D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

REALIZAREA OBIECTIVELOR PRIMULUI AN AL NOULUI CINCINAL

MUNCĂ CREATIVITATE EFICIENŢĂ

Numărul 1 ● Vineri 2 ianuarie 1981

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA COMPLEXUL EXPOZIȚIONAL DIN PIAȚA SCÎNTEII

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a analizat, împreună cu cadre de conducere și specialiști, stadiul finalizării acțiunii de tipizare a materialelor și elementelor de construcții și instalații, pentru realizarea în condiții de maximă eficiență a obiectivelor prevăzute în planul pe 1981 și pe întregul cincinal 1981–1985.

D 646

Din sumarul

„REVISTEI ECONOMICE“ pe anul 1980

NICOLAE CEAUȘESCU — GÎNDIRE CREATOARE ȘI ACȚIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI ȘI BUNĂSTĂRII

— Concepția creatoare a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la construirea socialismului în România, 4.
— O prețioasă călăuză teoretică și practică. Volumul „Finanțe — prețuri — monedă“ din seria culegerilor de texte din operele președintelui Nicolae Ceaușescu **(A. Șesan)**, 4
— Fierbinte chemare la unirea tuturor forțelor progresiste pentru apărarea păcii. Volumul „Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni“ (din seria culegerilor de texte din opera președintelui Nicolae Ceaușescu) **(D. Turcuș)**, 5.
— Originalitate și cutezanță în concepție și acțiune **(M. Chioreanu)**, 12.
— Contribuții esențiale la dezvoltarea gîndirii economice **(Gh. Crețoiu)**, 12.
— Promotor consecvent al adîncirii democrației socialiste **(I. Florea)**, 12
— Președintele României — militant de frunte pentru idealurile de pace și colaborare, personalitate proeminentă a vieții internaționale **(M. Dinu)**, 12
— O concepție științifică, înnoitoare cu privire la dezvoltarea schimburilor economice dintre state ca factor al progresului și destinderii în lume **(M. Nicolaescu)**, 13
— Concepție novatoare cu privire la stadiile dezvoltării economiei naționale **(Gh. Badrus, T. Postolache)**, 29
— Contribuția de inestimabilă valoare adusă de Partidul Comunist Român, de tovarășul Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea patrimoniului științei economice (I, II, III) **(A. Negucioiu)**, 30, 31, 32
— Economisirea și valorificarea mai bună a resurselor energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare a progresului economic **(Gh. Șiclovan)**, 31
— Un concept original și atotcuprinzător privind noua ordine economică și politică internațională **(M. Negruș)**, 33

15 ANI DE LA CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R.

— Anii cei mai fertili din istoria patriei, 12
— Dezvoltarea armonioasă a teritoriului — expresie a echității socialiste **(M. Bulgaru)**, 12
— Un proces de ample și dinamice remodelări în structura economică, teritorială a României, 12
— Amplitudinea socială a dezvoltării economice **(A. Al. Floareș)**, 12
— Ani ai înfloririi tuturor localităților patriei, 12
— Puternica dezvoltare a forțelor de producție — rezultat al politicii științifice a partidului **(Gh. Răducanu)**, 26
— Creșterea productivității muncii — condiție hotărîtoare pentru progresul economico-social al României (I, II) **(B. Gh. Petrescu)**, 26, 28
— Creșterea productivității muncii — condiție hotărîtoare pentru progresul economico-social al României (V. Trebici), 27.
— Dezvoltarea armonioasă a teritoriului — factor esențial în creșterea economico-socială a României **(V. Trebici)**, 27
— Adîncirea democratismului în viața economică a țării **(Gh. D. Bistriceanu)**, 27
— Suflu înnoitor în întreaga viață economico-socială a țării **(A. Al. Floareș)**, 28
— Promovarea unor principii moderne și structuri eficiente în organizarea unităților economice **(S. Grindeanu)**, 28
— Congresul al IX-lea al P.C.R. — eveniment revoluționar pentru gîndirea și practica economică **(I.V. Totu)**, 29
— Creșterea continuă a rolului conducător al partidului **(M. Chioreanu)**, 29
— Un proces complex de îmbunătățire permanentă a sistemului de planificare a economiei naționale **(M. Părăluță)**, 29
— Perfecționarea organizării și conducerii industriei, în condițiile adîncirii democrației socialiste **(C. Russu)**, 29
— Coordonate ale întăririi bazei tehnico-materiale, ale dezvoltării complexe și multilaterale a economiei românești **(M. Stănică)**, 29
— Strategia dezvoltării și modernizării agriculturii românești **(I. Teșu)**, 29
— Noi dimensiuni ale participării României la viața economică internațională **(C. Murgescu)**, 29
— O politică externă dinamică, cu un larg ecou pe plan internațional **(G. Marin)**, 29
— Anvergura economică și socială a dezvoltării echilibrate în profil teritorial **(B. Gh. Petrescu)**, 30
— Sporirea eficienței economice — coordonată esențială a politicii partidului **(D. Urdea)**, 30

EDITORIALE

— Amplă mobilizare de eforturi în anul hotărîtor pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului **(D. Condrea)**, 1
— Un proces complex de adîncire continuă a democrației socialiste **(Gh. Petrescu, D. Zaharia)**, 2
— Dezvoltarea democrației socialiste — temelia unității de acțiune și voință a întregului nostru popor **(S. Buzatu)**, 3
— Unitate deplină, angajare fermă în înfăptuirea Programului partidului **(N. Ionescu)**, 4
— Manifestare a unității indestructibile a poporului în jurul partidului, a secretarului său general **(D. Dragomirescu)**, 7
— Formarea și modelarea omului nou, îndatorire socială de mare răspundere **(N. Ionescu)**, 7
— Un amplu și mobilizator program de acțiune pentru realizarea planului **(S. Gioga)**, 9
— Expresie a aderiunii depline la politica partidului de înflorire multilaterală a patriei **(N. Ionescu)**, 11
— Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de președinte al României socialiste — chezășia înfăptuirii programului de înflorire multilaterală a patriei **(N. Ionescu)**, 13

Supliment la nr. 1 1981 Revista ECONOMICA

— Solidaritatea şi unitatea forţelor progresiste în lupta pentru apărarea păcii şi independenţei popoarelor **(N. Ionescu)**, 17
— O lume a păcii, destinderii, dreptăţii şi progresului **(D. Popescu)**, 18
— Înaltă responsabilitate faţă de viitorul tinerelor generaţii **(N. Ionescu)**, 19
— Realizarea în condiţii de înaltă eficienţă a planului — obiectiv central al activităţii economice **(S. Gioga)**, 23
— Un eveniment remarcabil în cronica tradiţionalelor relaţii de prietenie şi colaborare româno-franceze **(D. Dragomirescu)**, 31
— Un nou şi important demers românesc pentru o Europă a păcii şi colaborării **(N. Chilie)**, 32
— Eveniment de mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a patriei **(V. Dumitrache)**, 36
— Unitate de neclintit, adeziune deplină a întregului popor la politica partidului **(N. Ionescu)**, 38
— Aplicarea consecventă a principiilor democraţiei, ale eticii şi echităţii socialiste **(C. Enache)**, 41
— Succese remarcabile, obiective a căror realizare impune mobilizarea tuturor eforturilor **(D. Popescu)**, 43
— Contribuţie remarcabilă la promovarea ţelurilor majore ale securităţii şi colaborării în Europa şi în lume **(D. Dinu)**, 47
— O concepţie dinamică, profund ştiinţifică, asupra dezvoltării economiei româneşti **(N. Ionescu)**, 47
— Bilanţul marilor înfăptuiri — chezăşie a succeselor viitoare, 52.

ECONOMIE NAŢIONALĂ

Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice

— Promovarea progresului tehnic — la baza realizării producţiei fizice **(C. Toader)**, 2
— Creativitatea — factor al dezvoltării economico-sociale **(C. Popescu)**, 5
— Dezvoltarea producţiei ramurilor de vîrf ale tehnicii **(B. Gh. Petrescu)**, 6
— Stimularea creaţiei originale pentru raţionalizarea importurilor **(S. Mihăilescu, I. Georgescu)**, 12
— Accelerarea înnoirii produselor şi tehnologiilor (dezbatere), 13, 28, 40, 47
— Promovarea produselor noi în industria alimentară **(S. Brad, D. Apostu)**, 15
— Tehnologiile moderne în sprijinul creşterii eficienţei **(T. Sălăgean)**, 16
— Tipizarea — o componentă esenţială a eficienţei în construcţii **(S. Barthon)**, 22
— Tehnologiile moderne — factor determinant în reducerea consumurilor **(I.H. Bucur, Ş. Sontea, V. Boescu)**, 23
— Asimilarea de produse noi **(Gh. Rizea, I. Olteanu)**, 27
— Promovarea progresului tehnic pentru valorificarea superioară a resurselor materiale şi energetice **(I. Crişan)**, 33
— Eficienţa integrată şi normarea consumurilor **(I. Hera-Bucur)**, 33
— Ştiinţa şi cercetarea, factori de bază în procesul dezvoltării **(N. Ionescu)**, 34
— Promovarea unor forme noi de tipizare şi standardizare **(I. Hera-Bucur)**, 35
— Exigenţe ale accelerării procesului de promovare a progresului tehnic **(C. Chiţimia)**, 36
— Asimilarea produselor noi — mijloc important pentru reducerea importurilor **(Gh. Drăghici)**, 44
— Realizări prestigioase în dezvoltarea economiei şi creşterea bunăstării **(Gh. Creţoiu)**, 52
— Politica energetică românească — prezent şi perspectivă **(V. Niţu)**, 52

Forţă de muncă, productivitatea muncii, retribuţie, nivel de trai

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuţiilor **(C. Ciutacu)**, 5
— Urbanizarea — componentă însemnată a îmbunătăţirii calităţii vieţii **(A. Leucuţia)**, 9
— Noi beneficiari ai majorării retribuţiilor **(L. Şuster)**, 9
— Creşterea nivelului de trai — ţelul suprem al întregii politici a partidului **(G. Horja)**, 10
— Selecţia şi orientarea profesională — cale însemnată de ridicare a eficienţei utilizării forţei de muncă **(P. Pufan)**, 20
— Extinderea poliservirii utilajelor — factor de creştere a productivităţii (dezbatere), 21
— Consideraţii privind utilizarea raţională a timpului de lucru **(V. Nicolau)**, 22
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de retribuţii majorate **(E. Badea)**, 22
— Cerinţe ale unei mai bune folosiri a forţei de muncă în construcţii **(A. Teodorescu)**, 23
— Noi beneficiari ai majorării retribuţiilor **(L. Mihăilescu)**, 26
— Extinderea pe scară largă a acordului global **(L. Ţintea)**, 28
— Consideraţii privind relaţia resurse de muncă — modernizarea economiei româneşti (I, II) **(C. Grigorescu)**, 31, 33
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuţiilor **(G. Toma)**, 31
— Creşterea veniturilor populaţiei — componentă esenţială a politicii de ridicare a nivelului de trai **(D. Patriche)**, 32
— Criterii de dimensionare optimă a poliservirii utilajelor **(I. M. Miclăuş)**, 32
— Creşterea continuă a bunăstării întregului popor — ţelul suprem al politicii partidului **(D. Pugna)**, 34
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuţiilor **(I. Bratu)**, 35
— Pregătirea şi utilizarea mai bună a forţei de muncă — sursă de sporire a productivităţii **(I. Ploştinaru)**, 38
— Creşterea nivelului de trai, scopul suprem al politicii partidului (I, II) **(D. Ciucur, C. Popescu)** 39, 40
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuţiei **(G. Moşanu)**, 39
— Condiţiile de locuit — expresie a îmbunătăţirii calităţii vieţii **(M. Enache)**, 41
— Creşterea continuă a productivităţii muncii (I, II) **(B. Gh. Petrescu)**, 43, 46
— Economisirea — expresie a creşterii veniturilor populaţiei **(M. Popovici)**, 44
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de retribuţii majorate **(A. Dochia)**, 44
— Expresie elocventă a politicii consecvente a partidului de creştere a nivelului de trai al oamenilor muncii **(G. Vîlceanu)**, 48
— Calitatea serviciului comercial şi pregătirea forţei de muncă **(C. Tudose)**, 49
— Cerinţe ale îmbunătăţirii utilizării personalului muncitor **(C. Bărbulescu, O. Nicolescu)**, 50
— Legătura indisolubilă între creşterea puternică a economiei naţionale şi ridicarea nivelului de trai **(M. Mehedinţu)**, 51
— Cele mai mari realizări în creşterea nivelului de trai al poporului **(C. Lazăr)**, 52
— Mutaţii calitative în structura consumului alimentar **(G. Vîlceanu)**, 52

Reducerea cheltuielilor de producţie

— Întărirea disciplinei de plan în domeniul costurilor de producţie **(Gh. I. Şică)**, 4
— Acţiuni eficiente pentru reducerea costurilor de producţie **(Gh. I. Şică)**, 12
— Reducerea sistematică a consumurilor de materiale **(E. Negrea)**, 14
— Reducerea cheltuielilor materiale şi sporirea producţiei nete **(L. Ţăranu)**, 20
— Extinderea aplicării gestiunii calităţii — modalitate eficientă de sporire a performanţelor produselor şi de reducere a costurilor **(B. Pădure)**, 39
— Reducerea costurilor, imperativ major al creşterii eficienţei economice **(Gh. Şică)**, 42
— Reducerea costurilor materiale — cerinţă fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei **(V. M. Popescu)**, 48, 49

— Metalurgia pulberilor **(S. Şontea, I.H. Bucur)**, 49
— O resursă importantă de economii : transportul uzinal **(B. Gh. Petrescu)**, 49
— Reducerea cheltuielilor materiale — imperativ al creşterii eficienţei economice **(I. Olteanu, Z. Fokt)**, 50

Economisirea materiilor prime, energiei şi a combustibilului

— Grad înalt de utilizare a materiilor prime — costuri reduse pe unitatea de produs (I) **(B. Petrescu)**, 1
— Valorificarea unei însemnate surse de economii — refolosirea pieselor şi subansamblelor maşinilor scoase din uz **(M. Popescu, I. Popescu)**, 1
— Reciclarea complexă a resurselor — orientări şi tendinţe **(V. Bogdan, M. Costea)**, 2
— Utilizarea complexă a cursurilor de apă — cerinţă însemnată pentru satisfacerea necesarului de energie **(D. Spiridon, S. Bogdan)**, 2
— Atragerea largă în circuitul economic a tuturor materialelor reutilizabile **(V. Pănescu)**, 3
— Reciclarea complexă a resurselor încorporate în bunurile scoase din uz de către populaţie **(V. Bogdan)**, 4
— Atragerea în circuitul economic a resurselor locale şi reutilizabile **(Gh. Polizu)**, 5
— Recondiţionarea şi reutilizarea pieselor şi subansamblelor uzate **(M. Jurj)**, 6
— Reciclarea complexă a resurselor materiale refolosibile (dezbatere), 7, 8, 11
— Folosirea raţională a ambalajelor **(V. Pănescu)**, 9
— Valorificarea eficientă a resurselor energetice secundare **(N. Liciu)**, 15
— Recuperarea şi utilizarea maximă a resurselor energetice secundare **(N. Liciu)**, 17
— Diminuarea consumului de energie în industria cimentului **(M. Stoian)**, 21
— Valorificarea deplină şi eficientă a resurselor materiale refolosibile **(I. Ploştinaru)**, 24
— Valorificarea prafului de cărbune **(C. N. Ursu)**, 25
— Reducerea sistematică a consumului energetic industrial **(C. Mereuţă)**, 25
— Creşterea gradului de preluare a resurselor refolosibile de la populaţie **(V. Bogdan, S. Dincă, M. Vania)**, 27
— Economisirea materiilor prime **(C. Marin)**, 31
— Sporirea producţiei de cărbune la nivelul cerinţelor economiei **(V. Boescu, B. Pădure)**, 31, 33, 37, 39, 51
— Valorificarea energetică a biomasei prin fermentare **(B. Segal, D. Apostu)**, 33
— Sporirea rolului cercetării în valorificarea superioară a materiilor prime **(I. Stanciu)**, 34
— O resursă care se cere exploatată şi folosită cît mai eficient : lemnul **(V. Hampu, P. Cioclu)** 34
— Materiale textile recuperabile **(O. Popescu)**, 34
— Din materiale refolosibile, produse termoizolante pentru construcţii **(I. Zarioiu)**, 35
— Metalul — gospodărit şi valorificat la un nivel cît mai înalt **(V. Boescu, L. Ţintea)**, 35
— Posibilităţi de economisire a energiei **(T. Berinde)**, 37
— Ample posibilităţi de valorificare a resurselor locale şi secundare **(M. Caramzulescu)**, 40
— Acţiuni ferme pentru gospodărirea şi valorificarea superioară a materiilor prime şi combustibililor în condiţiile creşterii preţurilor mondiale **(M. Vlădescu)**, 44
— Lărgirea bazei proprii de materii prime — cerinţă fundamentală în dezvoltarea eficientă a economiei **(M. Pîrjol)**, 45
— Explorarea şi valorificarea resurselor geotermale **(S. Velicіu)**, 45
— Gospodărirea raţională a materialelor **(L. Ionete)**, 46
— Recuperarea şi refolosirea metalelor **(D. Andreescu)**, 46
— Economisirea şi valorificarea superioară a resurselor energetice (dezbatere), 48
— Diminuarea consumurilor energetice prin folosirea deplină a capacităţilor de producţie **(I. Bogdan)**, 49
— Valorificarea raţională a masei lemnoase **(P. Cioclu, C. Chiriţeanu)**, 50
— În căutarea unui echilibru : producţie-consum **(M. Pîrjol)**, 52
— Evoluţii în structură şi consum **(J. Dănescu)** 52
— Stimularea unei alternative : înlocuitorii **(I. Aurel)**, 52
— Reciclarea — o bogată „resursă geologică" **(V. Bogdan)**, 52
— Economisirea — cea mai ieftină resursă **(C. Russu)**, 52
— Tehnologiile — un „zăcămînt" inepuizabil **(I. Crişan)**, 52

Aprovizionarea tehnico-materială

— Organizarea unitară a aprovizionării tehnico-materiale în cadrul consiliilor unice agroindustriale **(N. David)**, 6
— Organizarea unitară, eficientă a aprovizionării tehnico-materiale în agricultură **(I. Ciobanu, Gh. Colţeanu)**, 13
— Aprovizionarea ritmică — condiţie hotărîtoare în îndeplinirea planului de investiţii **(S. Stelu)**, 21
— O filieră mai simplă în circuitul metalului de la producător la consumator **(D. Petcu)**, 36
— Dimensiuni şi implicaţii ale extinderii contractelor pe termen lung **(S. Stelu)**, 37
— Exigenţe sporite în desfăşurarea activităţilor contractuale **(C. Suciu)**, 40
— Sporirea rolului bazelor judeţene în valorificarea superioară a metalului **(D. Petcu)**, 48
— Corelaţii ce se cer mai bine... corelate **(C. Suciu)**, 50

Pregătirea şi realizarea planului

— Realizarea exemplară a producţiei fizice şi nete **(L. Ţintea)**, 1
— Extinderea poliservirii utilajelor — factor de bază în realizarea sarcinilor de plan (dezbatere), 5
— Îndeplinirea ritmică, exemplară a planului la producţia fizică şi netă **(L. Ţintea)**, 7
— Cerinţe ale realizării exemplare a planului şi ale recuperării restanţelor la producţia fizică **(Gh. Drăghici)**, 8
— Producţia fizică — la nivelul sarcinilor de plan **(Gh. Drăghici)**, 9
— Producţia fizică — exigenţă a realizării prevederilor de plan **(Gh. Drăghici)**, 12
— Utilizarea raţională a capacităţilor de producţie **(B. Gh. Petrescu)**, 13
— Preluarea ritmică a producţiei contractate **(Gh. Drăghici)**, 15
— Valorificarea rezervelor de creştere a producţiei fizice şi nete **(P. Cioclu)**, 17
— Producţia fizică în sortimentele planificate îndeplinită ritmic, integral **(L. Ţintea)**, 18
— Producţia fizică îndeplinită ritmic, în sortimentele planificate **(L. Ţăranu)**, 24
— Întocmirea judicioasă a bilanţurilor materiale **(M. Pîrjol)**, 24
— Repararea în condiţii optime a fondurilor fixe **(A. Ionescu, Gh. Păun)**, 30
— Prognoza în fundamentarea planului la nivel de întreprindere **(C. Tudose)**, 30
— Saltul la o nouă calitate determină noi exigenţe în pregătirea planului **(V. Parascan)**, 32
— Îndeplinirea exemplară a planului şi angajamentelor pe acest an, pe întregul cincinal **(D. Vasilescu)**, 35
— Producţia fizică şi netă la nivelul sarcinilor şi angajamentelor asumate **(A. Preda)**, 36
— Creşterea gradului de utilizare a fondurilor fixe **(Gh. Ionaşcu)**, 41
— Trimestrul hotărîtor pentru racordarea la noile sarcini **(D. Constantinescu)**, 41
— Orientări în dezvoltarea economico-socială a ţării în primul an al viitorului cincinal **(T. Melinte)**, 43
— Pregătirea exemplară a producţiei anului 1981 **(M. Iosifescu)**, 43
— Eforturi susţinute pentru realizarea planului la toţi indicatorii, la toate sortimentele **(S. Şerban)**, 50

Mecanismul economico-financiar: funcţionalitate, eficienţă

— Un indicator stimulativ pentru reducerea cheltuielilor materiale şi creşterea producţiei nete **(A. Cozac)**, 1
— Beneficiul în cooperativele agricole de producţie **(I. Manea)**, 2

— Creşterea rolului creditului în realizarea autogestiunii economice **(N. Pretorian)**, 2
— Bugetul de venituri şi cheltuieli, instrument de conducere eficientă a activităţii economice (dezbatere), 3
— Autofinanţarea unităţilor administrativ-teritoriale **(M. Pârvu)**, 6
— Autogestiunea — instrument de ridicare a nivelului calitativ al activităţii economice **(A. Babe)**, 10
— Pîrghii în procesul creşterii calitative a economiei **(C. Ciocan)**, 11
— Adaptarea la imperativele creşterii eficienţei (dezbatere), 13
— Condiţii şi măsuri pentru generalizarea metodei normării costurilor **(C.M. Drăgan)**, 14
— Instrumente pentru fundamentarea şi dimensionarea optimă a costurilor **(T. Duţia)**, 15
— Autocontrolul — pîrghie de realizare a autoconducerii muncitoreşti **(C. Topciu)**, 16
— Calculaţia normativă a costurilor de producţie **(C. M. Drăgan, V. Stănciulescu)**, 17
— Gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale şi băneşti — sursă de creştere a eficienţei economice **(E. Hatos)**, 19
— Bugetul de venituri şi cheltuieli al maistrului în construcţii **(N. Scorţariu)**, 20
— Evidenţa şi controlul operativ al cheltuielilor de producţie în „sistemul costurilor normate" **(C. M. Drăgan)**, 21
— Îndeplinirea indicatorilor economico-financiari, condiţie a aplicării principiilor autogestiunii **(Gh. Boulescu)**, 22
— Planificarea, normarea şi urmărirea costurilor de producţie **(H. Lazarovici)**, 23
— Creşterea eficienţei controlului bancar **(C. Grigorescu)**, 24
— Întărirea responsabilităţii pentru aplicarea fermă a principiilor autogestiunii, autofinanţării, autoconducerii **(G. Nicolescu)**, 25
— Bugetul de venituri şi cheltuieli — instrument pentru creşterea eficienţei **(N. Săvoiu)**, 26
— Cerinţele noului mecanism economic în relaţiile industrie — comerţ — consumatori **(E. Barat)**, 27
— Lichiditatea întreprinderii — la baza echilibrului financiar **(I. Trenca)**, 27
— Planificarea şi urmărirea producţiei nete pe secţii **(A. Niţu)**, 28
— Normarea şi controlul operativ al costurilor **(N. Constantinescu, I. Păiuşi)**, 31
— Beneficiul — pîrghie a autogestiunii şi autoconducerii muncitoreşti **(C. Ioniţă)**, 32
— Utilizarea eficientă a rezervelor disponibile **(E. Negrea)**, 34
— Aplicarea diferenţiată a autogestiunii în activitatea de proiectare **(I. Sîrb)**, 35
— Reducerea costurilor materiale — factor hotărîtor al creşterii eficienţei economice **(I. Nicoară, C. Sabău)**, 36
— Bugetul de venituri şi cheltuieli la nivel de secţie şi compartiment **(V. Lanţoş, A. Cozaş, A. Filep)**, 37
— Acordul global — formă superioară de organizare şi retribuire a muncii **(A. Buşniţă, A. Neacşu)**, 38
— Eficienţă economică ridicată — obiectiv principal în elaborarea bugetelor de venituri şi cheltuieli pe anul 1981 **(Gh. Boulescu)**, 39
— Sporirea valorii nou create — baza creşterii eficienţei economice **(Gh. Rizea, I. Olteanu)**, 40
— Elemente noi în efectuarea plăţilor între unităţile socialiste **(Gh. Marcu)**, 41
— Elemente noi cu privire la controlul bancar **(Gh. Marcu)**, 43
— Producţia netă — la baza determinării eficienţei fondurilor fixe **(G. Silaşi, A. Bogdan)**, 45
— Condiţii optime pentru aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar (dezbatere), 45
— Elemente noi în creditarea pe termen scurt a unităţilor economice **(O. Mateescu)**, 46
— Acordul global — formă superioară de organizare şi retribuire a muncii în construcţii-montaj **(M. Morariu, E. Petridean)**, 47
— Recuperarea materialelor refolosibile pe baze eficiente **(C.M. Drăgan, N. Stoica)**, 49
— Creşterea randamentului fondurilor fixe **(I. Nicoară, C. Sabău)**, 50
— Bugetul de stat pe 1981 — expresie a forţei şi trăiniciei economiei româneşti **(T. Stolojan)**, 52

Dezvoltarea economiei naţionale în profil teritorial

— Consideraţii asupra unor criterii de utilizare a terenului urban **(M. Enache)**, 3
— Roadele politicii de dezvoltare economică a judeţelor ţării **(I. Ploştinaru)**, 5
— Dimensiuni economice şi sociale ale politicii de repartizare raţională a forţelor de producţie pe teritoriu **(G. Macarie)**, 10
— Elemente ale unei mai bune utilizări a spaţiului urban **(M. Enache)**, 18
— Dezvoltarea economico-socială armonioasă a judeţelor patriei **(D. Ciucur, C. Popescu)**, 37
— Atribuţii şi responsabilităţi sporite în dezvoltarea economico-socială a localităţilor şi judeţelor ţării **(M. Cojocaru)**, 41
— Atribuţii sporite conducerii în profil teritorial a aprovizionării populaţiei **(Gh. Teodoraşcu, I. Georgescu)**, 42
— Sistematizarea teritoriului şi a localităţilor **(D. Patriche)**, 45

Eficienţa economică

— Elemente ale procesului de îmbunătăţire a calităţii produselor **(C. Baron, T. Baron)**, 2
— Opţiuni şi realizări în creşterea calitativă a economiei româneşti **(D. Ciucur, C. Popescu)**, 7
— Repararea şi modernizarea utilajelor într-o concepţie unitară **(T. Şerbănescu)**, 8
— Extinderea poliservirii utilajelor — factor de bază în realizarea planului (dezbatere), 10
— Cooperarea interuzinală pe noi trepte calitative **(P. Rotaru, M. Vertenştain)**, 16
— Sporirea eficienţei în construcţii — obiectiv important în procesul dezvoltării **(I. Niţă)**, 17
— Consideraţii privind modelarea acţiunii unor factori calitativi în procesul dezvoltării industriale **(L. Tövissi, Al. Isaic-Maniu)**, 18
— Automatizarea şi electronizarea proceselor de producţie **(B. Gh. Petrescu)**, 19
— Producţia netă, specializarea producţiei şi cooperarea interuzinală **(G. Corlan)**, 20
— Maximizarea eficienţei construcţiilor (I) **(Gh. Polizu)**, 21
— Eficienţa economică şi socială a stimulării creativităţii **(N. Pop)**, 24
— Utilizarea intensivă a fondurilor fixe **(N. Blaga)**, 25
— Creşterea eficienţei economice prin valorificarea superioară a potenţialului productiv **(E. Nae)**, 26
— Calitate şi eficienţă — coordonate definitorii ale dezvoltării economiei româneşti **(T. Melinte)**, 34
— Determinarea eficienţei fondurilor fixe în atenţia cercetării şi practicii (dezbatere), 42
— Industria — un amplu proces de dezvoltare şi modernizare **(M. Stănică)**, 44
— Dobînzile ridicate impun reducerea recurgerii la credite şi utilizarea lor judicioasă **(D. Oprescu)**, 46
— Consolidarea şi ridicarea pe un plan superior a marilor realizări din economie (I, II) **(D. Ciucur, C. Popescu)**, 47, 48
— Exigenţe ale folosirii eficiente a fondurilor fixe **(D. Rebuşapcă, Gh. Maşală, Gh. Dumitru)**, 48
— Creşterea calitativă a activităţii — trăsătură a prezentului, imperativ al perspectivei **(I. Ploştinaru)**, 51
— Actualizarea preţurilor de producţie şi de livrare, stimulent pentru sporirea eficienţei economice **(V. Băscă)**, 51

Investiţii, construcţii

— Concentrarea forţelor pentru punerea în funcţiune a noilor obiective de investiţii **(Gh. Ruscanu)**, 1

— Înfăptuirea integrală a programului de construcții de locuințe (Gh. Cuțitei), 3
— O nouă optică în realizarea planului de investiții (Gh. Drăghici, B. Pădure), 6
— Concentrarea eforturilor pe obiectivele principale (Gh. Ruscanu), 9
— Scurtarea duratelor de execuție pe șantierele de investiții (B. Pădure), 11
— Accelerarea ritmului de execuție pentru realizarea programului de construcții de locuințe (Gh. Ștefan), 14
— Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele de investiții (B. Pădure), 16
— Concentrarea eforturilor în investiții pe obiectivele prioritare (Gh. Ruscanu), 19
— Scurtarea termenelor de intrare în funcțiune a obiectivelor de investiții prioritare (B. Pădure), 23
— Accelerarea punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare (Gh. Ruscanu), 25
— Realizarea producției fizice — la baza livrării ritmice a utilajelor pentru investiții (Gh. Drăghici), 27
— Scurtarea duratei de execuție a capacităților de producție prioritare (Gh. Ruscanu), 35
— Realizarea integrală a planului la construcția de locuințe (Gh. Cuțitei), 37
— Transformarea rapidă a investițiilor în fonduri fixe — factor esențial al creșterii potențialului tehnico-industrial (I. Capanu, P. Wagner), 37
— Accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții (I. Gheorghiu), 38
— Accelerarea fabricării utilajelor — condiție pentru scurtarea duratelor de punere în funcțiune a investițiilor (Gh. Drăghici), 39
— Pregătirea lucrărilor — condiție hotărîtoare a accelerării punerii în funcțiune a investițiilor (R. Suman), 40
— Scurtarea duratelor de punere în funcțiune a capacităților de producție (Gh. Ruscanu), 42
— Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981 (A. Radocea), 45
— Concentrarea eforturilor în investiții pentru urgentarea punerii în funcțiune a capacităților de producție principale (Gh. Ruscanu), 47
— Accelerarea punerii în funcțiune a investițiilor (Gh. Drăghici), 51

Agricultură

— Contribuția agriculturii la transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică (O. Parpală, E. Parpală, D. Redeș), 3
— Relațiile consiliului unic agroindustrial cu unitățile sale componente (L. Zahiu), 4
— Organizarea și funcționarea sectoarelor unice de chimizare a agriculturii (N. Brașoveanu), 5
— Pregătirea și desfășurarea exemplară a lucrărilor în campania de primăvară (M. Constantin), 7
— Modificarea configurației agriculturii românești prin realizarea unei profunde revoluții (O. Popescu), 8, 10
— Intensificarea activității pentru înfăptuirea unui nou salt în dezvoltarea agriculturii (O. Popescu), 9
— Elemente ale unui sistem integrat de conducere a sectoarelor unice de chimizare în agricultură (I. Davidoviciu, D.C. Stegăroiu, C. Scutaru), 11
— Dezvoltarea complexă, rentabilă a tuturor cooperativelor agricole de producție (O. Parpală), 14
— Mobilizarea și organizarea superioară — caracteristicile principale ale actualei campanii agricole (I. Manea), 15
— Rezerve și căi de rentabilizare a activității tuturor cooperativelor agricole de producție (O. Parpală), 16
— Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe în agricultura de stat (Al. Ciora), 19
— Chimizarea — factor esențial al sporirii producției agricole (V. Bidilean), 20
— Rentabilizarea activității în toate cooperativele agricole de producție (O. Parpală), 21
— Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe din unitățile zootehnice de tip industrial (M. Stroe, S. Danciu, Gh. Iosif), 22
— Programe operative vizînd sporirea sistematică a efectivelor și producțiilor animaliere (M. Stroe), 24
— Măsuri radicale în vederea trecerii la o nouă calitate în sectorul zootehnic (Em. Petrache), 26
— Recoltarea optimă a cerealelor păioase prin organizare în flux de tip industrial (I. Bianu), 27
— Maximă concentrare pentru finalizarea recoltării grîului (M. Savu), 30
— Cerințele agriculturii — criteriu prioritar în tipizarea tractoarelor și mașinilor agricole (H. C. Bucur, I. H. Bucur), 30
— Etapă de adînci transformări și rezultate superioare în agricultura României (O. Parpală), 31
— Programul extinderii irigațiilor — componentă a unei noi revoluții în agricultură (P. Panțiru), 32
— Asigurarea bazei furajere — prima condiție a sporirii producției zootehnice (N. David), 33
— Elemente constitutive ale teoriei și practicii transformării revoluționare a relațiilor agrare (I, II) (D. Dumitru), 34, 35
— Sporirea eficienței activității stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii din zonele colinare (M. Bogorodiță), 36
— Consiliile unice agroindustriale, cadru stimulator al dezvoltării industriei alimentare în profil teritorial (I. Sirbu), 37
— Valorificarea deplină și cu eficiență sporită a fondului funciar (I, II) (I. Bold), 38, 39
— Recoltarea culturilor de toamnă — organizare riguroasă, desfășurare în flux industrial (I. Bianu), 40
— Orientări și cerințe prioritare în sporirea efectivelor și producției animaliere (N. David), 41
— Beneficiul în cooperativele agricole de producție (I, II) (I. Manea), 42, 46
— Concentrarea maximă a tuturor forțelor de la sate pentru încheierea grabnică a campaniei agricole (I. Bianu), 43
— Eficiența procesului de concentrare a creșterii taurinelor (Gh. N. Iosif), 44, 45
— Exploatarea cabalinelor : prezent și viitor (I. Teodoru) 45
— Randamente superioare prin mecanizare și tehnologii avansate în zootehnie (I. Bianu), 47
— Perfecționarea continuă a planificării unitare a agriculturii (I, II) (O. Popescu), 48, 49
— Mobilizarea forțelor pentru strîngerea și depozitarea ultimelor cantități de produse agricole din cîmp, pentru realizarea integrală a planului de livrare la fondul de stat (Gh. N. Iosif), 50
— Relația organizare — eficiență în activitatea fermelor de vaci de reproducție (I, II) (L. Zahiu) 50, 51
— În fața unei noi agriculturi (O. Parpală), 52

Transporturi

— Sistemul unitar al transporturilor — contribuție calitativ sporită la satisfacerea cerințelor beneficiarilor (E. Spirea, S. Găvală, G. Matei), 2
— Transporturile — la nivelul cerințelor economiei naționale (I, II) (dezbatere), 42, 44

Comerț interior, marketing, industrie mică, servicii, turism

— Lansarea produselor noi (D. Patriche, G. Stănciulescu, V. Olteanu), 2
— Consultarea consumatorilor în fundamentarea dezvoltării serviciilor (I, II) (T. Cernescu, S. Popescu-Criveanu, R. Ioanid), 3, 4
— Cum putem antrena consumatorii în deciziile comerțului (C. Tudose), 14
— Cum putem promova relații directe, eficiente între producători și comerț (C. Tudose), 22
— Antrenarea plurivalentă a micii industrii și a serviciilor în valorificarea resurselor materiale și creșterea calității vieții (Gh. Teodorașcu), 26
— Sporirea aportului turismului la dezvoltarea economico-socială (C. Zmeu), 28
— Un eveniment comercial major — Tîrgul anual de mostre de bunuri de consum (V. Adăscăliței), 31
— Cooperația meșteșugărească : ofertă sporită de mărfuri și servicii pentru populație, 33

— Aportul comerțului socialist la înfăptuirea politicii de ridicare a nivelului de trai al întregii populații **(V. Adăscăliței, A. Vainer)**, 34
— Valorificarea superioară a resurselor interne în alimentația publică **(I. Păunescu)**, 35
— Un dialog util între consumatori, industrie și comerț **(V. Nicolae, C. Zimniceanu)**, 37
— Industria mică și reciclarea complexă a resurselor **(S. Marinescu-Pașoi, C. Neațu, V. Bogdan)**, 41
— Prezentarea mărfurilor în concordanță cu diversificarea ofertei **(C. Tudose)**, 43
— Industria mică — o componentă importantă a conomiei noastre naționale (I, II) **(E. Mihuleac, N. Oprea)**, 45, 46
— Turismul — o „industrie" fără consum de materii prime, cu posibilități de dezvoltare în fiecare județ **(Gh. Barbu)**, 46

Comerț exterior

— Căi de creștere a veniturilor din comerțul invizibil **(I. Georgescu)** (II, III), 6, 20
— Adaptarea la dinamica pieței internaționale și eficiența comerțului exterior **(I. Georgescu)**, 8
— Construcțiile de mașini — o contribuție importantă la realizarea planului de export **(Gh. Petrescu)**, 9
— Orientare consecventă spre extinderea relațiilor economice internaționale **(Al. Puiu)**, 11
— Mobilizarea tuturor resurselor pentru realizarea sarcinilor planului de comerț exterior **(I. Stanciu)**, 13
— Pilonii eficienței exporturilor **(A. Ambrozie, I. Georgescu)**, 15
— „Dacia" — o marcă de prestigiu pe piața internațională **(D. Stănculescu)**, 18
— TIBCO la a VII-a ediție **(I. Constantinescu)**, 19
— România la cel de-al IV-lea „Salon internațional al Chimiei" **(A. Stoica)**, 19
— Întreprinderile specializate pentru producția de export (dezbatere) (I, II), 23, 25
— Produse farmaceutice românești exportate în 100 de țări **(S. Purice)**, 26
— Succesul unei strategii de export bazată pe inovație **(L. Martin, I. Georgescu)**, 32
— Cum se cîștigă și se menține prestigiul de mare exportator pe piața mondială **(V. Sechel)**, 36
— Creșterea eficienței în activitatea de comerț exterior prin diversificarea formelor de comercializare **(F. Pogonaru)**, 38
— Evoluții și perspective în dezvoltarea relațiilor de conperare ale României cu țările în curs de dezvoltare **(M. Moldoveanu)**, 39
— Colaborarea și cooperarea tehnico-științifică a României cu țările socialiste **(A. Drăguț)**, 40
— Înalta competitivitate — caracteristică a programului de export prezentat de România **(C. Mircescu)**, 41
— Ofertă complexă sau o nouă strategie în exportul echipamentelor electronice și de automatizări, 42
— Îndeplinirea prioritară a obligațiilor la export **(I. Gheorghe)**, 43
— Promovarea exporturilor prin diversificarea ofertei și a pieței **(Gh. Dalea)**, 44
— Dinamica importurilor și exigențe ale valorificării superioare a materiilor prime **(M. Korka)**, 45
— Cadru fertil pentru extinderea relațiilor economice externe **(F. Pogonaru)**, 47
— Un mecanism de comerț exterior suplu, eficient **(I. Georgescu)**, 48
— Participarea industriei navale la îndeplinirea planului de export **(I. Georgescu)**, 50

CONDUCERE — ORGANIZARE

Autoconducere — autogestiune — autofinanțare

— Aprofundarea cunoașterii costurilor în vederea optimizării deciziilor **(V. Oprean, D. Oprean)**, 2
— Autogestiunea începe de la locul de muncă **(D. Condrea)**, 7
— Comisiile pe domenii ale C.O.M. în sistemul autoconducerii muncitorești **(I. Zară)**, 27
— Concentrarea eforturilor asupra realizării tuturor indicatorilor de plan **(D. Condrea)**, 30
— Perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale — impuls pentru sporirea eficienței **(G. Nicolescu)**, 34

ORGANIZAREA CONDUCERII

— Participarea conștientă, creatoare a maselor la realizarea și depășirea prevederilor planului **(D. Constantinescu)**, 3
— Posibilități de sporire a eficienței în activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică **(T. Pintea, A Boer)**, 19
— Cerințe actuale în perfecționarea pregătirii maiștrilor **(R. Lungu)**, 20
— Fundamentarea financiară a deciziilor de producție **(I. Stancu)**, 23

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

— Pledoarie pentru o „cultură organizatorică" **(T. Pintea, A. Boer)**,
— Un amplu domeniu de intervenție **(I. Dumbravă)**, 1
— Redefinirea funcției și a principalelor ei componente **(A. Cristea)**, 4
— Producția de serie mică și unicate — la nivelul de eficiență al seriilor mari **(D. Constantinescu)**, 5
— Disciplină și răspundere în elaborarea și aplicarea normelor de muncă **(A. Rusu)**, 8
— Aspecte organizatorice ale problematicii energeticii industriale **(T. Berinde)**, 9
— Diagnosticul „stării de productivitate" din întreprindere **(E. I. Nicolau)**, 10
— Valorificarea gîndirii colective **(C. Ioniță)**, 11
— Determinarea gradului de organizare a transportului intern în întreprinderile industriale **(I. Petrișor)**, 13
— Aspecte organizatorice ale activității de întreținere și reparații **(I. Dumbravă)**, 15
— O abordare care integrează sistemul, obiectivele, resursele **(P. Constantinescu, Gh. Nistorescu)**, 16
— Valențele organizării în producția modernă **(I. Anghelina)**, 17
— Gîndirea colectivă și organizarea în sprijinul creșterii productivității muncii **(D. Condrea)**, 18
— O sursă a eficienței economice : recondiționarea pieselor uzate **(T. Vesselenyi)**, 21
— Tehnologia de grup : inițiative care cer o coordonare unitară **(D. Condrea)**, 22
— Organizații teritoriale specializate în efectuarea de servicii industriale **(I. Dumbravă)**, 24
— Redimensionarea schimburilor **(Gh. Lăzanu)**, 25
— Promovarea largă, în toate sectoarele, a lucrului în acord global **(D. Condrea)**, 26
— Raționalizarea utilizării personalului muncitor **(C. Damian)**, 31
— Un domeniu important de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția **(C. Pintilie)**, 33
— Cerințe ale unei înalte productivități a muncii **(D. Constantinescu)**, 35
— Resurse neinvestiționale de creștere a productivității muncii **(M. Pop, A. Illeși)**, 37
— Principala sursă de forță de muncă : utilizarea ei cît mai rațională **(D. Condrea)**, 39
— Experiența întreprinderilor model — generalizată în întreaga ramură **(D. Constantinescu)**, 40
— Maistrul și folosirea forței de muncă **(T. Dumitrescu)**, 41
— Soluționarea operativă, eficientă a problemelor ridicate în adunările generale. Accent pe creșterea productivității muncii **(D. Condrea)** ; Acțiuni pentru diminuarea cheltuielilor materiale **(C. Damian)** ; Urgențe pentru forul coordonator **(A. Rusu)**, 44
— De la preocupări sporadice la o activitate organizată permanentă în sprijinul reducerii cheltuielilor materiale **(I. Olaru)**, 47

— Accelerarea „rodajului organizatoric" — premisă pentru atingerea mai devreme a parametrilor proiectați **(A. Cristea)**, 48
— Calitatea forței de muncă — determinantă a calității activității productive **(C. Constantinescu)**, 50
— Fiecare factor al productivității muncii — obiect de analiză și optimizare **(C. Damian)**, 51
— Redistribuirea eficientă a forței de muncă **(A. Ilieși, N. Popa)**, 51

INFORMATICA

— Modalități de luare a deciziilor economice optime **(A. Hinescu, V. Burja)**. 3
— Opinii privind sistemul informatic în domeniul aprovizionării tehnico-materiale **(C. Suciu, L. Marinescu)**, 6
— Perfecționarea instrumentarului conducerii științifice economico-sociale **(C. Bilciu)**, 14
— Sistemul informatic pentru activitatea de aprovizionare tehnico-materială **(M. Grigore)**, 14
— Determinarea rezervelor de îmbunătățire a folosirii forței de muncă în întreprinderi **(E. Kerekes, D. Purdea)**, 25
— Raționalizarea circuitului informațional privind costurile producției **(V. Oprean, D. Oprean)**, 26
— Posibilități de îmbunătățire a utilizării tehnicii de calcul **D. Fesnic)**, 28
— Cu privire la produsele-program **(M. Drăghici)**, 28
— Integrarea sistemelor informatice în structurile organizatorice **(V. Pescaru)**, 32
— Stimularea deciziei — metodă modernă de formare și perfecționare a cadrelor **(O. Nicolescu, T. Zorlențan, I. Radu)**, 36
— Structura și codificarea sistemelor informatice potrivit cerințelor mecanismului economico-financiar **(V. George)**, 38
— Analiza valorii — instrument eficace de optimizare a structurilor constructive **(C. Suditu)**, 42
— Aspecte practice ale proiectării și utilizării sistemelor informaționale **(P. Aliu)**, 43
— Rolul sistemelor informatice în creșterea eficienței activității de conducere. Evaluarea funcționalității și economicității **(V. Marinescu** ; Criterii și condiții de calitate **(A. Popescu)**, 49
— Sistemele informatice și utilizarea echipamentelor **(N. Badea Dima, G. Gavrilescu, M. Roșu, C. Toma)**, 52

CONSULTAȚII
In ajutorul celor ce studiază în învățământul politico-ideologic

— Lărgirea și valorificarea superioară a bazei energetice a țării **(E. Costin)**, 4
— Dezvoltarea și îmbunătățirea activității în domeniul transporturilor **(P. Teodoru)**, 11

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

— Programul P.C.R. de dezvoltare a economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate **(V. Nicolau)**, 5
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **(M. Curteanu)**. 6
— Dezvoltarea planică, proporțională — lege economică a socialismului **(D. Nițescu)**, 7
— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(D. Pugna)**, 8
— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii **(I. Stănescu)**, 9
— Producția de mărfuri în socialism **(P. Iosub)**, 10
— Productivitatea muncii **(I. Gavrilă)**, 11
— Repartiția după muncă — lege economică a socialismului **(S. Costache)**, 12
— Fondurile întreprinderilor socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice **(M. Mehedințu)**, 13
— Prețul și rentabilitatea **(C. Enache)**, 14
— Venitul național **(G. Părăian)**, 15
— Fondul național de dezvoltare economico-socială **(N. Nichita)**, 16
— Reproducția socialistă **(D. Ciucur)**. 17
— Creșterea nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român **(C. Gogoneață, C. Popescu)**, 18
— Economia țărilor socialiste **(V. Bălașa, I. Popescu)**, 19
— Esența și formele exploatării capitaliste **(C. Angelescu)**, 20
— Imperialismul. Capitalismul monopolist de stat **(S. Lintaru)**, 21
— Criza generală a capitalismului **(N. Dobrotă)**, 22
— Noua ordine economică internațională, imperativ al contemporaneității **(G. Marin)**, 24
— Lichidarea subdezvoltării și lupta pentru independența economică a tinerelor state **(Gh. P. Tănase)**, 25
— România în circuitul economic mondial **(I. Mărgineanu)**, 26

TEORII-IDEI
Ideologie, politică, educație

— Democrație și învățământ **(I. Florea)**, 6
— Responsabilitatea față de progresul țării — trăsătură definitorie a omului societății noastre **(C. Enache)**, 8
— Incununare a luptelor revoluționar-democrate ale maselor populare **(I. Ardeleanu)**, 9
— Alegerile de deputați — manifestare elocventă a democratismului orînduirii noastre **(I. Popescu, V. Bălașa)**, 10
— Afirmarea plenară și egală a femeii în societatea noastră socialistă **(S. Buzatu)**, 10
— O politică externă constructivă, în concordanță cu interesele poporului român, ale păcii și colaborării internaționale **(G. Marin)**, 10
— Unitatea organică dintre politica internă și externă a României socialiste (I. II) **(Gh. Badrus)**, 14, 15
— Forța de atracție a operei leniniste — spiritul revoluționar, creator **(Gh. Dobre)**, 16
— Creșterea rolului conducător al partidului în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism **(I. Văduva, C. Sandu, M. Birlea)**, 18
— Tineretul — factor însemnat în dezvoltarea economico-socială a țării **(V. Marin)**, 18
— Participarea largă, democratică a oamenilor muncii la conducerea și desfășurarea activităților economico-sociale **(D. Pugna, V. Nichita)**, 32
— Unitatea — factor hotărîtor al succeselor noastre, al forței clasei muncitoare **(V. Bozga)**, 36
— Perfecționarea predării economiei politice în învățământul tehnic **(P. Mâlcomete)**, 36
— Componente ale strategiei trecerii la o nouă calitate în învățământul economic (I, II) **(C. Pintilie)**, 38, 39
— Creșterea rolului conducător al partidului în societate — legitate a construcției socialiste **(C. Nica)**, 46

TEORIE ECONOMICĂ. STUDII

— Transformarea României într-o țară socialistă cu dezvoltare medie (II) **(Gh. Crețoiu)**, 1
— Direcții noi de cercetare și de activitate în domeniul informaticii (I, II) **(M. Drăgănescu, M. Guran, A. Davidoviciu)**, 1, 2
— Povara cheltuielilor militare și dezvoltarea **(S. Cole)**, 1
— Caracteristici ale dinamicii economiei românești **(P. Wagner, Al. Isaic-Maniu)**, 3
— Repere ale creșterii calitative în economia românească **(D. Ciucur, C. Popescu)**, 4
— Principii teoretice și metodologice referitoare la analiza dezvoltării în profil teritorial a economiei naționale (I), **(I. Capanu, P. Wagner, D. Porojan)**, 5
— Productivitatea muncii — factor hotărîtor al progresului economico-social (I, II) **(S. Arsene)**, 6, 7
— O multimilenară cultură materială și spirituală pe teritoriul României, 6

— Realizări remarcabile, dar și rezerve pentru îmbunătățirea activității (**M. Stănică**), 7
— Gîndirea economică contemporană referitoare la eficiența progresului tehnic (I, II) (**M. Horovitz, G. Zaman, Șt. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop**), 8, 9
— Stimulentele și pîrghiile economice, ca elemente ale mecanismului economico-financiar (**N. Florescu**), 8
— O nouă și importantă etapă în procesul creșterii economice (**A. M. Vrabie**), 9
— Dinamismul dezvoltării — caracteristică a economiei României socialiste (**Gh. Postelnicu**), 10
— O concepție științifică asupra dezvoltării economico-sociale (**C.A. Olah**), 11
— Stimulentele și pîrghiile economice, ca elemente ale mecanismului economic perfecționat (**N. Florescu**), 11
— Fondurile fixe și rolul lor în procesul creșterii economice (**A.M. Vrabie**), 13
— Alimentație și agricultură (**B. Mărculescu**), 14
— O gestiune rațională a resurselor energetice și de materii prime (**L. Tövissi**), 15
— Noua calitate în activitatea economico-socială și economisirea (**A. Bazac**), 16
— Gîndirea economică contemporană cu privire la cuantificarea eficienței progresului tehnic (I, II) (**M. Horovitz, Gh. Zaman, Șt. Sandu, M. Ciumara, I. Resteman, M. Pop**), 17, 20
— De la întreprinderea tradițională la întreprinderea socialistă creativ-inovativă (I, II, III) (**C. Pintilie**), 17, 21, 22
— Rolul sistemului bancar în accelerarea dezvoltării (**H. Tatu**), 18
— Dinamica venitului național al țării noastre în comparație cu alte țări (**L. Turdeanu**), 18
— Efortul economic al României în războiul antihitlerist (**I. Perț**), 19
— Condiții noi pentru participarea României la diviziunea internațională a muncii după cucerirea independenței de stat (**M. Olteanu**), 19
— Un tip de sistem industrial urmărind maximizarea valorificării materiilor prime (**M.D. Popescu**), 19
— Probleme energetice actuale și teoria economică (I, II, III, IV) (**A. Iancu**), 21, 23, 24, 26
— Demografia — obiect și metode de cercetare (**M. Bulgaru**), 21
— Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (I, II, III, IV) (**I. V. Totu**), 22, 23, 24, 25
— Gestiunea calității — modalități de aplicare (**D.A. Constantinescu**), 23
— Contribuția cercetării la promovarea progresului tehnico-științific (**A. Gheorghiu**), 25
— Determinarea eficienței economice (**V. Trebici**), 25
— Fundamentul economic al continuității daco-romane și românești (**A. Spiridon**), 26
— Primul stat centralizat în vechea și statornica vatră a populației geto-dacice (**V.I. Dupoi**), 27
— Bazele economice și sociale ale statului dac centralizat și independent (**C. Olaru**), 27
— Bilanțul nutritiv, element de apreciere a eficienței producției agroalimentare (**B. Segal, R. Segal**), 28
— Acțiunea factorilor creșterii economice (I, II), (**I. Rachmuth**), 28, 30
— Prețurile la energie și echilibrul balanței comerciale (**D. Dăianu**), 28
— Legile economice în socialism (**N. Dobrotă**), 30
— Industria mică — ample posibilități de valorificare eficientă a resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale (dezbatere), 31, 32, 33, 35, 36
— Edificarea unei noi ordini economice internaționale și evoluția dreptului internațional (**C. Murgescu**), 32
— Al XV-lea Congres internațional de științe istorice — cadru de dezbatere fructuoasă pentru problemele actuale de istorie economică (**V. Axenciuc**), 33
— Studiul istoriei gîndirii economice — mijloc de afirmare a idealurilor de progres național și social ale poporului român (**V. Iota**), 33
— Considerații privind factorii și tipurile creșterii economice în socialism (I, II) (**C. Popescu, H. Dragomirescu**), 34, 35
— Studiul istoriei economice — contribuție la cunoașterea unor cerințe ale progresului (**V. Bozga**), 34
— Consumul casnic de combustibil și energie (**H.I. Teiușan**), 35
— Tehnica electronică de calcul în coordonatele dezvoltării economice ale României socialiste (**V. Baltac**), 37
— Rolul progresului tehnic în extinderea relațiilor de comerț exterior (**A. Iancu**), 37
— Tendințe noi în dezvoltarea forțelor de producție ale viitorului (**M. Drăgănescu**), 38
— Exploatarea și asuprirea străină, adversități istorice în calea dezvoltării economico-sociale (**V. Iota**), 39
— Monopolurile străine — factor de frînare a dezvoltării economice în România antebelică (I, II) (**V. Bozga**), 40, 41
— Alimentația viitorului : promisiuni ale biologiei, 40
— Prețurile interne și utilizarea coeficientului valutar unitar (**D. Dăianu**), 41
— Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor (I, II, III, IV) (**M. Părăluță**), 42, 43, 44, 45
— Decalaje economice internaționale (**E. Prahoveanu**) 43
— Cercetarea fundamentelor conducerii proceselor economice (**C.V. Negoiță**), 46
— Efecte ale industrializării asupra diviziunii sociale a muncii și schimbului de activități în economia României (**Gh. Răducanu**), 37
— Conceptul de raționalitate în utilizarea resurselor de forță de muncă (I, II) (**C. Enache**), 48, 49
— Noțiunile de „organizare" și „conducere" în viziunea sistemică (**C. Mihăescu**), 49
— Marile progrese economico-sociale ale țării — rezultat al efortului propriu, al muncii fără preget a întregului nostru popor (**D. Ciucur, C. Popescu**), 50
— Noul mecanism economico-financiar — factor de impulsionare a creativității (**A. Bazac**), 50
— Influența comerțului exterior asupra creșterii economice (**A.M. Vrabie**), 51
— Colocviul național „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană", 51
— Reflecții la sfîrșit și început de deceniu. Limite ale teoriei și constrîngeri ale practicii (**M. D. Popescu**), 52

PROCESUL CIRCULAR ACTIV

— Abordarea sistemică a utilizării integrale a resurselor materiale și energiei în proiectarea sistemelor industriale (**G. Cojocaru**), 15
— Valorificarea integrală a tuturor substanțelor în industria zahărului (**N. Botezatu**), 15

OM, TEHNICA, MEDIU

— Posibilități și căi de creștere a producției de pește în apele interioare (**M. Nițu**), 4
— Roboții industriali, o nouă tehnologie (I, II, III, IV) (**I. Crișan**), 9, 11, 14, 19
— Macrotehnologii și microtehnologii (**V. Roman**), 15
— Posibilități și limite ale inteligenței artificiale (**V. Roman**), 16, 17
— Industria chimică la răscruce? (**A. Sever Banciu**), 35
— Argumente în sprijinul utilizării etanolului drept combustibil (**N. Botezatu**), 40
— Opțiuni pentru o strategie a conservării energiei și utilizării surselor noi în industrie (**C. Mereuță**), 44
— Soluții și tendințe noi în economisirea materialelor (**A. Bănescu, D. Radulian**), 48

ȘCOLI — CURENTE — ECONOMIȘTI

— Entropia și creșterea economică (II, III) **(R. Moldovan)**, 1, 2
— Teorii contemporane privind rolul economic al factorului monetar (I, II, III) **(S. Cerna)**, 3, 4, 5
— Economia politică a Africii în criza contemporană **(S. Amin)**, 6
— Economie, umanism și iluzia „gratuității" **(I. Florea)**, 7
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Gh. Ciulbea)**, 8, 10
— Ipostaze ale inflației în gîndirea occidentală (I, II) **(A.D. Albu)**, 9, 11
— „Virtuțiile omnipotente" ale pieței infirmate de realitățile economiei capitaliste **(R. Moldovan)**, 13, 14
— Sensul procapitalist al „antieconomismului" „noii drepte" (I, II) **(I. Florea)**, 15, 16
— Unele considerații privind industrializarea țărilor mai puțin dezvoltate (I, II) **(A. Benachenhou)**, 17, 18
— Contribuții ale economiștilor transilvăneni la relevarea unității de interese ale poporului român (I, II) **(T. Ionescu)**, 19, 20
— Inconsistența unor concepții burgheze cu privire la teoria marxistă a profitului **(C. Sîrbu)**, 21
— Tradiții ale gîndirii progresiste și revoluționare românești : Tudor Vladimirescu (I, II) **(D. Mureșan, M. Rozorea)**, 22, 23
— Ipostaze apologetice și programatice în gîndirea economică burgheză (I, II) **(A. Al. Floareș)**, 24, 25
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești : concepția lui George Maior (I, II) **(I. Nicolae-Văleanu)**, 26, 27
— Coordonate ale concepției ecologiste (I, II) **(C. Bichi)**, 28, 31
— Perspectiva socialistă a țării în concepția unor gînditori transilvăneni **(T. Ionescu)**, 29, 30
— Economiștii sovietici despre integrarea cercetare-producție **(E. Prahoveanu)**, 32
— Tradiții privind participarea organizațiilor cooperatiste la progresul economiei (I, II) **(N. Dobrotă)**, 33, 35
— Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (I, II, III) **(I. Nicolae-Văleanu)**, 36, 37, 38
— Economiști români din perioada interbelică despre direcțiile dezvoltării economice (I, II, III) **(D. Popescu)**, 39, 40, 41
— Poziții realiste privind necesitatea și căile eradicării subdezvoltării **(I. Bulborea)**, 42, 43
— De la apologia „societății de consum" la condamnarea ei **(V.I. Ionescu)**, 44
— Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (I, II, III) **(O. Parpală)**, 45, 46, 47
— Ofensiva „noii drepte" asupra cuceririlor clasei muncitoare **(I. Calagiu)**, 48
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(A. Spiridon)**, 49
— Considerații privind rolul industriei mici și mijlocii în procesul de modernizare a economiilor rămase în urmă (I, II) **(E. Ionescu)**, 50, 51

CONVORBIRI ECONOMICE

— Contrbuția constructivă a oamenilor de știință români **(E. Masini)**, 2
— Știința, tehnologia, dezvoltarea și viitorul **(A. Rahman)**, 3
— Perspectivele modelelor globale **(H. Alker)**, 5
— O viziune multilaterală asupra dezvoltării **(J. Galtung)**, 24
— Restructurarea relațiilor economice internaționale — premisă fundamentală a accelerării dezvoltării **(K. Dadzie)**, 34
— România, promotor activ al colaborării cu toate țările **(J. Stanovnik)**, 43
— Noi posibilități pentru dezvoltarea cooperării economice internaționale **(C. Parkinson)**, 44

ECONOMIE MONDIALĂ

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale și ale luptei pentru încetarea cursei înarmărilor

— Pentru un deceniu de acțiune și progres în instaurarea noii ordini economice internaționale **(M. Chirilă)**, 6
— Noua ordine economică și sistemul monetar internațional **(D. Oprescu)**, 8
— Oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor — opțiune vitală a epocii noastre **(L. Talpă)**, 17
— Destinderea și pacea — necesități stringente ale contemporaneității **(N. Ștefan)**, 18
— Pacea — imperativ primordial al zilelor noastre **(N. Chilie)**, 19
— Eliminarea forței din relațiile internaționale — condiție esențială a promovării destinderii, păcii și securității **(E. Glaser)**, 20
— Aspecte ale măsurării decalajelor internaționale (I, II) **(N.S. Stănescu)**, 20, 21
— Pentru un program concret de dezangajare militară și dezarmare în Europa **(L. Talpă)**, 21
— Mobilizarea resurselor și a eforturilor pentru diminuarea decalajelor (I, II) **(G. Macarie, I. Cobzaru)**, 24, 25
— Necesitatea creșterii rolului și contribuției O.N.U. în viața internațională **(V. Duculescu)**, 25
— Înfăptuirea unei securități reale și durabile în Europa — obiectiv fundamental al politicii externe a României socialiste **(N. Călina)**, 26
— Raporturi juste în domeniul prețurilor **(D. Oprescu)**, 29
— Omenirea dispune de mijloacele necesare pentru a lichida subdezvoltarea **(C.C. Kiriţescu)**, 30
— Contribuția României la elaborarea strategiei internaționale pentru al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare **(I. Barac, G. Marin)**, 34
— Promovarea unor relații echitabile între națiuni **(V. Duculescu)**, 35
— Restructurarea comerțului mondial cu produse manufacturate **(A. Constantinescu)**, 36
— Imperativul unei Europe a păcii și colaborării **(N. Chilie)**, 36
— O politică consacrată creșterii bunăstării poporului, cauzei păcii, dezarmării și destinderii internaționale **(D. Dragomirescu)**, 38
— Dezarmarea — unica alternativă rațională a epocii noastre **(N.S. Stănescu)**, 42
— Creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în soluționarea problemelor mondiale — cerință a epocii contemporane **(V. Duculescu)**, 43
— Clarificări necesare privind stadiul și perspectivele destinderii **(V. Secăreș)**, 44
— Dimensiuni politice și militare ale securității și cooperării europene **(V. Secăreș)**, 48
— 25 de ani de activitate constructivă a României la Națiunile Unite **(S. Năstăsescu)**, 50
— Rezultate și priorități la confluența a două decenii ale O.N.U. pentru dezvoltare **(Adrian Constantinescu, Costea Munteanu)**, 51

Relații economice și cooperare internațională

— Interdependența economică internațională și imperativul cooperării (I, II) **(I. Popa)**, 5, 7
— Negocierile globale privind cooperarea internațională pentru dezvoltare — cerință a asigurării progresului economic general **(M. Chirilă)**, 14
— Dezechilibrele balanțelor de plăți internaționale — factor de incertitudine și instabilitate **(D. Oprescu)**, 22
— Direcții ale dezvoltării colaborării economice și a cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R. **(St. Stancu)**, 27

— Cooperarea economică dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate (I, II) **(I. Popa)**, 30, 31
— Dezvoltarea relațiilor economice ale României cu toate țările balcanice — contribuție la cauza securității și păcii în Europa și în lume **(A. Constantinescu)**, 37
— Instituționalizarea cooperării internaționale în domeniul resurselor teritoriilor submarine din afara jurisdicției naționale a statelor **(C. Ciubotaru)**, 38
— Necesitatea unor eforturi concertate pentru o restructurare de fond a relațiilor internaționale **(N. S. Stănescu)**, 38
— Colaborarea economică și tehnico-științifică — coordonată însemnată a politicii de destindere și pace **(D. Simion)**, 45
— Cooperarea internațională în procesul de reciclare a mijloacelor financiare (I, II) **(M. Isărescu)**, 50, 51

ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

— Progrese continue în dezvoltarea și modernizarea economiei (1979—1980) **(N. Popov)**, 9
— R.P. Ungară. Valorificarea judicioasă a resurselor energetice **(D. Dragomirescu)**, 12
— R.S. Cehoslovacă. Un concept cu multiple valențe practice : integrarea activităților industriale cu cele agricole **(I. Rubik)**, 13
— R.P. Ungară. Accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice **(O. Alexandru)**, 14
— R.S. Cehoslovacă. Noi direcții în conducerea economiei **(J. Markova)**, 19
— R.P. Bulgaria. Creșterea eficienței în agricultură — o prioritate a dezvoltării **(C. Popescu)**, 20
— Preocupări privind perfecționarea mecanismului economic. 21
— R.D. Germană. Coordonate ale unei industrii moderne, competitive **(D. Constantinescu)**, 22
— Bulgaria : dezvoltarea susținută a electronicii. 23
— R.D. Germană : utilizarea intensivă a resurselor. 26
— R.P. Polonă. Amenajarea complexă a Vistulei — obiectiv prioritar în viitoarele două decenii. 29
— R.P. Ungară. Rolul micii industrii **(Karsai G.)**, 33
— R.S. Vietnam. Edificarea economiei socialiste pe întreg teritoriul patriei **(A. Popa)**, 35
— R.P. Bulgaria. Realizări și exigențe în dezvoltarea economiei **(N. Tabără)**, 36
— Economia R.P. Chineză : actualitate și perspectivă **(D. Dăianu)**, 39
— R.D. Germană : valorificarea superioară a materiilor prime. 40
— U.R.S.S. Pîrghii economice pentru accelerarea introducerii progresului tehnic **(R. Crețoiu)**, 45
— R.S.F. Iugoslavia. Agricultura la orizontul anului 1985, 48
— Modificări în structura producției industriale în Ungaria. 49
— Știință — tehnologie și economisirea resurselor, 52.

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

— Perspectivele economiei occidentale în 1980 **(N. Pop, M. Isărescu)**, 1
— Febra aurului **(C.C. Kirițescu)**, 2
— Implicații ale crizei de energie în transportul aerian comercial **(I. Cristea, O.C. Ionescu, V. Stanciu)**, 3
— Energia : priorități și exigențe în fața țărilor occidentale **(Em. Stancu)**, 5
— Alternativa monetară a Europei occidentale **(A. Berea, N. Radian)**, 13
— Perenitatea șomajului în Europa occidentală **(N. Tabără)**, 24
— Franța în competiție pentru locul 3 în ierarhia exportatorilor **(C. Albu)**, 28
— Franța — priorități pînă în 1985, 30
— Dimensiuni ale relației monopol — stat în capitalismul contemporan (I, II) **(N.C. Părăluță)**, 32, 33
— Țările capitaliste în fața dilemei inflație — șomaj **(D. Oprescu)**, 33
— Inflația și consecințele sale sociale **(M. Isărescu)**, 34
— R.F. Germania. Întreprinderile mici — un generator de mare putere al eficienței **(B. Pădure)**, 37
— Societățile agroindustriale multinaționale — instrument al exploatării neocolonialiste a țărilor în curs de dezvoltare (I, II) **(O. Parpală)**, 40, 41
— Perspective ale dezvoltării economiei canadiene **(G. Crăiniceanu)**, 40
— Orientări în dezvoltarea economică. Suedia **(C. Damșa)** : Danemarca **(R. Gheorghiță)**, 45
— Norvegia — prezență activă în circuitul economic **(C. Damșa)**, 46
— Inflația, componentă intrinsecă a economiei capitaliste contemporane (I, II) **(R. Moldovan)**, 47, 49

Documentar, date de prognoză

— Preocupări pentru recuperarea și reciclarea materiilor prime secundare **(R. Gheorghiță)**, 1
— Mutații industriale în economia mondială **(C. Mecu)**, 3
— Industrializarea — obiectiv prioritar al zilelor noastre **(D. Dragomirescu)**, 4
— Dezbateri internaționale pe marginea tehnologiilor adecvate **(V. Gheorghiță)**, 4
— Aurul : evoluția utilizărilor, 8
— Rolul hotărîtor al efortului propriu în accelerarea dezvoltării **(Em. Stancu)**, 8
— Pentru o exploatare echitabilă și rațională a bogățiilor biologice marine **(A. Constantinescu)**, 12
— Un sondaj asupra perspectivelor progresului tehnic 14, 15, 16, 17
— A 35-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa **(N. Constantin)**, 15
— Industria extractivă : necesități de extindere și posibilități de finanțare, 21
— Fierul vechi — o importantă materie primă, 23
— Diviziunea muncii și dezvoltarea serviciilor pentru producție **(St. Mihai)**, 27
— Participare sporită la eforturile de progres și bunăstare în lume **(Em. Stancu)**, 28
— O evoluție demografică sănătoasă — element indispensabil al creșterii economice **(N. Popov)**, 28
— Forumul mondial al economiștilor **(V. Trebici)**, 35
— Turismul — factor al dezvoltării economice și apropierii între popoare **(D. Dragomirescu)**, 39
— Genetica agricolă — instrument al profitului și dominației, 39
— Energia, problemă vitală a omenirii, 40
— Sub semnul agravării crizei și al adîncirii decalajelor economice dintre state **(C.C. Kirițescu)**, 41
— Participare și cooperare internațională pentru eliminarea flagelului subalimentației în lume **(Em. Stancu)**, 42
— Industria prelucrătoare : transformări structurale pe plan mondial. **(Kádár B.)**, 43
— Transferul invers de competențe — un fenomen potrivnic eforturilor de lichidare a subdezvoltării **(C. Bichi)**, 46
— Evaluarea materialelor secundare lemnoase ca sursă de energie **(C. Munteanu)**, 46
— O prețioasă resursă energetică — economisirea **(D. Dragomirescu)**, 47
— Energia eoliană — de la experimentare la utilizarea eficientă, 49
— Energia și creșterea economică **(A. Iancu)**, 52
— Restructurarea balanțelor energetice. Încotro ? **(N. Liciu)**
— Restructurarea balanțelor energetice. Încotro ? **(N. Liciu)**, 52
— Promisiunile noilor surse de energie **(M. Pop)**, 52
— Calendarul evenimentelor internaționale, 52

Economia țărilor în curs de dezvoltare

— Deteriorarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare **(A. Iancu)**, 16
— Necesitatea unor modificări structurale în țările în curs de dezvoltare **(A. Iancu)**, 17

— Valorificarea resurselor de petrol și gaze în țările africane **(M. Moldoveanu)**, 46
— India — coordonate ale politicii economice **(N. Stancu)**, 47

Probleme ale dezvoltării și viitorului în viziunea unor specialiști

— Schimbări necesare în modelul de dezvoltare **(J. Stanovnik, J. Wiatr, M. Strong)**, 2
— Creșterea economică și necesarul de energie **(B. Fritsch)**, 7
— Rolul hotărîtor al eforturilor proprii în accelerarea dezvoltării **(A. Tévoédjre)**, 8
— Învățarea — resursă inepuizabilă **(J. Botkin, M. Elmandjra, M. Malița)**, 10
— Materii prime industriale — realități și oportunități, 11
— Consens și solidaritate pentru o nouă ordine internațională **(A.M. M'Bow)**, 16
— Concertarea eforturilor, condiție a conservării mediului înconjurător **(M.K. Tolba)**, 22
— Dezarmarea, necesitate fundamentală a omenirii, 23
— Modele alternative de dezvoltare **(H. Henderson)**, 26
— Trebuințele umane și creșterea realizabilă **(J. McHale, M.C. McHale)**, 32
— Contribuția cercetării la eforturile de dezvoltare, 35
— Supraconsumul, factor nociv pentru dezvoltare **(J. Galtung)**, 37
— Concentrarea preocupărilor în vederea depășirii decalajelor în domeniul științei și tehnologiei **(F.R. Sagasti)**, 38
— Operațiuni ale țărilor în curs de dezvoltare pentru un nou tip de creștere economică **(I.S. Abdalla)**, 49

ALTE RUBRICI

Comentariu la un grafic, Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești, Cititorii au cuvîntul, Recenzii, Fișe, Tendințe-conjuncturi, Orientări în dezvoltarea economică, Evoluții monetare, Statistică internațională, Mondorama, Curier, Glosar.

cuprinsul Suplimentului

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Organizare — autoconducere — autogestiune

— Precizări privind alcătuirea consiliului oamenilor muncii la întreprinderi, 2
— Perfecționarea mecanismului financiar și a cadrului său juridic, 4
— Condițiile de finanțare și creditare a mijloacelor circulante, 6
— Recuperarea și valorificarea materialelor, refolosirea, utilizarea și circulația ambalajelor, 9
— Înființarea și organizarea centralei și întreprinderilor pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, 12
— Darea în gospodărire a unor unități prestatoare de servicii pentru populație, 16
— Finanțarea și creditarea investițiilor unităților agricole cooperatiste și creditarea investițiilor realizate de populație, 21
— Sistem privind optimizarea distribuției, 21
— Puterile maxime ce se pot folosi în orele de vîrf, 25
— Reglementări privind autoconducerea și raporturile contractuale ale întreprinderii, 41

Contract economic — practică arbitrală

— Consecințele nerespectării obligațiilor asumate prin contractul de comision, 1
— Contractarea produselor provenite din import, 1
— Principiul colaborării, 2
— Refuzul de plată în raporturile de import, 2
— Penalizarea consumului de gaze în depășire, 3
— Efectele introducerii acțiunii arbitrale, 4
— Precizări privind aplicarea penalităților, 4
— Contractul economic de antrepriză, 5
— Aspecte privind contractul de cooperare, 5
— Limitele folosirii comenzii confirmate în scris, 5
— Consecințe ale atitudinii părților în cadrul executării, 6
— Precizări privind obligația de garanție, 7
— Transmiterea sarcinilor de plan, 9
— Relația plan — contract economic, 11
— Penalizarea depășirii consumului de energie electrică, 12
— Contracte de prestații pentru expediții, camionaj și manipularea mărfurilor, 12
— Aspecte privind livrarea auticipată, 12
— Răspunderea în cadrul contractului economic de comision, 12
— Nulitatea modificării retroactive a repartiției, 13
— Completarea cuprinsului contractelor economice, 13
— Contractul economic de comision, 15
— Din nou despre executarea cu anticipație, 15
— Recepția produselor provenite din import, 16
— Aspecte privind analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră, 16
— Procedura de încheiere a contractelor economice și de rezolvare a neînțelegerilor procontractuale, 17
— Transferul riscurilor în contractele de livrări pentru export, 18
— Aspecte privind mecanismul contractelor economice, 19
— Precizări privind aplicarea unor penalități, 20
— Implicațiile unor lipsuri cantitative, 21
— Livrarea produselor cu anticipație, 24
— Indicarea scopului de utilizare a produselor, 26
— Aspecte privind aplicarea unor penalități, 27
— Obligațiile unității beneficiare în contractul economic, 28
— Valorificarea drepturilor rezultînd din vicii calitative, 31
— Consecințe ale primirii produselor cu întîrziere, 32
— Momentul încheierii contractelor economice, 34
— Reprezentarea unităților socialiste în litigii arbitrale, 34
— Poziția beneficiarului în contractul economic, 35
— Precizări privind modificările sarcinilor de plan, 36
— Aspecte privind aplicarea penalităților legale 37
— Precizări privind aplicarea prescripției, 37
— Scutiri și restricții de taxe de timbru, 37
— Aspecte privind încheierea contractelor economice, 38
— Confirmarea cazurilor de forță majoră, 43
— Efectele livrărilor cu nerespectarea sortimentelor, 43
— Consecințele neîndeplinirii obligațiilor de către beneficiar, 46
— Colaborarea beneficiarului la executarea contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, 46
— Recepția calitativă a ambalajelor, 46
— Prescripția privind pretenții izvorîte din livrările la export, 51

Financiar — investiții

— Regimul penalităților plătite de unitățile socialiste, 2
— Coexistența obligației de restituire cu răspunderea materială, 5
— Livrarea utilajelor destinate investițiilor, 5
— Răspunderea materială în cazul soldării mărfurilor, 6
— Reglementarea finanțării și creditării investițiilor, 9
— Regimul juridic al fondurilor fixe, 17
— Consecințe ale întîrzierii în plata prețului, 19
— Prejudiciu propriu — condiție esențială a răspunderii materiale, 19
— Răspunderea pentru neefectuarea decontărilor în termen, 20
— Precizări privind răspunderea unităților de construcții, 21
— Consecințe ale neprimirii produselor facturate, 24
— Răspunderea materială determinată de stabilirea eronată a pagubei, 27
— Premiile pentru economii de materiale, 28

— Răspunderea privind decontarea mărfurilor din import, 30
— Recompensele, 31
— Precizări privind penalizarea depăşirilor de consum la gaze naturale, 35
— Aprobarea investiţiei şi admiterea la finanţare, 37
— Precizări privind refuzurile de plată, 38
— Modalitatea acoperirii pagubelor constatate în gestiune, 42
— Aspecte privind plata contravalorii unor lucrări de construcţii-montaj, 43
— Garanţia în numerar, 43
— Răspunderea constructorului pentru nepredarea la termen a lucrărilor de construcţii-montaj, 46

Raporturi de muncă

— Răspunderea disciplinară în reglementarea legii contractelor economice, 4
— Precizări privind răspunderea disciplinară, 4
— Competenţa de a aplica sancţiuni pentru abateri disciplinare săvîrşite în comun, 5
— Aspecte cu privire la termenele de 3 ani şi de 60 de zile pentru stabilirea răspunderii materiale, 7
— Unele precizări privind răspunderea disciplinară, 7
— Consideraţii asupra reglementării transferului în interesul serviciului, 11
— Retragerea deciziei de imputare, 11
— Drepturi la despăgubiri ca urmare a anulării sancţiunii disciplinare, 12
— Rolul comisiei de pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare în muncă, 15
— Contractul de închiriere a locuinţei ca accesoriu al contractului de muncă, 17
— Prevederi de dreptul muncii în legislaţia economică, 19
— Vechimea în muncă şi în specialitate, 21
— Indemnizaţia tarifară (sporul) de şef de echipă sau de brigadă, 25
— Indemnizaţia de conducere, 25
— Aspecte privind soluţionarea unor litigii de muncă de către organele administrative, 26
— Drepturi şi obligaţii decurgînd din contractele de muncă, 26, 30, 32, 34, 46
— Desfacerea contractului în temeiul art. 130, lit. k, din Codul muncii, 27
— Aspecte ale răspunderii materiale conjuncte, 31
— Atribuţiile, drepturile şi obligaţiile maistrului, 31
— Consideraţii privind răspunderea pentru neexecutarea hotărîrii de reintegrare, 34
— Delegare — drepturi şi obligaţii, 37
— Soluţionarea conflictelor de competenţă dintre organele de jurisdicţie a muncii, 38
— Sinteză legislativă cu privire la regimul juridic al mamei încadrată în muncă, 39
— Alocaţia de stat pentru copii, 42
— Drepturile şi obligaţiile gestionarilor, 43
— Ajutorul material pentru incapacitate temporară de muncă, 48
— Contestaţia în legislaţia muncii, 48
— Premii în cursul anului pentru realizări deosebite, 48
— Cumulul pensiei cu retribuţia, 48
— Repausul săptămînal, 48
— Unele drepturi şi obligaţii privind tinerii încadraţi în muncă, 48
— Examenul medical, 50
— Detaşare — drepturi şi obligaţii, 50
— Stimularea suplimentară din beneficiul majorat aferent producţiei pentru export, 51
— Munca la domiciliu, 51

Transporturi

— Acţionarea cărăuşului pentru transporturile în trafic internaţional, 1
— Răspunderea cărăuşului, 13
— Ultimele reglementări în domeniul ambalajelor, 13
— Prestaţiile de expediţie şi camionaj efectuate de E.C.M. — C.F.R., 15
— Precizări privind lipsurile cantitative constatate la destinaţie, 16
— Precizări privind reclamaţia administrativă şi tariful de magazinaj, 19
— Nulitatea clauzelor privind eludarea aplicării tarifelor de transporturi, 24
— Valorificarea drepturilor faţă de calea ferată, 34
— Reclamaţia administrativă în Convenţia S.M.G.S., 43

● **RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE ŞI COMERCIALE INTERNAŢIONALE**

Ghidul lucrătorului de comerţ exterior

— Probleme ale consolidării moderne, 4
— Preţul internaţional de acord, 4
— Modalităţi de contracarare sau atenuare a influenţei negative asupra operaţiunilor de comerţ exterior, 8
— Regimul valutar în România, 12
— Contractul economic pentru export, 16
— Breviar de noţiuni şi termeni în comerţul internaţional, 23
— Venituri în valută din operaţiuni de intermediere în comerţul internaţional, 25
— Zonele libere, 26
— Sistemul de cursuri de schimb în noul context al relaţiilor monetare internaţionale, 27
— Autorizaţia de export şi de import, 28
— Practica pe piaţa externă privind licitaţiile, 29
— Derularea exporturilor de mărfuri, 30
— Transportul maritim paletizat, 31
— Reglementări privind mecanismul de import-export, 35
— Cluburile „P & I" — formă de asistenţă mutuală a armatorilor, 36
— Modalităţi de plată în operaţiuni de aport valutar, 38
— Acorduri multilaterale convenite în cadrul rundei Tokyo, acceptate de R.S.R., 40
— Preferinţele vamale în faţa unui nou deceniu de aplicare, 46
— Alegerea variantei optime în oferirea de mărfuri la export, 46
— Politica vamală a României, 46
— Instrumente pentru contracararea riscurilor valutare. Calcularea cursurilor de schimb pentru principalele monede, 50
— Tendinţe de aplicare selectivă a preferinţelor vamale, 50

Drept şi uzanţe internaţionale

— Incaso — modalitate de plată internaţională, 1
— Documentele comerciale internaţionale, 2, 3, 4
— Clauza asiguratorie „de la depozit la depozit", 3
— Riscul lucrului în vînzarea comercială internaţională, 4
— Contracte de comerţ exterior, 5
— Oferta internă şi externă de export, 6
— Problema riscurilor şi a proprietăţii în activitatea de comerţ exterior, 7
— Categorii de contracte de comerţ exterior — formare, 8
— Executarea contractelor externe, 9
— Interpretarea unor termeni comreciali — cazuri, 12
— Garantarea obligaţiilor contractuale internaţionale, 13
— Competenţa organelor de arbitraj comercial internaţional, 14
— Cheltuieli suportate de cumpărători în vînzarea F.O.B., 14
— Interpretarea clauzei F.O.B., 16
— Răspunderea în transportul maritim, 17
— Condiţiile generale de livrare a mărfurilor între organizaţiile ţărilor membre ale C.A.E.R., 1968/75 (text integral), 18

— Răspunderea în contractul de transport internațional feroviar, 20
— Clauza de despatch opozabilă exportatorului, 20
— Invocarea forței majore, 20
— Determinarea prin contract a părților componente, 25
— Aspecte privind probele în acțiunile de arbitraj, 25
— Recuperarea valorii contrastaliilor de la cumpărător, 25
— Inadmisibilitatea erorii asupra calității mărfii, ca viciu de consimțământ, 26
— Dreptul părților de a modifica termenele de livrare după expirarea lor — consecințe, 26
— Răspunderea pentru lacunele contractului extern, 26
— Calcularea termenului de prescripție privind cererile de penalități, 27
— Răspunederea pentru produse în Statele Unite ale Americii, 27
— Contractul de vînzare internațională — elemente, 30
— Regulile de la Hamburg — o nouă reglementare a transportului mărfurilor pe mare, 33
— Locul de livrare la import a utilajelor de completare, 34
— Aspecte economice ale falimentului, 35
— Răspunderea subarmatorului pentru avarierea mărfurilor transportate, 35
— Consecințele neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către cumpărător, 38
— Actul final al Conferinței Națiunilor Unite asupra contractelor de vînzare internațională de mărfuri (text integral), 39
— Efectele cesiunii unui drept de creanță, 43
— Cerințe ale reclamației calitative în vînzarea internațională, 43
— Dreptul național al unor state privind politici comerciale internaționale, 44

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

— Escaladarea prețului aurului, 2
— Situația monetar-financiară internațională : perspective 1980, 4
— Probleme ale relațiilor monetare internaționale actuale, 20
— Ce se poate aștepta de la un dolar în apreciere ?, 25
— Sistemele de cursuri de schimb, 25
— Sistemele de cursuri de schimb în perspectiva următorilor ani, 31
— Mecanismul de determinare a cursului de schimb pe piețele valutare, 33
— Factori care influențează cursurile de schimb, 35
— O posibilă realiniere a parităților în cadrul sistemului monetar vest-european ?, 38
— Cursul dolarului și performanțele economice ale S.U.A., 46
— Poate politica monetară să fie independentă într-o lume interdependentă ?, 50

Vademecum — documentar — informații — noțiuni — cazuri

— Ambalajul în strategia produsului, 2
— Premisă a schimburilor economice internaționale — fluxul valutar financiar, 2
— Sistemul automat de rezervare a locurilor în hotelurile „Robotron", 4
— Operațiuni comerciale legale și operațiuni de aport valutar fără export de substanță, 8
— Promovarea cooperării economice internaționale în domeniul investițiilor, 8
— Lansarea unui nou produs pe piața internațională, 8
— Strategii de marketing, 12, 14, 16, 20, 38, 40
— Din nou în atenția F.M.I. — Contul de substituire, 14
— Introducerea pe piața vest-germană, 14, 16, 27, 38, 46
— Tendințe în comerțul mondial cu mașini și utilaje, 25, 27, 29
— **Se conturează o nouă piață a tehnicii de vîrf, 42**

● **GENERALIZAREA EXPERIENȚEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE**

Stimularea creativității — sursă pentru calitate și eficiență, 3
— valorificarea unui tezaur inepuizabil
— sinectica
Ideile oamenilor muncii — transformate în soluții utile, 6
— Stimularea, dezvoltarea și valorificarea potențialului creativ — trăsătură a unui stil de conducere modern, eficient
— Necesitatea formării liderilor pentru conducerea grupurilor creative
— Metoda Brainstorming
— Evaluarea critică a funcțiilor produsului și cercetarea soluțiilor în analiza valorii
Organizarea eficientă a întreținerii și reparațiilor utilajelor, 11
— O condiție importantă pentru creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe
— Căi pentru promovarea unui sistem eficient de întreținere și reparații
— Sistem preventiv-planificat de întreținere a fondurilor fixe
— Drumul critic în organizarea reparațiilor capitale
Organizarea și conducerea activității de revizii tehnice, reparații și modernizare a utilajelor și instalațiilor, 15
— organizarea sistemelor de revizii tehnice și reparații
— Forme de organizare a reparațiilor
— Modernizarea utilajelor
Reducerea costului și duratei lucrărilor de întreținere și reparații, 19
— Perfecționări organizatorice
— Conducerea activităților de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice
— Organizarea reparațiilor capitale pe baza mașinilor de schimb și a pregătirilor anticipate
— Contribuție la indicele de folosire a mașinilor
Probleme ale microeconomiei muncii, 24
— Creația și risipa de valoare
— Opinii
Economisirea energiei — un imperativ major, 28
— Gospodărirea resurselor energetice
— Căi de acțiune la nivelul unei întreprinderi industriale
Utilizarea eficientă a tehnicii de calcul, 32
— Minicalculatoarele și aplicații
— Determinarea soluției optime prin analiza morfologică asistată pe calculator
— Urmărirea operativă a planului în proiectare cu ajutorul prelucrării automate a datelor
Calitatea — condiție a eficienței economice a producției, 36
— Organizarea controlului calității produselor
— Aspecte ale calității produselor și implicații în organizarea fabricației
— Metode și mijloace pentru înlăturarea deficiențelor de calitate
— Ce este și la ce servește gestiunea calității
Valorificarea resurselor materiale refolosibile, 42
— Un important factor al creșterii economice
— Cîmp larg de acțiune pentru consiliile oamenilor muncii
Raționalizări în concepția, execuția și utilizarea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor, 47
— Organizarea și conducerea producției de S.D.V.
— Un aspect al noii calități în pregătirea tehnologică a fabricației
— Disrom — sistem și metodă
— Sistem unitar de dispozitive de control modular

● **CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC**

— Investițiile, folosirea lor eficientă — suport material al dezvoltării multilaterale a țării, 7

— Sporirea eficienței economice — obiectiv de bază în toate ramurile economiei naționale, 7
— Creșterea productivității muncii — element hotărîtor al programului economico-social, 7
— Ridicarea continuă a calității și competitivității produselor — coordonată fundamentală a dezvoltării economico-sociale, 7
— Un imperativ vital pentru progresul economiei : reducerea consumurilor de energie, combustibili, materii prime și materiale, 22
— Mobilizarea întregului potențial pentru realizarea exemplară, la indicii cantitativi și calitativi, a sarcinilor de plan, 22
— Un obiectiv de cea mai mare însemnătate : investițiile trebuie să producă la termen și la calitatea cerută, 22
— Pregătirea și utilizarea eficientă a forței de muncă — coordonată fundambentală a dezvoltării, 22
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale. Documentele Congresului al XII-lea al partidului cu privire la perfecționarea conducerii științifice a societății noastre, 49
— Dezvoltarea bazei tehnico-materiale de producție a socialismului. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. despre continuarea pe o treaptă superioară a industrializării și necesitatea accentuării procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, în condițiile creșterii mai accentuate a eficienței economice, 45
— Produsul social și venitul național în socialism. Creșterea venitului național, calea asigurării progresului economico-social, a ridicării nivelului de trai, 45
— Documentele Congresului al XII-lea despre obiectivele și sarcinile programului de investiții. Direcțiile de acțiune stabilite de secretarul general al partidului, cu privire la folosirea cu eficiență sporită a fondurilor destinate dezvoltării economico-sociale a țării, realizarea la timp a obiectivelor de investiții și funcționarea lor la parametrii proiectați, 45
— Obiectivul fundamental și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României socialiste stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1981—1985. Sarcinile organelor și organizațiilor de partid în mobilizarea organizațiilor de masă, a cadrelor de conducere din economie, a tuturor celor ce muncesc la înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a patriei, 45
— Politica P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării. Asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor — temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, 49
— Necesitatea obiectivă și căile trecerii la o nouă calitate, superioară, în întreaga activitate economică. Sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid privind îmbunătățirea activității economico-financiare și sporirea eficienței economice în toate domeniile de activitate, 49

● ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC

— (1) Programul P.C.R. de dezvoltare a economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, 49
— (2) Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, 50
— (3) Dezvoltarea planificată a economiei naționale, 51

INDEXUL SUPLIMENTULUI PE AUTORI

dr. Alexandru Adamek 24
Florin Alexandru 20, 26, 35, 43
Mihai I. Anastasescu 41
dr. Șerban Andrei 40
Ion Anton 50
I. Berbecaru 14
Mihai Berinde 6, 32
Nicolae Bică 21
prof. dr. Gh. D. Bistriceanu 45
conf. dr. Aurel Brăgaru 48
Gheorghe Brînduşa 12, 13
prof. dr. Petre Burloiu 24
prof. dr. Florin Burtan 49
prof. dr. I. Capănu 45
dr. O. Căpățînă 3, 4, 12, 14, 16, 20, 25, 26, 31, 34, 35, 43
C. Cătuț 9
Iulian Ceauşu 11, 15, 28, 36, 47
Nicolae Cicu 12
conf. dr. Dumitru Ciucur 22, 45
drd. Ioan Condor 4, 6, 9, 12, 21
Adrian Constantinescu 44
dr. ing. Aurel Constantinescu 22
dr. ing. Mihai Constantinescu 16
Petru Corea 19
conf. dr. Viorel I. Cornescu, 45
Nicolae Costache 19
J. Costin 2, 5, 13, 19, 25, 27, 31, 37, 47, 48, 50, 51
Olimpiu Cranciuc 33
prof. dr. Gh. Crețoiu 7
I. Cristian 46
ing. Ion Crişan 24
Gh. Dan 15, 24, 46
C. Damian 19
Radu Demetrescu 2, 16, 17, 19, 37
dr. Al. Deteşan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 48, 50
dr. Eugen Dijmănescu 46, 50
Dan-Andrei Dumitru 36
dr. Ioan Georgescu 2, 8, 16, 20, 27, 37, 46
dr. Toma Georgescu 26, 30
dr. M. Ghimpa 26, 35
Mircea Goruneanu 21, 26, 30, 37, 43, 46, 48, 51
prof. dr. Gavril Horja 49
prof. dr. Ervin Hutira 36
Paul Iancu 24
I. Iczkovits 1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 43, 46
Gh. Iliescu 11
Cristea Ioniță 19, 28, 42
lector univ. P. Iosub 49
Mugur Isărescu 2, 4, 14, 20, 25, 27, 31, 33, 35, 50
I. Istrate 8
I. Ivan 1, 34, 37
dr. C. Jornescu 2, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 16, 19, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 37, 42, 43, 46, 48, 50
conf. dr. Costinel Lazăr 7, 49
dr. Ivan Leş 26, 27, 34, 38
ing. V. Livianu 24
Grigore Lungan 21, 26, 30, 43, 46
Theodor Marinescu 11
H. Matei 1, 4, 5, 12, 16, 19, 20, 21, 24, 34, 37, 38, 43, 51
prof. dr. Mehedințiu 7
Toma Melinte 22
W. M. Mendelsohn 24
dr. Mihail 43, 46, 51
Paul Mihăescu 12
G. Mircea 48
C. Mircescu 2, 8, 12, 14, 16, 38, 40
prof. dr. Ctin. Moisiuc 2, 8
Costea Munteanu 44
Georgeta Negreanu 36
dr. Emil I. Nicolau 24
dr. Ovidiu Nicolescu 27, 36
Gh. Niculici
dr. Gheorghe Nistorescu 41
Gh. Obreja 22
dr. Ion Olteanu 29
Marian Oprea 32
N. Paleu 2
M. Pascu 2, 9, 13, 15, 17, 35
Nicolae Pavel 19
ing. Ion Păduraru 24
Bogdan Pădure 27, 36
dr. E. Pecican 46
Alex. Pescaru 11
Florin Pogonat 8, 25, 37
Napoleon Pop 25, 35, 38, 46, 50
prof. dr. Marin Popescu 7
Liliana Rădulescu 44
ing. Petre Rădulescu 43
Ioan Roman 36
Valentin Roşca 32
Ovidiu Rujan 25, 27, 29
Adrian Rusu 19
Virgil P. Săvulescu 26
Cristina Scheana 7, 13
Alex. Sesan 24
Marin Stelian 12
conf. dr. Aurel Sturzu 48
conf. dr. Ghiță Paul Tănase 49
drd. Ion Turcu 31
drd. Gh. Țigăeru 5
dr. Ion Unguru 24
dr. Iosif R. Urs 4, 7, 11, 17, 39, 42
Ion Vasilescu 1, 2, 5, 6, 7, 11, 19, 21, 26, 27, 51
Mariana Vencu 3, 6
drd. George Vladimir 32
Nic. Voicu 27
dr. D. Voiculescu 46
Michael Zalman 24
Emil Zamfirescu 3, 8, 16, 21, 25, 38
lector univ. dr. Pavel Wagner 45

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR STR. ANOTIMPULUI NR. 1, BLOC 38, Ploiești-vest,** întreabă cum se repartizează cheltuielile necesitate de repararea parțială a acoperișului blocului (din dreptul unei scări) și de repararea antenei colective. În scrisoare s-a omis a se specifica dacă blocul cuprinde numai apartamente proprietate personală sau este construit din fondurile statului. În prima ipoteză, adică atunci cînd proprietarii de apartamente sînt și coproprietari ai părților și instalațiilor comune, cheltuielile efectuate se repartizează proporțional cu cota parte de proprietate indiviză a fiecărui proprietar de apartament. În cazul în care blocul este construit din fondurile statului și face parte din fondul locativ de stat, repararea acoperișului și a antenei colective cade în sarcina întreprinderii locative, astfel cum prevede anexa nr. 3 lit. A la H.C.M. nr. 860/1973.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI NR. 6 BRAD, jud. Hunedoara,** solicită lămuriri cu privire la noțiunea de „cotă parte de proprietate în indiviziune asupra părților și instalațiilor de folosință comună ale unei clădiri" folosită în art. 21, alin. 2 din Statutul asociației de locatari, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977. În clădirile cu mai multe apartamente proprietate personală fiecare proprietar deține în afară de apartamentul respectiv și o anumită cotă din părțile, instalațiile și elementele comune ale clădirii cum sînt: scările, ascensorul, crematoriile, hidroforul, antena colectivă etc. Apartamentul este deținut în proprietate exclusivă, iar părțile de folosință comună sînt deținute în comun, adică în indiviziune. Indiviziunea este forțată, nici un proprietar nu poate cere ieșirea din indiviziune, deoarece aceste părți comune sînt destinate a servi clădirea în întregul ei.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC Z 15, ALEEA SĂNDULEȘTI NR. 11, București,** solicită lămuriri cu privire la repartizarea cheltuielilor în cazul unei clădiri proprietate mixtă (apartamente proprietate personală și unele aparținînd fondului locativ de stat). Se impune o precizare prealabilă cu caracter de principiu. Cheltuielile ce cad în sarcina proprietarului, prevăzute în anexa nr. 3 cap. A, la H.C.M. nr. 860/1973, se repartizează numai după criteriul unic al proporționalității cu cota parte de proprietate în indiviziune forțată ce o au asupra părților și instalațiilor de folosință comună ale clădirii. Dimpotrivă, cheltuielile ce reprezintă obligația legală a chiriașilor, prevăzute în anexa nr. 3, cap. B, la H.C.M. nr. 860/1973, se repartizează numai după criteriile stabilite față de Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. Prin consecință, potrivit art. 2, lit. c și art. 21 alin. 2 și 3 din Statut: repararea terasei, reparația și revizia liftului, consolidarea blocului, repararea conductelor de apă în zid se suportă de proprietari, în raport cu cota parte de proprietate indiviză, menționată în contractul de construire sau cumpărare. Zugrăvitul părților comune (casa scărilor, uscătorii etc.) și înlocuirea geamurilor și oglinzilor la lift se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care folosesc aceste părți și instalații comune.

● **GH. DRAGOMIR, BLOC B 5, Iași** — este interesat a cunoaște modul de repartizare a cheltuielilor efectuate cu reparațiile ce cad în sarcina proprietarilor, la părțile de folosință comună într-un imobil compus din apartamente proprietate personală. Așa cum am mai arătat, proprietarii de apartamente care le locuiesc singuri sau cu membrii lor de familie dețin în proprietate exclusivă apartamentul și în proprietate comună sau în coproprietate părțile de folosință în comun (hidrofor, ascensor, scări etc.). Întrucît părțile de folosință comună deservesc blocul în întregimea sa, fiecare proprietar de apartament avînd în același timp în proprietate indiviză și o cotă parte din aceste instalații comune, în raport cu suprafața apartamentului, și repararea părților comune se suportă în aceeași proporție.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 128, STR. ODOBESCU, București** — Categoria de persoane la care vă referiți se include în calcul pentru repartizarea cheltuielilor de întreținere, deoarece absența lor din locuință este sporadică și nu ajunge — prin cumulare — la un total de 15 zile într-o lună.

● **DUMITRU CONSTANTINESCU, Ploiești** — Trecerea din gradația a 6-a la gradația a 7-a se poate face numai cu respectarea prevederilor al. 2 și 3 din art. 33 al legii retribuirii, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 4/1978. Această trecere se poate face în limitele prevăzute de lege, numai cu confirmarea organului ierarhic superior al unității. Numărul personalului încadrat în ultima gradație nu poate depăși 5—8% din totalul personalului încadrat pe gradații din cadrul fiecărei unități; diferențierea pe ministere a proporției de 5—8% se face prin planul de stat. Din datele relatate de dv. rezultă că îndepliniți condițiile de trecere la gradația a 7-a, desigur la data cînd această trecere va fi posibilă (șase luni după majorarea retribuției în etapa a II-a, respectiv cu începere din luna aprilie 1981). După cum vă este cunoscut, îndeplinirea condițiilor nu determină însă obligatoriu trecerea la gradația superioară.

● **AUREL DĂRÎNGA, Drăgășani, Vîlcea** — Trecerea din funcția de procuror gr. II în aceea de jurisconsult principal nu constituie o promovare, în sensul Legii retribuirii. Clasele de retribuire prevăzute pentru funcția de procuror II sînt superioare celor corespunzătoare funcției de jurisconsult principal avîndu-se în vedere nivelul înalt de responsabilitate și de solicitare ce revin acelei funcții. În cazul dv. sînt aplicabile prevederile anexei 6 la Decretul nr. 100/1979, respectiv ale anexei 2 la H.C.M. nr. 69/1975, unitatea unde v-ați transferat avînd posibilitatea să vă mențină retribuția avută, deși nivelul de retribuire al funcției de procuror gr. II este superior cu două clase celui de jurisconsult principal.

● **MARIA SUNEI, Drobeta Tr. Severin** — În anexa 2 la Legea nr. 12/1971 — poziția 68 — se prevede că absolvenții liceelor de cultură generală pot ocupa funcția de merceolog principal dacă au absolvit un curs de specializare cu profil economic și au cel puțin cinci ani în funcții economice. În măsura în care cursul de specializare pe care l-ați absolvit în anul 1980 a fost organizat conform prevederilor Regulamentului — cadru aprobat prin ordinul ministrului educației și învățămîntului nr. 2238/1973, îndepliniți condițiile legale pentru ocuparea funcției de merceolog principal, avînd și vechimea în specialitate minim necesară.

● **NECULA DUMITRACHE, Mediaș** — În sensul art. 74 din Legea nr. 57/1974, locțiitorul de drept al unei persoane care deține o funcție de conducere este cel prevăzut ca atare în Regulamentul de organizare și funcționare sau în statul de funcții al unității. În cazul unei contradicții între fișa postului și R.O.F. este necesară punerea lor de acord. Cît timp nu există mențiunea R.O.F., prevederea din fișa postului nu se ia în considerare la stabilirea drepturilor prevăzute de art. 74 din Legea nr. 57/1975. Ocuparea, chiar temporară, a unei funcții de conducere nu se poate face decît cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, respectiv cu respectarea condițiilor de studii și vechime prevăzute în legea sus menționată.

Vă prezentăm

Întreprinderea de produse cosmetice „NIVEA" din Brașov

Activitatea de producție a produselor cosmetice ființează la Brașov de peste 50 de ani. În anul 1957, la un an de la comasarea unităților existente, întreprinderea din Brașov — în cadrul căruia s-au elaborat primele rețete românești în industria cosmetică, se situa pe primul loc în ramura respectivă.

În anii din urmă, la Întreprinderea „Nivea" s-au construit noi spații industriale, s-au montat noi linii de fabricație, care permit astăzi întreprinderii un flux tehnologic optim. Concomitent cu dezvoltarea unității, colectivul de muncă de la „Nivea" a realizat în zona Bod o unitate de culturi agricole de pe care se recoltează plante aromate necesare procesului de producție. Suprafața cultivată însumează aproape 300 de ha.

În prezent, la „Nivea" se obțin importante cantități de produse cosmetice, uleiuri volatile etc. Secția de emplastre este unică în țară, fabricînd numeroase sortimente de romplast, pansaplast, leucoplast dublu atît de necesare în industria poligrafică. „Nivea" fabrică în prezent peste 250 de produse cosmetice de larg consum. Între acestea se remarcă pastele de dinți cu azerlenă și flour Mărgăritar, Irinel, Perla; cremele de ras Călin și Triumf; crema antirid Catifelin; cremele nutritive și hidrante. Dintre noile produse mai amintim: gama de șampoane nutritive pentru păr, șampoane „Dublet" cu extracte de ulei, sau cu aromă de măr; gama Gazel (deodorant, parfum, cremă pentru mîini, fixativ pentru păr), spray-uri diferite și altele. Cele mai recente noutăți cosmetice ale Întreprinderii „Nivea" sînt trusa „Bobo" pentru cei mici, o nouă trusă pentru copii preșcolari și școlari cu cremă, săpun, pastă de dinți, periuță și prosop. Pentru bărbați o trusă nouă ȘAH cu pastă de dinți, cremă de ras și deodorant. Pentru femei — gama NORA, diferite creme pentru unghii degradate etc.

„Nivea" mai recomandă gospodinelor și o serie de spray-uri și produse de larg consum lansate pe piață ca:

DI-DA pentru curățat covoare și tapiserii, faianță, linoleum;

CONFORT pentru curățirea geamurilor și oglinzilor;

MOLID pentru împrospătarea aerului din apartamente;

CADRAN pentru apretat lenjerie.

Pentru posesorii de autoturisme produsul „DACIA" pentru antiaburire, antiîngheț, dezghețarea parbrizelor.

Produsele cu marca „Nivea" sînt solicitate în numeroase țări ca: Anglia, Cuba, Egipt, U.R.S.S., Polonia, Bulgaria și multe altele. Pentru activitatea sa deosebită și pentru calitatea produselor Întreprinderea „Nivea" din Brașov a fost decorată în anul 1979 cu „Ordinul Muncii" cl. a III-a.

Ion VASILESCU

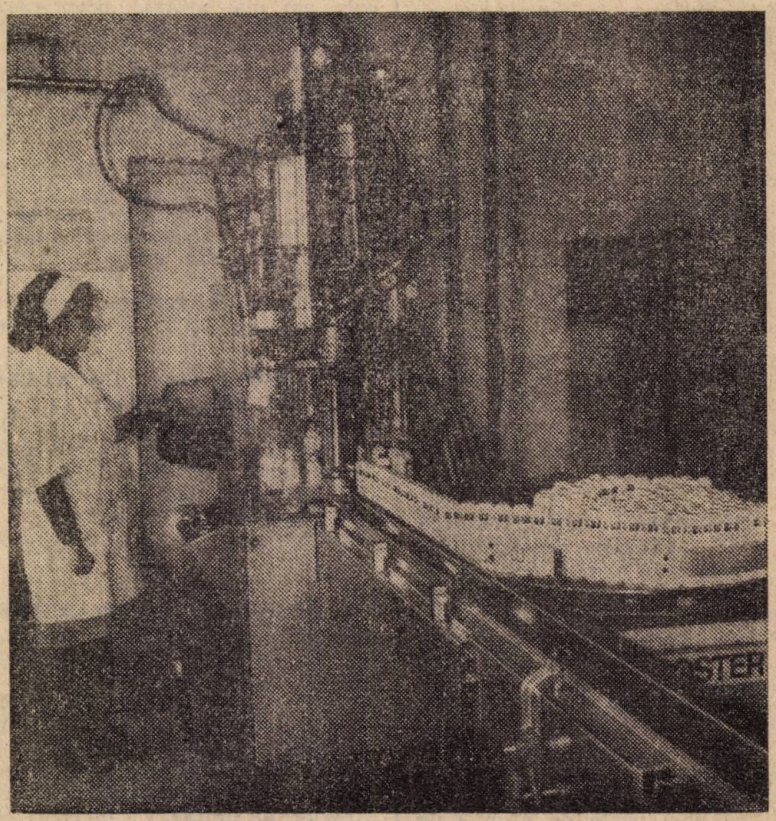

„Nivea" — Linia de umplut în spray

MOBILIZAREA EFORTURILOR PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR PRIMULUI AN AL NOULUI CINCINAL

PLANUL NAȚIONAL unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1981 marchează intrarea țării noastre într-o nouă etapă, calitativ superioară, a procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. În cele șase cincinale precedente economia românească a înregistrat succese remarcabile în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea avuției naționale, în ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a populației, a gradului de progres și civilizație al întregii societăți. O mărturie de netăgăduit a acestor prestigioase rezultate o constituie ritmurile înalte de creștere realizate la toți indicatorii ce caracterizează dezvoltarea economico-socială a țării, în acești ani și îndeosebi în ultimele trei cincinale.

Obiectivele înscrise în noul plan cincinal sînt menite să confere continuitate procesului de dezvoltare și să asigure, totodată, condițiile cele mai bune pentru ridicarea pe noi cote calitative a rezultatelor. Aceste obiective au fost stabilite prin analize aprofundate — desfășurate la inițiativa și sub permanenta îndrumare a secretarului general al partidului — în care s-a urmărit găsirea celor mai bune soluții pentru rezolvarea problemelor legate de dezvoltarea eficientă a economiei. Sarcinile de dezvoltare pentru anul 1981 au fost dimensionate luîndu-se în calcul și efectele de constrîngere și perturbare ale crizei mondiale (îndeosebi cea petrolieră și de materii prime) care afectează, într-o anumită măsură, și economia noastră. Aceste elemente și-au găsit expresie sintetică într-o concepție nouă asupra dezvoltării economico-sociale potrivit căreia în etapa viitoare accentul se va pune pe consolidarea acumulărilor cantitative din anii precedenți, prin afirmarea unei noi calități în întreaga economie. Asemenea orientări vădesc caracterul realist al obiectivelor propuse, evidențiază faptul că traducerea lor în viață este pe deplin posibilă și că aceasta depinde numai de munca depusă de fiecare om al muncii, în sectorul său de activitate.

SĂ DESPRINDEM, în continuare, elementele principale ce caracterizează planul național unic pe anul 1981, elaborat în concordanță deplină cu hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R. Se impune subliniat dintru început faptul că, prin sarcinile și obiectivele prevăzute, planul proiectează dezvoltarea economiei naționale în ansamblu, a principalelor sale ramuri și subramuri în condițiile economisirii tuturor resurselor, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei, concentrării investițiilor pentru punerea mai rapidă în funcțiune a fondurilor fixe, sporirii eficienței economice, a beneficiilor, realizării programului de creștere a nivelului de trai al întregii populații.

Ritmurile de creștere stabilite pentru acest an, mai ponderate, sînt fundamentate pe necesitatea imperioasă de a consolida puternic realizările din cincinalul precedent, fapt care reclamă acțiuni ferme și energice în direcția accentuării laturilor calitative în toate sectoarele de activitate. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în cuvîntarea rostită la plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980 : **„Am avut în vedere că în deceniul 1970—1980, în cincinalul pe care îl încheiem, am înaintat pe un front larg, am parcurs o distanță foarte lungă în dezvoltarea noastră și că acum este necesar să consolidăm ceea ce am realizat, asigurînd o bază trainică pentru continuarea ofensivei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate"**. Prin urmare, reducerea, într-o anumită măsură, a ritmurilor de creștere cantitativă a consumului factorilor de producție va fi compensată de o accentuare considerabilă a acțiunii factorilor intensivi ai creșterii.

Chiar și în aceste condiții însă, fapt care se impune a fi subliniat, prevederile planului pe anul 1981 asigură în continuare ritmuri susținute de dezvoltare în comparație cu ritmurile medii anuale realizate de alte țări în ultimii zece ani, care sînt sensibil mai mici, atît în ce privește venitul național cît și producția industrială.

O atare strategie de dezvoltare își află puternice temeiuri în realitatea economiei noastre. Dezvoltarea susținută, în cincinalele anterioare, a forțelor de producție, amplificarea resurselor atrase în circuitul productiv, creșterea complexității activității economice au determinat ca, practic, corespondentul în plan material al fiecărui procent de creștere a venitului național să sporească continuu. Volumul factorilor de producție consumat pentru realizarea unui procent de valoare nou creată devine tot mai mare. Tocmai de aceea, luîndu-se în calcul și implicațiile crizei energetice, de materii prime, în special a petrolului, ce se manifestă pe plan mondial, pentru înfăptuirea creșterii economice stabilite planul pe 1981 prevede o creștere mult mai lentă a consumurilor în raport cu volumul producției. Astfel, la o creștere a venitului național cu un procent, cheltuielile materiale vor trebui să sporească numai cu 0,87 procente, iar la o creștere a venitului național cu 7 la sută, energia electrică distribuită în economie va fi mai mare cu numai 4 la sută față de anul 1980. Planul prevede, de asemenea, ca cel puțin 35 la sută din sporul producției industriale să se obțină pe seama creșterii gradului de valorificare a materiilor prime. Aceasta impune aplicarea și amplificarea la nivelul tuturor unităților economice a măsurilor ce urmăresc accelerarea procesului de gospodărire rațională și de prelucrare superioară a tuturor resurselor.

ATENȚIA ce se acordă asigurării bazei materiale face ca în planul pe acest an să se prevadă, de asemenea, măsuri de intensificare în continuare a cercetărilor geologice, de valorificare în cît mai mare măsură a fondului național de rezerve de substanțe minerale utile. În ce privește energia electrică, resursă vitală a dezvoltării, este de subliniat că planul pe anul 1981 are în vedere ca întreg sporul de producție față de anul 1980 să se realizeze pe seama resurselor hidro și a cărbunilor inferiori. Se prevede, de asemenea, recuperarea într-o proporție mult sporită a resurselor energetice secundare, accentuarea preocupărilor pentru dezvoltarea surselor de energie neconvențională (solară, geotermală, eoliană, biogaz) și continuarea cercetărilor științifice în acest domeniu.

Față de eforturile tot mai mari ce se întreprind pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice în scopul asigurării necesarului economiei naționale, planul con-

ține prevederi care obligă la măsuri hotărîte de reducerea substanțială a consumurilor specifice. Pentru aceasta, prin plan, s-au prevăzut norme de consum strict dimensionate, în proporție de 100 la sută la combustibili, energie electrică, fire de lînă și bumbac, de 97 la sută la consumul de laminate finite pline din oțel, de 84—93 la sută la ciment, cauciuc natural și alte materii prime de importanță deosebită. Drept urmare, în acest an se impune, la nivelul tuturor unităților economice, luarea unor măsuri energice pentru gospodărirea resurselor materiale și accentuarea la maximum a eficienței economice în ce privește utilizarea lor.

Planul pe anul 1981 conține prevederi cu privire la folosirea cît mai bună a fondurilor fixe, atît prin încărcarea completă cu utilaje a suprafețelor de producție construite, cît și prin sporirea indicilor de utilizare a mașinilor și instalațiilor. În mod concret, aceasta se va realiza cu deosebire pe seama reducerii întreruperilor nejustificate în funcționarea utilajelor, efectuării la timp și în bune condițiuni a reparațiilor și respectării disciplinei tehnologice.

La investiții noi se va recurge numai după ce au fost epuizate toate posibilitățile de creștere a producției pe baza potențialului existent. Ținînd seama de cerințele sporirii eficienței în domeniul investițiilor, planul prevede ca în acest sector să se acționeze potrivit unei concepții cu totul noi. În aceste condiții frontul de investiții pentru anul 1981 este mai restrîns, iar programul de investiții din acest an, care se ridică la 220 miliarde lei (practic egal cu cel din anul 1980) este conceput să orienteze resursele materiale și financiare în așa fel încît să fie create toate condițiile pentru ca obiectivele aflate în faza de execuție să fie puse în funcțiune într-un termen cît mai scurt. În acest sens este semnificativ faptul că din volumul total de investiții, circa 95 la sută reprezintă lucrări în continuare și numai 5 la sută obiective noi.

Planul pe anul 1981 conține prevederi importante și cu privire la numărul personalului muncitor și ridicarea productivității muncii, la contribuția care trebuie să o aducă factorul uman la creșterea economică a țării. Este de subliniat în acest sens că întreaga creștere economică pe acest an urmează să se realizeze în condițiile sporirii personalului muncitor cu numai 50 mii persoane — față de 200—250 mii persoane cît s-a realizat în medie anual pînă în prezent. Iată deci că în acest an, ținînd seama de numărul de personal prevăzut, precum și de mijloacele tehnice acumulate în decursul anilor, se impune acordarea unei atenții deosebite folosirii judicioase a resurselor de forță de muncă. Corespunzător, planul prevede o creștere importantă a productivității muncii — de 7 la sută în industrie și 8 la sută în construcții. Aceasta va face ca peste 80 la sută din sporul producției industriale să se realizeze pe seama productivității muncii.

Evident, îndeplinirea sarcinilor prevăzute în acest domeniu este condiționată de aplicarea programelor de măsuri cu privire la sporirea gradului de mecanizare și automatizare, de perfecționarea organizării producției și a muncii în întreprinderi, secții și ateliere, de îmbunătățirea normelor de muncă și asigurarea unei corelări optime a acestora cu dotarea tehnică, promovarea mai largă a acordului global, respectarea riguroasă a normativelor stabilite pe categorii de personal și corespunzător pregătirii profesionale, încît să se asigure un raport cît mai judicios între personalul productiv, personalul indirect productiv și personalul funcțional. Aceste acțiuni vor trebui coroborate cu respectarea întocmai a programelor de calificare și ridicare a calificării, precum și cu întărirea disciplinei în muncă.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI pe un plan calitativ superior în anul 1981 este reflectată simțitor prin creșterea mai rapidă a valorii producției nete (8,1 la sută) comparativ cu creșterea producției marfă (7 la sută). Trebuie arătat că ramurile de bază, purtătoare ale progresului tehnic în întreaga economie, vor înregistra ritmuri de dezvoltare superioare mediei pe ansamblul industriei. În cazul ramurilor prelucrătoare se prevede creșterea prioritară a grupelor de produse și a produselor cu un grad ridicat de prelucrare. În industria metalurgică, de exemplu, prevederile de plan se referă în special la îmbunătățirea structurii sortimentale, în sensul că se vor înregistra creșteri mai accentuate la producția de table și benzi din oțel inoxidabil și refractar, benzi electrotehnice, bare și blocuri forjate din oțeluri de scule etc. În industria construcțiilor de mașini sînt prevăzute ritmuri mai mari la echipamente de electronică industrială (14,5 la sută), mijloace de automatizare electrotehnice și electronice (14,4 la sută), mecanică fină, optică și echipamente hidropneumatice (22,5 la sută), mașini-unelte aschietoare și de prelucrat metale prin deformare plastică (33,4 la sută). În industria chimică, o altă ramură purtătoare a progresului tehnic, sînt prevăzute sporuri însemnate la produse de mare necesitate pentru economia națională, care pot fi realizate cu consumuri de materii prime și energetice reduse, cum sînt cele din sectorul chimiei de sinteză fină și mic tonaj. In industria ușoară și alimentară planul conține prevederi care urmăresc creșterea gradului de prelucrare și valorificare superioară a materiilor prime, diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calității, astfel încît să se asigure în mai bune condițiuni satisfacerea cerințelor populației.

În anul 1981 agricultura se înscrie cu valențe în procesul dezvoltării economice, înregistrînd unul dintre cele mai înalte ritmuri între indicatorii de bază ai creșterii (9 la sută). Se urmărește ca agricultura să aibă asigurate condițiile necesare satisfacerii în cît mai mare măsură a cerințelor de aprovizionare a economiei cu materii prime, cu alimente necesare, a consumului populației în condițiile dimensionării acestui consum pe baze riguros științifice. În acest sens, în primul an al cincinalului se prevede alocarea unor importante fonduri de investiții pentru agricultură, concretizate în fonduri fixe productive, importante îmbunătățiri funciare, precum și orientarea mai hotărîtă pentru creșterea eficienței în acest domeniu prin modernizarea structurii producției.

În planul pe acest an o atenție deosebită se acordă comerțului exterior ; obiectivele stabilite urmăresc să asigure pe de o parte o participare mai activă, cu eficiență sporită a țării noastre la circuitul mondial de valori, iar pe de altă parte o corelare strictă a importurilor cu mijloacele de plată ce se pot obține prin export și alte operațiuni valutare, astfel încît să se realizeze o balanță comercială excedentară.

Capitol de bază al planului, care concretizează preocuparea permanentă a conducerii partidului nostru pentru om, pentru asigurarea unor condiții cît mai bune de împlinire a sa în plan material și spiritual, **ridicarea nivelului de trai** al populației va înregistra noi progrese în acest an. În condițiile generalizării majorării retribuțiilor întregului personal încă în anul care a trecut și al menținerii în acest an a actualelor prețuri de desfacere cu amănuntul, se asigură o creștere substanțială a retribuțiilor și veniturilor reale, a nivelului de trai al întregului popor. Totodată, dimensionarea consumurilor de bunuri alimentare ale populației pe baza unor criterii științifice riguros determinate — în condițiile în care volumul de produse este prevăzut să înregistreze progrese substanțiale — va asigura o alimentație sănătoasă pentru toți oamenii muncii, contribuind nemijlocit la îmbunătățirea stării lor de sănătate. Tot pe linia creșterii continue a nivelului de trai planul național prevede sporirea volumului de desfacere a mărfurilor nealimentare, creșterea fondurilor sociale de consum, construirea a mii și mii de locuințe noi care oferă un nivel mai înalt de confort deopotrivă cu extinderea rețelelor de unități sanitare, de învățămînt, a unităților culturale.

Încheind această trecere în revistă a celor mai importante trăsături și obiective prevăzute pentru primul an al acestui cincinal, trebuie să relevăm importanța deosebită pe care o vor avea pentru întreaga activitate a anului 1981 legile recent adoptate de Marea Adunare Națională. Aceste prevederi vin să completeze cadrul legislativ cu caracter economic al țării noastre în domenii de mare însemnătate, ceea ce va permite aplicarea cu rezultate mai bune a noului mecanism economic, în spiritul hotărîrii adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978. Realizarea planului pe anul 1981, în condiții de eficiență ridicată, de afirmare a calității în toate compartimentele de activitate impune o amplă mobilizare de forțe, participarea plenară a fiecărui om al muncii, întrucît de modul în care își desfășoară activitatea fiecare cetățean al patriei este condiționată creșterea avuției naționale, temelia unică a bunăstării.

Toma MELINTE

ROMÂNIA – NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

METALURGIA ROMÂNEASCĂ în fața unor exigențe calitative sporite

Neculai AGACHI
ministrul industriei metalurgice

AMPLOAREA și profunzimea prefacerilor ce au dăltuit de-a lungul ultimilor ani chipul modern al economiei noastre, își găsesc expresie în creșterea și modernizarea producției, în sporirea permanentă a venitului național, în crearea unor condiții tot mai bune pentru continua ridicare a nivelului de trai al întregului popor. Dar ceea ce a caracterizat în mod deosebit activitatea desfășurată în perioada 1976—1980 a fost îmbinarea preocupărilor pentru creșterea potențialului tehnic cu cea pentru perfecționarea calitativă a activității economice, pentru îmbunătățirea susținută a raportului dintre cheltuieli și realizări, pentru obținerea de rezultate maxime de la fiecare leu cheltuit.

În tabloul marilor înfăptuiri obținute de poporul nostru în anii cincinalului recent încheiat, sub conducerea înțeleaptă a partidului, se înscriu și realizările industriei metalurgice, care a cunoscut o dinamică puternică, ascendentă. Pe baza fondurilor de investiții alocate au fost construite noi unități productive, s-au amplificat și modernizat marile platforme siderurgice existente, fapt ce a contribuit în mod hotărîtor la dezvoltarea acestei ramuri de bază a industriei românești. **Față de nivelul anului 1965, cînd s-au produs 3,4 mil. tone de oțel, în 1980 s-au realizat peste 13 mil. tone** ceea ce reprezintă o creștere de aproape 4 ori, sau altfel spus, **producem pe locuitor circa 600 kg**, ceea ce situează România, din acest punct de vedere printre primele țări ale lumii. Prin construirea de noi obiective metalurgice și amplasarea acestora în 23 din 39 județe ale țării, metalurgia participă activ la transpunerea în practică a politicii P.C.R. de dezvoltare economico-socială susținută și echilibrată a tuturor județelor țării.

Creșterea capacității productive

ÎN PERIOADA 1976—1980 industria metalurgică a crescut într-un ritm mediu anual de circa 10%, sporul total al producției de **oțel** fiind de aproape 4 milioane tone ; aceste realizări au fost obținute atît prin folosirea mai bună a capacităților existente, cît și prin punerea în funcțiune a 11 cuptoare electrice de mare capacitate la Hunedoara, Oțelul Roșu, Tîrgoviște, Călărași și Cîmpia Turzii, precum și a celei de a treia oțelării cu convertizoare cu oxigen de 3 mil. tone/an la C.S. Galați.

Corespunzător creșterii producției de oțel a fost dezvoltată și producția de **fontă**, într-un ritm mediu anual de 7%, atît prin intensificarea procesului tehnologic și creșterea indicelui de folosire a volumului util al furnalelor existente, cît și prin punerea în funcțiune a furnalului de 2 700 mc la Galați, a primului furnal de 1 000 mc la Călan, urmînd ca tot aici, în scurt timp, să intre în producție al doilea furnal de 1 000 mc și, în fine cel mai mare și modern furnal din țară, cel de 3 500 mc de la Galați. Au fost puse, de asemenea, în funcțiune două baterii noi de cocsificare la Galați, alte două baterii la Călan și urmează cea de a 7-a baterie la Galați. Producția de **cocs** s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 7%, iar cantitatea de cărbuni indigeni folosiți în șarjă a crescut, în această perioadă, la 40—50%. Producția totală de **laminate finite pline din oțel** a sporit în acest cincinal de 1,4 ori, într-un ritm mediu anual de circa 7%, accentul fiind pus pe creșterea producției la unele sortimente deficitare, cum sînt semifabricatele pentru țevi, produsele plate din oțeluri aliate și alte mărci cu destinații speciale. În aceeași perioadă producția de **țevi** a sporit cu peste 30% atît prin folosirea mai bună a capacităților existente cît și prin construirea și punerea în funcțiune a unor noi linii moderne de țevi sudate și extrudate la Roman, Zimnicea, București și Zalău.

Față de o producție sporadică de feromangan realizată în trecut în furnale, în noua uzină de la Combinatul metalurgic Tulcea, intrată în funcțiune la începutul cincinalului 1976—1980, se realizează în prezent, practic, întreg necesarul de feromangan și ferosiliciu, precum și în mare parte necesarul de alte feroaliaje.

În sectorul de **produse refractare** producția fizică a crescut în cincinalul încheiat cu 18%, în paralel fiind asimilată și dezvoltată corespunzător producția de cărămizi refractare aluminoase, ușoare și ultraușoare, diverse sorturi de mortare și betoane refractare, plăci și pulberi antiretasură. Industria metalurgiei neferoase s-a dezvoltat îndeosebi în direcția creșterii gradului de prelucrare a aluminiului, sporirii și diversificării producției de folii din aluminiu. Producția de **aluminiu**, ale cărei prime capacități au fost puse în funcțiune în anul 1965, a crescut în acești 15 ani de circa 24 ori, acoperind integral necesarul economiei și asigurînd importante cantități pentru export, în timp ce producția de laminate profilate și plate, inclusiv foliile, a crescut, numai în acest cincinal, cu 82%.

Modificări în structura producției

PARALEL cu creșterea cantitativă, în această perioadă s-au produs o serie de modificări structurale, care au contribuit la creșterea eficienței producției, la prelucrarea cît mai avansată și valorificarea superioară a metalului produs. În acest cadru trebuie să menționăm faptul că oțelurile aliate se ridică la peste 10% din totalul producției, iar peste 52% reprezintă oțelurile carbon de calitate și slab aliate.. Din cantitatea totală de laminate profilate, 31% sînt profile mijlocii și mici și 16% sîrmă laminată pentru trefilare.

Un important salt calitativ s-a realizat și în domeniul tehnologiilor de producție. Producem în mod curent o gamă largă de table groase pentru construcții navale, recipienți sub presiune, coloane de distilare sau sinteză, benzi din oțeluri silicioase și inoxidabile, benzi pentru caroserii auto, sîrme din aliaje rezistive, laminate de înaltă puritate din oțeluri retopite sub zgură, cord metalic, produse tubulare din oțeluri inoxidabile, burlane pentru forajul petrolier de mare adîncime, folii din aluminiu etc. A sporit producția de țevi deformate la rece, cu diametre mici și pereți subțiri din oțeluri inoxidabile, cea a produselor destinate unor tehnici de vîrf pentru industria aeronautică, electronică și electrotehnică, ceea ce contribuie, în mare măsură, la diminuarea unor importuri și asigurarea balanței de metal a țării.

La rezultatele menționate, un rol deosebit l-a avut **activitatea de cercetare și proiectare** din metalurgie, care a fost orientată mai efecient — corespunzător programelor-directivă adoptate la Congresul al XII-lea al P.C.R. — spre valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor din țară, readu-

cerea în circuitul economic a unor subproduse, recuperarea metalelor, creșterea coeficientului de scoatere a metalului, recuperarea resurselor energetice refolosibile etc. În această direcție sînt de menționat cercetările pentru utilizarea în șarje de cocsificare a cărbunilor energetici indigeni, valorificarea dolomitelor și argilelor din țară, a fierului din zgurile de convertizor și oțel Martin, prafurilor rezultate la fabricarea feroaliajelor etc. S-au extins cercetările și în acțiunile privind recondiționarea sculelor, a pieselor de schimb, ansamblelor și subansamblelor și, în special a cilindrilor de laminor, precum și a utilajelor de turnare, activitate care a fost realizată la unități cu ateliere specializate în recondiționare, ceea ce a condus la creșterea volumului recondiționărilor de la 4 600 tone în 1976, la 14 200 tone în 1980. De asemenea, s-au organizat ateliere pentru valorificarea capetelor de laminate, fie prin sudură cap la cap, fie prin confecționarea bilelor necesare morilor de măcinat etc., măsuri care asigură creșterea coeficientului de scoatere a metalului din oțelul lingou cu efecte directe asupra reducerii costurilor de producție.

Unitățile de cercetare-proiectare din centrale au contribuit și la reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibili, energie și recuperarea resurselor energetice refolosibile. Astfel, pentru reducerea consumului de cocs s-a acționat pentru pregătirea și omogenizarea avansată a încărcăturii, creșterea ponderii aglomeratului, insuflarea de gaze reducătoare, creșterea temperaturii aerului de combustie și insuflarea de combustibili înlocuitori. Pentru reducerea consumurilor energetice au fost modernizate unele furnale vechi și au fost construite furnale de mare capacitate, de mare randament, iar în domeniul oțelăriilor, în același scop, s-a restrîns de la 53% în 1975 la circa 37% în 1980 ponderea oțelului Martin, în timp ce ponderea oțelului de convertizor a crescut de la 40,2% în 1975 la 47,0% în 1980, iar a oțelului electric de la 6,8% în 1975 la circa 18% în 1980.

Un capitol important a fost consacrat cercetărilor și proiectărilor de instalații moderne, care să asigure recuperarea resurselor energetice refolosibile, cum ar fi : valorificarea gazelor de la fabricarea cocsului și semicocsului, a gazului de furnal, utilizarea căldurii din gazele de ardere de la cuptoare, a căldurii fizice a laminatelor. Pentru folosirea mai rațională a capacității laminoarelor, cercetătorii și proiectanții, împreună cu producătorii și beneficiarii, au continuat și aprofundat **acțiunile de tipizare și utilizare rațională a oțelurilor care au condus în 1980 la reducerea de circa 4 ori a numărului de mărci de oțeluri și de circa 8 ori a numărului de sortotipodimensiuni față de anul 1976.** Ca rezultat al activității depuse de cercetători și proiectanți, în prezent circa 90% din volumul total al investițiilor în ramură se realizează pe baza lucrărilor de cercetare-proiectare proprii, deci fără import de tehnologii sau licențe de fabricație.

Pentru a întregi tabloul realizărilor, menționăm că, paralel cu dezvoltarea bazei tehnice a producției, s-a dezvoltat și baza de pregătire a cadrelor. Astfel, față de 1975, la nivelul anului 1980 a crescut numărul sălilor de clasă și laboratoarelor cu 64%, numărul atelierelor cu 56%, forța de muncă pregătită în acest cincinal a fost de 80 mii muncitori, dintre care peste 30 mii sînt absolvenți de școli profesionale și licee.

Cu toate rezultatele bune obținute, trebuie subliniat că datorită și unor neajunsuri apărute în activitatea unor centrale sau întreprinderi, s-au înregistrat rămîneri în urmă în realizarea integrală a producției fizice la unele sortimente datorită, în principal, neintrării sau intrării cu întîrziere în funcțiune a unor noi obiective ; de asemenea, s-au manifestat lipsuri în asimilarea unor tehnologii și în realizarea unor programe prioritare, îndeosebi pentru produsele necesare industriei electrotehnice și electronice, care s-au realizat într-o proporție insuficientă.

Coeficientul de scoatere a metalului, obiectiv esențial al metalurgiei, este încă inferior sarcinii și posibilităților reale ale ramurii, în special, datorită neutilizării integrale a capacităților de turnare continuă existente la Galați și Oțelul Roșu și întîrzierilor la punerile în funcțiune a unor instalații noi. Consumurile specifice de combustibil convențional și energie electrică la principalele produse s-au redus față de 1976 cu 9,4% la aglomerat, cu 5,1% la fontă, cu 9,3% la oțel Martin, cu 39,6% la oțel de convertizor, iar la energie electrică, în aceeași perioadă, cu 5,0% la aglomerat, cu 7% la fontă, cu 21,8% la oțel Martin și cu 7% la oțel electric. În 1980 se înregistrează însă unele depășiri de combustibil la alumină calcinată, laminate etc., iar la consumul de energie electrică — la oțel electric, aluminiu electrolitic și altele, datorită nerealizării integrale a măsurilor stabilite în cadrul unităților metalurgice.

Opțiuni și priorități pentru realizarea planului pe 1981

ANALIZELE EFECTUATE au scos în evidență că există posibilități tehnice pentru eliminarea neajunsurilor manifestate în perioada 1976—1980, și să se realizeze mai bine sarcinile următorului cincinal. Obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1981—1985 pun în fața metalurgiei sarcini deosebite, în special de ordin calitativ. În 1981, corespunzător planului, **țara noastră va produce 14,6 mil. tone oțel**, sarcină pe deplin realizabilă. Corespunzător orientărilor stabilite **metalurgia va asigura dezvoltarea mai accentuată a producției de oțeluri speciale, aliate și inalt aliate,** astfel încît să se asigure integral, din resurse interne, inclusiv prin schimburi echilibrate de sortimente cu alte țări, cerințele mereu crescînde ale economiei noastre. O atenție deosebită se va acorda definitivării noilor tehnologii privind elaborarea oțelurilor și fabricația tablelor și benzilor trafo, a produselor laminate și forjate necesare centralelor nuclearo-electrice, a rezervoarelor la temperaturi foarte scăzute, cisterne pentru gaze lichefiate etc.

În vederea reducerii consumului de metal se va urmări **extinderea procedeului de turnare continuă** (care în 1981, va avea o pondere de peste 30% din producția de oțel, iar la sfîrșitul cincinalului va atinge 36,4%), folosirea plăcilor și prafurilor termogene la turnarea oțelului, creșterea ponderii oțelului necalmat, precum și aplicarea măsurilor rezultate din acțiunea de tipizare a produselor feroase cu influențe directe asupra randamentului laminoarelor și asupra utilizării raționale a oțelurilor. De asemenea, în cincinalul actual sînt prevăzute a fi introduse pe scară largă tehnologii neconvenționale ca : instalații tehnologice pentru metalurgie în oală sub vid la Hunedoara, Galați, Tîrgoviște, Cîmpia Turzii etc., instalații tehnologice pentru pregătirea materialelor pulverulente și introducerea lor, în special al feroaliajelor, în metalul lichid la toate marile unități metalurgice din țară, instalații pentru desulfurarea fontei și oțelului, instalații de retopire sub zgură etc., ceea ce va contribui la realizarea sortimentelor necesare și, implicit, la eliminarea importului de produse metalurgice. Pentru toate acestea s-au stabilit programe prioritare de asimilare pe grupe de produse, cu etapele de cercetare-asimilare și dotările necesare.

Eforturi deosebite se vor depune pentru îmbunătățirea indicilor de utilizare a capacităților și instalațiilor metalurgice, factor hotărîtor în realizarea sarcinilor de plan. În acest sens se va urmări stabilirea judicioasă a planurilor de reparații și revizii și, îndeosebi, pregătirea și asigurarea tehnico-materială a acestora, folosirea integrală a capacităților proprii de piese de schimb, mai buna întreținere și reparație a utilajelorr.

Un obiectiv de prim ordin îl va constitui **reducerea, în continuare, a consumurilor energetice,** metalurgia fiind o industrie energointensivă. Totodată, se are în vedere aplicarea, în continuare, a unor tehnologii neconvenționale de recuperare la maximum a energiilor refolosibile rezultate din procesele metalurgice și, în acest sens, s-au prevăzut tehnologii noi de elaborare a oțelului în afara cuptoarelor metalurgice și de laminare finală din căldura primară a semifabricatelor. De asemenea, se prevede extinderea mai accentuată a calculatoarelor, în special de proces, pentru optimizarea conducerii proceselor metalurgice, paralel cu dotarea în toate sectoarele de producție cu aparatură de analiză și control care să permită asigurarea unei calități superioare a întregii producții metalurgice.

În domeniul **investițiilor** în acest an se are în vedere restrîngerea numărului de șantiere, concentrarea forțelor constructorului pentru terminarea lucrărilor începute și scurtarea duratelor de execuție la obiectivele restante care sînt prevăzute cu producție în anul în curs. Totodată, se vor executa lucrări noi de investiții numai dacă sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege privind asigurarea documentațiilor, utilajelor, materialelor de construcții și forței de muncă. Fondurile de investiții alocate vor conduce la terminarea obiectivelor prevăzute pe platforme și, în acest sens, se vor lua măsuri ca planul de construcții-montaj la unele unități să fie redus, iar la altele să fie majorat, corespunzător volumului lucrărilor prevăzute pentru închiderea integrală a platformelor începute.

Există programe bune și experiența necesară pentru realizarea în primul an al noului cincinal a unui salt calitativ ; îndeplinirea acestor programe necesită o preocupare constantă a tuturor cadrelor, care sînt chemate să acționeze permanent pentru soluționarea cu operativitate a tuturor problemelor impuse de buna desfășurare a proceselor de producție, de obținere a unei înalte eficiențe economice.

Criterii științifice la baza determinării și asigurării unui consum rațional

REALIZAREA obiectivului fundamental al societății noastre socialiste — asigurarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor membrilor săi, dezvoltarea și manifestarea plenară a aptitudinilor lor creatoare — presupune, printre altele, satisfacerea cît mai înaltă a nevoilor de bunuri și servicii, consumul populației constituind una din sferele cele mai cuprinzătoare de transpunere în practică a scopului fundamental al societății socialiste.

Consumul de bunuri și servicii al populației este după cum se știe, un proces deosebit de complex. El este rezultanta unei multitudini de factori, fiind determinat, pe de o parte, de sistemul nevoilor populației cu toate elementele sale definitorii, iar pe de altă parte de posibilitățile de satisfacere a acestora oferite de producția socială, de dimensiunea și structura producției de bunuri de consum și servicii, precum și de formele de repartiție a acestora.

În urmărirea realizării scopului suprem al societății socialiste o importanță deosebită are armonizarea, în cadrul fiecărei etape concrete de dezvoltare, a parametrilor ce caracterizează dimensiunea, variabilitatea și dinamismul sistemului nevoilor populației cu posibilitățile reale ale economiei, pe fondul respectării corelațiilor fundamentale pe care le impune dezvoltarea continuă și echilibrată a societății. Una din premisele și, totodată, o consecință a realizării acestui proces o constituie, în condițiile țării noastre, determinarea, planificarea și realizarea unor niveluri și structuri de consum raționale. Consumul rațional al populației apare astfel ca o noțiune complexă deopotrivă în plan teoretic și practic. Ea se leagă direct de condițiile social-economice pe care le întrunește societatea socialistă în evoluția sa ascendentă, orientată spre satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale — științific determinate — ale tuturor membrilor societății și spre asigurarea premiselor necesare formării și manifestării depline a personalității umane în cadrul fiecărei etape de dezvoltare a forțelor de producție. În acest context se conturează principalele criterii în funcție de care se poate defini consumul rațional și realizarea sa practică.

Determinarea și satisfacerea științifică a nevoii sociale de consum

ACEASTA IMPLICĂ, în **primul rînd**, cunoașterea gradului de satisfacere a sistemului nevoilor de consum ale populației, fapt care oferă parametrii necesari în legătură cu evaluarea a ceea ce s-a realizat și ceea ce urmează a se înfăptui în continuare în acest domeniu, în concordanță cu cerințele legii economice fundamentale a socialismului, cu obiectivele umaniste ale societății socialiste. O premisă esențială pe care o impun evaluările necesare legate de aplicarea acestui criteriu în definirea și, respectiv, asigurarea consumului rațional al populației se referă la cunoașterea sistemului nevoilor populației, a elementelor sale componente ,respectiv la determinarea științifică a dimensiunilor biofiziologice, tehnice, psihosociale etc., ca și la determinarea economică a acestora în cadrul fiecărei etape a evoluției economico-sociale.

În al **doilea rînd**, recunoscînd principiul conform căruia nu putem consuma mai mult decît producem, că trebuie asigurate premisele necesare realizării reproducției socialiste lărgite care presupune o repartizare optimă a venitului național pentru dezvoltare și pentru consum, se detașază un alt criteriu important care stă la baza conceperii și aplicării consumului rațional și anume influența pe care dimensiunea și structura resurselor economiei și societății, modul lor de utilizare le au asupra nivelului și structurii consumului populației, în satisfacerea în continuare a nevoilor tuturor membrilor societății. În legătură cu aceasta, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat în nenumărate rînduri teza fundamentală care stă la baza asigurării condițiilor necesare pe care le cere reproducția lărgită și pe această bază creșterea în continuare a bunăstării poporului : **faptul că nu putem consuma mai mult decît producem, că dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei noastre cere stabilirea unui raport just între acumulare și consum.** Subliniem în acest context că nivelul și structura consumului populației nu trebuie privite numai ca efect, rezultantă sau utilizare finală a producției, ci și ca premisă, factor al sporirii acesteia. Satisfacerea tot mai deplină a nevoilor populației presupune deci o creștere necesară a producției sociale în concordanță cu aceste nevoi și cu posibilitățile reale ale economiei naționale. Înțelegerea corectă a dependenței consumului populației de dimensiunea și structura resurselor disponibile în economie și societate în cadrul fiecărei etape drept un criteriu al consumului rațional pune clar în evidență necesitatea creșterii producției, îmbunătățirii structurii și calității ei, respectiv multiplicarea resurselor în raport cu nevoile, astfel încît posibilitățile viitoare ale economiei să fie în concordanță cu nevoile sociale, inclusiv cu nevoile populației.

Societății socialiste nu-i este însă indiferent modul de satisfacere a nevoilor de consum ale populației, respectiv efectul acestui proces pe plan social-uman, ca și pe plan economic. Acest proces trebuie conceput astfel încît — societatea socialistă dispunînd de toate pîrghiile și mijloacele pe care le conferă caracterul planificat al dezvoltării economico-sociale — să aibă drept consecință **dezvoltarea personalității umane, amplificarea capacităților creatoare ale tuturor membrilor societății.**

Deci aici apare **un al treilea criteriu** în funcție de care se poate aprecia caracterul rațional al consumului, criteriu exprimat de **măsura în care consumul populației asigură amplificarea capacităților creatoare ale omului, dezvoltarea și manifestarea personalității sale.** De altfel, sînt bine cunoscute efectele negative pe care consumul caracteristic societății de consum, în special prin dezechilibrele pe care le creează, le are îndeosebi asupra păturilor marginale ale societății, ca de altfel și asupra situației economice în ansamblu.

Consumul rațional — expresie a obiectivului umanist al societății

ACESTE CRITERII generale permit, pe de o parte, formularea principalelor cerințe ale consumului rațional în ansamblul său și, pe de altă parte, delimitarea, pe măsura cunoașterii științifice, a parametrilor cantitativi și calitativi ai acestuia. De altfel, conținutul noțiunii de consum rațional diferă de la un element al consumului la altul în funcție de subsistemul de nevoi căruia îi corespunde, de locul și rolul fiecăruia în desfășurarea vieții și activității omului — toate acestea determinînd criteriile și coordonatele specifice consumului rațional, amplitudinea dimensiunilor acestuia.

Unele sînt, de pildă, criteriile consumului alimentar rațional — criterii impuse cu deosebire de caracterul biofiziologic al acestei nevoi de consum — și altele sînt cele care corespund consumului rațional care exprimă satisfacerea nevoilor de instruire, cultură, utilizarea timpului liber. În forma sa cea mai generală consumul rațional al populației se caracterizează prin parametrii calitativi și cantitativi, de nivel, structură și tendințe care exprimă satisfacerea deplină a sistemului nevoilor populației; nevoi generate și amplificate de progresul neîntrerupt al societății, de caracteristicile și specificul muncii, de condițiile concrete de muncă și viață, de tradițiile de consum ale poporului nostru — în concordanță cu posibilitățile în continuă creștere ale economiei naționale, care să contribuie la dezvoltarea capacităților creatoare ale omului, la dezvoltarea și manifestarea personalității umane, să asigure premisele unui mod de viață sănătos și civilizat.

În legătură cu necesitatea realizării unui consum rațional, determinat științific, al populației din țara noastră, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Aceasta prespune să ținem seama de caracteristicile și specificul poporului nostru, de tradițiile statornicite în țara noastră, precum și de ceea ce se produce la noi, orientînd consumurile în raport cu posibilitățile economiei românești... Cînd pun problema unui consum rațional, determinat științific, am în vedere necesitatea de a se satisface cerințele oamenilor muncii în raport cu eforturile lor, cu munca pe care o depun, dar excluzînd risipa, ducînd o luptă hotărîtă împotriva consumului de dragul consumului".** Avînd în vedere elementele care caracterizează consumul rațional al populației și criteriile care-l determină subliniem faptul că acestea au un caracter dinamic, conferit îndeosebi de faptul că pe măsura dezvoltării economico-sociale, pe de o parte, nevoile populației cresc și se diversifică, modificîndu-se nu numai parametrii lor cantitativi și calitativi, ci și ierarhia acestora, prioritățile în satisfacere și, pe de altă parte posibilitățile economice se multiplică, creindu-se pe această bază condiții tot mai bune de satisfacere a lor deplină.

Realizarea practică a cerințelor consumului rațional este, în societatea noastră în etapa actuală, și o condiție esențială de care depinde înfăptuirea principiilor eticii și echității socialiste în domeniul nivelului de trai, asigurarea pentru toți membrii societății, prin intermediul repartizării fondului de consum, a mijloacelor necesare acoperirii ansamblului nevoilor lor și în primul rînd a nevoilor de consum social-mente recunoscute ca fundamentale pentru toți cetățenii de pe întreg teritoriul țării.

Societatea socialistă, prin natura relațiilor sale de producție, dispune de un ansamblu de pîrghii și instrumente de dirijare a evoluției consumului populației astfel încît pe toate treptele sale să se stabilească și să se înfăptuiască cerințele consumului rațional în concordanță cu gradul de dezvoltare a forțelor de producție. Posibilitatea practică de realizare a cerințelor consumului rațional în evoluția sa dinamică în societatea noastră este dată de efectele pe care le are direcționarea conștientă a consumului prin intermediul mecanismului economic, prin utilizarea corespunzătoare a pîrghiilor proprii politicii în acest domeniu, prin implementarea în comportamentul și motivațiile de consum ale populației a principiilor consumului rațional.

Această posibilitate este susținută și de faptul că etapa pe care o parcurge în prezent societatea noastră în acest domeniu, este o etapă în care, acumulările cantitative sînt însoțite de importante modificări de calitate pe toate planurile, permițînd dirijarea consumului în concordanță cu legitățile evoluției sale și într-o direcție care să exprime armonizarea deplină între nevoi și mijloace și nu corectarea unor tendințe ce se pot forma în exclusivitate în raport cu înclinațiile individuale, tendințe ce pot fi într-o anumită măsură în discordanță cu cerințele consumului rațional, sau care contravin unui mod de viață sănătos, civilizat.

Consumul rațional al populației apare astfel ca o materializare a obiectivului umanist al societății noastre de satisfacere a sistemului nevoilor tuturor membrilor societății în condiții date de dezvoltare economică și socială fiind în același timp o concepție cu privire la modul de satisfacere a nevoilor de consum și care îmbină în mod armonios criteriile economice cu cele sociale.

Maria POENARU
Institutul de economie socialistă

Alimentația rațională — premisa unei vieți mai îndelungate

Chiar cu alimente de calitate, omul se poate hrăni prost. Este o problemă care ține de domeniul a ceea ce nutriționiștii numesc „tip de consum". În Franța și S.U.A., de pildă, tipul curent de alimentație pune în evidență consumul excesiv de dulciuri și grăsimi. Or, creșterea consumului de carne grasă, băuturile gazoase dulci și cremele glasate, atît de agreate de copii, provoacă, de la o vîrstă fragedă, cazuri de obezitate, ca și apariția unor afecțiuni coronariene, care prezintă o amenințare categorică pentru sănătate. În Franța, de exemplu, consumul de dulciuri — cu o creștere de 10 la sută pe an — este pe punctul de a ajunge din urmă nivelul din Statele Unite, unde 30 pînă la 40 la sută din adulți pot fi clasificați ca obezi și unde bolile provocate de excese în alimentație preocupă din ce în ce mai mult lumea medicală.

Efectele acestor stări de lucruri asupra sănătății publice sînt grave: dacă în 1900 maladiile infecțioase constituiau, pe plan general, cauza cea mai frecventă a mortalității, astăzi cauzele ei cele mai curente au la origine modul de alimentație; numai bolile vasculare, considerate separat, provoacă 49 la sută din numărul deceselor. O îmbunătățire concertată a alimentației poate duce la o scădere însemnată a mortalității. Unii savanți apreciază că, exceptînd eventualele „străpungeri" pe frontul cancerului, aproape nimic nou nu mai e de așteptat din partea medicinii curative și că singurul domeniu susceptibil în mai mare măsură de a reduce mortalitatea este acela al studiilor asupra nutriției.

Studii realizate în S.U.A. relevă că datorită numai unor simple schimbări în regimul alimentar (cu 57 la sută mai puține grăsimi animale și o reducere cu 23 la sută a tutunului, în perioada 1963—1975) curbe socotite ineluctabile au fost frînte. Bolile de inimă au bătut în retragere: în 1950 — 50 de decese la 100 000 de persoane între 25 și 40 de ani; în 1975 — doar 34. 530 morți în cazul celor avînd vîrste între 45 și 64 de ani, în 1950, și 410 în 1975. Nu e ceva spectaculos, dar reprezintă un indiciu, un început demn de atenție. Problema care se pune de acum înainte este aceea a popularizării principiilor unei nutriții sănătoase.

Din „Figaro"

Acțiuni hotărîte pentru transpunerea în viață a programului de aprovizionare a populației

PROGRAMUL de aprovizionare a populației în trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981 a constituit obiect de dezbatere în cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și apoi în sesiunea recentă a Marii Adunări Naționale, adoptîndu-se măsuri importante pe linia asigurării de bunuri de consum necesare populației, în conformitate cu prevederile planului de dezvoltare economico-socială a țării.

O comparație între creșterea veniturilor reale în actualul cincinal cu circa 29 la sută (după ajustarea cu indicele de creștere a prețurilor și tarifelor și incluzînd veniturile realizate prin crearea a circa 1 000 000 de noi locuri de muncă) și creșterea desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist cu peste 50 la sută în 1980 față de anul 1975 exprimă existența pe piață a unui important fond de marfă, capabil să asigure transformarea în bunuri de consum a veniturilor bănești ale populației.

Realizările obținute în acest cincinal în dezvoltarea economică generală a țării au permis ca și consumurile fizice de bunuri materiale—alimentare și industriale — să crească cu peste 30 la sută în 1980 față de 1975. În același timp au crescut cu peste 45 la sută volumul prestărilor de servicii și cu 34 la sută prestările în alimentația publică, numai în primii 4 ani ai cincinalului.

Astfel, la nivelul anului 1980 față de 1975 desfacerile au crescut la principalele produse alimentare cu 60% la carne și produse din carne, cu 33% la lapte și produse lactate, cu 35% la unt și ulei, cu 42% la zahăr, cu 26% la brînzeturi, cu 29% la legume, cu 42% la cartofi, cu 32% la fructe. De asemenea, la grupa de mărfuri nealimentare s-au înregistrat creșteri ale desfacerilor în 1980 față de 1975 cu 54% la tricotaje, cu 45% la confecții, cu 57% la mobilă, cu 35% la frigidere, cu 84% la mașini de spălat rufe, cu 25% la radioreceptoare, cu 76% la autoturisme.

Programul de aprovizionare toamnă-iarnă, elaborat sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reunește într-o formă unitară sarcinile tuturor factorilor cu atribuții pe linia aprovizionării populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum, fiind expresia preocupării și grijii permanente a partidului și statului nostru pentru transpunerea cu fermitate în viață a programului de creștere a nivelului de trai.

FORUL SUPREM al puterii de stat, Marea Adunare Națională, analizînd modul de îndeplinire a programului de aprovizionare a populației în trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981, a constatat că pe baza acestuia se vor asigura produse alimentare și bunuri de consum în cantități mai mari și de calitate superioară față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

În trimestrul IV 1980 și semestrul I 1981 se asigură nivele ale desfacerilor de produse agroalimentare superioare perioadei similare din 1979—1980 cu următoarele cantități: carne și produse din carne — 55 300 tone, pește — 22 300 tone, grăsimi animale și vegetale — 8 300 tone, zahăr și produse zaharoase — 27 200 tone, legume — 248 000 tone, cartofi — 59 400 tone, fructe — 19 500 tone.

Prin Hotărîrea Marii Adunări Naționale din 19 decembrie 1980 guvernul a fost însărcinat să ia măsuri ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerul Comerțului Interior, cooperația, consiliile populare, toate organele cu sarcini în domeniul producerii și desfacerii mărfurilor către populație să livreze integral, ritmic și de calitate corespunzătoare mărfurile prevăzute în program.

Cele 3 condiții ce se cer îndeplinite în respectarea disciplinei contractuale au, fiecare în parte, o deosebită importanță pentru buna aprovizionare a populației.

Livrarea integrală a cantităților de mărfuri contractate, la locul indicat prin contracte va permite distribuția omogenă în teritoriu a fondului de marfă, pentru toate orașele unui județ. În același timp se are în vedere ca în cadrul fiecărei localități să se asigure de către direcțiile comerciale, consiliile populare o repartizare proporțională, echitabilă între cartiere și zone.

În al doilea rînd, **ritmicitatea** privește eliminarea pe cît posibil a tendinței unor furnizori de a livra de preferință în decadele a II-a și a III-a ale lunii fondul de marfă contractat, de asemenea neritmic în cadrul săptămînii, al trimestrului, ceea ce poate crea ruperi de stoc la unele articole de consum curent, la mărfuri de sezon.

Cea de a treia condiție, enunțată în Hotărîre, **asigurarea unei calități corespunzătoare a mărfurilor** capătă o deosebită importanță mai ales în cazul fabricării lor pe baza unor resurse limitate. Grija pentru asigurarea calității corespunzătoare trebuie să se manifeste începînd cu condițiile de însilozare a recoltei — selecție, păstrare, aerisire, pentru a reduce perisabilitățile și a menține un conținut cît mai ridicat în substanțe nutritive. În al doilea rînd, de mare importanță este modul în care se face prelucrarea industrială a acestor materii prime. Este un lucru binecunoscut faptul că randamentul de utilizare a materiilor prime agroalimentare în industria alimentară pentru a obține preparate culinare este mult mai mare decît utilizarea acestor materii prime în gospodăria casnică. Rezultă că pe măsură ce calitatea acestor produse industriale va satisface în tot mai mare măsură exigențele consumatorilor, se va putea asigura o valorificare superioară a materiilor prime. Un argument suplimentar în acest sens îl constituie faptul că cele circa 1 milion de locuri noi de muncă create în cincinalul 1976—1980 semnifică o puternică migrație, din agricultură, în special către celelalte ramuri: industrie, construcții, transporturi etc. De cele mai multe ori această migrație este inclusiv rezidențială, alimentînd procesul de urbanizare. În mod obiectiv în aceste condiții dispare posibilitatea autoconsumului, de unde presiunea sporită asupra pieței produselor agroalimentare.

Iată de ce este necesară o **revitalizare a autoconsumului** de produse agroalimentare prin utilizarea productivă a fiecărei suprafețe de teren atît de la sate cît și de la orașe, prin cultivarea de legume și/fructe, prin creșterea de animale pentru carne și lapte.

Valorificarea superioară a materiilor prime disponibile trebuie să aibă în vedere că o parte a cererii este satisfăcută prin intermediul cantinelor, unităților de alimentație publică, turism, unde o producție culinară proprie diversificată, rațională, utilizînd larg legumele, fructele etc. poate contribui la valorificarea superioară a materiilor prime, concomitent cu mai buna satisfacere a cerințelor populației. Reciclarea resturilor alimentare prin gospodării anexe acestor forme de consumuri colective se impune, de asemenea, ca o cale de potențare a ofertei de produse agroalimentare, de funcționare eficientă a acestor unități.

EXPERIENȚA unor comune periurbane arată că hărnicia și spiritul gospodăresc în utilizarea unor suprafețe agricole modeste poate aduce venituri importante prin livrări către fondul de stat și piața orașelor de produse agro-alimentare. Hotărîrea arată că toți locuitorii din mediul rural și urban care dețin terenuri agricole trebuie să ia măsuri pentru valorificarea cît mai deplină a potențialului productiv al pămîntului, pentru creșterea continuă a producției vegetale și animale în vederea acoperirii nevoilor proprii de consum și contribuirii la fondurile centrale ale statului pe calea contractărilor și achizițiilor. De mare importanță în realizarea acestor surse suplimentare de aprovizionare a pieței, prevăzute în program, este modul de organizare și desfășurare a sprijinului ce va fi dat

de organele specializate agricole, în unelte și material semințer, puieți etc.

În actualul cincinal se constată o tendință de creștere mai accelerată a desfacerilor de mărfuri nealimentare, care a înregistrat un ritm mediu anual de 8,9% (în primii 4 ani ai cincinalului) față de 7,6% ritmul mediu anual de creștere a desfacerilor de mărfuri alimentare. Se poate presupune deci că treptat se va produce o plafonare a ritmului de creștere la grupa mărfurilor alimentare, determinată de consumul fiziologic rațional, sporind în schimb mai rapid desfacerea la grupa de mărfuri nealimentare. Desigur că acest echilibru al pieței va fi influențat de diversificarea gamei de bunuri de folosință îndelungată, de realizarea de noi aparate electrocasnice care să contribuie tot mai mult la ușurarea muncii în gospodărie, prin creșterea ofertei de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte cu grad ridicat de înnoire și calitate superioară, prin creșterea consumului de servicii, inclusiv culturale, turism etc. Atractivitatea tot mai mare a acestor mărfuri și servicii va stimula economisirea în vederea procurării lor.

Programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 prevede mărirea gradului de dotare a populației (la 1 000 de locuitori : cu aparate de radio de la 247 buc. la 300 buc., cu televizoare de la 203 buc. la 245 buc., cu frigidere de la 157 buc. la 220 buc., mașini de spălat de la 100 buc. la 153 buc., cu autoturisme de la 28 buc. la 57 buc.). De asemenea, se prevede creșterea în 1985 cu peste 50% a volumului prestărilor de servicii față de 1980. Oferta de servicii turistice în stațiuni balneo-climaterice va crește cu circa 36 la sută în viitorul cincinal, astfel că și cheltuielile turistice, ce prezintă o mare receptivitate la creșterea ofertei, vor înregistra ritmuri rapide de creștere, reflectînd modificări structurale în concepția de consum, o nouă calitate a vieții. O mare parte din locuințele ce se vor construi în viitorul cincinal sînt destinate vînzării către populație, astfel că și acest capitol de cheltuieli va înregistra o pondere sporită în balanța de venituri și cheltuieli ale populației.

Pentru satisfacerea dezideratului : „marfă potrivită la locul potrivit, la timpul potrivit și la prețul potrivit" se cere din partea organelor comerciale un mare efort organizatoric pentru distribuirea sistematică, ritmică a fondului de marfă pe teritoriu.

ESTE UN FAPT real că la nivelul actual de dezvoltare a industriei producătoare de bunuri de consum, la numărul de sortimente și volumul de marfă ce se cere manipulat, rezultatele și eficiența activității de circulație a mărfurilor este tot mai dependentă de performanțele sistemelor informaționale utilizate. În condițiile în care întreprinderile comerciale cu ridicata, cu amănuntul, mergînd pînă la nivelul marilor magazine ar dispune de „tablouri de bord" actualizate zilnic sau chiar mai des, situațiile de apariție a rupturilor de stoc, ca și a stocurilor de mărfuri cu mișcare lentă sau fără mișcare ar putea fi cu ușurință și suplete evitate. În același timp ar putea fi lichidată dependența consumatorului de bunul plac al unor gestionari, ce nu pun în totalitate mărfurile în vînzare existînd pentru întreprindere în orice moment posibilitatea de control asupra concordanței aprovizionat-vîndut.

Promovarea principiului autogestiunii și autoconducerii la nivelul fiecărei localități se exprimă în domeniul activității comerciale prin coordonarea de consiliile populare a distribuției cît mai echitabile a fondului de marfă repartizat, prin asigurarea unei capacități și structuri corespunzătoare rețelei comerciale, prin asigurarea autoaprovizionării planificate ca și prin exercitarea unui control riguros al activității comerciale. Pentru a-și putea realiza sarcinile sporite prevăzute de program se cer mai multă inițiativă, responsabilitate față de consumatori și exigență în controlul propriei activități din partea consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile comerciale, din partea întregului personal TESA din comerț, inclusiv a șefilor de magazin, care să participe direct la activitatea de vînzare.

În măsura în care la planificarea fondului de marfă pe localități se au în vedere norme raționale de consum iar modul de manifestare a cererii depășește aceste consumuri, desigur că pot apare dereglări în activitatea comercială. Iată de ce promovarea educației de masă privind principiile alimentației raționale, după care se orientează în activitatea lor și planificatorii, constituie o necesitate obiectivă, în beneficiul tuturor.

În același timp formarea de stocuri de alimente în locuințele cetățenilor, pe lîngă faptul că produce dereglarea ritmului de aprovizionare normală în rețeaua comercială cu amănuntul, provoacă pagube importante, risipă la nivel de societate prin deteriorarea calității nutritive a alimentelor păstrate în condiții de depozitare improprii.

Și în sectorul circulației mărfurilor, prin măsurile adoptate recent se urmărește eliminarea pierderilor și perisabilităților pe întregul circuit al mărfurilor de la producător la depozitele comerțului și în continuare pînă la consumator.

Consiliile populare, alături de organele comerciale din subordine, sînt chemate să acționeze cu fermitate în vederea unei mai bune organizări a distribuției mărfurilor, unei gospodăriri chibzuite a fondului de marfă, acordîndu-se prioritate centrelor urbane și muncitorești.

Gh. TEODORAȘCU
Consiliul aprovizionării

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Realizarea planului de livrări la fondul pieței a materialelor de construcții

ÎN PROGRAMUL privind aprovizionarea populației cu materiale de construcții, s-au prevăzut pentru 1980 cantități sporite față de anul trecut la majoritatea sortimentelor, astfel încît să se asigure acoperirea cît mai bună a cererilor. Din analizele privind realizările înregistrate în anul trecut, rezultă că livrările au decurs satisfăcător, atît cantitativ, cît și sortimental. La principalele materiale de construcții, planul de livrări pe 11 luni din 1980 a fost realizat și depășit, asigurîndu-se un plus substanțial fondului pieței. Astfel, depășiri importante s-au realizat la livrările de ciment (+ 12 mii tone), var (+ 25 mii tone), cherestea (+ 14,3 mii mc), PAL (+ 469 mii mp), PFL (+ 2,5 mii tone), uși-ferestre (+ 117 mii mp), cărămizi și blocuri de zidărie (+ 47 mil. buc.), plăci de azbociment (+ 1847 mii mp), căzi de baie (+ 1,5 mii buc.) ș.a. Totodată, au fost depășite livrările la mobilier de lemn cu 164 mil. lei, ceea ce va îmbunătăți aprovizionarea la acest produs.

Alături de aceste realizări, s-au înregistrat și unele restanțe față de planul de livrări pe 11 luni, ca de exemplu la țigle, coame și olane (nerealizare de 21,6 mii buc.), la produsele hidroizolatoare (nerealizare 6 mil. mp). Este necesar ca în noul an în care am intrat, unitățile de producție ale M.E.F.M.C. să depună eforturi de a realiza integral sarcinile de livrare către fondul pieței recuperînd restanțele pentru a se evita situația în care stocurile din rețeaua comercială, nealimentate la timp de livrări, se diminuează sau chiar se epuizează, creînd astfel goluri nejustificate în desfacerea produselor respective.

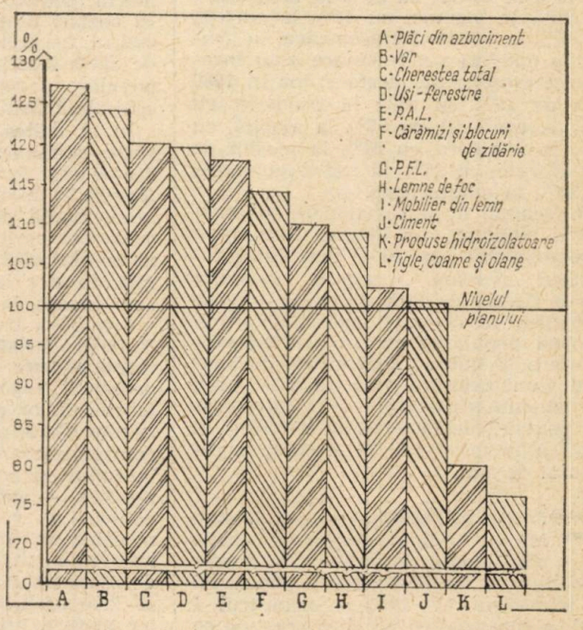

PERFECȚIONAREA LEGISLAȚIEI ECONOMICE

Cadru eficient pentru realizarea la termen a noilor obiective de investiții

ÎN ANSAMBLUL măsurilor de perfecționare a legislației economice în concordanță cu principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, Marea Adunare Națională a adoptat la finele anului 1980 **Legea investițiilor.** Elaborată în spiritul indicațiilor și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Legea investițiilor reflectă politica consecventă a partidului de consolidare și dezvoltare a unei puternice baze tehnico-materiale a societății noastre socialiste, creșterea accelerată a forțelor de producție, plasarea lor echilibrată în toate județele țării, crearea economiei moderne, pentru ridicarea gradului de civilizație și bunăstare al întregului popor. Această lege constituie un act normativ de mare importanță pentru perfecționarea continuă a întregii activități de investiții, potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, un instrument perfecționat de transpunere în viață a politicii de investiții a P.C.R., care slujește interesele fundamentale ale oamenilor muncii.

Prezentînd o deosebită actualitate și importanță pentru întreaga activitate de construcții, **transpunerea în practică a prevederilor Legii investițiilor a și constituit, în ziua de 24 XII a.c. obiectul unui amplu și fructuos dialog de lucru al secretarului general al partidului cu cadre de conducere din ministerele economice și alte organe centrale.** Cu acest prilej au fost examinate în profunzime stadiile acțiunii de tipizare a materialelor și elementelor de construcții și instalații, prevedere de maximă însemnătate a noii legi a investițiilor, stabilindu-se măsuri de deosebită însemnătate pentru îmbunătățirea continuă a activității de construcții.

Exigențe sporite la înscrierea în plan

SINTETIZÎND experiența de peste 3 decenii în realizarea unor ample programe de investiții, noua lege, un adevărat cod al investițiilor, unifică, clarifică și simplifică prevederile a numeroase acte normative apărute în ultimii ani în acest domeniu, punîndu-le în concordanță cu cerințele etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre și stabilind noi exigențe în vederea luării unor decizii eficiente pentru utilizarea judicioasă a fondurilor materiale, aplicarea unui regim sever de economii, întărirea ordinii și disciplinei în toate fazele de realizare a investițiilor, legea tratează pe parcursul a 8 capitole și pe 12 secțiuni întregul proces investițional pe faze, de la conceperea investiției și pînă la realizarea parametrilor ei proiectați, ceea ce asigură reglementarea complexă a acestui vast domeniu al activității economico-sociale.

1 O atenție aparte se acordă **perfecționării activității de planificare a investițiilor,** domeniu în care legea prevede cîteva principii de însemnătate majoră pentru creșterea eficienței fondului național de dezvoltare economico-socială. Astfel, înscrierea în plan a obiectivelor de investiții se face numai pe baza unei riguroase fundamentări tehnico-economice, a unei analize temeinice a posibilităților de desfacere a producției către beneficiarii interni și la export. Noile prevederi ale planului de investiții vor trebui să contribuie la asigurarea cu prioritate din producția internă a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibililor, mașinilor, utilajelor și instalațiilor, necesare economiei, la utilizarea deplină a capacităților și suprafețelor existente, dezvoltarea și modernizarea capacităților în funcțiune, în primul rînd prin amplasarea mașinilor și utilajelor în spațiile și suprafețele existente, la eșalonarea realizării lucrărilor astfel ca volumul de investiții rămas de executat la sfîrșit de an, la obiectivele în continuare să nu depășească volumul de investiții prevăzut pentru anul următor.

2 **Expresie a accentuării controlului riguros al societății asupra modului în care se utilizează fondurile pentru investiții,** legea prevede, ca o noutate, că notele de fundamentare tehnico-economică, care se prezintă de către beneficiari pentru înscrierea obiectivelor în planul cincinal de investiții trebuie să fie însușite de organele de planificare, finanțare și aprovizionare tehnico-materială, respectiv C.S.P., Ministerul Finanțelor și cel al Aprovizionării. O altă noutate constă în faptul că legea stabilește în mod concret elementele pe care trebuie să le conțină notele de fundamentare tehnico-economică — în principal necesitatea, oportunitatea și eficiența obiectivului de investiții — și enumeră studiile și cercetările care trebuie să stea la baza întocmirii acestora (prognoze, studii de dezvoltare, de piață, de sistematizare, de tehnologie etc.).

Preocuparea legiuitorului pentru creșterea eficienței în utilizarea fondurilor de investiții se concretizează și în reglementarea, pentru prima dată în mod complet și la nivel de lege, a duratelor de realizare a investițiilor — de la deschiderea șantierelor și pînă la punerea în funcțiune.

3 În ceea ce privește planul anual de investiții, legea aduce anumite inovații care conduc la **întărirea controlului organelor competente prealabil introducerii în planul anual a fiecărui obiectiv** și categorie de cheltuieli de investiții și întemeierea prevederilor de plan pe contracte, eșalonarea acestora în concordanță cu graficele de realizare a investițiilor și limitarea stocurilor de utilaje conform necesităților; este vorba de o importantă perfecționare a planificării investițiilor, conferind planului o expresie mai puternică de realism și eficiență.

Tipizarea — factor major de scurtare a duratei de execuție

ÎN NOUA lege, în raport cu legislația anterioară, **tipizarea** — cale de scurtare a duratei de realizare a obiectivelor de investiții și de creștere a eficienței acestora — **este reglementată ca un principiu de bază al întregii activități de inginerie tehnologică și de proiectare, care se concretizează** în faptul că: ● proiectarea construcțiilor se face pe bază de proiecte-tip, aprobate potrivit legii ● se trece la elaborarea de proiecte-tip de capacități mici, considerate capacități modul, care să se poată folosi ca atare sau prin asamblare pentru realizarea de obiective de diferite mărimi, după necesitățile de adaptare operativă a producției la cerințele pieții ● se intensifică folosirea de tehnologii moderne tipizate, rezultate din cercetarea proprie, care să asigure consumuri reduse de materiale, combustibili și energie ș.a.

În spiritul reglementărilor cuprinse în Legea investițiilor, analizînd stadiul finalizării în practică a acțiunii de tipizare a materialelor și elementelor de construcții și instalații — **în cadrul preocupării ca activitatea de tipizare să se contureze în țara noastră într-o nouă concepție și formă organizatorică — secretarul general al partidului a stabilit,** la analiza privind stadiul finalizării acțiunii de tipizare a materialelor de construcții și instalații, efectuată cu prilejul recentei vizite la expoziția amenajată la complexul din Piața Scînteii, **o serie de măsuri de o deosebită însemnătate pentru îmbunătățirea continuă a activității de construcții.** În fața specialiștilor din metalurgie a fost pusă sarcina realizării unei game mai restrînse de tipodimensiuni de profile, țevi, plasă de sîrmă și alte produse siderurgice, în chimie s-a relevat necesitatea ca — concomitent cu micșorarea numărului de produse destinate activității de investiții — să se înlocuiască acele materiale folosite în construcții pentru producerea cărora se utilizează ca materii prime produse petroliere, lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini le revine sarcina reproiectării unor sortimente îndeosebi contactoare, corpuri de iluminat etc., care în prezent sînt supradimensionate, iar în domeniul construcțiilor energetice s-a cerut găsirea de soluții în

vederea reducerii înălțimii halelor termocentralelor.

Legea investițiilor prevede și alte orientări importante în domeniul întocmirii documentațiilor tehnico-economice, menite să asigure creșterea eficienței. Este vorba astfel de **elaborarea de noi soluții constructive prin utilizarea de materiale și elemente de construcții ușoare, obținute din resurse locale, cu cheltuieli reduse și consumuri minime de energie și combustibili, limitîndu-se folosirea materialelor energointensive, reducerea gabaritelor și greutății utilajelor și în consecință și a dimensiunii construcțiilor, micșorînd ponderea acestora în totalul investițiilor, eliminarea fundațiilor grele, amplasarea utilajelor în aer liber ș.a.**

Față de reglementarea anterioară, legea precizează că documentațiile tehnico-economice pentru investiții sînt: nota de comandă și proiectul de execuție. În ceea ce privește nota de comandă, aceasta se elaborează cu respectarea prevederilor din planul cincinal și se fundamentează pe studiile și prognozele care au stat la baza deciziei de introducere a obiectivului în planul cincinal, desigur actualizate.

O importantă simplificare față de prevederile anterioare o constituie sistemul actual al proiectelor de execuție și anume:

— pentru obiectivele ale căror note de comandă s-au aprobat prin decret, proiectele de execuție se aprobă de Consiliul de Miniștri după însușirea de către Consiliul de coordonare a activității de investiții;

— pentru celelalte obiective, ai căror indicatori tehnico-economici s-au aprobat prin decret pe bază de listă, proiectele de execuție se aprobă de organele de conducere colectivă din ministere, celelalte organe centrale, consilii populare județene și al municipiului București, centrale și întreprinderi, dacă se încadrează în indicatorii aprobați prin decret.

Legea modifică și termenele de comunicare a avizului unic de către organele de sinteză pentru obiectivele ce se aprobă prin decret și de către băncile finanțatoare pentru celelalte obiective: 15 zile pentru notele de comandă și 20 de zile pentru proiectele de execuție. De asemenea, pentru sporirea operativității în avizare, stabilește la 15 zile de la primirea cererilor, termenul pentru comunicarea acordurilor cu privire la amplasament, utilități, materii prime, combustibili și energie, utilaje, desfacerea produselor, căi ferate, drumuri, ocuparea terenurilor ș.a. de la organele obligate să dea asemenea acorduri.

Modificările privind aprobarea documentațiilor tehnico-economice, termenele de avizare și de dare a acordurilor contribuie la întărirea controlului prealabil includerii în plan a obiectivelor, la creșterea operativității în transmiterea acordurilor, trecerea mai devreme la declanșarea acțiunilor de pregătire și execuție a investițiilor și, implicit, la creșterea eficienței acestora.

EXPERIENȚA acumulată în edificarea peisajului industrial al economiei a impus necesitatea introducerii în actuala legislație a unor reguli de conduită în faza realizării investițiilor, menite să ridice gradul de eficiență al întregului proces investițional. Dintre acestea, se cere menționat **accentul deosebit pus pe pregătirea temeinică a fiecărei investiții, ca o condiție hotărîtoare a executării și punerii în funcțiune în timp scurt a noilor obiective.** Astfel, se prevede:

● **să se realizeze o concentrare a capacităților de execuție pe un număr restrîns de șantiere,** ceea ce asigură folosirea utilajelor de construcții, mijloacelor de transport și forței de muncă la întreaga capacitate și execuția obiectivelor în durate minime de timp;

● **trecerea la realizarea oricărei investiții să se facă numai dacă aceasta este prevăzută în plan, dacă are asigurate documentațiile de execuție, utilajele tehnologice și toate celelalte condiții necesare realizării și punerii în funcțiune la termenele planificate,** inclusiv aprobările pentru demolări sau dezafectări de fonduri fixe, utilizarea de combustibili, scoateri de terenuri din circuitul agricol sau din fondul forestier, precum și alte aprobări prevăzute de lege.

Pentru prima dată se reglementează la nivel de lege obligația beneficiarilor de a preda constructorilor detaliile și devizele de execuție pînă cel mai tîrziu la sfîrșitul semestrului I al anului anterior celui de plan — la obiectivele de investiții care continuă din anul precedent și cu cel puțin 6 luni înainte de data începerii execuției — la obiectivele noi.

Interesantă de semnalat apare și **preocuparea pentru protecția mediului ambiant,** conform căreia în lege este prevăzută obligația pentru beneficiari și constructori ca odată cu probele tehnologice și punerea în funcțiune să se dea în folosință și stațiile de epurare a apelor sau alte instalații de protecție a mediului.

În vederea întăririi ordinii și disciplinei și în ceea ce privește utilizarea rațională a fondurilor fixe existente, întreținerea și repararea instalațiilor, mașinilor și agregatelor complexe, **în lege s-a introdus un capitol special referitor la reparațiile capitale,** în care sînt reglementate, în spiritul indicațiilor exprese ale secretarului general al partidului, probleme ale planificării, finanțării, pregătirii și execuției acestora.

Pentru transpunerea în practică a programelor de investiții ale viitorilor ani, pentru aplicarea tuturor măsurilor de perfecționare a procesului investițional, **o atenție deosebită se acordă exercitării controlului — de către organele financiar-bancare —** privind utilizarea fondurilor de investiții, pentru ca lucrările să se execute potrivit planului și documentației aprobate, iar cheltuielile să fie efectuate cu respectarea riguroasă a legislației în vigoare.

Prin faptul că este completă, clară și precisă în tratarea tuturor laturilor activității de investiții, legea capătă și un puternic caracter de instrument al organizării și conducerii activității de investiții din țara noastră. Cunoașterea temeinică a prevederilor sale și punerea lor în practică cu exigență sînt o condiție de bază a creșterii eficienței însemnatelor fonduri alocate de țara noastră pentru dezvoltare.

Gh. RUSCANU

RECUPERARE REFOLOSIRE EFICIENȚĂ

● Trestia de zahăr, cultură foarte răspîndită în Cuba, devine furnizoare de materie primă pentru o altă ramură industrială decît cea alimentară. Pe baza unui proiect elaborat de specialiști sovietici, se află în construcție o fabrică de celuloză care va valorifica deșeurile de la prelucrarea trestiei.

● Din 1973, prețul pe piața mondială al propilenei s-a dublat, iar al etilenei s-a triplat. Pentru cauciucul natural, care s-a scumpit cu numai 50%, se întrevăd utilizări mai pretențioase — de pildă, ca aditiv pentru ridicarea cifrei octanice a benzinei. Industria de anvelope auto se vede, astfel, confruntată cu probleme dificile în asigurarea materiilor prime necesare. Este firesc, în aceste condiții, interesul pe care l-a trezit procedeul de reciclare pus la punct de firma americană Goodyear. Cauciucul din pneurile uzate este devulcanizat prin ruperea legăturii chimice cu ajutorul energiei microundelor. Materialul este apoi prelucrat sub formă de foi de cauciuc nou, gata de reutilizare. Ciclul granulare-devulcanizare-reciclare se desfășoară în aceeași zi, într-o instalație de mici dimensiuni, iar recuperarea se face aproape integral.

● La institutul indian de tehnologie din Kanur a fost creat un liant din cenușă de coji de orez, var și un aditiv ușor de procurat. Mortarele preparate cu acest material sînt mai plastice, mai puțin rugoase și mai lesne de aplicat decît cele pe bază de ciment Portland (la a cărei fabricare se consumă o cantitate importantă de combustibil, energie electrică și oțel). În afară de zidărie, tencuieli și substraturi de pardoseală, acest mortar — a cărui structură fină îi conferă o bună impermeabilitate — își extinde domeniul de aplicare și asupra rezervelor de apă și pereelor pentru canale de irigație. Principalul utilaj folosit la fabricarea cimentului de cenușă este o simplă moară cu bile, în care se macină componentele.

● Stația de epurare a uzinei petrochimice de la Botlek, Olanda, a fost dotată cu o instalație tip carusel care accelerează procesul de oxidare, de către microorganisme, a hidrocarburilor conținute în apele uzate. Se recuperează astfel un efluent valoros care servește la producerea de oxigen, hidrogen, azot și abur.

● Uniunea întreprinderilor de aparataj electric din Ungaria a introdus o nouă tehnologie de recuperare a aurului din semiconducătorii și lămpile de radio uzate. În 1980, cantitatea de metal prețios astfel obținută s-a ridicat la 8 kg.

● O tehnologie elaborată în Suedia permite ca gunoiul menajer să fie reciclat în brichete avînd puterea calorică egală cu cea a cărbunelui. Ele sînt ușor de transportat și pot fi depozitate timp îndelungat, iar arderea se face fără dificultăți. În localitatea Helsingborg se construiește o instalație care, prin această metodă, va produce anual 9 000 t de brichete, corespunzînd cu 4 000 m.c de combustibil lichid.

Reducerea cheltuielilor materiale, element esențial al creșterii eficienței economice

ÎN ANII CINCINALULUI RECENT ÎNCHEIAT oamenii muncii din țara noastră au obținut succese remarcabile în dezvoltarea și modernizarea producției, în promovarea pe o scară mai largă a proceselor intensive în economie, în creșterea eficienței economice. Este concludent să amintim în acest context faptul că **în ultimii cinci ani s-au obținut aproape 138 miliarde lei economii din reducerea costurilor, din care circa 112 mld. în industria republicană.** În industrie economiile obținute numai din reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs se cifrează la peste 65 miliarde lei. Peste 45% din economiile obținute pe seama reducerii cheltuielilor materiale provin din accentuarea proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, din reducerea normelor de consum și recuperarea și refolosirea unor materiale și piese de schimb.

Generalizarea aplicării noului mecanism economico-financiar de la 1 ianuarie 1979 a determinat ca preocupările pentru realizarea indicatorului producție netă să se împletească strîns cu cele privind reducerea nivelului costurilor materiale la 1 000 lei producție-marfă, fapt ce demonstrează rolul stimulator orientat spre laturi calitative, al indicatorului ce măsoară aportul întreprinderilor în procesul de creare a venitului național.

Nivelul costurilor pe produs

ÎNTRE INDICATORII ce caracterizează procesul dezvoltării economice un rol aparte revine venitului național, a cărui masă trebuie să crească susținut, astfel ca la nivelul anului 1985 să reprezinte circa 35 000—37 000 lei pe un locuitor. Creșterea venitului național depinde de dezvoltarea producției, dar în același timp și de nivelul costurilor materiale cu care se realizează această producție.

Cît de importantă este acțiunea de reducere a costurilor materiale se desprinde din situația că **în anul 1981 micșorarea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total reprezintă un spor de 13,4 miliarde lei.** Dirijat spre fondul de dezvoltare economico-socială acesta ar permite realizarea a trei mari întreprinderi de mașini-unelte cu o producție anuală de 2 mld. lei, un venit net de aproape 800 mld. lei și a 5 500 noi locuri de muncă, precum și a 2 fabrici de țesături integrate cu 3 000 noi locuri de muncă, 4 spitale, 15 000 apartamente convenționale de locuit și 100 grădinițe pentru copii. Dirijată spre fondul de consum această sumă reprezintă echivalentul a 20 milioane perechi de încălțăminte, 150 000 garnituri de mobilă, 3 mil. metri stofă de lînă, 150 000 frigidere, o cantitate similară de radioreceptoare și televizoare și alte bunuri de consum. Sînt cifre care atestă marea semnificație economică a reducerii cheltuielilor materiale.

Reducerea costurilor materiale pe unitatea de produs reprezintă, în același timp, un aport concret în economisirea muncii sociale, în asigurarea bazei materiale a dezvoltării noastre economico-sociale, în slăbirea presiunii asupra unor materii prime și materiale importate cu prețul unor importante eforturi valutare sau realizate în industria noastră minieră în condiții mai dificile de exploatare. Totodată, reducerea costurilor materiale pe unitatea de produs conduce la micșorarea nivelului costurilor totale ale producției, implicit la creșterea rentabilității și a masei venitului net al statului. Toate acestea arată clar că activitatea pentru reducerea costurilor materiale pe unitatea de produs este o activitate de ordin calitativ, endogenă proceselor intensive, obiectiv necesară în această etapă de dezvoltare a economiei naționale.

Recent, în conformitate cu hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R., Marea Adunare Națională a adoptat Legea pentru actualizarea prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, astfel încît această categorie de prețuri, care vehiculează cea mai mare parte a produsului social total, să oglindească mai bine consumurile reale de muncă socială din țara noastră. Această operație are loc în contextul amplificării pe noi coordonate a proceselor de economisire a muncii sociale, de reducere mai accentuată a costurilor materiale pe unitatea de produs. **La nivelul anului 1981, trebuie să se obțină economii suplimentare de 5 mld. lei prin reducerea costurilor materiale peste cele prevăzute în planul național unic** (10 mld. în industrie, circa 15 mld. pe total economie).

Amplificarea efortului de reducere a costurilor materiale în perioada 1981—1985, începînd chiar cu acest prim an din actualul cincinal, impune măsuri cu totul deosebite în întreprinderi și centrale, cu accent puternic pe soluțiile tehnice și tehnologice, pe modernizarea structurilor producției, pe organizarea ireproșabilă a producției și a muncii.

Modalități de reducere a costurilor

UNA DIN PRINCIPALELE căi de reducere a costurilor materiale pe unitatea de produs o constituie **creșterea proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor.** Accentuarea acestor procese presupune ca din aceeași cantitate (fizică) de materiale să se obțină valori de întrebuințare superioare, producție suplimentară, o masă mai mare de venit național și venit net pentru societate și pentru unitatea economică respectivă.

În întreprinderile din țările dezvoltate din punct de vedere economic, utilizarea indicilor de valorificare face parte integrantă din tehnicile curente de conducere. Se operează larg în decizii cu așa-numitul **coeficient tehnic al producției**, care reprezintă raportul dintre consumul intermediar și produsul final în unități fizice.

$$(\text{Ex. } K = \frac{\text{cărbune}}{\text{energie electrică}}).$$

Ideea de bază a acestui indice este aceea de a comensura consumul de materii prime și materiale necesar pentru obținerea unei valori de întrebuințare utilă fazelor ulterioare de prelucrare. Astfel de coeficienți analizați în dinamică scot în evidență rezervele ce pot exista în direcția creșterii randamentelor, în valorificarea mai eficientă a materiilor prime. Sîntem de părere că astfel de indici vor trebui să intre în sfera analizei și preocupărilor consiliilor oamenilor muncii din unitățile noastre economice.

O atenție și mai mare decît pînă în prezent trebuie acordată metalului și modului cum este gospodărit acest material pentru care economia națională face importante eforturi valutare. **Creșterea coeficientului de scoatere a laminatelor finite pline de oțel** reprezintă unul din factorii de primă importanță pentru reducerea costurilor **produselor siderurgice.** Măsurile tehnice, economice și organizatorice adoptate în cincinalul 1976—1980 au condus la creșterea coeficientului de scoatere de la 76,2% în 1975 la circa 82,5% în 1980. Ca urmare, s-au economisit în această perioadă circa 3 250 mii tone oțel și semifabricate din oțel, materializîndu-se într-o producție netă de circa 4 miliarde lei. Creșteri substanțiale ale coeficientului de scoatere au fost înregistrate la Combinatul siderurgic Galați (8,1%) și Combinatul siderurgic Reșița (8,8%). **Sporirea cu numai un procent a coeficientului de scoatere la nivelul anului 1981 permite economisirea a circa 160 mii tone oțel și semifabricate sau obținerea unui beneficiu suplimentar de peste 200 mil. lei.**

În industria constructoare de mașini, prin reproiectarea unor produse depășite sub aspectul parametrilor tehnico-economici, reducerea gabaritelor și greutății pe unitatea de valoare de întrebuințare, utilizarea unor procedee tehnologice moderne, consumul de metal la 1 mil. lei producție a scăzut în 1980 față de 1975 cu 21%. De asemenea, în industria lemnului dintr-un metru cub de masă lemnoasă s-au obținut produse cu o valoare mai mare de aproape 58%.

Cu toate acestea, atît în ramurile industriale menționate, cît și în alte ramuri (ușoară, alimentară, materiale de construcții etc.) procesele de valorificare se vor afla în continuare în centrul atenției. În industria alimentară, unde din necesitatea apărării calității produselor rețetele de fabricație trebu-

ie strict respectate, o sursă importantă de valorificare o constituie **creșterea randamentelor.** Desigur, aceasta impune un efort mai mare în agricultură pentru selecționarea semințelor, pentru efectuarea unor lucrări agricole corespunzătoare, pentru recoltări și depozitări care să ducă la evitarea pierderilor. Calculele arată că **dacă în 1981 ar crește cu 1% randamentul la sfecla de zahăr, Centrala industriei zahărului ar obține o economie de 300 mil. lei** (respectiv 40 lei/1 000 lei producție-marfă) **și ar da zahăr suplimentar echivalînd cu aproape 600 000 tone sfeclă zahăr la conținutul din anul 1980. La Centrala uleiului creșterea cu 1% a randamentului la semințele de floarea-soarelui ar conduce în 1981 la o economie de circa 70 mil. lei** (14 lei/1 000 lei producție-marfă), **echivalînd cu 25 000 tone semințe.** Problema randamentelor se pune în industria alimentară și la alte produse.

Reducerea **normelor de consum** de materii prme, materiale, combustibil și energie a constituit, de asemenea, un domeniu important de economisire a resurselor materiale. Menționăm însă că în anul 1980 unitățile energetice și-au depășit consumurile proprii tehnologice, unele unități din industria siderurgică și din industria chimică avînd la rîndul lor depășiri de consumuri de combustibili și energie electrică față de plan. O analiză critică a distanței dintre normele de aprovizionare tehnico-materială și normele tehnologice și dintre consumurile materiale reale ce se regăsesc efectiv în produse, sîntem de părere că va trebui efectuată sistematic în întreprinderi, în așa fel încît să se identifice soluții care să conducă la economii de materii prime și materiale.

Un alt factor de mare influență asupra nivelului costurilor materiale pe unitatea de produs îl reprezintă **soluțiile tehnice și tehnologice, precum și calitatea proiectării.** Concepția modernă privind nivelul cheltuielilor materiale arată că reducerea acestora trebuie abordată din faza de proiect tehnic, de elaborare a soluțiilor tehnologice. Proiectul tehnic, documentația tehnică trebuie să „stoarcă" tot ce e posibil în faza de cunoaștere respectivă, sub aspectul reducerii consumurilor materiale, a utilizării înlocuitorilor, a efectului util la beneficiar, al competitivității produsului. Orice proiect tehnic care prezintă mari rezerve în execuție nu a îndeplinit exigențele de calitate corespunzătoare. De aici răspunderea cadrelor tehnice pentru nivelul costurilor materiale ale produselor, de aici grija deosebită pentru o informare prealabilă și o documentare eficientă a „omului de la planșetă".

Promovarea de soluții tehnico-economice eficiente

REDUCEREA COSTURILOR MATERIALE nu poate fi, practic, realizată decît cu soluții tehnice și tehnologice eficiente. Cîteva exemple pot fi edificatoare în acest sens. La întreprinderea „Electroputere"-Craiova, prin asimilarea produsului nou „transformator de interconexiune pentru stații de 400/110 kW de 250 MVA", se prevede la nivelul anului 1981 a se realiza economii de peste 6 mil. lei, din care peste 4 mil. lei economii la costurile materiale. La întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila, prin asimilarea „draglinei hidraulice de 120 CP cu cupe de 1,2 m^3 tip D.H. 1201 U" se asigură economii de aproape 0,5 mil. lei, din care 0,3 mil. lei la costurile materiale. Astfel de exemple sînt numeroase, demonstrînd rolul important al soluțiilor tehnice și tehnologice în reducerea costurilor materiale și pledînd pentru **o legare mai organică a planului tehnic de planul reducerii costurilor de producție.**

Un alt factor ce intră în sfera cheltuielilor materiale — și care trebuie inclus în analiza critică legată de nivelul acestora în unitățile economice — îl constituie **evoluția cheltuielilor de amortizare.** Creșterea susținută a capacităților de producție industriale, sporirea gradului de înzestrare tehnică a locurilor de muncă, obligă la îmbunătățirea indicilor de utilizare a acestor capacități, la folosirea maximă a potențialului de producție. Altfel, cheltuielile cu amortizarea pe unitatea de produs au tendință de creștere și grevează cheltuielile materiale de producție. Pentru o activitate eficientă și sub aspectul reducerii costurilor materiale, indicele de creștere al amortizării se impune să fie inferior indicelui de sporire a producției marfă. Solicitările de investiții ale unor întreprinderi în vederea lărgirii producției și creșterii gradului de înzestrare tehnică sînt raționale numai în măsura în care în circuitul economic intră o producție marfă corespunzătoare.

În zona cheltuielilor materiale se înscriu o multitudine de consumuri ce se fac în grupa „cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor", în grupa „cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație" și în grupa „cheltuieli generale ale întreprinderii". Aceste cheltuieli indirecte au pondere mare în unele întreprinderi și analiza lor critică se impune de la sine. Costul reparațiilor de toate genurile al transporturilor interne uzinale, al serviciilor prestate de diferiți terți etc. reclamă examene atente urmate de măsuri concrete în interesul reducerii costului material pe unitatea de produs.

Problematica reducerii costurilor materiale este largă și complexă, necesitînd, în continuare, aprofundări și, mai ales, acțiuni în întreprinderi care să contribuie la creșterea substanțială a eficienței atît în anul 1981, cît și în întreaga perioadă a noului cincinal 1981—1985.

Gh. ȘICA
director în C.S.P.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalație de săpat șanțuri

ÎN VEDEREA ADAPTĂRII, în scurt timp, a excavatorului pe șenile S 3062 la o serie de lucrări specifice, întreprinderea de utilaj greu „Progresul" din Brăila a introdus în fabricație noi utilaje de înaltă tehnicitate.

Unul dintre aceste utilaje — care poate fi văzut lucrînd pe șantierul de construcții al metroului din Capitală — este instalația de săpat șanțuri pentru ecrane de etanșare. Dotat cu cupe graifăr, echipamentul poate săpa șanțuri înguste pînă la adîncimi de 40 metri în vederea turnării pereților de etanșare. Pentru a putea face față oricărei categorii de sol, cupa de graifăr este realizată în trei variante cu capacități de 0,8 m^3, 0,9 m^3 și 1 m^3 cu deschiderea de 2 200 mm. Forța maximă de închidere a acestor cupe este de 40 tf, iar forța maximă de săpare 11 tf... 13 tf. Viteza cu care poate fi ridicată și coborîtă este de 0,5 m/sec.

Acționarea utilajului este asigurată de un motor hidraulic lent cu pistoane radiale R3A (invenție brevetată de întreprinderea „Progresul"), cu un volum absorbit specific de 4 litri/rotație și cu o presiune de lucru de 28 MPa. Frînarea este asigurată de 14 suprafețe de frînare. Schimbarea acestui echipament necesită numai opt ore și utilizarea unei macarale de 15 tf.

Prin asimilarea acestui echipament specializat care asigură încărcarea în timp scurt, întreprinderea „Progresul" își înscrie numele printre puținele unități industriale din lume care produc această instalație ca echipament de excavare, mărind, în acest fel, posibilitățile de diversificare a utilajului de bază.

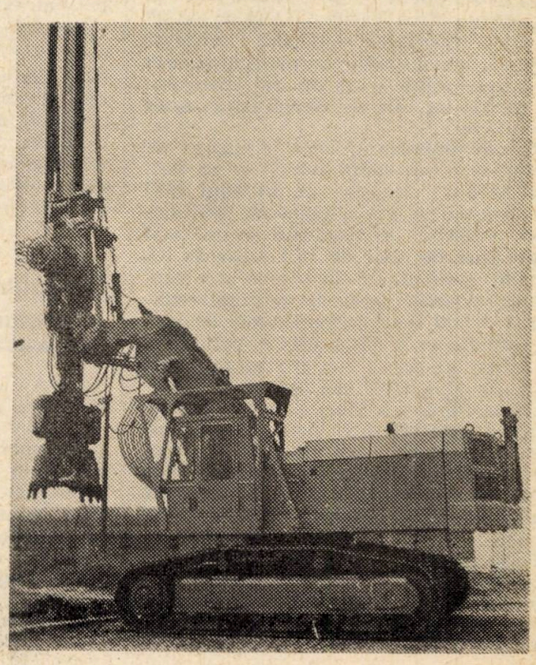

Din experiența unei cooperative agricole de producție

ACTIVITĂȚILE INDUSTRIALE ȘI DE SERVICII — SURSĂ DE VENITURI SUPLIMENTARE

TEZELE CONSILIULUI NAȚIONAL AL AGRICULTURII PENTRU AL II-LEA CONGRES AL CONSILIILOR DE CONDUCERE ALE UNITĂȚILOR AGRICOLE SOCIALISTE, AL ÎNTREGII ȚĂRĂNIMI, **publicate recent, pun un accent deosebit pe** dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, **ca parte integrantă a Programului partidului de ridicare a nivelului de trai al poporului, ca mijloc important de sporire a veniturilor unităților și cooperatorilor. Pornind de la obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., de la orientările și sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și concretizate în Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici, tezele prevăd, printre altele :**

- **în localitățile rurale se vor lua măsuri hotărîte pentru** dublarea, pînă în anul 1985, a volumului producției în industria mică și a valorii prestărilor de servicii, **activități prin care unitățile agricole să utilizeze cu maximum de eficiență resursele materiale și forța de muncă existente ;**
- **se va organiza și dezvolta producția de împletituri din răchită, paie ș.a., de obiecte de uz casnic și gospodăresc, articole de artizanat și artă populară etc., atît pentru consumul intern, cît și pentru export ;**
- **cooperativele agricole de producție vor organiza și extinde activitățile de extragere și prelucrare a pietrei de carieră și de rîu, a nisipurilor și a altor materiale de construcții, pentru nevoile proprii și pentru celelalte nevoi ale economiei ;**
- **în dezvoltarea și diversificarea industriei mici și a prestărilor de servicii se va avea în vedere** folosirea în tot cursul anului a forței de muncă disponibile.

În cele ce urmează argumentăm cu rezultate concrete importanța deosebită și implicațiile economice ale activității industriale și de prestări de servicii în cooperația agricolă de producție, pe exemplul C.A.P. Suraia *din județul Vrancea.*

Un loc important în volumul producției

DRUMUL ASCENDENT parcurs de cooperativa agricolă de producție Suraia a fost marcat și de o diversificare eficientă a activității. Astfel, în condițiile creșterii, în cincinalul trecut, a producției vegetale anuale de aproape două ori și a celei animale cu circa o treime, creștere datorată modernizării acestui sector și folosirii mai judicioase a factorilor intensivi, **volumul activităților cu caracter industrial a sporit de la 12,5 la 14,5 mil. lei/an** (la aceasta adăugîndu-se circa 700 mii lei/an venituri din prestări de servicii la terți). **Valoarea producției globale este alimentată în proporție de peste 40% din surse neagricole.**

Pe ce bază s-a dezvoltat sectorul manufacturier al cooperativei ?

Valorificarea resurselor și tradițiilor locale

PRIN PUNEREA în valoare a terenurilor improprii pentru agricultură (bălți, unele suprafețe din Lunca Siretului), au fost înființate și extinse plantații de răchită, care au ajuns la 45 de hectare. Pe această bază a fost creată, în 1968, o secție de **împletituri** — la început pentru confecționarea de coșuri (oboroace) și alte produse, iar din 1970 — și împletituri din răchită nobilă, pentru export. În scopul onorării contractelor încheiate cu beneficiarii externi, cooperativa prelucrează și mlajă achiziționată de la alte unități din zonă.

Înființarea și extinderea secției de împletituri din răchită reprezintă și revigorarea unui meșteșug cu o tradiție îndelungată în rîndul localnicilor.

De la exploatările forestiere din județ se procură lemn inapt pentru utilizări superioare, care este prelucrat într-o secție de confecționat **lăzi de ambalaj,** ce se livrează Întreprinderii de legume și fructe. Din albia rîului Siret, care-i mărginește terenurile, cooperativa extrage **balast,** valorificîndu-l către unitățile de construcții din județ.

În totalul producției globale din activități industriale, ponderile cele mai mari le ocupă împletiturile din răchită pentru export (peste 37%) și prelucrarea lemnului (care, în decursul cincinalului, a crescut de la 37% la 45%). Producția de împletituri destinată valorificării pe piața internă a înregistrat o scădere, ca și cea de balast, în mare parte datorită unor condiții de ordin obiectiv.

În cadrul veniturilor din prestările de servicii pentru terți, ponderea cea mai mare (50—60%) revine confecționării de **mobilă țărănească,** din materialul clientului (20—30%). Au crescut, de asemenea, ca pondere, deși reprezintă o valoare redusă, veniturile obținute de la **brutărie.**

Produse pentru export în valoare de milioane de lei anual

ÎMPLETITURILE din răchită nobilă sînt căutate și apreciate pe piața externă. Pe baza contractelor încheiate de ICECOOP și ILEXIM se exportă, pentru firme din R. F. Germania, Franța, Olanda, Italia, diverse modele de coșuri din răchită bronzată, lăcuită și nelăcuită ; termenele de livrare și condițiile de calitate sînt respectate întocmai, fapt atestat și de scrisori primite din partea beneficiarilor (de pildă, de la firma olandeză Veelo). Faptul că prin această producție, care nu necesită materii prime, echipamente și tehnologii cumpărate cu valută și pentru care investițiile sînt minime, cooperativa din Suraia participă cu peste 5 milioane de lei pe an la export atestă **capacitatea forței de muncă sătești de a contribui nu numai la satisfacerea nevoilor de consum ale populației, ci și la dezvoltarea schimburilor economice internaționale ale României.**

Folosirea deplină a forței de muncă

DEZVOLTAREA industriei mici a dus la o folosire mai deplină și rațională a forței de muncă. Numărul cooperatorilor ocupați permanent în activitățile industriale și de prestări de servicii a crescut de la 282 persoane în 1975, la 320 în 1979, reprezentînd **aproape o cincime din totalul cooperatorilor care au lucrat.** În aceste sectoare au fost efectuate, în 1979, **peste 45% din totalul normelor de muncă,** consumate pe total C.A.P. În acest mod, numărul mediu de norme pe un cooperator apt de muncă a crescut cu circa 72, ceea ce echivalează cu **prelungirea duratei medii a timpului de muncă folosit într-un an cu 2,8 luni.**

Trebuie remarcat însă că productivitatea muncii este mai scăzută în activitățile industriale și prestările de servicii, decît în sectorul agricol. Astfel, în 1979, producția globală la o normă de muncă a fost în sectorul agricol de 179 lei, iar în activitățile industriale și prestările de servicii de 135 lei. Acest decalaj se explică îndeosebi prin faptul că majoritatea operațiilor în secția de împletituri, care deține ponderea cea mai mare în mica industrie a unității, se execută manual. Se impune sporirea productivității muncii în acest domeniu, prin folosirea mai intensivă a forței de muncă ocupate, de pildă prin specializarea pe operații, prin utilizarea de semifabricate, prin mecanizarea vopsirii și lăcuirii etc.

Integrarea tinerilor în activitatea cooperativei

EXTINDEREA activităților industriale, creînd noi locuri de muncă, retribuite stimulativ, a contribuit la oprirea aproape totală a scăderii numărului de cooperatori apți de muncă, care lucrează în cooperativă. În 1979, față

de 1975, numărul cooperatorilor apți de muncă, care au lucrat, a scăzut cu numai 4% ; din totalul acestora, grupa **tinerilor** între 16 și 30 de ani **a înregistrat chiar o creștere importantă, de 63%**, reprezentînd în valoare absolută 111 persoane — și aceasta în condițiile în care comuna Suraia se află în apropierea municipiului Focșani, aflat în plin proces de dezvoltare a industriei și serviciilor urbane. Scăderea consumului de muncă vie în sectorul agricol, ca urmare a extinderii progresului tehnic, este aproape în totalitate acoperită de creșterea consumului de muncă vie prin extinderea industriei mici — ambele fenomene constituind o contribuție la sporirea venitului național.

Această evoluție echivalează, la Suraia, cu o stopare a îmbătrînirii și feminizării forței de muncă, avînd largi implicații pozitive pe plan economic și social.

Preocupări pentru o nouă calitate

ÎNGRIJINDU-SE de dezvoltarea în continuare a activităților industriale și prestărilor de servicii, consiliul de conducere al cooperativei a situat în centrul atenției lupta pentru o nouă calitate. Astfel, în vederea **creșterii productivității muncii** s-au luat măsuri de extindere a mecanizării, prin achiziționarea unui circular cu bandă, a unei mașini universale (cu 5 operații) și a unei mașini de grosime, a căror introducere la prelucrarea lemnului va spori productivitatea muncii cu circa 30%.

Intensificînd căutările pentru **reducerea costurilor de producție,** cooperatorii din secția de împletituri au realizat o inovație prin care au înlocuit motorina, drept combustibil, cu deșeuri de cauciuc, economisind pe această cale 208 000 lei pe an. **Reducerea consumului de combustibil** a fost obținută și prin perfecționarea cuptorului pentru fierberea mlajei, instalîndu-se două cazane la un singur foc, ceea ce permite folosirea mai bună a capacității de încălzire.

Creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, îmbunătățirea calității produselor au dus la **sporirea rentabilității.** Astfel, în perioada analizată, rata beneficiului la împletiturile pentru export a fost de 15—16%, la producția din secția de prelucrare a lemnului de 11—13%, iar la balastieră de 15—17%.

Venituri bănești sporite, obținute ritmic

DIVERSIFICAREA activităților a determinat modificări importante în dinamica volumului și structurii veniturilor C.A.P. Suraia, **sectorul industrial contribuind cu peste 42% la totalul veniturilor bănești ale cooperativei.**

Structura veniturilor din vînzarea produselor rezultate din activitățile industriale a fost, în 1979: la prelucrarea lemnului — 42,3%, împletituri pentru export — 38,9%, împletituri pentru piața internă — 12,8%, balast pentru construcții — 6%.

De o importanță deosebită pentru economia cooperativei și pentru ridicarea bunăstării membrilor acesteia este **ritmicitatea obținerii de venituri bănești din vînzarea produselor industriei mici în tot cursul anului** (în comparație, de pildă, cu cele din vînzarea produselor agricole vegetale, care se obțin, practic, în decurs de numai cinci luni și anume iulie—noiembrie):

Lunile anului	*Venituri din vînzarea produselor (%)*	
(1979)	*industriale*	*agricole vegetale*
ian.	*5,3*	—
feb.	*7,8*	—
mar.	*7,9*	—
apr.	*8,4*	—
mai	*9,3*	—
iun.	*10,1*	*1,1*
iul.	*10,1*	*20,0*
aug.	*10,5*	*15,0*
sept.	*9,0*	*15,0*
oct.	*7,8*	*29,5*
nov.	*8,2*	*16,5*
dec.	*5,6*	*2,9*
An	*100,0*	*100,0*

În ce privește veniturile cooperatorilor, **valoarea medie a unei norme de muncă și a venitului mediu anual pe cooperator apt de muncă, care a lucrat, au sporit, în 1979 față de 1975, de circa 1,6 ori.**

Menționăm, totodată, tendința pozitivă de echilibrare a grupelor de venituri ale cooperatorilor.

Inițiative și acțiuni

INDICAȚIILE secretarului general al partidului, prevederile stimulative ale Legii industriei mici îi mobilizează pe cooperatorii din Suraia la o mai bună și diversificată punere în valoare a resurselor, astfel ca, în condițiile unei creșteri puternice a producției agricole vegetale și animale, activitățile industriale și de servicii să cunoască și ele un nou avînt.

Au fost identificate noi suprafețe, dintre cele improprii culturilor agricole, care să fie plantate cu răchită. Sortimentul de produse în secția de prelucrare a lemnului s-a lărgit prin confecționarea de paturi țărănești, taburete, mese, obiecte de uz gospodăresc, unele produse urmînd să fie oferite și la export. Se trece la valorificarea superioară a balastului extras, prin organizarea producerii, în cadrul unității, a unor prefabricate din beton — spalieri, dale, stîlpi pentru garduri ș.a., iar în viitor chiar elemente pentru construcția de locuințe. Se creează, astfel, condiții ca, **în afara persoanelor cu activitate permanentă în secțiile cu profil industrial, să fie atrași în aceste activități — în perioadele neocupate cu munci agricole — și alți cooperatori.**

Experiența C.A.P. Suraia demonstrează cu putere că dezvoltarea industriei mici prin valorificarea resurselor naturale locale contribuie la întărirea economico-organizatorică a cooperativei, la creșterea producției globale și a veniturilor unității, la folosirea mai bună a forței de muncă și oprirea migrării acesteia, la sporirea veniturilor obținute de cooperatori, imprimînd economiei C.A.P. un tot mai pronunțat caracter agroindustrial.

Ioan D. MATEI
Institutul agronomic Iași
Ștefan ZAHARIA
contabil șef la C.A.P. Suraia

În dezbatere: creșterea eficienței economice

Aplicarea noului mecanism economico-financiar în agricultura socialistă a României, creșterea eficienței economice a activității unităților de stat și cooperatiste, valorificarea căilor de asigurare a rentabilității producțiilor vegetale și animale au constituit principalele teme ale sesiunii științifice „Coordonate ale perfecționării activității economico-organizatorice în agricultură", organizată recent de către Facultatea de contabilitate și economie agrară din cadrul Academiei de studii economice.

Cadre didactice, cercetători, specialiști din agricultură au abordat teoretic și cu referiri la experiențe concrete aspecte legate de valorificarea superioară a resurselor financiare și a potențialului de producție din această ramură de bază a economiei naționale, insistînd asupra posibilităților de dezvoltare a diferitelor sectoare la nivelul țării și al fiecărui județ, în vederea aprovizionării ritmice a populației cu produse agroalimentare variate și de bună calitate. În acest sens au fost relevate direcții actuale și de perspectivă ale activității organizatorice a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Numeroase lucrări s-au referit la reducerea cheltuielilor prin folosirea rațională a factorilor productivi și diminuarea consumurilor materiale și energetice, prin creșterea productivității muncii, prin întărirea autogestiunii. Aportul necesar al informaticii a fost considerat în raport cu perfecționarea conducerii, cu promovarea progresului tehnic, cu optimizarea dezvoltării economice.

Participanții la sesiunea științifică au fost unanimi în aprecierea că știința și tehnica agricolă, cercetarea de profil și economică au asigurate toate condițiile pentru îndeplinirea rolului încredințat de partid, de a contribui la înflorirea agriculturii românești pe coordonatele stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Proiectarea organizării și conducerii noilor obiective

O VIZIUNE COMPLEXĂ ASUPRA EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR

INVESTIȚIILE, puternică pîrghie de dezvoltare economică și socială, își pot îndeplini optim acest rol în condițiile în care resursele materiale și financiare alocate sînt folosite rațional, cu înaltă eficiență economică. Imperativul de a accelera trecerea la o nouă calitate, dominantă a cincinalului în care am pășit, implică și o viziune nouă, complexă asupra acestei eficiențe, asupra surselor ce-i pot garanta un nivel ridicat. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva în acest sens, la Congresul al II-lea al consiliilor populare, din septembrie 1980 : **„Am ajuns acum să avem fonduri fixe de aproape 2 000 miliarde lei. Vom investi încă circa 1 300 miliarde în cincinalul următor. Trebuie să facem în așa fel încît fondurile fixe de care dispunem să lucreze la întreaga capacitate, să obținem maximum din fiecare leu investit."**

Creșterea responsabilității pentru eficiența rezultatelor finale, din partea tuturor celor ce participă la procesul investițional, constituie esența **Legii investițiilor**, recent intrată în vigoare și care presupune măsuri corespunzătoare cu privire nu numai la proiectarea soluțiilor tehnice-tehnologice și de construcții, dar și la **proiectarea și aplicarea unor măsuri organizatorice și de conducere eficiente pentru noile obiective**, atît în perioada realizării investițiilor, dar mai ales în perioada funcționării lor „de regim", în etapa în care ele urmează să realizeze producție, să atingă performanțele stabilie. Aceasta urmărește să asigure:

- îndeplinirea corespunzătoare a obiectivelor politicii de investiții ;
- introducerea rapidă a perfecționărilor promovate prin legea investițiilor și care vizează practic întregul proces investițional, de la concepere și planificare și pînă la controlul realizării lucrărilor ;
- aplicarea măsurilor, stabilite prin lege, care să garanteze eficiența preconizată atît pe ansamblul investiției, cît și pe participanți ;
- promovarea unor metode și tehnici care să ducă la performanțe superioare în toate etapele procesului investițional.

CADRUL legislativ existent, precum și practica realizării investițiilor solicită ca, odată cu documentațiile tehnico-economice pentru noile obiective, să fie proiectată și partea de organizare și conducere a viitoarelor capacități. În acest fel, documentația noului obiectiv poate deveni o **documentație tehnico-economico-organizatorică** răspunzînd atît necesităților actuale, cît și celor de perspectivă.

Schimbarea concepției privind proiectarea unui nou obiectiv, în sensul ca în atenție să stea nu numai realizarea sistemului tehnic, constructiv și tehnologic, ci și a sistemului de organizare și conducere a activităților specifice, îl obligă pe **proiectantul** obiectivului la **o organizare proprie corespunzătoare** prin care să realizeze sistemul și să asigure asistența tehnică pentru implementarea măsurilor preconizate.

De asemenea, este necesar ca **beneficiarul** investiției să aibă **un sistem propriu de organizare și conducere nu numai pentru funcționarea de regim a unității, ci și pentru perioada de realizare efectivă a investiției.**

În ultimii ani s-a acordat o atenție sporită introducerii metodelor moderne de organizare și conducere a unităților economico-sociale, cu fundamentare analitică, încă din faza de concepere și proiectare a acestor obiective ; cercetările întreprinse și mai ales rezultatele obținute[1]) au confirmat necesitatea definirii și aplicării unei metodologii specifice. În acest context, proiectantul investiției și proiectantul de specialitate vor fi și proiectanții sistemului de organizare și conducere pentru noile capacități de producție, oferind astfel cadrelor de conducere și de specialitate ale noilor întreprinderi condiții superioare de realizare eficientă a sarcinilor.

Proiectarea și realizarea noilor obiective în această viziune previne neajunsul, prezent încă, de a lăsa colectivului unei noi întreprinderi, dotată cu tehnică modernă, posibilitatea să aplice metode și tehnici de organizare și conducere de rutină, care diminuează considerabil eficiența eforturilor de atingere a parametrilor proiectați și funcționarea noilor obiective la performanțele stabilite.

IATĂ cîteva orientări principale care se impun și care se regăsesc, în principiu, în Legea investițiilor.

● **Proiectarea organizării și conducerii noilor obiective, simultan cu cea constructivă și tehnologică, în cadrul unei viziuni unitare a proiectantului general.** Menținerea separării celor două domenii ar crea în continuare mari diferențe de natură calitativă și cantitativă între soluțiile tehnologice și cele de organizare, precum și dificultăți în adoptarea unor structuri organizatorice corespunzătoare. Se cere, de aceea, realizarea unor proiecte complexe și a unei documentații tehnico-organizatorice complete.

● **Eliminarea decalajului între proiectarea tehnologică și cea a organizării și conducerii.** Există încă o ruptură între cele două domenii de activitate, problemele de organizare nu urmăresc pas cu pas etapele de proiectare — ceea ce împietează asupra obținerii unor efecte economice maxime.

● **Coordonarea mai bună a partenerilor la investiție și conjugarea intereselor acestora.** Proiectantul, constructorul, beneficiarul, precum și ceilalți parteneri la investiții trebuie să facă „corp comun" în realizarea obiectivului potrivit concepției tehnice-economice și organizatorice a acestuia. În acest sens o importanță deosebită capătă formulările din lege privind sarcinile, competențele și responsabilitățile acestora, a căror concretizare eficientă se poate realiza numai într-un sistem de organizare și conducere adecvat.

● **Acordarea unei atenții corespunzătoare etapelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați.** Performanțele în producție ale noilor capacități depind adesea de sistemul de organizare și conducere practicat. De fapt, problemele de organizare și conducere cu care se confruntă partenerii la conceperea și realizarea investițiilor se grupează net în două domenii : unul se orientează spre **stăpînirea coordonată a procesului investițional**, celălalt vizează **pregătirea producției, a punerii în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați, ca și funcționarea „de regim"** a noii unități. Problematica celor două domenii variază așa cum se sugerează prin schema din fig. 1. La început, problemele în legătură cu investiția sînt maxime Ele scad în timp pînă la punerea în funcțiune a noilor capacități de producție, cînd problemele de producție — și, implicit, cele de aplicare a proiectului de organizare — devin maxime.

Practica a dovedit că în această perioadă ar trebui ca beneficiarul să dispună de o **structură de supraveghere a investiției**, compusă din compartimente distincte prin care să se asigure : **conducerea corespunzătoare a investiției** (structura beneficiarului pe perioada realizării investiției); **pregătirea producției** (structura de producție a unității, echivalentă cu cea cadru, dată potrivit gradului acesteia). Prima structură ar avea un mare grad de **specializare pe investiție**, ea urmînd să treacă (parțial sau total) la alte obiective similare, după punerea în funcțiune a celui pentru care a fost creată (structură itinerantă). Cealaltă se va dezvolta corelat cu programul de punere în funcțiune, de atingere a parametrilor proiectați și cu funcționarea potrivit planurilor și programelor de producție stabilite.

● **Asigurarea forței de muncă pentru noul obiectiv, la nivelul cantitativ și de calitatea necesare.** Structura și volumul forței de muncă se determină prin proiect, în concordanță cu necesitățile proceselor specifice, depinzînd de procedurile industriale și administrative preconizate în desfășurarea activităților proprii obiectivului creat.

● **Introducerea metodelor moderne de prelucrare a datelor, a celor de conducere și organizare.** Succesul în activitatea productivă este asigurat de rapiditatea în luarea unor decizii bine fundamentate și, deci, de viteza de obținere a informațiilor necesare, lucru ce apare posibil numai în condițiile proiectării unui sistem integrat la organizare și conducere, care să utilizeze o bază comună de date.

[1]) S-au făcut cercetări importante și s-au elaborat proiecte de organizare și conducere a unor noi obiective din construcția de mașini, metalurgie, industria chimică, extractivă, ușoară, alimentară ș.a. În acest domeniu sînt de semnalat, de asemenea, idei și soluții valoroase din unele teze de doctorat și lucrări de absolvire în cadrul programelor de pregătire și perfecționare a cadrelor

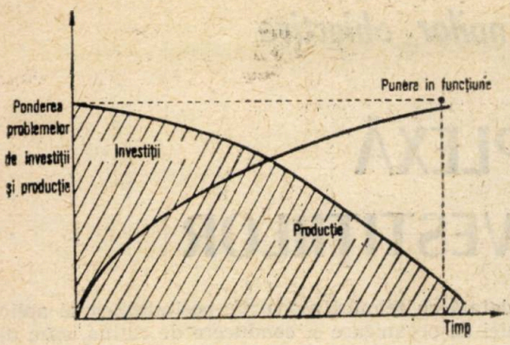

Evoluția în timp a activităților de investiții și producție

● **Perfecționarea pregătirii cadrelor din proiectare în probleme de organizare și conducere.** Abordarea în special tehnică și tehnologică a proiectelor obiectivelor noi creează tendințe spre rezolvarea integrală numai a unei laturi a cerințelor obiectivului proiectat, care, în funcționare, riscă să nu răspundă în totalitate comenzilor ce-i sînt formulate, neavînd soluții de organizare și conducere. Organizarea trebuie să devină o preocupare și a proiectantului, care să conceapă produsul său „cu ochii utilizatorului".

● **Tratarea diferențiată, dar unitară a organizării și conducerii beneficiarului, atît pentru perioada de producție, cît și pentru cea de investiție propriu-zisă.** Rațiunile acestei probleme sînt legate nu numai de specificul și complexitatea activităților respective, dar și de unele principii, metode și tehnici proprii — ca, dealtfel, și de sursele de finanțare corespunzătoare celor două etape.

REFERINDU-NE, în cele ce urmează, la problematica beneficiarului investiției, am putea (și cercetările noastre au confirmat acest lucru) să izolăm aspectele specifice celor două etape — investiție și producție, desigur ambele corelate și integrate programului de investiții.

În etapa propriu-zisă de **investiție** se cer rezolvate, pentru beneficiar, cel puțin următoarele : precizarea fluxului de desfășurare a activităților specifice perioadei de realizare a lucrărilor de investiții, conform prevederilor legale ; stabilirea cadrului de relații ale beneficiarului de investiție cu proiectantul, constructorul, furnizorii de utilaje, centrala coordonatoare, organe centrale și locale ale puterii și administrației de stat etc. ; proiectarea structurii organizatorice a beneficiarului pe perioada realizării investiției și trecerea acesteia către structura corespunzătoare momentului punerii în funcțiune a primelor capacități de producție ; stabilirea sistemului informațional al conducerii în perioada realizării lucrărilor de investiții.

Se poate ajunge astfel la un sistem de organizare și conducere specific, conceput secvențial, așa cum se sugerează — pe baza unor experiențe cu rezultate bune — în tabel.

Secvențe de proiectare a sistemului de organizare și conducere al beneficiarului pe perioada realizării investiției.	Corespondența cu etapele sistemului existent de proiectare tehnică, tehnologică și constructivă
1. Definirea problemelor de organizare și conducere și stabilirea obiectivelor urmărite.	Se face simultan cu elaborarea notelor de comandă.
2. Elaborarea concepției generale a sistemului de organizare și conducere al beneficiarului.	Se face odată cu definirea procesului investițional și emiterea notelor de comandă.
3. Descrierea activităților și stabilirea cadrului de relații pe domenii și pe ansamblu.	Se realizează simultan cu proiectele de execuție.
4. Definirea și delimitarea atribuțiilor, competențelor și responsabilităților pe niveluri, în plan departamental și teritorial.	Începe în notele de comandă și se încheie prin proiectele de execuție.
5. Proiectarea procedurilor de lucru și estimarea necesarului de forță de muncă, echipamente și materiale.	Se realizează în cadrul proiectelor de execuție, cu asistența unui subproiectant de specialitate.
6. Stabilirea structurii organizatorice ; elaborarea organigramei și a regulamentului de organizare și funcționare.	Este necesar un proiect separat, din care elemente parțiale pot să apară în fiecare proiect de execuție.
7. Proiectarea sistemului informațional și informatic privind procesul investițional.	Se tratează în mod similar cu punctul 6.
8. Elaborarea programului de implementare a instrucțiunilor de exploatare și întreținere, a soluțiilor de organizare și conducere.	Se face în cadrul proiectelor de execuție, cu supravegherea unui subproiectant de specialitate.

Pentru perioada de **producție,** beneficiarul urmează să-și asigure un sistem de organizare și conducere corespunzător, pe baza unor proiecte elaborate, în principal, potrivit elementelor valabile atît pentru noi obiective de investiții, cît și pentru dezvoltări : elemente ce caracterizează unitatea (deduse din programul ramurii) ; notă de comandă și proiect de execuție ; definirea temelor de organizare și conducere (utilizînd date din studii comparative și, în cazul dezvoltărilor, din analiză-diagnostic) ; formularea (completarea) obiectivelor sistemului (pe baza cadrului normativ și a datelor științifice obținute din cercetare-documentare) ; definirea activităților ; descrierea lucrărilor și operațiilor, a procedurilor de lucru, stabilirea sistemului de relații, a metodelor și tehnicilor de lucru ; dimensionarea activităților, stabilirea principiilor și criteriilor de structurare (ținînd seama de standarde de performanță și restricții) ; structurarea compartimentelor (dimensionare, dotare, legături) și definitivarea organigramei, potrivit normelor unitare de structură ; stabilirea gradului unității (conform metodologiei de gradare), a centrelor de decizie și precizarea metodelor de conducere ; redactarea regulamentului de organizare și funcționare.

ÎN ACEST FEL, se poate ajunge la soluții de organizare și conducere valabile, care reclamă în mod deosebit :

● avizarea și aprobarea, de către organe competente, nu numai a condițiilor de asigurare tehnico-materială a investiției, ci și a soluțiilor de organizare și conducere ;

● reconsiderarea configurației documentațiilor de realizare a investițiilor, în sensul completării lor cu partea de organizare și conducere a beneficiarului, în toate etapele avute în vedere.

Aceste soluții, concretizate în studii și proiecte, pot fi realizate fie apelîndu-se la **organismele specializate** existente, fie chiar **în cadrul fiecărui institut de proiectare,** care trebuie să-și formeze propriul grup de metodiști și specialiști în probleme de organizare și conducere.

Se înțelege că ponderea problemelor de organizare și conducere este în funcție de etapa de proiectare la care ne raportăm. Se începe cu elaborarea temei de proiectare simultan cu notele de comandă pentru întocmirea proiectelor de inginerie tehnologică și de construcții și instalații, urmînd ca în proiectul de execuție să se realizeze detaliile, pînă la regulamentul de organizare și funcționare și instrucțiunile de lucru. Pe tot parcursul proiectării trebuie menționat contactul cu beneficiarul, iar partenerii la realizarea investiției să colaboreze la stabilirea elementelor de conținut ale documentației, pentru ca în final aceasta să devină un instrument practic, util tuturor celor interesați și însușirea soluțiilor să fie foarte rapidă.

Din acest punct de vedere, se impune existența unei **note de comandă pentru proiectul de organizare și conducere,** elaborată de către titularul și/sau beneficiarul de investiție și care să urmărească, printre altele :

— optimizarea conceperii și realizării produselor și a proceselor de fabricație, a prestărilor de servicii, a executării lucrărilor și acțiunilor la locurile de muncă ;

— organizarea superioară a activităților de producție, a celor indirect productive și administrative ;

— dezvoltarea forței de muncă în corelare cu progresul științifico-tehnic contemporan ;

— perfecționarea mecanismului de funcționare al sistemului noului obiectiv, atît în profil departamental, cît și teritorial — precum și alte elemente pe care le formulează noua Lege a investițiilor și care se constituie ca importante surse de eficiență.

REALIZAREA cu succes a acestor orientări presupune și aplicarea unor demersuri și metodologii de lucru deja verificate în practică și utilizate frecvent în proiectarea de organizare și conducere. Acțiunile și lucrările necesare urmează a fi realizate coordonat, pe baza unor grafice corespunzătoare, elaborate din timp. Un astfel de grafic se concepe pe principiul numerotării inverse, iar acțiunile considerate ca necesare (indiferent cine le va realiza) se programează în număr de luni. Acțiunile și termenele de realizare se stabilesc în funcție de specificul, etapa și condițiile în care se realizează noul obiectiv ; graficul va fi cu atît mai util, cu cît va cuprinde în detaliu acțiunile ce trebuie organizate și conduse în cele patru etape principale ale investiției — concepția, realizarea, atingerea parametrilor și exploatarea de regim. El va genera noi acțiuni și grafice similare specifice la fiecare din partenerii la investiție — și în mod special la beneficiar, proiectant și constructor.

Acționîndu-se cu consecvență și acordîndu-se o permanentă atenție problemelor de organizare și conducere în domeniul investițiilor, adoptîndu-se atitudinea promovării unor soluții preventive (și mai puțin de corecție, așa cum adesea s-a întîmplat), procesul investițional se va desfășura pe baza unor reguli care să conducă la creșterea generală a eficienței, atît prin soluțiile tehnologice și constructive, cît și prin sistemul de organizare.

dr. Nicolae OPREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"

REFLECȚII LA ÎNCEPUT ȘI SFÎRȘIT DE DECENIU*)

PRINTRE CARACTERISTICILE DECENIULUI economic încheiat se remarcă faptul că impactul factorului politic asupra economiei mondiale a devenit tot mai puternic și mai imprevizibil. Desigur, nu se poate contesta caracterul determinant al economicului asupra politicului, dar o seamă de factori politici imprevizibili, acționînd în anumite zone ale globului, au provocat grave perturbări în amploarea, intensitatea și direcțiile fluxurilor economice, au bulversat prețurile unor importante produse și bursele de valori, au determinat schimbări în înseși structurile economiilor naționale.

Implicațiile economice ale unor factori politici imprevizibili

CA O REFLECTARE DIRECTĂ, în ultimul deceniu, băncile și societățile de asigurare au început să evalueze riscurile politice asupra unor operațiuni comerciale sau de investiții, stabilind un sistem de criterii de calcul al riscului politic în raport cu care se stabilește și nivelul dobînzii. Dar, dincolo de calculul riscului politic referitor la o anumită tranzacție s-ar părea că devine necesar să se studieze mai amplu și modul în care o seamă de evenimente politice au influențat activitatea economică din anumite state și prin aceasta au produs efecte perturbatoare asupra întregii vieți economice a lumii. Spre pildă, recentul conflict irano-irakian a blocat viața economică a țărilor beligerante, dar a oprit și aprovizionarea cu petrol a unei însemnate părți din piața mondială, a devenit o adevărată sursă de incertitudine pentru schimburile economice mondiale. În zilele noastre, datorită atît multiplelor și profundelor interdependențe dintre economiile naționale ale statelor, cît și datorită pericolului pentru însăși pacea și existența lumii, conflictele și tensiunile, oricît de „locale" ar fi, provoacă o multitudine de unde de șoc, pe piața mondială, lovind — în măsură mai intensă sau mai slabă — economia fiecărei țări.

De asemenea, se cuvine a remarca și faptul că tot o seamă de cauze economice, politice, sociale au condus la o deplasare a accentului dezvoltării economice de la o zonă a lumii la alta. Ultimul deceniu a relevat faptul că unele țări din America Latină (Brazilia, Mexicul, Argentina, Venezuela etc.) și din sud-estul asiatic (Japonia, China, Malaezia etc). au polarizat importante fluxuri comerciale și financiare. Piața sud americană exercită o puternică forță de atracție pentru capitaluri ce se investesc în ample programe de dezvoltare a industriilor extractive și de prelucrare a resurselor lor energetice și de materii prime naturale. Asia de sud-est prin forța de muncă abundentă, calificată, ieftină și disciplinată a polarizat o mare parte din industriile electronice, de precizie, care concurează tot mai puternic industriile respective din Europa occidentală și S.U.A.

În condiții atît de fluctuante, apare evident că pentru formularea oricărei previziuni asupra dezvoltării economice a lumii nu mai sînt suficiente simple extrapolări de date, din ultimii ani, privind creșterea economică a statelor. Deceniul încheiat a schimbat atît de rapid, de profund, de multidimensional tabloul economic al lumii încît seriile de date statistice privind evoluția economică par să nu mai poată fi luate drept bază de calcul pentru previziuni — factorii aleatori care pot să întrerupă un anumit curs, o anumită tendință, devenind din ce în ce mai numeroși, iar germenii unor fenomene ce pot influența din ce în ce mai mult viața economică a lumii și a fiecărui stat în parte, devenind tot mai complecși, mai subtili și deci mai greu sesizabili. Mișcarea economică a lumii, schimbarea rolului diverselor state și zone, modificarea fluxurilor economice, continua modificare a pozițiilor în ierarhia producției și comerțului mondial fac tot mai necesară mobilitatea economică, sporirea capacității de adaptare la ritmul și sensurile schimbării.

Formularea unor ipoteze asupra orientărilor posibile ale structurilor economiilor naționale devine tot mai dificilă în condițiile în care datele problemelor din peisajul economiei mondiale se schimbă, adeseori, atît de rapid, de radical. Iată, în perspectiva creșterii continue a prețurilor produselor petroliere, se prefigurează o creștere substanțială a cheltuielilor de transport, ceea ce va atrage după sine o revizuire severă a nomenclatorului de produse transportate la distanțe mari pe mări și oceane, de aici o revizuire a priorităților în producția uneia sau altei țări etc. Dacă adăugăm la aceasta și faptul că tot mai multe țări ce dețin resurse de minereuri își dezvoltă nu numai industria extractivă, ci și pe cea prelucrătoare ne putem întreba dacă în deceniile viitoare minereurile — ca atare — vor mai face obiectul comerțului exterior, dacă se vor mai găsi state dispuse să le exporte și, mai ales, țări cărora să le convină să suporte cheltuielile de transport necesitate. Similar se va pune problema și în cazul petrolului care, din ce în ce mai mult, va fi rafinat și industrializat chiar de producători, ceea ce va face tot mai puțin rentabil importul petrolului și exportul produselor prelucrate.

Oglindirea proceselor demografice în structura pieței mondiale

IN SCENARIILE ce se contruiesc se cuvine a fi luate în considerație și influențele — tot mai puternice — pe care le vor exercita procesele demografice din lume și din sînul fiecărei țări. Statele cu puternică creștere demografică, mai ales în cazul celor cu resurse naturale mai bogate, vor constitui piețe cu importante potențiale de absorbție pentru bunuri

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 52/1980

alimentare și de consum, pentru dotarea infrastructurilor necesare. Ca urmare, în viitor, o serie de deplasări de fluxuri de produse și capitaluri se prefigurează și datorită acestor cauze. Vor trebui analizate și influențele pe care procesele demografice din sînul fiecărei țări le vor exercita asupra ansamblului vieții economico-sociale. Dacă ne referim la un singur aspect, ridicarea nivelului cultural-profesional al maselor acesta va influența cel puțin asupra : 1) dimensiunilor și caracteristicilor potențialului economic ; 2) manierei de utilizare a forței de muncă ; 3) tehnicilor care vor fi utilizate ; 4) modalităților de organizare economică ; 5) cerințelor, exigențelor, nevoilor multiple, care schimbă însăși natura cererii populației și care apar odată cu modificarea nivelului cultural-profesional al populației.

În acest context, considerînd ipoteza optimistă și necesară, că în perspectivă ar putea să apară posibilitatea ca o parte din imensele fonduri cheltuite azi de omenire pentru înarmare să fie transferate industriei civile se cuvine să reflectăm și asupra modificărilor de fluxuri financiare și a restructurărilor ce vor fi implicate astfel. În mod inevitabil, reconvertirea fondurilor și a industriilor militare va provoca schimbări profunde în orientările structurilor economice ale statelor — atît ale celor cu alocații militare majore cît și ale tuturor statelor lumii. Un procent, oricît de modest, din imensele fonduri destinate azi mașinii de război ar putea contribui la declanșarea unor acțiuni apte să amplifice, în perspectivă, posibilitățile de rezolvare a unor probleme stringente ce preocupă omenirea : alimentația, utilizarea resurselor energetice regenerabile etc., etc.

Soluții de adaptare la restricțiile energetice

CEEA CE SE CONTUREAZĂ însă cu cea mai mare certitudine este, din păcate, perspectiva agravării și accentuării unor fenomene de criză declanșate în deceniul trecut: criza energetică, însoțită de continua creștere a prețurilor la produsele petroliere, criza de materii prime, restricțiile ce decurg din dezordinea monetară internațională, accentuarea concurenței și a tendințelor protecționiste. Pe acest fundal se conturează în politica economică a statelor preocuparea centrală de reducere a dependenței față de petrolul și de materiile prime importate. Se caută soluții adecvate pentru ca tranziția să se opereze cu minimum de riscuri și sacrificii pentru economie și pentru nivelul de viață al popoarelor.

Printre cele mai avantajoase surse de energie se apreciază a fi conservarea acesteia, utilizarea ei cu maximum de randament și raționalitate. Același comandament se impune și în privința materiilor prime. Epoca energiei ieftine și a materiilor prime considerate ca inepuizabile a coincis cu epoca unei creșteri economice marcată de un consum material și energetic necontrolat. Marile restricții introduse în viața economică a lumii de criza energetică și de materii prime, de criza valutar-financiară, aduc la ordinea zilei preocupări noi, concretizate în politici de adaptare rapidă la noile exigențe și comandamente ale pieței mondiale.

Proiectarea și construcția mijloacelor tehnice și a tehnologiilor industriale de azi a avut loc într-o perioadă de energie ieftină. De aceea, nu a fost luată în considerare cerința — atît de imperioasă acum — de a economisi energia, de a o recupera. De asemenea, trebuie subliniat faptul că poluarea industrială este rezultatul acelorași tehnici de producție depășite, care nu fac apel nici la utilizarea completă a materiilor prime și energetice, nici la reciclarea deșeurilor. În perioada energiei ieftine și abundente erau mai rentabile pierderile de energie decît conceperea unor tehnologii care să conducă la economisirea ei. Astăzi, însă, devine tot mai evident faptul că între cerințele și restricțiile nou ivite și forma existentă și în bună parte chiar maniera de concepție a tehnicii a apărut o contradicție obiectivă, inerentă dezvoltării tehnicii înșăși, dar care trebuie folosită în scopul adaptării tehnicii la aceste exigențe. Orientările științei și tehnicii sînt determinate, în ultimă instanță, de țelurile pentru atingerea cărora ele furnizează mijloacele necesare. Obiectivele cercetării științifice, scopurile folosirii mijloacelor tehnice sînt în fapt rezultatul unor decizii politice. Și, cum nevoia este cel mai bun învățător, însăși penuria a impulsionat știința și tehnologia pentru găsirea unor soluții de economisire a energiei, de recuperare a ei, soluții de diversificare a surselor energetice. Statele care au fost cel mai mult dependente de importul de petrol au fost primele care au adoptat politici structurale drastice, renunțînd sau redimensionînd industriile mari consumatoare de energie și materii prime. Pe piața mondială se dă o luptă contra cronometru pentru promovarea industriilor noi — biotehnologiei, informaticii, a acelor domenii care înglobează cît mai multă creativitate, materie cenușie și cît mai puține materii prime, materiale și energie.

Marea mobilitate a vieții economice mondiale impune ca aparatul economic să devină cît mai suplu, cît mai apt să se replieze și adapteze la restricții și cerințe noi. Întrucît, atît cererea cît și oferta pe piața mondială se schimbă într-un ritm necunoscut în trecut, ritm ce se accelerează continuu, apare necesar ca încă din proiectare procesele industriale să fie concepute de așa manieră, încît să se poată adapta rapid și fără pierderi, la noi tehnologii sau la producții total diferite. Și dacă noile tehnologii, de reciclare și refolosire a materiilor, de utilizare a energiilor noi, regenerabile, tehnologiile ce economisesc energia și evită poluarea, microprocesoarele, microelectronica etc. pot să pară astăzi scumpe, este necesar să se țină seama de influența pe care o exercită două tendințe contrare : a) tendința de reducere a costurilor tehnologiilor respective și b) tendința de creștere continuă a prețului energiei. Confluența dintre cele două tendințe determină ca investițiile în noile tehnologii să devină nu numai eficiente, ci imperios necesare, pentru a se putea face față restricțiilor energetice tot mai drastice pe care le prefigurează viitorul.

În încercarea de a contribui la găsirea unor soluții de adaptare a proceselor industriale la restricțiile actuale am avansat ipoteza conceperii platformelor industriale sau a sistemelor industriale într-o manieră integratoare pe care am denumit-o proces circular activ.*)

Pentru rememorare menționăm că se pornește de la ideea că interacțiunea dintre Om—Mediu și Tehnică în cadrul platformelor industriale este necesar să fie concepută într-un mod cît mai cuprinzător ; obiectivele, mijloacele și resursele urmînd a fi definite din perspectiva restricțiilor impuse de evoluția economică mondială.

Concepția de proces circular activ permite realizarea unei orientări economice raționale a proceselor tehnologice, organizarea unor fluxuri tehnologice multifuncționale care să asigure transformarea tuturor componentelor din materiile prime și materialele intrate în producție în produse și servicii. De asemenea, se asigură utilizarea completă a energiei, recuperarea energiei secundare și terțiare.

Comparînd o platformă industrială specializată cu una concepută pe baza procesului circular activ menționăm următoarele avantaje :

I. În P.C.A. fluxurile tehnologice sînt subordonate criteriilor: a) de economisire a materiilor prime, materialelor, energiei; b) realizării de economii la cheltuielile de transport; c) realizării de economii la cheltuielile de manevrare, depozitare, inactivare a reziduurilor; d) evitării oricăror pierderi de materii prime și energie; e) evitării poluării; f) evitării degradării și scoaterii din producția agricolă a terenurilor.

II. Realizînd fluxuri tehnologice logice și economicoase P.C.A. permite totodată: 1) valorificarea superioară a avantajelor și

*) În legătură cu aceasta au fost publicate articole și dezbateri în „Revista economică" din anii 1978—1979—1980

potențialităților zonei; 2) realizarea unei game diverse de produse și servicii; 3) utilizarea completă a forței de muncă din zonă; 4) diversificarea locurilor de muncă; 5) policalificarea.

III. Stimulează și orientează progresul tehnic și tehnologic în direcția : 1) conceperii de tehnici și tehnologii de recuperare și reciclare a materiilor secundare și energiei ; 2) realizării de utilaje convertibile care să se poată utiliza în scopuri cît mai diverse.

Implantarea oricărui obiectiv conceput pe baza P.C.A. implică studii amănunțite și multidisciplinare asupra zonei luată în considerare pentru a se putea defini cu precizie toate potențialitățile economico-sociale, resursele naturale, avantajele geografice, apropierea de căi de comunicație avantajoase, accesul la piață, avantajele decurgînd din apropierea de centrele universitare și de cercetare etc. Studiind atent mediul fizic și cultural în care urmează să se integreze platforma industrială se pot găsi soluții specifice multor probleme locale cu cheltuieli mult mai mici decît dacă se pornește de la anumite tehnici strict specializate existente și se încearcă să se modifice — adesea cu mari cheltuieli — mediul pentru a-l face apt să recepționeze tehnicile respective.

Ceea ce caracterizează P.C.A. este faptul că permite ridicarea productivității muncii sociale nu prin tehnologii sofisticate sau mari consumatoare de energie, ci prin aceea că asigură utilizarea totală a materiilor prime, subproduselor și deșeurilor. O ilustrare convingătoare în acest sens oferă diversificarea tehnologiilor de prelucrare a produselor agricole. În industria zahărului, bunăoară, s-ar putea realiza complexe industriale bazate pe P.C.A. în scopul utilizării tuturor materiilor secundare și reziduurilor. Astfel, se pot obține în afară de zahăr : drojdii furajere, alcool, îngrășăminte, iar reziduurile de carbonat de calciu care azi poluează apele și degradează terenurile din jurul fabricilor ar putea fi folosite la drumuri, în construcții. Din 1 tonă de melasă se pot obține 250 kg alcool etilic. Iar din 1 tonă de alcool etilic 550 kg etilenă.

Porumbul care este constituit din: amidon 70%, proteine sau gluten — 8—10%, ulei 4—5%, coji 6—8%, poate constitui punctul de plecare pentru o platformă industrială P.C.A. care ar realiza din amidon glucoză ce ar putea fi mai departe transformată în alcool etilic. Acesta se poate transforma, la rîndul lui, în etilenă, butadienă, materiale plastice, cauciuc sintetic. Amidonul se poate transforma și în dextrină din care se obțin produse farmaceutice, lacuri, uleiuri. Uleiul de porumb poate da vitamina E și poate fi folosit și la fabricarea săpunurilor, a margarinei etc. Glutenul este un excelent aliment pentru vite.

Ceea ce este foarte important este faptul că transformarea amidonului în glucoză și a acesteia în alcool precum și a dextrinei în dextroză, sînt reacții care se fac sub acțiunea bacteriilor, deci fără consumuri de energie sau cu consumuri foarte reduse, ceea ce asigură niveluri de rentabilitate ridicate.

Anticiparea pericolelor viitorului

REVENIND ASUPRA ROLULUI pe care îl îndeplinesc știința și tehnologia pe de o parte, în sensul contribuției lor la accelerarea schimbărilor în viața economico-socială a lumii și, pe de altă parte, în procesul de adaptare a aparatului economic la restricțiile prezentului și mai ales ale viitorului, este semnificativ de reținut efortul științei contemporane de a elabora studii interdisciplinare asupra unor probleme globale care preocupă omenirea.

Prin studiile de prognoză elaborate la nivel mondial — cu toate limitele pe care le-au prezentat mai multe din aceste lucrări — știința contemporană a contribuit la sensibilizarea opiniei publice mondiale asupra unor pericole cu care poate fi confruntată în viitor. Relevarea caracterului limitat al resurselor energetice neregenerabile și a unor resurse de materii prime naturale, menționarea corelației necesare dintre creșterea demografică și cea a producției agroalimentare, sublinierea interesului tuturor statelor și popoarelor pentru rezolvarea unor probleme ca cele ale poluării, ale exploatării resurselor oceanului planetar și ale spațiului cosmic etc., etc. au constituit importante contribuții la ceea ce un savant considera că se petrece pentru prima dată în cursul Istoriei și anume, la faptul că **oamenii încep să învețe să anticipeze pericolele viitorului.**

Pentru a se face față restricțiilor energetice s-a declanșat o amplă ofensivă științifico-tehnologică și economico-socială. Concomitent cu eforturile științei de a furniza tehnici de utilizare a energiilor neclasice — solară, eoliană, geotermică, mareomotrică, a bioenergiei — se desfășoară ample acțiuni de reconsiderare, regîndire și reproiectare a tehnologiilor energofage precum și ample și intense programe de educare și mobilizare a maselor pentru realizarea de economii de energie și de materii prime.

În bătălia pentru dobîndirea unui loc favorabil în diviziunea internațională a muncii, pentru pătrunderea pe piața mondială cu produse competitive, cuceririle tehnico-științifice, creativitatea tehnico-științifică au devenit armele cele mai eficiente. Se poate afirma fără teama de a greși că astăzi nu există domeniu al vieții economico-sociale asupra căruia știința să nu exercite influențe dintre cele mai radicale și profunde. Am amintit de agricultură — termen dealtfel devenit impropriu în condițiile de azi în care producerea resurselor alimentare și de materii prime naturale a devenit o știință, o industrie și o artă în același timp. Alimentele au devenit una dintre armele strategice din cele mai însemnate pe piața mondială, iar producerea lor la prețuri scăzute și în cantități sporite începe să devină un adevărat monopol al biotehnologiei, al ingineriei genetice. Dacă adăugăm la aceasta tendința tot mai evidentă în lume de a utiliza vegetalele — pe care de mii și mii de ani omenirea le folosește pentru a se hrăni, îmbrăca, adăposti, încălzi — și la producerea de energie ne dăm și mai bine seama de importanța pe care o dobîndește în perspectivă acest domeniu. Utilizarea biomasei vegetale ca sursă energetică constituie o preocupare prioritară în Suedia, S.U.A., Franța și în numeroase state din Asia și America Latină. Progresele științelor biologice și accelerarea introducerii acestora în producția industrială a lumii, pe care este pe cale să o revoluționeze, sînt determinate de faptul că ele răspund unei nevoi sociale imperioase. Cele două elemente care domină conjunctura economică actuală : restrîngerea resurselor energetice neregenerabile și intensificarea creșterii demografice a lumii — în curînd va fi necesar să se asigure hrana pentru peste 7 miliarde de oameni — fac tot mai necesară accelerarea progreselor biologiei și a introducerii rezultatelor ei în producție, pentru ameliorarea speciilor vegetale și animale, pentru producerea de energie din biomasa vegetală, pentru realizarea de tehnologii bazate pe utilizarea microorganismelor în industria alimentară, a medicamentelor, în industria extractivă etc., etc. Cu deplin temei se aprecia în revista „Science et vie" că biotehnologiile au devenit un adevărat electroșoc pentru industria franceză. Conștienți de importanța pieților — aprecia revista — industriașii francezi nu așteaptă să redediteze erorile comise în perioada de naștere a informaticii și se lansează puternic în noile domenii. În general, acele industrii care înglobează mai multă creativitate și cît mai puțină materie primă și energie au devenit marile puncte de atracție atît pentru statele industriale ce își reconvertesc structurile cît și pentru țările care acum demarează pe calea industrializării.

Factorul timp devine din ce în ce mai presant. Orice întîrziere în angajarea pe calea economisirii resurselor energetice și de materii prime, orice pierdere de timp în adaptarea la restricții se concretizează în multiplicarea îngrijorătoare a facturii petroliere și de materii prime, care grevează asupra eficienței întregii activități economice. Un motiv de optimism, pe fundalul conjuncturii economice atît de contradictorii, îl constituie atît progresele științifice și tehnice cît și capacitatea dovedită de-a lungul întregii sale istorii de omenire de a se adapta la nevoi, de a răspunde restricțiilor printr-un amplu efort de creativitate.

Maria D. POPESCU

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea specialiștilor

INFORMAȚIA — O „MATERIE PRIMĂ" ÎN SPRIJINUL DEZVOLTĂRII

Alături de energie, informația a devenit poate cuvîntul cel mai frecvent utilizat astăzi. Și nu întîmplător, avînd în vedere amploarea extraordinară a fenomenului informațional în societatea contemporană, consecințele pe care le are asupra celor mai diferite domenii de activitate. Informația se relevă pe zi ce trece a fi una dintre cele mai prețioase resurse de care dispunem, de a cărei cantitate și, mai ales calitate, depinde în mod hotărîtor dinamica tuturor celorlalți factori ai dezvoltării.

Asimilarea și generarea de informație, alocarea și prelucrarea stocului de cunoștințe aflat la dispoziție reprezintă procese ce definesc tot mai mult ritmul progresului. Informația (cunoașterea) substanțializează puterea individului, a colectivității, a ansamblului societal. În acest sens se poate afirma că schimbul de informație exprimă interacțiunea, solidaritatea între oameni, grupuri (natiuni), reflectă mișcarea zonelor de concentrare a resurselor, a avantajelor/dezavantajelor, dinamica forțelor ce reglementează raporturi obișnuite sau privilegiate. Apare astfel pe deplin actual și justificat interesul pe care îl suscită examinarea fenomenului informațional, în toată complexitatea sa.

Informația — resursă regenerabilă

STUDIUL „De la societatea industrială, la societatea informației"[1]) al lui Karl Deutsch, se impune prin concluziile privind necesitatea observării atente a fenomenului informațional modern. Declarîndu-se a nu fi de acord cu noțiunea de societate postindustrială — dar trebuie să avem în vedere că în acest dezacord nu intervine și luarea în considerare a deosebirilor fundamentale de sistem social, ceea ce în continuare ar putea să falsifice unele din concluziile sale — cunoscutul sociolog vest-german consideră că, în prezent, asistăm la o nouă revoluție și anume: revoluția informațională. Ce ar fi această revoluție — care intervine la un anumit nivel de dezvoltare economică și tehnologică a societății — și care ar fi indicatorii dezvoltării ei ? Este vorba de creșterea colosală a cantității de informație în toate domeniile activității umane, iar indicatorii care o caracterizează sînt reprezentați de creșterea fluxurilor de informații, a tehnologiilor de automatizare și de control, a numărului lucrătorilor din domeniile de prelucrare a informației, de ridicarea nivelului educațional și a perioadei de instruire, de creșterea importanței instituțiilor academice, de cercetare etc. Pentru măsurarea și evaluarea acestui proces revoluționar K. Deutsch sugerează utilizarea metodelor propuse de Claude Shannon (1949) și Norbert Wiener (1948, 1962), subliniind un dat fundamental al științei moderne, anume că informația nu este o realitate mai puțin obiectivă decît materia și energia. Dar acestea din urmă se combină cu informația în proporții diferite, ajungîndu-se astfel la noțiunea de indice informațional (Informationsrate). K. Deutsch distinge indicii care măsoară cantitatea de informație pe unitatea de masă, de energie, de timp. Un al patrulea privește ponderea deținută de cheltuielile pentru informație în bugetul total, iar ultimul se referă la numărul celor ocupați în domeniul prelucrării informației.

Urmărirea desfășurărilor sociale, economice, politice și culturale prin prisma grilei pe care o formează acești indicatori ar permite următoarele concluzii : amplificarea substanței informaționale are loc în toate țările care ating un anumit punct de dezvoltare tehnologică, indiferent de natura orînduirii sociale ; concomitent se produce o scădere proporțională a celor ocupați în agricultură și în sectoarele muncii manuale din industrie, față de creșterea numărului persoanelor angajate în domeniul prelucrării informației. Este citată prognoza economistului F. Machlup după ale cărui estimări, în S.U.A., la finele secolului, peste 50 la sută din populația activă va lucra în domeniul prelucrării informației. Modificările de ordin cantitativ dau naștere unor transformări calitative în toate componentele societății. Consecințele, modificările fundamentale implicate — vizibile și mai puțin vizibile — nu pot fi întotdeauna înțelese și asimilate — inclusiv conceptual — în mod rapid de diversele științe sociale. Sînt necesare eforturi deosebite (Denkanstrengungen) pentru restructurarea, schimbarea unor scheme de gîndire depășite. De pildă, ar trebui studiat modul în care informația poate induce o extindere a conținutului de capital, prin stocul de informații. Explozia industriilor bazate nemijlocit pe știință (electronică, calculatoare, antibiotice etc.) a redus tot mai mult partea materială în structura capitalului. În timp ce a crescut compoziția organică a capitalului, s-a mărit, într-un ritm chiar mai rapid, intensitatea informațională a capitalului. Pe de altă parte răspîndirea informației nu implică pierderea acesteia de către emitent. Din contră, s-ar putea spune că diseminarea informației conduce de fapt — la amplificarea capacităților de a genera informație. Sociologul german consideră că, din acest punct de vedere, știința economică mai are multe de făcut. Argumente suplimentare sînt aduse și referitor la conceptul de muncă. Pentru că „creșterii conținutului informațional al capitalului îi corespunde mărirea conținutului informațional al muncii". Dar, se precizează, creșterea generală a nivelului educațional generează noi contradicții în sistemul raporturilor sociale (în statele occidentale n.n.). În acest sens, K. Deutsch arată

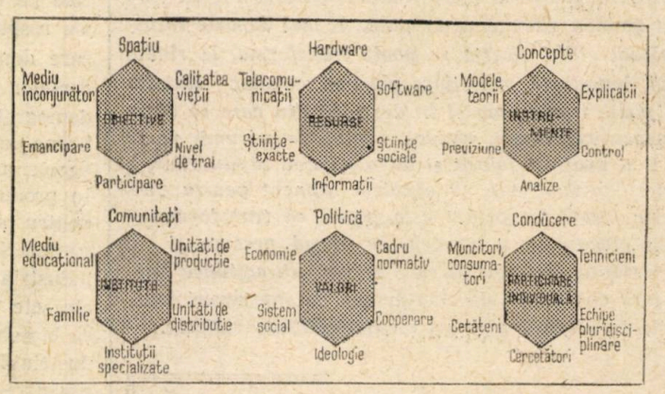

Spectrul general al informației ca resursă a dezvoltării (după John McHale, "The Changing Information Environment")

[1]) Karl Deutsch, Von Der Industriegesellschaft Zur Informationsgesellschaft, Internationales Institut für Vergleichende Gesellschaftsforschung, Berlin, märz, 1980

că o atenție particulară trebuie acordată modului în care mass media răspund exploziei informaționale, după calculele sale rezultînd că dublarea cunoștințelor științifice are loc, în ritmul actual, la fiecare 15 ani.

Capacitatea mijloacelor de comunicație poate fi adecvată, sau nu. În plus, se ridică problema „incompatibilității (Unvereinbarkeit) informaționale", care ar duce la serioase „disonanțe cognitive", fapt pentru care autorul apreciază că sarcini ale teoriei cu serioase implicații practice sînt cele care privesc democratizarea fluxurilor informaționale, accesul deplin al tuturor membrilor societății la rezultatele puse la dispoziție de sistemele informaționale, devenite o adevărată forță productivă creatoare.

Dintr-un alt unghi de vedere, dar în aceeași arie de preocupări se înscrie și lucrarea **„Mediul informațional în schimbare"**[2] aparținînd lui **John McHale,** fost director al Centrului pentru Studii Integrative al Școlii de Tehnologie Avansată de la Universitatea de Stat din New York. McHale subliniază că abordarea sa este echidistantă, tentativa fiind de a sesiza impactul **informație-resursă asupra societății,** ca forță de mărire a coeziunii structurilor sau de slăbire a unor conexiuni tradiționale. Făcîndu-se și de această dată abstracție de natura orînduirii sociale, dar nu asupra acestui lucru dorim să insistăm acum, autorul reia clasificarea făcută de sociologul Daniel Bell privind stadiile industriale ale societății. Se consideră că societatea preindustrială are la bază utilizarea materiilor prime, fiind un „joc contra naturii" ; societatea industrială se organizează în jurul energiei și a utilizării acesteia în vederea producerii de bunuri, iar cea postindustrială se organizează în jurul și are la bază utilizarea informației. McHale arată că resursa „informație" nu poate fi apreciată similar cu celelalte resurse. „Conceptele noastre de bază privind bogăția și puterea — subliniază McHale — sînt încă mult tributare sistemelor de valori specifice perioadei preindustriale, în care succesul era identificat cu a deține mai mult din punct de vedere material". În consecință, întregul joc al succesului nu mai poate fi conceput din perspectiva paradigmei cîștigător-învins, noua resursă fundamentală (informația) avînd însușirea de a nu-și pierde din calitate sau cantitate în urma unui proces de distribuție care realmente trebuie să devină echitabilă.

Impactul informației asupra participării

LĂRGIREA „capacității perceptive" a individului este un proces care generează participarea sa crescută la nivel comunitar și societal. Totodată, personalizarea informației reflectă densitatea și diversitatea fluxurilor ce au loc între indivizi. McHale avertizează însă că bogăția de informație s-ar putea pierde în măsura în care „mijloacele de comunicație ar fi controlate în diverse scopuri de către grupări de interese". Nu se omite faptul că informația poate supradimensiona puterea și influența celor avuți. Astfel, deși dezvoltarea tehnologiilor informației ar fi suportată — ca efort — de întreaga societate, utilizarea lor ar fi evident mai la îndemîna „celor care și-o pot permite din punct de vedere financiar, sau datorită nivelului educațional, poziției profesionale și în ierarhia socială". Chiar fără a se face relația cu contextul social economic, autorul sesizează că, deși, în mod normal, tendința ar fi către o societate mai „omogenă", nu trebuie exclusă eventualitatea „polarizării interne" sociale între posesorii de informație.

Privind aspectele legate de educație, McHale accentuează ideea că „nivelul și calitatea instrucției determină prosperitatea națiunii și, în ultimă instanță, chiar supraviețuirea speciei umane". Prin urmare, „lipsa educației reprezintă o formă de inechitate..., neagă individului în cauză posibilitatea participării la viața socială". Remarcîndu-se cadrul formal și cel neformal ale procesului de educație, sînt puse în evidență cîteva schimbări generate de tehnologiile informației : lărgirea spectrului de vîrstă al celor cuprinși în „instruirea formală" ; „difuzia" procesului educațional printr-un contact mai strîns cu realitățile sociale ; creșterea importanței structurilor de educație neformală ; trecerea de la tradiționala învățare, la „a învăța cum să înveți" (a învăța mijloacele de a obține ceea ce ai nevoie).

Autorul face o paralelă între **„explozia" informațională și integrarea sistemelor conceptuale și teoretice** care devin tot mai cuprinzătoare. Se arată, de asemenea, că „rămîneri serioase în urmă se înregistrează în domeniul conținutului procesului educațional... îndeosebi cel academic". O deficiență majoră ar fi limitarea orizontului tînărului la probleme strict educaționale, teoretice, în intervalul cuprins între 5 și 20 ani, cînd mai indicat ar fi „petrecerea unei mai mari părți a activității în societate". În fapt, se argumentează în favoarea a ceea ce s-ar putea denumi **„societatea care învață în permanență" (learning society).** McHale apreciază că „pe măsură ce tehnologiile concentrează mijloacele de control al ambientului, potențialul de participare creatoare a individului trebuie judecat în funcție de acces la cunoștințe, de capacitatea de a se bucura plenar de viață.

Abordîndu-se implicațiile în domeniul activității economice, se subliniază că „multe dintre elemente... se datorează transformărilor radicale din ultimii cincizeci de ani", cînd omenirea a intrat în ceea ce Peter Drucker a denumit „era discontinuității", caracterizată în primul rînd prin „organizarea invenției, inovației și chiar a schimbării".

După McHale, rămînerile în urmă pe plan conceptual derivă dintr-o percepere inadecvată a modificărilor survenite în baza economică și industrială a societății. Astfel, spune autorul, deși se vorbește de societăți industriale, „ele se află în fapt în diverse faze ale tranziției de la epoca preindustrială la cea industrială". „Profilul unei societăți postindustriale — arată McHale — devine conturat atunci cînd productivitatea în industria prelucrătoare poate fi menținută sau chiar ridicată cu inputuri din ce în ce mai mici de forță de muncă".

După McHale, dialogul principal în procesul politic este legat de „alocarea puterii în societate", putere identificată tot mai mult cu informația și cunoștințele în condițiile în care sistemele informaționale și comunicaționale de opinie (politice) devin mai largi și complexe, are loc o fragmentare a grupurilor tradiționale de opinie, ceea ce poate determina apariția de noi structuri și organizări. McHale aduce argumente legate de „lipsa funcției de îndrumare corespunzătoare", sistemul capitalist nemaifiind în măsură să anticipeze, ci numai să reacționeze. El susține, de asemenea, că „este nevoie de un sistem mai bun de indicatori sociali" care să ajute la îmbunătățirea calitativă, pe termen lung, a mediului informațional.

Atît studiul lui Karl Deutsch cît și lucrarea lui John McHale constituie, de fapt, argumente stimulatoare pentru analizarea mai aprofundată și desigur diferențiată, în raport cu caracterul orînduirilor sociale a fenomenului informațional contemporan, de o amploare fără precedent și cu profunde implicații în toate sferele activității umane.

Daniel DĂIANU

Reproducerea, prelucrarea și transmiterea electronică a informației
Caracteristici

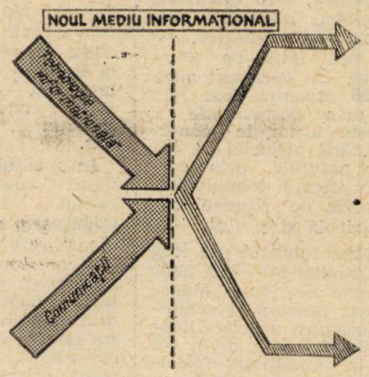

- **Creșterea exponențială în volumul fluxului informațional**
- **Timpul și distanța nu mai sînt restricții pentru comunicații**
- **Reducerea intervalului între modificările socio-tehnice, impact și consecință**
- **Creșterea dependenței de informații și comunicații**
- **Creșterea interdependenței dintre instituțiile anterior autonome și servicii, în funcție de informațiile comune**
- **Schimbări conceptuale radicale induse de dezvoltarea informațiilor și comunicațiilor**

Caracteristici ale noii tehnologii informaționale (după John McHale, „The Changing Information Environment")

[2]) McHale John, The Changing Information Environment, London

Chimia — prezent și perspectivă

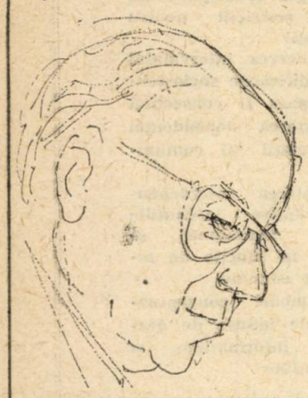

— Care este contextul în care au prins contur ideile prezentate în volum ?

— Lucrarea grupează o serie de studii elaborate pe parcursul anilor '70 în efervescența celor mai ridicate ritmuri de dezvoltare industrială, de cercetare științifică și tehnologică, de construcție a unor mari unități industriale în țară și străinătate. Din lucrare reiese pregnant că în deceniul al 8-lea s-a realizat cea mai puternică creștere a industriei, în general, și a industriei chimice, în special.

În perioada 1950—1980 industria chimică a înregistrat o creștere de 5 ori mai mare decît pe ansamblul industriei. Creșterea deosebit de puternică se reflectă și în faptul că în cincinalul recent încheiat s-a realizat o producție mai mare decît în toate cele cinci cincinale luate la un loc. Această dezvoltare s-a datorat impulsului dat prin programele partidului, indicațiilor sistematice și permanente ale secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, aprecierii rolului industriei chimice în economia modernă ca sursă de materii prime și progres tehnic.

Numărindu-se printre cei mai favorizați beneficiari ai cuceririlor tehnico-științifice, de pe urma cărora cunoaște un ritm extrem de alert al înnoirii și inovării, chimia românească devine, la rîndul său, un ferment al acestei revoluții în celelalte ramuri ale economiei, avînd un rol de cea mai mare însemnătate pentru progresul economico-social al țării. Aptă să valorifice la un nivel tot mai ridicat resursele materiale și umane existente, chimia va contribui în tot mai mare măsură la afirmarea calității în întreaga activitate. În centrul complexului proces de creație, de asimilare a noului, de inovare tehnică se situează bogata activitate de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică. Această desfășurare de forțe încorporează într-o măsură hotărîtoare contribuția remarcabilă a eminentului cercetător și om de știință, tovarășa acad. dr. ing. **Elena Ceaușescu.**

— În ce direcții se va dezvolta industria chimică avînd în vedere criza energetică și de materii prime?

— O atenție deosebită am acordat în cadrul volumului problemelor legate de dezvoltarea petrochimiei în viitor. Cu unele corecțiuni, care nu schimbă însă fondul dezvoltării petrochimiei în limitele cantităților de țiței ce vor fi îndreptate cu prioritate spre această ramură, orientările promovate pînă în prezent rămîn valabile și în viitor. Chimia organică, care constituie baza dezvoltării industriei chimice de materiale sintetice, s-a dezvoltat mai întîi pe baza carbochimiei, a cunoscut apoi, din anii '50 dinamica cea mai puternică prin petrochimie și își pregătește acum, în condițiile accentuării penuriei de hidrocarburi naturale, prin cercetarea științifică și tehnologică, viitoarea bază de resurse din biomasa agricolă și silvică.

Sînt arătate, totodată, pe larg tendințele privind folosirea unor materii prime destinate industriei chimice, precum și schimbările în structura utilizării unor resurse naturale care revin tot mai mult în actualitate: folosirea cărbunelui pentru obținerea unor produse organice de bază prin gazeificare, lichefiere și hidrogenare; folosirea biomasei pentru obținerea mai întîi a carburanților ușori, respectiv utilizarea alcoolilor, metanolul și etanolul, ca atare sau în amestec cu benzine; utilizarea metanolului pentru obținerea prin procedee catalitice specifice a olefinelor și aromatelor care se obțineau în trecut în special din gazele și produsele petroliere. Sînt amintite dezvoltările din ultimii ani a noilor ramuri ale chimiei cu foarte mari perspective; este vorba de biologie și macrobiologie, de biotehnologie și bioinginerie.

— Ce alți factori vor influența evoluția acestei importante ramuri a economiei?

— Am căutat să prezint în paginile cărții și influențele revoluției științifice și tehnice asupra chimiei, ramură fundamentală a naturii, cu mari posibilități de aplicabilitate. Descoperirile realizate în domeniul fizicii, chimiei, biologiei, în matematică și cibernetică, în științele economice, au determinat schimbări radicale în concepția proceselor tehnologice în industria chimică, în eficiența economică a acestora. În multe din paginile cărții sînt tratate problemele influenței reciproce între științele naturii și cele tehnice în procesul revoluției științifico-tehnice.

(Mihail Florescu, „Strategia dezvoltării în chimie", Editura Politică).

Sistemul monetar internațional

— Sînt cunoscute problemele deosebit de complexe cu care este confruntat sistemul monetar internațional. Din ce optică sînt abordate aceste probleme în lucrare?

— Studiul cuprinde o analiză detaliată a documentelor oficiale, începînd cu cele elaborate în vederea Conferinței de la Bretton Woods și continuînd cu toate documentele emise în timpul funcționării sistemului monetar internațional, precum și cu cele apărute după dezintegrarea acestuia, a celor emise în vederea reconstituirii sale. Așa de exemplu, analiza principiului convertibilității monetare, principiu conceput în Acordul de la Bretton Woods, este completată cu o incursiune istorică asupra convertibilității — de la apariția ei ca mecanism bancar.

În spiritul concepției Partidului Comunist Român, a orientărilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** privind căutările de identificare a acelor elemente ce pot contribui la instaurarea unor noi relații valutar-financiare internaționale în cadrul noii ordini economice, într-un capitol aparte sînt expuse o serie de considerații privind posibilitatea construirii unui sistem monetar internațional. Am avut în vedere premisele unui sistem nou, apt să valorifice totodată și acumulările de experiență și gîndire economică din acest domeniu realizate în perioada de după cel de-al doilea război mondial. Conceput ca expresie a cooperării tuturor statelor independente și suverane și ca parte integrantă a unei noi ordini economice, sistemul monetar internațional, după părerea noastră, trebuie să servească și la menținerea stabilității economice și monetare și să contribuie la susținerea acțiunilor urmînd eradicarea subdezvoltării, la lichidarea treptată a marilor decalaje ce există între bogați și săraci. Am inclus în paginile lucrării o serie de comentarii ce privesc funcționalitatea unor mecanisme ce au apărut mai recent în sistemul relațiilor monetare internaționale, cum sînt etalonul „multimarfă" și cel de administrare a principiului lichidității prin emisiuni de monedă (unitate de cont) denumită de noi „Prosper".

— Care este categoria de cititori căreia îi este adresat, în principal, volumul ?

— La un prim contact ar putea să pară o carte de specialitate care se adresează lucrătorilor din domeniul relațiilor internaționale și îndeosebi al relațiilor economice sau chiar valutar financiare internaționale. În fapt, referindu-se la situații, elemente și fenomene de mare actualitate, lucrarea răspunde interesului unui cerc larg de cititori, oameni dornici să cunoască aceste probleme.

(Dorel Oprescu, „Sistemul monetar internațional", Editura Academiei)

ȘANTIER

Dezvoltarea metodelor moderne de calcul

— Am dori să ne precizați ce loc ocupă cartea dv. în contextul preocupărilor pentru automatizarea proceselor informaționale și decizionale din unitățile economice.

— Lucrarea îmbină, într-un tot unitar, tehnicile moderne de inginerie a programării menite să ducă la o creștere considerabilă a productivității muncii în elaborarea produselor program în condiții de mentenabilitate și fiabilitate ridicată, cu prezentarea limbajului COBOL, care, după cum se știe, are cea mai largă aplicabilitate în programarea lucrărilor din domeniul economic.

Preocuparea autorilor de a da rezolvare unor probleme esențiale cum ar fi formalizarea descrierii datelor, formalizarea descrierii algoritmilor, standardizarea produselor program ; autodocumentarea programelor, stabilirea unor reguli de stil în programare, organizarea activității de programare în funcție de specificitatea acesteia (îmbinarea muncii de proiectare cu cea de producție propriu-zisă), verificarea corectitudinii produselor-program etc. — au ca principal obiectiv crearea premiselor în vederea trecerii într-o etapă nouă în programare. Etapă în care gîndirea programatorului este îndreptată mai mult către evidențierea unor soluții în concordanță cu cerințele funcționale ale problemelor supuse studiului în vederea automatizării.

Folosirea limbajului de tip pseudocod pentru descrierea pe nivele ierarhice, pînă cînd se ajunge la nivelul operațiilor elementare, deschide largi perspective automatizării muncii de programare și prin urmare verificării proiectului produsului-program în structura obținută în fiecare etapă de rafinare conceptuală. Prezentarea construcțiilor COBOL în conceptul tehnicilor de inginerie a programării asigură standardizarea și unitatea în programare și, în același timp, ordonează întreaga activitate de concepere și realizare a programelor. Desigur că nu se pierde din vedere nici rolul creativității în programare, faptul că proiectarea produselor program este în același timp „o artă" în care intuiția și experiența joacă un rol destul de important. Pe acest considerent în lucrare se prezintă proiecte de produse-program și de asemenea variante de proiecte de produse-program.

— Ați avut în vedere și prezentarea unor aplicații practice sau numai probleme de ordin teoretic ?

— Caracterul aplicativ al lucrării este dat de faptul că produsele-program au fost testate și verificate pe calculator. Abordarea teoretică și metodologică a problematicii concepерii și realizării programelor COBOL este

EDITORIAL 1981

însoțită de exemple aplicative din domeniul sistemului informațional economic. Extinderea caracterului aplicativ a permis nu numai verificarea în practică a problemelor teoretice, dar în același timp formularea unor opinii cu privire la rolul care revine **limbajelor naturale** în verificarea concordanței care trebuie să existe între specificațiile de definire funcțională a problemei și a produsului-program asociat acesteia, pe nivele ierarhice ale conceperii și realizării sale. Un loc important revine în lucrare prezentării soluțiilor și variantelor de realizare a problemelor economice complexe în care sînt implicate programe COBOL și programe utilitare.

(Ilie Văduva, Mihai Jitariu, Vasile Florescu, „Conceperea și realizarea programelor COBOL". Editura Științifică și Enciclopedică)

Moneda, problemele ei

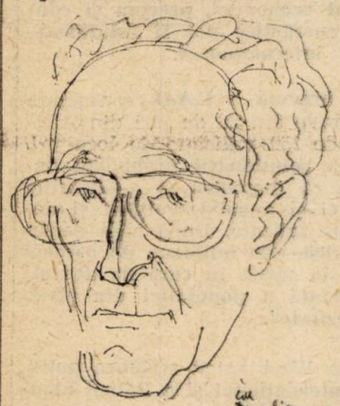

— Care considerați că este raportul dintre teorie și practică în domeniul monetar ?

— În economia politică moneda reprezintă unul din capitolele în care s-au realizat importante contribuții teoretice și tehnice, logice și realiste. Dar, vicisitudinile economice și politice, competițiile între state, exacerbarea luptei grupurilor puternice de interese materiale particulare, instabilitatea politică, suprasolicitările de fonduri ale administrațiilor publice de tot felul au transformat, adeseori, moneda într-un balon aruncat încoace și încolo, pe un teren în care se nesocotesc continuu regulile jocului. Dezordinea monetară reprezintă, cred eu, una din imaginile cele mai sumbre și mai neliniștitoare ale economiei mondiale.

— O expresie caracteristică dezordinii monetare, de care aminteați, este inflația. Cum diagnosticați această maladie monetară și care îi sînt remediile ?

— În esența și efectele ei, inflația nu este un fenomen exclusiv monetar ; aria sa de manifestare este foarte întinsă și variată. Nu totdeauna creșterea prețurilor înseamnă inflație monetară. Inflația nu rezultă numai din distanțări între volumul total al bunurilor și serviciilor și strîns legată de schimbările structurale ale cererii și ofertei, de manipularea fondurilor publice, de politica investițiilor etc. Inflația monetară se poate dezvolta în economia capitalistă generînd neajunsuri cu care se confruntă întreaga economie mondială, în toate orînduirile economico-politice și sociale.

În gîndirea și în sistemul economic occidental se consideră uneori fără temei că inflația monetară ar putea fi un mijloc esențial de rentabilizare a capitalului. Se susține, de unii economiști, că, în actuala situație a economiei occidentale, confruntată cu scăderea rentabilității, inflația ar fi structural necesară pentru menținerea profitului, inflația permițînd să se compenseze scăderea menționată prin creșterea prețurilor. Dar, prețurile fiind unul din vadurile prin care își face curs inflația, este evident că ne aflăm în prezența uneia din ereziile teoriei economice. Inflația incipientă poate înlesni și menține citva timp, un profit precar, dar fără reducerea substanțială și durabilă a ratei inflației nu se va reuși niciodată să se combată cu succes racila periculoasă a șomajului.

— Ce rol apreciați că revine monedei în acțiunea de redresare economică generală ?

— În fața dificultăților monetare politica guvernelor țărilor capitaliste acționează mai mult asupra efectelor inflației decît asupra cauzelor ei profunde ; de asemenea se acționează deseori prin deplasarea problemelor, iar nu prin rezolvarea lor. Și în doctrina monetară socialistă care se află în curs de fundamentare este necesar ca unele incertitudini și contradicții să fie analizate mai profund pentru a se elucida fenomenul contemporan monetar. Se pare că se impun tot mai mult studiate elemente de influență dintre activitatea planificată și cele ale pieței.

Concurența, prin mijlocirea mecanismului prețurilor, funcționează greu în marile economii occidentale ; prețurile se tratează și, uneori, se impun. Cînd prețurile sînt afectate prin inflație, nici moneda, nici prețurile nu mai pot servi ca etalon sigur, nici în planificare, nici în schimburile internaționale. Criza monetară se înscrie ca o componentă a crizei economice. Sistemele monetare sînt, în general, fragile, lichiditățile depind de deficitele balanțelor de plăți ale diferitelor țări. Dar puterea banului e încă evidentă, creditul continuînd să acționeze ca motor al economiei mondiale. Tocmai de aceea problemele monetare se cer studiate și înțelese în toate dimensiunile și implicațiile lor.

(Victor Jinga, „Moneda și problemele ei contemporane", Editura Dacia)

Coordonate ale analizei valorii

Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei implică însemnate restructurări în industrie, promovarea consecventă a progresului tehnic și, nu în ultimul rînd, o schimbare de optică la nivelul cadrelor de conducere și de concepție din întreprinderi. Realizarea unei producții de calitate superioară în condițiile reducerii substanțiale și continue a consumurilor materiale nu are la bază însă numai un act volitiv. Ea trebuie să se întemeieze pe însușirea și aplicarea unor metode și tehnici moderne de investigație și analiză între care, cu performanțe deosebite, se înscrie și analiza valorii. Și cu aceasta am precizat și domeniul în care este circumscrisă lucrarea pe care am propus-o spre publicare Editurii Academiei.

— Cărei categorii de specialiști se adresează cartea ?

— Obiectivul lucrării îl constituie schimbarea concepției, a unei mentalități, chiar în proiectarea și reproiectarea produselor, regîndirea conceptului de optimizare prin înlocuirea unor materiale restrictive cu altele existente, cu eficiență maximă în reducerea costurilor de producție. Am urmărit să oferim cititorilor — cadre tehnice și economice, proiectanți, tehnologi, cadre din institutele de învățămînt superior, cercetare, organizare — o abordare unitară atît a problemelor teoretice cît și a celor izvorîte din activitatea practică, complexă a întreprinderii. Tocmai de aceea în carte pot fi întîlnite numeroase aplicații ale metodologiei generale a „analizei valorii" la o serie de produse și tehnologii concrete, ceea ce reprezintă sperăm, și partea de contribuție a autorilor.

— V-am ruga să detaliați cîteva dintre problemele mai importante abordate în volum ?

— Îmbinînd aspectul intuitiv-creativ cu cel rațional — deductiv, în lucrare își găsesc o reprezentare proporțională partea de inventică și instrumentarul operațional modern al modelelor și exprimărilor matematice. Am căutat să lărgim aplicarea analizei valorii în toate domeniile proiectării, inclusiv al studiilor de organizare. De asemenea, propunem un mod de lucru și un model de evidență care poate fi tipizat pe întreaga economie. Am urmărit să formulăm și o serie de soluții privind oportunitatea utilizării în practică a unor materiale înlocuitoare mai ieftine și mai economicoase și care să asigure totodată o creștere a calității producției. Astfel, pentru fiecare caz analizat au fost elaborate mai multe variante (cel puțin 3) pe ordonarea funcțiilor produsului și ciclul de viață al acestuia.

(Paul Petrescu, Teodor Gherasim „Elemente de analiză a valorii", Editura Academiei).

Mutații calitative în consumul populației

— Creșterea susținută a nivelului de trai al poporului se află sub incidența unui număr mare de factori economici și sociali. Cum se reflectă în lucrare această perspectivă ?

— Lucrarea noastră își propune drept țel principal ca, pe baza evoluției elementelor consumului din România anilor construcției socialiste, a evoluției principalilor factori ce influențează nivelul acestuia (veniturile populației, oferta de bunuri și servicii etc., și reflectînd totodată mutațiile profunde intervenite în structura consumului populației, desfășurate pe fondul creșterii susținute a bunăstării, să prefigureze nivelele și îmbunătățirile calitative ce vor fi atinse în sfera consumului. Este prezentă, de asemenea, preocuparea pentru determinarea unor parametri de structură rațională, a consumului, a unor criterii de raționalitate economică și socială corespunzătoare condițiilor concrete de muncă și definitorii pentru nivelul de viață al omului societății socialiste multilateral dezvoltate. Datele de prognoză pe care le prezentăm în lucrare urmăresc o corelare mai judicioasă a modelului de consum specific poporului nostru cu evoluția factorilor materiali ai consumului. Sînt analizate în acest context normele medii de consum și de înzestrare, estimate pe baza recomandărilor și aprecierilor specialiștilor în nutriție, vestimentație, habitat, din domeniul producției bunurilor de consum și prestărilor de servicii etc. Ca termeni de referință s-au avut, de asemenea, în vedere nivelurile, structura și tendințele consumului înregistrate în țările dezvoltate din punct de vedere economic — țări în care populația are o serie de obiceiuri de consum asemănătoare cu cele ale populației din țara noastră —, o serie de date de prognoză și norme de consum elaborate în alte țări, nivelul de saturație înregistrat pe plan mondial etc.

Aș menționa că, pentru realizarea obiectivului lucrării colectivul de autori a procedat la clarificarea unor probleme teoretice și metodologice legate de determinarea consumului rațional al populației. În acest context, în volum sînt prezentate conceptul de consum rațional, precum și unele considerații privind sistemul nevoilor populației.

— Cărei categorii de cititori i se adresează lucrarea ?

— În măsură egală teoreticienilor și practicienilor care au preocupări în ce privește problemele creșterii bunăstării populației, cadrelor din învățămîntul superior economic ca și unei mase mai largi de cititori care dorește să aprofundeze legăturile dintre îmbunătățirea consumului și dezvoltarea economică.

(Colectiv de autori — M. Poenaru, V. Iordache, M. Molnar, R. Emanoil, E. Badea, Gh. Moșanu, Gh. Răducanu — **sub coordonarea lui Grigore Vilceanu** „Consumul populației — evoluție, caracteristici, tendințe" Editura Academiei).

Interviuri realizate de
Cristian POPESCU
Desene de Cik DAMADIAN

Calendarul evenimentelor internaționale (II)

ROMÂNIA SOCIALISTĂ — MILITANTĂ CONSECVENTĂ ÎN SLUJBA PĂCII ȘI COLABORĂRII

14—31 iulie. Conferința mondială a Deceniului O.N.U. pentru dreptul femeii, desfășurată la Copenhaga cu participarea reprezentanților a 136 de state și a numeroase organizații internaționale, adoptă **Programul mondial de acțiune pentru cea de a doua jumătate a Deceniului femeii (1980—1985),** sub deviza „Egalitate, dezvoltare„ pace". Documentul vizează accelerarea deplinei integrări a femeii în procesul dezvoltării economico-sociale, îmbunătățirea condițiilor ei de muncă, sănătate și educație. Într-una din comisii este **adoptată prin consens rezoluția „Întărirea rolului Comisiei O.N.U. pentru condiția femeii", inițiată de România,** la care s-au alăturat în calitate de coautoare 23 de state. De asemenea, **țara noastră se numără printre coautorii rezoluției „Egalitatea femeii în domeniul educației și formării profesionale".**

30 iulie. Un nou stat independent pe harta lumii : Republica Vanuatu (arhipelagul Noile Hebride din Oceanul Pacific).

4—8 august. Capitala Mexicului găzduiește **cel de-al VI-lea Congres mondial al economiștilor,** reunind peste 1 000 de oameni de știință din 60 de țări pentru a dezbate o temă prin excelență multidisciplinară : **„Resursele umane, utilizarea forței de muncă și dezvoltarea".** Comunicările și intervențiile economiștilor români la Congres au prezentat experiența complexă a României ca țară socialistă în curs de dezvoltare pe linia creșterii economice rapide, pregătirii și utilizării raționale a resurselor de muncă și ridicării bunăstării populației.

10—17 august. Sub înaltul patronaj al președintelui Nicolae Ceaușescu, la București își desfășoară lucrările **cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice.** Mesajul adresat de președintele României celor peste 2 700 de participanți la Congres, veniți din 66 de țări de pe toate continentele, subliniază nobila misiune și răspundere a istoricilor de a desprinde din uriașa comoară de experiență acumulată de-a lungul mileniilor învățăminte și concluzii pentru mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, pentru pacea și progresul întregii umanități.

25 august—14 septembrie. Sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale reunește peste 5 000 de delegați din 152 de state. Consensul realizat asupra textului **Strategiei internaționale pentru cel de-al treilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare** (care avea să fie adoptat ulterior, în cadrul celei de a 35-a sesiuni ordinare anuale a Adunării Generale) nu are decît valoarea unui document de bune intenții cîtă vreme nu vor fi negociate — într-o manieră integrată și cu participarea și în interesul tuturor statelor — mijloacele capabile să permită atingerea obiectivelor acestei strategii. Or, propunerea țărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77" privind lansarea de **negocieri globale în cadrul O.N.U.** asupra problemelor materiilor prime, energiei, combustibilului, finanțelor și dezvoltării au rămas fără ecoul necesar în rîndul statelor dezvoltate, care — așa cum aveau să dovedească și ulterior, în timpul sesiunii ordinare a Adunării Generale a O.N.U. — au manifestat rezerve și rețineri în a se angaja într-un proces de restructurare fundamentală a raporturilor economice internaționale, în vederea așezării lor pe baze juste și echitabile.

România, pe baza concepției originale, profund realiste a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a participat la sesiunea specială a Adunării Generale animată de dorința de a acționa în spirit constructiv în direcția stabilirii de comun acord a unor măsuri concrete și angajante pe linia rezolvării de fond a problemelor economice majore care confruntă lumea contemporană. Poziția României a fost primită cu viu interes și apreciere, ca expresie a largii recunoașteri pe plan internațional a contribuției țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu, la eforturile pentru edificarea noii ordini economice internaționale.

8—12 septembrie. La München **cea de-a XI-a Conferință mondială a energiei,** desfășurată sub genericul „Energie pentru lumea noastră — o lume în plină evoluție, în care energia a devenit o problemă vitală", ajunge la importante concluzii privind posibilitățile de diversificare a surselor energetice și de reducere treptată a dependenței de petrol, ca și de reducere a consumurilor. În același timp s-a relevat caracterul pronunțat politic pe care l-au căpătat problemele energetice. **Comunicările delegației române au reflectat preocuparea pentru dezvoltarea cît mai rațională a energeticii, în sprijinul progresului viguros al economiei, precum și convingerea că actualele probleme energetice pot fi soluționate numai printr-o largă cooperare internațională.**

20 septembrie. Reuniunea de urgență a F.A.O. consacrată situației alimentare deosebit de grave din 26 de țări din Africa subsahariană, cu o populație de 150 milioane de locuitori, evidențiază încă odată **prioritatea soluționării problemei deficitului alimentar,** ținînd seama că foametea și malnutriția nu sînt numai urmarea secetei, ci și a subdezvoltării și dependenței de țările puternic industrializate. După cum declara directorul general al F.A.O., **„400—500 milioane de oameni suferă de foamete și malnutriție în țările în curs de dezvoltare, în timp ce o parte importantă a populației din țările industrializate este bolnavă de obezitate".**

30 septembrie—3 octombrie. La Washington **sesiunea anuală comună a Fondului Monetar Internațional și a Băncii mondiale** — organisme specializate ale O.N.U. care grupează 141 de state (între care și țara noastră, iar începînd cu anul 1980 și R. P. Chineză) și concentrează fonduri de peste 100 miliarde dolari — prilejuiește reprezentanților țărilor în curs de dezvoltare exprimarea din nou a preocupării în legătură cu adîncirea decalajelor din economia mondială și a necesității sporirii asistenței internaționale, inclusiv prin intermediul F.M.I. și B.I.R.D. Principala realizare a sesiunii o constituie **acordul privind crearea unei noi instituții afiliate Băncii mondiale, destinată ajutorării țărilor în curs de dezvoltare în prospectarea și exploatarea propriilor resurse minerale și surse de energie.**

România și-a reafirmat punctul de vedere că numai o restructurare de fond, revoluționară, a economiei mondiale va putea rezolva multiplele și gravele probleme care s-au acumulat sub imperiul actualei ordini economico-financiare internaționale.

1 octombrie. Miniștrii afacerilor externe ai țărilor membre ale „Grupului celor 77", între care se numără și România, s-au pronunțat la reuniunea lor anuală de la New York pentru **organizarea, în 1981, a unei conferințe la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare** destinată „intensificării înfăptuirii diverselor programe privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare și asigurării aplicării acestora într-un mod concret și coerent".

27 septembrie—10 octombrie. În capitala Filipinelor, Manila, **Conferința mondială a turismului,** reunind reprezentanți a 150 de țări ale lumii, inclusiv România, dezbate problematica actuală și direcțiile de dezvoltare în perspectivă ale activității turistice internaționale. Antrenînd anual peste 270 milioane de oameni și asigurînd țărilor vizitate încasări de cir-

ca 75 miliarde dolari, echivalentul a 5% din exportul mondial, **turismul reprezintă un factor important al dezvoltării economice și apropierii între popoare.**

4 octombrie. Comunicatul reuniunii extraordinare de la New York a miniștrilor de externe și șefilor delegațiilor țărilor nealiniate la cea de-a 35-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. relevă îngrijorarea participanților în legătură cu apariția de noi focare de tensiune în lume și, în speță, cu intervențiile militare și amestecul în treburile interne ale altor state, subliniind în context imposibilitatea de a se asigura pacea și securitatea fără respectarea strictă de către toate statele a principiului inadmisibilității folosirii forței, a intervenției și amestecului sub orice pretext. Este stabilit totodată proiectul ordinii de zi a conferinței miniștrilor de externe ai țărilor nealiniate (Delhi, 9—12 februarie 1981), care va examina situația politică internațională și rolul mișcării de nealiniere în acest context.

România participă cu statut de invitat la activitățile mișcării de nealiniere.

19—20 octombrie. La Varșovia are loc **ședința Comitetului miniștrilor afacerilor externe ai statelor participante la Tratatul de la Varșovia.** Participanții au examinat probleme legate de pregătirea reuniunii de la Madrid a reprezentanților statelor participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa și de convocarea unei conferințe pentru dezangajare militară și dezarmare în Europa.

23 octombrie. Participanții la **masa rotundă de la Zagreb a reprezentanților a 28 de țări în curs de dezvoltare** din Europa (între care România), Africa, Asia, America Latină și a 9 organizații internaționale, între care O.P.E.C., subliniază **necesitatea utilizării întregului potențial energetic al fiecărei țări în curs de dezvoltare** și a valorificării noilor resurse de energie. Totodată, s-a evidențiat importanța întăririi **cooperării în domeniul energiei între țările în curs de dezvoltare.** În acest cadru, s-a cerut țărilor exportatoare de petrol să acorde prioritate țărilor slab dezvoltate în aprovizionarea cu energie, pe baza prețurilor oficiale.

23—25 octombrie. Cea de a 97-a ședință a Comitetului Executiv al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc examinează probleme ale dezvoltării cooperării și specializării internaționale în producție în domeniile prioritare.

11 noiembrie. Realizarea în cele din urmă a unui consens între reprezentanții celor 35 de țări participante cu privire la ordinea de zi și modul de desfășurare a **reuniunii general-europene de la Madrid** permite deschiderea acesteia în termenul prevăzut.

Delegația României, conform mandatului încredințat de președintele Nicolae Ceaușescu și animată de idealurile de pace, înțelegere și cooperare ale poporului român, a acționat cu perseverență pentru convenirea unei ordini de zi și a unui program de lucru al reuniunii unanim acceptabile, care să permită acesteia, să se desfășoare în bune condiții și să se încheie cu rezultate cît mai substanțiale, pentru a răspunde astfel intereselor vitale ale popoarelor din Europa și din întreaga lume.

În concepția țării noastre, actuala reuniune trebuie să reafirme puternic și clar angajamentul tuturor statelor semnatare ale Actului final de a respecta neabătut, atît în relațiile lor reciproce, cît și în raporturile cu alte state — fără nici o deosebire de sistem social, de mărime, nivel de dezvoltare, apartenență sau neapartenență la alianțe militare — toate principiile consacrate în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

În ceea ce o privește, fidelă politicii sale bazată tocmai pe aceste principii, România:

● a semnat, după 1975, la cel mai înalt nivel, un mare număr de tratate, declarații solemne și documente comune incorporînd principiile Actului final. După reuniunea de la Belgrad, președintele Nicolae Ceaușescu a avut 35 de întîlniri și convorbiri cu șefi de stat și de guvern din majoritatea țărilor participante la C.S.C.E. În toate aceste întîlniri, o pondere însemnată au avut-o problemele securității și cooperării în Europa;

● a acționat constant în favoarea dezvoltării relațiilor sale economice cu toate statele semnatare ale Actului final, intensificînd și diversificînd schimburile comerciale, acțiunile de cooperare în domeniile industriei, științei și tehnicii, mediului înconjurător. Astfel, în ultimii cinci ani schimburile comerciale ale României cu celelalte țări participante la reuniune au cunoscut un ritm anual de creștere de 11—11,5%; au fost perfectate cu firme și organizații economice din aceste state aproape 100 de acțiuni de cooperare, îndeosebi în ramurile de vîrf ale industriei; totodată s-a extins aria colaborării tehnico-științifice, care în prezent se desfășoară pe baza a peste 50 de acorduri, programe și protocoale de cooperare, încheiate cu 22 de state participante la reuniune. În scopul facilitării contactelor de afaceri și a cooperării, României a convenit cu alte state participante deschiderea la București a unor birouri și agenții care reprezintă firme și organizații economice străine al căror număr depășește 140.

● întreținea la începutul anului 1980 schimburi culturale pe bază de acorduri, programe și înțelegeri semnate cu 25 dintre țările participante la reuniunea de la Madrid. Țara noastră primește în fiecare an sute de persoane care efectuează stagii de studii, de documentare sau schimburi de experiență, iar un număr și mai mare de români se deplasează în țările europene, în S.U.A. și Canada în aceleași scopuri. În afară de aceasta, au fost încheiate un mare număr de înțelegeri de colaborare directă între ministerele culturii, universități, academii, asociații, uniuni de creație, organe de presă, radio și televiziune.

● a participat, prin organizațiile sale de tineret, de la semnarea Actului final, la peste 400 de vizite și schimburi de experiență, seminarii, mese rotunde, congrese, întîlniri bi și multilaterale cu reprezentanții tineretului din 28 de țări participante la C.S.C.E.

14 decembrie. 25 de ani de la admiterea României în O.N.U. În spiritul înaltei răspunderi față de destinele păcii și securității internaționale, România a înscris necesitatea sporirii rolului O.N.U., în viața internațională, în abordarea și soluționarea problemelor fundamentale care confruntă omenirea ca una din preocupările centrale ale politicii sale externe.

Din 1957, cînd Adunarea Generală a adoptat prima rezoluție inițiată de țara noastră, și pînă în prezent și-au găsit consacrarea în cadrul unor documente adoptate sau însușite de Adunarea Generală și celelalte organe principale ale O.N.U. **peste 100 de inițiative, propuneri și idei politice avansate de România,** țara noastră numărîndu-se astfel printre cei mai activi membri ai organizației.

16 decembrie. Conferința ministerială a O.P.E.C., majorează cu circa 10%, prețul oficial de bază pentru petrolul brut de tipul arab ușor, stabilindu-l la 32 de dolari barilul și hotărînd totodată că fiecare țară membră va decide propriul său preț. Pe piața liberă prețul barilului de petrol brut depășește 40 dolari. Țara noastră și-a propus pentru 1981 importul a numai 12,5 milioane tone de petrol, față de 15 milioane în 1980.

18 decembrie. Cea de a 35-a sesiune anuală a Adunării Generale a O.N.U., inaugurată la 16 septembrie, își întrerupe lucrările, acestea urmînd a fi reluate în cursul lunii ianuarie 1981 pentru a continua examinarea unora din problemele de pe ordinea de zi care n-a putut fi epuizată în cele trei luni alocate de regulă sesiunilor ordinare. Între acestea locul principal îl ocupă consensul necesar lansării negocierilor globale.

19 decembrie. Iau sfîrșit **lucrările primei etape a reuniunii general-europene de la Madrid.** Reprezentanții celor 35 de state participante se vor reîntîlni la 27 ianuarie 1981, cînd va începe a doua și cea mai importantă etapă a reuniunii.

Dezbaterile de pînă acum, desfășurate, în general, într-o atmosferă constructivă, au pus în evidență existența unor aspecte pozitive în special în ce privește colaborarea economică și tehnico-științifică intereuropeană. S-a desprins însă și concluzia că după semnarea Actului final s-a făcut extrem de puțin, practic nimic esențial, pentru oprirea evoluției primejdioase a cursului vieții politice pe continentul nostru.

Așa cum declara recent președintele Nicolae Ceaușescu, „reuniunea de la Madrid ar trebui să dea un nou impuls înfăptuirii documentelor semnate la Helsinki, dezvoltării colaborării și cooperării egale între toate țările continentului, în toate domeniile. În mod deosebit noi considerăm că ar trebui să se hotărască organizarea unei conferințe pentru dezangajare militară, pentru întărirea încrederii și pentru dezarmare în Europa. În același timp, ar trebui să se stabilească continuarea conferinței, care constituie o necesitate pentru înfăptuirea în viață a unei reale securități și cooperări în Europa".

Grupaj realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

Extinderea stagnării economice

DUPĂ OPINIA majorității specialiștilor occidentali în prognoză economică, perspectiva anului 1981 se anunță a fi destul de sumbră pentru lumea capitalistă. O asemenea previziune, publicată nu de mult de Asociația institutelor europene de conjunctură economică, estimează că ritmul creșterii produsului național brut se va încetini în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate, după ce în cursul anului 1980 a marcat deja o pierdere sensibilă de viteză în raport cu evoluția din 1979 (vezi datele din tabel).

Dinamica P.N.B. (în % față de nivelul anului precedent)

Țara	1979	1980	1981
Anglia	1,6	—1,8	0,6
Austria	5,1	3,5	1,0
Belgia	3,1	1,7	0,5
Danemarca	3,2	—1,2	1,1
Elveția	1,1	2,4	—0,2
Finlanda	7,0	6,0	2,0
Franța	3,2	2,0	2,9
R.F.G.	4,5	2,0	0,0
Grecia	3,2	1,0	...
Italia	5,0	4,0	0,0
Norvegia	3,2	3,9	2,7
Olanda	3,0	1,5	0,5
Suedia	4,5	2,0	0,0
Canada	2,8	1,3	0,0
Japonia	6,0	4,5	4,0
S.U.A.	2,3	—1,1	0,0
Total ponderat	3,4	1,0	0,9

Sursa : A.I.E.C.E., Bruxelles, octombre 1980.

Singurele țări — dintre cele 16 incluse în tabel — pentru care se prevede o anumită îmbunătățire a situației în 1981 sînt Anglia, Danemarca și S.U.A., adică tocmai acelea care au cunoscut în 1980 o creștere negativă. Se manifestă totodată o tendință de tasare a ritmurilor de dezvoltare economică în jurul creșterii „zero", respectiv de stagnare a economiei într-un număr crescînd de țări.

LÎNA: o marfă controversată?

ÎN ULTIMUL DECENIU piața internațională a lînii s-a caracterizat printr-o relativă tendință de stagnare a producției și consumului mondial. Între anii 1970 și 1979 producția mondială de lînă a cunoscut un ritm lent de creștere, de numai 0,3% pe an. Ca și alte fire naturale, lîna suferă puternica concurență a fibrelor sintetice care au înlocuit-o cu succes într-un număr însemnat de domenii de utilizare.

Factorul principal care a facilitat penetrarea treptată, dar constantă a fibrelor sintetice în domenii de utilizare tradiționale ale lînii a fost prețul, cunoscîndu-se faptul că lîna va continua să rămînă o materie primă scumpă, reprezentînd totuși imaginea unui produs de calitate cu audiență largă la anumite segmente de consumatori.

În perioada 1970—1979 producția mondială de lînă a înregistrat unele oscilații, ca în 1979 să totalizeze 1639 mii tone (bază spălată), cu 2,6% peste nivelul din 1970. Din punct de vedere al structurii producției mondiale de lînă, în perioada 1970—1979 au avut loc ușoare mutații calitative. Astfel, dacă în 1970 sorturile de lînă merinos (fină) dețineau 40%, în ultimii ani participarea acestora a tins să se restrîngă la circa 38%. Consumul mondial de lînă s-a înscris într-o lentă tendință descendentă care s-a concretizat în diminuarea ponderii lînii în consumul mondial de fibre textile de la 7% în 1970 la 5% în 1979.

În afara raportului general cerere-ofertă care a acționat asupra evoluției prețurilor lînii, în perioada 1970—1979 și-au mai exercitat influența și o serie de alți factori nu mai puțin importanți ca : politica organismelor oficiale în domeniul stocurilor și al comercializării lînii, concurența fibrelor sintetice, caracterul ciclic al evoluției economiei capitaliste etc. (vezi grafic).

În perspectiva anilor 1981—1985, piața internațională a lînii va evolua în linii generale, sub influența acelorași factori care

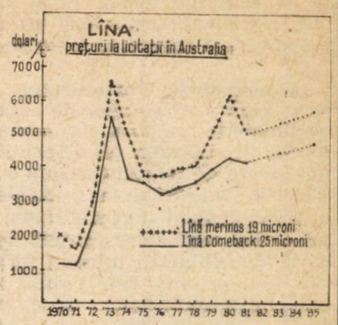

au dominat această piață și în perioada precedentă. Organisme de specialitate estimează pentru perioada 1981—1990 o relativă stagnare a producției mondiale de lînă, ritmul de creștere proiectat fiind de maximum 0,5% pe an. Ritmul de dezvoltare mai ridicat decît în perioada precedentă are la bază tendința de stimulare a creșterii ovinelor, care este determinată în principal de majorarea importului de ovine în special în țările din Orientul Apropiat și Mijlociu.

Lîna își va pierde în continuare poziția în raport cu fibrele sintetice, ponderea acesteia anticipîndu-se să ajungă în anul 1985 la 4,2%, iar pentru 1990 — la 3,6%.

Anamaria DIMA

Perspectivele prețului și producției de aur

AVÎND în vedere creșterea spectaculoasă a prețului aurului de la 304 dolari pe uncie la sfîrșitul anului 1979, la 615 dolari pe uncie în decembrie 1980 (cu niveluri-record de peste 800 dolari în ianuarie 1980), experții de la bursa metalului galben urmăresc cu îngrijorare direcția evoluției evenimentelor politice internaționale, socotindu-le ca unul din factorii de influență asupra prețului aurului în anul 1981.

Astfel, în anul 1980 speculațiile masive de la bursa aurului au fost în bună parte amplificate de tensiunile politice din diverse părți ale globului, fiind apoi contrabalansate de majorarea ratei dobînzii preferențiale în S.U.A. la un nivel record (20 la sută), care a stimulat investițiile în hîrtii de valoare purtătoare de dobîndă.

Din iulie 1980 pînă în prezent, sub influențele multiple menționate, prețul aurului s-a stabilizat în jurul valorii de 600 dolari pe uncie.

În ce privește perspectiva evoluției prețurilor prognozele diferă sensibil. Unii experți apreciază că în ciuda menținerii riguroase a prețului aurului în jurul nivelului de 600 dolari pe uncie în tot semestrul II 1980, acesta nu este încă bine fundamentat economic, apreciind drept marjă mai probabilă intervalul de 550—600 dolari pe uncie.

Agenția de operatori de bursă Merrill Lynch din S.U.A. estimează că, cu toate angajamentele noii administrații americane de a promova o politică antiinflaționistă, stabilirea controlului asupra inflației va cere timp și eforturi, ceea ce va influența în direcția creșterii prețului aurului în 1981 la o medie de 700 dolari pe uncie. Alte surse consideră că, în contextul continuării cursei înarmărilor, cererea de aur în Europa s-ar putea mări în anul 1981, determinînd creșterea prețului aurului la 850 dolari pe uncie. Pe de altă parte nu trebuie neglijat faptul că între prețul țițeiului și prețul aurului există o legătură directă, majorarea primului susținînd creșterea celui de-al doilea.

Un alt raport direct există între prețul aurului și nivelul ofertei. Avînd în vedere creșterea semnificativă a prețului aurului în anul 1980, producția de aur a țărilor nesocialiste se așteaptă să crească la peste 1 000 tone în 1982.

„Febra" aurului se întinde și asupra altor piețe de mărfuri. Astfel, creșterea prețului aurului a alimentat speculațiile provocînd creșteri ale prețurilor altor metale prețioase sau ale altor materii prime cum ar fi cuprul. Acest fenomen permite să se înțeleagă de ce indicele prețurilor continuă să se majoreze, în timp ce creșterea producției industriale rămîne lentă.

O altă consecință a creșterii prețului aurului este aceea a majorării fără precedent a valorii rezervelor oficiale ale țărilor deținătoare de aur monetar. La prețul prezent al pieței, valoarea rezervelor de aur deținute de țările industrializate depășește cu mult rezervele lor de devize. Astfel, țări ca S.U.A., R. F. Germania, Franța și-au triplat într-un singur an valoarea rezervelor lor oficiale de aur, ceea ce ar putea să le dea posibilitatea să finanțeze o parte din factura petrolieră și din deficitul în creștere al balanțelor de plăți curente. Tentația este și mai mare pentru guvernele acestor țări de a transforma această nouă sursă — creșterea valorii rezervelor de aur — într-un mijloc facil de rezolvare a problemelor economice imediate.

Producția de aur a țărilor nesocialiste

— tone —

Țara (zona)	1979	1980	1981	1982
Republica Africa de Sud (R.A.S.)	703	677	675	675
Africa (exclusiv R.A.S.)	27	27	28	30
Brazilia	27	40	50	60
America de Sud	65	82	94	106
Canada	49	49	53	61
S.U.A.	27	27	29	32
Asia australă (inclusiv Papua Noua Guinee)	43	39	42	47
Asia de Est	32	36	37	37
Europa occidentală	10	10	11	12

Sursa : aprecieri LME
*) Estimări * *) Previziuni

În viitor, se pare că se va apela într-o măsură tot mai mare la aur ca o garanție pentru a efectua împrumuturi de pe piața internațională a capitalurilor, în vederea acoperirii deficitelor rezultate din creșterea facturii petroliere. Această perspectivă riscă să accelereze inflația și să majoreze nivelul dobînzilor. Creșterea valorii rezervelor oficiale de aur poate astfel incita țările să împrumute pentru a finanța deficitele lor petroliere și astfel să renunțe la aplicarea unor politici bugetare și monetare restrictive.

Carmen DAMȘA

PARTICULARITĂȚI ALE EVOLUȚIEI ECONOMIEI CAPITALISTE

EXAMINAREA ATENTĂ a evoluției din ultimul deceniu a economiei țărilor capitaliste dezvoltate ridică numeroase semne de întrebare pentru teoria economică, determinînd în mod acut necesitatea unor reconsiderări pe baza unor analize lipsite de schematism și de aplicarea mecanică a unor concluzii valabile ciclurilor capitaliste din alte etape istorice. O astfel de analiză lucidă a realităților se impune însă din motive practice, dat fiind că în condițiile actualei interdependențe din economia mondială elaborarea politicii economice externe a tuturor statelor, inclusiv a celor socialiste, cere o cunoaștere deplină a fenomenelor ce se petrec în țările capitaliste dezvoltate.

O primă problemă care se pune este aceea dacă nu cumva evoluția economiilor țărilor capitaliste dezvoltate a încetat să mai fie ciclică, în sensul că în locul unei succesiuni de faze relativ regulate și periodice — criză, depresiune, înviorare și avînt, urmat apoi din nou de criză — economia acestor state cunoaște, în prezent, o criză cronică, cu o tendință de permanentizare în anumite limite. O astfel de imagine despre „criza permanentă" ar părea îndreptățită la o examinare globală și nediferențiată. Capitalismul, într-o astfel de concepție, ar cunoaște în momentul de față o perioadă de colaps, de prăbușire sub loviturile dificultăților prin care trece economia țărilor occidentale avansate.

Realitățile sînt însă, după cum arată faptele, mult mai complexe. În contextul unor mari dificultăți economice și sociale (un nivel record al șomajului, paralel cu o inflație puternică) țările capitaliste dezvoltate înregistrează, în continuare, un proces de creștere economică, de restructurare a economiilor naționale pe baza unor noi opțiuni, de introducere în procesul de producție a unor cuceriri noi ale științei și tehnicii. Pe plan extern dezvoltarea economiilor naționale ale țărilor capitaliste are loc, în continuare, foarte inegal, iar pe plan intern prețul dificultăților de „reajustare" este plătit în mod inegal de diferitele pături și grupuri sociale defavorizate de capitalism. În plus, ultimul deceniu a cunoscut multiple tipuri de crize economice și sociale, ca și o modificare substanțială a formelor de manifestare ale ciclului „clasic" al economiei capitaliste. Alături de crizele tipice evoluției conjuncturale a economiei țărilor capitaliste dezvoltate — care luau înfățișarea de crize periodice, ciclice — în prezent se manifestă crize neciclice atît la nivel național cît și internațional. Astfel, sînt criza sistemului monetar și procesul inflaționist, criza energetică și a materiilor prime, criza ecologică, criza relațiilor de inegalitate și inechitate, generate de decalajele economice internaționale și cronicizarea subdezvoltării, de tendințele de accelerare a cursei înarmărilor și efectele lor de durată asupra creșterii și dezvoltării economice.

Diferitele tipuri de crize s-au desfășurat concomitent, s-au suprapus și s-au influențat reciproc. Aceasta a agravat și a prelungit unele crize, dar în alte cazuri, în mod aparent paradoxal, acțiunea paralelă a unor crize diferite a atenuat gravitatea unora dintre ele, tocmai datorită caracterului contradictoriu și opus al efectelor lor.

Un ciclu economic neobișnuit

EVOLUȚIA ciclică a economiilor țărilor capitaliste dezvoltate se remarcă în sinuozitatea volumului producției industriale a acestor state. Examinînd mai în detaliu situația a opt țări capitaliste avansate reies o serie de concluzii cu privire la oscilațiile producției industriei prelucrătoare (vezi tabelul).

În patru dintre cele opt țări menționate în tabel, anul 1970 și, în unele, și 1971, cunosc crize. În toate cele opt țări, 1975 este an de criză profundă, aceasta fiind precedată de scăderi încă din 1974 ale producției industriale sau urmată de prelungite perioade de depresiune ce se întind, pentru jumătate dintre ele, pînă în 1978. Este de observat că o trăsătură generală a perioadei de după 1975 este încetinirea ritmurilor de creștere a producției. Procese asemănătoare se pot observa și în alte țări cum sînt Suedia, Elveția, Olanda, Danemarca, Australia etc.

Se remarcă deci, în primul rînd, repetarea la un interval de 4 pînă la 5 ani a crizei, ceea ce nu se înscrie, în mod evident, în ciclul decenal de tip clasic. Totodată, după anii 1974—1975 are loc o prelungire a perioadelor de depresiune. Pe de o parte se înregistrează deci, o scurtare a ciclului, iar pe de altă parte, o mare putere de inerție a fenomenelor și proceselor de stagnare sau de încetinire a creșterii economice.

Dacă evoluția economiilor naționale ale țărilor capitaliste avansate ar fi avut loc exclusiv sub semnul dezvoltării ciclice, fenomenele menționate ar deveni de neînțeles. Și aceasta mai ales dacă ne-am mărgini numai la urmărirea dinamicii producției industriale prelucrătoare. Dar o analiză a unor realități atît de complexe cum sînt cele contemporane nu se poate limita la examinarea unui singur indicator al economiei naționale.

Caracterul contradictoriu al ciclului actual, imprimat de procesul crizei structurale, se explică prin tendințele divergente pe care le manifestă diferitele ramuri și subramuri ale economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate. Unele ramuri și subramuri trec tot mai evident la o reproducție simplă sau chiar îngustată. Tipică este, în acest sens, industria textilă din țările capitaliste dezvoltate, care evoluează sub semnul unor mari incertitudini atît ca urmare a scumpirii bumbacului pe piața mondială și a înlocuitorilor sintetici și artificiali din producție proprie, ca și a scumpirii forței de muncă, cît și a faptului că au apărut noi industrii concurente, ce își au sediul în țări în curs de dezvoltare. De la o producție medie anuală de 15—15,8 mii tone de țesături de bumbac în perioada 1969—1974, R.F.G. a cunoscut scăderi de pînă la 13,3 mii tone. Japonia, de la 232 mil. mp în 1969 nu mai depășește cifra de 186—193 mil. mp în 1976—1978, după ce în timpul crizei producția scăzuse pînă la 177

Dinamica producției industriei prelucrătoare, 1970—1979
(1969 = 100)

Anii	Canada	Italia	R.F.G.	Franța	Belgia	Japonia	Marea Britanie	S.U.A.
1970	99,0	113,6	104,2	107,5	106,4	106,4	100,5	95,2
1971	104,9	117,0	107,3	112,9	108,5	106,4	100,0	97,1
1972	111,9	125,0	114,6	121,5	111,7	110,6	102,9	106,7
1973	121,8	145,4	122,9	130,1	119,1	121,3	111,3	116,2
1974	125,7	140,9	128,1	133,3	117,0	126,6	108,6	116,1
1975	119,8	125,0	115,6	122,5	109,6	114,9	102,0	103,8
1976	126,7	138,7	126,0	135,4	119,1	128,7	103,0	116,1
1977	130,6	145,0	124,9	136,0	122,7	131,0	105,1	123,5
1978	140,2	153,7	128,3	138,5	123,8	133,3	106,1	130,7
1979	144,9	166,2	136,4	143,3	130,4	152,8	106,1	137,0

Sursa tabelului : Calculat pe baza datelor din **Monthly Bulletin of Statistics**, New York, O.N.U., colecția 1970—august 1980. Au fost subliniați în mod special anii cu dificultăți conjuncturale.

mil. mp. Marea Britanie, de la 55,1 mil. mp în 1969 nu mai atinge mai mult de 30—31,6 mil. mp în 1976—1978. Scăderea este brutală în Statele Unite : de la 531 mil. mp. în 1969, în anul 1978 nu se mai ajunge decît la 303 mil. mp, producția de țesături de bumbac fiind într-o continuă scădere, în ciuda creșterii cererii pe piață pentru asemenea țesături pe seama scăderii cererii de țesături din fire și fibre sintetice și artificiale. Alte industrii, cum este cea a cimentului, foarte poluantă și mare consumatoare de energie, au tendința să se transfere din țările capitaliste dezvoltate în țări în curs de dezvoltare, diminuînd producția statelor dezvoltate la acest capitol. Producția de ciment reușește cu mare greutate să atingă nivelul din 1969, dar nu și pe cel dinaintea crizei, respectiv din 1972 sau 1973, în toate țările menționate mai înainte, cu excepția Japoniei. Aceeași situație se observă și la fontă și oțel, unde atît costurile energiei cît și ale materiilor prime joacă un rol decisiv. Trebuie remarcată totodată evoluția descendentă a industriei extractive pe o lungă perioadă de timp. Cu excepția unui număr foarte mic de țări capitaliste dezvoltate, făcînd abstracție de extracția de gaze naturale și țiței, producția industriei miniere s-a desfășurat începînd din anii 1953—1954 și pînă de curînd sub semnul unei persistente și profunde crize care a dus la închiderea multor mine, în special de cărbune, datorită prețurilor scăzute de pe piața mondială la alți combustibili și, în primul rînd, la petrol. Sectorul cel mai afectat din cadrul economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate s-a dovedit a fi în deceniul opt cel al construcțiilor.

În schimb, chiar în perioadele de criză și depresiune, unele ramuri ale industriei prelucrătoare, îndeosebi cele legate de automatizare, cibernetică, prelucrarea datelor, calculatoare de proces etc., ca și industria energetică cunosc creșteri continue sau, cel mult, o ușoară încetinire a ritmurilor de creștere. În plus, în aceste ramuri cu tehnologii foarte avansate și complicate are loc o puternică monopolizare a producției în țările capitaliste dezvoltate. Aceasta devine baza unui nou gen de neocolonialism economic, care se întărește chiar și în condițiile transferului de tehnologie și ale industrializării unor țări în curs de dezvoltare nesocialiste.

Desigur, ritmurile inegale și tendințele opuse pe care le manifestă diferitele ramuri ale economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate influențează cu atît mai puternic ciclul și desfășurarea sa cu cît ponderea ramurilor afectate negativ sau pozitiv este mai mare în economiile naționale respective și cu cît legăturile lor cu celelalte ramuri sînt mai strînse și determină efecte succesive mai semnificative.

Nesimultaneitatea crizei în toate ramurile ca și ponderea inegală a ramurilor afectate de criză au făcut ca efectul cumulat în indicatorul produs intern brut să fie resimțit sub forma unor scăderi apreciabil mai mici ale acestui indicator comparativ cu cel al producției industriale. Explicația acestui fenomen se găsește în special în faptul că criza ciclică s-a desfășurat pe fundalul unei crize structurale a economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate, de natură să ducă la mari transformări atît în diviziunea națională a muncii în interiorul acestor state cît și în diviziunea mondială a muncii.

Amprenta crizei structurale

ECONOMIA țărilor capitaliste dezvoltate a cunoscut în perioada postbelică o profundă criză structurală pe fundalul unor importante modificări în structurile economiilor naționale ale acestor state. Desigur, modificări în structurile economiilor naționale au avut loc în toate țările ce au cunoscut un proces de dezvoltare în perioada postbelică. Nu orice modificare petrecută în structura economiei duce însă la o criză structurală, ci numai acelea care creează dezechilibre profunde între ramurile economiei, ceea ce duce la stări de tensiune între clasele și grupurile sociale. Ceea ce caracterizează evoluția structurilor economice ale țărilor capitaliste dezvoltate este faptul că ea a avut loc într-un proces de profundă interdependență cu fenomenele petrecute pe piața mondială și în special în legătură cu dinamica divergentă a prețurilor la produsele primare și la cele industriale.

Agricultura și-a redus în ritmuri rapide ponderea atît în totalul populației active cît și în venitul național, respectiv în produsul intern brut. De la procente de 25 și chiar 35% în produsul intern brut, într-o serie de țări ca Franța, Italia, Olanda etc. agricultura a ajuns la 9—15% din P.I.B., iar în S.U.A. și Marea Britanie și-a stabilizat aportul la 3—4% din P.I.B. Ceea ce este important însă de subliniat este faptul că scăderea ponderii agriculturii în P.I.B. a fost însoțită pretutindeni de o creștere importantă a volumului absolut al producției agricole. În ce privește Statele Unite, acestea au ocupat mai departe un loc însemnat în exportul mondial agricol, deși menținerea respectivelor poziții s-a făcut pe baza nu a unor prețuri competitive, ci pe seama unor mari subvenții la export. Produsele agricole au fost transformate într-un instrument de politică economică externă ca și de politică externă în genere. Declanșarea crizei energetice și a materiilor prime la sfîrșitul anului 1973 s-a manifestat, între altele, și printr-o creștere masivă a prețurilor la unele produse agroalimentare pe piața mondială. În fața acestei evoluții, cele mai multe dintre țările capitaliste dezvoltate au elaborat politici de reducere a importurilor lor agricole. Unele țări, care altădată erau net importatoare, ca R.F.G., de pildă, au devenit exportatoare de produse agroalimentare, iar altele, ca Franța, au luat măsuri de sporire a exporturilor lor de acest gen de mărfuri. Așadar, în anii de după 1973 se poate remarca o intensificare a eforturilor celor mai dezvoltate țări capitaliste de a ridica gradul de autoaprovizionare și de sporire a exporturilor de produse agroalimentare.

O astfel de modificare a rolului atribuit agriculturii în cadrul economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate nu este lipsită de urmări economice, sociale și politice. Înlăturarea din agricultură a sute de mii de persoane active, lichidarea calității lor de mici producători, de țărani individuali, s-a intensificat paralel cu creșterea producției agricole. Productivitatea crescută a muncii agricole a fost chemată nu numai să suplinească brațele de muncă înlăturate din agricultură, dar și să asigure profituri cît mai apropiate cu cele realizate în celelalte ramuri ale economiilor naționale. Totodată, efectele creșterii rolului agriculturii în țările capitaliste dezvoltate s-au resimțit puternic și în diminuarea relativă — iar uneori chiar absolută — a exporturilor agroalimentare ale unor țări în curs de dezvoltare, prevestind noi translații în diviziunea mondială a muncii.

În ce privește industria, tendința dominantă în țările capitaliste dezvoltate a fost ca după o creștere a ponderii acesteia în P.I.B. să urmeze o plafonare la circa 32—35% apoi chiar o ușoară scădere, în jurul a 30% din P.I.B. O tendință similară a cunoscut și ponderea populației active cuprinsă în industrie, cu precizarea că ponderea populației industriale active a scăzut mai repede decît cea a producției industriale în P.I.B. Trebuie remarcat că aceste scăderi au fost doar relative, întrucît din punct de vedere absolut au avut loc sporiri importante ale producției industriale.

Evoluția industriei pe o asemenea traiectorie a determinat, în principal, apariția unui fenomen necunoscut mai înainte, și care merită o analiză separată, și anume stabilizarea șomajului la un nivel înalt chiar în perioadele de boom ale ciclului capitalist. Totodată, trebuie observat faptul că în ciuda plafonării ponderii producției industriale în produsul intern brut al țărilor capitaliste dezvoltate, partea acestor țări în producția industrială mondială s-a menținut predominantă, permițîndu-le să exercite rolul unui adevărat monopol industrial în raport cu țările în curs de dezvoltare.

Supapa de siguranță în evoluția de pînă acum a economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate a reprezentat-o creșterea ponderii sectorului serviciilor atît în P.I.B. cît și în totalul populației active. Particularitățile acestui sector, producător de servicii și nu de bunuri materiale, capabil deci să se dezvolte fără să genereze, în anumite limite, supraproducție, a permis o creștere economică mai puternică decît ar fi făcut-o posibilă dinamica producției agricole și industriale. Plafonarea relativă a ponderii acestui sector în ultimul deceniu arată că nu este posibilă însă dezvoltarea sa „la infinit" ci numai între anumite limite care încă nu se cunosc cu exactitate.

Așadar, criza structurilor și, implicit, procesul de restructurare a economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate va continua, după toate probabilitățile, chiar și în condițiile în care ciclul ar reintra în fazele sale clasice. Problema care se pune este dacă, în contextul modificărilor din cadrul diviziunii mondiale a muncii, continuarea crizei structurale nu va avea un rol determinant în menținerea pe mai departe a anomaliilor în desfășurarea ciclului, ca și pînă acum, generînd însă noi și puternice contradicții din cauza cronicizării fenomenelor de criză.

N. S. STĂNESCU

Prognoza O. C. D. E. pentru 1981

MENȚINEREA RECESIUNII ECONOMICE ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

MAI ALES atunci cînd începe un nou an specialiștii în prognoze și cifre statistice sînt chemați să dea o tentă pe cît posibil optimistă perspectivelor în țările cu economie așazis liberă. În ultimii ani, încercările lor apăreau cît de cît liniștitoare : se anunțau creșteri la principalii indicatori, se conta pe capacitatea de inițiativă a întreprinderilor particulare și pe sprijinul statului în manevrarea pîrghiilor menite să impulsioneze creșterea economică. Nicăieri, sau cel puțin nu în acele statistici destinate marii mase a populației nu se recunoșteau pînă acum semnele, mai mult sau mai puțin grave, ale crizei, fenomenele de această natură fiind considerate drept evoluții temporare, cu o durată și amploare limitată, în orice caz departe de a fi subiect de preocupare majoră.

Iată însă, că în ultimul an și jumătate — aceasta fiind și perioada acoperită de cea mai recentă prognoză realizată în cadrul O.C.D.E. — elementele degradării sub multiple aspecte a evoluției economice din țările occidentale dezvoltate au devenit mult prea evidente, pentru a mai putea fi voalate de cifrele și estimările optimiste obișnuite. Treptat s-a ajuns la recunoașterea deschisă a incapacității sistemului de a mai soluționa rapid și deplin dificultățile din ce în ce mai acute, mai ample și complexe care erodează economia occidentală și în primul rînd calitatea vieții a milioane de oameni ai muncii — primii care trebuie să suporte aceste efecte ale unor evoluții fără perspective încurajatoare.

„O.C.D.E. se află în fază de recesiune economică" se recunoaște în raportul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică : în cele mai multe dintre țările membre produsul național brut s-a redus simțitor în cel de al doilea semestru al anului 1980, și are puține perspective de revenire în 1981, rata inflației se va menține în continuare la nivelul anilor 1978—1980, balanțele de plăți, în special pentru țările mai puțin dezvoltate și cele neproducătoare de petrol vor cunoaște deficite și mai accentuate, iar unele dintre ele vor avea serioase probleme privind finanțarea creșterii economice dat fiind majorarea poverii datoriei externe.

În aceste condiții apare de înțeles preocuparea prioritară a tuturor țărilor din zonă, pentru stăvilirea fenomenelor inflaționiste, accentuate de creșterea accelerată a salariilor nominale (deși în termeni reali tendința a fost inversă ca urmare a creșterii prețurilor) în ultimele 18 luni, inclusiv ca urmare a creșterilor continue ale prețurilor la petrol pe piața mondială. Se așteaptă astfel — pentru a cita numai cîteva exemple — că în Statele Unite și Canada inflația să se mențină pînă în 1982 la nivelul de 9—10 la sută, la 10 la sută în Anglia, la 3 la sută și 5 la sută în R.F.G. și Japonia.

În schimb, în ceea ce privește productivitatea muncii se constată o încetinire a ritmului, iar perspectiva unei ameliorări este considerată ca fiind funcție de redresarea așteptată în domeniul producției. Prognozele pentru acest sector nu oferă însă, decît imaginea unor creșteri chiar mai lente decît în anii trecuți.

Nici în ce privește șomajul anul 1981 nu se pare că va aduce modificările așteptate ; acest flagel a afectat în 1980 circa 6,5 la sută din populația activă, iar pentru următoarele 18 luni se anticipează o creștere cu 2,5 milioane — la 25,5 milioane pe ansamblul O.C.D.E. — a numărului celor aflați în căutarea unui loc de muncă. O caracteristică, sub acest aspect, a ultimilor ani și care devine o prezență constantă și pentru viitor o constituie creșterea duratei medii a perioadei de șomaj pentru un muncitor precum și creșterea șomajului în rîndurile tineretului.

Rata șomajului în unele țări membre ale OCDE
(în % din populația activă totală, fără influențe sezoniere)

	1978	1979	1980		
			I	II	III
S.U.A.	5,9	5,7	6,0	7,3	7,5
Japonia	2,2	2,1	1,8	2,0	2,1
R.F.G.	3,5	3,2	2,9	3,1	3,4
Franța	5,1	5,9	6,0	6,3	6,4
Anglia	6,1	5,8	6,2	6,8	7,6
Italia	7,1	7,5	7,7	7,4	7,4
Canada	8,3	7,4	7,4	7,7	7,5

Sursa : Perspectives de l'OCDE nr. 28, déc. 1980

Se încearcă, și aceasta pe tot parcursul analizei, explicarea dificultăților din economiile occidentale cu precădere prin acțiunea unor factori „importați", în special creșterea prețului petrolului. Fără îndoială că o majorare cu 150 la sută în perioada 1978—1980, coroborată cu majorări și la prețurile materiilor prime de bază nu poate rămîne fără urmări pentru nici o țară. Dar aceasta pare să îi facă pe autorii studiului să neglijeze alte cauze care nu sînt mai puțin reale : imposibilitatea controlului asupra ofertei, risipa imensă de materii prime și de energie, imposibilitatea corelării intereselor în vederea realizării unei dezvoltări echilibrate etc.

Dacă ne referim la raportul cerere/ofertă, studiul O.C.D.E. citat analizează și recomandă căile posibile de stimulare a cererii, atît zonal, cît și în exteriorul organizației, mai ales către țările exportatoare de petrol. Or, referindu-ne la acest din urmă aspect, în lupta pentru noi piețe vor cîștiga țările puternic industrializate, capabile să ofere tehnologie de vîrf și produse de calitate ridicată la prețuri de cost avantajoase — în detrimentul țărilor mai mici, care își vor vedea odată mai mult diminuate posibilitățile de desfacere sau de aprovizionare cu materii prime la prețuri echitabile. Rezultatul previzibil — și deja demonstrat de experiența ultimilor ani — va fi accentuarea decalajelor economice și tehnologice, sporirea deficitelor și datoriilor țărilor mai puțin dezvoltate chiar din cadrul O.C.D.E. De altfel, chiar raportul Organizației menționează faptul că vom asista la creșterea deficitelor bugetare în multe din țările membre și la menținerea unei situații încordate pe piețele valutare.

În ce privește strategiile economice la care ne referim rămîne de văzut dacă măsurile de „orientare uniform restrictivă a politicilor monetare și bugetare" menite să oprească majorarea în continuare a deficitelor vor deveni într-adevăr funcționale pentru toate țările.

Printre direcțiile de acțiune propuse, cea mai rezonabilă pare să fie — în condițiile actualei crize energetice — trecerea la economii considerabile și la reducerea dependenței de importul de hidrocarburi. În ultimii doi ani această politică s-a concretizat în reducerea cu 4 la sută a consumului de energie pe o unitate PNB, concomitent cu creșterea cu 4 la sută a producției interne de energie, ceea ce a dus la diminuarea cu circa 10 la sută a importurilor nete de petrol ale regiunii. Aceste rezultate sînt însă departe de a rezolva problemele dat fiind creșterile previzibile în continuare ale prețurilor și menținerea unor consumuri fără justificare strictă sub raport economic.

La polul opus se află propunerile privind stabilirea unor corelări mai juste între prețuri și salarii, sub acest aspect raportul făcînd apel la „înțelegerea" pe care oamenii muncii ar trebui să o dovedească față de „dificultățile cu care sînt confruntate guvernele țărilor lor", în sensul de a-și limita cererile pentru majorarea salariilor. O nouă dovadă a încercărilor de a se arunca pe umerii clasei muncitoare efectele constringerilor impuse de criza economică, care așa cum menționează raportul O.C.D.E., sînt greu de depășit pe termen scurt, mai ales că ea se grefează pe fondul crizei de ansamblu a sistemului capitalist contemporan.

Em. STANCU

Economisirea — sarcină națională

PÎNĂ la izbucnirea „crizei" petrolului în Japonia, ca și în cazul altor țări industrializate, dezvoltarea economiei era însoțită de creșterea susținută a consumului de energie. Creșterea prețurilor la petrol a impus gospodărirea mai rațională a resurselor energetice, ceea ce a determinat o anumită reducere a consumului specific de energie pe unitatea de produs în toate ramurile industriei japoneze (de exemplu, consumul de petrol pe o tonă de oțel turnată s-a micșorat cu 30%), devenind astfel posibil să se asigure într-o anumită măsură creșterea producției fără sporirea corespunzătoare a consumului de energie.

Dar, scrie revista japoneză **Petrotech**, deși consumul specific de petrol pe o unitate de P.N.B. a înregistrat o scădere în raport cu nivelul maxim din 1973, totuși pînă la obiectivul stabilit în acest sens de guvern mai este de străbătut o cale lungă, ba chiar în ultimii ani se manifestă unele tendințe de sporire a consumului de energie. Această evoluție se datorește faptului că măsurile de economisire elaborate de guvern vizează înainte de toate domeniul producției, ceea ce se dovedește a fi cu totul insuficient. Țelul propus societății trebuie să constea — opinează revista — în realizarea unor economii de energie nu de 2—3%, ci de 10—20% și în termene cît mai scurte. Pentru aceasta este necesar ca — alături de măsurile de economisire prevăzute deja — să se creeze o atmosferă de intoleranță față de irosirea energiei, să se renunțe la modul de viață caracterizat prin risipă (respectiv să se introducă limite în folosirea hîrtiei, îmbrăcămintei, produselor alimentare ș.a.), deoarece de acest lucru depinde însuși viitorul Japoniei.

Bulgaria — rolul crescînd al electronicii

UNA DIN PRINCIPALELE sarcini ale industriei constructoare de mașini din R.P. Bulgaria în cincinalul 1981—1985 este să asigure 50% din utilajele și instalațiile necesare dotării obiectivelor industriale care se vor pune în funcțiune în această perioadă, orientarea respectivă urmînd a se accentua pînă în anul 1990. Construcțiile de mașini dezvoltă cu precădere producția de sisteme de mașini și echipament, de roboți industriali, de linii tehnologice, de instalații livrate „la cheie" etc., cu parametri le exploatare și fiabilitate superioare.

În acest cadru un rol important revine electronicii și electrotehnicii, subramură care furnizează peste 12% din valoarea întregii producții industriale și 16,5% din totalul exportului țării. Înnoind an de an circa 20% din producția sa, industria electronică își exportă astăzi produsele în peste 60 de țări. O realizare de seamă a constituit-o, de pildă, crearea unui sistem de minicalculatoare, dotat cu procesoare multiple, care — folosit în activitatea de concepție și proiectare — permite scurtarea la un sfert a timpului necesar elaborării proiectelor și reducerea considerabilă a cheltuielilor aferente în domenii cum sînt construcțiile de mașini, arhitectura, sectorul construcțiilor ș.a.

Creativitatea științifică și competitivitatea

UN INDICATOR al competitivității industriei diferitelor țări îl reprezintă evoluția comerțului lor exterior (îndeosebi a exportului) cu produse care înmagazinează multă creativitate științifică (aparatură de telecomunicații, mașini de calculat, mijloace de transport aerian etc.), cu atît mai mult cu cît ponderea exportului în producția totală a ramurilor care fabrică asemenea produse manifestă o tendință de creștere continuă. Un studiu publicat pe această

Evoluția participării țărilor membre ale O.C.D.E. la exportul de produse complexe

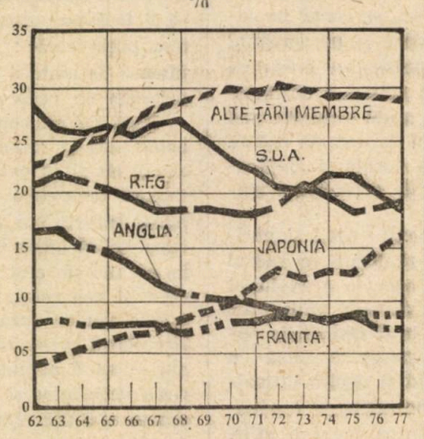

temă în S.U.A. arată, între altele, că în perioada examinată (1962—1977) dintre țările membre ale O.C.D.E. Japonia, R.F.G. și Franța au realizat un ritm de creștere a exportului la produsele menționate peste media pe organizație, în timp ce în cazul S.U.A. și al Angliei ritmul respectiv s-a situat sub medie.

Ca urmare, după cum se vede din graficul alăturat, s-au produs mutații pe piața mondială capitalistă a produselor complexe, care înmagazinează multă creativitate, S.U.A. fiind depășite de R.F.G. și urmate îndeaproape de Japonia, iar Anglia fiind devansată de Franța.

R.P. Chineză: înnoiri în industria construcțiilor de mașini

CONSTRUCȚIILE de mașini din R.P. Chineză, considerate ca o verigă-cheie a modernizării întregii economii naționale în perspectiva anului 2000, constituie o ramură industrială relativ tînără. La instaurarea puterii populare o subramură pivot, cum este producția de mașini-unelte, era practic inexistentă, în 1950 fiind produse în total 1 600 de mașini-unelte ; în prezent, în țară se numără 42 de fabrici de mari dimensiuni care produc mașini-unelte.

Pe ansamblul ramurii, la începutul anului 1980 existau peste 400 de uzine constructoare de mașini, cu un personal total de o jumătate de milion de oameni, care fabricau peste 1 600 de tipuri diferite de utilaje, ca strunguri, laminoare, freze și mașini de alezat, utilaje pentru foraj, utilaje de prelucrare a lemnului ș.a. În ultimii ani nomenclatorul producției construcțiilor de mașini s-a lărgit cu utilaje destinate industriei grele, cu mașini-unelte de înaltă precizie și de mare eficiență (automate, cu comandă numerică etc.), cu mașini și instalații pentru industria minieră ș.a., apreciindu-se că industria chineză este capabilă să satisfacă în prezent 99% din necesarul sortimental de mașini și utilaje al economiei naționale.

În următorii ani industria constructoare de mașini din R.P. Chineză își propune ca — alături de sporirea varietății produselor sale (numai în anul 1981 este prevăzută introducerea în fabricație a circa 270 noi tipuri de mașini și utilaje) — să îmbunătățească permanent calitatea lor, ceea ce va asigura creșterea participării ramurii în cadrul exportului chinez în diferite țări ale lumii, inclusiv cu linii tehnologice complete.

Anglia: acoperirea necesarului crescînd de energie electrică

INDUSTRIA energiei electrice este confruntată în prezent cu un nivel de cheltuieli crescut, sub influența majorării prețurilor la combustibili și energie pe piața mondială. Potrivit datelor publicate de Comisia pentru Energia Electrică din Marea Britanie (C.E.G.B.), combustibilul deține o pondere de 61% în prețul de cost al energiei electrice obținute în termocentrale, avînd prin urmare o influență determinantă asupra nivelului acestuia. Cele mai afectate de creșterea prețurilor energiei electrice sînt ramurile industriale energo-intensive, cum ar fi siderurgia și industria chimică.

Potrivit unei prognoze pe termen lung, recent elaborate de C.E.G.B., cererea de energie electrică a Marii Britanii se va situa în anul 2 000 la un nivel de 269—437 TWh, față de 226 TWh în 1980. Totodată, se estimează că pînă în anul 1990 vor ieși din funcțiune capacități de producție învechite, însumînd 30 000 — 40 000 MW. În vederea acoperirii cerințelor crecînde de energie electrică în următorii ani este prevăzută construirea a 6 noi centrale electrice, cu o putere instalată totală de 9 000 MW ; a fost de asemenea lansat un program de construire de noi centrale nuclearo-electrice, din 1983—1984 urmînd să se construiască cîte o asemenea centrală pe an, pînă în 1990.

GLOSAR

Datorie publică [I]

Prin această denumire se înțelege datoria contractată de un stat (guvern central sau administrație locală, instituție monetară centrală, instituție publică cu caracter financiar etc.), fie pe piața internă (datorie publică internă), fie în străinătate (datorie publică externă).

În general, datoria publică este contractată prin emisiuni de **titluri de împrumut** (obligațiuni, rente), exprimate în monedă națională sau în valută străină, după locul de contractare și condițiile împrumutului. Aceste condiții sînt cuprinse în **prospectul împrumutului**, publicat cu ocazia lansării pe piață a acestei operații financiare. După emisiune, titlurile sînt încredințate unui **sindicat bancar**, adică unei grupări de bănci anume înființate pentru plasarea unei părți sau a întregii emisiuni de titluri.

Titlurile de împrumut se plasează pe piață (se vînd) la un anumit curs (preț) stabilit de împrumutat, denumit **preț de ofertă**. De exemplu, cumpărătorul unei obligațiuni cu o valoare nominală (inscrisă pe titlu) de 100 dolari S.U.A. va plăti pentru acest titlu suma de 95 dolari, în cazul în care prețul de ofertă a fost stabilit la 95%.

Regula generală este **negociabilitatea titlurilor.** Așadar, titlurile emise și vîndute de sindicatul bancar pot fi negociate la bursa de valori de către deținătorii lor. Negocierea se efectuează la cursul zilei, care poate fi superior sau inferior prețului de ofertă, după cum titlurile sînt mai mult sau mai puțin solicitate. Prin vînzare se poate deci realiza un cîștig sau o pierdere.

Titlul de împrumut se compune dintr-un **talon**, reprezentînd dreptul deținătorului la suma subscrisă care figurează pe titlu, precum și dintr-o serie de **cupoane** numerotate și datate, reprezentînd fiecare dreptul deținătorului la dobîndă, în general semestrială. „Plata cuponului" înseamnă deci achitarea dobînzii scadente la datoria contractată.

Rambursarea datoriei se face prin **amortizarea împrumutului** într-o perioadă determinată (împrumuturile pe obligațiuni se contractează pe termen lung). Această operație se efectuează pe baza unui **tabel de amortizare.** Există două căi de amortizare : fie prin tragere la sorți periodică a unui număr de titluri, fie prin răscumpărare, în sensul că statul cumpără direct de pe piață și implicit retrage din circulație titluri de o anumită valoare. În cazul așa numitei **rente perpetue**, care nu este prevăzută să se amortizeze într-o perioadă determinată, împrumutatul plătește periodic numai o anumită sumă, mai mică decît în cazul amortizării. Rata anuală de amortizare, împreună cu suma reprezentînd dobînda pe un an se numește **anuitatea împrumutului**, iar procedura plății de către împrumutat a anuității se numește **serviciul datoriei publice.**

În cazul în care, pentru anumite motive, serviciul datoriei publice nu este efectuat la termen, datoria aferentă devine **arierat.** Dacă întreruperea plăților durează un timp mai îndelungat, datoria se retratează între debitor și creditori, stabilindu-se noi condiții de reluare a serviciului datoriei sau de rambursare a întregii datorii arierate.

În anumite împrejurări excepționale, statul debitor se poate afla în situația de a nu-și onora nici un angajament față de creditorii săi. În aceste împrejurări, debitorul anunță suspendarea plăților, denumită **moratoriu.**

C. K.

Piața liberă a petrolului

Florea Mitrică, Tîrgoviște — Pe așa-numita piață liberă a petrolului se tranzacționează petrol cu livrare imediată, care nu face obiect al vînzărilor în cadrul unor contracte pe termen lung. În prezent prețul petrolului pe piața liberă a ajuns la aproximativ 40 dolari per baril (1 baril = circa 159 litri). Deși reprezintă un nivel record, acest preț atestă o creștere inferioară previziunilor făcute după declanșarea la 22 septembrie a.c. a războiului dintre Irak și Iran, țări care exportau pînă atunci circa 3,5 milioane de barili de petrol pe zi. Prețul pe piața liberă ar putea totuși să crească în urma majorării la 32 dolari a prețului oficial de bază al petrolului arab ușor, hotărîtă la reuniunea anuală a țărilor OPEC din insula Bali.

Explicațiile moderației de pînă acum a creșterii prețurilor pe piața liberă sînt mai complexe. Una dintre ele este volumul actualmente relativ redus al tranzacțiilor de pe această piață, de numai circa 1 milion de barili pe zi, respectiv 2% din producția zilnică de petrol a lumii nesocialiste, față de 10% la începutul anului trecut, cînd se înregistrase o reducere drastică a exporturilor de petrol iraniene. Acest volum mai redus se explică la rîndul său prin faptul că marile companii petroliere occidentale — pentru a diminua presiunea în direcția creșterii prețurilor ca urmare a reducerii ofertei — și-au limitat achizițiile de petrol, făcînd apel la stocuri (al căror volum era estimat în octombrie la 5,5 miliarde de barili) în proporție de 5 pînă la 7 milioane de barili pe zi. Un alt factor îl reprezintă fără îndoială recesiunea persistentă din țările capitaliste dezvoltate, responsabilă pentru reducerea cu 6% a cererilor de petrol față de media anului trecut.

Neproliferarea armelor nucleare

Elvira Țibulea, Slănic, jud. Prahova — 1) Tratatul de neproliferare a armelor nucleare a fost deschis pentru a fi semnat în anul 1968 și a intrat în vigoare în 1970, într-o vreme cînd numai cinci țări (S.U.A., U.R.S.S., Anglia, Franța și R.P. Chineză) procedaseră deja la explozii nucleare. Cîtiva ani mai tîrziu, în mai 1974, India a informat Conferința Comitetului pentru dezarmare că a procedat la o „explozie nucleară experimentală în scopuri pașnice" și că nu avea „intenția de a fabrica arme nucleare". Estimații recente date publicității de Institutul internațional de cercetări asupra păcii din Stockholm (SIPRI) relevă că un număr de încă 30—40 de state ale lumii vor fi în măsură să fabrice arme nucleare înainte de anul 2000.

Această perspectivă este de natură să sublinieze și mai mult caracterul urgent al adoptării unor măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, sub un control internațional strict și eficace.

2) Articolul IV al Tratatului amintit se referă la necesitatea asigurării unor schimburi internaționale cît mai largi de materiale, echipament și tehnologie în vederea dezvoltării utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice, ca și a unei asistențe speciale în acest domeniu acordate țărilor în curs de dezvoltare nedotate cu arma nucleară.

Surse necomerciale de energie

Doru Bîtlan, Iași — Termenul de „surse necomerciale de energie", utilizat în articolul „O prețioasă resursă energetică — economisirea", apărut în nr. 47 din 21 noiemb. 1980, este într-adevăr impropriu, dat fiind că atît lemnul de foc cît și cărbunele de lemn, iar uneori chiar și reziduurile de origine vegetală și animală fac într-o anumită măsură obiectul vînzării-cumpărării. Totuși, pe plan internațional s-a încetățenit acest termen, atît pentru a sublinia proveniența frecventă a acestor resurse reînnoibile de energie din economia proprie, cît și pentru a scoate mai bine în evidență deosebirea față de sursele provenite din circuitele comerciale, cum sînt petrolul lampant, cărbunele, gazele lichefiate.

Sursele necomerciale de energie acoperă aproape în întregime necesarul de consum al populației din numeroase zone rurale ale țărilor în curs de dezvoltare, fiind larg utilizate și de către populația săracă de la orașe. Studii efectuate sub egida Băncii mondiale relevă că circa 2 miliarde de locuitori ai planetei noastre, respectiv circa 75% din populația țărilor în curs de dezvoltare, utilizează acești combustibili tradiționali pentru gătit, proporția fiind mai ridicată în Africa și mai redusă în Asia și mai ales în America Latină.

Odată cu scăderea disponibilului de lemn de foc se constată recurgerea crescîndă la deșeuri animale și vegetale, în detrimentul folosirii lor ca îngrășăminte organice. Cu cantitatea de îngrășăminte animale arsă anual se estimează că s-ar putea produce suplimentar circa 20 milioane de tone de cereale.

Utilizări alternative

Ioan Alexandru, Ploiești — 1) În ultimul deceniu deși s-a înregistrat o tendință netă de sporire a utilizării unor surse de energie ca materii prime (de pildă în industria petrochimică) și nu drept combustibil, ponderea lor în consumul total al respectivelor surse a rămas extrem de redusă. Astfel, la petrol ea este de circa 5%. Potrivit unei prognoze a CEE/ONU ponderea materiilor prime în consumul mondial total de energie ar urma să nu depășească 10% în 1990, datorită majorărilor considerabile de prețuri din ultimii ani, care nu puteau să nu afecteze și industria prelucrătoare.

2) Pentru orice reclamații legate de neprimirea suplimentului nostru săptămînal odată cu revista vă rugăm să vă adresați oficiului poștal în raza căruia domiciliați. Prețul abonamentului la revista noastră, ca dealtfel și cel al exemplarelor vîndute la chioșcurile de difuzarea presei, include și suplimentul.

Istoria științei

Dorin Burbea, Sinaia — Cel de al XV-lea Congres internațional de istoria științei ce va avea loc la București între 26 august și 3 septembrie 1981, se va desfășura sub auspiciile Uniunii internaționale de istoria și filozofia științei și ale Academiei Republicii Socialiste România. Congresul, cu tema generală „Știință și tehnologie, umanism și progres" își propune dezbaterea stadiului actual al cercetărilor în domeniul istoriei științei și tehnicii și al progresului științific și tehnologic. În programul congresului sînt prevăzute mai multe simpozioane, printre care cele avînd ca temă : știința, tehnologia și problemele dezvoltării sociale — comparații și perspective istorice ; creativitatea științifică și problemele progresului ; revoluția în biologie din secolul XX etc., precum și o serie de ședințe tematice, între care cele privind : problemele interacțiunii științelor naturii, tehnice și sociale ; rolul întîmplării și necesității în descoperirea științifică ș.a.

În perioada congresului va avea loc, de asemenea, o masă rotundă pe tema „Tendințele viitoare din știință și tehnologie vizînd dezvoltarea umană", organizată de Academia de științe sociale și politice din țara noastră, Federația mondială pentru studierea viitorului și Comisia națională română pentru UNESCO. Cu prilejul congresului sînt prevăzute, de asemenea, patru comemorări : 100 de ani de la nașterea lui Ibn Sina (Avicenna), bicentenarul nașterii lui Denis Poisson, centenarul nașterii lui George (Gogu) Constantinescu și bicentenarul nașterii lui George Stephenson.

Emblema congresului este reprezentată de o celebră sculptură neolitică descoperită pe teritoriul țării noastre : Gînditorul de la Hamangia.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 1 din 2 ianuarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Mobilizarea eforturilor pentru realizarea obiectivelor primului an al noului cincinal **(Toma Melinte)** 1

— Metalurgia românească în fața unor exigențe calitative sporite **(Neculai Agachi)** 3

— Criterii științifice la baza determinării și asigurării unui consum rațional **(Maria Poenaru)** 5

— Acțiuni hotărîte pentru transpunerea în viață a programului de aprovizionare a populației **(Gh. Teodorașcu)** 7

— Perfecționarea legislației economice. Cadru eficient pentru realizarea la termen a noilor obiective de investiții **(Gh. Ruscanu)** 9

— Reducerea cheltuielilor materiale, element esențial al creșterii eficienței economice **(Gh. Șică)** 11

— Din experiența unei cooperative agricole de producție. Activitățile industriale și de servicii — sursă de venituri suplimentare **(Ioan D. Matei, Ștefan Zaharia)** 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

— O viziune complexă asupra eficienței investițiilor **(dr. Nicolae Oprea)** 15

TEORII • IDEI

— Reflecții la sfîrșit și început de deceniu **(Maria D. Popescu)** 17

— Informația — o „materie primă" în sprijinul dezvoltării **(Daniel Dăianu)** 20

— Șantier editorial 1981 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Calendarul evenimentelor internaționale (II). România socialistă — militantă consecventă în slujba păcii și colaborării 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— Particularități ale evoluției economiei capitaliste **(N.S. Stănescu)** 27

— Prognoza O.C.D.E. pentru 1981. Menținerea recesiunii economice în țările capitaliste dezvoltate **(Em. Stancu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Cuprinsul „Revistei economice" pe anul 1980

IN THIS ISSUE

— The Romanian metallurgy faces higher quality requirements **(Neculai Agachi)** 3

— The improvement of the economic legislation — efficient framework for the scheduled investments **(Gh. Ruscanu)** 9

— Cutting down the material costs, an essential element of the economic efficiency growth **(Gh. Șică)** 11

— Reflection for the end and for the begining of a decade **(Maria D. Popescu)** 17

— Information — a raw material for development **(Daniel Dăianu)** 20

— Characteristics of the evolution of the capitalist economy **(N.S. Stănescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La métallurgie roumaine devant des exigences qualitatives accrues **(Neculai Agachi)** 3

— Le perfectionnement de la législation économique. Cadre efficient pour réaliser à temps les nouveaux investissements **(Gh. Ruscanu)** 9

— La diminution des dépenses matérielles — un élément essentiel de l'accroissement de l'efficience économique **(Gh. Șică)** 11

— Reflections à la fin et au commencement d'une décennie. **(Maria D. Popescu)** 17

— L'information — une matière première pour la développement **(Daniel Dăianu)** 20

— Particularités de l'évolution de l'économie capitaliste **(N.S. Stănescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынская металлургия перед повышенными качественными требованиями **(Некулай Агаки)** 3

— Совершенствование экономического законодательства, действенная предпосылка для реализации в срок новых объектов капиталовложения **(Г. Рускану)** 9

— Сокращение материальных затрат, существенный элемент роста экономической эффективности **(Г. Шикэ)** 11

— Размышления на рубеже двух десятилетий. **(Мария Д. Попеску)** 17

— Информация — настоящее сырьё для развития **(Даниел Дэяну)** 20

— Особенности эволюции капиталистической экономики **(Н.С. Стэнеску)** 27

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curier economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

O SUGESTIE PENTRU UN CADOU

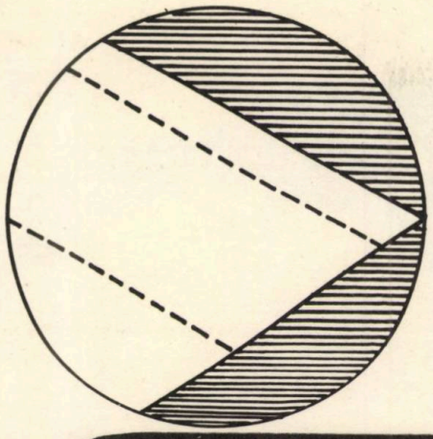

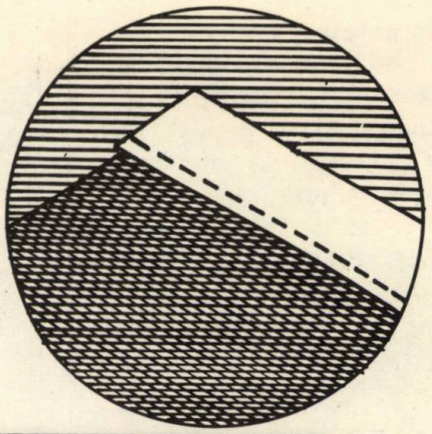

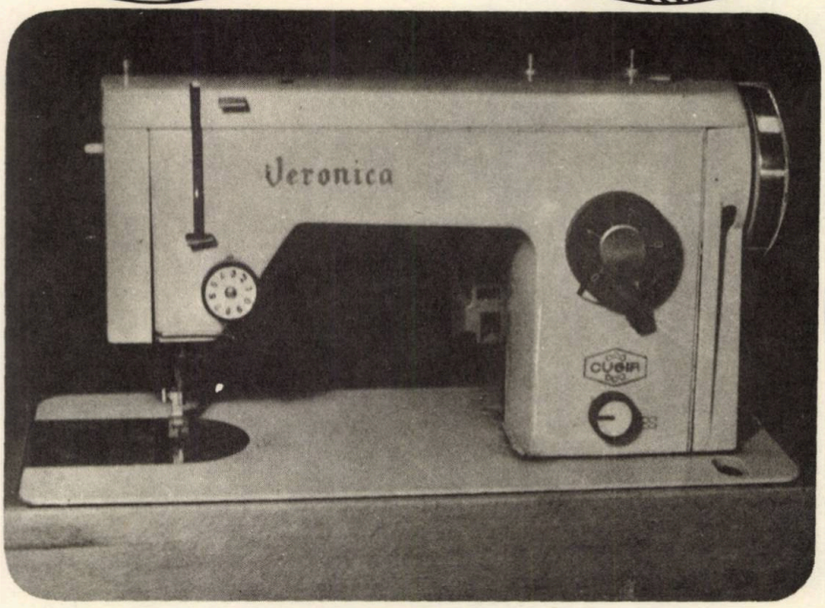

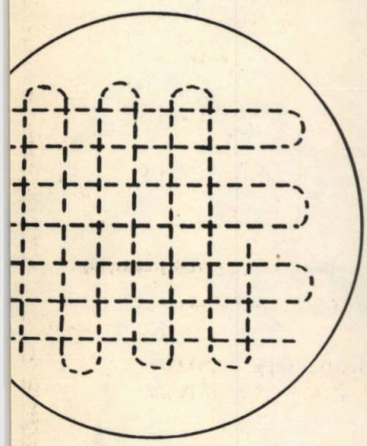

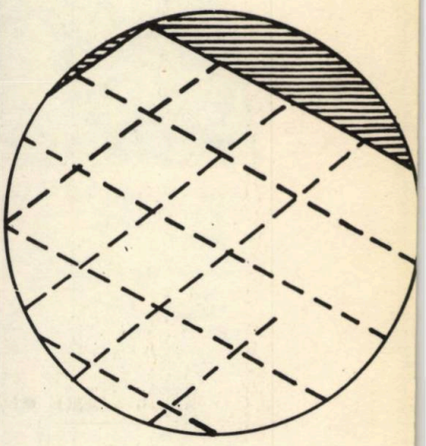

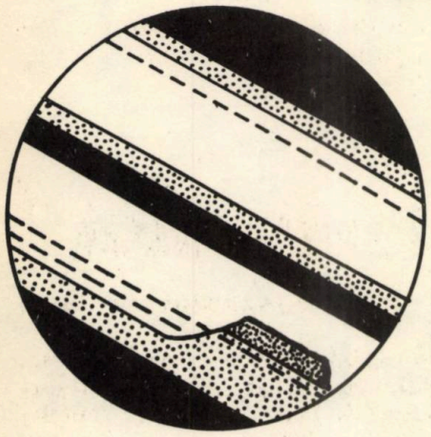

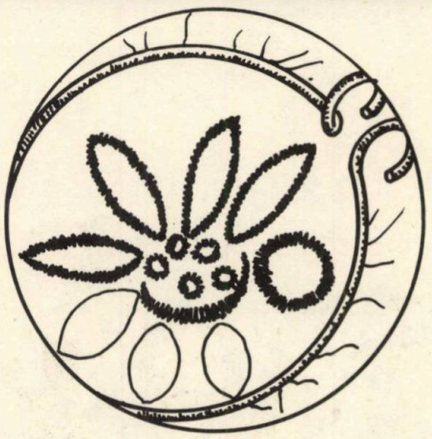

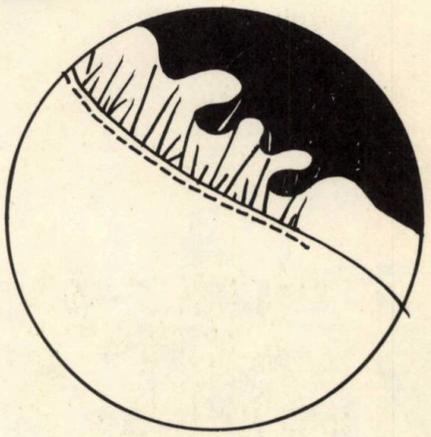

MAȘINA ELECTRICĂ DE CUSUT VERONICA
execută cele mai uzuale operațiuni :

- coasere dreaptă, tivire, rabatare (înnădirea materialelor), stopare, vătuire, brodare, încrețire ;
- tivirea și rabatarea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;
- are un preț accesibil — 2 155 lei ;
- se vinde și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei (20 la sută din preț) ;
- fiind tip valiză, mașina electrică de cusut VERONICA nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor ;
- are o formă frumoasă, modernă.

Cooperația de consum, prin unitățile sale, oferă o variată gamă de servicii în profilele de : comandă și reparații de îmbrăcăminte, încălțăminte, mobilă, reparații radio-TV și alte bunuri de folosință îndelungată, frizerie-coafură și altele.

Adresați-vă cu încredere unităților de prestări servicii ale cooperației de consum, care vă asigură servicii prompte și de bună calitate.

COOP

1981 JAN 6

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

OBIECTIV MAJOR AL CINCINALULUI 1981-1985

INTENSIFICAREA LATURILOR CALITATIVE ALE DEZVOLTARII

Numărul 2 ● Vineri 9 ianuarie 1981

„Am deplina convingere că anul 1981, cincinalul în care intrăm vor aduce poporului român noi și mari realizări în muncă și în viață, vor spori tezaurul avuției naționale, ridicînd pe o treaptă superioară nivelul de trai material și spiritual al întregii națiuni. Garanția mersului nostru neabătut înainte o constituie eroica noastră clasă muncitoare — care își îndeplinește cu cinste și succes misiunea istorică în construcția socialistă din România —, o constituie minunatul nostru popor, făuritor entuziast al noii orînduiri. Un factor hotărîtor îl reprezintă, de asemenea, afirmarea puternică a rolului conducător al partidului, întărirea unității sale, politica lui științifică, realistă, pe care o înfăptuiește neabătut, în strînsă unitate, întreaga noastră națiune socialistă".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Mesajul de Anul Nou, adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune)

D 646

SZOCIALISTA KÖNYVTÁRELLÁTÓ VÁLLALAT BUDAPEST 1983

AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII

TRĂSĂTURI CARACTERISTICE—CONCEPT—PRACTICĂ

Una din problemele a cărei cercetare şi elaborare teoretică a deschis un capitol nou în ştiinţa economică românească şi a cărei aplicare a marcat începutul unei etape noi în desfăşurarea procesului reproducţiei socialiste lărgite, în funcţionarea şi dezvoltarea complexului economico-naţional este, în mod neîndoielnic, **noul mecanism economico-financiar.**

Atît capitolul deschis în ştiinţă, cît şi etapa inaugurată sînt departe de a fi încheiate. **Sarcina majoră** a prezentului şi a viitorului constă, pe **plan gnoseologic,** în continuarea cercetării şi aprofundării noului mecanism economico-financiar şi în elaborarea modalităţilor de perfecţionare a lui, iar pe **plan practic** în aplicarea consecventă şi perfecţionarea în fapt a acestui mecanism, în concordanţă cu acţiunea legilor obiective, cu condiţiile în care ele acţionează şi se manifestă, cu nivelul de cunoaştere veridică a lor şi cu posibilităţile de folosire a acţiunii legilor obiective de către societate, în interesul societăţii. „În cincinalul 1981—1985 — se precizează în Directivele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român — se va pune un accent sporit pe creşterea eficienţei economice în toate ramurile economiei naţionale, pe perfecţionarea funcţionării noului mecanism economico-financiar, introdus şi generalizat în actualul cincinal, pe aprofundarea laturilor calitative ale întregii activităţi economico-sociale, utilizarea cu maximum de randament a resurselor societăţii" [1].

Unul din resorturile principale, unul din subsistemele importante ale mecanismului economico-financiar este **autogestiunea economico-financiară a unităţilor economice şi teritorial-administrative.** Autogestiunea economico-financiară este o realitate deosebit de **complexă.** Cunoaşterea veridică a ei presupune **descifrarea conceptului** prin dezvăluirea conţinutului social-economic şi a principalelor sale trăsături, elucidarea cauzelor obiective care generează autogestiunea, a formelor în care ea se realizează, a legăturilor reciproce dintre aceste forme, a pîrghiilor prin intermediul cărora funcţionează şi se realizează, precum şi a locului pe care îl ocupă şi a rolului pe care îl îndeplineşte în procesul de ansamblu al reproducţiei sociale, în mecanismul macroeconomic, în procesul creşterii şi dezvoltării complexului economic naţional.

CONŢINUTUL CONCEPTUAL ŞI MODUL DE ABORDARE A ÎNTREPRINDERII SOCIALISTE

Punctul metodologic şi logic de pornire în studierea autogestiunii economico-financiare îl constituie **întreprinderea socialistă,** deoarece obiectul cercetării este autogestiunea economico-financiară a acestui **subiect şi agent** al vieţii economice — întreprinderea. Primele întrebări care aşteaptă răspuns pentru a putea elucida problemele autogestiunii economico-financiare ale întreprinderilor pot fi formulate astfel : Ce este întreprinderea socialistă în general, cea de stat, în cazul nostru, în special ? Care sînt principalele lor trăsături ? În ce constă rolul lor şi care sînt principalele funcţii pe care le îndeplinesc ?

După ce aceste probleme sînt clarificate, se poate înainta şi extinde aria cercetării, prin studierea **modului** în care întreprinderile socialiste funcţionează, dezvăluind **mecanismul** prin care întreprinderile îşi îndeplinesc rolul, reproducîndu-se pe scară lărgită şi contribuind, astfel, la creşterea şi dezvoltarea complexului economic naţional şi la accentuarea vigurozităţii acestuia.

Ce este, deci, întreprinderea ? Autorii Dicţionarului de economie politică definesc întreprinderea ca fiind o „unitate de bază a economiei naţionale, în care se desfăşoară activitatea economico-socială. Întreprinderea reuneşte diferite laturi şi grupe de activităţi, constituind o unitate tehnico-productivă şi economică, organizatoric-administrativă şi socială, care îi conferă autonomie funcţională, un anumit loc în diviziunea socială a muncii şi un anumit mod de organizare a relaţiilor pe verticală şi pe orizontală în cadrul economiei naţionale" [2]. Autorii lucrării „Organizarea şi planificarea unităţilor industriale" apreciază că întreprinderea este un sistem socio-economic dinamic, complex, probabilistic, deschis, stabil, autoreglabil şi autoorganizabil [3]. M. Dumitrescu susţine că întreprinderea industrială „este o unitate economică autonomă, o verigă de bază a sistemului industriei naţionale, al cărei principal scop este de a fabrica produse sau a realiza servicii sau prestaţii care să răspundă unor nevoi ale pieţei interne şi externe" [4]. După părerea sa, „întreprinderea industrială socialistă este caracterizată prin **unitatea tehnico-productivă, organizatorică şi economică"** [5]. Philippe de Woot scrie că „întreprinderea este, prin excelenţă, un

Supliment la nr. 2 1981 Revista ECONOMICA

agent de creştere şi de progres ; vitalitatea sa şi dinamismul său determină prosperitatea generală ; creativitatea sa generează progresul tehnic şi toate promisiunile lui" [6]. După părerea altor autori, întreprinderea reprezintă „un organism financiar independent, care îşi propune să producă diferite bunuri şi servicii pentru piaţă" [7]. „În sensul său cel mai general, întreprinderea este — după opinia lui Thomas Suavet — o organizaţie care constituie o unitate economică destinată pentru producţia, schimbul sau circulaţia de bunuri sau de servicii" [8]. V. F. Klepicov scrie că „orice întreprindere contemporană reprezintă cooperaţia în muncă, întemeiată pe producţia maşinistă" [9], iar **întreprinderea socialistă** reprezintă „un colectiv de producţie al lucrătorilor liberi de exploatare, întemeiat pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie, care se caracterizează prin relaţii de colaborare tovărăşească şi ajutor reciproc în procesul dezvoltării şi perfecţionării planice a producţiei [10].

Definiţiile citate pun în lumină un şir de atribute esenţiale ale întreprinderii ; în concordanţă cu realitatea, ele evidenţiază că întreprinderea reprezintă un **subsistem economico-social, un microsistem economico-social elementar, o unitate de bază a economiei naţionale, tehnico-productivă şi economică, organizatoric-administrativă şi socială.**

Întrucît întreprinderea reprezintă o **realitate** deosebit de complexă, ea poate fi studiată şi, deci, şi definită din mai multe unghiuri de vedere. După părerea noastră, întreprinderea, indiferent de orînduirea socială în care există, poate şi trebuie să fie studiată cel puţin sub 3 aspecte, şi anume: a) ca mod de existenţă, funcţionare şi dezvoltare a forţelor productive ; b) ca întruchipare a unui anumit sistem (tip şi formă) de relaţii economico-sociale şi c) ca obiect al conducerii.

1. Într-adevăr, aşa cum atestă realitatea, întreprinderea reprezintă un **mod istoriceşte determinat de existenţă, funcţionare şi evoluţie a forţelor productive,** un complex de mijloace de muncă, obiecte ale muncii şi forţă de muncă, constituit pe baza diviziunii muncii. Funcţionarea sa normală, presupune existenţa unei concordanţe riguroase, cantitative şi calitative, între forţa de muncă şi mijloacele de producţie, precum şi un gen determinat de cooperare în muncă. De aceea, întreprinderea constituie un complex tehnologic, amplasat într-un anumit spaţiu teritorial, în cadrul căruia se desfăşoară raportul dintre om şi natură, mai concret, acţiunea omului asupra substanţei şi forţei naturii. Din acest punct de vedere, întreprinderea reprezintă **producătorul colectiv, o unitate, o verigă tehnico-productivă autonomă, un microsistem, un complex tehnologic autonom şi independent.** Autonomia şi independenţa tehnico-productivă a întreprinderii îşi găseşte expresia în şi este determinată de **specializarea** ei ca unitate dialectică a mijloacelor de muncă, obiectelor muncii şi forţei de muncă de un anumit gen, profil şi calificare şi a activităţii concrete desfăşurate.

2. Întreprinderea este, în acelaşi timp, **o unitate economică, un microsistem de relaţii economice.** Ştiinţa a demonstrat demult că principala forţă productivă a societăţii — producătorii bunurilor materiale — pot acţiona asupra naturii şi forţelor ei numai dacă se unesc cu mijloacele de producţie şi numai dacă **cooperează** unii cu alţii într-un anumit fel şi fac între ei **schimb de activităţi.** „În producţie — scria Karl Marx — oamenii vin în contact nu numai cu natura. Pentru a produce, ei intră în legătură şi relaţii între ei şi numai în cadrul acestor legături şi relaţii sociale are loc contactul lor cu natura, are loc producţia" [11]. Aceste relaţii economice se stabilesc între oameni în timpul acţiunii lor asupra naturii, în procesul de producţie, ale cărui sediu şi cadru de desfăşurare îl constituie, înainte de toate, întreprinderea, deoarece aici, în cadrul ei, ore loc unirea forţei de muncă cu mijloacele de producţie. Aşa cum a demonstrat Karl Marx, „oricare ar fi formele sociale ale producţiei, muncitorii şi mijloacele de producţie rămîn întotdeauna factorii ei. Dar **separaţi** unii de alţii, atît muncitorii, cît şi mijloacele de producţie, sînt numai în **mod potenţial** factorii producţiei. Pentru ca, în general, producţia să aibă loc, aceşti factori **trebuie uniţi. Modul deosebit** în care se produce **această unire distinge** diferitele **epoci economice ale structurii societăţii"** [12].

Punctul de plecare al producţiei capitaliste este **separarea** muncitorilor de mijloacele de producţie, care sînt concentrate în mîna capitalistului. **Unirea** forţei de muncă cu mijloacele de producţie în **întreprinderea capitalistă** are loc prin — **vînzarea-cumpărarea forţei de muncă,** devenită în mod obiectiv marfă. Aici mijloacele de producţie şi forţa de muncă sînt forme de existenţă ale valorii — capital avansate — capital constant şi capital variabil. Mijloacele de muncă sînt capital, pentru că servesc la **exploatarea** forţei de muncă, aceasta din urmă fiind marfă în mîna vînzătorilor, devine capital în mîna cumpărătorului. Produsul muncii aparţine nu producătorului nemijlocit, ci proprietarului mijloacelor de producţie — capitalistului şi forma sa social-economică de existenţă este **capitalul-marfă,** care conţine, pe lîngă valoarea mijloacelor de producţie consumate, şi valoarea creată în timpul de muncă necesar, şi **plusvaloarea** creată în timpul de supramuncă. În întreprinderea capitalistă relaţiile dintre capitalist şi muncitorul salariat sînt relaţii de dominaţie, supunere şi exploatare.

Spre deosebire de aceasta, **întreprinderea socialistă** concentrează mijloace de producţie ce reprezintă proprietatea socialistă a întregului popor sau proprietatea cooperatistă. Aşa cum atestă realitatea, socialismul a socializat cea mai mare parte a producţiei, mijloacelor de producţie şi a muncii la scara întregii societăţi. Ca urmare, **societatea** privită în ansamblul său, a devenit **subiect** şi **agent** nemijlocit al vieţii economico-sociale. Explicaţia se află în faptul că societatea este **proprietarul** principalei mase a mijloacelor de producţie, a celei mai mari părţi din avuţia socială. Aici producţia socială, reproducţia socialistă este subordonată **scopului** nemijlocit şi fundamental al satisfacerii cît mai depline a trebuinţelor materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii, dezvoltării şi afirmării multilaterale a fiecăruia dintre ei. Acesta este şi **interesul economic fundamental** al tuturor membrilor societăţii şi al societăţii, în ansamblul ei. Caracterul **naţional-societal** al proprietăţii întregului popor şi al socializării producţiei generează necesitatea obiectivă a **conducerii de către societatea, a autoconducerii** întregii economii naţionale, a vieţii economico-sociale.

Forţele naţionale productive ale societăţii constituie **obiectul** proprietăţii întregului popor. În funcţionarea lor, ele se **autonomizează,** însă, în virtutea diviziunii sociale a muncii, a caracterului şi nivelului lor de dezvoltare. Aceasta înseamnă că proprietatea socialistă a întregului popor se autonomizează şi ea în procesul de valorificare, de reproducţie socialistă lărgită. În mişcarea lor economică, mijloacele de producţie îmbracă forma fondurilor întreprinderilor, care, în funcţie de fiecare stadiu al mişcării, îmbracă succesiv, în general, forma bănească a fondurilor productive (fixe şi circulante) şi forma marfă. Unirea forţei de muncă şi a mijloacelor de producţie are loc în cadrul întreprinderii, dar nu prin cumpărarea-vînzarea forţei de muncă. Aceasta a încetat să mai fie marfă ; cea mai mare parte a avuţiei naţionale constituie, aşa cum am mai spus, **bunul comun al întregului popor,** fiecare membru al societăţii este coproprietarul acestor bunuri ; membrii societăţii sînt, în acelaşi timp, **producători asociaţi,** uniţi în întreprinderile economice de producţie. Unirea lor cu mijloacele de producţie şi includerea fiecărui om al muncii în colectivul de producţie se realizează **în mod planificat, pe baza recompensării echivalente după muncă** (retribuirea după muncă).

Inprocesul de reproducţie oamenii intră unii cu alţii într-o multitudine de relaţii economice în toate momentele acestuia. De aceea, întreprinderea socialistă constituie o formă istoriceşte determinată de cooperare în muncă, un **colectiv socialist de producţie,** alcătuit din oameni liberi de exploatare, un subsistem de relaţii economice şi nu numai „o colectivitate de oameni", „o grupă de oameni", care lucrează cu regularitate în comun, în anumite locuri şi un anumit interval de timp, aşa cum se încearcă uneori definirea întreprinderii, cu intenţia de a nu dezvălui con-

ținutul său social-economic și legitățile care îi guvernează evoluția. Tocmai acest adevăr îl avea în vedere Karl Marx atunci cînd scria că „fabrica modernă, care se bazează pe folosirea mașinilor, **este un raport social de producție, o categorie economică**“ [13].

3. Reprezentînd un mod determinat de existență și funcționare a forțelor productive și un subsistem de relații economice istoricește determinate, întreprinderea încorporează în sine și legăturile organice dintre forțele productive și relațiile economice și, ca **unitate dialectică** a lor, ea constituie **o unitate socială de producție de bază, veriga primară** a complexului economic național, **celula** organismului economico-social. Întreprinderea socialistă de producție reprezintă o asemenea **unitate, verigă și celulă** deoarece ea realizează și în cadrul ei se realizează **unirea reală** a forței de muncă cu mijloacele de producție ; ea constituie unitatea care creează cea mai mare parte a produselor, în cadrul ei se desfășoară producția propriu-zisă ; aici are loc și prima repartizare a valorii și a produsului creat ; aici se formează cea mai mare parte a veniturilor primare. Tot în cadrul întreprinderilor se realizează prima comensurare a eforturilor și efectelor, a cheltuielilor și rezultatelor. Vitalitatea întreprinderilor, în ansamblul lor, determină vitalitatea întregii economii naționale, a organismului economico-social.

4. Relațiile sociale ce se statornicesc în cadrul întreprinderii nu sînt numai relații economice, deși acestea sînt hotărîtoare și determinante, ci și relații politice, juridice, ideologice, culturale, sociale în general. De aceea, întreprinderea constituie, după părerea noastră, o **unitate socială** în sensul larg al termenului, **un sistem de relații sociale, o verigă a întregii formațiuni economico-sociale.** Colectivul oricărei întreprinderi socialiste este, în același timp, un colectiv de muncă, un colectiv de producție și un **colectiv economico-social.**

5. Reprezentînd un mod istoricește determinat de existență, funcționare și dezvoltare a forțelor productive, deci, o unitate tehnico-productivă, o unitate economică și o unitate de producție, întreprinderea socialistă se caracterizează printr-o anumită **autonomie și independență tehnico-productivă și economică.** Așa cum s-a mai menționat, **independența tehnico-productivă** își găsește expresia în **specializarea** întreprinderilor în realizarea anumitor valori de întrebuințare, prestarea anumitor servicii productive sau executarea anumitor lucrări, deci întreprinderile sînt **verigi ale diviziunii sociale a muncii.** Această autonomie tehnico-productivă reprezintă **premisa materială a autonomiei și independenței lor economice,** care are, desigur, atribute distincte în sectorul socialist de stat și în cel cooperatist

După cum se cunoaște, întreprinderile socialiste de stat administrează și valorifică părți din avuția întregului popor. Proprietatea întregului popor, avuția națională nu există, nu funcționează și nu se realizează din punct de vedere economic ca un singur bloc nediferențiat, într-o singură întreprindere națională. În procesul mișcării, al reproducției sale lărgite, **ea se autonomizează** și intră în circuitul economic sub forma **patrimoniului** întreprinderilor socialiste, al centralelor și al altor unități asimilate lor. Întreprinderea socialistă de stat constituie o parte a proprietății întregului popor, aparține întregului popor. Relațiile de proprietate se manifestă, însă, concret, prin **formele sociale** de posesiune, folosire și dispoziție. Mijloacele de producție bun al întregului popor se află în **posesiunea și folosirea** întreprinderilor socialiste. Relațiile economice de posesiune și de folosință constituie, după părerea noastră, **conținutul principal al autonomiei și independenței economice a întreprinderii** și care conferă întreprinderii calitatea **de subsistem socio-economic autoreglabil, autoorganizabil și autocondus.** Autonomia și independența economică a întreprinderii nu au, însă, un caracter absolut, ci numai **relativ.** Specificul autonomiei și independenței economice a întreprinderii socialiste de stat își găsește expresia în următoarele :

a. autonomizarea întreprinderilor are loc în cadrul proprietății întregului popor și în condițiile **menținerii și consolidării unității** întregii economii naționale ;

b. întreprinderile socialiste de stat sînt autonome nu față de societate, în ansamblul ei, față de economia națională, **ci numai unele față de altele ;**

c. autonomia economică are loc pe temeiul accentuării interdependențelor izvorîte din adîncirea specializării și cooperării, a concentrării și combinării producției materiale.

ROLUL ȘI FUNCȚIILE ÎNTREPRINDERII SOCIALISTE

Întreprinderea socialistă, ca unitate de bază a economiei naționale, „are **rolul** de a gospodări cu maximum de eficiență mijloacele materiale și bănești, asigurînd îndeplinirea ritmică și integrală a sarcinilor stabilite prin plan, realizarea unor produse de calitate superioară, în condiții de eficiență economică sporită“ [14]. Realizarea acestui rol are loc prin îndeplinirea de către fiecare întreprindere a unui **șir de funcții.** Problema funcțiilor pe care le îndeplinește o întreprindere continuă să suscite atenția cercetătorilor, specialiștii susținînd puncte de vedere diferite. De o recunoaștere mai largă se bucură punctul de vedere care susține că întreprinderea îndeplinește următoarele funcții : 1. funcția de cercetare-dezvoltare ; 2. funcția de producție; 3. funcția comercială ; 4. funcția financiar-contabilă ; 5. funcția de personal.

Funcția de cercetare-dezvoltare. În condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, procesul de producție devine într-o măsură tot mai mare un proces de aplicare tehnologică a științei. Știința se află și la baza conducerii și organizării activității întreprinderii. Ca urmare, cercetarea științifică a devenit un factor **endogen** al producției, o funcție a producției materiale. Cu ajutorul științei, se asigură studierea trebuințelor societății, a cererii de diferite produse, se planifică, pe termen scurt, mediu și lung, activitatea și evoluția întreprinderii. Aceasta impune cu necesitate ca fiecare întreprindere să studieze permanent tendințele principale ale evoluției tehnicii și tehnologiei în ramura din care face parte, cerințele și exigențele pieței Cercetarea științifică trebuie să devanseze producția propriu-zisă. În felul acesta, cercetarea științifică **apare** ca un moment, ca o fază a procesului de reproducție socialistă lărgită, atît la macroscară, la scara ramurii și a economiei naționale, cît și la microscară, la nivelul întreprinderii socialiste, al centralei și al celorlalte unități economice esimilate lor. Proiectul Programului-directivă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 pornește de la „necesitatea ca cercetarea **să devanseze cu cel puțin 5 ani** activitatea economică, oferind soluții noi pentru diferite domenii de activitate cu cîțiva ani înainte“ [15].

Funcția de producție. Așa cum am mai spus, **o întreprindere** care produce valori materiale de întrebuințare reprezintă o unitate tehnico-productivă, economică **și de producție.** De aceea, conținutul principal al acestei funcții îl constituie **producția propriu-zisă.** Această funcție cuprinde, înainte de toate, următoarele atribuții : programarea și lansarea în producție, transformarea obiectelor muncii în produse finite, întreținerea și repararea instalațiilor, mașinilor și clădirilor, modernizarea utilajelor, exploatarea rațională a instalațiilor și agregatelor energetice, transportul și manipularea materiei prime, semifabricatelor, produselor pe parcursul procesului de fabricație, asigurarea condițiilor pentru securitatea și igiena muncii, recuperarea materiilor și materialelor și a energiei, crearea condițiilor pentru refolosirea lor, precum și pentru folosirea deșeurilor etc. Prin urmare, **funcția de producție** cuprinde totalitatea actelor în care se exprimă acțiunea transformatoare a omului asupra substanței și forțelor naturii, totalitatea actelor de confecționare a valorilor materiale de întrebuințare și efectuare a serviciilor, procesul complex de transformare a obiectelor muncii, cu ajutorul mijloacelor de muncă, în bunuri materiale necesare.

În condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, procesul de producție devine într-o măsură tot mai mare un proces **de aplicare tehnologică a științei,** un proces științific, funcția de producție se împletește tot mai organic cu

funcția de cercetare-dezvoltare. În fapt, noi credem că aplicarea rezultatelor cercetării în producția materială constituie un moment intern al funcției de producție.

Funcția comercială. Așa cum atestă realitatea, stadiul socialist de dezvoltare a formațiunii economico-sociale comuniste se caracterizează prin existența producției de mărfuri și a banilor, prin acțiunea legii valorii și a celorlalte legi care guvernează producția și circulația socialistă de mărfuri și prin funcționarea pîrghiilor valorice. Ca urmare, fondurile întreprinderii socialiste de producție îmbracă, în mișcarea lor, forma de bani-marfă. De aceea, întreprinderea, ca verigă celulară a complexului economic-național socialist, a organismului economic național, trebuie, în mod obiectiv necesar, să îndeplinească o **funcție comercială. Conținutul principal** al acestei funcții își găsește expresia în **actele de aprovizionare tehnico-materială** a întreprinderii și de **desfacere** (de realizare valorică) a produselor confecționate sau a serviciilor ce dau conținut activității unității respective. Aceasta înseamnă că factorii, organele autoconducerii întreprinderilor au datoria firească să se ocupe de și să asigure aprovizionarea tehnico-materială, să stabilească din timp necesarul de mașini, utilaje și piese de schimb, materii prime și materiale, combustibil și energie necesare îndeplinirii ritmice a prevederilor de plan, să încheie contractele de aprovizionare a întreprinderii în perioada optimă și să facă toate demersurile pentru asigurarea mărfurilor importate din străinătate, să preîntîmpine formarea de stocuri supranormative, care sustrag valorile materiale din circuitul economic și împiedică sau încetinesc valorificarea lor în interesul societății și al unităților respective, să efectueze recepția și să asigure transportul și depozitarea tuturor mijloacelor de producție și a produselor. Prin aprovizionarea tehnico-materială fondurile întreprinderii parcurg, de fapt, **primul stadiu al circuitului lor,** în care se transformă în fonduri productive, pentru a efectua cel de-al doilea stadiu — stadiul producției — unde îmbracă forma fondurilor fixe și circulante.

Produsele create de întreprinderi sînt destinate, în totalitate sau în majoritatea lor covîrșitoare, pieței interne sau externe. De aceea, funcția comercială a întreprinderii cuprinde și **desfacerea, comercializarea** mărfurilor produse. În acest scop, întreprinderile trebuie să participe tot mai mult și eficient la prospectarea pieței interne și internaționale, să încheie contractele pentru desfacerea mărfurilor, asigurîndu-se întreg portofoliul de comenzi necesare, să asigure reclama și prezentarea mărfurilor proprii și livrarea la timp a tuturor mărfurilor.

Subliniind **importanța** funcției comerciale, Henri Fayol susținea, la timpul său, că a ști să cumperi și să vinzi este tot atît de important ca și a ști să fabrici bine. Prin aceasta cunoscutul specialist în materie de conducere, administrare a unităților punea în lumină importanța științei și artei funcției comerciale. Socialismul **dă dimensiuni calitative noi** funcțiilor întreprinderilor și, nu în ultimă instanță, funcției lor comerciale. Pentru ilustrare, menționăm că accentuarea afirmării revoluției științifice și tehnice, accelerarea ritmului de creștere cantitativă și de schimbare calitativă și structurală a trebuințelor membrilor societății, subordonarea producției sociale scopului fundamental al satisfacerii cît mai depline a trebuințelor materiale și spirituale ale membrilor societății, aplicarea noului mecanism economic, ridicarea nivelului calitativ al planificării producției și circulației de mărfuri au determinat și determină cu necesitate obiectivă creșterea rolului funcției comerciale a întreprinderii. Prin natura sa, socialismul exclude „producția de dragul producției". Aici, cunoașterea cît mai temeinică a trebuințelor membrilor societății, a volumului și structurii cererii pieței reprezintă **punctul de plecare** în organizarea și desfășurarea producției și circulației de mărfuri. De aceea, funcția comercială este organic și indestructibil legată de funcția de producție.

Funcția financiar-contabilă. Conducerea și organizarea științifică a producției materiale impune cu necesitate obiectivă creșterea **rolului evidenței științifice riguros exacte** a mișcării fondurilor cu care este înzestrată întreprinderea și a activității pe care aceasta o desfășoară. Evidența se realizează atît în formă natural-materială, cît și în formă bănească, deoarece, așa cum se știe, în condițiile în care produsul muncii îmbracă forma bănească, activitatea economică se concentrează în expresie financiară, bănească. Mai mult decît atît, fiecare întreprindere trebuie să-și organizeze astfel activitatea încît aceasta să fie **rentabilă,** iar întreprinderea **să se poată autofinanța.** „Concepția după care una din laturile superiorității economiei socialiste ar fi faptul că aceasta își poate permite să finanțeze timp îndelungat producții nerentabile contravine în mod flagrant cerințelor dezvoltării noii orînduiri, este expresia unei viziuni economice rudimentare. Încălcarea principiilor rentabilității nu poate să nu se răsfrîngă, mai devreme sau mai tîrziu, în mod negativ asupra eficienței economiei naționale în ansamblu, asupra dezvoltării generale a societății. **În orînduirea socialistă rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăți. Orice activitate economică trebuie să corespundă unor cerințe concrete ale societății, să răspundă unor nevoi reale ale vieții materiale și spirituale a oamenilor, asigurînd, în același timp, creșterea continuă a avuției naționale, sporirea venitului național**" [16].

Criteriul suprem care trebuie să primeze în activitatea economică este orientarea acestei activități în concordanță cu acțiunea legii economice fundamentale a socialismului, gospodărirea rațională a resurselor economiei naționale, asigurarea ca toate fondurile materiale și bănești să contribuie la dezvoltarea și înflorirea continuă a societății.

De aceea, în condițiile aplicării noului mecanism economic, ale autogestiunii economico-financiare a unităților economice, fiecare întreprindere și unitate economică își întocmește bugetul propriu de venituri și cheltuieli, pornind de la necesitatea asigurării din propria activitate atît a mijloacelor financiare necesare, cît și a creșterii rentabilității. Aici este locul să adăugăm că în concepția partidului nostru bugetul nu trebuie să fie conceput doar ca o simplă reflectare financiară a prevederilor planului, ci să constituie o oglindă elocventă a tuturor fenomenelor și proceselor ce se produc în economie, cu toate implicațiile lor.

Conținutul principal al funcției financiar-contabile își găsește expresia în următoarele atribuții ale întreprinderii: elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli și asigurarea tuturor condițiilor pentru îndeplinirea lui ; efectuarea la termen și în cuantumul stabilit a vărsămintelor cuvenite la bugetul statului sau organelor ierarhic superioare ; elaborarea propunerilor pentru proiectul planului de credit și de casă, solicitarea creditelor pentru nevoi suplimentare ; urmărirea și asigurarea folosirii eficiente a fondurilor de producție, a acumulărilor bănești, practic, a tuturor pîrghiilor financiare ; conducerea unei evidențe riguroase a întregului patrimoniu și a activității desfășurate, întocmirea bilanțului contabil ; organizarea judicioasă și exercitarea controlului financiar preventiv și a controlului gestionar de fond asupra modului și nivelului gospodăririi mijloacelor materiale și bănești ; stabilirea, cu acordul beneficiarilor, a prețurilor și tarifelor la mărfurile și serviciile ce intră în competența întreprinderii ; stabilirea normativelor mijloacelor circulante etc.

Prin natura sa, funcția financiar-contabilă este strîns legată de celelalte funcții ale întreprinderii și se împletește organic cu ele. Ea, însă, întregește activitatea întreprinderii și evidențiază, înainte de toate și în modul cel mai pregnant, **latura economico-socială, conținutul economic, forma economico-socială și nivelul valorificării** de către fiecare întreprindere a fondurilor și mijloacelor încredințate de societate. Explicația acestei situații se află, după părerea noastră, în adevărul că tehnica n-a existat, nu s-a dezvoltat și n-a funcționat niciodată **în sine,** ci numai în cadrul anumitor relații economico-sociale istoricește determinate. Modul de realizare și valorificare a tehnicii și tehnologiei este economico-social.

Funcția de personal. Principala forță productivă a societății a fost, este și va fi forța de muncă, înțeleasă ca „to-

talitate a aptitudinilor fizice și intelectuale pe care le posedă organismul, personalitatea vie a omului și pe care omul le pune în funcțiune atunci cînd produce valori de întrebuințare de un fel oarecare" [17]. Aceasta înseamnă că una din problemele cardinale ale oricărei întreprinderi, ale oricărei unități economice o constituie **personalul muncitor**, că una din funcțiile principale ale întreprinderii este **funcția de personal**. Funcția de personal sau administrarea personalului este înțeleasă de Thomas G. Spates ca fiind „organizarea și tratarea salariaților astfel încît aceștia să-și utilizeze la maximum capacitățile individuale în procesul muncii, să obțină, pe această cale, satisfacția de a li se recunoaște realizările personale și de a promova, oferind în schimb servicii maxime întreprinderii din care fac parte" [18].

Howard M. Dirks susține că „administrarea personalului" „cuprinde toate aspectele interdependențelor dintre conducători și salariați" și consideră că această funcție a întreprinderii este „legată de dezvoltarea și utilizarea resurselor de muncă ale activității economice într-o măsură optimă pentru atingerea obiectivelor organizației economice" [19].

La rîndul său, M. Dumitrescu scrie că **„funcția de personal** concentrează problemele privind asigurarea cantitativă și calitativă a forței de muncă necesară realizării sarcinilor întreprinderii, recrutarea, selecționarea, pregătirea, perfecționarea și salarizarea stimulativă a lucrătorilor din întreprindere. În cadrul acestei funcții își găsesc locul și problemele de ordin social și de medicină a muncii, problemele care privesc raporturile dintre salariați și personalul de conducere, dintre reprezentanții salariaților și conducere etc." [20].

Definind conținutul acestei funcții, Ioan Bratu scrie că **„funcția de personal reunește toate problemele principale referitoare la forța de muncă, ce intră în competența unităților industriale"** [21].

Într-adevăr, prin natura sa, **funcția de personal** constă și trebuie să constea în **soluționarea** operativă a **tuturor** problemelor principale care privesc forța de muncă din unitatea economică respectivă. După părerea noastră, ea cuprinde, înainte de toate :

1. planificarea și asigurarea forței de muncă necesară realizării tuturor obiectivelor și sarcinilor economice ;

2. planificarea și organizarea pregătirii și perfecționării pregătirii personalului, inclusiv asigurarea bazei materiale necesară acestei acțiuni ;

3. selecționarea și promovarea cadrelor, în concordanță cu politica de cadre și în limita competențelor stabilite de legislația în vigoare ;

4. utilizarea eficientă a întregului personal al întreprinderii, organizarea rațională a muncii ;

5. aplicare principiilor generale privind retribuirea muncii și perfecționarea formelor de stimulare materială și morală a oamenilor muncii ;

6. asigurarea rezolvării problemelor sociale ale personalului ;

7. dezvoltarea unui climat de colaborare tovărășească și ajutor reciproc, de stimulare a inițiativei creatoare a tuturor oamenilor muncii ;

8. menținerea și dezvoltarea solidarității dintre toți oamenii muncii, a devotamentului lor față de muncă și a atașamentului față de colectivul din care fac parte.

Unitatea și interacțiunea funcțiilor întreprinderii. Așa cum se cunoaște, întreprinderea, în calitatea sa de unitate celulară a organismului social-economic, reprezintă un **tot unitar, un subsistem** al sistemului economic-social. Funcțiile ei nu reprezintă nimic altceva decît modul concret în care ea își îndeplinește **rolul** ce îi revine în cadrul acestui organism. **Multitudinea** funcțiilor este expresia nemijlocită a **complexității și multilateralității rolului ei.** De aceea, funcțiile întreprinderii sînt **organic** legate una de alta ; ele constituie o **unitate dialectică.** Spunînd aceasta avem în vedere, înainte de toate, următoarele adevăruri :

a. pentru a-și realiza **rolul** ce îi revine în cadrul complexului economic național și în procesul unic al reproducției socialiste, întreprinderea trebuie — aceasta este o necesitate obiectivă — să îndeplinească, să exercite **toate** funcțiile menționate la un nivel calitativ tot mai ridicat ;

b. în esență, funcțiile întreprinderii, în totalitatea lor, sînt subordonate aceluiași **scop fundamental** — producția de bunuri materiale și spirituale sau prestarea de servicii, în vederea satisfacerii cît mai depline a trebuințelor mereu crescînde ale membrilor societății ;

c. funcțiile întreprinderii **se presupun și se completează** reciproc ; pentru exemplificare, menționăm că îndeplinirea funcției de producție sau de cercetare-dezvoltare, ori a celei comerciale sau financiar-contabile este de neconceput fără funcția de personal și invers : într-o întreprindere productivă funcția de personal rămîne fără conținut concret dacă este ruptă de celelalte funcții ale întreprinderii ;

d. ele **se influențează reciproc** ; nivelul calitativ de exercitare a unei funcții influențează, într-o măsură sau alta și pe celelalte ; carențele ce se pot manifesta în exercitarea funcției de cercetare dezvoltare, de personal sau în exercitarea celorlalte funcții nu pot să nu influențeze în același sens funcția de producție ;

e. într-o anumită măsură și în anumite momente **ale** exercitării lor, funcțiile întreprinderii **se suprapun, se contopesc.**

Constituind o unitate dialectică, funcțiile întreprinderii își păstrează „diferentia specifica", atributele proprii fiecăreia dintre ele. În cadrul acestei „diferentia specifica" elementele cele mai elocvente și, deci, și edificatoare sînt **obiectivele nemijlocite** urmărite de către fiecare dintre ele și **atribuțiile** în care, practic, ele se concretizează.

Aici este locul să adăugăm că **elementul determinant, funcția hotărîtoare** a unei întreprinderi productive este **funcția de producție.** Ea reprezintă elementul definitoriu nr. 1 al oricărei întreprinderi productive și determină conținutul concret al celorlalte funcții. Nu este mai puțin adevărat că, la rîndul lor, celelalte funcții influențează funcția de producție — ritmicitatea exercitării, nivelul calitativ al efectuării, eficiența ei etc.

Caracteristici ale întreprinderii contemporane. Întreprinderea nu reprezintă o realitate statică, ci una dinamică. Odată cu dezvoltarea forțelor productive și a relațiilor economice, s-au produs modificări importante în structura organizatorică, funcțiile, relațiile ce se stabilesc în interiorul întreprinderii, între întreprinderi, între întreprindere și ramură, ca și între întreprinderi și economia națională. Importante modificări s-au petrecut în dimensiunile activitățile întreprinderilor.

Așa cum se cunoaște, **tipul tradițional** al întreprinderii îl constituie unitatea economică productivă **uniuzinală** (o singură uzină sau o singură fabrică) ; în cadrul uzinei, al fabricii, care se identifica cu întreprinderea productivă, se organiza atît producția principală, cît și cea secundară. **Tipul contemporan de întreprindere** se deosebește tot mai mult de tipul tradițional. În numeroase cazuri întreprinderea nu mai constă **dintr-o singură unitate,** ci cuprinde mai multe fabrici, uzine.

Sub influența revoluției științifice și tehnice, a concentrării și centralizării fondurilor de producție și a producției și a adîncirii diviziunii muncii sociale, a crescut considerabil volumul activității întreprinderilor. Datele statistice arată că în anul 1978 întreprinderile industriale cu peste 2.000 de muncitori reprezentau 24,9 la sută din numărul total al întreprinderilor industriale din țara noastră, dar concentrau 63.7 la sută din numărul total al muncitorilor și au livrat 64,3 la sută din producția globală industrială [22]. 82 din cele 93 de întreprinderi industriale în care lucrau, în același an 1978, peste 5 000 de muncitori dispuneau de fonduri fixe de peste 500 milioane lei fiecare [23].

Concomitent, a avut loc un proces de adîncire a diviziunii muncii sociale, de diversificare a producției materiale și de accentuare a gradului de socializare, atît în conținut, cît și în formă, a producției și a muncii. Unul din elementele cele mai caracteristice ale întreprinderii contemporane îl constituie **accentuarea unirii producției și activității de conducere cu știința.** În prezent, întreprinderile constituie

la dispoziția lor și utilizează **fondul pentru cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic** [24].

Întreprinderile de stat elaborează, împreună cu institutele de cercetare și proiectare de profil, **planuri proprii, cincinale și anuale, de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducere a progresului tehnic** și asigură devansul necesar pentru realizarea acestor lucrări, elaborează studii, documentații, proiecte și efectuează cercetări pentru realizarea de produse noi, modernizarea utilajelor și instalațiilor, reutilări, extinderi de capacități de producție, perfecționarea proceselor de producție, introducerea de metode și procedee tehnologice noi, ridicarea gradului de prelucrare și valorificare a materiilor prime. Întreprinderile organizează activitatea de cercetare uzinală și introducere a progresului tehnic și colaborează cu unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică, precum și cu institutele de învățămînt superior pentru realizarea obiectivelor de cercetare înscrise în plan. Ele organizează și asigură desfășurarea activității de invenții și inovații, înregistrarea și protecția soluțiilor tehnice brevetabile realizate în cadrul unității și iau măsuri pentru experimentarea și aplicarea acestora [25]. Aceasta înseamnă că știința a devenit un factor **endogen** al producției la nivelul întreprinderii, al procesului de producție propriu-zis, unde **ciclul** activității întreprinderii **s-a extins ca arie și îmbogățit substanțial în conținut,** cuprinzînd următoarele momente mai importante : cercetarea științifică — proiectarea — tehnica — producția (procesul tehnologic de producție) — produsul. În această privință, este elocvent faptul că în primii ani ai cincinalului 1976—1980, pe baza cercetării științifice și tehnologice proprii, au fost asimilate circa 5 000 de mașini, utilaje și instalații noi și reproiectate, precum și peste 3 300 noi materiale și bunuri de consum ; concomitent, au fost introduse circa 3 900 tehnologii moderne. Produsele noi și reproiectate introduse în fabricație în anii actualului cincinal reprezintă în acest an — 1980 — circa 44 la sută din valoarea producției industriale. La nivelul întregului cincinal 1976—1980 cercetarea științifică națională a asigurat aproximativ 90 la sută din materialele noi puse în fabricație și peste 90 la sută din tehnologiile noi [26].

În viitor, în concordanță cu orientările Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, aprobat de cel de al XII-lea Congres al partidului, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică vor contribui într-o măsură mai substanțială la restructurarea industriei, prin dezvoltarea mai accelerată a ramurilor care creează produse cu valoare economică ridicată, cu consumuri materiale și energetice reduse, la generalizarea mecanizării complexe și automatizării, în scopul sporirii mai rapide a productivității muncii, al funcționării și folosirii optime a utilajelor și instalațiilor, al valorificării cît mai înalte a patrimoniului fiecărei întreprinderi, în interesul fundamental al societății socialiste și tuturor membrilor săi. Aceasta impune cu necesitate sporirea rolului întreprinderii în dezvoltarea și promovarea cercetării științifice, amplificarea cooperării întreprinderilor cu institutele de cercetare și inginerie tehnologică la toate lucrările de dezvoltare și pregătire a fabricației noilor produse și tehnologii, stimularea mai puternică a creației științifice a colectivelor de ingineri, tehnicieni, muncitori care lucrează nemijlocit în producția materială.

Accentuarea diviziunii sociale a muncii, a diversificării producției a extins **cîmpul** și a amplificat relațiile de **cooperare** ale întreprinderilor.

Toate acestea au determinat adoptarea unui șir de măsuri pentru **perfecționarea structurii organizatorice și funcționale** a întreprinderilor și unităților lor, precum și pentru **perfecționarea conducerii întregii activități economico-sociale,** în cadrul cărora un loc central îl ocupă **aplicarea noului mecanism economic,** trecerea **la autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților economice.**

Dimensiuni noi ale concentrării și centralizării producției în unități economice. Edificarea și progresul socialismului atestă, cu puterea de convingere proprie faptelor reale, că, odată cu dezvoltarea forțelor productive, se extinde scara fiecărui proces de producție individual, se măresc dimensiunile întreprinderilor, crește volumul minim al fondurilor necesare începerii unei noi activități economice, se adîncesc legăturile economice ale unităților productive, are loc o accentuare a combinării producției materiale. Toate acestea sînt, după părerea noastră, **forme de manifestare ale legii concentrării și centralizării** producției materiale.

Pe o anumită treaptă a sa concentrarea și centralizarea producției a intrat în contradicție cu dimensiunile fabricilor, uzinelor și întreprinderilor. Sub influența dezvoltării forțelor productive, a adîncirii diviziunii sociale a muncii, s-a trecut la cooperarea interuzinală în cadrul unor întreprinderi, precum și la cooperarea interîntreprinderi, la noi forme și structuri de organizare a producției și a muncii. Așa au luat naștere **centralele.** Aici este locul să subliniem că noua formă, „centrala este o unitate economică autonomă de producție, circulația mărfurilor, transporturi și alte prestări de servicii. Centrala cuprinde întreprinderi subordonate și unități componente, cum sînt fabrici, uzine, exploatări, grupuri de șantiere sau șantiere de construcții-montaj, autobaze, secții de cercetare științifică și inginerie tehnologică, proiectare, comerț exterior, aprovizionare, desfacere, prelucrare automată a datelor, pregătire și perfecționare a cadrelor, prestări de servicii sau alte unități necesare îndeplinirii sarcinilor ce îi revin. Centrala asigură conducerea, îndrumarea și controlul activității întreprinderilor subordonate și a unităților componente" [27].

Aceasta înseamnă că în realitățile economico-sociale din țara noastră :

1. Centralele reprezintă **o nouă formă** — mai cuprinzătoare — **de concentrare, centralizare și socializare socialistă** (în conținut și formă) a producției materiale și a muncii. Centralele sînt **unități economice autonome** și nu simple verigi organizatorice ; în sfera producției ele sînt unități **productive,** obiectul activității lor fiind producerea de bunuri materiale. În celelalte domenii ele desfășoară o activitate economică utilă, concretă, în concordanță cu specificul domeniilor respective — circulația mărfurilor, prestări de servicii etc. Ca urmare, centralele economice sînt organizate și funcționează pe **principiul autogestiunii economico-financiare, au personalitate juridică, sînt titulare de plan, încheie bilanț propriu, au cont la bancă, beneficiază de credite bancare, au relații economice, financiare și juridice** cu alte unități, precum și cu beneficiarii și furnizorii străini.

2. **Unirea, gruparea** întreprinderilor și a unităților componente în centrale se întemeiază pe următoarele **criterii :** a) omogenitatea produselor sau a tehnologiilor de fabricație ; b) cooperarea în producție, integrarea fabricației unor produse finite ; c) amplasarea teritorială a unităților care intră în componența centralei. Prin natura și structura sa organizatorică și funcțională, **centrala** constituie **rezultatul și forma** de înfăptuire a **concentrării de tip orizontal și de tip vertical** a producției. Atunci cînd în cadrul unei centrale sînt unite întreprinderi și unități după **criteriul omogenității produselor sau a tehnologiilor,** ori după **criteriul amplasării teritoriale,** avem de-a face cu o **concentrare orizontală ;** atunci cînd întreprinderile și unitățile sînt grupate în centrală după **criteriul cooperării în producție, al integrării fabricării unor produse finite** este vorba despre **concentrarea verticală.**

3. Constituirea și funcționarea centralelor exprimă **nu numai amplificarea parametrilor cantitativi** ai concentrării — creșterea fondurilor de producție, a resurselor de muncă, a producției etc. — ci și **progresul parametrilor calitativi** ai procesului — îmbogățirea formelor concentrării, accentuarea specializării, adîncirea diviziunii muncii, amplificarea cooperării între întreprinderile centralei, accentuarea interdependenței dintre întreprinderile și celelalte unități ale centralei etc.

4. Ca urmare, centralele economice reprezintă un **tot unitar, un subsistem economico-tehnico-productiv și social,** cu o structură organizatorică bine determinată. În acest subsistem sînt unite (cu deosebire în centralele de tip vertical) nu numai activitățile de producție propriu-zise, ci și

cele din „amonte" și „aval" de procesul de producție nemijlocit — cercetarea științifică, proiectarea, aprovizionarea tehnico-materială, comerț exterior etc.

Centralele economice au un rol deosebit de important în **organizarea rațională și conducerea științifică** a producției și a muncii, ca și în **impulsionarea progresului științific, tehnic și tehnologic** și, ca urmare, în asigurarea creșterii aportului factorilor intensivi la **sporirea eficienței** întregii activități economice.

Legea concentrării și centralizării producției acționează în **toate** ramurile producției materiale. Mai mult decît atît. În condițiile actualei revoluții științifice și tehnice și ale actualului stadiu de dezvoltare a socialismului în țara noastră, se accentuează **interdependența** dintre **subramurile** ramurilor economiei naționale, ca și dintre ramurile economiei naționale. **Concentrarea verticală** se manifestă adesea în unirea într-un singur cadru organizatoric a unor unități care, prin natura lor, aparțin unor ramuri diferite de producție. Exemplul cel mai elocvent al unei asemenea concentrări îl constituie **integrarea agroindustrială**, al cărei cadru de organizare și manifestare îl reprezintă **consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste.** Prin structura și funcțiile lor, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste facilitează :

a. conducerea unitară a agriculturii ca ramură de producție ;

b. creșterea gradului de **concentrare, specializare și integrare** a producției agricole, **amplificarea și îmbogățirea conținutului** legăturilor dintre unitățile de stat și cooperatiste;

c. ridicarea nivelului tehnic al producției, modernizarea tehnologiilor ;

d. accentuarea procesului de industrializare a agriculturii ;

e. schimbarea caracterului muncii agricole, intensificarea tendinței de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale ;

f. integrarea activității agricole și de construcții ;

g. integrarea agriculturii și industriei, crearea unor **complexe unice de ramuri și activități** strîns legate unele de altele ;

h. ridicarea gradului de socilizare socialistă a producției.

În cadrul complexelor de ramuri și activități se integrează nu numai subramurile producției agricole propriu-zise, ci și activitățile de prelucrare industrială a produselor agricole, activitățile de construcții și transporturi, ca și cele de aprovizionare tehnico-materială și desfacere. De aceea, într-un anumit sens, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste reprezintă, după părerea noastră, **cadrul organizatoric al unui proces de sinteză, în care diferite activități, relativ independente, devin verigi ale lanțului și stadii** (etape) **ale ciclului producției agroindustriale.** În felul acesta, practic, a luat naștere **un nou tip de producție, un nou tip de economie — producția și economia agrară de tip industrial.**

Noi trăsături ale reproducției individuale. Dezvoltarea forțelor productive, extinderea sferei de manifestare a revoluției științifice și tehnice și intensificarea influenței ei asupra producției materiale, accentuarea concentrării producției, adîncirea diviziunii sociale a muncii, dezvoltarea specializării, cooperării și integrării producției, amplificarea interdependențelor dintre întreprinderi, centrale și celelalte unități economice, maturizarea relațiilor socialiste de proprietate, ridicarea gradului de socializare socialistă a producției au determinat **modificări importante în procesul de reproducție individuală.** Aceste modificări privesc, după părerea noastră, înainte de toate :

a. **dimensiunile** procesului reproducției socialiste individuale ;

b. **caracterul** procesului reproducției socialiste individuale;

c. **stadiile** procesului reproducției socialiste individuale ;

d. **mecanismul** desfășurării procesului de reproducție individuală.

Într-adevăr, așa cum ne arată realitatea economică din țara noastră, acțiunea legii concentrării și centralizării fondurilor de producție și a producției, a legii creșterii compoziției organice a fondurilor de producție și a altor legi economice au determinat creșterea volumului acumulării, a proporțiilor și puterii economice a întreprinderilor. Concomitent, acțiunea acelorași legi, împreună cu acțiunea legii diviziunii muncii și a legii economiei de timp, au determinat o accentuare a specializării, cooperării și integrării producției. De la cooperarea în cadrul uzinei și a întreprinderii s-a trecut la cooperarea interuzinală și între întreprinderi, în cadrul centralelor economice. Aceasta a însemnat : a) **creșterea volumului de fonduri de producție ce intră** într-un proces de reproducție individuală ; b) **sporirea volumului de activități** ce se desfășoară în cadrul acestui proces ; c) **mărirea dimensiunilor spațial-geografice** ale procesului de reproducție individuală ; d) **amplificarea și îmbogățirea relațiilor economice,** prin intermediul și în cadrul cărora se desfășoară procesul de reproducție individuală. Ca urmare, noi credem că procesul de reproducție individuală se desfășoară, **în principal, la nivelul centralelor economice,** iar în anumite cazuri depășește și acest cadru organizatorico-economic.

Prin **caracterul** său, acest proces de reproducție nu mai este cu prioritate un **proces sumativ** — unde elementele componente erau și sînt suficient de autonome și independente față de unitatea din care fac parte, ci devine tot mai mult un **proces integrat,** deoarece elementele componente își pierd tot mai mult independența față de întreg și devin **factori interni organic** uniți prin legăturile structurale și funcționale. Cea mai elocventă formă a acestui proces o întîlnim în centralele în care integrarea producției este de **tip vertical.**

Prin **conținutul său social-economic,** un asemenea proces de reproducție individuală este expresia unui nivel mai înalt de **maturizare a relațiilor economice și de socializare socialistă** — în conținut și formă — a producției materiale.

După cum se știe, reproducția lărgită se înfăptuiește pe **două căi :** a) pe calea creșterii capacității de producție și a producției unităților economice existente și b) pe calea construirii și punerii în funcțiune a noi unități economice productive. Adesea, în literatura de specialitate prima cale este denumită **dezvoltare endogenă** a întreprinderii, iar cea de-a doua cale — **dezvoltare exogenă.**

Istoria dezvoltării întreprinderilor arată că, în general, pînă în primii ani ai secolului nostru, acumularea de mijloace de muncă de către una și aceeași întreprindere se realiza periodic, la intervale mai mari de timp și corespundea, de regulă, cu momentul înlocuirii mijloacelor de muncă uzate fizic și moral, cu așa-numitul moment al **reconstrucției generale.** Diferitele perfecționări și înnoiri efectuate pînă la acest moment nu erau de natură să modifice radical tabloul general al acumulării în cadrul aceleiași unități economice. În aceste condiții, **ciclul de reproducție** sau **ciclul dezvoltării endogene** a întreprinderii consta, în esență, din **două etape :** a) **etapa** acumulării treptate a amortizărilor și a resurselor bănești destinate acumulării din plusprodusul obținut și b) **etapa** folosirii acestor mijloace acumulate pentru înlocuirea mijloacelor de muncă în natură și lărgirea întreprinderii.

Acest lucru este posibil în condițiile în care tehnica și tenhologia se modificau într-un ritm relativ lent, trebuințele, cererea solvabilă se modificau, de asemenea, într-un ritm lent și, deci, înnoirea produselor se desfășura, în general, în același ritm.

Condițiile economice, tehnice și organizatorice contemporane diferă radical de condițiile existente la începutul secolului nostru, ca să nu mai vorbim de cele din secolul trecut. Perfecționarea tehnicii și tehnologiei de fabricație, modernizarea utilajului, înnoirea produselor și ridicarea parametrilor lor calitativi reprezintă **necesități economice permanente** pentru fiecare întreprindere și unitate economico-productivă și se manifestă cu **intensitate mai puternică** decît oricînd în trecut.

Revoluția științifică și tehnică, transformarea științei într-un factor endogen al producției materiale, mecanizarea complexă și automatizarea producției **creează posibilități tehnice pentru perfecționarea, ridicarea nivelului calitativ** al tehnicii, tehnologiei, organizării și conducerii producției și muncii pe **parcursul exploatării** mijloacelor de muncă

și nu numai cu prilejul reconstrucției generale a întreprinderilor. Posibilitatea tehnică este întregită de **posibilitatea economică**, a întreprinderilor și centralelor economice. Așa cum se știe, în concordanță cu principiile noului mecanism economic, atît la nivelul întreprinderilor, cît și al centralelor economice se constituie un **fond aparte pentru cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologiei și introducerea progresului tehnic.** Ca urmare, procesul de perfecționare a tehnicii și tehnologiei, de înnoire a produselor, de îmbunătățire a calității lor dobîndește tot mai mult un caracter de continuitate. Desigur, aceasta nu elimină necesitatea și a **reconstrucțiilor radicale, generale** ale întreprinderilor și ale aparatului lor de producție. Ceea ce **este specific** întreprinderii contemporane nu este excluderea reconstrucției radicale, ci **dezvoltarea producției materiale**, ridicarea nivelului tehnic al acesteia în perioada dintre punerea în funcțiune a capacității de producție și înlocuirea principalei mase a utilajelor și mașinilor de producție. Aceasta se realizează în cadrul și prin intermediul **acumulării endogene.** În felul acesta, însă, particularitățile progresului științific și tehnic contemporan determină **modificări importante în ciclul, în etapele dezvoltării endogene a întreprinderii.** Practic, apar **etape noi**, ale acestui ciclu. În concordanță cu metodologia actuală a planificării și cu realitățile practicii economice, după punerea în funcțiune a unor obiective, capacități noi de producție sau reconstruite ne întîlnim cu următoarele **etape** mai importante, și anume:

1. etapa realizării indicatorilor tehnico-economici proiectați;
2. perfecționarea mijloacelor de muncă — mașini, instalații, utilaje — a obiectelor muncii, ca și a metodelor de conducere și organizare a producției și a muncii;
3. extinderea „locală" a producției în diferite locuri de muncă, ateliere, secții, prin înzestrarea lor cu utilaje și mașini suplimentare, prin mai buna încărcare și folosire a suprafețelor de producție cu utilaje productive și, atunci cînd este justificat din punct de vedere economic, prin atragerea de forță de muncă suplimentară;
4. reconstrucția generală, radicală a unității economice — fabrică, uzină, întreprindere.

Durata acestor etape este, desigur, diferită în diferite ramuri și unități economice. Ea depinde de un șir de **factori,** cum sînt:

a. posibilitățile unităților economice de a folosi cuceririle revoluției științifice și tehnice;

b. specificul activității ce se desfășoară în fiecare unitate de producție;

c. calitatea lucrărilor de construcții și montaj realizate cu prilejul creării obiectivului productiv respectiv, al reparațiilor capitale și al reconstrucției generale;

d. capacitatea colectivului de inovare, invenție și raționalizare și receptivitatea sa față de promovarea noului în activitatea economico-socială și alți factori

Aceste etape nu trebuie înțelese rigid și mecanicist. Desigur, pentru obiectivele noi și reconstruite radical prima etapă este realizarea parametrilor tehnico-economici proiectați. Ea începe odată cu punerea sau repunerea unității în funcțiune și se încheie odată cu atingerea performanțelor proiectate. **Conținutul** său îl constituie, **în principal,** formarea colectivului de producție și asigurarea valorificării patrimoniului economic la nivelul proiectat. După această etapă, urmează, logic și istoric, etapa perfecționării mijloacelor de producție, a metodelor și formelor de organizare și conducere a producției și a muncii. Dar aceste etape **nu sînt separate** rigid una de alta. Și logic, și istoric, și, mai ales, **practic** există cazuri cînd anumite perfecționări se aduc chiar în etapa realizării parametrilor tehnico-economici proiectați. Și mai elocventă poate fi suprapunerea în timp a etapei perfecționării cu etapa extinderii „locale" a producției. De la punerea în funcțiune și, mai ales, de la realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați și pînă la reconstrucția generală radicală pot avea loc mai multe perfecționări și mai multe extinderi „locale" de producție; ele se pot desfășura simultan sau în momente diferite, cu sau fără legături succesionale cauzale.

Amplificarea revoluției științifice și tehnice, accentuarea procesului de îngemănare a științei cu producția materială, transformarea procesului de producție într-un proces de aplicare tehnologică a științei, și a științei într-o funcție internă a producției, transformarea științei într-o forță productivă nemijlocită au condus la **cristalizarea unei noi sfere a procesului de reproducție socială — cercetarea tehnico-științifică** [28]. Ca urmare, fazele procesului unic al reproducției sociale se amplifică și, odată cu aceasta, se amplifică și devin mult mai complexe relațiile sale interne. **Ciclul reproducției** lărgite cuprinde, în momentul de față, următoarele faze principale: „cercetarea științifică — proiectarea — producția — repartiția, schimbul și consumul"; Așa cum subliniază Emilian Dobrescu, „ca sferă a reproducției, cercetarea tehnico-științifică, în general, precede producția, ceea ce nu înseamnă că ea s-ar afla doar în raporturi indirecte cu celelalte sfere; o serie de domenii ale cercetării vizează nemijlocit alte sfere ale reproducției. Mai apropiată de particularitățile actuale ale reproducției, schema „cercetarea tehnică-științifică — producția — repartiția — schimbul — consumul" nu trebuie, însă, interpretată rigid, ca o succesiune strict delimitată în timp și spațiu, deoarece fazele menționate se întrepătrund, formînd împreună osatura reproducției sociale contemporane" [29].

Autonomizarea cercetării și proiectării, ca faze ale procesului de ansamblu al reproducției sociale, semnifică în mod indiscutabil un progres considerabil în evoluția vieții economico-sociale și atestă modificarea substanțială a modului de organizare și desfășurare. Din momentul în care știința s-a transformat într-un factor endogen al producției materiale, cercetarea științifică și proiectarea au devenit **momente interne** și ale **procesului de reproducție** individuală. În cadrul procesului de reproducție s-a constituit chiar **ciclul cercetare — proiectare — producție,** în care își efectuează mișcarea o parte a fondurilor întreprinderilor și centralelor economice. Aceasta înseamnă, după părerea noastră, că cercetarea științifică și proiectarea se constituie tot mai mult ca **faze, sfere concrete ale procesului de reproducție individuală,** fapt ce își pune accentuat amprenta pe **conținutul, caracterul, stadiile și modul** de desfășurare a acestuia.

CONȚINUTUL ȘI TRĂSĂTURILE PRINCIPALE ALE AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERILOR

Gestiune, cogestiune, autogestiune. Studierea economiei noastre socialiste atestă că fiecare întreprindere reprezintă o verigă organizatorică autonomizată și instituționalizată a structurii economiei naționale, o unitate celulară tehnică de producție economică. Totodată, ea reprezintă un resort, un subsistem, al mecanismului global al reproducției socialiste lărgite și un **subsistem autonomizat cu funcții proprii.** Ca urmare, întreprinderea constituie un agent, un factor, un subiect al mișcării și automișcării economice; vitalitatea și dinamismul său este influențat de și la rîndul său influențează progresul economiei naționale; vigoarea și sănătatea întreprinderilor asigură vigoarea, echilibrul și stabilitatea întregului organism economico-social.

Cercetarea conținutului și funcțiilor întreprinderii socialiste, deși adîncește cunoașterea acestora, nu dezvăluie toate laturile și parametrii verigii de bază a complexului economic național. Cunoașterea funcționării întreprinderilor economice rămîne incompletă dacă nu se pătrunde în mecanismul fiecăreia dintre ele și dacă nu se dezvăluie **modul concret de manifestare a relațiilor economice** ce se statornicesc în interiorul întreprinderii, între întreprinderi, și, între întreprinderi și ramură, între întreprinderi și societate, dacă nu se dezvăluie **metodele și formele** de gospodărire a părții din avuția națională încredințată spre administrare și valorificare, precum și **normele și metodele** de organizare, conducere și funcționare a întreprinderilor.

Cerințele practicii economice în general, ale perfecționării mecanismului economic în special au readus în actualitate dezbaterile privind **autogestiunea economico-financiară.** Una din întrebările cardinale la care trebuie să răspundă, înainte de toate, știința economică, poate fi formulată pe scurt

astfel : **Ce se înțelege prin autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor economice ?** Într-o primă determinare, autogestiunea poate fi definită ca un **anumit tip** sau ca o anumită **formă, istoricește determinată,** de gestiune economică. Într-un anumit sens, raportul dintre gestiunea economică a întreprinderilor și autogestiune este un raport dintre general și particular. De aceea, credem că **punctul metodologic de pornire** în definirea autogestiunii economice este explicarea conținutului principal al gestiunii economice.

Autorii dicționarului de economie politică înțeleg prin **gestiunea economică socialistă** un **„principiu** de organizare și conducere a unităților economice socialiste, determinat de necesitatea folosirii cu maximă eficacitate a resurselor acestora, a economisirii muncii sociale". **Esența** gestiunii economice socialiste constă în compararea și comensurarea în expresie bănească a cheltuielilor efectuate de unitățile economice cu veniturile realizate, în recuperarea acestor cheltuieli pe seama veniturilor proprii și obținerea unui venit net" [30].

B. Csakany scrie că „gestiunea economică o putem considera ca **gospodărirea eficientă a unei părți a avuției naționale, ce urmărește acoperirea cheltuielilor pe seama veniturilor proprii, realizarea de venit net și restituirea sumelor avansate de către societate"** [31].

In înțelegerea lui A. Giurgiu gestiunea economică reprezintă un „principiu fundamental de conducere planificată a unităților economice socialiste" care „îmbrățișează totalitatea laturilor activității ce se desfășoară la acest nivel, urmărind în permanență economisirea muncii vii și a celei materializate, micșorarea continuă a cheltuielilor de muncă pe unitatea de produs și desfășurarea unei activități rentabile" [32]. După opinia aceluiași autor, „în ultimă instanță, a gestiona înseamnă a conduce" [33].

Al. Babe consideră că „gestiunea economică este forma organizatorică care creează dependența necesară între eforturi și rezultate, în vederea punerii în valoare a posibilităților de minimizare a cheltuielilor și de maximizare a rezultatelor" [34].

Thomas Suavet apreciază că într-un sens general „gestiunea semnifică administrarea bunurilor", dar că în marile întreprinderi ea, gestiunea, „tinde să se distingă de **administrație,** care constă în fixarea politicii întreprinderii și revine marilor conducători **(top management),** de **gestiune,** care este punerea în aplicare a acestei politici de către directorii situați imediat sub cei precedenți" [35] .Termenul de gestiune bugetară",", „gestiunea unor operațiuni financiare", în domeniul politic etc. [36].

Manualul de economie politică a socialismului de la Academia de studii economice definește gestiunea economică drept „principala formă de conducere a unităților socialiste de stat sau cooperatiste" și consideră că „recuperarea cheltuielilor din veniturile proprii și maximizarea venitului net reprezintă esența gestiunii economice" [37].

Mihai Părăluță, înțelegînd caracterul complex al autogestiunii economico-financiare, consideră că aceasta trebuie analizată din mai multe unghiuri de vedere și anume : „ca o categorie economică ; categorie a științei conducerii întreprinderii ; ca metodă de conducere și administrare a obiectului proprietății socialiste ; ca principiu fundamental de conducere a unităților economice" [38].

Exprimată mai simplu, autogestiunea economico-financiară „reprezintă — după opinia lui Mihai Părăluță — forma concretă prin care se administrează, gospodărește, conduce și dezvoltă proprietatea socialistă la nivel microeconomic" [39]. „Autogestiunea economico-financiară se suprapune integral cu problematica noului mecanism economico-financiar la nivel microeconomic. Principala problemă care se pune în analiza conceptului de autogestiune economică este clarificarea cerințelor și condițiilor necesare funcționării unei întreprinderi pe baza autogestiunii economice" [40].

Opiniile citate pun în lumină progresele înregistrate de cercetarea științifică în dezvăluirea esenței și conținutului gestiunii unităților economice. Ele evidențiază, în același timp, existența unor puncte de vedere diferite în legătură cu unele laturi și aspecte ale subiectului supus discuției.

În sensul cel mai general al noțiunii, gestiunea economică poate fi definită, după părerea noastră, ca **un anumit tip, istoricește determinat, de gospodărire și valorificare a unui anumit patrimoniu economic de către unitățile economice.** Aceasta înseamnă că, din **punctul de vedere al conținutului său social-economic,** gestiunea reprezintă un **sistem de relații economice** ce se statornicesc în interiorul unităților economice, între unități, între unități și ramură, între unități și economia națională, precum și între unitățile economice dintr-o țară și subiecți și agenți ai vieții economice din alte țări. **Conținutul social-economic al gestiunii** este determinat de și exprimă natura relațiilor de proprietate, caracterul intereselor economice fundamentale și scopul nemijlocit căruia îi este subordonată producția socială în general și activitatea economică a întreprinderii și a celorlalte unități economice. În acest plan gestiunea economică a întreprinderii socialiste **se deosebește radical** de tipul gestiunii economice a întreprinderilor capitaliste. După cum se știe, întreprinderea capitalistă, ca sistem de relații economico-sociale, exprimă formarea, valorificarea, în general, mișcarea capitalului, deci, a proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție. Aici interesul economic fundamental, forța motrice determinantă și scopul nemijlocit al producției îl constituie valorificarea cît mai mare a capitalului, producția de cît mai multă plusvaloare cu minimum de cheltuială de capital. Ergo, **conținutul social-economic** al gestiunii întreprinderii capitaliste îl constituie **valorificarea cît mai înaltă a capitalului, prin exploatarea muncii salariate.**

Spre deosebire de întreprinderea capitalistă, întreprinderea socialistă administrează, pune în mișcare și valorifică o parte din proprietatea socialistă a întregului popor sau cooperatistă. **Funcția scop** a întreprinderii socialiste, în calitatea acesteia de **producător de valori materiale și întrebuințare,** este determinată, după părerea noastră, de **legitățile procesului de ansamblu** al reproducției lărgite, ale gospodăririi avuției naționale la scara întregii economii, a întregii țări. Socialismul este o economie ce evoluează **planic** la scara întregii societăți. De aceea, activitatea economică a fiecărei întreprinderi trebuie **să corespundă** unor **trebuințe reale** ale societății și ale membrilor săi. În același timp, întreprinderea, în calitatea sa de unitate economică relativ independentă și autonomă, producătoare de mărfuri, urmărește în mod obiectiv **scopul realizării mărfurilor produse și însușirea valorilor de schimb.** Funcțiile scop ale întreprinderii fac ca **punctul de plecare** în planificarea producției să îl constituie **cunoașterea** cerințelor reale și, deci, **asigurarea desfacerii mărfurilor.** Nici o unitate economică nu poate să producă dacă nu are asigurată desfacerea pe piața internă sau externă. Aici este locul să subliniem că funcțiile scop ale întreprinderii — scopul nemijlocit al producției sociale și realizarea unei valori de schimb cît mai mari constituie o **unitate dialectică.** După părerea noastră, tocmai această **unitate** o avea în vedere tovarășul Nicolae Ceaușescu atunci cînd preciza că **„orice activitate economică trebuie să corespundă unor cerințe concrete ale societății, să răspundă unor nevoi reale ale vieții materiale și spirituale ale oamenilor, asigurînd, în același timp, creșterea continuă a avuției naționale, sporirea venitului național"** [41].

Autonomizarea circuitelor economice ale unităților — întreprinderi, centrale și celelalte unități — generează în mod obiectiv problema **optimului microeconomic.** Ținînd seama de **dublul scop** căruia îi este subordonată activitatea întreprinderilor, în calitatea lor de celule ale organismului economic-social național, producătoare de valori materiale de întrebuințare și ca entități economice distincte, cu circuite economice autonome, producătoare de valoare, credem că adevărul este de partea economiștilor care susțin că **criteriul optimului microeconomic** este „maximizarea producției nete realizate" [42].

Fiind un tip istoricește determinat de gospodărire, valorificare a unui patrimoniu economic, un subsistem de relații economice, gestiunea economică se **concretizează în diferite forme sociale. Forma actuală** a tipului socialist de

gestiune economică a întreprinderilor, centralelor și celorlalte unități asimilate acestora în țara noastră **este autogestiunea economico-financiară.**

Ce este, însă, autogestiunea economico-financiară, în ce constă conținutul său social-economic și care sînt principalele sale atribute definitorii ?

Răspunzînd la prima parte a acestei întrebări, Viorica Nicolau scrie că **autogestiunea economico-financiară** „constituie principala formă de organizare și conducere planificată a unităților economice socialiste de stat de tipul întreprinderii și centralei industriale și a cooperativelor, pofrivit cărora fiecare unitate economică își comensurează și compară cheltuielile efectuate în expresie bănească, își acoperă integral cheltuielile pe seama veniturilor proprii, obținînd, în același timp, un venit net în măsură să asigure fonduri pentru dezvoltarea propriei activități și pentru alte nevoi ale economiei naționale" [43].

După părerea lui M. Mehedințu, **autogestiunea economico-financiară** este „forma principală de organizare și funcționare a întreprinderilor socialiste". „Potrivit acestei forme, fiecare întreprindere trebuie să obțină, ca urmare a activității pe care o desfășoară, veniturile din care să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la progresul general al societății, să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale. Autogestiunea economico-financiară presupune, așadar, acoperirea integrală a cheltuielilor de producție și de circulație și realizarea de venituri din care să se constituie fondurile întreprinderii și să se restituie cele provenite de la societate" [44].

Luînd în considerare experiența practică acumulată în țara noastră în domeniul autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor și rezultatele cercetării economice, credem că **autogestiunea economico-financiară a unităților economice** reprezintă o **formă specifică, istorice**ște **determinată**, a tipului socialist de gestiune, deci de gospodărire rațională și valorificare a unui anumit patrimoniu economic — proprietate a întregului popor sau socialistă cooperatistă ori mixtă, prin care se asigură : acoperirea cheltuielilor pe seama veniturilor ; restituirea fondurilor primite de la societate ; participarea la formarea fondurilor generale ale societății ; constituirea fondurilor pentru propria lor dezvoltare, pentru stimularea materială a colectivului de oameni ai muncii și satisfacerea unor trebuințe social-culturale ale acestora. Autogestiunea economico-financiară reprezintă, deci, un **subsistem de relații economice** care se statornicesc în interiorul colectivului de producție, între membrii colectivului și colectiv privit în ansamblul său, între întreprinderi, între acestea și centrale, între întreprinderi și ramură, între întreprinderi și economia națională, precum și între întreprinderi și diferiți subiecți și agenți ai vieții economice internaționale. Totodată, autogestiunea economico-financiară constituie un **principiu general** de organizare, conducere și funcționare a întreprinderilor, în condițiile socialismului multilateral dezvoltat și, deci, un **subsistem de norme, metode și pîrghii** de organizare, conducere și desfășurare concretă a activității în unitățile economice.

Esența autogestiunii economico-financiare își găsește expresia în **încadrarea organică** a fiecărei unități economice, în calitate de celulă, în complexul economic național, prin orientarea activității ei în concordanță cu interesul și scopul fundamental al societății socialiste și în **asigurarea capacității** fiecărei unități de a realiza permanent reproducția lărgită, prin acțiunea factorilor proprii și de a participa la susținerea progresului general al societății.

Autogestiunea economico-financiară a înlocuit o altă formă de gestiune economică, depășită de nivelul de dezvoltare a forțelor productive. Autogestiunea este o **formă nouă** a gestiunii colective, în care **statutul** membrilor societății de coproprietari ai avuției întregului popor sau ai patrimoniului unității cooperatiste socialiste, de producători socialiști uniți și de beneficiari ai roadelor muncii comune, se întregește în conținut și formă cu o **calitate nouă — calitatea de participanți nemijlociți la organizarea și conducerea** întregii activități economico-sociale. Altfel spus, **autogestiunea economico-financiară** reprezintă **gestiunea exercitată de întregul colectiv de producție, prin el însuși, deci în numele colectivului, pe răspunderea colectivului, prin intermediul unui mecanism economic adecvat (mecanismul reproducției individuale), încadrat organic în mecanismul economic global al societății (mecanismul procesului unic al macroreproducției socialiste lărgite) și în concordanță cu trebuințele și interesele fundamentale ale societății.**

Prin conținutul și mecanismul său, **autogestiunea** economico-financiară se deosebește de **cogestiune**, care, după părerea noastră, este o **formă participativă** de gestiune. În cadrul ei, de regulă, doi sau mai mulți proprietari își unesc organizatoric și funcțional mijloacele materiale și financiare în cadrul unor unități economice, pentru a le valorifica din punct de vedere economic în interesul lor. Aici proprietarii își mențin proprietatea asupra mijloacelor investite în unitatea respectivă, iar mărimea proprietății fiecărui participant reprezintă, de regulă, factorul principal care determină locul fiecărui proprietar în conducerea și organizarea activității, ca și partea sa în repartizarea și însușirea veniturilor rezultate din activitatea economică.

Trăsături ale autogestiunii economico-financiare. Esența autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor socialiste își găsește expresia în **trăsăturile sale.** Printre acestea se înscriu cel puțin următoarele :

1. Orientarea activității economice a întreprinderilor și celorlalte unități economice în concordanță cu trebuințele reale, concrete, prezente și viitoare ale economiei naționale. Autogestiunea economico-financiară a întreprinderii socialiste se află într-o opoziție ireductibilă cu producția pe stoc, cu producția pentru necunoscut, cu producția de mărfuri fără desfacere asigurată, ceea ce ar însemna „producție de dragul producției". Așa cum am spus mai înainte, activitatea economică a întreprinderilor socialiste este subordonată interesului material și scopului fundamental al societății socialiste — satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea plenară a personalității fiecăruia — și scopului producerii și realizării unei valori de schimb cît mai mari. „Producția de dragul producției" în condițiile socialismului se află în opoziție atît cu acțiunea Legii economice fundamentale, cît și cu caracterul conștient dirijat al reproducției sociale, deci cu acțiunea Legii dezvoltării planice a economiei naționale.

2. Includerea organică a întreprinderilor în structura anatomo-morfologică și fiziologică a complexului economic național și a principalelor lor activități în planul național unic de dezvoltare a economiei naționale. După cum se cunoaște, întreprinderea socialistă constituie o unitate celulară, o celulă a organismului economico-social. Raportul dintre complexul economic național și întreprindere este un raport dintre întreg și parte, dintre sistem și subsistem. Includerea organică a fiecărei întreprinderi în structura ramurii și a economiei naționale reprezintă o condiție sine qua non a funcționării normale și a dezvoltării armonioase atît a întreprinderilor, cît și a întregii economii, o condiție fundamentală a prevenirii anarhiei, evitării apariției dezechilibrelor economice, o premisă esențială a dezvoltării planificate a vieții economico-sociale la micro- și macroscară, în profil vertical și orizontal.

3. **Îmbinarea conducerii și organizării centralizate cu autonomia și independența tehnico-operativă și economică a întreprinderii, cu stimularea și valorificarea inițiativei colectivelor de producție, pentru accelerarea creșterii cantitative și dezvoltării calitative a producției. Așa cum** sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central al partidului din martie 1978, „hotărîrile adoptate în plenară, au, deci, în primul rînd, scopul de a pune în concordanță cadrul organizatoric democratic cu mecanismul economic financiar, astfel ca metodele de planificare și conducere să deschidă drum larg manifestării

neîngrădite, active, a tuturor organelor colective pe care le-am creat, a inițiativei maselor de oameni ai muncii" [45].

Măsurile care au fost întreprinse pentru perfecționarea conducerii și planificării se întemeiază pe **principiul** îmbinării dialectice a dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților administrative și de producție, cu **principiul** autoconducerii muncitorești, cu autogestiunea întreprinderilor.

Orientarea activității economico-sociale a întreprinderilor în concordanță cu acțiunea legilor economice obiective, includerea întreprinderilor în structura complexului economic național, îmbinarea conducerii centralizate cu autonomia și inițiativa întreprinderilor **se realizează**, în principal, prin intermediul **organizării, conducerii și desfășurării planificate** a vieții economico-sociale. Aceasta reprezintă o necesitate obiectivă micro- și macroeconomică pentru socialism. Așa cum se cunoaște, „dezvoltarea planică este una din cele mai importante legități obiective ale economiei socialiste" [46]. Necesitatea organizării și desfășurării activității economico-sociale pe bază de plan decurge din însăși condițiile materiale al producției moderne. „Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relațiile de colaborare proprii orînduirii socialiste asigură premisele pentru conducerea planică pe toate treptele economiei, inclusiv la nivelul întregii societăți, fac necesară și posibilă, în același timp, coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, dirijarea conștientă a producției și repartiției, distribuirea resurselor pe ramuri și pe unități de producție, aplicarea pe scară largă a progresului tehnic și științific contemporan" [47].

Planul național unic de dezvoltare economico-socială a patriei constituie **instrumentul principal** de organizare, conducere și desfășurare conștientă a vieții economico-sociale, în concordanță cu acțiunea legilor obiective care guvernează evoluția ei pe treptele progresului. După părerea noastră, prin intermediul planului național unic, științific fundamentat și realist, se asigură :

a. coordonarea unitară a întregului proces de reproducție, dirijarea conștientă a producției nemijlocite, repartiției, schimbului și consumului în concordanță cu acțiunea legilor obiective și condițiile concrete în care acestea se manifestă ;

b. realizarea, menținerea și accentuarea concordanței relațiilor economice cu starea — nivelul, caracterul și structura — forțelor productive ;

c. determinarea, în concordanță cu cerințele obiective și posibilitățile reale, a direcției și ritmurilor de creștere a venitului național, produsului social și a avuției naționale, a ritmurilor de creștere și dezvoltare a economiei naționale;

d. concentrarea forțelor societății, orientarea eforturilor lor în direcția fundamentală a dezvoltării ;

e. coordonarea unitară a tuturor ramurilor economiei naționale, a genurilor de activitate, asigurarea stării de proporționalitate, a echilibrului economic și consolidarea permanentă a lor ;

f. folosirea rațională și valorificarea cît mai eficientă a resurselor materiale, financiare și umane ale țării, asigurarea optimului economic ;

g. includerea organică a unităților teritoriale și a întreprinderilor în dezvoltarea unitară, armonioasă a țării. De aceea, planurile de dezvoltare economico-socială ale fiecărei localități și unități economice reprezintă părți integrante ale planului național unic. Pentru a asigura o îmbinare cît mai armonioasă a conducerii pe baza planului național unic și a inițiativei colectivelor de oameni ai muncii, accentul principal în munca de planificare cade pe „unitățile economice, pe activitatea de elaborare a propunerilor de plan de către întreprinderi și centrale, nucleele de bază ale economiei naționale, care cunosc cel mai bine potențialul și rezervele de care dispun, posibilitățile de creștere în ritm susținut a producției de bunuri materiale. În felul acesta, principiul fundamental al planificării economiei naționale va fi elaborarea planului de jos în sus, îmbinarea strînsă a studiilor și propunerilor unităților cu acelea ale organelor centrale de conducere, care au viziunea de ansamblu a economiei" [48].

h. subordonarea activității economico-sociale scopului fundamental al satisfacerii cît mai depline a trebuințelor materiale și spirituale științific fundamentate, dezvoltării multilaterale și afirmării plenare a personalității umane, ridicării sistematice a calității vieții

Aici este locul să adăugăm că întărirea autonomiei economico-financiare a întreprinderilor, asigurarea cadrului pentru dezvoltarea și afirmarea cît mai deplină a inițiativei oamenilor muncii, lichidarea fenomenelor de centralism excesiv, democratizarea vieții economice nu au nimic comun cu tendințele anarhice, cu fenomenele de așa-zis patriotism local, cu manifestările de ignorare sau subapreciere a unor interese de grup sau individuale. Extinderea autonomiei, îmbogățirea conținutului ei și dezvoltarea inițiativei de jos trebuie realizate și se realizează în modul cel mai rațional în cadrul concepției de conducere unitară a întregii economii naționale, în lumina și spiritul programului de dezvoltare multilaterală a întregii noastre societăți.

4. **Comensurarea cheltuielilor și rezultatelor, a eforturilor și efectelor, recuperarea costurilor totale din rezultatele obținute, restituirea fondurilor avansate de către societate, obținerea unui venit care să permită propria autodezvoltare, stimularea materială a oamenilor muncii și satisfacerea unor trebuințe sociale ale acestora, precum și participarea cît mai substanțială la progresul societății.** Într-un anumit sens, autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor reprezintă **mecanismul concret** de înfăptuire a reproducției individuale socialiste lărgite, de încadrare organică a acestuia în procesul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite și susținerea acestuia din urmă.

Autonomizarea funcționării avuției naționale sub forma circuitului și rotației fondurilor întreprinderilor socialiste generează necesitatea și obligativitatea autofinanțării fiecărei întreprinderi.

Ce este autofinanțarea și care este raportul dintre ea și autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor și celorlalte unități economice ?

Autofinanțarea în general, este definită în Dictionnaire de science économique ca „finanțare internă a investițiilor unei întreprinderi. Ea cuprinde amortismentele acumulările și rezervele" [49]. Thomas Suavet înțelege prin autofinanțare „practica consistentă pentru o întreprindere de a preleva o parte mai mare sau mai mică din beneficiile pe care le realizează pentru a finanța investițiile, corespunzînd unei augmentări a potențialului de producție al întreprinderii (utilaje, materiale, construcții etc.)" [50]. În dicționarul de științe economice, publicat sub conducerea lui Jean Romeuf, sînt citate mai multe definiții, din care menționăm următoarele : M. Grange consideră că autofinanțarea reprezintă „investițiile unei firme de capitaluri prelevate din beneficiile realizate de ea însăși " ; M. G. Lutfalla definește autofinanțarea ca „o politică care exprimă în scriptele contabile intenția de a diminua cifrele beneficiilor, distribuțiile, pentru a permite realizarea de investiții fără a se recurge la finanțarea exterioară a întreprinderii" ; pentru M. Malissen „autofinanțarea întreprinderilor apare, așadar, în final, ca o sursă esențială dar fluctuantă a acumulării de capital" [51].

Dicționarul românesc de economie politică înțelege prin **autofinanțare**: „1. finanțare din fondurile proprii; 2. acoperirea de către unitățile economice a cheltuielilor de producție sau circulație, precum și a fondurilor necesare pentru investiții și satisfacerea altor nevoi pe seama mijloacelor bănești proprii, fără a recurge la constractarea de împrumuturi la bancă; 3. acoperirea de către instituțiile bugetare a unor cheltuieli extrabugetare din veniturile extrabugetare ale acestora; 4. acoperirea cheltuielilor legate de efectuarea unor lucrări de interes obștesc cu caracter local... prin contribuția bănească a maselor populare" [52].

După opinia lui A. Giurgiu, „autofinanțarea poate fi definită sub un dublu aspect, atît ca relația financiară care se desfășoară în legătură cu sporirea fondurilor pe seama unei părți din depășirea încasărilor asupra costurilor efective de producție, cît și ca o componentă deosebit de importantă a mecanismului financiar al economiei naționale, deci ca un procedeu de realizare a politicii financiare" [53]. În calitate de componentă a mecanismului financiar, autofinanțarea este înțeleasă „la modul cel mai general ca totalitate a procedeelor de sporire a patrimoniului întreprinderii pe seama veniturilor proprii" [54].

Recunoscînd contribuția adusă de cercetarea științifică la definirea autofinanțării, la dezvăluirea conținutului ei social-economic și a principalelor ei trăsături nu putem să nu observăm, în același timp, că definițiile date omit unele atribute esențiale ale autofinanțării, cum ar fi, de pildă, legătura dialectică dintre **autofinanțare și finanțare**, caracterul autofinanțării de **proces economic** și de **subsistem de relații economice**, raporturile dialectice dintre **autofinanțare și autogestiunea economico-financiară** legătura dintre **autofinanțare și reproducția individuală socialistă lărgită** etc., fără de care autofinanțarea nu poate fi pe deplin înțeleasă.

După părerea noastră, **autofinanțarea, în sensul cel mai cuprinzător, al noțiunii, reprezintă procesul economic de finanțare sau acoperire din surse (fonduri) proprii a costurilor de producție, circulație, investiții și a altor costuri reclamate de înfăptuirea reproducției individuale lărgite, de exercitarea unor anumite lucrări sau de acoperirea unor cheltuieli determinate.** Atunci cînd este vorba de acoperirea cheltuielilor reclamate numai de anumite lucrări și nu de întreaga activitate a unităților economice sau instituțiilor avem de-a face cu **autofinanțare parțială** — autofinanțarea unui obiectiv, a unei lucrări, cheltuieli etc. Spre deosebire de aceasta, procesul economic de acoperire din surse (fonduri) proprii a costurilor de producție, circulație, investiții etc. impuse de înfăptuirea reproducției individuale lărgite (care presupune în calitate de premisă și cuprinde și realizarea reproducției simple) reprezintă, în fapt, **autofinanțarea totală, integrală**, sau, ceea ce este același lucru, **autofinanțarea întreprinderilor și a celorlalte unități economice.**

Prin urmare, autofinanțarea reprezintă:

a. o **formă concretă de finanțare**, finanțarea unităților economice, a unor obiective sau lucrări etc. din surse proprii;

b. un **proces economic concret**, care cuprinde acoperirea costurilor de producție și circulație, legate de înfăptuirea reproducției simple, inclusiv restituirea sumelor primite în acest scop de la societate, acoperirea tuturor cheltuielilor legate de înfăptuirea reproducției individuale, lărgite, inclusiv restituirea fondurilor primite în acest scop de la societate, acoperirea sumelor necesare stimulării materiale a oamenilor muncii, precum și asigurarea satisfacerii unor trebuințe cu caracter social. Aceasta înseamnă că autofinanțarea cuprinde atît reproducerea simplă a patrimoniului economic al întreprinderii, cît și sporirea acestuia. Procesul de autofinanțare a dezvoltării economico-sociale a întreprinderilor și celorlalte unități este precedat de procesul constituirii fondurilor necesare: fondul de dezvoltare economică, fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, fondul pentru participare la beneficii, fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale etc.;

c. un **subsistem de relații economico-financiare** ce se statornicesc în interiorul unităților economice, între întreprinderi, între întreprinderi și centrale, între unitățile economice și societate în legătură cu folosirea tuturor fondurilor destinate autofinanțării;

d. un **moment interior esențial al autogestiunii** economice a unităților economice. **Locul central** pe care autofinanțarea îl ocupă și **rolul economic deosebit** pe care ea îl îndeplinește în cadrul autogestiunii justifică pe deplin folosirea conceptului de autogestiune **economico-financiară;**

e. **o parte componentă a politicii economico-financiare**, care se întemeiază pe anumite **principii**, urmărește **scopul** participării la înfăptuirea obiectivelor strategice și tactice ale întreprinderii și cuprinde anumite **orientări, norme și normative.**

5. **Aplicarea consecventă a principiului stimulării materiale și morale a oamenilor muncii pentru ridicarea nivelului calitativ al activității economice și sporirea aportului la depășirea cantitativă și calitativă a prevederilor planului, la accelerarea progresului unităților respective și sporirea contribuției lor la dezvoltarea generală a societății.** Stimularea materială se realizează, desigur, în primul rînd, prin corelarea judicioasă a retribuirii personalului muncitor cu cantitatea, calitatea, importanța socială a muncii prestate, cu rezultatele obținute. Concomitent, unitățile economice asigură și stimularea materială **suplimentară.** Aici este locul să subliniem că, după părerea noastră, stimularea materială **suplimentară** nu se justifică din punct de vedere economic și social decît pentru realizări superioare celor cuprinse în normele obligatorii. Pentru realizarea prevederilor de plan în proporție de 100 la sută oamenii muncii primesc retribuția și participă la beneficii, potrivit normelor stabilite. Stimularea **suplimentară** urmărește obținerea unor rezultate cantitative și în special calitative superioare celor planificate, înainte de toate prin activizarea și amplificarea capacității creatoare a oamenilor muncii de **a inova, inventa și raționaliza.**

Organic și indestructibil, legată de stimularea materială este **răspunderea materială colectivă și personală.** Dacă economic și social este pe deplin just ca pentru realizarea tuturor sarcinilor de plan oamenii muncii să beneficieze de retribuția integrală, dacă este pe deplin just din punct de vedere economic, social și etic ca pentru realizări deosebite, superioare celor planificate, oamenii muncii să fie stimulați suplimentar, este tot așa de just ca în cazul în care rezultatele obținute sînt inferioare celor planificate și retribuția efectivă să fie mai mică decît cea planificată, așa cum este obiectiv necesar ca oricine prejudiciază avutul obștesc să răspundă material în fața colectivului și a societății. De fapt, **stimularea materială și răspunderea materială** reprezintă două laturi ale unei unități dialectice. „În societatea socialistă, în care avuția națională aparține întregului popor — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — o deosebită importanță capătă întărirea răspunderii și exigenței față de muncă, față de administrarea și gospodărirea bunurilor materiale în toate ramurile economiei, în toate sectoarele de activitate. **Aceasta impune, ca, odată cu stimularea materială a celor care își îndeplinesc în bune condiții sarcinile sociale, să se introducă principiul** ca cei care nu-și fac datoria, nu-și realizează sarcinile, irosesc bunurile poporului să resimtă în mod direct și material consecințele atitudinii lor" [58].

Orînduirea socialistă generează, alături de stimularea materială, și multiple forme de **stimulare morală.** Printre acestea se numără natura social-economică a societății, scopul nemijlocit și fundamental căruia îi este subordonată producția socială — satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea plenară a

personalității fiecăruia ; satisfacția oferită de adevărul că în „Republica muncii", cum denumea Karl Marx noua societate, omul muncește pentru sine și soscietatea a ; modificarea substanțială a caracterului și conținutului muncii ; introducerea unor noi criterii echitabile și unitare de apreciere a omului și a unei unități de muncă egală pentru toți membrii societății de a aprecia aportul la dezvoltarea societății și partea ce i se cuvine de la societate ; diferite forme de recunoaștere socială a meritelor oamenilor muncii și de stimulare morală a acestora etc.

6. **Armonizarea intereselor fundamentale generale ale societății, colective și personale.** Așa cum atestă experiența practică, unitatea trebuințelor și intereselor economice fundamentale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, deci ale societății și tuturor membrilor ei constituie unul din factorii principali ai unității întregii societăți socialiste. Interesele economice fundamentale ale societății reprezintă impulsul determinant, forța motrice nemijlocită a mișcării economice. Sistemul intereselor reprezintă și în societatea socialistă o **unitate a contrariilor.** Contradicțiile existente între interesele personale, colective și generale constituie principalul **izvor** al mișcării social-economice. **Sensul și intensitatea** influenței acestor contradicții depinde înainte de toate, de profunzimea și caracterul lor. În funcție de acestea, contradicțiile existente în sistemul de interese pot accelera sau frîna dezvoltarea unităților economice și progresul economico-social al țării.

Pentru ilustrare menționăm că interesele unui colectiv de producție ar putea genera tendința lor spre confecționarea acelor produse-mărfuri sau prestarea acelor servicii care temporar au o rentabilitate mai mare, conducîndu-se după formula „ceea ce este avantajos pentru întreprindere trebuie să fie avantajos, util și necesar și pentru economia națională". O asemenea tendință se poate accentua, mai ales în cazurile cînd în alte ramuri există o rentabilitate mai mică. Adoptarea formulei menționate drept criteriu de orientare strategică a întreprinderii este, însă, greșită din punct de vedere teoretic și păgubitoare din punct de vedere practic-economic. Promovarea unei asemenea orientări este în contradicție cu dublul scop căruia îi este subordonată activitatea întreprinderilor și după un anumit timp duce la apariția unor disproporții, dezechilibre, fenomene de producție pe stoc, la unele mărfuri și de apariții și creștere a cererii, nesatisfăcute la alte produse și servicii. De aceea, formula ce trebuie așezată la baza orientării strategice și tactice a întreprinderii este următoarea : **„ceea ce este necesar și util pentru societate trebuie să devină, dacă nu este, avantajos și rentabil atît pentru întreprindere, cît și pentru societate".** Mergînd pe această cale, se asigură concordanța dintre trebuințele societății determinate cantitativ, calitativ, și structural și producția bunurilor materiale determinată în același grad.

Studierea, cunoașterea și rezolvarea sau depășirea la timp a contradicțiilor reprezintă calea principală de perfecționare a autogestiunii economico-financiare și de amplificare a înrîuririi ei asupra dezvoltării economico-sociale a economiei naționale.

7. **Exercitarea unui continuu și exigent control financiar bancar și a autocontrolului asupra activității întreprinderilor și a celorlalte unități economice ; conducerea unei riguroase evidențe a mișcării patrimoniului economic și a activității desfășurate.**

Înfăptuirea autogestiunii economico-financiare face obiectiv necesară **organizarea unei riguroase evidențe** a mișcării tuturor elementelor patrimoniului economic al întreprinderilor, a activității desfășurate de către aceasta, și a tuturor relațiilor economice în care ea apare ca subiect. În același timp, înfăptuirea autogestiunii economico-financiare impune cu necesitate **exercitarea unui control financiar-bancar** exigent asupra modului în care sînt aplicate legile și hotărîrile, dispozițiile organelor imediat superioare și propriile decizii, pentru întărirea ordinii și disciplinei în gospodărirea și valorificarea în concordanță cu interesele fundamentale ale societății a mijloacelor materiale și bănești care constituie patrimoniul unităților economice.

Controlul se exercită de către unitățile economice, organele financiare și bancare și de către organele ierarhice ssuperioare. El îndeplinește, înainte de toate, următoarele **funcții** mai importante, și anume :

a. cunoașterea cît mai exactă a situației economico-financiare a întreprinderii, a mersului activității sale, a problemelor majore cu care aceasta se confruntă ;

b. descoperirea și înlăturarea la timp a eventualelor neajunsuri, stabilirea răspunderilor, sancționarea celor vinovați și stabilirea modalităților de recuperare a pierderilor ;

c. întărirea disciplinei în muncă și a celei financiare, prevenirea apariției și manifestării neajunsurilor în activitatea unităților economice ;

d. identificarea și stabilirea modului de punere în valoare a rezervelor interne de promovare a progresului tehnic și tehnologic, de modernizare și înnoire a producției, de îmbunătățire a calității produselor, de accelerare a ridicării calificării oamenilor muncii, de perfecționare a conducerii și organizării producției și a muncii vii, de reducere a costurilor totale de producție în general, a celor materiale în special, de creștere a eficienței activității economice ;

e. contribuie la asigurarea ritmicității în desfășurarea activității economice și în îndeplinirea sarcinilor cuprinse în planul de dezvoltare economico-socială a unităților respective ;

f. determinarea întreprinderilor să ia măsurile necesare pentru asigurarea unui echilibru permanent între încasări și plăți.

g. contribuie la ridicarea nivelului calitativ al activității economico-financiare desfășurate **în** și **de către** unitățile economice.

Instrumentul principal al organizării, conducerii și desfășurării activității financiare a întreprinderilor și de exercitare a controlului financiar este **bugetul de venituri și cheltuieli al acestora.** El se elaborează în legătură organică cu indicatorii economici de plan și la nivelul întreprinderii, cuprinde veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare din activitatea acesteia, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli [56].

Bugetul de venituri și cheltuieli nu reprezintă o simplă schimbare a numelui vechiului plan financiar. El reprezintă expresia bănească a planului de dezvoltare economico-socială a patrimoniului activității și rezultatelor planificate, **instrumentul de bază** prin care se asigură **echilibrul financiar** în fiecare unitate.

Prin structura și funcțiile sale, bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să înfățișeze în formă valorică, bănească — în **fonduri, venituri și cheltuieli** — întreaga activitate economică a întreprinderilor și relațiile lor economice.

Aurel NEGUCIOIU

---

[1] *Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990*, proiect, Editura politică, București, 1979, p. 46.

[2] *Dicționar de economie politică*, Ed. politică, București, 1974, p. 396.

[3] Paraschiv Vagu, Roman Crișan — coordonatori, *Organizarea și planificarea unităților industriale*, Ed. didactică și pedagogică, București, p. 44—45.

[4] M. Dumitrescu, *Organizarea structurală a întreprinderilor — elemente de organizare și conducere*, Ed. științifică, Bucuresti, 1969, p. 13.

[6] M. Dumitrescu, *Organizarea structurală a întreprinderilor — elemente de organizare și conducere*, Ed. științifică, București, 1969, p. 14.

[7] Philippe de Woot, *Pour une doctrine de l'entreprise*, Éditions du Seuil, 1968, p. 31.

[8] *Dictionnaire des sciences économiques*, publié sous la direction de Jean Romeuf, Presses Uriversitaires de France, 1956, tome premier, p. 494.

[9] Thomas Suavet, *Dictionnaire économique et social*, 6-e Édition revue, Économie et humanisme, les éditions ouvriéres, Paris, p. 183.

[10] *Osnovnoe proizvodstvennoe otnoșenie soțializma*, pod redacției Kuziminova I.I., Trefilova V.A., Izd. V.P.Ș. i A.O.N. pri ȚK K.P.S.S. Moskva, 1963, st. 52.

[11] Idem, p. 57

[12] K. Marx, *Muncă salariată și capital* în Marx, Engels, Opere, vol. 6, Ed. politică, București, 1959, p. 454 (sublinierea ns. A.N.).

[13] K. Marx, *Capitalul*, vol. II, în Marx, Engels, Opere, vol. 24, Ed. politică, București, 1967, p. 42 (sublinierea ns. A.N.).

[14] K. Marx, *Mizeria filosofiei*, în Marx, Engels, Opere, vol. 4, Ed. politică, București, 1958, p. 147 (sublinierea ns. A.N.).

[15] *Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat*, ediția a II-a, Consiliul de Stat, Sectorul Buletinului Oficial și al publicațiilor legislative, 1978, p. 4.

[16] Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României*, 4—5 iulie 1979, Ed. politică, București, 1979, p. 14 (sublinierea ns. A.N.).

[17] Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2*, București, Ed. politică, 1968, p. 555—556.

[18] K. Marx, Fr. Engels, *Opere, vol. 23*, Ed. politică, Bucuresti, 1966, p. 180.

[19] Citat după Editor șef H.B. Maynard, *Conducerea activității economice (III)* (conducerea și administrarea resurselor umane), Ed. tehnică, București, 1972, p. 61.

[20] Editor șef, H.B. Maynard, *Op. cit.*, p. 63.

[21] M. Dumitrescu, *Organizarea structurală a întreprinderilor*, Ed. științifică, București, 1969, p. 36.

[22] *Contribuții la perfecționarea organizării și conducerii unităților industriale*, sub red. dr. Petre Rotaru, dr. Ovidiu Nicolescu, Dragoș Cigusievici, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976, p. 171.

[23] Vezi *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1979, p. 134—135.

[24] Cf. *Op. cit.*, p. 134—135.

[25] Cf. *Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat*, ediția a II-a, Consiliul de Stat, 1978, p. 12—13.

[26] Vezi *Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat*, ediția a II-a, Corsiliul de Stat, 1978, p. 10.

[27] Cf. *Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, proiect*, Ed. politică, București, 1979, p. 7.

[28] *Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat*, ediția a II-a, Consiliul de Stat, 1978, p. 21.

[29] Vezi Em. Dobrescu, T. Postolache, *Introducerea în teoria capitalismului monopolist de stat*, Ed. politică, București, 1967, p. 27 și urm.

[30] Emilian Dobrescu, *Ritmul creșterii economice — teorie și analiză*, Ed. politică, București, 1968, p. 15—16.

[31] *Dicționar de economie politică*, Ed. politică, București, 1974, p. 338 (subl. ns. A.N.).

[32] *Probleme ale gestiunii financiare în unitățile economice de stat*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1977, p. 15.

[33] *Op. cit.*, p. 21.

[34] *Idem*, p. 23.

[35] Al. Babe, *Conceptul de gestiune economică*, în „Revista economică" nr. 43, din 24 octombrie 1975, p. 10.

[36] Thomas Suavet, *Dictionnaire économique et social*, 6-e Edition revue, Économie et humanisme, Les éditions ouvriéres, 12. Avenue Soeur Rosalie, Paris, p. 217—218.

[37] *Idem*, p. 218.

[38] *Economia politică a socialismului, ediția a III-a revăzută*, Ed. didactică și pedagogică, București, p. 298.

[39] Mihai Părăluță, *Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică a întreprinderilor* (IV), în „Revista economică" nr. 45/1980, p. 20.

[40] Ibid.

[41] Idem, p. 20—21.

[42] Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 555—556.

[43] Emilian Dobrescu, *Optimul economiei socialiste*, Ed. politică, București, 1976, p. 18.

[44] Viorica Nicolau, *Autogestiunea economico-financiară*, în „Revista economică" nr. 40, din 6 octombrie 1978, p. 16.

[45] Marin Mehedințu, *Fondurile întreprinderilor socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice*, în „Revista economică" nr. 13 din 29 martie 1980, p. 25.

[46] Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 591.

[47] Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 531.

[48] *Idem*, p. 532.

[49] Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 545.

[50] *Dictionnaire de science économique*, par une équipe sous la direction de Alain Cotta, 3-e édition mise à jour et augmente, MAME, 1968, p. 35.

[51] Thomas Suavet, *Op. cit.* p. 39.

[52] Vezi *Dictionnaire des sciences économiques*, publié sous la direction de Jean Romeuf, avèc la colaboration de Gilles Pasqualaggi, tom premier, Presses Universitaires de France, Paris, 1956, p. 102—103.

[53] *Dicționar de economie politică*, Ed. politică, București, 1974, p. 42.

[54] Aurel Giurgiu, *Locul și rolul autofinanțării în perfecționarea mecanismului economic-financiar*, în Studia Universitatis „Babeș — Bolyai", Oeconomica nr. 2, 1979, Cluj-Napoca, p. 17.

[55] Ibidem.

[56] Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 577.

[57] Cf. *Legea pentru modificarea și completarea Legii finanțelor nr. 9/1972*, publicată în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, nr. 59 din 13 iulie 1979, p. 5.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR !

În fiecare vineri în coloanele Revistei economice găsiți :

● sinteze și analize economice ● metode și tehnici de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică ● teorii și idei, studii, consultații pentru învățămîntul politico-ideologic de partid și profesional ● lecții pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul superior economic ● analiza fenomenelor și proceselor din economia mondială ● legislație economică adnotată și comentată.

Prețul unui abonament pe trim. II—IV 1981 : pentru întreprinderi și instituții — 195 lei; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 97,50 lei.

Abonamentele pentru anul 1981 se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.), Cont 645150228 B.N.R.S.R. Filiala Sector 1, București.

Întrebări și răspunsuri

● **V. PATRUȚ, Bacău** — Disciplinele „Cunoștințe economice" și „Economie politică", „Politica economică a P.C.R." pot fi predate în învățămîntul liceal de către absolvenții fostei facultăți de economie generală, specialitatea economie politică din cadrul A.S.E. sau ai altor facultăți de științe economice, dacă au susținut examenul de definitivare în învățămînt și de grad în specialitatea economie politică. În cazul în care în licee nu funcționează profesori cu specialitatea economie politică — acestea fiind cele mai multe dintre situații — disciplinele respective vor fi predate de către absolvenții facultăților de istorie-filozofie, specialitatea filozofie sau filozofie-istorie. În liceele în care funcționează ca titulari profesori economiști, disciplina organizarea producției și a muncii în întreprinderile industriale și legislație economică va fi predată de către aceștia. Cu aprobarea inspectoratelor școlare județene se pot constitui la nivelul municipiilor și orașelor catedre pentru profesorii care predau disciplina organizarea producției și a muncii în întreprinderile industriale și legislație economică.

● **DUMITRU CNICIUC, Botoșani.** — Alocația de stat pentru copii se acordă conform prevederilor art. 7 al. 1 din Decretul nr. 246/1977, începînd din luna următoare celei în care au fost îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Pentru copilul născut în luna aprilie beneficiați de alocație de stat cu începere din luna mai dacă ați formulat cererea în luna aprilie.

● **IOAN STEIN, Gherla** — Comentariile și articolele publicate în presa de specialitate constituie o sursă de informare, fără a reprezenta instrucțiuni de aplicare a dispozițiilor normative. Elaborarea unor asemenea instrucțiuni este de competența exclusivă a organelor de stat îndreptățite.

La determinarea veniturilor în raport de care se stabilește alocația de stat pentru copii, se include și retribuția primită pentru orele predate în afara programului de lucru, ca lector la cursurile de calificare a muncitorilor.

● **MARIA CIOCAN, Mizil** — Din cele relatate de dv. rezultă că îndepliniți unele condiții pentru a fi trecută de la gradația a 5-a la gradația a 6-a, întrucît aveți o vechime de peste 3 ani în gradația a 5-a și ați fost notată „foarte bine". Potrivit al. 2 al art. 33 din Legea nr. 57/1974, în cursul unui an pot fi trecuți însă în gradații superioare de retribuire (5, 6 și 7) cel mult 10% din numărul rezultat din aplicarea procentului de pînă la 30% din totalul personalului încadrat pe gradații — exclusiv maiștrii. Trecerea în ultima gradație (a 6-a sau a 7-a) se poate face numai în mod excepțional, cu confirmarea organului ierarhic superior al unității. Menționăm că acordarea unei gradații superioare constituie o posibilitate pentru conducerea unității, și nu o obligație.

● **VASILE C. MOGÎLĂ, Medgidia** — Din scrisoarea dv. rezultă că sînteți încadrat ca economist principal la clasa 29 de retribuire. Conform prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974, la promovarea dv. în funcția de șef de serviciu veți fi încadrat la nivelul de bază al retribuirii prevăzute pentru această funcție, dacă această încadrare vă asigură o creștere a retribuției tarifare cu cel puțin o clasă de retribuire. Faptul că în anul 1977 ați ocupat funcția de șef birou economic nu modifică această soluție. În cazul dv. nu se pune problema unei retrogradări ci, dimpotrivă, a unei promovări în funcție.

● **COMBINATUL DE LIANȚI ȘI AZBOCIMENT, Bicaz** — Personalul muncitor care a încetat activitatea retribuită din motive ce-i sînt imputabile, indiferent de perioada cînd a avut loc această încetare a activității, este considerat, din punctul de vedere al aplicării Decretului nr. 246/1977, ca personal reîncadrat. Acest personal este supus prevederilor art. 7 (alin. 3) din decretul sus-menționat. Alocația se acordă după trei luni de la reîncadrare, iar în primele șase luni în proporție de 50% din cuantumul stabilit.

● **MIHAIL BUNICA, Brașov** — Din cele relatate de dv. rezultă că derogarea de la cerința absolvirii studiilor superioare s-a obținut prin aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 914/1968 și nu ca urmare a Hotărîrii nr. 1053/1960. În consecință, retribuția ce vi se cuvine este aceea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare, care ocupă aceeași funcție, diminuată cu cele două clase de retribuire. Studiile de subinginer nu sînt echivalente, din punctul de vedere al retribuirii, cu studiile universitare de cinci ani.

● **ÎNTREPRINDEREA PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU CONSTRUCȚII CĂI FERATE, Baia Sprie** — Față de prevederile art. 41 alin. 3 și ale art. 43 din Legea nr. 57/1974 republicată, pentru personalul oficiului juridic, retribuit în regie, acordarea retribuției tarifare este condiționată de realizarea sarcinilor proprii de muncă, corespunzător funcției îndeplinite. Acestui personal nu i se pot acorda adaosuri la retribuție, în raport de realizarea indicatorilor de plan ai unității.

● **ALEXANDRINA GRIGORESCU, București** — Atunci cînd ați fost transferată la unitatea unde lucrați și în prezent, era în vigoare Legea nr. 27/1967 privind acordarea concediilor de odihnă ale personalului. Cu prilejul transferării trebuia să se facă și lichidarea drepturilor privind concediul restant, corespunzător anului de muncă. Nu puteți solicita de la unitatea unde lucrați în prezent plata retroactivă a compensației în bani a concediului restant.

● **OLARU IOAN, Videle** — Veniturile care se iau în considerare la stabilirea compensației cuvenite pentru concediul neefectuat înaintea aplicării Legii nr. 26/1967 sînt cele din ultimele 12 luni premergătoare lichidării drepturilor personalului căruia i-a încetat contractul de muncă.

● **DUMITRACHE L. MIHALACHE, Chiraftei, Galați** — Art. 35 din Legea nr. 57/1974 prevede dreptul absolvenților învățămîntului superior cu examen de diplomă sau licență să primească retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate, dacă pînă la absolvirea studiilor au avut o activitate retribuită de cel puțin 12 luni. Prevederea legală sus-menționată nu cere ca activitatea retribuită să fi fost prestată fără întrerupere sau într-o anumită funcție. Perioada lucrată anterior absolvirii studiilor nu diminuează însă stagiul obligatoriu de trei ani, art. 35 din Legea nr. 57/1974 referindu-se exclusiv la retribuția cuvenită.

● **ÎNTREPRINDEREA DE APARATE ELECTRONICE DE MĂSURĂ ȘI INDUSTRIALĂ, București** — Decretul nr. 246 republicat conform art. 3 din Decretul nr. 359 din 18 octombrie 1979, prevedea drept cuantum al alocației pentru primul și al doilea copil cîte 140 lei lunar, iar pentru al treilea copil 160 lei lunar, (în cazul personalului cu venituri lunare între 2801 și 3350 lei). Potrivit art. 1 din Decretul nr. 359/1979 la aceste sume se adaugă creșterea suplimentară de 10 lei lunar pentru fiecare copil, prevăzută de Decretul Consiliului de Stat nr. 69/1970, astfel că, în fapt, pentru primul și al doilea copil se acordă o alocație de cîte 150 lei lunar, iar pentru al treilea copil de 170 lei lunar. Vă mulțumim pentru semnalarea erorii din Suplimentul nr. 42.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimentare, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse de instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

SCRISOAREA
Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarăşei Elena Ceauşescu

Mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu,

Cu prilejul aniversării zilei dumneavoastră de naştere, ne este deosebit de plăcut să vă adresăm, din toată inima, călduroase felicitări, împreună cu cele mai bune urări de viaţă îndelungată, sănătate şi fericire.

Dorim să vă exprimăm şi cu acest prilej aprecierea deosebită pe care o dăm bogatei şi neobositei activităţi de om politic şi militant revoluţionar pe care o desfăşuraţi, cu înaltă competenţă şi răspundere comunistă, în Comitetul Politic Executiv, precum şi ca prim viceprim-ministru al guvernului, pentru înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru. Dăm, de asemenea, cu toţii o înaltă apreciere contribuţiei de mare valoare pe care o aduceţi ca om de ştiinţă şi cultură în fruntea Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, precum şi prin activitatea proprie, la progresul şi afirmarea tot mai puternică a ştiinţei româneşti, la desfăşurarea cu succes a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în ţara noastră.

Animaţi de cele mai profunde sentimente de preţuire, stimă şi respect, vă dorim, ca, alături de mult stimatul şi iubitul nostru tovarăş Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, să trăiţi ani mulţi şi luminoşi, obţinând realizări şi satisfacţii tot mai mari în îndeplinirea înaltelor răspunderi ce v-au fost încredinţate de partid şi popor, în întreaga dumneavoastră activitate consacrată înfăptuirii istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XII-lea, măreţului Program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

În această zi sărbătorească vă adresăm, cu toată căldura inimilor noastre, stimată tovarăşă Elena Ceauşescu tradiţionala urare „La mulţi ani !".

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

VIBRANT ȘI ÎNSUFLEȚITOR ÎNDEMN LA REALIZAREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE SOCIAL-ECONOMICĂ A ȚĂRII

AM ÎNCHEIAT, la sfîrșitul anului 1980, o perioadă de mari și remarcabile realizări în toate domeniile de activitate, perioadă în care națiunea română a parcurs un drum important de muncă și mari împliniri, de înfăptuire a unor însemnate obiective în dezvoltarea social-economică a țării, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. De cîteva zile am intrat într-un nou an de muncă și într-un nou deceniu în care gîndurile și aspirațiile noastre, ale tuturor, se îndreaptă — avînd ca suport trainic marile realizări ale cincinalului încheiat — spre noi și înalte țeluri în dezvoltarea țării, în înflorirea ei și a întregii noastre vieți — spre îndeplinirea obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

La cumpăna dintre ani, dintre două cincinale, vibrantul și însuflețitorul îndemn la muncă și rodnice înfăptuiri adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Mesajul de Anul Nou a găsit un profund ecou în mintea, inima și fapta fiecăruia dintre noi : **„Depinde de noi, toți, ca viața fiecăruia să fie mereu mai bună, ca gradul de civilizație a poporului să fie tot mai înalt".** Sînt cuvinte pătrunse de un înalt spirit de responsabilitate față de destinele patriei, care trebuie să însuflețească permanent întreaga noastră activitate.

Prin vasta activitate creatoare desfășurată în cincinalul de curînd încheiat, întregul popor și-a afirmat puternic hotărîrea de a da viață programului partidului, de a-și făuri o viață liberă și demnă, de a urca noi trepte pe drumul spre viitorul socialist și comunist al patriei. Industria națională, ramura conducătoare a economiei, a înregistrat în ultimii cinci ani un ritm anual de creștere care se situează printre cele mai înalte pe plan mondial, au crescut continuu producția agricolă, produsul social și venitul național, prevederile cincinalului realizîndu-se cu o depășire de cîteva zeci de miliarde de lei. Obiectivele de investiții au îmbogățit în mod echilibrat peisajul industrial și edilitar al tuturor județelor patriei. Toate acestea s-au aflat la baza **adevăratului salt** înregistrat în acești ani de calitatea vieții, la baza **celei mai mari** creșteri a nivelului de trai înregistrat vreodată **în istoria țării : au crescut substanțial veniturile reale, s-au construit și dat în folosință sute de mii de apartamente, s-au lărgit și diversificat serviciile, a continuat să crească necontenit gradul de participare al oamenilor muncii la elaborarea și adoptarea hotărîrilor în cele mai importante probleme ale întregii vieți economico-sociale.**

TARA NOASTRĂ a inaugurat, odată cu noul an un nou cincinal, etapă în care se vor realiza noi pași în transpunerea în viață a programului partidului, în edificarea unei civilizații materiale și spirituale superioare pe pămîntul patriei. Însemnatele realizări obținute pînă acum de către poporul nostru în anii construcției socialiste în toate domeniile de activitate ne dau temeiul să abordăm cu optimism tonic obiectivele ce se circumscriu noii etape. Pentru că sînt create toate condițiile de a munci la nivelul și cu mijloacele timpului în care trăim și pentru că sîntem chemați să realizăm în toate domeniile de activitate economico-socială, o nouă calitate a muncii care să asigure și să determine o nouă calitate a vieții.

În anul 1981, în care sărbătorim 60 de ani de la înființarea partidului comunist — călăuza noastră înțeleaptă și curajoasă prin vremi către scopul fundamental al făuririi bunăstării și fericirii poporului, al afirmării plenare a personalității umane într-o societate nouă, socialistă — și în întreg cincinalul actual, al calității și eficienței, ale cărui obiective au fost științific fundamentate în istoricele documente ale celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., eforturile vor trebui amplificate și concentrate asupra aspectelor calitative, pentru a asigura progresul economico-social accelerat al patriei. Programul amplu, științific, elaborat în acest sens, prevede, odată cu continuarea dezvoltării în ritm susținut a forțelor de producție, asigurarea organizării superioare a producției și a muncii, afirmarea largă a revoluției tehnico-științifice, valorificarea rațională a tuturor resurselor materiale și umane ale țării, creșterea productivității muncii, realizarea unei adevărate revoluții în agricultură care să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele raționale de consum, aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar. Energiile creatoare ale oamenilor muncii, amplificate și valorificate în cadrul unor forme și metode perfecționate de conducere colectivă a producției, prin întărirea democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii se vor constitui într-o bază mereu mai solidă a ridicării eficienței în toate ramurile economiei, a progresului general al patriei.

În întreg cincinalul pe care am început să-l străbatem realizarea unei noi calități a activității în toate domeniile vieții economico-sociale va determina direct creșterea calității vieții oamenilor — de la bunăstare și prosperitate materială la răspîndirea culturii și ocrotirea sănătății și de aici la afirmarea personalității umane și a participării sale plenare la făurirea și realizarea destinelor societății. Se conturează deci cu pregnanță sarcina majoră, de mare responsabilitate, care revine în acești ani tuturor oamenilor muncii, întregului popor, de a-și amplifica efortul organizatoric și de creativitate pentru a răspunde prin muncă, pe un plan superior, chemării adresate de partid pentru realizarea obiectivelor stabilite, dat fiind că de modul în care se realizează aceste sarcini depinde direct progresul și bunăstarea patriei, a fiecăruia dintre noi.

ÎN STABILIREA obiectivelor de dezvoltare economico-socială, România pornește de la necesitatea valorificării integrale a potențialului material și uman pe care-l posedă, fără a face însă abstracție de faptul că pe plan mondial, simultan cu aspirația spre dezvoltare, s-au agravat criza economică și instabilitatea, s-au intensificat contradicțiile ca urmare a politicii imperialiste de forță și dictat, ceea ce a pus în pericol pacea și independența popoarelor.

În acest context, pentru realizarea deziderateloг sale de progres, țara noastră promovează în continuare, cu consecvență, o politică de destindere, pace, securitate și colaborare în întreaga lume, al cărui promotor neobosit și stimat pe toate meridianele globului este președintele Nicolae Ceaușescu. Fidelă opțiunilor sale de politică externă, România continuă pe un plan superior și întărește colaborarea și solidaritatea cu toate țările socialiste, cu partidele comuniste, muncitorești, cu forțele progresiste de pretutindeni, precum și colaborarea cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii. Țara noastră sprijină activ eforturile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, pentru participarea activă, nemijlocită, în condiții de deplină egalitate a tuturor statelor la viața internațională.

Privind cu optimism viitorul, România militează cu perseverență pentru înfăptuirea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru ca Europa să ofere omenirii un model de relații internaționale, de unitate nouă, bazată pe colaborarea între țări cu orînduiri sociale diferite, pentru apărarea dreptului fundamental al omului pe întreaga planetă Pămînt : dreptul la viață, la pace, la existență liberă, pe deplin convinsă că forțele progresiste de pretutindeni, acționînd unite, pot face să triumfe cauza destinderii, păcii și progresului.

Intrăm în noul cincinal cu deplina convingere că el va aduce însemnate realizări poporului român, că efortul depus pentru transpunerea în viață a politicii partidului va accelera dezvoltarea economico-socială a patriei, ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni. Chezășia înfăptuirii integrale a tuturor obiectivelor stabilite se regăsește în ampla activitate în care s-a angajat întregul popor, din primele zile ale acestui an, pentru valorificarea la cote înalte a marilor posibilități de progres pe care le oferă orînduirea noastră socialistă.

V. DUMITRACHE

ROMÂNIA – NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

Un salt calitativ în dezvoltarea economiei

AM INTRAT într-un nou cincinal, a cărui trăsătură caracteristică o constituie continuarea eforturilor pentru dezvoltarea și modernizarea în continuare a întregii producții materiale, amplificarea activității de cercetare și de introducere în producție a celor mai noi realizări ale progresului tehnic, adîncirea procesului de asimilare în fabricație a unor noi produse cu performanțe tehnico-economice superioare, folosirea rațională a tuturor resurselor materiale și energetice, a resurselor umane și financiare ale țării, îmbunătățirea calității și competitivității produselor, creșterea susținută a productivității muncii. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XII-lea Congres, înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și al organizării societății, asigurîndu-se creșterea venitului național pe locuitor, îmbunătățirea condițiilor de trai ale maselor ridicarea nivelului învățămîntului, științei și culturii a gradului general de civilizație al poporului nostru. România va depăși astfel stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și va deveni o țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare economică.

Integrarea largă a factorilor intensivi în procesul creșterii economice

PORNIND de la obiectivele și sarcinile stabilite în documentele Congresului al XII-lea al partidului, în viitorii ani sporirea avuției naționale este concepută să se realizeze în condițiile creșterii mai accentuate a eficienței economice, ale trecerii la o calitate nouă, superioară, în toate domeniile de activitate economică și socială. Această opțiune majoră reprezintă o componentă definitorie a politicii economice a partidului și statului nostru de integrare largă a factorilor intensivi în procesul creșterii economice, de asigurare a unor mijloace sporite pentru dezvoltarea societății socialiste românești, pentru continua ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Creșterea în proporții însemnate a principalilor indicatori (valoarea producției nete industriale va spori într-un ritm mediu anual de 9—10% ; productivitatea muncii în industrie — calculată pe baza producției nete — cu un ritm de 7,0—7,5%, producția agricolă cu un ritm de 4,5—5,0%, iar venitul național cu un ritm de 6,7—7,4%) reflectă dezvoltarea susținută a producției materiale și noi mutații structurale, calitative în procesul dezvoltării. Aceasta constituie o expresie a folosirii mai raționale și la un nivel superior a întregului potențial productiv al țării, a identificării, mobilizării și valorificării tuturor resurselor materiale și energetice de care dispune economia națională, reducerii mai accentuate a costurilor de producție în toate ramurile și sectoarele productive, gospodăririi judicioase a fondurilor financiare și valutare, realizării unei eficiențe înalte în toate sectoarele de activitate economico-socială, și, prin toate acestea, o expresie a sporirii mai rapide a productivității muncii sociale.

Asemenea procese intensive ale dezvoltării se regăsesc, firește, cu o pondere însemnată în anul de debut — 1981 — al cincinalului. Prevederile planului național unic pe acest an, prin întreaga lor construcție, se întemeiază pe fundamentarea temeinică a indicatorilor și normativelor de eficiență care în contextul aplicării în viață a noului mecanism economico-financiar au căpătat o importanță și o semnificație deosebite. Pe linia promovării și stimulării laturilor calitative în întreaga activitate de producție se înscrie folosirea ca indicatori de bază în măsurarea și aprecierea rezultatelor activității economice a valorii producției nete și a producției fizice, indicatori chemați să așeze întreaga muncă productivă pe criteriile celei mai înalte eficiențe, creînd premise esențiale pentru consolidarea autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități economice, pentru sporirea aportului acestora la formarea resurselor generale ale societății.

Una din orientările fundamentale ale promovării laturilor calitative în procesul creșterii noastre economice o constituie intensificarea modernizării structurii producției materiale. Producția netă industrială va ajunge în anul 1981 la 331 miliarde lei față de circa 306 miliarde lei în anul 1980. Trebuie subliniat că această creștere este concepută în condițiile realizării și îmbunătățirii structurii sortimentale a producției industriale, industria românească fiind chemată să satisfacă mai bine și mai eficient cerințele crescînde ale economiei naționale, ale exportului.

Definitoriu pentru profilul tot mai modern al industriei este accentul ce se pune pe dezvoltarea în continuare a ramurilor legate de promovarea progresului tehnic, ramuri chemate să asigure condițiile unui progres rapid și complex al economiei naționale, să valorifice superior resursele de materii prime și materiale, să integreze pe un front mai larg progresul tehnic în întreaga producție materială. Răspunzînd cerințelor de a realiza o structură a producției industriale care să necesite un consum mai scăzut de materii prime și îndeosebi de combustibil și energie, se are în vedere dimensionarea creșterii ramurilor energo-intensive la strictul necesar. Astfel, în viitorii ani, se va menține practic consumul de țiței și de gaz metan la nivelul anului 1980 ; s-a prevăzut o dinamică mai lentă a producției industriale la produsele mari consumatoare de energie (oțel, ciment și îngrășăminte chimice etc.), ceea ce determină o creștere mult mai rapidă a producției industriale față de cea a consumului de energie.

Conceptul nou și modern al intensificării laturilor calitative în întreaga dezvoltare economică se regăsește și în celelalte ramuri ale producției materiale — în mod deosebit în agricultură, dar și în construcții, în transporturi — în viitorii ani frecvența factorilor calitativi constituind caracteristica de bază a unei reproducții lărgite de tip intensiv.

Valorificarea superioară a resurselor

URMĂRIND îmbunătățirea în continuare a structurii producției materiale și creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor industriei românești, partidul pune un accent tot mai mare pe ridicarea gradului de valorificare a tuturor materiilor prime și materialelor, îndeosebi a combustibililor și energiei. Problema centrală a ridicării gradului de utilizare a resurselor materiale o constituie sporirea producției ce se va obține pe fiecare unitate de materie primă. În acest scop un accent deosebit se pune pe ridicarea simțitoare a valorii producției realizate prin prelucrarea și chimizarea unei tone de țiței și a unei tone de cauciuc natural și sintetic ; a valorii produselor obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată ; a valorii producției de țesături (de bumbac și de lînă) etc. Indicele de valorificare a materiilor prime

Gheorghe OBREJA
Stelian MILITARU

(Continuare în pag. 31)

ALIMENTAȚIA RAȚIONALĂ – factor de ridicare a calității vieții

EXPRESIE a satisfacerii nevoilor populației consumul reprezintă, alături de alte elemente ale nivelului de trai și calității vieții, una din sferele cele mai cuprinzătoare de transpunere în practică a obiectivului fundamental al societății socialiste — acela de asigurare a bunăstării materiale și spirituale a tuturor membrilor săi, de dezvoltare și manifestare deplină a personalității umane.

Consumul reprezintă un proces complex determinat de legătura dialectică dintre sistemul nevoilor populației și posibilitățile de satisfacere a acestora. Ceea ce imprimă trăsăturile definitorii ale consumului în orînduirea noastră este faptul că satisfacerea nevoilor — științific fundamentate — ale tuturor membrilor societății, în concordanță cu cerințele dezvoltării multilaterale a personalității omului, cu cerințele materiale și spirituale tot mai ample și diversificate ale populației, reprezintă scopul nemijlocit al producției sociale. În acest fel cunoașterea, determinarea științifică a sistemului nevoilor populației, a elementelor sale componente, a dimensiunilor și direcțiilor de evoluție ale acestora în condițiile dezvoltării economice și sociale, definirea coordonatelor consumului rațional constituie premisele esențiale ale ridicării continue a calității vieții, ale elaborării strategiei de dezvoltare în perspectivă a economiei naționale, de armonizare a obiectivului social-uman al dezvoltării economiei noastre socialiste cu posibilitățile existente în fiecare etapă.

Fundamentarea pe baze științifice a consumului populației

PRIN EFECTELE pe care le are asupra dezvoltării fizice și intelectuale a tuturor membrilor societății, asupra modului de viață și personalității acestora, raționalitatea satisfacerii trebuințelor umane — care în concepția partidului nostru înseamnă, în principal, așezarea pe baze științifice a consumului populației —, reprezintă una din trăsăturile definitorii ale calității vieții în socialism. Exprimînd satisfacerea nevoilor din resursele existente, în condiții de maximă eficiență socială și economică, în vederea asigurării concomitente a reproducției lărgite, a dezvoltării susținute a economiei și societății, deci a creșterii posibilităților de satisfacere a nevoilor viitoare ale populației, consumul rațional constituie nu numai o componentă majoră, ci deopotrivă premisă și factor al ridicării calității vieții.

Raționalitatea în satisfacerea nevoilor de consum ale membrilor societății trebuie să constituie un atribut al modelului de consum în ansamblul său, cît și al tuturor elementelor consumului. Definirea conținutului, conturarea criteriilor și coordonatelor consumului rațional, a amplitudinii și preciziei dimensiunilor sale, precum și a evoluției nivelului și structurii acestuia în diferite etape ale dezvoltării economice și sociale diferă de la o componentă a consumului la alta în funcție de subsistemul de nevoi căruia i se asociază, de caracteristicile acestora, de locul și rolul lor în viață și activitatea omului.

Este astfel, unanim recunoscut faptul că nevoile alimentare dețin primul loc în sistemul nevoilor populației. Ele condiționează existența și sănătatea omului, dezvoltarea sa fizică și intelectuală, influențînd posibilitățile de satisfacere a celorlalte categorii de nevoi. Implicațiile multiple pe care alimentația în special și asupra calității vieții în general determină necesitatea cunoașterii principiilor alimentației raționale și a acțiunii ferme în direcția implementării lor în modelul de consum al populației.

Conținutul noțiunii de consum alimentar rațional este determinat de caracterul nevoilor alimentare, de particularitățile evoluției acestora, pe de o parte, și de caracteristicile procesului de satisfacere a lor, cu alte cuvinte de factorii și legitățile evoluției consumului alimentar pe de altă parte. Nevoile alimentare sînt definite în primul rînd de caracterul lor biologic, dat fiind faptul că ființa umană, pentru a se dezvolta și a desfășura o activitate normală în viața economică și socială are nevoie de o anumită cantitate de energie și de factori nutritivi furnizați de alimente. În evoluția lor dinamică nevoile alimentare sînt influențate de două categorii de factori : pe de o parte, factorii biologici și de mediu natural, respectiv vîrstă, sex, constituție morfofuncțională, tipul de activitate neuroendocrină, stare fiziologică sau patologică climă etc., iar, pe de altă parte, factorii legați de dezvoltarea economică, socială și culturală a societății. Această ultimă categorie de factori s-a dovedit a avea o acțiune tot mai puternică de la un anumit grad de satisfacere a nevoii alimentare.

Dezvoltarea forțelor de producție, adîncirea diviziunii muncii conduc prin efectele pe care le au asupra sporirii gamei de produse alimentare, la lărgirea evantaiului de nevoi cuprinse în subsistemul alimentar. Modul concret de participare a oamenilor, a forței de muncă la activitatea economică și socială impune anumite caracteristici nivelului și structurii nevoilor alimentare, generate în primul rînd de ponderea muncii fizice în ansamblul muncii sociale prestate. De asemenea trebuie subliniat în acest context că, alături de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, gradul de cultură și civilizație, concepția despre locul nevoilor alimentare în sistemul nevoilor populației influențează atît dimensiunea nevoilor alimentare, cît mai ales nivelul și modalitatea de satisfacere a acestora.

În determinarea, pe baze științifice, a nevoilor alimentare ale populației un rol hotărîtor îl au cercetările efectuate în domeniul nutriției, al biologiei și geneticii care au condus la stabilirea principiilor alimentației raționale ; acestea constau, în principal, în asigurarea unui regim alimentar normocaloric care să cuprindă în proporții optime factorii nutritivi (proteine, grăsimi, glucide, vitamine și săruri minerale), a unei gastrotehnii corecte, a igienei alimentare, precum și a unei repartizări echilibrate a consumului zilnic de alimente.

În cadrul Centrului de nutriție și boli metabolice, dar și în alte instituții specializate, există preocupări susținute, în domeniul nutriției, preocupări care urmăresc pe coordonatele relației dintre alimentație și starea sănătății populației, determinarea normelor și principiilor alimentației raționale, a rației alimentare exprimate în calorii și trofine. Alte investigații se desfășoară pentru determinarea compoziției chimice a alimentelor, a rolului lor în funcționarea organismului uman, precum și a cantității optime de alimente necesare pentru acoperirea nevoilor de consum alimentar, pe grupe de consumatori cu particularități fiziologice comune. Preocupările menționate au avut drept rezultat alcătuirea unui program de nutriție a populației menit să contribuie la apărarea sănătății populației prin măsuri în domeniul alimentației raționale.

Desigur, nevoile energetice și nutritive diferă de la un individ la altul în funcție de sex, vîrstă, caracteristici morfofuncționale și tipul de activitate desfășurată. Cercetările au evidențiat însă că, pentru a nu avea consecințe nefavorabile asupra sănătății, rația calorică medie zilnică nu poate depăși 30 calorii pe kg corp în cazul unei activități ușoare și 40—50 calorii/kg corp în cazul în care omul prestează o muncă foarte grea. Rația alimentară exprimată în calorii și principii nutritive determinată pe grupe de populație după sex, vîrstă, categorii de efort, stare fiziologică recomandată în cazul populației țării noastre variază de la circa 1 000 calorii pentru copiii sub un an pînă la 3 000—4 500 calorii pentru bărbații între 21—25 ani și 2 700—3 200 calorii pentru femeile din aceeași grupă de vîrstă.

O repartiție judicioasă a diferitelor principii nutritive și grupe de alimente

O ALTĂ CARACTERISTICĂ a alimentației raționale se referă la proporția în care diferitele principii nutritive și principalele grupe de alimente trebuie să contribuie la acoperirea nevoilor energetice și plastice ale organismului. Astfel, se apreciază că un regim alimentar normal din punct de vedere caloric trebuie să cuprindă între 25—30% grăsimi alimen-

tare (dintre care la o treime pînă la jumătate sub formă de grăsimi polinesaturate), între 11—13% proteine (dintre care de la o treime pînă la jumătate sub formă de proteine vegetale), iar restul sub formă de glucide (din care o cantitate cît mai mică sub forma de produse rafinate și concentrate de tipul zahărului).

Proporția în care diferite principii nutritive și grupe de alimente trebuie să contribuie la rația alimentară optimă este stabilită după cum se procedează și în cazul nevoilor energetice, în raport de sex, vîrstă, tip de activitate, pe grupe ale populației. În lucrările privind economia consumului populației, pentru nevoi de analiză, planificare și prognoză se calculează și rații medii pe un locuitor. Aceste rații alimentare medii exprimate în calorii, factori nutritivi și cantități de alimente pot să difere în timp și spațiu în funcție de structura sociodemografică a populației. Astfel, de pildă, creșterea înzestrării tehnice a muncii care are drept consecință reducerea efortului fizic în activitatea prestată conduce în cele din urmă la o diminuare cantitativă a rației alimentare medii ce revine pe o persoană.

Reprezentînd nevoile științific determinate, principiile și normele de alimentație rațională rezultate din cercetările din domeniul nutriției constituie expresia ideală a raționalității din domeniul alimentar, obiectivul către care trebuie să tindă consumul alimentar în evoluția sa permanentă, urmărindu-se realizarea treptată a acestuia pe măsura creșterii bunăstării și civilizației. Complexitatea și durata procesului de realizare în practică a acestor principii sînt determinate însă de particularitățile evoluției consumului alimentar, de legitățile acesteia, întrucît consumul alimentar al populației este un fenomen complex care se realizează într-un cadru social-economic concret sub influența unei multitudini de factori. Evoluția sa reprezintă o rezultantă a acțiunii factorilor economico-sociali și de tradiție.

Consumul alimentar constituie totodată un act opțional individual realizat în funcție de gusturile, preferințele, obiceiurile și posibilitățile personale ale membrilor societății care, de asemenea, pot să difere într-o măsură mai mare sau mai mică, față de cerințele alimentației raționale. Existența unor diferențe între evoluția consumului alimentar și cerințele alimentației raționale a fost pusă în evidență atît pe plan mondial cît și în țara noastră, îndeosebi în unele zone. Aceasta arată că, pe măsură dezvoltării economice, a creșterii gradului de bunăstare și civilizație, consumul de alimente se înscrie într-o evoluție puternic ascendentă care, deși la atingerea unui anumit grad de satisfacere a nevoii alimentare și înscrierea în faza de saturare manifestă o accentuată tendință de încetinire (la unele alimente, chiar scădere), poate determina realizarea unor niveluri înalte ale consumului, ce depășesc nevoile organismului. Ca urmare supraalimentația — ca o formă de manifestare a unei alimentații dezechilibrate, neștiințifice — se manifestă cu unele consecințe nefavorabile asupra sănătății populației.

În țara noastră ca urmare a unei creșteri susținute a consumului tuturor categoriilor de alimente (cu excepția cerealelor și a derivatelor acestora) consumul mediu zilnic de calorii și proteine se situează în prezent în apropierea rației recomandate unei persoane adulte care prestează activitate caracterizată prin efort mediu, ceea ce înseamnă că în medie cantitatea de calorii și proteine consumată se află la nivelul cerințelor nutriției raționale recunoscute în prezent în țara noastră și pe plan mondial. Trebuie să menționăm însă că, în numeroase județe, consumul mediu zilnic de calorii depășește mult acest nivel, precum și faptul că, potrivit unor prognoze, dacă creșterea în continuare a cosumului unor alimente cu valoare nutritivă ridicată (carne, lapte, ouă, legume și fructe) nu va fi însoțită de scăderea, mai accentuată decît pînă acum, a consumului de cereale și de încetinirea puternică a creșterii consumului de zahăr și grăsimi, în perspectivă consumul nostru alimentar va depăși mult nevoile populației.

În procesul creșterii consumului alimentar aportul diferitelor grupe de alimente la acoperirea nevoilor alimentare nu evoluează automat în concordanță cu cerințele pe care le impune realizarea unei structuri raționale a consumului alimentar. Astfel, în consumul mediu zilnic de calorii și proteine, cerealele dețin în prezent o pondere ridicată (aproape 50%). În schimb creșterea relativ mai lentă a consumului de lapte, legume și fructe a făcut ca aportul acestora să nu răspundă încă cerințelor unor rații alimentare echilibrate.

Avînd în vedere tendințele ce se manifestă în consumul diferitelor categorii de alimente și comparînd nivelul și structura consumului alimentar realizat în prezent cu cerințele alimentației raționale, pot fi evidențiate noi direcții de acțiune, astfel încît evoluția consumului de alimente în perspectivă să se realizeze în concordanță cu aceste cerințe. Astfel, modificările previzibile în structura demografică și socio-profesională a populației, pot conduce la o diminuare a necesarului mediu de calorii față de cel atins în prezent. Acest lucru este posibil în condițiile în care consumul alimentar se află într-o etapă dinamică a evoluției sale prin accentuarea modificărilor de ordin structural, calitativ în concordanță cu cerințele alimentației raționale. Implementarea unor astfel de tendințe în evoluția viitoare a consumului diferitelor categorii de alimente, menite să contribuie la atingerea treptată a obiectivelor alimentației raționale, se constituie ca un proces de durată care presupune, pe lîngă asigurarea condițiilor materiale necesare, în primul rînd dezvoltarea și diversificarea producției de alimente, dirijarea acțiunii tuturor factorilor apți să influențeze consumul în direcția modelării comportamentului alimentar al populației, a atitudinii acesteia față de locul nevoilor alimentare în ansamblul nevoilor sale, precum și față de modalitățile de satisfacere a acestei nevoi.

Maria MOLNAR
Institutul de economie socialistă

*) vezi Iulian Mincu, „Alimentația rațională a omului sănătos" Editura Medicală, 1978, p. 12

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi aparate de măsurat mărimi electrice

ÎN ULTIMUL TIMP industria noastră a asimilat în fabricația de serie noi tipuri de osciloscoape destinate lucrărilor specifice de electronică (radiocomunicații, tehnică de calcul, automatizări, electronică industrială), cu utilizări în laboratoare, ateliere de montaj și în controlul tehnic din industrie, ca și în exploatare (întreținere și service). Noile osciloscoape E-0105 și E-0106 fabricate de Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale (I.E.M.I.) din București sînt de tip portabil, asigurînd astfel mari facilități în exploatare.

Pentru reducerea greutății acestor aparate, constructorul a renunțat la sistemul clasic de alimentare cu transformator de rețea și la filtrarea tensiunilor de frecvență 50 Hz cu condensatoare electrolitice mari, adoptînd soluția redresării tensiunii rețelei și a unui convertor cu frecvență de aproximativ 25 kHz, realizat pe ferită. În scopul asigurării unor performanțe electrice deosebite, în special a unei capacități de intrare redusă și răspuns la impuls, au fost elaborate comutatoare speciale cu came, pentru circuite de înaltă frecvență. Astfel, din punct de vedere al greutății și al performanțelor ele sînt comparabile cu produsele similare realizate de firmele „Tecktronix" și „Hewlett-Packard". Soluția constructivă adoptată este identică pentru ambele aparate, cu ramă turnată și cu profile laterale din aluminiu, cu aceleași tipuri de

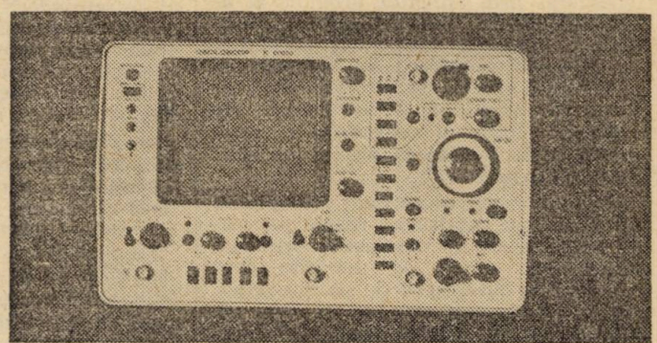

circuite electronice pentru sistemul de alimentare, baza de timp dublă și calibrator.

Osciloscopul E-0105 are două canale, baza de timp dublă, banda de trecere 0—100 MHz, sensibilitatea 5 mV/div. și impedanța de intrare 1 MΩ // 25 pF. Osciloscopul E-0106 prevăzut de asemenea cu două canale, cu bază de timp dublă, este echipat cu un tub catodic cu memorie, de tip persistență variabilă, avînd banda de trecere 0 + 25 MHz, sensibilitatea 2 mV/div și precizii de același ordin de mărime.

PERFECȚIONAREA LEGISLAȚIEI ECONOMICE

Autogestiunea economico-financiară și valutară a întreprinderilor în activitatea de comerț exterior

O ANALIZĂ atentă a Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, recent votată de forul suprem legislativ, confirmă că prin normele de drept pe care le conține s-a creat cadrul juridic necesar pentru generalizarea noului mecanism economic în conducerea și funcționarea întreprinderilor.

Multitudinea aspectelor reglementate prin legea pe care o analizăm ne obligă să ne oprim numai asupra principalelor probleme, la selectarea cărora am avut în vedere implicațiile pe care le vor avea, începînd cu 1 ianuarie 1981, reglementările în cauză asupra gestiunii întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export și beneficiare de importuri, precum și asupra raporturilor contractuale și financiare ale acestora cu întreprinderile de comerț exterior.

Defalcarea planului de export

PRINCIPIUL cunoscut al defalcării planului național unic de dezvoltare economico-socială pe centrale și întreprinderi este reiterat în legea de care ne ocupăm, prin următoarea formulare a art. 4, alin. 2 : „Ministerele, celelalte organe centrale sau locale și centralele industriale, cu participarea întreprinderilor de comerț exterior, defalcă prevederile planului de comerț exterior și cooperare economică internațională pe întreprinderi producătoare sau prestatoare de servicii subordonate". Ceea ce aduce nou legea este un nou principiu, consacrat prin aliniatul următor al aceluiași articol, potrivit căruia „organele și unitățile economice prevăzute la aliniatul precedent au obligația să stabilească sarcini de producție distincte pentru unitățile subfurnizoare de materiale, piese și subansamble, care participă la fabricarea produsului finit destinat exportului".

Așadar, începînd cu anul 1981 planul de export se defalcă nu numai pe producătorii finali ai mărfurilor destinate exportului, ci și pe unitățile care concură la fabricarea de părți componente ale acestor mărfuri și chiar de materii prime, determinante în livrarea produsului finit. Și, pentru ca întreprinderile producătoare de asemenea materii prime sau subansamble să fie cointeresate în îndeplinirea sarcinilor de producție și livrare ce le revin, legea prevede că acestea au obligațiile și drepturile prevăzute de legea pentru centralele sau, după caz, întreprinderile care fabrică produsul finit, exclusiv raportarea livrărilor respective la export. Pentru considerentele arătate, același regim se aplică și institutelor de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare care participă la realizarea de exporturi sau executarea de lucrări, precum și unităților producătoare sau prestatoare de servicii în legătură cu livrările de mărfuri și prestările de servicii cu plata în valută către societățile mixte de producție cu sediul în România sau către persoane juridice și fizice străine.

Balanța comercială și planul de încasări și plăți valutare

AUTOCONDUCEREA și autogestiunea economico-financiară, pentru a putea fi pe deplin exercitate, impun crearea unor instrumente adecvate, printre care bugetul de venituri și cheltuieli ocupă un loc de frunte. Acestui instrument i se alătură, pentru activitatea de comerț exterior, **balanța comercială și planul de încasări și plăți valutare.**

Potrivit legii, balanța comercială, care se aprobă odată cu sarcinile de plan, cuprinde :

— exportul, inclusiv în cadrul acțiunilor de cooperare economică cu alte întreprinderi pentru livrări de subansamble ;

— importul, inclusiv în cadrul acțiunilor de cooperare economică internațională ;

— soldul balanței comerciale.

Planul de încasări și plăți valutare al întreprinderii, care este parte integrantă a bugetului propriu de venituri și cheltuieli, cuprinde :

— încasări din export, acțiuni de cooperare economică internațională, credite, dobînzi și din alte activități ;

— plăți pentru importuri, realizarea de acțiuni de cooperare economică internațională, restituiri de credite, dobînzi și pentru alte activități ;

— soldul planului valutar.

Legea prevede că excedentul valutar planificat se varsă ca aport minim la fondul valutar centralizat al statului, organele și unitățile cu sarcini de comerț exterior avînd obligația de a lua măsuri pentru sporirea acestui excedent, în vederea creșterii rezervelor valutare ale statului.

Introducerea la nivelul întreprinderilor și al centralelor industriale a balanței de plăți și a planului de încasări și plăți valutare este expresia generalizării depline a autogestiunii ; așa cum prevede art. 7 din lege, „importurile planificate se efectuează numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările și vărsămintele stabilite prin plan sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare. În situația că nu sînt asigurate aceste resurse, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele industriale și întreprinderile au obligația să redimensioneze în mod corespunzător volumul importurilor în cadrul echilibrului valutar planificat".

Legea prevede, și acest lucru este foarte important, că pentru întreprinderile la care importul se face în vederea realizării unor mărfuri de export de către alte unități, echilibrul valutar se prevede și se realizează de către acestea din urmă.

Raporturile contractuale dintre întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior

REFERINDU-SE la raporturile juridice dintre întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior, legea reiterează un principiu cunoscut și anume că acestea acționează pe piețele externe în calitate de comisionare ale primelor, precum și pe cont propriu. Cu alte cuvinte, așa cum precizează art. 22 „pe baza prevederilor planului de comerț exterior și respectiv a contractelor externe, întreprinderile de comerț exterior încheie cu centralele și întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import, contracte economice de comision, de vînzare-cumpărare, de executări de lucrări sau de prestări servicii".

Ceea ce este nou față de reglementările anterioare este faptul că începînd cu data de 1 ianuarie 1981 contractele economice de comision sînt generalizate atît pentru exporturi, cît și pentru importuri, în timp ce contractul de livrări pentru export, respectiv de vînzare-cumpărare, cum îl denumește legea, are o aplicare limitată, numai la operațiuni pe care întreprinderile de comerț exterior le fac pe cont propriu.

Prin normele de drept pe care le cuprinde noua lege, oricare ar fi tipul de contract economic utilizat, acesta capătă o fizionomie proprie, adecvată imperativului major — realizarea de operațiuni de comerț exterior eficiente, al căror rezultat să se reflecte în întregime în gestiunea întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export și, respectiv, beneficiare de importuri.

Limitîndu-ne la mecanismul de export stabilit prin legea de care ne ocupăm, considerăm util să sintetizăm principalele prevederi care determină conținutul contractelor economice în cauză și anume :

— întreprinderile contractante sînt obligate să asigure corelarea strictă între prevederile contractelor interne și cele din contractele externe privind obiectul exportului, modalitatea de plată, ambalajul, recepția, garanțiile, condițiile de transport și expediție, modalitatea de rezolvare a reclamațiilor, penalitățile și despăgubirile pentru nelivrarea mărfurilor, livrarea cu întîrziere sau cu defecțiuni de calitate, precum și a altor prestații necesare executării obligațiilor asumate ;

— întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să exercite controlul permanent în unitățile producătoare asupra punerii în producție, executării în termen și de bună calitate a mărfurilor de export și să ia, împreună cu acestea, măsuri pentru realizarea contractelor de export ; de asemenea, preluarea mărfurilor destinate exportului se face pe bază de recepție finală, efectuată de întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unitățile specializate ;

— legat de control, alin. 2 al art. 28 face precizarea că „controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor, iar pentru anumite produse, în special mașini și utilaje cu un grad ridicat de complexitate, cu participarea și a instituțiilor sau unităților specializate în controlul, respectiv în exploatarea acestora" ;

— întreprinderile de comerț exterior, indiferent dacă acționează pe piețele externe în calitate de comisionare sau pe cont propriu, sînt obligate să preia de la unitățile producătoare, la termenele contractuale, mărfurile pentru care există contracte externe ;

— ca regulă generală, decontarea în lei a prețului mărfurilor livrate la export se face, așa cum vom vedea în secțiunea următoare, numai după încasarea prețului în valută și la cursul de revenire stabilit prin plan ;

— întreprinderile producătoare răspund pentru deficiențele de calitate ale mărfurilor livrate partenerilor externi, sub condiția ca acestea să fie constatate potrivit prevederilor din contractele comerciale de vînzare internațională ; în cazul unor reclamații privind mărfurile exportate, părțile din contractul intern sînt obligate să acționeze cu promptitudine pentru soluționarea acestora, potrivit prevederilor din contractul extern practicii comerciale internaționale.

O prevedere importantă cu privire la raporturile contractuale interne este aceea stabilită prin art. 27 din lege, potrivit căreia întreprinderile de comerț exterior pot cumpăra și prelua de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale din momentul cumpărării și cu plata imediată, unele mărfuri de conjunctură, sezoniere, care fac obiectul tranzacțiilor de bursă etc. — stabilite de M.C.E.C.E.I. împreună cu ministerele economice interesate —, pentru care nu au fost încheiate contracte externe, dar există certitudinea exportului, în vederea efectuării pe cont propriu de operațiuni comerciale cu aport valutar.

Cursul comercial unic

ÎNCEPÎND cu 1 ianuarie 1981 se introduce cursul comercial unic în activitatea de comerț exterior. Acest curs reflectă media cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse și se stabilește anual, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Așadar, unitatea de calcul **leu valută** este înlocuită cu **cursul comercial unic;** ca urmare, planul de comerț exterior și cooperare economică internațională, planul de turism internațional și de prestații internaționale, planul de încasări și plăți valutare, planul de operațiuni necomerciale, balanța de plăți externe, operațiunile în valută ale băncilor și alte operațiuni în valută, precum și raportarea realizării acestora vor fi exprimate în lei, la cursul comercial unic.

Alături de cursul comercial unic, pentru a se putea cuantifica eficiența pe produse sau pe grupe de produse, vor fi stabilite anual, prin plan, cursuri de revenire proprii, a căror medie stă la baza cursului comercial unic.

Importanța practică a cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse constă în faptul că decontarea între întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de importuri se face la aceste cursuri.

Decontarea exporturilor

PRINCIPIUL fundamental menit să conducă la generalizarea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor producătoare este statuat prin art. 36 din lege, potrivit căruia, la export, întreprinderile de comerț exterior decontează acestora contravaloarea mărfurilor exportate, la prețul extern transformat în lei la cursul de revenire stabilit pe mărfuri sau grupe de mărfuri, din care deduc cota de comision sau rabat comercial, stabilită conform normelor legale. Decontarea mărfurilor exportate către întreprinderile producătoare se face pe măsura încasării valutei de la extern, la termenele prevăzute în contractele externe. Pînă la încasarea contravalorii în lei a mărfurilor exportate întreprinderile producătoare pot folosi credite în lei, cu dobîndă normală. La exportul pe credit pe o perioadă mai mare de un an, întreprinderile de comerț exterior decontează celor producătoare contravaloarea mărfurilor exportate, la data livrării. Pînă la încasarea valutei de la extern, întreprinderile de comerț exterior folosesc credite în lei acordate de Banca Română de Comerț Exterior.

Față de regimul decontărilor utilizat pînă la 1 ianuarie 1981 — plata integrală a prețului legal stabilit în lei, în momentul livrărilor la export, indiferent de valuta obținută — conținutul novator al noilor reglementări este evident. Legarea directă a încasărilor în lei de cuantumul valutei efectiv intrate este de natură să sporească preocuparea întreprinderilor producătoare pentru valorificarea superioară a mărfurilor la export, prin îmbunătățirea parametrilor funcționali, crearea de sortimente noi, cerute de piața externă, reducerea costurilor de producție etc. Totodată, se va realiza o triere indirectă a acelor sortimente care nu au o competitivitate corespunzătoare, respectiv nu înregistrează un curs de revenire apropiat sau sub cel planificat pentru grupa respectivă de marfă. Cu alte cuvinte, decontarea mărfurilor exportate în lei, în raport direct cu valuta obținută constituie, pe lîngă o modalitate de cuantificare a eficienței, și o cale sigură de închidere a acelor supape prin care se scurgea o parte din venitul propriu, prin vînzarea unor mărfuri la cursuri de revenire ridicate, neechivalente cu efortul în lei depus.

Stimularea activității de export

LEGEA pe care o analizăm conține importante prevederi privind stimularea activității de export. Astfel, întreprinderile producătoare au dreptul să folosească, pentru necesități proprii, o parte din volumul încasărilor valutare obținute peste prevederile din planul lor valutar, pe seama sporirii producției și a exportului, în condițiile realizării cursurilor de revenire planificate.

Pentru unitățile de stat partea din încasările valutare suplimentare care poate fi folosită de acestea este de 80 la sută și se repartizează astfel :

— cel puțin 50 la sută pentru întreprinderea producătoare ;

— pînă la 10 la sută la dispoziția centralei care are în subordine unitatea producătoare ;

— 20 la sută la dispoziția ministerului, organului central sau local respectiv.

În cazul unităților cooperatiste partea ce se acordă acestora din încasările valutare suplimentare este de 50 la sută, cu următoarea destinație :

— cel puțin 30 la sută pentru unitatea producătoare ;

— cel mult 20 la sută la dispoziția organului central coordonator.

Alături de avantajele prezentate, legea prevede că personalul muncitor din unitățile producătoare de mărfuri pentru export beneficiază de stimulente constituite din majorarea fondului de participare la beneficii, premii pentru rezultate deosebite, fonduri din valuta realizată peste plan în vederea organizării de excursii colective în străinătate și altele.

De asemenea, personalul muncitor al întreprinderilor de comerț exterior beneficiază, pentru rezultatele obținute în activitatea de export, de premii ce se acordă în cursul anului pentru realizări deosebite, precum și de premii pentru încheierea de operațiuni de export-import și prestări de servicii care prezintă o eficiență valutar-financiară ridicată pentru economia națională și alte drepturi prevăzute de lege. Pentru exportul realizat peste prevederile de plan, persoanele din aceste întreprinderi beneficiază de premii suplimentare ce se acordă în cadrul unei cote stabilite anual din beneficiile peste plan realizate ca urmare a depășirii sarcinilor de export.

Al. DETEȘAN

Actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție și de livrare, cerință a noului mecanism economico-financiar

IN PROCESUL COMPLEX al organizării pe baze științifice a conducerii și planificării activității economice, partidul nostru acordă o importanță deosebită perfecționării sistemului de prețuri, astfel încît acesta să contribuie nemijlocit la accentuarea laturilor calitative ale producției și creșterea eficienței economice, la realizarea cerințelor specifice fiecărei etape de dezvoltare economico-socială.

Un moment de referință în această privință l-a constituit Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, care a aprobat actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare, ce se aplică în relațiile dintre unitățile socialiste, măsură care va contribui la consolidarea și generalizarea experienței pozitive obținute în întărirea autogestiunii, a autofinanțării. În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o amplă analiză, profund științifică, a situației prețurilor de producție și de livrare existente, a modului cum acestea își îndeplinesc, în etapa actuală, rolul important care le revine în economia noastră, cauzele neajunsurilor sistemului de prețuri și efectele lor, rezultînd cu pregnanță necesitatea perfecționării prețurilor, a așezării acestora pe baze economice. În acest context Marea Adunare Națională a adoptat Legea privind actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și de achiziție în agricultură.

Pentru a-și manifesta din plin rolul și funcțiile care le revin în economia socialistă, prețurile trebuie să exprime cît mai exact consumurile de muncă socială și, pe această bază, să asigure corelații corespunzătoare între prețurile diferitelor produse, în mod deosebit între materii prime și produse prelucrate, care să dea posibilitatea comensurării rezultatelor obținute de unitățile economice, a eficienței investițiilor, producției și a activității de comerț exterior. Aceasta prezintă nu numai importanță teoretică, ci și practică, în fundamentarea deciziilor cu privire la dezvoltarea ramurilor și subramurilor economiei, a optimizării structurii producției și a exportului.

Locul central în cadrul sistemului nostru de prețuri îl ocupă prețurile de producție și de livrare, care se aplică între unitățile socialiste, avînd astfel un caracter atotcuprinzător de mijlocire a circulației produselor în economie. O cerință a prețurilor de producție, pe care le încasează producătorii, este aceea de a asigura recuperarea costurilor și o rentabilitate normală. Deci calitatea prețurilor de producție depinde în primul rînd de modul cum acestea reflectă evoluția costurilor, care constituie baza obiectivă a prețurilor. Apariția și în mod deosebit menținerea pe perioade îndelungate a unor decalaje însemnate între prețuri și costuri nu este justificată economic, constituind un factor care nu este de natură să contribuie la întărirea autogestiunii unităților producătoare.

Rolul important care revine prețurilor de producție, ce se aplică în relațiile dintre unitățile socialiste a ridicat, pe bună dreptate, problema dacă nivelul și corelațiile acestora corespund pe deplin cerințelor actualei etape de dezvoltare a economiei noastre, ale noului mecanism economico-financiar. În această problemă trebuie arătat că, în condițiile de producție interne au intervenit importante mutații, de la o perioadă la alta : într-o serie de ramuri (construcția de mașini, industria chimică) progresul tehnic, noile tehnologii, reproiectarea și tipizarea produselor au influențat favorabil evoluția costurilor de producție, beneficiul și rentabilitatea, în timp ce în industria extractivă, datorită punerii în valoare și a unor zăcăminte cu conținuturi mai scăzute în substanțe minerale utile, sau care se exploatează în condiții mai dificile de la adîncimi mai mari, costurile au crescut. Trebuie reținut că deși nu în toate cazurile creșterea costurilor este pe deplin justificată, aceasta fiind influențată și de factori subiectivi, pe ansamblu prețurile în industria extractivă nu mai reflectă schimbările importante care au intervenit în nivelul costurilor de producție. Așa, de exemplu, în anul trecut o tonă de țiței extras în țară a costat cu 40% mai mult decît în 1978, o tonă de lignit de carieră cu 80% mai mult, iar o tonă de minereuri feroase sau neferoase cu 24% mai mult. Datorită îndepărtării prețurilor de costuri unele unități din industria extractivă nu-și mai acoperă cheltuielile din veniturile proprii, ceea ce afectează gestiunea acestora, constituirea, din rezultatele proprii, a fondurilor de dezvoltare și cointeresare, aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar. Livrarea unor materii prime de bază la prețuri inferioare costurilor reale nu stimula dezvoltarea producției, slăbea preocuparea întreprinderilor pentru scăderea cheltuielilor de producție, întrucît diferențele respective se acopereau de la buget. O situație asemănătoare apare și în domeniul prețurilor materiilor prime și ale materialelor importate, la care, datorită accentuării crizei energetice, a fenomenelor inflaționiste pe plan mondial, iar în unele cazuri și datorită unor tendințe speculative, prețurile externe au crescut în ritm galopant. În acest an importul unei tone de țiței costă de peste trei ori mai mult decît în urmă cu cinci ani, o tonă de bumbac de peste două ori, o tonă de minereu de fier cu peste 60%.

Economia noastră are suficiente resurse pentru a nu transpune în mod automat în prețurile interne procesele inflaționiste de pe plan internațional. În plus, conducerea partidului nostru a luat din timp măsuri pentru a atenua influența creșterii prețurilor externe asupra economiei românești, în primul rînd prin dezvoltarea bazei proprii de materii prime, astfel încît o proporție tot mai mare din consum să se asigure din producția internă, cu efecte pozitive asupra reducerii importurilor la strictul necesar și, pe această bază, micșorarea efortului valutar necesar efectuării importurilor. În aceeași direcție au acționat și acționează măsurile luate pentru reducerea continuă a consumurilor materiale pe unitatea de produs, amplu proces la care participă cu responsabilitate toate colectivele de oameni ai muncii, conștienți de cerința imperioasă a etapei actuale de a produce mai mult și mai ieftin, de a re-

duce importul unor materii prime și materiale.

Evident, creșterea prețurilor externe la materii prime și materiale nu poate fi stopată la granițele țării. În condițiile participării active a României la schimburile economice internaționale, modificările care intervin în nivelul și corelațiile prețurilor mondiale nu pot rămîne o perioadă îndelungată nereflectate în prețurile interne. De aceea modificările prețurilor externe, cu caracter de durată, care nu sînt rezultatul unor factori conjuncturali, trebuie reflectate în costurile și prețurile interne. Această operație complexă nu poate fi concepută ca o schimbare zilnică a prețurilor, în funcție de fluctuația prețurilor externe în sensul că nu poate avea loc o modificare permanentă, neîntreruptă a acestora. Punerea de acord a prețurilor de producție cu costurile trebuie să intervină în economie în toate cazurile în care prețurile de producție intră sau riscă să intre în conflict cu costul real al valutei cheltuite pentru importuri, respectiv cu costurile de producție, în sensul îndepărtării acestora de cheltuielile sociale de producție.

În concepția partidului nostru stabilitatea prețurilor nu înseamnă rigiditate, imobilism și în consecință, în funcție de modificările care intervin în condițiile și costurile de producție interne și în prețurile externe ale importurilor trebuie aduse modificările necesare prețurilor de producție, pentru a asigura corespondența, justificată economic, între nivelul prețurilor și costurile de producție.

Existența unui dezacord între prețurile de producție ale materiilor prime și materialelor de bază din producția internă sau import și costurile reale de producție denaturează corelațiile normale dintre prețurile acestora și cele ale produselor rezultate din prelucrarea lor. În același timp, așa cum se subliniază în cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R., prin prețurile neacoperitoare la materii prime **„împingem întreprinderile prelucrătoare spre consumuri mari, nejustificate, deoarece, luînd în calcul petrolul, cocsul, minereurile și alte materii prime la prețuri mici, aceste întreprinderi consideră că nu trebuie să le acorde o prea mare importanță“.**

Trebuie subliniat că menținerea unor corelații necorespunzătoare între prețurile unor produse, grupe sau familii de produse și prețurile produselor rezultate din prelucrarea acestora, nu dă posibilitatea determinării reale a modificărilor care intervin în dezvoltarea ramurilor și subramurilor, în aportul acestora la crearea venitului național. Datorită acestei situații unele ramuri sau subramuri realizează un volum mai mare de beneficii, o rentabilitate ridicată, care nu se datorește în întregime efortului propriu depus pentru obținerea acestora, ci într-o mare măsură subevaluării prețurilor produselor furnizate de ramurile primare sau ale prelucrării intermediare.

Finanțarea de la buget a unor importante cheltuieli de natura costurilor de producție, pentru materiile prime din producția internă sau import nu se justifică economic, nu asigură un rapot corespunzător între ramuri în repartizarea beneficiilor și nu dă posibilitatea cunoașterii rentabilității reale a fiecărui produs, a fiecărei activități.

Concluzia care se desprinde se impune de la sine. Pentru a crea condiții de afirmare deplină a rolului prețurilor a fost necesară, în mod obiectiv, **actualizarea prețurilor de producție și de livrare, îmbunătățirea corelațiilor de prețuri și așezarea acestora pe principii economice, cerință a etapei actuale de dezvoltare pe care o parcurge economia noastră.**

ACEASTĂ ACȚIUNE de mare răspundere nu constituie o operație financiar-contabilă; ea are un profund caracter politic, care implică participarea activă a tuturor oamenilor muncii, a specialiților, în primul rînd a cadrelor de cercetare, proiectare și producție. Acest caracter derivă pregnant din necesitatea ca **noile prețuri care se aplică de la 1 ianuarie 1981 să contribuie la creșterea eficienței producției, ceea ce impune eforturi de gîndire tehnică și tehnologică, spirit novator în promovarea măsurilor care să asigure scăderea cheltuielilor de producție, în primul rînd a celor materiale. De aceea, actualizarea prețurilor de producție și de livrare a pornit de la analiza critică a costurilor actuale de producție, care sînt încă ridicate în multe întreprinderi, astfel încît scăderea acestora să asigure rentabilizarea tuturor activităților economice.** Mai mult, acțiunea de actualizare a prețurilor de producție și livrare trebuie să ducă la scăderea mai accentuată a costurilor de producție, la realizarea unor economii suplimentare față de actualele prevederi de plan, astfel încît să se compenseze în cît mai mare măsură efectul majorării prețurilor de producție și de livrare la materii prime, materiale, combustibili și energie, obținîndu-se, pe căi economice, creșterea beneficiului și a rentabilității. Trebuie înlăturate cu hotărîre fenomenele negative criticate în repetate rînduri de conducerea de partid cu privire la nivelul ridicat al costurilor cu care se realizează unele produse, trebuie transpuse în viață indicațiile și orientările referitoare la introducerea tehnologiilor moderne, reproiectarea și tipizarea produselor, reducerea consumului de materii prime, combustibil și energie pe unitatea de produs, utilizarea pe scară largă a materialelor recuperabile și refolosibile, schimbarea structurii producției în favoarea produselor cu consumuri mai scăzute de energie și combustibil, creșterea productivității muncii. În acest mod **prețurile de producție și de livrare actualizate vor asigura corelații mai bune între prețurile și costurile diferitelor produse,** vor contribui la realizarea acelui salt calitativ necesar creșterii în continuare a eficienței activității economice, la întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare a fiecărei întreprinderi. Prețurile de producție și de livrare actualizate constituie un instrument important, pentru fiecare întreprindere, în cunoașterea costurilor la care se obțin și se vînd produsele beneficiarilor.

După cum s-a arătat prețurile de producție și de livrare se aplică în sfera circulației produselor între unitățile socialiste. În ce privește prețurile cu amănuntul pentru produsele vîndute populației, acestea nu vor fi afectate de noile prețuri de producție și de livrare.

Manifestînd o grijă deosebită pentru creșterea nivelului de trai al întregului popor, recenta plenară a partidului a dat o înaltă apreciere hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. care a stabilit ca **prețurile de desfacere cu amănuntul către populație existente să rămînă nemodificate în anul 1981, iar influența majorării prețurilor de producție și de livrare la produsele industriale și agricole asupra unor bunuri de consum să fie suportată de la bugetul statului. În perioada 1982—1985 prețurile cu amănuntul urmează să se încadreze în creșterea planificată pentru cincinalul următor, de 6—8 la sută, în strictă corelare cu majorarea veniturilor populației.**

Aceasta constituie o confirmare strălucită a superiorității economiei noastre, care a dat posibilitatea ca în actualul cincinal, retribuția netă să crească într-un ritm de peste 7 la sută anual, în timp ce prețurile bunurilor de consum și serviciilor pentru populație au crescut în întregul cincinal cu numai circa 9 la sută, astfel că în această perioadă retribuția reală a sporit cu circa 29 la sută, cu mult mai mult decît s-a prevăzut inițial. Pe baza dezvoltării economiei și a creșterii eficienței acesteia, în perioada 1981—1985 retribuția reală va crește cu circa 16—18 la sută, ceea ce constituie un factor puternic în stimularea colectivelor de oameni ai muncii în realizarea exemplară a prevederilor de plan, în întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare.

G. NICOLESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

DIN PRIMELE ZILE ALE ANULUI, PRODUCȚIA FIZICĂ REALIZATĂ RITMIC LA TOATE SORTIMENTELE

ÎNDEPLINIREA ritmică, decadă cu decadă și lună de lună, de către fiecare unitate productivă a producției fizice la sortimentele planificate, constituie un obiectiv esențial în economie ; de aceasta este legată de fapt buna funcționare a mecanismului aprovizionare-desfacere, satisfacerea cerințelor economiei naționale și a solicitărilor la export, obținerea unei înalte eficiențe economice.

Dimensiunile noilor sarcini

COLECTIVUL întreprinderii „Electroaparataj" a început noul an de muncă cu hotărîrea de a amplifica rezultatele dobîndite în 1980 și pe întreg cincinalul trecut și de a ridica întreaga activitate pe acest an la nivelul exigențelor înscrise în documentele Congresului al XII-lea al partidului. Bilanțul încheiat pe 1980 a fost bogat în realizări : producția-marfă a fost îndeplinită în proporție de 102,3%, cea netă de 101%, iar productivitatea muncii în proporție de 101%. Costurile de producție și cele materiale au cunoscut scăderi substanțiale : cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost micșorate cu 3,20 lei, iar cele materiale cu 1,60 lei peste sarcina planificată. Ceea ce merită relevat însă în mod deosebit este faptul că sarcinile de plan pe întregul cincinal au fost îndeplinite încă la 31 iulie 1980, realizîndu-se suplimentar, față de prevederile inițiale, o producție industrială de 660 milioane lei.

Sarcinile planificate pe acest an sînt simțitor sporite față de cele din anul trecut. Cîteva trăsături definitorii pentru laturile calitative ale planului se cuvin a fi evidențiate : productivitatea muncii și producția netă cresc în acest an cu 12% față de 1980, ceea ce impune ca eforturile colectivului să fie concentrate în direcția utilizării la parametrii ridicați a potențialului productiv și gospodăririi și valorificării superioare a resurselor de materii prime, combustibili și energie electrică.

Pentru realizarea acestor sarcini și demararea în cît mai bune condițiuni a activității, au fost inițiate o serie de acțiuni de maximă însemnătate. Astfel, a fost asigurat din timp întregul portofoliu de comenzi pentru semestrul I a.c. la producția internă și au fost încheiate contracte ferme cu beneficiarii produselor, în așa fel încît tot ce se va produce să aibă desfacerea asigurată și să corespundă unor cerințe ale economiei naționale, iar planul la export pe întreg anul 1981 este asigurat în proporție de 80%.

Tot în scopul unei mai bune derulări a producției, a realizării producției fizice în sortimentele planificate, au fost lansate în fabricație, încă din trim. IV 1980, o serie de comenzi prevăzute a fi executate în primul trimestru din 1981 (în special unele comenzi urgente pentru export), în scopul pregătirii din timp a pieselor și subansamblelor necesare montajului.

Ritmicitatea — condiție a utilizării eficiente a potențialului productiv

ÎNTRE PRINCIPALELE MĂSURI luate se cer menționate, în mod deosebit, cele privind **realizarea ritmică a producției pe decade**, ca principal factor în onorarea la termen a obligațiilor contractuale, în utilizarea eficientă a întregului potențial productiv. Aceasta mai ales pentru faptul că, în prima parte a anului 1980, s-a înregistrat în medie, o discrepanță mare între volumul producției realizat pe primele 2 decade ale lunilor, fapt ce a influențat negativ realizarea unor sortimente și, deci, livrarea acestora către diferiți beneficiari. Astfel, în primele 4 luni, din cauza neritmicității producției, s-au înregistrat dificultăți în realizarea unor produse necesare întreprinderilor „Automatica"-București, „Electroputere"-Craiova ș.a. Este adevărat că, în parcursul anului, situația s-a mai redresat. Dacă, de pildă, în primele 4 luni din 1980 s-a realizat o producție medie pe prima decadă de numai 18,6% pe întregul an ritmicitatea s-a mai îmbunătățit, realizările din prima decadă atingînd 26% din volumul lunar al producției-marfă.

Pentru a se preîntîmpina, în acest an, repetarea unor atari situații și pentru a se asigura un decalaj corespunzător între secțiile prelucrătoare și cele de montaj, s-au defalcat sarcinile lunare de producție pe secții și ateliere și s-au elaborat grafice de executare a acestora pe zile. De asemenea, s-au luat măsuri pentru asigurarea din timp a locurilor de muncă cu materii prime și materiale, precum și cu S.D.V.-uri. În plus, s-a statornicit metoda ca, zilnic conducătorii secțiilor și ai atelierelor să analizeze felul în care sînt respectate termenele stipulate în graficele întocmite. Totodată, s-a hotărît ca, bisăptămînal, conducerea întreprinderii să analizeze cu toți factorii de răspundere din compartimentele de producție și cele de aprovizionare modul în care se realizează producția și se respectă graficele, în așa fel încît să se poată interveni operativ, prin măsuri eficiente, în situația în care s-ar ivi unele neajunsuri în desfășurarea normală a producției, în realizarea ritmică a planului. Toate aceste măsuri vizează, în esență, crearea condițiilor optime pentru îndeplinirea producției fizice și în sortimentele planificate și expedierea acesteia spre beneficiari — interni sau externi — la termenele prevăzute în contractele economice încheiate.

În planurile prevăzute pentru acest an, multe măsuri vizează creșterea producției prin sporirea accentuată a productivității muncii. În acest sens, eforturile sînt orientate spre **creșterea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor.** Anul trecut sarcinile planificate la acest capitol au fost nu numai îndeplinite, ci și depășite, indicele de folosire atingînd 87,6% față de 86% ce era prevăzut în plan. Ca urmare a măsurilor luate pe linia aprovizionării locurilor de muncă cu cele necesare și a îmbunătățirii ritmicității producției, în așa fel încît ea să se desfășoare în mod uniform pe toate cele 3 decade, s-au creat condiții ca indicele atins în 1980 să fie sensibil depășit în acest an.

Tot pentru mai buna folosire a mașinilor au fost luate măsuri de extindere a **acțiunii de poliservire.** Aceasta, în primul rînd, prin perfecționarea organizării locurilor de muncă și încărcarea echilibrată a oamenilor și a mașinilor, cît și prin pregătirea corespunzătoare a tinerilor muncitori absolvenți ai grupului școlar propriu, prin instruirea lor efectivă pe mașinile și utilajele întreprinderii încă din timpul școlarizării. Dacă în 1980 peste 100 de muncitori au lucrat simultan la mai multe mașini în atelierele de prelucrare a maselor plastice și în cele de prelucrări prin așchiere (numărul celor care au lucrat la mai multe mașini a crescut cu 27% față de 1979) în noul an în care am intrat se tinde ca numărul muncitorilor ce vor lucra la mai multe mașini să crească simțitor.

Atenție sporită onorării contractelor de aprovizionare

PREGĂTIREA temeinică a producției pe 1981 a cuprins toate laturile activității, inclusiv cea a aprovizionării tehnico-materiale. Întreprinderea „Electroaparataj" a început noul an de plan cu contracte economice încheiate cu furnizorii de materii prime și materiale, care asigură desfășurarea normală a activității în primele luni ale anului.

Dar cel mai important lucru ce se pune pentru acest an — ca element hotărîtor în desfășurarea ritmică a producției și, deci, în realizarea producției fizice la toate sortimentele planificate și livrarea la timp la beneficiari — este acela al **respectării contractelor de aprovizionare.** Se poate spune că în 1980 întreprinderea a întîmpinat o serie de neajunsuri fie direct din partea unor unități productive, fie din partea unor baze de aprovizionare tehnico-materială. De exemplu, Baza nr. 1 a Ministerului Industriei Metalurgice a livrat cu mari întîrzieri unele bare late trase și unele cantități de oțeluri arc și inoxidabile. Greutăți în activitatea unității, au provocat și întreprinderea de organe electrice de asamblare din Mediaș și Întreprinderea de șuruburi Brașov, și „Stăruința"-București, care și-au onorat neritmic obligațiile contractuale.

Desigur, cea mai mare parte a întreprinderilor furnizoare au livrat la termen comenzile. Dar pentru ca în acest an producția să se poată desfășura normal și în condiții de eficiență ridicată, este necesar ca **toate** unitățile furnizoare de materii prime, materiale și combustibili să respecte întocmai obligațiile asumate prin contractele economice, atît sub raportul cantităților furnizate, cît și sub cel al calității.

I. ȚĂRANU

„...Cercetarea geologică are un rol de însemnătate deosebită în asigurarea economiei naționale, a patriei noastre cu surse de energie și cu materii prime din diferite domenii, atît pentru dezvoltarea forțelor de producție și întărirea bazei tehnico-materiale, cît și pentru creșterea bogăției naționale și ridicarea, pe această cale, a nivelului de trai material și spiritual al poporului".

NICOLAE CEAUȘESCU

Reducerea eforturilor țării pentru procurarea materiilor prime și energiei implică

INTENSIFICAREA ACTIVITĂȚII GEOLOGICE PENTRU LĂRGIREA BAZEI DE MATERII PRIME MINERALE

DEZVOLTAREA economiei naționale, în ritmurile și nivelurile stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., impune intensificarea eforturilor în direcția asigurării necesarului de materii prime minerale și combustibili, într-o măsură tot mai mare din resurse proprii și reducerea continuă, pe această bază, a importului, astfel încît România să devină independentă pînă la sfîrșitul deceniului din punctul de vedere al asigurării energiei și combustibililor.

În contextul preocupărilor pentru lărgirea bazei de materii prime, o importanță deosebită a avut Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din 30—31 octombrie 1980, cu activul din domeniul geologiei, organizată din inițiativa tovarășului **Nicolae Ceaușescu.** Cu acest prilej au fost examinate într-un spirit realist, cu exigență și răspundere, stadiul realizării sarcinilor asumate, măsurile ce se impun în continuare pentru atingerea obiectivelor stabilite în acest domeniu, pentru 1981 și pe întregul cincinal. Relevîndu-se, cu această ocazie, progresele însemnate obținute pe ansamblu în activitatea geologică, a fost subliniată totodată necesitatea concentrării eforturilor pe zonele cunoscute cu acumulări de substanțe minerale utile, pentru clarificarea potențialului de rezerve, pe zonele mai greu accesibile puțin investigate, pe zăcăminte cu conținut mai redus de substanță utilă dar valorificabile prin tehnologii modernizate.

Eforturi susținute pentru atragerea largă în circuitul economic a resurselor

ÎN CINCINALUL 1976—1980 au fost extinse și s-au intensificat cercetările geologice complexe pe întreg teritoriul țării, precum și pe platforma continentală românească a Mării Negre. Rezultatele acestor activități s-au materializat în creșteri de rezerve la majoritatea substanțelor minerale utile, în general mai mari decît rezervele extrase, asigurînd prin aceasta condițiile de dezvoltare a industriei extractive. Anul 1980 a însemnat, în mod evident, mobilizarea și concentrarea în mai mare măsură a forțelor tehnice-materiale și umane pentru realizarea sarcinilor trasate de conducerea de partid și de stat în activitatea de cercetare geologică. Programul a cuprins activități de cercetare științifică pentru orientarea și fundamentarea judicioasă a lucrărilor, prospecțiuni complexe prin metode geologice și geofizice — magnetometrice, seismometrice, electrometrice și geochimice — precum și prospecțiuni și exploatări preliminare și de detaliu prin lucrări miniere și prin foraje cu sonde și sondeze. În acest scop, au fost puse la dispoziție importante fonduri pentru dezvoltarea bazei de materii prime minerale, din care aproape 66% au revenit substanțelor minerale energetice.

Pentru îmbunătățirea activității de cercetare s-au luat măsuri concrete de intensificare a lucrărilor pe obiective prioritare, în special la hidrocarburi, cărbuni și unele substanțe deficitare, inclusiv la ape geotermale. A fost amplificat, totodată, numărul obiectivelor în cercetare, îndeosebi la lignit, în toate perimetrele și zonele cu formațiuni purtătoare, a fost majorat volumul lucrărilor de foraj în bazinul Valea Jiului de aproape 6 ori și s-a acționat pentru creșterea gradului de folosire a utilajelor. Ca urmare a acestor acțiuni datele preliminare arată că anul 1980 s-a soldat în general cu un bilanț pozitiv, realizîndu-se prevederile de plan la principalii indicatori tehnico-economici și în special privind creșterile de rezerve pentru majoritatea substanțelor minerale utile. Depășiri importante se înregistrează la gaze naturale, șisturi bituminoase, minereuri de metale rare și disperse, argile refractare.

Deși rezultatele preliminare pentru anul 1980 sînt în general bune, totuși ele nu se ridică la nivelul necesităților. De aceea, se depun în continuare eforturi pentru a da țării mai multe rezerve, în concordanță cu sarcinile stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., cu cerințele dezvoltării în ritm accelerat a economiei naționale.

Asigurarea condițiilor necesare evidențierii unor rezerve cît mai mari de **petrol și gaze** necesită executarea unor volume fizice de lucrări sporite față de realizările de pînă acum, în primul rînd pentru obiectivele situate la mare adîncime. Măsurile și acțiunile întreprinse, ca și urmărirea și aplicarea lor nu s-au ridicat însă la nivelul cerințelor. S-au înregistrat rămîneri în urmă la forajul geologic, și în special la forajul de deschidere, care avea ca scop principal punerea în evidență a noi zone și obiective productive. Și aceasta pentru că vitezele de foraj sînt încă relativ reduse și timpii neproductivi ridicați, datorită neaplicării — în toate cazurile — a celor mai adecvate tehnologii de lucru. La aceasta a contribuit și durata mare de rezolvare a complicațiilor tehnice, în special la sondele de mare adîncime, precum și greutățile în asigurarea unei aprovizionări ritmice cu materiale, echipamente și utilaje.

În activitatea de cercetare geologică **privind substanțele minerale utile solide** (cuprinzînd cărbunii, șisturile bituminoase, minereurile feroase, neferoase, auro-argentifere, de aluminiu, de metale rare și disperse, substanțele minerale nemetalifere, rocile utile și sărurile), pentru realizarea programelor prevăzute au fost executate importante volume fizice de lucrări, preliminîndu-se depășirea planului anual cu 14 mii metri la forajul cu sondeze și cu 5 mii metri la lucrările miniere. Menționăm că în 1980 s-a trecut la executarea de lucrări miniere de deschidere și abataje experimentale, în cadrul activității geologice, pentru grăbirea introducerii în exploatare a unor zăcăminte de cărbuni din Oltenia. La finele anului trecut la 18 zăcăminte sau zone în extinderea unor exploatări au fost îndeplinite condițiile necesare introducerii lor în circuitul economic. S-ar fi putut înregistra în acest domeniu realizări și mai consistente dacă nu s-ar fi ivit și unele neajunsuri. Astfel, la huilă ritmul de descoperire și punere în valoare a rezervelor s-a situat sub nivelul necesar. **În condițiile în care pentru acoperirea necesarului de huilă cocsificabilă sînt prevăzute importuri de cocs, activitatea de cercetare geologică se cere concentrată în mai mare măsură pe obiectivele prioritare și în zonele cu grad mai ridicat de cunoaștere.** În același timp trebuie redusă durata de cercetare geologică, asigurînd astfel baza de rezerve pentru creșterea mai accentuată a producției de huilă.

La minereuri de fier, în vederea grăbirii punerii în aplicare a programului de cercetare cu lucrări miniere a zăcămîntului Pălazu Mare și a cercetărilor tehnologice pentru stabilirea condițiilor de valorificare a minereurilor sărace sau greu preparabile **se impun măsuri eficiente și eforturi susținute din partea întreprinderilor constructoare de mașini pentru realizarea instalațiilor speciale de forat puțuri miniere cu diametru mare, ca și din partea institutelor de specialitate din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, și a celorlalate ministere colaboratoare pentru intensificarea și finalizarea cercetărilor tehnologice.**

La substanțele nemetalifere în ansamblu și îndeosebi la substanțele deficitare ca baritină, caolin și argilă refractară, realizările nu se ridică încă la nivelul necesităților, programele priori-

Dinamica volumului fizic al lucrărilor geologice

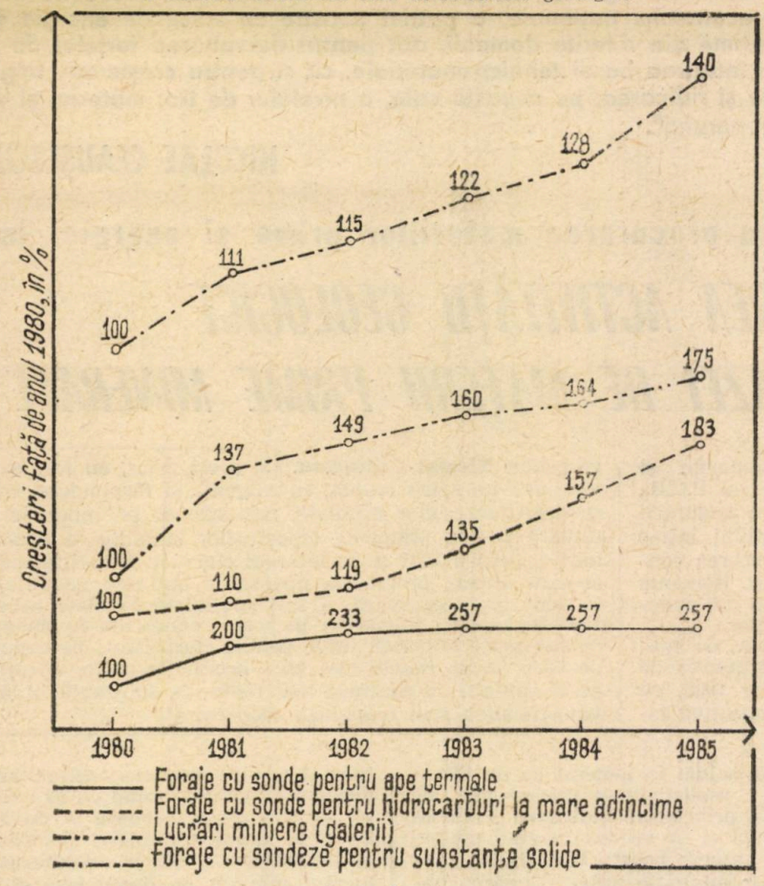

tare de intensificare a lucrărilor fiind puse în aplicare abia la sfîrșitul cincinalului pe care l-am încheiat.

Amplu program de cercetare geologică

PENTRU INTENSIFICAREA activității geologice de cercetare științifică și prospecțiune în zonele cu perspective deosebite, conturarea de noi perimetre cu rezerve, dintre măsurile luate, menționăm constituirea echipelor geologice complexe care și-au desfășurat lucrările pe principalele zone metalogenetice sau pe structuri și bazine cu acumulări de cărbuni. Investigarea concomitentă cu metode geologice, geochimice și geofizice a fost concentrată în 17 perimetre cu cărbuni și în 23 perimetre cu minereuri și substanțe nemetalifere.

Experiența acumulată în anii anteriori, și îndeosebi în anul 1980, din aplicarea acestui sistem impune, în continuare, măsuri tehnice și organizatorice pentru perfecționarea activității echipelor geologice complexe, ceea ce va asigura condițiile necesare desfășurării lucrărilor și obținerii unor rezultate calitativ superioare, prin scurtarea duratei de investigație, conturarea mai rapidă a perspectivei și valorificarea imediată a datelor prin fundamentarea lucrărilor de exploatare în fazele următoare. Concomitent cu aplicarea măsurilor luate pentru utilizarea mai bună a potențialului cadrelor geologice în cercetarea științifică și prospecțiune, precum și la unitățile de explorare geologică, o mai mare atenție trebuie acordată folosirii efective a geologilor din unitățile de exploatare la orientarea, dirijarea, documentarea și valorificarea lucrărilor geologice, în urmărirea exploatării rezervelor conturate.

În vederea ridicării activității geologice pe o treaptă calitativ superioară și realizării unei orientări eficiente a lucrărilor, au fost înființate noi unități teritoriale la Oradea pentru cercetarea și valorificarea apelor geotermale, la Comănești și în județul Mehedinți pentru cercetarea cărbunilor. De asemenea, au fost înființate noi laboratoare de analize fizico-chimice la întreprinderile de prospecțiuni și explorări geologice teritoriale și mărite capacitățile de lucru existente. Aceste acțiuni trebuie continuate avîndu-se în vedere intensificarea cercetărilor geologice preconizate și necesitatea asigurării volumului mărit de analize fizico-chimice ce vor fi solicitate pe parcursul executării lucrărilor și finalizării în termen a documentațiilor geologice cu calculul rezervelor.

Dezvoltarea bazei de materii prime, ridicată la nivel de problemă deosebită a economiei naționale, necesită ca ministerele cu care colaborăm să asigure utilajele și materialele diversificate în cantitățile și de calitatea cerută de condițiile grele de lucru din activitatea geologică (instalații de foraj — sonde și sondeze —, platforme de foraj marin, motoare, grupuri de pompă, pompe submersibile, mașini de extracție de capacitate mare și instalații de foraj seismic portabile sau pe tractoare articulate, necesare dotării unităților de cercetare geologică, instalații de forat puțuri de diametru mare, care să asigure deschiderea și cercetarea zăcămintelor situate în condiții geologice și hidrogeologice grele, prăjini și burlane, atît pentru forajul cu sonde, cît și pentru forajul cu sondeze).

Programul de cercetare geologică pentru anul 1981, elaborat pe baza indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, cu privire la dezvoltarea bazei de materii prime minerale, corespunzător cerințelor economiei noastre naționale, prevede executarea de lucrări la un volum de finanțare cu aproape 500 milioane lei mai mare față de cel din anul 1980.

Pentru crearea condițiilor de realizare a planului pe anul 1981, în condițiile creșterii eficienței întregii activități de cercetare geologică, au fost stabilite direcțiile prioritare atît pentru petrol și gaze, cît și pentru substanțe minerale solide, dintre care menționăm: actualizarea și urmărirea sistematică a programelor speciale de concentrare a lucrărilor și întocmirea unor noi programe pentru obiectivele prioritare, precum și perfecționarea organizării echipelor complexe de specialiști și repartizarea lor pe zonele și obiectivele de primă perspectivă ; creșterea vitezelor de foraj prin extinderea tehnologiilor perfecționate, prin reducerea timpilor neproductivi, îmbunătățirea utilizării parcului de instalații și a calificării personalului operativ ; creșterea capacității de execuție atît la foraje cît și la lucrări miniere, pentru asigurarea realizării volumelor sporite de lucrări programate, la toate substanțele, etc.

La petrol, pentru fundamentarea și pregătirea realizării volumului mărit de foraj geologic, programat pe anul 1981 și în următorii ani, s-a prevăzut ca, pe lîngă mărirea capacității de prelucrare a datelor seismice, să se realizeze și creșterea volumului de lucrări geofizice. Se va dezvolta într-o măsură mai mare cercetarea zonelor cu morfologie grea și geologie complicată, pentru care, prin programul stabilit împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, se vor asigura utilaje cu parametri funcționali îmbunătățiți. Se vor executa foraje geologice pe numeroase zone și structuri prioritare, programate cu rezerve, din care pentru unele s-au întocmit programe speciale de concentrare a lucrărilor, încă din acest an. De asemenea, se va acorda o importanță sporită forajului de mare adîncime, a cărei pondere va reprezenta în anul 1981 cca. 23% din total foraj. Accentul se va pune pe perfecționarea metodelor de investigare a găurilor de sondă, domeniu cu implicații mari în ce privește calitatea și eficiența cercetării geologice și ritmul de punere în evidență de noi rezerve. Se prevede să se extindă metodele geofizice indirecte, de investigare a găurilor de sondă, care să permită stabilirea intervalelor saturate cu petrol și gaze. Totodată, se va trece în mod sistematic la investigarea complexă a găurilor de sondă pentru identificarea tuturor substanțelor minerale legate genetic de formațiunile traversate, ceea ce va avea un efect pozitiv asupra eficienței activității geologice.

Pentru gaze, lucrările de prospecțiune seismică vor fi intensificate în Depresiunea Transilvaniei și în zonele din exteriorul Carpaților, iar forajele geologice sînt programate în cuprinsul a 17 zone și structuri de prim interes, acordîndu-se importanță deosebită intensificării cercetărilor în zonele din exteriorul Carpaților, din Oltenia, Muntenia și Moldova.

Lucrările de cercetare geologică pen-

Gheorghe FULEA
adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei

(Continuare în pag. 29)

Utilizarea rațională a resurselor de muncă

ÎN PROCESUL creșterii noastre economice, forța de muncă joacă un rol hotărîtor atît sub aspect cantitativ, cît și, în egală măsură, al calității acesteia. Cunoscînd faptul că nici un proces de producție nu se desfășoară fără intervenția omului, partidul nostru duce o politică consecventă de utilizare rațională a forței de muncă, de atragere în activități productive a tuturor resurselor disponibile, de pregătire a noilor contingente de lucrători, de ridicare în general a nivelului lor de calificare.

Un interes major se manifestă, în acest context, față de atragerea în producție a resurselor de muncă feminine, față de ridicarea rolului economic și politic al femeilor, în concordanță directă cu ponderea pe care o dețin în cadrul societății. Atragerea în cît mai mare măsură în producție a populației de muncă feminine este considerată și o sursă de acoperire a necesarului de forță de muncă în perspectivă. Analizînd felul în care această problemă a fost și va fi soluționată pînă în anul 1985, am întreprins un studiu de perspectivă asupra resurselor de muncă feminine și a opțiunilor profesionale ale femeilor din municipiul Galați.

Pentru început considerăm că se impune să facem cîteva referiri cu privire la ponderea ocupării populației feminime în totalul populației municipiului.

Orientarea investițiilor cu preponderență spre industria siderurgică și industria constructoare de mașini, ramuri ce solicită îndeosebi forță de muncă masculină, a determinat ca fluxul migratoriu dinspre mediul rural și alte județe ale țării, spre municipiul Galați, să creeze atît un excedent al populației masculine, comparativ cu cea feminină, cît și o ocupare în proporție mai redusă a resurselor de muncă feminine.

Pentru a analiza acest din urmă aspect, să urmărim evoluția ponderii femeilor în totalul resurselor de muncă ocupate în principalele ramuri. Datele ne arată că, în timp ce în industria construcțiilor de mașini, a materialelor de construcții și în construcții ponderea femeilor se menține între 10—20%, în alte ramuri (chimie, industrie alimentară și ușoară) această pondere depășește simțitor 50%. Evident, aceste aspecte privind ocuparea forței de muncă feminine sînt, pe de o parte, strîns legate de tradiție, iar, pe de altă parte, de eforturile fizice pe care le reclamă actualmente munca în anumite ramuri. Fără îndoială, numărul femeilor în aceste din urmă ramuri va crește pe măsura măririi gradului de mecanizare și automatizare a lucrărilor, care să contribuie la eliminarea unor munci fizice grele ; creșterea gradului de ocupare a resurselor de muncă feminine este condiționată însă și de orientarea unor investiții spre ramurile industriei ușoare, ca și de organizarea unor activități de industrie mică, în conformitate cu măsurile stabilite pe linie de partid și de stat în cursul anului trecut.

Analiza noastră și-a propus să evidențieze și principalii indicatori demoeconomici, precum și zonele de polarizare pentru anul 1980 (tabelul nr. 1), de unde se desprind următoarele aspecte mai semnificative :

a) din populația feminină totală a municipiului Galați, care se ridică la 144,9 mii persoane, 46,8 mii persoane sînt ocupate în procesul de producție, în timp ce resursele de muncă posibil a fi atrase în producție ajung la 12,0 mii persoane. Situații asemănătoare se întîlnesc și în zonele de polarizare ale județului ;

b) pe baza extrapolării făcute în anul 1980, din totalul resurselor de muncă posibil a fi atrase în producție la nivel de județ, de 42,2 mii persoane, 32,9 mii persoane reprezintă femei. Din acest total ponderea cea mai mare o înregistrează forța de muncă feminină a municipiului Galați, urmată de cea existentă în orașul Tecuci, Liești-Ivești, Tg. Bujor etc. ;

c) din totalul resurselor de muncă feminine posibil a fi atrase în producție, nu toate au solicitat încadrarea în ramurile neagricole, aspect care este pus și mai bine în evidență de tabelul nr. 2. Așadar, la nivelul anului 1980 abia o optime din numărul femeilor care au dorit să intre în producție au solicitat încadrarea în munci neagricole.

În vederea cunoașterii opțiunilor profesionale ale femeilor, s-a întreprins un sondaj de opinie pe un eșantion de circa 400 persoane. Iată aspectele cele mai semnificative care se reliefează în urma acestei investigații :

— opțiunile profesionale declarate sînt structurate în primul rînd în funcție de vîrstă. Astfel, 224 dintre femeile pînă la vîrsta de 30 de ani preferă să fie încadrate în meseriile care comportă un grad mai ridicat de instrucție și calificare tehnică, în meserii legate de dirijarea, supravegherea și întreținerea utilajelor moderne, cum ar fi cele de macaragiu, sudor, strungar, bobinator, operator etc. ;

— o influență marcantă asupra opțiunilor profesionale o exercită nivelul studiilor. Mai mult de jumătate din totalul femeilor absolvente a 10 clase și a celor care au îmbrățișat o meserie încă de pe băncile școlii, ca urmare a legăturii tot mai strînse a învățămîntului cu cerințele producției, a perfecționării sistemului de practică și de calificare profesională, se orientează spre calificarea în unități industriale, spre însușirea unei meserii și integrarea profesională în marile întreprinderi ale municipiului Galați, cum sînt : combinatul siderurgic, șantierul naval, întreprinderea mecanică pentru echipament hidraulic. Încadrarea în marile întreprinderi, care dispun de cea mai modernă aparatură, le creează sentimentul importanței și responsabilității sociale a muncii prestate.

Considerăm că soluția optimă pentru încadrarea tuturor resurselor de muncă feminine, potențial disponibile din municipiul Galați, este cea a dezvoltării unor capacități de producție în ramurile care pot crea locuri de muncă specifice pentru femei, cum ar fi industria ușoară, alimentară etc., precum și realizarea în unitățile industriale deja existente a unor utilaje care să permită folosirea lor de către femei în funcție de limitele potențialului de efort fizic care le caracterizează.

Realizarea acestor programe, ca parte componentă a planului unic de dezvoltare economico-socială, va asigura sporirea ponderii femeilor în rîndurile clasei muncitoare și pe ansamblu, în activitatea productivă și utilă societății, demonstrînd aportul în creștere pe care și-l aduc femeile în viața economico-socială a țării.

Adriana OLARU

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori demo-economici și zonele de polarizare pentru anul 1980

(în mii persoane)

	Populația totală		Populația ocupată		Resurse de muncă ce se pot elibera din agricultură		Resurse de muncă posibil a fi ocupate	
	Total	femei	Total	femei	Total	femei	Total	femei
Galați	301,4	144,9	122,3	46,8	0,4	0,2	12,0	11,9
Tecuci	108,1	54,4	31,2	14,2	1,3	0,9	11,6	8,4
Tg. Bujor	30,6	15,5	10,2	5,4	0,9	0,6	2,7	1,9
Berești	19,0	9,8	5,5	3,1	0,4	1,3	1,5	0,9
Pechea	29,8	14,8	9,8	5,4	0,6	0,4	2,4	1,6
Liești-Ivești	42,9	21,3	9,9	5,4	0,6	0,4	3,4	2,6
Cudalbi	17,1	8,5	6,1	3,1	0,4	0,2	1,6	1,1
Nicorești	11,7	5,9	3,9	1,8	0,3	0,2	1,0	0,6
Folteștі	15,0	7,4	4,2	2,4	0,3	0,2	0,8	0,5
TOTAL	575,6	282,5	203,1	87,6	5,2	3,4	37,0	29,5

Tabelul nr. 2

Numărul femeilor din municipiul Galați care au solicitat încadrarea în munci neagricole

(mii persoane)

	Perioada			
	1965	1970	1975	1980
Totalul populației feminine neocupate	40,5	42,0	44,1	48,0
Din care: numărul femeilor care au solicitat încadrarea în producție	1,579	5,503	4,189	6,192

CITITORII AU CUVÎNTUL

Transferarea sarcinii de plan

DACĂ după încheierea unui contract (art. 43 al. 2 din Legea nr. 71/1969) se constată cauze, altele decît de forță majoră, care ar pune una din părți în imposibilitate de executare a contractului, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele, cărora unitatea le este subordonată au obligația să ia măsurile necesare pentru a asigura executarea contractului respectiv. Printre multiplele măsuri ce se pot lua este și aceea de a transfera sarcina de plan la o nouă unitate furnizoare, cu respectarea condițiilor de fond și formă.

Avînd în vedere unele aspecte practice privind modul de executare a prevederilor art. 43 al. 2 din Legea nr. 71/1969, ca și dificultățile ce se ivesc uneori cu ocazia soluționării unor litigii — în unele situații organele arbitrale au pronunțat rezolvări contradictorii — propun ca art. 19 al. 2 din contractul model elaborat de Ministerul Industriei Ușoare, la baza căruia au stat avizele ministerelor și acordul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, să fie modificat astfel : „În situația în care se vor face transferuri de sarcini și se vor schimba întreprinderile furnizoare, condițiile de calitate, sortiment, cantitate și termenele de livrare vor rămîne aceleași ca în contractul inițial, garantîndu-se pe această cale beneficiarului posibilitatea de a acționa împotriva furnizorului efectiv pentru plata penalităților, respectiv a daunelor cuvenite pentru acoperirea prejudiciului produs prin nerespectarea condițiilor contractuale".

Teodor HODOROGEA
jurisconsult
la Întreprinderea de confecții din Bacău

Manual pentru concursul de admitere

PENTRU concursul de admitere în învățămîntul superior economic din 1980, la disciplina economie politică s-a indicat ca sursă de bază manualul de liceu pentru clasa a XI-a apărut în Editura didactică și pedagogică, ediția 1978. Pentru concursul din 1981, în care sînt direct interesată, întrucît m-am hotărît să mă înscriu la A.S.E., pînă la sfîrșitul lunii decembrie nu se anunțase încă nimic, dar este probabil — conform raționamentului de a se folosi manualul după care a învățat în liceu promoția care se prezintă pentru prima dată la concurs — că se va indica manualul apărut în 1979. Acest manual nu conține — pentru că nu avea cum (bunul de tipar fiind dat la 27 iunie 1979) — nici o referire la documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. Or, nu este de conceput abordarea temelor de economie politică cuprinse în manual fără cunoașterea acestor documente. De aceea propun Ministerului Educației și Învățămîntului să recomande ca bază de studiu manualul de clasa a XI-a apărut în anul 1980, oferind astfel o bază unitară de pregătire și — ceea ce este extrem de important — și de apreciere a candidaților la concursul de admitere din acest an.

Dorina PANAITE
București

ECOURI

Cărbune

În acest număr redăm extrase din corespondența primită de la Combinatul minier „Oltenia", Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și M.I.C.M. pe marginea problemelor ridicate în articolele publicate în „R.E." nr. 31, 33, 37, 39 și 51 din 1980 sub titlul „Sporirea producției de cărbune".

● Există și la beneficiari și la furnizori neajunsuri în ceea ce privește respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție. Trebuie să recunoaștem că se mai înregistrează întîrzieri în obținerea aprobărilor pentru expropieri în vederea predării amplasamentelor traseelor utilajelor ce urmează a se monta. De asemenea, odată intrate în exploatare, se mai manifestă deficiențe în întreținerea și exploatarea utilajelor.

În vederea îmbunătățirii activității în unitățile miniere s-au luat o serie de măsuri vizînd : întreținerea utilajelor în scopul folosirii lor la indicii extensivi și intensivi programați, curățirea transportoarelor cu benzi de cauciuc, gospodărirea apelor, perfecționarea cadrelor care deservesc utilaje etc.

Pentru activitatea legată de descoperta cu un volum mic de realizat față de ceea ce au de realizat excavatoarele cu rotor, considerăm că autobasculantele ROMAN de 16 t și buldozerele S. 1500 și S. 1800 de fabricație românească corespund cerințelor carierelor.

Considerăm normal ca furnizorul să fie organizat și cu echipe de montaj, care să aibă un plan cu termene precise. După montaj ,furnizorul să aibă obligația de a efectua probele tehnologice, pînă la atingerea parametrilor proiectați.

Virgil FĂTU
director tehnic producție
la Combinatul minier „Oltenia"

★ ★ ★

● În bazinele carbonifere au fost luate măsuri pentru intrarea în producție a unor noi mine și cariere la care s-au terminat cercetările geologice (Roșiuța, Ploștina, Motru Vest, Tismana II). Au fost deschise și au intrat în exploatare noi abataje (la minele Lupeni, Vulcan, Uricani) sau sînt în fază finală cercetările geologice pentru deschiderea unor mine noi în județul Mehedinți.

În vederea dotării sectorului carbonifer cu utilaje de performanță ridicată și adaptate la specificul condițiilor proprii de lucru, au fost elaborate și sînt în curs de realizare programe comune cu M.I.C.M. Ca urmare a acestor programe au fost puse în funcțiune sau sînt în curs 12 excavatoare cu rotor, 4 mașini de haldat și circa 60 excavatoare cu lingură pentru cariere, 30 complexe mecanizate de abataj, 26 combine de înaintare și abataj pentru unitățile Cominatului minier Valea Jiului. Odată cu programele de dotare și mecanizare a unităților carbonifere s-a elaborat și graficul de asimilare a utilajelor mai solicitate, fiind prevăzute principalele faze de asimilare, termenele de realizare și responsabilii de acțiune.

Asigurarea forței de muncă, calificarea și ridicarea pregătirii profesionale a personalului constituie o preocupare de seamă, fiind o condiție de bază în realizarea sarcinilor de producție. Calificarea muncitorilor pentru unitățile carbonifere se asigură prin trei grupuri școlare miniere, iar ridicarea pregătirii profesionale se realizează prin cursuri de perfecționare. Ca urmare a îmbunătățirii permanente a condițiilor de locuit, social-culturale, a realizării unui număr din ce în ce mai mare de apartamente și garsoniere, s-a obținut o mai mare stabilitate a cadrelor și o reducere a fluctuației forței de muncă.

În problemele de perfecționare a actualului cadru organizatoric din bazinul Oltenia menționăm că prin documentațiile de investiții au fost prevăzute și s-au realizat spații de depozitare a cărbunelui și mijloacele de încărcare corespunzătoare. În prezent este în construcție un nou depozit în zona dispecerului central Rovinari.

O. ARBAGIAN
director în Ministerul Minelor Petrolului și Geologiei

★ ★ ★

Pentru a veni în sprijinul minerilor s-au luat măsuri în vederea realizării în întreprinderile M.I.C.M. a subansamblelor integrate la maximum, avînd drept scop reducerea ciclului de montaj general pe șantierele beneficiarilor, pentru realizarea a 3 dispozitive de strunjit platformele rotitoare de la excavatoare și mașinile de haldat, direct pe platformele de montaj, eliminîndu-se astfel importul. S-a reglementat activitatea de asistență tehnică și respectiv asigurarea pieselor de schimb. Astfel, s-a organizat la Fărcășești un depozit de piese de schimb pentru utilajele în termen de garanție și post-garanție.

Realizarea de mașini și utilaje cu performanțe ridicate și adaptate condițiilor de lucru specifice din cariere, se face pe baza studiilor tehnico-economice de asimilare a fiecărui produs, care se elaborează de institutele de specialitate ale M.M.P.G. în colaborare cu unitățile de proiectare și execuție din cadrul M.I.C.M. și în care se ține seama de condițiile de exploatare. Pentru asimilarea unor autobasculante de șantier care să corespundă cerințelor de exploatare din bazinul carbonifer al Olteniei, întreprinderile M.I.C.M. au terminat pregătirea fabricației unui nou tip de autobasculantă pentru șantier, care are rama șasiului întărită, centrul de greutate coborît pentru asigurarea unei mai bune stabilități, sistem de frînare integral pneumatic, cutie de viteză cu rapoarte de transmitere mărite (de la 1–3 trepte la 3–5 trepte), cu comanda la podea, cilindru hidraulic de basculare amplasat sub benă în partea anterioară etc. Prototipul acestei autobasculante a fost în probe de anduranță la Rovinari unde a dat rezultate bune. De asemenea, se află în curs de realizare prototipul unei autobasculante modernizate pentru șantiere, care va fi echipată cu motor de putere mărită la 250–280 CP.

Ion CĂPĂȚÎNĂ
director în Ministrerul Industriei Construcțiilor de Mașini

Aspecte economice ale organizării activității de recondiționare a pieselor și subansamblelor

NOUA REGLEMENTARE în domeniul gospodăririi fondurilor fixe, introdusă prin Legea adoptată în decembrie 1980 de către Marea Adunare Națională, prevede că **în asigurarea necesarului de piese de schimb, o pondere tot mai importantă trebuie să o reprezinte recuperarea și refolosirea, ca atare sau prin recondiționare, a pieselor de schimb și subansamblelor rezultate la efectuarea reparațiilor sau la dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor scoase din funcțiune,** economisindu-se astfel un important volum de muncă socială, de combustibili și energie.

Ca urmare a uzurii fizice, piesele și subansamblele de mașini pierd, din greutatea lor totală, un procent infim de metal (între 0,1 și 0,0001 la sută), care însă — prin implicațiile asupra fiabilității mașinilor — obligă la înlocuirea integrală a pieselor uzate, cu toate aspectele economice care decurg de aici ; se apreciază că uzura fizică a metalelor determină anual o pierdere echivalentă cu 20 la sută din valoarea mașinilor produse.

Aceasta nu impune însă, decît rareori, transformarea pieselor uzate în fier vechi. Știința și tehnica contemporană, practica a numeroase întreprinderi au demonstrat cu prisosință că în foarte multe cazuri, **înlăturarea uzurii fizice prin recondiționare este mai eficientă decît înlocuirea cu piese noi.**

Iată un exemplu simplu. Înlocuirea unei bucșe uzate, în greutate de 1 kg, cu alta nouă presupune, pentru confecționarea acesteia din urmă, un consum de 1,8 kg de metal (inclusiv adaosul de prelucrare). Recondiționarea bucșei uzate, prin aplicarea unui strat de metal, consumă numai 25 g (inclusiv pierderile tehnologice).

În acest sens se impune **organizarea judicioasă a activității de constatare, cercetare și clasificare a pieselor de schimb uzate,** după criterii riguros definite, cum sînt natura uzurii, gradul de uzură etc. Acest aspect trebuie luat neapărat în considerare la adoptarea deciziilor de recondiționare, deoarece activitatea amintită presupune existența unei anumite dotări tehnice — aparate de măsură și control — care generează cheltuieli în plus față de cele nemijlocit legate de recondiționarea propriuzisă. Folosirea A.M.C.-urilor existente în întreprinderi, pentru constatarea și cercetarea pieselor uzate le-ar scoate pe o perioadă de timp din utilizarea curentă, în scopurile producției nemijlocite, cu implicațiile care decurg de aici pentru fiabilitatea mașinilor și instalațiilor și pentru calitatea produselor. Pe de altă parte, executarea recondiționării de către fiecare întreprindere, cu forțe proprii, atrage după sine creșterea sensibilă a cheltuielilor indirecte, care nu întotdeauna ar fi acoperită de efectele care se obțin.

Iată de ce, în cazurile unor piese de schimb de același tip sau înrudite și care se consumă în cantități mari, se impune **centralizarea recondiționării** acestora în **unități specializate teritorial sau pe ramură,** ori într-un număr restrîns de unități productive în care să se creeze în acest scop verigi structurale, dotate tehnic corespunzător.

În afara cerințelor de ordin tehnic și organizatoric, trebuie luat în considerație și faptul că (așa cum arată graficul nr. 1) **creșterea cheltuielilor pentru recondiționări succesive este invers proporțională cu durata de funcționare.**

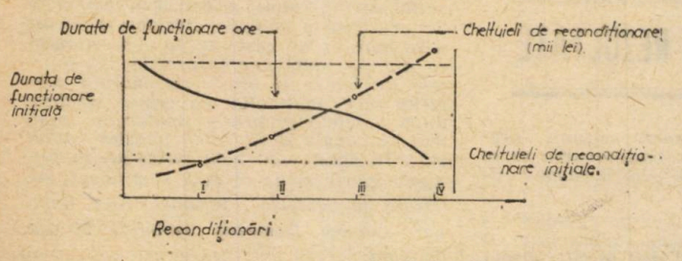

Graficul nr. 1 : Relația dintre evoluția cheltuielilor pentru recondiționări repetate (I, II, ... N) și evoluția duratei de funcționare pe care acestea o asigură.

Din grafic rezultă că peste un anumit număr de recondiționări — în cazul de mai sus, mai mare de două — acestea nu mai sînt oportune nici din punct de vedere tehnic și nici economic, cheltuielile pentru recondiționare crescînd mai repede decît reducerea duratei de funcționare, ceea ce pledează pentru scoaterea definitivă din uz a pieselor respective.

PENTRU A URMĂRI eficiența recondiționării pieselor uzate este necesară analiza comparativă pe anumite perioade — lună, trimestru, an — a unor indicatori realizați în cadrul acestei activități și anume :

1. **cantitățile** de piese ce au fost recondiționate, comparativ cu cele înlocuite cu piese noi ;

2. **economiile** bănești și de metal obținute prin recondiționarea pieselor ;

3. **economiile** rezultate în urma prelungirii duratei de funcționare a pieselor recondiționate, față de :

— piesele vechi înlocuite,

— piesele de schimb noi.

O importanță deosebită pentru organizarea pe baze științifice a recondiționării pieselor și subansamblelor are **alegerea celei mai eficiente metode de recondiționare,** aceasta depinzînd de particularitățile și proporția uzurii, de materialul și de tehnologia de fabricație a pieselor, de solicitările la care acestea sînt supuse în procesul exploatării. Practica recondiționării pieselor, bazată pe gama largă de procedee tehnologice și de concepere constructivă pe care le oferă știința și tehnica contemporană, a demonstrat că deciziile ce pot fi luate au în vedere diverse situații : cînd cerințele tehnice se pot asigura numai prin aplicarea **unui anumit procedeu** de recondiționare (cazuri rar întîlnite) ; cînd aceste cerințe pot fi satisfăcute optînd între **mai multe procedee** (situația caracteristică majorității cazurilor) ; cînd, sub aspect tehnic, recondiționarea **nu poate fi realizată.** În primele două cazuri, odată cu stabilirea modalității tehnice de recondiționare se cere să se determine **eficiența economică** a acesteia. Sub aspect economic, hotărîrea de recondiționare trebuie să țină seama de următoarele elemente :

— costul recondiționării — în toate variantele tehnologice posibile — și durata de funcționare pe care aceasta o asigură ;

— posibilitățile de achiziționare a pieselor și subansamblelor ;

— prețurile de producție și termenele posibile de livrare — de către unități economice specializate în producerea utilajelor pentru care piesele și subansamblele respective sînt componente, sau de către unități economice specializate în producerea pieselor de schimb ;

— urmările eventualei casări definitive a pieselor și subansamblelor uzate.

Analiza temeinică a aspectelor menționate poate duce la una din următoarele **concluzii :**

1. recondiționarea este eficientă, urmînd să fie efectuată printr-un procedeu tehnologic optim sau aproape de cel optim ;

2. recondiționarea nu este eficientă, impunîndu-se achiziționarea din afară sau execuția unor piese sau subansamble noi (deci, piesa uzată trebuie casată) ;

3. recondiționarea nu este eficientă, urmînd să fie casate — împreună cu piesa uzată — subansamblul respectiv sau chiar mașina întreagă.

EFICIENȚA RECONDIȚIONĂRII pieselor sau subansamblelor nu trebuie privită îngust, după interesul local, ci din punctul de vedere al economiei naționale, în sensul că trebuie luate în considerare nu numai costul recondiționării în unitatea respectivă, ci și alte aspecte economice — consumul de metal, energie, combustibil, muncă, precum și cele ce apar

în sfera exploatării pieselor respective, cum sînt : durata de funcționare, siguranța în exploatare, costurile cu întreținerea și reparațiile utilajelor etc.

Costul recondiționării, ca element determinant al deciziei pentru executarea acesteia, se determină pe baza unei relații simple : **Cr=Cd+Ci.**(1). Costul recondiționării unei piese din lot va fi dat de raportul **(Cd+Ci):Npr.**(2)

Recondiționarea sau casarea unei piese uzate este oportună atunci cînd raportul **Cr:(Kdf·Df)** este mai mic sau cel mult egal cu raportul **Ppn:Df**(3).

Evident, **costul recondiționării unei piese se reduce odată cu creșterea (în anumite limite) a capacității de recondiționare a unității executante,** această reducere realizîndu-se atît pe seama cheltuielilor de muncă vie directă, cît și pe seama celor convențional-constante. După cum arată unele studii privind recondiționarea pieselor de schimb auto, cheltuielile cu retribuția directă se reduc de la 100 la sută pentru o uzină cu capacitatea de 500 de reparații capitale, la 65 la sută cînd capacitatea acesteia este de 5 000 RK. Costul recondiționării scade foarte puțin peste această capacitate, ceea ce nu justifică depășirea ei. Astfel, dublarea capacității de reparații capitale de la 5 000 la 10 000/an — ceea ce înseamnă investiții mari — are ca urmare o reducere relativ minoră a costului recondiționării — de la 60 la sută la 45 la sută (vezi graficul nr. 2).

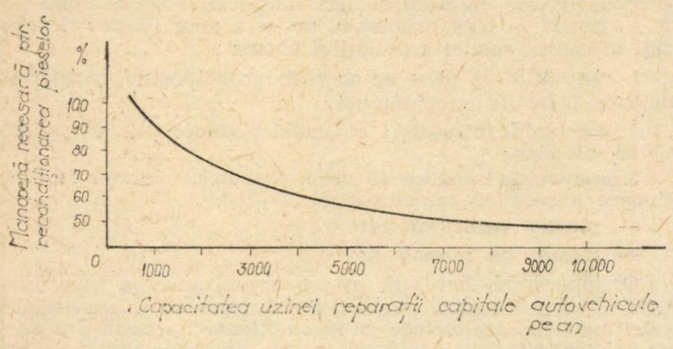

Graficul nr. 2 : Raportul dintre capacitatea de reparații capitale și cheltuielile de manoperă pentru recondiționarea pieselor

La determinarea oportunității și eficienței recondiționării pieselor trebuie avute în vedere nu numai posibilitățile tehnice de realizare a acesteia și condițiile economice nemijlocite, ci și **uzura morală a mașinii,** utilajului din care fac parte piesa sau subansamblul propuse spre recondiționare.

Comparînd costul unitar de producție al produselor executate cu o mașină nouă (care ține seama de progresul tehnicii) și cu o mașină veche — care poate fi mai mic, egal sau mai mare, cu costul celor două mașini — care, pentru fiecare cost unitar de producție al produselor, poate fi, de asemenea, mai mic, egal sau mai mare, se poate trage concluzia dacă mașina veche poate fi considerată uzată moral și, deci, devine inoportună, ineficientă recondiționarea pieselor uzate din această mașină — sau dacă ea să fie păstrată în funcțiune.

Pentru determinarea eficienței economice a recondiționării pieselor și subansamblelor se recomandă folosirea următoarei relații matematice : **Cr+(Tf—Kc · Tf) · V** este mai mic sau cel mult egal cu **Cpn**(4).

Costul unitar al recondiționării va fi cu atît mai redus, cu cît este mai mare numărul de piese ce se recondiționează, reducere ce se asigură prin micșorarea cotei-părți privind cheltuielile de pregătire și cheltuielile indirecte pe unitatea de piesă recondiționată. În general, **recondiționarea pieselor și subansamblelor este cu atît mai eficientă, cu cît este mai mare numărul de mașini (utilaje) care au aceeași piesă și care sînt exploatate în condiții asemănătoare, deci care au un grad de uzură apropiat.**

RECONDIȚIONAREA pieselor trebuie fundamentată însă și sub sapectul **eficienței economice în producție a funcționării utilajului** la care aceasta se aplică. Pentru o astfel de apreciere se poate recurge la compararea duratelor de execuție și de recondiționare a piesei (subansamblului) în cadrul întreprinderii și în afara acesteia. Dar această comparație nu reflectă întotdeauna eficiența recondiționării sau a achiziționării unor piese noi, sub aspectul utilizării mașinii reparate — deoarece durata avută în vedere poate include și zile nelucrătoare, modificări ale coeficientului de schimburi etc. De aceea, recomandăm o comparație valorică, în sensul că valoarea producției ce s-ar putea obține pe utilajul ce urmează să fie reparat, dacă ar funcționa în timpul recondiționării piesei, să fie mai mică sau cel mult egală cu valoarea producției ce se poate obține în perioada de timp echivalentă cu cea necesară fabricării cu forțe proprii sau achiziționării din afară a unei piese noi.

Importanța deosebită a recondiționării pieselor și subansamblelor, îmbunătățirea organizării și desfășurării acestei activități nu trebuie să frîneze însă preocuparea institutelor de cercetări și inginerie tehnologică și a întreprinderilor producătoare pentru **ridicarea continuă a calității mașinilor și utilajelor, sub aspectul fiabilității și durabilității.**

P. VAGU

(1) **Cr** reprezintă costul recondiționării unui lot de piese identice ; **Cd** — cheltuieli directe (retribuții, materiale, cheltuieli de transport etc.) ; **Ci** — cheltuieli indirecte (cota parte din cheltuielile generale ale întreprinderii și ale secției etc.).

(2) **Npr** reprezintă numărul pieselor ce urmează a fi recondiționate. În cazul cînd nu au fost efectuate, de către veriga structurală beneficiară, operațiile de constatare și clasificare înainte de a le trimite spre recondiționare, **Npr** se determină cu ajutorul relației : **Npr = Ntp · Kr,** în care : **Ntp** reprezintă numărul total de piese din lotul trimis spre recondiționare ; **Kr** — coeficientul de recondiționare (proporția pieselor ce urmează să fie recondiționate de veriga executantă, în % din totalul pieselor primite spre recondiționare).

(3) **Df** reprezintă durata de funcționare a unei piese noi (în ore) ; **Kdf** — coeficientul duratei de funcționare (care arată cu cît este mai mare sau mai mică durata de funcționare a piesei recondiționate, față de cea a piesei noi) ; **Ppn** — prețul unei piese noi. În cazul cînd **Kdf** este mai mare decît 1, recondiționarea este rațională, chiar dacă **Cr** este mai mare decît **Ppn.**

(4) **Cr** reprezintă costul recondiționării (în cazul cînd recondiționarea se execută în afara întreprinderii, prin colaborare tehnologică sau cooperare, în costul recondiționării se includ și cheltuielile de transport, de asistență tehnică, de deplasare etc.) ; **Tf** — termenul de funcționare a piesei noi ; **Kc** — coeficientul de corecție a calității piesei în urma recondiționării (acest coeficient se stabilește pe baza determinărilor de laborator sau efectiv în producție, precum și pe baza datelor de exploatare. **Kc** este mai mic decît 1 dacă durata de funcționare a piesei recondiționate este mai mică decît a piesei noi luînd în considerare oboseala materialului din care este executată piesa veche, condițiile tehnologice în care s-a realizat recondiționarea, gradul de uzură a piesei înainte de recondiționare etc. ; **Kc** este egal cu 1 sau mai mare, în condițiile în care gradul de uzură a piesei ce se recondiționează este redus și cînd se aplică metode moderne de recondiționare) ; **V** — valoarea producției (calculată ca medie) ce se poate obține cu utilajul (mașina) la care s-a folosit piesa recondiționată, în unitatea de timp de funcționare ; **Cpn** — costul unei piese de schimb noi.

INIȚIATIVE — REZULTATE

● *Reparații capitale la mașini-unelte, instalații tehnologice și de ridicat, mijloace de transport intern, recondiționări de motoare și echipamente electrice, confecționarea și recondiționarea de piese de schimb constituie profilul activității noii secții, cu rolul de „mecanic-șef de zonă", intrată în funcțiune la Intreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău. Ea va realiza anual un volum de producție-marfă de aproape 100 milioane de lei pentru unități industriale din județ și din afara acestuia.*

● *Incărcarea prin sudură cu electrozi speciali a părților uzate ale matrițelor permite Intreprinderii mecanice de material rulant din Pașcani să prelungească durata de serviciu a acestor piese din oțeluri speciale, în greutate de 500—1000 kg, care înainte erau date la retopit. În 1980, în această unitate au fost recondiționate un număr important din 25 tipuri de piese și subansamble, reprezentînd un total de peste 800 tone de metal. Programul elaborat pentru intensificarea acțiunii prevede ca în acest an recondiționarea să se extindă la 56 de repere pentru vagoane de marfă.*

● *Intreprinderea „Energoreparații" a extins metoda efectuării reparațiilor la utilajele și instalațiile din termocentrale, prin înlocuirea unor subansamble întregi, cu altele — noi sau recondiționate — pregătite în prealabil. Cu acest prilej se aplică și îmbunătățiri constructive, concepute pe baza studierii comportării în funcționare a agregatelor și constatării punctelor de uzură intensă ale celor înlocuite. Astfel, rotorii și carcasele pompelor de evacuare a cenușii, ejectoarele, ciocanele morilor de cărbune se confecționează dintr-o fontă aliată specială, iar capetele de lovire și blindajele morilor dintr-un oțel înalt aliat cu crom, realizat după o rețetă proprie — materiale mult mai rezistente decît cele folosite anterior. În acest mod s-au executat, în termene scurte și de calitate superioară, reparații la centralele termoelectrice Rovinari, Oradea, Doicești, Ișalnița, Mintia, Turceni.*

O CONCEPȚIE DE LARGĂ PERSPECTIVĂ PRIVIND EDIFICAREA UNEI NOI ORDINI ECONOMICE INTERNAȚIONALE

ÎNFĂPTUIREA marilor deziderate — o lume mai bună și mai dreaptă pentru toate popoarele și pentru toți oamenii, o nouă ordine economică internațională — pentru care partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu militează cu consecvență, presupune abordarea și rezolvarea cuprinzătoare a problemelor complexe care decurg din cerințele de progres ale societății contemporane. Progresul social-istoric implică înlăturarea vechilor structuri și relații economice care adîncesc decalajele între nivelurile de dezvoltare ale diferitelor țări, perpetuează raporturi de inegalitate și de opresiune, facilitează prosperitatea unora în detrimentul dezvoltării altora, creează focare de tensiune, generînd serioase pericole pentru pacea și securitatea internațională.

Premise esențiale ale păcii și securității pe planeta noastră

UN MERIT REMARCABIL, al Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl constituie atenția deosebită acordată analizei științifice a lumii contemporane, viața confirmînd pe deplin aprecierile și previziunile emise.

Așa cum subliniază președintele **Nicolae Ceaușescu „Realizarea noii ordini economice internaționale, lichidarea subdezvoltării constituie o problemă fundamentală a zilelor noastre. Fără soluționarea ei este greu să se întrevadă depășirea greutăților generale de ordin economic, a dificultăților generate de criza economică. Totodată, fără aceasta este greu să se întrevadă rezolvarea unor probleme complexe din alte domenii, ținînd seama că accentuarea diferențierilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare determină inevitabil noi ciocniri, cu consecințe greu de prevăzut".** [1])

În condițiile menținerii vechii ordini economice internaționale, căreia i s-au adus doar modeste modificări, deceniul care s-a încheiat a reprezentat într-o măsură însemnată o perioadă a decepțiilor și instabilității manifestate pe un front larg în economia mondială. Actuala situație economică internațională poate fi caracterizată prin manifestarea crizelor economice, energetice, financiar-valutare mondiale care, într-un fel sau altul, direct sau indirect, sînt resimțite în toate sau aproape toate țările lumii. În acest context se manifestă și procesul de extindere și accentuare a unor fenomene negative în relațiile economice și politice internaționale.

Potrivit unor date provizorii, creșterea medie a produsului intern brut pe plan mondial a fost în 1980 de numai 2% față de 3,3% în 1979, iar pentru anul 1981 se previzionează menținerea, în linii generale, a acestui ritm scăzut de creștere. Acest declin al creșterii economice are loc în condițiile menținerii și chiar accentuării asincronismului între fazele ciclului economic între diferite țări capitaliste.

Aceste țări au înregistrat în perioada 1970—1978 o încetinire a creșterii economice față de deceniul 1960—1970, concretizată în diminuarea ritmului mediu anual de creștere a producției industriale de la 6,1% la 3,4%, a producției agricole de la 1,2% la 1%, a investițiilor globale de la 5,6% la 1,5%, a exporturilor de la 8,7% la 5,7%, a importurilor de la 9,1% la 5,1%. În schimb rata medie a inflației a crescut între cele două intervale de la 4,2% la 9,4% [2]).

O anumită încetinire a dezvoltării economice au înregistrat în ultimii ani și majoritatea țărilor socialiste. O serie de țări socialiste și-au prevăzut sarcini de creștere atenuate a producției materiale și pentrul anul 1981. Cu unele excepții, aceste ritmuri se situează totuși la un nivel sensibil superior față de previziunile emise pentru țările capitaliste. Aceste evoluții nefavorabile ale economiei mondiale, chiar dacă sînt sensibil nuanțate între grupe de țări și între diferite țări, atestă temeinicia aprecierilor făcute de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** care arăta că trebuie **„să ținem seama de faptul că efectele crizei economice nu se opresc la granițele țărilor socialiste, că sistemul socialist nu poate trăi independent, nu se poate rupe de economia mondială, de diviziunea muncii pe plan mondial, de colaborarea economică internațională** [3]). Este încă o dovadă a profundului realism și a caracterului științific al analizelor făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu, diferitelor fenomene și procese ce au loc în economia mondială.

Dacă economia mondială în ansamblul său este confruntată cu probleme dificile, pentru țările în curs de dezvoltare, mai ales pentru cele mai puțin dezvoltate dintre ele, dificultățile sînt mult mai grave. **„O problemă fundamentală a lumii de azi** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o reprezintă lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și sărace, ca urmare a îndelungatei dominații imperialiste și colonialiste. Noi pornim de la faptul că lichidarea subdezvoltării interesează majoritatea popoarelor, implicit pe cele dezvoltate, deoarece acest fenomen se repercutează în mod direct și asupra vieții tuturor statelor, alimentînd instabilitatea și criza, care nu pot fi soluționate în mod parțial, ci numai în contextul ansamblului vieții economico-sociale mondiale** [4]).

Deocamdată, în ciuda eforturilor întreprinse inclusiv sub egida Organizației Națiunilor Unite, în cadrul căreia s-au instituit „decenii ale dezvoltării", decalajele economice nu numai că nu s-au redus, ci s-au accentuat. Astfel în ceea ce privește nivelul produsului intern brut pe locuitor, decalajul dintre țările cu o dezvoltare medie și țările industriale dezvoltate a crescut de la 4 395 dolari în 1960 la 8 163 în 1980 ; în cazul țărilor slab dezvoltate, acest decalaj a crescut în **aceeași perioadă** de la 5 023 dolari la 9 439 dolari.

Ca atare, în concepția românească, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în centrul preocupărilor referitoare la edificarea noii ordini economice internaționale se află problema lichidării subdezvoltării. În acest context apare evident faptul că pentru a elabora soluții eficiente și durabile este necesară abordarea unor schimbări conceptuale și categoriale, structurale și instituționale, vizînd ansamblul vieții economice, într-o concepție globală.

În cadrul unei asemenea strategii globale, rolul prioritar revine, conform concepției românești, efortului propriu al țărilor rămase în urmă în procesul dezvoltării, care este menit să creeze o bază tehnico-materială nouă, să consolideze independența economică și politică și să asigure ridicarea nivelului de trai al maselor. Astfel, președintele României aprecia că **„Desigur, accelerarea procesului de industrializare, de ridicare economică și socială a țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare trebuie să aibă, în primul rînd, la bază eforturile proprii ale fiecărui popor pentru punerea cît mai largă în valoare a bogățiilor naturale ale țării sale"** [5]).

Strategia națională presupune diversificarea producției industriale și agricole interne, prin crearea de noi ramuri și subramuri, prin promovarea unor noi culturi agricole și industrializarea acestui sector, precum și prin dezvoltarea sectorului serviciilor, prin crearea unei infrastructuri adecvate. Pentru aceasta este necesar, așa cum rezultă în mod convingător și din concepția și experiența țării noastre, ca fiecare țară în curs de dezvoltare să elaboreze, în funcție de condițiile sale social-economice concrete, programe naționale de scurtă și de lungă durată, care să asigure progresul social-economic, să determine intensificarea eforturilor proprii pentru mobilizarea și valorificarea la maximum, în conformitate cu interesele și năzuințele poporului respectiv, a resurselor naturale, financiare și umane de care dispune. Din această perspectivă, o importanță deosebită prezintă propunerea președintelui României de a se elabora un program de perspectivă pînă în anul 2000, cu o primă etapă în 1990, care să prevadă măsuri concrete pentru o dezvoltare mai intensă a economiei statelor în curs de dezvoltare.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu** „Comerțul exterior și cooperarea economică internațională", Din gîndirea economică a președintelui României, Ed. politică, București, p. 205

[2]) World Development Report, 1980, The World Bank, August 1980. Sînt cuprinse Australia, Austria, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Irlanda, Italia, Japonia, Marea Britanie, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, R.F.G., S.U.A., Suedia

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, „Comerțul exterior și cooperarea economică internațională", Din gîndirea economică a președintelui României, Ed. politică, București, 1980, p. 231

[4]) Idem, p. 221

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, „Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre", Din gîndirea social-politică a președintelui României, Ed. politică, București, 1974, p. 59

O cerință obiectivă a epocii contemporane

UNUL DIN MARILE MERITE ale președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este acela că a argumentat în opera sa teoretică și a demonstrat în acțiunea practică că promovarea și dezvoltarea raporturilor internaționale pe baza principiilor noi nu este un deziderat subiectiv, ci o cerință obiectivă care decurge din însăși natura marilor schimbări revoluționare, sociale și naționale care s-au petrecut și se petrec în lumea contemporană.

Principiile dreptului și relațiilor internaționale formează un sistem unitar și indivizibil, ale cărei componente se află, în raport cu celelalte, într-o strînsă interacțiune și intercondiționare. În cadrul acestui sistem unitar România socialistă militează pentru **respectarea suveranității politice și economice**, acest atribut fundamental al statelor exprimînd dreptul de a decide de-sine-stătător asupra propriilor destine, de a-și rezolva problemele interne și internaționale fără vreun amestec din afară, și în același timp, fără a știrbi drepturile altor state și normele justiției și echității internaționale. Totodată, în concepția românească aceasta implică **respectarea integrității teritoriale, a independenței naționale, a egalității în drepturi, a neamestecului în treburile interne ale altor state, aplicarea principiului avantajului reciproc, al nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.**

În condițiile transformărilor profund revoluționare ce se produc neîncetat în lume, acest eșafodaj al raporturilor internaționale, inclusiv și al celor economice, trebuie să cunoască asemenea schimbări care să fie în consens cu cerințele noii ordini economice mondiale. În acest context, este necesar așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** ca în practica colaborării economice internaționale **„să fie eliminate barierele artificiale și clauzele descriminatorii care îngustează schimbul liber și cooperarea egală între națiuni** [6]**"**.

Potrivit concepției președintelui țării noastre, **întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, intensificarea colaborării și cooperării dintre ele, a întrajutorării reciproce** în vederea soluționării cu forțe comune a problemelor stringente cu care se confruntă în procesul dezvoltării lor economico-sociale este un obiectiv de primă însemnătate și un element important al strategiei pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale.

Cooperarea dintre aceste țări pe multiple planuri nu exclude, ci dimpotrivă presupune promovarea unor raporturi cît mai largi comerciale și de cooperare cu toate celelalte state. Pornind de la o asemenea înțelegere tovarășul **Nicolae Ceaușescu** menționa că **„Eu înțeleg noua ordine economică nu ca ceva ce opune două grupări de state, ci ca o formă de colaborare nouă între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, care să asigure progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă și, totodată, stabilitatea economiei mondiale, deci și dezvoltarea în continuare a țărilor avansate"** [7].

Totodată, trebuie acționat în direcția îmbunătățirii sistemului generalizat de preferințe nediscriminatorii și nereciproce în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Practica relațiilor economice dintre țările bogate și sărace impune încheierea de acorduri și contracte de vînzare-cumpărare pe termen lung care să dea stabilitate schimburilor comerciale. O importanță deosebită o prezintă reglementarea corectă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate, companiile străine, prin introducerea controlului național atît în ceea ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale, cît și participarea la beneficii.

Unul din obiectivele fundamentale ce se impune a-și găsi cele mai adecvate soluții în realizarea noii ordini economice internaționale îl reprezintă **soluționarea judicioasă a problemei materiilor prime și a energiei.** În concepția României, fiecare popor trebuie să dispună liber de resursele și bogățiile naționale avîndu-se în vedere, în același timp, satisfacerea cerințelor de materii prime ale tuturor țărilor în vederea dezvoltării lor economico-sociale. Totodată, este necesară stabilirea unor **raporturi juste între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate, a unei corelații corespunzătoare între acestea și prețurile produselor agricole, precum și între costurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse.** În acest scop este necesar să se adopte unele principii și măsuri concrete menite să înlăture fluctuațiile speculative de natură a dezorganiza desfășurarea normală a relațiilor economice internaționale, să se pună capăt creșterii sau scăderii artificiale a prețurilor, să se asigure stabilitatea acestora pentru o perioadă de mai mulți ani. Pe baza acestor considerente, țara noastră a acordat o mare atenție creării în cadrul UNCTAD, a Programului integrat pentru reglementarea comerțului internațional cu materii prime și constituirii Fondului comun de finanțare a stocurilor internaționale de materii prime.

O altă componentă esențială a noii ordini economice **o constituie accesul larg, fără discriminări sau bariere, al fiecărei țări, la cuceririle științei și tehnicii contemporane.** Știința și tehnica, care au devenit un important factor al dezvoltării economice, trebuie să devină și un factor al reducerii decalajelor economico-sociale dintre state. România consideră că în vederea înlesnirii accesului țărilor în curs de dezvoltare, al tuturor statelor, la cuceririle științei și tehnicii celei mai moderne sînt necesare măsuri concrete pentru realizarea unui larg transfer de tehnologie. În acest scop este necesar să se elimine restricțiile, discriminările și alte bariere din calea comerțului cu brevete și know-how, a cooperării tehnico-științifice între state.

În concepția țării noastre, o importanță deosebită pentru progresul economic și social al tuturor popoarelor și în special al celor în curs de dezvoltare o are punerea în valoare și utilizarea eficientă a resurselor umane. În această direcție **prima mare problemă care trebuie rezolvată de către țările rămase în urmă este lichidarea analfabetismului, democratizarea instrucției publice și cuprinderea în procesul școlarizării.** O altă cerință importantă a valorificării resurselor umane o constituie pregătirea și creșterea calificării forței de muncă și sporirea ponderii sale în totalul populației.

În procesul de instaurare a noii ordini economice internaționale este necesar ca țările rămase în urmă să primească un **ajutor mai substanțial material și financiar** care să contribuie la eforturile de depășire a decalajelor economice. În acest context, țara noastră a acordat o mare atenție propunerii de constituire a Fondului comun de dezvoltare, prin contribuția țărilor industrializate cît și din economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare. Țările în curs de dezvoltare au primit în anul 1980 un ajutor total de circa 30 miliarde dolari de la țările dezvoltate capitaliste, socialiste și de la țările membre ale O.P.E.C., adică mai puțin de 8 la sută din totalul datoriei lor externe care s-a acumulat în decursul anilor și care se ridica la sfîrșitul anului 1980 la circa 400 miliarde de dolari.

Un alt domeniu de instabilitate, care influențează negativ toate țările lumii, este cel **financiar-valutar.** Soluția ieșirii din criza monetară se află în instituirea unei ordini monetare care să prevadă modalități de mobilizare a capitalurilor și de dirijare a lor, în condiții echitabile, înspre țările în curs de dezvoltare. Numai în acest cadru, cursurile valutare vor putea garanta echivalența schimburilor internaționale și, prin mecanismul de creare și repartizare a lichidităților internaționale, sistemul monetar internațional va putea sprijini procesul dezvoltării.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, este profund interesată în participarea activă la circuitul mondial de valori, în asigurarea diviziunii internaționale a muncii pe baze echitabile care să ducă la lichidarea decalajelor economice, tehnologice, la rezolvarea marilor probleme cu care este confruntată omenirea. Concepția și soluțiile preconizate de președintele țării noastre cu privire la noua ordine economică mondială se bucură de o înaltă prețuire în întreaga lume.

Ancorarea activă a complexului economic național al României socialiste în diviziunea internațională a muncii constituie o trăsătură fundamentală a politicii economice externe a partidului și statului nostru, caracterizată printr-o largă deschidere spre fluxurile mondiale de valori materiale și spirituale. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., **„o orientare de bază a viitorului cincinal o constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării"**.

Acționînd cu fermitate și perseverență pentru promovarea cauzei colaborării economice în spiritul concepției de largă perspectivă privind edificarea noii ordini economice internaționale a președintelui Nicolae Ceaușescu, țara noastră are totodată, în vedere profunda semnificație politică a acestei colaborări, de contact și apropiere între națiuni, de stimulare a destinderii. Intensificarea și diversificarea colaborării economice dintre toate țările lumii în lumina principiilor ce străbat cu fermitate și clarviziune concepția și creația de înalt prestigiu internațional a președintelui țării noastre, se înscriu ca o contribuție activă la promovarea cauzei securității, păcii și prosperității tuturor popoarelor lumii.

prof. dr. Alexandru PUIU

[6]) **Nicolae Ceaușescu**, „Comerțul exterior și cooperarea economică internațională", Din gîndirea economică a președintelui României, Ed. politică, București, p. 230

[7]) Idem, p. 208

În dezbaterea specialiștilor

CARACTERISTICI ALE AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERILOR*) [I]

Dezvoltarea autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor — imperativ permanent

PRACTICA ECONOMICĂ, rezultatele economice concrete obținute de unitățile productive **confirmă pe deplin justețea** trecerii la noul mecanism economico-financiar, la autoconducerea muncitorească, autogestiunea și autofinanțarea întreprinderilor. Tot practica economică reală și concretă pune în lumină **necesitatea obiectivă, utilitatea și oportunitatea** acțiunii de sintetizare și extindere a experienței pozitive deja înregistrate și a acțiunii de eliminare neîntîrziată a neajunsurilor ce se mai întîlnesc în activitatea unor întreprinderi, a unor organisme colective de conducere. De altfel, perfecționarea, dezvoltarea și consolidarea autogestiunii economico-financiare a unităților economice reprezintă o **necesitate obiectivă permanentă**, generată de condițiile actuale ale producției socialiste moderne, de legitățile micro și macroreproducției socialiste lărgite. Printre factorii obiectivi care acționează în această direcție se înscriu, înainte de toate :

1. creșterea accentuată a potențialului economic al întreprinderilor și centralelor, ca urmare a acțiunii legii concentrării și centralizării producției materiale ;
2. adîncirea diviziunii muncii sociale, accentuarea procesului de diversificare și specializare a producătorilor și a interdependenței dintre unitățile economice productive ;
3. intensificarea procesului de integrare a cercetării științifice, producției materiale și învățămîntului, accentuarea necesității obiective a creșterii aportului științei românești și a cercetării din fiecare unitate la progresul producției materiale ;
4. accentuarea **caracterului intensiv** al micro și macroreproducției socialiste lărgite ;
5. dezvoltarea autonomiei și independenței relative a unităților economice, accentuarea necesității creșterii gradului de valorificare a patrimoniului economic al fiecărei unități și a potențialului creator de care aceasta dispune.

Direcții de acțiune

ORIENTÎND EFORTURILE OAMENILOR muncii în concordanță cu acțiunea legilor obiective care guvernează înaintarea patriei pe calea societății socialiste multilateral dezvoltate, „statul major" al societății românești, Partidul Comunist Român, a stabilit **direcțiile principale** în care trebuie acționat pentru a se asigura consolidarea și dezvoltarea autogestiunii economico-financiare a tuturor întreprinderilor și celorlalte unități economice. Așa cum rezultă din documentele Congresului al XII-lea al partidului, din scrierile secretarului general al partidului, în rîndul acestor direcții se numără :

1. creșterea eficienței activității economice ;
2. creșterea coeziunii, solidarității și răspunderii fiecărui colectiv de producție, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii ;
3. perfecționarea activității de elaborare și fundamentare a planului de dezvoltare economico-socială în fiecare unitate ;
4. promovarea strategiei întemeiată pe raționalizare, inovare și inventare ;
5. perfecționarea evidenței și controlului activității economice.

Creșterea eficienței activității economice

PRIN FUNCȚIILE și mecanismul său, autogestiunea economico-financiară are menirea de a asigura gospodărirea eficientă a mijloacelor de producție, a acelei părți din proprietatea comună care este dată în administrarea fiecărui colectiv de producție. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nici o întreprindere nu poate desfășura o activitate normală, dacă nu se bazează pe rezultatele muncii proprii, dacă nu-și asigură nu numai producția curentă, ci și dezvoltarea, pe baza creșterii producției, a sporirii venitului net, a ridicării continue a rentabilității economice".**[1])

Într-adevăr, ridicarea nivelului calitativ al activității economice, sporirea continuă a producției nete, a rentabilității și eficienței activității economice sînt factori care influențează direct și determină vitalitatea unităților economice, capacitatea lor de autofinanțare, de autodezvoltare și de a contribui la progresul general al societății.

Mărimea concretă a eficienței activității economice a întreprinderilor este rezultatul acțiunii și interacțiunii unui număr important de **factori**, din rîndul cărora menționăm :

a. concordanța producției materiale apreciată prin volum, structură, calitate etc. cu trebuințele economice reale și cererea solvabilă a pieței interne și externe ;

b. capacitatea întreprinderii de a se adapta la noile cerințe ale pieței ;

c. calitatea produselor livrate și a serviciilor prestate ;

d. nivelul costurilor de producție și de circulație ;

e. gradul de complexitate al prelucrării resurselor naturale ;

f. nivelul productivității muncii vii ;

g. respectarea riguroasă a tuturor clauzelor contractuale.

Nu este greu de înțeles că unitățile care oferă produse de calitate superioară, confecționate cu costuri mai mici decît partenerii de competiție, cele care au capacitatea de a-și înnoi mai rapid și cît mai frecvent produsele, reușesc să realizeze ritmic mărfurile oferite și să obțină venituri mai mari, să progreseze mai rapid. Acest adevăr se confirmă atît pe piața internă, cît și pe piața internațională. După cum se știe, în condițiile actuale **necesitatea obiectivă** a participării la circuitul economic mondial acționează cu o intensitate mai mare decît oricînd în trecut. Pentru a constitui, însă, un factor de progres, această participare trebuie **să fie eficientă și echitabilă ;** în caz contrar ea duce la diminuarea produsului social și a venitului național. De aceea, obiectivul principal al fiecărei întreprinderi trebuie să fie nu export cu orice preț, ci export eficient cît mai mare și un import cît mai rațional și redus. Aceasta înseamnă că întreprinderile producătoare trebuie să acorde o atenție sporită cunoașterii evoluției pieței mondiale, a prețurilor la care se realizează mărfurile, cursurilor de revenire, creșterii permanente a puterii competitive a produselor ce poartă firma lor. Principalii factori de care depind puterea lor competitivă și, în ultimă instanță, nivelul eficienței au fost menționați ; ei sînt calitatea înaltă a produselor livrate și serviciilor prestate ; costuri mici, valoare mare, ca urmare a încorporării unei munci cît mai complexe ; elasticitate și capacitate de adaptare rapidă și fără cheltuieli prea mari.

Factorii care determină nemijlocit nivelul eficienței activității economice sînt determinați, la rîndul lor, de alții. Calitatea produselor livrate sau a serviciilor prestate, nivelul productivității muncii și al costurilor pe unitatea de produs, capacitatea întreprinderii de a-și înnoi produsele depind de un șir de factori tehnici, economici, organizatorici și sociali, cum sînt : nivelul tehnicii și tehnologiei, calitatea materiilor prime și materialelor, nivelul de pregătire a forței de muncă, gradul de dezvoltare a științei și al aplicabilității ei tehnologice, calitatea muncii prestate, natura și caracterul relațiilor economice, modul și nivelul stimulării materiale și morale, nivelul calitativ al conducerii și organizării producției și a muncii, capacitatea întreprinderii de a sesiza și promova noul, climatul social statornicit în interiorul colectivului de producție etc.

Întărirea coeziunii, solidarității și răspunderii

AȘA CUM PRECIZA tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R., **„Autoconducerea muncitorească, autogestiunea, nu sînt o lozincă generală ; aceasta înseamnă întărîrea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru realizarea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate, cu cheltuieli minime, cu o eficiență economică ridicată. Fiecare consiliu al oamenilor muncii, adunările generale, colectivele poartă răspunderea pentru felul cum sînt gospodărite mijloacele încredințate"** [2]).

Într-adevăr, una din direcțiile întăririi autogestiunii econo-

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU

(Continuare în pag. 22)

*) Despre conceptul, funcțiile și caracteristicile întreprinderii socialiste, vezi studiul publicat în suplimentul „Revistei economice" nr. 2/1981

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 525

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Ed. politică, București, 1979, p. 503 (sublinierile ne aparțin — A.N.)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (I)

PROBLEMA cauzelor crizei tot mai profunde a gîndirii economice burgheze*) în general şi a unuia dintre cele mai importante segmente ale sale – analiza sistemelor economice, în particular, i-a preocupat şi îi preocupă într-un grad tot mai înalt pe economiştii nemarxişti contemporani. O parte dintre aceştia, căreia i se includ în primul rînd economişti neoclasici dar şi o serie de neoinstituţionalişti, încearcă să acrediteze ideea potrivit căreia originea acestei crize ar trebui căutată în plan gnoseologic, în caracterul „impur", impregnat de „ideologism" al demersului cognitiv. De aici concluzia, explicită sau implicită, a necesităţii „dezideologizării" cunoaşterii economice.

Este o teză veche, mult discutată şi disputată de-a lungul anilor, dar a cărei forţă de persuasiune (deloc neglijabilă) se sprijină, adesea, pe nivelul ridicat al analizei – cu ajutorul formalizării logice şi matematice, pe investigarea unor corelaţii funcţionale ale structurii şi dinamicii sistemelor economice sau diferitelor subsisteme ale acestora. Tocmai forţa impresionantă a tehnicii analizei face ca această teză să fie reluată în pofida faptului că teoria cunoaşterii sociale – chiar în edificarea ei burgheză de către un K. Mannheim, W. Stark, T. Parsons, G. Gurvitch sau Gunnar Myrdal – dar mai ales practica cunoaşterii economice burgheze, demonstrează, de fapt, acţiunea de „dezideologizare" ca o subtilă diversiune ideologică. Una din cele mai semnificative dintre recentele încercări de revitalizare a tezei „dezideologizării" ca modalitate de depăşire a crizei analizei burgheze a sistemelor economice o constituie lucrarea lui J.M. Montias, „Structura sistemelor economice" [1]), constituită pe baza unei metodologii elaborate împreună cu T. Koopmans [2]). J.M. Montias îşi propune, aşa cum o afirmă explicit, să elaboreze un aparat noţional de descriere şi comparare a structurilor sistemelor economice şi rezultatelor funcţionării lor, sistem neutru din punct de vedere ideologic, al aprecierii de valoare. Încercarea sa, precum şi cea a prof. T. Koopmans a fost rapid îmbrăţişată şi proclamată aşa cum o face D. Coon, drept „o nouă paradigmă teoretică în studierea sistemelor economice" [3]). Ce aduce nou şi care poate fi valoarea unei asemenea „noi paradigme" construită pe teza atitudinii ideologice neutre ?

Răspunsul la aceste întrebări este nemijlocit legat de lămurirea a două probleme esenţiale : a) poate fi cunoaşterea ştiinţifică economică un proces extraideologic ? b) în ce au constat opticile metodologice („paradigmele") analizei sistemelor economice de pînă la cea pe care o avansează J. Montias şi T. Koopmans ?

După cum se desprinde dintr-o serie de studii, analiza burgheză a sistemelor economice, născută în sfera ideologiei ca instrument al apologeticii capitaliste, s-a constituit treptat tocmai în scopul potenţării acestei funcţii dar şi ca domeniu al cunoaşterii ştiinţifice cu funcţie de intervenţie pentru a preveni, diminua sau înlătura neajunsuri ale economiei capitaliste.

Şi este indiscutabil că eforturile economiştilor burghezi nu au fost lipsite de rezultate chiar dacă preocupările respective nu au reuşit, însăşi după opinia lui A. Eckstein [4]), să-şi definească adecvat obiectul cercetării – sistemul economic ; şi chiar dacă aceste rezultate privesc nu descifrarea ţelului proclamat, ci sfere particulare ale cunoaşterii economice.

În această perspectivă apare necesar ca cercetarea critică a analizei burgheze a sistemelor economice să nu fie redusă simplist numai la aspectele de ideologie, ci să se refere şi le recunoaşterea statutului ei de domeniu al cunoaşterii ştiinţifice. Deopotrivă, este cunoscut, însă, că în cazul ştiinţelor sociale, ideologia burgheză este afirmată şi promovată, respectiv susţinută „în termeni ştiinţifici", adică transferînd opţiunea ideologică în opţiune epistemică. Prin aceasta se încearcă a se conferi atributul de raţional, de adevăr (fie şi discutabil) unor afirmaţii care prin natura lor pot fi apreciate ca extracognitive.

FIŞE

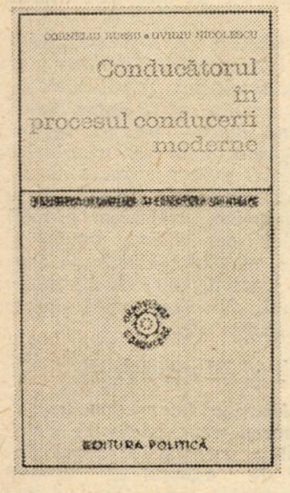

● *Lucrarea la care ne referim – „CONDUCĂTORUL ÎN PROCESUL CONDUCERII MODERNE" publicată recent în colecţia „Biblioteca organizării şi conducerii ştiinţifice" a Editurii Politice – are un accentuat caracter monografic. Pe parcursul a mai bine de 400 de pagini autorii – Corneliu Russu şi Ovidiu Nicolescu – expun cele mai importante probleme cu privire la locul şi rolul conducătorului în structura întreprinderii moderne, delinirea profilului conducătorului şi cerinţele conducerii, sfera calităţii, cunoştinţelor şi aptitudinilor cadrelor de conducere ; tipologia cadrelor de conducere în unităţi industriale precum şi elemente privind perfecţionarea procesului decizional. Sintetizînd rezultatele unor cercetări empirice desfăşurate la nivelul unui număr mare de unităţi industriale, autorii au urmărit, totodată, să coreleze postulatele teoretice – să le completeze sau să le reformuleze acolo unde este necesar – în funcţie de fenomenele concrete ce se manifestă în economie. În această optică, în lucrare se acordă o atenţie deosebită mutaţiilor pe care le determină aplicarea principiilor autoconducerii muncitoreşti asupra procesului şi sistemului de conducere la nivel de întreprindere.*

Zootehnie

● *În ultima perioadă, sectorul zootehnic – subramură de bază a agriculturii Republicii Democrate Germane, a înregistrat importante progrese pe linia amplificării şi modernizării bazei sale tehnico-materiale, ca urmare a volumului mare de investiţii prevăzut. Cu toate acestea, opinează H. Richard, R.R. Malze şi Th. Naumann în articolul VERVOLLKOMMNUNG DER PRODUKTIONSBEDINGUNGEN IN DER TIERPRODUKTION DURCH RATIONALISIERUNG UND REKONSTRUKTION (Îmbunătăţirea producţiei animaliere prin raţionalizare şi reconstrucţie) publicat în numărul 11/1980 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT, *calculele atestă că nivelul de eficienţă a utilizării fondurilor fixe în zootehnie este mai scăzut decît pe ansamblul economiei. Aceasta se datoreşte şi faptului că o bună parte din fondurile de investiţii a fost materializată în clădiri noi, destinate creşterii animalelor, a căror amortizare se realizează pe termen lung. Tocmai de aceea, subliniază autorii, o atenţie deosebită s-a acordat în ultimii ani – acţiune ce va fi continuată şi în viitor – reducerii ponderii clădirilor în investiţiile destinate zootehniei şi creşterii corespunzătoare a fondurilor destinate utilajelor şi activităţilor productive. Realizarea acestui obiectiv se urmăreşte în condiţiile unor acţiuni de reconstrucţie a unor clădiri mai vechi sau extinderea celor existente precum şi de reactualizare a unor sisteme tradiţionale de creştere a animalelor în gospodăriile ţărăneşti.*

Calificare

● *Recesiunea care afectează, în ultima perioadă, economia ţărilor capitaliste a generat fenomene noi în planul utilizării forţei de muncă, unul din cele mai şocante dintre acestea – afirmă* George Bickerstaffe *în articolul* „GETTING WORKERS TO GO WHERE THE JOBS ARE" *publicat în numărul din decembrie a.c. al revistei* INTERNATIONAL MANAGEMENT *– îl constituie, pe de o parte, existenţa unui număr tot mai mare de şomeri, iar pe de altă parte existenţa unui anumit număr de locuri de muncă ce nu pot fi ocupate. (Neîndoios – se arată în articol – disproporţia amintită – în cazul Franţei sînt înregistraţi, de exemplu, circa 1,5 milioane de şomeri şi 80 000*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Subterfugiul este posibil ca urmare a naturii duale – ştiinţifică şi ideologică – a cunoaşterii economice, predeterminată de dubla natură a obiectului – respectiv economia – socială şi tehnică. Fără a intra în analiza complexei structuri a economicului, menţionăm numai că acesta reprezintă, pe de o parte, un sistem de instituţii şi relaţii (legături) tehnico-funcţionale, de corelaţie între componentele sale (ramuri, subramuri, subiecţi economici, factori şi forme ale mişcării – producţie, consum, acumulare, investiţii, forţă de muncă, tehnică, piaţă, plan, centralizare, descentralizare etc.), iar, pe de altă parte, un sistem de relaţii sociale sau propriu-zis economice, care exprimă modalitatea socială de realizare a activităţii economice, respectiv de unire a forţei de muncă cu mijloacele de producţie. Natura acestor ultime relaţii este dată de natura relaţiilor de proprietate asupra mijloacelor de producţie şi se manifestă ca relaţii de interese. Tocmai în virtutea acestui fapt, ideologia – care constituie expresia în planul ideilor a intereselor (structurate ca interese de clasă în primul rînd) – se constituie obiectiv în premisă a demersului cognitiv prin prisma căruia este abordat – descris şi explicat – sistemul economic.

Primele încercări semnificative ale gîndirii economice burgheze – circumscrisă ideologiei marelui capital – de formulare a unor criterii de definire şi clasificare a sistemelor economice aparţin orientării neoclasice şi, respectiv, neoliberale şi sînt legate mai ales de celebrele discuţii din anii '30 privitoare la posibilitatea manifestării unei economii raţionale în socialism (Mises, Hayek, Lange, Lerner ş.a.). Principalele premise ale analizei sistemelor economice afirmate în această perioadă stau şi astăzi la baza celor mai multe construcţii ale teoreticienilor burghezi care continuă să definească sistemul economic – pornind de la definiţia dată de L. Robbins obiectului analizei economice [5]) – drept „...suma tuturor mecanismelor care, în interacţiunea lor, determină opţiunea economică..." [6]).

De aceste mecanisme ar depinde modul în care în practică se realizează preferinţele subiecţilor economici, preferinţe date ca un parametru determinat de factori extraeconomici – fundamental psihologici – şi reductibili la „homo eeconomicus". În spiritul întregii orientări neoclasice, acest mecanism desigur nu include „condiţiile tehnice şi sociale în care se desfăşoară comportamentul economic". Egon Neuberger şi W. Duffy precizează : „Noi privim sistemul economic ca reprezentînd mecanismul de adoptare a deciziilor economice", care „nu-şi include relaţiile sociale" şi nici „sistemul de instituţii şi reguli ce guvernează folosirea resurselor" [7]). În virtutea acestui fapt, obiectul analizei sistemelor economice îl constituie cercetarea tipurilor teoretic posibile de adoptare a deciziilor privind alocarea resurselor, respectiv cercetarea mecanismelor ideale (în sens weberian), „pure", de coordonare a deciziilor subiecţilor economici. Aceste tipuri „ideale" de sistem economic erau concentrate, pe de o parte, în „sistemul de piaţă", bazat pe „concurenţa perfectă", în care coordonarea se realizează spontan şi ex-post, iar pe de altă parte, în economia „de comandă", bazată pe coordonare centralizată şi ex-ante.

Conform ideilor promovate de curentul neoclasicismului ortodox, pe „deplin raţională" ar fi numai economia de piaţă liberă, bazată pe întreprinderea privată, al cărui „comportament raţional" este un dat, consacrat în dogma „homo eeconomicus". În acest cadru socialismul este considerat ca un sistem „impus", „de comandă", în care raţionalitatea economică ar fi subminată de primatul obiectivelor politice. Într-adevăr, obiectivele politice primează în procesul dezvoltării economiei socialiste, dar tocmai aceasta conferă şi susţine raţionalitatea şi vitalitatea unei economii ce urmăreşte bunăstarea întregului popor.

P. VASILE

*) Prin gîndire economică burgheză înţelegem acele idei şi sisteme de idei care se circumscriu ideologiei burgheze, mai exact se identifică sau sînt obiectiv compatibile cu ideologia burgheză contemporană

[1]) J.M. Montias, The Structure of Economic Systems, New Haven, Yale Univ. Press, 1976

[2]) T. Koopmans, J.M. Montias, On the Description and Comparison of Economic Systems. In : A. Eckstein (ed.), Comparison of Economic Systems, Berkeley, 1973.

[3]) D. Coon, Economic Theory and Comparative Economic Systems. In : Journal of Comparative Economics, New York, 1978, Nr. 4, p. 356—357

[4]) A. Eckstein (ed.) Comparison of Economic Systems p. 1

[5]) L. Robbins, An Essay on the Nature and Significance of Economic Science, Macmillan, 1935, p. 16, 33

[6]) J.S. Prybyla, Meaning and Classification of Economic Systems. An Outline. In : Comparative Economic Systems edited by J.S. Prybyla, New York, 1979, p. 10

[7]) Egon Neuberger and William Duffy, Comparative Economic Systems, Boston, 1976, p. 6—11.

---

de locuri de muncă neocupate – nu explică şomajul ca fenomen economic şi social). Cauzele acestei situaţii în cîmpul utilizării forţei de muncă, subliniază G. B., sînt legate nemijlocit de anumite necorelări în ce priveşte repartiţia populaţiei active, în teritoriu şi pe profesiuni.

Investigaţii recente opinează G. B. au pus în evidenţă diminuarea substanţială a mobilităţii teritoriale a forţei de muncă care a constituit, dintotdeauna, un mecanism de echilibrare a cererii şi ofertei. Într-un alt plan, dificultăţile de utilizare a unei părţi a forţei de muncă neocupată în sectoarele în care există disponibilităţi în acest sens au drept cauză o neconcordanţă între structura şi nivelul de calificare al acestei populaţii comparativ cu solicitările (de regulă, domenii de vîrf ale progresului tehnic), adeseori datorită descalificării sale în perioada în care nu activează.

Strategii şi eficienţă

● *În S.U.A., observă Geoffrey Own în articolul intitulat „THE WRONG MAN AT THE TOP" publicat în numărul din 15 septembrie a.c. al cotidianului THE FINANCIAL TIMES, adesea un specialist în probleme de gestiune a întreprinderii sau care posedă o bună cultură financiară este mai apreciat decît un specialist în producţie sau un inginer. Această atitudine ce se întemeiază pe o anumită tradiţie, şi care a creat o categorie profesională importantă poate fi considerată – fapt paradoxal – drept una din cauzele ce au determinat o creştere mai modestă a indicelui productivităţii muncii în economia americană faţă de celelalte ţări industrializate. Şi iată în ce sens. Specialiştii în gestiune urmăresc, potrivit formaţiei lor profesionale, maximizarea profiturilor întreprinderii pe care o conduc prin mijloace prioritar financiare : gestiunea resurselor financiare, ansamblul proceselor care dirijează controlul şi fluxiunea societăţilor etc. Or, o atare strategie, arată G. O., promovează, adeseori, o viziune asupra rentabilităţii pe termen scurt şi blochează, într-o anumită măsură, investiţiile care urmăresc realizarea de noi produse şi tehnologii ale căror efecte în planul productivităţii se resimt după o perioadă mai mare de timp.*

● *Apariţia şi dezvoltarea conceptului de tipizare, deopotrivă cu aplicaţiile sale practice, este intim legată de apariţia şi dezvoltarea industriei moderne. Ea exprimă, în fapt, cerinţa de raţionalizare, de sporire a eficienţei în condiţiile în care accentuarea complexităţii activităţii economice imprimă adesea dezvoltării un caracter de continuă diversificare. De altfel, însuşi conţinutul noţiunii de tipizare se prezintă cu totul altfel decît în urmă cu cîteva decenii. Aşa cum urmăreşte să demonstreze Ion Hera-Bucur în lucrarea „TIPIZAREA ÎN CONSTRUCŢIA DE MAŞINI" publicată recent la Editura Tehnică, de la definirea tipizării drept „mărginire a formelor de execuţie ale unei specii anumite de produse la un număr redus de forme şi mărimi" şi pînă la concepţia actuală care fundamentează conceptul şi activitatea de tipizare pe principiile unificării constructive, ale structurii modulare, ale agregării şi miniaturizării nu consemnăm atît o distanţă în timp, ci, mai cu seamă, un salt în calitate. Volumul nu surprinde, însă, numai aspectele de istorie ale domeniului cercetat. El reprezintă, în primul rînd, o sinteză a stadiului la care a ajuns cercetarea românească în domeniul tipizării evidenţiind, totodată, o serie de căi prin care tipizarea poate contribui mai substanţial la sporirea eficienţei economice.*

FIŞE

Caracteristici ale autogestiunii

(Urmare din pag. 19)

mico-financiare o constituie **creşterea coeziunii, a solidarităţii, responsabilităţii şi răspunderii** fiecărui colectiv de producţie, fiecărui colectiv de oameni ai muncii în soluţionarea problemelor complexe ale dezvoltării economice şi, deci, ale înfăptuirii ritmice a microreproducţiei socialiste lărgite. În realităţile sociale din ţara noastră orice întreprindere producătoare de valori materiale de întrebuinţare reprezintă **un colectiv socialist de producţie. Baza sa economică** o constituie **stăpînirea, posesiunea în comun** a unei părţi din avuţia naţională încredinţată spre administrare şi valorificare şi care formează patrimoniul economic al fiecărei unităţi. De aceea, **esenţa** acestei entităţi celulare a organismului economico-social naţional este **colectivismul, unirea oamenilor muncii, coeziunea şi colaborarea lor tovărăşească,** în numele ţelului comun.

Conceptul de „unire" acoperă, după părerea noastră, un conţinut deosebit de bogat, o multitudine de relaţii economico-sociale proprii orînduirii socialiste. Astfel, spre deosebire de întreprinderea capitalistă, unde **separarea** producătorului de mijloacele de producţie „este pusă la bază, ca relaţie durabilă", unde „capitalistul nu este decît o funcţie a capitalului, iar muncitorul o funcţie a forţei de muncă" [3]), unde funcţiile de control şi de conducere nu revin producătorilor nemijlociţi, în condiţiile socialismului membrii societăţii sînt, în acelaşi timp, coproprietari ai mijloacelor de producţie, producători socialişti uniţi, participanţi nemijlociţi la conducerea, organizarea activităţii şi beneficiari ai roadelor muncii comune. **Aceste atribute noi** ale membrilor societăţii socialiste generează **comunitatea de interese economice fundamentale şi scop** al tuturor oamenilor muncii şi reprezintă, împreună cu ea, **suportul moral al unităţii, colectivismului, solidarităţii economico-sociale şi responsabilităţii şi răspunderii** fiecărui colectiv de producţie.

Perfecţionarea activităţii de elaborare şi fundamentare a planului

DEZVOLTAREA autogestiunii economico-financiare este indisolubil legată de **ridicarea nivelului calitativ** al activităţii de elaborare şi fundamentare a planului de dezvoltare economico-socială şi a bugetului de venituri şi cheltuieli în fiecare unitate economică. Punctul de pornire îl constituie **înţelegerea sporirii rolului** fiecărei întreprinderi — a competenţelor, drepturilor şi îndatoririlor acesteia — în planificarea economico-socială, în elaborarea şi fundamentarea planului.

Asigurarea unei fundamentări ştiinţifice cît mai cuprinzătoare presupune în mod obligatoriu, înainte de toate :

a. **Cunoaşterea temeinică şi însuşirea de către fiecare întreprindere a opţiunilor generale** ale dezvoltării economico-sociale a patriei, **a direcţiilor stabilite** de către congresele şi conferinţele naţionale ale partidului.

b. **Cunoaşterea temeinică şi însuşirea nivelurilor orientative** — „limite minime pentru produse fizice de bază, producţia valorică şi export şi limite maxime pentru volumele de investiţii şi import" [4]) — şi a **normativelor de plan** — „sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producţia şi beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe şi maxime pentru costurile de producţie şi cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, materiale, combustibil şi energie [5]). Nivelurile orientative şi normativele de plan reprezintă **pîrghii** deosebit de importante ale autogestiunii economico-financiare. Ele reprezintă, într-un anumit sens, **norme sociale** prin intermediul cărora societatea socialistă, centrul său economic — statul socialist — reglează în mod planificat raportul dintre cheltuieli şi rezultatele obţinute în producţie, determină măsura stimulării materiale şi a răspunderii verigilor autogestionare, înfăptuieşte repartizarea muncii sociale totale pe baza cheltuielilor social-mente necesare.

c. **Studierea tot mai cuprinzătoare a principalelor tendinţe** ale vieţii economico-sociale naţionale şi internaţionale în general, a tendinţelor evoluţiei trebuinţelor economice, cererii şi ofertei. Evoluţia trebuinţelor economice, a raportului dintre cerere şi ofertă este guvernată de legi obiective, de factori relativ stabili, cu acţiune pe termen mediu şi lung. În acelaşi timp, mişcarea lor este marcată de influenţa — uneori foarte puternică — a unor factori cu caracter conjunctural. Cunoaşterea cît mai temeinică a primilor factori, intuirea şi sesizarea celor conjuncturali constituie **cerinţe esenţiale ale unei planificări şi strategii realiste** a întreprinderilor.

d. **Elaborarea cît mai detaliată şi mai concretă a obiectivelor şi sarcinilor de plan pe subcolective, pe oameni şi pe zile.** Fiecare om al muncii trebuie să cunoască în detaliu volumul produselor sau al activităţilor pe care le va executa zilnic, parametrii lor calitativi, cantitatea de materie primă, materiale, combustibil şi energie planificată pentru realizarea acestor sarcini.

Odată cu elaborarea sarcinilor de plan, este absolut necesar să fie elaborate şi stabilite şi **măsurile concrete** ce trebuie întreprinse pentru îndeplinirea ritmică şi la nivelul exigenţelor cantitative şi calitative planificate a fiecărei prevederi de plan. Rezultatele concrete atestă justeţea, utilitatea şi eficienţa practicii de a elabora **programe chibzuite de măsuri** pentru realizarea principalilor indicatori cuprinşi în plan : utilizarea intensivă a maşinilor, utilajelor şi suprafeţelor de producţie ; folosirea eficientă a forţei de muncă ; creşterea productivităţii muncii vii ; economisirea materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei ; reducerea costurilor totale şi în special a celor materiale ; valorificarea mai înaltă a resurselor naturale; ridicarea nivelului tehnic şi a calităţii produselor ; asimilarea de noi produse ; recuperarea şi refolosirea tuturor materiilor prime şi materialelor rezultate din procesul de producţie şi de consum ; creşterea exportului, diminuarea importului, sporirea beneficiilor etc. Aceste **programe** pot deveni **instrumente eficiente** în realizarea sarcinilor de plan şi în întărirea autogestiunii economico-financiare numai dacă : a) **au caracter concret** ; b) **se reactualizează** de fiecare dată cînd este necesar, în concordanţă cu noile exigenţe ale dezvoltării, cu cele mai înalte cuceriri ale ştiinţei, tehnologiei şi practicii economice naţionale şi mondiale.

e. **Îmbunătăţirea continuă a informaţiei unităţilor economice.** Pentru a asigura fundamentarea ştiinţifică şi realismul planurilor de dezvoltare economico-socială, unităţile economice trebuie să cunoască, pe lîngă propria lor situaţie tehnică, economică, ştiinţifică, organizatorică şi socială, şi situaţia unităţilor economice cu profil similar din ţară şi străinătate. Ele trebuie să cunoască şi să stabilească curba ciclului de viaţă al produselor ; să aibă o imagine cît mai clară asupra posibilităţilor de valorificare a produselor pe termen mediu şi lung ; să sesizeze în timp util modificările principale în conjunctura mondială ; să se informeze despre orientările şi tendinţele principale ale celorlalţi producători din aceeaşi ramură sau ramuri legate de propria lor activitate şi să planifice cît mai riguros schimbările tehnice şi tehnologice, prin intermediul cărora vor putea înregistra un progres mai accelerat etc. Aceasta înseamnă că îmbunătăţirile ce trebuie aduse **sistemului informaţional** se referă, înainte de toate, la evoluţia cercetării ştiinţifice şi realizărilor tehnice, parametrii tehnico-economici ai produselor din ramură, caracteristicile ofertei şi cererii pe piaţa internă şi internaţională. Informaţia trebuie să fie operativă şi accesibilă.

f. **Fundamentarea temeinică a bugetului de venituri şi cheltuieli ; creşterea rolului acestuia de pîrghie a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor.** Aşa cum preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „fiecare unitate economică trebuie să dispună de un buget de venituri şi cheltuieli, să se autofinanţeze, ştiind că nu mai poate aştepta să fie finanţată de la bugetul statului"** [6]). Pentru a-şi putea îndeplini rolul lor economic, bugetele de venituri şi cheltuieli trebuie corelate organic cu toate secţiunile planului de dezvoltare economico-socială a unităţii respective şi să reflecte mişcarea patrimoniului economic al acesteia. Totodată se impune ca şi prevederile bugetului de venituri şi cheltuieli să fie defalcate pe subunităţi şi să se depăşească peste tot viziunea simplistă care reduce rolul bugetului de venituri şi cheltuieli la un simplu instrument de tehnică financiară. Aşa cum s-a mai arătat de specialişti în materie, „unele conduceri de întreprinderi continuă să privească bugetele de venituri şi cheltuieli mai mult ca instrumente de tehnică financiară, care ar intra în competenţa exclusivă a compartimentelor financiar-contabile" [7]). Bugetele, reflectînd întreaga activitate economică a întreprinderilor şi mişcările care au loc în cadrul patrimoniului acestora, reprezintă **principalul instrument de acţiune, pîrghia cea mai importantă pentru realizarea echilibrului financiar al fiecărei întreprinderi şi a unui echilibru permanent între plăţi şi încasări.** Aceasta înseamnă că întreprinderile trebuie să acorde o atenţie mai mare decît în trecut **asigurării capacităţii de a face faţă plăţilor scadente menţinerii permanente a lichidităţii optime.**

---

[3]) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 26, partea I, Ed. politică, Bucureşti, 1980, p. 398

[4]) Cf. art. 13 din Legea pentru modificarea şi completarea Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, publicată în Buletinul Oficial al R.S.R., nr. 58, partea I, din 13 iulie 1979, p. 4

[5]) Idem.

[6]) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, Bucureşti, 1978, p. 526

[7]) Alexandru Babe, Autogestiunea — instrument de ridicare a nivelului calitativ al activităţii economice, în Revista economică nr. 10, 7 martie, 1980, p. 19

4 Politica industrială a Partidului Comunist Român

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N.N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SOLUȚIONAREA problemelor complexe ale revoluției și ale construcției socialismului în România, Partidul Comunist Român a pus la baza progresului multilateral al țării dezvoltarea neîntreruptă a economiei, bazată pe crearea unei industrii puternice, cu o structură modernă și de înaltă eficiență economică. Experiența acumulată pe plan internațional și propria noastră experiență pun în mod pregnant în evidență rolul industriei ca promotor al progresului tuturor ramurilor economice, ca factor dinamizator al întregii vieți economice și sociale. Industria deține rolul hotărîtor în înzestrarea cu aparatură modernă a economiei naționale în întregul ei, în valorificarea superioară a resurselor naturale, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a membrilor societății și în consolidarea independenței și suveranității naționale.

Industrializarea socialistă reprezintă procesul de creare și dezvoltare planificată, pe baza proprietății socialiste și a tehnicii celei mai înalte, a marii industrii moderne și, în primul rînd, a industriei grele cu subramurile ei principale, capabile să reorganizeze întreaga economie pe baza marii producții mecanizate și a tehnicii avansate, în vederea asigurării progresului economic rapid, al ridicării nivelului de trai al poporului, protejînd, totodată, în mod corespunzător mediul natural.

1. NECESITATEA INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE ȘI ROLUL EI ÎN CREAREA ȘI DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A SOCIALISMULUI

1. Necesitatea industrializării socialiste decurge, în primul rînd, din scopul fundamental al producției socialiste, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale crescînde ale poporului eliberat de exploatare.

2. Industrializarea socialistă asigură baza tehnico-materială necesară transformării socialiste a agriculturii, prin crearea și furnizarea de mașini-unelte pentru lucrarea pămîntului, îngrășăminte chimice și alte produse industriale care permit modernizarea agriculturii și sporirea continuă a producției agricole.

3. Prin industrializare se asigură repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial, ridicarea economică a județelor și zonelor rămase în urmă, valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale și de muncă ale țării.

4. Industrializarea asigură apropierea și egalizarea treptată a nivelului de dezvoltare cu cel al țărilor socialiste avansate și al celorlalte țări industriale ale lumii.

5. Un rol deosebit îl are industrializarea în sporirea cantitativă și calitativă a clasei muncitoare, a ponderii ei în ansamblul populației și, prin aceasta, a rolului ei în societate.

6. Prin industrializare se asigură independența economică și politică a țării, întărirea capacității de apărare a țării, dezvoltarea relațiilor economice externe.

Baza tehnico-materială este formată din totalitatea elementelor materiale ale forțelor de producție. Ea cuprinde atît mijloacele de muncă și obiectele muncii cît și elementele materiale ale științei folosite în producție, formînd aparatul de producție al societății pe o anumită treaptă a dezvoltării sale. Fiecare orînduire socială își creează o bază tehnico-materială proprie, superioară vechii orînduiri, plecînd de la nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție în orînduirea anterioară.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă, întemeiată pe tehnica modernă, dominantă în toate ramurile economiei naționale în cadrul cărora rolul conducător revine industriei. Ea reprezintă o treaptă superioară în dezvoltarea marii producții mașiniste, corespunzătoare celui mai înalt nivel al științei și tehnicii contemporane. Caracteristicile principale ale bazei tehnico-materiale a socialismului constau în :

— gradul înalt de concentrare a producției ;

— nivelul tehnic ridicat al producției determinat de gradul înalt de mecanizare, automatizare, chimizare și cibernetizare a producției ;

— gradul ridicat de specializare și cooperare în producție ;

— valorificarea superioară a resurselor naturale ;

— repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial și protejarea mediului înconjurător.

Sarcinile în domeniul făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului sînt diferite de la o țară la alta în funcție de nivelul și structura forțelor de producție moștenite, gradul de concentrare al producției, de resursele naturale și condițiile istorice concrete ale dezvoltării. Pentru țările care au moștenit o economie slab dezvoltată, cum a fost România, industrializarea socialistă constituie calea principală de creare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a socialismului.

Partidul Comunist Român, aplicînd creator la condițiile României legitățile generale ale construcției socialiste valorificînd, pe un plan superior, experiența poporului nostru, a făcut din industrializarea socialistă a țării **obiectivul central al politicii sale economice și a adus, totodată, o contribuție proprie, originală la dezvoltarea teoriei industrializării.**

În fundamentarea strategiei industrializării în concordanță cu condițiile istorice concrete ale României și cu tendințele conturate pe plan mondial, un rol hotărîtor l-au avut și îl au hotărîrile și măsurile adoptate în această direcție la Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale Partidului Comunist Român, contribuția personală, inestimabilă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretarul general al partidului nostru.

O caracteristică esențială a procesului de industrializare socialistă a țării noastre a fost **ritmul înalt de creștere a producției industriale în toată perioada construcției socialiste.** Producția industrială a crescut în perioada 1950—1978 cu un ritm mediu anual de 12,7% menținîndu-se o creștere mai rapidă a grupei A cu un ritm de 14,1%, față de 10,4 a grupei B. În cincinalul 1976—1980, prima etapă de înfăptuire a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, producția industrială a crescut cu un ritm mediu anual de 10,6% la producția netă și 10% la producția globală, asigurîndu-se astfel nivelul superior de creștere prevăzut de Documentele Congresului al XI-lea. Un ritm mai dinamic a înregistrat industrial construcțiilor de mașini cu 13%, industria chimică cu 10,8%, metalurgia feroasă cu 11,6%, industria ușoară cu 10,3%.

Ca rezultat al creșterii în ritm înalt a producției industriale în ultimii 30 de ani de construcție socialistă, România a redus considerabil decalajul ce o desparte de nivelul de dezvoltare economică a țărilor avansate din punct de vedere industrial. Astfel, la producția de energie electrică pe locuitor decalajul care ne desparte de Cehoslovacia s-a redus la 20%, la 10% față de Polonia și Italia și la 40% față de Franța. La oțel se realizează în prezent o producție pe locuitor mai mare decît cea realizată în Statele Unite, Anglia, Italia și Franța, România situîndu-se printre primele țări din acest punct de vedere. O intensificare deosebită a cunoscut procesul de înnoire și modernizare a producției industriale.

Prin industrializare s-a asigurat o puternică bază tehnico-materială care cuprinde în prezent fonduri fixe în valoare de aproape 2 000 miliarde lei, din care peste 60% au o vechime de pînă la 10 ani.

Concomitent cu dezvoltarea producției de mijloace de producție a crescut și s-a diversificat producția bunurilor de consum, s-a îmbunătățit repartizarea forțelor de producție în profil teritorial, asigurîndu-se o ridicare generală a nivelului de trai și de civilizație a întregului popor.

Ca urmare, a fost creată în România o puternică industrie a cărei producție este în 1980 de 53 ori mai mare decît cea obținută în 1938, și de 34 ori mai mare decît în 1950. Industria — ramură conducătoare a economiei — participă în prezent cu 60% la crearea venitului național și cu peste 75% la acoperirea cerințelor de mașini și utilaje ale economiei, cuprinde circa 35% din totalul populației ocupate, manifestîndu-se ca factor hotărîtor al progresului economic și social **„Dispunem astăzi** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de al XII-lea Congres al partidului — **de o industrie modernă, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai**

complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de înalt randament [1]).

2. OBIECTIVELE ȘI SARCINILE DE BAZĂ ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI ÎN PERIOADA 1981—1985

Obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985, după cum se arată în Documentele Congresului al XII-lea — **„îl constituie continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale**[2]). Plecînd de la acest obiectiv, Congresul al XII-lea stabilește pentru procesul de industrializare ca sarcină de bază **dezvoltarea în continuare în ritm susținut a industriei, modernizarea structurii acesteia prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie.**

Ca și în celelalte domenii, în procesul de industrializare a României în perioada 1981—1985 și în perspectivă se prevăd obiective și sarcini care implică **trecerea pe baza acumulărilor cantitative de pînă acum, la o nouă calitate a activității.** Aceasta va însemna modificări și transformări mai profunde în structura industriei, în aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în producție, în valorificarea, pe un plan superior a resurselor naturale și de forță de muncă, în intensificarea dezvoltării ramurilor de vîrf ale industriei, în creșterea eficienței economice și pe această bază a nivelului de trai material și spiritual al poporului român.

Continuîndu-se, pe o treaptă superioară, politica de industrializare în acest cincinal, industria se va dezvolta în ritmuri susținute, de 9—10% la valoarea producției nete industriale și de 8—9% la valoarea producției globale, ceea ce va permite ca pe întregul cincinal să se obțină un spor de producție egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît cea realizată în 1965.

În stabilirea ritmurilor de creștere pentru perioada 1981—1985, Congresul al XII-lea al partidului a avut în vedere faptul că în deceniul 1970—1980 s-a înaintat pe un front larg, s-a parcurs o mare distanță în dezvoltarea economiei noastre naționale, ceea ce impune consolidarea a ceea ce am realizat, asigurîndu-se astfel o bază trainică pentru continuarea procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. În conformitate cu această orientare, cu necesitatea de a se asigura condițiile necesare pentru trecerea României într-un stadiu nou de dezvoltare, cu realizarea unei calități noi, superioare în toate domeniile, Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie a stabilit, pentru anul 1981, un ritm mai ponderat de dezvoltare a industriei, de 8,1% la producția netă și de 7% la producția globală și marfă.

În înfăptuirea acestor prevederi se va acorda prioritate **lărgirii bazei proprii de materii prime și energie, accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată.** Pentru aceasta se prevede intensificarea activității geologice, de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, accelerarea dezvoltării industriei extractive, care va crește cu un ritm mediu anual de 4,5—4,9%. Cele mai mari creșteri sînt prevăzute la producția de cărbune, de șisturi bituminoase, de minereuri feroase și neferoase, ca și a substanțelor nemetalifere. O sursă deosebit de însemnată de acoperire a necesităților economiei naționale va fi **recuperarea și refolosirea materiilor prime și materialelor rezultate din procesul de producție și de consum.** Se prevede ca în 1985 să se asigure pe această cale acoperirea nevoilor interne în proporție de 40% la fier, 41% la cupru, 41% la plumb, 40% la fibre și fire, 44% la anvelope și peste 90% la ambalaje de sticlă și lemn.

O sarcină prioritară în viitorul cincinal, determinată și de criza energetică și petrolieră, este **dezvoltarea susținută a bazei energetice, urmărindu-se utilizarea cărbunilor și a șisturilor bituminoase în producția de energie electrică și termică, valorificarea potențialului hidroenergetic, construcția de centrale nucleare-electrice, folosirea unor noi surse de energie, aplicarea unui regim sever de economisire a tuturor combustibililor și energiei electrice.** Una din căile importante de realizare a acestui obiectiv constă în **restructurarea industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie.** În acest scop, se va accentua dezvoltarea acelor ramuri și subramuri care valorifică superior resursele materiale și de muncă și care joacă un rol decisiv în realizarea unei structuri moderne și de înaltă eficiență cum sînt : în siderurgie — producția de oțeluri speciale aliate și înalt aliate ; în construcția de mașini — industria electronică și electrotehnică, producția de mașini unelte, de mecanică fină ; în chimie — producția de amoniac, de medicamente de uz uman, de mase plastice, de fibre și fire sintetice, de detergenți etc. Totodată, se vor dezvolta mai rapid industria ușoară și alimentară, îndeosebi la produsele care folosesc materii prime și materiale din agricultură. Toate aceste exemple reflectă orientarea fermă spre realizarea în următorul cincinal a unor schimbări mai profunde în structura industriei, ținînd seama atît de deficitul de resurse energetice cît și de necesitatea modernizării continue a industriei determinată de progresul tehnico-științific contemporan.

O caracteristică importantă a dezvoltării industriei și în cincinalul 1981—1985 este și **asigurarea înfăptuirii progresului tehnico-științific** pe baza afirmării cu putere în întreaga economie a revoluției tehnico-științifice, a creșterii rolului științei în întreaga viață economică și socială. În conformitate cu obiectivele și sarcinile cuprinse în „Programul directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" urmează ca începînd cu acest cincinal să se realizeze în industria noastră un proces amplu și susținut de introducere a tehnicii și tehnologiilor avansate.

3. DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ÎN CONDIȚIILE UNEI EFICIENȚE ECONOMICE MAXIME

Realizarea integrală a tuturor obiectivelor de dezvoltare și modernizare structurală a industriei în cincinalul 1981—1985 și anii următori, va fi posibilă numai în condițiile creșterii eficienței economice în toate ramurile sale. Cadrul propice de afirmare calitativă a activității economice și sociale, creat în actualul cincinal prin aplicarea fermă a noului mecanism economic și financiar, va permite utilizarea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor materiale și umane din unitățile industriale.

Întărirea și perfecționarea autogestiunii economico-financiare, autoconducerii muncitorești, va solicita competențe și răspunderi sporite fiecărui colectiv în gospodărirea patrimoniului încredințat pentru realizarea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate în condiții de eficiență economică ridicată. Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii pe ansamblul industriei va fi de 7,0—7,5%, 80% din sporul de venit național se va realiza pe seama creșterii productivității muncii.

Ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime, obținerea de produse care să încorporeze inteligență tehnologică și manoperă de calificare superioară reprezintă o altă cale importantă de sporire a eficienței economice în cincinalul viitor. Pe această bază indicele de valorificare a materiilor prime de bază și energie va crește cu cel puțin 34%, valoarea economică obținută pe tona de materii prime trebuind să fie echivalentă cu cea realizată în țările dezvoltate.

Creșterea eficienței economice depinde în mare măsură de nivelul folosirii potențialului tehnic al tuturor unităților industriale, respectiv a fondurilor fixe. În cincinalul 1981—1985 valoarea producției globale industriale la 1 000 de lei fonduri fixe va ajunge la cel puțin 1 800 de lei, iar cea a producției nete la peste 600 de lei.

Urmare a activității consecvente pe linia căilor și direcțiilor menționate, va crește rentabilitatea economică, în toate unitățile vor spori beneficiile, concomitent cu reducerea costurilor. Față de 1980, în 1985 cheltuielile totale la 1 000 de lei producție marfă industrială urmează să scadă cu 7—8%, din care cele materiale cu 5,5—6%.

Dezvoltarea armonioasă și rapidă a industriei și a celorlalte ramuri ale economiei naționale în cincinalul 1981—1985 va permite creșterea venitului național la 2 400—2 500 de dolari pe locuitor, ceea ce va asigura depășirea de către România a stadiului de țară în curs de dezvoltare, devenind o țară cu nivel mediu de dezvoltare. Societatea socialistă se va ridica astfel pe o treaptă economico-socială superioară de civilizație, nivelul de trai material și spiritual al poporului va crește simțitor, veniturile reale ale populației pe locuitor vor spori cu 23—25%, ceea ce va permite realizarea unui nivel al consumului de bunuri și servicii pe locuitor comparabil cu cel din țările dezvoltate economic.

prof. dr. Dumitru PUGNA

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin industrializare socialistă ?
2. Ce este baza tehnico-materială a socialismului și care sînt principalele ei caracteristici ?
3. Care este rolul industriei în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului ?
4. Care sînt principalele obiective ale dezvoltării industriei în perioada 1981—1985 ?

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — „Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Buc., Ed. politică, 1979, p. 10

[2]) Idem, p. 24

Energia şi creşterea economică

BILANŢUL ENERGETIC PE PLAN MONDIAL: TENSIUNILE ÎNTRE RESURSE ŞI CONSUM

ISTORIA dezvoltării societăţii omeneşti este indisolubil legată de consumul de energie. Limitele energetice ale diferitelor civilizaţii succesive au fost treptat depăşite prin utilizarea combustibililor fosili — la început cărbunele, apoi petrolul şi gazele naturale. Exploatînd aceste imense rezerve de energie, acumulată pe parcursul secolelor de istorie naturală a planetei, omul şi-a creat instrumentele care au declanşat o profundă mutaţie a condiţiei umane : revoluţia industrială. Este vorba de un proces continuu, departe de a fi încheiat, chiar dacă în ultimele două veacuri de istorie omenirea a depus eforturi susţinute şi a ajuns la culmi de progres nebănuite.

Această evoluţie a omenirii s-a găsit pusă brusc în faţa crizei energetice declanşată în toamna anului 1973 şi caracterizată ulterior printr-o creştere accelerată, fără precedent, a preţului petrolului. Aparent, asistăm la manifestarea deschisă a contradicţiilor de proporţii, acumulate între cererea şi oferta de surse energetice, într-un moment în care omenirea se afla în plin proces de dezvoltare materială şi spirituală.

„Epoca de aur a hidrocarburilor"

RITMUL DE CREŞTERE al consumului mondial de resurse energetice, în special în perioada anilor '50—'60, a fost extrem de ridicat : producţia principalelor surse de purtători primari de energie a crescut de la circa 2,5 miliarde tcc la nivelul anului 1950, la circa 8,5 miliarde tcc în 1975, iar astăzi depăşeşte deja cifra de 10 miliarde tcc. Deşi consumul de energie creştea în aceeaşi proporţie, nu s-au semnalat dificultăţi referitor la posibilităţile de acoperire a necesarului decît spre începutul ultimului deceniu. Creşterea cererii de energie era satisfăcută, în principal, prin dezvoltarea industriei extractive a hidrocarburilor — petrol şi gaze naturale —, combustibili ieftini şi uşor transportabili. În plus, aceşti combustibili ofereau marele avantaj al utilizării directe, ca atare, cît şi pentru producerea energiei electrice. Cheltuielile de investiţie derizorii, precum şi profiturile uriaşe ce se puteau obţine au determinat ca în această „epocă de aur" a hidrocarburilor, ponderea lor în acoperirea necesarului mondial de energie în continuă creştere să ajungă de la 40% în 1950 la peste 60% în anii '70.

Sporirea ponderii hidrocarburilor în acoperirea necesarului mondial de energie primară a determinat, în perioada considerată mai sus, atît o diminuare sensibilă a producţiei de cărbune, cît şi reducerea interesului în dezvoltarea unor programe nucleare. Acestea se dovedeau a fi mult mai costisitoare şi mai incomode din punct de vedere al restricţiilor impuse de păstrarea unui nivel corespunzător al calităţii mediului înconjurător.

Totodată, marile decalaje absolute şi relative în privinţa producţiei industriale globale şi a producţiei industriale pe locuitor între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare s-au manifestat şi în consumul de resurse energetice, situaţie ilustrată de tabelul nr. 1.

Creşterea bruscă a preţului petrolului pe piaţa mondială în 1973—1974 a condus, normal dealtfel, la primele semnale de alarmă. Mulţi dintre experţii consultaţi, considerînd că resursele energetice ale planetei sînt pe cale de epuizare, afirmau la acea vreme că doar o reducere considerabilă a producţiei de combustibili fosili, pentru a rezista cît mai mult pe piaţă, ar constitui singura cale de urmat. Asistam la „începutul sfîrşitului epocii combustibililor ieftini", care însemna de fapt începutul unor schimbări radicale în sistemul economic şi industrial mondial.

Este firesc să nu preluăm necritic unele afirmaţii şi opinii pesimiste şi să facem o analiză atentă, obiectivă şi sistemică, bazată pe cifre şi realităţi, urmărind evoluţia în ansamblu a sistemului de resurse energetice ale planetei în strînsă legătură cu evoluţia industrială, economică şi demografică a tuturor regiunilor lumii. Cu alte cuvinte, ne propunem să analizăm posibilităţile de aprovizionare cu energie — oferta —, cît şi consumul de purtători primari — cererea — în contextul elementelor care au condus (şi probabil vor mai conduce şi în continuare) la confruntarea lor.

Perspectiva atenuării decalajelor

MAREA MAJORITATE a studiilor de prognoză, efectuate atît pentru ţări în curs de dezvoltare [1]) cît şi pentru ţări dezvoltate [2]), estimează că dacă tendinţele nu se schimbă profund decalajele privind consumul de resurse energetice între cele două grupuri de ţări se vor adînci pînă la sfîrşitul secolului nostru. De remarcat faptul că nici unul din studiile de prognoză efectuate în ultima vreme nu este atît de optimist încît să prevadă, pe baza actualelor tendinţe, o lichidare a decalajelor, ci cel mult o atenuare a lor. [3])

De asemenea, studii de prognoză efectuate în domeniul energiei îşi propun drept orizont primele decenii ale viitorului secol, [4]) prezentînd estimările asupra producţiei realizabile pentru fiecare dintre resursele energetice convenţionale (epuizabile) de petrol, gaze, cărbune, combustibil nuclear (uraniu şi thoriu). Sînt, de asemenea, estimate şi resursele neconvenţionale reînnoibile sub aspectul potenţialului lor de utilizare la nivelul orizontului de prognoză considerat.

Definind termenul „resursă" ca fiind capacitatea maximă de producţie, iar termenul „rezervă energetică" drept capacitatea maximă economic amenajabilă la un moment dat, o serie de studii recente, aprofundate, fac aprecieri globale asupra perspectivelor probabile ale resurselor convenţionale mondiale de energie primară. Aceste lucrări relevă faptul că indicii de recuperare a rezervelor diferitelor resurse (excepţie făcînd resursele nucleare) variază între 6% (pentru cărbune) şi 40% (pentru petrol). Global vorbind, şi acesta este cel mai surprinzător fapt la ora actuală, se pare că, la nivelul tehnologiilor utilizate în prezent, ar fi recuperabile mai puţin de 10% din totalitatea resurselor mondiale de combustibili fosili, convenţionali. Bineînţeles, nu este exclus faptul că progresul tehnic va permite o ameliorare a indicelui final de recuperare global, dar trebuie să menţionăm că acest lucru se va produce numai cu considerabile eforturi financiare şi de concepţie tehnică.

În privinţa resurselor noi de energie, reînnoibile, se apreciază că punerea lor în valoare şi introducerea lor în circuitul economic reprezintă o importantă cale spre aplanarea conflictului dintre cerere şi disponibilitate. Evident, vom asista în perioada de trecere spre „epoca post-petrolieră" la o intensificare

Tabelul nr. 1

Repartiţia geografică a consumului mondial de energie pe tipuri de resurse

(în %)

Zona	Cărbune		Petrol		Gaze		Hidro		Nuclear		Total	
	1950	1974	1950	1974	1950	1974	1950	1974	1950	1974	1950	1974
Ţări occidentale industrializate	69,4	43,1	80,3	68,7	92,4	67,4	89,5	71,0	—	93,5	75,4	61,0
Ţări socialiste	24,5	32,4	8,3	16,5	5,2	25,2	4,3	10,6	—	5,0	17,5	22,7
Ţări în curs de dezvoltare (lumea a treia)	6,1	24,5	11,4	14,8	2,4	7,4	6,3	18,4	—	1,5	7,1	16,3

Sursa : C. Mihăileanu, coord., „Energia în următoarele trei decenii", Bucureşti, Ed. Academiei R.S.R., 1979.

[1]) J.-R. Frisch, „Enquête sur l'évolution à long terme de la demande et de l'offre d'énergie des pays en voie de développement", Position Paper RT 2, 11th World Energy Conference, 8—12 sept. 1980, Munich

[2]) T.R. Gerholm, „A Study of Energy Demand for Industrialized Countries". World Energy Conference Conservation Commission (1980).

[3]) M. Florescu, M. Malita, M. Horovitz, „Economia Mondială : Orizont 2000", Bucureşti, Ed. Academiei R.S.R., 1980.

[4]) „Perspectives énergétiques mondiales à l'horizon 2020", Rapport de la Commission de Preservation de la Conférence Mondiale de l'Energie, Ed. Techniques et Economiques, Paris (1979).

a acțiunilor vizînd perfecționarea tehnologiilor de conversie și ameliorarea randamentelor, dar nu trebuie pierdute din vedere aspectele economice cu caracter restrictiv care vor determina, în final, amploarea utilizării acestor resurse.

În sfîrșit, resursele geotermale și termonucleare nu au totuși un caracter reînnoibil, dar sînt practic nelimitate. Conform ultimelor estimări privind progresul tehnic în domeniu, doar o mică fracțiune a potențialului geotermal al planetei va putea fi exploatată la nivelul anului 2020, iar reactoarele termonucleare energetice deuteriu-tritiu nu vor atinge stadiul industrial înainte de sfîrșitul primului deceniu al secolului următor. Această tehnologie rămîne însă speranța secolului XXI pentru rezolvarea integrală a problemei asigurării cu energie pe termen lung pentru planeta noastră.

Tabelul nr. 2, întocmit pe baza evaluărilor prezentate la ultima Conferință mondială a energiei[5]), ilustrează sintetic evoluția pînă în prezent și estimările asupra producției mondiale potențiale de purtători de energie primară. Tendințele estimate vor impune accelerarea valorificării fiecărei resurse menționate și, în plus, așa cum dealtfel se sublinia și la cea de-a XI-a Conferință mondială a energiei, pentru realizarea creșterii simultane a producției tuturor resurselor citate, omenirea va trebui să-și mobilizeze resursele financiare, umane și materiale, tehnice și administrative la un nivel fără precedent. Aceasta este, după părerea experților participanți la acest forum energetic mondial, singura cale viabilă pentru mersul înainte al civilizației, pentru redresarea economiei și a climatului politic internațional.

Tabelul nr. 2

Producția mondială de energie primară — miliarde tcc —

Tipul resursei	1950	1972	1974	1985	2 000 Estimări	2 020
Cărbune	1,53	1,50	2,53	3,60	5,9	9,1
Petrol	0,67	2,61	3,57	4,90	3,8	2,5
Gaze naturale	0,24	1,04	1,67	1,75	3,6	2,7
Nuclear	—	0,04	0,08	0,52	2,0	7,14
Hidro	0 ,11	0,32	0,48	0,54	0,8	1,27
Hidrocarburi sintetice	—	—	—	—	0,09	0,92
Noi surse (solară, geotermală, biomasă etc)	—	—	—	0,75	1,27	2,27
Total mondial	2,55	5,51	8,33	12,06	17,46	25,9

Un subiect controversat

PROGNOZAREA cererii viitoare de energie este un subiect extrem de controversat. Aproape invariabil, prognozele suscită critici sau contestări. De ce ?

Viitorul nu este nicidecum predeterminat : el nu poate fi extrapolat în mod mecanic, pe baza datelor oferite de trecut, iar intervenția omului conduce întotdeauna la modificări deliberate în evoluția lucrurilor. Fiecare prognoză cuprinde, așadar, inevitabil, un element normativ și un anumit grad de subiectivism. Este evident că importanța elementului normativ crește odată cu lărgirea orizontului de prognoză ; pe termen lung, eventualele intervenții de natură politică sînt mult mai puțin previzibile, iar incidența potențială a acestora este cel mai adesea imposibil de cuantificat.

Considerînd drept orizont de prognoză anul 2020 — prin urmare o perioadă de patru decenii —, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că omenirea dispune la ora actuală de o infrastructură energetică relativ nouă, privită atît prin prisma tehnologiilor de conversie propriu-zise cît și prin întreg ansamblul de mijloace fixe. Termenele de amortizare a investițiilor energetice determină ca întreg sistemul energetic mondial să se comporte ca un element cu o inerție considerabilă. Așa cum se poate vedea în tabelul nr. 3, valorile rezultate prin extrapolarea consumului diferitelor perioade trecute sînt destul de diferite între ele.

Din tabelul nr. 3 rezultă că un ritm mediu de creștere de 2% al consumului mondial de energie și care ar fi apropiat de acela al creșterii probabile a populației globului, nu ar lăsa practic nici o posibilitate ameliorării calității vieții. Pe de altă parte, este evident că extrapolarea pe baza unui ritm mediu de creștere a consumului de 4,3% este cu totul nerealistă, ea depășind cu mult orice prognoză privind producția mondială de resurse energetice pentru anul 2020.

[5]) J. S. Foster, „Prospective Energy Production". Position Paper RT 8. 11th World Energy Conference, 8—12 sept. 1980, Munich. Vezi și nota anterioară.

Tabelul nr. 3

Perioada	Ritmul mediu de creștere al consumului mondial de resurse primare de energie %	Extrapolare la orizontul 2020 (miliarde tcc)
1860—1925	2	15,9
1925—1975	3,3	29,7
1933—1975	4,1	43,6
1960—1975	4,3	48,0

Trebuie să subliniem aici importanța deosebită a momentului 1973 pentru viitorul omenirii și modul în care evenimentele cunoscute sub genericul „criză a energiei" s-au repercutat asupra diferitelor state ale lumii.

Situația a fost magistral sesizată cu mult timp înainte, prefigurată cu clarviziune și remarcabil simț de analiză a realităților lumii contemporane, de către președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a atras atenția asupra necesității imperioase de a se schimba radical concepția cu privire la utilizarea resurselor proprii energetice și de materii prime pentru a putea realiza dezvoltarea economico-socială a țării în ritmuri susținute. În aceste condiții, în paralel cu reducerea masivă a consumului de hidrocarburi și înlocuirea acestora cu alți purtători de energie, este necesară o politică energetică de severe economii, de schimbare a tehnologiilor, restructurarea consumatorilor, limitarea consumurilor energointensive, atragerea de surse neconvenționale în balanța energetică etc. Concomitent, se impune o intensificare a prospecțiunilor geologice pentru descoperirea de noi resurse energetice convenționale, de trecere a rezervelor din categoria „probabile" în categoria „sigure", de mărire a factorului de recuperare în primul rînd la petrol, dar și la gaze și cărbune. Toate aceste acțiuni sînt de o importanță hotărîtoare pentru creșterea aportului resurselor energetice interne la acoperirea balanței de energie, în vederea realizării obiectivului nostru primordial : independența energetică a țării.

Aceste elemente, pe care le regăsim înscrise în „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000", constituie acum referințe pentru experții din lumea întreagă în

Actualitatea unei vechi surse de energie — cărbunele

CĂRBUNELE, care reprezintă circa 80% din resursele mondiale totale de combustibili fosili, va deține în viitor un rol din ce în ce mai important în dezvoltarea economică. Avînd în vedere resursele limitate de hidrocarburi și deci necesitatea recurgerii sporite la această veche sursă de energie, numeroase țări și-au intensificat programele de cercetare geologică și de deschidere de noi mine, în paralel cu preocuparea pentru perfecționarea tehnologiilor de extracție și preparare și lărgirea domeniilor de utilizare a cărbunelui. Astfel, se poate aprecia că economia mondială nu va duce lipsă de cărbuni, iar durata de acoperire a consumului cu rezerve (apreciată în prezent la circa 200 de ani) se va putea majora foarte mult.

Actualmente, circa 80% din producția mondială de cărbuni (huilă) de peste 2,7 mlrd. t se obține în numai 7 state (U.R.S.S., S.U.A., R.P. Chineză, Polonia, Anglia, R.F.G. și Australia). În ultimii 20 de ani volumul mondial al extracției a înregistrat o dinamică moderată, crescînd cu numai circa 45%, de la 1,86 mlrd. t în 1960 la aproximativ 2,75 mlrd. t în 1980. Această situație se datorează în principal cererii scăzute din anii 1960—1973 pentru cărbunii energetici. În perspectivă se apreciază că producția mondială va crește într-un ritm mult mai susținut, majorîndu-se de peste două ori pînă la finele secolului, pentru a ajunge la circa 5,5—6 mlrd t. Unii specialiști, cum sînt cei de la Agenția Internațională pentru Energie, se așteaptă chiar la o triplare a producției mondiale de cărbuni în următorii 20 de ani, în special la cărbunii energetici, care în prezent au o pondere foarte mare (circa 80% în consumul mondial). O atenție deosebită se va acorda în viitor nu numai extinderii utilizării cărbunilor ca atare în domeniul energetic și în siderurgie, ci și gazeificării și lichefierii cărbunilor.

Prețurile cărbunilor pe piața internațională au înregistrat o tendință accentuată de creștere în acest deceniu, majorîndu-se de aproape 4 ori, în condițiile sporirii cererii și a cheltuielilor de extracție. Această tendință se apreciază că va continua și în viitor, avînd în vedere necesitatea exploatării unor zăcăminte din ce în ce mai greu accesibile.

Investiții pentru reducerea dependenței de petrol

OMENIREA este astăzi, mai mult decît oricînd, conștientă de necesitatea reducerii ponderii petrolului în balanța energetică în favoarea cărbunelui, energiei nucleare și a surselor de energie neconvenționale. Aceasta presupune desigur și considerarea cheltuielilor pe care le implică aceste reconversiuni precum și coroborarea eforturilor în vederea realizării lor.

Valorificarea marilor rezerve de cărbune existente pe glob (circa 3 mii miliarde tone — de 24 ori echivalentul celor de petrol) presupune intervale de timp mult mai mari decît în cazul petrolului : pentru ca o mină să ajungă în fază de exploatare la capacitate maximă este nevoie de o perioadă de 5 pînă la 10 ani. Pe de altă parte, dezvoltarea comerțului cu cărbune este o latură esențială a eforturilor de înviorare a industriei cărbunelui. Comerțul internațional cu cărbune se așteaptă să crească de 4-5 ori, la 1 miliard tone pe an către sfîrșitul deceniului. Pentru a atinge acest nivel — după calcule publicate în urma Conferinței mondiale pentru energie — este nevoie de eforturi financiare și materiale considerabile : comerțul ar trebui să beneficieze suplimentar de circa o mie de nave de 100 mii tdw fiecare, costînd în jur de 40 milioane dolari. Aceasta, pentru a nu mai aminti noile porturi, căi ferate care vor trebui construite. Specialiștii apreciază că numai în cazul Statelor Unite aceste eforturi suplimentare ar însemna : deschiderea a circa 700 de noi mine în următorii 20 de ani, 160 000 km de conducte, 8 200 noi trenuri de marfă, 300 de nave și 16 000 camioane — al căror cost este estimat la 116 miliarde dolari în total.

In cazul gazelor naturale se așteaptă, de asemenea, o importantă creștere a comerțului mondial. Datorită caracterului specific al acestui comerț, aici este nevoie de instalații speciale — conducte sau mijloace de transport navale și rutiere — care să asigure condiții optime de securitate, respectînd totodată normele privind protecția mediului.

În ce privește energia nucleară, Agenția Internațională pentru Energie apreciază că aceasta ar putea contribui cu 13% în anul 2000 și cu 31% în anul 2020 în balanța energetică a țărilor membre ale A.I.E. Pentru realizarea acestui obiectiv, numai țările dezvoltate trebuie să-și majoreze producția de energie provenită din centrale nucleare de 5 ori la nivelul anului 2000 față de nivelul actual. Exigențele sporite privind securitatea acestui gen de centrale a făcut ca în ultimii trei ani să fie anulate 48 de proiecte (alte 36 fiind acceptate), dintre care 32 numai în Statele Unite.

Datorită prețului în continuă creștere petrolul creează din ce în ce mai multe probleme în aprovizionare, în special pentru țările în curs de dezvoltare, care se văd nevoite să plătească mult prea scump față de posibilități importurile de țiței. Costa Rica, de pildă, care cumpăra în 1972 un baril de petrol plătind echivalentul a 28 kg de banane, în 1980 trebuia ca, pentru aceeași cantitate de petrol să ofere 420 kg banane. Seria exemplelor poate continua, în condițiile în care se așteaptă ca cererea de energie în țările în curs de dezvoltare să crească de la 445 mil. t echivalent petrol în 1975 la peste 5 miliarde t.e.p. în 2000 sau 10 mlrd. t.e.p. în anul 2020.

Pe de altă parte, cheltuieli considerabile vor fi impuse și de realizarea de proiecte energetice proprii în țările în curs de dezvoltare. Potrivit datelor Băncii Mondiale, țările în curs de dezvoltare dispun încă de rezerve considerabile de țiței, apreciate ca totalizînd circa 7,2 miliarde barili sau 53 miliarde barili echivalent petrol, dacă se includ șisturile bituminoase, nisipurile asfaltice, cărbunele și gazele naturale. Valorificarea lor s-a făcut pînă acum numai într-o proporție redusă, datorită costurilor ridicate determinate de condițiile dificile și lipsa unor tehnologii adecvate de exploatare. Utilizarea acestor resurse ar face necesar, potrivit sursei citate, ca țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol să realizeze investiții de circa 450—500 mlrd. dolari în deceniul 9. Suma este considerată drept un nivel minim dacă se ține cont că aceste investiții vor trebui să reducă dependența față de importurile de petrol ale țărilor amintite, a căror valoare se ridica la 50 miliarde dolari în 1980 și va urca la peste 100 mlrd. dolari în 1990.

Dincolo de calcule rămîne însă nesoluționată o problemă de primă importanță : de unde vor găsi țările în curs de dezvoltare resursele financiare necesare acestor reconversiuni, în condițiile în care ele sînt cele mai afectate de actuala criză energetică, de recesiunea sistemului economic occidental.

încercarea de a acorda tendința de evoluție a consumului de energie la posibilitățile concrete de aprovizionare cu resurse energetice.

În perioada considerată „de tranziție" (1985—2020), cererea de energie va trebui să se adapteze posibilităților de aprovizionare cu purtători primari, atît pe plan calitativ cît și cantitativ. În consecință, strategia energetică va trebui să se concentreze concomitent atît asupra maximizării potențialului de aprovizionare, cît și asupra reducerii continue a consumurilor specifice. Utilizînd datele referitoare la prognoza ofertei de energie în cadrul Comisiei de economisire a Conferinței mondiale a energiei, a fost elaborat un scenariu care modelează raportul între cerere și ofertă bazat pe următoarele ipoteze :

— în cadrul schimburilor internaționale în domeniul energiei, structura actuală a schimburilor între țările occidentale industrializate și țările membre ale O.P.E.C. va rămîne neschimbată ; în ceea ce privește țările socialiste, se apreciază că aprovizionarea cu energie va fi, ca și pînă în prezent, aproximativ echilibrată pe ansamblul lor ;

— se va realiza un program susținut în domeniul producerii energiei utilizîndu-se toate tipurile de resurse de energie primară ;

— se vor transpune în viață programe hotărîte de conservare a energiei în țările occidentale industrializate și în țările socialiste.

Graficul alăturat ilustrează scenariul astfel elaborat care coroborează datele referitoare la cererea și oferta de energie.

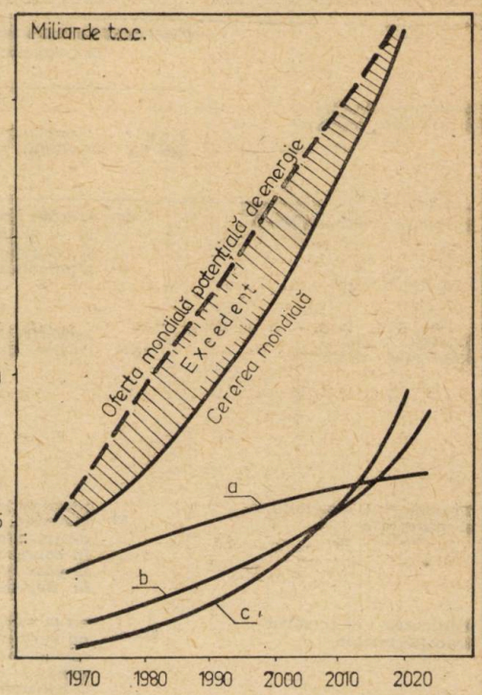

Scenariul cererii și ofertei mondiale de energie, 1980—2020
(a) Cererea țărilor occidentale industrializate
(b) Cererea țărilor socialiste
(c) Cererea țărilor în curs de dezvoltare

Evident, adaptarea menționată nu este deloc ușor de realizat și, așa cum a demonstrat evoluția evenimentelor din ultimii ani la scară mondială, am fost cu toții martorii unor reconsiderări de politici energetice, cu toate implicațiile inerente în cazul unor neadaptări rapide : recesiune economică, dependență de sursele de aprovizionare cu energie, adîncirea unor contradicții dintre diferite state și grupări de state etc.

Toate cele de mai sus relevă faptul că, într-adevăr, din punct de vedere energetic omenirea se află la un moment de răscruce în opțiunea pentru viitor. Energia, sub diversele sale forme primare de manifestare, ca suport al civilizației moderne, este limitată. Dezvoltarea într-un ritm susținut a consumului mondial de energie a ridicat, în mod firesc, problema asigurării cererii mereu crescînde de resurse de energie primară. Atîta timp cît, dintr-un motiv sau altul, vor continua să existe flagrante inechități pe plan mondial în modul de aprovizionare și consum cu resurse energetice, contradicțiile dintre cerere și ofertă vor continua să existe și să se adîncească.

Iată de ce tratarea problemelor aprovizionării și consumului de resurse energetice bazate pe relații noi, de egalitate și echitate în viața internațională, necesitatea soluționării judicioase a problemelor generate de suveranitatea asupra acestor resurse, de accesul la ele și de satisfacerea cerințelor de materii prime ale tuturor țărilor lumii reprezintă singurele căi de urmat, consecvent promovate prin politica externă a României socialiste.

Afirmarea imperativului edificării unei noi ordini economice internaționale, inclusiv al unei noi ordini energetice, precum și al conlucrării largi a tuturor statelor lumii pentru satisfacerea cerințelor și aspirațiilor de progres ale întregii comunități mondiale sînt contribuții de remarcabilă originalitate ale partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sînt idei de largă circulație internațională, care au întrunit unanim aprecieri elogioase pe plan mondial și care evidențiază larga audiență a elementelor de esență ale politicii energetice ale României socialiste.

Călin MIHĂILEANU
director general al Institutului central de cercetări energetice

DOCUMENTAR

Perspectivele economisirii energiei în Europa

UN STUDIU publicat în 1980 sintetizează principalele rezultate ale cercetărilor și concluzii ale seminariilor desfășurate sub auspiciile Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa asupra problemelor utilizării eficiente și consumului rațional al resurselor energetice în toate stadiile — de la extracție și producție pînă la consumul final. Calculele au evidențiat că în zona geografică de care se ocupă comisia menționată coeficientul randamentului util (c.r.u.) al resurselor energetice este de circa 15 la sută, iar 85 la sută din potențialul energetic al tuturor purtătorilor primari de energie se pierde. Pe ansamblul industriei c.r.u. al energiei puse în lucru nu depășește 50 la sută, iar în unele ramuri, ca producția materialelor de construcții sau industria de celuloză și hîrtie, acesta nu depășește 30—35 la sută.

Totodată, cercetările au demonstrat că, în cazul aplicării măsurilor nece-

CUM POATE FI ECONOMISITĂ ENERGIA — Tabelul nr. 1

Stadiul producției și utilizării energiei	Coeficienții randamentului util atinși la începutul anilor '70: c.r.u.* (în %)	Principalele cauze ale nivelului scăzut al c.r.u.	Nivelul care poate fi atins: în mod practic** (în %)	Nivelul care poate fi atins: teoretic (în %)	Coeficienți ai randamentului util, care pot fi realizați în pragul anului 1990: Principalele căi de ridicare a c.r.u. a) măsuri care vor fi pe deplin epuizate în pragul anului 1990 b) măsuri care nu vor fi pe deplin epuizate la începutul ultimului deceniu al secolului	Modificări (în %): de la	pînă la
Extracția combustibilului	46	Gradul insuficient de dezvoltare a tehnicii și tehnologiei de extracție a petrolului și cărbunelui	59	71	a) trecerea la metodele secundare și (parțial) terțiare de extragere a petrolului și de extragere a cărbunelui în front lung de înaintare ; reevaluarea potențialului hidroenergetic ; b) aplicarea metodelor terțiare de extragere a petrolului ;	+28	+54
Transformarea resurselor energetice	78	imperfecția metodelor clasice de transformare	70***	76***	a) concentrarea producției de energie electrică, producția combinată de energie electrică și căldură ; înlocuirea utilajelor energetice învechite ; b) introducerea de noi tehnologii, ca magnetodinamica, elementele combustibile, reactoarele nucleare perfecționate (care funcționează la temperaturi înalte), reactoarele rapide pe bază de neutroni, reactoarele termonucleare ;	—10***	—3***
Transportul, distribuirea și păstrarea	98	pierderi în rețeaua electrică, în instalațiile de transformare, în compresoare, la păstrarea gazelor în depozite subterane	96***	98	a) ridicarea intensității, îmbunătățirea izolării în instalațiile electrice ; b) extinderea utilizării curentului constant la transmiterea energiei electrice pe distanțe mari, aplicarea transmisiilor criogene și superconductoare de energie electrică ;	—2***	±0
Utilizarea : în sectorul transporturilor	20—25	c.r.u. scăzut la motoarele cu benzină, structura neeficientă a transportului urban și amplasării construcțiilor urbane	25	30	a) reducerea gabaritelor autoturismelor, trecerea de la transportul auto și cel cu avioane la transportul feroviar cu locomotive diesel, perfecționarea sistemului de transport ; b) introducerea de noi mijloace de transport, îmbunătățirea planificării orarelor, înlocuirea deplasărilor prin utilizarea mijloacelor de comunicație ș.a.m.d.	+20	+30
în sectorul industrial — siderurgie	55	pierderi pe seama căldurii degajate și a gazelor evacuate în atmosferă	65	65	a) folosirea resurselor secundare de combustibil și căldură, implementarea complexelor metalurgice bazate pe tehnologii nucleare, mărirea capacității unitare a uzinelor ;	+20	+20
— industria chimică	50—70	scurgeri	55—75	60—80	a) lichidarea scurgerilor, îmbunătățirea izolării, aplicarea de noi tehnologii, integrarea întreprinderilor cu sistemele de aprovizionare cu abur, reciclarea, sporirea capacității unitare a instalațiilor și utilajelor ;	+10	+20
— industria aluminiului	30	pierderi la electrozi	35	35—40	a) lărgirea utilizării metalului vechi și a resurselor secundare de energie ; b) introducerea de noi procese electrochimice și chimice ;	+15	+25
— celelalte ramuri ale industriei	40—45	imperfecțiunile structurii formării prețurilor	45—50	55—60	a) reevaluarea necesității reale, îmbunătățirea izolării, perfecționarea echipamentului și a întreținerii sale, folosirea resurselor secundare de energie, trecerea la tehnologii energoeconomicoase și la tehnologii fără deșeuri ;	+10	+30
indicatori medii ponderați pe sectorul industrial	45—50		56	60	a) perfecționarea structurii producției, îmbunătățirea utilizării capacităților existente, integrarea producției, dieselizarea, utilizarea deșeurilor rezultate din procesul de producție ș.a. b) modificarea structurii necesarului de produse ale agriculturii ;	+10	+20
în sectorul agricol	30	c.r.u. scăzut la motoarele diesel și cele funcționînd pe bază de benzină	33	36			
în gospodăria comunală și de locuințe, de alți consumatori mărunți	45	eficiența scăzută a aparatelor și instalațiilor folosite, pierderi de căldură	50—55	60—65	a) îmbunătățirea izolării termice a instalațiilor și clădirilor, utilizarea resurselor secundare de energie și a deșeurilor solide, introducerea termoficării, reducerea nivelului consumului, revizuirea schemelor de aprovizionare cu energie ; b) introducerea pompelor de căldură, a helioinstalațiilor pentru furnizarea de căldură, luarea în considerație a aspectului energetic în planificarea construcției clădirilor ;	+15	+40
Indicatori medii ponderați pe ansamblul sectoarelor consumatoare de energie	42		51	55		+20	+30
Indicatori medii ponderați pe total sector energie	15		20	30		+33	+100

*) Energia utilă, în procente față de cea pusă în lucru sau disponibilă
**) Luîndu-se în considerație un preț al petrolului de circa 80 dolari/tonă, precum și alți factori
***) Reducerea nivelului indicatorului este determinată de ridicarea gradului de electrificare și, prin urmare, de pierderile mai înalte, legate de producerea și transmiterea energiei electrice, în comparație cu arderea directă a combustibililor

sare de ridicare a eficienței extracției, transformării, distribuirii și utilizării resurselor energetice, către anul 1990 se poate economisi pînă la o treime din întreaga energie. Principalele măsuri recomandabile și nivelele economiilor realizabile sînt prezentate în tabelul nr. 1.

Analiza balanței energetice pe plan european relevă că cea mai mare parte a pierderilor de resurse energetice au loc în stadiul extracției combustibililor, respectiv peste 39 la sută din energia inițială și circa 48 la sută din totalul pierderilor, care se produc pe întreaga filieră, de la extracție la consum. Pierderile de cărbune (evaluate în 1975 la 312 mil. tone) reprezintă aproape 30 la sută din ansamblul pierderilor de resurse energetice primare la producerea lor. Pierderile totale de energie în siderurgie sînt evaluate la 56 la sută din întreaga energie pusă în lucru, din care 7 la sută la prepararea minereului, 6 la sută la producerea cocsului, 15 la sută în furnale, 11 la sută în procesul turnării oțelului, 15 la sută în cel al laminării metalului și 2 la sută în cursul altor procese tehnologice.

O parte considerabilă a pierderilor se datorește insuficienței utilizării resurselor energetice secundare, un rol însemnat avînd aici necesarul de investiții și termenul de recuperare a acestora, ale căror evaluări sînt înfățișate în tabelul nr. 2.

Un capitol aparte al studiului îl constituie evidențierea consumului de resurse energetice în scopuri neenergetice, totalitatea acestora fiind estimată în Europa, în 1975, la 400 mil. tcc, ceea ce reprezintă 6,5 la sută din consumul global de resurse energetice. Aproximativ jumătate din volumul resurselor de energie consumate în scopuri neenergetice servește drept materie primă pentru industria chimică și petrochimică. În plus, această ramură consumă 280 mil. tcc sub formă de combustibil și energie electrică. Așadar, industriei chimice și petrochimice îi revin 8 la sută din totalul resurselor energetice utilizate.

Se apreciază că, în viitor, consumul de energie din industria chimică și petrochimică va fi influențat de următorii factori : înfăptuirea în continuare a măsurilor de economisire a energiei (numai în perioada 1973—1977 acestea au permis reducerea cu 10—15 la sută a energointensivității medii a produselor ramurii) ; stabilizarea aproximativă a consumului specific de materii prime în procesul de fabricare a producției ; menținerea ritmului mai accelerat de dezvoltare a industriei petrochimice, comparativ cu cel pe întreaga industrie ; sporirea consumului specific de resurse energetice folosite drept materii prime pentru industrie (îndeosebi a amoniacului, metanolului, etilenei, propilenei ș.a.) ca urmare a extinderii utilizării produselor rezultate din prelucrarea cărbunelui, sub efectul implementării tehnologiilor de gazeificare și hidrogenizare. Ținîndu-se seama de aceste tendințe, se consideră că, în perspectivă, consumul de resurse energetice în scopuri neenergetice va crește atît absolut cît și relativ — de la 6,5 la sută la mijlocul deceniului al optulea la 12 la sută în anul 2000.

Tabelul nr. 2

Ramura industriei	Investiții specifice la 1 tcc de resurse termice secundare, utilizate (în dolari)	Termenul de recuperare a investiției (ani)
Siderurgia	20—24	1 —1,5
Industria chimică	25—32	1 —1,25
Prelucrarea petrolului	15—20	0,8—1,5
Metalurgia neferoasă	32—42	1,5—3
Producția materialelor de construcții	30—35	1,5—2,5
Industria de prelucrare a lemnului	18—24	1 —2
Industria alimentară	28—40	2 —4
Industria sticlei și a porțelanului	26—36	1 —2,5
Construcțiile de mașini	24—35	1,5—3

N. P.

*) The Economic Commission for Europe and energy conservation. Recent experience and prospects. United Nations, N.Y., 1980, 76 p.

Intensificarea activității geologice

(Urmare din pag. 12)

tru cărbuni și șisturi combustibile se vor continua în anul 1981 în toate bazinele sedimentare în care se cunoaște existența formațiunilor geologice purtătoare, programîndu-se executarea unor importante volume fizice de lucrări. Astfel, pentru huilă vor fi executate lucrări în perimetrele din Banat și Valea Jiului, pentru lignit în județele Mehedinți, Gorj, Vîlcea, Argeș, Covasna, Bihor și Sălaj, precum și în zonele Lugoj, Caransebeș și Bozovici ; pentru cărbuni bruni, în Bazinul Comănești în județul Bacău. De asemenea, se va elabora un program de cercetare geologică pentru lignit în zona subcarpatică din Muntenia precum și în zona de la sud de București. Totodată, se va elabora un studiu privind valorificarea unor rezerve de cărbuni din bazinul Schitu Golești.

La minereuri feroase cercetarea geologică urmărește cu prioritate efectuarea de lucrări pentru creșterea rezervelor valorificabile la zăcămintele în exploatare și în zonele în curs de explorare, precum și atragerea în circuitul economic a unor noi zăcăminte cu volume importante de rezerve cu conținuturi utile mai mici, situate în Munții Apuseni, Sebeș Drocii și în zona Ditrău-Jolotca. La Palazu Mare vor continua lucrările pregătitoare în vederea începerii lucrărilor de deschidere și cercetare minieră prin puțuri cu diametru mare, săpate cu instalații de foraj.

La minereuri neferoase și auro-argentifere cercetarea geologică va fi orientată, cu prioritate, pentru menținerea și îmbunătățirea gradului de asigurare cu rezerve exploatabile, lucrările geologice fiind concentrate pe structuri geologice favorabile din Carpații Meridionali și Munții Apuseni, în bazinele miniere Baia Mare și Borșa și în Carpații Orientali.

Pentru bauxită, lucrările geologice se vor desfășura în Munții Pădurea Craiului și Bihor unde, față de perspectivele limitate privind acumulările de bauxită situate pînă la 150 m adîncime, vor fi orientate pentru investigarea zonelor mai adînci (pînă la 300 m).

Cercetările pentru substanțe nemetalifere se vor concentra asupra celor deficitare și de primă necesitate, intensificîndu-se lucrările pentru baritină, argilă refractară, roci caolinizate, nisipuri cuarțoase și caolinoase, calcare cu brucit, feldspat, asbest, bentonită și altele.

CERCETĂRILE GEOLOGICE în perioada 1981-1985, vor fi intensificate și extinse pe întreg teritoriul țării, pentru toate substanțele minerale, punîndu-se un accent deosebit pe hidrocarburi și cărbuni și acordîndu-se atenție corespunzătoare tuturor substanțelor minerale utile necesare economiei naționale.

Amplificarea fără precedent a activității de cercetare geologică în actualul cincinal, reflectă preocuparea deosebită a conducerii partidului și statului nostru pentru asigurarea materiilor prime de care are nevoie economia națională în continuă dezvoltare. Importante fonduri vor fi alocate pentru principalele substanțe minerale, hidrocarburi, minereuri feroase. Corespunzător fondurilor alocate se prevede executarea unor importante volume fizice de lucrări (graficul din pag. 12).

Creșterea vitezelor de lucru și pe această bază reducerea cheltuielilor pe unitatea de lucrare, la principalele lucrări geologice prevăzute pentru perioada 1981-1985, vor conduce la **micșorarea duratei de cercetare și implicit la reducerea fondurilor de finanțare consumate pe fiecare obiectiv.**

Corespunzător fondurilor și volumelor fizice de lucrări prevăzute în proiectul programului de cercetare geologică pe perioada 1981-1985, au fost preliminate **creșteri de rezerve importante.** Vor fi necesare eforturi deosebite pentru realizarea acestor prevederi. În acest scop, vor trebui îmbunătățite permanent programele de cercetare anuale, pe baza unor aprofundate analize și interpretări ale rezultatelor obținute pe parcurs.

Se va acorda în continuare o atenție deosebită acțiunilor de **cooperare economică internațională în domeniul lucrărilor geologice,** pentru acoperirea și pe această cale a necesităților economiei naționale cu substanțe minerale utile, în special la cele deficitare. Lucrătorii din cercetarea geologică au în vedere o participare mai activă la cooperarea cu alte țări, aceasta presupunînd perfecționarea organizării activității și parametrilor utilajelor. Toți lucrătorii, specialiștii din activitatea geologică, sînt hotărîți să acționeze în continuare pentru a traduce în fapte indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** fiind conștienți că **„este necesar să facem totul pentru ca puternicul detașament al geologilor să-și îndeplinească în condiții cît mai bune misiunea de mare însemnătate pe care o are în societatea noastră, în asigurarea patriei cu substanțe utile în toate domeniile".**

Corelația randament-economisire

INVENTAT acum un secol, becul cu incandescență a parcurs un drum lung, modificîndu-și nu numai forma, dimensiunile și structura, ci mai ales parametrii privind economicitatea și fiabilitatea. Astfel, de pildă, în timp ce becul creat de Thomas Edison, pe bază de filament din fibră de bambus carbonizată, avea un randament de transformare a energiei electrice în lumină de doi lumeni/watt, becurile actuale cu filament de tungsten au un randament de 15 lumeni/watt.

Criza energetică a impulsionat cercetarea și inovarea și în acest domeniu, în vederea prelungirii duratei de funcționare a sursei luminoase, sporirii randamentului său și îmbunătățirii fluxului luminos. După aprecierea specialiștilor cele mai favorabile perspective în viitorul apropiat le are perfecționarea tuburilor fluorescente. Realizarea unui asemenea tub mai subțire, cu un diametru de 26 mm, care degajă 92 lumeni/watt și durează opt mii de ore, deschide calea utilizării sale largi în gospodăria casnică. Concomitent, în laboratoare se lucrează la miniaturizarea tuburilor fluorescente pînă la mărimea unui bec electric obișnuit cu incandescență, dar avînd o durată medie de funcționare de cinci mii de ore și un randament de transformare a energiei de peste patru ori mai ridicat decît al acestuia din urmă. Problema reducerii costului său la un nivel convenabil rămîne singura restricție în calea lansării becului economic de mîine.

Ungaria: stimularea exporturilor

UN ROL hotărîtor în îmbunătățirea balanței comerciale și a celei de plăți externe ale R. P. Ungare în cincinalul 1981—1985 îl vor avea măsurile de stimulare a exportului, în primul rînd în cadrul schimburilor pe valută liber convertibilă — scrie revista **Figyelő.** Una dintre acestea o constituie creditele bancare acordate întreprinderilor în vederea lărgirii și modernizării producției destinate exportului. Cu toate fluctuațiile înregistrate în decursul anilor în aplicarea politicii de creditare, volumul creditelor acordate a sporit continuu, ajungînd să depășească — cumulat pe perioada 1976—1979 — suma de 50 miliarde forinți.

Corespunzător a sporit și eficiența utilizării, în scopul amintit, a creditelor acordate întreprinderilor, ceea ce se exprimă, între altele, în faptul că, în timp ce în anii 1968—1974 pe această cale s-a obținut o sporire a exportului cu peste 100 milioane de dolari, în anul 1979 valoarea producției exportate pe baza folosirii creditelor respective a reprezentat aproximativ 740 mil. dolari, în condițiile reducerii concomitente a importurilor ungare cu peste 100 mil. dolari. Din acest an, în politica de creditare se pune accent pe întărirea rolului întreprinderilor de comerț exterior în asigurarea realizării la export a mărfurilor specificate în contractul de acordare a creditelor de export, concomitent cu sporirea în cursul cincinalului următor a ponderii acestora din urmă pînă la circa 50% din volumul total al creditelor bancare.

Dezechilibre pe piața ceaiului

DACĂ și în ceștile de ceai s-ar putea ghici, afirmă un expert londonez, probabil că pentru anul care a început s-ar prevede menținerea actualului excedent de 36 000 tone al ofertei mondiale de ceai. Principalii zece exportatori mondiali de ceai au căzut de acord să-și restrîngă livrările la 740 000 tone în 1981, dar nu s-au înțeles încă și asupra modului în care să împartă între ei acest total. Sri Lanka și India, care asigurau împreună acum 12 ani două treimi din exportul mondial de ceai, mai acoperă în prezent doar 45%. În plus, în Sri Lanka randamentul la hectar s-a redus în ultimul deceniu cu 7%, în vreme ce în Kenya — una din țările care s-a afirmat puternic în ultimii ani pe piața mondială a ceaiului — el a sporit cu 35%.

Datorită decalajului dintre cerere și ofertă prețul kilogramului de ceai la bursa londoneză este cu 10% mai redus decît cu un an în urmă, în vreme ce cheltuielile de producție s-au majorat cu 15—25%. Din acest motiv se apreciază că circa jumătate din producția de ceai se vinde în pierdere, cei mai puternic afectați fiind vechii producători. Exportatorii de ceai speră totuși că prețul mai redus al produsului lor în raport cu cel al cafelei va încuraja consumul de ceai în special în America de Nord și în Europa, ale căror importuri au sporit cu 30% în ultimul deceniu.

U.R.S.S.: ridicarea eficienței transporturilor

DEZVOLTAREA sistemului transporturilor corespunzător cerințelor economiei naționale a U.R.S.S. este strîns legată — scrie revista **Ekonomiceskaia gazeta** — de respectarea acelor proporții intrasectoriale care asigură o repartiție economicește rațională a traficului între diferitele genuri de transport.

Repartiția traficului de încărcături (în %)

Genul transportului	1960	1970	1980
Feroviar	79,4	63,1	50,4
Fluvial	5,2	4,4	3,7
Maritim	6,9	16,6	12,5
Prin conducte de petrol	2,7	7,1	18,9
Prin conducte de gaze	0,6	3,2	9,1
Autorutier	5,2	5,6	6,3

Drept criteriu de optimizare a acestei repartizări servește nivelul minim al cheltuielilor totale pentru transportul încărcăturilor atît pe ansamblu, cît și pe genurile concrete de transport, ceea ce se obține prin compararea — pentru fiecare tip de încărcătură sau produs de masă — a avantajelor deplasării cu diferite genuri de transport (de pildă, eficiența superioară a transportului petrolului prin conducte, față de cel pe calea ferată).

Datele din tabelul alăturat ilustrează tendința de creștere treptată a ponderii genurilor specializate de transport (îndeosebi a celui prin conducte), pe seama reducerii ponderii căilor ferate, deși acestea își mențin rolul preponderent în traficul de mărfuri din Uniunea Sovietică. Totodată, pe calea modernizării se urmărește ridicarea competitivității chiar a transporturilor feroviare. Acest lucru se realizează, între altele, prin adîncirea specializării parcului rulant (fabricarea de vagoane pentru transportul utilajelor de mare gabarit — pînă la 450 tone; de vagoane adaptate la transportul în vrac a unor produse ca grîul, zahărul brut etc., de vagoane speciale pentru îngrășăminte chimice sau cocs; vagoane cu două nivele pentru transportul autoturismelor; platforme pentru containere de mare tonaj ș.a.m.d.). O altă orientare constă în elaborarea unui sistem complex de automatizare a dirijării traficului (marile noduri feroviare urmînd a fi comandate de un calculator electronic), ceea ce va permite, de asemenea, realizarea unor importante economii de timp și de muncă, de materiale și de energie.

Ambalajul, factor de reușită la export

O DEZBATERE organizată recent de Centrul francez de comerț exterior pe tema „ambalajul industrial și exportul" a ajuns — între altele — la concluzia că ambalajul asigură, prin calitatea, eficiența și concordanța sa față de conținut, nu numai integritatea mărfii transportate, dar și o imagine de prestigiu întreprinderii exportatoare. Astfel încît ambalajul reprezintă unul din factorii care pot determina succesul sau eșecul pătrunderii sale pe piață.

Se apreciază că, la conceperea ambalajului este necesar să se țină cont de locul unde se expediază marfa, de distanța pe care o va parcurge ambalajul, de variațiile climatice, precum și de modul de transport. Transpunerea în practică a acestei concepții încă în cursul fabricării ambalajului are avantajul de a evita — în momentul verificării lui — constatarea că o altă soluție putea determina un spor de fiabilitate și o reducere a costului acestuia. Se opinează că o altă orientare de perspectivă o constituie simplificarea ambalajelor, problemă a cărei rezolvare devine tot mai mult de resortul unor specialiști, întrucît intervin tehnici variate de alegere a materialului optim, de neutralizare a șocurilor și vibrațiilor, a agenților fizico-chimici etc.

Acțiunile menționate trebuie să urmărească — s-a subliniat la dezbatere — și principiul economicității, estimîndu-se că de la 5% din prețul mărfii, la cît ajunge uneori costul ambalajului, acesta ar putea să scadă la 2—2,5%.

Un salt calitativ în dezvoltarea economiei

(Urmare din pag. 3)

de bază va spori în actualul cincinal cu cel puțin 34%, consumurile normate de metal se vor reduce cu cel puțin 21—23%, coeficientul de scoatere a metalului la producția de laminate va ajunge la aproape 86%. În anii cincinalului, se are în vedere ca prin recuperarea și revalorificarea unor materiale din procesul de fabricație și de consum să se asigure în jur de 40—50% din necesarul intern al economiei naționale de unele materii prime și materiale de bază (40% la fier, 41% la cupru, 40% la plumb, 44% la fibre și fire textile etc.).

Întregul proces conceput cu privire la creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, a materialelor și resurselor energetice ale țării va asigura reducerea mai accentuată a costurilor de producție, creșterea beneficiilor și accentuarea eficienței întregii activități de producție.

O trăsătură definitorie prin care se afirmă pregnant accentuarea laturilor calitative ale întregii activități productive o constituie ritmurile și nivelurile stabilite pentru creșterea productivității muncii, sporirea eficienței fondurilor fixe și reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale.

În dezvoltarea rapidă și eficientă a economiei românești un loc important ocupă **creșterea productivității muncii**, prin perfecționarea organizării producției și a muncii, extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii de fabricație complet automatizate, conducerea cibernetizată a proceselor tehnologice, folosirea tehnicii electronice în programarea producției și altele. Toate aceste opțiuni privitoare la realizarea unui salt calitativ în organizarea producției și a muncii au în vedere obținerea în anul 1981 a unei creșteri a productivității muncii în industrie — față de anul 1980 — de cel puțin 7%, iar pentru întregul cincinal de 7,0—7,5%, pe această cale urmînd să se obțină aproape 80% din sporul prevăzut al producției.

Salturi importante sînt prevăzute în ce privește creșterea randamentului general al **fondurilor fixe**. Dacă la finele anului 1980 aceste fonduri, componentă de bază a avuției naționale, reprezentau aproximativ 1 950 miliarde lei, în anul 1985 vor ajunge la aproape 3 000 miliarde lei. Se are în vedere ca de la această zestre tehnică aflată în dotarea unităților economice să se realizeze în ultimul an al cincinalului — raportat la 1 000 lei fonduri fixe — o producție globală industrială de 1 800 lei și respectiv o producție netă de peste 600 lei.

Creșterea eficienței producției materiale este pregnant marcată de **reducerea cheltuielilor totale de producție, îndeosebi a celor materiale.** În anul 1981 (față de anul 1980) costurile de producție se vor reduce cu 12,8 lei la 1 000 lei producție în industria republicană, cu 11 lei în construcții-montaj și cu 10,8 lei la 1 000 tone-km în transporturi. Ținînd seama de reducerile preconizate ale consumurilor materiale, ale cheltuielilor de producție, numai în anul 1981 urmează să fie realizate economii totale de 14,6 miliarde lei.

Prin ce căi se are în vedere creșterea eficienței ?

Consumurile la principalele materii prime și materiale au fost stabilite pe bază de norme fizice pe produse și grupe de produse, urmărindu-se ca nivelurile de producție prevăzute să fie minuțios corelate cu cantitățile înscrise în toate balanțele materiale. Iată în această privință numai un exemplu : în construcția balanței de energie primară s-a pornit de la necesitatea accentuării reducerii consumurilor specifice în toate sectoarele de activitate, urmărindu-se creșterea randamentelor energetice, perfecționarea instalațiilor de ardere, reducerea consumurilor în centralele electrice, eliminarea oricăror pierderi de combustibil și energie. În direcția reducerii consumurilor materiale s-a luat de asemenea în considerare o diminuare riguroasă a consumurilor de laminate, concomitent cu creșterea gradului de folosire a acestora.

Reducerile prevăzute ale consumurilor de metal sînt concepute a fi dobîndite pe calea revizuirii minuțioase a proiectelor de execuție a mașinilor și utilajelor, scăderii pierderilor în procesul de prelucrare, extinderii în mai mare măsură a tehnologiilor moderne de fabricație ș.a. Scăderi sensibile ale consumurilor de metal sînt prevăzute a fi realizate și la lucrările de construcții-montaj pe baza aplicării unor noi soluții constructive moderne, a utilizării mai largi a unor proiecte tip la diferitele categorii de construcții, folosirii de materiale înlocuitoare, promovării de elemente ușoare și rezistente în construcții.

Orientarea spre reducerea costurilor de producție, îndeosebi a celor materiale, apare cu atît mai întemeiată dacă avem în vedere resursele limitate de materii prime și energie de care dispune economia noastră națională. Pe de altă parte, participarea tot mai activă și eficientă a economiei românești la schimbul mondial de valori cere ca produsele pe care le fabricăm să încorporeze consumuri și cheltuieli materiale cît mai reduse, să fie competitive, să aducă beneficii și un aport valutar sporit. Ca urmare, noile produse trebuie introduse în circuitul economic numai în condițiile unei gospodăriri judicioase a tuturor fondurilor materiale și bănești, ale aplicării unui regim strict de economii, ale obținerii de la fiecare unitate de cheltuială materială a unei valori sporite de producție netă și de beneficii.

Creșterea aportului științei la intensificarea producției

TRECEREA la o nouă calitate se află puternic ancorată pe accentuarea procesului de modernizare a produselor, de asimilare, de reînnoire și de ridicare a calității lor. Îmbunătățirea calității produselor se bazează pe introducerea largă a unor tehnologii noi, pe mai buna organizare a activității de asistență tehnică, extinderea și intensificarea metodelor moderne de control. Efect al implicării fundamentale a științei în procesul dezvoltării, ponderea valorii produselor noi și reproiectate va crește simțitor : în anul 1981 ponderea acestora în valoarea producției marfă a ramurilor prelucrătoare ale industriei republicane se va ridica la 12%, iar în 1985 va ajunge la aproape 45%. De asemenea, ponderea produselor noi și reproiectate în valoarea producției va fi în anul 1985 în industria construcțiilor de mașini de peste 70%, iar produsele acestei ramuri, ale industriei chimice și ale industriei ușoare vor ajunge să dețină în același an peste 65% din exportul țării.

Ridicarea nivelului tehnic, calitativ al tuturor produselor este concepută în condițiile aportului hotărîtor al activității de cercetare la introducerea în circuitul economic a unor noi materii prime și materiale, cu caracteristici tehnice și funcționale superioare. Răspunzînd acestei necesități vitale, în cursul anului 1981 se vor executa 2 520 obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, printre care se înscriu cele care urmăresc soluționarea unor probleme esențiale legate de diversificarea și ridicarea calitativă a producției, extinderea tehnologiilor moderne, dezvoltarea și modernizarea producției materiale, valorificarea superioară a resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie, reducerea importurilor, sporirea productivității muncii sociale.

Esențial rămîne ca factorii respectivi, începînd de la proiectare pînă la producție, să stabilească măsurile concrete necesare asigurării tuturor condițiilor de realizare a sarcinilor de introducere a progresului tehnic, de asimilare și dezvoltare tehnologică, să scurteze ciclurile cercetare-producție, să aplice efectiv în producție rezultatele cercetărilor.

ÎN PROCESUL dezvoltării rapide și complexe a economiei naționale, fiecărei unități economice i se încredințează o parte din avuția națională ; unitatea economică poartă răspunderea pentru modul în care gospodărește mijloacele ce i se alocă, pentru rezultatele pe care le obține și pentru aportul pe care îl aduce la creșterea venitului național, a resurselor generale ale societății. Pentru amplificarea într-o măsură mai mare a contribuției fiecărei unități economice la formarea venitului național — singura sursă trainică a dezvoltării noastre economice și a ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — este necesar ca în întreaga activitate productivă să se obțină o valoare nouă sporită, să se îndeplinească și depășească valoarea producției nete, indicator de bază al determinării și aprecierii rezultatelor economico-financiare obținute.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 9 ianuarie 1981

— Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarășei Elena Ceaușescu 1

— Un vibrant și însuflețitor îndemn la realizarea programului de dezvoltare social-economică a țării **(V. Dumitrache)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Un salt calitativ în dezvoltarea economiei **(Gheorghe Obreja, Stelian Militaru)** 3

— Alimentația rațională — factor de ridicare a calității vieții **(Maria Molnar)** 4

— Perfecționarea legislației economice
● Autogestiunea economico-financiară și valutară a întreprinderilor în activitatea de comerț exterior **(Al. Deteșan)** 6
● Actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție și de livrare, cerință a noului mecanism economico-financiar **(G. Nicolescu)** 8

— Din primele zile ale anului, producția fizică realizată ritmic la toate sortimentele **(I. Țăranu)** 10

— Intensificarea activității geologice pentru lărgirea bazei de materii prime minerale **(Gheorghe Fulea)** 11

— Utilizarea rațională a resurselor de muncă **(Adriana Olaru)** 13

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Aspecte economice ale organizării activității de recondiționare a pieselor și subansamblelor **(P. Vagu)** 15

TEORII ● IDEI

— O concepție de largă perspectivă privind edificarea unei noi ordini economice internaționale **(Alexandru Puiu)** 17

— Caracteristici ale autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor (I) **(Aurel Negucioiu)** 19

— Școli — curente — economiști. Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (I) **(P. Vasile)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(Dumitru Pugna)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Energia și creșterea economică
● Bilanțul energetic pe plan mondial — tensiunile între resurse și consum **(Călin Mihăileanu)** 25
● Documentar. Perspectivele economisirii energiei în Europa 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Autoconducerea economico-financiară a întreprinderilor

IN THIS ISSUE

— The economic, financial self-management of the entreprises in their activity of foreign trade **(Al. Deteșan)** 6
— A better and up to date co-ordination of the manufacturer's and delivery prices — a requirement of the new economic and financial mechanism **(G. Nicolescu)** 8
— Intensive activity in geology to create a larger basis of mineral raw materials **(Gheorghe Fulea)** 11
— Characteristics of the economic and financial self-management of the entreprises (I) **(Aurel Negucioiu)** 19
— Schools ● trends ● economists. Hypostasis of the crisis of the bourgeois economic thought (I) **(P. Vasile)** 20
— The world energy balance : tensions between resources and consumption **(Călin Mihăileanu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— L'autogestion économico-financière et des changes des entreprises dans l'activité de commerce extérieur **(Al. Deteșan)** 6
— L'actualisation et l'amélioration de la corrélation des prix de production et de livraison — exigence du nouveau mécanisme économique et financier **(G. Nicolescu)** 8
— Le renforcement de l'activité géologique pour l'élargissement de la base des matières premières minérales **(Gheorghe Fulea)** 11
— Traits caractéristiques de l'autogestion économico-financière des entreprises (I) **(Aurel Negucioiu)** 19
— Ecoles ● courants ● économistes. Hypostases de la crise de la pensée économique bourgeoise (I) **(P. Vasile)** 20
— Le bilan énergétique mondial : tensions entre les ressources et la consommation **(Călin Mihăileanu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Экономическо-финансовый и валютный хозрасчет в деятельности внешнеторговых предприятий **(Ал. Детешан)** 6
— Актуализация и усовершенствование соотношения производственных и отпускных цен — требование нового экономическо-финансового механизма **(Г. Николеску)** 8
— Усиление геологической деятельности ввиду расширения базы минерального сырья **(Георге Фуля)** 11
— Характеристики экономическо-финансового хозрасчета предприятий (I) **(Аурел Негучою)** 19
— Школы ● течения ● экономисты ● Ипостаси кризиса буржуазного экономического мышления (I) **(П. Василе)** 20
— Энергетический баланс в мировом масштабе: напряжение между ресурсами и потреблением **(Кэлин Михэйляну)** 25

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curier economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

Cumpărați și utilizați cu încredere noile sortimente de ață pentru lucru manual, produse de

ÎNTREPRINDEREA DE AȚĂ ȘI FILATURĂ – ODORHEIUL SECUIESC

IAO

Fir de efect 2/8

BUDVAR 20/2

Ață pentru tricotat budvar 20/2 din bumbac 100% înlocuiește cu succes ața 27/2, fiind produsă din bumbac și materiale recuperabile și refolosibile din bumbac, având deci un preț mai mic : 97 lei/kg la color și 78 lei/kg la alb și natur.

Ață de efect 2/8 produsă din fire de bumbac și fire de melană în două culori de combinații reușite, putîndu-se realiza tricoturi foarte aspectuoase în armonie cu moda.

1981 JAN 16

Garderoba dumneavoastră poate fi completată în acest sezon cu cele mai recente noutăți vestimentare pe care vi le oferă, în fiecare zi, rețeaua de magazine specializate din București și din întreaga țară ale comerțului de stat : articole de confecții, lenjerie, tricotaje, încălțăminte, marochinărie, galanterie, realizate după ultimele idei ale creatorilor de modă.

- **Rochii, compleuri, fuste, bluze, deux-pieces, taioare**
- **paltoane, jachete, scurte de vînt, scurte trei sferturi îmblănite, hanorace**
- **costume, pantaloni, sacouri**
- **pulovere, flanele**
- **ghete, cizmulițe, șoșoni, galoși**
- **căciuli, mănuși, baticuri, fulare eșarfe, broboade, șaluri**
- **genți, poșete, sacoșe, casete**

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

INVESTIŢII

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCŢIUNE A NOILOR CAPACITĂŢI DE PRODUCŢIE

Numărul 3 ● Vineri 16 ianuarie 1981

Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu
s-a desfăşurat la Braşov

ŞEDINŢA DE LUCRU PE PROBLEME DE AGRICULTURĂ

D 646

...COS MUZEUL MILITAR ...

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ORGANIZAREA PREGĂTIRII, PROGRAMĂRII ȘI URMĂRIRII PRODUCȚIEI

ÎNCEPUT DE AN, de cincinal ; start într-o nouă etapă de creștere în ritm susținut a economiei naționale, de afirmare cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, de trecere la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale.

Mai mult ca oricînd, pentru unitățile industriale se pune acum problema de a folosi pe deplin capacitățile de producție, mașinile și utilajele, forța de muncă, de a executa și livra ritmic producția fizică planificată, de a minimiza costurile de producție și a spori rentabilitatea, beneficiile.

Așa cum a indicat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 16–17 decembrie 1980, **„Trebuie să acționăm cu hotărîre pentru folosirea la maximum a capacităților de producție existente, pentru realizarea parametrilor proiectați ai uzinelor, instalațiilor și mașinilor".** Secretarul general al partidului a insistat pentru **„accentuarea spiritului comunist de folosire rațională a mijloacelor de care dispunem la un moment dat și care trebuie utilizate cu maximum de eficiență, asigurîndu-se atît dezvoltarea societății, a bazei tehnico-materiale pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, cît și înfăptuirea programului social, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului".**

Acest număr al Suplimentului „Revistei economice" abordează un factor important de creștere a eficienței economice – organizarea pregătirii, programării și urmăririi producției. Grupînd unele din comunicările prezentate la o dezbatere pe această temă organizată de Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor în colaborare cu Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară (texte abreviate și adaptate de către redacție), dorim să punem la dispoziția consiliilor oamenilor muncii, cadrelor de conducere de pe diferite trepte ierarhice din întreprinderi, specialiștilor din compartimentele de organizare și programare, din oficiile de calcul elemente ale unui instrument pentru ordonarea științifică a activității productive, în vederea aplicării cu rezultate optime a principiilor autoconducerii și autogestiunii.

Conducerea operativă a producției

CONDUCEREA OPERATIVĂ A PRODUCȚIEI îmbrățișează o gamă foarte largă de preocupări și metode, a căror complexitate este determinată de varietatea problemelor pe care le ridică desfășurarea procesului de producție din fiecare ramură industrială. Această activitate reprezintă **un element esențial al organizării și conducerii industriale**, fără de care nu poate fi concepută coordonarea rațională în timp și spațiu a oricărui proces de producție.

În industria modernă, sfera de cuprindere a conducerii operative a fabricației s-a lărgit, incluzînd ansamblul de reglementări și acțiuni privind primirea, prelucrarea și lansarea comenzilor, întocmirea programelor cu repartizarea sarcinilor din planul de producție în spațiu și timp, pregătirea operativă a procesului de fabricație, în conformitate cu obiectivele inițiale și schimbările intervenite pe parcurs, sistemul de dispecerizare a producției ș.a.

Deci, conducerea operativă a fabricației cuprinde **un complex de activități :**

- **PROGRAMAREA** (planificare, organizare) : optimizarea globală (statică) a sortimentului de producție ; stabilirea caracteristicii tipologice a producției ; stabilirea formelor de organizare ; calculul parametrilor (normativelor) producției ; ordonanțarea producției ;
- **LANSAREA** (comanda) ;
- **URMĂRIREA** (coordonare, control), **menită să stabilească eșalonarea în timp** (luni, decade, zile, schimburi, ore) **și în spațiu** (secții, ateliere, locuri de muncă) **a sarcinilor de producție, condițiile în care urmează să se desfășoare producția și sistemul de reglementări operative care să asigure realizarea ritmică, la termenele impuse și cu cheltuieli minime, a planului de producție al întreprinderii.**

Prin implicațiile sale, conducerea operativă influențează întreaga activitate tehnică, de producție și economico-financiară a întreprinderii, fapt ce impune cu strictețe așezarea acesteia pe baze științifice.

În industrie, în general — și în industriile cu flux discontinuu, în special — procesele de producție prezintă o serie de particularități care implică o **diferențiere a formelor și tehnicilor de organizare și conducere operativă a producției**, în primul rînd în funcție de **caracteristica tipologică a proceselor de producție** (individual, de serie, de masă), conform legii concordanței dintre con-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 3 1981

ținutul procesului de producție și forma sa de organizare — ceea ce reflectă, în concepție sistemică, existența unor proporții și intercondiționări ce apar în mod obiectiv la nivelul de ansamblu al procesului de producție.

Respectarea cerințelor acestei legi presupune luarea în considerare în mod diferențiat a principiilor **proporționalității, paralelismului, ritmicității și continuității** cu ocazia proiectării proceselor de producție în spațiu și timp, corespunzător sistemului de producție din perioada de plan considerată. În tabelul de mai jos e prezentată dependența formelor de organizare și conducere operativă de sistemul de producție.

Formele și tehnicile concrete utilizate pentru conducerea operativă a producției se stabilesc, de asemenea, în funcție de condițiile concrete existente, în perioada de plan, în cadrul fiecărei unități productive — de exemplu : caracterul procesului tehnologic (continuu sau discontinuu), nivelul pregătirii și al înzestrării tehnice, nivelul și formele specializării producției, structura de producție (procese de bază, auxiliare, de servire și anexe). Elementul central al conducerii operative a procesului de producție îl constituie **conducerea proceselor de bază**, în raport cu care se desfășoară conducerea operativă a tuturor celorlalte procese ce au loc în cadrul întreprinderii.

ÎN CAZUL INDUSTRIILOR cu flux discontinuu, practica demonstrează că modelarea matematică a unui proces de producție, în vederea conducerii operative, trebuie să ia în considerare atîția parametri cîți sînt necesari pentru definirea semnificativă cel puțin a elementelor de bază ale procesului respectiv (numărul de sortimente, volumul de producție, complexitatea constructivă a produselor, procesul tehnologic și structura operațională a acestuia corespunzător stadiilor de fabricație, capacitatea de producție și caracteristicile tehnico-economice ale utilajelor, consumurile de materiale și manoperă pe unitatea de produs, datele principale privind forța de muncă etc.).

Privită din punctul de vedere al numărului de parametri, al sistemului de legături și al legilor de distribuție prin care acești parametri — luați individual sau în grup — acționează asupra procesului de producție, modelarea matematică a procesului optimizării conducerii operative este comparabilă, prin complexitatea sa, cu modelarea unor procese macroeconomice. Ca atare, pornind de la cunoscuta teoremă de optimalitate din programarea dinamică, o politică optimă de conducere operativă nu poate fi formată decît din subpolitici optime, care în cazul conducerii operative pot fi formulate pe etape (ierarhizat), după cum urmează :

● **elaborarea programului de producție,** cu luarea în considerare a întregului potențial productiv de care dispune unitatea de producție în perioada de timp considerată. În această etapă se urmărește respectarea cerințelor principiului proporționalității, respectiv optimizarea globală, statică a programului de producție pentru un anumit orizont de plan (un an sau cinci ani) și la nivel de ansamblu al unității de producție considerate, pe baza unor calcule de capacitate de producție și de optimizare a sortimentului de producție, utilizînd metode și modele ale cercetării operaționale ;

● **alegerea,** în funcție de caracteristica tipologică a procesului de producție (individual, de serie, de masă), **a celei mai raționale forme de organizare și conducere operativă** (succesivă, paralelă, mixtă). În această etapă, procesul industrial ce urmează a fi supus unei acțiuni de organizare și conducere operativă se încadrează mai întîi într-un sistem de clasificări cu un înalt nivel de generalizare, în vederea alegerii formei **standard** de organizare și conducere — opțiune ce se fundamentează prin stabilirea sistemului de producție, în conformitate cu metodologia existentă ;

● **calculul principalilor parametri** (normative) **ai conducerii operative.** Acești parametri reprezintă principalele proporții obiective ale desfășurării fabricației în spațiu și timp, instrumentul cu ajutorul căruia se asigură conducerea rațională a producției. Parametrii fabricației reflectă, sub formă cuantificată, principalele proporții obiective ale procesului de producție, exprimate prin principiile proporționalității, paralelismului, ritmicității și continuității. Fiecărui sistem de producție și forme de organizare îi corespunde o anumită mulțime caracteristică de parametri, cu metode și tehnici de optimizare specifice ;

● **ordonanțarea fabricației.** Ea reprezintă instrumentul principal prin care se asigură organizarea ritmică a fabricației, pe calea stabilirii unei asemenea eșalonări a sarcinilor de producție — în raport cu mărimea diferiților parametri și desfășurarea fabricației în timp și spațiu — care să concorde cu dinamica în timp a disponibilităților de capacitate de producție ale fiecărei unități productive, sau să ia în considerare și alte criterii specifice de optimizare.

Numai o astfel de abordare, de ansamblu, în manieră sistemică a conducerii operative este în măsură să asigure îndeplinirea ritmică, la termenele impuse și cu cheltuieli minime, a programului de producție al întreprinderii.

prof. dr. Tudor HOMOȘ

Institutul politehnic — București

Sistemul (tipul) de producție	Formele de organizare și conducere operativă a producției	Modul de desfășurare a producției	Modul de corelare a producției între secții
● Sistemul producției de masă	Organizare paralelă, cu respectarea principiilor proporționalității și ritmicității	Continuă	După ritmul mediu al fabricației pe bază de plan standard
● Sistemul producției de serie mare	Organizare paralelă sau mixtă	Discontinuă, pe loturi cu periodicitate riguroasă	Pe baza stocurilor și a graficelor coordonatoare
● Sistemul producției de serie mijlocie	Organizare mixtă sau succesivă	Discontinuă, pe loturi cu periodicitate prestabilită	Pe baza decalajelor de completare a seturilor de piese stabilite în raport cu termenele de livrare
● Sistemul producției de serie mică	Organizare succesivă	Discontinuă, pe loturi	Pe baza decalajelor stabilite în raport cu termenul de asamblare
● Sistemul producției individuale	Organizare succesivă	Discontinuă, pe repere și subansambluri	Pe comenzi, în conformitate cu graficul director pe produs, în care se prevăd decalaje pe stadii de prelucrare în raport cu termenul de livrare

Coordonarea pregătirii fabricației

ÎN CONCEPTELE moderne vizînd organizarea și conducerea producției, un rol deosebit deține **„pregătirea fabricației"** — constînd din **ansamblul de activități din cadrul întreprinderii industriale, care definesc, fundamentează și asigură resursele umane, materiale, energetice și informaționale necesare funcționării eficiente a sistemului de producție, în raport cu obiectivele întreprinderii, într-o anumită perioadă de plan.**

Pregătirea fabricației are ca **obiective principale :**
— accelerarea introducerii progresului tehnic,
— creșterea productivității muncii,
— îmbunătățirea calității produselor,
— mărirea eficienței economice,
— asigurarea continuității și proporționalității fluxurilor de fabricație,
— organizarea științifică a producției și a muncii.

Pentru înfăptuirea lor se acționează în trei domenii distincte :

● **pregătirea tehnică :** analiza și proiectarea produselor și proceselor ; elaborarea documentației tehnice de fabricație ;

● **pregătirea materială** — activități de asigurare cu : mijloace de muncă (prin autoutilare) ; fonduri fixe ; materii prime, materiale etc. ; energie, combustibili ; aparate de măsură și control, scule, dispozitive și verificatoare ; colaborări, cooperări ;

● **pregătirea organizatorică :** organizarea fluxurilor de fabricație, a locurilor de muncă, programarea fabricației. lansarea în fabricație, urmărirea fabricației.

La proiectarea și organizarea pregătirii fabricației trebuie să se aibă în vedere două aspecte, aparent contradictorii : pe de o parte, activitățile care participă la pregătirea fabricației din punct de vedere organizatoric, se regăsesc în diferite compartimente ale structurii organizatorice ale întreprinderii ; pe de altă parte, pregătirea de fabricație trebuie să funcționeze ca un tot unitar, pentru a asigura permanent maximizarea raportului dintre valoarea de întrebuințare a produselor sau serviciilor realizate și costurile aferente acestora. Contradicția este perfect rezolvabilă prin aplicarea, în proiectarea și organizarea pregătirii de fabricație, a conceptului de **sistem** și prin atribuirea conducerii sistemului unei **activități coordonatoare a pregătirii fabricației,** privită ca o activitate specifică sistemului de producție al întreprinderii.

ROLUL ACESTEI ACTIVITĂȚI (în două ipostaze : de coordonare a întregului sistem de pregătire a fabricației și de activitate specifică sistemului de producție al întreprinderii) este, în principal :

● să asigure **legătura permanentă între sistemul de producție și celelalte activități** din întreprindere, care concură la pregătirea fabricației ;

● să elaboreze **programe coordonatoare privind pregătirea de fabricație,** care să ordoneze și să coreleze în timp participarea activităților respective la asigurarea funcționării eficiente a sistemului de producție, în conformitate cu indicatorii planificați și clauzele contractuale asumate ;

● să stabilească **momentul declanșării execuției** produselor sau serviciilor, numai **în raport cu gradul de asigurare** a sistemului de producție cu resursele materiale, umane, energetice și informaționale necesare ;

● să realizeze o **concordanță deplină între caracteristicile sistemului de producție respectiv** (de exemplu : producție de masă, repetitivă, de unicate etc., tipologia produselor ; nivelul tehnologic ; complexitatea proceselor tehnologice ; cerințe de calitate a produselor ș.a.) și modul de organizare și funcționare a sistemului unic de pregătire a fabricației, aferent ;

● să asigure în permanență deplasarea acțiunilor de organizare a producției și a muncii, din sfera corecției execuției, în sfera **concepției** acesteia. **Prin pregătirea tehnică** trebuie să se asigure ca **problemele** vizînd **organizarea** producției și a muncii (**organizarea fluxurilor tehnologice,** organizarea transportului **și manipulării** obiectelor muncii, stabilirea celor **mai eficiente** metode de muncă etc.) să fie proiectate simultan cu produsele sau serviciile de executat și ca toate informațiile necesare să fie cuprinse în documentația tehnică elaborată. Prin pregătirea organizatorică trebuie să se asigure ca organizarea proiectată a producției și a muncii, conținută în documentația tehnică, să fie implementată în compartimentele de execuție (secții, ateliere, locuri de muncă etc.) înainte de începerea fabricației produselor respective ;

● **să controleze** modul cum sînt realizate **programele** coordonatoare de pregătire a fabricației, să le corecteze în funcție de abaterile survenite sau de unele noi condiții apărute în sistemul de producție ori din afara acestuia și să furnizeze informații conducerii producției.

PROGRAMELE COORDONATOARE stabilesc, pentru fiecare activitate din cadrul sistemului de pregătire a fabricației, modul operator — desfășurat în timp — de participare la asigurarea sistemului de producție cu toate resursele necesare, pentru ca rezultatele funcționării lui să răspundă integral și eficient la obiectivele ce-i revin.

Elaborarea și transmiterea programelor către activitățile ce formează sistemul de pregătire a fabricației nu încheie activitatea de coordonare : ea continuă să se desfășoare permanent, atît pentru pregătirea unei noi perioade de plan, cît și pentru urmărirea în paralel a modului de realizare a programelor stabilite, în vederea corectării, reactualizării și corelării lor.

O problemă care trebuie precizată este aceea de a stabili **locul activității coordonatoare a pregătirii fabricației în structura organizatorică a întreprinderii.** În legătură cu aceasta trebuie **făcute** următoarele mențiuni :

— activitatea coordonatoare a pregătirii fabricației prezintă caracteristicile unei activități de stat major a conducerii producției ;

— ea prezintă legături ierarhice de subordonare în raport cu conducerea producției și legături funcționale cu celelalte activități din cadrul sistemului de pregătire a fabricației ;

— ea poate avea diverse grade de complexitate, corespunzător caracteristicilor sistemului de producție respectiv.

În consecință, această activitate poate fi organizată fie sub forma unui compartiment de-sine-stătător (birou, serviciu), fie ca un nucleu distinct în cadrul compartimentului de pregătire, programare, lansare și urmărire a execuției.

Dimitrie MÎNTULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Pregătirea producției — componentă a conducerii operative a fabricației

PROGRAMAREA PRODUCȚIEI face parte din conducerea operativă a fabricației, care trebuie să contribuie la dezvoltarea producției, la **asimilarea** noilor produse, procese tehnologice și mijloace tehnice înaintate, la utilizarea integrală a capacităților de producție, a resurselor materiale și de muncă, precum și la ridicarea nivelului tehnico-profesional al oamenilor muncii.

Sarcinile **conducerii operative a producției** (elaborarea planurilor operative ; asigurarea condițiilor și mijloacelor necesare pentru aducerea la îndeplinire a programelor de fabricație ; evidența, controlul și regularizarea desfășurării procesului de îndeplinire a sarcinilor din aceste programe) caracterizează strînsa sa legătură cu **execuția**

fabricației, care are drept scop principal îmbinarea optimă și armonioasă a activității diferitelor elemente și sectoare ale producției pentru aducerea la îndeplinire a obiectivelor din planul de stat și din propriile angajamente ale colectivelor de muncă ale întreprinderilor.

Sensul general al noțiunii de **programare a producției** este : **prefigurarea obiectivelor și planificarea etapelor intermediare realizării lor ; coordonarea și organizarea activităților individuale ale fiecărui loc de muncă** (post de lucru, echipă, atelier, secție), **așa încît acesta să-și realizeze părțile din obiective, cu minimum de cheltuieli de timp, de efort și de resurse și la timpul potrivit.** Ea reprezintă o activitate de repartizare a sarcinilor de plan atît pe executanții direcți ai produselor, cît și asupra acelora care, prin activitățile lor, creează condițiile sau ajută la realizarea lor. La procesele de bază, se precizează și detaliază planul de producție la nivelul produselor, subansamblelor, reperelor și al operațiilor (fazelor) prin care trece obiectul muncii, iar la activitățile auxiliare și de deservire se indică numai termenele „zero".

Obiectivele programării producției sînt :

— îndeplinirea sarcinilor de plan ale întreprinderii și a propriilor angajamente, respectarea termenelor stabilite prin contracte ;

— asigurarea unei ritmicități maxime în obținerea produselor finite ;

— folosirea completă și eficientă a capacităților de producție, a fondurilor fixe și a forței de muncă ;

— realizarea celei mai scurte durate a ciclului de fabricație ;

— reducerea la minimum a cheltuielilor de fabricație și obținerea unor produse de cea mai bună calitate ;

— sincronizarea proceselor de pregătire a producției cu cele de prelucrare și montaj sau asamblare generală.

COMPARTIMENTULUI de programare, pregătire și urmărire a producției îi revine sarcina de a antrena și coordona participarea celorlalte activități din întreprindere (de desfacere și marketing, de planificare-dezvoltare, de pregătire tehnică a fabricației, mecano-energetică, de aprovizionare, de control tehnic al calității, de personal, financiară) la elaborarea **programului coordonator.** Ținînd seama de graficul de colaborări (pe repere, subansamble, materii prime, materiale etc.), de evidența intrărilor de la colaboratori și de situația zilnică a stocurilor pe gestiuni, se întocmesc **programele de fabricație** — pe secții, ateliere, formații de lucru (benzi), schimburi, posturi de muncă — pentru debitare, uzinaj, asamblare parțială și generală. Se trece apoi la elaborarea documentațiilor pentru **lansarea** produselor în fabricație : bonuri de lucru — pe reper, subansamblu sau produs și pe operații ; bonuri de materiale pe repere ; fișe-limită de consum — pe material, reper, subansamblu. **Urmărirea** se referă la : programele pe etape (debitare, uzinaj, asamblare) ; amplasamentul și înscrierea în ciclurile de fabricație parțială ; stocurile de repere și subansamble ; închiderea comenzilor (loturilor).

La întocmirea **programului coordonator** se au în vedere :

— orizontul de timp (perioada pentru care s-au încheiat contractele) ;

— împărțirea orizontului de timp în trimestre, luni, decade, zile și chiar schimburi ;

— priorități (contracte la export și interne ; restanțe ; planul tehnic ; graficul prioritar dat de centrala industrială ; punerea în funcțiune de noi obiective : priorități dictate de politica întreprinderii etc.) ;

— restricții (dictate de : aprovizionarea cu materii prime și materiale ; colaborări ; intrări-ieșiri de utilaje ; revizii-reparații ; asigurarea cu energie ; import ; darea în funcțiune de noi capacități).

Urmează etapa turnării produselor în subperioadele din orizontul de plan, iar apoi armonizarea obiectivelor cu resursele (capacități de producție, forță de muncă, materii prime și materiale). Armonizarea constă în balansarea produselor în amonte — ceea ce presupune o programare pe stoc a produselor finite, sau în aval — ceea ce necesită acordul beneficiarilor

PROGRAMAREA propriu-zisă, adică întocmirea programelor de fabricație, se face în funcție de : condițiile concrete existente la fiecare întreprindere, secție, atelier, bandă sau formație de lucru, post de muncă : numărul și diversitatea produselor ; tipul producției (de masă, de serie, de unicate) ; complexitatea produselor ; posibilități și cheltuieli legate de conservare ; ciclul de fabricație pe produse, pe subansamble și chiar pe repere ; repetitivitatea produselor ; concepția în proiectare — tipizare sau individualizare pe produs ; situația financiară (dictată de nivelul stocurilor de materii prime și materiale, nivelul producției în curs de fabricație etc.) ; posibilități de amplasare și reamplasare a posturilor de muncă ; transferul obiectelor muncii de la un loc de muncă la altul (mărime, greutate) ; numărul operațiilor etc.

Diversitatea acestor condiții face cu neputință un sistem unic de programare, o rețetă universal valabilă. Practica și sintetizările teoretice au dus însă la cristalizarea unor **principii,** care trebuie interpretate și adoptate în funcție de situația concretă a fiecărei întreprinderi :

● **asigurarea livrării produselor la termenele contractuale** („moment zero") ;

● **specializarea locurilor de muncă** — repartizarea lucrărilor de același fel sau analoage în vederea utilizării unor mașini sau utilaje speciale (cu randament mare), proiectării și realizării unor S.D.V.-uri de un înalt nivel tehnic, specializării muncitorilor și reducerii numărului timpilor de pregătire-încheiere ;

● **paralelismul** — executarea la mai multe locuri de muncă a aceluiași produs sau reper, în vederea acoperirii unui necesar peste capacitatea unui loc de muncă — sau executarea în paralel a mai multor componente ale produselor, în vederea reducerii ciclului de fabricație ;

● **desfășurarea programării producției de la secțiile de finisaj** (montaj) **către cele de debitare** (croire, ștanțare). În acest scop se elaborează programe speciale de debitare a reperelor, de prelucrare primară, de asamblare parțială și generală, repartizate în spațiu (secții, ateliere, formații de lucru etc.) dar și în timp, în funcție de durata parțială a ciclurilor de fabricație ;

● aplicarea **tehnologiei de grup,** în scopul specializării locului de muncă, reducerii timpilor de pregătire și încheiere (prin executarea mai multor operații pe aceeași mașină sau prin menținerea aceluiași S.D.V., schimbînd doar obiectul muncii) și utilizării mai bune a materiilor prime prin combinarea diverselor repere ;

● **selecția** — întocmirea unor programe de fabricație în mod deosebit pentru unele produse, subansamble sau repere din grupa A (din diagrama ABC) sau pentru cele ce se înscriu pe drumul critic, programarea celorlalte fiind lăsată la latitudinea șefilor de secții sau ateliere, cu specificarea termenelor de asamblare ;

● asigurarea **utilizării continue și la adevărata lor capacitate a fondurilor fixe ;**

● programarea (în întregime sau parțial) a reperelor și subansamblelor **pe stoc ;**

● **reactualizarea calculului capacităților de producție** ori de cîte ori se schimbă sortimentele, produsele sau chiar ponderea lor în volumul total de producție ori se îmbunătățește organizarea producției și a muncii ;

● **calculul capacităților tuturor verigilor productive** și echilibrarea lor ;

● fracționarea seriilor în loturi optime de fabricație, în scopul reducerii la minimum a cheltuielilor totale de producție.

Dumitru TÂRZIU
Mircea COCIU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Premise organizatorice pentru introducerea sistemelor informatice în conducerea producției

CREȘTEREA COMPLEXITĂȚII activității economice și necesitatea de a spori continuu eficiența acesteia vor impune — într-un viitor apropiat — mutații esențiale în organizarea întreprinderilor industriale, în scopul de a se asigura premisele necesare introducerii sistemelor informatice în conducerea producției, ca un mijloc important pentru a amplifica într-un timp relativ scurt beneficiile și a crește performanțele generale ale unității respective.

Sistemul empiric de conducere a producției nu este capabil „să țină pasul" cu toate situațiile imprevizibile ce apar în viața reală a producției (defectarea unor mașini, utilaje, S.D.V.-uri, insuficiența temporară de materiale sau muncitori); chiar dacă o întreprindere ar avea destui oameni care să remarce aceste schimbări, informațiile nu apar la timpul potrivit pentru a avea valoare utilă. Consecințele se manifestă în rămînerea în urmă a execuției față de programele inițiale, cumularea de la o zi la alta a acestor întîrzieri, amînarea lansării de noi produse. Un astfel de sistem „scapă din mînă" continuitatea procesului de conducere și a celui de execuție — conducerea făcîndu-se sporadic, fragmentat și rezumîndu-se la lansarea de comenzi în procesul de producție (mărime de intrare) și la urgentări pentru a asigura livrarea conform contractelor cu beneficiarii (mărime de ieșire). Programarea inițială nu mai este valabilă, ceea ce conduce la execuția anarhică a componentelor unui ansamblu, în cazul în care una din ele nu mai are condiții de respectare a termenelor celorlalte cu care este în relație de dependență.

În cele ce urmează sînt prezentate principalele măsuri tehnico-organizatorice care se impun a fi asigurate înaintea aplicării unui sistem de conducere bazat pe aportul sistemelor informatice, așa încît să se evite astfel de neajunsuri. Încă înainte de a trece la enumerarea lor, precizăm că nu se pune problema „computerizării" sistemului existent de conducere a producției, care nu a funcționat corect: **organizarea unității trebuie pusă de acord cu cerințele conducerii producției cu ajutorul calculatorului.**

● Avînd în vedere că orice fabricație trebuie să fie cît mai eficientă, se impune cunoașterea costurilor anuale antrenate de fiecare reper executat, ceea ce permite cunoașterea și reglarea vitezei de rotație a unor grupe de repere categorisite după valoarea costurilor anuale. Ca urmare, **clasificarea reperelor după valoarea anuală a costurilor** — clasificarea ABC sau regula 20/80 — se impune în ordonarea unei fabricații, pentru că facilitează — după cunoașterea vitezei de rotație globale pe grupe de repere — programarea, lansarea și urmărirea acestora.

(Amintim că regula 20/80 sau clasificarea ABC susține că dintr-o mulțime de repere, circa 20% ca număr reprezintă circa 80% din valoarea totală — respectiv 80% ca număr dețin 20% din valoare.)

Clasificarea ABC înlesnește urmărirea periodică a costurilor pe categorii de repere și a vitezei de rotație a acestora din urmă, ceea ce permite apoi să se intervină prompt în vederea reglării parametrilor de eficiență urmăriți. Aceeași clasificare se poate aplica și reperelor aprovizionate de la furnizori, aceștia trebuind să asigure prin contracte cicluri de aprovizionare ferme, de care beneficiarul să țină seama la programarea producției.

● **Orizontul un an** — cu reactualizare trimestrială — este limita maximă pentru planificare, iar **orizontul 8 săptămîni** — cu reactualizare trimestrială — este limita minimă pentru programare.

● Folosirea unității de timp **săptămîna** pentru planificare și programare permite calculatorului să „rafineze" programarea clasică, statică a necesarului de materiale, care nu are valoare practică dacă nu este reactualizată periodic, în funcție de situațiile imprevizibile din producție. Un plan săptămînal evidențiază rapid, pentru maistru, ce materiale, utilaje, S.D.V.-uri îi vor trebui mai întîi, ce probleme dificile trebuie să atace operativ.

● Avînd în vedere că — în condiții normale — potențialul unei întreprinderi nu poate să difere mult de cel din perioada trecută, se impune ca **lotul discret** pentru lansare și **ciclul de fabricație** aferent să fie calculate după metode statistice, practice, luîndu-se ca bază media lor, rezultată din ultimele comenzi executate. Ele pot fi reactualizate — pentru corectare — trimestrial sau semestrial. O importanță deosebită prezintă sincronizarea execuției reperelor unui ansamblu sau produs finit, acolo unde prioritățile sînt dependente.

● Întrucît orice reper fabricat este dependent — în cadrul unui produs — de alte repere, se impune sistemul de **lansare pe comandă.** Calculul necesarului brut și net se face conform planului de producție coordonator și listei de materiale — care este un nomenclator de repere structurat, în care se precizează, pentru poziția respectivă, reperul de ordin superior în care intră și în ce cantitate.

● Avînd în vedere că toate lucrările de planificare, programare și, în general, pregătirea fabricației se materializează pe capacitățile existente în întreprindere, se impune să se realizeze periodic **controlul folosirii capacităților,** care reprezintă o componentă de bază a conexiunii inverse în cadrul procesului de conducere a producției. Orice plan de producție poate fi compromis dacă nu se folosesc bine capacitățile de producție, chiar dacă lucrările pregătitoare, anterioare execuției, au fost realizate impecabil. Capacitatea reală pentru fiecare loc de muncă este stabilită în prealabil, constituind mărimea de intrare, cea de ieșire fiind numărul de ore planificate a se realiza — ținîndu-se seama de depășirile de normă medii din ultima vreme și de sarcina, în ore, aferentă producției neterminate.

(Pe plan mondial, avînd în vedere tendința de micșorare a producției neterminate și a timpului de reacție față de modificările de capacitate, determinate de schimbările rapide ale profilelor de fabricație și de faptul că metodele de încărcare a utilajelor nu au dat rezultate bune, s-au adoptat metode noi, cum ar fi „necesarul planificat de capacitate", însoțită de controlul folosirii capacităților pentru fiecare loc de muncă — numit și metoda „reglare intrare/ieșire".)

Sistemul de control trebuie să se bazeze pe următoarele elemente: un **plan realist; toleranță** acceptabilă, ca la depășirea limitelor, sistemul de verificare să reacționeze „nervos"; **conexiune inversă,** pentru a verifica dacă sistemul este „în plan" sau nu; acțiune **corectivă.**

● Urmărirea producției impune adoptarea unor **metode de dispecerizare,** care pot să difere de la o întreprindere la alta. În stadiul final de execuție a unei comenzi, urmărirea se poate realiza cu ajutorul calculatorului care furnizează zilnic dispeceratului lista pentru fiecare loc de muncă, precizîndu-i astfel prioritățile. Maistrul are în permanență, prin această listă, un ghid în atacarea și urmărirea lucrărilor și o legătură directă cu deciziile factorilor de răspundere din conducerea producției. Acolo unde există dotarea necesară, lista de dispecerat poate fi înlocuită cu informația vizuală a unui terminal, realizîndu-se urmărirea „on-line", cu care ocazie se verifică și o serie de date financiar-contabile privind în special înregistrarea costurilor.

● Bugetul compartimentelor de execuție trebuie să fie flexibil și planificat din timp, în funcție de nivelul planului. Sînt poziții în buget care se modifică la variația planului și altele care rămîn aproape constante. Este important să fie identificate cele care variază odată cu planul, pentru că există tendința de a reduce cheltuie-

lile la toate pozițiile din buget odată cu reducerile de costuri. În domeniul întreținerii și reparațiilor — activitatea vitală a întreprinderii — cheltuielile nu variază cu nivelul de plan, deci aici reducerile trebuie făcute cu grijă.

● Una dintre principalele condiții care asigură necesarul implementării unui sistem de conducere a producției cu ajutorul calculatorului constă în **educarea, instruirea și implicarea utilizatorilor** în elaborarea sistemelor, începînd cu studiul sistemelor și continuînd cu proiectarea și realizarea programelor. De exemplu, în mod frecvent maistrul este interesat foarte puțin de reducerea stocurilor ; dar dacă i se poate arăta cum un sistem de conducere poate prevedea operativ lipsurile și cum în acest fel se poate reduce presiunea nervoasă a urgențelor, va fi mult mai dornic să sprijine introducerea noului sistem. În mod similar, dar diferențiat, se procedează pentru alte categorii de personal — beneficiar direct al sistemelor informatice de conducere a producției — mergînd pînă la conducerea unităților.

Marin BARABANCEA
Institutul central pentru conducere și informatică

Implementarea sistemelor de programare utilizînd calculatorul electronic

EFICIENȚA ÎNTREPRINDERII depinde în mod esențial de calitatea conducerii ei, iar calitatea conducerii depinde de calitatea deciziilor luate. Considerăm că decizia este un instrument, la îndemîna conducerii, pentru proiectarea viitorului apropiat al întreprinderii. Sub acest aspect, modul în care este imaginată o asemenea proiectare a viitorului conduce la diferite metode de decizie, care în practica curentă se reduc la extrapolarea viitorului prin prelungirea trecutului (culegerea informațiilor privitoare la realizările și realitățile din trecut, pregătirea deciziei prin simpla sortare și totalizare a acestor infomații) ; astfel de metode păstrează pe viitor deficiențele din trecut, sufocă decidentul cu informații și nu sugerează variantele de decizie.

O îmbunătățire se obține prin elaborarea variantelor de decizie posibile, eventual optimizate după un singur criteriu de optim. Multitudinea criteriilor duce în mod inevitabil la o multitudine de variante de decizie ; dificultatea constă în alegerea de către decident a unei variante, care a fost elaborată independent de atitudinea acestuia. Considerînd decidentul un organ de conducere colectiv, format din indivizi cu preocupări concrete diferite (producție, aprovizionare, desfacere, personal etc.) și cu poziții diferite în structura ierahică (maistru, șef de secție, șef de compartiment, inginer șef, director), alegerea variantei de decizie optimizată după un singur criteriu devine extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă. Condițiile ce pot apare sînt legate de alegerea criteriului de optimizare și se manifestă fie pe orizontala sistemului ierarhic — punînd în opoziție diferitele compartimente (producția dorește încărcarea uniformă în spațiu și timp, desfacerea — minimizarea penalizărilor, contabilitatea — minimizarea cheltuielilor etc.), fie pe verticală — între nivele inferioare (care doresc optimizarea factorilor tehnici) și superioare (care doresc optimizarea indicatorilor generali).

In această situație, decizia se ia de cele mai multe ori pe baza factorilor subiectivi de tip autoritate, părere personală etc., iar întrucît nivelele inferioare ierarhic sînt mai aproape de aspectele tehnice, care au reguli mult mai bine puse la punct, ele reușesc să-și impună punctul de vedere.

Pe de altă parte, dificultățile pregătirii variantelor de decizie conduc la decizie prin forță majoră, adică acceptarea unei variante pentru că nu sînt pregătite altele.

Pe scurt, decidentul este pus în fața unei singure variante pe care este obligat să o adopte, sau în fața mai multor variante eventual optimizate după cîte un singur criteriu ; alegerea uneia nu poate fi întotdeauna unanim acceptată de organul colectiv de decizie.

În aceste împrejurări apare ca naturală necesitatea folosirii modelelor matematice multiobiectiv și ierarhizării acestor obiective.

Decizia, ca element de proiectare a viitorului apropiat al întreprinderii, are nevoie — pentru fundamentarea ei — de informații multiple, dintre care cele cu aspect temporal sînt foarte importante și de multe ori ignorate. Informațiile de natură tehnică (consumuri, norme de timp, capacități etc.), cele de natură economică (costuri, indicatori economici, penalizări etc.), cele care decurg din relația cu mediul exterior (necesitățile pieței de desfacere, posibilitățile de aprovizionare etc.) ca și cele care precizează specificul întreprinderii respective trebuie luate în considerare ca formînd un sistem unic, atunci cînd dorim să pregătim decizia. Relațiile ce apar între aceste elemente sînt cel mai adecvat prinse într-un sistem de ecuații ce formează modelul matematic al întreprinderii.

MODELUL MATEMATIC al întreprinderii care să ajute la luarea optimă a deciziilor are următoarele caracteristici :

— agregă informațiile de toate categoriile (tehnice, economice, relative la piață etc.) într-un singur sistem ;

— orice restricție are rol de obiectiv și orice obiectiv are și rol de restricție ;

— sensul de optimizare a obiectivelor este corelat cu sensul restricțiilor.

Strategia atașată modelului multiobiectiv — orice permutare a ordinii obiectivelor — presupune fixarea priorității acestora după importanța lor, acordată de decidentul ce va folosi soluția modelului. Metoda cascadelor, ca metodă de rezolvare a programelor liniare cu multe obiective presupune optimizarea acestora pe rînd, conform ordinii induse de strategie. Optimul atins la primul pas va deveni restricție la pasul doi. Evident, dacă optimul la un pas oarecare al cascadei este unic, nu mai are sens optimizarea celorlalte criterii, ele fiind perfect determinate de optimul unic. În realitate, modelele concrete mari au șanse destule ca optimul să nu fie unic, totuși după cîteva iterații obiective următoare se rigidizează.

Din punct de vedere teoretic, soluția optimă se află în punctele extreme ale frontierei soluțiilor posibile ; înseamnă că optimul teoretic este la granița între posibil și imposibil și există o tendință naturală ca optimul practic să fie împins în interiorul domeniului, pentru a conferi stabilitate sistemului și a-i mări flexibilitatea față de factorii perturbatori externi.

Acesta este motivul pentru care condiția de optim absolut este prea restrictivă ; în realitate, optimul practic se află într-o sferă cu centrul în optimul teoretic și a cărei rază este apreciată de la caz la caz, în funcție de natura obiectivului și de ordinul său de mărime.

Sfera optimului practic este cu atît mai largă, cu cît optimul este mai înalt ca prioritate în ordinea indusă de strategie.

Strategia de conducere în vederea obținerii deciziei optime reprezintă deci o ordonare, în funcție de conjunctura tehnico-economică, a importanței obiectivelor la care se atașează raza sferei optimului practic.

In industria ușoară a fost elaborat un model matematic al întreprinderii, conținînd ecuații de : adaptare la necesitățile pieței ; încadrare în capacități ; realizare a indicatorilor valorici ; încadrare în cheltuieli ; încadrare în resurse nerepartizate ; ritmicitate. Acest model este folosit, cu precizările respective, la luarea deciziilor privind :

— elaborarea propunerilor de plan la nivel anual în industria confecțiilor,

— fundamentarea planului anual și trimestrial în industria confecțiilor,

— programarea și lansarea în industria linii, bumbacului și confecțiilor.

Modelul a stat la baza proiectării sistemului de planificare prin cooperare în industria bumbacului, a sistemului de conducere a producției în țesătorii, a sistemului informatic unic în industria confecțiilor.

Sistemul de programare-lansare în țesătorie, cu criterii de optimizare multiple, oferă căi de obținere a unor importanți factori de eficiență. Ținînd cont de productivitățile foarte diferite ale războaielor existente în dotare, alegerea lor optimă — în funcție de tehnologie — prin programarea fabricației duce la **mărirea productivității fizice a țesătoriei cu minimum 8%.**

În condițiile specifice legate de producerea unor cantități mici, la comenzile beneficiarilor, prin lansarea cumulată (la programare) a comenzilor și calculul optim al lungimii urzelilor se obțin micșorarea numărului de năvădiri, de îmbrăcări-dezbrăcări ale războaielor, de urzeli, la aceeași cantitate — și **simplificarea cu 22% a documentelor de lansare.** Ținînd seama de posibilitățile de lipire a urzelilor, prin programarea continuității desenelor pe războaie se obține **micșorarea cu 11% a numărului de operații de năvădit.** Pe de altă parte, prin programarea preparației în funcție de cea a țesătoriei se obțin: **reducerea stocului de fire** între preparație și țesătorie, de la 22 la 10 zile; **descongestionarea spațiului** ocupat de fire; **simplificarea evidenței cu 25%.**

Cristian CEPOIU
Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară

Nicolae ZAHARIA
directorul Centrului de calcul al Centralei industriei confecțiilor

Ordonanțarea reperelor pe utilaje

PROGRAMAREA OPERATIVĂ a producției se poate defini ca un ansamblu de preocupări și procedee privind rezolvarea teoretică și în special practică a problemelor de determinare, lansare, urmărire și actualizare a planului optim de producție, pe termene foarte scurte, la nivel de întreprindere, secție, atelier, echipă, cu luarea în considerație a aspectelor tehnologice, a celor privind necesarul și disponibilul de resurse, a celor ergonomice și psihosociologice.

În timp ce sistemul planificării producției se referă la nivelele superioare și la un orizont de timp îndelungat, sistemul programării operative se referă în general la eșaloanele inferioare de execuție (secție, atelier, șantier etc.) și la un orizont de timp scurt. Gradul de detaliere a informațiilor este mai avansat în sistemul programării operative decît în sistemul planificării, iar unele decizii luate în cadrul acestuia devin restricții în primul sistem.

Majoritatea componentelor sistemului programării operative sînt de tip resurse (muncitori, materii prime, materiale, semifabricate, combustibil, energie, utilaje, informații etc.); componenta care joacă un rol central este **reperul.** El reprezintă, de fapt, un semifabricat; combinarea mai multor repere formează un ansamblu. Reperul poate fi constituit dintr-o singură piesă (reper indivizibil) sau din mai multe piese de același tip (lot de repere). Prin program, în mod convențional, un lot de repere este considerat ca un singur reper.

Principial, un lot de repere este indivizibil. În diferite cazuri însă, trebuie ținut seama că lotul poate fi divizat în subloturi. În acest caz se va considera că reperul-lot iese din sistem, iar reperele-sublot intră în sistem. În cazul cînd nu există restricții de depozitare, se consideră că reperul iese din sistem numai după efectuarea ultimei operații de prelucrare. În cazul cînd există astfel de restricții, se consideră că reperul iese din sistem numai în momentul depozitării la magazia de produse finite sau livrării către beneficiar.

Utilajele pot fi considerate în sistem, fie de la începutul perioadei de plan, fie că au intrat în funcțiune la un moment dat.

Forța de muncă este considerată că intră în sistem în momentul prezentării muncitorilor la locul de muncă, pentru o durată mai mare decît timpul de întreruperi reglementate.

Informația este o componentă de natură abstractă, deci cu particularități deosebite în cadrul sistemului programării operative a producției.

Starea sistemului este descrisă prin parametrii de stare ai tuturor componentelor la un moment dat. În sistemul de programare operativă interesează în mod deosebit starea reperelor. De exemplu, prelucrarea unui reper Ri pe un utilaj Uj va fi marcată prin două stări: cea din momentul cînd a început prelucrarea și cea din momentul cînd s-a terminat prelucrarea.

În cadrul sistemului există **activități directe** (de prelucrare — modificări de structură; de asamblare — care se pot executa succesiv sau paralel; de transport — modificarea coordonatelor spațiale ale reperelor) și **activități indirecte** (de deservire — modificări ale unor componente, în scopul de a facilita apoi prelucrarea reperelor; de transport al altor componente ale sistemului, decît reperele).

Strategiile — succesiunile de activități productive care asigură aducerea unui reper din starea inițială în starea finală — pot fi: **directe** (strategii de acțiune), constituite dintr-o succesiune de activități direct productive; **indirecte,** constituite dintr-o succesiune de activități indirect productive sau neproductive; **combinate,** constituite alternativ din strategii directe sau indirecte.

Sistemul comportă diverse **variabile** care pot fi **endogene** (de intrare: volumul cererilor de produse, pe sortimente; termenele de livrare impuse pentru anumite cereri; ritmul de aprovizionare cu materii prime și materiale; indicatorii de calitate ș.a.); **exogene** (de ieșire: cantități efectiv realizate; termene de livrare; calitate efectiv realizată etc.); **perturbatoare** (cereri de volume suplimentare pentru anumite produse aflate deja în execuție; decalări ale termenelor planificate pentru aprovizionarea cu materii prime și materiale).

PROBLEMA determinării ordinii de trecere a reperelor la fiecare mașină, în așa fel încît durata totală de executare a tuturor reperelor să fie minimă, se soluționează prin **ordonanțare** — respectiv **determinarea ordinii optime de prelucrare.**

Potrivit **modelului de bază,** se consideră o secție de prelucrări mecanice care dispune de **m** utilaje și are sarcina de a prelucra **n** repere (game). Utilajele se deosebesc între ele; reperele pot parcurge utilajele în ordine diferită; asupra fiecărui reper se execută un număr de operații. Se cunosc duratele de prelucrare a reperelor pe fiecare utilaj, termenele inițiale de eliberare a utilajelor, termenele impuse de livrare a reperelor. Necunoscutele, care trebuie rezolvate, sînt momentul de începere a fiecărei operații și durata întregului proces de prelucrare.

În cele mai multe cazuri, o secție de fabricație dispune de mai mult utilaje de același tip; restricțiile de începere și succesiune se păstrează, modificîndu-se condițiile de neinterferență. Programul de fabricație trebuie astfel în-

tocmit, încît la un moment dat să nu fie programate mai multe exemplare dintr-un anumit tip de utilaje, decît cele existente. O operație ce se poate executa pe tipul respectiv de utilaj, se poate executa deopotrivă pe fiecare din cele existente. Alegerea variantei (executarea unei operații pe un utilaj) se face prin parcurgerea listei obținute prin ordonarea utilajelor; programarea operației se face pe primul utilaj de tipul respectiv, întîlnit în listă.

Informațiile elementare utile rezolvării problemei de ordonanțare se structurează în patru perechi de fișiere: articole — structură; tehnologii — posturi de lucru; furnizori — contracte (pentru aprovizionare); beneficiari — contracte (pentru desfacere). În cazul în care succesiunea reperelor pe utilaje este diferită, se pot aplica două metode euristice de rezolvare a problemei ordonanțării: fiecare reper se programează integral fie în ordinea tehnologică a operațiilor (încărcarea aval), fie în ordinea inversă (încărcarea amonte). Reperele se aleg pentru a fi programate în ordinea unei liste de preferință, de obicei în ordinea crescătoare a termenelor posibile de începere (în funcție de termenele de eliberare a utilajelor); în caz de egalitate se iau în considerare termenele de predare a reperelor, în ordine crescătoare. La încărcarea amonte se parcurg operațiile reperelor în ordine inversă celei tehnologice, acordînd deci prioritate termenelor de predare a reperelor. Acesta constituie un avantaj; în schimb, apare un dezavantaj în privința compatibilității cu termenele de eliberare a utilajelor.

Cele două metode — aval și amonte — au fost combinate într-un algoritm cu două variante (strategii), din care prima acordă prioritate continuității prelucrării reperelor, iar cea de-a doua — folosirii la maximum a utilajelor. S-a constatat, cu acest prilej, superioritatea strategiei a II-a. Aplicarea sistemului de ordonanțare propus creează posibilitatea stabilirii corecte a ciclurilor de fabricație; permite cunoașterea la dată calendaristică precisă a perioadelor de întrerupere a utilajelor; dă posibilitatea corectării abaterilor și fundamentării programelor de lucru. Aplicația a fost experimentată practic la Întreprinderea de calculatoare electronice București.

Rezultatele obținute dovedesc posibilitatea implementării modelului de ordonanțare, în care scop este necesar să fie luate unele măsuri;

— **perfecționarea pregătirii tehnice a fabricației**, în sensul completării fișelor tehnologice precis și univoc, cu utilajele folosite în fluxul tehnologic;

— **perfecționarea normării tehnice**, în sensul elaborării unor normative mai analitice și mai precise (dacă normele sînt mai mari decît timpii efectivi necesari operațiilor, se acoperă întreruperile datorate duratei inegale a operațiilor pe reper și pe utilaj, rezultînd, global, un indice de folosire a utilajelor mai bun decît în realitate).

Sistemul propus se pretează la o aplicare imediată în ipoteza existenței unei baze de date creată și exploatată judicios, asigurîndu-se stabilitate sistemului programării operative a producției. Astfel, se corectează atît erorile de măsurare, cît și unele erori introduse odată cu admiterea unor ipoteze simplificatoare, necesare abordării modelului matematic.

Sorin CRUCERU
Institutul de economie industrială

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

STIMAȚI CITITORI,

Redacția „Revistei economice" urmărește ca prin editarea Suplimentului din seria **„Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice"** să ofere cadrelor din producție, din cercetare, proiectare, informatică un instrument util pentru perfecționarea organizării conducerii, a producției și a muncii, pentru cunoașterea și răspîndirea unor metode și tehnici care contribuie la creșterea eficienței economice. Fiecare număr al Suplimentului, elaborat cu concursul unor specialiști în domeniile respective, este axat pe **o temă** (în 1980, de exemplu: valorificarea resurselor materiale refolosibile; economisirea energiei; metode de stimulare a creativității — brainstorming, sinectica, analiza valorii; organizarea și conducerea lucrărilor de întreținere și reparații ale utilajelor și instalațiilor; raționalizarea producerii și utilizării sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor; organizarea asigurării și controlului calității produselor; utilizarea eficientă a tehnicii de calcul etc.), **stabilită pe baza consultării cititorilor.**

În vederea elaborării tematicii suplimentelor din această serie ce vor apare în continuare în anul 1981, redacția face apel la sprijinul dv., rugîndu-vă să-i comunicați:

- **care dintre suplimentele „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice" apărute pînă acum v-a reținut atenția și în ce măsură v-a fost util** (precizați dacă, eventual, ați aplicat ori abordat una sau mai multe dintre metodele prezentate și ce rezultate ați obținut);
- **ce noi teme propuneți să fie tratate, ținînd seama de necesitățile prioritare ale economiei naționale, ale ramurii și unității în care lucrați;**
- **ce îmbunătățiri considerați necesare în modul de alcătuire, redactare și prezentare a suplimentului;**
- **ce elemente din experiența colectivului dv. de muncă, dovedite ca eficiente, considerați că ar trebui generalizate, eventual, cu concursul dv., prin intermediul acestei publicații.**

Vă rugăm să ne trimiteți răspunsul dv. **pînă la 5 februarie a.c.**, pe adresa: Revista economică (pentru Suplimentul „Generalizarea experienței înaintate"), 70159 București, bd. Gral. Magheru nr. 28–30 — sau să ni-l comunicați telefonic, la nr. 59 68 35 — menționînd locul dv. de muncă și funcția.

Vă mulțumim pentru colaborare!

REDACȚIA

contract economic

Aprecierea împrejurărilor exoneratoare de răspundere

Nelivrînd produsele care formează obiectul unui contract economic valabil încheiat, unitatea furnizoare este prezumată a fi în culpă. Datorită acestui fapt, unitatea beneficiară-creditoare nu are sarcina probei în ceea ce privește caracterul culpabil al neexecutării.

Prin urmare, unitatea beneficiară, dovedind existența obligațiilor unității furnizoare, poate obține angajarea răspunderii acesteia cu penalități și daune aferente neexecutării.

Pentru a obține exonerarea de răspundere, unitatea furnizoare trebuie să înlăture prezumția de culpă stabilită în sarcina sa, dovedind că neexecutarea se datorează unei cauze neimputabile.

În aprecierea activității și eforturilor depuse în direcția îndeplinirii obligațiilor contractuale se are în vedere criteriul diligențelor maxime pe care trebuie să le facă orice unitate socialistă pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și — prin aceasta — a obligațiilor sale contractuale.

Privite în lumina acestui criteriu, împrejurările invocate de către unitățile furnizoare în justificarea neîndeplinirii obligațiilor lor rezultînd din contracte economice se impun a fi examinate în concret, iar nu în abstract.

Așadar, nu este suficient să se dovedească existența unei împrejurări care este apreciată, de regulă, de către organele în drept ca producînd efecte ce apără de răspundere. Este nevoie să se examineze dacă unitatea furnizoare a luat toate măsurile posibile pentru a preîntîmpina sau înlătura efectele acelei împrejurări. Căci, ceea ce reprezintă în anumite condiții, o imposibilitate insurmontabilă, se poate revela, în alte condiții, sub forma unor dificultăți susceptibile de depășire.

Se cunoaște că, potrivit practicii arbitrale, lipsa fondurilor valutare poate constitui, în anumite circumstanțe, o cauză ce apără de răspunderea pentru neîndeplinirea obligației de livrare asumate prin contractul de furnizare.

Faptul că arbitrajul recunoaște asemenea efecte împrejurării de mai sus, nu înseamnă că invocarea lipsei fondurilor valutare trebuie să ducă — oricînd și în orice condiții — la respingerea pretențiilor unităților beneficiare întemeiate pe neîndeplinirea obligațiilor contractuale de livrare.

Într-adevăr, trebuie cercetat, de la caz la caz, dacă datorită lipsei fondurilor valutare — și nu din alte cauze — unitatea furnizoare a fost în imposibilitatea obiectivă de a procura cele necesare fabricării produsului care formează obiectul contractului de furnizare.

De asemenea, se impune a fi analizată și împrejurarea dacă fondurile valutare au fost solicitate din timp organelor competente și dacă s-a stăruit pentru alocarea lor.

În aceeași ordine de idei, este necesar să se verifice dacă lipsa fondurilor valutare nu este consecința nerealizării de către unitatea respectivă a sarcinilor de export, cunoscută fiind dependența dintre îndeplinirea acestor sarcini și alocarea fondurilor necesare pentru realizarea importurilor. Pentru că — evident — într-o atare situație, cînd sarcinile de export nu au fost realizate, lipsa fondurilor valutare, **din această cauză**, nu poate constitui, după opinia noastră, o împrejurare exoneratoare de răspundere.

Tot astfel, socotim că nu poate fi apărată de răspundere nici unitatea furnizoare care, fără să fie obligată prin repartiție emisă de coordonator, încheie contract pentru livrarea produselor, deși la data încheierii contractului cunoștea rezultatul negativ al demersurilor pe care le-a făcut în vederea alocării fondurilor valutare necesare pentru aprovizionarea din import a unor materiale fără de care nu se poate executa produsul contractat. În aceste împrejurări, lipsa fondurilor valutare nu apare ca un fapt ce relevă lipsa de culpă a unității furnizoare. Dimpotrivă, analiza concretă pentru care pledăm, demonstrează vinovăția unității furnizoare care și-a asumat, prin simplul său consimțămînt, obligații de livrare a căror executare era, din capul locului, imposibilă.

Considerații similare se pot face pe marginea acelor apărări formulate de unitățile furnizoare care se bazează pe neomologarea produselor contractate.

Dacă această împrejurare poate constitui, în principiu, un impediment legal în calea îndeplinirii obligației de livrare, așa cum reține și practica arbitrală, sînt cazuri cînd împrejurarea respectivă se invocă cu totul formal, ea constituind cauza reală a nelivrării.

Astfel, în cazul cînd se contractează lotul prototip al utilajelor, iar potrivit contractului și planului tehnic omologarea urmează să se facă la unitatea beneficiară, este cît se poate de evident că lipsa omologării nu constituie cauza reală a nelivrării utilajelor. Dimpotrivă, în situația la care ne referim, efectuarea livrării constituie o condiție fără îndeplinirea căreia nu se poate realiza omologarea.

În acest fel se demonstrează, încă o dată, necesitatea analizării în concret a împrejurărilor pe care le invocă unitățile furnizoare pentru a înlătura prezumția de culpă care există în sarcina debitorului contractual care nu-și îndeplinește la termen obligația.

I. ICZKOVITS

financiar

Răspunderea pentru neindeplinirea unor obligații de plată

Obligațiile de plată a unor sume în bani se impun a fi executate — în raporturile dintre unitățile socialiste — fără întîrziere. Aceasta, datorită exigențelor disciplinei financiare și ținînd seama de principiul potrivit căruia aceste unități nu au dreptul să se crediteze reciproc decît în cazurile expres reglementate prin lege. Or, neîndeplinirea la termen a obligației de plată are, neîndoielnic, semnificația creditării unității socialiste debitoare

Desigur că nerespectarea obligației la care ne referim nu rămîne nesancționată din punct de vedere patrimonial. Legea nr. 71/1969 prevede penalități pentru unele cazuri concrete în care se manifestă această abatere. Sînt însă situații cînd prevederile legii menționate nu sînt aplicabile.

Astfel, în cazul ambalajelor care circulă în sistem de restituire, se achită, odată cu prețul mărfurilor, cota valorică de decontare a ambalajelor care reprezintă o garanție care se transmite unității furnizoare pentru asigurarea restituirii ambalajelor.

După ce are loc restituirea acestora, cota valorică respectivă trebuie virată de către unitatea furnizoare la cea beneficiară ca o consecință a faptului că s-a îndeplinit obligația de restituire a ambalajelor

În ipoteza în care unitatea furnizoare întîrzie îndeplinirea obligației de plată ca urmare a restituirii ambalajelor, se pune problema sancționării patrimoniale care îi este aplicabilă.

Unitatea furnizoare nu poate fi obligată la plata de penalităţi, întrucît nici Legea nr. 71/1969 şi nici alte acte normative nu cuprind penalităţi fixate pentru această abatere.

Pentru raţiuni identice, fiind sanţiuni patrimoniale de strictă interpretare, penalităţile nu s-ar putea aplica nici la suma prevăzută în factura unităţi furnizoare ca fiind taxe de transport pe care această unitate le-a achitat cu prilejul expedierii produselor pe adresa unităţii furnizoare.

Două precizări se impun privitor la această situaţie.

Prima : Că problema se pune numai la produsele avînd condiţia de preţ franco staţia de expediere sau franco depozit furnizor, întrucît contrar, taxele de transport sînt în sarcina unităţii furnizoare şi, ca atare, nu pot constitui obiectul facturării în vederea recuperării lor de la unitatea beneficiară.

A doua : Că problema nu se analizează în cadrul contractului de transport, ci cu privire la contractul de furnizare în cadrul căruia efectuarea transportului nu constituie obiectul unei obligaţii contractuale a unităţii furnizoare.

Nefiind vorba deci, de preţul propriu zis al prestaţiei care formează obiectul contractului, nu sînt aplicabile dispoziţiile art. 47 pct. 5 şi 6 din Legea nr. 71/1969.

În consecinţă, pentru abaterile respective se datorează penalităţi numai în ipoteza în care părţile au stabilit pe cale convenţională, conform art. 47 pct. 7 alin. 2 din legea menţionată, penalităţi.

În lipsa unor asemenea penalităţi convenţionale, se aplică dobînda legală de 6% pe an în temeiul art. 1088 din Codul civil care le denumeşte daune interese.

Răspunderea unităţii beneficiare nu se epuizează prin achitarea dobînzii legale. În măsura în care dobînda nu acoperă prejudiciul încercat prin neachitarea la termen a sumei datorate, se datorează diferenţa cu titlu de daune.

H. MATEI

raporturi de muncă

Compensarea majorărilor de preţuri şi tarife la energia electrică, energia termică şi gaze naturale

În cadrul fondului de participare la beneficii şi a fondului de premiere anual pentru întregul personal muncitor, se constituie o cotă ce se acordă personalului muncitor în sume variind în raport de natura combustibilului utilizat şi de numărul copiilor aflaţi în întreţinere.

Sumele acordate în baza citatelor prevederi legale, deşi provin tot din fondul de participare la beneficiu sau din fondul anual de premiere, după caz, au un caracter integral deosebit faţă de cele ce se plătesc cu titlu de participare la beneficii sau de premii anuale.

Sumele stabilite de lege pentru compensarea majorării unor preţuri şi tarife reprezintă un drept subiectiv, ele se acordă indiferent de conduită şi de contribuţia adusă. Nici una din cauzele care reduc sau anulează dreptul de a participa la beneficii sau de a primi premii anuale, prevăzute de art. 55 şi art. 65 din Legea nr. 57/1974, nu sînt incidente în materia de faţă.

Sumele acordate cu acest titlu se calculează diferenţiat, după natura combustibilului utilizat şi în raport de numărul copiilor aflaţi în întreţinere astfel :

Personal muncitor	Centrale cu combustibil lichid, solid sau mixt (lichid + gaze) lei/lună	Centrale cu gaze naturale ; sobe cu gaze ; termoficare lei/lună	Sobe cu alţi combustibili lei/lună
— fără copii	25	10	15
— cu un copil	50	15	20
— cu doi şi trei copii	60	20	30
— cu patru şi cinci copii	80	25	35
— cu şase sau mai mulţi copii	100	30	45

Se consideră copii aflaţi în întreţinere (inclusiv cei care primesc bursă sau pensie de urmaş) :

— copiii n vîrstă de pînă la 16 ani ;

— copiii cu o invaliditate de gradul I sau II, pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani.

Se iau în considerare, în aceleaşi condiţii şi :

— copiii dintr-o căsătorie anterioară sau din afara căsătoriei unuia dintre soţi aflaţi în întreţinerea familiei respective ;

— copiii primiţi spre creştere pe baza încredinţării lor de organele competente, potrivit dispoziţiilor legale, inclusiv copiii aflaţi în plasament familial în familia respectivă.

Nu se iau în calcul la stabilirea numărului de copii aflaţi în întreţinere :

— copiii care sînt în întreţinerea statului (în şcoli, leagăne şi case de copii, cămine pentru deficienţi sau în unităţi de reeducare) pe perioadele respective ;

— copiii care realizează venituri proprii, fiind încadraţi în muncă sau sînt căsătoriţi cu persoane încadrate în muncă ;

— copiii care sînt încredinţaţi spre creştere, de organele competente altor persoane, inclusiv cei prin plasament familial;

— copiii pentru care unul din părinţi plăteşte pensia de întreţinere, fiind încredinţaţi spre creştere şi educare celuilalt părinte.

Compensaţia se acordă integral, în cuantumul prevăzut de lege şi persoanelor încadrate cu program redus de lucru.

Compensaţia se acordă,, se modifică sau încetează începînd cu data de 1 a lunii în care se îndeplinesc, se modifică sau nu se mai îndeplinesc condiţiile prevăzute de lege.

În funcţie de aceste elemente, suma cuvenită pentru compensarea majorărilor se calculează în fiecare lună în raport de condiţiile legale existente în luna respectivă. Suma poate deci varia de la o lună la alta, în funcţie de modificările intervenite în condiţiile prevăzute de lege. Sumele lunare astfel calculate se cumulează şi se plătesc la finele anului odată cu acordarea participării la beneficii sau a premiilor anuale (art. 14 lit. a din Decretul nr. 283/1979 şi art. 1 alin. 3 din Decretul nr. 53/1980).

Compensaţia se stabileşte şi se plăteşte de unitatea la care persoana a fost încadrată în muncă, la sfîrşitul anului, pentru întreaga perioadă cît a avut contract de muncă

cu aceasta sau cu alte unități în cursul aceluiași an calendaristic.

Plata compensației se face pe baza declarației date la sfîrșitul anului de către fiecare persoană de compartimentul de personal din unitatea respectivă. În situația în care atît soțul cît și soția sînt încadrați în muncă, compensația se plătește fiecărui dintre aceștia în cuantumul prevăzut de lege, copiii aflați în întreținere luîndu-se în calcul numai la stabilirea cuantumului compensației cuvenite soțului ; în această situație, compensația pentru soția încadrată în muncă se stabilește în cuantumul prevăzut pentru persoanele fără copii.

Nu beneficiază de această compensare persoanele care au fost încadrate mai puțin de 30 de zile calendaristice în cursul unei luni și nu au continuitate în muncă în lunile următoare, precum și personalul care, potrivit dispozițiilor legale, beneficiază gratuit sau la preț preferențial de combustibili sau energie electrică.

Reglementare : art. 14 Decretul nr. 283/1979 (republicat în 1980), art. 1 și art. 13 Decretul nr. 153/1980 și anexa nr. 3 a Decretului nr. 153/1980.

Mircea GORUNEANU

Contribuția persoanelor fără copii

Persoanele fără copii, care sînt încadrate în muncă în unitățile economice de stat și instituțiile de stat, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 de ani, sînt obligate a plăti o contribuție fixă, lunară, diferențiată în funcție de retribuția tarifară de încadrare (fără a se include veniturile din munca în acord, indemnizațiile sau eventualele sporuri) după cum urmează :

pînă la 1440	— 20 lei
de la 1441—1500	— 25 lei
1501—1600	— 30 lei
1601—1750	— 40 lei
1751—1850	— 60 lei
1851—2000	— 80 lei
2001—2150	— 90 lei
2151—2350	— 100 lei
2351—2550	— 110 lei
2551—2750	— 120 lei
2751—3000	— 135 lei
3001—3350	— 150 lei
3351—3750	— 190 lei
3751—4150	— 220 lei
4151—4550	— 250 lei
4551—5000	— 280 lei
5001—5500	— 320 lei
5501—6500	— 380 lei
6501—8000	— 450 lei
peste 8000	— 550 lei

Contribuția nu se fragmentează, neluîndu-se în calcul părți dintr-o lună. Ea se datorează începînd cu luna în care persoanele în cauză împlinesc vîrsta de 25 de ani și încetează începînd cu luna următoare aceleia în care acestea au devenit părinți sau îndeplinesc una din condițiile de exceptare de la plată.

Sînt exceptate de la obligația de plată a contribuției :

— persoanele care au avut unul sau mai mulți copii născuți vii, decedați ulterior ;

— persoanele care au invaliditate de gradul I sau II ;

— soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea ;

— persoanele fără copii, căsătorite cu persoane care au copii, pe timpul cît durează căsătoria, dacă la data acesteia, copiii erau în întreținerea efectivă a unuia dintre soți sau unul dintre ei plătea pensie de întreținere.

Se consideră persoane cu copii și cele cu copii înfiați sau încredințați spre creștere și educare.

Exceptarea de la plată se face la cererea celui interesat pe bază de acte doveditoare.

În situația în care au intervenit modificări de natură să conducă la încetarea exceptării contribuției, persoanele în cauză sînt obligate să anunțe în scris, unitatea la care lucrează, în termen de 5 zile de la data producerii acestora.

Contribuția persoanelor încadrate cu program de muncă redus, se determină proporțional cu timpul lucrat prin raportarea la contribuția corespunzătoare retribuției tarifare de încadrare, aferentă programului integral de muncă.

Contribuția neplătită în termen în cuantumul legal se poate stabili pe un an în urmă de la data constatării.

Reglementare : art. 23 art. 25 din Legea nr. 1/1977.

Donator de sînge

Persoanelor donatoare de sînge încadrate în muncă, li se acordă :

— o zi liberă la locul de muncă, în ziua donării de sînge;

— prioritate la obținerea biletelor de odihnă și de tratament.

Retribuția pentru ziua liberă de la locul de muncă în ziua donării este echivalentă cu retribuția medie zilnică, calculată potrivit legii, pe baza dovezii eliberate de unitatea de recoltare a sîngelui.

Donatorilor de sînge, onorifici sau cu plată, li se acordă și alte drepturi care însă nu sînt în legătură cu raportul juridic de muncă (de exemplu asistență medicală și medicamente în mod gratuit, plata cantităților de sînge recoltate, o masă caldă sau rece gratuită etc.).

Reglementare : Decretul nr. 94/1971.

dr. C. JORNESCU

jurisdicții

Puterea de lucru judecat a hotărîrilor arbitrale

Hotărîrea arbitrală este actul de dispoziție al organului arbitral cu privire la litigiul dintre părți, dedus spre soluționare.

În conformitate cu art. 28 din Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat, hotărîrile Arbitrajului de stat sînt definitive și executorii. Dispozițiile citate stabilesc obligația Băncii Naționale a Republicii So-

cialiste România, Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară și Băncii de Investiții de a se conforma hotărîrilor arbitrale și prevăd că : „cei răspunzători de neexecutarea hotărîrilor vor fi supuși la sancțiuni disciplinare sau vor fi urmăriți pentru a fi pedepsiți potrivit legilor penale".

Printre efectele hotăririi arbitrale se numără și puterea lucrului judecat a acestora. Potrivit dispozițiilor art. 1201 C. civ., aplicabile în litigiul arbitral în temeiul art. 71 din Regulile procedurii arbitrale pentru Arbitrajul de stat, „este lucru judecat atunci cînd a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și contra lor în aceeași calitate".

Puterea lucrului judecat a hotărîrilor arbitrale face cu neputință purtarea unui nou litigiu între aceleași părți, avînd același obiect și aceeași cauză. În acest mod se asigură stabilitatea raporturilor dintre unitățile socialiste soluționate prin hotăriri arbitrale.

Unele aspecte mai deosebite ridică puterea lucrului judecat a hotărîrilor pronunțate în materia contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj.

În cazul acestui contract, cantitatea și calitatea lucrărilor ce se execută de către unitatea de antrepriză la fiecare obiect în parte se stabilește prin proiectele de execuție. Totodată, prin documentația de deviz se prevede în concordanță cu proiectele de execuție și costul lucrărilor pe fiecare obiect, categorie de lucrări și articol de deviz. Altfel zis, părțile determină obiectul contractului atît în expresie valorică, cît și în expresie fizică.

În practica arbitrală, s-a pus problema de a stabili în ce măsură se poate considera că cea de-a doua acțiune formulată de beneficiar, prin care solicită obligarea constructorului la plata de daune rezultînd din neexecutarea sub aspect cantitativ și calitativ a contractului economic de antrepriză, are același obiect cu prima acțiune soluționată de Arbitraj printr-o hotărîre anterioară.

Prin Decizia P.A.S. nr. 2489 din 31 octombrie 1980, s-a reținut că puterea de lucru judecat a hotăririi arbitrale este condiționată, în conformitate cu art. 1201 C. civ., de identitatea celor 3 elemente esențiale : de persoane, de obiect și de cauză. Dincolo de aceste limite, puterea lucrului judecat a hotăririi încetează. Problema identității de obiect în cazul contractului economic de antrepriză — se reține în continuare în cuprinsul deciziei — trebuie examinată nu numai în expresie valorică, ci și fizică, a lucrărilor de construcții-montaj efectiv neexecutate sau executate necorespunzător. Astfel, în cazul în care prin cea de-a doua acțiune arbitrală se solicită echivalentul unor lucrări neexecutate sau executate necorespunzător, altele decît cele care au format obiectul primei acțiuni, nu există lucru judecat chiar dacă valoric se constată o suprapunere între cele două acțiuni avînd aceleași părți și cauză.

Într-un alt litigiu, s-a reținut că nu există putere de lucru judecat în ipoteza în care prin cea de-a doua acțiune s-au formulat alte capete de cerere decît cele care au format prima acțiune, deși ambele acțiuni se referă la aceeași construcție și din punct de vedere valoric se suprapun parțial (Decizia P.A.S. nr. 1593 din 30 iunie 1979).

În concluzie, obiectul celor două acțiuni prin care se valorifică drepturile decurgînd din neexecutarea sau executarea calitativ necorespunzătoare a contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj trebuie să fie examinat atît sub aspect valoric, cît și fizic. Numai dacă obiectul celor două acțiuni este același atît în expresie valorică, cît și fizică, a lucrărilor care se pretind că nu au fost executate ori au fost executate necorespunzător, se poate considera că este îndeplinită condiția identității de obiect.

În alți termeni vorbind, este necesar ca Arbitrajul să examineze dacă prin admiterea celei de-a doua acțiuni, în care a fost opusă excepția de lucru judecat, nu se ajunge la pronunțarea unor hotărîri contrazicătoare privitoare la același raport juridic.

Dr. Mircea MIHAIL

Întrebări și răspunsuri

● **CORNELIA PETRICĂ, Tg. Jiu** — În ipoteza în care la data de 30 decembrie 1978 (transferată la unitatea unde lucrați în prezent) vi s-a stabilit retribuția maximă (gradația a 6-a) pentru funcția ocupată, unitatea n-avea posibilitatea să vă încadreze la o retribuție mai mare, întrucît Legea nr. 57/1974 nu prevede o asemenea posibilitate. Se consideră că inspectorul principal de la sucursala județeană CEC are o sferă de cuprindere și de atribuțiuni mai mare decît aceea a funcției în care ați fost transferată.

● **IOAN CORNEA, Deva** — Legislația muncii stimulează, prin mijloace economice, stabilitatea personalului muncitor. Astfel, în principiu și, de regulă generală, contractele se fac pe perioadă nedeterminată, desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității fiind limitată de lege. De asemenea, se acordă, după cum se cunoaște, și un spor la retribuție de 3—10%, în raport cu anii de vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Atunci cînd personalul muncitor are inițiativa desfacerii contractului de muncă, el are dreptul s-o facă, avînd însă de suportat unele consecințe privind retribuirea sa (la reîncadrare este retribuit la nivelul de bază, indiferent de numărul gradațiilor avute, pierde sporul de vechime neîntreruptă etc.).

Din punctul de vedere al Decretului nr. 246/1977 privind acordarea alocației de stat pentru copii, i se aplică prevederile art. 7 alin. 3 din decretul menționat, personalul avînd vina de a fi desfăcut contractul de muncă stabilit pe perioadă nedeterminată.

● **V. MIRCEA, Sibiu** — Prețul cu amănuntul aprobat pentru benzina CO R/75 prin Decretul nr. 98/1974 a fost abrogat odată cu intrarea în vigoare a prevederilor Decretului nr. 277/1979. În situația în care se constată lipsuri la acest sortiment, ce trebuie imputate, se aplică prețul cu amănuntul al benzinei CO R/75 de 7658 lei per tonă, respectiv 5700 lei/1000 litri conform scrisorii M.I.Ch. nr. VIII/5678 din 18 dec. 1979. Prețul se aplică în sectorul industriei chimice cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri.

● **VASILE POP, București** — Prevederile Legii nr. 5/1973, ale H.C.M. nr. 860/1973 și normelor legale în vigoare elaborate de C.P.C.P. în temeiul și pentru executarea acestor preve-

deri legale, sînt publicate în Buletinul Oficial, fiind astfel cunoscute de cetățeni. Ca urmare a modificărilor și completărilor aduse prin Legea nr. 5/1973 va fi republicată în Buletinul Oficial cu o nouă numerotare a articolelor.

● **KARY ADALBERT, Gheorghieni** — În conformitate cu normele aprobate prin Ordinul Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 766 din 18 iulie 1970, absolvenții cu examen de diplomă ai Institutului pedagogic de 2 ani (învățămînt de zi), pînă în anul 1959, pot ocupa funcția de profesor în învățămîntul gimnazial, la specialități corespunzătoarea studiilor absolvite, cu retribuirea de profesor cu diplomă a Institutului pedagogic de 3 ani. Încadrarea ca inspector de învățămînt într-o unitate economică este reglementată prin Legea nr. 12/1971.

● **E. STOICA, Arad** — În baza art. 24 din Legea nr. 1/1977 se exceptează de la obligația de plată a contribuției prevăzute la art. 22 din legea menționată persoanele fără copii, care sînt căsătorite cu persoane care au copii, pe timpul cît durează căsătoria, dacă la data acesteia copiii erau în întreținerea efectivă a unuia dintre soți sau unul dintre aceștia plătea pensie de întreținere.

● **VASILE DRĂGAN, Dudești, Brăila** — 1) Pentru tăbăcitul pieilor de ovine și caprine aduse de populație se datorează impozit de 150 lei/buc. (art. 6 lit. d din lista nr. 18 anexă la Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1600/1962 ed. 1974 pentru aplicarea H.C.M. nr. 1276/1962 privind impozitul pe circulația mărfurilor, cu modificările ulterioare. 2) Pentru tăbăcirea pieilor primite de unitățile prestatoare prin repartiții și folosite de acestea la confecții de serie sau pe măsură și comandă individuală, nu se datorează impozit pe circulația mărfurilor, pieile respective decontîndu-se în producție, la prețuri de producție legal stabilite. 3) Pentru confecțiile din piei executate în serie sau pe măsură și comandă individuală, cu materialul unității, se datorează impozit pe circulația mărfurilor, calculat prin diferență între prețurile de livrare, stabilite ca atare sau deduse din prețurile cu amănuntul și prețurile de producție legal stabilite. În situația cînd pentru confecțiile respective nu sînt stabilite prețuri de producție, impozitul pe circulația mărfurilor se calculează cu cotele de impozit prevăzute în lista nr. 5 anexă la Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1600/1962, ediția 1974 (circulara Ministerului Finanțelor nr. 116113/1975). 4) Pentru confecționarea de produse din piei, cu materialul clientului se datorează impozit pe circulația mărfurilor de 15% la tariful încasat (art. 6 din lista 18 anexă la Instrucțiunile Ministerului Finanțelor mai sus arătate).

● **PETRE CONSTANTIN, Constanța** — Potrivit prevederilor Legii nr. 12/1971, în funcțiile de economist sau de economist principal pot fi încadrați, pe baza prevederilor art. 39 și art. 41 și ale anexei nr. 2 la Legea nr. 12/1971, numai absolvenții învățămîntului superior economic în specialitatea respectivă. De asemenea, în baza prevederilor art. 62 din Legea nr. 12/1971, pot ocupa aceste funcții și cadrele care au absolvit instituții de învățămînt echivalente cu acelea prevăzute în aceeași lege.

● **CONSTANTIN IGA, Bacău** — Conform art. 140 (pct. 4) din Legea nr. 57/1974 profesorii care desfășoară activitate de diriginte de clasă primesc, pe lîngă retribuția tarifară a funcției didactice, indemnizații lunare, care fac parte din retribuția tarifară. Retribuția tarifară este primită de cadrele didactice și pe perioada 1—15 septembrie și a vacanței de iarnă și primăvară, cînd acestea (dacă nu sînt în concediu legal de odihnă) îndeplinesc alte sarcini în cadrul școlii respective. Deci, cei care îndeplinesc funcții de diriginte primesc și indemnizația respectivă în aceste perioade. Suplinitorii angajați pentru înlocuirea unor cadre didactice, care absentează temporar fiind în concediu de boală, naștere, studii etc., nu pot beneficia de concedii de odihnă decît dacă funcționează în continuare pe același post didactic întregul an școlar, adică dacă înlocuiesc același titular care absentează temporar. Cei care suplinesc întîmplător la mai multe posturi didactice din cadrul uneia sau mai multor unități școlare, chiar dacă depun activitate pînă la 30 iunie, nu au dreptul la concediu de odihnă.

● **ION PAVEL, București** — Funcția de inpector principal de specialitate la B.R.C.E. are nivele de retribuire superioare față de cele ale funcției de economist principal III. La transferarea dv. nu puteți ocupa funcția de economist principal II decît pe baza examenului sau concursului instituit în acest scop. Conform pct. 12 din anexa a 6-a la Decretul nr. 100/1979, încadrarea corectă este la gradația a 5-a, plus o clasă de retribuire.

● **MIHĂILĂ ION, Brașov** — Răspunsul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale din Brașov corespunde soluției adoptate de Ministerul Muncii. Pentru a beneficia de prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974, absolventul învățămîntului superior trebuia să fi lucrat în specialitatea pentru care s-a pregătit, cel puțin 4 ani înainte de absolvire.

● **ION LĂZĂRESCU, Ploiești** — Soluția adoptată de organele competente în cazul semnalat de dv. prevede că gestionarul căruia i s-a desfăcut contractul de muncă și lucrează, la cererea unității, la predarea gestiunii, este retribuit de aceasta pentru timpul lucrat.

● **V. MIRCEA, Sibiu** — Funcțiile de revizor contabil principal și revizor contabil din Corpul unic de control financiar intern, cu studii superioare și cu studii medii, se găsesc în anexa a VII-a la Legea nr. 57/1974 care prevede clasele de retribuire corespunzătoare la pozițiile nr. 24 și 25 din amintita anexă (funcții comune pe economie).

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare** — Trecerea din funcția de contabil șef în aceea de șef de birou plan nu constituie o promovare. Conform prevederilor Decretului nr. 100/1979 unitatea a avut posibilitatea să vă mențină clasa de retribuire avută. Încadrarea dv. corespunde reglementărilor în vigoare.

● **ANGHEL NICOLAE, Cuza Vodă, Stăncuța** — Pentru copilul care trăiește aveți dreptul la alocația de stat în cuantumul prevăzut pentru primul copil. Această soluție se bazează pe prevederile art. 4 din Decretul nr. 246/1977, potrivit cărora cuantumul alocației se modifică ori de cîte ori se schimbă numărul copiilor.

● **VICTOR MARTINESCU, Baia de Aramă, Mehedinți** — Înainte de a ocupa, prin transfer, funcția de inspector impozite și taxe la serviciul financiar al Consiliului popular al orașului, ați fost încadrat în funcția de contabil principal, funcție pe care ați ocupat-o și la data aplicării Legii nr. 12/1971. În aceste condiții puteți fi transferat, potrivit art. 68 din legea sus-amintită, într-o altă unitate în funcția de contabil principal.

● **VASILE CĂLINESCU, Piatra Neamț** — Față de prevederile Decretului nr. 100/1979 (anexa 6 pct. 13), perioada cît ați lucrat ca revizor contabil principal fiind mai mică de trei ani, încadrarea dv. la noua unitate se va face la nivelul de bază al funcției de șef birou tehnic economic (clasa 25 de retribuire).

● **MARIA MOCANU, Galați; VALERIU TÎRNĂCOP, Medgidia; P. ZAHARIA, Ploiești; TUDOR COSTEA, Alexandria; BIȚA CRISTIAN, Almaj, Dolj; INSPECTORATUL SILVIC JUDEȚEAN, Galați** — Observația dv. este întemeiată. Art. 67 din Legea nr. 57/1974 precizează că nu se acordă sporul la retribuție pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate persoanei încadrate în muncă, în cazul cînd aceasta are, în cursul lunii, una sau mai multe absențe nemotivate. Răspunsul publicat în nr. 46 se referea la absențe motivate, dar din eroare, s-a făcut mențiunea absențelor nemotivate.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

TRUSTUL ENERGOCONSTRUCȚIA BUCUREȘTI
Calea Dorobanți 103—105
Telefon 79.60.20/116

— Lămpi cu vapori de mercur LVF 80 W buc. 4800
— idem LVF 125 W buc. 4800
— idem LVF 250 W buc. 800
— idem LVF 400 W buc. 1000
— Balasturi pt. lămpi cu vapori de mercur (BVA) 80 W buc. 5400
— idem 125 W buc. 3700
— idem 250 W buc. 2300
— idem 400 W buc. 1300
— Conductă de aluminiu cu izolație de polietilenă de vinil pentru instalații electrice fixe pînă la 750 V (AFy) ∅ 4 mm ml. 13800
— idem ∅ 6 mm ml. 8700
— idem ∅ 10 mm ml. 14600
— idem ∅ 16 mm ml. 22400
— idem ∅ 25 mm ml. 3751
— idem ∅ 35 mm ml. 4700
— idem ∅ 70 mm ml. 450
— Conductă de cupru cu izolație de policlorură de vinil pentru instalații electrice fixe pînă la 750 V (Fy) ∅ 1 mm ml. 15000
— idem ∅ 1,5 mm ml. 6600
— idem ∅ 4,0 mm ml. 48000
— idem ∅ 6,0 mm ml. 7600
— idem ∅ 10,0 mm ml. 6600
— idem ∅ 16,0 mm ml. 5700
— idem ∅ 25,00 mm ml. 2400
— idem ∅ 35,0 mm ml. 1500
— idem ∅ 50,0 mm ml. 600
— Conductă de cupru cu izolație de cauciuc pînă la 750 V (F 750) ∅ 1,0 mm ml. 40000
— idem ∅ 2,5 mm ml. 11700
— idem ∅ 4,0 mm ml. 30800
— idem ∅ 6,0 mm ml. 2800
— idem ∅ 10,0 mm ml. 3900
— idem ∅ 16,0 mm ml. 11700
— idem ∅ 25,0 mm ml. 30
— Conductă de aluminiu cu izolație de cauciuc tensiune normală (AF 750) ∅ 10 mm ml. 2000
— Cablu de semnalizare CSYABy 14×2,5 mm ml. 100
— Becuri telefonice liliput 0,045 W—24 V buc. 85
— Funie aluminiu 150 mm kg. 980
— idem 120 mm kg. 554
— idem 25 mm kg. 990
— idem 90 mm kg. 500
— AFYYS2×2,5+2,5 ml. 6820
— AFYYS3×2,5 ml. 385
— TCYR 2×0,8 ml. 15000
— ACYABy 2×6 ml. 4400
— idem 3×4 ml. 1860
— idem 3×6 ml. 865
— idem 3×120 ml. 270
— ACYP 4×4 ml. 367
— Cablu sudură 1×70 ml. 4270
— Bec el. prot. muncii 12V/25W buc. 1500
— idem 12V/40W buc. 200
— idem 42V/40—60 W buc. 256
— Bec el. normale 120/25W buc. 300
— idem 120/40 W buc. 265

— Conductor bobinaj mătase ∅ 0,20 kg. 20
— idem ∅ 0,30 kg. 41
— idem ∅ 0,40 kg. 11
— idem ∅ 0,45 kg. 52
— Conductor bobinaj cupru BB D 0,50 kg. 31
— idem BB D 0,60 kg. 60
— idem BB D 0,70 kg. 42
— idem BB D 0,80 kg. 22
— idem BB D 0,90 kg. 43
— idem BB D 1,00 kg. 20
— Conductor bobinaj bumbac D ∅ 2,00 kg. 126
— idem D ∅ 2,20 kg. 76
— idem D ∅ 2,3 kg. 102
— idem D ∅ 2,5 kg. 130
— idem D ∅ 2,8 kg. 198
— idem D ∅ 3,0 kg. 115
— Conductor bobinaj email EU D ∅ 0,30 kg. 144
— idem ET D ∅ 0,35 kg. 115
— idem EU D ∅ 1,90 kg. 162
— idem ET D ∅ 2,0 kg. 80
— Corp fluorescent CBC, CGC B 4×40 buc. 10
— idem banană 3×40 buc. 3

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI
Str. Cavafii vechi nr. 15
Telefon 14.76.00

— Balast BIA 20 W pt. lămpi fluorescente buc. 154
— Balast BIA 40 W pt. lămpi fluorescente buc. 455
— Balast BIA 65 W pt. lămpi fluorescente buc. 25
— Bandă din alamă trasă 0,10×10 mm kg. 199
— Bandă din alamă trasă 0,10×12 mm kg. 343
— idem 0,10×16 mm kg. 22
— idem 0,55×40 mm kg. 252
— Bară hexagonală din alamă ∅ 17 mm kg. 200
— Bară rotundă din alamă ∅ 22 mm kg. 100
— Bară cupru trasă ∅ 16 mm kg. 119
— Bară cupru electrolitic ∅ 20 mm kg. 277
— Bară cupru trasă ∅ 30 mm kg. 51
— Burghiu cu coadă cilindrică ∅ 12,5 mm buc. 50
— Burghiu cu coadă cilindrică ∅ 14,5 mm buc. 100
— idem ∅ 26 mm buc. 29
— idem ∅ 29,25 mm buc. 44
— idem ∅ 30 mm buc. 33
— Cablu sudură electrică izolație cauciuc 50 mm² m. 1000
— Cablu sudură electrică izolație cauciuc 70 mm² m 665
— Capac WC din material plastic buc. 200
— Cablu CYY 2×16 mm m. 116
— Cablu CYABY 3×25 mm m 200
— Cablu ACYABY 3×35 mm m 100
— Cărămidă refractară normală kg. 9534
— Cana gaze 2" buc. 20
— Conductor VLPY 2,5 mm m 2000
— idem VLPY 1,5 mm cu izolație PVC m. 10000
— idem bobinaj bb 1,20 mm kg. 140
— idem AFY 95 mm² m 2134
— Contactor AC3 40 A buc. 105
— idem AC3 100 A buc. 10
— idem cu relee 200 A buc. 9
— idem 380 V 200 A buc. 1
— Contor energie activă industrial trifazic CA 43 3×380 V/220 V buc. 19
— Cuțit strung retezat 25×25×20 mm buc. 40
— Drosere BVA 250 W pt. lămpi cu vapor mercur buc. 14
— idem pt. lămpi electrice cu vapori mercur înaltă presiune LVF 80 W buc. 400
— Electromotor 37 kW asincron cu rotor bobinat cu inele colectoare buc. 1
— Furtun de cauciuc ∅ 28 mm m 549
— idem ∅ 32 mm m 354
— Idem absorbție apă ∅ 82,5 mm m 215
— Fîntînă arteziană buc. 1
— Întrerupător automat ISOL 100-100 buc. 30
— Nit de oțel cu corp semirotund 2×16 mm kg. 17
— idem 3×16 mm kg. 33
— idem 3×20 mm kg. 10
— idem 4×14 mm kg. 34
— idem 5×10 mm kg. 25
— idem 5×12 mm kg. 119
— idem 5×16 mm kg. 1
— idem 5×20 mm kg. 6
— idem 8×20 mm kg. 20
— Oțel rotund calibrat ∅ 60 mm kg. 3000
— Oxid verde crom kg. 179
— Pietre polizor 300×125×127 buc. 3

— Prezoane oțel 10×45 mm buc. 7145
— Prezoane oțel 10×45 mm buc. 3971
— Plăci azbest 1200×678×6 mm kg. 120
— Releu electric RT 2—1—48 pt. comandă și semnalizare buc. 186
— Robineți vană oțel PN 65 atm. Dn 150 mm buc. 2
— Robinet Petschieber 1 1/4" buc. 100
— Robinet trecere alamă 3/8" buc. 1300
— Robinet trecere alamă 1/2" buc. 500
— Sîrmă alamă cu siliciu ∅ 3 mm pt. sudură kg. 290
— Șmirghel coli 4460
— Țeavă rotundă din cupru ∅ 6×1 mm kg. 247
— Țeavă rotundă din cupru ∅ 8×1 mm kg. 32
— Corpuri lămpi fluorescente 1×65 W buc. 90
— Tuburi fluorescente 65 W buc. 300
— Ampermetru 0—25 A buc. 6
— idem 0—10 A buc. 10
— idem 0—150 A buc. 21
— idem 0—100 A buc. 2,
— Boiler apă caldă 5000 l buc. 2
— Cablu ACYY 3×95+50 m 58
— Conductor bobinaj izolație mătase 0,12 mm kg. 12
— idem b.b. 0,22 mm kg. 21
— idem 0,80 mm kg. 4
— idem 1,1 mm kg. 13
— idem 1,40 mm kg. 50
— idem 1,50 mm kg. 20
— idem 1,60 mm kg. 50
— idem 1,80 mm kg. 37
— idem 2 mm kg. 19
— idem 2.5 mm kg. 25
— idem email 0,1 mm kg. 10
— Conductor emailat 0,12 mm kg. 14
— Conductor FFY 70 mm m 32
— idem FFY 95 mm m 70
— idem FY 35 mm m 90
— Contactor AC3 380 V — 100 A buc. 3
— idem 380 V — 10 A buc. 1
— idem TCA 220 V — 32 A buc. 12
— idem TSA 380 V — 63 A buc. 29
— idem USOL 380 V — 100 A buc. 31
— Cot olandez 1/4" buc. 406
— Întrerupător pachet 10 A buc. 11
— idem 25 A buc. 14
— idem cu pirghie tripolar aer capsulat 63 A buc. 8
— idem 25 A buc. 7
— Inversor sens tip tambur 380V — 32 A buc. 4
— Furtun ∅ 35 m 354
— idem SR 28×10 m 549
— Limitator cursă buc. 55
— Siguranțe MPR 315 A buc. 10
— Sîrmă alamă ∅ 4 pentru sudură kg. 382
— Rulmenți 6204 buc. 25
— idem 6205 buc. 60
— idem 30208 buc. 50
— idem 30306 buc. 20
— Textolit 10 mm kg. 59
— Tablă alamă 1×500×200 kg. 33
— idem 0,5×500×200 kg. 64

INSTITUTUL CENTRAL
DE CERCETĂRI ECONOMICE
Calea Dorobanților nr. 11—25
Telefon : 12.23.22

Mașini de scris

— Lucznik — car mic — 2 buc.
— Olympia — car mic — 2 buc.
— Optima — car mic — 4 buc.
— Optima — car mare — 1 buc.
— Erika portabilă 1 buc.

Ultijalele mai sus enumerate se cedează prin transfer unităților socialiste.

**FABRICA DE UTILAJE
ȘI PIESE DE SCHIMB BUCUREȘTI
Str. Veseliei nr. 5
Telefon : 23.28.10 ;
23.13.01**

— Furtun SR ∅ 28 mm ml. 150
— Întrerupător tablou CSP 400 A buc. 2
— Patroane MPR 400 A buc. 35
— Patroane AEG 125 A buc. 125
— Patroane MPR 200 A buc. 50
— Roți cauciuc navete 85×23×30 buc. 1344
— Soclu 63 A buc. 2000
— Contactor TCA 10 A releu 1,8 A buc. 35
— Contactor TCA 6 A buc. 125
— Metale dure plăci K 10 A 20 kg. 2
— Metale dure plăci P 10 A 25 buc. 160
— Idem 0 10 A 32 buc. 85
— Idem S 2-10-10 buc. 1000
— Idem S3-14-10 buc. 3500
— Idem H 1-11-10 buc. 330
— Bandă laminată la rece 100×3 kg. 250
— Idem 50×2 kg. 280
— Idem 50×2,5 kg. 800
— Idem 135×2 kg. 800
— Întrerupător tablou 200 A buc. 4
— Freze simple M 6 Stas 2763-67 buc. 16
— Freze simple M 7 Stas 2763-67 buc. 16
— Micrometre adîncime 0-100 buc. 16
— Bocanci cu bombeu metalic per. 25
— Combinezoane cauciuc buc. 10
— Sorțuri piele scurte buc. 50
— Reductor RSO 3 1/25 buc. 1
— Reductor RSO 1 1/50 buc. 5
— Reductor RSO 2-1/15 buc. 3
— Motoreductor 2 LA 10-4×1500 buc. 4
— Reductor 3 H 305-50-7 buc. 8
— Bucșe pt. rulmenți sr. H 317 buc. 200
— Bobine BWH 250 W buc. 61
— B.I.A. 400 W buc. 30
— Buton cu lampă buc. 65
— Rulmenți seria 51214 buc. 40
— Idem 1222 buc. 17
— Idem 1211 buc. 40
— Idem 1204 buc. 80
— Idem 1307 buc. 100
— Idem 1313 buc. 60
— Idem 1307 K buc. 200
— Idem 1320 K buc. 28
— Idem 1322 buc. 7
— Idem 22311 K buc. 30
— Idem 3617 buc. 30
— Ventilator V 426 Q = 5000 motor de 3×1500 buc. 3
— Ventilator V 454 Q = 3550 motor 13×3000 buc. 1
— Colector pt. gr. GES-350 buc. 2

**ÎNTREPRINDEREA „CEAHLĂUL"
PIATRA NEAMȚ
Biroul aprovizionare
Telefon : 936/12796
Telex : 25216**

ECHIPAMENT DE PROTECȚIE

— Mînecuțe din piele buc. 100
— Ochelari pentru strungari per. 600
— Combinezoane din doc buc. 50
— Combinezoane din doc cu glugă buc. 74
— Pantalon din doc cu pieptar per. 25
— Umerare de protecție buc. 5
— Căști de protecție tip minier buc. 138
— Antifoane buc. 14

CABLURI ȘI CONDUCTE ELECTRICE

— Conducte pentru instalații electrice fixe, cu conductor din cupru izolat în cauciuc tip F. 750, de dimensiunea ∅ 4 mm ml. 150
— idem ∅ 6 mm ml. 288
— idem ∅ 10 mm ml. 350
— idem ∅ 35 mm ml. 155
— idem ∅ 50 mm ml. 110
— Conductă pentru instalații electrice cu conducte din aluminiu în PVC de tip AFX cu dimensiunea: ∅ 10 mm ml. 100
— idem ∅ 16 mm ml. 610
— idem ∅ 25 mm ml. 82

— Conductă și cablaje electrice pentru autovehicole VLPY de dimensiunea ∅ 10 mm ml. 200
— Idem ∅ 16 mm ml. 15

APARATAJ ELECTRIC JOASĂ TENSIUNE

— Contactor AC. 3 cu releu cod 3214 25 A. 380 V buc. 40
— Contactor AC. 3 cu releu cod 3218 40 A. 380 V buc. 10
— Contactori AC. 3 cu releu cod 3275 100 A. 380 V buc. 10
— Contactori AC. 3 cu releu cod 3237 100 A. 380 V buc. 10
— Contactori AC. 3 cu releu cod 4020 300 A. 380 V. buc. 14
— Contactori AC. 3 cu releu cod 8113 250 A. 380 V. buc. 3
— Întrerupători tip USOL cod. 4153 250 la 1000 A buc. 9
— idem 500 V. 400 A buc. 1
— Întrerupător PACO II cod 542 63 A. 220 V buc. 50
— Întrerupător cu pîrghie și manetă de acționare NA. 3 cod 340 350 A. 500 V. buc. 15
— Contactori tip BC cod 3530 220 V 60 A. buc. 8
— idem cod 3540 220 V 80 A. buc. 8
— Microîntrerupători cod. 5905 4 A. 380 V buc. 120
— idem cod 5908 4 A. 380 V buc. 80
— idem cod 6131 4 A. 380 V buc. 30
— Contactori TCA cod 8111 100 A. 220 V. buc. 15
— Limitatori de cursă cod 4471 25 A. buc. 12
— idem cod 4472 63 A buc. 45
— Releu intermediar R.I.-3 50 Hz. 220 V. cod 70619 curent alternativ buc. 80
— Releu intermediar R.I.-4 50 Hz. 220 V. cod 70619 curent alternativ buc. 22
— Releu intermediar R.I.-5 50 Hz. 90 V. cod. 71575 curent continuu buc. 100
— idem, 220 V, 50 Hz. curent continuu buc. 15
— Idem, 220 V. 50 Hz. curent alternativ buc. 10
— idem, 24 V. 50 Hz. curent alternativ buc. 5
— Comutator cu came cod 9782 40 A. 500 V. 1—6 etaje buc. 100
— Comutator cu came cod 9783 63 A. 500 V. 1—6 etaje buc. 43
— Inversori de sens. în bachelită cod 1763 32 A. 500 V. buc. 20
— Inversor de sens cu came IP 201 32 A. 500 V. buc. 25

MATERIALE PENTRU TURNĂTORII DE ALUMINIU

— Coveral 51 L. kg. 500
— Degazer 300 kg. 614
— Dicastal kg. 840
— Sinavac capsule 3450

PRODUSE CHIMICE

— Formol concentrație 31,38 la sută kg. 200
— Caprolactamă granule kg. 4300
— Bioxid de titan kg. 150
— Desmodur T. 80 kg. 30
— Carbotox kg. 40
— Heclatox kg. 420
— Silicajel granule kg. 1800
— Negru de fum kg. 60
— Întăritor SBM-20 kg. 70
— Soluție întăritor L. 005-501 kg. 570
— Soluție întăritor L. 005-521 kg. 345
— Sicativ pentru vopsea S. 001-1 kg. 95
— Grund gri 822-1 kg. 470
— Diluant D. 004-13 kg. 200

DIVERSE SCULE

— Clești pentru inele de alezaj siguranță tip A-1 S. 150 buc. 36
— Chei tubulare duble drepte 24x27 buc. 2900
— Chei tubulare duble drepte 30x32 buc. 5300

MATERIALE DIVERSE

— Garnituri din piele blanc 34x21x3 mm kg. 7
— idem 42x34x3 mm kg. 52
— idem 58x51x3 mm kg. 31
— idem 60x48x3 mm kg. 384
— idem 76x60x3 mm kg.24
— idem 80x70x3 mm kg. 14
— idem 90x76x3 mm kg. 25
— idem 98x81x3 mm kg. 16
— idem 107x94x3 mm kg. 6
— idem 110x11,5x5 mm kg. 211
— idem 116x110x3 mm kg. 60
— Garnituri din piele blanc 140x103x3 mm kg. 8
— idem 140x105x3 mm kg. 53
— idem 130x113x5 mm kg. 68
— Buline din piele blanc, rezultate de la confecționare garnituri, cu dimensiunea 48x3 mm kg. 2073
— Supape de siguranță 3" tip Halmer import buc. 7
— Presostate D.M.C. 720 1-25 import buc. 10
— Presostate D.M.C. 728 1-160 import buc. 4
— Întrerupători cu fișă pentru motoare electrice 9,55 kW monofazice buc. 145

M.I.Gh. — C.H.P.S.I.C.
ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC GĂEȘTI

MOTOARE TIP ASI

— ASI B.3. 0,37 kw×1000 t/m buc. 7
— ASI B3 0,55 kw×1500 t/m buc. 4
— ASI B3 0,75 kw×1000 t/m buc. 2
— ASI B3 0,75 kw×1500 t/m buc. 2
— ASI B3 1,1 kw×750 t/m buc. 1
— ASI B3 2,2 kw×1500 t/m buc. 3
— ASI B3 7,5 kw×1500 t/m buc. 3
— ASI B3 15 kw×1000 t/m buc. 2
— ASI B3 18,5 kw×1 000 t/m buc. 3
— ASI B3 18,5 kw×1000 t/m buc.2
— ASI B3 18,5 kw×1500 t/m buc. 2
— ASI B3 18,5 kw×3000 t/m buc. 2
— ASI B3 22 kw×1000 t/m buc. 1
— ASI B5 0,55 kw×1500 t/m buc. 3
— ASI B5 0,75 kw×1500 t/m buc. 4
— ASI B5 1,1 kw×1500 t/m buc. 2
— ASI B5 1,5 kw×1500 t/m buc. 4
— ASI B5 2,2 kw×1500 t/m buc. 2
— ASI B5 3 kw×1000 t/m buc. 2
— ASI B5 15 kw×1000 t/m buc. 3
— ASI B5 18,5 kw×1500 t/m buc. 14
— ASI B5 22 kw×1000 t/m buc. 2
— ASI B5 45 kw×1500 t/m buc. 14
— ASI B5 45 kw×1500 t/m buc. 12

Motoare tip ASA

— ASA B3 0,75 kw×1000 t/m buc. 2
— ASA B3 0,75 kw×1500 t/m buc. 2
— ASA B3 1,5 kw×750 t/m buc. 2
— ASA B3 1,5 kw×1000 t/m buc. 2
— ASA B3 5,5 kw×1500 t/m buc. 2
— ASA B5 0,75 kw×1500 t/m buc. 4
— ASA B5 1,1 kw×1500 t/m buc. 1
— ASA B5 1,5 kw×750 t/m buc. 7
— ASA B5 2,2 kw×1500 t/m buc. 2
— ASA B5 11 kw×1500 t/m buc. 7
— ASA B5 15 kw×1500 t/m buc. 4
— ASA B5 18,5 kw×1500 t/m buc. 2
— ASA B5 40 kw× 1500 t/m buc. 2

Reductoare și motoreductoare de turație

— 2 CH — 535×9 — 0 buc. 9
— 1 M3 — 160×31,5 — buc. 2
— 2 GA 18×0,37/750 — H05 buc. 2
— 2 TA 8×2,2/1500 — V05 buc. 2
— 2OA 18×5,5/1000—V05 — AE buc. 3
— 2 OA 18×5,5/1000—V05 buc. 3
— 2 SA 16×22/1000—V05 buc. 4
— 3 LA 45×1,5/1500—V05 buc. 3
—3 LA 50×0,75/1500 — V05 AE buc. 4
— 3 OA 45×4/1500 — V05 buc. 4
— 3 TA 45×10/1500—V05 buc. 4

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în municipiul Timișoara

Noul dialog de lucru, întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș și indicațiile date cu acest prilej de secretarul general al partidului se înscriu ca un moment de mare importanță în cronica acestui început de an și de cincinal, punînd încă o dată în evidență rolul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în orientarea economiei naționale spre o dezvoltare modernă, eficientă, în mobilizarea energiilor creatoare ale poporului pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Locuitorii Timișoarei au întîmpinat cu manifestări de profundă bucurie și stimă pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu, pe ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului, exprimîndu-și satisfacția de a se reîntîlni cu secretarul general al partidului, de a-i ura și cu acest prilej, din toată inima, ani mulți, sănătate și putere de muncă, în fruntea partidului și statului, spre binele întregului nostru popor.

La întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș

La Întreprinderea mecanică Timișoara

La început de an — acțiuni ferme pentru realizarea exemplară a planului

Punerea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții

PE ȘANTIERELE de investiții noul an a debutat cu un ritm susținut de lucru, în măsură să asigure realizarea obiectivelor prevăzute în plan. Dealtfel, noua Lege a investițiilor impune perfecționarea activității în acest domeniu prin creșterea exigenței în utilizarea judicioasă a fondurilor materiale și financiare, prin aplicarea unui regim sever de economii și asigurarea unei discipline tehnologice riguroase. Realizarea acestor cerințe face necesară întărirea răspunderii tuturor factorilor care acționează în acest sector pentru înfăptuirea exemplară a programului de investiții pe acest an, care asigură creșterea și modernizarea în ritm înalt a forțelor de producție, ridicarea eficienței în întreaga activitate, creșterea continuă a bunăstării oamenilor muncii.

Unul din obiectivele de primă importanță ale politicii de investiții îl constituie dezvoltarea susținută a bazei de materii prime și combustibili, la nivelul actual al cerințelor economiei naționale. În acest domeniu un rol important revine Combinatului minier Ploiești, a cărui activitate are ca obiect de bază extracția și prepararea cărbunelui energetic din diverse centre miniere ale țării.

Planul de investiții al combinatului pe anul 1981 prezintă **o creștere însemnată față de realizările anului precedent — de 60,8% la investiții și de 28,6% la construcții-montaj.** Capacitatea de producție pentru anul în curs urmează să crească cu 14,8% față de capacitatea totală existentă și cu 15,6% față de cea de lignit. În acest an continuă în ritm susținut lucrările la unul din cele mai mari obiective de extracție a lignitului prin lucrări miniere subterane și la zi din cadrul combinatului. Este vorba de deschiderea și punerea în exploatare a rezervelor de lignit din cîmpul minier Amaradia—Tîrîia, din județul Vîlcea.

La ce nivel sînt asigurate documentațiile de execuție ?

DUPĂ CUM SE ȘTIE, o primă cerință pentru atacarea lucrărilor și desfășurarea normală a acestora o constituie asigurarea la timp și de calitate a documentațiilor. Din acest punct de vedere situația se prezintă mai bine față de anul precedent. Astfel, planul la structura construcții-montaj este asigurat cu documentații de execuție predate la constructori în proporție de 95% față de 82,3%, nivel atins în aceeași perioadă din 1980. Aceste condiții trebuie foarte bine fructificate pentru realizarea unui volum de 39,5 km de lucrări miniere de deschidere și cercetare geologică. Încă din primele zile ale lunii ianuarie s-a acordat și se acordă, în continuare, importanța cuvenită acestor categorii de lucrări ce condiționează deschiderea unor noi rezerve industriale, prin asigurarea judicioasă cu forță de muncă, cu mijloace de transport adecvate pentru evacuarea materialului rezultat din săparea lucrărilor miniere și cu materiale pentru susținerea galeriilor și abatajelor. Și aceasta pentru că unele neajunsuri ce s-au manifestat în această privință în 1980 au făcut ca la lucrări miniere volumul realizărilor să se situeze sub nivelul planificat.

Tot în scopul realizării acestui gen de lucrări pentru asigurarea capacităților de extracție din subteran se insistă cu deosebire asupra folosirii combinelor de înaintare pentru săparea galeriilor care trebuie să atingă în acest an un indice de folosire a timpului disponibil de 85%, față de 82,1% realizat în 1980. Unele lipsuri de ordin organizatoric în legătură cu asigurarea condițiilor de evacuare ritmică a materialului rezultat din săpare, de aprovizionare cu material de susținere, manifestate în anul precedent, au influențat în mod negativ vitezele de înaintare medii lunare atinse cu aceste tehnologii.

Pentru înlăturarea neajunsurilor semnalate, în vederea atingerii vitezelor de înaintare medii lunare planificate și realizarea planului de lucrări miniere, unităților combinatului le-au fost repartizate din vreme materialele de susținere a galeriilor, au fost eliminate locurile înguste la descărcarea vagonetelor prin punerea la punct a funcționabilității haldelor, a fost asigurată forța de muncă necesară etc. Tot în acest context trebuie arătat că utilajele au fost contractate în proporție de 97% față de 84%, nivel atins în aceeași perioadă din anul 1980. Acum este necesar să se continue colaborarea între beneficiari și furnizorii de utilaje în vederea soluționării problemelor de comandă și fabricație a utilajelor necontractate, pentru asigurarea integrală și livrarea ritmică a utilajelor specifice necesare constructorului. La rîndul său, Trustul de construcții și montaje miniere trebuie să ia toate măsurile ce se impun pentru montarea la vreme a excavatoarelor cu rotor și a agregatelor de haldare pentru extracția în cariere și să asigure funcționarea lor, a pompelor submersibile necesare lucrărilor de asecare prealabilă a stratelor acvifere din imediata apropiere a stratelor de lignit și altele.

Eforturi concertate ale tuturor colaboratorilor

UN ROL IMPORTANT în realizarea sarcinilor de investiții pe 1981 îl are, fără îndoială, realizarea ritmică a volumului de producție construcții-montaj necesar atingerii nivelului planificat. Astfel, pentru acest an se prevede realizarea unei producții medii lunare de 20 milioane lei ceea ce, față de realizările din 1980 constituie o creștere de peste 28%. De remarcat faptul că în această direcție de o mare însemnătate sînt prevederile Legii investițiilor care înscrie pentru furnizorii de utilaje obligația de a participa efectiv pe șantiere la montarea utilajelor complexe, la efectuarea probelor tehnologice și la punerea în funcțiune a capacităților de producție, ca și la remedierea operativă a eventualelor defecțiuni apărute în timpul probelor și în termenele de garanție a acestora.

Pentru realizarea creșterii producției de cărbune, încă din anul trecut s-a intensificat adîncirea cercetării geologice în scopul precizării condițiilor tehnice miniere existente în noile zone și zăcăminte pentru începerea extracției de cărbune. Aceste lucrări miniere de cercetare geologică, precum și unele lucrări de suprafață aferente, au fost astfel amplasate încît să poată servi ulterior și activității de investiții și producție, urmînd a fi preluate ca fonduri fixe. Astfel de lucrări au fost executate în zonele Voivozi, Sălaj, Berbești și Sf. Gheorghe. Ele au permis, de exemplu, crearea unei capacități de producție de 0,5 milioane tone/an lignit numai în județul Vîlcea. Sînt prevăzute condițiile ca, în acest an, asemenea lucrări să continue și în alte zone ca Budoi, Borumblaca, Borod-Borozel, Roșiori — județul Bihor, Boteni — județul Argeș etc., realizîndu-se volume mai mari decît cele din 1980 (circa 2 milioane mc decopertări și peste 3 700 m liniari lucrări miniere).

De asemenea, una din problemele importante pentru investițiile și capacitățile de producție din județul Vîlcea este aceea a **creării rețelelor de transport și drumurilor de exploatare.** Pentru aceasta trebuie să se realizeze artere de acces și transport în lungime de peste 122 km. În acest scop, combinatul și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei vor finaliza măsurile convenite pentru dotarea la nouă volum de lucrări a unității de construcții de drumuri și poduri din județul Vîlcea. Pe de altă parte, este necesar ca Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, prin unitățile sale de specialitate, să urgenteze execuția căii ferate Băbeni—Berbești. Pînă la punerea în funcțiune a acesteia transportul cărbunelui la punctul de încărcare Copăcioasa trebuie asigurat ritmic cu mijloace auto de către M.T.Tc. și cu cele detașate temporar de la M.M.P.G.

Se poate aprecia că activitatea de investiții din cadrul acestui combinat minier este pregătită și a demarat din plin în acest început de an, fiind orientată spre utilizarea judicioasă a fondurilor materiale și financiare. Aceasta este urmarea firească a creșterii răspunderii factorilor care acționează în acest domeniu, noile reglementări delimitînd mai clar sarcinile tuturor participanților ce concură la realizarea investițiilor.

Gheorghe DRĂGHICI

Noi resurse în circuitul economic

RECICLAREA CAUCIUCULUI ȘI MATERIALELOR PLASTICE UZATE

POSIBILITĂȚILE limitate de asigurare a resurselor materiale și tendința de creștere rapidă a prețurilor la materii prime, combustibili și energie necesită aplicarea unei politici de economisire strictă a resurselor, de valorificare superioară a acestora și, în final, de reciclare a materialelor refolosibile. Cu atît mai importantă devine utilizarea cu înalt spirit gospodăresc a materialelor în general, precum și a celor refolosibile cu cît, prin structura sa, economia noastră consumă însemnate cantități de materii prime și combustibili care, în bună măsură, sînt procurate din import. Pentru a sublinia aceste imperative ne vom opri, în cele ce urmează, numai la două materiale pentru care însemnătatea recuperării și reutilizării în procesele tehnologice este de certă importanță.

Surse potențiale de economisire a hidrocarburilor

PRODUCȚIA DE MATERIALE PLASTICE reprezintă unul din sectoarele dinamice ale industriei chimice. Volumul produselor din materiale plastice a crescut în 1980 față de 1975 de aproape două ori, iar consumul pe un locuitor de la 20 kg la 38,5 kg. În aceste condiții recuperarea și recircularea maselor plastice uzate ce și-au încheiat ciclul de folosință, capătă o însemnătate deosebită. Din studiile de specialitate întocmite rezultă că, de exemplu,

o tonă de resturi de folii din polietilenă recuperată și valorificată asigură economisirea a circa 7 tone de petrol care reprezintă materia primă necesară pentru producerea a 6000 saci groși pentru ambalaj sau 950 kg produse injectate sau sinterizate. Eficiența economică a acestei valorificări se manifestă însă și prin **scăderea consumului de energie la numai 5% din cel necesar pentru realizarea aceleiași cantități de folii din materie primă nouă.**

Acțiunile desfășurate în 1980 s-au concretizat în colectarea și valorificarea a numai 7,5% din produsele de polietilenă uzate rezultate din consumul intern. Prin neintroducerea în circuitul economic a întregii cantități de resurse de mase plastice uzate, s-au consumat în plus cca. 220 mii tone petrol procurat din import.

O situație similară apare și în cazul **cauciucului uzat** (anvelope, camere de aer, alte articole din cauciuc). Deși cantitatea resurselor refolosibile din cauciuc este în continuă creștere, se valorifică în prezent abia 28% din aceasta.

Sistemele de valorificare cunoscute și aplicate pînă în prezent sînt: **reșaparea anvelopelor uzate** (22% din consumul intern de anvelope), care reprezintă de fapt numai o prelungire cu 30—40% a duratei de utilizare a acestora, **producerea de cauciuc regenerat,** care se adaugă într-un procent limitat în amestecurile de cauciuc destinate fabricării anvelopelor noi și a altor articole tehnice, precum și **fabricarea de pudretă** utilizată în industria cauciucului și în alte ramuri.

Dată fiind importanța deosebită pe care o are reutilizarea acestor materiale refolosibile, la nivelul economiei naționale au fost elaborate programe speciale de valorificare. Ele prevăd măsuri de colectare a întregii resurse de materiale refolosibile din cauciuc și mase plastice și de asigurare a capacităților de prelucrare necesare reintroducerii cît mai repede a acestor resurse în circuitul economic.

Cadru organizatoric și tehnologii adecvate

1 ÎN SCOPUL ASIGURĂRII condițiilor organizatorice de colectare a materialelor plastice uzate, s-au stabilit prețuri de achiziție și de livrare în diferite faze de prelucrare primară a acestora. Totodată, au fost fixate norme tehnice de prelucrare, sortare, pregătire, și livrare către beneficiari. Concomitent, în cadrul rețelei specializate de colectare aparținînd Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile **se organizează,** începînd cu acest an, pe zone, **secții de prelucrare primară,** care vor efectua operațiuni de sortare-spălare-tăiere-aglomerare-uscare și granulare, asigurîndu-se astfel toate condițiile de reintroducere eficientă în circuitul de producție a acestor importante resurse. Granulele rezultate din prelucrarea primară a maselor plastice uzate (saci, folii, pungi, navete uzate etc.) urmează să fie utilizate de către unitățile specializate din cadrul Ministerului Industriei Chimice, în amestec cu granulele din materiile prime noi, pentru realizarea produselor din materiale plastice necesare economiei naționale.

Se are în vedere, de asemenea, **realizarea în țară a unor instalații de valorificare a materialelor plastice uzate prin producerea de plăci termo și fonoizolante,** care să-și găsească utilizarea la termoizolarea planșeelor monolite, prefabricate sau de construcție ușoară, ca strat interior fonoizolant pentru pereții despărțitori de construcție ușoară, cît și ca izolant contra trepidațiilor la fundațiile mașinilor instalate în hale. Ținînd seama de faptul că valorificarea materialelor refolosibile din polimeri — prin reprelucrarea directă este limitată, întrucît nu poate fi aplicată de mai multe ori aceleași resurse, specialiștii din institutele de cercetări specializate în acest domeniu și-au îndreptat în ultimul timp eforturile pentru a realiza **piroliza** acestor resurse ca **cea mai bună soluție de valorificare eficientă a polimerilor ce nu mai pot fi recirculați.**

Evoluția recuperării materialelor plastice uzate (1980=100)

1981	125
1982	200
1983	600
1984	900
1985	1 600

Pe baza măsurilor organizatorice și soluțiilor tehnologice stabilite, a capacităților de prelucrare ce urmează a se realiza atît în cadrul rețelei specializate de colectare, cît și în industria chimică, a eforturilor de cercetare în acest domeniu, în perioada 1981—1985 volumul maselor plastice uzate recuperate și reintroduse în circuitul economic va crește simțitor (tabelul).

2 În ce privește **materialele refolosibile din cauciuc,** măsurile stabilite la nivelul întregii economii, asigură colectarea tuturor resurselor rezultate. Așa cum se prevede, nu se eliberează anvelope și camere noi fără predare, în aceleași cantități, a celor scoase din uz. Soluțiile de valorificare a acestei resurse constau, în afară de cele amintite mai înainte, în ob-

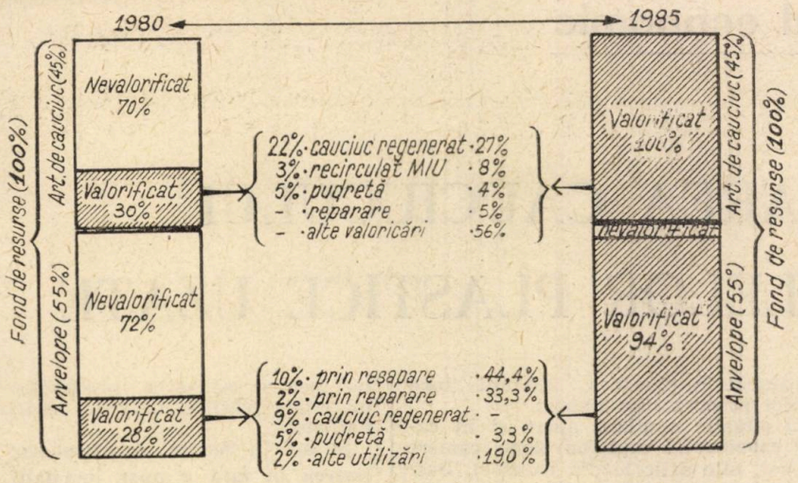

Gradul de valorificare și soluțiile folosite pentru cauciucul uzat

ținerea de hidrocarburi și negru de fum prin piroliză din produsele uzate cărora nu li se mai poate da o altă utilizare.

Pentru reșaparea și repararea anvelopelor se prevede dezvoltarea celor 6 capacități existente, realizarea eșalonată a încă 31 de unități de reșapare a cîte 50 000 buc/an amplasate geografic pe zone în concordanță cu disponibilitățile de anvelope uzate rezultate din exploatare, precum și a 150 instalații de reparare (10 000 buc/an fiecare) la principalii deținători de autovehicule. De asemenea, se are în vedere **creșterea producției de cauciuc regenerat** prin realizarea a încă 3 instalații de cîte 200 tone/an în scopul măririi proporției de utilizare a acestuia în producția de anvelope și articole de cauciuc, precum și a producției de pudretă cu 3 500 tone/an pe 5 instalații noi.

Pentru valorificarea produselor uzate din cauciuc ce nu mai pot fi folosite sub altă formă, s-a adoptat tehnologia de piroliză, care este cunoscută și utilizată în unele țări industrializate. Prin piroliză **se preconizează obținerea următoarelor produse:**

— **gaz combustibil** (10—15% din masa supusă pirolizei), cu o putere calorifică de 6000—7500 Kcal/Nmc, utilizat în proporție de 67% ca sursă de energie pentru procesul de piroliză, iar restul de 33% fiind disponibil pentru alte scopuri energetice;

— **fracția lichidă** (45—52% în masa supusă pirolizei), care are o compoziție asemănătoare țițeiului din care se pot separa produse utilizabile în industria petrochimică;

— **fracția solidă** (35—43% din masa pirolizată) cu conținut de carbon 96—97% și o putere calorifică de 8300—8400 Kcal/kg utilizabil în scopuri energetice sau ca înlocuitor de negru de fum.

Un alt mod de valorificare a cauciucului uzat, practicat în unele țări, constă în **utilizarea anvelopelor uzate în furnale ca înlocuitoare parțiale a cocsului metalurgic** (2 kg de cauciuc uzat înlocuiesc 1 kg de cocs). Înlocuirea cocsului cu anvelope uzate, procedeul fiind deja aplicat industrial, se realizează în proporție de pînă la 30%.

Prin măsurile adoptate în domeniul reutilizării materialelor refolosibile din cauciuc, **se prevede ca la sfîrșitul anului 1985 să se reșapeze 2 milioane de anvelope uzate și să se valorifice aproape integral prin celelalte soluții tehnologice preconizate resursele de acest gen disponibile în economie** (graficul).

Realizarea acestor măsuri impune însă eforturi deosebite din partea ministerelor, centralelor și institutelor de cercetări și proiectări care au responsabilități în cadrul programului de valorificare a resurselor respective. Astfel, creșterea producției de cauciuc regenerat și pudretă necesită măsuri care vizează, pe de o parte, **îmbunătățirea nivelului calitativ al acestor produse** iar, pe de altă parte, **găsirea unor noi domenii de utilizare eficientă a lor.** În același timp, pentru aplicarea pirolizei cauciucului uzat și maselor plastice este necesar ca, prin experimentările ce au loc în prezent, **să se asigure alegerea acelei variante prin care se obțin produse valoroase la un preț de cost scăzut**, pe baza căreia să se treacă de urgență, potrivit prevederilor din program, la realizarea instalațiilor industriale.

Dan ANDREESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Sarcinile de plan nu numai realizate, ci și depășite

ÎN CURSUL ANULUI TRECUT unitățile metalurgice și constructoare de mașini au reușit ca la o serie de produse fizice nu numai să realizeze prevederile de plan, dar să le și depășească. Astfel, pe primele 11 luni ale anului, unitățile din industria metalurgică au produs peste prevederi importante cantități de fontă cenușie, oțel aliat, țevi din oțel pentru conducte, blocuri forjate, țevi din aluminiu pentru irigații ș.a. (graficul).

Cantitățile de produse metalurgice obținute suplimentar au fost destinate, în principal, industriei constructoare de mașini, care la rîndul ei a depășit simțitor planul la mașini și utilaje pentru industria de exploatare și prelucrare a lemnului, aparate de măsură și control electrotehnice, mijloace ale tehnicii de calcul electronice, cabluri electrice nearmate cu conductori din aluminiu ș.a. Produsele obținute suplimentar au contribuit la mai buna echipare a unor noi unități industriale, la mărirea exportului și a livrărilor la fondul pieței.

Este semnificativ de arătat că depășirile la care ne referim s-au făcut cu respectarea consumurilor normate de metal și energie, ceea ce demonstrează eficiența realizării suplimentare a unor produse solicitate de economia țării.

Pentru realizarea sarcinilor sporite prevăzute în planul pe 1981 se impune utilizarea cu înalt randament, la parametrii proiectați, a tuturor capacităților de producție, prin valorificarea optimă a resurselor tehnice și de muncă din întreprinderi.

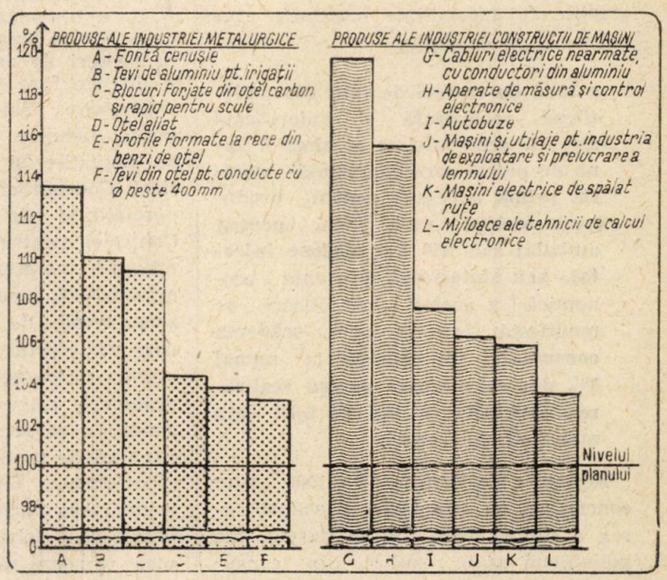

Un imperativ al eficienței în cooperativele agricole
CREȘTEREA SUSȚINUTĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ADUNĂRILE ce au loc în această perioadă în unitățile agricole, în vederea dezbaterii proiectului de Teze pentru al II-lea Congres al întregii țărănimi, prilejuiesc oamenilor muncii de la sate o responsabilă evaluare a posibilităților de care dispun ca — valorificînd cît mai eficient sprijinul acordat de către partidul și statul nostru pentru lărgirea și perfecționarea bazei tehnico-materiale — să organizeze mai bine producția, să accentueze procesul de dezvoltare modernă, intensivă a agriculturii, astfel ca actualul cincinal să marcheze înfăptuirea unei profunde revoluții agrare. Se analizează, totodată, măsurile ce trebuie luate în cadrul fiecărei unități agricole de producție, de stat și cooperatiste, pentru aplicarea noilor norme privind executarea lucrărilor agricole de bază la culturile de cereale și plante tehnice, recent aprobate prin Decret al Consiliului de Stat.

În ultimele trei decenii, producția agricolă a crescut de 4,1 ori, ceea ce — în condițiile scăderii continue a populației ocupate în această ramură — marchează și un însemnat spor al productivității muncii. Cu toate acestea, rezervele de creștere a producției și a eficienței economice, inclusiv prin folosirea la un nivel superior a potențialului uman, sînt departe de a fi valorificate pe deplin. Identificarea acestor rezerve, mobilizarea lor în scopul realizării parametrilor cantitativi și calitativi ai planului pe 1981 și a sarcinilor pe întregul cincinal constituie o îndatorire de prim ordin pentru consiliile de conducere ale unităților agricole — care, așa cum se precizează în Tezele Congresului Național al Agriculturii — trebuie să desfășoare **o activitate permanentă de reducere a cheltuielilor materiale și de forță de muncă, ținînd seama de cele mai economice tehnologii.**

STUDIUL la care ne referim în cele ce urmează a cuprins — pe intervalul 1970—1978 — mai multe cooperative agricole de producție din județul Ilfov, pentru care sporirea productivității muncii este un imperativ, avînd în vedere necesitatea consolidării lor economice.

De la început trebuie evidențiată dinamica ascendentă a acestui indicator, calculat atît valoric (tabelul nr. 1), cît și în unități fizice.

Tabelul nr. 1

Dinamica indicatorilor ce caracterizează productivitatea muncii în unități valorice (în % față de 1970 = 100)

Indicatori	1974	1978
Prod. globală — total	134,1	141,3
Prod. glob. pe pers. ocupată	164,9	208,6
Prod. glob. pe participant direct la muncă	166,1	212,3
Prod. netă — total	161,2	160,5
Prod. netă pe pers. ocupată	198,2	237,0
Prod. netă pe participant direct la muncă	199,6	241,2
Total participanți la muncă	81,3	67,7

Forța de muncă participantă direct în producție sau ocupată în activitatea din cooperativele agricole (inclusiv personalul S.M.A.) a scăzut continuu, fiind cu 33,5%, respectiv 32,3% mai mică în anul 1978 față de anul 1970, dar a realizat o producție globală și netă care a sporit considerabil. Întrucît în intervalul de timp considerat, au fost ani cu condiții bune, dar și ani mai puțin favorabili pentru agricultură, faptul că producția agricolă și cea netă au fost în fiecare an mai mari decît în anul de bază, duce la concluzia că productivitatea muncii a crescut în principal **nu** pe seama factorilor naturali.

În acest sens este semnificativă și evoluția ascendentă a productivității muncii exprimată în unități naturale, cu excepția celei înregistrate în ramura creșterii vacilor de lapte (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția productivității muncii în unități naturale (în % față de 1970 = 100)

Produsul	1974	1978
Grîu	222,2	352,2
Porumb boabe	159,7	207,3
Sfeclă de zahăr	155,0	220,7
Floarea soarelui	176,2	437,2
Cartofi	129,7	137,8
Tomate	223,1	230,7
Lapte de vacă	74,2	85,7
Ouă	465,8	443,9

Sporirea productivității muncii a avut loc, în primul rînd, pe seama **creșterii înzestrării tehnice.** Această concluzie este confirmată și de faptul că în perioada analizată, în condițiile diminuării numărului de cooperatori participanți la muncă, numărul mecanicilor agricoli care au efectuat lucrări în C.A.P. a crescut continuu, fiind cu 13,9% mai mare în anul 1978, decît în 1970.

Totodată, la creșterea productivității agricole au contribuit și progresele realizate în domeniul altor factori cu mare influență cum ar fi : **perfecționarea organizării producției și a muncii, extinderea chimizării și a irigațiilor, îmbunătățirea solurilor de plante** etc.

SUBLINIIND evoluția ascendentă a productivității muncii, nu putem trece cu vederea nivelul încă scăzut la care ea se situează. Chiar dacă exprimăm productivitatea muncii prin producția globală și mai ales netă, ce revine pe cooperator apt de muncă (participant la activitatea din cooperative) și pe normă convențională (avînd în vedere că, potrivit metodologiei actuale, retribuția mecanicilor agricoli este inclusă în cheltuielile materiale, care se scad din producția globală), lucrurile nu se schimbă prea mult (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Producția globală și netă ce revine pe cooperator apt de muncă (în % față de 1970 = 100)

	1974	1978
Prod. netă pe coop. apt, participant la muncă	167,3	217,5
Prod. netă pe coop. apt, participant la muncă	201,0	247,1
Prod. glob. pe normă conv.	149,2	193,4
Prod. netă pe normă conv.	178,3	217,4

Cifrele privind producția globală și netă pe cooperator participant la muncă reprezintă medii care, desigur, anulează în calcul deosebirile dintre diferitele cooperative cuprinse în studiu în ce privește nivelul productivității muncii ; dar și analizînd pe fiecare cooperativă în parte, constatăm că cele mai multe obțin o producție globală și netă pe cooperator apropiată de cea medie. Nivelul absolut al acesteia este însă scăzut, mai ales dacă ne referim la producția netă, care determină atît posibilitățile de dezvoltare a cooperativelor, cît și nivelul veniturilor membrilor cooperatori.

COOPERATIVELE la care ne referim, amplasate în microzone cu condiții de favorabilitate diferite, se deosebesc între ele și prin gradul de consolidare economico-organizatorică. Între acestea există mari disproporții în ce privește nivelul productivității muncii și cel al retribuției pe o normă convențională (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Productivitatea și retribuirea muncii (%)

C.A.P.	Prod. glob. pe normă convențională	Retribuția pe normă convențională
„Unirea" Manasia	75	92
Gîrbovi	64	100
„Munca" Gurbănești	100	97
Cartojani	39	44
„Unirea" Joița	33	45
Vînătorii Mici	27	34

Faptul că — raportînd la același volum de norme — venitul obținut de cooperatori este diferit poate fi explicat și prin proporția în care venitul global a fost repartizat pentru dezvoltare și pentru consum. Considerăm însă că **rolul principal în determinarea mărimii veniturilor revine nivelului productivității muncii ;** deci, aplatizarea diferențierilor între venituri și ridicarea lor în ansamblu impun creșterea gradului de participare la muncă a membrilor cooperatori, perfecționarea organizării diferitelor lucrări și a formațiilor care le execută, alături de ridicarea continuă a nivelului tehnic al producției și de corectarea condițiilor — mai ales de ordin natural — în care se desfășoară producția.

Radu VOICU

PERFECȚIONAREA LEGISLAȚIEI ECONOMICE

Folosirea cu înaltă eficiență a resurselor materiale și a fondurilor fixe

LEGEA pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, adoptată la ultima sesiune a Marii Adunări Naționale, face parte dintre actele normative de o deosebită însemnătate pentru perfecționarea conducerii vieții economico-sociale, pentru aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, pentru realizarea unei calități noi, superioare și ridicarea eficienței în întreaga activitate economică. Elaborată din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, legea se înscrie în ansamblul măsurilor de perfecționare a actelor normative menite să asigure cadrul legislativ necesar pentru transpunerea în practica vieții economice a hotărîrilor de o deosebită importanță adoptate de Congresul al XII-lea al partidului.

Conceptul fundamental pe care sînt edificate toate prevederile normative ale acestei legi îl constituie orientarea hotărîtă spre afirmarea factorilor de dezvoltare intensivă, calitativă și de modernizare a economiei, spre o eficiență înaltă a activității productive ținînd seama de cerințele determinate de ritmul și complexitatea creșterii economiei naționale în actuala etapă, de amplificarea interdependenței dintre unitățile socialiste, de cerința utilizării raționale și economisirii severe a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice.

ȚINÎND seama de problemele deosebit de complexe ale asigurării materiilor prime, legea reglementează în mod unitar, pe întreaga economie, aspectele legate de **dezvoltarea bazei de materii prime și energetice,** insistîndu-se îndeosebi asupra orientărilor și direcțiilor prioritare privind intensificarea activității de cercetare geologică, asimilarea și aplicarea de noi tehnologii pentru recuperarea componenților utili și creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime. Trebuie subliniat faptul că eforturile pentru cunoașterea detaliată a bogățiilor solului țării constituie una din trăsăturile caracteristice de continuitate a politicii economice a partidului și statului nostru, pe baza unor orientări fundamentale care preced în timp declanșarea crizei mondiale a petrolului și a celorlalte materii prime. Într-adevăr, România a alocat an de an o proporție importantă din fondurile de investiții pentru înfăptuirea programelor de prospectare și cercetare geologică a teritoriului țării, ceea ce a permis identificarea unor importante zăcăminte metalifere și nemetalifere. Deosebit de semnificativ este faptul că **la majoritatea substanțelor utile, volumul rezervelor nou identificate depășește cantitățile extrase în aceeași perioadă prin exploatările miniere, ceea ce constituie o premisă esențială a asigurării continuității producției la o gamă largă de materii prime și de combustibili.**

Prevederile legii accentuează unele sarcini și obiective prioritare în acest domeniu, menite să abordeze problemele bazei interne de materii prime într-o optică calitativ superioară. În această ordine de idei este de subliniat sarcina cercetării complexe a fiecărei zone geologice, prin organizarea de grupe de cercetare care să prospecteze și să exploreze multilateral subsolul spre **a evidenția toate tipurile de substanțe utile.** Dacă în trecut se făceau în același teritoriu foraje sau lucrări miniere separate pentru diferite categorii de minerale, prin noua reglementare va spori atît viteza de cercetare, cît și eficiența economică a lucrărilor respective. De asemenea, trebuie subliniată sarcina de a se extinde cercetarea geologică pentru minereurile cu conținut mai redus de substanțe utile, ca și în zone mai greu accesibile sau la adîncimi mari, prevedere care extinde posibilitățile de a descoperi noi rezerve geologice.

În aceeași direcție majoră a dezvoltării bazei interne de materii prime sînt orientate prevederile referitoare la obligativitatea recuperării maxime a rezervelor aflate în exploatare, creșterii factorului final de recuperare la țiței, evitării pierderilor, ca și mărirea gradului de extracție în procesele de preparare, ținînd seama că în aceste faze de producție se pierd încă însemnate resurse valoroase, pierderi ce pot fi substanțial diminuate prin perfecționarea tehnologiilor.

Un loc deosebit îl ocupă reglementările privind dezvoltarea bazei energetice, fiind înscrise sarcini pentru utilizarea la maximum a potențialului hidroenergetic, a cărbunilor inferiori, a șisturilor bituminoase și a resurselor energetice refolosibile, precum și pentru intensificarea cercetărilor și aplicarea în practică a utilizării energiei geotermale, solare, a vîntului, a resturilor menajere, producerea și utilizarea biogazului, descoperirea și valorificarea altor noi surse energetice. Noua reglementare instituie **un regim mai sever al gospodăririi combustibililor și energiei** decît actul normativ anterior. O prevedere este edificatoare în această privință : **consumul de combustibil și energie va fi permis în condițiile asigurării unor randamente energetice maxime, al eliminării oricărei forme de risipă sau de consum nerațional.** În acest sens se prevede ca utilizarea combustibililor și energiei să se facă numai cu condiția respectării stricte a normelor și normativelor de consum în cadrul cantităților repartizate, care constituie limite maxime de consum. De asemenea, cerința imperioasă a raționalizării consumurilor energetice se pune cu toată fermitatea în această lege ; astfel, se reglementează limitarea la strictul necesar a producției și a consumului de materiale energointensive, urmărindu-se dezvoltarea ramurilor și subramurilor a căror producție necesită consumuri energetice reduse.

Este de subliniat că avem încă un mare potențial de resurse energetice nefolosite, că există încă posibilități de economisire în industrie, transporturi, agricultură, la încălzit și în alte domenii, în care trebuie aplicate cu hotărîre măsuri de reducere drastică a consumurilor. În contextul general al prevederilor îmbunătățite cuprinse în noua lege, trebuie arătat că este necesar să se acționeze îndeosebi în ceea ce privește instalarea de recuperatoare de căldură la toate cazanele de abur sau apă, cuptoare industriale, ținînd seama că în multe ramuri și îndeosebi în chimie, metalurgie, construcții de mașini, industria materialelor de construcții, mari cantități de energie termică se pierd încă în atmosferă.

ÎN CONDIȚIILE actualei crize mondiale de materii prime, **recuperarea și valorificarea tuturor materiilor prime vechi și materialelor refolosibile** dobîndește o importanță de prim ordin, reflectată prin prevederi corespunzătoare în lege. În acest sens sînt stabilite regulile de bază pentru activitatea de recuperare și valorificare integrală a resurselor materiale refolosibile, cu interdicția distrugerii oricăror resurse, chiar dacă temporar nu se pot valorifica. Legea obligă însă, în același timp, la intensificarea lucrărilor de cercetare, proiectare și la realizarea cu prioritate a capacităților de prelucrare a materialelor refolosibile, care pot aduce o contribuție sporită în reducerea importurilor de materii prime. Sîntem încă deficitari în ceea ce privește tehnologiile de valorificare a unor materiale vechi cum sînt textilele, pielăria, materialele plastice, cauciucul și altele. În domenii de tradiție, cum este valorificarea metalelor vechi, în conformitate cu noile prevederi ale legii trebuie acționat pentru sortarea și prelucrarea diferitelor sortimente, asigurarea de prese, foarfeci și alte mijloace pentru pregătirea metalelor vechi.

Organizarea întreprinderilor județene de profil a avut un efect pozitiv în activitatea de recuperare a acestor importante resurse ; rămîne însă ca în spiritul noilor prevederi ale legii să se accelereze preocupările de lărgire a bazelor de colectare și dotare tehnică a lor, dar mai ales trebuie întărită colaborarea cu unitățile care au obligația de a livra toate materialele rezultate din procesul tehnologic. Se cer respectate, mai cu seamă, prevederile legale privind sortarea materialelor și, în mod deosebit, a fierului vechi, trimis oțelăriilor amestecat cu metale neferoase, care conțin elemente de aliere recuperabile în procesul de topire, cum ar fi nichelul, molibdenul și altele.

O reglementare nouă o constituie stabilirea interdicției rulării anvelopelor care au atins limita de uzură ce permite reșaparea acestora, cu obligativitatea trimiterii lor la reșapare, urmînd ca pagubele produse de nerespectarea acestei dispoziții să fie suportată de cei vinovați. Pe această cale se pot economisi anual cel puțin 300 000 anvelope noi.

Noua lege instituie **obligativitatea pentru unitățile socialiste de a elabora, odată cu lucrările de plan, bilanțuri materiale, care constituie un important instrument de conducere și de control**, întrucît permit să se identifice în ce proporție materialele se regăsesc în produse finite, ce cantități de resurse refolosibile rezultă și mai ales care sînt produsele și tehnologiile cu pierderi mari, asupra cărora trebuie acționat cu îmbunătățiri. Desigur, important este să se asigure resursele materiale și energetice necesare economiei, dar tot atît de important este ca aceste resurse, obținute cu dificultate și mari cheltuieli atît din țară, cît și din import, să fie gospodărite rațional, cu cea mai mare strictețe, pentru nevoi bine fundamentate ale producției. Aceasta presupune reducerea sistematică a consumurilor și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, atragerea în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile.

TREBUIE subliniat accentul deosebit care se pune, prin noile reglementări, pe **determinarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie numai pe bază de norme de consum, normative de valorificare și coeficienți de utilizare, fundamentați științific**, răspundere sporită ce revine unităților economice în vederea îmbunătățirii continue a indicatorilor de normare a consumurilor, în deplină concordanță cu creșterea dotării tehnice și aplicarea de noi tehnologii, precum și organelor de sinteză, ministerelor, centralelor industriale și institutelor de cercetări și proiectări pentru crearea tuturor condițiilor de reducere sistematică a normelor de consum. În scopul realizării prevederilor legii, specialiștii din cercetare, proiectare și producție vor trebui să acționeze în direcția stabilirii tehnologiilor care să asigure consumuri energetice și de materiale mai scăzute. Atenția trebuie concentrată în cadrul lucrărilor de dezvoltare a producției spre procedee mai economice, cu faze prescurtate sau eliminate, cu productivități ridicate pe unitatea de volum. În acest sens, în spiritul legii trebuie extinse și generalizate preocupările pentru reproiectarea, după concepții noi, a utilajelor de performanță necesare, organizîndu-se colaborarea între toate sectoarele care pot contribui la scurtarea ciclului de realizare practică prin soluții mai eficiente din punct de vedere economic. În același spirit trebuie acționat pentru modernizarea treptată a instalațiilor existente.

Legea prevede obligația unităților socialiste de a asigura **îmbunătățirea în fiecare an a indicatorilor de normare a consumurilor, însoțindu-i de stabilirea unor programe clare, fundamentate pentru reducerea consumurilor normate.** Prin lege se interzice introducerea în fabricație a unor produse noi dacă nu au stabilite norme de consum mai scăzute decît la produsele similare vechi. În concepția constructivă și la fabricarea produselor se stabilește obligația ca la determinarea normelor și normativelor de consum, să se ia în considerare numai materii prime, materiale, repere și subansamble prevăzute în normele de tipizare aprobate. De asemenea, în noua reglementare se prevede în mod expres că distrugerea sau degradarea resurselor materiale se sancționează penal, potrivit legii.

Întreg acest ansamblu de prevederi are o deosebită semnificație practică, întrucît la multe produse, atît coeficienții de utilizare a materialelor cît și consumurile specifice pe unitatea de produs conțin însemnate rezerve de îmbunătățire.

CU PRIVIRE la asigurarea necesarului de mașini și utilaje, este de evidențiat în mod deosebit prevederea că alocarea acestora se va face numai cu condiția utilizării la indicii planificați a parcului existent și cu respectarea normativelor de dotare, a căror elaborare se reglementează prin lege. Legea statuează ca o regulă necesitatea **asigurării utilajelor și instalațiilor din producția internă ; importul acestora se poate face fie în cadrul unor acțiuni de cooperare în producție și comercială, fie în contrapartidă cu produse din ramura construcției de mașini.** În scopul utilizării și gospodăririi în condiții de eficiență maximă a fondurilor fixe, legea stabilește obligațiile ce revin unităților socialiste pentru încărcarea completă a capacităților de producție, folosirea rațională a spațiilor construite, respectarea riguroasă a prescripțiilor tehnice și a tehnologiilor de fabricație, organizarea judicioasă a schimburilor de lucru. Este o prevedere pe deplin fundamentată economic, ținînd seama că este mult mai eficient din punct de vedere al economisirii muncii sociale să se producă la nivelul maxim posibil pe capacitățile existente, economisind astfel din avuția națională fonduri de investiții pentru crearea de noi capacități. Analizele efectuate atestă că în multe ramuri există reale posibilități de a spori gradul de utilizare a capacităților de producție. În acest spirit, pentru sporirea eficienței pe ansamblul economiei, legea obligă la efectuarea la timp a lucrărilor de întreținere, revizie și reparare a fondurilor fixe, la eliminarea locurilor înguste.

În asigurarea necesarului de piese de schimb, o pondere tot mai importantă trebuie să o reprezinte, așa cum prevede legea, recuperarea și refolosirea, ca atare sau prin recondiționare, a pieselor de schimb și subansamblelor rezultate la efectuarea reparațiilor sau la dezmembrarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor scoase din funcțiune. Trebuie spus că în prezent multe

Vasile PĂNESCU

(Continuare în pag. 27)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalație de foraj de mare performanță

CUNOSCUTA Întreprindere de utilaj petrolier din Tîrgoviște realizează în prezent, în paralel cu utilajul specific folosit la extragerea țițeiului, și instalații de mare performanță destinate forajului în cariere pentru realizarea de găuri în plan vertical și înclinat. Adîncimile pînă la care pot fi executate aceste foraje ating 60 de metri, cu diametre de pînă la 115 mm.

Instalația simbolizată FC-60, cu care au fost dotate pînă în prezent unele mine și cariere din țară, este amplasată pe un șasiu cu șenile robust și deosebit de stabil care-i permite să se deplaseze, în condiții de maximă siguranță și securitate, pe cele mai accidentate soluri. Toate mecanismele instalației, inclusiv cele ale căruciorului pe șenile, sînt acționate hidrostatic de la o centrală hidraulică echipată cu trei pompe antrenate independent de motoare electrice, a căror putere instalată se ridică la 55 kW. Ca părți componente ale instalației FC-60 mai amintim — în afara centralei energetice care furnizează energia hidraulică necesară acționării mecanismelor instalației — dispozitivul de foraj care constă din mast cu ghidaj, cărucior cu cap rotativ de foraj cu acționare hidrostatică, sistemul de avans, cilindrii hidraulici pentru orientarea mastului, dispozitivele pentru manevrarea garniturii de foraj formate din magazie, mînă mecanică, clești pentru susținere și deșurubare etc., toate acționate hidraulic prin servodirecție. După cum reiese și din această enumerare, instalația de foraj pentru cariere FC-60 are una din cele mai moderne scheme cinematice utilizate pe plan mondial în execuția acestui gen de utilaje.

Postul de comandă amenajat într-o cabină cu bună vizibilitate, prevăzută cu instalație de climatizare, cuprinde toate organele de comandă necesare deservirii întregului ansamblu (transport, punere în poziție de

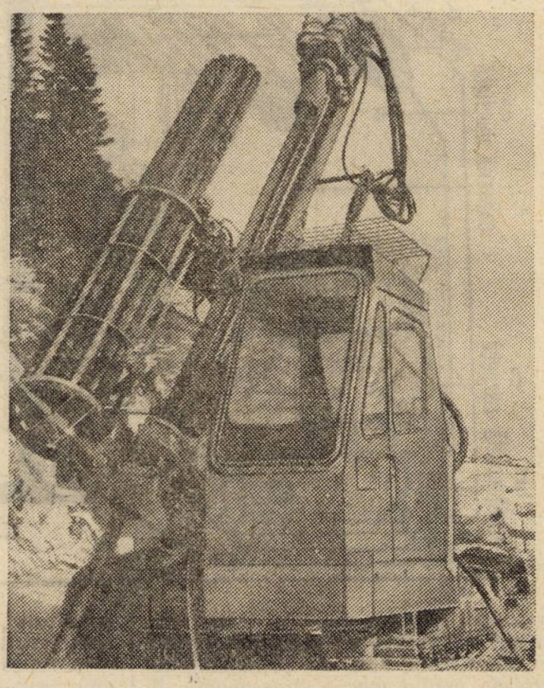

lucru, foraj, operații de manevră) în cele mai bune condiții de securitate și de înaltă productivitate.

Opinia consumatorului

Orientarea ofertei de bunuri de consum spre satisfacerea unor complexe de nevoi

O TRĂSĂTURĂ permanentă a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie creșterea necontenită a nivelului de trai, satisfacerea cererii mereu crescînde a oamenilor muncii cu o diversitate cît mai largă de produse și servicii.

În cadrul căilor de creștere a nivelului de trai sînt o serie de factori cum ar fi : creșterea veniturilor, creșterea ofertei de bunuri de consum care depind de investiții materiale în dezvoltarea producției, de creșterea venitului național. În același timp există largi posibilități de creștere a nivelului de trai prin sporirea creativității și mai buna gospodărire a resurselor de care dispune la un moment dat societatea. Sau altfel spus : putem să trăim mai bine prin sporirea creativității. Această teză, pe care am mai abordat-o în revista noastră, ne propunem să o demonstrăm de această dată pe exemplul articolelor textile pentru amenajări interioare.

Creativitatea în sprijinul satisfacerii cererii de consum

UNA DIN CĂILE de acțiune posibilă și necesară în vederea asigurării noii calități în aprovizionarea populației o constituie oferirea de produse constituite în sisteme (văzut din punctul de vedere al producătorului) sau satisfacerea unui complex de nevoi (văzut din punctul de vedere al consumatorului). În același timp, unul din principiile de bază ale noului mecanism economic îl constituie studierea cererii reale a populației, asigurarea pe această bază a unui portofoliu de comenzi cu desfacere asigurată și numai după aceea lansarea în fabricație a produselor.

Articolele privind amenajarea interiorului locuinței — cum sînt : fețele de masă, cuverturile, carpetele, draperiile, lenjeria de pat — etc. prezintă o piață foarte largă ; practic, aceste mărfuri se adresează azi tuturor gospodăriilor, indiferent de mediul de viață (urban sau rural), de zona geografică sau grupa de venituri în care ele se situează. Țesăturile pentru confecționarea acestor articole sînt constituite dintr-un număr apreciabil de sortimente, număr amplificat de o serie de caracteristici tehnico-economice (contextură, destinații, mod de finisare, aspect coloristic etc.), astfel că o adecvată alegere și asortare armonioasă, estetică a lor condiționează calitatea dotării și înfrumusețării căminului, calitatea vieții.

Deși piața textilelor decorative nu a evoluat pînă în prezent în același ritm ca piața produselor textile pentru îmbrăcăminte, condițiile și aspectele noi ale modului de viață din țara noastră deschid textilelor pentru uzul căminului perspective interesante atît pentru creație, cît și pentru desfacerea lor pe piață. Aceste articole au devenit în ultimul timp, datorită interesului crescînd ce se acordă alcătuirii și amenajării plăcute a căminului, reale produse de larg consum, diversificate nu numai în privința contexturii, a desenelor și a coloritului, dar și sub aspectul unor caracteristici superioare — conferite prin finisare și prezentare — specifice anumitor destinații. Marea varietate de tipuri de fibre, precum și dezvoltarea tehnologiilor existente au permis și sînt perspective din ce în ce mai mari pentru crearea unei game largi de produse decorative și de uz gospodăresc, capabile să satisfacă o diversitate cît mai mare de gusturi și preferințe ale consumatorilor. Prin natura și destinația lor aceste produse contribuie nemijlocit la ridicarea continuă a calității vieții în forme poate mai mult sau mai puțin perceptibile, dar cu aspecte și rezonanțe concrete în direcția realizării unui interior funcțional și estetic, care întregește cadrul de confort și de odihnă. Ele aduc nota personală și încălzesc ambianța căminului, contribuie la dezvoltarea și educarea gustului pentru frumos, conferind, totodată, reale satisfacții de viață în cadrul familiei. Se poate spune că ambianța plăcută a locuinței, exigența în aranjarea și întreținerea ei au un efect benefic asupra exigenței dovedite în producție, asupra acurateței și finisajului produselor realizate de oameni care locuiesc în case aranjate cu gust, confortabile.

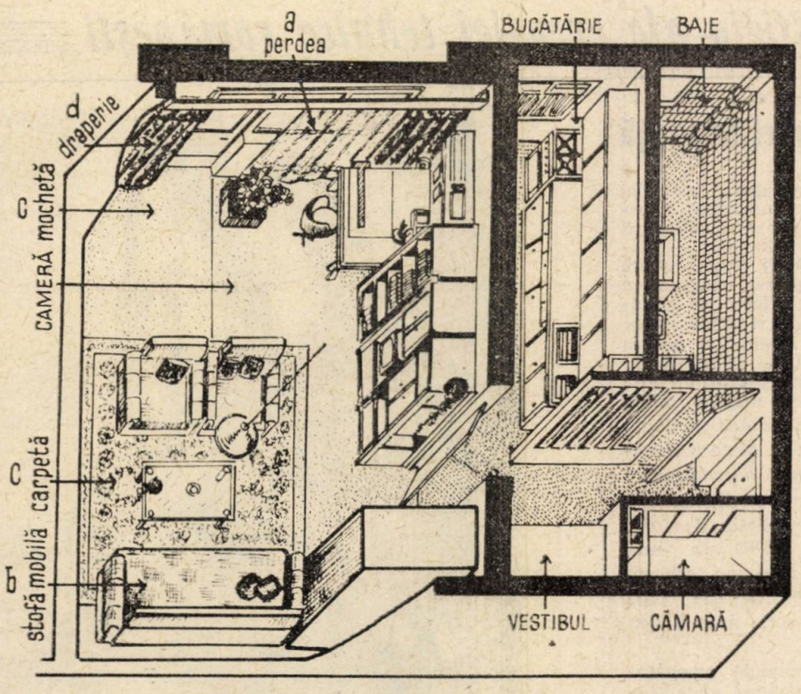

Caracterul complex al modului de formare, de creștere și de satisfacere a cererii populației pentru aceste bunuri destinate dotării căminului a impus necesitatea elaborării unei ample cercetări de piață, care să permită luarea unor decizii de mare importanță în direcția armonizării cererii și ofertei de mărfuri, pentru obținerea unei producții într-un volum și o structură corespunzătoare gusturilor, preferințelor și opțiunilor exprimate de cumpărători.

Pentru elaborarea studiului de piață privind articolele textile de amenajare a locuinței, în paralel cu obținerea de date cu caracter documentar din numeroase surse de informații (evidențe statistice, analize și cercetări de profil) s-a procedat la investigarea directă a pieței prin intermediul unei cercetări selective în rîndul consumatorilor, al observării directe a rețelei de magazine în care se comercializează aceste produse, precum și al unor discuții cu distribuitorii, pentru identificarea criteriilor de alegere și a motivațiilor cumpărătorilor, a preferințelor referitoare la tipurile de produse, structura materialelor, desene, aspectul coloristic etc. Eșantionul de sondaj în rîndul populației vizitatoare a magazinelor de profil a fost constituit în mod aleatoriu, în medie din cîte 4 350 persoane pentru fiecare grupă de produse, reprezentînd tot atîtea familii. Cercetări selective s-au efectuat într-un număr de 21 de județe, avînd drept obiectiv cuprinderea tuturor zonelor geografice ale țării. Prelucrarea datelor obținute prin aceste cercetări a permis să se pună la dispoziția factorilor de decizie și organelor operative din industrie și comerț un volum important de informații necesare analizei multiplelor aspecte pe care le ridică piața noastră internă de profil, o bază temeinică de fundamentare privind dezvoltarea producției și comercializării articolelor pentru amenajarea și decorarea locuințelor, în

concordanță cu cerințele în continuă evoluție ale consumatorilor interni.

Potrivit obiectivului central urmărit : stabilirea coordonatelor principale ale strategiei dezvoltării producției și comercializării produselor textile pentru dotarea și înfrumusețarea locuinței, am urmărit să definim stadiul actual atins în nivelul vînzărilor, direcțiile de dezvoltare a pieței în condițiile și mai complexe de acționare și influențare a unor factori în perspectiva următorilor ani. De remarcat că analiza preferințelor nu relevă deosebiri esențiale în ceea ce privește orientarea cererii — receptivă la noutate, modern și bun gust —, ci numai diferențieri în proporția de manifestare a unei sau altei tendințe între diferitele zone, grupe de vîrstă sau categorii socio-profesionale. O altă caracteristică generală a preferințelor exprimate o constituie larga paletă a opțiunilor manifestate de cumpărători, practic existînd debușeu pentru toate variantele ofertei, chiar și pentru cele mai puțin uzuale — prezentate în chestionarele de sondaj —

privitoare la natura materialelor și estetica acestora (culoare, desen), la toate grupele de produse care au făcut obiectul cercetării.

Amenajarea locuinței — un capitol important de cheltuieli ale populației

CU TOATE CREȘTERILE înregistrate la desfacerile acestor articole în perioada 1970—1980, se poate spune că piața produselor textile pentru amenajarea locuinței nu și-a îmbunătățit totuși poziția față de ansamblul pieței mărfurilor textile-încălțăminte. Pe ansamblul sectorului de mărfuri textile-încălțăminte au intervenit importante modificări de structură, în sensul extinderii pieței confecțiilor și tricotajelor și restrîngerii pieței țesăturilor (din care fac parte și produsele analizate). Totuși, în cadrul limitat al grupei de țesături, articolele destinate dotării căminului înregistrează o creștere a pieței față de ansamblul pieței de țesături.

Din discuțiile purtate cu personalul vînzător și specialiști din diferite ju-

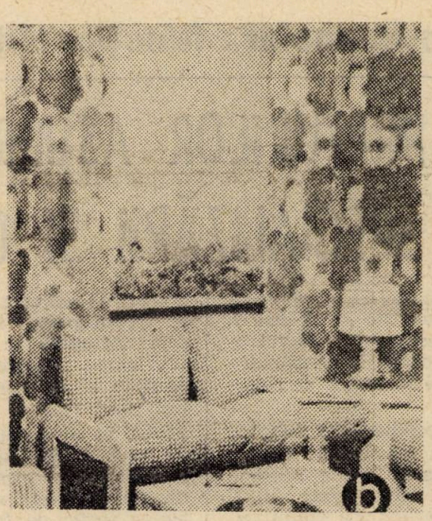

dețe a rezultat că, în condițiile aprovizionării rețelei comerciale cu cantități sporite de mărfuri într-o gamă din ce în ce mai diversificată, se constată totuși la unele grupe de mărfuri un anumit grad de nesatisfacere a cererii, datorită ofertei insuficiente. Cazuri mai frecvente se referă la perdele și țesături pentru lenjerie extralate (șifon, olandină, răchită imprimată, țesături tip jaquard, damasc etc.)

La țesăturile pentru decorațiuni interioare se solicită ofertarea în cantități mai mari de confecții, paralel cu o diversificare sortimentală mai largă : huse pentru mobilă (scaune, fotolii etc.) și televizor, draperii, cuverturi, fețe de masă etc. Se remarcă, la lenjeria de pat, orientarea predilectă spre țesături imprimate și extralate, ca și deplasarea continuă a cererii spre articole și garnituri gata confecționate, în județe ponderea opțiunilor înregistrate oscilînd între 45 și 70% în favoarea confecțiilor.

Un alt aspect investigat în cadrul anchetei a fost modul de manifestare în producție a tendințelor existente pe plan mondial cu privire la materia primă, tehnologia de fabricare, procedeele de finisare și orientările creației industriale. Deși moda textilelor decorative nu a evoluat pînă în prezent în

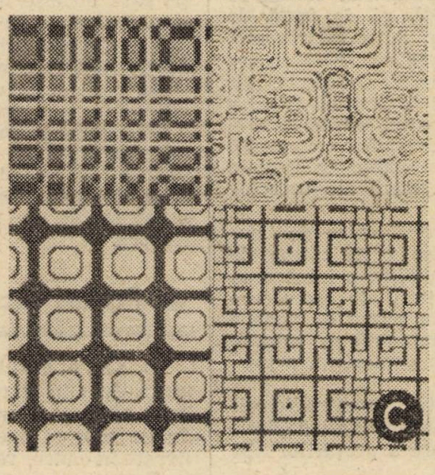

același ritm cu moda produselor pentru îmbrăcăminte, totuși numeroasele posibilități de exprimarea ideilor și modalitățile de abordare noi deschid textilelor decorative perspective interesante atît pentru creație, cît și pentru desfacerea pe piață.

S-a relevat, în cadrul cercetării, atenția deosebită ce se acordă posibilităților de valorificare superioară a materiilor prime și de lărgire a folosirii înlocuitorilor cu caracteristici funcționale și estetice ridicate, ca de exemplu : țesăturile poliesterice pentru perdele, asigurînd rezistență la acțiunea razelor solare, nesifonabile și întreținere ușoară ; fibrele sintetice — acrilice, poliamidice, poliesterice — în fabricarea de stofe de mobilă și materiale pentru huse ; amestecurile de in sau bumbac cu poliester pentru realizarea articolelor de uz casnic (lenjerie de pat și fețe de masă) etc.

Creșterea ofertei de produse grupate estetic și funcțional

DIN PUNCTUL DE VEDERE al structurii cererii, un accent deosebit se pune pe concordanța armonioasă dintre mate-

ria primă, desen și culoare. Această armonizare creează ansamblurile de modele în stil clasic, rustic sau modern. Și astfel ajungem la problema centrală pe care am dorit să o demonstrăm prin acest articol : posibilitatea pe care o are industria noastră, în prezent, de a aborda sistemic cererea populației, corespunzător unor complexe de nevoi ale populației. În cazul articolelor textile pentru dotarea locuinței, propunem considerarea a cel puțin 3 sisteme mari de integrare a acestor articole, respectiv concepția de dotare clasică, modernă și rustică. Potrivit condițiilor din locuință, mobilierului, consumatorul trebuie să găsească în magazinele specializate pentru amenajări interioare sau în cataloage tipărite întregul sortiment ce configurează un sistem, începînd de la mochetă și pînă la huse de mobilă, perdele etc. Pentru fiecare sistem de articole de decorațiuni inte-

Virgil PASCU
Constantin POPESCU

(Continuare în pag. 20)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

INCIDENȚA PREȚURILOR ASUPRA SPORIRII EFICIENȚEI SPECIALIZĂRII ȘI COOPERĂRII

DESFĂȘURAREA unei activități economice care să valorifice eficient avantajele potențiale generate de aplicarea în practică a prevederilor noului mecanism economico-financiar necesită, printre altele, și perfecționarea în continuare a sistemului de prețuri în direcția stimulării formelor de organizare a proceselor de producție.

Promovarea cu cheltuieli raționale de producție a tehnicii actuale tot mai complexe depinde în mare măsură de ritmul separării pe bază de plan a fabricării produselor finite, ansamblelor și subansamblelor între întreprinderi specializate, cît și de gradul de extindere a relațiilor de cooperare. La rîndul ei, adîncirea specializării este legată de profilarea unităților de producție, de tipizarea și unificarea produselor, de executarea unor serii mari de fabricație.

● Relația cantitate-cost

O ANALIZĂ a proporțiilor existente la un moment dat ar releva că se impune cunoașterea exactă a cantităților de produse finale corespunzătoare nevoii sociale sub aspectul valorilor de întrebuințare, în timp ce necesarul de produse din cooperare nu este decît o rezultantă firească din punct de vedere al determinărilor cantitative. Stabilirea unor raporturi stricte între producția fizică a unităților satelit și trebuințele uzinei care face asamblarea ar putea fi făcută fără abateri numai dacă ar fi valabilă doar latura ce pune în evidență legătura existentă între toți cei care concură la obținerea produsului final și care din punctul de vedere al dependențelor reciproce formează o singură mare unitate producătoare. Totodată, însă, mai ales în condițiile noului mecanism economic, se accentuează acțiunea celeilalte laturi, pe baza căreia unitățile aparent autonome și independente formează fiecare o unitate economică aparte, cu interese proprii legate de realizarea indicatorilor de plan, în special a producției nete, ceea ce are o influență, nu întotdeauna favorabilă, asupra unora dintre raporturile cantitative normale. Astfel, în cazul întreprinderilor finale, costul minim nu este întotdeauna aferent acelui volum de producție ce are desfacerea asigurată, iar în cazul întreprinderilor furnizoare cantitatea la care costul este minim corespunde numai întîmplător cu nivelul cererii de subansamble.

Date fiind aceste nesincronizări între cantitatea de produse corespunzătoare nevoii sociale și cantitatea care asigură cel mai mic cost posibil, problema ce trebuie rezolvată constă în **dimensionarea corectă a resurselor materiale și de forță de muncă ce urmează a se aloca fiecărui tip de întreprindere.** Considerăm că în cazul întreprinderilor finale repartizarea resurselor ar trebui efectuată în funcție de nevoile sociale ce pot fi satisfăcute în condițiile unui nivel dat al înzestrării tehnice și al productivității muncii, în timp ce în cazul întreprinderilor furnizoare este necesar să se asigure o deplină concordanță a resurselor alocate cu necesarul de subansamble ce trebuie livrat, ținînd seama și de dezvoltările ulterioare ale uzinelor de produse finale.

Dacă din punct de vedere al eficienței economice de ansamblu soluția este avantajoasă, întrucît se evită risipa de muncă și de resurse materiale pe care ar implica-o fabricarea unui număr de produse peste cerințele unității de asamblare și care nu sînt destinate nici exportului, din punct de vedere al unităților cooperatoare eficiența este diminuată ca urmare a urcării costului pe produs și micșorării în consecință a producției nete totale.

Rezolvarea favorabilă a unei asemenea situații contradictorii și asigurarea unor relații echitabile între întreprinderi depinde în mare măsură și de modul de fundamentare a prețurilor atît la produsele de cooperare, cît și la cele finale.

● Stabilitatea prețurilor și minimizarea costurilor în condițiile adîncirii specializării

PENTRU produsele de cooperare **prețurile ar trebui să se fundamenteze pe costurile aferente cantității ce corespunde cererii de astfel de produse, în timp ce pentru produsele finale ar trebui pornit întotdeauna de la cheltuielile pe care economia națională le poate repartiza la un moment dat pentru fabricarea diferitelor specii de produse, cît și de la gradul de noutate al acestora.** În ceea ce privește însă volumul producției unui anumit subansamblu fabricat de o întreprindere de profil, el ar trebui să fie astfel planificat încît să se asigure un **cost unitar minim,** cu condiția recuperării în timp scurt a cheltuielilor ocazionate de numărul de produse obținute peste nevoile de moment. Fundamentarea deciziei referitoare la mărimea seriei de fabricație ar trebui deci să se bazeze pe elaborarea de variante care să evidențieze acel nivel al producției de la care sporirea cu o unitate a acesteia nu se mai materializează într-o reducere în continuare a costului, ci începe să angreneze urcări ale acestuia. Metoda de calcul, cunoscută sub denumirea de analiză marginală, poate urmări și maximizarea beneficiului pe seama creșterii cantității de produse în condițiile unui preț dat și a posibilității de absorbție a pieții. Întrebarea care se pune este aceea dacă pornindu-se de la un anumit nivel căruia îi revine un anumit beneficiu, creșterea cu o unitate a volumului producției ar mai duce la creșterea beneficiului, și, de asemenea, dacă producerea cu o unitate mai puțin poate avea aceleași efecte pozitive.

Problema proporțiilor nu trebuie însă să se rezume la o abordare statică. Volumul de produse finale tinde să corespundă nevoii sociale și încă la un grad de calitate sporit. În aceste condiții proporțiile se modifică în sensul creșterii ponderii cooperărilor în valoarea produsului final, ceea ce înseamnă că întreprinderile furnizoare vor putea recupera și cheltuielile efectuate pentru surplusul inițial de produse. Dacă producția realizată nu este însă solicitată integral în consum productiv, **prețurile ar trebui orientate pe costurile unitare aferente cantității ce urmează a fi livrată și nu pe cele mai mici costuri corespunzătoare unei producții superioare cererii.**

Din cele prezentate se poate deduce că pentru întreprinderile care livrează produsul final, producția fizică, atît ca volum cît și ca structură, trebuie astfel planificată încît să se asigure o valoare maximă a producției nete, iar pentru întreprinderile cooperatoare cantitatea și structura producției de subansamble trebuie să asigure costul minim, urmînd ca numai **prețurile să fie asociate costului corespunzător cantității cerute.**

O asemenea soluție este de natură să contribuie la realizarea unei producții nete maxime pe ansamblul întreprinderilor furnizoare și a celor finale. Fabricarea unui volum de producție care nu este imediat solicitat integral în consum productiv, dar, care duce la obținerea unui cost minim pe unitatea de produs la întreprinderile furnizoare asigură, totodată, și o producție netă maximă pe întregul lanț al cooperărilor.

În ceea ce privește modificarea prețului la un anumit subansamblu, aceasta ar trebui făcută numai atunci cînd are loc o modificare a costului unitar ca urmare a adaptării volumului producției la un alt nivel al cererii. Dacă nivelul cererii se menține, prețul nu se va modifica pe măsura reducerii costului datorită creșterii volumului producției la furnizorul de subansamble, și va reflecta costul acelei producții egale cu cererea.

● Prețuri reciproc avantajoase

O ALTĂ CALE de creștere a eficienței economice sau cel puțin de eliminare a oricărei frîne în stimularea acesteia pe baza accelerării proceselor de specializare și cooperare în producție este și aceea legată de nivelul de preț al produselor livrate în cadrul relațiilor de cooperare.

Teoretic, aceste nivele ar trebui să corespundă unor prețuri reciproc avantajoase care să asigure recuperarea cheltuielilor de producție efectuate de furnizor pe o perioadă determinată și, totodată, cointeresarea beneficiarului în procurarea din afară a reperelor necesare în defavoarea fabricării lor interne. **Prețul reciproc avantajos ar urma să se stabilească între o limită minimă, dată de cheltuielile necesare ale uzinei specializate pentru fabricarea unui subansamblu oarecare și o limită maximă dată de cheltuielile mai ridicate ale uzinei de**

produs final. Pentru determinarea unui nivel de preț care să contribuie la crearea unui cadru favorabil relațiilor de cooperare este deci necesar ca **rentabilitatea subansamblelor să fie astfel dimensionată încît să asigure o economie relativă suplimentară la beneficiar concomitent cu obținerea unor venituri sporite la furnizor pe seama scăderii costului pe unitatea de produs.**

Dacă costurile la furnizor ale produselor de cooperare sînt sub nivelul cheltuielilor pe care le-ar impune producerea lor de către uzina care realizează asamblarea, este posibilă crearea unor avantaje reciproce în condițiile menținerii restricției ca prețul de livrare al subansamblelor preluate în fabricație să respecte ca limită maximă costul întreprinderii coordonatoare. În practica economică există însă numeroase cazuri cînd cheltuielile cu care marile întreprinderi coordonatoare obțin subansamblele sînt mult mai mici decît dacă se apelează la o serie de unități de profil, considerate impropriu ca fiind și specializate.

Luarea unei decizii de renunțare la fabricarea unor repere de către o mare unitate economică, cu un potențial tehnic și de calificare superior, în favoarea altei unități trebuie să fie fundamentată pe baza unor calcule din care să rezulte oportunitatea unor asemenea măsuri. Pentru a pune în evidență eficiența unor transferuri, nu numai că nu pare suficient, dar nu este nici indicat ca prețul de livrare al produsului de cooperare să se stabilească în mod automat la nivelul costului cu care produsul era obținut anterior. Prețul va trebui să reflecte condițiile concrete de fabricație, materializate în recunoașterea unui cost normat real și a unei rentabilități ce s-ar cuveni noului producător. Raționea economică a transferării unor repere chiar în condițiile creșterii cheltuielilor pentru acestea, suportate de uzina de montaj, ar consta în compensarea diferenței între suma prețurilor de livrare și suma costurilor proprii, anterioare cedării fabricației, pe seama obținerii unui număr suplimentar de produse finale, mai eficiente, pe baza folosirii capacităților de producție eliberate. De asemenea, s-ar putea asimila în producție o serie de subansamble ce se procură din import, realizîndu-se economii de valută și chiar costuri mult mai reduse față de prețurile de import.

Noțiunea de preț reciproc avantajos nu se reduce deci numai la situația în care costul de fabricație la furnizor a unui anume reper permite livrarea acestuia la un preț mai mic decît costul cu care el se obținea de către întreprinderea de produs final. Dacă acceptăm ideea că specializarea și cooperarea creează posibilitatea ca societatea să obțină în același timp de muncă o cantitate mai mare de valori de întrebuințare „reale și active" decît în cazul integrării producției de subansamble, ar dispare aprioric clasificarea ce se face în prezent cooperărilor în legătură cu utilitatea sau ineficiența acestora.

Desigur, obținerea unui număr de produse finale care să se apropie sau chiar să acopere nevoia socială nu este singura condiție pentru a considera că a fost eficient să se renunțe la fabricarea internă a unor repere în favoarea colaboratorilor. Societății nu îi este indiferent cu ce cheltuieli se realizează producția.

● Dimensionarea rentabilității cuprinsă în prețuri

ANALIZAREA avantajelor sau dezavantajelor unei producții obținute în colaborare nu se poate rezuma la diferența în plus sau în minus a costului sau a prețului produsului procurat prin cooperare față de costul cu care l-ar fabrica uzina coordonatoare. Evaluarea reală a efectelor specializării și cooperării necesită un calcul mult mai complex care să permită compararea costului unității de produs final în condiții de integrare cu costul acestuia în condiții de cooperare, ținînd seama de influența favorabilă a creșterii volumului producției. În felul acesta, chiar dacă se manifestă o tendință de creștere a costurilor totale de fabricație pentru o grupă omogenă de produse finale datorată plusului de cheltuieli ale beneficiarului ca urmare a preluării din afară a unor repere, costul pe unitatea de produs final poate fi mai mic în cazul renunțării la producția integrată. Rezultă astfel că relația de eficiență a cooperării ar putea fi *) :

$$\frac{C_1}{N_1} < \frac{C_0}{N_0}$$

Pe baza inegalității prezentate reiese că dacă sporul de produse finale devansează creșterea cheltuielilor, cooperarea este avantajoasă chiar dacă pe total se înregistrează o majorare a cheltuielilor cauzată direct de prețurile de livrare mai ridicate ale unor repere în raport cu costurile cu care acestea erau obținute de către producătorul coordonator.

Din cele arătate rezultă că **putem considera ca reciproc avantajoase acele prețuri care păstrează ca limită minimă costurile efective la furnizori ale subansamblelor și care cuprind un venit net a cărui mărime nu duce la depășirea limitei maxime dată de acel nivel al prețurilor de livrare ce egalizează cele două rapoarte ale relației de eficiență a cooperării.**

În cazul în care creșterea cheltuielilor beneficiarului pentru procurarea din afară a reperelor fabricate anterior de acesta este contrabalansată în aceeași măsură de economiile ce le realizează pe baza sporului de produse finale — situație limită de la care se acceptă cooperarea — nu se va mai prevedea venit net în preț. Proporțional cu creșterea economiilor la beneficiar, rentabilitatea va crește, ca și în cazul în care furnizorul va reuși să-și diminueze costurile, putînd să se apropie de limita maximă.

În abordarea problemei legate de stabilirea unor nivele de prețuri reciproc avantajoase, am avut în vedere situațiile care permit compararea costurilor și prețurilor de livrare ale furnizorilor cu costurile înregistrate de întreprinderea coordonatoare. Realitatea economică nu permite însă de multe ori asemenea comparații, întrucît în majoritatea cazurilor producerea de subansamble este repartizată chiar prin planul inițial unor unități specializate. Este însă de la sine înțeles că și în aceste condiții este necesar să se urmărească realizarea în practică a principiului economiei de muncă la realizarea unui sortiment dat, precum și armonizarea intereselor furnizorilor de subansamble cu cele ale producătorilor finali.

În acest scop, propunem ca pe baza unor iterări succesive să se găsească acele variante de prețuri la produsele din cooperare care să asigure un rezultat minim pentru raportul ce se calculează între costul produsului final la care s-a adăugat suma costurilor produselor din cooperare ale furnizorilor și prețul aceluiași produs final la care s-a adăugat suma prețurilor tuturor reperelor ce urmează să fie asamblate.

Astfel, *

$$\frac{Cf + \Sigma C\,coop}{Pf + \Sigma P\,coop} \cdot 1\,000 = \text{minim}$$

Întrucît suma prețurilor produselor din cooperare influențează atît numărătorul cît și numitorul raportului, se poate stabili cu exactitate nivelul de preț al cooperărilor care minimizează relația prezentată. Identificarea variantei optime implică și o serie de calcule pentru determinarea gradului de dependență între prețurile reperelor din cooperare și prețul produsului final, ținînd seama de metodologia în vigoare care prevede excluderea din baza de calcul a venitului net a valorii subansamblelor procurate de la colaboratori. Cu ajutorul formulei se poate realiza și reglarea rentabilității produselor din cooperare, dacă se pornește de la recunoașterea costurilor la furnizorii de subansamble.

În ceea ce privește **mărimea beneficiului total realizat într-un lanț al cooperărilor, considerăm că el se poate determina prin însumarea beneficiilor parțiale înregistrate la fiecare reper, inclusiv la produsul final.** Această însumare nu ar trebui însă acceptată în mod mecanic, ci numai în măsura în care se realizează integral cantitatea planificată de produse finale. În cazul în care un număr de repere din cooperare rămîn neasamblate și nici nu se exportă în perioada curentă de plan, beneficiile înregistrate de acestea nu ar trebui luate în considerare, și, în consecință, scăzute din suma totală. După părerea noastră, realizarea unor produse „seriate" ce reprezintă valori de întrebuințare „latente" care nu sînt transformate de uzina coordonatoare în valori de întrebuințare „reale și active" poate indica că s-au efectuat chiar cheltuieli inutile din punct de vedere al economiei naționale.

Toate acestea ne determină să susținem **necesitatea introducerii unui indicator suplimentar care să exprime beneficiile reale ale industriei și care să fie urmărit și pe ministere, centrale, și întreprinderi coordonatoare.**

Desigur, în măsura în care subansamblele fabricate într-un an de plan își găsesc întrebuințarea într-o perioadă ulterioară, beneficiile potențiale devin reale și urmează să fie raportate cu ajutorul noului indicator propus.

Andrei PINCU
cercetător principal
la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

* Semnificația semnelor este următoarea : C_1 = cheltuielile aferente cantității totale de produse finale omogene realizate în colaborare cu alte întreprinderi ; C_0 = cheltuielile aferente cantității totale de produse finale omogene ce s-ar realiza integrat ; N_1 = cantitatea de produse finale omogene realizată în colaborare ; N_0 = cantitatea de produse finale omogene ce s-ar putea realiza integral

*) C_f = costul produsului final care include și suma prețurilor produselor din cooperare.
Σ Ccoop = suma cheltuielilor furnizorilor pentru fabricarea produselor din cooperare destinate unui anume produs final.
P_f = prețul de producție al produsului final.
ΣP_{coop} = suma prețurilor produselor din cooperare.

IMPACTUL RESTRICȚIILOR ENERGETICE ASUPRA CREȘTERII ECONOMICE

O concepție realistă privind rolul factorului energetic în strategia dezvoltării

ÎN PROGRAMUL dezvoltării economico-sociale elaborat de partid, factorul energetic ocupă un loc central ; aceasta se datorește, pe de o parte, omniprezenței energiei sub diferitele sale forme : electrică, termică, nucleară etc., în desfășurarea procesului de muncă, a vieții însăși iar, pe de altă parte, problemelor tot mai complexe pe care le ridică asigurarea agenților energetici. Într-adevăr, pînă la începutul deceniului '70 pentru marea majoritate a țărilor lumii ecuația energetică părea să-și fi găsit un răspuns definitiv : mărirea capacităților de producere a energiei — în primul rînd electrică — prin utilizarea tuturor resurselor disponibile, cu deosebire a hidrocarburilor, la aceea dată extrem de ieftine. Datele problemei s-au modificat radical odată cu declanșarea crizei petroliere. Un model de dezvoltare economică ce părea infailibil a devenit inoperant. Acest element a declanșat la nivelul întregii comunități mondiale o reorientare profundă în modul de a integra factorul energetic în strategia dezvoltării.

În acest context este un motiv de întemeiată mîndrie faptul că analizele profunde efectuate de către partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au evidențiat cu clarviziune, cu mult înainte de declanșarea crizei energetice, necesitatea orientării întregii economii naționale pe calea raționalizării riguroase a consumurilor energetice, pe calea economisirii severe a energiei. Preocupările susținute vizînd integrarea cît mai eficientă a componentei energetice în procesul creșterii economice, experiența acumulată în implementarea unui ansamblu de măsuri urmărind cu prioritate descoperirea și punerea în valoare a noi surse de energie, utilizarea cu precădere a resurselor regenerabile, imprimarea unui spirit de economicitate la fiecare loc de muncă și-au aflat o armonioasă îmbinare în documentele programatice adoptate la cel de-al XII-lea Congres al partidului, în mod particular în **„Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000"**.

Politică energetică fundamentată pe cerințele economiei

APLICAREA orientărilor și direcțiilor de acțiune cuprinse în Programul energetic este concepută să asigure o tot mai bună folosire a resurselor de care dispune economia românească, o creștere generală a eficienței activității. Astfel, dacă în perioada de început a construcției socialiste eforturile au fost orientate spre dezvoltarea industriei energetice naționale (dezvoltare ce a fost consemnată, printre altele, și prin nivelul consumului de energie pe locuitor care, față de 60% în raport cu media mondială, în 1950, a ajuns în 1961 să egaleze această valoare, iar în 1974 să o depășească cu 72%), în prezent eforturile sînt îndreptate spre obținerea unui volum cît mai mare de valoare nou creată raportat la o unitate de energie electrică consumată. Această orientare, precum și efectele sale în plan economic sînt puse în evidență de raportul dintre consumul de energie electrică și ritmul de creștere a produsului social. Așa cum rezultă din datele tabelului nr. 1, dacă în 1970 ritmul de creștere al consumului de energie electrică era aproape dublu față de ritmul de creștere al produsului social, în ultimii doi ani — 1979 și 1980 — situația s-a inversat. Aceasta dovedește preocuparea continuă pentru obținerea unui produs social sporit în condiții de utilizare cît mai eficientă a resurselor materiale și energetice.

Ideea ce străbate ca un fir roșu Programul energetic adoptat la Congresul al XII-lea o constituie necesitatea de a crea condițiile ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere energetic. În acest sens, în program este cuprins un complex de măsuri, generale și specifice, vizînd toate sectoarele economiei, atît cele din sfera producerii energiei cît și sectoarele consumatoare. Astfel, în vederea dezvoltării potențialului energetic național au fost stabilite măsuri menite să accelereze descoperirea și valorificarea a noi zăcăminte de combustibili, punîndu-se accent pe identificarea zăcămintelor de ape geotermale și a zăcămintelor de combustibili pentru centralele nuclearo-electrice ; au fost, totodată, intensificate cercetările pentru descoperirea și punerea în valoare în proporții mai ridicate a zăcămintelor de cărbune de orice fel, precum și a zăcămintelor de petrol și gaze naturale situate la mari adîncimi și pe platoul continental al Mării Negre etc.

În această perspectivă sînt prevăzute mutații importante în structura balanței producției de energie electrică (tabelul nr. 2). Un accent deosebit se pune pe utilizarea quasicompletă a potențialului hidroenergetic amenajabil, ponderea energiei hidroelectrice înregistrînd o creștere de la circa 7,9% în 1970 la circa 17,6% în 1980, urmînd ca în 1985 să ajungă la circa 20%, iar în 1990 la circa 24% din totalul energiei electrice produse pe economie. De asemenea, se prevede ca în anul 1990 circa 17—18% din energia electrică să fie obținută prin centralele nuclearo-electrice care vor avea o putere instalată de circa 3 960 MWe în 1990. O pondere tot mai mare — evaluată la 10% în 1990 — o va avea obținerea energiei din surse noi și resurse energetice recuperate. În acest domeniu accentul se va pune pe utilizarea energiei solare, eoliene, geotermice, energiei valurilor și utilizarea biomasei drept combustibil.

Tabelul nr. 1

	1970 / 1969	1975 / 1974	1978 / 1977	1979 / 1978	1980*) / 1979
Ritm anual de creștere al consumului brut de energie electrică (%)	13,44	9,65	5,21	2,22	5,35
Ritm anual de creștere al produsului social (%)	8,0	10,0	6,0	6,22	9,49

*) Datele pentru 1980 sînt preliminare

Rezultă astfel că în domeniul producției de energie electrică sarcini deosebit de importante revin cercetării și proiectării de profil, care trebuie să contribuie în și mai mare măsură la descoperirea de noi resurse energetice și să pună la punct noi tehnologii menite să permită utilizarea, pe scară tot mai largă, a resurselor noi de energie, îmbunătățirea randamentelor energetice etc.

Economisirea energiei — resursă esențială a dezvoltării

DACĂ ÎN DOMENIUL producției de energie efectele obținute prin restructurarea balanței energetice apar într-un ritm mai lent, un sector în care se poate acționa cu multă eficiență în vederea realizării unui raport optim între volumul resurselor energetice cheltuite și sporul venitului național îl constituie economia de energie.

La Congresul al XII-lea al P.C.R. a fost elaborată o nouă strategie de dezvoltare a economiei naționale, care în esență vizează menținerea producției

Tabelul nr. 2

Anul	1970	1975	1979	1980*)	1985*)	1990*
Producția de energie electrică din care :	100	100	100	100	100	100
— hidroelectrică	7,9	16,22	17,46	17,6	20	24
— nuclearo-electrică	—	—	—	—	—	17—18
— pe cărbuni și șisturi combustibile	27,95	27,82	26,66	40,0	55	44
— pe hidrocarburi	61,49	53,75	53,49	39,7	20	5— 4
— pe surse noi de energie (eoliană, solară) și resurse energetice recuperate	2,66	2,21	2,39	2,7	5	10

*) Date estimate în Programul-directivă.

ramurilor mari consumatoare de energie la nivelul de producție strict necesar economiei naționale, reducerea și chiar sistarea exportului produselor energointensive, promovarea cu precădere a proceselor tehnologice moderne, caracterizate de consumuri energetice mai mici pe unitatea de produs etc. Ca urmare, trebuie ca țara noastră, în timpul cel mai scurt posibil, să ajungă la un nivel superior înregistrat pe plan mondial la indicatorul consum de energie electrică pe unitatea de venit național.

Pentru a fi eficiente, măsurile de economisire a energiei — măsuri care vizează deopotrivă modernizarea utilajelor și tehnologiilor în sensul îmbunătățirii randamentului lor energetic, diminuarea la nivelul strict necesar a producției de produse energointensive, creșterea responsabilității fiecărui om al muncii în domeniul său de activitate etc. — se cer a fi concepute în strînsă dependență față de specificul și ponderea fiecărui sector în totalul consumului de energie. În acest sens, ponderea cea mai mare o deține **industria** (peste 60% din total consum). Tocmai de aceea, nivelurile de economisire a energiei exprimate în indicatori de eficiență (în deceniul 1981—1990 țara noastră urmează să reducă indicele mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială cu circa 40%) sînt mai ridicate pentru industrie.

Sarcinile de excepțională însemnătate pentru progresul economiei și societății românești, trasate de către conducerea de partid și de stat în domeniul reducerii consumurilor energetice, impun mobilizarea deplină a tuturor rezervelor existente în acest domeniu, în fiecare unitate economico-socială. Cele mai mari posibilități le au unitățile economico-sociale din industrie, îndeosebi cele din ramurile mari consumatoare de energie : chimia, metalurgia, construcțiile de mașini, exploatarea și prelucrarea lemnului etc. Fiecare întreprindere trebuie să urmărească cu strictețe consumurile de energie, întocmind bilanțuri energetice pe utilaje pentru a sesiza starea de funcționare a acestora și a interveni prompt atunci cînd randamentul energetic se modifică, pentru perfecționarea continuă a organizării producției în vederea realizării unor fluxuri de producție cît mai raționale, care să permită utilizarea completă a resurselor energetice recuperate. O atenție mărită trebuie să se acorde, de asemenea, pregătirii superioare a producției la fiecare loc de muncă și fiecare utilaj, astfel încît să se asigure încărcarea optimă a mașinilor și eliminarea timpilor de neutilizare sau subutilizare a acestora. Un alt factor important îl constituie preocuparea continuă pentru asigurarea unor lucrări de modernizare capabile să asigure recuperarea și valorificarea căldurii conținute în ape de răcire, gaze evacuate, produse calde și deșeuri etc.

Ampla acțiune de reproiectare a produselor (în cincinalul 1981—1985 ponderea produselor noi și reproiectate va fi de circa 40%) constituie o altă cale, foarte importantă, de economisire a energiei atît prin găsirea unor soluții constructive care să permită înlocuirea în procesul de fabricație a materialelor energointensive scumpe cu altele mai ieftine, cît și prin îmbunătățirea calității acestor produse, ceea ce conduce la consumuri energetice de exploatare reduse. Modernizarea continuă și generalizarea celor mai eficiente procese tehnologice reprezintă, de asemenea, un mijloc important de economisire a energiei. Astfel, preîncălzirea fierului vechi din încărcătura șarjelor cuptoarelor de 50 și 100 tone din oțelăriile electrice prin folosirea căldurii gazelor evacuate din cuptoare ar putea conduce la o reducere a consumurilor specifice cu circa 10 kWh/t ; extinderea fabricării cimentului prin procedeul uscat ar reduce, la rîndul său, consumul specific cu circa 30% față de cel prin procedeul umed. Pentru a evidenția cît mai clar importanța vitală a utilizării în practică a tuturor posibilităților de raționalizare a consumului de energie electrică, precum și pentru a detașa direcțiile prioritare, domeniile în care sînt estimate efectele cele mai însemnate, am încercat să analizăm contribuția fiecăruia din principalele domenii de activitate industrială, pe de o parte la formarea producției industriale, și pe de altă parte la consumul industrial de energie electrică.

Măsuri pentru asigurarea unui raport optim între producția realizată și consumul de energie

SE POATE astfel constata că în timp ce metalurgia neferoasă creează 3,4% din producția industrială a țării, ea consumă 12,7% din energia electrică alocată industriei ; chimia participă la producția industrială cu 9,2%, iar la consumul de energie electrică cu 28,70%, în timp ce construcțiile de mașini creează o treime din producția industrială, consumînd doar 14,3% din energia electrică. Aceste evaluări nu urmăresc însă să contureze numai acele domenii, mari consumatoare de energie, în care acțiunile de economisire a energiei sînt mai eficiente. Ele pot constitui deopotrivă elemente de fundamentare a unor decizii de prespectivă în ce privește dinamica de creștere a diverselor ramuri industriale, un element însemnat în conceperea unei structuri industriale moderne, eficiente. Tocmai în acest sens sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat celui de-al XII-lea Congres că : **„în perioada 1981—1985 va trebui continuat procesul de reconstruire a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie".**

Industria, cu ponderea ei majoră în consumurile energetice ale țării, trebuie să se afle permanent în atenție în vederea reducerii susținute a consumurilor energetice, de rezultatele care sînt obținute în acest domeniu depinzînd, de fapt realizarea în practică a deziderатului independenței energetice a țării noastre. În același timp atenția factorilor din economie, a energeticienilor în mod deosebit, trebuie să se îndrepte și asupra valorificării rezervelor de economisire a energiei care există la nivelul celorlalte categorii de consumuri energetice.

Una din aceste categorii o constituie consumul energetic al populației — este drept, acesta reprezenta, la nivelul anului 1979 doar 8,4% din totalul consumului energetic. În această direcție au fost depuse, pînă în prezent, eforturi însemnate de economisire a energiei, au fost utilizate căi multiple, mijloace variate, cu rezultate ce nu pot fi neglijate. Acțiunile menite să asigure în continuare raționalizarea consumului și în acest domeniu (care trebuie să țină seama deopotrivă de o serie de implicații sociale și pe termen lung) se impun a fi orientate cu precădere asupra modernizării aparatelor de uz casnic, prin ridicarea continuă a performanțelor energetice ale acestora. În domeniul iluminatului, de exemplu, este eficientă promovarea tehnologiilor moderne, de trecere pe scară cît mai largă — și în iluminatul casnic — de la iluminatul cu incandescență, la lămpi moderne, fluorescente, cu eficacitate înaltă. Modernizarea generală a iluminatului este de natură să aducă importante economii de energie electrică, permițînd totodată un nivel ridicat al calității vieții. Tot astfel, modernizarea altor procese consumatoare de energie din domeniul consumului populației cum ar fi prepararea hranei, este, de asemenea, de natură a favoriza conservarea energiei ; o importanță deosebită pentru conservarea energiei o are și izolarea corespunzătoare a spațiilor de locuit ale populației.

Toate aceste opțiuni de politică economică și măsuri practice sînt subordonate obiectivului fundamental al politicii energetice românești — asigurarea independenței energetice a țării. Ele urmăresc, totodată, să asigure o cît mai înaltă valorificare a factorilor de producție, să îmbunătățească continuu raportul dintre nivelul consumului energetic și cel al sporirii venitului național și produsului social. În această amplă acțiune, cu profunde rezonanțe, este implicat fiecare om al muncii, fiecare cetățean al patriei, făuritor și beneficiar al întregii avuții naționale.

Emil COSTIN

Producerea alcoolului din masă lemnoasă

LIGNOCELULOZA — substanţă din care sînt formaţi pereţii celulelor lemnoase ale plantelor — reprezintă cea mai importantă sursă de polizaharide (carbohidraţi), care pot fi transformate prin hidroliză în zaharuri şi apoi în alcool combustibil. Componentele biomasei, care conţin o mare cantitate de lignoceluloză, includ toate resturile de masă lemnoasă rezultate din operaţiunile de tăiere şi prelucrare a lemnului tăierea crengilor din livezi şi vii, cît şi tulpini de orz, grîu, porumb, crez etc.

Datorită structurii lor moleculare, polizaharidele din materiile lignocelulozice sînt relativ inaccesibile hidrolizei enzimelor, comparativ cu alte materii cum ar fi amidonul şi necesită condiţii severe de hidroliză. Cu toate acestea, atît hidroliza în acid diluat cît şi cea în acid concentrat, este din punct de vedere tehnic posibilă la scară industrială. În oricare dintre cele două procedee de hidroliză ce folosesc materiile lignocelulozice pentru producerea alcoolului, va fi de o importanţă maximă utilizarea completă a materiilor prime.

Procedeul trebuie să fie adaptabil unei mari varietăţi de biomasă incluzînd materii prime cu un conţinut scăzut de polizaharide, cum sînt coaja copacilor şi arbuştii, sau de lignină, cum sînt plantele ierbacee, frunzele, pulpa fructelor şi alte resturi de la fabricile de conserve, cît şi cerealele, fructele şi legumele alterate.

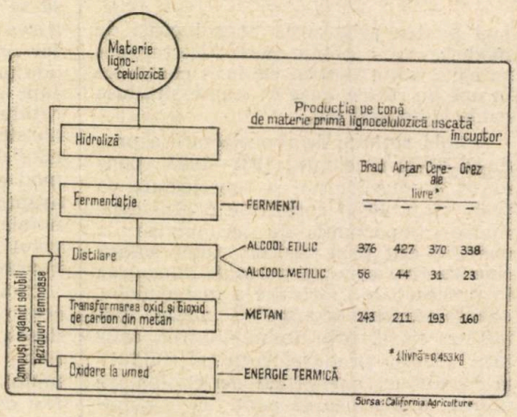

Proiectată în cadrul Laboratorului de silvicultură de pe lîngă Universitatea din California, tehnologia constă dintr-o hidroliză în trepte pentru obţinerea soluţiilor de monozaharide ; fermentaţia soluţiilor zaharate în vederea obţinerii etanolului şi a altor produse ; transformarea în metan a produşilor organici solubili, care nu sînt izolaţi din soluţiile apoase, şi oxidarea la umed pentru transformarea compuşilor solizi obţinuţi în cadrul procesului în produşi organici solubili care pot fi transformaţi în metan sau izolaţi, bioxid de carbon şi energie termică. (Procedeul este ilustrat în diagrama alăturată).

Materia primă este preparată cu ajutorul unor mori cu ciocane, care folosesc un minim de energie pentru obţinerea unor granule de dimensiuni optime.

Noul procedeu, proiectat pentru o utilizare totală a materiei prime şi a fi eficient din punct de vedere al consumului de energie se poate adapta la o mare varietate de materii ale biomasei şi o gamă largă de conţinuturi de umiditate. Cu ajutorul lui se pot obţine numai trei produse — etanol, metan şi energie termică — dar tehnologia este suficient de flexibilă pentru a produce şi materiale adiţionale — fermenţi ce pot fi folosiţi în alimentaţie, acizi organici şi diverşi compuşi neutri.

Energia termică care se dezvoltă în cursul oxidării la umed poate fi folosită pentru a furniza căldura necesară altor etape ale procesului tehnologic. Necesităţile de apă sînt foarte scăzute datorită proporţiei mari de apă recirculată.

Producerea alcoolului din lignoceluloză poate furniza o cantitate de energie considerabilă şi tehnologia necesară poate fi realizată la fel de rapid ca orice program care implică utilizarea combustibililor fosili sau nucleari.

Conversia energiei termale a mării

IDEEA, simplă în sine, de a utiliza diferenţa de temperatură ce se înregistrează între pînza de apă de la suprafaţa mării şi straturile de adîncime pentru a produce energie electrică datează de mai bine de un secol. Prima încercare de a realiza practic o asemenea instalaţie a avut loc în anii '30, preocupări sistemice şi de amploare fiind consemnate însă odată cu declanşarea crizei energetice. Din punct de vedere tehnologic procesul de obţinere a energiei electrice prin procedeul amintit include următoarele etape : apa de suprafaţă (de circa 25°C) este utilizată pentru a fierbe un lichid cu un punct de fierbere foarte scăzut, cum ar fi amoniacul. „Aburul" de amoniac rezultat pune în mişcare o turbină care generează electricitate, aceasta fiind transmisă la ţărm prin cabluri submarine. În acest timp apa de adîncime răceşte amoniacul, îl readuce în stare lichidă şi astfel ciclul se închide.

Utilizarea pe scară largă a acestui tip de instalaţie pentru producerea energiei electrice este, în momentul de faţă, confruntată cu o serie de obstacole practice ; cel mai însemnat îl reprezintă dimensiunile foarte mari — şi, corespunzător, consumurile materiale ridicate pe care le implică utilajul ca atare. O altă problemă o constituie realizarea, în condiţii de economicitate, a schimbătorului de căldură necesar pentru a asigura evaporarea şi condensarea amoniacului ; în sfîrşit, se vădeşte necesitatea realizării unei tubulaturi care să reziste pe termen lung la efectele corozive ale apelor marine.

Acoperiri metalice

ÎN VIRTUTEA interdependenţelor ce caracterizează sistemul tehnologiei moderne, dezvoltarea mai accentuată a unor subramuri determină mutaţii semnificative şi în planul unor tehnologii auxiliare. Aceasta este situaţia tehnologiilor cunoscute sub denumirea de „acoperiri metalice" (procedee ce urmăresc să asigure, prin aplicarea pe suprafaţa diferitelor piese, a unei pelicule, foarte fine dintr-un metal cu proprietăţi superioare, o mai bună protecţie anticorosivă), tot mai larg folosite în industria echipamentelor electronice, în mecanica fină, în construcţiile de maşini etc. Potrivit aprecierilor revistei L'USINE NOUVELLE, tehnologia acoperirilor metalice cunoaşte restructurări substanţiale care vizează, pe de o parte, substituirea în cît mai mare măsură a metalelor preţioase şi rare, în principal aurul şi argintul, cu altele mai ieftine şi mai uşor de procurat; iar pe de altă parte limitarea riscurilor de poluare şi creşterea indicelui de recuperare a substanţelor utile care se regăsesc în diverse subproduse. Pe plan mondial înregistrează o mare extindere folosirea unor substituenţi ai aurului în diferite aliaje cum ar fi, de exemplu, paladiul precum şi reactualizarea unor aliaje mai vechi : staniu-nichel sau staniu-cobalt.

În domeniul galvanoplastiei, preocuparea de a spori indicele de recuperare a metalelor a condus la elaborarea de noi procedee cum ar fi băile pe bază de gluconat de zinc. Această tehnologie înlătură efectele poluante ale tehnologiilor tradiţionale şi permite, deopotrivă, recuperarea în proporţie de 97% a zincului antrenat în soluţiile de evacuare. Recuperarea selectivă a metalelor din subproduse: prin electroliză sau electrodializă constituie deja, subliniază publicaţia citată, o realitate industrială. Realizarea unor catozi speciali cum ar fi catozii în pat fluidizat sau din grafit expandat permite, în condiţii de economicitate, recuperarea quasitotală a cadmiului sau a cuprului, substanţe încorporate în diferite soluţii tehnologice. O altă direcţie în domeniul tehnologiilor de acoperire o reprezintă dezvoltarea proceselor de acoperire pe bază de zinc neelectrolitic, procedeu mai puţin poluant, în timp ce, în domeniul vopsitoriei, se înregistrează tendinţa de folosire prioritară a cataforezei datorită calităţilor anticorozive, superioare care se obţin prin acest procedeu.

Tribuna „R. E."

PERSONALUL DE SPECIALITATE — un potențial sporit de creativitate, adaptabilitate și eficiență

OBIECTIVELE fundamentale ale noului cincinal sînt concentrate în direcția unor profunde transformări calitative. Amprenta dominant intensivă a dezvoltării este legată și de modernizarea continuă a structurilor economice și organizatorice, reclamînd concepții noi în organizarea și conducerea întregii activități din unitățile economice.

Fiecare dintre aceste unități — în urma creșterii considerabile a numărului muncitorilor cu școală profesională sau liceu industrial, precum și a ponderii personalului cu studii superioare în totalul personalului tehnic-economic — dispune azi de un important potențial intelectual de o reală calitate, pentru pregătirea căruia societatea a făcut considerabile eforturi. Beneficiind de acest personal calificat, unitățile sînt, evident, responsabile de utilizarea lui corespunzătoare, pentru a da maximum de randament, lărgind continuu limitele competenței profesionale.

Pînă în prezent, în unele întreprinderi s-a manifestat însă tendința de utilizare a unor cadre cu studii superioare în munci administrative sau în munci pentru care nu este necesară o astfel de pregătire; această situație a avut ca rezultat izolarea unei părți din personalul de specialitate de problemele curente și viitoare ale producției, degradarea nivelului de calificare a acestuia prin insuficienta combinare armonioasă cu practica.

Slaba preocupare a conducerilor acestor unități în direcția formării unor colective creative, orientate permanent spre promovarea noului, se explică și prin lipsa unor indicatori și a unor sarcini categorice, care să aducă permanent în atenție valorificarea acestui potențial. („Ponderea personalului TESA în total personal muncitor" constituie un indicator de compromis, care nu reflectă nici pe departe rolul cadrelor de specialitate și nu constituie o bază sigură pentru evaluarea calitativă a acestui personal.)

Fără a subestima importanța sistemului informațional al unităților economice, remarc în treacăt că personalul care se ocupă cu colectarea, centralizarea și transmiterea datelor nu are nevoie în toate cazurile de studii superioare. **Reclamă însă aportul cadrelor cu studii superioare procesele de analiză, interpretare și valorificare a datelor, de elaborare și fundamentare a unor variante de decizie,** din care conducerea să o adopte pe cea optimă în funcție de cri-

• PRIN CONSTITUIREA UNOR ECHIPE DE CERCETARE—PRODUCȚIE, CARE SĂ CUPRINDĂ CADRE DIN COMPARTIMENTELE FUNCȚIONALE ȘI DIN SECȚII, S-AR PUTEA ASIGURA UN FLUX OMOGEN ȘI CONTINUU DE CONCEPERE, EXPERIMENTARE ȘI INTRODUCERE ÎN PRODUCȚIE A NOULUI ÎN DOMENIILE PRODUSELOR, TEHNOLOGIILOR, ORGANIZĂRII

teriile strategice — ceea ce nu întotdeauna se face.

Menținerea unor asemenea situații are, printre efectele negative multiple, și slăbirea preocupărilor unor cadre de specialitate pentru propria perfecționare, ca și pentru participarea la perfecționarea profesională a muncitorilor, care intră în obligațiile lor, ca o datorie față de societate.

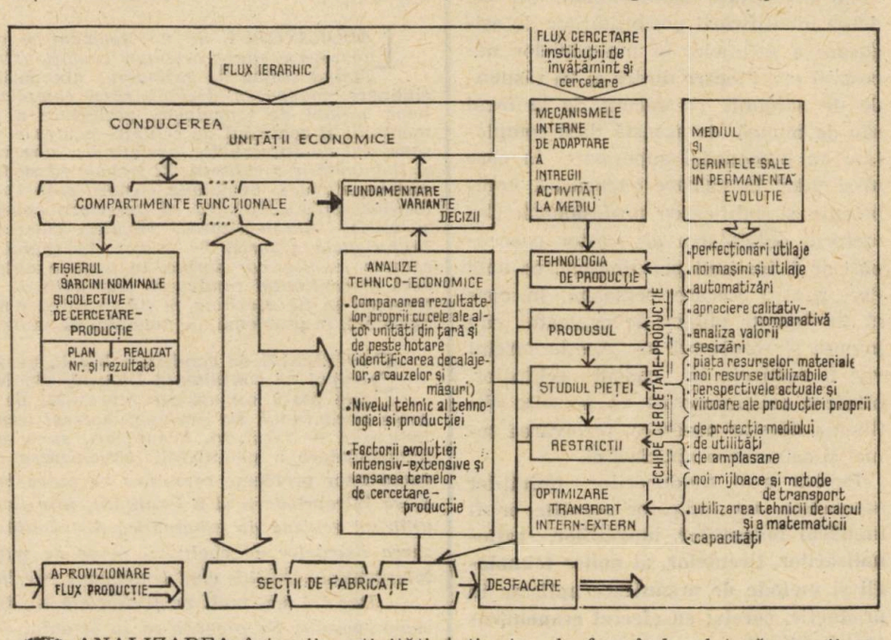

CANALIZAREA întregii activități economice din întreprinderi către o nouă calitate face necesar un salt calitativ în activitatea personalului de specialitate, punînd la maximum în valoare întregul potențial intelectual de care dispune fiecare unitate economică în direcția **modernizării și perfecționării structurilor sale economico-organizatorice,** aducînd pe prim plan **promovarea noului** prin aplicarea continuă în producție a tehnologiilor avansate, a invențiilor, inovațiilor, raționalizărilor, a metodelor și tehnicilor moderne de organizare a producției și a muncii, sporirea preocupărilor pentru ridicarea nivelului politic, cultural și de calificare a întregului personal muncitor.

Realizarea acestui obiectiv presupune în primul rînd asigurarea unei **structuri funcționale și de conducere corespunzătoare** și un **sistem de indicatori specifici,** care să permită un control permanent, la diferite nivele, al evoluției calitative a activității personalului de specialitate.

Schema prezentată evidențiază un posibil model de **organizare a activității funcționale, care să angajeze și să impună la nivelul fiecărei unități economice preocupări permanente pentru perfecționarea producției.** La întocmirea ei s-a avut în vedere faptul că din punctul de vedere al satisfacerii necesităților sistemului informațional, actualele structuri organizatorice pot fi menținute, ele formînd o latură a noii organizări. Cealaltă latură a structurii organizatorice o formează **echipele de cercetare-producție,** compuse din aceiași oameni ce formează compartimentele funcționale și conducerea subunităților. Conducătorii fiecărei echipe ar urma să fie persoane din conducerea colectivă a unității, în raport cu profilul fiecăruia.

Introducerea acestor echipe nu urmărește formarea la nivelul întreprinderi-

lor a unui organism de cercetare strict specializat, ci are în vedere faptul că — sub incidența revoluției tehnico-științifice contemporane, a restricțiilor privind resursele de energie și materii prime și protecția mediului, a cerințelor în permanentă schimbare ale pieței — se conturează tot mai pregnant o nouă funcție a unităților economice ; **funcția de adaptare.** După cum este știut, orice proces de adaptare reclamă angajarea în profunzime a unui întreg mecanism pentru a face față noilor restricții. Compunerea echipelor de cercetare-producție cu personal din compartimentele funcționale implicate și din secții ar permite o legătură directă și activă între echipe, compartimente funcționale și producție, asigurîndu-se un flux nemijlocit între necesitățile de perfecționare și soluționarea acestora prin aplicarea de noi modernizări sau modificări în structura activității de producție.

FUNDAMENTAREA componenței unei echipe are o importanță deosebită pentru ca temele elaborate de aceasta să fie aplicate. Astfel, luînd de exemplu echipa care se va ocupa de modernizarea și perfecționarea tehnologiilor, ea ar urma să fie condusă de inginerul șef sau mecanicul șef (în raport cu specialitatea acestuia) și să includă cadre din compartimentul plan-dezvoltare (pentru a fundamenta dezvoltările), financiar (pentru a determina resursele necesare și posibil de asigurat), producție (pentru a stabili corelația produs-tehnologie-capacitate), investiții (pentru a fundamenta eventuala investiție), aprovizionare (în vederea identificării posibilităților de asigurare a utilajelor și materialelor necesare) etc. Fiecare dintre ei va răspunde de sarcinile ce decurg de la locul său de muncă, de această dată completate cu preocupări superioare, în care să-și pună în valoare experiența, competența și calificarea profesională. Caracterul obligatoriu al acestor preocupări ar fi instituit prin întocmirea unei fișe, pentru fiecare persoană, în care să fie trecute obligațiile asumate sau impuse și rezultatul lor. Aceste sarcini vor fi realizate în cadrul echipelor, printr-o colaborare ce va permite obținerea datelor necesare, rezolvarea temei și asigurarea aplicării ei.

Pentru uzul conducerilor unităților economice, un indicator specific ar fi **numărul invențiilor, inovațiilor, raționalizărilor, licențelor, al noilor tehnologii și metode de organizare aplicate în producție, corelat cu efectul economico-social obținut.**

Dacă avem în vedere faptul că sînt situații cînd rezultatele unor aplicații nu sînt cuantificabile sau sînt greu de cuantificat, dar prezintă suficientă importanță, se justifică necesitatea de a urmări atît **valoric,** cît și **numeric** perfecționările realizate la fiecare unitate economică.

Eugen HANCĂ
Suceava

IMPLICAȚIILE TEHNOLOGIILOR NOI ASUPRA ORGANIZĂRII CONDUCERII

IMPACTUL revoluției științifico-tehnice asupra industriei capătă proporții pe măsură ce din diversificarea, cumularea și decantarea progreselor în domenii particulare se conturează și se afirmă sisteme tehnice-tehnologice capabile să modifice elemente fundamentale comune ale proceselor de producție, *implicînd și* noi cerințe în domeniul conducerii și organizării acestora.

Potrivit unui studiu de prognoză elaborat de experți de la Societatea inginerilor industriali din S.U.A. și Universitatea din Michigan, anii '80 vor fi puternic marcați de introducerea și/sau răspîndirea unor tehnologii care vor redimensiona în esență plafoanele de eficiență ale utilizării materialelor, forței de muncă, fondurilor fixe și resurselor pentru dezvoltare. Printre ele se numără : materialele și structurile compuse, senzorii și sistemele sensibile, utilizarea calculatoarelor pentru programarea și urmărirea producției, proiectarea asistată de calculator, mașinile-unelte specializate echipate cu microprocesoare, cele cu comandă numerică, prelucrarea pieselor pe astfel de mașini direct după desenele de execuție, comenzile computerizate folosite pentru a transmite mașinii — prin cablu — datele privind configurația piesei de prelucrat, aplicarea laserului în operațiile de tăiere, sudură și control, tehnologia de grup ș.a.

Concluziile studiului sînt paralele cu cele ale unei anchete organizate de Asociația americană a inginerilor din construcția de mașini, în rîndul cadrelor tehnice din birourile de proiectare, în legătură cu evoluțiile previzibile ale înnoirii produselor în următorii cinci ani. Răspunsurile la anchetă plasează diferitele subramuri, ca ritm de înnoire, în următoarea ordine : industria automobilelor, cea a instalațiilor de încălzire și condiționare, cea a echipamentelor de telecomunicații, a aparatelor electrocasnice, a mijloacelor de transport ș.a.m.d. Se întrevede o adevărată „invazie a electronicii" ; 70% din proiectanții chestionați au declarat că vor aplica, la noile produse, microprocesoare și componente microelectronice, acestea din urmă reconcepute pentru a înlesni repararea și întreținerea, a reduce consumul de energie și a mări siguranța în funcționare. 85% dintre proiectanți consideră că vor folosi în activitatea lor serviciile calculatoarelor și vor face apel la materiale noi.

Fructificarea rapidă a avantajelor noilor coordonate tehnologice este însă adesea frînată, în condițiile Statelor Unite, de adaptarea greoaie a unor conducători de întreprinderi pe care aceste evoluții rapide îi iau prin surprindere, găsindu-i nepregătiți, cu aparatul neadaptat. După cum apreciază un cunoscut birou de consultanță din New York, „noile sisteme, aplicate în producție, reprezintă o mare oportunitate pentru reducerea costurilor și mărirea competitivității, de care însă multe firme n-au reușit să facă uz". De aici, o reacție adesea tîrzie, lipsită de orizont și ineficace la fenomene actuale, fie proprii economiei S.U.A. — cum este stoparea creșterii productivității muncii, fie comune economiei mondiale — scumpirea petrolului și materiilor prime. „Au trecut zilele de glorie" ale managerului de tip convențional, consideră revista americană „Industrial World". Care va fi noul lui profil — mai precis, ce va trebui el să învețe și să facă pentru a se alinia la schimbările în industrie și în mediul social și economic al acesteia, pentru a restabili echilibrul în tripticul conducere-tehnologie-organizare ?

LABORATORUL de management și organizare Battelle, din Columbus (Ohio), avansează cîteva orientări condiționate de tendințele ce se manifestă actualmente. Ținînd seama de extinderea abordării sistemice *și a* lucrului în echipe pluridisciplinare, *managerul trebuie să-și completeze aptitudinile de conducere cu însușirea unor noțiuni de* tehnologie, proiectare a produselor, marketing, întreținerea echipamentului *și* controlul de calitate, *pentru a putea organiza și dinamiza colaborarea personalului de specialitate, orientînd-o spre reducerea costurilor, creșterea productivității și îmbunătățirea calității. El trebuie să se familiarizeze cu noi metode cum sînt* analiza cost-beneficiu *și* evaluarea costurilor în cadrul ciclului de viață *(al mașinilor, tehnologiilor, produselor), ca să aprecieze oportunitatea investițiilor pentru noi tehnologii și utilaje. Automatizarea, robotica, cibernetizarea producției vor schimba structura profesională a forței de muncă, în rîndul căreia muncitorii de înaltă specializare și cadrele tehnice vor deține, în uzinele automatizate, o pondere ridicată ; se schimbă, deci, și conținutul conducerii activității de personal, opinia și propunerile operatorilor trebuind să fie ascultate în* structurarea noilor posturi de lucru *și în* modificarea celor existente, *în* probleme ale mediului de muncă.

SISTEMELE de conducere bazate pe prelucrarea automată a datelor — *consideră grupul de consultanță Diebold, din New York — vor influența tot mai puternic cele patru ramuri ale procesului de conducere : planificarea, organizarea, operarea și controlul. De exemplu, accesul lesnicios la bănci de date asupra infrastructurii industriei — furnizori, beneficiari, surse guvernamentale — va permite* o mai bună fundamentare a planificării. *Organizarea activității* echipelor selectate pentru *rezolvarea* unor probleme complexe *va putea beneficia de participarea unor specialiști din afara întreprinderii și a localității, prin intermediul „teleconferințelor prin calculator", utilizînd rețeaua de informatică distribuită.* Controlul — *de pildă în ce privește realizarea bugetelor de cheltuieli — se va putea efectua în timp real, dînd posibilitatea intervenției corective cînd fenomenul este încă în curs.*

Dar cel mai mult va fi afectată conducerea întreprinderilor, de către tehnologiile computerizate. *Se prevede ca în actualul deceniu să se dezvolte puternic procesele de producție avînd toate fazele coordonate și optimizate prin intermediul calculatorului, ceea ce va echivala cu crearea unor uzine automate.* Sistemele flexibile de prelucrare, *constînd din mașini-unelte cu comandă numerică alimentate automat de către roboți (ceea ce implică și codificarea pieselor în familii) vor cunoaște o amplă extindere — ca și* tehnologia de grup, *care, organizînd producția de piese de serie mică în familii după similitudinea de geometrie sau de proces de prelucrare, mărește considerabil productivitatea, implicînd însă reorganizarea procesului de producție. În sfîrșit, instrumente cum sînt mini și microcalculatoarele, dispozitivele de control adaptive, diagnosticul automat și microprocesoarele vor determina schimbări în configurația producției și în însăși natura ingineriei industriale.*

D. C.

O concepție originală, de înaltă valoare teoretică și practică privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate

DEFINIREA realistă a conținutului unei epoci istorice de dezvoltare a unei țări, stabilirea obiectivelor și sarcinilor pe care trebuie să le înfăptuiască un întreg popor într-un demers de continuitate și discontinuitate revoluționară și transpunerea sintetică a unității, diversității și bogăției procesualităților social-economice, politice și ideologice în concepte profund științifice și, în același timp, străbătute de suplețe dialectică, constituie o operă științifică și politică de geniu, pe care numai marii revoluționari vizionari, identificîndu-se cu revoluțiile popoarelor lor, o pot înfăptui. Un asemenea concept științific și politic nodal, care luminează strategic țelurile poporului nostru în actuala etapă a construcției socialiste spre orizonturile comunismului îl constituie cel de **societate socialistă multilateral dezvoltată,** în realizarea căreia este angajată astăzi, sub conducerea partidului, întreaga suflare românească. Atingerea pas cu pas a acestui obiectiv dă sens concret și perspectivă vieții și muncii noastre, a tuturor, aureolează cu noblețea și măreția sa faptele și acțiunile unui popor liber și stăpîn pe destinul său, care, eliberat de dominație și exploatare, dă viață în tot ce înfăptuiește valorilor omeniei și echității, democrației, libertății, independenței și suveranității naționale. În elaborarea și definirea acestui concept care fixează strategia procesului revoluționar din țara noastră în prezent și în perspectivă, contribuția secretarului general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a fost și este hotărîtoare ; această contribuție dă expresie vie aplicării creatoare a teoriei revoluționare la condițiile contemporane ale României socialiste, dezvoltării teoriei și practicii construcției socialiste.

Definirea conținutului etapei de dezvoltare a societății în momente de cotitură istorică este o necesitate a progresului social pentru mobilizarea energiilor și conștiințelor în direcția satisfacerii acțiunii legităților istorice obiective. În același timp, acesta este un demers teoretic complex, care implică descifrarea proceselor și tendințelor principale ale dezvoltării economico-sociale în contextul internațional, analiza structurii de clasă și a evoluției acesteia, a contradicțiilor existente și a coordonatelor evoluției lor în perspectivă, a nivelului și stadiilor atinse în dezvoltarea sistemului social în ansamblu, ca și a diferitelor sale subsisteme ; aceasta presupune, de asemenea, analiza posibilităților existente în prezent și a celor care se conturează în perspectivă, a forțelor motrice și a capacităților creatoare ale poporului, precum și a interdependențelor multiple cu factorii internaționali, cu tendințele din economia mondială și în raportul de forțe pe plan internațional.

În condițiile victoriei relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, în cursul cincinalului 1961—1965 se punea în mod imperios problema definirii într-o largă perspectivă și pe termen lung a conținutului noii etape de dezvoltare a țării noastre. Răspunzînd acestei necesități după o nouă perioadă de cinci ani de consolidare a construcției socialiste, a bazei tehnico-materiale a noii societăți, a orînduirii socialiste în ansamblu, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit prima dată în mod sintetic la Congresul al X-lea al partidului conținutul noii etape și conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată ca obiectiv strategic al acesteia.**

IN DEFINIREA conținutului noii etape a dezvoltării socialismului în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pornit de la conceptul marxist de formațiune social-economică, înțeles ca un sistem unitar de structuri, relații și procese materiale și spirituale, instituționale și organizaționale, în cadrul cărora un rol definitoriu pentru profilul fiecărei formațiuni sociale îl au relațiile de producție și sociale specifice, determinate de un anumit nivel al forțelor de producție și care, la rîndul lor, condiționează, o anumită suprastructură, nivelul de dezvoltare spirituală și morală a societății, sistemul ei de valori.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie **o etapă obiectiv necesară** a procesului istoric revoluționar de înaintare spre comunism. Valorile și principiile socialismului nu învinge pe deplin și simultan în toate domeniile vieții sociale și umane, îndată după cucerirea puterii politice și statornicirea noului tip de proprietate asupra mijloacelor de producție. Generalizarea relațiilor de producție socialiste constituie, în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, doar începutul unei îndelungate epoci istorice de transformări revoluționare, de elaborare și perfecționare a principiilor și formelor de organizare și funcționare a socialismului, de generalizare a valorilor noii orînduiri și, mai ales, de formare, în proporții de masă, a omului care să-și asimileze în intimitatea ființei, a comportamentului și conștiinței sale, noile valori moral-politice, și să devină militant pentru transpunerea lor în viață.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune, în primul rînd, dezvoltarea intensivă a forțelor de producție, făurirea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne în stare să satisfacă cerințele mereu crescînde ale societății ; în al doilea rînd, dezvoltarea susținută a științei, învățămîntului și culturii, considerate ca factori de bază ai progresului și civilizației ; în al treilea rînd, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor și perfecționarea retribuției prin aplicarea tot mai riguroasă în acest domeniu a principiilor eticii și echității socialiste ; în al patrulea rînd, perfecționarea relațiilor de producție, a organizării societății, crearea cadrului organizațional pentru a asigura participarea oamenilor muncii la conducerea societății, dezvoltarea democrației socialiste.

În anii care au urmat Congresului al X-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a concretizat și îmbogățit acest concept asupra proiectului societății socialiste multilateral dezvoltate, corelîndu-l în mod organic cu procesul trecerii țării noastre în viitor la comunism. Programul Partidului Comunist Român, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, sintetizînd toate aceste precizări și contribuții ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la conturarea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, îl elaborează în determinările sale multiple și detaliază direcțiile de acțiune politică pentru ca proiectul să devină realitate. Multidimensionalitatea, sau ceea ce Marx numea caracterul concret al gîndirii dialectice, se instituie ca o trăsătură atît a realității socialiste pe care noi o făurim, cît și a concepției de la care pornește partidul nostru, viziunea sa teoretică și politică fiind opusă oricărui reducționism, oricărei unidimensionalizări a societății și a omului viitorului.

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate semnifică o perioadă de transformări revoluționare, profunde în toate sferele vieții sociale. **„Noi ne propunem,** arăta în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu, să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei, cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste“** [1]).

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune dezvoltarea armonioasă, proporțională a forțelor de producție în toate domeniile economiei naționale și pe întreg teritoriul țării, orientarea ei spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate, dezvoltarea intensivă a agriculturii, creșterea productivității muncii sociale și a eficienței economice, satisfacerea într-o măsură tot mai mare a cerințelor raționale de viață ale oamenilor și asigurarea participării active a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale, la circuitul universal de informație științifică, la revoluția tehnică științifică contemporană.

La Congresul al XII-lea al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus noi precizări privind obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, arătînd că aceasta presupune afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Realizarea acestui obiectiv presupune creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, realizarea unui echilibru optim între diferite sectoare în vederea satisfacerii într-o măsură crescîndă a necesităților progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest context un obiectiv esențial al anilor viitori este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, cuprinzînd atît baza

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 546.

tehnică-materială cît și organizarea producției, pregătirea și utilizarea forței de muncă.

Înfăptuirea obiectivului fundamental al noii etape va marca totodată „luarea în stăpînire" de către oamenii muncii a propriei lor vieți sociale, creșterea considerabilă a gradului de dirijare conștientă de către popor a proceselor sociale, de folosire în cunoștință de cauză a legilor economice și sociale. Un rol hotărîtor în această direcție revine participării conștiente a maselor la conducerea societății, dezvoltării democrației socialiste, perfecționării cadrului ei organizatoric și uman, de afirmare multilaterală a personalității umane, precum și a unui climat de promovare a valorilor autentice, de cea mai deplină echitate socială.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate îmbină în cel mai înalt grad factorul tehnico-economic cu cel social-politic, ideologic, cultural și uman, îmbrățișînd unitar totalitatea laturilor vieții sociale, ținînd totodată seama de rolul specific al fiecăreia în determinismul noii orînduiri, de rolul dinamizator, în același timp, al factorului subiectiv, spiritual și uman. Totodată, societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune transformarea conștiinței oamenilor, formarea unui om nou, cu o personalitate puternică, ea însăși afirmată plenar, și îmbunătățirea, în acest scop, a întregii activități politico-ideologice și educative, a activității culturale. Atingerea acestui obiectiv în dezvoltarea socialismului în patria noastră va face ca munca să devină pentru toți cetățenii o necesitate vitală și o aspirație de împlinire multilaterală a omului. Concepția partidului nostru despre societatea socialistă multilateral dezvoltată este pătrunsă de un autentic și consecvent umanism, subsumînd modelului societății socialiste în perspectivă un ideal propriu de personalitate umană, cu o bogată viață materială și spirituală, cu o conștiință politică și morală înaintată, eliberat de sechelele alienărilor la care era supus omul muncii în societățile anterioare. Însăși dezvoltarea economică subordonată acestui concept este opusă modelului creșterii economice în sine, creșterii pentru creștere, avînd tot timpul în vedere finalitatea umană, socială, asigurarea creșterii continue a nivelului bunăstării materiale și spirituale a maselor, împlinirea plenară a aspirațiilor de dreptate și libertate, de creație și fericire.

Înaintarea în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate va marca, totodată, realizarea unor pași însemnați în ștergerea deosebirilor esențiale dintre clase și în apropierea dintre munca fizică și cea intelectuală, între sat și oraș, în făurirea unui nivel superior de viață și civilizație, o creștere simțitoare a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltată este indisolubil legată de realizarea unei noi calități a vieții, care are în vedere în primul rînd factorul uman, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, ridicarea gradului său de civilizație, pregătire și cultură.

LA UN DECENIU de la fixarea unui asemenea obiectiv strategic, țara noastră se află într-o fază hotărîtoare a realizării sale, aceea în care factorii calitativi capătă o importanță primordială, în care, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate"**[2]), pentru a asigura afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice. De aceasta depinde realizarea sarcinilor noii etape în domeniul industriei, al întregii economii naționale. Asemenea sarcini calitative stau și în fața activității în celelalte domenii, corelate armonios cu înfăptuirea unei veritabile revoluții umaniste și în conștiința umană, cu formarea omului nou. Trecerea la o nouă calitate în toate domeniile vieții noastre sociale dă expresie maturizării socialismului și generalizării principiilor și valorilor sale în toate subsistemele societății românești în ansamblul ei. Aceasta exprimă faptul că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate nu mai este doar un obiectiv de viitor, ci că aceasta prinde contur, se realizează cincinal cu cincinal, obiectiv cu obiectiv.

Realizarea unei calități noi, superioare, în întreaga activitate economică presupune creșterea puternică a productivității muncii și gospodărirea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare și afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, în asigurarea progresului general al societății. O sarcină specifică țării noastre în această perioadă, care decurge nu din esența socialismului, ci din faptul că România a pornit în această operă constructivă de o nemaicunoscută amploare, de la un scăzut nivel de dezvoltare, rezultat și al prădării, în trecut, a bogățiilor patriei noastre de către monopolurile imperialiste străine, este depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare, trecînd la stadiul de țară cu o dezvoltare medie. Realizarea acestei sarcini, prevăzută a fi atinsă la sfîrșitul cincinalului pe care l-am început, va accelera înaintarea României în procesul făuririi societăți socialiste multilateral dezvoltate și trecerii în viitor la comunism.

Conceptul teoretic și programatic de societate socialistă multilateral dezvoltată, dînd o orientare precisă și de largă perspectivă istorică activității partidului și poporului nostru, este un concept **dinamic, deschis, prospectiv**, care conferă actualei etape caracterul de punct nodal în procesualitatea trecerii spre comunism. Încă în această fază se înfăptuiesc unele principii fundamentale ale comunismului, avînd loc, așa cum se apreciază în Programul partidului, o împletire tot mai strînsă a caracteristicilor celor două etape în procesul trecerii de la faza inferioară la cea superioară, spre comunism. Între cele două faze ale noii orînduiri — socialismul și comunismul — nu există un zid despărțitor, ci o unitate dialectică pe toate planurile vieții, în toate verigile și manifestările sistemului nostru social, unitate ce pregătește premisele materiale, sociale și spirituale ale trecerii la comunism. Astfel, încă în această etapă se înfăptuiesc laturi fundamentale ale autoconducerii, proprie în cel mai înalt grad stadiului comunist al dezvoltării societății. Trecerea la autoconducerea și autogestiunea economică în întreaga economie odată cu începutul anului 1979 exprimă, totodată, aplicarea acestei dialectici a întrepătrunderii celor două faze. Adîncirea autoconducerii și autogestiunii va constitui o direcție fundamentală a perfecționării societății socialiste în prezent și în perspectivă.

În felul acesta, concepția partidului nostru despre societatea socialistă multilateral dezvoltată are un caracter **concret** în dublu sens — **structural** și **istoric** — fiind sinteza unor determinări obiective, ceea ce o face aptă să concentreze pe plan logic, multitudinea proceselor și transformărilor și să redea procesualitatea trecerii spre comunism. Contribuția partidului nostru la îmbogățirea teoriei comunismului științific se evidențiază astfel prin soluțiile teoretice și practice originale date unor probleme ale construcției socialiste, prin aportul său la analiza fazelor prin care trece societatea spre comunism.

BENEFICIARA tuturor acestor transformări în toate sferele vieții societății va fi națiunea socialistă română, care va cunoaște prin aceste mutații revoluționare o nouă înflorire și manifestare plenară a potențialităților sale creatoare și un proces de adîncire a omogenizării sale interne, de întărire a frăției și unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în lupta și munca comună pentru făurirea conștientă a propriului lor viitor. Rolul națiunii, al statului național se întărește și se amplifică în procesul maturizării orînduirii socialiste, atît pe plan intern, în armonizarea intereselor tuturor membrilor societății, cît și în relațiile internaționale, în adîncirea colaborării și a schimbului mondial de valori materiale și spirituale. Întărirea capacității de apărare a patriei din acest punct de vedere este un concept multidimensional, care ține nu numai de puterea militară, a armelor, ci și de puterea economică a țării, de unitatea de voință și acțiune a întregului popor, de conștiința apărării libertății și independenței naționale și sociale.

Rolul conducător în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al trecerii spre comunism revine partidului comunist. Această misiune partidul și-o realizează prin întărirea continuă, organizatorică și numerică, a rîndurilor sale, prin dezvoltarea formelor democratice de conlucrare cu masele largi, prin integrarea tot mai strînsă a activității sale cu activitatea întregului popor, prin dezvoltarea democrației interne de partid, odată cu adîncirea vieții democratice a întregii noastre societăți.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre societatea socialistă multilateral dezvoltată și căile făuririi ei dă expresie unei viziuni dialectice despre societate concepută ca un tot **structurat** în care diferitele laturi și procese interacționează, au funcții și valori diferite în determinismul de ansamblu al societății. Concepția elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra societății socialiste multilateral dezvoltate este ferită de orice simplificări și leagă în mod organic prezentul revoluționar al poporului nostru de etapele anterioare ale revoluției și construcției socialiste precum și de cele viitoare. Ea dă expresie unei viziuni istorice de ansamblu și afirmă cu tărie continuitatea procesului revoluționar în țara noastră. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie de aceea un proces ce poate fi înțeles în concepția promovată de secretarul general al partidului nostru ca o unitate a continuității și discontinuității procesului revoluționar, a acumulărilor cantitative și a saltului calitativ concretizat prin transformările revoluționare pe care această etapă la produce în viața de ansamblu a societății, a întregului nostru popor și a fiecărui om al muncii în parte.

Ion FLOREA

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, 1978, p. 260.

În dezbaterea specialiștilor

CARACTERISTICI ALE AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERILOR [III]

Inovarea și inventarea — atribute ale strategiei întreprinderii moderne

AMPLIFICAREA revoluției științifice și tehnice, accelerarea ritmului de creștere, diversificare și modificare a conținutului și structurii trebuințelor materiale, accentuarea insuficienței unor resurse naturale și energetice, creșterea interdependențelor dintre economiile naționale, intensificarea competitivității pe piața internațională au transformat **raționalizarea, inovarea și invenția în imperative** ale activității întreprinderii moderne. Raționalizarea, inovarea și inventarea au devenit **momente esențiale ale strategiei** întreprinderii, **ale conducerii științifice** a oricărei unități economice.

Radiografia realității economico-sociale din țările avansate din punct de vedere economic în ultimele două decenii atestă în mod indubitabil reducerea în ritm rapid și în proporții de masă a numărului întreprinderilor care au funcționat, dacă ne putem astfel exprima, **„în virtutea inerției"** și creșterea accelerată a numărului întreprinderilor care își bazează activitatea pe **strategia inovației și invenției*)**.

Așa cum se cunoaște, **obiectivul nr. 1** al întreprinderilor care funcționau în virtutea inerției era creșterea și perfecționarea a ceea ce exista. **Deviza** lor era, de aceea, **„mai mult și mai bun"**. Spre deosebire de acestea, întreprinderile întemeiate pe strategia inovației și invenției au înțeles și recunosc că lucrurile existente sînt supuse unui proces de depreciere fizică și / sau morală, că producția materială trebuie permanent modernizată, iar produsele — calitativ îmbunătățite și frecvent înnoite. **Deviza principală, cuvîntul de ordine** ce dau conținut acestei strategii sînt sintetizate în formula **„nou, mai bun, mai frumos, mai eficient"**. O întreprindere care nu reușește să se afirme pe tărîmul raționalizării, inovării și invenției, deci pe tărîmul promovării noului și își desfășoară activitatea în atmosfera inerției și imobilismului rămîne inevitabil în urmă ; un for de conducere care nu izbutește să organizeze, să stimuleze și să promoveze consecvent raționalizarea, inovația și invenția este ,după părerea noastră, **incompetent** din punct de vedere profesional și **necorespunzător** funcțiilor ce îi revin în cadrul autogestiunii economico-financiare și autoconducerii muncitorești.

Un alt postulat al strategiei întemeiate pe **inovație și invenție** îl constituie **orientarea eforturilor creatoare** ale întreprinderilor spre **transformări, modificări majore, profunde și eficiente**. Explicația este simplă ; ea se află în faptul că, adesea, modificări minore, nesemnificative aduse unei tehnologii sau unui produs sînt tot atît de dificile ca și inventarea altora noi și riscul eșecului este destul de ridicat.

Transformările realizate în caracteristicile și funcțiile unei tehnologii, ale unui produs într-o întreprindere sau într-un perimetru economic mai extins pot să fie **imitative sau creatoare, originale**. Fără a nega importanța preluării și reproducerii în anumite condiții economice, a unor realizări obținute în altă parte, pentru a accelera dezvoltarea economico-socială, considerăm că, alături de cunoașterea și promovarea celor mai noi rezultate obținute pe plan mondial, este absolut necesar ca întreprinderile să se orienteze statornic spre **transformările cu adevărat creatoare**, cu performanțe superioare. Adevărul este că în cazul perfecționărilor imitative se merge, totuși, pe un drum deschis, uneori chiar bătătorit de alții și, de aceea, toți cei ce merg pe această cale nu se pot situa niciodată în primul rînd. Pentru a ajunge și a se menține în primele rînduri ale progresului, în avangarda acestuia, unitățile economice trebuie **să meargă pe un drum nou, pe drumul inovării și mai ales al invenției.**

Cîmpul de manifestare a spiritului creator, a potențialului de inovare și invenție al întreprinderii este deosebit de întins ; el cuprinde aprovizionarea tehnico-materială, producția propriu-zisă, desfacerea, transportul, deci toate stadiile mișcării fondurilor întreprnderii. Activitatea de raționalizare, inovare și inventare poate avea **ca obiect** mijloacele de muncă, obiectele muncii, conducerea și organizarea producției și a muncii, practic, toate elementele componente ale procesului de muncă, ale reproducției socialiste lărgite individuale și la scara întregii economii naționale. Pe bună dreptate, Emilian Dobrescu scrie că „în afara unor **orientări specifice diferitelor ramuri**, pot fi menționate unele **direcții comune** : lărgirea considerabilă a gamei de utilizări productive a resurselor naturale, trecerea la folosirea unor surse de energie, dezvoltarea masivă a fabricației de înlocuitori ai materiilor prime materiale, reciclarea materialelor și utilizarea deșeurilor industriale, integrarea proceselor tehnologice și agregatizarea utilajelor, extinderea mecanizării și automatizării proceselor de muncă și tehnologice, conducerea lor cu mijloace de automatizare, protecția mediului înconjurător" [7]).

Strategia inovatoare se bazează **pe** și se realizează **prin dezvoltarea și punerea în valoare a potențialului creator al fiecărei unități economice și îmbunătățirea conlucrării cu cercetarea științifică.** Inovarea tehnologică, dar, mai ales invenția presupun cultivarea permanentă și încurajarea **atitudinii creatoare**, de permanentă căutare și promovare a noului. Știut fiind faptul că, uneori, în stadiile incipiente, ideile geniale și ideile greșite se disting foarte greu, că și unele și altele apar la fel de strălucite și la fel de absurde, la fel de realiste și la fel de imposibile, la fel de atrăgătoare și la fel de neatrăgătoare, este necesar **să se adîncească și să se extindă cercetarea științifică** și, totodată, **să se amplifice experimentul practic.** Pe această cale se verifică ipotezele emise, teoriile formulate și se asigură distingerea celor veridice de cele false, se întregesc cunoștințele despre legile care guvernează mișcarea în universul natural și social și despre posibilitățile și modalitățile de folosire a lor în activitatea economică.

Prin esența sa, atitudinea creatoare este revoluționară și se află într-o opoziție ireductibilă cu imobilismul în gîndire și acțiune, cu inerția și mersul de la sine. Gîndirea și acțiunea originale, creatoare nu pot fi încorsetate în anumite tipare și modele rigide, dogmatice, care accentuează imobilismul, exercită o influență inhibatoare asupra oamenilor antrenați în activitatea creatoare și constituie una din cauzele importante ale discrepanței ce există uneori între potențialul creator al unităților, pe de o parte, și performanțele realizate, pe de altă parte.

De aceea, forurile de conducere ale unităților economice trebuie să acorde o importanță mai mare stimulării activității creatoare, a mișcării de raționalizare, inovații și invenții, prin crearea unui climat social corespunzător, asigurarea unei baze materiale minime, asigurarea unei informări tehnico-științifice, cît mai bogate, stimularea materială și morală a personalului muncitor, valorificarea neîntîrziată a capacității creatoare și a rezultatelor obținute.

Mai concret vorbind, promovarea cu consecvență a strategiei întemeiată pe inovație și invenție presupune :

a. Orientarea activității de creație — raționalizare, inovare, invenție — în concordanță cu trebuințele reale ale societății, cu cererea solvabilă a pieței și cu direcțiile fundamentale ale progresului tehnico-economic ;

b. Orientarea mișcării de raționalizări, inovații și invenții spre o **finalitate concretă**, eșalonată în timp și urmărirea permanentă a mersului acestei activități, ca și a valorificării cît mai operative a realizărilor obținute. Mișcarea pentru raționalizări, invenții și inovății nu reprezintă un scop în sine ; ea nu se încheie odată cu elaborarea unei măsuri de raționalizare sau a unei inovații ori invenții. Eficiența lor se măsoară nu numai prin aportul cognitiv, ci și prin rezultatele concrete pe care le aduce aplicarea lor într-un domeniu sau altul al producției și reproducției sociale. De aceea, forurile de conducere, colectivele de producție trebuie să stabilească cu exactitate scopurile și obiectivele acestei mișcări și să asigure toate condițiile pentru finalizarea tuturor rezultatelor obținute.

*) Vezi Peter F. Drucker, Organizarea inovatoare, în „Dialog — S.U.A.", 1978, vol. 7, nr. 3, p. 3—12

[7]) Emilian Dobrescu Optimul economiei socialiste, Ed. politică, București, 1976, p. 127—128

[8]) Cf. **Contemporanul**, nr. 16 (1 745), din 18 aprilie 1980, p. 6

c. **Stimularea factorilor** cu acțiune pozitivă asupra climatului social, a atitudinii și activității creatoare din fiecare unitate economică. După părerea noastră, în condițiile actualei revoluții științifice și tehnice și ale autogestiunii și autoconducerii muncitorești, **dobîndirea și dezvoltarea** aptitudinilor de raționalizare, inovare și inventare **devin o necesitate obiectivă** pentru masa de producători, iar activitatea de raționalizare, inovare și inventare în domeniul specialității devine tot mai mult **o profesiune generală nouă** a oamenilor muncii. În acest sens, un puternic rol stimulator îl joacă grupurile, microgrupurile, colectivele special constituite, adesea sub denumiri diferite — „sfatul maiștrilor", colective de creație tehnico-științifică etc., pentru dezvoltarea activității creatoare și care ar trebui să devină, așa cum se exprima cineva în cadrul unei dezbateri, **„stații de generare a creativității"** [8]). În constituirea și progresul unor asemenea colective un rol de mare însemnătate îl joacă responsabilitatea, principialitatea și competența fiecărui membru al grupului, împreună cu respectul și simpatia reciprocă dintre ei. Aceste elemente „oxigenează" întregul climat social al colectivului și amplifică potențialul său creator.

d. **Eliminarea sau reducerea factorilor cu influențe inhibitoare** asupra climatului, atitudinii și activității creatoare, cum sînt : concepțiile și atitudinile birocratice, procedurile organizatorice complicate și costisitoare de recunoaștere și atestare a rezultatelor care, din aceste cauze, durează un timp îndelungat, lipsa de receptivitate față de nou a unor cadre de conducere, teama de eventualele sau presupusele complicații pe care le-ar genera aplicarea noului și alți factori economici, tehnici ,organizatorici și psihologici.

e. **Acceptarea riscului eșecului și a riscului, adesea mai păgubitor, al pseudosuccesului.** După cum se cunoaște, inovatorii, dar, mai ales, inventatorii, deși sînt înarmați cu „busola" științei, se avîntă, totuși, în **imperiul necunoscutului.** Aici ei continuă cercetarea, în care includem și experimentul, inovează sau inventează. Opera lor îndeplinește un **dublu rol :** unul gnoseologic și altul aplicativ și, astfel, contribuie la întregirea patrimoniului cunoașterii științifice și al experienței practice de transformare, creștere și dezvoltare economico-socială. Activitatea de inovare tehnologică, dar, mai ales, de invenție nu este scutită de influența unor factori neprevăzuți sau/și necunoscuți și, de aceea, comportă **anumite riscuri.** Aceste riscuri vizează **scopul urmărit, finalitatea stabilită. Riscul** — posibilitatea de a produce pagubă — poate deveni **realitate** în cazul **eșecului și al pseudosuccesului.** De aceea, după părerea noastră, luarea în considerare a factorului risc constituie o dovadă a competenței înalte a conducerii și organizării activității de cercetare științifică, inovare și invenție. Prin aceasta se asigură o pregătire mai temeinică a activității — condiție esențială a prevenirii eșecului. Acceptarea riscului eșecului sau pseudosuccesului, luarea lor în considerare fac necesară elaborarea cu anticipație a unor alternative de orientare și acțiune în cazul eșecului și, prin aceasta, se asigură diminuarea influenței sale negative. Aici este locul să subliniem că acceptarea riscului insuccesului nu înseamnă și nu poate însemna justificarea teoretică a incompetenței în gîndire și acțiune. Incompetența este cauză directă a certitudinii insuccesului, a eșecului, a pseudosuccesului și nu a riscului lor, în timp ce competența este o condiție esențială a succesului, a izbînzii ; ea diminuează și, uneori, înlătură riscul insuccesului. Sînt, însă, și situații cînd competența, cunoștințele acumulate în patrimoniul cunoașterii nu pot preveni apariția insuccesului. Principalul constă, însă, în pregătirea cît mai temeinică — teoretică și practică — a activității creatoare — de raționalizare, inovare și inventare — factor fundamental al progresului economico-social.

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU

Orientarea ofertei de bunuri de consum

(Urmare din pag. 9)

rioare: clasic, modern, rustic se pot elabora zeci de variante, codificate (ex: C_1, C_2, Cn; M_1,M_2...Mk' R_1,R_2,..,Rj), astfel încît populația să-și poată procura variante de articole concepute într-o armonioasă legătură funcțională, estetică (model, culoare) după o concepție de design de bună factură. Existența unor coduri, a unui catalog ar da posibilitatea de a face cumpărarea și treptat, pe măsura posibilităților. În desenele alăturate este prezentată o variantă din cele peste 60 de variante de amenajare elaborate în cadrul studiului, și care pot servi cu succes la elaborarea de cataloage și colecții de mostre, atît pentru comerț cît și pentru populație.

Realizarea nivelelor prognozate privind dotarea gospodăriilor din țara noastră cu produsele textile impune adoptarea unor măsuri deosebite în diferite domenii de activitate. Dezvoltarea acestor produse — în condiții de corelare a producției între furnizori cu o largă diversitate de articole și de o calitate superioară, care să permită o accesibilitate largă tuturor gusturilor și preferințelor diferitelor segmente de cumpărători — necesită conjugarea unor eforturi susținute din partea factorilor de răspundere din producție și din comerț, pentru dezvoltarea producției, diversificarea sortimentală ; perfecționarea procesului de comercializare ; acțiuni promoțional-publicitare în vederea informării consumatorilor și stimulării vînzărilor.

În foarte multe privințe, cererea și oferta pe piața noastră internă de profil se va situa, în anii imediat următori, la nivelul exigențelor din țările europene dezvoltate, ca urmare a ritmului accelerat al construcțiilor de locuințe, a creșterii spațiului alocat pe locuitor și a gradului de confort al locuințelor.

Ținînd seama de orientările de bază ale dezvoltării industriei textile în cincinalul 1981—1985 și de aspectele rezultate din studierea pieței articolelor textile pentru amenajarea locuințelor, apare necesar ca programele de diversificare și înnoire sortimentală a producției să se armonizeze cu evoluția rapidă a cerințelor populației, asigurînd o creștere mai pronunțată a ponderii și diversificarea producției de articole gata confecționate pentru uzul locuinței, punînd accent pe : lenjeria de pat pentru copii și tineret, perdele, draperii, fețe de masă, huse pentru mobilier etc.. Este necesar să se organizeze prezentarea și testarea pe piață a noilor produse înaintea omologării, a fixării prețului și lansării lor în producția de serie ; această presupune și informarea mai amplă a lucrătorilor din comerț și a cumpărătorilor potențiali asupra caracteristicilor produselor obținute prin aplicarea noilor tehnologii și folosirea noilor materiale textile, astfel încît să se minimizeze „rezistența" față de anumite produse noi. Concomitent se impun : rezolvarea unor probleme tehnice legate de folosirea și întreținerea produselor textile din categoria celor de mai sus (spălare, călcare, refrișare etc.) ; urgentarea asimilării în producție a tapetelor murale textile ; luarea în considerare a preponderenței cerințelor pentru țesăturile late și extralate, atît la lenjeria de pat, cît și la perdele și alte articole pentru decorațiuni interioare. Și, bineînțeles, oferirea spre contractare a unor colecții integrate în sisteme și variante, realizate la nivelul potențialului productiv și de creație al industriei ușoare românești.

Creșterea și diversificarea producției necesită luarea unor măsuri pentru perfecționarea procesului de comercializare a produselor, vizînd în special profilarea, dimensionarea și amplasarea spațiilor comerciale, atît a celor existente cît și a celor ce vor fi construite în etapa următoare : crearea sau profilarea mai multor unități distincte avînd specific de amenajări interioare individualizat prin : **factorul de orientare** = posibilitatea de a lua cunoștință cu ușurință de sortimentul de mărfuri comercializat de fiecare unitate, raion sau magazin cu profil de amenajări interioare ; **factorul sortiment** = certitudinea că odată ajuns la magazin, cumpărătorul potențial poate face, în cadrul sortimentului expus, o alegere adecvată nevoilor și preferințelor sale ; **factorul timp** = realizarea în timpul cel mai scurt a tuturor cumpărăturilor dorite.

La asemenea cerințe răspund optim marile magazine universale și generale, care oferă un bogat sortiment de mărfuri într-un spațiu delimitat sub același acoperiș.

Sîntem încredințați că factorii de răspundere din industrie și comerț vor acorda o atenție sporită opiniilor exprimate de consumatori și, printr-o conlucrare fructuoasă, vor contribui în mod eficient la dezvoltarea pieței acestor mărfuri.

O LUCRARE CU MULTIPLE VALENȚE PENTRU PRACTICA ECONOMICĂ

DETERMINAREA gradului în care fabricația unui produs conduce la economisirea muncii sociale necesită folosirea unor indicatori adecvați. Răspunzînd acestei cerințe, lucrarea pe care o prezentăm astăzi cititorilor*), și care continuă, de altfel, preocupări mai vechi ale autorului**), întreprinde o analiză complexă a fenomenului economic abordat și formulează, pe această bază, soluții și propuneri utile activității practice.

Din multitudinea aspectelor ce fac obiectul lucrării, ne vom opri asupra citorva care ni se par caracteristice manierei de abordare a problematicii enunțate.

După ce analizează evoluția cheltuielilor materiale la nivelul economiei și pe ramurile sale, cu deosebire în industrie, tendințele de perspectivă ale mișcării costurilor materiale în totalul costurilor de producție și în valoarea producției, dr. Vasile M. Popescu examinează multiplele aspecte ale procesului de măsurare a eficienței economice cu care se utilizează resursele materiale și fondurile fixe, relevînd caracterul extrem de complex al acestui proces, ca și diversitatea formelor pe care le au corelațiile dintre efectul economic și cheltuielile ocazionate pentru obținerea lui. Pe baza acestor considerente, se desprinde concluzia că măsurarea gradului de utilizare a resurselor materiale și a fondurilor fixe, evidențierea și dimensionarea rezervelor interne nefolosite, cît și determinarea mijloacelor de mobilizare a acestor rezerve nu pot fi exprimate printr-un indicator universal, sau prin cîțiva indicatori, ci printr-un **sistem complex de indicatori,** care să caracterizeze cît mai complet eficiența resurselor și fondurilor. Un asemenea punct de vedere s-a impus de altfel de mai multă vreme în literatura economică și credem că este singurul în măsură să permită o judecată de ansamblu asupra eficienței.

Un element care trebuie relevat este acela că autorul fundamentează și prezintă **schema generală** a unui astfel de sistem complex de indicatori. Această încercare apare ca un pas înainte față de indicatorii pe care îi întîlnim frecvent în literatura de specialitate și cei utilizați în practica unităților economice, care caracterizează cel mai adesea un număr restrîns de aspecte ale procesului complex de economisire a resurselor materiale și de folosire a fondurilor fixe. În construcția sistemului menționat, autorul a pornit de la trei coordonate fundamentale : economicitatea fabricării produselor ; economicitatea exploatării lor (la întreprinderile beneficiare sau la consumator) ; economicitatea la nivelul economiei naționale. Jalonat de această triplă și necesară perspectivă sistemul de indicatori este astfel conceput încît să oglindească cît mai complet gradul de utilizare și valorificare a resurselor materiale pe fiecare din stadiile sau verigile procesului de producție, începînd cu cercetarea, proiectarea, normarea consumurilor, aprovizionarea, transporturile, elaborarea procesului tehnologic și executarea propriu-zisă a produsului respectiv, cît și din punctul de vedere al comportării produsului în exploatare, la beneficiar. Totodată, acest sistem de indicatori își propune să oglindească, într-o formă concentrată, aspecte de ansamblu ale gradului de valorificare a resurselor materiale și a fondurilor fixe la nivel microeconomic.

Sistemul de indicatori propus este preconizat să îndeplinească mai multe funcții : fundamentare a indicatorilor de plan, instrument de planificare, instrument de cointeresare a unităților economice și a personalului muncitor, funcție de control a unor laturi esențiale ale activității productive. Potrivit criteriilor expuse, sistemul propus cuprinde 6 grupe de indicatori.

Utilizînd calcule de structură, autorul demonstrează că micșorarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie constituie rezerva cea mai importantă de reducere a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs ; pornind de la această constatare autorul examinează elementele componente ale consumului de materiale și metodele de normare a acestor consumuri, subliniindu-se necesitatea utilizării, de către întreprinderi, a metodei de calcul tehnic-analitic. Un rol deosebit în acțiunea de micșorare a consumurilor specifice îl are îmbunătățirea sistemului actual de indicatori cu ajutorul cărora se planifică și se măsoară consumul efectiv al materialelor. Autorul opinează pentru folosirea de **indicatori agregați** ai consumurilor specifice de materiale. În acest scop, se cuvin a fi relevate propunerile făcute în lucrare pentru introducerea unor indicatori agregați în expresie naturală și valorică. Pe baza analizei unor procese din practica întreprinderilor, folosirea indicatorilor propuși oferă elemente importante cu privire la planificarea consumurilor de materiale, gradul de îndeplinire a normelor de consum și la dinamica consumurilor materiale.

Subliniind utilitatea folosirii indicatorilor consumurilor specifice de materiale, lucrarea arată, totodată, și limitele acestora, în sensul că nu permit să se cunoască economiile sau depășirile consumurilor de materiale pe fiecare din stadiile sau verigile acestor consumuri, factorii care frînează realizarea de economii. În acest cadru se propune ca indicatorii consumurilor specifice să fie completați cu o serie de indicatori tehnici, tehnologici și economici de greutate absolută și de greutate specifică (relativă) a produselor, care să reflecte gradul de utilizare a resurselor materiale în toate aceste stadii și verigi.

COMPLEXITATEA deosebită a proceselor de producție, marea diversitate a formelor pe care le îmbracă acțiunea de economisire a resurselor materiale la toate nivelurile fac necesară, de asemenea, folosirea unor **indicatori de sinteză** care să oglindească, într-o formă concentrată, aspecte de ansamblu ale gradului de utilizare a acestor resurse. Acești indicatori capătă un rol crescînd, întrucît în condițiile așezării întregii activități pe principiul autogestiunii economico-financiare, ei îndeplinesc funcție de pîrghii economice prin care conducerile întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor organizează întreaga lor activitate economică și stimulează inițiativa spre utilizarea rațională a materialelor.

Este analizat, în primul rînd, un grup de indicatori sintetici **direcți,** cu ajutorul cărora se pot măsura în mod nemijlocit efectele măsurilor tehnico-organizatorice luate în direcția utilizării și valorificării superioare a resurselor materiale. Pe baza examinării unor produse, autorul face precizarea că evoluția indicatorilor valorici este influențată într-o oarecare măsură de sistemul de prețuri practicat în anii analizați, de structura organizatorică a ministerelor, cît și de anumite îmbunătățiri de ordin metodologic. De aceea, pentru a stabili în ce măsură creșterea valorii producției de materiale reflectă și o intensificare a procesului de valorificare a resurselor materiale, este necesar să se asigure o corespondență deplină între indicatorii valorici ai producției globale, marfă și netă pe de o parte, și indicatorii fizici ai producției finite, pe de altă parte, acordîndu-se prioritate acestora din urmă. În afara efectelor directe, măsurile întreprinse permit obținerea și a unor efecte indirecte, ca urmare a îmbunătățirii utilizării resurselor materiale, ce conduc în final la creșterea eficienței economice. Astfel de efecte se evidențiază cu ajutorul unor indicatori sintetici **indirecți** care sînt analizați în lucrare.

Pentru a oferi o imagine cît mai completă asupra modului cum este utilizată munca materializată, se prezintă un sistem de indicatori privind măsurarea eficienței utilizării **fondurilor fixe.** Referindu-se la o serie de indicatori care se practică în întreprinderile noastre, autorul evidențiază și unele limite ale acestora, în sensul că nu scot în evidență toate rezervele pentru utilizarea deplină, dar și mai eficientă a utilajelor. Din aceste motive, în lucrare se propune introducerea indicatorului de utilizare productivă a timpului efectiv de funcționare a utilajului determinat pe baza timpului mecanic util, respectiv a timpului în cursul căruia se obțin numai produse bune.

În afara indicatorilor tehnico-economici, în lucrare se propune un grup de indicatori sintetici care permit să se evidențieze efectele măsurilor tehnico-organizatorice. Calculînd evoluția cîtorva indicatori sintetici esențiali propuși, folosind date la nivelul ramurilor cît și pe ansamblul economiei naționale, autorul demonstrează utilitatea folosirii acestor indicatori, care permit caracterizarea mai completă a gradului de utilizare a fondurilor fixe, evidențierea și dimensionarea mai precisă a rezervelor interne de producție.

Lucrarea are o evidentă utilitate practică, întrucît oferă specialiștilor, cadrelor tehnico-economice din întreprinderi, centrale industriale, ministere, cercetătorilor științifici metode și soluții pentru folosirea mai rațională a resurselor. Ea se înscrie ca o contribuție valoroasă la perfecționarea sistemului de indicatori în vederea măsurării mai complete a gradului de utilizare a resurselor materiale și a fondurilor fixe, dimensionării rezervelor interne nevalorificate pe deplin, cît și mobilizării acestor rezerve.

Stere GIOGA

---

* Dr. Vasile M. Popescu : Măsurarea eficienței utilizării resurselor materiale. Sistem complex de indicatori. Editura Tehnică, 1980, 260 pagini.

** Dr. Vasile M. Popescu : Reducerea cheltuielilor materiale de producție în industrie. Editura Academiei, 1974.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (II)

CE SEMNIFICAŢIE şi valoare cognitivă au „tipurile ideale" neoclasice de dezvoltare economică ca şi optica asupra „raţionalităţii" celor două sisteme, de „piaţă liberă" – cel capitalist, cît şi de planificare – cel socialist ? În legătură cu primul aspect trebuie menţionat că analiza „obiectelor abstracte" – cum sînt şi „tipurile ideale de sisteme economice" – are, desigur, o importanţă cognitivă de mult statuată în ştiinţă ; realizările respective în descifrarea unor interdependenţe funcţionale nu pot fi în nici un caz subestimate. Începînd cu Walras şi terminînd cu asemenea vîrfuri contemporane ca Arrow, Boumol, Boulding, Meade, Samuelson, Solow ş.a. gîndirea economică de factură neoclasică – care s-a axat pe analiza unor asemenea obiecte abstracte – a adus o remarcabilă contribuţie la progresul ştiinţei economice, contribuţie valorificată cu multă eficienţă în literatura marxistă prin lucrările unor O. Lange, Karnai, Mihalevski, Em. Dobrescu ş.a.

Cunoaşterea economică nu poate fi redusă însă – aşa cum fac neoclasicii – la această etapă a sa, practic o primă aproximare, un prim pas în descifrarea structurii funcţionării şi dinamicii obiectului său – sistemele economice reale ; cum nici aceste „sisteme pure", „ideale" nu pot fi reduse la felul programat sau prin intermediul pieţii în care se alocă resursele.

O asemenea reducere a sistemului economic la mecanismul de coordonare a deciziilor alocative, abordat într-un spaţiu aistoric şi asocial, ignorarea esenţei social-economice a sistemelor economice, a dependenţei nemijlocite a scopurilor economice de condiţiile economice (relaţionale) ale producţiei şi a interdependenţei dintre scopuri şi mijloacele atingerii lor, nu putea să nu limiteze drastic posibilităţile de cunoaştere a sistemelor reale. O asemenea optică simplificatoare nu putea da nici răspuns la întrebarea „de ce într-o ţară sau alta există un anumit tip de mecanism coordonator al deciziilor alocative" şi nici nu putea oferi o bază reală pentru a fi demonstrată – teoretic sau empiric – superioritatea unuia sau altuia din sisteme.

Ca urmare, răspunsul, ca şi criteriul respectiv, a fost căutat în sfera extraeconomică – psiho-socială, ideologică, juridică şi politică.[1]) Şi aceasta pentru simplul dar esenţialul motiv ideologic, ca elementul sacrosanct al orînduirii burgheze, respectiv proprietatea privat-capitalistă, să nu fie pus în discuţie. În toate lucrările menţionate, ca şi în altele, de regulă, proprietatea asupra mijloacelor de producţie este exclusă din structura sistemului economic, ignorîndu-se rolul ei determinant în formarea şi definirea naturii acestuia – cum fac Neuberger şi Duffy, care consideră abordarea sistemelor economice prin prisma tipului de proprietate drept un procedeu „foarte simplist"[2]). Atunci cînd este avută în vedere în analize, proprietatea privată fie că este privită ca unul din factorii alături de, şi avînd o importanţă egală cu alţii,[3]), fie că este abordată nu ca o categorie economică ci juridică sau politică[4]).

Desprinzînd noţiunea de „sistem economic" de cea de proprietate – care determină modul de unire a mijloacelor de producţie cu forţa de muncă şi prin aceasta nu numai mecanismul de alocare a resurselor ci şi legile funcţionării sistemului ; reducînd sistemul economic la ansamblul formelor exterioare de manifestare a mecanismului economic – economiştii neoclasici burghezi contemporani încearcă să acrediteze ideea potrivit căreia sistemul economic ar reprezenta obiectul „opţiunii libere" ideologice, politice şi sociale a colectivităţilor naţionale. „Ideologia, scriu E. Neuberger şi W. Duffy, acţionînd asupra alegerii sistemului de conducere şi asupra structurii motivaţionale, influenţează, de asemenea, şi ţelurile agenţilor ce adoptă decizii... Dacă ţelul îl constituie egalitarismul, piaţa liberă nu este de dorit, dar dacă ţelul îl reprezintă libertatea deplină de opţiune, atunci piaţa liberă este cea mai indicată"[5]). Şi ei optează pentru libertatea pieţii şi a capitalului, la fel

FIŞE

IDEI CONTEMPORANE

ŞTIINŢA ŞI CONTEMPORANEITATEA

EDITURA POLITICĂ

● *Volumul „Ştiinţa şi contemporaneitatea", publicat recent în colecţia „Idei contemporane" a* EDITURII POLITICE, *reuneşte o suită de comunicări ce au făcut obiectul unei sesiuni ştiinţifice desfăşurate în cursul anului 1980 sub egida Academiei R.S.R. şi a Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice. Elementul ce conferă studiilor – diverse prin domeniile investigate, precum şi prin modalităţile de abordare – un caracter unitar este încercarea autorilor de a desprinde efectele pe care noile descoperiri în ştiinţă şi tehnologie le vădesc asupra dezvoltării economico-sociale. Purtînd semnături de prestigiu, între care cele ale lui O. Onicescu, R. Răduleţ, C. Simionescu, V. Roman, M. Drăgănescu, D. Ghişe, N. N. Constantinescu volumul – care se adresează unui public larg de cititori – pune în lumină progresele înregistrate de ştiinţa modernă şi oferă interesante subiecte de meditaţie asupra tendinţelor de evoluţie a societăţii.*

Reducerea consumurilor materiale

● *Evidenţiind rolul pe care-l joacă aplicarea indicatorului „producţia netă" în reducerea consumurilor materiale în economia naţională,* A. Poliak, *în articolul* Puti snijenia materialoemkosti *(Căile de reducere a necesarului de materiale pentru fabricarea producţiei), publicat în „VOFROSI EKONOMIKI" (nr. 12 subliniază totodată şi un alt aspect. În condiţiile perfecţionării mecanismului economic în Uniunea Sovietică, o importanţă deosebită pentru reducerea costurilor materiale o capătă îmbunătăţirea sistemului indicatorilor, în expresie naturală, de evidenţă şi planificare a producerii resurselor materiale. După părerea autorului o serie de indicatori, cu o arie de aplicare mai restrînsă decît producţia netă, pot totuşi să exercite o influenţă activă în direcţia reducerii consumurilor materiale (greutatea teoretică a produselor, tonajul, metrajul ş.a.)*

Una din ideile desprinse din studiu este şi aceea potrivit căreia perfecţionarea mecanismului economic presupune examinarea problemelor reducerii necesarului de materiale pentru fabricarea producţiei în cadrul unor complexe corespunzătoare de ramuri, ca metalurgie-construcţii de maşini, combustibili-energie, complexul agroindustrial etc. A. P. opinează că un interes special prezintă în acest sens analiza nivelului existent şi a rezervelor de creştere a coeficienţilor de utilizare a metalului în cadrul unuia din principalele complexe ale economiei naţionale : metalurgia – construcţiile de maşini.

Microelectronică

● *Reducerea costului informaţiei prin sporirea numărului de componente electronice înglobate în circuitele integrate (chips) deopotrivă cu mărirea seriilor de fabricaţie respective a constituit principala pîrghie economică de penetrare a microelectronicii în societatea modernă. Această strategie, se apreciază în articolul „Room for newcomers – and new ideas – in customer chips" (Loc pentru noii veniţi – şi idei noi – în circuitele integrate tradiţionale) publicat într-un număr recent al revistei „THE ECONOMIST", nu mai corespunde decît în parte exigenţelor actuale. Iată şi cauza. Dezvoltarea microelectronicii – se subliniază în cunoscuta publicaţie – se realizează în prezent cu deosebire prin extinderea aplicaţiilor specializate ; or, în condiţiile unor serii mari de fabricaţie, care conduc inevitabil*

ca și neoclasicismul ortodox al unui von Hayek sau Mises. Înlocuirea filozofiei „datului" psihologiei umane (homo oeconomicus) ca bază metodologică a demersului cognitiv, prin filozofia „opțiunii" și implicit a „determinismului" prin „indeterminism", nu a afectat prin nimic concluziile economiștilor burghezi asupra celor două sisteme economice — socialist și capitalist. În schimb faptul atestă nu numai că „aideologismul" orientării neoclasice este profund ideologic, ci și tot mai profunda criză a ideologiei economice burgheze.

Orientarea neoliberală — demarată de Walther Eucken și urmașii săi contemporani pe aceeași bază teoretico-metodologică neoclasică a „tipurilor ideale" de economie — a încercat să depășească „marea antinomie" dintre abordarea legic-abstractă a neoclasicilor și realitatea istorică : pe de o parte prin acceptarea raționalității ambelor tipuri teoretice de sisteme economice, respectiv de alocare a resurselor[6]), și, pe de altă parte, delimitînd între „sistemul de alocare a resurselor", „sistemul economic" și „ordinea economică" (pe lîngă mecanismul de coordonare a deciziilor alocative în sfera de „ordine economică" este inclusă și cadrul în care acestea sînt adoptate — etic, juridic, politic și ideologic). Practic în construcțiile neoliberale proprietatea asupra mijloacelor de producție ori nu este inclusă printre elementele constitutive ale sistemului economic[7]), ori dacă este, se presupune posibilă libera combinare a diferitelor forme de proprietate și respectiv de organizare și planificare. Pe această bază se elaborează, prin variante de combinări ale elementelor constitutive, scheme abstracte de diferite sisteme economice „teoretic posibile". Asemenea scheme, la fel ca și cele neoclasice, nu pot oferi în măsură suficientă posibilitatea înțelegerii esenței sistemelor economice reale, implicit a mecanismelor reale ale funcționării lor și dinamicii acestor mecanisme.

Lipsa de relevanță a schemelor neoclasice și neoliberale în definirea sistemelor economice nu a putut fi depășită nici de orientarea structuralistă (A. Marchal, J. Lajugie, A. Garrigou-Lagrange, P. Knirsch ș.a.) care nu a făcut decît să confere o anumită concretețe acestor scheme prin includerea în definirea sistemului economic a unor momente empirico-descriptive ale structurilor interdependente (economice, tehnice, organizaționale, demografice, juridice, politice etc.) — cu accent pe cele extraeconomice, în care sînt căutate „cauzele ultime" și „forțele motrice" ale proceselor economice. După A. Garrigou-Lagrange „sistemul" economic ar reprezenta un „ansamblu integrat de structuri și comportamente". Structurile ar fi, în opinia sa, neutre, integrarea lor în sistem realizîndu-se prin intermediul regimului (factor extraeconomic) care ar conferi sistemului economic o natură ideologică[8]). Obiectivul ideologic al unei asemenea concepții este afirmat explicit de G.M. Alberti : „sistemul capitalist" și „sistemul socialist" sînt noțiuni „mentale", „în realitate există numai regimuri economice"[9]).

Potențînd analiza funcțională neoclasică în înțelegerea unor legături tehnico-funcționale și corelații complexe dintre subsistemele organismului economic, metodologia structuralistă, subordonată orientărilor dominante din ideologia burgheză, nu a putut nici ea oferi — tocmai în virtutea limitelor sale ideologice — o definire adecvată, științific fundamentată, a conceptului de sistem economic, aptă a se constitui în instrument eficient de analiză calitativă, și descifrare a legităților ce guvernează funcționarea și dinamica sistemelor reale. Este o stare de fapt consemnată chiar de către economiștii burghezi (A. Eckstein, P. Knirsch, L. Reynolds, D. Dalton ș.a.) care constată că „noțiunea de sistem economic este folosită în literatură în sensuri diferite și se caracterizează prin mari și esențiale neclarități"[10]).

P. VASILE

[1]) Vezi : J.S. Prybyla, op. cit. p. 10.
[2]) E. Neuberger and W. Duffy, op. cit. p. 114.
[3]) F. Pryor, Property and Industrial Organization. Bloomington, 1973, p. 337 ; G. and D. Pickersgill, Contemporary Economic Systems, New Jersey, 1974, p. 9—10.
[4]) Charles E. Lindblom, Politics and Markets. The World Political-Economic Systems, N.Y. 1977, p. 8.
[5]) E. Neuberger and W. Duffy, op. cit. p. 119.
[6]) Vezi : K.P. Hensel, Systemvergleich als Aufgabe, Stuttgart, 1977, p. 35.
[7]) Idem, p. 227.
[8]) A. Garrigou-Lagrange, Systemes et structures, Paris, 1971.
[9]) G.M. Alberti, Capitalismes et Socialismes à l'epreuve, p. 9—10.
[10]) Beitrage zum Vergleich der Wirtschaftssystemen, p. 14, A. Eckstein, loc. cit., p. 1 ; L. Reynolds, The Three Worlds of Economics, New Haven, 1971, p. 23.

și la o restrîngere a gamei de produse, sporește ponderea activității de adaptare a circuitelor integrate la exigențele unor aplicații particulare, ceea ce, pe ansamblu, determină o creștere considerabilă a costurilor. Tocmai de aceea, subliniază revista citată, se poate aprecia că, în viitor, întreprinderile de dimensiuni mici producătoare de echipamente microelectronice capabile să producă „chips-uri" în serii scurte și extrem de diversificate — adaptate cerințelor specifice diverșilor beneficiari, vor înregistra o creștere spectaculoasă.

Tradiție și competitivitate

● *Industria textilă și de îmbrăcăminte posedă certe resurse de progres și competitivitate. Acestea sînt concluziile unei investigații desfășurate sub auspiciile Comitetului de orientare și de dezvoltare a industriilor strategice (CODIS) asupra celor circa 6 000 de întreprinderi franceze care activează în branșa amintită. Ceea ce se impune în momentul de față, subliniază* Helene Pichenot *în articolul „Textile-Habillement : Il reste des creneaux d'avenir", publicat în numărul din 18—25 decembrie al revistei* L'USINE NOUVELLE, *este detașarea acelor elemente care asigură competitivitatea și, corespunzător, susținerea acelor întreprinderi ce dezvoltă astfel de producții. Un prim criteriu îl reprezintă „internaționalizarea" întreprinderilor amintite, adică exportul a minimum 30—40% din producție sau crearea unor filiale în alte țări. Tot atît de însemnată este și creșterea mai mare a investițiilor productive în acest sector, acțiune cu urmări favorabile asupra sporirii productivității muncii ; în sfîrșit, un al treilea factor îl constituie valorificarea mai bună a factorilor de creativitate și tradiție în materie de vestimentație, proprii producătorilor francezi. Deopotrivă, subliniază H.P., pentru a fi eficientă, o strategie pe termen lung de ridicare a competitivității în industria textilă și de îmbrăcăminte trebuie să urmărească dezvoltarea unor familii de produse care oferă temeiuri de rentabilitate, și nu întreaga ramură privită global ; iată și cîteva exemple în acest sens : îmbrăcămintea tip sport, cea pentru copii, cea masculină, sectorul țesăturilor din lînă vopsită și nu ultimele în ordinea importanței, filaturile.*

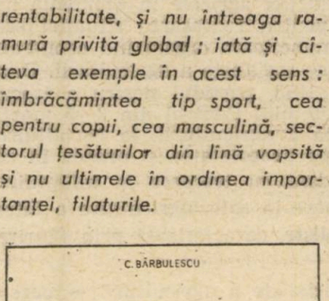

● *Volumul „Organizarea și planificarea unităților industriale" purtînd semnătura profesorului* Constantin Bărbulescu *reprezintă una dintre cele mai recente apariții la* EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ. *Structurată potrivit exigențelor didactice, lucrarea tratează, într-o manieră sintetică, cele mai importante probleme ce sînt circumscrise domeniului abordat. Considerații privind definirea obiectului — organizarea și planificarea unităților industriale —, elemente de teorie și practică a organizării întreprinderii, a producției pe principalele sale componente, capitole ce pot fi considerate de pe acum clasice, sînt completate în cadrul volumului cu o serie de judecăți și aprecieri privind rolul, locul și perspectivele întreprinderii industriale în complexul economiei socialiste, prin prisma exigențelor ce decurg pe planul organizării și planificării acestor unități în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar.*

FIȘE

5 Politica P. C. R. de dezvoltare a agriculturii

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N.N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

LOCUL ȘI ROLUL AGRICULTURII ÎN ECONOMIA NOASTRĂ NAȚIONALĂ

DATORITĂ condițiilor favorabile de climă și de sol, agricultura României are un cadru optim de dezvoltare, constituind o ramură de bază a economiei naționale, cu rol hotărîtor pentru progresul rapid al țării și ridicarea nivelului de trai al întregii populații. Agricultura are un rol deosebit de important în asigurarea aprovizionării populației cu produsele agroalimentare necesare și a industriei cu materii prime, contribuind, totodată, cu cantități sporite la exportul țării. Aportul agriculturii la dezvoltarea economică își găsește expresia sintetică în participarea la producerea produsului social și a venitului național. În anul 1978, agricultura asigura 13,4% din produsul social al țării și 15,3% din venitul național.

Cadrul natural optim de dezvoltare a agriculturii nu a fost valorificat în trecut. Sub dominația burgheziei și moșierimii agricultura României se caracteriza prin înapoiere tehnică, exploatare prădalnică a terenului, productivitate scăzută, ineficiența gospodăriei țărănești mici și mijlocii. Sistemul de relații dominant în agricultură, bazat pe marea proprietate a moșierimii și burgheziei, insuficiența terenului agricol în gospodăriile mici și mijlocii și excesiva lui parcelare, au determinat înrăutățirea considerabilă a condițiilor de muncă și de viață ale țărănimii muncitoare, situînd agricultura României pe unul din ultimele locuri din Europa.

Deși în agricultură lucra mai bine de 3/4 din populația activă, participarea acesteia la producerea venitului național nu depășea 33% în anul 1938.

Ținînd seama de condițiile specifice în care s-a dezvoltat agricultura țării noastre, de particularitățile gospodăriei țărănești, ca și de importanța producției agricole în economia națională, P.C.R. a luat măsuri pentru redresarea situației economice și sociale a țărănimii muncitoare organizînd cooperativizarea acesteia, așezarea pe baze socialiste a agriculturii. După înfăptuirea reformei agrare în 1945, partidul nostru a trecut, potrivit hotărîrii Plenarei Comitetului Central din 3—5 martie 1949, la transformarea socialistă a agriculturii, la constituirea de unități cooperatiste bazate pe proprietatea și munca în comun a țăranilor muncitori. Odată cu trecerea la înfăptuirea marilor transformări revoluționare la sate, agricultura a intrat în **etapa revoluției agrare socialiste,** caracterizată prin făurirea relațiilor socialiste la sate.

În procesul transformării socialiste a agriculturii — care a durat aproape 14 ani — în viața țărănimii și a satului au avut loc prefaceri revoluționare. S-au făurit relațiile socialiste, au luat ființă mari unități agricole socialiste dotate cu tehnică modernă și în care producția se desfășoară după principii socialiste.

Procesul de cooperativizare a gospodăriilor țărănești s-a caracterizat prin înaintare treptată, pe măsura asigurării bazei tehnico-materiale și a pregătirii cadrelor necesare, a convingerii țărănimii asupra avantajelor unirii sale în gospodăria obștească. În întreaga perioadă a cooperativizării, producția agricolă a avut o evoluție ascendentă, asigurînd produsele necesare acoperirii nevoilor economiei naționale de produse agroalimentare și de ridicarea nivelului de trai al țărănimii.

În primăvara anului 1962 s-a încheiat procesul de cooperativizare, care a marcat triumful relațiilor socialiste la sate, făurirea bazei economice a socialismului în întreaga economie. Încheierea cooperativizării a deschis perspectiva trecerii agriculturii într-o **nouă etapă, superioară, a dezvoltării sale — etapa înfăptuirii revoluției tehnico-științifice** și în această ramură a economiei naționale.

BAZA TEHNICĂ—MATERIALĂ A AGRICULTURII

ÎN STRATEGIA AGRARĂ a partidului nostru, care are ca obiectiv esențial făurirea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, făurirea relațiilor socialiste la sate nu constituie totul ci doar premisa economică necesară. Factorul decisiv, hotărîtor este crearea unei puternice **baze tehnico-materiale,** organizarea producției agricole pe baza științei și tehnicii moderne. În acest scop, partidul nostru a acordat o atenție deosebită dezvoltării ramurilor industriei care să asigure dotarea agriculturii cu tot ce este necesar : tractoare și mașini agricole, îngrășăminte și alte substanțe chimice, utilaje și instalații pentru executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și a complexelor agro-industriale etc. În ultimii 15 ani, s-au alocat pentru modernizarea agriculturii și așezarea ei pe baze științifice peste 250 miliarde lei. La sfîrșitul anului 1978, agricultura dispunea de cca 139.000 tractoare fizice, 31.740 combine autopropulsate și alte zeci de mii de mașini agricole moderne. Suprafața amenajată pentru irigat se ridică la peste 1,8 mil. ha., iar cantitatea de îngrășăminte chimice administrată în medie la un hectar arabil, vii și livezi se ridică la 107 kg. substanță activă. Ca urmare a dotării agriculturii cu tehnica modernă, s-au perfecționat și tehnologiile aplicate, schimbîndu-se radical rolul muncitorului în producția agricolă, munca sa tinzînd să capete un pronunțat caracter industrial. Noile tehnologii industriale și-au găsit aplicare în întreaga agricultură, dar cu deosebire în complexele agroindustriale de creștere și îngrășare a animalelor și păsărilor, în marile complexe de sere, în unitățile de prelucrare primară a produselor agricole.

Dotarea agriculturii cu tehnica modernă, perfecționarea tehnologiilor și a organizării activității au creat premise pentru sporirea producției agricole, îmbunătățirea structurii și ridicarea calității ei.

În anul 1980, producția agricolă globală depășea de peste 2 ori nivelul anului 1965, iar ponderea zootehniei creștea în același interval de la 36,8% la 44,3%. Important este și faptul că cea mai mare parte din sporul producției agricole s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii, creîndu-se posibilitatea reducerii absolute și relative a populației ocupate în agricultură. Astfel, dacă în anul 1950 lucra în producția agricolă 74,1% din populația activă a țării, ponderea acesteia s-a redus în 1965 la 56,5%, ajungînd în 1980 la circa 30%.

PROGRAMUL P.C.R. DESPRE PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE POLITICII AGRARE A PARTIDULUI. DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. PRIVIND ACCELERAREA PROCESULUI DE DEZVOLTARE INTENSIVĂ ȘI MODERNIZAREA AGRICULTURII. NECESITATEA ÎNFĂPTUIRII UNEI PROFUNDE REVOLUȚII AGRARE

DAT fiind rolul agriculturii în economia națională, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism stabilește ca

obiectiv strategic **„realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate care să constituie un factor determinat pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți"**.

Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd **accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare** a agriculturii ca una din principalele priorități ale cincinalului 1981—1985, de care depinde însăși dezvoltarea industriei, a economiei naționale, ridicarea bunăstării întregului popor.

Prin intensificarea producției agricole se înțelege sporirea producției la unitatea de suprafață ca urmare a mecanizării, chimizării, aplicării lucrărilor de îmbunătățiri funciare, ameliorării soiurilor de plante și a raselor de animale, a perfecționării conducerii și organizării unităților.

Obiectivul esențial al planului 1981—1985 îl constituie înfăptuirea unei profunde revoluții agrare care cuprinde baza tehnico-materială, ca și organizarea producției. În acest cincinal va avea loc și în agricultură **trecerea hotărîtă de la acumulări cantitative la o nouă calitate**, materializată într-o creștere substanțială a producției și ridicarea la nivel superior a eficienței economice a activității desfășurată în acest sector.

În vederea realizării obiectivului stabilit pentru cincinalul 1981-1985 în domeniul agriculturii, se va acționa în următoarele direcții :

a) **Utilizarea integrală și rațională a fondului funciar.** În politica sa agrară, partidul nostru pornește de la concepția că pămîntul — indiferent de forma de proprietate asupra lui — este un bun național, de care depinde creșterea avuției poporului și bunăstarea populației. Menținerea în circuitul agricol a întregii suprafețe, valorificarea și ameliorarea fertilității acesteia reprezintă calea principală de sporire a producției agricole. În perioada 1981—1985, suprafața arabilă va crește cu 154 000 de hectare pe seama recuperării de noi terenuri, ajungînd în 1985 la 10 milioane hectare. Totodată, se vor realiza importante lucrări de îmbunătățiri funciare, în primul rînd de irigații, suprafața amenajată pentru irigat urmînd să atingă la sfîrșitul cincinalului aproape 4 milioane de hectare.

b) **Mecanizarea complexă și completă a lucrărilor agricole.** Potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al partidului, investițiile alocate agriculturii în viitorul cincinal se ridică la 155 miliarde de lei, urmînd ca acestea să fie folosite pentru dotarea tehnică a unităților agricole, executarea unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare, dezvoltarea zootehniei. În anul 1985, agricultura va dispune de 140—145 mii tractoare de puteri sporite, 40—42 mii combine autopropulsate și o gamă diferențiată de mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate. Pe baza unei asemenea dotări se va putea realiza mecanizarea complexă a lucrărilor agricole în producția vegetală ca și în zootehnie, asigurîndu-se totodată scurtarea considerabilă a perioadelor de executare a lucrărilor.

c) **Asigurarea producției agricole cu îngrășăminte și alte substanțe chimice.** Ca urmare a dezvoltării industriei chimice va fi posibil ca în anul 1985 agricultura să dispună de cantități importante de îngrășăminte chimice care să permită administrarea în medie a circa 325 kg substanță activă la un hectar arabil, vii și livezi.

d) **Aprovizionarea agriculturii cu semințe și material biologic cu valoare ridicată.** Ameliorarea soiurilor și raselor, ca și crearea altora noi, rezistente și cu randament ridicat și adaptarea lor la condițiile existente în fiecare zonă, constituie una din direcțiile fundamentale de dezvoltare intensivă a producției agricole în etapa următoare. Aceasta presupune desfășurarea unei susținute activități de cercetare științifică pentru aplicarea noilor descoperiri din genetică și biologie.

e) **Perfecționarea metodelor de conducere și organizare a unităților agricole.** Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinde și organizarea pe principii moderne a producției agricole, realizarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare în toate unitățile, participarea democratică a tuturor membrilor cooperatori și a muncitorilor la activitatea de conducere. Un rol important revine **consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste** care asigură concentrarea și specializarea producției în zona respectivă, organizarea și folosirea eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale și a forței de muncă, întărirea economică a fiecărei unități. În cadrul consiliului unic sînt integrate unitățile de producție agricolă de stat și cooperatiste de prelucrare primară, desfacere și valorificare a produselor agricole, de proiectare și cercetare, ca și cele de învățămînt și pregătire a cadrelor aflate în perimetrul respectiv.

Constituirea consiliilor unice agro-industriale asigură aplicarea principiilor unitare de conducere și organizare a agriculturii de stat și cooperatiste, deschide perspectiva eliminării treptate a diferențelor dintre acestea în privința dotării tehnice, organizării, conducerii, a eficienței, ca și a retribuirii și stimulării materiale a lucrătorilor.

f) **Pregătirea cadrelor și perfecționarea calificării lucrătorilor și a membrilor cooperatori** este condiția esențială a realizării unei profunde revoluții agrare, a trecerii la o nouă calitate, superioară și în agricultură. Impusă de nivelul dotării tehnice, de complexitatea mașinilor, utilajelor și tehnologiilor caracteristice agriculturii intensive, pregătirea și perfecționarea calificării cadrelor constituie una din cele mai importante căi de folosire cu eficiență ridicată a fondului funciar și a bazei tehnice aflate în dotarea unităților agricole. Revoluția agrară implică, de asemenea, înfăptuirea unei revoluții și în conștiința țărănimii, afirmarea unei noi atitudini față de muncă.

În ceea ce privește dezvoltarea producției agricole, locul principal în producția vegetală va reveni în continuare cerealelor. În 1985 se va ajunge la o producție de cereale de 28—29 milioane tone, adică 1 100—1 200 kg pe locuitor. Va spori de asemenea producția plantelor tehnice (floarea soarelui, sfecla de zahăr, soia, in, cînepa), de legume, fructe și struguri, care va asigura pe deplin nevoile de consum ale populației și de prelucrare industrială. Menținîndu-se locul principal al producției de cereale, în același timp, va spori ponderea sectorului zootehnic în totalul producției agricole, urmînd ca în 1985 aceasta să ajungă la 45—46%. Se vor crea astfel condiții ca producția pe locuitor la o serie de produse de bază : cereale, legume, carne, ulei, zahăr, ouă, lapte să ajungă în 1985 la nivelul țărilor avansate economic, agriculturii revenindu-i un rol de seamă în realizarea programului de trecere a țării noastre în rîndul statelor cu dezvoltare economică medie.

Un obiectiv important în modernizarea agriculturii este ridicarea eficienței economice. Orientarea întregii activități, în așa fel încît de pe urma fiecărei sume cheltuite să se obțină un spor de producție, este o condiție hotărîtoare a progresului agriculturii noastre. În acest sens, se impune aplicarea în toate unitățile agricole a principiilor noului mecanism economico-financiar, gospodărirea judicioasă și creșterea răspunderii cu care sînt folosite fondul funciar, baza tehnică și potențialul uman de care dispune fiecare unitate. În conformitate cu Legea privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, începînd cu anul 1980 s-a introdus și în activitatea cooperativelor agricole indicatorul beneficiu.

Preocuparea partidului nostru pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și modernizarea ei are ca scop esențial crearea condițiilor pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii. Realizările obținute în producția agricolă au asigurat premise pentru ca, în cadrul programului general de ridicare a nivelului de trai al poporului, să se prevadă creșteri importante și ale veniturilor țărănimii. Astfel, veniturile reale ale cooperatorilor cresc în 1980 față de 1975 cu 30%, iar în 1981—1985 veniturile reale ale țărănimii vor crește cu încă 20—23%, concomitent cu majorarea veniturilor garantate la toate categoriile de cooperatori. Pe aceeași linie se înscrie și instituirea sistemului de pensionare a țărănimii cooperatiste.

Odată cu calcularea beneficiului, în C.A.P. posibilitățile de mărire și diversificare a stimulării membrilor cooperatori sporesc prin participarea acestora la beneficii, în limitele participării la producția obștească și a contribuției la fondul social al cooperativei. Aceasta demonstrează că eforturile de dezvoltare a agriculturii, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare sînt subordonate satisfacerii la un nivel tot mai înalt a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, inclusiv ale țărănimii.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

ÎNTREBĂRI

1. Care este locul și rolul agriculturii în economia noastră națională ?

2. Ce se înțelege prin intensificarea producției agricole și care sînt căile principale de realizare ?

3. Care sînt Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. pentru perioada 1981—1985 în domeniul agriculturii ?

Sincronizarea inflației cu șomajul — fenomen actual al economiei capitaliste

DECENIUL OPT s-a caracterizat printr-o creștere considerabilă a instabilității economice și a tensiunilor sociale în țările capitaliste, pe fondul crizei generale a capitalismului, a acțiunii unor factori de natură dereglatoare care au determinat distorsiuni profunde în mecanismul de funcționare al societății capitaliste. Suprapunerea recesiunilor cu crizele globale, a crizelor de ramură cu criza investițiilor, a inflației galopante cu șomajul de masă, global, structural, tehnic, ritmul mai rapid — în unele state — de creștere a cheltuielilor militare față de cel al venitului național, toate acestea au creat cadrul amplificării și adîncirii contradicțiilor sociale.

Erodarea calității vieții clasei muncitoare

DACĂ NE REFERIM numai la unul din acești factori este evident faptul că persistența unei rate ridicate a inflației în aproape toate țările capitaliste a constituit o cauză a erodării puterii de cumpărare, anihilînd în mare parte efectul economic al sporului salariului nominal.

Pentru a evidenția mai pregnant efectul inflației asupra nivelului de trai redăm în continuare evoluția ritmului inflației.

Tabelul nr. 1

Ritmul anual al inflației la prețurile bunurilor de consum în principalele țări occidentale (în %)

	1974	1975	1976	1977	1978	1979
S.U.A.	10,7	8,1	6,6	8,7	7,2	9,0
Japonia	20,7	11,4	8,6	7,0	4,0	3,3
R.F.G.	7,1	6,1	4,5	3,9	2,5	4,1
Franța	13,2	11.4	9,5	8,7	8,1	10,5
Italia	20,8	17,6	18,1	18,2	12,7	15,0
Anglia	17,2	23,9	15,4	8,6	13,2	13,2

Sursa : Mondo economico 1980

Reiese că în perioada de criză 1974—1975 prețurile au crescut, diferențiat de la o țară la alta, la niveluri foarte ridicate, contrar tendinței de stagnare sau chiar de scădere cunoscută în faza de criză a ciclurilor anterioare. Creșterea substanțială a prețurilor din anii 1974—1975 (anii de criză) combinată cu un nivel ridicat al șomajului (circa 17 milioane) au deteriorat profund calitatea vieții oamenilor muncii. Aceeași situație a continuat, paradoxal, să caracterizeze economia țărilor capitaliste dezvoltate, desigur diferențiat, și după criza din 1974—1975, în fazele de înviorare și avînt, complicînd și antrenînd totodată un puternic dezechilibru în economiile naționale, cu efecte și asupra schimburilor internaționale.

La nivel național coexistența inflației cu șomajul agravează și mai mult distorsiunile ce au loc în economie, afectînd considerabil nivelul de trai. Teoriile potrivit cărora inflația era considerată drept un factor de creștere economică prin care se asigura reducerea șomajului, s-au dovedit inconsistente ; pe parcursul ultimelor trei decenii factorul „inflație" nu a putut determina ritmuri constante și de durată de creștere economică și cu atît mai puțin s-a dovedit a fi pîrghia care să asigure ocuparea deplină a forței de muncă. Practic, politica economică a guvernelor statelor capitaliste dezvoltate a transformat inflația într-un instrument de redistribuire a veniturilor în favoarea sporirii profiturilor monopoliste, precum și într-un suport al cheltuielilor militare, accentuînd însă în realitate distorsiunile mecanismului economiei capitaliste. De asemenea, dezechilibrele economiilor țărilor capitaliste nu puteau fi decît agravate de crizele și recesiunile ce s-au succedat după 1974—1975 amplificînd și mai mult problemele de ordin economic și social.

Așadar, tocmai tipul de reproducție bazat pe relația monopol-stat și subordonat asigurării unei rate ridicate a profitului, a fost acela care a condus la acumularea de premise care au permanentizat și au sincronizat asemenea fenomene, considerate mai demult drept contradictorii, ca inflația și șomajul, indiferent de faza pe care o parcurge ciclul capitalist. Viața confirmă astfel pe deplin aprecierea făcută de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** potrivit căreia **„ca rezultat al inflației are loc o înrăutățire a condițiilor de viață a maselor de oameni ai muncii, crește tot mai mult șomajul, în timp ce veniturile monopolurilor și societăților supranaționale înregistrează o evoluție mereu ascendentă"**[1]).

Existența, în prezent, în cadrul țărilor O.C.D.E. a aproximativ 20 milioane șomeri, iar la nivelul C.E.E. a peste 7 milioane șomeri ne dezvăluie amploarea fenomenului, precum și a efectelor sale asupra situației economice, sociale a oamenilor muncii.

Efectele de ordin economic se concretizează nu numai în severa reducere a venitului familial pe perioada de neocupare, în posibila descalificare dacă perioada de căutare de lucru se prelungește (de pildă în Franța datele oficiale arată că 126 000 muncitori caută de peste doi ani un loc de muncă,[2]) dar și la nivel național prin înregistrarea unor considerabile pierderi în condițiile existenței unui considerabil șomaj de masă. Într-un studiu se calculează că existența a numai 4 milioane de neocupați în țările Pieței comune echivalează cu o pierdere de produs potențial egal cu 75 miliarde unități de cont, respectiv 4,5% din produsul național al Comunității".[3]) Evident, pe măsura sporirii proporțiilor șomajului și pierderile respective se majorează.

Epuizarea capacității unor factori de atenuare a șomajului

PERMANENTIZAREA coincidenței dintre creșterea prețurilor și agravarea șomajului pune în adevărata lumină capacitatea politicilor inflaționiste promovate de către teoreticienii și guvernele țărilor capitaliste dezvoltate, considerate drept „soluții" care să asigure creșterea economică și ocuparea forței de muncă.

Perioada postbelică de refacere, de prefaceri în structura economiilor naționale precum și dezvoltarea asincronă a statelor a creat condiții de ocupare într-un grad mai mare a forței de muncă, departe însă de a realiza ocuparea deplină a acesteia. Dacă în perioadele de criză din anii imediat postbelici mai existau unele supape care permiteau absorbirea unei părți a masei șomerilor, în prezent existența unei rate înalte a șomajului se datorește și reducerii sau dispariției unor factori compensatori din deceniile 6 și 7.

Dezvoltarea în acea perioadă a sferei serviciilor a permis atragerea unei importante forțe de muncă provenită din lichidarea gospodăriilor de la sate, din crizele și recesiunile ce s-au manifestat, din sporul natural. Această sferă, care cuprinde astăzi între 50 pînă la 65% din populația activă a țărilor capitaliste dezvoltate, nu numai că nu mai absoarbe forță de muncă, dar ea însăși sporește numărul șomerilor ca urmare în principal a dificultăților rezultate din efectul crizei din sectoarele producției materiale.

Pe de altă parte, realizarea reproducției capitaliste într-un context favorabil — cînd energia și materiile prime erau ieftine și considerate abundente — au condus la dezvoltarea ramurilor energointensive și ocuparea în asemenea ramuri a unei părți din forța de muncă. Astăzi însă, cînd problema prețului la energie și materii prime se pune în alți termeni, monopolurile trec la restructurări reducînd activitatea în aceste ramuri și deci eliberînd forță de muncă față de care există încă prea puține preocupări de reorientare profesională în vederea redistribuirii în alte ramuri, astfel încît să se atenueze dimensiunea șomajului.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1979, p. 91.
[2]) Economie et politique, nr. 43—1980, p. 21.
[3]) Mondo economico, 20 sept. 1980, p. 57.

Tabelul nr. 2

Investițiile în capital fix (evoluția în % față de anul precedent în prețuri 1970)

Anii	R.F.G.	Franța	Italia	Anglia	Olanda	Belgia	Danemarca	Irlanda	Luxemburg	CEE
1960–1970	4,7	8,4	4,9	5,0	8,3*	5,8	7,1	9,8	3,4	5,7
1970–1973	3,3	6,8	1,7	3,0	1,7	2,9	6,1	10,7	10,7	3,9
1973–1976	–3,2	0,4	–2,8	–1,9	–3,4	2,8	–2,2	–4,7	–5,7	–1,8
1976–1978	5,1	0,1	–0,8	–0,4	7,1	0,3	–0,6	9,1	4,9	1,9

Sursa : Mondo economico nr. 5/1980, p. 59

Dezvoltarea extensivă a unei puternice industrii de război a constituit — pe termen scurt — o cale de atragere a unei părți importante din forța de muncă. Dar, în afară de faptul că însăși industria militară a intrat într-o fază nouă, de dezvoltare mai ales intensivă, deci devenind incapabilă să mai atragă noi contingente de muncitori, escaladarea cheltuielilor militare conduce la deficite enorme în bugetele naționale, impunînd în consecință statelor practicarea unei politici de emisiuni suplimentare de monedă națională și pe această cale accelerînd procesul inflaționist. Totodată, politica selectivă de impozite contribuie la acoperirea balanțelor deficitare, afectînd în primul rînd veniturile maselor. Așadar, spirala cheltuielilor militare constituie un factor destabilizator în economia țărilor capitaliste dezvoltate, cu efecte propagate și asupra statelor în curs de dezvoltare care sînt atrase în cursa înarmărilor.

Efectele negative asupra creșterii economice se pot constata din faptul că o sporire cu 10 miliarde dolari a cheltuielilor militare ale S.U.A., ar antrena, după anumite calcule, o sporire a P.N.B. doar de 0,3% în primul an, de 0,9% în al doilea an și de 0,8% în al treilea an.

Creșterile reduse, pentru unele state chiar insensibile ale investițiilor de capital fix explică în mare parte existența în continuare a unui șomaj de masă. Valorile negative au frînat crearea de noi locuri de muncă, la aceasta contribuind și cheltuielile militare care au afectat nivelurile investițiilor în sectoarele civile. În perioada 1960—1977, cheltuielile militare au crescut în țările dezvoltate de la 97 miliarde dolari la 307 miliarde, respectiv cu peste 200 miliarde dolari, antrenînd o parte considerabilă a bugetelor în scopuri distructive. Experții americani apreciază că 1 miliard de dolari în diferite sectoare economice poate asigura, la nivelul anului 1979, următoarele locuri de muncă: în industria de armament — 45,8 mii, în ramuri civile producătoare de mijloace de transport — 58 mii, în sfera serviciilor sociale — 98 mii[4]). Reiese că fiecare miliard de dolari destinat producției de mărfuri și servicii asigură crearea de 1,3—2,1 ori mai multe locuri de muncă decît în cazul investiției în industria de armament.

Un alt factor compensator din perioada dinaintea crizei din 1974—1975 a fost intervenția masivă a statului în economie prin investiții, prin consumul și piața de stat, stimularea apelării la creditul de consum, garantarea și stimularea exporturilor de mărfuri și capital, cu deosebire pentru marile companii monopoliste. Folosirea de către stat a pîrghiilor și instrumentelor de mai sus a contribuit la stimularea cererii și deci a reproducției, respectiv a ocupării forței de muncă, fără însă a putea evita fenomenele de criză.

Asincronizarea fazelor ciclului a permis țărilor ce nu se află în criză sau recesiune să relanseze economia într-o perioadă mai scurtă pe seama comerțului internațional care înregistra ritmuri superioare creșterii producției industriale. Piața externă favoriza ieșirea din criză ca urmare a faptului că partenerii principali se aflau în faza de înviorare sau avînt. Tendința de sincronizare a fazei de criză la nivelul principalelor țări capitaliste, interferarea ei cu crizele globale și cu criza relațiilor economice internaționale au multiplicat însă greutățile de realizare a producției pe piața mondială, fapt ilustrat și de ritmul mai scăzut de creștere a comerțului mondial în ultimii ani.

Tocmai epuizarea capacității acestor factori de a atenua șomajul precum și manifestarea crizei monopolist-statale au determinat actualul șomaj de masă, global, de durată, de dimensiuni necunoscute pînă acum în perioada postbelică.

Reducerea de către stat a finanțării unor sectoare cu caracter social influențează de asemenea negativ asupra condițiilor de trai, diminuînd în același timp posibilitățile de instruire, de asigurare a asistenței medicale și sociale. În Anglia, pentru viitorii patru ani cheltuielile publice, în sectoarele educație, construcții de locuințe, municipalitate, au fost prevăzute a fi reduse în cadrul bugetului cu 4—5% față de 1979—1980. În schimb cheltuielile pentru înarmare sînt estimate că vor crește cu 3% în perioada vizată.

Aceeași tendință se observă de pildă și în Olanda, unde cheltuielile sociale vor cunoaște o reducere de 3,6 miliarde florini.

Presiunea asupra cheltuielilor sociale nu poate avea decît o tăție a crizelor, recesiunilor, restructurărilor pe seama oametăților crizelor, recesiunilor, restructurărilor pe seama oamenilor muncii în condițiile menținerii unor profituri ridicate. Pe drept cuvînt sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român că **„asistăm la încercarea cercurilor imperialiste de a ieși din criză prin intensificarea exploatării maselor populare din propriile țări și totodată, prin aruncarea consecințelor acesteia pe seama altor popoare“**[5]).

Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

[4]) The New York Times, March 4, 1979.

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 7—9 dec. 1977, Ed. politică 1977 p. 63.

Folosirea resurselor materiale și a fondurilor fixe

(Urmare din pag. 7)

repere bune merg încă la topit, deși ar putea fi refolosite, economisindu-se astfel un important volum de muncă socială, de combustibili și energie. Un accent deosebit se pune în lege pe problemele privind întărirea disciplinei în desfășurarea aprovizionării tehnico-materiale, printr-o mai precisă delimitare a atribuțiilor și răspunderilor.

Amploarea și complexitatea sarcinilor pe care le ridică dezvoltarea în perspectivă a economiei impun intensificarea preocupărilor pentru coordonarea și îndrumarea unitară a întregului proces de gospodărire a resurselor materiale, de **aprovizionare tehnico-materială.** În această ordine de idei, în noua lege sînt mai bine precizate și delimitate, în raport cu principiile noului mecanism economico-financiar, atribuțiile și răspunderile ce revin ministerelor, celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, centralelor și întreprinderilor. În acest sens legea înscrie prevederi menite să simplifice circuitele de aprovizionare-desfacere, prin stabilirea de regulă a **livrărilor directe între producător și consumator,** cu delimitarea riguroasă a livrărilor prin bazele de aprovizionare-desfacere numai a cantităților nevagonabile. Pentru mărfurile din import, se statuează același flux direct de la frontieră la utilizatorul direct, cu precizarea că pentru cantitățile nevagonabile, lotizarea pe beneficiari se va face în bazele de frontieră din subordinea Ministerului Aprovizionării, spre a se evita circuitele încrucișate de transport în interiorul țării.

În vederea asigurării unei operativități sporite în luarea și aplicarea unor decizii, care în asigurarea bazei materiale implică, de regulă, urgență, s-a instituit dubla subordonare a compartimentelor de aprovizionare și desfacere din ministere, atît față de organele din structura cărora fac parte, cît și față de Ministerul Aprovizionării. Legea definește, totodată, regimul răspunderilor pentru încălcarea normelor legale în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, gospodăririi resurselor materiale și a fondurilor fixe.

Desigur, aplicarea în practică a prevederilor acestei legi va avea efecte pozitive în întreaga viață economică, creînd cadrul juridic adecvat condițiilor și cerințelor etapei actuale de dezvoltare a economiei. Sînt exigențe și sarcini esențiale, subliniate de conducerea partidului, care trebuie să concentreze eforturile tuturor oamenilor muncii în înfăptuirea obiectivelor planului pe acest an, a programului de dezvoltare economică și socială a patriei în actualul cincinal în conformitate cu obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, spre a se asigura ridicarea generală a eficienței, afirmarea puternică a noii calități în întreaga economie națională.

Zahărul: perspective de stabilizare

PREȚURILE internaționale ale zahărului, au cunoscut pe ansamblul actualului deceniu patru etape distincte de evoluție a prețului. După o perioadă de relativă stabilitate în anii 1970 și 1971, în intervalul ianuarie 1972 — noiembrie 1974 piața internațională s-a caracterizat printr-o balanță (producție/consum) mondială deficitară, reducerea stocurilor și ca atare creșterea puternică a prețurilor, (la 21 noiembrie 1974 nivelul record atingînd 1484 dolari/tonă). Următoarea etapă (decembrie 1974 — ianuarie 1979) se caracterizează prin creșterea stocurilor și cursul descendent al prețurilor internaționale.

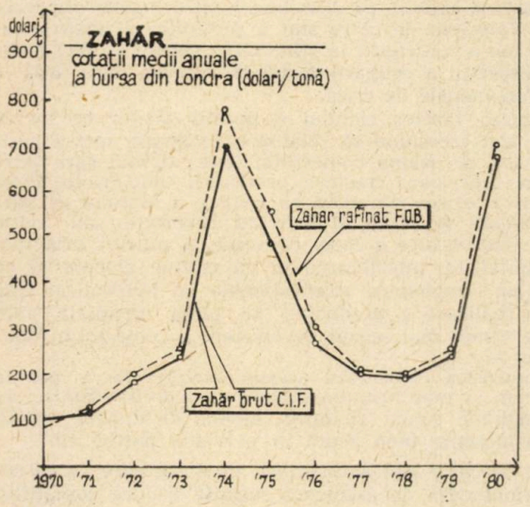

Începînd cu luna februarie 1979 prețurile internaționale ale zahărului au cunoscut o nouă evoluție ascendentă, determinată în principal de deficitul balanței mondiale, apreciat la 7,49 mil. t în sezonul 1979/80. Ca atare, stocurile mondiale de zahăr au urmat un curs descendent, scăzînd cu 20% de la începutul pînă la sfîrșitul sezonului 1979/80 și situîndu-se astfel la cel mai redus nivel din 1975/76.

În ceea ce privește perspectiva prețurilor internaționale în anul 1981, se poate aprecia că accentuarea deficitului la nivel mondial va sprijini menținerea cursului ascendent al acestora în primul semestru, fiind totuși posibilă o tendință de scădere a prețurilor în a doua parte a anului, în funcție de perspectivele producției mondiale în sezonul 1981/82. Pe ansamblul perioadei 1981—1985 există, perspectiva diminuării deficitului de pe piața internațională, datorită efectului prețurilor actuale ridicate de a stimula atît creșterea producției și cît și limitarea sporirii consumului. Tot în direcția limitării consumului va acționa și concurența crescîndă din partea îndulcitorilor artificiali. În concluzie, pe ansamblul perioadei 1981—85 există perspectiva unei relative stabilizări a prețurilor internaționale ale zahărului, sub nivelul celor actuale.

Ioan Mihail STOIAN

Fibrele sintetice rămîn competitive

FIBRELE *sintetice reprezintă sectorul cel mai dinamic al materiilor prime textile, producția lor evoluînd în deceniul actual într-un ritm mediu anual de 9,4%, net superior celui înregistrat de fibrele textile naturale (bumbac, lînă, mătase) care a fost de numai 1,9% anual. Ca urmare, cota parte a fibrelor sintetice în totalul producției mondiale de fibre textile a crescut de la 22% în 1970 la peste 35% în prezent. Cu un volum de producție de 10,6 mil. t în 1979, fibrele sintetice reprezintă echivalentul a 3/4 din producția mondială de bumbac.*

Pînă nu de mult fibrele sintetice constituiau singurul sector al industriei textile cu o evoluție ascendentă, constantă, fără oscilații ale producției și cererii. Începînd cu anul 1978, în țările vest-europene și Japonia începe să se manifeste o criză a fibrelor sintetice, reflectată în primul rînd în acumularea unor supracapacități importante și scăderea masivă a profiturilor marilor firme producătoare. În ciuda acestor supracapacități, fibrele sintetice marchează în mod paradoxal creșteri succesive de prețuri determinate în exclusivitate de majorarea prețurilor la materiile prime petrochimice. În perioada 1978—1980 prețurile acestor materii prime au crescut de 1,6—2,2 ori, așa cum rezultă din graficul alăturat. Deși competitivitatea fibrelor sintetice s-a redus în raport cu bumbacul, cu un nivel de preț de 2 000—2 200 dolari/tonă, fibrele sintetice poliesterice (tip Teron) sînt încă sub nivelul bumbacului (2 300—2 350 dolari/t).

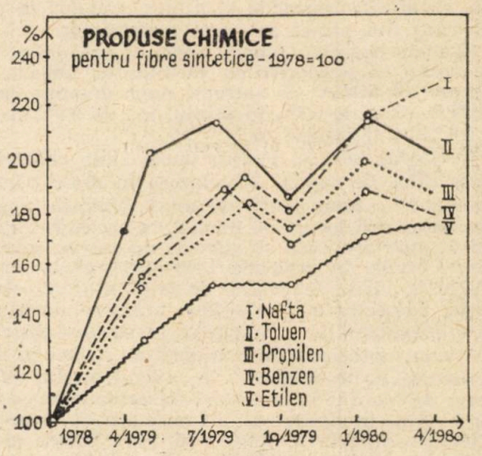

În viitor sînt posibile noi majorări de prețuri ale fibrelor sintetice (o majorare de 1 dolar/baril la petrol, antrenează o majorare de 22 dolari/tonă la fibrele sintetice) dar după aprecierea cercurilor economice de specialitate prețul acestora va rămîne competitiv cu cel al bumbacului. În prezent există o recrientare a consumatorilor spre fibrele naturale, sub influența majorărilor de prețuri intervenite, dar ea nu este de proporție să modifice substanțial raportul între cota de participare a bumbacului și cea a fibrelor sintetice în totalul cererii de fibre textile.

Emilia ALDEA

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 5—9.I.1981 a fost caracterizată prin oscilații destul de ample ale cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Mișcarea dobînzilor la depozitele în dolari — atît la intern, unde dobînda preferențială „prime rate" a fost redusă de principalele mari bănci nord-americane de la 20,5 la 20% p.a., cît și pe piața eurodolarilor, unde nivelul la eurodepozitele pe 6 luni au înregistrat o scădere cu aproape 0,5% — a determinat scăderea cursului dolarului din prima parte a săptămînii analizate. Publicarea ulterior a unor date privind situația economiei S.U.A., a influențat pozitiv mișcarea dolarului pe piețele valutare, care se situa la închiderea din 9 I 81 peste nivelul din 31 XII 80 față de majoritatea valutelor occidentale.

Lira italiană a înregistrat, pe ansamblul intervalului, deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cursul de la închiderea din 9 I de 936 lire/1 dolar fiind cu 0,7% sub cel de referință. **Francul belgian** și **marca vest-germană** se situau la sfîrșitul perioadei analizate la nivele de depreciere foarte apropiate comparativ cu închiderea anului trecut (respectiv la 1,97 mărci/1 dolar, față de 1,96 mărci/1 dolar și 31,75 franci/1 dolar, comparativ cu 31.55 franci/1 dolar (depreciere de 0,5—0,6%). **Francul elvețian** a evoluat între o maximă de 1,75 franci/1 dolar — pe 6 I 1981 — și o minimă de 1,78 franci/1 dolar, închiderea din 9 I 1981, acest ultim nivel reprezentînd o depreciere de 0,3% față de cel de referință de 1,7750 franci/1 dolar. Poziția forte a **francului francez** în cadrul sistemului valutar vest-european continuă să se mențină și la acest început de an, moneda franceză depreciindu-se pe ansamblul săptămînii prezentate cu numai 0,2% (5,5475 franci/1 dolar pe 9 I, față de 4,54 franci/1 dolar pe 31 XII 1980). **Yenul japonez**, sub influența unor date și previziuni favorabile a evoluat permanent pe o linie ascendentă și numai intervenția masivă a Băncii Japoniei a mai stopat reprecierea prea accentuată, nivelul de 202 yeni/1 dolar din 9 I 1981 fiind totul cu 0,5% peste închiderea de referință de 203 yeni/1 dolar. Reducerea creșterii prețurilcr cu ridicata în decembrie 1980 la numai 0,25%, față de o creștere de 0,4% în luna precedentă, alături de micșorarea ecartului dintre nivelul dobînzilor la depozitele în dolari și cele în lire sterline, a determinat o evoluție fermă a **lirei sterline** pe piețele valutare, care era tranzacționată pe 9 I 1981 la 2,40 dolari/1liră, cu 0,4% peste închiderea de referință, de 2,39 dolari/1 liră.

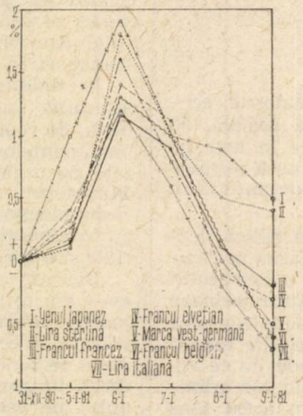

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5—9.I.1981, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 31.XII.1980

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situau la închiderea săptămînii la 16,875% la eurodolari, 9,25% la euromărcile vest-germane și 6% la eurofrancii elvețieni.

Oscilații destul de ample — de 30 dolari/uncia — a înregistrat și prețul aurului pe piața de la Londra. A! doilea fixing din ziua de 9.I.1981 se situa la 577,75 dolari/uncia, cu 12,00 dolari sub cel corespunzător din 30.XII.1980.

Gheorghe MUNTEAN
Sandu OLTEANU

Economia sovietică la începutul noului cincinal

ÎN DECURSUL procesului ascendent de construire a socialismului şi comunismului, Partidul Comunist al Uniunii Sovietice şi poporul sovietic au avut nu o dată prilejul să rezolve probleme legate de trecerea de la un cincinal la altul. De fiecare dată, aceasta reprezintă o etapă de foarte mare răspundere deoarece cresc proporţiile economiei, iar problemele dezvoltării continue devin tot mai complicate.

Actuala linie de demarcaţie dintre cele două cincinale îşi are particularităţile ei. În prezent, în U.R.S.S. se produce în numai cinci zile un volum al venitului naţional egal cu cel din întregul an 1928 — premergător primului cincinal. Uniunea Sovietică produce în prezent o cincime din producţia industrială a întregii planete, ocupînd primul loc în lume la producţia de oţel, petrol (inclusiv gaze lichefiate), minereu de fier şi de mangan, cocs, îngrăşăminte minerale, ciment, locomotive Diesel şi electrice şi alte cîteva produse. Prin aceasta se deschide un nou front larg de perfecţionare a experienţei socialismului dezvoltat, de construire în continuare a bazei tehnico-materiale a comunismului.

La Plenara C.C. al P.C.U.S. din octombrie 1980 s-a tras concluzia că rezultatele celui de-al zecelea cincinal (1976—1980) au confirmat justeţea strategiei economice a partidului. În aceşti ani s-a făcut un nou şi important pas în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naţionale a Uniunii Sovietice, în rezolvarea problemelor sociale.

Cel de-al zecelea cincinal este al treilea cincinal de înfăptuire a politicii economice şi sociale a P.C.U.S. în noua etapă de dezvoltare a societăţii sovietice — etapa socialismului dezvoltat. Strategia şi tactica ei au fost formulate în hotărîrile Congreselor al XXIII-lea (1966), al XXIV-lea (1971) şi al XXV-lea (1976) ale Partidului Comunist, ale plenarelor C.C. al P.C.U.S., în lucrările tovarăşului L. I. Brejnev.

În cei 15 ani care au trecut s-a schimbat mult înfăţişarea întregii ţări. Statistica atestă că, în această perioadă, potenţialul economic al Uniunii Sovietice a crescut de peste două ori. În comparaţie cu anul 1965, venitul naţional al ţării — acest rezultat sintetic al dezvoltării economice — a sporit de peste două ori, volumul producţiei industriale — de peste două ori şi jumătate, iar cel al producţiei agricole — de 1,5 ori. De peste trei ori au crescut fondurile fixe de producţie ale ţării şi de şase ori volumul comerţului exterior.

Ridicarea nivelului de trai al poporului a fost şi continuă să se situeze în centrul activităţii practice a P.C.U.S. şi a statului sovietic. În cinci ani, pentru scopuri legate de creşterea bunăstării s-au alocat cu 329 miliarde ruble mai mult decît în al nouălea cincinal. De remarcat faptul că în anul 1965 întregul venit naţional al U.R.S.S. reprezenta mai puţin de 200 miliarde ruble.

Toate acestea au permis sporirea considerabilă a veniturilor reale ale muncitorilor, colhoznicilor şi funcţionarilor, extinderea bazei economice pentru transpunerea în viaţă a drepturilor oamenilor sovietici, prevăzute în Constituţie, privind gratuitatea învăţămîntului, a asistenţei medicale, dreptul la odihnă, asigurarea materială la bătrîneţe. Fondul de consum a crescut în anii 1976—1980 cu peste 60 miliarde ruble. S-a înnoit sortimentul mărfurilor destinate consumului populaţiei, s-a îmbunătăţit calitatea lor. În anii celui de-al zecelea cincinal s-au produs mărfuri pentru populaţie în valoare de 790 miliarde ruble, cu 170 miliarde ruble mai mult decît în al nouălea cincinal.

Una din marile realizări cu care se mîndreşte poporul sovietic este amploarea construcţiilor de locuinţe. În fiecare an se mută în case noi 10—11 milioane de oameni sovietici, adică circa 30 de mii zilnic. În prezent, 80% din numărul familiilor din mediul urban au locuinţe separate, iar majoritatea familiilor de la sate — case individuale.

Se înţelege că toate acestea nu au venit de la sine ; la baza ridicării nivelului de trai şi de cultură a poporului se află creşterea economică generală, sporirea consecventă a forţelor de producţie ale ţării, pe toate planurile. De remarcat că în anii celui de-al zecelea cincinal au intrat în funcţiune peste 1 200 de mari întreprinderi industriale. Printre acestea — centrala hidroelectrică Saiano-Şuşenskaia de pe fluviul siberian Ienisei cu o putere instalată de 6000 MW, patru centrale atomoelectrice puternice, o mare uzină producătoare de utilaje pentru astfel de centrale — „Atommaş", un amplu complex de uzine producătoare de autocamioane de mare tonaj — „Kamaz" şi numeroase alte întreprinderi în toate ramurile economice.

În conformitate cu politica agrară a P.C.U.S. a continuat industrializarea agriculturii. Pentru dezvoltarea ei, în ultimele trei cincinale statul a alocat circa 400 miliarde de ruble. Aceasta a permis întărirea considerabilă a bazei tehnico-materiale şi creşterea productivităţii în agricultură. În cel de-al zecelea cincinal, pentru prima dată în istoria ţării recolta medie anuală de cereale a depăşit 200 milioane de tone (în anii 1961—1965 ea a reprezentat 130 mil. tone, în anii 1966—1970 a fost de 168 mil. tone, în anii 1971—1975 — de 182 mil. tone).

Totodată, după cum s-a remarcat la Plenara C.C. al P.C.U.S., în dezvoltarea economiei naţionale există şi o serie de probleme nerezolvate şi dificultăţi. Multe dintre ele sînt legate de faptul că, din ultimii cinci ani, numai doi (1976 şi 1978) pot fi consideraţi relativ favorabili pentru agricultură. Anumite dificultăţi creează epuizarea vechilor zăcăminte de minerale utile, inclusiv a celor importante, şi — legat de aceasta — deplasarea principalelor centre ale industriei extractive către răsăritul şi nordul ţării. Este necesar să se ia în consideraţie că în partea europeană a U.R.S.S. (de la frontiera apuseană pînă la munţii Urali), care reprezintă 1/4 din teritoriul ţării, trăiesc 3/4 din întreaga populaţie şi se obţin 4/5 din întreaga producţie industrială. În acelaşi timp, în partea asiatică a U.R.S.S. este concentrată principala parte a rezervelor de resurse naturale, dintre care 9/10 din rezervele de cărbune, 3/4 din rezervele de gaze naturale, 4/5 din patrimoniul forestier. Se depun eforturi uriaşe pentru a crea, pe vastele întinderi ale Siberiei, Kazahstanului, Asiei Centrale şi Extremului Orient, noi oraşe, întreprinderi industriale, o reţea de drumuri, condiţii bune de viaţă şi de muncă pentru zeci de milioane de oameni.

În afara cauzelor obiective generatoare de dificultăţi, partidul relevă necesitatea de a îmbunătăţi mecanismul de conducere, sistemul de planificare, disciplina de execuţie, de a lichida proasta gospodărire şi risipa.

LA 23 februarie 1981 îşi va începe lucrările la Moscova cel de-al XXVI-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Congresul va examina detaliat rezultatele celui de-al zecelea cincinal, va adopta „Direcţiile principale ale dezvoltării economice şi sociale a U.R.S.S. pe anii 1981—1985 şi pe perioada pînă în anul 1990".

În primul an al noului cincinal, în contextul sporirii volumului total al investiţiilor cu 5,2%, se vor aloca importante fonduri de investiţii pentru dezvoltarea agriculturii, o cantitate însemnată de mijloace tehnice şi îngrăşăminte minerale. În planul anual este prevăzută folosirea la maximum a posibilităţilor şi resurselor de producere a mărfurilor industriale de larg consum, de lărgire a sortimentului şi îmbunătăţire a calităţii acestora.

De pe poziţiile creşterii eficienţei economiei, ale intensificării întregii producţii sociale, în planul pe anul 1981 sînt stabilite sarcinile cu privire la dezvoltarea ramurilor de bază ale industriei — energetica, chimia, metalurgia şi construcţiile de maşini.

Progresul tehnico-ştiinţific în toate ramurile economiei naţionale, creşterea productivităţii muncii sînt determinate, în primul rînd, de nivelul construcţiilor de maşini. Legat de aceasta, volumul producţiei industriei constructoare de maşini şi de prelucrare a metalelor urmează să crească în acest an cu 6,1%. Totodată, producţia liniilor de maşini-unelte automate şi semiautomate şi a strungurilor cu comandă-program numerică va creşte cu 11%, cea a dispozitivelor automate (roboţi) — de 2,4 ori.

Pe seama creşterii productivităţii muncii se prevede să se obţină circa 90% din sporul de 4,1% al producţiei industriale şi întregul spor al producţiei agricole. Acest factor dobîndeşte o însemnătate deosebită în legătură cu încetinirea creşterii populaţiei active.

O condiţie importantă a eficienţei producţiei este economisirea de resurse materiale şi financiare. În planul pe anul 1981 se prevăd sarcini în direcţia reducerii consumului de materiale la principalele categorii de produse, creşterea coeficientului de utilizare a metalelor. În componenţa planului economiei naţionale a fost inclus pentru prima dată un nou capitol, cel privitor la utilizarea materiilor prime secundare.

Creşterea planificată a venitului naţional cu 3,4%, a producţiei de mărfuri de larg consum şi a volumului serviciilor va permite o sporire cu 2,9% a veniturilor reale pe locuitor. Se prevede construirea de locuinţe totalizînd 108,9 mil. mp.

În ceea ce priveşte comerţul exterior al Uniunii Sovietice, ţările socialiste îşi menţin ponderea preponderentă, care va creşte la 55%, faţă de 52% în anul 1980, o serie de importante programe tehnico-ştiinţifice urmînd a fi elaborate în colaborare cu aceste ţări, pe baze multilaterale şi bilaterale.

Viktor VAVILOV
Ekonomiceskaia gazeta
Moscova

Finanțarea deficitelor bugetare

ÎN MULTE țări occidentale politica monetară este determinată în primul rînd de necesitatea finanțării deficitelor bugetare devenite aproape un fenomen cronic. Aceste deficite considerabile (după cum se poate observa din graficul alăturat) creează atît preocupări pe

DEFICITE BUGETARE ALE SECTORULUI PUBLIC IN 1980
(între paranteze, în procente din P.N.B)

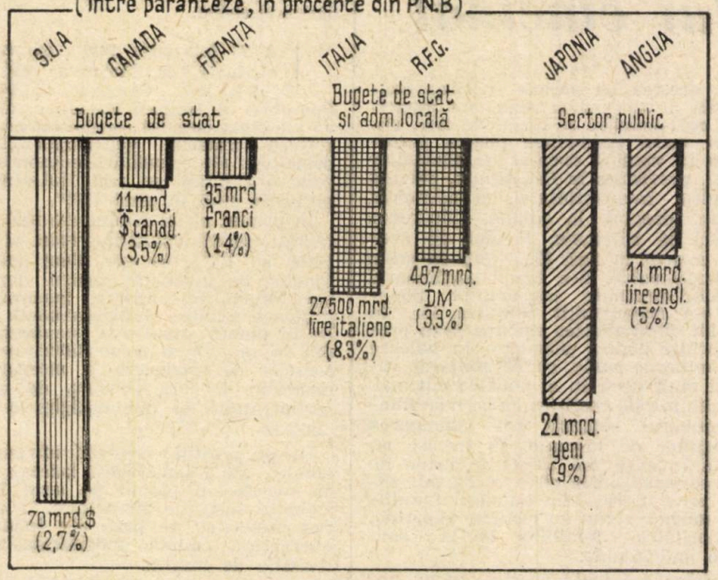

plan intern cît și ample mișcări de capitaluri pe plan internațional, în măsura în care statul în cauză apelează și la capitaluri străine pentru finanțarea deficitului bugetar.

În afară de Statele Unite, mai recent R.F. Germania a început să recurgă la asemenea finanțări externe. Astfel, în 1980 guvernul vest-german a plasat 5 miliarde de mărci în obligații în străinătate. Participări de acest gen a mai realizat în același an statul francez cu țări din Orientul Mijlociu care au subscris cu 5—10% la trei împrumuturi emise anul trecut, totalizînd 31 miliarde franci. Prin finanțarea din resurse interne, în afară de apelarea la sistemul bancar se recurge, în cazuri mai rare, la emisiunea monetară sau la emiterea de creanțe asupra tezaurului — mijloace care nu fac însă decît să contribuie la accentuarea fenomenelor inflaționiste. Dar, în măsura în care și împrumuturile externe sînt purtătoare de dobînzi din ce în ce mai ridicate, afirmă experții, este greu de precizat care din căi este mai avantajoasă pentru ameliorarea situației deficitare în care se află bugetele multor state occidentale.

Perspectivele energiei bulgare

ÎN CEI 36 de ani de construcție socialistă producția de energie electrică pe locuitor a Bulgariei a crescut de circa 100 ori, ajungînd la aproximativ 4 400 kWh, cifră prin care această țară se apropie de nivelul Franței. Pentru anul 2000 se prevede o producție de circa 11 500 kWh pe locuitor.

În prezent principala sursă de energie a țării o reprezintă lignitul, valorificat în primul rînd în cadrul grupului de termocentrale Maritza—Istok (de 500, 600 și 840 MW). Pînă în 1990 producția de cărbune a țării se va dubla, iar grupul amintit se va îmbogăți cu o nouă termocentrală, de 1 500 MW.

A doua sursă ca importanță în balanța energetică a Bulgariei o constituie încă hidroenergia, dintre realizările ultimului cincinal în acest domeniu detașîndu-se terminarea a două cascade de hidrocentrale în Munții Rodopi, cu o putere instalată de 640 MW fiecare.

O contribuție crescîndă la acoperirea necesarului de energie electrică al Bulgariei este adusă de centrala nucleroelectrică de la Kozlodui, de lîngă Dunăre, a cărei putere instalată actuală, de 880 MW, urmează a se dubla. Potrivit agenției **Sofia-Press**, Bulgaria se numără în prezent printre țările cu cea mai ridicată pondere a centralelor nucleare în producerea energiei electrice.

Orientările de perspectivă pînă în 1990 prevăd construirea unei a doua centrale nuclearo-electrice, cu patru reactori a 1 000 MW fiecare. După 1990 se are în vedere și instalarea de reactori cu neutroni rapizi, reproducători, așa încît la sfîrșitul secolului circa jumătate din producția de energie electrică a Bulgariei să fie de origine nucleară.

Pe de altă parte, combinatul de cercetare și producție „Noi surse de energie" elaborează proiecte de utilizare a energiei solare, geotermice și a deșeurilor, pe baza cărora urmează să se realizeze în 1985 o producție de energie electrică de 40 milioane kWh.

Cehoslovacia: prognoze economice

ÎN CEHOSLOVACIA au fost deja finalizate prognozele de dezvoltare a economiei naționale pînă în 1990, care includ 37 de teme, iar în prezent se elaborează perspectivele dezvoltării economiei țării pînă în anul 2000.

Elaborarea prognozei de dezvoltare pînă în anul 2000 este programată în trei etape, dintre care prima include prognoza tehnico-științifică și cea a căilor posibile de dezvoltare a economiei cehoslovace. Sarcinile concrete ale primei etape, precizate în cursul anului trecut, cuprind : prognoza dezvoltării tehnico-științifice pe ramuri pînă în anul 2000 ; principalele obiective ale progresului tehnico-științific, care vor fi realizate cu forțe proprii și pe calea colaborării cu țările membre ale C.A.E.R. ; prognoza căilor de dezvoltare a societății socialiste pînă în anul 2000 ; prognoza demografică ; prognoza utilizării cît mai eficiente a resurselor de materii prime ale țării ; prognoza utilizării resurselor de apă și prognoza modificării factorilor externi, care influențează asupra economiei cehoslovace.

Restructurări ale conglomeratelor

PENTRU economia capitalistă, anul 1980 a însemnat începutul unor importante modificări structurale, sub efectele conjugate ale recesiunii și progresului tehnologic. Criza și încercările de asanare a efectelor acesteia au atins, practic, toate sectoarele industriale tradiționale. După textile și construcții navale, a venit rîndul industriei automobilului și, legat de aceasta, criza din industria de anvelope : firme mari cum ar fi Kléber-Colombes, Firestone sau Uniroyal sînt absorbite de alți giganți, își vînd filialele sau se retrag din competiție. Criza din siderurgie s-a soldat, numai în Anglia cu 50 mii de noi șomeri prin restructurarea societății British Steel, precum și cu alte numeroase comasări de firme pe continent.

Pe de altă parte, se constată accentuarea fenomenelor de restrîngere a activității marilor conglomerate. Din ce în ce mai mult acestea nu își mai permit să cuprindă sectoare largi de producție, orientîndu-se cu precădere către industrii de vîrf în încercarea de a obține segmente cît mai mari de piață și cu profituri rapide. Odată cu renunțarea la întreprinderile din domenii „învechite", investițiile se îndreaptă spre chimia fină, biochimie, telematică, farmaceutică, minerit și exploatări petroliere, care vor constitui prioritățile deceniului.

Telematica — pro și contra

INTRODUCEREA pe scară largă în economie a informaticii și telematicii, sporul de productivitate creat pe această cale și posibilitatea apariției de noi bunuri și servicii vor avea consecințe pozitive asupra utilizării forței de muncă — consideră Ministerul Muncii din Franța. Răspunzînd interpelărilor din parlament oficialitățile menționate apreciază că propagarea telematicii în cele mai diverse sectoare ale economiei naționale va impune, pentru Franța, pregătirea, pînă în 1985, a circa 150 000 informaticieni. Dincolo de avantajele indiscutabile ale informaticii pentru economie și de asigurările date de oficialitățile franceze, spectrul șomajului (care afectează în prezent 7,1% din populația activă a țării) va rămîne în continuare o amenințare reală datorită dificultăților întîmpinate de sistemul occidental în ce privește reciclarea și redistribuirea forței de muncă corespunzător cerințelor tehnologiilor de vîrf.

GLOSAR

Datorie publică [II]

INCAPACITATEA DE PLATĂ a debitorului nu este determinată numai de împrejurări excepționale, cum ar fi de exemplu starea de război. În prezent se pune cu o mare acuitate problema datoriilor contractate de țările în curs de dezvoltare în condițiile deosebit de oneroase ale pieței, datorii care au devenit o povară insuportabilă pentru țările al căror raport de schimb s-a înrăutățit în ultima vreme. Iată unele din soluțiile preconizate :

(1) **Reeșalonarea datoriilor,** adică înțelegerea intervenită între creditor și debitor, prin care sînt stabilite noi termene de plată a datoriei, în cazul în care termenele convenite inițial nu pot fi respectate de debitor.

(2) **Consolidarea datoriilor** este o soluție preconizată în cazul datoriei așa-numite **flotante,** adică a datoriei pe termen scurt a statului, contractată pe bază de bonuri de casă sau de tezaur (în cont curent sau certificate de trezorerie emise de ministerul finanțelor). Asemenea bonuri sînt preluate în general de bănci, constituind o modalitate de mobilizare a disponibilităților bancare. Prin consolidare, datoria flotantă este transformată în datorie publică pe termen lung, cu șanse mai mari de a fi achitată.

(3) **Reducerea sumei datorate sau a dobînzii.** Este o soluție care pretinde din partea creditorului o renunțare la o parte din capitalul împrumutat sau din venit, ceea ce nu se obține decît în cazuri cu totul deosebite. În ultimii ani s-au făcut încercări de reducere a dobînzii datorate prin **subvenționarea** unei părți din ea, adică prin crearea unui fond din donații care să preia un anumit procent din dobîndă, astfel încît debitorul să nu aibă de achitat decît o dobîndă redusă.

(4) **Anularea datoriilor.** Este o soluție extremă, care nu se poate invoca decît în fața unei situații excepționale de dificile a debitorului și a unei capacități financiare ridicate a creditorului.

O noțiune legată de datoria publică, dar și de alte categorii de împrumuturi (credite) este și **refinanțarea.** Aceasta este o operație financiară prin care creditorul — bancă, societate de asigurări, întreprindere etc. — își completează mijloacele bănești, după ce acestea au fost consumate prin acordarea împrumutului. Completarea se efectuează prin obținerea în paralel a unui **credit de refinanțare** dintr-o altă sursă.

În mod normal, scadența creditului de refinanțare este fixată în funcție de data sau datele la care împrumutul inițial va fi rambursat. Există însă cazuri în care creditul de refinanțare este contractat cu o scadență mai apropiată, iar beneficiarul refinanțării își completează mijloacele bănești din alte surse.

În cazul invers, în care la scadența creditului de refinanțare beneficiarul acestuia nu dispune de mijloace suficiente pentru rambursare, el va obține o prelungire a creditului sau un nou credit.

Beneficiarul creditului de refinanțare mai are în general dreptul ca, în ipoteza în care costul acestui credit este superior aceluia al împrumutului inițial, să perceapă diferența de la beneficiarul împrumutului (în engleză : cost adaption clause — clauza de adaptare a costului). La rîndul său, beneficiarul împrumutului are dreptul să-l ramburseze înainte de scadență.

C. K.

Utilizarea rațională a energiei

Renato Eliescu, Sibiu — 1) Seminarul „Utilizarea rațională a energiei", organizat de Consiliul de Ministri al R.D. Germane, a ajuns în toamna anului 1980 la cea de-a șaptea ediție. Publicînd în rezumat cîteva din informările prezentate la acest seminar, revista lunară **Die Wirtschaft** (nr. 11/1980) scoate în evidență faptul că anul trecut s-a realizat pentru prima dată o accelerare a creșterii economice a R.D.G. fără o sporire a consumului de energie. În cazul producției marfă industriale consumul specific de energie a scăzut în 1980 cu 6,2% față de anul anterior. Pe întreaga perioadă care a trecut de la Congresul al VIII-lea al P.S.U.G., consumul de energie primară pe unitatea de producție industrială globală a scăzut cu 25%.

Pentru anii imediat următori se prevede ca 90% din creșterea producției să se obțină prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și combustibililor. Ritmul de reducere a consumului specific al acestora urmează să se majoreze de la 3% la peste 5% pe an. Un mare accent se pune totodată pe sporirea producției interne de lignit ca principală cale de lărgire a bazei energetice proprii.

2) În presa noastră, inclusiv în această revistă, s-a subliniat și faptul, semnalat de dumneavoastră, că F.A.O. consideră fabricarea de etanol pe bază de produse agroalimentare o soluție pe cît de costisitoare, pe atît de păgubitoare, din cauză că se sustrag alimentației cantități mari de produse care ar putea fi folosite ca hrană, în condițiile în care o serie de țări în curs de dezvoltare cunosc o acută criză alimentară. F.A.O. sprijină în schimb utilizarea în scopuri energetice a reziduurilor din agricultură.

Cheltuieli militare

Simion Borgovan, Zalău — Este limpede că înarmarea, efectuată cel mai adesea pe calea importului de arme, s-a transformat într-un important izvor de risipire a puținelor resurse de care dispun țările slab dezvoltate economic.

Dacă bugetul militar mondial a sporit între 1960 și 1979 cu circa 70% (în prețuri constante), cheltuielile militare ale țărilor în curs de dezvoltare au crescut de patru ori. Dacă ponderea principală a cheltuielilor militare ale țărilor în curs de dezvoltare revine țărilor din Orientul Mijlociu, ritmul cel mai intens de creștere a acestor cheltuieli se înregistrează în Africa și în Extremul Orient.

În ultima vreme lista țărilor producătoare de armament militar de bază ca avioane, vehicule blindate, rachete sau nave cuprinde tot mai multe state în curs de dezvoltare (anul trecut numărul acestora ajunsese la 24, dintre care unele au devenit chiar exportatoare).

Crearea unui climat de încredere și securitate în care fiecare popor să aibă garantia dezvoltării sale libere, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară, ar crea condiții pentru eliberarea unor sume importante, din care s-ar putea finanța numeroase proiecte economice și sociale din țările în curs de dezvoltare. Astfel, se estimează că ar fi nevoie de numai 4 miliarde de dolari pentru a se asigura apă potabilă pentru toată omenirea timp de un deceniu.

Recoltă

Tiberiu Șimandan, Arad — 1) Deși, datorită condițiilor atmosferice nefavorabile, recolta de cereale a Chinei în anul 1980 se situează cu 10—15 milioane tone sub nivelul celei din anul anterior, ea este totuși — după cum relata la sfîrșitul lunii trecute agenția **China Nouă** — cu 5—10 milioane tone superioară celei din 1978, care a fost de 304,7 milioane tone. Recolta de cereale a Chinei din anul 1930 este a doua ca mărime în perioada de după 1949, preciza în continuare agenția citată.

2) Majorările prețurilor la petrol stabilite recent la Bali de țările membre ale O.P.E.C. nu vor intra în vigoare înainte de luna mai, cînd va avea loc o nouă reuniune ministerială a O.P.E.C., de această dată la Geneva. Cauza o reprezintă existența unui surplus de petrol pe piața internațională, în condițiile încetinirii ritmurilor de creștere economică în principalele țări importatoare și ale intensificării măsurilor de economisire.

3) Consultînd sumarul revistei noastre pe întreg anul 1980, publicat în suplimentul numărul 1 din 2 ianuarie 1981 al Revistei economice, veți găsi mai multe articole pe tema care vă interesează.

Centrale nucleare

Mariana Pop, Aiud — Construirea de noi centrale nucleare în Elveția în perioada imediat următoare depinde de prognoza Comisiei federale a energiei — creată recent de guvern — privind mărimea deficitului energetic al acestei țări în ultimul deceniu al secolului nostru.

În sinul Comisiei s-au avansat trei ipoteze : una consideră că un deficit de energie electrică înainte de sfîrșitul secolului ar putea fi prevenit chiar și numai prin măsuri consecvente de economisire, o alta prevede un deficit de 170—680 MW, care ar putea fi acoperit prin construirea de noi centrale hidroelectrice sau pe bază de cărbuni și gaze, în vreme ce o a treia vorbește de un deficit mult mai mare, de ordinul a 1 000 MW, făcînd necesară recurgerea la construirea de noi centrale nucleare. Pînă acum cei 21 de membri ai comisiei nu au putut însă ajunge la un consens.

În Elveția funcționează în prezent patru centrale nuclearo-electrice, cu o putere instalată totală de 1900 MW, furnizînd 27 la sută din producția de energie electrică a țării. În cantonul Argau se află în faza finală de construcție o centrală de 824 MW. În ipoteza continuării programului nuclear, care depinde de prognoza care se va adopta, ponderea energiei nucleare în totalul producției de energie electrică a Elveției va depăși 50 la sută în anul 2000.

Resurse forestiere

Virgil Balteș, Titu — Pădurile ocupă pe glob circa 4,4 miliarde de hectare, respectiv 33 la sută din suprafața uscatului terestru de 13,2 miliarde hectare. Circa 60 la sută din păduri se află în zonele tropicale și subtropicale ale globului. Din 2,7 miliarde hectare considerate accesibile, numai 1,4 miliarde sînt utilizate, producînd circa 3 miliarde metri cubi de lemn pe an. În această cantitate lemnul de foc ocupă o pondere extrem de ridicată (42 la sută), 37 la sută ia calea prelucrării mecanice, 11 la sută este utilizat în industria celulozei, 4 la sută în mineărit pentru susținerea galeriilor etc. Deosebit de ridicată este ponderea lemnului de foc în cazul lemnului de foioase (75 la sută, față de numai 19 la sută în cel al rășinoaselor).

Cînd se vorbește de posibilitatea de a tripla randamentul mediu la hectar al pădurilor globului se are în vedere cultivarea intensivă a unor arbori din specii repede crescătoare în vederea unei anumite utilizări (în industria hîrtiei, lemn de foc etc.). Astfel, în regiunile tropicale și subtropicale unele specii de pin pot ajunge la randamente de 20 pînă la 30 metri cubi pe hectar și an.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 3 din 16 ianuarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Punerea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții **(Gheorghe Drăghici)** 2

— Noi resurse în circuitul economic. Reciclarea cauciucului și materialelor plastice uzate **(Dan Andreescu)** 3

— Un imperativ al eficienței în cooperativele agricole: creșterea susținută a productivității muncii **(Radu Voicu)** 5

— Perfecționarea legislației economice. Folosirea cu înaltă eficiență a resurselor materiale și a fondurilor fixe **(Mihai Pănescu)** 6

— Orientarea ofertei de bunuri de consum spre satisfacerea unor complexe de nevoi **(Virgil Pascu, Constantin Popescu)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Incidența prețurilor asupra sporirii eficienței specializării și cooperării **(Andrei Pincu)** 10

— Impactul restricțiilor energetice asupra creșterii economice **(Emil Costin)** 12

— Știință-producție-eficiență 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Personalul de specialitate — un potențial sporit de creativitate, adaptabilitate și eficiență **(Eugen Hancă)** 15

— Implicațiile tehnologiilor noi asupra organizării conducerii 16

TEORII ● IDEI

— O concepție originală, de înaltă valoare teoretică și practică privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate **(Ion Florea)** 17

— Caracteristici ale autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor (II) **(Aurel Negucioiu)** 19

— O lucrare cu multiple valențe pentru practica economică **(Stere Gioga)** 21

— Școli-curente-economiști. Ipostaze ale crizei gîndirii economice burgheze (II) **(P. Vasile)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Politica P.C.R. de dezvoltare a agriculturii **(Ileana Stănescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sincronizarea inflației cu șomajul — fenomen actual al economiei capitaliste **(Nedelea-Chira Părăluță)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— Economia sovietică la începutul noului cincinal **(Victor Vavilov)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Organizarea pregătirii, programării și urmăririi producției

IN THIS ISSUE

— Improvement of the economic legislation. Highly efficient usage of the material resources and of the fixed assets **(Mihai Pănescu)** 6

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The price incidence on the efficiency growth in specialisation and cooperation **(Andrei Pincu)** 10

— An original conception of a high theoretic and practical value concerning the mani-sidedly developed socialist society **(Ion Florea)** 17

— Characteristics of the economic and financial self-management of the entreprises (II) **(Aurel Negucioiu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Hypostases of the bourgeois economic thought (II) **P. Vasile)** 22

— The inflation unemployment synchronism — a current phenomenon in the capitalist economy **(Nedelea-Chira Părăluță)** 26

— The Soviet economy at the beginning of a new five-year plan **(Victor Vavilov)** 29

DANS LE NUMÉRO

— La perfectionnement de la législation économique. L'utilisation efficiente de ressources matérielles et des fonds fixes **(Mihai Pănescu)** 6

— L'incidence des prix sur l'accroissement de l'efficience de la spécialisation et coopération **(Andrei Pincu)** 10

— Une conception originale, de haute valeur théorique et pratique de l'édification de la société socialiste multilatéralement développée **(Ion Florea)** 17

— Traits caractéristiques de l'autogestion économico-financière des entreprises **(II) (Aurel Negucioiu)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Hypostases de la crise de la pensée économique bourgeoise **(II) (P. Vasile)** 22

— La synchronisation de l'inflation avec le chômage — phénomène actuel de l'économie capitaliste **(Nedelea-Chira Părăluță)** 26

— L'économie soviétique au commencement du nouveau quinquennal **(Victor Vavilov)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Усовершенствование экономического законодательства. Высокоэффективное использование материальных ресурсов и основных фондов **(Михаи Пэнеску)** 6

— Экономическо-финансовый механизм: функциональность - эффективность. Влияние цен на рост эффективности специализации и кооперирования **(Андрей Ин ку)** 10

— Оригинальное понятие, большого теоретического и практического значения о созидании многосторонне развитого социалистического общества **(Ион Флоря)** 17

— Характеристики экономического-финансового хозрасчета предприятий (II) **(Аурел Негучою)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Формы кризиса буржуазной экономической мысли (II) **(П. Василе)** 22

— Синхронизация инфляции и безработицы — актуальное явление капиталистической экономики **(Неделя-Кира Пэрэлуца)** 26

— Советская экономика в начале новой пятилетки **(Виктор Вавилов)** 29

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curier economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;

— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;

— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu: incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă, sau de gheață; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate; furt prin efracție și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau direct, oricărei unități ADAS.

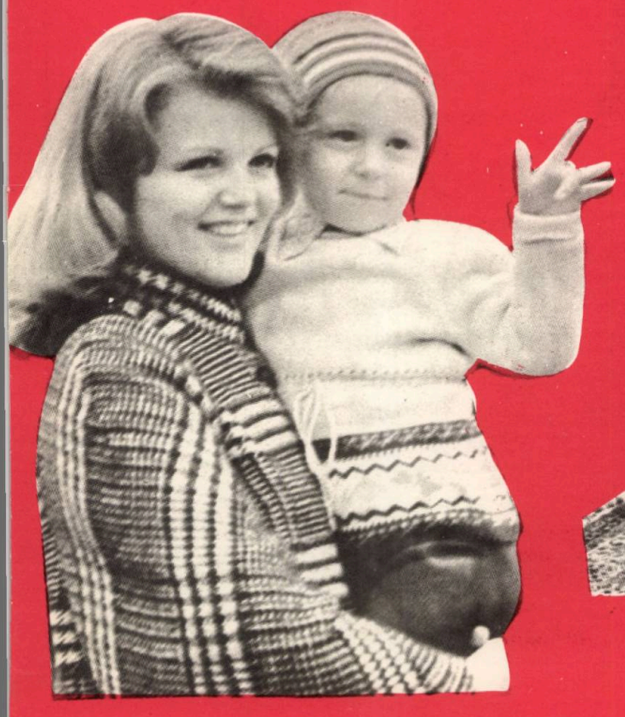

1981 JAN 23

Garderoba dumneavoastră poate fi completată în acest sezon cu cele mai recente noutăți vestimentare pe care vi le oferă, în fiecare zi, rețeaua de magazine specializate din București și din întreaga țară ale comerțului de stat : articole de confecții, lenjerie, tricotaje, încălțăminte, marochinărie, galanterie, realizate după ultimele idei ale creatorilor de modă.

- **Rochii, compleuri, fuste, bluze, deux-pieces, taioare**
- **paltoane, jachete, scurte de vînt, scurte trei sferturi îmblănite, hanorace**
- **costume, pantaloni, sacouri**
- **pulovere, flanele**
- **ghete, cizmulițe, șoșoni, galoși,**
- **căciuli, mănuși, baticuri, fulare eșarfe, broboade, șaluri**
- **genți, poșete, sacoșe, casete.**

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 4 ● Vineri 23 ianuarie 1981

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au desfășurat

LUCRĂRILE PLENAREI CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

„Se impune să facem totul pentru ca anul 1981 să marcheze o îmbunătățire a întregii noastre activități. Să punem baze trainice pentru realizarea întregului plan cincinal 1981–1985, pentru înfăptuirea celei de-a doua etape a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, de ridicare a bunăstării poporului, de întărire continuă a forței și capacității de apărare a patriei, a independenței și suveranității sale."

NICOLAE CEAUȘESCU

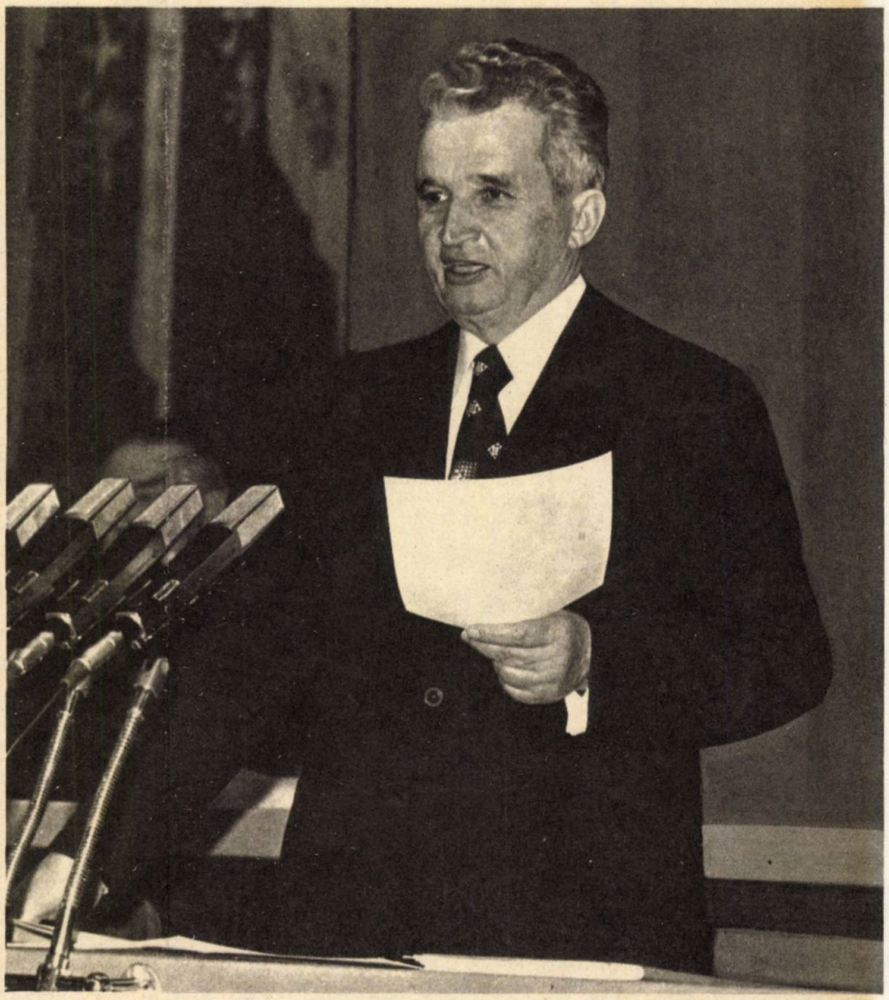

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Contractul economic de comision pentru export în lumina Legii nr. 12/1980

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 12/1980 raporturile contractuale dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și cele de comerț exterior capătă un nou conținut, determinat de rațiunea fundamentală a legii — întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională.

1. CAUZE CARE AU DETERMINAT GENERALIZAREA CONTRACTELOR ECONOMICE DE COMISION PENTRU EXPORT

Legea nr. 12, art. 21, alin. 2, prevede că „întreprinderile de comerț exterior încheie cu centralele și întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import contracte economice de comision, de vînzare-cumpărare, de executări de lucrări sau de prestări servicii".

În continuare, la art. 27 se face precizarea că „întreprinderile de comerț exterior pot cumpăra și prelua de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale din momentul cumpărării și cu plata imediată", unele mărfuri de conjunctură, sezoniere, de bursă sau necesare pentru efectuarea de operațiuni comerciale pentru aport valutar — stabilite de M.C.E.C.E.I. și ministerele economice interesate —, „în vederea vînzării la extern pe cont propriu".

Din coroborarea textelor citate se desprinde concluzia că în activitatea de export :

— s-au generalizat raporturile contractuale pe bază de comision dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și cele de comerț exterior și că

— raporturile de livrare, respectiv de vînzare-cumpărare cum le denumește legea, sînt restrînse la un număr limitat de mărfuri, a căror listă este stabilită de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu ministerele economice interesate, și care sînt mărfuri de conjunctură, sezoniere, care fac obiectul tranzacțiilor de bursă sau sînt necesare pentru operațiuni comerciale pentru aport valutar.

Care sînt cauzele care au determinat să se renunțe la raporturile de livrare, practicate pînă la 31 decembrie 1980, și să se treacă la raporturi contractuale de mandat pe bază de comision ?

Explicația trebuie căutată în economia Legii nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională. Într-adevăr, așa cum se arată în preambulul legii, dezvoltarea multilaterală a întregii economii naționale, folosirea avantajelor participării la diviziunea internațională a muncii impun, în primul rînd perfecționarea autogestiunii economico-financiare și valutare ale întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export. Aceasta înseamnă, așa cum se precizează prin art. 2, alin. 2 din lege ca rezultatele activității de comerț exterior să se reflecte în rezultatele financiare de ansamblu ale întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export și, evident, beneficiare de importuri.

Pentru atingerea scopului urmărit — localizarea rezultatelor privind livrările la export în gestiunea întreprinderii producătoare — soluția adoptată de legiuitor este fără echivoc : întreprinderile producătoare vor încasa în lei contravaloarea valutei încasate de la cumpărătorul extern calculată la cursul de revenire planificat pentru produsele sau grupa respectivă de produse, mai puțin comisionul pe care îl reține întreprinderea de comerț exterior.

Modalitatea de decontare stabilită prin Legea nr. 12/1980 prefigurează două elemente esențiale ale contractului economic de comision :

— ideea că întreprinderea de comerț exterior acționează în nume propriu, dar în contul celei producătoare de mărfuri pentru export, dovada fiind absența în raportul contractual al prețului intern, în lei, și transferarea în gestiunea acesteia a rezultatului înregistrat ca urmare a exportului efectuat ;

— prețul serviciilor prestate de întreprinderea de comerț exterior este constituit din comisionul pe care îl reține după derularea contractului comercial de vînzare internațională și încasarea valutei de la cumpărătorul extern.

Așadar, generalizarea contractului economic de comision pentru operațiunile de export este urmarea directă a noilor

Supliment la
Revista ECONOMICA
nr. 4 1981

principii instituite prin Legea nr. 12/1980 care vizează întărirea autogestiunii economico-financiare și valutare, — în primul rînd, a întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export, precum și a celor de comerț exterior.

2. DREPTUL ECONOMIC PRIVIND CONTRACTUL DE COMISION

Contractul de comision este reglementat de legislațiile tuturor statelor, purtînd diferite denumiri, dar în esență este acel contract comercial prin care o persoană, de pildă un comerciant, denumit comitent, dă mandat fără reprezentare ca un alt comerciant, numit comisionar, să îndeplinească anumite fapte sau acte de comerț, în schimbul unui comision (care constituie prețul).

Reținîndu-se trăsăturile sale caracteristice, contractul de comision este adoptat și reglementat de dreptul nostru economic, avînd însă un conținut nou, adecvat mecanismului de comerț exterior și raporturilor juridico-economice specifice dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și beneficiare de importuri și cele de comerț exterior. Astfel, Legea contractelor economice, prin art. 72, alin. 2, statuează că „raporturile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior, pentru desfășurarea operațiilor de export sau import, se stabilesc, în condițiile legii, prin **contracte economice de comision,** contracte economice de livrare, executări de lucrări sau prestări de servicii pentru export". În continuare, prin art. 73, se stabilește obiectul contractului.

Conținutul contractului economic de comision este determinat și de prevederile Legii nr. 12/1980, care, așa cum vom vedea îi imprimă unele trăsături proprii.

Fiind o categorie distinctă de contracte economice, specifică activității de comerț exterior, prin Legea nr. 71/1969, în forma sa actuală, au fost instituite răspunderi contractuale proprii (detaliat prevăzute prin art. 80) și care vin să completeze normele de drept economic care reglementează acest contract.

Ansamblul normelor de drept economic la care ne-am referit mai sus, prin conținutul lor, ne permit concluzia, potrivit căreia, în activitatea de comerț exterior se conturează două tipuri distincte de contracte economice de comision, cu conținut și finalități total diferite : a) Contract economic de comision pentru export și b) contract economic de comision pentru import. În cele ce urmează ne vom ocupa numai de primul tip de contract, urmînd ca cel secund să facă obiectul analizei noastre într-un număr viitor.

3. PĂRȚILE ÎN CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION

În practica de pînă acum contractele economice de comision erau încheiate cu întreprinderile de comerț exterior atît de către centralele industriale, cît și direct de întreprinderile beneficiare de importuri.

Fără ca vreun text de lege să stabilească cine anume urmează să încheie contractele de comision pentru export, credem că din economia Legii nr. 12/1980 se desprind suficiente argumente care ne permit opinia potrivit căreia acest tip de contract urmează să fie încheiat în toate cazurile de către întreprinderile direct producătoare de mărfuri pentru export.

În primul rînd, în condițiile în care întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export au plan propriu, balanță comercială și plan de încasări și plăți valutare, este greu de imaginat ca condițiile concrete privind modul de realizare pe plan extern a sarcinilor ce decurg din aceste acte de planificare să fie stabilite de o altă unitate, fie ea chiar și centrala industrială coordonatoare ; chiar dacă unele prevederi din contractul de comision sînt comune pentru mai multe întreprinderi care fac parte din aceeași centrală, sînt însă unele clauze specifice, cu privire la care trebuie să-și dea acordul direct acea întreprindere care se obligă.

În al doilea rînd, specific contractului de comision este transmiterea de către comitent a mandatului în virtutea căruia comisionarul este împuternicit să încheie contracte comerciale externe în contul comitentului. Or, un asemenea mandat nu poate fi dat decît prin manifestarea directă a voinței de către întreprinderea care devine comitentă, prin semnarea contractului economic de comision.

În sfîrșit, mai trebuie să adăugăm faptul că o serie de penalități prevăzute de art. 80 din Legea contractelor economice se calculează în funcție de anumite termene pe care le stabilesc părțile din contractul de comision. Evident, în lipsa acestui contract semnat de unitatea care se obligă, respectiv de întreprinderea producătoare de mărfuri pentru export, aplicarea acestor penalități ar fi greu de realizat.

4. OBIECTUL CONTRACTULUI — PREȚUL

Contractul fiind izvor de obligații, obiectul lui nemijlocit este crearea unei obligații civile între părțile care l-au încheiat. Obligația astfel creată are la rîndul ei un obiect care constă într-o prestațiune pozitivă (a da ori a face) sau negativă (a nu face). Făcîndu-se abstracție de raportul juridic de obligație la care dă naștere contractul între părți, s-a considerat că obiectul contractului este însăși prestațiunea pozitivă ori negativă a cărei îndeplinire una dintre părțile contractuale o cere celeilalte părți.

În cazul contractului economic de comision prestațiunea este pozitivă avînd caracterul de a face ; în vederea conturării acestei prestații, art. 73 din Legea nr. 71/1969 stabilește că la „încheierea contractului economic de comision părțile sînt obligate să stabilească :

a) operațiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerț exterior, pe seama unității economice care a împuternicit-o ;

b) condițiile de negociere a operațiunilor de comerț exterior și documentațiile tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate".

Ca element esențial al contractului de comision, prețul constituie obiectul prestației comitentului, care, potrivit reglementărilor în materie constă dintr-un comision. Acest lucru, precum și modul de percepere, rezultă din Legea nr. 12/1980, care la art. 36 prevede că în momentul în care se face decontarea prețului extern către întreprinderile de comerț exterior, acestea „deduc **cota de comision** sau rabat comercial, stabilită conform normelor legale".

Comisionul fiind principala sursă de venituri a întreprinderilor de comerț exterior se stabilește — de către

Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor și ministerele economice interesate — de așa natură încît, în condițiile realizării integrale a sarcinilor de export, să acopere integral cheltuielile acestora și să asigure un anumit beneficiu.

5. CLAUZE ÎN CONTRACTUL DE COMISION CARE PRIVESC ÎNCHEIEREA ȘI DERULAREA CORESPUNZĂTOARE A CONTRACTELOR COMERCIALE DE EXPORT

Finalitatea urmărită prin contractul economic de comision este aceea de a stabili asemenea raporturi juridico-economice între părți care să asigure încheierea eficientă a contractelor comerciale de vînzare internațională, derularea lor corespunzătoare și încasarea într-un termen cît mai scurt a prețului în valută. Pentru a răspunde acestui scop, se impune ca părțile să elaboreze și să prevadă în contractul de comision clauze adecvate, dintre care nu pot lipsi cele de mai jos.

a) **Clauze privind condițiile și termenele de remitere a ofertelor tehnice și a documentațiilor tehnice necesare formulării și susținerii ofertelor comerciale care urmează să fie lansate cumpărătorilor potențiali externi.** Importanța acestei clauze nu mai trebuie subliniată ; este bine știut că în funcție de natura mărfurilor oferite pentru export, atît ofertele producătorilor, care, frecvent, se suprapun cu fișele tehnice pe produse, cît și documentațiile suplimentare, eventual pliante și cataloage redactate în limbi străine, se elaborează și se remit întreprinderilor de comerț exterior în condiții și termene diferite. Or, tocmai aceste condiții specifice, dela întreprindere la întreprindere, își găsesc o soluție corespunzătoare prin clauza amintită.

Subliniem faptul că în lipsa acestei clauze, întreprinderea de comerț exterior este lipsită de posibilitatea de a recurge la prevederea legală privind penalizarea comitentului în cazul întîrzierii executării obligației de a remite documentația tehnică ; într-adevăr, art. 80 din Legea nr. 71/1969 prevede că amenda de 100 lei pe zi de întîrziere se aplică **„pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentațiilor tehnico-economice, stabilite prin contract"**. Or, în lipsa de termene stabilite prin contract, evident, această categorie de penalitate legală nu poate opera.

b) **Clauze privind asistența tehnică la contractare, avizarea proiectelor de contracte comerciale internaționale, precum și a modificării acestora.** Legea nr. 5/1978 privind organizarea și funcționarea întreprinderilor, la art. 12, secțiunea B, lit. e, prevede că acestea **„participă,** împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior la prospectarea pieței externe, **la negocierea și încheierea contractelor** ferme, contractelor cadru, comenzilor sau convențiilor pentru producția de export". Desigur că întreprinderile producătoare nu participă la asemenea negocieri în calitate de subiecți ai viitoarelor raporturi contractuale externe, ci în calitate de fabricanți ai produselor care se oferă, facilitînd prin cunoștințele tehnice de specialitate, prin krow-how-ul pe care îl dețin, la negocierea și încheierea contractelor comerciale de vînzare internațională.

Participarea întreprinderilor producătoare la activitatea de prospectare și negociere a viitoarelor contracte comerciale de export, în contextul Legii nr. 12/1980, este mai justificată și mai necesară ca oricînd ; într-adevăr, în condițiile în care nu se mai încheie contracte de livrare ci, în virtutea mandatului dat prin contractul de comision, **contractul comercial de vînzare internațională se încheie în contul întreprinderii producătoare** este normal și necesar ca conținutul acestui contract să fie cunoscut și avizat de comitent. Or, clauzele la care ne referim au menirea ca să stabilească, în funcție de condițiile concrete și natura mărfurilor **cînd, cum, respectiv sub ce formă,** participă întreprinderile producătoare, alături de cele de comerț exterior, la toate acțiunile precontractuale, inclusiv avizarea în formă finală a contractelor comerciale de export, atunci cînd se solicită de partenerii externi alte condiții de calitate și de livrare decît cele înscrise în fișele tehnice, respectiv în oferta producătorilor (art. 53, alin. 3, din Legea nr. 71/1969).

c) **Clauze privind condițiile și termenele de remitere întreprinderilor producătoare a contractelor comerciale de vînzare internațională semnate de întreprinderile de comerț exterior.** Contractele comerciale externe, încheiate de întreprinderile de comerț exterior, în condițiile mandatului primit prin contractele economice de comision și cu respectarea dreptului în materie, sînt direct opozabile întreprinderilor producătoare, în contul cărora au fost încheiate ; așa fiind, pentru a putea fi puse în executare este necesar ca conținutul lor să fie cunoscut de producătorii-comitenți în termen util, respectiv de îndată ce au fost încheiate.

Cum nici o normă de drept nu dă soluții cu privire la această problemă, credem că ea trebuie reglementată detaliat, și precis, prin contractul economic de comision. Înscrierea în contract a unor termene în care întreprinderea comisionară este obligată să transmită contractele externe prezintă importanță practică și sub aspectul răspunderii care s-ar naște eventual din nerespectarea contractelor externe sub aspectul termenelor de livrare (care nu pot fi respectate tocmai datorită întîrzierii în transmiterea la timp a contractelor externe).

Încă o precizare se impune. Transmiterea contractelor comerciale externe poate îmbrăca diverse forme, de la contracte și documentații detaliate, așa cum este situația în cazul unor utilaje complexe, pînă la extrase scurte sau simple comenzi în cazul unor mărfuri standardizate, care se livrează în mod curent la export.

Transmiterea contractelor comerciale externe spre executare ridică unele probleme în cazul acelora care, deși semnate de partenerul extern, conțin unele clauze suspensive de executare, cum ar fi deschiderea creditului documentar într-un anumit termen sau confirmarea cumpărătorului că a obținut autorizația de import etc. Credem că asemenea situații urmează să fie reglementate în contractul de comision în sensul că încunoștiințarea producătorului de obligația de livrare — prin remiterea copiilor de pe contractele comerciale externe, extrase sau simple comenzi — trebuie să se facă numai în momentul în care au fost îndeplinite condițiile suspensive de executare, adică contractul comercial de vînzare internațională nu mai este afectat de asemenea condiții și, ca urmare, poate fi pus imediat în executare.

d) **Clauze privind unele aspecte ale derulării contractelor comerciale externe.** Pe parcursul executării contractelor co-

merciale de vînzare internațională între comitent și comisionar se impune o colaborare strînsă, de care depinde, uneori, buna derulare a contractelor respective. Ca urmare, considerăm necesar ca în funcție de particularitățile pe care le prezintă mărfurile ce urmează a fi exportate, prin contractele economice de comision să se prevadă anumite clauze, dintre care nu pot lipsi următoarele:

— clauza referitoare la comunicarea unor eventuale condiții de livrare, precum și termenele pînă cînd pot fi făcute;

— clauze privind modul de efectuare a controlului privind calitatea mărfurilor, recepția etc.;

— clauze privind remiterea de către comisionară a frahtelor internaționale, a dispozițiilor de livrare etc.;

— clauze referitoare la condițiile și termenele de avizare etc.

e) **Clauzele privind documentele interne de livrare.** Cu toate că aceste documente nu reprezintă pentru întreprinderea producătoare documente de plată, ca în cazul contractelor de livrări, întocmirea lor corectă și remiterea în cel mai scurt timp întreprinderii de comerț exterior prezintă o deosebită importanță prin aceea că în funcție de exactitatea și operativitatea manifestată depinde încasarea prețului în valută de la cumpărătorul extern. Ca urmare, prin contractul economic de comision se impune să se stabilească **ce anume documente și la cît timp după livrare trebuie remise comisionarei.**

În practica noastră comercială, documentele pe care le remit întreprinderile producătoare, celor de comerț exterior, sînt următoarele: factura proforma, certificatul de calitate, certificatul (buletinul) de analiză fizico-chimică, certificatul de garanție, certificatul fito-sanitar, actul de control al instituției specializate, procesul-verbal de recepție, scrisoarea de trăsură internațională feroviară etc.

Importanța acordată remiterii într-un timp cît mai scurt a documentelor comerciale — fără de care nu poate fi încasat prețul în valută — rezultă și din împrejurarea că legiuitorul a înțeles să penalizeze abaterile de la termenul maxim stabilit de comitent și comisionar prin contractul economic încheiat. Din modul în care este redactat art. 80, lit. a, din Legea nr. 71/1969, rezultă că penalitatea legală (100 lei pe fiecare zi de întîrziere) nu este operantă decît în situația în care prin contractul de comision se stabilește **un anumit termen** pînă la care trebuie îndeplinită obligația de expediere a documentelor, comerciale interne și de la care începe să se calculeze întîrzierea.

f) **clauza privind comunicarea reciprocă a cauzelor care fac imposibilă executarea contractelor comerciale externe.** Este bine știut că pe parcursul executării unui contract de export de mărfuri, care poate dura mai multe luni și chiar ani, se pot ivi unele împrejurări care fac imposibilă executarea lui, asemenea împrejurări pot apărea atît în procesul de producție al întreprinderii furnizoare, cît și în sfera pieței externe, cum ar fi blocade economice, interdicții de import etc. sau, pur și simplu, falimentul cumpărătorului. Dacă urmările nu pot fi înlăturate în întregime, prin comunicarea la timp a acestor evenimente, părții creditoare a obligației imposibil de executat, aceste urmări pot fi însă limitate; ca urmare, în practica comercială internațională se obișnuiește să se stipuleze în contracte obligația părților de a-și comunica reciproc, într-un anumit termen, apariția unor evenimente care fac imposibil de executat prestația ce le revine.

Cum în mecanismul nostru de comerț exterior, între întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și cumpărătorii externi se interpun întreprinderile de comerț exterior, este normal ca aceste întreprinderi să fie în măsură să comunice, în termenul stabilit prin contractul comercial de export orice evenimente care ar avea ca rezultat neexecutarea la timp a obligațiilor de livrare asumate; de asemenea, întreprinderile de comerț exterior, fiind acelea cărora li se comunică evenimentele apărute în sfera cumpărătorului este tot așa de normal ca acestea să le comunice, de îndată, întreprinderilor producătoare în contul cărora au fost încheiate contractele externe.

Pentru a exista garanția că informațiile reciproce între întreprinderile comitente și cele comisionare vor fi făcute în timp util, se impune includerea în contractele economice de comision a acestor obligații, cu stabilirea unui anumit termen, de regulă de cîteva zile sau ore. Remarcăm faptul că prin Legea nr. 71/1969, art. 80, lit. c, s-a instituit o penalitate legală care prevede sancționarea întreprinderii de comerț exterior cu 50 lei pentru fiecare zi de întîrziere, pentru nerespectarea termenului prevăzut în contractul de comision privind încunoștințarea producătorului asupra imposibilității executării contractului extern.

g) **Clauze referitoare la stabilirea termenelor pentru decontarea exporturilor efectuate.** În cadrul mecanismului de export decontarea livrărilor la export făcîndu-se numai după încasarea efectivă a valutei, scurtarea la maximum a perioadei de timp dintre momentul încasării de la extern și decontarea în lei către întreprinderea producătoare prezintă o deosebită importanță, deoarece în raport cu data decontării aceasta încetează să mai plătească dobînzi pentru creditele primite în contul livrărilor făcute.

În funcție de condițiile concrete în care se desfășoară exporturile, prin contractul de comision este indicat să se stabilească termene de decontare, cu luarea în considerare a indicațiilor metodologice. Remarcăm faptul că, în lipsa unor norme de drept, stabilirea prin contractul de comision a termenelor de decontare va permite aplicarea, cînd va fi cazul, a penalității legale instituite prin Legea nr. 71/1969, art. 80, lit. c, potrivit căreia pentru nedecontarea în termen a sumelor încasate pentru mărfurile exportate, întreprinderile de comerț exterior suportă 0,3 la sută pentru fiecare zi de întîrziere.

h) **Clauze privind termenele de soluționare a reclamațiilor externe.** Așa cum vom vedea într-o secțiune următoare, reclamațiile formulate de cumpărătorii externi se soluționează de întreprinderile de comerț exterior, în colaborare cu întreprinderile producătoare a mărfurilor livrate. Pentru ca întreprinderile de comerț exterior să poată răspunde în timp util, respectiv în termenele stabilite prin contractele comerciale externe, sînt necesare a fi îndeplinite două condiții esențiale: prima, reclamația externă să ajungă într-un termen cît mai scurt posibil la întreprinderea producătoare și, a doua, ca aceasta să-și formuleze punctul său de vedere, motivat, într-un asemenea termen încît el să poată ajunge la întreprinderea de comerț exterior în timp util, necesar să răspundă, la

rîndul ei, cumpărătorului extern, în interiorul termenului stabilit prin contractul comercial cu acesta.

Pentru realizarea condițiilor arătate, se impune ca prin contractul economic să se stabilească :

— termene, socotite în ore, în interiorul cărora întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să remită reclamațiile externe întreprinderilor producătoare comitente ;

— termene, stabilite cu n zile înainte de expirarea termenelor din contractele comerciale externe, în care întreprinderile comitente trebuie să comunice punctul lor de vedere celor de comerț exterior comisionare.

Menționăm că încălcarea unor asemenea obligații, în ipoteza în care au fost stabilite prin clauze exprese în contractul de comision, sînt sancționate cu penalități legale — prevăzute de art. 80, lit. b și c, din Legea nr. 71/1969 —, fapt ce demonstrează importanța pe care o acordă legiuitorul soluționării în termen a reclamațiilor externe.

6. NORME DE DREPT CUPRINSE ÎN LEGEA NR. 12/1980 CARE COMPLETEAZĂ, EXTRACONTRACTUAL, OBLIGAȚIILE ÎNTREPRINDERILOR COMISIONARE PRIVIND EXECUTAREA CONTRACTELOR COMERCIALE DE EXPORT

Urmărind să instituie un mecanism de export care să asigure o eficiență ridicată în condițiile autogestiunii economico-financiare și valutare, Legea nr. 12/1980 conține norme de drept care instituie unele obligațiuni suplimentare, extranee contractelor economice de comision, pe care le prezentăm în cele ce urmează.

a) Art. 24 din lege, prevede că întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să exercite controlul permanent în unitățile producătoare asupra punerii în producție, executării în termen și de bună calitate a mărfurilor de export și să ia, împreună cu acestea, măsuri pentru realizarea contractelor de export ; în continuare, art. 28 prevede că preluarea mărfurilor destinate exportului se face pe bază de recepție finală, efectuată de întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanții proprii sau, pe bază contractuală, prin unitățile specializate.

La prima vedere, normele de drept menționate, contravin principiilor fundamentale ale contractului de comision, în care activitatea comisionarului se reduce la intermedierea vînzării, rămînînd în sarcina comitentului, în contul căruia se încheie contractul comercial extern, să controleze și să răspundă de calitatea mărfurilor livrate.

Acest mod de abordare a atribuțiilor ce revin întreprinderilor de comerț exterior nu mai corespunde interesului general al economiei — promovarea exporturilor de mărfuri de calitate superioară, competitive. Ca urmare, legiuitorul a înțeles să antreneze — cu largi atribuții — întreprinderile specializate de comerț exterior în toate fazele de realizare a exporturilor : începînd cu studierea pieței, ofertarea, negocierea, încheierea, **controlul calității și recepția finală a mărfurilor**, urmărirea expedierii, încasarea prețului și soluționarea eventualelor reclamații ale cumpărătorului extern.

Așadar, obligația de control pe parcursul fabricației și recepția finală prin unități de profil, întreprinderile de comerț exterior nu le execută în virtutea contractului economic de comision, nu în calitate de comisionare, ci în baza Legii nr. 12/1980, în calitate de întreprinderi specializate în activitatea de comerț exterior care au răspunderea, tot de la lege, de modul în care se realizează exporturile românești de mărfuri.

Legat de controlul calității mărfurilor, alin. 2, al art. 28, din Legea nr. 12/1980 face precizarea că „controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, iar pentru anumite produse, în special mașini și utilaje cu un grad ridicat de complexitate, cu participarea și a instituțiilor sau unităților specializate în controlul, respectiv în exploatarea acestora".

b) O altă obligație a întreprinderilor de comerț exterior, extracontractuală, este stabilită de art. 26 din Legea nr. 12/1980 ; potrivit textului menționat, întreprinderile de comerț exterior, indiferent dacă acționează pe piețele externe în calitate de comisionare sau pe cont propriu, sînt obligate să preia de la unitățile producătoare, în termenele contractuale, mărfurile pentru care există contracte externe.

Credem că prin această normă de drept s-a urmărit să se creeze o stare de certitudine necesară procesului de producție ; întreprinderile producătoare au astfel garanția că odată ce au primit spre executare un contract extern, la termenele de livrare le vor expedia cumpărătorului extern sau, în situații speciale, le vor preda întreprinderii de comerț exterior întocmind documentele de recepție și de custodie și încasînd prețul.

7. TRANSMITEREA RISCURILOR DE LA VÎNZĂTOR LA CUMPĂRĂTOR

În practica raporturilor contractuale dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și cele de comerț exterior, momentul trecerii riscurilor, de la primele întreprinderi la secundele, pentru mărfurile livrate la export a provocat multiple discuții, opiniile fiind împărțite și în literatura de specialitate. Odată cu generalizarea mecanismului de export în baza contractului economic de comision toate aceste discuții încetează, răspunsul fiind dat de art. 74, alin. ultim, potrivit căruia „dreptul asupra mărfii și riscurile corespunzătoare se transmit direct, în condițiile contractului extern, de la unitatea producătoare pentru export la partenerul străin".

Soluția dată de legiuitor corespunde atît principiilor care reglementează contractul de comision cît și intereselor generale economice. Sub aspect juridic este firesc ca proprietatea mărfii și riscurile să se transmită direct de la întreprinderea producătoare la cumpărătorul extern, deoarece contractul comercial de vînzare internațională a fost încheiat în contul acestei întreprinderi, care trebuie, astfel, să suporte toate consecințele și să beneficieze de toate avantajele aduse de executarea lui întocmai ; cum între întreprinderile producătoare de mărfuri pentru ex-

port și cele de comerț exterior nu intervine un contract de vînzare-cumpărare (de livrare) nici trecerea riscurilor de la primele la secundele, și de la acestea la cumpărătorul extern, nu ar avea nici un temei juridic sau vreo justificare economică. Sub acest din urmă aspect este perfect întemeiată soluția trecerii riscurilor de la întreprinderea producătoare la cumpărătorul extern, de vreme ce de calitatea mărfurilor, de modul de ambalare și de expediere răspunde, în toate cazurile, această întreprindere.

La argumentarea de mai sus s-ar putea obiecta faptul că întreprinderile de comerț exterior fac recepția mărfurilor înainte de livrare și, ca urmare, preiau cel puțin riscurile decurgînd din livrarea lor necorespunzătoare. O asemenea obiecție credem că este neîntemeiată ; întreprinderile de comerț exterior, așa cum am arătat în punctul precedent, nu fac recepția mărfurilor (direct sau prin intermediul unor unități specializate) în calitate de beneficiare (cumpărătoare) ale acestora. Obligația de a efectua recepția a fost instituită de Legea nr. 12/1980 cu scopul de a se institui un control suplimentar, respectiv de a se opri și pe această cale să fie expediate mărfuri la export care nu corespund calitativ, fără însă ca acest act să reducă răspunderea întreprinderii producătoare, sau să o deplaseze de la aceasta la comisionară.

8. DECONTAREA ÎN LEI A PREȚULUI ÎNCASAT ÎN VALUTĂ

Principiul fundamental al contractului de comision potrivit căruia comisionarul încheie contracte din împuternicirea și în contul comitentului are o aplicare plenară în raporturile dintre întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior, ca urmare a reglementărilor instituite prin Legea nr. 12/1980 cu privire la decontarea valutei încasate pentru mărfurile exportate.

Într-adevăr, potrivit art. 36 din legea menționată „la export întreprinderile de comerț exterior decontează unităților producătoare contravaloarea mărfurilor exportate, la prețul extern transformat în lei la cursul de revenire stabilit pe mărfuri sau grupe de mărfuri, din care deduc cota de comision sau rabat comercial, stabilită conform normelor legale".

Din textul de lege redat o primă subliniere se impune. În această modalitate nouă de decontare **prețul intern complet de export** nu mai are nici o semnificație ; indiferent cu ce eforturi financiare a fost realizată marfa exportată, întreprinderea producătoare primește echivalentul în lei în funcție de valuta efectiv încasată, evident, după ce au fost scăzute cheltuielile pe parcursul extern și comisionul întreprinderii de comerț exterior. Cu alte cuvinte, această modalitate de decontare antrenează întreprinderile producătoare într-o confruntare directă cu productivitatea medie internațională, care stă la baza formării prețurilor mondiale. Este ceea ce a urmărit legiuitorul cînd a statuat, prin art. 2 din Legea nr. 12/1980, că rezultatele activității de comerț exterior și cooperare economică internațională se reflectă în rezultatele financiare de ansamblu ale întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export și că, așa cum prevede art. 35 „prețurile externe de export și de import se reflectă în rezultatele economico-financiare ale unităților producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import".

Legat de modul de decontare dintre întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export și cele de comerț exterior este necesar să subliniem — în lumina art. 36 din Legea nr. 12/1980 — momentul în care se face decontarea și anume :

— pentru mărfurile vîndute cash și pe credit pînă la un an decontarea către unitățile producătoare se face pe măsura încasării valutei de la extern, la termenele prevăzute în contractele comerciale de vînzare internațională ;

— pentru mărfurile vîndute pe credit pe o perioadă mai mare de un an, decontarea se face de către întreprinderile producătoare.

Remarcăm că soluția adoptată de legiuitor duce la două modalități de creditare a exporturilor pe perioada dintre livrare și încasarea prețului extern : la vînzările cash și pe credit de pînă la un an creditele vor fi obținute de la filialele B.N.R.S.R. cu dobîndă normală, de întreprinderile producătoare ; pentru cele cu plata pe credit mai mare de un an vor fi creditate întreprinderile de comerț exterior, de către B.R.C.E. (pînă la încasarea ultimei rate). Așadar, această ultimă modalitate de decontare este o altă trăsătură proprie a contractului economic de comision, impusă prin lege. În calitate de comisionară întreprinderea de comerț exterior care exportă mărfuri cu vînzare pe credit mai mare de un an va trebui să ia toate măsurile ca prețul obținut să acopere atît partea cuvenită întreprinderii producătoare, calculată la fel ca pentru vînzarea cash, cît și cheltuielile de finanțare, care rămîn în propria-i gestiune pînă la rambursarea integrală a creditului furnizor acordat cumpărătorului extern.

Credem că această pîrghie economică va spori exigența întreprinderilor de comerț exterior în ce privește stabilirea prețului la vînzările pe credit. Orice neglijare a unor elemente de formare a prețului la asemenea vînzări va influența negativ bugetul propriu de venituri și cheltuieli, repercutîndu-se direct asupra beneficiilor.

În ce privește tehnica propriu-zisă de decontare între întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri pentru export se aplică normele metodologice elaborate în acest scop, asupra cărora vom reveni într-un număr viitor.

9. RĂSPUNDEREA PRIVIND MODUL DE EXECUTARE A CONTRACTELOR COMERCIALE EXTERNE

Legea nr. 12/1980 conturează răspunderea părților din contractul economic de comision prin următoarele texte :

— „unitățile producătoare răspund de realizarea mărfurilor destinate exportului la termenele și în condițiile de calitate prevăzute în contractele externe" (art. 25) ;

— „la export, unitățile producătoare răspund pentru deficiențele de calitate la mărfurile livrate partenerilor

externi, constatate conform prevederilor contractuale" (art. 32) ;

— „întreprinderile de comerț exterior răspund de încasarea valutei la termenele stabilite în contratele externe" (art. 29).

Pentru stabilirea eventualelor răspunderi rezultate din executarea necorespunzătoare a contractelor comerciale externe este necesar să se aibă în vedere și prevederile art. 74 din Legea nr. 71/1969, potrivit căruia „unitatea producătoare răspunde de executarea obligațiilor stabilite pe seama sa prin actele încheiate de către întreprinderea de comerț exterior, în limitele împuternicirii acordate" ; ca urmare, „încheierea sau modificarea contractului extern, ca și a oricărui alt act, în condiții diferite de cele oferite de către unitatea producătoare, îi sînt opozabile acesteia numai dacă au fost efectuate cu acordul său prealabil sau în măsura în care le-a confirmat".

Evident, așa cum se prevede în partea finală a primului aliniat al art. 32 din Legea nr. 12/1980, „în cazul unor reclamații privind mărfurile exportate, unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să acționeze cu promptitudine pentru soluționarea acestora, potrivit contractului extern". Pentru soluționarea unor asemenea reclamații, se impun a fi respectate, în primul rînd, termenele prevăzute în contractul economic de comision cu privire la remiterea reclamațiilor externe și formularea răspunsului de către întreprinderile producătoare comitente.

10. RĂSPUNDEREA PRIVIND NEEXECUTAREA OBLIGAȚIILOR REZULTATE DIN CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION

Sediul materiei privind răspunderea reciprocă a comitenților și a comisionarilor este Legea contractelor economice (nr. 71/1969), art. 80, prin care au fost instituite următoarele penalități legale :

a) pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentațiilor tehnico-economice, stabilite prin contract, inclusiv a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate, 100 de lei pentru fiecare zi întîrziere ;

b) pentru nerezolvarea de către unitatea producătoare a reclamațiilor, a cererilor de daune sau penalități, formulate de partenerii străini, în termenele prevăzute în contractul extern, 0,30% pe lună, calculat la valoarea mărfii reclamate sau a pretențiilor formulate ;

c) pentru depășirea de către întreprinderea de comerț exterior a termenului prevăzut în contractul economic de comision pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior, precum și pentru încălcarea termenului de transmitere a reclamațiilor externe, 0,01% pentru fiecare decadă de întîrziere, calculată la valoarea specificației, fișei tehnice sau reclamației externe întîrziate ;

d) pentru nerespectarea termenului de încunoștințare a unității producătoare asupra imposibilității executării contractului extern din cauză de forță majoră sau din culpa partenerului străin, 50 de lei pentru fiecare zi de întîrziere ;

e) pentru refuzul nejustificat al întreprinderii de comerț exterior de a deconta în termen sumele încasate din vînzarea mărfurilor exportate, 0,3% pentru fiecare zi de întîrziere.

Întîrzierea în efectuarea plății comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale referitoare la neplata prețului. Această penalitate este reglementată prin art. 47, pct. 5, din Legea nr. 71/1969 care prevede că pentru fiecare zi de întîrziere a plății prețului debitorul este obligat să plătească, de la data cînd acesta este datorat pînă la efectuarea plății, 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile, 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile, din suma ce trebuia achitată.

Remarcăm că prin art. 80 din Legea contractelor economice se instituie un mod nou de calculare a penalităților, în sensul că în unele cazuri acestea se calculează „pe lună", iar în altele „pentru fiecare decadă". Într-un număr viitor vom reveni asupra modalităților de calcul în cazul acestor penalități.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

În atenția lucrătorilor din domeniul comerțului exterior !

- **Care sînt participanții și cum se formează un contract comercial internațional ?**
- **Cum se desfășoară tratativele comerciale ?**
- **Care sînt problemele valutare contemporane și cum se finanțează comerțul internațional ? Cum se efectuează plățile ?**
- **Cunoașteți problemele de transporturi, asigurări și derularea, privind contractele de vînzare internațională ?**
- **Cum se încheie contractele și ce operațiuni comerciale pot fi efectuate pentru aport valutar ?**
- **Ce probleme ridică transferul de tehnologie, cooperarea economică internațională și ce contracte se încheie pentru exporturi complexe ?**
- **Cum se realizează răspunderea contractuală pe calea arbitrajului, care sînt cauzele de exonerare și termenele de prescripție ?**

Sînt numai cîteva întrebări din cele 400 la care veți găsi răspunsuri în lucrarea :

BREVIAR DE DREPT ȘI TEHNICĂ COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ

Lucrarea va fi difuzată pe bază de comenzi ferme adresate redacției noastre, pînă la data de 5 februarie 1981, care vor fi onorate cu plata ramburs, prețul unui exemplar fiind de 20 lei.

drept și uzanțe internaționale

Clauza de compensare a garanției în contractele de vînzare internațională

1. Uzanța comercială de a insera o clauză pauşal în anumite contracte de vînzare internațională s-a format și s-a generalizat din nevoia de a se reglementa în felul cel mai convenabil părților răspunderea furnizorului față de cumpărător pentru calitatea unor produse, îndeosebi cele industriale. Clauza pauşal constituie o stipulație specifică, prin care se determină anticipativ sancțiuni patrimoniale în sarcina furnizorului, în perioada de garanție, pentru compensarea eventualelor defecte ale mărfii livrate.

Între clauza pauşal și obligația de garanție ce incumbă vînzătorului există o certă conexiune. În cadrul acestei corelații, clauza pauşal are desigur caracter accesoriu. Cu alte cuvinte, spre deosebire de obligația de garanție a producătorului, inerentă în orice contract de vînzare internațională, clauza pauşal este subordonată condiției ca părțile să o fi formulat explicit în cuprinsul contractului respectiv. Ea poate aşadar lipsi, fără ca existența obligației de garanție a vînzătorului să fie în vreun fel afectată. Dar stipularea clauzei pauşal, prin acordul părților, are drept consecință anumite circumstanțieri ale obligației de garanție, influențîndu-i efectele patrimoniale.

Spre a preciza corelația menționată, să examinăm mai întîi modul cum acționează **obligația de garanție** în absența clauzei pauşal, iar apoi modificările pe care acestea le introduce în raporturile dintre vînzător și cumpărător.

2. Obligația de garanție calitativă decurge, chiar dacă nu a fost prevăzută expres în contract, din dispozițiile de drept comun ale art. 1352 și urm. din Codul civil. Însă, potrivit reglementării citate, răspunderea de garanție a vînzătorului este angajată numai dacă se constată pe bază de probe că marfa prezintă anumite vicii ascunse, care, în plus, trebuie să aibă un accentuat caracter de gravitate.

Regimul juridic amintit fiind, de bună seamă, nestimulativ pentru producător și totodată dezavantajos pentru cumpărător, din cauza probelor puse în sarcina sa, părțile obișnuiesc, în relațiile de comerț exterior, să agraveze obligațiile vînzătorului prin stipularea unui **termen special de garanție.** Ca efect al acestuia, producătorul răspunde — în limitele perioadei stabilite — de orice defecte ale mărfii, fără să mai intereseze dacă prezintă natura unor vicii ascunse sau aparente și independent de gradul lor de gravitate. Răspunderea vînzătorului va fi astfel angajată de plin drept, de îndată ce s-ar constata lipsuri calitative ale mărfii vîndute, pînă în momentul cînd expiră termenul de garanție. Cu alte cuvinte, în perioada respectivă orice viciu, fie ascuns, fie aparent se consideră imputabil vînzătorului, răspunderea acestuia prezumîndu-se automat.

Ținînd seama de utilitatea practică a termenului de garanție, o serie de dispoziții legale au înțeles să-l consacre în mod obligator, ca modalitate eficientă de întărire a răspunderii vînzătorului pentru calitatea mărfurilor livrate.

Astfel, în legislația noastră economică, termenul de garanție a fost consacrat prin normele imperative ale Legii nr. 7 din 9 iulie 1977 a calității produselor și serviciilor și anume prin dispozițiile art. 3. Chiar dacă în contractul concret de vînzare internațională, încheiat de către o întreprindere română de comerț exterior, nu s-a stipulat un asemenea termen, el trebuie subînțeles, desigur în măsura în care operațiunea respectivă este guvernată de legislația română.

În raporturile dintre organizațiile socialiste ale țărilor membre C.A.E.R., Condițiile generale de livrare 1968/1975 prevăd, de asemenea, termene obligatorii de garanție, prin dispozițiile § 29. Ele fac parte integrantă, de plin drept, din orice contract care intră sub incidența menționatelor C.G.L.

Semnalăm în fine — fără ca lista să fie epuizată — includerea unui atare termen de garanție în art. 48 din Legea uniformă referitoare la vînzarea internațională de obiecte mobile corporale, semnată la Haga la 1 iulie 1964. Aplicarea acestei Legi uniforme este însă subordonată în principiu voinței părților care pot, în temeiul art. 3, să o excludă total sau parțial (prin opoziție cu regimul obligator al C.G.L.).

Ca efect al termenului de garanție — fie legal, fie convențional — cumpărătorul beneficiază de posibilități variate pentru a constrînge pe vînzător să-și îndeplinească obligațiile contractuale, asigurînd toate performanțele calitative ale mărfii livrate.

Astfel, în conformitate cu § 31 pct. 1 din C.G.L. 1968/1975, dacă în cursul perioadei de garanție se va constata că marfa este defectă sau nu corespunde clauzelor contractuale, cumpărătorul este în drept să pretindă înlăturarea defectelor ce s-au ivit sau o bonificație, iar aceasta independent de faptul dacă lipsurile puteau fi stabilite cu ocazia încercărilor la uzina vînzătorului. Producătorul trebuie să satisfacă neîntîrziat pretențiile menționate ale cumpărătorului, afară numai dacă preferă să trimită mărfuri de înlocuire, desigur de bună calitate, spre a evita astfel obligația de a proceda la recondiționări sau de a consimți o reducere de preț, conform § 31 pct. 2 și 3 din C.G.L.

În esență, atît înlocuirea mărfii defecte, cît și repararea ei echivalează pentru vînzător cu o cheltuială, care se impută — ca orice pierdere — asupra prețului încasat, diminuîndu-l în mod corespunzător. Același rezultat îl implică și rabatul (bonificația), care ar trebui suportată, la cererea cumpărătorului, din cauza lipsurilor calitative ale produselor livrate.

3. Cuantumul eventual al unor asemenea scăderi inevitabile din prețul convenit, pe care vînzătorul este nevoit să le suporte în baza clauzei de garanție, poate fi evaluat cu anticipație, cel puțin în mod aproximativ, în funcție de experiența de fabricație acumulată, pe baza legilor statistice ale marilor numere. Asemenea evaluări permit vînzătorului să antecalculeze, cu o marjă relativă de certitudine, echivalentul riscurilor care decurg pentru el din apariția unor defecte ale mărfii livrate.

Efectele clauzei de garanție fiind prin urmare nu numai previzibile, dar și calculabile, vînzătorul consideră uneori că este interesat să le preîntîmpine, degrevîndu-se totodată de obligația oneroasă de a proceda la recondiționări sau înlocuiri ale mărfii defecte, dacă atari activități mărunte sînt de natură să-i perturbe fluxul producției specifice sau să-i încarce prea mult operațiunile contabile și de decontări. Finalitatea de simplificare arătată poate fi atinsă prin înscrierea în contractul de vînzare internațională a unei **clauze de compensare a garanției,** al cărui cuantum se stabilește astfel cu anticipație.

Astfel, într-un contract încheiat de către o întreprindere română de comerţ exterior (furnizor) cu un partener din Berlin (R.D.G.) s-a stipulat următoarea clauză pauşal: „Pentru finanţarea serviciilor prestate la înlăturarea deficienţelor eventual ivite în perioada de garanţie, exportatorul acordă importatorului un **rabat de garanţie** de 1,3% la preţul de export pentru fiecare autocamion cu caroserie platformă, livrat pînă la data de...".

Într-un alt contract de vînzare internaţională, importatorul român s-a obligat să preia în sarcina sa garanţia calitativă faţă de beneficiarii de la vînzătorul din R.D.G. În consecinţă, s-a stipulat **clauza pauşal**, conform căreia întreprinderea română de comerţ exterior s-a angajat „să înlăture fără plată defecţiunile apărute şi prevăzute prin clauzele de garanţie, îmbunătăţind sau schimbînd maşinile de birou defecte sau părţi ale acestora". În schimb, vînzătorul s-a obligat să plătească pentru atare intervenţii cumpărătorului o taxă forfetară pauşal, scăzută din preţul neto al maşinilor de scris, în condiţiile precizate prin anexa la contract. În fine, s-a căzut de acord că, prin compensaţie, „vînzătorul este scutit de obligaţiile ce decurg din garanţie, iar cumpărătorul nu va mai avea în această privinţă nici un fel de pretenţii".

În ultimul exemplu clauza pauşal se află la rîndul ei inserată într-un contract de service **(Kundendienstvertrag)**, în cadrul căruia calitatea de prestator al serviciilor şi-o asumă importatorul faţă de beneficiarii din ţara sa. Constituind un accesoriu la operaţiunea principală de vînzare internaţională, contractul de service inversează astfel rolurile uzuale ale părţilor, în sensul că degrevează pe furnizor de efectuarea remedierilor curente în perioada de garanţie — reparaţii care în mod normal îi incumbă nemijlocit — în schimbul taxei de pauşal pe care o percepe cumpărătorul, ca efect al reducerii proporţionale a preţului vînzării.

Formele în care se poate înfăţişa clauza de pauşal sînt aşadar multiple. Dar independent de atare modalităţi variate, se poate reţine că în esenţă **clauza pauşal** conexă unei vînzări internaţionale de mărfuri se defineşte ca stipulaţia prin care furnizorul se obligă să îndemnizeze cu o sumă forfetară (de obicei procentuală), dedusă din valoarea preţului total, pe cumpărător, acesta din urmă renunţînd în schimb la orice pretenţii de reparaţii sau înlocuiri ale produselor necorespunzătoare, precum şi la alte despăgubiri.

4. Practica arbitrală a validat în repetate rînduri atare clauze, în raporturile dintre organizaţiile socialiste ale ţărilor membre C.A.E.R. Pot fi astfel citate, printre altele, hotărîrile nr. 77 din 29 noiembrie 1974 şi nr. 84 din 28 decembrie 1974, pronunţate de Comisia de arbitraj de la Bucureşti (C.A.B.) şi care, de atunci, au fixat jurisprudenţa. Dintre soluţiile mai recente, care continuă aceeaşi linie de gîndire, este de menţionat hotărîrea C.A.B. nr. 109 din 23 aprilie 1980

Practica arbitrală consideră, aşadar, admisibilă clauza pauşal în cadrul C.G.L., fără să demonstreze însă această concluzie. Compatibilitatea rezultă, credem, din considerentul că dispoziţiile § 31 din C.G.L. 1968/1975 autorizează, ca modalitate de satisfacere a pretenţiilor cumpărătorului, în decursul perioadei de garanţie, obţinerea unei **bonificaţii** proporţionale cu deficienţele constatate.

Totuşi între regimul bonificaţiilor instituite de C.G.L. şi cel al clauzei pauşal trebuie remarcată o triplă deosebire.

a) Prevederile § 31(1) din C.G.L. stabilesc că bonificaţia intervine ca o **soluţie alternativă şi condiţionată**, în vederea despăgubirii cumpărătorului pentru lipsurile calitative ale mărfii primite. În adevăr, acesta are dreptul, potrivit textului citat, să aleagă între înlocuirea produselor necorespunzătoare şi reducerea de preţ. Dacă preferă bonificaţia, aceasta este în orice caz condiţionată de consimţămîntul vînzătorului, care poate să considere preferabil, din punctul său de vedere, să execute pe cont propriu remedierea deficienţelor semnalate ori să înlocuiască marfa defectă (§ 31 pct. 3 din C.G.L.). Dacă procedează astfel, bonificaţia — evident — se exclude.

Spre deosebire de aceste reglementări, specifice C.G.L. 1968/1975, clauza pauşal constituie o **soluţie unică şi exclusivă** de rezolvare a pretenţiilor cumpărătorului, care nu mai dispune, în nici un caz, de alternativa de a obţine de la vînzător recondiţionarea sau înlocuirea mărfii improprii.

b) Pe de altă parte, bonificaţia avută în vedere de § 31, pctt. 1 şi 3 din C.G.L. intervine la o **dată ulterioară livrării** produselor contractate şi anume abia după ce defectele reale au fost constatate în materialitatea lor şi pretenţiile cumpărătorului au fost comunicate în scris furnizorului.

Dimpotrivă, clauza pauşal instituie o bonificaţie stabilită în mod **premergător livrării**, ţinîndu-se seama de deficienţe eventuale (deci constatate în viitor) ale mărfii furnizate.

c) În sfîrşit, fiind calculate cu anticipaţie, de obicei printr-un procent anumit de scădere din preţul global, reducerile convenite prin clauza pauşal ar putea să rămînă **fără** de obiect, de cîte ori marfa va fi perfectă din punct de vedere calitativ, prejudiciind astfel pe vînzător sau, dimpotrivă, să fie sub nivelul cheltuielilor ocazionate de reparaţii, în cazul unor defecte multiple, ceea ce dezavantajează desigur pe cumpărător.

Spre deosebire de cele arătate, reglementările citate din C.G.L. 1968/1975 exclud caracterul aleator al bonificaţiilor, tocmai fiindcă sînt stabilite pe bază de constatări efective (eventual prin sondaj) ale deficienţelor calitative observate în termenul de garanţie la marfa primită de către cumpărător.

Oricît ar fi de substanţiale diferenţele semnalate faţă de regimul instituit prin C.G.L. 1968/1975 în materia ce ne preocupă, nu este totuşi mai puţin exact că bonificaţia se stabileşte, chiar în cadrul menţionatelor Condiţii generale C.A.E.R., prin înţelegerea liberă dintre părţile contractante ale vînzării internaţionale de mărfuri. Ele beneficiază, potrivit C.G.L., de o mare putere de apreciere în stabilirea cuantumului bonificaţiei, aşa cum se desprinde limpede din § 31 pct. 6. În această privinţă C.G.L. nu conţin nici măcar criterii orientative şi cu atît mai puţin restricţii.

Dreptul părţilor de a determina valoarea bonificaţiilor aşa cum cred ele de cuviinţă fiind atît de larg în cadrul C.G.L., se poate, credem, deduce de aici că vînzătorul şi cumpărătorul beneficiază implicit şi de facultatea de a le aproxima anticipativ, printr-o stipulaţie de genul clauzei pauşal, convenind o scădere a preţului, independent de constatarea efectivă, în perioada de garanţie, a unor defecte ale mărfii livrate.

dr. **O. CAPAŢÎNA**

documentar

Particularități în aplicarea schemelor de preferințe vamale

Beneficierea de preferințe vamale, care conferă exportatorilor din țările în curs de dezvoltare un plus de competitivitate și dreptul de a majora prețul de export — în limita marjei dintre taxa vamală uzuală aplicabilă în baza clauzei națiunii celei mai favorizate și taxa vamală preferențială — nu este automată, ea fiind condiționată de îndeplinirea de către exportator a criteriilor privind originea mărfurilor și gradul de prelucrare al acestora. Exportatorii operează în mod uzual cu certificatele de origine SGP Forma A, problema particularităților ținînd de aplicarea dreptului de preferințe vamale, punîndu-se în legătură cu completarea rubricii 8 — Criterii de origine, de pe aceste certificate. Încercăm în acest spațiu să aducem unele precizări care să ajute pe lucrătorii din sistemul nostru de comerț exterior în stabilirea cît mai exactă a caracterului de produs originar pentru mărfurile exportate în țările occidentale donatoare de preferințe vamale.

În conformitate cu prevederile cuprinse în schemele de preferințe vamale ale țărilor donatoare, pentru a beneficia de preferințe vamale mărfurile exportate de țările în curs de dezvoltare trebuie : (1) să fie produse în întregime în țara exportatoare, respectiv să fie crescute, extrase din sol sau recoltate în acea țară sau să fie prelucrate în aceasta exclusiv din produsele sus-menționate : (2) să fie prelucrate în țara beneficiară de preferințe vamale în întregime sau parțial din materiale, părți sau componente importate dacă prin asemenea prelucrare ele au suferit o transformare substanțială care a schimbat caracteristicile specifice ale produselor inițial utilizate. Din definiția de mai sus a caracterului de produs originar rezultă că în prima categorie de mărfuri intră produsele de bază și semifabricatele, ușor identificate ca originare din țara exportatoare datorită lipsei încorporării în produsul final a oricărei alte mărfi importate, în timp ce în cea de-a doua categorie intră toate produsele industriale prelucrate.

Grupul de experți ai O.C.D.E. pentru reguli de origine a stabilit ca fiind integral obținute într-o țară în curs de dezvoltare beneficiară de preferințe vamale, următoarele categorii de mărfuri : produsele minerale extrase din solul sau din platforma continentală a țării respective, produsele din regnul vegetal recoltate pe teritoriul țării beneficiare, animalele vii născute și crescute în țara exportatoare, produsele obținute din aceste animale, produsele de vînătoare și pescuit practicate în țara respectivă, produsele marine pescuite de nave sub pavilion național și cele prelucrate pe astfel de nave, produsele uzate și deșeurile, precum și toate mărfurile fabricate în exclusivitate din totalitatea produselor enumerate. Produsele sus-menționate sînt acceptate ca originare dintr-o țară în curs de dezvoltare în schemele de preferințe vamale ale Austriei, Canadei, Pieței comune, Finlandei, Japoniei, Norvegiei, Suediei și Elveției, S.U.A. și Australia, deși nu au o prevedere expresă în acest sens în legislația lor, acceptă, în general, aceleași categorii de produse ca fiind în întregime originare, iar Noua Zeelandă consideră fabricate în întregime în țara exportatoare beneficiară de preferințe și mărfurile care au la bază materii prime importate indiferent de originea acestora. Pentru toate aceste cazuri exportatorii trebuie să înscrie în rubrica 8 a certificatului de origine litera P, conform specificațiilor de pe spatele acestuia.

În ceea ce privește stabilirea caracterului de produs originar pentru produsele industriale prelucrate, prevederea de „transformare substanțială" este mai dificil de îndeplinit, obligînd exportatorul să cunoască bine gradul de prelucrare în țară al produselor de export, structura costurilor materiale și de producție, ca și tariful vamal al țării de destinație. Precizăm de la bun început că unele operațiuni, denumite drept „minimale" nu conferă produselor respective posibilitatea de a beneficia de tratament preferențial. Operațiunile minimale constau, în principal, în acelea care asigură păstrarea mărfurilor în bune condiții în timpul transportului și depozitării, cele de sortare, ambalare, spălare, vopsire, etichetare, marcare, asamblare a diferitelor părți ale unui produs, precum și cele de sacrificare a animalelor.

Pentru majoritatea produselor industriale eligibile de tratament preferențial, țările donatoare au prevăzut în regulile lor de origine două criterii care identifică o transformare substanțială, respectiv implică o schimbare a poziției tarifare în cursul prelucrării (criteriul prelucrării) sau o creștere majoră a valorii nete (criteriul procentului). Criteriul prelucrării este aplicat în schemele de preferințe vamale ale Austriei, Pieței comune, Finlandei, Japoniei, Norvegiei, Suediei și Elveției, iar criteriul procentului în cele ale Australiei, Canadei, Noii Zeelande și S.U.A.

Potrivit criteriului prelucrării se consideră că materialele, părțile sau componentele importate au suferit o transformare substanțială dacă operațiunile de prelucrare la care au fost supuse conferă produsului respectiv încadrarea sa la o altă poziție tarifară decît cea la care se încadrează materialele și componentele inițiale, suferind așa-numita schimbare de poziție tarifară. Avînd în vedere că o simplă schimbare a poziției tarifare nu corespunde întotdeauna unei prelucrări substanțiale, au fost stabilite excepțiile de la acest criteriu în listele A și B anexate la regulile de origine referitoare la operațiunile de prelucrare care nu conferă tratament preferențial, procesele obligatorii de prelucrare pentru beneficierea de preferințe vamale (ambele consemnate în lista A) și procesele de prelucrare care acordă drept de tratament preferențial fără să aibă loc o schimbare a poziției tarifare (lista B). Pentru un număr de operațiuni incluse în listele A și B ale regulilor de origine se impune o condiție complementară, prevăzînd ca valoarea materialelor importate să nu depășească un anumit procentaj din valoarea produselor finite sau semifabricatelor. În acest scop se consideră că valoarea materialelor și materiilor prime importate este valoarea în vamă în momentul efectuării importului și că valoarea produselor finite este prețul „ex-factory" al acestora (f.o.b. pentru Japonia) din care se deduc taxele interne rambursate sau rambursabile cu ocazia exportului.

În privința unității ce trebuie avută în vedere în scopul aplicării regulilor de origine trebuie avute în vedere următoarele două elemente : a) în toate cazurile în care Nomenclatura Consiliului de Cooperare Vamală (C.C.C.N.) specifică

că un grup, set sau ansamblu de articole se încadrează la o singură poziţie sau subpoziţie tarifară, acestea vor fi considerate ca un singur articol (în Austria, Finlanda, Norvegia, Suedia, Elveţia şi Piaţa comună seturile sînt considerate ca originare cînd toate articolele componente corespund ca fiind originare, iar atunci cînd setul este compus din articole originare şi neoriginare, el va putea fi acceptat ca originar din ţara exportatoare dacă valoarea componentelor neoriginare nu depăşeşte 15% din valoarea totală a setului) ; b) accesoriile, piese de schimb expediate cu un aparat sau vehicul ce fac parte din echipamentul normal al acestora şi sînt incluse în preţul acestora sau nu sînt facturate separat, se consideră ca formînd un tot cu aparatul sau vehiculul în cauză.

Pentru această categorie de produse, exportatorul va trebui să completeze rubrica 8 a certificatului de origine, potrivit următoarelor reguli :

— pentru mărfurile prelucrate care îndeplinesc condiţia operaţiunilor obligatorii de prelucrare cuprinse în lista A a regulilor de origine, litera A urmată de poziţia tarifară corespunzătoare produsului finit sau semifabricat de export ;

— pentru mărfurile prelucrate care nu suferă o modificare a încadrării tarifare, potrivit prevederilor din lista B, litera B urmată de poziţia tarifară corespunzătoare produsului finit sau semifabricat de export ;

— pentru mărfurile prelucrate ale căror operaţiuni obligatorii de prelucrare nu sînt cuprinse în lista A şi nu sînt incompatibile cu lista B, deci care îşi schimbă în procesul prelucrării poziţia tarifară dar nu se regăsesc în una din aceste liste, litera X urmată de poziţia tarifară corespunzătoare listei pozitive a produselor beneficiare de preferinţe vamale sau din tariful vamal al ţării de destinaţie atunci cînd schema de preferinţe vamale a acelei ţări este concepută pe principiul listei negative de produse excluse de la beneficiul preferinţelor vamale.

În cadrul schemelor de preferinţe vamale ale Australiei, Canadei, Noii Zeelande şi S.U.A., transformarea este privită ca fiind substanţială dacă valoarea materialelor, părţilor şi componentelor importate nu depăşesc un procentaj dat al produselor obţinute sau dacă valoarea elementelor naţionale încorporate corespunde unui procentaj minim dat din valoarea produselor obţinute. În acest sens, regulile de origine ale acestor state condiţionează acordarea preferinţelor vamale după cum urmează :

Australia : procesul final de prelucrare să fie realizat în ţara beneficiară de preferinţe vamale care produce sau prelucrează produsele ; cel puţin 50% din valoarea costului „ex-factory" (sau „ex-works") produsului să fie dată de munca şi/sau materialele naţionale, din ţara respectivă şi Australia, mai multe ţări beneficiare de preferinţe vamale sau acestea şi Australia ;

Noua Zeelandă : procesul final de prelucrare să fi fost realizat în ţara beneficiară de preferinţe vamale şi cheltuielile privind materialele şi componentele originare din oricare altă ţară beneficiară de preferinţe vamale şi/sau Noua Zeelandă ca şi cheltuielile cu alte componente să nu fie mai mici de 50% din costul „ex-factory" al produsului finit obţinut.

Pentru aceste ţări precizările respective referitoare la caracterul de origine al mărfurilor nu se fac pe Certificatul de origine Forma A, ci pe factura comercială (în cazul Australiei) şi pe Formularul 59 A (în cazul Noii Zeelande).

În cazul Canadei, valoarea materialelor, părţilor sau produselor originare din alte ţări beneficiare de preferinţe vamale, precum şi de orice altă origine nu trebuie să depăşească 40% din preţul „ex-factory" al produselor obţinute şi ambalate pentru a fi exportate în Canada. Se exceptează de la această limită componentele de origine canadiană. În acest caz, exportatorul trebuie să indice în rubrica 8 a certificatului de origine Forma A litera Y urmată de valoarea mărfurilor şi componentelor importate (cu excepţia celor de origine canadiană) exprimată ca procentaj din valoarea preţului „ex-factory" al respectivului produs.

O situaţie mai dificilă confruntă exportatorii la îndeplinirea condiţiilor de transformare substanţială în cazul exportului în S.U.A., deoarece în numeroase cazuri autorităţile vamale americane preferă stabilirea valorii în vamă a mărfurilor exportate potrivit procedurilor din legislaţia vamală internă a S.U.A. Principiul este că cel puţin 35% din valoarea în vamă a unui produs recoltat, extras din sol, fabricat sau asamblat într-o ţară beneficiară de preferinţe vamale trebuie să reprezinte costul sau preţul materialelor în întregime produse în acea ţară şi costul sau valoarea oricărui articol încorporat în produsul eligibil de preferinţe vamale care a rezultat din transformarea substanţială a oricărui material importat plus costul direct al operaţiilor de prelucrare realizate în respectiva ţară beneficiară de preferinţe vamale. În consecinţă, rubrica 8 a Certificatului de origine Forma A va fi completată de exportatori prin înscrierea literei Y urmată de suma costului sau valorii materialelor şi costul direct de prelucrare exprimată ca procentaj din preţul „ex-factory" al mărfii exportate care să fie superior valorii de 35%. Pentru garantarea veridicităţii procentajului este util ca exportatorii să refacă preţul de export în conformitate cu structura elementelor de cost indicate în schema de preferinţe vamale a S.U.A. pentru fiecare categorie de produse exportate.

O altă categorie de particularităţi în aplicarea preferinţelor vamale se referă la regimul aplicat componentelor sau importurilor de completare provenite fie din ţările donatoare de preferinţe vamale, fie din alte ţări beneficiare de preferinţe şi înglobate într-un produs de export al unei ţări în curs de dezvoltare beneficiară a acestui tratament vamal.

Anumite ţări donatoare de preferinţe vamale au introdus în regulile lor de origine, ca răspuns la cererile ţărilor în curs de dezvoltare, principiul potrivit căruia componentele, materiile prime sau semifabricatele importate de o ţară beneficiară dintr-o ţară donatoare de preferinţe vamale în scopul de a le utiliza la fabricarea produselor exportate către aceeaşi ţară donatoare, sînt considerate ca originare din ţara beneficiară de preferinţe vamale exportatoare.

Această regulă, denumită „conţinutul donatorului", este aplicată numai de Australia, Noua Zeelandă, Canada şi Japonia. Pentru asemenea cazuri numai la exportul în Japonia sînt necesare probe documentare suplimentare constînd într-un certificat de materiale importate din Japonia emis de acelaşi organism însărcinat cu emiterea certificatelor de origine Forma A şi un permis de export sau certificat de export emis de autorităţile vamale din Japonia.

Regulile privind originea în acordarea tratamentului preferențial se bazează pe conceptul „unei singure țări", potrivit căruia în urma operațiilor de prelucrare dintr-o singură țară beneficiară de preferințe vamale, produsele obținute trebuie să corespundă criteriilor de origine prezentate mai sus. Ținînd însă seama de faptul că preferințele vamale sînt, în primul rînd, acordate mărfurilor cu un grad ridicat de prelucrare, ca și de dorința legitimă a țărilor beneficiare de a-și dezvolta exporturile de produse industriale în condiții de competitivitate, a apărut ca necesitate introducerea în regulile de origine ale preferințelor vamale recunoașterea principiului tratamentului cumulativ, respectiv al considerării, de către țările donatoare, a tuturor țărilor beneficiare de preferințe vamale ca o singură zonă în scopul determinării originii mărfurilor, numită cumulare globală și generală. Astfel, orice valoare nouă și/sau procese prelucrătoare realizată în oricare țară în curs de dezvoltare pot fi cumulate pentru a întruni cerințele criteriului de origine pentru produsele exportate în țările care recunosc aplicarea acestui principiu.

Evident, recunoașterea tratamentului cumulativ are implicații mult mai ample decît numai cele din sistemul preferințelor vamale, el fiind de natură să întărească comerțul și cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare.

Din păcate acest principiu nu este recunoscut în accepțiunea sa cea mai largă, globală și generală, așa după cum solicită țările în curs de dezvoltare, decît în Australia și Noua Zeelandă. Celelalte țări dezvoltate donatoare de preferințe vamale nu recunosc aplicarea tratamentului cumulativ decît la importurile din țările în curs de dezvoltare membre ale grupărilor economice regionale. Problema a rămas, în consecință, o preocupare și în viitor pentru țările membre ale Comitetului special pentru preferințe din cadrul UNCTAD, ea fiind expres prevăzută în rezoluția celei de a IX-a sesiuni a Comitetului adoptată în 1980.

Examinînd în profunzime criteriile care stau la baza diferitelor scheme de preferințe vamale ale țărilor donatoare, sesiunea amintită a constatat că deși țările donatoare de preferințe vamale au progresat pe calea procesului de armonizare și simplificare a regulilor de origine, continuă să existe, în special în principiul gradului de prelucrare, diferențe atît în cele ce privesc elementele de bază cît și în procedurile auxiliare ale regulilor de origine aplicabile în cadrul diferitelor scheme de preferințe vamale ale țărilor donatoare, așa cum rezultă din cele prezentate mai sus. Din această cauză apar frecvent dificultăți în aplicarea și îndeplinirea regulilor de origine atît pentru țările donatoare, cît mai ales pentru exportatorii din țările în curs de dezvoltare beneficiare.

Preocupările de îmbunătățire și simplificare a regulilor de origine se orientează pe cîteva direcții prioritare al căror progres trebuie atent urmărit de unitățile exportatoare: a) reducerea listei A a operațiunilor obligatorii pentru a conduce la schimbarea poziției tarifare în cursul prelucrării în favoarea extinderii listei B, paralel cu o uniformizare a acestora la toate țările donatoare; b) stabilirea unui procentaj unic, de 50 la sută, în toate schemele de preferințe vamale ale țărilor donatoare pentru conținutul de mărfuri sau componente importate și înglobate în produsul de export al țărilor beneficiare de preferințe vamale; c) acceptarea prețului f.o.b. de export ca metodă unică și general valabilă pentru evaluarea în vamă de către țările donatoare; d) extinderea tratamentului originii cumulative generale și globale în toate schemele țărilor dezvoltate donatoare de preferințe vamale.

dr. **Eugen DIJMĂRESCU**

noțiuni, termeni, operațiuni

● **Eurocredite** — credite acordate pe piețele internaționale de capitaluri (europiețe). Eurocreditele sînt acordate în eurovalute, pe termen mediu (de obicei 5 ani), de către una sau mai multe bănci din circuitul eurovalutelor. În acest ultim caz în care participă mai multe bănci se spune că eurocreditele sînt acordate de un sindicat de bănci, în frunte cu o bancă coordonatoare, care se ocupă cu mobilizarea și administrarea creditului.

Dobînda percepută pentru eurocredite poate fi fixă sau flotantă. De regulă, ea se calculează prin adăugarea unei marje suplimentare la rata dobînzii existente pe piața eurovalutelor (LIBOR). Marja suplimentară de dobîndă diferă în funcție de bonitatea beneficiarului de credit, ca variind de la cîteva zecimi de procent la cîteva procente.

Eurocreditele au luat o deosebită amploare în ultimii ani. Alături de întreprinderi private, guvernele a tot mai multor țări au devenit beneficiare de eurocredite. Eurocreditele sînt utilizate în principal pentru finanțarea diferitelor operațiuni de comerț exterior. Cînd beneficiarii sînt guvernele, eurocreditele sînt folosite pentru finanțarea deficitelor din balanța de plăți. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, care s-au văzut nevoite să apeleze la eurocredite pentru finanțarea deficitelor din balanțele de plăți, eurocreditele au dus la agravarea datoriei lor externe, datorită condițiilor relativ oneroase în care sînt acordate (dobînzi ridicate, perioade scurte de rambursare etc.).

● **Piața eurocreditelor** este o piață de capitaluri internaționale pe termen mediu la care participă băncile din circuitul eurovalutelor și beneficiarii de eurocredite.

● **Euroobligațiuni** — obligațiuni emise și comercializate pe europiețe. Euroobligațiunile sînt titluri de credit negociabile, care urmează să fie răscumpărate de emitent, de obicei după 7—15 ani și care dau posesorului posibilitatea încasării anuale a unui venit fix.

Prin emisiunea de obligațiuni, emitentul obține lichiditate internațională, respectiv împrumuturi pe termen lung în eurovalute.

Euroobligațiunile se pot comercializa între diferiți posesori, în funcție de cererea și oferta pentru ele formîndu-se valoarea lor de piață (care poate fi diferită de valoarea nominală).

Emisiunea și comercializarea euroobligațiunilor se realizează pe **piața euroobligațiunilor**, care este o piață de capitaluri internaționale pe termen lung, la care participă emitenții și posesorii de euroobligațiuni.

Mugur ISĂRESCU

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE AȚĂ ȘI FILATURA „ODORHEI" ODORHEIU SECUIESC — Harghita
Str. N. Bălcescu nr. 2
Telefon 11414 — 11415

MATERIALE METALURGICE

— Oțel inox W 4301 ∅ 13 kg. 50
— idem W 4571 ∅ 14 kg. 70
— idem W 4571 ∅ 16 kg. 50
— idem W 4112 ∅ 20 kg. 100
— idem W 4571 ∅ 80 kg. 70
— idem hexagon S 10 kg. 80
— idem S 19 kg. 150
— idem S 27 kg. 35
— Tablă zincată 1 mm. kg. 2000
— Tablă oțel arc 1 mm. kg. 100
— idem 2 mm. kg. 100
— idem perforată 2,5 mm. kg. 50
— idem 3 mm. kg. 30
— Țeavă alamă ∅ 8 mm. kg. 100
— Piuliță M.20 kg. 10
— idem M 22 kg. 3
— Mufe zincat 1 1/4" buc. 15
— idem red. 1"—3/8" buc. 10
— idem red. 1"—1/2" buc. 10
— idem red. 2"—1" buc. 15
— Nituri 6×14 kg. 4
— Niplu zincat 3/8" buc. 10
— idem 3/4" buc. 40
— Electrozi sud. univ. 18/8 MB ∅ 2,5 kg. 100
— idem inox. 18/8/3MKL 3,25 kg. 100
— Bară alamă hexagon S 10 kg. 10
— Încuietor 120 buc. 32
— Mufe drept 3/8" buc. 20
— idem 1" buc. 40
— Robinet sandens ∅ 50 buc. 2
— Robinet gaz 3/8" buc. 20
— idem 1" buc. 10
— Ramificație simplă 75×50×45 buc. 2
— Sifon ventil 1" buc. 10
— Segmenți antiflex ml. 13

MATERIALE ELECTRICE

— Armături siguranță 100 W buc. 10
— Bec soflte 6/5 buc. 20
— Bec 24/15 tub 15 buc. 150
— Bec 24/25 B 15 buc. 15
— Balast B.I.A. 65 W buc. 8
— Bloc releu termic 400/100 TSA buc. 1
— idem 400/200 TSA buc. 2
— Contactor AC3 220/63 buc. 1
— idem în AER 110/63 buc. 48
— idem AER 220/63 buc. 25
— idem AR 380/160 buc. 3
— Dulie Goliat E 40 buc. 1
— idem E 27 I—2 buc. 4
— Element soclu sig. L.F. 100 buc. 3
— Fișă III 10 Amp. buc. 2
— Glob apărător sticlă 160 buc. 7
— idem 180 buc. 2
— Inele caribie buc. 600
— Patroane siguranță 80 A buc. 1400
— Papuci 16×25 buc. 50
— Sîrmă bobinaj 0,08 kg. 2
— idem 0,12 kg. 4
— idem 0,17 kg. 3
— idem 0,18 kg. 9
— idem 0,33 kg. 8
— Tub flexibil ∅ 50 buc. 70
— Tub cupex ∅ 16 ml. 73

MATERIALE AUXILIARE

— Ace pieptănate 26×9,53 buc. 500000
— idem 22×32×3/8 buc. 550000
— idem 22×32×7/16 buc. 1800000
— Ace de cusut 120 set. 3000
— Ace pieptănate 22×25×11/10 buc. 60000
— Cursori eliptici EL Fl.I.2/0 buc. 40000
— idem EM Fl.I.2/0 buc. 560000
— idem HW Fl.I.3/0 buc. 25000
— idem EL Fl.I.3/0 buc. 200000
— ide mEM Fl.I. 4 1/0 buc. 200000
— idem EL Fl.I. 10/0 buc. 70000
— idem EM Fl.I. 14 buc. 50000
— idem EL Fl.II.Nr.1 buc. 140000
— idem EM Fl.II.Nr. 2 buc. 400000
— idem Fl. 1 1/2 Nr. 12 buc. 6000
— Cursori 5/00 buc. 10000
— idem 5 10/00 buc. 8000
— Manșoane acotex 25×35×45 kg. 50
— idem 25×36×40 kg. 25
— idem 25×36×44 kg. 29
— idem piele 42×250 kg. 55

CURELE TRAPEZOIDALE ȘI TRANSMISII

— Curele trapezoidale 22×13×1160 buc. 20
— idem 8×13×1258 buc. 30
— idem 8×13×1267 buc. 1
— idem 10×13×1332 buc. 200
— idem 14×22×1360 buc. 50
— idem 14×22×1400 buc. 24
— idem 11×17×1743 buc. 150
— idem 14×22×1900 buc. 25
— idem 11×17×2163 buc. 1
— idem 12,5×20×2240 buc. 20
— idem 12,5×20×2275 buc. 17
— idem 11×17×2290 buc. 3
— idem 12,5×20×2360 buc. 2
— idem 14×22×2800 buc. 2
— idem 8×13×2980 buc. 20
— idem 14×22×3150 buc. 50
— idem 11×17×3150 buc. 2
— idem 14×22×3350 buc. 4
— idem 14×22×8100 buc. 2
— Curea inelară fatex 760×5 buc. 1500
— idem 720×5 buc. 1500
— Curea poliamidice 1800×40 kg. 1
— idem 2450×50 kg. 6
— idem 5200×100 kg. 10
— idem 17480×50 buc. 50

SCULE DIFERITE

— Alezoare 1263 ∅ 12 buc. 6
— idem 1263 ∅ 14 buc. 11
— idem 5713 ∅ 15,5 buc. 15
— idem 1263 ∅ 16 buc. 6
— idem 1263 ∅ 17 buc. 8
— idem 5713 ∅ 17,5 buc. 5
— idem 1263 ∅ 18 buc. 8
— idem 1263 ∅ 19 buc. 4
— idem 5713 ∅ 21,5 buc. 9
— idem 1263 ∅ 22 buc. 2
— idem 1263 ∅ 23 buc. 2
— idem 1263 ∅ 24 buc. 4
— idem 7513 ∅ 24,5 buc. 6
— idem 1262 ∅ 25 buc. 10
— idem 1262 ∅ 26 buc. 10
— idem 1263 ∅ 27 buc. 3
— idem 5713 ∅ 27,5 buc. 3
— idem 1263 ∅ 28 buc. 6
— idem 5713 ∅ 31,5 buc. 11
— idem 5713 ∅ 37 buc. 4

OFERTE

— Burghii spirale 575 ∅ 12 buc. 50
— idem 573 ∅ 13,5 buc. 25
— idem 575 ∅ 14 buc. 29
— idem 573 ∅ 14,5 buc. 27
— idem 574 ∅ 15 buc. 37
— idem 575 ∅ 16 buc. 24
— idem 575 ∅ 21 buc. 20
— idem 575 ∅ 23 buc. 15
— idem 575 ∅ 24 buc. 15
— idem 575 ∅ 25 buc. 10
— idem 575 ∅ 27,5 buc. 10
— idem 575 ∅ 28 buc. 10
— idem 575 ∅ 34 buc. 5
— idem 575 ∅ 35 buc. 5
— Cheie tubulară 10×12 buc. 30
— idem 24×27 buc. 18
— Chei inelare 11×10 buc. 4
— idem 24×26 buc. 45
— idem 12×13 buc. 15
— idem 14×15 buc. 32
— idem 18×19 buc. 20
— Chei inelare cot. 27×32 buc. 16
— Chei fixe 14×15 buc. 36
— idem 18×19 buc. 15
— idem 21×23 buc. 30
— idem 27×32 buc. 30
— idem 30×32 buc. 15
— idem 23×36 buc. 15
— Cheie franceză 150 buc. 8
— idem 250 buc. 29
— Chei locaș hexagon 12 buc. 19
— idem ghiară 68×75 buc. 5
— Freza 2763 M 1,5 buc. 8
— idem 1680 10×63 buc. 10
— idem 1680 20×88 buc. 10
— idem 1159 32×04 buc. 4
— Pile semirotunde 100—2 buc. 100
— idem patrat 100—2 buc. 100
— Tarozi 1112 M 14 buc. 10
— idem M 14 buc. 30
— idem M 18 buc. 25
— idem M 20 buc. 26
— idem M 22 buc. 15
— idem M 24 buc. 6
— Vîrf fixe CM 6 buc. 3
— Cuțit rindea dublă 42 buc. 5
— Clește tăiat țevi 180 buc. 4
— idem inel sig. buc. 35
— idem tăiat tablă buc. 1
— idem țevi 220 buc. 5
— Ciocan lăcătuș 800 g buc. 70
— idem 5 kg. buc. 15
— idem 10 kg. buc. 2
— idem triunghiular buc. 50
— idem lipit electric 35 W buc. 2
— Bălți lat 125 buc. 35
— idem 200 buc. 38

DIVERSE MATERIALE

— Colțar ferestre buc. 380
— Cremoane ferestre buc. 18
— Florex kg. 120
— Bandă refulare 50 mm. ml. 20
— idem 100 mm. ml. 20
— Baterie lavor 327 buc. 1
— Hîrtie ozalit mp. 459
— Hîrtie import kg. 20
— Cot p.v.c. 13 buc. 60
— Cot pantzel 13,5 buc. 50
— Vas WC T 2 II. buc. 12
— Piatră polizor 260×25×20 buc. 2
— idem 200×195×155 buc. 5
— idem 215×150×165 buc. 7
— Țeavă p.v.c. 32 ml. 70
— idem U.40 ml. 80
— idem 75 ml. 32
— Tev p.v.c. 40 buc. 47
— Tev p.v.c. 20 buc. 300
— Burete zugrav buc. 5
— Greutăți garnitură set. 1
— Micrometru exterior 25—50 buc. 3
— Mistrie zidar buc. 5
— Trusă T.C.I.D.6 buc. 7

RULMENȚI

— RL 5 buc. 100
— RL 6 buc. 40
— 607 buc. 200
— RLS 8 buc. 25
— RMS 8 NU buc. 49
— 609 buc. 200
— RLS 20 buc. 4
— UL M5 buc. 100
— NA 112 PPB buc. 1
— RA 112 PPB buc. 18
— SCE 188 buc. 10
— NU 204 NA buc. 22
— NU 208 KNA buc. 50
— 209 MS buc. 38
— NU 310 buc. 1
— NU 318 NA buc. 8
— NU 406 buc. 15
— NU 407 NA buc. 5
— NU 407 buc. 31
— NU 414 buc. 3
— cu bursă 1205 buc. 15
— 1213 buc. 3
— 1216 buc. 6
— 1216 buc. 10
— 1308 K buc. 20
— 1309 K buc. 51
— 1313 K buc. 5
— 1314 buc. 9
— 1315 buc. 9
— 2203 buc. 5
— NU 2206 NA buc. 25
— 2207 K buc. 10
— NUP 2207 buc. 5
— NU 2208 NA buc. 30
— 22 M buc. 16
— 2212 buc. 5
— NU 2212 buc. 13
— DHKI 2526 buc. 77
— NU 3012 KP buc. 6
— 3305 buc. 40
— 4844 buc. 4
— NA 4017 buc. 4
— NA 4911 buc. 15
— NKIB 5904 buc. 62
— NKIA 5904 buc. 50
— DNIB 5905 buc. 15
— 6008 buc. 10
— 6011 buc. 10
— 6014 buc. 12
— 6015 buc. 14
— 6015 buc. 7
— 6016 buc. 7
— 6212 Z buc. 23
— 6212 N buc. 8
— 6214 buc. 5
— 6215 buc. 3
— 6216 buc. 1
— 6217 buc. 5
— 6300 buc. 45
— 6313 Z buc. 4
— 6314 Z buc. 5
— 6315 buc. 5
— 6317 buc. 3
— 6407 buc. 15
— 6410 buc. 15
— 7213 buc. 2
— 22310 K buc. 7
— 22312 buc. 10
— 22313 buc. 3
— 30213 buc. 3
— 30217 buc. 3
— 30305 buc. 10
— 31309 buc. 8
— Rulmenți 32213 buc. 5
— idem 32213 buc. 2
— idem 32218 buc. 4
— idem 32307 buc. 5
— idem 32313 buc. 2
— idem 51122 buc. 6
— idem 51209 buc. 9
— idem 51214 buc. 13
— idem 51215 buc. 2
— idem 51217 buc. 1
— idem 51218 buc. 2
— idem 51220 buc. 4
— idem 51320 buc. 2
— idem 53203 buc. 6
— idem 94904 buc. 4
— idem 98316 buc. 2
— idem 390509 buc. 6
— idem 588911 buc. 2
— idem 804704 buc. 4
— idem 807813 buc. 3
— idem NK 15/16 buc. 74
— idem NK 17/20 TAIZZ buc. 50
— idem XL 2 1/2 buc. 43
— idem 202316-20/16 buc. 65
— idem RM NA 455220-45/20 buc. 20
— idem TAT 142216-14/16 buc. 150

— Şurub cu cap special (hexadon îngropat) 8x25 buc. 1190
— Şurub cu cap cilindric crestat cu filet metric 8x30 buc. 490
— Şurub uzual cap semirotund şi nas filat metric 8x35 buc. 560
— Şuruburi brute cap bombat şi gît patrat pt. lemn 8x40 buc. 300
— idem 10x30 buc. 1050
— idem 10x45 buc. 4280
— idem 10x50 buc. 3450
— idem 10x60 buc. 210
— idem 12x40 buc. 320
— idem 12x50 buc. 160
— idem 12x60 buc. 760
— idem 12x70 buc. 260
— idem 12x80 buc. 200
— idem 12x160 buc. 2300
— Şuruburi cu cap special (hexagon îngropat) 8x45 buc. 950
— idem 10x40 buc. 570
— idem 10×45 buc. 1470
— idem 10x50 buc. 690
— Şurub cu cap crestat semiînecat cu filet metric 8x50 buc. 420
— Şurub cu cap semirotund, crestat cu filet metric 8×50 buc. 450
— Şuruburi uzuale cu cap hexagonal cu filet metric 10x80 buc. 2060
— idem 12x80 buc. 740
— idem 24x70 buc. 90
— idem 18x120 buc. 54
— idem 24x260 buc. 103
— Şuruburi semiprecise cu cap hexagonal filetate pînă sub cap 14x70 buc. 1060
— Şuruburi semiprecise cu cap hexagonal cu filet metric 14x80 buc. 100
— Şuruburi uzuale cu cap hexagonal filetate pînă sub cap filet metric 10x30 buc. 180
— Şurub tip S.O cu cap semirotund şi gît oval 12x55 buc. 100

CHIMICALE — COLORANŢI

Chimicale import
— Avivan SO 6 kg. 1000
— Prepatim P kg. 3000
Coloranţi din ţară
— Kaki de cadă RN kg. 50
— Rubinin dispersie GFL kg. 100
— Albastru dispersie 2 R kg. 100
— Crisofenină C kg. 10
— Azonaftal OT kg. 100
— Negru terocel R kg. 2
— Olive terocel MW kg. 15
— Roşu terocel MW kg. 15

I.I.S. ELECTRONICA
Bucureşti
Serv. Aprovizionare
Telefon : 35 40 00
Telex : 166

LAMINATE DE ALAMĂ

— Bare alamă 63 M. dim. 2 STAS 285/75 cantitate 77
— idem 58 1/2T. 8,5 289/75 52
— idem 58 M. 42 289/75 34
— idem 58 1/2T. 42 289/75 408
— Plăci alamă 63 T. 8x500 2438/68 331
— idem 90 T. 8x500 idem 416
— idem 10x500 idem 475
— idem 63 T. 12x500 idem 218
— idem 14x500 idem 254
— idem 63 M. 30 idem 402
— Benzi alamă 90 PT. 0,15x500 291/71 275
— idem 0,15x280 291/71 110
— idem 63 T. 0,2x14 idem 252
— idem 0,2x25 idem 231
— idem 58 PT. 0,2x30 idem 695
— idem 63 PT. 0,2x30 idem 586
— idem 63 1/2T. 0,2x32 idem 83
— idem 70 M. 0,2×250 idem 28
— idem 63 1/2T. 0,25×300 idem 394
—i dem 63 1/2T. 0,25x300 idem 394
— idem HV 160 0,25×600 idem 415
— idem 63 1/2T. 0,3x12 idem 100
— idem 0,3x16 idem 105
— idem 0,3x25 idem 38
— idem 63 T. 0,4x14 idem 1 000
— idem 70 M. 0,4x25 idem 522
— idem 63 1/2T. 0,4x28 idem 72
— idem 90 1/2T. 0,4x28 idem 403
— idem 63 M. 0,4x32 idem 123
— idem 70 M. 0,4x65 idem 146
— idem 1/2T. 0,45x16 idem 2141
— Benzi alamă 63 1/2T. 0,5x20 291/70 100
— idem 63 M. 0,5×30 idem 454
— idem 0,7x40 idem 2835
— idem 58 PT. 0,8x25 idem 295
— idem F. 38 0,8×20 idem 135
— idem 63 T. 1x70 idem 61
— Ţevi alamă 63 1/2T. 13x1,5 idem 91

PROFILE ALAMĂ

— Sîrmă 63 1/2T 4,4 117
— idem 58 T. 5 65

LAMINATE ALUMINIU

— Tablă aluminiu 0,3 171
— idem moale 0,5 478
— idem 4,5 3934
— idem D 16 8 28
— idem Al. 1/2T. 12 75
— idem crag. 30 32
— Bandă Al. (folie) 0,005x250 63
— idem 0,4x110 783
— idem 0,06x950 galben 25
— idem 0,05×990 galben 19
— idem 0,05x950 roşu 21
— idem 0,5x14 684
— idem 0,5x50 153
— idem 1/2T. 0,5x56 2000
— ide mM. 0,5x57 185
— idem 1/2T. 0,6×36 219
— idem F. 14 0,6×38 1773
—diem 1/2T. 0,8x80 201
— idem 0,6x100 82
— Bandă Al. folie 0,8×140 133

LAMINATE PROFIL

— Tablă Bz.PT.HV 160 0,3x600x2000 55
— Benzi On. bariliu 0,8 51
— idem (folie) 0,05x26 455
— idem T. 0,25x25 89
— idem 1/PT. 0,25x150 35
— idem PT. 0,3×14 120

LAMINATE CUPRU

— Bare cupru 9 1/2T. 25x10 41
— idem crom 10 15
— idem 20 33
— idem 40 34
— idem 50 23
— Ţevi cupru 40x5 115
— idem 40x5 397

TREFILATE CUPRU

— Sîrmă On. T. 0,15 102
— idem 1,15 72
— idem 1,9 46
— idem 1/2T. 3 17

CONDUCTORI DE BOBINAJ

— Cond. Cu PT dim. ∅ 2,3 STAS 8516 73 cantitatea 50
— idem 2-RTS ∅0,60 idem 206
— idem direct sudabil ∅0,035 305
— idem ∅0,16 idem 110
— Cond. bob. cu izolaţie ∅3,15x5 541-75 115
— idem ∅1 idem 161
— idem ∅1,1 idem 44
— idem ∅1,2 idem 54

— Conductori MTTU — cablu în PVC 3x05 73502-72 32415
— Conductori AFI ∅ 10 6865-63/77 3173
— Conductori F 750 ∅0,75 526-67 100
— idem F.750 ∅ 6 275
— idem F. 750 ∅16 idem 208
— Partinex plăci ∅10 HS 1 7144-70 260
— Motor electric 490019 0,3x1500 r/min. 1
— idem cu talpă ASI 490009 0,37×1500 r/min. 70
— idem 490021 0,37x3000 r/min. 50
— idem 490015 0,55x3000 r/min. 39
— idem 490018 0,55x750 r/min. 20
— idem 490011 0,55x1500 r/min. 90
— Amidon de porumb kg. 40
— Clorură de bariu kg. 350
— Sulfat de magneziu kg. 600
— Bicromat de potasiu c.p. kg. 42
— Acetat de sodiu pur kg. 567
— Sare de călire kg. 50
— Azotat de sodiu kg. 540
— Ceară de parchet kg. 80
— Cerneală negru albăstrui kg. 100
— Bachelită de cauciuc kg. 1650
— Șurub c.i. 4x30 2571 344 280
— Șurub c.i. 3x30 2571 1 100 000
— Arc ∅1,2 D 444 buc. 37262
— idem P. 43968 buc. 255650
— idem P. 46504 buc. 30400
— idem P. 45168 kg. 445000
— idem P. 47638 buc. 9800
— Disc sinterizat P. 56179 buc. 10100
— Mărgele ceramice P. 45293 buc. 67500
— Ferite 45166 buc. 195375
— idem 45157 buc. 59885
— idem 56494 buc. 11130
— idem 55085 buc. 11783
— idem 53857 buc. 172344
— idem 45049 buc. 2205
— idem 56955 buc. 80770
— idem 55237 buc. 41940
— idem 55192 buc. 54105
— idem 44065 buc. 990
— idem 400410 buc. 17790
— Magneți 71435 buc. 50
— Antenă Cora 56957 buc. 5410
— Șurub fero cub 43028 buc. 1271
— idem reglaj 45187 buc. 48962
— idem Mamaia 47715 buc. 180130

INTREPRINDEREA DE SCULE ȘI ELEMENTE HIDRAULICE

FABRICĂ ȘI LIVREAZĂ ÎN 1981

SCULE

- Cuțite din oțel rapid cu secțiune pătrată h×b : 4×4 ÷ 25×25.
- Portscule pentru strunguri Carusel
- Bare portscule.
- Scule și portscule pentru mașini de alezat și frezat portal.
- Reducții ISO 50/CM ; ISO60/50 ; ∅174x230 ; ISO/CM 3, 4, 5.
- Mandrine cu bucșe elastice : CM5 ∅ 4 ÷ ∅ 0,24 ; ISO50 ∅ 4 ÷ ∅ 24 ; CM5 ∅ 10 ÷ ∅ 40 ; ISO40 și ISO50 ∅ 3 ÷ ∅ 22.
- Dornuri portfreze ISO50 ∅ 60; CM5 ∅ 22 ÷ ∅ 60; Walter ∅ 32 ÷ ∅ 40.
- Capete de lamat CM4 ∅ 45 ÷ ∅ 65 ; CM5 ∅ 90 ÷ ∅ 140 ; ISO40 ∅ 45÷ ∅ 150 ; ISO50 ∅ 45 ÷ ∅ 150.
- Bare de strunjit.
- Prelungitoare.
- Capete de alezat ISO 40 și ISO 50 : ∅ 80, 100 și 125.
- Freze frontale cu dinți din oțel rapid : ∅ 80, 100, 125, 160, 200 și 236.
- Freze disc cu 3 tăișuri din oțel rapid în zigzag : ∅ 100, 125, 160, 200, 250 și 315.
- Freze cu dinți demontabili : ∅ 160, 200, 250, 315. 400.
- Freze cu dinți demontabili FCDN, normali : ∅ 80, 100, 160, 200, 250, 315 și 400.
- Freze cu plăcuțe amovibile ∅ 60 ÷ ∅ 315.

ELEMENTE HIDRAULICE

- Robinet pentru manometru Dn = 3 mm, P max. = 200 bar.
- Robinet pentru închidere-deschidere Dn = 10 mm, P max = 200 bar, Q max = 401/min.
- Bloc de protecție Dn = 13 mm, P max = 130 bar. Q max = 501/min.
- Articulație rotativă Dn = 12 mm, P max = 110 bar, Q max = 601/min.
- Supapă de reținere Dn = 15, P max = 150 bar.
- Supapă de reținere cu drosel Dn = 15 mm, P lucru = 150 bar.
- Supapă de sens unic tip bazin Dn = 13, 16, 20 ; Pinion = 25 bar ; Q nom = 45, 63, 1001/min.
- Supapă de sens unic tip panou Dn = 10, 20 mm ; P nom = 200 bar; Q nom = 30, 1001/min.
- Supapă de sens unic tip traseu Dn = 13, 20, 32 mm; P. nom = 200 bar; Q. nom = 45, 100, 2001/min.
- Supapă deblocabilă tip traseu Dn = 10 mm, P. nom = 200 bar, Q. nom = 301/min.
- Supapă deblocabilă tip panou Dn = 13 mm, P. nom = 200 bar, Q. nom = 451/min.
- Distribuitor hidraulic MAC 6 Dn = 7 mm, P. max = 200 bar, Q. max = 301/min.
- Distribuitor hidraulic Dn = 16 mm, P. nom = 160 bar, Q. nom = 50, 601/min.
- Drosel de traseu Dn = 10, 13, 20 mm ; Pn = 200 bar; Qn = 45, 70, 1501/min.
- Drosel de panou Dn = 6, 8, 10 mm; Pn = 200 bar; Qn = 40, 70, 1501/min.
- Drosel de cale pe A și B modular Dn = 6 ; Pn = 200 bar.
- Regulator de debit cu 2 căi Dn = 6, 10, 13, 20 mm ; Pn = 210 bar ; Q. max = 10, 20, —, —1/min.
- Distribuitor cu 5 canale Dn 10 Dn = 10 mm, Pn = 210/320 bar, Qn. = 501/min.
- Mandrine de precizie ∅ 3 ÷ 16.

GÎNDIRE CREATOARE ŞI ACŢIUNE DINAMICĂ ÎN SLUJBA PROGRESULUI MULTILATERAL AL PATRIEI

ÎNTREGUL NOSTRU POPOR, precum şi cele mai largi cercuri politice internaţionale, recunosc că progresul economic şi social al României, dinamismul fără precedent ce caracterizează propăşirea ţării noastre, parcurgerea cu succes a primei etape de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, perspectiva clară a înaintării spre societatea comunistă, sînt legate indisolubil de personalitatea preşedintelui României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de gîndirea sa creatoare, de activitatea sa practică neobosită.

Bazîndu-se în permanenţă pe cunoaşterea realităţilor economico-sociale concrete, interne şi internaţionale, a legilor obiective, pe aplicarea metodei dialecticii materialiste în evaluarea fenomenelor şi proceselor economice şi în determinarea tendinţelor obiective ale acestora, gîndirea şi acţiunea permanentă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu constituie o vastă operă revoluţionară, economică, politică şi organizatorică, care mobilizează şi dinamizează întregul nostru popor pe calea înfăptuirii neabătute a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism. Gîndire creatoare, străbătută de cea mai fierbinte dragoste faţă de popor, faţă de patrie, cărora secretarul general al partidului li se consacră pe deplin, şi care îşi are rădăcinile în cele mai nobile tradiţii şi aspiraţii de libertate socială şi naţională, de independenţă şi unitate ale naţiunii noastre. Şi aniversarea scumpă poporului român a Unirii Principatelor, acum în preajma unei alte mari sărbători, ne reaminteşte că aceste idealuri s-au înfăptuit cu jertfa a numeroşi dintre cei mai buni fii ai poporului şi că ele au prins pe deplin viaţă abia în anii socialismului, ca urmare a istoricelor realizări dobîndite de oamenii muncii sub conducerea înţeleaptă a partidului comunist, a secretarului său general, în opera de edificare a noii orînduiri, de dezvoltare multilaterală a societăţii noastre.

Înalta preţuire faţă de gîndirea creatoare şi activitatea secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, îşi găseşte expresia în acordul unanim al poporului nostru faţă de orientările ştiinţifice majore ale propăşirii patriei, faţă de sarcinile concrete pe care le trasează şi care sintetizează în fapt năzuinţele şi opţiunile întregului popor pentru progres şi civilizaţie. Totodată, rezultatele obţinute de poporul nostru în îndeplinirea cincinalului, sînt o confirmare deplină a conţinutului ştiinţific al gîndirii secretarului general al partidului. Toate aceste realizări, care sînt **rodul efortului eroic al poporului nostru**, al clasei muncitoare — clasă conducătoare în societate — al ţărănimii şi al intelectualităţii, demonstrează legitima încredere a naţiunii noastre în Partidul Comunist Român, unitatea strînsă dintre partid şi popor, respectul şi preţuirea deosebite faţă de secretarul general.

Realizările remarcabile pe care le-am dobîndit în construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, obiectivele tactice şi strategice elaborate de partidul nostru, cu contribuţia nepreţuită a secretarului său general, constituie nu numai un aport însemnat la dezvoltarea gîndirii şi practicii construcţiei socialismului, dar şi o contribuţie activă şi importantă la întărirea forţelor socialismului, a unităţii ţărilor socialiste, a forţelor antiimperialiste, la întărirea politicii de pace, de independenţă, în viaţa internaţională.

Concepînd dezvoltarea societăţii româneşti ca un tot unitar, proces în care toate laturile vieţii economice, sociale, omul însuşi, instituţiile şi conştiinţa capătă noi valenţe calitative în evoluţia către era comunistă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a definit în fapt conţinutul complex al perioadei de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Desigur, în prima etapă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, făurirea unei puternice baze tehnico-materiale, pentru realizarea cu succes a Programului partidului, a creat condiţiile pentru trecerea la o dezvoltare preponderent intensivă, în care urmează să se realizeze o nouă calitate în economie, cu valenţe multiple pe plan social, spiritual şi în nivelul de civilizaţie şi bunăstare a poporului român. În economie, noua calitate va fi dată tocmai de valorificarea în condiţii de eficienţă sporită a bazei tehnico-materiale, de aplicarea în toate domeniile a cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, de modernizarea economiei sub toate aspectele. Definind deceniul în care am intrat ca fiind perioada în care eforturile întregului nostru popor vor fi mobilizate sub semnul legăturii indisolubile dintre Ştiinţă-Tehnologie-Calitate şi Eficienţă. Congresul al XII-lea al partidului, enunţa de fapt trăsăturile esenţiale ale următoarei etape a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Elementele tactice ale parcurgerii acestei etape, ca şi obiectivele ei prospective au fost precizate de secretarul general al partidului, cu prilejul Plenarei comune a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din iunie 1979, care a elaborat la iniţiativa şi sub îndrumarea directă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, proiectele importantelor documente programatice adoptate de cel de-al XII-lea Congres. Înfăptuirea obiectivelor celei de a doua etape de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate va corespunde şi schimbării statutului ţării noastre, după criteriul nivelului dezvoltării economice, în ierarhia internaţională. Iată ce arăta la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, în legătură cu aceasta, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „Am pornit de la obiectivul fundamental stabilit de Congresul al XII-lea, de a trece la o nouă etapă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, care să asigure intrarea ţării noastre într-un stadiu nou, de ţară mediu dezvoltată, realizarea unei calităţi noi în toate domeniile, trecerea de la acumulările cantitative la o calitate nouă a muncii şi a vieţii în toate sectoarele".**

CONCEPTUL tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu privire la o nouă calitate în economia ţării noastre, pune în centrul prefacerilor ce vor urma o eficienţă sporită, obţinută într-o economie modernă, pregătită să facă faţă restricţiilor pe care le pune tuturor ţărilor adîncirea fenomenelor de criză din viaţa economică internaţională. Analiza profund ştiinţifică a fenomenelor complexe ce se desfăşoară la scară internaţională, fundamentează orientările partidului nostru, nu pe elemente conjuncturale, ci pe evoluţii de durată. Astfel, criza energetică şi de materii prime este considerată nu ca un fenomen temporar ci ca o problemă de fond a evoluţiei şi perspectivelor umanităţii. Pornindu-se de la această apreciere, de la postulatul că în viitor criza va continua să se adîncească, modernizarea structurii economiei noastre naţionale, în condiţiile continuării procesului de industrializare, se va face printr-o diferenţiere de ritm în care parametrii esenţiali ai creşterii diferitelor ramuri şi subramuri, vor fi economia de energie şi prelucrarea cît mai înaltă, valorificarea superioară a materiilor prime. Conservînd înaltul dinamism ce caracterizează economia ţării noastre, etapele viitoare de dezvoltare vor trebui să marcheze o eficienţă sporită datorită orientării amintite a mutaţiilor structurale, creşterii susţinute a părţii de valoare nou creată pentru fiecare unitate de energie sau materie primă consumată. În aceste privinţe, referindu-se la orientarea dezvoltării economice în viitorii ani, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că **„în perioada 1981—1985 va trebui continuat procesul de restructurare a industriei prin creşterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate şi mici consumatoare de energie".**

În acelaşi timp, pentru realizarea obiectivului strategic fundamental al acestui cincinal, trecerea României de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la cel de ţară socialistă mediu dezvoltată, pe primul plan trebuie să stea dezvoltarea puternică a bazei de materii prime şi energetice din ţară, precum şi a agriculturii. **„Considerăm,** arăta recent, la adunarea cu activul de partid din judeţul Braşov, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, realizarea unei puternice baze de materii prime şi a unei agriculturi dezvoltate drept obiective prioritare, de aceeaşi importanţă... Dacă vom asigura materii prime şi surse de energie în mai mare măsură din ţară, dacă vom avea o agricultură bună care să ne asigure produsele agroalimentare necesare consumului, precum şi materii prime, vom putea dezvolta în continuare industria prelucrătoare în toate domeniile".**

O nouă calitate, prin modernizarea continuă atît a bazei tehnico-materiale cît şi prin intensificarea înnoirii produselor şi ridicarea parametrilor lor calitativi, se va realiza în funcţie de aceleaşi imperative ale folosirii resurselor în condiţii de înaltă eficienţă. Acestui obiectiv major îi este subordonată vasta acţiune de reciclare a materiilor prime, a produselor recuperabile şi refolosibile care se desfăşoară tot mai intens în întreaga economie naţională. **„Prin recuperare** — preciza la cel de-al XII-lea Congres al partidului tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — trebuie să se acopere cel puţin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre şi fire textile, uleiuri minerale şi altele, punîndu-se capăt cu desăvîrşire oricărei risipe".**

Modificarea calitativă a structurilor economice şi creşterea eficienţei priveşte nu numai industria ci toate ramurile şi sectoarele de activitate. Din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, agricultura ţării noastre va cunoaşte un proces de

înnoire puternică, pe baza promovării largi a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii. Odată cu dezvoltarea producţiei vegetale, un ritm mult mai susţinut va înregistra producţia animală, asigurîndu-se astfel o structură modernă a producţiei acestei ramuri, o puternică bază pentru ridicarea calitativă a consumului de produse agro-alimentare. Modul în care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat măsuri în vederea dezvoltării bazei furajere, creşterii cointeresării tuturor factorilor capabili să susţină dezvoltarea vertiginoasă a zootehniei şi a întregii producţii agricole, demonstrează şi în acest caz o abordare profundă, multilaterală a corelaţiilor complexe, obiective din sfera producţiei şi dintre aceasta şi sfera consumului, punerea rezultatelor dezvoltării producţiei sociale în slujba ridicării continue a bunăstării maselor, a calităţii vieţii întregului nostru popor.

Pe baza acestor orientări şi în strînsă legătură cu asigurarea creşterii eficienţei economice se întemeiază şi măsurile de perfecţionare a sistemului de conducere şi organizare a agriculturii, înfiinţarea Consiliilor unice agricole de stat şi cooperatiste care trebuie să ridice pe un plan superior gradul de valorificare a tuturor factorilor şi condiţiilor producţiei agricole, inclusiv a forţei de muncă, înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare, continua dezvoltare şi modernizare a producţiei agricole.

TRECEREA LA O NOUĂ CALITATE în economie, proces ce va trebui să conducă la reducerea decalajelor ce ne mai separă de ţările cu economie dezvoltată, va fi posibilă numai recurgîndu-se la tehnicile cele mai moderne, de vîrf. Dar şi aici a ne mulţumi doar cu ce creează alţii şi căutînd să asimilăm experienţa lor înseamnă în fapt să permanentizăm condiţiile unui decalaj relativ. Este deci necesar ca ştiinţa românească, cercetarea ştiinţifică să participe efectiv, cu soluţii originale, avansate, la progresul patriei, iar această menire a cercetării noastre ştiinţifice a fost puternic subliniată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Combătînd cu tărie tendinţele dogmatice şi de minimizare a capacităţilor şi aportului poporului nostru în acest domeniu, secretarul general al partidului a determinat o schimbare radicală a poziţiei faţă de cercetarea ştiinţifică, expresia cea mai elocventă constituind-o elaborarea, din iniţiativa sa, a vastului Program de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului.

Creşterea economică, însoţită de corolarul său social, nu se rezumă însă doar la ramurile economiei naţionale şi la concentrarea expansiunii lor în cîteva centre. În concepţia partidului nostru, un obiectiv major îl constituie dezvoltarea echilibrată în profil teritorial a tuturor zonelor, judeţelor şi localităţilor ţării. Acestui obiectiv i-a fost subordonată trecerea la actuala împărţire teritorial-administrativă a ţării, fundamentată pe criterii ştiinţifice, între care locul principal îl deţin cele de ordin economic şi social. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat şi demonstrat că prin ridicarea potenţialului şi eficienţei fiecărui judeţ se realizează accelerarea progresului economic al întregii ţări, iar programul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial conceput la iniţiativa sa, atestă că în noua etapă a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate acest proces se intensifică, noua calitate în acest context concretizîndu-se într-un fundament puternic de creştere economică şi bunăstare materială, de egalitate reală în drepturi de care se bucură toţi cetăţenii patriei noastre, fără deosebire de naţionalitate. În acest context, militînd pentru perfecţionarea, adîncirea şi creşterea rolului planificării în profil teritorial, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a iniţiat şi promovat un sistem de indicatori — criterii cum sînt producţia pe locuitor, populaţia ocupată a judeţelor, indicatori menîţi să permită atît o judicioasă orientare a investiţiilor pe teritoriu şi ramuri, cît şi reliefarea rezultatelor economice şi sociale ale acestor eforturi, înfăptuirea politicii de dezvoltare armonioasă, echilibrată a judeţelor, a zonelor şi localităţilor de pe întreg cuprinsul ţării. Recentele măsuri de impulsionare a creşterii şi dezvoltării micii industrii, inclusiv în mediul rural, creşterea răspunderii organelor de conducere locală în alegerea, amplasarea acestor unităţi şi funcţionarea lor în condiţiile unei înalte eficienţe, pe baza autogestiunii şi autofinanţării, vor contribui la accelerarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, la ridicarea gradului de satisfacere a necesităţilor de bunuri şi servicii ale populaţiei în fiecare unitate teritorial-administrativă.

Prin valorificarea superioară a resurselor materiale şi de muncă existente în fiecare judeţ, zonă şi localitate se va realiza şi pe mai departe nu numai dezvoltarea armonioasă şi echilibrată a acestora, dar va fi impulsionat puternic procesul de ansamblu al reducerii deosebirilor esenţiale dintre condiţiile de viaţă şi de muncă de la oraşe şi sate, dintre activitatea din industrie şi cea din agricultură, dintre munca fizică şi munca intelectuală, se va accentua procesul de omogenizare a societăţii noastre.

Legătura dintre dezvoltarea economico-socială a ţării şi dezvoltarea raporturilor comerciale şi de cooperare cu alte state, participarea tot mai activă a ţării noastre la schimbul mondial de valori materiale şi spirituale, la diviziunea internaţională a muncii ilustrată prin ritmul superior în care se dezvoltă schimburile externe în raport cu creşterea economică, constituie un parametru de gîndire şi acţiune al conducătorului partidului şi statului nostru. Etapa actuală, prefigurată în documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. va însemna şi în acest domeniu un salt calitativ, materializat în excedentul balanţei comerciale şi echilibrul balanţei de plăţi externe.

În atingerea acestor obiective majore, în centrul activităţii de comerţ exterior trebuie situată, tot mai mult ,realizarea unei eficienţe economice înalte, prin creşterea în exporturi a ponderii produselor care includ muncă complexă şi valorifică superior materiile prime şi energia, iar la import, printr-o riguroasă alegere a produselor şi tehnologiilor, eliminîndu-se cu desăvîrşire orice importuri pentru care există condiţii de asimilare şi producere eficientă în unităţile din ţară.

Analiza atentă a fenomenelor şi proceselor ce se produc la scară internaţională a condus la elaborarea unor teze de mare însemnătate teoretică şi practică, iar iniţiativele personale ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu au conferit un puternic dinamism, principialitate, cutezanţă, caracter militant, dar şi realism şi spirit constructiv, acţiunilor pe plan extern ale partidului şi statului nostru. Concluziile şi direcţiile de soluţionare a problemelor complexe ale vieţii contemporane internaţionale formulate de conducătorul partidului şi statului nostru şi-au găsit o recunoaştere largă, devenind chiar principii, norme şi obiective ale unor programe de acţiune adoptate de importante organisme şi forumuri ale comunităţii internaţionale, contribuind puternic la creşterea prestigiului în lume a României socialiste.

Bazîndu-se pe analiza aprofundată a relaţiilor dintre general-particular, a experienţei istorice mondiale şi a ţării noastre în general, ca şi pe cunoaşterea condiţiilor concrete ale lumii contemporane, secretarul general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adus contribuţii de mare valoare la clarificarea raportului naţional-internaţional în revoluţia şi construcţia socialistă, la analiza realistă şi pe temeiuri ştiinţifice a unor probleme fundamentale ale procesului revoluţionar mondial, ale mişcării muncitoreşti şi comuniste internaţionale, ale diversităţii căilor de trecere a popoarelor pe calea socialismului. Totodată, au fost denunţate cu vigoare inegalităţile şi inechităţile dintre naţiuni, anomaliile lumii contemporane, a fost subliniată necesitatea lichidării subdezvoltării şi implicit a împărţirii lumii în săraci şi bogaţi, s-a militat ferm pentru desfiinţarea restricţiilor, discriminărilor şi barierelor artificiale din calea colaborării economice între state. În acest context s-a afirmat puternic concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu cu privire la necesitatea şi căile instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

PUTERNICA DEZVOLTARE a forţelor de producţie, trecerea la creşterea lor prioritar intensivă, cu accentul pe o eficienţă tot mai înaltă, a fost întotdeauna dublată în gîndirea şi modalitatea de acţiune a tovarăşului Nicolae Ceauşescu de adaptări şi perfecţionări în toate laturile sferei relaţiilor de producţie, astfel încît acestea să fie capabile să impulsioneze mersul vertiginos înainte, progresul social-economic, contribuind astfel la trecerea spre o nouă calitate a întregii societăţi socialiste româneşti.

În acest cadru de preocupări, atrăgînd atenţia asupra necesităţii prevenirii subiectivismului şi unilateralităţii, secretarul general al partidului militează consecvent pentru continua perfecţionare a organizării şi conducerii societăţii, a întregii vieţi economice şi sociale, pentru **adîncirea democraţiei socialiste** şi participarea largă a maselor în frunte cu clasa muncitoare, la conducerea treburilor obşteşti. În ansamblul măsurilor de ordin practic în această privinţă un loc central îl ocupă **noul mecanism economico-financiar** a cărui aplicare consecventă are menirea să contribuie nemijlocit la creşterea spiritului de gospodărire, la ridicarea gradului de autofinanţare, la descoperirea de rezerve suplimentare pentru ridicarea eficienţei în toate domeniile de activitate. Bazată pe creşterea caracterului efectiv şi nemijlocit al autoconducerii muncitoreşti, autogestiunea şi autofinanţarea conferă răspunderii şi iniţiativei maselor valenţe superioare, înseamnă în fapt, afirmarea unei noi calităţi pînă la nivelul unităţilor, al fiecărui loc de muncă, la fiecare participant direct interesat în sporirea eficienţei muncii proprii, a colectivului, a unităţii şi, prin aceasta, a întregii economii.

Referindu-se la aceste aspecte, în cuvîntarea rostită la recenta adunare cu activul de partid din judeţul Braşov, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„să facem în aşa fel încît fiecare secţie, fiecare atelier, fiecare om al muncii să fie conştient că autoconducerea şi autogestiunea înseamnă mărirea autorăspunderii, a răspunderii fiecăruia faţă de el însuşi, faţă de întreprindere, de societate ; că aceasta înseamnă a face totul pentru o mai bună gospodărire a mijloacelor materiale şi financiare încredinţate de popor fiecărui colectiv de oameni ai muncii".**

Acţionînd consecvent pentru aplicarea întocmai a noului mecanism economico-financiar în toate domeniile şi sectoarele de

Cele peste 1,7 milioane de locuințe construite în mediul urban în decursul ultimelor trei cincinale ilustrează unul din principalele domenii în care se materializează preocuparea prioritară a partidului, a secretarului său general — ridicarea nivelului material și spiritual de viață al întregului popor. Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU abordează îndeaproape întreaga gamă de probleme a construcției de locuințe — sistematizarea localităților, amplasarea și compoziția noilor ansambluri, dotarea lor social-culturală și edilitară, confortul apartamentelor, soluțiile constructive — și, consultîndu-se cu specialiștii, cu oamenii muncii, dă indicații menite să asigure într-un grad înalt eficiența economică, funcționalitatea și civilizația urbană

activitate, de la unitățile economice și sociale pînă la minister, în activitatea fiecărui consiliu popular, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că esența noului mecanism nu trebuie să fie înțeleasă ca o simplă participare la beneficii, ci, în primul rînd, realizarea producției, promovarea cu răspundere a autoconducerii muncitorești, înfăptuirea principiului autofinanțării, sporirea rentabilității — ca singura bază trainică pentru dezvoltarea economică și creșterea participării maselor de oameni ai muncii la beneficii. **„Este evident** — arăta secretarul general al partidului — **că aplicarea noului mecanism economico-financiar, ca component important al sistemului de organizare și conducere a economiei, presupune să se acționeze în primul rînd în sfera producției și organizării științifice a acesteia, a îndeplinirii planului la toți indicatorii, a sporirii eficienței economice a tuturor unităților".**

Militînd pentru aplicarea exemplară a esenței noului mecanism economico-financiar, secretarul general al partidului nostru a inițiat și condus nemijlocit măsurile recente privitoare la investiții, menite să concentreze frontul acestora pe un număr restrîns de obiective, pe terminarea celor deja începute, pe fundamentarea noilor investiții numai după asigurarea folosirii depline a capacităților existente, precum și măsurile referitoare la actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție și de livrare astfel încît acestea să exprime cît mai fidel consumurile reale de muncă în fiecare sector și ramură de activitate, asigurînd astfel o mai bună măsurare a eforturilor și rezultatelor tuturor unităților economice, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii.

Întreaga politică economică a partidului și statului nostru, străbătută ca un fir roșu de gîndirea creatoare, de spiritul novator, revoluționar, profund comunist a tovarășului Nicolae Ceaușescu urmărește permanent, în fiecare etapă pe care o parcurgem, crearea condițiilor pentru afirmarea multilaterală a omului, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor. Progresul economiei, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, trebuie să aibă drept corolar un efect direct pe plan social, țelul suprem al politicii economice fiind omul și nevoile sale.

Ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual, dezvoltarea multilaterală a omului, ridicarea întregii națiuni pe trepte noi de civilizație sînt rezultatul aplicării consecvente a concepției secretarului general al partidului nostru, verificată pe deplin de viață, conform căreia acest scop suprem poate fi pe deplin atins, în fiecare etapă de dezvoltare a societății, numai pe seama unei puternice dezvoltări economice prin preponderența crescîndă a elementelor calitative în strînsă legătură cu cerințele impuse de asigurarea unor raporturi optime, rționale între necesitățile sociale și individuale, între producție și consum. Grație inițiativei tovarășului Nicolae Ceaușescu dispunem în prezent de un „Program-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții". **„Realizarea cu succes a acestui program de ridicare a nivelului de trai material și spiritual,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste din 23 decembrie 1980, **demonstrează cu putere că edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate — pe baza amplificării și dezvoltării forțelor de producție, a ridicării gradului de civilizație și cultură al întregului popor, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane — constituie calea cea mai bună, singura cale pentru a asigura întărirea continuă a forței economice a patriei și ridicarea continuă a bunăstării poporului, că esența societății socialiste pe care o edificăm o constituie bunăstarea și fericirea poporului, a omului, asigurarea tuturor condițiilor ca națiunea noastră să se poată bucura de toate cuceririle civilizației materiale și spirituale, să ducă o viață demnă, liberă, să se afirme în lumea contemporană, ca o forță puternică în lupta pentru pace, pentru destindere, pentru independență națională".**

INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTĂ

DIMENSIUNI NOVATOARE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

ÎN GÎNDIREA și acțiunea revoluționară a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, dedicate făuririi noii orînduiri, a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, se contopesc armonios spiritul creator, priceperea de a întreprinde analize pătrunse de profund realism și cutezanță, capacitatea de a dinamiza toate componentele societății noastre în consens cu cele mai înalte virtuți umaniste, îmbinînd în mod strălucit interesele generațiilor prezente cu cele ale viitorului. Concepția secretarului general al partidului și președintele României privind progresul economiei românești se caracterizează printr-o largă deschidere spre nou, eliberată de orice formulă dogmatică, relevînd idei și soluții originale de o excepțională valoare teoretică și practică, consacrate ridicării țării pe cote tot mai înalte de progres și civilizație și amplificînd hotărîtor energiile și puterea de creație a întregului nostru popor.

Economie modernă, diversificată, de înaltă eficiență

ÎN ACEASTĂ VIZIUNE, dezvoltarea și modernizarea economiei naționale constituie un obiectiv fundamental al politicii partidului nostru, o expresie hotărîtoare a spiritului creator și a înaltei responsabilități cu care sînt abordate problemele înaintării rapide a societății socialiste pe noi trepte ale civilizației materiale și spirituale. O economie modernă este privită ca un organism economic diversificat, complex, în care se îmbină armonios industria și agricultura, producția de bunuri materiale cu cea de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-științifice, amplificîndu-se caracterul industrial al tuturor ramurilor, intensivitatea și calitatea dezvoltării economico-sociale în toate județele țării, și asigurîndu-se o eficiență maximă, un venit național ridicat pe locuitor. Necesitatea făuririi unei astfel de economii derivă din însuși scopul fundamental al societății socialiste — satisfacerea rațională, cît mai deplină, a nevoilor materiale și culturale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și înflorirea personalității acestora.

După cum este cunoscut, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit obiectivul de a se trece la o nouă etapă în dezvoltarea economico-socială a țării, de a realiza o calitate nouă în toate domeniile de activitate, care să asigure intrarea României într-un stadiu nou, de țară mediu dezvoltată din punct de vedere economic. În acest cadru, în planul național unic de dezvoltare economico-socială se prevede alocarea, în continuare, pentru fondul de dezvoltare economico-socială a circa 30 la sută din venitul național. Acest efort, desfășurat în lumina concepției secretarului general al partidului privind dezvoltarea economiei românești, va asigura consolidarea succeselor dobîndite pînă în prezent : el va permite o creștere armonioasă și echilibrată a economiei naționale, în condițiile amplificării calitative a activității din industrie, ale înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, ale extinderii hotărîtoare a bazei de resurse de materii prime a țării.

Este semnificativ în acest context, că în perioada actualului cincinal, industria va înregistra un ritm de creștere de 9 la sută la producția netă și de 8 la sută la producția globală, iar industria construcțiilor de mașini și chimia, subramuri de înaltă tehnicitate, care asigură un grad ridicat de valorificare a resurselor, vor cunoaște ritmuri de creștere mai mari. Pe fondul evoluției economiei românești în ansamblu, în următorii ani se va realiza o dezvoltare puternică a agriculturii, al cărei ritm de creștere la producția netă (în 1981) va fi superior celui din industrie, fapt ce pune în lumină valențe prioritare hotărîtoare ale agriculturii pentru progresul economiei românești. Indicatorii planului de stat pentru agricultură pe anul 1981 sînt mai bine repartizați și dimensionați în profil teritorial, reflectînd real posibilitățile și condițiile din fiecare județ. Totodată, s-a creat cadrul necesar pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei în aplicarea tehnologiilor, pentru creșterea răspunderii la toate nivelurile, în scopul realizării integrale a planului în agricultură.

Creșterea susținută a economiei în actualul cincinal, prin trecerea pe primul plan a laturilor calitative, în acord cu indicațiile formulate de secretarul general al partidului, va avea ca rezultat sporirea continuă a valorii unui procent din ritmul mediu anual de creștere a venitului național, care va înregistra în 1981—1985 valoarea de 6,9 miliarde lei, față de 3,04 miliarde în perioada 1966—1980 și 0,74 miliarde lei în primii ani ai construcției socialiste. Sînt repere care pun în lumină trăsătura definitorie a actualei etape și a perspectivei : lupta pentru calitate, compararea riguroasă, sistematică a cheltuielilor de muncă cu rezultatele obținute și determinarea în dinamică a eficienței economico-sociale, în contextul aplicării integrale și ferme a noului mecanism economico-financiar.

O trăsătură esențială a dezvoltării economiei românești în prezent și în perspectivă o constituie capacitatea ei de a se adapta la cerințele și exigențele complexe ale dezvoltării, ale competitivității internaționale. Pornind de la restricțiile energetice și materiale, de la cerințele sporirii eficienței în întreaga activitate, în acest cincinal se acționează cu toată hotărîrea pentru trecerea mai accentuată la o producție industrială de tip intensiv, de înaltă tehnicitate și economicitate, realizîndu-se produse cu performanțe ridicate, cu un grad superior de valorificare a resurselor de materii prime și energie. Tocmai în acest sens accente prioritare vădesc activitățile deopotrivă de tehnicitate înaltă și mici consumatoare de resurse materiale și energie. În industria metalurgiei feroase se promovează tehnologiile mai economicoase, producția de oțeluri superioare, înalt aliate ; în metalurgia neferoasă — activitățile care asigură creșterea randamentelor în valorificarea materiilor prime, îndeosebi la cupru, plumb și zinc. În industria constructoare de mașini — producerea de utilaje complexe de mare tehnicitate, asimilarea de produse noi și reproiectarea produselor existente în raport cu noile cerințe, cu exigențele creșterii calitative. Celelalte ramuri ale industriei — industria chimică, a materialelor de construcții, a prelucrării lemnului etc. — se dezvoltă în concordanță cu necesitățile economiei, cu cerințele valorificării superioare a resurselor naturale. În acest cadru de evoluție calitativă, eficientă, este notabilă, de asemenea, dezvoltarea în ritmuri mai ridicate decît în perioadele anterioare, a industriei bunurilor de consum, aceasta fiind orientată spre diversificarea producției, îmbunătățirea sortimentală și a calității produselor, potrivit exigențelor populației. Corespunzător cerințelor de sporire a eficienței, ținînd seama de constrîngerile generate de criza mondială de materii prime și energie, este concepută creșterea pe mai departe a agriculturii, a construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor etc.

Progresul economic — suport al prosperității

DEZVOLTAREA economiei socialiste moderne, la cote înalte de eficiență, nu reprezintă un scop în sine. Acest proces complex constituie suportul trainic al ridicării nivelului de trai material și spiritual, al creșterii calității vieții întregului popor.

În condițiile dezvoltării susținute a economiei naționale, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au întreprins ample măsuri cu privire la creșterea retribuției personalului muncitor și a veniturilor țărănimii, ca principală cale de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. În acest cadru se relevă o mărire mult mai puternică a retribuției medii nete în perioada 1966—1980, de aproape 2 ori mai mare față de 1950—1965, ceea ce reflectă roadele politicii de creștere impetuoasă a forțelor de producție, de accentuare a laturilor calitative ale dezvoltării. Pe această bază s-a asigurat și se asigură sporirea corespunzătoare a puterii de cumpărare a populației, exprimată în produse de interes general.

Sînt unanim apreciate acțiunile pentru creșterea sistematică a nivelului de trai material și spiritual al poporului pe calea sporirii veniturilor obținute de populație din fondurile sociale de consum, care au crescut în anii edificării socialismului de 17 ori pe un locuitor, urmînd ca în 1985 cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat, precum și din veniturile unităților economice, să ajungă la 14 200 lei pe o familie. Re-

Pretutindeni, la fiecare obiectiv din programul vizitelor de lucru în județe, în unități economice, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU este întîmpinat cu dragoste și stimă de către oamenii muncii, cu care poartă un dialog neîntrerupt, rodnic, mobilizator. Consultarea permanentă a maselor constituie o practică promovată cu consecvență de secretarul general al P.C.R.

flectarea reală a dimensiunilor creșterii nivelului de trai impune, de asemenea, sublinierea că, paralel cu mărirea continuă a veniturilor provenite din muncă, s-a asigurat dezvoltarea și diversificarea producției de consum și a serviciilor.

Se evidențiază astfel legătura directă între progresul economic și prosperitatea materială și spirituală a poporului, între avuția națională și satisfacerea nevoilor de trai ale maselor, munca, activitatea de calitate afirmîndu-se și mai pregnant ca singura sursă de existență, de realizare tot mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale poporului. În legătură cu aceasta, secretarul general al partidului sublinia că tot ceea ce s-a înfăptuit în România socialistă reprezintă **„rezultatul unei munci fără preget, eroice a poporului nostru care, stăpîn pe destinele sale, și-a propus să lichideze, în cel mai scurt timp istoric posibil, înapoierea și să-și asigure o viață demnă, fericită, liberă, prin munca sa și nu pe spatele altora".**

Puternică emulație spirituală a întregului popor

SOCIETATEA NOASTRĂ manifestă o preocupare constantă pentru păstrarea nealterată și dezvoltarea valorilor naționale, pentru înflorirea învățămîntului, științei, artei, a întregii vieți spirituale a poporului, pentru îmbogățirea minunatului tezaur de cultură și civilizație al României socialiste. Emulația spirituală a oamenilor muncii, puterea lor creatoare, declanșată de încadrarea conștientă în procesul de făurire a noii orînduiri, își găsesc expresie în dezvoltarea învățămîntului românesc, ancorat puternic în nevoile producției, ale vieții social-economice.

Învățămîntul românesc a beneficiat din plin de spiritul nou, dinamic, de orientările clare promovate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a considerat învățămîntul ca mijloc principal de îmbogățire a patrimoniului cunoașterii, de acțiune eficientă, transformatoare a naturii și societății în concordanță cu cerințele progresului general. De-a lungul anilor au fost înfăptuite o serie de măsuri care au dus la : generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani ; reorganizarea învățămîntului liceal, profesional și de maiștri ; perfecționarea structurii profilurilor și specializărilor din învățămîntul superior ; integrarea organică a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică, cu practica social-politică. Pe această bază România se numără în prezent printre țările lumii cu un învățămînt dezvoltat, calitate concretizată într-o vastă rețea de instituții școlare, în gratuitatea învățămîntului pe toate treptele sale, în acordarea de burse și alte forme de sprijin material elevilor și studenților, în caracterul deschis al învățămîntului, în asigurarea posibilității învățămîntului în limba maternă, în asigurarea locurilor de muncă tuturor absolvenților potrivit studiilor făcute.

Prin grija statornică a partidului, gradul de cuprindere al învățămîntului a sporit substanțial. În prezent, în toate gradele de învățămînt sînt cuprinși peste 6 000 000 de copii și tineri, fiecare al patrulea cetățean al țării urmînd astfel o formă organizată de pregătire. Avînd în vedere că în cincinalul actual vor fi pregătiți 1 750 000 muncitori calificați și 300 000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate, secretarul general al partidului a pus în fața învățămîntului sarcina ca, în condițiile extinderii mecanizării, automatizării și cibernetizării producției, să asigure o astfel de calificare specialiștilor, încît aceștia să poată pune în valoare tehnica și tehnologia modernă, să poată contribui la continua lor perfecționare, la ridicarea calitativă a producției și la creșterea eficienței întregii activități economice și sociale.

Pornind de la adevărul bine cunoscut după care munca, activitatea social-utilă constituie factorul determinant al progresului societății, al formării, dezvoltării și afirmării personalității umane, la temelia școlii de toate gradele stă principiul educării prin muncă și pentru muncă, îmbinarea strînsă a învățămîntului, muncii și cercetării. În conformitate cu acest principiu fundamental, elevii, studenții și personalul didactic participă la activitatea productivă, de cercetare și proiectare, de creație tehnică, științifică și culturală, afirmîndu-se, în mai mare măsură, în procesul de înfăptuire a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării. Deopotrivă, se acordă o atenție deosebită creșterii rolului școlii în educarea comunistă, revoluționară a tinerilor, pentru formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Prin întregul său conținut, învățămîntul contribuie astfel la educarea elevilor și studenților în spiritul concepției revoluționare a clasei muncitoare, la formarea în rîndurile acestora a unei gîndiri științifice, creatoare, a capacității de a acționa în concordanță cu cerințele dezvoltării economiei, științei și culturii, ale progresului social, de a manifesta o atitudine intransigentă față de tot ceea ce este învechit și retrograd.

În acest cadru este relevant și faptul că procesul de calificare a forței de muncă este orientat și organizat în concordanță cu mutațiile rapide ce au loc în raportul dintre om și tehnică, luîndu-se în considerare conținutul concret-istoric al calificării, caracterul ei dinamic, determinat de cerințele factorilor materiali ai producției, de esența relațiilor de producție și de influența unor laturi ale conștiinței sociale.

ÎN PERSPECTIVA LUMINOASĂ deschisă României de către cel de-al XII-lea Congres al partidului, obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării în acest cincinal ridică pe primul plan cerința creșterii eficienței, necesitatea trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate. Sub conducerea partidului, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din țara noastră sînt animați de hotărîrea de a munci mai bine, cu rezultate superioare, spre a ridica țara pe noi culmi de progres și civilizație.

Dumitru CIUCUR

Contribuție prestigioasă la elaborarea politicii de pace și colaborare între popoare a României socialiste

SUB CONDUCEREA tovarășului Nicolae Ceaușescu, Republica Socialistă România se afirmă tot mai puternic printr-o prezență vie pe arena mondială, ca un factor din cei mai activi în frontul forțelor înaintate luptătoare pentru cauza păcii și progresului omenirii. Numele României este astăzi bine cunoscut și stimat, cuvîntul ei este ascultat și apreciat, numărul prietenilor săi pe toate meridianele globului este mai mare decît oricînd, în întreaga lume ea se bucură de un înalt prestigiu. Această realitate este indisolubil legată de faptul că politica ei externă, prestigioasă, contribuția ei unanim recunoscută la afirmarea idealurilor și aspirațiilor fundamentale ale popoarelor, poartă amprenta gîndirii cutezătoare și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a contemporaneității.

Unitatea organică dintre politica internă și externă

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI se constituie într-o unitate dialectică, organică, cu politica internă a partidului și statului nostru. Preocupările ei legitime pentru crearea unor condiții internaționale de pace, independență națională, destindere și cooperare decurg din interesul vital al poporului român de a-și asigura posibilitatea valorificării tuturor energiilor pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. În același timp, marile înfăptuiri ale țării pe calea progresului și civilizației socialiste sînt indisolubil legate de succesele ei pe arena mondială în promovarea politicii de înțelegere și colaborare internațională. Îmbinarea răspunderilor naționale cu cele internaționale în politica partidului și statului nostru corespunde nu numai intereselor fundamentale ale poporului român, dar și intereselor generale ale socialismului, aspirațiilor profunde de libertate, independență și progres ale tuturor popoarelor, ale întregii umanități.

Referindu-se la coordonatele activității pe plan extern a României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Întreaga politică internațională a României este orientată spre extinderea continuă a relațiilor cu toate țările socialiste — și, în primul rînd, cu vecinii noștri — cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care luptă pentru independență și suveranitatea lor, cu toate statele lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, pornind de la principiile deplinei egalități în drepturi, respectului neabătut al independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, colaborării pe principii de echitate și avantaj reciproc, renunțării cu desăvîrșire la forță și la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor internaționale dintre state. Este singura politică rațională, singura politică ce constituie o cale de perspectivă nu numai pentru România, dar pentru întreaga lume ; pentru că o altă politică ar însemna înarmare, ar însemna război, care pune în pericol nu numai viața unora sau altora, ci înseși cuceririle civilizației, viața unor națiuni și popoare întregi. De aceea, lupta pentru pace, pentru destindere, pentru respectul independenței naționale constituie astăzi factorul decisiv al asigurării dezvoltării societății omenești, al asigurării vieții oamenilor, al vieții fiecărei națiuni, deci și a națiunii noastre".**

Aceste orientări se bucură de o tot mai largă audiență internațională, fiind pătrunse de un profund spirit constructiv, de înaltă responsabilitate față de destinele păcii. Este responsabilitatea unei țări socialiste conștiență că edificarea noii orînduiri este organic legată de pace, destindere și cooperare. Prin orientarea politicii sale externe, România oferă tuturor națiunilor imaginea unei țări pe a cărei colaborare te poți bizui, întrucît este o politică principială, deschisă, sprijinită integral și necondiționat de întregul popor. Aceste orientări dau convingerea în trăinicie și stabilitate, toți cei care colaborează cu ea au certitudinea unui partener hotărît să-și respecte angajamentele asumate, care se conduce după opțiuni politice, ideologice, morale și de construcție economică și socială care promovează egalitatea, echitatea și binele tuturor popoarelor într-o lume ca cea de astăzi, credibilitatea și constanța orientărilor fundamentale, încrederea în capacitatea și voința unui stat sau a altuia de a promova consecvent principiile și obiectivele pe care și le-a programat ca definitorii pentru poziția sa internațională capătă o însemnătate primordială pentru funcționarea angrenajului raporturilor dintre state.

Dinamism și spirit novator

DINAMISMUL ȘI SPIRITUL NOVATOR care caracterizează politica externă a României sînt rodul orientărilor date de președintele Nicolae Ceaușescu conducerii țării. În prezent, România întreține legături diplomatice cu 138 de state, numărul acestora dublîndu-se în ultimii 16 ani, relații economice cu 143 de țări și relații culturale cu 140 de țări de pe toate continentele. Volumul comerțului exterior al țării este de 8 ori mai mare decît în 1965, iar schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare s-au dublat în ultimii cinci ani. România ia parte la peste 50 convenții multilaterale de cooperare și specializare cu țările socialiste membre ale C.A.E.R., la realizarea a peste 130 obiective economice și sociale în țările în curs de dezvoltare, la aproape 100 acțiuni de cooperare cu firme și organizații economice din țările semnatare ale Actului final de la Helsinki. Au fost înființate 30 societăți mixte de cooperare cu țările în curs de dezvoltare și 40 societăți mixte de producție, comercializare și bancare cu țările occidentale. Peste 15 000 de specialiști români acordă asistență tehnică în 60 de țări în curs de dezvoltare.

La afirmarea tot mai puternică pe plan internațional a României, o contribuție inestimabilă o are intensa activitate desfășurată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, vizitele sale efectuate în numeroase țări, nenumăratele convorbiri avute cu șefii de state și de guverne cu prilejul vizitelor acestora în România sau al unor întîlniri internaționale, contacte care au deschis de fiecare dată noi perspective pentru lărgirea relațiilor bilaterale, pentru o conlucrare rodnică pe arena internațională, au determinat creșterea prestigiului României în lume, au promovat autoritatea pozițiilor sale privind marile probleme ale contemporaneității. O profundă înrîurire au, în acest sens, documentele semnate la nivel înalt cu zeci de state — tratate de prietenie, declarații solemne, declarații și comunicate comune — care creează un cadru politic deosebit de favorabil pentru intensificarea colaborării cu țările respective și consacră principiile noi de relații internaționale ca bază a raporturilor reciproce, precum și a raporturilor lor cu celelalte state ale lumii.

Politica externă a României se definește prin reafirmarea consecventă a principiilor fundamentale ale raporturilor ei cu diferite țări ale lumii, prin eforturile pentru identificarea căilor pentru reglementarea marilor probleme ale contemporaneității și edificarea unei lumi a dreptății și echității, a cooperării și înțelegerii în folosul tuturor popoarelor, prin voința mereu vie de a întreprinde noi inițiative, pozitive însoțite de acțiuni practice.

În abordarea acestor probleme, România pornește de la diversitatea lumii contemporane și interdependențele specifice ei, de la diversitatea de orînduiri sociale și nivele de dezvoltare economică, de orientări politice, mărime a populației și dimensiuni teritoriale, de cultură și tradiții istorice, care fac obiectiv necesară o conviețuire bazată pe o largă conlucrare. Într-o asemenea conviețuire este esențială respectarea strictă a principiilor și normelor vieții internaționale, a căror nesocotire nu poate decît să submineze pacea și colaborarea între națiuni. Toate situațiile de tensiune și conflictele care au existat, și multe continuă să existe și în prezent, sînt generate întotdeauna de încălcarea acestor principii. Tocmai de aceea, în poziția României, determinată prin concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întronarea acestor principii în viața internațională este fundamentul de granit al păcii și securității internaționale.

Actuala situație internațională, care cunoaște o puternică tensiune și deteriorare, ca urmare a intensificării politicii de împărțire și reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, în condițiile crizei economice, a energiei și îndeosebi a petrolului, ale perturbării grave a raporturilor financiare și monetare, ale acumulării unor probleme nesoluționate la timp, ale menținerii și chiar apariției de noi conflicte, de focare de încordare și război în diferite regiuni ale lumii, impune o atitudine fermă din

partea tuturor statelor împotriva politicii de forță, pentru soluționarea problemelor în litigiu numai și numai pe calea tratativelor politice. Conștientă de pericolul care s-a creat pentru securitatea și independența popoarelor, România, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, militează în mod ferm pentru depășirea stării de încordare în relațiile internaționale și reluarea politicii de pace, destindere și colaborare, promovează o politică militantă în sprijinul abordării politice, pașnice a problemelor, atît în contextul raporturilor sale directe cu celelalte state, cît și în cadrul O.N.U.

O concepție realistă, plină de răspundere

UNUL DIN OBIECTIVELE primordiale ale politicii externe a partidului și statului nostru este înfăptuirea unei securități reale și trainice în Europa. Este larg recunoscută și se bucură de o înaltă apreciere pe plan internațional contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la definirea și cristalizarea conceptului de securitate europeană, activitatea sa multilaterală pentru afirmarea principiilor noi de relații între statele europene, pentru promovarea cauzei cooperării și destinderii pe continent. Numele României este asociat pe drept eforturilor pentru pregătirea și desfășurarea cu succes a primei conferințe general-europene din istoria Europei, aportul său constructiv fiind încorporat în conținutul Actului final de la Helsinki. Pe linia unor eforturi perseverente pentru înfăptuirea înțelegerilor de la Helsinki, țara noastră a acordat o deosebită atenție pregătirii și desfășurării Reuniunii de la Madrid pentru securitatea europeană, mai ales că asupra ei plana tensiunea acută din viața internațională. România, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, au avut o contribuție activă, decisivă, la realizarea consensului care să facă posibilă deschiderea reuniunii, iar în timpul lucrărilor ei țara noastră a depus eforturi pentru realizarea de dezbateri constructive și a prezentat un număr mare de propuneri menite să ducă la reafirmarea și relansarea principiilor, angajamentelor și spiritului de la Helsinki, la dezvoltarea relațiilor politice, economice, tehnice, științifice și culturale, la realizarea unei înțelegeri pentru convocarea Conferinței europene pentru dezarmare. România acordă mare însemnătate asigurării continuității procesului inițial la Helsinki și din dorința de a contribui pe mai departe la desfășurarea lui, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus ca viitoarea reuniune să aibă loc la București. Poporul român își exprimă speranța că la reluarea lucrărilor Reuniunii de la Madrid toate țările participante vor acționa pentru a veni în întîmpinarea aspirațiilor de pace, înțelegere și colaborare ale popoarelor lor.

Ridicîndu-se cu hotărîre în apărarea dreptului fundamental al omului — dreptul la viață, la pace, la existență liberă — țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu, militează neobosit pentru înfăptuirea marelui deziderat al dezarmării, și în primul rînd al dezarmării nucleare. Partidul nostru a avut întotdeauna înscris pe steagul său de luptă idealul dezarmării, iar în politica externă a României el a fost inclus printre obiectivele programatice esențiale. Secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a afirmat ca un exponent de vază și un promotor înflăcărat al cauzei păcii, făcînd în mod stăruitor apeluri la acțiuni hotărîte pentru oprirea cursei înarmărilor și elaborînd un concept cuprinzător asupra căilor și mijloacelor de realizare a unor măsuri efective de dezarmare.

România consideră că este în interesul tuturor națiunilor să se pună capăt politicii de forță și să fie distruse instrumentele ei — armamentele. În concepția sa, situația de încordare creată în prezent pe arena mondială nu trebuie să slăbească eforturile pe linia politicii de destindere și dezarmare, ci, dimpotrivă, tocmai în aceste condiții devine mai necesar ca oricînd să se acționeze ferm, să se desfășoare tratative intense, în spirit constructiv, pentru a se ameliora situația internațională și asigura măsuri efective de dezarmare. Echilibrul militar — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — se cere realizat nu prin intensificarea cursei înarmărilor, ci, din contră, prin reducerea continuă a plafonului înarmărilor. În consens cu această concepție, țara noastră a prezentat în forurile internaționale și în convorbirile cu alte țări un program unitar și cuprinzător în vederea trecerii neîntîrziate la măsuri efective de dezarmare. Inițiativele României, ale președintelui său, în domeniul dezarmării sînt pătrunse de cel mai profund umanism, ele servesc nobilului țel de a elibera omenirea de coșmarul unui război termonuclear, de a utilza marile cuceriri ale geniului uman nu pentru distrugere, ci pentru viață, progres și bunăstare.

Pentru o lume mai bună și mai dreaptă

PACEA, DEZARMAREA ȘI COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ sînt astăzi mai mult decît oricînd legate de dezvoltare. De aceea, o direcție majoră a politicii externe a României socialiste, a concepției și activității președintelui Nicolae Ceaușescu, o constituie lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Această orientare statornică a țării noastre este determinată de identitatea de interese și țeluri, de solidaritatea firească a României, ca țară socialistă și, totodată, în curs de dezvoltare, cu țările care depun eforturi mari pentru înlăturarea apăsătoarei moșteniri a dominației coloniale, pentru accelerarea progresului economic și social. Acordarea de către România a unei atenții deosebite acestei probleme este în concordanță cu însești cerințele majore, primordiale ale epocii actuale. Subdezvoltarea, generată de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, de îmbogățire a unor state prin jefuirea și spolierea altor popoare, are consecințe economico-sociale nefaste pentru marea majoritate a națiunilor lumii și se repercutează, totodată, în mod nefavorabil asupra ansamblului vieții politice mondiale, constituind un puternic factor de tensiune și conflicte, de încordare a relațiilor dintre state. De aceea, a devenit limpede că omenirea nu va mai putea tolera subdezvoltarea, că destinderea, pacea, progresul economic și social sînt strîns legate de soluționarea acestei probleme, de care depind viața și bunăstarea a două treimi din omenire. Este necesară, cum o subliniază și reafirmă permanent tovarășul Nicolae Ceaușescu, trecerea la măsuri concrete, eficiente, de natură să conducă la atenuarea și eliminarea decalajelor, la rezolvarea constructivă a problemelor subdezvoltării, la instaurarea noii ordini economice internaționale. Se bucură de o înaltă apreciere pe plan internațional fermitatea și consecvența cu care președintele României militează pentru înlăturarea vechilor relații de dominație și asuprire, de inechitate și nedreptate și înlocuirea lor cu relații noi bazate pe deplină egalitate, respect și aavntaj reciproc — fundament trainic al noii ordini. Întrunește o largă aprobare pe plan mondial, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind principiile, căile și mijloacele de edificare a unei lumi mai drepte și mai bune. Pe baza acestei concepții, România a prezentat, în negocieri cu alte țări și în organizațiile și organismele internaționale inițiative și propuneri care au reprezentat contribuții de substanță la cauza edificării unei noi ordini economice și politice internaționale. România concepe realizarea acestui deziderat istoric ca opera comună a tuturor popoarelor, întrucît procesul este deosebit de complex și are implicații profunde asupra întregii omeniri. În acest sens, este necesară, cum relevă președintele Nicolae Ceaușescu, întărirea solidarității și unității țărilor în curs de dezvoltare, hotărîrea lor de a acționa cu mai multă fermitate, iar din partea țărilor dezvoltate o atitudine politică mai realistă, de conlucrare.

România a considerat întotdeauna că întărirea și dezvoltarea liberă a națiunilor este un proces obiectiv care asigură condițiile progresului economic și social rapid pentru fiecare popor, precum și ale instaurării în lume a unor raporturi noi de colaborare pe bază de egalitate între toate națiunile. Cucerirea și consolidarea independenței naționale fac parte din problemele globale ale omenirii, din procesul luptei pentru statornicirea unei noi ordini mondiale. Tocmai de aceea, poporul român a manifestat permanent o solidaritate militantă cu lupta pentru independență națională a popoarelor de pretutindeni. Președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat mereu această politică a partidului și statului nostru, arătînd că România a fost și va fi întotdeauna un sprijinitor și un prieten de nădejde al tuturor popoarelor care luptă pentru dezvoltare de sine stătătoare, pentru apărarea și consolidarea independenței și suveranității naționale.

În acest scop România militează pentru o conlucrare democratică în toate sectoarele relațiilor internaționale, în abordarea și reglementarea tuturor problemelor, legînd de această conlucrare însuși viitorul omenirii. Este nu numai convingerea sa că poate și trebuie să-și aducă propria contribuție la această reglementare, ci și înțelegerea necesității că realitățile lumii de azi impun participarea egală a tuturor statelor — mici, mijlocii și mari — la eforturile comune pentru realizarea păcii și progresului omenirii. În lumea actuală, cînd toate țările aspiră la afirmarea propriei personalități independente, devine firească receptivitatea de care se bucură pe toate continentele această poziție militantă a României, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Politica externă, principială și dinamică, pătrunsă de o înaltă responsabilitate față de interesele poporului român și destinele păcii, pe care o promovează a asigurat României un loc prestigios în concertul națiunilor libere și independente, o înaltă prețuire față de activitatea perseverentă, neobosită a țării noastre și președintelui ei pentru triumful politicii de pace, înțelegere și colaborare internațională. Sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu demnitatea unui popor liber și independent, mîndru de mărețele realizări în construcția socialistă dar și cu conștiința răspunderii în fața istoriei poporul român va acționa și în viitor cu toate forțele sale pentru întărirea prieteniei și colaborării cu celelalte popoare, pentru progresul și prosperitatea lor.

Petre TĂNĂSIE

Dezvoltarea economiei, coordonată fundamentală a asigurării independenței și suveranității naționale

ASPIRAȚIA spre neatîrnare, spre independență, spre exercitarea neîngrădită a dreptului elementar și suveran al fiecărui popor de a fi stăpîn în propria sa țară, a caracterizat poporul român, încă de la primii săi pași în arena istoriei. Se poate spune, fără riscul de a greși, că întreaga desfășurare în timp a acestei istorii reprezintă o luptă necurmată pentru dobîndirea, menținerea, afirmarea și consolidarea independenței, a dreptului națiunii noastre la o identitate proprie, inconfundabilă. Pentru cîștigarea, păstrarea și consolidarea ei, poporul nostru a plătit de-a lungul vremurilor un preț practic inevaluabil, învățînd, de aceea, s-o aprecieze ca pe unul din bunurile sale supreme. Iată de ce ideea independenței a ocupat, de multă vreme, un loc de prim rang în gîndirea și acțiunea politică a celor mai proeminenți și reprezentativi fii ai săi.

Apariția recentă în Editura politică a culegerii tematice din opera secretarului general al partidului, președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, intitulată **„Afirmarea și întărirea independenței economice a României"** reprezintă un eveniment editorial cu profunde semnificații, evidențiind treapta superioară pe care se ridică, prin gîndirea președintelui Republicii, atît teoria cît și înfăptuirea practică a idealurilor de independență. Studiul celor 382 de pagini de texte reprezentative selectate în volum evidențiază, astfel, complex și cuprinzător stadiul actual al concepției românești despre independență în general, despre independența economică în particular.

Din structura intimă a cărții se vădesc, înainte de toate, cîteva trăsături metodologice definitorii.

ÎN PRIMUL RÎND, independența economică și politică a țării este înțeleasă într-un larg context contemporan. În definirea noțiunii de independență, președintele României pornește de la legitățile obiective ce guvernează dezvoltarea socială în lumea de azi, iar una din aceste legități constă în faptul că „națiunea se afirmă în zilele noastre ca o forță motrice de seamă a dezvoltării istorice, fiind chemată să joace încă mult timp un rol deosebit de important în progresul societății omenești". Acest concept esențial joacă un rol fundamental în întregul sistem de definire a noțiunii de independență, atît politică, cît și economică. De pe aceste poziții sînt aduse consecutiv precizările necesare pentru justa înțelegere a independenței și a rolului ei inestimabil ; și tot de pe aceste poziții — confirmate nu numai de evoluția socială anterioară, ci și de mersul dezvoltării actuale, de experiența tuturor națiunilor, fie că sînt mari sau mici, slab dezvoltate, în curs de dezvoltare, sau dezvoltate, fie că și-au cîștigat mai de mult sau mai recent independența — sînt respinse argumentat concepțiile care minimalizează sau neagă rolul națiunii în dezvoltarea socială contemporană. Utilizînd metoda materialismului dialectic și istoric ca instrument de sintetizare teoretică a unei realități sociale aflate în plină evoluție — și în opoziție cu viziunile mai vechi ce nu țineau seama că dinamica noțiunilor trebuie să reflecte adecvat dinamica complexă și bogată a vieții — președintele României subliniază constant că între recunoașterea rolului națiunii în lumea de azi și într-o lungă perioadă viitoare și justa înțelegere a independenței politice și economice există o legătură indisolubilă. Afirmarea liberă și independentă a fiecărei națiuni, deplina egalitate în drepturi a tuturor națiunilor, respectarea aspirațiilor lor legitime spre progres și bunăstare, a dreptului de a hotărî singure asupra propriilor lor destine reprezintă unele dintre cele mai importante premise ale mersului înainte al societății.

În același context, de luare în considerare științifică a evoluției sociale contemporane, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție creatoare, de largă rezonanță, la justa definire a raportului dintre național și internațional, a principiilor ce trebuie să călăuzească raporturile dintre statele și națiunile comunității socialiste, a necesității întăririi rolului națiunii în socialism și comunism. Se detașează prin importanța lor deosebită precizările teoretice care arată că interesele naționale și internaționalismul proletar nu se exclud ci, dimpotrivă, se condiționează reciproc, între ele existînd o strînsă interdependență, o unitate dialectică organică. Într-o strălucită formulare, președintele României arată că **„apărarea libertății și independenței este o condiție esențială a înfăptuirii idealurilor socialismului și comunismului în lume, că aceasta constituie adevărata piatră de încercare a adevăratului internaționalism proletar revoluționar"**. Pe acest temei, modelul nou de relații dintre țările socialiste poate și trebuie să devină un puternic factor de creștere a prestigiului și forței de atracție a ideilor socialismului în lume.

O altă trăsătură metodologică o constituie consecvența cu care este definit conceptul de independență și suveranitate. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu subliniază că acest principiu „este universal valabil și același pentru toate statele, indiferent de mărimea sau de orînduirea lor socială, că el nu poate fi conceput decît într-un singur sens și în nici un caz nu poate fi aplicat sau interpretat în mod diferit față de o țară sau alta"**. Decurge de aici că principiul independenței și suveranității are un caracter unitar și permanent, că nu poate fi acceptată nici un fel de limitare sau condiționare a lui, că el nu poate fi pentru unele state un mod de manifestare plenară, iar pentru altele un perimetru incomplet. Practic verifică justețea vechiului adevăr marxist potrivit căruia nu poate fi liber un popor ce asuprește alte popoare sau nu recunoaște dreptul lor la independență. Ca atare, odată cu justa definire a conceptului, o cerință arzătoare a vieții internaționale contemporane, după cum arată președintele României, este promovarea fermă în practică a respectului independenței și suveranității popoarelor, ca și a celorlalte principii, larg recunoscute, care fac împreună cu el un tot unitar. Pe aceeași linie de argumentare, se demonstrează limpede că independența politică, împreună cu premisa necesară a unității național-statale, trebuie consolidată prin lupta pentru dezvoltarea economică independentă a fiecărei națiuni.

Se cuvine, totodată, a sublinia, ca o caracteristică metodologică a concepției președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la independență, abordarea ei într-un sistem de corelații complexe, în legăturile ei multiple cu un șir întreg de alte principii și realități. Astfel, în afară de corelația deja menționată, național-internațional, independența este înțeleasă în devenirea ei istorică, stadiul ei actual fiind strîns legat de străduințele și momentele anterioare, tradiționale, ale luptei poporului nostru pentru neatîrnare. Astfel, întreaga secțiune a II-a din volum este consacrată aprecierilor președintelui țării asupra luptei de veacuri a poporului ro-

Acumulările de pînă acum, baza tehnico-materială existentă, permit industriei noastre să producă mai mult și mai eficient, pentru consolidarea și continuarea dezvoltării noastre economice. Cu pătrunzătoare clarviziune, cu grijă de bun gospodar al avuției naționale, secretarul general al partidului se sfătuiește cu colectivele întreprinderilor, stimulează inițiativa și responsabilitatea comunistă a acestora, le dă prețioase indicații pentru folosirea deplină a capacităților de producție, optimizarea programelor de fabricație, asimilarea de produse noi cu competitivitate ridicată, valorificarea posibilităților proprii în vederea dezvoltării, aplicarea consecventă a autoconducerii și autogestiunii

mân pentru obținerea și consolidarea independenței și suveranității naționale. Pe această linie sînt evocate, între altele, unirea, cu valoare de simbol, realizată sub Mihai Viteazul, este elogiat rolul țărănimii ca făuritoare a istoriei, sînt subliniate momentele semnificative ale revoluției din 1821, ale celei din 1848, cu o remarcabilă convergență programatică în toate cele trei țări române, momentul de cotitură în destinul nostru ca națiune, al Unirii Principatelor din 1859, pe temelia căreia s-au putut înfăptui marile reforme de modernizare, a putut fi cîștigată independența de stat în 1877, deschizîndu-se astfel calea și creîndu-se premise pentru Marea Unire din 1918.

Într-o deplină continuitate de idei, sînt trecute apoi în revistă bătăliile politice purtate de P.C.R., în fruntea întregului popor, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, principiu din care partidul — în împrejurări complexe, dificile și într-un proces de succesive clarificări politico-ideologice — și-a făcut un obiectiv politic fundamental și o condiție esențială în lupta de eliberare socială a celor ce muncesc. Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și imperialistă din 1944 — eveniment deschizător de epocă nouă în istoria patriei noastre — a inaugurat larg calea realizării depline a aspirațiilor fundamentale ale poporului român de a fi liber și de a-și hotărî singur destinul istoric — construirea societății socialiste.

ÎN CONCEPȚIA președintelui României, independența presupune colaborare internațională în toate domeniile de activitate. Ca atare, între afirmarea plenară a independenței politice și economice și interdependențele sporite ce se manifestă pe plan mondial trebuie să existe o justă corelație. Construcția economică internă devine un factor — implicit și explicit — de consolidare continuă a independenței țării, dar și de sporire a posibilităților ei de a participa la schimbul internațional de bunuri și valori. La rîndul lor, schimburile și cooperarea economică și științifico-tehnică internațională crescîndă a României îi dau posibilitatea să-și dezvolte mai rapid și să-și modernizeze economia și alte sectoare de activitate, contribuind la afirmarea tot mai largă a originalității creatoare a națiunii noastre, la consolidarea independenței sale politice și economice, în cadrul comunității mondiale a țărilor și popoarelor.

Există, de aceea, în concepția președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o strînsă legătură și o deplină concordanță între politica internă a României, de construire a noii orînduiri, și politica ei externă de pace și largă cooperare internațională, de participare activă la lupta forțelor antiimperialiste, progresiste, din întreaga lume, de înfăptuire a unei noi ordini economice și politice internaționale.

În acest larg context de intercondiționări se înscrie apoi, cum este firesc, partea cea mai amplă din volum care prezintă concepția președintelui țării noastre cu privire la **„dezvoltarea economică — coordonată fundamentală a asigurării independenței și suveranității României"**. Cele patru mari capitole care alcătuiesc această secțiune configurează și direcțiile principale în care se acționează și se va acționa pentru întărirea continuă a independenței României. Ele sînt : 1. Efortul propriu de dezvoltare, mobilizarea potențialului material și uman național. 2. Crearea complexului economic național unitar, dinamic și independent. 3. Conducerea și organizarea științifică a vieții economico-sociale. 4. Ridicarea bunăstării întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a personalității umane — scop suprem al dezvoltării economiei naționale independente.

Este, desigur, greu de redat pe scurt întreaga bogăție de idei novatoare pe care o implică această problematică. De aceea, vom releva aici, în primul rînd, caracterul sistematic, de ansamblu științific bine corelat al tuturor acestor probleme, reprezentînd o strategie elaborată în toate componentele sale și, totodată, o valoroasă contribuție românească la teoria și practica construcției socialiste, a unei economii naționale deopotrivă moderne și independente.

UN MARE ROL are, în acest sens, efortul propriu de dezvoltare al fiecărei națiuni. Experiența țării noastre stă mărturie că **„realizarea unei adevărate independențe nu este posibilă decît pe baza unei dezvoltări economice puternice, de-sine-stătătoare a fiecărei țări"**. Între dezvoltarea unei economii proprii și realizarea unei adevărate independențe și suveranități naționale există o strînsă unitate. Realitățile din viața internațională atestă cu putere, după cum subliniază președintele României, că singura cale pentru lichidarea subdezvoltării, pentru progresul economico-social — cu urmări corespunzătoare pe planul independenței — este efortul fiecărui popor. Oricît importanță ar avea ajutorul internațional, nici o țară din lume nu s-a dezvoltat și nu se va putea dezvolta așteptînd ajutorul altora, așteptînd ca alții să facă eforturi pentru ea. În acest context, paginile cuprinse în volum expun amplu și convingător necesitatea unor ritmuri înalte de dezvoltare, fără de care nu se poate reduce, într-o perioadă istorică scurtă, decalajul care ne desparte încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Tot de efortul propriu ține și valorificarea rațională a resurselor naturale ale țării, atenția deosebită ce se acordă dezvoltării bazei de materii prime și bazei energetice, astfel încît, în deceniul în care am intrat, România să devină independentă din punct de vedere al energiei și combustibilului.

Un aspect esențial în mobilizarea potențialului național îl constituie formarea cadrelor naționale, subliniindu-se că munca prestată de oameni este cea mai mare avuție socială, izvorul tuturor prefacerilor revoluționare ale societății, elementul fun-

Vasile BOZGA

(Urmare din pag. 17)

„Este necesar să facem totul pentru a realiza o nouă calitate în toate sectoarele, să asigurăm dezvoltarea în continuare a forțelor de producție și perfecționarea relațiilor sociale, să facem totul pentru ca în acest cincinal țara noastră să treacă de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată. Aceasta presupune dezvoltarea generală a societății noastre, creșterea gradului de civilizație și bunăstare materială și spirituală al poporului."

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii).

Realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor din acest an, bază trainică pentru îndeplinirea obiectivelor întregului cincinal

SĂPTĂMÎNA ce se încheie a fost marcată de un eveniment politic cu amplă rezonanță în activitatea din întreaga noastră economie.

În cadrul Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din 19—20 ianuarie, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a făcut o analiză științifică aprofundată a rezultatelor etapei încheiate și a conturat cu claritate direcțiile de urmat pentru ca, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., perioada 1981—1985 să marcheze noi și importante realizări în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, în lărgirea continuă a democrației muncitorești, a participării maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, al oamenilor muncii, și creșterea continuă a calității vieții.

După ședința de lucru de la Brașov, în care a formulat în mod realist obiectivele noii revoluții agrare, ce aduc creșterea producției pe același plan al priorităților economice absolute cu producerea materiilor prime, îndeosebi a petrolului și cărbunelui, după vizitele de lucru în județele Brașov și Timiș, cu prilejul cărora s-a sfătuit cu oamenii muncii din unități industriale, agricole și de cercetare asupra acțiunilor concrete ale debutului în cincinal, conducătorul partidului și statului nostru — consecvent stilului său de muncă dinamic, revoluționar — a demonstrat din nou, cu putere, preocuparea sa constantă pentru valorificarea deplină a potențialului material și uman al țării în vederea accelerării progresului, pentru definirea direcțiilor tactice ale politicii economice în strînsă concordanță cu realitățile și posibilitățile, pentru înlăturarea concepțiilor învechite, a fenomenelor negative și promovarea curajoasă a noului, pentru mai buna organizare a activității în toate domeniile. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii se constituie într-un document programatic de excepțională importanță pentru orientarea muncii cadrelor din economie, a colectivelor tuturor unităților în anul 1981 și în întregul cincinal.

Imperativul de căpetenie: asigurarea bazei de materii prime, materiale, înlocuitori

CINCINALUL 1976—1980 s-a încheiat cu rezultate remarcabile; totuși, ele au fost sub nivelul posibilităților de care dispun astăzi industria, agricultura, întreaga noastră economie. Influențelor negative exercitate de situația economică mondială li s-au adăugat efectele unor lipsuri în planificarea și conducerea economiei naționale, ale unor neajunsuri și greșeli în activitatea unor întreprinderi și ministere, care au diminuat dezvoltarea producției industriale și creșterea venitului național. Făcînd o profundă analiză critică a acestor stări de lucruri, secretarul general al partidului a chemat la lichidarea rapidă a lipsurilor, la generalizarea a ceea ce este bun în experiența de pînă acum, pentru ridicarea întregii activități pe o treaptă superioară.

Pe primul plan al atenției trebuie să stea **creșterea peste plan a producției de petrol, cărbune, de alte materii prime** de care dispunem, **realizarea necondiționată a programelor și planurilor de producție la energie, la materialele și înlocuitorii necesari în toate sectoarele**, astfel încît, diminuînd dependența de import, să se asigure aprovizionarea tehnico-materială corespunzătoare prevederilor planului pe 1981.

Acest plan fiind construit strict pe baza resurselor materiale și energetice care pot fi asigurate, se impun, pe de o parte, respectarea riguroasă a corelărilor între sectoare și ramuri, prin **realizarea de către fiecare minister, centrală, întreprindere a producției fizice stabilite, pe sortimente**, iar pe de altă parte **evitarea consumurilor în plus de materii prime și materiale în industria prelucrătoare, prin limitarea depășirilor de plan** — astfel de depășiri fiind admise, în acest sector, numai pentru satisfacerea comenzilor suplimentare la export. Nivelele de producție stabilite pentru acest an în sectoarele prelucrătoare corespund pe deplin nevoilor unei dezvoltări armonioase; a produce peste necesar ar contraveni principiilor economice elementare, ar încuraja risipa, ar dăuna realizării sarcinilor în alte sectoare.

În mod deosebit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra răspunderii ce revine lucrătorilor din economie pentru **respectarea neabătută a normelor de consum** la energie, combustibil, materii prime și materiale, pentru **valorificarea superioară a acestora, prin** creșterea valorii produselor obținute, pentru a găsi și exploata noi căi de reducere a consumurilor. Trebuie generalizată experiența pozitivă în această privință, prin aplicarea în întreprinderile similare a metodelor folosite de unitățile care realizează același produs cu cele mai mici cantități de resurse încorporate. Pe aceeași linie trebuie continuată și perfecționată acțiunea de **tipizare a materiilor și produselor**, aplicînd cu strictețe normele și standardele stabilite pe această bază. Așa cum a precizat secretarul general al partidului: **„Înfăptuirea unei bune tipizări în toate sectoarele va duce la o puternică reducere a consumurilor materiale, la creșterea productivității muncii, a eficienței economice, va ușura realizarea în țară a o serie de materiale și produse necesare, reducînd astfel importul"**.

Anul 1981 trebuie să marcheze un progres hotărît și în acțiunea de **recuperare și refolosire a materialelor, de reconditionare și refolosire a pieselor de schimb și subansamblelor uzate.** Ceea ce s-a realizat pînă acum, chiar ceea ce s-a stabilit prin plan este încă departe de a epuiza rezervele. Reintroducerea repetată în circuitul economic a materiilor prime înglobate în produsele uzate reprezintă o resursă pe care, azi, nici o țară din lume nu-și mai poate permite să o neglijeze.

Folosirea cu înaltă eficiență a potențialului existent

DATORITĂ eforturilor deosebite făcute pentru dezvoltare, mai cu seamă în decursul ultimilor trei cincinale, economia noastră dispune astăzi de un potențial productiv uriaș — fonduri fixe în valoare de peste 1 800 miliarde de lei (de 2,8 ori mai mult decît în 1970), mașini și utilaje moderne. **Acest potențial**, a arătat secretarul general al partidului, **trebuie folosit din plin, cu maxi-**

mum de randament. În investiții, anul acesta și în 1982 nu vor mai începe decît un număr redus de lucrări, strict necesare ; forțele trebuie concentrate pentru a asigura **punerea în funcțiune a obiectivelor începute în anii precedenți**, pentru **atingerea parametrilor proiectați la capacitățile existente**, pentru **buna lor funcționare** prin realizarea la timp a **întreținerii și reparațiilor capitale**, care sînt, de fapt, mai importante chiar decît realizarea de noi investiții. Folosirea cu eficiență ridicată, la capacitate a mijloacelor de care dispunem constituie principalul comandament și în domeniul **transporturilor**, pentru a reduce substanțial consumul de combustibil, personalul și investițiile pentru achiziționarea de noi mijloace.

Insuficienta folosire a dotării rezultă și din faptul că ritmul de creștere a productivității muncii, deși relativ bun, a rămas în urma celui de sporire a fondurilor fixe. **Folosirea intensivă a potențialului tehnico-material implică și o înaltă productivitate a muncii**, reducerea în continuare a personalului neproductiv și trecerea acestuia în producție, folosirea rațională a forței de muncă — și, acolo unde este posibil, înlocuirea ei — prin mai buna organizare a muncii și producției, prin mecanizare, prin creșterea gradului de automatizare, cibernetizarea și robotizarea proceselor de producție acolo unde este realmente necesar. Totodată, după cum a apreciat tovarășul Nicolae Ceaușescu, se accentuează rolul hotărîtor — pentru creșterea productivității muncii, pentru ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției, pentru întreaga noastră dezvoltare economico-socială — pe care îl deține activitatea de **ridicare a pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii**, de organizare și a reciclării și ridicării nivelului de cunoștințe al întregului personal.

În producție, în toate domeniile de activitate, rolul decisiv îl au oamenii, gradul lor de pregătire, conștiința lor revoluționară, socialistă. Aducînd, de la tribuna plenarei, mulțumiri oamenilor muncii pentru înfăptuirile lor, secretarul general al partidului a adresat înflăcărata chemare : **„Să stimulăm inițiativa creatoare a clasei muncitoare, a inginerilor, tehnicienilor, care au demonstrat că sînt în stare să soluționeze cele mai complexe probleme ! Am convingerea că, încă în acest an, în toate aceste domenii vom obține realizări însemnate, demonstrînd că oamenii muncii din patria noastră își îndeplinesc cu abnegație răspunderea de proprietari, producători și beneficiari, deci de stăpîni ai țării, ai bogăției naționale, a tot ce se realizează în România"**.

Răspunderi sporite ale organelor de conducere ale adunărilor generale ale oamenilor muncii

ÎNFĂPTUIREA prevederilor planului pe 1981, a obiectivelor întregului cincinal, în condițiile adaptării la restricțiile economice actuale cere din partea organelor colective de conducere, la toate nivelele economiei, responsabilitate maximă în îndeplinirea atribuțiilor încredințate, o mai bună organizare, un control mai eficient, consultarea permanentă a oamenilor muncii și mobilizarea lor la realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale. Ele au datoria să asigure **aplicarea fermă a noului mecanism economic, accentuarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii**, astfel încît să asigure buna gospodărire a mijloacelor încredințate de popor în folosință. Fiecare colectiv de oameni ai muncii — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — trebuie să știe că posibilitatea creșterii în continuare a avuției naționale, a mijloacelor de dezvoltare, de apărare și de ridicare a bunăstării materiale este legată de **asigurarea eficienței economice, de creșterea mai accentuată a rentabilității, a beneficiilor.**

Adunările generale ale oamenilor muncii din unități economice și centrale, ce au loc în această perioadă, trebuie ca în analiza critică și autocritică a activității de pînă acum, în stabilirea măsurilor pentru realizarea planului pe 1981, să pornească de la indicațiile și sarcinile cuprinse în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, să aibă în vedere îmbunătățirea multilaterală a activității consiliilor oamenilor muncii, a întregului colectiv, să dezvolte conștiința revoluționară, spiritul de mîndrie patriotică, de participare conștientă și plenară la construcția societății noi. Dezbaterea, în adunările generale, a proiectului Tezelor celui de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii, din mai, care va reprezenta un eveniment de mare însemnătate în viața democratică a societății noastre socialiste, asumarea angajamentelor îmbunătățite în întrecere să marcheze **convingerea și voința unanimă de acțiune pentru înfăptuirea programului de dezvoltare a patriei noastre, pentru înaintarea ei fermă pe calea comunismului !**

Dorin CONSTANTINESCU

Dezvoltarea economiei

(Urmare din pag. 9)

damental al progresului. Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o mare atenție dezvoltării învățămîntului în toate formele sale, legării strînse a învățămîntului cu cercetarea și producția, perfecționării cadrelor, în condițiile în care, atît la noi cît și pe plan mondial, educația permanentă se impune ca o necesitate.

Efortul propriu în construirea noii societăți, în făurirea unui înalt grad de civilizație — cu urmări pozitive pe planul asigurării unei reale independențe — presupune cu necesitate și valorificarea superioară a resurselor de „aur cenușiu", a potențialului național de inteligență și creativitate prin dezvoltarea științei, tehnicii și culturii. În marea competiție a progresului mondial, în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane și în perspectiva accelerării ei în următoarele decenii, președintele țării noastre subliniază marea însemnătate a acestor laturi în opera de făurire a unor forțe de producție înaintate, moderne, în atingerea obiectivelor pe care și le propune construcția societății socialiste multilateral dezvoltate în România, inclusiv în ceea ce privește făurirea unui om cu conștiință avansată, beneficiar al tuturor cuceririlor științei și culturii.

Se detașează prin importanța ei actuală și de viitor precizarea președintelui Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** conform căreia **„valorificarea superioară a potențialului nostru material depinde în primul rînd de valorificarea superioară a forței de muncă, de capacitatea oamenilor muncii de a aborda, de pe pozițiile înaintate ale cunoașterii științifice, cele mai complexe probleme ale dezvoltării economico-sociale a României. Aceasta este astăzi condiția esențială a transformării cantității într-o nouă calitate în întreaga societate, a trecerii la o nouă etapă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate"**.

Pagini inspirate și profunde din opera președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, relevă rolul pe care l-au avut și îl au în întărirea independenței economice a României politica de industrializare, crearea și dezvoltarea unei agriculturi moderne, dezvoltarea proporțională și armonioasă a economiei naționale atît în profil de ramură cît și în profil teritorial ; contribuția aspectelor ce țin de conducerea și organizarea științifică a vieții economico-sociale la întărirea independenței țării ; ridicarea bunăstării și dezvoltarea personalității umane, văzute sub același unghi al întăririi independenței patriei.

Lectura lor consolidează convingerea cititorilor că dezvoltarea independentă este un proces în dinamică, legat prin mii de fire de întreaga noastră evoluție și activitate. Apare limpede că marile succese economice din anii socialismului au contribuit decisiv la făurirea și afirmarea unei reale independențe, pe următoarele direcții principale :

a) dezvoltarea industrială — mai ales — ca și a celorlalte ramuri, a creat o bază materială care permite să nu mai fim (cum eram în trecut) tributari străinătății pentru o mulțime de produse, să ne acoperim, în măsură incomparabil mai mare, necesitățile din producție proprie ;

b) dezvoltarea economică, mutațiile în structurile economice au modificat considerabil structura societății, au ridicat nivelul de calificare și de conștiință a țelurilor, întărind astfel și independența ; „aptitudinea" fiecărui cetățean de a sluji țara și poporul a sporit prin calificare mai înaltă și conștientizarea mai adîncă ;

c) a sporit — din toate motivele de mai sus, ca și din altele — capacitatea de apărare a țării ;

d) dezvoltarea internă amplă sub raport economic ca și științific, fac să nu se mai poată manifesta impactul negativ al unor factori ce acționau în trecut, ceea ce întărește și independența politică a țării ;

e) creșterea prestigiului internațional, determinată de succesele obținute și de politica promovată — contribuie atît direct, cît și printr-un efect de reflectare, la consolidarea independenței atît economice, cît și politice.

Realizată și consolidată pe fundamentul unei unanime adeziuni populare, ideea independenței economice și politice a patriei își găsește în opera, ca și în acțiunea politică a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o strălucită întruchipare.

La început de an — acțiuni ferme pentru îndeplinirea exemplară a planului

REALIZAREA RITMICĂ, CU EFICIENȚĂ RIDICATĂ, A PRODUCȚIEI

ÎNCĂ DIN PRIMELE SĂPTĂMÎNI ale anului 1981, primul din cincinalul calității și eficienței, în toate unitățile economice s-au amplificat preocupările și eforturile oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor de plan privind producția fizică și netă, pentru funcționarea în bune condiții a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii. Sub aceste auspicii s-a demarat activitatea și la Întreprinderea „Automatica" din București, al cărui plan pe acest an prevede sporuri de 10,5% la producția fizică și de 11,2% la producția netă față de realizările din 1980.

Pregătirea temeinică a producției

PREGĂTIRILE pentru desfășurarea normală a activității de producție au început încă de la mijlocul anului trecut. Astfel, au fost asigurate comenzi și s-au încheiat contracte cu beneficiarii pentru producția internă pentru întregul an; s-au făcut pași serioși înainte și în ce privește modalitățile de livrare a produselor, în concordanță cu nevoile beneficiarilor și ale economiei naționale. Încă din ultimul trimestru din 1980 s-au stabilit modalitățile de încheiere cu ministerele economice beneficiare a graficelor de livrare a instalațiilor de automatizare, grafice care au stat și stau la baza perfecționării contractelor economice de desfacere a produselor. În anul trecut s-au întocmit grafice de livrare, pe 1981, cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (pentru panouri de automatizare de mașini-unelte cerute de întreprinderile Centralei de mașini-unelte, mecanică fină și scule) și cu Trustul de instalații de automatizare București (pentru întreprinderea „Metroul"-București), cu Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Chimice. Sînt în curs de perfectare graficele de livrare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (pentru instalații de automatizare a utilajelor tehnologice), Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. De asemenea, merită subliniat faptul că **planul producției fizice pe trimestrul I 1981 a fost definitivat și lansat în fabricație încă din ultimul trimestru din 1980**, existînd astfel garanția că el va fi realizat în condițiuni bune, iar produsele realizate vor putea fi livrate la termen și în mod ritmic beneficiarilor.

În ce privește aprovizionarea tehnico-materială — aceasta este asigurată pe trimestrul I (în special cu aparataje și materiale electrice și electronice). Sînt în curs de perfectare graficele de livrare cu toți furnizorii din cadrul Centralei industriale de echipamente de telecomunicații și automatizări prin Baza de aprovizionare și desfacere a Departamentului industriei electronice și electrotehnice. Totodată, au fost emise comenzi și urmează să fie perfectate contractele cu furnizorii din afara centralei. Cotele de metal pe 1981 sînt asigurate. Rămîne doar ca programarea livrărilor făcute cu Combinatul siderurgic Galați și Baza de aprovizionare tehnico-materială a Municipiului București să fie respectate.

Colectivul întreprinderii manifestă o preocupare deosebită pentru laturile calitative ale activității. Așa se face că în acest an o bună parte din sporul de producție se va obține prin creșterea accentuată a productivității muncii, factor care va contribui și la reducerea cheltuielilor sociale de producție.

Îmbunătățirea laturilor calitative — de la deziderat la realizare

DINTRE MĂSURILE înscrise în planul special de sporire a productivității muncii desprindem:

● **Introducerea de tehnologii noi și perfecționarea celor existente.** În anul trecut s-a reușit, prin perfecționarea tehnologiilor, să se reducă volumul de muncă cu aproape 160 000 ore/an; în 1981, **prin introducerea circuitelor integrate în schemele electronice, a tehnologiei vopsirii cu pulberi** ș.a. **se urmărește reducerea volumului de muncă cu peste 100 000 ore/an.** De asemenea, în 1980, **prin tipizarea elementelor de construcție metalică,** în vederea aplicării tehnologiei de grup, s-a restrîns gama de tipodimensiuni pentru echipamente de automatizare și dozare și, drept urmare, a rezultat o reducere a volumului de muncă necesar cu 31 500 ore om/an. Roadele acestei acțiuni se vor reflecta și în acest an, cînd volumul de muncă urmează să se reducă cu 22 500 ore om/an.

● **Îmbunătățirea normelor de muncă.** Importante acțiuni sînt prevăzute pentru aplicarea de măsuri care să conducă la îmbunătățirea normelor de muncă corespunzător gradului de înzestrare tehnică și a efectelor ce vor deriva din celelalte măsuri prevăzute pentru creșterea productivității muncii, în special în secțiile de echipare electrică — acțiune ce se va solda cu o economie de circa 150 000 ore om/an. În 1980, în urma desfășurării acțiunii de îmbunătățire a normelor de muncă ca, de pildă, la matrițerie, ajustaj, secția mecano-energetică etc., s-a redus volumul de manoperă cu circa 300 000 ore om/an.

● **Micșorarea numărului personalului indirect productiv și de deservire generală și trecerea în activități direct productive.** Ca urmare a mecanizării unor operații ce se efectuau manual și a altor lucrări care sînt în curs de mecanizare, ponderea acestui personal a scăzut de la 14,6 în 1979 la 9,1 la sută în 1980 față de totalul muncitorilor. Pentru acest an, se prevede o scădere la 8,2 la sută. De asemenea, la lucrările de zincare, eloxare, prelucrare conexiuni, munca manuală se va reduce în acest an cu 40 la sută la operațiile de manipulare, depozitare a materiilor prime și materialelor, precum și a transporturilor interne, îndeosebi prin extinderea sistemelor de paletizare, pachetizare și containerizare. Lucrarea a fost pregătită încă din 1980 și va fi aplicată începînd din trim. I 1981.

Ca urmare a acestor acțiuni s-a obținut în 1980 și se va obține și în acest an o reducere simțitoare a consumului de manoperă medie la principalele sortimente de plan (tabelul).

Reducerea consumului de manoperă

Sortimente de plan	Reducere (%) 1980 față de 1979	Reducere (%) 1981 față de 1980
Produse ale industriei electrotehnice	12,4	13,7
Produse ale industriei electronice	34,0	18,1
Piese de schimb pentru panouri de mașini-unelte și aparate	56,9	52,9
Total producție-marfă	7,4	6,8

Desigur, pe fondul acestor rezultate pozitive obținute pe linia scăderii volumului de manoperă și a utilizării eficiente a timpului de lucru, s-au manifestat în 1980 și unele laturi negative care, înlăturate la timp, ar fi determinat o creștere și mai accentuată a productivității muncii. Anul trecut, indicele de utilizare a timpului de lucru a fost realizat numai în proporție de 93,5 la sută. Măsurile tehnice și organizatorice ce au fost luate în acest an vor determina, desigur, o îmbunătățire a situației. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît, din calculele făcute de unii specialiști din întreprindere, rezultă că **sporirea numai cu 1 la sută a indicelui de utilizare a fondului de timp de lucru în acest an ar echivala cu o creștere a productivității muncii cu 1,17 la sută.**

O altă preocupare pentru creșterea productivității muncii o constituie **mărirea ponderii muncitorilor calificați în totalul muncitorilor.** În 1980, prin realizarea programului de pregătire și perfecționare a forței de muncă, ponderea muncitorilor calificați a crescut de la 89,1 la sută în 1979 la 89,9 la sută. În acest an, vor fi calificați încă 100 muncitori în meseriile deficitare și vor urma cursuri de perfecționare și policalificare 800 de persoane, dintre care 600 muncitori, 60 maiștri și 140 din personalul care desfășoară alte activități.

Sînt stabilite și alte măsuri care au în vedere mai buna utilizare a materiilor prime și refolosibile, în vederea reducerii cheltuielilor totale pe acest an la 1 000 lei producție marfă cu 8,3 lei față de realizările din 1980, accelerarea procesului de înnoire și modernizare a produselor (ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă va fi în acest an de 33,5 la sută), înlocuirea unor importuri cu produse indigene, perfecționarea relațiilor de cooperare etc.

L. ȚINTEA

Reducerea eforturilor țării pentru procurarea materiilor prime și energiei implică

RECONDIȚIONAREA ȘI REUTILIZAREA PIESELOR ȘI SUBANSAMBLELOR UZATE

O investigație care pune în evidență rezultate valoroase, dar și importante rezerve pentru o creștere calitativă

REINTRODUCEREA în circuitul economic a materialelor refolosibile, a sculelor, dispozitivelor și pieselor uzate în diferite procese tehnologice, precum și a subansamblelor rezultate din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune constituie o acțiune deosebit de importantă pentru economia națională. Cerințele dezvoltării intensive și eficiente a fiecărei activități și ale realizării unei noi calități — relevate și cu prilejul lucrărilor Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii din zilele de 19 și 20 ianuarie — impun cu acuitate sporirea gradului de participare a materialelor refolosibile în balanța resurselor materiale și de energie a țării.

Intensificarea preocupărilor pentru recuperarea și refolosirea pieselor uzate în toate întreprinderile a permis ca în municipiul Timișoara să se obțină rezultate meritorii în această privință. Dacă ne-am referi numai la recuperarea și recondiționarea pieselor de schimb vom constata că în 1980 volumul acestor piese recondiționate a atins o valoare de peste 102 mil. lei, obținîndu-se prin aceasta economii de materiale însumînd 71 mil. lei și reducerea importurilor cu peste 4 mil. lei.

Resursă de economisire a materialelor

ÎN ACȚIUNEA de valorificare, prin recuperare și recondiționare, a pieselor și subansamblelor uzate, colectivele din cele 49 de întreprinderi timișorene investigate au acumulat o experiență prețioasă. La Întreprinderea de transporturi, de exemplu, s-a organizat un **atelier specializat** pentru recondiționarea pieselor, ansamblelor și subansamblelor auto uzate rezultate de la scoaterea din funcțiune a autovehiculelor și de la lucrările de reparații. Asigurarea pieselor recondiționate de către acest atelier, pe lîngă faptul că acoperă în bună parte necesarul de piese deficitare, **a permis extinderea metodei de reparații a autocamioanelor prin schimb de agregate**, înlocuindu-se astfel reparațiile capitale, cu efecte economice în reducerea costurilor reparațiilor și a timpului de staționare a autovehiculelor.

Acțiuni meritorii se realizează pe această linie și la Filiala Timișoara a Întreprinderii de autoturisme și service auto Pitești, care a trecut la recondiționarea și refolosirea axelor planetare și a punților din spate de la autoturismele „Dacia". La aceste piese greutatea părții uzate reprezintă 12%, respectiv 4,5% din greutatea lor totală, piese care înainte erau predate pentru retopit, iar prin recondiționarea lor se obțin anual economii de circa 100 tone oțeluri speciale și reducerea cu peste 4 500 mii lei a costurilor reparațiilor. De asemenea, se recuperează elementele exterioare de tablă ale caroseriei prin procedee tehnologice moderne de sudură și îndreptare, folosindu-se în acest scop aparatura realizată prin autoutilare, ceea ce asigură anual economii de cca. 60 tone tablă și 3 mil. lei.

Extinzînd nomenclatorul pieselor recuperate și gama tehnologiilor specifice la recondiționarea acestora, întreprinderile de reparații și transporturi auto din municipiul Timișoara asigură posibilități sporite de introducere în circuitul productiv a pieselor uzate încît să acopere prin recondiționări cel puțin 55% din necesarul de piese de schimb pe anul în curs.

În sectorul **construcțiilor** se evidențiază experiența pozitivă a Stației de utilaj greu și transport pentru construcții, unitate care asigură reparațiile curente și capitale, precum și fabricarea pieselor de schimb necesare întreținerii utilajelor folosite în trusturile de construcții pentru îmbunătățiri funciare situate în zona de vest a țării. Unitatea acordă o atenție deosebită recondiționării pieselor uzate, întrucît costul mediu al unei piese recondiționate este mai mic cu 60% decît al piesei noi. Pentru aceasta secția de reparații a asimilat și a extins o seamă de tehnologii cum sînt încărcarea manuală prin sudură a pieselor și încărcarea automată în strat de flux la piesele cilindrice, în care scop s-a adaptat un strung cu turație redusă și altele. Producția de piese recondiționate în anul 1980 la această unitate a depășit suma de 29 mil. lei, iar economiile s-au ridicat la circa 24 mil. lei.

În cele opt **întreprinderi constructoare de mașini**, nomenclatorul pieselor și subansamblelor recuperate și repuse, în urma recondiționării, în circuitul tehnico-economic cuprinde organe de asamblare, piese de motoare cu combustie internă și electrice, scule, dispozitive etc., ceea ce înseamnă 13,43% din valoarea producției de piese recondiționate a municipiului.

În întreprinderile **industriei ușoare** în anul trecut s-a realizat 13,08% din valoarea producției de piese recondiționate pe ansamblul municipiului, în principal prin întreprinderile textile și cele de prelucrarea pielii. Din investigația efectuată se constată însă că nomenclatorul pieselor de schimb recuperate de întreprinderile textile care au profil de producție și procese tehnologice similare, cum sînt întreprinderile „Industria Lînii", „Textila", „Bumbacul", „13 Decembrie" nu cuprinde în mod unitar și în proporții corespunzătoare, la fiecare din acestea, piese caracteristice. De pildă, platinele de diferite tipuri de la războaiele de țesut nu fac obiectul recondiționărilor în toate aceste unități. În activitatea întreprinderilor de încălțăminte se remarcă, de asemenea, că nu există același grad de preocupare și de orientare în susținerea și organizarea acțiunilor de recuperare a pieselor de schimb specifice. Astfel, se înregistrează diferențe mari la cantitatea și valoarea pieselor de schimb recondiționate între întreprinderi comparabile ca profil și volum de producție, iar nomenclatoarele pieselor recuperate nu sînt unitar alcătuite, cu toate că tehnologiile de fabricație sînt relativ asemănătoare.

Intrucît majoritatea pieselor înscrise în nomenclatoarele de recondiționări cer completarea părții uzate prin aport de metal, Institutul de sudură din Ti-

Tabelul nr. 1

Întreprinderea	Indice de creștere în 1981 față de 1980 a producției de piese recondiționate (%)	Gradul de asigurare în 1981 a necesarului de piese de schimb prin recondiționări (%)
Reparații Auto	18,0	55,0
Transporturi Auto	109,5	14,0
„Electromotor"	50,0	6,0
„Electrometal"	200,00	28,0
„Mecanică" Timișoara	37,5	30,0
„6 Martie"	10,0	15,0
Întreprinderea de mecanizarea agriculturii	30,0	28,0
„Textila"	35,7	34,5
„Industria Lînii"	127,3	47,0
Întreprinderea de încălțăminte „Modern"	—42,3	5,6
Întreprinderea de încălțăminte „Banatul"	100,0	16,0

mișoara, extinzînd colaborările cu unitățile economice din municipiu, a elaborat soluții de recondiționare pentru peste 80 de grupe de piese și 85 de tehnologii aplicabile pieselor cu diferite niveluri de uzură.

Soluții pentru creșterea eficienței

ANALIZA ACTIVITĂȚII DIN domeniul recondiționării pieselor de schimb uzate arată că, deși rezultatele sînt evident superioare perioadelor precedente în toate întreprinderile, mai sînt încă multe posibilități nevalorificate. În prezent nomenclatoarele pieselor recondiționate cuprind încă o gamă restrînsă de piese și subansamble, din care majoritatea de complexitate mică ; studiile de eficiență nu sînt efectuate pentru toate categoriile de piese ; nu sînt utilizate corespunzător posibilitățile locale oferite de institutul de sudură și cel politehnic „Traian Vuia" pentru asimilarea unor tehnologii moderne de sudare, metalizare etc. La scoaterea din funcțiune, prin casare, a unor mașini și utilaje se renunță cu ușurință la unele piese și repere cu grad redus de uzură, care se pot folosi în urma recondiționării ca piese de schimb.

Studiul și analiza modului de organizare și desfășurare a activităților de recuperare și valorificare a pieselor de schimb uzate pune, astfel, în evidență noi posibilități de extindere și creștere a aportului lor la valorificarea mai deplină a resurselor materiale și de energie., la sporirea eficienței economice prin :

1. Lărgirea gamei pieselor de schimb cuprinse în programele de recondiționări. În această privință se impune inventarierea tuturor pieselor specifice, a celor de uz general și elaborarea unor nomenclatoare unitare pentru fiecare ramură, grupă de întreprinderi și categorie de mașini, utilaje, procese tehnologice. Pe baza acestor nomenclatoare se pot stabili tehnologiile și colaborările necesare executării recondiționărilor de piese și se pot definitiva studiile tehnico-economice de eficiență. După cum se vede din tabelul nr. 1, la majoritatea întreprinderilor programele de recondiționare a pieselor uzate prevăd în 1981 indici ridicați de creștere față de realizările anului 1980. Între acestea se remarcă întreprinderea „Electrometal", cu o creștere de 200%, care îi permite să-și asigure 28% din necesarul de piese de schimb pe anul 1981, Întreprinderea de transporturi auto, cu creștere de 109,5%, realizată în principal prin extinderea nomenclatorului la subansamble și repere de la autocamioane ROMAN-DIESEL, precum și întreprinderea „Industria Lînii", care prin extinderea cu 127,3% a producției de recondiționare are posibilitatea acoperirii în proporție de 47,0% a necesarului de piese în 1981.

La unele întreprinderi, deși se prevăd unele creșteri, gradul de asigurare a necesarului de piese prin recondiționări este încă mic (întreprinderile „Modern", „6 Martie", „Electromotor" etc.), situație ce impune organizarea corespunzătoare a activității pentru a se trece mai hotărît la valorificarea acestor resurse.

2. Recuperarea în proporție mai mare a pieselor și a părților componente de la mijloacele fixe (mașini, unelte, mijloace de transport), scoase din funcțiune (casate). Prin îmbunătățirea procedurilor de cercetare tehnică de către comisiile de casare a mijloacelor fixe scoase din funcțiune, prin organizarea gestiunii pieselor recuperate și a recondiționării lor în întreprindere sau în colaborare este posibilă ridicarea procentului de recuperare și valorificare a acestora cu 16% pînă la 100% (tabelul nr. 2). Pentru aceasta este necesar ca, la casare, comisiile să stabilească ansamblele, subansamblele și piesele care pot fi folosite direct sau în urma recondiționării.

Tabelul nr. 2

Specificația mijloacelor fixe	Proporția de recuperare (%)		Indice de creștere a recuperării (%)
	actuală	posibilă	
Strunguri paralele	50	58	16
Mașini de găurit	25	30	20
Mașini de stanțat mecanice (piele)	25	50	100
Mașini de tras-tălpuit	—	9	—
Mașini de cusut	2	25	—
Motostivuitoare	10	15	50
Autocamioane, tractoare, autobuze	35	65	85
Autoturisme „Dacia"	—	30	—

Mihail EPURAN
Aurel ANCA
Timișoara

(Continuare în pag. 24)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Dozatoare și cîntare cu bandă de foarte mare precizie

Dozatoarele gravimetrice automate cu bandă extractoare și cîntarele integratoare cu bandă realizate de întreprinderea „Automatica" din București au o largă aplicație în toate procesele industriale care impun alimentarea precis controlată a unor utilaje cu materiale pulverulente (în metalurgie, industria cimentului și în cea chimică, în industria alimentară).

Aceste echipamente de concepție originală se caracterizează printr-o mare modularitate și capacitate de integrare în cadrul unei instalații complexe de cîntărire, capacitate rezultată din organizarea echipamentului într-un sistem de module funcționale interconectabile, realizate în tehnologia anilor 1976—1980 cu amplificatoare operaționale de mare performanță și circuite integrate logice MSI. O serie de module funcționale sînt comune mai multor tipuri de echipamente.

Traductoarele primare folosite în aceste echipamente pentru automatizări sînt comune dozatoarelor și cîntarelor și constau dintr-un cîntar electromecanic specializat cu doze tensiometrice care furnizează un semnal electric proporțional cu masa materialului din zona de cîntărire, respectiv dintr-un traductor fotoelectric de turație, care furnizează o frecvență proporțională cu viteza benzii. Cele două semnale se înmulțesc într-un bloc de calcul, din care rezultă un semnal proporțional cu debitul instantaneu de material transportat pe bandă. La dozator, un circuit de reglare automată compară debitul instantaneu cu un debit de referință, rezultînd un semnal de comandă a vitezei benzii, în vederea menținerii debitului la valoarea impusă. În paralel, are loc și indicarea, integrarea și totalizarea debitului masic realizat, indicarea masei de material și a vitezei instantanee a benzii. Cîntarul de bandă exclude funcția de reglare a debitului, avînd în schimb posibilitatea comenzii de oprire după realizarea unei cantități precise de material.

Ca performanțe deosebite ale acestor echipamente notăm precizia lor de măsurare de 1%, gama debitelor nominale de 5—750 tone/oră (pentru dozator) și 1—1000 ton/oră (pentru cîntarul cu bandă), viteza benzii transformatorului de 0,1—0,6 m/sec (pentru dozator) și de 0,5—3 m/sec (pentru cîntarul cu bandă) și semnalele de curent în exterior de 2—10 mA curent continuu sau 4—20 mA curent continuu valabile pentru ambele echipamente.

„Trebuie să realizăm o adevărată revoluție agrară, în ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic, gradul general al activității satelor noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la ședința de lucru pe probleme de agricultură — Brașov, 9 ianuarie 1981)

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ — PRODUCȚIE, PRODUCTIVITATE, EFICIENȚĂ ECONOMICĂ (I)

IN CONCEPȚIA partidului nostru, agricultura constituie o ramură economică principală, ca producătoare de materii prime — pentru consumul alimentar și pentru diferite ramuri ale industriei — ce se reînnoiesc continuu, reprezentînd, în timp, o resursă practic inepuizabilă. Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului de a fi subliniat cu consecvență rolul și importanța deosebită a agriculturii și de a acționa energic pentru a-i acorda sprijinul necesar valorificării superioare a tuturor rezervelor de care dispune în vederea creșterii producțiilor vegetale și animale. La recenta ședință de lucru pe probleme de agricultură (Brașov, 9 ianuarie 1981), tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat : **„Dacă avem o agricultură bună și baza de materii prime asigurate, avem și condiții să dezvoltăm orice ramură a industriei. Fără agricultură și materii prime nu avem baza necesară pentru dezvoltarea ramurilor industriale. Iată de ce am început în mod premeditat consfătuirile de la începutul cincinalului în agricultură. Am dorit să subliniem însemnătatea și atenția pe care trebuie să o acordăm agriculturii în acest cincinal."**

Înfăptuirea unei noi revoluții agrare, obiectiv de seamă stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., va trebui să însemne o cotitură radicală atît în ceea ce privește folosirea superioară a potențialului existent, creșterea nivelului tehnic și a dotării materiale, cît și o mai bună organizare și conducere a agriculturii, care să se materializeze într-un adevărat salt calitativ în sporirea producției, a productivității și a eficienței economice. Aceasta impune, totodată, aplicarea fermă a autoconducerii și autogestiunii, a principiilor noului mecanism economic.

O etapă de amplă dezvoltare și modernizare

AGRICULTURA s-a bucurat, pe parcursul întregului cincinal care s-a încheiat, de atenția și sprijinul multilateral al conducerii de partid și de stat, personal al tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu. Ca urmare au avut loc progrese însemnate în **dezvoltarea și modernizarea bazei sale tehnico-materiale.** În intervalul 1976—1980 au fost alocate investiții pentru dezvoltarea agriculturii de circa 125 miliarde de lei, adică aproape tot atît cît s-a investit în precedentele două cincinale la un loc, ceea ce a accentuat procesul de dezvoltare intensivă.

Dispunem în prezent de un parc de peste 142 mii de tractoare (revenind mai puțin de 70 ha teren arabil la un tractor) și peste 35 mii de combine autopropulsate (revenind 80 ha însămînțate cu cereale la o combină de recoltat). Creșterea dotării a permis trecerea de la mecanizarea unor lucrări izolate la **mecanizarea complexă** pentru cele mai multe culturi și specii de animale. S-au produs schimbări însemnate în structura și caracteristicile bazei energetice și a tipurilor de mașini agricole, prin diversificarea și modernizarea utilajelor folosite, creșterea gradului lor de universalitate, dotarea cu tractoare de puteri mai mari și combine autopropulsate de mare capacitate, trecerea la executarea concomitentă a mai multor lucrări folosind agregate combinate, ameliorarea indicilor calitativi de lucru ai tractoarelor și mașinilor agricole. Deosebit de semnificativ este faptul că **aproape 50% din parcul actual de tractoare îl reprezintă dotările realizate în anii 1976—1980.**

Investițiile alocate au asigurat extinderea amenajărilor pentru irigații cu aproape un milion de hectare — cu peste 12% mai mult decît în cincinalul precedent — majoritatea în sisteme mari, folosind soluții tehnice moderne. **Cele aproximativ 2,3 milioane de hectare irigate de care dispunem în prezent situează țara noastră pe unul din primele locuri în Europa,** în ceea ce privește ponderea deținută de suprafața amenajată pentru irigat în totalul suprafeței arabile. Au fost efectuate lucrări de desecări pe mai mult de 640 mii ha și de combatere a eroziunii solului pe 800 mii ha, permițînd creșterea apreciabilă a suprafețelor ameliorate. Investițiile folosite au contribuit la realizarea de noi plantații de pomi și vii, în majoritate intensive și superintensive, precum și la dezvoltarea de noi capacități de producție în complexele de creștere și îngrășare a animalelor cu flux tehnologic industrial.

Agricultura a primit aproape 6,4 milioane tone de îngrășăminte, cu aproape 2 mil. tone mai mult decît în cincinalul anterior. Cantitatea medie anuală de **îngrășăminte chimice** la un hectar de suprafață arabilă a fost, în cincinalul 1976—1980, de 112 kg (față de 77 kg în cincinalul anterior), ceea ce a permis țării noastre **să se apropie tot mai mult de nivelul consumurilor din unele țări dezvoltate.**

Cercetarea agricolă a creat noi soiuri și hibrizi mai productivi, ce au intrat în rețeaua de încercări și au fost extinși în producție.

Eforturile pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii au imprimat producției un puternic dinamism, concretizat în atingerea unui **ritm mediu anual de creștere de circa 5%** (față de 2,8% în cincinalul 1961—1965, 4,4% în 1966—1970, 4,7% în 1971—1975). Ritmurile realizate sînt **superioare celor înregistrate pe ansamblul agriculturii mondiale** (în ultimul deceniu, de exemplu, agricultura noastră a avut un ritm de circa 3 ori mai mare decît media europeană, România situîndu-se pe unul din primele locuri în privința dinamismului producției agricole) și creează premise pentru **apropierea treptată de nivelul agriculturii moderne din țările dezvoltate economic.**

În cadrul acestei creșteri globale, o evoluție ascendentă a avut și **producția vegetală.** În cincinalul trecut s-au recoltat anual, în medie, 19,4 milioane de tone de cereale, cu 4,6 mil. tone mai mult decît media anuală a cincinalului precedent și aproape dublu față de perioada 1961—1965. Producția pe locuitor a fost în anul trecut de 900 kg de cereale, în condițiile asigurării unor cantități mai mari de floarea soarelui, sfeclă de zahăr, legume și alte produse. Sporurile au fost obținute în principal prin **creșterea randamentelor la hectar,** față de cincinalul 1971—1975, cu 470 kg la grîu și 680 kg la porumb. În ce privește culturile tehnice, la sfecla de zahăr s-a realizat o producție medie anuală cu 1,4 milioane tone mai mare decît în cincinalul precedent (producția medie la hectar ajungînd la aproape 25 de tone), iar la floarea soarelui producția totală a crescut cu 9% (în condiția reducerii cu 2% a suprafeței cultivate), revenind, în anul trecut, aproape 40 kg pe locuitor — nivel ce situează România printre primele țări producătoare din lume.

Legumicultura și-a sporit contribuția la asigurarea unei alimentații raționale, producția totală ajungînd la aproape 3,4 milioane tone, cu 34% mai mult decît în cincinalul anterior. Producția la cartofii de toamnă a ajuns la aproximativ 4 milioane de tone, asigurînd un consum ridicat pe locuitor. Viticultura și pomicultura, ramuri cu vechi tradiții în țara noastră, au înregistrat o dezvoltare accentuată, producția totală de fructe și struguri fiind cu 26% mai mare decît în perioada 1971—1975.

Zootehnia și-a sporit ponderea în producția agricolă la 45% în 1980, față de 43% în 1975. Efectivele de animale au crescut în acest interval cu peste 300 mii de bovine, aproape 2,6 milioane de porcine, peste 1,6 milioane de ovine și caprine și peste 20 milioane de păsări, sporurile cele mai mari înregistrîndu-se la speciile pentru care s-a aplicat în măsură mai mare creșterea în sisteme de tip industrial. În cincinalul încheiat, comparativ cu cel care l-a precedat, mediile anuale ale producțiilor animaliere au fost mai mari cu 12,2 milioane hl de lapte de vacă, cu aproape două miliarde de ouă și cu circa 600 mii tone de carne.

Cu toată dinamica înregistrată, prevederile de plan în agricultură nu au fost îndeplinite. La aceasta au contribuit și condițiile climatice mai puțin favorabile din unii ani, dar și cauze subiective, asupra cărora s-a insistat în analiza făcută la ședința de lucru de la Brașov : abateri de la disciplina tehnologică, dispersarea și amplasarea nejudicioasă a unor culturi, fo-

losirea cu eficiență nesatisfăcătoare a bazei tehnico-materiale, întîrzieri nejustificate în executarea lucrărilor, dereglări în organizarea producției și a muncii. Au fost cazuri în care lucrările de bază ale solului au fost de slabă calitate, s-a depășit perioada de semănat, nu s-a respectat densitatea optimă a plantelor la hectar, îngrășămintele chimice și naturale au fost folosite neeconomic, s-au aplicat hibrizi neadecvați. În zootehnie au persistat lipsuri în asigurarea unei baze furajere îndestulătoare — atît cantitativ cît mai ales calitativ —, nu s-au realizat indicii de natalitate prevăzuți, pierderile prin mortalități și sacrificări de necesitate au depășit nivelul admis, nu s-au realizat greutățile medii planificate de livrare ale animalelor etc. În unele cazuri, slaba mobilizare a oamenilor muncii de la sate pentru participarea la lucrările agricole a impietat asupra executării acestora de bună calitate și în epoca optimă. S-au menținut neajunsuri în pregătirea profesională a cadrelor de bază din unități, în stilul și metodele de muncă ale consiliilor de conducere și consiliilor unice agroindustriale, s-a acționat lent și insuficient pentru întărirea ordinei, disciplinei și a spiritului de răspundere în fiecare unitate de producție.

Sarcinile trasate de secretarul general al partidului cu prilejul ședinței de lucru de la Brașov constituie pentru toți cei ce lucrează în agricultură, pentru ministerul de resort, pentru consiliile populare un amplu program concret de acțiune. El vizează deopotrivă valorificarea deplină a potențialului existent în fiecare județ, în fiecare comună, îmbunătățirea judicioasă a tehnicii moderne cu tot ce este valoros în tradițiile agriculturii românești, folosirea cît mai gospodărească a resurselor financiare și materiale alocate pentru investiții în condițiile creșterii inițiativei în utilizarea posibilităților locale pentru realizarea construcțiilor agricole, transformarea autoconducerii și autogestiunii într-un mecanism capabil să asigure autofinanțarea fiecărei unități agricole, corelarea strictă a veniturilor cu producțiile efectiv obținute, îmbunătățirea organizării și conducerii la toate nivelele. Potrivit actelor normative adoptate și ținînd seama de baza materială asigurată, antrenînd larg participarea gospodăriilor individuale, a cetățenilor, aplicînd principiul că nimeni nu va putea consuma mai mult decît produce, fiecare județ va trebui să își asigure autoaprovizionarea agroalimentară, contribuind la mai buna satisfacere a nevoilor locuitorilor de la orașe și sate, în condițiile livrării cantităților prevăzute de produse la fondul centralizat al statului.

Sarcini și obiective de mare răspundere

ANUL 1981, pentru care planul în agricultură este astfel conceput încît să asigure un bun demaraj în noul cincinal, va trebui să constituie anul hotărîtor pentru realizarea programului de creștere a producției agricole vegetale și animaliere, fundamentată pe lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale, dar mai cu seamă pe măsurile în vederea **bunei organizări a activității.**

În condițiile unui an agricol normal, se prevede să se realizeze o producție netă de 73,8—82,2 miliarde lei (cu 9% mai mare decît în 1980) și o producție globală de 154,6—163,0 miliarde lei.

Suprafața arabilă în cultură va ajunge la 9 830 mii ha, ceea ce impune măsuri hotărîte pentru cultivarea integrală a tuturor suprafețelor de teren deținute în cîmp, curți și grădini, a tuturor terenurilor care pot produce, paralel cu acțiuni energice de recuperare a terenurilor scoase temporar din producția agricolă și de identificare de noi surse de creștere a arabilului. Trebuie îmbunătățit potențialul de producție al terenului, urmărindu-se executarea lucrărilor ameliorative, eliminarea excesului de umiditate, combaterea fenomenelor de eroziune și sărăturare a solului, aplicarea udărilor pe întreaga suprafață amenajată pentru irigat.

Creșterea producției de cereale rămîne în continuare obiectivul prioritar al agriculturii noastre, de nivelul acesteia depinzînd dezvoltarea zootehniei, ridicarea standardului de viață al populației. Nivelul stabilit prin plan este de 23,7 milioane tone, din care 6,5 mil. tone grîu și 13,7 mil. tone porumb, ceea ce va însemna îndeplinirea obiectivului de **a asigura o producție de o tonă de cereale pe locuitor.** Executarea lucrărilor la un nivel calitativ ridicat, asigurarea unor soiuri și hibrizi mai productivi, utilizarea judicioasă a îngrășămintelor, terminarea lucrărilor de irigații începute și punerea la punct a sistemelor existente pot garanta **realizarea unei producții medii de cereale de cel puțin 4 000 kg la hectar, superioară celei planificate.**

Culturile tehnice vor continua să constituie o preocupare majoră, urmînd a se realiza producții sporite la: sfeclă de zahăr (8,8 mil. tone), floarea soarelui (1,1 mil. tone), soia (765 e), in și cînepă pentru fibră (575 mii tone). Se va trece la **cultivarea de către membrii cooperatori, țăranii individuali și alți cetățeni, pe terenurile lor, a plantelor oleaginoase** — floarea soarelui, rapiță — **precum și a sfeclei de zahăr,** urmînd ca pe această cale să se asigure satelor, într-o măsură însemnată, cantitățile necesare de zahăr și ulei.

Producția legumelor de cîmp va ajunge la 5,2 milioane tone, iar cea a cartofilor de toamnă la 5,5 milioane tone, ca urmare a creșterii mai accentuate a randamentelor și folosirii judicioase a bazei tehnico-materiale pentru aceste culturi. Va continua acțiunea de concentrare și specializare a producției de legume, în care scop se vor organiza asolamente horticole în cadrul consiliilor unice agroindustriale și se vor constitui ferme specializate. Începînd cu acest an se vor urmări **asigurarea acoperirii din producție proprie a nevoilor fiecărui județ,** obținerea de recolte timpurii și creșterea gradului de valorificare a legumelor, iar pentru o mai bună eșalonare a consumului — diversificarea sortimentului de legume, astfel ca pînă la 31 august să se obțină peste 65% din produsele prevăzute a fi livrate la fondul de stat.

În pomicultură și viticultură este prevăzut să se realizeze producții de 2 440 mii tone de fructe și respectiv 2 025 mii tone de struguri, în special prin obținerea unor recolte medii mai ridicate, ținînd seama de modernizările executate în ultimii ani. Noile plantații, indiferent de forma de proprietate, se vor realiza numai în masive, pe suprafețe compacte, iar în pomicultură, ele vor fi numai de tip intensiv și superintensiv.

Creșterea animalelor va constitui în continuare o orientare prioritară în strategia generală a intensificării producției agricole. Efectivele vor ajunge la sfîrșitul anului 1981 la 6,9 milioane de bovine, 13 milioane de porcine, 17,5 milioane de ovine și caprine și 60 milioane de păsări ouătoare. **Sporirea randamentelor pe animal și a greutății la sacrificare** constituie unica garanție a unor producții ridicate, care să conducă la îndeplinirea sarcinilor de livrare la fondul de stat și, implicit, la mărirea livrărilor de produse bogate în proteine. În acest an zootehnia va produce aproape 2,9 mil. tone de carne (greutate vie), 56,3 mil. hl de lapte de vacă, 42,5 mii tone de lînă și aproape 7,2 miliarde de ouă.

Realizarea sarcinilor de plan din zootehnie depinde și de **asigurarea unei baze furajere îndestulătoare,** ceea ce impune măsuri de îmbunătățire a structurii culturilor, de creștere a producțiilor medii la hectar la culturile furajere și la pajiștile naturale, extinderea culturilor duble în principal pe suprafețele irigate, folosirea în mai mare măsură a furajelor grosiere și produselor secundare, sporindu-se valoarea lor nutritivă.

La obținerea nivelurilor de producție prevăzute va contribui asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale. Astfel, în 1981, agricultura va fi dotată cu circa 14 300 de tractoare, 6 000 de combine autopropulsate de recoltat porumb, combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi, precum și cu alte mașini și utilaje agricole. Agricultura va primi cantități importante de îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu (peste 1 700 mii tone) și pesticide (51 mii tone).

Dinamismul producției agricole necesită ca, paralel cu creșterea rolului consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste în accentuarea procesului de **concentrare și integrare a producției agricole** și de **întărire a întreprinderilor agricole de stat și a cooperativelor agricole de producție,** ca unități de bază ale agriculturii, să se acorde întregul sprijin **gospodăriilor țărănești,** care dispun încă de însemnate posibilități — în special în zootehnie — insuficient valorificate; prin mai buna organizare a activității acestora, ele vor putea contribui mai consistent la creșterea producției și sporirea livrărilor.

Anul 1981 va trebui să constituie un an de cotitură și în ceea ce privește **eficiența economică** din agricultură. Aplicarea autogestiunii în toate unitățile, în condițiile îmbunătățirii prețurilor de producție, contractare și achiziții, impune o judicioasă corelare între venituri și cheltuieli, pentru a realiza echilibrul financiar care să prezinte certitudinea obținerii de **beneficii cel puțin la nivelul sarcinilor stabilite prin plan.** Toate unitățile au obligația să aplice tehnologiile recomandate, să întocmească devize tehnico-economice pe baza normativelor elaborate, care vor cuprinde lucrările strict necesare realizării producțiilor planificate cu cheltuieli minime și de calitate ridicată, pentru a obține prețuri superioare și a realiza venituri cît mai mari. Unitățile cooperatiste, trecînd în scurt timp la autofinanțare, vor trebui să renunțe la primirea de credite — sau să le solicite numai la începutul anului, pînă la recoltarea și valorificarea producției. Măsurile complexe ce vor fi luate anul acesta vor crea condiții ca **toate produsele să fie realizate cu o rentabilitate corespunzătoare și o eficiență sporită,** asigurîndu-se echilibrul financiar și cadrul necesar ca în fiecare unitate să se respecte întrutotul principiile noului mecanism economico-financiar.

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

IMPLICAȚIILE ECONOMICE ȘI SOCIALE ALE EDUCAȚIEI NUTRIȚIONALE

ȚARA NOASTRĂ se înscrie printre primele țări ce au elaborat o politică nutrițională, sintetizată în legea 42 din 1975, care în articolul 1 consemnează : „În Republica Socialistă România dezvoltarea producției de bunuri alimentare, diversificarea sortimentelor, ridicarea valorii nutritive a acestora în vederea satisfacerii cerințelor de alimentație a populației, constituie o problemă de stat".

Încă de la Conferința Națională a P.C.R., din anul 1972, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că, în perioada 1980-1990 se va asigura un consum alimentar la nivelul normelor fiziologice de consum, documentele de partid ulterioare stabilind măsuri concrete care marchează etape importante pentru atingerea acestui scop. Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981-1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 menționează : „În industria alimentară creșterea va fi orientată spre valorificarea integrală a materiilor prime agricole și realizarea de produse și preparate cu un conținut nutritiv care să asigure o alimentație rațională, corespunzătoare unor norme științific fundamentate".

Se poate spune deci că statul nostru are o politică nutrițională bine definită, care urmărește asigurarea satisfacerii nevoilor în condițiile realizării unei stări de sănătate optimă, pentru că este știut că supraalimentația stă la baza malnutrițiilor generatoare de boli metabolice grave. Consumul excesiv de alimente determină o risipă a produsului social și o creștere a morbidității cu implicații negative atît asupra individului cît și asupra societății.

Dar aplicarea unei politici alimentare corecte implică cunoașterea atitudinii individului față de aliment și modul de influențare a reacțiilor sale, respectiv un complex educațional bine organizat.

Într-un studiu aprofundat, Claude Thouvenot scoate în evidență complexitatea factorilor care determină deprinderile alimentare ale individului (fig. 1).

Este stabilit faptul că aceste deprinderi alimentare se fixează solid în comportamentul individual, neadaptîndu-se la condițiile concrete ale realității. Evoluția actuală a tehnicii a determinat, prin mecanizare și automatizare, prin ușurarea muncii fizice în general, o reducere a necesarului de energie, dar disponibilitățile crescînde de produse alimentare au favorizat depășirea consumului față de nevoi, ceea ce în termeni medicali se traduce prin obezitate, ateroscleroză, diabet, boli cardiovasculare etc.

Toate țările industrializate sînt preocupate de influența nefastă a alimentației incorecte asupra sănătății populației și de găsirea unor soluții de schimbare a deprinderilor greșite din alimentație.

Astfel, după studii îndelungate, Comisia pentru probleme de nutriție din cadrul Senatului american a elaborat noi recomandări de norme de consum alimentar la baza cărora stă principiul că una din sarcinile importante în condițiile vieții moderne o constituie lupta cu excesul de alimente care determină o serie de dereglări metabolice și dezvoltarea unor maladii. Aceste recomandări prevăd :

— evitarea excesului ponderal și a unui surplus de calorii care îl pot genera ;

— creșterea consumului de glucide complexe (din cereale) și glucide din fructe și legume ;

— diminuarea consumului de zahăr rafinat ;

— diminuarea consumului total de grăsimi ;

— diminuarea consumului de grăsimi saturate (de origine animală) și compensarea prin grăsimi polinesaturate (de origine vegetală) ;

— limitarea consumului de colesterol (unt, ou) la 0,3 g/zi ;

— limitarea consumului de sodiu la 5 g sare/zi.

O evaluare globală efectuată la sfîrșitul anului 1977 estimează la 49 miliarde de dolari anual economiile potențiale pe care le-ar realiza populația americană pentru îngrijirea sănătății, ca urmare a introducerii unui regim alimentar corespunzător.

În țara noastră, creșterea nivelului de trai și a veniturilor populației, concomitent cu dezvoltarea structurilor industriale și a agriculturii, favorizează creșterea consumului de produse alimentare și implicit o depășire a necesarului caloric. Concomitent, există o orientare spre consumarea produselor rafinate și concentrate, care deși sînt mai scumpe, paradoxal, au o valoare nutritivă mai mică în comparație cu produsele naturale și integrale și în consecință sînt mai puțin hrănitoare.

Astfel, există o preferință a majorității populației pentru pîinea albă, care este mai plăcută la aspect față de pîinea integrală, dar net inferioară din punct de vedere nutritiv ; conținutul de vitamine al pîinii scade odată cu creșterea gradului de alb, care din punct de vedere tehnic se exprimă prin micșorarea gradului de extracție al făinii. Ca urmare, pîinea, care de mii de ani asigură necesarul de vitamine B al organismului, a devenit din ce în ce mai albă, dar cu aport nutritiv mai scăzut. Și toate acestea, printr-un consum de energie și cheltuieli sporite menite să satisfacă preferințe de natură psiho-senzorială și nu necesarul nutrițional, calitatea esențială a unui aliment.

Solicitarea pentru produsele alimentare rafinate a dus la eliminarea celulozei din rația zilnică, însă în prezent se constată că lipsa acesteia de-

Fig. nr. 1

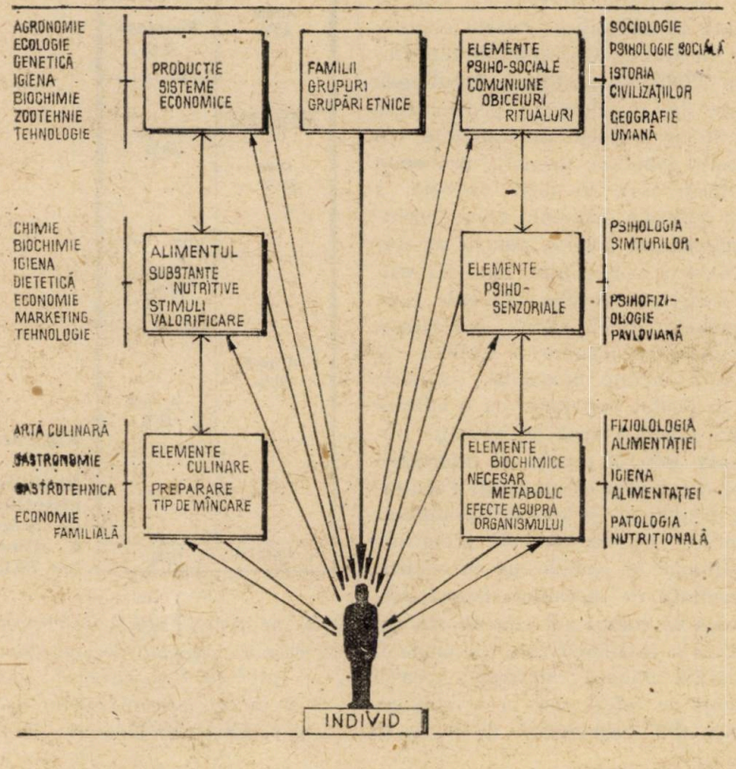

termină creșterea riscului pentru bolile cardiovasculare, obezitate și cancerul colonului. Din aceste motive se fac cercetări intense de obținere a unor produse cu conținut normal de celuloză, sau de introducere a celulozei în produsele din care ea a fost eliminată.

Avem o preferință pentru produsele dulci, fapt evidențiat prin creșterea continuă a consumului de zahăr pe cap de locuitor. Nu de mult, nutriționistul englez Iudkin a publicat un aspru rechizitoriu la adresa zahărului, sub titlul „Alb, pur... ucigător", incriminîndu-l de a fi responsabil de creșterea procentului de boli cardiovasculare. Multe cercetări ale nutriției confirmă această acuzație.

Una din caracteristicile alimentației actuale este tendința de a se utiliza o proporție din ce în ce mai mare de preparate din carne și brînzeturi maturate, produse care reprezintă baza micului dejun și, în multe cazuri, a cinei. Aceste alimente au, însă, un conținut relativ ridicat de sare, or, studii de specialitate, demonstrează că morbiditatea unor populații este cu atît mai mare, cu cît adaosul de sare în dietă este mărit. Așadar, un consum excesiv de produse alimentare care aduc o cantitate suplimentară de energie peste necesarul fiziologic, alegerea alimentelor în primul rînd după calitățile senzoriale și mai puțin după cele nutriționale, preferința pentru produsele cu grad înalt de prelucrare, reprezintă elementele principale ale tendinței alimentației actuale și sînt rezultatul unor deprinderi alimentare greșite, ale unei educații nutriționale defectuoase sau mai bine-zis a lipsei acestei educații.

Trebuie să recunoaștem că, dacă există o preocupare dominantă pentru educația estetică, tehnică, etică, educația nutrițională, de care depinde, în mare măsură, starea de sănătate a individului, a națiunii, potențialul de muncă al țării, este accidentală. Această situație a putut fi pusă în evidență și printr-o anchetă de nutriție efectuată la disciplina „Bazele alimentației" în cadrul Universității din Galați, în rîndul studenților. Rezultatele anchetei sînt concludente, pentru că se referă la un segment de populație cu o cultură generală formată, provenită din diferite zone ale țării. Ancheta a scos în evidență existența unor deprinderi alimentare greșite, pentru un număr mare al subiecților luați în studiu : preferința pentru alimente prăjite, picante, dulci, sărate, neagreerea preparatelor cu legume, a laptelui și produselor lactate proaspete. Așadar, chiar în rîndul populației cu o cultură formată există o lipsă de educație nutrițională. Efectul pozitiv al informării rezultă din faptul că studenții Facultății de tehnologia și chimia produselor alimentare au demonstrat preferințe mai raționale în comparație cu studenții Facultății de mecanică. Există deci o carență în complexul educațional referitor la o problemă care nu poate fi considerată minoră : nutriția. Această deficiență se referă atît la nivelul celor care sînt responsabili de dirijarea alimentației, de producerea și desfacerea bunurilor alimentare, dar mai ales în rîndul consumatorilor.

Pentru a avea rezultate optime în domeniul alimentației populației este necesar să se asigure la ambele nivele cunoștințe minime de alimentație rațională pentru a perfecționa continuu oferta de astfel de produse pe piață și totodată în scopul formării la întreaga populație a țării a unor deprinderi corecte, în concordanță cu viața actuală.

O astfel de acțiune ar conduce la efecte pozitive atît sub aspect social cît și economic. Social, deoarece necunoașterea principiilor unei alimentații echilibrate este responsabilă de numărul mare de maladii înregistrate în prezent ; economic, deoarece, în afara faptului că consumul nerațional de produse alimentare afectează sănătatea și implicit vigoarea forței de muncă, are ca efect imediat consumul excedentar, la o grupă destul de mare de consumatori, a unor alimente care astfel sînt scoase din circuitul economic și folosite nu pentru a întreține viața, ci pentru a o deregla. Într-o serie de țări (S.U.A., Franța, R.D.G.) în care au fost semnalate, încă cu mulți ani în urmă, deprinderi alimentare greșite, în neconcordanță cu necesarul fiziologic, s-au aplicat programe complexe de educație nutrițională, care prevăd ca informarea în acest domeniu să fie inclusă la toate nivelele educației. Un astfel de program, elaborat în S.U.A. menționează :

— educația nutrițională constituie o cerință fundamentală în toate școlile elementare și superioare. Toți învățătorii sînt instruiți în problemele nutriției, iar în institute și universități există cursuri speciale de nutriție ;

— atît în învățămîntul universitar cît și în cel postuniversitar se organizează cursuri permanente de nutriție ;

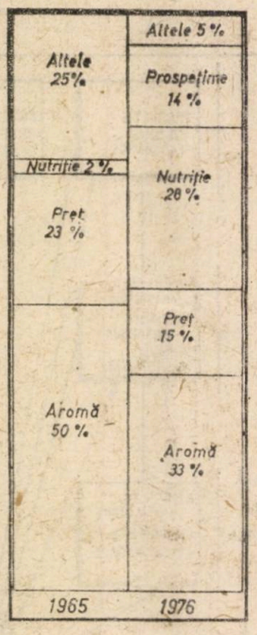

Fig. nr. 2

Evoluția criteriilor de alegere a alimentelor (S.U.A.)

Fig. nr. 3

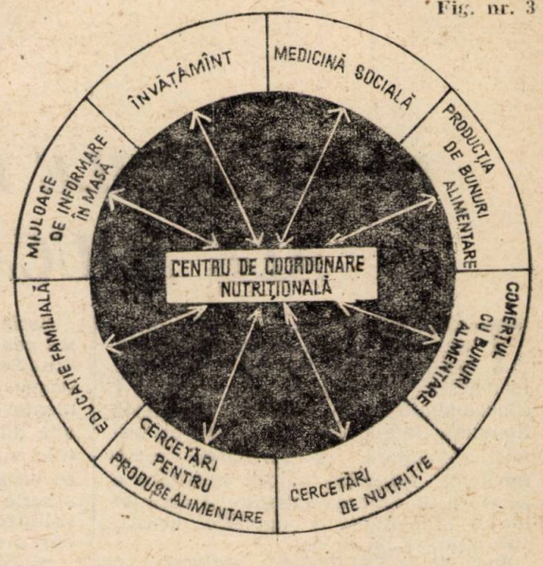

— este organizată o permanentă informare asupra nutriției, prin toate mijloacele adresate marelui public. Se constată rolul important acordat școlii, ca principal sistem de educație științifică, în care se pot forma și deprinderi de alimentație rațională ce rămîn pentru toată viața în obișnuințele individului.

Rezultatele acestor acțiuni au fost comunicate în S.U.A., în anul 1977 și ele evidențiază o esențială modificare a criteriilor de selecționare a alimentelor (fig. 2).

Procentul persoanelor care aleg produsul alimentar în funcție de valoarea nutritivă a crescut de la 2% cît era în 1965, la 28% în 1976. Efectul acestei opțiuni se reflectă în faptul că mortalitatea prin hemoragii cerebrale la zece mii de locuitori s-a redus de la 124 cît era în 1963, la 54 în 1976, iar infarctul de miocard a scăzut și el cu 2,5% pe an.

Rezultă deci că printr-o susținută activitate de educație și informație nutrițională, efectuată prin cele mai diverse mijloace și care se adresează întregii populații a țării există posibilitatea de a schimba optica de apreciere, de selectare și de utilizare a alimentului, nu după criteriul afectiv, cum se face, în prezent, ci după cel nutrițional, cu implicații sociale și economice mari la nivelul întregii țări. Pentru aceasta este necesar un efort complex, competent și consecvent ce implică o participare a tuturor factorilor de răspundere într-un efort conjugat, sub coordonarea unui centru nutrițional care să elaboreze o politică și o strategie nutrițională adecvată condițiilor specifice din țara noastră (fig. 3).

Stabilirea responsabilităților pentru fiecare sector care participă la realizarea unei educații nutriționale reprezintă o problemă de primă urgență în vederea transpunerii în practică a indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat privind promovarea unei alimentații raționale.

Rodica SEGAL
Universitatea Galați

Unirea Principatelor Române, 24 Ianuarie 1859 – 24 Ianuarie 1981

Înfăptuirea idealurilor de unitate, libertate și dreptate socială ale poporului

ANIVERSAREA a 122 de ani de la înfăptuirea Unirii Principatelor Române creează prilejul de a evidenția, încă o dată, faptul că una din coordonatele fundamentale ale îndelungatei și zbuciumatei istorii a poporului nostru o constituie conștiința unității naționale. Înrădăcinată adînc în mase și devenită o puternică forță morală, conștiința unității, libertății și dreptății sociale a străbătut veacurile, așezîndu-se ca trainic pivot de susținere a edificiului național.

În cadrul acestui amplu și neîntrerupt proces, Unirea din 1859 a reprezentat un moment istoric de importanță crucială în viața poporului român, marcînd intrarea țării noastre într-o nouă etapă a evoluției ei, ridicînd pe o treaptă superioară lupta de eliberare națională, mișcarea revoluționară a maselor muncitoare pentru drepturi și libertăți sociale. **„Victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tîrgoveți** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **Unirea Principatelor a reprezentat actul care a pus bazele statului național român modern".**

Unirea Principatelor, reformele ce i-au urmat, întărind forța economică, politică și militară a statului român, au constituit o premisă puternică pentru cucerirea independenței naționale în anul 1877, implicit pentru Unirea cea mare din 1918, cînd s-a încheiat procesul firesc de formare a statului național unitar român, proces îndelungat și marcat de numeroase obstacole. În acest context, pe bună dreptate, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** accentua că, **„fără unire, fără proclamarea independenței de stat, însăși ființa națională și dezvoltarea poporului român, a națiunii noastre nu ar fi fost posibile".**

Dacă avem însă în vedere că în ciuda vicisitudinilor istoriei, legăturile economice dintre țările române nu au încetat nici o clipă să se dezvolte, dacă avem în vedere impresionanta unitate de limbă, de cultură, de port a românilor, indiferent de granițele vremelnice care îi despărțeau, înțelegem că ei, de fapt, au fost și s-au simțit uniți dintotdeauna și în orice condiții. **„Dominația străină,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu a reușit să înăbușe setea de libertate a poporului, să stingă puternica sa dorință de unitate. Greutățile și suferințele nu făceau decît să aprindă și mai puternic flacăra luptei pentru închegarea națiunii, să întărească sentimentul patriotismului, al demnității naționale. Ideile comunității naționale au însuflețit poporul, i-au înzecit forțele în lupta pentru apărarea și propășirea patriei".**

Practic, lupta poporului român pentru unitate a fost întotdeauna asociată cu lupta pentru independență națională și pentru dreptate socială. În egală măsură, încă de la apariția sa, mișcarea muncitorească a fost prezentă în momentele hotărîtoare ale istoriei poporului român, partidul clasei muncitoare înscriind ca unul din țelurile importante ale programului său revoluționar înfăptuirea unității noastre de stat. Ca urmare, el a imprimat luptei proletariatului român un pronunțat caracter patriotic, ceea ce a contribuit la crearea climatului politic și spiritual propice unirii eforturilor maselor muncitoare, pentru promovarea intereselor sociale și naționale. Odată cu făurirea sa, în 1921, P.C.R. și-a asumat misiunea de a asigura realizarea deplină a marilor aspirații pentru dreptate și libertate ale poporului, de a desfășura o necontenită luptă pentru a apăra independența și suveranitatea patriei noastre.

De aceea, epoca de la 1918 pînă la 23 August 1944 a fost jalonată de nenumărate bătălii de clasă purtate de oamenii muncii sub conducerea P.C.R. împotriva exploatării, dominației capitalului străin, pentru dreptate și independență națională, împotriva pericolului grav pe care îl reprezenta fascismul pentru destinele poporului român. Revoluția de eliberare națională și socială declanșată prin insurecția din august 1944, construirea societății socialiste au ridicat pe noi culmi de strălucire lupta necurmată a clasei muncitoare, a întregului popor român sub conducerea P.C.R., pentru înfăptuirea deplină a unității naționale.

Socialismul, orînduirea deplinei și realei unități a poporului

ODATĂ cu edificarea orînduirii socialiste, cu dispariția claselor antagoniste, cu afirmarea comunității intereselor fundamentale ale tuturor claselor și categoriilor sociale, ca urmare a calității comune tuturor oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari, este inaugurată o nouă epocă în dezvoltarea națiunii, în dezvoltarea și întărirea unității ei, unitate care capătă un conținut nou, o nouă și indestructibilă tărie. **„Putem spune cu deplină satisfacție** — arăta secretarul general al partidului — **că în condițiile socialismului s-au asigurat consolidarea și creșterea fără precedent a forței statului național unitar, realizarea adevăratei unități sociale și politice a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, pe baza acelorași interese și aspirații supreme, a dreptului de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și făuri în mod conștient viitorul liber, socialist, comunist."**

Evident, tocmai transformările adînci petrecute în structura societății românești, în fizionomia și profilul claselor sociale și în raporturile dintre ele, ca urmare a dezvoltării puternice a forțelor de producție, a schimbărilor revoluționare petrecute în relațiile de producție, contribuie plenar la realizarea deplină a unității socialiste a întregului nostru popor.

Clasa muncitoare, clasa cea mai revoluționară, cea mai înaintată a societății își îndeplinește cu cinste, în dubla ei calitate, misiunea istorică în conducerea edificării noii orînduiri sociale în România. Rolul esențial al muncitorimii în societatea noastră este determinat și de faptul că ea este legată de mijloacele de producție cele mai avansate, de tehnica modernă, de activitatea de aplicare în viață a cuceririlor revoluției științifice.

Importante procese calitative s-au petrecut, de asemenea, în rîndurile țărănimii, care, în urma trecerii la agricultura cooperatistă socialistă, a devenit o clasă nouă, omogenă, radical deosebită de cea din trecut. Acționînd în strînsă alianță cu clasa muncitoare, țărănimea ocupă un loc important în producția de bunuri materiale, în sporirea venitului național, în înfăptuirea operei de construcție socialistă. Profunde transformări a cunoscut, de asemenea, intelectualitatea, care provenind în cea mai mare parte din rîndurile clasei muncitoare și țărănimii, este strîns legată de popor, joacă un rol din ce în ce mai însemnat în activitatea economico-socială, în viața întregii societăți.

În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate pe măsura dezvoltării forțelor de producție și perfecționării relațiilor de producție, al creșterii nivelului de cunoștințe și calificare al oamenilor muncii, al mecanizării și chimizării complexe a producției agricole, al urbanizării satelor, asistăm la dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca agricolă și cea industrială, a deosebirilor dintre sat și oraș, la un proces tot mai accentuat de omogenizare a societății noastre, cu implicații puternic pozitive asupra întăririi unității noastre socialiste.

Un rol important în dezvoltarea și întărirea unității socialiste a poporului îl au rezolvarea problemei naționale, asigurarea condițiilor materiale și spirituale, a deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor patriei, indiferent de naționalitate. Această politică își găsește expresia, în primul rînd, în ritmul înalt de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, inclusiv a celor în care, alături de români, trăiesc oameni ai muncii aparținînd altor naționalități. Odată cu aceasta au fost asigurate dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului și lărgirea bazei materiale a activității cultural-artistice în limbile naționalităților din țara noastră. Naționalitățile conlocuitoare participă activ la viața politică, la activitatea de conducere a societății, în organele partidului, în Marea Adunare Națională, în organismele centrale de stat, în consiliile populare, la toate nivelurile.

Constituirea în 1968 a consiliilor oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare a creat cadrul organizatoric adecvat pentru intensificarea activității social-politice a acestora, dezvoltarea democrației socialiste, manifestarea plenară a drepturilor și libertăților cetățenești. Ele contribuie la stimularea creației științifice, artistice, literare, a naționalităților conlocuitoare în limba maternă în strînsă unitate cu dezvoltarea creației poporului român, cu progresul spiritual socialist al patriei comune.

Partidul comunist, centrul vital în jurul căruia se unesc toate energiile poporului

NUCLEUL, forța centrală în jurul căreia se structurează unitatea din ce în ce mai puternică a poporului nostru o constituie partidul comunist în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Mai mult ca oricînd, astăzi, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt convinși că toate marile noastre victorii sînt indisolubil legate de conducerea societății noastre de către partid, de activitatea neobosită, plină de abnegație, de dăruire față de interesele patriei și poporului său, desfășurată la conducerea partidului și a statului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Inestimabila sa contribuție la elaborarea documentelor celui de-al XII-lea Congres al partidului, a strategiei progresului multilateral al României socialiste, a politicii ei internaționale de pace și colaborare este considerată de întreaga noastră națiune o chezășie fermă că obiectivele pe care ni le propunem sînt deplin realiste, că ele vor fi realizate prin muncă unită, întocmai, ridicînd astfel, pe noi culmi ale civilizației și bunăstării patria noastră socialistă. Astfel, exercitarea de către Partidul Comunist Român a rolului de forță politică conducătoare a națiunii noastre socialiste, asigurînd unirea energiilor creatoare ale întregului popor, reprezintă o condiție a înaintării ferme spre comunism, contribuie la dezvoltarea armonioasă a națiunii noastre socialiste.

Reprezentînd deci nucleul în jurul căruia gravitează întreaga activitate socială și de la care radiază energia ce pune în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste, Partidul Comunist Român îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. **„Partidul — releva tovarășul Nicolae Ceaușescu — se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forță ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație".**

Întărirea rolului conducător al partidului se realizează în etapa actuală prin integrarea sa tot mai organică în activitatea și viața întregii societăți, prin împletirea tot mai strînsă a activității sale cu aceea a maselor largi.

Faptul că în prezent partidul numără peste 3 000 000 membri din rîndul celor mai buni muncitori, țărani și intelectuali, ceea ce reprezintă circa 19 la sută din populația majoră și peste 28 la sută din populația activă, că în unitățile economice și sociale, la orașe și sate își desfășoară activitatea peste 7 000 de organizații de partid conduse de comitete și circa 60 000 organizații de bază, constituie tot atîtea temeiuri ale creșterii continue a rolului P.C.R. de forță politică conducătoare în statul nostru socialist. Așa cum sublinia, recent, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Rolul de conducător al partidului nu constituie o noțiune abstractă, o lozincă de zile mari, ci trebuie să se materializeze în activitatea de zi cu zi a fiecărei organizații, a fiecărui comitet de partid, a fiecărui comunist... Intrînd în partidul revoluționar de avangardă al clasei muncitoare, comuniștii s-au angajat în mod conștient, benevol, să lupte pentru victoria socialismului și comunismului în România, pentru bunăstarea și fericirea poporului, pentru independența și suveranitatea patriei, pentru pace și colaborare internațională".**

Unitatea socialistă a întregului popor român se consolidează și prin continua dezvoltare a conștiinței socialiste, pe baza înrădăcinării trainice a concepției științifice despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric — și a însușirii pe scară largă a principiilor și normelor eticii noi.

Dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii este și o condiție a desfășurării cu succes a procesului de adîncire continuă a democrației socialiste, proces căruia partidul nostru, secretarul său general îi acordă întreaga atenție, plecînd de la premisa că participarea tuturor cetățenilor la conducerea societății, la făurirea conștientă de către ei a propriului lor viitor, constituie o cerință hotărîtoare a edificării noii orînduiri. Adîncirea democrației socialiste, dreptul plenar al fiecărui cetățean de a fi un participant activ la luarea deciziilor, de la nivelul comunității în care muncește și trăiește pînă la nivelul economiei naționale și al întregii societăți, unanimitatea populară care se manifestă în acest domeniu, constituie nu numai o reflectare a unității națiunii noastre, ci și un puternic factor de întărire a ei în continuare.

Realizarea unui sistem unitar de conducere a țării de către popor și pentru popor, a unei democrații economice și sociale de tip nou care asigură valorificarea largă a inițiativei, experienței și capacității de creație a maselor în înfăptuirea operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, reprezintă un succes deosebit al politicii partidului nostru. Esențial pentru viața politică din țara noastră este faptul că democrația reprezentativă se îmbină organic cu dezvoltarea democrației directe, în cadrul căreia masele își spun cuvîntul asupra problemelor fundamentale ale dezvoltării țării în mod direct, nemijlocit. A devenit o practică permanentă ca în dezbaterea fiecărui proiect de lege să fie larg antrenată opinia publică — forma finală a legilor supuse dezbaterii în Marea Adunare Națională însumînd propunerile și amendamentele judicioase făcute cu aceste prilejuri.

În numeroasele întîlniri de lucru ale secretarului general al partidului cu oameni ai muncii, cu specialiști din diverse ramuri, se întreprinde o analiză aprofundată a problemelor ce se ridică în procesul construcției socialiste. Elocvente în acest sens, sînt vizitele efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți conducători de partid și de stat, încă din primele zile ale acestui an în județele Timiș și Brașov, precum și ședința de lucru pe probleme de agricultură de la Brașov, ca și Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, prilejuri cu care s-a făcut o amplă analiză a modului cum s-a realizat cincinalul recent încheiat și a măsurilor ce se impun pentru desfășurarea în bune condiții a activității în anul de debut al noii etape de dezvoltare a patriei, cincinalul 1981—1985.

Acționîndu-se pe linia perfecționării cadrului de participare plenară a oamenilor muncii la conducerea societății, la atragerea lor la dezbaterea și adoptarea celor mai importante hotărîri privind dezvoltarea economico-socială a țării, politica internațională de pace și colaborare a României, au fost instituționalizate noi forumuri naționale, s-au creat noi organisme cu caracter permanent, cum sînt Congresul consiliilor populare, Camera legislativă a consiliilor populare, Congresul educației politice și culturii socialiste, Congresul consiliilor oamenilor muncii și Consiliul Național al Agriculturii, Congresul consiliilor oamenilor muncii și Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Concomitent, au fost adoptate noi măsuri pentru creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii și a adunărilor generale în conducerea întreprinderilor și unităților economice.

Largi implicații asupra procesului de întărire a unității națiunii noastre socialiste, pentru dezvoltarea coeziunii sale o are activitatea Frontului Democrației și Unității Socialiste, creat la sfîrșitul anului 1968 din inițiativa partidului, ca organism politic permanent cu caracter reprezentativ, consfințind din punct de vedere organizatoric omogenitatea politică a societății, unitatea în jurul partidului comunist a tuturor forțelor politice și sociale ce compun națiunea noastră socialistă.

Propunerile făcute la sfîrșitul anului 1979 de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la creșterea rolului acestui organism în viața social-politică a României și îmbunătățirea organizării sale, precum și adoptarea denumirii la cel de al II-lea Congres al său din ianuarie 1980 de Front al Democrației și Unității Socialiste — potrivit noii etape pe care o străbatem, de aprofundare a democrației socialiste — s-au înscris armonios în viziunea creatoare a P.C.R. asupra permanenței dezvoltării democratice a societății românești, asupra importanței participării întregului popor la înfăptuirea viitorului comunist al patriei, potrivit aspirațiilor și năzuințelor sale, a cimentării unității depline a poporului nostru, pentru înflorirea națiunii noastre socialiste. Referindu-se la această concepție, în recenta sa cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„În cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul popor, acționează sub conducerea politică a partidului nostru comunist, într-o deplină unitate, asigurînd înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului. Tocmai această unitate a întregului nostru popor constituie garanția înaintării ferme a patriei noastre pe drumul luminos al socialismului și comunismului, al bunăstării și fericirii".**

Pe deplin conștienți de acest adevăr, de faptul că toate marile succese pe care le-am dobîndit sînt rodul acțiunii unite a poporului sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, toți oamenii muncii din țara noastră își manifestă, la acest început de cincinal, hotărîrea fermă de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, a obiectivului fundamental al acestor ani — ridicarea României la nivelul unei țări socialiste mediu dezvoltate. În cursul întîlnirilor avute cu secretarul general al partidului cu prilejul vizitelor sale de lucru, în mesajele de felicitare pe care i le adresează cu prilejul zilei sale de naștere, oameni ai muncii din întreaga țară, români, maghiari, germani, sîrbi și de alte naționalități, muncitori, țărani, intelectuali, într-o deplină și de nezdruncinat unitate își exprimă adeziunea și atașamentul față de partid, de secretarul său general, de politica înțeleaptă pe care o promovează, convinși că în această unitate, în întărirea ei neîncetată, se află, ca și pînă acum, izvorul succeselor noastre viitoare.

Gh. TUDOR

În dezbaterea specialiștilor

CARACTERISTICI ALE AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERILOR (III)

Perfecționarea evidenței și controlului activității economice

CONDUCEREA, ORGANIZAREA și desfășurarea conștient-dirijată, planificată, a vieții economico-sociale la macro și microscară sînt de neconceput fără un **sistem unitar și eficient de evidență și control.** „Evidență și control, iată — spunea V. I. Lenin — **lucrul principal** necesar pentru „organizarea", pentru buna funcționare a societății comuniste **în prima ei fază**" [9]). Aplicarea eficientă a noului mecanism economic-financiar, consolidarea autogestiunii, perfecționarea autoconducerii muncitorești impun cu necesitate obiectivă **perfecționarea permanentă a sistemului de evidență și control și creșterea eficienței lor. „Odată cu perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale, cu lărgirea atribuțiilor centralelor și întreprinderilor** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este necesară... îmbunătățirea controlului economic financiar**" [10]).

Stadiul actual al dezvoltării economico-sociale ridică în fața evidenței și controlului probleme și sarcini noi, care **amplifică și îmbogățesc funcțiile lor** în cadrul ciclului conducerii științifice a vieții economico-sociale. Fără a intra în detalii, menționăm că activitatea de control este chemată să contribuie la :

a. **cunoașterea „temeinică a modului cum se aplică — în absolut toate sectoarele și domeniile de activitate — legile și hotărîrile de partid și de stat..."** [11]) ;

b. **cunoașterea exactă și verificarea modului în care unitățile economice gospodăresc mijloacele materiale și financiare de care dispun ;**

c. **prevenirea abaterilor și încălcării legilor, normativelor și normelor de conducere, organizare și desfășurare normală a activității economico-sociale ;**

d. **dezvăluirea eventualelor abateri de la legislația în vigoare, a celor care se fac vinovați și stabilirea modalităților de recuperare a pagubelor și de corectare și îmbunătățire a activității. Sarcina controlului** — spunea V. I. Lenin — „nu este sau nu este atît «de a prinde», «de a stabili culpabilități»... cît de a **ști să îndrepte lucrurile.** Ca să știi să îndrepți trebuie, în primul rînd, **să studiezi** și să cunoști organizarea muncii în cutare instituție, întreprindere, secție etc. ; în al doilea rînd, **să operezi** la timp schimbările practice necesare, să le transpui în fapt") [12]) ;

e. **sprijinirea concretă, efectivă a întreprinderilor în rezolvarea problemelor cu care se confruntă acestea în activitatea de îndeplinire și depășire a prevederilor de plan ;**

f. **întărirea ordinii, a disciplinei în muncă, de plan și financiare, dezvoltarea responsabilității și răspunderii personale și colective.** Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nimeni nu poate pretinde că autonomia și atribuțiile înseamnă folosirea banilor societății, a avuției naționale fără control și fără aprobare. Trebuie să înțelegem că mijloacele de care dispune societatea sînt unice și trebuie folosite într-o direcție unică și nu putem lăsa la dispoziția fiecăruia să le cheltuiască cum dorește. Mijloacele generale ale societății trebuie administrate în mod unitar..."** [13]) ;

g. **îmbunătățirea fundamentării științifice a deciziilor, ridicarea nivelului calitativ al conducerii și organizării activității economice.** „Conducerea științifică — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cere, într-adevăr, o evidență simplă și clară, dar în stare să asigure cunoașterea precisă a realității, o evidență strictă și un control riguros... Pentru a conduce sînt necesare un control sistematic și o bună evidență. De fapt, în toate orînduirile sociale s-a făcut simțită nevoia controlului și a evidenței, realizate, desigur, în raport cu dezvoltarea pe care au cunoscut-o în perioada respectivă forțele de producție, societatea în general. Cu atît mai mult astăzi, în condițiile uriașului progres al tehnicii, ca rezultat al revoluției științifice moderne și ale complexității crescînde a sarcinilor ce se pun în opera de edificare a socialismului, problema controlului și a evidenței devine esențială pentru a realiza o conducere adecvată, cu rezultate bune a activității economico-sociale**" [14]).

h. **Creșterea eficienței activității întreprinderilor și întărirea autogestiunii lor economico-financiare. Criteriul suprem** care trebuie să primeze în activitatea organelor de control este **gospodărirea rațională a resurselor** economiei naționale, asigurarea ca toate fondurile materiale și bănești să contribuie la dezvoltarea și înflorirea continuă a economiei naționale și a unităților sale componente — întreprinderile, centralele și celelalte unități economice.

Îndeplinirea acestor funcții, amplificate și îmbogățite în conținut, impune cu necesitate ca în domeniul evidenței și al controlului să se acționeze, înainte de toate, în următoarele direcții :

1 **Extinderea sferei evidenței și controlului.** Acestea trebuie să cuprindă întreaga mișcare a patrimoniului unităților economice, toate procesele pe care le parcurg și metamorfozele pe care le suferă fondurile întreprinderii, toate compartimentele de activitate, toți participanții la conducerea, organizarea și desfășurarea activității economico-sociale.

2 **Asigurarea unei frecvențe optime a controlului.**

3 **Îmbunătățirea organizării evidenței și controlului.** În acest scop, se impune o îndrumare și coordonare unitară a sistemului de evidență — evidența statistică, contabilă și tehnico-operativă și a controlului muncitoresc, financiar-bancar, a celorlalte forme de control, mai buna lor coordonare în timp și spațiu, pentru a asigura eliminarea suprapunerilor, excesul de control, pe de o parte, și cunoașterea exactă în fiecare moment a situației economice a întreprinderilor.

4 **Ridicarea nivelului calitativ al conținutului evidenței și activității de control.** În acest scop, se cer continuate cu mai multă consecvență preocupările pentru creșterea gradului de calificare al întregului personal însărcinat cu funcții de control, dezvoltarea spiritului de responsabilitate, a exigenței și conștiinței înaintate ale acestuia. În același timp, este necesară îmbunătățirea conținutului activității de control. Controlul nu trebuie să se reducă la simpla constatare, înregistrare și eventuala raportare a celor constatate. Așa cum indica secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „controlul trebuie să contribuie la soluționarea problemelor din domeniul respectiv de activitate — să nu fie deci o inspecție formală, ci să se soldeze cu măsuri concrete pentru îmbunătățirea muncii"** [15]). Manifestările de formalism, de superficialitate alterează conținutul activității de control, îi diminuează rolul și funcțiile sale și, în ultimă instanță, afectează negativ atmosfera existentă în colectivul de producție și întreaga activitate a acestuia. Înlăturarea acestor manifestări negative presupune în mod obligatoriu asigurarea unei evidențe, revizii și verificări clare și complete, înlăturarea caracterului narativ-descriptiv al unor controale și efectuarea unor analize cît mai profunde, care să pună în lumină cauzele reale și concrete ale neajunsurilor, factorii care poartă răspunderea,

prof. dr. Aurel NEGUCIOIU

(Continuare în pagina 24)

---

9) **V. I. Lenin,** Opere complete, vol. 33, Ed. politică, București, 1964, p. 100.

10) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Ed. politică, București, 1972, p. 906.

11) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 47.

12) **V. I. Lenin,** Opere complete, vol. 44, Ed. politică, București, 1967, p. 167.

13) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, Ed. politică, București, 1974, p. 632.

14) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, București, p. 46—47.

15) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. politică, București, p. 47 (sublinierile ne aparțin, A.N.).

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Limite ale principiului avantajului relativ în comerţul internaţional (I)

TIMP de peste un secol şi jumătate, din perioada lui D. Ricardo (1772–1823) şi pînă în perioada postbelică, literatura economică privind comerţul internaţional a fost dominată de teoria costurilor comparative de producţie şi a avantajelor comparative (relative). Au apărut succesiv formulări dintre cele mai diverse, de la cea iniţială clasică, a lui Ricardo-Torrens (1808, 1815, 1817), la cea a lui J. St. Mill (1806–1873), apoi la formulările economiştilor subiectivişti-marginalişti (care s-au denumit în mod eufemistic „neoclasici"), mai ales V. Pareto şi A. Marshall, în sfîrşit, la formulările neomarginaliste din perioada interbelică, mai ales cea datorată lui E. Heckscher şi B. Ohlin, precum şi lui G. Haberler, sintetizate şi completate de P. A. Samuelson la sfîrşitul perioadei interbelice şi începutul perioadei postbelice (cunoscută sub denumirea generală de teoria burgheză standard asupra comerţului internaţional).

Teoria costurilor comparative de producţie a fost deseori criticată în decursul acestui îndelungat interval de timp. Fie datorită unor carenţe metodologice şi de structură (K. Marx) ; fie datorită concluziilor ei practice — promovînd politica comercială a liberului schimb — inacceptabilă pentru burghezia naţională din ţările care au pornit ceva mai tîrziu pe calea dezvoltării capitaliste (vezi, de exemplu, la F. List, H. Ch. Carey, B. P. Haşdeu, A. D. Xenopol) ; mai recent, în perioada interbelică, ea a fost atacată pentru ambele motive semnalate mai sus (M. Manoilescu), ca şi pentru lipsa ei de realism (J. M. Keynes). Cu toate acestea, respectiva concepţie s-a menţinut pe poziţia de teorie dominantă şi ea continuă să deţină acest loc şi în momentul de faţă în cursurile şi manualele tradiţionale din universităţile occidentale de orientare conservatoare. *).

După o istorie atît de glorioasă (chiar dacă, de cele mai multe ori, este vorba numai de o glorie aparentă), se impun în mod normal două întrebări elementare în legătură cu destinul istoric al acestei teorii : care este statutul actual al teoriei costurilor comparative de producţie şi ce se poate spune despre conţinutul intrinsec al acestei teorii, despre valenţele şi carenţele ei cognitive, pornind tocmai de la o anume stare în care se găseşte gîndirea economică în ansamblu. Răspunsurile la aceste întrebări ar putea facilita unele concluzii privind valoarea cognitivă şi operaţională a acestei teorii, măsura în care ea poate continua să fie un instrument eficient de cunoaştere ştiinţifică a practicii actuale din domeniul comerţului internaţional şi o bază temeinică pentru motivarea deciziilor de politică economică comercială la scară naţională şi internaţională. Ceea ce poate spune, deci, despre fiecare din aceste chestiuni ?

La începutul perioadei postbelice a fost reafirmat principiul avantajelor comparative (relative) de către P. A. Samuelson, ca principiu universal valabil şi inatacabil, ca „lege". Această viziune absolutizantă poate fi întîlnită şi în „Introducerea" pe care o scrie P. A. Samuelson pentru volumul „Relaţii economice internaţionale", care reuneşte principalele comunicări de la cel de-al III-lea Congres al Asociaţiei Internaţionale a Economiştilor (desfăşurat la Montreal în 1968) ; economistul aminteşte subliniază astfel că un exemplu de „propoziţiune adevărată" este „teoria ricardiană a avantajului comparativ, care demonstrează că două ţări cîştigă în mod reciproc din comerţ, chiar dacă productivitatea uneia dintre ele este superioară — sau inferioară — faţă de cealaltă parte pentru toate produsele".

Chiar în primul deceniu al perioadei postbelice, au început însă să se înmulţească şi să se intensifice criticile la adresa teoriei costurilor comparative de producţie din multiple direcţii : 1) din partea reprezentanţilor burgheziei naţionale din ţările în curs de dezvoltare (R. Prebisch, V. L. Urquidi, H.M.A. Onitiri), cărora li se alătură, într-o măsură mai mare sau mai mică, o serie de gînditori burghezi mai realişti din ţări capitaliste dezvoltate (ca de ex. G. Myrdal, H. Singer, J. Wemelsfelder etc.) ; 2) din partea unor adepţi tradiţionali ai acestei teorii pe care practica socială contemporană şi confruntările de idei în jurul acestei teorii i-au obligat să recunoască o serie de insuficienţe ale acesteia şi să încerce unele adaptări, remedii, corecturi (H. G. Johnson, W. Leontief, H. Chenery, S. Hirsch, G. C. Hufbauer, C. Fred Bergsten etc.) ; 3) din partea gînditorilor marxişti şi radicali (avem în vedere radicalii de orientare democratică şi progresistă), atît din ţări capitaliste dezvoltate, cît şi din ţări socialiste şi ţări în curs de dezvoltare (H. Denis, A. Pesenti, Chr. Palloix, M. Linder, A. B. Frumkin, I. S. Potapov, E. E. Obminski, C. Murgescu, R. Moldovan, T. Szentes, A. Emmanuel, S. Amin, A. Gunder Frank, Th. Dos Santos, R. Mauro Marini etc.). Ne vom referi, pe rînd, la fiecare din aceste demersuri.

1) În condiţiile amplei mişcări de eliberare naţională a popoarelor din ţările coloniale şi dependente, reprezentaţii burgheziei naţionale din aceste ţări au respins pretenţiile de universalitate ale teoriei costurilor comparative de producţie. Ei au invocat drept argument hotărîtor faptul, indiscutabil, că, în practică, nu s-a realizat armonia generală dintre partenerii în comerţul internaţional, ci că, dimpotrivă, modelul tradiţional (burghez) de comerţ internaţional (în sprijinul căruia se aduce drept motivare teoretică principiul costurilor şi avantajelor comparative) a dus la polarizarea economiei mondiale în „centru" şi „periferie", la agravarea subdezvoltării şi la adîncirea decalajelor dintre ţările lumii. Raul Prebisch atrăgea în acest sens atenţia asupra unui viciu de

FIŞE

ECONOMIA POLITICĂ A SOCIALISMULUI

Ediţia a IV-a revăzută şi completată

● *Recent a fost tipărită la* EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ *cea de a IV-a ediţie a cursului de „Economie politică a socialismului" elaborat de un colectiv de cadre didactice din cadrul Academiei de Studii Economice, sub coordonarea profesorului universitar N.N. Constantinescu. Volumul, care cu fiecare nouă ediţie se îmbogăţeşte, cuprinde capitole consacrate ale teoriei economiei socialiste : fundamentele economiei socialiste, mecanismul de funcţionare al acesteia, reproducţia şi creşterea economică, relaţiile economice dintre statele socialiste, comunismul. Ceea ce distinge ediţia actuală de ediţiile precedente este efortul autorilor de a încorpora noile idei, orientări şi măsuri promovate în documentele de partid privind perfecţionarea activităţii din economie. Avînd la bază elementele caracteristice modelul românesc de creştere economică autorii au formulat, într-o lumină nouă, o serie de concepte şi teze cum ar fi autoconducerea autogestiunea economico-financiară, eficienţa economică, piaţa socialistă, circulaţia bănească etc.*

Costurile infrastructurii urbane

● *În articolul „Infrastrukturata i niakoi problemi na efektivnosta ot teritorialnoto razpolojenie na proizvoditelnite sili" (Infrastructura şi unele probleme ale repartizării teritoriale a forţelor de producţie) publicat în numărul 6/1980 al revistei bulgare „IKONOMICESKA MISL" A. Bricikov urmăreşte să desprindă care sînt trăsăturile de bază ale infrastructurii privită ca o categorie economică. Punctul de pornire al analizei îl constituie diferenţele ce există între anumite categorii de oraşe în ce priveşte costul social al infrastructurii. Cauza acestor diferenţe, subliniază autorul, constă în importanţa, încă redusă, ce se acordă evaluării costurilor pe care le implică amplasarea unor unităţi industriale în perimetrul urban. Cît priveşte reducerea acestor cheltuieli se desprind două direcţii mai însemnate : pe de o parte limitarea creşterii oraşelor în funcţie de un optim determinat ştiinţific şi folosirea, în mai mare măsură, a posibilităţilor de locuit pe care le oferă localităţile rurale din spaţiu periurban ; pe de altă parte, utilizarea tehnologiilor moderne şi economicoase în transportul şi construcţiile urbane, adoptarea unor soluţii urbanistice cît mai eficiente din punct de vedere material şi financiar.*

Strategie publicitară

● *Un produs — preia Christine Mital în articolul „La publicité invente sa strategie anticrise" publicat în numărul din 18 decembrie 1980 al revistei „L'EXPANSION", ideea exprimată de un industriaş francez — se cere întreţinut precum o plantă ; iar una din modalităţile de a susţine produsele în acerba competiţie ce se desfăşoară în economia mondială o constituie*

fond al vechilor principii și reguli de comerț internațional, care constă în faptul că ele se bazează „pe o noțiune abstractă de omogenitate economică care ascunde marile diferențe structurale dintre centrele industriale și țările periferice cu toate implicațiile lor importante".

2) Numeroși adepți ai teoriei costurilor comparative de producție aduc o serie de critici, corecturi și completări acestei teorii, fie sub aspect metodologic (Th. G. Johnson, H. Chenery), fie pe baza cercetărilor empirice pe care le întreprind (W. Leontief, S. Burenstam Linder, H. G. Grubel, P. J. Lloyd etc.). De pildă, H. G. Johnson recunoaște caracterul lacunar al premiselor teoriei burgheze tradiționale despre comerțul internațional subliniind, printre altele, absența din aceste teorii a fenomenului monopol. În încercarea de a moderniza și dinamiza teoria criticată, autorul citat insistă asupra pretinsului rol al monopolurilor ca factor de raționalizare a consumului, negînd însă faptul că acestea constituie un instrument dezechilibrant al unor reguli tradiționale ale pieței capitaliste ca și de puternică înăsprire a exploatării maselor populare. La rîndul său, H. Chenery semnalează unele contradicții existente între concluziile care decurg din teoria costurilor comparative de producție și cele care decurg din teoriile recente ale creșterii și dezvoltării economice în legătură cu criteriile de alocare a resurselor în procesul dezvoltării. H. Chenery recomandă factorilor de decizie să nu absolutizeze criteriile pe care le preconizează promotorii teoriei burgheze a comerțului internațional ; exprimîndu-și îndoiala față de această teorie, el arată că „nomenclatorul mărfurilor care trebuie produse și comercializate nu poate fi determinat printr-un simplu procedeu de înșiruire potrivit regulii clasice a avantajului relativ datorită interdependenței dintre sectoare", în acest sens acționînd și alte criterii, între care cel al asigurării cu resurse materiale.

Numeroși economiști burghezi au încercat să testeze teoria costurilor comparative de producție în mod empiric. Pe baza unei astfel de încercări, W. Leontief ajunge încă din 1953 la concluzia că „Teoria costurilor comparate – ca multe alte teorii economice – predomină în paginile manualelor universitare, fără însă a sta de fapt la baza practicii analizei economice empirice". Totodată, renumitul economist formulează o concluzie diferită de cea susținută de autorii modelului Heckscher-Ohlin-Samuelson în ce privește specializarea S.U.A. în producție (concluzie cunoscută sub numele de „paradoxul lui Leontief"), el semnalînd specializarea respectivă și în funcție de abundența factorului muncă și relevînd astfel gradul de relativitate pe care îl prezintă teoria convențională a înzestrării cu factori de producție.

Investigații empirice mai recente ale altor economiști burghezi din țările dezvoltate au pus sub semnul îndoielii și alte componente ale teoriei burgheze convenționale despre comerțul internațional. În opoziție cu afirmația că o condiție esențială a comerțului internațional ar fi deosebirea dintre țări în ce privește înzestrarea cu factori de producție, și că fluxurile comerciale ar fi cu atît mai puternice cu cît ar fi mai mari aceste deosebiri, cercetările empirice întreprinse de economistul suedez Staffan Burenstam Linder cu privire la direcțiile principale de dezvoltare a comerțului mondial în perioada postbelică au ajuns la concluzia că fluxul cel mai puternic, respectiv aproximativ jumătate din comerțul mondial, s-a desfășurat între țările capitaliste dezvoltate, deci între țări cu o înzestrare asemănătoare cu factori de producție. La concluzii similare au ajuns și economiștii australieni H. G. Grubel și P. J. Lloyd (1975), cercetînd specializarea intraindustrială (verticală) îndeosebi în cadrul Comunității Economice Europene.

În acest cadru, formulînd unele considerente cu privire la valoarea cognitivă și normativă a teoriei costurilor comparative de producție, W. Leontief atrage atenția, în Eseurile sale din 1977, asupra faptului că este foarte important să se înțeleagă și limitele acestei teorii. „Gînditorii care formulează și reformulează teoria costurilor comparative sînt desigur conștienți de ceea ce poate și ceea ce nu poate să explice această teorie ; adeseori – remarcă W. Leontief – ei nu reușesc însă să accentueze limitele acestei teorii pentru cei care ar putea să dorească să o folosească în cercetarea empirică sau în apărarea unor decizii politice".

Economista britanică Joan Robinson consideră (1979) total lipsită de temei teoria „neoclasică" despre diviziunea internațională a muncii și comerțul internațional în funcție de așa numitele avantaje comparative și pe baza liberului schimb. „Cea mai răspîndită și cea mai puternic susținută dintre toate tezele neoclasice este cea privind avantajele universale ale liberului schimb, dar, din nenorocire – constată J. Robinson – în forma în care este expusă, această teză nu are nici o legătură cu problema pe care își propune să o dezbată... Principiul „diviziunii muncii" este folosit pentru a justifica politicile care împiedică eforturile periferiei de a-și dezvolta o industrie proprie... „Diviziunea internațională a muncii" dintre periferie și centru este organizată acum aproape în întregime de marile corporații. Concurîndu-se între ele, marile corporații se conduc după nevoia de a obține profituri, fără să se gîndească la altceva decît la propriile lor interese".

Rezultă, deci, că în perioada postbelică a avut loc o rapidă și evidentă deteriorare a prestigiului deținut anterior de teoria costurilor comparative de producție, chiar și în rîndul unor reprezentanți ai gîndirii economice burgheze convenționale și cu atît mai mult în rîndul unor gînditori care exprimă opinii și aspirații ale claselor și grupurilor contestatare din țările occidentale.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

*) Acest lucru poate fi constatat cu ușurință în manualul studențesc introductiv de circulație internațională „Economics", elaborat de P. A. Samuelson (publicat în peste zece ediții din 1948, cînd a apărut, pînă în prezent), precum și în numeroase manuale de Comerț internațional și Teorii despre comerțul internațional, semnate, între alții, de Akira Takayama (1971), R. E. Caves și R. W. Jones (1973), M. Chacholiades (1973, 1978) etc.

publicitatea. Date ce se referă la economia țărilor capitaliste industrializate, afirmă Ch. M., relevă faptul că, spre deosebire de anii precedenți în care evoluția economiei și cheltuielile pentru publicitate înregistrau evoluții apropiate, în 1980 acest din urmă sector a cunoscut creșteri mai mari decît ritmul economic (raportate la locuitor, sumele destinate publicității în anul trecut sînt estimate la 950 franci în S.U.A., 450 în R.F.G., 380 în Anglia, 325 în Franța etc). Această evoluție nu este întîmplătoare.

Tot mai mult se răspîndește în mediul economic convingerea că politica publicitară constituie o autentică armă anticriză, convingere care se întemeiază pe o serie de modificări structurale importante ale domeniului (bunăoară, în sectoarele aparatelor electrocasnice de uz îndelungat, în care se înregistrează un nivel de saturație al consumului de masă, cheltuielile pentru publicitate se află în scădere). Spre deosebire de epoca „societății de consum", politica publicitară constituie un factor însemnat de promovare a acelor produse care răspund cel mai bine rigorilor crizei energetice și de materii prime. Privită din această perspectivă, opinează Ch. M., publicitatea devine în tot mai mare măsură un element strategic în efortul de a depăși dificultățile generate de criza economică, iar sumele alocate în acest scop dobîndesc statut de investiție productivă.

● *Traducerea unei lucrări românești într-o limbă de circulație universală reprezintă un act editorial deosebit ; Volumul „Le développement économique et la politique regionale en Roumanie", tipărit recent la* EDITURA MERIDIANE *și purtînd semnătura profesorului Ion Blaga, carte care prezintă concepția promovată de partidul nostru în dezvoltarea economico-socială a*

țării, succesele obținute de poporul român în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate este ilustrativ în acest sens

FIȘE

În volumul la care ne referim sînt incluse o serie de considerații istorice privind dezvoltarea economiei românești în perioada interbelică precum și în anii construcției socialiste. Autorul a înglobat în paginile cărții, de asemenea, problemele actuale ale perfecționării economiei naționale în ansamblu – cum ar fi de pildă noul mecanism economico-financiar – precum și efectele acestor acțiuni asupra politicii de dezvoltare în profil teritorial promovate de partidul și statul nostru. În cadrul lucrării eforturile au fost îndreptate și spre satisfacerea unor exigențe ce decurg din prezentarea într-o limbă străină a unei cărți economice ; anume adaptarea modului de expunere, a stilului conceptual și [illegible] la specificul citito[illegible]

Caracteristici ale autogestiunii

(Urmare din pag. 21)

să sintetizeze experiența pozitivă și să formuleze măsuri concrete, care să asigure eliminarea neîntîrziată a neajunsurilor, depășirea eventualelor greutăți și îmbunătățirea calității întregii activități economico-sociale.

5 **Asigurarea permanentă a unei finalități concrete, creșterea eficienței întregii activități de control.** Evidența și controlul — observarea, verificarea, revizia — **nu reprezintă un scop în sine.** Evidența și controlul sînt momente interne ale muncii de conducere științifică. De aceea, organizarea și desfășurarea lor trebuie să aibă o finalitate concretă, clară, cît mai **multilaterală.** Rezultatele evidenței și controlului trebuie, dacă ne putem astfel exprima, **valorificate la un nivel cît mai înalt,** în interesul progresului economico-social. După părerea noastră, activitatea de control **se finalizează,** înainte de toate, prin :

a. cantitatea și valoarea informației obținute pentru forurile de conducere despre situația generală a întreprinderii, în scopul fundamentării deciziilor referitoare la activitatea acesteia. Cu cît informarea este cantitativ și calitativ mai cuprinzătoare, clară, accesibilă și operativă, cu atît sînt mai mari posibilitățile de fundamentare științifică a deciziilor și cu atît sînt mai realiste și mobilizatoare ;

b. numărul și valoarea soluțiilor preconizate pentru rezolvarea unor probleme și ale măsurilor stabilite pentru eliminarea neajunsurilor, pentru extinderea experienței pozitive, pentru promovarea noului, în general, pentru ridicarea nivelului calitativ al întregii activități economico-sociale a întreprinderilor ;

c. eficiența concretă a aplicării măsurilor și soluțiilor stabilite în cadrul activității de control. Aceasta înseamnă că, de fapt, controlul, în esența sa, nu se încheie odată cu elaborarea și adoptarea unor măsuri, a deciziilor, el trebuie să cuprindă și urmărirea operativității și modului de aplicare a măsurilor stabilite prin care **se încheie, de fapt, procesul finalizării activității de control.** Subliniem acest adevăr pentru că, din păcate, nu lipsesc cazurile în care întreprinderile sau subunitățile controlate, cîteodată chiar unele organe de control, cred că activitatea de control se încheie odată cu stabilirea măsurilor, deși este cît se poate de evident că aceste măsuri nu se pot cu adevărat și complet valorifica decît prin neîntîrziata lor aplicare. Aici este locul să menționăm că eficiența activității de control poate fi și este de natură tehnică, organizatorică, economică și educativă, aceasta contribuind la dezvoltarea colectivului de producție, la ridicarea calității activității desfășurate, în creșterea cantitativă și îmbunătățirea calitativă a rezultatelor acestei activități.

Recondiționarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor uzate

(Urmare din pag. 14)

La autocamioane, tractoare și autobuse, de pildă, proporția de recuperare a pieselor din totalul greutății acestora poate ajunge pînă la 65%. De asemenea, studiile efectuate de specialiștii Filialei Timișoara a I.A.T.S.A. Pitești au stabilit că de la autoturismele „Dacia" casate se pot recupera și recondiționa piese și subansamble ce însumează peste 30% din greutatea lor totală, pentru care se pot amenaja capacități și sînt elaborate tehnologii de recondiționare. Dar datorită faptului că nu există cadrul legal pentru preluarea de către unitățile I.A.T.S.A. Pitești a autoturismelor scoase din funcțiune (casate), acestea se predau în prezent la Întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor și se retopesc integral. Avantajele folosirii acestor resurse suplimentare sînt multiple : pe lîngă economiile de materiale și energie care se pot obține în urma valorificării mai complete a subansamblelor rezultate de la casarea mijloacelor fixe, se realizează și creșterea resurselor financiare pentru fondurile de dezvoltare ale întreprinderilor și fondurile de investiții ale centralelor, creștere care se estimează pe ansamblul municipiului, la această categorie de resurse, la 30—35%.

3. Dezvoltarea capacităților de producție pentru recondiționări de piese și creșterea gradului de ocupare a acestora. Capacitățile de producție pentru recondiționări de piese din unitățile economice ale municipiului sînt utilizate în proporție de 0,754. Un grad mediu bun de ocupare a capacităților de producție pentru recondiționări de piese, caracterizat prin valorile ridicate ale coeficienților (0,905—0,801), există la întreprinderi din transporturi, chimie, construcții și materiale de construcții. La acestea, odată cu preocuparea pentru continua îmbunătățire a utilizării capacităților existente, se acționează pentru **extinderea spațiilor tehnologice aferente acestor activități și introducerea unor noi și eficiente tehnologii.** Întreprinderile constructoare de mașini au, prin profilul lor, posibilități de însușire rapidă a tehnologiei și de organizare, în spațiile existente, a capacităților de producție pentru recondiționări de piese, la nivelul cerut de extinderea gamei și a cantităților de piese. Aceasta se impune cu precădere în unitățile la care gradul de ocupare a capacităților pentru recondiționări de piese este scăzut, cu atît mai mult cu cît aceste capacități sînt dimensionate în prezent pentru un sortiment încă restrîns de piese și cantități mici în raport cu piesele de schimb uzate care rezultă anual din exploatarea echipamentului tehnologic.

Marea diversitate de piese recondiționabile, existența în întreprinderi diferite a acelorași feluri de piese, pun

> **problema organizării centralizate a recondiționării unor categorii de piese la o întreprindere de profil sau la o întreprindere din zonă, organizarea unor capacități de producție specializate.** Astfel, pentru industria alimentară, este posibilă crearea unui atelier zonal în cadrul Fabricii de zahăr care să asigure necesarul de piese de schimb și recondiționări. În industria textilă activitatea de recondiționări a pieselor specifice poate fi concentrată în două mari întreprinderi, „Industria Lînii" și „Textila", unități cu tradiție și care dispun de lucrători cu o bogată experiență. De asemenea, o parte din producția de piese recondiționate poate fi preluată de la diferite întreprinderi pentru a fi executată de către atelierele școală ale unităților de învățămînt.

Specializarea întreprinderilor în recondiționarea unor categorii de piese, care să asimileze tehnologii de vîrf în domeniul recondiționării, și schimbul reciproc între aceste întreprinderi a pieselor reparate ar asigura, odată cu îmbunătățirea calității și fiabilității pieselor, și creșterea eficienței activităților de recondiționări.

4. Îmbunătățirea gestiunii, evaluării pieselor de schimb și a planificării activităților de recondiționări. În această privință, considerăm că se impune organizarea riguroasă a gestiunii în acest compartiment. Astfel, piesele de schimb noi sau recondiționate ar fi mai indicat **să se elibereze de la magazie numai în schimbul pieselor uzate,** de unde acestea să fie predate atelierelor de recondiționare sau expediate întreprinderilor specializate în recondiționarea unor categorii de piese. În ce privește **evaluarea pieselor recuperate,** considerăm că aceasta trebuie să fie astfel făcută încît să cointereseze întreprinderile în organizarea și susținerea activității de recondiționare. Apreciem, de pildă, că **prețul piesei recondiționate** (format din prețul piesei uzate plus costurile de recondiționare) **este indicat să fie mai mic cu cel puțin 30% față de prețul piesei noi.**

La planificarea activităților și producției de piese recondiționate este necesar să se țină seama că **extinderea acestor activități în fiecare întreprindere ridică problema productivității muncii,** care la aceste activități este mai scăzută decît cea de la producția de bază. Pentru ca nivelul productivității muncii să nu constituie o frînă în dezvoltarea producției de recondiționare a pieselor uzate, considerăm că **este necesar ca în indicatorii de plan ai întreprinderii această producție să fie cuprinsă distinct și cu un nivel al productivității muncii corespunzător.** Apare, de asemenea, **necesară o nouă reglementare pentru lichidarea mijloacelor fixe casate, care să permită ca aceste mijloace,** înainte de a fi predate la Întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor, **să fie oferite la un preț corespunzător valorii lor reziduale,** întreprinderilor industriale care le produc sau celor care repară asemenea mijloace cum sînt, de exemplu, autoturismele „Dacia" care pot fi predate unităților de service auto.

6 PRODUCTIVITATEA MUNCII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROGRESUL societății omenești, capacitatea sa de a-și satisface mai bine cerințele de consum productiv și neproductiv, sînt indisolubil legate de sporirea eficienței economice. **Prin eficiență economică se înțelege raportul dintre efectul util (rezultatul) obținut și efortul (cheltuiala) depus în vederea acestui efect.** Cu cît efectul realizat pe unitate de efort este mai mare sau, invers, cu cît efortul depus pentru o unitate de efect util este mai mic, cu atît eficiența economică este mai ridicată.

Eficiența economică cunoaște o multitudine de forme de manifestare generate de varietatea sporită a eforturilor și efectelor social-utile inerente activității umane. Principala formă de exprimare a eficienței economice este productivitatea muncii. **Productivitatea muncii reprezintă eficacitatea, rodnicia cu care este cheltuită munca în procesul de producție.**

Trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială din țara noastră este indisolubil legată de creșterea eficienței economice în general și a productivității muncii în special.

PRODUCTIVITATEA INDIVIDUALĂ ȘI PRODUCTIVITATEA SOCIALĂ A MUNCII. INDICATORII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PRODUCTIVITATEA este un atribut al activității omului. Ea este proprie muncii vii, laturii concrete a acesteia, producătoare de valori de întrebuințare. Așa cum munca apare, pe de o parte ca muncă individuală (a lucrătorului, echipei, secției etc.), iar, pe de altă parte, ca un segment al muncii sociale și productivitatea muncii îmbracă două forme : a) productivitatea muncii individuale ; b) productivitatea muncii sociale.

Productivitatea muncii individuale reprezintă rodnicia cu care este cheltuită munca de către un lucrător sau colectiv de lucrători în condiții proprii, specifice, de înzestrare tehnică, îndemînare, organizare, intensitate a muncii etc. **Productivitatea muncii sociale** reprezintă eficiența cu care este cheltuită întreaga muncă (vie și materializată) ocazionată de obținerea valorilor de întrebuințare în condiții medii de înzestrare tehnică, îndemînare, organizare, intensitate a muncii.

Productivitatea muncii se măsoară fie prin cantitatea de produse, a căror calitate este dată, obținută într-o unitate de timp ($W = \frac{Q}{T}$), fie prin timpul de muncă cheltuit pe unitatea de produs, de aceeași calitate, ($W = \frac{T}{Q}$).

Productivitatea muncii individuale poate fi calculată prin mai multe modalități, în funcție de forma de exprimare a volumului producției (Q) și a timpului de muncă (T). Astfel, volumul producției se poate exprima în : unități naturale (m, l, kg etc.) ; unități natural-convenționale (tone combustibil convențional, tractoare de 15 CP etc.) ; unități valorice cu ajutorul indicatorilor valoarea producției globale, valoarea producției marfă, producția netă.

Exprimarea cea mai exactă a nivelului și dinamicii productivității muncii este dată de folosirea unităților naturale. Aceasta nu permite însă însumarea unor producții eterogene la nivelul unităților economice. Exprimarea valorică a volumului producției cunoaște cea mai largă utilizare în calculul productivității muncii. Dintre indicatorii valorici utilizați, producția netă reflectă cel mai corect aportul unităților economice la producerea venitului național și reprezintă indicatorul cel mai corespunzător pentru calculul productivității muncii în contextul noului mecanism economico-financiar.

Timpul de muncă se poate exprima prin numărul mediu de personal muncitor, numărul mediu de muncitori sau prin timpul efectiv lucrat de aceștia (om-ore, om-zile etc.). Pentru determinarea cît mai corectă a timpului de muncă și a productivității muncii, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a hotărît introducerea indicatorului fondul total de timp de muncă al întreprinderii, exprimat în om-ore. **Productivitatea muncii sociale se determină pe produs, pe ramură și pe economia națională** ; calculul acesteia presupune luarea în considerație a întregului consum de muncă vie și materializată în condiții medii de producție. Productivitatea întregii munci sociale se calculează la nivelul economiei naționale ca un raport între venitul național (V.N.) și numărul de lucrători ocupați în sfera muncii productive (T) : $W = \frac{V.N}{T}$.

Cu cît în structura produsului social, ponderea cheltuielilor materiale va fi mai mică, cu atît venitul național va fi mai mare și deci va crește și productivitatea muncii sociale. În politica economică a țării noastre se acordă o atenție deosebită reducerii cheltuielilor materiale de producție.

Între productivitatea muncii individuale și productivitatea muncii sociale există o strînsă corelație. Creșterea productivității muncii individuale este premisa economisirii muncii la nivelul întregii societăți.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — IMPERATIV ESENȚIAL AL DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII NOASTRE

CREȘTEREA productivității muncii reprezintă o asemenea schimbare în desfășurarea producției care să asigure reducerea timpului de muncă necesar pentru obținerea unei cantități de produs, ceea ce face ca o cantitate de muncă dată să dobîndească capacitatea de a produce mai multe valori de întrebuințare (sau același număr, dar de o calitate superioară). Creșterea productivității muncii se exprimă cu ajutorul **indicelui de creștere a productivității** (Iw), care se calculează ca un raport procentual între nivelul productivității muncii din perioada curentă (W_1) și nivelul productivității muncii din perioada de bază (W_0) : $Iw = \frac{W_1}{W_0} 100$.

Creșterea productivității muncii este o **lege economică generală** care acționează în toate orînduirile sociale și în **baza căreia se realizează progresul**, mersul ascendent al societății. Legea creșterii productivității muncii **exprimă** legătura esențială, cauzală, dintre nivelul dezvoltării forțelor de producție și eficiența cu care este cheltuită munca socială. Ca orice lege economică, ea se manifestă în forme concret istorice diferite de la o orînduire la alta. În socialism sînt create premisele economico-sociale care fac necesară și posibilă **creșterea necontenită** și **rapidă** a productivității muncii în folosul întregii societăți și al fiecărui om al muncii.

Dezvoltarea societății noastre socialiste depinde în mod hotărîtor de creșterea productivității muncii sociale. **„Fără a realiza o productivitate a muncii la nivelul țărilor dezvoltate** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu vom putea spune că am depășit stadiul de țară în curs de dezvoltare"**. Productivitatea muncii reprezintă o cerință vitală a afirmării

superioare a socialismului, a victoriei comunismului în lume. Creșterea productivității muncii determină reducerea consumului de muncă pe unitatea de produs și, pe această bază, micșorarea valorii mărfurilor. Creșterea productivității muncii este factorul esențial al sporirii produsului social și venitului național, al reducerii și lichidării decalajelor ce ne despart de țările dezvoltate din punct de vedere economic, al ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, al sporirii volumului mijloacelor concentrate la dispoziția statului socialist folosite pentru dezvoltarea rapidă a economiei naționale, a învățămîntului, artei, culturii, ocrotirii sănătății etc.

FACTORII CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

NIVELUL și dinamica productivității muncii sînt determinate de o multitudine de factori tehnico-economici, sociali și naturali sub a căror influență se desfășoară producția în ansamblul său. Așa cum subliniază K. Marx „Forța productivă a muncii este determinată de împrejurări diferite, între altele de nivelul mijlociu de îndemînare a muncitorilor, de gradul de dezvoltare a științei și gradul ei de aplicabilitate tehnologică, de îmbinarea socială a procesului de producție, de volumul și de eficacitatea mijloacelor de producție, precum și de condițiile naturale" [1].

Progresul tehnic reprezintă calea principală de sporire a productivității muncii în special în contextul revoluției tehnico-științifice contemporane. **Prin progres tehnic se înțelege procesul de perfecționare și dezvoltare a mijloacelor de producție și tehnologiilor de fabricație pe baza cuceririlor științei.** El contribuie în esență la creșterea productivității muncii astfel : prin mecanizare, automatizare și cibernetizare se scurtează durata timpului de producție, o parte a efortului uman este preluată de mașini ; prin chimizare și alte tehnologii moderne sporește gradul de prelucrare a materiilor prime, se reduc consumurile specifice, se creează o gamă mai largă de înlocuitori etc.

Ridicarea calificării forței de muncă contribuie la sporirea productivității muncii prin faptul că munca mai calificată reușește să execute mai riguros operațiile de producție și, într-un timp mai scurt, asigură folosirea rațională a mijloacelor de producție, creează produse de calitate etc.

Organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii asigurînd o structură rațională a unităților, desfășurarea ritmică a producției, întărirea disciplinei în muncă, folosirea întregului timp de lucru, reducerea personalului administrativ-gospodăresc în limitele strict necesare ș.a. contribuie la reducerea timpului de muncă cheltuit pe unitatea de produs și deci la sporirea productivității muncii.

Cointeresarea materială, corelînd veniturile unităților economice și ale oamenilor muncii cu rezultatele obținute în producție, mobilizează toți factorii, la nivel colectiv și individual, pentru folosirea judicioasă a timpului de muncă și a mijloacelor de producție, asigură economisirea muncii sociale.

Creșterea productivității muncii este influențată și de **stimularea morală, îndeosebi în întrecerea socialistă,** care determină colectivele de oameni ai muncii să găsească noi procedee de perfecționare a producției și a muncii, le dezvoltă spiritul de colaborare și întrajutorare în muncă.

Condițiile naturale, climă, fertilitate, situația bogățiilor solului și subsolului etc. imprimă unele particularități ciclului de producție, influențînd pozitiv sau negativ rodnicia cu care este cheltuită munca în diferite ramuri economice. La nivelul actual al științei și tehnicii societatea poate și trebuie să ia măsuri de protecție a mediului natural, de economisire a resurselor, de eliminare a efectelor distructive ale factorilor poluanți, influențînd astfel creșterea productivității muncii.

Acești factori ai creșterii productivității se găsesc într-un raport de interdependență. Măsurile luate pe linia unuia dintre factori trebuie corelate strîns cu acțiunea celorlalți factori. De exemplu, ridicarea calificării forței de muncă trebuie realizată în strînsă legătură cu introducerea progresului științifico-tehnic etc.

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN TARA NOASTRĂ ÎN LUMINA DOCUMENTELOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R.

PORNIND de la rolul productivității muncii ca factor esențial în dezvoltarea generală a societății, P.C.R. urmărește prin întreaga sa politică economică sporirea continuă și în ritm rapid a nivelului productivității. Sub influența dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a perfecționării sistemului socialist de interese, productivitatea muncii, în țara noastră, a sporit considerabil. În intervalul 1950—1979, productivitatea muncii pe un lucrător din industrie a crescut de peste 9 ori, în construcții-montaj de 6 ori etc. Cu toate acestea, datorită nivelului scăzut de la care am pornit, productivitatea muncii în România este încă de 2—4 ori mai mică față de țările dezvoltate industrial.

Stabilind principalele direcții de acțiune în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, Programul P.C.R. subliniază ca o direcție importantă „creșterea productivității muncii sociale, pe baza mecanizării și automatizării procesului de producție, organizării științifice a producției și a muncii, folosirii tuturor rezervelor și resurselor economiei naționale socialiste, a întregului potențial economic național". În acest scop, planurile cincinale 1976—1980, 1981—1985 și liniile directoare ale dezvoltării țării pînă în 1990 prevăd creșterea în ritm susținut a productivității muncii, direcționează cu clarviziune științifică căile creșterii productivității corespunzător noii etape de dezvoltare a țării.

Pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., se prevede ca în cincinalul 1981—1985, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete, să crească în medie anual cu 7—7,5% în industrie, cu 5,4—6,2% în construcții-montaj, iar în agricultura de stat cu 3,7—5,6% ; peste 80% din sporul de venit național se va realiza pe seama creșterii productivității muncii. Un procent de creștere a productivității muncii în industrie va asigura în 1985 un spor de producție de 14,7 miliarde lei față de 9,3 miliarde lei în 1980. Pînă în anul 1990 productivitatea muncii va spori anual cu 5,8—6,4%.

Creșterea mai accentuată a productivității muncii va constitui factorul hotărîtor al sporirii producției materiale și a venitului național, va influența considerabil trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. Realizarea acestei sarcini trasate de Congresul al XII-lea are la bază următoarele căi de acțiune :

a) Dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic care să permită extinderea mecanizării, automatizării, chimizării și conducerea cibernetizată a proceselor de producție, a lucrărilor de calcul și evidență în toate ramurile economiei și îndeosebi în cele cu un volum sporit de muncă grea.

b) Perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă în strînsă legătură cu modernizarea economiei naționale, cu cerințele revoluției științifico-tehnice. Se va asigura formarea profesională a 1 750 000 muncitori calificați și 300 000 tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate. Se va acorda o atenție deosebită reciclării profesionale a oamenilor muncii, inclusiv țărănimii.

c) Creșterea rolului activității de organizare științifică a producției și a muncii, urmărindu-se îmbinarea armonioasă a specializării și cooperării în producție, organizarea rațională a fluxurilor tehnologice, perfecționarea normării muncii, reducerea personalului neproductiv.

d) Aplicarea cu rigurozitate a normelor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare astfel încît fiecare colectiv de oameni ai muncii să fie cointeresat material și moral în valorificarea cît mai eficientă a tuturor resurselor de muncă vie și materializată pe care societatea i le-a pus la dispoziție.

Creșterea susținută a productivității muncii în actuala etapă a construcției socialismului în țara noastră reprezintă factorul hotărîtor pentru trecerea României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie, și implicit pentru ridicarea nivelului de cultură și civilizație al întregului popor.

conf. dr. Viorica NICOLAU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii ?
2. Cum se exprimă nivelul productivității muncii ?
3. Demonstrați caracterul interdependent al acțiunii factorilor de creștere a productivității muncii.
4. Prezentați principalele obiective stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. în domeniul creșterii productivității muncii.
5. Explicați rolul creșterii productivității muncii de factor esențial al dezvoltării societății noastre.

[1]) **K. Marx,** Capitalul, vol. 1, în K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 23, Ed. politică, București, 1966, p. 54.

DOCUMENTAR

CODUL DE CONDUITĂ PENTRU SOCIETĂŢILE TRANSNAŢIONALE (I)

RECENT, LA SEDIUL O.N.U. din New York şi-a reluat activitatea grupul interguvernametal de lucru care se ocupă cu redactarea codului de conduită pentru societăţile transnaţionale. În perioada de cînd îşi desfăşoară activitatea, grupul a obţinut unele progrese în elaborarea textului acestui document, menit să consacre normele pe care trebuie să le respecte societăţile transnaţionale, ca şi obligaţiile statelor gazdă.

Componentă a edificării unei noi ordini economice internaţionale

PROBLEMA unui cod de conduită pentru societăţile transnaţionale s-a pus pentru prima dată în contextul instaurării unei noi ordini economice internaţionale ; dealtfel, în programul de acţiune adoptat de Adunarea generală a O.N.U. în mai 1974 figura şi elaborarea acestui cod [1]). Astfel, Consiliul Economic şi Social (ECOSOC) a adresat secretarului general al O.N.U. rugămintea de a desemna un grup de personalităţi eminente pentru a studia efectele activităţilor societăţilor transnaţionale asupra dezvoltării, în special în ţările în curs de dezvoltare şi implicaţiile lor asupra relaţiilor internaţionale ; acest grup era, de asemenea, rugat să formuleze concluzii susceptibile a fi luate în considerare de către guverne cu prilejul stabilirii politicii lor naţionale în acest domeniu şi să prezinte recomandări în vederea unei acţiuni internaţionale corespunzătoare. Pe baza recomandărilor făcute de acest grup de personalităţi [2]), O.N.U. a înfiinţat Comisia societăţilor transnaţionale şi Centrul pentru societăţile transnaţionale şi s-au întreprins apoi lucrările care urmează să ducă la elaborarea unui cod de conduită pentru aceste societăţi[3]), ţinînd seama că ele — aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — „încearcă să-şi sporească profiturile în dauna suveranităţii şi intereselor naţionale ale popoarelor, ceea ce provoacă puternice manifestări de opoziţie, chiar în ţările capitaliste dezvoltate, faţă de politica şi acţiunile societăţilor supranaţionale, ale marilor monopoluri internaţionale"**.

Elaborarea Codului de conduită a fost plasată sub responsabilitatea Comisiei O.N.U. pentru societăţile transnaţionale, organ subsidiar şi specializat al ECOSOC. Aceasta, la rîndul ei, a instituit un grup interguvernamental de lucru pe care l-a însărcinat cu pregătirea şi redactarea propriu-zisă a textului Codului. Grupul este format din 48 de state (din care 10 ţări occidentale, 4 ţări socialiste şi 34 ţări din lumea a treia ; România a devenit membră a Grupului din 1977, iar în 1980 această calitate i-a fost confirmată pe o perioadă de încă trei ani).

În cursul celor 11 reuniuni pe care le-a ţinut pînă în prezent (ultima la Geneva între 13 şi 24 octombrie a.c.), Grupul a redactat un număr de 42 de articole (circa 50% din întregul text). Deşi între statele participante persistă încă multiple deosebiri de poziţii în probleme importante pentru conţinutul codului, iar activitatea de elaborare s-a desfăşurat cu încetineală, la reuniunea grupului care a început luna aceasta la New York s-a afirmat că se intenţionează ca lucrările să se încheie în următoarele patru luni.

Schema iniţială a Codului de conduită prevede o împărţire a dispoziţiilor sale în mai multe părţi, la care ne vom referi în continuare.

Preambulul nu are un text definitivat, ci numai unul de lucru, dat fiind că formularea preambulului depinde de decizia finală cu privire la natura juridică a Codului. Dacă reprezentanţii ţărilor dezvoltate au insistat pentru o formă scurtă, incoloră şi tehnicistă a preambulului, reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare şi ai ţărilor socialiste s-au pronunţat pentru o formulare care să expliciteze cauzele pentru care a fost necesară elaborarea Codului, să menţioneze scopurile urmărite şi totodată să fixeze locul şi să precizeze rolul acestui Cod printre celelalte instrumente de reglementare a relaţiilor internaţionale.

În varianta extinsă, se are în vedere un text al Preambulului în care să se facă referire la deciziile şi rezoluţiile pertinente ale Adunării Generale a O.N.U., ale ECOSOC şi ale Comisiei societăţilor transnaţionale ş.a., la lucrările altor organisme ale O.N.U., precum şi la raţiunile adoptării Codului (luarea în considerare a expansiunii mondiale a societăţilor transnaţionale, constatarea faptului că natura şi incidenţa societăţilor transnaţionale au suscitat nelinişte atît în ţările de origină cît şi în ţările primitoare, precum şi adoptarea de măsuri în vederea reglementării şi supravegherii activităţii lor ; conştiinţa necesităţii de a întări capacitatea de negociere a guvernelor cu societăţile transnaţionale ; convingerea că un Cod de conduită eficace şi universal acceptat va favoriza cooperarea internaţională şi dezvoltarea, precum şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale ş.a.).

Introducerea urmează să cuprindă o enumerare a obiectivelor şi principiilor Codului (stabilirea de norme internaţionale pentru reglementarea activităţilor societăţilor transnaţionale în scopul de a contribui la stabilirea de relaţii reciproc avantajoase pentru toate părţile interesate ; încheierea de acorduri internaţionale eficace privind activitatea societăţilor transnaţionale pentru a le încuraja să contribuie la atingerea obiectivelor naţionale de dezvoltare ; întărirea capacităţii de negociere a ţărilor gazdă, în special a ţărilor în curs de dezvoltare, în relaţiile lor cu societăţile transnaţionale ; să se asigure că societăţile transnaţionale respectă obligaţiile civice care incumbă societăţilor în ţările în care îşi desfăşoară activitatea ; să faciliteze cooperarea între state asupra chestiunilor referitoare la societăţile transnaţionale şi să atenueze dificultăţile datorate caracterului şi activităţilor transnaţionale ; să apere şi să promoveze bunăstarea socială şi în special interesele consumatorilor ş.a.).

Se preconizează ca acest cod să aibă aplicabilitate universală, să vizeze toate societăţile transnaţionale ; să poată fi adoptat de toate statele, indiferent de sistemul lor politic şi economic şi de nivelul lor de dezvoltare.

În ce priveşte **definiţiile,** un loc aparte îl ocupă noţiunea de „societate transnaţională", ţinînd seamă de necesitatea de a se preciza mai clar întreprinderile cărora ar urma să li se aplice dispoziţiile Codului. S-a reţinut concluzia că, pentru a fi considerată transnaţională, o societate trebuie să întrunească un anumit număr de caracteristici (denumite elemente cheie), care par a fi acceptate de marea majoritate a delegaţiilor. Este vorba de o întreprindere alcătuită din entităţi economice care operează :

— în două sau mai multe ţări — oricare ar fi structura juridică a entităţilor şi sectorul de activitate ;

— într-un sistem de luare a deciziilor care permite unuia sau mai multor centre de luare de decizii să exercite asupra entităţilor o influenţă care conduce la elaborarea de politici coerente sau comune ce pot fi expresia unei strategii globale, iar această influenţă poate să se exercite prin intermediul legăturilor de proprietate sau altor legături care unesc entităţile între ele ;

— într-un sistem comun de utilizare a informaţiilor, resurselor şi stabilirii responsabilităţii diverselor entităţi.

În afară de aceste elemente cheie, au mai fost puse în discuţie alte elemente, denumite suplimentare :

— caracterul şi tipul proprietăţii. Unii delegaţi au sugerat ca definiţia să nu includă şi întreprinderile de stat, insistînd asupra faptului că definiţia trebuie să reflecte circumstanţele şi raţiunile care au condus la decizia de a se redacta un cod de conduită ; codul — afirmă ei — trebuie să se refere numai la întreprinderile cu capital privat şi nu la întreprinderile de stat care se află deja supuse controlului efectiv al guvernelor ;

---

[1]) Codul de conduită pentru societăţile transnaţionale îşi are originile îndepărtate în denunţarea activităţilor întreprinderilor americane în Chile în timpul preşedintelui Salvador Allende (S. Allende, Chile's Road to Socialism, 1973, p. 186—187 ; U. N. Yearbook 1972, p. 242—243 ; C. Lazarus, l'ONU et les entreprises multinationales, în L'entreprise multinationale face au droit)

[2]) Vezi studiul „Effets des sociétés multinationales sur le développement et sur les relations internationales", New York, 1974.

[3]) În limbajul actual, noţiunea de Cod de conduită este definită ca fiind un ansamblu de principii şi reguli care se referă la comportamentul anumitor agenţi internaţionali şi sînt încorporate într-un singur act sau instrument juridic adoptat de state. Titlurile formale şi modalităţile adoptării sau promulgării acestor instrumente comportă întotdeauna participarea de state, dar variază după caz. Ele pot fi adoptate sub forma unei convenţii internaţionale, creînd obligaţii juridice mai mult sau mai puţin precise pentru statele participante. Totuşi, în cele mai multe cazuri, sînt folosite forme suple care exprimă un asentiment general faţă de norme care, nefiind, strict vorbind, obligatorii, au implicaţii şi efecte şi pe planul dreptului. Pe de altă parte, agenţii internaţionali a căror conduită ar urma să fie reglementată pot fi statele, dar, de asemenea, şi societăţile şi asociaţiile private (A. A. Fatouros, Le projet de Code international de conduite sur les entreprises transnationales: essai preliminaire d'evaluation — Journal du droit international, nr. 1/1980, p. 6—7).

— dimensiunile întreprinderii, apreciate după criterii absolute (adică de ordin cantitativ) sau relative (adică implicațiile asupra sectoarelor economice controlate sau alte măsuri adecvate).

Singura parte din Cod care a fost definitivată pînă în prezent, în sensul că textele au fost redactate, este aceea care se referă la activitatea societăților transnaționale.

În consens cu prioritățile dezvoltării țărilor gazdă

ÎN **secțiunea generală și politică** sînt formulate unele principii generale cu relevanță în materie, și anume :

— Societățile transnaționale trebuie să recunoască și să respecte suveranitatea națională a statelor în care își desfășoară activitatea, precum și exercitarea de către fiecare stat a dreptului său la suveranitatea deplină și permanentă asupra bogățiilor și resurselor naturale și activităților economice de pe teritoriul său ;

— Societățile transnaționale sînt supuse legilor, regulamentelor și procedurilor administrative (jurisdicției) statelor în care își desfășoară activitatea ;

— Societățile transnaționale trebuie să respecte dreptul fiecărui stat de a reglementa și a controla activitățile entităților care cad sub jurisdicția sa și activează pe teritoriul său.

În ce privește respectarea scopurilor economice și a obiectivelor, politicii și priorităților dezvoltării, deosebit de importante sînt astfel de prevederi :

— Societățile transnaționale trebuie să-și exercite activitățile lor în conformitate cu politica, obiectivele și prioritățile dezvoltării țărilor în care activează ; ele trebuie să contribuie în mod concret la realizarea obiectivelor economice ale țărilor în care activează, să angajeze consultări și să coopereze cu autoritățile guvernamentale ale țărilor în care își desfășoară activitatea, în scopul găsirii mijloacelor susceptibile de a-și aduce contribuția în cel mai înalt grad posibil la procesul de dezvoltare și să stabilească relații reciproc avantajoase.

— În lipsa unor clauze contractuale în acest sens, societățile transnaționale trebuie să primească în mod favorabil cererile de reexaminare sau renegociere a contractelor, încheiate cu guvernele sau autoritățile guvernamentale, atunci cînd încheierea contractului a fost caracterizată prin constrîngere sau o inegalitate evidentă între părți ori circumstanțele pe care se baza contractul s-au schimbat în mod radical, provocînd prin aceasta modificări majore neprevăzute în raporturile dintre părți, care fac astfel contractul injust sau împovărător pentru una din părți.

În același sens considerăm că acționează și alte prevederi cu privire la obligațiile societăților transnaționale înscrise în alte paragrafe din această secțiune :

— de a respecta tradițiile, valorile și obiectivele sociale și culturale ale țărilor în care activează și de a evita practicile, produsele sau serviciile care au efecte dăunătoare asupra structurilor și obiectivelor socio-culturale stabilite de guverne ;

— să respecte drepturile omului și libertățile fundamentale în țările în care activează, iar în relațiile lor sociale și profesionale să nu practice discriminare bazată pe rasă, culoare, sex, religie, limbă, origină națională sau etnică ori convingeri politice sau alte opinii ;

— să nu intervină în treburile interne ale țărilor în care activează și să se abțină de la orice activități care tind la modificarea sistemului politic și social al acestor țări, să nu se angajeze în activități cu caracter politic neautorizate prin legi sau care contravin politicii și procedurilor administrative stabilite de aceste țări ;

— să se abțină de la imixtiuni în domeniile care țin de competența guvernelor în ce privește relațiile lor cu alte guverne ;

— să nu acționeze ca instrumente în serviciul politicii externe a guvernelor, în afară de cazul că își exercită activitatea în cadrul acordurilor de cooperare interguvernamentală ;

— să nu ceară guvernelor să intervină în favoarea lor prin mijloace care depășesc limitele demersurilor diplomatice obișnuite și în special să nu exercite presiuni politice și economice ;

— să folosească pînă la capăt căile legale prevăzute de legislațiile naționale ale țărilor gazdă sau oricare alt mijloc convenit pentru soluționarea diferendelor, înainte de a căuta sprijin diplomatic la guvernul lor de apartenență.

După cum se constată, majoritatea dispozițiilor din această secțiune constituie mai curînd principii decît reguli și se referă mai ales la îndatoririle societății transnaționale de a acționa ca „bun cetățean" al țării în care își desfășoară activitatea (respectarea suveranității statului primitor, supunerea față de legi etc.). De asemenea, unele din dispoziții sînt redactate în termeni foarte generali și reafirmă principii juridice bine stabilite sau imperative morale recunoscute ; altele sînt însă relativ noi din punct de vedere al dreptului internațional.

Aspecte economice și sociale

ÎN PRIVINȚA chestiunilor economice, financiare și sociale, în cod sînt tratate :

a) probleme în legătură cu proprietatea și controlul, prevăzîndu-se că societățile transnaționale trebuie să împartă puterea de decizie între entitățile lor, astfel încît să permită acestora din urmă să contribuie la dezvoltarea economică și socială a țărilor în care activează, să coopereze cu guvernele și cetățenii țărilor în care ele activează pentru realizarea obiectivelor naționale referitoare la participarea locală la capitalul social ; în ce privește politica în materie de personal, societățile transnaționale trebuie să se conformeze politicilor naționale de acordare a priorității în folosirea și promovarea cetățenilor săi la toate nivelurile administrării și conducerii treburilor fiecărei entități, să contribuie la formarea tehnică și în funcții de gestiune a cetățenilor țării gazdă, să faciliteze angajarea lor la toate nivelurile de gestionare a entităților și societății transnaționale în ansamblul ei ;

b) aspecte în legătură cu balanța de plăți și finanțarea, prevăzîndu-se că : societățile transnaționale trebuie să-și desfășoare activitatea în conformitate cu legile și regulamentele țărilor în care operează și în special ale țărilor în curs de dezvoltare ; în ceea ce privește balanța de plăți și tranzacțiile financiare, să răspundă pozitiv la cererea de consultare asupra activităților lor, emanînd de la guvernele țărilor în care ele acționează, în scopul de a contribui la atenuarea problemelor presante de balanță de plăți și de finanțare a acestor țări, să contribuie la promovarea exporturilor țărilor în care operează, precum și la creșterea utilizării bunurilor, serviciilor și altor resurse disponibile în aceste țări. Totodată, ele sînt chemate să acorde atenție cererilor guvernelor acestor țări, în special ale țărilor în curs de dezvoltare, privind eșalonarea repatrierii capitalurilor, în caz de retragere a investițiilor și profiturilor acumulate, atunci cînd, din cauza amplorii lor, aceste operațiuni ar putea provoca grave dificultăți în balanța de plăți pentru aceste țări, să nu facă operațiuni sau transferuri financiare într-un mod care ar fi susceptibil să mărească instabilitatea monetară și să cauzeze astfel grave dificultăți pentru țările interesate ș.a. ;

c) probleme în legătură cu fixarea prețurilor de transfer : societățile transnaționale să nu folosească politici de fixare a prețurilor care ar avea ca efect sustragerea de la măsurile de control asupra schimburilor atunci cînd sînt contrare legilor și regulamentelor naționale și ar avea efecte negative asupra situației economice și sociale a țării gazdă ;

d) probleme în legătură cu fiscalitatea : societățile transnaționale nu trebuie să utilizeze, într-un mod incompatibil cu legile și regulamentele țării în care activează, structura și modul lor de a opera în vederea modificării bazei fiscale în funcție de care entitățile fiscale sînt impozate ;

e) probleme în legătură cu protecția consumatorului : societățile transnaționale trebuie să-și conducă activitatea, în special operațiunile de producție și comercializare, conform cu legile, regulamentele, practica administrativă și politica privind protecția consumatorilor și să exercite activitățile lor astfel încît acestea să nu dăuneze sănătății și să nu compromită securitatea consumatorilor, iar în ce privește produsele și serviciile pe care le produc sau le comercializează, să furnizeze autorităților competente informații cu privire la caracteristicile acestor produse sau servicii susceptibile a avea efecte dăunătoare asupra sănătății și securității consumatorilor, precum și cu privire la interdicțiile, restricțiile și avertismentele și alte reglementări impuse de alte țări din motive de sănătate și securitate în cazul unor asemenea produse sau servicii și să coopereze cu guvernele, precum și cu organizațiile internaționale în eforturile lor de elaborare și promovare a normelor naționale și internaționale în materie de sănătate și securitate a consumatorilor și pentru a răspunde nevoilor esențiale ale consumatorilor ;

f) probleme privind protecția mediului înconjurător : societățile transnaționale trebuie să-și exercite activitățile în conformitate cu legile, regulamentele, practicile administrative și politica privind protejarea mediului înconjurător al țărilor în care își desfășoară activitatea, cu luarea în considerare a normelor internaționale pertinente ; în exercitarea activității lor ele trebuie să ia măsuri de protecție a mediului înconjurător, iar dacă a fost afectat să-l readucă în starea anterioară, să răspundă pozitiv cererilor guvernelor respective și să coopereze cu organizațiile internaționale în efortul lor de elaborare și promovare a normelor naționale și internaționale de protecție a mediului înconjurător.

dr. Ion M. ANGHEL

Dinamica prețurilor internaționale în luna decembrie 1980

ÎN luna decembrie 1980, prețurile internaționale ale produselor de bază au înregistrat o tendință de scădere, reflectînd diminuarea generală a interesului pentru cumpărare și creșterea cursului dolarului american față de celelalte monede occidentale. Indicele elaborat de Institutul de economie mondială indică o scădere a prețurilor internaționale ale produselor de bază — care se regăsesc în nomenclatorul de export-import al R.S. România — cu 2,9%.

Prețurile la produsele agroalimentare *au marcat un recul important în luna decembrie (—6,0%), reflectînd diminuarea cererii din partea principalilor importatori. Prețurile au marcat o scădere mai accentuată la zahăr (—17,0%), în timp ce la celelalte produse scăderile înregistrate au fost mai atenuate și anume : cereale (—2,6%), semințe oleaginoase și grăsimi animale și vegetale (—2,6%) și la animale, carne și produse animaliere (—1,7%). Prețurile la* materii prime industriale *au continuat tendința de scădere din lunile precedente (—2,0%). Prețurile au scăzut la minereuri (—3,7%), metale (—2,1%), cauciuc natural (—2,4%), lemn și produse din lemn (—2,8%), precum și la piei brute de bovine (—3,7%). Excepție au făcut prețurile la fibre textile naturale care au crescut ușor (+0,8%). În cadrul grupei de* combustibili, *prețurile au scăzut la produsele petroliere (—3,6%). Această evoluție s-a datorat situației calme de pe piață, care a apărut odată cu reluarea parțială a exportului de țiței din Iran și Irak. Prețurile la țiței au rămas, în continuare, staționare, hotărîrea țărilor membre O.P.E.C. de majorare a prețurilor la țiței în medie cu 10% intrînd în vigoare numai cu începere de la 1 ianuarie 1981.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1978 - 1980

- 1970-1972 = 100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Nov.	Dec.
INDICE GENERAL	1978	247,7	273,1	272,6
	1979	338,5	370,9 a)	382,2 a)
	1980	384,6	394,1	382,7
1. Produse alimentare	1978	191,8	202,1	202,4
	1979	225,2	239,6	243,0 a)
	1980	264,6	294,6 a)	277,0 a)
- cereale	1978	187,7	203,4	200,1
	1979	231,1	245,4	248,7
	1980	258,7	297,4	289,6
- semințe oleag.prod. deriv.cărn. anim.și veg.	1978	201,6	216,8	221,0
	1979	237,0	228,4	222,6
	1980	223,0	250,4	244,0 a)
- animale, carne și prod.anim.	1978	175,5	181,2	183,1
	1979	200,1	216,1 a)	219,4 a)
	1980	222,6	230,3 a)	226,4 a)
- zahăr și produse tropicale	1978	228,8	233,9	230,3
	1979	259,0	310,4	338,5 a)
	1980	455,1	535,2	442,5 a)
2. Combustibili	1978	442,0	498,9	491,0
	1979	758,7	880,7 a)	920,1
	1980	899,4	942,0 a)	917,4 a)
- cărbuni și cocs	1978	356,2	375,8	380,4
	1979	403,2	430,2 a)	440,0 a)
	1980	461,0	449,3 a)	435,7 a)
- țiței	1978	548,0	547,0	547,0
	1979	839,3	1024,9	1188,0
	1980	1 041,7	1448,7	1449,7
- produse petroliere	1978	479,6	589,0	567,4
	1979	1 049,6	1221,3	1254,1
	1980	1 106,2	1193,0	1150,3
3. Materii prime industriale	1978	211,5	233,2	234,5
	1979	258,2	279,7 a)	276,7 a)
	1980	277,9	271,6 a)	266,2 a)
- minereuri	1978	137,1	145,4	145,8
	1979	158,3	172,8 a)	165,8 a)
	1980	186,6	178,7 a)	173,8 a)
- metale	1978	262,8	226,2	228,7
	1979	250,8	260,1 a)	265,5 a)
	1980	258,2	248,3 a)	243,1 a)
- cauciuc	1978	279,2	322,9	405,4
	1979	357,9	370,1	380,3
	1980	401,5	395,9	387,3
- lemn și produse din lemn	1978	249,9	267,2	269,4
	1979	304,4	336,7 a)	345,2 a)
	1980	335,5	343,1 a)	333,4 a)
- fibre anim. și veg.	1978	215,1	235,4	234,6
	1979	232,1	241,3	247,2 a)
	1980	280,0	292,9	295,3 a)
- piei	1978	247,7	303,1	298,8
	1979	289,7	317,6	323,7
	1980	240,2	275,5	265,3

a) Date provizorii pentru: feromangan, fercsiliciu, țevi din oțel, minereu de fier, laminate din cupru, huilă, cocs de furnal, sîrmă neagră, cherestea de răşinoase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, vite vii, porci vii.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Filipine : spre autoaprovizionarea cu energie

REPUBLICA FILIPINE, cu un P.N.B. pe locuitor de 500 dolari în 1978 rămîne în continuare strîns dependentă de comerțul internațional. Cu o structură eminamente agricolă, economia a înregistrat în ultimii ani, o deteriorare a procesului de creștere (un ritm de 5,8% în 1979, inferior atît față de nivelul prevăzut prin planul cincinal, de 7,5%, cît și față de cel din anul precedent, de 6,6%), precum și o accentuare a îndatorării față de exterior.

Conform strategiei de dezvoltare a țării lansată în planul pe 5 ani (1978—1982) sectorul industrial va constitui obiectivul principal al creșterii economice, accentul fiind pus prioritar pe industria grea. În acest scop, guvernul a inițiat un program de dezvoltare a industriei constructoare de mașini care include, printre altele, fabricarea de mașini și echipamente necesare prelucrării metalelor neferoase (cupru, aluminiu, nichel), obiective în domeniile siderurgiei, industriei chimice și prelucrării lemnului. Printre proiectele inițiate în acest scop se pot aminti construcția primei rafinării de cupru (costul 250 mil. dolari, cu darea în funcțiune în 1981), construcția unui combinat siderurgic (cost 900 milioane dolari, cu o producție de 1,2 mil. tone oțel la început și 2,5—3 mil. tone în 1982), un complex petrochimic (cost 800 mil. dolari), precum și fabricarea de echipamente de control asupra poluării, programe de reconditionare a mijloacelor de transport și altele.

Unul din obiectivele principale ale actualului plan îl constituie reducerea dependenței de importul de țiței și asigurarea autoaprovizionării cu această resursă în 1983, programul inițial, în valoare de 4 miliarde dolari pe cei 5 ani ai planului, vizînd pe de o parte dezvoltarea extracției țițeiului pe plan național (de la o producție de țiței de 1,8 mil. în 1978 la 4,4 mil. t în 1982), paralel cu dezvoltarea producției surselor alternative de energie, inclusiv a surselor neconvenționale. În 1987 țițeiul este prevăzut să dețină o pondere mai redusă în balanța energetică (68%), în favoarea utilizării mai largi a hidroenergiei (11%) și a surselor geotermale (5,6%). Se prevede dezvoltarea industriei carbonifere (7,4% din producția totală de energie în 1987), a energiei nucleare, a combustibililor din alcool (care să substituie în 1986 circa 20% din consumul de țiței).

Relațiile economice dintre România și Filipine au cunoscut o evoluție ascendentă în ultimii ani, în conformitate cu documentele semnate în 1975 cu ocazia vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în Filipine. Exportul țării noastre constă din echipamente pentru centrale electrice, autoutilitare, produse chimice, rulmenți, iar importul din materii prime minerale. Relațiile de cooperare s-au concretizat în acțiuni în domeniile energetic, al exploatării țițeiului și în construcții de utilaj minier.

Lucian PRICOP

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 12—16 IANUARIE a marcat o consolidare a poziției **dolarului S.U.A.,** față de principalele valute occidentale. Principalul suport al majorării cursului monedei americane l-a reprezentat mișcarea dobînzilor la depozitele în dolari, atît pe piața S.U.A., unde dobînda preferențială „prime rate", care înregistrase în săptămîna precedentă reduceri de 0,5%, s-a menținut ferm la nivelul relativ ridicat de 20%, cît și la depozitele practicate pe piețele internaționale de capital.

Lira sterlină s-a situat, în săptămîna analizată, pe o poziție relativ fermă, depreciindu-se ușor, în raport cu dolarul S.U.A. (cu 0,3% la finele acestui interval față de nivelul din 9 ianuarie a.c.).

Marca vest-germană s-a situat la finele intervalului analizat la cursul de 2,0150 mărci / 1 dolar comparativ cu 1,97 mărci / 1 dolar la 9 I. Această evoluție a constituit rezultatul nu numai al consolidării poziției valutei americane, dar și al anunțării unor date privind performanțele actuale și cele anticipate ale economiei vest-germane. Cursul **francului elvețian** față de dolarul S.U.A. a prezentat o slăbire sensibilă, fiind la sfîrșitul intervalului analizat de 1,83 franci / 1 dolar comparativ cu 1,78 franci / 1 dolar la 9 ianuarie a.c. La erodarea poziției acestei valute au contribuit și știrile privind diminuarea rezervelor valutare internaționale ale Elveției cu 3,38 miliarde franci în primele 10 zile ale acestui an, la 23,98 miliarde franci. **Francul francez** al cărui curs față de dolarul S.U.A. a scăzut de la 4,5475 franci / 1 dolar la 9 I la 4,66 franci / 1 dolar la 16 I și-a menținut însă în continuare poziția favorabilă în raport cu valutele din cadrul Sistemului Monetar European.

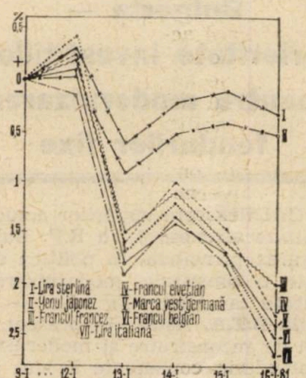

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16.I, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 9.I a.c.

Lira italiană s-a situat la finele intervalului analizat la cursul de 960 lire / 1 dolar, comparativ cu 936 lire / 1 dolar la 9 I 1981. Majorarea deficitului comercial cu 1,407 mii miliarde lire, în luna noiembrie 1980, creșterea prețurilor de consum cu 1,8% în decembrie 1980 față de noiembrie 1980 au avut un efect puțin favorabil asupra poziției acestei valute. Cursul **yenului japonez** față de dolar s-a situat la 16 I la 203,15 yeni / 1 dolar, marcînd o slăbire cu 0,6% în raport cu nivelul din 9 I.

Dobînzile la depozitele în eurodolari au cunoscut o evoluție ascendentă, în principal sub influența anticipării, pe piață, a menținerii unei politici ferme de credit în S.U.A. La finele săptămînii, dobînzile la depozitele în eurodolari pe termen de 6 luni s-au ridicat la 17,50%, față de 16,625% inițial.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni la euromărcile vest-germane se situau, la 16 I, la 9,0% (9,1875% la începutul săptămînii) iar cele la depozitele în eurofranci elvețieni la 5,8125 (nivel nemodificat).

Prețul **aurului** pe piețele internaționale a scăzut sensibil situîndu-se în final la 560,75 dolari uncia, marcînd o scădere de 16,50 dolari pe uncie față de nivelul de la 9 ianuarie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Oțel: planul anti-criză

ACORDUL în domeniul oțelului, intervenit între membrii organizației „Eurofer" la începutul lunii noiembrie, se pare că a început să dea primele rezultate : după cum rezultă și din calea limitării voluntare a producției cu 12—16% față de nivelul corespunzător din 1979, în speranța reducerii stocurilor și a restabilirii echilibrului dintre cerere și ofertă.

Mai puțin cunoscut este, însă, faptul că această decizie a atras după sine și altfel de urmări. Astfel, firma vest-germană Krupp se va afla în imposibilitatea de a-și onora comenzile înregistrate în avans pentru anul 1981, iar un alt gigant din aceeași țară, firma Hoesch va fi obligată să amîne construirea unei noi oțelării la Dortmund — restrîngeri care, potrivit revistei **L'Usine Nouvelle** se vor solda cu mai multe mii de noi șomeri în industria siderurgică.

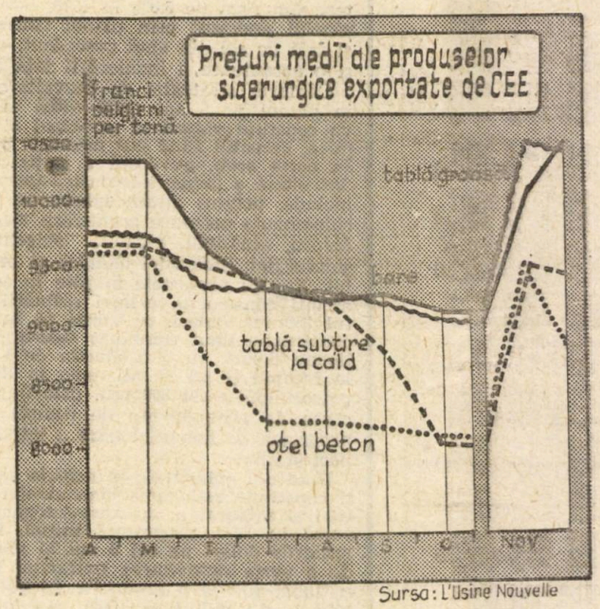

Sursa : L'Usine Nouvelle

graficul alăturat referitor la țările membre ale Pieței comune, după un declin considerabil în prima parte a anului prețurile au început să crească la o serie de produse siderurgice. După cum se știe, planul „anti-criză" prevedea sprijinirea creșterii prețurilor pe

Iugoslavia: cerințe noi pentru dezvoltarea agriculturii

ÎN ULTIMELE două decenii volumul producției agricole a Iugoslaviei aproape s-a dublat. Totuși, după cum apreciază revista **Mejdunarodna politika**, realizările obținute nu corespund nici pe departe posibilităților reale de dezvoltare a producției agroalimentare. Iugoslavia — scrie revista citată, referindu-se la solul, resursele de apă și condițiile climatice ale țării — dispune de importante avantaje care, dacă ar fi mai bine exploatate, ar deschide noi perspective acestei ramuri de producție. Or, se arată în continuare, cererea de produse alimentare este în creștere. Pe de o parte, piața internă se lărgește neîncetat, sporind și exigențele de ordin calitativ, ca urmare a creșterii veniturilor. Pe de altă parte, situația din ce în ce mai dificilă a producției alimentare pe plan mondial impune și ea o schimbare de atitudine față de producția agricolă, o sporire substanțială a randamentelor și o mai amplă integrare cu industria, pe măsura condițiilor existente, astfel încît dintr-un exportator ocazional de produse alimentare excedentare Iugoslavia să devină un exportator stabil de asemenea produse. Satisfăcînd nevoile crescînde ale pieței interne, scrie revista, producția de alimente poate deveni totodată un factor esențial de export și de îmbunătățire a balanței de plăți. În acest sens, viitorul plan pe termen mediu este conceput ca o primă etapă în realizarea unui program ambițios pe termen lung, producția de alimente putînd să aibă pentru Iugoslavia un rol la fel de important ca petrolul, conchide revista citată.

Bulgaria — prioritate investițiilor pentru modernizarea fondurilor fixe

ÎN CADRUL preocupărilor actuale de dezvoltare economică, în R.P. Bulgaria orientarea principală în politica de investiții o constituie modernizarea cu prioritate a fondurilor fixe — arată **Agenția B.T.A.** Astfel, în prezent, activității de reconstruire și modernizare a întreprinderilor existente îi sînt destinate peste jumătate din investițiile în fonduri fixe, numai o pătrime din investiții îndreptîndu-se către realizarea de noi obiective industriale.

O altă trăsătură de bază a noii politici de investiții o reprezintă concentrarea asupra unui număr mai redus de obiective, ceea ce va permite urgentarea finalizării lor, precum și o mai rapidă amortizare a fondurilor. Au loc reorientări și în ce privește repartizarea pe ramuri a investițiilor, tot mai multe fonduri vizînd cu prioritate introducerea pe scară largă în industrie a electronicii și automatizării, în general urmărindu-se modernizarea tuturor ramurilor, corespunzător obiectivelor noului plan cincinal.

Mai puțin petrol în țările dezvoltate

ȚĂRILE capitaliste industrializate pot atinge, în actualul deceniu, obiectivul propus privind reducerea consumului și a importului de petrol — afirmă un recent studiu al institutului de prognoză american **Chase Econometrics.** Referindu-se la obligația asumată de țările dezvoltate de a sprijini reducerea la 22,5 milioane barili pe zi pînă în 1985 a importurilor de petrol ale țărilor membre ale Agenției Internaționale pentru Energie, studiul menționat apreciază că actuala recesiune economică va face ca importurile să poată coborî chiar la nivelul de 19,2 mil. barili. Afirmația se bazează pe prognoza potrivit căreia în actualul deceniu în principalele 11 țări industrializate se va înregistra un ritm mediu anual de creștere economică de numai 2,7% și o majorare anuală medie de numai 1,5% a necesarului de energie.

Chase Econometrics mai consideră că va putea fi atins și un al doilea obiectiv, respectiv reducerea ponderii petrolului în totalul consumului energetic de la 50% în prezent la circa 40% în 1990, fără însă ca în același interval să se dubleze consumul de cărbune, așa cum își propuseseră cele 11 țări industrializate. Consumul energetic nepetrolier va crește în acest deceniu cu echivalentul a 11—13 mil. barili de petrol pe zi, comparativ cu 15—20 mil. barili cît prevedeau angajamentele inițiale.

Telefoane solare

LA DISPOZIȚIA publicului din mai multe țări vest-europene au fost instalate primele cabine telefonice alimentate cu energie solară. Cabinele sînt echipate pe acoperiș cu cîte un captator de lumină cu celule fotovoltaice, care alimentează o baterie instalată în interiorul cabinei. Aceste baterii permit funcționarea neîntreruptă a postului telefonic, inclusiv șapte ore pe timp de noapte, cu energia acumulată în timpul zilei.

Prin această experiență se așteaptă să se obțină economii legate de renunțarea la utilizarea rețelei electrice și întreținerea mai ușoară a postului telefonic, cheltuieli care însumează peste 1 000 franci anual pentru un singur post telefonic.

GLOSAR

Reflație

ÎN MOD ERONAT, se crede că termenul de reflație, atît de asemănător inflației sau deflației, ar face parte din familia noțiunilor monetare. În realitate, el este un termen economic și este sinonim cu relansarea. Mai precis, reflația este politica de stimulare a cererii în vederea redresării activității economice și utilizării forței de muncă, în cazul unei economii capitaliste care suferă de pe urma recesiunii sau deflației.

Ideea de bază a reflației este acea că la originea stagnării sau reducerii producției și implicit la originea șomajului s-ar afla restringerea cererii solvabile, deci că restabilirea echilibrului economic general s-ar putea realiza prin măsuri de sporire a acestei cereri.

Politica de reflație folosește, de cele mai multe ori concomitent, următoarele trei metode :

(1) **Sporirea directă a cererii solvabile,** prin : (a) majorarea cheltuielilor publice ; se susține de exemplu că în S.U.A. uriașele cheltuieli militare ar fi determinate între altele și de nevoia de stimulare a economiei americane, aflată într-o stare de stagnare ; (b) majorarea veniturilor individuale, prin reducerea fiscalității, acordarea de ajutoare de șomaj, reducerea limitei de vîrstă pentru pensionare ; (c) operații masive de open market (vînzări și cumpărări de titluri de către banca centrală pe piață), prin care statul mobilizează disponibilitățile monetare de pe piață și le dirijează spre investiții.

(2) **Reducerea ofertei pînă la nivelul cererii existente,** realizîndu-se astfel un echilibru „în jos" și nu „în sus" și anume prin : (a) reducerea timpului de lucru (prin care se caută să se reducă și șomajul) ; (b) închiderea întreprinderilor care duc lipsă de comenzi ; (c) limitarea autoritativă a producției în anumite sectoare economice ; (d) contingentarea importului.

(3) **Alte măsuri de echilibrare a economiei,** cum ar fi : (a) controlul prețurilor, în scopul frînării unei ascensiuni de prețuri care slăbesc puterea de cumpărare a unor pături ale populației ; (b) o politică de deficite bugetare (în engl. deficit spending) în vederea finanțării investițiilor.

La acestea se adaugă alte posibilități de echilibrare a diferitelor sectoare ale economiei, cum ar fi : devalorizarea sau deprecierea monedei naționale în scopul stimulării exportului și, prin aceasta, a activității economice ; politica selectivă a creditului, în sensul finanțării prioritare a industriei constructoare de mașini care cere timp pentru valorificarea investițiilor, însă creează imediat venituri, sau politica inovațiilor care îmbunătățesc productivitatea și permit majorarea retribuției fără sporirea prețurilor.

Unul din exemplele cele mai des folosite pentru ilustrarea politicii de reflație este acela al lui „New Deal", prin care președintele Roosevelt a încercat să scoată S.U.A. din marea criză economică a anilor 1929—1933.

Politica de reflație nu asigură rezultate certe, iar uneori este chiar periculoasă. Ea nu poate cumpăni mijloacele în funcție de efecte, astfel ca aplicarea lor să fie dozabilă și eșalonată optim în timp, deoarece efectele nu se pot prevedea exact și, prin urmare, stăpîni. Reflația, acționînd asupra aparatului de producție, provoacă modificări de structură ale căror consecințe sînt greu de determinat. Această politică devine primejdioasă în cazul în care tinde la reducerea ofertei pînă la nivelul cererii prin măsurile arătate mai sus. Ea poate determina mari dereglări ale aparatului productiv care, în loc să lichideze recesiunea, o agravează, agravînd în același timp aspectele sociale ale crizei economice.

C. K.

Un sector în expansiune al comerțului mondial

Florea Mitrică, Drăgășani — Este adevărat că în comerțul exterior al țărilor occidentale industrializate ponderea principală o dețin tot țările industrializate. Totuși, expansiunea în continuare a comerțului lor este legată în bună măsură de găsirea de noi piețe. Un potențial considerabil îl reprezintă în această privință țările în curs de dezvoltare, a căror pondere a sporit dealtfel în ultimii ani în

PONDEREA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE ÎN ANUL 1979 ÎN COMERȚUL UNOR ȚĂRI DEZVOLTATE

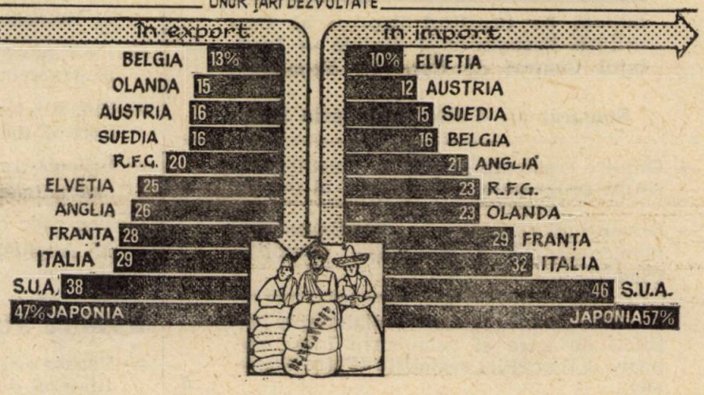

comerțul unor țări dezvoltate.

Desigur însă, notează săptămînalul **Die Zeit,** după care reproducem graficul alăturat, că pentru a putea exporta țările dezvoltate trebuie să-și deschidă piețele pentru produsele oferite de țările „lumii a treia". Se remarcă îndeosebi ponderea extrem de ridicată a țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior al Japoniei, a cărei economie este considerată la fel de dependentă de importul de materii prime pe cît este legată de exportul produselor sale industriale.

Oțel

Lucian Precup, Hunedoara — Nu este vorba de nici o greșeală la mijloc. Producția britanică de oțel a anului 1980 a fost de numai circa 11 milioane tone, respectiv ceva mai mult de jumătatea producției anului precedent, fiind în același timp cea mai redusă producție anuală din ultimii 40 de ani. Această evoluție se datorează în bună măsură costului ridicat al energiei în Marea Britanie și creșterii cursului lirei sterline, care a determinat scumpirea exportului, inclusiv a celui de produse siderurgice.

Dezafectare

Dorel Bozgan, Călărași — În prezent în lume există 233 de centrale nucleare, în 37 de țări, avînd o putere instalată totală de 131 690 MW. Alte 332 de centrale se află în faza de realizare sau au primit autorizația de construcție, urmînd ca puterea lor instalată să fie de trei ori mai mare decît a actualelor centrale aflate în funcțiune. La sfîrșitul secolului nostru numărul centralelor nucleare de mare putere funcționînd în lume s-ar putea apropia de 2 000, astfel ca tranziția spre epoca post-petrolieră să se desfășoare fără dificultăți.

Centralele nucleare avînd o durată de viață limitată la trei-patru decenii, în jurul anului 2000, vor trebui dezafectate circa 100 din centralele astăzi în funcțiune, care își vor înceta pînă atunci activitatea, rămînînd însă sub supraveghere continuă. O anumită experiență în acest domeniu există deja de pe urma dezafectării mai multor zeci de reactori nucleari de mai mici dimensiuni, experimentali, atît în S.U.A., cît și în Europa.

Costul operației, care presupune mai multe faze, este destul de ridicat, mai ales dacă ea este dusă dintr-odată pînă la capăt. El este estimat actualmente la circa 10% din cheltuielile pentru construcție, sumele necesare fiind acumulate într-o serie de țări (Finlanda, Elveția, Anglia) treptat, prin includerea lor în prețul energiei electrice furnizate. Calcule ale Agenției Internaționale pentru Energia Atomică evidențiază că suma transferată asupra consumatorilor nu depășește 5 miimi de dolar pentru 1 kWh.

Petrolul peruan

Mihai Piersicaru, Videle — Din țară importatoare, Republica Peru a devenit exportatoare în petrol din anul 1978, deși consumul intern a sporit și el cu 10—15% pe an. Pînă în 1985 volumul extracției urmează să sporească de aproape două ori, la 400 000 barili pe zi, iar exportul — de peste trei ori, pentru a ajunge la 250 000 barili pe zi. În felul acesta petrolul va deveni principalul produs de export al țării, întrecînd ca importanță argintul și cuprul. Anul trecut petrolul a asigurat peste o cincime din veniturile din export ale Perului.

În ipoteza în care explorările din jungla din sudul țării se vor dovedi fructuoase, Ministerul peruan al minelor intenționează să construiască o a doua conductă spre Pacific, ceva mai scurtă decît prima, care măsoară aproape 900 km, traversînd Munții Anzi. Capacitatea acestei prime conducte, construită între 1973 și 1976, este utilizată în prezent în proporție de peste 70%.

Conductă

Radu Pascu, Iași — 1) Irakul poate exporta petrol nu numai prin porturile din zona Golfului, ci și prin două conducte la Marea Mediterană, dintre care una traversează Siria și Libanul, iar cealaltă Turcia. În baza unui acord semnat recent la Ankara, capacitatea conductei petroliere care pornește de la Kirkuk, din nordul Irakului, spre coasta mediterană a Turciei va fi majorată de la 35 la 45—50 milioane de tone pe an. În baza aceluiași acord, în Turcia, la Yumurtalik va fi construită o rafinărie și un complex petrochimic.

2) Producția de petrol a Egiptului a ajuns la circa 30 milioane tone pe an, jumătate din ea fiind destinată consumului intern.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 4 din 23 ianuarie 1981

— Gîndire creatoare și acțiune dinamică în slujba progresului multilateral al patriei 1

— Dimensiuni novatoare în dezvoltarea economico-socială a României **(Dumitru Ciucur)** 4

— Contribuție prestigioasă la elaborarea politicii de pace și colaborare între popoare a României socialiste **(Petre Tănăsie)** 6

— Dezvoltarea economiei, coordonată fundamentală a asigurării independenței și suveranității naționale **(Vasile Bozga)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor din acest an — baza trainică pentru îndeplinirea obiectivelor întregului cincinal **(Dorin Constantinescu)** 10

— Realizarea ritmică, cu eficiență ridicată a producției **(L. Țintea)** 12

— Recondiționarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor uzate **(Mihail Epuran, Aurel Anca)** 13

— Noua revoluție agrară — producție, productivitate, eficiență economică (I) **(Ovidiu Popescu)** 15

— Implicațiile economice și sociale ale educației nutriționale **(Rodica Segal)** 17

TEORII-IDEI

— Unirea Principatelor Române, 24 ianuarie 1859—24 ianuarie 1981. Înfăptuirea idealurilor de unitate, libertate și dreptate socială ale poporului **(Gh. Tudor)** 19

— Caracteristici ale autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor (III) **(Aurel Negucioiu)** 21

— Școli • curente • economiști. Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (I) **(Sultana-Sută Selejan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Productivitatea muncii **(Viorica Nicolau)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar. Codul de conduită pentru societățile transnaționale (I) **(Ion M. Anghel)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Creative thought and dynamic actions for the mani-sidedly progress of our country 1

— Innovating dimensions in the economic and social development of Romania **(Dumitru Ciucur)** 4

— Prestigious contribution of the socialist Romania to the policy of peace and colaboration among peoples **(Petre Tănăsie)** 6

— Characteristics of the economic and financial self — administration of the enterprises (III) **(Aurel Negucioiu)** 21

— Schools-trends-economists. Limits of the principle of relative advantage in the international trade (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— The code of conduct for the transnational corporations (I) **(Ion M. Anghel)** 27

DANS LE NUMERO

— Pensée créatrice et action dynamique au service du progres multilateral de la patrie 1

— Dimensions novatrices du développement économique et social de la Roumanie **(Dumitru Ciucur)** 4

— Contribution prestigieuse à l'élaboration de la politique de paix et de collaboration entre les peuples **(Petre Tănăsie)** 6

— Traits caractéristiques de l'autogestion économico-financière des entreprises (III) **(Aurel Negucioiu)** 21

— Ecoles-courants-économistes. Limites du principe de l'avantage relatif dans le commerce international (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Documentaire. Le code de conduite pour les sociétés transnationales (I) **(Ion M. Anghel)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Творческое мышление и динамическая деятельность на службу многостороннего развития родины 1

— Новаторские размеры в экономическо-социальном развитии Румынии **(Думитру Чукур)** 4

— Ценный вклад Социалистической Румынии в разработке политики мира и сотрудничества между народами **(Петре Тэнэсие)** 6

— Характеристики экономическо-финансового хозрасчета предприятий (III) **(Аурел Негучою)** 21

— Школы • течения • экономисты. Пределы принципа относительной выгоды в международной торговле (I) **(Султана Сутэ Сележан)** 22

— Обзор. Кодекс поведения для транснациональных корпораций (I) **(Ион М. Ангел)** 27

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curier economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

NICOLAE CEAUȘESCU – gîndire și acțiune creatoare în slujba progresului și bunăstării

Din gîndirea economică a președintelui României

NICOLAE CEAUȘESCU

Comerțul exterior și cooperarea economică internațională

EDITURA POLITICĂ

NICOLAE CEAUȘESCU

ROMÂNIA

PE DRUMUL CONSTRUIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

19

Creșterea rolului femeii în viața economică și social-politică a României socialiste

EDITURA POLITICĂ

Finanțe – prețuri – monedă

EDITURA POLITICĂ

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

NICOLAE CEAUȘESCU

Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni

EDITURA POLITICĂ

Resursele energetice și de materii prime

EDITURA POLITICĂ

Revoluția tehnico-științifică și progresul tehnic

EDITURA POLITICĂ

Tineretul – viitorul națiunii noastre socialiste

EDITURA POLITICĂ

IDEILE ŞI CONCEPŢIA PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU, CONTRIBUŢIE PREŢIOASĂ LA ÎMBOGĂŢIREA TEZAURULUI SPIRITUALITĂŢII UNIVERSALE

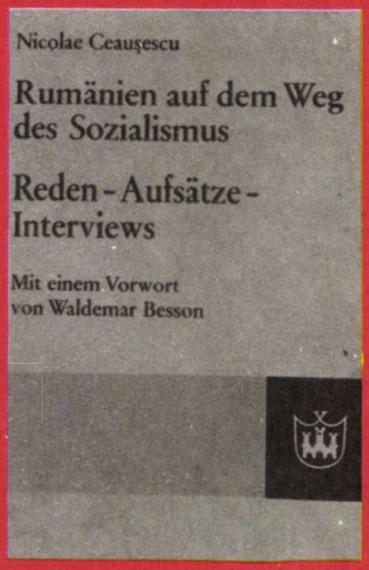

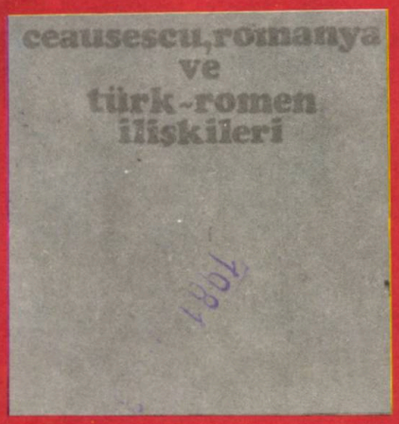

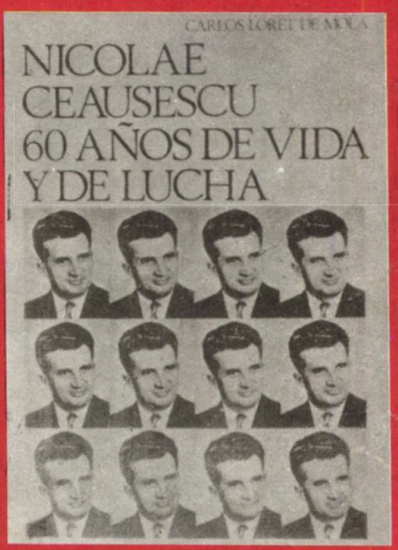

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ

PARTICIPARE AMPLĂ, RESPONSABILĂ LA REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

Numărul 5 ● Vineri 30 ianuarie 1981

Fierbinte omagiu, înaltă prețuire și profundă dragoste pentru conducătorul iubit al partidului și statului, al națiunii noastre socialiste

SĂRBĂTORIREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU PRILEJUL ANIVERSĂRII ZILEI DE NAȘTERE

Felicitări și urări adresate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

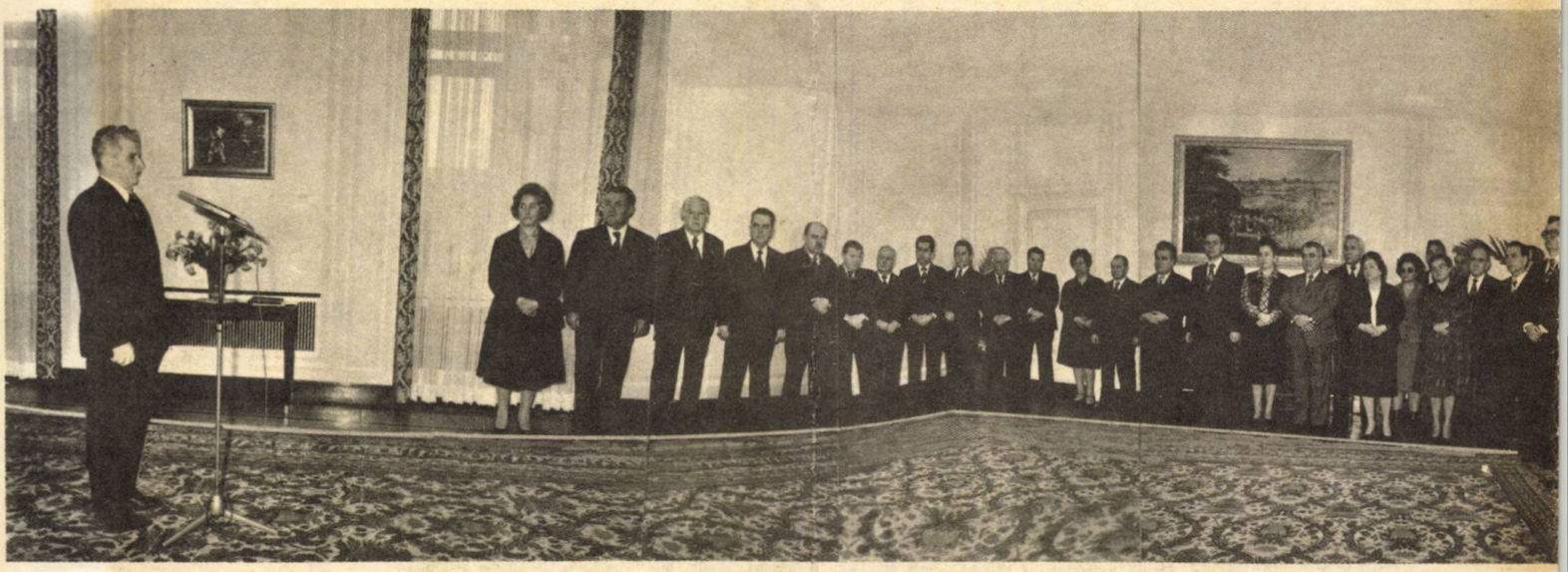

„In ce mă privește, doresc să asigur partidul, Comitetul Central, să vă asigur pe voi, dragi tovarăși, că voi face totul, și în viitor, pentru a-mi îndeplini misiunea încredințată de partid și popor, că voi servi întotdeauna cauza socialismului și comunismului în România și în întreaga lume. Voi servi întotdeauna interesele și năzuințele poporului nostru spre o viață demnă, fericită și liberă. Voi face totul pentru a nu dezminți, în nici o împrejurare, faptul că partidul nostru și eu personal slujim neabătut cauza suveranității și independenței României, a înfloririi ei tot mai puternice, ca egală în rîndul națiunilor libere și independente ale lumii. Nu voi precupeți nimic, voi face totul ca partidul nostru să-și îndeplinească misiunea de a uni eforturile tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor în vederea înfăptuirii Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, de ridicare a bunăstării și fericirii întregii națiuni".

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

ORGANIZAȚIA DE STAT PENTRU DREPTURILE DE AUTOR

CURSUL: Probleme fundamentale ale economiei socialiste, ale aplicării noului mecanism economico-financiar în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎNFĂPTUIREA UNEI PROFUNDE REVOLUȚII AGRARE, DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA SUSȚINUTĂ A PRODUCȚIEI AGRICOLE, ÎN LUMINA DOCUMENTELOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. SARCINILE CE REVIN ÎN ACEST SCOP ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID, CONSILIILOR POPULARE, UNITĂȚILOR AGRICOLE

Transformarea agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament, capabilă să satisfacă tot mai bine nevoile crescînde ale economiei naționale de produse agricole, a constituit dintotdeauna, și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, o componentă de bază, esențială a politicii economice a partidului, unul din elementele definitorii ale procesului atotcuprinzător de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pe pămîntul României. Obiectivul principal al politicii promovate de partid în domeniul agriculturii îl reprezintă sporirea continuă și diversificarea tot mai pronunțată a producțiilor agricole, crearea celor mai bune condiții pentru ca această ramură de cea mai mare însemnătate a economiei naționale să contribuie deopotrivă la asigurarea bazei de materii prime pentru o industrie în plină afirmare și la acoperirea nevoilor de consum ale populației.

Pentru realizarea acestor țeluri — înfăptuirile din agricultură s-au concretizat numai la nivelul cincinalului recent încheiat în depășirea, pe fiecare an de cincinal, cu peste 4 milioane tone de cereale a mediei producției agricole din cincinalul anterior — spre agricultură au fost orientate importante fonduri de investiții, destinate modernizării bazei tehnico-materiale a producției agricole. În această ramură de bază a economiei se înregistrau în anul 1979, 139 750 de tractoare fizice față de numai 4 049 în 1938, lucrări de irigații și îmbunătățiri funciare pe o parte

Supliment la nr. 5 1981 Revista ECONOMICA

însemnată a suprafețelor agricole, ridicarea calității materialului biologic utilizat etc. Totodată, în anii construcției socialiste s-a înregistrat un continuu proces de perfecționare a structurilor organizatorice și de conducere a cărui expresie recentă o constituie înființarea, în cursul anului 1979, a consiliilor agroindustriale de stat și cooperatiste.

Dezvoltarea în continuare, la noi cote calitative, a economiei, adaptarea structurilor sale la noile realități — economice, sociale, demografice — extrem de mobile și contradictorii ale lumii contemporane, conferă agriculturii un rol de primă mărime. Referindu-se la aceste probleme, secretarul general al partidului sublinia în Cuvîntarea rostită la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din ianuarie a.c. că **„Trebuie să punem pe primul plan creșterea producției de materii prime (...) să asigurăm dezvoltarea mai puternică a producției agricole, aceste două sectoare fiind prioritare, avînd rolul hotărîtor în dezvoltarea economiei, a societății, în realizarea planului pe întregul cincinal"**. Pentru a răspunde sarcinilor de extremă însemnătate pe care le are agricultura românească, trebuie, ea însăși, să realizeze un pas hotărîtor spre trecerea la o nouă calitate. Agricultura cincinalului 1981—1985 va constitui, potrivit documentelor adoptate la Congresul al XII-lea al partidului, terenul de desfășurare a unor ample transformări revoluționare, a unei profunde revoluții agrare ce presupune producție, productivitate, eficiență economică, satisfacerea, în tot mai mare măsură, a necesităților economiei naționale.

In acest sens, se impune făurirea unei agriculturi moderne, de mare randament — aceasta constituind singura cale de recuperare a rămînerii în urmă față de țările cu o agricultură dezvoltată și chiar față de nivelul atins de industria națională. Tocmai pentru a înlătura acest decalaj, partidul urmărește o puternică dezvoltare a forțelor de producție din această ramură. Documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., prin ritmul înalt de dezvoltare stabilit — 4,9—5,5 la sută, în medie pe an, situează agricultura în prim planul priorităților viitorului cincinal. Să urmărim însă care sînt elementele concepute să confere dezvoltării agriculturii, în cincinalul viitor, trăsăturile unui autentic salt revoluționar.

Așa cum rezultă din documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., din numeroasele întîlniri de lucru ale secretarului general al partidului cu cadre din agricultură, cu oameni ai muncii care activează în acest sector, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare nu cuprinde numai problemele dezvoltării și perfecționării forțelor de producție din agricultură ; acest proces vizează, deopotrivă, continua îmbunătățire a sistemelor și formelor concrete de conducere și organizare a producției și a muncii, continua dezvoltare și perfecționare a relațiilor de producție din agricultură. Încercînd să rezumăm toate elementele ce caracterizează procesul revoluționar de transformare a agriculturii românești se poate afirma că, în concepția partidului nostru, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare este un proces complex tehnic, organizatoric, economic, social de transformare a muncii din agricultură într-o variantă a activității industriale, într-o ramură cu o înaltă productivitate a muncii și cu o eficiență economică ridicată.

OBIECTIVELE ȘI DIRECȚIILE PRINCIPALE DE ACȚIUNE PRIVIND ÎNFĂPTUIREA REVOLUȚIEI AGRARE

Stabilind căile și mijloacele concrete de înfăptuire a revoluției agrare și de asigurare a saltului calitativ în agricultură, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd, ca un obiectiv major, creșterea substanțială a producțiilor agricole — a randamentelor la hectar pentru producția vegetală și a randamentelor obținute pe cap de animal în sectorul zootehnic.

Necesitatea creșterii susținute a producției agricole își află originea în cerințele tot mai mari care vin din partea industriei, din partea populației al cărei consum a înregistrat o evoluție puternic ascendentă, din partea exportului. Conceperea unor plafoane mai mari la producția agricolă constituie, în esența sa, și un efort de a valorifica mai bine resursele și condițiile naturale de care dispune țara noastră, de a face să rodească mai bine eforturile considerabile depuse în planul modernizării și dotării superioare a sectorului agricol. În același timp, obiectivul fundamental al procesului de înfăptuire a unei noi revoluții în agricultură — sporirea și diversificarea producției — este strîns legat de concepția nouă promovată de secretarul general al partidului — și concretizată într-un ansamblu de măsuri și legi privind autoaprovizionarea județelor.

Faptul că agricultura noastră dispune de însemnate rezerve insuficient folosite și care trebuie puse cît mai operativ în valoare în beneficiul oamenilor muncii din agricultură, al întregului popor, a fost subliniat în repetate rînduri de tovarășul **Nicolae Ceaușescu. „Față de nivelul realizat în 1980** — arăta secretarul general al partidului la recenta ședință de lucru pe probleme de agricultură, desfășurată la Brașov — **producțiile prevăzute prin plan nu sînt prea mari ; după mine, sînt destul de ponderate și pot fi nu numai realizate, ci și depășite. Producția de cereale este, de exemplu, sub 4 000 de kg în medie la hectar, iar cea de porumb de 3 600—3 700 kg ; ori noi avem posibilități și trebuie să facem totul pentru a ajunge la cel puțin 4 000 kg pe hectar. Producția prevăzută la legume, la celelalte produse vegetale nu este nici ea prea mare. De asemenea, producțiile animaliere prevăzute, ținînd cont de efective, nu sînt prea mari"**.

Ca urmare a valorificării depline a condițiilor pedoclimatice și a resurselor materiale și umane existente în agricultură, se prevede ca pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să se realizeze următoarele randamente la unitatea de suprafață : 3 500—3 600 kg/ha la grîu-secară ; 4 500—5 000 kg/ha la porumb-boabe ; 2 300—2 400 kg/ha la floarea soarelui; 38 000—40 000 kg/ha la sfecla de zahăr; 2 400 kg/ha la soia ; 5 800 kg/ha la inul pentru fibre ; 7 000 kg/ha la cînepa pentru fibre ; 25 000 kg/ha la cartofi de toamnă; 17 000 kg/ha la legume de cîmp ; 11 600 kg/ha la fructe și 8 000 kg/ha la struguri. În sectorul zootehnic, ca urmare a creșterii efectivelor, dar mai ales a randamentelor de producție pe animal, se vor realiza următoarele niveluri de producție anuală : 4 000—4 100 mii de tone de carne în viu ; 85 000—88 700 mii hl lapte de vacă; 58 000—61 000 tone de lînă ș.a.

Un alt obiectiv esențial al revoluției agrare îl constituie îmbunătățirea continuă a calității produselor. Și în această privință agricultura noastră dispune de rezerve mari, încă nefolosite. Realizarea acestui obiectiv prezintă importanță și interes economic, atît pentru produsele destinate consumului intern, cît și pentru cele valorificate la export. Întrucît de calitatea produselor agricole depinde nemijlocit nivelul prețurilor de producție și implicit eficiența economică, realizarea unei înalte calități este necesar să se afle în permanență în atenția organelor de decizie, a specialiștilor, a întregului personal muncitor din unitățile agricole.

Un parametru esențial ce definește conținutul revoluției agrare și, respectiv, noua calitate în agricultură, cu rol hotărîtor pentru progresul acestei importante ramuri a economiei noastre naționale, îl constituie creșterea substanțială a productivității muncii, diminuarea costurilor și sporirea pe această bază a eficienței economice. În agricultură, unde se prevede un proces de diminuare a populației ocupate, aceasta urmînd să dețină în 1985 o pondere de 22 la sută din totalul populației ocupate pe economie, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție reprezintă singurele căi de sporire a venitului național creat în această ramură. Realizarea, la nivelul stabilit prin documentele Congresului al XII-lea, a tuturor acestor obiective ale revoluției agrare presupune desfășurarea pe un front larg a unor multiple acțiuni de dezvoltare și perfecționare a forțelor și relațiilor de producție din agricultură.

Din documentele programatice ale celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. se desprinde cu deosebită claritate ideea că înfăptuirea unor schimbări revoluționare în agricultură, în direcția transformării acesteia într-o variantă a activității industriale, presupune, ca primă direcție de acțiune, dezvoltarea și perfecționarea în continuare a forțelor de producție. În acest cadru, pe primul plan al preocupărilor organelor de decizie din agricultură, va trebui să se situeze creșterea și modernizarea puternică a bazei tehnico-materiale. **„Numai creînd o puternică bază tehnico-materială a agriculturii, asigurînd mecanizarea și chimizarea lucrărilor, aprovizionarea cu apă a solului, recuperarea terenurilor degradate, conservarea în bune condiții a fondului funciar** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se poate făuri o agricultură cu adevărat modernă, în stare să furnizeze produse agroalimentare în cantități tot mai mari pentru buna aprovizionare a populației, să asigure materiile prime agricole necesare industriei".**

Avînd în vedere importanța și rolul bazei tehnico-materiale pentru dezvoltarea agriculturii, pe calea intensificării și a modernizării producției, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca volumul investițiilor alocate agriculturii în cincinalul 1981—1985 să totalizeze 155 de miliarde de lei, ceea ce reprezintă volumul cel mai însemnat de investiții destinat, pînă în prezent, agriculturii românești. Revoluționarea bazei tehnico-materiale presupune, în primul rînd, înzestrarea agriculturii cu o gamă largă, variată, multifuncțională și mereu mai perfecționată de tractoare și mașini, apte să asigure scurtarea duratei de execuție a tuturor lucrărilor agricole și efectuarea acestora la un înalt nivel calitativ. Potrivit prevederilor înscrise în documente, în 1985, agricultura va deține 140 000—150 000 de tractoare, 40 000—50 000 de combine autopropulsate, precum și o gamă diversificată de mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate. O atenție deosebită se va acorda în continuare realizării de sisteme de mașini care să asigure operațiile de recoltare, utilizarea acestora cu deplin randament, presupunînd totodată aplicarea și respectarea riguroasă a tehnologiei agricole.

Relevînd importanța asigurării în agricultură a unei baze tehnico-materiale moderne, conducerea de partid subliniază, deopotrivă, însemnătatea desfășurării unor acțiuni ferme în direcția utilizării cu cea mai mare chibzuință a energiei, prevenindu-se sporirea consumurilor de carburanți și de materiale energo-intensive. Din complexul de măsuri privind raționalizarea consumurilor energetice din agricultură se detașează, prin eficiența lor, acele acțiuni vizînd utilizarea cît mai bună a parcului de mașini agricole (în care un rol însemnat îl are întreținerea acestuia și asigurarea unui nivel optim de încărcare), folosirea în mai mare măsură — acolo unde condițiile o permit — a mijloacelor tradiționale de transport țărănesc, extinderea folosirii îngrășămintelor naturale etc. Totodată, agricultura așteaptă un aport deosebit din partea științei și tehnicii prin elaborarea de procedee economicoase de lucru — fixarea azotului din aer de exemplu, precum și prin dezvoltarea așa-numitelor biotehnologii concepute să contribuie hotărîtor la lărgirea gamelor de produse agricole.

ACȚIUNI MULTIPLE ÎN SCOPUL CREȘTERII POTENȚIALULUI PRODUCTIV AL AGRICULTURII

Revoluționarea bazei tehnico-materiale, ca principală componentă a forțelor de producție din agricultură are în vedere continuarea înfăptuirii programului de măsuri și acțiuni privind încadrarea în circuitul productiv agricol a fiecărei palme de pămînt încă nefolosit, chiar și a pămîntului din curțile unităților agricole, din incinta altor unități, a gospodăriilor etc.; creșterea potențialului productiv al pămîntului și aplicarea unor metode complexe de utilizare a substanțelor chimice în vederea sporirii eficienței acestora. Prin realizarea integrală a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, suprafața totală irigată va ajunge în 1985 la circa 4 milioane de hectare. Concomitent, vor fi efectuate importante lucrări de îndiguiri, desecări, de combatere a eroziunii solului, de ameliorare a solurilor sărace și de organizare unitară a teritoriului, ceea ce va asigura valorificarea maximă a capacității productive a tuturor terenurilor. La sfîrșitul cincinalului, agricultura va dispune de peste 320 de kg de îngrășăminte chimice, substanță activă la hectarul arabil, de vii și livezi, ceea ce va contribui, la creșterea substanțială a randamentelor.

În contextul revoluționării bazei tehnico-materiale, se va acorda în continuare, o atenție sporită creșterii și îmbunătățirii calității efectivelor de animale la toate speciile, modernizării plantațiilor vitipomicole, precum și perfecționării căilor de comunicații și a mijloacelor de transport utilizate în agricultură.

Experiența mondială, ca și propria noastră experiență au demonstrat că nu se pot concepe progrese în direcția modernizării agriculturii fără o puternică dezvoltare a activității de cercetare științifică, fără existența unei rețele corespunzătoare de institute și stațiuni experimentale spe-

cializate. Dintre sarcinile principale pe care partidul le pune în fața cercetării științifice pentru a accelera procesul de modernizare a agriculturii și de înfăptuire a revoluției agrare menționăm : crearea de material biologic valoros, cu o capacitate de producție ridicată și stabilirea metodelor biologice de sporire a producției agricole ; elaborarea de noi tehnologii; elaborarea unor noi sisteme de tipuri de mașini și instalații agricole ; stabilirea de metode și procedee avansate privind organizarea, planificarea și evidența activității productive.

Făurirea unei agriculturi moderne, cu un ridicat potențial productiv și cu o înaltă eficiență economică, nu se poate realiza în cadrul limitat al formelor și metodelor clasice de organizare a producției și a muncii. În acest context, perfecționarea continuă a sistemului de conducere și de organizare a producției și a muncii, conferirea unui caracter industrial activității din această ramură constituie o a doua direcție principală de acțiune în înfăptuirea revoluției agrare. Constituirea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, investite cu importante prerogative în conducerea și planificarea unitară a agriculturii în profil teritorial, instituționalizarea Congresului țărănimii, a Consiliului Național al Agriculturii și a altor organisme de conducere colectivă a producției agricole la nivelul județelor și al unităților de producție, măsuri elaborate la inițiativa și sub permanenta îndrumare a secretarului general al partidului, sînt menite să asigure cadrul organizatoric adecvat pentru continua perfecționare a formelor de conducere, planificare și organizare a producției și a muncii.

Din complexul de coordonate economice de bază pe care se desfășoară acțiunile de organizare științifică a producției și a muncii, cărora organele de decizie vor trebui să le acorde în continuare o atenție sporită, profilarea, cooperarea și integrarea unităților, atragerea în circuitul agricol a oricărei rezerve de sporire a producției, dezvoltarea unor unități eficiente în dimensiuni rezonabile, se constituie ca procese obiective, vitale ale dezvoltării agriculturii pe calea modernizării și îmbunătățirii rezultatelor producției.

Realizarea obiectivelor economice și sociale ale revoluției agrare, ale dezvoltării și modernizării agriculturii, necesită, ca o a treia direcție principală de acțiune, perfecționarea pregătirii profesionale și politice a lucrătorilor din agricultură, revoluționarea gîndirii tuturor celor ce muncesc în această ramură. Atenția deosebită ce trebuie acordată tuturor acestor probleme în procesul modernizării agriculturii decurge din importanța și din aprecierea justă a locului și rolului hotărîtor al forței de muncă în complexul factorilor de producție.

Subliniind importanța covîrșitoare a asigurării agriculturii cu cadre calificate, pe toate treptele activității, pentru așezarea muncii din această ramură pe principii moderne de conducere și organizare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta recent că : **„...progresul agriculturii, cultura plantelor și creșterea animalelor cer cunoștințe noi, moderne, cîteodată mai multe decît pentru unele ramuri industriale ; este, desigur, foarte important să știi să prelucrezi o bucată de lemn sau de metal, dar a lucra cu plantele și cu animalele, a modela viața însăși, a crea noi soiuri, noi rase de animale, a spori productivitatea lor — toate acestea cer cunoștințe profunde ; trebuie să spunem că încă nu s-a înțeles cum se cuvine importanța acestei probleme".**

Transformarea radicală a agriculturii impune ca lucrătorii din această ramură să-și perfecționeze continuu pregătirea politico-ideologică și să se integreze organic în modul de a gîndi și munci, potrivit principiilor care stau la baza orînduirii noastre socialiste.

Realizarea programului atotcuprinzător de înfăptuire a unei profunde revoluții agrare, de dezvoltare și modernizare susținută a producției agricole este condiționată, în ultimă instanță, de modul de organizare a activității economice, a producției și a muncii, de participare largă a tuturor lucrătorilor agricoli la îndeplinirea hotărîrilor luate și a sarcinilor cuprinse în planurile de producție ale unităților. Așa cum se subliniază în documentele de partid, organele și organizațiile de partid, consiliile populare și organele colective de conducere din unitățile agricole au sarcina să acorde o atenție sporită activității organizatorice, practice, de înfăptuire în viață a programelor și hotărîrilor adoptate. Un rol deosebit în această privință revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care au datoria să asigure concentrarea și specializarea producției, folosirea eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, întărirea economică a fiecărei unități agricole. Prin acțiunea concertată a tuturor factorilor din economie, prin declanșarea energiilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii, obiectivele privind transformarea revoluționară a agriculturii vor prinde cît mai curînd viață.

prof. dr. NICA SABIN

ÎNTREBĂRI :

1. Ce loc ocupă agricultura în ansamblul dezvoltării economico-sociale a țării ?

2. Care sînt principalele elemente ce caracterizează concepția partidului privind realizarea unei profunde revoluții agrare ?

3. Pe ce căi sînt prevăzute a se înfăptui schimbările revoluționare din agricultura românească ; în acest cadru referiți-vă la măsurile concrete care trebuie luate în propriul sector de muncă.

SARCINILE TRASATE DE CONGRESUL AL XII-LEA AL P.C.R. CU PRIVIRE LA FOLOSIREA RAȚIONALĂ A ÎNTREGULUI FOND FUNCIAR, ORGANIZAREA UNITARĂ A TERITORIULUI, ÎNCHEIEREA PROCESULUI DE ZONARE A CULTURILOR ȘI STABILIRE A ASOLAMENTELOR ÎN VEDEREA VALORIFICĂRII MAXIME A TUTUROR TERENURILOR AGRICOLE

Folosirea rațională a întregului fond funciar al țării, problemă deosebit de importantă aflată permanent în atenția conducerii superioare de partid, se impune a fi gîndită în perspectiva sarcinilor ce revin agriculturii în procesul dezvoltării economico-sociale. Considerată, așa cum sublinia secretarul general al partidului în recenta cuvîntare rostită la ședința de lucru pe probleme de agricultură ce s-a desfășurat la Brașov, alături de ramurile industriale ce asigură baza de materii prime și materiale, o prioritate a viitorului cincinal, **agricultura** va cunoaște un important salt calitativ, va constitui spațiul de desfășurare a unei profunde transformări revoluționare. Creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale, a cadrului organizatoric, ridicarea continuă a pregătirii profesionale a oamenilor muncii din această ramură economică — am numit astfel cîteva dintre elementele definitorii ale procesului de perfecționare a agriculturii —, sînt menite să asigure o sporire și diversificare continuă a producțiilor agricole, să asigure condiții tot mai bune pentru aprovizionarea industriei cu materii prime, să susțină la cote de calitate tot mai înalte nevoile de consum ale populației, să ofere cantități suplimentare pentru export.

Este știut că activitatea economică ce se desfășoară în diferitele ramuri ale agriculturii este legată, direct sau indirect, de existența pămîntului, care, în calitatea sa de principal mijloc de producție, funcționează în agricultură atît ca mijloc de muncă, cît și ca obiect al muncii. Dacă în celelalte ramuri ale economiei naționale, exceptînd industria extractivă, pămîntul are un rol secundar, servind ca spațiu și loc de amplasare și de desfășurare a activității productive, în agricultură pămîntul are un rol hotărîtor și ocupă un loc primordial în complexul condițiilor materiale de producție. Pornind de la acest adevăr, de la condițiile concrete ale României, partidul și statul nostru au elaborat un amplu program de măsuri — tehnice, economice, organizatorice, sociale — menite să asigure valorificarea cît mai înaltă a resurselor funciare, realizîndu-se în acest fel una dintre condițiile de bază ale creșterii, diversificării și îmbunătățirii calitative a producțiilor agricole.

Tocmai ca o expresie a caracterului științific, realist al politicii agrare promovate în anii socialismului, concepția privind utilizarea fondului funciar național îmbină armonios metodele extensive, de mărire a suprafețelor agricole și îmbunătățirea structurii pe categorii de folosință a acestora cu metodele intensive de sporire a potențialului de producție a tuturor terenurilor.

EXTINDEREA ȘI GOSPODĂRIREA EFICIENTĂ A LUCRĂRILOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE — DIRECȚIE FUNDAMENTALĂ DE UTILIZARE RAȚIONALĂ A PĂMÎNTULUI

Caracterul limitat al suprafețelor de care dispune România determină o serie de limite în ce privește utilizarea extensivă a fondului funciar. Tocmai de aceea se impune ca în cadrul teritoriului țării să crească ponderea suprafețelor agricole și a celor arabile, prin atragerea în circuitul agricol a fiecărei rezerve în acest sens. **„Ne propunem — sublinia recent secretarul general al partidului — în primul rînd ca, începînd cu 1981, să asigurăm punerea în valoare, într-o mai mare măsură, a întregii suprafețe agri-**

cole, a întregii suprafețe a țării". Materializarea acestor obiective presupune, pe de o parte, aplicarea unui program riguros de îmbunătățiri funciare — deci care să permită introducerea în circuitul economic a unor soluri mai puțin productive — iar pe de altă parte concretizarea unor măsuri de ordin organizatoric și social apte să asigure un raport optim între suprafețele destinate agriculturii și cele destinate activităților industriale și de transport, între activitățile rurale și cele urbane etc.

În categoria îmbunătățirilor funciare sînt incluse lucrările de irigații, îndiguiri și desecări, combaterea eroziunii, ameliorarea terenurilor nisipoase și sărături. Pentru zone întinse din țara noastră, cu terenuri dintre cele mai fertile, irigațiile reprezintă o necesitate obiectivă. Este cazul terenurilor din sudul și sud-estul țării care sînt supuse secetei, precipitațiile anuale situîndu-se, de regulă, între 400—500 de mm. Precipitațiile reduse din aceste zone diminuează totodată, considerabil și efectul îngrășămintelor chimice, al semințelor de soi și a celorlalte elemente tehnice și tehnologice. Aceste considerente au stat la baza politicii partidului și statului nostru de extindere a amenajărilor pentru irigații. Față de numai 15 000 de ha amenajate pentru irigații în 1938, s-a ajuns în prezent la peste 2 milioane de ha. Potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., în 1985 suprafața totală irigată va ajunge la aproape 4 milioane de hectare. Irigarea unor zone întregi va determina transformări esențiale în orientarea producției pe linia profilării și specializării unităților agricole, creînd cadrul de realizare a unei structuri mai raționale a ramurilor de producție, a culturilor, va asigura premise hotărîtoare pentru sporirea randamentelor, prin aceasta determinînd ridicarea eficienței întregii agriculturi.

Îndiguirile și desecările constituie o a doua mare grupă de lucrări de îmbunătățiri funciare, cu influențe multiple și directe asupra utilizării raționale a pămîntului. Necesitatea executării și extinderii acestor lucrări hidroameliorative este atestată de faptul că, în prezent, suprafața agricolă a țării cu exces temporar de umiditate, cauzat fie de precipitații, fie de nivelul ridicat al pînzei freatice sau de infiltrații din rîuri, este de circa 8 milioane de ha. Lucrările de îndiguiri și desecări, ca acțiuni de gospodărire rațională a pămîntului, au cunoscut o amploare mai mare începînd cu planul cincinal 1966—1970, dar mai ales în urma Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 17—19 martie 1970, care a aprobat Programul național de îmbunătățiri funciare și gospodărire a apelor. Asemenea lucrări au fost executate pînă în prezent pe o suprafață de peste 2,5 milioane de ha, urmînd ca ele să fie extinse în cincinalul 1981—1985, potrivit nivelurilor cuprinse în documentele de partid, pe o suprafață de 800 000—850 000 de hectare.

Acțiunile impuse de efectuarea lucrărilor de îndiguiri și desecări creează condiții din cele mai favorabile pentru practicarea nu numai a unei agriculturi de mare intensivitate, dar și pentru dezvoltarea, în zonele terenurilor îndiguite și desecate, a unor activități specifice altor ramuri ale economiei naționale cum sînt : silvicultura (pe terenurile din zona dig-mal) și piscicultura (pe terenurile mai joase, improprii culturilor agricole).

O altă orientare privind utilizarea rațională a pămîntului prin lucrări de hidroameliorații o constituie combaterea și prevenirea eroziunii solului. În condițiile concrete din țara noastră, cu întinse zone colinare, suprafețe mari de teren sînt supuse eroziunii. De exemplu, în anul 1954, cînd a avut loc inventarierea terenurilor erodate, acestea totalizau circa 50 la sută din suprafața agricolă a țării. Necesitatea efectuării lucrărilor de combatere și de prevenire a eroziunii solului este determinată de pierderile mari pe care acest fenomen le poate provoca agriculturii prin diminuarea producțiilor, deopotrivă cu scoaterea din circuitul economic a unor însemnate suprafețe de teren agricol. Iată argumente care susțin, convingător, necesitatea extinderii lucrărilor de combatere și prevenirea eroziunii — preocupare a partidului și statului nostru de păstrare a calității și integrității fondului funciar național.

Dacă pînă la sfîrșitul anului 1978 au fost executate lucrări de combatere a eroziunii pe circa 2,6 milioane de ha, pentru cincinalul 1981—1985 este prevăzut ca asemenea lucrări să se execute pe încă 950 000—1 000 000 de ha, acordîndu-se prioritate zonelor cu terenuri puternic erodate din județele Vaslui, Buzău, Mehedinți, Vrancea, precum și celor din Podișul Transilvaniei.

Ameliorarea terenurilor nisipoase și valorificarea lor superioară constituie o altă acțiune hidroameliorativă de utilizare și gospodărire rațională a pămîntului. Potrivit datelor statistice, suprafețele ocupate cu nisipuri și soluri nisipoase din țara noastră, care trebuie să fie supuse unor acțiuni de ameliorare, totalizează circa 300 000 ha, repartizate în principal în sudul Olteniei și în Dobrogea. Dintre acestea, circa 100 000 de ha sînt nisipuri mobile neproductive. Experiența acumulată în multe unități amplasate pe asemenea terenuri a demonstrat că acestea pot fi cultivate cu rezultate bune prin aplicarea corespunzătoare a îngrășămintelor, irigațiilor, a celorlalte măsuri agrotehnice și prin ocuparea lor cu cele mai adecvate plante cum ar fi porumbul, lucerna, borceagul, sorgul, sfecla, vița de vie, pomii fructiferi etc. Astfel, pe nisipurile și pe terenurile nisipoase din sudul Olteniei s-au realizat producții de peste 10 000 kg piersici la hectar, 15 000 kg struguri, 30 000 kg borceag și 60 000 kg porumb siloz. Avînd în vedere asemenea realizări, Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd ca în perioada 1981—1985 să se continue lucrările de ameliorare a nisipurilor și terenurilor nisipoase.

În condițiile specifice țării noastre, acțiunile de utilizare rațională a pămîntului au în vedere și extinderea lucrărilor de combatere a sărăturilor și de ameliorare a terenurilor sărături. Suprafața ocupată cu asemenea terenuri, amplasată în principal în județele din vestul și estul țării, totalizează circa 400 000 de hectare. Executarea pe aceste terenuri a lucrărilor de drenaj, aplicarea unor cantități corespunzătoare de amendamente calcaroase și gunoi de grajd, cultivarea lor cu plante adecvate, cum sînt : orezul, lucerna, sorgul, orzul, sfecla de zahăr, floarea soarelui etc., iată numai cîteva din măsurile care asigură valorificarea lor mai bună și ridicarea eficienței economice a producțiilor obținute.

NECESITATEA ATRAGERII ÎN CIRCUITUL AGRICOL A FIECĂREI PALME DE PĂMÎNT NEFOLOSIT

Utilizarea superioară a pămîntului — acțiune deosebit de însemnată în procesul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare — nu poate fi însă realizată pe deplin fără asigurarea unei organizări unitare a teritoriului agricol și fără aplicarea unei concepții riguros fundamentate de sistematizare a localităților rurale. Subliniind importanța acestui aspect, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată în raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. că: **„O deosebită atenție trebuie acordată organizării unitare a teritoriului, în vederea valorificării maxime a capacității productive a tuturor terenurilor".**

Organizarea unitară a teritoriului permite creșterea suprafeței de teren agricol prin valorificarea mai rațională a unor suprafețe ocupate cu mărăcinișuri, cu construcții, drumuri, perdele de protecție inutile, pîlcuri de arborete și păduri răzlețe etc. Dimensionarea optimă a tarlalelor și parcelelor, cu precizarea formei celei mai corespunzătoare a acestora pentru asigurarea unei eficiențe ridicate în executarea mecanizată a lucrărilor, stabilirea unei amplasări și dimensionări judicioase a centrelor de producție, a rețelelor de drumuri, a surselor de aprovizionare cu apă și cu alte mijloace de producție necesare, indicarea celui mai favorabil asolament, în funcție de profilul unităților, sînt numai cîteva din componentele strategiei, de organizare a teritoriului, care, pe lîngă o sporire a suprafeței agricole, contribuie și la o rațională și eficientă exploatare a diferitelor categorii de terenuri. O altă cale de utilizare mai eficientă a pămîntului o reprezintă sistematizarea localităților rurale — acțiune complexă cu multiple semnificații economice, sociale, politice. Este avută în vedere, în principal, creșterea suprafeței agricole prin dezafectarea localităților mici și concentrarea lor în unități mai mari, ca și pe baza sistematizării fiecărei comune și a fiecărui sat în parte. Desigur că în soluționarea acestor două mari obiective ale sistematizării rurale, respectiv stabilirea perimetrului satelor și comunelor și sistematizarea localităților, a unităților, trebuie să se pornească de la locul și rolul pe care fiecare localitate rurală trebuie să-l îndeplinească în perspectivă, în viața economică, politică și socială a țării. În acest cadru un element de referință deosebit de important îl reprezintă consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, organisme de conducere unitară a agriculturii în profil teritorial, care prin structura și funcțiile lor creează condiții favorabile atît pentru organizarea unitară a teritoriului agricol, cît și pentru o cît mai judicioasă sistematizare a localităților rurale. În acest cadru de preocupări se înscriu indicațiile secretarului general al partidului privind folosirea tuturor suprafețelor de pămînt, chiar și a celor aparent neînsemnate, cum sînt spațiile intrauzinale, spațiile verzi din localitățile urbane suprafețele existente în perimetrul gospodăriilor individuale. Fiecare om al muncii de la sate, din oricare localitate trebuie să caute soluții în acest sens, să răspundă acestei cerințe, numai pe această bază devenind posibilă utilizarea întregului fond funciar al țării.

REPERE PENTRU CREȘTEREA INTENSIVĂ A PRODUCȚIEI AGRICOLE

Diversitatea mare a condițiilor naturale, economice și sociale întîlnită pe teritoriul țării imprimă producției agricole un caracter zonal, atît în ce privește sortimentul și structura producției, cît și sub raportul randamentelor și al eficienței economice. În condițiile orînduirii socialiste, zonalitatea producției agricole nu se realizează anarhic, ci se desfășoară în mod organizat și coordonat, ca un proces obiectiv necesar, determinat și de obligativitatea încadrării agriculturii în ansamblul activității economice dintr-o anumită zonă, de pe un anumit teritoriu. În această concepție, zonarea producției agricole, ca proces de delimitare teritorială a zonelor de producție, bazată pe o structură optimă, a culturilor și pe aplicarea unor asolamente raționale, constituie o sarcină primordială trasată de partid. Condiție esențială pentru folosirea rațională a fondului funciar, pentru organizarea științifică a activității din agricultură și, în același timp, un mijloc eficace de integrare a agriculturii în dezvoltarea armonioasă, de ansamblu, a economiei naționale, zonarea producției agricole dobîndește o însemnătate majoră în contextul recentelor reglementări privind autoaprovizionarea județelor cu produse agroalimentare.

Pentru asigurarea optimului dintre nevoile economiei naționale pe ansamblu și nevoile fiecărui județ, raionarea culturilor și stabilirea asolamentelor trebuie să urmărească realizarea unei asemenea îmbinări a diferitelor ramuri de producție încît pe teritoriu să rezulte zone de cultură cu profil cît mai apropiat, zone care să asigure o valorificare superioară a pămîntului și a tuturor celorlalte condiții și factori de producție. În acest context, organele de decizie din agricultură au datoria de a acționa cu toată energia, la nivelul consiliilor unice agroindustriale, asigurînd în felul acesta condiții optime pentru valorificarea superioară a tuturor terenurilor agricole.

O direcție fundamentală a utilizării raționale a pămîntului, care contribuie la ridicarea potențialului său productiv, la sporirea fertilității sale, a eficienței economice, o constituie chimizarea producției și utilizarea pe scară largă, a îngrășămintelor organice și chimice. În domeniul asigurării agriculturii cu îngrășăminte chimice necesare s-au depus eforturi deosebite. Concludent, în această privință, este faptul că în anul 1938 se foloseau în agricultură numai 1,5 kg de îngrășăminte chimice la hectarul de teren arabil, față de cîteva sute de kilograme în alte țări. Existența unor asemenea decalaje se afla în contradicție cu cerințele unei agriculturi intensive, ale utilizării cu eficiență sporită a pămîntului. Tocmai pentru a înlătura această stare de înapoiere, în politica de industrializare socialistă a țării s-a pus, încă de la început, un accent deosebit pe dezvoltarea industriei chimice, pe creșterea producției de insectofungicide și a altor substanțe chimice necesare agriculturii.

Ca urmare a creșterii numărului fabricilor și complexelor industriale producătoare de îngrășăminte chimice, agricultura a beneficiat, an de an, de cantități tot mai mari de îngrășăminte, într-un sortiment mereu mai variat și de calitate tot mai bună. Astfel, în perioada 1950—1977, cantitatea de îngrășăminte chimice la un hectar de teren arabil

a crescut de la 7,2 kg la circa 103 kg de substanță activă. Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd că, în 1985, cantitatea de îngrășăminte ce va fi utilizată în agricultură va ajunge la 3,8—4 milioane de tone substanță activă, revenind circa 255 de kg pe un hectar de teren agricol, respectiv 320 de kg pe un hectar de teren arabil, vii și livezi.

Sporirea cantităților de îngrășăminte și îmbunătățirea continuă a calității lor impune o utilizare cît mai eficientă a acestora, care să asigure atît o creștere a randamentelor la unitatea de suprafață, gospodărirea eficientă a îngrășămintelor chimice deopotrivă cu utilizarea pe scară mai largă a îngrășămintelor naturale. De asemenea, este necesară promovarea unor tehnologii moderne, bazate pe descoperiri în domeniul bioindustriilor, știut fiind faptul că la producerea îngrășămintelor chimice se consumă importante cantități de hidrocarburi și energie.

Constituind o problemă de interes național, utilizarea rațională a întregului fond funciar trebuie să constituie un obiectiv major, o sarcină primordială, permanentă și esențială atît pentru consiliile populare municipale, orășenești și comunale, cît și pentru consiliile unice agroindustriale, pentru organele colective de conducere din unitățile agricole, pentru organele și organizațiile de partid care activează în domeniul producției agricole. Potrivit sarcinilor înscrise în documentele de partid, o atenție deosebită trebuie să se acorde în condițiile măsurilor arătate, sporirii suprafeței agricole și arabile, prin amenajarea și valorificarea unor terenuri neproductive, astfel că în cincinalul 1981—1985 suprafața arabilă să crească cu 154 000 de hectare. În acest scop, conducerile consiliilor populare, ale consiliilor unice agroindustriale și ale unităților agricole au sarcina să identifice toate terenurile neproductive din raza lor de acțiune și să întreprindă măsuri concrete de punere a lor în valoare.

Cultivarea integrală a tuturor suprafețelor de teren, aplicarea integrală, corectă și la termenele stabilite a măsurilor vizînd sporirea potențialului productiv al solului constituie, de asemenea, sarcini de cea mai mare însemnătate a organelor și organizațiilor de partid și economice, care activează în agricultură. Un astfel de obiectiv trebuie urmărit în toate unitățile agricole socialiste, ca și în sectorul gospodăriilor individuale. Așa cum este cunoscut, recent, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a făcut propunerea ca să se înființeze o comisie națională pe lîngă guvern sau pe lîngă Consiliul de Stat care să asigure gospodărirea unitară, exigentă a întregului teritoriu al țării, punînd capăt risipei, manifestărilor de lipsă de răspundere față de pămînt — mijlocul de producție hotărîtor pentru asigurarea vieții și dezvoltării noastre.

Totodată, se impune utilizarea eficientă a sistemelor de irigații, înfăptuirea acțiunilor de realizare a celorlalte lucrări de hidroameliorații și aplicarea diferențiată a tehnologiilor moderne de producție bazate pe mecanizare și chimizare. Înfăptuirea neabătută în practică a măsurilor și acțiunilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. cu privire la utilizarea rațională a întregului fond funciar, va conduce la sporirea producției agricole, va spori aportul agriculturii la dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale și la ridicarea bunăstării întregului nostru popor.

prof. dr. S. N. SÎRBEȘTI

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă importanța utilizării raționale, integrale a fondului funciar ?

2. Care sînt căile de sporire a suprafeței agricole ?

3. Ce sarcini revin organelor și organizațiilor de partid și factorilor din agricultură pentru gospodărirea judicioasă a terenului agricol ?

400 întrebări răspunsuri

breviar de drept și tehnică comercială internațională

lucrarea — editată de „Revista economică" — va fi pusă în vînzare prin unitățile de difuzare a presei

CONSILIUL UNIC AGROINDUSTRIAL DE STAT ȘI COOPERATIST, FORMĂ SUPERIOARĂ DE ORGANIZARE, CONDUCERE ȘI PLANIFICARE UNITARĂ A AGRICULTURII. STILUL DE MUNCĂ AL CONSILIULUI UNIC AGROINDUSTRIAL

In cadrul politicii agrare promovate de partidul nostru un loc central au ocupat, potrivit exigențelor fiecărei etape de dezvoltare, problemele organizării, conducerii și planificării activității economice. Pe temelia noilor relații socialiste, în perioada ce a urmat încheierii cooperativizării agriculturii, au fost adoptate succesiv măsuri de îmbunătățire a cadrului organizatoric și de conducere, în vederea soluționării, cu eficiență cît mai înaltă, a tuturor aspectelor ce privesc desfășurarea activității în unitățile agricole de stat și în cele cooperatiste, precum și a multiplelor interdependențe ce se stabilesc între această ramură de bază a economiei și celelalte ramuri și sectoare de activitate. Astfel, avîndu-se în vedere relațiile strînse care există între agricultură și industria alimentară a fost instituționalizată conducerea unică a acestor ramuri ; pentru rezolvarea corespunzătoare a problemelor specifice ale agriculturii cooperatiste s-au constituit uniunile cooperatiste ; s-au adus, de asemenea, îmbunătățiri structurii organizatorice a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, secțiile acestora preluînd funcția de sectoare mecanice în cooperativele agricole ; au fost constituite consiliile intercooperatiste și a fost inițiată și organizată crearea de asociații economice intercooperatiste etc.

Toate aceste măsuri au răspuns unor necesități reale și au avut un rol pozitiv în dezvoltarea agriculturii noastre socialiste ; ele au permis, în același timp, acumularea unei valoroase experiențe. Necesitatea de a spori continuu producțiile agricole, proces în care principala pondere a revenit progresului tehnic, mecanizării, chimizării și aplicării unor tehnologii moderne au evidențiat însă, în timp, unele limite ale structurii organizatorice existente la acea dată ; se promova o distincție prea rigidă între sectoarele de stat și cooperatist ; la nivelul unităților de bază, în teritoriu, forțele umane și mecanice erau în general fărîmițate; stațiunile de mecanizare, care concentrau importante mijloace mecanice și de muncă, nu erau în măsură suficientă implicate în dezvoltarea agriculturii de stat, în relațiile cu cooperativele agricole, acestea funcționînd, în esență, cu unități prestatoare de servicii, fără a fi implicate hotărîtor în procesul de realizare a planului. Toate aceste elemente afectau în cele din urmă eficiența activității unităților — de stat și cooperatiste — a agriculturii în ansamblu, conduceau la o valorificare sub posibilități a bazei tehnico-materiale, a relațiilor socialiste. (Între anii 1965—1976, de exemplu, fondurile fixe din agricultură au crescut de 2,51 ori, iar producția agricolă de 1,75 ori).

Acestea sînt numai cîteva din considerentele și rațiunile pe baza cărora Plenara C.C. al P.C.R. din februarie 1979, acționînd în direcția înfăptuirii obiectivelor strategice înscrise în Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, a adoptat, din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, noi măsuri de perfecționare a conducerii agriculturii, corespunzătoare imperativelor etapei actuale de dezvoltare, cea mai însemnată fiind aceea a creării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ A CONSILIILOR UNICE AGROINDUSTRIALE DE STAT ȘI COOPERATISTE. ROLUL ȘI SARCINILE ACESTORA

La baza organizării și funcționării consiliilor unice agroindustriale sînt așezate deopotrivă principii economice și sociale. In plan economic, reunirea în cadrul aceleiași unități organizatorice și de conducere a tuturor factorilor implicați în producția agricolă de pe un anumit teritoriu — indiferent de forma de proprietate — are menirea să valorifice mai bine baza tehnico-materială creată în această ramură în anii socialismului ; să permită concentrarea și zonarea optimă a culturilor, deopotrivă cu introducerea mai operativă și pe scară largă a tehnologiilor agricole moderne, de mare randament ; să asigure o cît mai bună adaptare a agriculturii la exigențele noi ce decurg din rolul de prioritate a dezvoltării economico-sociale. Tot în plan economic se cer a fi incluse și principiile noi cu privire la îmbinare în forme organizaționale perfecționate a activității din agricultură cu activitățile de tip industrial — în general, industria mică. În această optică consiliile unice agroindustriale au fost proiectate să devină importante centre prelucrătoare a materiilor prime agricole, dar și locul de desfășurare a unor activități industriale și de prestări servicii.

Avantajele unei astfel de organizări, care au prins forme și mai bine conturate prin elaborarea legislației privind

funcționarea industriei mici, nu sînt însă exclusiv economice — valorificarea resurselor locale, reducerea activității de transport, folosirea unor surse energetice locale etc. etc. Ele se afirmă și în plan social prin crearea de noi locuri de muncă, asigurîndu-se creșterea veniturilor respective, prin stabilizarea forței de muncă. Într-o perspectivă mai largă consiliile unice agroindustriale constituie o verigă importantă în aplicarea politicii de urbanizare a teritoriului.

În componența consiliului agroindustrial sînt incluse toate unitățile cu profil agricol de pe raza sa de activitate, și anume : stațiunile pentru mecanizarea agriculturii ; cooperativele agricole de producție ; întreprinderile agricole de stat sau fermele acestora ; asociațiile economice intercooperatiste și cele formate între cooperative și unități de stat sau unități ale cooperației de consum ; institutele, stațiunile de cercetări și unitățile de învățămînt agricol ; fermele PLAFAR, sericicole și piscicole ; fermele de legume de la întreprinderile de producție și industrializare a legumelor și fructelor ; îngrășătoriile Departamentului industriei alimentare ; alte unități economice cu profil agricol.

Faptul că în componența consiliului unic sînt cuprinse toate unitățile economice cu profil agricol, de stat și cooperatiste, de cercetare și de învățămînt etc., creează posibilitatea conducerii unitare a activității agricole, asigură cadrul folosirii depline și eficiente a fondului funciar, a disponibilului de forță de muncă etc., în vederea obținerii de rezultate maxime în activitatea fiecărei unități agricole componente.

Un rol însemnat în realizarea sarcinilor ce revin consiliilor unice îl au conducerile acestora. Prin modul în care este concepută structura de organizare a conducerii consiliului se urmărește antrenarea în procesul de conducere a unui număr cît mai mare de oameni ai muncii, din toate unitățile componente și din toate sectoarele de activitate. Adunarea generală a consiliului, organul suprem de conducere este formată din toți membrii consiliilor de conducere din cooperative și membrii consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile de stat, iar consiliul de conducere este constituit din ansamblul conducerilor operative ale unităților (președinte-director, ingineri șefi și contabili șefi), președinții consiliilor populare și ai cooperativelor de consum, specialiști încadrați la consiliu.

În această structură complexă, profund democratică, la care se adaugă faptul că președintele consiliului unic este și organizatonul comitetului județean de partid, sînt asigurate toate condițiile pentru ca organele respective să-și aducă o contribuție substanțială la realizarea unei profunde revoluții agrare, la dezvoltarea și modernizarea producției agricole. Referindu-se la rolul conducerii consiliului agroindustrial, în general, și cu deosebire la rolul ce revine președinților acestor consilii, secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a reafirmat, în cadrul Consfătuirii de lucru pe probleme de agricultură ce a avut loc în luna ianuarie 1981 la Brașov, necesitatea ca **„președintele să fie un bun activist care să cunoască bine agricultura, să iubească munca agricolă, să știe să lucreze cu oamenii"**.

Conducerile consiliilor, organele și organizațiile de partid, consiliile populare au înalta răspundere de a da viață acestor măsuri organizatorice, angajîndu-se curajos și competent în rezolvarea principalelor probleme ale agriculturii, prin asigurarea conducerii unitare a tuturor sectoarelor din agricultură ; prin accentuarea procesului de concentrare a producției și specializare a unităților și subunităților ; folosirea rațională și în mod unitar a bazei tehnico-materiale a agriculturii, accentuarea procesului de integrare a cercetării și învățămîntului cu producția ; creșterea rolului și a răspunderii specialiștilor pentru stabilirea și aplicarea diferențiată a întregului complex de lucrări agrozootehnice ; pregătirea și perfecționarea cadrelor ; îmbunătățirea generală a stilului și metodelor de muncă.

ORGANIZARE ȘI ACTIVITATE UNITARĂ, EFICIENTĂ

Pentru realizarea acestor obiective, consiliile unice trebuie să asigure organizarea unitară a teritoriului și asolamentelor, să asigure o mai bună amplasare a culturilor, o exploatare rațională și unitară a sistemelor de irigații, să organizeze formațiile de mecanizatori și să asigure buna funcționare a tuturor mașinilor și tractoarelor. Alte sarcini importante ale consiliilor unice, ale organelor și organizațiilor de partid, ale consiliilor populare privesc realizarea prevederilor planurilor de irigații, desecări, combaterea eroziunii și amendarea solurilor, planificarea, realizarea și recepția obiectivelor de investiții, în care scop, acestea, organizează sectoare și formații de construcții, de îmbunătățiri funciare, de producere și exploatare a materialelor de construcții pentru nevoi proprii și pentru terți.

Un domeniu prioritar de acțiune al consiliilor agroindustriale, de manifestare a superiorității acestei forme organizatorice, se desfășoară, în domeniul planificării. Potrivit mecanismului de planificare, de la nivelul județelor sarcinile privind producția agricolă sînt repartizate la unitățile de bază. Avînd în vedere că la nivelul consiliului se cunosc mai bine potențialul de producție al pămîntului, baza tehnico-materială, resursele de forță de muncă, tradiția locală, posibilitatea asigurării furajelor pe sortimente și reducerea volumului de transport, structurile de plan pot fi îmbunătățite, cu acordul conducerilor unităților, închizîndu-se pe comanda socială a comunelor și unităților din consiliu. Tocmai pentru a întări rolul consiliilor agroindustriale în îndeplinirea sarcinilor de plan pe unitățile componente, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, în cadrul recentei ședințe de la Brașov cu cadrele din agricultură, necesitatea ca **„aecste consilii agroindustriale să joace un rol mult mai activ, să devină titulare de plan — al planului care cuprinde planurile unităților din componența lor. Fiecare unitate rămîne desigur în continuare titulara planului său. Consiliul agroindustrial trebuie să fie titularul planului tuturor unităților însumate, răspunzînd de felul cum se asigură realizarea prevederilor în toate unitățile, inclusiv în complexe și în unitățile industriale din cadrul consiliului"**.

În atenția consiliilor unice trebuie să se situeze în permanență realizarea fondului de stat de produse agricole pe sortimente și perioade conform planului și contractelor încheiate, unitățile avînd obligația să respecte disciplina contractuală, să asigure fondul de produse agroalimentare necesare pentru desfășurarea normală a întregii activități

economice a țării. Consiliile unice, de asemenea, au sarcina să analizeze cu organele și organizațiile de partid, cu conducerile unităților de bază, modul de realizare a fondului de stat pentru fiecare produs și să ia măsurile cele mai potrivite pentru ca toate produsele să fie livrate la termen și în condiții de calitate, pentru asigurarea, pe această cale, de venituri bănești cît mai ridicate.

Aceeași preocupare susținută trebuie să se manifeste și în direcția folosirii rationale a întregii suprafețe de teren, acordarea asistenței tehnice și a sprijinului necesar punerii în valoare a potențialului de producție din gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și din gospodăriile individuale din zonele necooperativizate, prin atragerea acestora în acțiuni de cooperare și asociere în creșterea și îngrășarea animalelor, în producerea de legume, cartofi, fructe, precum și realizarea de bunuri de consum în cadrul micii industrii.

Pentru realizarea unui salt calitativ, în munca agricolă un rol hotărîtor revine unităților de bază : cooperativelor agricole, întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Acestea au îndatorirea să depună toate eforturile pentru îmbunătățirea muncii, astfel încît să obțină producții la nivelul programelor de dezvoltare a agriculturii. În acest scop, este necesar ca în fiecare unitate agricolă să se îmbunătățească organizarea muncii, să se instaureze o atmosferă de ordine și disciplină, să se întărească spiritul de răspundere în producție a tuturor muncitorilor, specialiștilor și cadrelor de conducere.

Înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, precum și perfecționarea organizării unităților de bază, a organelor agricole județene și centrale au creat cadrul organizatoric și democratic pentru trecerea la o nouă calitate atît în ce privește folosirea corespunzătoare a pămîntului, a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, cît și în realizarea unei eficiențe tot mai înalte în toate sectoarele producției agricole. **„Avem prevederi bune, o bază tehnico-materială corespunzătoare pentru realizarea planului de producție în toate sectoarele** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Acum este necesar să trecem la activitatea vie, practică, pentru îndeplinirea prevederilor stabilite".**

SPECIALIȘTII DIN AGRICULTURĂ UTILIZAȚI LA DEPLINA LOR CAPACITATE

În îndeplinirea sarcinilor ce revin consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, un rol însemnat au cadrele cu statut permanent în cadrul consiliului, începînd cu președintele, care este și organizator de partid, cu primvicepreședintele consiliului (unul dintre cei mai buni conducători ai unei unități agricole din consiliu), ceilalți specialiști și terminînd cu tehnicienii de la consilii. Întreg personalul încadrat la consiliu trebuie să fie recrutat din rîndul celor mai buni activiști și specialiști, oameni care cunosc foarte bine problemele de care se ocupă și sînt hotărîți să locuiască și să muncească alături de cei care constituie consiliul.

Referindu-se la importanța pe care o dețin cadrele de specialiști în desfășurarea proceselor moderne din agricultură, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea ca aceste colective să fie întărite în viitor cu noi cadre de valoare, din unitățile centrale. **„Să alegem dintre cei mai buni activiști din industrie, din agricultură, din alte domenii, să discutăm cu fiecare în parte și să îi trimitem să conducă consiliile agroindustriale (...) Pînă la Congresul al II-lea al agriculturii, care va avea loc în a doua parte a lunii februarie, va trebui ca în fiecare consiliu să trimitem încă 3—4 specialiști, în raport de specificul consiliului : cerealier, legumicol, pomiviticol, pentru creșterea animalelor".**

Avîndu-se în vedere că fiecare consiliu dispune de un număr însemnat de cadre tehnice și de specialitate în unitățile de bază, este imperios necesar ca acestea să fie utilizate corespunzător capacității și pregătirii lor. Specialiștii de la consiliu, inginerul șef, medicul veterinar, economistul, trebuie să se bazeze în același timp și pe cadrele din I.A.S., C.A.P., S.M.A. și împreună să asigure o conducere tehnică și economică unitară. Cadrele de la consiliu trebuie să se afle în fruntea acțiunilor ; ei trebuie să posede o bună pregătire profesională, să fie energici, disciplinați și revoluționari, să lupte împotriva birocratismului, a funcționarismului, a indiferenței, lucru deosebit de însemnat dacă se are în vedere că executarea unor lucrări agricole — cu întîrziere și de slabă calitate — se datorește, frecvent, unei proaste organizări, lipsei de îndrumare și control, unui nivel de disciplină scăzut. În perioadele de vîrf ale campaniilor agricole, cadrele de conducere de la unitățile de bază și de la consiliile unice trebuie să acționeze atît ca organizatori ai muncii, cît și ca executanți, alături de mecanizatori și ceilalți lucrători.

Realizarea sarcinilor trasate de partid consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste necesită o îmbunătățire substanțială a stilului și metodelor de muncă și a activității organizațiilor de partid respective, ale unităților agricole, consiliilor populare, organelor agricole județene și centrale. Din partea tuturor factorilor de răspundere se cere o creștere generală a calității muncii, o atitudine revoluționară față de problemele cu care se confruntă unitățile agricole. Este necesar să se acționeze cu fermitate pentru introducerea unui spirit de înaltă răspundere, operativitate și disciplină în înfăptuirea neabătută a politicii agrare a partidului și statului, a hotărîrilor proprii ale organizațiilor de partid, ale organelor de conducere colectivă din consiliu și unitățile de bază ale agriculturii.

Acestea sînt doar cîteva din sarcinile prioritare care trebuie realizate de consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste — formă superioară de organizare, conducere și planificare unitară a agriculturii în teritoriu, verigă esențială de ridicare a calității muncii agricole, de aplicare a politicii elaborată de partid.

dr. ing. Victor HĂLMĂJAN

ÎNTREBĂRI

1. Care este rolul consiliului unic agroindustrial în sistemul de organizare al agriculturii românești ?

2. Care sînt atribuțiile ce revin conducerii consiliilor unice în scopul îmbunătățirii rezultatelor producției ?

3. Analizați — pe exemplul unității dv. — sarcinile imediate pentru îndeplinirea obiectivelor de plan. Cum vă poate sprijini consiliul în acest scop ?

DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XII-LEA AL P.C.R. DESPRE DEZVOLTAREA ZOOTEHNIEI. SARCINILE ORGANELOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DE PARTID PENTRU SPORIREA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA STRUCTURII EFECTIVELOR DE ANIMALE, PROMOVAREA TEHNOLOGIILOR AVANSATE DE CREȘTERE ȘI ÎNGRIJIRE A ANIMALELOR, ASIGURAREA FURAJELOR ȘI SPORIREA MAI ACCENTUATĂ A PRODUCȚIEI ANIMALIERE

În politica economică elaborată și aplicată de Partidul Comunist Român, la baza căreia se află gîndirea profund științifică, originală și novatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, agriculturii — ramură de bază a economiei — îi revine un rol de cea mai mare importanță în dezvoltarea producției materiale și creșterea avuției naționale, în ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului.

„Realizarea programului partidului nostru — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul Consfătuirii de lucru cu cadrele din zootehnie din luna iunie 1980 — **făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului cer o agricultură dezvoltată, o zootehnie avansată".**

În procesul de dezvoltare continuă a agriculturii în anii construcției socialiste, zootehnia s-a bucurat de un sprijin deosebit din partea partidului și statului, constituind unul din sectoarele agricole ce au înregistrat cea mai dinamică evoluție. Semnificativ în acest sens, este faptul că, raportat la dinamica producției globale agricole care a cunoscut o creștere de 2,7 ori în 1979 — față de anul 1938 — producția vegetală a sporit de 2,2 ori, în timp ce producția animală de 3,7 ori. În asigurarea condițiilor necesare creșterii în ritm accelerat a producției animaliere în țara noastră, un rol deosebit a avut aplicarea prevederilor **„Programului național de dezvoltare a zootehniei"**, elaborat din indicația și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului. Un element relevant pentru sprijinul susținut acordat de partidul și statul nostru la dezvoltarea zootehniei, îl constituie volumul însemnat al investițiilor alocate pentru dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție și asigurarea animalelor de reproducție, însumînd peste 75 miliarde de lei în perioada celor trei cincinale de după Congresul al IX-lea. Numai în cincinalul 1976—1980 au fost alocate în acest scop peste 37 de miliarde lei cu aproape 40% mai mult decît în cincinalul anterior.

Ca rezultat al aplicării cu consecvență a politicii partidului, zootehnia țării noastre a înregistrat o serie de mutații însemnate. Între acestea se impun a fi notate creșterea ponderii producției zootehnice în valoarea producției globale agricole, de la 30,3%, în 1938, la 44% în 1979 ; apariția, pe lîngă menținerea și dezvoltarea sectorului individual, a unor unități agricole de stat și cooperatiste cu un grad ridicat de concentrare și specializare a producției zootehnice ; folosirea atît în unitățile nou create, cît și în activitățile de modernizare a fermelor existente, a unor soluții constructive și tehnologice cu grad din ce în ce mai ridicat de mecanizare și automatizare, element ce asigură zootehniei un pronunțat caracter industrial (acest tip de unități a asigurat, în 1979, peste 70% din producția de carne și aproape întreaga producție de ouă a sectorului socialist al agriculturii) ; crearea unui sistem național de ameliorare, înmulțire și difuzare, către unitățile de producție, a efectivelor de animale valoroase sau material seminal ; dezvoltarea unei structuri complexe de unități cu rol de deservire a zootehniei, cum sînt întreprinderile județene cu specific de administrare și valorificare a păsărilor, industria de nutreturi combinate etc. ; organizarea unei rețele puternice, dotată cu mijloacele necesare, pentru apărarea sănătății animalelor ; specializarea și adaptarea unităților de cercetare și învățămînt de profil, în raport cu ritmul și direcțiile de dezvoltare a zootehniei etc.

Eforturile mari întreprinse de partidul și statul nostru pentru dezvoltarea zootehniei, în anii construcției socialiste, s-au materializat în creșterea și îmbunătățirea efectivelor de animale, în sporirea contribuției acestui sector la constituirea fondului de stat de produse agroalimentare necesare consumului populației și asigurarea la un nivel superior a industriei cu materii prime (vezi datele din tabel).

Prin dezvoltarea puternică a zootehniei, în anul 1979 s-a asigurat o producție pe locuitor de 114 kg de carne în viu, 268 de litri de lapte total (laptele de oaie recalculat la 3,5% grăsime), 320 de bucăți de ouă, 1,8 kg de lînă, 0,6 kg de miere de albine și peste 2,5 kg de pește (din ape interioare). S-a putut astfel răspunde mai bine nevoilor interne de consum și asigura unele disponibilități pentru export.

Cu toate rezultatele bune obținute, se impune subliniat faptul că acestea nu reflectă la reala lor dimensiune eforturile întreprinse în direcția dezvoltării bazei tehnico-materiale a zootehniei, a perfecționării organizării acestui important sector agricol, marile rezerve care există încă pentru sporirea producției animaliere. O serie de lipsuri ce s-au manifestat în activitate au determinat anumite rămîneri în urmă față de sarcinile de plan, întîrzieri ce se cer a fi grabnic recuperate.

SPORIREA EFECTIVELOR DE ANIMALE ȘI A PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE ÎN PERIOADA 1981—1990, OBIECTIVE DE BAZĂ ÎNSCRISE ÎN DOCUMENTELE CONGRESULUI AL XII-LEA

Prin extinderea și perfecționarea bazei tehnico-materiale, în condițiile folosirii unor moderne metode agrozootehnice și îmbunătățirii organizării muncii, a conducerii și planificării, în perioada 1981—1985 va avea loc și în agricultură trecerea de la stadiul acumulărilor cantitative la o nouă calitate, materializată într-o creștere substanțială a producției și ridicarea la un nivel superior a eficienței economice. Pe această bază se va asigura o mai bună aprovizionare cu produse agroalimentare a populației țării noastre și o creștere a disponibilităților pentru export.

Acest salt calitativ se află în deplin consens cu rolul tot mai important ce va reveni zootehniei în viitor. În cincinalul 1981—1985 și în următorii ani, pînă în anul 1990, după cum se desprinde din nivelurile stabilite în documentele de partid, zootehnia va constitui sectorul prioritar în agricultura țării noastre, ritmul de dezvoltare a creșterii animalelor devansînd ritmul mediu prevăzut pentru întreaga ramură. Pe această bază, ponderea zootehniei în totalul producției agricole se va ridica la 45—46% în 1985, și 50% în 1990.

Așa cum se desprinde din obiectivele elaborate, în zootehnie, efectivele vor ajunge în 1985 la 8 milioane bovine, 14—15 milioane porcine, 20—22 milioane ovine și caprine, 60 milioane păsări ouătoare. Se va continua, totodată, acțiunea de îmbunătățire a raselor de animale. Pe această bază se prevede realizarea a 4—4,1 milioane de tone carne în viu, 85—88,7 milioane de hl de lapte de vacă, 58.000—61.100 de tone de lînă și 8.000—8.200 de milioane de ouă.

Sarcini deosebite sînt prevăzute pentru producția de pește din ape interioare, urmînd a se obține 280.000—300.000 de t., de 2,8—2,9 ori mai mult față de realizările anului 1979. Pentru 1990 se estimează o creștere față de 1985, cu 25—36% la bovine, 9—10% la ovine, 29—33% la porcine și 24—30% la păsări ouătoare, cifre care arată că ritmurile înalte de dezvoltare a zootehniei se mențin de-a lungul întregului deceniu 1981—1990.

Potrivit documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980 și a Legii pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României, în anul 1981 efectivele de animale vor ajunge la 6.940.000 de bovine, 13 000 000 de capete porcine, 17 500 000 capete ovine și caprine și 60 de milioane de capete păsări ouătoare, în timp ce producția animalieră ce se va realiza în perioada considerată va depăși 2.890.000 de tone carne (ex-

Efective	U/M	1938	1965	1979	% 1979 / 1938	% 1979 / 1965	Ritm mediu anual 1938 / 1979	Ritm mediu anual 1938 / 1965	Ritm mediu anual 1965 / 1979
Bovine	mii cap.	3653	4953	6513	178	132	1,90	1,33	2,29
Ovine	mii cap.	10452	13932	16195	155	116	1,34	1,22	1,14
Porcine	mii cap.	2761	5365	10899	395	203	7,20	3,48	7,36
Păsări ouătoare	mii cap.	20500	26500	56520	276	246	4,29	1,07	8,07
Producție									
Carne în viu total	mii tone	760	1047	2538	334	242	5,71	1,41	10,14
Lapte vacă	mii hl.	17600	28831	53420	304	185	4,97	2,37	6,07
Ouă	mil. buc.	1351	2630	7084	524	269	10,31	3,52	12,07
Lînă	tone	15130	25410	39100	258	154	3,85	2,52	3,86

primată în greutate vie), 56300000 de hectolitrii de lapte de vacă, 42500 de tone de lînă şi 7175 de mil. bucăţi ouă.

Pentru transpunerea în viaţă a obiectivelor de dezvoltare a sectorului zootehnic se impune aplicarea corelată a unui ansamblu de măsuri — atît cu caracter general — vizînd deci întregul sector zootehnic — cît şi cu caracter special, proprii uneia sau alteia dintre ramurile zootehniei. In lumina documentelor de partid, a indicaţiilor secretarului general al partidului, organele şi organizaţiile de partid de la sate trebuie să-şi concentreze eforturile şi să mobilizeze toate forţele în direcţia soluţionării, cu prioritate, a următoarelor probleme cu caracter general : a) Să asigure dezvoltarea activităţii de creştere a animalelor în strînsă legătură cu resursele furajere existente în fiecare localitate, acordînd prioritate creşterii numărului de bovine şi ovine în zonele de deal şi munte, unde se găsesc suprafeţe mari de pajişti naturale ; b) În profil teritorial, dezvoltarea zootehniei va fi astfel orientată încît fiecare localitate să-şi asigure, din producţia proprie, atît nevoile de consum local de produse animaliere, cît şi obligaţiile către fondul central planificat — sarcină de cea mai mare însemnătate în ansamblul dezvoltării economico-sociale a ţării ; c) Paralel cu dezvoltarea zootehniei în unităţile agricole socialiste, trebuie mai mult sprijinită, în continuare, creşterea animalelor şi a producţiei animaliere în gospodăriile populaţiei. „Este necesar — sublinia în acest sens tovarăşul Nicolae Ceauşescu — ca toţi cetăţenii care deţin, într-o formă sau alta, teren agricol, să crească animale, atît pentru consumul propriu cît şi pentru contractări sau vînzare" ; d) Îmbunătăţirea radicală a alimentaţiei animalelor, asigurîndu-se raţii furajere echilibrate, corespunzător nivelului producţiei planificate şi a cerinţelor fiziologice, pentru fiecare specie şi categorie de animale, în scopul reducerii consumului specific şi creşterea rentabilităţii sectorului zootehnic ; e) Accelerarea procesului de ameliorare a efectivelor de animale prin producerea dirijată a reproducătorilor, extinderea însămînţărilor artificiale, îmbunătăţirea indicilor de reproducţie şi creştere în totalitate a tineretului femel bovin şi ovin pînă după prima fătare ; f) Asigurarea capacităţilor de producţie, prin construirea unor unităţi de producţie mai mici, prin modernizarea fermelor aflate în funcţiune, prin utilizarea unor amenajări deja existente, folosindu-se soluţii constructive şi tehnologice simple, posibil de realizat cu materiale ieftine, locale ; g) Respectarea tehnologiilor de exploatare a animalelor şi a condiţiilor sanitar-veterinare, în scopul prevenirii şi combaterii maladiilor, a reducerii substanţiale a pierderilor prin mortalităţi şi sacrificări de necesitate ; h) Mobilizarea lucrătorilor din unităţile de cercetare de profil zooveterinar pentru generalizarea mai rapidă a cuceririlor ştiinţei, găsirea unor soluţii constructive şi tehnologice care reclamă consum mai mic de materiale deficitare şi de energie, îmbunătăţirea metodelor tehnice folosite în reproducţie şi selecţia animalelor, crearea de noi soluri de plante furajere etc. ; i) Ridicarea nivelului de pregătire profesională a cadrelor care lucrează în zootehnie, corespunzător dimensiunii şi nivelului de dotare a unităţilor zootehnice din ţara noastră.

ACŢIUNI IMEDIATE, TEMEINIC FUNDAMENTATE, PENTRU ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR

În ce priveşte măsurile specifice, în domeniul creşterii bovinelor, se prevede ca, în anul 1985, sporul planificat de 65% la producţia de lapte şi 103% la producţia de carne de bovină raportat la nivelul anului 1979—la o creştere a efectivelor cu numai 24% — să se realizeze, în principal pe baza îmbunătăţirii condiţiilor de furajare şi exploatare a animalelor ; prin organizarea corespunzătoare a activităţii de reproducţie şi sanitar-veterinare, pentru realizarea unui indice de natalitate de peste 85% şi reducerea pierderilor prin mortalităţi şi sacrificări de necesitate ; prin asigurarea creşterii întregului efectiv de viţele din toate sectoarele, pînă după prima fătare ; pe baza sprijinirii dezvoltării în continuare a creşterii bovinelor la gospodăriile populaţiei, prin asigurarea suprafeţelor de pajişti şi organizarea unor acţiuni largi de cooperare între unităţile agricole socialiste şi producătorii individuali.

La creşterea ovinelor, sporirea cu 56% a producţiei de lînă şi dublarea producţiei de carne prevăzute pentru cincinalul 1981—1985 reclamă o îmbunătăţire a condiţiilor de furajare şi exploatare, în special în perioada de iarnă şi în sezonul de fătări ; îmbunătăţirea indicilor de reproducţie, realizîndu-se pe an cel puţin un miel pentru fiecare oaie ; concentrarea în unităţi specializate a ovinelor destinate pentru producţia de carne şi creşterea greutăţii de livrare a acestora la peste 35 de kg. Se impune, de asemenea, organizarea mai bună a activităţii sanitar-veterinare, în scopul reducerii pierderilor. Ca şi la specia bovină, întregul efectiv de mieluţe se va păstra pînă după prima fătare, grăbindu-se astfel procesul de selecţie.

Avînd în vedere ponderea mare pe care o deţin complexele din unităţile socialiste, în sectorul porcinelor acţiunile pentru realizarea nivelelor stabilite trebuie să aibă în vedere creşterea contribuţiei şi răspunderii unităţilor respective în realizarea fondului de stat la carnea de porc, organizînd o cooperare strînsă a acestora cu fermele din sectorul cooperativist şi cu gospodăriile populaţiei ; se va urmări, în acest sens, ca toate complexele să-şi dezvolte capacitatea de producţie de grăsuni, asigurînd întregul necesar al sectorului socialist şi un număr mare de purcei pentru gospodăriile populaţiei. Deopotrivă se impun acţiuni menite să asigure o creştere substanţială a efectivului de porcine şi a producţiei de carne de porc la gospodăriile populaţiei, unde există spaţii de creştere şi unde pot fi puse în valoare unele resurse furajere ieftine.

Sporurile de 6% la efectivele de găini ouătoare, 14% la producţia de ouă şi 28% la producţia de carne, faţă de nivelul din 1979, se prevăd a se realiza în sectorul socialist al agriculturii cît şi — într-o anumită măsură — la gospodăriile populaţiei. Pentru realizarea sarcinilor prevăzute va continua procesul de concentrare, specializare şi în mod deosebit de integrare a producţiei, dezvoltînd relaţii de cooperare între unităţile socialiste şi între acestea şi sectorul gospodăriilor populaţiei. Ca soluţie tehnologică se prevede generalizarea creşterii în baterii, pentru ouă şi carne, accentuîndu-se caracterul industrial al aviculturii

românești. În scopul ridicării eficienței unităților avicole se va urmări îmbunătățirea furajării, a condițiilor de microclimat și asistență sanitar-veterinară, respectindu-se tehnologia de creștere pe fiecare categorie de păsări. Pentru satisfacerea nevoilor consumatorilor se va accentua procesul de diversificare a producției de carne, extinzîndu-se creșterea curcilor, palmipedelor și altor specii de păsări domestice.

Creșterea animalelor de blană, activitate ce se va extinde tot mai mult în viitor, impune ca obiectiv însemnat dezvoltarea cu precădere a creșterii speciilor cu regim de hrană vegetarian, asigurînd capacitățile de producție și organizîndu-se o largă cooperare cu gospodăriile populației, sector în care există rezerve mari, nefolosite în mod corespunzător pînă în prezent. În sericicultură, pentru realizarea producției de 16 000 t de gogoși de mătase, se va accelera acțiunea de producere și difuzare de noi rase și hibrizi de viermi de mătase și duzi. În același timp se vor amplifica acțiunile de cooperare cu cooperativele agricole de producție, gospodăriile populației și școli, asigurînd creșterea centralizată a larvelor la vîrstele tinere și difuzarea lor la producătorii din toate sectoarele. Se vor generaliza sistemele de mecanizare verificate în producție și creșterea în serii succesive a viermilor de mătase.

Ritmul foarte susținut de dezvoltare, prevăzut pentru domeniul piscicol, producțiile urmînd să ajungă la 280 000—300 000 t pește din ape interioare, față de 56 000 t, nivel realizat în 1979, este dimensionat în funcție de cerințele crescînde ale populației, de condițiile existente la noi în țară pe de o parte, iar pe de altă parte de limitarea resurselor de pește oceanic. Pentru realizarea acestui nivel, alături de măsurile generale de extindere a suprafețelor amenajate și modernizarea celor existente, precum și de valorificarea potențialului lacurilor de acumulare, este necesar să se asigure și o creștere substanțială a producției piscicole medii la ha. Această creștere va necesita : asigurarea materialului de populat, în care scop se vor redimensiona pepinierele piscicole și se vor folosi tehnici îmbunătățite de reproducere și creștere a puietului peștilor de cultură ; sporirea bazei trofice naturale a unităților piscicole ; extinderea tehnologiei de creștere, în policultură cu crapul, a diferitelor specii de pește fito și plantonofagi, precum și a altor specii autohtone și în curs de aclimatizare.

Un domeniu în plină expansiune, cu mari posibilități de susținere a nevoilor populației de substanțe glucide îl constituie apicultura. Realizarea producției de miere — 16 000 de tone — impune orientarea eforturilor apicultorilor spre sporirea numărului de familii de albine, de la 1 046 000 la 1 279 000, în paralel cu creșterea capacităților de producere și difuzare de mătci de albine, ameliorate și verificate. Este necesar să se acționeze, de asemenea, pentru îmbunătățirea bazei melifere, folosirea mai intensă a stupilor la polenizarea culturilor și valorificarea superioară a tuturor produselor realizate în apicultură.

Toate aceste obiective, deosebit de însemnate, vitale am putea spune, pentru progresul continuu al economiei românești, pentru asigurarea unui nivel de trai tot mai înalt întregii populații impune o amplă mobilizare din partea tuturor cadrelor din zootehnie, un înalt simț de răspundere și patriotic în gestionarea cît mai rațională și eficientă a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată.

prof. dr. **I. MOLDOVAN**

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă importanța sectorului zootehnic și care sînt principalele orientări care au jalonat evoluția zootehniei în cadrul agriculturii naționale ?

2. Care sînt căile cele mai însemnate de acțiune apte să asigure sporirea mai substanțială a producției zootehnice ?

3. Ce sarcini revin colectivelor de oameni ai muncii din fiecare sector zootehnic pentru a atinge parametrii prevăzuți de creștere a producției animaliere ?

Sub tipar!

LEGISLAȚIA MUNCII DE LA **A** LA **Z**

DREPTURI ȘI OBLIGAȚII

lucrarea — editată de „Revista economică" — va fi pusă în vînzare prin unitățile de difuzare a presei

Întrebări și răspunsuri

IAKABFI GRIGORIE, Tg. Secuiesc — Conform pct. 9 din anexa a 6-a la Decretul nr. 100/1979 unitatea are posibilitatea, în cazul transferării dv. în interesul serviciului, să vă mențină clasa de retribuire avută și nu gradația, cum greșit considerați dv. Trecerea din funcția de contabil șef în aceea de inspector principal nu se consideră promovare.

ÎNTREPRINDEREA DE ANVELOPE, Caracal — Conform art. 75 din Legea nr. 57/1974 persoana transferată în interesul serviciului are — între alte drepturi — și acela de a primi cîte 1/4 din retribuția sa medie lunară pentru fiecare membru de familie (lit. d). În cazul soției, care nu a fost transferată în interesul serviciului și care, deci, nu primește indemnizația egală cu retribuția sa medie lunară (lit. c), avînd calitatea de membru de familie al persoanei transferate, aceasta este îndreptățită să primească 1/4 din retribuția sa și pentru soție. Faptul că soția și-a păstrat locul de muncă în altă localitate, făcînd naveta, nu determină pierderea dreptului pentru soțul transferat. Singura condiție pusă de lege este ca membrii de familie pentru care persoana transferată primește cîte 1/4 din indemnizația de transfer să-și fi schimbat domiciliul în localitatea unde s-a efectuat transferul.

IONESCU ȘERBAN, București — Fiind absolvent al Facultății de electromecanică navală din cadrul Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn", puteți ocupa funcția de inginer în specialitatea pentru care v-ați pregătit — electromecanică — în întreprinderile din oricare ramură a industriei. Institutul de marină este considerat un institut de învățămînt superior tehnic.

GROZA DOINA, Oradea — Pentru a putea fi încadrat ca tehnician principal, absolventul școlii profesionale trebuie să aibă vechimea minimă în meserie prevăzută pentru categoria cea mai mare a rețelei tarifare a meseriei respective. Conform tabelului anexă nr. 1 la Legea nr. 12/1971 această vechime este de 13 ani. Neavînd nici cinci ani în funcția de tehnician, muncitorul respectiv nu poate fi promovat în funcția de tehnician principal.

MICLEA MIRCEA, Băicoi — În carnetul de muncă al persoanei transferate de la cooperația de producție meșteșugărească, în sectorul de stat, se scrie : a trecut conform art. 10 lit. „d" din Legea nr. 1/1970. Alocația de stat pentru copii se acordă în continuare de către unitatea de stat, cel în cauză avînd vechimea neîntreruptă în muncă. Soția celui condamnat să execute pedeapsa în aceeași unitate nu trebuie să prezinte alte acte pentru obținerea, în continuare, a alocației de stat pentru copii, întrucît dosarul este întocmit.

NICOLAE FRÎNCU, Caraș Severin — Persoana încadrată în muncă, domiciliată în mediul urban, are dreptul la alocația de stat pentru copii în cuantumul prevăzut pentru mediul urban, chiar dacă lucrează în mediul rural și și-a stabilit reședința într-o localitate din mediul rural. Potrivit Decretului nr. 246/1977 hotărîtor în stabilirea cuantumului alocației este domiciliul și nu reședința. Legea nr. 1/1970, precum și Codul muncii prevăd posibilitatea pentru mama încadrată în muncă de a cere desfacerea contractului în vederea creșterii copilului în vîrstă de pînă la 7 ani. În această situație, în cazul reîncadrării în termen de cel mult 90 de zile de la împlinirea vîrstei de șapte, ani, se recunoaște mamei vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. Mama are obligația să ceară unității de unde a provenit o adeverință din care să rezulte că nu o mai încadrează.

CONSTANTIN STĂNESCU, Ploiești — Absolventul învățămîntului mediu de cultură generală care a absolvit și cursul de calificare, fără scoaterea din producție (unde a lucrat ca muncitor necalificat) se încadrează direct în categoria a II-a a rețelei tarifare a meseriei pentru care s-a pregătit. Codul muncii, în art. 71, prevede obligativitatea completării cu un act adițional al contractului de muncă pentru persoanele trimise la o școală sau curs de calificare ori perfecționare, cu scoaterea din producție. Legea nu prevede încheierea actului adițional în cazul cursurilor de calificare fără scoaterea din producție. În aceste condiții nu aveți obligația să restituiți cheltuielile de școlarizare, în cazul în care vă încadrați în altă unitate.

ELENA BUGLE, Dr. Petru Groza, Bihor — În ipoteza în care data încadrării dv. este 10 octombrie 1979, dată cînd s-a încheiat contractul de muncă, perioada concediului medical pentru îngrijirea copilului bolnav, în vîrstă de pînă la 3 ani, se include în anul I de activitate. La încheierea unui an de la încadrare, sînteți îndreptățită să fiți retribuită cu retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate. Această retribuție o puteți solicita retroactiv prin Comisia de judecată. Dacă încadrarea dv. în unitate s-a făcut după terminarea concediului medical, atunci cînd ați efectuat acest concediu neavînd încă încheiat contractul de muncă, perioada concediului nu se include nici în vechimea în muncă și nici în anul de activitate.

CONSTANTIN TOMICI, Bucova, Caraș-Severin — Avînd domiciliul (nu reședința) în municipiul Timișoara, astfel cum puteți dovedi cu mențiunea din Buletinul de identitate, aveți dreptul la alocație de stat pentru copii în cuantum pentru mediul urban, chiar dacă aveți reședința — ca flotant — în mediul rural. Dacă apreciați ca ilegale reținerile unor sume ce vi se cuveneau, puteți face contestație la organele de jurisdicție a muncii, fie la Comisia de judecată, fie la judecătorie, în funcție de cuantumul sumei în litigiu.

ION JIANU, Vîlcea — În ipoteza în care copii, ai căror părinți (tatăl sau soția, după caz) beneficiază de alocație de stat pentru copii, sînt internați în sanatorii sau preventorii, o perioadă mai mare de trei luni neîntrerupte, plata alocației se suspendă. În această situație unitățile sanitare respective sînt asimilate cu unitățile de ocrotire.

ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași — După 1 iulie 1977 — data aplicării Legii nr. 3/1977 — contribuția pentru pensia suplimentară se reține și în perioada concediului medical. În schimb, această perioadă se include în vechimea luată în considerare la stabilirea cuantumului pensiei suplimentare, atunci cînd cel în cauză se pensionează. Contribuția de 2 la sută se calculează în raport de retribuția tarifară lunară de încadrare.

GHEORGHE GHEORGHE, Galați — În cazul celor care absentează nemotivat sau avînd învoiri care depășesc în cursul anului calendaristic 12 zile și lucrează, ulterior, suplimentar, în alte schimburi, alocația de stat pentru copii nu se acordă în luna în care au avut o absență în plus. Absențele respective nu pot fi „recuperate". Decretul nr. 246/1977 nu prevede o asemenea posibilitate. Persoanele care n-au calitatea de personal încadrat cu contracte de muncă în condițiile prevăzute de Legea nr. 1/1970 și respectiv Codul muncii, nu pot fi sancționate disciplinar. Această soluție se aplică și personalului condamnat cu executarea pedepsei la locul de muncă conform Legii nr. 23/1969.

SCRISOAREA

COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

Mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU

Dînd glas gîndurilor și simțămintelor întregului nostru partid și popor, dorim ca, la aniversarea zilei dumneavoastră de naștere, să vă adresăm, cu sentimente de profundă stimă și afecțiune tovărășească, cele mai calde felicitări și urări de viață îndelungată și fericită, multă sănătate și putere de muncă, spre binele și progresul patriei noastre socialiste, al înfloririi întregii națiuni.

Ne este tuturor deosebit de plăcut ca, în această zi aniversară — înscrisă în conștiința țării ca un înălțător moment sărbătoresc — să aducem un fierbinte omagiu, de aleasă prețuire și cinstire, proeminentei dumneavoastră personalități de conducător de partid și de stat, de înflăcărat patriot și revoluționar, de militant de frunte al mișcării comuniste internaționale și neobosit luptător pentru triumful idealurilor de pace, colaborare și progres ale umanității.

Împreună cu toți comuniștii, cu oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, dorim să dăm glas, și cu acest prilej, recunoștinței și prețuirii noastre deosebite pentru activitatea neobosită pe care o desfășurați în fruntea partidului și statului, în vederea asigurării progresului și înfloririi României socialiste, pentru tot ceea ce faceți spre binele și prosperitatea acestui popor, spre înălțarea lui, în deplină libertate și demnitate, pe culmi tot mai înalte de civilizație și bunăstare, spre comunism.

Sînt unanim apreciate înaltele dumneavoastră calități de comunist, de eminent om politic și de stat, hotărîrea, dîrzenia și pasiunea revoluționară cu care v-ați angajat, încă din anii tinereții, în marile bătălii de clasă, purtate de partidul nostru în condițiile deosebit de grele ale ilegalității, pentru apărarea intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregului popor, pentru libertate și dreptate socială și națională, pentru cauza nobilă a independenței și suveranității patriei.

Întreaga noastră națiune apreciază rolul decisiv pe care-l aveți în elaborarea și înfăptuirea politicii de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României, magistrala contribuție teoretică și practică pe care o aduceți — aplicînd creator adevărurile generale ale materialismului dialectic și istoric, principiile socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră — la fundamentarea și elaborarea celor mai corespunzătoare soluții pentru rezolvarea problemelor complexe ale construcției noii orînduiri, pentru asigurarea mersului ferm al patriei pe calea socialismului și comunismului.

Uriașa dumneavoastră activitate organizatorică și politică, realismul și spiritul profund științific pe care-l manifestați cu strălucire în toate împrejurările, căile și mijloacele înnoitoare, profund revoluționare pe care le promovați cu consecvență neabătută în organizarea și conducerea vieții noastre economice, politice, culturale și sociale au imprimat și imprimă un profund dinamism întregii opere de edificare a noii orînduiri, impulsionează puternic energiile și capacitatea de creație a poporului în lupta pentru o calitate nouă, superioară în toate domeniile construcției socialiste din patria noastră.

Ne mîndrim cu toții că avem un asemenea partid cum este Partidul Comunist Român — centrul vital și conștiința întregii națiuni. La întărirea rolului său conducător în societate, dumneavoastră ați adus și aduceți o contribuție hotărîtoare. Tuturor comuniștilor le oferiți un înalt exemplu de luptă neobosită pentru întărirea continuă a legăturii partidului cu clasa muncitoare, cu țărănimea și intelectualitatea, cu masele largi ale poporului, pentru perfecționarea metodelor, a stilului de muncă și adîncirea democrației de partid, pentru crearea cadrului organizatoric corespunzător promovării neabătute a principiilor muncii colective și imprimarea unui spirit profund revoluționar în întreaga activitate a partidului nostru.

Organizînd opera de edificare socialistă în strînsă legătură cu poporul și pentru popor, ați manifestat și manifestați o preocupare deosebită pentru dezvoltarea și perfecționarea continuă a democrației muncitorești, a democrației socialiste, pentru lărgirea cadrului organizat de participare plenară, în condiții de deplină egalitate, a oamenilor muncii, a tuturor fiilor

patriei — români, maghiari, germani sau de alte naționalități — strîns uniți în Frontul Democrației și Unității Socialiste, la conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, a întregii societăți. Prin dialogul permanent și legătura strînsă pe care o mențineți cu întregul popor, prin prezența dumneavoastră nemijlocită în toate județele țării — în unitățile industriale, la sate, în instituții științifice, culturale sau de învățămînt — acolo unde se realizează practic politica partidului de construcție socialistă, ați determinat în rîndurile comuniștilor, ale întregului popor un puternic avînt în muncă, un spirit nou, de înaltă responsabilitate socială, de dăruire față de cauza socialismului și comunismului, de profund devotament în înfăptuirea sarcinilor și obiectivelor stabilite de partid pentru progresul multilateral al societății românești. Cuvîntul dumneavoastră, ideile și indicațiile pe care le dați, transpuse în practică, își găsesc materializare concretă în marile succese și realizări pe care oamenii muncii din întreaga țară le-au dobîndit în cei peste 15 ani de cînd vă aflați în fruntea partidului și statului — și care au marcat epoca celor mai fecunde înnoiri din întreaga istorie a României — în dezvoltarea avuției socialiste, creșterea și modernizarea forțelor de producție, sporirea venitului național și ridicarea continuă, pe această bază, a nivelului de trai, material și spiritual, al tuturor celor ce muncesc. Pentru toate aceste istorice realizări — care poartă din plin pecetea gîndirii și faptei dumneavoastră cutezătoare — pentru strălucitele succese obținute de România pe calea progresului, civilizației și bunăstării, întregul nostru partid și popor vă înconjoară cu cea mai aleasă dragoste și recunoștință, hotărît să facă totul pentru triumful socialismului și comunismului în patria noastră.

Acționînd cu neobosită energie pentru dezvoltarea socialistă a României, v-ați impus totodată — spre mîndria întregii țări — ca personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, în calitate de exponent și promotor cel mai autorizat al idealurilor și aspirațiilor de pace și progres ale națiunii noastre, ca strălucit militant pentru cauza generală a socialismului, a colaborării și prieteniei între popoare. Întreaga politică externă a țării noastre este organic asociată de numele, eforturile și contribuția dumneavoastră — unanim apreciată de popoarele lumii — la promovarea în viața internațională, în raporturile dintre state, a principiilor noi de relații — de deplină egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, de nerecurgere la forță și la amenințarea cu folosirea forței. Sînt recunoscute și înalt apreciate pe plan mondial preocupările dumneavoastră pentru diminuarea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea cursului spre destindere și colaborare, pentru soluționarea numai pe cale pașnică a conflictelor și stărilor de tensiune dintre state. Popoarele lumii prețuiesc în mod deosebit consecvența și hotărîrea cu care militați în slujba apărării celui mai fundamental drept al oamenilor, al națiunilor — dreptul la viață, la existență liberă și demnă, la o dezvoltare independentă și suverană, fără nici un amestec din afară, conform tradițiilor și aspirațiilor lor ; ele cunosc și apreciază energia cu care acționați pentru securitate și pace în Europa, pentru dezarmare, și în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale, pentru democratizarea largă a relațiilor internaționale și participarea, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor și popoarelor la soluționarea marilor și complexelor probleme cu care se confruntă epoca noastră. Prin toată această neobosită activitate, prin inițiativele și acțiunile pe care România le-a desfășurat pe plan internațional, în spiritul păcii și înțelegerii între națiuni, ați adus patriei un mare prestigiu internațional, ați făcut ca poporul nostru să dobîndească stima și prietenia sinceră a tuturor națiunilor lumii.

Comuniștii, întreaga noastră națiune dau o înaltă apreciere contribuției pe care o aduceți neobosit, într-un spirit de profundă principialitate, la dezvoltarea solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, la întărirea coeziunii lor și promovarea unor relații cu adevărat noi, bazate pe deplina egalitate și dreptul de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, precum și la întărirea relațiilor de colaborare cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste, antiimperialiste din întreaga lume.

Sărbătorirea în acest an a zilei dumneavoastră de naștere — anul celei de-a 60-a aniversări a creării Partidului Comunist Român — ne oferă, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, prilejul de a vă asigura, încă o dată, de hotărîrea noastră fermă de a acționa neabătut, strîns uniți în jurul dumneavoastră, pentru înfăptuirea marilor obiective stabilite de Congresul al XII-lea, pentru dezvoltarea țării în noua etapă de construcție socialistă. Urmînd înaltul exemplu pe care ni-l oferiți, vom munci neobosit pentru a da viață prevederilor cincinalului 1981—1985, pentru a asigura ridicarea în anii ce vin a întregii activități economico-sociale, a conducerii societății la o calitate nouă, superioară. Însuflețiți de îndemnurile și orientările dumneavoastră, vom milita cu toate forțele pentru întărirea continuă a unității și coeziunii întregului nostru partid, pentru creșterea continuă a rolului său conducător în societate, pentru sporirea capacității sale politice și organizatorice în unirea și mobilizarea plenară a forțelor și energiilor întregii națiuni pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pentru victoria politicii de colaborare și pace în întreaga lume.

Din adîncul inimilor noastre vă dorim, cu toții, tovarășe Nicolae Ceaușescu, viață îndelungată și fericită, multe și mari bucurii și satisfacții în întreaga dumneavoastră activitate, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu toți cei ce vă sînt dragi și apropiați !

Să ne trăiți întru mulți ani, să vă aflați mereu, cu aceeași energie și tinerețe spirituală, în fruntea partidului și statului nostru, conducînd cu clarviziunea, siguranța și înțelepciunea care vă sînt caracteristice destinele poporului român, înaintarea României pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, a independenței și prosperității.

În această zi aniversară, vă adresăm, cu toată căldura inimilor noastre, tradiționala urare : „La mulți ani !".

București, 26 ianuarie 1981

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL
AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Mult iubite şi stimate tovarăşe NICOLAE CEAUŞESCU

Cercetătorii, cadrele didactice şi specialiştii din economie care activează în Institutul Central de Cercetări Economice, cu deosebite sentimente de stimă şi dragoste, vă adresează cu prilejul zilei Dumneavoastră de naştere cele mai calde urări de sănătate, fericire şi viaţă îndelungată la conducerea Partidului Comunist Român şi a scumpei noastre patrii Republica Socialistă România.

Aducem la acest început de deceniu un vibrant omagiu contribuţiei Dumneavoastră creatoare, de o inestimabilă valoare, la elaborarea şi înfăptuirea politicii revoluţionare, profund ştiinţifice a partidului şi statului nostru, grijii permanente pe care o purtaţi viitorului României, dezvoltării patriei noastre pe noi trepte de progres şi civilizaţie, din care izvorăsc marile înfăptuiri obţinute de poporul nostru în edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, în toţi cei peste 15 ani de cînd sînteţi în fruntea partidului şi statului nostru.

Ne exprimăm deosebita recunoştinţă faţă de prodigioasa activitate revoluţionară, faţă de personalitatea Dumneavoastră, care v-aţi închinat întreaga muncă şi viaţă ridicării nivelului de trai şi bunăstării poporului muncitor, promovării unei politici profund umaniste, ale cărei raţiuni fundamentale le reprezintă înflorirea multilaterală a personalităţii umane, formarea constructorului activ al comunismului pe pămîntul patriei noastre.

Politica externă consecventă şi constructivă a ţării noastre, al cărei promotor strălucit sînteţi Dumneavoastră, larga recunoaştere pe plan internaţional a personalităţii Dumneavoastră de revoluţionar înflăcărat, de militant neobosit al respectării şi întăririi independenţei şi suveranităţii popoarelor, de promotor al solidarităţii cu toate forţele progresiste din întreaga lume, în lupta pentru destindere, pace, cooperare şi progres, au contribuit la afirmarea fără precedent a prestigiului României în lume şi reprezintă pentru noi toţi motive de legitimă mîndrie.

Măreţele perspective pe care le prefigurează României documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., viziunea revoluţionară pe care o imprimaţi teoriei şi practicii construcţiei economice, gîndirea novatoare promovată în întreaga viaţă socială, bazată pe studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării societăţii reprezintă pentru noi toţi coordonate permanente ale activităţii viitoare.

Vă asigurăm, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, că nu vom precupeţi nici un efort pentru a răspunde exemplar înaltelor exigenţe şi cerinţe puse de Dumneavoastră în faţa cercetării economice româneşti, pentru a ridica întreaga noastră activitate pe noi trepte, calitativ superioare.

La mulţi ani!

Institutul Central de Cercetări Economice

Poporul întreg, animat de cele mai alese sentimente de dragoste și înaltă prețuire, își omagiază președintele

26 IANUARIE, sărbătorirea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a constituit pentru poporul român un minunat prilej de a-și manifesta sentimentele de dragoste, de înaltă stimă, de profundă recunoștință față de cel mai iubit fiu al său, față de acela care, închinîndu-și viața, din fragedă vîrstă luptei revoluționare, și-a pus-o pe deplin în slujba binelui, progresului, prosperității, bunăstării patriei și națiunii. Într-o impresionantă unitate în jurul partidului, într-o atmosferă entuziastă, de elan revoluționar, de fermitate în muncă, de angajare deplină pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, prin zecile și sutele de manifestări sărbătorești, prin miile de telegrame plecate de pe întreg cuprinsul patriei, au transmis președintelui Nicolae Ceaușescu omagiul lor fierbinte, urările de viață lungă, de neobosită putere de muncă, pe care poporul, țara, le adresează președintelui ei.

Pentru că anii de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află la conducerea partidului și a statului s-au constituit în epoca cea mai rodnică din întreaga istorie a României, cea mai bogată în realizări, epoca în care valorile perene ale umanității, libertatea, independența, suveranitatea, demnitatea, au fost așezate pe piedestalul înalt ce li se cuvine de drept, iar prestigiul și respectul de care națiunea noastră se bucură în rîndul celorlalte națiuni egale ale lumii au atins cote nebănuite în trecut. Pentru că poporul român este pe deplin conștient de acest mare adevăr istoric, de faptul că noua noastră condiție economică, politică, socială, este indisolubil legată de prodigioasa activitate teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de înaltele sale calități de conducător revoluționar, animat de nobile sentimente umaniste, de idealul de a sluji cu deplină abnegație interesele țării, ale socialismului și comunismului. Dînd glas acestor sentimente de aleasă dragoste și recunoștință ale poporului față de cel care îl conduce în opera complexă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, a ridicării pe noi trepte de progres, bunăstare și civilizație, în Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se spune : „Cuvîntul dumneavoastră, ideile și indicațiile pe care le dați, transpuse în practică, își găsesc materializare concretă în marile succese și realizări pe care oamenii muncii din întreaga țară le-au dobîndit în cei peste 15 ani de cînd vă aflați în fruntea partidului și a statului — și care au marcat epoca celor mai fecunde înnoiri din întreaga istorie a României — în dezvoltarea avuției socialiste, creșterea și modernizarea forțelor de producție, sporirea venitului național și ridicarea continuă, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al tuturor celor ce muncesc".

PRACTIC nu există domeniu, sferă de activitate a națiunii noastre care să nu fi beneficiat din plin de aportul dinamizator al gîndirii profund înnoitoare și, totodată, științific realistă a secretarului general al partidului. În viziunea sa autentic revoluționară, învățătura marxistă nu are un caracter închis, definitiv ci, tocmai datorită dialecticii pe care se bazează, trebuie să fie o teorie vie, creatoare, într-un permanent proces de înnoire prin capacitatea sa de raportare și de adaptare la realitățile în continuă mișcare, de asimilare a celor mai noi cuceriri ale cunoașterii umane. În aceeași măsură învățătura marxistă, care își propune să transforme societatea, operează cu realități și ca atare trebuie permanent aplicată în funcție de condițiile concret specifice, istorice și naționale ale fiecărui popor. Acesta este și spiritul în care secretarul general al partidului nostru s-a aplecat asupra problemelor dezvoltării societății noastre, oferind soluții și idei înnoitoare cutezătoare, în deplină corespondență cu realitățile și cu specificul nostru național, contribuind la descifrarea marilor procese transformatoare pe care le cunoaște lumea contemporană, aducînd, prin toate acestea, contribuții prețioase la dezvoltarea învățăturii marxist-leniniste, la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii revoluționare.

Dar, desigur, că tocmai știința și politica economică, economia fiind temelia progresului multilateral al întregii noastre societăți, au fost cele care s-au bucurat de permanenta atenție și contribuție prestigioasă, teoretică și practică, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de magistrala sa capacitate de analiză, de înțelegere a cerințelor și legităților obiective ale dezvoltării, de prospectare a noului, de identificare a tendințelor și orientărilor de viitor, de adecvare a adevărurilor generale ale revoluției și construcției socialiste la condițiile concrete ale țării și epocii noastre. Cu atît mai mult cu cît cu numai un deceniu și jumătate în urmă, România era încă o țară socialistă slab dezvoltată și se punea cu acuitate problema elaborării unei strategii care să ne permită ca într-o perioadă istorică scurtă să depășim această situație ca o condiție necesară a edificării cu succes a noii orînduiri.

ESTE UN merit deosebit al secretarului general al partidului nostru de a fi clarificat, cu o deosebită putere de pătrundere științifică, stadiul și etapele dezvoltării economico-sociale a României, ceea ce ne-a permis să apreciem cu realism și luciditate situația, să concentrăm eforturile asupra punctelor hotărîtoare, astfel încît, în prezent, pe baza succeselor pe care le-am dobîndit, ne-am stabilit ca obiectiv fundamental al cincinalului în care ne aflăm atingerea nivelului de țară socialistă cu dezvoltare medie, iar în perspectivă pe acela al țărilor dezvoltate. Elaborarea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, concept cu o largă viziune prospectivă, de o mare complexitate, îmbrățișînd în interconexiunea lor toate laturile acțiunii sociale — de la făurirea bazei tehnico-materiale pînă la crearea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară — a oferit un obiectiv clar, realist, poporului nostru, muncii sale creatoare, neobosite, pentru edificarea noii orînduiri, fiind considerat, pe deplin justificat, unul din bunurile cele mai prețioase ale gîndirii revoluționare a partidului nostru.

Stabilind liniile directoare ale strategiei atingerii acestui obiectiv istoric înscris în Programul partidului, secretarul general al partidului a desfășurat o vastă activitate pentru cercetarea aprofundată a noilor fenomene, a noilor cerințe ale dezvoltării. Modul creator, dinamic, de abordare a acestor evoluții contemporane, uneori imprevizibile și contradictorii, a conferit economiei noastre capacitatea sa de reacție și de adaptare. Desigur situația de criză, existentă în economia mondială, își pune amprenta negativă și asupra economiei românești, dar fără să împieteze asupra obiectivelor fundamentale ale programelor noastre de dezvoltare. Mai mult, cu contribuția inestimabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Congresul al XII-lea al partidului a elaborat și adoptat un complex de documente, care, ținînd seama de cele mai noi tendințe din viața economică și politică a lumii, este menit să asigure continuarea, în ritmuri dinamice, a progresului multilateral al României socialiste,

ridicarea ei în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare. Să ne reamintim, în acest sens, programele privind asigurarea independenței energetice, promovarea cercetării științifice și tehnologice naționale, dezvoltarea teritorială armonioasă, creșterea neîncetată a nivelului de trai, scop suprem al întregii politici a partidului. Conceput ca o etapă de consolidare a succeselor de pînă acum — teza a cărei însemnătate abia urmează să fie descifrată — actualul cincinal vizează și modificări de structură, astfel încît economia noastră să facă mai ușor față crizei de energie și de materii prime, să se bazeze în mai mare măsură pe resurse proprii, să le asigure o valorificare superioară.

DAR VASTA operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, depășește cu mult granițele economicului — iar cele semnalate mai sus constituie doar o sumară exemplificare — îmbrățișînd, într-un tot armonios, politicul, socialul, cultura, practic toate domeniile activității materiale și spirituale ale societății noastre. Umanist profund, atașat puternic tradițiilor democratice ale poporului român, secretarul general al partidului militează cu deosebită fermitate pentru o autentică democrație socialistă, pentru continua ei adîncire și perfecționare, pentru crearea unui sistem de conducere a țării de către popor. „Cu poporul, pentru popor", este o deviză pe care o întîlnim adeseori în cuvîntările secretarului general al partidului și care exprimă lapidar atașamentul său profund față de interesele poporului, convingerea sa de nezdruncinat că socialismul trebuie să fie societatea celei mai depline înfloriri a personalității umane, că democrația este o cerință obiectivă, o caracteristică fundamentală a socialismului. În același timp, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, în viziunea sa dialectică, construirea socialismului este însoțită de creșterea continuă a rolului conducător al partidului comunist, centrul vital al națiunii, singura forță capabilă să conducă și să organizeze masele, să elaboreze o politică științifică de edificare a noii orînduiri pe baza cunoașterii acțiunii legilor obiective ale dezvoltării societății. Între cei doi termeni, a arătat secretarul general al partidului, nu este o contradicție, ci, din contră, ei se presupun reciproc pentru că partidul comunist este legat prin mii de fire de popor, este exponentul cel mai fidel al intereselor, aspirațiilor și idealurilor celor mai nobile ale poporului.

Teza despre legătura indisolubilă dintre conducerea de către partid a societății și aprofundarea democrației socialiste își găsește o minunată aplicare și confirmare în practica noastră politică. Cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului a fost creat un complex ansamblu de instituții democratice care asigură participarea directă, sistematică, efectivă, a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la luarea deciziilor de la nivelul colectivităților în care muncesc și trăiesc și pînă la nivelul întregii societăți. Conducerea întregii societăți de către partid se face în strînsă legătură cu masele, printr-o permanentă consultare cu ele. De la analizele și dezbaterea problemelor dezvoltării noastre în forumuri democratice naționale și pînă la nenumăratele vizite de lucru, cele efectuate la acest început de cincinal fiind cele mai recente exemple, tovarășul Nicolae Ceaușescu întreține un permanent dialog cu masele, dezbate și decide împreună cu ele măsurile ce se impun pentru perfecționarea activității, verifică modul cum sînt îndeplinite hotărîrile. Este un stil de muncă dinamic, concret, care a dus și duce la continua întărire a partidului nostru, la creșterea prestigiului său, la afirmarea sa plenară drept forța politică conducătoare a societății.

Elaborat pe baza unei profunde înțelegeri dialectice a procesului dezvoltării noastre ca o succesiune de acumulări cantitative, întrerupte prin necesare momente de salt calitativ, conceptul trecerii la o nouă calitate în toate domeniile activității, răspunde unei cerințe obiective a actualei etape de dezvoltare, condiționînd însăși ridicarea noastră în rîndul statelor cu o dezvoltare medie, situație ea însăși reprezentînd o nouă calitate, cu noi posibilități, dar și cu noi exigențe. Este deci un concept teoretic, care a fost transpus în măsuri practice de o deosebită însemnătate. Împreună cu conceptul privind perfectibilitatea și necesitatea perfecționării continue a conducerii și organizării economiei și a societății, aparținînd de asemenea tovarășului Nicolae Ceaușescu, au condus la elaborarea și punerea în operă a noului mecanism economico-financiar, la afirmarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii, la introducerea a noi indicatori și instrumente de conducere și de stimulare a colectivelor de oameni ai muncii, ansamblu de măsuri menit tocmai să asigure realizarea saltului calitativ în economie, creșterea importantă, sub toate aspectele, a eficienței economice, economisirea maximă a resurselor.

ACȚIONÎND neobosit pentru dezvoltarea socialistă a României, pentru ridicarea patriei noastre pe un loc demn în rîndul națiunilor suverane, independente și egale ale lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu este, în egală măsură, preocupat de soarta omenirii, a civilizației umane. Forța sa de pătrundere în esența fenomenelor, capacitatea sa de analiză și de sinteză, realismul ce îl caracterizează, au permis președintelui României socialiste să descifreze procesele majore atît de complexe care se desfășoară în viața internațională contemporană, aprecierile sale, făcute cu diferite prilejuri, asupra noilor tendințe ce se conturează în planul raporturilor de forțe, al relațiilor dintre state și grupuri de state, al perspectivelor economice, găsindu-și deplina confirmare în evoluțiile ulterioare ale evenimentelor.

Manifestînd o înaltă răspundere atît pentru soarta poporului nostru, cît și pentru a omenirii în general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, caută și oferă neobosit soluții pentru îndepărtarea pericolului unui nou război, care pericliteză însăși dăinuirea speciei umane, militează consecvent pentru înfăptuirea dezarmării, pentru salvgardarea păcii. Promotor al eticii și echității, președintele României a adus și aduce o contribuție prețioasă la elaborarea și fundamentarea conceptului de nouă ordine economică internațională, la afirmarea în viața internațională, în raporturile dintre state, a principiilor noi de relații — de deplină egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța. Într-un spirit de înaltă principialitate, secretarul general al Partidului Comunist Român, contribuie neobosit la dezvoltarea solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, la întărirea coeziunii lor și promovarea unor relații cu adevărat noi, la întărirea relațiilor de colaborare cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste, antiimperialiste din întreaga lume. Prin toate acestea, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a impus, spre mîndria noastră, a tuturor, ca personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, ca exponentul și promotorul cel mai autorizat al idealurilor de pace și colaborare ale națiunii noastre, ca strălucit militant pentru cauza generală a socialismului, înțelegerii și prieteniei între popoare. Sînt în mod deosebit apreciate fermitatea, înalta răspundere, cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu militează pentru apărarea și respectarea dreptului vital al oamenilor, al națiunilor, dreptul la viață, la existență liberă și suverană, fără nici un amestec din afară, conform tradițiilor și aspirațiilor lor. Prin întreaga sa activitate neobosită pusă în slujba acestor nobile țeluri, președintele României socialiste a adus patriei sale, poporului său un mare prestigiu internațional, stimă și prietenia sinceră a tuturor națiunilor lumii.

Și anul acesta, anul aniversării a șase decenii de existență a Partidului Comunist Român, sărbătorirea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a transformat într-o grandioasă manifestație a unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, în jurul partidului, al secretarului său general, cel care, aflat de mai bine de 15 ani la cîrma destinelor sale, s-a dovedit strălucitul continuator al marilor bărbați ai istoriei noastre. Cuvintele rostite de conducătorul partidului și al țării cu prilejul sărbătoririi zilei sale de naștere de către membrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. sînt un solemn legămînt care ne angajează unanim. Este de altfel angajamentul care, alături de tradiționalele urări de viață lungă, s-a făcut auzit pe întreg cuprinsul țării. Urmînd înaltul exemplu al tovarășului Nicolae Ceaușescu, întregul popor este hotărît să muncească neobosit pentru a înfăptui prevederile cincinalului, pentru a asigura trecerea la o calitate nouă, superioară a întregii activități economico-sociale, pentru ridicarea patriei pe noi trepte de progres și bunăstare.

O concepție originală cu privire la conducerea societății de către partid și la adîncirea democrației socialiste

POPORUL ROMÂN se află într-o epocă de dimensiuni fără precedent în planul evoluției sale economice, sociale și spirituale, în plină afirmare a societății socialiste și comuniste. Privind retrospectiv la deceniile istoriei socialiste a țării noastre, distingem densitatea cu totul aparte a timpului de cînd în fruntea României socialiste și a partidului nostru revoluționar se află tovarășul Nicolae Ceaușescu. Bilanțul împlinirilor este bogat cum n-a mai fost niciodată în istoria poporului nostru. Punîndu-și încă din tinerețe gîndul, lupta și viața în slujba marilor idealuri ale clasei muncitoare, ale poporului întreg, formîndu-se în acțiune și luptă ca militant revoluționar exemplar, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a desfășurat activitatea în consensul mersului ascendent al istoriei, faptele sale aducînd o contribuție substanțială la bunăstarea, pacea și fericirea oamenilor muncii. Sub acest aspect, prezența sa permanentă, dinamică, competentă, cutezătoare, dătătoare de forță și încredere s-a făcut și se face întotdeauna simțită fie că este vorba de elaborarea liniilor directoare de dezvoltare a României, de adoptare a unor legi de importanță majoră pentru bunul mers al treburilor țării, de perfecționare continuă a relațiilor sociale, de dezvoltare neîntreruptă a democrației socialiste, de probleme fundamentale ale vieții artistice, literare și științifice, de întărirea capacității de apărare a țării, fie de poziția țării noastre față de probleme ale lumii contemporane.

Dovedind o mare elasticitate în gîndire și acțiune, pricepere, măiestrie în conducerea partidului și a statului, putere de pătrundere în esența fenomenelor, în dezvăluirea contradicțiilor lor interne, justețe în alegerea mijloacelor pentru realizarea sarcinilor ridicate de mersul istoriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a adus o importantă contribuție la dezvoltarea activității teoretice și practice desfășurate de partid, îmbogățind cu noi idei, teze și concluzii tezaurul socialismului științific, patrimoniul cunoașterii și creației istorice a epocii noastre.

În acest context, o caracteristică fundamentală a întregii activități teoretice și practice a Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, o constituie preocuparea permanentă pentru elaborarea unei concepții științifice, unitare și profund democratice cu privire la conducerea eficientă a tuturor domeniilor vieții economice și sociale. Partidul nostru a considerat întotdeauna că punerea în valoare a superiorității orînduirii socialiste nu se realizează spontan, ci impune o activitate conștientă și stăruitoare pentru studierea temeinică a realităților din fiecare etapă în vederea conducerii societății în direcția relație cu cerințele și tendințele obiective ale dezvoltării sociale. Formulînd tocmai această cerință a practicii construcției socialiste, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Intreaga activitate de conducere trebuie să se bazeze pe studierea și cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale — atît a celor cu caracter general, cît și a celor ce se formează și acționează în cadrul orînduirii socialiste."** [1])

Este un merit deosebit al partidului nostru faptul că, ținînd seama de adevărurile generale, de legitățile obiective, a elaborat o concepție științifică, revoluționară și profund democratică cu privire la conducerea societății, obiectivele, principiile și metodele de bază ale acestei activități oferind practicii sociale un ghid temeinic fundamentat și operațional pentru traducerea în viață a marilor idealuri ale socialismului și comunismului.

Într-un asemenea cadru, opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, impresionantă prin profunzimea, clarviziunea și multilateralitatea sa, izvorîtă din realitățile țării noastre, precum și ale vieții internaționale, încorporează, într-o concepție științifică și originală, contribuții de inestimabilă valoare și în problematica esenței și conținutului democrației socialiste, a afirmării clasei muncitoare ca clasă conducătoare în societatea noastră, precum și a științei, despre rolul conducător al partidului revoluționar în procesul construcției societății socialiste și comuniste.

În fundamentarea și dezvoltarea concepției despre democrația socialistă și necesitatea rolului conducător al partidului revoluționar, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut în vedere tezele materialismului dialectic și istoric după care existența partidului comunist și exercitarea de către acesta a rolului de forță politică conducătoare, decurge din specificitatea determinismului social caracteristic societății socialiste. Cerințele obiective ale dezvoltării sociale proprii socialismului se înfățișează ca necesități înțelese, conștient însușite și în consecință convertite în țeluri deliberate ale activității umane. Ca fenomen social calitativ superior al dialecticii progresului, socialismului îi este caracteristică o schimbare fundamentală a raportului dintre spontan și conștient, factorul conștient, în stăpînirea de către oameni a legilor dezvoltării societății, devenind coordonată esențială în conducerea acțiunii sociale.

Această dialectică nouă, în care primează factorul conștient impune în mod necesar existența și conducerea de către partidul revoluționar a societății. Forma cea mai înaltă de organizare politică a maselor, capabil să asigure o cunoaștere cît mai profundă a cerințelor și tendințelor legilor obiective, să stabilească idealurile și programele, mijloacele cele mai eficiente pentru realizarea lor, partidul comunist este forța care conduce și mobilizează masele în opera de creație conștientă a noii orînduiri sociale. Din această concepție rezultă locul partidului revoluționar ca exponent al cerințelor și tendințelor obiective ale dezvoltării societății socialiste în toată complexitatea lor, rolul său în stabilirea pe această bază a obiectivelor fiecărei etape istorice, în organizarea și conducerea maselor pe drumul progresului.

Cunoașterea tendințelor dezvoltării societății românești, stabilirea pe acest temei a obiectivelor fiecărei etape istorice, organizarea și conducerea maselor pe drumul progresului, transformarea în realitate a marilor posibilități de care dispune socialismul sînt strîns legate de existența și acțiunea dinamică a Partidului Comunist Român. Practica noastră socială, activitatea politică și ideologică au confirmat întru totul justețea tezelor istorice ale socialismului științific cu privire la rolul partidului în procesul afirmării și dezvoltării societății socialiste.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, etapă superioară în care a intrat întreaga operă de edificare a noii orînduiri, problemele noii calități a muncii în toate domeniile capătă o importanță prioritară — ridică exigențe și responsabilități sporite în fața partidului, determină creșterea continuă a rolului său conducător, implicarea lui tot mai puternică în studierea realităților, promovarea unei politici care să oglindească fenomenele și tendințele noi din sfera economicului, din domeniul politic, ideologic cu care se confruntă societatea românească și viața internațională.

În etapa actuală, a înfăptuirii istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, complexitatea și calitatea nouă a procesului de dezvoltare a economiei naționale, amplificarea și diversificarea obiectivelor social-politice și cultural-educative determină trăsături și aspecte noi în conținutul și formele de exercitare a rolului conducător al partidului. Evoluția noii societăți reprezintă o succesiune dinamică de perfecționări și transformări, din care nu lipsesc, desigur, neajunsurile și greutățile. Noua noastră orînduire a dobîndit cuceriri istorice, succese remarcabile. Nu totul este însă ideal, unele probleme abia urmează a fi soluționate. Sînt probleme a căror rezolvare este condiționată de ridicarea la un nivel mai înalt a forțelor de producție, de progresul mai intens al științei, culturii și învățămîntului, de formarea omului nou, de pregătirea cadrelor, de sporirea eficienței mijloacelor de care dispune societatea. Toate acestea obligă la experimentări într-un domeniu sau altul, la eforturi în vederea căutării de noi soluții. Societatea noastră — după cum subliniază în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — se prezintă astfel ca rod al unui intens efort de creativitate, în economie, în toate celelalte domenii, desfășurat sub conducerea partidului, pentru elaborarea formelor celor

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 503—504

mai adecvate de organizare socială, în vederea afirmării personalității, a sistemului de valori ale umanismului revoluționar, în teorie, ideologie, politică și educație.

Intr-o asemenea viziune, în calitatea sa de forță politică conducătoare, partidul se preocupă îndeaproape de aspecte esențiale ale evoluției actuale a societății noastre cum sînt : dezvoltarea într-o structură și o concepție modernă a forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și sociale, asigurarea cadrului organizatoric care să permită manifestarea în sfera vieții sociale a fiecărui cetățean, participarea tot mai activă a celor ce muncesc la conducerea societății și producției pe temeiul democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești și autogestiunii. Din ce în ce mai puternic s-a afirmat o optică nouă asupra căilor de dezvoltare a societății, rezultat al activității creatoare a partidului, a creșterii capacității sale de a conduce țara spre o înaltă prosperitate, s-au intensificat și au primit o orientare nouă, adecvată, munca politico-ideologică, investigarea realităților, activitatea teoretică, acestea fiind tot mai mult legate de practica construcției socialiste în patria noastră, de evoluția și tendințele ce se manifestă pe plan mondial.

Perfecționarea constituie în cadrul societății noastre socialiste o necesitate, un proces transformat conștient într-un program de acțiune cu obiective și mijloace de realizare precis conturate. Privită într-o concepție științifică, perfecționarea organizării economiei după crearea ei ca un complex economic unitar, devine un imperativ al evoluției continue a societății socialiste ; în viziunea partidului, ea apare ca un proces ale cărui elemente componente se cer concretizate treptat, etapă cu etapă, pentru a deveni cumulative și a forma astfel linia ascendentă a progresului social. Perfecționarea organizării vieții economice și a raporturilor sociale trebuie, de asemenea, privite în procesualitatea lor calitativă. Astfel, perfecționările aduse relațiilor economice și sociale sînt cerute de necesitatea imperioasă și de posibilitățile proprii societății socialiste menite să asigure dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție, concomitent cu creșterea responsabilităților celor ce muncesc față de dezvoltarea economică a țării. Nucleul esențial al întregii acțiuni conștiente, deliberate a procesului de continuă perfecționare a societății românești este, în prezent, și în perspectiva socialismului, Partidul Comunist Român.

Elementul esențial al progresului societății noastre socialiste îl constituie avîntul economiei, dezvoltarea bazei sale tehnico-materiale, prin continuarea industrializării, îmbunătățirea structurii pe ramuri a producției, sporirea productivității muncii. In domeniul dezvoltării economice, rolul partidului se concretizează într-un ansamblu original și armonios de orientări și acțiuni care asigură prioritățile necesare, stabilește formele de organizare pornind de la condițiile și nevoile fiecărei etape, precum și de la principiul centralismului democratic, a cărui aplicare articulează rolul planului național unic, cu participarea mereu crescîndă a maselor de oameni ai muncii la stabilirea opțiunilor și realizarea lor efectivă. O asemenea viziune este esențială pentru transformarea acumulărilor cantitative într-o calitate nouă în activitatea economică, ca și în celelalte sfere ale vieții sociale.

După cum se știe, în procesul perfecționării întregii vieți sociale partidul a acționat pentru instituirea unui sistem atotcuprinzător de organisme colective de conducere în toate sectoarele, în scopul asigurării cadrului organizatoric de participare a maselor la conducerea societății. Prin măsurile stabilite s-a creat acel cadru democratic care este de natură să faciliteze atragerea celor ce muncesc la conducerea vieții economico-sociale pe toate treptele ierarhice.

Pornind de la cerințele trecerii la o nouă calitate a activității economice, partidul a fundamentat într-o concepție unitară și atotcuprinzătoare un întreg sistem de măsuri care au în vedere : afirmarea și întărirea autogestiunii întreprinderilor în care a fost pus de acord mecanismul economico-financiar cu cadrul organizatoric democratic creat, pentru a asigura unităților economice și organelor de conducere colectivă pîrghii și mijloace economico-financiare de exercitare efectivă a atribuțiilor și răspunderilor acordate prin lege ; sporirea răspunderilor organizațiilor de partid și ale consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare economico-socială ; elaborarea de către fiecare întreprindere a bugetului de venituri și cheltuieli, care să constituie instrumentul de bază al conducerii financiare, al analizei și controlului, al asigurării echilibrului financiar ; introducerea ca indicator de bază a valorii producției nete și producției fizice, precum și perfecționarea celorlalți indicatori economico-financiari. Introducerea noului mecanism economico-financiar reflectă preocuparea partidului nostru, a secretarului său general, pentru îmbinarea armonioasă a conducerii planificate unitar a întregii economii cu autogestiunea economico-financiară muncitorească.

Programul amplu de dezvoltare în continuare a României socialiste adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, purtînd amprenta inestimabilei contribuții a tovarășului Nicolae Ceaușescu, surprinde într-o concepție unitară și dinamică toate sectoarele vitale ale activității economice și relațiile social-politice și ideologice, pornindu-se de la premisa conexiunilor dintre ele, de la caracterul intrinsec al factorilor obiectivi și subiectivi, de la imposibilitatea limitării acțiunilor de perfecționare numai la unul dintre sectoarele date. Perfecționările din domeniul economiei apar astfel ele însele corelate și condiționate de perfecționarea continuă a întregii vieți sociale, politice, ideologice și educative, de elaborarea și aplicarea unor acte juridico-normative corespunzătoare, de numărul și calitatea cadrelor calificate, de ridicarea gradului de conștiință și a spiritului de responsabilitate al tuturor oamenilor muncii. Într-un asemenea cadru, partidul se afirmă tot mai puternic ca promotor activ și în planul perfecționării relațiilor sociale, al democrației socialiste, al legislației, al activității și educației politico-ideologice, al întregii vieți spirituale. Creșterea rolului conducător al partidului se interferează și condiționează adîncirea continuă a democrației socialiste. Esențial este în acest sens că în societatea noastră rolul conducător al partidului se înfăptuiește direct, organic, în fiecare componentă a sa, am putea spune din interiorul lor, că între partid și popor există o puternică și indestructibilă unitate. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, **„rolul de conducător al partidului nu constituie o noțiune abstractă, o lozincă de zile mari, ci trebuie să se materializeze în activitatea de zi cu zi a fiecărei organizații, a fiecărui comitet de partid, a fiecărui comunist. Numai și numai în strînsă legătură cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, partidul nostru își va putea îndeplini cu succes misiunea sa istorică".**

În contextul creșterii rolului conducător al partidului, al sporirii rolului și aportului clasei muncitoare la actul conducerii social-economice, partidul a stabilit ca un număr important de muncitori care lucrează direct în producție să facă parte din consiliile de conducere ale instituțiilor centrale și întreprinderilor.

Asemenea realități și fapte constituie expresia și afirmarea concepției și activității partidului în domeniul dezvoltării democrației, care pornesc de la cerința asigurării unei depline și reale egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile, permițînd fiecărui cetățean, fără deosebire de naționalitate, desfășurarea unei vieți demne, accesul liber la învățătură, știință și cultură, participarea directă la conducerea societății și producției, la luarea deciziilor ce privesc propria lor existență, propriul viitor, destinele patriei.

În concepția dialectică, de o mare profunzime, a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la afirmarea și implicarea partidului în procesul perfecționării actului conducerii se disting două aspecte, două laturi care se întrepătrund, se condiționează reciproc : este vorba de conducerea științifică a întregului proces al construcției socialiste de către partid, pe de o parte, și de aprofundarea continuă a democrației, de crearea tuturor condițiilor pentru participarea cît mai directă și nemijlocită a maselor largi populare la înfăptuirea actului de conducere în toate domeniile vieții economice, politice și sociale, practic ale întregii societăți, pe de altă parte.

Necesitatea conducerii științifice de către partidul comunist decurge din complexitatea procesului făuririi noii orînduiri, care nu poate fi realizat în mod empiric, fără definirea precisă a măsurilor și acțiunilor de ordin strategic și tactic, fără coordonarea riguroasă a tuturor acestor acțiuni și a eforturilor poporului. Promotor consecvent al celei mai autentice democrații, cu nețărmurită încredere în nesecatul izvor al înțelepciunii colective a maselor, secretarul general al partidului nostru a subliniat în repetate rînduri că făurirea societății socialiste nu poate fi decît creația conștientă a maselor de oameni ai muncii, că întreaga politică a partidului comunist, forța politică conducătoare în societatea noastră, care se identifică pe deplin cu năzuințele și interesele maselor populare, ale întregii societăți, este tocmai o expresie a voinței poporului chemat să participe activ la elaborarea acestei politici. În Raportul prezentat Congresului al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat cu deosebită claritate principiul revoluționar potrivit căruia dezvoltarea democrației socialiste, făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii, constituie o necesitate obiectivă a edificării noii orînduiri, întrucît numai împreună cu întregul popor este posibilă asigurarea victoriei societății socialiste și comuniste.

Militînd neabătut pentru transpunerea în viață a acestui principiu, din inițiativa și cu contribuția directă, teoretică și practică, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost creat și perfecționat un cadru organizatoric complex, începînd de la nivelul unităților economico-sociale și pînă la nivel național, unic în felul său, care asigură participarea nemijlocită a tuturor categoriilor de oameni ai muncii,

Mihai CHIOREAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 24)

Din gîndirea economică a președintelui României

NICOLAE CEAUȘESCU

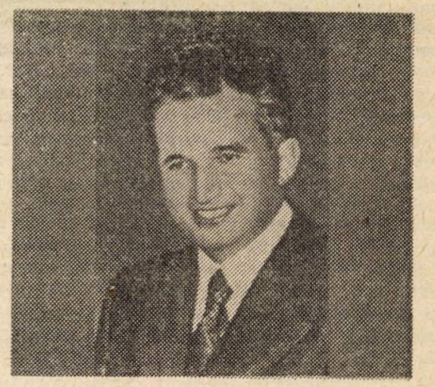

Populația și forța de muncă

EDITURA POLITICĂ

Omul — scopul și rațiunea tuturor activităților economico-sociale

REALITATEA SOCIAL-ISTORICĂ atestă că edificarea și dezvoltarea orînduirii noi, comuniste reprezintă un proces de mare amploare și complexitate înfăptuit de către masele populare — adevărații făuritori ai istoriei — organizate în mod conștient în funcție de condițiile concrete ale fiecărei națiuni. În acest proces, conștiința — individuală și socială — se unește cu acțiunea, idealul și scopul fiecărei națiuni urmărind transformarea aspirațiilor în realități concrete.

Pornind de la aceste adevăruri, textele selectate în volumul **„Populația și forța de muncă"** reflectă concepția unitară și sistemică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, președintele României, secretarul general al partidului, asupra dezvoltării națiunii noastre, concepție elaborată pe baza unei adînci cunoașteri a realităților lumii de azi, a particularităților țării noastre, a învățămintelor istoriei, precum și prin investigarea științifică a evoluției vieții contemporane.

Integrată în vasta operă a președintelui României, concepția despre populație și forța de muncă reprezintă o contribuție de inestimabilă valoare la dezvoltarea teoriei revoluționare despre lume și societate, o fundamentare științifică de mare profunzime a întregii politici economico-sociale a țării noastre. Culegerea de texte evidențiază înaltele trăsături ce caracterizează gîndirea și activitatea practică a președintelui României, cunoașterea profundă a cerințelor și problemelor fundamentale ale dezvoltării societății românești ca și a proceselor și fenomenelor esențiale din economia mondială și viața internațională ; preocuparea continuă pentru aplicarea și dezvoltarea creatoare a teoriei revoluționare a clasei muncitoare, în funcție de condițiile concrete ale României ; spiritul novator și marea forță de prevedere în formularea concluziilor teoretice și orientarea măsurilor practice privind dezvoltarea economico-socială, care dau politicii sociale a partidului și statului nostru o mare forță transformatoare și dinamizatoare pe plan național și puternice rezonanțe pe plan internațional. Ele conferă gîndirii economice și social-politice românești puternice valențe universale, iar președintelui României, calitatea, larg recunoscută, de exponent proeminent al științelor sociale contemporane. O dovadă grăitoare în acest sens este și apariția peste hotare a unui număr tot mai mare de lucrări din gîndirea președintelui României.

CONCEPȚIA PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI în domeniul politicii demografice, se întemeiază pe ideea că omul este scopul și rațiunea oricărei activități sociale, că populația reprezintă avuția supremă a fiecărei țări și că, de aceea, problemele populației trebuie analizate și dezbătute în cadrul problemelor de fond ale condiției umane, ca o cerință majoră, esențială, a contemporaneității. În acest context, președintele țării noastre apreciază că în condițiile actuale ale lumii contemporane problemele populației nu pot fi analizate decît în strînsă legătură cu evoluția relațiilor dintre state, accentuînd în același timp că politica demografică din fiecare țară trebuie privită în raport cu condițiile istorice, naționale, economico-sociale specifice ale fiecărei națiuni. O altă latură majoră al gîndirii teoretice și acțiunii practice a președintelui României socialiste o constituie abordarea problemei demografice, a evoluției populației, pornind de la raporturile dialectice dintre mișcarea populației și dezvoltarea economico-socială din fiecare etapă istorică.

În concepția sa, problemele demografice și planificarea dezvoltării populației se pun în mod diferențiat de la un continent la altul, de la o țară la alta, mai ales în ceea ce privește ritmul creșterii populației. Soluționarea corespunzătoare a acestor probleme aparține dreptului suveran al fiecărei țări. În ceea ce ne privește, așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, **„partidul va urmări în continuare promovarea și întărirea sănătății poporului, stimularea natalității și asigurarea unui spor demografic normal, ocrotirea mamei și copilului, întărirea familiei, realizarea unor proporții juste în structura de vîrstă a populației, creșterea riguroasă fizică și intelectuală a noilor generații"**.

O condiție esențială pentru soluționarea problemei populației este însă lichidarea subdezvoltării, apropierea nivelului de dezvoltare, crearea unor relații de echitate, egalitate și colaborare activă între continentele și statele globului, înfăptuirea unei păci trainice pe planeta noastră Pornind de la aceste valențe umaniste ale gîndirii sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu desfășoară o vastă activitate pentru participarea activă a României la viața internațională, la lupta generală pentru promovarea unei politici noi, de largă colaborare între state, sprijină orice inițiativă sau acțiune menită să contribuie la unirea și intensificarea eforturilor popoarelor pentru soluționarea constructivă a marilor probleme ale lumii de azi, pentru asigurarea progresului și civilizației omenirii.

În același timp, culegerea de texte cuprinse în volum evidențiază pregnant concepția președintelui țării noastre, că ridicarea gradului de civilizație al populației depinde, în primul rînd, de eforturile proprii ale fiecărei țări, de felul în care se realizează dezvoltarea economică și socială a fiecărui popor, de modul cum se asigură utilizarea resurselor materiale și umane proprii, răspîndirea și valorificarea cuceririlor științei și culturii în întreaga viață socială. Dar, subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, **„noi considerăm că, în soluționarea acestei probleme și în ridicarea generală a gradului de civilizație și bunăstare al popoarelor, un rol însemnat revine dezvoltării și diversificării colaborării pe plan internațional, statornicirii unor relații echitabile, de deplină egalitate între state, bazate pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc, pe dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale."**

Așa cum reiese din lectura volumului, ca de altfel, din întreaga operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, caracterizată printr-un profund și autentic umanism, în condițiile socialismului, populația, în totalitatea sa, reprezintă nu numai o premisă esențială a progresului, nu numai izvorul din care se alimentează permanent forța de muncă, forța productivă a societății, ci și beneficiarul roadelor muncii comune.

Sînt relevate, astfel, cu pregnanță, semnificațiile largi, revoluționare, pe care președintele României socialiste le atribuie acțiunilor menite să asigure creșterea sistematică a nivelului de trai, al întregii populații, țelul suprem al politicii partidului nostru, să asigure ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților țării, lichidarea migrării populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri administrativ-teritoriale și a vieții sociale, făurirea deplinei egalități în ceea ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării. S-au creat astfel condițiile reale pentru împletirea armonioasă a criteriilor economice cu cele sociale și politice. Iar justețea deplină a politicii demografice a partidului și statului nostru, călăuzită de concepția profund științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, își găsește confirmarea în realizările remarcabile obținute de poporul nostru în ultimii 15 ani, pe plan intern și extern, în creșterea prestigiului țării noastre în lume.

TEXTELE selecționate în continuare în volum, scoate în evidență uriașa bogăție de idei, o gamă largă de acțiuni, forme și metode deosebit de utile pentru cercetarea științifică și activitatea practică în do-

meniul pregătirii și perfecționării forței de muncă. **„Trebuie să se înțeleagă,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că pregătirea cadrelor reprezintă o parte importantă, esențială, a planului general de dezvoltare economico-socială a țării"**. În acest sens, se poate reține că unul din obiectivele importante ale politicii partidului și statului nostru îl constituie dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului de toate gradele. Pe baza concepției și acțiunilor inițiate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a creat o rețea școlară cuprinzătoare, oferind tinerilor largi posibilități de învățătură, în funcție de aptitudinile și dorințele lor, de cerințele economiei și culturii noastre socialiste în plin avînt. O largă dezvoltare a primit învățămîntul profesional, s-au înființat licee industriale, agricole, economice, pedagogice, care sînt frecventate de un număr tot mai mare de tineri și care pe lîngă pregătirea de cultură generală le asigură și temeinice cunoștințe profesionale de specialitate.

Paralel cu preocuparea pentru sporirea numărului de cadre, a diversificării pregătirii lor pe specialități în raport cu cerințele dezvoltării economico-sociale a țării, a perfecționării structurii rețelei școlare în România, ample acțiuni, evidențiate în textele selectate, se referă la creșterea nivelului calitativ al pregătirii cadrelor, la scurtarea perioadei de integrare a acestora în producție, în viața economico-socială, la creșterea eficienței folosirii lor după absolvire. Tocmai transpunerea în viață a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu privind integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, a marcat o nouă etapă în modernizarea școlii românești, asigurînd condițiile trecerii la o calitate nouă, superioară în pregătirea teoretică și practică, politico- ideologică, estetică și etică a întregului tineret școlar.

Analizînd în profunzimea lor legitățile obiective ale societății contemporane, dominată de revoluția ce se desfășoară în știință și tehnică, de profundele transformări ce se înregistrează prin aplicarea științei, precum și de dezvoltarea democrației socialiste, de trecerea la autoconducerea muncitorească și generalizarea aplicării noului mecanism economico-financiar, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o mare însemnătate necesității împrospătării și perfecționării continue a cunoștințelor tuturor cadrelor din economie, ale personalului din învățămîntul de toate gradele, precum și ale cadrelor de conducere de la toate nivelurile activității sociale și politice. Cu aportul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu, în țara noastră, încă din 1971, a fost creat un sistem național de perfecționare a cunoștințelor profesionale ale oamenilor muncii de toate categoriile, menit să asigure realizarea acțiunii de reciclare, astfel ca, periodic, cel puțin o dată la cinci ani, fiecare om al muncii să participe la o formă organizată de perfecționare a pregătirii profesionale, tehnice și științifice. În acest sens, în volum sînt cuprinse și o serie de texte referitoare la necesitatea stringentă de ridicare a competenței cadrelor, însușire temeinică a științei conducerii economiei naționale, perfecționare a pregătirii economice și profesionale prin studiu individual și în forme organizate, a tuturor lucrătorilor din economie, de la ministru, pînă la muncitor. Se asigură astfel însușirea aprofundată de către cadrele de conducere care activează pe linie de partid și de stat a științei conducerii, de care depinde soluționarea în cît mai bune condiții a cerințelor impuse de progresul rapid și multilateral al societății noastre, se dezvoltă capacitatea de aprofundare și interpretare justă de către oamenii muncii, de către cadrele de partid și de stat a problemelor vieții internaționale actuale, a marilor schimbări și tendințe care se produc în evoluția societății contemporane.

CULEGEREA de texte pune în evidență, pe un spațiu larg, fermitatea și consecvența cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează cele mai noi forme și metode de pregătire; repartizare și utilizare eficientă a forței de muncă. Acestui obiectiv îi sînt subordonate și preocupările asidue de mare amploare pentru perfecționarea organizării și conducerii vieții economico-sociale. În concepția și acțiunea practică a președintelui României socialiste, aceste probleme sînt abordate într-un cadru mult mai cuprinzător, cu valențe economice și social-politice multiple, cu remarcabile contribuții originale, în care eficiența utilizării forței de muncă nu se rezumă la simpla maximizare a raportului dintre rezultatele activității economice și eforturile făcute în acest scop, ci este așezată pe temeiul de neînlocuit al nevoilor sociale și al relațiilor specifice orînduirii noastre sociale, al realizării dublei calități a oamenilor muncii și afirmării plenare a democrației socialiste.

În orînduirea socialistă, utilizarea forței de muncă reprezintă un proces planificat, conștient dirijat. În acest context, volumul pune în evidență nu numai valențele economice ale forței de muncă, ci și finalitatea socială și politică a măsurilor de perfecționare continuă a mecanismului economico-social de folosire rațională a forței de muncă, necesitatea realizării unei corelații directe între ridicarea gradului de dezvoltare economică și creșterea nivelului veniturilor populației, promovarea consecventă a repartiției după cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse, precum și a principiilor eticii și echității socialiste, analiza amplă și fundamentată a sistemului de integrare organică a intereselor individuale cu interesele generale, prin producție, repartiție și consum, fundamentarea științifică a conceptelor de bunăstare materială și spirituală a poporului, precum și de nevoi științific determinate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în opera sa, acordă o atenție deosebită factorilor care influențează utilizarea și mișcarea forței de muncă, în toate domeniile de activitate, căilor de asigurare a valorificării cît mai complete a tuturor resurselor de muncă, precum și a formelor de stimulare materială și spirituală a oamenilor muncii. În această ordine de idei, se pune pregnant în lumină, rolul organizării și conducerii științifice a producției și a muncii ca factor determinant al creșterii eficienței activității din fiecare domeniu și al sporirii aportului forței de muncă la dezvoltarea economico-socială a patriei noastre. **„Organizarea producției și a muncii,** se arată în unul din texte — **reprezintă astăzi, una din cele mai importante rezerve de creștere a eficienței activității economice. Fiecare unitate economică trebuie să acționeze pentru programarea optimă a producției, a stocurilor, a folosirii utilajelor și forței de muncă, pentru raționalizarea consumurilor, mecanizarea transporturilor interne".** În concepția președintelui, accentuarea acțiunilor pentru mai buna organizare a producției și a muncii, pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, și de conducere a activității economice sînt direct orientate pentru a obține o creștere mai substanțială a productivității muncii — factorul hotărîtor al dezvoltării accelerate a patriei noastre socialiste. Concluzia de inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** că, **„Pînă la urmă totul se reduce la productivitatea muncii"** și că de fapt **„Orice risipă înseamnă tot o risipă de muncă"**, deschide o arie amplă pentru cercetarea și practica economică. Direcționarea măsurilor pentru creșterea productivității muncii, trebuie privită nu în general, la nivel de ramură, sau subramură, ci pe fiecare întreprindere în parte, astfel ca trecerea la săptămîna de lucru redusă să nu afecteze veniturile, ci să le mențină la nivelul prevăzut în plan, asigurînd, totodată, și creșterea corespunzătoare a productivității muncii.

UN LOC DISTINCT, în volum, este rezervat textelor care evidențiază importanța ce o acordă președintele Republicii problemelor referitoare la întărirea răspunderii, a ordinii și disciplinei, la perfecționarea stilului și metodelor de muncă în toate domeniile, pentru soluționarea operativă a problemelor complexe pe care le ridică activitatea practică, asigurarea condițiilor afirmării cu putere a inițiativei creatoare a organelor colective de conducere, a maselor de oameni ai muncii. Pentru realizarea acestor obiective, tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază necesitatea acordării unei atenții sporite întăririi disciplinei în toate sectoarele de activitate, creșterii răspunderii în muncă, condiție hotărîtoare pentru realizarea programului de înflorire multilaterală a patriei noastre. **„Trebuie să acordăm mai multă atenție creșterii răspunderii în muncă și exigenței față de felul în care, fiecare, la locul său își îndeplinește atribuțiile încredințate** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Nu trebuie să trecem peste nici o lipsă! Să nu fim îngăduitori cu lipsurile, cu greșelile! Tolerarea lipsurilor nu este o atitudine comunistă, nu reprezintă o manifestare a umanismului, așa cum în mod greșit înțeleg, poate, unii."**

Cititorul găsește în volum o serie de acțiuni și orientări date organizațiilor de partid, de stat și obștești, pentru a munci cu fermitate, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste, pentru ca fiecare om al muncii să înțeleagă faptul, că socialismul presupune o înaltă conștiință cetățenească, patriotică și revoluționară.

Prin conținutul ei, culegerea de texte consacrată **Populației și forței de muncă,** oferă o imagine concludentă asupra unei noi laturi a concepției președintelui României socialiste, reliefînd originalitatea cu care sînt abordate și fundamentate toate problemele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Volumul se constituie, în același timp, ca un prețios ajutor pentru comuniști, pentru toți oamenii muncii angajați în marea operă de traducere în viață a politicii Partidului Comunist Român, în activitatea practică de înfăptuire a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., și a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Roman CRIȘAN
Cluj-Napoca

Întrecerea socialistă — participare amplă, responsabilă la realizarea exemplară a planului

PRIMUL AN al celui de-al șaptelea cincinal a debutat sub semnul rodniciei muncii. Fiecare zi din luna ce se încheie a înscris, în ceea ce va putea constitui o cronică a calității și eficienței, trecerea la fabricarea a noi produse cu performanțe superioare — multe din ele suplinind importul, intrarea în funcțiune a unor obiective de investiții, punerea în practică a unor soluții de diminuare a consumurilor materiale și energetice. Eroica noastră clasă muncitoare, toți oamenii muncii fundamentează, prin asemenea dovezi ale vrednicie, ale patriotismului socialist, convingerea exprimată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — că **„anul 1981, cincinalul în care intrăm vor aduce poporului român noi și mari realizări în muncă și în viață, vor spori tezaurul avuției naționale, ridicînd pe o treaptă superioară nivelul de trai material și spiritual al întregii națiuni"**.

Ideile, sarcinile și măsurile cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii — amplu program de acțiune pentru organele de conducere, pentru toate colectivele din economie, proiectul Tezelor pentru cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, ce va avea loc în luna mai, constituie acum obiectul unor largi și responsabile dezbateri în adunările generale, stimulînd gîndirea și voința colectivă pentru valorificarea superioară a potențialului din fiecare unitate economică, în vederea realizării cu mijloacele de care dispunem a unor rezultate tot mai bune.

În această atmosferă însuflețită s-a declanșat **întrecerea socialistă pe anul 1981**, puternică motivație pentru mobilizarea și participarea conștientă a tuturor oamenilor muncii la realizarea exemplară a sarcinilor ce revin fiecărui colectiv de muncă din planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Planul determină parametrii cantitativi și calitativi ai activității în funcție de resursele identificate ca certe — cele existente și cele care urmează a fi create prin însăși derularea coordonată a acestei activități în toate ramurile economiei naționale. El nu poate lua însă în considerare resursa majoră pe care o constituie inițiativa, creativitatea, voința de autodepășire a milioanelor de lucrători din sfera producției materiale. Această componentă morală, pe care socialismul o așează la rangul de forță de producție, se exprimă în angajamentele asumate de către colectivele de oameni ai muncii, ca proprietari, producători și beneficiari și care, în condițiile autoconducerii și autogestiunii, capătă semnificația unei redimensionări a planului pe baza unei noi interpretări a potențialului efectiv, în funcție de nevoile economiei naționale.

Este ceea ce rezultă pregnant din **chemările la întrecere** lansate, în aceste zile, de unități reprezentative din industrie, agricultură, construcții, transporturi, comerț-servicii, din cercetare și proiectare. Prin cifrele concrete — raportate la sarcinile și condițiile specifice întreprinderilor respective — ale angajamentelor îmbunătățite pe care le conțin, dar mai cu seamă prin bogatul inventar de direcții și posibilități de acțiune constituit din principalele măsuri tehnice și organizatorice, chemările nu numai că determină o vie emulație în rîndul celorlalte unități din ramură ori subramură, dar și o canalizează spre obiectivele și căile unei eficiențe înalte, prin respectarea strictă a cerințelor impuse — și valorificarea deplină a cadrului fevorabil oferit — de noul mecanism economico-financiar.

Din conținutul chemărilor rezultă pregnant însușirea comandamentelor majore formulate în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., în cuvîntările secretarului general al partidului, ampla deschidere spre o calitate nouă, superioară a întregii activități, conștiința faptului că pentru a avea mai mult, pentru a satisface cerințele sociale la nivelul întregii națiuni trebuie să lucrăm mai bine în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă, respectînd totodată restricțiile și interdependențele economice ale actualei etape de dezvoltare. Aceasta implică participare, implică promovarea și generalizarea inițiativelor valoroase, întărirea ordinei și disciplinei, pe suportul dinamizator al unei intense munci politico-educative de masă, care să dea întrecerii caracterul unui angrenaj bine reglat, prin obiective concrete, de la nivelul fiecărui om, al secției, șantierului, fermei, pînă la cel al întreprinderii, județului, ramurii.

OBIECTIVELE întrecerii socialiste vizează :

- **în industrie :** îndeplinirea planului producției fizice în structura sortimentală prevăzută și contractată și a producției nete în condițiile obținerii unui volum sporit de producție la 1 000 de lei fonduri fixe, realizarea unor cantități suplimentare la materii prime și resurse energetice, la produsele ce au asigurată desfacerea la export ;
- **în agricultură :** depășirea producțiilor vegetale și animale planificate, atît global cît și la fiecare cultură și specie de animale, asigurarea întregului necesar de furaje, mobilizarea deplină a potențialului uman, material și tehnic pentru executarea în timp optim și de cea mai bună calitate a lucrărilor agricole, aplicarea și respectarea strictă a normelor și regulilor agrotehnice, strîngerea la timp și în bune condiții a recoltei, livrarea la fondul de stat a întregii cantități de produse prevăzute ;
- **în construcții-montaj :** realizarea la termen și de bună calitate a capacităților de producție industrială și agrozootehnică aflate în execuție, a celorlalte obiective de investiții stabilite, accelerarea montării utilajelor din stoc, îndeplinirea prevederilor planului construcției de locuințe, în condițiile respectării tuturor obligațiilor stabilite prin noua Lege a investițiilor ;
- **în transporturi :** realizarea planului de transport în condiții de eficiență sporită, de siguranță și regularitate, folosirea integrală a capacității mijloacelor de transport, reducerea staționării acestora la încărcare-descărcare, optimizarea circulației produselor între furnizori și beneficiari ;
- **în cercetare-proiectare :** concentrarea potențialului de creație tehnică și științifică în vederea finalizării tuturor obiectivelor prevăzute în plan, adaptarea elastică și operativă pentru realizarea unor obiective noi impuse de cerințele și necesitățile actuale ale dezvoltării economico-sociale, creșterea contribuției la promovarea în producție a ceea ce este nou și eficient, inclusiv prin lărgirea asistenței tehnice în unitățile economice pentru asimilarea materialelor, tehnologiilor, mașinilor, metodelor concepute.

ACESTOR direcții specifice li se adaugă obiective comune diferitelor ramuri, referitoare la indicatorii calitativi și imperativele economice cu rol determinant într-o dezvoltare predominant intensivă :

— reducerea cosșurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, respectarea unui regim sever de economisire a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, folosirea deplină și cît mai eficientă a resurselor secundare, recondiționarea pieselor de schimb și agregatelor ; adaptarea la condițiile introduse prin noile prețuri de producție și livrare pentru asigurarea unei activități rentabile și creșterea volumului de beneficii ;

— executarea la termen și în conformitate cu condițiile din contracte a obligațiilor de livrări la export, creșterea competitivității produselor, serviciilor etc. oferite partenerilor străini, sporirea aportului valutar net, aplicarea întocmai a prevederilor Legii pentru întărirea autoconducerii și autogestiunii în activitatea de comerț exterior ;

— creșterea productivității muncii, a ponderii personalului direct productiv, optimizarea folosirii capacităților de producție, dezvoltarea activității de autoutilare în vederea extinderii mecanizării și automatizării ;

— ridicarea nivelului tehnic al producției, modernizarea tehnologiilor, asimilarea de materiale, produse, repere și piese de schimb cu performanțe superioare și care să le înlocuiască pe cele din import, îmbunătățirea calitativă a tuturor produselor din gama de fabricație.

Asumarea, în adunarea generală a oamenilor muncii, a angajamentului ca răspuns la chemarea pe ramură, construit începînd de la formațiile de lucru și secții, impune colectivului fiecărei unități ca în organizarea întregii sale activități să considere nivelele din acest angajament drept indicatori ai unui plan intern cu caracter obligatoriu.

DE AICI decurg și pentru organele de conducere colectivă răspunderi deosebite în legătură cu organizarea și desfășurarea întrecerii, în ce privește :

— urmărirea periodică a îndeplinirii programelor unitare de măsuri ;

Dan CONDREA

(Continuare în pag. 13)

La început de an — acțiuni ferme pentru realizarea planului

CONCENTRAREA EFORTURILOR PENTRU ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A OBIECTIVELOR DE INVESTIȚII

ÎN POLITICA de investiții principala orientare o constituie **concentrarea forțelor pe un număr restrîns de obiective** pentru a se asigura darea în funcțiune a tot ceea ce s-a prevăzut pentru acest an. **Aproape toate investițiile anului 1981 sînt începute în anii precedenți ; în acest an nu vor mai începe noi lucrări de investiții,** în afară de cîteva obiective pentru prelucrarea unor materiale refolosibile, dezvoltarea producției materiilor prime și a industriei alimentare. În contextul acestei orientări — care se va menține și în 1982 — apare necesar ca ministerele, centralele și întreprinderile să nu mai efectueze noi propuneri de dezvoltare ci, alături de toți ceilalți factori investiționali să-și amplifice eforturile pentru accelerarea montajului utilajelor tehnologice din stoc, pentru funcționarea la indici înalți a capacităților de producție, atingerea parametrilor proiectați, realizarea la timp a întreținerii și reparațiilor capitale.

Un obiectiv prioritar — finalizarea lucrărilor începute

PRIORITĂȚILE programului de investiții se concretizează în jurul obiectivului central al finalizării accelerate a lucrărilor începute, al conectării operative a acestor capacități la circuitul producției. Desigur, în acest sens va trebui orientată și întreaga activitate de asigurare a documentației tehnico-economice de execuție.

Pentru lucrările în continuare, care în planul pe anul 1981 dețin o pondere de peste 90 la sută, un rol determinant în buna organizare a activității organizațiilor de construcții și, respectiv, în realizarea planului de investiții **îl deține elaborarea și aprobarea detaliilor și devizelor de execuție (D.D.E.).** Și aceasta deoarece deși pentru 1981 documentațiile ar fi trebuit să fi fost predate cu 6 luni înainte, la 1 decembrie 1980 erau încă mulți titulari de investiții care aveau importante rămîneri în urmă la livrarea D.D.E. față de volumul de C+M din planul anual (M.C.I. 27 la sută, M.E.F.M.C. 26,7 la sută, M.I.C.M. 24,2 la sută, C.P.J. Caraș-Severin 39,8 la sută, C.P.J. Argeș 32,5 la sută, C.P.J. Ialomița 30,5 la sută ș.a.). Ca urmare, realizarea ritmică a lucrărilor de construcții-montaj impune o maximă concentrare în aceste luni de început de an pentru elaborarea și predarea integrală a documentației la organizațiile de construcții-montaj.

Totodată, se cer asigurate și **notele de comandă și proiectele de execuție** pentru cele cîteva obiective noi de investiții înscrise în plan, prevăzute să înceapă în anul 1981. Eforturi deosebite în această direcție se impun în special din partea ministerelor economice care cu o lună înainte de începerea anului prezentau mari restanțe în ce privește definitivarea și aprobarea proiectelor de execuție.

Asigurarea din vreme a documentației tehnico-economice are o importanță cardinală în pregătirea celorlalte condiții pentru începerea lucrărilor. Ținînd seama de prevederile noii legi a investițiilor, care stabilește că înscrierea în planul anual de investiții se face numai pe bază de note de comandă aprobate sau indicatori extrași din notele de comandă (pentru obiective ce se aprobă de ministere, centrale sau întreprinderi) aprobați prin decret, **se impune încă de pe acum luarea măsurilor necesare pentru întocmirea, avizarea și aprobarea notelor de comandă necesare înscrierii obiectivelor în planul de investiții pe anul 1982.**

Accelerarea montării utilajelor tehnologice pe șantiere

PENTRU darea în exploatare a celor 750 de capacități de producție industriale și agrozootehnice planificate să intre în funcțiune în acest an, un loc de primă importanță îl ocupă **livrarea utilajelor tehnologice, precum și montarea celor existente în stoc pe șantiere.** Din volumul de utilaje prevăzute a se livra în 1981, la începutul lunii decembrie 1980 nu se contractaseră utilaje în proporție de 22,2 la sută, localizate în principal la beneficiarii de investiții din economia forestieră și a materialelor de construcții, metalurgie și chimie. Din acestea, un volum de 10,2 la sută nu era contractat din cauza beneficiarilor de investiții, care n-au depus furnizorilor de utilaje documentația tehnică de execuție (M.E.F.M.C. 24 la sută, M.I.M. 28,2 la sută ș.a.).

Sarcina de asigurare din țară a utilajelor și aparatajelor pentru investiții a fost îndeplinită cu succes de industria noastră constructoare de mașini care, în anii cincinalului trecut, a reușit să acopere peste 80 la sută din nevoile obiectivelor de investiții. Și totuși, un număr important de capacități de producție au rămas nepuse în funcțiune la 31 XII 1980 datorită întîrzierii anumitor furnizori, în livrarea utilajelor contractate. La finele anului 1980, principalii furnizori din cadrul M.I.C.M. rămași datori față de șantierele de investiții erau întreprinderea „Independența" Sibiu (linii de tratamente termice, cuptoare electrice de inducție), Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca (cuptoare, condensatoare, răcitoare), Întreprinderea de mașini grele București (manipulatoare, caje reversibile, calandre), întreprinderea „23 August" București (prese, răcitoare — grătar), întreprinderea „1 Mai" Ploiești (mașini de șarje, de omogenizare, valțuri), întreprinderea de utilaj chimic Ploiești (cazane recuperatoare) ș.a.

Urgentarea livrării utilajelor restante față de termenele contractuale constituie prima obligație a furnizorilor de utilaje, prin aceasta contribuind substanțial la scurtarea duratelor de punere în funcțiune a numeroase capacități de producție. În noul cincinal, pe lîngă o calitate superioară a produselor, în întreprinderile furnizoare apare necesară întărirea disciplinei contractuale pentru a asigura livrarea pe șantiere a utilajelor în corelare cu necesitățile de montaj care rezultă din graficele de eșalonare a execuției lucrărilor. Pe un număr de șantiere de investiții se află încă importante stocuri de utilaje livrate din care, la peste 50 la sută, durata de staționare pe șantier a fost depășită. **Montarea acestor utilaje constituie o sarcină de primă urgență** pentru constructori,

dar și pentru beneficiarii de investiții cărora le revin sarcini majore în organizarea acestei activități în regie proprie și în darea în exploatare a unui volum cît mai mare din acestea.

Punerea în funcțiune a capacităților de producție planificate pentru acest an impune **concentrarea forțelor constructorilor pe un număr optim de șantiere în execuție simultană,** care să asigure utilizarea integrală a potențialului organizațiilor de construcții, scurtarea duratei de execuție și grăbirea punerii în funcțiune a obiectivelor. Pentru aceasta se cer avute, totodată, în vedere :

● **aplicarea pe scară largă a tipizării** prin proiectarea tuturor construcțiilor pe bază de proiecte tip ; trecerea la elaborarea de proiecte-tip de capacități mici, considerate capacități-modul, care să se poată folosi ca atare sau prin asamblare pentru realizarea de obiective de diferite mărimi, după necesitățile de adaptare a producției la cerințele pieței ; intensificarea folosirii tehnologiilor moderne tipizate, rezultate din cercetarea proprie, care să asigure consumuri reduse de materiale, combustibil și energie ; finalizarea tipizării materialelor de construcții și instalații s.a. Aplicarea în practică a acestor măsuri face posibilă reducerea sorturilor de proiecte utilizate, de la cîteva mii la numai cîteva sute și a materialelor de construcții de la 30 000 la sub 2 000 de repere, realizarea de capacități mici modulare la crescătoriile de porci, păsări, la sere, în producția de margarină, bere, ulei, confecții ș.a., determinînd pe toate aceste căi economii cifrate la zeci de milioane de lei ;

● **îmbunătățirea aprovizionării cu materiale și prefabricate de construcții,** prin corelarea mai judicioasă a livrărilor cu necesitățile șantierelor, concomitent cu o puternică preocupare pentru reducerea consumurilor specifice de materiale, prin îmbunătățirea manipulării și depozitării acestora, prin folosirea surselor locale de aprovizionare, prin economisirea și înlocuirea materialelor energo-intensive, prin colaborarea activă cu furnizorii de materiale și prefabricate ;

● **îmbunătățirea radicală a gradului de utilizare a capacității utilajelor, mecanismelor de construcție și mijloacelor de transport de pe șantiere,** prin corelarea programelor de lucru ale acestora cu fronturile de construcții, instalații și de montaj, menținerea lor în permanentă stare de funcționare, în condițiile unui strict regim de economii.

Deși în anul 1980 s-au obținut indici de utilizare mai buni decît în anii precedenți, în domeniul exploatării utilajelor și mecanismelor de construcții există încă importante rezerve de îmbunătățire a activității generale de construcții-montaj. Eforturi deosebite de îmbunătățire a activității utilajelor de construcții se cer depuse, în acest sens, de Ministerul Construcțiilor Industriale, Consiliul Național al Apelor, Ministerul Industriei Chimice (la screpere și autoscrepere) și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții (la centralele de beton) ș.a.

Îndeplinirea sarcinilor care decurg din planul de investiții și de punere în funcțiune pe 1981, ca prima treaptă a noului cincinal, impune o nouă calitate în coordonarea și corelarea eforturiior tuturor factorilor implicați în buna desfășurare a procesului investițional : beneficiari și titulari de investiții, tehnologi și proiectanți, constructori, furnizori de utilaje.

Gh. RUSCANU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Valorificarea superioară a materiilor prime

EFORTURILE DEPUSE de statul nostru pentru creșterea producției de materii prime și materiale sînt conjugate cu preocupările pentru valorificarea cît mai înaltă a acestora. Din analiza comparată a normativelor de valorificare la principalele materii prime și materiale se constată că în 1981 acestea marchează creșteri însemnate față de realizările perioadei anterioare (graficul).

Atingerea nivelurilor prezentate în grafic se realizează prin mărirea ponderii unor produse finite cu grad înalt de prelucrare, care valorifică superior materiile prime. Transpunerea în acest an în practică a unei asemenea orientări de către fiecare întreprindere și centrală, îndeosebi din metalurgie, construcții de mașini, prelucrarea lemnului, chimie și industria ușoară prezintă o deosebită importanță pentru economia națională — deoarece din aceeași cantitate de materii prime disponibile se obțin, prin prelucrări succesive, valori substanțial sporite. O comparație a nivelurilor de valorificare a aceleiași materii prime oferă concluzii edificatoare. Astfel, **în timp ce dintr-o tonă de metal se pot realiza laminate finite pline în valoare de 2 602 lei din aceeași cantitate prin prelucrarea superioară se pot obține peste 145 mii lei produse ale industriei electrotehnice sau peste 895 mii lei produse electronice. În mod similar, dintr-un metru cub de masă lemnoasă se pot obține circa 700 lei în PAL, dar în mobilă această valoare se ridică la circa 5 000 lei pe fiecare metru cub de lemn utilizat.**

Din aceste exemple reiese importanța pe care o pot avea aceste normative de valorificare în acțiunea de utilizare a materiilor prime în acele produse care asigură valori unitare ridicate. Realizarea și depășirea nivelurilor planificate ale normativelor de valorificare presupune angajarea plenară a tuturor forțelor de gîndire și acțiune din industrie, a tuturor factorilor care răspund de traducerea în viață a acestor obiective, în scopul folosirii cu înalt spirit gospodăresc, cu raționalitate sporită a tuturor resurselor materiale de care dispune economia noastră.

Creșterea gradului de valorificare a unor materii prime și materiale de bază în anul 1981 față de realizarea pe 9 luni din 1980

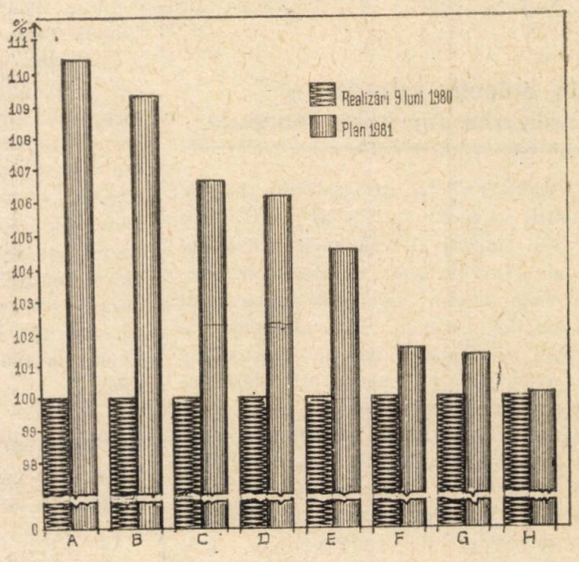

A = Valoarea produselor industriei electronice obținute dintr-o tonă de laminate finite pline de oțel
B = Valoarea produselor prelucrate din aluminiu obținute dintr-o tonă de materie primă supusă prelucrării
C = Valoarea producției din ramura metalurgiei feroase obținută dintr-o tonă de oțel
D = Valoarea laminatelor finite pline din oțel obținută dintr-o tonă de oțel
E = Valoarea producției de țesături din bumbac și tip bumbac obținută dintr-o tonă de fire (exclusiv fire de vigonie)
F = Valoarea produselor obținute dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată
G = Valoarea produselor industriei electrotehnice obținută dintr-o tonă de laminate finite din oțel
H = Valoarea producției de fibră melana obținută dintr-o tonă acrilonitril

Stimularea suplimentară, prin premii speciale, a depășirii producției fizice în industria extractivă

ASIGURAREA în cantități sporite a resurselor energetice și de materii prime din țară constituie una din necesitățile primordiale pentru dezvoltarea în ritm susținut a economiei. Pornind de la această cerință planul pe anul 1981 și pe următorii ani ai cincinalului stabilește ca sarcină prioritară creșterea producției de materii prime, cărbune, petrol, metale feroase și neferoase, substanțe utile nemetalifere.

Această acțiune este sprijinită și printr-o serie de măsuri stimulatoare. După cum se știe, prin grija permanentă a partidului, în industria extractivă s-a creat și s-a perfecționat continuu un sistem stimulator de retribuire, de participare la beneficii a oamenilor muncii din acest important sector al economiei naționale. Avînd în vedere necesitatea depășirii într-o cît mai mare măsură a planului la combustibili și la materiile prime minerale, conducerea partidului a hotărît ca, începînd cu anul 1981, să se ia noi măsuri pentru **stimularea suplimentară, prin premii speciale, a personalului muncitor care depășește producția fizică planificată** contribuind, pe această cale, la asigurarea nevoilor de materii prime ale economiei naționale și la reducerea importurilor.

În acest sens, prin Decretul nr. 333/1980 al Consiliului de Stat, care legiferează aceste noi măsuri de stimulare, s-a stabilit ca din valoarea produselor obținute peste plan să se acorde anual, sub formă de premii speciale, o cotă de 15% pentru țiței, gazolină, gaze asociate, lignit și cărbune brun, huilă netă, metale neferoase (cupru, plumb, zinc) în concentrate, aur în concentrate, minereu de fier, pirită în concentrate, caolin preparat și o cotă de 5—12% pentru alte minereuri și substanțe nemetalifere. Trebuie menționat că această măsură demonstrează încă o dată preocuparea permanentă a conducerii de partid și de stat pentru creșterea bazei de materii prime necesare economiei naționale, constituind, în același timp, un puternic stimulent în primul rînd pentru muncitorii direct productivi din unitățile miniere și petroliere. Aceștia vor putea beneficia, la sfîrșitul anului, de premii pentru fiecare tonă de cărbune, de țiței sau, după caz, de alte produse realizate peste plan.

Pentru aceasta, conducerile unităților stabilesc sarcini de plan-producție fizică și vor urmări realizarea acestora pînă la nivel de formație de lucru pe an și pe fiecare lună a anului. Aceasta va obliga unitățile, întreg personalul de conducere și supraveghere la o mai atentă și susținută preocupare pentru asigurarea aprovizionării tehnico-materiale a locurilor de muncă, la o grijă deosebită pentru realizarea unui cît mai înalt grad de folosire a utilajelor și instalațiilor tehnologice, la o permanentă atenție pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și pentru aplicarea normelor de muncă și de personal corespunzător condițiilor reale de desfășurare a proceselor de producție.

Premiul suplimentar pe fiecare unitate de produs dată peste plan se stabilește de către întreprinderi prin aplicarea cotelor prevăzute la prețul de producție pe unitatea de produs respectiv, avîndu-se în vedere și corecțiile în funcție de calitatea producției realizate. Suma totală pentru acordarea premiilor speciale se calculează prin înmulțirea premiului stabilit pe unitatea de produs cu cantitatea de producție fizică dată peste plan.

Din suma de premiere astfel determinată, 80% se folosește pentru premierea muncitorilor din formația de lucru care a obținut producția fizică peste plan, precum și a muncitorilor care au contribuit direct la realizarea producției fizice peste plan. Această sumă se împarte în mod egal la muncitorii respectivi, ținînd seama de timpul efectiv lucrat de către aceștia. Diferența de 20% din suma pentru premiere se acordă de consiliul oamenilor muncii al întreprinderii, la propunerea formației de lucru, personalului din unitatea respectivă care a contribuit efectiv la depășirea sarcinii fizice de plan a formației. Suma totală de premiere și premiul cuvenit pe fiecare persoană se stabilesc lunar, urmînd ca la sfîrșitul anului acestea să fie recalculate și atribuite în funcție de realizările anuale obținute.

Deosebit de important este faptul că aceste premii se acordă ca un stimulent suplimentar, în afara fondului de retribuire planificat și peste toate celelalte drepturi prevăzute de lege pentru realizarea și depășirea producției planificate. Aceasta înseamnă că un muncitor dintr-o formație care își depășește sarcinile de plan pentru care primește drepturile cuvenite de acord — inclusiv acord progresiv în industria minieră — ca și premii pentru muncă excepțională, va primi, peste acestea, premii speciale reprezentînd o parte de pînă la 15% din valoarea produselor date peste plan. În acest fel, fiecare din membrii unei brigăzi dintr-un abataj cu front lung de la o mină de lignit, de exemplu, care depășește planul în fiecare lună cu 8% (adică cu producția pe două zile), va avea la sfîrșitul anului o depășire egală cu producția unei luni pentru care, pe lîngă toate drepturile cuvenite după lege ce se acordă în fiecare lună, la sfîrșitul anului va putea primi un premiu suplimentar echivalent cu peste o retribuție lunară.

Să luăm exemplul unui miner dintr-o brigadă care lucrează într-un abataj cu front lung la o mină de lignit. Dacă planul brigăzii este de 23 000 tone cărbune pe lună și aceasta depășește planul în fiecare lună cu 1 840 tone — adică cu 8% — atunci minerul din exemplu primește lunar drepturile ce i se cuvin după lege în cadrul brigăzii pentru realizările totale, adică o sumă în jur de 5 500 lei, formată din retribuția tarifară, acordul progresiv pentru depășirea cu 8% a sarcinii, sporul de vechime și sporul pentru lucrul de noapte. Peste aceste drepturi — avîndu-se în vedere că planul anual de 276 000 tone a fost depășit cu 22 000 tone, ceea ce lunar înseamnă 1 840 tone (adică cu 8% peste prevederi) — se vor acorda în total premii suplimentare de circa 500 mii lei, care pentru un miner din cadrul brigăzii respective reprezintă peste 6 000 lei anual.

În felul acesta, statul va acorda anual suplimentar sume importante pentru premierea specială. Pentru realizarea, de exemplu, a unui milion de tone peste plan, se vor acorda premii care reprezintă 67 milioane lei la țiței, 23 milioane lei la lignit, 51 milioane lei la huilă și alte sume importante pentru celelalte produse.

Această nouă și importantă măsură dovedește cu prisosință preocuparea permanentă a partidului și statului nostru pentru creșterea rolului stimulator al repartiției după muncă cu îmbinarea intereselor generale ale economiei naționale.

D. GHEORGHE

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 10)

— întocmirea planurilor operative și derularea operațiilor de pregătire (programare, lansare) a producției pornind de la necesitatea realizării ritmice, trimestru de trimestru și lună de lună, a producției fizice pe sortimente, a cantităților de produse în plus în sectoarele producătoare de materii prime, cărbune și petrol, respectiv — în construcții-montaj — de la imperativul condensării duratei de execuție a lucrărilor și punerii în funcțiune în devans a investițiilor etc., defalcarea în acest sens a sarcinilor pînă la fiecare loc de muncă ;

— antrenarea comisiilor pe domenii, a specialiștilor, a celor mai bune cadre din producție în investigarea și fructificarea de noi posibilități pentru economisirea materialelor, energiei, manoperei, accelerarea înnoirii produselor ;

— întreținerea în sînul colectivului a unui climat de colaborare, creativitate, ordine, disciplină, răspundere față de sarcinile individuale și comune, față de propriile angajamente — cuvînt de onoare dat partidului.

Colectivele tuturor unităților din economie sînt chemate ca, în întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii, să se angajeze cu elan și abnegație în întrecerea socialistă, pentru a obține succese tot mai mari, făcînd ca anul 1981 să pună baze trainice realizării noului cincinal, îndeplinirii obiectivelor fundamentale ale Programului partidului.

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ – PRODUCȚIE, PRODUCTIVITATE, EFICIENȚĂ ECONOMICĂ (II)

CARACTERISTICA esențială a planului pe acest an în agricultură o constituie ritmul înalt de creștere în toate sectoarele de activitate. Producția netă agricolă urmează să sporească — în medie — cu 9% față de anul 1980, iar trecerea la o nouă calitate se va reflecta concret în înfăptuirea unor măsuri cu conținut revoluționar în ce privește atît baza tehnico-materială, cît și metodele de întreținere și exploatare a pămîntului. Semnificativ este faptul că încă, pentru acest an s-a prevăzut creșterea producției nete din agricultură într-un ritm sensibil mai ridicat decît în industrie.

Întărirea rolului consiliilor unice agroindustriale

ÎNDEPLINIREA exemplară a planului impune acțiuni tehnico-organizatorice și economico-financiare care să canalizeze eforturile și competența cadrelor spre problemele cardinale, de care depinde mobilizarea rezervelor de care dispune agricultura.

Aceste acțiuni trebuie să accelereze punerea în practică în fiecare județ, consiliu unic agroindustrial, în fiecare unitate a orientărilor de excepțională însemnătate, formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și detaliate la nivel operațional de către Consiliul Național al Agriculturii și ministerul de resort.

După cum s-a stabilit la ședința de lucru pe probleme de agricultură, ce a avut loc la Brașov, la începutul lunii, va crește în continuare rolul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste — concepute pentru a conduce unitar agricultura la nivelul unui grup de unități — în a întreprinde măsuri de cooperare și asociere, de aplicare judicioasă a normelor prevăzute în tehnologii, de folosire rațională a tuturor mijloacelor materiale și financiare, astfel încît să realizeze toate sarcinile de producție și să obțină o eficiență maximă a întregii activități. Ca titular de plan, consiliul unic agroindustrial, împreună cu unitățile agricole componente, efectuează **repartizarea sarcinilor de plan pe sole**, diferențiindu-le în funcție de gradul de favorabilitate, de potențialul de producție și de baza tehnico-materială de care dispun; unitățile agricole, acționînd pentru realizarea nivelelor de producție prevăzute în plan, vor desfășura întreaga lor activitate pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, fiind obligate să gospodărească cu maximă eficiență mijloacele materiale și financiare de care dispun, să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii și să realizeze beneficii în condițiile prevăzute de lege.

Au fost luate noi măsuri de perfecționare a organizării și conducerii agriculturii, de integrare tot mai profundă a activității de producție și economice a tuturor unităților agricole de pe raza consiliului unic agroindustrial, urmărindu-se **echilibrarea condițiilor de producție, deci și a rezultatelor unităților agricole din aceeași zonă**, perfecționarea raporturilor de conlucrare între participanții la realizarea producției agricole, folosirea cu eficiență maximă a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și a forței de muncă, obținerea unei producții cît mai mari, de bună calitate și eficiente în fiecare unitate și pe întreg consiliul agroindustrial.

Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii răspund, împreună cu unitățile agricole cu care cooperează, de realizarea integrală a planului, în care scop sînt datoare să efectueze la termenele optime și de bună calitate toate lucrările, potrivit contractelor încheiate și tehnologiilor aprobate. Plata drepturilor cuvenite se face pe baza **tarifelor pe unitatea de produs agricol**, proporțional cu producțiile realizate de fiecare unitate agricolă, stațiunile fiind, în acest fel, stimulate să participe activ și responsabil la creșterea randamentelor în unitățile cu care cooperează.

Pentru cointeresarea mecanizatorilor în creșterea producției agricole, ei sînt retribuiți în acord global, cu tarif pe tona de produs, nelimitat, în raport cu producția obținută pe fiecare cultură de către formația din care fac parte (independent de producția realizată de celelalte formații, sau pe ansamblul unității servite).

Organizarea unitară a teritoriului, independent de deținătorii de drept ai pămîntului, stabilirea asolamentelor specializate, cu terenurile grupate pe sole omogene din punct de vedere agropedologic și cu dimensiuni optime pentru exploatarea mecanizată, vor accentua procesul de **concentrare și specializare a producției**, ceea ce va avea influențe directe asupra nivelului acesteia. Tocmai de aceea, apar indicate reorganizarea asolamentelor în cadrul fiecărui consiliu, stabilirea fermelor și unităților răspunzătoare pentru realizarea producțiilor pe solele care aparțin mai multor deținători, determinarea necesarului de furaje și a măsurilor de asigurare a acestora în cadrul consiliului, încheierea contractelor de cooperare între stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile cooperatiste, organizarea formațiilor mari de mecanizare în cadrul fermelor și angajarea producției agricole în acord global, de către fiecare specialist pentru ferma sau formația de care răspunde, atît cu unitatea agricolă, cît și cu stațiunea pentru mecanizarea agriculturii.

Înfăptuirea sarcinilor privind sporirea producției agricole impune **ordine și disciplină desăvîrșită în aplicarea tuturor normelor tehnice**. Agricultura țării noastre a ajuns la asemenea nivel de dezvoltare tehnică, încît toate lucrările pot fi executate în perioade optime. Ca urmare, au fost stabilite norme obligatorii pentru executarea lucrărilor agricole, care prevăd adîncimea arăturilor și perioada de execuție, cantitatea de semințe și densitatea la semănat, precum și perioada de semănat și recoltat. Aceste măsuri sînt menite să promoveze tehnologii moderne, intensive în toate ramurile agriculturii, să asigure respectarea fazelor tehnologice și efectuarea lucrărilor în epoca optimă și la termenele stabilite, ca principal mijloc de sporire a randamentelor la hectar. În același timp, se elaborează, de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, împreună cu Academia de Științe Agricole și Silvice, lista oficială a soiurilor și hibrizilor, la toate plantele de cultură, diferențiate, în raport cu condițiile de climă și sol, pentru fiecare zonă de fertilitate, tehnologii de producție — obligatorii pentru toate unitățile — pe fiecare cultură, norme tehnice cu privire la recoltarea, transportul și depozitarea la timp și în condiții optime a întregii producții agricole, precum și alte norme, care să conducă la folosirea integrală a potențialului de producție și la creșterea fertilității naturale a pămîntului.

O mare importanță prezintă și organizarea aplicării corecte și operative a prevederilor Legii privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea cu carne, lapte, legume și fructe. Aceasta obligă și cointeresează organele județene să desfășoare o activitate susținută în vederea înfăptuirii programelor de dezvoltare a producției agricole, astfel încît, odată cu realizarea sarcinilor de livrare a produselor agroalimentare la fondul de stat, să asigure și mai buna satisfacere a nevoilor locale.

Noul sistem de aprovizionare, bazat pe **autoconducere și autoaprovizionare**, este conceput astfel, încît să stimuleze inițiativa consiliilor populare — ca organe ale puterii de stat — în realizarea producțiilor și a livrărilor la fondul de stat, deoarece numai în acest fel se vor putea asigura cantități îndestulătoare pentru consumul de produse agroalimentare. Așa cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „hotărîtor este să luăm măsuri pentru realizarea în întregime a programelor, a producțiilor stabilite, deoarece nimeni nu va putea să consume mai mult decît va produce. Dacă nu vom realiza programele stabilite, înseamnă că nu vom putea realiza nici nivelul de consum stabilit".**

Valorificarea superioară a produselor agricole

PENTRU VALORIFICAREA superioară și eficientă a producției agricole de pe raza consiliilor unice agroindustriale, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, s-a trecut la realizarea de **capacități industriale mici, modulate**, cu soluții constructive și tehnologice simple și durată de execuție redusă, care vor permite atît scurtarea distanțelor de transport al materiilor prime și produselor, cît și folosirea în comun a utilităților și economisirea fondurilor de investiții. Noile obiective din industria de morărit și panificație, a zahărului, uleiului, berii, tutunului, cărnii și laptelui vor fi dimensionate în funcție de sursele de aprovizionare cu materii prime și de centrele de consum, astfel încît să se înlăture deprecierea calitativă a ma-

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 30)

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 4/1981 al revistei

CONTROLUL OAMENILOR MUNCII ÎN PERFECȚIONAREA SERVICIILOR PENTRU POPULAȚIE

HOTĂRÎRILE adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român privind perfecționarea continuă a vieții sociale și adîncirea democrației socialiste au determinat mobilizarea largă a energiilor și capacităților creatoare ale maselor la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, participarea activă a acestora la conducerea treburilor de stat și obștești. În cadrul formelor instituționalizate care permit antrenarea tuturor categoriilor de oameni ai muncii la o mai bună gospodărire și folosire a mijloacelor pe care le oferă societatea pentru continua îmbunătățire a condițiilor de viață și muncă ale poporului, un rol deosebit îl are exercitarea **controlului oamenilor muncii** în toate sectoarele de activitate.

Controlul oamenilor muncii — care cuprinde în prezent circa 200 000 de cetățeni : muncitori, țărani, intelectuali, organizați în peste 45 000 de echipe — dezvoltă cadrul unei mișcări ferme, intransigente pentru o nouă calitate în serviciile publice, pentru generalizarea experienței pozitive, pentru combaterea manifestărilor de neglijență, nepăsare și lipsă de răspundere față de interesele populației, pentru respectarea legalității socialiste.

Instrument de perfecționare a activității sociale, controlul oamenilor muncii se realizează printr-un sistem de structuri și pîrghii complexe, care solicită și presupun participarea directă, nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea întregii vieți sociale în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea pe țară a unităților de control al oamenilor muncii din februarie 1977, **„Activitatea de control, la care iau parte zeci și zeci de mii de muncitori, țărani, intelectuali, constituie o expresie a participării tot mai active a oamenilor muncii la conducerea societății, la exercitarea de stat a puterii întregului popor, deplin și stăpîn pe destinele sale, care își făurește liber propriul viitor comunist"**.

Potrivit Legii nr. 6/1972 privind organizarea controlului muncitoresc, la nivelul fiecărei localități (municipiu, oraș, comună) funcționează organe de control ale oamenilor muncii.

În scopul unei orientări mai bune, al generalizării experienței pozitive și eliminării unor neajunsuri, a fost convocată în februarie 1977 prima consfătuire pe țară a unităților de control al oamenilor muncii, ce a jalonat un amplu program de acțiune, direcțiile de perfecționare a acestei activități.

PE ACESTE coordonate politico-organizatorice, în **județul Prahova** au fost constituite — sub conducerea comitetelor municipale, orășenești și comunale de partid, a consiliilor locale ale Frontului Democrației și Unității Socialiste — echipe de control ce grupează aproape **9 000 de oameni ai muncii**, exercitînd controlul în **6 000 de unități economice și social-culturale** ; ele reprezintă un puternic instrument de acțiune socială, aflat în mîna celor ce muncesc, pentru a urmări direct modul în care își găsesc aplicare legile statului, cum funcționează diferitele unități de larg interes cetățenesc.

Ca urmare a dezvoltării în ritm susținut a economiei județului, a îndeplinirii obiectivelor stabilite în Programul partidului cu privire la creșterea și diversificarea producției de bunuri de consum, în localitățile prahovene au sporit an de an cantitățile de mărfuri alimentare și nealimentare desfăcute prin rețeaua comercială, a crescut nivelul de servire. Rețeaua prestărilor de servicii către populație s-a dezvoltat prin înființarea de noi spălătorii chimice, unități de comandă pentru îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie, de reparații pentru aparate de radio, televizoare, obiecte de uz casnic și gospodăresc etc. ; pe această cale, în 1980 volumul prestărilor de servicii ale cooperației meșteșugărești către populație a înregistrat o creștere de 7,1% față de anul anterior. Au crescut, de asemenea, fondul locativ de stat, numărul locurilor în creșe, grădinițe, în unități sanitare, spitalicești, confortul în hoteluri, alte unități de cazare etc.

Pentru cuprinderea lor, anul trecut echipele de control din județ au efectuat **9 445 de controale**, din care 23,5% în domeniul unităților de stat și cooperatiste care execută lucrări și prestări de servicii, 47,9% în unitățile comerciale și de alimentație publică, de stat și cooperatiste, cantine-restaurant, depozite, piețe, tîrguri, iar restul în unități cooperatiste producătoare de bunuri de consum, instituții sanitare, creșe, grădinițe, instituții cultural-artistice (case de cultură, cluburi, cinematografe, muzee, biblioteci), întreprinderi de transport în comun, de administrație locativă, șantiere de locuințe, oficii de poștă și telecomunicații etc. Practic, se poate spune că nu există domeniu de activitate socială, de larg interes cetățenesc, în care oamenii muncii să nu dispună de instrumentele necesare pentru a-și exercita controlul privind calitatea muncii desfășurate.

PE MĂSURA sporirii experienței acumulate de echipele de control, rezultatele pozitive s-au afirmat tot mai pregnant. Astfel, la Ploiești, Cîmpina, Sinaia, Vălenii de Munte, Plopeni, Urlați, Valea Călugărească, Filipeștii de Pădure etc., echipele de control au contribuit la luarea unor măsuri eficace pentru gospodărirea judicioasă a fondului de marfă în unitățile comerciale, eliminarea unor deficiențe din domeniul prestărilor de servicii, al activității de asistență medicală, la crearea unui climat cît mai adecvat îngrijirii copiilor în creșe și grădinițe. Multe din aceste echipe își îndeplinesc cu succes misiunea de a acționa ca un factor de educație civică, în dezvoltarea unei atitudini înaintate a personalului muncitor din unitățile de servire publică.

Ca orientare teritorială, controalele efectuate de echipe, împreună cu Consiliul județean de control muncitoresc și inspecțiile specializate ale statului, au fost dirijate îndeosebi spre zonele importante ale municipiului Ploiești, spre orașele Vălenii, Sinaia, Azuga, Cîmpina, Bușteni, Mizil, Urlați, ca și în multe comune, unde activitatea comercială, hotelieră, cea de prestări de servicii către populație, transporturile în comun etc. au un volum ridicat. In vederea obținerii unei eficiențe cît mai ridicate în activitatea de control, Consiliul județean al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Comisia județeană pentru coordonarea și îndrumarea activului de control, împreună cu Consiliul județean de control muncitoresc au îndrumat și sprijinit permanent echipele de control al oamenilor muncii. Astfel, printr-o organizare mai bună a acțiunilor de control, prin mobilitate și legătura strînsă între membrii comisiei și cei ai echipelor de control, prin contacte operative cu conducerile întreprinderilor comerciale și de prestări de servicii, cu organele și organizațiile sindicale, de tineret și de femei, **s-a reușit ca pînă la finele anului să se soluționeze peste 70% din cele circa 7 000 de propuneri făcute ca urmare a controalelor.**

OPERATIVITATEA în rezolvarea problemelor sesizate s-a realizat prin participarea echipelor de control la adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile vizate, la ședințe ale organelor de conducere colectivă ale acestora, la întîlniri cu deputații în cadrul „Tribunei democrației", la ședințele cu șefii de unități din comerț — cu care prilej au fost analizate aspectele reieșite din activitatea de control și s-au stabilit măsuri pentru eliminarea neajunsurilor constatate. De asemenea, pentru urmărirea modului în care se realizează programul de aprovizionare toamnă-iarnă, biroul consiliului județean al sindicatelor a organizat acțiuni comune cu controlul oamenilor muncii, repartizînd membri de sindicat în echipele de control ce au desfășurat acțiuni în municipiul Ploiești, în orașele Urlați, Slănic, Azuga și altele, iar organele jude-

Gh. ȘTEFAN

(Continuare în pagina 24)

„Trebuie să ne preocupăm mai mult de noile surse de energie... Trebuie să trecem de la vorbe la fapte, folosind energia vîntului, energia solară, termică, precum și alte surse de energie existente în momentul de față. Desigur, trebuie să intensificăm cercetarea, preocupările pentru tehnologii noi și pentru noi surse de energie, cum sînt biogazul, biomasa și altele".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980)

UTILIZAREA NOILOR SURSE DE ENERGIE – obiectiv de mare însemnătate în dezvoltarea economiei

Județul Suceava — perimetrul unor preocupări și acțiuni concrete, cu eficiența materializată în însemnate economii de combustibil

Traian GÎRBA
prim-secretar al Comitetului județean Suceava al P.C.R.

RĂSPUNZÎND cerințelor vitale ale dezvoltării economiei naționale, în vederea asigurării progresului general al societății și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român a stabilit, ca una din orientările de bază ale actualului plan cincinal, asigurarea, în tot mai mare măsură prin forțe proprii, a resurselor energetice necesare procesului creșterii economice. Obținerea independenței energetice la orizontul anului 1990 — obiectiv strategic care se regăsește în ansamblul documentelor aprobate la Congresul partidului — se fundamentează pe un complex de opțiuni în materie de politică energetică, pe un ansamblu de măsuri practice. Între acestea se impun menționate, deopotrivă cu acțiunile ce vizează îmbunătățirea organizării și funcționării sistemului electroenergetic național, lărgirea volumului de resurse energetice atrase în circuitul productiv și acele acțiuni menite să transforme economisirea energiei într-o autentică sursă de aprovizionare a economiei : micșorarea consumului de energie utilă la consumator ; modernizarea tehnologiilor și raționalizarea fluxurilor de producție ; restrîngerea utilizării materiilor prime și materialelor energointensive ; creșterea continuă a randamentelor de transformare a energiei de la forma primară la cea de utilizare ; recuperarea resurselor energetice etc.

Județul Suceava, al cărui potențial economic a înregistrat salturi dintre cele mai importante în anii construcției socialiste, s-a înscris cu toată hotărîrea în această amplă acțiune de interes național. Potrivit condițiilor specifice — hidrologice și climatice — potrivit caracteristicilor tehnologice ale unităților economice, în funcție de valoroasele tradiții cultivate de populația care locuiește aceste meleaguri, au fost elaborate, în urma unor minuțioase analize, soluțiile prin care județul poate răspunde sarcinilor ce îi revin din planurile și programele de dezvoltare generală a țării.

Astfel, paralel cu atenția ce se acordă zi de zi respectării riguroase a normelor de consum, crește preocuparea pentru identificarea de soluții eficiente, practice care să conducă la reducerea consumurilor de energie și combustibil în activitatea de producție. De asemenea, punînd în valoare priceperea tehnică, inteligența lor creatoare, numeroși specialiști, cadre de conducere din diverse domenii de activitate au întreprins studii și au făcut propuneri valoroase urmărind identificarea unor noi surse energetice.

Acțiuni concertate privind reducerea continuă a consumurilor de energie

ÎN CONTEXTUL obiectivelor stabilite în documentele programatice ale Congresului al XII-lea al partidului, Comitetul județean de partid a întreprins în anul 1980 o amplă analiză asupra modului în care s-a acționat pentru realizarea sarcinilor trasate de conducerea partidului, a prevederilor legale cu privire la dezvoltarea bazei energetice și folosirea mai judicioasă a combustibililor și energiei. Analiza a pus în evidență faptul că în județul Suceava, în ultimul an al cincinalului recent încheiat, prin recalcularea normelor de consum s-au obținut economii de 4 015 tone combustibil convențional, 17 060 mWh energie electrică, 1 050 tone motorină și 650 tone benzină. Față de prevederile anuale din programul județean, economiile înregistrate reprezintă creșteri între 100% și 150% la cele trei categorii de combustibili; în aceste condiții pe ansamblul județului repartiția de energie (respectiv necesarul) s-a micșorat cu 7 la sută, față de 5% cît se prevăzuse inițial.

Îmbunătățirea programelor privind urmărirea și realizarea sarcinilor de economisire a energiei și evitare a risipei, aplicarea în practică a tuturor măsurilor rezultate din bilanțurile energetice reactualizate și îmbunătățite au constituit principalele căi prin care în unități s-a acționat în vederea obținerii economiilor amintite.

Cît privește bilanțurile energetice se impune subliniat faptul că acestea se elaborează într-o viziune unitară și sistemică cu colaborarea în primul rînd a specialiștilor tehnologi — condiție esențială pentru formularea unor soluții organizatorice și tehnico-economice menite să contribuie la dezafectarea și înlocuirea unor tehnologii și instalații depășite sub raportul consumurilor energetice.

În scopul identificării tuturor posibilităților de raționalizare și economisire a energiei, sub toate aspectele, a fost inițiată realizarea unor studii de bilanț și a unor studii de caz pe principalele ramuri industriale din județ : minerit, industria lemnului și celulozei, precum și agricultură. Sînt investigații menite să fundamenteze bazele elaborării unor bilanțuri energetice model (cu caracter normat pe ani) ; în acest cadru mai multe măsuri stabilesc

chiar direcții concrete ale cercetării în domeniul analizat, în scopul nemijlocit al minimizării consumurilor energetice specifice. Pornind de la adevărul că materializarea ideilor și măsurilor privitoare la economisirea energiei se realizează deopotrivă la producătorul și consumatorul de energie, un accent deosebit s-a pus pe cunoașterea sarcinilor în acest sens de către colectivele de muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri din unitățile județului.

Dezvoltarea în continuare a economiei județului este intens legată de gospodărirea cu chibzuință a tuturor resurselor energetice existente pe plan local. Avem în vedere, în această perspectivă, creșterea cît mai substanțială a cantităților de energie produse pe teritoriul județului nostru prin metode neconvenționale și care să contribuie astfel la degrevarea balanței energetice a țării. În evaluarea posibilităților de sporire a autonomiei județului în ce privește agentul energetic au fost întreprinse o serie de investigații care au arătat că, practic, teritoriul județului oferă condiții prielnice pentru construirea unor microhidrocentrale pe cursurile de apă cu debite relativ scăzute, precum și pentru utilizarea celor mai cunoscute surse de energie neconvențională : energia eoliană, solară, energia obținută din biomasă etc.

Microhidrocentralele — un potențial în creștere

PRIN așezarea sa geografică Bucovina dispune de o bogată rețea hidrografică, cursurile de apă — care au un potențial energetic semnificativ — măsurînd 3 200 de km. Trebuie, totodată, menționat faptul că în această parte a țării există o bună tradiție în utilizarea energiei hidraulice pentru acționarea mecanică a unor instalații de prelucrare a lemnului și de preparare a furajelor animaliere, a morilor etc. Nu mai departe de două decenii în urmă astfel de instalații funcționau în majoritatea localităților. Reînviind această tradiție — numeroase din instalațiile acționate cu forța apei au fost înlocuite cu alte instalații electrice, în perioada în care energia electrică avea un preț scăzut — în programele elaborate la nivelul județului se prevede obținerea, în perioada 1981—1985, a 63 500 MWh, prin construirea unui număr de 97 microhidrocentrale.

Acțiunea a fost demarată încă din anul trecut prin punerea în funcțiune a 3 microhidrocentrale cu o producție anuală de 170 MWh. La finele lunii noiembrie 1980 a fost pusă în funcțiune prima microhidrocentrală racordată la sistemul energetic național din județul nostru, amplasată pe pîrîul Voroneț, în orașul Gura Humorului. A fost folosită o amenajare de baraj existentă și apoi, cu posibilități locale, fără cheltuieli mari, s-au executat o conductă de aducțiune și microhidrocentrala propriu-zisă. Costul total al microhidrocentralei se ridică la cca. 50 mii lei. Marele avantaj al funcționării în paralel cu sistemul energetic constă în aceea că puterea microhidrocentralei este folosită pe toată durata celor 24 ore din-tr-o zi. În decursul unui an, microhidrocentrala de pe Voroneț va debita în sistemul energetic național peste 120 000 kWh energie electrică. Tot la Gura Humorului, la U.M.T.C.F., s-a realizat și agregatul de 5 kW putere pentru microhidrocentrala de incintă industrială de la coloana U.M.T.C.F. — Pojorîta. Originală prin concepție, instalația valorifică potențialul pîraielor Giumalău și Valea Putnei, asigurînd iluminatul și necesarul de energie pentru convertizoarele de sudură ale coloanei. Producția de energie a microhidrocentralei este de 36 000 kWh pe an. Costul lucrărilor este de 35 mii lei. Microhidrocentrala funcționează de la începutul lunii noiembrie 1980. Dacă luăm în considerare și cele două instalații de asigurare cu energie a unor activități de industrie mică și de la morile comunale, cantitatea totală de energie economisită se ridică la 300 MWh/an. Pe aceeași coordonată se înscriu și măsurile vizînd ca un număr de 7 mori comunale cu un consum anual de 350 MWh să fie trecute pe acționarea apei.

Utilizarea acestei forme de energie are avantaje multiple ; dintre acestea remarcăm în primul rînd costul scăzut al investiției, estimat la 5—7 000 lei pe kW instalat, ca urmare a utilizării unor resurse locale în realizarea amenajărilor hidrotehnice. Am dori totuși să menționăm că rezultatele ar fi cu mult mai bune și obținute mai repede dacă unitățile specializate în realizarea echipamentelor energetice ar crea gama tipodimensională pentru microhidrocentralele de 5—100 kW într-un termen cît mai scurt. De altfel, conturarea unei concepții și a unei optici unitare în acest domeniu, începînd cu proiectarea, construcția și terminînd cu exploatarea microhidrocentralelor, este o cerință care considerăm că se impune a fi rezolvată la nivel național cît mai repede.

Largi posibilități în direcția utilizării noilor surse energetice

O ALTĂ direcție care a stat în atenția noastră a fost aplicarea unor rezultate ale cercetării locale privind utilizarea **energiilor neconvenționale.**

Astfel, energia solară, care este utilizată începînd din anul 1979 la uscarea materialului lemnos, a permis obținerea numai la o singură instalație a unei economii de 120 tone combustibil convențional pe an. Experiența acumulată prin utilizarea primei instalații de captare a energiei solare pentru uscarea materialului lemnos, realizată la Frasin, indică generalizarea acestor instalații pentru uscarea unor materiale (lemn, prefabricate din beton, cărămidă și altele), cît și pentru încălzirea apei menajere. Rezultate bune s-au obținut și la I.U.P.S. Suceava, unde se urmărește introducerea în fabricație de serie a captatorilor plan executați din tablă subțire de oțel, al căror cost de producție este cu 20—30 la sută mai scăzut decît la cei realizați din aluminiu. Ne-am propus, de asemenea, să extindem această formă de energie la încălzirea (în parte) a apei menajere la 900 apartamente din cadrul municipiului Suceava, precum și la alte instalații de uscare a lemnului.

Utilizarea **vîntului** ca sursă energetică este studiată de mai mulți ani de specialiști din cadrul Institutului de învățămînt superior din Suceava. Pe această bază s-a reușit să se proiecteze turbine cu randamente ridicate și să se identifice 40 de puncte pe raza județului pretabile instalării unor centrale eoliene. Rezultatele cercetărilor și aplicațiilor obținute de cele trei categorii de consumatori care au utilizat în anii trecuți această sursă de energie, respectiv ferma I.L.F. Pîltinoasa, ferma zootehnică Gălănești și unii consumatori particulari, au permis stabilirea unor măsuri concrete care să ducă la obținerea unor economii anuale la finele anului 1985 de circa 450 MWh. Așa cum prevăd măsurile stabilite, urmează să se realizeze 12 centrale eoliene, cu o putere instalată de 200 kW. De asemenea, pînă la finele anului 1981, la Institutul de învățămînt superior din Suceava se va definitiva documentația constructivă pentru un aerogenerator cu o putere instalată de 20—24 kW, iar la Întreprinderea de mașini unelte se va asimila execuția aerogeneratoarelor proiectate la instituția de învățămînt amintită. Și în acest caz se cere o mai mare operativitate în aplicarea rezultatelor cercetării, în specializarea și realizarea cu costuri scăzute a echipamentelor, în primul rînd a celor electrice.

O altă sursă importantă de energie neclasică ce poate fi larg utilizată în județ o constituie **biogazul** provenit din fermentația dejecțiilor animaliere. Este știut faptul că județul nostru are o pondere însemnată în creșterea animalelor ; tocmai de aceea au fost stabilite măsuri ca în anul 1981 să realizăm minimum 200 de instalații mici de 3—5 mc, avînd la bază rezultatele bune obținute pînă în prezent de unii consumatori particulari. De asemenea, la ferma I.A.S. Suceava vor fi construite încă 3 stații de 60 mc, în timp ce exploatările orășenești de gospodărie comunală vor fi dotate cu încă 5 metantancuri dispunînd de o capacitate de 500—1 500 tone nămol. Economia estimată de carburanți ce urmează a se obține în cincinalul 1981—1985 pe seama acestei forme de energie se ridică la peste 1 600 tone combustibil convențional.

O apreciere globală, la nivel de județ, a eficienței utilizării surselor de energie neconvențională și de energie hidro arată că o cantitate de energie echivalentă cu circa 10 la sută din consumul realizat la sfîrșitul anului 1980 va fi acoperită, la finele anului 1985, de aceste surse de energie, ceea ce înseamnă o economie de carburanți de 17 400 tone păcură. Pe plan județean se acționează intens pentru mobilizarea tuturor cetățenilor, a unităților economice în vederea folosirii noilor surse de energie.

Aplicarea consecventă a măsurilor de reducere continuă a consumurilor de energie, atît tehnologice, cît și la consumatorii casnici, valorificarea deplină a tuturor surselor de energie neconvențională existente pe raza județului vor spori în viitor participarea județului Suceava la acoperirea propriilor sale nevoi energetice, vor contribui într-o măsură tot mai importantă la materializarea obiectivelor de politică energetică stabilite în documentele partidului nostru.

TIPOLOGIA SERVICIILOR TURISTICE

instrument pentru perfecționarea organizării și conducerii unităților prestatoare

PRESTAȚIILE TURISTICE se înscriu printre activitățile ce se vor dezvolta mai rapid în cincinalul actual și în perioada de perspectivă, contribuind mai substanțial la crearea venitului național, la creșterea calității vieții, la diversificarea posibilităților de agrement și recreare pentru oamenii muncii, ca și la mărimea încasărilor valutare. Potențialul natural și cultural al țării, vocația turistică a celei mai mari părți a teritoriului, existența unei baze materiale moderne și prevederile referitoare la amplificarea ei constituie, în acest sens, condiții ce se cer pe deplin valorificate.

Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții — adoptat la cel de al XII-lea Congres al partidului — detaliind sarcinile care stau în fața acestui sector de activitate, prevede **creșterea, în perioada 1981—1985, a întregului volum de activități turistice cu peste 50%** față de realizările din cincinalul trecut.

ESTE DE LA SINE ÎNȚELES că pentru atingerea acestor dimensiuni, un aport însemnat urmează să aducă **perfecționarea organizării și conducerii serviciilor turistice**, mai ales pe linia promovării principiilor și cerințelor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării unităților din sector.

ÎN ABORDAREA problemelor de organizare și conducere se începe cu descifrarea componentelor **produsului turistic**, considerat ca **o suită de acțiuni efectuate de personalul care lucrează în acest sector, prin care se satisfac nevoile și motivațiile turiștilor, prin prestații adecvate realizării unui climat de satisfacție și confort.**

Serviciul turistic urmează a fi conceput și realizat în conformitate cu fluxul din fig. 1.

Exigențele ridicate de perfecționarea organizării și conducerii impun și în acest sector demersuri care să aibă în vedere, în primul rînd, caracteristicile serviciilor turistice și, apoi, tipologia acestora.

Ca principale **caracteristici** putem accepta și pentru turism următoarele :

● **finalitatea** serviciului turistic, prin efectul economic și social util pe care-l creează, ceea ce ne obligă la un anumit concept de realizare și evaluare a serviciului respectiv ;

● **simultaneitatea** fazelor de producere și consum ale produsului turistic conduce la sisteme de organizare și conducere corespunzătoare pentru toți cei ce participă la realizarea fluxului din fig. 1 ;

● **specificitatea** unor procese și activități determină intervenții cu metode și tehnici proprii, în funcție de care se dimensionează necesarul de resurse materiale, financiare, umane etc. Această trăsătură va permite studiul și perfecționarea serviciilor față de obiective care să dea maximum de satisfacție atît utilizatorului, cît și prestatorului lor.

Efectul serviciului, calitatea acestuia se constată la utilizator și mai puțin la cel ce îl efectuează. Această trăsătură obligă la un complex de acțiuni interdependente, determinîndu-l pe cel ce concepe și realizează serviciile să o facă „cu ochii utilizatorului".

Efectul cel mai evident al turismului apare sub aspectul contribuției sale la formarea omului nou, ceea ce îi conferă noi caracteristici, prezentate sintetic în fig. 2.

Tipologia serviciilor turistice reprezintă **o grupare a acestora după anumite criterii și în funcție de o serie de parametri care le definesc caracteristicile și constituie baza organizării, prestării și evaluării lor.**

Stabilind tipologia, putem interpreta complexitatea serviciilor respective prin răspunsurile corelate date unor caracteristici de esență și putem acționa în funcție de cerințele obiective ale acestora — ce pot privi deopotrivă pe beneficiarul și prestatorul serviciilor turistice.

Apare, astfel, posibilitatea studierii atente a acestor servicii privite dintr-un punct de vedere determinat, corelat cu activități care se regăsesc în economie în general (prelucrarea și valorificarea superioară a unor materii prime — de regulă de natură agro-alimentară — în cadrul unor produse cu o valoare superioară, transport, diferite categorii de servicii, etc.), dar pertinent pe finalitatea serviciilor, pe obiectivele sale atît cantitative, cît și calitative. Tipologia serviciilor turistice ajută nu numai la analiza și interpretarea lor, dar — în același timp — și la crearea bazei structurării acestora în organisme specializate, în unități de turism a căror tipologie prezintă, de asemenea, interes.

Clasificarea tipologică a serviciilor turistice poate fi realizată din mai multe puncte de vedere.

a) O primă clasificare, făcută în volumul „Clasificarea detaliată a produselor și serviciilor în R.S.R." (elaborat de Direcția Centrală de Statistică), împarte activitatea de turism în două grupe principale :

— servicii de turism **intern** : excursii (pe litoral ; la munte ; în restul țării) ; odihnă (pe litoral ; la munte ; în stațiuni balneare, exclusiv litoralul) ; tratament (pe litoral ; în stațiuni balneare, exclusiv litoralul) ;

— servicii de turism **internațional** : prestate cetățenilor străini (în relația est ; în relația vest) ; prestate cetățenilor români (în țările socialiste ; în alte țări).

b) O altă clasificare — cu care operează unitățile de turism — este corelată cu **indicatorii economici** urmăriți, care reflectă întregul produs turistic ;

— prestări de servicii de turism intern (excursii interne ; odihnă, tratament ; excursii externe) ;

— cazare și alte servicii (transporturi ; servicii suplimentare ; agrement ; tratament) ;

— prelucrarea și desfacerea unor produse (alimentație publică ; mărfuri nealimentare) ;

— turism internațional : cliring țări socialiste (prestații externe ; diverse servicii) ; devize libere (prestații externe ; prestații necontractate — vîn-

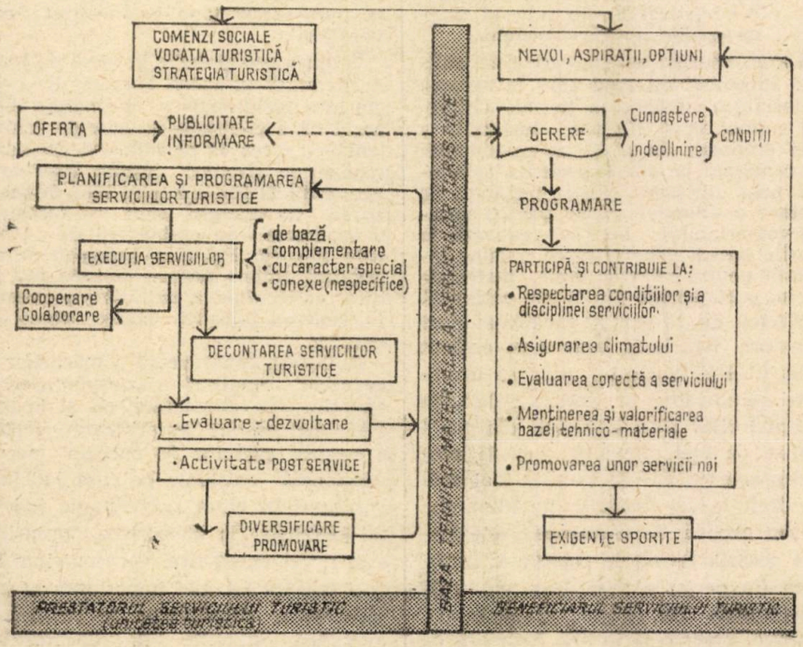

Fig. 1 : *Fluxul global de realizare a serviciului turistic*

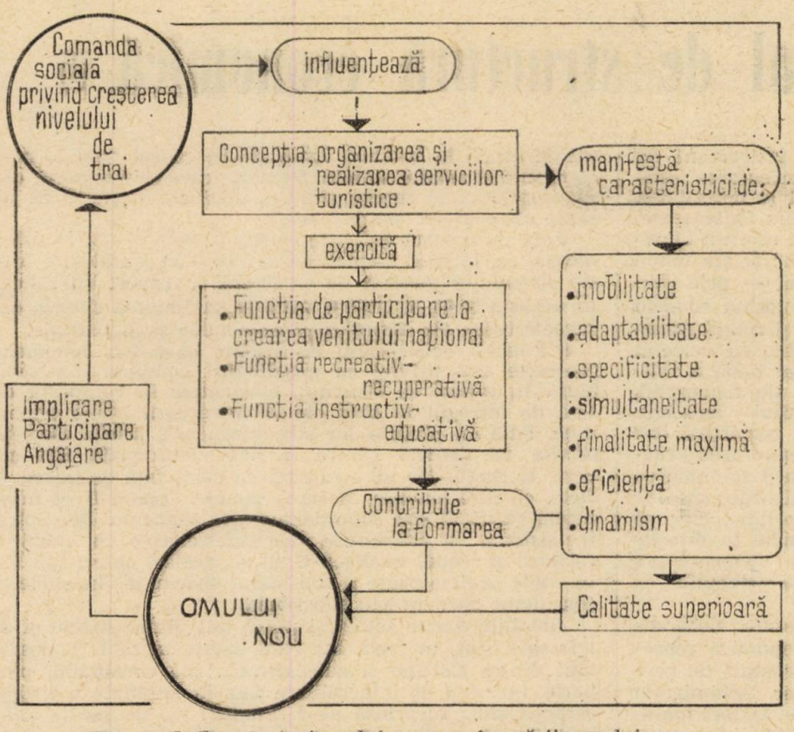

Fig. 2 : *Influența turismului asupra formării omului nou*

zări de mărfuri pe valută, prestări de servicii, schimb valutar).

c) În literatura de specialitate *) găsim o clasificare ceva mai completă, care vizează serviciile în funcție de **natura** produsului turistic :

— servicii turistice specifice :

— servicii pentru pregătirea consumului turistic (organizarea călătoriilor, publicitate și informarea clientelei, elaborarea programelor de călătorii, comandarea serviciilor acceptate de turiști, procurarea documentelor de călătorie) ;

— servicii de bază (servicii de transport turistic — aranjament tip charter, I.T. și altele, potrivit solicitărilor turiștilor ; prestații hoteliere ; producție și servicii de alimentație — pentru grupuri organizate sau pentru turiști pe cont propriu) ;

— servicii complementare (servicii pentru petrecerea agreabilă a timpului — agrement, distracții, excursii, sport, manifestări cultural-artistice ; închirieri de autoturisme ; programe sau alte servicii auxiliare — prestate direct sau mijlocite de către organizatorii de turism) ;

— servicii cu caracter special (prestate în cadrul unor forme specifice de turism : tratament balnear, medical, turism de congrese, servicii pentru oamenii de afaceri străini etc.) ;

— servicii turistice nespecifice :

— servicii cu caracter general, oferite de către unități prestatoare, la care pot apela turiștii (frizerie-coafură, cosmetică, transport urban, repararea și întreținerea unor obiecte ale turiștilor, poștă-telecomunicații etc.).

d) Alături de alte clasificări posibile — în funcție de criterii cum ar fi : momentul de manifestare a cererii, gradul de urgență al manifestării, modalitatea de plată etc. — considerăm că pentru perfecționarea organizării și conducerii unor domenii de activități din complexul serviciilor turistice este necesară și clasificarea acestora din punctul de vedere al **caracteristicilor** prestațiilor ;

— servicii de informare turistică,

— servicii de intermediere (închirieri, rezervări etc.),

— servicii cu caracter special (organizarea de congrese, conferințe, reuniuni, expoziții etc.),

— servicii și activități cu caracter cultural-educativ, recreativ, sportiv,

— servicii și activități de tratament și cură balneo-medicală,

— servicii diverse (schimb valutar, servicii balneare, C.E.C., asigurări turistice etc.).

Aceste clasificări au un caracter convențional și orientativ, nefiind exhaustive. Gama posibilităților de prestații turistice oferite azi de unitățile specializate în organizarea călătoriilor și sejururilor turistice este foarte largă și are perspective de a se diversifica în continuare. Schemele de clasificare sînt necesare pentru a identifica principalele probleme ale grupajului respectiv, a-i determina caracteristicile, influențele și chiar relațiile. Grupajele se pot agrega chiar diferit, oferind posibilități suplimentare de studiu, analiză și încadrare în unități specializate.

PORNIND de la clasificările enunțate și componentele serviciilor, putem realiza structurarea lor în unități corespunzătoare, a căror interpretare — de asemenea tipologică — ne va da posibilitatea elaborării unor soluții de organizare și conducere adecvate. În realizarea mecanismului de funcționare respectiv va trebui să ținem seama și de existența altor factori tipologici (de asociere), precum și de domeniile lor de variație — de pildă :

— tipul produsului oferit (prestații externe, interne ; turiști individuali, în grup) ;

— tipul de servicii (complete, parțiale) ;

— modalități de comercializare (direct ; prin contractare externă) ;

— ponderea serviciilor (de bază ; complementar-suplimentare) ;

— dispersia rețelei de valorificare (mare, medie, redusă) ;

— durata de funcționare a rețelei (1, 2, 3 schimburi) ;

— caracterul activității (permanent, sezonier) ;

— distanța față de localitățile urbane (mare, medie, în cadrul localităților) ;

— nomenclatorul de produse (larg, restrîns, limitat) ;

— circulația turistică (mare, mică, variabilă) ;

— valoarea bazei tehnico-materiale foarte mare, mijlocie, mică) ;

— condiții de aprovizionare (dificile, normale) ;

— situația parcului propriu de mijloace de transport (numeros, mic, inexistent) ;

— ponderea investițiilor (mare, medie, mică) ;

— situația canalelor de distribuție (oficiu-client ; agenție-client ; agenție-agenție) ;

— gradul unității etc.

De asemenea, trebuie avuți în vedere indicatori economici de bază, cum sînt : venituri nete, aport valutar — care caracterizează aportul la formarea venitului național.

Realizarea unor astfel de tipologii se poate face sub formă de tabele (complexe, specializate, ale simptomelor posibile). Ele fundamentează judecățile de valoare și demersurile de întreprins în legătură cu organizarea și conducerea serviciilor turistice. Aceste tabele vor permite o mai ușoară orientare, abordare și soluționare a problemelor și direcțiilor principale în organizare și conducere ; pe baza lor, conducătorii și specialiștii cu preocupări în domeniul organizării și conducerii vor putea să-și definească mai rapid problemele asupra cărora se vor orienta pentru analiză și studiu, încă înainte de a trece la investigarea propriu-zisă.

Astfel de **tablouri tipologice** pot fi deosebit de utile în aprecierea comparativă a două sau mai multe unități din aceeași zonă sau cu condiții asemănătoare de lucru, precum și pentru a verifica sistematic modul în care se aplică măsurile de perfecționare a structurilor organizatorice, utilizarea personalului, climatul de muncă din unități etc.

Atunci cînd se pune problema dezvoltării unor activități, precum și cînd intervin schimbări importante în viața întreprinderii, tablourile tipologice contribuie la orientarea deciziilor către direcții încă neinvestigate. Ele sînt, de asemenea, utile pentru proiectarea sistemelor de organizare și conducere ale noilor unități. Prin similitudine, noua unitate se va integra în tablou, iar organizarea și conducerea ei vor fi orientate către modelul corespunzător, în condițiile cînd astfel de tablouri sînt asociate unor **modele-cadru de organizare și conducere,** unor **elemente tipizate** care au elasticitatea necesară pentru a prelua problemele specifice noului obiectiv. Pe baza lor se pot formula chiar teme de proiectare, vizîndu-se obținerea unor documentații complete — tehnico-economice și organizatorice — care să permită realizarea produsului turistic în timp minim și cu eficiență maximă.

Ion BODOLAN
directorul întreprinderii Hotel „Intercontinental" — București

*) Vezi și dr. O. Snak, Economia și organizarea turismului, Ed. Sport-turism, București, 1977

Conceptul general de structură economică (I)

ȘTIINȚA economică a devenit astăzi un instrument de neînlocuit în conducerea economiei, în orientarea dezvoltării acesteia. De aici, rezultă interesul și necesitatea de a aborda și reprezenta cît mai corect și profund fenomenele, procesele și legitățile economico-sociale. Dacă ne referim bunăoară la problemele structurii sistemului economic și ale unuia din componentele acestuia — sistemul industrial — prin studiile ce se întreprind trebuie să se ajungă, folosind modele discursive sau modele exprimate prin simboluri și relații matematice, la reprezentări teoretice cît mai conforme cu obiectul descris, pentru o înțelegere completă sau cît mai bună a intimității relațiilor dintre elementele componente ale sistemului, sau ale acestuia cu alte sisteme sau cu mediul ambiant. Scopul este de a ne forma o atitudine nu numai conștientă dar și activă și responsabilă față de schimbările și ameliorarea structurii economice, pentru a ști cum se poate face schimbarea structurii, cum trebuie să se acționeze, în ce direcție, spre ce elemente ale structurii trebuie acționat cu prioritate, cît de profund și în ce ritm pot fi schimbate structurile în diferite etape date, ce urmări pot avea schimbările unor elemente sau ale unor factori exogeni asupra altor elemente ale sistemului, ca și asupra întregului sistem.

Aceste clarificări au devenit în prezent necesare, deoarece se întîlnesc păreri conform cărora structura economică reprezintă o împărțire a economiei în ramuri și subramuri de producție, cu o exprimare a acestora în ponderi, iar schimbarea acestora se poate face doar prin activizarea unor factori materiali de influență, schimbările de structură putînd avea loc oricînd și în orice proporție, fără a se lua în considerare ordonarea subsistemelor sau strînsele și vastele interconexiuni în cadrul rețelelor de elemente componente. Firește, aceasta este o viziune, dacă nu primitivă, cel puțin simplistă și volitivă, ce poate avea repercusiuni negative asupra activității practice.

Tocmai în scopul cunoașterii mai profunde a principalelor probleme și trăsături ale structurii economiei ca sistem și a industriei ca subsistem, în prezentul studiu ne propunem să tratăm într-o formă cît mai concisă conceptul general privind structura, ca și relația dintre sistem și structură, conceptul de structură social-economică și principalele sale trăsături, precum și definirea principalelor elemente structurale ale economiei și ale industriei. Unele caracteristici fundamentale ale elementelor structurii producției, unele forme de exprimare ale acestora și ale evoluției lor vor constitui, de asemenea, obiectul unor scurte analize.

Structură și sistem ; conținutul noțional

STRUCTURALITATEA a apărut ca o noțiune de mare generalitate, fiind o trăsătură universală, comună deopotrivă lumii fizice și celei biologice ca și lumii sociale, precum și lumii din domeniul subcuantic și celei din universul supermetagalactic. La orice nivel de organizare a materiei, obiectele și fenomenele sînt constituite în mod obiectiv în formații complexe sau în entități numite sisteme care au structuri compuse din elemente numite subsisteme cu o rețea imensă de interconditionări. Pe planul cunoașterii, trebuie operat conform lumii reale, adică nu cu simple elemente sau individualități, ci cu sisteme care au structura formată dintr-un ansamblu de elemente aflate în legătură între ele în cadrul unei formații mai complexe și relativ stabile, formație care se comportă ca întreg cu proprietăți și funcții proprii, distincte calitativ de proprietățile elementelor componente[1]).

Față de această definiție generală, vom căuta, în cele ce urmează, ca, în mod treptat, să surprindem trăsăturile principale ale sistemului general de structură în raport cu sistemul și, pe această bază, să putem trece la sublinierea cîtorva elemente caracteristice ale structurilor economice și industriale.

a) Potrivit conceptului de sistem, obiectele, fenomenele și procesele sînt privite ca ansambluri compuse din subansambluri. În raport cu sistemul, elementele se comportă ca părți față de întregul în care ele se integrează într-o anumită ordine. Față de propria lor structură, însă, aceste elemente sînt privite ca sisteme cărora le sînt subordonate alte elemente care, la rîndul lor, se comportă ca părți față de întreg ș.a.m.d. Deci, cu alte cuvinte, fiecare element poate fi el însuși un sistem căruia îi sînt subordonate alte elemente. Deosebirile dintre sisteme și elementele sale sînt relative, în funcție de caracterul și scopul analizei. Unul și același obiect sau fenomen, în unele analize poate fi considerat sistem, iar în altele poate fi considerat element sau subsistem.

Relațiile dintre întreg și părți, sau dintre sistem și elementele sale, sînt, în fond, așa cum menționează I. Tudosescu, relații dintre sisteme și subsisteme[2]). Ele corespund, pe de o parte, însușirii de integralitate sau de totalitate a structurii — caracteristică surprinsă de J. Piaget[3]) —, iar pe de altă parte, însușirii de „ordine ierarhică" în care sînt dispuse și funcționează subsistemele. Potrivit celor arătate de L. Von Bertalanffy, ierarhia constituie un concept fundamental în teoria generală a sistemelor[4]), ea constînd, după definiția dată de C. Russu, din agregarea strictă a sistemelor după raporturile de supra sau de subordonare existente între ele[5]).

b) Cea de a doua trăsătură definitorie a structurii constă în interacțiunea sau interconexiunea reciprocă dintre elementele sistemului. Deci, structura reprezintă nu numai un simplu inventar sau o colecție oarecare de elemente materiale sau nemateriale ierarhizate într-un anumit mod și într-o anumită ordine, dar și în interacțiunea sau în interdependența lor reciprocă[6]). Plecînd de la constatarea că, într-un sistem, fiecare element depinde de celelalte elemente[7]), M. Mesarovič definește sistemul ca rezultat al unor relații care se stabilesc între caracteristicile unei mulțimi[8]). Dealtfel, este unanim acceptată ideea că, la definirea structurii, trebuie luate în considerare, pe lîngă elementele sale componente, și legăturile, și interconditionările care se stabilesc între aceste elemente. „Evidențierea relațiilor dintre elemente necesită înțelegerea structurii ca o totalitate, deci acum structura este un sistem de relații"[9]).

Includerea de către Marx, cu mai mult de un secol în urmă, a noțiunii de relații economice în caracterizarea sistemului economico-social a dat posibilitatea explicării vieții sociale și a orientării activității forțelor revoluționare spre schimbări în structurile economice și sociale. „În producția socială (...) — arăta Marx —, oamenii intră în relații determinante, necesare, independente de voința lor — relații de producție —, care corespund unei trepte de dezvoltare determinate a forțelor de producție materiale. Totalitatea acestor relații de producție constituie structura economică a societății, baza reală pe care se înalță o suprastructură juridică și politică și căreia îi corespund forme determinate ale conștiinței sociale"[10]).

Relațiile sociale formează rețele extraordinar de extinse și de complicate, în pas cu dezvoltarea economico-socială, iar indivizii se găsesc în punctele lor de interferență. Omul, aflîndu-se în punctul de intersecție al relațiilor sociale, devine dependent de conexiunea socială[11]). De aceea, acțiunile și comportamentul său se integrează tot mai mult în viața socială, în obiectivele pe care, în mod conștient, societatea și le formulează. Deci, în arhitectura structurilor sînt incluse mulțimea elementelor componente materiale și nemateriale, precum și conexiunile interne ale sistemului, rezultate din relațiile reciproce ale elementelor componente.

c) Structura se caracterizează nu numai prin interconexiunea dintre elementele sistemului pur și simplu, ci și printr-o ordine calitativ determinată. Particularitatea sistemului și a structurii acestuia (ceea ce le face să se distingă unele de altele) derivă, în primul rînd, din caracteristica sau însușirile calitative ale elementelor constitutive, în al doilea rînd, din tipul sau conținutul relațiilor, iar în al treilea rînd, în modul de ordonare sau ierarhizare, de funcționare și de desfășurare a interrelațiilor. Deci, numai însușirile concrete sau calitatea elemen-

---

[1]) Ion Tudosescu, Structură și sistem, Revista de filozofie, tomul 19, nr. 3/1972, p. 395

[2]) Ion Tudosescu, op. cit., p. 396

[3]) Jean Piaget, Le structuralisme, Presses Universitaires de France, Paris, 1974, p. 6—7

[4]) Ludwig von Bertalanffy, Théorie générale des systèmes, Dunod, Paris, 1973, p. 26

[5]) Corneliu Russu, Organizarea structurală-informațională a întreprinderii, Ed. politică, București, 1978, p. 19

[6]) L. von Bertalanffy, op. cit., p. 37 ; I. Tudosescu, op. cit., p. 396

[7]) A. Lalande, Vocabulaire technique et critique de la philosophie, P.U.F., Paris, 1956, preluat din L. Tövissi, E. Scarlat, Al. Tasnadi, Metode și modele ale analizei economice structurale, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 20

[8]) M. D. Mesarovič, Mathemâtical Theory of General Systems and some Economic Problems, Lecture Notes in Operations Research and Mathematical Economics, vol. 11; Mathematical Systems Theory and Economics, Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York, 1969, p. 94

[9]) L. Tövissi, E. Scarlat, Al. Tașnadi, Metode și modele ale analizei economice structurale, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 21 ; I. Nikolov arată că o structură reprezintă o ordine calitativ determinată, relativ stabilă de conexiuni interne între elementele unui sistem. (Cibernetica și economia, Ed. politică, București, 1973

[10]) Karl Marx și Friederich Engels, Opere, vol. 13, Ed. politică, București, 1962, p. 8

[11]) Haralambie Ene, Teoria reglării sistemelor sociale, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972, p. 142

telor componente și a relațiilor dintre ele, precum și modul lor de ordonare dau conținut real structurii, dau individualitate și autonomie acesteia. Dacă sistemul social global se deosebește de sistemul biologic prin elementele componente, prin tipul relațiilor și prin ordinea de dispunere sau de modul de ordonare sau ierarhizare a lor, subsistemele reprezintă și ele particularități determinate tot de aceiași factori. Fiecare subsistem autonom prezintă trăsături specifice care-l identifică, îl fac să se distingă față de celelalte subsisteme. În fapt, este o confirmare a legității potrivit căreia generalul se manifestă prin particular.

Caracterul deschis al sistemului social-economic și structurile acestuia

PENTRU a i se asigura existența și a i se recunoaște stabilitatea, un sistem cu o structură autonomă trebuie să fie definit într-un anumit spațiu, cu anumite limite sau granițe, trebuie deci ca sistemul și structura respectivă să nu se confunde și să nu se suprapună, ci să se învecineze cu alte sisteme și structuri. Aceste granițe nu există în realitate. Ele sînt create de om în mod artificial din motive metodologice, respectiv din nevoia efectuării analizelor, fie concrete, de laborator, cînd este vorba de fenomene și procese naturale, fie abstracte, prin modele, cînd este vorba de fenomene și procese sociale și economice.

Spre deosebire, însă, de domeniul fenomenelor și proceselor naturale, unde, pentru analize și pentru asigurarea desfășurării activității, se poate efectua o izolare față de mediul exterior, în domeniul fenomenelor și proceselor economice și sociale — după cum se știe — o asemenea izolare nu se poate realiza. De aceea, în teoria generală a sistemelor, s-a postulat caracterul deschis al structurilor față de exterior sau față de mediul ambiant la toate nivelurile ierarhice. Această proprietate este folosită de M. Mesarovič, ca și de alți cercetători, atunci cînd formulează modele ale sistemelor ierarhice sau alte tipuri de modele.

În cadrul postulatului menționat, caracterul deschis al sistemului se concretizează în legăturile materiale și nemateriale cu toate celelalte sisteme cu care vine în contact, denumite mediu exterior și care constau în : intrări de resurse naturale și umane, conexiunile sistemului cu celelalte sisteme din spațiul economic, comportamentul extern al elementelor sistemului în raport cu alte sisteme, funcționalitatea sistemului în cadrul cîmpului economic ș.a. Toate aceste relații cu exteriorul sînt consemnate în modele prin operațiile de intrări (input) și prin cele de ieșiri (output). Pornind de la ideea lui H. Simon asupra ordonării cauzale a obiectelor în cadrul sistemului și investigînd tipul general de relații, M. Mesarovič a determinat așa-numitele obiecte-cauză și obiecte-efect, efectuînd următorii trei pași :

1) obiectele sistemului au fost grupate în două clase :
   a) obiectele-cauză, ca variabile exogene sau inputuri ;
   b) obiectele-efect, ca variabile endogene sau outputuri.

Obiectele de input reprezintă influența mediului asupra sistemului, în timp ce obiectele de output reprezintă răspunsul sistemului. Deosebind inputurile de outputuri, se stabilește așa-numita ordonare a cauzalității externe pentru sistem.

2) S-a făcut următoarea clasificare a outputurilor : unele care depind direct de inputuri, iar altele care depind explicit și în mod exclusiv de diferite outputuri și numai implicit de sistem.

3) S-a luat cauzalitatea determinată de comportamentul în timp al unor obiecte față de alte obiecte.

Caracterul deschis al structurilor, în economie, este un postulat general, fără să comporte însă anumite reguli fixe. Ce anume trebuie considerat ca provenind din afara sistemului depinde de caracteristica sistemului sau a subsistemului în cadrul ierarhiei, precum și de scopul analizei.

În lucrarea sa privind compararea sistemelor economice, John Montias, folosind noțiunile de mediu ambiant sau extern, încearcă să evidențieze diferențele dintre structurile sistemelor în ce privește eficiența cuplului (acțiune economică (A) — rezultat în diferitele stări ale mediului ambiant al economiei (Y). În aceste analize J. Montias, prin noțiunea de mediu ambiant al unei economii înțelege întregul sistem socio-politic, inclusiv structura politică, juridică, morală, etică, atîta timp cît acestea nu sînt privite ca parte a structurii economice.

De asemenea, el folosește noțiunea de mediu ambiant inițial al unei economii, în care include resursele (stocul de capital, populația, resursele naturale) și informația, inclusiv tehnologia, — disponibile la începutul perioadei — precum și noțiunea privind mediul ambiant contemporan al economiei, care cuprinde tehnologiile externe primite de oricare participant al sistemului, acțiunile din afara sistemului care afectează activitățile acestuia, acțiunile neeconomice (politice, sociale) duse de participanți în cadrul sistemului care au impact asupra activităților din sistemul economic.

Deci, alături de structura sistemului economic (s), de politicile participanților în cadrul structurii existente (ps) și de rezultatul economic obținut y, el introduce în model ca variabilă de intrare mediul ambiant (e), folosind relația

$$y = f(e, s, ps)$$

Mediul ambiant al economiei este luat în considerare în model sub forma unor variabile exogene, fie în formă agregată, fie în formă dezagregată pe fiecare element constitutiv în parte. Asemenea variabile se referă, de exemplu, la fondurile fixe inițiale pe muncitor sau pe locuitor, la resursele minerale, sol și climă, la localizarea geografică a țărilor partenere la schimburile de mărfuri și la cooperarea economică, la măsurile pentru asigurarea independenței și a securității naționale.

Așa cum vom vedea mai jos, în realitate expresia matematică care descrie procesele nu se poate rezuma la o simplă funcție. Ea capătă forme mai sofisticate. Relațiile matematice în care se includ structurile economice pot fi exprimate prin funcționale, vectori, matrici, sisteme de ecuații diferențiale [12]).

Funcția și finalitatea sistemului economic

FUNCȚIA este însuși sistemul în acțiune, adică modul în care acesta, primind elementele necesare de la mediul exterior, le prelucrează și le transferă apoi asupra aceluiași mediu sub forma ieșirilor [13]). Ea (funcția) constă în declanșarea și în asigurarea funcționării, cu ajutorul efectorilor, a operației de dirijare a întregului angrenaj al sistemului orientat spre realizarea anumitor obiective, adică de a corespunde unei finalități. Funcția este indisolubil legată de scopul sau obiectivul sistemului și al elementelor acestuia de a asigura o anumită finalitate pentru care ea își justifică existența.

În clasificarea structurilor sistemelor economice, uneori se subliniază existența, alături de producție, a sistemelor de organizare, de conducere și informațional. Este adevărat, că toate pot fi considerate sisteme de sine stătătoare, cu obiect, funcție și obiective specifice. Totuși, cînd ele se asociază sistemului economic sau sistemului social în ansamblu, ele apar și trebuie să apară strict subordonate funcției și obiectivului economic și social, nu invers. În realitate, sistemele de organizare, de conducere și informațional sînt acelea care trebuie să se asocieze în mod corespunzător pentru a sluji sistemul economic în îndeplinirea funcției și a obiectivului în mod cît mai eficient, adică pentru obținerea cu ajutorul efectorilor disponibili rezultate maxime care să satisfacă obiectivul propus. Acestea rămîn fără obiect dacă nu ar exista activitatea și obiectivul economiei.

După cum se știe, pentru a răspunde exigențelor funcției și obiectivului general sau finalității sistemului economic, acesta este structurat în cunoscutul ciclu: (producție-schimb-repartiție-consum).

Pentru ca funcția și finalitatea să poată fi asigurate, nici o, verigă din acest lanț nu poate lipsi sau nu trebuie neglijată. Firește, pentru țările în curs de dezvoltare, producția are o importanță deosebită față de celelalte verigi, pentru că de aceasta, de volumul și structura acesteia, depind celelalte elemente din cadrul ciclului. Datorită unei supra-solicitări a mediului natural, atît prin consumul de resurse, cît și prin degajarea în natură a unor mari cantități de elemente poluante, se impune integrarea unor factori de mediu în sistemul economic. Totuși, pentru o tratare corectă a structurii globale a economiei, se impune ca toate cele patru elemente să fie analizate într-o interdependență organică.

La structurile subsistemelor mari, cum este, de exemplu, industria, structura menționată este mult mai apropiată decît o structură inferioară de tipul ramurii industriale sau întreprinderii industriale. Pentru asigurarea funcționării normale a tuturor structurilor, apare necesar ca diferitele funcțiuni ale sistemelor și subsistemelor, pînă la subiecții individuali ai acestora, să se realizeze sub imboldul cît mai puternic al unor funcții-obiectiv, în care să se reflecte interesele generale și cele locale (inclusiv cele individuale), încît optimele parțiale să ducă la realizarea optimului global.

Aurel IANCU

[12]) Vezi, de exemplu, L. von Bertalanffy, op. cit. ; L. Tővissi, E. Scarlat, Al. Tașnadi op. cit. ; N. Georgescu Roegen, Legea entropiei și procesul economic, Ed. politică, București 1979

[13]) C. Russu, op. cit., p. 19.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Limite ale principiului avantajului relativ în comerţul internaţional (II)

IN CONDIŢIILE deteriorării prestigiului deţinut de teoria costurilor comparative, economişti de marcă din lumea academică occidentală ca şi specialişti din sistemul de organizaţii ale O.N.U. sînt în căutare de noi orizonturi în ce priveşte abordarea problemelor legate de relaţiile economice internaţionale, inclusiv comerciale, dintre naţiuni, în căutare de noi metode de analiză şi noi instrumente de investigare, mai complexe, mai eficiente, mai realiste decît cele bazate pe categoria de cost comparativ şi avantaje relative. În acest cadru, în „Reflecţiile" sale asupra unei noi ordini economice internaţionale, (1976) Amadou Mahtar M'Bow, Directorul general al UNESCO, constata că sistemul internaţional existent s-a dovedit incapabil să explice şi să stăpînească evenimentele economice în desfăşurarea lor recentă, că din această cauză, popoarele simt nevoia unei schimbări profunde „pentru a se înlocui «dezordinea dominantă» cu o ordine nouă mai dreaptă şi mai echitabilă". Autorul citat desprinde concluzia că „Înseşi postulatele ştiinţei economice (standard, convenţionale între care postulatul avantajelor comparative sau relative din comerţul internaţional, n.n.) se cer a fi revăzute în lumina noilor fapte economice, sociale şi politice".

Totodată, o serie de specialişti de notorietate mondială în domeniul comerţului internaţional resping teoria avantajelor comparative, fie în mod expres, fie indirect, renunţînd să mai facă apel la ea şi aceasta în măsura în care s-au convins că premisele acestei teorii sînt, fie prea restrictive, fie lacunare, în măsura în care s-au convins că postulatele pe care le formulează nu se verifică în practică. În mod firesc, şi ei se orientează spre alte orizonturi, spre alte metode de investigaţie şi principii teoretice, care lasă să se întrevadă soluţii mai constructive pentru problematica relaţiilor economice internaţionale. De pildă, E. Paléologue, care lucrează în secretariatul UNCTAD, atrage atenţia asupra faptului că „abordarea clasică (burgheză – n.n.) şi «neoclasică» a relaţiilor economice internaţionale este bazată pe un ansamblu de ipoteze care nu se verifică" ; economistul precizează că „un număr însemnat din ipotezele teoretice respective n-au existat, practic, niciodată în realitate" şi că, în aceste condiţii, explicaţia statică dată relaţiilor economice internaţionale de către aceste teorii este „o explicaţie insuficientă a modalităţilor în care comerţul internaţional intervine în procesul dezvoltării economice şi sociale".

Pentru raţiuni asemănătoare, dar întemeindu-se pe o informare ştiinţifică mult mai amplă şi mai diversificată, G. Destanne de Bernis arăta că înţelegerea reală a mobilităţii internaţionale a capitalurilor este „foarte departe de secvenţa mecanicistă a teoriei creşterii transmise (de la ţările dezvoltate spre cele subdezvoltate – n.n.)", că secvenţa neoclasică a teoriei economice nu se verifică în practică şi că pentru a înţelege procesul economic menţionat este necesară studierea imperialismului cu implicaţiile lui, mai ales subdezvoltarea şi schimbul inegal. Orientarea specialiştilor spre metodologia marxistă de cercetare, aduce, fără îndoială, o viziune mai complexă şi mai profundă asupra mecanismului de funcţionare a economiei mondiale şi de desfăşurare a relaţiilor economice internaţionale. Pe această bază se deschid orizonturi deosebit de largi în investigarea acestui complicat domeniu al realităţii contemporane, acţionîndu-se cu un instrumentar analitic mult mai subtil şi mai eficient decît cel pe care se bazează teoriile (burgheze) clasice şi „neoclasice".

3) Gînditori marxişti şi radicali (avem în vedere radicali de o orientare democratică şi progresistă) au adus o contribuţie hotărîtoare la demitizarea teoriei costurilor comparative de producţie. În comparaţie cu reprezentanţii teoriei economice burgheze convenţionale, ei au cel puţin *două avantaje principial-metodologice* : au abordat domeniul relaţiilor economice internaţionale în mod istoric şi interdependent. Aceasta înseamnă că au cercetat corelaţiile dialectice (determinări, influenţe, retroacţiuni etc.) dintre forţele şi relaţiile de producţie, dintre factorii obiectivi şi cei subiectivi, dezvăluind contradicţiile care apar în mişcarea acestora, cercetînd raportul dintre economic, social, politic şi ideologic în procesul soluţionării acestor contradicţii de către forţele sociale şi politice aflate în luptă, şi că au respins iluziile pretinsei veşnicii a capitalismului, respectiv postulatele teoretice susţinute de apărătorii lui.

La temelia criticii aduse de gînditori marxişti şi radicali teoriei costurilor comparative de producţie se află modalităţile lor de analiză a economiei capitaliste la scară naţională şi internaţională. Ei au cercetat resorturile tendinţelor expansioniste manifestate de ţările capitaliste dezvoltate (M.H. Dobb, P.A. Baran, P.M. Sweezy etc.), intensificarea contradicţiilor capitalismului în perioada postbelică şi a interacţiunii lor la scară naţională şi internaţională ducînd la agravarea şi diversificarea tipurilor şi formelor de crize generate de capitalism şi de imperialism, analiza genezei, esenţei şi a consecinţelor imediate şi pe termen lung ale subdezvoltării (P. A. Baran, P. Jalée, M.H. Dobb, A. Gunder Frank, S. Amin, Th. Dos Santos, R. Mauro Marini etc.), modul diferit de articulare a celor două tipuri de economie (dezvoltată şi subdezvoltată) în economia mondială (Chr. Palloix, G. Arrighi, Ch. Bettelheim etc.), rolul schimbului inegal (A. Emmanuel) şi al întreprinderilor transnaţionale (S. Hymer) în accentuarea decalajelor economice etc.

Pe fondul acestor contribuţii la analiza specificului economiei mondiale şi a relaţiilor internaţionale din perioada postbelică, au fost făcute numeroase observaţii critice şi analitice la adresa

FIŞE

dr. OVIDIU NICOLESCU

ECONOMIA ŞI CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII INDUSTRIALE

● *Lucrarea* „Economia şi conducerea întreprinderii industriale" *publicată recent la* EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ sub semnătura lui Ovidiu Nicolescu *îşi propune să abordeze problemele de economie a întreprinderii – strategia şi politica de dezvoltare, planificarea unităţilor industriale, sistemul informaţional etc. – în unitate cu sistemul şi strategiile de conducere. Această perspectivă, consideră autorul, este imperios necesară pentru a înţelege – şi, totodată, a stăpîni – sistemul întreprinderii industriale moderne, sistem în care conducerea se afirmă tot mai mult ca un factor de producţie. În paginile cărţii relaţia conducere-economia întreprinderii este analizată prin prisma perfecţionării continue ce se înregistrează la nivelul celor două componente ale sistemului : promovarea autoconducerii muncitoreşti, pe de o parte, iar pe de altă parte aplicarea noului mecanism economico-financiar.*

Agrotehnica fertilizării naturale a solului

● *În nr. 10/1980 al revistei „Okteabri", Ivan Filonenko publică – sub titlul Principiul deistvia (Principiu de acţiune) – un amplu articol-reportaj privind preocupările pentru fundamentarea şi popularizarea unei noi agrotehnici, menită să determine un salt cantitativ şi calitativ în cultura cerealelor din Uniunea Sovietică. În carte se arată că T.S. Maltev, de două ori erou al muncii socialiste, membru de onoare al Academiei de ştiinţe agricole, a experimentat în colhozul al cărui agronom este noi metode de cultură, contribuind totodată la selectarea unor soiuri de grîu cu calităţi superioare. Aceste metode prevăd în esenţă prelucrarea solului fără răsturnarea brazdei, tehnologie care oferă posibilitatea, potrivit opiniilor formulate în articol, ca orice plantă cultivată să îmbogăţească solul cu substanţe organice. În aceste condiţii, legea fertilităţii descrescinde a solului ar putea fi formulată ca o lege a fertilităţii sale crescînde.*

Centenar Dimitrie Gusti

● *Sărbătorirea a o sută de ani de la naşterea marelui sociolog român a constituit prilejul tipăririi la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ *a volumului* „Dimitrie Gusti – Studii critice". *Cartea reuneşte o serie de analize – semnatarii acestora sînt* H.H. Stahl, L. Marcu, T. Herseni, I. Ungureanu, A. Bărbat, S. Stoian, Şt. Costea, O. Bădina, I. Drăgan, M. Dunăre, L. Matei, X. Costa-Foru, P. Petrescu, I. Apolzan *şi* E. Gall – *prin care*

teoriei costurilor comparative de producție, dintre care reținem cîteva mai importante.

În ciuda unor *deosebiri de păreri* care există între gînditorii marxiști și radicali cu privire la teoria costurilor comparative de producție (mai precis, deosebiri de nuanță), ei sînt, în general, de acord asupra faptului că această teorie este *departe de a explica în mod științific și eficient* relațiile economice internaționale din capitalism, chiar dacă ea conține unele elemente corecte, realiste. Gînditorii marxiști și radicali se pronunță pentru o abordare concret istorică a teoriei menționate, atît în sensul de a dezvălui *legătura* care există între logica modului de producție capitalist și conținutul intrinsec al acestei teorii, cît și în sensul că există mai multe variante ale teoriei burgheze a costurilor comparative care, de regulă, au răspuns și răspund intereselor marii burghezii monopoliste din țările capitaliste dezvoltate, în diferite etape ale evoluției acesteia, de la începutul secolului al XIX-lea și pînă în momentul de față.

Referindu-se la primul aspect menționat mai sus, Christian Palloix scrie că „Legea costurilor comparative este legea de care dispune modul de producție capitalist la nivelul schimbului internațional pentru a obține negarea propriilor sale contradicții"; că „ea este, pe plan ideologic, justificarea ordinii capitaliste internaționale, ascunzînd ceea ce înseamnă aceasta în realitate și, anume, raporturi de producție mondiale care implică o inegalitate cumulativă a schimburilor și a dezvoltării economice în economia mondială".

Referindu-se la cel de-al doilea aspect menționat mai sus, gînditori marxiști și radicali ca H. Denis, A. Pesenti, Chr. Palloix, A. Emmanuel, M. Linder, C. Murgescu, S. Amin, A.B. Frumkin, I.S. Potapov, E.E. Obminski, T. Szentes etc. realizează o distincție netă între *varianta ricardiană*, clasică, a acestei teorii și *variantele* ulterioare, subiectivist-marginaliste ale teoriei amintite, denumite în mod impropriu „neoclasice". Se subliniază că *varianta ricardiană* a teoriei costurilor comparative de producție avea *un punct de sprijin realmente științific* și anume *teoria valorii bazată pe muncă*, era legată deci de sfera fundamentală a economiei, *de producție*, ceea ce i-a permis să pună în discuție probleme deosebit de importante și dificile din punct de vedere teoretic, printre care specificul schimburilor internaționale, recunoscînd faptul că pe piața mondială se schimbau cantități inegale de muncă, dar nereușind să explice legitatea acestui fenomen, printre altele datorită abordării lui statice. Referindu-se la locul acestei variante în istoria teoriilor despre comerțul internațional, economistul român C. Murgescu arată că „În ciuda imperfecțiunilor sale, teoria costurilor comparative are totuși meritul de a reprezenta prima încercare de elaborare a unei teorii unitare a comerțului extern pe baza valorii-muncă și prin aceasta se integrează armonic în ansamblul sistemului ricardian". În același timp, se arată că această variantă conține unele erori și iluzii care pot duce la interpretări apologetice, printre care, mai ales iluzia armoniei generale care s-ar putea realiza între partenerii din comerțul internațional capitalist pe baza principiului avantajelor comparative și a liberului schimb. „Ipotezele ireale și erorile concepției de comerț exterior au drept fundal comun – apreciază C. Murgescu – modul defectuos în care Ricardo pune problema prețului. În cîmpul său vizual nu pătrunde încă piața capitalistă cu toate contradicțiile ei și nici înțelegerea rolului pe care rezervele de aur îl îndeplinesc în lupta de pe piața mondială".

De asemenea, se arată faptul că variantele postricardiene ale teoriei costurilor comparative de producție s-au îndepărtat tot mai mult de adevăr, s-au rupt de producție, au respins teoria valorii-muncă și au fost grefate pe teoria cererii și a ofertei, iar mai tîrziu pe teoria utilității finale sau marginale. Din această perspectivă, promotorii acestor variante s-au cantonat în sfera mai superficială a unor relații funcționale din domeniul circulației mărfurilor și consumului (rolul cererii și al ofertei, elasticitatea cererii etc.), alunecînd spre concluzii speculative – de felul celor care susțin tendința de egalizare a prețurilor factorilor de producție, inclusiv a veniturilor, precum și a alocării raționale a resurselor, la scară națională și internațională, prin intermediul comerțului internațional.

Este bine cunoscut că aceste concluzii speculative au fost infirmate cu brutalitate de dimensiunile exorbitante ale decalajelor și subdezvoltării din lume, inclusiv de procesul deteriorării raporturilor de schimb ale țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, în ansamblu și pe termen lung, în relațiile lor comerciale cu țările capitaliste dezvoltate, industrializate. În consecință – se subliniază – în loc să explice adevăratele cauze ale diviziunii internaționale capitaliste a muncii și rezultatele reale ale comerțului internațional capitalist între țări inegal dezvoltate, variantele postricardiene, subiectivist-marginaliste, ale teoriei costurilor comparative de producție au urmărit să justifice starea de lucruri existentă și să o înfrumusețeze, atribuindu-i calificativele nejustificate de „rațională" și „eficientă". Ținînd seama tocmai de această funcție socială ingustă, apologetică, opusă cercetării științifice, A.B. Frumkin dezvăluie consecințele negative ale antiistorismului promotorilor burghezi ai acestor variante, scriind că „Teoria burgheză a diviziunii internaționale a muncii ignoră cu premeditare particularitățile caracteristice și contradicțiile epocii imperialismului și a crizei generale a capitalismului... se creează impresia că pe lume nu există nici monopoluri, nici state imperialiste, nici țări socialiste". Există (potrivit acestei viziuni – n.n.) numai țările abstracte A,B,C și altele, lipsite de identitate, între care se desfășoară diviziunea muncii și comerțul pe baza principiului rațional al economiei de cheltuieli (costuri – n.n.). Se pretinde că în economia mondială capitalistă ar domni o deplină și inatacabilă armonie de interese – ceea ce constituie, desigur, un neadevăr frapant.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

se urmărește surprinderea, într-o viziune unitară, a concepției reputatului om de știință. Sînt relevate în acest cadru elementele originale care au marcat gîndirea lui Dimitrie Gusti în domeniul sociologiei, în domeniul urbanizării, în cel al educației și învățămîntului, în etnologie. Studiile prezentate în volum urmăresc, deopotrivă, să pună în lumină reputația, influențele în plan științific pe care opera „întemeietorului Școlii monografice de la București" le-a avut în țară și peste hotare.

Manifestări științifice

● *În cadrul ședințelor lunare de lucru ce se desfășoară sub auspiciile Institutului Central de Cercetări Economice, în ultima zi a lunii ianuarie vor fi prezentate lucrări elaborate de Institutul de economia comerțului interior și turismului. Temele, abordînd probleme de larg interes pentru dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, se referă la perspectivele de dezvoltare a cererii de mărfuri a populației județului Teleorman în cincinalul 1981–1985, la măsurile ce se cer întreprinse în direcția valorificării integrale a potențialului turistic din zona montană a județelor Prahova, Brașov și Dîmbovița în perspectiva anilor 2000–2010. La lucrări urmează să participe specialiști din domeniul cercetării și producției, comerțului și turismului.*

Design

● *Dacă asupra impactului pe care dezvoltarea capacității de a inova îl are asupra posibilităților de dezvoltare, în următoarele decenii, a economiilor naționale se înregistrează un consens tot mai larg, mult mai puțin clarificate sînt mijloacele prin care se poate realiza cea mai eficientă stimulare a activităților de inovare și invenție. Cauza, opinează Jean-Pierre Icikovich în articolul: „Le design: art des formes science des fonctions", publicat în numărul din septembrie 1980 al revistei „Science et Vie", constă, pe de o parte, în complexitatea proceselor psihologice ale creației (domeniu în care cunoștințele noastre sînt încă limitate), iar pe de altă parte în varietatea deosebită a sectoarelor de activitate economică în care o idee nouă poate da roade. Un exemplu sugestiv în acest sens, afirmă în continuare autorul, îl constituie activitatea de design. Folosind – și poate aceasta reprezintă caracteristica cea mai generală a inovației – în exclusivitate materie cenușie, capacitatea de a genera idei noi, designul reprezintă în lumea de astăzi nu numai un mijloc de a răspunde unor nevoi estetice – desigur, și aceasta o funcție însemnată – ci tot mai mult o cale de promovare a produselor pe piață, de creare de noi produse și tehnologii. Pentru că designul permite o adaptare superioară a obiectelor la propriile lor funcții.*

FIȘE

O concepție originală

(Urmare din pag. 7)

fără deosebire de naționalitate, la conducerea economiei și a vieții sociale, realizîndu-se astfel în practică unitatea dialectică indisolubilă între conducerea științifică de către partidul comunist a întregului proces al edificării socialiste și adîncirea continuă a democrației muncitorești. Evidențiind tocmai această realitate vie a societății noastre, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, aprecia că **„atunci cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale, cînd partidul aflat la guvernămînt este el însuși ieșit din rîndul poporului și își trage forța și seva din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității, în aceste condiții întărirea rolului de conducător politic al partidului constituie chezășia și necesitatea pentru asigurarea dezvoltării democrației, pentru participarea maselor largi la conducerea societății. Aceasta este o democrație nouă, revoluționară, în care poporul, sub conducerea comuniștilor, își făurește propriul său viitor"**. [2])

Putem afirma cu deplin temei că în miezul întregii opere teoretice și a acțiunilor practice tovarășul Nicolae Ceaușescu a situat în modul cel mai stăruitor una din problemele cardinale ale afirmării noii orînduiri, problema participării constante și conștiente, plenare și responsabile a clasei muncitoare în calitate de clasă conducătoare a societății și alături de ea a celorlalți oameni ai muncii, la conducerea directă și nemijlocită a întregii opere de edificare a societății socialiste și comuniste.

Pe această bază, în acești ani, a fost creat un sistem modern cu o profundă fundamentare științifică și o largă deschidere democratică de organizare și conducere planificată a activității economico-sociale, corespunzător condițiilor concret istorice ale țării noastre.

Procesul dialectic de edificare și dezvoltare a democrației socialiste din țara noastră demonstrează spiritul profund înnoitor, originalitatea strategiei românești de atragere a maselor largi de cetățeni la guvernarea societății, rolul hotărîtor al Partidului Comunist Român și al conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în asigurarea tuturor condițiilor pentru dezvoltarea autentic democratică a patriei noastre. Totodată, acest proces relevă o experiență deosebit de bogată în semnificații politice, teoretice și practice, care se înscrie ca o contribuție de preț la tezaurul gîndirii revoluționare mondiale, la afirmarea superiorității socialismului care **„trebuie să fie societatea totalei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată acționa nestingherit în folosul progresului societății"**. [3])

Este meritul gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu că pornind de la realitățile istorice și naționale ale României, de la cerințele construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, **a fost creat sistemul organizatoric-instituțional democratic, optim, unic în felul său, care asigură participarea efectivă a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății, exercitarea de către toți cetățenii patriei a drepturilor și libertăților largi ce le sînt acordate.** Dispunem, astfel, de un sistem democratic corespunzător pentru unirea eforturilor întregului popor de a participa efectiv și responsabil la opera de edificare socialistă. Esențial este acum — așa cum sublinia secretarul general al partidului — să se acționeze cu toată perseverența și energia pentru buna funcționare a acestui cadru, pentru folosirea deplină a potențialului său, pentru ca organismele și statutele democrației să devină adevărate tribune eficiente de dezbatere și soluționare de către mase a problemelor conducerii întreprinderilor și instituțiilor teritorial-administrative, a întregii societăți.

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 7—9 decembrie 1977, București, Ed. politică.
[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 309

Controlul oamenilor muncii

(Urmare în pag. 15)

țene, municipale, orășenești și comunale ale organizației de femei au răspuns la solicitările echipelor de control, sprijinind activitatea unor creșe, grădinițe, dispensare, tabere de copii etc.

Verificările făcute periodic au dus la concluzia că uniunea județeană a cooperației meșteșugărești și cea a cooperației de consum, întreprinderea de alimentație publică, oficiul farmaceutic ș.a. au dat o atenție deosebită soluționării operative a propunerilor făcute de echipele de control ale oamenilor muncii.

EXISTĂ încă mari rezerve de creștere a rolului controlului oamenilor muncii, a forței sale, pentru ridicarea sa la nivelul exigențelor și posibilităților create de societatea noastră. Nu peste tot și nu în toate împrejurările controlul se afirmă ca o prezență activă, ca un instrument ascuțit de luptă împotriva neajunsurilor, cazurilor de încălcare a disciplinei comerciale, practicilor necorespunzătoare sau incorecte. Unele echipe, se mulțumesc adesea cu un rol periferic, de „anexă" a organismelor specializate de control, acționînd sporadic, fără a determina schimbări adînci și de durată. O revizuire de atitudine față de controlul oamenilor muncii se impune și în unele unități controlate, la forurile tutelare ale acestora, față de observațiile critice și recomandările înscrise în registrul unic de control ; din ușurința și superficialitatea cu care sînt tratate aceste probleme s-ar crea impresia că, în opinia lor, propunerile organelor de control sînt facultative, că aplicarea unor măsuri energice de îndreptare pe baza sesizărilor ar fi benevolă. Or, iată ce prevede Legea privind organizarea și funcționarea controlului oamenilor muncii, la art. 28 : conducătorii unităților controlate sînt obligați să analizeze deficiențele constatate de echipele de control al oamenilor muncii și să stabilească măsuri pentru înlăturarea acestora. În unele unități de construcții și reparații pentru populație, de legume și fructe, de comerț, prevederea legală nu și-a găsit întotdeauna corespondentul într-o atitudine receptivă, responsabilă și o acțiune operativă pentru valorificarea ajutorului primit.

Controalele efectuate au scos în evidență cazuri de insuficientă preocupare pentru aprovizionarea magazinelor, deși marfă în depozite există ; se invocă lipsa mijloacelor de transport, cînd realitatea este că unitățile de desfacere nu fac comenzi pentru transportul mărfurilor. Organele de control au depistat că unele unități producătoare, comerciale și de alimentație publică, uneori livrează, respectiv desfac mărfurile sau preparatele de o calitate sau cantitate ce nu corespunde prețului sau normelor de fabricație. La unele unități s-a constatat că nu există „jurnalul cumpărătorului" așa cum s-a stabilit la Consfătuirea din februarie 1977.

În domeniul transportului în comun, controalele au scos în relief neajunsuri în ceea ce privește întreținerea parcului de mașini și disciplina unor conducători auto care nu respectă graficul de plecare de la capetele de trasee, nu opresc în stații, etc.

Consiliile oamenilor muncii din comerț și alimentația publică erau datoare — așa cum s-a indicat la consfătuirea din 1977 — să organizeze cel puțin o dată pe an întîlniri cu consumatorii, cu echipele de control al oamenilor muncii și cu lucrătorii din unitățile supuse controlului ; această obligație a fost doar în puține cazuri îndeplinită.

PENTRU înlăturarea unor asemenea deficiențe și pentru a preveni repetarea lor, organele și organizațiile de partid, Consiliul județean al Frontului Democrației și Unității Socialiste, organizațiile de masă și obștești și-au intensificat preocuparea în ce privește pregătirea și perfecționarea continuă a activității echipelor de control, cunoașterea de către acestea a hotărîrilor de partid și de stat, a altor acte normative, precum și a metodologiei de desfășurare a controlului, elaborarea și îndeplinirea graficelor de control pe echipe și unități. În unitățile supuse controlului, organizațiile de partid, sindicale, ale femeilor, organizațiile proprii ale Frontului Democrației și Unității Socialiste folosesc diferite forme și metode pentru educarea tuturor lucrătorilor în spiritul principiilor eticii și echității socialiste, ale comportării civilizate, pline de solicitudine față de publicul consumator, analizînd periodic situațiile evidențiate de controlul oamenilor muncii.

Lucrătorilor din comerț, servicii, din industria mică, din unitățile social-culturale le revine o răspundere deosebită în înfăptuirea măsurilor de ridicare a nivelului de trai, a calității vieții, în valorificarea cu eficiență economică și socială maximă a condițiilor create în acest scop. Controlul oamenilor muncii trebuie înțeles și folosit ca o colaborare și un sprijin pentru îndeplinirea acestei îndatoriri, în folosul populației.

7 PRODUCȚIA DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONDIȚIILE EXISTENȚEI PRODUCȚIEI DE MĂRFURI ÎN SOCIALISM ȘI PARTICULARITĂȚILE EI

Producția de mărfuri este o formă de organizare a economiei sociale în care produsele se creează de către producători autonomi, fiecare dintre ei fiind specializat în confecționarea unei anumite valori de întrebuințare, astfel încît pentru satisfacerea nevoilor sociale de consum este necesară vînzarea-cumpărarea produselor lor, care, în virtutea acesteia, devin mărfuri.

Producția de mărfuri n-a existat întotdeauna, ea a apărut la un anumit moment al dezvoltării societății pe baza existenței a două condiții istorice generale, obiectiv determinate și anume :

a) diviziunea socială a muncii și

b) autonomia, independența producătorilor.

Diviziunea socială a muncii este condiția generală a producției de mărfuri. Ea reprezintă procesul obiectiv de desprindere, diferențiere și separare a diferitelor categorii de muncă din ansamblul muncii sociale și constituirea lor ca activități specializate, de sine stătătoare. În cadrul diviziunii sociale a muncii, fiecare creează produse pentru alții și are, la rîndul său, nevoie pentru satisfacerea trebuințelor sale multiple de produsele muncii altora. Deși hotărîtoare, diviziunea socială a muncii singură nu poate da naștere producției de mărfuri fără existența unor producători autonomi, independenți.

Autonomia, independența producătorilor, bazată pe o anumită formă de proprietate asupra mijloacelor de producție conferă proprietarului dreptul să dispună de produs. Nu pot fi înstrăinate ca mărfuri, vîndute deci, decît produsele care aparțin celui ce le supune acestui proces pe piață. Numai împreună aceste două condiții au dus la apariția producției de mărfuri.

Istoricește, producția de mărfuri a luat naștere în perioada de descompunere a comunei primitive, odată cu cea de-a doua mare diviziune socială a muncii (cînd meșteșugurile s-au separat de agricultură) și cu apariția proprietății private asupra mijloacelor de producție, elementul determinant al manifestării autonomiei, independenței producătorilor.

Natura și trăsăturile producției de mărfuri sînt determinate, în fiecare orînduire socială, de forma de proprietate asupra mijloacelor de producție. Astfel, producția de mărfuri în capitalism se desfășoară în condițiile în care la baza relațiilor de producție stă proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție și exploatarea muncii salariate.

Producția de mărfuri există în mod obiectiv și în socialism ; dar, întrucît în socialism există un nou tip de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea socialistă — aceasta determină un mod specific de manifestare a condițiilor mai sus amintite. Astfel, în socialism, **diviziunea socială a muncii** nu numai că există, dar se și adîncește, se perfecționează continuu și capătă un caracter nou, planificat. În economie apar noi ramuri și subramuri, noi unități productive, se intensifică schimbul planificat de activități dintre ele. Totodată, are loc o extindere tot mai largă a specializării și cooperării în producția socială.

Autonomia, independența producătorilor se înfăptuiește pe baza existenței celor două forme ale proprietății socialiste (de stat și cooperatiste) și a proprietății personale a oamenilor muncii. Drept urmare, relațiile dintre unitățile economice de stat și cele cooperatiste, ca și dintre ele și populație reprezintă relații între proprietari diferiți, autonomi și în consecință — au loc pe baza vînzării-cumpărării — reprezentînd deci relații marfă-bani. De aceeași natură sînt și relațiile dintre cooperative, întrucît sînt autonome unele față de altele. În cadrul sectorului de stat, deși toate întreprinderile sînt proprietatea întregului popor, fiecare dintre ele avînd însă un patrimoniu distinct și desfășurîndu-și activitatea pe baza autogestiunii economice — care presupune comensurarea și acoperirea cheltuielilor din venituri — schimburile dintre ele se fac tot ca schimb de mărfuri.

Rezultă că, privită în ansamblul economiei naționale, producția socialistă de bunuri materiale este o producție de mărfuri. Ea prezintă, ca urmare a faptului că se desfășoară pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, o serie de particularități :

a) are un **conținut social-economic nou** care exprimă relațiile ce se formează între producătorii socialiști uniți în legătură cu producerea bunurilor materiale destinate schimbului prin vînzare-cumpărare ;

b) **în sfera sa de cuprindere** nu mai este inclusă forța de muncă, care în condițiile capitalismului se vinde și se cumpără ca orice altă marfă ; de asemenea, nu mai sînt mărfuri : pămîntul, apele, bogățiile subsolului, pădurile, uzinele etc. ;

c) se desfășoară în mod **planificat**, fiind guvernată de legile economice proprii socialismului, asigurîndu-se astfel o concordanță continuă între producție și nevoile societății ;

d) **este lipsită de contradicții antagoniste**, generatoare de crize economice și de conflicte de plan social, întrucît producătorii nemijlociți sînt, în același timp, și proprietari și beneficiari ai mărfurilor produse de către ei.

VALOAREA DE ÎNTREBUINȚARE ȘI VALOAREA MĂRFII ÎN SOCIALISM

Prin **marfă** înțelegem orice produs al muncii omenești care satisface o nevoie oarecare a omului și care este destinat schimbului prin intermediul vînzării-cumpărării. Ea reprezintă **unitatea a doi factori : valoarea de întrebuințare și valoarea.**

Valoarea de întrebuințare este utilitatea unui lucru, proprietatea lui de a satisface o anumită necesitate omenească. Această însușire este determinată de proprietățile fizice, chimice etc. ale respectivului lucru. Valoarea de întrebuințare este creată de **munca concretă.** Aceasta o definim ca fiind **activitatea productivă a omului desfășurată într-o formă specială, cu anumite unelte și obiecte de muncă, îndreptată spre un scop anumit și avînd ca rezultat o valoare de întrebuințare de un anumit fel.**

Totalitatea însușirilor pe care le are o valoare de întrebuințare și care exprimă gradul în care aceasta satisface nevoia socială se numește **calitate.** Ridicarea calității produselor este, în etapa actuală, o sarcină tehnică, economică și politică de cea mai mare importanță, de care depinde — într-o foarte mare măsură — progresul economic al țării noastre, precum și participarea cu rezultate mai bune la schimburile economice internaționale.

Pentru ca un bun să devină marfă este, deci, necesar ca el să fie **produs al muncii omenești**, să poată satisface nevoile altora, **adică să aibă o valoare de întrebuințare socială** și să treacă de la producător la consumator **nu** în mod gratuit, ci prin **intermediul schimbului**, prin vînzare-cumpărare.

Pentru a putea fi schimbată cu o alta, orice marfă trebuie să posede **un element comun** cu toate celelalte mărfuri pe baza căruia valorile de întrebuințare să poată fi comparate și comensurate, oricît de diferite ar fi ele.

Elementul comun care permite comensurarea tuturor mărfurilor și schimbarea lor în anumite proporții **îl constituie munca omenească** cheltuită pentru a le produce. Privită sub acest aspect, **munca are un caracter abstract**, fiind considerată ca simplă cheltuire de forță de muncă omenească, în general, de energie musculară și intelectuală. Rezultă, așadar, că **munca abstractă** este omogenă, egală calitativ, comună tuturor producătorilor indiferent de caracterul concret al muncii. Tocmai **munca abstractă dă valoare mărfurilor.** Deci, **valoarea** este muncă omenească materializată în marfă. Mărimea valorii mărfii poate fi cunoscută numai la piață, prin raportul de schimb dintre o marfă și alta. Pentru aceasta spunem că forma de manifestare a valorii este **valoarea de schimb.**

În economia socialistă valoarea are o **importanță deosebită.** Astfel, societății nu-i este indiferent cu ce cantitate de muncă (valoare) s-a produs fiecare valoare de întrebuințare ; ea este interesată să micșoreze continuu valoarea pe unitatea de produs, adică să folosească cît mai puțină muncă pentru obținerea fiecărei valori de întrebuințare.

În societate, pentru obținerea aceluiași produs, diferiți producători cheltuiesc cantități de muncă diferite pentru că însăși condițiile lor de muncă sînt diferite : folosesc mijloace de muncă mai perfecționate sau mai vechi, îndeminarea lucrărilor nu este identică ș.a.m.d. Timpul în care fiecare producător obține

o unitate dintr-o anumită marfă se numește **timp de muncă individual.** Timpul de muncă individual determină **valoarea individuală** a mărfurilor. Dar mărfurile nu se schimbă pe piață la valoarea lor individuală; ele se schimbă la **valoarea lor socială** care este determinată de **timpul de muncă socialmente necesar.** Acesta **reprezintă timpul de muncă cheltuit pentru producerea unei valori de întrebuințare oarecare, în condițiile de producție existente medii, normale din punct de vedere social și cu media socială de îndemînare și intensitate a muncii.** Timpul de muncă socialmente necesar **nu este o medie aritmetică a timpilor de muncă individuali.** El este timpul condițiilor de producție obișnuite, în care **se produc majoritatea mărfurilor de un anumit fel.**

Valoarea individuală nu coincide totdeauna cu valoarea socială pentru că însăși condițiile specifice în care își desfășoară producția diferitele unități economice care fabrică același produs sînt diferite : înzestrarea tehnică, nivelul de calificare a cadrelor, organizarea procesului de producție etc. Dar, **valoarea socială** la care se vînd mărfurile nu rămîne neschimbată. Ea se modifică odată cu modificarea condițiilor de producție, aflîndu-se într-un raport invers proporțional cu nivelul productivității muncii sociale. În același timp, mărimea valorii mărfii, care este determinată de timpul de muncă socialmente necesar, este direct proporțională cu cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei.

Munca totală cuprinsă în valoarea unei mărfi este formată din două părți : **munca trecută sau materializată și munca vie.**

Munca materializată (trecută) este munca depusă în procese de producție anterioare, concretizată în mijloace de producție și bunuri de consum. Pe de altă parte, **manifestarea forței de muncă în procesul de producție, cheltuirea de energie fizică și intelectuală a omului, care se materializează în noul produs, poartă numele de muncă vie.** Rezultă că în procesul de producere a valorilor de întrebuințare, la valoarea mijloacelor de producție consumate (unelte și obiecte ale muncii) și care reprezintă munca trecută sau materializată transferată asupra noului produs se adaugă o anumită valoare nouă, creată de munca vie, depusă de forța de muncă în procesul de producție respectiv.

La rîndul său, valoarea nou creată este formată din două părți : **prima,** care reprezintă **valoarea creată de munca pentru sine** și care revine posesorului forței de muncă sub forma **produsului pentru sine** și **a doua,** care reprezintă **valoarea creată de muncă pentru societate** care revine societății și poartă denumirea de **produs pentru societate.**

Așadar, valoarea mărfii M este formată din **munca trecută** (materializată) pe care o notăm cu f și munca vie (sau producția netă) pe care o notăm cu r+p (r — reprezintă valoarea creată de munca pentru sine, iar p — reprezintă valoarea creată de munca pentru societate). Deci :

$$M = f + r + p$$

Evidențiem în acest fel că pentru a reduce valoarea mărfurilor trebuie să reducem atît consumul de muncă trecută (f), cît și de muncă vie (r+p) pentru obținerea unui anumit produs.

Deci, o însemnătate deosebită în reducerea valorii sociale a mărfurilor, care este determinată de timpul de muncă socialmente necesar, o au normele de consum de muncă vie și materializată fundamentate științific.

BANII ȘI FUNCȚIILE LOR ÎN SOCIALISM

Valoarea mărfurilor nu se exprimă în unități de timp de muncă, ci prin intermediul prețului **care este expresia bănească a valorii mărfii.** Necesitatea de a măsura valoarea mărfurilor a determinat, în timp, de-a lungul secolelor, ca treptat să se despartă de lumea celorlalte mărfuri o marfă specială care să joace rolul de echivalent general. **Această marfă specială, care îndeplinește în circulația mărfurilor rolul de echivalent general, poartă denumirea de bani.** Rolul de bani a fost îndeplinit la început de diferite metale, dar ulterior a revenit în exclusivitate metalelor prețioase, îndeosebi aurului. Banii sînt o marfă ca oricare altă marfă și în această calitate ei au valoare de întrebuințare (aurul e folosit în medicină, pentru confecționarea bijuteriilor etc.) și valoare (sînt produs al muncii omenești) ; în același timp sînt o **marfă specială** pentru că prin intermediul lor se măsoară și se exprimă valoarea altor mărfuri.

În socialism banii au încetat să mai constituie un mijloc de exploatare a omului de către om, așa cum erau în capitalism.

În economia socialistă banii îndeplinesc următoarele funcții : 1) Măsură a valorii ; 2) mijloc de circulație ; 3) mijloc de plată ; 4) mijloc de acumulare socialistă și economisire ; 5) bani universali.

În calitate de **măsură a valorii,** banii servesc pentru măsurarea valorii mărfurilor. Astfel, atunci cînd spunem că o marfă „costă" X lei, înseamnă că pentru obținerea mărfii respective s-a depus o muncă socială egală cu cea necesară pentru obținerea cantității de aur pe care o reprezintă X lei.

Banii exprimă valoarea mărfurilor cu ajutorul **etalonului prețurilor.** Acesta este reprezentat de o anumită cantitate de aur stabilită ca unitate bănească, avînd o anumită denumire. În țara noastră etalonul prețurilor îl constituie cantitatea de 0,148112 g aur fin și poartă denumirea de **leu.**

În funcția banilor de **mijloc de circulație,** aceștia deservesc procesul planificat al circulației mărfurilor. Prin intermediul acestei funcții a banilor, mărfurile trec prin vînzare-cumpărare de la producător la consumator.

Funcția banilor de **mijloc de plată** este îndeplinită de aceștia îndeosebi atunci cînd ei sînt folosiți la plata retribuțiilor oamenilor muncii, la restituirea creditelor, plata chiriilor, plata burselor etc.

În funcția de **mijloc de acumulare socialistă și economisire,** banii îndeplinesc rolul de constituire a fondurilor ce urmează a fi utilizate pentru dezvoltarea economiei naționale, precum și pentru păstrarea economiilor oamenilor muncii la C.E.C.

În funcția de **bani universali,** aceștia mijlocesc schimburile economice externe. Această funcție, la început, a fost îndeplinită numai de aurul efectiv. Cu timpul, aurul a fost înlocuit cu diferite **semne ale valorii :** banii de hîrtie, cecurile etc.

În socialism, banii sînt folosiți în mod conștient de către statul socialist, ca **mijloc general de evidență și control** asupra activității economice a întreprinderilor, al creării și repartizării venitului național între sferele producției sociale, în scopul asigurării procesului unic al reproducției socialiste lărgite și al creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii.

ACȚIUNEA LEGII VALORII ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ

Legea valorii este o lege a producției de mărfuri, potrivit căreia producția și schimbul de mărfuri au loc în funcție de cheltuielile de muncă socialmente necesare. Acțiunea generală a legii valorii face ca :

a) valoarea unei mărfi să fie determinată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea ei ;

b) schimbul de mărfuri să se efectueze între valori egale ca mărime ;

c) prețul să se formeze pe baza valorii.

Fiind determinată de existența producției de mărfuri, legea valorii are caracter istoric. Ea există și acționează independent de voința oamenilor atîta timp cît va exista producția de mărfuri. Acțiunea legii valorii este strîns legată de relațiile de producție și de legea economică fundamentală a fiecărei orînduiri sociale. Din aceste considerente acțiunea ei este diferită de la o orînduire la alta.

În condițiile economiei de mărfuri bazată pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, legea valorii îndeplinește rolul de regulator al producției și circulației mărfurilor. Legea valorii duce la repartizarea **spontană** a mijloacelor de producție și a forței de muncă pe ramuri ale economiei naționale, la dezvoltarea anarhică și contradictorie a forțelor de producție, la diferențierea producătorilor și la apariția relațiilor de producție capitaliste. Mecanismul fundamental prin care acționează legea valorii îl constituie cel al prețurilor.

Întrucît în socialism producția și schimbul de mărfuri se bazează pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, legea valorii nu mai acționează spontan, ci este utilizată conștient, sistematic de către societate în organizarea producției sociale și utilizarea rezultatelor acesteia.

Prin intermediul diferitelor categorii și instrumente valorice (banii, costuri, prețuri, beneficiu, rentabilitate etc.) societatea socialistă reglementează planificat, alocarea resurselor în concordanță cu nevoia socială, ține evidența cheltuielilor de producție, urmărește eficiența activității economice, stabilește echilibrul dintre veniturile și cheltuielile bănești ale populației, înfăptuiește repartiția după muncă, îmbină rațional interesele generale exprimate prin planul unic de dezvoltare economico-socială a țării cu interesele unităților economice și cele ale oamenilor muncii etc.

O importanță deosebită pentru economia socialistă o are faptul că societatea, utilizînd conștient legea valorii, stabilește coordonat și centralizat prețurile pe baza cheltuielilor sociale de producție. În acest mod sînt stimulate unitățile economice pentru producerea mărfurilor în timpi de muncă individuali mai mici decît cel socialmente necesar, pentru că, în această situație, cresc beneficiile obținute de către unitățile respective, sporind — în acest fel — și interesul colectivului de oameni ai muncii din acea întreprindere. Aceasta înseamnă că legea valorii este folosită de către societatea socialistă în mod conștient pentru creșterea productivității muncii sociale, pentru economisirea timpului de muncă.

lector univ. dr. Dan NIȚESCU

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt condițiile apariției și existenței producției de mărfuri ?
2. Cum se manifestă autonomia producătorilor în economia socialistă ?
3. Care sînt particularitățile producției de mărfuri în socialism ?
4. Ce se înțelege prin valoare de întrebuințare și valoare ? Dar prin muncă concretă și muncă abstractă ?
5. Care sînt componentele valorii ?
6. Ce funcții îndeplinesc banii în economia socialistă ?
7. Cum se manifestă acțiunea legii valorii în economia socialistă ?

Permanențe inflaționiste în cadrul O.C.D.E.

DATELE FURNIZATE de buletinul periodic al O.C.D.E. intitulat „Evolution récente des prix à la consommation" (ianuarie 1981) se referă de fapt la o perioadă destul de lungă (practic două decenii) pentru a se putea trage — după cum arată însiși realizatorii buletinului — o concluzie deosebit de semnificativă asupra evoluției prețurilor la bunuri de consum și servicii în țările membre ale acestei organizații. Deși au doar o relativă comparabilitate datele respective permit urmărirea impactului crizei economice și a crizei energiei asupra diverselor țări capitaliste dezvoltate, diferențierea economiilor lor în ceea ce privește vulnerabilitatea la asemenea fenomene, capacitatea de a depăși efectele lor negative. Desigur, nu trebuie omisă aici nici poziția diferită de la o țară la alta față de problema inflației, a rolului și locului acesteia în cadrul politicilor social-economice „anticriză".

Cu rezervele menționate, cifrele din tabelul alăturat reflectă totuși suficient de clar impulsul inflaționist al crizei energiei, în primul rînd, reacția în lanț declanșată de sporirea repetată și substanțială a prețurilor la petrol. Evoluția relativ stabilă (cu 2—6 la sută pe an, exceptînd Islanda) a prețurilor în țările membre ale O.C.D.E. în deceniul 1961—1970 s-a transformat în perioada următoare într-o creștere cvasigenerală, inflaționistă, a prețurilor, cu un evantai dimensional de 2—6 ori.

După ce anii 1977—1978 au fost marcați de o anumită atenuare a ratei creșterii prețurilor în majoritatea țărilor examinate, 1979 și primele trei trimestre ale anului 1980 cunosc o nouă răsturnare a tendinței, în sensul intensificării presiunilor inflaționiste. Se evidențiază că țările cu o industrie mai puțin dezvoltată din cadrul O.C.D.E., ca și cele cu un dinamism economic mai scăzut, sînt și mai puțin capabile să înfrîneze tendințele inflaționiste ; printre țările cu cele mai înalte rate ale creșterii prețurilor în decurs de 12 luni (încheiate în noiembrie 1980) figurează Turcia (cu un spor de 76,2 la sută), Islanda (cu 50,9 la sută), Grecia (26,2 la sută), Irlanda (18,2 la sută), Noua Zeelandă (16,3 la sută) ș.a. Pe de altă parte, fenomenele inflaționiste sînt, de regulă, mai intense în Europa decît în alte zone ale lumii capitaliste. În ansamblu — nota recent cotidianul francez „Le Monde" — 1980 va rămîne în anale drept anul de agravare a inflației aproape pretutindeni în lume.

Previziunile asupra evoluției prețurilor la bunuri de consum și servicii în cursul anului 1981 se relevă a fi destul de pesimiste pentru majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Astfel, într-un interviu acordat nu demult revistei „L'Expansion", Lawrence Klein, laureat al premiului Nobel pentru economie, aprecia că în S.U.A. ascensiunea prețurilor respective va fi tot atît de puternică cum a fost în 1980 (de 11 la sută) în timp ce creșterea salariilor va rămîne moderată, de 9—10 la sută, încît puterea de cumpărare a populației va continua să scadă. Apreciere, confirmată de specialiștii Departamentului agriculturii din S.U.A., după care prețurile la produsele alimentare vor spori în 1981 cu 10—15 la sută.

O prognoză asupra dezvoltării economiei Japoniei în deceniul al nouălea, publicată de revista „Sangyo ritchi", consideră că în anul financiar 1980/81 indicele inflației se va mări cu 2—2,5 puncte, sub impulsul sporirii tarifelor pentru energie electrică și gaze, pentru serviciile comunale, a tarifelor de transport pe cale ferată, a prețurilor la țigări și alte produse din tutun, a taxelor universitare etc. ; pe întregul an calendaristic 1981 experții O.C.D.E. prevăd scăderea cu un punct a ritmului creșterii prețurilor, în raport cu anul precedent.

În ceea ce privește ritmul inflației în țările Pieței Comune vest-europene, experții comisiei acestui organism opinează că în 1981 el se va încetini întrucîtva (la 9,7 la sută, față de 12 la sută în 1980), rămînînd totuși superior nivelului înregistrat în 1979. Ținîndu-se seama de faptul că în numeroase țări membre ale O.C.D.E. se prevede concomitent o relaxare a ritmului creșterii economice, și așa scăzut în 1980, termenul cel mai frecvent cu care economiștii occidentali caracterizează conjunctura anului 1981 rămîne cel de „stagflație".

N. POPOV

Evoluția prețurilor la bunurile de consum și servicii (creșteri procentuale în raport cu perioada precedentă, fără corijarea efectului fluctuațiilor sezoniere)

Țara sau grupul de țări	Rata medie anuală					Rata reală pe 12 luni, terminînd cu noiembrie
	1961-70	1971-76	1977	1978	1979	
Anglia	4,1	13,6	15,8	8,3	13,4	15,3
Australia	2,5	10,8	12,3	7,9	9,1	10,2*
Austria	3,6	7,3	5,5	3,6	3,7	6,3
Belgia	3,0	8,5	7,1	4,5	4,5	7,6
Canada	2,7	7,4	8,0	9,0	9,1	11,2
Danemarca	5,9	9,2	11,1	10,0	9,6	10,7
Elveția	3,3	6,7	1,3	1,1	3,6	4,2
Finlanda	5,0	12,2	12,2	7,8	7,5	13,5
Franța	4,0	9,0	9,4	9,1	10,8	13,5
R.F.G.	2,7	5,9	3,7	2,7	4,1	5,3
Grecia	2,1	12,5	12,1	12,6	19,0	26,2
Irlanda	4,3	14,1	13,6	7,6	13,3	18,2*
Islanda	11,9	26,0	29,9	44,9	44,1	50,9*
Italia	3,9	12,3	18,4	12,1	14,8	22,0
Japonia	5,3	11,2	8,1	3,8	3,6	8,4
Luxemburg	2,6	7,7	6,7	3,1	4,5	6,3
Norvegia	4,5	8,5	9,1	8,1	4,8	13,1
Noua-Zeelandă	3,8	11,3	14,3	12,0	13,8	16,3*
Olanda	4,0	8,7	6,4	4,1	4,2	6,7
Portugalia	3,9	16,1	27,2	22,5	23,7	11,5
Spania	6,0	13,0	24,5	19,8	15,7	14,9
S.U.A.	2,8	6,6	6,5	7,7	11,3	12,6
Suedia	4,0	8,3	11,4	10,0	7,2	14,6
Turcia	5,9	18,5	26,0	61,9	63,5	76,2
Total O.C.D.E.**	3,3	8,5	8,9	7,9	9,8	12,4
Țările europene membre ale O.C.D.E.**	3,8	9,8	11,3	9,4	10,6	13,7

* Rata creșterii pe patru trimestre, pînă la cea mai recentă perioadă pentru care există date disponibile. ** Ponderarea pentru țările incluse în indici totali s-a făcut pe baza consumului privat și a cursului de schimb din anul precedent.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Japonia: încetinirea creșterii economice

CREȘTEREA economică în anul financiar care se încheie la 31 martie 1981, va atinge cele mai scăzute cote cunoscute de Japonia, după criza petrolului din 1974—1975, apreciază prognozele băncii nipone Daiwa. Comparativ cu 6,2% în anul financiar anterior, produsul național brut va crește cu numai 2,9%, cifră cu mult sub previziunile anterioare de 4,8%. Această prognoză se bazează pe reducerea puternică a producției industriale, diminuarea veniturilor populației și declinul cheltuielilor pentru bunuri de investiții. În ce privește firmele mici, ale căror investiții reprezintă de obicei 40% din total, se prevede că ele vor înregistra chiar reduceri în activitatea productivă.

Industria vest-germană: redresare incertă

DOUĂ DINTRE cele mai importante sectoare industriale vest-germane, electronica și construcțiile de mașini, manifestă rezerve în legătură cu perspectivele de redresare în noul an. Prognozele indică cel mult posibilitatea unei creșteri 0 după ritmul de 4—5% înregistrat în 1980 în electronică și electrotehnică; în construcțiile de mașini se așteaptă chiar o reducere cu 2—3% a producției, după ce deja la sfîrșitul anului trecut se semnala deja o scădere a comenzilor, în special în domenii ca mașini agricole, utilaje pentru industria textilă și a construcțiilor. Semne ale prelungirii crizei sînt evidențiate și de cererea mai scăzută de bunuri de consum, precum și de reținerile întreprinderilor de a efectua noi investiții în aceste sectoare.

Economie la consumul de lemn

SPECIALIȘTI ai CEE/ONU prognozează o reducere considerabilă a consumului de cherestea în perspectiva următorilor zece ani în Europa, existînd chiar posibilitatea de a se ajunge la autosuficiență pe ansamblul zonei în acest domeniu. Față de prognozele pentru 1990 cuprinse în studiul CEE/FAO din 1976, în prezent se prevede că pînă la sfîrșitul deceniului consumul de cherestea să fie cu 15—20% mai redus, nemaiexistînd perspectiva revenirii la perioada de boom din anii premergători crizei petrolului din 1974—75. Evaluări mai recente au dovedit existența unor rezerve de fond forestier mai mari decît se credea acum, ceea ce, combinat cu politicile de economisire a acestei prețioase bogății naturale creează premisele unei mai mari stabilități pe piață.

Revenire în industria aluminiului

APRECIERI reluate de ziarul britanic Financial Times consideră anii '80 vor însemna o revenire puternică în industria aluminiului. În acest domeniu investițiile lumii occidentale se pare că vor totaliza circa 58 miliarde lire sterline, din care o treime pentru noi capacități, iar restul pentru modernizarea fabricilor existente, inclusiv vizînd economisirea energiei.

Investițiile de capital se așteaptă să asigure o creștere cu 4% pe an a producției. Astfel se pare că, în următorii zece ani ne vom aștepta la o piață a vînzătorilor deci cu prețuri menținute la un nivel ridicat. Se estimează de asemenea la circa 3 000 lire sterline prețul unei capacități de producție (într-o unitate industrială nouă) capabilă să realizeze o tonă de aluminiu finit.

Cele mai însemnate dezvoltări industriale pentru producția de aluminiu sînt prevăzute în cazul Australiei și al țărilor latino-americane, în special Braziliei.

Programe de dezvoltare

Angola: preocupări prioritare în agricultură

PENTRU ANGOLA unul din obiectivele economice prioritare în prezent îl constituie agricultura, respectiv rezolvarea unei game largi de probleme, de la organizare pînă la crearea infrastructurii necesare. Din perioada anterioară revoluției, această țară a moștenit diferențieri foarte mari în agricultură: 700 mii de exploatări agricole mici dispuneau de o suprafață însumînd 4,37 mil. ha (6 ha la o fermă), în timp ce 6 142 plantații mari, cu mijloace de producție și tehnici avansate, dețineau în total 4,49 mil. ha, respectiv 700 ha la o plantație.

Conducerea angoleză își propune să rezolve probleme privind formarea cadrelor cu cunoștințe tehnice și științifice superioare necesare în condițiile eforturilor vizînd creșterea producției agro-zootehnice și valorificarea bogățiilor forestiere.

O altă sarcină o constituie stimularea producătorilor individuali care trebuie să contribuie, alături de cooperativele agricole, la o mai bună aprovizionare a orașelor — problemă realizabilă printr-o mai bună dotare a fermelor mici cu utilaje agricole mecanizate și bunuri de consum necesare.

Eforturile vizează, de asemenea creșterea suprafețelor cultivate cu cereale, în special la orez (2 750 ha nou cultivate în 1979), porumb (aproape 19 000 ha) și grîu, pentru acoperirea necesităților alimentare ale populației. Tot în acest scop se preconizează extinderea sistemului de centre pentru achiziționarea de produse agricole ce urmează a fi distribuite ulterior centralizat populației de la orașe. În ce privește culturile tradiționale au fost luate măsuri pentru creșterea producției la bumbac, fructe tropicale, ulei de palmier. Pentru cafea, ca structură se prevede orientarea acestei producții în cadrul unităților agricole cooperatiste mari care dețin fiecare suprafețe de 1 500—7 000 ha. Se speră ca acest proces de reorganizare să dea rezultate în următorii trei ani (în 1979 exporturile de cafea s-au ridicat la 60 mii t).

Alături de agricultură, în contextul eforturilor de reconstrucție economică un loc important revine valorificării importantelor resurse naturale (cupru, fier, uraniu, mangan, fosfați, cărbune, mică, petrol, diamante) — statul preluînd activitatea de exploatare și prelucrare pentru utilizarea acestor bogății în interes național și pentru export —, precum și dezvoltarea industriei prelucrătoare în domeniul alimentar, textil, al prelucrării cauciucului și rafinării petrolului.

Relațiile româno-angoleze se bazează pe o serie de acorduri încheiate în ultimii ani între cele două țări, de o deosebită importanță fiind rezultatele întîlnirii la nivel înalt din 1979 — întîlnire soldată, printre altele, cu încheierea unui Tratat de prietenie și colaborare. Regulamentul de funcționare a comisiei mixte, a unui Acord de colaborare în domeniul învățămîntului, științei și culturii, și a protocolului privind cooperarea în agricultură.

În cadrul sprijinului acordat Angolei de România, trebuie menționat pregătirea de tinere cadre în țara noastră, participarea specialiștilor români la construirea unor ferme agricole, acordarea de asistență tehnică și altele.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 19—23.I.1981 a fost caracterizată prin mișcări destul de ample și contradictorii a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare. Coexistența unor factori de naturi diferite, a determinat o evoluție oscilantă a monedei nord-americane față de restul valutelor occidentale. Publicarea cifrelor produsului național brut al S.U.A. pe trim. IV/1980 și care indică o creștere a acestuia cu 5% a contribuit la redresarea dolarului pe piețele valutare, dolarul terminînd perioada analizată la nivele superioare închiderii din 16.I. în raport cu majoritatea valutelor occidentale.

Marca vest-germană, sub influența prognozelor privind înregistrarea unei creșteri zero (sau chiar negativă) a produsului național brut în 1981, a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, situîndu-se la închiderea intervalului la 2,0250 mărci/1 dolar, cu 0,5% sub închiderea din 16.I. de 2,0150 mărci/dolar. Procent apropiat de depreciere a înregistrat și **francul belgian** care era cotat pe 23.I. la 32,55 franci/1 dolar, față de 32,40 franci/1 dolar, închiderea de referință. După o evoluție între 1,81 și 1,82 franci/1 dolar, în prima parte a săptămînii, **francul elvețian** se situa la închiderea din 23.I. la 1,8350 franci/1 dolar, ceea ce reprezintă o depreciere de 0,3% față de cursul de referință de 1,83 franci/1 dolar. În ciuda unei deprecieri față de dolar de 0,2% la sfîrșitul intervalului prezentat (4,67 franci/1 dolar, față de 4,66 franci/1 dolar pe 16.I.1981), **francul francez** continuă să se mențină aproape de limita superioară de intervenție în cadrul sistemului valutar vest-european. **Lira italiană** se situa la închiderea perioadei la 961 lire/1 dolar, nivel foarte apropiat de cel de referință de 960 lire/1 dolar (depreciere de 0,1%). **Yenul japonez** a înregistrat în tot acest interval o repreciere față de dolar, mișcare determinată în mare parte de anunțarea înregistrării în luna decembrie 1980 a unui excedent comercial de către Japonia de 1,48 miliarde dolari, după un deficit de 212 milioane dolari în noiembrie 1980; cotația de 201,50 yeni/1 dolar din 23.I. se situa cu 0,8% peste cea corespunzătoare din 16.I. de 203,15 yeni/1 dolar.

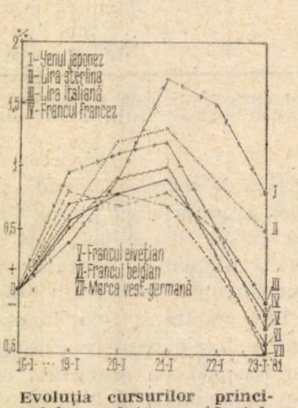

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23.I., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 16.I. a.c.

Lira sterlină a fost tranzacționată la închiderea săptămînii la 2,4075 dolari/1 liră, cu 0,5% peste nivelul din 16.I. de 2,3950 dolari/1 liră. De menționat că în acest interval indicele de depreciere al lirei ponderat cu valutele principalilor parteneri comerciali ai Angliei a crescut pînă la nivelul de 80,4%, cel mai ridicat nivel din ultimii 5 ani.

Dobînzile la principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat în jurul a 17,625% la eurodolari, 9,125% la euromărci vest-germane și 6% la eurofrancii elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o tendință de scădere, al doilea fixing din ziua de 23.I. de 553 dolari/uncia fiind cu 7,75 dolari/uncia sub cel din 16.I.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor

Determinarea opțiunilor metodologice — o etapă importantă în stabilirea strategiilor de dezvoltare

DUPĂ DOUĂ DECENII de independență, în ciuda diverselor strategii propuse în cadrul celui de-al II-lea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, cu toate eforturile și chiar cu unele progrese înregistrate, situația economică de pe continentul african rămîne precară.

Circumscrise gravelor situații de fapt, preocupările unui număr însemnat de spcialiști caută să contureze căi și metode de natură să asigure acestor state în viitorul previzibil o dezvoltare reală. Desigur, soluțiile enunțate, propunerile avansate nu pot fi, prin natura lucrurilor, identice. Totuși, se poate face aprecierea că, în plan general, ele au o idee de bază comună : necesitatea unor schimbări radicale și urgente în planul strategiilor globale de dezvoltare, care să cuprindă toate sectoarele vieții economice și sociale a popoarelor africane.

În această arie problematică se înscrie și programul de cercetare „STRATEGII PRIVIND VIITORUL AFRICII" — lansat ca parte integrantă a studiilor UNITAR privind viitorul —, program coordonat, prin intermediul Consiliului pentru dezvoltarea cercetării economice și sociale în Africa (CODERSIA), de către reputatul specialist egiptean SAMIR AMIN. Pornind de la analiza impactului global al crizei economice mondiale actuale asupra economiilor africane și a modului particular în care aceste țări au reacționat la situația de criză, inițiatorii programului își propun, în această primă etapă, de „lansare" a programului, să contureze cadrul conceptual, modalitățile și direcțiile de cercetare asupra strategiilor alternative de dezvoltare a Africii. În cele ce urmează vom prezenta într-o formă succintă principalele aspecte și probleme abordate.

EPOCA CONTEMPORANĂ, consideră autorii, este marcată de o criză globală structurală a sistemului mondial, criză care pune în discuție însăși actuala configurație a diviziunii internaționale a muncii, precum și a politicilor naționale de dezvoltare promovate în acest context. Actuala criză, apărută încă de la sfîrșitul anilor '60 prin criza sistemului monetar internațional, a continuat să se manifeste și în anii '70, caracterizîndu-se prin stagflație, șomaj și încetinirea creșterii economice. Autorii consideră drept probabil ca această criză să persiste și în deceniul următor, cel puțin, marcînd astfel sfîrșitul unei perioade care, între 1945—1970, s-a caracterizat printr-un avînt economic global considerabil, generat în primul rînd de „cursa ajungerii din urmă" a Statelor Unite de către Europa occidentală și Japonia, ceea ce a antrenat o creștere complementară în țările „din sud", ca furnizoare de materii prime (în special energetice). Dar tocmai acest caracter voit complementar a determinat creșteri și evoluții departe de a fi în interesul propriu al țărilor în curs de dezvoltare. Impactul crizei în cele trei zone în curs de dezvoltare s-a manifestat diferit de la o regiune și de la o țară la alta. Asia și Africa, într-o măsură mai mare decît America Latină — zone în care dezvoltarea capitalistă nu a îmbrăcat forma constituirii unor economii naționale „endogene", bazate pe propriile forțe și în care dependența și dezvoltarea dezarticulată a economiilor au fost accentuate în perioada „boom"-ului postbelic — reprezintă, în condițiile crizei mondiale actuale partenerii cei mai vulnerabili. Aceasta, concluzionează autorii, explică, fără nici un echivoc, și de ce soluțiile propuse de aceste țări în cadrul procesului instaurării unei noi ordini economice internaționale nu au fost încă puse în practică.

De aici, autorii consideră că actuala criză a sistemului economic a zguduit, în mod firesc, fundamentele „teoriei dezvoltării" pe baza cărcia o serie de specialiști, cu numai 15 ani în urmă, își imaginau că dețin „rețeta strategiei modernizării-dezvoltării". Criza economică a Occidentului, care s-a răsfrînt asupra situației economice dificile din majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, pune cît se poate de limpede în lumină, afirmă autorii, greutățile întîmpinate de țările sărace în eforturile lor de eradicare a subdezvoltării. Dacă la aceasta se adaugă tendința tot mai pronunțată spre transferarea poverii crizei actuale mondiale pe umerii țărilor în curs de dezvoltare, atunci reiese cu pregnanță în evidență, opinează autorii, necesitatea stringentă pentru identificarea unor noi strategii adecvate de dezvoltare, necesitate resimțită cu o tot mai acută urgență în primul rînd de țările continentului african.

SE POATE APRECIA în prezent, susțin autorii, că există patru „tipuri" de crize ce caracterizează evoluția țărilor africane în ultimul deceniu : ● criza din țările care nu au înregistrat creșteri economice semnificative în deceniul anilor '60 și pentru care criza actuală reprezintă numai o agravare a stagnării deja manifestă ; ● criza din țările care au cunoscut creșteri însemnate, pe baza valorificării resurselor petroliere și minerale ; ● criza din țările care au înregistrat o puternică creștere bazată pe exporturile de produse agricole și pe dezvoltarea industriilor ușoare de substituire a importurilor, țări în care mecanismul creșterii pare a se fi dereglat și, în sfîrșit, criza din țările care au căutat să reacționeze în fața stării de criză printr-o politică de amplă dezvoltare independentă la scară națională.

Mai mult, și independent de aceste distincții, se reliefează faptul că în Africa creșterea economică a fost mai puternic afectată decît în orice altă regiune, criza manifestîndu-se chiar și prin nivelurile foarte scăzute ale venitului pe locuitor, în medie de 3 ori mai mici decît cele ale țărilor sau regiunilor care par a fi suportat mai bine șocul crizei. Probabil, opinează autorii, această vulnerabilitate — care poate fi rezultatul eșecului unora din structurile statale africane constituite după dobîndirea independenței — ar putea fi contracarată prin formula „grupărilor regionale" dar al căror rol și perspective, precizează autorii, este încă necesar a fi examinate mai în profunzime.

În al doilea rînd, autorii consideră că analizarea strategiilor și politicilor de industrializare, a barierelor pe care acestea le-au generat în cursul anilor '70, precum și a reacțiilor față de acestea, va permite o investigare mult mai aprofundată a caracterului specific al crizelor din Africa și va permite determinarea conturului opțiunilor alternative de dezvoltare viitoare.

Nu sînt cunoscute decît în mod superficial, declară autorii, cele trei „familii" de practici de industrializare implementate în Africa, și anume : ● modelul substituirii importurilor, pe baza forțelor locale, care sînt în general mai slabe decît în alte zone,

fapt care nu a permis înlăturarea dominației capitalului extern ; • modelul dezvoltării industriei miniere, care a condus la păstrarea pozițiilor puternice ale companiilor străine și la o extindere a influenței industriilor din fostele metropole și, în fine, • modelul dezvoltării industriale naționale independente. Toate aceste trei tipuri de modele au fost afectate de criză în cursul deceniului anilor '70, afirmă autorii, o criză ale cărei remedii constituie încă o sursă de dispute în plan teoretic. Unii specialiști se pronunță pentru implantarea ramurilor de industrie ușoară orientate spre producția de export și bazate pe forța de muncă ieftină, în timp ce alți specialiști văd soluționarea în „dislocarea" unor industrii ca siderurgia și petrochimia, și recanalizarea, pe această bază, a veniturilor din activitarea minieră și petrolieră, care în prezent sînt „revitalizabile". Modelul dezvoltării industriei miniere, departe de a fi devenit arhaic, a căpătat treptat o relativă „reactualizare", pe măsură ce Europa occidentală a devenit dependentă de sursele externe în ceea ce privește necesarul de minerale și minereuri, model care pare să fie afectat de criză, datorită slăbirii temporare a cererii. Cît privește experimentele legate de dezvoltarea națională independentă, autorii susțin că este necesară o aprofundare a analizei acestora, date fiind contradicțiile lor inerente — generate de acumulările centralizate de către stat și de importurile tehnologice masive — contradicții ce se reflectă prin criza sectorului agricol și precaritatea finanțelor externe.

Autorii sînt de părere că, prin definiție, evaluarea critică a proceselor dezvoltării invită în mod inevitabil la examinarea unei alternative pozitive, ce ar trebui, după părerea lor, să conste în aplicarea unei strategii de industrializare care să fie corelată cu dezvoltarea prioritară a sectorului agricol.

În continuarea ideii afirmate anterior, autorii abordează necesitatea formulării unei problematici sistematizate vizînd o astfel de strategie de dezvoltare care, avînd drept obiectiv satisfacerea necesităților maselor populare, să se bazeze pe sectorul agricol. Legat de acest aspect, se arată că principalele modalități ale exploatării coloniale a agriculturii Africii și a potențialului său rural sînt relativ bine cunoscute și analizate (economia de comerț colonial, predominantă în vestul Africii și bazată pe participarea producției obținute de mica gospodărie țărănească la comerțul internațional ; economia marilor plantații, caracteristică companiilor concesionare din Africa centrală și, finalmente, economia „disponibilului forței de muncă", caracteristică Africii de sud). În ultimii ani, agricultura africană nu s-a soldat decît cu performanțe mediocre. Pe de altă parte, cunoașterea și analizarea formelor recente de organizare a activității agricole, apărute în cursul anilor '70, este încă insuficientă. Într-adevăr, susțin autorii, formele îmbrăcate de cele mai recente dezvoltări în acest domeniu sînt încă numai în faza primelor lor manifestări („revoluția verde", agroindustriile) de multe ori ca impact al strategiilor recomandate „din afară".

Mai mult, se cunoaște prea puțin despre politicile populare practicate în unele țări africane (reforme agrare, cooperativizări etc). Nu există, în consecință, conchid autorii, soluții ușoare pentru rezolvarea problemei găsirii unor opțiuni alternative celor care există în plan tehnic (irigații, culturi neirigate, mecanizare etc) și social (cooperativizare), atunci cînd se urmărește atingerea stadiului de satisfacere din resurse proprii a necesarului alimentar. Cert este că trebuie găsită o cale pentru „reconcilierea" exigențelor politicilor economice (distribuția veniturilor, politicile fiscale, politicile de prețuri și salarii, politicile financiare etc) cu prioritatea acordată producției alimentare. Ca atare, precizează autorii, va trebui să depășim limitele concepțiilor care, prea adeseori, reduc această prioritate la simpla problemă a alegerii unui anume „proiect de dezvoltare agricolă", fără a lua în considerare imperativele din planul politicii macro-economice pe care o astfel de opțiune le implică.

În al treilea rînd, inițiatorii programului, abordînd problematica formulării principiilor majore ale unei autonomii colective africane, consideră că formele convenționale de integrare (piețe comune etc.) —ale căror rezultate sînt fie mediocre, fie negative (accentuarea dezvoltării inegale etc.) —, trebuie să fie înlocuite cu proiecte viabile, în perspectiva reîntăririi dezvoltării naționale și colective bazate pe forțele proprii. Destinată inițial a fi un element complementar a ceea ce în mod uzual numim „cooperarea Nord-Sud", cooperarea Sud-Sud ar trebui, sînt de părere autorii, supusă unei analize mai profunde prin perspectiva unei mai mari autonomii colective.

În fine, ca un ultim aspect important legat de conturarea direcțiilor-cadru pentru cercetarea și elaborarea strategiilor alternative ale dezvoltării pe continentul african, autorii se pronunță pentru necesitatea studierii vieții politice africane, în special în ceea ce privește problematica rolului statului, a națiunii, grupurilor etnice și ideologiilor. Scopul acestei analize, care o consideră că ar trebui să se distanțeze de metodele uzitate în studierea politologiei convenționale, este acela de a evidenția în ce mod opțiunile cu caracter economic avute în vedere pînă acum își găsesc transpunerea în planul realității politice.

Costea MUNTEANU

Noua revoluție agrară

(Urmare din pag. 14)

teriei prime. În aceste unități se va folosi cu prioritate forță de muncă locală, ceea ce va contribui la stabilizarea populației în comune, îi va permite acesteia să participe atît la efectuarea muncilor agricole cît și la activități industriale, va stimula mai buna gospodărire a loturilor personale și va asigura valorificarea producției agricole în noile capacități ce se vor crea în cadrul consiliului, acestea urmînd să realizeze, sub formă de prestații, aprovizionarea cu produsele respective a populației sătești.

Întrucît gospodăriile populației au însemnate rezerve de sporire a producției agricole, statul sprijină membrii cooperatori și țăranii din zonele necooperativizate să crească animale și păsări, pentru nevoi proprii și pentru valorificarea la fondul de stat. Gospodăriile populației sînt obligate să cultive întreaga suprafață, dezvoltînd mai ales producția de legume, cartofi și fructe, precum și unele culturi de plante tehnice, necesare nevoilor proprii de consum. Recentul Decret privind organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli va spori interesul acestora în cultivarea terenurilor pe care le dețin, cu sfeclă, floarea soarelui ș.a., pe această bază acoperindu-se nevoile de consum la zahăr, ulei și alte produse.

În concordanță cu Legea privind actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor de producție și de livrare către unitățile socialiste, s-a impus modificarea corespunzătoare a acestor prețuri în agricultură, pentru a reflecta modificările în nivelul și structura costurilor și a asigura rentabilitatea tuturor produselor agricole vegetale și animale. Condițiile create prin îmbunătățirea organizării consiliilor unice agroindustriale, de a se utiliza aceleași tehnologii, de a dispune de aceeași bază materială și, deci, de a realiza, în cadrul asolamentelor unitare, aceleași producții au făcut posibilă și necesară unificarea prețurilor produselor agricole ale unităților agricole de stat cu cele practicate de unitățile cooperatiste. Au sporit substanțial, de exemplu, prețurile la produsele animale. Prețurile de producție la unitățile de stat, pe kg greutate vie, au crescut: la tineretul bovin în vîrstă de pînă la 3 ani și greutate de peste 400 kg, de la 14,35 la 17,50 lei; la porcine cu greutate între 101—110 kg, de la 10,50 la 14 lei ; la batali de calitatea I, de la 8 la 12,50 lei ; la rațe, de la 12,45 la 17 lei ; la gîște, de la 13,50 la 21 lei. La laptele de vacă cu 3,5% grăsime, prețul de producție pentru perioada noiembrie-aprilie a sporit de la 190 la 210 lei/hl, la care se adaugă o primă de pînă la 100 lei/hl pentru creșterea producției medii și a livrărilor la fondul de stat cu peste 150 l față de anul precedent.

ÎNDEPLINIREA principalelor sarcini ce revin agriculturii în acest an impune să fie pregătită cît mai temeinic campania agricolă de primăvară. În centrul atenției oamenilor muncii din agricultură stau, în această perioadă, încheierea executării arăturilor la culturile de primăvară și a lucrărilor de plantații în vii și livezi, fertilizarea culturilor de toamnă cu îngrășăminte chimice și a ogoarelor cu îngrășăminte organice și chimice, condiționarea, tratarea și asigurarea semințelor, executarea ritmică și de bună calitate a reparațiilor la tractoare și mașini agricole. În zootehnie se urmărește permanent realizarea efectivelor de animale, a producției și a livrărilor la fondul de stat.

Țărănimea noastră, întîmpinînd cel de-al doilea congres al său, este hotărîtă să facă din anul 1981 un an de maximă și responsabilă angajare a forțelor umane și materiale de care dispun unitățile agricole și gospodăriile individuale, pentru realizarea exemplară a sarcinilor, pentru perfecționarea și ridicarea întregii activități la nivelul înaltelor cerințe ale actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării.

Recrudescența șomajului britanic

ÎN ANGLIA din 12 persoane apte de muncă una este în căutare de lucru — semnalează Departamentul Muncii, potrivit căruia la sfîrșitul anului trecut numărul total al șomerilor britanici a crescut rapid depășind 2 mil. persoane (vezi graficul). Creșterea — apreciată drept „dramatică" — a numărului șomerilor este datorată în cea mai mare parte închiderilor masive de fabrici care au avut loc în special în semestrul doi al anului, pentru anul 1981

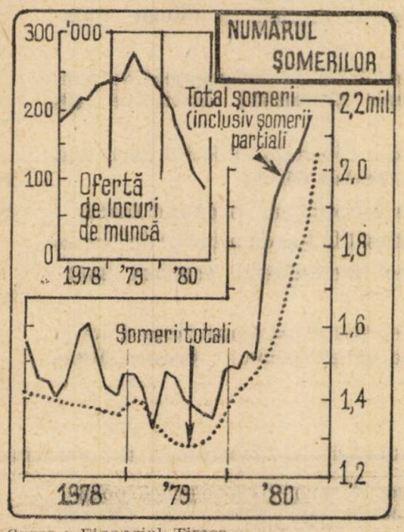

Sursa : Financial Times.

prevăzîndu-se o sporire în continuare, la 2,3 milioane, a celor aflați în căutarea unui loc de muncă. În ce privește proaspeții absolvenți ai diferitelor forme de învățămînt aflați în căutare de lucru, numărul acestora se ridică la 111 mii, cu 61 mii peste nivelul de la sfîrșitul anului 1979.

Ungaria — ridicarea eficienței construcțiilor de mașini

MODERNIZAREA structurii industriei constructoare de mașini din R.P. Ungară se exprimă, între altele, în faptul că în ultimele două decenii, față de o creștere de peste patru ori a întregii sale producții, cea de aparatură a sporit de peste cinci ori, iar cea de echipament pentru telecomunicații — de aproape zece ori, în timp ce producția de mașini și utilaje cu destinație generală, cea de articole din metal fabricate în masă s-au dezvoltat mai încet decît media pe ramură. Concomitent s-a mărit și exportul de produse ale construcțiilor de mașini, atingînd în 1979 un nivel de peste șapte ori mai ridicat comparativ cu începutul deceniului al șaptelea ; aproximativ 80% din exportul de produse ale construcțiilor de mașini se îndreaptă spre țările socialiste.

Un rol important în dezvoltarea exporturilor ramurii îl joacă cooperarea internațională, în cadrul construcțiilor de mașini fiind aplicate, la începutul anului 1980, un număr de 26 de acorduri multilaterale și 8 acorduri bilaterale de colaborare tehnico-științifică. Se consideră că, ținîndu-se seama de modificările ce au loc pe piața mondială, în viitor în cadrul construcțiilor de mașini din R.P. Ungară va fi necesar să se dezvolte cu prioritate industria electronică, producția mijloacelor de telecomunicații, a tehnicii de calcul și a celei destinate activității de conducere, a aparaturii, să se extindă producția de mașini-unelte, să se diversifice producția industriei de automobile ș.a.m.d.

Industria chimică: pregătirea specialiștilor

ÎN URMĂTOARELE două-trei decenii, scrie revista americană **Chemistry and Industry**, activitatea profesională a specialiștilor în domeniul chimiei și a celor în fabricarea echipamentului tehnologic pentru industria chimică va fi marcată de următorii factori : necesitatea reexaminării principiilor fundamentale ale proiectării în scopul de a ridica eficiența produselor chimice și sistemelor tehnologice ; capacitatea de a se adapta la materia primă existentă și de a trece la tehnologii fără deșeuri ; luarea mai deplină în considerație a factorilor sociali de producție ; utilizarea pe scară largă a calculatoarelor electronice în optimizarea proceselor de producție, în modelarea unor sisteme tehnico-economice sau proiectarea de noi genuri de produse și tehnologii.

Dintre principalele trăsături ale actualei pregătiri a specialiștilor în cauză, în viitor se vor menține și dezvolta îndeosebi caracterul interdisciplinar al cunoștințelor acestora, priceperea de a folosi abordarea sistemică în formularea și analizarea problemelor, înțelegerea bazelor economice profunde ale organizării producției etc. În contextul celor arătate, revista amintită se pronunță pentru apropierea învățămîntului superior de condițiile reale ale producției, între altele, prin introducerea — ca element obligator al învățămîntului — a stagiaturii studenților în întreprinderi, ori prin organizarea, cu ajutorul specialiștilor din industrie, a unor seminarii facultative și conferințe tehnice în instituțiile de învățămînt superior, prin difuzarea revistelor de specialitate în rîndurile studenților, ș.a.m.d.

Viabilitatea întreprinderilor mici și mijlocii

DATELE privind activitatea industriei italiene în anul 1979 ilustrează faptul că rolul motor a revenit întreprinderilor mici și mijlocii. După cum se vede din tabelul alăturat, cele mai bune rezultate la doi indicatori de bază ai activității au înregistrat nu marile companii dintr-o serie de ramuri industriale de bază (metalurgia, construcțiile de automobile, chimia ș.a.), ci întreprinderile mici din ramuri cu ponderi în general în descreștere în producția industrială a țărilor capitaliste dezvoltate.

(în %)

	Ponderea în suma vînzărilor pe ramură	Sporul producției în 1979, față de nivelul din 1978	Creșterea exportului în 1979, față de nivelul din 1978
Întreprinderi mici *) din industria			
— pielăriei	59	13	20
— a încălțămintei	49	10	38
— textilă	32	14	15
— de confecții	28	14	27
— de mobilă	57	17	39
— alimentară	38	8	53
Întreprinderi mari **) din industria			
— metalurgică	86	1	— 2
— de automobile	95	2	8
— chimică	92	7	9
— de fibre sintetice	98	1	1

*) Avînd între 20 și 99 salariați ; **) Avînd peste 500 salariați.
Sursa : „Business Week", nr. 2 632, 1980.

În deceniul al optulea efectivul persoanelor ocupate în întreprinderile industriale mici și mijlocii (respectiv avînd între 20 și 500 de salariați) a sporit în industria italiană cu 35%, fapt explicat printr-o serie de factori de „supraviețuire", ca o mai bună capacitate de manevrare și adaptare la modificările conjuncturale, calificarea superioară a muncitorilor, productivitatea mai ridicată a muncii etc., în comparație cu marile companii. Totuși, ele rămîn vulnerabile în concurența cu marile companii, îndeosebi în ramuri ale tehnologiei de vîrf.

O ramură fruntașă a industriei R. P. Mongole

ÎN R.P. MONGOLĂ, țară în care creșterea animalelor a constituit, de-a lungul veacurilor, ocupația tradițională a marii majorități a populației și ramura de bază a economiei naționale, s-a dezvoltat în anii puterii populare și o modernă industrie de prelucrare a cărnii. Numai în perioada 1970—1979, datorită punerii în funcțiune a unor noi capacități de producție și reconstruirii celor existente, volumul producției globale a acestei ramuri industriale a crescut cu 185,4%, ea furnizînd 38,7% din producția globală a industriei alimentare și 8,9% din întreaga producție industrială.

Un rol important în implementarea realizărilor tehnico-științifice în industria de prelucrare a cărnii și în ridicarea eficienței sale îl joacă activitatea Centrului de cercetare și experimentare de pe lîngă industria alimentară a R.P. Mongole, care dispune de un însemnat număr de laboratoare și secții experimentale. Colectivul de cercetători se ocupă îndeosebi de problemele folosirii raționale a resurselor de carne, în scopul lărgirii sortimentului și ridicării calității produselor. Se apreciază că una dintre principalele căi de sporire a eficienței industriei de prelucrare a cărnii în R.P. Mongolă o constituie atenuarea caracterului său sezonier, respectiv prelungirea funcționării întreprinderilor cu 2—3 luni pe an prin crearea unor unități de îngrășare a vitelor.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 5 din 30 ianuarie 1981

Sărbătorirea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, cu prilejul aniversării zilei de naștere

— Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. 1

— Telegrama Institutului Central de Cercetări Economice 3

— Poporul întreg, animat de cele mai alese sentimente de dragoste și înaltă prețuire, își omagiază președintele 4

— O concepție originală cu privire la conducerea societății de către partid și la adîncirea democrației socialiste **(Mihai Chiorean)** 6

— Omul, scopul și rațiunea tuturor activităților economico-sociale **(Roman Crișan)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Întrecerea socialistă — participare amplă, responsabilă la realizarea exemplară a planului **(Dan Condrea)** 10

— Concentrarea eforturilor pentru accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții **(Gh. Ruscanu)** 11

— Stimularea suplimentară, prin premii speciale, a depășirii producției fizice în industria extractivă **(D. Gheorghe)** 13

— Noua revoluție agrară — producție, productivitate, eficiență economică (II) **(Ovidiu Popescu)** 14

— Controlul oamenilor muncii în perfecționarea serviciilor pentru populație **(Gh. Ștefan)** 15

— Utilizarea noilor surse de energie — obiectiv de mare însemnătate în dezvoltarea economiei **(Traian Gîrba)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Tipologia serviciilor turistice, instrument pentru perfecționarea organizării și conducerii unităților prestatoare **(Ion Bodolan)** 18

TEORII-IDEI

— Conceptul general de structură economică (I) **(Aurel Iancu)** 20

— Școli • curente • economiști. Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Producția de mărfuri în socialism **(Dan Nițescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Permanențe inflaționiste în cadrul O.C.D.E. **(N. Popov)** 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— Determinarea opțiunilor metodologice — o etapă importantă în stabilirea strategiilor de dezvoltare **(Costea Munteanu)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic

IN THIS ISSUE

— An original conception on the party's leading role and the deepening of the socialist democracy **(Mihai Chiorean)** 6

— Greater stimulation, through special prizes, to overpass the volume production in the extraction industry **(D. Gheorghe)** 13

— Usage of the new energy sources — important objective in the economic development **(Traian Girba)** 16

— The general concept of economic structure (I) **(Aurel Iancu)** 20

— Schools • trends • economists. Limits of the principle of relative advantage in international trade (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Methodological options — an important stage in setting up the development strategies **(Costea Munteanu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Une conception originale sur le rôle dirigeant du parti et sur l'approfondissement de la démocratie socialiste **(Mihai Chiorean)** 6

— La stimulation spéciale supplémentaire du dépassement du plan de la production matérielle dans l'industrie extractive **(D. Gheorghe)** 13

— L'utilisation de nouvelles sources d'énergie, objectif important du développement économique **(Traian Girba)** 16

— Le concept général de structure économique (I) **(Aurel Iancu)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Limites du principe de l'avantage relatif dans le commerce international **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Les options méthodologiques — une étape importante dans la détermination des stratégies de développement **(Costea Munteanu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Оригинальная концепция относительно руководящей роли партии и углубления социалистической демократии **(Михай Киорян)** 6

— Дополнительное поощрение, посредством специальных премий, перевыполнения заданий по физической продукции в горнорудной промышленности **(Д. Георге)** 13

— Использование новых источников энергии — задача большой важности в развитии экономики **(Траян Гырба)** 16

— Общий концепт экономической структуры (I) **(Аурел Янку)** 20

— Школы • течения • экономисты. Пределы принципа относительной выгоды в международной торговле (II) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22

— Определение методологических оптаций — важный этап в установлении стратегий развития **(Костя Мунтяну)** 29

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică".

Prețul abonamentului: 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de: 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate: „Curier economic-legislativ", „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale", „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

CONFECȚII PENTRU SPORTURILE DE IARNĂ

La toate magazinele specializate în desfacerea articolelor sportive și in marile magazine universale : COSTUME DIN RELON COMODE ; IMPERMEABILE ; HANORACE ; PULOVERE CĂLDUROASE CU MODELE JAQUARD ; FULARE ȘI CĂCIULI TRICOTATE ; PRECUM ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE ADECVATĂ.

Echipamentul modern pentru schi sau săniuș vă sporește buna dispoziție și confortul în orele de destindere din vacanțe sau de la sfîrșitul săptăminii.

„PRODCOMPLEX" TG. MUREŞ — o firmă pentru agenda dumneavoastră!

Din bogata paletă de produse ale cunoscutei întreprinderi tîrgumureşene, am selectat astăzi noutăţile de ultimă oră :

— **PRODUSE DIN POLIESTERI ARMAŢI CU FIBRĂ DIN STICLĂ** : aripi şi componente pentru autovehicule ; panouri pentru vagoane ; elemente pentru autofrigorifice şi alte circa 100 de produse şi tipodimensiuni, realizate în premieră, remarcîndu-se printr-o serie de calităţi ridicate : gradul de armare — 22—28%, greutatea specifică — 1,3—1,6 gr./cm³ ; rezistenţa la tracţiune min. 550 daN/cm².

— **DIVERŞI RECIPIENŢI ŞI PRODUSE PENTRU INSTALAŢII TERMICE** :

- generatoare de acetilenă de 5 şi 10 mc/h tip G.R.S. cu debitul de 5 şi respectiv 10 mc, presiunea nominală 0,2 Kgf/cmp (daN/cmp) ;
- hidrofoare de la 250 la 5 000 l PN 6 şi PN 10 ;
- schimbătoare de căldură pînă la 100 mp şi PN — 16 (daN/cmp) ;
- rezervoare de combustibil pînă la 50 mc. ;
- boilere pentru prepararea apei calde de la 160—5 000 litri — PN 6—10 (daN/cmp) ;

şi alţi diverşi recipienţi sub presiune pînă la 16 (daN/cmp) şi ∅ 4 000 mm.

Prodcomplex — Tg. Mureş str. Gh. Doja nr. 177, tel. 30107 — telex 65242

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

COMPETITIVITATEA ŞI EFICIENŢA

PILONI AI CREŞTERII EXPORTULUI

Numărul 6 ● Vineri 6 februarie 1981

Expresie elocventă a legăturilor de strînsă prietenie,
a dorinţei comune de a extinde colaborarea româno-iugoslavă,
la Timişoara s-a desfăşurat

ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU ŞI TOVARĂŞUL ŢVIETIN MIATOVICI

D 646

curier
economic legislativ

Organizare

Regimul juridic al investițiilor

Marea Adunare Națională în ședința din 18 decembrie 1980 a adoptat **Legea investițiilor nr. 9/1980,** care cuprinde ansamblul reglementărilor legale privind desfășurarea activității de investiții, constituind cadrul juridic general al investițiilor. Prin amploarea și complexitatea reglementării, legea poate fi considerată un adevărat cod al investițiilor din România.

1. Legea reglementează amplu, într-un capitol distinct, **principiile de bază** ale investițiilor în țara noastră.

Politica de investiții asigură, potrivit legii, creșterea proporțională și armonioasă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea unui echilibru optim între diferitele sectoare de activitate, amplasarea națională a forțelor de producție pentru dezvoltarea tuturor zonelor țării, în vederea promovării progresului general al societății și satisfacerii necesităților materiale și spirituale ale poporului.

Sînt stabilite obiectivele principale care asigură înfăptuirea politicii de investiții, folosirea cu eficiență sporită a fondului național de dezvoltare economico-socială, potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și **autogestiunii economico-financiare.** Dintre aceste obiective menționăm promovarea consecventă a industrializării socialiste; dezvoltarea intensivă a agriculturii; dezvoltarea susținută a bazei de materii prime, combustibili, energie și materiale; dezvoltarea și modernizarea construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor; reducerea continuă a costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale; promovarea largă a progresului tehnic; creșterea susținută a exportului, lărgirea acțiunilor de cooperare economică internațională și ridicarea eficienței acestora; amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării; dirijarea cu prioritate a fondurilor de investiții în sfera producției materiale.

Un principiu important îl constituie obligativitatea **înscrierii în plan a tuturor obiectivelor de investiții** pe baza unei riguroase fundamentări tehnico-economice, a unei analize temeinice cu privire la desfacerea producției pentru nevoile interne și pentru export și asigurarea, cu prioritate din producția internă, de materii prime, materiale, energie și combustibili, mașini, utilaje și instalații, alegerea amplasamentului, obținerea unei înalte eficiențe economice. Înscrierea în plan este condiționată și de utilizarea pe deplin a capacităților și suprafețelor existente. Totodată, modernizarea și dezvoltarea capacităților în funcțiune se permit a se realiza, în primul rînd, prin amplasarea mașinilor și utilajelor în spațiile și pe suprafețele existente. În acest fel se asigură utilizarea cu chibzuință a fondurilor, astfel încît să se asigure o eficiență maximă și în activitatea de investiții.

Un alt principiu introdus în lege se referă la realizarea construcțiilor de toate categoriile aferente obiectivelor de investiții din industrie, transporturi, agricultură și celelalte ramuri productive, precum și a clădirilor de locuit și obiectivelor social-culturale numai pe bază de **proiecte tip,** aprobate prin decret al Consiliului de Stat, ținînd seama de tipizarea tehnologiilor de fabricație și de folosirea materialelor, elementelor de construcție și instalații tipizate. În ce privește obiectivele de investiții cu capacități mici din industrie și din domeniul prestărilor de servicii legea prevede că se vor elabora proiecte tip — considerate **capacități modul** — care se vor folosi ca atare sau prin asamblare, pentru realizarea de obiective de diferite mărimi, după necesități, ceea ce va permite adaptarea operativă a producției la cerințele pieței, reducerea distanțelor de transport, a materiilor prime și produselor finite și folosirea judicioasă a forței de muncă.

Cercetarea, proiectarea și execuția în domeniul construcțiilor sînt orientate spre elaborarea de **soluții constructive economice, bazate pe tehnologii de execuție avansate,** pe utilizarea pe scară largă a materialelor și elementelor de construcții ușoare, obținute din resurse locale, cu cheltuieli reduse și consumuri minime de energie și combustibili, în vederea reducerii ponderii lucrărilor de construcții-montaj din volumul total al investițiilor.

La elaborarea documentațiilor tehnice pentru investiții este obligatoriu a se prevedea folosirea **de mașini, utilaje, instalații, materiale și aparatură de măsură și control, tipizate, provenind din producția internă.** Este admisă procurarea din import numai pentru cazuri deosebite, dar și atunci prin compensare cu export de produse românești, cu prioritate din ramura industriei construcțiilor de mașini.

Ca o normă cu aplicare generală, se prevede că **începerea execuției** de noi obiective de investiții sau dezvoltări de capacități, precum și **finanțarea** acestora se poate face numai **dacă sînt asigurate toate condițiile** necesare realizării lucrărilor la termenele planificate.

În ansamblul ei, activitatea de investiții trebuie să se sprijine pe un **control riguros al societății** asupra modului în care unitățile socialiste, toate colectivele de muncă își îndeplinesc atribuțiile și obligațiile ce le revin din programele de investiții. Se prevăd **sarcini speciale pentru organele financiar-bancare** care vor exercita controlul utilizării fondurilor de investiții, urmărind ca lucrările să se execute potrivit prevederilor de plan și documentației aprobate, iar cheltuielile să fie efectuate cu respectarea întocmai a tuturor dispozițiilor legale. Ministerele, celelalte

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 6 1981

organe centrale și locale, răspund de asigurarea condițiilor necesare pentru realizarea optimă a obiectivelor de investiții, de calitatea și eficiența acestora.

2. Spre deosebire de reglementarea anterioară, **planificarea investițiilor** face obiectul unui capitol distinct, fiind prevăzute norme care să asigure realizarea numai a acelor obiective care sînt cu adevărat necesare economiei naționale.

Prevederea în plan a obiectivelor de investiții se face în strictă concordanță cu resursele materiale, umane și financiare, avîndu-se în vedere ca investițiile rămase de executat la sfîrșitul unui an, la obiectivele în continuare, să nu depășească capacitatea de lucru pe un an, iar obiectivele să poată fi realizate în durate minime de timp. Activitatea de planificare a investițiilor, etapele și modul de elaborare a planurilor cincinale și anuale se desfășoară în concordanță cu Legea nr. 8/1972, modificată și completată prin Legea nr. 1/1979.

Planul de investiții, pe obiective de investiții, cuprinde valoarea obiectivului, volumele de investiții, de construcții-montaj și de utilaje; tehnologiile d fabricație, capacitatea, amplasamentul, fondurile din care se realizează, termenele de începere a execuției, de punere în funcțiune și de realizare a indicatorilor tehnico-economici aprobați, valoarea fondurilor fixe; proiectantul general, antreprenorul general și principalii antreprenori de specialitate și furnizorul general de utilaje.

Planificarea investițiilor se materializează în planuri cincinale și anuale.

Planul cincinal de investiții se elaborează de către Consiliul de Miniștri ținînd seama de directivele congreselor și conferințelor naționale ale Partidului Comunist Român.

În planul cincinal, investițiile se înscriu cu respectarea principiilor de bază analizate, pe bază de note de fundamentare tehnico-economică care vor conține elementele caracteristice ale investițiilor și principalii indicatori tehnico-economici, avînd la bază următoarele studii și cercetări: prognoze macroeconomice, studii de dezvoltare în perspectivă, cercetări și studii privind desfacerea produselor în țară și la export, prognoze speciale de modernizare și asimilare, studii, schițe și detalii de sistematizare, cercetări și studii privind perfecționarea proceselor tehnologice, organizarea științifică a producției și a muncii, cercetări și lucrări geologice, topografice și studii geotehnice, alte studii și cercetări în funcție de particularitățile obiectivelor. Notele de fundamentare trebuie să fie însușite de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

Planul anual de investiții se elaborează tot de către Consiliul de Miniștri și se supune aprobării, în condițiile legii, Marii Adunări Naționale, odată cu planul național unic.

Sarcinile și prevederile anuale referitoare la investiții înscrise în planul cincinal se concretizează și se actualizează în planurile anuale, pe baza graficelor de eșalonare a investițiilor și contractelor economice încheiate, în concordanță cu resursele materiale, umane și financiare și ținînd seama de previziunile cu privire la evoluția cererii pe piața internă și la export, precum și de alte elemente care conduc la îmbunătățirea prevederilor inițiale ale planului.

Înscrierea investițiilor în planul anual se face astfel:

— obiectivele de investiții se înscriu pe baza **notelor de comandă** aprobate, în ce privește notele care se aprobă prin decret prezidențial, iar pentru celelalte obiective, pe baza principalilor indicatori tehnico-economici din notele de comandă, aprobați prin decret prezidențial;

— mașinile, utilajele, mijloacele de transport, celelalte investiții de natura acestora, necuprinse în obiectivele de investiții, precum și lucrările și cheltuielile asimilate investițiilor potrivit legii, se înscriu pe bază de liste-distincte — în care sînt prevăzute nominal, cantitativ și valoric — care se aprobă odată cu adoptarea planului național unic;

— construcțiile de locuințe, inclusiv spațiile comerciale, social-culturale și de prestări de servicii amplasate în blocurile de locuințe, se înscriu pe bază de liste întocmite cu respectarea detaliilor de sistematizare aprobate potrivit legii.

La elaborarea planului de investiții se vor avea în vedere următoarele **durate de realizare a obiectivelor de investiții:**

— **pînă la 9 luni,** pentru obiectivele de investiții ale căror proiecte de execuție se aprobă de organele de conducere colectivă ale centralelor și întreprinderilor;

— **pînă la 12 luni,** pentru obiectivele de investiții ale căror proiecte de execuție se aprobă de organele de conducere colectivă ale ministerelor, celorlalte organe centrale și județene;

— **pînă la 24 luni,** pentru obiectivele de investiții ale căror note de comandă se aprobă prin decrete prezidențiale.

Pentru **obiectivele de mari proporții,** de complexitate deosebită sau care se realizează în condiții speciale, precum și pentru cele a căror execuție nu poate fi desfășurată decît pe anumite perioade ale anului, durate de realizare mai mari decît cele de mai sus se fundamentează și se aprobă, odată cu nota de comandă.

Dezvoltarea unităților existente se face într-o **concepție unitară,** care să cuprindă toate etapele din perioada unui plan cincinal și care se înscrie într-o poziție distinctă de plan.

3. În capitolul III al Legii investițiilor sînt cuprinse norme detaliate privind **elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice.** În acest capitol sînt preluate dispozițiile ce au format obiectul Decretului Consiliului de Stat nr. 420/1976. Nu este vorba de o prelucrare mecanică, ci de o prelucrare sub aspectul sistematizării și simplificării sistemului de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor pentru investiții, astfel încît prevederile din noua lege să contribuie la accelerarea etapelor de începere, execuție și punere în funcție a unor noi obiective, cu respectarea riguroasă a dispozițiilor referitoare la necesitatea, oportunitatea și eficiența sporită a investițiilor, atît prin modul de organizare, cît și prin aplicarea de soluții constructive eficiente.

Tipizarea lucrărilor de construcții este reglementată pentru prima dată la nivel de lege atît de amplu și în cadrul unei sancțiuni distincte, date fiind avantajele acestei acțiuni pentru reducerea consumurilor de materiale și energie, scurtarea duratelor de execuție, asigurarea durabilității și stabilității construcțiilor, creșterea productivității muncii în activitatea de proiectare și realizare a investițiilor, promovarea unor tehnologii eficiente, reducerea greutății și costului acestora, crearea de condiții optime pentru desfășurarea proceselor funcționale și de producție, precum și realizarea unei eficiențe maxime de exploatare a obiectivelor.

Documentațiile tehnico-economice pentru obiectivele de investiții, potrivit noii legi, sînt **nota de comandă** și **proiectul de execuție.**

Pentru **mașini, utilaje, mijloace de transporturi** și celelalte investiții de natura acestora, necuprinse în obiective de investiții, precum și pentru lucrările și cheltuielile asimilate investițiilor, documentația tehnico-economică este **memoriul de fundamentare** (memoriu justificativ) a necesității, oportunității și eficienței economice, care stă la baza listelor pentru înscrierea în plan, conform art. 17 (2) din lege. Acest document nu era prevăzut în cuprinsul Decretului nr. 420/1976, ci a fost instituit prin alte dispoziții legale.

Nota de comandă stabilește: capacitatea, exprimată în unități fizice, necesitatea, eficiența economică și indicatorii tehnico-economici limită ai obiectivului de investiții, tehnologia, profilul de producție, calitatea și caracteristicile produselor, durata și etapele de realizare, amplasamentul, natura combustibililor folosiți, modul de asigurare a materiilor prime, combustibililor și energiei, modul de desfacere a produselor, limita maximă a consumurilor specifi-

ce de materii prime, materiale, combustibili și energie, cooperările în zonă, elemente și indici de plan general. De asemenea, nota de comandă precizează proiectele tip de construcție sau după caz, capacitatea, modul, precum și condițiile și modalitățile de adaptare a acestora la teren. Ea se elaborează de ministere, celelalte organe centrale sau locale, centrale, întreprinderi, alte unități socialiste, cu respectarea prevederilor din planul cincinal și se fundamentează pe studiile și elementele de actualizare prevăzute a se întocmi pentru înscrierea în planul anual de investiții.

Legea investițiilor realizează o simplificare importantă înlocuind cele 2 note de comandă prevăzute de art. 2 din Decretul nr. 420/1976 (de inginerie tehnologică și de construcții-instalații) cu o singură notă de comandă al cărei conținut cadru este stabilit în Anexă.

Notele de comandă pentru obiective de investiții importante se aprobă prin decret prezidențial, pentru fiecare obiectiv în parte. Pentru celelalte obiective de investiții notele de comandă se aprobă de organele de conducere colectivă ale ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale, centralelor sau întreprinderilor, potrivit competențelor prevăzute în Anexa nr. 3 a legii. În cea de-a doua ipoteză Consiliul de Miniștri prezintă spre aprobare, prin decret prezidențial, principalii indicatori tehnico-economici din notele de comandă, potrivit Anexei nr. 4. În acest fel legea asigură **controlul general al conducerii de stat asupra tuturor obiectivelor de investiții**, fie prin examinarea și aprobarea directă a notei de comandă, fie numai a indicatorilor tehnico-economici din nota de comandă.

Pe baza notei de comandă se trece la elaborarea **proiectului de execuție.** Acesta este documentația ce detaliază tehnic, aprofundează și concretizează, prin soluții, elementele din nota de comandă aprobată.

Pentru obiectivele de investiții care constau dintr-o capacitate de producție, modul, se folosește proiectul de execuții al capacității respective, completat cu lucrările de adaptare la teren, reclamate de amplasament.

Potrivit legii, la proiectele de execuție se atașează următoarele documente : graficul de eșalonare a investiției, graficul de livrare a utilajului din țară și din import, graficul de asigurare a forței de muncă, graficul de realizare a principalilor indicatori tehnico-economici, programul de urmărire în timp, a obiectivelor și documentațiilor pentru obținerea și eliberarea terenului.

Proiectele de execuție pentru obiectivele ale căror note de comandă s-au aprobat prin decret prezidențial, se aprobă de către Consiliul de Miniștri. Pentru celelalte obiective de investiții, proiectele de execuție se aprobă în funcție de competențele stabilite prin Anexa nr. 3 a legii.

Observăm că prin lege s-au **redus competențele miniserelor,** celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat în ce privește aprobarea notelor de comandă și a proiectelor de execuție, pentru a se asigura un control mai eficient asupra utilizării eficiente a fondurilor de investiții.

Notele de comandă și proiectele de execuție ce se aprobă prin decret prezidențial se însușesc, în prealabil, de Consiliul de Miniștri, la propunerea Consiliului de coordonare a activității de investiții. Analiza acestor note și proiecte de către Consiliul de coordonare se face pe baza **avizului unic** al Comitetului de Stat al Planificării, Ministerului Finanțelor, Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetului de Stat pentru Prețuri, Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții și băncilor finanțatoare, și, după caz, al Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

În celelalte cazuri aprobarea notelor de comandă și proiectelor de execuție se face după ce se **avizează, în prealabil, de băncile finanțatoare** și după verificarea soluțiilor constructive de către Inspectoratul General de Stat pentru Investiții-Construcții și a tehnologiilor industriale, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

Proiectele de execuție ale capacităților modul, precum și cele ale obiectivelor care se realizează integral pe bază de proiecte tip nu se mai supun avizării și aprobării dacă valoarea și ceilalți indicatori tehnico-economici se încadrează în nota de comandă.

Conținutul cadru al notei de comandă și al proiectului de execuție, precum și acordurile necesare elaborării acestora sînt prevăzute în Anexele nr. 1 a-d și 2 a legii.

Construcțiile de toate categoriile se realizează, pe bază de proiecte tip, care stabilesc suprafețele și principalele dimensiuni, soluțiile constructive, consumurile , limită de materiale de construcții și instalații, precum și limita maximă a prețului de deviz.

Detaliile și devizele de execuție pe obiecte se elaborează pentru adaptarea la teren a proiectelor tip și pentru obiectele unicate aprobate prin nota de comandă, în strictă concordanță cu soluțiile și prevederile din proiectul de execuție aprobat. Ele se aprobă de organul de conducere colectivă al beneficiarului de investiții, care răspunde împreună cu proiectantul de respectarea prevederilor din proiectele de execuție aprobate.

Memoriul de fundamentare (de justificare) a necesității, oportunității și eficienței pentru Listele cuprinzînd mașinile, utilajele, mijloacele de transport și celelalte investiții — prevăzute în art. 17 (2), se întocmește pe baza elementelor din Anexa nr. 5 a legii și se aprobă de organele de conducere colectivă ale beneficiarilor de investiții, cu avizul prealabil al băncii finanțatoare.

Pe baza notelor de comandă și a listelor de investiții aprobate, se trece la **definitivarea proiectului de execuție,** la adaptarea contractelor de livrare din țară și la contractarea din import a utilajelor cu ciclu lung de fabricație, a utilajelor tipizate sau care se repetă, în condițiile Legii contractelor economice nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979.

Proiectul de execuție aprobat reprezintă documentația tehnico-economică pe baza căreia, conform dispozițiilor legale, se asigură : adaptarea contractelor de execuție a lucrărilor de construcții-montaj ; adaptarea contractelor de livrare a utilajelor din țară și contractarea utilajelor din import, altele decît cele menționate mai sus (care se contractează pe baza notelor de comandă aprobată) ; deschiderea finanțării investiției și începerea execuției lucrărilor de construcții-montaj, cu îndeplinirea și a celorlalte condiții stabilite de lege.

4. **Realizarea investițiilor** este reglementată în detaliu, avînd în vedere că este etapa hotărîtoare de edificare a investiției.

În vederea trecerii la realizarea oricărei investiții este obligatoriu ca aceasta să fie aprobată potrivit legii, prevăzută în plan, să aibă asigurată documentațiile de execuție, utilajele tehnologice și toate celelalte condiții necesare realizării și punerii în funcțiune la termenele planificate, inclusiv aprobările pentru demolări sau desafectări de fonduri fixe, utilizarea de combustibili, scoateri de terenuri din circuitul agricol sau din fondul forestier, precum și alte **aprobări prevăzute de lege.**

În scopul realizării obiectivelor de investiții, beneficiarii vor încheia **contracte economice** cu proiectanții generali, cu furnizorii de tehnologii, cu furnizorii generali și cu ceilalți furnizori de utilaje, cu antreprenorii generali și cu antreprenorii de specialitate, în conformitate cu prevederile legii.

Pentru asigurarea proiectelor de investiții beneficiarii contractează cu o singură unitate de proiectare, care îndeplinește funcția de **proiectant general** și răspunde de respectarea soluțiilor tehnice și economice prevăzute în documentații, de urmărirea aplicării acestora pînă la atingerea indicatorilor aprobați, precum și de predarea documentațiilor la termenele prevăzute în contracte și în graficul de eșalonare a investiției.

La elaborarea proiectului de execuție, pentru obiectivele importante se vor numi **șefi de proiect și colective de proiectanți,** care vor răspunde de activitatea de proiectare pînă la intrarea în producție a capacităților și realizarea indicatorilor aprobați.

Se prevede că **predarea către unităţile de construcţii-montaj a detaliilor şi devizelor de execuţie** se asigură în ordinea tehnologică de execuţie a lucrărilor, cu respectarea următoarelor termene: pînă cel mai tîrziu la sfîrşitul semestrului I al anului anterior celui de plan pentru obiectivele care continuă din anul precedent; cu cel puţin 6 luni înainte de data începerii lucrărilor, pentru obiectivele noi de investiţii.

Executarea lucrărilor de construcţii-montaj se face de către unităţile de construcţii-montaj stabilite prin plan să îndeplinească funcţia de antreprenor general sau antreprenor de specialitate pe bază de **contract de antrepriză** încheiat cu beneficiarul investiţiei. Antreprenorul general răspunde de execuţia lucrărilor obiectivului de investiţii conform contractului general de antrepriză, prin forţe proprii şi de coordonarea acelora ce se realizează prin subantreprenori.

Beneficiarele de investiţii — centralele şi întreprinderile — sînt obligate să execute, de regulă, prin forţe proprii — **în regie** — montaje de utilaje, lucrări de construcţii şi instalaţii necesare pentru reutilarea capacităţilor existente, alte lucrări de construcţii şi instalaţii de tehnicitate curentă din incinta unităţilor, lucrări cu un grad redus de tehnicitate din sectorul agricol, măsură ce contribuie la reducerea cheltuielilor de investiţii.

Execuţia lucrărilor de construcţii-montaj pentru toate lucrările amplasate într-o zonă sau platformă — spre a se realiza o concepţie unitară — se asigură pe baza unui **proiect de organizare coordonator.** Coordonatorii de zone sau platforme industriale, antreprenorii generali şi proiectanţii generali se stabilesc prin decretul prezidenţial de aprobare a zonei sau platformei respective.

Pentru realizarea unei eficienţe sporite, mai ales în domeniul energiei şi combustibililor, legea prevede că eşalonarea lucrărilor pe şantiere se va organiza astfel încît **în perioada de iarnă** să se execute numai lucrări în spaţii închise, sau acele lucrări exterioare a căror execuţie nu necesită consum de combustibil pentru încălzire.

În vederea stimulării antreprenorilor se prevede că **economiile realizate de unităţile de construcţii-montaj prin efortul lor**, din îmbunătăţirea soluţiilor prevăzute în proiectele şi detaliile de execuţie, acceptate de proiectantul general şi de beneficiari, se reflectă în activitatea unităţilor de construcţii-montaj, cu condiţia respectării funcţionalităţii şi calităţii lucrărilor şi a indicatorilor tehnico-economici aprobaţi.

Asigurarea utilajelor pentru investiţii se va face de către beneficiarii de investiţii, **de regulă din producţia internă**, aşa cum s-a arătat deja mai sus.

Pentru **furnituri complexe**, — utilaje, echipamente, instalaţii şi linii tehnologice — legea dispune că beneficiarul să încheie un singur contract cu furnizorul general.

În scopul accelerării punerii în funcţiune a obiectivelor şi a reduce imobilizările, beneficiarii sînt obligaţi să asigure ca, între momentul preluării de la furnizori şi al predării la montaj, **durata de staţionare pe şantier a utilajelor** să se încadreze riguros în normele prevăzute de lege.

Furnizorii de utilaje sînt obligaţi să acorde **asistenţă tehnică** la montajul utilajelor, la efectuarea probelor tehnologice şi la punerea în funcţiune a capacităţilor, în condiţiile stabilite prin contract şi să remedieze defecţiunile utilajelor apărute în timpul probelor şi în termenele de garanţie. De asemenea, vor asigura livrarea pieselor de schimb de primă dotare şi instruirea personalului ce urmează să exploateze utilajele livrate.

Nu se admite importul de utilaje decît dacă acestea nu pot fi obţinute din producţia internă şi numai dacă contractarea lor a fost aprobată potrivit legii. Contractarea utilajelor din import se face pe baza **notei de comandă-contract** prevăzută în Anexa nr. 5 a legii, în cazul importului pe obiective, sau pe baza cererilor şi fişelor tehnice de import, în cazul importului pe acţiuni.

Punerea în funcţiune a obiectivelor de investiţii are loc la data la care ansamblul de lucrări, utilajele şi instalaţiile realizează nivelul de producţie sau de activitate şi ceilalţi indicatori stabiliţi prin grafic pentru darea în exploatare, sortimentaţia şi calitatea prescrisă în documentaţii, în condiţii de deplină securitate a muncii şi utilajelor. Beneficiarii de investiţii au obligaţia să asigure respectarea termenelor planificate de punere în funcţiune. Pentru **protejarea mediului înconjurător**, beneficiarii şi constructorii au obligaţia să asigure, concomitent cu punerea în funcţiune a capacităţilor, darea în folosinţă a staţiilor de epurare a apelor uzate şi a celorlalte instalaţii din documentaţii.

În scopul eliminării cheltuielilor neeconomicoase, încadrarea în muncă, **folosirea şi retribuirea forţei de muncă** de către beneficiarii de investiţii pe parcursul execuţiei lucrărilor şi pînă la începerea producţiei se va face astfel încît în nici una din etapele investiţiei să nu se folosească personal muncitor peste numărul care, potrivit graficului, corespunde stadiului efectiv de execuţie la care a ajuns investiţia.

Prelucrarea obiectivelor de investiţii se realizează prin **recepţie.** Comisii de recepţie confirmă terminarea lucrărilor şi calitatea lor, funcţionarea normală a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice, îndeplinirea tuturor condiţiilor pentru punerea în funcţiune a capacităţilor şi realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobaţi.

Odată cu punerea în funcţiune a capacităţilor **se încheie activitatea de investiţii** şi începe activitatea de producţie sau de prestări de servicii planificată.

După punerea în funcţiune a capacităţilor şi obiectivelor de producţie pot fi continuate numai lucrările şi pot fi angajate numai cheltuielile din devizul general prevăzut în procesul verbal de recepţie a punerii în funcţiune, care nu au nici o influenţă asupra funcţionării normale a capacităţii sau obiectivului.

5. În lege s-a introdus un capitol special referitor la **reparaţiile capitale** spre a se institui norme care să întărească ordinea şi disciplina în ce priveşte reparaţiile instalaţiilor, maşinilor şi utilajelor complexe. Conform legii, reparaţiile capitale reprezintă complexul de lucrări ce se execută asupra fondurilor fixe, după expirarea fiecărui ciclu de funcţionare prevăzut în normativele tehnice pentru repararea fondurilor fixe în funcţiune, care au ca scop să asigure menţinerea caracteristicilor tehnico-economice ale acestora pe întreaga durată de serviciu normată.

Activitatea de reparaţii capitale cuprinde şi partea de reparaţii capitale care se efectuează în cadrul **reviziilor generale** ale utilajelor şi instalaţiilor tehnologice, precum şi **modernizarea lor**, în condiţii economice, care să conducă la îmbunătăţirea parametrilor tehnico-economici corespunzător tipurilor similare care se produc la data efectuării reparaţiilor capitale, la mărirea randamentelor, reducerea consumurilor energetice şi de materii prime, la sporirea gradului de automatizare, la creşterea capacităţii de producţie şi a calităţii produselor.

Sarcinile de reparaţii capitale se înscriu în planurile anuale, în liste distincte care se prezintă spre aprobare odată cu planul naţional unic.

Cheltuielile necesare executării reparaţiilor capitale, se stabilesc potrivit normativelor tehnice pentru repararea fondurilor fixe şi se prevăd în planurile de reparaţii capitale şi în bugetele de venituri şi cheltuieli. Pentru instituţiile de stat fondurile necesare se asigură prin bugetul de venituri şi cheltuieli. Cheltuielile efectuate pentru reparaţiile capitale se includ în conturile de producţie, de prestări de servicii sau în cheltuielile de circulaţie, după caz, în condiţiile stabilite de lege.

Economiile la costuri şi beneficiile obţinute de unităţile economice, ca urmare a neefectuării reparaţiilor capitale planificate, se consideră realizate fără efort propriu şi nu se iau în calcul la stabilirea stimulentelor materiale, ce se acordă pe seama îndeplinirii şi depăşirii beneficiilor planificate. Această prevedere este preluată din Legea nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe, republicată, spre a întregi reglementarea problemei reparaţiilor capitale.

Reparațiile capitale de mașini-unelte și utilaje de uz general se prevede a fi **efectuate centralizat**, pe zone geografice, ministere, centrale industriale sau grupe de întreprinderi, spre a se asigura o calitate superioară a lucrărilor și o eficiență economică sporită.

Ministerele, centralele industriale și întreprinderile producătoare de mașini, utilaje, instalații și aparate de măsură și control, sînt obligate să asigure **piesele și subansamblele de schimb** pentru repararea și întreținerea fondurilor fixe ce le produc, în cantitățile, de calitatea și în condițiile stabilite prin lege.

În cazul importurilor, beneficiarii au obligația să asigure, prin contracte, piesele de schimb necesare pentru prima dotare, precum și documentațiile tehnice de execuție pentru piesele de schimb a căror fabricație urmează să fie asimilată în țară. Beneficiarii, împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, vor elabora programe de asimilare și vor asigura fabricarea pieselor de schimb în secții proprii sau prin cooperare cu alte unități.

Executanții de reparații, coordonatorii de balanță, împreună cu ministerele, celelalte organe centrale și locale, au obligația să asigure **recondiționarea pieselor de schimb uzate**, rezultate din reparații capitale sau din dezmembrarea fondurilor fixe scoase din funcțiune potrivit Legii nr. 62/1968, republicată.

Organele de conducere colectivă ale organelor imediat superioare, numesc comisiile de recepție a reparațiilor capitale, care răspund, împreună cu executanții lucrărilor, de **calitatea reparațiilor**, care trebuie să asigure funcționarea normală a fondurilor reparate pe întreaga durată a ciclului normat de reparații capitale.

Pentru a se asigura respectarea prevederilor analizate, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe are competența de a exercita **controlul** asupra modului în care întreprinderile, centralele și ministerele își aduc la îndeplinire sarcinile privind planificarea și asigurarea capacităților de execuție a reparațiilor și pieselor de schimb, precum și executarea la termen și de bună calitate a reparațiilor capitale.

Normele stabilite în lege creează un cadru juridic unitar pentru planificarea, pregătirea și executarea reparațiilor capitale.

6. Un alt capitol distinct a fost rezervat pentru **finanțarea investițiilor și reparațiilor capitale.**

Finanțarea investițiilor se face în condițiile și cu respectarea strictă a prevederilor Legii finanțelor, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 și ale Legii investițiilor.

Ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele, întreprinderile și instituțiile de stat au obligația să se asigure că, la înscrierea în plan a investiției, vor avea **resursele necesare finanțării neîntrerupte,** conform graficului de eșalonare și prevederilor planului, iar după intrarea în producție, vor avea fondurile pentru **rambursarea sumelor primite,** potrivit principiului prevăzut de Legea finanțelor că sumele avansate de societate trebuie restituite.

Fondurile necesare finanțării investițiilor se constituie la băncile specializate și se utilizează sub controlul acestora în condițiile stabilite de Legea finanțelor.

Deschiderea finanțării și începerea execuției lucrărilor de investiții se aprobă de Consiliul de Miniștri sau de Consiliul de Coordonare a Activității de Investiții, după caz, numai dacă sînt asigurate toate condițiile prevăzute de lege, necesare realizării lor la termenele din plan.

Începerea de lucrări sau efectuarea de cheltuieli înainte ca banca finanțatoare să fi comunicat admiterea la finanțare este interzisă expres.

După închiderea șantierului și a finanțării, băncile nu vor mai finanța nici o cheltuială de investiții, iar **fondurile rămase disponibile,** vor fi trecute la rezerve de plan și, după caz, la rezerva bugetară.

7. Capitolul VII al legii cuprinde **atribuții, răspunderi și sancțiuni** în domeniul investițiilor.

Legea prevede principalele **atribuții și răspunderi** ce revin în domeniul investițiilor Consiliului de Miniștri, Consiliului de Coordonare a Activității de Investiții, Comitetului de Stat al Planificării, Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerului Finanțelor, Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Comitetului de Stat pentru Prețuri, Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții, Băncii de Investiții și Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, Comisiei permanente pentru avizarea și controlul consumurilor de combustibili, energie electrică și termică, titularilor și beneficiarilor de investiții, proiectanților, constructorilor și ale celor care produc materiale și utilaje pentru investiții. Pentru fiecare, în parte, în lege se prevăd **atribuții și răspunderi specifice,** în raport cu locul pe care îl ocupă în procesul complex al activității de investiții. De asemenea, sînt stabilite atribuțiile și răspunderile organelor centrale și locale, centralelor și întreprinderilor în domeniul reparațiilor capitale.

Încălcarea prevederilor legii atrage **răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală,** după caz, împotriva persoanelor vinovate.

Cu excepția răspunderii contravenționale, pentru celelalte forme de răspundere juridică sînt aplicabile dispozițiile cuprinse în legislația muncii, legislația civilă sau legislația penală, după caz, ori de cîte ori ar fi încălcate dispozițiile acestei legi.

În raport de specificul activității de investiții și dat fiind că unele abateri de la prevederile legii impun sancțiuni contravenționale, aplicînd principiul supremației legii, în însăși cuprinsul legii, în art. 108—112, sînt **descrise faptele ce constituie contravenții și sancțiunile corespunzătoare,** grupate, în raport de gravitatea lor, procedura de constatare și căile de atac împotriva procesului verbal de constatare. Contravențiile la normele legale privind organizarea, planificarea și executarea investițiilor au făcut obiectul H.C.M. nr. 1822/1970. În Legea investițiilor faptele contravenționale au fost mai clar și mai precis determinate, iar cuantumul amenzilor mai bine corelat cu gradul de pericol al fiecărei abateri în parte. De asemenea, în loc de 3 nivele a cuantumului amenzilor, 500 la 3 000 lei, 700 la 5 000 lei și 1 000 la 10 000 lei, au fost stabilite numai două nivele și anume : de la 3 000 la 10 000 lei și de la 1 000 la 3 000 lei.

8. Legea investițiilor cuprinde și unele **dispoziții finale și tranzitorii.**

Se prevede că prin decrete ale Consiliului de Stat se vor stabili **norme cu privire la realizarea investițiilor cu caracter specific** unor ramuri și subramuri, precum și pentru unele activități cu caracter tehnic, proprii domeniului investițiilor. Pînă la intrarea în vigoare a acestor norme, se vor aplica dispozițiile legale în vigoare la data publicării legii.

Dată fiind importanța investițiilor pentru economia națională, s-a constatat necesar ca și **investițiile din fondurile proprii ale organizațiilor cooperatiste și obștești** să se realizeze potrivit prevederilor Legii investițiilor.

Legea prevede și o importantă și interesantă **dispoziție de tranziție,** în sensul că obiectivele de investiții, ale căror proiecte de execuție sînt aprobate la data publicării legii, urmează regimul prevăzut în această lege numai cu privire la realizarea și finanțarea lucrărilor.

Cît privește obiectivele de investiții ale căror note de comandă sînt aprobate și pentru care proiectele de execuție sînt elaborate, potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 420/1976, urmează regimul de aprobare a proiectelor de execuție, de realizare și finanțare a lucrărilor prevăzut de noua lege.

Legea are 11 anexe, ultima cuprinzînd actele normative ce se abrogă.

Ion CONDOR,
consilier juridic șef, Ministerul Finanțelor

contract economic

Consecințele neprimirii produsèlor la destinație

Datorită defecțiunilor care se manifestă uneori în activitatea organelor căii ferate, unitățile beneficiare practică — în relațiile cu furnizorii contractuali — refuzuri de plată pe motivul neprimirii produselor facturate. Ne referim, în cele ce urmează, la ceea ce se consideră a fi „lipsuri totale", adică la situațiile în care unității beneficiare nu i se predă de către cărăuș nici măcar o parte din produsele încredințate spre transport.

Asemenea refuzuri de plată ridică unele aspecte juridice la care ne vom referi în continuare.

Dreptul unității beneficiare de a refuza achitarea prețului produselor neprimite este consacrat în mod expres prin dispozițiile art. 158 ale Legii nr. 9/1972. Reglementarea acestui drept corespunde necesității de a se preîntîmpina prejudicierea avutului obștesc prin acceptarea la plată a unor instrumente de decontare ce nu se referă la produse efectiv livrate.

Această reglementare nu contravine dispozițiilor Legii nr. 71/1969, potrivit cu care dreptul de proprietate sau de administrare directă, ca și riscurile, privind produsele livrate prin calea ferată, se transmit pe data predării către cărăuș a produselor în vederea transportării lor la destinația indicată de unitatea beneficiară.

Într-adevăr, între cele două momente — transmiterea dreptului de proprietate sau de administrare directă și scadența obligației de plată a prețului nu există o concomitență. Nimic nu împiedică ca legiuitorul să reglementeze executarea succesivă, iar nu concomitentă, a obligațiilor la care ne referim. Rațiunea economică am evocat-o mai sus, iar consecințele juridice le examinăm mai jos, cu referire la contractul de transport de mărfuri pe calea ferată, care, prin ipoteză, se adaugă contractului de furnizare, realizîndu-se ceea ce s-a calificat, în literatura de specialitate, ca fiind o interferență între cele două contracte.

În conformitate cu art. 53 din Regulamentul de transport C.F.R., contractul de transport este încheiat din momentul în care stația de predare a primit transportul împreună cu scrisoarea de trăsură. Stația de predare constată primirea, aplicînd pe scrisoarea de trăsură ștampila ei cu data primirii.

Prin art. 2 din Tariful local de mărfuri s-a precizat că scrisoarea de trăsură prevăzută cu ștampila stației de predare constituie dovada încheierii contractului de transport.

Fiind în posesia acestei dovezi care exprimă pregnant caracterul real al contractului de transport de mărfuri pe calea ferată, se pune problema căii pe care trebuie s-o urmeze unitatea furnizoare în cazul refuzului de plată al unității beneficiare motivat prin neprimirea transportului la destinație.

În situația dată, unitatea furnizoare se află în posesia tuturor actelor care atestă îndeplinirea obligației de livrare. Nu poate fi însă exclusă posibilitatea ca să nu se fi îndeplinit de către cărăuș obligațiile asumate prin contractul de transport și — din această cauză — unitatea beneficiară să fi fost în drept să refuze plata prețului în temeiul art. 158 din Legea nr. 9/1972.

Așadar, prima preocupare a unității furnizoare se va îndrepta în direcția clarificării modului în care calea ferată și-a îndeplinit obligațiile rezultînd din contractul de transport. În acest scop, se solicită relațiile stației de expediere ori se introduce reclamație administrativă la organul competent.

În ipoteza în care cărăușul recunoaște pierderea produselor în timpul transportului, unitatea furnizoare se va îndrepta cu cerere de despăgubiri împotriva acestuia, renunțînd la formularea pretențiilor contra unității beneficiare care în mod justificat își menține refuzul de plată.

Deseori însă, organul de cale ferată sesizat răspunde în sensul că produsele au fost predate unității beneficiare, indicînd și data cînd a avut loc predarea.

Întrebarea care se pune este dacă, fiind în posesia unui atare răspuns, unitatea furnizoare se poate limita la valorificarea drepturilor sale numai față de unitatea beneficiară.

Problema se pune în contextul unor împrejurări ținînd atît de situația faptică reală a executării contractului de transport, cît și de dispozițiile normative referitoare la prescripția extinctivă.

Astfel, răspunsul dat de cărăuș în sensul că transportul a fost eliberat destinatarului înscris în scrisoarea de trăsură s-ar putea dovedi, pînă la urmă, contrar realității.

În ceea ce privește prescripția, acțiunea unității furnizoare față de cea beneficiară poate fi intentată în 18 luni, potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

În schimb, pretențiile derivînd din contractul de transport trebuie valorificate în 6 luni, conform art. 4 lit. e din același decret.

Prin urmare, unitatea furnizoare care abia după 10 luni de la livrare introduce acțiune împotriva unității beneficiare care a refuzat plata prețului pe motivul neprimirii produselor se poate vedea în situația de a nu-și mai putea valorifica pretențiile față de calea ferată în cazul cînd se infirmă cele comunicate de aceasta în sensul că produsele s-ar fi predat unității beneficiare.

Această consecință se datorează termenului special de prescripție (6 luni) aplicabil în relațiile cu cărăușul și faptului că potrivit art. 58 din Regulamentul de transport C.F.R., în situația pe care o examinăm, dreptul la acțiune împotriva căii ferate aparține exclusiv unității furnizoare în calitatea sa de expeditoare a transportului.

Consecințele la care s-a făcut referire mai sus se pot evita, fie prin acționarea concomitentă a unității beneficiare și a cărăușului în cadrul termenului de pres-

cripție de 6 luni, fie prin cesionarea către unitatea beneficiară, în timp util, a dreptului unității furnizoare de a acționa calea ferată. În măsura în care cesiunea este acceptată, revine unității beneficiare obligația de a valorifica, în cadrul termenului de prescripție, pretențiile față de cărăuș.

Rezultă din cele ce preced circumspecția de care trebuie să dea dovadă unitățile furnizoare în realizarea drepturilor derivînd din neprimirea produselor la destinație.

I. ICZKOVITS

Contractul de cooperare pentru executarea de lucrări agricole

Decretul Consiliului de Stat nr. 390/1980 (Bul. Of. I nr. 114 din 26 decembrie 1980) reglementează un contract economic cu totul aparte, avînd ca obiect atît prestarea de servicii cît și executarea de lucrări (cu caracter agricol), ce se poate încheia numai între stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

Contractul de cooperare — astfel denumit de decretul citat în art. 1 alin. 2 — se încheie deci între unități socialiste făcînd parte din același consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist.

Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii își asumă — în principal — următoarele obligații contractuale :

— executarea la termenele optime și de bună calitate a lucrărilor mecanizate ;

— realizarea lucrărilor de irigații și chimizarea culturilor, potrivit tehnologiilor aprobate ;

— transportul producției și eliberarea terenului.

La rîndul lor, unitățile agricole de stat și cooperatiste, în calitate de părți în contractul de cooperare, au următoarele obligații principale :

— asigurarea în timp util, potrivit prevederilor de plan, a semințelor, îngrășămintelor și substanțelor pesticide ;

— selecționarea și tratarea semințelor ;

— transportul producției prevăzut a se realiza cu mijloacele lor proprii ;

— executarea la timp și de calitate a lucrărilor manuale;

— asigurarea cantităților de îngrășăminte naturale necesare pentru fertilizarea fiecărei culturi, potrivit prevederilor de plan.

Din enumerarea (fără caracter limitativ) a obligațiilor contractuale reciproce se desprinde cu ușurință faptul că în contractele de cooperare nu există o parte prestatoare de servicii și executantă de lucrări și o altă parte beneficiară, ambele părți asumîndu-și obligații corelative, interdependente și complementare. Această trăsătură esențială a contractului de care ne ocupăm a determinat și denumirea sa de contract de cooperare, ambele părți fiind deopotrivă angajate în prestarea unor activități în scopul realizării unui obiectiv comun, realizarea producției planificate. În contractul de cooperare fiecare parte contractantă este totodată prestatoare și beneficiară.

Toate unitățile agricole (de stat, cooperatiste și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii) din componența consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist sînt, fiecare în parte, titulare de plan. Ele au o răspundere contractuală proprie.

Neexecutarea la timp a lucrărilor poate atrage plata de penalități, potrivit legii, iar în cazul în care dauna excede nivelul acestora, unitatea păgubită are drept la daune în continuare pînă la acoperirea totală a prejudiciului. De asemenea, executarea lucrărilor la un nivel calitativ inferior prevederilor contractuale sau normelor aprobate de organele competente deschide dreptul la o acțiune în daune împotriva părții în culpă.

Actul normativ la care ne referim cuprinde în repetate rînduri formulări asemănătoare în ce privește răspunderea părților din contract, astfel : „pentru realizarea integrală a planului de producție agricolă" (art. 1 alin. 1) sau „pentru realizarea producțiilor agricole" (art. 2, alin. 2) ori „răspundere contractuală proprie, fiind obligate să asigure realizarea sarcinilor de producție și de livrare" (art. 11, alin. 1), fapt ce pare a sugera că răspunderea pentru daune se stabilește în raport direct cu partea de producție planificată, dar nerealizată, din culpa părții contractante. Altfel spus, partea în culpă răspunde patrimonial cu echivalentul bănesc al producției agricole nerealizate.

dr. C. JORNESCU

comerț exterior

Consecințe ale livrării mărfii la export anterior deschiderii acreditivului

Dispozițiile legale care reglementează încheierea contractelor externe impun unităților economice abilitate să participe la schimburile internaționale de mărfuri și servicii îndatorirea fermă de a stipula clauze asiguratorii corespunzătoare (art. 63 lit. f din Legea contractelor economice). După ce contractul a fost definitivat în condițiile arătate, el trebuie executat întocmai, fără a se acorda rabat partenerului din străinătate sub forma unor înlesniri care pot să prejudicieze interesele exportatorului român. Preocuparea de a menține bunele relații comerciale nu autorizează, cu alte cuvinte, abaterea de la stipulațiile convenite în conformitate cu legea.

Dacă în imensa majoritate a cazurilor aceste cerințe fundamentale sînt respectate, practica arbitrală învederează totuși, uneori, și excepții. Semnalarea lor credem că se impune, spre a se preîntîmpina astfel recidive involuntare.

De pildă, în litigiul soluționat de către Comisia de arbitraj de la București prin Hotărîrea nr. 5 din 4 ianuarie 1980, contractul extern prevedea că plata se va face de către cumpărătorul din Mille Thorn (Halifax, Anglia), prin acreditiv deschis cu 30 de zile înainte de livrarea mărfurilor, cu valabilitate timp de 90 de zile, plus încă 15 zile pentru negocierea documentelor de export.

Clauza citată, desigur judicioasă și pe deplin convenabilă întreprinderii române de comerț exterior, a rămas

însă în fapt ineficientă. Nerespectarea condițiilor stipulate s-a datorat pare-se încrederii excesive acordate cumpărătorului din străinătate, care afirmase prin telexul său din 19 septembrie 1977 că deschisese acreditivul pentru acoperirea integrală la o livrare neîntîrzită, spre a se putea folosi camionul pe care îl angajase în acest scop și se deplasase special în România. Întreprinderea de comerț exterior a dat dispoziții fabricii furnizoare din Arad să expedieze marfa. Aceasta s-a conformat, transportul părăsind de îndată țara.

La primirea acreditivului, exportatorul a constatat că acesta nu acoperea decît parțial valoarea mărfii vîndute. Demersurile ulterioare întreprinse pe cale amiabilă, printr-o lungă corespondență, pentru obținerea restului de preț, datorat desigur în valută, au rămas însă fără nici un rezultat.

În această situație, exportatorul român a trebuit să recurgă la procedura contencioasă. Instanța arbitrară de la București a dat cîștig de cauză reclamantului, deoarece reținuse în fapt lipsa oricărei dovezi din partea cumpărătorului că ar fi plătit diferența restantă.

Dacă acesta va refuza să aducă la îndeplinire de bună voie hotărîrea citată, vînzătorul va trebui să procedeze în conformitate cu prevederile Convenției internaționale de la New York din 10 iunie 1958, care a fost introdusă și în dreptul intern englez. Se va angaja cu alte cuvinte în acea țară un nou proces, cel de execvator, care va întîrzia și mai mult recuperarea sumei datorate în valută de către cumpărător. Numai pînă în prezent s-au scurs mai bine de doi ani de la livrarea mărfii.

Consecințele defavorabile la care ne referim nu s-ar fi ivit, dacă se ținea seama cu fidelitate de clauza contractuală care subordonase livrarea mărfii de emiterea prealabilă a acreditivului de către banca importatorului din străinătate.

În speța examinată, refuzul de a expedia în mod prematur produsul era deopotrivă justificat, nu numai în temeiul convenției dintre părți, ci și în baza dispozițiilor legislației române, aplicabile în cauză. În adevăr, potrivit art. 1017 din Codul civil o obligație (cum este cea de livrare a mărfii) nu se perfectează decît dacă, fiind supusă unei condiții suspensive, aceasta a fost realizată. Pînă atunci, obligația respectivă neavînd ființă legală, executarea ei se exclude. Pe de altă parte, chiar în lipsa unei clauze contractuale, prevederile art. 1322 din Codul civil autorizează pe vînzător să nu predea lucrul care formează obiectul contractului, în cazul în care cumpărătorul nu plătește prețul.

dr. O. CĂPĂȚÎNA

Răspunderea pentru neplata valorii produselor importate

Refuzul de a achita valoarea mărfurilor importate pune în discuție, alături de aspectele specifice raporturilor de comision, problema suportării dobînzilor pe care banca le percepe întreprinderilor de comerț exterior dacă nu se încasează, în termenul stabilit, valoarea în lei a produselor importate.

Nu necesită nici o demonstrație faptul că sumele plătite în astfel de situații cu titlu de dobînzi reprezintă pentru întreprinderile menționate un prejudiciu efectiv susceptibil de reparațiune.

Dintre cauzele care determină refuzul sau întîrzierea în achitarea valorii produselor provenite din import ne vom referi la unele care sînt mai frecvente.

În cazul lipsurilor cantitative interesează atît condițiile în care s-au încheiat actele de constatare, cît și imprejurarea dacă întreprinderea de comerț exterior comisionară a îndeplinit obligațiile ce-i revin în legătură cu transmiterea reclamației la extern.

Dacă aceste obligații au fost îndeplinite corespunzător, iar furnizorul extern a respins reclamația, consecințele acestui fapt nu pot fi puse în sarcina întreprinderii de comerț exterior comisionare care acționează permanent în contul unității beneficiare comitente. Așa fiind, nu există temei pentru ca prejudiciul constînd în plata dobînzilor bancare să fie localizat în patrimoniul întreprinderii menționate atîta vreme cît aceasta a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile sale. În măsura în care se consideră nejustificată poziția furnizorului extern, există posibilitatea acționării acestuia la organul de jurisdicție competent, acționare care se face potrivit clauzelor din contractul de comision și cu respectarea dispozițiilor normative incidente.

Chiar și în ipoteza cînd întreprinderea de comerț exterior comisionară nu poate face dovada perceperii dobînzilor bancare, unitatea beneficiară comitentă răspunde pentru întîrzierea în achitarea valorii produselor importate.

Deși în Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, nu s-au prevăzut penalități pentru această abatere, fapta respectivă nu rămîne nesancționată sub raport patrimonial.

Potrivit dispozițiilor art. 1 088 din Codul civil, la obligațiile ce au ca obiect o sumă oarecare, daunele interese pentru neexecutare nu pot cuprinde decît dobînda legală și se cuvin fără ca creditorul să fie ținut a justifica vreo pagubă.

În temeiul acestor dispoziții legale, întreprinderea de comerț exterior comisionară poate obține, fără să dovedească vreun prejudiciu, dobînda legală care este de 6% pe an conform Decretului nr. 311/1954.

Desigur că dobînda nu este datorată dacă există o cauză de nulitate a raportului contractual intern ori dacă plata cu întîrziere se datorează culpei întreprinderii de comerț exterior comisionară.

Astfel, aferent utilajelor și instalațiilor destinate investițiilor, este aplicabilă — și în cazul acelora care se aprovizionează din import — interdicția de a se efectua cheltuieli înainte de aprobarea investiției.

Pentru a verifica îndeplinirea, sub acest aspect, a condițiilor legale, întreprinderile de comerț exterior comisionare sînt îndatorate să pretindă unităților beneficiare comitente, înainte de realizarea importurilor, prezentarea dovezilor care atestă aprobarea investiției, respectiv prevederea în documentația legală aprobată a utilajelor sau instalațiilor solicitate din import.

În caz contrar, aceste întreprinderi se expun riscului de a nu putea încasa valoarea utilajelor sau instalațiilor

importate, facturile respective fiind respinse la decontare de către unitățile bancare pe motivul necuprinderii utilajelor sau instalațiilor în documentația legal aprobată.

Întreprinderile de comerț exterior comisionare nu obțin dobînda legală nici în situația cînd întîrzierea în plată s-a datorat mențiunilor greșite din facturile pe care le-au emis ori neintroducerii acestor facturi în bancă.

H. MATEI

Transporturi

Preluarea produselor de la cărăuș

Stabilirea corectă a stării produselor în momentul preluării lor de la cărăuș are o deosebită importanță pentru răspunderea unităților ce participă la operațiunile de aprovizionare și desfacere. Factorii care au cauzat dispariția, degradarea sau avarierea produselor determină răspunderea unității furnizoare sau a cărăușului. În consecință, după cum pentru prejudiciile produse este sau nu răspunzătoare unitatea furnizoare, urmează să se aprecieze îndeplinirea obligației unității beneficiare de a plăti prețul.

Constatările legate de preluarea produselor de către unitatea beneficiară de la organizația de transport impun respectarea mai multor condiții.

În primul rînd, aceste constatări se realizează în momentul deschiderii vagonului sau containerului ori a ajungerii coletelor la destinație. Numai astfel se poate stabili situația produselor la locul eliberării transportului. Constatarea lipsurilor pe linia de garaj a unității beneficiare, a doua zi după preluarea transportului, nu mai poate fi opusă unității furnizoare sau organizației de transport Decizia P.A.S. nr. 2117/1980). Asemenea lipsuri pot fi posterioare transportului, determinate chiar de beneficiar. Pentru același raționament constatarea făcută le depozitul beneficiarei nu poate exclude degradarea sau pierderea unor piese după preluarea transportului (Decizia P.A.S. nr. 1777/1980). Actele întocmite de unitatea beneficiară la depozitul său, deși pot limita răspunderea gestionarului-trimitor, nu pot fi opuse unității furnizoare sau cărăușului.

În al doilea rînd, revine unității beneficiare obligația să întocmească acte opozabile unității a cărei răspundere urmează s-o invoce. Dacă există indicii care conduc la răspunderea cărăușului, potrivit art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 — va fi anunțat șeful stației de transport spre a se prezenta pentru stabilirea cauzelor și înregistrarea acestora într-un proces-verbal de constatare. Spre a implica răspunderea unității furnizoare, unitatea beneficiară urmează s-o anunțe pe aceasta pentru a trimite un delegat. Procesul verbal încheiat la destinație numai de unitatea beneficiară constituie un act unilateral, neopozabil furnizoarei (Decizia P.A.S. nr. 2771/1980). Dimpotrivă, actele încheiate fără participarea delegatului cărăușului, dar în prezența reprezentanților unității furnizoare sînt opozabile acesteia. Totuși, în practica arbitrală s-a considerat că, procesul-verbal încheiat în prezența organelor de miliție, nu este un act unilateral și devine opozabil unității furnizoare (Decizia P.A.S. nr. 2725/1980). Soluția corespunde stabilirii precise a stării reale a produselor, ceea ce constituie obiectivul reglementărilor legale în materie. Opozabilitatea procesului-verbal încheiat de miliție în raporturile dintre unitatea beneficiară-cărăuș-unitatea furnizoare rezultă și din principiile cuprinse în art. 70 din Regulamentul de transport. Această dispoziție acordă opozabilitate și actelor încheiate numai cu participarea unei organizații socialiste neinteresate. Cu atît mai mult, urmează a produce efecte între unitatea beneficiară-cărăuș-furnizoare actele încheiate de organele de miliție.

În sfîrșit, preluarea produselor impune și precizarea faptelor ce trebuie să fie constatate și consemnate spre a produce efecte între părți. Cu această ocazie se verifică produsele în raport cu elementele înscrise în documentele de transport. Aceste elemente formează un prim criteriu de distincție între răspunderea unității furnizoare și a cărăușului. Cînd elementele prin care se asigură transportul — cum sînt sigilii, plombe ș.a. — sînt intacte și produsele îndeplinesc trăsăturile înscrise în documentele de transport urmează să fie angajată răspunderea unității furnizoare. La destinație se verifică elementele prin care a fost determinată marfa la expediere. Dacă în documentele de transport, de pildă, s-au menționat numărul de bucăți și greutatea totală a produselor, constatarea la destinație se realizează pe baza acelorași elemente (Decizia P.A.S. nr. 885/1980). Cînd la expediere cîntărirea s-a făcut pentru fiecare colet, la destinație nu poate să se realizeze doar prin sondaj. Menționările în documentele de constatare trebuie să fie neîndoielnice și să se refere la situații existente la destinație. Este neclară, s-a apreciat în practica arbitrală, menționarea „vagoanele au fost stropite cu var" — dacă nu rezultă cum au ajuns la destinație (Decizia P.A.S. nr. 1057/1980). Corect trebuia arătat „vagoanele au sosit la destinație stropite cu var" — ori „se păstrează aceste semne efectuate de expeditor" etc.

Aceste condiții se cer realizate cumulativ. Nu-i suficient să se constate, de pildă, lipsuri cantitative cu participarea delegaților unității furnizoare, dar în depozitul unității beneficiare, la cîteva zile după descărcare. Într-o asemenea situație se apreciază în Decizia P.A.S. nr. 885/1980 „delegatul furnizorului nu a putut să verifice decît marfa ce i-a fost pusă la dispoziție de beneficiar, nu în modul în care produsele expediate au ajuns la destinație". Pierderea unor produse sau inversarea unor sortimente se putea întîmpla chiar în depozitul beneficiarei. Delimitarea corectă a cauzelor ce au dus la diminuări cantitative ori la pierderea unor trăsături calitative a produselor are semnificație, în principal, pentru executarea obligației de plată a prețului. Unitatea beneficiară are obligația să plătească prețul unității furnizoare, urmînd a se îndrepta pentru acoperirea prejudiciului către cărăuș, cînd pierderile s-au produs în timpul și din cauza transportului (prin tamponări, alterarea produselor datorită depășirii termenului de transport, sustragerii ș.a.). Soluțiile practicii arbitrale au precizat că nu toate prejudiciile produse în timpul transportului implică răspunderea cărăușului. Sînt situații în care prejudiciile produse în timpul transportului au fost cauzate de neîndeplinirea unei obligații a unității furnizoare. Prin Decizia P.A.S. nr. 3096/1979, de pildă, s-a

constatat că sticlele de apă minerală au ajuns la destinație sparte prin înghețare, situație ce putea fi evitată dacă unitatea furnizoare își îndeplinea obligația ce-i revenea de a căptuși vagonul. Este indiscutabil, se apreciază în decizia menționată, că prejudiciul s-a produs prin acțiunea temperaturii scăzute în timpul transportului, dar din cauza neîndeplinirii obligației unității furnizoare. Folosirea unor ambalaje uzate, stivuirea greșită, așezarea necorespunzătoare a produselor alterabile față de sursa de aer rece a vagonului frigorific, nefolosirea unor materiale de amortizare a trepidațiilor ș.a. sînt alte situații în care prejudiciile deși se produc în timpul transportului implică răspunderea unității furnizoare. Desigur, asemenea situații determină răspunderea furnizorului cînd au avut un rol cauzal în producerea prejudiciului. Dacă prejudiciul s-a produs datorită neîndeplinirii unei obligații a unității furnizoare, unitatea beneficiară urmează să refuze justificat plata prețului produselor.

M. PASCU

jurisdicții

Verificarea înțelegerii părților litigante

Cel care figurează ca reclamant, în fața unui organ jurisdicțional, poate renunța — de regulă, în mod necondiționat — la pretențiile pe care le-a formulat. În asemenea situație, instanța ia act de renunțare și închide dosarul, ceea ce marchează automat sfîrșitul litigiului dintre părți.

Astfel, potrivit art. 246 din Codul de procedură civilă, „reclamantul poate renunța oricînd la judecată, fie verbal în ședință, fie prin cerere scrisă". Nu se prevede deci, nici o condiție în ceea ce privește valabilitatea renunțării.

În raporturile dintre unitățile socialiste deduse spre soluționare Arbitrajului de Stat, dispozițiile Codului de procedură civilă au o aplicare limitată. Astfel, potrivit art. 71 din Regulile procedurii arbitrale, „dispozițiile din prezentele reguli ale procedurii arbitrale, se completează cu prevederile Codului de procedură civilă, în măsura în care acestea concordă cu obiectivele urmărite de Arbitrajul de Stat".

Or, prevederile citate ale art. 246 din Codul de procedură civilă nu sînt în concordanță cu aceste obiective, deoarece unitățile socialiste nu sînt în drept să pună capăt litigiului prin orice fel de renunțări sau înțelegere, ci numai printr-una care respectă legalitatea, sarcina de plan și necesitatea îndeplinirii tuturor indicatorilor economico-financiari.

Acesta este motivul pentru care art. 37 din Regulile procedurii arbitrale prevede următoarele :

„Dacă în cursul cercetării litigiului, părțile se pun de acord, înțelegerea va fi ținută în seamă în măsura în care va fi conformă cu legea, cu alte dispoziții cu caracter normativ și cu principiile generale ale politicii economice a Republicii Socialiste România".

Ca atare, arbitrajul nu este îndreptățit să ia act de renunțarea unității reclamante la pretenții fără să examineze, în prealabil, dacă renunțarea nu contravine dispozițiilor art. 37 din Regulile procedurii arbitrale.

În cazul constatării unei asemenea contrarietăți, se continuă rezolvarea litigiului, în pofida renunțării unității reclamante la acțiune.

Iată de ce, renunțarea la orice pretenții deduse spre soluționare arbitrajului trebuie să fie motivată iar organul arbitral este îndatorat să cerceteze aceste motive, neavînd dreptul să ia act de o renunțare nemotivată.

Problema prezintă unele particularități în urma modificării și completării Legii nr. 71/1969 prin Legea nr. 3/1979.

Conform art. 46 din actuala Lege nr. 71/1969, pentru anumite produse, forța majoră care a împiedicat livrarea lor trebuie să fie analizată și confirmată de către organele stabilite. În lipsa unei asemenea confirmări, arbitrajul nu poate exonera unitatea furnizoare de consecințele nelivrării la termen a produselor respective. Dar ceea ce nu este în drept să facă arbitrajul, nu pot face nici părțile. Cu alte cuvinte, unitatea reclamantă nu ar putea renunța la pretențiile la penalități, de pildă, în lipsa confirmării menționate.

Dacă însă cauza determinantă a renunțării este alta, nu se exclude posibilitatea ca arbitrajul să ia act de renunțare. Astfel, dacă, de exemplu, întîrzierile în livrare reclamate nu sînt reale, ori unitatea furnizoare a achitat în mod voluntar penalitățile datorate, nu există motive pentru ca arbitrajul să nu recunoască efectele renunțării. De asemenea, în cazul nulității contractului pe care se întemeiază acțiunea nu se pune problema confirmării cazului de forță majoră în condițiile art. 46 din legea citată.

În sfîrșit, aceeași analiză se impune a fi făcută atunci cînd unitatea reclamantă nu renunță la pretenții, ci prin înțelegerea intervenită între părți se realizează un compromis, adică, în locul sumei pretinse se stabilește ca fiind datorate o altă sumă, mai mică.

Desigur că nici unitatea pîrîtă nu este îndreptățită să accepte, în cadrul unei înțelegeri, obligații de plată care, în realitate, nu-i revin. Ca atare, verificarea impusă de art. 37 din Regulile procedurii arbitrale se va efectua și sub acest aspect.

I. ICZKOVITS

raporturi de muncă

Participarea organizațiilor sindicale la soluționarea litigiilor de muncă

Potrivit art. 169 din codul muncii „Organizațiile sindicale apără în fața organelor jurisdicționale de orice fel și în fața organelor de stat și obștești drepturile membrilor ce decurg din legislația muncii".

Din textul citat se poate desprinde concluzia că organizațiile sindicale pot participa în orice litigii, indiferent de organul jurisdicțional care are competența de a soluționa asemenea cauze. Așadar, organizațiile sindicale pot interveni nu numai în litigiile de muncă de competența instanțelor judecătorești ci și în

acelea care sînt date spre soluționare comisiilor de judecată sau altor organe cu atribuții jurisdicționale.

Poziția procesuală a organizațiilor sindicale, în litigiile de muncă, nu poate fi identificată cu poziția intervenientului. Aceasta deoarece organizațiile sindicale au o poziție distinctă, determinată de largile prerogative ce le sînt acordate în vederea apărării drepturilor membrilor lor de sindicat și în scopul desfășurării unei activități complexe pentru respectarea legislației muncii. Este adevărat însă că dintr-o examinare strict literală a prevederilor art. 169 din Codul muncii se desprinde concluzia potrivit căreia organizațiile sindicale participă în litigiile de muncă pentru apărarea „...drepturilor membrilor lor ce decurg din legislația muncii". În considerarea acestui scop s-ar putea susține că poziția organizațiilor sindicale, în litigiile de muncă, este similară aceleia recunoscută de lege intervenientului în interesul uneia din părți.

Un asemenea punct de vedere nu ar fi în concordanță, după opinia noastră, cu rolul organizațiilor sindicale, acela de a contribui la aplicarea și respectarea legislației muncii.

Organizațiile sindicale au în litigiile de muncă o poziție procesuală independentă de poziția părților principale. Ele nu sînt obligate să susțină apărarea persoanelor încadrate, care sînt părți în litigiile de muncă, dacă această apărare nu este în concordanță cu legea. Dacă am considera că organizațiile sindicale participă în litigiile de muncă spre a apăra în exclusivitate drepturile persoanei încadrate, ar trebui să ajungem în mod necesar la concluzia potrivit căreia sindicatul are o poziție procesuală subordonată activității persoanei în favoarea căreia a intervenit.

Rolul organizațiilor sindicale în litigiile de muncă nu poate fi redus la o simplă sprijinire a apărării persoanei încadrate în muncă. Dealtfel, art. 169 din Codul muncii nu poate fi interpretat în mod restrictiv. În primul rînd, legea se referă la apărarea drepturilor membrilor de sindicat, drepturi ce decurg din legislația muncii. Formularea, la care ne-am referit, trebuie să fie interpretată în sensul că sindicatul poate participa într-un litigiu de muncă, fie pentru apărarea drepturilor recunoscute de lege unei persoane încadrate în muncă — parte în litigiu —, fie pentru apărarea drepturilor personalului muncitor din unitatea respectivă.

Cu alte cuvinte, organizațiile sindicale ar putea interveni într-un litigiu de muncă și pentru apărarea drepturilor unui colectiv de muncă, împrejurare în care poziția procesuală a sindicatului va fi în concordanță cu interesele unității. Astfel, de pildă, potrivit art. 100 al. 2 din Codul muncii colectivul compartimentului din care face parte persoana vinovată de săvîrșirea unei abateri poate „...să ceară conducerii unității aplicarea de sancțiuni disciplinare, inclusiv desfacerea contractului de muncă". Așa fiind, apreciem că în ipoteza în care persoana sancționată formulează contestație la organele de jurisdicție a muncii, sindicatul poate interveni spre a prezenta motivele și dovezile care au justificat luarea acestei măsuri. De asemenea, participarea sindicatului, în litigiile de muncă, poate fi utilă uneori și pentru prezentarea motivelor care au determinat acordarea avizului impus de lege pentru desfacerea contractului de muncă din inițiativa unității (art. 132 al. 1 din Codul muncii). Alteori o asemenea participare a sindicatului ar fi necesară spre a se stabili, de organul de jurisdicție competent, însăși conținutul avizului, la care ne-am referit, atunci cînd acesta nu îmbracă forma scrisă (legea nu impune forma scrisă a avizului ca o cerință de validitate a acestuia. Vezi în acest sens, Trib. jud. Timiș, dec. civ. nr. 1144/1974, în R.R.D. nr. 9/1975, p. 71).

În al doilea rînd, poziția procesuală a organizațiilor sindicale, în litigiile de muncă, este determinată, în termenii legii, de necesitatea apărării acelor drepturi „...ce decurg din legislația muncii". De aceea, organizațiile sindicale trebuie să acționeze pentru respectarea legislației muncii și pentru pronunțarea unor hotărîri în strictă conformitate cu adevărul.

Sînt motivele pentru care apreciem că organizațiile sindicale au o poziție specială, în litigiile de muncă, independentă de a celorlalte părți. În consecință, participarea sindicatelor în litigiile de muncă nu este supusă condițiilor de formă și de fond prevăzute în Codul de procedură civilă (în materia intervenției).

Organizațiile sindicale, avînd personalitate juridică îndeplinesc condițiile necesare pentru a dobîndi calitatea de părți în litigiile de muncă. În virtutea acestei calități, organizațiile sindicale au posibilitatea de a solicita probe, de a invoca excepții și de a pune concluzii cu privire la toate împrejurările de fapt și de drept ale cauzei.

Organizațiile sindicale nu au însă posibilitatea de a face acte de dispoziție în litigiile de muncă, întrucît ele nu sînt și subiecte ale raportului juridic ce formează obiectul judecății.

Art. 169 din Codul muncii nu consacră, în mod expres, și dreptul organizațiilor sindicale de a exercita căile legale de atac împotriva hotărîrilor pronunțate în litigiile de muncă. În schimb, art. 43 al. 1 din Legea nr. 59/1968 conferă comitetului sindicatului legitimare procesuală spre a solicita reexaminarea hotărîrilor pronunțate în litigiile de muncă al căror obiect are o valoare ce nu depășește 1 000 de lei.

Consacrarea însă într-o viitoare reglementare a dreptului organizațiilor sindicale de a exercita căile legale de atac ar fi de natură să sporească rolul acestora în litigiile de muncă.

În legătură cu legitimarea procesuală a organizațiilor sindicale, la care se referă art. 169 din Codul muncii, se impun unele precizări. O primă precizare constă în faptul că legea acordă legitimare procesuală, în primul rînd, comitetului sindicatului din unitatea care este parte în litigiul de muncă. O organizație sindicală din afara unității (un comitet sindical dintr-o altă întreprindere sau instituție) nu ar putea justifica un interes pentru a participa la un litigiu de muncă care nu privește proprii săi membri.

În fine, trebuie să arătăm că legea acordă legitimare procesuală și organelor sindicale superioare. Astfel, au legitimare procesuală consiliile teritoriale ale sindicatelor (art. 3 din statutul-cadru) și uniunile sindicatelor pe ramuri de activitate (art. 12 din statutul-cadru). Uniunea Generală a Sindicatelor are legitimare procesuală generală, în sensul că poate participa la soluționarea oricărui litigiu de muncă pendent în fața organelor de jurisdicție a muncii (art. 10 din Statutul U.G.S.R.).

dr. **Ioan LEȘ**

Întrebări și răspunsuri

MIRAUȚĂ RADU — economist — Uzina electrică Iași — se interesează dacă tarifele stabilite prin HCM nr. 1028/1974 sînt încă în vigoare. Răspunsul este afirmativ. Prevederile art. 13 din Decretul nr. 283/1979 nu au aplicare în cazul în care vă interesează. Intrucît tarifele și prețurile nu pot fi modificate decît de către organele care le-au stabilit și în concordanță cu condițiile Legii nr. 19/1971, (modificată și republicată) și întrucît tarifele de cazare în căminele muncitorești pentru tineret nu au fost modificate prin alt act normativ intervenit ulterior, ele sînt încă în vigoare.

TĂRIȚĂ NICOLAE — jurisconsult — Piatra Neamț — se interesează dacă prevederile HCM nr. 1002/1964 prin care se aprobă Regulamentul privind contractul de antrepriză au rămas în vigoare și după apariția Legii nr. 3/1979 privitoare la modificarea și completarea Legii nr. 71/1969. Răspunsul este afirmativ. Penalitățile pentru toate situațiile prevăzute în Regulamentul citat se aplică în continuare, prevederile art. 47 din actuala lege a contractelor economice nu au incidență în acest domeniu.

NEUMANN FRANCISKA — Azuga, județul Prahova — se interesează de modul în care se repartizează cheltuielile între locatari pentru consumul de gaze : în raport de numărul de persoane ce locuiesc în apartament sau după alte criterii. Potrivit prevederilor pct. 7 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., cheltuielile reprezentînd consumul de gaze la sobe se repartizează pe deținătorii suprafețelor locative, proporțional cu suprafața locativă dotată (prin construcție sau amenajări ulterioare) cu sisteme proprii de încălzire cu gaze. Așadar, repartizarea cheltuielilor pentru consumul de gaze nu se face în raport de numărul de persoane din apartament, ci proporțional cu suprafața locativă. Această modalitate de repartizare a cheltuielilor se aplică numai în cazul în care nu există aparate de măsurare a consumului de gaze pentru fiecare apartament. Reamintim că suprafața locativă, în cazul locuințelor, potrivit art. 2 din Legea nr. 5/1973, cuprinde suprafața locuibilă și dependințele.

ZAINESCU MIHAIL — București — domiciliind în calitate de chiriaș în fondul locativ de stat, deține totodată în proprietate personală o singură cameră de 5 mp (fără alte dependințe) într-un imobil cu mai multe apartamente, dorește să știe care sînt obligațiile sale privind cheltuielile comune ale clădirii. Sînt necesare mai multe precizări. Deși camera are suprafața de 5 mp fiind inferioară normei locative stabilită prin lege, ea poate fi totuși repartizată unor persoane care o acceptă. Norma locativă a fost stabilită de lege în favoarea locatarilor ; dacă cei interesați acceptă totuși și o suprafață inferioară, spațiul respectiv este repartizabil (în acest sens s-a pronunțat Tribunalul Suprem). În calitate de proprietar aveți toate obligațiile prevăzute în anexa nr. 3 la HCM nr. 860/1973 Cap. A și art. 2, lit. c din Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1977. Cheltuielile comune prevăzute în statut la art. 2 lit. a, b și c, art. 9 lit. c și f, art. 18, 20 și 21 trebuie suportate și de dv. Din acestea, cele prevăzute în art. 2 lit. c, art. 9 lit. c și art. 21 se suportă în raport cu cota dv. de proprietate indiviză, iar celelalte în conformitate cu Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973.

GHEORGHIȚĂ TRAIAN — Timișoara — se interesează dacă prevederile art. 36 din Legea nr. 5/1973 mai sînt în vigoare. Prin Legea nr. 6/1980 din art. 36 alin. 1 se elimină următorul text : „care nu și-au construit sau cumpărat locuință proprietate personală în termenul prevăzut de lege". Alineatul 2 din art. 35 se abrogă și se introduce un nou alineat care nu se referă la situația expusă de dv. Prin consecință, chiria calculată potrivit art. 28—33 din Legea nr. 5/1973 se majorează cu 75 la sută pentru cazul în care retribuția, respectiv pensia este de la 1 501—2 000 lei și cu 100% pentru cazul în care retribuția, respectiv pensia, este mai mare de 2 000 lei. În cazul în care considerați că vi se pretinde o chirie peste cuantumul legal vă recomandăm a sesiza conducerea ICRAL, iar dacă răspunsul nu vă satisface puteți face acțiune la judecătoria sediului pîrîtei spre a pretinde restituirea sumelor încasate în plus.

NICOLAESCU GHEORGHE — Curtea de Argeș. Atît Legea nr. 72/1969 cît și Decretul Consiliului de Stat nr. 420/1976 au fost abrogate prin anexa nr. 12 a Legii investițiilor (nr. 9/1930) publicată în Bul. Of. I nr. 109 din 23 decembrie 1980.

DANCIU GRIGORE — C.A.P. Sînpetru Mare — se interesează cum poate lua cunoștință de procesul verbal al unui organ de control care a verificat și activitatea sa din cadrul unității socialiste unde lucrează. Semnalează în scrisoarea sa și comportarea lipsită de consecvență a reprezentantului organului ierarhic superior al unității sale. Procesele verbale întocmite de organele de control sînt acte ce se încheie pentru uzul unităților socialiste și nu pentru personalul acestora. Numai în cazul în care se constată deficiențe în activitatea unor persoane încadrate în muncă li se cer note explicative. Dacă organul de control acceptă explicațiile primite și nu reține vinovăția vreunei persoane, actul întocmit nu i se prezintă acesteia. Dacă însă împotriva celui găsit vinovat s-a luat vreo măsură disciplinară sau i s-a imputat sume pentru acoperirea pagubelor pricinuite, unitatea este obligată a depune în copie, în cadrul litigiului de muncă, acea parte din procesul verbal de control prin care se face dovada vinovăției contestatorului. În ce privește așa-zisa inconsecvență a reprezentantului organului ierarhic superior care inițial a avizat o decizie de imputare și ulterior a declarat în fața arbitrajului de stat că prejudiciul nu se datorează personalului muncitor (inclusiv dv.), vă arătăm că persoana în cauză a avut o comportare conformă legii. Inițial a avizat pentru legalitate decizia de imputare, întrucît din actele constatatoare a prejudiciului rezulta vinovăția dv. și a altora. Ulterior, după anularea deciziei de imputare, de către organul jurisdicțional competent și ca urmare a cererii unității prejudiciate adresată arbitrajului de stat de a se despăgubi de la organul ierarhic superior, s-a constatat că nu sînt întrunite elementele constitutive ale răspunderii materiale. Hotărîrea arbitrală fiind definitivă și avînd autoritate de lucru judecat între părțile din litigiu, a fost normal ca reprezentantul organului tutelar să se conformeze acestei hotărîri și, în cursul litigiului privind reexaminarea hotărîrii arbitrale, să apere unitatea sa, invocînd temeinicia hotărîrii arbitrale a cărei reexaminare a fost cerută.

VENERA TEODORESCU — București — formulează mai multe întrebări în legătură cu activitatea asociațiilor de locatari. La prima întrebare găsiți răspunsul nostru dat tov. Huțanu Ion, din Botoșani. Premiile se aprobă de adunarea generală a locatarilor în baza prevederilor art. 5 lit. d din Statutul asociației aprobat prin Decretul nr. 387/1977. În cazul în care considerați nelegală hotărîrea adunării generale sesizați comitetul executiv al consiliului popular al sectorului 1 București sau contestați hotărîrea respectivă în fața judecătoriei competente (art. 7 din statut).

SUCIU V., DASCĂLU P. — Păltiniș, jud. Sibiu — întreabă dacă o persoană încadrată în muncă avînd o anumită calificare se poate califica într-o altă meserie. Nu numai că legea nu interzice unei persoane de a avea mai multe calificări, ci dimpotrivă, îi creează anumite avantaje. Astfel, art. 17 alin. 5 din Legea nr. 57/1979 (modificată și republicată în B. Of. I nr. 59—60 din 23 iulie 1980) prevede că muncitorii care se califică în alte meserii pot fi încadrați, după absolvirea cursurilor de calificare, pînă la categoria și treapta avută, pe bază de probă practică și verificarea cunoștințelor de către comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor. La determinarea vechimii în meserie se poate lua în calcul și perioada lucrată ca muncitor calificat în altă meserie.

•capacitati de productie •produse noi

ÎNTREPRINDEREA
„ASCENSORUL"
București
Telefon : 16 20 74
Telex : 011117 GIIL-R

Alezoare
— STAS 1263 ∅35 buc. 1
— idem ∅38 buc. 4
— idem ∅48 buc. 2
— idem ∅47 buc. 5
— idem ∅50 buc. 5
— idem ∅48 buc. 1
— idem ∅46 buc. 5
— idem ∅45 buc. 5

Bacuri
— De filetat 7 mm buc. 5
— idem 5 mm buc. 60

Cuțite de strung
— 20x12 K 10 buc. 10
— 40x40 K 19 buc. 59

Conductori
— WAY ml. 739
— CFF — CUC ∅ 1,5 mm ml. 3500
— CFF —CULD ∅ 1,5 mm ml. 2020
— AFY 16 mm ml. 812
— MYYM 3x2,5 ml. 435
— MYYM 2x2,5 ml. 174
— MCM 2x1,5 ml. 190

Conductori bobinaj
— Email ∅1,60 kg. 30
— b.b.c. ∅1,05 kg. 16
— b.b.c. ∅2 kg. 10,3

Freze
— STAS 1159 125x1,6 buc. 10
— idem 125x2 buc. 10
— idem 100x1,6 buc. 10
— idem 80x10 buc. 10
— STAS 2215 100x10 buc. 11
— STAS 2215 100x12 buc. 10
— Pentru lemn buc. 160

Tarozi
— STAS 1112 14x1,5 buc. 5
— idem 16 buc. 10
— idem 20 buc. 6
— idem M1 1/2 buc. 4
— idem G 1/4 buc. 4

Arzătoare
— Sticlă nivel pentru autoclav buc. 5
— 0,6 mc. buc. 10

Rame
— Gagher (canal) buc. 4
— Canal tip ușor cu capac buc. 4

Electrozi de sudură
— EL 44T ∅4 kg. 500
— idem ∅5 kg. 900
— SUPER ∅5 kg. 100

Rulmenți
— 52308 buc. 140
— 52209 buc. 96
— 52415 M buc. 40
— 51307 buc. 4
— 52305 buc. 10
— 3307 buc. 5
— 7306 buc. 10
— 7209 buc. 30
— 3209 buc. 8
— 7212 B buc. 8
— 32305 buc. 133
— 1205 buc. 15
— 32219 buc. 14
— 7308 buc. 20
— 6312 buc. 2
— 6407 buc. 2
— 16020 buc. 1
— 3309 buc. 8
— 16081 buc. 6
— 2209 buc. 122
— 3204 buc. 1
— 6314 buc. 2
— 7307 buc. 2

Șuruburi
— C.S.R. 3x10 buc. 10000
— C.Z. 10x25 buc. 900
— C.Z.12x40 buc. 2000
— C.H. 8x100 buc. 3000
— idem 8x120 buc. 1900
— idem 10x16 buc. 700
— idem 10x70 buc. 5000
— idem 10x120 buc. 3500
— idem 16x40 buc. 1800
— idem 20x60 buc. 900
— C.H. 14x45 buc. 1950
— idem 14x40 buc. 1000
— idem 8x80 buc. 2600
— Torbant 12x70 buc. 2600
— idem 21x150 buc. 1300
— idem 6x70 buc. 4000
— Prins în lemn 3x7 buc. 9800

Nituri
— Oțel 4x16 kg. 70
— idem 13x30 kg. 91

Perii
— Relon (măturI) buc. 186
— PVC buc. 74

Izolatori
— Cruce 55135 buc. 530
— Porțelan pt. transformatori buc. 5800
— Porțelan buc. 622
— Cod 25932 buc. 100

Cablu
— CYY 3x1,5 ml. 800
— idem 4x2,5 ml. 110
— idem 4x4 ml. 555
— MCG 3x10 ml. 100
— idem 3x4 ml. 115
— Flexibil 1x10 pt. LDH ml. 91
— CEFY CULD 1,5 mm ml. 230

Motoare electrice
— AEX 3 kw/1500 buc. 1
— 3 kw/1500 pt. macarale buc. 3
— 5,5 kw pt. ascensoare buc. 1
— 1,1/1000 buc. 2
— ATNF 4,5 kw buc. 1

Ampermetre
— E 7 400/5A buc. 5
— E 53 40/A buc. 1

Țeavă instalații
— Z 1 1/2 ml. 1167
— Z 2 ml. 461

Oțeluri
— ∅ 30 OL 50 kg. 948

— ∅ 28x28 OL 42 IN kg. 490
— ∅ 50x50 OLC 15 kg. 1300
— Hexagon 55 OL 60 kg. 349
— Lat 70x20 kg. 248
— 120x20 kg. 69
— ∅ 18 OLC 45 kg. 1935
— ∅ 25 OLC 35 kg. 517
— Cornier 130x130x116 kg. 81
— idem 60x40x5 kg. 37

Laminate de alamă
— Bare ∅ 80 kg. 320

Laminate de aluminiu
— Bare ∅6 kg. 208

Laminate de cupru
— Tablă 8 mm kg. 200
— idem 1 mm kg. 1318
— idem1x500x2000 kg. 320
— idem 1x560x2000 kg. 105
—i dem 1,5x560x2000 kg. 105
— Țeavă 22x1 kg. 576

Laminate de bronz
— Tablă Bz. 6 0,2x1000x2000 kg. 130
— idem 0,5x300x2000 kg. 81
— idem 1x300x2000 kg. 101

Tablă oțel inox
— 0,75x1000x1000 kg. 81
— 1x1000x1000 kg. 58

Tablă mijlocie și groasă
— Neagră 14x1600x6500 kg. 2610

DIVERSE
— Far bilux pt. balanțe buc. 12
— Bec B 15 buc. 9
— Scală 12 V/92 A buc. 95
— Teu negru 3/8 buc. 300
— Decalemit pentru gresat buc. 14
— Chei tubulare 17x60 buc. 30
— Piulițe M 20 buc. 3000
— Voltmetru M 8 40 A CA buc. 5
— Transformator 250-120-12 buc. 2
— Bandă Stecher buc. 140
— Carton triplex kg. 754
— Hîrtie gumată kg. 22
— Bandă Sterling kg. 137
— Mască praf. buc. 15
— Tub P.V.C. ∅ 85 ml. 6
— Electromotor 5,5 kw buc. 9700

Piese schimb pt. mașină curățat cartofi N.I. 1159/967 tip vechi
— Agitator mic buc. 7
— idem mare buc. 6
— Inel curățire buc. 4
— Tambur spălare buc. 20

Piese schimb ptr. preson de cafea
— Cupă expresou buc. 10
— Cap fierbător expresou buc. 20
— Grup complet expresou buc. 1
— Grup robinet expresou buc. 1

Diverse piese schimb ptr. utilaje comerciale
— Cuțit tăiat mezeluri mașină tip RSC Ideal buc. 2
— idem buc. 20
— Cuțit cilindric pt. pîine mașină tip HKI—R.D.G. buc. 12
— Dispozitiv tăiat cuburi buc. 2
— Grup robinet complet T-44 buc. 4
— idem U-1157 buc. 7
— Manovacumetre ∅ 160 — 1÷3 buc. 23
— Suport cazan H-21 pt. robot bucătărie buc. 14

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT
București
Str. Unității nr. 79-91 Sectorul 3
Aprovizionare-desfacere 21 68 71
Telex 10.698

PROFILE GRELE
— 514 UNP ∅ 260 mm kg. 129
— 513 UNP ∅ 240 mm kg. 142

SÎRMĂ CU REZ. PESTE 50 kgf/mm²
— 514 Sîrmă OSC 9 ∅ 091 mm (import) kg. 1438
— 583 Sîrmă OLC 45 ∅ 2 mm kg. 2692

BENZI OȚEL ALIAT CARBON % 1,20 DIN IMPORT
— 719 23×0,14 mm kg. 35
— 720 22×0,15 mm kg. 130
— 721 22×0,16 mm kg. 85
— 723 22×0,18 mm kg. 46
— 725 22×0,20 mm kg. 10
— 733 25×0,25 mm kg. 10
— 743 25×0,35 mm kg. 167
— 747 25×0,40 mm kg. 150

RULMENȚI
— 1761 NU 209 buc. 7
— 1765 NU 310 NA buc. 5
— 1789 626 buc. 30
— 1803-1 NY 309 E buc. 2
— 1813 1207 K buc. 20
— 1814 1208 buc. 5
— 1816 1209 buc. 25
— 1830 1303 buc. 10
— 1831 1304 buc. 10
— 1848 2200 buc. 3
— 1855 2207 buc. 15
— 1856 2207 K buc. 10
— 1858 208 buc. 4
— 1859 NU 2209 buc. 3
— 1874 2305 K buc. 20
— 1877-1 2307 K buc. 18
— 1890-10 3200 buc. 5
— 1890-13 3201 buc. 8
— 1893-1 3211 buc. 5
— 1896-5 3308 buc. 40
— 1977-2 6301 ZZ buc. 15
— 1987 6310 ZZ buc. 25
— 2013-2 7200 buc. 15
— 2056-5 31305 buc. 10
— 2061 32210 buc. 5
— 2073 32303 buc. 5
— 2074 32304 buc. 10
— 2075 32305 buc. 15
— 2084 51103 buc. 10
— 2086 51105 buc. 20
— 2087 51106 buc. 10
— 2099 51201 buc. 24
— 2099-1 51202 buc. 35
— 2100 51203 buc. 10
— 2115 51306 buc. 5
— 2116 51307 buc. 4
— 2119-10 51407 buc. 20
— 2119-11 52202 buc. 20
— 2119-15 52305 buc. 20
— 2119-20 52405 buc. 10
— 1101-1 bloc releu termic TSA 1,8 A buc. 10
— 820 Cablu FY 10 mm ml. 1500

CURELE TRAPEZOIDALE
— 2149-9 6×4×650 buc. 40
— 2177 10×6×1600 buc. 3
— 2185 13×8×860 buc. 50
— 2221 17×11×710 buc. 8
— 2224 17×11×850 buc. 4
— 2234 17×11×1180 buc. 3
— 2260 17×11×4500 buc. 2

CURELE DIN PIELE
— 2265 Curele răsucite 10-12 mm kg. 25

CURELE MĂTASE FĂRĂ SFÎRȘIT
— 2287 1110×35 mm buc. 8
— 2291/1 1900×30 mm buc. 25

DIVERSE
— 884 Condensatori ceramici B 3000 200 TGL 68-109 buc. 24
— 40004/2 Freze ciupercă ∅ 8×1,20×3 NR Z 25 ⊲65 buc. 2000

PIESE AUTO
— 1348 Capac delco TV buc. 2
— 1356 Contact platinat pt. TV perechi 5
— 1376 Diafragme pompă benzină cu 3 găuri buc. 27
— 1490 Brațe ștergător cu lame pt. IMS perechi 4
— 1568-2 Site pompă — benzină buc. 28
— 2921/1 Polietilenă folio vernil grosimea 0,05 mm tubulară în sul kg. 300

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCȚIONARE

— 50205 0,8×1410 Gab. 90 663722 buc. 1
— 50206 0,250×1400 Gab. 90 3571 buc. 1
— 50206 0,250×1400 Gab. 90 3572 buc. 1
— 50199/1 1,0×1410 Gab. 100 315830 buc. 1
— 50207 1,1×940 Gab. 90 62245 buc. 1
— 50207 1,1×940 Gab. 100 706420 buc. 1
— 50208 1,7×930 Gab. 140 449125 buc. 1
— 50203 3×1410 Gab. 140 551881 buc. 1
— 50209 4,5×900 Gab. 140 281612 buc. 1
— 50199/2 0,15×2820 Gab. 63 760344 buc. 1

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE PRESTĂRI SERVICII ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ SLOBOZIA

— Nitroceluloză pigmentată negru tone 30
— Nitroceluloză pigmentată roșu tone 8
— Nitroceluloza pigmentată alb tone 15
— Nitroceluloză pigmentată galben tone 12

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ

București, str. Cavafii Vechi Cod. 70056, nr. 15, 14.76.00 Sector 3 — cod. 762323

— Elemenți cazan PAG 25 buc. 372
— Cazan PAL 25 buc. 22
— Boylere 5000 l buc. 7
— Hidrometru cu uzură 20—30% buc. 74

INTREPRINDEREA DE SCULE ȘI ELEMENTE HIDRAULICE FOCȘANI

FABRICĂ ȘI LIVREAZĂ ÎN 1981

SCULE

- Cuțite din oțel rapid cu secțiune pătrată h×b : 4×4 ÷ 25×25.
- Portscule pentru strunguri Carusel
- Bare portscule.
- Scule și portscule pentru mașini de alezat și frezat portal.
- Reducții ISO 50/CM ; ISO60/50 ; ∅174x230 ; ISO/CM 3, 4, 5.
- Mandrine cu bucșe elastice : CM5 ∅ 4 ÷ ∅ 0,24 ; ISO50 ∅ 4 ÷ ∅ 24 ; CM5 ∅ 10 ÷ ∅ 40 ; ISO40 și ISO50 ∅ 3 ÷ ∅ 22.
- Dornuri portfreze ISO50 ∅ 60; CM5 ∅ 22 ÷ ∅ 60; Walter ∅ 32 ÷ ∅ 40.
- Capete de lamat CM4 ∅ 45 ÷ ∅ 65 ; CM5 ∅ 90 ÷ ∅ 140 ; ISO40 ∅ 45÷ ∅ 150 ; ISO50 ∅ 45 ÷ ∅ 150.
- Bare de strunjit.
- Prelungitoare.
- Capete de alezat ISO 40 și ISO 50 : ∅ 80, 100 și 125.
- Freze frontale cu dinți din oțel rapid : ∅ 80, 100, 125, 160, 200 și 236.
- Freze disc cu 3 tăișuri din oțel rapid în zigzag : ∅ 100, 125, 160, 200, 250 și 315.
- Freze cu dinți demontabili : ∅ 160, 200, 250, 315, 400.
- Freze cu dinți demontabili FCDN, normali : ∅ 80, 100, 160, 200, 250, 315 și 400.
- Freze cu plăcuțe amovibile ∅ 60 ÷ ∅ 315.

ELEMENTE HIDRAULICE

- Robinet pentru manometru Dn = 3 mm, P max. = 200 bar.
- Robinet pentru închidere-deschidere Dn = 10 mm, P max = 200 bar, Q max = 40 l/min.
- Bloc de protecție Dn = 13 mm, P max = 130 bar. Q max = 50 l/min.
- Articulație rotativă Dn = 12 mm, P max = 110 bar, Q max = 60 l/min.
- Supapă de reținere Dn = 15, P max = 150 bar.
- Supapă de reținere cu drosel Dn = 15 mm, P lucru = 150 bar.
- Supapă de sens unic tip bazin Dn = 13, 16, 20 ; Pinion = 25 bar ; Q nom = 45, 63, 100 l/min.
- Supapă de sens unic tip panou Dn = 10, 20 mm ; P nom = 200 bar ; Q nom = 30, 100 l/min.
- Supapă de sens unic tip traseu Dn = 13, 20, 32 mm ; P. nom = 200 bar ; Q nom = 45, 100, 200 l/min.
- Supapă deblocabilă tip traseu Dn = 10 mm, P. nom = 200 bar, Q nom = 30 l/min.
- Supapă deblocabilă tip panou Dn = 13 mm, P. nom = 200 bar, Q nom = 45 l/min.
- Distribuitor hidraulic MAC 6 Dn = 7 mm, P. max. = 200 bar, Q max = 30 l/min.
- Distribuitor hidraulic Dn = 16 mm, P. nom = 160 bar, Q nom = 50, 60 l/min.
- Drosel de traseu Dn = 10, 13, 20 mm ; Pn = 200 bar ; Qn = 45, 70, 150 l/min.
- Drosel de panou Dn = 6, 8, 10 mm; Pn = 200 bar ; Qn = 40, 70, 150 l/min.
- Drosel de cale pe A și B modular Dn = 6 ; Pn = 200 bar.
- Regulator de debit cu 2 căi Dn = 6, 10, 13, 20 mm ; Pn = 210 bar ; Q. max = 10, 20, —, —l/min.
- Distribuitor cu 5 canale Dn 10 Dn = 10 mm, Pn = 210/320 bar, Qn. = 50 l/min.
- Mandrine de precizie ∅ 3 ÷ 16.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE AUTOCAMIOANE DIN BRAŞOV

Întreprinderea de autocamioane din Braşov este una din unităţile reprezentative ale oraşului de sub Tîmpa. Rezonanta numelui său a trecut de mulţi ani hotarele ţării.

Unitate de bază a Centralei industriale de autovehicule pentru transport, Întreprinderea de autocamioane din Braşov are o veche tradiţie. La intrarea în cel de-al şaselea deceniu de existenţă întreprinderea braşoveană are peste 26 000 de cadre cu o bogată experienţă în construcţia de autocamioane. Aceste cadre de specialişti lucrează în secţii şi ateliere moderne, înzestrate cu instalaţii, utilaje şi tehnologii de cel mai înalt nivel.

Întreprinderea de autocamioane din Braşov fabrică în prezent cea de-a 30-a generaţie de autovehicule, ponderea deţinînd-o autocamioanele echipate cu motoare Diesel. Programul anual de fabricaţie reprezintă 37 000 de autocamioane. 30 la sută dintre acestea sînt destinate exportului. Printre clienţii tradiţionali ai întreprinderii braşovene se numără parteneri din R.P. Chineză, R.D. Germană, R.F. Germania, Anglia, Egipt, R.S.F. Iugoslavia, Grecia, Iordania. Exportul se realizează fie în autovehicule complet echipate, fie sub formă de seturi. În acest ultim caz Întreprinderea de autocamioane din Braşov îşi asumă obligaţia dotării tehnologice a partenerului, precum şi a pregătirii de cadre.

Întreprinderea de autocamioane din Braşov produce autovehicule de la 5 tone sarcină pînă la 19 tone inclusiv motoare de 135, 215 şi 256 de CP. De fapt, produsele realizate aici sînt în peste 800 de specificaţii constructive, în funcţie de solicitările diverşilor clienţi. De exemplu, volanul pe dreapta, aer condiţionat etc. Mai sînt livrate autocamioane cu platformă, sau numai autoşasiuri pentru Întreprinderea mecanică din Mediaş, în vederea dotării cu caroserii frigorifice, autocisterne izoterme etc., pentru Întreprinderea mecanică din Mîrşa care realizează bene basculante, transportoare de ciment etc.

Pentru activitatea deosebit de bogată, Întreprinderea de autocamioane din Braşov a fost decorată, printre altele, şi cu Ordinul „Steaua Republicii" cl. I.

★

Centrala industrială de autovehicule pentru transport este grefată pe Întreprinderea de autocamioane din Braşov. Această centrală are în componenţa sa 19 întreprinderi cu profil de echipament pentru dotarea şi realizarea de autocamioane. Dispune, între altele, de un institut de cercetări autovehicule, o întreprindere de comerţ exterior şi un centru de calcul electronic. Un loc important în cadrul centralei îl ocupă şi Întreprinderea „Autobuzul" din Bucureşti, care are în profilul său de fabricaţie autobuze, troleibuze, furgonete, microbuze.

I. VASILESCU

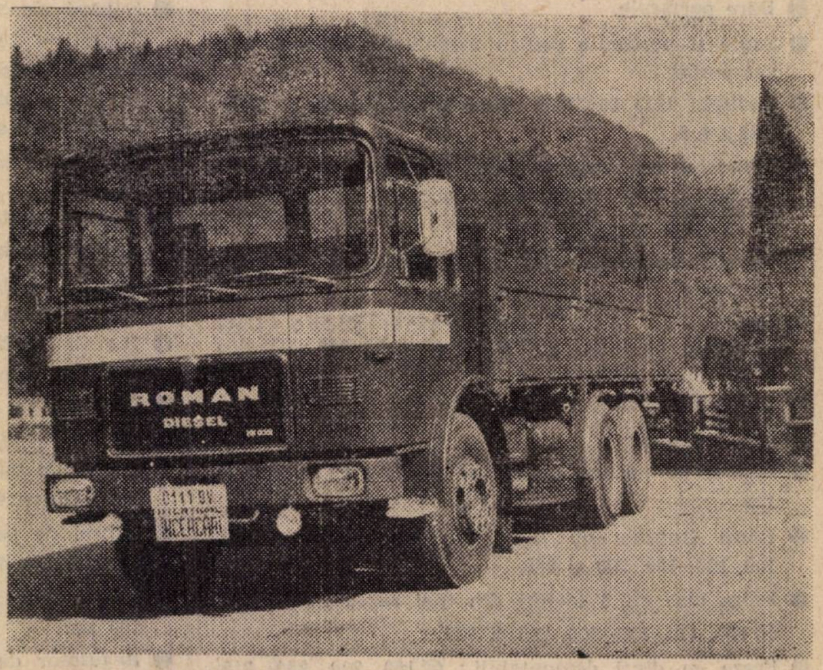

Autocamion ROMAN DIESEL

— 19 tone sarcină
— motor Diesel de 215 CP
— greutate totală a autotrenului — cu remorcă — 38 000 kg
— viteza maximă 100 km/oră.

ROMÂNIA – NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

Succese remarcabile în dezvoltarea economiei, în ridicarea bunăstării

DAT PUBLICITĂȚII la sfîrșitul săptămînii trecute, Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1976—1980 relevă succesele remarcabile obținute în acești ani de oamenii muncii din toate sectoarele economiei. Realizări dintre cele mai notabile au asigurat creșterea avuției naționale, a venitului național, mari progrese pe calea sporirii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor (vezi și graficele de pe pag. 2). Pe această bază, așa cum se subliniază în recenta Hotărîre-Apel a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., patria noastră a străbătut o etapă deosebit de importantă în înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Toate aceste realizări au fost obținute în condițiile confruntării economiei românești cu unele dificultăți serioase. Pot fi amintite în acest sens efectele cutremurului devastator din primăvara anului 1977, a căror înlăturare a necesitat eforturi deosebite ; condițiile climaterice nefavorabile din ultimii ani și îndeosebi din anul 1980, ce au influențat negativ nivelul producției agricole ; agravarea crizei economice mondiale, a crizei energetice și de materii prime, majorarea substanțială a prețurilor la materiile prime și mai ales la petrol, ceea ce a solicitat mari eforturi suplimentare, cu deosebire valutare, pentru a permite dezvoltarea țării în ritmurile stabilite. Asigurarea creșterii economico-sociale a țării la cote ridicate — mai ales într-un timp în care inflația, stagnarea, recesiunea sînt procese care generează urmări dintre cele mai dureroase și de durată în cele mai multe din economiile lumii — amplifică în și mai mare măsură valoarea, prestigiul realizărilor României. Ele demonstrează elocvent capacitatea partidului, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a asigura mobilizarea energiilor întregului popor și a conduce țara pe drumul înfloririi necontenite, de a găsi soluții potrivite pentru depășirea oricăror dificultăți.

Comunicatul statistic la care ne-am referit relevă, în întreaga sa complexitate, în ansamblu cît și pe domenii, evoluția economiei românești din ultimii 5 ani. În articolul de față vom urmări, cu deosebire, relevarea unor trăsături definitorii și a unor corelații semnificative care au caracterizat dezvoltarea economico-socială a țării în această perioadă.

Amploarea creșterii economice

CA O CARACTERISTICĂ a dezvoltării țării în cincinalul trecut se remarcă, așa cum aminteam, creșterea puternică a forțelor de producție, dinamismul economiei. Reflectînd continuarea preocupărilor de industrializare a țării, industria s-a dezvoltat în cei cinci ani ai perioadei cu un ritm mediu anual de 10,1% la producția netă. Astăzi industria noastră constructoare de mașini acoperă aproape 80% din necesarul de utilaje pentru investiții și deține o pondere de peste un sfert în exportul țării. O creștere ridicată, de aproape 5%*), a cunoscut agricultura, ramură de bază a economiei, asigurînd produsele agroalimentare necesare aprovizionării oamenilor muncii, materii prime pentru industrie, satisfacerea altor însemnate nevoi ale economiei.

Înfăptuirile în dezvoltarea economiei au contribuit la lărgirea și diversificarea schimburilor externe ale țării, la intensificarea cooperării economice cu alte state, la creșterea participării României la diviziunea internațională a muncii ; dinamica activității de comerț exterior, de peste 21% în intervalul celor 5 ani, a depășit pe cea a producției industriale și agricole. Țara noastră avînd în prezent relații economice și tehnico-științifice cu 150 de state, comparativ cu 131 state în 1975. În condițiile acestor evoluții, venitul național al României a înregistrat un remarcabil ritm de creștere (în medie, anual, de 7,2%), asigurîndu-se premisele necesare pentru sporirea veniturilor totale reale ale populației (cu un ritm mediu anual de aproape 6%), a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (8%), ca și a altor indicatori sociali.

Nu numai aceste dinamici și ritmuri, ca dimensiuni semnificative în ce privește amploarea dezvoltării economiei, reținem însă atenția, ci și elementele pe a căror acțiune se bazează nivelurile respective. În acest sens se relevă, pe de o parte, amplificarea volumului factorilor de producție integrați în dezvoltare. În condițiile alocării unei cote de circa o treime din venitul național pentru creșterea economico-socială a țării, a fost posibilă înfăptuirea unui vast program de investiții — de 932,3 mld. lei (valoare mai mare decît cea a investițiilor din cele două cincinale anterioare), peisajul economiei românești îmbogățindu-se cu circa 2 500 noi și însemnate capacități date în exploatare în industrie (2 266) — mai ales în activitatea constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor (845) și în industriile ușoară și alimentară (aproape 400) — în agricultură (225) etc. Ca urmare, volumul fondurilor fixe existente în economie a sporit de la 1 203 mld. lei în 1975 la 1 870 mld. lei în 1980, contribuind la amplificarea considerabilă a bazei tehnico-materiale a societății. Au fost create peste 1 milion noi locuri de muncă, mai cu seamă în industrie, acțiunea tuturor acestor factori răspunzînd unor nevoi economice și sociale dintre cele mai stringente ale țării.

Trecerea la dezvoltarea intensivă – dominantă a întregului cincinal

CREȘTEREA economiei românești se înscrie în măsură importantă ca efectul unei treceri tot mai pronunțate de la dezvoltarea de tip extensiv — bazată cu precădere pe un consum ridicat al factorilor de producție — la cea de tip intensiv, relevînd mai ales valorificarea superioară a întregului potențial tehnic, material și uman al economiei, un consum tot mai redus de factori de producție pentru obținerea unei unități de venit național alături de creșterea investiției de inteligență și creativitate, de accentuarea laturilor calitative și sporirea eficienței. Pornite din inițiativa secretarului general al partidului, numeroasele orientări inițiate și acțiuni întreprinse în economia noastră în acest sens, vizînd cu precădere promovarea acelor activități ce asigură economisirea, folosirea rațională a potențialului, amplificarea rezultatelor ca urmare a unei organizări și desfășurări superioare a muncii, au urmărit satisfacerea în condiții corespunzătoare a necesităților materiale ale dezvoltării, a cerințelor consumului populației, creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială. Ele au prezentat efecte de cea mai mare însemnătate pentru întreaga dezvoltare a economiei. Asemenea acțiuni, roadele lor, așa cum cifrele, constatările, faptele însăși o demonstrează, constituie repere dominante ale creșterii economico-sociale a țării în cincinalul 1976—1980.

Sînt semnificative în această direcție preocupările asidue îndreptate spre lărgirea bazei de materii prime și energetice a țării, spre creșterea gradului de acoperire din țară a necesarului de materii prime și materiale, a cerințelor energetice. S-au intensificat astfel cercetarea geologică, punerea în valoare de noi rezerve de cărbuni, țiței, gaze naturale, de minereuri feroase, neferoase și nemetalifere, cercetările pentru descoperirea de noi resurse de petrol și gaze pe platforma continentală a Mării Negre. O atenție deosebită a fost acordată extinderii forajului de mare adîncime, creșterii factorului final de recuperare spre nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial. S-a avut în vedere creșterea mai intensă a producției de cărbune, în 1980 ponderea cărbunelui ajungînd să reprezinte 15,8% din totalul resurselor de energie primară ale țării, deopotrivă urmărindu-se accentuarea acțiunilor de introducere în circuitul economic a materiilor prime și materialelor refolosibile, de colectare pe scară largă și valorificare intensă a produselor uzate, de utilizare în producție a energiei refolosibile etc.

Au fost accentuate activitățile complexe, de înaltă tehnicitate, sectoarele hotărîtoare pentru promovarea progresului tehnico-științific în întreaga economie, pentru folosirea mai bună,

*) Ritm mediu anual la raportul mediei anuale pe cincinale

REPERE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN CINCINALUL 1976 – 1980

PRODUCȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ
- în procente -

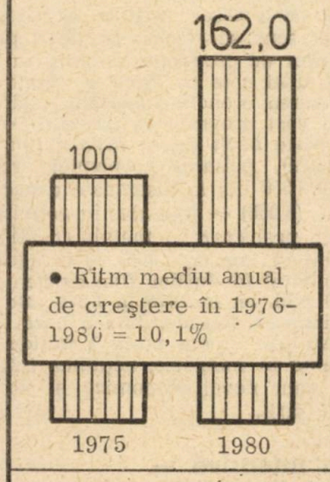

PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ
- în procente -

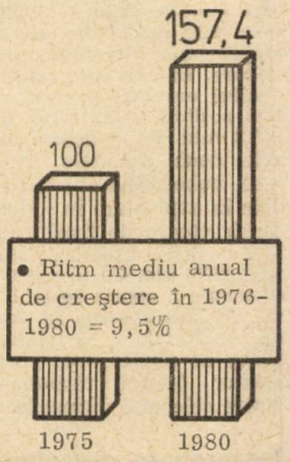

CHELTUIELILE DE PRODUCȚIE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
- în procente -

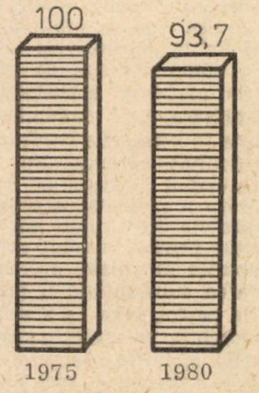

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE UN LUCRĂTOR ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
-în procente-

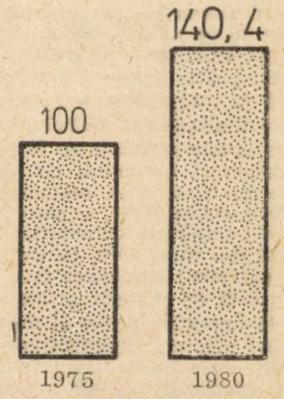

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE
(media anuală)
-în procente-

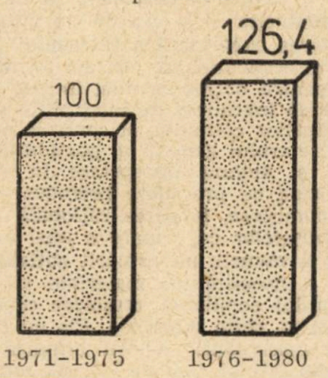

VOLUMUL TOTAL AL COMERȚULUI EXTERIOR
- în procente -

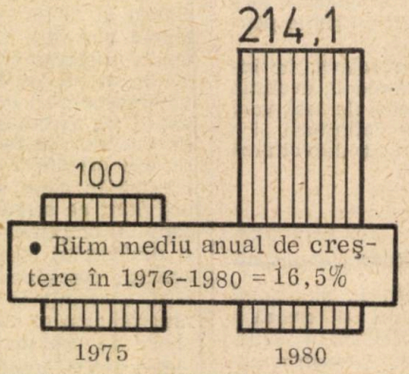

DESFACERILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- în procente -

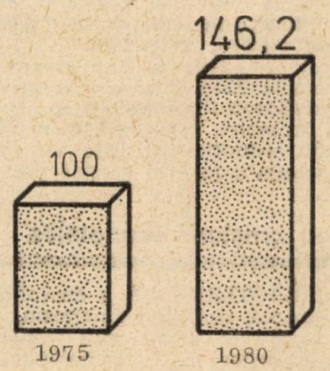

VOLUMUL TOTAL AL INVESTIȚIILOR DIN ECONOMIA NAȚIONALĂ
- în procente -

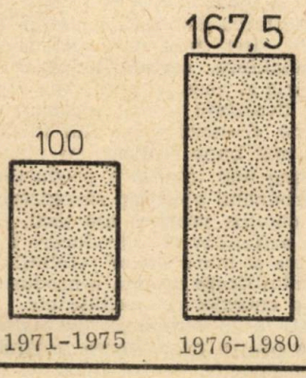

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE UN LUCRĂTOR ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ
- în procente -

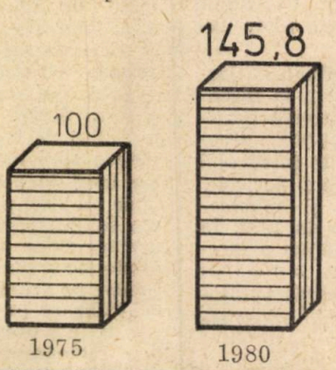

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
- în procente -

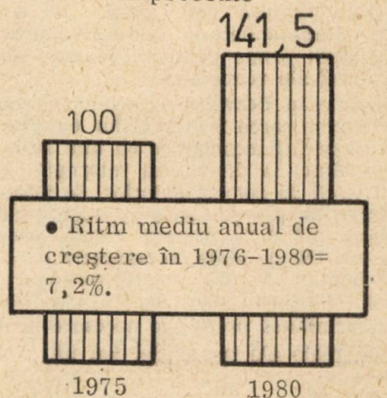

mai economică, mai competitivă a resurselor de materii prime și energie de care dispunem. În acest sens, se relevă creșterea industriei electronice de 2,2 ori, a mecanicii fine și optice de 2,3 ori, dezvoltarea cu precădere în chimie a producției de sinteză fină și mic tonaj etc. Ca urmare, creșterile cele mai ridicate în ce privește fabricarea unor principale produse industriale sînt consemnate pentru mijloacele de automatizare și ale tehnicii de calcul (344,8%), la mașinile-unelte pentru așchierea metalelor (229,4%), la mașini și utilaje tehnologice pentru industrie (172,1%), la nave maritime pentru transportat mărfuri și la nave fluviale și de lacuri (170,6 și respectiv 235,6%), la produse macromoleculare de bază (167%) etc. Pe această bază au fost create noi și însemnate premise pentru folosirea mai bună a potențialului, pentru valorificarea și stimularea inteligenței și creației tehnice românești.

Sporirea eficienței economice, obținerea unor efecte benefice cît mai de amploare în plan economic și social se remarcă ca o trăsătură însemnată a activității în toate sectoarele economiei. În condițiile preocupărilor menționate, de creștere a gradului de înzestrare tehnică a economiei, de mecanizare și automatizare a activităților, s-a asigurat sporirea productivității muncii cu un ritm ridicat — în speță în industrie un nivel mediu anual de 7%, pe această cale obținîndu-se trei pătrimi din sporul producției industriale pe cincinal, față de puțin mai mult de jumătate în perioada 1971—1975.

Eforturi însemnate au fost consacrate reducerii cheltuielilor de producție și cu deosebire a celor materiale, creșterii cu precădere a valorii nou create ; în planul industriei aceste procese se reflectă direct în devansarea creșterii producției globale (un ritm mediu anual de 9,5%) de către cea a producției nete, iar în planul de ansamblu al economiei în devansarea pe mai departe a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național (6,9% comparativ cu 7,2%).

În aceste condiții a sporit simțitor gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei ; de pildă, în industria construcțiilor de mașini valoarea produselor obținute pe unitatea de materie primă prelucrată a fost mai mare cu 33% în 1980 comparativ cu 1975. O contribuție esențială în desfășurarea acestor procese de calitate, hotărîtoare pentru progresul economiei, o deține activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Preocupările intense remarcate în acest domeniu complex, integrînd în sfera sa de acțiune întreaga dezvoltare a țării, preocupări concentrate pe obiective de importanță majoră ale economiei, au contribuit la asimilarea în cei cinci ani ai perioadei analizate a peste 10 300 noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații de tehnicitate și complexitate sporite, a mii de noi materiale, la aplicarea sau extinderea în producție a peste 9 000 tehnologii noi și modernizate. Un rezultat notabil al puternicei implicări a științei în activitatea economică îl constituie și faptul că peste 46% din valoarea producției marfă realizată în 1980 în ramurile prelucrătoare ale industriei (republicane) sînt constituite din produsele noi și modernizate introduse în fabricație în cincinalul trecut.

Un rol însemnat în direcția creșterii eficienței l-a avut generalizarea în cincinalul trecut, la nivelul întregii economii, a noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducerea muncitorească, autogestiunea și autofinanțarea unităților, una din expresiile cele mai semnificative ale democratismului larg ce caracterizează activitatea întregii noastre societăți. Promovînd răspunderea precisă, fermă, din partea fiecărei unități, din partea fiecărui om al muncii pentru felul în care se utilizează potențialul, avuția națională, odată cu un sistem adecvat de stimulente pentru îmbunătățirea rezultatelor, acțiunea acestui mecanism a permis mobilizarea mai puternică a energiilor creatoare ale oamenilor muncii în direcția accentuării factorilor calitativi în procesul dezvoltării, a trecerii de la acumulările cantitative la o nouă calitate în întreaga activitate.

Trebuie subliniat însă că, dacă acțiunile de accentuare a factorilor calitativi, de sporire a eficienței s-au dovedit, așa cum arătam, o trăsătură definitorie a dezvoltării economiei în ultimii 5 ani, ele se relevă deopotrivă drept perimetrul unor rezerve pentru creșterea producției dintre cele mai însemnate, rezerve, din păcate, neutilizate încă. Cele mai multe din aceste posibilități se înscriu pe linia unei mai bune folosiri a resurselor, a capacităților de producție, a forței de muncă, a economisirii mai accentuate a energiei în procesele productive, pe linia unei realizări corespunzătoare a producției fizice și nete, a unei mai bune organizări a muncii și utilizării superioare a timpului de producție. În același cadru se relevă rezervele pe linia unei echilibrări mai riguroase între exportul și importul unor unități și ramuri economice și a eliminării astfel a unor deficite valutare care alimentează deficitul de ansamblu al balanței de plăți externe a țării, respectiv datoria ei externă. Atragerea în circuitul economic, în acest cincinal, în mod neîntîrziat a posibilităților amintite este de natură să permită înlăturarea d neajunsuri care în cincinalul trecut au creat greutăți în desfă șurarea ritmică a producției și asigurarea fondului de marfă pentru piața internă și export ; o îmbunătățire sensibilă a rezultatelor din întreaga economie, în sensul marilor exigențe ș priorități formulate de partid corespunzător cerințelor impuse de progresul pe mai departe al economiei românești.

Îmbunătățirea calității vieții — în centrul tuturor preocupărilor

DEZVOLTAREA economiei în cincinalul de curînd încheiat s-a înfăptuit în condițiile unei puternice creșteri a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. Au fost construite numeroase unități industriale însemnate în județele mai puțin industrializate, Sălajul, Covasna sau Bistrița-Năsăud, Vîlcea, Tulcea sau Vasluiul, Buzăul, Dîmbovița sau Harghita etc înregistrînd ritmuri anuale de creștere industrială cu mult superioare ritmului consemnat pe ansamblul țării. Ca urmare, toate județele dețin în prezent capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei, vădesc modificări pozitive în ce privește ponderea personalului muncitor la 1 000 locuitori, cît și în ce privește gradul de urbanizare al populației ș.a. Amplificate de preocupările de stimulare a dezvoltării industriei mici, practic în toate localitățile, asemenea realizări prezintă însemnătate nu numai în plan economic, asigurînd valorificarea mai bună a întregului potențial, ci și în plan social, al creșterii gradului de bunăstare și civilizație al cetățenilor, contribuind în măsură hotărîtoare la asigurarea în fapt a unei egalități reale între cetățenii de pe întreg cuprinsul patriei.

Efectele marilor înfăptuiri obținute în dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul trecut s-au regăsit în creșterea susținută a venitului național, pe locuitor acesta sporind cu peste 35% în 1980 în raport cu anul 1975. Pe această bază au fost create condiții pentru realizarea unui amplu program de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, cincinalul de curînd încheiat remarcîndu-se prin cele mai mari creșteri ale nivelului de trai din întreaga perioadă a construcției socialiste din România. Retribuția reală, veniturile țărănimii, cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat și în ansamblu veniturile totale reale ale populației au înregistrat creșteri — între 29 și 39,3% — cu mult mai mari față de prevederile inițiale. Corespunzător, în condițiile unei creșteri a indicelui de prețuri pe întregul cincinal cu numai 9%, au sporit cu 46,2% desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist (produse alimentare, nealimentare, bunuri de folosință îndelungată etc.), și cu peste 28% prestările de servicii pentru populație. Activitățile din domeniul construcției de locuințe, învățămîntului, culturii, sănătății, turismului au cunoscut și ele amplificări dintre cele mai însemnate.

Toate acestea dovedesc, cît se poate de convingător, grija neslăbită a partidului pentru om și bunăstarea lui, pentru înflorirea pe toate planurile a personalității sale. În acest sens este elocvent și faptul că nivelul acelui indicator ce exprimă cu o mare forță de sinteză efectele economice și mai ales sociale ale dezvoltării, durata medie a vieții, se ridică astăzi în România — țară ocupînd un loc de tristă amintire în statisticile mondiale ale vremurilor trecute — la circa 70 de ani, practic foarte aproape de nivelul înregistrat în țări puternic dezvoltate ale lumii.

ROADELE MUNCII eroice desfășurate de întregul nostru popor pentru propășirea țării demonstrează, mai mult decît orice altceva, necesitatea ca în acest cincinal — program cu obiective de o mare însemnătate pentru ridicarea țării, între care înscrierea României între statele cu un nivel mediu de dezvoltare economică — fiecare om al muncii să acționeze cu întreaga sa energie, cu întreaga sa capacitate creatoare pentru dezvoltarea economiei. Se impun exemplar înfăptuite prioritățile de dezvoltare a bazei de materii prime, materiale și energie, de economisire riguroasă a acestora, de dezvoltare mai intensă a producției agricole, de creștere a rationalității și eficienței în întreaga economie. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, aceasta constituie singura cale și calea sigură pentru a pune noi temelii creșterii pe mai departe a bunăstării vieții noastre, a gradului ei de civilizație.

. Dan POPESCU

TIPIZAREA ȘI STANDARDIZAREA — componente de bază ale creșterii eficienței

ÎN ANSAMBLUL MĂSURILOR privind ridicarea eficienței în unitățile economice un loc important îl ocupă tipizarea și standardizarea produselor. Implicînd atît procesele tehnologice, cît și realizarea produselor, tipizarea și standardizarea permit, atunci cînd principiile ce stau la baza lor sînt respectate, creșterea accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, utilizarea eficientă a fondurilor fixe, ridicarea calității etc.

Pornind de la aceste considerente, partidul nostru a pus în fața specialiștilor sarcina aplicării în industrie și construcții a tipizării și standardizării încă cu mulți ani în urmă. În cadrul măsurilor inițiate de conducerea partidului în decursul anilor pentru propulsarea tipizării și standardizării la nivelul exigențelor tehnicii contemporane, Consfătuirea de la Neptun din 1979 a reprezentat, fără îndoială, punctul de cotitură în direcția realizării unei noi calități a acestei activități. Concepția actuală a tipizării și standardizării românești constă în abordarea complexă și sistemică a tuturor aspectelor legate de producția materială, printre care : condiții optime de fabricație și facilitarea producției de serie prin unificarea constructivă, agregarea, modulizarea și miniaturizarea produselor, ridicarea calității și a eficienței economice, diversificarea producției, economisirea materiilor prime, a energiei și combustibilului. În prezent, activitatea de tipizare și standardizare a cuprins toate ramurile economiei, fiind constituite în acest scop comisii pe ramuri și o comisie de partid și de stat pentru problemele tipizării și standardizării pe economie în cadrul C.N.S.T. Lucrările comisiilor de ramură au arătat marile posibilități de raționalizare a producției care pot fi materializate prin promovarea tipizării și standardizării.

● Prin restrîngerea numărului tipodimensiunilor de produse, la creșterea productivității muncii și economisirea materiilor prime, energiei și combustibilului ● Proiectele tip în sprijinul accelerării ritmului de lucru și al scurtării duratei de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții și social-culturale ● Ample măsuri pentru generalizarea experienței înaintate, pentru creșterea gradului de tipizare și standardizare a produselor și tehnologiilor

Gamă diversificată de produse cu un număr mic de tipodimensiuni

REFERINDU-NE la tipizare, ca factor important al aplicării normelor de standardizare a produselor, trebuie să remarcăm că în unitățile industriale în perioada 1979-1980 au fost declanșate acțiuni de anvergură, încheiate cu rezultate de o deosebită însemnătate. **Au fost analizate 36 234 tipuri de bază, care însumează circa 1 045 000 tipodimensiuni de produse din fabricație internă, 67 701 produse din import și peste 20 000 standarde de stat și norme tehnice de ramură.** În ce privește produsele din fabricația internă rezultatele pe economie se prezintă astfel :

a) **Gradul de tipizare a producției în :**

— economia națională	90%
— metalurgie	88%
— construcții de mașini	90%
— chimie	93%
— materiale de construcții și economie forestieră	98%

Acțiunea de tipizare acoperă, la nivelul anului 1981, volumul de 432 miliarde lei producție marfă în principalele ramuri ale industriei (metalurgie, construcții de mașini, chimie, materiale de construcții).

b) **Reduceri de tipuri de bază și de tipodimensiuni de produse :**

	Tipuri de bază	Tipodimensiuni
— total produse în fabricație	36 234	458 696
— reduse din fabricație	11 118	212 675
— tipizate	25 116	246 021
— procent de reducere pe economie	30	46

Necesarul de tipodimensiuni reduse din fabricație va fi compensat prin creșterea volumului producției la tipodimensiunile tipizate.

c) **Efecte economice estimate :**

— total efecte economice la nivelul anului 1981 — 1394,8 mil. lei
— total efecte economice pe cincinalul 1981—1985 — 8459,3 mil. lei

Efectele economice se referă la reducerea costurilor de fabricație (micșorarea consumurilor de materiale, combustibili și energie, creșterea productivității muncii și altele), precum și la reducerea importurilor pentru un volum de 324 miliarde lei costuri de fabricație estimat la nivelul anului 1981 în principalele ramuri (metalurgie, construcții de mașini, chimie, materiale de construcții).

Referindu-ne în mod concret la activitatea desfășurată, de pildă, **în ramura metalurgiei feroase** pe linie de tipizare trebuie să subliniem faptul că una din etapele importante ale acțiunii s-a încheiat la 25 martie anul trecut. În această etapă s-a urmărit realizarea unei game cît mai restrînse de mărci și tipodimensiuni de produse metalurgice feroase și revizuirea standardelor de stat care reglementează aceste mărci. La această acțiune au participat și reprezentanți ai unităților de cercetare-proiectare și de producție din sectoarele beneficiare. De asemenea, la stabilirea mărcilor de oțel tipizate s-au avut în vedere criterii variate, în funcție de condițiile specifice de folosire a produselor în principalele domenii.

În urma studiilor și acțiunilor desfășurate, din **cele aproape 182 000 sorto-tipodimensiuni de produse feroase cîte au existat în fabricație au rămas numai jumătate, iar din 700 mărci de oțel produse în diferite întreprinderi au rămas în vigoare pentru nevoile interne ale economiei doar 166.** Această acțiune a necesitat, în mod firesc, elaborarea, modificarea și îmbunătățirea a 204 standarde de stat. În acest fel, în metalurgia feroasă nu se vor mai produce decît mărcile, sortimentele și tipodimensiunile strict necesare, potrivit nomenclatoarelor aprobate cu prilejul definitivării acțiunii de tipizare. Măsura respectivă a permis unităților metalurgice să înregistreze însemnate sporuri de producție pe aceleași capacități, să reducă costurile pe tona de metal produs; totodată, s-au creat condiții de optimizare a stocurilor la beneficiari.

Pentru 1981, ca urmare a tipizării produselor, se prelimină realizarea în industria metalurgică a unor economii de circa 154 milioane lei, iar pe întregul cincinal economiile vor depăși 770 milioane lei. Aceasta înseamnă că, anual, se vor evita importante consumuri de materii prime, unele deficitare, care se procurau din import (385 tone de nichel, 72 tone ferocrom, 150 tone de ferowolfram, 10 tone de cobalt etc.).

În industria construcțiilor de mașini acțiunea de tipizare a fost orientată în direcția restrîngerii numărului de tipuri de bază sau de tipodimensiuni de mașini, utilaje, echipamente, ansamble și subansamble. În acest mod au fost eliminate din fabricație o serie de produse necorespunzătoare sau învechite, cele cu parametrii tehnico-economici depășiți ; s-au creat condiții pentru asimilarea și punerea în fabricație internă a unui număr cît mai mare de produse, care mai sînt încă importate. **Numărul tipodimensiunilor de produse din fabricația internă a fost redus de la 831 534 la 187 458, reprezentînd 13 530 tipuri de bază.** În același timp s-au stabilit măsuri de asimilare în producție a unui număr cît mai mare de produse care se importă, elaborîndu-se programe de cercetare și de asimilare pentru 926 obiective prevăzute a se realiza în cincinalul actual. Ținînd seama de rigorile impuse de tipizare, toate produsele ce

În cadrul unui amplu dialog de lucru desfășurat miercuri la Complexul expozițional din Piața Scînteii tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a examinat, împreună cu cadre de conducere din ministere economice și alte organe centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare, din centrale industriale și mari întreprinderi, stadiul acțiunii de tipizare a produselor industriale.

se vor realiza vor trebui să atingă performanțe înalte, să fie competitive, să se caracterizeze prin consumuri reduse de materii prime, materiale, energie și combustibili, să fie obținute la costuri cît mai reduse. Acțiuni similare în vederea tipizării producției, încheiate cu rezultate pozitive, au fost desfășurate și în ramurile chimie, materiale de construcții și economie forestieră.

În general, progresele obținute pe linie de tipizare și standardizare a produselor sînt însemnate. Important este acum ca **experiența acumulată să fie extinsă**, să se acționeze operativ și competent în rezolvarea ansamblului de probleme pe care le incumbă această acțiune. Este imperios necesar, după părerea noastră, **ca problematica tipizării să iasă din granițele limitate ale unei centrale industriale sau ale unei ramuri, și să fie privită în întreaga complexitate, la nivel de economie.** Aceasta presupune, în primul rînd, **tipizarea tehnologiilor de bază la produsele de serie** (domeniu în care nu s-a acționat deloc), **executarea unui volum cît mai mare de piese și subansamble sub formă de module**, astfel încît procesele de diversificare, de modernizare și asimilare de produse noi să se poată efectua în termene cît mai scurte.

Tipizarea producției în unitățile metalurgice, a celor producătoare de materiale de construcții, a condus la disciplinarea producției, la reducerea accentuată a nomenclatorului de produse, la ridicarea productivității muncii. Este însă evident că extinzînd și adîncind studiile în acest domeniu, se vor găsi noi posibilități de grupare mai rațională a tipodimensiunilor și sortimentelor, în strînsă dependență de solicitările beneficiarilor. Aceasta va avea, desigur, în continuare, efecte favorabile atît pentru executanți, în calitate de furnizori, cît și pentru beneficiari.

Acțiuni multiple se cer întreprinse în industria construcțiilor de mașini, unde activitatea este mult mai complexă. Se impun măsuri de sincronizare a tipizării diferitelor produse, la a căror realizare concură nu numai unitățile specifice, ci și din alte ramuri (industria ușoară, chimică, forestieră etc.). Acțiunea de tipizare va căpăta în acest fel o mai largă cuprindere, prin participarea nu numai a celor ce realizează partea metalică din produs, ci și a celor care furnizează subansamble sau repere din lemn, textile sau produse chimice. Se cere pentru aceasta intensificarea cooperării între specialiști din diferite domenii, organizarea superioară a producției de componente (module), astfel încît activitatea de montaj a produselor complexe tipizate să se poată desfășura ritmic, la un înalt nivel.

Nu mai puțin importante sînt eforturile ce se impun a fi depuse și în celelalte ramuri — chimie, industrie ușoară, materiale de construcții, industria forestieră etc. — pentru ca acțiunea de tipizare și standardizare să se soldeze cu eficiența scontată. Aceasta întrucît, cu toate progresele obținute, la nivelul economiei naționale sînt încă sute de mii de tipuri de materii prime și materiale, repere și subansamble care nu au fost luate în studiu pentru a fi tipizate. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, realizările obținute pe linie de tipizare pînă acum trebuie să fie considerate un prim pas, un început ; se cere acționat în continuare pentru reducerea mult mai mare a numărului de materiale, piese, subansamble, ce se produc în industria noastră.

Prin utilizarea proiectelor tip — productivitate și ritmuri înalte de execuție

ÎN ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII acțiunea de tipizare a urmărit, în primul rînd, ca pe baza unei analize amănunțite a întregului fond de proiecte să se restrîngă numărul proiectelor tip și al soluțiilor conceptuale elaborate, care conțineau, în numeroase cazuri, paralelisme. În al **doilea rînd,** sfera tipizării a fost extinsă la noi domenii ale construcțiilor, pentru care în trecut nu se elaboraseră proiecte tip, sau unde proiectele existente nu acopereau decît un domeniu restrîns din necesitățile economiei. **În urma studierii a peste 1 500 de proiecte de construcții și sintetizării celor mai reușite soluții sub aspect tehnic și economic, au rezultat aproape 500 proiecte tip de obiective și obiecte — respectiv o reducere de circa 75%** — între acestea figurînd 40 proiecte de module tip care înlocuiesc un număr de 121 proiecte elaborate în perioada precedentă. Acestea se referă la hale industriale, clădiri industriale, parter și etajate, clădiri anexă, pereți exteriori și interiori de clădiri industriale parter sau etajate, clădiri de depozitare, estacade de benzi transportoare, turnuri de răcire cu tiraj forțat și obiecte comune mai multor ramuri.

Conceperea de **module tip asamblabile în diferite variante combinatorii** reprezintă o noutate în tipizarea construcțiilor și instalațiilor, demne de remarcat fiind eforturile și realizările în acest domeniu ale Institutului de proiectări de construcții tipizate (I.P.C.T.). Prin trecerea de la asamblarea de elemente la asamblarea de structuri constructive, se rezolvă prin proiectare întregul evantai de probleme privind funcțiile de ansamblu ale fiecărei clădiri industriale, capacitatea de producție cerută, rezistența și durabilitatea, comportarea construcțiilor la o diversitate de factori climatici și de amplasament, izolarea termică, condițiile de lu-

Vasile BOESCU
Ion HERA BUCUR
Ludovic ȚINTEA

(Continuare în pag. 28)

La început de an —

acțiuni ferme pentru realizarea planului

UTILIZAREA INTENSIVĂ A FONDURILOR FIXE — SURSĂ DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ȘI A EFICIENȚEI

ÎN ÎNTRECEREA amplă care se desfășoară în întreaga țară pentru realizarea cu succes a sarcinilor din planul acestui an, o atenție deosebită se acordă în fiecare întreprindere și centrală industrială utilizării raționale, în grad înalt, a capacităților de producție disponibile ca sursă valoroasă de sporire a producției și de ridicare a eficienței economice. Creșterea indicelui de folosire a mașinilor și utilajelor, a tuturor suprafețelor de producție disponibile, poate contribui direct la realizarea, fără investiții suplimentare, a unui volum superior de produse. În acest cadru analiza noastră își propune să prezinte experiența acumulată în cadrul **Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice** în direcția utilizării fondurilor fixe, urmărind evidențierea modalităților concrete de acțiune capabile să mobilizeze superior potențialul productiv existent.

Ca urmare a eforturilor susținute de utilizare completă a timpului de lucru disponibil, **în numeroase întreprinderi ale centralei capacitățile de producție au fost folosite în grad ridicat :** indicele de utilizare a mașinilor-unelte s-a situat în anul 1980 la 91,1 la Întreprinderea de frigidere Găești, la 90 la Întreprinderea de conductori electrici emailați, la 87,4 la întreprinderea „Electromotor"-Timișoara, la 87,2 la întreprinderea „Acumulatorul"-București, iar liniile tehnologice au fost folosite în aceeași perioadă la un indice de 95,3 la Întreprinderea de motoare electrice Pitești, de 94 la Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice Sf. Gheorghe. Cu toate aceste realizări trebuie arătat că în fiecare din întreprinderile centralei **există încă însemnate rezerve** în utilizarea fondurilor fixe, a căror atragere în circuitul productiv mobilizează în acest an eforturi organizatorice și de creativitate de amploare. Ele se localizează cu un potențial mai însemnat în special la Întreprinderea de fabricație și montaj de ascensoare București, la întreprinderea „Electromureș" Tîrgu Mureș (în ce privește utilizarea mașinilor-unelte), la „Electromotor"-Timișoara (la linii tehnologice), la Întreprinderea de motoare electrice Pitești, la „Electroprecizia"-Săcele și la Întreprinderea de mașini electrice București (la utilaje pentru execuția de bobine electrice) ș.a.

ANALIZA GRADULUI de utilizare a timpului de lucru al fondurilor fixe în unitățile centralei pune în evidență faptul că pentru creșterea acestuia în anul 1981 se cer avute prioritar în vedere :

1 **Evitarea lucrului în schimburi neprogramate** (tabelul). Problema prezintă importanță pentru majoritatea întreprinderilor analizate. Evitarea lucrului în schimburi neprogramate face necesară o mai atentă și mai aprofundată muncă de fundamentare a programării producției în așa fel încît **să se realizeze încă din fază de concepție** o optimizare mai riguroasă a desfășurării diferitelor faze ale procesului tehnologic, **dimensionarea rațională a schimburilor de lucru și stabilirea unui coeficient de schimb adecvat specificului producției, planului de producție și de desfacere,** capabil să evite discontinuitățile în fabricație, dar și introducerea unor schimburi suplimentare neplanificate, costisitoare și de slabă eficiență.

2 **Perfecționarea activității de întreținere și reparații a mașinilor și utilajelor,** pentru evitarea întreruperilor accidentale ale procesului de fabricație, în special la „Electroprecizia"-Săcele și Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice Sf. Gheorghe. Este vorba în principal de îmbunătățirea din acest punct de vedere a activității care privește utilajele specifice fabricației bobinelor electrice, trefilării sîrmei, băilor de cuprare, galvanizare etc. Preocupările în această direcție nu trebuie să scape nici un moment din vedere și **necesitatea concentrării eforturilor în atacarea lucrărilor de reparații și întreținere a utilajelor, precum și etapizarea lor rațională,** ceea ce va permite evitarea anumitor situații din anul trecut cînd nerespectarea acestor cerințe a îngreunat obținerea unor indici înalți de utilizare la unele fonduri fixe (la întreprinderea „Acumulatorul"-București, de pildă).

3 **Asigurarea forței de muncă** în numărul și de calificarea corespunzătoare, prin accelerarea acțiunii de calificare în meseriile deficitare, prin redistribuirea muncitorilor auxiliari la secțiile de prelucrări mecanice, prin participarea efectivă în producție, la manipularea mașinilor, a personalului tehnic-ingineresc, prin recalificarea și policalificarea cadrelor necesare prin forme intensive de specializare. Mai multă preocupare apare necesară și pentru **asigurarea forței de muncă într-o mai strînsă corelare cu termenele de punere în funcțiune a noilor fonduri fixe,** pentru a se evita apariția unor situații din anul trecut cînd, în anumite cazuri, deși s-au dat în funcțiune la unele unități diferite fonduri fixe, ele nu au putut lucra la capacitate din cauza neasigurării forței de muncă.

4 **Creșterea ritmicității în aprovizionare și perfecționarea funcționării mecanismului colaborărilor în producție.** Este vorba, în primul rînd, de asigurarea, la nivelul necesarului fundamentat și aprobat, de granule și folie P.V.C., de piese din ebonită de la furnizori din chimie, de piese turnate de la unitățile metalurgice, precum și de organe de ansamblare (șuruburi, rulmenți) ș.a.

Prin aceste măsuri, în toate întreprinderile centralei, acțiunile desfășurate pentru utilizarea superioară a fondurilor fixe vizează concentrarea eforturilor pentru perfecționarea și modernizarea organizării desfășurării producției — premisă sigură a obținerii în acest an a unor producții superioare cantitativ și calitativ. Pe această bază în luna ianuarie a.c. unitățile centralei au obținut un însemnat volum de producție fizică, produse de o deosebită însemnătate pentru economia națională, contractate cu diferiți beneficiari din țară și străinătate.

B. PĂDURE

Factori de sporire a gradului de utilizare a fondurilor fixe și influența lor potențială (estimări după date înregistrate în anul 1980)

Unitatea	Diminuarea timpului neutilizat al mașinilor-unelte (în procente) prin				
	Evitarea lucrului în schimburi neprogramate	Perfecționarea activității de întreținere și reparații	Asigurarea forței de muncă	Ritmicitate în aprovizionare și cooperare	Alți factori
Întrep. de mașini electrice București	12,3	3	83,7	—	1
„Electroprecizia"-Săcele	32,3	14,0	2,2	1,0	0,5
Întrep. de cabluri și materiale electroizolante	21,6	0,2	77,1	—	1,1
„Electromotor"-Timișoara	48,5	15,4	15,0	19,4	1,7
Întrep. de motoare electrice Pitești	89,3	5,4	4	0,2	1,1
Total centrală	46,9	8,5	35	2,5	7,1

RIDICAREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MATERIILOR PRIME

RIDICAREA GRADULUI de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei constituie o orientare de bază în politica noastră economică. Pentru actualul cincinal se prevede sporirea gradului de valorificare a materiilor prime cu cel puțin 34%. Stabilirea unui asemenea obiectiv demonstrează atenția deosebită pe care o acordă partidul și statul nostru gospodăririi raționale a tuturor resurselor țării, micșorării cheltuielilor cu care se realizează producția.

Consumurile specifice : scădere accentuată

CHELTUIELILE MATERIALE dețin, după cum se cunoaște, o pondere importantă în costurile producției de metal. Pentru raționalizarea și reducerea continuă a acestora, respectiv a nivelului consumurilor materiale specifice au fost stabilite măsuri atît la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, al centralelor industriale cît și la unitățile subordonate care au vizat în special modernizarea unor utilaje și tehnologii mari consumatoare de energie, concomitent cu preocuparea pentru creșterea continuă a gradului de recuperare și valorificare a resurselor energetice refolosibile.

Aplicarea acestor măsuri a condus la reducerea an de an a consumurilor specifice de metal, de combustibili și energie electrică. Față de 1975, în condițiile creșterii producției de oțel, s-au realizat în cincinalul încheiat reduceri ale consumului specific de combustibil la cocs metalurgic cu 4,5% la fontă cu 6,5 și la oțel Martin cu 15,3%. În ceea ce privește consumurile specifice de energie electrică acestea au fost reduse cu 16,7% la fontă, 4,9% la oțel electric, 29,9% la oțel Martin, 15,3% la alumină calcinată, 3,4% la aluminiu electrolitic. La oțelul Martin, de exemplu, față de anul 1975, cantitatea de energie electrică economisită reprezintă 9,6% mil. kWh, iar la combustibil convențional 76 mii tone.

Dintre măsurile cele mai importante care au condus la reducerea consumurilor specifice amintim : sporirea capacității unitare a bateriilor de cocsificare de la 250 mii t/an la 300—600 mii t/an ; creșterea volumului util al furnalelor concomitent cu îmbogățirea în oxigen a aerului insuflat și ridicarea temperaturii acestuia ; dotarea oțelăriilor electrice cu cuptoare de mare capacitate (50—100 t) ; creșterea ponderii oțelului de convertizor, în totalul producției de oțel, de la 41 la sută în 1975 la 47 la sută în 1980, în timp ce ponderea oțelului Martin a scăzut în aceeași perioadă de la 53 la sută la 37 la sută ; introducerea procedeului de turnare continuă a oțelului în semifabricate ; folosirea în proporție de peste 70 la sută a încărcării cuptoarelor de preîncălzire a lingourilor calde cu temperatura de circa 850°C pentru a fi aduse la o temperatură mai ridicată corespunzătoare procesului de prelucrare în laminate ; automatizarea la cuvele de electroliză a aluminiului pentru reducerea efectelor anodice și a consumului specific de energie electrică cu circa 500 kWh/tonă etc.

Față de 1975, ca urmare a preocupărilor pentru recuperarea și valorificarea resurselor energetice refolosibile s-a realizat în 1980 (date preliminare) o creștere a consumului de resurse energetice refolosibile cu circa 20 la sută, creștere posibilă ca urmare a aplicării unor măsuri vizînd reducerea pierderilor de gaz de cocs și gaz de furnal ars la faclă, a punerii în funcțiune de cazane recuperatoare la cuptoarele pentru elaborarea și preîncălzirea oțelului, precum și a adoptării unei noi tehnologii pentru stingerea cocsului care permite obținerea a circa 550 mii Gcal pe an abur la 40 atmosfere de 435°C.

Economisirea metalului are, de asemenea, implicații economice favorabile pentru fiecare unitate constructoare de mașini, cît și pentru economia națională în ansamblu : în primul rînd, scad cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, fapt ce se reflectă direct în realizarea de economii și beneficii peste plan, în ridicarea eficienței întregii activități ; în al doilea rînd, fabricîndu-se din aceeași cantitate de metal un volum mai mare de produse, pot fi satisfăcute mai bine nevoile economiei naționale ; în al treilea rînd, se degrevează economia de importante eforturi valutare, știut fiind faptul că România, nedispunînd de cantități suficiente de minereuri de fier și cocs metalurgic este nevoită să le importe.

Principalele rezerve de reducere a costurilor de producție în industria construcțiilor de mașini rezidă în diminuarea consumurilor materiale, în special de metal. Conform datelor din tabelul nr. 1 în perioada 1977—1979 coeficientul de utilizare a laminatelor finite pline din oțel în întreprinderile constructoare de mașini a crescut cu 14,8%, ceea ce evidențiază importantele rezerve care au existat în această ramură.

Cu toate rezultatele bune obținute, din cauza unor deficiențe care mai persistă în activitatea unor întreprinderi sau centrale industriale, se mai înregistrează la diferite piese încă unele adausuri mari de prelucrare, ceea ce face ca o parte din metal să nu se valorifice corespunzător ; mai sînt cazuri cînd producția declasată este relativ ridicată în volumul producției, sau cînd unele piese sînt supradimensionate, chiar și în faza finală ; se mai întîlnesc situații cînd se mențin în fabricație mașini și utilaje care au o greutate proprie nejustificat de mare comparativ cu cele similare realizate de firme străine. Pierderile de metal sub diferite forme au fost determinate în principal de gradul scăzut de utilizare a metalului în sectoarele primare (turnătorii și forjă).

Pentru înlăturarea neajunsurilor care se mai manifestă este necesar ca, începînd cu cercetarea și proiectarea tehnologică, al cărui rol este de a acționa pentru reducerea greutății produselor, și pînă la fiecare loc de muncă, unde metalul este transformat în produse, să se acționeze energic pentru închiderea canalelor risipei, pentru promovarea de tehnologii eficiente, pentru reproiectarea și modernizarea produselor care și în prezent mai solicită consumuri specifice ridicate.

Tabelul nr. 1

Produsul	Coeficient de utilizare a laminatelor finite pline din oțel		
	1977	1979	1980 (*)
Total construcții de mașini	65,1	79,9	82,3
— Poduri rulante electrice pînă la 5 tf	85,0	86,2	87,5
— Instalații de extracție	83,0	84,0	83,0
— Vagoane pentru călători (inclusiv de dormit, restaurante etc.)	75,2	87,3	89,9
— Grupuri generatoare de curent alternativ și continuu	55,5	65,0	62,4
— Turbine cu abur 440 MW	65,0	68,0	68,0
— Motoare cu ardere internă pentru tractoare și autovehicule	—	75,0	75,6

*) Datele se referă la sarcinile de plan

Structură optimă în folosirea feroaliajelor

CREȘTEREA CONTINUĂ în ultimii ani a prețurilor feroaliajelor, în special a celor deficitare (nichel, wolfram, cobalt, molibden etc.), a determinat pe plan mondial, în producția de mașini și utilaje, promovarea oțelurilor mai puțin aliate, dar care prin tehnologii de fabricație și soluții constructive corespunzătoare pot înlocui cu succes, în multe cazuri, oțelurile înalt aliate. Această tendință este pregnantă în utilizarea oțelurilor inoxidabile pentru diverse construcții metalice, a oțelurilor rapide pentru scule, a oțelurilor pentru piese tratate termic etc.

În țara noastră producerea și mai ales promovarea oțelurilor economice se situează sub nivelul posibilităților rezultate în special din structura industriei construcțiilor de mașini. Astfel, în consumul de oțeluri inoxidabile, ponderea oțelurilor de tip crom-nichel este prea mare, reprezentînd în 1979 peste 88%, față de circa 70% în S.U.A., respectiv 50% în Franța, restul necesarului fiind acoperit cu oțeluri inoxidabile fără nichel sau cu un conținut redus al acestuia. Întrucît în numeroase cazuri există o tendință nejustificată de frînare a promovării oțelurilor inoxidabile economice, ar trebui ca organele competente, să intervină în această problemă, luînd măsuri în consecință.

Situații similare se întîlnesc și în cazul oțelurilor rapide pentru scule și al oțelurilor aliate pentru piese tratate termic, ceea ce contribuie în măsură însemnată la sporirea nejustificată a gradului mediu de aliere al acestora, cu efecte negative asupra balanței de devize. **Micșorarea consumului de feroaliaje deficitare este posibilă deoarece în numeroase cazuri proprietățile mecanice superioare necesare unei piese date se pot obține prin tratamentul termic corespunzător al oțelurilor aliate cu elemente ieftine ca manganul, borul, siliciul etc.**

O categorie aparte o reprezintă oțelurile sudabile cu limita de curgere ridicată de tip OL 44 și OL 52. Aliate în principal cu circa 1-1,5% mangan, oțelurile din această clasă permit în condițiile unei proiectări eficiente o reducere a consumului de metal de pînă la 25%. Acest obiectiv este însă în strînsă corelație cu tipul de laminat folosit și tehnologia de realizare a piesei aplicată de producătorul de utilaj. Se remarcă faptul că spre deosebire de situația existentă pe plan mondial, țara noastră înregistrează pe de o parte o pondere ridicată a consumului de table groase (20% din totalul consumului de laminate față de 11% în țările din Piața Comună), iar pe de altă parte, o pondere scăzută a consumului de produse formate la rece, respectiv profile laminate ușoare (circa 22% din totalul consumului de laminate față de 29% în țările Pieței Comune).

Situația respectivă este datorată în special insuficientei preocupări pentru scăderea grosimii medii a produselor consumate pe seama creșterii cotei oțelurilor cu limită de curgere ridicată.

Tabelul nr. 2

Clasa de oțeluri aliate	Ponderea optimă în total consum oțeluri aliate pentru tratamente termice (%)	Solicitări pentru 1981		
		C.I.U.E. M.M.R.	C.I.U.T.M.R.	G.I.P.M.A.
Mangan-mangan-siliciu	30	1	7	2
Crom-crom-siliciu, crom-mangan	15	20	23	44
Crom-molibden	20	29	21	4
Crom-nichel-molibden, crom-nichel	20	39	28	24
Crom-vanadiu	5	3	5	—
Alte tipuri	10	8	16	26

Astfel, la întreprinderile din Centrala de tractoare și mașini agricole (ne referim în special la mașinile agricole) cota oțelurilor de tip OL 52 atinge aproape 28% din totalul consumului de tablă groasă, respectiv aproape 8% din totalul consumului de profile laminate, iar la întreprinderile din Centrala de material rulant și utilaj tehnologic ponderea este similară — circa 37% la table și 12% la profile din oțeluri de tip OL 52 în totalul consumului de metal. Dacă se compară această situație cu structura consumului existentă, de exemplu, în R.D.G., unde în 1979 consumul de oțeluri de tip OL 52 atinge 61,5% din totalul consumului de oțeluri sudabile, ne dăm seama de rezervele substanțiale pentru scăderea greutății proprii a mașinilor și utilajelor pe care le construim.

O acțiune cu reale efecte economice

ÎN PREZENT, ca în toate ramurile productive ale economiei, acțiunea de tipizare și specializare a producției se dovedește a avea reale efecte economice atît pentru unitățile metalurgice, cît și pentru cele constructoare de mașini. Tipizarea producției permite o mai bună utilizare a instalațiilor și agregatelor în unități metalurgice și deci sporirea pe această cale a producției de metal datorită, în special, reducerii frecventelor schimbări ale unor condiții tehnologice de lucru, omogenizării calității etc. De asemenea, ea are efecte pozitive și în cazul consumatorilor de metal prin simplificarea activității proiectanților și a serviciilor de aprovizionare tehnico-materială, reduce stocurile de produse cu mișcare lentă. Dar nu trebuie să se piardă din vedere faptul că eficiența maximă a tipizării se obține numai în condițiile în care aceasta se implementează în economie pornind de la o activitate de proiectare și inginerie tehnologică din construcția de mașini și utilaje tehnologice de înaltă calitate, în care fiecare material prevăzut în documentație are la bază o analiză temeinică, tehnică și economică.

Adaptarea documentațiilor existente la structura de materiale tipizate trebuie să vizeze și **promovarea oțelurilor economice, carbon sau aliate cu elemente nedeficitare,** caracteristicile impuse de condițiile de funcționare a utilajelor fiind asigurate în principal prin aplicarea de tehnologii moderne, (tratamente termice etc.). În acest fel, va fi posibilă micșorarea nivelului mediu de aliere al oțelurilor folosite în economia națională, nivel mai ridicat ca în țări dezvoltate industrial, ca urmare a faptului că se constată cazuri de înlocuire a unor tehnologii avansate prin folosirea oțelurilor mai bogat aliate. După cum rezultă din datele din tabelul nr. 2, unele centrale industriale din industria constructoare de mașini au promovat în mod exagerat oțelurile aliate cu elemente deficitare — crom, nichel, molibden —, fiind departe de structura considerată ca optimă pentru consumul oțelurilor aliate pentru tratamentul termic.

Economisirea materiilor prime, combustibililor și energiei în producție și în consum impune studierea cu grijă a diverselor stadii de exploatare a produselor de la darea lor în folosință și pînă la scoaterea din uz, cu scopul de a releva toate nivelurile posibile de intervenție. **Se impune ca, încă de pe planșeta de desen, proiectantul să se preocupe și să realizeze corelarea optimă între utilizarea resurselor materiale și energetice și necesitățile de consum,** prin :

— utilizarea de materiale tipizate, în limitele normelor de consum aprobate ;

— folosirea materialelor eficiente produse în țară în locul celor scumpe, deficitare, promovate îndeosebi din import ;

— ușurarea rațională și miniaturizarea produselor, astfel ca, încorporînd cantități mai reduse de materiale și energie în produse să se asigure funcțiile și calitățile corespunzătoare necesare utilizării lor ;

— promovarea, extinderea și generalizarea celor mai economice procedee de fabricație din punct de vedere al materialelor și energiei ;

— optimizarea duratei de viață a produselor în strînsă corelare cu cantitatea de materiale și energie încorporată ;

— tipizarea produselor și elementelor componente ale acestora, urmărind utilizarea materialelor și procedeelor tehnologice cele mai eficiente ;

— utilizarea pe scară cît mai largă a materialelor recuperabile și reciclabile, rezultate atît în procesul productiv, cît și după scoaterea din uz a produselor respective.

Realizarea acestor deziderate va aduce o contribuție importantă la valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, condiție fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei naționale.

Barbu GH. PETRESCU

Experiențe în actualitate

Autoaprovizionarea localităților cu produse agricole: valorificarea unui important potențial

BUNA APROVIZIONARE a populației cu produse agroalimentare constituie o preocupare constantă a partidului și statului nostru, întrucît contribuie nemijlocit la creșterea nivelului de trai al întregului popor. Cincinalul încheiat a marcat din acest punct de vedere progrese substanțiale, punînd la dispoziția populației cantități sporite de produse agroalimentare. Astfel, la carne consumul mediu anual pe locuitor a crescut cu 17 kg. De asemenea, populația a consumat mai mult lapte, mai multe legume, cartofi și alte produse.

Un rol important în asigurarea cu produse agroalimentare a tuturor localităților țării îl are sistemul de autoaprovizionare — componentă a autoconducerii și autogestiunii unităților administrativ-teritoriale, element caracteristic pentru orientarea în profil teritorial a producției agricole vegetale și animale în noul cincinal. Bazat pe conceptul de deosebită valoare — sub raportul eficienței economice și sociale — formulat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest sistem începe să-și constituie, asamblеze și rodeze angrenajele, astfel ca încă în acest an avantajele sale să se materializeze de la nivel de județ pînă la fiecare localitate, de la nivelul producătorului la cel al consumatorului.

În acest sens, fiecare localitate trebuie să-și cunoască resursele proprii, acționînd pentru sporirea permanentă a producțiilor agricole printr-o repartizare optimă a culturilor pe sole, prin asigurarea necesarului de semințe, prin echilibrarea rațiilor furajere în hrana animalelor, printr-o mai bună organizare a muncii.

În sporirea producției agricole și, implicit, în îmbunătățirea aprovizionării populației un rol important va avea aplicarea Legii privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe. Se impune să se acționeze cu hotărîre în fiecare județ, în fiecare localitate pentru creșterea continuă a producției agricole vegetale și animale, în vederea îmbunătățirii consumului alimentar și satisfacerii într-o măsură mai mare a celorlalte cerințe ale economiei naționale.

În cele ce urmează ne vom referi la realizările obținute în ultimul timp în domeniul autoaprovizionării cu produse agroalimentare, precum și la noile măsuri luate în acest sens în **județul Brăila.**

Sprijin concret și masiv gospodăriilor individuale

ÎN AGRICULTURA județului Brăila producția de legume ocupă un loc important ; suprafața cultivată deține o pondere însemnată, iar cantitățile obținute satisfac nevoile de consum ale populației, creînd unele disponibilități. Dealtfel, condițiile pedoclimatice favorizează această îndeletnicire a locuitorilor. Ca rezultat al materializării măsurilor de valorificare a potențialului, producțiile au crescut atît în cadrul unităților socialiste, cît și în gospodăriile populației, transformînd județul, de pildă, dintr-un „importator" într-un „exportator" de cartofi.

În ce privește **gospodăriile populației,** sporurile mari pe unitatea de suprafață cultivată sau pe animal furajat asigură **acoperirea nevoilor de consum ale producătorilor individuali și crearea unui important disponibil de produse pentru fondul central al statului.** În condițiile noilor prețuri de contractare și achiziții, valorificarea excedentului de produse agricole reprezintă **o cale sigură și importantă de venituri suplimentare.**

După modul de folosință a terenului în cadrul gospodăriilor populației (inclusiv orașul Făurei și municipiul Brăila), suprafața agricolă de 16 241 ha este repartizată astfel : 504 ha în cadrul consiliilor populare, 380 ha la gospodăriile individuale și 15 357 ha în gospodăriile membrilor cooperatori. Suprafața arabilă, de 13 400 ha, este cultivată cu legume de cîmp, fasole boabe, cartofi, pepeni, porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr și culturi furajere, urmărindu-se obținerea unor producții sporite la hectar. Așa, de exemplu, producția medie planificată în 1981 la porumb este de 5 050 kg, iar la sfecla de zahăr de 34 000 kg.

În anul 1980, gospodăriile populației din județul Brăila au predat statului, în condiții avantajoase pentru ele, 787,4 tone de legume, peste 100 tone de cartofi, circa 69 tone de fructe, importante efective de animale și cantități de produse alimentare.

Populația județului deține în gospodării proprii un important efectiv de : bovine, porcine, ovine, păsări și mai mult de 86% din familiile de albine (vezi tabelul).

Structura pe specii a efectivelor de animale în județul Brăila, la 5 ianuarie 1981

Specii de animale	Total efective (capete)	din care : în gospodăriile populației
Bovine	150 262	26 617
din care : vaci și bivolițe	56 911	12 775
Porcine	600 193	62 509
Ovine	462 271	179 994
Păsări	2 165 112	peste 1 mil.
Familii de albine	23 246	20 140

Realizările obținute obligă consiliul popular județean, direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară, precum și celelalte organe județene de specialitate să acorde acestor gospodării un sprijin permanent și eficient în realizarea unor producții superioare, potrivit sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și la recenta Consfătuire de lucru de la Brașov, privind sporirea producției agricole și aprovizionarea mai bună a populației din mediul urban și rural cu carne, lapte, ouă, legume și alte produse. Biroul comitetului județean de partid a luat în acest sens o serie de măsuri concrete.

Potrivit estimărilor făcute, la nivelul anului 1981 resursele proprii pentru aprovizionarea populației județului vor fi constituite din 8 600 t carne, 107 mii hl lapte de consum și 34,2 milioane ouă. O cantitate importantă de carne (6,7% din total) va fi asigurată din contractări și achiziții de la gospodăriile populației, iar 15% din cantitatea de lapte o vor reprezenta achizițiile și contractările suplimentare.

Comitetul executiv al consiliului popular județean a elaborat un program pe întregul cincinal, privind **creșterea animalelor în gospodăriile populației.** Efectivele în cele 57 396 gospodării din mediul rural urmează să ajungă în 1985 la 57 064 bovine (214% față de nivelul actual), 122 480 porcine (196%), 345 200 ovine (192%) și peste 1,7 milioane păsări (circa 170%).

Realizarea acestui program va fi posibilă pe baza ajutorului acordat crescătorilor individuali. Astfel, pentru asigurarea lor cu purcei, cooperația de consum va organiza maternități în sistem gospodăresc, pe spații disponibile proprii sau închiriate de la alte unități socialiste ; materialul biologic necesar populării urmează să fie achiziționat de la unități agricole din județ, urmărindu-se pe cît posibil preluarea de scroafe montate. Încă în anul în curs, în aceste maternități de scroafe se vor obține circa 6 500 de purcei, iar în anul 1985 peste 17 500 de capete. Totodată, în cooperare cu unitățile agricole cooperatiste se vor organiza 10 maternități, ce vor produce în 1981 aproximativ 8 700 de purcei.

Pentru dezvoltarea aviculturii, gospodăriilor populației le vor fi livrați un milion de pui de o zi, de la 5 centre de incubație special constituite. Beneficia-

Gh. N. IOSIF
Gh. FRĂȚILĂ

(Continuare în pagina 24)

PERFECȚIONAREA LEGISLAȚIEI ECONOMICE

CORELAREA PE BAZE ECONOMICE A PREȚURILOR — STIMULENT PENTRU APLICAREA FERMĂ A NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR ÎN AGRICULTURĂ

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii constituie una din prioritățile de bază în noul cincinal 1981—1985, de a cărei înfăptuire depind într-o măsură însemnată dezvoltarea întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. Beneficiind de sprijinul larg al partidului și statului prin politica de creștere în ritm înalt a bazei sale tehnico-materiale și de perfecționare continuă a conducerii planificate, agricultura trebuie să facă un însemnat salt calitativ. Actualul cadru organizatoric este capabil să-i asigure o conducere unitară atît în profil teritorial cît și departamental, permițînd accentuarea procesului de concentrare și specializare a producției agricole. Totodată, introducerea noului mecanism economic în unitățile agricole impune **aplicarea consecventă a principiului autogestiunii și autofinanțării.**

În acest sens s-au creat condiții îmbunătățite prin complexul de măsuri aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 cu privire la **actualizarea și corelarea pe baze economice a prețurilor de producție, de contractare și achiziții la unitățile agricole și producătorii individuali.** De asemenea, Legea adoptată de Marea Adunare Națională în sesiunea din decembrie a statuat introducerea, de la începutul acestui an, a noilor prețuri de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, actualizate și corelate pe principii economice, urmărind **rentabilizarea tuturor produselor și activităților** din această ramură. Legea prevede obligația unităților agricole de stat și cooperatiste de a acționa pentru întărirea autogestiunii economico-financiare, pentru reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi materiale, prin îndeplinirea și depășirea producțiilor planificate, realizarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, folosirea eficientă a mașinilor și utilajelor, a sistemelor de irigații, a îngrășămintelor.

ÎMBUNĂTĂȚIREA corelării prețurilor de producție, de contractare și de achiziții corespunde unei necesități obiective și cerințelor creșterii eficienței economice în întreaga activitate din agricultură.

Practica analizei și controlului permanent al gestionării resurselor financiare, prin elaborarea și urmărirea îndeplinirii, de către fiecare unitate agricolă socialistă, a bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de bază al conducerii activității economice, a relevat că în multe unități nivelul rentabilității înregistra o evoluție descendentă, în bună parte datorită faptului că prețurile de achiziții la o serie de produse agricole — rămase neschimbate o lungă perioadă de timp (unele din 1965) — nu reușeau să acopere nivelul costurilor de producție efective, influențate de modificarea prețurilor la materiile prime, materiale și energie. În zootehnie, mai puțin sectorul ovin, prețurile rămăseseră aceleași din 1973, iar în domeniul producției vegetale (grîu, porumb, orz furajer, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, soia, cartofi de toamnă), de peste 12 ani.

Evoluția costurilor de producție și a prețurilor medii de realizare la asociațiile economice intercooperatiste cu profil zootehnic

(în %; 1970 = 100)

Produsul	Costuri de producție		Prețuri medii de realizare	
	1975	1979	1975	1979
Carne de porc	137	149	112	115
Carne de bovine	144	164	126	132
Carne de ovine	108	119	103	100
Carne de pasăre	97	94	85	80
Lapte de vacă	120	121	111	113
Ouă	94	94	88	88

În exemplul prezentat trebuie subliniat faptul că unitățile economice (asociațiile intercooperatiste) au dispus în general de condiții asemănătoare, producția realizîndu-se pe baza unor tehnologii moderne, în sistem industrial. Se constată că prețurile medii realizate din livrarea produselor au rămas mult în urma costurilor de producție, a căror creștere a fost de 3,2 ori mai mare la carnea de porc, de 2 ori mai mare la carnea de bovine etc. Suportarea de la buget a influențelor determinate de creșterile reale ale costurilor de producție și nerealizarea de beneficii în unitățile agricole nu puteau constitui un stimulent pentru efortul propriu al unităților de **a spori producțiile medii și totale** la diferite produse agricole, de **a micșora costurile de producție** prin utilizarea la maximum a tuturor resurselor existente.

Un efect secundar al necorelării prețurilor cu valoarea produselor agricole l-a constituit și realizarea unor beneficii mari în cadrul unor sectoare ale industriei prelucrătoare și a unor rezultate nefavorabile în unitățile agricole producătoare.

MĂSURILE intrate în vigoare sînt menite să întărească rolul sistemului de prețuri în înfăptuirea politicii agrare a partidului, să mobilizeze toate unitățile agricole pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii și autogestiunii. Ele permit măsurarea mai exactă a eforturilor depuse în fiecare unitate pentru **creșterea rentabilității producției agricole vegetale și animale,** stimulînd în același timp preocuparea pentru **reducerea substanțială a cheltuielilor materiale.** Unitățile agricole socialiste și producătorii individuali vor fi cointeresați în creșterea producțiilor medii, ridicarea calității produselor agricole și predarea acestora, conform contractelor, la fondul de stat.

Prin actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție, de contractare și achiziții se asigură reflectarea în gestiunea unităților agricole, ca și la producătorii individuali, a dimensiunii reale a veniturilor și cheltuielilor.

În acest sens, legea prevede unificarea unor prețuri și ștergerea diferențelor între sectorul cooperatist, de stat și particular, pentru a asigura prețuri unice la aceleași produse și de aceeași calitate. Astfel, **toți producătorii agricoli sînt puși în situații comparabile,** fiecare primind, **pentru aceeași cantitate de produse, același preț.**

În mod corespunzător vor fi actualizate și corelate economic **tarifele pentru lucrările efectuate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii,** în scopul așezării acestor unități pe principiile autogestiunii economico-financiare. Serviciile prestate de S.M.A. pentru I.A.S.-uri și C.A.P.-uri, ca și pentru țărănimea necooperativizată din zonele de deal și de munte, vor fi plătite după tarife stabilite pe principii unitare.

Caracterul unitar al noilor prețuri de producție, de contractare și achiziții, ca și al tarifelor pentru lucrările de mecanizare are la bază: apropierea nivelului de dotare tehnică al unităților agricole de stat și cooperatiste, egalizarea prețurilor din amonte pentru materiile prime, diferite materii și materiale destinate agriculturii.

Diferențierea gradului de rentabilitate a unităților agricole va avea loc în viitor pe baza **sporirii producțiilor și a calității acestora.** În acest sens, acordarea de prime sau sporuri de preț pentru producția livrată la export, ca urmare a realizării unor cantități peste contract și a unei calități superioare, constituie o formă de stimulare a unităților agricole și a producătorilor individuali, care și-a dovedit viabilitatea.

Actualizarea prețurilor la produsele agricole, acțiune politică și economică de maximă însemnătate, impune fiecărui colectiv de muncă din agricultură să acționeze cu toată răspunderea pentru reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice, pentru utilizarea la maximum a capacităților de producție, a potențialului productiv al pămîntului, valorificarea potențialului biologic al soiurilor de plante și al raselor de animale, pentru creșterea productivității muncii.

Înfăptuirea programului de creștere a eficienței economice în toate sectoarele de activitate, de sporire a veniturilor unităților agricole socialiste și ale țărănimii constituie un factor deosebit de activizare a eforturilor pe care colectivele de lucrători din agricultură și întreaga țărănime le depun pentru creșterea continuă a producției agricole și a productivității muncii sociale în această ramură de bază a economiei naționale.

Maria STROE
Călin IONESCU
Institutul de economie agrară

COMPETITIVITATEA – factor hotărîtor în realizarea planului la export

CARACTERISTICĂ pentru desfășurarea revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru asigurarea unui ritm rapid al progresului tehnic în domeniul industriei constructoare de mașini este întrepătrunderea știință-producție. Acest proces de fuziune este condiționat, pe de o parte, de stadiul de dezvoltare a producției — care să-i asigure posibilitățile de asimilare a noului, iar pe de altă parte, de forma utilizabilă a informațiilor reprezentînd rezultatele cercetării.

Prezentăm, în continuare, experiența unei întreprinderi din industria constructoare de mașini — Întreprinderea de mașini-unelte Bacău — care, beneficiind de oportunitățile unei înzestrări moderne, dar confruntată și cu restricțiile impuse de complexitatea deosebită a cercetării-dezvoltării în această ramură, a reușit să asigure an de an un ritm alert de înnoire a nomenclatorului de export și, implicit, o competitivitate înaltă a produselor sale.

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE BACĂU, care a luat ființă în anul 1971, este profilată pe fabricația de mașini-unelte pentru așchiat metale, incluzînd tipuri cu grad înalt de tehnicitate și complexitate, cum sînt mașinile orizontale de alezat și frezat și mașinile de frezat cu portal.

Ca urmare a indicațiilor date de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei de lucru la I.M.U. Bacău, s-a diversificat nomenclatorul de fabricație prin asimilarea de noi produse și modernizarea celor existente, ceea ce a contribuit la reducerea efortului valutar al țării, la înzestrarea economiei naționale cu mașini-unelte românești cu performanțe înalte, la creșterea competitivității participării la diviziunea internațională a muncii. De la intrarea completă în funcțiune în anul 1973 — cînd i s-a început livrarea primelor mașini de alezat și frezat AF 85—015 și freze longitudinale portal FLP 660 — nomenclatorul de fabricație s-a diversificat puternic, ajungînd la peste 40 variante de mașini, din care 15 sînt variante de bază ; ele acoperă necesitățile dotării industriei noastre și sînt exportate în peste 40 de țări din toate continentele.

Mașinile se execută după documentații tehnice elaborate de specialiști din cadrul întreprinderii sau de institutul de specialitate I.C.S.I.T.-București, iar unele pe bază de licențe. Nomenclatorul actual cuprinde — pe lîngă variantele standard — și variante de mașini noi, cu afișare a cotelor, cu comandă program, ca și centre de prelucrare, de mare complexitate și randament. Dintre acestea se pot enumera : mașinile orizontale de alezat și frezat cu montant fix AF 63-2, AF 85—018, AF 85—019, AFD 100—010, AFD 100—001, AFD 100—0024, AFD 85—010, AFD 100—0034 și cele cu montant deplasabil AFC 130—2A ; mașinile de frezat cu portal FLP 1 000, FLP 2 200 ; centrul de prelucrare CPAF 90 ; mașina de rectificat plan cu ax vertical RPVR 1 000.

Sub impulsul cerințelor de pe piața internă și cea externă, procesul de înnoire a producției prin diversificarea și creșterea numărului de tipodimensiuni și variante de produse (vezi graficul nr. 1) a înregistrat, în cincinalul

Graficul nr. 1

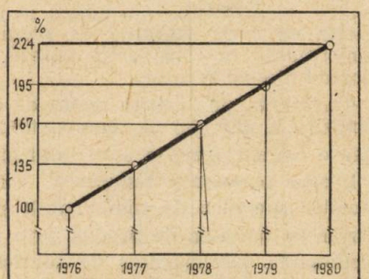

Dinamica procesului de înnoire și diversificare a producției

care a trecut, un ritm mediu anual de peste 40%, astfel că față de nivelul din 1976, la sfîrșitul anului trecut nomenclatorul de producție s-a dublat.

Specialiștii întreprinderii în colaborare cu cei de la I.C.S.I.T.-București au căutat să proiecteze și să asimileze mașini care să se situeze la nivelul tehnicii mondiale, cu caracteristici funcționale și de calitate echivalente sau apropiate de ale produselor unor firme cu renume pe plan mondial. Mașinile cu performanțe depășite au fost modernizate, urmărindu-se creșterea competitivității lor. Amintim mașinile AF 85—019 și AFD 100—030, care, în urma modernizărilor făcute, se pot compara cu fiabilitate și productivitate cu mașini ale firmelor cu tradiție în acest domeniu, ca de exemplu Wotan, Henschel, Cerutti, Nigata, Pegard, Callot și altele. Un studiu comparativ privind performanțele produselor noastre de bază AF 85, AFD 100, FLP 660 cu cele ale mașinilor unelte străine similare evidențiază succesul preocupărilor de aliniere la nivelele de calitate ale marilor producători mondiali.

În cucerirea pieței argumentul nostru a fost calitatea

PRIMELE LIVRĂRI LA EXPORT ale mașinilor-unelte fabricate la Bacău au fost făcute în 1974, începute cu mașina de alezat și frezat AF 85—015 (introdusă în fabricație pentru prima dată în preajma zilei de 23 August 1973), exportată în 3 țări socialiste. În anul 1975 se livrau deja partenerilor de peste hotare de 6 ori mai multe mașini-unelte, în țări cu puternică tradiție industrială, cum ar fi : Cehoslovacia, R. D. Germană, Anglia ș.a. Treptat, pe piața internațională au început să fie cunoscute și solicitate mașini-unelte fabricate de întreprinderea noastră, ceea ce a determinat creșterea puternică a exportului, inclusiv în țări cu un deosebit prestigiu de producătoare de mașini-unelte. Astfel se face că în anul 1976 livrările la export au crescut cu 80% față de anul anterior, marcînd adevărata consacrare pe piața internațională, unde calitatea deosebită și precizia în prelucrare, la nivelul celor mai exigente norme internaționale, au impus mașinile noastre ; portofoliul de comenzi a înregistrat noi beneficiari externi, din țări mari producătoare mondiale de mașini-unelte ca R. F. Germania, U.R.S.S., Japonia. De altfel, partenerii din aceste țări, verificînd fiabilitatea înaltă, parametrii de funcționare ai mașinilor livrate de I.M.U. Bacău, au devenit clienți permanenți, menținîndu-și de la un an la altul nivelul comenzilor sau chiar sporindu-l sau diversificîndu-l.

Un an de referință pentru întreprindere se poate spune că a fost și anul 1978, prin pătrunderea pe piața S.U.A. și a Italiei, care în anii următori au devenit clienții cei mai importanți ai

întreprinderii. Luînd ca bază livrările efectuate în 1978 în S.U.A., în 1979 s-au livrat de 35 de ori mai multe mașini-unelte, iar în 1980 volumul exportului pe această relație a crescut în continuare, existînd comenzi ferme și pentru anii următori. Față de livrările efectuate în 1978 partenerilor din Italia, anul 1980 a înregistrat o creștere de 3,5 ori.

Pe ansamblul întreprinderii, în anul 1979 creșterea livrărilor la export a fost de 14,5%, cu mult peste media pe total grupă mașini-unelte de prelucrare prin așchiere. Peste 33% din livrări au fost orientate spre piețele statelor puternic industrializate, în condițiile unei concurențe acerbe, unde calitatea și execuția ireproșabilă au impus mașinile românești fabricate la Bacău.

În anul 1980 s-a realizat o creștere de 40% față de 1979, per total export și de 96% per relația devize libere din care aproape două treimi în țări ca S.U.A., R.F.G., Italia și Japonia, ceea ce vorbește de la sine despre înaltul nivel tehnic atins.

Calitatea mașinilor-unelte, ca și importantele livrări ale I.M.U. Bacău pe piața S.U.A. au făcut ca, cu ocazia vînzării celei de a 1 000-a mașină-unealtă românească să primim din partea beneficiarului american o medalie jubiliară pentru merite deosebite în promovarea exportului românesc pe piața S.U.A. În graficul de mai jos redăm dinamica exportului în anii '70.

Graficul nr. 2

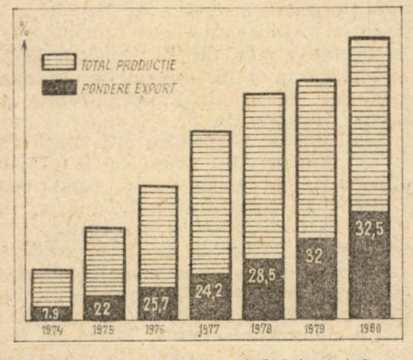

Dinamica ponderii exportului în total producție

Cei 3 factori ai competitivității: organizare, modernizarea tehnologiilor, creșterea randamentelor

LA ÎNCEPUTUL fabricației de mașini-unelte la întreprinderea noastră, o mare parte din piese se aduceau de la alte întreprinderi colaboratoare din țară, în timp ce noi livram altor întreprinderi piese în colaborare. Pe parcursul fabricației o parte din acestea, cum sînt: roțile dințate (în afară de cele cu dantură curbă, pentru care nu avem mașină de danturat), axele canelate, șuruburile conducătoare, axele principale, unele piese forjate etc. au fost integrate în fabricația proprie, (vezi graficul nr. 3) eliminîndu-se astfel cheltuielile de transport și unele dereglări ce apăreau în procesul de cooperare interuzinală.

Graficul nr. 3

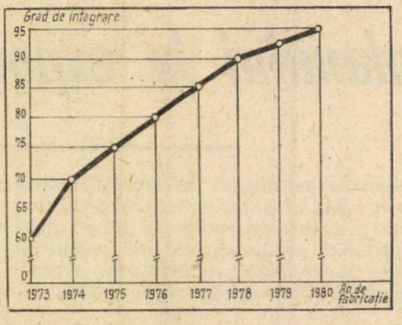

Creșterea gradului de integrare a producției

Colectivul întreprinderii este preocupat și de problema îmbunătățirii indicatorilor de consum al materialelor. Astfel, prin aplicarea de noi soluții constructive și tehnologice se preconizează să se reducă greutatea produselor fabricate cu circa 20%. Numai la produsele din familia mașinilor de alezat și frezat se va obține, în anul 1981, o economie de circa 623 t de metal, aplicîndu-se trei noi soluții constructive, prezentate în graficul nr. 4.

Avem în vedere în continuare o serie de îmbunătățiri constructive care să ducă la creșterea indicelui de valorificare a metalului, inclusiv a aluminiului și bronzului, materiale energointensive. Astfel, la nivelul anului 1981 se preconizează o economie de circa 11,5 t aluminiu la mașinile de alezat și frezat și de circa 5,5 t la grupa mașinilor de frezat cu portal. De asemenea, în acest an vom aplica în producția de serie variante de piese de performanță în construcție sudată, înlocuind piesele turnate.

Asigurarea unui strict regim de economisire a energiei și combustibililor este o caracteristică a actualului cincinal, care presupune reducerea consumurilor specifice de combustibili și energie pe unitatea de produs, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, modernizarea structurilor de producție, îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor, înlăturarea oricăror cauze de pierdere a energiei.

Pentru a se ajunge la nivelele de consumuri energetice preconizate I.M.U. Bacău urmărește și sub acest aspect modernizarea produselor sale. Au fost introduse în fabricația de serie mașini de alezat și frezat tip A.F.C., freze portal și centre de prelucrare acționate cu curent continuu, se pregătește înlocuirea acționărilor cu curent alternativ prin acționări cu curent continuu la mașinile de alezat și frezat de tip AF și la frezele portal. Aceasta contribuie la reducerea consumului de energie electrică prin dozarea consumului de putere în funcție de parametrii mecanici la care se lucrează (turație, avans). Totodată, prin reglarea în trepte, continuă a turației se ridică mult precizia mașinilor-unelte. În cazul utilizării centrelor de prelucrare, datorită reducerii timpului auxiliar (neproductiv), prin schimbarea automată a sculelor se evită funcționarea în gol, reducîndu-se deci consumul de energie.

Introducerea în programul de fabricație al I.M.U.-Bacău a mașinilor-unelte de mare productivitate, cu viteze sporite și de înaltă precizie, prevăzute cu comandă numerică și schimbarea automată a sculelor, se înscrie în realizarea sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind ridicarea calitativă a întregii activități economice.

În anul 1980, ca urmare a eforturilor depuse de oamenii muncii din întreprindere pe linia întăririi autoconducerii și autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, s-a depășit beneficiul planificat din activitatea totală cu 15,9% fapt ce a permis ca repartizarea beneficiului pe destinații să se realizeze integral și cu depășiri substanțiale. Astfel, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii depășește volumul prevăzut prin plan cu 20%, iar în același timp s-a putut constitui un fond pentru construcții de locuințe și pentru alte destinații cu caracter social de aproape un milion de lei. De asemenea, s-a constituit un fond de participare a oamenilor muncii la beneficii aferent producției realizată la export, de 400 mii de lei.

Graficul nr. 4

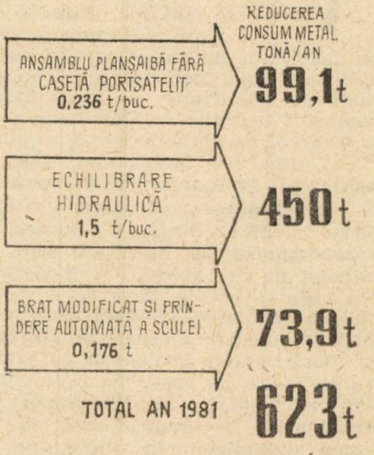

Perfecționări constructive ce conduc la reducerea greutății mașinilor-unelte și la importante economii de oțel

Hotărît să traducă în viață sarcinile deosebite ce ne stau în față pe linia exportului, colectivul de oameni ai muncii al I.M.U.-Bacău va depune tot efortul pentru realizarea indicatorilor calitativi și cantitativi pe anul 1981, care marchează un deceniu de la înființarea întreprinderii.

Vasile GOGU

director al Întreprinderii de mașini-unelte Bacău

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ÎNTĂRIREA CONTROLULUI FINANCIAR, CERINȚĂ DE MARE ACTUALITATE

CONTROLUL, componentă a conducerii științifice a societății și formă de manifestare a funcției economico-organizatorice a statului socialist, este chemat să asigure cunoașterea modului în care se aplică hotărîrile de partid și legile țării în toate domeniile activității economico-sociale și, totodată, să îndeplinească o funcție socială de perfecționare a întregii activități. Importanța și rolul controlului sporesc continuu, și aceasta deoarece cresc neîncetat dimensiunile cantitative și calitative ale patrimoniului socialist ; are loc un proces continuu de creștere a competențelor, atribuțiilor și răspunderilor unităților economice de bază; se amplifică complexitatea vieții și a problemelor economice și sociale în condițiile aplicării autoconducerii muncitorești, ale autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor.

Astăzi în fața controlului se ridică o serie de noi exigențe, a căror înfăptuire este menită să contribuie la soluționarea problemelor, la bunul mers al activității economice și sociale. Între altele este vorba de accentuarea caracterului preventiv al controlului, de adoptarea celor mai potrivite soluții pentru sprijinirea activității economico-sociale, printr-o strînsă colaborare cu unitățile de control ale oamenilor muncii, de promovare a experienței înaintate, a metodelor moderne și eficiente de organizare și conducere, a spiritului de înaltă responsabilitate și inițiativă, de creștere în general a eficienței cu care se realizează controlul.

Eficiență maximă în utilizarea fondurilor

O COMPONENTĂ a sistemului general de control al activității economico-sociale este controlul financiar. Acțiunea acestui control este legată de procesul complex de gospodărire a fondurilor de care dispune societatea noastră, de modul și condițiile în care se efectuează orice cheltuială, de gestiunea economică și finanțele unităților socialiste, de respectarea disciplinei financiare de plan, de regimul de economii și combaterea oricăror forme de risipă, de rezultatele ce se obțin în procesul de autogestiune și autofinanțare a unităților socialiste. Controlului financiar îi revine sarcina și răspunderea de a preveni angajarea cheltuirii fondurilor fără justificare economică; în același timp, el este chemat să asigure obținerea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor materiale și financiare ale societății.

Precizînd și subliniind rolul controlului financiar, trebuie arătat că, în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, acestuia îi revine două funcții principale și anume : funcția de prevenire a abaterilor, neajunsurilor și ilegalităților și funcția de perfecționare a activității economico-sociale, de promovare a spiritului de ordine, disciplină și de economisire maximă a resurselor societății, în condițiile generalizării și consolidării autoconducerii muncitorești, autogestiunii economico-financiare a tuturor unităților din economie.

În cele ce urmează ne vom referi în continuare la unele situații concrete privitoare la accentuarea caracterului preventiv al controlului financiar și la intervenția acestuia în asigurarea unei discipline de plan și financiare riguroase în procesul de utilizare a fondurilor materiale și bănești ale societății noastre.

Un prim aspect este acela că, peste tot unde controlul financiar preventiv a fost bine organizat și competent exercitat, s-a reușit să se prevină utilizarea ilegală sau neeficientă a importante valori. Astfel, la întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila, s-a oprit aprovizionarea de la Baza de aprovizionare și desfacere rulmenți Brașov cu unele repere de rulmenți în valoare de peste 1,5 mil. lei, pentru produse ce nu au mai fost cuprinse în planul de fabricație sau pentru comenzi la care ulterior beneficiarii au renunțat. La întreprinderea „1 Mai" Ploiești s-au oprit la viză comenzi în valoare de 9 mil. lei emise către B.A.T.M. București, pentru duze și știfturi din carburi metalice sinterizate, deoarece la emiterea acestora nu s-au avut în vedere ultimele modificări ale programului de producție la sapele cu role, comenzile fiind peste necesarul de producție. La Centrala industrială siderurgică Reșița s-au oprit la viză comenzi pentru 6 000 t fontă din import și 600 t var industrial în valoare de peste 8 mil. lei, deoarece necesarul de fontă pentru anul 1981 se realizează din producția furnalelor, iar varul industrial se produce de fabrica proprie.

Controlul preventiv, instrument al autoconducerii

O MĂSURĂ de o importanță deosebită ce se introduce treptat în economie începînd cu anul 1981 este aceea privitoare la **controlul economic preventiv**, un nou instrument al autoconducerii muncitorești.

După cum se știe, în prezent, potrivit legii, în toate unitățile socialiste este organizat și se exercită controlul financiar preventiv de către personalul din compartimentul financiar-contabil, asupra operațiilor din care rezultă drepturi sau obligații patrimoniale, pentru o unitate socialistă față de persoane juridice ori persoane fizice. Complexitatea activității economice în condițiile exigenței impuse de generalizarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a scos în evidență necesitatea ca o serie de operații cu caracter economic și chiar tehnic să fie supuse unui control preventiv exercitat prin organe de specialitate din domeniile respective. Astfel, în urma experimentărilor făcute timp de peste doi ani la un număr limitat de întreprinderi s-a dovedit obiectiv necesar ca principiile, regulile și experiența organizării și exercitării controlului financiar preventiv să fie extinse la unitățile socialiste cu activitate industrială și cu activitate de construcții-montaj și asupra unor operații cu caracter tehnico-economic, cum ar fi lansarea în fabricație, consumurile de materiale, plata muncii prestate, începerea lucrărilor de construcții-montaj și alte operatii asemănătoare, control care să fie exercitat la nivel de secție, fabrică, șantier de către unele cadre tehnice și economice.

În mod concret, **se are în vedere ca la unitățile socialiste cu activitate industrială să fie supuse controlului economic preventiv următoarele operații : programarea și lansarea în fabricație a produselor ; consumurile de materii prime și materiale peste normele stabilite ; stabilirea normelor de muncă locale ; efectuarea reparațiilor curente și capitale ale fondurilor fixe.** În ceea ce privește **întreprinderile de construcții-montaj, controlul economic preventiv urmează să se instituie asupra următoarelor operații : începerea lucrărilor de construcții-montaj ; consumurile de materiale pste normele stabilite ; realitatea muncii prestate ; necesarul de utilaje și mijloace de transport ; raportarea producției de construcții-montaj.**

Din cele arătate cît și din întreaga concepție care stă la baza acestei noi forme de organizare și exercitare a controlului economic preventiv se pot reține cîteva elemente de principiu care

înlesnesc înțelegerea scopului și finalității acestor măsuri, astfel : exercitarea controlului economic preventiv se va realiza, de regulă, în secție, fabrică, șantier, adică acolo unde se înfăptuiește producția, unde au loc consumurile de materiale și manoperă, unde se folosesc și se repară utilajele; accentuarea preocupărilor și răspunderii cadrelor tehnice și economice pentru creșterea eficienței economice, pornind de la faptul că, deși în prezent aceste cadre participă la operațiile respective, totuși nu sînt stabilite sarcinile, modul și condițiile de exercitare a controlului preventiv, precum și răspunderile pentru neexercitarea acestuia în mod corespunzător; neintroducerea de noi formulare, documente sau evidențe și, totodată, așezarea noii forme de control preventiv pe legislația existentă; efectuarea controlului economic preventiv se va realiza cu personalul existent, urmărindu-se ca volumul de muncă al cadrelor tehnice să fie același, astfel încît preocupările lor să rămînă axate în continuare, în principal, asupra problemelor de producție, însă în condițiile creșterii eficienței acesteia; controlul financiar preventiv urmează să se exercite în continuare potrivit legii, de către aparatul financiar-contabil, într-o strînsă conlucrare și colaborare cu cadrele tehnice și economice, în procesul îndeplinirii sarcinilor de plan și pentru creșterea continuă a eficienței activității economice.

O contribuție însemnată în procesul de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești o aduc și organele de control financiar intern, ale băncilor și Ministerului Finanțelor. Așa, de pildă, organele de control financiar intern din cadrul Ministerului Industriei Chimice au acționat pentru identificarea stocurilor de materii prime și materiale peste necesar, produse finite fără desfacere imediată, cauzate de necorelarea aprovizionărilor cu planul de producție și modificărilor survenite în structura producției, pentru care unitățile verificate nu luaseră măsuri eficiente de lichidare și valorificare. Prin acțiunile întreprinse în anul 1980 s-a reușit readucerea în circuitul economic a unor asemenea stocuri în valoare de peste 400 mil. lei. Majorarea veniturilor și beneficiilor planificate, prin identificarea posibilităților de sporire a volumului taxelor pentru serviciile prestate s-a realizat și de organele controlului financiar intern din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor la unitățile din subordine, cu peste 110 mil. lei. Creșterea capacității de plată a unităților controlate, ca și constituirea fondurilor proprii și achitarea obligațiilor către buget a constituit o preocupare susținută a controlului financiar intern din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. Prin acțiunile întreprinse s-au accelerat decontările prin încasarea debitelor și plata creditorilor în sumă de cca. 276 mil. lei. Accentuarea caracterului preventiv al verificărilor efectuate de organele de control financiar intern din sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale a permis oprirea înainte de efectuare a unor operațiuni economice și financiare neeconomicoase, neoportune și chiar nelegale, în valoare de peste 5,3 mil. lei. Tot ca o preocupare deosebită se poate menționa și aceea de realizare integrală și la timp a drepturilor cuvenite bugetului de stat.

Desigur, șirul unor astfel de exemple poate continua. Important este însă a sublinia și faptul că, nu în toate cazurile, organele de control financiar au dovedit fermitate față de unele neajunsuri și abateri, ce din păcate se mai produc în unitățile noastre economice și bugetare.

În lumina sarcinilor și orientărilor date de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenarele C.C. al P.C.R. din octombrie și decembrie 1980 și la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din ianuarie 1981, controlului financiar din țara noastră îi revin obligații și răspunderi deosebite în legătură cu aplicarea, în continuare, cu toată fermitatea a principiilor noului mecanism economico-financiar în condițiile noilor prețuri de producție, livrare și achiziții, al rentabilizării tuturor activităților și produselor, ale extinderii autogestiunii economico-financiare la unitățile bugetare și în bugetele locale, ale unităților administrativ-teritoriale, ale realizării de economii suplimentare în toate domeniile vieții economice și sociale în cadrul unei discipline financiare riguroase la toate nivelurile.

Radu CIURILEANU
director general în Ministerul Finanțelor

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașini de frezat cu cap revolver

Mașinile de frezat cu batiu fix și cu masă în cruce cu cap revolver dotate cu afișaj de cote (FR—500 A) sau cu comandă numerică (FR—500NC), fabricate de întreprinderea „Înfrățirea" din Oradea, sînt concepute în sistem „Bauksten", cu un grad de folosire a pieselor de la o mașină la alta de circa 80%. Astfel, se simplifică problema serviceului în întreprindere și, implicit, se rezolvă în mare măsură problema stocului pieselor de schimb. Piesele de bază, executate în sistem modular, permit executarea mașinilor în variante dimensionale diferite. Capul revolver al acestor mașini are opt axe principale, fiecare cu conul interior ISO 50.

Mașinile cu comandă numerică pot face prelucrări de conturare prin interpolare liniară sau circulară, într-un plan la alegere, axele comandate numeric fiind X, Y și Z. Echipamentele de comandă numerică cu care sînt dotate aceste mașini sînt de concepție și fabricație românească, dar pot fi și de fabricație străină. Acționarea se face, în totalitate, prin comenzi executate de la un panou electric suspendat, sau/și de la echipamentul de comandă numerică în cazul mașinilor cu comandă numerică. Robustețea deosebită, manevrarea ușoară și precizia care le este asigurată prin construcție fac ca aceste mașini să fie utilizate în condiții economice de lucru atît în lucrările de ebosare cît și în cele de finisare. Pe aceste mașini pot fi astfel uzinate piese cu gabarite maxime de 500 mm lățime, 1500 mm lungime și 500 mm înălțime, sub formă de plăci sau carcase plate pentru care sînt necesare executarea unui număr foarte mare de alezări, frezări, găuriri sau filetări cu scule diferite, frezări după contur, frezări de suprafețe paralele cu masa mașinii etc.

Utilizarea mașinilor cu cap revolver permite micșorarea timpilor auxiliari din procesul de așchiere prin eliminarea operației de schimbare a sculei la modificarea genului de prelucrare. În scopul măririi posibilităților tehnologice, mașinile sînt prevăzute cu dispozitive și scule speciale, care le sporesc substanțial gradul de universalitate.

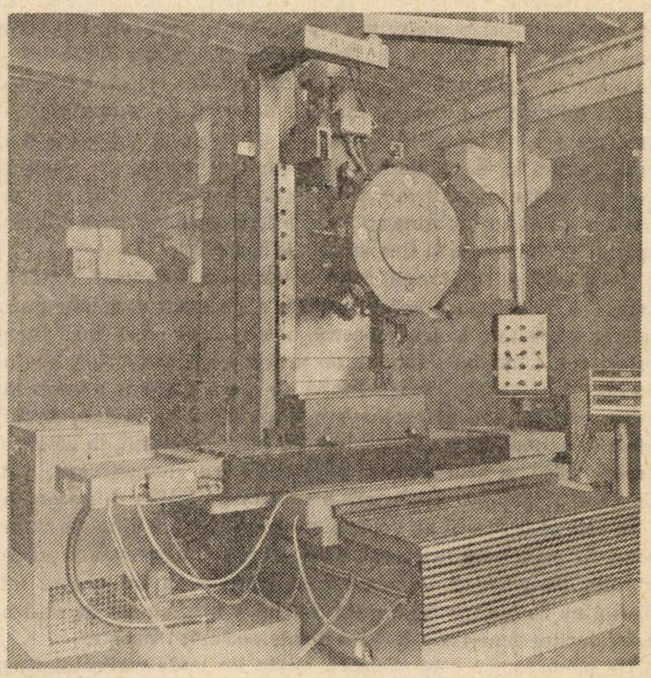

CITITORII AU CUVÎNTUL

Maistru

POTRIVIT legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, cooperația meșteșugărească urmează să-și lărgească substanțial activitatea de servicii, apropiind-o de populație prin crearea unei rețele ample și diversificate de unități mici. În aceste unități retribuirea se face în raport cu prestările de servicii efective realizate, în acord sau cu bucata, pe bază de tarife sau cote procentuale din valoarea prestărilor, precum și pe bază de cotă parte din încasări ; persoanele care îndeplinesc și atribuția de responsabil de unitate pot primi în plus — în funcție de veniturile realizate de toți lucrătorii din unitatea respectivă — o cotă de pînă la 25% din retribuția tarifară proprie. Prevederile se referă și la producția de unicate, cum este croitoria de comandă, care deține o pondere însemnată în sector.

Consider că dezvoltarea avută în vedere și asigurarea unei calități corespunzătoare a serviciilor cu acest profil implică și îmbunătățirea unor reglementări de competența UCECOM, referitoare la statutul maistrului croitor. Activitatea acestuia cuprinde și operații de specializare ridicată (elaborarea sau interpretarea modelului, proiectarea îmbrăcămintii, modelarea ei după caracteristicile antropometrice ale clientului) ,coordonarea producției, de cele mai multe ori și gestiunea. Or, în condițiile actualului normativ privind constituirea formațiilor de lucru conduse de maistru, pe de o parte numeroși maiștri absolvenți ai școlii de specialitate nu pot fi încadrați ca atare, pe de altă parte mai mult de jumătate din șefii unităților de croitorie de comandă nu au școală (și cunoștințele pe care acesta le asigură) ; iar cei care sînt încadrați ca maistru, dar nu au studii corespunzătoare, doar în puține cazuri pot urma școala, date fiind dispersarea în teritoriu a rețelei și faptul că nu s-au organizat cursuri serale.

Problema nu este pur formală ; de ea sînt strîns legate calitatea serviciilor, productivitatea muncii cooperatorilor, stimularea ridicării nivelului profesional. Am convingerea că UCECOM poate găsi o rezolvare ; ea implică nu aspecte de retribuție (cointeresarea fiind rezolvată prin reglementările existente), ci elasticitate în adaptarea normativului potrivit condițiilor reale.

Constantin OROS
Cluj-Napoca

Nisip

PENTRU nevoile productive întreprinderea de osii și boghiuri din Balș a creat o turnătorie proprie. Din păcate, cei care conduc această turnătorie n-au ales cele mai bune soluții pentru a arunca miile de tone de nisip folosit. Pentru a proteja terenul agricol al cooperativelor agricole de producție din zonă, propunem ca întreprinderea amintită să ia măsurile ce se impun, adică să arunce balastul pe terenuri improprii agriculturii.

Ilie ȘERBĂNESCU
țăran cooperator
Găvănești — Olt

ECOURI

Investiții

PUBLICĂM, în cele ce urmează, extrase din răspunsurile primite de la Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul Industriei Ușoare pe marginea problemelor ridicate în articolul „Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981", apărut în „R.E." nr. 45/1980.

PRINTRE problemele prioritare ale planului de dezvoltare în ramura energiei electrice pe 1981 menționăm :

— execuția în ritm susținut a lucrărilor la centralele electrice de termoficare pe lignit Craiova II —OLTCIT, Giurgiu, Calafat, Borzești etc., precum și a obiectivului din Anina pe șisturi ;

— începerea lucrărilor noi la centralele electrice de termoficare cu funcționare pe lignit București — Progresul, Iași, Arad, Suceava, Oradea, Drobeta Tr. Severin etc. ;

— recuperarea rămînerilor în urmă la șantierele Rîul Mare-Retezat, Drăgan Iad, Dîmbovița-Clăbucet etc. ;

— intensificarea activității pe șantierele noi de pe Oltul inferior și Bistrița-Trotuș, în vederea devansării intrării în funcțiune a primelor capacități ;

— accelerarea ritmului de execuție la Porțile de Fier II, pentru realizarea prevederilor din planul de betonare pe 1981 (600 mii mc betoane, față de 170 mii mc realizați în 1980).

Față de anul trecut, în acest an sînt create condiții mai bune de execuție (documentații tehnice, concentrarea forțelor pe șantierele prioritare, restringerea la un număr mai mic de obiective), care vor permite încadrarea în duratele aprobate prin noua Lege a investițiilor.

Petru STAN
director în M.E.E.

★ ★

CU toate eforturile depuse în ultimele luni ale anului trecut, nu s-a reușit să se recupereze integral nerealizările înregistrate pe primele 9 luni. O serie de greutăți și neajunsuri n-au putut fi eliminate în totalitate. Ele se referă mai ales la faptul că nu au fost asigurate cantitățile necesare de șină de cale ferată și material mărunt, cabluri în manta de aluminiu pentru sistematizări și centralizări stații c.f., anvelope au fost livrate doar 17 710 bucăți etc.

Facem apel la furnizorii de materiale și utilaje, cu restanțe din anul 1980, pentru respectarea contractelor de livrare a materialelor și utilajelor la termene corelate cu planul. În condițiile bune în care s-a pregătit planul pe 1981, ritmurile de execuție vor putea fi accelerate și aduse la o cotă care să asigure și recuperarea restanțelor din 1980, astfel ca obiectivele care au înregistrat unele rămîneri în urmă să fie puse în funcțiune la noile termene stabilite.

D. FLOREA
director în M.T.Tc.

★ ★

FENTRU anul 1981 Ministerul Industriei Ușoare trebuie să pună în funcțiune 139 capacități productive. Fentru realizarea acestui volum important de investiții și pentru punerea în funcțiune la termen a capacităților prevăzute, s-au luat măsuri de realizare corespunzătoare a lucrărilor de investiții. Astfel, din punctul de vedere al pregătirii documentațiilor tehnico-economice, la sfîrșitul anului 1980 s-au asigurat 85,4% detalii și devize de execuție pentru lucrările de construcții-montaj, iar pentru trimestrul I 1981 în proporție de 100%. Diferența a fost deja predată pentru lucrările în continuare, iar pentru lucrările noi se va asigura cu 6 luni înainte de termenul de începere. Au fost predate cotele de materiale de executanți pentru întregul volum de construcții-montaj din anul de plan.

Necesarul de utilaje tehnologice și de uzanță generală este asigurat cu cote și repartiții și este contractat în proporție de 97%. Cu excepția unui volum redus de utilaje de circa 5%, termenele de livrare sînt corelate cu termenul de punere în funcțiune. Ministerul Industriei Ușoare a făcut demersuri la furnizorii de utilaje pentru livrarea acestora corelat cu termenul de punere în funcțiune. Pentru a se respecta termenele de livrare contractuale, este necesar ca furnizorii de utilaje să se mobilizeze din timp și să asigure toate cooperările cu subfurnizorii, astfel încît termenele asigurate prin contracte să fie respectate.

Ministerul Industriei Ușoare a luat măsuri pentru nominalizarea specialiștilor care răspund de fiecare obiectiv pînă la punerea în funcțiune. De asemenea, s-au constituit efectivele de montori care vor participa la montaj. Pentru asigurarea utilajelor s-a luat măsura de analizare la furnizori a stadiului execuției utilajelor, în vederea impulsionării execuției și efectuării livrărilor în concordanță cu necesitățile șantierelor. Pentru realizarea parametrilor proiectați s-au întocmit, la nivel de minister, programe pentru fiecare obiectiv în parte, aprobate de conducerea ministerului și care se analizează periodic.

N. POPESCU
director adjunct în M.I.U.

Reparații

SCURTAREA timpului de execuție a reparațiilor capitale este o preocupare permanentă a colectivului nostru, acordîndu-se o atenție deosebită pregătirii materialelor și pieselor necesare, executării în avans a unor piese de schimb etc. În cadrul operațiilor de executare a reparațiilor capitale se realizează unele piese a căror uzură este constatată în timpul demontării utilajului, procentul acestora fiind însă mic, sub cel arătat în articolul „Repararea în condiții optime a fondurilor fixe" apărut în nr. 30 al „R.E.".

Întreprinderea noastră are unele greutăți cu o parte din furnizorii din țară, care nu ne livrează piesele de schimb conform contractelor. Din această cauză, în unele situații sîntem nevoiți să realizăm piesele în întreprindere, la un cost mult mai mare.

În legătură cu activitatea previzională în stabilirea reparațiilor capitale, precizăm că în cadrul întreprinderii noastre se planifică și se execută conform normativelor reviziile tehnice și reparațiile curente, în timpul cărora se verifică reglajele, se remediază defecțiunile locale prin repararea, recondiționarea sau înlocuirea unor piese componente sau subansambluri din lanțul cinematic, se stabilește dacă mașina, utilajul sau instalația trebuie să intre în reparație după realizarea orelor de funcționare prevăzute de normative.

C. DEACONU
director tehnic la întreprinderea „Autobuzul"-București

EXPOZIŢIA NAŢIONALĂ A INVENŢIILOR

Un imbold pentru materializarea rapidă a invenţiilor valoroase

ORGANIZATĂ pentru a aniversa şapte decenii şi jumătate de la emiterea, în ţara noastră, a primului act juridic privind protecţia proprietăţii intelectuale, Expoziţia Naţională a Invenţiilor a constituit un bun prilej pentru a face cunoscute marelui public, specialiştilor şi factorilor de decizie din economie unele dintre cele mai importante invenţii realizate în ultima vreme. Rod al creaţiei colective, fie prinzînd contur şi forme concrete prin

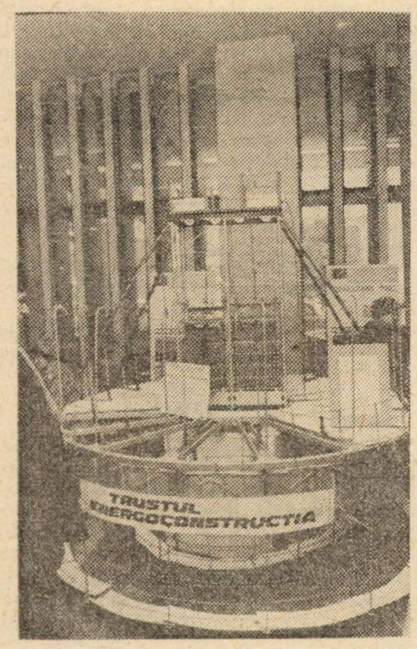

● Instalaţia de glisare pentru coşuri de fum cu secţiune variabilă — *invenţie medaliată cu aur la Tîrgul internaţional de la Nürnberg 1971. Poate realiza coşuri de fum cu diametru între 7—18 m la o înălţime maximă de glisare de 300 m. Comparativ cu soluţiile anterioare invenţia asigură o creştere a vitezei medii de glisare pe zi cu 16 metri, reduce greutatea instalaţiei cu 34 tone, iar costul instalaţiei cu 57%*

eforturi individuale, invenţiile expuse — aparate, tehnologii, produse cu aplicaţii în cele mai diverse sectoare ale economiei — constituie o atestare a capacităţii creatoare a poporului nostru; ele evidenţiază, totodată, atenţia şi sprijinul de care se bucură activitatea de inventică în ţara noastră, preocuparea partidului şi statului de a asigura o valorificare cît mai înaltă, cît mai completă a inteligenţei şi ingeniozităţii creatorilor români.

În societatea noastră mişcarea inventatorilor este parte integrantă a activităţii generale de cercetare promovată cu consecvenţă de partid, care vede în ştiinţă, în prelungirile ei —tehnica şi tehnologia — o puternică forţă de producţie. Din această optică realistă asupra dezvoltării economice au izvorît Programul-directivă de cercetare ştiinţifică şi cel în domeniul energiei, ambele cu desfăşurare pînă în pragul mileniului următor, elaborate de Congresul al XII-lea. Marile obiective ale planului cincinal în care am intrat, cincinal al calităţii şi eficienţei, nu pot fi înfăptuite decît pe baza încorporării în procesele de producţie a celor mai noi cuceriri ale revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane. Tocmai de aceea secretarul genereal al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în întîlnirile cu oamenii de ştiinţă, cu colectivele din întreprinderi, adresează calde şi vibrante chemări la promovarea pe toate căile a noului, la descoperirea şi transpunerea în practică a rezultatelor celor mai revoluţionare ale gîndirii şi căutărilor din ştiinţă şi tehnică, aceasta fiind o condiţie a asigurării dinamismului economiei, a progresului general al societăţii noastre.

Dezvoltarea unei industrii puternice, aliniată la cele mai importante realizări ale tehnicii mondiale oferă inventatorului de astăzi posibilitatea ca, prin ideile sale, să poată contribui efectiv la progresul general al ţării. Această dimensiune nouă, care schimbă radical profilul şi semnificaţia activităţii de inventică ce se desfăşoară în zilele noastre a fost puternic subliniată, la recenta manifestare expoziţională, prin cuprinderea, în cadrul unui pavilion destinat istoriei tehnicii şi descoperirilor româneşti, a numeroase documente înfăţişînd cîteva dintre cele mai notabile invenţii încorporate, pe parcursul a zeci şi zeci de ani, în patrimoniul ştiinţei şi tehnicii universale.

Fotografii de epocă, schiţe minuţioase, diverse machete străduindu-se să ofere o imagine cît mai sugestivă a aparatelor de zbor construite de Vuia, Vlaicu sau Coandă, automobilul cu forma aerodinamică realizat de Aurel Persu sau instalaţiile de rafinare superioară a petrolului după metodele originale inventate de Lazăr Edeleanu rememorează momente de vîrf în care spiritul inventiv al poporului nostru s-a desfăşurat în plenitudinea potenţelor sale ; totodată, ele demonstrează faptul că în trecut aceste idei de geniu au putut fi puse în practică pe alte meleaguri decît pămîntul românesc. Convingătoare alăturare a trecutului şi a prezentului, care evidenţiază faptul că abia în orînduirea socialistă preocuparea pentru aplicarea operativă şi la nivelul întregii economii naţionale a invenţiilor a dobîndit dimensiunile unui imperativ moral, patriotic.

Constituind un eşantion selectiv din circa 6 000 de invenţii care se aplică în prezent în economia românească, cele cîteva sute de exponate prezentate în

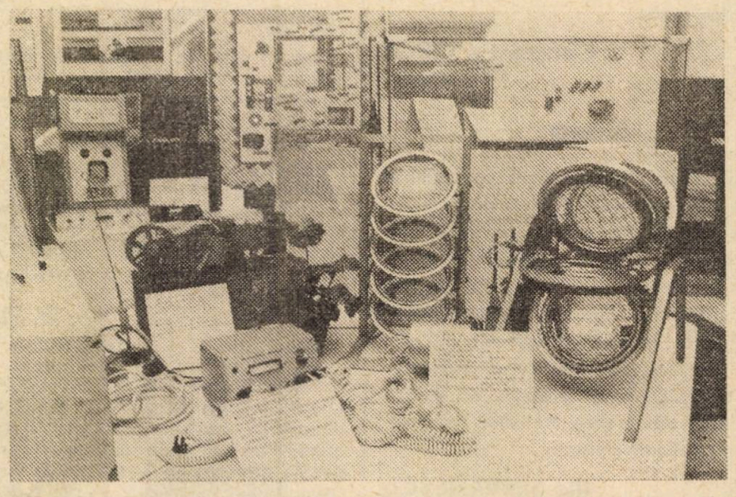

● Biorecombinator şi instalaţie de conservare a trombocitelor, *primul utilizat în fizioterapie, iar cel de-al doilea în hematologie*

Numărul de brevete de invenţii ce se află actualmente în vigoare în ţara noastră este de 13 193. Potrivit unor statistici întocmite de forul de specialitate, dintre acestea, în economie se aplică 5.976 ceea ce reprezintă 45,3%. Din totalul invenţiilor neaplicate, de 7217, (deci un procent de 54,7%) 2 734 sînt în prezent depăşite sub aspectul soluţiilor tehnice propuse. Un număr de 864 de invenţii se află într-un stadiu final al experimentărilor urmînd a fi aplicate în cursul acestui an. Efectele economice obţinute prin aplicarea invenţiilor reprezintă, însumat pe anii cincinalului 1976–1980, 8 745 milioane lei.

cadrul expoziţiei sînt însoţite de cîte o „carte de vizită" economică, care atestă calităţile acestor idei noi de a genera efecte economice utile. Fie că sînt din domeniul construcţiilor de maşini, cel al chimiei, al industriei textile, sau din construcţii, aceste realizări tehnice, expresii ale ingeniozităţii creatorilor noştri, sînt ancorate puternic în realitatea economică. Evident, ideea nouă nu constituie o virtute în sine, ci are valoare în măsura în care oferă avantaje economice concrete, în măsura în care constituie o soluţie mai bună decît cele care se aplică la momentul respectiv în economie.

O atare afirmaţie îşi găseşte confirmarea în cazul concret al fiecărei invenţii expuse în pavilioanele expoziţiei. Să ne oprim, de pildă, la industria extractivă. Se reţin atenţiei — instalaţia de foraj descendent pentru găuri cu deschidere mare ; moara pentru sfărîmare şi măcinare autogenă a minereurilor prin a cărei utilizare se obţin, faţă de procedeele vechi, importante reduceri ale consumului de energie electrică; maşina de flotare prevăzută cu mecanism de agitare pneumatică, invenţie ce permite reducerea cu 40 la sută a consumului de energie electrică pe linie tehnologică etc., etc.

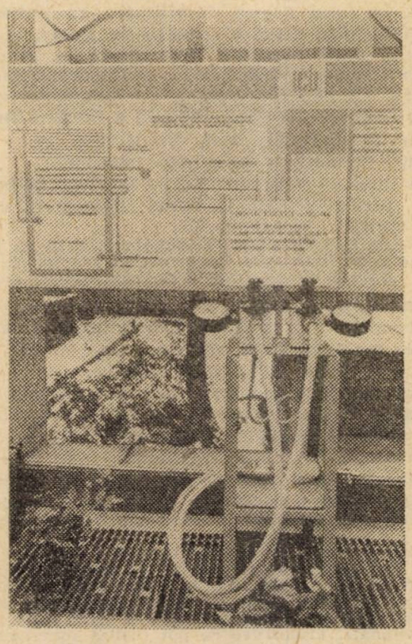

● Dispozitiv de injectare în contracurent de apă pentru etanşarea construcţiilor subterane din beton. *Invenţia a fost aplicată pentru prima oară la lucrările metroului bucureştean*

În industria uşoară consemnăm metoda de realizare a cauciucului microcelular pentru tălpi de încălţăminte ; realizarea de fire din materiale recuperabile ; procedeul şi instalaţia de obţinere a lanolinei din apele industriale uzate. Industria chimică prezintă o serie de invenţii care permit recuperarea unor metale rare din diverse subproduse industriale, noi tipuri de substanţe chimice utile economiei sau încorporate în medicamente etc.

Această listă ar putea fi, desigur, cu mult îmbogăţită, dar nu aceasta ne propunem. Subliniem însă capacitatea intrinsecă a acestor invenţii de a genera efecte economice utile, evidentă în expoziţie, precum şi faptul că valorificarea deplină a posibilităţilor amintite revine factorilor economici de decizie. Să apelăm, pentru a ilustra acest aspect, la cazul unei invenţii din cadrul industriei extractive, mai ales că în cazul unora dintre invenţiile prezentate posibilităţile de extindere a aplicării sînt departe de a fi fost epuizate. Metoda de exploatare cu preabataj tubular scufundat, invenţie care asigură, faţă de soluţiile anterioare reducerea consumului specific de lemn cu 40 mc/100, reduce suprafaţa susţinută a abatajelor, sporind, deopotrivă, gradul de securitate al acestora. Care este aria de generalizare a aplicării invenţiei, a cărei determinare revine în sarcina ministerului de resort, Ministerul Minelor, Petrolului şi Geologiei ? Sînt rezolvate problemele privind fabricarea în serie mare a acestor produse, acţiune a cărei finalizare intră în atribuţiile Ministerului Construcţiilor de Maşini ?

Iată şi un alt caz relevant în acest sens : dispozitivul antipoluant pentru carburator, realizare a Institutului de învăţămînt superior din Piteşti. Invenţia permite reducerea substanţială a conţinutului de noxe eliminat în atmosferă, asigurînd, deopotrivă, micşorarea consumului de combustibil cu 8—13 procente la regimul de mers în gol forţat. Au fost oare examinate de forurile în drept toate posibilităţile pentru a extinde aplicarea acestei invenţii în economie sau ea va rămîne cu titlul de exemplu bun, dar singular ?

Examinarea, chiar şi sumară, a cîtorva cazuri concrete ne permite să desprindem o serie de aprecieri cu caracter general. Se impune a fi subliniat în primul rînd faptul că valorificarea cît mai înaltă a generosului fond de invenţii, cu fiecare an tot mai bogat, presupune o evaluare globală a tuturor elementelor pe care le necesită aplicarea unei invenţii — determinarea cît mai exactă a domeniului de aplicare, evaluarea costurilor pe care le antrenează aplicarea invenţiei, precum şi a efectului economic pe care îl determină atît la producător cît şi la nivelul economiei naţionale. De asemenea, trebuie făcute eforturi pentru găsirea căilor de a depăşi obstacolele ce apar pe filiera stabilirii unui producător al invenţiei, a integrării realizării produsului în planul de producţie al întreprinderii respective etc., etc., se impune desfăşurarea unei susţinute activităţi de mobilizare şi concertare a acţiunii factorilor economici implicaţi — organe centrale de sinteză, ministere economice, centrale şi întreprinderi.

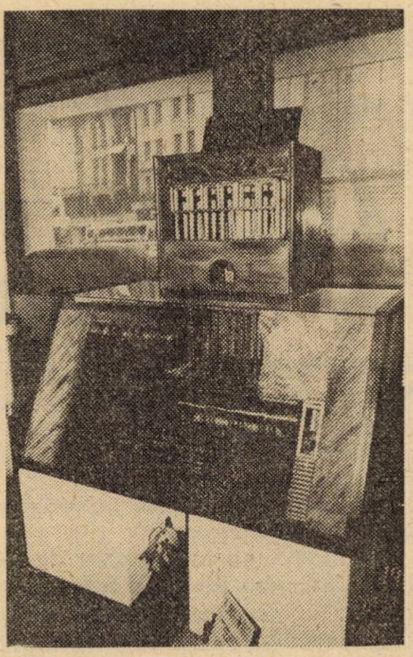

● Metodă de exploatare cu preabataj tubular scufundat, *poate fi aplicată la exploatarea unor straturi de cărbune de grosime medie şi mare ce prezintă o înclinaţie de peste 35 de grade. Din punct de vedere tehnico-economic, invenţia permite realizarea unor însemnate reduceri ale consumului de material lemnos, micşorează suprafaţa susţinută a abatajului sporind, totodată, gradul de securitate în exploatare*

În acelaşi spirit, înseşi manifestările cu caracter festiv, precum recenta Expoziţie Naţională a Invenţiilor pot şi trebuie să dobîndească şi mai pregnant caracterul unei întîlniri de lucru ; să se afirme ca un cadru stimulativ pentru cunoaşterea acestor realizări tehnice de vîrf, pentru determinarea domeniilor de aplicare a fiecărei invenţii de către factorii economici implicaţi în realizarea practică şi generalizarea aplicării tuturor acestor noi procedee, tehnologii, aparate.

Expoziţia Naţională a Invenţiilor imprimă celui care a vizitat-o un sentiment tonic de încredere în forţele creatoare ale poporului nostru, în capacitatea tot mai mare a inginerilor, tehnicienilor, muncitorilor, a cadrelor din cercetare şi învăţămînt, de a răspunde cu soluţii originale, eficiente, la problemele pe care le ridică dezvoltarea economiei, cu atît mai mult cu cît încorporarea în producţie a acestor idei şi variante tehnice noi constituie, într-un climat economic mondial confruntat cu restricţii tot mai severe şi de durată, o cale importantă de impulsionare a competitivităţii industriei naţionale, de stimulare a progresului economico-social naţional.

Cristian POPESCU

Resurse de creștere a eficienței

în concepția produselor și sistemelor

ABORDAREA FUNCȚIONALĂ A FIABILITĂȚII

REFERINDU-SE, în cuvîntarea rostită la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la resursele dezvoltării intensive a producției industriale, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a insistat asupra unor imperative de cea mai mare actualitate :

- găsirea a noi căi de **reducere a consumurilor de materii prime, materiale, energie ;**
- **reducerea importurilor de materiale, piese și utilaje ;**
- **ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor** — domeniu în care orice rămînere în urmă, chiar de cîteva luni, înseamnă scăderea competitivității pe piața internațională.

Conceptul și metoda prezentate mai jos, a căror elaborare și-a găsit o confirmare a eficienței în aplicații concrete, abordează rezolvarea corelată a acestor comandamente, în proiectare, într-o viziune multicriterială, de un interes aparte prin avantajele economice pe care le oferă.

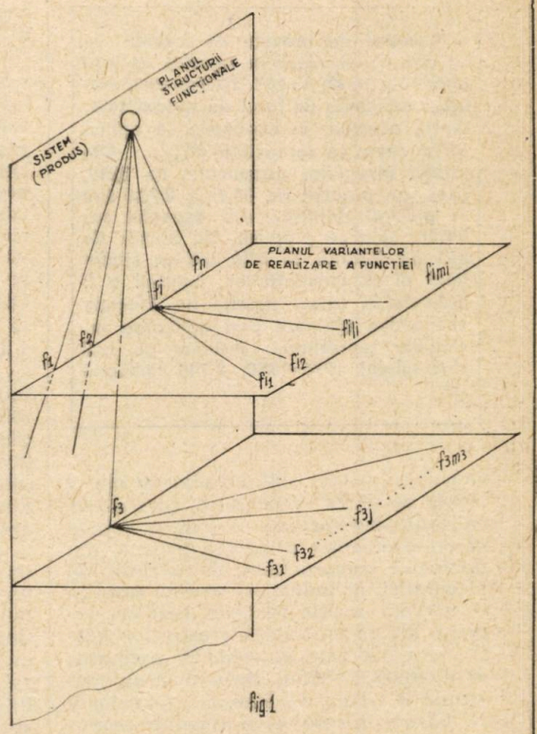

Fig. 1 : *Structura morfologică de definire a modului de calcul al nivelului de fiabilitate*

Triada cost—nivel tehnic—fiabilitate

ACCELERAREA progresului tehnic, cu implicațiile sale de fond atît în domeniul tehnologic cît și în cel al utilizării, impun reconsiderarea produselor — elemente de materializare a unor cuceriri tehnico-științifice, destinate soluționării anumitor cerințe tehnice, economice, sociale — abordîndu-le pe baza analizei valorice, prin prisma conceptului de **funcționare** a produsului.

Ținînd seama, pe de o parte, de faptul că orice produs industrial — fiind rezultatul unui proces de fabricație — este caracterizat de un anumit **nivel al costurilor,** ce reflectă cheltuielile efectuate prin consumarea resurselor pe parcursul procesului respectiv (obiecte ale muncii, forță de muncă, mijloace de muncă), iar pe de altă parte, de faptul că necesitățile exploatării acestuia impun un anumit **nivel al performanțelor tehnico-funcționale,** se poate considera că o relație cost-nivel tehnic ar reflecta în mod sintetic aspectele legate de implicațiile celor două sisteme (fabricație și exploatare) asupra produsului. Pentru a reliefa importanța deosebită pe care un alt parametru, **siguranța în exploatare,** îl are asupra ambelor sisteme, este necesar să se ia în considerație în mod explicit și fiabilitatea ; în consecință, fiecare produs poate fi asociat cu **o triadă de caracterizare : COST, NIVEL TEHNIC, FIABILITATE.**

Un asemenea punct de vedere permite reliefarea unor aspecte deosebit de utile în cazul în care se încearcă studierea produsului sau sistemului printr-o considerare a elementelor de **structură funcțională** a acestuia, urmărindu-se o corelare între factorii triadei menționate și funcțiile produsului, identificate cu ajutorul metodelor și tehnicilor **analizei valorii.** Această corelare este posibilă ținînd seama de următoarele principii :

- **costul produsului se repartizează asupra funcțiilor produsului** în conformitate cu metodologia specifică de calcul al dimensiunii economice a acestora ;
- **nivelul tehnic al produsului este reflectat prin dimensiunile tehnice ale funcțiilor componente.**

În ce privește fiabilitatea, aspecte deosebite apar în cazul particularizării acestor principii la **sistemele electronice.**

Ținînd seama de cele menționate, se manifestă din ce în ce mai mult tendința spre o abordare funcțională a electronicii, de unde și denumirea de **electronică funcțională *.** Stadiul pe care l-a atins tehnica oferă, în prezent, posibilitatea de a concepe și defini funcțiuni care să poată fi îndeplinite prin intermediul electronicii — sau, mai exact, al microelectronicii. „Se poate chiar afirma faptul că este necesar ca în viitor proiectarea sistemelor să se realizeze prin orientarea acestora în jurul unor programe existente, gata înmagazinate, punîndu-se problema unei reproiectări funcționale a întregii activități inginerești bazată pe utilizarea microprocesoarelor, memoriilor și programelor." [1])

Conceptul de fiabilitate funcțională

POTRIVIT CONCEPTULUI de **funcție a produsului,** ce ilustrează o modalitate sintetică de tratare, fiecărui produs i se poate asocia un set de funcțiuni caracteristice, determinate și asigurate de necesitățile utilizatorului. Cît privește implicațiile pe care acest mod de abordare le are asupra unei caracteristici de bază a produsului — fiabilitatea, trebuie relevate două aspecte ce oferă noi deschideri :

- pornind de la principiile abordării funcționale a produselor, pe care se întemeiază metoda analizei valorii, este posibilă reconsiderarea concepției „clasice" potrivit căreia fiabilitatea reprezintă un indicator general, ce caracterizează ansamblul produsului ; în noua viziune se apreciază ca deosebit de utilă considerarea fiabilității drept o caracteristică atașată fiecărei funcții în parte. În felul acesta, **fiabilitatea ansamblului este o rezultantă a fiabilității fiecărei funcții în parte.** Acest mod de abordare are a particularitate importantă — anume, aceea de a permite o tratare diferențiată a fiecărei funcții, sub raportul fiabilității, în strictă corelare cu ponderea ei [2]) ;
- devine posibilă **o abordare tridimensională a fiecărei funcții** în parte (nivel de importanță, cost, fiabilitate), ceea ce conduce la o mai bună corelare a celor trei elemente.

Prin fiabilitatea unei anumite funcții se înțelege **fiabilitatea produsului particularizată la cazul ipotetic în care acesta asigură doar funcția respectivă.**

Calculul fiabilității se face folosind metodele cunoscute. [2]) Ia un produs alcătuit dintr-o mulțime de funcții, se are în vedere **nivelul de fiabilitate funcțională** N_R ,definit ca un produs de rapoarte R_{ij_i}/R_{il_i} ponderate cu α_i .Fiecare raport reprezintă cîtul dintre valoarea fiabilității variantei l_i a funcției f_i, considerată ca varianta cu fiabilitatea cea mai ridicată din multitudinea de variante m_i în care s-ar putea realiza funcția f_i, și valoarea fiabilității unei variante j_i a funcției f_i (fig. 1). Coeficientul de pondere α_i este specific fiecărei funcții f_i, fiind determinat valoric de nivelul de importanță al funcției. Calculul nivelului de fiabilitate funcțională N_R se face ținînd seama de posibilitatea ca pentru fiecare funcție f_i cuprinsă în planul structurii funcționale (fig. 1) să se identifice cîte m_i variante de realizare, reprezentate în planul variantelor de realizare. Imaginea prezentată în figură corespunde structurii morfologice a produsului.

*) De fapt, tratarea funcțională în electronică trebuie înțeleasă azi diferit de modul cum a fost ea abordată în urmă cu două decenii de către Morton, de la laboratoarele Bell din S.U.A. (vezi : **Drăgănescu M.,** A doua revoluție industrială. Microelectronica, automatica, informatica — factori determinanți. Ed. Tehnică, București, 1980) — care trata problema dispozitivelor funcționale, dispozitive ce pot realiza funcțiuni de circuit electronic prin combinații de fenomene, fără utilizarea structurilor de tip circuit electronic.

[1]) **Maliță M., Drăgănescu M.,** Viitorul electronicii și informaticii, Ed. Academiei R.S.R., București, 1979.

[2]) **Cartianu G., Căluneanu V.,** Analyse zwecks Optimierung des Erneuerungsprozesses. Technische Zuverlässigkeit, VDI Verlag, Düsseldorf, 1975.

Stabilirea structurii funcționale a sistemelor

ÎN CAZUL PROIECTĂRII funcționale a sistemelor sau produselor trebuie acordată o importanță deosebită etapei de stabilire a structurii funcționale. Evident, funcțiile rezultă din analiza utilităților pe care trebuie să le aibă produsul, pe baza cerințelor de funcționalitate impuse de beneficiar. De modul în care se întocmește nomenclatorul de funcții depind într-o mare măsură atît fiabilitatea produsului, cît și costurile pe care le implică realizarea acestuia.

Prin prisma analizei valorii de întrebuințare [4]), funcțiile unui produs se pot împărți în : „funcții obiective, care contribuie direct la valoarea de întrebuințare a produsului și dimensiunile lor sînt obiectiv măsurabile cu ajutorul uneia sau mai multor unități de măsură tehnic bine definite ; funcții subiective, care contribuie și ele direct la valoarea de întrebuințare a produsului, însă nu au o dimensiune tehnică obiectiv percepută de către toți cei care utilizează produsul respectiv ; și funcții auxiliare, care prezintă dimensiuni obiectiv măsurabile cu ajutorul unităților de măsură tehnic bine definite, dar **nu** (s.n.) contribuie direct la valoarea de întrebuințare a produsului, ele existînd prin condiționarea realizării funcțiilor obiective sau subiective".

Pentru a prezenta mai clar structura funcțiilor recurgem la un exemplu. În cadrul unui aparat electronic de măsură, rezultatele măsurătorilor trebuie comunicate, prezentate celor care efectuează măsurătorile. **Funcția obiectivă** care se impune este **afișarea informației.** Această funcție poate fi realizată în mai multe feluri : cu ajutorul unui instrument electric, tuburi de afișaj, cristale lichide, diode luminiscente, prin imprimare pe hîrtie etc.). **Funcția subiectivă**, care intervine și provoacă stări afective utilizatorilor prin aspecte estetice, formă originală, inscripții etc., este **forma elementului care afișează măsurătorile** (în cazul diodelor luminiscente, afișajul poate fi cu cifre formate din 7 segmente luminoase, din puncte luminoase 7×4 sau 7×5 etc.). **Funcția auxiliară** ce însoțește afișarea măsurătorilor poate fi **protecția elementului de afișare** la diferite condiții de solicitare mecanică, climatică etc. Specificul funcției auxiliare este condiționarea ei de către soluția tehnică impusă de realizarea funcției obiective sau subiective. În acest sens, **schimbarea soluției tehnice poate duce la diminuarea sau dispariția funcției auxiliare.** Este util ca, odată cu enunțarea funcțiilor auxiliare ale unui produs, să se menționeze funcția obiectivă sau subiectivă condiționată. În felul acesta se pot stabili mai bine modificările ce trebuie efectuate asupra funcțiilor, atunci cînd anumite funcții auxiliare conduc la dificultăți în realizarea produsului. În exemplul dat, dacă mediul în care se fac măsurătorile este puternic influențat de solicitări mecanice, se poate recurge la afișarea cu dispozitive electrono-optice, în locul instrumentelor electrice sensibile la șocuri și vibrații.

Estimarea nivelului de importanță al funcțiilor

IDENTIFICAREA unui produs prin intermediul funcțiilor pe care trebuie să le prezinte impune stabilirea nivelului de importanță a fiecărei funcții în parte după efectul său util.

Cunoașterea nivelului de importanță al funcțiilor, deci a ponderii fiecărei funcții în parte, asigură, în proiectare, dirijarea eforturilor spre funcțiile prioritare, cărora se caută să li se asigure o fiabilitate ridicată. Creșterea fiabilității cere, de obicei, să se apeleze la componente foarte fiabile — care în majoritatea cazurilor sînt și foarte scumpe, sau la componente mai puțin fiabile, dar incluse în scheme de rezervare [5]), ceea ce implică în final tot eforturi economice.

Metoda practică de determinare a ponderii fiecărei funcții în parte este studiul statistic, efectuat cu ajutorul beneficiarilor.

Ca mijloc practic de efectuare a studiului s-a recurs la utilizarea matricei de tip Leontieff — o matrice pătrată în care, atît pe orizontală cît și pe verticală, sînt înscrise funcțiile produsului. Metoda solicită ca beneficiarii să aprecieze poziția relativă a două funcții care se compară între ele — și nu mărimea distanței dintre ele :

— dacă funcția f_i este mai importantă decît funcția f_j, se trece pe linia funcției f_i în dreptul coloanei f_j punctajul 2, iar pe linia funcției f_j în dreptul coloanei f_i punctajul 0 ;

— dacă funcția f_i este la fel de importantă ca funcția f_j, ambelor funcții li se atribuie punctajul 1.

Corespunzător fiecărei funcții f_i se stabilește punctajul S_i, prin adunarea pe orizontală a punctajelor ce corespund liniei f_i, iar ponderea α_i a funcției f_i se calculează cu raportul S_i / S_t, S_t reprezintă numărul total de puncte ale matricei Leontieff completate (se elimină punctele de pe diagonala principală.)

Selecția multicriterială a combinațiilor

PE BAZA STRUCTURII morfologice prezentate (fig. 1) se obține un domeniu vast de soluții, deosebit de util în selectarea și identificarea unei variante optime, folosind un model de selecție multicriterială avînd următoarea structură generală : (fig. 2) :

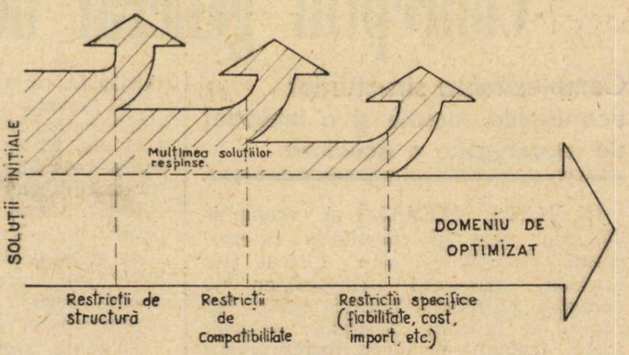

Fig. 2 : *Etapele soluției*

— un set de **restricții de structură** (de exemplu, pentru funcția f_i variantele posibile de materializare sînt f_{i1}, f_{i2}, ..., f_{im_i}, din care se alege una singură) ;

— un set de **restricții de compatibilitate** (de exemplu, o variantă de realizare a funcției f_j nu este compatibilă cu o variantă de realizare a funcției f_j).

Cele două seturi de restricții constituie pachetul de restricții de proiectare constructivă :

— nivelul de fiabilitate impus ;
— costul total al soluției de materializare a sistemului ;
— ponderea componentelor din import ;
— alte restricții (gabarit, greutate, condiții climatice etc.).

Modelul matematic bazat pe programarea liniară discretă în 0 și 1 este completat cu o funcție obiectivă, care poate avea una din următoarele trei variante :

— maximizarea fiabilității ;
— minimizarea costurilor ;
— maximizarea fiabilității concomitent cu minimizarea costurilor.

Eficiență

SE POATE CONSIDERA că eficiența procesului de concepție se datorează, în principal, următoarelor două categorii de factori :

● „materia primă" disponibilă, caracterizată din punct de vedere atît cantitativ, cît și calitativ. În acest sens, actul de concepție se bazează pe o intensă muncă de documentare vizibilă sau latentă, calitatea ca și numărul informațiilor posibile disponobile în cursul acestui proces influențînd direct rezultatele;

● algoritmul de prelucrare a acestei „materii prime". Cantitatea vastă de informații, alcătuită de regulă din surse bibliografice, descrieri de brevete sau invenții, reviste de specialitate, publicații, prospecte, modele etc. trebuie prelucrată pe parcursul procesului de concepție.

Avînd în vedere aceste considerente, proiectarea produselor prin abordarea funcțională a fiabilității prezintă o serie de avantaje datorate, în principal, următoarelor două elemente :

● **volumul de date,** care constituie baza de informații pentru procesul de concepție, este astfel structurat încît să faciliteze **identificarea rapidă a unei mulțimi de soluții eficiente,** creînd totodată premisele implementării pe scară largă a **prelucrării automate a datelor** în activitățile de cercetare-proiectare ;

● **modelul matematic** propus asigură o **analiză rapidă** în domeniul considerat, permițînd **localizarea variantei optime** în funcție de un set de criterii semnificativ : **fiabilitate, cost, minimizarea importului etc.**

Metodologia propusă — **proiectarea asistată de calculator, pe baza conceptului de fiabilitate funcțională** — are largi posibilități de aplicare, permițînd conceperea și realizarea de produse cu un înalt nivel tehnic și calitativ în condițiile unei fabricații și exploatări eficiente.

Iulian SVASTA
Paul SVASTA
Adrian NAN

[3]) **Cătuneanu V., ș.a.** Teoria fiabilității și controlul statistic, Institutul politehnic București, 1973 ; **Oränescu P.,** Analiza valorii, Acad. „Ștefan Gheorghiu", București, 1979.

[4]) **Oränescu P.,** op. cit.

[5]) **Mihoc G ș.a.,** Bazele matematice ale teoriei fiabilității, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1976 ; **Dragomirescu O., Dragomirescu M.,** Construcția și fiabilitatea aparaturii radiotehnice. Fiabilitate, Institutul politehnic București, 1977.

Conceptul general de structură economică (II)

Complexitatea structurilor economico-sociale și a metodei de investigație a acestora

ÎN VIAȚA SOCIALĂ și economică, mai ales în societățile cu economii dezvoltate, este format un eșafodaj structural extraordinar de complex. La nivelul fiecărui eșalon, începînd de la baza piramidei — grup social, formație de lucru, întreprindere etc —, pînă la vîrful piramidei, adică la nivelul sistemului social global sau la nivelul economiei naționale, asistăm la formarea unor rețele dense și suprapuse în straturi de relații economice — de producție, de schimb, de repartiție, de consum și de protecție a mediului înconjurător —, relații științifice, educaționale sau de instruire, precum și relații juridice, politice etc. Omul este cel care le generează și, în același timp, el se află în punctele de intersecție ale acestor relații. El apare în cadrul acestor relații ca producător singular și colectiv de bunuri materiale și de servicii nemateriale, ca consumator de bunuri și servicii materiale și spirituale, ca subiect care se instruiește, ca cercetător și inventator, ca turist și călător cu mijloace publice de transport etc. El apare direct sau reprezentat prin intermediari în cadrul acestor relații, ca subiect individual sau colectiv. Omul își exprimă preferințe pentru cumpărarea și consumul bunurilor și serviciilor, el apare în ierarhiile structurale ale producției de bunuri și servicii, ca operator (executant), supraveghetor sau conducător.

Totodată, sînt create structuri organizatorice care realizează legături eficiente între colective și unități, la diferite eșaloane. De asemenea, există structuri de conducere în care sînt asigurate relații optime dintre conducător și condus, dintre unitățile coordonate și coordonatoare, dintre deciziile la nivel central și asigurarea autonomiei, inițiativei locale, inclusiv a autoconducerii.

În cadrul relațiilor economico-sociale, apar relații economice rezultate din sisteme valorice, din sisteme stimulative, din mecanisme ale activității de planificare și de evidență, din restricții administrative și economice, relații derivate din norme etice și juridice ș.a.

Este deci o rețea foarte largă, densă și extraordinar de întortocheată de elemente și de relații de diferite tipuri, clase și categorii cu diferite sfere de cuprindere, cu influențe reciproce, de sensuri și de proporții deosebite, asupra sistemului studiat, ca și asupra altor sisteme învecinate. Deși multe din aceste aspecte pot fi estimate și exprimate cantitativ, totuși, adesea, ele nu sînt perfect omogene. Apar diferențe de calitate, de sferă de cuprindere, de ordonare, de nivel de dezvoltare etc., între diferite elemente ale sistemului. În unele cazuri, datorită diferențelor calitative, apar situații în care este imposibilă exprimarea numerică a unor elemente și a unor relații de interconexiune. De asemenea, există elemente, acțiuni, relații și influențe încă necunoscute și inesizabile. Anumite creșteri cantitative, precum și modificări și tendințe calitative, de asemenea pot fi imperceptibile. Fenomenele și procesele economice și sociale — după cum se exprimă N. Georgescu Roegen — sînt înconjurate de penumbre ce nu pot fi exprimate numeric, ele ținînd de latura calitativă.

În ultimul timp, își fac loc reacții tot mai puternice împotriva unei înțelegeri și reprezentări simplificate, pe plan conceptual și pe cel al practicii economice, a structurilor economice, în legătură cu definirea sistemului de ansamblu, a elementelor sale componente și a legăturilor dintre ele, cu ierarhizarea elementelor structurale, precum și cu descrierea mecanismului de funcționare a sistemului și a structurilor sale. De asemenea, reacții vehemente se produc și împotriva tendinței aritmomorfice rezultată din credința că totul se poate și trebuie să se exprime prin numere, precum și împotriva modului de gîndire, mecanicist care, din păcate a pătruns puternic în economie. Într-adevăr, deși repudiat din alte științe, în economie el este încă larg folosit, în ciuda faptului că, în fond, el este un supraviețuitor întîrziat și de-

Tabelul nr. 1

Clasificarea și ordonarea elementelor sistemului economic luînd drept criteriu principal sfera de cuprindere a obiectului activității

Nr. etajului	Denumirea sistemului	Elementele componente sau subsistemele	Obs.
1.	**Sistemul economico-social**	(economie — populație — avuție națională — organizare — conducere — sistem informațional — instituții politice, sociale și ideologice — apărare națională — relații internaționale)	
2.	**Economia**		
2.1.	**— obiectivul activității**	(sector primar — sector secundar — sector terțiar — sector cuaternar)	
2.2.	**— factorii materiali și umani cu care se realizează obiectivul**	(elementele fondurilor /fonduri fixe și forță de muncă/ — elementele fluxurilor /materii prime și energie/)	
2.3.	**— sistemul de organizare**	(rețeaua de instituții sau de organisme corespunzătoare cu elementele specifice în vederea realizării funcției obiectivului)	
2.4.	**— sistemul de conducere**	(sistemul de planificare — sistem informațional și de control — pîrghii valorice /prețuri/ — financiare și bancare — stimulare materială și morală — sisteme de asigurare a legăturii dintre producători și consumatori (intermediari și finali) prin relații de piață — norme juridice etc.).	
2.5.	**— sistemul informațional**	(elementele și rețeaua sistemului informațional, inclusiv sistemul de dotare și de funcționare)	
3.	**Ramurile economiei naționale**	(industrie — agricultură — construcții — cercetare — transporturi și telecomunicații — comerț — cercetare — instruire)	
4.	**Ramurile industriale**		
4.1.	**— după stadiul de prelucrare**	(industria extractivă — industria de prelucrare intermediară — industria de prelucrare finală)	
4.2.	**— după caracteristica proceselor de fabricație și destinația principală a producției**	(extracția minereurilor feroase — extracția minereurilor neferoase — extracția minereurilor nemetalifere — extracția petrolului, gazelor și cărbunelui — industria energiei electrice — metalurgia — construcția de mașini — chimia — materiale de construcții — industria alimentară — industria ușoară — institute centrale de cercetări și inginerie tehnologică)	Ca forme organizatorice, unele ramuri corespund ministerelor și centralelor industriale
5.	**Producția industrială și pregătirea acesteia**		
5.1.	**— după destinația obiectului produs**	(tractor — automobil — strung — televizor — etc.)	
5.2.	**— după forma de organizare pentru realizarea producției**	(întreprindere — combinat — institut sau centru de cercetări și proiectări)	
6.	**Elementele componente ale produselor industriale și procese de producție**		
6.1.	**— după stadiul de fabricație sau natura proceselor**	(piese turnate — piese forjate — prelucrate la rece — subansamble — asamblate)	
6.2.	**— după forma de organizare**	(secții — ateliere — formații de lucru — loc de muncă)	

modat față de curentele moderne care, treptat, încep să-i ia locul, întrucît el exclude reprezentarea nuanțată a fenomenelor și a legăturilor dintre ele, face abstracție de laturile calitative ale fenomenelor și proceselor, de evoluția lor calitativă, precum și de legile dialecticii privind salturile calitative în viața economică și socială. Dacă Colin Clark, Jean Fourastié, precum și Simon Kuznetz, au observat și analizat evoluția cantitativă și calitativă a întregului sistem economic, a structurii acestuia, a principalelor sale elemente componente pe diferitele stadii de dezvoltare economică, precum și cauzele care stau la baza acestor evoluții [1]), N. Georgescu-Roegen se numără printre cei care aduc o contribuție importantă pe plan conceptual-filozofic în studiul și înțelegerea corectă a structurilor economice și a evoluției acestora, respingînd interpretarea mecanicistă a fenomenelor și proceselor economice și luînd în considerare, totodată, complexitatea fenomenelor economice și sociale și laturile sale calitative, dînd o interpretare dialectică comportamentului și evoluției structurii economice. [2])

Pe baza cunoașterii generale a domeniului economic și social, a noțiunilor, categoriilor și legăturilor specifice domeniului studiat și a cercetării concrete a fenomenelor și proceselor, se impune clarificarea mai bună a problemelor de structură. Totuși, oricît de aprofundate ar fi asemenea studii, rezultatele obținute vor avea un caracter

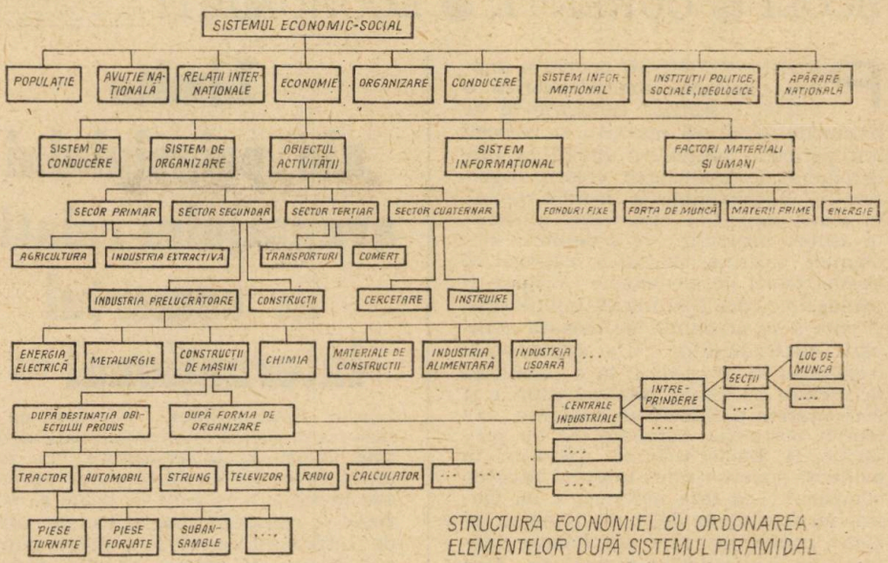

STRUCTURA ECONOMIEI CU ORDONAREA ELEMENTELOR DUPĂ SISTEMUL PIRAMIDAL

aproximativ, orientativ, întrucît niciodată conceptele noastre nu vor putea fi imagini identice ale obiectelor, ci scheme ale acestora, întrucît gîndirea nu operează cu imagini nemijlocite ale realului, ci cu modele ale acestuia cu o înaltă capacitate de abstractizare [3]). După ce subliniază importanța studierii faptelor și necesitatea verificării teoriei prin practică, Talcott Parsons, reia expresia lui Henderson că toată observația empirică este făcută în termenii unei scheme conceptuale. El arată că, atunci cînd observația științifică începe să treacă dincolo de sensul comun și devine o metodologie sofisticată, izvorăște schema explicită care poate fi numită cadrul de referință [4]) sau, cum îl numim noi astăzi, modelul.

Considerăm că, în materie de structură economică, trebuie făcute încă eforturi mari de investigație teoretică și empirică, folosind mai întîi metoda discursivă care mai trebuie să lămurească încă multe aspecte, procese, noțiuni, categorii, legități și, îndeosebi, aspecte calitative necuantificabile.

Numai după ce s-au explicitat suficient de bine fenomenele, procesele și relațiile dintre ele în cadrul sistemului și în afara lui, se poate trece la cea de a doua etapă-formularea modelelor matematice [5]).

Atrage atenția în această privință și remarca lui John Montias, care, lăsînd la o parte meritele relative ale abordărilor mecanice și organice, înclină spre reprezentări simplificate din punct de vedere al aparatului matematic, fiindcă el crede că comparația științifică a sistemelor economice suferă mult mai mult în prezent dintr-o lipsă a conceptelor precise și a unor relații clare între componentele sistemului. O serie de definiții operaționale care descriu elementele unui sistem și modurile sale de interacțiune constituie primul pas spre înțelegerea funcționării sistemului. Cu cît definițiile sînt mai corecte, cu atît mai bine vom reuși să simulăm comportamentul sistemului, cînd sînt presupuse medii ambiante sau reguli comportamentale diferite [6]).

Tipuri de structuri economice și criterii de clasificare

FAȚĂ de multitudinea de elemente și relații ce compun sistemul, față de influențele mediului exterior asupra comportamentului și evoluției structurii, se cere adîncită cercetarea, începînd cu clasificarea structurilor și ale elementelor componente după diferite criterii și continuînd cu analiza caracterului unor clase de elemente și relații.

S-a subliniat mai sus că, în sistemul economic și social, există și se dezvoltă o multitudine de elemente sau subsisteme ordonate orizontal și vertical în structuri suprapuse corespunzător diferitelor tipuri de structuri. Aceste elemente materiale și nemateriale formează suporturile sau subiecții relațiilor economice — de producție, tehnologice, de organizare, de conducere, informațional etc. — și a relațiilor neeconomice. Între elementele sistemului se creează relații care intersectează și interconectează alte elemente din același strat sau din alte straturi, provocînd modificarea comportamentelor și rezultatelor unor subsisteme, ale sistemului respectiv sau ale altor sisteme. Multitudinea de sisteme, elemente și relații par a fi disparate, contradictorii și întîmplătoare. Studierea lor atentă arată însă că ordonîndu-le, clasificîndu-le după anumite caracteristici comune, funcționalitatea și comportamentul lor prezintă anumite regularități. Însă, aceste trăsături, numite criterii, folosite la clasificarea și ordonarea lor, trebuie să corespundă unor cerințe generale taxonomice :

a) să aibă în vedere relațiile fundamentale dintre fenomene și procese ; b) să ia în considerare funcțiile și obiectivele sistemului și a elementelor componente ale acestuia ; c) clasificările, grupările și ordonările să ajute nu numai la o mai bună înțelegere a fenomenelor și proceselor studiate, ci să constituie totodată un instrument de

Aurel IANCU

(Continuare în pag. 24)

[1]) Colin Clark, Conditions of Economic Progress (editia a III-a), Macmillan, Londra, 1957 ; Simon Kuznetz, Economic Growth of Nations, Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1971 ; Jean Fourastié, Le grand espoir du XXème siècle, Presses Universitaires de France, Paris, 1949

[2]) N. Georgescu-Roegen, Analytical Economics : Issues and Problems, Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1966, The Entropy Law and the Economic Process, Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1971, tradusă în l. română sub titlul : Legea entropiei și procesul economic, Editura politică, București, 1979

[3]) Este teza lui Kant, subliniată de Ion Tudosescu, în op. cit., p. 400

[4]) Talcott Parsons, The Structure of Social Action, McGraw-Hill Book Company, Inc., New York, 1937, p. 8—9 ; 28

[5]) În legătură cu aceasta L. von Bertalanffy arată următoarele : Matematicile presupun în mod esențial existența unui algoritm mai precis decît acela al unui limbaj ordinar. Istoria științei dovedește că expresia în limbaj ordinar precede adesea formularea matematică adică inventarea unui algoritm. Ne gîndim la exemplele pe care le avem mai la îndemînă : evoluția după numărătoare prin cuvinte pînă la cifrele romane (un semilogaritm semiverbal și stîngaci) după formularea verbală, pînă la simbolismul rudimentar tratat cu virtuozitate (dar care ne este dificil de urmat) prin Diophante și prin alți fondatori ai algebrei și pînă la notația modernă ; teoriile, ca cele ale lui Darwin și ca teoriile economice care nu au găsit decît mai tîrziu o formulare matematică (de altfel parțială). Poate este preferabil de a avea mai întîi un model nematematic cu imperfecțiunile sale, dar care exprimă un punct de vedere anterior neglijat, cu speranța că, într-o zi, se va putea să i se asocieze un algoritm corect, decît să se pornească de la modele matematice premature, fondate pe algoritmi cunoscuți care riscă să restrîngă cîmpul de viziune (Lundwig von Bertalanffy, Théorie generale de systemes, Dunod, Paris, 1973, p. 23

[6]) John Montias, The Structure of Economic Systems, Yale University Press, New Haven, 1976, p. 10

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Limite ale principiului avantajului relativ în comerţul internaţional (III)

PRONUNŢÎNDU-SE pentru o analiză riguroasă concret-istorică a teoriei costurilor comparative de producţie, gînditori marxişti şi radicali din perioada postbelică invită la discernămînt în aprecierea valorii cognitive şi operaţionale a acestei teorii, în toate variantele cunoscute; ei insistă asupra necesităţii de a delimita elementele pozitive, sîmburele raţional al acestei teorii de elementele vulgare şi apologetice care l-au însoţit întotdeauna şi care s-au accentuat pe măsura agravării contradicţiilor din capitalismul contemporan. Procedînd la o asemenea delimitare pe fondul analizei istorice şi comparative a diferitelor variante ale teoriei costurilor comparative de producţie, H. Denis scrie că „Scoţînd în evidenţă superioritatea tezei lui Ricardo comparativ cu teza modernă a lui Ohlin, nu înţelegem deloc să revenim asupra criticii pe care am făcut-o înainte «teoriei costurilor comparate». Dar este sigur că, pe planul logicii ştiinţifice, Ricardo este mult mai satisfăcător decît neoclasicii".

Subliniind progresul realizat în cunoaşterea vieţii economice de către D. Ricardo prin consacrarea principiului avantajului comparativ sau relativ, Samir Amin arăta: „Afirmaţia că importurile pot să fie avantajoase (profitables — în original — n.ns.) sub aspectul valorilor de întrebuinţare chiar dacă produsul importat putea fi fabricat pe plan local mai ieftin, constituie aportul esenţial al lui Ricardo în comparaţie cu Smith". Admiţînd existenţa unui sîmbure raţional în teoria ricardiană a costurilor comparative de producţie, economistul marxist nordamerican M. Linder atrage însă atenţia în mod justificat asupra faptului că adevărul incontestabil pe care îl conţine această teorie, si anume că naţiunile pot cîştiga din comerţul internaţional, nu este general şi universal valabil; dimpotrivă, el este condiţionat de prezenţa unor împrejurări bine determinate (un anumit nivel al productivităţii medii a muncii naţionale).

„Ricardo a accentuat funcţia valorii de întrebuinţare în comerţul exterior, excluzînd orice cercetare a aspectului valoric al acestuia — constată şi M. Linder. Este, desigur, adevărat că în măsura în care o «naţiune» poate să obţină valori de întrebuinţare pe care altfel ea însăşi nu le-ar putea produce sau în măsura în care ea poate să consume o cantitate mai mare de valori de întrebuinţare, fără a spori numărul de ore de muncă pe care trebuie să le cheltuiască, ea a «cîştigat». Cu alte cuvinte, comerţul exterior bazat pe avantajele comparative poate, în anumite împrejurări, să fie una din căile pentru economisirea efectivă a cheltuielilor de muncă vie şi trecută la scară naţională. Dacă acest lucru se întîmplă sau nu... aceasta este o altă problemă". M. Linder sesizează faptul că Ricardo nu a cercetat aspectul valoric al schimburilor internaţionale, deşi tocmai a cesta este planul pe care s-au manifestat, în perspectivă istorică, cele mai puternice contradicţii între ţările inegal dezvoltate ale lumii capitaliste. „Deşi Ricardo se referă în mod explicit la schimbul a o sută de ore de muncă pentru optzeci de ore de muncă, el nu cercetează urmările posibile ale unui astfel de schimb în mod continuu... Dar — precizează M. Linder — în timp ce anumite ţări «cîştigă» pe baza avantajului comparativ, are loc în acelaşi timp un proces de creare de avantaje absolute; acest proces decurge din faptul că avantajele relative nu sînt repartizate neapărat în mod uniform între ţările partenere. În măsura în care astfel de avantaje şi dezavantaje absolute se acumulează la diferiţi poli, rezultă ceva cu totul diferit de armonia imaginată de teoria burgheză. Pe termen lung, astfel de transferuri de muncă naţională de la o ţară la alta pot să însemne o sursă importantă de acumulare pentru o categorie de ţări şi de scurgere de acumulare pentru altă categorie de ţări".

ÎN LUMINA controverselor aprinse pe care le-a suscitat teoria burgheză tradiţională despre comerţul internaţional în perioada postbelică şi chiar numai pe baza analizei unor secvenţe parţiale din aceste controverse, citate mai sus, se impun, fără îndoială, mai multe consideraţiuni metodologice, teoretice şi istoriografice privind conţinutul intrinsec al acestei teorii care a avut, după cum scria A. Emmanuel, „o soartă extraordinară". Aceste consideraţiuni pot contribui la anume clarificări în ce priveşte valenţele cognitive şi limitele acestei teorii, în ce priveşte valoarea ei operaţională reală.

În **primul** rînd, se constată o serie de impreciziuni de limbaj şi inconsecvenţe de terminologie chiar în direcţia denumirii teoriei, pentru care se folosesc alternativ, complementar sau simultan termenii de cost comparativ, comparat sau relativ şi avantaj comparativ sau relativ. Or, suubstituirea reciprocă a celor doi termeni nu este justificată, deoarece fiecare din ei arată numai o parte din conţinutul acestei teorii : noţiunea de cost comparativ (comparat sau relativ) constituie premisa raţionamentului, pe cînd noţiunea de avantaj comparativ (sau relativ) vrea să indice rezultatele la care se ajunge. Dacă lăsăm la o parte scurtarea denumirii din motive de comoditate, ca şi amestecul neglijent al premiselor cu rezultatele menţionate, atunci se ajunge la concluzia că denumirea corectă ar trebui să fie teoria costurilor comparative şi a avantajelor relative în comerţul internaţional, incluzînd în denumire, deopotrivă şi în mod logic, atît premisele cît şi rezultatele raţionamentului care se află la baza acesteia.

În al **doilea** rînd, se impune o delimitare între conceptul de avantaj comparativ sau relativ (respectiv principiul corespunzător) şi teoria elaborată cu ajutorul acestui concept (mai precis numeroasele variante ale teoriei, elaborate de-a lungul timpului). Conceptul

FIŞE

VASILE MARIAN

ECONOMIA FONDURILOR FIXE DIN ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT

● *Tipărită recent la* Editura Dacia *din Cluj-Napoca, lucrarea „Economia fondurilor fixe din întreprinderea industrială de stat", purtind semnătura lui Marian Vasile, abordează o problemă de mare însemnătate pentru dezvoltarea calitativă a economiei româneşti: căile şi metodele de sporire a eficienţei utilizării fondurilor fixe la nivelul întreprinderii industriale. Elaborată în manieră monografică, lucrarea investighează atît aspecte teoretice cît şi aspecte de natură practică ale economiei fondurilor fixe avansînd, totodată, propuneri de o mare actualitate în direcţia sporirii eficienţei cu care este folosită această componentă de bază a forţelor de producţie la nivelul unităţilor de tip industrial din economia românească.*

Reunite în capitole distincte, probleme precum utilizarea fondurilor fixe, uzura şi fiabilitatea acestora, durata de serviciu, amortizarea şi reproducţia fondurilor fixe, elemente de determinare şi căi de sporire a eficienţei economice a utilizării acestui tip specific de fonduri ale întreprinderii industriale îşi găsesc în volum o tratare ampă, nuanţată.

Stimularea iniţiativei unităţilor din economie

● *În numărul 180, buletinul* China Nouă *inserează un amplu comentariu purtind semnătura lui* Liu Zili, *privind măsurile ce se întreprind în Republica Populară Chineză în direcţia perfecţionării mecanismului economiei şi creşterea eficienţei. În această perspectivă, subliniază autorul, se impun atenţiei preocupările pentru lărgirea autonomiei întreprinderilor în planificarea nivelurilor şi sortimentelor de producţie, astfel ca întreprinderile să poată interveni mai activ în dimensionarea propriei lor activităţi şi în alegerea celor mai bune mijloace de realizare a obiectivelor propuse. Atît depăşirile indicatorilor de plan, cît şi anumite restructurări ale producţiei în funcţie de evoluţia pieţei, de dotarea tehnică existentă şi calificarea cadrelor, opinează L.Z., pot fi mai temeinic fundamentate la nivelul întreprinderii. Aceste măsuri, precum şi cele vizînd promovarea unui spirit de competitivitate între unităţi economice de acelaşi profil, se încadrează într-o concepţie largă în centrul căreia se situează preocuparea pentru stimularea cît mai puter-*

de avantaj relativ indică o relație tehnico-economică (exprimabilă matematic), cea dintre cantitatea de valori de întrebuințare obținute (în producție sau prin comerț) și valoarea cheltuielilor sau costurilor efectuate în acest scop. Teoria costurilor comparative de producție și a avantajelor relative (mai precis, variantele succesive ale acesteia) integrează și folosește conceptul menționat într-un ansamblu de idei și metode de cercetare care privesc economia în totalitate, avînd o finalitate diferită în decursul timpului, în funcție de interesele social-politice pe care le apără. Mai concret, aceasta înseamnă că modul în care acest raport tehnico-economic (avantajul relativ) a fost folosit și cercetat în diferite teorii despre comerțul internațional a fost extrem de diferit în funcție de : interesele clasei burgheze sau ale unor pături din sînul ei (burghezia industrială, burghezia comercială, burghezia monopolistă), în diferite etape ale dezvoltării ei (capitalismul liberei concurențe, imperialism) ; cadrul social-economic și politic în care se manifestă această relație (liber schimbism, protecționism, imperialism, colonialism, neocolonialism, neoprotecționism etc.) și de metodologia și teoria economică generală pe fondul cărora era aplicat, explicat și interpretat conceptul de avantaj relativ (pe temelia teoriei valorii-muncă sau a teoriei subiectivist-marginaliste a utilității finale ; în mod abstract sau în mod concret-istoric ; luînd în considerare relațiile economice istoricește determinate în cadrul cărora se desfășoară comerțul internațional, inclusiv aspectul valoric al acestuia sau ignorînd acest cadru etc.).

În al **treilea** rînd, se constată deosebiri foarte mari în ce privește modul de exprimare și modul de calcul ale costurilor și avantajului relativ. Unii economiști exprimă costurile de producție în unități de timp de muncă (Ricardo) și avantajul comparativ într-un spor de valori de întrebuințare, respectiv în economia de muncă la scară națională și mondială. Alții (P.A. Samuelson) exprimă costurile în unul sau mai mulți factori de producție, respectiv în costul de înlocuire sau de substituție (în l. engleză : opportunity cost) a unui produs prin altul ; ei exprimă avantajul relativ sub forma abstractă a creșterii bunăstării națiunii respective privită în ansamblu, proces reprezentat grafic prin deplasarea liniilor care indică blocul posibilităților de producție și limita consumului național, ca urmare a trecerii de la economia închisă (autarhică) la relații comerciale internaționale. Sînt economiști care exprimă costurile în prețuri sau admit, pentru simplificare, costul în muncă, dar confundă munca cu forța de muncă, și reduc costul mărfurilor la salariile muncitorilor, dînd astfel naștere unui șir întreg de confuzii (Ch. Staley, P.B. Kenen etc.). Rareori economiștii burghezi apropiați de tradiția clasică din teoria economică au calculat și exprimat costurile în muncă socială și au luat în considerare deosebirile existente între țări în ce privește nivelul productivității medii a muncii naționale (cum au făcut, de exemplu Xenopol, Manoilescu).

Această mare diversitate de forme de exprimare și de calcul al costurilor de producție și a rezultatelor comerțului internațional creează destule confuzii și îngreunează urmărirea progreselor reale care s-au obținut în gîndirea economică din ultimul secol și jumătate, în ce privește analiza relațiilor economice internaționale. Ea dovedește, de asemenea, cît de greu este dialogul dintre specialiștii din acest domeniu, spre deosebire de cei din domeniul științelor tehnice și ale naturii. La aceste dificultăți se adaugă altele, care derivă din faptul că unii autori țin seama numai de deosebirea dintre costul a două mărfuri în interiorul aceleiași țări (Ricardo), alții compară costurile aceleiași mărfi în două sau mai multe țări, în sfîrșit, majoritatea autorilor (printre care și P. A. Samuelson) compară deosebirea de costuri pentru producerea a două mărfuri atît în fiecare țară cît și între țări.

În al **patrulea** rînd, majoritatea autorilor burghezi absolutizează conceptul de avantaj comparativ sau relativ ; ei apreciază că simpla deosebire de costuri în producerea unei mărfi față de alta ar constitui criteriul alegerii optime în vederea specializării țării respective în producție și în comerțul exterior : se alege marfa care are costul cel mai mic în fiecare țară, neținînd seama de nivelul și dinamica acestuia în alte țări. Și mai grav este, în practică, faptul că acești autori uită că în spatele expresiei matematice de mărime relativă se pot întîlni două situații diametral opuse din punct de vedere absolut. În prima situație, avantajul relativ s-a constituit pe fondul unui avantaj absolut al țării date față de altă țară. În exemplu lui Ricardo era vorba de situația în care se găsea Portugalia, care se specializase în producția de vin pentru care avea nevoie de 80 unități de muncă, ceea ce însemna relativ mai puțin decît 90 de unități muncă pentru producerea stofei în Portugalia (se schimba vinul portughez cu stofa englezească) și absolut mai puțin decît pentru producerea vinului în Angila unde se presupunea că ar fi fost nevoie de 120 unități muncă. În a doua situație, avantajul relativ ar rezulta pe fondul unui dezavantaj absolut al țării date față de altă țară. În exemplul lui Ricardo era vorba de situația în care se găsea Anglia care se specializase în producția de stofă pentru care cheltuia 100 unități de muncă, ceea ce însemna relativ mai puțin decît pentru vin care ar fi necesitat în Anglia 120 unități muncă, dar în mod absolut mai mult decît în Portugalia, unde ar fi fost necesare numai 90 unități muncă pentru producerea stofei.

Nesocotirea acestor deosebiri, în aparență nu prea însemnate, duce la consecințe negative, atît pe plan metodologic și teoretic, cît mai ales în domeniul practicii economice, pe termen lung, pentru țările care se găsesc în cea de a doua situație, cînd avantajul relativ rezultă dintr-un dezavantaj absolut. În practică aceasta înseamnă pentru țările din prima categorie acumulare de avuție și deci posibilități pentru accelerarea dezvoltării, iar pentru țările din categoria a doua înseamnă acumulări de pierderi, respectiv transfer de avuție spre alte țări și deci încetinirea sau chiar blocarea creșterii proprii.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

nică a inițiativei întreprinderilor pentru sporirea eficienței economice.

Instrumente muzicale

● *Un domeniu de activitate încă prea puțin cunoscut și ale cărui certe resurse de progres sînt, în prezent, insuficient valorificate îl constituie producția de instrumente muzicale. Potrivit informațiilor pe care le prezintă* Catherine Savouré *în articolul* „LE MARCHÉ DES INSTRUMENTS DE MUSIQUE ET LA FACTURE INSTRUMENTALE FRANÇAISE", *publicat în numărul din 31 decembrie 1980 al revistei Problèmes Économiaues, producția de instrumente muzicale — domeniu în care la nivelul economiei franceze sînt cuprinse circa 2 000 de persoane — a cunoscut în ultima perioadă o creștere continuă, vădind, în același timp, o accentuată orientare către export — circa 50% din valoarea totală. Întrucît producția de instrumente muzicale, subliniază C.S., este nemijlocit condiționată de nivelul de cultură muzicală al populației — nivel aflat în continuă creștere — se poate estima pentru viitor menținerea, la o cotă înaltă, a cererii ca un suport al oportunității dezvoltării acestei activități. Pe de altă parte, această activitate care își menține încă, în bună parte, caracterul artizanal permite o bună valorificare a forței de muncă de înaltă calificare, precum și a unor resurse materiale specifice.*

Petrochimie

● *În țările importatoare de petrol petrochimia, ramură ce cu două decenii în urmă înregistra creșteri dintre cele mai spectaculoase, va fi confruntată cu noi dificultăți. Acestea își au obîrșia — opinează* Claude Goudier *în articolul* „LA NOUVELLE MAPPEMONDE DE LA CHIMIE" *publicat în numărul din 8 ianuarie al revistei „L Usine Nouvelle" — în disproporția tot mai accentuată ce se conturează între creșterea progresivă a prețului la țiței și greutatea de a obține contracte de aprovizionare stabile și de durată, pe de o parte, iar pe de altă parte tendința de scădere a prețurilor la produsele petroliere. Importanța celui de al doilea aspect, subliniază C.G., este amplificată de faptul că un număr tot mai mare de țări producătoare de petrol își propun să-și edifice o industrie petrochimică proprie. În această ambianță economică, se arată în articol, poate singura alternativă a țărilor importatoare de petrol de a-și dezvolta în continuare o industrie chimică competitivă o constituie adoptarea unor strategii în care o serie de produse chimice energointensive să cedeze locul unei chimii de înaltă performanță. Dintre produsele acesteia sînt enumerate produsele minerale speciale, cum sînt pămînturile rare, substanțele active pentru industria farmaceutică și protecția culturilor etc.*

FIȘE

Conceptul de structură economică

(Urmare din pagina 21)

lucru adecvat formulării modelului operațional și a deciziilor în economie.

Asemenea cerințe ar putea fi îndeplinite, dacă la baza acestor clasificări s-ar așeza criterii esențiale sau reprezentative, formulate și ordonate — la rîndul lor — în așa fel, încît să evite eclectismul, pericol iminent oricărei încercări de acest gen.

În cele ce urmează vom folosi unele principii sau criterii de clasificare și de ordonare a principalelor elemente structurale.

Primul principiu : gradul de generalitate al elementelor și ordonarea lor după principiul piramidal.

Potrivit acestui criteriu general, ordonarea subsistemelor este făcută în formă piramidată, în vîrf aflîndu-se sistemul economico-social. Subsistemele sau componentele acestuia trebuie clasificate și ordonate pe paliere și etaje de sus în jos, pînă la baza piramidei. Vom încerca să redăm în tabelul din pag. 20 și în schema din pag. 21 îndeosebi acele elemente din palierele care se referă la fenomene și procese economice, iar în cadrul lor la procese industriale.

Ceea ce trebuie subliniat în legătură cu ordonarea elementelor componente ale sistemului economic, după criteriul piramidal sau după gradul de generalitate, este faptul că la fiecare din eșaloanele ierarhiei trebuie să se regăsească în mod obligatoriu un număr de cinci elemente principale așezate în următoarea ordine : 1) obiectul activității care justifică deopotrivă existența sistemului, funcționarea și obiectivul său ; 2) mijloacele tehnice materiale și umane cu care se poate realiza funcționarea activității economice ; 3) organizarea sistemului pentru a fi capabil să desfășoare activitatea ; 4) conducerea sistemului cu ajutorul unor pîrghii economice și administrative în vederea realizării obiectivelor ; 5) sistemul informațional adecvat cu care se realizează cele patru elemente menționate.

Pivotul tuturor elementelor din cadrul sistemului îl constituie obiectul activității. De aceea, clasificarea și ordonarea ierarhică a mijloacelor tehnice de producție și a elementelor umane (forța de muncă), a formelor de organizare, a formelor de conducere și a elementelor sistemului informațional se face după obiectul activității, adică după funcția și obiectivul acesteia.

După cum reiese din tabelul 1, pentru a obține o clasificare și ordonare mai concludentă, la principiul piramidei trebuie atașate unele criterii ajutătoare sau mai detaliate, așa cum s-a procedat, de exemplu, la ramurile industriale la care au fost folosite criteriile : stadiul de prelucrare, caracteristica proceselor de fabricație și destinația principală a producției.

Cîte un tabel și cîte o schemă similare celor prezentate pot fi făcute și pentru factorii de producție (materiali și umani), sistemul de organizare, sistemul de conducere și sistemul informațional. Tocmai existența acestor sisteme, cu multitudinea lor de elemente și relații, se avea în vedere mai sus, atunci cînd se făcea referire la straturile suprapuse.

Așa cum se menționa mai sus, toate cele cinci subsisteme redate în formă agregată — obiectul activității, factorii materiali și umani, sistemul de organizare, sistemul de conducere și sistemul informațional — se regăsesc în forme specifice la palierele din etajele inferioare. Ele se includ, ca parte integrantă, în fiecare sistem din eșaloanele inferioare. Numai că ultimele trei subsisteme nu sînt independente ci subordonate primelor două subsisteme care constituie suportul lor material.

Trebuie atrasă atenția asupra faptului că principiul de ordonare piramidală a elementelor în cadrul sistemului economic este, în fond, un rezultat al cerințelor de ordin științific (teoretic), precum și al cerinței realizării conducerii economiei. Astfel, noțiunile de ramură industrială, ramură economică, sector economic, gruparea resurselor de fonduri și fluxuri și exprimarea lor în forme mai agregate sau mai puțin agregate etc. nu derivă de fapt din caracteristica proceselor de producție.

Elementelor sistemului de producție propriu-zise le sînt caracteristice distribuția sau ordonarea teritorial-spațială. Pentru a face producție, adică pentru a face îmbinarea unor factori concreți de producție, distribuiți în anumite spații de lucru, nu sînt absolut necesare ordonările piramidale de mai sus. Ele au apărut odată cu necesitatea de a înțelege procesele economice generale și, mai ales, odată cu cerința de a conduce economia într-un cadru organizatoric adecvat.

Autoaprovizionarea localităților

(Urmare din pag. 9)

rii efectivelor primite prin cooperația de consum, vor încheia contracte de livrare pentru cel puțin 50% din numărul acestora.

S-au stabilit măsuri și pentru asigurarea reproducătorilor necesari. Astfel, pentru realizarea montei animalelor femele din gospodăriile populației s-a prevăzut să fie afectați 17 tauri de reproducție, 135 vieri, 4 367 berbeci, precum și o importantă cantitate de material seminal congelat, cu valoare biologică, ridicată. Parțial acest program a și fost realizat, ceea ce a contribuit la creșterea numărului femelelor montate cu 2 262 vaci, 660 viței, 632 scroafe, iar încă la începutul lunii ianuarie se realizaseră 10,7% din totalul anual planificat de însămînțări la ovine.

Ținînd seama de necesarul de **furaje** pentru animale, încă în anul trecut s-au efectuat lucrări de îmbunătățire și întreținere a 24 574 ha de izlazuri comunale, din care 15 000 ha au fost fertilizate cu îngrășăminte chimice și 2 000 ha cu îngrășăminte organice ; au fost create pajiști artificiale în suprafață de peste 3 500 ha și s-a îmbunătățit producția de masă verde, cu 14 t la hectar, față de nivelul din anul 1976 ; gospodăriile populației au fost aprovizionate cu furaje din cultură dublă de pe o suprafață de 500 ha, iar animalele acestora au avut acces la pășunat pe 2 668 ha din fondul silvic al județului.

Pe de altă parte, pentru reducerea pierderilor de animale s-au luat măsuri de extindere și îmbunătățire a **asistenței veterinare**, atît în unitățile agricole cît și în gospodăriile populației.

Dintre acțiunile întreprinse în domeniul **legumicol** notăm : elaborarea planului de cultură pentru fiecare gospodărie din județ, asigurarea necesarului de sămînță cu valoare biologică ridicată pentru fiecare comună și a răsadurilor pentru producția de legume timpurii, elaborarea unor îndrumare tehnologice pentru cultura de legume și a zarzavaturilor.

Gospodăriile anexă — sursă de autoaprovizionare a unităților de alimentație publică

LA CONSFĂTUIREA de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie 1980 a fost subliniată într-un mod categoric necesitatea de a se forma sau întări **gospodăriile anexă de pe lîngă restaurante, cantine, cabane** etc., inclusiv prin crearea unui sector zootehnic, în care să fie valorificate unele produse inapte pentru consumul uman și resturi alimentare. Aceste gospodării capătă o importanță și mai mare în contextul în care întregul domeniu al aprovizionării este așezat pe bazele, mai sigure și mai eficiente, ale apropierii surselor de producție de locul de consum.

În județul Brăila, la un total de 170 de restaurante și cantine funcționează în prezent 169 de crescătorii de animale (99 pentru porci, cu o capacitate de 4 268 de locuri într-un ciclu de îngrășare și 70 pentru păsări, cu o capacitate de peste 35 700 capete într-un ciclu de producție). Este prevăzut ca în acest an să fie îngrășate efective de porcine însumînd un rulaj de circa 8 000 capete, în care scop efectivul de scroafe pentru reproducție va crește de la 60 la peste 100.

În urma inventarierii tuturor suprafețelor nefolosite din perimetrul municipiului Brăila au fost puse în exploatare 23 ha, repartizate deținătorilor de gospodării anexă pentru a le cultiva cu sfeclă furajeră, cartofi, bostănoase ș.a.; pentru completarea necesarului de furaje vor fi afectate de la unitățile agricole unele terenuri destinate plantelor în cultură dublă.

OAMENII MUNCII din comunele și satele brăilene, răspunzînd apelului din Tezele pentru al II-lea Congres al țărănimii, participă la valorificarea mai largă a potențialului de producție al gospodăriilor personale și, prin aceasta, la mai buna aprovizionare a populației județului.

8 RETRIBUIREA DUPĂ MUNCĂ

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PENTRU CA PRODUSUL MUNCII să fie consumat este necesar ca, în prealabil, să parcurgă sfera repartiției. Iau astfel naștere **relațiile de repartiție.** Ca sferă a reproducției sociale, repartiția este obiectiv determinată de producție: volumul și structura produsului muncii supus repartiției depind de volumul și structura producției, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Repartiția influențează la rîndu-i producția : ea asigură premisele pentru reluarea producției, iar atunci cînd este efectuată în conformitate cu interesele producătorilor și cerințele legilor economice, stimulează dezvoltarea forțelor de producție și ridicarea eficienței economice.

Relațiile de repartiție sînt obiectiv determinate de natura proprietății asupra mijloacelor de producție, fiecărei orînduiri corespunzîndu-i un mod specific de repartiție. Astfel, în capitalism, repartiția valorii nou create între clasele sociale existente se face după criterii diferite : partea ce revine diferitelor categorii ale burgheziei depinde de mărimea capitalului avansat, iar partea ce revine clasei muncitoare este condiționată în principal de mărimea valorii forței de muncă. În socialism, procesul repartiției este subordonat asigurării bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, dezvoltării multilaterale a personalității umane și progresului economico-social al țării.

1. Repartiția după muncă — lege economică specifică socialismului

COORDONATELE TEORETICE fundamentale ale repartiției în socialism au fost elaborate de către K. Marx în lucrarea „Critica programului de la Gotha", în confruntare cu teza mic burgheză a lui Lassalle care, eronat, susținea că în socialism fiecare om al muncii trebuie să primească rezultatul integral al muncii sale. Marx a subliniat că deși produsul muncii aparține celor ce muncesc, el nu se repartizează acestora în întregime și direct.

În socialism, produsul social are următoarele destinații :

a) — pentru constituirea fondului de înlocuire care servește la înlocuirea mijloacelor de producție consumate în procesul de producție anterior, asigurîndu-se astfel premisele materiale ale reluării sale ;

b) — pentru formarea fondului de acumulare (de dezvoltare) utilizat în vederea lărgirii producției și constituirea unor rezerve ;

c) — pentru acoperirea nevoilor primordiale de ordin social-cultural (învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, sport, sprijinirea celor inapți de muncă), pentru administrația de stat, apărare etc. ;

d) — partea rămasă reprezintă fondul de **consum individual**, care se repartizează în mod direct oamenilor muncii, **constituind obiectul retribuirii după muncă.**

În socialism, repartizarea fondului de consum individual este guvernată de o lege economică specifică — legea repartiției după muncă. În esență, ea cere ca partea ce revine fiecărui om al muncii din fondul de consum individual să fie dependentă de cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța muncii depuse în interesul societății, asigurîndu-se venituri egale la muncă egală, indiferent de sex, vîrstă și naționalitate. O asemenea cerință este exprimată sintetic în principiul socialist al repartiției : „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca depusă". Premisa retribuirii după muncă o constituie proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (care asigură egalitatea economică a tuturor oamenilor muncii, munca devenind singura sursă de progres economic, individual și social, criteriul suprem de apreciere a fiecărui individ), iar **necesitatea** sa **obiectivă** în socialism este determinată de un ansamblu de împrejurări dintre care amintim :

a) nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și al productivității muncii care, deși evoluează rapid, nu asigură încă acea abundență de bunuri care să permită repartiția după nevoi ;

b) munca n-a devenit încă o necesitate vitală pentru toți membrii societății ; în același timp, mai există indivizi care nu vor să muncească, sau care caută să muncească cît mai puțin dar tînd să primească cît mai mult de la societate. Repartizarea fondului de consum individual în raport cu munca depusă determină pe fiecare cetățean apt de muncă să desfășoare o muncă utilă și cît mai eficientă, să dea dovadă de conștiință profesională și de responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor încredințate ;

c) se mențin încă rămășițe ale vechii diviziuni sociale a muncii concretizate într-o serie de diferențe esențiale între munca calificată și cea necalificată, între munca fizică și cea intelectuală, între munca din industrie și cea din agricultură. Ca atare, aportul efectiv al oamenilor muncii la producția socială este diferit, fiind necesară și o diferențiere în nivelul veniturilor.

Repartiția după muncă generează îmbinarea multiplelor interese personale ale oamenilor muncii cu interesele de grup și generale, fiind **principala pîrghie pentru cointeresarea materială** a oamenilor muncii în a presta o muncă utilă și cît mai eficientă, în dezvoltarea forțelor de producție, în ridicarea nivelului de calificare și de cultură generală. Cointeresarea materială reprezintă îmbinarea a două laturi organice : stimularea și răspunderea materială. **Stimularea materială** presupune realizarea unei strînse dependențe între cuantumul veniturilor pe de o parte și cantitatea și calitatea realizărilor în producția socială, asigurînd recompensarea materială pentru eforturile personale și rezultatele obținute. **Răspunderea materială** izvorăște din calitatea fiecărui om al muncii de coproprietar al mijloacelor de producție și vizează un ansamblu de obligații — statuate juridic — care afectează material pe oamenii muncii în situațiile cînd nu-și îndeplinesc sarcinile de muncă ori aduc — din neglijență sau incompetență — pagube unității în care lucrează.

Repartiția după muncă **este un factor fundamental al egalității economice, al eticii și echității** societății noastre. Aceasta rezultă din faptul că retribuirea tuturor membrilor societății se face după un criteriu unic — munca depusă. Egalitatea economică nu are nimic comun cu egalitarismul și nivelarea veniturilor și consumului ; din contră, așezarea unui **criteriu unic** (munca) la baza retribuirii unor oameni diferiți (ca aport în producție, calificare, importanță a muncii etc.) generează, inevitabil, inegalități rațională în privința veniturilor și a gradului de satisfacere a nevoilor.

2. Sistemul socialist de retribuire a muncii

PARTEA DIN VENITUL NAȚIONAL destinată fondului de consum individual și repartizată oamenilor muncii în raport cu cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța muncii depuse în folosul societății îmbracă, în principal, forma **retribuției pentru muncă.** Ea reflectă noua situație social-economică a oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari ai rezultatelor muncii, fiind opusă salariului. **Salariul,** ca o categorie economică specifică orînduirii capitaliste, exprimă **suma de bani pe care lucrătorul salariat o primește ca preț al forței de muncă marfă.**

Retribuția pentru muncă este privită sub două aspecte : **retribuția nominală netă** și **retribuția reală.**

Retribuția nominală netă reprezintă suma de bani pe care o primește chenzinal sau lunar personalul muncitor. Mărimea ei este determinată de cantitatea, calitatea, răspunderea și importanța economico-socială a muncii depuse, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și de cerințele de refacere și de dezvoltare a forței de muncă. Astfel, în perioada 1950—1980, retribuția nominală medie lunară pe economie a crescut de peste 6,6 ori, de la 337 la 2 238 lei. Rezultatele remarcabile obținute în dezvoltarea forțelor de producție și în creșterea eficienței economice în cincinalul 1976—1980 au permis sporirea

retribuției nominale medii cu 40,3 la sută, asigurîndu-se cel mai mare spor realizat vreodată în decursul unui cincinal. Realizările obținute pe planul omogenizării diferitelor categorii de muncă și politica consecventă promovată de către partidul și statul nostru pentru aplicarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste au permis reducerea decalajelor relative dintre retribuția nominală maximă și cea minimă, de la 22,8 : 1 în 950 la 5,5:1 în 1980. Pornind de la creșterile planificate ale forțelor de producție și ale productivității muncii, Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca în actualul cincinal retribuția nominală medie netă să sporească cu 25 la sută. **Ca structură**, retribuția nominală netă este alcătuită din retribuția tarifară, sporuri, premii și alte drepturi bănești prevăzute de lege.

Retribuția reală exprimă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi obținută în schimbul retribuției nominale nete. Mărimea ei este direct proporțională cu nivelul și dinamica retribuției nominale nete și invers proporțională cu nivelul prețurilor bunurilor de consum și tarifelor la servicii. La sfîrșitul anului 1980, retribuția reală a fost cu aproape 29 la sută mai mare decît în 1975 și va spori cu încă 16—18 la sută în cincinalul 1981—1985.

Pentru a utiliza în mod conștient cerințele legii repartiției după muncă, societatea și-a creat instrumente, metode și procedee, cu ajutorul cărora se fundamentează nivelul total al retribuției fiecărui lucrător, concretizate în **sistemul socialist de retribuire și normare a muncii.** Acesta cuprinde : sistemul tarifar ; formele de retribuire ; sistemul de sporuri ; sistemul de premii ; participarea la beneficii ; sistemul de normare a muncii.

Pe baza **sistemului tarifar**, cea mai importantă componentă a sistemului de retribuire a muncii, se determină nivelul **retribuției tarifare**, în toate ramurile economiei naționale și pentru toate categoriile de personal. Retribuția tarifară reprezintă 88—90 la sută din totalul retribuției pentru muncitori și personalul operativ și 90—95 pentru personalul tehnic, economic și de altă specialitate.

Formele de retribuire desemnează modalitățile concrete de retribuire în funcție de specificul diferitelor sectoare de activitate, de gradul de înzestrare tehnică și de caracteristicile diferitelor munci concrete. În țara noastră se practică următoarele forme de retribuire : retribuirea în regie, retribuirea în acord, retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale.

Retribuirea în regie (pe unitatea de timp) înseamnă remunerarea personalului muncitor în raport cu timpul lucrat ținîndu-se seama de nivelul calificării, de complexitatea și răspunderea muncii încredințate.

Retribuirea în acord (pe unitatea de produs) cere ca remunerarea să se facă în raport cu numărul de produse sau operațiuni executate în unitatea de timp. Pentru a stimula mai accentuat oamenii muncii în direcția realizării unor obiective cantitative și calitative ale activității economice, în practică se folosesc mai multe forme de acord :

— **acord direct** — cînd retribuția se stabilește pe baza unui tarif constant, mărimea ei fiind direct proporțională cu numărul de produse sau operațiuni ;

— **acordul progresiv** — care presupune mărirea tarifului la un anumit nivel de îndeplinire a planului, fie pentru întreaga producție, fie doar pentru cea care depășește nivelul planificat.

— **acordul global** — se aplică acolo unde îndeplinirea sarcinilor de plan presupune participarea colectivă, organizată, a unor formații de lucru, cu lucrători de diferite meserii și niveluri de calificare. El prespune încheierea unui contract-angajament între formația de lucru și conducerea unității în care se prevăd obligațiile și drepturile fiecăreia din părți, retribuția efectivă depinzînd de gradul de îndeplinire a obligațiilor asumate.

— **acordul indirect** — practicat pentru retribuirea personalului auxiliar, care servește pe muncitorii retribuiți în acord. În acest caz mărimea retribuției este proporțională cu gradul de realizare a normelor de către muncitorii de bază.

Retribuirea pe bază de tarife sau cote procentuale se utilizează în comerț, în achiziții, prestări de servicii etc., mărimea retribuției fiind determinată, ca și în cazul acordului direct, de nivelul de realizare a planului.

Stimularea materială se realizează și pe seama **sistemului de sporuri** și a **sistemului de premii.** În sistemul de sporuri, locul principal îl ocupă **sporul de vechime**, care se acordă, în cote procentuale, în funcție de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Pentru rezultate superioare celor planificate, oamenii muncii primesc diferite **premii :** pentru reducerea cheltuielilor materiale și de forță de muncă, pentru merite deosebite în muncă, pentru creșterea exportului și substituirea importului etc.

Pe baza hotărîrilor C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 privind noul mecanism economico-financiar bazat pe autoconducere și autogestiune, s-a introdus un nou element în sistemul de retribuire — **participarea la beneficii a oamenilor muncii.** În felul acesta, pe lîngă retribuția de bază, oamenii muncii pot obține venituri suplimentare la sfîrșitul anului, pe seama unei părți din beneficiile realizate de către unitatea în care lucrează. Fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii se constituie, în diferite proporții, pe seama beneficiilor planificate și a beneficiilor peste plan. El se repartizează anual de către adunarea generală a oamenilor muncii, pe diferite destinații, partea majoritară fiind utilizată pentru sporirea veniturilor personalului muncitor în raport cu efortul depus, rezultatele obținute și vechimea neîntreruptă în unitate.

Sistemul de normare a muncii asigură comensurarea muncii depuse de către fiecare om al muncii. Principalul instrument îl constituie **norma de muncă** — care determină timpul maxim recunoscut de către societate pentru efectuarea unor lucrări sau operațiuni în anumite condiții de înzestrare tehnică și de organizare. Normele de muncă pot fi : norme de timp, norme de producție, norme de deservire, sarcini de servicii etc. Toate categoriile de norme au un caracter dinamic, modificîndu-se în raport cu progresele realizate în domeniul înzestrării tehnice și al organizării.

3. Retribuția după muncă în cooperativele agricole de producție

PROPRIETATEA COOPERATISTĂ asupra mijloacelor de producție și unele specificități ale agriculturii ca ramură de activitate determină unele particularități în acțiunea legii repartiției după muncă în C.A.P. și anume : nivelul retribuției medii diferă de la o unitate la alta în funcție de gradul de dezvoltare a fiecăreia și de mărimea productivității muncii ; retribuția fiecărui cooperator este condiționată atît de efortul personal cît și de cantitatea și calitatea muncii depuse în comun de către membrii C.A.P. ; retribuirea muncii se efectuează în natură și în bani sau numai în bani.

Sistemul de retribuire în C.A.P. cuprinde : retribuția de bază, retribuția suplimentară și sporul de vechime.

Retribuția de bază — este partea principală a retribuției totale, nivelul său fiind diferențiat pe activități și lucrări în funcție de importanța lor. Pentru acordarea retribuției de bază se folosesc următoarele **forme de retribuire :** acordul global, acordul direct ; tarife pe norma de muncă ; cote procentuale ; retribuirea în regie.

Principala formă de retribuire în C.A.P. este **acordul global.** Aplicarea sa presupune organizarea muncii pe formații permanente de muncă, determinarea unor norme științific fundamentate și stabilirea tarifului pe unitatea de produs (reprezentînd retribuția ce revine formației de lucru).

Pentru a asigura venituri permanente cooperatorilor care participă cu regularitate la muncă și își îndeplinesc sarcinile, s-a introdus, începînd cu anul 1971, venitul lunar minim garantat. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, se pare însă că în forma actuală acordul minim garantat nu stimulează creșterea producției apărînd necesar ca acest venit să fie legat nu de numărul de zile muncă, ci de producția obținută, de realizarea producției minime de lapte, fructe, legume și altele.

Din producția și veniturile peste plan, lucrătorii din C.A.P. beneficiază de **retribuția suplimentară.** Fondul pentru retribuția suplimentară se constituie din cel mult 50 la sută din producția sau valoarea producției peste plan. Un rol important în cointeresarea personală a cooperatorilor prezintă și practicarea sporului de vechime.

Persoanele care îndeplinesc funcții de conducere (președinte, vicepreședinte scos din producție, șef de fermă și de brigadă) primesc de la **stat o indemnizație** lunară a cărei mărime depinde de răspunderea funcției, de dimensiunile C.A.P. și de gradul de îndeplinire a obligațiilor privind constituirea fondului central de produse agricole.

Ca urmare a sporirii producției agricole, a creșterii prețurilor de livrare a unor produse agricole, veniturile țărănimii provenite din muncă în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale pe o persoană activă au fost în 1980 cu 29 la sută mai mari decît în 1975.

În actualul cincinal, veniturile țărănimii vor spori cu 20—25 la sută.

lector univ. dr. Ilie GAVRILĂ

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt principalele destinații ale produsului social în socialism ?

2. În ce constă esența legii repartiției după muncă ?

3. Explicați necesitatea obiectivă a retribuirii după muncă în socialism.

4. Definiți conținutul retribuției nominale nete și al retribuției reale și arătați factorii care le influențează mărimea.

5. Prezentați elementele care pot intra în structura venitului din muncă obținut de un lucrător dintr-o unitate socialistă de stat.

6. Care sînt particularitățile repartiției în C.A.P. ?

Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare — imperativ al noii ordini economice internaționale (I)

EXTINDEREA colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare constituie obiectul unei atenții sporite atît din partea acestor țări, cît și din aceea a comunității internaționale în ansamblu. În vederea promovării acestei colaborări s-au adoptat în ultimii ani declarații, planuri și programe de acțiune, rezoluții și recomandări în cadrul diferitelor reuniuni ministeriale ale Grupului celor 77, al conferințelor șefilor de state sau guverne ale țărilor nealiniate, în forurile O.N.U.[1]) Reuniunea miniștrilor de externe ai țărilor membre ale Grupului celor 77 (New York, septembrie 1980) a hotărît convocarea în 1981 a unei Conferințe la un nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare, în vederea activizării colaborării economice dintre aceste țări și asigurării aplicării coerente a diverselor programe în acest domeniu. Ca atare, între 9 și 12 februarie 1981 la Delhi va avea loc Conferința ministerială a țărilor nealiniate, moment important pe linia eforturilor în direcția întăririi unității de acțiune a țărilor respective, a creșterii rolului lor în consolidarea păcii și securității în lume.

Lărgirea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare reprezintă o necesitate imperioasă. În primul rînd, această colaborare oferă noi posibilități pentru accelerarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, contribuind la valorificarea în folosul propriei lor dezvoltări a resurselor, capacităților și uriașului potențial de care dispun aceste țări. În al doilea rînd, întărirea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare este de natură să diminueze dependența lor economică față de țările capitaliste dezvoltate, și, implicit, să le reducă sensibilitatea față de fluctuațiile economiei acestor țări. Acest lucru capătă o importanță deosebită în împrejurările actuale, cînd posibilitățile oferite de piețele țărilor capitaliste dezvoltate s-au redus considerabil ca urmare a crizei economice și a recrudescenței protecționismului.

În sfîrșit, lipsa de progrese semnificative în negocierile internaționale vizînd restructurarea radicală a relațiilor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, și așezarea lor pe o bază echitabilă, conform exigențelor noii ordini economice mondiale, reclamă, de asemenea, intensificarea colaborării economice dintre aceste din urmă țări, expresie a concepției „sprijinirii colective pe eforturile proprii". Contribuind la reducerea și eliminarea decalajelor economice și tehnologice care despart țările în curs de dezvoltare de țările dezvoltate, la consolidarea independenței economice și, implicit, politice a țărilor în curs de dezvoltare, colaborarea economică dintre aceste din urmă țări constituie un element important al instaurării noii ordini economice internaționale.

În ceea ce o privește, România, țară socialistă în curs de dezvoltare, promovează o politică activă de extindere a cooperării economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare. Referindu-se la această cooperare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Prin lărgirea continuă a cooperării se creează un larg sistem de întrajutorare reciproc avantajoasă între țările noastre, care constituie expresia solidarității lor în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de egalitate și respect între națiuni, de deplină echitate, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire.**[2])

Consolidarea și diversificarea bazei materiale a schimburilor

POSIBILITĂȚILE de dezvoltare a colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare sînt mult mai mari decît în trecut. În ultimii ani, creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare a fost sensibil mai rapidă decît a țărilor capitaliste dezvoltate. Baza materială a schimburilor economice externe ale țărilor în curs de dezvoltare s-a consolidat și diversificat, creîndu-se noi complementarități între aceste țări. Sporirea rapidă a producției industriei prelucrătoare într-o serie de țări în curs de dezvoltare, cunoscute și sub numele de „noile țări industriale", a avut drept rezultat creșterea capacității lor de a exporta produse manufacturate, inclusiv mașini și utilaje, solicitate în alte țări în curs de dezvoltare. Creșterea importantă a cererii de materii prime ca urmare a accelerării industrializării țărilor în curs de dezvoltare este de natură să conducă de asemenea la extinderea comerțului dintre aceste țări.

În prezent, o serie de țări în curs de dezvoltare mai avansate dispun de tehnicieni de înaltă calificare, mijloace perfecționate de cercetare științifică, de baze importante de formare a cadrelor și tehnologii moderne, ceea ce creează premise favorabile pentru dezvoltarea cooperării tehnice și tehnologice dintre țările în curs de dezvoltare.

Un element deosebit de important pentru dezvoltarea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare îl poate constitui folosirea în acest scop a excedentelor valutare importante acumulate de țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, ca urmare a sporirii spectaculoase a prețului acestui produs.

În ceea ce privește România, dezvoltarea sa economică accelerată, crearea unei industrii moderne și diversificate au generat posibilități largi de dezvoltare a schimburilor economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare. În același timp, creșterea potențialului cercetării și tehnologiei românești permite țării noastre să acorde într-o măsură mai mare asistență tehnică acestor țări.

Valorificarea posibilităților de dezvoltare a colaborării economice reciproce dintre țările în curs de dezvoltare întîmpină însă și unele obstacole și dificultăți: orientarea excesivă a schimburilor lor economice spre țările dezvoltate, consecință a epocii coloniale; insuficiența informării reciproce privind potențialul economico-comercial al acestor țări; capacitatea încă insuficientă a structurilor de producție ale țărilor în curs de dezvoltare de a răspunde la cererea de produse a celorlalte țări în curs de dezvoltare; resursele valutare limitate disponibile pentru finanțarea colaborării mutuale; insuficiența mijloacelor și serviciilor de transport; bariere tarifare și netarifare în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare; absența unor mecanisme adecvate, destinate să promoveze colaborarea reciprocă etc. Programele privind dezvoltarea acestei colaborări, adoptate recent de țările în curs de dezvoltare, vizează depășirea acestor obstacole și dificultăți în calea fructificării posibilităților existente de schimburi, crearea unui sistem de întrajutorare între aceste țări, în vederea soluționării cu forțe comune a problemelor progresului lor economico-social.

Pentru facilitarea realizării programelor sus menționate se prevede desemnarea sau crearea în fiecare țară în curs de dezvoltare a unui organ, care să acționeze ca punct focal pentru coordonarea și realizarea colaborării economice între țările în curs de dezvoltare.

Țărilor în curs de dezvoltare le revine, desigur, răspunderea principală a realizării programelor lor vizînd promovarea colaborării economice reciproce. În același timp, este necesar ca eforturile țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu să beneficieze într-o măsură crescîndă de sprijinul țărilor dezvoltate și al organizațiilor internaționale, în special sub forma unei asistențe tehnice și financiare. Ca urmare a eforturilor depuse de țările în curs de dezvoltare, colaborarea economică dintre ele a cunoscut în ultimii ani o expansiune însemnată, s-au diversificat formele și metodele acestei colaborări.

Paralel cu lărgirea colaborării pe plan subregional și regional, o importanță crescîndă a dobîndit dezvoltarea conlucrării interregionale între toate țările

---

[1]) Programul privind cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare, adoptat de Conferința „Grupului celor 77", reunită la Mexico, în septembrie 1976; primul plan de acțiune pe termen scurt și mijlociu privind prioritățile globale în materie de cooperare economică dintre țările în curs de dezvoltare, aprobat de a IV-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77" (Arusha, februarie 1979); rezoluția nr. 7 relativă la principiile directoare privind întărirea autonomiei colective a țărilor în curs de dezvoltare, adoptată de a VI-a Conferință a șefilor de state sau de guverne ale țărilor nealiniate (Havana, septembrie 1979); Planul de acțiune pentru promovarea și realizarea cooperării tehnice dintre țările în curs de dezvoltare, convenit la Conferința O.N.U. privind această problemă din 1978 etc.

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Comerțul exterior și cooperarea economică internațională, Ed. politică, 1980, pag. 59

în curs de dezvoltare (comerțul interregional, a cărui pondere era înainte destul de modestă, reprezintă în prezent circa jumătate din comerțul total între țările în curs de dezvoltare).

În vederea extinderii relațiilor lor economice reciproce, țările în curs de dezvoltare recurg într-o măsură sporită la aplicarea pe bază de reciprocitate a principiului tratamentului preferențial, expresie atît a solidarității lor în eforturile de eradicare a subdezvoltării, cît și a necesității de a compensa competitivitatea lor, în general mai redusă în comparație cu țările dezvoltate. Acest principiu se practică în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare în ce privește importurile și tinde să fie utilizat într-o anumită măsură și în domeniul achiziționării de tehnologie și în furnizarea unor produse esențiale (petrol, produse alimentare).

Intensificarea comerțului reciproc

ÎN ANII '70 comerțul dintre țările în curs de dezvoltare a înregistrat o creștere sensibilă, atingînd 65 miliarde dolari în 1977. În contrast cu deceniul anterior, schimburile comerciale dintre aceste țări au sporit mai rapid decît comerțul mondial și decît comerțul lor cu restul lumii. În perioada 1970—1976, importurile țărilor în curs de dezvoltare provenind din alte țări în curs de dezvoltare au sporit cu 28% în medie pe an, în timp ce importurile lor din țările dezvoltate au crescut numai cu 19% în medie pe an. Drept rezultat, ponderea importurilor țărilor în curs de dezvoltare provenind din alte țări în curs de dezvoltare a crescut de la 17% în 1970 la 25% în 1976.

Lărgirea comerțului mutual a compensat într-o anumită măsură pierderile suferite de țările în curs de dezvoltare în schimburile lor comerciale cu țările capitaliste dezvoltate, ca urmare a fenomenelor de criză economică din aceste din urmă țări.

Înainte de toate, creșterea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare în anii '70 a fost determinată de aceiași factori care au stat la baza dezvoltării exportului lor, în ansamblu : sporirea și diversificarea producției în aceste țări, politica lor activă de promovare a exportului și cererea susținută în țările importatoare (cu excepția anilor recenți de criză economică din țările capitaliste dezvoltate).

În al doilea rînd, expansiunea comerțului este rezultatul preferințelor comerciale acordate reciproc de țările în curs de dezvoltare în cadrul unor organisme de colaborare subregională sau regională, precum și pe plan interregional, în special în cadrul Protocolului privind negocierile comerciale între țări în curs de dezvoltare, intrat în vigoare în 1973 (la acest Protocol participă în prezent 18 țări în curs de dezvoltare).

În sfîrșit, eforturile depuse în vederea extinderii cooperării economice, financiare, monetare și tehnico-științifice între țările în curs de dezvoltare au stimulat într-o măsură destul de importantă comerțul mutual dintre aceste țări, generînd noi curente comerciale.

Deși au cunoscut o creștere notabilă, schimburile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare reprezintă o parte redusă din comerțul mondial total (5,7%), ceea ce atestă că aceste schimburi oferă încă mari posibilități de expansiune.

La reuniunea internațională a țărilor în curs de dezvoltare de la Geneva din martie-aprilie 1980 s-au convenit noi măsuri pentru extinderea comerțului dintre aceste țări. Ele vizează negocierea unui sistem global de preferințe comerciale între toate țările în curs de dezvoltare (S.G.P.C.), lărgirea cooperării dintre organizațiile comerciale de stat din aceste țări și crearea de întreprinderi multinaționale (mixte) de comercializare.

România participă activ la eforturile vizînd amplificarea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare. Este semnificativ faptul că ponderea acestor țări în schimburile comerciale externe ale României a sporit de la 4,9% în 1965 la peste 25% în 1980. O expresie a politicii consecvente a României de dezvoltare a raporturilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare o constituie aderarea sa în 1978 la Protocolul sus amintit privind negocierile comerciale între aceste țări, instrument care prevede acordarea reciprocă de concesii vamale preferențiale între țările participante. Totodată, țara noastră își aduce contribuția la traducerea în viață a măsurilor de extindere în continuare a comerțului reciproc, convenite la reuniunea interregională a țărilor în curs de dezvoltare de la Geneva din martie-aprilie 1980.

Victor ALDEA

Tipizarea și standardizarea

(Urmare în pag. 5)

minozitate, de umiditate etc. Posibilitățile combinatorii și de nuanțare a rezolvărilor, generate de utilizarea modulelor tip, sînt mari și în domeniul construcției de locuințe.

O atenție sporită a fost acordată **îmbunătățirii soluțiilor privind protecția termică a construcțiilor,** prin utilizarea de termoizolații eficiente, luminatoare duble, tîmplării simple cu două rînduri de geamuri, geamuri termopan, reducerea gabaritelor pentru ferestre, prevederea de ochiuri mici mobile pentru ventilații (astfel ca să nu mai fie necesară deschiderea completă a ușilor și geamurilor), optimizarea sistemelor de instalații de încălzire și recuperare a căldurii ș.a. Înscrierea în concepția de modulare a construcțiilor a permis, de asemenea, utilizarea într-o mai mare măsură a elementelor ușoare de construcție cu un consum redus de energie înglobată (stabilitul din talaș, fibropropilitul care încorporează resturi de azbociment, plăci din coajă de copac liate cu bitum etc.).

Tipizarea construcțiilor a fost însoțită de acțiunea de **tipizare a materialelor de construcții,** care a condus la o reducere substanțială a tipurilor de materiale și elemente de construcții și instalații — de la peste 11 000 la circa 970, calculele estimative arătînd că, pe această cale, se va obține în actualul cincinal o reducere cu circa 8% a valorii construcțiilor, cu circa 26% a consumului de metal, cu aproximativ 20% a celui de ciment, precum și diminuarea însemnată a consumului altor materiale de construcție.

Referindu-ne la eficiența economică totală a tipizării construcțiilor, estimările arată că numai **aplicarea celor 40 proiecte de module tip** (acestea reprezintă mai puțin de 10% din numărul proiectelor tip elaborate și aprobate) **asigură, la nivelul investițiilor din actualul cincinal, reducerea consumului cu circa 500 mii tone ciment, 200 mii tone metal, 4—5 mii tone bitum și aproximativ 750 mii tone combustibil convențional la capitolul energie înglobată.**

După cum se arată în Decretul de aprobare a proiectelor tip și în noua Lege a investițiilor, unitățile de cercetare și proiectare au obligația de a perfecționa, în continuare, proiectele tip și tipizarea materialelor, a îmbunătăți și simplifica soluțiile constructive și de a elabora și supune aprobării noi proiecte tip cu eficiență economică sporită. În legătură cu aceste viitoare lucrări, în primul rînd pentru cele care privesc clădirile sociale și de locuit, se impune a se persevera în **direcția acelor combinări de soluții, elemente de construcții și materiale tipizate care, asigurînd industrializarea construcției, să nu conducă la uniformizare și monotonie.** Menținerea unui echilibru optim permanent între valorificarea tradițiilor prestigioase ale arhitecturii românești și inovare — condiție necesară a progresului și expresie a adaptării la realitățile și cerințele contemporaneității — va menține sau reda în parte unor cartiere și orașe specificul lor local și nota distinctă, care să le deosebească de altele. Prin aceasta, atributele de serie și de repetabilitate — caracteristice tipizării și industrializării construcțiilor — nu vor mai fi sinonime cu lipsa de varietate, generatoare de monotonie.

Deplasarea centrului de greutate în tipizarea construcțiilor de la obiecte și obiective — privite în ansamblu — spre module, trame și structuri-tip, reprezintă una din direcțiile principale de introducere a progresului tehnic în domeniul construcțiilor și de asigurare a exigențelor legate de estetică, confort, funcționalitate și flexibilitate în timp a spațiului arhitectural.

O a doua constatare care se impune în legătură cu perfecționarea tipizării în construcții se referă la însăși documentul tehnico-normativ de bază întruchipînd concepția de tipizare, respectiv la proiectul-tip. Structura acestuia și metodologia de elaborare trebuie să fie mai bine conturate de către organele de sinteză și directivare, pentru a se asigura atingerea tuturor deziderateleor urmărite prin aceste lucrări, o concepție unitară de lucru în toate unitățile de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare și evitarea multiplelor refaceri și completări de documentații cerute pe parcursul elaborării lor și, în special, în faza finală de predare, de către organele de avizare. Prevederile noii Legi a investițiilor ca tipizarea construcțiilor să fie abordată complex, în conexiune cu instalațiile, tehnologiile de producție și echipamentele tehnologice, accentuează și mai evident necesitatea elaborării unei metodologii unitare pe economie pentru proiectele tip.

Cafeaua: evoluții ciclice

PIAȚA internațională a cafelei s-a caracterizat în anii '70 printr-o evoluție ciclică, *cu perioade scurte de disponibilități limitate și prețuri ridicate urmate de perioade mai lungi de supraofertă și prețuri scăzute. Aceste cicluri au fost determinate de elasticitatea scăzută a ofertei la schimbarea prețurilor, ca urmare a faptului că sînt necesari 4—5 ani pentru ca noile plantații de cafea să intre pe rod.*

Întrucît Brazilia — cel mai important producător de cafea — deține 25—30% din producția mondială, amplitudinea variațiilor acesteia și implicit a prețurilor este, în mare parte, în funcție de recolta braziliană. Gerurile catastrofale care au avut loc în această țară în anul 1975 s-au resimțit în sezonul următor, producția diminuîndu-se cu 70%, ceea ce a determinat creșterea vertiginoasă a prețurilor (în luna aprilie 1977 prețul cafelei columbiene „mild arabicas" a atins nivelul maxim de 7 365 dolari/tonă). Prețurile exagerat de mari din prima parte a anului 1977 au creat o reținere din partea consumatorilor, susținută de altfel și de campanii publicitare anti-consum sau de interzicerea propagandei comerciale în favoarea cafelei (este cazul Franței și al S.U.A.). Reducerea consumului în principalele țări industrializate și utilizarea înlocuitorilor acestui produs, ca și perspectiva redresării producției mondiale de cafea au imprimat, după anul 1977, o tendință de scădere a prețurilor, fără însă ca acestea să mai atingă nivelurile dinaintea înghețului brazilian.

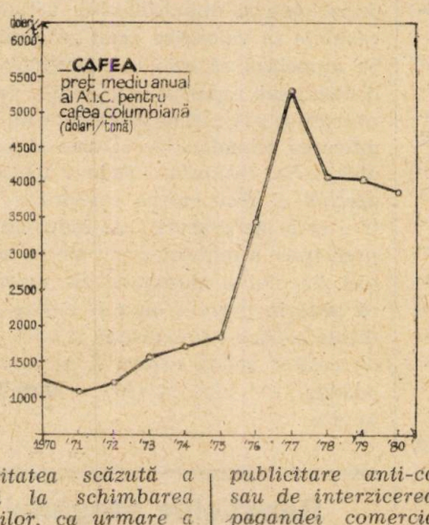

Dincolo de influențele conjuncturale, problema fundamentală pe piața cafelei rămîne aceea a determinării unui preț care să satisfacă țările producătoare, fără însă a afecta consumul în sensul diminuării lui. Experiența ultimilor ani a dovedit că menținerea sau ameliorarea nivelului consumului în țările importatoare sînt hotărîtoare pentru evoluția viitoare a producției în țările furnizoare și implicit a prețurilor.

În scopul stabilizării prețurilor acestui produs în anul 1976 a fost încheiat cel de-al treilea Acord internațional al cafelei (A.I.C.), care abia din octombrie 1980 — prin instituirea noului preț plafon — a devenit operant pentru stabilizarea prețurilor.

Sursele de specialitate indică la nivelul anului 1990 un relativ echilibru între producția și consumul mondial de cafea, în cazul unor condiții meteorologice corespunzătoare. Această evoluție ar fi în măsură să favorizeze revenirea stocurilor de cafea la niveluri normale. În această situație, prețurile cafelei ar urma să fie inferioare nivelurilor record înregistrate în anul 1977. Nu trebuie însă pierdut din vedere faptul că tendința general ascendentă a costurilor de producție se va menține și se va reflecta în prețurile cafelei.

Virginia CÂMPEANU

Programe de dezvoltare

Siria — progrese pe calea industrializării

SIRIA a cunoscut în ultimii ani un intens proces de dezvoltare menit să valorifice superior importantele resurse naturale de care dispune țara. Linia politică novatoare pe care națiunea siriană a urmat-o în anii de după Revoluția din martie 1963 și mai cu seamă după mișcarea de redresare inițiată de președintele Hafez Al-Assad, în noiembrie 1970, a contribuit la accelerarea procesului dezvoltării în toate sectoarele de activitate.

Anul 1980 a marcat pentru economia siriană anul încheierii celui de-al patrulea plan cincinal (1976—1980) și al lansării celui de-al cincilea cincinal. Planul recent încheiat a pus accentul pe diversificarea economiei, pe dezvoltarea industriei, îndeosebi a celei constructoare de mașini, a petrochimiei, energeticii, a materialelor de construcții, pe valorificarea resurselor de țiței și fosfați. Succese semnificative s-au obținut și în agricultură unde suprafața cultivată a sporit în perioada 1970—1980 de circa 2 ori, o pondere în creștere avînd aici terenurile irigate.

Cel de al cincilea plan cincinal pe perioada 1981—1985 va pune un accent deosebit pe dezvoltarea în continuare a agriculturii și pe pregătirea cadrelor necesare economiei naționale. În domeniul industrial se are în vedere în primul rînd terminarea proiectelor deja începute. Unul dintre cele mai importante obiective economice, a cărui construcție se va finaliza în cursul actualului cincinal îl reprezintă zona industrială Hassakeh, care va absorbi investiții de circa 40 milioane lire siriene și care va cuprinde, printre altele, un combinat de case, o modernă fabrică de mobilă și o fabrică pentru produse din aluminiu.

Sub impulsul hotărîtor al acordurilor și înțelegerilor convenite cu ocazia întîlnirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Hafez Al-Assad, colaborarea economică româno-siriană s-a extins considerabil, un loc important revenind acțiunilor de cooperare reciproc avantajoasă. Schimburile comerciale dintre cele două țări au crescut vertiginos în perioada 1970—1980. Exporturile românești, foarte diversificate, cuprind o gamă largă de produse, printre care utilaje pentru industria chimică, pentru industria cimentului, și altele. Importurile cuprind pe lîngă o serie de produse ale tinerei industrii siriene, cum sînt produsele textile, o serie de mărfuri tradiționale ca fosfați, bumbac, țiței, piei brute etc.

Pe planul cooperării, România a participat cu livrări de utilaje și asistență tehnică la construirea rafinăriei de la Banias, a instalației de uscare a fosfaților, de la Kneifiss, a complexului de triplu-superfosfați de la Homs, a fabricii de ciment de la Sheik Said ca și a unor obiective din agricultură. Specialiștii români au participat alături de cei sirieni la lucrări de cercetări geologice și hidrologice, de explorări și foraje petroliere, de amenajări funciare și hidroameliorații etc.

Actuala întrevedere la cel mai înalt nivel între conducătorii celor două țări constituie un nou prilej de manifestare a voinței reciproce pentru dezvoltarea amplă, pe multiple planuri a raporturilor de strînsă prietenie și cooperare fructuoasă în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

N. L. OSS

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII IANUARIE evoluțiile înregistrate pe piețele valutare occidentale au avut ca dominantă întărirea poziției **dolarului S.U.A.**, modificări deosebit de pronunțate ale cursului acestuia remarcîndu-se față de valutele vest-europene (cu excepția lirei sterline). Cursul dolarului față de celelalte valute occidentale s-a îmbunătățit sensibil, deși dobînzile la depozitele în eurodolari au marcat o ușoară scădere (între altele și ca efect al reducerii de către o serie de mari bănci americane, spre finele săptămînii, a dobînzii preferențiale „prime rate" de la 20% la 19,5%).

În intervalul 26—30 ianuarie cursul **lirei sterline** a atins, față de marca vest-germană cel mai înalt nivel din ultimii 5 ani, față de francul francez — din ultimii 6 ani și un nivel record față de lira italiană. Principalul suport l-a constituit nerelaxarea politicii de credit de către autoritățile monetare în Anglia. În raport cu dolarul S.U.A., poziția lirei sterline a cunoscut o erodare, spre sfîrșitul săptămînii, cursul situîndu-se la 30.I la 2,385 lire/1 dolar față de 2,406 lire/1 dolar la 23 ianuarie. Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a slăbit substanțial, atingînd cel mai scăzut nivel din ultimii doi ani și jumătate, legat inclusiv de anticiparea pe piețele valutare a unui deficit sporit al balanței plăților curente ale R. F. Germania în 1980. Cu toate intervențiile repetate ale Băncii Federale (care în intervalul analizat a vîndut în fixing peste 70 mil. dolari) cursul mărcii vest-germane a scăzut de la 2,025 mărci/1 dolar la 23.I la 2,115 la 30 ianuarie. Cursul **francului elvețian** a marcat, de asemenea, o evoluție descendentă în raport cu dolarul și cu lira sterlină, dar mai puțin pronunțată decît în cazul mărcii vest-germane. La finele săptămînii cursul s-a situat la 1,915 franci/1 dolar, comparativ cu 1,835 la 23 ianuarie. O evoluție apropiată celei înregistrate de marca vest-germană au cunoscut cursurile **florinului olandez** și **francului belgian** care, în intervalul analizat, au înregistrat scăderi de peste 4% în raport cu dolarul S.U.A. **Yenul japonez** s-a situat, comparativ cu valutele europene, pe o poziție mai fermă față de dolar, reflectînd evoluția mai favorabilă a economiei nipone.

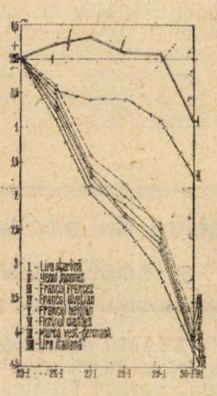

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26—30 ianuarie, luîndu-se ca bază cursurile din 23 ianuarie a.c.

Dobînzile la depozitele în eurodolari au înregistrat o tendință de diminuare, atingînd la finele săptămînii 16,9375% comparativ cu 17,75% la cît se ridicau la 26.I. Dobînzile la depozitele (pe 6 luni) la **euromărcile vest-germane** și **eurofrancii elvețieni** au marcat un curs ascendent, majorîndu-se, în același interval, de la 9,12% la 9,4375% și, respectiv, de la 6,125% la 6,1875%.

Prețul aurului a cunoscut, în săptămîna analizată, oscilații ample, înscriindu-se totodată într-un trend descendent. Cea mai puternică oscilație a fost înregistrată la 28.I, cînd prețul metalului galben s-a redus cu 34 dolari/uncie, coborînd sub nivelul de 500 dolari/uncie. În raport cu nivelul existent la 23.I prețul aurului a scăzut cu 46,50 dolari/uncie, situîndu-se la 30.I la 506,50 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Corelația inversă: comerț — șomaj

ÎNTR-UN ARTICOL publicat de revista **Tiers monde** (nr. 81/1980) se relevă că creșterea susținută a importului de produse industriale din țările în curs de dezvoltare nu constituie principala cauză a extinderii șomajului în țările capitaliste industrializate (după cum susțin unii economiști occidentali), ci poate exercita doar o anumită influență asupra ocupării forței de muncă în unele ramuri din țările respective. Se apreciază că evoluția gradului de ocupare a forței de muncă pe ansamblul industriei din țările capitaliste industrializate este determinată, în principal, de restructurările care au loc în economia acestor țări, ca efect al dezvoltării proceselor de înlocuire a muncii prin capital, al modificărilor ce intervin în structura cererii populației ș.a. În ultimele decenii a avut loc o creștere a investițiilor care contribuie la ridicarea productivității muncii în industrie, iar pe de altă parte — îndeosebi din inițiativa companiilor transnaționale — s-a accelerat procesul de transferare a producțiilor industriale mari consumatoare de muncă din țările capitaliste industrializate în țările în curs de dezvoltare.

Ținînd seama de factorii menționați, o serie de specialiști occidentali demonstrează că în perioada 1970—1977 schimburile comerciale dintre țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare nu numai că nu reprezintă cauza extinderii șomajului, ci — dimpotrivă — au contribuit la un spor de locuri de muncă în primul grup de țări.

U.R.S.S.: promovarea progresului tehnic

UN ROL ACTIV în promovarea progresului tehnic în economia U.R.S.S. îl joacă inventatorii și raționalizatorii, uniunile de creație. Societățile tehnico-

	1970	1975	1979
Propuneri de raționalizare și cereri de brevetare a invențiilor, depuse (mii)	4 591	5 113	5 030
Propuneri de raționalizare și invenții, aplicate în producție (mii)	3 414	3 977	4 019
— din care invenții	8,1	14,9	20,5
Efectul economic obținut de pe urma aplicării invențiilor și propunerilor de raționalizare (mil. ruble)	3 004	4 805	6 264

Sursa : „Ekonomiceskaia gazeta", nr. 52, 1980

științifice reunesc 9,3 milioane de membri, dintre care 1,1 milioane sînt muncitori ; pe de altă parte, Societatea unională a inventatorilor și raționalizatorilor numără peste 11 milioane de membri.

În mod constant a crescut, în cursul deceniului trecut, și efectul economic obținut de pe urma aplicării în practică a propunerilor de invenții și raționalizări, după cum se poate vedea din tabel.

Iugoslavia — întărirea bazei energetice

IUGOSLAVIA dispune de importante resurse energetice, îndeosebi de hidroenergie și cărbune. Potențialul hidroenergetic este evaluat la aproape 60 miliarde kWh pe an, fiind valorificat pînă în prezent în proporție de 50%. După aprecierea specialiștilor, este necesar ca, în viitor, să se acorde mai multă atenție construirii de hidrocentrale de mică putere, iar ansamblul construcțiilor hidrotehnice să se încadreze în gospodărirea judicioasă a apelor și a sectorului agricol.

Cărbunele rămîne cea mai însemnată resursă energetică a Iugoslaviei, rezervele sale fiind evaluate în jur de 20 miliarde tone, din care lignitul reprezintă 84%, huila 10-12%, restul fiind constituit din antracit. În conformitate cu orientările politicii energetice de perspectivă, în cursul cincinalului 1981-1985 consumul de cărbune din producția internă va cunoaște o creștere accelerată, atît prin construirea și darea în funcțiune a unei serii de centrale termoelectrice, cît și prin înlocuirea produselor petroliere cu cărbune în toate instalațiile energetice care permit acest lucru.

În ceea ce privește hidrocarburile lichide și gazoase, producția internă acoperă circa un sfert din consum, iar cea de gaze naturale aproximativ douăcincimi, cu posibilități de sporire în viitor. Totodată, în Iugoslavia a fost elaborat un plan de construire a unor centrale nucleare, dintre care prima — cu o putere de 640 MW — urmează să intre în funcțiune încă în cursul acestui an și va folosi uraniu. Cît despre resursele energetice reînnoibile, atenția forurilor de decizie iugoslave se îndreaptă, în perspectivă, către valorificarea prioritară a energiei solare și a biomasei.

Inițiative de economisire a cositorului

ȚINÎND SEAMA de faptul că întreaga cantitate (circa 10 000 tone) de cositor, consumată anual în Franța, este importată, specialiștii serviciului pentru economisirea materiilor prime din cadrul Ministerului industriei au elaborat un program de măsuri care să determine mobilizarea resurselor secundare interne existente și, implicit, să contribuie la reducerea importurilor respective, cu atît mai mult cu cît prețul cositorului pe piața mondială aproape s-a dublat în ultimii șapte ani.

Prima etapă a constat în identificarea tuturor consumurilor de cositor, a modalităților de economisire a acestuia și a eventualelor piedici care stau în calea aplicării lor, reușindu-se să se determine un „zăcămînt" potențial reprezentînd circa un sfert din consumul anual pe plan național. A doua etapă o constituie difuzarea informației corespunzătoare și impulsionarea acțiunilor capabile să valorifice acest „zăcămînt". Se apreciază că cele mai promițătoare domenii sub raportul economiilor de cositor ce se pot obține îndeosebi prin modificarea tehnologiilor actuale sînt : tinichigeria, cositoria, sudura metalică, precum și recuperarea cositorului dintr-o serie de deșeuri ale industriei de prelucrare a metalelor sau ale metalurgiei zincului și plumbului. Se apreciază că pînă în prezent au fost create condițiile pentru economisirea a 1 275 tone de cositor anual, cărora li se mai pot adăuga — pînă în 1985 — încă 1 050 tone/an.

Beneficiile stagiului în întreprindere

ÎN VEDEREA asigurării unei mai bune pregătiri a elevilor pentru viața activă, în scopul apropierii în același timp a instituțiilor universitare de întreprinderile industriale sau cu alt profil, începînd din anul 1979 absolvenții învățămîntului superior care devin cadre didactice sînt obligați în Franța să efectueze un stagiu într-o întreprindere, în cadrul anului de pregătire pedagogică. Stagiul, generalizat din 1980 la șase săptămîni (cu perspectiva de a fi extins la trei luni), are ca menire de bază să „impregneze" pe viitorii profesori cu atmosfera de întreprindere, cu condițiile de muncă și de viață cu care vor fi confruntați, după absolvire, viitorii lor elevi.

Ținîndu-se seama de importanța crescîndă a problemelor tehnologice în viața modernă, se consideră că în cadrul pregătirii inițiale a cadrelor didactice nu trebuie omis acest aspect, care a devenit o componentă a vieții moderne — scrie revista **L'Usine. Nouvelle.** Ca atare stagiile în întreprinderi sînt menite să faciliteze viitorilor profesori, încă înainte de a intra în contact cu elevii lor, cunoașterea lumii economice și sociale, îndeosebi a vieții de întreprindere, ce va constitui într-o bună zi „mediul de viață" al generațiilor de tineri pe care îi vor forma de-a lungul carierei de profesor. Cunoașterea acestui mediu le permite viitorilor profesori să asigure un caracter mai concret lecțiilor lor, să țină cont de problemele practice de care se vor lovi mai tîrziu elevii lor în exercitarea profesiei, să cunoască mai bine posibilitățile și necesitățile de orientare a acestora.

GLOSAR

Acoperirea deficitului bugetar

Prin deficit al bugetului de stat se înțelege suma cu care cheltuielile bugetare întrec veniturile bugetare. Altfel exprimat, veniturile statului se dovedesc a fi insuficiente, fie încă de la întocmirea planului bugetar, fie în cursul execuției, pentru ca ministerul finanțelor să facă față cheltuielilor prevăzute în buget. În această situație, din ce surse își procură statul mijloacele bănești pentru a efectua cheltuielile neacoperite cu venituri ?

Problema se pune cu o mare acuitate în țările capitaliste, unde de cele mai multe ori bugetele sînt deficitare și unde deficitele sînt adeseori enorme, constituind una din principalele expresii ale actualelor fenomene de dezechilibru ale economiei și finanțelor capitaliste. Deficitele bugetare pun deci o problemă de finanțare, care trebuie rezolvată după posibilitățile fiecărei țări.

Finanțarea deficitelor bugetare poate fi efectuată atît din resurse interne, cît și din resurse externe. Pe plan intern, soluția preferată în trecut era aceea ca statul să solicite băncii centrale avansuri directe, iar banca să acorde asemenea avansuri — de fapt, împrumuturi — din resurse create prin emisiune monetară. Metoda era prea simplă pentru a nu fi îmbietoare : statul găsea fără eforturi mijloacele bănești care îi lipseau pentru acoperirea tuturor cheltuielilor, iar banca centrală deschidea „robinetul" emisiunii de conivență cu statul, fiind deci sigură că nici un organ de conducere din aparatul de stat n-o va trage la răspundere că n-a vegheat, conform prevederilor statutare, la stabilitatea monedei naționale. Aceasta, deoarece finanțarea de către banca centrală a deficitelor bugetare înseamnă inflație.

În prezent, tocmai din această cauză, tehnica avansurilor băncii centrale nu se mai folosește sau, atunci cînd totuși se recurge la ea, cum este cazul în Franța, avansurile sînt strict plafonate. Aceasta însă nu înseamnă că banca centrală și implicit crearea inflaționistă de monedă n-ar mai îndeplini un rol important în acoperirea deficitelor bugetare. În loc însă ca deficitul să fie acoperit direct din resursele de emisiune ale băncii, el este acoperit pe o cale ocolită și anume : statul emite bonuri de tezaur sau obligațiuni pe care le plasează pe piață. Aceste titluri sînt achiziționate de băncile comerciale care își investesc astfel o parte din disponibilitățile lor. În cazul în care băncile au mai tîrziu nevoie de lichiditate, ele vînd titlurile pe piață, iar banca centrală le cumpără.

Indiferent dacă avansurile sînt directe sau indirecte, ele dau loc la o creștere inflaționistă a masei banilor în circulație, uneori de dimensiuni uriașe (în S.U.A., de exemplu, deficitul bugetului federal pe 1979—1980 s-a ridicat la 46,7 miliarde dolari).

Pe plan extern, necesitatea acoperirii deficitelor bugetare se află la originea unor ample mișcări de capitaluri, în măsura în care o parte din deficite este finanțată prin recurgerea la capitalul străin. S.U.A. fac parte din numărul statelor occidentale care, împreună cu R.F.G., Franța și altele își echilibrează bugetele cu fonduri procurate din exterior. Astfel, R.F.G. a plasat în cursul anului 1980 bonuri de tezaur și obligațiuni exprimate în mărci vest-germane în Arabia Saudită și în alte țări ale Golfului, în sumă totală de 5 miliarde mărci. Statul francez a emis, de asemenea, în 1980, trei împrumuturi totalizînd 31 miliarde franci francezi, din care între 5 și 10% au fost subscrise de țări din Orientul Mijlociu. Toate împrumuturile au servit la acoperirea deficitelor bugetare.

C. K.

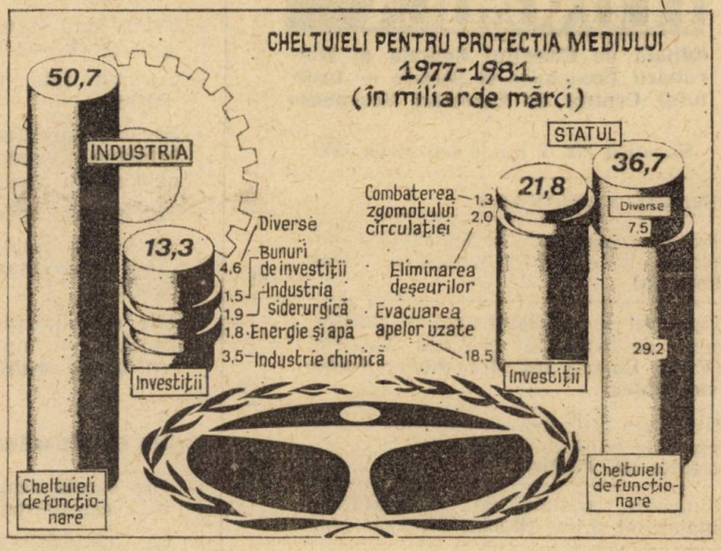

Protecția mediului

Marcela Ichim, Alba Iulia. — Deși lipsite de o tradiție îndelungată, firmele specializate în produse sau servicii în domeniul protecției mediului înconjurător, între care figurează, în primul rînd întreprinderi mici și mijlocii, se bucură de cîțiva ani de o conjunctură mai mult decît favorabilă. Succesul multora dintre ele se bazează pe faptul că ele aduc o contribuție importantă nu numai la combaterea poluării, ci și la înfăptuirea unui alt obiectiv de mare actualitate, și anume economisirea materiilor prime și în special a energiei.

Cîteva cifre ilustrează mai bine atenția sporită acordată protecției mediului în țările industrializate, cele mai afectate de poluare. În R.F.G., de pildă, au fost alocate în ultimul deceniu acestui scop circa 20 miliarde de mărci, sumă reprezentînd 5—6 la sută din totalul investițiilor industriei. În aceeași perioadă, statul a alocat pentru protecția mediului fonduri de aproape două ori mai mari. Pe ansamblu se estimează că în prezent se afectează ocrotirii mediului înconjurător aproape 1,5 la sută din produsul social brut (vezi graficul).

Cu mult interes a fost primită în acest context concluzia mai multor institute vest-germane de cercetări potrivit căreia măsurile pentru protecția mediului au stat la originea creării unui număr estimat între 100 000 și 300 000 de locuri de muncă. Se infirmă astfel teza că protecția mediului ar fi nerentabilă și că, mai mult, ea ar periclita locurile de muncă.

Petrol

Dora Băbuleanu, București. — Potrivit datelor preliminare citate de revista **Oil and Gas Journal**, producția mondială de petrol s-a redus în 1980 cu 5% față de anul anterior, reflectînd reducerea consumului în principalele țări dezvoltate. Consumul de petrol al Franței, spre exemplu, a coborît în 1980 sub 100 milioane de tone, fiind cu 6,4% mai redus decît în 1979 și cu 11,4% mai mic decît în 1973.

Principala contribuție la reducerea menționată a extracției de petrol a venit din partea țărilor membre ale O.P.E.C., ale căror vînzări pe piața internațională au scăzut în 1980 cu 11%, de la 30 la 26,7 milioane de barili pe zi. Pe ansamblul țărilor socialiste producția de petrol a crescut anul trecut cu 2,5%. U.R.S.S., care este cel mai mare producător mondial, a depășit pentru prima dată volumul de 600 milioane tone extrase pe an.

Reține atenția și faptul că rezervele mondiale de petrol — care în ultimii ani aveau o tendință de reducere, deoarece consumul sporea mai rapid decît noile descoperiri — au crescut anul trecut cu circa 7 miliarde de barili, respectiv cu 1,1%.

Agricultura albaneză

Filip Deleanu, Tîrgoviște. — 1) În Albania producția globală agricolă este în prezent de cinci ori mai mare decît în 1938 (la cereale creșterea este de 4,8 ori, la legume de 11 ori, la lapte de 3,4 ori etc.). Trei sferturi din această producție se obține în cooperativele agricole.

La creșterea substanțială a producției au contribuit atît dezvoltarea pe baze socialiste a agriculturii, cît și eforturile pentru întărirea bazei ei tehnico-materiale. Pe baza muncii țărănimii și investițiilor făcute de stat fondul de terenuri arabile a crescut de 2,4 ori față de 1938, iar ponderea suprafețelor irigate în totalul suprafeței arabile a sporit în același interval de la 10 la 52%. Prin sporirea de peste 4 ori față de anul 1960 a numărului tractoarelor folosite în agricultură, inclusiv prin începerea construirii de tractoare în țară, în prezent revine un tractor la o suprafață de 37,6 hectare teren arabil. Cantitatea de îngrășăminte chimice folosită la hectar a sporit considerabil, de la 2,6 kg substanță activă în 1950 la 145 kg în 1978. În același timp, scrie revista **Albanie d'aujourd'hui**, electrificarea completă a satelor, realizată în urmă cu un deceniu, a devenit un factor primordial al intensificării activității productive și creșterii nivelului de trai la sate.

Acordîndu-se prioritate la sate activităților agricole, a fost favorizată în același timp dezvoltarea în mediul rural a anumitor ramuri industriale, a serviciilor culturale și comunale etc. În felul acesta, în prezent 30% din venitul real global al țărănimii este obținut pe baza muncii în alte activități decît agricultura.

2) Ponderea țărănimii în populația Albaniei s-a redus de la 76% în 1950 la 50% în 1978, în vreme ce muncitorii și familiile lor constituie astăzi circa 30% din populație, față de numai 11% în 1950. Au sporit, considerabil, în același timp rîndurile intelectualității.

Canalul Suez

Mădălin Vulpescu, Călărași — În urma terminării primei faze de adîncire și lărgire a Canalului Suez, cunoscuta arteră de navigație va permite tranzitul unor petroliere de pînă la 150 000 tone în cazul cînd sînt complet încărcate și de pînă la 380 000 tone cînd se îndreaptă goale spre sud. În vederea atragerii acestora din urmă, au fost introduse tarife mai reduse pentru superpetroliere, în vreme ce pentru vasele mai mici tarifele au fost majorate cu pînă la 75%, creșterea pe ansamblu a tarifelor fiind de ordinul a 22—25%. Administrația Canalului speră să obțină în acest an un spor de încasări de 350—400 milioane de dolari (din care două treimi de pe urma atragerii superpetrolierelor), ceea ce ar permite amortizarea în numai patru ani a cheltuielilor de modernizare de 1,3 miliarde de dolari.

Există intenția de a continua lucrările de lărgire și adîncire a canalului, pentru a permite accesul unor petroliere de 250 000 tone complet încărcate. Momentul lansării noii etape de dezvoltare a canalului depinde în bună măsură de evoluția viitoare a navlurilor, al căror nivel este actualmente scăzut datorită cererii de transport insuficiente în raport cu oferta, ceea ce reduce costul utilizării rutei ocolitoare pe la Capul Bunei Speranțe.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul Nr. 6 din 6 februarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Succese remarcabile în dezvoltarea economiei, în ridicarea bunăstării **(Dan Popescu)** 1

— Tipizarea și standardizarea — componente de bază ale creșterii eficienței **(Vasile Boescu, Ion Hera-Bucur, Ludovic Țintea)** 4

— Utilizarea intensivă a fondurilor fixe — sursă de creștere a producției și a eficienței **(B. Pădure)** 6

— Ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime **(Barbu Gh. Petrescu)** 7

— Autoaprovizionarea localităților cu produse agricole : valorificarea unui important potențial **(Gh. N. Iosif, Gh. Frățilă)** 9

— Corelarea pe baze economice a prețurilor — stimulent pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în agricultură **(Maria Stroe, Călin Ionescu)** 10

— Competitivitatea — factor hotărîtor în realizarea planului la export **(Vasile Gogu)** 11

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Întărirea controlului financiar, cerință de mare actualitate **(Radu Ciurileanu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Expoziția națională a invențiilor. Un imbold pentru materializarea rapidă a invențiilor valoroase **(Cristian Popescu)** 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Resurse de creștere a eficienței în concepția produselor și sistemelor. Abordarea funcțională a fiabilității **(Iulian Svasta, Paul Svasta, Adrian Nan)** 18

TEORII-IDEI

— Conceptul general de structură economică (II) **(Aurel Iancu)** 20

— Școli • curente • economiști. Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Retribuirea după muncă **(Ilie Gavrilă)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare — imperativ al noii ordini economice internaționale (I) **(Victor Aldea)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Remarquable successes in the development of the economy and the upgrow of the welfare **(Dan Popescu)** 1

— Typify and standardize — basic components of the efficiency growth **(Vasile Boescu, Ion Hera-Bucur, Ludovic Țintea)** 4

— Turning into better account the raw materials **(Barbu Gh. Petrescu)** 7

— Economically-based on price correlation — incentive for firmly bringing into operation of the new economic and financial mechanism in agriculture **(Maria Stroe, Călin Ionescu)** 10

— The general concept of economic structure (II) **(Aurel Iancu)** 20

— Schools • trends • economists. Limits of the principle of the relative advantage in the international trade (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— The ever growing economic collaboration among developing countries — imperative of the new international economic order (I) **Victor Aldea)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Des succès rémarcables dans le développement de l'économie et l'accroissement du bien-être **(Dan Popescu** 1

— La standardisation — composante essentielle de l'accroissement de l'efficience **(Vasile Boescu, Ion Hera-Bucur, Ludovic Țintea)** 4

— L'élévation du degré de valorisation des matières premières **(Barbu Gh. Petrescu)** 7

— La corrélation sur une base économique des prix — stimulent pour l'application ferme du nouveau mécanisme économique et financier dans l'agriculture **(Maria Stroe, Călin Ionescu)** 10

— Le concept général de structure économique (II) **(Aurel Iancu)** 20

— Ecoles • courants • économistes. Limites du principe de l'avantage relatif dans le commerce internationale (III) **Sultana Sută-Selejan)** 22

— L'élargissement de la collaboration économique entre les pays en voie de développement — impératif du nouvel ordre économique international (I) **Victor Aldea)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Выдающиеся успехи в развитии экономики, в повышении благосостояния **(Дан Попеску)** 1

— Типизация и стандартизация — основные составные элементы роста эффективности **(Василе Боеску, Ион Хера-Букур, Лудовик Цинтя).** 4

— Повышение степени использования сырья **(Барбу Г. Петреску)** 7

— Корреляция цен на экономической основе — стимул для непреклонного применения нового экономико-финансового механизма в сельском хозяйстве **(Мария Строе, Келин Понеску).** 10

— Общий концепт экономической структуры (II) **(Аурел Янку)** 20

— Школы • течения • экономисты. Пределы принципа относительной выгоды в международной торговле (III) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22

— Расширение экономического сотрудничества между развивающимися странами — повелительное указание нового международного экономического порядка (I) **(Виктор Алдя)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Garderoba dumneavoastră poate fi completată în acest sezon cu cele mai recente noutăți vestimentare pe care vi le oferă, în fiecare zi, rețeaua de magazine specializate ale comerțului de stat din București și din întreaga țară : articole de confecții, lenjerie, tricotaje, încălțăminte, marochinărie, galanterie, realizate după ultimele idei ale creatorilor de modă

- Rochii, compleuri, fuste, bluze, deux-pieces, taioare
- paltoane, jachete, scurte vînt, scurte trei sferturi îmblănite, hanorace
- costume, pantaloni, sacouri
- pulovere, flanele
- căciuli, mănuși, baticuri, fulare, eșarfe, broboade, șaluri
- ghete, cizmulițe, șoșoni, galoși
- genți, poșete, sacoșe, casete

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

- Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plăteşte atît suma asigurată (economisită), cît şi o indemnizaţie de 10 la sută.
- Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinaţie de litere înscrisă în poliţă, ieşită la tragerile de amortizare lunare şi speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

- Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parţială şi de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute şi nedorite, cum ar fi : explozia, prăbuşirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acţiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acţiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite şi multe altele, precum şi decesul din alte cauze decît cele de accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ŞI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

- Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.
- Primele de plată se stabilesc în funcţie de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 şi 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administraţia Asigurărilor de Stat să-şi onoreze prompt obligaţiile din contractul de asigurare, dv., stimaţi asiguraţi, aveţi datoria să achitaţi la termen primele de asigurare. Această obligaţie vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteţi plăti primele de asigurare folosind „consimţămîntul scris", prin împuternicirea ce o daţi lucrătorilor care vă efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le veţi încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1981 FEB 17

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UTILIZAREA DEPLINĂ ŞI EFICIENTĂ A CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE

Numărul 7 ● Vineri 13 februarie 1981

La invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII ARABE SIRIENE, HAFEZ AL-ASSAD

Expresie grăitoare a dezvoltării raporturilor de prietenie româno-siriene, a dorinței comune de a da noi dimensiuni colaborării multilaterale în interesul celor două popoare, al cauzei generale a păcii și înțelegerii

D 646

curier
economic legislativ

Raporturile contractuale privind importurile în lumina Legii nr. 12/1980

In preambulul Legii nr. 12/1980 se arată că „Dezvoltarea multilaterală a întregii economii naționale, folosirea avantajelor participării la diviziunea internațională a muncii impun perfecționarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior, sporirea, diversificarea și adaptarea producției pentru export în concordanță cu cerințele pieței, gospodărirea rațională a resurselor valutare, în vederea asigurării mijloacelor necesare plății importurilor și constituirii rezervelor valutare centralizate ale statului". Pentru transpunerea în fapt a deziderateloor majore sintetizate în preambul, legea cuprinde norme de drept care obligă întreprinderile, și nu numai întreprinderile, ci și organele centrale, să efectueze exporturile și importurile într-o manieră care să asigure realizarea balanței comerciale și a planului propriu de încasări și plăți valutare. Ca urmare, raporturile contractuale interne ale întreprinderilor producătoare și a celor de comerț exterior privind activitatea în acest domeniu se încheie și au o structură proprie, impusă de finalitatea urmărită și reglementată prin dreptul nostru economic și, în special, prin Legea nr. 12/1980.

Față de faptul că contractul economic de comision pentru export a făcut obiectul analizei noastre în numărul 4 al Suplimentului, în cele ce urmează, vom prezenta raporturile contractuale privind importurile, în lumina Legii nr. 12/1980.

1. COORDONATELE FUNDAMENTALE ALE IMPORTURILOR

Subordonată nevoilor de producție și indispensabilă în unele domenii economice, activitatea de import este supusă unor coordonate fundamentale, majore, care determină conținutul și structura raporturilor contractuale care se încheie pentru realizarea ei.

a) **Aplicarea principiului autogestiunii economico-financiare.** Generalizarea aplicării principiului autogestiunii întreprinderilor a fost realizată odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 12/1980, care la art. 35 prevede că prețurile externe de export și de import se reflectă în rezultatele economico-financiare ale unităților producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import. Calea prin care se realizează acest principiu este stabilită prin art. 37, potrivit căruia întreprinderile de comerț exterior decontează unităților beneficiare contravaloarea mărfurilor importate, după cum urmează :

— produsele la care se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin transformarea în lei a prețurilor externe la cursul de revenire pe mărfuri sau grupe de mărfuri, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale ;

— produsele la care nu se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin transformarea în lei a prețurilor externe la cursul comercial unic, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale.

Modalitatea de decontare a importurilor credem că va avea serioase consecințe și unele modificări de atitudini : fluctuațiile prețurilor de pe piețele capitaliste se vor reflecta direct în gestiunea unităților beneficiare de importuri ca urmare a faptului că acestea plătesc în lei contravaloarea prețului în valută a mărfurilor primite din import ; pentru evitarea unor consecințe negative și pentru a se putea înscrie în prevederile planului de încasări și plăți în valută, aceste unități vor lua toate măsurile pentru reducerea importurilor și, evident, pentru utilizarea cu economie maximă a materiilor prime, a pieselor de schimb etc. importate.

b) **Efectuarea importurilor sub condiția asigurării resurselor valutare de plată.** Art. 7 din Legea nr. 12/1980 stabilește un principiu fundamental, novator, potrivit căruia „importurile planificate se efectuează numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările și vărsămintele stabilite prin plan sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare". În continuare, legea prevede că în situația în care nu sînt asigurate valutele în condițiile precizate, organele centrale și locale, centralele și întreprinderile „au obligația să redimensioneze în mod corespunzător volumul importurilor, în cadrul echilibrului valutar planificat".

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 7 1981

Regula fundamentală enunțată impune, în primul rînd, o elaborare realistă a balanțelor comerciale și a planului de încasări și plăți valutare, de așa natură încît să nu se înscrie la export poziții nerealizabile, deoarece nerealizarea lor conduce la restructurarea planului de import pe parcursul perioadei de executare ; aceasta înseamnă, în ultimă instanță, denunțarea unilaterală a unor contracte externe care, cum bine se știe, pot atrage serioase răspunderi și care se pot solda cu importante plăți de daune, în valută.

c) Importurile de mașini și utilaje sînt condiționate de exporturi în contrapartidă, în principiu din industria constructoare de mașini. Această regulă fundamentală, stabilită prin Legea nr. 12/1980, art. 18, influențează mai puțin conținutul contractelor economice, reflectîndu-se însă, din plin asupra celor comerciale externe.

d) Între prevederile contractelor economice și cele comerciale externe trebuie să existe o corelare perfectă. Regula, instituită prin art. 23 din Legea nr. 12/1980, urmărește sincronizarea celor două tipuri de contracte — interne și externe —, sincronizare obiectiv necesară față de scopul final unic : realizarea în bune condiții a importurilor. Așa cum vom vedea, această regulă își găsește aplicarea, în special, în cazul contractelor încheiate de bazele de aprovizionare cu beneficiarii efectivi ai importurilor.

e) Preluarea mărfurilor din import se face pe bază de recepție finală. Față de reglementările anterioare, art. 28 din Legea nr. 12/1980 aduce unele precizări suplimentare și anume, că recepția se efectuează de „întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate". Și, în continuare, ultimul aliniat din textul citat prevede că la recepția finală nu vor fi admise „mărfurile care nu sînt corespunzătoare cu prevederile contractuale".

2. MECANISMUL DE IMPORT

Sub acest titlu — mecanismul de import — prezentăm tabloul principalelor activități, etape și instrumente juridice pe care le implică realizarea importurilor, în lumina regulilor fundamentale expuse mai sus.

a) Planul de import, component al secțiunii de plan privind comerțul exterior, are ca punct de plecare fișele tehnice de import și se stabilește prin planul național unic de dezvoltare economico-socială ; se defalcă pe centrale și întreprinderi producătoare, precum și pe întreprinderi de comerț exterior.

La întreprinderile producătoare se înscrie în balanța comercială și în planul de încasări și plăți valutare ; la cele de comerț exterior constituie o secțiune a volumului total de activitate și se înscrie în planul de încasări, plăți și beneficii valutare. Atît la întreprinderile producătoare, cît și la cele de comerț exterior, planul de import constituie o importantă secțiune a bugetului de venituri și cheltuieli.

b) Realizarea importurilor și derularea lor, de la vînzătorul extern, pînă la întreprinderea direct beneficiară, are la bază trei tipuri de contracte :

— contracte economice de comision, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import — de regulă, baze de aprovizionare — și întreprinderile de comerț exterior importatoare ;

— contracte comerciale de vînzare-cumpărare internațională, încheiate cu vînzătorii externi de către întreprinderile de comerț exterior comisionare, importatoare — în nume propriu, dar în contul beneficiarei de import comitente ;

— contracte economice de livrare, care se încheie între întreprinderile beneficiare intermediare de import și cele beneficiare efective ale produselor importate.

c) **Derularea mărfurilor** importate se realizează fie prin bazele de aprovizionare specializate, fie direct la adresa beneficiarilor finali, cu decontarea prin bazele intermediare; în ambele situații controlul se realizează în momentul primirii efective de prima întreprindere beneficiară a mărfurilor, cu respectarea normelor de drept pe care le vom analiza într-o următoare secțiune, precum și a prevederilor din contractele comerciale de import.

d) În lumina regulilor de decontare precizate mai sus, întreprinderile de comerț exterior **decontează** bazelor de aprovizionare mărfurile importate în lei, cu luarea în considerare fie a cursului de revenire prevăzut în plan pentru produsele respective, fie a cursului unic comercial, în cazul în care pentru mărfurile importate nu au fost prevăzute asemenea cursuri, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision.

La materiile prime de bază, pentru care sînt stabilite prețuri fixe, decontarea către beneficiarii de importuri se face la aceste prețuri, la care se adaugă comisionul legal.

Bazele de aprovizionare decontează beneficiarilor finali ai produselor de import la prețul la care le-a fost facturat de întreprinderile de comerț exterior, la care se adaugă cota la care au dreptul.

3. CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION PENTRU IMPORT

Stabilind regula potrivit căreia în activitatea de comerț exterior se utilizează contracte economice de comision, atît Legea contractelor economice, cît și Legea nr. 12/1980 nu definește acest tip de contract. Ca urmare, plecînd de la prevederile Codului nostru comercial, conchidem că contractul economic de comision pentru import este acel contract prin care comitentul — o întreprindere beneficiară de mărfuri din import — împuternicește pe comisionar — o întreprindere de comerț exterior — să încheie contracte comerciale de vînzare internațională în **nume propriu,** dar în **contul comitentului,** să urmărească derularea lor, să efectueze plata în valută, să deconteze prețul în lei și să urmărească realizarea tuturor drepturilor bănești cuvenite sub formă de penalități sau daune—interese, în cazul în care vînzătorii externi nu-și îndeplinesc întocmai obligațiile contractuale asumate. Sîntem deci în fața unui mandat fără reprezentare, în care comisionarul acționează în nume propriu, consecințele activității sale localizîndu-se însă în gestiunea comitentului.

a) Părțile (subiecții) în contractul economic de comision pentru import. În practica de pînă acum, unele contracte de comision pentru import au fost încheiate de către direcțiile generale de aprovizionare și desfacere, în numele bazelor de aprovizionare din subordine, cu întreprinderile de comerț exterior importatoare (de exemplu, Direcția generală de aprovizionare și desfacere M.I.M., cu I.C.E. Metalimportexport). Fără ca să fie oprit de vreun text de lege, credem totuși, că acest mod de a încheia contractul de comision pentru import îi înlătură într-o oarecare măsură caracterul de instrument juridic prin care comitentul dă mandat comisionarului pentru efectuarea unor servicii

de specialitate. Este bine ştiut că specific contractului de comision este transmiterea de către comitent a mandatului în virtutea căruia comisionarul este împuternicit să încheie contracte comerciale externe în contul comitentului. Or, un asemenea mandat nu poate fi dat decît prin manifestarea directă a voinţei de către întreprinderea care devine comitentă, prin semnarea contractului economic de comision.

Practica o dovedeşte că în lipsa unor raporturi contractuale directe dintre bazele de aprovizionare beneficiare de importuri şi întreprinderile de comerţ exterior importatoare acestea din urmă acţionează şi comunică rezultatele acţiunilor întreprinse, nu beneficiarilor de import, ci direcţiilor generale cu care au semnat contractul de comision. Excluderea ca parte direct semnatară a contractului de comision a bazelor de aprovizionare le pun pe acestea în poziţia unor simple unităţi operative, cu consecinţe negative asupra aprovizionării, în ansamblu, a întreprinderilor producătoare, beneficiare finale a mărfurilor (de regulă, materii prime) din import. Astfel, deşi bazele de aprovizionare încheie contractele de livrări cu întreprinderile beneficiare finale a importurilor, obligîndu-se deci contractual, comunicările privind condiţiile în care au fost încheiate contractele interne, modificarea acestora etc., se face de întreprinderile de comerţ exterior importatoare numai direcţiei generale cu care au încheiat contracte de comision ; ca urmare, bazele de aprovizionare sînt lipsite de posibilitatea să intervină în cazurile în care contractele externe au fost încheiate în condiţii neconforme cu interesele directe ale beneficiarilor finali. Un exemplu concret va fi edificator. Înainte de încheierea unui contract comercial de import, I.C.E. Metalimportexport comunică Direcţiei generale de aprovizionare şi desfacere a M.I.M. printr-un „aviz de contractare" condiţiile în care urmează să fie derulat contractul extern (cantitate, calitate, termen de livrare), cu menţiunea ca orice observaţii să fie făcute în 48 de ore ; cum contractele economice de livrări către întreprinderile producătoare, beneficiare finale, pentru materialele în cauză, se încheie de către bazele de aprovizionare, evident, direcţia generală nu are posibilitatea să facă observaţii la avizele de contractare externă primite, împrejurare care, uneori, se repercutează asupra aprovizionării beneficiarilor finali şi atrag răspunderi contractuale în contractele interne pe care bazele nu au posibilitatea să le execute întocmai, de vreme ce nu au fost puse în situaţia să intervină, încă în momentul în care se perfectau contractele externe.

În lumina celor prezentate, mai sus, încheierea în viitor a contractelor economice de comision pentru import, direct de către bazele de aprovizionare beneficiare intermediare a mărfurilor din import, se impune. Raportul contractual direct este impus şi de Legea nr. 12/1980. Într-adevăr, art. 23 din lege prevede că „unităţile contractuale sînt obligate să coreleze contractele interne cu prevederile contractelor externe" privind obiectivul importului, ambalajului, recepţia, garanţiile, modalitatea de rezolvare a reclamaţiilor, penalităţi etc. Or, cum va putea, în viitor, să realizeze aceste corelări o direcţie generală de aprovizionare din cadrul unui minister cînd ea nu încheie contracte economice de livrare ?

b) Obiectul contractului. Din definiţia contractului de comision pentru import rezultă obiectul lui : întreprinderea de comerţ exterior comisionară **se obligă să încheie** contracte comerciale de import, să urmărească derularea lor, să efectueze plăţile în valută, să deconteze în lei valoarea mărfurilor importate şi să urmărească realizarea drepturilor cuvenite din neexecutarea corespunzătoare a contractelor externe, iar întreprinderea beneficiară de import comitentă se obligă să plătească preţul sub forma unui comision. Faţă de obiectul contractului — prestarea unor servicii de specialitate de către comisionar —, evident şi elementele sale sînt diferite de cele privind contractele de livrare. Cu privire la acest aspect, Legea contractelor economice, la art. 73, prevede elementele obligatorii pe care trebuie să le conţină : a) operaţiunile comerciale care urmează a se efectua în nume propriu de către întreprinderea de comerţ exterior, pe seama unităţii economice care a împuternicit-o ; b) condiţiile de negociere a operaţiunilor de comerţ exterior şi documentaţiile tehnico-economice necesare îndeplinirii împuternicirii acordate ; c) alte elemente pentru concretizarea desfăşurării relaţiilor dintre părţi.

În continuare, vom prezenta principalele clauze care se impun a fi înscrise în contractul economic de comision, menite să stabilească cadrul convenţional în care urmează să se realizeze obiectul acestui contract.

c) Clauze privind stabilirea mărfurilor care urmează să fie importate şi asigurării plăţilor externe. Stabilirea mărfurilor care urmează să fie importate de către comisionară este prima condiţie pentru determinarea volumului de activitate. Pentru aceasta, în contract urmează să se prevadă modalitatea şi termenele de remitere de către comitentă, comisionarei, a fişelor tehnice pe produse, care trebuie să cuprindă toate indicaţiile calitative şi funcţionale (parametrii tehnici) ale acestora, cu precizarea standardelor, a normelor interne sau a altor acte normative privind tipizarea lor.

În lumina Legii nr. 12/1980, prin contractul de comision trebuie să se stabilească modalităţile concrete prin care se asigură de către beneficiarul de import, respectiv de către comitenţi, valuta necesară plăţilor externe. Reamintim că potrivit art. 7 din legea amintită importurile planificate se efectuează numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările şi vărsămintele stabilite prin plan sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare. Ca urmare, se impun clauze precise prin care comitenta se obligă să facă dovada că în planul de încasări şi plăţi valutare a întreprinderilor producătoare — beneficiare finale a importurilor — sînt înscrise mărfurile care urmează să fie importate.

d) Clauze referitoare la obligaţiile plăţilor privind prospectarea pieţelor externe, avizarea ofertelor, asistenţa tehnică la încheierea contractelor şi comunicarea acestora, după încheiere, comitentei. Perfectarea unui contract comercial de vînzare internaţională implică desfăşurarea unor activităţi precontractuale, de calitatea cărora depinde, deseori, eficienţa viitorului contract. Aşa fiind, prin contractul economic de comision se impune a fi înscrise clauze judicios formulate, din care să rezulte, fără echivoc, obligaţiile părţilor şi, ori de cîte ori este necesar, să se stabilească termene de executare, cu precizarea consecinţelor în situaţia în care nu se respectă. Astfel, se impun stabilirea de termene pentru : lansarea cererilor de ofertă de către co-

misionar, avizarea ofertelor de către comitent, comunicarea comitentului a conținutului contractelor perfectate etc.

Importanța unora din aceste termene este evidențiată și de Legea contractelor economice, care stabilește, prin art. 80, penalități pentru : nerespectarea termenelor de remitere a documentelor tehnico-economice stabilite prin contract ; „pentru depășirea de către întreprinderile de comerț exterior a termenului prevăzut în contractul economic de comision pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior".

e) **Clauze cu privire la derularea contractelor comerciale de import și decontarea în lei a mărfurilor importate.** Potrivit normelor de drept în materie, derularea contractelor comerciale de import se realizează printr-o sincronizată colaborare dintre întreprinderea de comerț exterior importatoare-comisionară, întreprinderea beneficiară intermediară-comitentă și, deseori, dintre acestea și întreprinderea producătoare-beneficiară finală (respectiv atunci cînd mărfurile se expediază direct pe adresa acesteia din urmă).

Stabilirea obligațiilor ce revin fiecăreia din părțile contractante se impune să se facă prin clauze precis formulate ; prin aceste clauze se vor reglementa : termenele de avizare a expedierilor externe ; cine urmează să facă recepția, avîndu-se în vedere prevederile art. 28 din Legea nr. 12/1970 ; ce documente se întocmesc etc.

Clauzele privind decontarea în lei a mărfurilor către comitentă prezintă mai puțină importanță față de regulile imperative stabilite prin art. 37 din Legea nr. 12/1980, pe care le-am prezentat mai sus.

f) **Clauze referitoare la reclamații privind modul de executare a contractelor comerciale de import.** Art. 32, alin. 2, din Legea nr. 12/1980 prevede obligația întreprinderilor de comerț exterior să înscrie în contractele externe „clauze precise și ferme cu privire la calitatea mărfurilor, garantarea bunei funcționări, atingerea parametrilor tehnico-economici și răspunderea partenerilor externi". Așa fiind, este firesc și necesar ca prin clauze înscrise în contractul economic de comision să se stabilească : modalitatea de efectuare a recepției și de constatare a defecțiunilor calitative, documentele de constatare care se întocmesc, termenele de remitere de către comitent întreprinderii comisionare ș.a.

Evident, la formularea acestor clauze trebuie să se țină seama de practica în comerțul internațional privind mărfurile în cauză ; de asemenea, trebuie avute în vedere prevederile Decretului nr. 686/1973, care prevede termene precise în interiorul cărora urmează să se efectueze reclamațiile.

4. ASIGURAREA RESURSELOR VALUTARE PENTRU PLĂȚI — CONDIȚIE DE ÎNCHEIERE ȘI EXECUTARE A CONTRACTELOR COMERCIALE DE IMPORT

Contractele comerciale de vînzare-cumpărare internațională menite să asigure importurile se încheie, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 12/1980, sub imperativul regulii fundamentale instituite prin această lege, potrivit căreia executarea lor este condiționată de posibilitatea de plată în valută, prin realizarea trimestrială a încasărilor valutare planificate sau prin contracte de export care dau garanția resurselor valutare necesare. Cu alte cuvinte, încă de la încheierea contractelor comerciale de import, operațiune care, de regulă, precede perioada de plan, trebuie avută în vedere posibilitățile de plată ale beneficiarilor finali.

Așadar, înainte de perfectarea contractelor comerciale de import, întreprinderea de comerț exterior importatoare trebuie să aibă asigurarea că mărfurile respective sînt prinse în balanța comercială și în planul de încasări și plăți a întreprinderilor producătoare-beneficiare finale. Fără această măsură minimă de prevedere credem că încheierea contractelor comerciale externe nu au suportul fundamental : garanția că sînt prevăzute sursele de plată.

Față de faptul că potrivit mecanismului nostru de import a materiilor prime necesare producției, între întreprinderile de comerț exterior importatoare și cele producătoare, beneficiare finale, se interpun bazele de aprovizionare, urmează ca acestea să fie obligate — prin contractul de comision — să se îngrijească de obținerea confirmării posibilității de plată a întreprinderilor producătoare, prin dovada înscrierii în planurile de încasări și plăți valutare ale acestora, a importurilor respective.

Așa cum am arătat, dovada că importurile pentru care urmează să se încheie contracte externe sînt înscrise în planurile de încasări și plăți valutare a întreprinderilor producătoare nu constituie decît o premisă, o prezumție că la termenele de executare, aceste întreprinderi vor dispune efectiv de valuta necesară plăților. Ca urmare, pentru ca această premisă să se transforme în certitudine se impune cu necesitate ca planul de încasări să fie executat la timp, trimestrial, cum prevede legea, sau cel puțin să fie încheiate contracte ferme de export la nivelul prevederilor de plan și în conformitate cu acesta, sub aspectul termenelor de executare.

5. PARTICULARITĂȚILE CONTRACTELOR DE LIVRĂRI DE MĂRFURI PROVENITE DIN IMPORT

Potrivit mecanismului de import, bazele de aprovizionare beneficiare intermediare a mărfurilor provenite din import încheie, la rîndul lor, contracte economice de livrare cu întreprinderile producătoare-beneficiare finale a mărfurilor respective. Aceste contracte urmează regulile stabilite prin Legea nr. 71/1969 cu unele particularități impuse de proveniența externă a produselor care fac obiectul lor.

În primul rînd, credem că încheierea lor este supusă unei duble condiții : existența repartiției emise de coordonatorul de balanță și, a doua, producerii dovezii că produsele în cauză sînt cuprinse în planul de încasări și plăți valutare a întreprinderii producătoare-beneficiară finală. Ne motivăm această opinie pe prevederile Legii nr. 12/1980, art. 7, potrivit căruia orice import, chiar prevăzut în plan, nu se poate efectua decît în măsura în care se realizează trimestrial încasările și vărsămintele planificate sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare. Or, asigurarea resurselor valutare este imposibilă fără ca în planul de încasări și plăți valutare să nu fie înscris un volum de mărfuri pentru export care să conducă la o încasare corespunzătoare valorii în valută a produselor care se contractează cu bazele de aprovizionare și care provin din import ; așa fiind, este imperios necesar ca la încheierea contractelor de livrări de mărfuri pro-

venite din import, beneficiarii — întreprinderile producătoare — să facă dovada furnizorilor — bazele de aprovizionare — că sînt constituite premisele viitoarelor plăți în valută, prin înscrierea acestor mărfuri în balanța comercială și în planul de încasări și plăți valutare, legal aprobate.

În susținerea acestui punct de vedere invocăm și prevederile art. 7 alin. final, din Legea nr. 12/1980, care stabilește că echilibrul valutar privind importurile care se efectuează de alte unități se realizează în cadrul planului de încasări și plăți în valută a unităților producătoare de mărfuri pentru export și care sînt beneficiare a materiilor prime importate. Așadar, cum pentru importurile realizate de bazele de aprovizionare echilibrul valutar bazat pe exporturi corespunzătoare urmează să se realizeze în cadrul planului de încasări și plăți a întreprinderilor producătoare pentru care se efectuează importul respectiv, urmează ca aceste întreprinderi să facă dovada asigurării resurselor valutare, înainte de încheierea contractului de livrare cu bazele de aprovizionare.

O altă particularitate a contractelor economice de livrări de mărfuri provenite din import o constituie modul de stabilire a termenelor de livrare. Spre deosebire de celelalte contracte economice, în care termenele se stabilesc pe zile fixe calendaristice, în cadrul contractelor de care ne ocupăm, acest lucru nu este posibil, deoarece executarea lor este condiționată de sosirea mărfurilor de la vînzătorul extern. Or, în cadrul contractelor comerciale de vînzare internațională termenele nu se stabilesc pe zile, ci, de regulă, pe luni și, uneori, pe trimestre, în interiorul cărora urmează să aibă loc livrarea.

Ținînd seama de această particularitate a contractelor externe considerăm normal ca și în contractele interne care au ca obiect livrarea mărfurilor ce urmează să fie importate să se stabilească termenele în mod similar. În acest mod se face aplicarea principiului stabilit de Legea nr. 12/1980, art. 23, potrivit căruia „unitățile contractuale sînt obligate să coreleze contractele interne cu prevederile contractelor externe...". Menționăm că acest principiu a fost anticipat, fiind aplicat consecvent în domeniul importului de produse metalurgice. Astfel, plecînd de la situația de fapt arătată Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a dat, în cadrul rezolvării unei neînțelegeri precontractuale, următoarea soluție, cu valoare de principiu : „**Produsele** (în contractul intern) **se vor livra pe măsura sosirii din import, în termen de 5 zile de la recepția în bază, dar nu mai tîrziu de ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție**" (nr. 11 078, din 15 august 1979).

Așadar, s-a renunțat la termene fixe calendaristice ; însă s-a prevăzut obligația ca mărfurile să fie livrate în 5 zile de la sosirea lor din import, dar nu mai tîrziu pînă în **ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție.**

6. CONTROLUL CALITĂȚI MĂRFURILOR PROVENITE DIN IMPORT

Recepția și controlul de calitate a mărfurilor provenite din import este reglementată de Decretul nr. 686/1973 care se completează cu prevederile Legii nr. 12/1980, art. 28.

Art. 4 din Decretul menționat prevede că „unitățile beneficiare ale importurilor, precum și, după caz, unitățile cu activitate de comerț exterior, au obligația de a efectua recepția calitativă și cantitativă a produselor importate, în termenele și în condițiile convenite cu partenerul extern prin contract, astfel ca eventualele reclamații cu privire la calitate sau cantitate să poată fi făcute în termen de către unitățile cu activitate de comerț exterior...". În acest scop, art. 13 prevede că unitățile beneficiare de importuri sînt obligate să organizeze controlul și recepția produselor importate, potrivit reglementărilor legale în vigoare și prevederilor din contractele externe. În continuare, prin același articol se stabilește că beneficiarilor de importuri le revine obligația de descărcare, manipulare, transport și depozitare, în vederea efectuării probelor de calitate, cu respectarea termenelor înscrise în contractul comercial extern de import.

Pentru menținerea calității produselor importate, pe toată durata transportului, manipulării și depozitării acestora, decretul obligă unitățile de transport naval, aerian, feroviar și rutier, precum cele de încărcare, descărcare și depozitare din porturi, aeroporturi și gări să depună toate diligențele de buni gospodari.

O importanță deosebită acordă actul normativ pe care îl analizăm comisiilor de recepție ; astfel, art. 14 prevede că „recepția produselor importate se efectuează prin comisii de recepție a căror competență și componență se vor stabili, după natura nomenclatoarelor de produse din import, prin hotăriri ale Consiliului de Miniștri, ordine ale conducerii ministerelor și celorlalte organe centrale, decizii ale conducerilor centralelor industriale și unităților beneficiare de importuri sau, după caz, ale unităților cu activitate de comerț exterior".

Dată fiind importanța și complexitatea utilajelor tehnologice, a instalațiilor și a mașinilor-unelte, Decretul stabilește (art. 15) că în contracte se va putea prevede și posibilitatea de a se realiza controlul pe principalele faze de fabricație în uzinele producătoare, prin delegați ai părții române, semnatare a contractului, sau prin organizații străine de control de specialitate împuternicite de cumpărător.

Cu privire la locul efectuării controlului, art. 18 din Decret prevede următoarele :

— controlul calității produselor din import se va executa la destinație, în porturi sau stații de frontieră, numai la acele produse la care prin contractele cu partenerii externi se prevede expres acest control ; controlul se poate efectua direct de către unitățile beneficiare ale importurilor sau prin mandatarii acestora ; la celelalte produse la care nu există astfel de obligații contractuale, controlul calității se efectuează la unitățile beneficiare interne ale importurilor ;

— controlul efectuat la destinație în porturi sau puncte de frontieră nu exclude controlul la furnizorii externi și la beneficiarii interni în vederea depistării eventualelor vicii ascunse ;

— în cazul cînd prin contractele externe se prevăd controlul și recepția cantitativă și calitativă numai la încărcare, unitățile beneficiare de importuri nu sînt exonerate de obligația de a efectua controlul și recepția finală la destinație ; controlul și recepția produselor din import la încărcare se vor putea accepta la contractele externe numai pe baza acordului scris intervenit între conducerea unității cu activitate de comerț exterior și cea a unității beneficiare de importuri.

Potrivit art. 23 din Legea nr. 12/1980, recepția finală se efectuează cu participarea întreprinderilor de comerț exterior „prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate". Evident, modul concret de participare, în funcție de natura mărfurilor, se impune a fi prevăzut în contractul economic de comision. În continuare, aliniatul 2 al textului citat referindu-se la recepția făcută, de întreprinderile de comerț exterior prevede că „Controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, iar pentru anumite produse, în special mașini și utilaje cu un grad ridicat de complexitate, cu participarea și a instituțiilor sau unităților specializate în controlul, respectiv în exploatarea acestora".

Subliniem, de asemenea, că Decretul nr. 686/1973 prevede obligația întreprinderilor beneficiare de importuri, pentru a-și valorifica constatările cu privire la calitatea (sau cantitatea) produselor să remită, atunci cînd este cazul reclamații (la care se anexează documentele probatorii înscrise în contractul extern) întreprinderilor de comerț exterior importatoare, în termen de 15 zile înainte de expirarea termenului stabilit de părți prin contractul comercial de import (art. 15). La rîndul ei, întreprinderea de comerț exterior, primind reclamația de la beneficiarul importului, potrivit art. 20 din decret, este obligată să acționeze în conformitate cu clauzele contractuale, în vederea obținerii de bonificații, recuperării daunelor determinate de calitatea necorespunzătoare a produselor importate sau, după caz, pentru înlocuirea acestora.

7. RĂSPUNDEREA ÎN CONTRACTUL ECONOMIC DE COMISION PENTRU IMPORT

Ca în orice contract civil și în contractul economic de comision pentru import răspunderea părților este determinată de obiectul propriu, specific, pe care îl au asemenea contracte. Cum obiectul contractelor de comision constau din obligații de a face, desigur că și răspunderea părților se limitează numai la acele situații în care una din ele nu și-a îndeplinit, o anumită obligație de această natură, asumată prin contract. Ca urmare, în cadrul acestui tip de contract, părțile nu pot formula acțiuni privind cereri de penalități sau daune specifice contractului economic de livrare, respectiv acțiuni care se întemeiază pe lipsuri cantitative sau de calitate ale mărfurilor primite din import, pe întîrzierea livrării lor de către vînzătorii externi etc, decît numai în cazul în care asemenea situații sînt cauzate din culpa comisionarilor care nu și-au îndeplinit în mod corespunzător obligațiile asumate. Astfel, Arbitrajul Central de Stat, prin Hotărîrea nr. 4710/1976 a respins acțiunea unei întreprinderi beneficiare de import prin care aceasta solicita ca întreprinderea de comerț exterior importatoare să fie obligată să-i plătească contravaloarea unor lipsuri cantitative constatate la primirea produselor de import. Din prevederile contractului intern a rezultat că pîrîta nu avea calitatea de unitate furnizoare a produselor din import (cu lipsurile cantitative constatate de reclamantă), ci calitatea de comisionară. „Ca atare — se reține în cuprinsul hotărîrii — chiar în condițiile încheierii unor acte de constatare opozabile care atestă culpa furnizorului extern, pîrîta comisionară nu ar putea fi obligată la plată atîta vreme cît nu se dovedește că nu și-a îndeplinit obligațiile asumate prin contractul menționat". Evident, răspunderea întreprinderii de comerț exterior ar fi fost angajată dacă, de exemplu, din vina sa mărfurile importate nu ar fi fost de bună calitate, sau nu ar fi depus toate diligențele pentru obligarea vînzătorului extern la plata daunelor. Prin hotărîrea pe care o comentăm, arbitrajul a reținut că nu există motive pentru angajarea răspunderii pîrîtei comisionare întrucît „din actele dosarului și din susținerile părților nu rezultă nici un element de natură să conducă la concluzia că la data introducerii acțiunii, precum și la data pronunțării hotărîrii, pîrâta nu ar fi executat obligațiile de mai sus". În adevăr, pîrîta-comisionară a transmis reclamația, a stăruit pentru rezolvarea ei, dar nu a obținut nici o sumă pe care s-o transmită reclamantei comitente. Cît privește acționarea furnizorului extern, pîrîta-comisionară și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneanu, introducînd acțiune la organul de arbitraj competent, acțiune ce nu era soluționată la data pronunțării hotărîrii la care ne referim. Într-o altă speță, o întreprindere beneficiară de import a formulat o cerere de daune îndreptată împotriva întreprinderii de comerț exterior importatoare, invocînd lipsuri cantitative și calitative la lotul de marfă primit. Primul arbitru, în soluționarea cererii de rearbitrare formulată de reclamantă, a apreciat că întreprinderea de comerț exterior și-a îndeplinit obligațiile ce-i reveneau din contractul de comision, transmițînd în termen reclamația pentru lipsuri, cu actele doveditoare, către furnizorul extern. Respingerea reclamației de furnizorul extern nu poate fi imputabilă întreprinderii importatoare, care răspunde numai pentru obligațiile sale proprii și nu pentru cele ale furnizorului extern, și, ca urmare, primul arbitru a respis cererea de rearbitrare (Dec. P.A.S. nr. 420/1980).

Răspunderea în contractul economic de comision pentru import, în principiu, se poate realiza atît pe calea solicitărilor de penalități legale sau convenționale (prestabilite), cît și prin cereri de daune. Dacă în contractele de livrare, prima cale este regula, în cazul celor de comision, mai importantă apare cea de-a doua cale, respectiv formularea de cereri de daune. Într-adevăr, dacă în cazul contractelor de livrări, prin art. 47 din Legea contractelor economice sînt stabilite 10 cazuri de penalități legale, care surprind majoritatea abaterilor posibile de la disciplina contractuală, cu privire la contractul de comision pentru import, prin art. 80 din aceeași lege, nu au fost instituite decît două penalități, fără semnificație deosebită și anume:

— pentru nerespectarea termenelor de remitere a documentațiilor tehnico-economice stabilite prin contract necesare încheierii contractelor externe sau derulării lor, fapt care se penalizează cu 100 lei pentru fiecare zi de întîrziere;

— depășirea de către întreprinderea de comerț exterior a termenului prevăzut în contract pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior, fapt care se penalizează cu 0,01% pentru fiecare decadă întîrziată.

Față de posibilitățile limitate pe care le prezintă penalitățile legale de a se realiza răspunderea contractuală, în practică, marea majoritate a acțiunilor au fost introduse prin cereri de despăgubiri, sub formă de daune. În continuare, vom prezenta unele soluții date de arbitrajul de stat în acțiuni privind răspunderea în contractul de comision de import, grupate pe genuri de abateri de la disciplina contractuală, mai frecvent întîlnite.

a) **Cu privire la stabilirea eronată a calității mărfurilor în contractul comercial de import.** Prin contractul de comision comitentul împuternicește pe comisionar să acționeze de așa natură încît mărfurile importate să fie conforme cu nevoile beneficiarilor finali, exprimate prin fișele tehnice. Ca urmare, ori de cîte ori nu acționează potrivit acestui principiu, comisionarul poate fi obligat la dezdăunarea comitentului ; în cazul în care mărfurile importate nu corespund calitativ cerințelor beneficiarilor, dar sînt conforme cu parametrii calitativi exprimați în fișele tehnice pe care aceștia le-au întocmit, sau în cazul în care au avizat ofertele externe, întreprinderile comisionare nu mai au nici o răspundere contractuală, lipsind elementul esențial — culpa. Astfel, în cadrul rezolvării unui litigiu — a cărui soluție finală a fost dată prin Decizia primului arbitru de stat, nr. 2558/1974 — s-a stabilit că la cererea întreprinderii de comerț exterior, furnizorul extern a remis o ofertă cuprinzînd parametrii dimensionali ai produselor. Oferta fiind trimisă beneficiarului de import, acesta a avizat-o ca fiind corespunzătoare necesităților sale. Fiind încheiat și executat contractul extern conform ofertei avizate, beneficiarul a refuzat să primească produsele și să achite contravaloarea lor pe motiv că ele n-au corespuns, totuși, dimensional, necesității sale. Acest refuz s-a considerat nejustificat deoarece, în speță, faptul că s-au contractat și importat produse cu alte caracteristici decît cele necesare s-a datorat beneficiarului de import care este ținut să suporte consecințele culpei sale.

Într-o altă speță, culpa privind încheierea necorespunzătoare a contractului extern aparține întreprinderii de comerț exterior comisionare. În litigiul dintre reclamanta-beneficiară de import, Baza de aprovizionare și desfacere — M.I.M. și pîrîta I.C.E. Mecanoexportimport, alături de care a fost introdusă în cauză, ca a doua pîrîtă, beneficiara efectivă, aceasta din urmă a demonstrat că nu are nici o culpă în importul pieselor necorespunzătoare, atîta timp cît prin fișa tehnică depusă comisionarei a nominalizat exact reperele pieselor de import. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1251/1976 s-a reținut ca fondată această susținere, iar ca urmare a fost obligată la plată întreprinderea de comerț exterior comisionară, care în mod culpabil a contractat la extern piese neconforme cu fișele tehnice depuse de beneficiară.

b) **Cu privire la formularea și remiterea reclamațiilor privind lipsuri cantitative și calitative constatate la mărfurile importate.** În practică, modul de interpretare de către părțile dintr-un contract de comision a termenelor în care trebuie formulate reclamațiile privind lipsuri cantitative sau calitative constatate la mărfurile importate a dat naștere mai multor litigii soluționate de arbitrajul de stat. Astfel, într-o speță soluționată de Arbitrajul de Stat Central. reclamantul a cerut întreprinderii de comerț exterior importatoare să o dezdăuneze cu contravaloarea lipsurilor cantitative constatate la marfa livrată. Respingîndu-i-se acțiunea, reclamantul a susținut în cererea de rearbitrare introdusă că nu a avut cunoștință de data cînd expiră termenul în care importatorul putea să-i transmită reclamația către furnizorul extern pentru obținerea pretențiilor sale. Arbitrajul a reținut că termenul de reclamație pentru lipsurile cantitative, potrivit clauzelor din contractul extern pe care comisionarul îl încheiase cu partenerul străin, era de 90 de zile, calculat de la data ieșirii mărfurilor din frontiera țării furnizorului. S-a mai reținut că în contractul de comision, încheiat între întreprinderea importatoare și beneficiarul de import, termenul în care acesta era ținut să-și formuleze reclamațiile pentru lipsurile cantitative era cu cel puțin 10 zile înainte de expirarea termenului de reclamație din contractul extern. Importatorul a făcut cunoscut beneficiarului intern toate aceste termene, în timp util. Dat fiind că reclamantul, deși aflat în posesia datelor necesare, nu și-a formulat pretențiile în termenul prescris, ci într-unul de 106 zile, pe bună dreptate cererea de rearbitrare a fost respinsă (Dec. P.A.S. nr. 1493/1976).

c) **Cu privire la remiterea documentelor privind derularea contractelor comerciale de import.** Întreprinderile de comerț exterior comisionare au obligația nu numai să încheie contracte comerciale de import dar și să urmărească derularea lor și să remită beneficiarilor de import, la timp, documentele care atestă executarea contractelor. Într-o speță soluționată de arbitrajul de stat se evidențiază consecința neexecutării acestor obligații, fiind admisă acțiunea în daune formulată de unitatea beneficiară de import față de întreprinderea de comerț exterior pentru plata pieselor lipsă la produsele importate. Obligarea întreprinderii pîrîte la daune a fost determinată de faptul că aceasta nu a predat beneficiarei scrisoarea de trăsură internațională, deși acest document i-a fost solicitat. Or, conform art. 28 din S.M.G.S. pentru acțiunea îndreptată față de M.T.Tc. este necesară scrisoarea de trăsură internațională, precum și procesul-verbal comercial încheiat la destinație, documente de care beneficiara de import a fost lipsită datorită pasivității importatoarei — întreprinderea de comerț exterior comisionară (Dec. P.A.S. nr. 351/1980).

8. INTERFERENȚE PRIVIND RĂSPUNDEREA INTERCONTRACTUALĂ : VÎNZĂTOR EXTERN — COMISIONAR — COMITENT — BENEFICIAR FINAL

Răspunderea în contractul de comision are o dublă funcție : asigurarea încheierii contractelor comerciale de import potrivit nevoilor procedural exprimate de beneficiarii de import și executarea corespunzătoare a acestora de către vînzătorii externi, cu corolarul ei firesc — obligarea comisionarului să-l acționeze pe acesta pentru recuperarea daunelor pe care le-ar provoca printr-o executare necorespunzătoare. O finalitate asemănătoare se urmărește și prin răspunderea în contractul de livrare, care se încheie între beneficiarul intermediar — baza de aprovizionare (comitentă în primul contract) — și beneficiarul final al mărfurilor din import — întreprinderea producătoare.

Așadar, atît comitentul, în primul contract, cît și beneficiarul final, din cel de-al doilea contract, formulînd cereri de plată de penalități sau daune au ca suport contractul economic pe care l-au încheiat cu partenerul român, dar adevărata cauză economică se află în contractul comercial de import care nu a fost executat corespunzător și care constituie, deci, embrionul, geneza, prejudiciilor suferite de beneficiarii interni.

Executarea necorespunzătoare a unui contract comercial de import, evident, privit din punct de vedere al beneficiarului final, poate avea, de asemenea, cauze multiple : prima, vînzătorul extern nu a respectat clauzele din contractul comercial de vînzare internațională încheiat cu în-

treprinderea de comerț exterior importatoare, livrînd mărfuri de calitate necorespunzătoare sau executîndu-l cu întîrziere ; a doua, vînzătorul, extern a respectat întocmai prevederile contractuale, dar întreprinderea de comerț exterior comisionară a încheiat contractul comercial de import în alte condiții decît cele dispune sau avizate de beneficiarul de import ; o ultimă cauză, mai puțin întîlnită, este aceea cînd însăși beneficiarul final a întocmit necorespunzător fișele de import sau a avizat importul unor mărfuri necorespunzătoare.

Determinarea exactă a cauzelor care au produs prejudicii beneficiarului final prezintă importanță practică sub mai multe aspecte :

— dacă executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale se datorează vînzătorului extern, acțiunea împotriva acestuia o are întreprinderea de comerț exterior comisionară, în sarcina acesteia născîndu-se o răspundere contractuală proprie — bazată pe contractul de comision — numai în măsura în care nu depune toate diligențele pentru obținerea de despăgubiri de la partenerul străin ;

— dacă au fost importate mărfuri conform cu prevederile contractului comercial de import, dar de altă calitate în raport cu fișele tehnice sau avizele date de beneficiarul final, răspunderea revine fie întreprinderii de comerț exterior importatoare, care nu a ținut seama de aceste documente la încheierea contractului extern, fie bazei de aprovizionare — beneficiară intermediară — care a avizat condițiile de încheiere a contractului extern, fără să țină seama de obligațiile asumate prin contractul intern de livrare, față de beneficiarul final ;

— dacă dauna cauzată beneficiarei finale — întreprinderea producătoare — se datorează executării cu întîrziere a contractelor de livrare încheiată de către aceasta cu baza de aprovizionare — beneficiară intermediară a mărfurilor din import — răspunderea îmbracă forme mai complexe, pe care o vom analiza într-un număr viitor.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

raporturi de muncă

Vechimea în muncă

In sistemul dreptului muncii din țara noastră, vechimea în muncă constituie, în unele cazuri, **însăși condiția de acordare** a dreptului, precum pensia pentru munca depusă și limita de vîrstă și pensia de invaliditate, iar în alte cazuri, **un element esențial al stabilirii întinderii dreptului acordat,** spre pildă numărul de zile de concediu de odihnă care variază în raport de anii de vechime în muncă sau posibilitatea retribuirii la un nivel superior a absolvenților învățămîntului superior care, dacă au lucrat înainte de absolvire cel puțin 12 luni, beneficiază din momentul încadrării de retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate.

Dispozițiile legislative care cuprind reglementarea de bază a vechimii în muncă sînt cele prevăzute în Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale și asistența socială.

In art. 9 din legea sus-menționată se precizează că „vechimea în muncă ce se ia în considerare la stabilirea pensiilor pentru munca depusă este **timpul cît o persoană a fost încadrată în baza unui contract de muncă**". Legea mai prevede unele situații de excepție cînd — deși n-a existat un contract de muncă — se includ în vechimea în muncă și alte perioade de timp **limitativ** enumerate de lege. Astfel, se includ, în vechimea în muncă perioadele de deținere în lagăre sau închisori pentru activitate revoluționară, antifascistă sau democratică, de îndepărtare din serviciu pentru activitate politică revoluționară, antifascistă sau democratică înainte de 23 August 1944 ori ca urmare a persecuțiilor rasiale sau naționale — între ianuarie 1938-decembrie 1945, precum și perioadele de desfășurare a unei activități revoluționare antifasciste, recunoscute de organele în drept.

In sfîrșit, legea mai prevede recunoașterea ca vechime în muncă a perioadelor de **întrerupere a activității** ca urmare a îndeplinirii serviciului militar în termen, a concentrărilor, mobilizării sau în prizonierat, a suspendării din funcție ori a desfacerii contractului de muncă dacă aceste măsuri au fost anulate ulterior ca ilegale, a participării la cursurile de pregătire profesională și politică, cu scoatere din producție, dacă cel în cauză și-a păstrat calitatea de personal muncitor.

Perioadele de cotizare la fostele asigurări sociale și la casele de pensii preluate de stat se consideră, de asemenea, vechime în muncă (art. 20).

Carnetul de muncă este actul oficial prin care — potrivit art. 1 din Decretul nr. 92/1966 și Legii nr. 3/1977, se dovedește vechimea în muncă. Datele privind activitatea depusă se înscriu în Carnetul de muncă pe baza contractului individual de muncă sau pe baza actelor originale eliberate de unități. Actele trebuie să poarte număr, data eliberării, ștampila unității, precum și semnătura celui care angajează unitatea sau a persoanei delegate în acest scop. In cazul în care se poate dovedi **cu acte** că arhivele unității au fost distruse, **activitatea depusă poate fi reconstituită prin martori,** dacă persoanele interesate pot prezenta **înscrisuri** (începuturi de dovadă scrisă) din care să rezulte că au avut raporturi de muncă cu unitatea respectivă.

Cererile de reconstituire a vechimii în muncă se depun la Comisiile instituite în acest scop, care funcționează pe lîngă Comitetele executive ale Consiliilor populare județene și de sectoare ale municipiului București. Martorii propuși trebuie să dovedească **cu acte** că au lucrat în aceeași unitate cu reclamantul, în perioadele a căror reconstituire se cere.

Perioadele de vechime astfel reconstituite se înregistrează în carnetul de muncă, conform proceselor verbale încheiate de comisiile respective.

Trebuie subliniat că în art. 28 din decretul sus-menționat, se prevede că înscrierile făcute în carnetele de muncă pînă la data intrării în vigoare a decretului, **sînt valabile dacă au fost întocmite cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare la data efectuării lor.**

In aplicarea acestor reglementări, s-a adoptat o primă soluție potrivit căreia vechimea în muncă dovedită cu acte

emanate de la firmele particulare sau cu martori poate fi luată în considerare numai dacă pentru acele perioade se face și dovada cotizării la asigurările sociale.

Ținînd seama că prevederile legale privind dovedirea vechimii în muncă sînt și în prezent în vigoare și că aceste prevederi **nu cer persoanelor interesate ca, concomitent cu prezentarea carnetului de muncă în care sînt înregistrate perioade dovedite cu acte sau cu martori** să prezinte și dovada cotizării la asigurările sociale, **această soluție a fost reexaminată.** În consecință, **în toate cazurile** în care, în carnetele de muncă au fost înregistrate, cu respectarea cerințelor legale, **perioade de muncă dovedite cu acte sau cu martori,** aceste perioade se includ în vechimea în muncă utilă, pentru stabilirea dreptului la pensie și a altor drepturi, **indiferent dacă se depun sau nu dovezi de cotizare la asigurările sociale.**

S. IOAN

contract economic

Precizări în legătură cu contractul de comision

Folosirea de peste 10 ani a acelui instrument juridic care este contractul economic de comerț exterior pe bază de comision permite să se evidențieze unele cerințe rezultate din practica încheierii și executării acestui contract.

Făcînd parte din categoria contractelor economice, i se aplică, neîndoielnic, obligativitatea respectării cerinței formei scrise consacrată prin Legea nr. 71/1969.

Această cerință este satisfăcută numai prin încheierea contractului economic de comerț exterior pe bază de comision anterior realizării operațiunii de export sau — după caz — de import. Încheierea contractului abia după ce produsele au fost exportate sau importate reprezintă un act formal căruia nu i se pot recunoaște efecte juridice întrucît un asemenea contract — perfectat după epuizarea operațiunii de export sau import respective — nu permite realizarea importantelor funcții care revin contractului economic în acest domeniu. Mai mult chiar. În lipsa contractului economic de comerț exterior pe bază de comision se pune problema temeiului încheierii contractului extern de către întreprinderea comisionară.

Într-adevăr, acest contract nu se încheie în folos propriu, ci în contul întreprinderii comitente. Ce anume îndreptățește încheierea contractului extern dacă întreprinderea comisionară nu a primit mandat în acest sens prin contractul economic de comerț exterior pe bază de comision ?

Tot în legătură cu forma contractului de comision, s-a stabilit că, în acest domeniu nu este admisibilă folosirea formelor simplificate de contractare.

Astfel, nici nu se poate pune problema comenzii urmate îndată de executare, deoarece contractul la care ne referim nu are drept obiect livrarea produselor respective, ci încheierea unui contract extern în vederea exportării sau importării acelor produse. Prin urmare, executarea nu poate avea loc de îndată, ci abia după ce s-a încheiat contractul cu partenerul extern. În acest fel, se exclude cu desăvîrșire posibilitatea utilizării acelei forme simplificate de contractare care este comanda urmată îndată de executare.

Pentru considerente similare, nu s-au recunoscut efecte nici comenzilor confirmate.

Este vorba de practica încă răspîndită de a se emite, de către întreprinderile de comerț exterior, confirmări de comandă pe baza fișelor tehnice transmise de către unitățile beneficiare de produse din import sau de către organele lor tutelare.

Această practică este, în același timp, dăunătoare, deoarece, în finalul confirmării, se limitează, în mod substanțial, dreptul unităților beneficiare de a formula „obiecții" în legătură cu clauze prevăzute în cuprinsul confirmării.

Datorită acestei limitări — lipsită de orice temei — se renunță uneori la avertizarea întreprinderilor de comerț exterior asupra faptului că produsele sînt necesare în alte condiții de cantitate sau de calitate ori la alte termene decît cele prevăzute în confirmarea de comandă. În astfel de circumstanțe, importurile se realizează în neconcordanță cu cerințele și necesitățile unităților beneficiare, ceea ce este de natură să prejudicieze interesele economiei naționale.

Iată de ce, considerăm că este cu totul necorespunzătoare folosirea acestor confirmări în locul contractului de comision prevăzut de lege.

Un alt aspect — legat de această dată de executarea obligațiilor contractuale — se referă la consecințele nerealizării importurilor la termen.

Deși aceste consecințe sînt multiple, ne vom referi, de această dată, numai la problema dacă unitățile beneficiare comitente sînt îndreptățite să refuze primirea și achitarea produselor care au fost livrate de furnizorul străin cu depășirea termenului contractual.

Socotim că în această situație nu devin incidente dispozițiile Legii nr. 71/1969 privind condițiile în care se poate proceda la livrarea — cu întîrziere — a produselor contractate.

Ne întemeiem opinia, în primul rînd, pe faptul că dispozițiile legale la care s-a făcut referire sînt aplicabile contractului de furnizare. Or, în cazul importurilor nu se încheie la intern asemenea contracte, ci exclusiv contracte de comision. Față de specificitatea acestui din urmă contract, nu se pot considera operante prevederile legale stabilite pentru executarea contractului de furnizare.

De asemenea, posibilitatea de a se refuza primirea produselor livrate cu întîrziere de către furnizorul străin nu poate fi admisă fără considerare la modul cum și-a găsit această problemă reglementarea în contractul extern.

Într-adevăr, față de poziția specifică a întreprinderii de comerț exterior comisionare, nu ar fi de admis, din punct de vedere economic și, în consecință, nici din punct de vedere juridic, ca unitatea comitentă beneficiară să fie în drept să refuze, ceea ce furnizorul străin poate livra după ajungerea la scadență a termenului din contractul extern.

Dacă există totuși, motive puternice care impun necesitatea recunoașterii unui asemenea drept de refuz, el trebuie să-și găsească consacrarea în contractul extern urmare cererii exprese transmise în acest sens de către unitatea comitentă beneficiară înainte de încheierea contractului extern de către întreprinderea de comerț exterior comisionară.

Deosebit de aceasta, în cazul unor întîrzieri substanțiale ale furnizorului extern în efectuarea livrărilor se poate cere, prin intermediul întreprinderii de comerț exterior comisionare rezilierea contractului.

M. MATEI

Răspunderea unității comisionare pentru valoarea mărfurilor exportate

Datorită specificului drepturilor și obligațiilor rezultînd din contractul economic de comerț exterior pe bază de comision, transmiterea de la unitatea comisionară la cea comitentă a sumei încasate de la partenerul străin drept contravaloare a mărfurilor exportate nu are, din punct de vedere juridic, semnificația unei plăți a prețului.

In adevăr, în cadrul contractului menționat, părțile nu au calitatea de unitate furnizoare și unitate beneficiară a mărfurilor care se exportă. Așa fiind, ele nu pot fi creditor, respectiv debitor al prețului mărfurilor exportate. Obiectul principal al obligației asumate de unitatea comisionară prin încheierea contractului economic de comerț îl constituie încheierea contractului cu partenerul străin în folosul comitentului. Pentru îndeplinirea acestei obligații ca și a altora care îi revin, comitentul îi datorează întreprinderii de comerț exterior comisionare un preț care este comisionul. Deci, în sfera noțiunii de preț nu se include valoarea mărfurilor exportate.

Am reamintit aceste consecințe deduse din specificitatea raporturilor de comision pentru a putea stărui, în continuare, asupra unor aspecte relevate de practica relațiilor dintre unitățile economice în legătură cu transmiterea, în raporturile dintre comisionar și comitent, a valorii mărfurilor exportate.

Este evident că data cînd are loc această transmitere nu este indiferentă din punct de vedere economic și nici juridic. Reglementările din domeniul dreptului financiar — pe care nu este cazul să le evocăm aici — stabilesc termenele în care părțile din contractul economic de comerț exterior pe bază de comision trebuie să-și îndeplinească obligațiile legate de transmiterea valorii mărfurilor exportate.

În cazul cînd unității comitente nu i se transmite în termenul prevăzut de reglementările financiar-bancare valoarea mărfurilor exportate, se pune problema momentului din care este îndreptățită formularea pretențiilor față de unitatea comisionară și, legat de aceasta, problema momentului de la care începe să curgă prescripția acțiunii intentate împotriva unității comisionare pentru netransmiterea valorii mărfurilor exportate.

Considerăm că momentul în care, potrivit reglementărilor la care ne-am referit, valoarea mărfurilor exportate trebuia transmisă în patrimoniul unității comitente nu poate constitui un criteriu **exclusiv** pentru determinarea datei de la care formularea pretențiilor este justificată și nici pentru stabilirea momentului de la care începe să curgă prescripția dreptului la acțiune.

Întîrzierea în transmiterea valorii mărfurilor exportate poate fi și este — în majoritatea cazurilor — consecința unor împrejurări legate de activitatea partenerului străin. În atare situație și întrucît unitatea comisionară nu are — așa cum s-a văzut — obligația de a plăti prețul produselor exportate, ea se consideră în întîrziere cu privire la transmiterea prețului încasat de la partenerul străin numai din momentul în care nu și-a îndeplinit propriile sale obligații avînd ca scop obținerea prețului. Acest moment nu este unul și același. El diferă de la caz la caz în funcție de situația de fapt concretă care rezultă din modul cum s-au asumat obligațiile contractuale și de felul în care au fost ele executate. Dacă, de pildă, unitatea comisionară a omis să întocmească și să introducă la unitatea bancară de resort documentele necesare obținerii prețului de la beneficiarul străin, momentul cînd omisiunea a avut loc este relevantă pentru a se da răspunsul la problema care ne preocupă. Într-o altă ipoteză, faptul de a nu fi stăruit, pe căile legale, pentru obținerea sumei datorate cu titlu de preț de către partenerul amintit poate constitui, de asemenea, un criteriu pentru stabilirea momentului în care pretențiile se puteau formula.

Întrucît varietatea ipotezelor posibile este practic nelimitată, concluzia care se impune este că unitatea comitentă poate formula pretenții întemeiate pe faptul netransmiterii valorii produselor exportate din momentul în care se constată că unitatea comisionară nu a îndeplinit obligațiile legale sau contractuale care îi revin în această privință. Din același moment începe să curgă prescripția dreptului la acțiune care aparține unității comitente.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **ȘTEFAN MIHALACHE, Călmățui, Teleorman** — Dacă în perioada cît ați funcționat în calitate de casier la C.A.P. „Nicolae Bălcescu" ați avut o retribuție tarifară lunară, sînteți considerat ca personal muncitor. Perioada lucrată se ia în considerare ca vechime în muncă, utilă pentru pensionare pe linia asigurărilor sociale de stat, chiar dacă n-ați avut un contract de muncă scris. Dacă ați fost retribuit pe bază de norme, la fel cu membrii cooperativelor de producție, perioada respectivă se socotește vechime în cooperativa agricolă de producție.

Avînd peste 62 ani aveți dreptul, chiar și în cea de-a doua situație, să beneficiați de pensie pe linie de asigurări sociale de stat pentru cei peste 24 ani lucrați la Consiliul popular al comunei Nicolae Bălcescu, iar pentru restul de 13 ani să vi se acorde pensia corespunzătoare pe linia asigurărilor cooperației agricole.

Cereți sprijinul oficiului de pensii județean.

● **MONICA TUDOR, București** — Faptul că înainte de absolvirea cu diplomă a învățămîntului superior economic ați lucrat mai mult de 12 luni v-a îndreptățit să primiți la încadrarea dv. retribuția corespunzătoare anului II de activitate. Aceasta n-a dus însă la reducerea stagiului obligatoriu de trei ani, pe care absolvenții învățămîntului superior economic trebuie să-l presteze în unitatea în care au fost repartizați. Conform Legii nr. 12/1971 vă veți prezenta la examenul de definitivare după trecerea stagiului de trei ani.

● **TRĂIAN BREJE, Zalău** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost transferat în interesul serviciului înainte de aplicarea Legii nr. 4/1979 pentru modificarea Legii nr. 57/1974. În acest caz se aplică, în situația relatată, prevederile art. 194 din Legea nr. 57/1974, nemodificată, potrivit cărora „personalul trecut sau transferat în interesul serviciului, sau cel promovat în muncă, căruia i se cuvine — potrivit legii — o clasă de retribuire tarifară la care nu corespunde nici o gradație la noul loc de muncă, întrucît se situează între două gradații consecutive, se încadrează la clasa de retribuire imediat următoare".

Adresați-vă comisiei de judecată din unitatea unde ați fost transferat.

● **MIRCEA MICLEA, Băicoi, Prahova** — Persoana căreia i s-a desfăcut contractul de muncă în anul 1980 în temeiul art. 135 respectiv 130-i din Codul muncii, la reîncadrare are dreptul la concediul de odihnă, în anii 1981 și 1982, cu o durată de 15 zile lucrătoare. Pentru stabilirea acestui drept se ia în considerare întreaga vechime în muncă, concediul fiind acordat corespunzător acestei vechimi, însă proporțional cu lunile lucrate după reîncadrarea în muncă.

Persoanele care se prezintă la unitatea unde au fost transferați în interesul serviciului după trecerea celor 5 zile de concediu plătit prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974, sînt „considerate la noua unitate ca fiind absenți nemotivați". Dacă această unitate îi reîncadrează retroactiv, pe data prevăzută în ordinul de transfer, aceste zile se consideră ca fiind

în concediu fără plată. Şi într-un caz şi în celălalt vechimea în muncă şi în aceeaşi unitate se consideră neîntreruptă. Aceeaşi soluţie se aplică şi în cazul tinerilor care au satisfăcut serviciul militar şi s-au prezentat la unitate peste termenul de 15 zile prevăzut de Legea nr. 14/1970.

● **V. ENACHIŢĂ, Bucureşti** — Menţionăm că potrivit art. 16 (1) din Decretul nr. 246/1977, drepturile la alocaţia de stat pentru copii se pot acorda numai de la data stabilirii lor. Deci, alocaţia nu se poate în nici un caz plăti retroactiv datei cînd a fost stabilit dreptul. Prevederile art. 176, alin. 2 din Codul muncii, potrivit cărora pentru orice pretenţii băneşti ale persoanelor încadrate în muncă faţă de unitate — prejudicii suferite sau drepturi neacordate — termenul de sesizare este de 3 ani de la data cînd drepturile trebuiau acordate, se aplică numai în cazul cînd drepturile de alocaţie erau stabilite, dar din anumite motive nu au fost plătite. Deci, dacă persoanele respective nu au avut un drept stabilit, nu pot invoca prevederile art. 176 (2) din Codul muncii. Potrivit art. 16(2) din Decretul nr. 246/1977 şi art. 108 din Codul muncii, în situaţia cînd sumele plătite necuvenit drept alocaţie de stat pentru copii nu au fost determinate de o faptă ce constituie infracţiune, recuperarea se face pe 3 ani de la beneficiar, dacă plata necuvenită s-a produs din vina acestuia. În cazul cînd nu există culpă din partea beneficiarului, recuperarea se face pe timp de 12 luni de la acesta, urmînd ca pentru restul perioadei pînă la 3 ani unitatea să se îndrepte împotriva persoanelor care au dispus sau efectuat plata.

● **AURELIAN CRUCEANU, Galaţi** — 1. Orele efectuate întîmplător în cursul unei luni, în regie, de către muncitorii care, de regulă, lucrează în acord, se plătesc pe baza retribuţiei tarifare corespunzătoare categoriei şi treptei în care sînt încadraţi muncitorii respectivi, din reţeaua tarifară pe baza căreia ei sînt retribuiţi. În cazul în care trecerea la munca în regie nu are un caracter temporar (întîmplător) legat de condiţiile concrete în care se desfăşoară munca, atunci trecerea la regie se face cu schimbarea şi a retribuţiei tarifare de pe nivelul de acord pe nivelul de regie. În legătură cu această problemă art. 2 (2) din Decretul nr. 100/1979 prevede că „muncitorii din unităţile care aplică reţele diferenţiate pentru munca în acord şi pentru munca în regie, vor fi încadraţi în raport cu forma de retribuire în care aceştia lucrează în majoritatea timpului".

2. Potrivit art. 1 din Legea nr. 6/1977 cu privire la rolul şi atribuţiile maistrului în producţie, maistrul este organizatorul şi conducătorul nemijlocit al formaţiei de lucru încredinţate şi răspunde de activitatea de producţie şi de realizarea sarcinilor de plan ale acesteia. Maistrul are în subordine un număr de muncitori stabiliţi prin normative şi, după caz, şefi de echipă sau de brigadă care răspund de sarcinile unor colective de muncă. În funcţie de natura şi condiţiile de desfăşurare a proceselor de producţie, maistrul poate lucra sau nu, direct cu un număr de muncitori necuprinşi în colectivele conduse de şefi de echipă care i se subordonează. În cazul prezentat de dv., maistrul conduce nemijlocit activitatea celor 35 muncitori din formaţie sub raportul stabilirii sarcinilor de producţie pe membrii formaţiei sau pe colective de muncitori, alcătuirii colectivelor de lucru cu număr şi profil de pregătire profesională în funcţie de natura şi complexitatea lucrărilor, asigurării locurilor de muncă cu materialele şi sculele necesare, cunoaşterea şi respectarea de către muncitori a normelor de protecţia muncii etc. Cu privire la organizarea locului de muncă, îndrumarea de specialitate şi controlul realizării sarcinilor, mai ales în cazul punctelor de lucru dispersate, maistrul este ajutat de cei 2 şefi de echipe retribuiţi în acest scop conform reglementărilor stabilite prin Legea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii.

● **AURELIA I. GHEORGHE, Bucureşti.** — În perioada de trei luni luată în considerare pentru stabilirea retribuţiei medii lunare, în vederea plăţii drepturilor prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974, v-aţi aflat în concediu medical 16 zile. Această perioadă se exclude şi ca timp şi ca sumă din calculul retribuţiei medii. Calculul se face deci numai pentru cele 74 zile, retribuţia tarifară şi sporul de vechime însumate se împart la acest număr, iar rezultatul se înmulţeşte cu 25,5 zile (numărul mediu al zilelor lucrătoare dintr-o lună). Dacă mama şi copilul dv. s-au mutat efectiv în localitatea unde aţi fost transferată şi puteţi dovedi aceasta cu buletinul de identitate (pentru copilul minor) şi cu buletinul mamei, aveţi dreptul la cîte 1/4 din îndemnizaţia ce vi se cuvine.

● **ÎNTREPRINDEREA VIEI ŞI VINULUI, Vaslui şi Bacău** — Cu scrisorile nr. 6527/6225/6528/1973 şi 5775/5485/5425/1974 Ministerul Muncii a avizat trecerea unor întreprinderi ale viei şi vinului de la grupa a VI-a de ramură la grupa a V-a de ramură. Printre aceste întreprinderi figurează şi cele din Vaslui şi Bacău. În anexa nr. 15 la Decretul nr. 100/1979, sînt trecute unităţile şi categoriile de personal cărora li se aplică niveluri superioare de retribuire. La punctul 21 din această anexă, sînt prevăzute şi unităţile de vinificaţie din judeţele cu suprafeţe mari viticole. Pe acest considerent, Întreprinderile viei şi vinului care se încadrează în prevederile de mai sus, au fost trecute, începînd cu data de 1 august 1980 de la grupa a V-a de ramură în grupa VI-a de ramură.

● **ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ SĂLAJ, Sărmăşag** — Din cele relatate de dv. rezultă că medicii respectivi au procedat corect la completarea formularelor certificatelor de concediu medical şi, în consecinţă, plata indemnizaţiei trebuia făcută pentru primele trei zile calendaristice în raport de menţiunile făcute de medici.

Noul model de certificat pentru concediu medical, spre deosebire de modelul vechi care se foloseşte în paralel pînă la epuizare, are tipărită în căsuţa din dreapta menţiunea de urgenţă medico-chirurgicală, sau boală transmisibilă, medicul urmînd a bara, după caz, urgenţa sau boala transmisibilă, a semna şi a pune parafa. Alte menţiuni nu sînt necesare pentru aplicarea prevederilor art. 6 din Hotărîrea nr. 880/1965.

● **EGON KARY, Timişoara** — Nivelul de retribuire al funcţiilor din atelierul şantierului la care vă referiţi, este cel stabilit prin statul de funcţii aprobat anual de organul ierarhic superior (prevederile art. 206 alin. 2 din Legea nr. 57/1974 republicată).

● **I. PASARIN, Ţicleni** — În situaţia personalului muncitor detaşat la alte unităţi, plata alocaţiei de stat pentru copii se face de către unităţile care plătesc drepturile de retribuţie.

● **IOAN RUS, Bistriţa.** — Autofurgonul izotermă marca ROMAN 8135 F face parte din categoria autovehiculelor cu caroserie închisă, specializate pentru anumite transporturi. Încadrarea acestor mijloace de transport în treptele de capacitate prevăzute în tabelele tarifare este reglementată de prevederile art. 3 pct. 10 din TR. 2/832 (Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto stabilit în baza Decretului nr. 523/1973). Aceste reglementări prevăd că mijloacele auto cu caroserie închisă sau cu amenajarea-specializarea lor pentru anumite transporturi, se încadrează în trepte corespunzătoare capacităţii nominale a mijlocului auto cu caroserie simplă descoperită pe al cărui şasiu s-a făcut amenajarea-specializarea. Cum autoizoterma în discuţie este construită pe şasiu R. 8135, aceasta se încadrează în treapta de capacitate de 7,5 tone, respectiv capacitatea autocamionului cu caroserie simplă descoperită, avînd acelaşi şasiu (R. 8135). ITSAIA procedează conform reglementărilor tarifare în vigoare atunci cînd tarifează la 7,5 tone autoizoterma Roman 8135. (La întrebarea a doua vă vom răspunde într-un număr viitor).

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ CHIMIC—GĂEȘTI

Telefon 927/10379

MOTOR :

— ASi B3 0,37 kw×1000 t/m buc. 6
— ASi B3 0,75 kw×1500 t/m buc. 6
— ASi B3 1,1 kw×1500 t/m buc. 3
— ASi B3 1,5 kw×750 t/m buc. 2
— ASi B3 1,5 kw×1500 t/m buc. 4
— ASi B3 2,2 kw×750 t/m buc. 4
— ASi B3 2,2 kw×1000 t/m buc. 3
— ASi B3 2,2 kw×1500 t/m buc. 5
— ASi B3 3 kw×1500 t/m buc. 2
— ASi B3 5,5 kw×1500 t/m buc. 3
— ASi B3 18,5 kw×1500 t/m buc. 2
— ASi B3 7,5 kw×1500 t/m buc. 10
— ASi B5 0,75 kw×1500 t/m buc. 4

MOTOR :

— ASA B3 0,75 kw×1000 buc. 2
— ASA B3 1,5 kw×750 buc. 3
— ASA B3 1,5 kw×1000 buc. 2
— ASA B3 3 kw×1500 buc. 1
— ASA B3 4 kw×1500 buc. 1
— ASA B3 5,5 kw×1500 buc. 3
— ASA B3 40 kw×1500 buc. 1
— ASA B5 4 kw×1500 buc. 2
— ASA B5 40 kw×1500 buc. 2

REDUCTOARE DE TURAȚIE :

— R.S.O. 0-1:25 buc. 8
— R.S.O. 0-1:50 buc. 2
— R.S.O. 1-1:25 buc. 2
— R.S.O. 2.-1:15 buc. 1
— R.S.O. 2-1:25 buc. 2
— R.S.O. 2-1:50 buc. 1
— R.S.V. 0 1:15 buc. 1
— R.S.V. 0 1:30 buc. 1
— R.S.V. 1 1:25 buc. 1
— R.S.V. 2 1:15 buc. 2
— R.S.V. 2. 1:50 buc. 8
— R.S.V. 3 1:15 buc. 1
— R.S.V. 3 1:25 buc. 1
— R.S.V. 3 1:50 buc. 5
— F.U.L. 4 1:25 buc. 1
— 2 H1 — 900×22,4-1 buc. 1
— 2 Hi 1130×31,5-1 buc. 1
— 2. C.H.- 535×9-0 buc. 9
— IM3. 160×31,5-0 buc. 1
— IM3 320× 63-2 buc. 1
— 2. GA 20×0,55/1500- V05- AE buc. 1
— 2 IA 20×1,1/1500- V05- AE buc. 1
— 2 OA 20×5,5/1000 — V05 buc. 1
— 2 OA 20×5,5/1000- V05 buc. 1
— 3 LA 45×1,1/1500- V05 buc. 2
— 3 LA 50×0,75/1500- V05- AE buc. 1
— 3 LA 71×0,55/1500- H05- AE buc. 2
— 3 LA 71×0,55/1500- V05- AE buc. 1
— 3 LA 71×0,75/1500- V05 buc. 2
— 3 LA 71×0,75/1500- H05 buc. 1
— 3 LA 71×0,75/1500- H05- AE buc. 4
— 3 NA 50×1,1/1000- V05 buc. 2
— 3 NA 50×1,1/1000- V05- AE buc. 1
— 3 NA 50×1,5/1000- V05 buc. 1
— 3 OA 45×4/1500- V05 buc. 2
— 3 OA 50×1,5/1000- V05 buc. 2
— 3 OA 71×1,5/750- V05- AE buc. 2
— 3 RA 45×7,5/1500- V05 buc. 1
— 3 RA — 50×7,5/1500-V05 buc. 1
— 3 RA 56×7,5/1500-H01 buc. 1

RULMENȚI :

— 29328 buc. 84
— 234420 buc. 8
— NNU 4938 NA- P5 buc. 2
— Bucșă stringere H 2315 buc. 10
— Idem AH- 2311 buc. 14
— 6006 buc. 30
— 6007 buc. 40
— 6011 buc. 10
— 6012 buc. 8
— 6016 buc. 4
— 6017 buc. 8
— 6019 buc. 3
— 6020 buc. 4
— 6026 buc. 15
— 6034 buc. 1
— 6313 buc. 40
— 4316 ZZ buc. 8
— 6403 buc. 20
— 6412 N buc. 7
— 16018 buc. 3
— 16022 buc. 2
— 1209 K buc. 10
— 1210 K buc. 10
— 1312 K buc. 6
— 2212 buc. 6
— NU 215 buc. 2
— NU 220 buc. 1
— NU 236 buc. 2
— NU 238 buc. 2
— NU 2214 buc. 6
— Nj 2309 buc. 472
— NN 3028 K buc. 2
— NN 3030 K buc. 1
— NN 3032 K buc. 2
— NN 3034 K buc. 2
— NN 3036 K buc. 2
— NN 3038 K buc. 2
— NN 3810 K buc. 2
— NN 3044 K buc. 2
— 22226 buc. 30
— 22309 buc. 40
— 22311 buc. 100
— 22309 K buc. 10
— 22311 K buc. 10
— 22314 K buc. 10
— 22328 K buc. 4
— 7218 buc. 6
— 30213 buc. 30
— 30315 buc. 5
— 32213 buc. 20
— 32315 buc. 2
— 31311 buc. 20
— 51138 buc. 1
— 51140 buc. 1
— 51152 buc. 1

ÎNTREPRINDEREA DE ULEI „UNIREA" IAȘI

— Țiava cu ∅ 20×5 mm kg. 250
— Țiava inox ∅ 30×2,5 mm ml. 1424
— Tablă plumb 3 mm Gr. 3080
— Rulmenți N7211 — 42111 buc. 28
— Rulmenți 30214 A buc. 19
— Idem 32314 bc. 27
— Idem NU310-32310 bc. 13
— Rulment 6214 bc. 35
— Rulment 51105 bc. 11

— Idem 51204 bc. 19
— Idem 32312 bc. 10
— Idem NY 211-F2 bc. 20
— Idem 51405 bc. 12
— Idem 6408 bc. 30
— Idem 6317 bc. 15
— Idem 22.218 bc. 30
— Rulmenţi 30.310 bc. 15
— Idem 30.312 bc. 10
— Idem NU 312 bc. 12
— Idem 1218 K bc. 6
— Idem 22.310 bc. 15
— Idem 32.309 bc. 10
— Idem 7306-30306 bc. 17
— Rulmenţi 22.317 K bc. 63
— Idem 6217 bc. 20
— Idem 6313 bc. 15
— Idem 38213 bc. 12
— Idem 51216 bc. 10
— Idem NY 306 bc. 6
— Curele trapezoidale 17×11×2000 bc 170
— Idem 17×11×2120 bc. 40
— Idem 22×14×5300 bc 15

ÎNTREPRINDEREA DE FORAJE
— Bucureşti —
Calea Călăraşilor nr. 5, sector 4
Telefon 16 64 00

ŞANTIERUL FORAJE PILOŢI
nr. 1 Bucureşti, Calea Moşilor 132
Depozitul Drumul Săbărenilor 32—34

— Apometre ∅ 30 mm buc. 27
— Idem ∅ 50 mm buc. 15
— Idem ∅ 100 mm buc. 9
— Idem ∅ 150 mm buc. 20
— Apometru 0-25 buc. 3
— Balastru 63 buc. 130
— Idem 250 buc. 90
— Becuri 220×200 buc. 82
— Idem 220×500 buc. 84
— Idem 380×1000 buc. 164
— Cablu ACYBAY 3×50 ml. 230
— Idem 3×95 ml. 887
— Cablu AKRSUG 7×2,9 ml. 5977
— Cablu ACYABY 3×50+25 ml. 585
— Conductor AFY 6 mm ml. 9515
— Idem 35 mm ml. 391
— Idem 50 mm ml. 1070
— Conductor FY 1,5 mm ml. 250
— Idem 10 mm ml. 180
— Idem 50 mm ml. 130
— Combinezon cauciuc buc. 8
— Flanşă cu stuţ ∅ 260 buc. 2
— Idem ∅ 500 buc. 17
— Idem ∅ 800 buc. 8
— Fringhii centură siguranţă buc. 34
— Globuri lampă Badt 200 buc. 21
— Hidranţi de suprafaţă ∅ 100 buc. 2
— Hupă semnalizare buc. 1
— Indicatori manetă buc. 1
— Întrerupător stea tr. 32 A buc. 25
— Întrerupător P.T. buc. 47
— Limitator curent buc. 3
— Măşti praf cu filtru buc. 8
— Mantale de pază buc. 1
— Mînere MPR buc. 30
— Oţel rapid RP3 kg. 220
— Oţel INP 320 kg. 582
— Oţel lat 100×10 kg. 2300
— Pompă Lotru 125 A buc. 1
— Presostate buc. 1
— Patroane 20 A buc. 543
— Idem 80 A buc. 505
— Pantalon per 42
— Robinet cu sertar 3" buc. 14
— Relee termice 2—6 A buc. 4
— Sorb cu ventil ∅ 50 buc. 25
— Idem ∅ 65 buc. 43
— Sorb cu ventil ∅ 80 buc. 46
— Idem ∅ 100 buc. 10
— Idem ∅ 200 buc. 21
— Sorb simplu ∅ 50 buc. 12
— Idem ∅ 65 buc. 114
— Idem ∅ 80 buc. 54
— Idem ∅ 100 buc. 73
— Idem ∅ 150 buc. 86
— Idem ∅ 200 buc. 63
— SNE 2 buc. 9
— Suport siguranţă MPR buc. 23
— Slavute buc. 1
— Ţeavă PVC ∅ 280 mm ml. 108
— Vane plate ∅ 250 mm buc. 43
— Idem ∅ 300 mm buc. 24
— Idem ∅ 350 mm buc. 27
— Idem ∅ 400 mm buc. 35
— Idem ∅ 500 mm buc. 1
— Idem ∅ 600 mm buc. 8
— Vane ovale ∅ 125 mm buc. 90
— Vane ovale ∅ 150 mm buc. 103
— Idem ∅ 200 mm buc. 125
— Ide m∅ 250 mm buc. 20
— Idem ∅ 300 mm buc. 40
— Idem ∅ 350 mm buc. 69
— Idem ∅ 400 mm buc. 4
— Idem ∅ 600 mm buc. 2
— Idem vantil ∅ 50 buc. 15
— Idem ∅ 100 buc. 4
— Vane fluture ∅ 600 buc. 5
— Vane rotunde ∅ 200 buc. 2
— Vane triple 1 ∅ 200 buc. 2
— Vane cu cep cu 2 căi ∅ 100 buc. 5

ŞANTIERUL FORAJE MOLDOVA 2
GALAŢI
Str. Nuferilor nr. 28

— Cablu aluminiu AKPSV 67×2,5 ml. 1486
— Cablu ACYY 2×2,5 ml. 1070
— Idem ACYP 2×4 ml. 611
— Idem MCG 3×30+35 ml. 318
— Curea textilă 63 buc. 38
— Idem 180 buc. 69
— Plumb kg. 12
— Oţel rapid kg. 317
— Ţeavă PVC ∅ 8 5/8 kg. 16
— Idem ∅ 380 kg. 45

ŞANTIERUL CONSTRUCŢII MONTAJ NR. 3
comuna Ovidiu str. Poiana 73
jud. Constanţa

— Bandă PVC mp. 20 000
— Hidranţi subterani ∅ 100 buc. 8
— Ţeavă PVC tip G ∅ 32 mm ml. 600
— Vane cu ventil ∅ 125 mm buc. 2
— Idem ∅ 150 mm buc. 4

ŞANTIERUL CONSTRUCŢII MONTAJ NR. 4
Timişoara
Str. Demetriade nr. 1/a

— Apometre ∅ 30 mm buc. 2
— Idem ∅ 50 mm buc. 2
— Cablu ACYABY 4×6 ml. 100
— Idem ACYY 3×25+16 ml. 900
— Presostat buc. 2
— Robinet cana 3/4 buc. 12
— Idem cu 2 căi buc. 33
— Idem cu ventil 3" buc. 10
— Idem cu cep 3 căi buc. 4
— Şuruburi 14×50 buc. 1 000
— Idem 14×140 buc. 500
— Idem 14×150 buc. 200
— Idem 16×110 buc. 300
— Idem 18×16 buc. 2 000
— Şuruburi 18×10" buc. 200
— Idem 18×140 buc. 250
— Idem 20×150 buc. 250
— Tablă striată 5 mm buc. 415
— Ţevi PVC ∅ 90 m ml. 500
— Ţeavă trasă ∅ 530 mm ml. 517

ŞANTIERUL CONSTRUCŢII MONTAJ NR. 5
Bucureşti
str. Dr. Felix nr. 111

— Clapet reţinere ∅ 125 buc. 2
— Gresie plăci mp. 15
— Reducţie fontă 160/125 buc. 5
— Teuri ∅ 3/4" buc. 37

SECŢIA MECANIZARE REPARAŢII
Str. Drumul Săbărenilor 34
Sector 6 Bucureşti
MOTOR TN 12 C.P.

— Chiuloasă ans. D12.2.1.0A buc. 6
— Pinion intermediar D12.1.13.0 buc. 12
— Arbore camă D12.1.53.0 buc. 11
— Bloc cilindru D12.11.A buc. 2

MITOR TN 15 C.P.

— Carter (bloc) 40.01.01.A buc. 2
— Chiuloasă ans 40.08.00.PS buc. 16
— Volantă motor 40.03.09.Stg. buc. 2
— Piston motor R2 40.06.01.0 buc. 20
— Volantă motor 40.03.09.Dr. buc. 2

MOTOR D 30 C.P.

— Chiuloasă ans. D30-2-1-0 bucş 26
— Supapă admisie 103-02-117 buc. 50
— Supapă ev. 103-02-118 buc. 52
— Arbore came D30-1-5-1 buc. 6
— Arbore cotit morto D30-3-1-0 buc. 10

MOTOR D 120

— Bucşe axă came D120-01-11-1 buc. 117
— Garnitură chiuloasă D120-01136 buc. 20
— Bielă ans. Stg.-Dr. D120-03240 buc. 11
— Arbore came D120-01-13-1 buc. 4

MOTOCOMPRESOR MC 5

— Arc aspiraţie C5 30.03.A buc. 134
— Amortizor C5 30.02.A buc. 50
— Capac lagăr buc. 4
— Lagăr spate C5 01.16.A buc. 5
— Scaun supapă intrare C5 11.02.A buc. 26
— Scaun supapă ieşire C5 14.05.A buc. 29
— Arc refulare C5.30.05.A buc. 95
— Rotor C5.10.10.A buc. 2
— Stator C5.10.01.A buc. 2
— Fulie C5.11.16.028 buc. 9
— Carter ambreiaj MC5-01.34.01.A buc. 1

MOTOCOMPRESOR MC 10

— Ambreiaj Cpl. import buc. 1
— Carcasă ambreiaj Anglia buc. 1

MOTOCOMPRESOR POKORNY

— Bucşă bielă buc. 5
— Cuzineţi bielă buc. 7
— Cuzineţi set 1
— Conducte buc. 4
— Inel buc. 3
— Piston treapta II buc. 2
— Piston treapta I buc. 2
— Cilindru ∅ 210 buc. 3
— Cilindru ∅ 180 buc. 3
— Lagăr rulment buc. 4
— Volantă buc. 1
— Cilindru buc. 10
— Pistoane buc. 2
— Supapă evacuare buc. 9
— Cuzinet palier perechi 8
— Arbore cotit buc. 1

MOTOCOMPRESOR STRAGER

— Cuplaj buc. 1
— Supapă evacuare buc. 4
— Inel compresor buc. 1
— Piston motor buc. 8
— Lagăr rulmenţi buc. 12
— Lagăr bielă buc. 19
— Inel buc. 3
— Inel buc. 1
— Bucşe bielă buc. 30
— Cilindru buc. 3
— Piston buc. 2
— Lagăr buc. 5
— Semicuzineţi buc. 8
— Idem buc. 12
— Piston buc. 12
— Piston motor buc. 8
— Piston buc. 1
— Garnituri chiuloasă buc. 6
— Şurub capac bielă buc. 24
— Semering buc. 2
— Supapă evacuare buc. 2
— Semering buc. 1
— Semering buc. 1
— Cilindru ∅ 110 buc. 1
— Supapă aspiraţie buc. 6
— Supapă aspiraţie buc. 6
— Supapă refulare buc. 4

INSTALAŢIA DE FORAJ FA 12

— Arc buc. 470
— Arc 358B334A buc. 450
— Flaşe uzură 332B602A buc. 55
— Roată de cuplare 122-B-227 buc. 10
— Roată de lanţ 358-B-11.310 buc. 50
— Role (358-B-11) buc. 386
— Pirghie buc. 90

TRACTOR S-80

— Arbore came buc. 2
— Arbore came buc. 1
— Bolţ piston buc. 4
— Cămăşi cilindru buc. 4

400 întrebări răspunsuri

breviar de drept şi tehnică comercială internaţională

lucrarea — editată de „Revista economică" — va fi pusă în vinzare prin unităţile de difuzare a presei

— Bucşă bolţ buc. 9
— Cuzineţi palier set 1
— Volantă buc. 1
— Disc ambreiaj buc. 5
— Element filtru buc. 29
— Garnitură colector buc. 2
— Inel siguranţă buc. 17
— Piston buc. 8
— Pinion buc. 1
— Pinion buc. 4
— Segmenţi set 1
— Inel siguranţă buc. 20
— Supapă refulare buc. 4
— Pinion buc. 1
— Tije împingător buc. 8
— Garnituri cuplaj buc. 201

DT — 54

— Arbore ambreiaj buc. 2
— Arbore came buc. 1
— Bucşe bielă buc. 4
— Chiuloasă ans buc. 1
— Radiator buc. 1
— Filtre motorină buc. 4
— Inele buc. 11
— Piston C.N. buc. 4
— Supape ad. buc. 30
— Supape ev. buc. 30
— Volantă buc. 1
— Bloc cilindru buc. 1

BETONIERĂ 250 1—500 1—CL

— Pinion reductor buc. 3
— Braţ complet buc. 3
— Rolă ghidare buc. 2
— Butuc roată buc. 2
— Braţ paletă buc. 71
— Paletă buc. 17
— Paletă buc. 1
— Glisieră fixă buc. 10
— Discu cuplaj buc. 24
— Braţ paletă buc. 82
— Ax buc. 2
— Con cuplare buc. 5
— Lagăr buc 45
— Blindaj buc 1
— Blindaj buc 1
— Roată cablu buc. 9
— Paletă buc. 8

TRACTOR U-650

— Arc buc. 4
— Bucşe furcă buc. 74
— Bulon buc. 20
— Ceas-termometru buc. 5
— Cubultor buc. 14
— Cruce buc. 11
— Piston buc. 10
— Elementi pompă injecţie buc. 100

UZINA MECANICĂ CLUJ-NAPOCA

Calea Baciului nr. 2

Telefon : 30264

execută următoarele lucrări pentru toate unităţile din ţară :

- reparaţii capitale, rebobinări şi reparaţii motoare electrice şi convertizoare de orice gabarit şi voltaj pe bază de comandă fermă
- confecţionare de tablouri şi instalaţii electrice de orice tip şi pentru orice utilaj
- cupe greifer, cupe excavator şi de draglină de orice tip
- reparaţii capitale la linii de ciment, cuptoare de var, confecţionar de rigole pneumatice, casete, conducte de ciment, silozuri, rezervoare nesupuse presiunii de orice tip şi dimensiune
- ferăstraie electrice pentru una, respectiv două persoane, ferăstraie pe cărucior mobil, respectiv ferăstraie electrice la punct fix

FABRICA „METALURGICA" SIBIU

Str. Abatorului, nr. 2

Telefon 16966

Telex 69278

Execută şi livrează eşalonat din trimestrul I – IV/1981 următoarele produse :

- FOARFECA MANUALĂ cu pîrghie pentru bancuri de lucru tip I, II, III la preţurile de : 347, 553, 644 lei/buc.
- PANĂ SABOT pentru autovehicule de 3–5 t, preţ 72 lei/buc.
- CONTAINERE pentru manipularea şi depozitarea produselor solide de dimensiuni mici, avînd următoarele gabarite :
  - CT 1 = 300 × 200 × 200 lei 61
  - CT 2 = 400 × 300 × 200 lei 80
  - CT 4 = 600 × 400 × 200 lei 110
  - Pliabil = 800 × 1200 × 985 lei 2.363
  - Container fix = 800 × 1200 × 690 lei 1.498
  - Lopeţi rabatabile cu tîrnăcop lei 37
- MAŞINI FRECAT MOZAIC lei 4080
- ROŢI PIVOTANTE pentru industria textilă lei 75
- ARTICOLE CAMPING : mese, scaune, umbrele
- SIRENĂ ELECTRICĂ tip :
  - SE 0,37 kW
  - SE 0,75 kW
  - SE 3 kW
  - SE 5,5 kW lei 8500

TURNĂRI DIN Bz. şi Al. cu materialul clientului

- Produse din mase plastice

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „23 AUGUST“ DIN BUCUREŞTI

Centrala industrială de utilaj tehnologic şi material rulant are în subordine 12 întreprinderi, un institut de cercetare şi inginerie tehnologică, o bază de aprovizionare tehnico-materială. Dintre aceste unităţi menţionăm : Întreprinderea „Progresul“-Brăila, Întreprinderea de vagoane din Arad, Combinatul de utilaj greu din Iaşi etc. Produsele ce se execută în cadrul centralei au un înalt nivel tehnic, cu performanţe şi caracteristici comparabile cu cele mai bune produse similare din lume. Enumerăm cîteva dintre acestea : **vagoane de călători şi de marfă, o gamă largă de excavatoare pînă la cele cu cupa de 10 mc, dragline, macarale, compresoare, utilaj pentru construirea drumurilor** şi altele. Sînt executate, de asemenea, subansamble de înaltă tehnicitate ca : **transmisii hidraulice, convertizoare de cuplu, turbosuflante, toate tipurile de boghiuri, osii pentru material rulant** etc.

Produsele întreprinderilor din cadrul centralei, sînt exportate în 37 de ţări, între care R.D.G., U.R.S.S., S.U.A., Brazilia, Iran, Egipt, Siria, Filipine, Angola, Cuba, Vietnam, Cehoslovacia, Austria şi altele.

Între unităţile acestei centrale se află şi Întreprinderea „23 August“. Această mare unitate bucureşteană are în componenţa sa 3 mari fabrici, dotate cu utilaje moderne, la nivelul tehnicii mondiale. Aici sînt fabricate diferite maşini, utilaje sau prese turnate de mari proporţii, pînă la construcţia diversificată a locomotivelor.

Secţiile de producţie execută o gamă largă de locomotive Diesel-hidraulice şi Diesel-electrice, de la 150 la 2400 CP ; motoare Diesel cu puteri între 250—1300 CP ; fabrici de ciment ; maşini şi utilaje de mare complexitate pentru industria metalurgică ; maşini şi utilaje pentru industria chimică, echipament de frînă pentru material rulant ; piese turnate din fontă, oţel, neferoase, piese forjate şi multe altele.

De la primele tipuri de locomotive de 450 CP omologate în anul 1966, s-a ajuns la fabricarea a peste 50 tipuri de locomotive de mari performanţe. Fabrica de locomotive deţine o pondere de 31% din întreaga producţie a întreprinderii.

Anul trecut au fost omologate 8 noi tipuri de locomotive, dintre acestea şi locomotiva Diesel-electrică de 1500 CP cu transmisie hidraulică. Această locomotivă, de înaltă complexitate tehnică, realizată după o concepţie originală a specialiştilor români din acest domeniu, este destinată liniilor secundare pentru remorcarea trenurilor de călători sau a celor de marfă, cu vagoane avînd sarcina pe osie pînă la 18 tone. De subliniat este faptul că la această realizare şi-a adus contribuţia şi colectivul Întreprinderii constructoare de maşini din Reşiţa, care în colaborare cu marea întreprindere bucureşteană, a realizat motorul tip „Alco“ de 6 cilindri cu care este dotată moderna locomotivă.

Pentru rezultatele deosebit de remarcabile obţinute pînă în prezent, colectivul de muncă de la Întreprinderea „23 August“ a fost distins cu numeroase diplome şi premii, precum şi cu Ordinul Muncii cl. I, Steaua Republicii cl. I şi Ordinul „23 August“ cl. I.

Ion VASILESCU

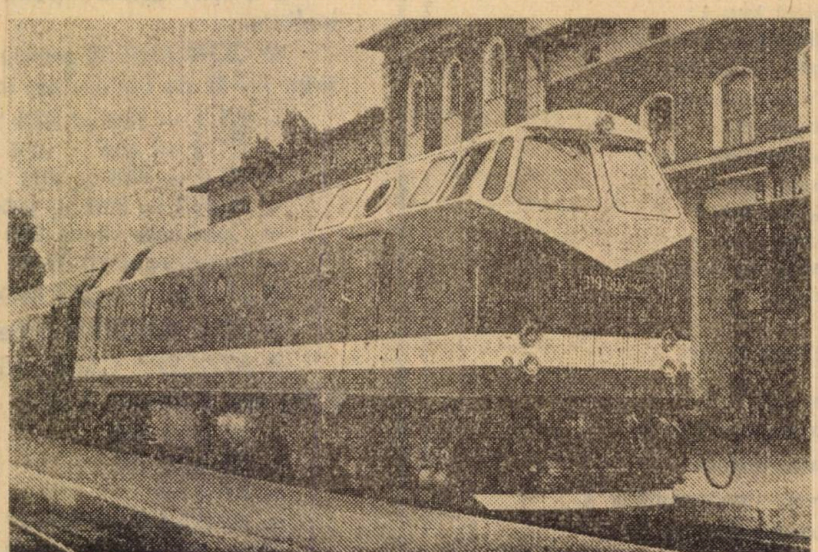

Locomotiva Diesel hidraulică de 2 400 CP ecartament 1 435 mm tip LDH 240

DOBRA BOS MOSZLAKI MINTA GIMNÁZIUM KÖNYVTÁRA

Dezbateri în mari unități industriale

UTILIZAREA DEPLINĂ ȘI EFICIENTĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE (I)

— În obiectivul „R. E.": creșterea producției de metal la Combinatul siderurgic din Galați —

COMBINATUL SIDERURGIC de la Galați — una din cele mai mari și moderne unități metalurgice din țară — asigură în prezent circa 60% din producția de metal a României urmînd să obțină în acest an un plus de 1,3 mil. tone de oțel față de realizările înregistrate în 1980. Pentru înfăptuirea acestei sarcini de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională au fost luate măsuri în vederea utilizării superioare a potențialului productiv, în primul rînd pentru folosirea intensivă, la indici înalți a utilajelor, agregatelor și suprafețelor productive pe seama căruia se va obține cea mai mare parte din plusul prevăzut la producția fizică. Ca urmare, în cursul lunii ianuarie a.c., s-au realizat integral sarcinile din planul de producție al acestei perioade la toți indicatorii.

Ce înseamnă pentru combinatul gălățean utilizarea deplină, eficientă, a capacităților de producție, cum se acționează pentru valorificarea potențialului existent, cu ce probleme se confruntă și cum pot fi înlăturate unele „obstacole" pentru ca în acest an și în întregul cincinal 1981—1985 să se obțină o producție de metal superioară fără cheltuieli suplimentare — iată cîteva probleme cărora încearcă să le răspundă analiza de față realizată cu participarea unor specialiști și cadre de conducere din marele combinat.

Perfecționarea organizării și conducerii producției

CREȘTEREA producției de metal la nivelul stabilit în condițiile în care în 1980 planul nu a fost realizat, impune în continuare să se acționeze pentru funcționarea optimă a utilajelor și agregatelor, o bună aprovizionare tehnico-materială, o disciplină tehnologică fermă în toate sectoarele și schimburile. Analizele ce au avut loc pe marginea rezultatelor din 1980 și pe cincinalul precedent au condus la reliefarea unor învățăminte prețioase, la stabilirea unor măsuri și responsabilități concrete pe întreaga filieră a producției, de la pregătirea materiilor prime pînă la execuția producției, în așa fel încît să se satisfacă cantitativ și calitativ fiecare obligație contractuală cu beneficiarii interni sau externi.

Între acestea la loc de frunte se situează cele care vizează **perfecționarea organizării și conducerii producției și a muncii**, factor deosebit de valoros pentru ridicarea indicilor de utilizare, reducerea cheltuielilor și a costurilor de producție pe tona realizată de metal. Aceste măsuri se materializează în :

● **îmbunătățirea sistemului de urmărire a realizării producției planificate pe fiecare utilaj, agregat și secție de producție pe bază de grafice orare și pe schimburi.** În acest fel s-a instituit un sistem de analize pe decade și zilnice a respectării programelor de fabricație, nu numai în ce privește realizarea unor indici în general, ci și pe fiecare agregat, precum și a sarcinilor concrete privind producerea și livrarea metalului. Asemenea măsuri au avut — așa cum apreciază specialiștii din cadrul combinatului — o contribuție însemnată la creșterea producției de metal. Să dăm numai un singur exemplu : la laminorul slebing în 1980, mai ales în primele 6—7 luni, producția nu a depășit 8 000 t pe zi. Introducerea graficului de programare și urmărire a producției, întărirea responsabilității, aplicarea unor măsuri privitoare la asigurarea aprovizionării etc. au determinat creșterea producției la 10 000 tone pe zi, lucru deosebit de important atît în ce privește onorarea la timp a unor contracte, cît și din punct de vedere al sporirii eficienței economice ;

● **legarea mai strînsă a activității serviciilor funcționale cu cerințele cele mai stringente ale secțiilor direct productive și sporirea aportului lor la rezolvarea prin forțe proprii a problemelor pe care le ridică creșterea randamentului cu care sînt utilizate suprafețele și instalațiile productive.** Un exemplu concret, edificator în acest sens, îl constituie instituirea în fiecare unitate a combinatului a practicii de concentrare a potențialului creator al unor colective de ingineri și tehnicieni pe găsirea de soluții la o problemă tehnică pînă atunci nerezolvată, în cadrul unor tematici concrete de cercetare. Pe această bază s-a obținut, de exemplu, la un sortiment de tablă foarte important pentru economia națională, o creștere a indicelui de scoatere de la 40% la 80%, cu influențele pozitive asupra creșterii indicelui intensiv de utilizare a capacităților de producție implicate în respectivul proces de producție, concomitent cu reducerea costurilor pe tona de tablă realizată. Un asemenea mod de lucru a permis realizarea în cadrul combinatului a laminării oțelurilor inoxidabile feritice în bandă la cald, operațiune tehnologică care pînă nu de mult se executa exclusiv în străinătate, și atacarea în prezent a problemei laminării oțelurilor inoxidabile cu nichel, cu toate implicațiile favorabile asupra utilizării capacităților de producție generate de asigurarea unei siguranțe sporite în aprovizionarea instalațiilor productive cu acest material ș.a.

Sînt luate în studiu și cercetare, pentru a fi soluționate cît mai repede și alte probleme de importanță majoră. Socotim că asemenea mod de participare a specialiștilor la satisfacerea unor cerințe stringente ale producției, evidențiind punerea în valoare a creației tehnice, a inițiativelor valoroase ale fiecărui specialist din combinat, prezintă o înaltă eficiență economică.

● **intensificarea preocupărilor pentru creșterea continuă a eficienței activității de recrutare și pregătire a cadrelor.** Este vorba în primul rînd de măsurile luate în direcția asigurării de cadre calificate. În această privință se cer remarcate eforturile consecvente care au avut în vedere revigorarea acțiunii de reciclare a muncitorilor și a maiștrilor, de policalificare a cadrelor, de trecere în producție a muncitorilor auxiliari, ținînd însă permanent seama de influențele pe care introducerea progresului tehnic le are asupra definirii și delimitării noțiunii de „muncitor auxiliar" în industria metalurgică.

În mod deosebit se cere menționată atenția acordată creșterii gradului de cointeresare a oamenilor muncii din combinat în sporirea producției realizate pe fiecare utilaj, în toate secțiile productive. Prin măsurile luate s-a asigurat o legătură mai strînsă , mai directă, între realizările obținute în producție și cîștigul realizat de fiecare participant la procesul muncii (prin stabilirea unui raport mai adecvat între cuantumul stimulentelor și penalizărilor personalului tehnic-ingineresc și cel al muncitorilor, prin extinderea muncii în acord global, intransigență față de indisciplină etc.). Un aport deosebit în îmbunătățirea activității l-a avut delegarea și creșterea responsabilităților în grad substanțial sporit la nivelul directorilor de întreprinderi, al șefilor de secții, de echipă, al maiștrilor, în calitate de conducători și organizatori ai producției și ai muncii pentru respectarea sarcinilor de plan.

Eforturile de perfecționare continuă a conducerii și organizării producției și a muncii au avut implicații favorabile în direcția ridicării indicilor de utilizare a agregatelor siderurgice Evoluția gradului de folosire a instalațiilor productive evidențiază faptul că în luna ianuarie a.c. nivelurile efective înregistrate depășeau media realizărilor anului 1980 la furnale, la oțelăriile L.D., la laminorul de tablă groasă, la mașinile de aglomerare din secția nr. 2 (tabelul nr. 1). Și față de nivelul pla-

Tabelul nr. 1

Evoluția indicilor de utilizare a agregatelor

Agregatul tehnologic	Niveluri efective de utilizare înregistrate în anul 1980	Niveluri efective de utilizare înregistrate în ianuarie 1981
Furnalele nr. 1—4	90,07	93,6
Furnalul nr. 5	94,41	98,2
Oțelării L.D.	82,40	84,0
Laminorul de tablă groasă	76,90	79,8
Mașini de aglomerare :		
— secția nr. I	86	86
— secția nr. II	72,66	81,6

nificat, în luna ianuarie a acestui an indicii de utilizare a fondurilor fixe realizați sînt superiori la numeroase utilaje tehnologice de bază (baterii de cocsificare, laminorul de tablă groasă, furnalul nr. 5 — tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Realizarea indicilor planificați de utilizare a fondurilor fixe la unele grupe de utilaje tehnologice

Utilajul tehnologic	Niveluri înregistrate în ianuarie 1981	
	Plan	Realizări
Baterii de cocsificare	84	84,3
Laminorul de tablă groasă	78	79,8
Furnalele nr. 1—4	97	93,8
Furnalul nr. 5	98	98,2

Alături de aceste realizări se cere menționat faptul că, în cadrul combinatului gălățean, există încă însemnate rezerve în domeniul utilizării capacităților de producție a căror punere în valoare face necesară în acest an asigurarea ritmicității în aprovizionarea cu materii prime și materiale, accelerarea finalizării și punerii în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor de investiții, perfecționarea activității de întreținere și reparații a fondurilor fixe.

Ritmicitate în aprovizionarea cu materii prime și materiale

DIMENSIUNEA și specificul utilajelor și agregatelor tehnologice fac imperios necesară, pentru utilizarea lor deplină și eficientă, desfășurarea riguroasă a aprovizionării locurilor de muncă cu materiile prime și materialele necesare. Existența instalațiilor productive de mari dimensiuni și productivități solicită, pentru o funcționare la parametrii ridicați, atît **contractarea din vreme a necesarului de aprovizionat, cît și livrarea ritmică de către furnizori a materialelor cerute de desfășurarea procesului de producție.** Avînd în vedere acest lucru, din cursul anului trecut au fost inițiate multiple acțiuni în direcția pregătirii temeinice, și asigurării cu un grad ridicat de certitudine a bazei materiale a planului pe 1981. Pe acest temei, s-a reușit ca în acest an să se asigure primirea materiilor prime de bază din import la nivelul cantitativ și calitativ stabilit — minereu de fier și parțial cocs.

Nu același lucru se poate spune însă despre o serie de materiale și materii prime din producția indigenă ca : prafuri de turnare, ulei pentru laminoare, cărbune cocsificabil, calcar, var, dolomită etc., situație care de altfel reflectă unele neajunsuri în activitatea unor furnizori întîlnite, din păcate, și în anii trecuți. În anul 1980, din lipsa cărbunilor nu s-au putut realiza peste 100 000 t cocs. Din păcate și în acest an livrările de cărbuni, în special din Valea Jiului se situează cu peste 10 000 t sub nivelul prevederilor ; de asemenea, datorită nerespectării la timp a prevederilor stabilite prin contracte (prafuri unguente și uleiuri speciale), de către unitățile specializate din Brașov, și cele ale industriei petrochimice, oțelăriile L.D. și laminoarele au înregistrat „timpi morți" în funcționare, concretizați în nerealizarea unor cantități importante de oțel și laminate. După părerea specialiștilor din combinat, pentru înlăturarea acestui neajuns se impune ca **coordonatorii de balanță a respectivelor materiale să fundamenteze necesarul pe aprecieri mai realiste, mai temeinic aprofundate în ce privește dimensiunea resurselor și a consumului, în așa fel încît să existe certitudini pentru beneficiar de realizare a resurselor înscrise în balanță, iar Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să supravegheze temeinic respectarea acestei cerințe.**

Un sprijin sporit de către furnizori se cere acordat și în ce privește aprovizionarea cu var, dolomită și și feroaliaje. Este adevărat că se află în curs de construcție un număr de trei asemenea cuptoare, dar pînă la terminarea lor varul se aduce de la unitățile care-l produc în prezent situate la Bicaz, Brașov ș.a. și care nu întotdeauna își respectă la termen obligațiile contractuale. Mai multă atenție în onorarea solicitărilor combinatului siderurgic, atît în ce privește cantitățile de livrat cît și în respectarea prevederilor calitative din contracte apare necesară și din partea furnizorilor de dolomită (primită de la Pîrîul Cailor-Suceava), precum și a celor de feroaliaje. Interesant de semnalat este faptul că în cazul feroaliajelor o asemenea măsură pe deplin posibilă de realizat operativ, dat fiind că furnizorii aparțin tot de același for tutelar — Ministerul Metalurgiei.

Dacă urmărim nivelul realizărilor obținute în luna ianuarie a.c. la indicii de utilizare a furnalelor 1—4 (tabelul nr. 2) și cauzele care au determinat funcționarea lor mai redusă în această perioadă față de prevederile de plan, desprindem — așa cum ni s-a relevat în dezbaterile de la combinat — necesitatea unei colaborări mai active și a altor furnizori la bunul mers al producției siderurgice. În acest sens se cere menționat faptul că unii furnizori au livrat o serie de produse (cărămizi refractare și altele) al căror caracteristici tehnico-funcționale difereau de cele înscrise în contracte, din cauza cărora s-au pierdut circa 100 mii tone de metal în anul 1980. Mai mult, calitatea cărămizilor refractare utilizate la instalațiile de turnat continuu a condus la înregistrarea unor durabilități scăzute ale oalelor de la 15—17 turnări la numai 5—7, și ca ur-

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 26)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Dinamica producției de cărbune

ÎN CINCINALUL 1981—1985 extracția cărbunelui ocupă un loc deosebit de important în economia națională, ponderea cărbunelui în balanța de energie primară a țării urmînd să crească continuu. Producția de cărbune va atinge în acest an un nivel de peste 50 mil. t., reprezentînd o creștere de 44,5% față de realizările anului precedent. În cadrul producției totale, huila va crește cu 12,1%, din care huila spălată pentru cocs, semicocs și cocs brichete, cu aproape 21%. O dezvoltare mare se prevede la producția de lignit și cărbune brun, la care creșterea față de 1980 este de 54,8%.

Realizarea nivelelor de producție prevăzute necesită ca oamenii muncii care își desfășoară activitatea în acest sector să-și concentreze eforturile pentru punerea la timp în funcțiune a noilor capacități de producție, atît la nivelele și carierele existente, cît și la obiectivele noi. O atenție deosebită trebuie acordată executării volumului de lucrări de descopertare a unor cariere (aproape dublu față de anul 1980). Totodată, este necesar ca mijloacele tehnice să fie utilizate mai bine, astfel ca indicii de utilizare intensivă și extensivă, planificați pe 1981, să fie atinși și chiar depășiți. În acest scop este necesar ca lucrările de întreținere, precum și reparațiile capitale să fie executate în cele mai bune condiții și la termenele prevăzute în grafice. Întărirea echipelor de reparații și întreținere cu muncitori bine pregătiți profesional, asigurarea cu piesele de schimb necesare, controlul operațiilor executate, sînt modalități prin care se poate asigura funcționarea ireproșabilă a mașinilor și utilajelor din dotare.

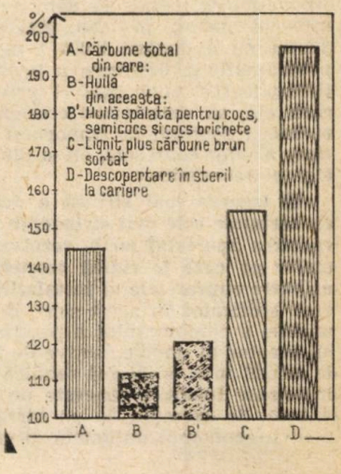

Creșterea procentuală a producției de cărbuni pe 1981 față de realizările din 1980.

Adunări generale ale oamenilor muncii

PARTICIPARE COLECTIVĂ LA REZOLVAREA PROBLEMELOR PRODUCȚIEI

CREȘTEREA producției indigene de hidrocarburi, ca o condiție a independenței energetice a țării ; obținerea acestei independențe, ca o condiție a continuării dezvoltării economice susținute. Această relație strategică, formulată clar în documentele Congresului al XII-lea al partidului, a dat noi dimensiuni de importanță activității desfășurate de colectivul **Întreprinderii de prospecțiuni geologice și geofizice pentru hidrocarburi.** Beneficiind de cadre valoroase, de o bază tehnică îmbogățită și modernizată de la an la an, această unitate desfășoară pe întreg teritoriul țării, precum și în platforma continentală românească a Mării Negre intense cercetări în vederea identificării structurilor ce ar putea conține petrol și/sau gaze ; de volumul și calitatea acestor lucrări, de informațiile litostratigrafice pe care ele le furnizează depinde direct evidențierea corectă a rezervelor, în vederea unor eventuale exploatări viitoare.

Rezultatele bune obținute în cincinalul trecut, inclusiv în 1980, atestă înțelegerea deplină, de către lucrătorii I.P.G.G.H., a misiunii ce le revine în valorificarea bogățiilor subsolului. Faptul că, de pildă, pe baza indicațiilor obținute prin foraj structural de mică adîncime asupra conținutului de hidrocarburi al unor colectoare din diferite zone s-a realizat tubarea, pentru probe de producție, a mai mult de jumătate din sondele terminate denotă **scurtarea sensibilă a timpului între investigare și pregătirea exploatării.**

În adunarea generală ce a avut loc la începutul acestei săptămîni, reprezentanții oamenilor muncii, organul colectiv de conducere au făcut din analiza critică a activității desfășurate în 1980 **un larg inventar operațional al problemelor ce trebuie rezolvate în abordarea campaniei de lucru din primul an al noului cincinal.**

1981 inaugurează, în evoluția I.P.G.G.H., o perioadă în care dezvoltarea foarte rapidă a volumului activității va trebui realizată în condiții de dificultate sporită, sub aspectul terenului prospectat : formații geologice la mare adîncime, zone cu relief și structuri complicate, depozite sedimentare marine. Participanții la adunarea generală au detaliat cîteva obiective ce solicită prioritar atenția, gîndirea și efortul colectiv.

● **PROGRESUL TEHNIC.** 3 brevete de invenții, 6 atestări de noutăți tehnice pe plan național ; executarea unor lucrări de specialitate și acordarea de asistență tehnică în cadrul cooperării economice și tehnice a României cu Irak, Algeria, Thailanda, R.P.D. Coreeană, Bangladesh, Grecia ; specializarea în întreprindere a unor cadre tehnice din alte țări. Aceste elemente din activul pe 1980 sînt ilustrative pentru acumulările realizate de cadrele I.P.G.G.H. în materializarea unei constante deschideri spre nou. La specificul lucrărilor de prospecțiuni geofizice, a dispune de un evantai cît mai larg din gama de posibilități pe care le oferă progresul tehnic înseamnă a-ți asigura soluții alternative pentru situații imprevizibile (de pildă, generalizarea metodei de generare a undelor elastice în sonde mici și cu cantități reduse de explozivi a substituit eficient executarea unui volum însemnat de foraj seismic, ce depășea capacitatea existentă pentru astfel de operații). De aceea, pentru noua etapă se mizează pe **intensificarea introducerii tehnologiilor moderne de lucru, a utilajelor de tehnicitate ridicată** — obiectiv ce deține o pondere însemnată în programul unitar de măsuri pe acest an. Chiar în adunarea generală au apărut noi propuneri în acest sens, referitoare la însușirea unor premiere pe plan mondial în metodele de detectare și de interpretare a datelor ; totodată, au fost relevate cauze de ordin obiectiv și subiectiv care determină uneori nerespectarea tehnologiilor indicate în proiecte (astfel, este nevoie de mai multă receptivitate și operativitate din partea unor unități agricole în realizarea colaborării la care sînt legal obligate, privind accesul în zonă al echipelor și instalațiilor de prospecțiuni ; printr-o coordonare care să armonizeze interesele ambelor părți se pot evita deplasările repetate și costisitoare ale instalațiilor, încălcarea ordinii tehnologice normale care garantează obținerea informațiilor geologice cerute prin proiect). Odată cu întărirea controlului tehnologic, se impun scurtarea duratei și mărirea eficienței modificărilor de tehnologii solicitate uneori de situația de pe teren.

● **FOLOSIREA DEPLINĂ A CAPACITĂȚII.** Creșterea și diversificarea parcului de utilaje și mijloace de transport tehnologic a fost însoțită de preocuparea sporită pentru **judicioasa lui exploatare,** pentru **completarea prin forțe proprii a bazei tehnico-materiale.** În anul trecut s-au mărit vitezele de lucru la toate tipurile de instalații ; un adevărat record propriu a fost înregistrat la prospecțiunile seismice marine, unde, pentru recuperarea timpului pierdut datorită sosirii cu întîrziere a utilajelor, într-o lună s-a realizat 45 la sută din programul anual. Prin dezvoltarea activității de autoutilare și confecții de piese de schimb (care a atins un volum de 16,5 milioane de lei), prin recondiționarea pieselor uzate și recuperarea celor în stare bună din utilajele casate, prin depășirea planului de reparații capitale s-a atenuat influența negativă a unor dificultăți în aprovizionare. Totuși, din cauza staționării mari a utilajelor de foraj, producția pe o instalație a scăzut ; problema asigurării necesarului de carburanți și materiale de foraj, dar mai cu seamă a stabilirii judicioase a priorităților în distribuirea și redistribuirea resurselor existente se pune acut. Propunerile făcute în adunarea generală au vizat, pe de altă parte, întărirea ordinii și disciplinei, inclusiv în ce privește respectarea instrucțiunilor de exploatare și întreținere, efectuarea la timp și de bună calitate a reviziilor și reparațiilor, lărgirea asistenței tehnice pe teren din partea specialiștilor de la centrala întreprinderii, pentru creșterea randamentului și evitarea opririlor accidentale ale instalațiilor de foraj și stațiilor de înregistrare. Devine esențială asigurarea permanentizării cadrelor, ca o condiție a calificării lor corespunzătoare, și, deci, a bunei gospodăriri a materialelor, utilajelor și aparaturii (procurate, în parte, din import) ; pe lîngă măsurile stabilite în contractul colectiv de muncă, sînt necesare și rezolvări la nivele superioare întreprinderii, în privința unor condiții sociale adecvate specificului unei activități itinerante, adesea în amplasamente izolate, depărtate de localități.

Anul acesta urmează să fie introduse în lucru o serie de noi tipuri de utilaje — ceea ce impune, pe de o parte, acțiuni corelate ale diferitelor compartimente din întreprindere și cadrelor de conducere de pe teren, pentru pregătirea tehnologică, organizarea brigăzilor și instruirea adecvată a personalului de exploatare, iar pe de altă parte, sprijinul obligat (în termenii contractelor), din partea unor furnizori ce trebuie să se considere direct implicați în prioritatea pe care partidul o acordă producției de materii prime și combustibili. (40 de instalații pentru foraj seismic, primite în anul trecut, încă n-au fost puse în funcțiune, întrucît necesită unele modificări, pentru mărirea fiabilității ; Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova tergiversează trimiterea echipei pentru remedieri la cîteva tractoare speciale ; Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște a re-reprogramat livrarea unor instalații de foraj și subansamble pentru granice, contractate inițial pentru 1979).

În cadrul dezbaterilor a fost evidențiată posibilitatea de a micșora decalajul între necesar și resursele alocate la carburanți și lubrifianți, prin continuarea dieselizării parcului de vehicule, stricta raționalizare a transporturilor (inclusiv obținerea autorizării pentru folosirea mijloacelor ușoare la deplasarea între punctele de lucru a unor încărcături mici), alegerea celor mai scurte trasee de la o locație la alta, asigurarea materială a întreținerii (lipsa unor simple simeringuri face să se piardă mii de litri de ulei) ; de altfel, colectivul și-a propus să economisească în acest an, față de consumurile normate, 70 tone de benzină și 50 tone de motorină.

ANGAJAMENTUL în întrecere, adoptat de adunarea generală, stipulează **depășirea cu 2 procente a sarcinilor fizice** de producție pe 1981 — obiectiv ambițios, dacă ținem seama de gradul de încărcare dat prin plan (la foraj, de pildă, o creștere de peste 12 la sută față de realizările din anul trecut) ; prin întărirea autogestiunii, potrivit cerințelor noului mecanism economico-financiar, **beneficiile vor întrece cu 7 la sută nivelul stabilit.** Întemeiat pe condițiile create, pe inițiativa și voința colectivă, startul în cincinal al I.P.G.G.H., se anunță rodnic.

Dan CONDREA

SOLUȚII PENTRU CREȘTEREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MASEI LEMNOASE

AȘA CUM PREVĂD Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., industria de exploatare și prelucrare a lemnului se dezvoltă în principal pe seama sporirii gradului de valorificare a masei lemnoase. În acest început de an și de cincinal în unitățile producătoare se manifestă ample preocupări pentru punerea în valoare a rezervelor existente în acest domeniu, pentru creșterea gradului de prelucrare și competitivității pe piața externă a produselor fabricate. De remarcat orientarea spre crearea de tipuri noi de produse și materiale, care permit sporirea eficienței economice, realizarea din aceeași cantitate de lemn a mai multor produse.

La ce nivel se situează normele de consum ?

NORMAREA consumurilor materiale pe bază de studii tehnico-economice constituie unul din pricipalele mijloace utilizate în acțiunea de ridicare a nivelului de gospodărire a lemnului, de creștere a eficienței economice. Urmărirea consecventă a realizării planului de normare a consumurilor dă posibilitatea întreprinderilor și centralelor industriale să intervină cu promptitudine atunci cînd se constată depășiri nejustificate sau rezerve ce pot fi puse în valoare. Evoluția principalelor norme de consum de materiale lemnoase vădește faptul că unitățile prelucrătoare manifestă în mod constant preocuparea de a gospdări cît mai bine lemnul, de a evita risipa, de a valorifica superior această importantă materie primă.

După cum rezultă din graficul nr. 1, realizările sînt importante și au permis economisirea a mii de metri cubi de lemn ; ele puteau fi însă și mai mari dacă nu s-ar fi înregistrat, îndeosebi în sectorul celulozei și hîrtiei, la producția de celuloză sulfit natural și la cea de pastă mecanică, depășiri ale normelor de consum de lemn planificate. În același interval de timp (9 luni din 1980) s-a consumat mai mult de 2,2% peste prevederi, ceea ce echivalează cu peste 6 000 mc de lemn. Cea mai mare depășire, 0,5% (peste 1 100 mc lemn), s-a înregistrat la C.C.H. „Letea" din Bacău. Asemenea fenomene pot fi evitate în viitor, cu condiția ca întreprinderile forestiere și de transport (aparținînd de același minister), să organizeze livrarea lemnului în lungimi multiple de 1—2 m, pentru ca la secționarea mecanizată a acestuia la unitățile consumatoare să nu rezulte capete scurte ce nu pot fi introduse în tocătoare.

Depășirea unor norme de consum de celuloză la producția diverselor sortimente de hîrtii sau cartoane reprezintă, în fond, tot risipă de lemn. În această situație se află, de exemplu, norma de consum de celuloză la producția de hîrtie pentru saci, depășită de C.C.H. Suceava cu 1,7% (echivalentul a circa 5 000 mc lemn), datorită neaprovizionării cu maculatură cl. V-a, ca urmare a neîndeplinirii de către unele unități ale Ministerului Industriei Ușoare a sarcinilor de predare a maculaturii. O altă normă de consum din această categorie este cea de celuloză la producția de hîrtie pentru scris-tipărit, normă depășită de C.C.H. Brăila cu 2% (echivalentul a circa 8 000 mc lemn) în urma deselor opriri ale producției, datorate utilizării unor materiale cu calități necorespunzătoare (caolin cu procent ridicat de impurități etc.).

Și depășirea cantității normate de maculatură în producția de mucava (cu 0,2%), putea fi evitată dacă fabricile de celuloză și hîrtie ar fi primit intreaga cantitate de maculatură cu caracteristici calitative conform standardului — și anume cu cel mult 1% praf și cu maximum 12% umiditate. Dar se constată uneori că unitățile Centralei de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile livrează maculatură necorespunzătoare, ceea ce influențează negativ eficiența economică a întreprinderilor, dar și consumul de materiale, printre care lemnul.

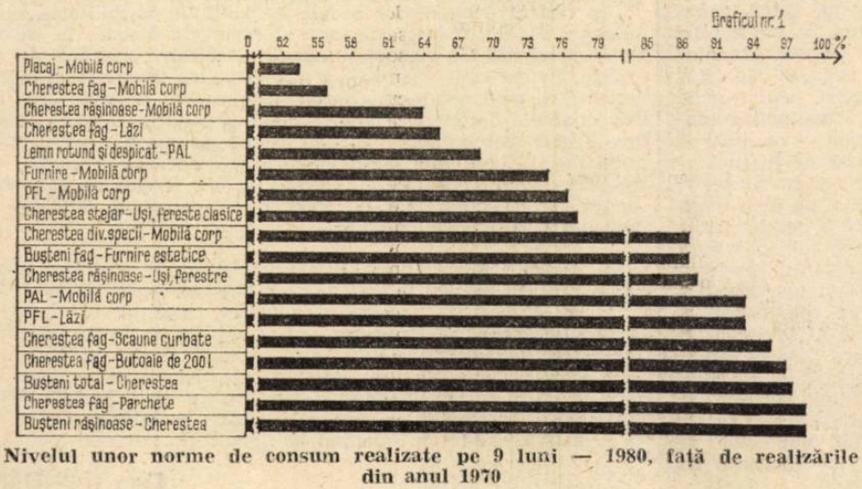

Nivelul unor norme de consum realizate pe 9 luni — 1980, față de realizările din anul 1970

Reducerea grosimii produselor

UNA DIN CĂILE prin care se intensifică valorificarea unor sortimente lemnoase este utilizarea acestora în grosimi corespunzătoare domeniilor de folosință, spre a se evita supragrosimile generatoare de risipă. Sînt vizate, în primul rînd, produsele utilizate la panouri de acoperire (placaj, furnir, PFL și PAL) întrebuințate ca înlocuitor de cherestea în repere constructive le rezistență. Pentru atingerea acestui deziderat s-a urmărit ca din aceeași cantitate de materie primă lemnoasă să se obțină produse avînd o suprafață sporită, pe calea diminuării ponderii grosimilor maxime în totalul producției și creșterii ponderii grosimilor minime (graficul 2).

La placaje, ponderea grosimii minime (4 mm) în totalul producției a crescut de la 54,5 la sută în 1970, la 56 la sută în 1975 și la 58 la sută în 1980, ceea ce a făcut ca grosimea medie să scadă, în același interval de timp, de la 5,65 mm la 5,48 mm. La furnire estetice, ponderea grosimii minime de 0,35 mm a avut următoarea evoluție : 32,2 la sută în 1970, 33,7 la sută în 1975 și 36 la sută în 1980. Ca urmare, grosimea medie a scăzut de la 0,65 mm la 0,58 mm, reducere care, la nivelul anului 1980, a permis acoperirea cu furnir a unei suprafețe suplimentare de circa 11 mil. mp panouri. La PFL proporția grosimii minime (2,5 mm) a crescut de la 18,5 la sută în 1970, la 19,8 la sută în 1980, permițînd diminuarea grosimii medii de la 4,58 mm la 4,44 mm. Economia calculată pentru anul 1980 de pe urma scăderii grosimii medii este de peste 2 mil. mp PFL.

Utilizarea plăcilor aglomerate din lemn (PAL) ca înlocuitoare de cherestea la panouri autoportante nesolicitate la sarcini dinamice a dat rezultate remarcabile. Pornind de la constatarea că **1 mc PAL de 16 m/m grosime înlocuiește 1 mc cherestea de 24 m/m grosime**, rezultă că **1 mc de PAL asigură acoperirea unei suprafețe mai mari cu 50% decît 1 mc cherestea.** Eficiența acestei înlocuiri a dus la creșterea treptată a ponderii PAL în consumul total,

---

În nr. 50/1980 al Revistei economice au fost analizate problemele valorificării lemnului în exploatările forestiere.

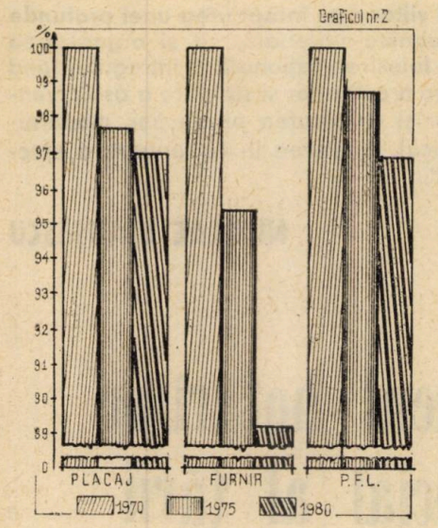

Evoluția grosimilor medii la unele produse din lemn utilizate la panouri de acoperire

ajungînd în prezent să depășească proporția cherestelei.

Pentru restul consumurilor, producția de PAL a fost programată cu o grosime medie în ușoară scădere, justificată de creșterea consumurilor care necesită PAL cu grosimi mici. Astfel, realizările pe 9 luni din 1980 indică o greutate medie pe metru pătrat de 12,07 kg, față de 12,21 kg/mp realizat în anul 1978, care reprezintă o economie de circa 500 tone PAL, echivalent cu circa 400 mii mp plăci. Sarcina care stă în fața unităților de producție de PAL, PFL, placaj, furnir este cea decurgînd din necesitatea îmbunătățirii continue a calității produselor pe calea respectării tehnologiilor de fabricație, recepției corespunzătoare a materiei prime.

O altă măsură importantă inițiată cu cîțiva ani în urmă, este cea prin care s-a urmărit **reducerea treptată a gramajului mediu la producția de hîrtii și cartoane,** astfel ca din aceeași cantitate de materie primă (pastă și celuloză) să se obțină la unele sortimente papetare o suprafață sporită. Această scădere trebuie, desigur, corelată cu o creștere corespunzătoare a rezistenței mecanice ținînd seama de domeniile de utilizare a hîrtiilor și cartoanelor respective.

Rezultatele obținute, în cei cinci ani de aplicare a măsurilor preconizate sînt, în general, satisfăcătoare, reușindu-se obținerea unor greutăți medii unitare comparabile cu cele pe plan internațional, cu asigurarea caracteristicilor calitative în limitele prevăzute de standarde. (graficul 3).

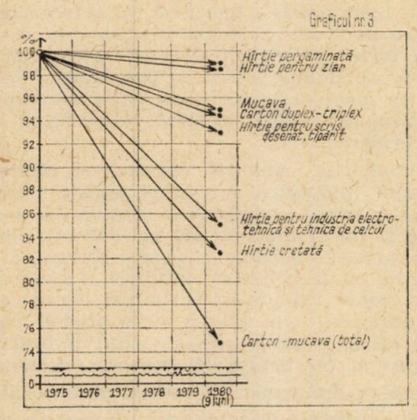

Evoluția gramajelor medii (kg/mp) la unele sortimente de hîrtie și carton, realizate în perioada 1975—1980

Din 1975 și pînă în prezent, greutatea medie a hîrtiei de ziar a fost redusă de la 50,3 g/ mp, la 49,8 g/ mp, ceea ce numai pe 9 luni din 1980 a însemnat o producție suplimentară de peste 15 mil. mp hîrtie. De menționat că pe plan mondial hîrtia de ziar are, în cea mai mare parte a ei, gramajul mediu cuprins între 48,8—51 g/mp (existînd și hîrtie de ziar de 42—54 g/mp, dar cu o pondere în consum de numai 6—8 la sută). De asemenea, reduceri semnificative s-au înregistrat la hîrtia pentru scris, desenat, tipărit (de la 68,5 g/mp la 63,9 g/mp), carton duplex-triplex (de la 400 g/ mp la 380 g/mp), mucava (de la 1 175 g/mp la 1 124 g/mp) ș.a. Cantitățile suplimentare obținute pe 9 luni din 1980 prin reducerea gramajelor sînt demne de menționat : peste 100 mil. mp hîrtie pentru scris, desenat, tipărit ; peste 9 mil. mp carton duplex-triplex ; 1,8 mil. mp mucava ; circa 2 mil. mp hîrtie pergamentată etc.

Pentru acest an sînt prevăzute prin plan noi reduceri de gramaje, sarcină pe deplin realizabilă cu condiția de a se lua din timp măsurile tehnico-organizatorice care vizează respectarea cu strictețe a tehnologiilor de fabricație și întărirea spiritului de răspundere pentru gospodărirea cît mai rațională a materiilor prime valoroase.

Resursele refolosibile = materie primă de bază

PREOCUPAREA pentru valorificarea deplină a resurselor lemnoase refolosibile a căpătat o amploare sporită în ultimii ani. Se are în vedere lemnul de mici dimensiuni rezultat de la exploatarea masei lemnoase în sortimente de bază (bușteni, lemn de mină, lemn pentru celuloză etc.), de lemnul obținut la prelucrarea buștenilor (în cherestea, placaj, furnir, doage, traverse etc.), precum și materialul lemnos ce „cade" la croirea și prelucrarea mecanică a cherestelei, plăcilor, furnirului în produse finite ; mobilă, lăzi, tîmplărie etc. Aceste resurse refolosibile (capete, rămășițe, rumeguș etc.) constituie o importantă materie primă care trebuie valorificată integral, potrivit cu structura ei. Este de menționat că la nivelul anului 1980, resursele refolosibile lemnoase au înglobat un volum reprezentînd circa 22% din cel al masei lemnoase exploatată.

În trecut, cea mai mare parte a acestor resurse era utilizată drept combustibil sau era abandonată pur și simplu. În prezent 58% din resurse constituie materie primă pentru produse industrializate (graficul nr. 4). Odată cu punerea în funcțiune a primelor fabrici de plăci (PAL, PFL) și cu amplificarea producției de celuloză, acest lemn inferior a devenit o materie primă de bază alături de lemnul masiv. În acest fel, **proporția lemnului masiv în totalul materiei prime la producția de PAL a scăzut de la 83% în anul 1965, la 43% în 1980, iar la PFL de la 56% la 48%.**

Rezultatele obținute pînă în prezent pot fi amplificate, atît în sensul creșterii cantității de rămășițe industrializate, cît și în cel al îmbunătățirii structurii lor pe specii. Astfel, **merită să se studieze posibilitatea extinderii folosirii în producția de plăci a rămășițelor de stejar, anin, salcîm, care în prezent sînt folosite drept combustibil.** Pornind de la constatarea că structura dimensională și pe specii a resurselor secundare lemnoase este foarte variată, ar trebui să se elaboreze rețete de fabricație a unor plăci avînd caracteristici diferențiate pe domenii de utilizare.

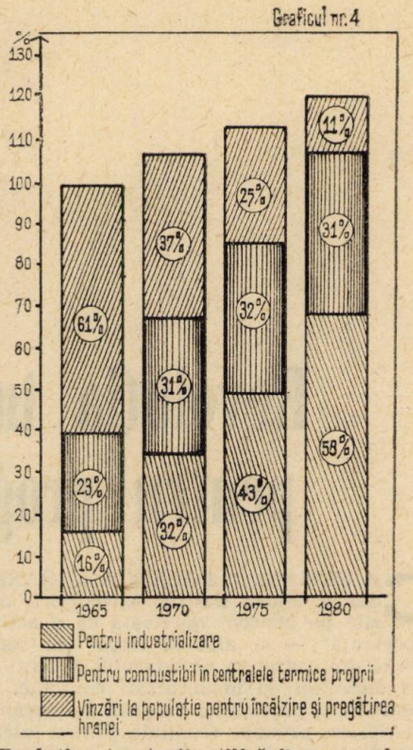

Evoluția structurii utilizării resurselor lemnoase secundare

O resursă care este încă în mult prea mică măsură industrializată, o constituie **coaja arborilor.** În prezent se valorifică în composturi pentru fertilizarea și protecția solului circa 100 mii mc, dar în viitorul apropiat s-ar putea extinde la 250—300 mii mc, concomitent cu extinderea domeniilor de valorificare prin procese chimice care să ducă la obținerea de furfurol, metanol, diferite substanțe tanante.

Resursele refolosibile lemnoase constituie nu numai o materie primă importantă, dar și un foarte bun combustibil, înlocuitor al hidrocarburilor (păcură, motorină, gaze naturale). Pornindu-se de la acest considerent, s-au prevăzut sarcini ca unitățile la care rezultă deșeuri de lemn să le utilizeze pe cele improprii pentru industrializare (așchii cu putregai, parte din rumeguș, coajă, capete de plăci și cherestea îmbibate cu diverse chimicale ș.a.) drept combustibil în centrale termice la producerea de abur pentru diverse procese tehnologice. În 1980, cantitatea totală de astfel de resturi destinată combustibilului în unitățile proprii a însumat peste 1,3 mil. mc, care a înlocuit o cantitate de 390 mii tone c c (echivalent cu peste 330 mii mc gaze naturale sau cu peste 530 mii tone păcură). Această orientare a contribuit atît la îmbunătățirea balanței resurselor combustibile, cît și la economisirea unor importante cantități de combustibil deficitar.

Petre CIOCLU

„Un obiectiv esențial al cincinalului viitor este înfăptuirea unei profunde revoluții agrare cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției. În acest scop se vor asigura folosirea rațională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor și stabilire a asolamentelor, mecanizarea completă a lucrărilor și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale".

NICOLAE CEAUȘESCU

Revoluția în agricultură – element hotărîtor pentru progresul economico-social al țării

CA URMARE A POLITICII AGRARE promovată de partidul și statul nostru, agricultura românească — ani de zile pe nedrept apreciată ca o activitate de „mai mică importanță" — se află de circa un deceniu și jumătate, și aceasta din inițiativa secretarului general al partidului, pe calea unei dezvoltări și modernizări continue. Acest sector de mare însemnătate, prezentînd un grad de mecanizare și tehnicitate tot mai ridicat, premise esențiale pentru integrarea activității unei forțe de muncă cu un nivel de calificare tot mai mare, aduce o contribuție în creștere la progresul economiei, la ridicarea pe cote tot mai înalte a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Datele Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în cincinalul 1976—1980 relevă că agricultura a înregistrat, în acest răstimp, progrese în toate sectoarele. Anii 1976—1980 — în care agriculturii i-au fost destinate investiții de peste 126 mld. lei (fiind puse în funcțiune 225 noi capacități agrozootehnice, sumă cu 56% mai mare decît investițiile respective din cincinalul 1971—1975 și aproximativ egală cu cea a investițiilor destinate agriculturii țării în cele două cincinale dinainte ; în care baza tehnico-materială a agriculturii a crescut cu 27 mii tractoare, peste 21 mii combine autopropulsate ș.a., asigurîndu-se mecanizarea aproape în întregime a lucrărilor de arat, semănat, recoltat cereale păioase, floarea-soarelui și soia ; în care agricultura a beneficiat de o cantitate de îngrășăminte substanță activă mai mare cu 1,9 milioane tone decît cea din 1971—1975, de o creștere a suprafețelor irigate cu aproape 900 mii ha etc. — constituie perioada unor profunde transformări pe calea dezvoltării intensive a agriculturii, inclusiv a perfecționărilor în conducerea și organizarea acesteia. În aceste condiții, producția globală a agriculturii (calculată ca medie pe cincinal) a depășit cu 26,4% nivelul respectiv atins în cincinalul precedent, înregistrînd o creștere cu un ritm mediu anual de 4,8%. Comparativ cu perioada 1971—1975, în cincinalul 1976—1980 s-a asigurat o creștere a producției medii anuale de circa 4,6 mil. tone cereale, aproape 1 mil. tone legume și 373 mii tone de fructe. S-a obținut o producție medie anuală de 2 333 mii tone carne viu (pentru sacrificare), 48,9 mil. hl. lapte de vacă, 35,4 mii tone lînă și 6 566 mil. ouă.

Pe această bază livrările de produse agroalimentare la fondul de stat destinat populației au crescut în măsură însemnată. Dacă în anul 1950, producția globală agricolă era aproximativ de 32,5 miliarde lei, în 1965 a ajuns la 62,5 miliarde lei, în 1975 la 93,8 miliarde lei, pentru ca în 1980 să ajungă la 128,2 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 4 ori față de 1950. Un asemenea salt spectaculos înregistrat de agricultura noastră — mai ales în ultimii 15 ani — s-a înscris drept o premisă sigură de creștere a nivelului de trai, creștere reflectată de sporirea consumului la produse agroalimentare de bază.

Însemnate disponibilități pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament

EVOLUȚIA agriculturii românești se integrează în cerințele calitative de dezvoltare ale economiei în ansamblu, ținîndu-se, deopotrivă, seama de tendințele ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial. Tocmai în această perspectivă a fost elaborat de către partid, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, obiectivul înfăptuirii unei profunde revoluții agrare, pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament. În formularea acestui obiectiv complex menit să ridice la cote înalte realizările agriculturii românești s-a pornit de la o seamă de cerințe, cît și de la o seamă de posibilități pentru îmbunătățirea rezultatelor, posibilități existente în agricultura noastră și, din păcate, multe nefolosite încă. Raportîndu-ne la primul aspect s-a avut în vedere importanța vitală a creșterii agriculturii pentru satisfacerea cerințelor în amplificare ale unei populații cu un nivel de viață tot mai ridicat. De asemenea, a fost luată în considerație marea însemnătate a sectorului agricol ca bază complexă de materii prime pentru o industrie în plină dezvoltare, mai ales în condițiile în care în calea unor importuri de materii prime și materiale necesare dezvoltării industriale se ridică greutăți dintre cele mai serioase, generate de prețul lor tot mai ridicat, de costul în continuă sporire al transportului etc. S-a avut în vedere și rolul exportului agricol ca sursă de creare a unor disponibilități valutare în condițiile unei piețe mondiale favorabile produselor agricole.

În ce privește cel de-al doilea aspect, cel al posibilităților nevalorificate, marile disponibilități ale agriculturii românești sînt puse în lumină, într-un cadru de ansamblu, de însăși diferența substanțială existentă — să ne referim de exemplu la cincinalul recent încheiat — între creșterea investițiilor destinate agriculturii (56%) și sporirea producției agricole cu mai puțin de jumătate din acest nivel (26%). Sînt numeroase argumentele de detaliu care pot susține o asemenea apreciere. De exemplu, anumite întîrzieri ca și nerespectarea unor prevederi în ceea ce privește punerea la dispoziția agriculturii a unor produse (utilaje, îngrășăminte, anumite lucrări de amenajări funciare etc.) crează dificultăți în procesul de desfășurare a activității din această ramură. De asemenea, referindu-ne la responsabilitățile ce revin exclusiv agriculturii, se pot menționa neajunsurile care se manifestă încă în utilizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și în executarea lucrărilor, în aplicarea măsurilor agrozootehnice, în folosirea sistemelor de irigații, în ce privește organizarea — adeseori necorespunzătoare — a recoltării, transportului și depozitării producției, în ce privește asigurarea bazei furajere, organizarea selecției, reproducției și îngrijirii animalelor — toate acestea, generînd importante pierderi în agricultură. S-a avut în vedere și structura de vîrstă, sex și profesională a forței de muncă ocupată în prezent în agricultură, care indică o populație avînd cu precădere o vîrstă relativ mai înaintată, în mare parte feminină, lipsa cadrelor cu pregătire medie, un asemenea cadru revenind, adeseori, la 1—2 cadre cu pregătire superioară.

Fundamentată în condițiile analizei cauzelor și efectelor acestor situații, strategia înfăptuirii revoluției agrare include acțiunea tuturor componentelor — productive, tehnice, organizatorice, infrastructurale și însăși afective ale agriculturii românești, privite atît prin prisma specificului acestui domeniu, cît și în lumina integrării lui cu dezvoltarea industriei, a economiei în ansamblul său. În scopul înfăptuirii revoluției agrare este evidentă necesitatea aprecierii agriculturii prin prisma valorilor sale tradiționale cît și a puternicelor virtuți industriale dobîndite, cadru din care se pot detașa componente fundamentale ale statutului complex din punct de vedere profesional și social dobîndit deja de ocupațiile agricole, dar afirmat în măsură insuficientă în practica economică. Acțiunile de creare a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, de inten-

sificare a dezvoltării micii industrii, în speță la sate, recentele prevederi ale legiuitorului în ce privește autoaprovizionarea județelor cu produse agroalimentare contribuie la valorificarea mai bună a potențialului de care dispune această ramură.

Responsabilități sporite pentru toți factorii

TOCMAI în această perspectivă complexă anul 1981 relevă un ritm de creștere al producției agricole mai înalt decît cel al producției industriale. Pe ce temeiuri se sprijină el ? În condițiile unui program de investiții susținut, agricultura va fi dotată cu 14 300 de tractoare, 6 000 de combine autopropulsate pentru recoltatul porumbului, combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi, precum și alte mașini și utilaje agricole cu funcțiuni de utilitate multiple, iar suprafața agricolă ce va reveni pe un tractor fizic va fi mai mică de 70 ha. Cantitatea de îngrășăminte chimice ce revine pe un hectar de teren arabil, vii și livezi va fi în 1981 de 172 kg substanță activă, de peste două ori mai mult decît în anul 1970. Lucrările de îmbunătățiri funciare vor fi extinse, amenajîndu-se 195 000 ha pentru irigații, executîndu-se lucrări de desecare pe o suprafață de 100 000 ha, iar pe 90 000 ha se vor lua măsuri pentru combaterea fenomenelor de eroziune a solului.

În raport cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale și în condițiile orientărilor de o mare însemnătate care au permis reorganizarea întregului sistem al agriculturii naționale se prevede ca, în condițiile unui an agricol normal, să se obțină în 1981 o producție netă în valoare de 73,8—82,2 miliarde lei, în medie cu 9% mai mare decît anul trecut. Sarcinile enumerate pentru anul 1981 implică o mai mare participare la efortul major de ridicare pe noi trepte calitative a agriculturii din partea Consiliului Național al Agriculturii, a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, a U.N.C.A.P., a D.G.A.I.A. județene, a tuturor celor ce lucrează și muncesc nemijlocit pe ogoare ; o mai mare participare a țărănimii însăși, organizarea tot mai temeinică a muncii la nivelul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, al C.A.P. și I.A.S., al fiecărei ferme și formații de lucru, pentru folosirea rațională și integrală a pămîntului, aplicarea unor tehnologii moderne, menite să contribuie la sporirea continuă a producției agricole.

Consiliile unice agro-industriale integrate temeinic în procesul creșterii producțiilor agricole

SĂ URMĂRIM în continuare ce rol, ce atribuții concrete dețin în acest cadru consiliile unice, agroindustriale de stat și cooperatiste, organisme a căror constituire a fost și este concepută să dinamizeze în măsură însemnată producția agricolă ? Instituționalizarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste a avut la bază principii economice, organizatorice și sociale de mare însemnătate principială și practică : conducerea unitară a tuturor sectoarelor agriculturii, accentuarea procesului de concentrare, integrare și specializare, folosirea rațională a bazei tehnico-materiale, accentuarea procesului de integrare a cercetării și învățămîntului cu producția, creșterea rolului specialiștilor în aplicarea diferențiată a tehnologiilor de cultivare a plantelor și creștere a animalelor etc. Firește realizările obținute de unitățile agricole de stat și cooperatiste încorporează și activitatea consiliilor agroindustriale de stat și cooperatiste. Dar aportul acestor unități în creșterea agriculturii nu este încă pe măsura posibilităților create și nici a rezultatelor așteptate ; în acest sens, ținînd seama de sarcinile mari ce revin agriculturii, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la îmbunătățirea muncii de conducere a agriculturii, sublinia la întîlnirea de la Brașov : **„...este necesar, în primul rînd, să luăm măsuri corespunzătoare pentru a da mai multă viață consiliului unic agroindustrial, pentru ca activitatea lui să răspundă cerințelor și sarcinilor ce i-au fost stabilite".**

În acest context, considerăm că preocupările acestor unități titulare de plan și funcționînd pe principiul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare trebuie să asigure, în mod superior, introducerea unor asolamente raționale, amplasarea cît mai bună a culturilor, aplicarea cu eficiență maximă a tehnologiilor moderne, punerea în valoare a potențialului productiv al pămîntului, folosirea lui integrală creșterea continuă a fertilității acestuia. În cadrul consiliilor trebuie să se controleze, să se asigure aplicarea normelor prevăzute pentru fiecare solă și cultură în parte, unitățile respective fiind direct răspunzătoare, împreună cu unitățile agricole din perimetrul lor, de realizarea la timp și în bune condițiuni a operațiilor amintite. Avem de-a face cu măsuri tehnice și tehnico-organizatorice care trebuie cu rigurozitate înfăptuite. Experiența dovedește că, corelate cu aplicarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agrotehnice, asemenea măsuri pot duce la sporirea producției vegetale cu circa 20—25%.

Realizarea producției agricole la nivelul sarcinilor propuse reclamă generalizarea acordului global în agricultură. În acest cadru de acțiune se vădește însă o anume contradicție între principiul retribuției minime garantate și cel al acordului global, primul devenind uneori o frînă în aplicarea acordului global. Este necesar, deci, ca asigurarea minimului garantat să nu fie ruptă de realizarea sarcinilor de plan, ci legată prin pîrghii stimulatoare de însuși procesul de înfăptuire a sarcinilor. Totodată, se impune ca sporirea producției agricole vegetale să fie în mod nemijlocit corelată cu preocupările consiliilor unice pentru creșterea animalelor și a producției animaliere, pe baza valorificării mai bune a furajelor, a tuturor resturilor vegetale. Sînt eforturi ale căror roade trebuie să se concretizeze în final într-o producție mai mare de lapte, carne, lînă și ouă, astfel încît, așa cum sublinia secretarul general al partidului, nu numai scriptic, ci însăși în planul realității, zootehnia să dețină la sfîrșitul cincinalului 45—46% din totalul producției agricole. Consiliilor unice le revin astfel sarcini sporite ; ele trebuie să ia toate măsurile tehnice și organizatorice pentru creșterea producției și dezvoltarea bazei furajere, în așa fel încît să se asigure în întregime, din producție proprie, întregul necesar de furaje pentru efectivele de animale deținute de unitățile din componența lor, precum și a obligațiilor ce revin prin lege pentru fondul de stat, livrîndu-se animalele la greutatea stabilită, înlăturîndu-se pierderile mari ce se înregistrează prin livrarea animalelor la greutăți mai mici.

O preocupare centrală a consiliilor unice agroindustriale trebuie să o constituie promovarea acțiunilor de asociere și cooperare între cooperativele agricole, precum și dintre acestea și unități de stat și ale cooperației de consum, în producția agricolă, prelucrarea și valorificarea superioară a produselor respective, precum și în domeniul industriei mici, al executării propriilor lucrări de construcții și prestări de servicii. O mare atenție trebuie acordată, totodată, perfecționării, sub toate aspectele, a activității stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, respectiv integrării mai profunde a acestora în activitatea de producție a unităților agricole, urmărindu-se cu perseverență efectuarea la timp și în bune condițiuni a tuturor lucrărilor agricole. Se impune ca consiliile agroindustriale să aplice organizarea de formațiuni mari la executarea lucrărilor agricole, acordul global și în sistemul relațiilor de plată de către unitățile de producție către S.M.A. și mecanizatori. Pe această bază S.M.A. vor deveni organisme strîns legate de realizarea producției, veniturile acestora și ale mecanizatorilor urmînd să depindă, în mai mare măsură, de rezultatele producției agricole. Firește că și unitățile agricole răspund față de stațiunile de mecanizare a agriculturii de asigurarea la timp, potrivit tehnologiilor, a semințelor, îngrășămintelor și substanțelor pesticide, de întreținerea culturilor prin executarea la timp și de calitate a lucrărilor manuale ș.a.

Trebuie subliniate și necesitatea ca împreună cu cooperativele agricole, consiliile unice să acționeze pentru concentrarea terenurilor din cîmp — repartizate ca loturi în folosință personală — în sole speciale, organizate în apropierea satelor, asigurîndu-se, contra plată, executarea mecanizată a principalelor lucrări agricole ; necesitatea organizării de stațiuni sau sectoare S.M.A. în zonele necooperativizate, pentru ajutorarea țărănimii în efectuarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole. O mai mare exigență, responsabilitate sporită trebuie să se vădească în procesul întreținerii și reparării la timp și de calitate a mașinilor și tractoarelor, a tuturor utilajelor, folosirii rationale a carburanților și lubrifianților, instaurării în fiecare unitate, subunitate și loc de muncă a unui spirit de ordine și disciplină desăvîrșite. Implicarea sub toate aspectele a mecanizatorilor în realizarea producției planificate constituie, în fapt, un element esențial al înfăptuirii revoluției agrare.

Recent realizata creștere a numărului de specialiști care să-și desfășoare nemijlocit activitatea în producția agricolă, în organizarea și conducerea producției cerealiere, legumicole pomiviticole, de creștere a animalelor poate constitui garanția unui însemnat reviriment în activitatea unităților agricole din cadrul consiliilor unice. Totodată, transferarea, de către specialiștii băncilor agricole, a centrului activității în cadrul consiliilor amintite, va crea un plus de claritate și operativitate referitor la aplicarea, potrivit tuturor disponibilităților existente,

Alexandru IGNAT

(Continuare în pag. 9)

PUNCTE DE VEDERE

Componente economice în perfecționarea organizării și conducerii agriculturii

Îmbunătățirea metodologiei de calcul al eficienței la nivelul consiliului agroindustrial

CADRU ORGANIZATORIC pentru aplicarea noului mecanism economico-financiar în toate unitățile componente și titular de plan, consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist trebuie să pună în centrul preocupărilor sale realizarea de către toate unitățile a unei activități economice eficiente, rentabile, pe baza creșterii producției și productivității muncii și reducerii costurilor de producție. În aceste condiții, stabilirea criteriilor și a unui sistem adecvat de indicatori de eficiență, precum și calculul corect și unitar al acestora dobîndesc o semnificație deosebită.

Considerăm că, în noile condiții create de conducerea unitară a agriculturii în raza consiliului unic agroindustrial, **caracterul unitar** al criteriilor, sistemului de indicatori și metodologiei de calcul al acestora trebuie să fie principala caracteristică a modaltiății de aplicare a noului mecanism economico-financiar. Indiferent de forma de proprietate (de stat sau cooperatistă) sau de treapta organizatorică (de la unitatea de producție pînă la consiliul unic agroindustrial), **unitatea** de criterii, sistem de indicatori și metodologie de calcul este obligatorie, pentru a imprima acestei principale pîrghii de conducere economică un caracter operativ și eficient.

Criterii ale eficienței economice

ESTE CLAR că în condițiile noului mecanism economico-financiar, principalele criterii de eficiență economică în agricultură sînt **producția netă** și **beneficiul**, pe baza cărora se constituie fondul de consum al producătorilor agricoli, dar și fondul de dezvoltare economică, precum și alte fonduri ale unităților agricole socialiste. Însă, folosirea acestor criterii nu are și nu poate avea un caracter absolut, deoarece presupune respectarea a două condiții esențiale și anume realizarea producției fizice și a celei marfă (îndeosebi livrările la fondul central de produse agricole al statului), în proporțiile și sortimentele stabilite anterior prin planul de producție și financiar. Atît la nivelul fiecărei unități de producție, cît mai ales la nivelul consiliului unic agroindustrial ne interesează nu orice sporire a producției nete sau a beneficiului, ci aceea care are loc pe baza sporirii **producției fizice și marfă** în sortimentele necesare economiei naționale, concretizate în sarcinile de plan.

Ridicarea beneficiului la rangul de criteriu central al eficienței economice în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar mărește importanța criteriului producției marfă, deoarece mărimea beneficiului care intră în repartizarea pe fonduri este condiționată de producția vîndută, nu de cea obținută.

În același timp însă, constituirea prioritară a fondului de retribuire a muncii din producția netă obținută transformă **productivitatea muncii** într-un criteriu esențial de eficiență a activității economice din cadrul consiliilor unice agroindustriale. Ca atare, problema folosirii complete și mai uniforme a forței de muncă, inclusiv prin organizarea cooperării și asocierii între unitățile (de stat și cooperatiste, agricole, industriale și de servicii) de pe raza consiliului unic agroindustrial devine o componentă principală a întregului sistem organizatoric și de conducere unitară a agriculturii.

Calculul indicatorilor

MENȚINEREA autonomiei economice, în condițiile păstrării formei de proprietate la nivelul fiecărei unități de producție, determină unele **particularități**, ale metodologiei de calcul al diferiților indicatori de eficiență economică, la nivel de consiliu și unitate de producție. Astfel, în ceea ce privește **producția netă**, calcularea ei la nivel de **unitate**, în condițiile în care toate unitățile — indiferent de forma de proprietate — cooperează cu stațiunea pentru mecanizarea agriculturii, presupune generalizarea metodei folosite pînă acum în C.A.P., respectiv excluderea din producția globală (pe lîngă cheltuielile materiale proprii) a plății în natură și în bani pentru lucrările S.M.A. (deși aceasta cuprinde și echivalentul consumului de muncă al S.M.A.), deoarece, din punctul de vedere al intereselor economice a unității de producție, numai producția netă **rămasă** în unitate intră în procesul de repartiție. La nivel de **consiliu unic** agroindustrial devine însă posibilă calcularea producției nete reale, cu unele dificultăți (care apar chiar la nivelul unităților de producție). Este vorba, în primul rînd, de sistemul de prețuri folosit pentru evaluarea producției globale: în timp ce în C.A.P. se folosesc prețurile medii de realizare, în I.A.S. se folosesc prețurile de producție, iar în S.M.A. — prețurile de contractare medii pe țară, diferențiate pe soi și calitate. De aici rezultă că, la același nivel al cheltuielilor materiale, producția netă diferă (în mod arbitrar) în funcție de prețurile la care este evaluată producția globală. Aceasta arată că determinarea corectă a producției nete la nivelul consiliului unic agroindustrial nu poate fi realizată decît cu condiția **unificării prețurilor**, a utilizării unor prețuri unice în evaluarea producției globale. În al doilea rînd, numai C.A.P. și I.A.S. au o producție globală reală. Producția globală a S.M.A., reprezentată prin veniturile obținute din livrarea producției obținute ca plată pentru lucrările executate în cadrul procesului de cooperare cu C.A.P. și I.A.S., este o parte componentă a producției globale din unitățile cu care cooperează; ea nu mărește real producția globală a consiliului unic agroindustrial. De aceea, producția globală a consiliului este compusă în realitate din suma producției globale a unităților agricole de producție care cooperează cu S.M.A. În același timp, cheltuielile materiale ale consiliului se formează din cheltuielile materiale proprii ale unităților agricole care cooperează cu S.M.A. (cheltuieli pentru furaje, îngrășăminte, amortisment, inventar mărunt etc., excluzînd plata în natură și în bani pentru lucrările S.M.A.), cărora li se adaugă cheltuielile materiale ale S.M.A. (combustibil, amortisment, materii și materiale etc.). Pe această bază se poate determina mărimea reală a producției nete obținute de toate unitățile care cooperează în cadrul consiliului unic, devenind posibilă apoi și urmărirea evoluției în timp a producției nete, ca premisă pentru înfăptuirea consecventă a procesului de reproducție lărgită.

Un asemenea mod de determinare a producției nete deschide perspective noi pentru calcularea pe baze reale și folosirea ca o însemnată pîrghie de conducere economică a unui principal indicator de eficiență economică — productivitatea muncii. Actualul mod de determinare a acestui indicator la nivelul unităților de producție prezintă serioase neajunsuri. În primul rînd,

baza de calcul a productivității muncii o constituie producția globală, a cărei utilizare absolută în acest scop deformează realitatea și poate duce la concluzii eronate. Fapt este că producția globală poate crește numai pe seama sporirii cheltuielilor materiale ; nu rare sînt cazurile în care producția globală crește în condițiile reducerii producției nete, datorită creșterii mai rapide a cheltuielilor materiale. Aceasta înseamnă că producția globală nu poate concretiza cu fidelitate eficiența consumului de muncă vie, ci poate da chiar o indicație falsă asupra evoluției ei. De aceea, se impune generalizarea metodei de **calculare a productivității muncii pe baza producției nete**, ca rezultat direct al **consumului de muncă vie** și care reflectă în mod fidel eficiența acestui consum.

Nu mai puțină importanță prezintă și cel de-al doilea element al relației de determinare a productivității muncii — **consumul de timp de muncă**, deoarece nu poate exista un nivel real de productivitate a muncii în afara timpului de muncă consumat. Dar, actualmente, o evaluare a timpului de muncă (în ore-om) la principalele ramuri și culturi avem numai în întreprinderile agricole de stat. În cooperativele agricole de producție, consumul de muncă vie este apreciat în norme convenționale. Or, după cum o arată și denumirea, norma de muncă nu reprezintă timp de muncă, ci o cantitate de lucru, astfel că determinarea productivității muncii pe această bază este improprie și nereală. De aceea, **generalizarea sistemului de evidență a timpului de muncă consumat la fiecare ramură și cultură** este o condiție obligatorie pentru utilizarea productivității muncii, ca pîrghie de promovare a noului mecanism economico-financiar în cadrul consiliilor unice agroindustriale.

În cazul S.M.A. lucrurile sînt și mai complicate : determinarea productivității muncii pe baza **volumului de lucrări** ne dă numai un indicator parțial de productivitate a muncii, iar pe baza **veniturilor obținute** — un indicator insuficient fundamentat. Folosirea producției nete determinată după metoda menționată mai sus și a consumului de timp de muncă, rezultat în urma evidenței reale în toate unitățile de producție cooperante în cadrul consiliului unic agroindustrial, reprezintă o cale mai sigură de determinare a nivelului real de productivitate a muncii. Apreciată pe această bază, evoluția productivității muncii poate fi științific corelată cu evoluția retribuirii muncii ; devine posibilă urmărirea influenței productivității muncii asupra cheltuielilor de producție și, în ultimă instanță, asupra costurilor de producție din consiliul unic agroindustrial.

Determinarea costurilor de producție

PROBLEME deosebit de dificile prezintă determinarea unitară a costurilor de producție, datorită însemnatelor diferențe de calcul al cheltuielilor de producție.

În primul rînd, e vorba de cheltuielile pentru **retribuirea muncii.** Deși în toate formele de unități agricole socialiste, ele se includ la nivelul lor real, efectiv, totuși acest nivel are un conținut diferit în C.A.P. față de I.A.S. și S.M.A. În timp ce în întreprinderile agricole de stat, cheltuielile pentru retribuire sînt la nivelul socialmente necesar pentru reproducția lărgită a forței de muncă și au un caracter unic, în cooperativele agricole nivelul efectiv al acestor cheltuieli depinde de gradul de dezvoltare a fiecărei unități, ceea ce face ca mărimea lor să difere de la unitate la alta, deși cantitatea și calitatea muncii depuse poate fi aceeași Așa se face că se poate ajunge la situația paradoxală în care costurile de producție sînt mai mici în unitățile mai slab dezvoltate și, în general, mai mici în C.A.P. decît în I.A.S., deși randamentul la hectar sau pe animal este mai mare în I.A.S. decît în C.A.P. De aceea, o primă problemă care trebuie rezolvată este cea a **caracterului unitar al retribuirii muncii,** după principiul : la muncă egală — retribuire egală. Introducerea retribuirii garantate în C.A.P. constituie în această direcție, un prim pas, a se cere completat prin extinderea diverselor forme de asociere între I.A.S. și C.A.P., în care, potrivit normelor în vigoare, retribuirea muncii se face după sistemul tarifar practicat în I.A.S.

În al doilea rînd, **plata în natură și în bani** reprezintă un important element de cheltuieli pentru unitățile agricole care cooperează cu S.M.A. Din punctul lor de vedere, această plată reprezintă o cheltuială efectivă de producție. Dar, la nivelul consiliului unic agroindustrial plata în natură nu poate fi considerată element de cheltuieli de producție, deoarece ea poate fi mai mare sau (adeseori) mai mică decît nivelul efectiv al cheltuielilor de producție suportate de către S.M.A. Din punctul de vedere al intereselor generale sociale, cheltuielile de producție (mai ales cînd cheltuielile efective ale S.M.A. sînt mai mari decît veniturile obținute ca plată în natură și în bani) trebuie să includă cheltuielile directe, în forma în care au fost efectuate. De aceea, cheltuielile de producție ale consiliului unic agroindustrial se compun din cheltuielile de producție ale unităților agricole care cooperează cu S.M.A. — plata în natură și în bani pentru lucrările S.M.A. + cheltuielile de producție ale S.M.A.

O a treia problemă privind calcularea corectă și reală a costurilor de producție la nivelul consiliului unic agroindustrial este cea a luării în calcul a **pagubelor produse de diferite calamități.** În sistemul cooperativelor agricole de producție, indiferent de mărimea pagubei produse, cheltuielile de producție — pe baza cărora se determină apoi costurile de producție — nu sînt diminuate. Despăgubirea primită de ADAS se adaugă veniturilor obținute și participă la calcularea producției nete și a beneficiului obținut de cooperativă. În întreprinderile agricole de stat, mărimea pagubei pricinuită de calamități este scăzută de la bun început din cheltuielile de producție ale unității și numai după aceea se determină costul de producție, care apare astfel artificial micșorat — pentru că factorii materiali fac parte din factorii de producție ai agriculturii, iar influența lor negativă face parte din condițiile generale de producție. De aceea, **unificarea sistemului de asigurări** și pentru întreprinderile agricole de stat (ca și pentru S.M.A.) reprezintă încă o premisă pentru calcularea corectă a costurilor de producție, ca unul din indicatorii fundamentali de eficiență economică a producției la nivelul consiliului unic agroindustrial.

Cît privește **beneficiul** — principalul indicator de eficiență economică în condițiile noului mecanism economico-financiar — se cer subliniate unele aspecte metodologice legate de sfera sa de acțiune. În condițiile în care beneficiul devine unica sursă de constituire a principalelor fonduri obștești — în primul rînd, a fondului de dezvoltare economică, problema producției marfă dobîndește o semnificație deosebită. Este clar că, la aceeași mărime a beneficiului pe unitatea de produs, volumul total al acestuia va depinde de volumul producției marfă. În același timp însă, cerințele autogestiunii și autoconducerii impun determinarea beneficiului pentru toate ramurile și culturile, chiar pentru cele care nu dau marfă în afara unității, pentru că folosirea produselor lor în ramurile producătoare de marfă influențează mărimea beneficiului obținut.

Oprea PARPALĂ

La elaborarea articolului au colaborat : **Radu VOICU, Emilia PARPALĂ, Lucia GIOSAN, Daria REDEȘ, Toader MOGA, Ovidiu GROSU.** Academia de Studii Economice

Revoluția în agricultură

(Urmare din pag. 7)

a noului mecanism economico-financiar în unitățile agricole.

De asemenea, măsura adoptată de curînd, potrivit căreia planul agriculturii se află în competența nemijlocită a guvernului, iar la nivelul județelor titularul planului este consiliul popular județean, de îndeplinirea acestuia fiind răspunzătoare nemijlocit Direcția agricolă, ca organ al consiliului popular, se înscrie la rîndul ei ca un important factor pentru îmbunătățirea rezultatelor. Este necesar ca fiecare oraș, comună, practic fiecare localitate să aibă un plan unitar al producției agricole, prin cumularea planurilor unităților agricole din perimetrul respectiv. În acest context cresc rolul și atribuțiile consiliilor populare, în mod deosebit în ce privește realizarea tuturor lucrărilor agricole, de la arat, semănat și pînă la recoltarea, transportul și valorificarea producției, îndeplinirea și depășirea obligațiilor față de stat. Atribuții deosebite revin în acest sens organelor agricole de specialitate din subordinea consiliilor populare ; ele trebuie să acționeze energic, disciplinat, cu răspundere și exigență.

SÎNT PREMISE apte să asigure, pentru 1981, pentru întregul cincinal obținerea unor progrese marcante în agricultura noastră, corespunzător obiectivelor prevăzute, a rolului însemnat al agriculturii în înfăptuirea progresului economiei.

Exigență sporită în efectuarea controlului în economie

CEA DE A II-A Consfătuire pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii, expresie concludentă a democrației noastre socialiste — a pus în evidență rezultatele și aportul echipelor de control al oamenilor muncii în înțelegerea și respectarea legilor țării și a stabilit o serie de măsuri care să contribuie la perfecționarea activității în acest domeniu, la întărirea ordinii și disciplinei, la transpunerea în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

Sprijin activ echipelor de control

UNA DIN PROBLEMELE ESENȚIALE în acțiunea de perfecționare a controlului oamenilor muncii este aceea a găsirii căilor și metodelor de cooperare în mai mare măsură între echipele de control al oamenilor muncii cu organele specializate de inspecție și control pentru realizarea unor acțiuni cu o mare arie de cuprindere și de influențare. Avem în vedere chiar experiența unor astfel de acțiuni. La finele lunii noiembrie 1980, inspecția financiară de stat a Ministerului Finanțelor a organizat și realizat acțiuni inopinate și repetate în 35 piețe existente în Capitală, urmărindu-se în principal modul cum administrațiile de piețe își îndeplinesc îndatoririle față de producători și cumpărători sub raport organizatoric, al dotărilor necesare piețelor, al evaluării și realizării veniturilor. La acțiune au fost antrenați și unii membrii ai echipelor de control al oamenilor muncii; dacă ar fi participat mai multe echipe de control cîștigul ar fi fost imens pentru participanți sub raportul cunoașterii normelor, al modului cum se organizează acțiunile de anvergură, al stabilirii răspunderilor și valorificării constatărilor etc. Teme și obiective de control care pot fi realizate în comun sînt numeroase : gospodărirea materialelor și disciplina muncii pe șantierele de construcții de locuințe și social-culturale, respectarea normelor de comerț, încasarea corectă a tarifelor în unități cinematografice, încasarea la timp a impozitelor și taxelor de la cetățeni, respectarea normelor de calitate, a consumurilor specifice, modul de executare a serviciilor de gospodărire comunală și foarte multe altele.

Credem însă că pentru reușita deplină a activității controlului oamenilor muncii, în condițiile extinderii competențelor sale, se impun și cîteva măsuri. În primul rînd, **în aceste echipe să fie aleși cetățeni, oameni ai muncii care doresc și sînt pasionați să-și aducă aportul la o asemenea activitate.** În al doilea rînd, **să fie pus în aplicare un program de pregătire periodică a echipelor de control, să se țină cu membrii acestora consfătuiri la care să participe specialiști pe domenii de activitate.** În sfîrșit, **echipele de control al oamenilor muncii să fie cît mai mult antrenate în realizarea — împreună cu inspecțiile specializate — a unor acțiuni de control care solicită un număr mare de participanți.**

Aportul controlului specializat în aplicarea fermă a autogestiunii

ORGANIC INTEGRATĂ în sistemul financiar, activitatea de inspecție financiară și-a sporit preocupările pentru sprijinirea unităților economice, social-culturale și a consiliilor populare în aplicarea și buna funcționare a mecanismului economico-financiar. Creșterea rentabilității, a eficienței economice generale, folosirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, constituirea și utilizarea fondurilor proprii, combaterea cu severitate a oricăror forme de risipă, îmbunătățirea activității și rezultatelor economico-financiare au reprezentat coordonate de bază ale controlului efectuat în economie.

Eforturile colectivelor, ale cadrelor de conducere din unitățile Capitalei s-au materializat în obținerea în anul 1980 a unor rezultate de prestigiu reflectate în realizarea și depășirea producției nete (103,4%), în reducerea cu 0,5 lei la 1 000 lei producție marfă a cheltuielilor totale în industria republicană, cu 3 lei la mie a celor materiale, iar beneficiile planificate au fost realizate în sectoarele industrie, construcții circulația mărfurilor și transporturi. Cu toate acestea, în anul 1980 un număr de unități nu au realizat acești indicatori, afectîndu-se atît interesele întreprinderilor respective și ale personalului muncitor, cît și interesele generale ale statului.

O atenție deosebită trebuie să se acorde modului de determinare și dimensionare a normelor de stoc și necesarului de mijloace circulante, cu atît mai mult cu cît au fost întreprinderi care și-au stabilit prin bugetul de venituri și cheltuieli nivele de stocuri materiale, de piese de schimb, de producție neterminată și chiar de produse mai mari decît în perioadele precedente, în condiții comparabile. Aceasta a avut ca efect apelul la credite bancare generatoare de dobînzi care scumpesc producția, încetinirea vitezei de rotație a fondurilor, diminuarea volumului beneficiilor.

În strînsă legătură cu dimensionarea mijloacelor circulante se află utilizarea cu mare răspundere a acestora. Trebuie combătut cu toată fermitatea fenomenul creșterii imobilizărilor, mai cu seamă în stocuri de valori materiale care nu răspund unor cerințe reale. Pe agenda de lucru a organelor colective de conducere ar trebui să se afle în mai mare măsură probleme referitoare la introducerea în circuitul economic a stocurilor supranormative, combaterea aprovizionărilor excesive, livrarea produselor stocate vreme îndelungată și încasarea producției vîndute, finisarea și livrarea comenzilor din producția neterminată, cu durata ciclurilor de fabricație și termenele de livrare depășite. Este necesar să se înțeleagă că trecerea de la cantitate la o nouă calitate se referă și la realizarea fără întreruperi și obstacole artificiale a circuitului economic, finalitatea acestuia fiind vînzarea și încasarea producției.

În aceeași ordine de idei se face simțită și nevoia întăririi disciplinei contractuale. Este cunoscut că printre primele măsuri adoptate imediat după introducerea noului mecanism economico-financiar a fost și cea referitoare la modificarea și completarea legii contractelor economice, în vederea creșterii și întăririi rolului acestor contracte. În acest domeniu trebuie să se întreprindă acțiuni, cu mult înainte de începerea anului de plan, pentru asigurarea în totalitate și pe sortimente a contractelor, lansarea comenzilor în așa fel încît desfacerea producției să fie asigurată.

În fine, una din preocupările majore de mare actualitate în această etapă pentru aparatul inspecției financiare de stat vizează modul de realizare a acțiunii de actualizare și îmbunătățire a corelării pe principii economice a prețurilor de producție și livrare în industrie, a prețurilor de deviz în construcții și a tarifelor la serviciile prestate unităților socialiste.

Emil CIOFLAN

Larga colaborare cu țările socialiste — coordonată de bază a relațiilor economice externe ale României socialiste

ROMÂNIA SOCIALISTĂ acordă o importanță primordială relațiilor de colaborare economică cu țările socialiste, aceste relații încadrîndu-se în strategia generală a Partidului Comunist Român de valorificare și potențare a resurselor proprii de dezvoltare prin schimburile economice internaționale.

Schimburile economice externe și strategia dezvoltării

DEZVOLTAREA unei economii moderne este într-o măsură crescîndă condiționată de participarea țării la diviziunea internațională a muncii, relațiile economice externe transformîndu-se dintr-un factor exogen într-un factor endogen al creșterii economice, potențînd — cantitativ sau calitativ — ceilalți factori ai creșterii (forța de muncă, investițiile, progresul tehnic, resursele naturale etc.). Avînd în vedere importanța deosebită a schimburilor economice externe în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, partidul și statul nostru acordă o importanță strategică participării țării noastre la colaborarea economică internațională. „Partidul — se arată în Programul P.C.R. — pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni. Aceasta constituie o necesitate obiectivă și pentru progresul economic și social al țării noastre. De aceea, partidul va acționa pentru amplificarea relațiilor economice și a cooperării în domeniul producției, al științei și tehnicii cu celelalte popoare" [1]. Participarea activă și eficientă a României la colaborarea economică internațională constituie o coordonată fundamentală a politicii economice a partidului și statului nostru, exprimînd astfel, și în acest plan, unitatea dialectică ce există între politica internă și politica externă promovate de țara noastră.

Hotărîtoare pentru a beneficia de avantajele participării la circuitul economic mondial sînt nivelul dezvoltării economice, gradul de industrializare a țării și de valorificare superioară a tuturor resurselor materiale și umane, modernizarea structurilor economice, promovarea multilaterală a progresului tehnic. Viața arată că dezvoltarea forțelor de producție condiționează necesitatea și posibilitatea încadrării favorabile a țării în diviziunea internațională a muncii. Avîntul economiei naționale, diversificarea producției la un nivel tehnic ridicat constituie premisa obiectivă fundamentală a participării active și eficiente la circuitul economic mondial, la schimbul internațional de valori. La rîndul ei, participarea la diviziunea internațională a muncii constituie un factor de natură să potențeze eforturile proprii, să accelereze creșterea și diversificarea economiei la un nivel ridicat de eficiență economică. „Orientarea de bază a viitorului cincinal — se arată în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R. — constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării" [2]. Intercondiționarea ce există între dezvoltarea susținută a economiei naționale și încadrarea țării în diviziunea internațională a muncii exprimă, pînă la urmă, raportul dintre național și internațional în domeniul colaborării economice în lumea contemporană. Datele atestă că o țară, cu cît este mai dezvoltată, cu atît mai mari sînt nevoile și posibilitățile încadrării eficiente în diviziunea mondială a muncii. Experiența României confirmă această corelație. Pe măsura dezvoltării sale economice, România își extinde și diversifică schimburile economice cu alte state, fructificînd avantajele participării active la colaborarea economică internațională.

Locul țărilor socialiste în structura de ansamblu a relațiilor economice externe ale României

POLITICA de largă colaborare economică internațională a României se concretizează în dezvoltarea schimburilor economice cu toate statele, indiferent de nivelul dezvoltării economice, potențialul economic, natura orînduirii sociale și zona geografică, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, colaborării și cooperării pe baza avantajului reciproc și deplinei egalități în drepturi. Realitățile existente în lumea contemporană, care atestă eterogenitatea — în sensul arătat — a economiei mondiale, a impus necesitatea ca în politica economică să se reflecte specificitatea naturii și formelor de colaborare economică cu diferite grupe de state. Lumea contemporană este formată din țări socialiste, țări capitaliste și țări care, cucerind independența politică și suveranitatea de stat, luptă pentru dobîndirea independenței economice, pentru lichidarea subdezvoltării moștenite de pe urma dominației și exploatării străine, unele dintre aceste state avînd programe de dezvoltare și orientare socialistă. „În dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a României — se arată în Directivele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. — un rol deosebit de important vor juca intensificarea activității de colaborare și cooperare a țării noastre cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate, lărgirea continuă a schimburilor comerciale și cooperării în producție și în domeniul tehnico-științific, perfecționarea continuă a întregului nostru comerț exterior" [3]. Promovînd o politică de largă colaborare economică internațională, România dezvoltă schimburile economice pe baza coordonatelor stabilite de partid și de stat, care țin seama de faptul că România este o țară socialistă și, în același timp, o țară în curs de dezvoltare, că schimburile economice trebuie, în același timp, să reflecte universalitatea diviziunii internaționale a muncii.

Tabelul nr. 1

Structura comerțului exterior al României pe grupe de state

(în %)

Grupele de state	Ponderea grupelor de țări în totalul comerțului exterior				
	1960	1965	1970	media 1976/1980	1981-1985
Țări socialiste	73,0	65,0	56,0	45	48
Țări în curs de dezvoltare	4,7	6,0	8,2	22	25
Țări capitaliste dezvoltate	22,3	29,0	35,8	33	27
Total general	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa : Calculat după Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., Comunicatul privind realizarea planului în perioada 1976—1980 și Anuarul statistic al R. S. România, 1980

[1] Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică. București, 1975, p. 174

[2] **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1979, p. 49.

[3] Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, Ed. politică, București, 1979, p. 50

După cum se poate observa din datele tabelului nr. 1 ponderea principală în schimburile economice externe ale României o deține țările socialiste, ceea ce reflectă orientarea principială a țării noastre pentru dezvoltarea unor raporturi de tip nou pe care este chemat să le promoveze socialismul. Această evoluție a ponderii comerțului cu țările socialiste este, dealtfel, specifică tuturor țărilor socialiste, în sensul că volumul schimburilor economice externe dintre țările socialiste a crescut permanent (vezi tabelul nr. 2). Reducerea relativă (a ponderii) a comerțului reciproc al țărilor socialiste în totalul comerțului exterior al fiecărei țări socialiste trebuie corelată cu dezvoltarea schimburilor economice cu țările în curs de dezvoltare. Într-adevăr, în ultimele două decenii, comerțul exterior al României cu țările în curs de dezvoltare a crescut într-un ritm mediu anual de peste 24 la sută, ceea ce s-a reflectat în sporirea ponderii acestor țări în comerțul nostru exterior de la 4,7 la sută în 1960 la circa 22 la sută în 1980, cu tendința de creștere în continuare. Această evoluție a fost determinată de apariția de noi state independente cu care dezvoltăm raporturi de colaborare economică, precum și de intensificarea schimburilor cu aceste state pe măsura creșterii potențialului nostru economic și a promovării politicii de industrializare și dezvoltare independentă în aceste țări în curs de dezvoltare. Reducerea ponderii țărilor socialiste în comerțul nostru exterior este însă relativă, deoarece în mod absolut comerțul cu aceste

Tabelul nr. 2

Dinamica schimburilor comerciale ale României cu țările socialiste membre C.A.E.R.

Țara	1960	1970	1979
Bulgaria	106,8	397,8	1 723,8
Cehoslovacia	758,9	1 742,2	4 072,6
R.D. Germană	634,5	1 325,3	5 657,0
Mongolia	2,7	29,9	56,5
Polonia	263,7	886,1	3 025,5
U.R.S.S.	3 284,2	6 177,7	14 529,8
Ungaria	406,7	664,4	3 058,8
Vietnam	39,7	58,8	132,9

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, decembrie 1980
Datele sînt exprimate în milioane lei valută

state a crescut într-un ritm înalt, de aproape 10 la sută în medie pe an. Relațiile cu țările capitaliste dezvoltate au cunoscut, de asemenea, o evoluție pozitivă, ca urmare a potențialului tehnic și științific ridicat al acestor state care dețin în comerțul mondial o pondere de circa 70 la sută, peste 95 la sută pe piața financiar-valutară și circa 90 la sută din piața mondială a comerțului cu tehnologii noi[4]). În același timp, trebuie să avem în vedere că prețurile în comerțul exterior reciproc între țările socialiste au o mai mare stabilitate în raport cu evoluția prețurilor și inflația în comerțul cu țările nesocialiste, ceea ce se reflectă în structura valorică a comerțului exterior pe grupe de țări. Astfel, este de remarcat că circa 3/4 din importul de combustibili și materii prime ale României, sînt importate nu din țările socialiste, ci din țările nesocialiste, produse ale căror prețuri au crescut exploziv, ceea ce și-a spus cuvîntul în structura valorică pe grupe de țări a comerțului exterior.

Factorii dinamizatori ai colaborării crescînde cu țările socialiste

DEZVOLTAREA permanentă a colaborării economice cu țările socialiste constituie o coordonată fundamentală a politicii economice externe a partidului și statului nostru. Această coordonată este de natură programatică în desfășurarea schimburilor economice cu străinătatea. „În cadrul raporturilor economice ale României — se arată în Programul partidului — relațiile economice și cooperarea în producție cu țările socialiste vor deține ponderea principală. Vom acționa consecvent pentru extinderea în continuare a specializării și cooperării în producție cu toate țările socialiste, în interesul progresului rapid al fiecăreia, al propășirii generale a socialismului" [5]). Această orientare prioritară a schimburilor externe românești cu toate statele socialiste se bazează pe o serie de factori obiectivi, care se reflectă cu fidelitate în politica de colaborare economică internațională a României.

În primul rînd, avem în vedere faptul că adîncirea și dezvoltarea colaborării economice pe multiple planuri și în forme variate cu toate țările socialiste constituie un **factor deosebit de important al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări în parte,** contribuind la potențarea eforturilor proprii și valorificarea resurselor naționale în direcția dezvoltării forțelor de producție, lărgirea accesului la cuceririle științei și tehnicii, perfecționarea bazei tehnico-materiale și în final la edificarea cu succes și în ritm rapid a socialismului și comunismului în fiecare țară socialistă.

În al doilea rînd, întărirea și dezvoltarea multilaterală a fiecărei țări socialiste în parte conduce implicit la **întărirea forței socialismului în ansamblu,** la creșterea ponderii țărilor socialiste în economia mondială, antrenînd astfel direcții noi în evoluția economiei mondiale în general, a diviziunii internaționale a muncii în special.

În al treilea rînd, colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările socialiste — bazată pe principiile noi de colaborare între state — este chemată să exprime în modul cel mai direct, concret și verificabil **instaurarea unui nou tip de relații internaționale, fără precedent în istorie,** capabile să ofere omenirii nu numai direcții ale restructurării ordinii economice interne, lipsite de exploatare și asuprire, dar și un exemplu practic de acționare pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, mai bune și mai drepte, bazată pe principiile independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajul reciproc și întrajutorării. În acest fel, colaborarea de tip nou, promovată între țările socialiste va demonstra superioritatea incontestabilă a socialismului, atît ca mod de organizare a societății, cît și ca tip de raporturi internaționale.

În al patrulea rînd, colaborarea economică cu țările socialiste este de natură să contribuie — alături de eforturile proprii — la **egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste,** prin aceasta relevîndu-se că socialismul este singura orînduire capabilă să lichideze decalajele economice și tehnologice moștenite din trecut, oferind și pe această cale un exemplu demn de urmat în vederea lichidării subdezvoltării economice în lume, asigurării progresului economic și social pe plan național și internațional.

În al cincilea rînd, relațiile economice cu țările socialiste se bucură de condiții favorabile, ca urmare a coordonării planificate a economiilor naționale, care permite **așezarea pe baze stabile și de lungă durată a raporturilor economice îndreptate spre realizarea obiectivelor prevăzute de planurile naționale unice de dezvoltare** ale țărilor socialiste. Comunitatea de orînduire, de țeluri și aspirații fundamentale favorizează promovarea unor forme și instrumente de colaborare izvorîte din natura economiei socialiste bazate pe echitate și avantaj mutual.

În fine, **apropierea geografică dintre majoritatea țărilor socialiste creează condițiile unei largi specializări internaționale în producție și livrării reciproce a unei game largi de sortimente cu cheltuieli de transport reduse,** ceea ce contribuie și pe această cale la sporirea eficienței colaborării economice cu țările socialiste.

Toți acești factori condiționează în mod obiectiv dinamica ascendentă a colaborării economice a României cu țările socialiste și ponderea ei ridicată în totalul schimburilor economice externe ale țării noastre. Această apreciere se bazează pe corelația că, în ciuda faptului că țările socialiste ocupă o pondere în comerțul mondial de circa 10 la sută, în comerțul exterior românesc această pondere este de peste patru ori mai mare.

Diversificarea formelor de colaborare economică cu țările socialiste

FORMELE DE COLABORARE ECONOMICĂ cu țările socialiste au cunoscut o largă diversificare, corespunzător dezvoltării economice a României și a celorlalte țări socialiste, intereselor variate ale acestora aflate la niveluri diferite de dezvoltare economică, precum și cerințelor de a pune cît mai eficient în valoare schimburile economice ca factor al accelerării dezvoltării forțelor de producție din țările partenere. Evident că diversitatea formelor, instrumentelor și tehnicilor de colaborare este normală, avînd în vedere numărul mare al țărilor socialiste cu care avem relații economice tot mai ample și complexe. Astfel, printre cele mai răspîndite forme practicate de România în colaborare cu țările socialiste se înscriu : coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, elaborarea de programe speciale de colaborare pe termen lung în domenii convenite de țările interesate, Programul complex al C.A.E.R., acordurile comerciale pe termen lung (5 ani), convenții de cooperare și specializare în producție, utilizarea unui mecanism specific de formare a prețurilor și a unui sistem de decontări multilaterale, organizații economice de colaborare economică de diferite tipuri etc. Trebuie să subliniem că toate aceste forme, instrumente și tehnici de colaborare economică pot și trebuie să fie

[4]) World Economic Outlook, mai 1980
[5]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 174—175

subordonate obiectivelor fundamentale ale colaborării — dezvoltarea forțelor de producție în fiecare țară și egalizarea nivelurilor de dezvoltare, principiilor noi ale relațiilor dintre statele libere, suverane, independente, precum și naturii socialiste a orînduirilor din fiecare țară, astfel ca edificarea socialismului și comunismului să se realizeze în ritm rapid și cu succes atît în folosul fiecărei națiuni, cît și al cauzei socialismului în lume. **„Formele de colaborare — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornească de la caracterul socialist al forțelor de producție și relațiilor de producție din fiecare țară și să contribuie la generalizarea și consolidarea acestora. Ele trebuie să fie în deplină concordanță cu principiile socialiste, să ducă la întărirea proprietății socialiste, la afirmarea cu putere a dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale".** [6]).

Necesitatea intensificării schimburilor economice dintre țările socialiste

RELAȚIILE ECONOMICE cu țările socialiste pot și trebuie să fie amplificate pe mai departe, avîndu-se în vedere potențialul economic al României și al celorlalte țări socialiste tot mai dezvoltat și diversificat. Această amplificare este determinată de mai mulți factori.

În primul rînd, economia României, ca și a celorlalte țări socialiste, cunoaște o dinamică înaltă, prevăzîndu-se pentru actualul cincinal un ritm de creștere a producției naționale de circa 8—9 la sută, iar comerțul exterior va cunoaște o evoluție mai accelerată (circa 9—10 la sută în termeni reali). În aceste condiții, pentru a spori ponderea țărilor socialiste la 48 la sută în 1985 față de 40 la sută în 1980 apare necesară o dinamică a comerțului exterior românesc cu țările socialiste superioară dinamicii generale a comerțului nostru exterior.

În al doilea rînd, această intensificare este condiționată și de criza economică mondială care poate crea fenomene de instabilitate și perturbări înseși economiilor naționale ale țărilor socialiste, subminînd caracterul planic al dezvoltării economiei socialiste.

În al treilea rînd, criza energetică și de materii prime mondială condiționează în mod obiectiv țările socialiste să-și coordoneze eforturile în vederea punerii în valoare a resurselor naturale existente în țările socialiste în vederea satisfacerii cît mai depline și eficiente a necesarului fundamentat de țiței, cărbune, minereu de fier și alte minerale, profile variate de metale, produse petrochimice etc.

În al patrulea rînd, criza valutar-financiară occidentală creează greutăți importante în procurarea contra devize libere a unor mașini, utilaje și instalații complexe pe care țările socialiste sînt nevoite să le importe din occident; amplificarea colaborării economice dintre țările socialiste ar putea pune eficient în valoare potențialul important al industriei constructoare de mașini al țărilor socialiste în vederea satisfacerii prin livrări reciproce a necesarului de mașini și utilaje complexe, renunțîndu-se la importurile costisitoare de pe terțe țări.

În al cincilea rînd, obstacolele pe care le pun în mod artificial țările occidentale pentru procurarea unor tehnologii de vîrf de către țările socialiste obligă la intensificarea cooperării tehnico-științifice reciproce și livrarea reciprocă de tehnologii de vîrf pentru necesitățile țărilor socialiste.

În al șaselea rînd, criza agroalimentară internațională este folosită de către unele țări occidentale în scopul utilizării alimentelor ca armă de șantaj și presiune politică; multe țări socialiste ar putea intensifica dezvoltarea producției agricole atît prin eforturi proprii, cît și prin acțiuni de cooperare internațională, pentru accelerarea producției agricole și sporirea livrărilor reciproce de produse agroalimentare, care în prezent sînt în cantități mari importate din țările capitaliste.

Cele subliniate mai sus, precum și necesitatea afirmării plenare a superiorității socialismului în lume în domeniul economic, constituie factori obiectivi care determină cerința intensificării schimburilor economice dintre țările socialiste, ca o cale importantă de contracarare a efectelor negative ale crizelor economice internaționale asupra economiilor țărilor socialiste. Desigur că această intensificare pe mai departe a colaborării economice dintre țările socialiste nu va însemna o izolare a acestora de piața mondială, nu va echivala cu o autarhie colectivă. Diviziunea internațională a muncii are un caracter universal, planetar, iar relațiile economice pot și trebuie dezvoltate cu toate țările, indiferent de nivelul dezvoltării, regimul social-politic, zona geografică etc. Dar o largă și accelerată extindere a comerțului și cooperării între țările socialiste în domeniile energiei, materiilor prime, metalelor, mașinilor și utilajelor complexe, tehnologiilor de vîrf etc., constituie un factor de maximă importanță pentru dezvoltarea economiilor țărilor socialiste, stabilitatea lor într-o economie mondială instabilă, pentru afirmarea socialismului în lume.

În ceea ce privește România, ea este gata să studieze și să găsească împreună cu celelalte țări socialiste noi posibilități pentru suplimentarea prevederilor referitoare la comerțul exterior și cooperarea economică cu celelalte țări socialiste, pentru valorificarea deplină a capacităților de producție în schimburile economice reciproce.

prof. dr. Constantin MOISUC

[6]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale. Ed. politică, București, 1975, p. 14.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalație de foraj cu acționare electrică

ÎNTREPRINDEREA de foraj petrolier „1 Mai" din Ploiești asimilează în prezent o nouă serie de instalații de performanță: instalațiile de foraj cu acționare electrică. Prima instalație de acest fel F—200EC — căreia i se vor alătura în curînd și tipurile F—100, F—125, F—320, F—400, F—500 și F—800 cu posibilități de lucru pînă la adîncimi de peste 10 000 metri — este destinată forajului pînă la 4000 metri. În execuția acestei instalații, întreprinderea utilizează pe scară largă pentru comanda electromotoarelor de mare putere aparatură electronică (diode, tiristoare etc.) de fabricație românească. Instalația electrică cuprinde convertizorul de curent continuu/curent alternativ continuu cu redresorul comandat de tiristoare, patru electromotoare de curent continuu, tip MCF—850, în construcție antiexplozivă.

Troliul de foraj al instalației este acționat de două motoare, iar alte două acționează, independent, cîte o pompă de noroi tip 3PN—1000 cu simplu efect. Instalația F—200EC este, de asemenea, dotată cu aparatură de măsură și control a principalilor parametri de foraj și cu dispozitive de mecanizare. Comanda și supravegherea întregii instalații se execută centralizat de la pupitrul de comandă al sondorului șef.

Asemenea celorlalte instalații

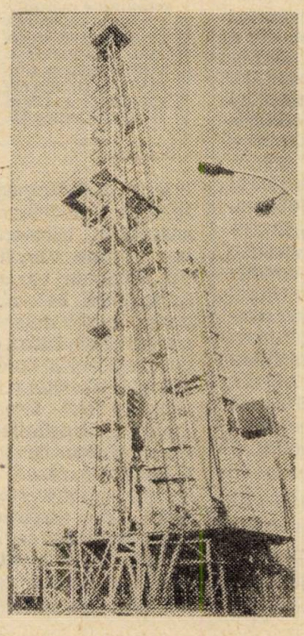

din gama „F", acest tip de instalație de foraj prezintă următoarele avantaje principale: nivel ridicat al podului sondei, care permite montarea tuturor combinațiilor de echipamente necesare prevenirii erupțiilor; capacitate mare de înmagazinare, de preparare și de circulare a noroiului: multiple dispozitive auxiliare de mecanizare a operațiilor de foraj; număr redus de colete care se înscriu ca dimensiuni în gabaritul internațional pentru șosele și căi ferate; pentru montare sau demontare nu sînt necesare utilaje specifice de ridicat; nu este nevoie de fundații din beton. Comparativ cu o instalație similară Diesel-electrică, instalația de foraj F—200 EC consumă combustibil convențional pe metru forat cu 20% — 30% mai puțin și are o viteză de foraj sporită cu aproximativ 10%.

Valorificarea resturilor menajere şi industriale

AFLAŢI în permanenţă în căutarea unor noi surse de energie, specialiştii din numeroase ţări şi-au îndreptat recent atenţia şi asupra resturilor menajere şi industriale din care se pot produce abur, electricitate şi gaz.

Conform unei estimări făcute de revista „Mechanix Illustrated", dintr-un total de circa 180 milioane tone pe an de deşeuri solide, cît se înregistrează în S.U.A., aproximativ 70 la sută pot fi arse pentru a produce o energie echivalentă cu peste 225 milioane barili de petrol. Restul de 30 la sută se compune în principal din diferite metale reciclabile şi sticlă, ceea ce reprezintă conservarea unei energii adiţionale. Luînd ca exemplu cutiile de conserve din aluminiu, se consideră că la fiecare jumătate de kilogram de aluminiu recuperat se economisesc 100 000 BTU.

Uzinele prelucrătoare de deşeuri existente deja în multe ţări din lume folosesc unul din cele trei procedee de transformare a deşeurilor în energie : mecanic, termic sau biologic. În cadrul primului procedeu, deşeurile solide sînt în primul rînd măcinate ; următoarea etapă o constituie o zonă magnetică unde aliajele ce conţin fier sînt recuperate. De acolo deşeurile respective sînt dirijate spre o coloană de aer care acţionează ca un aspirator uriaş. Materia uşoară, care constituie componentul combustibil al gunoiului, este aspirată de coloana de aer, în timp ce materia mai grea (în special sticla şi aluminiul) se depune, urmînd să treacă printr-un alt proces de separare pentru a fi recuperată.

Procedeul cel mai răspîndit este cel termic, care implică arderea deşeurilor într-un crematoriu. Apa aflată în coloane dispuse în jurul camerei de ardere absoarbe căldura transformîndu-se în abur. În afara procesului menţionat se foloseşte şi metoda pirolizei, prin care gunoiul se descompune într-un gaz care, deşi nu are aceeaşi valoare termică cu gazul natural, poate fi folosit în scopuri industriale.

Un alt mod de obţinere a energiei din deşeuri implică un procedeu aflat încă în stare experimentală. El constă din utilizarea procesului de hidroliză : peste gunoiul colectat se adaugă apă şi apă menajeră, după care amestecul este încălzit timp de 20 de zile. În aceste condiţii, bacteriile descompun gunoiul eliberînd un gaz care poate fi uşor captat. În acelaşi timp, acest proces reduce volumul deşeurilor cu circa 50 la sută. O mare parte din reziduurile rămase poate fi folosită la obţinerea unei energii adiţionale. Procedeul este aplicat deja cu mult succes în R.P. Chineză, unde funcţionează circa 7 000 000 de cuve de fermentaţie producătoare de metan. Ca urmare, circa 35 de milioane de cetăţeni ai R. P. Chineze folosesc în prezent pentru necesităţile casnice metan produs de bacteriile care se dezvoltă pe deşeurile organice.

Toate aceste procedee demonstrează că deşeurile constituie o sursă potenţială de energie de loc neglijabilă în ciuda unor dificultăţi inerente, cum sînt sumele mari necesare pentru investiţii, asigurarea unor cantităţi suficiente de deşeuri în tot cursul anului etc. Pe măsură ce costul combustibililor convenţionali creşte, perspectiva oferită de această nouă sursă de energie devine din ce în ce mai interesantă.

Alături de avantajele economice, aceste noi tehnologii oferă, în plus, unul de ordin ecologic, reducînd numărul spaţiilor necesare pentru depozitarea gunoaielor de provenienţă menajeră şi industrială.

Înlocuitor al motorinei

COMBUSTIBILII LICHIZI pe bază de cărbune au fost folosiţi deja de cîţiva ani încoace pentru alimentarea motoarelor Diesel. Utilizarea lor intensivă este însă frînată de preţul ridicat şi de disponibilitatea combustibilului. Iată de ce firma elveţiană Sulzer şi-a dirijat eforturile spre realizarea unor produse mai ieftine ce au la bază şlamul de cărbune : este vorba de un amestec compus din cărbune pulverizat, motorină şi, uneori, apă.

Un studiu recent efectuat prevede punerea la punct a unui motor cu un singur cilindru (diametru 760 mm, 120 turaţii/minut, 1500 kw). Unul din combustibilii examinaţi se compune dintr-un amestec de praf de cărbune netratat (32% din greutate) şi motorină. Dispozitivul de injecţie a dovedit o bună adaptabilitate la combustibili cu viscozitate foarte ridicată. Din punct de vedere termodinamic, randamentul motorului a fost mulţumitor. Conţinutul mare de siliciu provoacă totuşi uzura injectorului, segmenţilor şi a cămăşilor cilindrilor.

În momentul de faţă se pun la punct noi procedee care sînt menite să reducă conţinutul de siliciu, ceea ce permite producătorilor să considere că într-un viitor apropiat acest tip de combustibil — indeosebi în compoziţia 50% cărbune, 20% motorină şi 30% apă — ar putea deveni un înlocuitor al motorinei grele folosită actualmente la motoarele lente.

Biromatica

PENTRU marea majoritate a specialiştilor, anii '80 vor consemna progrese spectaculoase în domeniul aparaturii de birou. Mobilul acestor preocupări, ce au ca bază tehnică importantele progrese obţinute în domeniul microelectronicii, îl constituie încercarea de a spori, şi în acest sector, productivitatea muncii. Dacă producţia a beneficiat, de-a lungul acestui secol, de un efort susţinut de modernizare, productivitatea muncii de birou a rămas cu zeci de ani în urmă. Potrivit unor studii, productivitatea muncitorilor americani a progresat în perioada 1960—1980 cu 85% în industrie şi numai cu 5% în activitatea de birou. Cu toate acestea, masa datelor necesare pentru a conduce o întreprindere sporeşte continuu. Tot mai multe sînt opiniile care converg în a considera că numai biromatica poate aduce o autentică rezolvare acestor probleme. Cu o condiţie însă : implementarea aparaturii moderne de birou care permite automatizarea diferitelor sarcini specifice — scrierea şi efectuarea de calcule, reproducerea de documente, comunicarea şi stocarea de informaţii etc. — să se realizeze avîndu-se în vedere complexitatea reacţiilor umane pe care acestea le pot genera.

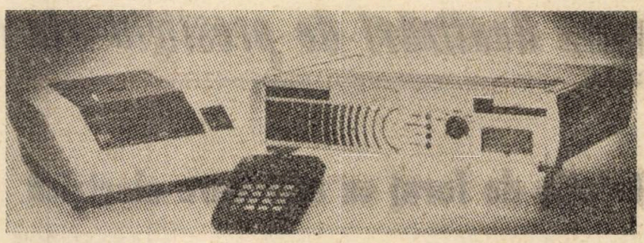

Echipat cu un minicalculator capabil să memoreze 200 de numere a 8 cifre, acest dispozitiv efectuează apeluri telefonice în funcţie de o anumită programare după cum poate reface fără încetare numărul unui corespondent a cărui linie este ocupată.

Este însă limpede că „biroul viitorului" va fi dotat cu produse simple, uşor accesibile. Elementele tehnice care le vor susţine vor fi reţeaua şi terminalul. Reţeaua va permite schimbul de informaţii. Într-o asemenea concepţie, toate mijloacele de comunicare sînt compatibile între ele, fapt care va asigura eficacitatea deplină a funcţionării întregului sistem. Reţeaua va trebui să asigure trei funcţiuni de bază: să unească terminalele între ele, deci oamenii între ei; să transmită aceste informaţii în forme diverse; să fie suplă, cu alte cuvinte structura sa să fie gîndită de asemenea manieră încît terminale din ce în ce mai „inteligente" să poată fi, ulterior, grefate pe reţea. Terminalul va constitui elementul palpabil de care va dispune operatorul. El permite extragerea informaţiilor din reţea, modificarea acestora, stocarea lor sau expedierea către un destinatar anumit, şi va trebui să dobîndească aptitudinea de a trata curbe, grafice sau chiar de a lucra în culori pentru a facilita înţelegerea. Pentru o perspectivă nu prea îndepărtată se scontează pe construcţia de terminale care să reacţioneze la vocea umană. De asemenea, în următorii ani, terminalul va trebui să asigure alte trei funcţii importante: imprimarea, lectura şi memorizarea.

În mod progresiv, maşini de scris, maşini de prelucrat texte, maşini de copiat, de imprimat, de dictat etc., etc. vor constitui un ansamblu structural şi vor crea astfel o nouă ambianţă a muncii de birou.

Tribuna „R. E."

TIPIZAREA TEHNOLOGIILOR DE MANIPULARE — TRANSPORT — DEPOZITARE

ACȚIUNEA de tipizare a materialelor și produselor este, în diferitele sectoare ale producției materiale, în curs de definitivare. Dar, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara din ianuarie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, ceea ce s-a realizat trebuie considerat doar ca un prim pas, ca un început : **„Înfăptuirea unei bune tipizări în toate sectoarele va duce la o puternică reducere a consumurilor materiale, la creșterea productivității, a eficienței economice."** Examinînd recent, cu prilejul vizitării expoziției de la complexul expozițional din Piața Scînteii, stadiul acțiunii de tipizare a produselor, secretarul general al partidului a dat prețioase indicații pentru urgentarea și dezvoltarea acestei acțiuni, subliniind necesitatea unificării și tipizării tehnologiilor și a proceselor de fabricație, promovării tot mai largi a modularizării.

Autorul articolului de mai jos — directorul întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța — oferă o deschidere conceptuală particularizată asupra unui domeniu căruia necesitatea utilizării cît mai judicioase a resurselor materiale, energetice, de muncă și a spațiilor de producție îi conferă actualitate în preocupările tehnologilor și ale organizatorilor producției, pe linia tipizării componentelor proceselor industriale.

DEZBĂTUT în literatura de specialitate din țara noastră cu ani în urmă, conceptul de tipizare a produselor s-a afirmat într-un cîmp foarte larg al activității practice, ceea ce a dus la obținerea unor produse îmbunătățite pe baza utilizării unei game restrînse de materiale, piese și subansamble, a înlesnit adîncirea profilării și specializării întreprinderilor, a secțiilor și atelierelor de producție, raționalizarea proceselor tehnologice și creșterea eficienței economice. Tipizarea utilizată în realizarea producției fizice a contribuit la simplificarea activității de proiectare, la economisirea resurselor materiale și financiare, la creșterea productivității muncii și promovarea progresului tehnic în concepție și execuție. În toate aceste cazuri tipizarea s-a referit la **produse fizice**, măsurile adoptate diferind de la un produs la altul, în funcție de natura materiei prime, de tehnologia de fabricație utilizată etc.

În sistemul producției materiale există însă și un alt domeniu foarte vast, care se pretează la tipizare — cu posibilități largi de extindere și generalizare a unor rezolvări care și-au dovedit superioritatea față de sistemele aplicate în mod tradițional. Este vorba despre domeniul **„fluxului de materiale"** * (mișcarea materialelor) sau cel de **manipulare, transport intern, depozitare** — M.T.D. **

Necesitatea unei abordări prin prisma eficienței economice

ABORDAREA GLOBALĂ a „fluxului de materiale", a M.T.D. se impune prin efecte pozitive în privința creșterii productivității muncii, diminuării cheltuielilor materiale și de transport, reducerii spațiilor de depozitare etc. Necesitatea perfecționării și tipizării în acest domeniu derivă din următoarele considerente :

— activitatea de manipulare, transport intern și depozitare — care nu creează nimic, nu adaugă nimic valorii de întrebuințare, ci dimpotrivă, o reduce, atunci cînd se fac manipulări și depozitări necorespunzătoare, ce provoacă degradări — mărește costul produsului respectiv și consumul de manoperă. După unele statistici, cheltuielile cu M.T.D. (care la noi nu sînt evidențiate distinct) dețin o pondere de cel puțin 30% în structura cheltuielilor materiale ;

— manipularea rapidă și eficientă, reducerea duratei de stocare și a suprafeței de clădire sau de teren afectate pentru depozitare (prin depozitarea pe verticală, de pildă, în depozite înalte mecanizate) sînt factori importanți în reducerea costurilor, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, creșterea productivității muncii și a beneficiului.

Pînă în prezent, cazurile de abordare globală a problemei (în unități din industria ușoară, construcțiile de mașini, prelucrarea lemnului ș.a.) constituie încă excepții ; majoritatea întreprinderilor industriale își rezolvă problemele de M.T.D. în mod diferit, chiar dacă folosesc aceleași materii prime, au același proces tehnologic și aceleași produse finite. În mod firesc, din această cauză nu totdeauna se recurge la cele mai bune soluții posibile, nu se generalizează cele mai eficiente etc., situație care echivalează cu o risipă — involuntară, dar nu mai puțin păgubitoare.

Raportul între tehnologia de fabricație și tehnologia M.T.D.

ÎNTRE TEHNOLOGIA procesului de fabricație și deplasarea obiectului muncii există o relație directă și reciprocă. Apar, în acest sens, două situații distincte :

● cazul cînd **fluxul procesului de fabricație influențează hotărîtor fluxul de materiale** — ca, de exemplu, în producția de masă (industria chimică, fabricarea cimentului, celulozei și hîrtiei ș.a.) unde manipularea este integrată în procesul tehnologic al fabricației produsului finit. (Astfel, la fabricarea hîrtiei — pînă la aducerea acesteia pe înfășurător — transportul și manipularea fibrei celulozice, a materialelor

*) **Fluxul de materiale** începe cu descărcarea materiilor prime din mijloacele de transport și se încheie cu încărcarea produselor finite în mijloacele de transport — de unde rezultă necesitatea ca intervențiile de raționalizare (inclusiv tipizarea) în domeniul transportului intern și manipulării din cadrul întreprinderii să fie continuate prin rezolvări adecvate și la transportul între întreprinderi, realizîndu-se astfel un circuit integral. Conceptul de flux de materiale oferă factorilor de producție posibilitatea abordării globale a mișcării materialelor, fără restricții de spațiu, ceea ce facilitează posibilitatea găsirii unor soluții eficiente, subordonate optimului global și nu celui parțial

) **Manipulare : deplasarea materiilor prime, semifabricatelor și produselor finite (deci a obiectelor muncii) în raza locului de muncă sau în imediata apropiere, fără o deplasare a executantului sau cu o deplasare de numai 2-3 pași ; **transport intern** : activitatea prin care obiectele muncii (dar uneori și oamenii) parcurg distanța ce separă două locuri de muncă succesive, un loc de muncă și un spațiu de așteptare sau depozitare etc.; **depozitare** : păstrarea, conservarea obiectelor muncii în spații special amenajate (magazii, depozite), fie în vederea folosirii ca materii prime, semifabricate, fie în vederea livrării ca produse finite sau semifabricate

de umplere, de încleiere sau înălbire etc. se fac într-o masă de apă pompată prin conducte și apoi cu ajutorul diverselor valțuri, postavuri și flanele umede, astfel încît manipularea este integrată efectiv procesului de fabricație). În aceste situații avem, în general, tehnologii stabile, cu transport intern automatizat, care nu pun probleme deosebite în domeniul la care ne referim. Adevăratele probleme de M.T.D. apar însă la **intrările** și **ieșirile** din fluxul tehnologic — respectiv primirea, depozitarea și manipularea materiilor prime pînă la intrarea în procesul de fabricație, precum și manipularea, transportul și expedierea produsului finit. Tocmai acestea sînt operațiile cu volumul cel mai mare de muncă și din care rezultă multe pierderi și degradări.

La Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas—Constanța, de exemplu, sesizîndu-se această relație fundamentală între tehnologia de fabricație și fluxul de materiale în fabricarea hîrtiei de scris și tipar și a celulozei din paie de grîu (cu procese de fabricație stabile și cu o activitate de manipulare-transport automatizată, integrată acestor procese) s-au luat, în urmă cu 5—7 ani, măsuri de îmbunătățire a M.T.D. la intrările și ieșirile din proces. S-au rezolvat astfel într-o concepție originală, generalizabilă : diverse elemente de paletizare — de exemplu : box-palete metalice pentru manipularea și depozitarea materialelor în vrac (caolină, sulfat de aluminiu) ; reorganizarea transportului intern și a așteptării hîrtiei pe role libere în vederea finisării manuale și ambalării; expedierea produselor pe palete și în boxpalete etc.

Avînd în vedere că în cazul producției de masă tehnologiile de fabricație sînt tipizate, stabile și, în general, bine puse la punct, apare deci necesară **adoptarea unor tehnologii tipizate, pe centrale industriale sau chiar subramuri, pentru intrările și ieșirile din fluxul de fabricație ;**

● cazul cînd **fluxul de manipulare-transport intern influențează fluxul procesului de fabricație** — situație cvasigenerală în procesele tehnologice în care transformarea obiectului muncii are loc prin prelucrări fizico-mecanice succesive (în industria construcțiilor de mașini, a prelucrării lemnului, unele subramuri ale industriei ușoare, dar și la operații de confecții, sortare și ambalare în industriile cu producție de masă). În întreprinderile cu acest specific, fluxul de materiale, activitatea de M.T.D. ar trebui să reprezinte una din principalele probleme ale organizării și conducerii producției, în vederea creșterii eficienței economice și, ca atare, să i se acorde atenția cuvenită. Frecvența mare a condițiilor similare impune elaborarea și adoptarea unor **tehnologii tipizate de M.T.D. pe centrale industriale sau grupe de centrale**, care să determine **reducerea numărului și volumului operațiilor** de manipulare și transport, **combinarea acestora**, pe cît posibil, **cu fazele de prelucrare și cu cele de control**, diminuarea ocupării spațiilor în scopuri neproductive prin **eliminarea fazelor de așteptare**, prin **depozitarea pe verticală** — facilitînd, totodată, și **tipizarea mijloacelor de M.T.D.**

Premise și condiții care se cer rezolvate

INTRODUCEREA unor astfel de tehnologii tipizate presupune rezolvarea unor probleme încă insuficient abordate și înlăturarea unor neajunsuri actuale.

● În vederea realizării unui „flux de materiale" de la producător la consumator (inclusiv unitățile comerciale) este necesară adoptarea de **tehnologii M.T.D. „în lanț"**, corelate de la o verigă la alta. În acest fel s-ar evita situații care diminuează eficiența rezolvărilor, prin neintegrarea lor pe întregul circuit. (De pildă, I.C.H. Palas-Constanța primește majoritatea materiilor prime vagonabile, în vrac — paleta constituindu-se abia în întreprindere, la descărcarea din mijloacele de transport. Sau : unitățile comerciale cu ridicata din rețeaua atît a M.C.I., cît și a CENTROCOOP refuză primirea hîrtiei pentru fondul pieței pe palete, întrucît nu au în dotare mijloace de manipulare-depozitare adecvate).

● Faptul că există în prezent programe de mecanizare a operațiilor de M.T.D. în toate unitățile economice, că acestea au luat măsuri și sînt obligate să raportèze dotările cu utilaje și mecanizările realizate, nu poate însemna în nici un caz că problemele au fost **optim** rezolvate și din punctul de vedere al **eficienței.** Adevărata rezolvare constă nu numai în simpla asigurare cu utilaje, ci în primul rînd în **raționalizarea fluxului de materiale** (chiar dacă după raționalizare rezultă același necesar de utilaje) ; căci una este a deplasa obiectele muncii pe 250 m și alta a le deplasa pe 15 m, după reproiectarea fluxului. Elaborarea și adoptarea tehnologiilor de M.T.D. generalizabile pe centrale, subramuri sau ramuri ale economiei naționale nu va însemna introducerea acestora în mod mecanic, la toate întreprinderile, ci numai după ce s-au luat în prealabil măsuri de studiere și perfecționare a fluxului de materiale, de reamplasare în consecință a utilajelor și a instalațiilor de prelucrare, a depozitelor etc.

● Raționalizarea fluxului de materiale și existența unor tehnologii tipizate de M.T.D. atrag după sine și **tipizarea soluțiilor de încărcare-descărcare a mijloacelor de transport, a utilajelor necesare, a depozitelor și magaziilor.** Elaborarea unor sisteme tipizate de echipament pentru M.T.D. și asigurarea de către M.I.C.M. a producției lor în țară ar evita unele importuri care încă se mai fac, cu efort valutar și cu implicații negative în timpul exploatării, din lipsa pieselor de schimb.

● La proiectarea atît a unor investiții noi, cît și a unor produse noi este necesar să fie concepute **în același timp** și tehnologiile de M.T.D., care în prezent nu întotdeauna sînt incluse în documentațiile tehnologice de execuție. Proiectele tip pentru construcții industriale, specifice unor ramuri și subramuri, să aibă în vedere și **cerințele constructive rezultate din dotarea cu echipamentele prevăzute în tehnologiile tipizate** de manipulare, transport intern și depozitare.

● Este necesară elaborarea unei metodologii clare pentru **evidențierea cheltuielilor efectuate cu M.T.D.**, astfel încît întreprinderile, cunoscînd costurile reale ale manipulării și transportului intern, să poată lua și măsurile necesare pentru reducerea lor. Situația actuală, în care aceste costuri sînt înglobate în totalul costurilor de producție sau de desfacere, nu stimulează inițierea unor astfel de măsuri, care să ducă la economisirea resurselor umane și materiale.

● În rezolvarea rațională, științifică a M.T.D. este necesar să se apeleze la instrumentele oferite de studiul muncii, folosind ca metodă de investigare observarea directă alături de metoda interogativă. Este de subliniat faptul că adoptarea unor proiecte tipizate pe centrale, subramuri, ministere, cu soluții cît mai raționale, debarasate de operații inutile, ar permite ca în numeroase cazuri activitățile să devină **tehnologice**, iar personalul aferent — personal direct productiv.

Realizarea tipizării tehnologiilor de M.T.D. presupune și unele adaptări ale cadrului organizatoric. Astfel, s-ar putea avea în vedere : crearea, în cadrul institutelor de proiectare și inginerie tehnologică, a unor **compartimente distincte pentru elaborarea tehnologiilor tipizate** (pornind de la analiza critică a soluțiilor existente la diverse întreprinderi și generalizarea a tot ce este valoros), aplicabile atît în întreprinderile existente, cît și în cele viitoare ; constituirea unor nuclee specializate în cadrul serviciilor de O.C.P.M. din centralele industriale și din ministerele economice, care să poarte, împreună cu institutele de proiectare și cu compartimentele de organizarea producției și a muncii din întreprinderi, răspunderea **implementării tehnologiilor** — compartimentele de investiții din întreprinderi și centrale urmînd să răspundă de asigurarea cu echipamentele de M.T.D. prescrise.

Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Redacția invită cititorii să-i comunice opinia lor asupra propunerilor formulate de autorul articolului de mai sus, precum și soluții concrete în domeniul M.T.D. (organizare, echipamente specifice) – aplicate sau avute în vedere în diferite institute și întreprinderi – superioare, prin eficiența tehnico-economică, rezolvărilor curente și care ar putea constitui elemente ale unor tehnologii tipizate. În funcție de contribuțiile primite pe această cale, vom putea rezerva problemei un număr al suplimentului „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice".

Conceptul general de structură economică (III)

AL DOILEA **principiu: ordonarea subsistemelor după fazele proceselor economice.** Este cunoscut că procesele economice pot fi considerate complete sau cu finalitate deplină numai în măsura în care acestea străbat toate verigile (producție — circulație — distribuție — consum) în cadrul cărora au fost incluse și relațiile cu mediul înconjurător. Realizarea fiecărei faze din acest lanț este necesară nu numai la nivelul economiei naționale, dar și la nivelul unei ramuri ca, de exemplu, industria, avînd în vedere complexitatea deosebită a acesteia, dar și necesitatea ca dezvoltarea ei să fie corelată cu structura, evoluția și cerința de a satisface consumul public și individual al populației cu bunuri de consum, industria fiind principala ramură implicată în realizarea acestui obiectiv. De asemenea, industria este adînc interesată, în calitatea ei de ramură beneficiară și de ramură producătoare, în realizarea structurii fizice a fondului de consum și a fondului de dezvoltare pentru a asigura satisfacerea cerințelor populației și dezvoltarea economică. Acest lucru apare firesc deoarece, în fond, structura producției, a fondurilor fixe, a forței de muncă și a fluxurilor de materii prime și de energie sînt hotărîte, în ultimă instanță, de structura cererii de consum a populației. Spunem „în ultimă instanță" întrucît asupra structurii producției influențează într-o proporție destul de ridicată structura cererii intermediare (a consumului productiv), precum și structura investițiilor și a exportului.

O formă simplificată de descriere a ordonării elementelor și relațiilor, după fazele proceselor economice și de schimb, este reprezentată în schema din figură, în care se prezintă trecerea din mediul exterior în cadrul sistemului, în care apar evidențiate pe de o parte — sus procesele fizice de producție și de utilizări finale, iar pe de altă parte — jos — procesele de schimb pe cele trei piețe principale — piața factorilor de producție [1]), piața produselor intermediare și piața produselor finale. Această schemă poate fi asemuită parțial cu tabloul de tip Leontief, în care, în cadranul I, se cuprinde matricea schimburilor de produse și servicii între subsisteme (întreprinderi sau ramuri), iar în cadranul II — vectorul cererii finale care este considerată de obicei ca venind din exteriorul sistemului și nu din interiorul acestuia [2]).

Asemenea tablouri, în care sînt evidențiate schimburile dintre subsisteme, pot fi, și există dealtfel, construite și pentru consumul de muncă (cu exprimare în timp de muncă și valorică), pentru investiții, pentru fonduri fixe, precum și pentru fluxurile financiare. În cadrul acestui tablou, se pot reprezenta doar relațiile dintre producători și consumatori în cadrul schimburilor de produse și servicii, într-o formă mult simplificată. Cu toate acestea, cu asemenea tablouri, așa cum se cunoaște, se pot determina influențele pe care le pot provoca schimbările unor variabile exogene (cererea finală) sau a unor variabile endogene asupra modificării structurii sistemului în ansamblu sau a unor componente. Problema capătă noi dimensiuni științifice și practice atunci cînd la tabloul fluxurilor se alătură cel de acumulare a stocurilor, transformînd astfel modelul static în unul dinamic, și mai ales atunci cînd s-ar determina și lua în considerare matricea progresului tehnic (cu influență asupra economisirii muncii, a fondurilor și a fluxurilor de materii prime și de energie), perfecționarea profesională a forței de muncă și creșterea rolului pîrghiilor economice perfecționate în cadrul mecanismului economic.

Al treilea principiu : clasificarea și ordonarea subsistemelor după influența pe care ele o exercită asupra structurii și asupra comportamentului sistemului și al elementelor sale. Acest principiu prezintă un interes aparte, date fiind pe de o parte dificultatea pe care o prezintă însăși problema, iar pe de altă parte importanța concluziilor ce pot fi trase din atare analiză. Pentru a clasifica și ordona subsistemele după acest principiu, trebuie știut mai întîi care sînt tipurile de conexiuni și de relații dintre subsistemele unui sistem economic.

În cursul funcționării sistemului spre atingerea obiectivului dat, între subsisteme apar numeroase relații și conexiuni cu influențe diferite asupra modificării structurii altor subsisteme, ca și a sistemului de ansamblu. Din multitudinea acestor relații și conexiuni au fost desprinse următoarele categorii [3]) :

a) conexiuni de interacțiune între subsisteme care nu implică modificarea structurii sistemelor ;

b) conexiuni de generare, considerate atunci cînd un element sau grup de elemente contribuie la apariția unor noi subsisteme în cadrul sistemului ;

c) conexiuni de funcționare, în care subsistemele îndeplinesc o anumită funcțiune și durează atîta timp cît aceasta este îndeplinită ;

d) conexiuni de transformare, în cadrul cărora subsistemele în interacțiune au drept scop comun transformarea unui subsistem ;

e) conexiuni de dezvoltare însoțind procesul de dezvoltare, a

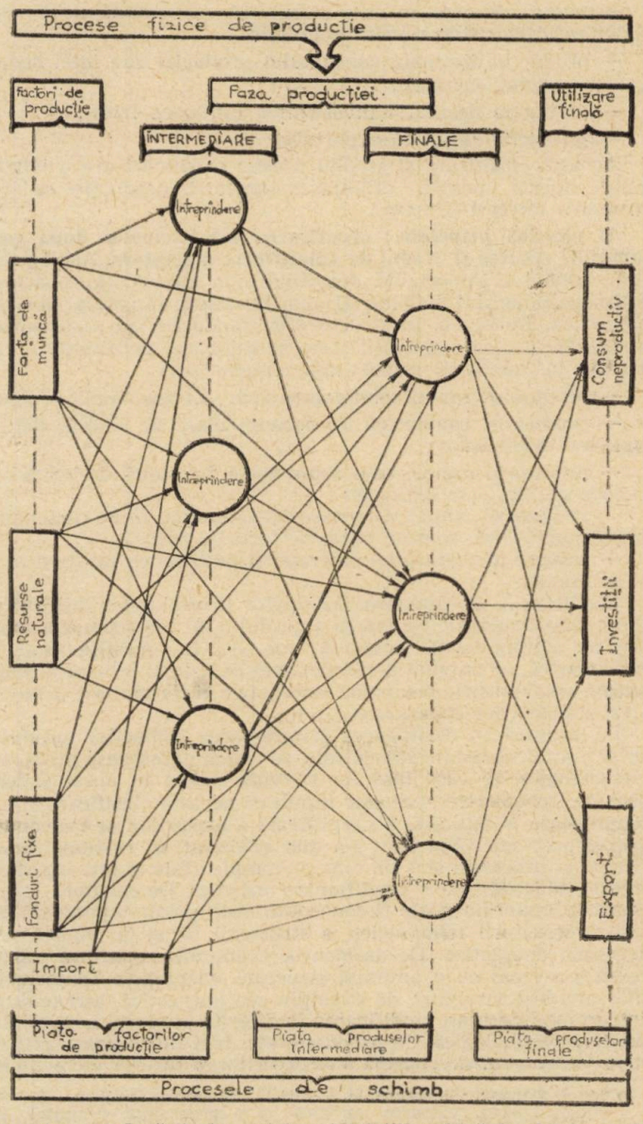

Descrierea ordonării elementelor și relațiilor după fazele proceselor de producție și de schimb

[1]) În capitalism, noțiunea este valabilă și pentru forța de muncă. În socialism, noțiunea își pierde sensul pentru forța de muncă, iar pentru factorii de producție materiali, ca și pentru celelalte produse, conținutul noțiunii este diferit

[2]) În acest din urmă caz, ar trebui considerat că cererea de consum, deci consumatorii, constituie o variabilă endogenă a sistemului, și nu exogenă. În unele studii, în special în cele demografice, populația se ia ca variabilă endogenă

[3]) Vezi Judin B.G. — Problemele metodologice ale cercetării sistemelor cu autoorganizare, în Metoda cercetării sistemelor, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1974 și L. Tövissi, E. Scarlat, Al. Tașnadi, op. cit., p. 121—122

căror realizare implică modificări esențiale în structura subsistemelor aflate în interacțiune ;

f) conexiuni de conducere, care sînt combinații complexe de conexiuni de funcționare și dezvoltare.

Avînd în vedere diversitatea de conexiuni, în activitatea practică au fost definite diferite tipuri de structuri și a fost caracterizat rolul sau contribuția diferitelor ramuri la schimbarea și modernizarea structurilor economice.

În această privință, au apărut următoarele clasificări sau categorii de industrii :

— ramuri sau unități industrializante — care contribuie cu mijloacele necesare la înzestrarea tehnică a economiei ;

— ramuri sau unități cu efecte de antrenare — care atrag după ele dezvoltarea complexă a economiei sau a unei unități teritoriale prin intensificarea punerii în valoare și folosirea resurselor naturale, dezvoltarea rețelei de desfacere, a căilor de comunicație și a transporturilor, dezvoltarea edilitară, științifică și culturală ;

— ramuri purtătoare și propulsoare de progres tehnic în economie, cum sînt de exemplu cele electronice, mijloace de automatizare ș.a. ;

— ramuri cu conexiuni circulare, cînd acestea își livrează reciproc produse. Odată cu dezvoltarea economiei are loc amplificarea livrărilor reciproce între un număr tot mai mare de ramuri, ajungîndu-se astfel la așa-numita structură multicirculară ;

— ramuri structurate ierarhic cărora le corespund fluxuri univoce de produse și servicii de la unele ramuri la alte ramuri.

Al patrulea principiu : clasificarea și ordonarea subsistemelor după principala destinație a obiectelor. Dacă ne referim la industrie, de exemplu, putem clasifica ramurile sau produsele după următoarele grupe principale :

— bunuri de consum care trebuie să corespundă ca nomenclator cerințelor și gusturilor populației ;

— producție destinată consumului productiv sau intermediar (materii prime, energie) ;

— producție destinată investițiilor (mijloace fixe) ;

— producție destinată exportului.

Această clasificare și studiul acestei clasificări are o importanță aparte pentru orientarea structurii producției ca și a structurii întregii economii.

Al cincilea principiu : clasificarea subsistemelor după consumul de resurse și gradul de valorificare a acestora. Acest principiu capătă o importanță deosebită, mai ales odată cu accentuarea caracterului deficitar al unor resurse și în special al celor energetice. De aceea, în structurarea producției și a ramurilor trebuie ținut seama de clasificarea și ordonarea produselor și ramurilor în funcție de următoarele caracteristici :

— produse și ramuri energointensive sau neenergointensive ;

— produse și ramuri cu un consum mare de resurse deficitare sau nedeficitare ;

— produse și ramuri cu consum mare de muncă de înaltă calificare sau de joasă calificare ;

— produse și ramuri care necesită un volum mare de fonduri de producție și un consum redus de forță de muncă ;

— resurse primare (neprelucrate) și produse cu un grad înalt de prelucrare.

Clasificarea și ordonarea ramurilor și produselor după principiul consumului de resurse și a gradului de valorificare a acestora au o importanță deosebită, mai ales în condițiile cînd, în țara noastră, se impune perfecționarea structurii industriei după cerința economisirii resurselor energetice și de materii prime și a valorificării lor superioare.

În legătură cu clasificarea și ordonarea ramurilor, produselor și a altor elemente structurale, se ridică numeroase probleme metodologice de care însă nu ne vom ocupa în acest articol. Ceea ce trebuie remarcat este faptul că această clasificare și ordonare, care în fapt este o simplificare a lucrurilor, se face cu un scop gnoseologic. Așa cum s-a mai subliniat, în realitate, fenomenele și procesele sînt de o mare complexitate și într-o strînsă interdependență, într-o condiționare organică. De exemplu, structura producției nu poate fi concepută decît printr-o prezență intimă a structurii tehnologice, a structurii forței de muncă și a structurii energetice. De asemenea, o anumită structură tehnologică s-a creat cu o anumită structură energetică. Schimbarea unor anumite structuri, de exemplu cea energetică, atrage după sine, în mod necesar, modificarea în diferite proporții a celorlalte structuri, tehnologică, de producție etc. Iată de ce apare atît de importantă analiză concretă a structurilor, a tuturor elementelor componente, a schimbării și transformării lor, pentru luarea în considerare a întregii complexități în actele de decizie care vizează structurile economice.

Transformarea sau dinamica structurilor

S-AU arătat mai sus unele caracteristici privind componența unui sistem, precum și ordonarea elementelor după diferite principii abstrase din realitățile vieții economico-sociale. Structura nu este însă un simplu inventar de elemente și de relații componente ordonate calitativ cu anumite funcții în sistem. În realitate ea este o constelație pulsatorie [4]) cu funcțiuni și obiective ce fac cu putință producerea, transformarea și dezvoltarea întregului sistem.

Subliniind caracteristica dinamică a structurii, Jean Piaget o definește ca fiind un sistem de transformări care, în calitatea sa de sistem, comportă existența unor legi (în opoziție cu proprietățile elementelor acestui sistem) și care se conservă sau se dezvoltă prin însuși jocul transformărilor sale, fără ca acestea să ducă la depășirea granițelor sistemului respectiv sau să apeleze la elemente exterioare [5]). Deci structura este o entitate în transformare sau un proces de trecere în timp de la o stare la alta.

Mișcarea de la o stare la alta a acestei multitudini de elemente, variația lor în timp, se datoresc unor procese sau forțe interne ale sistemului, care derivă dintr-o anumită posibilitate și capacitate a sistemului de a genera această forță. Această capacitate se manifestă pe trei planuri : a) transformarea permanentă a obiectivului principal al sistemului rezultat din jocul ansamblului de interese, exprimat prin dorința și necesitatea de a satisface în mod optim cerințele materiale și spirituale ale oamenilor, obiectiv care evoluează în timp după anumite legi. Este o sinteză a unui sistem coerent de interese și de nevoi individuale ce se satisfac prin intermediul relațiilor cu alți indivizi, iar interesele, care exprimă nevoile sale, se interferează permanent cu variate interese ale altor oameni cu anumite roluri și statute în societate ; b) dezvoltarea inegală a elementelor și relațiilor interne ale sistemului, desfășurarea luptei dintre acestea, precum și stimularea lor reciprocă. Acestea sînt asociate de M. Drăgănescu forțelor interne sociale care derivă din capacitatea structurală a sistemului de autogenerare energetică. Energiei stocate în sistem i se opune o rezistență, o inerție, precum și un sistem de restricții din partea mediului înconjurător ; c) totodată, elementele și relațiile sistemului sînt într-un proces de adaptare la noile condiții impuse de mediul lor de existență. T. Parsons arată că oamenii se adaptează condițiilor în care ei locuiesc și adaptează mijloacele lor, scopurilor finale, așa încît, să abordeze în maniera cea mai eficientă realizarea acestor scopuri.

După o anumită perioadă de timp, modificarea elementelor, schimbarea ordonării lor și a relațiilor dintre ele provoacă treptat schimbarea unor anumite segmente mai mari de structuri, iar cu timpul, a structurii de ansamblu. Aceasta este o trecere la o nouă structură sau la un stadiu calitativ nou. Dar problema principală constă nu numai în a cunoaște evoluția sistemului și a elementelor componente, a comportamentelor acestora în trecut, dar și în a prevedea evoluția viitoare a acestora, corespunzînd cerinței fundamentale, numită de T. Parsons de a avea orientare și viziune normativă asupra proceselor economice. Structurile și substructurile sînt supuse influenței factorilor cauzali și temporali, schimbării în timp, în ritmuri diferite, a unor elemente și a urmărilor acestor schimbări pentru întregul sistem.

În interpretarea structurală, previziunea trebuie să surprindă comportamentul și efectele de schimbare ale sistemului în timp, transpuse pe următoarele axe principale :

— **orizontal** — caracterizînd stările succesive în timp ale sistemului și ale elementelor sale luate separat, nu în interdependențele și influențarea lor reciprocă ;

— **transversal** — caracterizînd relațiile și influențele reciproce în timp, dintre straturile structurii sistemului, ca de exemplu : producție — forță de muncă — tehnologie — energie — relații sociale în procesul de producție — organizare — conducere ;

— **vertical** — caracterizînd interdependențele și corelațiile dintre factori, corelațiile și influențele lor reciproce în cadrul ansamblului, legăturile dintre fazele și stările succesive cu efectele lor în dinamică văzute în perspectiva piramidală a ordonării și funcționării sistemului și a elementelor sale componente ;

— interfață — reprezentînd legăturile și influențările reciproce dintre cupluri de sisteme de același tip sau de tipuri diferite, însă neapărat cu același grad de agregare.

Printr-o asemenea abordare multiaxială, predicția poate lua în considerare evoluția cantitativă și calitativă, relațiile din-

Aurel IANCU

(Continuare în pag. 24)

[4]) Titus Mocanu, Structură și totalitate, Contemporanul nr. 39/1967

[5]) Ștefan Lanțoș, Valoarea euristică și a previziunii științifice, Ed. Dacia, Cluj-Napoca 1976, p. 53. N. N. Constantinescu, Problema contradicției în economia socialistă, Ed. politică, București, 1973.

Factorul uman — element esențial în optica dezvoltării întreprinderii

RAPORTUL dintre latura tehnică și cea umană, cele două componente de bază ce alcătuiesc sistemul întreprinderii industriale, a cunoscut de-a lungul timpului schimbări substanțiale determinate atît de natura relațiilor de producție — și, corespunzător, de finalitatea socială a activității — cît și de acumulările apărute în cadrul fiecărui subsistem considerat. Dacă în aceste condiții în fazele incipiente ale dezvoltării industriei problemele prinse în obiectivul cercetărilor erau îndeobște întîlnite pe coordonatele adecvării omului la exigențele mașinii, ale uneltei în general, pe măsura accentuării complexității organismului întreprinderii, această optică este abandonată în favoarea unei viziuni mai cuprinzătoare, ce conferă factorului uman (capacităților sale creative, determinărilor sale psihosociale) un rol tot mai însemnat în îmbunătățirea activității economice.

Ce elemente caracterizează în actuala etapă de evoluție a întreprinderii industriale, din economia noastră socialistă, raportul dintre sistemul tehnic și cel uman ? Acestei întrebări, cu semnificații atît în plan teoretic cît și practic, urmărește să-i găsească un răspuns cît mai nuanțat volumul **„Dezvoltarea umană a întreprinderii"** publicat de curînd la Editura Academiei *).

Ideea de bază a lucrării este aceea că în proiectarea modelului de întreprindere industrială eficientă factorul uman, privit ca o colectivitate bine determinată, cu trăsături distincte, influențează tot mai mult activitatea generală a întreprinderii. Asimilarea operativă a tehnologiilor moderne și, adesea, chiar crearea acestora, se subliniază în volum, este condiționată de un anumit nivel de cultură tehnică. Valorificarea deplină a cadrului generos de participare a oamenilor muncii la conducerea activității întreprinderii, transpunerea în practică a unor măsuri de perfecționare a activității economice — cum ar fi, de exemplu, implementarea noului mecanism economico-financiar — este intim legată de o anumită concepție participativă, proprie colectivelor de muncă industriale etc.

Din ansamblul variabilelor ce caracterizează, sub aspect psihosocial, colectivitatea industrială o importanță aparte se acordă „satisfacției în muncă". Acest concept care înglobează, alături de înțelesurile uzuale, cum ar fi cel de recompensă materială în scopul stimulării creativității și al obținerii unor rezultate deosebite, și o serie de determinante noi — între acestea evaluarea capacității personale și nivelul de autorealizare, asumarea responsabilității, conștiința utilității sociale, satisfacția desfășurării unei activități interesante etc. etc., — este considerat de autorii lucrării drept un criteriu fundamental de perfecționare economico-socială a întreprinderii industriale socialiste moderne. Într-adevăr, satisfacția în muncă influențează nemijlocit calitatea activității prestate ; dar ea poate constitui, totodată, o măsură a transpunerii în practică a idealului comunist al muncii, determinînd însăși adaptarea mai mult a activității la cerințele omului.

Elementele la care ne-am referit reprezintă scheletul teoretic al problemei. Partea cea mai substanțială a volumului este consacrată, însă, prezentării și comentării rezultatelor unei investigații concrete în cursul căreia autorii au căutat să pună în evidență care sînt elementele semnificative ce caracterizează starea actuală a sistemului social al întreprinderii românești. Cercetarea a cuprins mai multe întreprinderi din ramura industriei chimice. Cît privește instrumentul de invesigație s-a optat pentru utilizarea unui chestionar complex, considerat îndeajuns de nuanțat pentru a oferi imaginea autentică a așa-numitei „diagnoze a colectivității umane a întreprinderii".

În mod concret, chestionarul a urmărit patru categorii de indicatori agregați : stilul de muncă al colectivului, stilul de conducere al șefului direct, climatul organizațional, satisfacția muncii. La rîndul său, fiecare dintre indicatorii amintiți a fost divizat într-o serie de indici, care, în cadrul chestionarului au dobîndit forma unor întrebări. Pentru a permite utilizarea aparatului statistico-matematic și a conferi în acest mod rezultatelor cercetării deopotrivă o exprimare mai riguroasă și un temei pentru comparații între diversele unități industriale ce compun eșantionul, răspunsul la întrebări a fost conceput să se încadreze într-o scală ce cuprinde valori numerice. Această manieră de lucru a permis reprezentarea grafică a diagnozei sistemului socio-uman specific fiecărei întreprinderi.

Autorii au căutat să surprindă, cu precădere, modul în care grupurile umane din întreprinderi își reprezintă sistemul amintit, măsura în care sînt conștientizate problemele cele mai importante ale unității economice în care activează. Totodată, în paginile lucrării sînt evidențiate cu limpezime elementele ce pot caracteriza un anumit climat psihosocial — mentalitatea tehnică, nivelul cultural, tendința spre participare proprie colectivelor analizate. Corelarea a numeroase variabile cuprinse în chestionare — cum ar fi elementele socio-profesionale (vîrstă, sex, vechime în unitate, în profesie, nivel de instrucție etc.), mediul de proveniență a personalului muncitor — cu indicatori ai gradului de participare la viața democratică a întreprinderii, cu indicatori ai nivelului de aspirație individuală și colectivă a permis desprinderea unor concluzii interesante atît din punct de vedere teoretic cît și practic. S-a reliefat astfel corelația strînsă ce există între nivelul de instrucție și propensiunea spre exercitarea drepturilor democratice în cadrul organizației întreprinderii ; modificările structurale ce au loc în cadrul relațiilor de grup și pe filiera raporturilor de conducere pe măsura sporirii dimensiunii creative a sarcinilor de muncă ; necesitatea de a se lua în calcul, în procesul de perfecționare a democrației muncitorești, o serie de variabile de natură psihosocială și culturală, de gîndire colectivă, care pot, în ultimă instanță, determina însăși eficiența acțiunii etc.

În investigațiile întreprinse autorii au acordat o atenție deosebită impactului indicatorului „satisfacție în muncă" asupra climatului general de muncă. În acest cadru indicatorul amintit este privit deopotrivă prin calitatea sa de pîrghie economică cît și prin aceea de dimensiune a unui scop important al activității unităților industriale în socialism. S-a confirmat astfel, o dată mai mult, concluzia că satisfacția în muncă, acest deosebit de important element al structurii psihosociale și individuale, are un caracter evolutiv extrem de dinamic, fiind influențată considerabil pe coordonatele sale calitative de ridicarea nivelului general de cultură și civilizație al populației. Surprinderea, prin prelucrarea datelor furnizate de cercetarea empirică, a unor mutații în ierarhia indicilor ce exprimă satisfacția în muncă — alături de aspectul esențial al recompensei materiale înscriindu-se cel al autorealizării prin muncă, ca și posibilitatea de promovare socială — i-au îndrituit pe autori să considere că în perspectivă, această componentă a sistemului socio-uman al întreprinderii va dobîndi o tot mai mare însemnătate.

Considerăm că este util să evidențiem și o serie de alte idei prezentate în volum care, chiar dacă nu îmbracă forma riguroasă a ipotezei și nu sînt proiectate în lumina analizei științifice de detaliu constituite, neîndoios, interesante obiecte de reflecție : cum va evolua grupul uman la nivelul întreprinderii industriale în condițiile schimbărilor, adesea radicale, pe care le aduce tehnica modernă ; în ce direcție vor evolua raporturile dintre întreprinderea industrială — concepută ca un mediu educativ și cultural fundamental — și societatea globală ; cît de mult și prin ce mijloace pot fi adaptate structurile organizaționale și de conducere la dimensiunile psihosociale și culturale specifice populației industriale din țara noastră.

Seria observațiilor interesante, a concluziilor pertinente relevate în lucrare — o apariție de real interes în peisajul literaturii socio-economice românești — nu este, de bună seamă, epuizată prin succinta enumerare prezentată anterior. Apreciem însă că judecățile avansate ar fi dobîndit o mai mare claritate, și-ar fi sporit contribuția la rezolvarea unor probleme practice ale întreprinderilor studiate, dacă pe parcursul celor peste 300 de pagini cît însumează volumul optica metodologică (de verificare a calității instrumentelor utilizate) și cea propriu-zis de investigare (deci acea optică prin care se urmărește testarea anumitor ipoteze) ar fi fost departajate mai riguros. Pe de altă parte, considerăm că în abordarea unei probleme atît de complexe se impunea folosirea unui registru mai bogat de metode de cercetare, alături de extinderea și diversificarea corespunzătoare a eșantionului de întreprinderi cercetate. O astfel de procedură putea conferi rezultatelor investigației o amplificare a gradului de fundamentare științifică, ar fi întărit finalitatea practică a demersului, susținînd, totodată, mai bine concluziile generale ale lucrării.

Cristian POPESCU

*) Colectiv de autori format din S. Chelcea, L. Mărgineanu, Șt. Ștefănescu, C. Zamfir, M. Zlate, „Dezvoltarea umană a întreprinderii", Editura Academiei, 1980.

Limite ale principiului avantajului relativ în comerţul internaţional (IV)

SE ŞTIE că efectele nocive pe termen lung ale avantajului relativ au fost dezvăluite şi explicate în mod ştiinţific, pentru prima dată în istoria economiei politice, de către Marx atunci cînd a examinat urmările deosebirilor de potenţial economic (mai ales deosebirile în nivelul productivităţii medii a muncii naţionale) şi de structură economică a ţărilor (ţări industrializate, ţări agrare), inclusiv deosebirile în nivelul salariilor naţionale. Marx a pus atunci baze temeinice analizei ştiinţifice a particularităţilor acţiunii legii valorii pe piaţa mondială şi a schimbului neechivalent dintre ţări inegal dezvoltate. În legătură cu primul aspect, K. Marx scria, în vol. I al „Capitalului", că, „Comparată cu munca mai puţin intensivă, munca naţională mai intensivă produce în aceeaşi durată de timp mai multă valoare, care se exprimă în bani mai mulţi. Şi mai mult este modificată însă legea valorii în aplicaţiunea ei internaţională prin faptul că pe piaţa mondială munca naţională mai productivă este considerată, de asemenea, şi ca fiind mai intensivă, ori de cîte ori naţiunea mai productivă nu este silită de concurenţă să scadă preţul de vînzare al mărfii sale la valoarea ei". În legătură cu ultimul aspect, K. Marx scria, în vol. IIII al „Capitalului", că „ţara mai avansată îşi vinde mărfurile peste valoarea lor, deşi mai ieftin decît ţările concurente. În măsura în care munca din ţara mai avansată este valorificată aici ca o muncă de greutate specifică superioară, se urcă şi rata profitului, deoarece munca, deşi nu este plătită ca una de calitate superioară, este vîndută ca atare. Acelaşi raport poate exista faţă de ţara spre care se exportă şi faţă de ţara din care se importă mărfuri, şi anume că aceasta furnizează în natură mai multă muncă materializată decît primeşte şi că obţine, cu toate acestea, mărfurile la un preţ mai ieftin decît ar putea produce ea însăşi... Ţara mai favorizată primeşte mai multă muncă în schimbul unei cantităţi mai mici de muncă, cu toate că această diferenţă, acest plus, ca în genere în orice schimb dintre muncă şi capital, este băgată în buzunar de o anumită clasă".

Practica socială a confirmat viziunea marxistă despre cauzele, caracterul şi rezultatele dezvoltării economiei mondiale pe baze capitaliste, respectiv goana burgheziei după profit, dezvoltarea anarhică şi inegală, polarizarea lumii într-o minoritate de ţări supradezvoltate, cu preocupări expansioniste crescînde, şi majoritatea ţărilor lumii subdezvoltate. Participanţii la controversele teoretice din perioada postbelică referitoare la economia mondială, imperialism, subdezvoltare, schimbul inegal, corporaţiile internaţionale etc., s-au referit şi s-au sprijinit, într-o măsură mai mare sau mai mică, în mod expres sau implicit, pe instrumentarul analitic marxist pentru cercetarea relaţiilor economice internaţionale, confirmînd multiplele lui valenţe cognitive. Este adevărat că nu toţi cei care au recurs la acest instrumentar analitic l-au înţeles în mod corect pînă la capăt.

Eficienţa acestui instrumentar analitic s-a manifestat şi înainte de epoca noastră, acolo unde au existat economişti care l-au folosit fără prejudecăţi, consecvent. Se ştie, de pildă, că bazîndu-se tocmai pe teoria clasică (burgheză şi marxistă) a valorii-muncă şi pe raportarea avantajului relativ la productivitatea naţională a muncii, economistul neoliberal din România interbelică, Mihail Manoilescu, a demonstrat în mod convingător inconsistenţa pretenţiilor de universalitate a principiului avantajului relativ. El a arătat că sfera reală de aplicare a acestui principiu este extrem de îngustă, se limitează numai la cazurile în care avantajul relativ rezultă din compararea costurilor de producţie a unor mărfuri create în ramuri de producţie cu o productivitate a muncii superioară mediei naţionale. Pentru determinarea corectă a avantajelor reale din comerţul internaţional, Manoilescu propunea să se facă o delimitare între avantajul individual, respectiv comercial (posibilitatea obţinerii de profit) şi avantajul naţional sau real (intrinsec), care presupune economisire de muncă socială (naţională). După aceeaşi apreciere, determinarea modului în care este folosită munca naţională se putea face pornind de la sfera hotărîtoare a activităţii economice, producţia şi productivitatea medie a muncii naţionale, întrucît datele pe care le oferea sfera comerţului (nivelul şi dinamica preţurilor) puteau fi înşelătoare, luarea în considerare numai a acestora riscînd la concluzii înşelătoare pe termen lung.

ÎNTR-O EPOCĂ de profunde prefaceri revoluţionare, pe plan tehnic, social şi naţional, la scară locală şi mondială, cum este epoca noastră, într-o etapă istorică în care popoarele lumii, forţele înaintate ale omenirii militează pentru profunde înnoiri pe toate planurile vieţii

FIŞE

● *Recenta apariţie în* EDITURA „CERES" *a volumului* „Analiza activităţii economice a staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii" *pune la dispoziţia cadrelor economice şi de conducere din agricultură un îndreptar în acţiunea de perfecţionare a activităţii S.M.A., într-o etapă în care rolul acestora în agricultura românească sporeşte considerabil. Autorii — P. Samochiş şi I. Lazăr — abordează laturile fundamentale ale activităţii economice a staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii, prin prisma implicaţiilor specifice ale locului acestora în sistemul unităţilor economice din agricultura noastră. Sînt prezentate astfel metodologia analizei îndeplinirii planului de producţie atît propriu, cît şi prin prisma integrării S.M.A.-urilor în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste, metodologia analizei factorilor legaţi de asigurarea şi utilizarea forţei de muncă, a mijloacelor şi obiectivelor muncii, analiza cheltuielilor de producţie, a veniturilor, rentabilităţii precum şi a situaţiei financiare. Aplicarea metodologiei de analiză a diferitelor aspecte ale activităţii staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii la numeroase exemple concrete sporeşte utilitatea practică a lucrării.*

Stimularea industriilor antipoluante

● *Unul din numeroasele studii înmănunchiate în* ANUARUL *editat de Facultatea de ştiinţe economice din Skoplie (titlul articolului „Dezvoltarea economică şi relaţiile ecologice") se opreşte asupra interconditionărilor ce iau naştere între dezvoltarea economică şi impactul ecologic. Semnatarul articolului, profesorul Nickola Kljusev, argumentează necesitatea ca dimensiunea ecologică — pentru a trece din sfera consideraţiilor umaniste în cea a practicii — să dobîndească exprimări corespunzătoare, să fie integrată în sistemul de indicatori specifici economiei socialiste. Aceasta ar permite îmbinarea criteriilor imediate şi de perspectivă în evaluarea comparativă a costurilor şi efectelor economico-sociale pozitive pe care le vădesc acţiunile de protecţie a mediului. Astfel, costurile relativ ridicate pe care le implică, pe termen scurt, promovarea unor măsuri ecologice stricte ar putea fi compensate, în viitor, prin prevenirea unor cheltuieli necesitate de îmbunătăţirea calităţii mediului natural. Totodată, opinează N.K. o astfel de orientare ar stimula dezvoltarea pe plan naţional a unui segment tehnologic de mare perspectivă cunoscut sub denumirea de „industrii antipoluante" precum şi modelarea unor structuri ale economiei cît mai eficiente.*

economico-sociale, este firesc să fie supuse unui examen critic idei, teze, teorii, principii și doctrine care au dominat timp de secole conștiința specialiștilor și opinia publică, dar a căror forță și vitalitate prezintă astăzi eroziuni mai mult sau mai puțin manifeste. Printre asemenea teze se numără și principiul avantajelor relative în comerțul internațional, respectiv multitudinea de variante ale teoriei costurilor comparative de producție și a avantajelor relative în comerțul internațional. Dezbaterea acestei probleme este, fără îndoială, în plin proces de desfășurare și nimeni nu poate spune că a formulat ultimul cuvînt asupra ei sau că poate sugera sau impune încheierea controverselor ideologice inevitabile în jurul ei.

Din nevoia unui bilanț, fie chiar și parțial sau temporar, se pot încerca totuși unele concluzii pentru a releva, măcar în parte, cîteva rezultate mai proeminente ale dezbaterilor de pînă acum, rezultate ce ar putea constitui repere utile în continuarea discuțiilor și ridicarea lor ulterioară pe o treaptă superioară. Pe baza argumentelor redate de-a lungul acestui articol, încercăm să schițăm cîteva astfel de concluzii, după cum urmează :

– noțiunea de avantaj relativ, introdusă în limbajul economic de către economiștii burghezii britanici R. Torrens și D. Ricardo, se referă la sfera relațiilor funcționale dintr-o economie de mărfuri, mai precis din economia capitalistă, și vrea să arate cîștigul pe care îl poate obține o țară (de fapt, un întreprinzător) atunci cînd se specializează în producția unei mărfi care necesită cheltuieli mai mici, în comparație cu altă marfă din interiorul aceleiași țări, chiar dacă pentru marfa aleasă se fac cheltuieli mai mari în comparație cu producerea ei în altă țară ;

– gînditorii burghezi care susțin această idee consideră că avantajul relativ constituie cauza diviziunii internaționale a muncii și criteriul specializării țărilor lumii în producție în mod reciproc avantajos, atribuindu-i calitatea de principiu economic **universal și etern valabil,** dar discuțiile la care s-a făcut referire anterior dovedesc netemeinicia acestei pretenții ;

– nu trebuie confundat **principiul** avantajului comparativ sau relativ cu **teoria** (mai precis, teoriile) costurilor comparative de producție și a avantajelor relative în comerțul internațional, deoarece primul se referă la o relație tehnico-economică, ale cărei consecințe practice depind de raportul în care se găsește aceasta față de nivelul mediu al productivității muncii naționale, pe cîtă vreme a doua presupune o multitudine de interpretări ale comerțului internațional; acestea au ca punct de plecare comun noțiunea, respectiv principiul avantajului relativ, prezentînd însă pentru el o motivare foarte diversă, condiționată mai ales de interesele pe care le apără și de metodologia de cercetare pe care o adoptă ;

– noțiunea de avantaj relativ, grefată pe teoria valorii-muncă, constituie un instrument util de investigare (cunoaștere) a unor relații funcționale din economia și comerțul exterior al unei țări la un moment dat ;

– principiul avantajului relativ poate constitui o motivare a deciziilor de comerț exterior cînd este racordat la productivitatea medie a muncii naționale ;

– nici în capitalism, nici în socialism (cu atît mai puțin în socialism) acest principiu nu poate să constituie, singur, un argument suficient pentru motivarea unor decizii eficiente din punct de vedere social și național, în politica economică externă ;

– cînd este grefat pe teoriile subiectivist-marginaliste ale echilibrului economic general și ale utilității finale a bunurilor economice, principiul avantajului relativ favorizează unele interpretări deformate și teorii speculative ;

– acest principiu apare neadecvat pentru motivarea deciziilor de politică economică internă și externă ale țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare, care sînt confruntate cu sarcina de a modifica radical structurile deformate care le-au fost impuse de imperialism, colonialism și neocolonialism, precum și de a-și planifica (sau cel puțin de a-și dirija) economia națională, protejînd-o, pe cît este posibil, de consecințele negative ale pieței și conjuncturii mondiale, respectiv de strategia unilaterală a corporațiilor transnaționale ;

– șansele creșterii gradului de utilizare rațională a principiului avantajului relativ se întrevăd pe măsură ce se vor atenua și vor dispare decalajele dintre țările sărace și cele bogate, în condițiile în care se va extinde diviziunea internațională intraindustrială a muncii (diviziunea verticală) între țări cu un nivel apropiat de dezvoltare economică ;

– nu pot fi acceptate aprecierile extremiste privind valoarea cognitivă și operațională a principiului avantajului relativ în comerțul internațional : nici cele care **exagerează, absolutizează** (fetișizează) principiul, conferindu-i atributele nejustificate de „imuabil", „inatacabil" sau „universal valabil", nici cele care **îl resping total,** considerîndu-l un principiu „fals" ;

– pe baza argumentelor de mai sus, credem că principiul avantajului relativ în comerțul internațional dispune de valențe reale, dar limitate de cunoaștere și aplicare practică ; valoarea lui cognitivă și operațională este, deci, ea însăși relativă, condiționată.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

Quo vadis științele economice ?

● *O analiză a modului în care aparatul conceptual al economiei s-a raportat la teoriile elaborate în alte domenii ale științei pune în evidență faptul că științele economice traversează în prezent o etapă de transformări structurale. Această etapă de discontinuitate în gîndirea economică – susține* François Perroux *în articolul* „L'economie d'intention scientifique et l'inspiration thermodinamique – *publicat în numărul din 15 ianuarie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.É.D.É.I.S." *– este marcată de abandonarea teoriei echilibrului economic general, ale cărei baze au fost fundamentate de Walras, Pareto, Cournot, Edgeworth, și care transpune în interpretarea faptelor economice un mod de gîndire specific mecanicii clasice. Or, lumea de astăzi, opinează F.P., nu mai poate fi explicată prin asemenea scheme reducționiste. Relația de la cauză la efect este înlocuită de modele explicative de tip stocastic în care explicația este căutată la nivelul marilor ansambluri. Într-un alt plan, alături de conceptele clasice, gîndirea economică trebuie să încorporeze în sistemul său conceptual și variabile noi – sau mult timp neglijate – precum variabilele ecologice, indicatori ai sănătății, ai igienei, ai educației. Fără a renunța global la modelele mecanice – ale mecanicii în formele sale evoluate însă, cum ar fi mecanica cuantică – economia, științele sociale în general, – opinează autorul – trebuie să-și facă propriul lor examen critic ; ele trebuie să se raporteze la noile viziuni pe care domenii de avangardă ale științei contemporane cum sînt biologia moleculară și termodinamica neliniară le proiectează asupra lumii*

● *Elaborat sub egida Facultății de tehnologia și chimia textilelor aparținînd Institutului Politehnic din Iași, volumul* „Organizarea și conducerea întreprinderilor din industria ușoară" *(autori* C. Rusu, G. Cojocaru, D. Chinciu, A. Pică) *tipărit de curînd la* Editura didactică și pedagogică *concretizează problemele de bază ale sistemului organizării și conducerii întreprinderii românești pe un domeniu specific – industria ușoară. O primă parte a volumului este consacrată unor probleme de ordin general : întreprinderea industrială socialistă concepută ca sistem, funcțiunile de structură a întreprinderii industriale, componentele subsistemelor tehnice și tehnologice, organizarea structurală și decizia în conducerea întreprinderii industriale etc. Alte capitole de carte detaliază problemele specifice care decurg din aplicarea acestui ansamblu de norme și principii la întreprinderile din industria ușoară. În acest sens sînt expuse aspecte ale planificării activității, ale fundamentării strategiei de dezvoltare, rolul cercetării științifice în sporirea calității și competitivității produselor privit atît în lumina exigențelor ce decurg din aplicarea noului mecanism economico-financiar, cît și în lumina rolului tot mai însemnat ce revine industriei ușoare pentru ridicarea nivelului de trai al populației.*

FIȘE

9 FONDURILE ÎNTREPRINDERII SOCIALISTE. AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ ȘI TRĂSĂTURILE EI CARACTERISTICE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Desfășurarea activității întreprinderii socialiste poate avea loc numai în condițiile în care dispune de **mijloace de muncă** — mașini, utilaje, instalații, clădiri etc., de **obiecte ale muncii** — materii prime, materiale, combustibil, energie etc., precum și de o cantitate de **resurse bănești** necesare aprovizionării tehnico-materiale, retribuirii personalului și acoperirii altor nevoi gospodărești.

Totalitatea mijloacelor materiale și bănești de care are nevoie întreprinderea socialistă pentru desfășurarea activității economice constituie **fondurile acesteia.** Aceste fonduri sînt fie proprietate a întregului popor în cadrul unităților de stat, fie proprietate cooperatistă — în cadrul unităților cooperatiste.

Mijloacele de producție constituie conținutul material al fondurilor întreprinderilor. Împărțirea lor în mijloace de muncă și obiecte ale muncii decurge din rolul pe care acestea îl au în activitatea de producere a bunurilor materiale.

Întrucît procesul de producție are loc întotdeauna în condițiile unei anumite forme sociale a producției, natura social-economică a mijloacelor de producție, inclusiv a celor bănești, diferă de la o orînduire socială la alta. În societatea capitalistă, de pildă, aceste mijloace fiind obiect al proprietății private și exprimînd relații de exploatare, apar sub numele de **capital.** În socialism, fiind obiect al proprietății obștești și exprimînd relații de colaborare și ajutor reciproc, mijloacele de producție și bănești au o natură social-economică nouă, apărînd sub denumirea de **fonduri.**

Fondurile unităților socialiste sînt o categorie economică care exprimă natura social-economică nouă a mijloacelor de producție și bănești în socialism.

Fondurile întreprinderii socialiste se compun din : a) fonduri de producție, b) fonduri de circulație și c) fonduri cu destinație social-culturală (vezi fig. 1).

La rîndul lor, fondurile de producție, în funcție de specificul în care se consumă și își transferă valoarea asupra produsului finit, se împart în : **fonduri fixe și fonduri circulante.**

Fondurile fixe reprezintă acea parte a fondurilor de producție care se consumă și își transmit valoarea asupra produsului creat nu dintr-o dată, ci treptat, de-a lungul mai multor cicluri de producție. Ele constituie partea cea mai importantă a avuției naționale, aparatul de producție al întreprinderilor socialiste. În structura acestor fonduri intră : clădiri ; construcții speciale ; instalații de transmisie ; mașini de forță, mașini utilaje și instalații de lucru ; unelte, dispozitive și instrumente ; mijloace de transport etc.

Fondurile circulante reprezintă partea fondurilor de producție care se consumă în întregime în fiecare ciclu de producție și își transferă dintr-o dată și în întregime valoarea asupra produselor create. În structura fondurilor circulante intră : materii prime, materiale de bază și auxiliare, semifabricate, combustibil, retribuția ș.a.

Produsele finite, rezultate din consumarea productivă a fondurilor fixe și circulante, împreună cu mijloacele bănești obținute din vînzarea lor constituie **fondurile de circulație** ale întreprinderilor. Indiferent cum vor fi ele folosite — ca obiecte de consum sau ca mijloace de producție — atîta timp cît se găsesc în cadrul circulației sînt mărfuri și apar ca fonduri de circulație.

Fondurile circulante împreună cu fondurile de circulație alcătuiesc **mijloacele circulante ale întreprinderii.** Acestea se găsesc atît în producție, cît și în circulație. După proveniența lor, mijloacele circulante se împart în : **proprii** (cele cu care statul dotează întreprinderile la începutul activității lor și care ulterior sporesc pe seama beneficiilor obținute) și **împrumutate** (cele procurate sub formă de credite).

În afara fondurilor de producție — fixe și circulante — întreprinderea socialistă dispune și de **fonduri fixe neproductive,** adică de fonduri cu destinație socială : locuințe, cantine, creșe și alte construcții împreună cu echipamentul lor tehnic. Aceste fonduri satisfac nevoi social-culturale ale oamenilor muncii.

În orice moment, întreprinderea socialistă dispune de fondurile necesare desfășurării activității ei în trei forme : **bănească, productivă** și **marfă.** Fondurile în formă bănească sînt destinate cumpărării mijloacelor de producție, retribuirii mun-

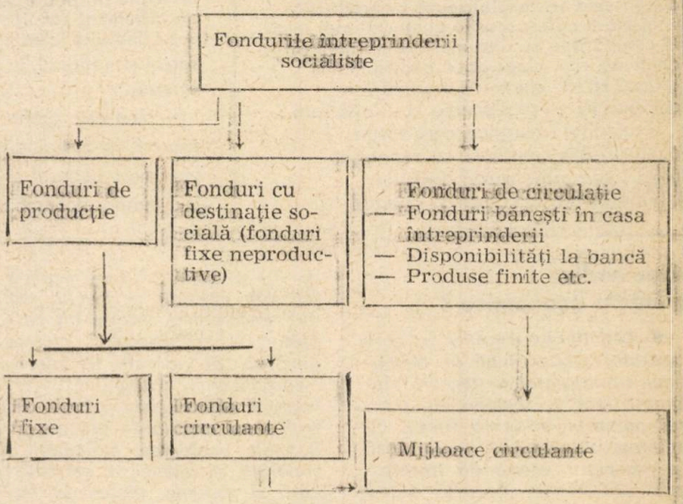

cii și acoperirii altor nevoi. Fondurile în formă productivă sînt folosite pentru producerea bunurilor materiale necesare societății și membrilor ei. Fondurile în formă marfă sînt cele destinate pieței. Sub toate aceste forme ele se află într-o continuă mișcare, trecînd din sfera producției în sfera schimbului și invers, întrucît procesul de producție al bunurilor materiale presupune o legătură strînsă între aceste două sfere ale reproducției sociale.

Circuitul și rotația fondurilor

ÎN mișcarea lor continuă, fondurile întreprinderilor socialiste parcurg trei stadii distincte. Trecerea succesivă prin aceste stadii constituie **circuitul** acestora.

Primul stadiu al circuitului fondurilor (aprovizionarea) constă în trecerea acestora din forma bănească în forma productivă, adică cu resursele bănești pe care le are la dispoziție, întreprinderea socialistă cumpără mijloace de producție (mașini, utilaje, materii prime, combustibil) și retribuie lucrătorii.

În al doilea stadiu (producția) are loc trecerea fondurilor din forma productivă în forma marfă ; în acest stadiu se des-

fășoară procesul de producție propriu-zis și se obține produsul muncii, ca urmare a unirii factorului personal cu cel material. La valoarea mijloacelor de producție consumate se adaugă valoarea nou creată.

Încetinirea mișcării fondurilor în acest stadiu ar duce la neîndeplinirea în termen a planului, cu consecințe negative asupra activității economice, nu numai în întreprinderea respectivă, ci și în alte unități. Pentru a evita acest lucru, întreprinderea trebuie să se preocupe sistematic de ridicarea nivelului tehnic al producției, de organizarea superioară a muncii, de perfecționarea continuă a calificării forței de muncă, de respectarea disciplinei contractuale etc.

Al treilea stadiu al circuitului (desfacerea) constă în trecerea fondurilor din forma marfă în forma bănească, cu un anumit spor de valoare față de început. Realizarea produsului finit are o mare însemnătate pentru desfășurarea continuă a reproducției în cadrul fiecărei întreprinderi. Orice întîrziere în procesul de transformare a mărfii în bani se răsfrînge nefavorabil asupra activității altor unități și, în ultimă instanță, asupra întregii economii naționale.

Dar mișcarea fondurilor nu se întrerupe odată cu efectuarea unui circuit. Resursele bănești, obținute din vînzarea producției, sînt folosite de întreprindere pentru cumpărarea de noi mijloace de producție și pentru plata retribuției. De aceea, circuitul fondurilor, **privit ca un proces neîntrerupt în cadrul căruia are loc schimbarea succesivă a formelor funcționale pe care le îmbracă în trecerea lor din sfera producției în sfera schimbului și invers, poartă denumirea de rotație.** Trăsătura principală a rotației fondurilor întreprinderii socialiste constă în caracterul ei planificat și dinamic. Cu cît timpul de rotație a fondurilor este mai mic cu atît este mai mare masa de valori de întrebuințare create, cu atît eficiența muncii sociale este mai ridicată.

În contextul accentuării laturilor calitative ale activității economice, partidul și statul nostru pun în fața oamenilor muncii din toate compartimentele economiei sarcina de a folosi din plin, cu indici tot mai ridicați mașinile și utilajele în funcțiune, potențialul tehnic productiv al societății, de a valorifica superior materiile prime și materiale și de a spori, pe această bază, eficiența utilizării lor.

De-a lungul anilor construcției socialiste potențialul tehnic productiv al economiei noastre s-a amplificat considerabil. Numai în anii cincinalului 1976—1980, de pildă, zestrea tehnică a întreprinderilor a sporit cu 700 miliarde lei, astfel că peste 40 la sută din fondurile fixe existente astăzi în economie au fost create în ultimii cinci ani. Pentru a asigura sporirea continuă a eficienței utilizării fondurilor fixe, întreprinderile socialiste trebuie să manifeste o preocupare permanentă pentru încărcarea uniformă a mașinilor și utilajelor, pentru evitarea saltuilor de la sfîrșitul lunii (prin perfecționarea activității de aprovizionare și organizare științifică a muncii și a producției), pentru folosirea deplină a timpului de lucru, creșterea coeficientului de schimburi, eliminarea stagnărilor și a întreprinderilor neplanificate, pentru ridicarea nivelului de pregătire a forței de muncă etc.

Eficiența utilizării fondurilor fixe se exprimă prin indicatorii : **valoarea producției globale și a producției nete la 1000 lei valoare neamortizată a acestora.** Potrivit acestor indicatori, cu cît spațiile și capacitățile de producție vor fi mai bine folosite cu atît mai mare va fi valoarea producției nete și globale ce se obține cu fondurile fixe cu care este înzestrată o întreprindere socialistă. Pentru cincinalul 1981—1985 se prevede obținerea, în industrie, a unei producții globale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe, valoare neamortizată.

În cadrul acțiunii privind accentuarea laturilor calitative ale activității economice, o sarcină de prim ordin a tuturor colectivelor de muncă este aceea de a găsi cele mai corespunzătoare căi pentru **valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor** — respectiv a fondurilor circulante și de a spori pe această bază, **eficiența utilizării lor.** Numai pe ansamblu industriei trebuie să se realizeze o creștere de cel puțin 32—34% a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei. Economisirea resurselor materiale și energetice, prin folosirea lor eficientă, oferă posibilitatea obținerii unui volum sporit de valori de întrebuințare cu aceleași mijloace, ceea ce duce la **eliberarea și punerea la dispoziția economiei naționale a unor însemnate cantități de obiecte ale muncii.** Acest lucru impune, fără îndoială, intensificarea preocupării unităților economice pentru gospodărirea judicioasă a metalului și a altor materii prime principale, pentru modernizarea continuă a structurii producției, reducerea substanțială a consumurilor materiale și energetice pe unitate de produs în toate ramurile industriale. De asemenea, în scopul utilizării cu randament maxim a fondurilor circulante, întreprinderea socialistă trebuie să ducă luptă intransigentă împotriva **rebuturilor,** a oricăror forme de risipă care măresc costul de producție, diminuează venitul național afectînd astfel nefavorabil nivelul creșterii economiei și bunăstarea poporului.

Prin măsuri ferme și energice trebuie să se acționeze în direcția reducerii costurilor lucrărilor de investiții, a cheltuielilor materiale în acest domeniu, dimensionîndu-se rațional construcțiile și promovîndu-se larg soluțiile tehnice și constructive noi, moderne, economice, bazate pe folosirea de materiale ieftine și ușoare, dar care să le confere trăinicie și durabilitate, comportare ireproșabilă în exploatare. Folosirea eficientă a fondurilor circulante și de circulație presupune, totodată, valorificarea stocurilor supranormative și, mai cu seamă, prevenirea formării lor, prin întocmirea unor planuri reale de aprovizionare, organizarea unei recepții exigente a materiilor prime și a unui control tehnic de calitate în toate fazele procesului de producție, prin încheierea cu grijă și răspundere a contractelor economice și respectarea strictă a acestora, prin introducerea în fabricație numai a produselor care au asigurată desfacerea, prin asigurarea unei concordanțe depline în tot timpul anului între planul de producție și planul de aprovizionare etc.

Accelerarea progresului economic al țării, înfăptuirea în ritm susținut a reproducției socialiste lărgite, sînt posibile numai în condițiile creșterii continue a fondurilor de producție, perfecționării calitative a acestora. În prezent, cînd economia noastră națională dispune de un mare volum de fonduri de producție, îmbunătățirea indicilor de folosire a fiecărei mașini și instalații, reducerea consumului de materii prime și alte materiale fără a dăuna calității produselor, folosirea resurselor secundare, constituie factori importanți de ridicare a eficienței economice a întregii activități, o uriașă rezervă de creștere a nivelului de trai material și cultural al celor ce muncesc.

Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice

ÎN socialism, proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție și conducerea planificată a economiei naționale oferă largi posibilități pentru obținerea unor mari **economii de muncă socială.** Legile economice obiective ale acestei orînduiri asigură condițiile necesare pentru economisirea muncii sociale. Scopul producției socialiste, de pildă, exprimat de legea economică fundamentală, stimulează pe cei ce muncesc în folosirea rațională, cu maximum de eficiență a resurselor materiale, umane și financiare.

Dar economia de muncă socială nu se obține de la sine, în mod automat, în virtutea avantajelor și superiorității modului de producție socialist ; realizarea sa necesită forme specific socialiste de organizare și funcționare a unităților economice, care, în economia noastră națională este **autogestiunea economico-financiară.** Potrivit acestei forme de organizare și conducere, fiecare întreprindere trebuie să obțină, ca urmare a activității pe care o desfășoară, **veniturile din care să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie cu o anumită cotă la progresul general al societății, să creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și acoperirea cheltuielilor destinate satisfacerii unor nevoi social-culturale.** Autogestiunea economico-financiară presupune, așadar, acoperirea integrală a cheltuielilor de producție și de circulație și realizarea de venituri din care să se constituie fondurile întreprinderii și să se restituie cele primite de la societate.

Ca metodă de organizare și funcționare a întreprinderilor socialiste autogestiunea economico-financiară constă într-un sistem de măsuri și acțiuni tehnico-organizatorice îndreptate spre creșterea producției și productivității muncii, reducerea costurilor etc., îndreptate, cu alte cuvinte, spre cheltuirea eficientă a muncii sociale.

Autogestiunea economico-financiară se caracterizează prin următoarele trăsături :

a) **Autonomia economico-financiară a întreprinderii socialiste.** Conducerea centralizată a activității economice de ansamblu se îmbină cu autonomia întreprinderilor în gospodărirea judicioasă a fondurilor pe care le au la dispoziție din partea societății, a întregului popor. Această autonomie constă în totalitatea atribuțiilor și competențelor acordate întreprinderilor, în dreptul lor de a elabora planul propriu de producție, de a întocmi bugetul de venituri și cheltuieli, de a organiza științific procesul de producție, de a mobiliza și stimula întregul personal la îndeplinirea sarcinilor de plan, de a încheia contracte cu alte unități pentru desfacerea produselor și aprovizionarea cu mijloace de producție, de a recruta cadre, a le pregăti și promova, de a avea cont la bancă și de a obține credite, de a avea personalitate juridică și de a încheia bilanț etc.

În cadrul complexului de măsuri privind perfecționarea mecanismului economico-financiar, adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, o deosebită importanță prezintă

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

aceea de a se acorda întreprinderilor **drepturi economico-financiare sporite, răspunderi și atribuții mai mari în elaborarea și îndeplinirea planului de producție, în întocmirea și realizarea bugetului de venituri și cheltuieli, în asigurarea mijloacelor pentru autofinanțare.** Îmbinarea armonioasă a autonomiei fiecărei întreprinderi cu conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale, pe baza aplicării principiului centralismului democratic, asigură valorificarea deplină a avantajelor orînduirii socialiste, accelerarea progresului general al societății noastre, dezvoltarea democrației socialiste, a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor, contribuie efectiv la fundamentarea științifică a deciziilor economice, la sporirea operativității adoptării și aplicării acestora, precum și la îmbunătățirea muncii ministerelor și a celorlalte organe centrale în întocmirea și realizarea planurilor etc.

O manifestare concretă a autonomiei întreprinderilor socialiste o constituie faptul că ele elaborează **planuri proprii de activitate** — curente și de perspectivă — pe baza unor studii amănunțite a condițiilor reale de care dispun și a celor mai corespunzătoare soluții privind folosirea spațiilor și capacităților de producție, introducerea tehnologiilor moderne de fabricație și asimilarea de noi produse, perfecționarea organizării producției și muncii, creșterea varietății produselor fabricate și îmbunătățirea calității lor etc.

Conducerea întreprinderilor socialiste se realizează pe baza **principiului conducerii colective,** care presupune elaborarea în comun a hotărîrilor și măsurilor necesare, confruntarea permanentă a acestora cu practica nemijlocită și corectarea lor operativă pe parcurs, controlul sistematic al îndeplinirii sarcinilor.

Formele de exercitare a conducerii colective sînt **consiliile oamenilor muncii, birourile consiliilor oamenilor muncii, precum și adunarea generală a personalului muncitor.** Prin asumarea de sarcini și competențe sporite, aceste organe au rol tot mai important nu numai în planificarea și realizarea producției, în activitatea financiară a unităților economice, ci și în soluționarea unor probleme de ordin social, de care depinde în bună măsură satisfacerea necesităților oamenilor muncii.

b) **Relații economice directe între întreprinderi,** adică relații care nu sînt mijlocite de o verigă organizatorică intermediară. Aprovizionarea cu mijloace de producție și desfacerea produselor se înfăptuiesc prin contacte directe între întreprinderile furnizoare și cele consumatoare ; ele precizează volumul și sortimentul mărfurilor care fac obiectul vînzării și cumpărării, detaliază tipodimensiunile și calitatea produselor, stabilesc operațiile privind specializarea și cooperarea lor, termenele și condițiile de livrare, prețurile etc. Toate aceste operațiuni fac, de altfel, obiectul **contractelor economice,** care se încheie între întreprinderi și care servesc la fundamentarea planurilor anuale pe baza prevederilor înscrise în planul cincinal.

Legea contractelor economice prevede obligativitatea încheierii acestora înainte de începerea perioadei de plan și stabilirea expresă a răspunderilor pentru neîndeplinirea clauzelor contractuale, atît de către furnizor cît și de beneficiar.

c) **Cointeresarea materială a întreprinderii.** Fiecare întreprindere trebuie să-și desfășoare astfel activitatea încît să obțină **venituri cît mai mari,** care să asigure, pe lîngă îndeplinirea obligației de a participa cu o anumită cotă la dezvoltarea generală a societății, **fondurile necesare pentru satisfacerea nevoilor curente și lărgirea producției, pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al colectivelor de oameni ai muncii.** Cu cît această activitate va fi mai susținută, cu atît mai mari vor fi fondurile proprii și, prin urmare, posibilitățile întreprinderii de dezvoltare în viitor.

Pentru asigurarea cointeresării întreprinderilor în obținerea de rezultate cît mai bune, potrivit Hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, la nivelul acestora se constituie următoarele **fonduri proprii** necesare autofinanțării și stimulării materiale : **fondul de dezvoltare economică ; fondul mijloacelor circulante ; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; fondul pentru acțiuni sociale ; fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii** etc.

Cointeresarea materială a întreprinderii în desfășurarea unei activități eficiente presupune, în același timp, și **răspunderea materială** pentru neîndeplinirea sarcinilor. Astfel, pentru nerealizarea volumului de livrări prevăzute în contract, întîrzierea acestora, vînzarea unor produse de calitate inferioară etc. întreprinderile sînt chemate în fața organelor de arbitraj și obligate să plătească despăgubiri.

d) **Controlul financiar-bancar asupra activității întreprinderii.** Desfășurarea normală a activității întreprinderilor socialiste face necesară exercitarea unui control sistematic de către **unitățile economice înseși, organele financiare și bancare și de către organele ierarhic superioare** (minister, centrală). Controlul oferă posibilitatea prevenirii și înlăturării la timp a eventualelor lipsuri, dezvăluind rezervele interne de sporire a producției și a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor de producție.

În exercitarea acestui control, un rol important revine organelor financiare și bancare, care trebuie să cunoască amănunțit și în fiecare moment activitatea întreprinderilor, situația lor materială și financiară, să găsească de fiecare dată cele mai adecvate mijloace pentru prevenirea și înlăturarea neajunsurilor. Instrumentul de bază al conducerii activității îl constituie bugetul de venituri și cheltuieli al acesteia.

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

ÎNTREBĂRI

1. **Ce se înțelege prin fondurile întreprinderii socialiste ?**
2. **Definiți fondurile fixe și fondurile circulante !**
3. **Ce se înțelege prin circuit și rotația fondurilor de producție ?**
4. **În ce constă însemnătatea și care sînt căile utilizării eficiente a fondurilor fixe și a fondurilor circulante ?**
5. **În ce constă esența autogestiunii economico-financiare și care sînt trăsăturile ei caracteristice ?**

Conceptul de structură economică

(Urmare din pag. 18)

tre subsisteme și efectele acestora. Predicția structurilor oferă avantajul cunoașterii (prin luarea în considerare a factorilor determinanți), a influenței factorilor asupra dezvoltării în ansamblu, precum și influența factorilor cu rol de pivot [5]), factorii principali de cei secundari asupra evoluției sau transformării structurilor economice și a evoluției efectelor principale și secundare în geneza stărilor viitoare ale sistemelor.

În studiile previzionale ale transformării structurilor economice trebuie luate în considerare, cu prioritate, în mod simultan : a) factorii pivot reprezentînd cauzele și mobilurile generatoare de schimbare a sistemului, de a căror acțiune se leagă demarajul, evoluția și dezvoltarea întregului sistem, și b) fenomenele sau procesele purtătoare de viitor sau ai germenilor viitorului, inițial puțin evoluate, uneori insesizabile, dar cu perspectiva de a se dezvolta într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, uneori chiar în mod exploziv, putînd ajunge dincolo de limitele permise ale sistemului, fapt care ar putea pune în pericol anumite subsisteme sau chiar subsistemul în ansamblul său, dacă acestea nu ar fi luate în considerare [6]). În studiile previzionale privind transformarea sistemului economic, trebuie avute în vedere și acțiunile diferiților factori și multitudinea efectelor lor asupra comportamentului sistemului și subsistemelor. Aceste acțiuni sau influențe pot avea un caracter direct sau indirect ori cumulativ, vizibil sau invizibil, măsurabil sau nemăsurabil, principal sau secundar ori nociv.

În procesul transformării trebuie avut în vedere nivelul de dezvoltare a sistemului și a elementelor sale componente, locul și rolul factorilor pivot, precum și locul și rolul factorului calitativ care este de altfel propriu interpretărilor transformării structurale a sistemului.

În transformarea structurilor economice rolul de pivot îl au acumularea fondurilor și industrializarea, iar în cadrul acesteia din urmă dezvoltarea așa-numitelor ramuri hotărîtoare, precum și dezvoltarea cercetării științifice.

În domeniul economic, inclusiv în cel industrial, transformările structurale, modernizarea acestor structuri, se concretizează în dezvoltarea economică [7]) văzută în toată amploarea sa : creșterea complexității sistemului, atît sub aspectul laturilor cantitative, cît și al celor calitative. Este vorba, în special, de diversificarea și perfecționarea tuturor activităților economice, a obiectului de activitate, a funcției, a conducerii, creșterea, diversificarea și perfecționarea factorilor economici, sporirea gradului de adaptabilitate și a gradului de eficiență economică, încît cu resursele disponibile să se realizeze obiective sociale și economice maxime.

[5]) Ștefan Lanțoș, op. cit. p. 53—54
[7]) Căutînd să descifreze deosebirile dintre diferite categorii economice cu care operează, Charles Kindleberger, identifică, într-o anumită măsură, dezvoltarea cu transformarea structurală, subliniind, în mod implicit, unele trăsături definitorii noțiunii de dezvoltare economică în raport cu creșterea economică

DOCUMENTAR

CODUL DE CONDUITĂ PENTRU SOCIETĂȚILE TRANSNAȚIONALE (II)

Un tratament just și echitabil

PARTEA codului de conduită referitoare la tratamentul societăților transnaționale are în vedere trei secțiuni (textul nu este încă definivat de grup, aflîndu-se în stadiul de formulări ale președintelui).

Prima secțiune se referă la **tratamentul general rezervat** societăților transnaționale în țările în care acestea activează, stabilind următoarele reguli :

— țările în care societățile transnaționale își desfășoară activitatea decid asupra rolului pe care acestea pot fi chemate să-l joace în dezvoltarea economică și socială, Codul neaducînd atingere dreptului pe care-l au aceste țări de a reglementa înființarea sau intrarea societăților transnaționale și mai ales de a interzice ori limita prezența străină în anumite sectoare ;

— în vederea instaurării de relații reciproc avantajoase, țările în care societățile transnaționale își desfășoară activitatea trebuie să acorde acestora un tratament just și echitabil, în conformitate cu legile, regulamentele și practicile lor administrative, precum și cu obligațiile contractuale asumate ;

— în măsura în care este compatibil cu menținerea ordinei publice și a protecției securității naționale, societățile transnaționale trebuie să beneficieze, cu respectarea legilor, regulamentelor și practicilor administrative naționale, de un tratament analog celui acordat întreprinderilor naționale, în cazurile în care operațiunile lor sînt compatibile cu cele ale întreprinderilor naționale ;

— în afara cazurilor cînd își exercită activitatea în cadrul unor acorduri de cooperare interguvernamentală la care participă țările în care ele operează, societățile transnaționale nu trebuie să fie folosite de guverne pentru a atinge obiective de politică externă ;

— acțiunea unui guvern față de alte țări în numele societăților sale transnaționale este supusă normelor internaționale general acceptate în ceea ce privește reprezentarea și protecția diplomatică precum și prezentarea de reclamații juridice internaționale și nu trebuie să ia forma de măsuri coercitive de natură economică sau politică.

Cea de a doua secțiune se referă la **naționalizare și indemnizare.** În exercitarea suveranității lor, statele au dreptul, pentru motive de interes public să naționalizeze bunurile care se găsesc pe teritoriul lor. Tratamentul just și echitabil aplicat societăților transnaționale de către țările în care își desfășoară activitatea cuprinde plata unei juste indemnizații în caz de naționalizare sau altă formă de deposedare, în urma unei proceduri regulate, în conformitate cu legile, regulamentele și practicile administrative naționale, fără discriminare între întreprinderile care se găsesc în situații comparabile și ținînd seama în modul cuvenit de obligațiile internaționale și angajamentele contractuale la care statele au subscris în mod liber.

În secțiunea a treia, consacrată **jurisdicției,** se prevede că entitățile societăților transnaționale sînt supuse jurisdicției țărilor în care își desfășoară activitatea. Diferendele între un stat și o societate transnațională, care nu sînt reglementate pe cale amiabilă de către părți, sînt de resortul tribunalelor și altor autorități competente ale acestui stat, cu excepția diferendelor pe care statul a acceptat în prealabil să le reglementeze pe cale de arbitraj sau altă metodă de reglementare a diferendelor. Validitatea clauzei relative la dreptul aplicabil, precum și clauzele de alegere a forului pentru reglementarea diferendelor va fi determinată de legislația națională a țărilor interesate.

Tezele referitoare la **cooperarea interguvernamentală** și **aplicarea Codului de conduită** urmează, de asemenea să fie definitivate, aflîndu-se în stadiul de formulări ale președintelui.

Se stipulează prevederea de principiu, potrivit căreia guvernele au căzut de acord că cooperarea interguvernamentală la nivel bilateral, regional și multilateral este indispensabilă pentru atingerea obiectivelor Codului.

În scopul de a sprijini și încuraja aplicarea Codului la nivel național, guvernele vor face cunoscut și vor difuza Codul și rapoartele referitoare la Cod, întocmite de Comisia societăților transnaționale, prin declarații oficiale și orice alte mijloace, astfel încît părțile interesate să aibă cunoștință de acestea ; vor urmări aplicarea Codului pe teritoriile lor și vor adopta măsuri administrative și instituționale apropriate pentru a urmări aplicarea Codului ; vor face dări de seamă la Comisie despre acțiunile întreprinse la eșalon național în scopul promovării Codului și a experienței căpătate în aplicarea lui ; vor ține, în modul cuvenit, seama de Cod atunci cînd vor adopta, aplica și revizui legile, regulamentele și practicile administrative referitoare la aplicarea Codului în vederea respectării dispozițiilor sale și se vor abține de la orice acțiune contrară obiectivelor Codului.

Ca acțiune la nivel internațional, se prevede că, în scopul creșterii eficienței Codului, a asigurării aplicării lui unitare și a reducerii dificultăților referitoare la aplicarea lui, guvernele trebuie să coopereze la nivel bilateral, regional și multilateral, după caz, să facă schimb de informații relative la aplicarea Codului, să întreprindă consultări asupra chestiunilor specifice de aplicare a Codului, să ia, în modul cuvenit, în considerare dispozițiile pertinente ale Codului cu ocazia negocierii de acorduri bilaterale sau multilaterale referitoare la chestiunile care interesează Codul, să promoveze aplicarea Codului în cadrul aranjamentelor regionale.

Mecanismele instituționale ale Națiunilor Unite pentru aplicarea Codului la nivel internațional, vor fi **Comisia pentru societățile transnaționale,** care va avea posibilitatea să creeze organele subsidiare și să recurgă la procedurile specifice pe care le va considera necesare pentru îndeplinirea efectivă a funcțiilor sale și **Centrul Națiunilor Unite pentru societățile transnaționale** care va îndeplini funcția de secretariat al Comisiei. Sînt menționate, totodată, funcțiile Comisiei (discută chestiunile și examinează aplicarea Codului, furnizează clarificări în legătură cu dispozițiile Codului ținînd seama de situațiile efective care se ivesc, recomandă revizuirea Codului în lumina experienței rezultate din aplicarea lui și evoluția situației, raportează Consiliului Economic și Social al O.N.U. asupra rezultatelor discuțiilor și revizuirilor periodice la care a procedat, îndeplinește funcția de organism internațional central pentru toate chestiunile privind Codul) și ale Centrului O.N.U. pentru societățile transnaționale (strînge și analizează informațiile privind promovarea și aplicarea Codului, fondîndu-se pe rapoartele prezentate Comisiei, întreprinde studii și anchete privind problemele de fond referitoare la Cod ș.a.).

Acțiunea națională rămîne însă fundamentală, neexistînd nici o îndoială asupra faptului că, pînă la urmă, efectul unui Cod va depinde în mare parte de modalitățile și aria aplicării sale de către autoritățile naționale ; numai guvernele naționale pot purta răspunderea pentru elaborarea politicilor precise în vederea stabilirii unor măsuri determinate la un moment dat. Nici politica generală și nici măsurile individuale nu pot fi decise pe plan internațional. Rolul Codului va fi mai ales să furnizeze statelor un cadru favorabil urmăririi politicii lor și exercitării puterii de decizie. În același timp, adoptarea Codului presupune că statele care-l adoptă acceptă principiile pe care le conține și se angajează să le aplice. Incidența eventuală a Codului asupra dreptului intern va depinde, desigur, de sistemul juridic și politic al fiecărei țări. Tribunalele pot să-l utilizeze cînd interpretează sensul legilor și regulamentelor interne sau cînd statuează asupra întinderii anumitor angajamente internaționale ; autoritățile îl pot consulta pentru a evita actele care contravin dispozițiilor sale, sau pentru a pune în aplicare principiile sale.

Probleme care își așteaptă încă rezolvarea

DEȘI O BUNĂ PARTE din textul Codului a fost redactată, subzistă în continuare dificultăți greu de depășit.

În primul rînd, chiar în secțiunile redactate ale Codului, există texte paralele în paranteză sau părți din articole care nu au putut fi convenite (problema renegocierii contractelor ; obligația societăților transnaționale de a nu interveni în treburile interne ; recunoașterea suveranității depline și permanente asupra resurselor și bogățiilor naturale ; exercitarea protecției diplomatice ș.a.) ; acestea nu constituie pur și simplu divergențe pe soluții de speță ci vizează însuși principiile, concepția

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 4 din 23 ianuarie 1981 al revistei noastre

politică și filozofia reprezentanților unor sisteme social-politice diferite.

În al doilea rînd, modul de abordare într-o serie de probleme ținînd de concepția care ar trebui să fie pusă la baza Codului este complet diferit, dacă nu diametral opus. Astfel, în ceea ce privește :

— **scopul elaborării Codului.** Țările în curs de dezvoltare urmăresc să-și asigure un control complet asupra societăților transnaționale care-și desfășoară activitatea pe teritoriul lor, în vreme ce țările dezvoltate caută să obțină garanții pentru exportul lor de capital și un tratament adecvat care să le pună la adăpost de instabilitatea politică sau măsurile excesive luate față de investițiile străine ; ele se pronunță pentru un Cod care să creeze nu numai obligații pentru societățile transnaționale, ci și avantaje ;

— **destinatarii Codului.** Țările în curs de dezvoltare și țările socialiste susțin că acest Cod trebuie să se aplice numai societăților transnaționale, nu și statelor. Societățile transnaționale nu trebuie să fie tratate pe picior de egalitate cu statele, ele nefiind subiecte de drept internațional. Reprezentanții țărilor dezvoltate insistă ca acest Cod să se aplice atît societăților transnaționale, cît și statelor și să cuprindă soluții care să garanteze nu numai respectarea suveranității statelor în care își desfășoară activitatea societățile transnaționale, ci și garantarea investițiilor exportate ;

— **regimul aplicat societăților transnaționale.** Reprezentanții țărilor dezvoltate încearcă să obțină pentru societățile transnaționale un statut care să le scoată întrucîtva de sub jurisdicția statului primitor, dar să le asigure, în același timp, un tratament nediscriminatoriu (regim național). Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare, dimpotrivă, consideră că societatea transnațională, ca subiect de drept intern, este supusă jurisdicției și controlului local, însă nu se poate bucura de un regim identic cu întreprinderile locale (mai ales cu cele socialiste), nu poate fi pur și simplu asimilată cu acestea ;

— **natura juridică a Codului.** Una din marile probleme care a rămas de negociat este definirea caracterului juridic al Codului ; se pune problema dacă acest Cod trebuie să aibă un caracter obligatoriu sau nu, adică să rămînă voluntar, fără nici o sancțiune juridică. Țările dezvoltate pledează în favoarea unui Cod voluntar, cu instituirea totuși a unui mecanism menit să vegheze la aplicarea lui și reglementarea eventualelor diferende. Țările în curs de dezvoltare se pronunță pentru un Cod care să aibă un caracter obligatoriu (convenție), considerînd că un astfel de instrument este suficient pentru a face Codul eficace.

Pe temelia principiilor dreptului internațional

ÎN OPINIA țării noastre, ideea de bază a Codului de conduită este aceea că reglementarea justă a condițiilor în care companiile străine își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate prezintă o importanță deosebită, impunîndu-se asigurarea controlului național, atît în ceea ce privește exploatarea diferitelor resurse naturale cît și participarea la beneficii. Codul de conduită trebuie să promoveze conceptul și căile practice de realizare a noii ordini economice internaționale, elaborarea lui înscriindu-se în procesul de edificare a acesteia. Codul trebuie să contribuie la extinderea și adîncirea colaborării între toate statele lumii, indiferent de orînduirea social-politică, nivelul de dezvoltare ori zona geografică.

Temelia Codului trebuie să o constituie principiile dreptului internațional, în special cele care privesc respectul deplin și necondiționat al suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, dezvoltarea unei largi colaborări internaționale pe baze echitabile, reciproc avantajoase, iar printre ideile de referință să figureze, de asemenea, rezoluțiile O.N.U. cu relevanță în materie ; activitatea societăților transnaționale să fie reconsiderată și reorientată astfel încît aceasta să contribuie la consolidarea independenței economice și politice a țărilor în curs de dezvoltare și să fie compatibilă cu scopurile economice și obiectivele de dezvoltare a țărilor gazdă.

Societățile transnaționale trebuie să se bucure de un tratament just, echitabil și nediscriminatoriu și să nu fie îndrituite a pretinde un tratament mai favorabil decît cel rezervat întreprinderilor naționale. Codul de conduită este chemat să se înscrie în procesul de perfecționare a principiilor și normelor menite să reglementeze raporturile internaționale, să constituie un instrument de definire și reglementare unitară a obligațiilor societăților și a tratamentului ce trebuie să li se acorde, un instrument eficace de punere în aplicare a unui nou sistem de relații internaționale. Recunoașterea valorii moral-politice a Codului trebuie să se facă printr-o rezoluție sau declarație a Adunării generale a O.N.U., iar într-o etapă următoare să se încheie o convenție multilaterală care să-i confere și forță juridică obligatorie. De asemenea, este necesar ca definiția ce se va da societății transnaționale să aibă o sferă cît mai restrînsă, limitîndu-se la monopolurile internaționale, să identifice și să rețină criteriile obiective și precise care să asigure ca acest Cod să-și atingă scopul.

La cea de-a VI-a sesiune a Comisiei societăților transnaționale, desfășurată la Ciudad de Mexico între 23 iunie și 4 iulie 1980[1]), un număr important de delegații și-au exprimat dezamăgirea în legătură cu încetineala cu care se elaborează Codul de conduită. Drept urmare, într-una din rezoluțiile adoptate la sesiune, s-a insistat asupra urgenței rezolvării acestor probleme ; subliniind că elaborarea Codului de conduită ar marca un pas în direcția instaurării noii ordini economice internaționale, s-a hotărît să se acorde prioritatea necesară încheierii elaborării și adoptării Codului[2]). În acest sens, s-a stabilit ca proiectul de Cod de conduită să fie terminat înaintea celei de-a VII-a sesiuni a Comisiei societăților transnaționale care se va desfășura în acest an.

dr. Ion M. ANGHEL

[1]) Rapport de la Commision des sociétés transnationales sur sa sixième session (E/1980/40, 15 august 1980), p. 17 și urm.

[2]) „Consideră că Codul de conduită care, dintre toate lucrările Comisiei, are prioritatea cea mai mare, va reprezenta un aport substanțial la realizarea obiectivelor noii strategii internaționale a dezvoltării și noii ordini economice internaționale".

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 2)

mare necesarul de oale de turnare nu a mai putut fi satisfăcut. Pe de altă parte, din cauză că posibilitatea de a elabora oțelul s-a diminuat din lipsa de oale, s-au ivit probleme cu producția de fontă, al cărui volum depășea capacitatea de preluare a oțelăriilor. Se cere menționat faptul că, din această pricină, în cursul anului trecut o bună parte din timp furnalele nu au funcționat în ritm normal. Iată de ce apare necesar ca la acești **furnizori să sporească substanțial responsabilitatea și disciplina**, atît pentru asigurarea cantităților, termenelor, cît și a sortimentelor fabricate.

Tot atît de adevărat este însă și faptul că și combinatul la rîndul său va trebui să acționeze mai energic pentru cunoașterea din vreme a necesarului de materii prime și materiale pe sortotipodimensiuni și pentru înaintarea lui din timp la furnizori, în așa fel încît aceștia să aibă la dispoziție, înainte de începerea anului de plan, intervalul de timp necesar pentru pregătirea corespunzătoare a fabricației. Acționînd în acest fel va fi posibil, totodată, să se evite în mai mare măsură decît în prezent modificările pe care combinatul le efectuează uneori în cadrul necesarului de materii prime, chiar pe parcursul anului de plan, ceea ce poate provoca dificultăți în producția furnizorului. De asemenea, pentru desfășurarea ritmică a aprovizionării, sarcini însemnate revin combinatului și organelor de transport în organizarea intrării ritmice în producție a materialelor livrate de către furnizori. Este vorba de perfecționarea programării intrării trenurilor cu minereu, dar și cu celelalte materiale în incinta combinatului în mod corelat cu cerințele producției.

Pentru creșterea producției de metal realizată pe fiecare utilaj, specialiștii au atras atenția și asupra **necesității de realizare a unei mai riguroase corelări între cotele alocate prin repartiții la anumite materii prime și materiale și nivelul planificat al consumului la aceste materiale**. Printre altele, este vorba de gazul metan la care s-au primit prin repartiții atît în anul trecut cît și în 1981 cote sub necesarul tehnologic prevăzut în studiile de fundamentare, precum și sub nivelul consumurilor specifice planificate, ceea ce a creat și creează încă probleme în asigurarea nivelului planificat al consumului, precum și în realizarea costurilor de producție prevăzute. Este adevărat că în cadrul combinatului se cer depuse continuu eforturi susținute de reducere permanentă a necesarului și deci a consumului, prin eforturi creative și organizatorice sporite, pe întreg parcursul anului de plan. Tot atît de necesar apare însă ca factorii responsabili să acorde mai multă atenție corelării repartițiilor cu consumurile planificate, iar acolo unde se apreciază posibilă diminuarea consumurilor existente să se prezinte unităților combinatului calculele de fundamentare a acestor prevederi în așa fel încît, împreună cu specialiștii din producție, să se identifice toate sursele de sporire a volumului producției realizate din aceeași materie primă.

CONSERVAREA RESURSELOR, UN NOU STIL DE VIAȚĂ

PERSPECTIVA epuizării rapide a resurselor, deteriorarea mediului înconjurător și criza economică mondială impun tot mai mult întregii lumi și în primul rînd țărilor dezvoltate, indiferent de nivelul de trai atins, să-și ajusteze tipul de dezvoltare și de viață potrivit unor noi cerințe. Această concluzie a reieșit din dezbaterile unui seminar asupra alternativelor de creștere, organizat la Liubliana, în Iugoslavia de către Comisia O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.) și Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, cu care ocazie se arăta, printre altele, că aproape o treime din energia consumată azi de țările din America de Nord și Europa occidentală poate fi economisită chiar prin tehnologiile existente astăzi în lume. Experiența anilor '70 a impus fără echivoc concluzia că omenirea trebuie să-și reconsidere atitudinea față de folosirea resurselor, față de multe din aspectele socio-economice ale lumii contemporane acordînd o atenție considerabil sporită economisirii și conservării, ca imperative economice.

Pînă nu demult, se arăta în cadrul reuniunii menționate de revista **Development and Cooperation** lumea tindea să creadă că idealul de dezvoltare înseamnă atingerea nivelului din țările cu societate de consum. Or, resursele globului nu sînt suficiente pentru satisfacerea unui asemenea scop. În aceste condiții trebuie pornit de la înțelegerea faptului că fără a fi vorba de austeritate este nevoie de o concepție nouă asupra a ceea ce înseamnă bogăție și bunăstare, care să țină seama de posibilitățile reale.

Referindu-se la economisire, specialiștii participanți la lucrările seminarului de la Liubliana semnalau că în această direcție există mari posibilități și în agricultură. Îmbinarea agriculturii de tip american — înalt mecanizată — cu cea de tip european — folosind mari cantități de îngrășăminte chimice — a dus, desigur, la o eficiență ridicată. S-a neglijat însă faptul că prin acest proces se ajunge la o cheltuială exagerată de resurse, la sărăcirea terenurilor agricole, s-a uitat faptul că pămîntul poate fi hrănit foarte bine cu îngrășăminte organice obținute prin disponibilități locale. Și, ceea ce este și mai grav, acest tip de agricultură intensivă a fost exportat în țările în curs de dezvoltare dînd naștere la reacții în lanț și mult mai rapide în aceste țări.

În fața situației complexe a lumii contemporane, specialiștii consideră ca posibile două strategii conceptuale : una, pe care am numi-o minimală, grefarea pe actualele structuri socio-economice a unor modalități noi de abordare a dezvoltării care să asigure conservarea resurselor, și cea de a doua, care susține necesitatea modificării radicale a însești acestor structuri permițînd lansarea unor noi tipuri de creștere, într-un context nou al relațiilor sociale și economice în lume.

Breviar

● **La propunerea UNCTAD, anul acesta între 1 și 14 octombrie se vor desfășura la Paris lucrările CONFERINȚEI NAȚIUNILOR UNITE ASUPRA ȚĂRILOR CELE MAI PUȚIN DEZVOLTATE. Programul de acțiune pregătit spre a fi propuse conferinței se referă, în principal, la priorități privind : transformări structurale menite să înlăture dificultățile economice ; probleme sociale, în special pentru segmente ale populației aflate sub nivelul minim de subzistență ; investiții în domenii de prima importanță ; acordarea de ajutoare de urgență pentru cazuri de catastrofe naturale.**

● **PROBLEMA ALIMENTARĂ** trebuie abordată în cadrul unor strategii pe termen lung — **astfel poate fi rezumată concluzia unei reuniuni internaționale consacrată strategiei alimentare în Africa, organizată în Olanda sub auspiciile Consiliului Mondial al Alimentației, organism al O.N.U. În fața gravelor dificultăți alimentare care amenință astăzi Africa participanții au apreciat că problema alimentației nu poate fi rezolvată prin abordări fragmentare, legate de priorități de conjunctură, ci numai prin strategii de largă perspectivă. Se impune de asemenea înțelegerea faptului că pentru a deveni funcțională ideea de strategie alimentară trebuie instituționalizată, la nivel guvernamental, în fiecare țară, în contextul eforturilor de cercetare pentru adaptarea sistemelor alimentare și îmbunătățirea repartizării resurselor existente, inclusiv pe baza unui sprijin mai activ din partea organizațiilor și organismelor internaționale.**

● **Transformările economice și sociale care s-au produs în lume în ultimii ani ar putea face necesară redefinirea conceptului noii ordini economice internaționale. Concluzia — rezultată în cadrul unui seminar organizat la Havana, sub egida O.N.U., de către Centrul cubanez pentru cercetări asupra economiei mondiale — se bazează pe faptul că, în condițiile actualei crize economice, asistăm la fenomene de amploare cu totul deosebită legate de utilizarea incompletă a tuturor categoriilor de resurse productive materiale și umane — aspecte vizibile mai ales în ce privește exploatarea forței de muncă, șomajul, îmbinarea fenomenelor inflaționiste cu stagnarea economică.**

IMPERATIVE ALE LUMII CONTEMPORANE

GRAFICUL alăturat prezintă principalele inițiative ale Organizației Națiunilor Unite în ultimele două decenii, precum și cele deja amorsate în deceniul '80, în domenii de interes prioritar pentru dezvoltarea societății, în contextul eforturilor pentru depășirea decalajelor economice, pentru așezarea relațiilor sociale și economice pe baze mai echitabile, corespunzînd deziderateleor cele mai actuale ale epocii noastre. Revista **Development Forum** — publicație editată de Divizia de informații economice și sociale a O.N.U. și Universitatea Națiunilor Unite — relua recent unele aprecieri potrivit cărora O.N.U. ar iniția un număr exagerat de acțiuni, care se suprapun în timp și care ar antrena eforturi financiare și umane considerabile. Trebuie să subliniem însă că, deși unele din acțiuni coincid în timp, acestea diferă ca problematică abordată ; pe de altă parte, însăși aria problemelor nerezolvate în lume este în continuare deosebit de largă, ceea ce îndreptățește preocupările pentru conștientizarea lumii asupra acestor probleme și asupra necesității de a se acționa ferm, printr-un larg consens internațional, pentru înlăturarea anacronismelor care afectează aspirațiile spre progres ale omenirii.

Fără îndoială, o serie de pași în direcția soluționării unora din problemele globale ale omenirii au fost făcuți ; stau mărturie eforturile grupărilor și organizațiilor regionale, ale multor organisme, instituții, instituții specializate și agenții ale O.N.U. pentru a crea cadrul corespunzător afirmării plenare a tuturor țărilor lumii într-un dialog constructiv pentru pace și progres.

Acțiunile și propunerile concrete întreprinse de România în cadrul deceniilor O.N.U. pentru dezvoltare, al Deceniului O.N.U. pentru dezarmare, al Anului internațional al copilului, al Deceniului femeii se bucură de o largă apreciere internațională. Recent a fost adoptată prin consens în Adunarea Generală a O.N.U. rezoluția propusă de România privind marcarea, în 1985, a Anului internațional al tineretului sub deviza: „participare, dezvoltare, pace".

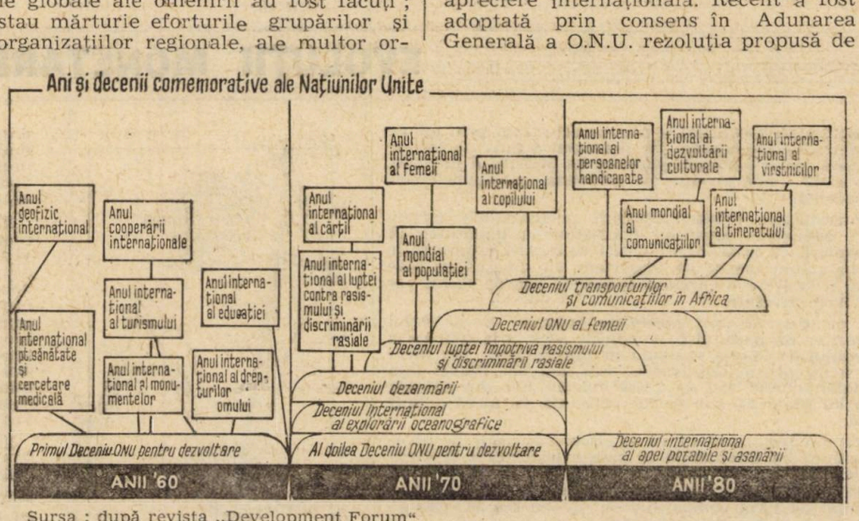

Sursa : după revista „Development Forum"

Grupaj realizat de
Emilian STANCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Industria hîrtiei și cartonului în 1990

AUTORII *unui studiu de prognoză asupra dezvoltării producției mondiale de hîrtie și carton, elaborat de o firmă din S.U.A., opinează că în anul 1990 aceasta va depăși 263 mil. tone, față de 154,2 mil. tone în medie pe anii 1976—1978, ceea ce presupune un ritm mediu anual de creștere de 4,2%. Dintre materiile prime de bază folosite de această ramură, se apreciază că utilizarea semifabricatelor din fibre lemnoase va spori în medie cu 4% pe an, cea a altor semifabricate din fibre — doar cu 3%, în timp ce utilizarea maculaturii se va mări, în medie pe an, cu 4,8%.*

Se apreciază că, dintre diferitele regiuni ale lumii, cel mai important deficit de materii prime și semifabricate pentru industria hîrtiei și cartonului va fi înregistrat în zona Pieței comune vest-europene, țările respective importînd deja anual peste 7 mil. tone de semifabricate din fibre lemnoase. Întrucît țările Pieței comune dispun de resurse forestiere insuficiente pentru a face față nevoilor crescînde ale industriei hîrtiei și cartonului, iar utilizarea maculaturii a atins deja un nivel relativ ridicat, este de așteptat — consideră specialiștii — ca importul menționat să crească în continuare pînă la 10 mil. tone în 1990, cînd va satisface 53% din necesarul de materiale fibroase al acestei industrii.

Produse chimice

INSTITUTUL american de prognoză „Predicast" apreciază pentru anii '80, în țările nesocialiste o creștere de aproape patru ori a volumului de produse chimice destinate fabricării de materiale plastice. Potrivit prognozei, cea mai susținută creștere se va înregistra la producția de polipropilenă, care va însuma în 1990, peste 16,5 mil. tone, din care 4,9 mil. t în S.U.A. și 4 mil. t în Europa occidentală. Producția mondială de polietilenă cu densitate joasă este apreciată la 24 mil. t în 1985 și 35 mil. t în 1990, pentru Europa occidentală cifrele fiind de respectiv 7 și 9,5 mil. t față de 4 mil. t în 1980. La policlorură de vinil prognozele situează producția țărilor nesocialiste la 31,3 mil. t în 1990, ceea ce reprezintă o triplare față de nivelul actual.

Pe zone, se așteaptă o reducere a ponderii Pieței Comune (la 29% în 1990 față de 36% în 1980) în producția totală de chimicale a țărilor nesocialiste, existînd în schimb, perspectiva creșterii acestei producții în țările latino-americane, atît în volum cît și ca pondere (de la 2% în prezent), aceasta inclusiv pe fondul preocupărilor țărilor industrializate de a deplasa cît mai mult industriile energofage către țările în curs de dezvoltare.

Producția de materiale plastice a țărilor nesocialiste
(în mii de tone)

	1975	1985 [1]	1990 [1]
Total	40 704	117 475	166 245
Țările C.E.E.	15 654	35 580	48 460
R. F. Germania	5 920	12 790	16 520
Franța	2 515	6 375	9 080
Italia	2 580	5 870	7 200
Marea Britanie	2 054	4 535	6 230
Olanda	1 631	3 250	4 195
Țările A.E.L.S.	817	2 350	3 540
Alte țări	2 409	7 045	10 420
Spania	835	2 315	3 430
Suedia	549	1 315	1 820
Austria	383	955	1 400
America de Nord	13 636	32 200	44 200
S.U.A.	12 816	29 820	40 765
Canada	820	2 380	3 435
Asia	7 066	17 820	24 890
America Latină	1 230	4 580	7 620
Brazilia	620	1 785	2 725
Mexic	306	1 300	2 240
Argentina	150	650	1 105

[1] Prognoze

Programe de dezvoltare

Uruguay: perspective industriale

ÎN VEDEREA stimulării creării de noi obiective industriale, introducerii unor tehnologii avansate, intensificării cercetărilor în domeniul tehnologic, extinderii și diversificării exporturilor, în Uruguay a fost adoptată, în anul 1974, Legea dezvoltării industriale. Concomitent cu adoptarea Legii dezvoltării industriale, destinată în principal stimulării și dirijării investițiilor interne către acest sector, a fost adoptată și o nouă lege a investițiilor străine, în vederea atragerii investitorilor externi spre industria autohtonă. Ca urmare, într-un singur an (1979) au fost aprobate 139 proiecte industriale în valoare totală de 122 milioane dolari, care în final vor crea circa 7 500 noi locuri de muncă în special în industria energetică, chimică și petrochimică, industria textilă și a pielăriei, alimentară.

Industria energetică are cele mai bune perspective de dezvoltare ca urmare a existenței pe teritoriul țării a unor mari cursuri de apă. Construirea și intrarea în funcțiune a hidrocentralelor Salta Grande, Palmar, Paso Centurion și Talavera, în cooperare cu Argentina și Brazilia va asigura consumul intern de energie electrică și disponibilități și pentru export.

Deoarece balanța energetică a țării este continuu deficitară vor fi continuate prospecțiunile destinate descoperirii de zăcăminte de țiței și va fi inițiată o acțiune de cooperare ca Bolivia, care prevede construirea unei conducte de aducțiune a gazului natural din Bolivia în Uruguay. Odată cu construirea acestei conducte, se va putea trece la construirea unor complexe pentru producerea de îngrășăminte chimice, produse sodice, acizi etc. O mare dezvoltare va avea în viitor producția de articole din cauciuc.

Ca urmare a descoperirii zăcămintelor de minereu de fier de la Arroyo Valentines este proiectată construirea primului complex siderurgic din Uruguay. Într-o primă fază producția acestei uzine va asigura consumul intern, urmînd ca ulterior pe măsura majorării producției să rămînă disponibilități și pentru export.

Industria textilă și a pielăriei are perspective favorabile de dezvoltare pe baza bogatelor surse de materii prime de care dispune (lînă, bumbac, piei), preconizîndu-se intrarea în funcțiune a unor filaturi, fabrici de tricotaje, fabrici de confecții etc.

Existența unei producții agroalimentare tradițional dezvoltate a creat posibilitatea dezvoltării unei puternice industrii alimentare. În cadrul acesteia industria cărnii este cea mai avansată, cuprinzînd întreaga filieră — de la abatoare la fabrici de conserve.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 2—6.II.1981 a fost caracterizată prin ample și contradictorii mișcări ale **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare, pe o tendință generală de întărire a monedei americane comparativ cu perioada corespunzătoare precedentă.

Generalizarea scăderii dobînzii preferențiale „prime rate", reducerea nivelului dobînzilor la depozitele în eurodolari, ca și scăderea masei monetare în circulație cu un volum destul de important au determinat scăderea temporară a cursului dolarului față de restul valutelor occidentale.

În perspectiva unei apropiate reduceri a nivelului dobînzilor de bază, și în condițiile unei rate ridicate a șomajului în Marea Britanie în ultima lună, **lira sterlină** a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, cursul său de 2,3350 dolari/1 liră din 6.II.1981 fiind cu peste 2% sub cel de referință de 2,3845 dolari/1 liră.

Lira italiană, continuă să se situeze aproape de nivelul minim de intervenție în cadrul sistemului vest-european, iar cotația sa de la închiderea săptămînii de 1.020 lire/1 dolar reprezenta o depreciere a acesteia față de dolar de 1,8%, comparativ cu nivelul din 30.I.1981 de 1.002 lire/1 dolar. **Francul belgian** era tranzacționat la sfîrșitul perioadei analizate la 34,40 franci/1 dolar, respectiv cu 1,6% sub cotația din 30.I.1981 de 33,85 franci/1 dolar. Deteriorarea situației balanței de plăți a R.F.G. a creat noi presiuni „à la baisse" asupra mărcii vest-germane care era cotată pe 3.II. la un nivel minim de 2,1650 mărci/1 dolar. Intervențiile destul de susținute ale Bundesbank pe piață, cifrate la peste 1 miliard de mărci în această săptămînă, precum și asigurările date de autoritățile monetare vest-germane legat de excluderea posibilității devalorizării mărcii în cadrul sistemului monetar vest-european, au contribuit la o redresare spre sfîrșitul săptămînii a cursului mărcii, nivelul de 2,1450 mărci/1 dolar fiind totuși cu 1,4% sub cel de referință de 2,1150 mărci/1 dolar.

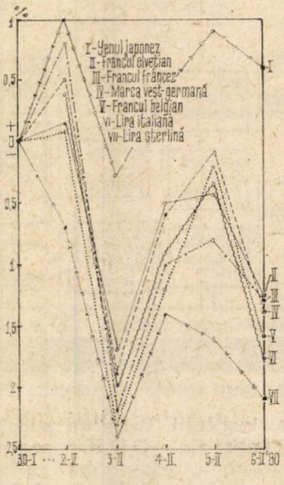

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6.II, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30.I. a.c.

Nivele apropiate de depreciere față de dolar au înregistrat în acest interval **francul francez** și **francul elvețian** — cca. 1,3% — care se situau la închiderea din 6.II.1981 la 4,93 franci/1 dolar (4,8650 franci francezi/ 1 dolar pe 30.I.1981) și respectiv 1,94 franci/1 dolar (1,9150 franci elvețieni/1 dolar pe 30.I.1981). **Yenul japonez** continuă să beneficieze de perspectivele favorabile ale economiei nipone (în luna ianuarie a.c. rezervele valutare ale Japoniei crescînd cu 1,27 miliarde dolari, la 25.5 miliarde dolari), înregistrînd în ansamblul săptămînii o repreciere față de dolar de 0,6% — 204 yeni/1 dolar la închiderea din 6.II.1981, comparativ cu 205,30 yeni/1 dolar pe 30.I.1981.

Nivelul **dobînzilor** la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situau la închiderea din 6.II.1981 la 17% la eurodolari (nivel similar celui din 30.I.1981), 9,75% la euromărcile vest-germane (creștere cu 0,375%) și 6,625% la eurofrancii elvețieni (creștere cu 0,4375%).

Prețul **aurului** la Londra o evoluat în acest interval în jurul a 500 dolari/uncia, al doilea fixing din ziua de 6.II.1981 fiind de 500,50 dolari/uncia (cu 6 dolari sub cel corespunzător din 30.I.1981).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R. P. UNGARĂ

PE CALEA MODERNIZĂRII STRUCTURII PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

UNUL DINTRE cei mai de seamă factori ai ridicării eficienței este modernizarea economiei naționale, în special cea a structurii industriale. În acest scop în anul 1977 C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar a adoptat o hotărîre în care erau enunțate cele mai importante orientări și metode pentru înfăptuirea acestei modernizări.

Primul an — 1978 — a fost consacrat promovării acestei concepții noi și comparării structurii nomenclaturii produselor existente cu cea din țările cu un nivel de dezvoltare similar sau mai ridicat. Un considerabil număr de mari întreprinderi au efectuat asemenea confruntări, rezultatele obținute fiind folosite ulterior pentru restructurarea producției care constituie un proces îndelungat, a cărui realizare este favorizată de noul mecanism al prețurilor introdus în 1980.

Prima fază a schimbărilor

EXPERIENȚA internațională referitoare la restructurarea producției evidențiază că, în cursul deceniului al șaptelea, înnoirea tehnică — respectiv procesul de inovare — s-a caracterizat în țările industrializate prin rolul crescînd al ramurilor mai exigente în privința cercetării și a dezvoltării. La aceasta se adaugă o viguroasă specializare în domeniul fabricării bunurilor de echipament, creșterea ponderii produselor automatizate, a celor de calitate mai înaltă și care ridică noi exigențe, sporirea vînzărilor de mașini și instalații electronice, precum și în domeniul fabricării bunurilor de consum durabile, iar în industria chimică — majorarea ponderii produselor cu valoare superioară și care înglobează mai multă muncă omenească. Aceste tendințe se fac simțite și în cursul schimbărilor intervenite în Ungaria.

În construcțiile de mașini creșterea producției tehnicii de teletransmisie și a celei a vîrfului a depășit ritmul mediu pe ramură, marea majoritate a produselor respective, introduse în producție pe baza unor licențe ungare și străine, prezentînd un nivel înalt de elaborare ; o parte însemnată a acestor produse sînt competitive pe plan internațional și corespund în același timp exigențelor sporite ale consumatorilor interni. În 1979 creșterea producției industriei de instrumente a depășit de asemenea media pe ramură, dar în cursul anului trecut activitatea din această subramură s-a încetinit. Dacă în 1975 industria de instrumente și cea de tehnică de teletransmisie, dispunînd de 28,8% din efectivul total de forță de muncă ocupat în industria constructoare de mașini și de 22,2% din volumul mijloacelor sale fixe, au furnizat (în prețuri comparabile) 22,8% din producția totală a acestei ramuri, în 1979 datele corespunzătoare pentru cele două sectoare, considerate drept dinamice și pe plan internațional, au fost de 31,2%, 24,5% și — respectiv — 26,3%.

Este un fapt îndeobște cunoscut că industria chimică a realizat timp de un deceniu o creștere a producției superioară mediei pe industrie, numărîndu-se de asemenea printre ramurile industriale de vîrf. În 1979 producția sa a înregistrat însă un ritm mai moderat decît în anii precedenți, avînd loc totodată modificări sensibile în structura nomenclaturii produselor sale. Anul trecut, în primele trei trimestre, producția pe ansamblul industriei chimice a rămas la nivelul din 1979, dar industria farmaceutică și-a mărit producția cu 3,5%. Volumul producției de materiale sintetice a crescut considerabil de la un an la altul ; în 1979 industria chimică ungară a produs 294 mii tone de materiale sintetice, respectiv cu 38,1% mai mult decît în 1978, iar în primele opt luni din 1980 producția sa a sporit cu încă 10,2%.

În industria ușoară restructurarea producției a fost eficientă în acele subramuri care au fost capabile să se adapteze cu suplețe la exigențele modei în schimbare rapidă, cum este cazul industriei mătăsii. Introducînd în ultimii ani o serie întreagă de produse noi, moderne și competitive, prin combinarea corespunzătoare a diferitelor materii prime, industria mătăsii și-a putut mări producția în primele trei trimestre ale anului 1980 cu peste 10%, iar producția de țesături de mătase, realizate pornind de la materii prime sintetice, a sporit — în raport cu anul precedent — cu aproape 18%.

În concordanță cu tendința pe plan internațional, produsele agricole se vînd — atît pe piața ungară, cît și în străinătate — cu predilecție sub forma articolelor prelucrate. La ora actuală ponderea produselor alimentare prelucrate de industrie reprezintă 8,3% din producția industriei ungare de stat. În cadrul industriei alimentare, activitatea industriei morăritului se restrînge, în timp ce industria de prelucrare a laptelui și a cărnii, industria conservelor și cea a berii cunosc o extindere a activității.

Tendințe noi în restructurarea producției

SCHIMBĂRI în structura producției se înregistrează ,desigur, și în alte ramuri ale industriei prelucrătoare, care manifestă mai multă suplețe în adaptarea la noile exigențe. O serie întreagă de exemple pot să ilustreze începutul reînnoirii și în aceste ramuri. Producția de foi de aluminiu, de pildă, care reprezintă unul din produsele esențiale ale industriei aluminiului, a crescut cu peste 50% în 1979, tendința menținîndu-se și în cursul anului trecut.

În cadrul construcțiilor de mașini a încetat fabricarea unei întregi serii de produse nerentabile și, totodată, s-au extins producția și ponderea unui anumit număr de articole moderne, ca strunguri automate și semiautomate, strunguri cu comandă numerică ș.a. O anumită restructurare a avut loc nu numai în grupa mașinilor unelte sau a elevatoarelor, ci și în cadrul producției unui mare număr de bunuri de consum durabile. Astfel, printre frigiderele casnice de o cerere crescîndă se bucură cele de mare capacitate, fabricate pe bază de licență, ceea ce a determinat creșterea producției de frigidere cu 9% în primele opt luni din 1980, comparativ cu nivelul atins în anul precedent. Tot mai căutate sînt, de asemenea, televizoarele în culori, încît producția lor a sporit în perioada ianuarie-august 1980 cu 88%, în raport cu 1979. Creșterea producției de elemente și instalații de informatică, a celei de tehnică de comandă a depășit de asemenea ritmul mediu pe ramură.

Elaborarea produselor noi, moderne necesită deseori modernizarea tehnologiei de producție, lucru indispensabil cînd este vorba de produse destinate exportului, respectiv de produse care trebuie să susțină examenul competitivității pe plan internațional și în cazul cărora reducerea costurilor de producție, realizarea unor prețuri mai favorabile nu se pot obține decît prin introducerea unor tehnici moderne. Un alt aspect important constă în faptul că noile produse trebuie să consume mai puțină energie, stimulînd astfel pe consumatori să-și înlocuiască aparatele și instalațiile demodate cu articole moderne. Un exemplu ilustrativ îl oferă noua gamă de televizoare în alb-negru, care pot fi clasate printre aparatele cu un consum redus de energie.

Se cuvine să menționăm, în final, un aspect fără îndoială de primă importanță : schimbările produse în domeniul forței de muncă. În prima jumătate a deceniului al optulea era folosit un efectiv foarte ridicat de muncitori auxiliari (manuali) ; în luna septembrie 1976 ponderea muncitorilor auxiliari în efectivul total al muncitorilor din industria socialistă se ridica încă la 14,1%. Pînă în septembrie 1979 această pondere s-a redus la 11,5%, în timp ce ponderea muncitorilor calificați s-a majorat de la 46,7% la 50,1%. Asemenea modificări au avut loc în aproape toate ramurile industriei. În construcțiile de mașini, de pildă, ponderea lucrătorilor manuali era de 10% în septembrie 1976 și de numai 7,8% în septembrie 1979. Utilizarea eficientă a forței de muncă presupune mobilizarea în continuare a unor rezerve apreciabile ,dat fiind că în 1980 productivitatea muncii în industrie n-a crescut decît într-o măsură redusă.

În domeniul restructurării producției asistăm deci la o dezvoltare favorabilă a procesului, inclusiv sub aspectul utilizării materiilor prime, a energiei și a forței de muncă. În condițiile actuale inițiativele, activitatea exemplară a întreprinderilor pot să amplifice și mai mult progresele realizate.

NYITRAI Ferencné
președinta Oficiului central de statistică
Budapesta

Restructurări în comerțul lumii a treia

PENTRU prima dată exporturile de produse industriale finite ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, totalizînd 78,9 miliarde de dolari, au depășit, în anul 1979 exporturile lor de materii prime, inclusiv exporturile de produse agricole, relevă ultimul raport anual al G.A.T.T. referitor la comerțul internațional, dat publicității la Geneva. Tendința de creștere mai rapidă a exporturilor de pro-

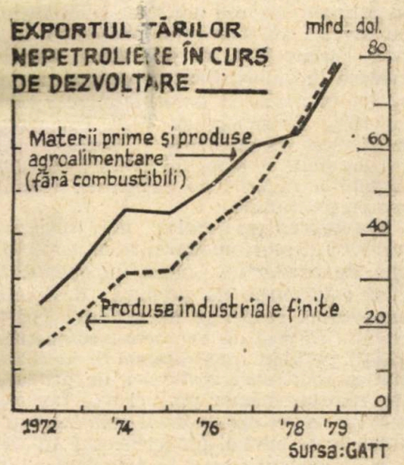

duse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare a început imediat după declanșarea crizei petroliere din 1973—1974: în perioada care a trecut de atunci, ritmul creșterii exportului de produse industriale a fost de circa două ori mai rapid decît în cazul materiilor prime. Dacă inițial această tendință era valabilă în primul rînd pentru o serie de țări și teritorii din Extremul Orient, în ultimii cîțiva ani se înregistrează o sporire a ponderii Americii Latine în exportul de produse manufacturate ale lumii a treia. Printre țările cu rezultate deosebite în această direcție, se numără Brazilia, Venezuela, Peru și altele.

Cehoslovacia: îmbunătățirea structurii industriei

ÎNTRUCÎT structura complexului industrial național al Cehoslovaciei s-a constituit în condițiile existenței unor resurse suficiente de energie relativ ieftină și de materii prime, la mijlocul deceniului trecut această structură era caracterizată prin ponderea relativ ridicată — în comparație cu alte țări dezvoltate din punct de vedere economic — a ramurilor producătoare de energie și combustibili (industria combustibililor participă cu 7,9% la volumul total al producției industriale), precum și a metalurgiei, industriei textile, de pielărie, de geamuri ș.a. Pe de altă parte, ponderea construcțiilor de mașini se situează sub nivelul dintr-o serie de țări socialiste europene, iar cea a industriei de prelucrare a lemnului (inclusiv poligrafia) — sub nivelul înregistrat în alte țări industrializate.

Apreciind ca pozitivă dezvoltarea mai rapidă înregistrată de industria prelucrătoare, revista **Hospodarske noviny** arăta recent, că sporirea importanței ramurilor industriei grele are loc, în ultima perioadă, în condițiile creșterii ponderii construcțiilor de mașini și ale reducerii ponderii altor ramuri care constituie baza tehnico-materială a economiei, cum sînt metalurgia, chimia, industria celulozei și hîrtiei sau producția de materiale de construcții. Apare necesar să se efectueze în continuare modificări structurale în industria cehoslovacă, menite să determine nu numai optimizarea ponderii metalurgiei, ci și reducerea consumurilor specifice de metal în ramurile care-l utilizează.

Semiautomatizarea pregătirii fabricației

ÎNTRUCÎT în construcțiile de mașini durata operațiilor de prelucrare a diferitelor piese se reduce treptat, datorită introducerii de utilaje tot mai productive, iar durata totală a prelucrării unei serii de piese scade, deseori, și ea sub efectul micșorării seriilor (ca urmare a diversificării cererii), sporește importanța duratei elaborării fiecărui proces tehnologic de executare a pieselor. Se apreciază că elaborarea procesului tehnologic reprezintă circa 40% din timpul necesar pregătirii lansării în fabricație a unui produs nou. În condițiile în care competitivitatea depinde, într-o măsură crescîndă, de rapiditatea reacției la cerințele clienților, într-o serie de țări dezvoltate au fost întreprinse încercări de creare a unor sisteme automatizate de pregătire a fabricației, în vederea scurtării duratei de elaborare a proceselor tehnologice corespunzătoare și ridicării calității acestora.

Încercînd să sintetizeze experiența dobîndită în acest domeniu, publicația **Travail et méthode** opinează că, mai multe șanse de reușită au sistemele specializate, semiautomatizate, în cadrul cărora operațiile cu conținut creator (alegerea modului de prelucrare, a utilajului corespunzător, a procesului tehnologic) rămîne în sarcina specialistului, în timp ce operațiile de rutină (diferitele calcule, selectarea datelor necesare ș.a.) sînt încredințate calculatoarelor electronice, care — în acest caz — pot fi și de gabarit redus.

R.F.G. — barometrul falimentelor

NUMĂRUL falimentelor de întreprinderi, înregistrate anul trecut în R.F.G., a fost cu 6% superior celui din 1979, ridicîndu-se la 8740 — anunță recent institutul pentru informare economică Schimmelpfeng din Frankfurt; în ceea ce privește totalul creanțelor întreprinderilor declarate în stare de faliment, aceasta a crescut puternic — cu peste 50%, atingînd cifra de 6,6 miliarde mărci, iar numărul locurilor de muncă dispărute nu a fost încă contabilizat (după estimații oficiale, numărul șomerilor din economia vest-germană a sporit cu un sfert de milion în intervalul decembrie 1979— decembrie 1980).

Întrucît anterior „crizei" petrolului numărul anual al falimentelor înregistrate în R.F.G. se situa sub 4000, experții în materie fac o legătură nemijlocită între creșterea spectaculoasă a prețurilor la petrol (începînd din 1979) și sporirea numărului de falimente. Ținîndu-se seama de această evoluție, dar și de perspectivele stagnării economiei R.F.G. în 1981, previziunile privind dinamica falimentelor în anul în curs indică o accelerare, cu atît mai mult, cu cît în acest domeniu au loc deseori reacții în lanț.

Humus din deșeuri lemnoase

UN PROCEDEU de transformare a rumegușului în humus a fost pus la punct recent la laboratoarele Nutri-Humus din São Paolo, relatează revista britanică **Nature.** Procedeul presupune folosirea unor materii prime vegetale (rumeguș, păstăi de plante sau materie lemnoasă de la trestia de zahăr), care sînt împrăștiate pe cîmp în cantități de 10—20 tone/hectar împreună cu doi saci a 60 kg de humus pur și ouă de viermi, acestora adăugîndu-se ulterior niște aditivi, cum sînt bacteria Rizobium japanicum, fixatori de azot și antifungicide. Se afirmă că noua metodă permite producerea îngrășămîntului organic în 60 de zile, față de cei aproximativ 4 ani necesari în cazul neintervenției omului. La nivel industrial planul prevede folosirea rumegușului și a surcelelor provenite din industria de prelucrare a lemnului. Înainte de utilizare, lemnul este supus unui proces de hidroliză cu 0,3 la sută acid sulfuric.

Noul îngrășămînt, al cărui preț de desfacere reprezintă o zecime din cel al îngrășămintelor chimice pe piața braziliană, urmează să fie exportat în cîteva țări din Orientul Mijlociu.

GLOSAR

Biogaz [I]

ÎN MAJORITATEA țărilor lumii, ca urmare a crizei de energie, se manifestă tot mai mult tendința de a se valorifica energia biologică, regenerabilă, care poate contribui, parțial, la rezolvarea crizei amintite.

Biogazul (metanul biologic) cu putere calorifică mare (1 300—1 450 kj/m³) rezultă prin acțiunea bacteriilor metanogene, printr-o fermentație (digestie) anaerobă dirijată, asupra unui substrat organic constituit din deșeuri vegetale agricole (paie, coceni de porumb, bețe de soia, frunze etc.), dejecții de la fermele de animale și grajduri, nămoluri și gunoaie orășenești (minereu urban) cît și din unele industrii chimice (diverse ape uzate) și alimentare (abatoare, distilerii, amidon, drojdii etc.). Bacteriile transformă într-o primă etapă moleculele complexe din deșeuri în molecule mai simple care, într-o a doua etapă, se descompun în metan (55—75%) și bioxid de carbon (25—45%).

Utilizarea deșeurilor cu conținut organic ca sursă de energie este extrem de veche. Preocupări de dată mai recentă au fost consemnate după cel de-al doilea război mondial în R.F. Germania, unde s-a inițiat o acțiune pe scară largă pentru prelucrarea gunoaielor și a subproduselor agricole în vederea obținerii de biogaz și îngrășăminte agricole (bioîngrășăminte). Utilizarea acestor îngrășăminte, după sterilizare, este avantajoasă deoarece se obțin sporuri vegetale mai mari decît în cazul utilizării îngrășămintelor naturale (de exemplu a bălegarului) ca atare.

În prezent, există două tipuri de reciclare energetică a deșeurilor vegetale — metanizarea continuă și metanizarea discontinuă. Metanizarea continuă se aplică tuturor deșeurilor în stare fluidă sau fluidizată, în vreme ce cea discontinuă se aplică deșeurilor solide, lignocelulozice (paie, coceni, frunze etc.), indiferent de conținutul în substanță uscată al acestora și fără necesitatea unei tratări prealabile. Prin utilizarea acestei din urmă metode, în șase săptămîni de fermentare se pot obține 70—75 m³ gaz brut pe tona de bălegar, respectiv echivalentul a 45 l combustibil de uz menajer. Pentru asigurarea a 80 m³ gaz brut, care poate asigura în timpul sezonului rece (circa 200 zile pe an) încălzitul unei locuințe de 150 m², apa caldă menajeră, iluminatul și gătitul ar fi suficiente 1—1,2 tone de bălegar zilnic, cantitate ce rezultă de la 25 vite mari sau circa 500 porci.

Instalațiile mari de biogaz, al căror cost se ridică la circa 5 milioane de dolari, pot acționa centrale electrice, iar prin comprimarea gazului s-ar putea alimenta motoarele mașinilor agricole sau complexele industriale. Astfel, în Portugalia a fost pusă recent în funcțiune o centrală electrică cu o putere de 30 kW și se află în construcție încă două centrale amplasate pe lîngă ferme de porci și vite.

Corneliu-Anton COCIAȘU

O industrie: creșterea păsărilor

Rodica Burbea, Buftea — Ca în multe alte țări ale lumii, și în S.U.A. consumul de carne de pui, grație avantajelor sale economice, a crescut rapid în ultimele decenii, ajungînd în prezent la circa 19,2 kg pe locuitor anual. Creșterea păsărilor de curte a devenit o veritabilă industrie, cu o cifră de afaceri de 13 miliarde de dolari pe an, ocupînd aproape 200.000 de persoane. Circa jumătate din activitățile respective sînt legate de creșterea, prelucrarea și desfacerea de broileri, termen aplicat găinilor în vîrstă de 8 săptămîni. Sporirea mai rapidă a consumului de carne de pui în comparație cu celelalte sortimente a fost puternic stimulată în S.U.A. în ultimele decenii de reducerea costurilor de producție (cu circa 50%) și de diminuarea cu 93% a cantității de muncă necesară pentru a aduce o pasăre la greutatea considerată optimă (1,8 kg). Atribuirea unui caracter sistematic creșterii păsărilor, grație sistemului de contracte încheiate de firme de aprovizionare și desfacere cu micii producători, a adus uniformitatea de dimensiuni și calitate asociată de obicei cu producția de masă.

Popularitatea consumului de carne de pui este ilustrată între altele de răspîndirea pe care au căpătat-o în S.U.A. (dar și în alte țări dezvoltate) o serie de rețele de desfacere. Nu întîmplător unul din cele mai tipice elemente ale autostrăzilor americane sînt reclamele pentru Kentucky Fried Chicken — 4 250 de bufete expres din această rețea numai în S.U.A. Rețeaua respectivă are la origine un mic bufet expres înființat pe marginea unei șosele din Kentucky în 1929 de un anume Harald Sanders, pe baza unei formule proprii de pregătire a puilor fripți, cu 11 condimente. Sanders, numit „colonel onorific" în 1935 pentru inventivitatea sa, a început să-și cedeze formula în 1956, punînd astfel bazele marii rețele de rotiserii amintite. În anul 1964 el și-a vîndut toate drepturile asupra formulei sale, rămînînd însă controlorul de calitate și „omul de marcă" al rețelei. Acest pionier al bufetelor expres a încetat din viață recent, la vîrsta de 90 de ani.

Agricultura în R.P.D. Coreeană

Mirel Rădulescu, București — R.P.D. Coreeană dispune de o suprafață agricolă foarte restrînsă, din care 1,4 milioane hectare teren arabil, 88% din teritoriul țării fiind acoperit de munți. Creșterea rapidă și sistematică a producției de cereale a țării (de la 2,8 milioane tone în 1956 la 7 milioane în 1974, peste 8 milioane în 1976 și 9 milioane t în 1979) se explică nu atît prin extinderea suprafețelor cultivate, cît prin creșterea randamentelor la hectar, grație unui vast program de lucrări de hidroameliorații (lungimea rețelei canalelor de irigații depășește 40 000 km), precum și de mecanizare și chimizare a agriculturii. Pentru anul 1984, care marchează sfîrșitul celui de-al doilea plan septenal, se prevede ca nivelul de înzestrare al agriculturii să ajungă la 10 tractoare la 100 ha (față de 6 tractoare în prezent, la cîmpie) și de peste 200 kg de îngrășăminte chimice la hectar (față de 150 kg în prezent), astfel încît să fie atins obiectivul unei producții cerealiere de 10 milioane tone.

Turnul Eiffel

Toma Timbus, Ploiești — Turnul Eiffel, monumentul devenit un fel de simbol al capitalei Franței, închis la 1 ianuarie a.c pentru renovare, a fost inaugurat la 31 martie 1889, cu ocazia expoziției marcînd aniversarea centenarului revoluției franceze. Construcția arhitectului Gustave Eiffel nu a întrunit de la început adeziunea parizienilor, printre criticii săi numărîndu-se nu numai locuitorii din cartier, ci și o serie de personalități literare și artistice care au trimis un memoriu autorităților municipale. Printre semnatarii memoriului se numărau Alexandre Dumas fiul, Guy de Maupassant, Charles Gounod (care ulterior avea să-și retracteze criticile formulate) și alții. Printre cei 7 000 vizitatori ai turnului în ziua inaugurării s-a aflat și inventatorul Thomas Edison. Contractul pe 20 de ani încheiat de Eiffel cu municipalitatea pariziană expirînd în 1909, turnul urma să fie demolat. A fost salvat de generalul Gustave Ferrie, unul din pionierii telegrafiei fără fir, care a prevăzut utilitatea turnului în acest domeniu. În timpul primului război mondial turnul a servit dealtfel ca stație de radio, de numele său fiind legată captarea mesajului care a dus la arestarea și executarea lui Mata Hari pentru spionaj. După război, prin stația de radio de pe turn s-au emis primele buletine de știri. Turnul mai este celebru și pentru restaurantul stil 1900 de la primul nivel.

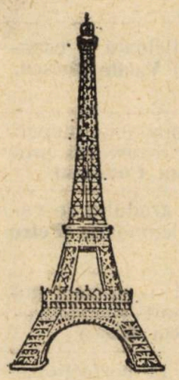

Cu ocazia renovării vechiul ascensor hidraulic al turnului va fi înlocuit cu unul electric.

Combaterea fumatului

Ion Dan, Vaslui — Potrivit experților **Organizației Mondiale a Sănătății,** frecvența pe care au căpătat-o în țările dezvoltate o serie de maladii cum ar fi cancerul pulmonar, tromboza coronariană, bronșita cronică sau emfizemul pulmonar trebuie pusă în strînsă legătură cu fumatul. Deși cantitatea de tutun fumată în țările dezvoltate a început să scadă lent după 1975, numărul fumătorilor rămîne încă deosebit de mare. În plus, fumatul este în ofensivă în țările în curs de dezvoltare, chiar dacă ponderea fumătorilor este apreciată ca reprezentînd încă numai 40 la sută din cea înregistrată în țările dezvoltate. Din acest motiv experții O.M.S. afirmă că **„fumatul este pe plan mondial probabil cea mai importantă cauză de morbiditate care ar putea fi evitată".**

Împiedicarea răspîndirii fumatului în țările în curs de dezvoltare, confruntate și așa cu destule maladii și cu o asistență medicală precară, nu este însă o problemă simplă. Taxele din vînzarea tutunului sînt o sursă destul de importantă de venituri bugetare ale statului, cultura tutunului, relativ nepretențioasă față de sol și climă, este o sursă de venituri pentru micii producători, cu atît mai mult cu cît presupune un consum mare de muncă. Primele cinci mari companii producătoare de tutun și țigarete, care controlează 75 la sută din piața nesocialistă, confruntate cu diminuarea fie și lentă a cererii de tutun în țările dezvoltate, se orientează crescînd spre țările în curs de dezvoltare, inclusiv prin intermediul unei masive publicități (jumătate din reclama făcută în 1977 în Malaezia a fost efectuată de companiile din industria tutunului).

Între timp, companiile producătoare desfășoară și un important efort de cercetare în direcția reducerii celei mai dăunătoare dintre substanțele eliberate prin arderea tutunului și anume gudronul. În S.U.A. țigaretele cu un conținut de gudron de pînă la 15 mg reprezintă acum jumătate din vînzări, față de numai 2 la sută cu șase ani în urmă. În Anglia conținutul mediu de gudron per țigaretă a ajuns la 17 mg, față de peste 30 mg la începutul anilor '60. Nu întîmplător sectorul pieței țigaretelor cu conținut redus de gudron este actualmente terenul celei mai aprige concurențe între firmele producătoare. În aceste condiții, subliniază experții O.M.S., chiar și adoptarea unor țigarete mai puțin nocive, înainte de a abandona total fumatul ar reprezenta un pas înainte spre prevenirea îmbolnăvirilor și a cheltuielilor societății legate de acestea, menținerea capacității de muncă și prelungirea însăși a duratei vieții.

Supliment

Mircea Pădurean, Baia Mare — Ținînd seama de sugestiile mai multor cititori, consultațiile în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul superior economic sînt în prezent publicate în corpul revistei și nu în supliment, așa cum desigur ați observat.

În ce privește dificultățile pe care le întîmpinați în procurarea revistei noastre prin chioșcurile de difuzarea presei, nu vă putem sugera decît o singură soluție: abonamentul. Redacția nu dispune de exemplare din numerele pe care nu vi le-ați putut procura. Abonamente se primesc pînă în ziua de 15 a lunii anterioare perioadei pentru care doriți să vă abonați.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 13 februarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (I) **Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 1

— Adunări generale ale oamenilor muncii. Participare colectivă la rezolvarea problemelor producției **(Dan Condrea)** 3

— Soluții pentru creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase **(Petre Cioclu)** 4

— Revoluția în agricultură — element hotărîtor pentru progresul economico-social al țării **(Alexandru Ignat)** 6

— Componente economice în perfecționarea organizării și conducerii agriculturii **(Oprea Parpală)** 8

— Exigență sporită în efectuarea controlului în economie **(Emil Cioflan)** 10

— Larga colaborare cu țările socialiste — coordonată de bază a relațiilor economice externe ale României socialiste **(Constantin Moisuc)** 11

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

● Valorificarea resturilor menajere și industriale ● Biromatica 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Tipizarea tehnologiilor de manipulare-transport-depozitare **(Ionel Dumbravă)** 15

TEORII ● IDEI

— Conceptul general de structură economică (III) **(Aurel Iancu)** 17

— Factorul uman — element esențial în optica dezvoltării întreprinderii **(Cristian Popescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondurile întreprinderii socialiste. Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei caracteristice **(Marin Mehedințu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Documentar. Codul de conduită pentru societățile transnaționale (II) **(Ion M. Anghel)** 25

— Forumul dezvoltării 27

— Tendințe-conjuncturi 28

— R. P. Ungară. Pe calea modernizării structurii producției industriale **(Nyitrai Ferencné)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— The revolution in agriculture — a decisive element for the economic and social progress of our country **(Alexandru Ignat)** 6

— Economic elements for an improved management in agriculture **(Oprea Parpală)** 8

— Broad collaboration with the socialist countries — a basic coordinate of the foreign economic relations of the socialist Romania **(Constantin Moisuc)** 11

— The general concept of economic structure (III) **(Aurel Iancu)** 17

— Schools ● trends ● economists. Limits of the principle of the relative advantage in the international trade (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 20

— The code of conduct for the transnational companies (II) **(Ion M. Anghel)** 25

— Hungarian People's Republic. On the road of modernizing the structure of the industrial production **(Nyitrai Ferencné)** 29

DANS LE NUMERO

— La révolution dans l'agriculture — un facteur décisif du progrès économique et social du pays **(Alexandru Ignat)** 6

— Eléments économiques dans le perfectionnement de l'organisation et de la direction de l'agriculture **(Oprea Parpală)** 8

— La collaboration économique large avec les pays socialistes — une coordonnée fondamentale des relations économiques extérieures de la Roumanie socialiste **(Constantin Moisuc)** 11

— Le concept général de structure économique (III) **(Aurel Iancu)** 17

— Ecoles-courants-économistes. Limites du principe de l'avantage relatif dans le commerce international (IV) **(Sultana Sută — Selejan)** 20

— Le code de conduite sur les sociétés transnationales (II) **(Ion M. Anghel)** 25

— La R.P. Hongroise. Sur la voie de la modernisation structurelle de la production industrielle **(Nyitrai Ferencné)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Революция в сельском хозяйстве — решающий фактор социально-экономического прогресса страны **(Александру Игнат)**.... 6

— Экономические составные совершенствования организации и руководства сельским хозяйством **(Опря Парпалэ)** 8

— Широкое сотрудничество с социалистическими странами — основная координата внешнеэкономических отношений социалистической Румынии **(Константин Мойсук)** 11

— Общий концепт экономической структуры (III) **(Аурел Янку)**.. 17

— Школы ● течения ● экономисты. Пределы принципа относительной выгоды в международной торговле (IV) **(Султана Сутэ-Сележан)** 20

— Кодекс поведения для транснациональных обществ (II) **(Ион М. Ангел)** 25

— Венгерская Н. Р. — По пути структурной модернизации промышленной продукции **(Ньитрай Ференцне)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

ADAS ADAS ADAS ADA
ADAS ADAS ADA
ADAS ADA
ADAS ADA
ADAS ADA

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viaţă constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor A.D.A.S.

● **Asigurarea familială mixtă de viaţă** dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.

● **Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente** este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● **Asigurarea mixtă de viaţă cu o indemnizaţie pentru urmaşi** garantează urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, A.D.A.S. plăteşte : jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o indemnizaţie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.

● Primele de asigurare sînt diferenţiate, în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la A.D.A.S. întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se de A.D.A.S. independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi A.D.A.S.

MĂRŢIŞOR '81

De 1 şi 8 martie, dăruiţi celor dragi mărţişoarele preferate.

Magazinele comerţului de stat din Bucureşti şi din întreaga ţară vă oferă posibilitatea să alegeţi — încă de pe acum — surprizele ce le veţi oferi de Mărţişor :

— balonseide şi pardesie executate conform ultimelor tendinţe ale modei ;

— rochii, bluze, fuste şi jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;

— pulovere şi jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;

— pantofi comozi, cizme de diferite înălţimi, cu vîrful alungit şi tocul subţire ;

— baticuri, eşarfe, pălării, căciuliţe , mănuşi, fulare ;

— poşete, genţi, cordoane etc.

Alegeţi din timp darurile ce le veţi oferi de 1 şi 8 MARTIE

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL ŢĂRĂNIMII

AMPLĂ MOBILIZARE A REZERVELOR DE SPORIRE A PRODUCŢIEI AGRICOLE

Numărul 8 ● Vineri 20 februarie 1981

Întîmpinat cu sentimente de dragoste fierbinte și înaltă prețuire, cu vibrant entuziasm

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

A PARTICIPAT LA ADUNAREA GENERALĂ A OAMENILOR MUNCII DE LA ÎNTREPRINDEREA „23 AUGUST" DIN CAPITALĂ

„Dorim ca democrația pe care noi o realizăm în România să fie o democrație a participării directe, conștiente a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor la conducerea societății, ca organele de conducere să fie mai bine supuse controlului maselor populare, să lucreze în strînsă unitate și colaborare ; numai întărind acest control de jos în sus și de sus în jos, acționînd într-o strînsă unitate, putem asigura înaintarea fermă a României pe drumul socialismului și comunismului, avem garanția realizării programului de dezvoltare pe acest cincinal".

NICOLAE CEAUȘESCU

D 646

ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Arbitrajul de marfă în operațiunile comerciale cu aport valutar

Exprimînd necesitatea realizării unui salt calitativ, în întreaga activitate de comerț exterior legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperarea economică internațională, acordă o importanță deosebită și creează cadrul legal dezvoltării operațiunilor de aport valutar.

Pornind tocmai de la necesitățile unei adaptări prompte la cerințele pieței externe și creșterii inițiativei în comercializarea la extern, legea asigură cadrul legal întreprinderilor de comerț exterior pentru : „cumpărarea și preluarea de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale a unor mărfuri de conjunctură, sezoniere care fac obiectul tranzacțiilor la burse, în vederea vînzării la extern pe cont propriu și efectuării de operațiuni de aport valutar".

Prin aceste prevederi se creează cadrul legal unitar ce validează experiența acumulată de întreprinderile noastre de comerț exterior în desfășurarea de operațiuni de aport valutar prin arbitraj de marfă și se răspunde totodată necesităților impuse de piețele comerciale internaționale pentru diverse produse. Prevederile legii reflectă saltul calitativ ce trebuie să se facă tot mai accentuat prezent în activitatea fiecărei întreprinderi de comerț exterior, de trecere de la activități de aprovizionare-desfacere a diverselor ramuri ale economiei naționale la o activitate axată pe sporirea beneficiilor în valută prin prestarea de servicii de comercializare internațională și valorificarea în condiții optime la export a produselor românești. În acest context se impune cunoașterea și difuzarea experiențelor înaintate ale întreprinderilor românești și firmelor internaționale în folosirea unor tehnici și mecanisme de comercializare în scopul asigurării obținerii unor beneficii suplimentare în valută.

Cadrul organizatoric. Operațiunile de arbitraj de marfă se desfășoară în cadrul burselor, instituții (firme) de comercializare cu caracter internațional ce concentrează cererea și oferta prin vînzarea-cumpărarea de contracte la termen pentru o serie de mărfuri care dețin o pondere însemnată în comerțul mondial.

Cunoașterea mecanismului tranzacțiilor prin bursă asigură protejarea furnizorilor și respectiv consumatorilor împotriva fluctuațiilor excesive ale prețurilor. Acest lucru este asigurat în principal prin folosirea în cadrul unor tehnici specifice (vezi operațiunile de hedging) a vînzărilor-cumpărărilor la termen.

Folosirea corectă a burselor de către întreprinderile de comerț exterior românești, înlăturarea concepției conform căreia o bursă este legată invariabil de speculația comercială, poate fi realizată numai prin înțelegerea elementelor și mecanismelor operațiunilor de bursă. Astfel, se impune a se ține seamă în primul rînd de **caracteristicile** mărfii și ale pieței produsului :

— concurență în producția și desfacerea mărfii respective.

— stardardizarea mărfii sub aspect calitativ (prin burse se comercializează produse brute sau semifabricate, neinfluențate de caracteristicile unei anume prelucrări industriale) și posibilitatea conservării ei prin depozitare cel puțin un sezon de producție.

— efectuarea unu volum semnificativ de tranzacții cu marfa respectivă.

În al doilea rînd de organizarea bursei ca instituție de comercializare ce cuprinde :

— membri, persoane fizice sau juridice specializate în comerțul cu produsul respectiv.

— consiliul de administrație, directorul general și o serie de comitete consultative însărcinate cu conducerea bursei și respectiv organizarea activității zilnice a acesteia.

— dreptul de operare la bursă ce revine numai membrilor acesteia prin reprezentanții lor pe „ringul" bursei, numiți brokeri.

— obligația de plată a comisioanelor la tranzacții efectuate (comisionul plătit de membri reprezentînd cca. 50% din comisionul nemembrilor).

— garanția necondiționată de onorarea contractelor de către „Casa de cliring" — asociație de membri ai bursei, ce în virtutea fondurilor de garanție depuse, situației financiare etc. devine parte (vînzător, respectiv cumpărător) în toate tranzacțiile de bursă ce se înregistrează la sfîrșitul unei sarcini de bursă. Astfel, spre exemplu, toți cei care au vîndut pe ring au drept cumpărător (după înregistrarea tranzacției în registrul casei de cliring) nu pe brokerul care a cumpărat și a confirmat în scris acest lucru, ci casa de

Supliment la nr. 8 1981 Revista ECONOMICA

cliring, devenită astfel garant efectiv pentru tranzacție. Drept consecință, orice tranzacție acceptată de casa de cliring, poate fi lichidată de vînzător și/sau cumpărător, independent unul de altul, în orice moment, prin același procedeu prin care a fost inițiată. În vederea decontării tranzacțiilor, fiecare membru are un angajament scris și clar definit de unul din membrii casei de cliring prin care lucrează și decalează afacerile zilnice.

În al treilea rînd de **cotarea prețurilor.** În funcție de termenele cotate se vor înregistra cotații pe moment spot (cash ; la disponibil) și cotații la termen (future). Primele reprezintă prețul **actual** pentru marfa efectivă (fizică) și tind să reflecte raportul cerere-ofertă în momentul prezent (t_0). La rîndul lor cotațiile spot sînt **efective** — stabilite pe baza tranzacțiilor încheiate într-o zi sau **nominale** — reprezentînd prețul mărfurilor ce cotează curent, dar pentru care nu s-au încheiat tranzacții din lipsă de ofertă sau de cereri. Cotațiile la termen reprezintă estimări făcute la momentul t_0 asupra cotațiilor spot ce se vor înregistra într-un moment viitor t_1. Deși la prima vedere cotațiile la termen, par a avea un caracter pur teoretic, în realitate el reprezintă o proiectare a prețurilor spot în perspectiva unei perioade, iar mecanismul de funcționare a burselor asigură ca aceste condiții să se alinieze continuu la realitatea prețului spot. Astfel, se face că pe măsura scurgerii timpului și apropierea cotației spot de termenul în cauză (respectiv micșorarea intervalului t_1—t_0), cotația la termen își modifică valoarea în așa fel încît la data expirării poziției respective ea este egală cu cotația spot. Ca ordin de mărime, în cazul unor cotații normale de piață, cotația spot este mai mică decît cea de termen. Acest lucru este determinat printre altele de cheltuieli de păstrare ale mărfii (stocare, asigurare, datorii la credite imobilizate etc.) numite cheltuieli de report (carring charges).

Pe baza celor de mai sus sînt ușor explicabile următoarele corelații ale cotației spot cu cotațiile la termen :

1. Cotațiile la termen sînt în mod direct determinate și ajustate în funcție de cotațiile spot.

Corelația este ușor de înțeles pe baza următoarelor exemple :

Prețul argintului în decembrie 1973 la bursa din New York era de 3$/uncie. Cheltuielile de report (carring charges) de cca 0,05 $/uncie/lună. Prețul în condiții normale ale pieței (piața nemanipulată) ar fi trebuit să fie în martie 1974 de 3,15 U.S.$/uncia.

Dacă prețul în martie la New York nu va fi de U.S.$ 3,15/uncie cum ar trebui să fie conform calculelor (determinate pe baza prețului spot și cheltuielile de report în condiții de piață nemanipulată), ci de 3,44 US $/uncie, zeci de firme vor vinde pe martie la bursă la 3,44 US$/uncie, cumpărînd marfă fizică de pe piață cash, realizînd un cîștig de 0,29 $ per uncie (speculație à la hausse). Această speculație va atrage în mod evident convergența prețului pe decembrie la prețul de 3,15 US$/uncie (cotație spot plus cheltuieli de report).

Influența, în sens invers de la cotația termen la cotația spot nu e posibilă, întrucît în mod evident printr-o cumpărare, la termen nu se poate satisface livrarea efectivă de marfă în prezent. Din cele de mai sus se deduce ușor și următoarea corelație :

2. Variațiile cotațiilor la termen față de cotațiile spot sînt **limitate aproximativ la costurile de report, în schimb** variațiile cotațiilor spot de la un termen (t_1) la altul (t_2) sau ale cotațiilor la termene mai apropiate față de termene mai îndepărtate sînt nelimitate.

În al patrulea rînd de **unitățile de măsură în tranzacțiile de bursă și garanția de execuție a contractelor.**

Pentru operabilitate se fixează în general o unitate de tranzacție numită contract sau lot (spre exemplu un contract la bursa de zahăr de la Paris este de 50 tone metrice). Valoarea contractului poate fi schimbată de Consiliul bursei în funcție de interesele membrilor cu influența cea mai mare (orice ridicare a valorii contractului de bursă atrage limitări de participare la tranzacții și reciproc).

Pentru a se asigura de buna executare a contractelor de către cumpărători sau vînzători, firmele de brokeri cer acestora depunerea unor fonduri de rezervă fixe (în general cca. 10% din valoarea contractelor pe care vor să le angajeze) și variabile. Alături de garanțiile fixe de 10% pentru executarea contractelor se depun garanții zilnice pentru evoluția pieței contrar așteptărilor (materializate în contracte la termen) numite „margin call".

De regulă, pentru facilitarea decontărilor între firma broker și clientul său, se încheie aranjamente scrise prin care se stabilește sub ce formă clientul va asigura depunerea margin call-urilor zilnice. În general, brokerul acordă unele facilități clienților săi în funcție de relațiile de încredere reciprocă, în sensul că brokerul va cere clientului său depunerea de margin call-uri dacă suma acordată depășește un anumit nivel ($150-300.000).

Garantarea pentru sume ce depășesc plafonul convenit se face prin garanție bancară sau printr-un aranjament între broker și client care prevăd că poziția va fi lichidată automat de broker dacă suma margin call-urilor depășește depozitul inițial.

În al cincilea rînd, **angajarea de contracte la termen — contracte de vînzare „short" și „long"** (operațiuni de hedging).

Evitarea riscului de scădere a prețurilor se face în special de către debitorii de stocuri, prin contractarea unei vînzări „short" la termen. Aceasta constă din angajarea unei operațiuni de comercializare de bursă în termene similare cu cele la care este în curs să angajeze vînzarea efectivă a stocului.

Exemplificînd situația s-ar putea prezenta astfel :

— la 16 martie 1980 prețul argintului la bursa din New York a fost de 53 US$/uncia. La această dată grupul Hunts-Brothers din S.U.A. cumpără 10 milioane uncii de argint cu livrare 31.03.1978

— la 27 martie 1980 prețul argintului înregistrează o prăbușire la 10,8 US$/uncia. Valoarea contractelor deținute de grupul Hunt înregistrează astfel o pierdere de 422 milioane US$.

Pentru a se proteja însă împotriva unor astfel de eventualități orice dealer de bursă se va asigura prin vînzarea unor poziții (contracte) short pentru aceeași cantitate (10 milioane uncii) după cum urmează :

— preț plătit la cumpărarea a 10 milioane uncii la 16 martie 1980 cu livrare la 31.03.1978 : 53 US$/uncia ;

— preț obținut la vînzarea la termen la bursă la 16 martie 1980 a 10 milioane uncii (vînzarea se face fără ca grupul Hunt să dețină fizic această cantitate de argint) cu lichidarea contractului la 31.03.1980 : 53 US$/uncia.

— prețul pieței la 31.03.1980 : 10,8 US $/uncia.

Grupul Hunt va lichida astfel vînzarea la termen a contractelor de bursă la data livrării mărfii fizice 31.03.1980, compensînd astfel pierderea de 422 milioane US $ la tranzacția de marfă fizică cu un cîștig de 422 milioane US $ la tranzacția short în care s-au vîndut 10 milioane uncii la 16.03.1978 la 53 US $/uncia cu lichidare la 31.03.1980 într-o perioadă cînd prețul este de 10,8 US$ deci cîștigul e de 42,2 US $ pe uncie.

În mod similar asigurarea la vînzarea de stocuri pentru o creștere a prețurilor la termenul de livrare stabilit se va face prin cumpărarea la termen a unor contracte, pentru o valoare echivalentă la aceleași prețuri (se va adopta o poziție „long").

Deși exemplul de mai sus este un exemplu de operațiune de hedging (asigurarea asupra riscurilor prăbușirii prețurilor) prezentarea lui este utilă în acest context, pentru înțelegerea mecanismului operațiunilor de bursă (care la ora actuală nu își mai au sursa atît în clasicele speculații à la hausse și à la caisse, ci în manevrarea unor elemente, ce par la prima vedere de o importanță secundară).

Citarea în acest sens a modului de acționare a unor grupuri americane la bursele din New York și Chicago este utilă pentru a înțelege în profunzime mecanismele speculațiilor la burse (vezi și Vision Nr. 108/1980).

Cazul Hunt-Engelhard la bursele americane ale argintului

Formele pe care le poate lua concurența marilor monopoluri, materializată în domeniul burselor la mărfuri sînt uneori impresionante.

În acest sens recentele confruntări ale grupurilor monopoliste americane Hunt, Engelhard Minerals and Chemicals (prin divizia sa Phipipp Brothers) și Mocatta Metals Corporation la bursele din New York și Chicago oferă un exemplu edificator asupra subtilităților de manipulare a mecanismelor de bursă.

La 30 martie 1980 grupul multimiliardar american Hunt solicită guvernului american un împrumut de 2 miliarde dolari pentru a acoperi pierderile datorate unor speculații la bursele de argint din New York și Chicago.

Cum a putut ajunge grupul Hunt, la o asemenea situație, cînd un un an înainte proprietarii grupului apăruseră în fața unei comisii a Senatului S.U.A. acuzați de manipularea bursei argintului, pare greu de înțeles.

Explicația însă este ușor de găsite după o analiză atentă a formelor pe care le-a luat concurența marilor monopoluri la bursele de argint, a manevrelor de culise pe care le presupun uneori speculațiile la bursă.

În decembrie 1973 grupul Hunt, pentru a se asigura împotriva devalorizării dolarului, investește fondurile disponibile în dolari din afaceri petroliere în cumpărarea la bursele din Chicago și New York a 23 milioane uncii de argint la prețul de 3 $ uncia.

Investiția prezenta toate garanțiile să fie profitabilă prin faptul că la acea dată argintul cota la valori foarte joase, prețul lui neputînd fi dirijat prin acțiuni ale guvernului S.U.A.

Achiziția celor 23 milioane uncii a produs imediat o mișcare de creștere a cotațiilor la bursă. Aceasta a fost stimulată în continuare prin cumpărarea a încă 35 milioane uncii de argint în contracte la termen.

Rezultatul l-a constituit creșterea prețurilor la contractele cu livrare martie 1974 de la 2,61 US $ uncia la 6,7 $ uncia la contractele cu livrare aprilie și ca o consecință imediată creșterea vînzărilor speculative de argint.

Cu toate acestea grupul Hunt continuă să cumpere achiziționînd la sfîrșitul lui martie 1974 un total de 60 milioane uncii.

După o perioadă relativ stabilă a pieței argintului (1974—1979) grupul Hunt se lansează din nou în investiții la termen pentru cumpărarea de argint.

Grupul contractează îndeosebi „long" pentru asigurarea stocurilor deja obținute (prevăzîndu-se o creștere a prețurilor, se cumpără la prețul actual mai scăzut, în vederea vînzării într-o piață cu prețuri înalte) atrăgînd în cumpărarea de argint fonduri masive de potrodolari.

Noile investiții se fac în 1974 la 6 $ uncia și au ca rezultat ridicarea prețului argintului la 10 $ uncia în iunie 1978.

La această dată specialiștii grupului prevăd creșterea de prețuri la 25 $ uncia în perioada imediat următoare și 75 $ uncia pe perioade mai lungi.

Confirmînd aceste previziuni argintul contează la 50 $ uncia în martie 1980. În acest moment grupul Hunt deținea 200 milioane uncii de argint.

Această forțare a cotațiilor dincolo de limitele reale, provoacă însă prăbușirea prețurilor argintului la 27 martie 1980 cînd argintul scade de la o cotație de 53 $ uncia la 10,8 $ uncia.

O asemenea prăbușire spectaculoasă nu a fost însă străină de o serie de manevre ale grupurilor concurente : Engelhard Minerals și Mocatta Metals Corporation, ambele membre în consiliul burselor din New York și Chicago.

Acțiunile lor se materializează în limitarea cumpărărilor speculative de argint la cele 2 burse prin introducerea în statutul (în ianuarie 1980) acestora a unor prevederi ce obligau cumpărătorii la depunerea unor garanții mai mari la achiziționarea de noi contracte, respectiv creșterea nivelului contractelor.

Aceste prevederi lezau în mod vădit interesele grupului Hunt care mizase pe o forțare a cererii.

Ele serveau însă intereselor celor două grupuri membre în consiliile de bursă ce dețineau 15556 contracte short (Engelhard Minerals) și 4942 contracte short (Mocatta Metals), acestea reprezentînd tot atîtea poziții speculative contrare celor ale grupului Hunt.

Rezultatul imediat al prăbușirilor îl constituie faptul că la 30 noiembrie 1980 Hunt e obligat să cumpere (conform contractelor la termen pe care le deține) 19 milioane uncii de argint la 35 $ uncia, cînd prețul spot era de numai 11 $ uncia.

În afara acestor sume grupul Hunt trebuie să depună garanții pentru toate contractele la termen ce speculau împotriva tendinței pieței (margin call-uri). Acestea se ridică, de asemenea, la sume impresionante și constau atît în lichidități cît și în însăși contractele de argint deținute.

Alături de această evoluție a raporturilor de forțe la bursă între Engelhard și Hunt sînt foarte interesante, din punct de vedere al tehnicității confruntărilor la bursă și raporturile Mocatta-Hunt.

Astfel grupul Mocatta, deținător de importante mine de argint, a acționat în permanență pentru asigurarea stocurilor sale fizice prin contracte short (contrare contractelor Hunt).

În acest fel orice scădere de prețuri care producea pierderi la marfa fizică, era contracarată printr-o vînzare la termen la prețuri ridicate. Întrucît, însă așa cum am arătat, prețurile au fost în creștere pînă în martie 1979, grupul Mocatta e obligat să garanteze fiecare poziție short pe care o cumpără, întrucît aceasta reprezenta o poziție contrară tendinței pieței.

Ajungînd la limita resurselor de plată Mocatta garantează pentru margin call-uri cu o serie de contracte de argint de peste 50 milioane US $ pe care le deținea (din tranzacții mai vechi) de la grupul Hunt. Temîndu-se de insolvabilitatea Mocattei, grupul Hunt acceptă să răscumpere o parte din aceste contracte la prețuri ridicate. Din această acțiune însă grupul Mocatta iese întărit și poate în consecință să forțeze prin acțiunile sale acțiunea de prăbușire a prețurilor de la 27 martie 1980

Care este situația prezentă ?

După estimările celor mai mulți specialiști argintul este din nou subevaluat, deținătorii unor contracte de volum la bursele de argint avînd o poziție favorabilă. Deși pierderile grupului Hunt au fost foarte mari la 27 martie 1980, în prezent grupul deține 63 milioane uncii de argint, orice creștere de cotații cu un dolar la argint determinînd un cîștig de 63 milioane US $.

Desigur că situația la bursă descrisă mai sus este de excepție, ea reflectînd necesitatea abordării cu prudență, prin operațiuni asiguratorii (hedging) a operațiunilor de bursă.

În acest sens considerăm oportună abordarea operațiunilor de bursă în cadrul operațiunilor de aport valutar în primul rînd ca operațiuni de asigurare a prețurilor împotriva unor fluctuații necontrolabile.

Modul cum pot fi folosite în mod concret aceste operațiuni de întreprinderile noastre de comerț exterior va fi prezentat într-un număr viitor.

Florin POGONARU

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Banii sînt mai scumpi decît țițeiul

Sub acest titlu, în unul din ultimele numere ale revistei engleze „The Economist". la rubrica destinată economiei mondiale, se face un succint comentariu despre efectele tendinței de creștere a ratei dobînzii în lume și în special în S.U.A. asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare. În contextul preocupărilor sporite ale întreprinderilor de comerț exterior în ceea ce privește costul creditului extern, a oportunității utilizării și folosirii acestuia în condiții de eficiență sporită, considerăm că afirmația din titlu merită atenție. Dar, înainte de prezentarea acestora, să precizăm unele caracteristici ale contextului economic internațional actual. Începînd cu anul 1974, deci după primul „șoc" petrolier (octombrie 1973) asistăm, aproape cu regularitate semestrială la noi majorări de prețuri la țiței cu repercusiuni uneori nefaste asupra economiei țărilor lumii și mai ales asupra țărilor în curs de dezvoltare importatoare de țiței.

Rememorăm că pentru țările industrializate occidentale perioada de după criza din anii 1974—1975 s-a caracterizat printr-o creștere economică lentă, incertă, oscilantă, în ritmuri anuale care în medie abia au depășit 3%, prin redresări și relansări economice lipsite de vigoare și finalitate, printr-o strînsă împletire a unor rate înalte ale inflației și șomajului, simbioză care a făcut inoperabilă aplicarea vechilor sau clasicelor măsuri de contracarare a recesiunii sau crizei economice. În aceste țări, cu intermitențe de scurtă durată și cu intenția de a combate inflația prin reducerea relativă a cererii de consum, au fost implementate măsuri de politică monetară, chiar drastice, în rîndul cărora a ieșit în evidență majorarea taxei oficiale a scontului și implicit a ratei dobînzilor la credite, tendințe care au culminat cu un nivel de peste 20% a ratei dobînzilor preferențiale în S.U.A., nivel înregistrat în luna decembrie 1980.

În 1979, după cum este bine cunoscut, prețul țițeiului exprimat în dolari s-a dublat aducînd noi incertitudini pentru evoluția economiei mondiale. Pe drept cuvînt escaladarea prețului țițeiului din anul 1979 a fost denumită ca cel de-al doilea „șoc" petrolier, care a accentuat dezechilibrele în plățile externe a numeroase țări și în special al țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței.

Judecînd împreună cele două tendințe (1) de majorare a ratei dobînzilor și (2) de continuă escaladare a prețului țițeiului din a doua jumătate a deceniului 8, observăm că afirmația din titlu se justifică în sensul că ori de cîte ori prețul țițeiului s-a majorat cu 1 dolar/baril, țările în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței au plătit mai scump importurile de această materie energetică cu 2 miliarde de dolari. Ultima decizie a țărilor OPEC, din decembrie 1980, de a majora cu 3 dolari/baril prețul țițeiului ridică costul importurilor de țiței al țărilor menționate, în anul 1981, cu 6 miliarde de dolari.

La îngrijorarea produsă de efectele majorării notei de plată petroliere asupra balanțelor comerciale se adaugă cea a evoluției ascendente a ratei dobînzilor. Răspunsul la întrebarea „de ce această îngrijorare adițională ?" este foarte simplu. Țările despre care vorbim cumulează o datorie externă de 100 miliarde dolari la care se aplică dobînzi variabile, deci care țin pasul cu tendința menționată. Dacă avem în vedere rata dobînzii la împrumuturile interbancare pe piața londoneză (LIBOR), orice majorare a LIBOR cu 1% duce la creșterea anuală a serviciului datoriei externe în contul dobînzii percepute cu 1 miliard de dolari. Dacă avem în vedere, de asemenea, că, de regulă, nivelul dobînzii la creditele comerciale este fixat la cîteva părți sau chiar puncte procentuale întregi peste LIBOR (spread), îngrijorarea adițională este justificată în noul context de evoluții (în decembrie 1980 nivelul LIBOR a ajuns și el la 20%, în urmă cu 6 luni fiind de numai 10% ; de asemenea, în aceeași lună, Brazilia a anunțat primul împrumut cu o dobîndă de peste 2 puncte procentuale peste LIBOR).

De asemenea, dacă avem în vedere că 85% din împrumuturi au fost făcute numai de 20 de țări în curs de dezvoltare neproducătoare de țiței (peste 40% revenind numai la 5 țări), efectele unei rate înalte a dobînzilor nu sînt nici ele uniform repartizate. Circa 5% din datoria externă a celor 30 de țări în curs de dezvoltare, cele mai sărace din lume, constă din împrumuturi comerciale. Nu-

mai pentru această parte din datorie sau numai pentru aceste ţări majorarea preţului ţiţeiului reprezintă un pericol mai mare decît rata dobînzilor la împrumuturi. În schimb pentru Brazilia, serviciul datoriei externe a consumat, în anul 1981, 30% din veniturile din exporturi, iar importurile de ţiţei 40%. MORGAN GUARANTY TRUST a calculat, pentru cazul Braziliei, că o majorare a preţului ţiţeiului cu 5 dolari/baril va solicita în plus 7% din veniturile din export, în timp ce o majorare a LIBOR cu 5% va înghiţi 13,5% în plus din veniturile din export. Chiar pentru o ţară ca India cu o datorie externă comercială redusă, pierderile din majorarea ratei dobînzilor va fi mai mare decît din scumpirea ţiţeiului.

Napoleon POP
I.E.M.

Vademecum

Diferenţa între a face vînzări şi a face marketing eficient

Cunoscutul autor de marketing Philip Kotler îşi propune să demonstreze într-un articol intitulat „De la obsesia vînzărilor la marketing efectiv" că responsabilii pentru vînzări din multe întreprinderi nu reuşesc să facă distincţia esenţială între conducerea pe baza obiectivului „vînzări" şi conducerea pe baza obiectivului „marketing eficient".

Întrucît pentru practicieni diferenţa apare deseori prea subtilă şi ca urmare greu de sesizat, autorul avansează un sistem de evaluare a gradului de aplicare a marketingului.

De regulă, deosebirile de vederi între compartimentul vînzări şi compartimentul marketing privesc următoarele aspecte :

1. **Se urmăreşte volumul vînzărilor sau eficienţa operaţiunii.** În primul caz se urmăreşte prioritar realizarea cantitativă a sarcinii de vînzare, care să permită încasarea comisioanelor de pe urma vînzării. În cel de-al doilea caz atenţia prioritară este acordată structurii gamei de produse comercializate, claselor de calitate, segmentelor de consumatori cărora se adresează marfa, urmărind deci cu prioritate elementul calitativ. Se proiectează programe mix-marketing (mixul produsului, mixul segmentelor de piaţă etc.) pentru creşterea gradului de pătrundere pe piaţă, cu un coeficient de risc acceptabil.

2. **Obiective pe termen scurt sau lung.** „Vînzătorii" se axează pe ce se fabrică curent, adoptînd strategia la pieţele şi clienţii existenţi. Spre deosebire de aceştia compartimentul de marketing elaborează strategii ofensive studiind restricţiile şi oportunităţile întreprinderii, corelînd mixul produsului şi mixul pieţei în programe de marketing pe termen lung (pînă la 5 ani) ce iau în considerare tendinţele pe termen lung.

3. **Client izolat sau un segment de piaţă.** Vînzările se orientează asupra unui client, firme urmărind numai factorii ce facilitează o anume tranzacţie, în timp ce marketingul presupune acţiunea conştientă pentru construcţia pieţei în cadrul unui segment bine conturat de beneficiari de pe piaţa anvizajată.

4. **Activitatea curentă sau cercetare-concepţie.** Desfacerile preferă să încerce să vîndă clienţilor în loc să studieze piaţa şi să elaboreze planuri şi strategii care să orienteze metodic activitatea operativă pe baza unui sistem de analiză a pieţei, programare şi control (ceea ce presupune însuşirea instrumentarului necesar).

Pornind de la aceste diferenţieri de concepţie s-au stabilit 5 criterii de evaluare a stadiului implementării marketingului în gîndirea şi acţiunea întreprinderilor. Fiecare criteriu este caracterizat prin 3 întrebări, iar răspunsurile date la întrebări sînt cotate cu note de 0, 1, 2. În final, răspunzîndu-se la cele 15 întrebări se obţine un punctaj total de maximum 30 de puncte. După cum punctajul obţinut se încadrează în una sau alta din următoarele clase va fi apreciată şi activitatea de marketing desfăşurată de întreprindere :

— Punctaj 0—5 — nici un fel de activitate
— Punctaj 6—10 — activitate săracă
— Punctaj 11—15 — activitate medie
— Punctaj 16—20 — activitate bună
— Punctaj 21—25 — activitate foarte bună
— Punctaj 26—30 — activitate de nivel superior.

Şi iată acum cele 5 criterii şi întrebările corespunzătoare lor :

I. **Penetrarea concepţiei de marketing** (recunoaşterea rolului pieţei şi consumatorului în cadrul sistemului întreprindere-mediu)

1°. Management-ul recunoaşte importanţa orientării întreprinderii către necesităţile şi dorinţelor unor pieţe selectate, spre consumator ?

Se acordă :

0 — cînd întreprinderea are ca orientare de bază să vîndă produsele din nomenclatorul curent ca şi cele noi oricui va dori să le cumpere ;

1 — cînd întreprinderea acţionează pe un număr mare de pieţe, ce sînt abordate cu egală eficacitate ;

2 — cînd întreprinderea acţionează în urma selecţiei judicioase a unor pieţe potenţiale pentru satisfacerea cerinţelor şi dorinţelor partenerilor reprezentînd debuşee pe termen lung, care să justifice adaptarea producţiei, respectiv să asigure un beneficiu corespunzător.

2°. Se elaborează şi aplică programe de dezvoltare de produse şi de marketing specializate pe diferite segmente ale pieţei ?

Se acordă :

0 — pentru „nu" ;
1 — pentru „uneori" ;
2 — pentru „în mare măsură".

3°. Există o viziune globală asupra întregului sistem de marketing (aprovizionare, canale de distribuţie, concurenţă, clienţi, mediu) în planificarea de marketing ?

Se acordă :

0 — cînd întreprinderea se concentrează asupra vînzărilor şi servirii clienţilor imediaţi ;

1 — cînd întreprinderea are o viziune de perspectivă asupra canalelor sale de distribuţie, deşi principalul efort se concentrează în satisfacerea cerinţelor clienţilor curenţi ;

2 — cînd întreprinderea deţine o viziune globală asupra

întregului sistem de marketing, cunoaște oportunitățile și restricțiile pe care le provoacă modificările efectuate în orice punct al sistemului.

II. **Organizare de marketing integrată** (funcția de marketing este prevăzută în organigramă cu forțe capabile să efectueze cercetarea și analiza de marketing, planificarea, implementarea și controlul obiectivelor)

4°. Care este stadiul integrării activităților de marketing, stadiul coordonării și controlului lor ?

Se acordă :

0 — cînd vînzările și celelalte activități de marketing nu sînt integrate la nivel de conducere, astfel că apar dezacorduri între ele ;

1 — cînd există integrare formală și control ale principalelor activități de marketing, dar o coordonare și cooperare nesatisfăcătoare ;

2 — Activitățile principale de marketing sînt efectiv integrate.

5°. Cum decurge colaborarea între management și funcția de marketing în întreprindere privitor la planificarea și dezvoltarea produselor, aprovizionare, distribuție, finanțe ?

Se acordă :

0 — cînd sînt aprecieri că marketingul este nerezonabil în cerințele pe care le formulează altor compartimente, inclusiv sub aspectul cheltuielilor ;

1 — cînd există relații normale cu celelalte compartimente, însă acestea din urmă își orientează preocupările preponderent spre atingerea propriilor obiective ;

2 — cînd există o colaborare efectivă cu celelalte compartimente, iar problemele ivite se rezolvă considerîndu-se interesele întreprinderii în ansamblul său.

6°. Cît de bine organizat este procesul de înnoire a producției ?

Se acordă :

0 — cînd procesul este incorect structurat și condus ;

1 — cînd procesul de înnoire formal există, dar fără performanțe ;

2 — cînd procesul este bine structurat și încadrat cu personal profesionist.

III. **Pertinența informațiilor de marketing** (conducerea primește tipul și calitatea de informații necesare desfășurării unui marketing eficient)

7°. Cînd s-au desfășurat ultimele cercetări de marketing privind consumatorii, motivațiile de cumpărare, canalele de distribuție, concurența ?

Se acordă :

0 — pentru „cu ani în urmă" ;

1 — pentru „în ultimii ani" ;

2 — pentru „recent".

8°. Cît de exact și în ce măsură au fost preluate de conducerea întreprinderii datele furnizate de cercetarea de marketing ?

0 — pentru „nu cunosc deloc" ;

1 — pentru „cunosc cîte ceva" ;

2 — pentru „cunosc foarte bine".

9°. În ce măsură se urmărește corelația cost/avantaje în alocarea cheltuielilor pentru acțiuni de marketing ?

0 — pentru „puțin sau deloc" ;

1 — pentru „unele analize" ;

2 — pentru „analize sistematice".

IV. **Orientarea strategică** (contribuția marketing-managementului la inovația economică, la elaborarea strategiei de creștere pe termen lung, în condiții de eficiență)

10°. În ce măsură elaborarea de programe de marketing și-a găsit un cadru formal ?

Se acordă :

0 — cînd se face puțin sau deloc planificare de marketing ;

1 — cînd întreprinderea dispune numai de planuri anuale de marketing ;

2 — cînd întreprinderea elaborează un plan de marketing anual detaliat, iar planul de marketing pe termen lung este actualizat anual.

11°. Care este calitatea strategiilor curente de marketing ?

Se acordă :

0 — cînd strategia curentă nu este clară ;

1 — cînd strategia curentă este clară și reprezintă continuarea strategiei tradiționale ;

2 — cînd strategia curentă este clară și inovatoare, fundamentată pe date reale, reprezentînd o variantă optimă.

12°. În ce măsură marketing-managementul consideră factorii de risc în concepție și planificare ?

Se acordă :

0 — cînd factorii de risc sînt omiși complet sau în mare măsură ;

1 — cînd sînt considerați ca element de concepție factorii de risc, dar nu au pătruns în planificarea formală ;

2 — cînd factorii de risc sînt identificați cu exactitate și sînt incluși în planificare.

V. **Eficiența operațională** (efectuarea sistematică a controlului cost/rezultate în aplicarea programelor de marketing și ajustarea corespunzătoare a planului)

13°. În ce măsură concepția de marketing s-a propagat de la nivelul de concepție la nivel de execuție ?

Se acordă :

0 — slab ;

1 — satisfăcător ;

2 — cu succes.

14°. De care surse dispune marketingul și cum sînt folosite ?

Se acordă :

0 — cînd resursele alocate activității de marketing sînt inadecvate ;

1 — cînd resursele alocate sînt corespunzătoare, dar utilizarea lor este inadecvată ;

2 — cînd resursele alocate sînt adecvate, iar utilizarea lor eficientă.

15°. Are marketing-managementul capacitatea de a descifra rapid și eficient evoluțiile din mediu ?

Se acordă :

0 — cînd urmărirea operațiunilor comerciale și informarea asupra pieței nu constituie o activitate curentă, iar timpul de reacție este greoi ;

1 — cînd se primesc cu frecvență satisfăcătoare informații asupra vînzărilor și de conjunctură, însă deciziile pe baza lor se iau cu frecvență aleatorie ;

2 — cînd managementul dispune de un sistem eficient de informare și ia măsuri de adaptare în timp util.

I. GEORGESCU

Documentar

Politica de calitate și garantarea fiabilității

Ultimele reglementări apărute în domeniul întăririi autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior constituie un mijloc eficient în vederea sporirii, diversificării și adaptării producției pentru export în concordanță cu cerințele pieței, a gospodăririi rationale a resurselor valutare. Cel mai important obiectiv al noilor reglementări îl reprezintă creșterea eficienței economice a întregii activități de comerț exterior. În acest scop, un accent deosebit se va pune pe calitatea mărfurilor care sînt prevăzute pentru export, ministerelor economice și celorlalte organe centrale, Inspectoratului General pentru Controlul Calității, precum și instituțiilor specializate în control și exploatare, revenindu-le astfel sarcini sporite cu privire la controlul pe faze și recepția calitativă a mărfurilor. Operațiile de control, la solicitarea întreprinderilor de comerț exterior, urmează să se efectueze pe bază de contracte.

O analiză atentă a factorilor ce determină eficiența economică a lansării în fabricație și respectiv pe piață a unui produs de folosință îndelungată scoate în evidență relația de directă proporționalitate între competitivitatea acestuia și mărimea pieței de desfacere. Această interdependență sugerează posibilitatea adaptării unei strategii ofensive în asimilarea produselor noi, potrivit căreia, prin luarea în considerație a unei largi piețe de desfacere, se va putea fundamenta o politică de realizare a unui produs „corespunzător pentru utilizare" care să corespundă optimal cerințelor pieței de desfacere ante-dimensionate.

Modelul propus în fig. 1 pentru analiza eficienței economice a lansării pe piață a unui produs demonstrează că adoptarea acestei strategii afectează în proporție diferită factorii eficienței economice, cum sînt :

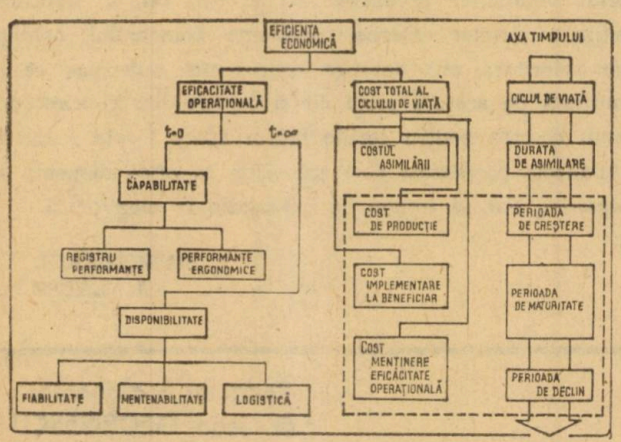

Fig. 1

A. **Dificultatea restrîngerii limitelor de variabilitate și soluțiilor sistemului** nedeterminat de nevoi și dorințe ale unor cumpărători potențiali ale căror cereri sînt considerate reprezentative pentru segmentele de piață luate în considerație. Diversificarea segmentelor de piață abordate are ca urmare firească tendința de supralicitare a eficacității operaționale pretinse, ce conduce la o creștere a costului de asimilare în fabricație, a costurilor de producție și implicit a costului de implementare (punere în funcțiune) la beneficiar și, în final, la creșterea costului de menținere a eficacității operaționale.

B. **Necesitatea fundamentării și adaptării unei politici eficiente de conducere a procesului de asimilare în fabricație** și a procesului de producție de natură să garanteze calitatea de concepție-proiectare a produsului, deci o adaptare integrată la cererile pieței de desfacere, de natură să asigure conformitatea produsului cu specificațiile de fabricație.

Influențînd sensibil fiecare componentă a costului total al ciclului de viață a produsului, efectele strategiei adoptate contribuie sensibil la variația într-un sens sau altul a eficienței implementării produsului. Aceste tendințe contradictorii pot conduce la mărirea eficienței economice, în condițiile în care cheltuielile totale în cursul ciclului de viață rezultat în urma adoptării strategiei ofensive de asimilare, vor fi superioare costului total al unui ciclu de viață standard.

În cele ce urmează ne propunem să detaliem implicațiile adoptării acestei strategii asupra eficienței economice a implementării unui produs cînd variațiile la nivelul componentelor costului total al ciclului de viață sînt provocate de tendințele A și B.

În principiu, identificarea cererilor de desfacere se reduce la definirea cît mai exactă a eficacității operaționale pretinsă produsului, a distribuției corespunzătoare costurilor aferente ciclului de viață, astfel încît să facă posibilă desfășurarea unei tehnici de maximizare a raportului EFICACITATE OPERAȚIONALĂ/COST TOTAL CICLU DE VIAȚĂ (vezi fig. 2).

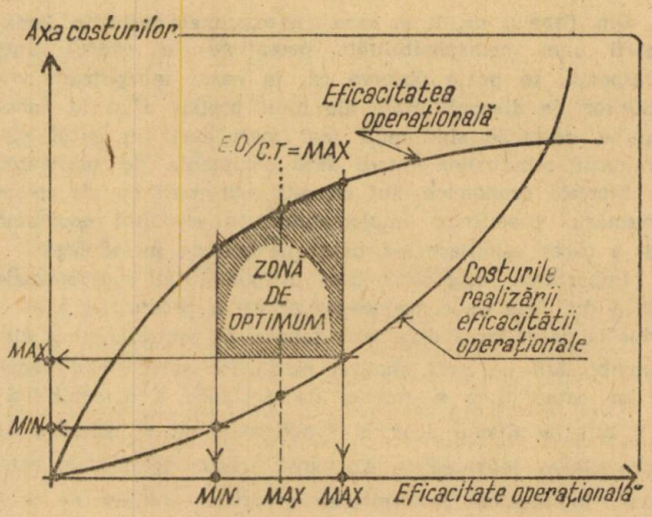

Fig. 2

Prin dezvoltarea simultană a unor tehnici adecvate de marketing și sensibilizarea potențialilor cumpărători la o eficacitate operațională ridicată se poate întocmi pe baza informațiilor receptate de la fiecare segment pe piață histograma cererilor în funcție de eficacitatea operațională pretinsă de fiecare segment de piață. În vederea obiectivării și prelucrării histogramei se poate adopta una din metodele cunoscute (Delphi) în vederea determinării EO/CT = max. — în zona de optim.

Ar fi o greșeală însă evaluarea și compararea separată a cheltuielilor de asimilare a unui nou produs fără a avea în vedere și cheltuielile de menținere a eficacității operaționale a produselor. Abordarea echilibrată a obiectivelor urmărite în asimilarea unui produs cu eficacitate operațională mare și concomitent minimizarea costului total al ciclului de viață a produsului poate conduce la optimizarea raportului EO/CT.

Conform scalei valorice, menționată în literatura de specialitate a costurilor de depistare a unei potențiale nedisponibilități a produsului în cadrul unei anumite faze din ciclul de viață (Tabelul nr. 1) se poate observa că promovarea unei politici de calitate ferm orientate spre satisfacerea misiunii produsului este de natură să minimalizeze sensibil costul menținerii eficacității operaționale conducînd la minimizarea costului total al ciclului de viață a produsului.

Tabelul nr. 1

Faza ciclu de viață	Costul depistării unei nedisponibilități potențiale
FABRICAȚIE	
— recepție componente	u = cost specific al rebutului
— control interfazic	(5...15) × u
— control final	(50...150) × u
UTILIZARE	(100...15 000) × u

UNDE DISPERSIA COSTURILOR ȚINE CONT DE SPECIFICITATEA FIECĂREI GRUPE DE PRODUSE

Din Tabelul nr. 1, în care sînt exprimate costurile depistării unei nedisponibilități potențiale în cadrul unei inspecții, se poate observa că, în cazul înregistrării căderilor de disponibilitate ale unui produs aflat în funcțiune, costurile sînt mult mai mari decît în cazul eliminării rebuturilor într-o fază incipientă de fabricație.

Efectele economice sînt cu atît mai mari cu cît crește numărul produselor implementate în circuitul economic și a căror asimilare s-a bazat pe această metodologie.

Importanța asigurării unei disponibilități operaționale încă din faza de concepție-proiectare a produsului a condus la dezvoltarea diferitelor tehnici de previzionare a disponibilității pe baza analizei modurilor și efectelor căderilor catastrofice și tehnici de evaluare a disponibilității atît la nivelul schemei funcționale, cît și referitor la proiectarea tehnologică. Aplicarea acestor tehnici nu conduc, întotdeauna la creșterea prețurilor unitare de producție, ci reclamă doar ca proiectantul produsului să aibă în față graficul eficienței economice a implementării produsului în care sînt definite ponderile și influențele raportului DISPONIBILITATE OPERAȚIONALĂ/COST TOTAL CICLU DE VIAȚĂ. Chiar în cazul în care sînt reclamate creșteri de costuri acestea conduc în final, datorită evitării unor potențiale erori de proiectare care altfel ar fi amplificate valoric în cadrul ciclului de viață a produsului, la minimizarea costului total al ciclului de viață, într-un raport de cel puțin 1/10 (vezi Reliability Design Handbook — R. T. Anderson — 1976).

Trebuie menționat faptul că variația costului de asigurare a calității în cursul procesului de fabricație este determinată în principal de criteriul de dimensionare a ponderilor fiabilității și respectiv mentenabilității în bugetul alocat disponibilității operaționale a produsului. Dacă suma costului utilizării unor componente de mare fiabilitate în locul unor componente standard și a costurilor de inspecție a calității, îndeosebi de recepție, este mai mică decît cheltuielile implementării unor testoare specifice plus costul componentelor căzute în timpul desfășurării testelor și prejudiciile datorate nedisponibilității operaționale, atunci este de preferat achiziția componentelor și sistemelor de mare fiabilitate.

Trebuie menționat faptul că implementarea unor testoare nu este decisă numai de considerente economice ci și sociale, avînd în vedere că, în cazul echipamentelor de electronică industrială și automatizări, creșterea pretențiilor referitoare la capabilitatea circuitelor electronice simultan cu cerințele de miniaturizare a acestora a condus la multiplicarea astronomică a densității componentelor electronice și a conexiunilor dintre ele. Astfel, pe un format AG, la nivelul unor echipamente electronice moderne se cer a se interconecta și 22 000—24 000 puncte. Un fund de sertar în cadrul centralelor telefonice electronice ajunge să aibă cca. 80 000 puncte de interconectare prin diferite tehnici. Tehnicile manuale de realizare și inspecție a acestor subansamble ar conduce la uzura rapidă a personalului uman, ceea ce ar conduce atît la mărirea progresivă a ratei de erori, cît și la mărirea timpului de refacere a factorului uman.

În cazul particular al elementelor și echipamentelor de electronică industrială care a înregistrat în perioada 1976—1980 o evoluție în general ascendentă atît sub raportul volumului producției cît și sub cel al livrărilor destinate pieților externe, problema controlului calității este prioritară atît datorită concurenței puternice ce se manifestă pe această piață cît și faptului că în acest domeniu cererea pentru seriile scurte apare foarte frecvent.

Analizele prezentate sînt aplicabile în orice domeniu al industriei, dar se impun cu necesitate în electronică.

I. MUSCELEANU
L. LACSZ

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Contractul de livrări pentru export în lumina Legii nr. 12/1980

Legea nr. 12/1980, la art. 22 prevede că „pe baza prevederilor planului de comerț exterior și respectiv a contractelor externe, întreprinderile de comerț exterior încheie cu centralele și întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de mărfuri din import contracte economice de comision, de vînzare-cumpărare, de executare de lucrări sau de prestări servicii". În numărul 4 al suplimentului am analizat detaliat cauzele care au determinat generalizarea contractelor economice de comision pentru export, și am arătat situațiile în care se încheie în activitatea de export contracte de livrare, denumite prin textul de lege citat mai sus „contracte de vînzare-cumpărare". Ca urmare, în continuare vom prezenta particularitățile acestui tip de contract economic și mecanismul lor de încheiere și executare.

Contractul economic de livrări pentru export este reglementat de Legea contractelor economice, potrivit art. 77, fiind „aplicabile, în raport de specificul activității de comerț exterior, prevederile capitolului II din prezenta lege". Așadar, dacă contractul economic de comision este un contract specific, cu o structură cu totul proprie și adecvată activității de comerț exterior, contractul economic de livrări pentru export urmează toate regulile contractelor economice de livrare pentru activitatea internă de aprovizionare tehnico-materială, cu unele excepții impuse de finalitatea diferită pe care o urmăresc : realizarea exporturilor de mărfuri românești.

1. Cazuri în care se încheie contracte economice de livrări pentru export

Potrivit art. 27 din Legea nr. 12/1980 „Întreprinderile de comerț exterior pot cumpăra și prelua de la unitățile producătoare, la prețurile pieței internaționale din momentul cumpărării și cu plata imediată, unele mărfuri de conjunctură sezoniere sau care fac obiectul tranzacțiilor la burse, precum și unele bunuri de consum și alte mărfuri, pentru care nu au fost încheiate contracte externe, dar există certitudinea exportului, în vederea vînzării la extern pe cont propriu și efectuării de operațiuni comerciale cu aport valutar".

Din textul citat rezultă că se pot încheia contracte economice de livrare pentru :

— mărfuri sezoniere ;

— mărfuri care fac obiectul tranzacțiilor de bursă ;

— unele bunuri de consum și alte mărfuri pentru care există certitudinea exportului.

Rațiunea utilizării acestui tip de contract credem că își are motivația în faptul că :

— tehnica de comercializare a unor asemenea mărfuri impune vînzarea lor nu în baza unor contracte ferme de lungă durată, ci prin încheierea de tranzacții în momentul conjunctural cel mai favorabil, cu vînzarea la disponibil, sau la termen; ca urmare, întreprinderile de comerț trebuie să dispună de fondul de marfă cînd perfectează contractele de vînzare comercială internațională sau, cel puțin, să aibă garanția că o vor avea la termenele de livrare la care se obligă să le livreze ;

— pentru ca întreprinderile de comerț care exportă mărfuri din categoria celor de mai sus să dispună de mărfurile respective, potrivit mecanismului nostru economic, este necesar să le preia ferm de la întreprinderile producătoare — în baza unor contracte de livrare — și să le vîndă pe piața externă pe cont propriu sau să efectueze operațiuni comerciale pentru aport valutar ;

— preluarea fermă pe baza contractelor de livrări pentru export este impusă și de necesitatea respectării disciplinei contractuale a întreprinderilor producătoare, care în lipsa unor asemenea contracte și în absența contractelor comerciale de export, nu ar putea introduce în fabricație mărfurile respective ; pe de altă parte, principiile autogestiunii economico-financiare a acestor întreprinderi impun cunoașterea cu exactitate ce anume trebuie să producă, la ce date urmează să livreze și cît anume vor încasa pentru mărfurile astfel contractate.

Utilizarea subsidiară a contractului economic de livrări pentru export, rezultă din art. 27 al Legii nr. 12/1980, care prevede, în partea sa finală, că lipsa mărfurilor, pentru care se încheie astfel de contracte „se stabilește de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, împreună cu ministerele economice respective".

2. Încheierea contractelor

Contractele economice de livrări pentru export se pot încheia pentru toată perioada de plan, precum și pentru o perioadă mai scurtă (de exemplu, un sezon) sau pentru un anumit lot de marfă, situații care pot să apară mai frecvent în cazul acelor mărfuri care sînt destinate unor operațiuni comerciale pentru aport valutar, determinate.

Dat fiind obiectul lor — livrarea unor mărfuri ferm stabilite sub aspect cantitativ și calitativ — considerăm că aceste contracte nu pot fi încheiate decît de părțile care se obligă direct : întreprinderile producătoare, ca furnizoare și întreprinderile de comerț exterior, în calitate de beneficiare.

Perfectîndu-se în vederea executării planului de comerț exterior, ca regulă generală, contractele de livrări pentru export se încheie în baza repartițiilor emise de coordonatori, potrivit nivelelor înscrise în balanțele materiale la capitolul „export". În cazul în care mărfurile provin din cele destinate fondului pieței și sînt destinate schimbului de bunuri de consum, repartițiile se emit prin diminuarea prevederilor la acest capitol din balanță. respectiv cu afectarea fondului de marfă destinate pieței interne.

Procedura de încheiere a contractelor este aceea prevăzută de Legea contractelor economice. Observăm că potrivit art. 75 din această lege, contractele de livrări pentru

export, spre deosebire de celelalte contracte economice, se încheie „în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor emise de către întreprinderile de comerț exterior". Evident, pentru a opera acest termen, întreprinderea producătoare trebuie să fie în posesia repartițiilor ori de cîte ori mărfurile care urmează să fie contractate fac obiectul unor balanțe materiale.

3. Prețul — plata prețului

O trăsătură proprie contractelor economice de livrări pentru export o constituie modul de stabilire a prețului, în asemenea contracte neavînd aplicare reglementările privind prețurile legale care se aplică în cadrul aprovizionării tehnico-materiale.

Art. 27 din Legea nr. 12/1980 prevede că în cazul în care întreprinderile de comerț exterior cumpără mărfurile — și, deci, contractul utilizat este cel de livrări pentru export — prețurile se stabilesc la nivelul „prețurilor pieței internaționale din momentul cumpărării", respectiv din momentul încheierii contractului. Așadar, în aceste contracte locul prețurilor fixe, legal stabilite, îl iau prețurile fluctuante, de tranzacție, similare celor practicate pe piața internațională, la o dată de referință — data încheierii contractului. Acest mod de determinare a prețurilor, credem că în practică va ridica unele probleme.

În primul rînd, se pune întrebarea: care piață va fi luată în considerare pentru stabilirea prețului? Credem că răspunsul trebuie căutat în modalitatea de formare a prețurilor mondiale și anume aprecierea acestora în funcție de piața cea mai caracteristică și, în același timp, accesibilă exportatorilor români. Evident, la stabilirea părții din prețul extern cuvenit întreprinderii producătoare se vor deduce toate cheltuielile care urmează să fie suportate de întreprinderea de comerț exterior, în funcție de modul de formare a acestuia (C.I.F., F.O.B. etc.).

O altă problemă care se ridică este aceea cu privire la moneda în care se exprimă prețul în contract. Plecînd de la două considerente majore — primul, că între părți se încheie un contract economic, iar cel de-al doilea că decontarea se face în lei — considerăm că răspunsul este univoc: prețul în contractele economice de livrări pentru export, cu toate că se formează în funcție de prețurile internaționale exprimate în diverse valute, se stabilește în toate cazurile în lei. Pentru determinarea prețurilor în lei, prețurile în valută se transformă cu luarea în considerare a cursului de revenire planificat pentru marfa respectivă sau, în cazul în care un asemenea curs nu este stabilit, se ia în calcul cursul comercial unic în vigoare la data încheierii contractului.

Plecînd de la necesitatea de cunoaștere și a prețului în valută, element esențial al balanței comerciale și a planului de încasări și plăți al întreprinderilor producătoare, considerăm că este indicat ca în cuprinsul contractului, sau într-o anexă, să se arate modul de calcul al prețului în lei, respectiv valuta avută în vedere.

Potrivit normelor de drept înscrise în art. 27 al Legii nr. 12/1980, specific contractului pe care îl analizăm este faptul că întreprinderile de comerț exterior „cumpără" și „preiau" mărfurile stabilite prin nomenclatorul amintit, de la întreprinderile producătoare, „cu plata imediată". Modul de formulare a textului citat și terminologia folosită impun unele comentarii. Credem că prin termenul „cumpără" se înțelege trecerea dreptului de administrare de la furnizor la beneficiar, iar prin „preluare", obligația care se naște la încheierea contractului ca la termenele de livrare stabilite, indiferent dacă mărfurile se expediază sau nu clienților externi, acestea se preiau de către întreprinderea de comerț exterior, prin trecerea în custodie sau în alt mod, așa cum vom vedea în continuare.

În ce privește termenul „plata imediată", considerăm că prin această expresie s-a urmărit să se facă deosebire de modalitatea de decontare adoptată în cadrul contractului economic de comision pentru export, cînd virarea în lei a contravalorii valutei încasate se face după încasarea acesteia de la cumpărătorul extern. Așadar, spre deosebire de regula instituită pentru acele contracte, în cazul contractelor economice de livrări pentru export plata se face imediat, înțelegîndu-se prin aceasta imediat după ce executarea contractului a avut loc efectiv, fie prin trecerea mărfurilor în custodia furnizorului, fie în alt mod indicat de întreprinderea de comerț exterior beneficiară.

4. Executarea contractelor

Executarea contractelor de livrări pentru export prezintă unele particularități față de cele privind livrări de mărfuri în cadrul aprovizionării tehnico-materiale; dacă în cadrul acestor contracte actul final al executării îl constituie expedierea mărfurilor la destinația internă indicată de beneficiar, în cazul contractelor de livrări pentru export, executarea este mai complexă, furnizorul putînd să fie pus în situația ca după fabricarea mărfurilor să desfășoare o serie de activități suplimentare, legate de finalitatea urmărită — exportul lor în condiții de eficiență ridicată.

Împrejurarea că mărfurile care fac obiectul contractelor de livrări pentru export nu au la bază un contract extern preexistent, aduce pe prim plan necesitatea ca la termenul de livrare, mărfurile, după recepționarea lor, să fie predate în custodia furnizorului. Această operațiune dă naștere în seama părților la unele obligații suplimentare; furnizorul este obligat să depoziteze mărfurile în condiții de bună conservare, iar beneficiarul este obligat să suporte cheltuielile suplimentare legate de această operațiune; de asemenea, pentru realizarea scopului urmărit — exportul mărfurilor —, furnizorul are obligația ca la termenele comunicate în timp util de beneficiar să expedieze la extern mărfurile deținute în custodie, evident, cu decontarea tuturor cheltuielilor aferente.

În funcție de natura mărfurilor și de modul lor de comercializare pe piețele externe, prin contractele economice de livrări pentru export se poate foarte bine stabili ca la termenele de livrare acestea să fie expediate unor baze de colectare, prelucrare etc. sau altor întreprinderi pentru a fi îmbunătățite sau care le înglobează într-un anumit lot etc. În asemenea cazuri, întreprinderile furnizoare au obligația să programeze mijloacele de transport necesare, să ambaleze marfa și, în general, să execute toate operațiunile legate de expediere, cu dreptul de decontare către întreprinderile de comerț exterior beneficiare a cheltuielilor efectuate și care nu sînt incluse în prețul mărfii.

Oricare ar fi calea de executare a contractelor economice de livrări pentru export, prevederile art. 28 din Legea nr. 12/1980 își au o aplicare deplină, în sensul că :

— preluarea mărfurilor „se face pe bază de recepție finală, efectuată de întreprinderile de comerț exterior prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate" ;

— controlul calității mărfurilor la recepția finală se efectuează împreună cu organele de control ale Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Odată cu facturarea mărfurilor trecute în custodie sau livrate potrivit prevederilor contractuale, furnizorul este obligat să remită, împreună cu factura, toate documentele solicitate de beneficiar, inclusiv certificatele de calitate și de garanție, în funcție de natura mărfurilor.

O ultimă problemă legată de executarea contractelor de livrări pentru export pe care este necesar să o subliniem este acea a riscurilor. Momentul trecerii riscurilor de la furnizor la beneficiar în cadrul acestor contracte se pune în mod diferit față de regimul aplicării contractului de comision. Dacă prin art. 74, alin. 3, din Legea contractelor economice se prevede că în cazul contractelor de comision riscurile trec direct de la întreprinderea producătoare la cumpărătorul extern, cu privire la contractul de livrări pentru export legea nu dă nici o soluție specifică. Ca urmare, în cazul acestor contracte se face aplicarea dreptului comun tuturor contractelor economice de livrare, prevăzut de art. 41 din legea menționată, care stabilește că riscurile trec de la furnizor la beneficiar :

— pe data trecerii mărfurilor în custodia întreprinderii furnizoare, dacă prin contract s-a stabilit această modalitate ;

— pe data predării mărfurilor către organizația de transport, în cazul în care prin contract s-a stabilit expedierea lor de către întreprinderea furnizoare direct cumpărătorului extern, sau la o altă destinație internă, fără ca în prealabil mărfurile în cauză să fi fost trecute în custodie.

5. Răspunderea în contractul de livrări pentru export

În stabilirea răspunderii în contractele de livrări pentru export se are în vedere obiectul contractului : mărfuri destinate cumpărătorilor externi care trebuie să corespundă nivelului calitativ stabilit prin contractul comercial încheiat de către aceștia, cu întreprinderile de comerț exterior române, exportatoare. Ca urmare, prin art. 79 din Legea contractelor economice s-a statuat principiul potrivit căruia „unitățile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderile de comerț exterior ca urmare a unor pretenții formulate de partenerii străini și care sînt determinate de încălcarea obligațiilor asumate de aceste unități prin contract".

Din textul citat rezultă, fără echivoc, răspunderea întreprinderii producătoare și condițiile în care operează : prejudiciul suportat de întreprinderea de comerț exterior trebuie să aibă drept cauză o încălcare a obligațiilor asumate de către întreprinderea producătoare prin contractul economic de livrare semnat în calitate de furnizoare. Așadar, ori de cîte ori o întreprindere de comerț exterior, beneficiară în contractul economic de livrare pentru export se îndreaptă împotriva întreprinderii furnizoare, pentru recuperarea prejudiciului extern suferit, îi revine obligația să probeze culpa acesteia, în raport de obligațiile asumate prin contractul intern. Această regulă își are o aplicație generalizată în contractele de livrări pentru export care se perfectează sub imperiul Legii nr. 12/1980, deoarece potrivit mecanismului de export adoptat, în cazurile în care se folosește acest tip de contract, întreprinderile producătoare nu cunosc conținutul contractelor comerciale internaționale, care, de regulă, se încheie ulterior celor economice.

Cu privire la penalitățile legale care sînt aplicabile contractului economic pe care îl analizăm, considerăm util să reiterăm prevederile art. 81 din Legea contractelor economice : „Neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice de livrare pentru export atrage pentru partea în culpă dublul penalităților prevăzute la art. 47, pct. 1—6 inclusiv". Cu alte cuvinte, penalitățile prevăzute pentru contractele economice de livrare pentru aprovizionarea tehnico-materială sau pentru fondul pieței interne se dublează în cazul contractelor de livrări pentru export. Astfel, dacă luăm de exemplu penalitatea de 10% instituită „pentru înstrăinarea sau consumarea de produse în custodie, fără consimțămîntul prealabil al unității în favoarea căreia s-a constituit custodia" aceasta va fi de 20% din valoarea produselor înstrăinate sau consumate, dacă contractul căreia i se aplică este un contract economic de livrări pentru export.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

Obligații și răspunderi ale întreprinderilor de comerț exterior

Introducerea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare în activitatea de comerț exterior urmărește întărirea, în ansamblu, a eficienței acestei activități.

Rezultatele care exprimă această eficiență sînt concretizate în dispozițiile art. 3 din Legea nr. 12/1980 : comercializarea mărfurilor pe piețele externe și acțiunile de cooperare economică internațională să asigure acoperirea cheltuielilor în valută pe seama încasărilor valutare din activitatea proprie, restituirea în termen a creditelor în valută primite și un aport valutar corespuzător, în vederea sporirii rezervelor în valută ale statului și creării de resurse valutare suplimentare pentru importuri, precum și constituirea fondurilor destinate cointeresării materiale a personalului muncitor.

Atingerea acestor cerințe depinde, desigur, în primul rînd, de încheierea contractelor externe la prețuri competitive care să asigure valorificarea superioară a produselor destinate exportului.

Pentru a se ajunge însă la acest rezultat, este necesar ca produsele care se exportă să fie realizate la nivel tehnic ridicat și să corespundă din punct de vedere calitativ condițiilor stabilite.

In vederea asigurării acestei din urmă cerințe, art. 24 din Legea nr. 12/1980 prevede că întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să exercite controlul permanent în unitățile producătoare asupra punerii în producție și executării în calitate corespunzătoare a mărfurilor destinate exportului, în care scop urmează să ia cuvenitele măsuri împreună cu unitățile producătoare.

Este de subliniat faptul că obligația de control a întreprinderilor de comerț exterior depășește sfera procesului propriu-zis de fabricație, ea exercitîndu-se în momentul punerii în producție, pentru a se verifica dacă unitatea producătoare dispune de condițiile necesare realizării unor mărfuri competitive și care să corespundă cerințelor partenerilor externi. Observăm că, în acest fel, obligația de control a întreprinderilor de comerț exterior excede obligațiile similare stabilite prin Legea nr. 71/1969 și Legea nr. 7/1977 potrivit cărora îndatorirea de control a unităților beneficiare în timpul execuției vizează numai fazele efective ale procesului de producție.

Neîndeplinirea de către întreprinderile de comerț exterior a obligației de mai sus poate atrage răspunderea acestora — alături de răspunderea unităților producătoare — în cazul exportării unor mărfuri necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

Tot astfel, răspunderea acestor întreprinderi poate fi angajată și în cazul cînd au preluat mărfuri destinate exportului prin recepția finală efectuată potrivit art. 28 din Legea nr. 12/1980, deși mărfurile prezentau vicii aparente care trebuiau să determine respingerea lor la recepție și interzicerea exportării lor.

În astfel de situații, daunele constînd în cheltuielile de transport și taxele de depozitare în țara beneficiarului străin nu pot fi puse exclusiv în sarcina unității producătoare, deoarece întreprinderea de comerț exterior a contribuit efectiv la producerea daunelor respective prin omisiunea de a sesiza viciile aparente și de a respinge mărfurile la recepția finală.

Legea la care ne-am referit a menținut, pentru întreprinderile de comerț exterior, posibilitatea de a încheia, la intern, contracte economice de comision, de furnizare, de executări de lucrări sau de prestări de servicii.

Indiferent însă de felul contractului încheiat — de comision sau de furnizare — întreprinderile de comerț exterior sînt obligate, potrivit art. 26 din Legea nr. 12/1980, „să preia de la unitățile producătoare, la termenele contractuale, mărfurile pentru care există contracte externe".

Dispoziția la care ne referim are în vedere situațiile în care, din motive imputabile sau neimputabile partenerului contractual extern, exportul produselor nu se poate realiza la termenul prevăzut în contractul intern.

Consecințele acestei situații se vor suporta de către întreprinderile de comerț exterior care — și în ipoteza în care acționează ca unități comisionare — trebuie să achite la scadență contravaloarea mărfurilor realizate la termenele contractuale, urmînd să suporte ele consecințele imposibilității de a încasa imediat valoarea mărfurilor respective de la partenerii străini.

Socotim că prin obligația de preluare stabilită de art. 26 din legea citată se înțelege îndatorirea de a prelua din punct de vedere juridic mărfurile — cu consecința arătată a achitării contravalorii lor — urmînd ca mărfurile să rămînă, de regulă, în custodia unităților producătoare pînă la exportarea lor. Aceasta, deoarece, în marea majoritate a cazurilor, întreprinderile de comerț exterior nu au depozite în care să păstreze mărfurile pînă la exportarea lor.

În condiția depozitării mărfurilor la unitățile producătoare, întreprinderilor de comerț exterior le revine obligația de a suporta cheltuielile de depozitare.

I. ICZKOVITS

financiar

Consecințele neprimirii facturii

Art. 154 din Legea finanțelor consacră principiul potrivit căruia, în raporturile dintre unitățile socialiste, plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară.

În acest sens, este reglementată, pe lîngă îndatorirea creditorului de a solicita plata, obligația unității beneficiare de a efectua plata prețului produselor preluate și în condițiile în care unitatea furnizoare nu a respectat clauzele contractuale potrivit cărora plata prețului urma să se facă la cererea sa.

Această dublare a obligațiilor se explică prin cerința asigurării unui circuit normal al mijloacelor bănești între unitățile socialiste.

Cerința de mai sus se conjugă cu aceea ca, înainte de achitarea prețului, unitatea beneficiară să verifice conformitatea prestației cu clauzele contractuale și să analizeze dacă prețul practicat corespunde celui stabilit prin dispozițiile normative în vigoare.

În acest scop, la pct. 14 din Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980, se prevede că plățile se efectuează „de regulă, după primirea facturii sau a situației de plată și verificarea tuturor elementelor înscrise de acestea, inclusiv a acelora cu privire la legalitatea prețurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată".

Cu alte cuvinte, neprimirea facturii poate pune unitatea beneficiară în imposibilitatea de a efectua plata prețului, deși produsele livrate au fost efectiv primite.

Spre deosebire de textul reprodus mai sus, fostele Norme metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977, prevedeau, cu titlu general, că plata prețului nu se poate efectua decît după primirea facturii și verificarea legalității prețurilor sau tarifelor pe baza cărora a fost stabilită suma de plată.

Cu alte cuvinte, nu se admitea nici o excepție, neprimirea facturii constituind, în toate cazurile, un impediment în calea îndeplinirii obligației de plată.

Reglementînd acest aspect la capitolul consacrat acelui instrument de decontare care este dispoziția de plată cu factură, normele metodologice din 1977 prevedeau — pentru ipoteza neprimirii dispoziției de plată cu factură — obligația unității beneficiare de a interveni imediat la unitatea furnizoare în vederea trimiterii acestui document

de plată. În sfîrșit, la pct. 28 din normele respective se menționa că „în acest caz, termenul de plată se socotește de la data primirii dispoziției de plată cu factură sau a celorlalte documente care condiționează plata".

În situațiile cînd unitățile beneficiare nu îndeplineau îndatorirea de mai sus, ci adoptau o atitudine pasivă, nesolicitînd trimiterea dispoziției de plată cu factură, s-a pus problema dacă ele pot fi ținute răspunzătoare cu penalități pentru întîrzierea în plată datorată omisiunii lor.

Soluția care s-a adoptat, sub imperiul acelor norme metodologice, a fost în sensul că unitatea beneficiară nu poate fi obligată la plata penalităților atîta vreme cît nu sînt întrunite toate condițiile necesare efectuării plății, una dintre aceste condiții fiind primirea facturii.

S-a considerat că instituirea, prin pct. 28 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977, a obligației unității beneficiare de a interveni pentru trimiterea dispoziției de plată cu factură — în ideea că unitatea beneficiară nu trebuie să adopte o atitudine pasivă, ci trebuie să intervină pentru crearea condițiilor în care se poate efectua plata prețului — nu poate fi sancționată prin plata de penalități, întrucît intervențiile unității beneficiare au rolul de a facilita pentru viitor plata. Ca atare, unitatea beneficiară era considerată în culpă și datora penalități pentru întîrzierea în plata prețului abia începînd cu data primirii facturii.

Credem că, odată cu intrarea în vigoare a noilor norme metodologice, se impun soluții mai nuanțate, corespunzătoare conținutului acestor norme.

Într-adevăr, așa cum s-a văzut, în cadrul actualelor norme metodologice, neprimirea facturii nu constituie decît, **de regulă,** un impediment în achitarea prețului. Cu alte cuvinte, se admite posibilitatea că, în unele situații, plata se poate efectua și în lipsa facturii.

Care sînt aceste situații ?

Răspunsul îl găsim în pct. 46 din Normele metodologice nr. 2/1980 care prevede următoarele : „Dacă factura nu a fost primită într-un termen de maximum 20 de zile de la primirea mărfii, iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată, la expirarea termenului de mai sus, acesta este obligat să efectueze plata, prin dispoziție de plată simplă, menționînd la rubrica „obiectul plății" felul mărfii și a documentului emis de furnizor care a însoțit marfa sau alt document necesar furnizorului, pentru identificarea livrării la care se referă plata. Această prevedere nu se aplică mărfurilor primite din import și plăților pentru investiții".

Posibilitatea unităților beneficiare de a determina, chiar și în lipsa facturii, suma de plată este cît se poate de frecventă în cazul relațiilor de furnizare tradițională, cînd unitățile beneficiare cunosc, din raporturi anterioare, atît caracteristicile produselor, cît și prețul legal aplicabil.

În astfel de situații, este nejustificat ca decontarea să întîrzie pe motivul neprimirii facturii, altele fiind cauzele adevărate ale întîrzierii în plată.

În situațiile la care ne referim, unitățile beneficiare au, potrivit normelor metodologice în vigoare, nu numai posibilitatea, ci și obligația de a efectua plata prețului în lipsa facturii.

Pe cale de consecință, considerăm că neîndeplinirea acestei obligații trebuie sancționată prin plata penalităților specifice prevăzute de art. 47 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979.

Penalitățile s-ar datora de la expirarea celor 20 de zile socotite de la primirea produselor, dacă unitatea beneficiară nu justifică întîrzierea în plată prin alte temeiuri decît neprimirea facturii.

Soluția pe care o preconizăm este de natură să întărească disciplina financiară prin sancționarea acelor unități socialiste care invocă, în mod cu totul formal, neprimirea facturii ca motiv al refuzului de plată.

Penalitățile nu s-ar aplica în cazurile în care efectuarea plății, este, realmente, imposibilă în lipsa facturii, precum și în cazul importurilor și a livrărilor destinate realizării obiectivelor de investiții.

H. MATEI

transporturi

Răspunderea limitată a căii ferate pentru întîrzierea în predarea mărfii

Potrivit Regulamentului de transport C.F.R., răspunderea căii ferate este reglementată prin art. 74 pentru situațiile de pierdere totală și parțială a mărfii, prin art. 77 în situațiile de avarie a mărfurilor și art. 78 în cazurile de depășire a termenului de eliberare.

Pentru primele două situații, răspunderea cărăușului este regăsită și în art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 care prevede răspunderea cărăușului pentru integritatea mărfurilor din momentul primirii, pînă la eliberare și art. 41 cu privire la răspunderea pentru substituire, diluare, denaturare, alterare, avarie pe timpul transportului.

Cît privește răspunderea cărăușului pentru executarea cu întîrziere a obligațiilor izvorîte din contractul de transport — scrisoarea de trăsură — aceasta este diferită în situațiile în care prin întîrziere s-a influențat starea mărfii, ipoteze în care potrivit art. 78 amintit cărăușul răspunde cu titlu de daune la nivelul valorii mărfii degradate, alterate, față de situațiile în care întîrzierea nu a influențat starea mărfii, dar prin care beneficiarul transportului a suferit o daună, în care răspunderea cărăușului este limitată și nu se mai regăsește în Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Potrivit art. 78 din Regulamentul de transport C.F.R., cărăușul răspunde față de destinatar, în caz de depășire a termenului de eliberare exprimată prin plata unor sume calculate în procente asupra prețului transportului în raport de întîrziere de la 10% la 50% din prețul transportului, iar cînd se face dovada de către destinatar că din cauza întîrzierii primirii mărfurilor a suferit unele pagube, cărăușul este dator la o despăgubire ce nu poate depăși prețul transportului, chiar dacă prejudiciul încercat de destinatar este superior. În cazurile de culpă gravă și de dol, art. 81 din același Regulament se referă la o agra-

vantă, în care răspunderea cărăușului se dublează în raport de prevederile art. 78 menționate.

Acesta este cadrul legal al răspunderii cărăușului pentru întîrzierea în predarea mărfii cînd prin întîrziere nu s-a influențat starea acesteia.

Ne găsim în situația unei răspunderi speciale a cărăușului pentru executarea cu întîrziere a obligațiilor izvorîte din contractul de transport și art. 3 din Tariful local de mărfuri, o răspundere raportată la cotele părți din prețul taxei de transport și a unei răspunderi limitate a cărăușului la nivelul acestor cote.

Aplicînd corespunzător aceste prevederi, prin hotărîrea nr. 3234 din 4 decembrie 1980 Arbitrajul de stat interjudețean Constanța a respins acțiunea reclamantei prin care a solicitat cu titlu de daune echivalentul chiriei plătită de chiriașul unor cisterne pentru perioada care a depășit termenul de transport a mărfii de la Borzești la Medgidia, răspunderea cărăușului fiind limitată la cotele din prețul transportului menționate în art. 78 din Regulamentul de transport C.F.R.

Referindu-ne la aceeași hotărîre arbitrală, ținem să subliniem că acțiunea împotriva cărăușului în vederea antrenării răspunderii pentru întîrzierea în predarea mărfii, nu poate fi promovată decît dacă s-a formulat reclamația în termen de maximum 14 zile, afară de ziua primirii mărfii, așa cum prevede art. 86 din același Regulament.

Primul arbitru de stat, într-o speță similară a statuat că răspunderea căii ferate pentru daunele rezultate din eliberarea cu întîrziere a transportului, este o răspundere contractuală și nu civilă, deci nu potrivit art. 1000 Cod civil român, că promovarea acțiunii este posibilă numai dacă s-a formulat reclamația pentru întîrziere într-un termen maxim de 14 zile, altfel acțiunea împotriva căii ferate se consideră stinsă conform art. 86 menționat (Dec. PAS nr. 1314/31.05.1979 publicată în „Revista română de drept" nr. 12/1979 pag. 68).

Reținînd această concluzie, subliniem și motivarea că răspunderea cărăușului pentru întîrzierea în predarea mărfii, cînd starea acesteia nu a fost influențată, nu intră sub incidența prevederilor art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 în sensul cărora cărăușul răspunde și ulterior eliberării mărfurilor, situații prevăzute de art. 48 alin. 2, art. 59 alin. 2 și art. 66 din acest Regulament și în cazul cărora reclamația se exercită în termen de 6 luni de la primirea transportului.

Ne-am referit la răspunderea specială și limitată a cărăușului în cazul întîrzierii în eliberarea mărfurilor, fără ca prin întîrziere să se fi influențat starea acestora, însă rezultă daune pentru beneficiar, precum și la obligativitatea formulării reclamației în termen de maximum 14 zile, pentru a sublinia importanța consecinței întîrzierii asupra stării mărfii, criteriul situației mărfii impunînd distincția pe planul răspunderii cărăușului și a condițiilor de valorificare a dreptului, principii cărora le-a făcut o justă aplicare hotărîrea arbitrală la care ne-am referit. Primul arbitru de stat a confirmat asemenea soluții (ne referim la Decizia PAS nr. 1248/1978 comentată de H. Matei în Curier economic legislativ — Supliment la „Revista economică" nr. 37/1978 și la Decizia nr. 1314/1979 mai sus-menționată).

Iulian LASCU

Întrebări și răspunsuri

● **FELICIA MÎNDRIȚA, București** — În nomenclatorul de funcțiuni nu este prevăzută funcția de „șef regională exploatare conducte magistrale". După cum vă este cunoscut, există două întreprinderi pentru exploatarea conductelor de gaz metan. Cadrele din conducerea acestor unități sînt retribuite cu o retribuție tarifară fixă, la care se adaugă o indemnizație de conducere. Cei care beneficiază de indemnizația de conducere, precum și restul personalului cu funcții de conducere din unitate nu beneficiază de retribuția suplimentară pentru munca prestată peste programul de lucru (art. 121 din Codul muncii).

● **ZAVA PĂTRAȘCU, Vaslui.** — La aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 s-a comunicat indicatorul de studii și stagiu în care figura și funcția de contabil șef secție. Potrivit acestui indicator, la unitățile din grupele V—VII de ramură pot ocupa funcția de contabil șef secție gr. II—III și IV de organizare și absolvenții învățămîntului mediu cu cel puțin 9 ani vechime în specialitate. Conform Decretului nr. 320/1972 acest indicator este și în prezent în vigoare. La șantierele de construcții de gr. I și II este prevăzută cerința exclusivă a absolvirii învățămîntului superior economic.

● **ION IONIȚĂ, Tomșani, Prahova** — Durata stagiului pentru absolvenții învățămîntului superior agricol este de trei ani și se socotește de la data cînd absolventul a fost încadrat la unitatea unde a fost repartizat de organele competente. Conform reglementării în vigoare este posibilă transferarea sau încadrarea absolvenților învățămîntului superior agricol într-o unitate din alt sector de activitate numai cu aprobarea conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

● **IOLANDA HORVATHY, Carei** — Numai în cazul în care școala urmată de dv. a fost echivalată cu absolvirea învățămîntului mediu de cultură generală, derogarea primită în anul 1967 a fost dată în concordanță cu prevederile legale. Aceleași prevederi există și în prezent (art. 65 din Legea nr. 12/1971). Articolul 68 din legea sus-menționată prevede necesitatea ca, la timpul său, derogarea pentru neîndeplinirea condițiilor de studii să se fi dat cu respectarea reglementărilor în vigoare la data aprobării derogării.

● **SANDU OLGA, Timișoara** — Conform Legii nr. 1/1971 vechimea în muncă și în aceeași unitate se consideră neîntreruptă dacă pensionarul de invaliditate se reîncadrează în muncă în termen de 90 de zile de la data depensionării. În cazul în care în această perioadă cel în cauză se află în concediu medical, dovedit ca atare cu actele eliberate de organele medicale competente, zilele de concediu medical nu se includ în perioada de 90 de zile, care se prelungește corespunzător. Această soluție adoptată de la data aplicării Legii nr. 1/1971 ca și a art. 200 din Legea nr. 57/1974 are în vedere faptul că persoana în cauză s-a aflat în imposibilitatea de a ocupa funcția, din motive de forță majoră.

● **RADU TENTU, Alexandria.** — Absolventul școlii medii, cu cel puțin 9 ani vechime în specialitate poate ocupa funcția de contabil șef secție la unitățile de gr. II, din grupele V—VII de ramuri, astfel cum s-a prevăzut în indicatorul transmis la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 și care — potrivit Decretului nr. 320/1972 — a rămas în vigoare și după aplicarea Legii nr. 12/1971.

● **JUSTINIAN PIPIRIGEANU, Botoşani.** — Potrivit soluţiilor adoptate de organele competente, ţinînd seama că Decretul nr. 246/1977 se referă la „veniturile personalului muncitor", s-a stabilit că sumele încasate de personalul unităţilor sanitare pentru prestarea orelor de suplinire, precum şi pentru orele prestate în afara normei legale de muncă, cu excepţia orelor de gardă, se includ în baza de calcul la stabilirea cuantumului alocaţiei de stat pentru copii.

● **VASILICĂ C. BEJA, Bucureşti** — Perioada cît aţi lucrat în funcţia de desenator copist nu se include în calculul vechimii în funcţii tehnice. Din datele ce ne-aţi comunicat rezultă că nu aveţi cel puţin cinci ani în funcţii tehnice, astfel că nu îndepliniţi condiţia prevăzută de lege pentru ocuparea funcţiei de tehnician.

● **ÎNTREPRINDEREA JUDEŢEANĂ DE TRANSPORT LOCAL, Iaşi** — Persoana transferată în interesul serviciului de la Consiliul popular municipal Tg. Mureş la unitatea dv. nu a primit drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974, întrucît s-a transferat de la unitatea dv. la Consiliul popular judeţean Iaşi, înainte de mutarea efectivă la Iaşi. În această situaţie, persoana în cauză beneficiază de drepturile sus-menţionate de la unitatea unde s-a transferat, respectiv de la Consiliul popular judeţean Iaşi.

● **LEONIDA GURMIANU, Alexandria.** — Potrivit prevederilor poziţiei 67 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971, absolventul şcolii de maiştri poate ocupa funcţia de tehnician fără condiţii de vechime. Sancţiunea disciplinară privind retrogradarea în funcţie prevăzută de art. 13 lit. d din Legea nr. 1/1971 are un caracter temporar, pe o durată de cel mult trei luni. Nu se poate ca printr-o sancţiune disciplinară să se modifice unilateral contractul de muncă pe durată nedeterminată.

● **IOAN PAŞCANU, Braşov** — Fiind promovat din funcţia de economist în aceea de contabil şef secţie, cînd aţi beneficiat de prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974, veţi putea trece la gradaţia I numai după o vechime minimă de doi ani de la promovare. Prin aplicarea art. 33 din legea susmenţionată, veţi putea beneficia de reducerea cu cel mult 1/3, respectiv cu 8 luni, a acestei vechimi.

● **IOAN RUS, Bistriţa.** — Din textul scrisorii dv. s-a înţeles că este vorba de transporturi interurbane, care din punct de vedere tarifar se încadrează în sfera tarifului pe autovehicul km şi pentru care zona tarifară de distanţă se determină pe bază de distanţe tarifare conform Indicatorului de distanţe tarifare (Partea a III-a a Tarifului unic stabilit în baza Decretului nr. 523/1973). Dacă se pune problema tarifului de dislocare la aceste transporturi, Centrala de transporturi auto apreciază că unitatea de transport a greşit prin aceea că nu a luat în considerare prevederile art. 26 pct. 6 din Tariful unic, care stabilesc textual : „În cazul în care locul în care mijlocul auto este pus la dispoziţia expeditorului se află în aceeaşi localitate cu garajul de care aparţine sau cu locul de parcare asigurat de expeditor, distanţa dintre cele două locuri nu se tarifează ca dislocare, dacă determinarea parcursului la care se aplică tariful de transport se face pe bază de distanţă tarifară stabilită prin indicatorul de distanţe tarifare. Beneficiarul de transport care în condiţiile de mai sus a plătit tariful de dislocare, are temei legal să pretindă restituirea sumei respective ca necuvenit încasată de unitatea de transport". La a treia întrebare vă vom răspunde într-un număr viitor.

● **FILOFTEIA GOŞMAN, Bîrlad.** — În conformitate cu art. 29 din Legea nr. 9/1971, în subordinea întreprinderilor au rămas cantinele pentru salariaţii I.A.S. şi ai întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii, cantinele care funcţionează pe lîngă şantierele de construcţii-montaj şi exploatările forestiere, precum şi altele situate în locuri izolate. În baza art. 13 din aceeaşi lege, aprovizionarea cantinelor-restaurant cu mărfuri agroalimentare se asigură de la fondul central, la preţuri fixe de stat, direct din depozitele cu ridicata sau de la furnizorii locali, beneficiind de rabat comercial, la nivelul cotelor stabilite pentru comerţul cu amănuntul. Cu circulara M.C.I. nr. 15/2525 din 30 iunie 1971 s-a precizat că de prevederile art. 13 din Legea nr. 9/1971 beneficiază şi cantinele ce fac obiectul art. 29 din Lege.

● **SILVIA ADAM, Iaşi** — Trecerea dv. din funcţia de planificator principal în aceea de contabil reprezintă o modificare unilaterală a contractului individual de muncă. Dacă aveţi studiile prevăzute la pag. 69 din anexa a 2-a la Legea nr. 12/1971, şi vechimea minim necesară în specialitate (cel puţin cinci ani în funcţii economice), puteţi contesta la organul de jurisdicţie a muncii măsura luată, ea neavînd temei legal.

● **ÎNTREPRINDEREA PENTRU INDUSTRIALIZAREA SFECLEI DE ZAHĂR, Buzău** — Prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 1028/1974 sînt stabilite tarifele maxime de cazare în căminele muncitoreşti pentru tineret. În actul normativ sus-menţionat nu se face nici o precizare că în aceste cămine nu pot fi cazaţi şi tineri familişti. În ce priveşte tarifele care trebuie să se aplice în cazul cînd în aceste cămine sînt cazaţi şi familişti, ele nu pot fi altele decît cele stabilite în baza H.C.M. nr. 1028/1974. Conform art. 4 din hotărîre, unităţile care administrează cămine muncitoreşti pentru tineret sînt obligate să suporte unele cheltuieli pentru lucrările de întreţinere şi reparaţii la clădirile şi la instalaţiile aferente căminelor, precum şi pentru problemele administrative ale acestora.

● **DANIELA MUNTEANU, Alexandria** — Potrivit reglementărilor în vigoare absolvenţii cu diplomă ai învăţămîntului superior, încadraţi în muncă, pot fi înscrişi la concurs pentru o altă facultate, la învăţămîntul seral sau fără frecvenţă, dacă îndeplinesc şi celelalte condiţii (inclusiv de vechime în muncă) ce se vor preciza în broşura „Admiterea în învăţămîntul superior 1981".

● **CONSTANTIN LĂZUREANU, Baia Mare** — În condiţiile actualizării preţurilor la fire şi ţesături, condiţia de livrare — conform prevederilor Legii nr. 19/1971 — este „franco depozit furnizor, exclusiv ambalajul de transport". Beneficiarii firelor şi ţesăturilor vor include în costuri toate cheltuielile de aprovizionare şi transport, furnizorii fiind obligaţi să livreze firele şi ţesăturile la preţuri de catalog.

● **NICOLAE SASU, Braşov** — În anul universitar 1980/1981, la concursul de admitere de la Facultatea de comerţ — secţia economia serviciilor de alimentaţie publică şi turism din cadrul Academiei de studii economice au fost următoarele locuri planificate şi medii minime de intrare : curs de zi — 90 locuri, media 6,23 ; curs seral — 30 locuri, media 5,48 ; învăţămînt fără frecvenţă — 30 locuri, media 5,75. Pentru anul universitar 1981/1982 nu sînt precizări definitive din partea Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului.

● **PETRU GRETAŞ — Bucureşti,** se interesează de indemnizaţia actuală cuvenită administratorilor de imobile. Potrivit prevederilor legale, indemnizaţiile administratorilor de imobile se majorează odată cu majorarea retribuţiilor personalului din gospodăria comunală. În baza acestei prevederi, de la 1 decembrie 1980, indemnizaţia maximă este următoarea :

— la asociaţiile cu pînă la 100 membri — 491 lei ;

— la asociaţiile cu 101—300 membri — 720 lei ;

— la asociaţiile cu 301—450 membri — 943 lei ;

— la asociaţiile cu peste 450 membri — 1155 lei.

Sumele de mai sus reprezintă plafonul maxim. Ele nu se acordă automat, ci se aprobă de adunarea generală a locatarilor care poate stabili şi sume inferioare acestora, în funcţie de numărul efectiv de membri şi de complexitatea activităţii depuse de administrator.

Vă prezentăm

MAGAZINUL UNIVERSAL „UNIREA"

Magazinul universal „Unirea" din București ocupă un rol de frunte în comerțul de stat bucureștean. Cumpărătorul, indiferent de sex și de vîrstă, găsește aici o largă gamă de bunuri — produse alimentare, articole de folosință curentă, bunuri de folosință îndelungată (mărfuri generale — de la nasturi la întreaga gamă de articole vestimentare, la televizoare, articole de sport, decorațiuni interioare).

De la 2 septembrie 1976, de cînd a fost inaugurat, în magazinul „Unirea" au intrat peste 200 milioane de cumpărători.

Acest mare obiectiv comercial, care dispune de o dotare tehnico-funcțională la înălțimea parametrilor ce se realizează în cele mai reprezentative obiective de acest gen din lume, își desfășoară activitatea cotidiană pe o suprafață de circa 30 000 mp. Publicului cumpărător îi sînt asigurate condiții de ambianță și de confort deosebite — instalație de aer condiționat, scări rulante, lifturi rapide de mare capacitate. Nu întîmplător magazinul atrage zilnic aproximativ 150 000 de vizitatori, din care peste 100 000 sînt cumpărători efectivi. Volumul mărfurilor desfăcute în perioada de la deschidere pînă în prezent reprezintă impresionanta cifră de 4,4 miliarde lei.

Fondul de marfă al magazinului este completat cu numeroase articole procurate pe baza unor schimburi directe cu magazinele universale din țări socialiste.

Pentru înlesnirea cumpărării unor mărfuri, au fost reunite raioanele cu articole destinate copiilor și femeilor la etajul I, iar cele solicitate de bărbați și de tineret în raioanele de la etajul II. Cea mai mare parte a articolelor de îmbrăcăminte și de încălțăminte reprezintă modele noi, realizate de industria noastră ușoară, în concordanță cu linia modei și testele efectuate cu ocazia recentei expoziții naționale a bunurilor de consum.

În cadrul celorlalte raioane, amplasate la restul etajelor, este pusă la dispoziția cumpărătorilor o gamă largă de mărfuri, dintre care amintim: **articole de sport și foto, articole electrocasnice, magnetofoane, casetofoane, picupuri, aparate de radio și televizoare, instrumente muzicale și discuri, corpuri de iluminat, frigidere, jucării, mașini de spălat, radiatoare electrice, biciclete, motorete etc.**

Magazinul universal „Unirea" este o unitate de comerț cu valențe multiple, o marcă bucureșteană de prestigiu, mult apreciată de cumpărători.

C. ILIESCU

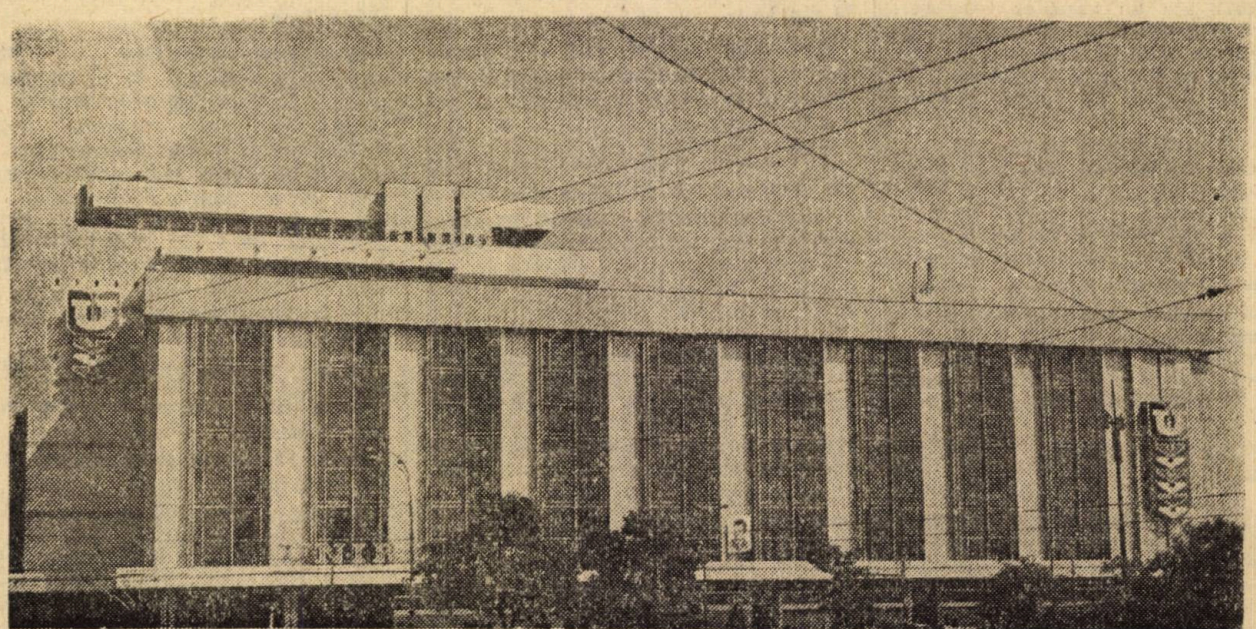

Vedere generală a magazinului „Unirea"

PARTICIPARE ACTIVĂ, RESPONSABILĂ, LA REALIZAREA UNEI ÎNALTE CALITĂȚI ȘI EFICIENȚE

DEMOCRAȚIA SOCIALISTĂ, democrația muncitorească din România, constituită într-un sistem propriu, unic în felul său, s-a dovedit a fi în practica economică și socială cadrul optim de afirmare plenară a participării creatoare și responsabile a fiecărui om al muncii la făurirea propriilor destine. În acest cadru, conducerea partidului nostru acordă o importanță deosebită pregătirii temeinice și desfășurării în cele mai bune condiții a adunărilor generale ale oamenilor muncii din toate unitățile economice — care au intrat definitiv în patrimoniul marilor realizări din domeniul dezvoltării democrației muncitorești din țara noastră — fapt semnificativ ilustrat de participarea la aceste adunări a cadrelor din conducerea partidului.

În spiritul practicii devenite tradiționale de a se consulta la fața locului cu colectivele de oameni ai muncii, de a analiza și stabili, împreună cu muncitorii și specialiștii — în cadrul adunărilor generale — cele mai adecvate acțiuni și măsuri pentru realizarea planului și perfecționarea întregii activități economice și sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a participat la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală. Cuvîntarea rostită cu acest prilej de către secretarul general al partidului cuprinde idei prețioase și concluzii cu o largă semnificație și o deosebită actualitate pentru toate colectivele muncitorești angajate plenar în realizarea în condiții de înaltă calitate și eficiență a planului pe acest an, la toți indicatorii.

IDEEA CENTRALĂ care se desprinde din cuvîntarea secretarului general al partidului este că democrația muncitorească, democrația noastră socialistă presupune cu necesitate participarea activă, responsabilă, a tuturor oamenilor muncii la realizarea unei înalte eficiențe, a unei calități sporite. Deosebit de important este însă ca această participare și responsabilitate să nu fie înțeleasă formal, ci în sensul dezbaterii și găsirii soluțiilor celor mai eficiente pentru rezolvarea tuturor problemelor muncii, vieții și bunăstării poporului. Este vorba în primul rînd de identificarea modalităților concrete de acțiune în mobilizarea mai amplă a potențialului productiv în vederea creșterii volumului fizic și calității producției prin introducerea accelerată de tehnologii noi, de produse noi cu performanțe tehnico-funcționale superioare, situate la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial, prin organizarea mai bună a producției, prin concentrarea mai puternică în producție a forțelor de cercetare, a forțelor proprii de muncitori, ingineri și tehnicieni.

Accentul pus pe activizarea factorilor intensivi, pe laturile calitative ale dezvoltării întregii activități economice include în aceeași ordine de prioritate și sporirea eforturilor în fiecare unitate productivă pentru reducerea în continuare a cheltuielilor de producție, în special a celor materiale, de combustibil și energie, pentru folosirea în întregime, la indici substanțial mai înalți a fondurilor fixe din dotare, pentru creșterea mai susținută a productivității muncii. Așa cum sublinia secretarul general al partidului există suficiente rezerve, există un grad corespunzător de dotare, care se situează la nivelul întreprinderilor similare din străinătate, pentru ca să se obțină o valoare a producției de 3—4 ori mai mare pe fondurile fixe existente și o productivitate a muncii de peste trei ori mai mare decît în prezent. Pentru aceasta în toate întreprinderile se cer amplificate preocupările pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, trecerea muncitorilor la lucrul la mai multe mașini, reducerea corespunzătoare a personalului neproductiv și încadrarea acestuia în activități direct productive, care includ și concepția, elaborarea de tehnologii, de mașini mai moderne, precum și pentru pregătirea profesională și ridicarea nivelului de calificare a întregului personal.

Dar, pentru finalitatea practică a dezbaterilor din cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, deciziile și măsurile adoptate nu trebuie să rămînă doar consemnate în cadrul unor programe de modernizare a producției și de organizare mai bună a activității ; adevărata măsură a reușitei poate și trebuie s-o dea numai eficiența obținută prin aplicarea lor în practică, consecvența, operativitatea și responsabilitatea cu care se acționează în fiecare unitate productivă pentru transpunerea în realitatea producției a hotărîrilor luate.

PARTICIPAREA activă, responsabilă, a tuturor oamenilor muncii la realizarea integrală a producției fizice planificate și la un înalt nivel tehnico-calitativ, cu cheltuieli materiale minime, cu o productivitate superioară și beneficii cît mai mari, deci cu o eficiență economică mereu mai înaltă reprezintă esența aplicării noului mecanism economic, a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii. În acest cadru apare evident că pentru sporirea contribuției fiecărui colectiv de oameni ai muncii la creșterea venitului național, a avuției generale a țării apare necesar ca problemele funcționării eficiente a noului mecanism economic, ale autoconducerii și autogestiunii să ocupe un loc mai important decît pînă acum în cadrul dezbaterilor din adunările generale ale oamenilor muncii, pe agenda cotidiană a conducerii colective a fiecărei întreprinderi. Pentru că numai realizarea producției nete nu este suficientă în satisfacerea cerințelor eficienței ; este necesar ca problema producției marfă vîndută și încasată și a producției fizice să se situeze pe același plan al atenției. Trebuie să devină clar pentru conducerea fiecărei întreprinderi, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că noul mecanism economic are ca cerință de bază nu numai ca producția netă, fizică și marfă să fie integral realizată, ci și vîndută și încasată. Oricît de mari ar fi realizările nete, totuși beneficiile și eficiența nu se pot obține din producție neterminată, din producție aflată în depozite ; iată de ce se cer depuse eforturi sporite pentru realizarea în fiecare unitate economică a unei corelări mai riguroase între creșterea producției nete și a producției marfă, pentru realizarea unor produse fizice de înaltă calitate, și larg competitive.

În realizarea acestor cerințe un rol substanțial sporit sînt chemați să-l joace — alături de conducerile întreprinderilor, de consiliile de conducere, de ingineri — și maiștrii, care au atribuția de organizatori ai producției, hotărîtoare pentru buna desfășurare a proceselor tehnologice, pentru calitatea producției, pentru nivelul tehnic. Ei trebuie să vegheze ca din secțiile de producție sau din fabrică să nu plece nici un produs de calitate necorespunzătoare ; pentru aceasta maiștrii vor trebui să intervină mai operativ și competent pentru asigurarea nivelului calitativ al produselor, iar indicațiile și hotărîrile lor se cer integral executate.

Un aport deosebit la funcționarea eficientă a mecanismului economic îl are și abordarea cu responsabilitate crescută a problemelor comerțului exterior, ale realizării în cele mai bune condiții a exportului, în general ale desfacerii produselor pe piața externă. Acesta reprezintă un capitol prioritar de preocupări în cadrul căruia eforturile se cer concentrate cu mai multă operativitate și consecvență în vederea realizării integrale și în conformitate cu cerințele tehnice de calitate stabilite în contracte a producției destinate partenerilor externi, pentru ca exportul nostru să fie superior importului, pentru desfășurarea schimburilor internaționale în condiții de egalitate, de avantaj reciproc și de compensație corespunzătoare.

Concentrarea energiilor creatoare ale oamenilor muncii pentru transpunerea neabătută în practică a hotărîrilor adoptate în cadrul adunărilor generale va permite, prin utilizarea în grad sporit a potențialului tehnic, material și uman disponibil ca toate sarcinile cantitative și calitative ale acestui prim an al cincinalului să fie realizate exemplar, ca mecanismul economic să funcționeze cu eficiență înaltă.

A. GHEORGHE

„Trebuie să realizăm o adevărată revoluție agrară, în ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic, gradul general al activității satelor noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

Premise ale unei noi calități în agricultură

CONGRESUL AL II-LEA al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, ce se desfășoară zilele acestea în Capitală, constituie un moment deosebit de important în perfecționarea și ridicarea pe o treaptă calitativ-superioară a întregii activități din agricultură, în dezvoltarea democrației socialiste, prin mobilizarea și participarea țărănimii, a tuturor oamenilor muncii care lucrează în agricultură la conducerea unităților, la realizarea sarcinilor ce revin acestei importante ramuri a producției materiale. Forum suprem de conducere al agriculturii, Congresul țărănimii face o analiză profundă a realizărilor obținute și trasează sarcini majore în actualul cincinal.

Un merit deosebit în orientarea dezvoltării agriculturii noastre revine secretarului general al partidului, președintelui Republicii, tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, care a adus o contribuție esențială la elaborarea programelor de creștere a producției și de asigurare a unei eficiențe economice ridicate ; una din direcțiile de bază fiind realizarea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției, accentuarea procesului de dezvoltare modernă, intensivă a agriculturii.

În cincinalul încheiat, agricultura a cunoscut o dezvoltare puternică, asigurînd produsele agroalimentare necesare aprovizionării populației, materii prime pentru industrie și satisfacerea altor nevoi ; au fost introduse tehnologii moderne în producția vegetală și în creșterea animalelor, s-a îmbunătățit organizarea muncii și a producției. Rezultatele obținute au contribuit la sporirea venitului național și la creșterea nivelului de consum al populației.

La finele cincinalului, agricultura dispunea de un număr sporit de tractoare (cu 27 mii mai mult decît în anul 1975), iar numărul combinelor autopropulsate a crescut la 39,1 mii. În anul 1980 lucrările de arat, semănat, recoltat cereale păioase, floarea soarelui și soia s-au executat aproape în întregime mecanizat. În cincinalul 1976–1980 au fost amenajate pentru irigații 891,4 mii hectare – cu 11,9% mai mult decît în cincinalul 1971–1975 – suprafața totală ajungînd în prezent la aproximativ 2 300 mii hectare. Obținerea unor producții mari este și consecința faptului că în cincinalul 1976–1980 industria a livrat agriculturii 6,4 milioane tone de îngrășăminte chimice substanță activă, iar cantitatea medie anuală administrată la un hectar teren arabil a fost de 112 kg, față de 77 kg în cincinalul anterior.

În domeniul producției vegetale s-au obținut sporuri importante. Producțiile medii la hectar au fost superioare celor din cincinalul 1971–1975 : la grîu cu 468 kg, la porumb cu 661 kg, la floarea soarelui cu 159 kg, la sfecla de zahăr cu 2 699 kg, la cartofi de toamnă cu 3 783 kg și la tomate cu 1 065 kg.

În domeniul producției animale s-a obținut o producție medie anuală de 2 333 mii tone de carne în viu (pentru sacrificare), 48,9 mil. hl. lapte de vacă, 35,4 mii tone lînă și 6 566 mil. ouă.

Cu toate realizările bune obținute în domeniul agriculturii, totuși, producția agricolă putea fi și mai mare. Condițiile climatice nefavorabile, precum și existența unor deficiențe organizatorice în activitatea unităților agricole, au contribuit la obținerea unor rezultate sub posibilități. Neajunsurile în aplicarea măsurilor agrozootehnice, în folosirea sistemelor de irigații, precum și slaba organizare a recoltării, transportului și depozitării producției au dus la importante pierderi de producție. Nu s-a acordat toată atenția dezvoltării bazei furajere, obținîndu-se producții scăzute și au existat deficiențe în organizarea selecției, reproducției și îngrijirii animalelor.

PREGĂTIREA CAMPANIEI DE PRIMĂVARĂ – EXAMEN AL CALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI

Constantin DICU, *director*
Alexandru BOBICĂ, *inginer șef*
Trustul I.A.S. Ialomița

ÎNFĂPTUIREA unei profunde revoluții agrare presupune utilizarea eficientă a bazei tehnico-materiale, organizarea științifică a producției și a muncii, îmbunătățirea conducerii, planificării și controlului activității productive.

Experiența unităților agricole fruntașe arată că **problemele de conducere și organizare sînt tot atît de importante ca și baza tehnico-materială, ca și forța de muncă, ca și pămîntul,** deoarece fără o bună conducere și organizare temeinică, nici ceilalți factori nu pot fi puși deplin în valoare. Realitatea atestă că baza tehnico-materială — îngrășămintele, ierbicidele, carburanții, tractoarele și mașinile agricole — sporită corespunzător fiecărei etape de dezvoltare, costă din ce în ce mai mult, ca urmare a crizei mondiale a energiei. În schimb, o **conducere** și o **organizare bună** reușește să sporească rezultatele economice, uneori în mod spectaculos, cu cheltuieli destul de reduse, constituindu-se ca una dintre cele mai rentabile investiții.

Avînd în atenție aceste modalități de atingere a obiectivului esențial — creșterea producției de cereale și plante tehnice și a eficienței lor economice — consiliul de conducere al Trustului I.A.S. Ialomița a elaborat un **program de măsuri,** defalcat pe principalele acțiuni tehnologice și pe unități, iar fiecare unitate a procedat la defalcarea programelor pe fermele componente. Programele vizează în primul rînd efectuarea lucrărilor de primă urgență (arături, fertilizarea păioaselor, transportul gunoiului de grajd, combaterea bălțirilor de pe culturile de toamnă, executarea lucrărilor în vii și livezi) ; în paralel se urmărește modul în care evoluează **campania reparațiilor** utilajelor din dotarea secțiilor de mecanizare care deservesc fermele I.A.S. În virtutea prevederilor Decretului nr. 390/1980, prin care se precizează statornicirea formațiilor specializate de tractoare în cadrul fermelor de producție, șeful de fermă este și șeful formației respective și, ca atare, răspunzînd atît de îndeplinirea planului de producție al fermei pe care o conduce, cît și de realizarea planului de venituri de către formația de tractoare, nu-i este indiferent ritmul în care se desfășoară lucrările de reparare a utilajelor din dotarea fermei.

Din programul pregătirii campaniei agricole din această primăvară a făcut parte și instruirea șefilor fermelor vegetale din unități; aceștia, la rîndul lor, procedează la **instruirea personalului** cu care trebuie să-și îndeplinească sarcinile de plan pe baza contractelor-angajament de lucru în acord global.

Adoptarea tehnologiilor plantelor de cultură în conformitate cu ultimele recomandări ale cercetării agricole, a fost o importantă preocupare a specialiștilor din cadrul trustului nostru. În acest scop, la instruirea șefilor de fermă (care s-a făcut la Casa agronomului din Slobozia în perioada 25.I.—7.II a.c.),

au fost invitați cercetători de la Stațiunea de cercetări agricole Mărculești, cu care am avut un valoros schimb de păreri pe marginea **adaptării tehnologiilor plantelor** pe care le cultivăm.

În această perioadă este pe terminate **fertilizarea păioaselor** de toamnă cu mijloace terestre și avioane. Se lucrează intens la transportul gunoiului de grajd pe terenurile afectate bazei furajere și porumbului, lucrarea urmează să fie încheiată pînă la 15 martie. Paralel cu activitățile din cîmp se lucrează și la **aprovizionarea unităților cu semințe** de porumb, soia, floarea soarelui, din care sînt trimise probe la laborator în vederea recontrolului însușirilor biologice.

Repartiția semințelor pe unități s-a făcut ținîndu-se seama de **zonarea soiurilor și hibrizilor,** precum și în funcție de însușirile potențiale de producție. De asemenea, au fost repartizate direct pe unități (fără a mai trece prin baze de aprovizionare) pesticidele și îngrășămintele care deja au început să ajungă la destinație. În zilele următoare se vor întocmi **planurile operative de campanie,** defalcate pe formații și oameni, procedîndu-se la o redistribuire echitabilă a utilajelor pe secții de mecanizare, în vederea unei uniforme încărcări a fiecărui tractor. A început, de către comisii mixte ale trustului S.M.A. și I.A.S., **recepția utilajelor reparate,** astfel ca pînă la finele lunii în curs toate formațiile de lucru să fie constituite și organizate pentru activitatea din cîmp.

În această primăvară, în sectorul agriculturii de stat avem de însămînțat 34 494 ha cu porumb, 4 013 ha cu floarea soarelui, 2 022 ha cu fasole, 8 115 ha cu soia și 725 ha cu legume. La cultura de porumb, în ceea ce privește structura hibrizilor, s-au respectat prevederile Decretului nr. 405/1980 privind zona ecologică în care ne găsim. Hibrizii timpurii ocupă 3 la sută, semitimpurii 39 la sută, semitîrzii 51 la sută și tîrzii 7 la sută din suprafață. La toate celelalte culturi s-au stabilit, de asemenea, **structura soiurilor și hibrizilor,** densitățile în funcție de caracteristicile și potențialul de producție al acestora, gradul de asigurare a solului cu apă, cu îngrășăminte, sistemul de cultură (irigat sau neirigat), respectîndu-se normele stabilite prin decret.

Ținînd cont că toate culturile sînt în sistem irigat pe mai mult de 50 la sută din suprafețele totale, s-au indicat în tehnologii densități care se apropie de limita maximă. Astfel, la hibrizii de porumb din grupa 100 s-au programat **densități** cuprinse între 65—75 mii plante/ha, la cei din grupa 200 — 60—70 mii plante/ha, iar la grupa 300 și 400 — 45—60 mii plante/ha. În sistem neirigat sau programat densități mai mici cu 5—10 mii plante/ ha decît în sistemele irigate. La floarea soarelui s-au planificat pentru sistemul irigat 55 mii plante/ha, iar la neirigat 45 mii plante/ha, în timp ce la soia s-au prevăzut 550 mii și respectiv 400 mii plante/ha. (Aceleași densități ca și la fasole). Asemănător, la culturile legumicole s-au stabilit densități de plante la ha : 62 mii la varză timpurie, 130 mii la ardei gras, 140 mii la ardei lung, 120 mii la ardei gogoșar, 55 mii la tomate și la vinete și de 65 mii la conopidă.

COOPERARE ÎN UTILIZAREA RESURSELOR PENTRU ACCELERAREA DEZVOLTĂRII ȘEPTELULUI

Maria STROE
Institutul de economie agrară
Gheorghe COMĂNICI
director zooveterinar al D.G.A.L.A.-Brașov

REALIZAREA sarcinilor majore ce stau în fața agriculturii trebuie să se bazeze pe dezvoltarea largă a inițiativei creatoare a oamenilor muncii din toate sectoarele producției agricole. În acest context se înscriu desfășurarea unor ample **acțiuni de cooperare,** elaborarea și punerea în practică a unor **programe unitare** de utilizare mai eficientă a resurselor naturale și a bazei tehnico-materiale existente, menite să determine o **creștere a șeptelului** și realizarea la un nivel superior a indicatorilor planului cincinal în zootehnie.

În județul Brașov au fost puse în aplicare inițiative valoroase, vizînd extinderea cooperării între cooperativele agricole de producție, asociația economică intercooperatistă specializată în creșterea industrială a porcinelor și gospodăriile populației, deținătoare de importante capacități de producție și resurse de muncă. Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist (C.U.A.S.C.) Feldioara este un exemplu edificator. Prin lansarea unor acțiuni de cooperare fundamentate juridic și economic, el a reunit toți factorii potențiali existenți, în stare să determine o sporire substanțială a producției de carne de porc. Centrul de gravitație al acțiunii de cooperare este asociația economică intercooperatistă (A.E.I.) Feldioara ; aceasta dispune de capacități de producție în regim industrial, modern amenajate, în care prin aplicarea unei tehnologii bine puse la punct, se obține anual un surplus de pînă la 5 000 capete tineret porcin (la greutatea de 25—30 kg).

În condițiile cooperării dintre C.A.P.-urile asociate : Feldioara, Crizbav, Măeruș, Apața, Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea porcilor (A.E.I.C.I.P.) Feldioara și gospodăriile populației din cadrul consiliului unic, precum și din alte comune ale județului, s-au stabilit **relații funcționale eficiente,** avînd ca rezultat, în ultimă instanță, **creșterea numărului de animale livrate industriei alimentare sau destinate satisfacerii nevoilor gospodăriilor populației și reducerea costurilor pe unitatea de produs.** În cursul anului 1980, C.U.A.S.C. Feldioara a realizat un spor de producție, pe seama cooperării, de 200 tone carne de porc față de anul precedent.

Eficiența acțiunii de cooperare pentru sporirea numărului de porcine este reflectată de efectele obținute la fiecare din părțile contractante.

● **La cooperativele agricole de producție** se realizează creșterea capacităților de producție prin modernizarea cu cheltuieli minime a adăposturilor existente, lucrările de modernizare fiind realizate de echipa de constructori a A.E.I.C.I.P. (vezi tabelul) creșterea numărului de porci îngrășați și livrați anual și eliminarea fazelor tehnologice complexe (ameliorare-reproducție-creștere) care se desfășoară la complexul asociației, utilizarea rațională a resurselor de muncă și reducerea numărului de cadre tehnico-administrative.

● **La gospodăriile populației** se asigură numărul de animale corespunzător cu capacitatea de cazare existentă în fiecare gospodărie și, în raport cu acesta, cantitățile necesare de nutreturi combinate, posibilitatea unor modernizări ale adăposturilor gospodărești prin contractarea în caz de nevoie (pe baza contractului încheiat cu asociația), a unor împrumuturi de la cooperativele de credit, utilizarea eficientă a reziduurilor menajere și a altor resurse furajere din gospodăria proprie, stabilirea unui raport echitabil (1/5) între numărul animalelor crescute pentru nevoile proprii și cele livrate la A.E.I.C.I.P.

● **La A.E.I.C.I.P. Feldioara** au loc o reducere a cheltuielilor materiale prin schimbarea raportului în consumul de furaje combinate (în sensul creșterii cantitative a sortimentelor de furaje destinate îngrășării porcinelor), al căror cost este cu 15—20 la sută mai redus decît al nutreturilor combinate pentru animale de prăsilă și tineret, practicarea unei tehnologii intensive în domeniul reproducției animalelor și creșterii tineretului, creșterea cantității de carne — marfă livrabilă anual în condițiile reducerii cheltuielilor materiale.

Implicațiile cooperării în producție a tuturor sectoarelor interesate pentru realizarea unui obiectiv comun — cum este cel al creșterii animalelor — sînt de natură să sporească eficiența economică a producției, prin : utilizarea mai judicioasă a bazei tehnico-materiale ; repartizarea activităților din lanțul tehnologic corespunzător cu gradul dotării tehnice și al calificării forței de muncă ; posibilitatea extinderii cu prioritate a acelei faze tehnologice, în cadrul căreia resursele se utilizează cu maximum de randament (îngrășarea animalelor). Rolul asociației economice intercooperatiste, în care gradul dotării tehnice permite aplicarea unei tehnologii intensive, decurge tocmai din situația sa de „furnizoare" a tineretului porcin și a nutreturilor combinate, la care se adaugă asistența tehnică de specialitate și utilizarea rațională a parcului de mijloace auto.

Exemplul Consiliului agroindustrial Feldioara, în care s-a extins acțiunea de cooperare pentru creșterea porcinelor este urmat de C.U.A.S.C. Rupea și Codlea, care acționează intens pentru **cooperarea în domeniul îngrășării bovinelor.** În fiecare din aceste consilii există cîte o îngrășătorie de bovine de tip industrial (A.E.I. Rupea, A.E.I. Zărnești). În cadrul consiliului Codlea este promovată și **cooperarea pentru creșterea păsărilor,** al cărei nucleu este asociația economică intercooperatistă Rîșnov.

Programele unitare de cooperare de la nivelul consiliilor agroindustriale se bazează pe aportul unităților moderne

Extinderea capacităților de producție prin modernizare la C.A.P.-urile care cooperează pentru producția cărnii de porc

C.A.P.	Capacitate inițială nr. locuri	Capacitate modernizată nr. locuri	Animale livrabile nr.
Apața	400	600	1 000
Măeruș	600	900	1 500
Feldioara	420	600	1 000
Crizbav	1 000	1 600	2 500

ale asociațiilor economice intercooperatiste specializate și pe tradiția crescătorilor de animale din această zonă a țării. Pornind de la aceste puncte de interferență, se poate vorbi de o „specializare a cooperării" în cadrul consiliilor, dar aceasta nu se manifestă decît ca un aport în plus la creșterea șeptelului care la nivelul județului se regăsește în dezvoltarea continuă și multilaterală a producției din ramura agriculturii.

Acest obiectiv major constituie punctul de plecare a numeroase alte acțiuni unitare la nivelul consiliilor agroindustriale și al întregului județ. Între acestea, o importanță deosebită o are **Programul privind îmbunătățirea pajiștilor** în vederea asigurării necesarului de nutreț verde și fînuri, program la care colaborează consiliile populare comunale, cooperativele agricole de producție, întreprinderile agricole de stat și Întreprinderea pentru îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor. Beneficiarii celor 174 mii ha de pajiști — care reprezintă 58 la sută din suprafața agricolă a județului și 36% din întreg teritoriul acestuia — sînt interesați în sporirea considerabilă a producției de nutreț. Proporțional cu suprafața de pajiști ce-i revine fiecăruia dintre beneficiari se concretizează și aportul acestora la măsurile de ordin tehnic și organizatoric stabilite în program : **combaterea excesului de umiditate și a eroziunii solului, înființarea de pajiști semănate, folosirea îngrășămintelor chimice și organice, înlăturarea vegetației lemnoase și a buruienilor, organizarea unui pășunat rațional, alimentări cu apă, asigurarea de tabere de vară pentru pășunat.**

Saltul calitativ ce se va realiza prin măsurile ameliorative se va concretiza în sporirea producțiilor de la 10 t/ha la masă verde (producție medie actuală), la 20 t/ha în anul 1985. În aceste condiții, dacă în prezent se realizează circa 1 450 mii tone masă verde de pe întreaga suprafață de pajiști, în 1985 se vor obține peste 3400 mii tone.

EFICIENȚA FOLOSIRII FURAJELOR DE VOLUM ÎN FERMELE DE VACI

Mircea BOTA
Institutul agronomic Iași

TEZELE CELUI DE-AL II-LEA CONGRES AL ȚĂRĂNIMII subliniază rolul hotărîtor al soluționării problemelor bazei furajere în dezvoltarea zootehniei. În acest sens este de relevat experiența pozitivă a folosirii furajelor de volum în fermele de vaci la I.A.S. Miroslava — Iași, unitate fruntașă a agriculturii noastre de stat.

În mod constant, colectivul de lucrători al întreprinderii s-a preocupat de modernizarea și intensivizarea culturii furajelor, care a permis creșterea și ieftinirea producției de furaje de volum, dînd o atenție sporită depozitării și conservării corespunzătoare, îmbunătățirii tehnologiilor de tocare, măcinare, preparare și înnobilare a lor. Folosindu-se rețete fundamentate științific, s-a putut realiza o îmbunătățire a structurii rațiilor furajere, prin sporirea ponderii furajelor de volum și reducerea consumului de furaje concentrate. Pe această bază s-a realizat o **furajare bogată, diversificată și ieftină** a vacilor de lapte, care le-a asigurat o stare bună de sănătate și condiții corespunzătoare pentru reproducție, contribuind la creșterea natalității, a efectivelor de animale, a producției de lapte și la sporirea eficienței activității fermelor de vaci. Aceste realizări se reflectă în creșterea efectivelor, a producției de lapte și a producției nete, precum și a beneficiilor obținute în fermele de vaci (tabel). Ca urmare a sporirii efectivelor și a producției medii de lapte pe vacă, producția totală a înregistrat o creștere de 51,7%.

Dinamica efectivelor, a producției de lapte și a beneficiilor în fermele de vaci ale I.A.S. Miroslava-Iași

Indicatori	U.M.	1972	1979
Efectivul de vaci	cap.	1 533	2 255
Prod. medie de lapte	l/cap	3 748	3 867
Prod. totală de lapte	hl	57 464	87 199
Chel. pentru prod. de lapte	mii lei	9 448	14 721
Beneficiu	mii lei	1 143	785

În perioada analizată fermele de vaci au adus unității un beneficiu de circa 11 milioane lei. La obținerea acestor rezultate o contribuție importantă au avut-o **costurile reduse ale furajelor de volum,** obținute în cadrul unei ferme vegetale specializate. Prin **modernizarea și intensivizarea culturii furajelor** s-au realizat producții la hectar de 24,5 tone de lucernă, 69,1 tone de borceag și porumb masă verde, 98,7 tone sfeclă furajeră, 3,7 tone fîn natural, iar în cultură succesivă după orz, **s-a obținut** o producție de porumb masă verde de 53,6 tone la ha.

Cocenii prezintă o mare importanță în furajarea animalelor, întrucît conțin 30% din valoarea nutritivă a întregii plante de porumb. La I.A.S. Miroslava au fost strînși, depozitați și pregătiți cu grijă atît cocenii din cultura proprie, cît și mari cantități achiziționate și s-au procurat cantități sporite de borhot de la Fabrica de spirt și bere din Iași.

Rațiile furajere variate, bogate și echilibrate stabilite diferențiat pe categorii, grupe de vîrstă, stare fiziologică și după randamentul animalelor — au contribuit substanțial la asigurarea condițiilor bune **de sănătate** și **reproducție** și **la creșterea producției de lapte** și a **numărului de viței.** Folosirea în cantități sporite a furajelor verzi, fibroase și suculente, a permis schimbarea treptată a structurii consumului de furaje pe categorii de nutreturi.

Informațiile reflectă tendința pozitivă de creștere, în structura rațiilor furajere, a ponderii furajelor de volum și de scădere a ponderii furajelor concentrate, acestea din urmă fiind administrate corelat cu nivelul producțiilor și cu cerințele de furajare a animalelor în cadrul perioadelor fiziologice specifice Schimbarea structurii consumului de furaje a avut loc pe baza creșterii consumului mediu pe vacă, de la 3 972 UN în 1972, la 4 531 UN în 1979 și a reducerii în mod absolut a consumului mediu de concentrare pe vacă cu 422 UN, în condițiile creșterii și menținerii la un nivel ridicat a producției medii de lapte pe vacă, precum și ale reducerii cheltuielilor de furajare.

Paralel cu creșterea cantității furajelor de volum totale și pe vacă, **s-a realizat o ieftinire a nutreturilor,** reflectată în reducerea costului mediu al furajelor pe UN, de la 0,76 lei la 0,65 lei, contribuind și la reducerea cheltuielilor de furajare pe o vacă.

Ieftinirea furajării a contribuit la compensarea creșterii prețului de cumpărare al furajelor concentrate și la realizarea sarcinilor de plan privind **producția fizică și netă, costurile de producție, beneficiile și sporirea veniturilor lucrătorilor.**

EXPERIENȚA I.A.S. MIROSLAVA EVIDENȚIAZĂ URMĂTOARELE CONCLUZII VALABILE ȘI PENTRU ALTE UNITĂȚI CRESCĂTOARE DE ANIMALE :

- **Îmbunătățirea structurii rațiilor furajere,** prin creșterea ponderii furajelor de volum și respectarea consumurilor normate de concentrate, contribuie la ieftinirea furajelor și la realizarea unei furajări bogate, variate și echilibrate, cu funcții pozitive, complexe asupra reproducției și producției animale ;
- **creșterea cantității și a ponderii furajelor de volum** folosite eficient este rezultanta globală a grijii deosebite a lucrătorilor agricoli pentru cultivarea, recoltarea, achiziționarea, depozitarea, conservarea, prepararea, înnobilarea și administrarea acestora pe baza unor rețete de furajare fundamentate științific ;
- folosirea furajelor de volum, acționează intens și multilateral asupra eficienței economice în fermele de vaci, prin sporirea producției de lapte și a numărului de viței, reducerea **cheltuielilor de furajare,** reducerea costurilor de producție, creșterea beneficiilor și a veniturilor lucrătorilor.

Se impune deci, ca în toate unitățile să se acorde o atenție mai mare furajelor de volum — problemă principală, de mare actualitate, a zootehniei din țara noastră.

VALORIFICAREA DEPLINĂ A RESURSELOR ÎN ZONELE NECOOPERATIVIZATE

Nicolae CIMPOERU
director economic al D.G.A.I.A. Prahova

ÎN JUDEȚUL PRAHOVA, agricultura din zonele necooperativizate deține o pondere însemnată, reunind un număr de 34 localități cu o suprafață agricolă de 35 537 ha (12,8% din suprafața agricolă a județului) și 63 265 gospodării ale populației. Structura suprafeței este formată din : teren arabil (14,3%), livezi și vii (27,4%), pășuni (11,7%), fînețe naturale (46,6%).

În ansamblul ramurilor de producție din agricultura necooperatistă a județului, producția vegetală este formată în cea mai mare parte din producția pomicolă, viticolă, pășuni și fînețe naturale, în timp ce în sectorul animalier întîlnim aproape toate speciile de animale. Astfel, la ultimul recensămînt, gospodăriile din zonele necooperativizate dețineau un efectiv

Evoluția producției medii la lapte și lînă în zona necooperativizată

Producție	1977	1978	1979	1980
Lapte de vacă (l/cap)	2 100	2 350	2 430	2 580
Lapte de oaie (l/cap)	34	35	35	35
Lînă (kg/cap)	2,2	2,3	2,4	2,7

de 22 781 taurine, 24 500 porcine, 3 300 cabaline, 77 827 ovine, 4 495 caprine, 2 761 iepuri de casă, 13 175 familii de albine, 470 800 păsări și 2 285 nutrii.

Randamentele medii pe animal atestă faptul că producția de lapte la bovine este mai mare decît producția medie pe țară, precum și decît producțiile medii din fiecare județ, argumentînd necesitatea unui sprijin efectiv și permanent ce trebuie acordat populației din zonele necooperativizate. Acest ajutor trebuie concretizat în **acțiuni de ameliorare a raselor de animale, de îmbunătățire a fertilității, de asigurare a unei asistențe sanitar-veterinare corespunzătoare și de echilibrare a rațiilor furajere.**

Ca o consecință firească a producțiilor medii superioare obținute în sectorul producției vegetale și animale, gospodăriile agricole din zonele necooperativizate au livrat statului în 1980, 2 000 t carne, 41 900 hl lapte de vacă, 7 000 hl lapte de oaie, 40 t lînă, 893 t fructe și peste 6 900 t fîn.

Un sprijin permanent a fost acordat gospodăriilor individuale prin : livrarea unei cantități de semințe (pentru legume și culturi furajere) și material săditor de valoare biologică ridicată, executarea mecanizată a unor lucrări agricole. Astfel, anul trecut au fost livrate circa 41 mii pomi fructiferi pentru plantat, 312 tone de semințe și s-au asigurat tractoare și mașini agricole în 3 grupe de lucru (Breaza, Slănic-Prahova și Vălenii de Munte). Zona agricolă necooperativizată dispune de 8 circumscripții agrozootehnice, în cadrul cărora își desfășoară activitatea 40 specialiști (agronomi, horticultori, zootehniști, veterinari).

Organizate în 30 de **asociații de creștere a animalelor,** gospodăriile agricole din zonele necooperativizate vor realiza anul acesta producții superioare, din care o bună parte sînt predate în condiții avantajoase statului. Această formă de organizare contribuie la realizarea unui important schimb de experiență între producători, de întrajutorare, de colaborare, fiind posibilă realizarea unor acțiuni de selecție și ameliorare a animalelor, dirijarea de semințe și material săditor de bună calitate, popularizarea unor rezultate importante sau a unor tehnologii, menite să le ușureze munca și să îmbunătățească randamentele medii.

Organele agricole județene au luat măsuri de sporire a ajutorului dat agriculturii din zonele necooperativizate prin **asigurarea unei dotări strict corespunzătoare** și prin **repartizarea unui personal de specialitate în funcție de suprafața agricolă, efectivele de animale și structura de producție.** Bunăoară, se organizează **echipe de combatere a bolilor și dăunătorilor** plătite de gospodăriile individuale în raport cu cantitatea și calitatea muncii prestate.

Obținerea de producții agricole în continuă creștere, în zonele necooperativizate, presupune **diversificarea și livrarea unor utilaje agricole** necesare lucrărilor în pantă și pe terenuri denivelate, precum și a unor mașini pentru semănat de capacități mici. Se impune ca secțiile de mecanizare destinate executării lucrărilor din zonele necooperativizate, să efectueze lucrări de administrare a îngrășămintelor chimice.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI MICI ȘI A PRESTĂRILOR DE SERVICII, MIJLOC IMPORTANT DE SPORIRE A VENITURILOR

Cristache MOLDOVEANU
secretar al Comitetului județean P.C.R. Brăila

ÎN JUDEȚUL BRĂILA, sectorul industriei mici a căpătat o accentuată extindere în cadrul Uniunii județene a cooperativelor de consum (U.J.C.C.), Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești (U.J.C.M.), Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară (D.G.A.I.A.). Producția suplimentară, realizată în profil teritorial, a fost anul trecut de 49,7 la sută la producția globală, 77,6 la sută la producția marfă, ajungînd la o producție netă de 219 mil. lei, în timp ce la export s-au livrat mărfuri în valoare de 45,7 mil. lei, totul pe relația devize libere.

În același timp, din analizele făcute de către colective de specialiști, a rezultat un potențial mult sporit privind **dezvoltarea industriei mici** în localitățile județului Brăila, în cincinalul 1981—1985. Ca un corolar al măsurilor luate, s-au stabilit **ritmuri medii** anuale **de creștere** în profil teritorial la producția globală (22 la sută), producția marfă (18,6 la sută), export (13,4 la sută) — totul pe devize libere. Corespunzător, la nivelul anului 1985 se vor produce 173 t articole de uz casnic, 30,5 mil. cărămizi, 42,7 mii metri pătrați de covoare, circa 7 100 bucăți de ștergare și cuverturi, peste 8 100 bucăți de împletituri din paie de orez și grîu, 53 mii bucăți de împletituri din papură și pănuși, precum și o importantă cantitate de mături.

Urmare a unei necesități firești, s-a înființat Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii, care în primele două decade ale lunii ianuarie a.c., a depășit producția globală cu 14,2 la sută, producția marfă cu 5,7 la sută și livrările de mărfuri la fondul pieței cu peste 153 la sută.

Valoarea producției în sectorul industriei mici și artizanale, în județul Brăila

Specificare	1980	1981	
	Realizat (%)	Plan	% față de realiz. 1980
Val. prod. glob. (mil. lei)	110,0	774	149,7
din care :			
— U.J.C.C.	99,6	94	110,9
— U.J.C.M.	117,8	525	170,0
— D.G.A.I.A.	102,0	125	122,5
Val. prod. marfă (mil. lei)	116,4	648	136,8
din care :			
— U.J.C.C.	98,6	86	110,4
— U.J.C.M.	106,1	472	180,9
— D.G.A.I.A.	191,5	90	78,3

În urma precizărilor din Legea privind dezvoltarea industriei mici, au fost luate măsuri concretizate în: stabilirea programelor de funcționare a morilor cu regim prestator, în funcție de nevoile cooperativelor agricole de producție și de cerințele populației, sporirea numărului de animale ce se cresc pe lîngă aceste mori, astfel încît în anul curent să se ajungă la 1 200 capete porcine și 200 capete tineret bovin, față de 80 și respectiv 116 capete realizate în anul 1980, înființarea în comuna Ianca a unui atelier de prelucrare a produselor animaliere, provenite atît din sacrificarea animalelor crescute pe lîngă mori, cît și pentru satisfacerea cerințelor populației, înființarea experimentală a unui sector de producere a pomilor fructiferi și a răsadurilor, care vor fi valorificate atît unităților socialiste cît și populației.

În cadrul cooperativelor agricole de producție, mica industrie contribuie la **o mai bună folosire a resurselor, la o mai rațională utilizare a forței de muncă,** reducînd substanțial procesul de fluctuație și **asigurînd,** în același timp, **o stabilitate a populației în mediul rural.** Valoarea producției globale, în anul 1980, a fost de 102 milioane lei, iar valoarea producției marfă de aproximativ 115 milioane lei. Consecință majoră a unei activități rentabile, producția netă în sectorul industriei mici a înregistrat o valoare de peste 42 milioane lei cu evidente implicații pozitive în economia cooperativelor agricole și în bugetul personal al membrilor cooperatori.

În domeniul industriei mici din cadrul agriculturii cooperatiste, cele mai mari realizări sînt obținute în ramura constructoare de mașini și prelucrarea metalelor, unde față de 25 milioane lei s-a obținut o producție de peste 54 milioane lei. Realizările deosebite se datoresc, în cea mai mare măsură, asociației de tip industrial „1 Mai" — Brăila, precum și atelierelor din cadrul cooperativelor agricole de producție Găiseanca și Gemenele

Grupaj realizat de
Gh. N. IOSI

Dezbateri în mari unități industriale

UTILIZAREA DEPLINĂ ȘI EFICIENTĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE (II)

— În obiectivul „R. E.": creșterea producției de metal la Combinatul siderurgic din Galați —

SPORIREA PRODUCȚIEI DE METAL reprezintă un obiectiv de larg interes pentru întreaga economie națională. În același grad însă interesează ca **sporul de producție fizică să se obțină în măsură crescîndă pe seama valorificării mai complete a potențialului de producție disponibil în cadrul fiecărei unități siderurgice, prin eforturi creative și organizaționale, fără investiții suplimentare.** Acestor probleme îi este consacrată partea a doua a dezbaterii organizate la Combinatul siderurgic din Galați, care și-a propus să analizeze căile concrete de acțiune, măsurile necesare în vederea creșterii gradului de folosire a utilajelor și agregatelor tehnologice, a suprafețelor de producție.

După cum a rezultat din dezbatere, principalele acțiuni care se cer întreprinse în acest scop vor trebui să urmărească cu prioritate, alături de perfecționarea activității de organizare și conducere a producției și a muncii, a procesului de asigurare cu materii prime a planului de producție (probleme tratate în prima parte a acestui articol) și îmbunătățirea activității de întreținere și reparații a agregatelor tehnologice, precum și accelerarea finalizării și punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții.

Operativitate și calitate în efectuarea reviziilor și reparațiilor

UNA DINTRE PROBLEMELE MAJORE cu care se confruntă în prezent colectivul combinatului este **asigurarea condițiilor necesare bunei funcționări a utilajelor și agregatelor, prin executarea la termen a reviziilor, reparațiilor periodice și capitale.** În această direcție s-au depus eforturi însemnate, materializate în realizarea în 1980 a unui volum de reparații cu circa 9% mai mare decît în anul 1979, care au determinat reducerea numărului și duratei opririlor accidentale și realizarea unor plusuri de producție pe respectivele instalații. Și totuși, **unele deficiențe, îndeosebi în aprovizionarea cu piese de schimb, au dus și duc încă la înregistrarea a zeci și sute de ore staționare pe agregat,** la nerealizarea, din această cauză, a unui însemnat volum de producție. Cum este cu putință ca un asemenea colos cum este combinatul gălățean să nu poată să-și asigure aprovizionarea cu piese de schimb ?

Din practica mondială rezultă că anual o sumă echivalentă cu circa 8—9 la sută din valoarea fondurilor fixe se cheltuiesc pentru ca acestea să fie menținute în stare de funcționare. Și e firesc să fie așa. Agregatele sau utilajele de mare capacitate, în care s-au investit sume uriașe, dacă nu sînt menținute perioade cît mai lungi în stare de funcționare, afectează bunul mers al producției proprii, dar și din alte unități. Pe baza fondurilor alocate pentru revizii și reparații planificate se efectuează lucrări care să prevină „căderea" lor între reparații capitale. De asemenea, existînd piese și subansamble de rezervă, operațiile de înlocuire a organelor uzate sau defecte se desfășoară în timp scurt. În parte, asemenea cerințe sînt rezolvate și la combinatul gălățean, numai că unele deficiențe de natură organizatorică pe linia planificării și asigurării pieselor de schimb determină o serie de neajunsuri în respectarea termenelor de execuție a reparațiilor.

În fapt iată despre ce este vorba : deși combinatul dispune de o unitate proprie pentru realizarea pieselor de schimb, nu pot fi rezolvate toate cerințele, avînd în vedere diversitatea agregatelor, gradul înalt de complexitate al unor ansamble, subansamble, piese sau repere. O bună parte din acestea ar trebui să fie realizate de industria construcțiilor de mașini sau chiar de alte unități ale industriei metalurgice. Dar, în prezent, întreprinderile producătoare de piese de schimb ale industriei metalurgice, nefiind specializate pe grupe de repere și subansamble (deși o asemenea sarcină a fost trasată de mulți ani) rezolvă cerințele stricte ale unităților pe perimetrul cărora se află. La rîndul lor, unitățile specializate ale industriei constructoare de mașini execută în bună măsură piesele de schimb care permit o producție de serie avantajoasă economic, neangajîndu-se în contractarea celor a căror realizare este costisitoare. În asemenea condiții rezolvarea problemei respectiv asigurarea unor piese de schimb mai complicate și care se ridică la costuri mari — a rămas mulți ani în bună măsură pe seama importurilor .

Evident, situația nu poate fi perpetuată. **Se cer eforturi din partea organelor de decizie,** respectiv Ministerul Aprovizionării, C.S.P. și Ministerul Metalurgiei, **pentru găsirea unor soluții menite să asigure producerea în țară** — în cadrul unităților metalurgice sau în cele ale construcțiilor de mașini — **a pieselor și subansamblelor** care mai fac încă obiectul importurilor. Totodată, **ar fi necesar să se fundamenteze mai riguros, pe bază unitară, strategia gospodăririi fondurilor fixe, a întreținerii și reparării acestora.** Aplicarea în viață a unei asemenea cerințe ar conduce la asigurarea din vreme a pieselor de schimb, la execuția reparațiilor conform graficelor întocmite, la evitarea situațiilor de nerespectare a perioadelor planificate de revizii și reparații etc.

Anul 1981 a fost marcat în domeniul investițiilor, încă din luna ianuarie, de intrarea în funcțiune la Combinatul siderurgic Galați a furnalului nr. 6, ale cărui șarje de fontă au început să alimenteze oțelăria nr. 3 — și ea o premieră de dată recentă. Este vorba de conectarea la circuitul productiv a celui mai mare furnal al României, al cărui volum util de 3 500 mc îl înscrie printre primele zece furnale din lume, care va produce anual 2,5 milioane de tone de fontă, ceea ce reprezintă mai mult decît realiza întreaga Românie în anul 1965. Demn de reținut este nu numai faptul că producția acestui furnal reprezintă de două ori și jumătate mai mult decît produce în prezent Reșița, ci și că încă din faza de concepție el a fost prevăzut cu o serie de instalații și inovații tehnologice care asigură o utilizare superioară, la indici înalți, a tuturor instalațiilor sale. Este vorba în primul rînd de banda cu alimentare continuă cu materii prime, ceea ce permite elaborarea de șarje non-stop, dar și de înzestrarea sa cu calculator de proces, instalații de măsură și control cu celule foto-electrice, cu televiziune cu circuit închis de urmărire a desfășurării proceselor de producție.

Problema perfecționării activității de întreținere și reparații a utilajelor și agregatelor s-a ridicat de multă vreme. Ea a devenit însă de stringentă actualitate, întrucît o parte din fondurile fixe din unele unități, pentru a fi menținute în stare de bună funcționare, au nevoie de întreținere și reparații operative și de calitate. În cazul combinatului gălățean, și al altor unități **se impune inventarierea pieselor și subansamblelor care nu se execută în țară la ora actuală ; apoi, se cere revizuită încărcarea capacităților din unitățile care sînt specializate în executarea de ansamble și piese de schimb pentru o redistribuire a sarcinilor în funcție de prioritățile și cerințele diferiților beneficiari.** Bunăoară, pentru combinatul siderurgic gălățean sînt

stringente nevoile de cilindri de laminoare (nu s-a specializat nici o unitate din țară în producerea acestora, deși la Călan, Aiud, Oțelul Roșu și I.M.G. București s-au produs în anii din urmă asemenea produse). role pentru instalațiile de turnare continuă a metalului (I.C. Reșița promisese că le va face încă în 1980), diverse cazane și rezervoare pentru instalațiile cocsochimice și de distilare a gudroanelor etc. Lipsa acestora determină staționarea unor utilaje și agregate și prin aceasta o parte însemnată din producția de metal planificată nu se realizează.

Firește, **problema îmbracă și alte aspecte, cum ar fi ridicarea calității pieselor de schimb, executarea reparațiilor de bună calitate, respectarea termenelor de revizii periodice, ridicarea calificării personalului ce exploatează agregatele cît și a celui ce efectuează reparațiile etc.** În acest cadru se cere subliniat faptul că în acest an eforturile se cer concentrate spre efectuarea operativă și de calitate ridicată a programelor de reparații la furnalul nr. 3, mașina nr. 2 de la aglomerare, la ansamblele convertizor-cazan recuperator de la oțelăria LD nr. 2, precum și la reparațiile anuale la toate liniile de laminare. Cît de importantă este menținerea în stare de funcționare a utilajelor și agregatelor combinatului gălățean rezultă din faptul că folosind mai bine întregul fond de timp disponibil, producția în acest an poate spori numai pe această cale cu sute de mii de tone de metal.

Finalizarea obiectivelor de investiții — sursă de folosire intensivă a agregatelor

O CONTRIBUȚIE DEOSEBIT DE ÎNSEMNATĂ la creșterea în acest an a gradului de utilizare a capacităților de producție disponibile este chemată să o aducă concentrarea eforturilor tuturor **factorilor implicați pentru accelerarea finalizării și punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții începute în perioada anterioară, dar încă neterminate** deși termenele planificate de conectare a lor la circuitul producției sînt depășite. Menținerea lor în stadiul de obiective neterminate provoacă greutăți în utilizarea fondurilor fixe, deoarece în metalurgie specificul producției în flux continuu face ca neintrarea în funcțiune a unei singure capacități la termenele planificate să determine în lanț strangulări în circuitul fabricației metalului la celelalte agregate tehnologice complexe, cu efecte nedorite asupra indicilor de folosire a acestora. Și în această privință combinatul gălățean a avut și are încă o serie de probleme care se cer rezolvate cît mai repede.

În altă ordine de idei se cere menționată importanța ce se cere acordată **realizării așa-ziselor „detalii" ale obiectivelor de investiții.** Pentru că altfel eforturile însemnate depuse pentru terminarea la vreme a unor volume însemnate de lucrări necesare construirii și finalizării lucrărilor la un furnal de pildă, cantitatea însemnată de muncă depusă de constructori, de către beneficiari, de către proiectanți și furnizori de utilaje tehnologice, nu pot fi finalizate și fructificate, pentru simplul motiv că lipsește o pompă de apă sau alte accesorii. Această lipsă aparent minoră determină dereglări în lanț, opriri accidentale la bateriile de produs cocs, la benzile de aglomerare a minereului, la furnale, laminoare și convertizoare. Și un alt argument : turnarea continuă de sleburi — care este o mare investiție — nu are încă finalizat ajustatul, deși termenul prevăzut a expirat : la răcitorul de sleburi — un obiectiv de mari dimensiuni — nu sînt puse în funcțiune mașinile de flamat la rece etc. În astfel de situații este posibil ca utilaje de dimensiuni reduse, datorită faptului că nu li s-a acordat atenția cuvenită ca verigi indispensabile ale lanțului investițional, să întîrzie realizarea unor indici superiori la agregatele de bază productive.

Se cere menționat și faptul că **o serie de lucrări „coadă" nu sînt finalizate** (deși pentru ele sînt condiții — diferitele subansamble sau ansamble sînt sosite de multă vreme în combinat atît din import cît și de la furnizorii din țară) **întrucît constructorul** (Întreprinderea de construcții siderurgice Galați) **nu le execută pentru motivul că executarea lor nu asigură o productivitate ridicată și o eficiență corespunzătoare.** Asemenea lucrări se realizează în măsura în care în cadrul combinatului se atacă noi obiective de investiții cu valori mari, asigurînd în acest mod constructorului o compensare a cheltuielilor necesare. **Ar trebui,** după părerea noastră, **stopată o asemenea practică ; constructorul să fie obligat de factorii de decizie din combinat și ministerul de resort să finalizeze toate investițiile lăsate neterminate de la punerea în funcțiune a primelor obiective de pe această platformă.**

Pe de altă parte, nu trebuie uitat că producția care trebuia realizată pe aceste capacități cu termene de punere în funcțiune depășite a fost prinsă în plan, și pe această bază au fost fundamentați indicii planificați de utilizare și a fost stabilit nivelul „randamentului" ce trebuia atins în cursul perioadei de plan. Ca urmare însă a nerealizării sarcinilor de producție pe respectivele capacități, nu au mai putut fi îndepliniți nici indicii prevăzuți din plan. Se cere amintit aici exemplul Laminorului de tablă groasă nr. 2, care a înregistrat în funcționare numeroase staționări datorită neterminării investiției, cauză care ocupă o pondere însemnată în structura timpului nelucrat pînă la nivelul indicilor planificați. În fine, trebuie menționat și faptul că produsele ce trebuiau realizate prin respectarea termenelor de punere în funcțiune pe respectivele

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 15)

Reducerea consumului de metal

IN CURSUL anului 1980, întreprinderile cu profil de construcții de mașini din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții au obținut o economie de peste 21 mii tone metal, prin reducerea normelor de consum față de nivelul realizat în 1979. Pentru acest an se estimează posibilitatea ca economia de metal să se ridice la 46 mii tone, cu condiția ca prevederile normelor de consum să fie îndeplinite în cît mai bune condițiuni. Cele mai importante reduceri de norme de consum pe 1981 față de realizările din 1980 se regăsesc la producția de piese de schimb (10,4 la sută), echipament metalic pentru mobilier (4 la sută), accesorii și scule pentru industria lemnului, celulozei și hîrtiei (4 la sută).

Se remarcă însă și unele norme de consum al căror nivel planificat pe 1981 prezintă o reducere extrem de mică față de realizările din anul anterior. Este cazul cu normele de consum de metal la producția de: mașini și utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții refractare (cu o reducere doar de 0,3 la sută), utilaje tehnologice pentru industria celulozei și hîrtiei și construcții metalice pentru construcții industriale (cu reduceri de cîte 0,4 la sută). Aceste norme de consum și altele aflate în această situație, vor trebui neîntîrziat reanalizate și modificate, astfel ca ele să țină seamă de rezervele care n-au fost încă puse în evidență. Avem în vedere îndeosebi dimensionarea corectă, rațională, încă din faza de proiectare, a tuturor reperelor și subansamblelor din componența produselor, spre a se evita supradimensionarea inutilă a acestora și pierderea de metal ce implică această situație. Totodată, în vederea eliminării unor pierderi rezultate la croirea și prelucrarea metalului, vor trebui luate măsuri de aprovizionare cu laminate la dimensiuni nominale cît mai apropiate de cele finale ale reperelor. Nu de mică importanță este transpunerea în practică a măsurilor tehnico-organizatorice stabilite în adunările generale ale oamenilor muncii, care vizează promovarea unor tehnologii moderne, extinderea experienței înaintate, ridicarea calificării profesionale, asigurarea unei calități corespunzătoare pieselor și subansamblelor la montaj și altele.

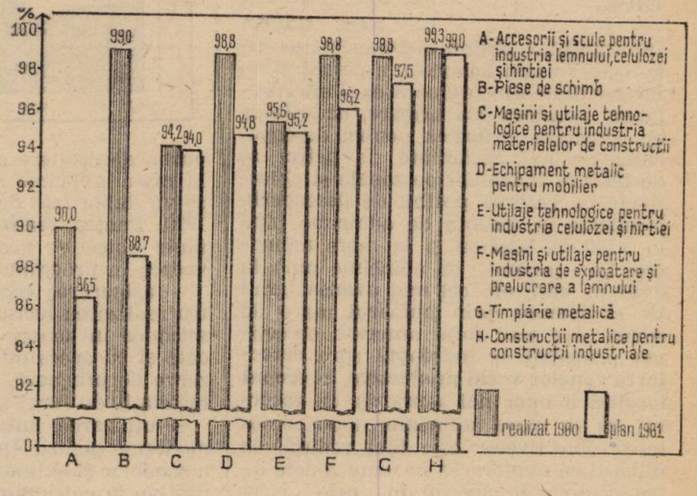

Reducerea eforturilor țării pentru procurarea materiilor prime și energiei implică

ACȚIUNI COMPLEXE PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE ȚIȚEI

PROCESUL DE DEZVOLTARE susținută a economiei naționale, la un nivel calitativ și de eficiență sporită necesită — în contextul internațional actual de accentuare a crizei energetice și a combustibililor și ținînd seama de resursele naturale limitate ale țării noastre — eforturi susținute pentru asigurarea într-o măsură cît mai mare a necesarului de țiței din resurse proprii. Aceasta înseamnă realizarea, an de an, a producției planificate de țiței și reducerea, pe această bază, a importurilor, creșterea aportului la asigurarea independenței României din punctul de vedere al energiei și combustibililor, așa cum prevăd documentele celui de al XII-lea Congres al partidului.

Ținînd seama de aceste cerințe, de indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia consfătuirilor cu specialiști din domeniul petrolului, s-a desfășurat o amplă acțiune de analiză, urmată de măsuri imediate și de perspectivă, pentru redresarea și creșterea în continuare a producției. Ca urmare, în toate unitățile — în schele, trusturi și în Direcția generală autonomă a petrolului și gazelor din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei — au fost abordate cu înalt simț de răspundere și competență căile pentru înlăturarea unor deficiențe și au fost luate măsuri suplimentare pentru perioada următoare. Pe baza acestora, pentru anul 1981 s-au stabilit sarcini sporite față de realizările din anul precedent : **● producția de țiței extras urmează să crească cu circa 9% ; ● volumul de rezerve geologice la țiței va fi mai mare cu peste 33% ; ● volumul forajului sporește cu peste 10 %.**

Depistarea și punerea în valoare a noi surse

ÎN VEDEREA ASIGURĂRII creșterii producției de țiței, programul complex de măsuri elaborat cu participarea directă a celor mai competente cadre de specialiști din producție — ingineri, maiștri, muncitori de înaltă calificare, cercetători și proiectanți din institutul de specialitate — prevede în detaliu acțiuni concrete, dintre care vom menționa cîteva.

CREȘTEREA REZERVELOR RECUPERABILE DE ȚIȚEI PRIN LUCRĂRI GEOLOGICE În acest scop lucrările de cercetare geologică pe unități teritoriale au fost orientate pe baza tuturor informațiilor obținute din lucrările finalizate în anii anteriori, a perspectivelor rezultate din prelucrarea și interpretarea acestora. Ca urmare, activitatea de cercetare geologică pentru descoperirea de noi zăcăminte de petrol se desfășoară îndeosebi pe zonele și obiectivele cu rezerve posibil de descoperit, localizate în treapta de adîncime pînă la 3 500 m, precum și la mare adîncime. La treapta de adîncime pînă la 3 500 m, care are cel mai avansat grad de exploatare, prin numărul mare de sonde care s-au forat anterior, obiectivul principal se îndreaptă spre **cercetarea zonelor vechi productive, în scopul localizării unor noi suprafețe cu rezerve,** iar la mare adîncime, unde cercetarea obiectivelor este mai redusă, se intensifică explorarea în toate zonele de perspectivă, în special în cele care s-au dovedit productive sau cu indicații de hidrocarburi. Acționînd în acest sens, activitatea de cercetare geologică are un cîmp foarte larg de activitate și cuprinde atît zonele vechi din județele Prahova, Dîmbovița, Bacău, Buzău, Argeș, Gorj, Dolj, cît și unele zone mai noi din județele Vîlcea, Brăila, Teleorman, Arad, Timiș, Bihor, Harghita.

Un deosebit accent se pune pe **extinderea lucrărilor de cercetare prin foraje la mare adîncime,** asigurînd astfel prevederile din programul privind forajul și exploatarea sondelor de mare adîncime. Din graficul nr. 1 rezultă sugestiv

Graficul nr. 1

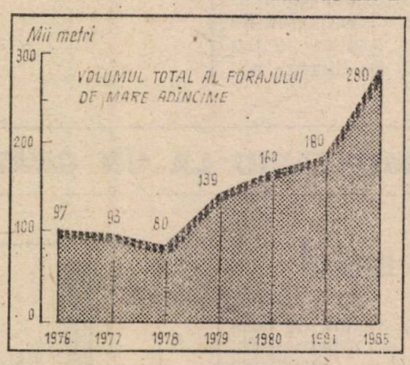

curba de creștere a volumului de foraj la mare adîncime care, practic, în 1985 se va dubla față de volumul realizat în 1979. Pentru realizarea acestor importante obiective geologice s-au avut în vedere în programul complex :

— asigurarea condițiilor tehnice pentru realizarea lucrărilor de prospecțiuni seismice în zonele cu geologie complicată și cu acces dificil, creditate cu rezerve de prognoză, prin utilizarea unor instalații de foraj seismic adecvat ;

— utilizarea intensivă a instalațiilor moderne pentru investigarea geofizică a sondelor și extinderea prelucrării cantitative la calculator a datelor geofizice obținute la toate sondele investigate cu aceste instalații ;

— îmbunătățirea tehnologiilor de foraj și de executare a probelor de producție la sondele de mare adîncime, în scopul reducerii duratei de cercetare a lucrărilor și pentru grăbirea ritmului de evidențiere și conturare a rezervelor de țiței.

EXTINDEREA PROCESELOR DE MĂRIRE A GRADULUI DE RECUPERARE Un volum foarte important de rezerve recuperabile se pune în evidență anual prin aplicarea proceselor și metodelor de mărire a gradului de recuperare cu un aport substanțial în volumul total de țiței extras. Pentru a aprecia importanța dezvoltării proceselor de creștere a factorului de recuperare menționăm că aportul de producție pe seama acestor procese reprezintă o pondere din ce în ce mai mare în producția totală de țiței. (graficul nr. 2).

Asigurarea volumelor programate de rezerve cît și atingerea unor factori cît mai mari de recuperare și în consecință și a unui aport cît mai ridicat de producție pe seama proceselor și metodelor de recuperare a necesitat prevederea unor măsuri referitoare la :

— efectuarea de experimente și îmbunătățirea unor procese care să conducă la promovarea de noi rezerve pe un număr de 25 obiective ;

— concentrarea lucrărilor de investiții și de foraj pentru extinderea proceselor industriale la 41 de zăcăminte la care se pot obține rezultate de producție mai rapide și mai importante ;

— inițierea, în anul 1981, de noi procese la obiective cu perspective mai bune în anii următori, din care la 11 zăcăminte injecție de apă ; la 4 zăcăminte procese termice (combustie subterană și injecție de abur) ; la 5 zăcăminte procese chimice (injecție de soluții alcaline, micelare, polimeri, bioxid de carbon).

Enumerînd numai principalele acțiuni în acest domeniu, este necesar să menționăm că se vor continua cercetările pentru realizarea de noi procese și tehnologii și îmbunătățirea celor existente, în care scop specialiștii din institutul de cercetare de profil, în colaborare cu cei din unitățile de producție, desfășoară o amplă activitate pe bază de teme și programe speciale, derivate din programul de creștere a factorului final de recuperare a țițeiului la zăcămintele din țara noastră, inițiat și aprobat de conducerea de partid și de stat.

Un domeniu important îl constituie în activittaea noastră **intensificarea lucrărilor de foraj.** Acestea sînt menite să asigure condițiile de realizare a volumelor de rezerve, cît și a unei producții cît mai mari din sondele noi, concomitent cu creșterea continuă a eficienței lucrărilor și calității acestora. În acest scop s-au prevăzut :

1 **Îmbunătățirea utilizării parcului de instalații de foraj din dotare,** măsură care are în vedere :

● **reducerea duratei ciclului de demontaj — transport — montaj** prin : asigurarea fondului de locații însoțite de formalitățile și documentațiile complete pentru deschiderea finanțării cu cel puțin 15 zile înainte de începerea lucrărilor, concomitent cu construirea drumurilor de acces și a platformelor la sonde înainte de începerea montajului de către echipe special organizate ; extinderea metodei de folosire a brigăzii de foraj la demontajul — transportul și montajul instalațiilor de mai mică adîncime ;

● **modernizarea instalațiilor de fo-**

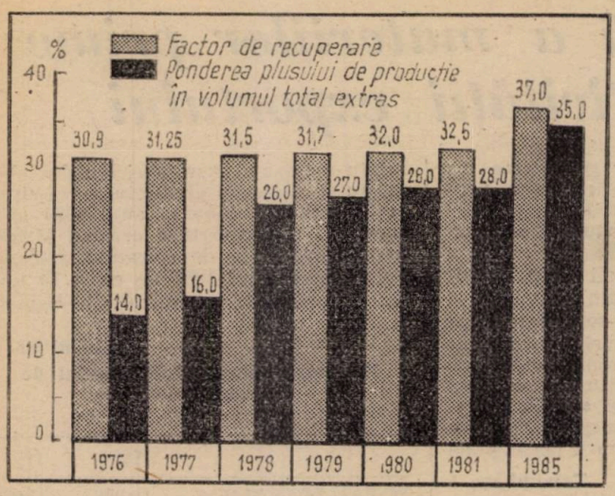

Graficul nr. 2 — Factorul de recuperare și ponderea în producția totală a plusului de producție obținut prin procese de mărire a recuperării țițeiului din zăcăminte

raj din dotare, de construcție mai veche, prin echiparea acestora cu grupuri motopompă de putere mai mare și cu dispozitive de mecanizarea lucrărilor de foraj ;

● **casarea instalațiilor de foraj cu durata de serviciu îndeplinită și uzură fizică avansată.**

2 Creșterea vitezelor de foraj, indicator care exprimă în cea mai mare măsură eficiența activității de foraj. S-au prevăzut în acest sens, printre altele, măsuri pentru extinderea tipurilor de fluide de foraj perfecționate la un număr cît mai mare de sonde în funcție de caracteristicile rocilor traversate ; extinderea tehnologiei de foraj cu jet la 70 la sută din volumul de foraj total și a forajului optimizat la 30 la sută din acest volum ; creșterea metrajului pe sapă prin mărirea volumului de foraj cu sape cu diamante și asimilarea a 4 tipodimensiuni de sape cu lagăre de alunecare.

Concomitent cu aceste măsuri, pornind de la deficiențele manifestate în anii anteriori, se acționează pentru reducerea timpului neproductiv la foraj, în care scop se urmărește în principal: reducerea timpului consumat cu rezolvarea avariilor și complicațiilor prin stabilirea și controlul respectării normelor de prevenire și prin desfășurarea lucrărilor de rezolvare și combatere a acestor dificultăți pe bază de programe ferme sub conducerea celor mai buni specialiști ; întocmirea, odată cu graficele de foraj, a necesarului de scule, dispozitive, materiale etc. și asigurarea acestora conform graficelor pentru a se evita opririle și stagnările în activitate ; întărirea disciplinei tehnologice, a asistenței tehnice și a controlului activității prin cadre de ingineri, subingineri în toate schimburile și în special în schimburile de noapte. De asemenea, s-a prevăzut îmbunătățirea bazei tehnice de revizii și reparații a instalațiilor, sculelor și dispozitivelor în atelierele proprii și prin echipe de service la locurile de muncă.

Măsuri pentru îmbunătățirea procesului de extracție

ÎN EXTRACȚIA ȚIȚEIULUI, pentru a se putea realiza o continuă creștere a volumului acestuia se are în vedere mobilizarea maximă a tuturor resurselor cunoscute și capacităților existente, precum și valorificarea integrală a resurselor noi care au fost puse în evidență în 1980 și care se vor mai evidenția în acest an. Sînt prevăzute în acest sens măsuri pentru îmbunătățirea procesului de extracție a țițeiului din sondele și zăcămintele noi, cît și din fondul de sonde vechi.

Pentru **valorificarea maximă a noilor capacități și realizarea integrală a producției prevăzute** a se obține din acestea se depun eforturi în direcția construirii de parcuri de separatoare, conducte de apă, țiței, gaze, instalații de transport a gazelor și drumuri de acces care să permită scurtarea la maximum a duratei de probare și punere în funcțiune a sondelor noi, generalizării tehnologiei de testare cu pakere permanente, dopuri de coloană și perforare prin țevile de extracție, care vor contribui la scurtarea cu cel puțin 25 la sută a timpului pe o probă de producție.

O atenție deosebită se acordă măsurilor privind **utilizarea mai bună a fondului de sonde vechi,** în producție, prin creșterea gradului de utilizare a timpului productiv al sondelor la 96 la sută față de 95 la sută realizat în 1980 și prin mărirea duratei de funcționare a pompelor de extracție la 45 zile față de 34 zile în perioada 1976—1980. Pentru aceasta se acționează în direcția extinderii utilizării pompelor de extracție echipate cu supape din carburi sinterizate, cămăși și pistoane din oțel, cromate, cămăși din fontă centrifugată, la un număr important de sonde care funcționează în medii corozive și abrazive. Totodată, petroliștii se preocupă intens pentru aplicarea pe scară mai largă protecției pompelor de extracție prin inhibitare de agenți anticorozivi la sondele care produc fluide corozive. Executarea unui număr sporit de operații pentru protecția sondelor contra dificultăților provocate de nisipul din stratele petroliere, prin consolidări și filtre, va contribui la creșterea duratei de funcționare a sondelor între două intervenții. Pe de altă parte, se realizează echiparea a 500 sonde cu adîncimi mai mari, care produc fluide corozive, cu prăjini de pompare din oțeluri aliate de mare rezistență, precum și înlocuirea țevilor de extracție uzate cu țevi noi sau reconditionate în bazele și atelierele proprii.

În scopul **reducerii numărului de opriri pentru intervenții la sonde** cu 30% față de anul 1980 și cu peste 60% a numărului de sonde care așteaptă lucrări de intervenții și reparații capitale, s-au inițiat și alte măsuri printre care un mare rol are modernizarea parcului de instalații și trolii, dotarea schelelor cu 100 noi instalații mobile cu grad de tehnicitate și parametrii funcționali ridicați, experimentarea folosirii instalațiilor pe pneuri acționate diesel și electric, precum și a tractoarelor TAF 80 ca instalații de intervenții. Concomitent cu acestea se depun eforturi în vederea construcției de platforme fixe pentru instalațiile mobile de intervenții pe pneuri pentru reducerea timpului de montaj la sonde. De o mare importanță sînt măsurile privind completarea brigăzilor cu personalul necesar, astfel încît să se lucreze în totalitate în 3 schimburi, și formarea de noi brigăzi de intervenții prin redistribuirea personalului indirect productiv, organizarea în toate schelele a noi echipe de service pentru întreținerea și reparațiile curente a instalațiilor ca și extinderea utilizării șoferilor de pe instalațiile pe pneuri, ca membrii în echipele de intervenții, prin cumul de meserii.

Deosebit de acestea, în programele complexe amintite se prevăd și alte măsuri care vizează **introducerea unor procese tehnologice perfecționate,** utilizarea mai bună a instalațiilor din dotare, reducerea continuă a consumurilor de energie, combustibili și materiale, calificarea și policalificarea muncitorilor necesari, extinderea muncii în acord și în special în acord global, îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă, organizarea mai bună a conducerii, a producției și alte acțiuni. La toate măsurile stabilite de unitățile petroliere se adaugă, cu un efect deosebit de stimulativ, decretul de a se acorda premii speciale anuale oamenilor muncii care contribuie direct la depășirea planului de producție la țiței dintr-un fond de 15% din valoarea producției suplimentare realizate.

Fără îndoială că aplicarea măsurilor stabilite nu a întîrziat să-și aducă aportul. Astfel, producția de țiței realizată în luna ianuarie 1981 a fost cu 636 tone pe zi mai mare decît cea realizată în aceeași lună a anului 1980, la forajul de mare adîncime a fost depășit planul cu 1 743 metri, iar pe total foraj realizările lunii ianuarie din anul trecut au fost depășite cu 19,7%. Aceste rezultate constituie o garanție că sarcinile de producție prevăzute pentru trimestrul I și pe întregul an 1981 pot fi realizate în întregime.

Pentru a completa evantaiul de măsuri și acțiuni întreprinse în scopul asigurării în cel mai înalt grad a prevederilor de producție pe acest an și pe întregul cincinal este necesar ca și colaboratorii noștri să aducă un aport mai substanțial prin asigurarea ritmică și în cantitățile contractate a unor utilaje, instalații, echipamente, materiale etc. Este vorba îndeosebi de motoare termice pentru foraj, material tubular, sape cu role, pompe și piese de schimb pentru pompe și extracție, țiji pentru pompare din oțeluri aliate, țevi pentru conducte, ciment pentru sonde, anvelope auto, combustibili, chimicale pentru foraj și pentru procesele de recuperare și altele — domenii în care în trecutul cincinal s-au manifestat unele neajunsuri cu influențe directe în nerealizarea la cotele stabilite a sarcinilor de plan. Aplicarea riguroasă în continuare a complexului de acțiuni și măsuri va asigura în acest an și în perioada întregului cincinal creșterea producției de țiței, atît de necesară dezvoltării în continuare a economiei noastre naționale.

Gheorghe VLAD
adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei

Valorificarea superioară a materiilor prime și creșterea competitivității exportului

PORNINDU-SE de la importanța aluminiului în dezvoltarea principalelor sectoare economice, implicarea sa substanțială în tehnologiile de vîrf, precum și în majoritatea celor mai perfecționate domenii ale științei și tehnicii mondiale, România a făcut eforturi considerabile pentru dezvoltarea producției acestui metal. De la prima șarje de aluminiu primar realizată în urmă cu 15 ani producția de aluminiu a României a înregistrat o dinamică continuu ascendentă : (vezi tabelul nr. 1). Dezvoltarea producției interne de aluminiu a fost cea care a generat creșterea continuă a exportului românesc de aluminiu pentru a compensa și în acest mod importurile de bauxită. Interesele economiei naționale determinate atît de nevoile interne de produse prelucrate din aluminiu, cît și participarea mai substanțială a aluminiului românesc la export, au determinat construirea și punerea în funcțiune în anul 1970 pe aceeași platformă industrială cu Întreprinderea de aluminiu a Întreprinderii de prelucrare a aluminiului Slatina.

Tabelul nr. 1

Indicatorul	Anul	1966	1970	1975	1976	1980
Producția (volum fizic în %)		100	216	435	441	513
Exportul (volum fizic în %)		100	216	500	500	510

Faptul că România importă peste 50% din minereul necesar industriei de aluminiu desigur că impune preocupări sporite pentru a perfecționa tehnologiile de producție și comercializare externă pentru a spori competitivitatea acestor exporturi.

Graficul nr. 1

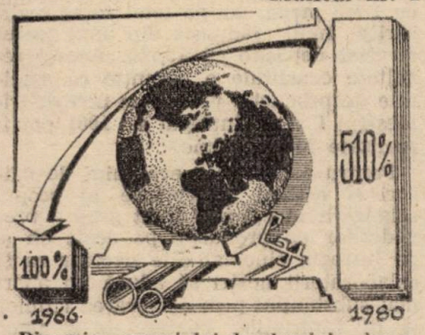

Dinamica exportului de aluminiu și produse din aluminiu

Eficiența utilizării factorilor de producție și creșterea competitivității

CONCOMITENT cu lărgirea utilizării aluminiului atît ca metal brut cît și ca semifabricate (tablă, sîrmă, bare, profile extrudate) a crescut continuu și cererea (cantitativ și sortimental) pe piața internațională. Capacitățile de producție limitate și mai ales penuria de energie au făcut însă în anii precedenți ca oferta de metal alb să rămînă tot mai mult în urma cererii și implicit să crească prețurile pe piețele externe. Dacă ar fi să ne ghidăm exclusiv după acest criteriu ar însemna în mod firesc să ofertăm și respectiv să exportăm cantitativ cît mai mult aluminiu. (De altfel, exportul românesc de aluminiu, așa cum arătam în tabelul nr. 1, a crescut cantitativ an de an). Aceasta atît pe seama creșterii producției interne, cît mai ales pe seama disponibilizării de la intern prin diminuarea consumurilor specifice și prin restrîngerea utilizării aluminiului în domenii nerentabile. În felul acesta a crescut în ultimii ani atît ponderea exportului de aluminiu (în tone) în totalul producției interne de aluminiu cît și exportul valoric de aluminiu și produse din aluminiu (vezi tabelul nr. 2).

Există condiții ca exportul românesc de aluminiu și produse din aluminiu să crească în continuare atît cantitativ cît și valoric, dar pentru aceasta vor trebui intensificate eforturile pe linia valorificării superioare a materiilor prime și creșterii competitivității producției.

Potrivit prognozei elaborate de Banca Mondială, cererea mondială de aluminiu primar și semifabricate din aluminiu și aliaje de aluminiu se va situa la 27 milioane tone în anul 1985 (din care 22,4 milioane tone cererea țărilor nesocialiste) față de consumul aproximat pentru anul 1980 de circa 19 milioane tone (vezi tabelul nr. 3). Așadar, condiții pentru creșterea exportului românesc de aluminiu există. Important este însă cum exportăm, cît de rentabil, cît de eficient. Va trebui deci să analizăm ce factori au contribuit și vor trebui să contribuie în viitor și mai mult de creșterea eficienței exportului românesc de aluminiu. Atenția principală trebuie să se îndrepte asupra structurii schimburilor, respectiv asupra creșterii la export a mărfurilor cu un grad ridicat de prelucrare, scăderii cursului de revenire brut și net, creșterii aportului net în valută, a indicelui prețurilor externe pentru produsele exportate și a indicelui raportului de schimb. Va trebui urmărit nu un singur indicator al eficienței economice a comerțului exterior, ci un întreg sistem de indicatori.

Tabelul nr. 3

Prognoza consumului mondial de aluminiu

— mii tone —

	1980	1985
TOTAL MONDIAL	19 000	27 000
I. Țări capitaliste dezvoltate :	13 950	20 225
— S.U.A.	6 200	8 000
— Canada	500	700
— Japonia	2 300	4 300
— Australia	250	500
— țări vest-europene	4 700	6 725
II. Țări în curs de dezvoltare	1 760	2 200
III. Țări socialiste	3 290	4 575

Tabelul nr. 2

în %

Indicatorul	1975	1977	1978	1979	1980
Export de aluminiu (volum valoric)	100	108,4	130	130	213,8
Ponderea exportului în total producție (volum fizic)	53	47	51,5	—	58,6

Chiar dacă începînd cu 1 ianuarie 1981, potrivit noilor reglementări întreprinderile primesc planul de export la cursul unic în lei, cursul de revenire brut rămîne totuși indicator de apreciere a eficienței exportului calculîndu-se însă în unități valorice directe lei/dolar și respectiv lei/rublă — ca raport între prețul intern complet de export și prețul extern în valută. Acest indicator poate fi îmbunătățit atît prin reducerea prețului intern complet de export, cît și prin îmbunătățirea prețului extern efectiv.

O importantă cale de scădere a costurilor interne în fabricația de aluminiu o constituie, **reducerea consumului specific de energie electrică**, care în prezent reprezintă circa 24% din prețul de cost al unei tone de aluminiu primar. Pentru a ne putea face o ima-

Ponderea produselor prelucrate în total producție de aluminiu (%)

1970	1975	1977	1980	1985*)
45,4	50	67	72	80

NOTA : Dinamica nu include aluminiul și aliajele din aluminiu încorporate în produsele construcției de mașini

*) prevederi din planul cincinal

Creșterea producției interne de alu-

gine a mărimii consumului de energie electrică al platformei industriale a aluminiului din Slatina este bine să precizăm că el este aproape egal cu întreaga producție de energie electrică din 1955 a țării și reprezintă circa 7% din producția actuală de energie electrică a României. Aceste proporții au constituit un motiv în plus pentru a se acorda maximum de atenție măsurilor de reducere continuă a consumului specific de energie electrică mai ales în electroliza aluminiului, așa cum reiese din dinamica de mai jos.

Evoluția consumului specific de energie electrică la Întrep. de aluminiu Slatina (1970 = 100).

Indicatorul kWh/tonă (%)

1970	1975	1976	1977	1980
100	94,3	93,1	92,8	91,1

O reducere substanțială a energiei electrice în fabricația de produse din aluminiu se va obține începînd cu anul 1982 cînd la cele două mari unități prelucrătoare — Întreprinderea de prelucrare a aluminiului și Întreprinderea de piese turnate din aluminiu din Slatina — se va realiza transportul aluminiului lichid (topit) cu mijloace și condiții speciale ce va elimina consumul de gaze naturale pentru retopire (economie anuală — 5,8 milioane m.c. gaze naturale).

O altă cale importantă de reducere a prețului de cost al aluminiului o reprezintă **reducerea și reciclarea deșeurilor.** În fabricația de produse de aluminiu (semifabricate) rezultă, chiar în condiții normale de lucru, o importantă cantitate de deșeuri tehnologice. Există posibilitatea diminuării acestor cantități de deșeuri în primul rînd prin îmbunătățirea și respectarea strictă a tehnologiilor de fabricație, dar și posibilitatea utilizării lor ca atare în domenii mai puțin pretențioase sau în industria mică și artizanală. Sortarea deșeurilor și topirea lor în prezent în cuptoare electrice cu inducție asigură o recuperare de 95% a metalului față de maximum 70—75% în cuptoarele cu gaze (în care o parte din aluminiu dar mai ales elementele de aliere se pierdeau prin ardere) recuperîndu-se astfel mii de tone numai la fabricația de folii de aluminiu.

Cantitatea de deșeuri (capete) care rezultă în fabricația de profile extrudate poate fi de asemenea redusă prin debitarea calupurilor și profilelor extrudate la lungimi fixe și multiple, utilizînd în acest scop calculatoare de proces, limitatoare cu celulă fotoelectrică și fierăstraie „zburătoare" (pendulare).

Din alumina impurificată, aspirată din halele de electroliză, din „scoarțele" rezultate în turnătoria de aluminiu, zguri, cenuși, precum și din șpanul provenit de la frezarea sleburilor se poate produce sulfatul de aluminiu necesar în potabilizarea apei sau în industria hîrtiei. O asemenea utilizare a deșeurilor se realizează cu bună rentabilitate economică la secția chimică din orașul Drăgănești, județul Olt.

Dinamica rebuturilor tone în (%)

1976	1977	1978	1979	1980
100	52,9	63,6	75,5	26,7

Costurile de fabricație pot fi și trebuie să fie degrevate de pierderile provocate de rebuturi

DEȘI PRODUCȚIA a crescut an de an, rebuturile au scăzut continuu la Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina, dar sînt încă destul de mari ;

În reducerea cheltuielilor de producție o contribuție importantă are și va trebui să aibă în mai mare măsură **creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție** și deci diminuarea ponderii amortismentelor pe unitate de produs.

În același scop al folosirii intensive a mijloacelor fixe s-au luat și vor fi luate măsuri în continuare pentru creșterea producției pe unitatea de suprafață construită prin mai buna dotare și folosire a halelor, prin amplasarea mai judicioasă a noilor utilaje. În același timp pentru disponibilizarea pentru exportul de prelucrate a unor cantități suplimentare de profile extrudate, este necesar să se proiecteze și să se realizeze un laminor de profile îndoite din bandă de aluminiu care să fie utilizate la producția de mobilă, mobilier comercial, marochinărie, geamantane, casete radio și televizoare, etc.

Atît prin reducerea și reciclarea deșeurilor, cît și prin scăderea rebuturilor s-au îmbunătățit an de an indicii de scoatere (tone aluminiu bloc/1 tonă produs prelucrat). Așa de exemplu, pentru folia de aluminiu, produsul cel mai pretențios din punct de vedere tehnologic acest indice a evoluat astfel :

Scăderea consumului de aluminiu pe 1 tonă de produs prelucrat (%)

1975	1976	1977	1978	1979	1980
100	85,4	85,3	77,2	77,2	74,9

O contribuție substanțială la diminuarea prețului intern o poate avea **reducerea cheltuielilor de transport** atît al materiilor prime cît și al produselor finite. În acest scop trebuie accentuate și aplicate ferm măsurile cu privire la pachetizarea produselor (îndeosebi tablele), simplificarea și tipizarea ambalajelor, conteinerizarea produselor, alegerea mijloacelor de transport cele mai ieftine. Importante economii se vor realiza din acest punct de vedere începînd cu anii 1985—1986 prin trecerea la transportul materiilor prime (alumina) și al produselor finite pe apă, riul Olt devenind navigabil de la Slatina pînă la Dunăre.

În afara acestor elemente ale cheltuielilor materiale, o atenție sporită va trebui acordată **creșterii productivității muncii**, printr-o mai bună organizare a locurilor de muncă și a procesului de producție, raționalizarea fluxurilor tehnologice, mecanizarea și automatizarea operațiunilor, perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă.

Sintetic preocupările mai sus amintite se reflectă în dinamica favorabilă a cheltuielilor de producție la ambele întreprinderi de pe platforma Slatina, și respectiv îmbunătățirea continuă a cursurilor de revenire la exportul principalelor produse din aluminiu.

Grafic nr. 2

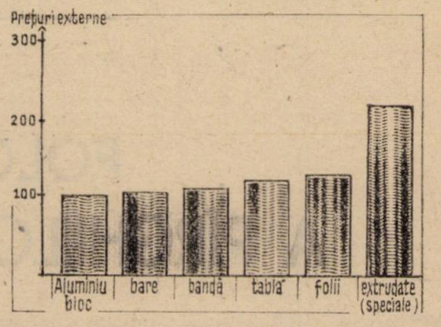

Variația prețurilor externe în funcție de gradul de prelucrare

Creșterea valorii pe tona de metal exportată

O ALTĂ CATEGORIE de factorii care condiționează competitivitatea exporturilor se referă la îmbunătățirea structurii exportului nostru, prin sporirea ponderii produselor prelucrate din aluminiu și aliaje din aluminiu în totalul exportului românesc de metal alb. Măsurile luate din acest sens, îndeosebi pe calea investițiilor, a asimilării de noi produse și prin diversificarea fabricației au condus la creșterea continuă a ponderii produselor prelucrate în totalul exportului românesc de aluminiu :

Ponderea produselor prelucrate în total export (%)	1976	1977	1978	1980
	30	47	67,5	70,3*

*) inclusiv sîrma și aliajele din aluminiu

Prin prelucrarea superioară a aluminiului are loc și o creștere a prețurilor de producție, dar corespunzător se obțin prețuri superioare la export (vezi grafic).

Îmbunătățirea calității (purității) aluminiului și creșterea ponderii aluminiului de puritate superioară (A 7 și peste) în totalul exportului conduce, de asemenea, la sporirea eficienței exportului pe unitatea fizică exportată.

Reducerea importurilor încorporate în produsul exportat (aluminiu bloc sau laminate din aluminiu și aliaje) este de la sine înțeles o altă cale de sporire a eficienței exportului materializat prin creșterea aportului valutar net. Aceasta se poate realiza în cazul aluminiului prin găsirea altor materii prime pentru fabricarea aluminei, în afara bauxitei din import, prin îmbutățățirea tehnologiilor de prelucrare a bauxitelor românești și a rezervelor nebauxitice.

Iată, așadar, cîteva din direcțiile în care întreprinderile de pe platforma industrială din Slatina a metalurgiei neferoase trebuie să-și concretizeze eforturile pentru a spori necontenit eficiența exportului și a răspunde astfel sarcinilor majore ce le stau în față în acest cincinal.

N. SPÎNU
Slatina

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

FOLOSIREA MAI INTENSĂ A PÎRGHIILOR ECONOMICO-FINANCIARE

TRĂSĂTURA comună a indicatorilor care au rolul de pîrghii economico-financiare, în cadrul noului mecanism economico-financiar, o constituie faptul că prin intermediul lor sînt legate mai direct de rezultatele obținute (cum sînt producția fizică, producția netă, beneficiile etc.), atît resursele rămase la dispoziția unităților economice pentru formarea fondurilor proprii de dezvoltare, cît și veniturile oamenilor muncii din unitățile respective. Acționînd prin intermediul procesului de repartizare a produsului social și a venitului național îndeosebi, indicatori ca : valoarea producției nete, beneficiile, creditul bancar și dobînzile la credite bancare, amortizarea fondurilor fixe și alți indicatori, care constituie resurse de acoperire a diverselor necesități planificate au rolul — obiectiv — de a influența în direcția realizării producției fizice, reducerii cheltuielilor totale și materiale, sporirii rentabilității etc.

Determinînd creșterea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în administrarea eficientă a părții din avuția națională încredințată de societate, pîrghiile economico-financiare impun în mod necesar intervenția factorului conștient în reglarea diverselor aspecte ale activității economico-sociale. Totodată, rolul pîrghiilor este să influențeze prin mijloace economice, interesul colectivelor de oameni ai muncii, de a acționa cît mai eficient pentru obținerea de rezultate cît mai mari de pe urma fiecărui leu cheltuit, în care scop au rolul să armonizeze — în procesele de repartiție a resurselor interesele economico-sociale individuale, colective și generale.

Repartizarea valorii producției nete trebuie să nu afecteze mărimea beneficiilor

ÎN ANUL 1981 este prevăzut ca valoarea producției nete să crească cu 8,1% față de 7% cît este creșterea producției globale industriale. În componența valorii producției nete, beneficiile reprezintă peste o treime. Ele se constituie, potrivit legii, după repartizarea din aceasta, a următoarelor elemente : prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete ; retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi de personal ; contribuția la fondul de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic ; impozitul pe fondul de retribuire ; contribuția pentru asigurări sociale ; alte cheltuieli cu munca vie. În acest fel, mărimea beneficiului depinde atît de mărimea valorii nou create din activitatea productivă, cît și de modul cum se repartizează valoarea producției nete, pe destinațiile legale de utilizare.

Experiența arată că procesul de repartizare a valorii producției nete trebuie supus unui control mai atent, pentru a spori rolul acestui indicator de bază al planului și — concomitent — rolul beneficiului, în creșterea eficienței economice a activităților economico-sociale ce se desfășoară în unitățile din economie.

Operînd, pentru început cu date ipotetice, ideea enunțată ar putea fi ilustrată cu următorul exemplu din tabelul alăturat.

Din prima situație (col. 2) rezultă că s-au modificat următoarele condiții față de plan : au crescut producția fizică și valoarea acesteia și valoarea producției nete, fiecare cu cîte 10 procente. Plusul de valoare nou creată este real, el avînd corespondent într-un spor de producție fizică obținută în perioada de timp planificată cu același număr de personal muncitor și cu cheltuieli materiale încadrate în nivelul planificat pe unitatea de produs. Repartizarea valorii producției nete este efectuată cu respectarea normelor legale și a principiilor noului mecanism economico-financiar, în sensul că : plățile suplimentare reprezentînd retribuțiile și alte drepturi de personal corespund sporului de valoare nou creată ; alte cheltuieli cu munca vie nu depășesc limitele admise de gradul de realizare a planului de producție ; întreaga structură a producției nete nu afectează beneficiile, acestea fiind, de asemenea, depășite față de prevederi cu 10 procente.

În situația a II-a (col. 3), corelațiile sus-menționate se regăsesc numai în ce privește minusul de valoare nou creată. Acesta este un minus real, avînd corespondent într-o nerealizare a producției fizice (—5%), iar cheltuielile materiale pe unitatea de produs n-au fost depășite. În procesul de repartizare a valorii producției nete, în această a doua situație, corelațiile sînt perturbate, însă, de : depășirea necorespunzătoare a fondului de retribuire cu 5 mil. lei (500 mil. lei fond planificat minus 5 procente, nerealizare a planului=475 mil. lei, față de 480 mil. lei, utilizat efectiv) și mai ales de depășirea cu 23 mil. lei a nivelului admisibil pentru alte cheltuieli cu munca vie (39 mil. lei planificat, minus 5 procente=37 mil. lei, față de 60 mil. lei, cheltuieli efective). Este evident că : fluxurile bănești reprezentînd astfel de cheltuieli cu munca vie (inclusiv cu plata retribuțiilor), peste nivelul admisibil nu au corespondent în fluxuri naturale de produse și de valori nou create ; astfel de plăți afectează echilibrul general economic, ele depășind fluxurile de valori materiale ; iar la nivelul unității economice afectează echilibrul financiar, fiind efectuate în dauna beneficiului. Totodată, prezența unor astfel de fluxuri bănești în economia unităților și la nivelul economiei naționale slăbește rolul indicatorilor, valoarea producției nete și beneficiului (interesele economice individuale fiind satisfăcute, oamenii nu mai depun același interes pentru recuperaea rămînerilor în urmă în realizarea producției și a beneficiilor planificate). Fenomenul descris, succint, în cele ce preced a avut loc în activitatea unor întreprinderi industriale, în anii 1979 și 1980, manifestîndu-se sub forma realizării beneficiului planificat, în procente inferioare față de gradul de realizare a valorii producției nete. Astfel de situații au avut loc, în 1980, chiar la nivelul unor titulari de plan, cum sînt ministerele : Industriei Chimice ; Industriei Metalurgice ; Minelor, Petrolului și Geologiei.

Cu toate că beneficiile au fost influențate și de alți factori (în special influențe ale stocurilor de produse și facturi neîncasate), analizele conduc la concluzia că principalele cauze țin de domeniile la care ne-am referit mai sus.

O situație cu totul anacronică se constată la unele întreprinderi care, cu ocazia planificării, nu numai că prevăd cheltuieli materiale în volume însemnate, în scopul realizării cu mai multă ușurință — în execuție — a valorii producției nete planificate, dar fac aceasta cu prețul unor artificii de încadrare în costurile totale, planificînd cu semnul minus alte cheltuieli cu munca vie. Astfel de practici au avut loc în 1979, iar în unele cazuri și în 1980, la întreprinderile : „23 August", „Policolor", Uzina de pompe „Aversa", la unele întreprinderi miniere etc. și ele au

Indicatori	Plan	Realizări I	Realizări II	Diferențe col. 2 — col. 1	Diferențe col. 3 — col. 1
	1	2	3	4	5
Producția fizică (mii buc.)	100	110	95	+ 10	— 5
Valoarea producției	5 000	5 500	4 750	+500	—250
Cheltuieli materiale	4 000	4 400	3 800	+400	—200
Valoarea producției nete din care repartizată pentru :	1 000	1 100	950	+100	— 50
— prelevare pentru societate	80	88	76	+ 8	— 4
— retribuții personal	500	550	480	+ 50	— 20
— contribuții pentru fondul de tehnică nouă	20	22	19	+ 2	— 1
— impozit pe fondul de retribuire	65	72	60	+ 7	— 5
— contribuții pentru asigurări sociale	96	106	90	+ 10	— 6
— Alte cheltuieli cu munca vie	39	42	60	+ 3	+ 21
— BENEFICII	200	220	165	+ 20	— 35

condus, în final, la nerealizări de beneficii, afectînd în acest fel fondurile de dezvoltare.

Creșterea rolului beneficiului în desfășurarea unei activități eficiente

SARCINA FUNDAMENTALĂ economică a unităților economice pentru obținerea veniturilor — inclusiv a beneficiilor — prevăzute pentru anul 1981 constă în realizarea exemplară a indicatorilor de plan, îndeosebi a valorii producției nete și producției fizice.

Constituit în procesul de repartizare a valorii producției nete, beneficiul este supus el însuși unui proces de repartizare, concepută în așa fel încît să sporească forța lui de influențare asupra creșterii producției fizice și valorii producției nete. Experiența arată că s-a format o puternică conștiință a intereselor economice individuale pentru realizarea producției nete, dat fiind că de aceasta depind veniturile de bază ale oamenilor muncii sub forma retribuțiilor muncii. Este edificator în această privință faptul că în cincinalul 1976—1980 ritmul de creștere a producției nete industriale a devansat pentru prima dată, ritmul de creștere a producției globale, iar în anii 1979 și 1980, cînd retribuțiile au fost legate mai direct de realizarea producției nete, devansul a fost de 1,1% (superior cu 0,5% față de ritmul mediu în care creșterea producției nete a devansat pe aceea a producției globale în perioada 1976—1980).

Nu același fenomen se constată în cazul beneficiului, de realizarea căruia depinde în primul rînd formarea fondurilor proprii de dezvoltare ale unităților și participarea oamenilor muncii la beneficii. În această privință se constată cazuri frecvente de nerealizare a resurselor planificate din beneficii pentru formarea fondului de dezvoltare economică al întreprinderii. Aceasta determină o anumită tendință de creștere a ponderii creditelor în finanțarea investițiilor, ceea ce îngreunează posibilitățile de rambursare a acestora în perioadele următoare, ocazionînd astfel creșterea datoriilor față de bănci. O cauză a acestei situații o constituie și relativa ușurință cu care au fost acordate creditele, în cazul nerealizării resurselor proprii planificate pentru formarea fondurilor din care se finanțează investițiile. În anul 1980, aprobarea de acordare a unor asemenea credite s-a făcut chiar cu dobîndă normală, cu toate că Legea finanțelor prevede, în astfel de cazuri, dobîndă majorată.

În legătură cu realizarea beneficiului — ca principal mijloc al acumulării, în anul 1981 și în anii următori ai actualului cincinal apar împrejurări specifice, care obligă în mai mare măsură la utilizarea lui ca pîrghie de influențare a producției și creșterea eficienței economice : în acest an este prevăzut un ritm de creștere a beneficiului care, în industrie, devansează sensibil ritmul de creștere a valorii producției nete ; pentru prima dată se vor reflecta în rezultatele financiare ale unităților, influențele din operațiunile de export (în calitate de producător) și de import (în calitate de beneficiar), potrivit Legii pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională ; se lărgește sfera autofinanțării, odată cu aplicarea prețurilor și tarifelor actualizate, beneficiul devenind sursă de alimentare a fondurilor proprii și în întreprinderi care, de mai mulți ani, nu aveau preocupări pentru asigurarea unei astfel de resurse, fiind subvenționate de la buget ; nivelurile de rentabilitate, din care rezultă mărimea beneficiilor în noile prețuri sînt stabilite la costuri noi care — pe lîngă faptul că se bazează pe realizarea măsurilor tehnice și organizatorice elaborate cu ocazia lucrărilor de actualizare a prețurilor — este necesar să fie în continuare reduse, în vederea recuperării unei părți din creșterea prețurilor la materiile prime.

În aceste condiții, satisfacerea intereselor colective (de autofinanțare), individuale (de participare la beneficii) și generale (de formare a fondurilor centralizate ale statului) va depinde în mai mare măsură în acest an, de eforturile ce se impun pentru realizarea întocmai a sarcinilor de plan privind producția fizică, producția netă și beneficiile de repartizat ; de operativitatea cu care unitățile — cu sprijinul efectiv al organelor tehnice, economice și financiare, din organele centrale și organele ierarhic superioare — vor soluționa toate problemele ce apar în realizarea planului și bugetelor de venituri și cheltuieli.

Practica arată că direcțiile în care se acționează în reglarea dezechilibrului care apare, în execuție, între necesitățile de resurse planificate a fi obținute din beneficii, și resursele efectiv realizate nu sînt întotdeauna cele mai eficiente. Se apelează adesea insistent la credite bancare pentru suplinirea resurselor nerealizate, în loc să se acționeze asupra factorilor tehnici, economici și financiari interni care provoacă perturbații în desfășurarea normală a activității. Situația este mijlocită și de împrejurarea că fluxurile băneștii în domeniul creditării acționează uneori pe principiul vaselor comunicante : lipsa de bani în conturile curente ale unităților conduce nu numai la imposibilitatea restituirii la scadență a unui credit bancar, dar ea ocazionează și apariția plăților restante către furnizori, ceea ce echivalează cu creditarea temporară între unități. Atît creditul bancar, cît și fenomenul creditării între unități suplinesc, de fapt, nerealizarea beneficiului planificat cît și a altor resurse pentru formarea fondurilor proprii. În anii 1979 și 1980, de exemplu, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a întîmpinat greutăți în încasarea la timp a produselor livrate unor beneficiari de investiții din cauza slabei capacități de plată a acestora, ca urmare a nerealizării resurselor de alimentare a fondurilor proprii. Resurse atrase din afară, pentru suplinirea nerealizării propriilor resurse din beneficii, se constată în special la fondul mijloacelor circulante pentru producție, unde ponderea acestora în totalul resurselor de acoperire a crescut peste prevederi.

Astfel de situații afectează rolul beneficiului ca pîrghie de influențare a activității economice, deoarece unele întreprinderi pot considera că propriile lor interese economice, de acoperire temporară a unor necesități sînt satisfăcute, cu toate că mijloacele prin care realizează acest scop, nu sînt cele normale.

De aceea, utilizarea mai intensă a beneficiului ca pîrghie economico-financiară presupune și o conștiință sporită a intereselor economice generale, cît și a intereselor economice de perspectivă ale fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii. Din acest punct de vedere singura direcție eficientă de acțiune, la semnalele pe care indicatorul beneficiu le dă în execuție, o constituie îmbunătățirea propriei activități în domeniile utilizării capacităților de producție, intensificării acțiunilor pentru promovarea de noi tehnologii de fabricație, eliminării tehnologiilor mari consumatoare de energie, reducerii pierderilor tehnologice, extinderii recuperării și refolosirii metalelor și aliajelor, aplicării stricte a tipizării produselor și alte acțiuni care să permită realizarea sarcinilor de producție în condițiile unui regim strict de economii.

Încasarea producției și realizarea beneficiilor

ESTE CUNOSCUT că în determinarea valorii producției nete se pornește de la rezultate ale muncii sociale care în parte nu sînt concretizate în venituri din încasări (valoarea produselor finite și semifabricatelor din producția proprie aflate în stoc sau livrate dar neîncasate ; valoarea serviciilor și lucrărilor terminate dar neîncasate), precum și de la altele care, deși cuprind elemente ale valorii producției nete, inclusiv cheltuielile cu plata retribuirii muncii, nu cuprind beneficii (creșterea stocurilor de semifabricate și de producție neterminată, care este evaluată în costuri de producție). De aici rezultă că : a) deși valoarea producției nete poate să crească, beneficiile constituite în procesul de repartizare a acesteia nu sînt realizate efectiv (în cazul creșterii stocurilor de produse, serviciilor și lucrărilor neîncasate) sau b) deși valoarea producției nete poate să crească, ea nu are în componența ei beneficii, elementul cel mai important al acumulării (în cazul creșterii stocurilor de producție neterminată). Iată de ce se impune — ca un imperativ major al oricărei activități economice — cerința de a finaliza procesele de producție pînă la realizarea veniturilor din încasări, de a evita situațiile în care creșterea valorii producției nete nu este urmată și de o creștere a valorii producției marfă vîndută și încasată.

Aspectele negative ale unor asemenea situații au fost cu deosebită claritate semnalate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din București. Așa cum s-a arătat, veniturile realizate de întreprindere au fost mai mici decît planul și din această cauză n-au fost realizate nici mijloacele de dezvoltare, nici fondul de participare la beneficii și nici celelalte fonduri sociale.

Criticile aduse de secretarul general al partidului în legătură cu existența imobilizărilor în stocuri sugerează în mod clar însemnătatea utilizării cu eficiență sporită a părții din avuția națională încredințată întreprinderilor spre administrare. Aceasta deoarece creșterea stocurilor în economie, peste necesitățile planificate, deși determină o creștere corespunzătoare a avuției naționale, nu este de natură să îmbunătățească structura acesteia. Iată de ce, de fiecare dată cînd se referă la necesitatea creșterii avuției naționale, secretarul general al partidului nostru asociază indisolubil acest imperativ cu creșterea venitului național, a beneficiilor, elemente hotărîtoare în creșterea economică a țării și a bunăstării tuturor oamenilor muncii.

N. SĂVOIU

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE SISTEMULUI DE ALIMENTAȚIE

ECHILIBRAREA alimentației din punct de vedere energetic și al factorilor nutritivi presupune respectarea unui ansamblu de norme determinate în funcție de vîrstă, sex și tipul de activitate desfășurată. Consumul alimentar poate fi apreciat, în ultimă instanță, ca un fenomen biologic în evoluția căruia intervin ca determinante sexul, structura de vîrstă și cea ocupațională a populației.

Modificările care au survenit în ultimii ani în consumul alimentar specific țării noastre sînt, în principal, rezultatul influenței factorilor economico-sociali și culturali asupra modului de viață, asupra comportamentului, tradițiilor și obiceiurilor de alimentație ale diferitelor categorii de consumatori. Sub influența unor procese economico-sociale cum ar fi, de exemplu, urbanizarea, schimbările în structura profesională a populației ocupate (consemnîndu-se orientarea spre activități ce solicită un efort fizic mediu sau mic), schimbarea raportului între munca fizică și intelectuală, creșterea continuă a gradului de înzestrare tehnică a muncii, restructurarea fondului de timp și a modului de alocare a acestuia, ridicarea gradului de confort al locuințelor etc., necesarul energetic zilnic a înregistrat o serie de modificări. În scopul corelării permanente a acestuia cu nevoile alimentare științific determinate, se urmărește îmbunătățirea, sub aspect calitativ, a sistemului de alimentație, atît pentru populația sănătoasă, cît și pentru categoriile de persoane predispuse la apariția unor tulburări metabolice*).

O alimentație echilibrată, care să asigure toate principiile nutritive necesare desfășurării normale a proceselor metabolice, trebuie să stabilească un raport optim între proteine, glucide și lipide. Participarea acestora la acoperirea cheltuielilor energetice trebuie să fie, potrivit datelor furnizate de o serie de cercetări concrete, de aproximativ 13%, 58% și respectiv 29%, jumătate pînă la 2/3 din aportul proteic urmînd a fi asigurat de proteinele animale și 30—40% din lipide de grăsimile vegetale. Se apreciază că, glucidele simple (zahărul și derivatele) nu trebuie să depășească 10% din sporul caloric total, restul trebuind să fie acoperite de glucidele complexe (cereale, legume și fructe). (În tabelul nr. 1 sînt indicate procentele cu care proteinele, glucidele și lipidele trebuie să participe la acoperirea necesităților energetice.)

Abaterile de la aceste valori medii, sînt determinate și de tipul de activitate depusă. Astfel, necesarul energetic zilnic variază, la populația masculină între 20—40 de ani, de la 2900 calorii, pentru activitatea ușoară, la 3 900 calorii, la cea grea, iar la populația feminină de aceeași vîrstă între 2500 și 3 300 calorii. La grupele de vîrstă superioară, pentru aceleași tipuri de activitate, necesarul energetic zilnic, scade cu aproximativ 10%.

Privită din perspectiva raportului dintre nevoile calorice și aportul energetic din exterior, alimentația din țara noastră poate fi considerată — în prezent — echilibrată, marcînd, totuși, o ușoară tendință de depășire a necesarului energetic zilnic. Menținerea și chiar reducerea valorii energetice a consumului alimentar zilnic, în condițiile îmbunătățirii structurii pe factori a acestuia, contribuie la asigurarea unei concordanțe mai bune între normele alimentare raționale și aportul energetic și nutritiv din alimentație, care, deseori, în practică este necontrolat.

Schimbările calitative din alimentație vizează și proveniența cantităților de proteine și lipide, știut fiind faptul, că produsele alimentare de origine animală furnizează factorii nutritivi proteici cu valoare biologică superioară celor de origine vegetală. De asemenea, așa cum rezultă și din datele din tabelul nr. 2, necesarul energetic mediu este și va fi satisfăcut și în perspectivă într-o proporție tot mai mică pe seama glucidelor, care vor furniza, în 1985, cca. 58% din energia zilnică, față de 65% în 1980 și 80% în 1965.

Îmbunătățirea, din punct de vedere calitativ, a alimentației populației din țara noastră, este însă evidentă atunci, cînd se urmărește evoluția conținutului proteic al rației, ale cărui creșteri sînt foarte mari, de la 70 g în 1965, la 115 g în 1985, ceea ce va reprezenta cca. 13% din valoarea energetică față de 9% în 1965. Aceste valori evidențiază faptul că, la sfîrșitul acestui cincinal, în țara noastră și structura alimentației se va prezenta echilibrată în raport cu necesarul fiziologic normal.

Acest aspect este deosebit de important dacă ținem seamă că, alimentația dezechilibrată reprezintă principalul factor generator de boli de nutriție; acestuia i se asociază, de regulă, și influențele altor elemente cum sînt sedentarismul, tensiunea psihică, fumatul etc., care măresc influența negativă a alimentației dezechilibrate asupra stării de sănătate a populației. Pentru populația din țările cu un nivel relativ mai ridicat de dezvoltare, foarte des și pe bună dreptate se afirmă că, epoca modernă este epoca bolilor de nutriție. Datele statistice arată că, la nivelul țării noastre, principale boli metabolice: obezitatea, dislipemiile, diabetul zaharat și hipertensiunea arterială cuprind părți în creștere din populație, frecvența cea mai mare înregistrîndu-se la grupele de populație între 40—60 de ani, vîrstă încă de o ridicată eficiență fizică și psihică. La aceasta se mai adaugă o trăsătură specifică a bolilor metabolice, și anume, că ele nu se manifestă prin simptome caracteristice, ceea ce sporește dificultatea depistării lor în timp util. (Excesul ponderal, de pildă, nu este tratat încă, în cele mai multe cazuri, ca o boală, ci este mai degrabă ignorat.)

CARE SÎNT EFECTELE concrete ale acestor boli asupra organismului uman? Se impun a fi reținute în primul rînd scurtarea dura-

*) Numeroase cercetări epidemiologice și experimentale au stabilit rolul important al alimentației în declanșarea unor boli metabolice. Se apreciază, astfel, că 60% din patologia actuală este legată, direct sau indirect, de modul de alimentație.

Tabelul nr. 1

Necesarul energetic determinat pentru o activitate zilnică medie

Vîrsta	Greutate (kg)	Necesar caloric (cal.)	Proporția factorilor nutritivi în rația alimentară zilnică (în %)		
			Proteine	Glucide	Lipide
Copii					
1 an	7,3	820			
1—3 ani	13,4	1 300	15	55	30
4—6 ani	20,2	1 630	14	55	31
7—9 ani	28,1	2 190	13	55	32
Adolescenți					
10—12 ani	36,9	2 600	13	55	32
13—15 ani	51,3	2 990	13	57	30
16—19 ani	62,9	3 070	13	57	30
Adolescente					
10—12 ani	38,0	2 350	12	57	31
13—15 ani	49,9	2 490	13	57	30
16—19 ani	54,4	2 310	13	57	30
Bărbați					
pînă la 65 ani (activitate medie)		2 900	13	58	29
Femei					
pînă la 55 ani (activitate medie)		2 200	13	58	29

Tabelul nr. 2

Structura pe factori nutritivi a rației alimentare zilnice

	g	1965 g % din necesar*)	g	1975 g % din necesar	g	1980 g % din necesar	g	1985 g % din necesar
Proteine total	70	62	80	76	86	84	115	100
din care								
de origine animală	32	33	40	47	42	51	63	65
Lipide total	40	42	70	81	103	110	110	115
din care								
de origine vegetală	20	21	30	32	51	55	61	66
Glucide total	649	130	567	118	481	107	470	100
din care								
cereale	519	104	415	101	375	91	300	80

*) Gradul de acoperire a fost calculat la valoarea energetică medie a consumului alimentar zilnic.

tei medii a vieții, variabilă în funcție de tipul bolii contractate și, implicit, scurtarea perioadei active a persoanelor în cauză. Aceasta se produce atît prin desele întreruperi ale activității profesionale, cît și prin întreruperea definitivă a acesteia, uneori cu mult înaintea atingerii vîrstei de pensionare.

Estimările noastre, care au la bază frecvența de răspîndire a bolilor de nutriție, în mediile urban și rural atestă faptul că, pericolul creșterii numărului bolnavilor există, și că acesta nu va dispare, sau nu se va diminua simțitor, decît prin așezarea sistemului de alimentație pe baze raționale, acțiune ce poate fi realizată printr-un ansamblu de măsuri mergînd de la aspecte ce vizează producția și consumul bunurilor alimentare și pînă la educația sanitară largă a populației în probleme de alimentație. Cum creșterea morbidității generată astfel afectează populația activă a țării, este lesne de înțeles că ne găsim în fața unui fenomen biologic de mare agresivitate, cu implicații economice și sociale dintre cele mai negative.

Gradul mai mare de răspîndire a bolilor în mediul urban se explică prin influența factorilor legați de amplificarea procesului de urbanizare și integrare a unei părți mai mari din populația urbană în mediul ocupațional predominant industrial, care determină modificări în modul de viață, în alimentație și sporesc proporțional tensiunea și solicitarea psihică a individizilor. La această situație se adaugă și faptul că frecvența bolilor este mult mai mare în rîndul populației ocupate, 52,4% din bolnavii depistați fiind încadrați în muncă

Cercetările medicale au determinat că durata medie a vieții se reduce cu aproximativ 7 ani pentru cazurile de dislipemii, 10 ani pentru cele de obezitate, 12 ani pentru hipertensiune arterială și 15 ani pentru diabetul zaharat. Perioada de activitate se reduce, de pildă, la obezi cu 5—10 ani, la hipertensivi cu aproape 12 ani și la diabetici cu 15 ani. Dacă la aceasta se adaugă faptul că bolnavii de diabet sînt spitalizați în medie 30—45 zile pe an, iar celelalte categorii de bolnavi, prin complicațiile afecțiunii respective, necesită pentru restabilirea capacității de muncă, în medie 10—15 zile de spitalizare pe an, potrivit unor calcule fondul total de timp în economia națională se diminuează, numai din aceste motive, cu aproape 5%.

Prevenirea și diminuarea consecințelor negative pe care le aduc cu sine bolile de alimentație au dobîndit statutul de problemă socială. Rezolvarea ei necesită, în principal, o amplă acțiune de prevenire a bolilor, prin promovarea unei alimentații științific fundamentată și, în al doilea rînd, perfecționarea procedeelor de recuperare a populației bolnave; această din urmă acțiune vădește un dublu efect: în plan psihic, prin reintegrarea bolnavilor în societate și redobîndirea sentimentului utilității lor, ca și o eficiență economico-socială, tradusă prin scăderea numărului dependenților social și creșterea potențialului economic al țării, ca urmare a antrenării în activitate a unui volum tot mai ridicat al populației active.

ESTE UNANIM acceptat faptul că, pentru asigurarea și valorificarea stării de sănătate a populației sînt necesare acțiuni active de depistare, prevenire și combatere a bolilor metabolice. Dacă aceste acțiuni nu sînt extinse, în prezent, la întreaga populație, ele s-ar impune cel puțin pentru categoriile de populație cu risc crescut — avîndu-se în vedere faptul că, costul depistării și prevenirii tulburărilor metabolice necomplicate este inferior celui din etapele ulterioare apariției bolii ; este vorba de acele etape, cînd apariția complicațiilor, cu manifestări clinice invalidante, sau a celor definitive, scurtează de cele mai multe ori perioada de activitate și de viață **).

De exemplu, costul depistării unei dislipemii este de circa 70 lei, iar tratamentul se rezolvă prin dietă. Tratat corect, numai prin dietă, la peste 30 % din numărul bolnavilor dislipemici, starea de sănătate se normalizează. Reinvestigați la 10 ani de la apariția tulburărilor metabolice, doar la 10 % din cei normalizați prin dietă s-au constatat modificări electrocardiografice. La dislipemicii netratați însă, frecvența de apariție a modificărilor este de 5 ori mai mare, iar evoluția tulburărilor coronariene către infarct miocardic este mai rapidă. Și dacă adăugăm faptul că, costul tratamentului în cazul infarctului este de circa 15.000 lei, reiese și mai clar necesitatea intensificării acțiunilor de combatere și prevenire a tuturor bolilor ce converg spre acesta.

Aspectele asupra cărora ne-am oprit în cursul acestui articol, nu epuizează, desigur, relațiile extrem de complexe ce se stabilesc între modul de alimentație și starea de sănătate a populației. Ele permit, totuși, desprinderea unor concluzii importante. Pe de o parte, necesitatea de a se asigura un consum rațional pentru toate categoriile de populație prin conjugarea acțiunii atît a factorilor economici (producția și distribuirea bunurilor alimentare), cît și a celor educativi. Pe de altă parte, utilitatea desfășurării unor ample acțiuni medicale cu caracter preventiv, a căror eficiență umană și socială este tot mai larg validată de practica medicală mondială.

dr. C. IONESCU-TÎRGOVIȘTE
Hilde PUWAK

**) Restabilirea la potențialul inițial de muncă al populației „condiționat sănătoasă" se realizează, pe de o parte, pe planul psihologic al relației bolnav-medic, cît și prin tratamentul medical permanent și gratuit. Estimările noastre arată că, lunar, costul medicației pentru bolnavii cu diabet zaharat depistați se ridică la circa 50 lei, iar costul tratamentului și îngrijirii medicale, într-o perioadă medie de spitalizare de 35 zile pe an, se ridică la circa 2 000 lei etc.

Utilizarea capacităților de producție

(Urmare din pag. 7)

fonduri fixe au fost incluse în prevederile contractelor de livrare față de beneficiari care, neprimind la vreme la rîndul lor materia primă, au înregistrat diminuări în nivelurile de utilizare a mașinilor și utilajelor din dotare. Iată de ce se impune ca, în acest an, combinatul — în calitate de beneficiar de investiții, constructorul de specialitate, furnizorii de utilaje tehnologice și cei de materii prime să-și concerteze eforturile pentru accelerarea ritmului lucrărilor pe șantiere, pentru finalizarea și conectarea operativă la circuitul producției a capacităților de investiții începute. Este vorba de o sporire a eforturilor pe întregul flux de materializare a investițiilor, de la concepție la atingerea parametrilor planificați, în care pe platforma gălățeană sînt antrenate un număr însemnat de unități printre care : Întreprinderea de construcții și montaje siderurgice Galați, Institutul de cercetări și proiectări pentru produse plate și acoperiri metalice Galați, IPROMET și I.C.P.E.T. din București, precum și furnizorii de utilaje tehnologice I.M.G., „23 August", „Vulcan", „Automatica" din București, „Progresul"-Brăila, „Electroputere"-Craiova, Întreprinderea mecanică Timișoara ș.a.

Finalizarea și punerea în producție a tuturor obiectivelor restante ar permite combinatului să scurteze perioada de atingere a parametrilor proiectați la un important număr de actualul plan pe 1981 cu încă 1—1,5 milioane tone metal. Este într-adevăr o problemă căreia trebuie să i se acorde maximum de atenție — aceasta impunînd-o nu numai creșterea eficienței activității combinatului, ci și compensarea eforturilor pe care statul nostru le-a suportat pentru construirea unei asemenea mari unități productive.

PREGĂTIREA FABRICAŢIEI — UN „GENERATOR" DE EFICIENŢĂ

MANIFESTAREA revoluţiei tehnico-ştiinţifice în activitatea productivă determină un permanent proces de transformări în funcţionalitatea sistemelor industriale: importante sînt mutaţiile cantitative, însemnînd creşterea rapidă a volumului producţiei, dar mai ales cele calitative, legate de perfecţionarea necontenită a produselor şi fabricaţiei, corespunzător celor mai noi cuceriri ale ştiinţei. Mai mult ca oricînd eficienţa economică a activităţii întreprinderii moderne, creşterea competitivităţii sale sînt condiţionate de capacitatea de adaptare operativă la cerinţele evolutive ale societăţii, respectiv ale pieţei internaţionale.

Acestui scop îi răspund o gamă largă de activităţi desfăşurate în întreprindere pentru crearea de produse noi şi modelarea tehnică, tehnologică şi organizatorică a fabricaţiei, ce definesc **pregătirea fabricaţiei** [1]). Plasată în amonte la lanţul operaţional al procesului de producţie, **pregătirea fabricaţiei creează premisele unei înalte eficienţe economice prin introducerea în producţie a noului, asigurînd calitate superioară produselor, folosirea raţională a resurselor materiale şi umane, reducerea costurilor în general şi în special a celor materiale.**

Influenţînd puternic rezultatele întreprinderii, pregătirea fabricaţiei este ea însăşi supusă unui efort de raţionalizare, urmărindu-se finalizarea optimă a lucrărilor de pregătire cu cheltuieli cît mai mici.

În acest sens subliniem efectele economice deosebite ale introducerii mijloacelor electronice de calcul, cărora li se deschid largi posibilităţi de utilizare în activităţile de concepţie, preponderente în domeniul pregătirii fabricaţiei. Dintre realizările de pînă acum amintim: crearea băncilor de date ce asigură proiectanţilor „materia primă" necesară concepерii de produse şi tehnologii; optimizarea soluţiilor pe baza calculelor, ce iau locul aprecierilor empirice etc.

Enumerarea exemplificativă de mai sus relevă faptul că preocupările de raţionalizare vizează anumite laturi, anumite activităţi ale pregătirii fabricaţiei. Abordarea problemelor nu trebuie însă să se oprească la cercetarea analitică; se impune **o concepţie sistemică,** cercetarea într-o viziune unitară a activităţilor, prin prisma obiectivelor şi performanţelor urmărite. Esenţa abordării sistemice constă în prioritatea acordată ansamblului faţă de elementele sale componente şi în special studierea **relaţiilor** dintre aceste elemente, în dinamica lor.

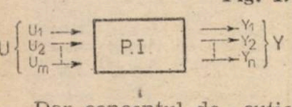

Fig. 1.

Astfel privită, pregătirea fabricaţiei apare ca un subsistem al întreprinderii, legăturile cu sistemul ce o înglobează materializîndu-se în intrări şi ieşiri (fig. 1.).

Dar conceptul de „cutie neagră" al lui N. Wiener, însemnînd cunoaşterea intrărilor şi ieşirilor din sistem, nu este suficientă pentru înţelegerea şi raţionalizarea comportării sale. Conceperea eficientă a pregătirii fabricaţiei implică relevarea factorilor ce determină capacitatea de transformare a intrărilor în ieşiri, prin **abordarea structurală** a sistemului.

Descompunerea se poate face în mai multe moduri. Mai uzitată este cea diacronică [2]), însemnînd delimitarea unor sisteme diferite, care în timpul desfăşurării procesului sînt traversate în mod succesiv. Există un consens aproape general privind gruparea activităţilor de pregătire a fabricaţiei — după obiectivul şi natura lor — în trei subsisteme: pregătirea **tehnică,** pregătirea **organizatorică** şi pregătirea **materială** (vezi tabelul).

SUBSISTEMELE PREGĂTIRII FABRICAŢIEI	OBIECTIV
Pregătirea tehnică 1. Pregătirea constructivă 2. Pregătirea tehnologică	Elaborarea documentaţiei primare de definire a produsului Elaborarea documentaţiei tehnico-economice a sistemului de fabricaţie
Pregătirea organizatorică	Stabilirea soluţiilor organizatorice ale fabricaţiei
Pregătirea materială	Asigurarea elementelor materiale şi umane necesare sistemului proiectat

Subsistemele pregătirii fabricaţiei sînt într-o strînsă interdependenţă, între ele manifestîndu-se legături de natură dialectică. Astfel, pregătirea constructivă condiţionează pregătirea tehnologică — dar şi invers, presupune aprecierea tehnologicităţii reperelor, deci a posibilităţilor economice de prelucrare şi a condiţiilor de calitate şi precizie în vederea realizării unui rol funcţional. Puternice sînt şi legăturile dintre pregătirea organizatorică, respectiv pregătirea materială şi celelalte subsisteme: fiecare etapă a pregătirii fabricaţiei introduce restricţii pentru etapele precedente.

Aceste interdependenţe impun o tratare de ansamblu a pregătirii fabricaţiei. Astfel, atingerea obiectivelor globale ale sistemului incumbă numeroase cicluri, revenirea la etape deja parcurse pentru modificarea soluţiilor adoptate, corespunzător cerinţelor unor etape ce urmează.

Fig. 2.

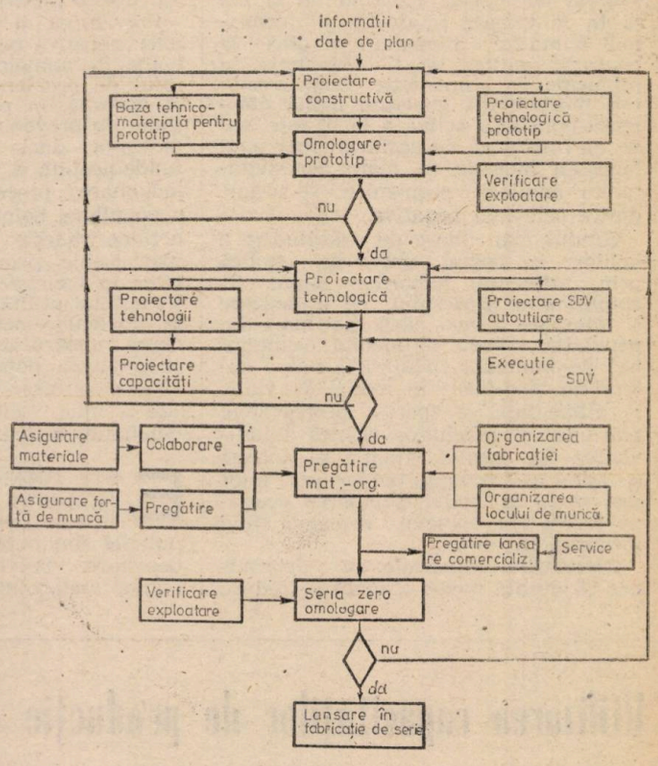

Sînt neajunsuri ce caracterizează sistemul actual de pregătire a fabricaţiei, după cum rezultă şi din fig. 2. Ele determină lungirea duratei de asimilare în fabricaţie a produselor şi o rezolvare nu întotdeauna satisfăcătoare a problemelor tehnice, tehnologice, organizatorice, în fiecare etapă optimizarea fiind făcută după criterii specifice.

Maria CODREA
şef lucr. Universitatea din Braşov

(Continuare în pag. 25)

[1]) Müller G.: Technologische Fertigungsvorbereitung. VEB Verlag Technik. Berlin, 1975
[2]) Crişan I.: Tehnologia ca sistem. Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980, p. 25

STRUCTURI, CRIZĂ ŞI DEZVOLTARE

CINE NU GÎNDEŞTE oare astăzi, cu o intensitate crescîndă, la viitor ? Grija pentru viitor se manifestă în feluri diferite, în atitudini diferite. Există nu puţini care privesc cu încredere înspre viitor, dar există — şi iarăşi nu puţini — la care se manifestă o certă îngrijorare. Această îngrijorare nu este neapărat egală cu disperarea sau nu tinde neapărat spre aceasta. Ea poate constitui şi punctul de pornire pentru acţiuni tot mai hotărîte şi conştiente în sensul abordării, soluţionării pozitive a problemelor.

Analizînd mai în profunzime problematica evoluţiei societăţii în epoca contemporană, luînd în considerare marile crize care îşi pun, tot mai mult, pecetea, asupra prezentului şi viitorului, ne putem da seama, că, în fond, nu este vorba numai de probleme privind trecerea societăţii umane de la capitalism la socialism, ci şi de o altă **mutaţie** foarte serioasă şi anume de însăşi **concepţia creşterii economice,** a modului de dezvoltare. Această nouă realitate s-a evidenţiat în contextul fenomenelor de criză din ultimul deceniu. Se conturează, tot mai mult, şi caracterul inevitabil al acestei mutaţii. Corelaţia dintre **progresul** tehnic şi **creştere,** deşi organic legate între ele, nu este în mod obligatoriu liniară, deoarece progresul tehnic nu este un continuum calculabil.

Apare tot mai evident că, dincolo de profunda criză economică prin care trece lumea capitalistă, este vorba, totodată, şi de o **criză a dezvoltării,** ceea ce depăşeşte cu mult cadrul unei „simple" crize economice. Aceste două procese nu pot fi nici confundate, nici identificate. Pentru elucidarea acestei probleme, deci a problemei dezvoltării (una din cele fundamentale ale epocii contemporane), trebuie să ne punem, între altele, întrebări cum sînt : Există oare limite în dezvoltarea şi aplicarea ştiinţei în diferitele domenii ale vieţii ? Care sînt limitele capacităţii omului de a se ridica deasupra regnului animal de unde provine, respectiv, în ce măsură **mediul ambiant natural,** se „împacă" cu **mediul artificial,** creat de om ? O justă apreciere a gravităţii **problemelor globale** şi gradul de certitudine cu privire la posibilitatea soluţionării acestora depind foarte mult de răspunsurile la aceste întrebări.

Problemele globale reflectă, în esenţă, existenţa unei situaţii de criză — de fapt a **crizei dezvoltării.** Şi această criză, la fel ca oricare alta, dar, aş spune, în mod deosebit această criză, este reflectarea unor fenomene, procese şi tendinţe **noi** care în evoluţiile lor nu mai pot fi influenţate şi stăpînite şi, în orice caz, nu se reuşeşte acest lucru în mod satisfăcător cu ajutorul sistemelor **existente.**

Iată de ce există obligaţia ca aceste fenomene şi procese nou apărute să fie supuse unei analize cu un caracter de asemenea nou. În acest fel este necesar a vedea dacă anumite obiective stabilite anterior nu depăşesc cumva actualele posibilităţi, dacă actualele structuri economice, sociale etc., şi instituţiile corespunzătoare sînt în concordanţă cu obiectivele fixate şi dorite cît şi cu mijloacele care stau astăzi la dispoziţie, precum şi în ce măsură se pot controla în cadrul actualelor structuri anumite efecte secundare, negative.

Constatăm, fără mare greutate, apariţia unor fenomene, procese şi tendinţe noi, — care — nefiind cunoscute şi studiate la timp — au un efect paralizant sau acţionează în sens opus celor prevăzute.

Toate aceste fenomene, tendinţe şi contratendinţe, care se „materializează" în marea criză care are loc astăzi, sub ochii noştri, indică cu o claritate tot mai mare că sînt necesare nu doar nişte schimbări parţiale şi limitate, nişte modificări mai mult sau mai puţin semnificative, ci s-a ajuns în situaţia de a preconiza **un nou model al dezvoltării,** care să permită „atacarea" şi soluţionarea justă, cu un grad de certitudine cît mai mare cu putinţă, a noilor fenomene, procese, contradicţii, înainte ca ele să răstoarne complet anumite echilibre existente, înainte ca ele să devină necontrolabile.

SOLUŢIONAREA CRIZEI DEZVOLTĂRII depinde, în cea mai mare măsură, de capacitatea omenirii de a stabili sau restabili un echilibru destul de dereglat, de a „făuri" o nouă armonie între obiectivele, mijloacele şi metodele de dezvoltare, pe de o parte, şi mediul înconjurător, pe altă parte. Prima şi a doua „natură", natura „naturală" şi „natura" artificială trebuie să devină complementare. Aceasta înseamnă stabilirea unor obiective schimbate, şi, în raport cu aceasta, şi a unor metode şi căi noi atît în domeniul economic, cît şi social, cultural şi etic.

Se impune cu necesitate crescîndă cunoaşterea cît mai exactă a factorilor care au determinat criza actuală de dezvoltare. Chiar o privire superficială arată ivirea unor dezechilibre în circuitul economic, care s-a bazat pe ideea existenţei nelimitate sau permanent reînnoibile a materiilor prime (naturale). Or, noile realităţi, răsturnînd această imagine, impun ca lucrurile să fie privite prin prisma caracterului limitat al resurselor de materii prime, ceea ce presupune efectuarea a nu puţine şi a nu mici corectări în gîndirea şi teoria economică existentă.

O altă cauză constă în aceea că în cadrul relaţiilor dintre densitatea demografică şi resursele existente, în cadrul corelaţiilor şi tendinţelor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de de dezvoltare, dintre capacităţile demografice şi economice, precum şi cele ştiinţifice şi de informare s-au creat contradicţii din ce în ce mai ascuţite.

Crearea tehnicii militare în stare să distrugă întreaga omenire, ce a mers mînă în mînă cu militarizarea crescîndă a vieţii şi a relaţiilor economice, a constituit, de asemenea, un factor de dezechilibrare a modului de dezvoltare de pînă nu demult. Şi acest lucru este lesne de înţeles, deoarece prin folosirea tot mai accentuată a surselor energetice şi a materiilor prime în scopuri militare, acestea sînt sustrase circuitului normal, ceea ce agravează şi mai mult criza energetică şi de materii prime, criza dezvoltării. Folosirea de către unele ţări a relaţiilor lor economice drept armă politică a dus în mod inevitabil la o dezintegrare crescîndă a relaţiilor economice internaţionale.

Un alt factor care a contribuit la declanşarea crizei dezvoltării — oricît de paradoxal ar părea — îl constituie însăşi revoluţia ştiinţifică-tehnică. Firește nu este vorba de a nega efectele deosebit de pozitive ale RST, dar nu putem închide ochii în faţa efectelor negative ale acestui proces revoluţionar, o pondere considerabilă a performanţelor ştiinţifice îmbrăcînd un caracter ambivalent, devenind contradictorie. Aceasta se referă înainte de toate la efectele RST asupra mediului înconjurător. Este clar, totodată, că aplicarea unor performanţe ştiinţifice în condiţiile menţinerii actualelor structuri sociale, naţionale şi internaţionale care nu mai corespund noilor evoluţii, noilor realităţi poate avea influenţe negative şi chiar periculoase în direcţia agravării unor dezechilibre existente şi a producerii unor noi dezechilibre, ceea ce impune **volens-nolens,** stabilirea unui control mai riguros asupra performanţelor ştiinţifice şi tehnice şi a folosirii acestor realizări în diferite domenii.

Grija din ce în ce mai apăsătoare pentru a asigura hrana minimă necesară omenirii în condiţiile exploziei demografice constituie firește, un alt factor de agravare a crizei mondiale. Creşterea **complexităţii,** a **tendinţelor de globalizare** a unor fenomene şi procese cît şi **creşterea accentuată a interdependenţelor** concură într-o măsură apreciabilă la criza dezvoltării, la accentuarea incertitudinilor.

DEZVOLTAREA reprezintă, fără îndoială, una din problemele-cheie ale viitorului omenirii. Nu se poate trata această problemă ca o criză oarecare. Înţelegerea ei este însă cu neputinţă în cadrul sistemului de gîndire clasic. **Sînt necesare noi abordări, un nou mod de gîndire, noi structuri şi mecanisme.** Este necesară abandonarea modului de gîndire al ştiinţelor economice tradiţionale, care datorită unor teze care s-au învechit, a ajuns în contradicţie cu noile situaţii şi condiţii. Economia clasică (tradiţională) nu a acordat atenţia cuvenită legii entropiei ; ea a ignorat aproape cu desăvîrşire rolul deosebit de important al resurselor naturale epuizabile în viaţa societăţii, ele lipsind din teoria economică clasică şi chiar, într-o foarte mare măsură, şi în teoria economică modernă.

Elaborarea şi aplicarea în viaţă a unui **nou concept şi model al dezvoltării** (în primul rînd economic), atît pe plan „naţional", cît şi „internaţional" este o necesitate absolută a epocii contemporane de mari frămîntări şi mutaţii în toate domeniile.

Se pune întrebarea : dacă universul material este supus, în permanenţă, degradării ireversibile, cum pot structurile vii să se dezvolte ? E cazul de a remarca că această preocupare a cuprins un număr crescînd de gînditori, cercetători în special

în domeniul termodinamicii, de-a lungul a multor decenii şi, din ce în ce mai mult, ei au început să aibă anumite rezerve cu privire la valabilitatea universală a legii entropiei. Şi aceasta datorită, în primul rînd, ideii, care prinde rădăcini tot mai adînci, că legea entropiei nu se aplică decît sistemelor complet izolate. Între un organism, sistem viu (care este un sistem **deschis**) şi mediul ambiant există un schimb de materie şi energie. În acest context n-ar fi lipsit de sens de a vorbi şi de faptul că şi o societate poate deveni închisă, atunci cînd apar — drept urmare a unor concepţii şi practici economice, politice, culturale greşite — efecte negative ale acestora asupra vieţii societăţii şi, în acest caz, apar şi efectele ale legii entropiei. Mai trebuie adăugat că legea entropiei **nu** stabileşte viteza degradării şi nici structurile ce se nasc sub acţiunea legii entropiei, ceea ce permite elaborarea de noi ipoteze şi noi teorii. Din cele spuse rezultă, între altele, că sistemul construit şi bazat pe energie şi materii prime ieftine, circuitul care favorizează dezvoltarea industriei prelucrătoare, trebuie înlocuit cu un nou sistem care ţine seama de anumite limite (fizice) ale resurselor naturale. La întrebarea dacă este cu putinţă „construirea" unui asemenea sistem nou, fără a periclita nivelul de trai existent,ba chiar să se determine creşterea acestuia, fără a produce noi dezechilibre, fără a agrava pericolul unor confruntări serioase locale sau internaţionale, cred că se poate răspunde afirmativ.

E vorba de a crea anumite condiţii pentru ca un astfel de tip de dezvoltare să poată fi realizat, deoarece cu ajutorul actualului sistem nu există posibilitatea de a influenţa decît, şi în cel mai bun caz, evoluţia „spontană" a unor procese ce au loc numai în cadrul unor economii naţionale. Or epoca economiilor naţionale „autarhice", a luat sfîrşit. Este clar, de asemenea, că acest nou sistem va însemna (cel puţin iniţial) o oarecare reducere a dinamicii de dezvoltare. După unii autori (şi numărul lor este în creştere), ar fi cazul de a se elabora o **„economie politică a resurselor naturale"**. Între aceştia doresc să amintesc, în mod special, poziţia şi lucrările lui Nicolae Georgescu-Roegen, care a atras cu ani în urmă, atenţia economiştilor şi a opiniei publice asupra acestor probleme.

Interesantă şi plină de semnificaţii apare ideea lui Georgescu-Roegen, enunţată nu demult, într-o postfaţă la o lucrare americană : **„Legea Entropiei în forma ei extinsă stabileşte limite materiale modului de viaţă caracteristic speciei umane, limite care leagă generaţiile prezente de cele viitoare într-o aventură fără precedent în cunoştinţele noastre. Deoarece importanţa acestor limite a devenit evidentă abia recent şi deoarece abundenţa de entropie din ultimii două sute de ani, sau cam atît, se apropie repede de sfîrşit, trebuie să recevaluăm şi să remodelăm modul nostru de abordare a evoluţiei economice, politice şi sociale"** [1]).

În acest cadru trebuie analizate în primul rînd posibilităţile de înlocuire ale resurselor neregenerabile, cu cele regenerabile (reînnoibile), influenţa tehnologiilor actuale de exploatare asupra evoluţiei rezervelor energetice şi de materii prime, folosirea deşeurilor, crearea de baze noi a sistemului interacţiunilor dintre producătorii materiilor prime şi industria prelucrătoare, ceea ce înseamnă armonizarea intereselor, un nou sistem de cooperare între diferite economii naţionale, respectiv între cele care dispun sau nu dispun de materii prime, problema explorării şi exploatării mărilor şi oceanelor în ce priveşte materiile prime, cît şi de alimentaţie etc. Este imperios necesar de a ţine seama atît de interesele economiilor naţionale, cît şi de cele ale economiei mondiale, deoarece Terra este una şi indivizibilă şi, în ultimă instanţă, nimănui nu-i poate fi indiferentă soarta planetei noastre.

APARE CÎT SE POATE DE EVIDENT că noua (reînnoita) ştiinţă economică trebuie să aibă un caracter multidisciplinar, deoarece societatea umană şi fenomenele ce se desfăşoară în lume au devenit atît de complexe şi interdependente, încît abordarea lor izolată nu mai poate fi concepută fără o analiză profundă a acestei complexităţi, fără a lua în considerare conexiunile şi interinfluenţările fenomenelor supuse analizei. Trebuie spus că într-o societate atît de complexă **contradicţiile** nu numai că **nu dispar** (ele nici nu pot dispărea), dar se accentuiază permanent, determinînd **apariţia a noi şi noi contradicţii.** Ele se manifestă datorită felului diferit de activitate a compartimentelor fundamentale ale vieţii, cum ar fi cel economic, ecologic, politic, social, cultural, ideologic, ş.a., care se influenţează puternic şi reciproc, cît şi datorită faptului că metodele de conducere şi de guvernare ale societăţilor contemporane ţin seama încă într-o măsură destul de mică de aceste aspecte.

În acest context se pune şi **problema riscurilor.** Aceasta înseamnă a ţine seamă de urmările atît imediate cît şi de perspectivă ale acţiunilor noastre. Aceasta a fost necesară întotdeauna, dar a devenit absolut şi cu atît mai necesară în zilele noastre de mari şi accelerate schimbări şi răsturnări. Evaluarea riscurilor în actuala perioadă a interdependenţelor periculoase şi critice pune în faţa tuturor şi cu toată seriozitatea cerinţa de a prevedea, pe de o parte, urmările social-politice, culturale, militare etc., ale măsurilor economice adoptate, iar, pe de altă parte, efectele deciziilor politice, sociale şi militare asupra sistemului economic. Este absolut necesar să se dispună de mijloace care permit evaluarea tuturor acestor riscuri. Cum am mai spus, militarizarea economiilor (ceea ce înseamnă folosirea cu prioritate a resurselor energetice, de materii prime şi a materiei „cenuşii" în scopuri militare), afectează tot mai virulent problemele economice, problema dezvoltării.

Din toate cele spuse rezultă cît se poate de clar că numai debarasîndu-se de sistemul de gîndire şi acţiune economic învechit, omenirea va putea să găsească răspunsuri, într-o viziune nouă, la noile realităţi şi fenomene. Respingerea problemelor noi, susţinerea în continuare a ideii privind existenţa doar a vechiului sistem de gîndire şi de acţiune ar conduce — mai curînd sau mai tîrziu — la grave contradicţii în relaţiile dintre societate şi structurile economice, sociale şi politice. Nesoluţionarea justă şi din timp a problemelor globale, reprezintă un pericol cu atît mai mare cu cît face posibilă apariţia unor „soluţii" care ar împinge şi mai repede către o catastrofă globală. Numai o activitate ştiinţifică reală, numai abordarea unor probleme teoretice fundamentale pot schimba cursul proceselor, al evenimentelor. Nu resemnare sau soluţii pseudo-ştiinţifice, ci numai mai multă ştiinţă poate duce omenirea înainte. În cadrul acestei cercetări ştiinţifice fundamentale, **problemelor entropiei,** respectiv căutării unor **soluţii antientropice** (problemă de care m-am ocupat în alte studii *) dezvoltării şi folosirii **inteligenţei umane şi celei artificiale,** trebuie să li se acorde locul cuvenit.

DUPĂ CUM SE ŞTIE, mult timp (relativ mult timp) s-a negat existenţa contradicţiilor în socialism. Mai tîrziu, sub presiunea realităţilor, am recunoscut existenţa lor. Dar, după părerea mea, această „recunoaştere" a fost oarecum formală ; nu s-a analizat în profunzime acest fenomen. O asemenea analiză, ne-ar fi condus, fără îndoială, şi la următoarea constatare : **rezolvăm o contradicţie, apar altele.** Unii se miră — cum este posibil. Or, aceasta este adevărata înţelegere **dialectică** a proceselor sociale. Să luăm cîteva exemple. A reprezentat o mare realizare industrializarea ţării ? Firește că da. Numai că aceasta a generat cel puţin două contradicţii : lipsirea treptată, dar inevitabilă, a satelor de o parte a populaţiei lor active şi a doua, necesitatea construirii a zeci de mii de locuinţe, urbanizarea ţării — ceea ce a necesitat importante investiţii. Deci noi probleme. Alt exemplu : era nevoie de o dezvoltare generală mai susţinută a ţării, datorită faptului că ţara noastră a fost lăsată de burghezie la un nivel scăzut de dezvoltare ? Firește că da. Dar aceasta a însemnat necesitatea stabilirii unei **anumite** corelaţii, unui **anumit** echilibru între fondul de acumulare şi cel de consum. (Nu vreau să pun aci în discuţie mărimea raportului în sine. Nimic nu este stabilit odată pentru totdeauna. Sînt perioade istorice cînd e nevoie de o anumită corelaţie, sînt alte perioade cînd această corelaţie se poate schimba sau trebuie schimbată). Dar fapt este că, odată ce am acceptat că e nevoie de o dezvoltare mai rapidă, trebuia să şi fixăm anumite corelaţii. Aceasta a creat o altă contradicţie, alte dezechilibre şi anume iarăşi o anumită corelaţie, pe de o parte, între industria constructoare de maşini, metalurgie, chimie, (în general industria grea) şi, pe de altă parte, industria uşoară, industria alimentară, agricultura, ceea ce s-a manifestat, în primul rînd, în felul cum au fost repartizate investiţiile. Şi am putea enumera multe asemenea contradicţii. Firește, lucrurile nu pot fi simplificate în mod excesiv. Important este ca atunci cînd urmărim rezolvarea unei anumite contradicţii, să facem în aşa fel încît noile contradicţii sau greutăţi pe care aceasta le generează să fie cît mai mici, cît mai suportabile, să poată fi rezolvate cu cît mai multă uşurinţă.

Acestea sînt nişte realităţi pe care nu putem să le ignorăm sau să încercăm să(le rezolvăm nici prin simplificări excesive, nici prin mărirea artificială a complexităţii lor. Trebuie să ţinem seamă de condiţiile reale şi de posibilităţile fiecărei etape istorice. De asemenea, trebuie să ne fie clar că nici construirea socialismului nu se desfăşoară în mod linear, fără greutăţi şi greşeli. Şi activitatea de edificare a socialismului conţine şi astăzi şi va continua să conţină nu puţine necunoscute. Ecuaţia socialistă este deosebit de complexă, dar faptul că aici acţionează şi va acţiona şi în viitor, cu o vigoare crescîndă, **gîndirea şi acţiunea colectivă,** conştient îndreptată înspre un ţel comun tuturor, aceasta reprezintă o garanţie sigură că societatea socialistă va reuşi să rezolve cu succes marile probleme ale omenirii.

Valter ROMAN

[1]) Jeremy Rifkin : Entropy. The Viking Press. New York 1980, p. 269.

*) Vezi studiul : **Revoluţia ştiinţifică-tehnică şi „societatea entropică"**, apărut în „Cronica" nr. 12, 13, 16 şi 48, 1978, republicat în volumul **Echilibru şi dezechilibru.** Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, 1979, p. 403—430.

Conceptul general de structură economică (IV)

A DEVENIT un truism afirmația că științele economice își pot releva fie virtuțile fie neajunsurile în măsura în care ele sînt sau nu capabile să sesizeze la timp contradicțiile interne ale sistemului economic, cauzele și efectele perturbațiilor intervenite în cadrul sistemului, precum și în măsura în care ele — științele economice — găsesc sau nu remediile pentru adaptarea structurilor, înlăturarea perturbațiilor pe calea îngrădirii acțiunii unor factori nocivi, pentru revitalizarea unor factori și punerea în valoare a unor elemente noi, dinamizatoare. Se ridică asemenea cerințe pentru științele economice și cu o mare acuitate deoarece în deceniul care s-a scurs și mai ales în ultimii ani criza energetică și recesiunea economică și monetară au afectat grav și cu o virulență accentuată economia multor țări. [1])

Creșterea enormă a prețului energiei pe piața mondială, adîncirea deficitelor balanțelor de plăți și scăderea, din această cauză, a cererii solvabile a țărilor importatoare de produse și servicii au coincis și cu trecerea economiei noastre naționale în situația de a importa cantități însemnate de energie și de materii prime și de a extinde exportul de produse ale industriei prelucrătoare, produse la care s-a accentuat mult concurența pe piața mondială. Din păcate, economia țării noastre, ca și a multor altor țări, nu a fost suficient pregătită nici comportamental și nici structural pentru a se putea adapta suficient de rapid la noua situație. Ne referim îndeosebi la posibilitatea ramurilor și întreprinderilor producătoare de a se informa și de a-și adapta în timp util producția la noile cerințe, de rapiditatea cu care întreprinderile puteau pătrunde pe piața mondială, de posibilitatea de a rezista concurenței și de a duce o politică de perspectivă în domeniul desfacerii produselor și al procurării resurselor energetice și de materii prime indiferent de perturbații.

În general, teoretic vorbind, apariția perturbațiilor nu ar trebui să constituie o surpriză sau o excepție în desfășurarea activității economice și nici nu ar trebui considerată întotdeauna un fapt negativ, bineînțeles dacă aceste perturbații se mențin la un nivel la care să poată fi controlabile, deci să nu depășească un anumit prag. Asemenea categorii de perturbații constituie mai degrabă o regulă chiar și pentru economiile socialiste, acestea derivînd din însuși caracterul aleatoriu al elementelor structurii sistemului economico-social generat de modificările dinamice din domeniul științei, de probabilitatea apariției de noi tehnologii și aplicării inovației, identificarea de noi surse de creștere, intensificarea schimburilor economice și tehnico-științifice internaționale ș.a. [2]).

Într-un sistem de dimensiuni mari, cum este și cel economic, cu un număr mare de elemente interconectate, perturbațiile, provocate de anumite schimbări din cadrul sau din afara sistemului pot fi mult amplificate. O eroare într-un element sau în cîteva elemente se transmite în întregul sistem. De altfel, în cibernetică este cunoscut principiul potrivit căruia siguranța sistemului scade atunci cînd crește numărul de elemente conectate. De aceea la sistemele economice, unde elementele au un caracter aleatoriu, se ridică în mod foarte serios necesitatea siguranței în funcționare, mai ales cînd este vorba de structuri cu un număr de elemente atît de mare. Dar siguranța în funcționare a sistemului poate fi realizată pe mai multe căi și folosind diferite mijloace în funcție de caracterul, intensitatea și proporția perturbațiilor. Firește, acestea pot fi caracterizate și clasificate din diferite puncte de vedere. De pildă, unii economiști, printre care Ianoș Kornai și N. Georgescu-Roegen ocupă un loc important, încearcă să facă analogie între viața economică și cea biologică, distingînd în cadrul sistemului economic de ansamblu sau în diferitele sale segmente două categorii de funcții, pe care însă le separă doar în mod convențional sau teoretic [3]).

a). — Prima este așa numita **funcție vegetativă** în care procesele se desfășoară în esență independent de voință, de la sine, pe baza unei largi diviziuni a muncii, în care procesele reale din perioadele anterioare se repetă pe baza inerției sau a unui oarecare automatism, în care vechiul se conservă și predomină tradiționalismul. Procesele de producție se repetă la același nivel sau cresc proporțional, folosind tehnologii anterioare, sortimentele se păstrează sau se schimbă neesențial și fără să atragă după sine alte schimbări de factori ; deciziile se repetă sau se iau pe baza unor algoritmi simpli și vechi, subiecții își păstrează aproximativ același statut și același rol în cadrul diviziunii muncii, schimbul de informații se face direct sau prin intermediul sau numitelor stocuri sau rezerve normative. Procesele de reglare ale funcției vegetative au loc la un singur nivel, de obicei la cel inferior.

În general, așa cum subliniază Kornai Iánoș, funcțiunea vegetativă a proceselor economice reale se caracterizează printr-un grad înalt de inerție, stabilitate și conservatorism, cu reacții mai mult sau mai puțin puternice la schimbări în toate straturile structurilor de fonduri, tehnologice, profesionale, organizaționale, de relații economice de aprovizionare și de cooperare etc. Reacția la schimbări, la modernizări și la decizii din afara sistemului devine cu atît mai puternică cu cît structurile se învechesc, capătă un grad ridicat de rutină. În cadrul sistemelor mari procesele pot avea un mare număr de elemente nesigure care pot genera erori sau defecțiuni în întreaga structură, provocînd reacții în lanț și dezordine în funcționarea vegetativă și, de aici, în tot sistemul. De exemplu, din cauza unei defecțiuni în aprovizionarea cu energie, o întreprindere nu-și poate îndeplini planul și nu poate să-și onoreze contractul de cooperare. Din această cauză, la rîndul său această întreprindere, nerealizîndu-și planul nu-și poate îndeplini obligațiile contractuale cu alte întreprinderi. În felul acesta se creează așa numita reacție în lanț a defecțiunilor.

Referindu-se la contradicția dintre sistemul nevoilor sociale și resursele disponibile în fiecare perioadă, Emilian Dobrescu subliniază că aceasta se concretizează în nebalansarea dintre nevoi și posibilități privind diferitele produse și resurse concrete și discrepanțele dintre categoriile globale (valorice) și folosirea produsului final [4]).

La structurile mari cu un număr mare de elemente conectate, siguranța funcționării sistemului devine foarte mică. Pentru ridicarea siguranței funcționării acestuia, trebuie evitată așa numita funcționare „pe muchie de cuțit". Pentru aceasta trebuie conectate elemente de rezervă suficiente pentru a evita dezorganizarea proceselor, cu consecințe grave atunci cînd sînt afectate pe plan larg și profund procesele economice vegetative. Dar crearea rezervelor care să realizeze siguranța deplină a funcționării sistemului înseamnă imobilizarea unor însemnate mijloace și fonduri, deci costuri suplimentare. Pentru a păstra la un nivel rațional volumul rezervelor este necesară crearea unui sistem de acțiuni indirecte, formate din pîrghii sau stimulente economice însoțitoare speciale care să susțină îndeplinirea rolului acestor rezerve în asigurarea stabilității sistemului. De altfel însăși minimalizarea rolului acestor stocuri în procesul reglării și insuficiența unor pîrghii economice care să sprijine funcționarea lor, paralel cu adoptarea în practică a ideii „planurilor strînse" sau „sarcinilor mobilizatoare" pot duce la dereglări în procesul economic și totodată determină subiecții economici să recurgă la soluții ascunse pentru a asigura, totuși, pe cît posibil, stocurile necesare funcționării vegetative a sistemului.

b). — În general, în sistemele economice dinamice în care are loc dezvoltarea economică este însă propriu, într-o proporție mare, un alt tip de funcționare numit **funcționare superioară**, termen luat de Iánoș Kornai tot din fiziologie, similar funcționării la nivelul sistemului nervos central. Acest tip de funcționare se desfășoară pe fondul proceselor vegetative și în strînsă legătură cu acestea, dar în ele intervine factorul conștient, de prevedere, de combinare a mai multor altor factori și de coordonare a lor, de pregătire sau fundamentare a deciziei la nivele superioare asigurînd, astfel, legăturile multiple dintre factori și sectoare de activitate. Aici predomină elementele noi, nerepetitive.

Dacă ne referim la activitățile industriale, în sfera funcțiunii superioare, ar trebui incluse acțiunile de investiții, de pregătire a cadrelor, de realizare a procesului tehnic, de asimilare a produselor noi, de introducere a unor noi tehnologii

Aurel IANCU

(Continuare în pag. 22)

1) Roman Moldovan, „Inflația componentă intrinsecă a economiei capitaliste contemporane, nr. 48/28 noiembrie 1980 și nr. 49/5 dec. 1980.

2) O. Lange, Introducerea în cibernetica economică, Ed. politică, București, 1967, p. 157 ; M. Mănescu, Cibernetica economică, Ed. Academiei R.S. România, București, 1979, p. 136 ; G. Klaus, Cibernetica și societatea, Ed. politică, București, 1966, p. 342—343.

3) Kornai Iános, Anti-equilibrium, Ed. politică București, 1974 : N. Georgescu-Roegen, Energy and Economic Myths, New York, Pergamon Press. Inc. 1976.

4) Em. Dobrescu, Economic Growth, Compensation Elements : On Cycles in Socialism, University Press, Bucharest, 1980.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Izvoare istorice ale teoriilor creșterii economice (I)

PROBLEMATICA complexă a creșterii și dezvoltării economice constituie una dintre preocupările centrale ale gîndirii economice contemporane. Opiniile formulate în legătură cu creșterea și dezvoltarea economică, precum și sensul atribuit acestor concepte sînt extrem de numeroase, diferite și chiar opuse, ele purtînd amprenta unor interese determinate. O privire, sumară chiar, asupra ansamblului problematicii incluse în aria preocupărilor privind creșterea și dezvoltarea economică arată însă că, aceste preocupări nu sînt apanajul exclusiv al gîndirii economice contemporane. De altfel, o serie de prestigioși economiști burghezi ca, de exemplu, J. Schumpeter, E. Domar, W. A. Lewis ș.a. relevă întîietatea lui K. Marx în fundamentarea unei teorii a creșterii și dezvoltării economice. Alți economiști burghezi, cum ar fi J. Spengler apreciază că „primele elemente ale unei teorii a creșterii economice" pot fi găsite „în scrierile mercantiliste și fiziocrate" și că unii cameraliști „au analizat dezvoltarea economică" [1]. În pofida unor exagerări, aceste din urmă aprecieri relevă faptul real că preocupări incipiente pentru probleme care în prezent constituie obiectul teoriilor creșterii și dezvoltării economice s-au manifestat cel puțin începînd cu perioada apariției capitalismului. Odată cu progresele treptate în tehnica epocii și îndeosebi cu dezvoltarea diviziunii manufacturiere a muncii și ca urmare a impulsului noilor descoperiri geografice și a amplificării relațiilor de schimb, în continentul european s-a conturat tot mai pronunțat procesul dezvoltării capitalismului și inegalitatea în dezvoltarea diferitelor state. Treptat, pe măsură ce cercetarea economică progresează ca urmare a noilor condiții, încep să fie puse, parțial, și probleme, noi pe atunci, ale creșterii bogăției națiunilor, avuției naționale, a venitului național, și mai ales ale surselor acestora, ale factorilor ce contribuie la crearea lor. Cu acest prilej au fost surprinse uneori corelații ale acestora, chiar dacă nu în toate cazurile conceptele cu care se opera erau definite cu rigurozitatea corespunzătoare. Ideile și opiniile formulate în legătură cu asemenea probleme se refereau, mai ales, la sporirea cantitativă a unor elemente ale sistemului economic, la unele schimbări în structura acestuia, precum și la unii factori care le determină.

Primele începuturi ale acestor preocupări le întîlnim încă din secolele XVI–XVII. Astfel, în scrierile mercantiliștilor obiectivul principal – creșterea bogăției naționale – era considerat realizabil în primul rînd prin folosirea forței de muncă. Ca unul dintre factorii creșterii bogăției naționale absolute, factorul populație era abordat de ei atît sub aspectul sporirii lui, cît și cu deosebire sub cel al utilizării integrale și în activități cu productivitate mai mare. În acest sens F. Brewster scria : „Utilizarea deplină a forței de muncă naționale este calea și mijlocul cel mai sigur pentru ca aurul să intre în regat" [2]. Concomitent, se întîlnea și ideea necesității de a folosi mai eficient forța de muncă, prin deplasarea ei către ramurile mai productive. Astfel, J. Cary aprecia că „productivitatea era mai ridicată în activitățile comerciale și manufacturiere" [3] iar, A. de Montchretien considera că „Fericirea oamenilor constă în special în bogăție, și bogăția în muncă".

Alături de populație, de puterea de muncă a oamenilor, care pentru mulți mercantiliști apărea ca un factor prioritar al sporirii bogăției naționale, unii dintre ei considerau ca factori ai sporirii acesteia „inovațiile tehnice", banii, excedentul balanței de plăți (ca și alți factori mai mult sau mai puțin reali). Dincolo de anumite exagerări, era subliniată o anume apropiere între nivelul balanței de plăți favorabile – necesară an de an – și sporirea ratei de creștere a produsului național. Tot în acest cadru se conturează – pentru prima oară, se pare – și primele calcule privind rata anuală a acumulării pe locuitor, echivalată de G. King pentru anul 1688, pentru Anglia cu circa 5% față de 11% în Olanda, țară pe atunci considerată mai dezvoltată [4].

Reprezentanții burgheziei comerciale subliniau insistent și rolul activ al statului în politica economică, monetară, fiscală, precum și necesitatea unității în acțiunea politică, a unității naționale ca factori sine qua non ai sporirii bogăției naționale. De regulă, istoriografia contemporană a curentului mercantilist reține cu prioritate politica economică – promovată în sfera comerțului – ca element definitoriu al creșterii bogăției. În realitate însă, am arătat, mercantiliștii (sau cel puțin unii dintre ei) au avut o viziune mult mai largă cu privire la rolul potențial al unor factori de structură și suprastructurali

FIȘE

ACADEMIA „ȘTEFAN GHEORGHIU"

Conducerea științifică a societății

1980

Editura politică, București

● *Continuînd o inițiativă a cărei concretizare în timp a reprezentat-o editarea volumelor „Introducere în știința conducerii societății socialiste" (1974) și „Studiul sistemelor în știința conducerii" (1979), Laboratorul interdisciplinar pentru studierea problemelor conducerii societății socialiste din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" supune atenției cititorilor o nouă lucrare :* „CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ A SOCIETĂȚII". *Cartea înmănunchează în paginile sale o serie de studii elaborate de specialiști binecunoscuți în domeniul conducerii, al economiei, de cadre cu funcții de conducere în organisme sociale etc., în care autorii au căutat să prezinte puncte de vedere originale asupra evoluției diferitelor domenii ale practicii sociale, a cunoașterii umane, să determine efectele acestor mutații în planul conducerii societății. Pentru a pune cît mai pregnant în evidență aceste legături coordonatorii volumului – Sergiu Tămaș și Ion Mitran – au organizat materialele în trei secțiuni : a) direcții de perfecționare a sistemului conducerii, în care sînt abordate probleme privind rolul partidului în conducerea științifică a societății socialiste, direcțiile de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare, raportul dintre conducere și inovarea tehnologică etc. b) raționalitate și creativitate în conducerea economico-socială – secțiune ce surprinde relațiile dintre procesul învățării și dezvoltarea socială, corelația știință – tehnologie – dezvoltare, elementele psiho-sociale ale conducerii ; c) metode moderne de analiză și decizie – studiile subsumate acestui generic investigînd influența impactului restricțiilor energetice asupra actului decizional, rolul informaticii în procesul conducerii moderne, activitatea de conducere în perspectivă sistemică etc.*

Progresul tehnic – corelarea contrariilor

● *Analizînd problemele complexe pe care le ridică introducerea progresului tehnic în economia socialistă,* B. Smirnov semnalează – *în articolul* Sotialno-ekonomiceskie protivorecia naucino-tehniceskogo progressa *(Contradicțiile social-economice ale progresului științifico-tehnic), publicat în revista sovietică* „EKONOMICESKIE NAUKI", *nr. 1/1981 – posibilitatea apariției în acest proces a unor factori cu acțiune contradictorie neantagonică. Autorul subliniază că asemenea contradicții apar ca interacțiuni în cadrul larg al corelației „știință-producție", rezolvarea lor contribuind la o mai bună integrare a celor două domenii, la sporirea eficienței muncii sociale. Examinarea diferitelor forme specifice pe care le îmbracă contradicțiile menționate permite autorului să formuleze concluzia că – asemeni altor contradicții proprii socialismului – acestea nu pot fi rezolvate prin înlăturarea uneia dintre laturile componente. Pentru accelerarea progresului științifico-tehnic este necesar – afirmă B.S. – să fie elaborate metode economice care să asigure într-o măsură cît mai mare corelarea contrariilor specifice acestui progres și care să concorde cu logica obiectivă a desfășurării lor.*

interni și externi. Alături de sublinierea necesității unității naționale și a unității în acțiunea politică internă de către G. King, întîlnim, la J. Bodin, ideea păcii ca o condiție a bunăstării popoarelor. Referindu-se la Franța acesta arăta că o „pricină a buneistări de care ne bucurăm... este înmulțirea populației din această țară, de cînd au încetat războaiele...", ceea ce „ne-a făcut să simțim binefacerile păcii și să ne bucurăm de roadele ei un timp îndelungat...". Căci războiul, arată el, „prăpădea agricultura, negoțul și orice manufactură" [5]).

Cele arătate evidențiază, credem, că preistoria economiei politice conține în germene și unele elemente, este drept, disparate și de valoare inegală ale teoriei creșterii și dezvoltării economice. Pe măsură ce creștea interesul cercetării economice pentru sfera producției, odată cu mutarea centrului cercetărilor economice din sfera circulației mărfurilor în sfera producției de mărfuri, odată cu abandonarea metodei descriptive de cercetare și utilizarea metodei abstractizării, se fac pași noi în surprinderea sferei și au loc reevaluări în rîndul factorilor care concură la creșterea economică, a bogăției sociale, și la dezvoltarea economică. Pe această linie se înscriu ideile formulate de economiștii burghezi clasici. Englezul W. Petty a depășit astfel simplele constatări asupra însemnătății unei activități sau a alteia și își susținea concluziile sale privind creșterea bogăției pe baza unor observații statistice asupra produsului pe locuitor. În calculele sale la nivel macro, el atribuia circa 5/8 din „producția națională" engleză muncii și circa 3/8 avuției, capitalului sau „rezervei" (din care 3/5 ar consta în pămînt) și care în majoritate era produsul muncii anterioare sau trecute. Petty deducea că producția trebuie să crească cel puțin în funcție de creșterea mîinii de lucru. Pornind de la teoria sa asupra valorii bazate pe muncă, Petty acorda însemnătate factorului populație în sporirea bogăției sociale ; în acest cadru gînditorul reținea atît acțiunile unor elemente extensive cît și pe cea a unor elemente intensive din sfera factorului muncă și anume : creșterea populației, a mîinii de lucru folosite activ, modificarea compoziției utilizării mîinii de lucru, în sensul creșterii ponderii activităților productive și scăderii ponderii celor neproductive, creșterea îndemînării, a calificării etc. Petty încerca chiar să stabilească o „ecuație între munca calificată și munca simplă" [6]).

Fiziocrații, în ciuda unor inconsecvențe și ambiguități, au meritul de a fi subliniat că bogăția și produsul net se creează în sfera producției de bunuri materiale, pe care ei o limitau, însă, la agricultură. Fr. Quesnay, de exemplu, arăta că „agricultura este aceea care mărește bogăția", precizînd, totodată, că „oamenii și bogățiile fac să prospere agricultura, dezvoltă comerțul, însuflețesc industria, multiplică și perpetuează bogățiile". Din opera lui Quesnay reține atenția, cu deosebire, unele accente legate de efectele pe care creșterea produsului agricol le poate avea asupra ansamblului economiei în general. „Un produs net mai mare procură oamenilor mijloace mai mari pentru alte servicii sau ocupații". Într-un anumit sens deci, surplusul – peste cheltuielile de producție efectuate – degajat din agricultură reprezintă factorul dinamic, operant al creșterii în ansamblu a economiei. Meritorii pentru fiziocrați sînt și direcțiile de acțiune, preponderent intensive, recomandate de ei în vederea sporirii produsului agricol. „Ceea ce trebuie atras spre sate, este mai mult bogăția decît oamenii, sublinia Fr. Quesnay ; căci cu cît se întrebuințează mai multe bogății pentru exploatarea solului, cu atît agricultura ocupă mai puțini oameni și cu atît prosperă și dă un venit mai mare" [7]). În continuare renumitul fiziocrat francez subliniia necesitatea creșterii animalelor, a utilizării mașinilor, căderilor de apă etc. pentru a realiza economisirea muncii naționale.

Aportul fiziocraților în teoria creșterii a depășit sfera sublinierii și analizei factorilor creșterii, ei reușind să realizeze un prim model al reproducției simple. Demonstrarea posibilității realizării produsului social sub cele două forme – naturală și valorică – ca și delimitarea momentelor reproducției puneau jaloanele unui mod nou, științific de abordare a problemelor macroeconomice, care pînă la ei fusese numai tangențial sesizat.

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

[1]) J.J. Spengler, Mercantilistes, phiziocrates et théorie de la croissance. În : „Théories de la croissances économique", Dunod, Paris, 1970, p. 1.
[2]) F. Brewster, New Essays on Trade, Lonon, 1702, p. 45. În : Op. cit., p. 47.
[3]) J. Cary, An Essay on Trade. Bristol, 1692, p. 68. În : Op. cit., p. 47.
[4]) Vezi : E.F. Hoselitz, Population Pressure Industrialization and Social Mobility". În : Population Studies, XI, 1957, p. 124—127.
[5]) J. Bodin, La Reponse, 1568. Citat după G. Zane, Elemente pentru studiul economiei politice, Iași, 1938, p. 23.
[6]) Vezi : The Economic Writings of Sir William Petty, Ed. C.H. Hull, Cambridge 1899, p. 108, 51—52, 22 și 182. Citat după „Théories de la croissances économique", p. 132, 134.
[7]) Fr. Quesnay, Maximes générales du gouvernement d'un royaune agricole, 1758. Citat după G. Zane, Op. cit., p. 78 și 79.

Utilizarea datelor statistice

● *Una din trăsăturile caracteristice ale societății contemporane o constituie creșterea considerabilă a rolului statisticii în conducerea proceselor economico-sociale, fenomen care vădește, în practică, două consecințe mai importante: pe de o parte sporirea, în cifre absolute, a volumului de date statistice utilizate la nivelul societății iar, pe de altă parte, lărgirea categoriei celor care manipulează informațiile statistice. Acest din urmă aspect, opinează* Michel Louis Levy *în studiul* „Comprendre les statistiques" *publicat în* „Editions du Seuil", *1979, este însoțit și de un altul ale cărui efecte sînt, însă, nedorite. Anume, frecvența tot mai ridicată a situațiilor în care informațiile statistice – pe care autorul le presupune temeinic fundamentate științific și autentice – sînt utilizate necorespunzător, efect direct al insuficientei pregătiri statistice a personalului. Tocmai de aceea, opinează M.L.L., în peisajul literaturii statistice, alături de lucrări de înalt rafinament profesional este tot mai puternic resimțită cererea de cărți care, într-un limbaj accesibil nespecialiștilor, să expună capitolele fundamentale ale științei statistice.*

Dezbateri științifice

● *La Universitatea din Timișoara a avut loc de curînd adunarea generală a Centrului teritorial de cercetări economice care a analizat și dezbătut Raportul cu privire la activitatea de cercetare pe anul 1980, obiectivele programului de cercetare pentru perioada 1981–1985 și planul integrat pe anul 1981. Ca o expresie a strîngerii legăturilor dintre cercetare, învățămînt, producție, în anul ce a trecut la activitatea centrului au participat peste 100 activiști de partid și de stat, cercetători, precum și specialiști din producție, 112 cadre didactice și peste 500 de studenți care au realizat 40 de teme de cercetare, 18 dintre ele pe bază de contracte.*

Raportul a subliniat că efectele economice ale lucrărilor realizate s-au concretizat în sporirea producției globale cu 10 200 mii lei, reducerea costurilor de producție cu 1 300 mii lei, beneficii suplimentare de 1 900 mii lei și reducerea importurilor cu 100 mii lei. Programul de cercetare pentru perioada 1981–1985 adoptat cu această ocazie cuprinde o tematică complexă, printre principalele probleme ce vor fi abordate numărîndu-se: perfecționarea conducerii și autogestiunii în unități economice; perfecționarea organizării producției și a muncii, perfecționarea planificării și îmbunătățirea sistemului de indicatori la nivel macro și microeconomic; optimizarea proceselor de conducere în agricultură în profil teritorial cu ajutorul modelării economico-matematice și tehnicii electronice de calcul; perfecționarea metodelor și tehnicilor de calculație și analiză a costurilor.

● *Recent, în cadrul Institutului de Economie Mondială a avut loc o dezbatere științifică pe marginea lucrării* „Elaborarea unui model econometric de analiză și prognoză ale comerțului exterior al R.S. România", *întocmită de* Ion Anton, *cercetător științific al I.E.M., în colaborare cu dr.* Lucian Duță, *cercetător la Laboratoarele Catedrei de cibernetică economică A.S.E. În cadrul dezbaterii au luat cuvîntul cercetători din Institutul Central de Cercetări Economice, cadre didactice din învățămîntul superior economic și tehnic, din organele centrale de sinteză. Apreciind interesul pe care îl prezintă lucrarea analizată pentru domeniul modelării econometrice în țara noastră, vorbitorii au făcut numeroase sugestii și propuneri privind îmbunătățirea în continuare a cercetărilor care se efectuează. Încheierea dezbaterilor a fost marcată de cuvîntul directorului Institutului de Economie Mondială, Costin Murgescu.*

FIȘE

Conceptul general de structură economică

(*Urmare din pag. 19*)

de aplicare a inovațiilor, de reprofilare a întreprinderilor, de dezvoltare a unor noi ramuri industriale, de restructurare a profilului industrial al unor orașe și regiuni sau de industrializare a unor județe, însoțite de măsurile corespunzătoare pe plan economic și social care decurg de aici, activitățile de cooperare internațională în producție sau în servicii, activități de import al materiilor prime și de export al produselor și serviciilor prin acțiuni de penetrare a produselor pe piețe și de menținere pe aceste piețe. Asemenea funcțiuni pot fi reglate nu prin decizii obișnuite, de rutină și la nivel local ci prin decizii ale unor eșaloane superioare pe baza unei pregătiri și motivări temeinice, prin elaborarea de studii adecvate. Pe de o parte, aceste studii implică mobilizarea unor importante resurse. Pe de altă parte, ele implică efecte directe și propagate multiple, de ordin economic, social și politic, care trebuie evidențiate și luate în considerare. Funcțiunea superioară are la bază o structură complexă de mesaje : informații speciale directe și prin prețuri, planificare cu orizonturi medii și lungi de timp, sistem mixt de mesaje — verticale și orizontale.

O economie în dezvoltare rapidă cum este cea a României se află într-o continuă transformare, reajustare, cu apariția a numeroase dezechilibre parțiale, cu dezvoltări în cicluri parțiale ca urmare a debalansărilor tocmai datorită materializării funcțiunilor superioare. Deschiderea unui mare complex hidroenergetic, a unui complex minier, ridicarea unui mare combinat industrial, pregătirea și introducerea în fabricație a unui nou produs sau modernizarea unor produse, pregătirea și lansarea lor pe piața internă și externă, toate acestea, avînd caracter de noutate și făcîndu-se pe scară mare, necesită pregătirea de decizii și măsuri speciale pentru înfăptuirea lor. Dar realizarea lor provoacă anumite dezechilibre în cadrul resurselor de muncă, de materiale și valutare, precum și pe piața produselor respective. Totodată, dezechilibrele provoacă anumite reacții la nivelul funcției vegetative. Asemenea aspecte trebuie avute în vedere în procesul decizional pentru a fi analizate pe orizontală — la nivel local — și pe verticală.

De la un anumit stadiu de dezvoltare economică sfera funcțiilor superioare începe să fie predominată de preocuparea de a găsi soluțiile pentru ca economia să poată satisface următoarele cerințe : a) să valorifice rațional și eficient resursele disponibile ; b) să răspundă dorințelor și aspirațiilor consumatorilor pentru produse superioare, mai sofisticate, de înaltă tehnicitate, care să satisfacă într-o măsură sporită — pe lîngă trebuințele primare sau de subzistență — și alte zone ale trebuințelor — cultural-educative, de agrement, de lux etc. ; c) să țină seama de necesitatea modificării poziției în participarea la diviziunea internațională a muncii în raport cu noile condiții ale pieței (ascuțirea concurenței, scumpirea petrolului, instabilitatea financiară, scăderea cererii pentru produsele manufacturate etc.) care pot provoca importante șocuri actualelor structuri sau anumite schimbări bruște. Tocmai de aceea funcțiunile superioare își formulează ca obiectiv esențial procesul de adaptare și de selecție. Firește, aici este vorba nu doar de adaptări pentru supraviețuire sau de autoconservare ci de adaptări și selectări structurale care să satisfacă cerințe de perspectivă și care țin de strategia economică cuprinsă în prognoze, planuri de dezvoltare și decizii concrete, pe bază de observații, de studii cauzale și de studii privind consecințele adaptării deciziilor, evaluarea unor soluții alternative de inputuri și outputuri, evaluarea riscului la toate categoriile de soluții etc. Importanța și anvergura adaptărilor și selectărilor în domeniul structurilor economice sînt foarte diferite, acestea depinzînd de obiectul sau domeniul vizat, de obiectivul fixat, de profunzimea schimbărilor și de timpul necesar în care trebuie realizată adaptarea — numită durata reacției de la observație pînă la executarea deciziei. În etapa actuală, de exemplu, pentru economia țării noastre se ridică problema unor schimbări structurale profunde și de mari întinderi în domeniul energetic, al materiilor prime, al agriculturii și al modernizării structurii producției industriale pe linia introducerii noilor tehnologii și a noilor produse cu performanțe superioare care să reducă consumul de resurse energetice și de materii prime deficitare, să contribuie la ridicarea productivității muncii și să aibă un grad sporit de siguranță în exploatare. De asemenea, tot în legătură cu adaptările structurale, se ridică problema punerii de acord a acestora cu tendințele și cerințele economiei mondiale, mai ales pe linia asimilării progresului tehnic într-un ritm adecvat solicitărilor de pe piața externă precum și pe linia asigurării surselor de aprovizionare cu combustibil și de materii prime și a posibilității de desfacere a produselor manufacturate. Firește, pe lîngă cerința asigurării nivelului tehnic și calitativ al produselor oferite la export se ridică și problema unor acțiuni de permanentizare și de stabilitate a unor relații comerciale și de cooperare pe linie de producție, de aprovizionare și de desfacere, prin efectuarea de investiții directe în întreprinderi mixte pe teritoriul național și pe teritoriul altor țări în condițiile asigurării avantajelor reciproce și a independenței economice și politice a țării.

Adaptarea structurilor de producție, tehnologice și organizaționale la noile cerințe trebuie sprijinită în mod activ de structurile mecanismului economic, de planificare și de structurile legislative. Căci pot rămîne doar simple deziderate încercările de a adapta producția, tehnologiile, structurile profesionale etc. dacă toate celelalte structuri rămîn neschimbate. Tocmai din această cauză acestea din urmă, în ipoteza că rămîn neschimbate, devin indiferente și pot constitui o frînă în calea schimbărilor și adaptărilor. Într-adevăr, în economia noastră sînt suficiente cazuri cînd adaptarea la noile condiții apare dificilă tocmai din cauză că mecanismele sau elementele de care aminteam nu răspund suficient necesității schimbărilor structurale. Uneori, unele din ele slujesc mai mult funcțiunii vegetative, caracterizată printr-un grad ridicat de inerție, decît necesităților de adaptare. De multe ori inițiative bune de a introduce în fabricație unele produse noi sau de a realiza unele modernizări sînt anihilate de sistemul greoi de aprobare a prețurilor și respectiv de aprobare a documentațiilor. De asemenea, unele elemente ale structurilor organizaționale sînt prea puțin adecvate necesității de adaptare a tehnologiilor, a producției sau a comercializării produselor și a serviciilor pentru a se putea face față cu succes concurenței pe piața mondială. Uneori nici stimulentele materiale și morale nu sînt legate strîns de necesitățile adaptării structurilor. Aceste interese sînt mai mult legate de funcțiunile vegetative decît de cele superioare. De pildă, cînd realizarea unor indicatori de plan ai producției curente vine în conflict cu realizarea unor indicatori ai progresului tehnic sau ai altor indicatori care privesc adaptările structurale adeseori pentru un colectiv prevalează interesul de a realiza indicatorii producției curente iar nu pe cei ai progresului tehnic [5]).

Formula că economia României a pășit într-o etapă nouă de dezvoltare nu este înțeleasă doar prin prisma temporală. Ea decurge din realități cu dimensiuni și cu cerințe noi, de prim ordin, impuse de numeroși factori interni și externi și care vizează ca obiectiv principal — subliniat cu claritate de secretarul general al P.C.R. — modernizarea structurii economice prin ridicarea eficienței utilizării resurselor, prin dezvoltarea cercetării și a ramurilor bazate pe cercetare și pe progres tehnic, dezvoltarea puternică și modernizarea ramurilor industriei extractive și ale agriculturii [6]).

Firește, în procesul de adaptare a structurilor economice trebuie avute în vedere cerințele și tendințele existente pe plan mondial. În acest sens se cunoaște că în toate țările industriale nesocialiste se fac eforturi mari de a ieși din criza economică și energetică, în primul rînd prin schimbări structurale, profunde în domeniul tehnologiilor, al producției, al sistemului de organizare, al calificării cadrelor. Experiența țărilor industrializate a dovedit de atîtea ori că nu se poate ieși din criză și nu se pot înlătura efectele crizei economice fără schimbări tehnologice importante, fără îmbunătățiri aduse aparatului de producție, fără modernizarea produselor și a sistemelor de comercializare și, în general, fără o adaptare a structurilor economice la cerințele noi ale pieților de materii prime și ale pieților de desfacere [7]). Dacă se are în vedere decalajul României față de alte țări dezvoltate în ce privește nivelul de dezvoltare și cel tehnologic este evident că sarcina pe linia schimbării și modernizării structurilor este mai mare și mult mai grea pentru țara noastră, însă pe deplin realizabilă. Se impune însă o condiție importantă : de a însoți efortul material și uman prevăzut în plan de un efort mai mare și mai susținut pe linia promovării unor elemente noi ale mecanismului economic care să însoțească și să sprijine materializarea deciziilor de adaptare a structurilor economice. Tot în acest scop se simte nevoia adaptării în mod adecvat a structurilor organizaționale, juridice și comportamentale ale oamenilor. Acestea ar trebui să răspundă pe deplin necesităților de a imprima o mobilitate sporită structurilor economice din țara noastră.

5) În legătură cu aceste aspecte sînt concludente cercetările efectuate la Institutul de economie industrială în anii 1978—1980 la următoarele teme : „Probleme economice ale asimilării produselor noi și modernizării celor existente", coordonator Dan Sava, „Perfecționarea conducerii și organizării activităților de cercetare și proiectare tehnologică, planificare a producției și desfacere în unități industriale pe baza cunoașterii cererilor pieței", coordonator Vasile Dan

6) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntările la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980 și la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din ianuarie 1981

7) Maria D. Popescu, „Reflecții la sfîrșit și început de deceniu", Revista economică, nr. 52/26 dec. 1980 și nr. 1/2 ian. 1981

10 PREȚUL ȘI RENTABILITATEA

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ a activității în întreprinderi, centrale, ministere, în unitățile teritorial-administrative și la nivelul economiei naționale necesită utilizarea unui întreg sistem de categorii, instrumente și pîrghii valorice, cu ajutorul cărora să se măsoare cantitativ și calitativ fenomenele și procesele economice, să se poată aprecia modul în care sînt gospodărite resursele materiale, bănești și de forță de muncă și eficiența utilizării lor. Printre categoriile economice care sînt necesare în procesul utilizării legii valorii se înscriu : valoarea, prețul, costul, venitul net, rentabilitatea și altele.

Cheltuielile de muncă. Prețul mărfii

PRODUCEREA de bunuri materiale, precum și prestarea de servicii între unitățile economice, între acestea și populație necesită consum de forță de muncă și de mijloace de producție, deci **cheltuieli de muncă vie și materializată.**

Conducerea științifică a activității economice presupune cunoașterea amănunțită a acestor cheltuieli, compararea nivelurilor atinse cu cele planificate și cu cele din perioada anterioară, precum și un susținut efort de diminuare a lor. Larga diversitate a bunurilor și serviciilor care se produc și efectuarea schimbului de activități în condițiile producției de mărfuri reclamă în mod obiectiv prezența **unui element comun,** care să permită exprimarea unitară atît a efectelor obținute cît și a eforturilor depuse, comparabilitatea și aprecierea veridică a realității. Elementul comun cuprins în mărfuri este munca omenească abstractă ce are ca expresie generală și omogenă **valoarea.** În socialism, valoarea mărfii (M) cuprinde : valoarea mijloacelor de producție consumate (f), valoarea produsului creat de munca pentru sine (r) și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p) ; deci, $M = f+r+p$

În vederea exteriorizării muncii sociale înmagazinate în marfă, respectiv a valorii, se utilizează categoria economică **preț.** Rezultă de aici că **prețul este expresia în bani a valorii mărfurilor,** adică a tuturor cheltuielilor de muncă, laolaltă, pe care le cuprinde valoarea $(f+r+p)$. Așa stau lucrurile în domeniul producției și circulației mărfurilor.

În sfera serviciilor, însă, expresia generală în formă bănească a consumului de muncă este cunoscută sub denumirea de **tarif,** care, și el, reprezintă o categorie de prețuri.

Costul de producție — bază de pornire în stabilirea prețurilor

STABILIREA PREȚURILOR este o operațiune de mare complexitate și răspundere, acestea îndeplinind un însemnat rol în funcționarea și dezvoltarea economiei naționale, în stimularea creșterii eficienței, în domeniul creșterii nivelului de trai. În componența lui, trebuie să se delimiteze corect atît partea care reprezintă costuri, cît și cea care constituie venit. De aceea, știința economică nu se mărginește la cunoașterea globală a totalului cheltuielilor de muncă reflectat în preț ; în fiecare unitate economică, se urmărește cunoașterea cît mai exactă a părților componente ale valorii. Astfel, în scopul cunoașterii cheltuielilor pe care unitățile le efectuează nemijlocit pe seama resurselor avansate de ele se folosește categoria **cost de producție.**

În sfera producției de bunuri materiale, **costul de producție reprezintă expresia bănească a cheltuielilor efectuate de unitățile economice producătoare pentru fabricarea și desfacerea mărfurilor respective.** El cuprinde numai o parte a valorii mărfii și anume valoarea mijloacelor de producție consumate (f) și valoarea produsului creat de munca pentru sine (r — cheltuielile pentru retribuirea lucrătorilor). Se observă, astfel, că sub raport cantitativ, costul este mai mic decît valoarea mărfii ; aceasta din urmă include, pe lîngă cost, și valoarea produsului creat de munca pentru societate (p). În sfera serviciilor, costul reprezintă acea parte a tarifului de plată care întruchipează, în expresie bănească, consumul de muncă ce se efectuează de unitățile prestatoare de servicii.

Mărimea costului de producție este determinată de volumul cheltuielilor efectuate de întreprinderi pentru producerea și desfacerea mărfurilor. În practică, se calculează **costuri pe unitatea de produs** și **pe întreaga producție** de un anume fel a întreprinderii respective.

Costul constituie un indicator economic deosebit de important pentru aprecierea activității desfășurate, deoarece pe această bază se poate vedea dacă încasările obținute permit acoperirea cheltuielilor și obținerea de beneficiu, condiție deosebit de importantă a autogestiunii. Costul joacă rolul de instrument de control asupra consumului de muncă, impulsionînd descoperirea rezervelor interne și sporirea eficienței economice. Atunci cînd nivelul **costului efectiv** nu depășește pe cel al **costului planificat** (antecalculat) înseamnă că întreprinderea a respectat normele de consum de mijloace de producție și forță de muncă. În etapa actuală a perfecționării mecanismului economico-financiar, reflectarea cît mai corectă a cheltuielilor și rezultatelor capătă o mare însemnătate practică. Costurile constituie baza de stabilire a prețurilor, punctul de plecare în acest proces.

Structura costului reflectă elementele componente ale acestuia, precum și locul pe care-l ocupă fiecare în totalul cheltuielilor de producție. Conform reglementărilor în vigoare, **structura pe elemente de cheltuieli primare este următoarea : materii prime și materiale, combustibil, energie, apă, retribuții, impozitul pe fondul de retribuire, cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi, dobînzi și alte cheltuieli bănești.** Ponderea acestora în costul efectiv al producției marfă în industria republicană este diferită, în funcție de specificul ramurilor : de exemplu, în anul 1979, materiile prime și materialele reprezentau 74,9 la sută în metalurgia feroasă, 8,2 la sută în extracția de gaz metan, 68,8 la sută în construcții de mașini și prelucrarea metalelor, 66,9 la sută în chimie, 84,1 la sută în industria alimentară, 75,3 la sută în industria textilă. Cunoașterea structurii costului este importantă îndeosebi pentru reducerea acestuia, orientînd efortul spre micșorarea acelor elemente care au greutatea specifică cea mai mare.

Venitul net, beneficiul și rentabilitatea

CONDUCEREA ACTIVITĂȚII pe baza autogestiunii economico-financiare nu se rezumă la cunoașterea costurilor $(f + r)$; nivelul prețurilor mărfurilor include în sine și cealaltă parte a valorii, cunoscută sub denumirea de valoare a produsului creat de munca pentru societate (p). În acest scop, se utilizează categoria **venit net, care reprezintă expresia în bani a valorii produsului pentru societate.**

Pe ansamblul economiei naționale, în socialism, aceasta poartă denumirea de **venit net al societății.** El este rezultatul muncii pentru societate depusă în ramurile productive.

În unitățile productive de stat venitul net creat îmbracă mai multe forme : beneficiul, impozitul pe circulația mărfurilor, prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, adaosul comercial, dobînda, impozitul pe fondul total de retribuție, contribuția pentru asigurări sociale, prime de asigurare etc.

Beneficiul constituie o parte din venitul net creat în unitățile productive, care, în mare parte, se folosește de către acestea pentru constituirea fondurilor proprii necesare autofinanțării producției. De asemenea, beneficiul unităților economice de stat se folosește și pentru creșterea mijloacelor circulante, constituirea fondurilor pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, a fondului pentru acțiuni sociale și a fondului pentru participarea oamenilor muncii la beneficii. Și în cadrul unităților socialiste cooperatiste, beneficiul obținut servește autofinanțării reproducției lărgite, cointeresării oamenilor muncii și acoperirii altor cheltuieli generale.

Cealaltă parte a venitului net creat în întreprinderile socialiste de stat se varsă la bugetul statului, sub forma **impozitului pe circulația mărfurilor, a cotelor din beneficiu** etc., constituind, împreună cu alte resurse, **venitul net centralizat al statului.** Acesta este destinat creării de noi obiective economice (fabrici, uzine, centrale electrice etc.) și unități social-culturale (școli, cămine culturale, spitale etc.), satisfacerii nevoilor generale ale societății. Astfel, venitul net creat revine, direct sau indirect, tot oamenilor muncii, servește la ridicarea gradului de civilizație al poporului.

Încasarea de venit net presupune ca rezultatele obținute de întreprinderi prin vînzarea mărfurilor să depășească cheltuielile ocazionate. În legătură cu aceasta apare și noțiunea de **rentabilitate,** care, practic, înseamnă realizarea de beneficii. Se consideră rentabilă acea activitate economică ce permite unităților ca pe baza rezultatelor (încasărilor) proprii să acopere cheltuielile efectuate și, totodată, să obțină beneficii.

Pentru cunoașterea gradului de rentabilitate se folosește indicatorul economic **rata rentabilității ;** care se calculează, de regulă, ca **raport între beneficiul (B) și costul efectuat (C),** adică $\frac{B}{C} \times 100$. Rentabilitatea nu constituie un scop „în sine", ci este subordonată ridicării nivelului de trai al poporului ; mărimea acesteia înseamnă eficiență mai înaltă a muncii și deci lărgirea posibilităților economiei de a se dezvolta, de a ridica nivelul de viață al oamenilor.

Importanța reducerii costurilor în procesul creșterii rentabilității

CREȘTEREA VENITULUI net și, deci, a rentabilității întreprinderilor se obține în cea mai mare parte prin reducerea costului.

Înțelegerea acestei probleme presupune cunoașterea raportului care există între preț, cost și venit net. La un nivel dat (constant) al prețului mărfii, venitul net este cu atît mai mare cu cît se reduce costul : de exemplu, dacă prețul mărfii este 4 000 de lei, alcătuit din 2 400 f + 800 r + 800 p, costul este de 3 200 de lei (f + r), iar venitul net (p) este de 800 de lei ; atunci cînd prețul rămîne constant (4 000 de lei), iar costul se micșorează la 3 000 de lei, cealaltă componentă — venitul net — se mărește la 1 000 de lei. Astfel, sporește acea parte a rezultatelor întreprinderii care depășește cheltuielile efectuate și care, în mare parte, este oglindită de beneficiul realizat.

Reducerea costului este importantă pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, asigurînd baza reală de micșorare a prețurilor de vînzare ale mărfurilor și a tarifelor la servicii și, prin aceasta, creșterea puterii de cumpărare a maselor. În același timp, reducerea costurilor la produsele create în țară oferă posibilitatea reală a apropierii nivelului prețurilor din țara noastră de nivelul și corelațiile de prețuri existente pe piața mondială, asigurînd astfel una din condițiile esențiale ale competitivității mărfurilor și ale realizării unor schimburi externe echitabile. De aceea, în documentele adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea ca în cincinalul 1981—1985 să se acționeze ferm pentru consolidarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice, pentru promovarea unui regim sever de economii, cheltuirea cu maximă eficiență a fiecărui leu, desfășurarea unei activități economice rentabile, în interesul creșterii veniturilor fiecărui colectiv, al progresului și propășirii întregii societăți. Partidul promovează neabătut **spiritul gospodăresc** în folosirea resurselor, ordinea și disciplina în muncă, lupta împotriva risipei, neglijenței și lipsei de răspundere. Conform prevederilor, cheltuielile totale la o mie de lei producție marfă industrială urmează să scadă cu 7—8 la sută în anul 1985, față de 1980. În anul 1981, costurile de producție se vor reduce, față de anul 1980, cu 12,8 lei la 1 000 lei producție în industria republicană, cu 11,0 lei în construcții-montaj și cu 10,8 lei la 1 000 tone km în transporturi.

Căile de reducere a costului de producție

EXISTĂ mai multe căi de reducere a costului de producție :

1. **Reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs** ocupă un loc deosebit de important în ansamblul căilor de micșorare a costurilor. Cheltuielile materiale sînt reprezentate prin consumul de materii prime, materiale, combustibil, energie, apă, fonduri fixe (amortizarea lor). Reducerea acestora pe fiecare unitate de produs oferă posibilitatea obținerii din aceeași cantitate de mijloace de producție a unei mase sporite de bunuri sau realizarea volumului planificat al producției cu un consum mai mic de mijloace de producție. Reducerea cheltuielilor materiale depinde, în primul rînd, de **micșorarea consumurilor specifice** de materii prime și materiale, combustibil și energie, respectiv consumul pe unitatea de produs. La aceasta contribuie întotdeauna introducerea progresului tehnico-științific care permite elaborarea de norme de consum noi, reducerea deșeurilor și evitarea rebuturilor, folosirea înlocuitorilor, refolosirea unor resurse secundare.

În spiritul documentelor Congresului al XII-lea al P.C.R., în procesul gospodăririi rationale a resurselor materiale, o atenție deosebită se acordă **recuperării și refolosirii** tuturor materialelor rezultate din procesul de producție și de consum (de ex. resturi de hîrtie, metal, lemn, piele, sticlă, mase plastice, reziduurile menajere, cenușa și zgura rezultate din arderea cărbunilor în termocentralele electrice). Pe această cale urmează ca, în cincinalul 1981—1985, să se acopere cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele.

În direcția reducerii cheltuielilor materiale acționează și **folosirea cu randament maxim a fondurilor fixe** ale unităților economice. În cincinalul 1981—1985, denumit cincinalul calității și eficienței se impune îmbunătățirea substanțială a indicilor de folosire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

2. **Creșterea productivității muncii vii** este o altă cale importantă de reducere a costului de producție. Sporind cantitatea de bunuri obținute cu aceeași cheltuială de forță de muncă, se micșorează volumul acestei cheltuieli pe produs.

3. **Reducerea cheltuielilor administrativ-gospodărești** și a altor cheltuieli neproductive (cheltuieli pentru poștă, telefon, rechizite de birou, imprimate, plata muncii personalului administrativ și a celui de deservire, penalizări, locații etc.). Aceasta are loc prin micșorarea la strictul necesar a numărului de lucrători ocupați în sectoarele de administrație și deservire, precum și a celorlalte categorii de cheltuieli menționate.

Sistemul de prețuri și rolul lui în conducerea economică

ÎN economia socialistă, formarea prețurilor are loc pe baza anumitor principii și norme științifice de evidențiere a cheltuielilor efectuate și de includere a venitului net, în conformitate cu politica internă și externă a partidului și statului. În general, se pornește de la costul mediu pe ramură, la care se adaugă venitul net.

În condițiile contemporane, așa cum se arată în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., în vederea unei mai bune fundamentări a corelațiilor dintre prețurile produselor de bază și ale mărfurilor finite, trebuie să se pornească de la cheltuielile socialmente necesare, dar să se aibă, totodată, în vedere prețurile pieței mondiale, necesitatea valorificării superioare a materiilor prime, materialelor și energiei.

În economia țării noastre există mai multe categorii de prețuri, care privite în ansamblul și în legăturile lor indisolubile, constituie **sistemul de prețuri.**

1. **Prețul producătorului** revine unităților industriale, de lucrări de construcții-montaj, agricole precum și a altor producători : el este format din costul mediu pe ramură plus beneficiul.

2. **Prețul de livrare** este format din prețul producătorului plus impozitul pe circulația mărfurilor. La acest preț circulă mărfurile — în cea mai mare parte bunuri de consum individual — de la întreprinderile producătoare la organizații de desfacere.

3. **Prețul de vînzare cu amănuntul** — preț format din prețul de livrare plus adaosul (rabatul) comercial; este utilizat la desfacerea produselor și executarea lucrărilor de construcții către populație.

4. **Tariful pentru serviciile** prestate unităților socialiste și populației reprezintă tot o categorie de preț, format din cheltuielile efectuate pentru prestarea serviciilor respective plus un anumit beneficiu.

Urmărind atent categoriile de prețuri respective, observăm că la **fiecare treaptă a mișcării mărfurilor** se asigură și realizarea unei anumite părți din venitul net creat în producție, sub diferite forme — beneficiul, impozitul pe circulația mărfurilor, adaosul comercial.

În general, **prețurile reprezintă un puternic instrument economic al politicii partidului și statului socialist,** servind ca mijloc de evidență, control și planificare, cointeresare materială a unităților economice, reglare conștientă a raportului dintre ofertă și cererea de mărfuri, redistribuire a venitului național.

În socialism, prețurile sînt **stabilite,** în sensul că în decursul unei anumite perioade de timp nu se modifică ; periodic, au loc revederi ale prețurilor, efectuarea unor modificări în vederea actualizării lor.

Sistemul prețurilor îndeplinește un mare rol în aplicarea noului mecanism economic, în creșterea eficienței. Prețurile mărfurilor trebuie să aibă un asemenea nivel, la fiecare din treptele pe care le parcurg în procesul de vînzare-cumpărare, care să asigure atît recuperarea costurilor respective cît și obținerea de beneficiu. În acest cadru, este deosebit de importantă corelarea prețurilor cu valoarea, cu cheltuielile sociale de producție,

ceea ce obligă la luarea în considerare atît a strînsei interdependențe dintre economiile naționale ale țărilor lumii cît și a problemei resurselor de materii prime și energetice cu care se confruntă omenirea. Pe plan mondial, în perioada actuală s-au înregistrat creșteri foarte mari la prețurile materiilor prime (petrol, minereuri, cocs etc.) și resurselor energetice. Întrucît, țara noastră acoperă o mare parte din necesarul acestor resurse prin importul din alte țări, cheltuielile respective sînt de astă dată mai mari și atrag după sine, în mod obiectiv, o anumită modificare a prețurilor, în sensul creșterii lor. De asemenea, în cazul resurselor interne de petrol, minereuri, cărbuni etc., în etapa actuală, zăcămintele respective aflîndu-se la adîncimi cu mult mai mari decît în trecut, extragerea lor necesită costuri de producție mai ridicate.

Pornind de la cunoașterea aprofundată a realității și de la necesitatea întăririi autogestiunii și autofinanțării unităților economice, Partidul Comunist Român și statul nostru socialist au hotărît ca de la începutul anului 1981 să se aplice măsurile privind **actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare către unitățile socialiste, precum și a prețurilor de producție, de contractare și achiziție în agricultură.** Practic, aceasta înseamnă că în cadrul relațiilor de vînzare-cumpărare dintre unitățile economice, ca și în cazul contractărilor și achizițiilor de produse agricole pe care statul le efectuează să aibă loc periodic adaptări ale prețurilor la condițiile reale.

Măsurile menționate mai sus au menirea de a înlătura situațiile existente pînă acum, în care prețurile de livrare, de exemplu, la petrol, cărbune etc. erau mai mici chiar decît costul de producție, fapt care nu asigura nici recuperarea integrală a cheltuielilor ocazionate și, desigur, cu atît mai puțin, obținerea de beneficiu. Se va crea, astfel, instrumentul pentru stimularea și rentabilizarea sectoarelor producătoare de materii prime și materiale, precum și pentru lichidarea cazurilor în care sectoarele prelucrătoare realizau beneficii foarte mari fără să fie interesate în reducerea consumurilor materiale. În agricultură, prin măsurile adoptate, se stimulează preocuparea pentru realizarea de producții mari și de bună calitate în toate sectoarele. Referindu-se la acestea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din ianuarie 1981, spunea că **„asigurînd rentabilizarea tuturor sectoarelor, așezarea pe principii economice a întregii activități, vom stimula mai puternic producția, creșterea eficienței, a producției nete, dezvoltarea rapidă a avuției naționale, a bunăstării poporului nostru".**

prof. dr. Constantin ENACHE

ÎNTREBĂRI

1). Ce este costul de producție și care este structura acestuia ?
2). Care sînt principalele forme de venit net al societății ?
3). Ce este rentabilitatea și cum se calculează rata rentabilității ?
4). În ce constă importanța reducerii costului de producție și care sînt principalele căi de reducere ?
5). Care sînt principalele componente ale sistemului de prețuri.

Pregătirea fabricației

(Urmare din pag. 16)

Se impune cu necesitate un nou mod de abordare a problemelor, transpunerea în practică a gîndirii sistemice, eliminarea separărilor ce tind să introducă bariere între stadiile pregătirii fabricației. Această idee se regăsește în **metoda de dezvoltare a produselor** D.I.P [3]) (fig. 3.).

Fig. 3.

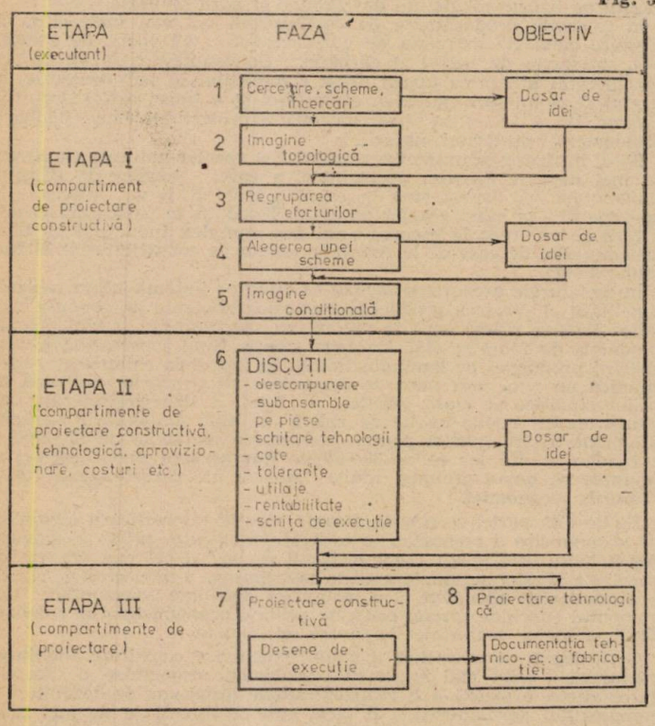

Potrivit metodei, soluția constructivă nu este stabilită doar de proiectant: acesta, într-o primă etapă, are misiunea de **a transpune ideile sub forma unor scheme**, ce dau o imagine precisă asupra condițiilor de funcționare, dar lasă nedefinite forma reperelor componente ale produsului. **Stabilirea soluțiilor constructive** revine unor **echipe eterogene de specialiști** din diversele compartimente ale întreprinderii : constructor, tehnolog, costuri, fabricație etc. Luată în colectiv, decizia privind fabricarea sau achiziționarea reperelor, respectiv detaliile privind forma, materialul, dimensiunile, precizia fiecărui reper fabricat, va fi optimă. În final, compartimentul de proiectare definitivează **proiectul de ansamblu**, iar tehnologii elaborează, în paralel, **game** aproximative ce sînt ulterior definitivate.

Se asigură astfel multiple avantaje. Menționăm în primul rînd optimizarea soluțiilor constructive pentru fiecare componentă a produsului, prin analiza multilaterală, sub aspect tehnic, tehnologic, organizatoric și economic. Odată cu ridicarea calității studiului se asigură durate de costuri reduse ale pregătirii fabricației, îmbunătățirea acestor indicatori fiind atît rezultatul eliminării modificărilor, cît și al realizării unui înalt grad de simultaneitate în desfășurarea activităților.

Introducerea metodei afectează organizarea și conducerea, procedurile și mijloacele de realizare a activităților de pregătire, creînd un cadru adecvat aplicării cu eficiență sporită a analizei valorii. Este o soluție ce răspunde nevoii de rezolvare într-un **nou mod** a pregătirii fabricației.

Este posibilă realizarea practică a unui astfel de sistem ? Răspundem afirmativ, subliniind că măsurile luate în ultimii ani în țara noastră pentru înfăptuirea programului de aplicare generalizată a analizei valorii și, în general, pentru raționalizarea pregătirii fabricației constituie etape ale procesului de revoluționare a pregătirii fabricației, chiar dacă nu există încă o imagine prea clară asupra sistemului. În multe întreprinderi și institute de proiectare și inginerie tehnologică s-au creat colective mixte, pluridisciplinare, ce facilitează contactul între specialiștii implicați în procesul pregătirii fabricației, conlucrarea fertilă pe toată durata programului. Iar reglementarea prin standard a metodologiei de aplicare a analizei valorii face posibilă integrarea metodei în munca de proiectare.

Este necesar însă ca acțiunile vizînd modificarea actualului sistem de pregătire a fabricației să fie direcționate și coordonate pornindu-se de la definitivarea noului sistem. Aceasta presupune :

— stabilirea cadrului normativ al sistemului, care să ordoneze precis acțiunile și răspunderile ;
— elaborarea metodologiilor de funcționare a sistemului ;
— crearea procedurilor și mijloacelor pe care le reclamă implementarea sistemului.

Implementarea nu se poate face brusc, fiind condiționată de rezolvarea unor probleme materiale. Dar obstacolul cel mai important ce trebuie trecut este cel al relațiilor umane ; făcînd trecerea de la activitatea individuală la creația colectivă, ce valorifică într-un mod superior potențialul creator al individului, evitînd riscul căderii în rutină și conservatorism, noul sistem de pregătire a fabricației impune și o nouă stare de spirit.

Este nevoie de tact pentru a învinge inerția oamenilor față de schimbări, pentru a-i învăța să renunțe la procedurile tradiționale.

[3]) Metoda a fost pusă la punct de inginerii consultanți din grupul Organisation Bossard-Michel (Franța). Vezi : **Andone I.** ș.a. : Scurtarea ciclului cercetare-inginerie tehnologică, proiectare-producție. I.N.I.D., București, 1978. Fig. 3 este prelucrată după „D.I.P. — méthodes", OBM Paris, 1975.

CONVORBIRI ECONOMICE cu Vladislav BELIANOV

prim-adjunct al redactorului şef al săptămînalului „Ekonomiceskaia gazeta"

O STRATEGIE ECONOMICĂ PENTRU ANII '80

În decembrie 1980 presa sovietică a publicat proiectul C.C. al P.C.U.S. pentru Congresul al XXVI-lea al partidului „Direcţiile principale ale dezvoltării economice şi sociale a U.R.S.S. în anii 1981—1985 şi în perioada pînă în anul 1990". *Publicarea acestui important document a fost urmată de dezbaterea largă, de către întregul popor sovietic, a noilor planuri de construcţie comunistă. Pentru a le prezenta conţinutul şi semnificaţia, redacţia „Revistei economice" s-a adresat tovarăşului* Vladislav Belianov, *care a răspuns cu multă amabilitate la întrebările noastre.*

— Ce ne puteţi spune despre trăsăturile distinctive ale orientărilor fundamentale cuprinse în documentul supus dezbaterii.

— Este vorba de un document amplu şi minuţios pregătit, care cuprinde aprecieri asupra rezultatelor îndeplinirii celui de-al X-lea cincinal şi a perspectivelor dezvoltării marelui complex care este economia sovietică contemporană. Proporţiile acestui complex se amplifică continuu. Este suficient să cităm aici din proiectul amintit că numai în ultimii cinci ani în ţara noastră au intrat în funcţiune peste 1 200 de mari întreprinderi industriale, că 50 de milioane de cetăţeni sovietici şi-au îmbunătăţit condiţiile de locuit, că instituţiile de învăţămînt de specialitate, mediu şi superior au pregătit 10 milioane de specialişti.

În document se subliniază că, prin transpunerea în viaţă a strategiei economice, elaborată de congresele al XXIV-lea şi al XXV-lea al P.C.U.S., poporul sovietic a obţinut noi succese în făurirea bazei tehnico-materiale a comunismului şi în ridicarea bunăstării oamenilor sovietici. În perioada respectivă s-a diversificat colaborarea cu ţările socialiste frăţeşti, a continuat realizarea Programului complex pe termen lung al C.A.E.R.

Totodată, conform tradiţiilor leniniste, Partidul Comunist evidenţiază şi unele dificultăţi şi lipsuri care s-au manifestat în construcţia socialistă. În document se arată astfel că realizările ar fi fost mai substanţiale dacă s-ar fi folosit mai din plin avantajele economiei planificate, dacă rezervele existente în producţie ar fi fost atrase mai activ în circuit.

Referindu-ne la acest aspect nu putem să nu relevăm că soluţionarea anumitor sarcini economice şi sociale a fost complicată de epuizarea a numeroase zăcăminte de minerale utile, inclusiv a unora de mari dimensiuni, de deplasarea principalelor centre ale industriei extractive spre est şi nord, precum şi de condiţiile climatice nefavorabile pentru agricultură din anii 1977, 1979 şi 1980. Nici în domeniul sporirii eficienţei producţiei n-au fost atinse toate obiectivele prevăzute în plan.

Din toate acestea rezultă necesitatea de a cunoaşte şi mai profund legităţile funcţionării unei mari economii socialiste, de a depune eforturi şi mai perseverente pentru mobilizarea rezervelor sale interne, cu adevărat inepuizabile, de a îmbunătăţi metodele de gospodărire, de a organiza activitatea pe baza planurilor complexe pe termen lung de dezvoltare economică şi socială.

Una dintre cele mai de seamă particularităţi ale noului proiect constă în faptul că prin el sînt înaintate spre dezbatere cu întregul popor nu numai prevederile iniţiale ale celui de-al unsprezecelea cincinal ci şi orientările fundamentale ale dezvoltării pe perioada pînă în anul 1990.

Îmi voi permite să citez următoarea teză generalizatoare din proiectul C.C. al P.C.U.S. : „În anii '80 Partidul Comunist va continua să înfăptuiască în mod consecvent strategia sa economică, al cărei ţel suprem îl constituie ridicarea necontenită a nivelului de trai material şi cultural al poporului, crearea unor condiţii mai bune pentru dezvoltarea multilaterală a personalităţii umane pe baza sporirii în continuare a eficienţei întregii producţii sociale, măririi productivităţii muncii, creşterii participării active a oamenilor sovietici la viaţa socială şi la muncă".

Această teză este concretizată detaliat în obiectivele deceniului următor privind asigurarea în continuare a progresului social şi economic al societăţii sovietice, realizarea amplului program de ridicare a bunăstării poporului. Bunăoară, se prevede ca, la sfîrşitul perioadei respective, în general fiecare familie sovietică să dispună de o locuinţă separată, confortabilă. Amintesc cu această ocazie că în prezent în ţara noastră circa 80% din populaţia urbană trăieşte deja în locuinţe separate, construite — în majoritatea lor absolută — în perioada postbelică, îndeosebi pe seama fondurilor statului şi transmise în mod gratuit în folosinţa oamenilor muncii.

Cel de-al unsprezecelea cincinal (1981—1985) va constitui o etapă deosebit de importantă în realizarea obiectivelor pe termen lung. Sarcinilor sale le este rezervată cea mai mare parte a proiectului C.C. al P.C.U.S., destinat Congresului al XXVI-lea al partidului. În prezent, în toate colectivele de muncă din ţară se desfăşoară o largă întrecere socialistă pentru a întîmpina cum se cuvine congresul.

— Pentru cititorii noştri ar prezenta interes să ne relataţi, fie şi pe scurt, care sînt principalele orientări concrete ale noului cincinal sovietic.

— Principalul ţel al celui de-al unsprezecelea cincinal, ca şi al celor care l-au precedat, constă în asigurarea creşterii în continuare a bunăstării oamenilor sovietici. Ea se va întemeia pe dezvoltarea stabilă, ascendentă, a economiei naţionale, pe accelerarea progresului ştiinţifico-tehnic şi pe trecerea economiei pe calea intensivă de dezvoltare, pe utilizarea mai raţională a potenţialului de producţie al ţării, pe economisirea prin multiple mijloace a tuturor felurilor de resurse şi pe îmbunătăţirea calităţii muncii. După cum vedeţi, sarcinile menţionate sînt, practic, identice cu cele pe care şi le propun partidele comuniste şi muncitoreşti din toate ţările socialiste frăţeşti. Şi totuşi, în ele se reflectă trăsăturile specifice ale economiei noastre sovietice, particularităţile actualei etape a dezvoltării economice a U.R.S.S.

Aş vrea să încep cu cea mai importantă problemă, de lungă durată — ridicarea în continuare a eficienţei economiei naţionale a Uniunii Sovietice. La plenara din octombrie 1980 a C.C. al P.C.U.S., tovarăşul Leonid Ilici Brejnev evidenţia că în anii '80 trebuie încheiată trecerea economiei sovietice pe făgaşul dezvoltării intensive, trebuie să sporească puternic productivitatea şi calitatea muncii.

În cursul noului cincinal vor fi realizate noi mutaţii structurale purtătoare de progres în economia naţională, se va desfăşura în continuare reînzestrarea tehnică a ramurilor de bază ale industriei — energetica, metalurgia, construcţiile de maşini şi chimia, precum şi transporturile şi sectorul construcţiilor. Astfel, în condiţiile unei creşteri totale cu 26—28% a producţiei industriale în cincinalul care a început, s-a prevăzut ca producţia construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor, precum şi volumul extracţiei de gaze naturale să se majoreze de 1,4 ori, producţia industriei chimice şi petrochimice să sporească cu 30—33%, iar producţia de bunuri de consum de folosinţă îndelungată să se mărească de cel puţin 1,4 ori.

Un mare interes prezintă mutaţiile structurale în cadrul complexului energetic şi de combustibili. Producţia de energie electrică, de pildă, urmează să ajungă în anul 1985 la 1 550—1 600 miliarde kWh, mai mult de un sfert din această cantitate fiind furnizată de centralele nucleare şi de hidrocentrale. În cursul cincinalului vor intra în exploatare în centralele nuclearo-electrice noi capacităţi însumînd 24—25 milioane kW (de menţionat, că aceasta reprezintă echivalentul puterii instalate totale a electroenergeticii sovietice la începutul anilor 50). În partea europeană a U.R.S.S. sporul producţiei de energie electrică va fi asigurat în principal pe baza centralelor nucleare şi a hidrocentralelor. Aici se vor construi nu mai puţin de nouă centrale nucleare, prevăzute în general cu reactori avînd o putere unitară de un milion kW. În Siberia şi în Kazahstan se va desfăşura pe larg şi construcţia de mari centrale termoelectrice, bazate pe bogate zăcăminte de cărbune şi gaze naturale.

În ramurile producătoare de combustibili cel mai înalt ritm de creştere cunoaşte extracţia de gaze naturale ; va spori, de asemenea, producţia de petrol şi cărbune. Concomitent, se va reduce considerabil utilizarea turbei drept combustibil în termocentrale, în scopul de a micşora poluarea atmosferei şi a întări astfel protecţia naturii. De altfel, o secţiune specială a proiectului este dedicată problemelor protecţiei naturii.

Rolul hotărîtor în extracţia petrolului şi gazelor naturale va reveni pe mai departe Siberiei occidentale, a cărei pondere la sfîrşitul cincinalului va depăşi 60% în cazul petrolului şi va ajunge la aproape 60% în cazul gazelor naturale. Totodată, în partea europeană a ţării se va trece la crearea unui nou complex industrial pe baza zăcămîntului de gaze de la Astrahan, situat pe cursul inferior al fluviului Volga.

În metalurgie accentul principal se pune pe îmbunătăţirea radicală a calităţii şi sporirea producţiei sorturilor eficiente de produse metalice (pentru prima oară în proiect nu sînt stabilite sarcini privind producţia de fontă şi oţel, întreaga atenţie fiind concentrată asupra sporirii producţiei de laminate finite). În industria chimică şi petrochimică un ritm mai înalt de dezvoltare va cunoaşte producţia de răşini sintetice şi mase plastice, de fibre şi fire chimice. În faţa industriei de maşini-unelte se ridică sarcina ameliorării preciziei funcţionării strungurilor pentru prelucrarea metalelor cu 20—30% şi a randamentului lor — cu 30—60%. Enumerarea unor asemenea exemple se poate prelungi mult, întrucît ele caracterizează toate ramurile economiei.

Pe de altă parte, se acordă o mare atenţie intensificării acţiunilor de economisire a resurselor şi utilizării materiilor prime secundare. Acest lucru este privit drept mijlocul decisiv şi cel mai eficient de sporire a avuţiei naţionale a ţării, de asigurare a unei creşteri rapide a acumulărilor socialiste şi a resurselor destinate consumului. Documentul cuprinde sarcini concrete privind economisirea de combustibili, metale, materiale lemnoase şi ciment.

O trăsătură caracteristică a noului cincinal o constituie abordarea complexă a celor mai importante probleme economice şi sociale. Între altele, urmează a fi realizate ample programe de dezvoltare a complexului agroindustrial al ţării, care va beneficia de mai mult de un sfert din totalul investiţiilor, precum şi programe speciale pentru dezvoltarea producţiei de alimente, construcţia de locuinţe, economisirea resurselor, restrîngerea muncii manuale, peste 200 mari programe ştiinţifico-tehnice (inclusiv lucrările referitoare la reacţia termonucleară dirijată), programele de constituire a unor puternice complexe teritoriale şi de producţie şi multe altele.

În sfîrşit, se urmăreşte creşterea în continuare a productivităţii muncii sociale (cu 17—20% în cincinal), ceea ce va permite ca, pe această cale, să se obţină cel puţin 85—90% din sporul venitului naţional, peste 90% din creşterea producţiei industriale, întregul

(Continuare în pag. 28)

Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare — imperativ al noii ordini economice internaționale (II)

Domenii prioritare

CONCOMITENT cu dezvoltarea relațiilor comerciale, formă tradițională a colaborării economice, se dezvoltă cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare în domeniile producției, transporturilor, științei și tehnologiei, energiei, finanțelor etc.

În domeniul **industrializării,** factor determinant al dezvoltării economice și sociale a țărilor în curs de dezvoltare, cooperarea dintre aceste țări îmbracă forme dintre care menționăm: construcția de noi întreprinderi industriale și modernizarea celor existente, coproducția în întreprinderi separate sau în întreprinderi comune (societăți mixte de producție), subcontractarea, schimbul de tehnologie industrială, formarea de personal, armonizarea politicilor industriale în cadrul unor organisme de colaborare subregională sau regională (Grupul andin, A.S.E.A.N. etc).

În condițiile deficitului producției alimentare în țările în curs de dezvoltare, cooperarea între aceste țări în materie de **agricultură și alimentație** constituie un domeniu prioritar. Printre formele de cooperare reciprocă utilizate sau preconizate în domeniul agricol și alimentar amintim: crearea de întreprinderi comune (mixte) de producție, efectuarea în comun de cercetări agricole, asigurarea aprovizionării și producției elementelor necesare dezvoltării producției agricole, cum sînt mijloacele de mecanizare, îngrășămintele, pesticidele etc., conlucrarea pe termen lung între țările în curs de dezvoltare exportatoare și importatoare de produse agricole. Este de notat că Grupul interguvernamental ad hoc privind cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare (Viena, 3—7 iunie 1980) a recomandat, între altele, ca țările în curs de dezvoltare exportatoare de produse alimentare, fără să-și prejudicieze interesele naționale și angajamentele deja asumate, să acorde prioritate aprovizionării țărilor în curs de dezvoltare importatoare de astfel de produse.

În sectorul **transporturilor,** cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare are drept obiect ameliorarea șoselelor și legăturilor feroviare, dezvoltarea porturilor, aeroporturilor și capacităților de depozitare, crearea de flote multinaționale de transport etc.

Cooperarea tehnică dintre țările în curs de dezvoltare a primit un impuls ca urmare a Conferinței O.N.U. consacrate acestei probleme (Buenos Aires, 30 august-12 septembrie 1978), care a adoptat prin consens un plan de acțiune pentru promovarea și realizarea cooperării sus menționate. Cooperarea tehnică dintre țările în curs de dezvoltare comportă un transfer de cunoștințe între aceste țări sub forma furnizării de experți, pregătirii de cadre, schimbului de informații tehnico-științifice, conlucrării în domeniul cercetărilor științifice, furnizării de diferite echipamente etc. O înaltă prioritate se acordă cooperării tehnologice dintre țările în curs de dezvoltare, prevăzîndu-se, între altele, crearea de institute tehnologice comune în diferite sectoare și întărirea celor existente, depunerea de eforturi conjugate pentru soluționarea unor probleme tehnologice comune țărilor în curs de dezvoltare și elaborarea de norme guvernînd fluxul de tehnologie între ele. Pentru facilitarea cooperării tehnice și tehnologice reciproce se preconizează acordarea unui tratament preferențial pentru experții și tehnologia provenind din alte țări în curs de dezvoltare.

În condițiile actualei crize energetice, cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare în vederea contracarării efectelor ei dobîndește o importanță primordială. În acest sens, este de notat faptul că țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol au decis să acorde prioritate celorlalte țări în curs de dezvoltare în aprovizionarea cu petrol pentru satisfacerea consumului lor, pe baza prețurilor oficiale, ceea ce a fost apreciat ca o contribuție însemnată la promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare.

Avînd în vedere această decizie a O.P.E.C., Grupul interguvernamental ad hoc susmenționat privind cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare (Viena, 3—7 iunie 1980), al cărui raport a fost aprobat de reuniunea ministerială a Grupului celor 77 de la New York din septembrie 1980, a formulat următoarea recomandare: „Țările în curs de dezvoltare exportatoare de energie ar trebui să adopte măsuri concrete spre a acorda prioritate — fără prejudicierea intereselor lor naționale sau a angajamentelor existente — altor țări în curs de dezvoltare în asigurarea aprovizionării lor cu energie prin contacte directe între guvernele țărilor exportatoare și importatoare sau agențiile lor respective, la prețurile oficiale, pentru a satisface cerințele lor nete interne";

În domeniul **energetic** se preconizează extinderea conlucrării între țările în curs de dezvoltare în diferite probleme: explorarea și exploatarea de noi surse de energie în țările în curs de dezvoltare importatoare de energie, dezvoltarea exploatării de surse reînnoibile de energie, crearea de întreprinderi multinaționale în sectorul energiei și echipamentului energetic, cercetarea pentru dezvoltarea de noi tehnologii mici consumatoare de energie, schimbul reciproc de informații și experiență, formarea de cadre în acest domeniu etc.

Un corolar al dezvoltării relațiilor economice dintre țările în curs de dezvoltare îl reprezintă lărgirea cooperării în domeniul **monetar** și **financiar.** Multe țări în curs de dezvoltare participă la sisteme subregionale și regionale multilaterale de plăți, de compensații și credit care, în ultimii ani, s-au multiplicat și întărit. Cooperarea financiară între țările în curs de dezvoltare s-a intensificat considerabil în ultimii ani. Transferul de resurse financiare de la țările membre ale O.P.E.C. spre celelalte țări în curs de dezvoltare a atins, în prezent, un volum important (circa 9 miliarde dolari în 1977 față de 1,7 miliarde dolari în 1973), iar un mare număr de fonduri au fost create de țări în curs de dezvoltare, fie individual, fie colectiv, în vederea promovării colaborării economice reciproce. Țările membre ale O.P.E.C. au căzut de acord — la reuniunea miniștrilor lor de finanțe, desfășurată la Viena la sfîrșitul lunii ianuarie a.c. — să-și dubleze în 1981 creditele pentru statele lumii a treia acordate prin intermediul Fondului O.P.E.C. pentru dezvoltare internațională. Valoarea acestor credite ar urma astfel să atingă 500 milioane dolari în acest an și 700 milioane în 1982.

Este de remarcat însă că reciclarea mijloacelor financiare ale țărilor în curs de dezvoltare dispunînd de excedente se realizează, în principal, în țările dezvoltate. În această situație apare de dorit reorientarea acestui proces, canalizîndu-l într-o proporție sporită spre satisfacerea nevoilor de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare, în interesul accelerării dezvoltării lor economico-sociale.

În ce privește țara noastră, cooperarea sa economică cu celelalte țări în curs de dezvoltare a cunoscut o largă dezvoltare. Consecventă politicii sale de întărire continuă a colaborării și solidarității cu țările în curs de dezvoltare, în lupta pentru lichidarea decalajelor și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazată pe deplina egalitate și echitate, care să favorizeze progresul mai rapid al tuturor statelor și în mod deosebit al celor rămase în urmă, să asigure dezvoltarea și stabilitatea economiei mondiale, România participă la realizarea a peste 130 obiective economice și sociale în țările în curs de dezvoltare, a creat circa 30 societăți mixte în aceste țări, execută lucrări de prospecțiuni geologice, explorări petroliere și miniere într-o serie de țări în curs de dezvoltare, acordă asistență tehnică atît prin cei peste 15 000 specialiști

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 6 din 6 februarie a.c. al revistei noastre.

români care lucrează în aceste țări, cît și prin pregătirea în țara noastră a aproape 18 000 de tineri din Asia, Africa și America Latină.

Lărgirea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare nu înseamnă o tendință de izolare colectivă față de restul lumii. În condițiile creșterii interdependenței economice dintre națiuni, dezvoltarea raporturilor economice cu țările dezvoltate rămîne o necesitate obiectivă pentru asigurarea progresului economic al țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru realizarea planurilor lor de dezvoltare economică, țările în curs de dezvoltare vor fi nevoite și în viitor să obțină din țările dezvoltate o parte însemnată din necesarul lor de bunuri de echipament, tehnologii moderne, resurse financiare etc. În schimb țărilor în curs de dezvoltare va trebui să li se creeze condiții să-și sporească exportul în țările dezvoltate, în special de articole manufacturate, fabricate de tînăra lor industrie. De aceea, extinderea colaborării reciproce dintre țările în curs de dezvoltare nu diminuează responsabilitatea țărilor dezvoltate de a asigura țărilor în curs de dezvoltare un acces mai larg și în condiții îmbunătățite la piețe, la cuceririle științei și tehnicii moderne, la resursele financiare, conform cerințelor noii ordini economice internaționale.

Conlucrarea economică dintre țările în curs de dezvoltare, favorizînd creșterea lor economică, va conduce nu la o restrîngere, ci la o extindere a comerțului și cooperării lor economice cu țările dezvoltate.

Armonizarea pozițiilor față de țările dezvoltate

O IMPORTANȚĂ deosebită o are conlucrarea dintre țările în curs de dezvoltare, în cadrul Grupului celor 77, „mișcării nealiniaților" și în alte instituții, în vederea adoptării de poziții comune și desfășurării de acțiuni colective în legătură cu raporturile lor economice cu țările dezvoltate. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„...țările în curs de dezvoltare trebuie să acționeze într-o deplină solidaritate în relațiile lor cu țările dezvoltate, în cadrul convorbirilor care se numesc acum Nord-Sud, în general în raporturile cu toate statele dezvoltate, în vederea obținerii unor înțelegeri corespunzătoare.**"

Deși — așa cum s-a putut observa și la recenta conferință ministerială de la Delhi a țărilor nealiniate (9 — 13 februarie 1981) — în rîndul țărilor în curs de dezvoltare există unele interese diferite, determinate de deosebirile dintre aceste țări în ce privește nivelul dezvoltării economice, disponibilitățile de resurse financiare, dotarea cu resurse naturale, orientarea dezvoltării lor social-economice etc., etc., precumpănitoare sînt interesele lor fundamentale comune privind lichidarea subdezvoltării și restructurarea, pe o bază echitabilă, a sistemului relațiilor economice mondiale. Acest fapt a permis ca țările în curs de dezvoltare să acționeze în mod concertat la conferințele economice internaționale, ceea ce a sporit influența lor pe plan mondial, forța lor de negociere.

Acțiunea concertată a țărilor în curs de dezvoltare le-a ajutat să obțină în ultimii ani unele rezultate pozitive în negocierile economice cu țările dezvoltate. Printre acestea se numără acordurile intervenite privind aplicarea Sistemului generalizat de preferințe, crearea Fondului comun pentru produsele de bază, instituirea Fondului internațional pentru dezvoltarea agricolă, anularea unor datorii externe ale țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate și cel mai afectate de criza economică, sporirea sprijinului internațional acordat țărilor din această categorie etc.

În acest cadru, un rol important au țările nealiniate — în cea mai mare parte țări mici și mijlocii, în curs de dezvoltare, care reprezintă peste două treimi din totalul statelor lumii. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „România dă o înaltă apreciere rolului țărilor nealiniate — care reprezintă marea majoritate a statelor lumii — în evoluția pozitivă a cursului vieții internaționale, în soluționarea problemelor deosebit de complexe cu care este confruntată omenirea contemporană. Considerăm că activitatea țărilor nealiniate reprezintă un factor de mare importanță în promovarea noilor principii de relații între state, în lupta pentru lichidarea politicii imperialiste și colonialiste, a oricărei politici de inegalitate, dominație și asuprire, pentru apărarea independenței și suveranității popoarelor, a dreptului lor de a fi deplin stăpîne pe bogățiile naționale, pe propriile destine".** Pornind de la această concepție, documentul Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Socialiste România difuzat în cadrul reuniunii de la Delhi, reafirmă hotărîrea României — exprimată de președintele său, Nicolae Ceaușescu, în dialogul permanent pe care îl întreține cu conducătorii statelor nealiniate, ai țărilor în curs de dezvoltare — de a amplifica relațiile de prietenie și solidaritate, colaborarea pe plan politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii de interes comun. Totodată, documentul subliniază că România este gata să-și intensifice participarea la activitatea mișcării țărilor nealiniate, în forme de colaborare tot mai strînse, să lărgească continuu conlucrarea cu aceste țări în arena mondială.

Unitatea și solidaritatea țărilor în curs de dezvoltare în negocierile economice cu țările dezvoltate constituie o condiție sine qua non pentru succesul eforturilor lor vizînd eradicarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

De aceea, Declarația adoptată la încheierea Conferinței ministeriale de la Delhi subliniază, o dată mai mult, necesitatea lărgirii substanțiale a colaborării și solidarității economice atît între aceste țări, cît și între ele și celelalte țări în curs de dezvoltare, aceste raporturi de interdependență trebuind să ducă la instaurarea unor noi relații, la crearea noii ordini economice internaționale. Conferința la nivel înalt a Grupului celor 77, consacrată exclusiv problemelor colaborării economice reciproce dintre țările în curs de dezvoltare, care va avea loc la Caracas în mai 1981, urmează să adopte noi măsuri concrete, destinate să adîncească această colaborare, factor esențial pentru accelerarea progresului și consolidarea independenței economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

O strategie economică pentru anii '80

(Urmare din pag. 26)

spor al producției agricole, aproape întreaga creștere a volumului lucrărilor în sectorul construcțiilor.

— Ținînd seama de obiectivul principal anterior menționat, respectiv ridicarea nivelului de trai al poporului, noul cincinal își propune, desigur, un amplu program social...

— Într-adevăr, acesta prevede creșterea în continuare a venitului real pe locuitor cu 16—18%, a retribuției cu 13—16%, a fondurilor sociale de consum cu 20%, mărirea volumului desfacerilor în comerțul cu amănuntul cu 22—25%, crearea unui nou fond de locuințe cu o suprafață de 530—540 milioane m.p. (la nivelul realizărilor din cel de-al zecelea cincinal, dar de calitate mai bună), construirea de noi școli, spitale, instituții destinate copiilor, obiective culturale precum și ameliorarea asigurărilor sociale pentru oamenii muncii.

Acest program are la bază cîteva principii asupra cărora aș dori să mă opresc puțin. Astfel, în noul cincinal se pune un puternic accent pe îmbunătățirea condițiilor de muncă, pe restrîngerea pe toate căile a muncii manuale, cu calificare scăzută și a muncii fizice grele, pe întărirea caracterului creator al muncii. Se înțelege cît de mare este importanța acestui fapt în societatea socialistă, îndeosebi pentru tineretul de azi, care are un înalt nivel de instruire. Apoi se va perfecționa corelația dintre creșterea productivității muncii și retribuirea acesteia. În sfîrșit, creșterea veniturilor va avea loc în condițiile aplicării consecvente a politicii de asigurare a stabilității prețurilor de stat cu amănuntul la principalele mărfuri alimentare și cu altă destinație.

— Ce prevede proiectul C.C. al P.C.U.S. în domeniul dezvoltării relațiilor economice externe ?

— În document este scoasă în evidență, ca o sarcină importantă, realizarea dezvoltării continue a comerțului exterior, a colaborării economice și științifico-tehnice cu alte țări, folosirea pe scară largă a posibilităților oferite de relațiile economice externe pentru ridicarea eficienței economiei sovietice.

Desigur, pe primul plan se situează dezvoltarea prin toate mijloacele a relațiilor reciproc avantajoase cu țările socialiste, participarea activă a țării noastre la adîncirea în continuare a integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.

După cum se menționează în proiectul C.C. al P.C.U.S., Uniunea Sovietică va continua să realizeze în mod consecvent programele-obiectiv pe termen lung de colaborare între țările membre ale C.A.E.R., vizînd soluționarea celor mai importante probleme ale dezvoltării energeticii, ramurilor producătoare de combustibili și materii prime, construcțiilor de mașini, agriculturii, transporturilor și producției bunurilor de larg consum, precum și a programelor bilaterale de lungă durată în domeniul specializării și cooperării producției. Este prevăzută, de asemenea, perfecționarea în continuare a legăturilor directe, stabilite între ministere de ramură, uniuni de producție, întreprinderi și organizații din U.R.S.S. și din țările membre ale C.A.E.R. care participă la cooperare.

Produsele de bază — dinamica în ianuarie 1981

MENȚINEREA și pentru anul 1981 a perspectivelor nefavorabile privind economia țărilor capitaliste dezvoltate, precum și creșterea cursului dolarului american față de celelalte principale monede occidentale, au constituit principalii factori care au determinat o influență depresivă asupra prețurilor la materii prime și produse agroalimentare. Această incidență a fost contracarată însă de majorarea prețurilor la țiței, hotărîtă de țările membre OPEC cu începere de la 1 ianuarie 1981.

Indicele I.E.M. indică o creștere medie cu 0,6% a prețurilor internaționale la produsele de bază din nomenclatorul de export-import al R.S. România.

La materii prime și semifabricate industriale, *industria consumatoare a preferat să folosească stocurile curente și să le reducă la un nivel minim, decît să lanseze noi comenzi pe piață. În condițiile existenței unei cereri slabe, prețurile au scăzut la piei brute de bovine (—7,1%), lemn și produse din lemn (—1,6%), minereuri (—1,2%), cauciuc natural (—0,75%) și au înregistrat creșteri ușoare la fibre textile naturale (+0,7%), și metale (+0,4%). Creșterea prețurilor la metale reflectă majorarea cotațiilor CECO de export către țări terțe la unele laminate, la care a avut loc o restrîngere accentuată a ofertei.*

Prețurile la principalele produse agroalimentare, *după tendința ascendentă din anul precedent, au marcat în ianuarie un recul (—0,43%), evoluție care se explică în principal prin slăbirea interesului pentru achiziții din partea firmelor comerciale. Prețurile au scăzut la zahăr și produse tropicale (—1,7%), semințe oleaginoase și uleiuri vegetale comestibile (—1,5%) și au crescut la cereale (+0,8%), în timp ce la animale, carne și produse animaliere au rămas practic staționare.*

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1979-1980 ȘI IANUARIE 1981

— 1970-1972=100 —

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Ian.	Dec.
INDICE GENERAL	1979	338,5 a)	285,1	382,2 a)
	1980	384,9 a)	384,5	384,6 a)
	1981		386,9 a)	
Produse alimentare	1979	223,2 a)	203,5	243,0 a)
	1980	264,7 a)	245,0	276,9 a)
	1981		275,7 a)	
- cereale	1979	231,1	201,4	248,7
	1980	258,7	242,3	289,6
	1981		291,9	
- semioleag., prod.deriv. gras.anim.și veg.	1979	237,0	220,3	222,6
	1980	223,0	220,4	244,0
	1981		240,3 a)	
- animale, carne și prod.animaliere	1979	200,1 a)	189,4	219,4 a)
	1980	222,6 a)	226,2	226,2 a)
	1981		226,3 a)	
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	220,1	328,3
	1980	455,1	339,3	442,5
	1981		435,1 a)	
2. Combustibili	1979	759,7 a)	546,3	920,1
	1980	902,4 a)	910,2	920,8 a)
	1981		939,2 a)	
- cărbuni și cocs	1979	405,2 a)	393,9	440,0
	1980	461,1 a)	442,0	437,1 a)
	1981		429,9 a)	
- țiței	1979	839,3	576,4	1188,0
	1980	1421,0	1254,3	1468,3
	1981		1564,1	
- produse petroliere	1979	1049,6	668,2	1254,1
	1980	1106,1	1196,6	1149,9
	1981		1163,5	
3. Materii prime industriale	1979	258,2 a)	238,8	276,7
	1980	276,5 a)	282,5	268,4 a)
	1981		267,3 a)	
- minereuri	1979	158,3 a)	145,9	165,8 a)
	1980	192,1 a)	189,9	190,3
	1981		188,2 a)	
- metale	1979	250,8	234,9	265,5 a)
	1980	258,2 a)	266,9	243,1 a)
	1981		244,1 a)	
- cauciuc	1979	357,9	301,9	380,3
	1980	401,5	428,8	387,5
	1981		384,4	
- lemn și produse din lemn	1979	304,4 a)	275,0	345,2 a)
	1980	356,2 a)	356,7 a)	337,4 a)
	1981		331,5 a)	
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	228,5	247,2
	1980	280,0	282,3	295,3
	1981		297,4 a)	
- piei	1979	389,7	318,4	323,7
	1980	240,2	334,9	265,3
	1981		246,6	

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, țevi din oțel, laminate din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, carne de vită, porci vii.

La combustibili, *prețurile au crescut în special la țiței (+6,5%) și mai puțin la produsele petroliere (+1,2%).*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare

Somalia: opțiuni ale planului trienal

SOMALIA este una din țările africane cel mai slab dezvoltate economic, produsul intern brut pe locuitor nedepășind 100 dolari anual. Aproape 60% din populație sînt păstori nomazi sau seminomazi, iar 20% din populația stabilă se ocupă, de asemenea, cu creșterea animalelor. De altfel, exportul de animale vii, carne, piei și banane aduce cea mai mare parte (90%) din veniturile obținute de Somalia pe această cale.

În aceste condiții, obiectivele economice care se realizează în cadrul actualului plan trienal de dezvoltare, 1979—1981, sînt orientate, în principal, spre valorificarea resurselor naturale ale țării, în scopul de a asigura necesarul intern de consum de produse alimentare și, totodată, de a spori veniturile din export.

Unul din cele mai mari proiecte îl constituie barajul Badera, de pe rîul Juba, care va permite irigarea unei suprafețe de 150 000 ha. Se apreciază că acest baraj va contribui la dezvoltarea întregului bazin Juba (170 000 km²) în care trăiesc 800 000 somalezi, iar producția agricolă din această zonă va asigura, astfel, consumul întregii țări în anul 2010 și creșterea exporturilor de produse agricole.

Planul de dezvoltare alocă, de asemenea, circa 100 mil. dolari creșterii producției de animale și ameliorării zonelor de vegetație și microclimatului, în special în cele trei regiuni nordice Hiran, Galgudud și Mudug, grav afectate de secetă în anii trecuți.

Suma de 42 milioane dolari afectată dezvoltării pescuitului punctează importanța care se acordă acestui sector, mai ales în condițiile în care un mare număr din cei 120 000 nomazi care au fost stabilizați în noi colonii în timpul secetei din 1974—1975 au fost cooptați în cooperative de pescuit.

Cheltuielile care se fac în scopul dezvoltării culturilor agricole, creșterii animalelor și pescuitului depășesc 35% din investițiile din plan și vor contribui la valorificarea bogatelor resurse naturale ale Somaliei. Un rol important în acest sens revine și industriei prelucrătoare care va utiliza în mai mare măsură baza proprie de materii prime în unități industriale de producție a zahărului, bumbacului, tutunului, materialelor de construcții etc. Astfel, complexul de zahăr Juba, cu o capacitate de circa 100 000 tone zahăr pe an, va asigura întregul consum intern și va realiza un excedent pentru export la nivelul anului 1985.

Întreaga strategie de dezvoltare economică preconizată de actualul plan va fi susținută și de extinderea și modernizarea infrastructurii de transport și telecomunicații.

Realizarea obiectivelor planului trienal de dezvoltare economică a Somaliei oferă posibilități de dezvoltare a relațiilor economice ale României cu această țară.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 9—13.II. a.c. piețele valutare internaționale au fost marcate de o activitate tranzacțională susținută. Cursul **dolarului S.U.A.** a prezentat o evoluție diferențiată, înregistrînd în primele zile un ușor recul față de nivelurile înalte atinse la finele săptămînii precedente, pentru ca, ulterior, poziția monedei americane să se întărească rapid.

La începutul săptămînii analizate, dobînzile la depozitele în eurodolari au cunoscut o ușoară slăbire. Ulterior, anticiparea de către majoritatea operatorilor de devize a menținerii la nivel ridicat a dobînzilor pe piața S.U.A. a condus la majorări sensibile ale dobînzilor la depozitele în eurodolari.

Cursul **lirei sterline** s-a menținut ferm față de dolar în cea mai mare parte a intervalului analizat pentru ca, în ultimele două zile, să se deterioreze, atingînd în final 2,2950 dolari/1 liră față de 2,3350 dolari/1 liră la 6.II. Cursul **mărcii vest-germane** față de dolar a înregistrat o deteriorare pronunțată, situîndu-se la finele săptămînii la 2,2150 mărci/1 dolar față de 2,1450 mărci/1 dolar la 6 februarie. Evoluția a fost motivată atît de întărirea, în general, a poziției dolarului pe piețele valutare, cît și de dificultățile curente din economia R.F.G. Poziția acestei valute a slăbit, în săptămîna analizată, și față de alte valute vest-europene, făcînd necesare intervenții pentru menținerea sa în marjele de fluctuație ale Sistemului Monetar European. Cursul **francului elvețian** a marcat o deteriorare și mai pronunțată față de dolar decît cel al mărcii vest-germane, fiind, la 13 februarie de 2,01 franci/1 dolar comparativ cu 1,94 franci/1 dolar la 6 februarie a.c. **Lira italiană** a înregistrat o ușoară revenire de la nivelul scăzut atins față de dolar la finele săptămînii anterioare, pentru ca apoi să cunoască o deteriorare și mai pronunțată, situîndu-se la 1 040 lire/1 dolar (1 020 lire/1 dolar la 6 februarie). Evoluția a fost influențată și de publicarea, la începutul săptămînii a datelor privind încetinirea ritmului inflației în Italia, în decembrie 1980 și, ulterior, privind diminuarea volumului producției industriale a țării în aceeași lună. Cursul **yenului japonez** față de dolar a cunoscut o deteriorare mai puțin pronunțată decît cel al altor valute occidentale, în bună parte ca reflex al situației relativ mai favorabile a economiei nipone. Cursul **francului francez** a marcat o slăbire de 2,4% în intervalul analizat, situîndu-se la 5,0650 la 13 februarie a.c.

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au înregistrat o evoluție ascendentă, în special cele la depozitele în eurodolari. Astfel, dobînzile la depozitele pe 6 luni în eurodolari s-au majorat de la 16,9375% la 18,1875%, la cele în euromărci vest-germane de la 9,8125% la 10,50%, iar la eurofranci elvețieni de la 6,5625% la 7,25% (datele se referă la zilele de 6 și, respectiv, 13 februarie).

Prețul aurului a marcat o ușoară scădere situîndu-se la 13 februarie la 493 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

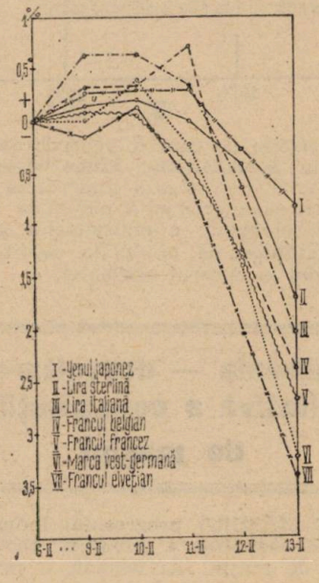

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13.II, luîndu-se ca bază nivelul din ziua de 6.II a.c.

Rezerve ce așteaptă a fi valorificate

RESURSELE potențiale ale agriculturii mondiale nu sînt decît parțial valorificate în prezent, ea fiind capabilă să asigure — în condițiile modernizării sale, ale aplicării pe scară largă a metodelor agrotehnice avansate — nu numai eradicarea foametei în lume, dar și necesarul alimentar pentru sporul populației globului, așteptat în secolul următor. O dovadă în acest sens furnizează datele publicate de Comisia comunităților europene asupra

Indicatorul	Ponderea C.E.E. în producția agricolă mondială *) (în %)
Efectivul persoanelor ocupate în agricultură	0,95
Suprafața terenurilor cultivate și a pajiștilor	3,5
Parcul de tractoare existent	25,5
Îngrășăminte azotoase utilizate	13,4
Producția de :	
— cereale	6,9
— cartofi	13,2
— legume și zarzavaturi	8,9
— fructe	14,4
— vin	45,9
— zahăr (brut)	12,8
— carne de vită	13,8
— carne de porc	18,6
— carne de oaie și capră	6,9
— lapte proaspăt	24,1
— unt	26,4
— brînză	29,7

*) Media pe anii 1977—1978.
Sursa : B.I.K.I. nr. 149/1980.

locului pe care-l ocupă producția agricolă a țărilor Pieței comune în ansamblul producției agricole mondiale.

Este cunoscut faptul că forța de muncă ocupată în acest sector al economiei C.E.E. se află în continuă scădere (numai în ultimele două decenii ea s-a redus la jumătate, respectiv la circa 8 milioane de persoane), în condițiile intensificării crescînde a producției agricole. Acest fapt îi permite să realizeze la diferite produse agricole indici net superiori celor ai ponderii în suprafața cultivată sau în forța de muncă ocupată în cadrul agriculturii mondiale (vezi tabelul).

La dosarul eficienței

COMBINATELE și întreprinderile de stat din Republica Democrată Germană au sarcina de a reduce în anul 1981 costurile de producție, față de anul 1980, cu 2,5 miliarde mărci, îndeosebi pe calea economisirii purtătorilor de energie, a materiilor prime și materialelor. La realizarea obiectivului trebuie să concure, de asemenea, folosirea rațională a capacităților de producție și a timpului de lucru, scăderea cheltuielilor de cooperare și transport, precum și a celor de conducere și administrare.

La un consum productiv total de peste 350 miliarde mărci (la prețurile anului 1980), economisirea fiecărei mărci — multiplicată la scara întregii economii naționale — joacă un rol

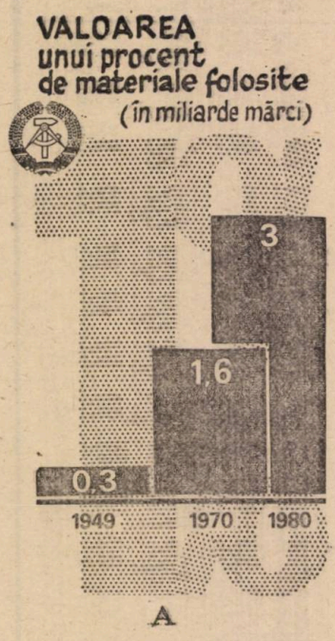

A

important. Astfel, reducerea costurilor cu numai un pfennig la 100 de mărci producție industrială, activitate de transport sau comercială aduce astăzi țării un spor de aproape 50 milioane de mărci la venitul național.

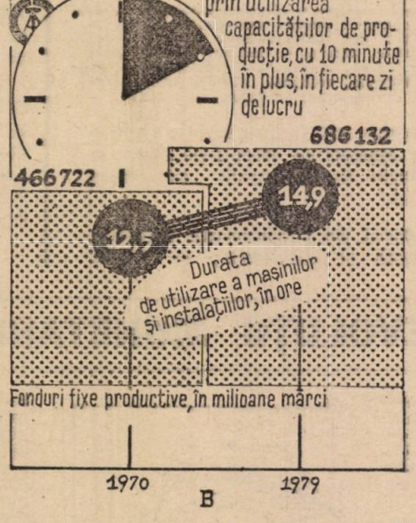

B

Graficele pe care le reproducem din revista **Sozialistische Finanzwirtschaft** (Nr. 1/1981) ilustrează importanța pentru întreaga economie națională a folosirii chibzuite a materialelor și a capacităților de producție, aport primordial la dosarul eficienței.

Albania — dezvoltarea calitativă a construcțiilor de mașini

PE MĂSURA progresului industrializării socialiste a Albaniei, construcțiile de mașini au devenit o ramură tot mai importantă a economiei naționale, perspectivele dezvoltării sale lărgindu-se odată cu inaugurarea producției autohtone de fontă și oțel în cursul cincinalului 1976—1980. Se apreciază că obiectivul stabilit pentru construcțiile de mașini de a ajunge să satisfacă, la sfîrșitul cincinalului, 95% din necesarul de piese de schimb al țării a fost atins, iar în unele domenii chiar depășit.

În cursul cincinalului industria constructoare de mașini a pus accent pe înzestrarea cu tehnică nouă a industriei petroliere, a agriculturii, a minerității, a transporturilor, a prospecțiunilor geologice etc., fiind fabricate pentru prima dată tractoare, nave metalice, vagoane, războaie de țesut, macarale mobile, secerătoare-treierătoare, instalații pentru irigare ș. a. La acestea s-au adăugat sonde pentru foraj petrolier, echipamente pentru explorări geologice și lucrări miniere, diferite mașini și utilaje electrice, linii de fabricație pentru industria alimentară etc.

Industria de automobile sub semnul concentrării

CRIZA din industria de automobile din lumea capitalistă, marcată puternic de scăderea cererii pentru automobile noi în 1980 și de accentuarea concurenței între firmele din S.U.A., Europa occidentală și Japonia, a ridicat o serie de probleme acute, legate de impunerea sau evitarea unor măsuri protecționiste, găsirea de noi piețe, reducerea costurilor de producție și lansarea de modele noi, cu un consum mai mic de carburanți. În aceste condiții, apreciază specialiștii, în perspectivă se va menține tendința actuală de concentrare pe plan internațional a activității firmelor legate de producția și vînzarea automobilelor. De pildă, William Keeber, directorul sectorului dezvoltării automobilelor din cadrul „Exxon Corporation", opinează că numai 12 firme producătoare de automobile (în afara țărilor socialiste) vor supraviețui în urma fuziunilor dintre firmele din S.U.A., Europa și Japonia.

Deja au avut loc unificări ale sectoarelor de cercetare, înființări de întreprinderi mixte pentru proiectarea, fabricarea și chiar desfacerea (inclusiv marketingul) de automobile, printre acordurile de acest gen figurînd cele încheiate între Daimler-Benz și Volkswagen, Nissan și Alfa Romeo, Leyland și Honda ș.a.

Se prevede, de asemenea, o reducere continuă a numărului modelelor și accentuarea căutărilor pentru mașini cît mai „economice", astfel încît — după aprecierea cercurilor de specialitate — piața anului 1983 va fi dominată de autoturisme de dimensiuni mici și cu greutate proprie redusă, cu tracțiunea în față și un consum scăzut de carburanți, destinate să transporte două persoane.

GLOSAR

Biogaz [II]

O ALTĂ SURSĂ de obținere a biogazului o constituie deșeurile menajere care se colectează în marile aglomerații urbane. Potrivit unor calcule, în marile orașe occidentale rezultă anual circa o tonă de deșeuri menajere pe locuitor, cu un conținut în substanțe organice de 60—70% din greutate, care se pot transforma în biogaz, iar reziduurile se utilizează ca îngrășământ. Convertirea acestor deșeuri menajere este importantă atît din punct de vedere economic, al protecției mediului înconjurător, cît și sanitar, deoarece sînt eliminate focarele de răspîndire a multor boli parazitare și infecțioase.

Pentru țările în curs de dezvoltare obținerea biogazului din deșeuri vegetale, animaliere și gunoaie menajere este deosebit de importantă, deoarece contribuie la asigurarea unei părți din consumul de combustibil, care altfel ar fi acoperit din import. Același lucru este valabil și în cazul reziduului care se utilizează pentru fertilizarea suprafețelor agricole. Aceasta a determinat în unele țări preocuparea pentru obținerea de biogaz pe scară mare. Astfel, în Republica Populară Chineză funcționează circa șapte milioane de mici instalații pentru prelucrarea deșeurilor menajere. În India, în multe localități rurale există instalații pentru obținerea biogazului din deșeuri animaliere.

În Guatemala, a fost studiată încă din anul 1952 posibilitatea obținerii biogazului din diverse resurse naturale. Procedeul, aplicat din anul 1958, este economic și poate fi adoptat în țările cu climă caldă, bogate în vegetație cu creștere rapidă. Preocupări similare există și în alte țări latino-americane, printre care Mexic, Salvador, Panama, Peru și Ecuador.

În țara noastră cercetările pentru obținerea biogazului se află într-un stadiu avansat, existînd deja mai multe stații pilot amplasate în cooperative agricole de producție, întreprinderi agricole de stat sau gospodării individuale care, prin fermentarea deșeurilor animaliere și vegetale produc energia necesară acoperirii nevoilor proprii ale acestora. La Institutul de cercetări pentru industria și chimia alimentară a fost elaborată într-o instalație pilot semiindustrială, tehnologia de utilizare a nămolului cu dejecții animaliere din fermele zootehnice de tip industrial pentru obținerea biogazului. De asemenea, există cîteva zeci de stații de epurare a apelor uzate orășenești sau rezultate de pe unele platforme ale industriei alimentare, dotate cu instalații de obținere a biogazului. Numărul instalațiilor de obținere a biogazului este în creștere și se apreciază că la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 va fi posibil să se asigure pe această cale echivalentul energetic a 80 000 tone combustibil convențional.

Corneliu-Anton COCIAȘU

Sucursală

Vasile Aioanei, Ploiești — Banca franceză „Société Générale", a cărei sucursală din București a fost inaugurată la 13 februarie a.c., este o bancă comercială al cărei capital este controlat în proporție de 87% de statul francez. Întemeiată ca societate anonimă în anul 1864 la Paris, banca menționată a fost naționalizată în 1945, ocupînd în prezent locul 7 în ierarhia mondială. „Société Générale" dispune în Franța de 2 600 agenții, la care sînt deschise peste 3 milioane de conturi. Ea este prezentă în același timp în peste 60 de țări, cu birouri de reprezentanță, sucursale sau filiale. Dintre toate băncile de talie mondială, „Société Générale" este cea care deține cea mai densă și mai diversificată rețea în țările socialiste, fiind prezentă la Berlin, Belgrad, Moscova, Varșovia, Sofia și București. Ea participă, de asemenea, ca acționară la banca mixtă „Central European International Bank Ltd" de la Budapesta (despre care am relatat la rubrica „Glosar" în nr. 15 din 11 aprilie 1980 a revistei noastre), precum și în Franța la Banca franco-română (împreună cu Banca română de comerț exterior) și la Banca franco-iugoslavă.

Crearea sucursalei din București a fost precedată de deschiderea în capitala țării noastre a unui birou de reprezentanță în luna septembrie 1977. Înființarea sucursalei de la București se înscrie pe linia preocupărilor României și Franței de a valorifica mai deplin posibilitățile existente pentru sprijinirea acțiunilor de colaborare și cooperare dintre organizațiile economice din cele două țări, pentru dezvoltarea și diversificarea acestora și promovarea conlucrării pe terțe piețe.

Sucursala va avea un statut off-shore, în sensul că, ținînd seama de monopolul bancar al statului român, activitatea sa se va desfășura în devize convertibile ; relațiile sale de afaceri cu unitățile economice și cu rezidenții în România vor tranzita obligatoriu prin Banca română de comerț exterior. Sucursala este abilitată să efectueze toate operațiile de bancă în devize (împrumuturi și avansuri pe termen scurt, mediu și lung, mobilizarea și răscumpărarea de creanțe comerciale, deschiderea de acreditive documentare, eliberarea de cauțiuni etc.).

Grupul „Société Générale" posedă, de asemenea, mai multe filiale specializate în leasing, probleme energetice, prelucrarea datelor, finanțarea inovației tehnologice etc.

C.E.E. / O.N.U.
Reuniunea consilierilor guvernamentali pentru energie

ÎN ACESTE ZILE, sediul Națiunilor Unite din Geneva găzduiește lucrările consilierilor guvernamentali pentru energie ai țărilor membre ale Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa (C.E.E./O.N.U.). Este a treia reuniune a acestui organism care grupează specialiști din țările europene, S.U.A. și Canada, creat de Comisie în 1979 în scopul de a pune bazele cooperării la nivel regional pentru găsirea prin eforturi comune de soluții la problemele presante, complexe din domeniul energiei, în spiritul recomandărilor înscrise în Actul final de la Helsinki.

Concentrîndu-se în prima etapă a activității lor asupra schimbului de informații și experiență privind resursele de energie, politicile și obiectivele la nivel național, consilierii au pregătit un studiu de anvergură pe baza datelor comunicate de state asupra problemelor energiei și cooperării în Europa, care constituie unul din principalele documente supuse dezbaterilor actualei sesiuni. Materializînd eforturile susținute ale specialiștilor din Secretariatul C.E.E./O.N.U., precum și ale unor experți consultanți din țări membre între care România, studiul își propune ca, investigînd natura și importanța problemelor energetice care se pun în Europa și în lume, evaluările pe baza programelor naționale a perspectivelor de acoperire a nevoilor regiunii în materie de resurse energetice, să pună în discuție condițiile și posibilitățile unei cooperări mai largi în domeniul energiei între toate țările interesate.

Într-un alt domeniu de competență consilierilor, sesiunea va face o evaluare a rezultatelor obținute în cadrul primelor reuniuni de specialitate organizate în 1980 cu privire la tehnicile îmbunătățite pentru extracția formelor primare de energie și utilizarea surselor noi și regenerabile. Recentul seminar asupra surselor noi de energie a fost apreciat ca o valoroasă contribuție a C.E.E./O.N.U. la pregătirea Conferinței Națiunilor Unite pentru surse noi și regenerabile de energie, care urmează să aibă loc la Nairobi în luna august a acestui an.

În atenția consilierilor vor sta, de asemenea, problemele legate de organizarea sub auspiciile C.E.E./O.N.U. a unei conferințe în problemele energiei. În conformitate cu mandatul încredințat, consilierii pentru energie vor continua să identifice domenii și teme de interes pentru posibile înțelegeri și acțiuni concrete de cooperare care să stea la baza luării unei decizii de către Comisie privind convocarea în viitor a unei asemenea conferințe.

În acest cadru, actuala sesiune urmează să definitiveze programul de lucru al consilierilor pentru anii viitori, care să cuprindă acțiuni specifice de colaborare la nivelul regiunii. Sînt avute în vedere, între altele, organizarea a două colocvii avînd ca teme perspectivele comerțului și cooperării în domeniul energiei în regiune și respectiv, avantajele comparate ale strategiilor de aprovizionare centralizată și descentralizată cu energie, precum și a unui seminar asupra utilizării raționale a energiilor secundare în industrie, care are la origini un studiu întocmit de un specialist român.

România, care a susținut activitățile acestui organ, încă de la înființarea sa, înțelege să aducă o contribuție constructivă pentru ca lucrările actualei sesiuni să marcheze progrese reale pe calea impulsionării conlucrării pe baze egale și reciproc avantajoase a statelor europene în domeniul de intense preocupări și căutări care este energia.

Economisire

Vasilica Brăiloiu, București — 1) Reducerea ritmului de creștere a consumului de energie al unor țări dezvoltate reflectă nu numai scăderea relativă a cererii, ca urmare a încetinirii activității economice, ci și acțiunile întreprinse pentru economisirea energiei, care s-au intensificat în ultimii ani. Graficul alăturat, reprodus după revista **L'Expansion**, ilustrează evoluția comparativă a consumului efectiv de energie al Franței și a celui rezultat din extrapolarea tendinței anterioare.

CONSUMUL DE ENERGIE AL FRANȚEI
(în milioane tone echivalent petrol)

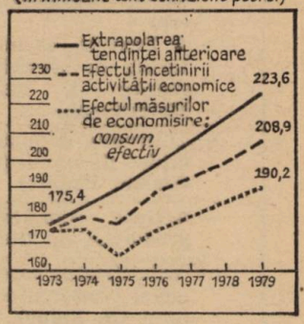

2) Potrivit Comisiei pentru energia nucleară din Israel, această țară va dispune pînă la sfîrșitul secolului de 3 sau 4 centrale nucleare, care ar urma să acopere între 25 și 40% din necesarul de energie electrică. Există intenția — potrivit aceleiași comisii — de a se utiliza pentru producerea de energie nucleară fosfații din deșertul Neghev și de la Marea Moartă, potrivit unei tehnologii puse în prezent la punct în țară, asupra căreia nu s-au dat publicității amănunte.

Hoteluri

Radu Pascu, Iași — Cea mai importantă rețea hotelieră pe plan mondial aparține companiei americane Holliday Inns, care dispune de 1 741 de hoteluri, cu 296 000 de camere. Ea este urmată de companiile americane Sheraton (400 hoteluri, cu 102 000 camere) și Ramada Inns (640 de hoteluri, cu 94 000 camere). În rîndul primelor zece companii hoteliere se remarcă intrarea anul trecut a grupului francez Novotel, care în urma recentei achiziționări a rețelei de hoteluri de lux Sofitel, dispune în total de 280 de hoteluri, cu 40 000 de camere. Între proiectele sale se numără construirea a încă 12 hoteluri în America de Nord pînă în 1985.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 20 februarie 1981

— Participare activă, responsabilă, la realizarea unei înalte calități și eficiențe **(A. Gheorghe)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Premise ale unei noi calități în agricultură
● Pregătirea campaniei de primăvară — examen al calității și eficienței **(Constantin Dicu, Alexandru Bobică)**
● Cooperare în utilizarea resurselor pentru accelerarea dezvoltării șeptelului. **(Maria Stroe, Gheorghe Comănici)**
● Eficiența folosirii furajelor de volum în fermele de vaci **(Mircea Bota)**
● Valorificarea deplină a resurselor în zonele necooperativizate **(Nicolae Cimpoeru)**
● Dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, mijloc important de sporire a veniturilor **(Cristache Moldoveanu)** 2

— Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție (II) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 6

— Acțiuni complexe pentru creșterea producției de țiței **(Gheorghe Vlad)** 8

— Valorificarea superioară a materiilor prime și creșterea competitivității exportului **(N. Spînu)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență. Folosirea mai intensă a pîrghiilor economico-financiare **(N. Săvoiu)** 12

— Implicații economice ale sistemului de alimentație **(C. Ionescu-Tîrgoviște, Hilde Puwak)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Pregătirea fabricației — un „generator" de eficiență **(Maria Codrea)** 16

TEORII ● IDEI

— Structuri, criză și dezvoltare **(Valter Roman)** 17

— Conceptul general de structura economică (IV) **(Aurel Iancu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Izvoare istorice ale teoriilor creșterii economice (I) **Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Prețul și rentabilitatea **(Constantin Enache)** 23

CONVORBIRI ECONOMICE

— O strategie economică pentru anii '80 **(Vladislav Belianov)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare — imperativ al noii ordini economice internaționale (II) **(Victor Aldea)** 27

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Turning into beter account the raw materials and the growth of the competitivness of the export **(N. Spînu)** 10

— More intensive usage of the economic and financial levers **(N. Săvoiu)** 12

— Structures, crisis and development **(Valter Roman)** 17

— The general concept of economic structure (IV) **(Aurel Iancu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Historical sources of the theories of economic growth (I) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

— An economic strategy for the eighties. Economic talks with **Vladislav Belianov** 26

— Extending the economic colaboration between developing countries — imperative of the new international economic order (II) **(Victor Aldea)** 27

DANS LE NUMÉRO

— La valorisation supérieure des matières premières et l'accroissement de la compétitivité de l'exportation **(N. Spînu)** 10

— L'utilisation intensive des leviers économiques et financiers **(N. Săvoiu)** 12

— Structures, crise et développement **(Valter Roman)** 17

— Le concept général de structure économique (IV) **(Aurel Iancu)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Sources historiques des théories de la croissance économique (I) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

— Une stratégie économique pour les années '30 (Discussions économiques avec **(Vladislav Belianov)** 26

— L'élargissement de la collaboration économique entre les pays en voie de développement — impératif du nouvel ordre économique international (II) **(Victor Aldea)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Более высокое использование сырья и увеличение конкурентоспособности экспорта **(Н. Спыну)** 10

— Более активное использование экономико-финансовых рычагов **(Н. Сэвою)** 12

— Структуры, кризис и развитие **(Вальтер Роман)** 17

— Общий концепт экономической структуры (IV) **(Аурел Янку)**.... 19

— Школы ● течения ● экономисты. Исторические источники теорий экономического роста (I)**(Думитру Мурешан, Мирча Розоря)** 20

— Экономическая стратегия восьмидесятых годов (Экономические беседы, с **Владиславом Беляновым)** 26

— Расширение экономического сотрудничества между развивающимися странами — новелит льное указание нового международного экономическо о порядка (II) **(Виктор Алдя)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

O SUGESTIE PENTRU UN CADOU

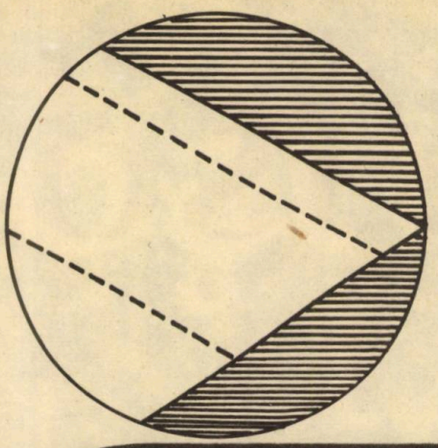

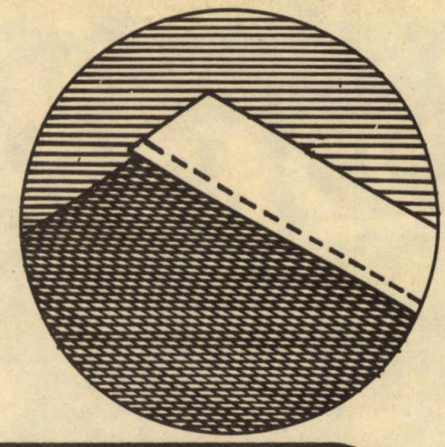

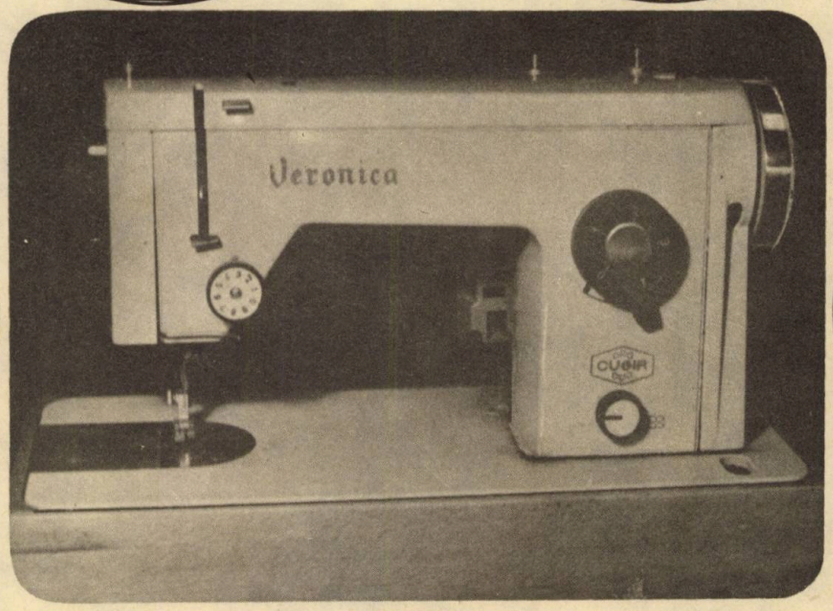

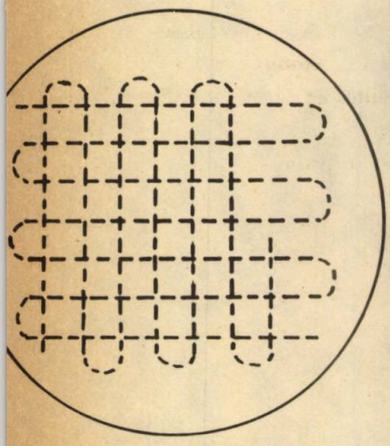

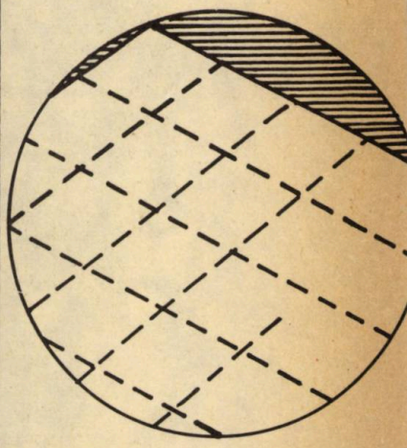

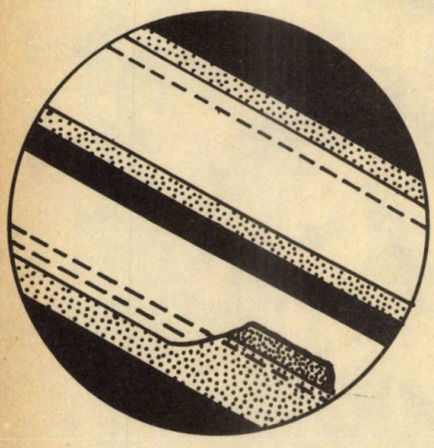

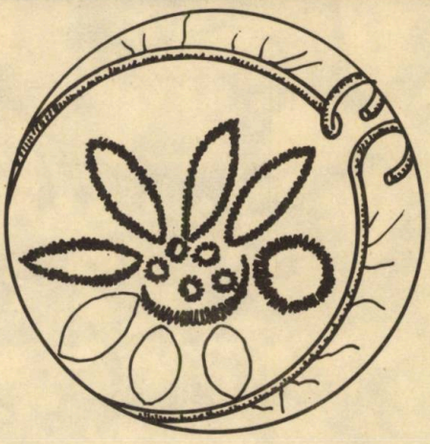

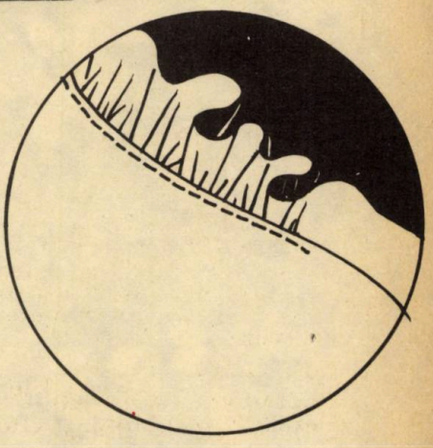

MAȘINA ELECTRICĂ DE CUSUT VERONICA
execută cele mai uzuale operațiuni :

- **coasere dreaptă, tivire, rabatare (înnădirea materialelor), stopare, vătuire, brodare, încrețire ;**
- **tivirea și rabatarea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;**
- **are un preț accesibil — 2 155 lei ;**
- **se vinde și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei (20 la sută din preț) ;**
- **fiind tip valiză, mașina electrică de cusut VERONICA nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor ;**
- **are o formă frumoasă, modernă.**

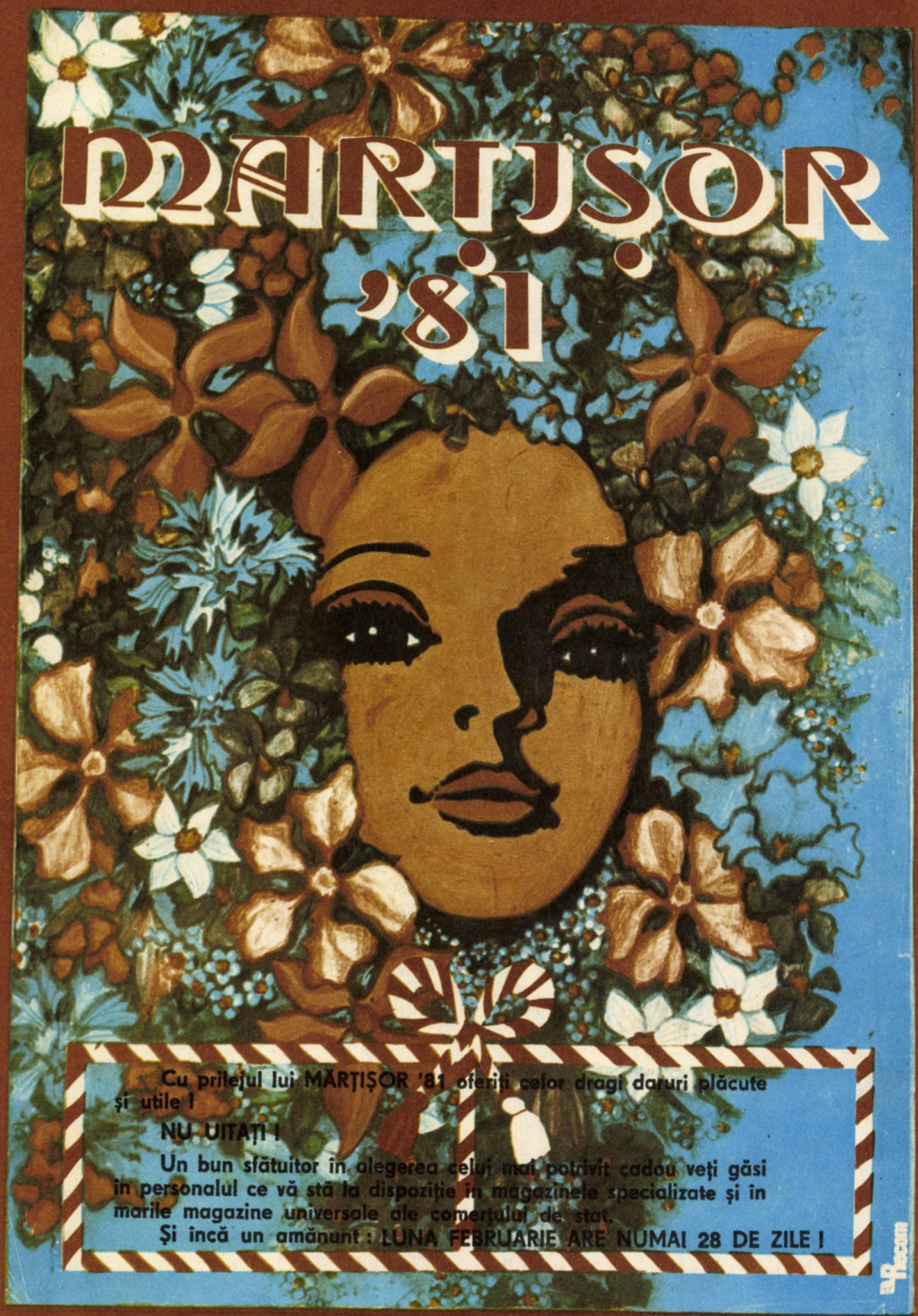

MĂRȚIȘOARE, MĂRȚIȘOARE PENTRU FIECARE !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

corelaţii optime între indicatorii economico - financiari

producţia netă fizică marfă

Numărul 9 ● Vineri 27 februarie 1981

Participarea delegației P.C.R. sub conducerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la lucrările celui de-al XXVI-lea Congres al P.C.U.S.

Cuvîntarea rostită de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a fost urmărită cu deosebită atenție și viu interes de către delegații și invitații la congres.

D 646

BIBLIOTECA CENTRALĂ A ACADEMIEI DE STUDII ECONOMICE

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

SISTEMUL COST – ORĂ – PRODUCȚIE

Un nou instrument eficient pentru conducere și autogestiune în întreprinderile industriale

PORNIND de la indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — în ședința din 10 februarie a.c. — a trasat sarcina să se intensifice eforturile pentru asigurarea bunei funcționări a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii în toate unitățile de producție. În acest spirit, fiecare întreprindere trebuie să-și dimensioneze în mod riguros cheltuielile în raport de producția realizată. Buna gospodărire a fondurilor și mijloacelor economice va stimula creșterea producției și ridicarea calității acesteia, pe baza principiilor autogestiunii financiare.

Noul mecanism economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea asigură premisele de bază ale trecerii de la întreprinderea tradițională, preponderentă în prezent, la **un nou tip de întreprindere, creativ-inovativă,** capabilă să valorifice rapid și cu maximum de avantaje rezultatele revoluției științifico-tehnice contemporane.

În acest sens se impune utilizarea de **sisteme, metode și tehnici de conducere și autogestiune adecvate,** care să stimuleze și să intereseze întreprinderea și personalul ei în a fi receptivi la nou și a-l valorifica rapid și cu eficiență, în a reduce consumul de resurse (umane, materiale și financiare) pe o unitate din valoarea de întrebuințare (produs sau prestație) și în primul rînd a economisi timpul în muncă — **timpul economic,** care este una din cele mai importante resurse ale întreprinderii. Aceste metode trebuie să acționeze concomitent în toate fazele procesului de conducere și gestiune a întreprinderii, dar mai cu seamă în faza **previzională** — cînd se stabilesc obiectivele și nivelele consumului de resurse, și în faza **operativă** — cînd obiectivele asumate se realizează efectiv de către executanți. În faza post-operativă, cînd se încheie un ciclu de activitate (an, trimestru), conducerea nu poate decît să constate (prin informațiile statistice și contabile ce le primește) rezultatele bune sau rele obținute, fără să mai poată acționa corectiv; constatările post-operative pot ajuta doar în viitor, pentru perfecționarea noilor cicluri.

Din păcate, în economia noastră sînt folosite preponderent tocmai metodele post-operative. Metodele de programare utilizate în faza operativă au în vedere numai defalcarea în timp și spațiu, pînă la (inclusiv) locul de muncă, a sacinilor cantitative de producție, nu și a celor calitative și, în primul rînd, a costurilor de producție.

Consecința este că nu se poate urmări operativ consumul de resurse, conducerea fiind lipsită de instrumentele cele mai importante pentru a controla din mers procesul de realizare a eficienței economice prin componenta ei cea mai importantă — costurile de producție; procesul de realizare a eficienței în faza operativă este lăsat să se desfășoare la întîmplare. Rezultatele finale la sfîrșitul perioadei, obținute și exprimate în medii globale — chiar dacă aparent sînt pozitive — ascund deseori nerealizări și defecțiuni importante, acoperite de realizările altor sectoare.

Pornind de la aceste considerente, un grup de membri ai Laboratorului de conducere a unităților economice — A.S.E. (cadre didactice și specialiști din întreprinderi) a elaborat noul **sistem cost-oră-producție (SCOP) pentru conducere și autogestiune.** Elemente ale acestui sistem au și început să fie aplicate experimental la una din întreprinderile noastre reprezentative — Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București (I.M.U.A.B.). **SCOP** poate fi aplicat în orice întreprindere, ca și în centralele industriale, oferind conducerii acestora mari avantaje; cadrul optim de utilizare îl oferă însă noile întreprinderi ce se dau în funcțiune, implementarea sistemului făcîndu-se de la început, prin intermediul proiectării, ceea ce asigură din faza inițială cadrul de desfășurare ordonată și disciplinată a activităților în toate fazele procesului de conducere, evitîndu-se rezistența determinată de obișnuința cu folosirea îndelungată a vechilor metode.

Metodele conducerii prin costuri

Din ansamblul sistemelor, metodelor și tehnicilor folosite în conducerea activității de producție, cele care răspund cel mai direct cerințelor autogestiunii economico-financiare a întreprinderii, în vederea utilizării raționale a resurselor, sînt metodele conducerii prin costuri. Aceasta, întrucît costurile sintetizează întreaga activitate **internă** desfășurată în cadrul întreprinderii și într-o oarecare măsură și cea ex-

Supliment la nr. 9 1981 Revista ECONOMICA

ternă, fiind „barometrul" care reflectă influențele tuturor factorilor pozitivi sau negativi. Nivelul costurilor exprimă eficacitatea activității de aprovizionare și a secțiilor de producție, nivelul de calificare a forței de muncă, concepția tehnică și tehnologică, gradul de folosire a capacității de producție, nivelul productivității muncii, realizarea programului de măsuri — pe scurt, calitatea organizării interne a producției și muncii din întreprindere și, prin aceasta, calitatea autogestiunii.

Autogestiunea economico-financiară impune stăpînirea fermă de către conducere a costurilor de producție, prin folosirea unor metode adecuate, care să-i furnizeze informațiile necesare planificării și reglării imediate a activității întreprinderii.

În funcție de orizontul de timp vizat, de conținutul informațional și, implicit, de posibilitățile oferite conducerii pentru fundamentarea deciziilor privind preîntîmpinarea apariției și manifestării unor dereglări în activitatea întreprinderii, înlăturarea rapidă a defecțiunilor ivite și generalizarea performanțelor, clasificăm metodele de conducere prin costuri în două mari grupe : metode clasice și metode evoluate.

METODE CLASICE ORIENTATE SPRE CALCULAȚIA COSTURILOR ȘI IMPACTUL LOR ASUPRA AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERII

În întreprinderile industriale din țara noastră se folosesc cu preponderență metode clasice ale conducerii prin costuri, cum sînt : metoda calculației globale, metode pe faze, pe comenzi, metode indicilor de echivalență ș.a. Sfera cea mai largă de utilizare o are metoda pe comenzi.

Trăsătura dominantă a acestor metode o constituie **caracterul lor predominant post-operativ**, urmărirea avînd ca obiect costurile deja realizate — ceea ce reduce considerabil posibilitățile de intervenție și acțiune ale conducerii, deoarece informarea oferită are un caracter istoric-constatativ, neputînd fi valorificată eficient în activitatea de conducere a proceselor de aprovizionare, producție, concepție tehnică și tehnologică ș.a.m.d.

Neevidențierea operativă a factorilor perturbatori ai activității, favorizează risipa de materii prime și materiale, utilizarea necorespunzătoare a forței de muncă și a capacităților de producție. Totodată se diminuează mult posibilitatea evaluării riguroase și obiective a contribuției fiecărui participant la rezultatele finale ale activității desfășurate în întreprinderi, cu toate consecințele negative asupra caracterului stimulativ, echitabil al sistemului de retribuție.

Metodele clasice prezintă mari dezavantaje și în programarea costurilor, aceasta limitîndu-se numai la aspectele cantitative ; planul costurilor, stabilit la nivelul întreprinderii, nu se defalcă pe secții, ateliere, locuri de muncă, ceea ce diminuează interesul acestor verigi organizatorice în folosirea eficientă a resurselor puse la dispoziția lor.

În astfel de condiții, cele trei faze ale procesului de conducere și gestiune — previzională, operativă și post-operativă — nu se pot integra și controla reciproc, reducîndu-se posibilitățile de autoperfecționare a conducerii și de sporire a eficienței economice, ceea ce contrastează cu cerințele autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor ; se diminuează eficacitatea autonomiei acordate întreprinderii în administrarea resurselor ce i se pun la dispoziție ; se creează impedimente în ce privește eficacitatea controlului efectuat de centrala industrială și de organele financiar-bancare și posibilitatea de stabilire a unui program fundamentat de măsuri pentru redresarea activității și creșterea eficienței activității întreprinderii.

Fără a diminua importanța și utilitatea concluziilor ce pot rezulta din diagnosticarea activității întreprinderii — făcută prin prisma metodelor clasice — privind evoluția costurilor, remarcăm imposibilitatea acestor metode de a asigura controlul permanent și de a înlesni acțiunea imediată asupra factorilor perturbatori ce pot interveni în activitatea întreprinderii, pentru a înlătura sau a limita pierderile.

Toate aceste neajunsuri și limite ale metodelor clasice de conducere prin costuri blochează sau, în cazul cel mai bun, limitează procesul de trecere la o nouă calitate și la un nivel mai înalt de eficacitate, contrapunîndu-se astfel obiectivelor urmărite prin noul mecanism economico-financiar. Precizăm însă că „vina" nu este a acestor metode, ci a celor care le folosesc pentru scopuri pe care nu le pot satisface. Ele au fost create în trecut pentru a servi în faza post-operativă, ca metode contabile și statistice de constatare a rezultatelor finale — și își îndeplinesc și în prezent această funcție. Problema este de a găsi și folosi alte metode, specifice fazei operative și previzionale, care să poată răspunde cerințelor acestora, distribuind responsabilități pînă la celula de bază a întreprinderii — locul de muncă, unde se consumă efectiv resursele.

PERFECȚIONAREA AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE A ÎNTREPRINDERILOR PRIN FOLOSIREA UNOR METODE EVOLUATE ALE CONDUCERII PRIN COSTURI

Realizarea obiectivelor autogestiunii economice, potrivit noilor condiții și cerințe ale dezvoltării țării noastre obligă la folosirea de noi metode de conducere și gestiune, care să valorifice valențele noului mecanism economico-financiar și să potențeze cadrul actual de distribuție a competențelor decizionale pe verigile organizatorice ale economiei naționale. **Autogestiunea întreprinderii impune folosirea unor noi metode cu ajutorul cărora, prin previziune și reacție imediată, să se poată stimula, controla și asigura desfășurarea în condiții optime a procesului de producție sub toate aspectele — cantitative și calitative — și în toate fazele conducerii acestuia, mobilizîndu-se rezervele interne din toate sectoarele de activitate ale întreprinderii.** Un obiectiv de bază al acestora trebuie să fie **folosirea și valorificarea superioară a resurselor.**

Metodele evoluate ale conducerii prin costuri răspund acestor cerințe ale autogestiunii economico-financiare, întrucît ele integrează cele trei faze ale procesului de conducere și gestiune, prin organizarea unui flux reciproc și permanent de informații care permite cunoașterea imediată a tuturor activităților generatoare de cheltuieli și orientarea lor pe linia unei eficiențe ridicate.

Metodele evoluate ale conducerii prin costuri, cu puternice valențe previzionale și operative, permit încă din **faza de planificare**, înscrierea obiectivelor cantitative ale întreprinderii în limitele unor costuri reduse, prin **elaborarea unor bugete de cheltuieli la nivelul secțiilor, atelierelor și chiar al locurilor de muncă**, în mai multe variante și, pe această bază, alegerea variantei optime. **În faza operativă** aceste metode furnizează informații privind factorii perturbatori ai activității, cauzele care i-au generat, locurile unde se produc și persoanele implicate în producerea lor. Pe baza acestor informații se reglează rapid activitatea întreprinderii, aducîndu-se sistemul întreprindere în stare optimă de funcționare, necesară atingerii obiectivelor cantitative și calitative stabilite în faza previzională.

Evidențierea abaterilor pozitive separat de cele negative, pe cauze, locuri de producție, compartimente și persoane implicate înlătură capcana mediilor globale, diferențiază economia de risipă, decantează efortul și eficacitatea unor lucrători de dezinteresul și ineficacitatea altora. Pe această bază poate fi aplicată corect cointeresarea materială individuală, se creează condiții mai bune pentru creșterea eficienței controlului și sprijinului organelor financiar-bancare.

Cointeresarea individuală a personalului, în spiritul eticii și echității socialiste, este de natură să sporească motivarea acestuia în mobilizarea rezervelor interne, să mărească interesul pentru utilizarea și valorificarea superioară a resurselor întreprinderii, să amplifice eficiența economică a activității acesteia.

Dintre metodele și tehnicile evoluate care oferă aceste avantaje, menționăm : metoda normativă, standard-cost, taxă-oră-mașină (T.O.M.), direct costing ș.a. (O parte dintre aceste metode au și fost prezentate în „Revista economică" și în suplimentele acesteia).

Subliniind avantajele metodelor evoluate ale conducerii prin costuri, nu trebuie omise limitele acestora — și anume, că fiecare dintre ele are în vedere numai o latură a procesului amplu de conducere, pe care o dezvoltă uneori pînă la absolutizare, omițînd deci aspecte tratate de alte metode — care, la rîndul lor, caută să dezvolte asemănător latura de care se ocupă. De exemplu, metoda normativă pune în centrul atenției urmărirea operativă a abaterilor de la norme și plan ; metoda T.O.M. concentrează efortul asupra costului unei ore-mașină ș.a.m.d. Se simte, deci nevoia **folosirii concomitente a mai multor metode și tehnici, integrate într-un sistem** de conducere și autogestiune, care să preia de la acestea ceea ce este esențial și prezintă avantaje mai mari.

Un asemenea obiectiv își propune noul **sistem cost-oră-producție (SCOP).**

SCOP : Principii de bază

Acest sistem este constituit dintr-un ansamblu de metode, tehnici și procedee cu ajutorul cărora se planifică și se programează costurile de producție, se calculează costul unei ore-producție, se înregistrează și se analizează previzional, operativ și post-operativ abaterile cheltuielilor față de nivelul normat și planificat al costurilor și, pe această bază, se stabilește costul efectiv al producției, produselor și producției neterminate la sfîrșitul fiecărei luni.

SCOP articulează mai multe metode de conducere și autogestiune, generînd un efect de sinergie prin care se potențează avantajele fiecărei metode în parte, eliminîndu-se dezavantajele acestora atunci cînd sînt folosite separat.

Sistemul îmbină organic trei metode : normativă, T.O.M. și metoda conducerii prin excepții. De la **metoda normativă** preia tehnica și instrumentele de urmărire a abaterilor ; de la **metoda taxă-oră-mașină** (T.O.M.) — tehnicile de stabilire a centrelor de producție și a costurilor pe oră de producție la centrele constituite (lărgindu-i astfel sfera și adaptîndu-o la condițiile țării noastre) ; de la **metoda conducerii prin excepții** — tehnica informării selective a conducătorilor de la diferite niveluri ierarhice.

SCOP se fundamentează pe o serie de principii, în funcție de care s-au stabilit tehnicile și instrumentele sale. Dintre ele, mai importante sînt următoarele :

❶ SITUAREA ÎN CENTRUL ATENȚIEI CONDUCERII A FACTORULUI TIMP, A TIMPULUI ECONOMIC, prin calcularea costului unei ore de producție. Butada „timpul costă bani", n-a fost niciodată atît de acută, iar presiunea timpului asupra cheltuielilor de producție niciodată nu a fost atît de mare ca în etapa actuală.

Autogestiunea economico-financiară — dezvoltată pe fondul progresului științifico-tehnic, care generează creșterea nivelului de înzestrare tehnică a producției — solicită orientarea atenției și preocupărilor conducerii asupra eficienței cu care sînt folosite fondurile fixe administrate de întreprindere. Creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției amplifică volumul cheltuielilor efectuate și suportate de întreprinderi, **indiferent dacă timpul de producție este sau nu folosit.** Ne referim la costurile convențional constante (amortizarea fondurilor fixe, costul aparatului de conducere și administrație ș.a.) — care, socotite pe unitatea de produs, se reduc sau cresc, în funcție de creșterea sau descreșterea volumului producției în aceeași unitate de timp, deci în funcție de modul de utilizare a timpului de producție. În aceste condiții, apare necesitatea folosirii unor sisteme și metode de gestiune care să orienteze preocuparea cadrelor de conducere și executanților asupra folosirii timpului de producție, prin **cunoașterea și stăpînirea costului de funcționare a fiecărui loc de muncă,** atît în sfera producției directe cît și în sfera activităților auxiliare și a serviciilor funcționale, atît la nivelul normelor și al prevederilor, cît și al abaterilor (în plus sau în minus) față de norme ori prevederi.

Aplicarea SCOP permite realizarea acestui obiectiv important, întrucît în cadrul sistemului, mașina (sau locul de muncă manual) este o unitate de gestiune fundamentală unde se consumă resursele întreprinderii, iar costul unei ore de funcționare este un indicator de bază al eficienței activității interne. În costul unei ore-producție, care cuprinde toate costurile directe și indirecte ocazionate de funcționarea unei mașini sau unui loc de muncă timp de o oră, **mai puțin costul materialelor directe**, se reflectă nivelul de utilizare a capacității de producție, nivelul eficienței folosirii forței de muncă, nivelul costurilor de producție. În aceste condiții crește interesul personalului tehnic, economic și al conducerii întreprinderii pentru folosirea judicioasă a mașinilor și suprafețelor de producție, a forței de muncă și a altor consumuri de resurse — și în primul rînd al timpului economic, pentru a reduce costurile.

❷ Dar pentru a putea urmări **concret** modul cum este folosit timpul de muncă (vie sau materializată) este necesară SECTORIZAREA ÎNTREPRINDERII ÎN CENTRE DE PRODUCȚIE, ÎN CENTRE DE ACTIVITĂȚI AUXILIARE ȘI FUNCȚIONALE. **Acesta** este al doilea principiu al **SCOP**, potrivit căruia întreprinderea este un complex de centre de producție, centre auxiliare și funcționale și, implicit, un complex de centre de costuri în cadrul cărora se consumă resursele atribuite întreprinderii în autogestiune. Aceste centre reprezintă unități de gestiune ale sistemului întreprindere, organizate în cadrul atelierelor, asigurîndu-se condiții de autogestiune a acestora prin programarea costurilor pînă la (inclusiv) locurile de muncă. Prin aceasta se lărgește sfera programării, trecîndu-se de la programarea actuală — limitată strict la sarcini cantitative — la o programare cu valențe calitative, care impune și defalcarea în timp și spațiu și a costurilor, sub forma normelor consumului de resurse.

❸ Sectorizarea întreprinderii pe centre de producție creează premisele trecerii la cel de-al treilea principiu al **SCOP** și anume URMĂRIREA OPERATIVĂ ȘI ANALIZA SISTEMATICĂ A ABATERILOR DE LA COSTURILE PLANIFICATE ȘI NORMATE.

În faza operativă, un proces de conducere bine organizat presupune o informare continuă, rapidă și veridică asupra realizării sarcinilor cantitative de către fiecare centru de producție, **în limitele nivelurilor de costuri planificate și normate.** În condițiile **SCOP**, informarea asupra abaterilor este operativă, tinzînd să fie chiar instantanee. O astfel de informare permite conducerii adoptarea și aplicarea de măsuri prompte pentru a reduce volumul pierderilor determinate de aceste abateri, ca și pentru generalizarea, prin extindere, a performanțelor, deci a abaterilor pozitive, cum ar fi reducerea normelor de resurse sub cele stabilite. Conducerea nu urmărește decît abaterile pozitive sau negative, considerînd — prin convenție — că acolo unde nu apare nici o sesizare, procesul de producție se desfășoară normal, în limitele de timp stabilite și ale costurilor planificate și normate. Informarea se reduce deci numai la abateri, fiind transmisă selectiv celor interesați ; astfel, conducerea este descongestionată de un volum mare de informații nesemnificative, putînd să-și concentreze atenția numai asupra devierilor de la normele prestabilite. Abaterile de mai mică importanță sînt comunicate, pentru rezolvare, conducerii de supraveghere și a celei medii, în timp ce abaterile grave sau frecvente sînt comunicate și conducătorilor din vîrful ierarhiei.

Este de reținut că operativitatea se referă atît la timpul de constatare a abaterilor, cît și la timpul în care informațiile specifice sînt trimise diferitelor nivele de conducere și valorificate prin măsuri de înlăturare a defecțiunilor sau de generalizare.

❹ EVIDENȚIEREA EFORTURILOR CENTRELOR DE PRODUCȚIE ÎN TRANSFORMAREA MATERIILOR PRIME, MATERIALELOR ȘI SEMIFABRICATELOR ÎN PRODUSE ȘI SERVICII este al patrulea principiu al SCOP. Corespunzător acestui principiu, costul efectiv, ca de alt-

fel și costul planificat, se calculează prin însumarea a două articole de calculație (diferite de grupele de cheltuieli utilizate în prezent) :

1) materii prime, materiale și semifabricate directe ;

2) costuri oră-producție pe produs, care includ celelalte costuri (retribuții, amortizări, energie electrică etc.).

Interesul fiecărui centru de producție și al întreprinderii în ansamblu este de a prelucra într-un timp scurt un volum mai mare de resurse și de a reduce costurile necesare transformării acestora în produse finite. Aceasta este o idee centrală care stă la baza **SCOP,** punînd din nou în discuție conceptul de timp de muncă economic. Reducerea timpului față de cel consumat înainte la fiecare centru pentru aceeași producție — sau creșterea producției obținute în același timp ca în trecut — sau reducerea timpului concomitent cu creșterea producției (situația cea mai bună) au ca urmare micșorarea costurilor pe o unitate din valoarea de întrebuințare (produs sau prestație), ca urmare a diminuării relative a costurilor convențional constante.

Costul efectiv al produselor și serviciilor, în condițiile **SCOP,** se poate calcula cu ușurință la sfîrșitul fiecărei luni, prin adăugarea abaterilor la nivelul normat al celor două articole de calculație.

Posibilitatea de a calcula operativ costul planificat și efectiv al unui produs pe baza noului sistem este cu mult mai mare decît cea oferită de metodele clasice de calculație a costurilor, ceea ce este important în luarea deciziilor operative și în cazul cînd trebuie să alegem varianta optimă de produs, proces tehnologic etc.

● Reliefarea și măsurarea efortului propriu al fiecărui centru de producție și al întreprinderii în ansamblu, prin abaterile de la norme și plan, permit ca **SCOP** să fie o bază adecvată pentru COINTERESAREA MATERIALĂ A OAMENILOR MUNCII ÎN FUNCȚIE DE APORTUL REAL AL FIECĂRUIA LA REZULTATELE FINALE ALE ACTIVITĂȚII CENTRELOR DE PRODUCȚIE ȘI A ÎNTREPRINDERII, la creșterea eficienței prin reducerea costurilor. Acesta este al cincilea principiu al **SCOP.** Delimitarea corectă a centrelor de producție, de activități auxiliare și funcționale, stabilirea obiectivelor în termeni de sarcini cantitative și limite de costuri, precum și analiza operativă, la perioade scurte de timp, a abaterilor (după natură și cauze) pe centre de producție și persoane implicate asigură o justă și rațională repartizare a sarcinilor fiecăruia, permițînd conducerii o apreciere corectă, pe bază de date veridice, a aportului adus de fiecare om al muncii la realizarea, sub aspect atît cantitativ, cît și calitativ, a obiectivelor planificate, în timpul stabilit. În analiză, abaterile cu sens negativ nu se compensează cu cele de sens pozitiv — aceasta pentru ca abaterile eficiente să fie mobilizate în documentații, iar abaterile deficitare să fie lichidate. Prin aceasta se înlătură capcana mediilor globale, cu toate neajunsurile lor ; se creează (prin sistemul de cointeresare) premisele necesare pentru schimbarea mentalității și a tendinței existente în unele întreprinderi, de a „lupta" pentru sarcini cît mai reduse, ascunzîndu-și rezervele de reducere a costurilor. Stimulîndu-se asumarea și realizarea unor sarcini sporite la nivelul centrelor de producție, se realizează un nivel cost-oră-producție mai redus, ceea ce asigură o retribuție suplimentară a personalului din centrele cu activitate eficientă. Evident, realizarea acestui deziderat va presupune **folosirea indicatorului cost-oră-producție ca un indicator calitativ în cointeresarea materială.**

Ca o SINTEZĂ a principiilor prezentate, se poate spune că o bună aplicare a **SCOP** și, îndeosebi, o bună folosire a analizei abaterilor la nivelul fiecărui centru de costuri permit conducerii să stăpînească ferm și **din mers** realizarea obiectivelor — atît cantitative cît și calitative — ale tuturor activităților din întreprindere, luînd măsuri imediate de remediere. În acest mod, **SCOP** verifică și gradul de fundamentare a previziunilor, calitatea programării, a tehnologiilor prin care se stabilesc normele de consum al resurselor, a aprovizionării, precum și munca fiecărui executant. Pe scurt, o bună aplicare a **SCOP** oferă conducerii **un instrument de mare eficacitate pentru gestiunea resurselor, o posibilitate de permanentă perfecționare a organizării producției și muncii în toate sectoarele de activitate ale întreprinderii.**

SCOP: Tehnici de aplicare

Pornind de la aceste principii de bază ale sistemului, au fost concepute tehnicile și instrumentele de aplicare. În ordinea lor succesivă, ele sînt următoarele : 1) delimitarea și caracterizarea centrelor de producție sau de costuri ; 2) stabilirea sarcinilor de producție în ore-normă, pe centre de producție și pe total întreprindere ; 3) elaborarea bugetului general de costuri pe întreprindere ; 4) repartizarea costurilor pe centre de producție și întocmirea bugetelor de costuri și a nivelului cost-oră-producție pe centre ; 5) stabilirea costurilor planificate și normate pe unitatea de produs ; 6) înregistrarea, urmărirea, controlul și analiza operativă a abaterilor de la costurile planificate și normate ; 7) calculul costului efectiv al produselor ; 8) analiza post-operativă a abaterilor și a nivelului efectiv cost-oră-producție realizat de centre.

● În cadrul primei tehnici **se constituie centrele de producție sau de costuri, care reprezintă unitățile de gestiune de bază ale sistemului, unde se consumă resursele și se realizează sarcinile de producție.** Delimitarea centrelor se face pe baza unor criterii cum sînt : o singură mașină, cînd aceasta are o importanță deosebită în cadrul procesului de producție ; mai multe mașini sau locuri de muncă manuale de același fel, cu caracteristici tehnice și economice similare ; mai multe mașini sau locuri de muncă manuale, care execută operații tehnologice diferite, dar sînt integrate într-o linie de fabricație ș.a.

Concomitent cu centrele de producție se constituie și centre de activități auxiliare, precum și centre de activități funcționale pe compartimente. Toate acestea sînt verigi organizatorice primare, dotate cu mașini, suprafețe de lucru, personal muncitor etc., cu ajutorul cărora se realizează procesele de muncă, generatoare de cheltuieli, deci de costuri.

● Prin cea de-a doua tehnică se **stabilesc obiectivele pe fiecare centru, în termeni de sarcini de producție exprimate în ore-normă, pentru centrele de producție și cele de activități auxiliare și în atribuții, pentru centrele de activități funcționale.** Stabilirea sarcinilor de producție pe centre se face în funcție de volumul planificat al producției, de timpii normați pe produse și pe reperele componente ale acestora, de atribuțiile stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al întreprinderii. Centrele sînt atît generatoare de producție și activități, cît și consumatoare de resurse, evaluate prin costurile de producție. Deci, este necesar să se stabilească nivelul costurilor în limita cărora se realizează produsele și serviciile.

● În cadrul celei de-a treia tehnici a sistemului **se întocmește bugetul general de costuri,** care însumează toate costurile planificate ale întreprinderii, grupate în cele două capitole arătate la prezentarea principiilor sistemului. Planificarea costurilor prevăzute în bugetul general se face după metodologia utilizată în prezent.

● În vederea întăririi autogestiunii pînă la nivelul locurilor de muncă, prin cea de-a patra tehnică, bugetul general al costurilor se defalcă pe centrele constituite, prin **repartizarea costurilor pe centre și întocmirea bugetelor pentru fiecare dintre acestea.** Deci, fiecare centru are un buget propriu. Costurile generate de activitatea directă a centrelor — cum sînt : amortizarea mașinilor, retribuțiile directe ale muncitorilor, C.A.S. și impozitul pe retribuții plătit de întreprindere, costurile aferente energiei electrice ca forță motrice etc. — se calculează direct pe centre. Costurile indirecte generate de activitățile auxiliare, de servire și funcționale, precum și cele comune mai multor cen-

tre de producție se defalcă pe centre pe baza unor criterii de repartizare (valoarea utilajelor, suprafața de producție, numărul muncitorilor direct productivi, puterea instalată ș.a.). Alegerea criteriilor nu se face după o regulă rigidă, însă este indicat ca ea să aibă o logică, să fie motivată din punct de vedere tehnic și economic, să conducă la soluții juste, la o repartizare echitabilă pe seama diferitelor centre de producție, să stimuleze și mobilizeze interesul acestora pentru reducerea costurilor.

De aceea, această operație trebuie să fie precedată de analiza obiectivă a situației din întreprindere, în urma căreia să se stabilească obiectivele urmărite de conducerea întreprinderii și linia de acțiune pentru realizarea lor. Așa, de exemplu, dacă întreprinderea intenționează să obțină o eliberare de mijloace de muncă, instalații auxiliare, spații industriale, se vor alege criteriile care ajută la realizarea acestui obiectiv (valoarea utilajelor și suprafața de producție vor sta la baza repartizării unui volum important din cheltuielile indirecte). După cum se vede, criteriile de repartizare și modul lor de folosire reprezintă instrumente ale politicii conducerii întreprinderii în autogestiunea resurselor.

Folosirea mai multor criterii de repartizare a costurilor indirecte contribuie la stabilirea unor costuri mai juste, mai aproape de costul real al produselor.

După repartizarea costurilor pe centre, se întocmesc bugetele de costuri ale acestora, prin însumarea costurilor directe cu cele indirecte și se calculează nivelul costului unei ore de producție pe fiecare centru, după relația: C.O.P. = totalul costurilor aferente centrului, împărțit la volumul producției repartizate pe centru (ore-normă).

● Prin cele patru tehnici prezentate s-a stabilit nivelul consumului de resurse, exprimate prin costuri, necesare realizării volumului planificat al producției, ca bază pentru o bună gestiune a întreprinderii și a verigilor primare ale acesteia. Dar întreprinderea nu satisface nevoile societății prin producție în general, ci prin produse și servicii, rezultante ale activității de producție. Aceasta impune **calculul costurilor planificate și normate pe unitatea de produs**, sau de prestație, ceea ce se face prin cea de-a cincea tehnică a sistemului.

Costul planificat pe unitatea de produs se calculează pe baza celor două articole de calculație. Primul dintre acestea se determină prin evaluarea normelor de consum la prețurile materialelor care concură la fabricarea produselor, iar cel de-al doilea — prin ponderea normelor de timp cu nivelurile C.O.P. aferente centrelor de producție pe la care trece produsul în procesul prelucrării.

Aceeași metodologie se aplică și pentru **costul normat**. Acesta, însă, se calculează în momentul lansării în fabricație a produselor, pe cînd costul planificat se stabilește cu mult înainte de începerea anului de plan.

Fundamentarea în momente diferite a celor două categorii de costuri generează diferența între bazele normative de calcul și, implicit, între nivelurile lor. Costul unitar planificat, fiind calculat înaintea începerii anului de plan, se fundamentează pe baza unor norme și normative previzionate în funcție de realizările anului precedent, corectate cu efectele anticipate ale programului de măsuri tehnico-organizatorice. Costul unitar normat, fiind calculat cu puțin înainte de momentul lansării producției în fabricație, se fundamentează pe normele și normativele existente în acel moment.

Deseori se constată diferențe între normele și normativele planificate și cele existente în diferite momente ale anului de plan, generate de măsurile tehnico-organizatorice efectiv aplicate și efectele acestor măsuri, care pot fi mai mari sau mai mici decît cele previzionate. Diferențele înregistrate între costurile normate și cele planificate le numim **abateri** ale calculației normate față de prevederile calculației de plan (Anp). Asupra acestei chestiuni vom reveni în cele ce urmează.

● De regulă, pe parcursul **desfășurării activității** de producție, în faza operativă a procesului de conducere și gestiune, apar o serie de abateri pozitive și negative de la costurile normate, generate de activitatea de invenții și inovații, de nerespectarea procesului tehnologic, efectuarea unor lucrări suplimentare, înlocuirea unor materii prime, nerespectarea planului costurilor indirecte etc. Stăpînirea de către conducere a nivelului costurilor impune urmărirea și controlul operativ al acestora, ceea ce se realizează prin cea de-a șasea tehnică de aplicare a **SCOP**, privind **înregistrarea, urmărirea, controlul și analiza operativă a abaterilor de la costurile planificate și normate**. Această tehnică este prezentată pe larg în capitolul următor.

● **SCOP** integrează într-un tot unitar cele trei faze ale procesului de conducere și gestiune; tehnicile prezentate anterior s-au referit la primele două faze dintre acestea. În cea de-a treia fază, cea post-operativă, sistemul integrează **tehnicile privind calculul costului efectiv al produselor și analiza post-operativă a abaterilor și a activității centrelor de producție.** Acestea reprezintă a șaptea și, respectiv, a opta tehnică de aplicare a **SCOP.** În esență, **costul efectiv al produselor** se calculează prin însumarea algebrică a costurilor normate cu abaterile înregistrate la cele două articole de calculație specifice sistemului. Această metodologie permite calculul costului efectiv al produselor și serviciilor la sfîrșitul fiecărei luni, fără a se mai aștepta, cum se obișnuiește, închiderea comenzii. **Analiza post-operativă a activității centrelor de producție și a abaterilor** constă în compararea nivelului cost-oră-producție realizat (efectiv) pe centre cu cel planificat, stabilirea abaterilor și a cauzelor ce le-au generat și luarea de măsuri pentru perfecționarea activității întreprinderii în perioada viitoare.

Așadar, prin tehnicile specifice fazei post-operative se încheie un ciclu al procesului de conducere și gestiune, pentru o anumită perioadă — după care urmează un alt ciclu, la un nivel mai înalt de eficacitate, valorificîndu-se experiența acumulată.

În concluzie, pentru aplicarea principiilor pe baza cărora se construiește sistemul cost-oră-producție, se impune mai întîi constituirea centrelor de producție în cadrul atelierelor, cărora li se stabilesc sarcini de producție în ore-normă; apoi se alocă resursele necesare și se stabilește bugetul general de costuri al întreprinderii, defalcat pe centre de producție, de activități auxiliare și funcționale, ceea ce permite stabilirea costului unei ore-producție: adăugîndu-se la acesta costurile aferente materiilor prime, materialelor și semifabricatelor directe, se obține costul planificat și normat pe unitatea de produs. Acestea sînt tehnicile care proiectează **SCOP** în faza lui previzională, **la care** se adaugă instrumentele concepute în această fază în vederea aplicării sistemului, cum ar fi: Codul de abateri specifice ramurii și întreprinderii unde se aplică sistemul, bonurile de abateri privind consumul de materiale și manoperă, darea de seamă asupra abaterilor, nomenclatorul centrelor de producție, de activități auxiliare și funcționale, foile de repartizare a costurilor etc. pe care spațiul limitat nu ne permite să le prezentăm aici.

În ceea ce privește aplicarea efectivă a **SCOP** în faza operativă a procesului de conducere și gestiune, un rol deosebit au organizarea, la intervale scurte, a analizei sistematice a abaterilor — pe cauze, vinovați și centre de producție — și luarea de măsuri operative pentru generalizarea performanțelor și eliminarea deficiențelor. La sfîrșitul lunii — faza post-operativă, cînd se încheie ciclul de activitate — se stabilesc costul efectiv al unei ore-producție și al produselor, precum și abaterile față de nivelurile planificate, ceea ce oferă o cunoaștere veridică a contribuției fiecărui centru și a fiecărui om al muncii la realizarea acestor costuri.

SCOP: Aplicare experimentală și primele rezultate

Pentru implementarea sistemului la I.M.U.A.B. s-a elaborat în prealabil un proiect aplicativ (de către cadre didactice și specialiști din întreprindere, membri ai Laboratorului de conducere din A.S.E., pe baza unei convenții de cercetare pe termen lung), pornind de la particularitățile organizării producției în această unitate și impactul lor asupra planificării, programării, evidenței, controlului și analizei costurilor de producție.

Principalele particularități — în funcție de care a trebuit să fie odoptat **SCOP**, decurg din caracterul de serie mică și unicate al producției și constau în : diversitatea mare a elementelor componente ale produselor, dispersia acestora pe fluxul de fabricație, caracterul discontinuu al fabricației ș.a. Deși nomenclatorul de produse nu depășește anual 100 de poziții, datorită complexității lor tehnice și numărului mare de variante constructive adoptate, el generează o mulțime apreciabilă de repere componente, al căror nomenclator cuprinde peste 60 000 de poziții ; varietatea lor sub aspectul complexității și greutății, al numărului de operații necesare fabricației și al duratei ciclului de producție complică programarea, coordonarea și urmărirea fabricației pieselor și, implicit, gestiunea lor.

În astfel de condiții, folosirea la I.M.U.A.B. a metodei pe comenzi, ca instrument de urmărire operativă a costurilor, nu era indicată, dat fiind caracterul ei post-operativ. Deși întreprinderea și-a realizat, în general, sarcinile, s-a constatat că aplicarea acestei metode în domeniul gestiunii resurselor și al calculației costurilor a avut consecințe negative, diminuînd eficiența, față de nivelul posibil.

De aceea, prin proiectul aplicativ **s-a recomandat întreprinderii trecerea la sistemul cost-oră-producție, bazat pe prelucrarea automată a datelor privind costurile de producție.**

Proiectul aplicativ, în curs de implementare în întreprindere, a prevăzut 4 etape de aplicare a **SCOP**, urmărindu-se pregătirea informațională a întreprinderii pentru aplicarea noului sistem, precum și valorificarea mai rapidă a avantajelor dobîndite prin aplicarea lui chiar parțială — respectiv avantajele generate de metoda normativă și elemente ale metodei conducerii pe bază de excepții.

PREGĂTIREA INFORMAȚIONALĂ

O etapă indispensabilă a aplicării sistemului o constituie temeinica pregătire informațională a întreprinderii în activitățile de concepție tehnică și tehnologică, programare, lansare și urmărire a producției, normarea costurilor, retribuire etc., întrucît sistemul are conexiuni cu toate aceste activități, bazîndu-se pe informații veridice și operative cu privire la ele. **SCOP se poate aplica și în condițiile prelucrării manuale a datelor și informațiilor, dar volumul de muncă necesar implementării și funcționării sistemului este considerabil. Din această cauză și ținînd seama că întreprinderea beneficiază de un centru de calcul dotat cu 3 calculatoare, studiul a recomandat ca aplicarea SCOP la I.M.U.A.B. să se facă în condițiile folosirii calculatorului.**

Aplicațiile centrului de calcul din întreprindere au fost orientate, prin proiectul aplicativ, spre crearea condițiilor informaționale necesare aplicării **SCOP**. Prezentăm pe scurt, două dintre ele :

a) **prelucrarea automată a datelor din documentația constructivă și tehnologică a produselor,** care furnizează primele informații în legătură cu consumul de materiale, de manoperă, gradul de tipizare ș.a. pentru reperele componente ale produselor. **Pe baza acestor date** s-au efectuat, cu ajutorul calculatorului, **lucrări privind** gradul de utilizare a mașinilor și suprafețelor de producție, gradul de refolosire a unor elemente tipizate, gama sorto-tipo-dimensională de materiale și semifabricate folosite ș.a., care permit să se ia, încă din faza de elaborare a documentației tehnice, măsuri eficiente de reducere a costurilor. Aceste lucrări au creat primele premise necesare aplicării unor tehnici și instrumente importante ale **SCOP**, cum sînt : sarcini de producție în ore-normă pe centre de producție, calculul costului normat pe unitate de produs, codul de abateri specifice întreprinderii ș.a., care au la bază tocmai datele din documentația constructivă și tehnologică a produselor ;

b) **elaborarea documentației economice de lansare a producției** — bonuri de lucru și bonuri de materiale — **cu ajutorul calculatorului,** care asigură atingerea a trei obiective ;

— comparația lansării în fabricație a fiecărui lot de produse cu loturile anterioare, sub aspectul reducerii normelor de consum de materiale și a normelor de timp ;

— controlul derulării programului de fabricație privind consumul de materiale și manoperă, gestiunea pieselor, relansarea rebuturilor etc. :

— calculul costurilor normate pe unitatea de produs, pe baza normelor înscrise în documentația tehnologică în momentul lansării în fabricație a produsului.

Calculația normativă pe produs oferă conducerii colective a I.M.U.A.B. valoroase informații privind perspectiva de încadrare în sarcina de reducere a costurilor, dinamica și eficiența programului de măsuri tehnico-organizatorice adoptat. Pe baza acestor informații se stabilesc, dacă este cazul, încă înainte de lansarea în fabricație a produselor, măsuri de încadrare în nivelul planificat al costurilor.

Aplicațiile efectuate în cadrul etapei de pregătire informațională a întreprinderii au soluționat probleme specifice fazei previzionale a sistemului de conducere și autogestiune cost-oră-producție.

SISTEM DE ÎNREGISTRARE, URMĂRIRE, CONTROL ȘI ANALIZĂ A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

În cea de-a doua etapă a aplicării sistemului s-a urmărit rezolvarea unor probleme specifice fazei operative a **SCOP**, prin constituirea unui sistem de înregistrare, urmărire, control și analiză a costurilor de producție, care a creat condiții pentru aplicarea metodei normative și a unor elemente ale conducerii pe bază de excepții. Instrumentele de bază ale sistemului aplicat sînt **documentele de înregistrare a abaterilor de la consumurile normate de materiale și manoperă și darea de seamă asupra abaterilor.**

Documentele primare concepute și aplicate pentru înregistrarea abaterilor la materiale și manoperă sînt **„bon de abatere materiale"** și **„bon de abatere manoperă".** Ele furnizează conducerii următoarele informații : denumirea atelierului unde se înregistrează abaterea, numărul comenzii, cauza abaterii, serviciul implicat în producerea acesteia, felul abaterii (economie sau depășire a consumurilor normate) ș.a.

Un principiu de bază adoptat în înregistrarea abaterilor constă în examinarea preventivă a cauzelor generatoare de abateri negative, de către organul împuternicit de către biroul executiv al C.O.M. — de regulă inginerii-șefi. Prin aceasta s-a asigurat un control operativ, limitîndu-se depășirea costurilor normate.

Întrucît înregistrarea și, ulterior, centralizarea abaterilor se fac pe cauze, s-au stabilit (pe bază de date statistice privind o perioadă lungă de timp) cauzele generatoare de abateri, specifice I.M.U.A.B., înscrise într-un cod de abateri, din care unele elemente sînt prezentate exemplificativ în pag. 8.

Documentele de abateri la I.M.U.A.B. sînt centralizate lunar pe cauze, locuri de producție, servicii generatoare de abateri și produse, obținîndu-se dare de seamă lunară asupra abaterilor, instrument valoros prin informațiile pe care le furnizează conducerii, permițîndu-i să cunoască atît cauzele generatoare de abateri, cît și compartimentele implicate în producerea lor și, pe această bază, să ia măsuri

concrete de eliminare a cauzelor abaterilor negative. Totodată, abaterile pozitive cu caracter permanent, rezultate în general prin activitatea de invenții și inovații, au fost valorificate prin documentația tehnologică, reducîndu-se normele de consum la materiale și manoperă.

La centralizarea și analiza abaterilor s-a adoptat regula menționată în cadrul principiilor de aplicare a **SCOP**, conform căreia economiile nu compensează depășirile de costuri.

Așadar, abaterile se înregistrează zilnic și se urmăresc și analizează sistematic, în mai multe etape:

— **prima etapă** a analizei are un caracter previzional și se face, așa cum am arătat, cu ocazia stabilirii abaterilor costurilor normate față de cele planificate **(Anp)**, luîndu-se — în cazul în care costurile normate sînt mai mari decît cele planificate — măsuri tehnice și organizatorice în vederea încadrării în planul costurilor;

— **a doua etapă** a analizei se realizează zilnic, cu ocazia emiterii documentelor de abateri ale costurilor efective față de cele normate (Aen) și are rolul de a asigura un control selectiv asupra costurilor și o partajare a responsabilităților directe și indirecte pe compartimentele întreprinderii și oamenii muncii din cadrul acestora. Pe baza acestei analize se pot lua decizii operative de reglare a activității;

— în cadrul **etapei a treia** se face lunar analiza sistematică a abaterilor, pe baza devierilor înregistrate la costurile efective față de cele normate **(Aen)** și cele planificate **(Aep)**.

Pe parcursul aplicării **SCOP**, sistemul de abateri a fost extins, constituindu-se încă două categorii de abateri, prin care se poate controla nivelul costurilor prevăzute în studiile tehnico-economice elaborate pentru noile produse și dezvoltări ale întreprinderii. Aceste categorii sînt abaterile costurilor planificate și, respectiv, efective față de cele prevăzute în S.T.E. **(Aps și Aes)**.

Însumînd, sistemul de abateri aplicat la I.M.U.A.B. cuprinde următoarele categorii:

— **Aps**: abaterile costurilor planificate față de cele prevăzute în studiile tehnico-economice

— **Anp**: abateri ale costurilor normate față de cele planificate

— **Aen**: abateri ale costurilor efective față de cele normate

— **Aep**: abateri ale costurilor efective față de cele planificate

— **Aes**: abateri ale costurilor efective față de cele prevăzute în studiile tehnico-economice

Între aceste categorii de abateri se stabilesc relațiile:

$$Aep = Aen + Anp$$

$$Aes = Aep + Aps$$

Cele două categorii de abateri — **Aep** și **Aes** — fundamentează modul în care întreprinderea se încadrează în sarcina planificată de reducere a costurilor și în prevederile studiilor tehnico-economice.

Corespunzător obiectivelor proiectului de implementare a sistemului la I.M.U.A.B., prin aplicațiile efectuate în primele două etape s-au creat condițiile necesare aplicării metodei normative și a elementelor metodei conducerii prin excepții care au o serie de implicații favorabile pe linia reducerii costurilor de producție. Pentru valorificarea întregului ansamblu de avantaje oferite de **SCOP**, s-a trecut la cea de-a treia etapă a implementării, în curs de desfășurare, privind aplicarea unor elemente ale metodei taxă-oră-mașină, adaptate la specificul întreprinderii.

APLICAREA UNOR ELEMENTE ALE METODEI TAXĂ-ORĂ-MAȘINĂ

În cadrul acestei etape de aplicare a sistemului s-au determinat experimental nivelul costurilor ce revin pe o oră normă producție la fiecare grupă de utilaje și locuri de muncă manuale, constituite în centre de producție (sau de costuri).

După primele rezultate ale experimentării s-au desprins cîteva concluzii interesante privind dispersia costurilor pe centre de producție și influența dotării tehnice a locurilor de muncă și a gradului de folosire intensivă și extensivă a acestora asupra nivelului costului oră-producție pe centre. Astfel, costurile unei ore de funcționare a locurilor de muncă se înscriu între 34 lei și 1830 lei. Evident, atenția conducerii trebuie localizată asupra centrelor de producție cu nivel ridicat al costului pe oră de funcționare, asigurînd un grad cît mai înalt de folosire intensivă și extensivă a acestora.

Avantajele stabilirii costurilor pînă la nivelul locurilor de muncă sînt multiple, în primul rînd sub aspectul determinării mai juste a costurilor pe activități, repere și produse și al angajării celor mai mici verigi organizatorice în autoconducere și autogestiunea economico-financiară. Totodată, informațiile privind costurile, stabilite la nivelul centrelor de producție, prezintă o importanță deosebită în aplicarea formei de retribuire în **acord global**, a cărei generalizare, în secții, ateliere, și la nivelul formațiilor de lucru implică, potrivit prevederile legale, condiții și clauze privind nivelul costurilor de producție. Implementarea sistemului, așa cum a fost el conceput în proiectul aplicativ — în sensul condiționării retribuției de nivelul costurilor pe oră-producție — ar asigura în mod eficient și operativ informațiile necesare aplicării corespunzătoare a condițiilor și a clauzelor privind costurile în forma de retribuire în acord global.

Aplicarea sistemului în ansamblul său presupune integrarea metodei normative și a elementelor metodei de conducere pe bază de excepții cu metoda taxă-oră-mașină, ceea ce se va realiza în etapa a 4-a a implementării sistemului la I.M.U.A.B., prin elaborarea lucrărilor de calcul al costului planificat și normat după metodologia **SCOP** (pe baza nivelului costului oră-producție pe centre, stabilit în etapa a 3-a), de decontare a producției și de analiză post-operativă a activității centrelor de producție, conform tehnicilor specifice sistemului.

EFECTE OBȚINUTE

Efectele pozitive ale aplicării, chiar și parțiale, a **SCOP** se pot constata din rezultatele obținute de I.M.U.A.B în reducerea costurilor de producție în perioada 1976—1980 și din perspectiva evoluției lor în perioada 1981—1985:

Anul	Reducerea costurilor la 1000 lei producție marfă față de anul 1976, în %	Din care costuri materiale
1977	2,62	7,45
1978	7,40	9,62
1979	27,39	19,05
1980	29,78	21,76
1981	32,57	23,25
1985	39,41	31,12

Reducerea costurilor a fost determinată atît de ansamblul de măsuri privind promovarea progresului tehnic, dezvoltarea întreprinderii, creșterea volumului de producție, perfecționarea pregătirii profesionale, îmbunătățirea organizării producției și a muncii etc. cît și de aplicarea parțială a noului sistem cost-oră-producție, care a accentuat urmărirea, controlul și analiza sistematică a costurilor de producție în toate fazele procesului de conducere și autogestiune. S-o dovedit astfel că **SCOP** poate deveni o modalitate de aplicare eficientă a noului mecanism economico-financiar, de impulsionare și accelerare a procesului de trecere la o nouă calitate în activitatea întreprinderilor.

Prof. dr. C. PINTILIE,
lector dr. T. ZORLENȚAN,
asist. I. VERBONCU
Academia de studii economice București
— Laboratorul de conducere a unităților economice

COD DE ABATERI

specific întreprinderilor constructoare de mașini

11 — Normare tehnică : *abateri ale normelor tehnic analitice față de normele stabilite pe alte baze (statistice, prin corelare, aproximative, provizorii etc.). Acest cod se aplică numai la stabilirea abaterilor calculațiilor după normele tehnic analitice la zi față de norma de consum aprobată, folosită la calculațiile de plan.*

12 — Modificări și erori constructive : *modificări, erori sau omisiuni în desene și nomenclatoare — fie cerute ori sesizate de beneficiar, fie impuse de fabricație ori sesizate în perioada pregătirii și lansării în fabricație.*

13 — Modificări și erori tehnologice: *modificări, definiri și puneri la punct după aprobarea normei de consum de materiale și manoperă, fie în faza de proiectare tehnologică, fie în faza de producție ; erori sau omisiuni ale organelor de proiectare tehnologică ori de normare.*

14 — Inovații, raționalizări măsuri tehnico-organizatorice — *înainte de a fi cuprinse în modificarea normelor de consum. Inițiative spontane în procesul de producție, ale muncitorilor ori ale personalului de specialitate.*

21 — Lipsa materialului din stoc (înlocuirea materialului) : *înlocuiri aprobate și derogări, determinate de lipsa din stoc a materialelor (pieselor) prevăzute în procesul tehnologic ; manopera suplimentară cerută de aceste înlocuiri.*

22 — Economii sau pierderi prin debitare : *economii prin croirea combinată a foilor de tablă, prin debitarea economică a barelor, prin folosirea resturilor de la confecționarea altor repere ; pierderi prin capete de bară ori margini de tablă, determinate de dimensiunile nemultiple ale semifabricatelor față de lungimile barelor sau dimensiunile foilor de tablă, ori de defecte întîmplătoare ale materialelor.*

31 — Remanieri din cauza materialului : *depășirea adausului de prelucrare, a limitei de duritate, porozități, goluri, deformații remaniabile.*

32 — Remanieri din alte cauze : *nerespectarea tehnologiei ; neatenția, neglijența sau pregătirea profesională necorespunzătoare a muncitorului ; condiții improprii de lucru în ce privește ventilația etc. ; greșeli ale organelor de control tehnic de calitate la operațiile precedente.*

33 — Economii sau depășiri de consum de materiale sau piese : *economii obținute pe diverse căi (necuprinse în alte coduri) fără modificarea calității produselor ; depășiri de mică valoare ale consumului de materiale, din diverse cauze (rotunjirea, la calcul, a fracțiunilor zecimale ; lipsa de precizie la măsurat ; folosirea la debitare a unor pînze mai groase etc.) ; depășirea consumului prin pierderi sau deteriorări la unele piese de foarte mică valoare, pentru care nu este economic să fie întocmite note de rebut.*

34 — Pierderi de materiale, piese : *pierderi în producție, constatate, dar fără a se fi identificat vinovații și pentru care s-a decis abandonarea cercetărilor ; manopera pentru prelucrarea materialelor sau pieselor respective.*

41 — Schimbarea mașinii (a locului de lucru) : *consumuri în plus de manoperă (uneori și de material) ca urmare a schimbării mașinii (a locului de lucru) prevăzute în tehnologie, din cauză că mașina respectivă lipsește ori se află în reparație, și din alte cauze ; idem, ca urmare a încărcării peste capacitate a mașinii prevăzute în tehnologie.*

42 — Uzura înaintată a mașinilor : *consum în plus de manoperă și de material sau piese, determinat de gradul înaintat de uzură al mașinilor de producție sau de defecțiuni întîmplătoare ale acestora*

43 — S.D.V.-uri necorespunzătoare sau lipsă : *consum în plus de materiale, piese brute și manoperă, ca urmare a gradului înaintat de uzură a sculelor, calității necorespunzătoare a acestora sau lipsei S.D.V.-urilor prevăzute în tehnologie.*

44 — Manoperă suplimentară : *operații dificile la unicate ori serie zero: instruirea muncitorilor tineri pentru operații de tehnicitate superioară calificării lor ; modificări de programe (defalcarea loturilor) ori întreruperi ale pregătirii mașinilor, din cauza urgențelor ; întreruperi frecvente pentru reglajul mașinilor ; executarea unor operații de altă specialitate, din lipsa muncitorilor de meseria cerută de tehnologie.*

45 — Economii de manoperă : *operații normate dar neexecutate, nemaifiind necesare (admise ca atare de C.T.C. sau de inginerul-șef de producție) ; operații normate a fi executate de muncitori, dar executate în fapt de personalul TA sau auxiliar, ori prin muncă patriotică ; operații efectuate fizic, dar rămase nepontate, din diverse cauze.*

61 — Încercări, probe, omologări : *materiale și manoperă în plus sau în minus față de prevederile tehnologice; piese de probă*

62 — Abateri în montaj : *consum în plus (sau în minus) de material ori manoperă în secțiile de uzinaj, ca urmare a cerințelor procesului de montaj ; idem, pentru finisări, retușări sau modificări cerute de montaj ; idem, consum de piese finite.*

63 — Finisări speciale : *consumuri în plus, înlocuiri de materiale, manoperă, piese, impuse de finisări speciale pentru export, expoziții etc.*

71 — Colaborări : *material și manoperă pentru operațiile prevăzute a se executa în fabrică, dar, din diverse cauze, încredințate colaboratorilor — sau prevăzute a se executa de către colaboratori, dar efectuate în întreprindere. (Aceste abateri determină, în cazul aplicării metodei normative, înregistrări speciale de translocare în postcalcul, între valorile după normă și valorile abaterilor.)*

81 — Înregistrări pentru evidență : *eliberări provizorii de materiale cu clauză de restituire după debitarea în secții ; restituirile corespunzătoare, pentru regularizarea consumului ; alte eliberări provizorii, în interesul producției, pînă la clarificare.*

85 — Abateri pe seama grosimilor : *abateri în plus sau în minus (față de prevederile din standarde) ale grosimii barelor de oțel ori a foilor de tablă, stabilite cu ocazia recepției. (Se folosesc exclusiv pentru evidența abaterilor la intrare, ale materialelor care se prelucrează la rece, prin așchiere, ori construcții metalice).*

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Mecanismul de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor — raporturile contractuale ale întreprinderilor

În preambulul Legii nr. 14/1971, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 11/1980, se prevede că „asigurarea bazei tehnico-materiale a producției, îmbunătățirea permanentă a aprovizionării și desfacerii corespunzător cerințelor de dezvoltare a economiei naționale, **face necesară realizarea și livrarea** de către fiecare unitate economică a producției fizice în concordanță cu sarcinile de plan și contractele economice încheiate, reducerea sistematică a consumului și creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor materiale refolosibile". Dacă realizarea produselor de către întreprinderi, în condițiile arătate, constituie în fapt traducerea în viață a funcției de producție, livrarea acestora potrivit contractelor încheiate intră în sfera funcției comerciale. Rezumîndu-ne numai la acest ultim aspect, în cele ce urmează ne-am propus să analizăm, în lumina normelor de drept, mecanismul de aprovizionare a întreprinderilor și, respectiv, de comercializare a mărfurilor fabricate, precum și raporturi contractuale care iau naștere în cadrul acestui mecanism.

1. MECANISMUL DE APROVIZIONARE ȘI DE COMERCIALIZARE A MĂRFURILOR NOȚIUNE-REGLEMENTĂRI

În lucrarea Mic dicționar enciclopedic, ediția 1978, noțiunea de mecanism, privită din optica științelor pozitive, este definită ca fiind o „descriere schematică a desfășurării unui fenomen, cuprinzînd aspectele esențiale și etapele succesive ale evoluției sale". Privită din punctul de vedere al materiei care ne preocupă — circulația mărfurilor de la producător la consumator — noțiunea de mecanism este sinonimă cu tabloul formelor organizatorice, al instrumentelor juridice și a activităților în cadrul, și cu ajutorul cărora, se realizează aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor și se comercializează mărfurile produse.

În această concepție, structura mecanismului de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor este determinată de normele de drept care reglementează această activitate, printre care pe primul loc se situează cele cuprinse în Legea nr. 5/1978, Legea nr. 71/1969, cu completările aduse prin Legea nr. 3/1979 și Legea nr. 14/1971, cu completările aduse prin Legea nr. 11/1980. De asemenea, dacă ne referim la mecanismul activității de aprovizionare prin import, sau de comercializare la export, importante reglementări au fost aduse prin Legea nr. 12/1980.

Dacă prin Legea nr. 14/1971 este reglementat mecanismul de planificare a aprovizionării tehnico-materiale și a fluxurilor de aprovizionare, iar prin Legea nr. 71/1969 tipurile de contracte economice și procedura de încheiere și derulare a acestora, prin Legea nr. 5/1978 se stabilesc atribuțiile întreprinderilor în acest domeniu de activitate; astfel, art. 12 din această lege, stabilind atribuțiile întreprinderilor în domeniul comercial, le detaliază, după cum urmează :

a) **Cu privire la aprovizionarea tehnico-materială :**

— elaborează și fundamentează, corespunzător producției contractate și sarcinilor de plan, programul de aprovizionare tehnico-materială, care cuprinde necesarul din țară și din import și termenele de livrare, cu respectarea normelor și normativelor de consum și de stoc aprobate pentru materii prime și materiale, combustibili și energie, precum și folosirea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale ;

— asigură baza materială necesară realizării în bune condiții a sarcinilor de plan ; încheie contracte economice de lungă durată, anuale sau pentru perioade mai scurte și răspunde de realizarea integrală a acestora, asigurînd aprovizionarea tehnico-materială la termenele necesare realizării ritmice a producției ;

— elaborează propuneri de norme de stoc pentru materii prime, materiale, combustibili și piese de schimb ; ia măsuri pentru preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative și de valorificare operativă a celor disponibile ;

b) **Cu privire la comercializarea internă a mărfurilor :**

— încheie contracte economice pe întreaga perioadă de 5 ani pentru producția prevăzută în planul cincinal privind consumul intern, în conformitate cu destinațiile din balanțele materiale de produse ; de asemenea, încheie contracte pe termen lung pentru produsele din profilul său de fabricație, pe durate mai mari de 5 ani, pe baza orientărilor și prognozelor de dezvoltare în perspectivă, a acordurilor de colaborare cu alte țări, îndeosebi pentru livrările ce se efectuează în cadrul acțiunilor de cooperare internațională pentru mașini, instalații și utilaje cu ciclu lung de fabricație ;

— adaptează și detaliază, dacă este necesar, prin planurile anuale, prevederile din contractele încheiate pe perioada de pînă la 5 ani ; răspunde de livrarea produselor la termenele și în condițiile prevăzute în contractele economice ;

— participă la prospectarea pieței interne în scopul cunoașterii necesităților de consum ; asigură reclama și prezentarea produselor ; participă la expoziții, demonstrații practice și tîrguri în țară și străinătate ; elaborează și difuzează cataloage comerciale ;

c) **Cu privire la comercializarea prin export a mărfurilor :**

— organizează producția destinată exportului și livrarea fondului de marfă, în conformitate cu termenele și clauzele contractuale ; ia măsuri pentru introducerea în fabricație pentru export a produselor care asigură o valorificare superioară a materiilor prime pentru reînnoirea continuă a produselor destinate exportului, asigurînd tot-

odată un nivel tehnic și calitativ competitiv și costuri de producție cît mai reduse ;

— participă, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor cadru, comenzilor sau convențiilor pentru producția de export.

Dacă privim mecanismul de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor prin prisma formei de organizare, o prezentare analitică ne obligă să-l descompunem în două subdiviziuni : a) mecanismul de aprovizionare tehnico-materială și b), mecanismul de comercializare a mărfurilor. Acest mod de prezentare ne permite să evidențiem analitic fluxurile mărfurilor de la producător la consumator, activitățile economice care se desfășoară, procesele economice și raporturile contractuale care iau naștere și în baza cărora circulă mărfurile și se efectuează decontările între furnizori și beneficiari.

2. MECANISMUL DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ — TIPURI DE CONTRACTE

Legea nr. 14/1971, prin art. 108 stabilește principiul fundamental, potrivit căruia „aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibili și alte produse din țară și din import se efectuează în temeiul contractelor economice încheiate, astfel : a) cantitățile vagonabile, prin livrări directe de la producători sau, după caz, de la punctul de frontieră la consumatorul efectiv ; b) cantități nevagonabile prin rețeaua de baze a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe“ și prin bazele specializate ale ministerelor și centralelor pentru anumite materiale“. Așadar, din textul citat se desprinde că la baza determinării fluxurilor de aprovizionare stă ideea optimizării transporturilor după criteriul cantităților vagonabile sau nevagonabile care se livrează în mod curent la un anumit termen contractual. Dacă alături de acest criteriu avem în vedere și raporturile contractuale care se nasc vom constata că în cadrul mecanismului actual de aprovizionare tehnico-materială se disting două surse de aprovizionare : a) direct de la întreprinderile producătoare, și b), prin intermediul bazelor de aprovizionare.

a) Aprovizionarea directă. Modalitatea de aprovizionare directă de la întreprinderile producătoare la consumatorii finali se utilizează, ca regulă generală, în toate cazurile în care produsele în cauză pot fi lotizate pe cantități vagonabile pentru fiecare termen de livrare. În cadrul acestei modalități, raporturile contractuale se încheie între întreprinderile producătoare, care devin furnizari și cele consumatoare, care au calitatea de beneficiari. La baza mecanismului stau contractele economice de livrare care se încheie pe perioada planului cincinal sau pentru o durată mai mare, adoptate anual și, în unele cazuri de excepție, prin contracte de scurtă durată sau comenzi urmate de livrare din stoc.

Potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969, coroborate cu cele ale Legii nr. 14/1971, contractele de livrare se încheie :

— pe baza repartițiilor emise de coordonatorii de balanțe în cazul produselor înscrise în nomenclatorul stabilit în acest scop ;

— prin comenzi adresate direct furnizorilor, pentru acele produse care nu fac obiectul repartițiilor.

Alături de o aprovizionare ritmică, printr-un flux direct al produselor, prin această modalitate de aprovizionare se urmărește și ridicarea eficienței, respectiv diminuarea într-o măsură cît mai mare a cheltuielilor de circulație ; ca urmare, Legea nr. 14/1971 stabilește prin art. 109 că încă din faza precontractuală „coordonatorii de balanțe sînt obligați să emită repartițiile, iar întreprinderile și centralele să încheie contractele pe baza calculelor prealabile de optimizare a transporturilor, asigurînd reducerea distanțelor de transport, eliminarea transporturilor inutile încadrarea în zonele de desfacere-aprovizionare aprobate“.

b) **Aprovizionarea prin baze intermediare.** Complexitatea operațiunilor de aprovizionare tehnico-materială determinată de diversitatea mare a reperelor, natura produselor și a cantităților diferite de aprovizionat a impus nevoia de a se înființa întreprinderi specializate în intermedierea acestor operațiuni, facilitînd, în principiu, constituirea loturilor de produse generale în cantități vagonabile, pentru fiecare beneficiar.

În sistemul nostru organizatoric, bazele de aprovizionare acționează în nume și cont propriu, încheind contracte economice de livrare cu furnizorii și decontînd produsele preluate ; în raporturile cu beneficiarii încheie contracte de livrare în calitate de furnizori, asumîndu-și direct toate obligațiile de livrare și răspunderea contractuală în cazul neexecutării întocmai și la timp a acestora.

Potrivit sistemului organizatoric actual, consfințit și prin art. 108 din Legea nr. 14/1971, funcționează două tipuri de baze de aprovizionare :

— rețeaua de baze a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, pentru materialele nevagonabile de uz general și pentru materialele din import care necesită să fie lotizate în bazele de la frontieră înainte de livrarea către diferiți consumatori din țară ;

— baze specializate ale ministerelor și centralelor, pentru materialele și produsele specifice unor ramuri de activitate, pentru cele de valoare ridicată sau care sînt ușor perisabile ori degradabile, precum și pentru materialele și produsele specifice din import sau care se importă în cantități mici ; potrivit textului din Legea nr. 14/1971 citat, aceste materiale se determină prin nomenclatoare stabilite cu acordul M.A.T.M.

Rețeaua de baze a M.A.T.M. este organizată pe principiul teritorial (județean) și are în obiectul ei de activitate produsele prevăzute în „Nomenclatorul materialelor și produselor de uz general ce fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale pentru care specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea se efectuează prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București“, elaborat în baza H.C.M. nr. 569/1973 și aprobat cu Ordinul M.A.T.M. nr. 144/1979.

Legat de modul de aplicare a acestui nomenclator, prin nota anexă la ordinul menționat se fac următoarele precizări :

— specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea materialelor prevăzute în „Nomenclator“ se fac prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului

București numai pentru cantitățile nevagonabile pe consumatori efectivi. Baremurile de livrare a cantităților nevagonabile se stabilesc astfel : a) pentru materialele și produsele care se transportă cu vagoane maxim 60 tone ; b) pentru cele care se transportă cu auto maxim 14 tone ; c) repartizarea, contractarea și livrarea cantităților nevagonabile, în limita baremurilor de mai sus, se fac prin lotizarea și gruparea sortotipodimensiunilor destinate aceluiași consumator, conform programelor de fabricație ; d) cantitățile astfel grupate să nu depășească consumul pe 30 de zile la beneficiari.

— pentru unele produse, determinate prin nomenclator, specificarea, comandarea, contractarea și livrarea se va face integral prin bazele județene de aprovizionare și a municipiului București ; în situația în care, la contractarea cu producătorul, rezultă cantități vagonabile pe consumatori, livrările din depozitele unităților producătoare se vor face direct la consumatori, cu perceperea unei cote de adaos comercial de 0,30% ;

— odată cu aprobarea nomenclatorului s-a instituit interdicția ca furnizorii să livreze mărfuri de uz general în vagoane comune pentru mai mulți beneficiari ; în cazul cînd în procesul de derulare a livrărilor rezultă asemenea situații, livrarea și facturarea se va face în mod obligatoriu bazei de aprovizionare județene, respectiv a municipiului București, din zona în care se află consumatorii în cauză.

3. MECANISMUL DE COMERCIALIZARE A MĂRFURILOR — TIPURI DE CONTRACTE UTILIZATE

Funcția comercială a întreprinderilor se realizează, în cea de a doua latură a sa, prin desfacerea mărfurilor fabricate potrivit prevederilor de plan. Ea se realizează, dacă avem în vedere destinația acestora, pe trei fluxuri principale : a) comercializarea pentru consumul industrial și pentru alte nevoi ale organizațiilor socialiste ; b) comercializarea pentru fondul pieței, mărfurile fiind destinate consumului individual ; c) comercializarea prin export. Corespunzător acestor fluxuri de comercializare, întreprinderile producătoare intră în raporturi contractuale prin utilizarea de contracte economice de categorii diferite, adecvate condițiilor și activităților economice ce se desfășoară.

a) **Comercializarea pentru consumul industrial și pentru alte nevoi ale organizațiilor socialiste.** Constituind segmentul principal, iar în cazul anumitor produse hotărîtor al planului de aprovizionare tehnico-materială și, implicit, al balanțelor materiale, comercializarea pentru consumul industrial și cu alte destinații, cum ar fi investițiile, reparațiile capitale, întreținerile etc., constituie pentru întreprinderi principala preocupare în cadrul funcției sale comerciale. În funcție de volumul mărfurilor și de natura acestora, comercializarea cu destinația arătată se realizează avînd ca beneficiari :

— întreprinderile și celelalte organizații socialiste consumatoare finale, în cazul produselor vagonabile și a mașinilor și utilajelor (care, potrivit art. 108, din Legea nr. 14/1971 nu pot fi derulate prin bazele de aprovizionare) ;

— bazele de aprovizionare, pentru acele produse prevăzute în nomenclatorul elaborat în acest scop.

Pentru comercializarea mărfurilor pe acest flux, întreprinderile producătoare încheie cu cele beneficiare contracte economice de livrări :

— pe perioada planului cincinal sau pe o perioadă mai îndelungată, care se adoptează anual ;

— pe termene mai scurte sau, în cazuri excepționale, prin folosirea comenzilor urmate de livrarea din stoc.

Natura produselor și importanța lor în procesul de producție — materii prime, utilaje, combustibili etc. — determină ca încheierea contractelor economice de livrare din această categorie să se facă în baza repartițiilor emise de către coordonatorii de balanțe. Aceasta nu exclude însă, ca pentru anumite produse, pentru care nu se întocmesc balanțe și, deci, nu se emit repartiții, relațiile de livrare să se fundamenteze numai pe contracte care se încheie prin acordul direct al părților, manifestat prin comandă urmată de proiectul de contract semnat de părți, sau numai prin confirmarea scrisă a acesteia.

b) **Comercializarea pentru fondul pieței.** Constituind o secțiune distinctă în balanțele materiale, mărfurile destinate fondului pieței, sub aspectul fluxului pe care îl urmează, se comercializează de către întreprinderile producătoare prin două molalități :

— către beneficiari intermediari — întreprinderi comerciale cu ridicata — care formează loturile comerciale și le livrează comerțului cu amănuntul ; sub această formă se comercializează produsele industriei ușoare, metalo-electrice, unele mărfuri ale industriei alimentare etc. ;

— direct către unitățile comerțului cu amănuntul, în cazul mărfurilor preambalate de producători, în această categorie intrînd o gamă largă de mărfuri alimentare (lapte, pîine etc.).

Raporturile contractuale dintre întreprinderile producătoare și cele beneficiare au la bază contracte economice de livrare, cu următoarele particularități față de cele arătate mai sus :

— ca regulă generală, fondul de marfă este coordonat central de către organele industriei și ale comerțului, fiind supus repartițiilor emise în baza balanțelor materiale astfel definitivate ;

— pentru articolele supuse modei sau sezoniere se utilizează contracte cadru, potrivit art. 18 din Legea nr. 71/1969, cu determinarea specificațiilor (modele, poziții coloristice, mărimi etc.), pe sezoane : toamnă-iarnă, primăvară-vară ;

— pentru articolele nesupuse influenței modei (mărfuri de uz gospodăresc, metalo-casnice, sticlărie etc.) se încheie contracte pe perioade anuale de plan, cu detalierea tuturor specificațiilor ;

— pentru articolele nesupuse influenței model (mărfuri de uz gospodăresc, metalo-casnice, sticlărie etc.) se încheie contracte pe perioade anuale de plan, cu detalierea tuturor specificațiilor.

c) **Comercializarea prin export.** Cel de al treilea flux comercial al mărfurilor produse de către întreprinderi îl constituie cele destinate exportului. Secțiune importantă în balanțele materiale ale coordonatorilor și în aceeași măsură, în bugetul de venituri și cheltuieli și în planul de încasări și plăți valutare ale întreprinderilor producătoare, mărfurile destinate exporturilor se comercializează, în

toate cazurile numai prin întreprinderile de comerț exterior ;

— ca regulă generală, în baza contractelor economice de comision ;

— în cazurile limitativ arătate de Legea nr. 12/1980, în baza contractelor economice de livrări pentru export.

4. MECANISMUL PREÎNTÎMPINĂRII FORMĂRII DE STOCURI DISPONIBILE ȘI DE LICHIDARE A CELOR CARE S-AU FORMAT

În activitatea de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor, cu toate măsurile de normare a consumurilor, din diferite motive — realizarea de economii, folosirea de înlocuitori ai unor materiale deficitare, schimbări în structura producției ș.a. — pot să apară situații în care unele produse contractate nu mai sînt necesare beneficiarilor, iar altele aprovizionate devine disponibile. Pentru preîntîmpinarea fabricării celor care nu mai sînt necesare și pentru lichidarea stocurilor devenite disponibile, Legea nr. 14/1971 stabilește, prin art. 111—118, măsurile legale de urmat, pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

a) **Produse contractate în baza repartițiilor direct cu întreprinderile producătoare, care nu mai sînt necesare beneficiarilor.** În cazurile în care întreprinderile beneficiare constată că unele produse pentru care se elaborează balanțe materiale nu le mai sînt necesare, au dreptul, și obligația, sa transmită organului ierarhic superior cereri fundamentate de renunțare.

Termenul de transmitere a renunțărilor este de 90 de zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru : mașini, utilaje și instalații de serie, organe de ansamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice.

Pentru materii prime, materiale și alte produse, termenul de transmitere a renunțărilor este de cel puțin 60 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea.

Paralel cu aceste renunțări remise organului ierarhic superior, întreprinderile beneficiare transmit aceleași renunțări și coordonatorilor de balanțe, care conțin în plus și precizarea modificării specificațiilor.

Organele ierarhic superioare primind cererile de renunțare, sînt obligate ca în termen de 10 zile să redistribue cantitățile respective întreprinderilor din subordine, în funcție de cererile temeinic fundamentale apărute în cursul executării planului, după care face cunoscut coordonatorilor de balanțe modificările operate.

Coordonatorii de balanță au obligația să modifice — în termen de 5 zile de la primirea comunicării privind măsurile de redistribuire — repartițiile emise întreprinderilor furnizoare și celor beneficiare, ținînd seama și de comunicările beneficiarilor cu privire la specificațiile privind renunțările.

Întreprinderile furnizoare și cele beneficiare au obligația ca în baza repartițiilor modificatoare — care conțin anulării de cantități cît și suplimentări — să modifice în mod corespunzător contractele de livrare.

Legea nr. 14/1971 dă soluția adecvată și în cazul în care organele ierarhic superioare nu redistribuie în întregime sortimentele și cantitățile la care au renunțat întreprinderile beneficiare. În asemenea situații :

— cantitățile rămase neredistribuite se comunică de organele centrale — însoțite de o fundamentare temeinică — Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe înainte de trimestrul la care se referă, cu 75 zile, pentru acele produse pentru care întreprinderile fac renunțarea în termen de 90 zile și cu 45 zile, pentru produsele la care termenul de renunțare pentru întreprinderi este de 60 zile ;

— Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale include în rezerva de plan cantitățile astfel comunicate de organele centrale ierarhic superioare întreprinderilor care au făcut renunțări, urmînd ca destinația acestora să fie aceea prevăzută de lege.

Prin art. 116 din Legea nr. 14/1971 se face precizarea importantă și anume că „în cazul modificării, adaptării sau încetării executării contractelor, părțile contractante, organele lor ierarhic superioare și coordonatorii de balanțe vor lua măsuri operative pentru evitarea formării de stocuri supranormative sau disponibile, prin modificarea, în condițiile legii, a programelor de fabricație, a graficelor de livrări și de aprovizionare sau, după caz, a balanțelor materiale"

b) **Produse contractate cu bazele de aprovizionare, care nu mai sînt necesare beneficiarilor.** În cazurile acelor produse care, potrivit nomenclatorului stabilit, contractarea s-a făcut prin bazele de aprovizionare, beneficiarii remit acestora renunțările. Termenele de remitere sînt mai mici cu 15 zile ,respectiv de 75 zile și de 45 zile, în funcție de natura produselor, clasificate mai sus.

Atribuțiile de redistribuire și de comunicare coordonatorilor a redistribuirilor operate și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe a cantităților neredistribuite revin bazelor de aprovizionare.

c) **Mașini, utilaje și instalații complexe, cu ciclu lung de fabricație care nu mai sînt necesare beneficiarilor.** Potrivit art. 111 din Legea nr. 14/1971, pentru asemenea produse întreprinderile beneficiare pot renunța în condițiile și la termenele stabilite de părți prin contract, în funcție de specificul de fabricație a fiecărui produs.

Așadar, rezolvarea dată de legiuitor obligă părțile să prevadă și să înscrie în contractele de livrare a produselor de această natură condițiile și termenele în care pot renunța la fabricarea și, deci, la livrarea lor. Problema care se pune : Ce se întîmplă în situația în care părțile nu cad de acord sau, pur și simplu, nu prevăd asemenea termene ? Credem că soluția care se impune față de valoarea unor asemenea utilaje, este ca decizia cu privire la continuarea sau nu a fabricației și a consecințelor care derivă din scoaterea lor din producție să fie luată de organele centrale interesate, cu luarea în considerare a autogestiunii economico-financiare a producătorului, respectiv prin evitarea situațiilor ca anumite cheltuieli făcute să greveze bugetul de venituri și cheltuieli al acestuia.

d) **Produse contractate fără repartiții, care nu sînt necesare beneficiarilor.** În cazul în care unitățile beneficiare, din motive întemeiate, nu mai au nevoie de unele produse contractate și pentru care nu se emit repartiții, respectiv pentru care nu se întocmesc balanțe materiale, în lumina art. 111, alineat ultim, din Legea nr. 14/1971", modificarea contractelor se va face prin acordul de voință al părților contractante, potrivit legii". Cum legea nu dă o soluție pentru cazurile în care furnizorul refuză să-și dea acordul, credem că problema trebuie rezolvată încă în fază precontractuală ; avem în vedere includerea unor clauze contractuale prin care să se stabilească dreptul beneficiarului de a face renunțări direct la furnizor în termene similare celor arătat mai sus (pentru ipoteza aprovizionărilor prin baze), respectiv cu 40—50 zile înainte de trimestrul în care ar urma să se facă livrarea.

e) **Produse contractate în baza repartițiilor pentru care sînt necesare numai modificări sortimentale.** În cazul în care beneficiarii nu sînt în situația de a face renunțării, dar din diferite motive temeinice au nevoie de alte sortimente, în cadrul cantităților contractate, modificarea contractelor se face cu respectarea procedurii prevăzute de art. 114, din Legea nr. 14/1971. Potrivit textului citat „pentru modificări de specificații în cadrul cantităților repartizate și a contractelor încheiate, cererile justificate se transmit direct coordonatorilor de balanțe, cu respectarea termenelor prevăzute la art. 112 alin. 2 (respectiv, 75 zile și 45 zile n.n.). Coordonatorii de balanțe sînt obligați să accepte modificări, dacă se încadrează în capacitățile și profilul de producție și să comunice în termen de cel mult 5 zile modificările celor interesate".

Observăm că în speță este vorba numai de acele specificații care sînt stabilite, în cadrul grupei de produse, prin repartiții. Ca urmare, modificările de specificații operate de coordonatori se transmit atît întreprinderilor furnizoare, cît și celor beneficiare prin noi repartiții, în baza cărora părțile contractante modifică contractele de livrare încheiate.

Dacă specificațiile care se cer a fi modificate au fost stabilite nu prin repartiții, ci direct de părți prin contract în cadrul cantităților repartizate, modificarea contractului este o chestiune pe care o rezolvă beneficiarul, direct cu furnizorul. Pentru evitarea oricăror neînțelegeri pe parcursul executării, considerăm că încă în faza încheierii contractelor de livrare este bine ca părțile să formuleze clauze adecvate cu privire la termenele în care pot fi efectuate modificări de sortimente, la cererea beneficiarilor ; evident, la stabilirea unor astfel de termene, prevederile Legii nr. 14/1971 arătate mai sus pot constitui temei de referință.

f) **Valorificarea stocurilor de produse disponibile sau fără mișcare.** Cu toate măsurile de prevedere, inclusiv renunțările făcute în termenele mai sus arătate, pe parcursul executării contractelor apar multe situații, obiective sau subiective, care generează unele stocuri de produse disponibile sau fără mișcare. Pentru lichidarea unor asemenea stocuri Legea nr. 14/1971, art. 117 prevede următoarele :

— întreprinderile care dețin stocuri de produse disponibile au obligația ca pînă la data de 15 ale lunii următoare formării lor să le comunice bazelor de aprovizionare tehnico-materială din subordinea M.A.T.M. dacă stocurile sînt constituite din produse de uz general, sau bazelor departamentale specializate, pentru produsele specifice ;

— bazelor în cauză le revine obligația să asigure redistribuirea directă, de la deținătorul acestor stocuri sau, după caz, să le preia în depozite proprii, în termen de 20 zile, prin contract (confirmarea scrisă a ofertei de preluare) și pe bază de certificat de calitate ;

— stocurile de produse preluate de baze vor fi creditate cu dobîndă curentă, urmînd ca creditele să fie rambursate pe măsura valorificării produselor în cauză, operațiune care poate dura maximum doi ani de la data acordării acestora.

Legea amintită, la art. 118, mai prevede că „Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale și locale vor organiza în cadrul sistemului informațional al aprovizionării tehnico-materiale evidența centralizată, pe calculator, a stocurilor de materiale disponibile sau fără mișcare și vor lua măsuri pentru redistribuirea operativă a acestora unităților care întîmpină dificultăți în asigurarea bazei materiale necesare realizării sarcinilor de producție".

Observăm că normele de drept invederate mai sus dau soluții numai pentru materialele de uz general și pentru cele specifice, care se aprovizionează prin bazele departamentale. În practică, apar situații în care stocurile sînt constituite din produse care nu sînt preluate de baze, cum sînt cele aprovizionate fără repartiții și unele mașini și utilaje. Întrebarea care se pune : Cum se valorifică asemenea stocuri disponibile ?

Răspunsul credem că trebuie căutat în principiile autogestiunii economico-financiare, potrivit cărora întreprinderile sînt obliagte să ia toate măsurile pentru diminuarea oricăror cheltuieli nejustificate. Or, imobilizarea de fonduri și cheltuieli cu depozitarea stocurilor disponibile nu pot avea nici o justificare. Ca urmare, asemenea stocuri trebuie valorificate pe toate căile legale, printre care ofertarea lor prin publicitare se dovedește o cale eficientă, oferta deținătorilor fiind receptată simultan de un număr mare de beneficiari potențiali. Odată beneficiarii identificați, prin comenzile pe care aceștia le transmit deținătorilor, valorificarea stocurilor disponibile urmează calea legală — livrarea contracost sau transferul, dacă acestea sînt formate din fonduri fixe.

dr. AL. DETEȘAN,
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

•capacitati de producție •produse noi

INSTITUTUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU ECHIPAMENTE ENERGETICE ȘI MAȘINI DE RIDICAT BUCUREȘTI
Șos. Berceni, 104
Tel. : 83.20.70
Telex : 10054

- Oțel inox ∅ 200 W 4301 kg. 1567
- Oțel inox ∅ 200 W 4301 kg. 649
- Oțel inox ∅ 210 W 4571 kg. 2662
- Oțel inox ∅ 210 W 4845 kg. 759
- Placă ușă (turnate) buc. 18
- Placă buc. 120
- Plăcuță frînare Dacia set 1
- Pompă benzină Dacia buc. 1
- Ramă ușă 2 buc. 9
- Ramă ușă buc. 14
- Regulator ELX — 176 — 11M2 buc. 7
- Robinet trecere 2" buc. 22
- Robinet trecere 83M 21/2" buc. 2
- Robinet trecere 83M 3" buc. 9
- Robinet 1"2" RM—00 buc. 3
- Robinet 1"2" RM—00 buc. 11
- Robinet reținere M 4005 — 1" buc. 12
- Rulment 1205 buc. 48
- Rulment 7207 buc. 300
- Rulment 7311 buc. 1
- Rulment 31308 buc. 1
- Rulment 51106 buc. 9
- Set pompă apă buc. 1
- Șurub M 14×50 buc. 299
- Tablă inox 5 m/m W 4571 kg. 240
- Tablă inox 12 m/m kg. 138
- Țeavă alamă ∅ 7×1 kg. 4
- Țeavă alamă ∅ 32×1 kg. 6
- Țeavă alamă ∅ 40×2 kg. 4
- Țeavă alamă ∅ 60×3 kg. 14
- Țeavă inox ∅ 52×1 kg. 7,3
- Teu redus 1"—3'4" buc. 10
- Teu redus 1 1/4" — 1" buc. 20
- Teu redus 1 1/2" — 1 1'4" buc. 10
- Teu redus 2" — 1 1/2" buc. 1
- Teu negru 1 1/4 buc. 10
- Teu negru 1 1/2" buc. 13
- Rezistențe chimice I Mr 0,5 W buc. 1500
- Condensatori CLy 33 p F buc. 3800
- Vionit CS — 3 mc. 4
- Pertinox H SY kg. 150
- Crepine Mod. 5 buc. 260
- OL inox W 4571 nemognetic kg. 50
- Comulator C 16—11—20—001 buc. 80
- Reductor 3N. 305×205 buc. 1
- Sîrmă bobinaj emoil ET 0,27 kg. 21,180
- Cablu CY ABY 3×35×16 ml. 235
- Înregistrator ELR 352 3T 30—10 buc. 4
- Condensator EG7477 1500 F buc. 150
- Condensator electr. EG 5260 470 F buc. 940
- Diode BC 171 B buc. 14630

MAGAZIA „23 AUGUST"

- Aluminiu bloc kg. 2560
- Cablu AC YY ∅ 4×4 mm ml 1000
- Distribuitor hidraulic cu sertar DN 50 200 Atm. buc. 6
- Lămpi semnalizatoare buc. 50
- Monometre 5—160 At. buc. 4
- Relee termosemnalizatoare R.T.S. 231 buc. 1
- Robinet regulator buc. 1
- Tablă Al. 1 mm kg. 1857
- Tablă Al. 2 mm kg. 5000
- Tablă Al. 1,5 mm kg. 2000
- Tablă Al. 3 mm kg. 2000
- Țeavă ∅ 1/2 kg. 5000
- Traductor TTS—1T buc. 11
- Disp. de autom. ptr. ventilație buc. 100

MAGAZIE CLUJ-NAPOCA

- Alamă 41×41 kg. 186
- Amortizor TV buc. 2
- Arc Spiro spate Dacia 1300 buc. 1
- Amortizor spate Dacia 1300 buc. 2
- Arzător GR—26 buc. 1
- Arzător AMAG 800—P2 buc. 1
- Cablu vitozometru Dacia buc. 1
- Canal gaz 1 1/4" buc. 10
- Canal gaz 1 1/2 buc. 8
- Canal gaz 2" buc. 9
- Canal gaz 2 1/2" buc. 10
- Capac 11 buc. 5
- Element filtru ulei Dacia 1300 buc. 2
- Freză set STAS 2763—14 set 1
- Grup conic TV 51 F buc. 2
- Inele semering buc. 376
- Inele semering ∅ buc. 660
- Inel arbore ∅ buc. 371
- Inel arbore ∅ 50×18 buc. 199
- Injector Mec. 4 buc. 1
- Injector Mec. 8 buc. 1
- Injector E 35 — M2 buc. 1
- Lanț galI 518 × 9,655 ml. 4
- Motor electric ∅ 37×1500 m buc. 12
- Motor electric cu talpă 0,55 Kw×750 buc. 1
- Motor electric cu flanșă 1,1×3000 buc. 3
- Motor electric cu flanșă 1,5×3000 buc. 5
- Motor electric cu flanșă 3×1000 buc. 2
- Motor electric cu flanșă 2,3×3000 buc. 4
- Motor electric 5,5 kW×150 380 V buc. 2
- Mufă ptr. țevi azbociment buc. 4
- Oțel inox ∅ 1 W 4300 kg. 20
- Oțel inox Poldi ∅ 30 kg. 45
- Oțel inox ∅ 200 w 4571 kg. 2320
- Oțel inox ∅ 200W 4571 kg. 1420

MAGAZIE VIETAN

- Palpator IAE — 144 buc. 1
- Redustor 1 N 200×6,3—45772 buc. 1
- Reductor 1 N 200-1Hz 63—6 buc. 1
- Robinet închidere cu ventil buc. 8
- Robinet reglaj 8N25 PM 40 buc. 5
- Bec 48 V 10045 A buc. 800
- Cablu CYP 2×16 ml. 206
- Cablu ACYY 2×10 ml. 100
- Cablu ACYY 3×6 ml. 100
- Cablu ABY 2×4 ml. 200
- Cablu CYABY 2×6 ml. 200

— Cablu ACYABY 4×16 ml. 100
— Cablu ACYABY 3×70×35 ml. 50
— Cablu ACYABY 3×70×35 ml. 130
— Cablu ACYABY 3×95×50 ml. 70
— Cablu CYABY 3×70×35 ml. 100
— Cablu CYABY 3×50×25 ml. 100
— Cablu CYP 2×10 ml. 100
— Regulator ELX 126 buc. 14
— Ventil electrimagnetic VE 50-1220V buc. 3
— Element automatizare ELX buc. 51
— Releu RID RS 71810 buc. 30
— Element automatizare ELX 176 buc. 1
— Soclu releu RS buc. 93
— Diode IN 3026 B buc. 926
— Condensatori electricii FG 5261/470 F buc. 1765
— Condensatori 0,01 F 250 V buc. 950
— Condensatori EME 0302 0,022 F buc. 890
— Condensatori PMP 0302 0,022 F 6680
— Condensatori PMP 0302 0,022 F buc. 290
— Rezistențe RPM 3050 33 K buc. 2740
— Rezistențe RPM 3095 430 buc. 600
— Diode EFD 108 buc. 14880
— Rezistențe 750 buc. 2131
— Rezistențe chimice 0,5—330K buc. 177
— Tub negru 2 1/2 buc. 10
— Tub electroviolet set Henewel buc. 90
— Tub azbociment ∅ 125 buc. 33
— Ușă buc. 16
— Vane plate buc. 6
— Ventil electromagnetic VE 2—4 buc. 191
— Ventilator centrifugal tip V 721 buc. 1
— Bronz ∅ 25 kg. 86
— Bronz ∅ 28 buc. 83
— Filtru reductor FR 100 A buc. 120
— Motor electric cu flanșă 0,55×3000 buc. 4
— Regulator ELX 176 11M1 buc. 15
— Regulator ELX 176 24MIII buc. 1
— Robinet reținere M 40005—2 buc. 15
— Rulment 7205 buc. 98
— Rulment 30211 buc. 58
— Saibă inel A-16 kg. 97
— Rulment 30224 buc. 8
— Rulment 30226 buc. 8
— Rulment 30302 buc. 8
— Sîrmă alamă ∅ 2 kg. 22
— Șurub M 8×30 cap hexagonal buc. 605
— Șurub M 16×80 buc. 320
— Tablă inox 25m/m W 4841 kg. 385
— Țeavă construcții 178×8 ml. 7

COOPERATIVA „ELECTROMETAL"
ORADEA

Calea Clujului nr. 207/B
Telefoane : 2.10.72
Aprovizionare : 2.48.83
Desfacere : 1.24.18
Telex : 34.346

— Sîrmă kanthal 0,10 — 8,27
— Idem Gr. N. 0,20 — 13,82
— Idem kanthal 0,30 — 42,95
— Bile ∅ 7,5 — 182
— Viplă dif. dim. — 10,20
— Pastilă vidia H 10 D 6 — 35
— Idem H 4 30 H 12 — 94
— Idem H 4 30 D 6 — 87
— Idem H 4 30 E 8 — 52
— Idem H 4 30 E 10 — 50
— Idem P. 10 138 — 11
— Idem P. 10 D 3 — 176
— Idem P. 10 D 6 — 48
— Idem P. 20 C 12 — 70
— Idem S. 1. 15—5 — 158
— Idem S. 3. 10—8 — 30
— Idem 01—15—8 — 20
— Siguranță radio 2 A — 24
— Ar cpinion — 5
— Ax volan M 461 — 1
— Bucșă pivot fuzetă — 2
— Idem fuzetă — 2
— Cap bară TV — 1
— Cruce cadran — 5
— Cil. frînă spate — 2
— Idem frînă 113 — 3
— Idem față — 2
— Idem spate — 2
— Idem ambalaj 113 — 2
— Cuzinet bielă SR 113 — 2
— Garnitură chiuloasă — 1
— Idem — 3
— Jigler rolați — 4
— Pivoți fuzetă — 2
— Idem — 4
— Idem — 2
— Segment — 4
— Semering 110×130×13 — 4
— Idem 105×130×13 — 4
— Idem 140×170×14 — 4
— Idem — 7

— Saboți frînă — 4
— Suport culbutor — 2
— Supapă refulare — 8
— Supapă pompă benzină — 1
— Supapă cilindru frînă — 9
— Supapă SR 131 — 12
— Pompă apă Bucegi — 2
— Punte șasiu față — 1
— Pinion satelit M 461 — 4
— Pompă ulei Warsava — 1
— Radiator apă — 1
— Saboți spate — 2
— Piese — 8
— Releu int. R. 14220 — 5
— Idem R. 15220 — 4
— Idem R. 47220 — 4
— Idem simp. RTP — 2
— Bobină veh. 15 KGF — 7
— Idem TCA 63 A 380 V 16
— Comp. CDI — 6
— Limitator cursă — 2
— Potențiometru reglabil 500 — 12
— Piatră polizor 500×63×203 — 4
— Amplificator 2,3 W — 2
— Genunchieră — 22
— Umerașe — 7
— Mantale cauciugate — 6
— Pompă de umflat cauciuc — 1
— Foarfecă articulație — 1
— Chei lăcaș hex. 14 — 10
— Idem 22 — 8
— Idem 30 — 1
— Chei fixe 21×23 — 15
— Idem 20×22 — 15
— Chei tub. bare 24×27 — 8
— Calibru met. MTM 10×0,70 — 10
— Calibru tampon met. — 10
— Idem 27×1 — 14
— Idem 14×1 — 5
— Idem 16×1 — 5
— Șurub 3954 3×15 — 31960
— Idem 4362 5×20 — 2230
— Nit. 797 3×16 — 93
— Rulment NUP 208 E — 15
— Idem NI 2252 — 2
— Idem NU 309 NA — 3
— Idem NI 312 NA — 2
— Idem N 312 — 4
— Idem NU 314 — 5
— Idem NA 314 — 4
— Idem NU 316 NA — 1
— Idem 1204 — 5

— Idem 1305 — 3
— Idem 3008 KP51 — 14
— Idem NN 3013 KP 51 — 14
— Idem NU 3015 KP51 — 16
— Idem 3204 — 8
— Idem 3308 — 2
— Idem NA 4901 — 5
— Idem 4902 — 8
— Idem 4906 — 9
— Idem 4907 — 11
— Idem 4908 — 11
— Idem 4913 — 1
— Idem 6219 — 12
— Idem 7206 — 3
— Idem 7207 — 6
— Rulment 16009 — 15
— Idem 30310 — 2
— Idem 32304 — 8
— Idem 32305 — 10
— Idem 51203 — 22
— Idem 51405 — 2
— Idem 234410 — 9
— Idem 588711 — 1
— Idem K 14×18×13 FK 1 — 6
— Idem K 30×35×13 IP 1 — 2
— Idem K 30×4 20
— Condensatori F 88 750 1,5 — 394
— Conductor FP1 0,25 — 300
— Idem 4 — 250
— Idem MyFF 1,5 — 300
— Dioda EFD 108 — 5408
— Tranzist DD 131 — 1479
— Alezoare 588 3 — 3
— Idem 588 4 — 2
— Idem 588 5 — 4
— Idem 588 6 — 1
— Idem 1265 10 — 10
— Burghiu 547 17 — 10
— Idem 575 17,5 — 10
— Idem 574 18 — 10
— Idem 573 19,5 — 20
— Idem 575 19,5 — 60
— Idem 573 2[illegible] — 25
— Idem 573 20 — 6
— Idem 575 29,5 — 51
— Filiere 1160 14 — 90
— Freze 2763 3,25 — 8
— Idem 2763 4,25 — 16
— Idem 5 — 16
— Idem 5,5 — 8
— Idem 580 6,5 — 8
— Idem 580 50×5 — 16
— Idem 1159 200×4 — 129
— Tarozi 1112 22 — 33
— Idem 1112 18×2,5 — 62
— T. dec. 1,9 mm 12076228 — 1835
— T. Tc 1,75×1,500×300 12005608 — 1100
— Alamă 1,75×1100×2100 12004369 — 5050
— T. dec. 12006325 — 1700
— T. con. RC 2,25×1250×200 12006334 — 4600
— T. dec. 2,75×1500×2000 12056835 — 12450
— T. neagră 2,75×1000×200 11601409 — 16926
— T. şurub 3 mm 12120011 — 800
— Bandă oţel 0,25×60 12820337 — 62,06
— Bandă Am 63 1/2 t 0,4×20 02922475 — 161
— Idem Am 0,4×20 02905384 — 1520
— Idem Am moale 0,5×48 02937628 — 97
— Idem Al 70 mm 0,7×40 02937985 — 50
— Idem Al 70 mm 0,8×80 02938134 — 25
— Oţel carbon ∅ 2 — 7,47
— Oţel carbon ∅ 2
— Idem
— Oţel argint ∅ 3,5
— Oţel carbon ∅ 3
— Idem
— Carbon tras ∅ 3
— Idem ∅ 4,5
— Idem aliaj ∅ 75
— Idem W 85 ∅ 75
— Idem scule C 120
— Oţel aliat W 85 35×35
— Tablă aliată W 85
— Oţel aliat W 2080 35×20

400 întrebări răspunsuri

breviar de drept şi tehnică comercială internaţională

lucrarea - editată de „Revista economică" — este în vînzare prin unităţile de difuzare a presei

MUSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Înfăptuirea revoluţiei agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic şi social

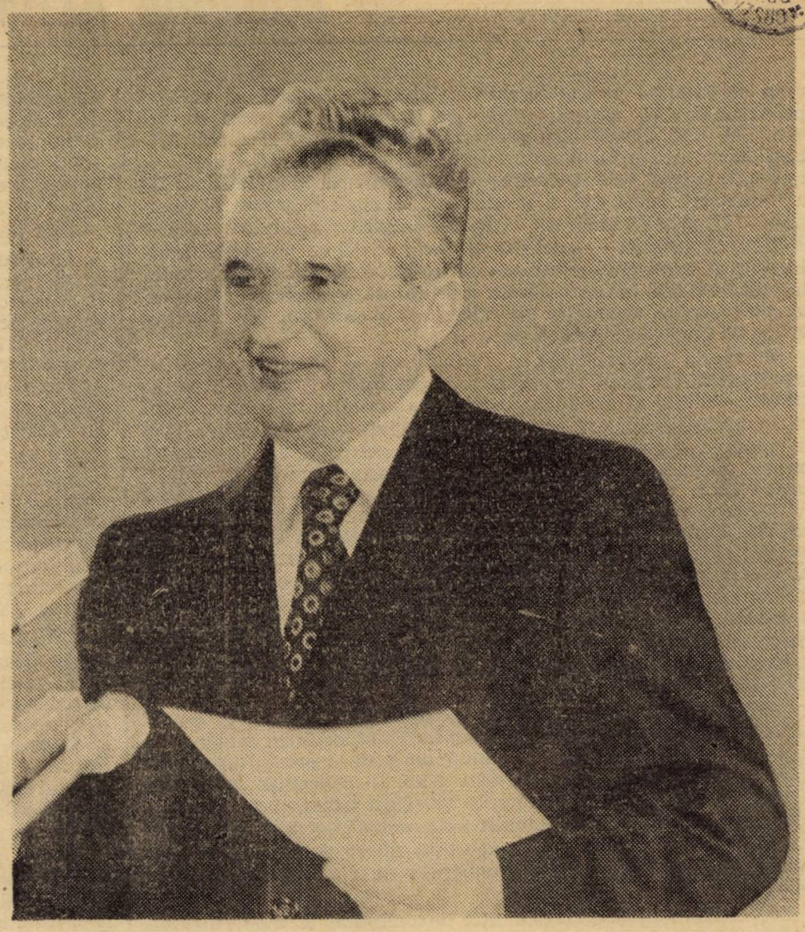

AMPLU PROGRAM DE ACŢIUNE PENTRU RIDICAREA PE O TREAPTĂ SUPERIOARĂ A AGRICULTURII

CONGRESUL AL II-LEA al consiliilor de conducere ale unităţilor agricole socialiste, al întregii ţărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor, desfăşurat sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, s-a înscris în practica consecventă a conducerii partidului şi statului nostru de a se consulta cu oamenii muncii din diverse sectoare de activitate, cu întregul popor, în adoptarea principalelor hotărîri care privesc mersul ferm înainte al patriei pe calea progresului şi bunăstării. Acest for suprem de conducere a agriculturii din ţara noastră — la care au participat 11 000 delegaţi şi invitaţi, a constituit un moment deosebit de important în perfecţionarea şi ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activităţi din agricultură, prin dezbaterea cu competenţă şi spirit de răspundere a problemelor generale ale politicii agrare şi prin adoptarea unor programe şi măsuri care vizează creşterea rapidă a producţiilor agricole, înfăptuirea unei profunde revoluţii în agricultură.

Organizarea congresului la începutul acestui nou cincinal subliniază încă o dată importanţa pe care o acordă agriculturii conducerea partidului şi statului nostru, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, consecvenţa cu care se acţionează pentru mobilizarea oamenilor muncii din această ramură de bază pentru participarea activă, conştientă, la stabilirea şi aplicarea măsurilor pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., a programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Ideea centrală care s-a degajat cu claritate din lucrările acestui mare forum al agriculturii noastre socialiste a fost necesitatea că în acest cincinal **să realizăm o adevărată revoluţie în agricultură,** în scopul creşterii contribuţiei acestei ramuri de bază la sporirea venitului şi a avuţiei naţionale, la o mai bună aprovizionare a populaţiei cu produse agroalimentare şi a industriei prelucrătoare cu materiile prime necesare. În magistrala cuvîntare rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu — document de o inestimabilă valoare teoretică şi practică — se subliniază cu claritate importanţa pe care partidul şi statul nostru o acordă agriculturii ca ramură de bază a economiei naţionale şi necesitatea promovării unei politici agrare juste, ca o condiţie esenţială a dezvoltării armonioase a întregii economii : „Viaţa, experienţa au demonstrat în modul cel mai concludent că în procesul făuririi socialismului, cooperativizarea, dezvoltarea şi modernizarea agriculturii ocupă un loc principal, că promovarea unei politici agrare juste constituie o condiţie esenţială a dezvoltării armonioase a economiei, a edificării cu succes a noii orînduiri sociale". În condiţiile cînd pe plan mondial se adîncesc criza de materii prime şi cea energetică, apare tot mai pregnant pentru ţara noastră necesitatea lărgirii bazei proprii de materii prime şi a asigurării în acest deceniu a independenţei din punct de vedere al energiei şi combustibilului,

ceea ce impune reconsiderarea rolului agriculturii ca ramură producătoare de materii prime de bază, fără de care nu pot avea loc nici dezvoltarea economiei naționale și nici ridicarea bunăstării întregului popor. Tocmai de aceea, partidul a pus în centrul atenției sale dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei, îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cît și a agriculturii. **„În acest spirit,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — partidul asigură, odată cu progresul neîntrerupt al industriei, ridicarea la un nivel și mai înalt a rolului agriculturii în dezvoltarea echilibrată a întregii economii, în satisfacerea cerințelor de viață ale poporului, în întreaga operă de construcție socialistă".**

Profunda revoluționare a agriculturii — orientare care întruchipează gîndirea revoluționară, profund științifică a secretarului general al partidului nostru — pornește de la necesitatea ca în acest cincinal să se asigure securitatea alimentară a țării în vederea satisfacerii nevoilor mereu crescînde ale oamenilor muncii precum și posibilitățile create prin acumulările cantitative de a se realiza un adevărat salt calitativ în producție, tehnicitate, organizare și eficiență. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Ne propunem să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale".**

Expunerea făcută la congres de secretarul general al partidului a formulat cu claritate și strălucire obiectivele fundamentale ale noii revoluții agrare, dînd un contur precis direcțiilor spre care trebuie concentrate eforturile. În concepția partidului nostru înfăptuirea unei profunde revoluții agrare este un proces complex — tehnic, organizatoric, economic și social — de transformare a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, de apropiere a condițiilor de viață ale satului de cele de la oraș.

Revoluția agrară privește atît dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, folosirea rațională a pămîntului, a întregului potențial tehnic, material și uman, promovarea susținută a științei, tehnicii și tehnologiilor moderne, cît și ridicarea gradului de calificare a oamenilor, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, perfecționarea sistemului de conducere democratică a agriculturii.

Revoluția agrară necesită și un salt calitativ în ce privește eficiența producției, aplicarea și perfecționarea noului mecanism economic, astfel încît fiecare unitate să-și desfășoare activitatea în condiții de rentabilitate, să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii și să obțină beneficii tot mai mari.

În același timp, pentru a se înfăptui o revoluție în agricultură, trebuie să se realizeze și o revoluție în conștiința tuturor oamenilor muncii din agricultură, această ramură a întregii țărănimi, pentru a asigura înțelegerea profundă și rezolvarea competentă a problemelor complexe ce ne stau în față în etapa actuală.

Promovarea continuă a progresului tehnic

REVOLUȚIA AGRARĂ implică promovarea continuă a progresului tehnic, sporirea gradului de tehnicitate a agriculturii și realizarea unor adevărate revoluții mecanice, biologice și chimice. Pe baza indicațiilor și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost elaborat programul cu privire la extinderea și diversificarea mecanizării, care prevede ca în acest cincinal să se realizeze sisteme de mașini de înaltă productivitate, mașini modulate, cu un înalt grad de tipizare, care — utilizînd diferite echipamente — să execute la o singură trecere mai multe lucrări. În acest cincinal se vor produce combine de mare capacitate, multifuncționale, echipate cu module detașabile, independente pentru recoltarea atît a păioaselor cît și a porumbului și care să execute toate lucrările în așa fel încît să lase terenul liber pentru alte lucrări agricole. Marea majoritate a muncilor agricole va putea fi complet mecanizată chiar și pe terenurile situate în pante pînă la 25 de grade.

În zootehnie, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, se va intensifica mecanizarea proceselor de producție, astfel încît munca să capete tot mai mult un caracter industrial. Se vor introduce sisteme modulare de distribuire programată a furajelor, înregistrarea automată a producției, evacuarea mecanizată a dejecțiilor și altele. În unitățile cu flux tehnologic industrial, obiectivul principal al mecanizării îl constituie automatizarea unei serii de procese din tehnologiile de creștere și îngrășare a animalelor. Desfășurarea activității de mecanizare prin formații mari, care vor beneficia de o permanentă asistență tehnică, acordată de specialiști care le conduc efectiv, va contribui la efectuarea la timp și în condiții superioare a lucrărilor, la aplicarea în totalitate a tehnologiilor și la transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Un proces de mare anvergură în realizarea revoluției agrare, a unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate îl constituie extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, în special cele privind irigațiile, eliminarea excesele de umiditate și combaterea eroziunii solului, care asigură conservarea și ameliorarea fondului funciar al țării, creșterea suprafeței agricole și ridicarea continuă a capacității de producție a pămîntului, ceea ce creează condiții pentru îndeplinirea sarcinii de creștere a producției agricole și de asigurare a stabilității ei, an de an, la nivel ridicat, independent de factorii climatici.

Sporirea eficienței îngrășămintelor chimice impune — așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca întregul program de chimizare să fie realizat sub conducerea directă a stațiunilor de cercetări agricole, care vor prelua activitatea laboratoarelor de pedologie și agrochimice, pentru a da soluțiile cele mai economice de fertilizare și a lucra direct cu centrele de chimizare din cadrul consiliilor agroindustriale.

Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole presupun realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare, de introducere și generalizare a programului tehnic în întreaga agricultură. Folosind mai intens metodele biologiei moderne, se vor intensifica eforturile pentru crearea și generalizarea în producție a unor noi soiuri și hibrizi productivi, cu un conținut crescut în substanțe utile — ulei, zahăr, amidon, fibre și în special proteină vegetală —, activitatea de cercetare va contribui la ameliorarea în continuare a animalelor prin introducerea în producție a unor rase, linii și hibrizi cu valoare biologică ridicată, precum și la perfecționarea tehnologiilor. O trăsătură de bază a noii revoluții în agricultură este și orientarea cercetărilor fundamentale spre aplicarea diverselor tehnici de inginerie genetică care urmăresc transformarea fundamentală a principalelor culturi și a crea soiuri și hibrizi cu totul noi, capabili să fixeze pe cale chimică azotul atmosferic necesar dezvoltării lor.

Randamente superioare

AGRICULTURA este chemată să valorifice mai deplin marile rezerve de care dispune pentru a obține o creștere substanțială a randamentelor, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale populației și celélalte nevoi ale economiei. Congresul a dezbătut și adoptat proiectul planului cincinal de dezvoltare economico-socială și planul de dezvoltare a agriculturii în perioada 1981—1985, care prevede sporirea producției agricole cu 24,5—27,5%, față de cincinalul trecut, asigurînd creșterea proporțională și armonioasă a tuturor ramurilor, realizarea unui echilibru între diferitele sectoare, reducerea disproporțiilor zonale. Ritmurile de creștere prevăzute a se realiza în viitor sînt superioare celor ale agriculturii mondiale, ceea ce creează o importantă premisă pentru a face ca agricultura să atingă un înalt nivel de dezvoltare, apropiat de cel din țările dezvoltate economic. **„Trebuie să fim pe deplin conștienți** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că numai înfăptuirea prevederilor noului cincinal va asigura trecerea României de la situația de țară în curs de dezvoltare într-o nouă etapă, de țară mediu dezvoltată, va asigura consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a poporului nostru, ridicarea bunăstării sale, va întări continuu independența și suveranitatea patriei noastre socialiste".**

Ca urmare a valorificării depline a condițiilor pedoclimatice și a resurselor materiale și umane din agricultură se prevede ca la sfîrșitul cincinalului actual să se realizeze randamente la hectar mult sporite: 3 500—3 600 kg grîu, 4 570 kg porumb, 2 265—2 435 kg floarea-soarelui, 36—40 mii kg sfeclă de zahăr, 6 200—6 400 kg cartofi de toamnă, 6 000—6 200 kg legume de cîmp, 3 000—3 200 kg fructe, 2 400—2 500 kg struguri etc. Asemenea nivele sînt pe deplin realizabile, dacă avem în vedere producțiile medii obținute anul trecut, precum și dotarea tehnică actuală.

Oamenii muncii din agricultură și-au exprimat hotărîrea fermă de a face din actualul cincinal o perioadă de maximă și responsabilă angajare a forțelor umane și materiale pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor încredințate, de a acționa energic pentru obținerea unor producții vegetale și animale la

nivelul celor realizate de unitățile fruntașe ; pentru valorificarea deplină a întregii suprafețe agricole și cultivarea fiecărui metru de pămînt, pentru combaterea cu fermitate a tuturor formelor de risipă. Aceasta impune aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei, încheierea procesului de raionare a culturilor și stabilire a asolamentelor, folosirea eficientă a sistemelor de irigații pentru ridicarea potențialului productiv al solului.

O cerință primordială pentru obținerea unor producții sporite o constituie utilizarea maximă a pămîntului — principalul mijloc de producție în agricultură, una din marile componente ale avuției naționale. Importanța deosebită pe care o are valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole justifică pe deplin propunerea făcută de secretarul general al partidului de a se crea o comisie națională de stat care să asigure gospodărirea științifică unitară a întregului teritoriu al țării și care să acționeze cu toată hotărîrea pentru a realiza, pînă la sfîrșitul acestui cincinal, o suprafață arabilă de 10 milioane hectare.

Asigurarea unei noi calități în zootehnie impune rezolvarea problemei furajelor, care reprezintă în momentul de față problema centrală a acestei ramuri. Programul de asigurare a bazei furajere prevede extinderea speciilor și soiurilor de plante furajere cu potențial ridicat de producție, practicarea pe scară largă a sistemului cu două culturi furajere anual, valorificarea superioară a celor 4,5 milioane ha de pajiști naturale, folosirea în totalitate și sub formă preparată a resurselor secundare furajere etc.

Eficiență economică înaltă

ÎNFĂPTUIREA revoluției agrare, trecerea la o nouă calitate impun luarea de măsuri ferme pentru ridicarea eficienței activității agricole, care depinde nu numai de sporirea producției agricole, de creșterea productivității muncii și de realizarea acesteia cu cheltuieli — îndeosebi materiale — cît mai mici pe unitatea de produs, astfel încît să se obțină o sporire simțitoare a rentabilității fiecărei unități, ramuri și produs. Aplicarea deplină a noului mecanism economico-financiar trebuie să ducă la accentuarea răspunderii pentru îndeplinirea sarcinilor de producție paralel cu reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, în care scop se va acționa pentru introducerea de tehnologii de înalt randament, care să valorifice eficient potențialul productiv al pămîntului, să permită executarea exemplară a tuturor lucrărilor cu un consum minim de muncă și să asigure rambursarea cît mai rapidă a cheltuielilor efectuate. **„Autogospodărirea, autoconducerea, autofinanțarea înseamnă** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ca fiecare unitate, de orice fel, să ajungă să trăiască prin mijloace proprii și să apeleze numai în cazuri excepționale la anumite credite".**

Generalizarea principiilor autoconducerii și autogestiunii va trebui să formeze o nouă optică a cadrelor și lucrătorilor din agricultură — în legătură cu eficiența economică —, determinîndu-i să acționeze cu perseverență la toate nivelurile pentru creșterea beneficiilor, asigurînd o corelare permanentă între veniturile și cheltuielile ce se realizează.

Ridicarea nivelului profesional și de conștiință al tuturor lucrătorilor

PORNIND de la faptul că realizarea unei adevărate revoluții în agricultură depinde în cel mai înalt grad de buna pregătire și folosire a cadrelor, a întregii forțe de muncă de la sate, pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul a hotărît să se acționeze ferm, atît la scară națională cît și pe plan local, pentru intensificarea acțiunilor de ridicare substanțială a nivelelor de pregătire profesională a specialiștilor, tehnicienilor, mecanizatorilor, a întregii țărănimi, astfel încît orice lucrător din agricultură să stăpînească un volum cît mai bogat de cunoștințe tehnice și biologice, să știe să mînuiască toate tipurile de tractoare și mașini agricole, să poată executa oricînd, în cele mai bune condiții, muncile din agricultură. Va trebui îmbunătățită munca de pregătire și perfecționare a cadrelor, înlocuind sistemul actual al caselor agronomului și pregătirea teoretică ruptă de viața practică, prin folosirea experienței deosebit de valoroase existente în cele mai bune unități agricole de stat.

Potrivit indicațiilor date de secretarul general al partidului, se va îmbunătăți întregul sistem de pregătire a cadrelor, în învățămîntul agricol de toate gradele — inclusiv cel superior — urmînd să aibă acces numai cei care au lucrat în agricultură ; se vor lua măsuri de perfecționare a instruirii practice a elevilor și studenților, prin participare efectivă la munca productivă, pentru a le permite integrarea imediată în producție, cu cele mai bune rezultate. Conceptul profund novator al secretarului general al partidului în ceea ce privește pregătirea cadrelor corespunde întru totul cerințelor actuale, iar aplicarea sa în practică va asigura forța de muncă calificată, aptă să realizeze profunda revoluție agrară.

Totodată, se impun cultivarea în conștiința tuturor lucrătorilor din agricultură a necesității de a promova și aplica tot ceea ce este avansat în tehnică, de a perfecționa și generaliza experiența unităților fruntașe și de a introduce un stil de muncă revoluționar, de înaltă responsabilitate, exigență, ordine și disciplină. Așa cum s-a arătat și la recentul congres, organele agricole vor trebui să desfășoare o activitate vie, practică, puternic ancorată în viața unităților de producție și cu finalitate precisă — asigurarea dinamismului producției.

Îmbunătățirea conducerii și organizării agriculturii

DEZVOLTAREA și modernizarea agriculturii sînt strict dependente de perfecționarea continuă a formelor și metodelor de organizare și conducere la toate eșaloanele. Această cerință obiectivă, decurgînd din evoluția corelației dialectice dintre forțele și relațiile de producție, se află permanent în atenția partidului. În condițiile trecerii la aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, ale materializării autoconducerii muncitorești și autogestiunii, apropierea conducerii agriculturii de unitățile de producție capătă o importanță primordială. Congresul a subliniat necesitatea să se acționeze în continuare pentru reducerea aparatului de coordonare, pentru întărirea cu specialiști a muncii în consilii și unități. Consiliile unice agroindustriale vor trebui să se transforme în organisme vii de conducere concretă a agriculturii, care să acționeze pe baza unui stil de muncă operativ. Acestor organisme le vor reveni răspunderi tot mai mari în planificarea, organizarea și conducerea unitară a tuturor unităților agricole de pe raza lor de activitate. Ele vor trebui să fie dimensionate mai rațional și să capete noi răspunderi în asigurarea controlului calității lucrărilor efectuate.

Programele adoptate, măsurile stabilite pentru perfecționarea organizării producției și a muncii trebuie să ducă la introducerea ordinei și disciplinei, la creșterea răspunderii în muncă la toate nivelurile, la respectarea riguroasă a tehnologiilor de producție, pentru executarea la timp și la un nivel calitativ înalt a tuturor lucrărilor agricole.

Îndatoriri însemnate în îndeplinirea programului de dezvoltare și modernizare a agriculturii revine consiliilor populare, care — ca titulare ale planului agricol în profil teritorial — trebuie să conducă unitar întreaga agricultură, răspunzînd pentru modul cum este organizată producția, cum se îndeplinesc sarcinile de plan. Autoconducerea impune consiliilor populare să organizeze astfel producția, încît să asigure acoperirea prin forțe proprii a nevoilor de consum de cartofi, legume, fructe, carne, lapte, ouă și alte produse și, în același timp, livrarea la fondul statului a unor cantități tot mai mari de produse.

Oamenii muncii din agricultură, însuflețiți de îndemnurile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt hotărîți să muncească cu energie și pasiune revoluționară pentru a asigura avîntul și mai puternic al agriculturii, pentru îndeplinirea prevederilor cincinalului 1981—1985, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, pentru creșterea contribuției acestei importante ramuri la înfăptuirea minunatului Program al partidului de construire în țara noastră a unei societăți noi, superioare.

După cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntul de închidere a lucrărilor Congresului, **„această minunată forță pe care o reprezintă țărănimea, oamenii muncii din agricultură reprezintă principalul factor în înfăptuirea noii revoluții agrare în România".**

Ovidiu POPESCU
M.A.I.A.

O NOUĂ CALITATE ÎN ACTIVITATEA DIN AGRICULTURĂ

ÎN CENTRUL DEZBATERILOR celui de al II-lea Congres al țărănimii s-a aflat **transpunerea în viață a obiectivului fixat de Congresul al XII-lea al P.C.R. cu privire la realizarea unei noi calități în activitatea economică din agricultură, prin înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare în România.**

Necesitatea unei noi și profunde revoluții agrare în România

PRIMA REVOLUȚIE AGRARĂ socialistă în România, începută în anul 1949, s-a desăvîrșit în primăvara anului 1962, prin încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii, care a consfințit victoria deplină și definitivă a relațiilor de producție socialiste în România. Prin obiectivele primordiale urmărite, **prima revoluție agrară a avut un caracter predominant social**, marcînd transformarea radicală a relațiilor de producție la sate, trecerea la un nou tip de relații — socialiste, cele mai înaintate din lume — în condițiile creării unei noi baze tehnico-materiale pentru agricultură și ale sporirii producției agricole. Fapt este că, în decursul acestei prime revoluții, dezvoltarea relațiilor de producție a devansat dezvoltarea forțelor de producție din agricultură, decalaj care n-a permis valorificarea deplină a potențialului de producție al ramurii.

Devenise clar încă de pe atunci că revoluția socială din agricultură trebuia urmată de **o revoluție tehnico-științifică**, pe baza căreia să se asigure progresul multilateral al agriculturii românești. Perioada 1965—1980 a fost o perioadă de însemnate acumulări cantitative și calitative în domeniul creșterii forțelor de producție din agricultură, în vederea pregătirii condițiilor pentru trecerea la o nouă calitate, prin înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare. În asemenea condiții, prin premise și obiective, **cea de-a doua revoluție agrară în România are un caracter prioritar agricol.** Ea urmărește ca, pe baza perfecționării relațiilor de producție socialiste existente, să realizeze o asemenea utilizare a forțelor de producție în creștere, încît să se ajungă la **o nouă calitate în activitatea economică din agricultură**, respectiv în sporirea producției agricole și a eficienței economice, precum și **în ridicarea calității vieții pentru producătorii agricoli.**

Punînd în centrul politicii sale agrare problema înfăptuirii unei noi și profunde revoluții agrare, Partidul Comunist Român pornește de la **rolul excepțional al agriculturii în dezvoltarea echilibrată a economiei socialiste** (mai ales într-o țară cu condiții naturale favorabile agriculturii, cum este România), a cărui importanță s-a accentuat în condițiile crizei energetice și ale crizei alimentare mondiale. În lumina experienței construcției socialiste din țara noastră, apare acum foarte evident că teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus de fapt la neglijarea importanței creșterii producției agricole. Prin **dezvoltarea concomitentă a industriei** (îndeosebi a producției de materii prime și energetice) **și a agriculturii** — ca ramuri de bază ale economiei naționale, se realizează ridicarea la un nivel și mai înalt a rolului agriculturii în dezvoltarea echilibrată a întregii economii. Tocmai datorită rolului hotărîtor pe care îl are în dezvoltarea întregii economii naționale, inclusiv a industriei, agricultura este un sector prioritar al noului plan cincinal.

Revoluționarea relațiilor de producție socialiste la sate, în condițiile creșterii forțelor de producție, a imprimat o dinamică deosebită ritmurilor de creștere a producției agricole în România, care o situează pe unul din primele locuri în lume. Totuși, nivelul randamentelor la hectar la principalele culturi este nesatisfăcător nu numai în comparație cu cel realizat în țările cu agricultură dezvoltată, ci și față de propriile posibilități, exprimate prin randamentele obținute de unitățile fruntașe, bine organizate. În 1980, de pildă, un număr de 299 unități de stat și cooperatiste au obținut peste 4 000 kg de grîu la hectar, un număr de 119 — peste 6 000 kg de porumb-boabe, iar 23 — peste 30 000 kg sfeclă de zahăr la hectar (în condițiile în care 36 de unități au obținut peste 5 000 kg de grîu la hectar, 21 — peste 8 000 kg porumb-boabe, iar 43 — peste 40 000 kg sfeclă de zahăr). Valorificarea posibilităților de care dispunem ar permite aproape **dublarea** actualului randament mediu la hectar la principalele culturi agricole.

Este cunoscut, de asemenea, că prin disponibilitățile calorice și de proteine pe locuitor și pe zi, România se situează alături de majoritatea țărilor dezvoltate ale lumii. Dar structura acestor disponibilități este încă necorespunzătoare : numai 21,2% din disponibilitățile calorice și 39,0% din cele de proteine sînt de natură animală (față de, respectiv, 31,9% și 59,1% în țările dezvoltate). Or, cum pentru obținerea unei calorii de origine animală este necesar un consum de 6—7 calorii vegetale, înseamnă că avem nevoie de un supliment de 1 800—2 100 calorii vegetale pe locuitor pe zi, pentru a îmbunătăți structura actuală a consumului alimentar. Aceasta înseamnă că numai pentru îmbunătățirea structurii consumului alimentar (fără a lua în calcul sporul de populație) trebuie să mărim producția agricolă cu peste 1/2 din nivelul actual. De aceea, **dezvoltarea puternică a agriculturii rămîne factorul esențial** (și pentru perspectiva mai îndelungată) **de creștere a calității vieții în țara noastră.**

Dezvoltarea prioritară a agriculturii, promovarea unei noi revoluții este impusă și de capacitatea agriculturii de a contribui la **creșterea mai rapidă a venitului național**, a avuției naționale. Agricultura a fost și rămîne singura ramură a producției materiale în care „miracolul" biologic face ca consumul de materie primă să fie totdeauna mai mic decît produsul finit. Ca urmare, în agricultură cheltuielile materiale au o pondere mai mică, iar la fiecare mie de lei producție globală se obține o producție netă mai mare. De aceea, pe bună dreptate, încă la Congresul al IX-lea al P.C.R. s-a cerut creșterea aportului agriculturii la sporirea venitului național, pentru a-și confirma calitatea sa de ramură de bază a economiei românești.

La toate acestea se mai adaugă o împrejurare de importanță capitală : **aportul agriculturii la echilibrarea balanței de plăți externe a țării.** În condițiile creșterii deficitului de produse alimentare (îndeosebi cereale) în țările posesoare de materii prime și energetice (petrol) și ale creșterii nevoilor României de import de petrol, paralel cu necesitatea reducerii datoriei externe a României, sporirea exportului de produse agricole rămîne o importantă sursă de creștere. Nu trebuie uitat că exportul de produse agricole este

sursă principală de echilibrare a notei de plată pentru importul crescînd de petrol de către S.U.A., iar pentru România, ca și pentru Franța, agricultura poate juca rolul de „petrol verde". De aceea, **sporirea producției agricole și pentru export înseamnă și a spori resursele energetice**, ale țării pînă la atingerea independenței energetice a țării.

Nu mai insistăm asupra faptului că modernizarea agriculturii eliberează resurse productive (de forță de muncă sau financiare) pentru alte ramuri ale economiei naționale, fiind, totodată, și o importantă piață de desfacere pentru produsele industriale.

Principalele direcții de manifestare a noii revoluții agrare

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ este, mai înainte de toate, **o revoluție în gîndirea conceptului, în opțiunea de modernizare a agriculturii românești în condițiile specifice crizei economice mondiale și ale înrăutățirii factorilor climatici pe glob**, care afectează și economia românească. A devenit clar pentru întreaga omenire că astăzi conceptul de agricultură modernă nu mai este legat obligatoriu de promovarea unor tehnologii mari consumatoare de energie, că agricultura modernă nu obligă și la agricultură costisitoare. **A săvîrși revoluția agricolă înseamnă, în ultimă instanță, a obține mai mult cu consumuri mai mici**, a obține două spice cu un consum energetic cu care înainte se obținea unul singur. O asemenea opțiune este favorizată și de paleta largă de soluții pe care ne-o oferă revoluția tehnico-științifică contemporană în domeniul agriculturii.

Fără a minimaliza rolul revoluției mecanice și a celei chimice în revoluționarea producției agricole, socotim că, ținînd seama de nivelul la care ne aflăm cu mecanizarea și chimizarea agriculturii, **prioritate solicită revoluția biologică și revoluția în conducerea și organizarea agriculturii.** Pe planul investițiilor, aceasta se traduce în prioritatea investițiilor de inteligență și de gîndire novatoare față de cele materiale ; pe planul resurselor energetice, aceasta înseamnă utilizarea prioritară a resurselor de producție inepuizabile, reînnoibile și cele mai puțin costisitoare — energia solară și gîndirea novatoare. Cercetarea științifică agricolă este chemată să-și îndeplinească rolul său de avangardă în modernizarea agriculturii românești. Pe prim plan se impune creșterea coeficientului de conversiune a energiei solare și a consumurilor materiale (îndeosebi de îngrășăminte chimice și de furaje) de către noi hibrizi de plante sau noi rase de animale, care să dea produse de calitate superioară, pentru a atrage, implicit, creșterea productivității muncii, a eficienței economice în agricultură. Cercetarea științifică trebuie să facă saltul necesar de la metodele „clasice", empirice, la ingineria genetică, ceea ce ar echivala cu saltul făcut în medicină de la descîntec la operația pe creier, sau în aeronautică de la ocolul pămîntului în balon la ocolul pămîntului în satelit. De-abia atunci vom putea vorbi de o revoluție în cercetarea științifică, la nivelul celei care aduce țărilor dezvoltate mari sporuri de randament la hectar, fără consumuri energetice proporționale.

Noile condiții impun și o regîndire a conceptului de agricultură ca **sursă de energie.** Este știut că agricultura e singura ramură a producției materiale care (alături de flora spontană) acumulează energie solară. Veșnicia și inepuizabilitatea acestei energii imprimă aceleași însușiri și agriculturii. Dar trebuie valorificată și cea de-a doua latură a conceptului : agricultura ca sursă de energie clasică, pentru propriul consum energetic, prin reciclarea produselor secundare sau a deșeurilor (excludem, în condițiile noastre, folosirea a însăși produselor agricole pentru obținerea de combustibil). Dacă la acestea adăugăm și energia animală necesară (în fiecare unitate agricolă) într-o anumită proporție chiar la un înalt nivel de mecanizare a agriculturii, rolul energetic al agriculturii se extinde.

Practica din ultimul timp a impus și revoluționarea conceptului de mecanizare a agriculturii nu numai sub aspect cantitativ (în sensul că chiar actualul număr de tractoare, bine utilizate, ar asigura mecanizarea tuturor lucrărilor agricole), dar mai ales calitativ : nu tractoare mari, „mastodonți", dar nici tractoare „de buzunar", ci perfecționarea, mai ales pe linia reducerii consumului de combustibil, a tractorului de 65 CP, completat, în proporții

rațională, de tractoare cu o putere mai mare sau mai mică (după nevoi) ; universalizarea combinelor și formarea de agregate de mașini pentru executarea mai multor lucrări la o singură trecere (reducînd astfel consumul specific de combustibil etc.).

Simptomatică ni se pare înlocuirea fericită a conceptului îngust de „chimizare a agriculturii" cu cel de **„fertilizare a solurilor"**, mult mai larg și mai corespunzător posibilităților și țelurilor revoluției agrare. Este greu de presupus că în actuala criză energetică am mai putea ridica în proporții importante consumul de îngrășăminte chimice la hectar. Numai o doză de 200 kg îngrășăminte azotoase la hectar ar însemna 400 kg echivalent petrol, deci numai la cele 10 milioane de hectare teren arabil consumul anual s-ar ridica la nu mai puțin de 4 milioane de tone echivalent petrol ! De aceea, paralel cu o sporire a consumului de îngrășăminte chimice, tot mai mare importanță dobîndesc alte resurse : îngrășămintele organice și verzi, extinderea suprafețelor cu leguminoase boabe, plante fixatoare de azot din aer (soia și fasolea, dar și reconsiderarea mazărei, a lintei, a bobului etc.), generalizarea asolamentelor bazate pe o rotație corespunzătoare a culturilor etc. Fără îndoială că momentul culminant al revoluției agrare în acest domeniu îl va constitui **transformarea tuturor culturilor cerealiere în plante fixatoare de azot.** Să ne gîndim ce efect ar avea o asemenea măsură biologică revoluționară, într-o agricultură în care două treimi din suprafața arabilă sînt ocupate de cereale ! Desigur că panoplia acestor „arme" revoluționare poate fi completată cu combaterea biologică a dăunătorilor etc., cu toate efectele pozitive ce ar rezulta din aceasta.

Corecturi cu însemnate urmări asupra nivelului producției și al eficienței în agricultură pot fi aduse în însăși structura culturilor. Dintre culturile din agricultura românească, cel mai mare coeficient de conversiune a energiei solare îl au porumbul pentru boabe și soia. În asemenea condiții, poate că ar fi mai economic să restringem suprafața cultivată cu grîu pînă la acoperirea nevoilor de consum intern și să extindem celelalte două culturi, inclusiv pentru export.

Probleme evidente se pun și în legătură cu **structura producției animaliere.** Este adevărat că consumul energetic specific în creșterea porcilor și a păsărilor este mai mic decît în creșterea bovinelor și a ovinelor pentru carne, ceea ce a și determinat marea extindere a combinatelor de tip industrial la primele două specii. Dar, în timp ce creșterea porcilor și a păsărilor se bazează pe furaje de natură cerealieră, venind în concurență cu alimentația umană, creșterea bovinelor și a ovinelor valorifică resurse energetice vegetale care nu pot intra în alimentația omului. De aici atenția justificată care se acordă ameliorării celor peste 4 milioane hectare de pășuni și fînețe naturale din țara noastră, fapt care, la un moment dat, ar putea permite producerea cu prioritate de carne de bovine și ovine (cea mai bine remunerată pe piața mondială). Tot în legătură cu baza furajeră s-ar mai putea reflecta dacă producția de cartofi sau de sfeclă — mari consumatoare de energie — poate înlocui alte culturi furajere mai puțin pretențioase sub aspect energetic.

Regîndirea și adaptarea la noile condiții a acestor concepte devenite „clasice" în politica de modernizare a agriculturii după vechile tipare nu ar însemna revenirea la vechiul concept de „agricultură biologică", ci utilizarea instrumentului biologic pe fundalul cuceririlor tehnicii și tehnologiei moderne.

Un vast cîmp de desțelenit stă în fața revoluției în conducere, deoarece **calitatea conducerii continuă** să constituie elementul **„minim"** în complexul de factori care condiționează eficiența economică a agriculturii, atît sub aspectul randamentelor, cît și al rentabilității.

Dintre multiplele măsuri care își așteaptă valorificarea în acest domeniu, pe prim plan, după părerea noastră, se situează întărirea pîrghiilor economice de conducere planificată prin preț, credit, sistem și forme de retribuire, impozit. Reactualizarea prețurilor la toate produsele agricole și mărirea lor, îndeosebi la produsele animaliere, sînt de natură să producă un reviriment, în concordanță cu scopurile autoconducerii și autogestiunii economice. Aceleași obiective le urmăresc noua modalitate de acordare a creditului, precum și introducerea noului sistem de retribuire a muncii, inclusiv a specialiștilor, numai după rezultatele obținute în activitatea economică (producție și costuri). Insuficient exploatate ni se par posibilitățile pe care le oferă pîrghia impozitului, mai ales cînd (ca și în cazul prețurilor) s-ar realiza o bine fundamentată diferențiere teritorială, în funcție de condițiile de producție, pentru a stimula pe cei mai buni să producă mai mult și mai ieftin, iar pe cei rămași în urmă — să ajungă la nivelul celor buni.

Transpunerea în viață a acestor măsuri presupune însă și reversul ei, respectiv lichidarea birocratismului și formalismului din activitatea organelor și organizațiilor de conducere a agriculturii, creșterea competenței și a responsabilității tuturor cadrelor de conducere în îndeplinirea sarcinilor, întărirea disciplinei în muncă din partea tuturor lucrătorilor din agricultură.

Aplicarea noului mecanism economic implică și **o lărgire a autonomiei unităților de producție în stabilirea obiectivelor de plan** în funcție de nevoile economiei naționale și corespunzător condițiilor și resurselor de care dispun. În acest scop, trei măsuri ni se par de mai mare importanță : **a)** lichidarea dispersării responsabilității activității de planificare pe mai multe organisme teritoriale ; **b)** întărirea planificării pe 5 ani ; **c)** creșterea rolului producției-marfă ca indicator principal de plan (respectarea riguroasă a contractelor de livrare încheiate etc.)

În același scop — al creșterii producției și a eficienței ei economice — a sosit timpul pentru a aplica în practică lucrarea de **zonare a producției agricole,** care ar aduce un spor de producție fără investiții suplimentare, precum și pentru a încheia lucrările de **organizare și cadastrare a teritoriului agricol,** ca instrument de conducere pe bază științifică a unei agriculturi moderne, de mare randament și eficiență.

Măsuri urgente și chiar radicale impune perfecționarea principalei forțe de producție din agricultură — **forța de muncă** —, de a cărei utilizare rațională este condiționată sporirea producției și a eficienței economice. În multe zone ale țării, la ordinea zilei s-au impus asigurarea stabilității forței de muncă, oprirea exodului nejustificat spre oraș, care transformă locuitorul rural din producător în consumator de produse agricole. O contribuție substanțială în această direcție (ca și la progresul social general al satului românesc) o poate aduce dezvoltarea la sate, în cadrul consiliilor unice agro-industriale, a unei industrii mici și mijlocii (îndeosebi prelucrătoare de produse agricole), precum și a sferei serviciilor. Toate aceste restructurări cu caracter revoluționar vor avea loc în condițiile creșterii calificării profesionale a tuturor lucrătorilor din agricultură, prin întinerirea și perfecționarea forței de muncă specifice unei agriculturi moderne.

Nu putem încheia această scurtă enumerare a formelor specifice pe care le va îmbrăca noua revoluție agrară, fără a aminti **rolul consiliilor populare** în dirijarea acestui proces, în crearea condițiilor necesare pentru manifestarea deplină a spiritului revoluționar în agricultură, în lumina indicațiilor date de către secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Desigur, în cele de mai sus nu ne-am propus și nici nu puteam să epuizăm vasta gamă de forme, metode și instrumente prin care va fi înfăptuită o nouă și profundă revoluție agrară în România, ci numai să scoatem în evidență caracterul într-adevăr revoluționar al principalelor direcții de dezvoltare a agriculturii românești, în mersul ei ascendent, neabătut, spre realizarea unei noi calități în activitatea economică, ca parte componentă a unui organism social-economic și politic sănătos și viguros cum este România socialistă, care urcă ultimele trepte spre dobîndirea statutului de țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică.

O. PARPALĂ

„Pentru a asigura realizarea producțiilor agricole prevăzute în anul 1981 și pe întregul cincinal este necesar să acționăm în primul rînd pentru valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării... Folosirea în întregime și cu cel mai mare randament a fiecărui metru de pămînt este o problemă care privește pe toți cei ce dețin sub o formă sau alta terenuri agricole..."

NICOLAE CEAUȘESCU

Utilizarea integrală și valorificarea eficientă a pămîntului – elemente de primă însemnătate pentru creșterea potențialului agricol al țării

UNA DIN PROBLEMELE esențiale pentru înfăptuirea revoluției agrare, pentru progresul agriculturii noastre socialiste, pentru îndeplinirea în bune condițiuni a sarcinilor privitoare la creșterea producției agricole o constituie folosirea integrală și cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole a țării, a întregului teritoriu. Sînt cantonate în acest cadru rezerve deosebit de importante, a căror integrare în circuitul economic este în măsură să ofere temeiuri evidente pentru îmbunătățirea rezultatelor muncii în agricultură. Care sînt factorii care impun utilizarea fiecărui metru pătrat de pămînt, ce elemente relevă existența unor însemnate rezerve neutilizate, pe ce căi tehnice, economice, organizatorice trebuie acționat pentru creșterea rodniciei pămîntului la nivelul cerințelor și al posibilităților ? Sînt întrebări la care — în lumina programului imediat, multilateral și concret de lucru pe care îl reprezintă pentru toți lucrătorii ogoarelor, pentru întreaga națiune cuvîntarea amplă rostită de secretarul general al partidului la recentul Congres al țărănimii — vom căuta să răspundem în cele ce urmează.

Posibilități pentru folosirea întregii suprafețe agricole

ÎN ÎNTREAGA LUME se vădesc ample preocupări pentru a bara acțiunea unor fenomene naturale — cum sînt dezertificarea, înnisiparea etc. — care afectează adeseori mari suprafețe agricole existente ca și pentru a spori suprafața de pămînt agricol, pe care, ulterior, să se practice o agricultură cu randament ridicat. Țara noastră, deși se găsește într-o situație favorabilă față de media mondială (0,487 ha de teren arabil, plus vie și pomi, la un locuitor, comparativ cu 0,35 ha media mondială), nu se află în rîndul țărilor bogate în pămînt agricol (cum ar fi, bunăoară, S.U.A. — cu 0,96 ha și U.R.S.S. — cu 0,90 ha la un locuitor). Ținînd, deci, seama de ritmul creșterii populației în țara noastră, de cerințele pe care le impune progresul economico-social al României — în speță o cerere crescîndă de alimente de calitate pe piața internă, satisfacerea unor nevoi mai mari de resurse agricole ale economiei și constituirea unor disponibilități care să fie eficient valorificate pe piața externă — se impune ca întreaga suprafață arabilă a țării, fiecare porțiune cît de mică să fie în întregime utilizată și superior valorificată.

Cu atît mai mult cu cît creșterea medie a producției agricole pe cincinal, cu 24,5—27,5%, este calculată, între altele, tocmai în aceste condiții și luîndu-se în considerație recolte medii mai mari decît cele obținute în cincinalul trecut. Și cu cît, în prezent, faptele demonstrează că există încă însemnate suprafețe agricole care nu sînt utilizate deloc sau sînt folosite cu randament sub posibilități. Iată și unele cifre în această direcție. Analizînd, de exemplu, dinamica fondului funciar, atît la nivelul țării cît și pe sectoare — la nivelul I.A.S., C.A.P. etc. — rezultă că la începutul anului 1978 terenurile din C.A.P. ocupate de drumuri și căi ferate însumau aproape 108 mii ha, iar cele ocupate de curți, atît în cadrul I.A.S. cît și al C.A.P. însumau peste 107 mii ha (35,7 mii ha și respectiv 72 mii ha). Totodată, în același moment, din totalul de 22 mii ha identificate în incintele unităților agricole și industriale, cu mult mai puțin de o treime (doar circa 6 000 ha) erau necesare procesului de producție, restul suprafețelor respective fiind adecvate valorificării prin cultivare.

Există, deci, o mare risipă în ce privește utilizarea terenurilor agricole. Pe un plan însemnat ea este pusă în evidență de așa-numitele „goluri" care, datorită unei organizări necorespunzătoare a suprafețelor de producție se vădesc încă în culturile de cereale, legume, livezi de pomi, plantații de vii. Sondajele efectuate la mai multe unități agricole relevă că ele însumează între 15—25% din suprafața cultivată respectivă, ceea ce înseamnă, practic, irosirea unor mari suprafețe de pămînt mănos, în loc ca acesta să fie exploatat, să rodească.

Chiar și numai în lumina acestor realități se evidențiază însemnate posibilități nefolosite pentru creșterea producției agricole. Practic, în fiecare unitate trebuie să se acționeze pentru amenajarea și valorificarea terenurilor neproductive, pentru redarea în circuitul agricol de noi suprafețe, asigurîndu-se ca în actualul cincinal suprafața arabilă efectiv utilizată să crească cu încă 154 mii ha, urmînd să atingă cel puțin 10 milioane ha. Nu trebuie să rămînă necultivată nici o palmă de pămînt propice practicării agriculturii, indiferent unde se află situată.

O asemenea cerință este pe deplin realizabilă. Căile și mijloacele pentru folosirea integrală și eficientă a fiecărui metru pătrat de teren sînt numeroase. Între acestea, generalizarea introducerii asolamentelor și mai buna organizare a solelor ; desființarea a o serie de drumuri inutile, prin dimensionarea lor mai rațională ; redarea grabnică în circuitul agricol a suprafețelor pe care au fost organizate diverse șantiere industriale ; dezafectarea unor lucrări de îmbunătățiri funciare — canale vechi, poduri etc. care nu mai sînt utile ; folosirea integrală a vetrelor satelor ; cultivarea fiecărui metru pătrat de teren din curțile cetățenilor ; a unor suprafețe de teren din curțile școlilor, unităților industriale ș.a. ; cultivarea terenurilor de pe marginile drumurilor naționale — șosele, căi ferate etc. cu legume și pomi ; recuperarea terenurilor ocupate cu reziduuri industriale, deșeuri sau alte depozite ; economisirea terenurilor utilizate la lucrările de îmbunătățiri funciare și de construcții ; simplificarea rețelei de drumuri, linii electrice ; urbanizarea și sistematizarea localităților etc.

În această perspectivă, înființarea, la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a unei comisii naționale de stat care să asigure gospodărirea științifică, unitară, exigentă, a întregului fond funciar, punînd capăt risipei, lipsei de răspundere în folosirea pămîntului — mijlocul de producție hotărîtor pentru asigurarea vieții și dezvoltării societății noastre — se vădește de o deosebită însemnătate. În contextul

amintit apare ca o necesitate imediată inventarierea întregului fond funciar și elaborarea de către organele respective a unui program complex de utilizare integrală a fondului funciar, stabilindu-se, pentru fiecare acțiune, responsabilități și termene precise, promovîndu-se urmărirea perseverentă a modului cum se înfăptuiesc măsurile preconizate și acționîndu-se pentru tragerea la răspundere a celor care nu intervin cu toată hotărîrea, potrivit competențelor pe care le au, pentru prevenirea și eliminarea neajunsurilor.

Rezerve de sporire intensivă a producției

NE-AM REFERIT doar la cîteva din multiplele posibilități de combatere a tendințelor de risipă a fondului funciar, de recuperare și readucere imediată în circuitul productiv a unor mari suprafețe de teren agricol. Totodată, organele agricole — centrale, locale —, fiecare unitate agricolă trebuie să asigure executarea ireproșabilă a volumului mare de lucrări pe care le presupune amenajarea și exploatarea rațională a terenurilor irigate, realizarea lucrărilor de desecare, de combatere a eroziunii solului, de eliminare a excesului de umiditate, ameliorarea oricăror terenuri degradate și ridicarea fertilității lor. Se impune, de asemenea, generalizarea asolamentelor raționale pe raza fiecărui consiliu agroindustrial, astfel încît prin lucrările ce se execută în complex — specifice fiecărei unități și fiecărei sole de teren — să se poată obține un maximum de producție de pe unitatea de suprafață, să se asigure valorificarea maximă a acesteia. Numai prin efectuarea la timp a lucrărilor de pregătire a terenului pentru semănat, prin administrarea eficientă a îngrășămintelor chimice și naturale, în funcție de condiții specifice, și folosirea rațională a mijloacelor chimice de combatere a dăunătorilor, în condițiile asigurării însămînțatului la timpul optim, cu semințe de cea mai bună calitate, în condițiile efectuării integrale a lucrărilor de întreținere — se poate asigura o producție sporită la hectar, la nivelul cerințelor ridicate în fața agriculturii românești.

În acest context, creșterea recoltelor este deopotrivă condiționată de asigurarea unei densități corespunzătoare a plantelor ; mai ales că unitățile agricole, deși cunosc normele tehnice respective, adeseori nu le respectă, ca urmare a unei conceperi și desfășurări necorespunzătoare a activității. O densitate de 500—600 plante pe mp la grîu, de 50—80 mii plante la ha la porumb, de 40—60 mii plante la foarea soarelui, de 80—100 mii plante la sfecla de zahăr, de 50—70 mii cuiburi la ha la cartofi etc. este în măsură să asigure agriculturii un spor general de producție de circa 2 milioane tone grîu, 4 milioane tone porumb, 2 milioane tone sfeclă de zahăr, 1 milion tone cartofi.

Îmbunătățirea activităților de producție și valorificare a legumelor, cartofilor și fructelor pentru satisfacerea în condițiuni superioare a nevoilor populației în tot cursul anului, a contractelor, incluzînd și exportul, impune creșterea preocupărilor pentru întreținerea culturilor de legume, a plantațiilor vitipomicole, modernizarea și crearea de noi plantații în sistem intensiv și superintensiv. Aceasta reclamă din partea M.A.I.A., A.S.A.S., C.U.A.S.C., a tuturor specialiștilor din agricultură amplificarea preocupărilor pentru asigurarea semințelor și a materialului săditor, în raport cu raionarea și zonarea culturilor, a mijloacelor mecanice și umane ; pentru aplicarea tehnologiilor cele mai avansate ; pentru obținerea unor producții ridicate la hectar ; pentru transportarea și conservarea cît mai rapidă și în bune condițiuni a producției. Pentru toate culturile este necesară o depozitare corespunzătoare. Se mai impune lichidată practica de transportare a producției la distanțe mari. Pe lîngă economia de transport, respectiv de combustibil obținută, pe această cale se consemnează și o reducere însemnată a pierderilor de producție — în prezent de 10—15% sau chiar 20% la cereale și de 20—30% la legume.

Gospodăriile populației — un rol în creștere în perimetrul agriculturii

REALITĂȚILE AGRICULTURII noastre pretind să se acorde o mai mare atenție **sectorului de gospodării individuale ale populației,** mai ales luînd în considerare suprafața agricolă pe care o deține, numărul mare de animale din acest sector, suprafețele de pășuni naturale, ponderea însemnată pe care aceste gospodării o au în producția agricolă a țării. Astfel, în actualul cincinal, din totalul producției pe țară, gospodăriile populației contribuie cu 12% la cereale boabe, 12,5% la plante anuale de nutreț, 30% la legume, carne — 34%, lapte de vacă — 45%, lînă — 45%, ouă — 51%. La efective de animale gospodăriile respective dețin 42% la bovine, 42% la ovine, 25% la porcine și 44% la păsări. Gospodăriile personale ale țăranilor cooperatori — care dețin circa 791 mii hectare teren agricol, gospodăriile agricole individuale ale țăranilor din zonele necooperativizate, ale muncitorilor și celorlalte categorii de oameni ai muncii — care dețin circa 480 mii ha teren agricol, însumează un total de circa 1,28 mil. hectare. Nu trebuie omis faptul că într-o agricultură socialistă ca a noastră sînt rațiuni obiective care justifică rolul însemnat al gospodăriilor de acest fel, și cu deosebire în zonele de deal și munte, unde de fapt se plasează în cea mai mare parte.

Și în acest sector se vădesc însă diferențe între posibilitățile existente pentru realizarea unor rezultate înalte și producțiile care efectiv se obțin, uneori cu mult sub cele permise de asemenea posibilități. Practic există numeroase premise pentru ca pămîntul deținut în sectorul amintit să rodească mai mult. Pe de o parte se impun încadrate în circuitul agricol firesc o serie de terenuri rămase — din motive diferite dar la fel de nepermise — necultivate. În prezent legile țării stipulează că toți deținătorii de teren, în proprietate sau ca loturi în folosință, au obligația să cultive întreaga suprafață și să crească animale și păsări în vederea asigurării nevoilor proprii de consum și valorificării unor cantități tot mai însemnate de produse la fondul de stat. Obligativitatea respectivă capătă noi și însemnate accente de acuitate în condițiile în care fiecare județ trebuie să-și asigure, din propriul teritoriu, nevoile de bază de produse agro-alimentare.

Gospodăriile populației au fost și sînt îndrumate și sprijinite să dezvolte cu precădere producția de legume, cartofi, fructe, unele culturi industriale necesare nevoilor proprii de consum, să îngrașe bovine, porcine și ovine, să crească păsări, animale mici de blană, viermi de mătase și albine etc. Rezultatele obținute astfel într-o serie de județe ale țării sînt convingătoare. Un număr însemnat de comune din județele Prahova, Dolj, Timiș, Iași etc., folosind orice metru de pămînt au devenit mari cultivatoare de legume, asigurînd un fond de marfă însemnat și de bună calitate pentru buna aprovizionare a populației, precum și cantități sporite pentru piața externă.

Chemarea secretarului general al partidului de a se produce legume pe fiecare metru pătrat de teren, ca fiecare gospodar să crească animale și păsări pentru o cît mai bună aprovizionare a pieții a produs o mare emulație în toată țara. Acestei emulații generale, patriotice cetățenești organele agricole trebuie să-i răspundă cu măsuri tehnice și organizatorice eficiente, asigurînd gospodăriilor populației semințe și material săditor, îngrășăminte chimice, animale de rasă și asistență tehnică cît mai bună și la timp. Este, totodată, necesar să se creeze posibilități reale pentru închirierea sau cumpărarea de către gospodăriile populației a inventarului agricol necesar.

Consiliile populare comunale, comisiile comunale ale producătorilor agricoli din localitățile necooperativizate, împreună cu circumscripțiile agrozooveterinare, cu participarea largă a cetățenilor din localitățile respective trebuie să asigure cursuri de ridicare a calificării cetățenilor, să ajute la aplicarea în complex a tuturor lucrărilor tehnice și organizatorice care condiționează sporirea producției agricole vegetale și animale, pentru creșterea contribuției gospodăriilor individuale la formarea fondului central de produse agricole.

Există încă numeroase aspecte și probleme pe care le implică mai buna folosire a pămîntului. Unele dintre acestea se înscriu în perimetrul activității zootehnice, începînd cu asigurarea bazei furajere și pînă la obținerea unor producții constant și general înalte de la fondul animalier al țării, care și el trebuie amplificat. Altele se relevă în sfera atît de generoasă în posibilități pentru îmbunătățirea continuă a nivelului de pregătire al celor ce lucrează pe ogoare, a organizării și desfășurării muncii lor, a gradului de participare la activități, pentru creșterea deopotrivă a gradului de profesionalitate și conștiință civică, politică, patriotică pentru cei ce lucrează în domeniul agriculturii. Viața demonstrează, și acest lucru a fost subliniat adeseori de secretarul general al partidului, că sînt aproape nelimitate posibilitățile, și că ele integrează întreaga populație, pentru a face ca pămîntul țării — componenta cea mai de preț a avuției naționale — să rodească cît mai deplin.

Alexandru IGNAT

Tribuna specialistului

CHIMIZAREA AGRICULTURII ÎN CONDIȚIILE CRIZEI ENERGETICE

PORNIND de la faptul că agricultura constituie o ramură de bază a economiei naționale, partidul a pus în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să se bazeze pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Obiectivele adoptate de Congresul al XII-lea, precum și direcțiile trasate recent la cel de-al doilea Congres al țărănimii, impun specialiștilor din agricultură găsirea celor mai adecvate căi și mijloace pentru realizarea unei adevărate revoluții agrare în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică a întregii agriculturi.

Este cunoscut că o agricultură modernă intensivă înseamnă o agricultură mecanizată, chimizată, irigată care folosește soiuri cu capacitate ridicată de producție și are cadre calificate capabile să înțeleagă și să aplice noile tehnologii. O astfel de agricultură este dependentă însă de energie, necesară în potențarea stării de fertilitate a solului și a capacității plantelor de bioconversie a energiei solare în produse vegetale, în biomasă. Agricultura este o ramură care consumă energie și în același timp produce energie. Față de alte ramuri ale economiei naționale, agricultura, prin producția vegetală, este o producătoare de energie netă, adică produce mai multă energie decît consumă în procesul producției.

În procesul producției, agricultura folosește atît surse energetice fără restricții (energia solară și eoliană), precum și surse regenerabile (munca umană și a animalelor de tracțiune, recircularea unor reziduuri vegetale), ca și surse ce se bazează pe produse energetice epuizabile (țiței, gaze naturale, cărbune). Raportul de participare între aceste surse energetice se modifică corespunzător cu gradul de intensitate al agriculturii practicate. Există o corelație între producția vegetală realizată la unitatea de suprafață și energia investită pentru obținerea ei. Acest fapt reiese și dacă comparăm suprafața de teren necesară pentru asigurarea hranei unei persoane adulte în raport cu tehnologia folosită. În zona temperată, pentru asigurarea hranei unei persoane sînt necesare 3,2 ha în sistemul de agricultură pastoral, 0,8 ha în sistemul cu asolament, 0,250 ha în cel cu asolament și aplicarea îngrășămintelor, 0,170 ha în sistemul intensiv cu chimizare, mecanizare, irigație. Aceasta arată că producția vegetală la unitatea de suprafață a crescut pe măsură ce s-a investit mai multă energie. Raportul de bioconversie al energiei investită în diverse măsuri tehnologice (chimizarea, mecanizarea) în energia din produsele vegetale însă a scăzut. Astfel, în sistemul de agricultură pastoral acest raport de bioconversie a energiei este de 1:129, în cel cu asolament de 1:16, iar în sistemul de agricultură mecanizată, chimizată, irigată de 1 la 3—4 unități (calorii).

În prezent dacă luăm în considerare toate formele de energie (mecanizare, îngrășăminte, ierbicide, pesticide, transport, sămînță), pentru cultura plantelor se utilizează în medie 10—12 GJ/ha (1 GJ = 1 miliard de joules), ceea ce revine pe întreaga economie la 125 000 GJ sau recalculați în petrol brut (țiței) la 2,7 milioane t.

La noi în țară, în prezent, îngrășămintele reprezintă în medie la hectar un consum de energie fosilă de circa 5,5—6,5 GJ.

Dacă luăm în considerare că pentru sinteza unei tone de îngrășăminte cu azot (substanță activă) se consumă în medie 73 300—79 600 GJ, sau echivalentul a 1600 l petrol brut, pentru cele cu fosfor 13 400 GJ, iar pentru cele cu potasiu 8 000 GJ, ne dăm seama de ce aceste produse trebuie astfel folosite încît să se realizeze cît mai multă energie sub forma recoltelor vegetale.

Față de rezultatele experimentale cu îngrășăminte obținute în țara noastră, raportul de bioconversie a energiei cuprinsă în sporul de recoltă obținut și energia necesară pentru sinteza îngrășămintelor variază cu felul îngrășămintelor și planta cultivată. În funcție de felul îngrășămîntului, acest raport este în medie de 9 pentru fosfor, 4,5 pentru potasiu și 2,4 pentru azot. În funcție de planta cultivată, acest raport este la îngrășămintele cu azot de 9 pentru sfeclă de zahăr, 6,7 orez, 6,4 cartof, 3,3 grîu boabe, 3,1 porumb boabe, 4 la tomate. Eficiența bioconversiei energiei fosile încorporate în îngrășăminte trebuie analizată nu numai din punct de vedere tehnic ci și în raport cu valoarea biologică a produselor obținute (fructe, legume, conținut în vitamine, glucide, protide) și cu eficiența economică (valorică).

În viitor, atît fabricarea cît și utilizarea produselor chimice folosite în agricultură sînt afectate de implicațiile crizei energetice. Aceasta ridică în fața specialiștilor care se ocupă cu sinteza lor cît și a acelora care le utilizează probleme similare, și anume, legate de raportul de conversie a energiei cheltuite pe unitatea de produs realizat. În medie sinteza unui kg substanță activă a produselor pesticide necesită un consum energetic de 400 MJ, ceea ce revine la 1 GJ/ha energie investită în raport cu doza medie folosită, care echivalează cu energia a 5 la sută din recolta medie de cereale.

Agricultura nu înseamnă numai producție vegetală ci și creșterea animalelor. Raportul dintre energia ingerată de animale și cea produsă este în medie de 6:1 la lapte, 7:1 la ouă, 10:1 la pui de carne, 20:1 la carne de porcine și 50:1 la carne de taurine.

Criza de energie impune o permanentă îmbunătățire a tehnologiilor de cultivare a plantelor și de creștere a animalelor, care să ducă la creșterea producției fizice și energetice cu economie de energie fosilă și de materii prime neregenerabile.

Agricultura modernă nu poate fi concepută fără mecanizare, chimizare, irigații, deci fără consum de energie fosilă. Restricțiile severe în consumul de energie s-ar repercuta asupra producției vegetale și respectiv a producției și consumului de produse animaliere. Trebuie însă să se dea o mai mare atenție la măsurile care duc la o mai bună folosire a îngrășămintelor, pesticidelor, mașinilor agricole, astfel încît să se mărească eficiența energetică și economică. Aceasta se referă în egală măsură și la industria chimică producătoare de îngrășăminte, pesticide și cea de mașini agricole, cît și la tehnologia de cultură a plantelor. În prezent pentru fabricarea unei tone de amoniac se consumă 50-60 GJ, în timp ce minimumul teoretic este de 32 GJ ; aceasta înseamnă că specialiștii din industria chimică au încă posibilități de diminuare a consumurilor energetice. Economia de energie necesită îmbunătățirea sortimentului de îngrășăminte cu produse ce se obțin cu un consum mai mic de energie cum este amoniacul anhidru, soluțiile cu azot și alte îngrășăminte lichide.

În practica agricolă, orice exces în utilizarea produselor chimice reprezintă o pagubă, de aceea este necesar să se treacă la aplicarea îngrășămintelor numai pe baza unui control agrochimic al stării de fertilitate făcut la fața locului de către Centrul de chimizare din cadrul consiliilor unice agroindustriale sau de șeful de fermă cu trusa agrochimică de teren.

Criza de energie și de materii prime scoate în evidență faptul că în tehnologia de cultivare a plantelor trebuie să se dea o mai mare atenție recirculării reziduurilor vegetale. Bilanțul elementelor nutritive cuprinse în gunoiul de grajd în raport cu șeptelul actual din țara noastră arată că acesta conține aproape 300 000 t N, 150 000 t P_2O_5, 350 000 t K_2O, ceea ce echivalează cu o energie necesară pentru obținerea lor pe cale industrială de 27 300 000 GJ, adică echivalentul a 600 000 t petrol brut.

Pentru folosirea mai eficientă a îngrășămintelor trebuie întărit rolul Centrelor de chimizare din cadrul Consiliilor unice agroindustriale, care trebuie dotate cu laboratoare de tip uzinal pentru controlul fertilității actuale a fiecărei tarlale în vederea utilizării economice a îngrășămintelor. Mai multă atenție trebuie acordată strîngerii tuturor reziduurilor vegetale, ținînd seama că paiele de pe un hectar echivalează cu energia a circa 1 600 l păcură. De asemenea, trebuie să se dea o mai mare atenție introducerii leguminoaselor în asolament, fapt ce reduce substanțial necesarul de îngrășăminte cu azot pentru cereale. În același timp utilizarea îngrășămintelor verzi poate suplini o parte din necesarul de îngrășăminte cu azot.

Economia de energie necesită o regîndire a amplasării geografice a unor obiective cum sînt serele și sortimentul speciilor cultivate în raport cu consumul de energie. Consumul de combustibili pe ciclu scade din zona de nord la zona de sud de la 250 hl/ha la 75 hl/ha pentru salată, de la 3 500 hl/ha la 1 200 hl tomate, de la 4 000 hl/ha la 2 000 hl/ha la castraveți.

Pentru unele verigi ale tehnologiei agricole trebuie dată mai multă atenție folosirii energiei solare, energiei vîntului precum și obținerii gazului metan prin fermentarea anaerobă a deșeurilor organice. Față de problemele care le pune criza de energie și de materii prime în viitor, folosirea produselor chimice în procesul producției agricole trebuie analizată prin prisma randamentului energetic.

prof dr. doc. David DAVIDESCU
membru corespondent al Academiei R.S.R.
conf. dr. Velicica DAVIDESCU

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Punerea în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor de investiții

— O experiență care evidențiază disponibilități însemnate pentru grăbirea ritmului de lucru pe șantierele de investiții în industria minieră —

EXTINDEREA BAZEI DE MATERII PRIME și energetice este indisolubil legată de punerea în funcțiune a numeroase capacități de producție aproape în toate zonele miniere ale țării. Înfăptuirea prevederilor planului pe 1981 și pe întregul cincinal în acest domeniu face necesar, așa cum se subliniază în tezele Consiliului Național al Oamenilor Muncii pentru cel de-al II-lea Congres al Consiliilor Oamenilor Muncii, să se intensifice activitatea de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, activitate în care Trustul de construcții și montaje miniere este angrenat direct, participînd atît la deschiderea de noi exploatări, cît și la construirea uzinelor de preparare menite să facă apte pentru prelucrarea industrială minereurile extrase.

Concentrarea activității pe obiective prioritare

PRIMUL an al actualului cincinal marchează o puternică creștere a activității trustului, care are sarcina să realizeze un volum de producție de construcții-montaj cu 26% mai mare decît în 1980 și să pună în funcțiune un număr de peste 40 obiective, din care 11 obiective industriale de mare însemnătate în sectorul extracției minereurilor. De asemenea, trustului îi revine obligația de a deschide sau dezvolta în acest an lucrările la 9 noi obiective care trebuie să-și aducă aportul în următorii ani la asigurarea unui volum important de materii prime. Dintre acestea amintim : lucrările din bazinele carbonifere Amaradia — Târîia și Sf. Gheorghe, lucrările pentru minereuri neferoase de la Valea Morii, Coranda — Hondol și Baia de Aramă sau pentru cele nemetalifere de la Băneasa — Constanța și Mahmudia — Tulcea. Totodată, în acest an se continuă pe front larg lucrările la unele importante obiective din industria minieră, la care capacitățile intră în funcțiune în 1982.

În aceste condiții problema centrală a trustului în acest început de an și de cincinal o constituie definitivarea și transpunerea în practică a măsurilor necesare care să asigure punerea în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor planificate.

1 Concentrarea efectivă a activității pe principalele obiective. În urma analizei întreprinse cu principalii beneficiari, s-a stabilit ca aceștia să preia în regie proprie unele lucrări dispersate, de volume mai mici și de tehnicitate mai redusă. Ca urmare, trustul și-a restrîns activitatea din bazinele miniere Deva și Baia Mare unde șantierele respective, caracterizate prin dispersare accentuată, au fost predate beneficiarilor spre a fi executate în regie proprie. Totodată, s-a acționat pentru concentrarea activității trustului pe obiective prioritare (tabelul). Această acțiune a dus la nominalizarea prin plan a unui număr mai redus de obiective cu termene de punere în funcțiune în acest an. Concentrarea activității a fost urmată și de unele măsuri concrete la nivelul trustului, și anume :

— **întocmirea unor programe prioritare** de lucru pentru obiectivele cu termen de punere în funcțiune în acest an, în special în semestrul I, precum și pentru obiectivele principale ale cincinalului, care să asigure dirijarea corespunzătoare a resurselor materiale și umane ;

— **detalierea graficelor de execuție la nivel de obiect**, fiecare din acestea avînd întocmită o fișă cu toate problemele pe care le ridică execuția, stabilindu-se termene și responsabilități concrete, repartizate între grupurile de șantiere și trust ;

— **analizarea lunară cu beneficiarii a graficelor de livrare a utilajelor tehnologice**, pentru a se lua măsuri operative de adaptare a programului de montaj în funcție de sosirea efectivă a utilajelor pe șantier.

Ca urmare a acestor măsuri, obiectivele prioritare ale fiecărui grup de șantiere nu depășesc pe un trimestru cifra de 2—3, ceea ce va permite și urmărirea mai exactă a realizării măsurilor propuse. Astfel, Grupul de șantiere Cluj are 3 obiective prioritare, Grupul de șantiere Leșul Ursului 2 obiective, Grupul de șantiere Roșia Poieni 2 obiective etc.

2 Dirijarea resurselor spre obiectivele prioritare. Acțiunea se realizează pe un dublu plan, și anume : la nivelul grupurilor de șantiere, pe baza hotărîrilor luate cu ocazia aprobării planului operativ trimestrial (în speță pentru trim I/1981), și prin intervenția organului de conducere al trustului. Acesta din urmă are un rol determinant în dirijarea resurselor prin redistribuirea dotărilor tehnice, a unor materiale importante la care este titular de contract și a unor brigăzi de muncitori calificați în funcție de necesitățile reale și

Concentrarea prin plan a activității T.C.M.M.

Indicatorul	U/M	Anul de plan		1981/1980
		1980	1981	%
Volum total planificat	(mil. lei)	893,2	928,3	104
Obiective aflate simultan în execuție	nr.	105	77	73
din care :				
— obiective noi	„	23	13	56
— obiective cu termen de punere în funcțiune nominalizate în anul de plan	„	98	40	41
Valoarea medie a unui obiectiv	(mil. lei)	8,3	12,1	145
Număr total loturi și structura organizatorică	nr.	42	37	88
Valoarea medie a lucrărilor aflate în execuția unui lot	(mil. lei)	21,3	25,1	119

pentru urgentarea lucrărilor prioritare. Astfel, pentru a se asigura acoperirea fronturilor de lucru declarate prioritare în trim. I. 1981, a fost deplasat un important parc de utilaje și mijloace de transport pentru instalația de decantare a sterilului de la Brad, s-au redirijat cimenturile speciale pentru lucrările de la Apahida și cablurile pentru mina de la Suncuiuș și au fost detașați de la alte subunități circa 150 muncitori calificați pentru obiectivele de la Oarda-Ciugud, Dealul Cerna, Suncuiuș și altele. În acest mod capacitatea de intervenție a trustului în scopul dirijării prioritare a resurselor, în special a celor materiale, dobîndește o importanță sporită în condițiile actuale, cînd se pune problema încadrării stricte în cotele de materiale alocate și evitării blocării unor materiale deficitare la obiective mai puțin importante sau care nu intră imediat în funcțiune.

Atragerea în circuitul productiv a tuturor rezervelor disponibile

EVIDENT, există și alte posibilități ce se cer mobilizate în vederea accelerării activității pe șantiere pentru scurtarea termenelor de punere în funcțiune a diferitelor obiective planificate. Ne referim mai ales la **necesitatea mobilizării tuturor rezervelor interne la nivelul fiecărui grup de șantiere.** De mai bine de doi ani trustul nostru experimentează metoda elaborării de către fiecare grup de șantiere a „Proiectului anual de organizare și conducere" (P.O.C.). Întocmirea acestuia permite analiza tuturor laturilor activității grupului de șantiere pe baza căreia se hotărăsc măsuri concrete care vizează asigurarea capacității de producție, planul de mecanizare, recrutarea și pregătirea personalului muncitor, utilizarea la capacitate a dotării, folosirea cu maximum de eficiență a cotelor de materiale alocate etc.

La grupul de șantiere Roșia Poieni, spre exemplu, cu ocazia întocmirii proiectului de organizare a activității s-au putut mobiliza importante rezerve interne prin **dezvoltarea capacităților proprii de producere** a agregatelor pentru betoane în cariera Ghergheleu, (economisindu-se echivalentul transportului auto a 100 mii tone pe 15 km), prin adoptarea unor tehnologii moderne ce vizează înlocuirea tencuielilor și a șapelor de beton etc. În același mod s-au rezolvat la Grupul de șantiere Roșia Poieni și alte probleme. S-a luat de pildă, măsura de a se organiza un atelier de vulcanizat care în prezent aduce un însemnat aport la asigurarea necesarului de anvelope.

O altă măsură stabilită prin programul de organizare și conducere pe acest an este cea de **a nu se mai ataca, în cadrul grupurilor, nici un obiect nou decît dacă se închide cel puțin un alt obiect aflat în execuție.** Măsura a devenit necesară întrucît în anii trecuți numărul obiectivelor în execuție a crescut considerabil.

Însemnate **resurse interne insuficient mobilizate există în domeniul utilizării dotării tehnice și a forței de muncă.**

Aceste aspecte au fost amplu dezbătute cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii la fiecare grup de șantiere ; **mobilizarea rezervelor interne existente** în acest domeniu poate **permite creșterea indicelui de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor la 96%** (față de 94,5% în 1980), **extinderea muncii în acord global la 75%** (față de 71,1%) **și utilizarea timpului de lucru la utilaje la 85%.** Punerea în valoare a acestor rezerve este de natură să asigure intrarea în funcțiune a instalației de decantare a sterilului de la Brad cu 60 zile înainte de termen, devansarea lucrărilor la drumurile inelare de contur de la Roșia Poieni cu 45 zile și acoperirea în întregime a deficitului de forță de muncă care se manifestă încă pe șantierul uzinei de la Suncuiuș.

Instituirea unui **sistem unitar de urmărire a realizării stadiilor fizice și a măsurilor luate** pe parcurs constituie, de asemenea, o cale menită să asigure valorificarea cu maximum de eficiență a îndeplinirii diferitelor hotărîri adoptate. Acest sistem vizează urmărirea pe bază de grafice la nivelul trustului a realizării stadiilor fizice stabilite pentru obiectivele prioritare. Într-un asemenea mod se urmărește și funcționarea principalelor utilaje și a parcului auto pe șantiere la nivelul S.U.T. București și al conducerii trustului.

Firește, pentru ca eforturile noastre să aibă succesul dorit, se impun și unele măsuri din partea colaboratorilor, mai ales în privința asigurării cu resurse materiale la nivelul cotelor alocate. Pentru aceasta însă se cer înlăturate unele practici ce au loc în activitatea unor furnizori și anume :

- **eliminarea așa-zișelor „priorități de livrare"** stabilite peste capul furnizorilor după ce contractele economice au fost încheiate (cazul anvelopelor, al cablurilor electrice sau al cimentului la unele unități producătoare etc.), fenomen datorită căruia se dereglează desfășurarea ritmică, după grafice, a lucrărilor pe șantierele de construcții și montaje ;
- **întărirea răspunderii furnizorilor de utilaje la semnarea graficelor de livrări** în faza de aprobare a investițiilor, astfel încît obligațiile asumate în acest stadiu să stea la baza încheierii contractelor. În acest mod s-ar facilita punerea în funcțiune a investiției la termenul stabilit. Aceasta întrucît au fost numeroase cazuri cînd datorită nerespectării ulterioare a clauzelor contractuale, atît ca termene cît și ca ordine a livrărilor, s-au creat dificultăți în punerea în funcțiune la timp a unor obiective.

Experiența dobîndită de trustul nostru în domeniul realizării investițiilor din industria minieră, măsurile luate în ultima perioadă pentru îmbunătățirea cadrului legislativ al investițiilor, mobilizarea și mai puternică a forțelor de care dispunem ne dau garanția că obiectivele planificate a fi puse în funcțiune pe acest an vor fi la timp realizate.

Dan NICOLESCU
director al Trustului de construcții și montaje miniere

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum sînt utilizate mijloacele de transport ?

ÎN 1980 capacitățile de transport din țara noastră au crescut în mod substanțial față de anul anterior cu 4,9% la vagoane de marfă, cu 10,4% la autovehicole de marfă, cu 5,1% la autobuze pentru transportul interurban, cu 5,0% la nave maritime de marfă, cu 9,8% la nave pentru transportul fluvial de marfă. Analizînd modul lor de utilizare, rezultă însă că în 1980 din indicatorii urmăriți prin plan, doar timpul mediu de rulare a vagoanelor (număr zile parcurse) a fost îndeplinit (113,4% — comparativ cu 102% cît s-a realizat în 1979). În ce privește indicii de utilizare a principalelor categorii de mijloace de transport, se constată importante nerealizări (graficul).

Utilizarea capacității vagoanelor de marfă, (tone/km) de pildă, s-a situat cu 10,7% sub prevederile planului datorită depășirii timpilor normați pentru prelucrarea vagoanelor în stațiile tehnice și de triaj, a creșterii timpului de staționare la operațiunile de încărcare-descărcare (îndeosebi în combinatele siderurgice și chimice și în portul Constanța), precum și a depășirii timpului de așteptare a trenurilor în unele stații de frontieră. Autovehicolele de marfă au fost utilizate de asemenea sub capacitatea nominală cu 5,1%, ca urmare a imobilizării nejustificate în reparații și staționări, motivat de lipsa unor piese de schimb, anvelope, carburanți.

Așadar, cele mai multe din cauzele care au dus la situația arătată se datoresc unor deficiențe organizatorice manifestate atît în exploatare cît, mai ales, în întreținerea și repararea la timp a mijloacelor de transport. În ambele cazuri sînt necesare măsuri de redresare a situației. Se cere pentru aceasta programarea mai bună a fiecărui mijloc de transport, încărcarea acestora în ambele sensuri, perfecționarea activității în unitățile de reparații pentru efectuarea lucrărilor în timpul prevăzut, precum și asigurarea din vreme a pieselor de schimb necesare.

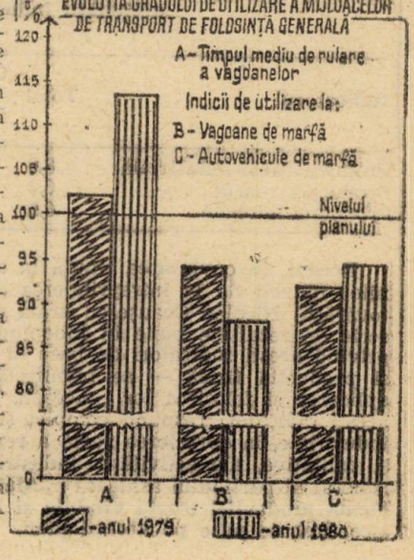

Corelații optime între indicatorii economico-financiari

— Analiză a intercondiționărilor dintre producția fizică, producția marfă vîndută și încasată și producția netă —

PENTRU REALIZAREA sarcinilor înscrise în planul național unic la indicatorii producție netă și producție fizică, întreprinderile industriale au inițiat și aplicat un întreg ansamblu de măsuri tehnico-organizatorice, printre care cele legate de : nominalizarea integrală a producției fizice, mai buna organizare a fluxului producției și a muncii, lansarea integrală a producției înainte de începerea perioadei de fabricație, stabilirea fundamentată și analiza permanentă a modului de îndeplinire a indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor aflate în dotare ș.a. De asemenea, tot în scopul realizării ritmice și integrale a producției fizice, au fost luate măsuri în direcția urmăririi și analizei operative a modului de realizare a producției, în toate fazele, pe grupe de produse, pe produse, pe sortimente și tipodimensiuni, pe ansamblul întreprinderii și pînă la fiecare loc de muncă.

Paralel cu intensificarea preocupărilor în domeniul îndeplinirii producției fizice, au fost luate măsuri pentru fundamentarea temeinică a costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale aferente acestei producții, pentru stabilirea și calcularea elementelor componente ale indicatorului valoarea producției nete, indicator chemat să asigure și să promoveze în întreaga activitate de producție folosirea economicoasă a tuturor mijloacelor materiale și bănești încredințate de către societate fiecărei unități industriale. În această direcție sînt deosebit de semnificative rezultatele obținute de către majoritatea întreprinderilor industriale pe linia mobilizării colectivelor de muncă în vederea asigurării condițiilor necesare unei creșteri susținute a productivității muncii, reducerii mai accentuate a costurilor de producție și îndeosebi a celor materiale, valorificării cu randamente superioare, a întregului potențial tehnic, material și uman, creșterii rentabilității și beneficiilor, participării cu un aport tot mai sporit la formarea resurselor generale ale societății.

Introducerea ca indicatori de bază ai planului a producției nete și a producției fizice s-a regăsit în primul rînd în modul în care majoritatea unităților noastre industriale au fundamentat și îndeplinit fiecare dintre acești indicatori. Astfel, în timp ce pe ansamblul industriei producția marfă a crescut în perioada 1978—1980 cu peste 27%, valoarea producției nete a sporit în aceeași perioadă cu circa 37%. Aceeași situație rezultă și din realizările anului 1980 față de 1979 (tabelul).

Evoluția principalilor indicatori de apreciere a rezultatelor activității industriale

%

Indicatorul	Total	Creșterea în 1980 față de 1979 la :		
		M.I.C.M.	M.I.C.h.	M.I.U.
Producția netă industrială	8,6	13,6	4,5	12,3
Producția marfă	6,2	10,1	4,7	8,6
Producția globală	6,5	10,8	5,4	8,8

Recent, în cuvîntarea ținută la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din București, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, deși au fost obținute o serie de rezultate bune în îndeplinirea și depășirea sarcinilor privind acești indicatori de bază ai planului — producția netă și producția fizică — se manifestă încă unele deficiențe în aplicarea și folosirea lor. Aceasta pentru că nu întotdeauna acești indicatori răspund complet și fidel la nivelul unităților industriale, la aprecierea reală a rezultatelor finale, cantitative și calitative, ale activității industriale. De aceea, secretarul general al partidului arăta că : **„Alături de producția netă, problema producției marfă vîndută și încasată și a producției fizice, trebuie puse pe același plan. Fără a realiza producția marfă și a o desface, fără a realiza producția fizică, nu se poate aplica noul mecanism economic. Numai îmbinînd aceste trei elemente de bază ale activității economice vom putea să eliminăm deficiențele care s-au manifestat în cincinalul trecut."**

Dimensionarea rațională a producției fizice

EXPERIENȚA ACUMULATĂ de către colectivele de muncă din unitățile industriale a demonstrat că gradul de îndeplinire a indicatorilor valoarea producției nete și valoarea producției marfă vîndută și încasată este nemijlocit legat de modul în care a fost dimensionat și structurat, încă din momentul stabilirii sarcinilor de plan, volumul producției fizice. Aceasta pentru că producția fizică înseamnă, la nivelul fiecărei întreprinderi industriale, o nominalizare riguroasă a fiecărei grupe de produse, a produselor și sortimentelor, a reperelor și pieselor de schimb, concomitent cu realizarea întocmai a fiecăreia dintre aceste sarcini înscrise în planul propriu de producție. Ca urmare, asigurarea unei fundamentări eficiente a indicatorilor producția netă și producția marfă vîndută și încasată nu admite nici un fel de sarcină de producție valorică nenominalizată, care nu-și cunoaște consumatorii interni și externi. Prin urmare, **fiecare unitate industrială trebuie să știe de la început ce produce pentru nevoile proprii, pentru necesarul de producție** — întreținere și investiții —**al celorlalte unități beneficiare, ce anume produse trebuie destinate fondului pieței și cu ce anume participă la export.** De aceea, orice leu din producția globală industrială, din producția marfă, din valoarea producției nete trebuie să-și găsească corespondentul în valori concrete de întrebuințare, în produse fizice.

Producția fizică este aceea care poate fi defalcată și poate asigura condițiile ca producția marfă și producția netă să ajungă pînă la nivelul fiecărei subunități, pe produs sau grupă de produse. Odată lansată producția, trebuie să se asigure în continuare o analiză temeinică a modului în care se realizează aceste produse fizice, cum se respectă structura planificată, cum se asigură calitatea și cît anume se cheltuiește pe fiecare produs în parte. Totodată, numai producția fizică realizată integral este aceea care poate asigura finalizarea celorlalți indicatori : producția marfă vîndută și încasată, respectiv valoarea producției nete.

În sfîrșit, tot producția fizică este aceea care prin prețul ei de producție sau de livrare încorporează beneficiile, sursă de bază pentru constituirea fondurilor proprii fiecărei întreprinderi industriale, precum și pentru fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Altfel spus, dincolo de nivelurile valorice înscrise în planul național unic la indicatorul producție marfă și producție netă, trebuie să se regăsească întreaga gamă sortimentală de produse fizice dimensionată în bucăți, mp, mc, kg și alte unități de măsură.

Producția marfă — vîndută și încasată integral

REALIZAREA producției fizice, chiar la nivelul, structura și calitatea prevăzute în plan, nu este suficientă dacă ea nu se transformă într-o producție marfă vîndută și încasată. Este evident că și conținutul său primează — producția marfă fabricată, care nu reprezintă altceva decît expresia valorică a producției fizice și a prețurilor în care este evaluată această producție. Chiar dacă o întreprindere obține producția fizică planificată, tot nu este îndeajuns din punct de vedere economic și financiar, dacă nu o și vinde și încasează. Oricare ar fi producția fizică de care dispune, dacă a fabricat-o și stă pe stocuri peste cele normale, dacă nu a avut încheiate contracte, dacă nu răspunde condițiilor de calitate cerute de către beneficiarii

interni și externi, întreprinderea nu o poate vinde și încasa și prin urmare nu-i sînt recunoscute de către societate cheltuielile socialmente necesare.

Efectele nefavorabile generate de o producție fizică fabricată și nevîndută nu se opresc numai aici ; apar greutăți și dereglări în însăși desfășurarea normală a activității economico-financiare a întreprinderii, în autogestiunea economică și în autofinanțare. Tocmai de aceea **fiecare întreprindere industrială, organele de conducere colectivă, trebuie să urmărească cu strictețe realizarea integrală a producției marfă vîndută și încasată, întrucît acesta este de fapt indicatorul care dă finalitate economică și financiară producției fizice.** Prin urmare, fiecare întreprindere are datoria de a lua măsuri pentru realizarea și vînzarea integrală a produselor finite fabricate din materiile prime și din semifabricatele proprii, din materiile prime și materialele clientului, a tuturor semifabricatelor, cît și a lucrărilor cu caracter industrial executate pentru terți. În determinarea și aprecierea gradului de îndeplinire a acestui indicator nu trebuie scăpat din vedere și faptul că el nu se suprapune cu producția marfă fabricată. Faptul că nu există o identitate între acești indicatori, producția marfă vîndută și încasată fiind mai mare sau mai mică decît producția marfă fabricată, se datorează necesității existenței unui decalaj normal între momentul fabricării produselor și cel al încasării contravalorii lor.

Dincolo de aceste deosebiri dintre producția marfă fabricată și cea vîndută și încasată, de unele probleme de ordin metodologic ce se mai cer a fi soluționate, pe linia corelării acestui indicător cu producția netă, **se poate totuși considera că trecerea efectivă la folosirea acestui indicator nu constituie un scop în sine, ci are în vedere surprinderea și aprecierea cu fidelitate a eforturilor efective depuse de către fiecare colectiv de muncă pentru realizarea și desfacerea ritmică și integrală a tot ceea ce se produce și se recunoaște de către fiecare consumator, de către economie în ansamblul său.** De aceea, ne asociem întrutotul opiniei unor cercetători și practicieni care — subliniind rolul și funcțiile acestui indicator — susțin că producția marfă vîndută și încasată este în realitate un indicator economic de mari semnificații, care are capacitatea nu numai de a reflecta un proces economic calitativ, dar și de a stimula în direcția dezvoltării economico-sociale.

Producția neterminată — la nivelul planificat

CORESPONDENTUL VALORIC al producției fizice, al producției marfă fabricate, vîndute și încasate, după ce au fost deduse cheltuielile materiale de producție, se regăsește în cele din urmă în valoarea nou creată, în producția netă. Prin urmare, valoarea producției nete și gradul ei de îndeplinire depind nemijlocit de nivelul producției fizice și de modul în care au fost îndeplinite sarcinile de plan, de încadrarea în nivelul prevăzut al cheltuielilor materiale de producție. Producția netă, respectiv elementele sale componente, derivă din producția globală pentru calculul producției nete, care după cum se știe nu reprezintă altceva decît expresia valorii totale a produselor fizice destinate livrării (produse finite și semifabricate), precum și a celorlalte elemente, inclusiv a producției în curs de fabricație. Chiar și în aceste condiții de conținut al producției globale pentru calculul producției nete, pe primul loc trebuie să se situeze nu creșterea valorii stocurilor de producție neterminată, ci elementele ce efectiv se materializează în produse fizice, în produse finite și semifabricate.

Pornind de la aceste rațiuni, fiecare întreprindere industrială este interesată deci să obțină în primul rînd produse finite, iar în anumite cazuri, după specificul procesului de producție și un anumit nivel de producție neterminată. **Nivelul și evoluția acestei producții neterminate trebuie rațional dimensionate la strictul necesar.** Această dimensionare a producției neterminate trebuie concepută și acceptată în condițiile unui nivel al imobilizării materiale și financiare cît mai reduse și pe durate cît mai scurte. De aceea, o atenție sporită trebuie acordată examinării în conținut a corelațiilor ce se formează între gradul de îndeplinire a planului la fiecare dintre indicatorii : producția marfă și producția marfă vîndută și încasată.

Referindu-se la conținutul economic al acestei producții neterminate, în cuvîntarea menționată tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în spatele indicatorului valoarea producției nete și a gradului lui de îndeplinire se ascunde o valoare prea mare a producției neterminate. Această producție neterminată, ca element al producției globale pentru calculul valorii producției nete, în loc să se materializeze în producția netă, cu o anumită rentabilitate și beneficii, este mare, imobilizează valori materiale în diferite faze de execuție, atrage după sine și credite bancare cu dobînzi penalizatoare. Se poate aprecia că prin conținutul ei economic și prin efectele pe care le are asupra valorii producției nete, producția neterminată nu caracterizează întotdeauna o activitate corespunzătoare.

Ca urmare, la determinarea producției globale pentru calculul valorii producției nete, o mare atenție trebuie acordată elementelor sale componente, respectiv creșterii sau descreșterii stocurilor de semifabricate, piese de schimb și combustibil din producția proprie, precum și valorii stocurilor de producție neterminate. Aceasta pentru că, o creștere mare a producției neterminate (soldul) inclus în calculul și realizarea producției nete permite depășirea sarcinilor prevăzute la acest indicator, nu pe seama produselor finite livrate și de care are nevoie economia națională, ci pe seama sporirii mai mari a stocurilor de producție neterminată care nu se materializează în valori de întrebuințare, respectiv în produse fizice.

Pornind de la aceste cîteva considerente, în examinarea și aprecierea gradului de îndeplinire și depășire a producției nete trebuie deci să se pună un accent deosebit nu numai pe mărimea acestei creșteri generale, ci și pe o analiză atentă și atotcuprinzătoare a structurii și evoluției elementelor sale componente.

Gh. OBREJA
M. HANGANU

NOTE

De ce întîrzieri în regenerarea cauciucului

La întreprinderea de articole tehnice de cauciuc și cauciuc regenerat (I.A.T.C.C.R.) din Tg. Jiu se depun eforturi susținute pentru recuperarea și regenerarea cauciucului, materie primă mult solicitată. Dar, deși întreprinderea este dotată cu o linie tehnologică de mare capacitate, totuși ea nu poate introduce în fluxul tehnologic decît anvelope cu dimensiuni de 750x20 țoli la 1200x20 țoli. Situația se datorește limitelor pe care le impune mașinii existente de tăiat taloane (faza inițială a acestui proces tehnologic), mecanismul de prindere a anvelopei (mandrina), ceea ce face ca să nu poată fi recuperat cauciucul din anvelopele de dimensiuni mai mari. Din această cauză numai la întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile (I.J.R.V.M.R.), Gorj se află în depozit peste 140 tone de anvelope uzate cu dimensiuni de 1 800 x 25 țoli și mai mari (de tractoare spate), provenite din achiziții, care așteaptă a fi preluate de întreprinderile care au sarcina de recuperare și regenerare a cauciucului. Anvelope cu dimensiuni mari se găsesc însă și în depozitele altor întreprinderi (unități de mecanizare a transportului forestier, balastiere etc.), dar nu pot fi preluate de I.J.R.V.M.R. Gorj din lipsa spațiului de depozitare, determinată la rîndul său de capacitățile limitate de prelucrare ale unității specializate.

Pentru a repune în întregime în circuitul economic această resursă materială este necesar ca mașina de tăiat taloane de anvelope, existentă la întreprinderea din Tg. Jiu, să fie adaptată pentru a putea fi folosită la toate dimensiunile de anvelope. Cu atît mai mult se impune soluționarea acestei probleme cu cît în prezent sînt dotate cu instalații de recuperare și regenerare a cauciucului doar întreprinderea menționată și Combinatul de articole tehnice din cauciuc Tîlava, iar anvelope cu dimensiuni mari se colectează din toate județele. Iată de ce considerăm că Centrala industrială de prelucrare cauciuc și mase plastice împreună cu Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic și rafinării, prin institutele de specialitate, să studieze, să proiecteze și să execute pentru întreprinderea specializată din Tg. Jiu dispozitive de adaptare a instalației existente de tăiat taloane pentru a fi capabilă să valorifice toate dimensiunile de anvelope cu care sînt echipate autovehiculele în circulație. O altă soluție ar fi dotarea acestei întreprinderi — ca și a celorlalte capacități care se vor înființa în acești ani — cu utilaje care să permită recuperarea și regenerarea tuturor dimensiunilor și a unui volum cît mai mare de anvelope colectate din județ și din zone limitrofe.

C. NĂSTASE

Efortul propriu și colaborarea economică dintre țările socialiste - factori ai procesului de egalizare a nivelurilor lor de dezvoltare

PENTRU ROMÂNIA este o opțiune de principiu atunci cînd în mod programatic își propune să așeze în centrul politicii sale externe relațiile economice cu toate țările socialiste. Ca membră fondatoare a C.A.E.R., țara noastră acordă o atenție deosebită lărgirii și adîncirii colaborării economice și tehnico-științifice cu țările membre ale Consiliului, perfecționării formelor și metodelor de cooperare din cadrul acestei organizații economice internaționale. În programul partidului nostru se arată că, „În extinderea relațiilor economice și de cooperare în producție și tehnico-științifice cu toate țările socialiste, partidul pornește de la faptul că întărirea continuă a fiecărui stat socialist, egalizarea nivelurilor de dezvoltare reprezintă o necesitate pentru progresul general al socialismului, pentru afirmarea în lume a unei ordini economice noi, bazată pe egalitate și avantaj reciproc" [1]).

În cele peste trei decenii de activare a țărilor socialiste în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, experiența conlucrării economice, a cunoscut o evoluție ascendentă, ea îmbogățindu-se permanent, cu forme și metode izvorîte din condițiile concrete de dezvoltare social-economică ale fiecărei țări contribuind la proliferarea avantajelor diviziunii internaționale a muncii, la stimularea progresului economic al tuturor țărilor membre, inclusiv la procesul de apropiere și de egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică.

Colaborarea din cadrul C.A.E.R. a confirmat faptul că trăinicia colaborării economice și tehnico-științifice multilaterale dintre țările socialiste rezidă în respectarea de către toți și pentru toți a principiilor independenței, suveranității și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne, deplinei egalități în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești.

LITERATURA ECONOMICĂ distinge două categorii de factori care pot contribui la creșterea economică, la înlăturarea decalajelor economice : factori interni și factori externi.

Desigur că, eforturile proprii ale popoarelor au rolul decisiv în eliminarea înapoierii economice. Atunci cînd eforturile popoarelor se asimilează direct, nemijlocit, în cadrul național ele se constituie ca factori interni ai creșterii. Cînd însă eforturile țărilor antrenează creșterea economică în mod indirect, mediat, prin participarea lor la diviziunea internațională a muncii, atunci se vorbește despre acțiunea unor factori externi care pot potența sau, dimpotrivă, pot diminua roadele muncii naționale. Se înțelege că între cele două categorii de factori există o strînsă interdependență. Aceasta se bazează pe faptul că relațiile economice externe însăși sînt o parte constitutivă a complexului economiei naționale, un atribut suveran al statelor.

Rolul determinant al factorilor interni, al eforturilor proprii în participarea țărilor la relațiile economice externe are o serie de motivații de fond. Fiecare economie națională este o creație istorică a popoarelor. Ea se prezintă ca un sistem organic funcțional cu particularități distincte atît în interiorul său cît și în relațiile cu alte sisteme naționale. În economia națională se statornicește o anumită diviziune a muncii care definește interrelațiile dintre unitățile, dintre ramurile economice și zonele economice. Complexul economic național își are propriile proporții economice care asigură funcționalitatea și folosirea eficientă a factorilor naturali, umani, de cercetare și dezvoltare tehnologică. El își creează un sistem specific de relații comerciale, financiare, monetare și de credit. Își dezvoltă, în spațiul național o infrastructură proprie — un sistem al său de comunicații, de pregătire și de asigurare a sănătății, etc. fără de care nu poate funcționa normal. Totodată, complexul național își instaurează un anumit sistem de colaborare cu mediul extern și se manifestă original, prin modalități specifice de organizare și conducere a întregului ansamblu economic național. În acest context, creșterea economică se poate asigura punînd în mișcare întregul potențial uman. Ea depinde totodată de volumul și calitatea fondurilor fixe și circulante, de mărimea și structura resurselor naturale antrenate de fluxul productiv, de capacitatea de promovare a progresului tehnico-științific care potențează și dinamizează întregul proces al muncii sociale, de sistemul de conducere care are sarcina să folosească la maximum factorii menționați.

Natura socialistă a relațiilor de producție existente în fiecare țară are, prin conținutul său specific, potențe proprii, distincte de funcționare a tuturor laturilor menționate mai sus. Îndeplinirea sarcinii fundamentale a socialismului este o cerință obiectivă căreia trebuie să-i dea curs fiecare stat socialist. Astfel, asigurarea satisfacerii la un nivel tot mai înalt a nevoilor materiale și spirituale pentru toți cetățenii țării, se poate înfăptui numai punînd în mișcare întregul lor potențial uman și material, promovînd cu fermitate progresul tehnico-științific în toate domeniile. Acești factori funcționează optim, într-o indisolubilă condiționare reciprocă, într-un sistem organic național-statal istoricește determinat, formînd complexul economiei naționale, fără a cărui mișcare în cadrul țărilor este de neconceput însăși mișcarea ascendentă a modului de producție socialist.

Tabelul nr. 1

Ponderea fondului de acumulare în venitul național

— în % —

Țările	Anii				
	1950	1960	1970	1975	1980
Bulgaria	20,0*)	27,4	29,2	32,5	23,9
Cehoslovacia	17,1	17,7	27,0	29,2	24,3
R.D.G. *)	8,6	17,9	24,3	22,3	20,5
Iugoslavia	—	32,8	29,3	28,5	28,9**)
Mongolia	11,0	30,4	32,7	38,1	42,0
Polonia	23,8	24,0	25,1	34,2	25,3
U.R.S.S. ***)	23,9	26,8	29,5	26,6	24,9
Ungaria	14,0	23,1	24,9	32,0	25,0

	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985
ROMÂNIA	30	34	33—34	circa 30

*) Fără cheltuielile pentru reparații capitale, incluzînd amortizările fondurilor fixe ale întreprinderilor din sfera neproductivă. Pentru R.P.B. date din 1952

**) Pentru 1978

***) Datele pentru anii 1975—1978 sînt în prețuri ale anului 1971

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. — 1980 ; Statisticeski, spravocinik stran cilenov SEV, Moskwa, 1980, pag. 70

Economia socialistă a devenit o realitate concret-istorică, socialismul fiind o cucerire și o creație nouă a fiecărui popor, iar ideea de progres și echitate care animă munca societății poartă în sine nevoia înlăturării decalajelor economice *).

Anume în acest sens, complexul economic național este și va constitui și în viitorul previzibil o realitate care poate încorpora organic tot ceea ce au creat popoarele în evoluția lor istorică, în măsură să asigure reținerea în folosul acestora a propriei creații materiale și spirituale, să folosească incomparabil mai bine, mai eficient decît oricare alte structuri extra sau suprastatale, toți factorii de producție. De aceea el „...constituie în lumea contemporană unica structură capabilă să asigure și să propulseze dezvoltarea popoarelor pe plan economic, social, cultural, politic" [2]).

Este în afara oricăror îndoieli faptul că acționînd în sensurile menționate, fiecare țară socialistă, în mod specific își concentrează energiile în direcția progresului economico-social, a lichidării decalajelor economice prin folosirea eficientă a factorilor interni, depunînd uriașe eforturi și chiar sacrificii, care, pentru cele mai puțin dezvoltate dintre ele, se

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1974, p. 146.

[2]) vezi : Cornel Burtică (coordonator) „Tipologia economiilor naționale", Academia „Ștefan Gheorghiu", Ed. politică, București, 1977, p. 125.

*) Problema egalizării nivelurilor de dezvoltare ne propunem să o analizăm pe larg într-un număr viitor al revistei.

situează de regulă, la cote mai ridicate și de durată (vezi tabelul nr. 1).

Se observă că, îndeosebi din a doua jumătate a anilor '60, rata acumulării s-a ridicat, deși diferențiat, în toate țările. De asemenea, ca regulă, țările mai puțin dezvoltate între care și România au făcut mari eforturi pentru a asigura nivele mai înalte ale acumulării.

FACTORII EXTERNI de stimulare a dezvoltării economice a statelor se referă, îndeosebi, la efectele economice favorabile pe care le generează participarea țărilor la diviziunea internațională a muncii. Întreaga dezvoltare economică, și nu numai economică, a țărilor nu se poate înfăptui în mod autarhic, izolat de relațiile economice externe, de interdependențele economice internaționale. Fără luarea în calcul și fără folosirea din plin a avantajelor diviziunii internaționale a muncii, de către fiecare țară, este de neconceput astăzi, realizarea ecuației : nevoi sociale — posibilități de satisfacere a lor.

Participînd la diviziunea internațională a muncii în condiții de egalitate țările pot beneficia de numeroase avantaje, dintre care evidențiem mai întîi valorile de întrebuințare obținute pe calea importurilor. Din punctul de vedere al reproducției sociale aceasta înseamnă asigurarea echilibrului dinamic dintre cerere și ofertă în condițiile în care structurile interne ale acestora, nu coincid. Astfel, exportînd unele produse excedentare ca structură fizică, țările pot obține alte categorii de produse, care, în sensul material, contribuie la lărgirea producției naționale. Pe această cale țările își asigură aprovizionarea cu materii prime și surse energetice deficitare, cu produse și tehnologii moderne, cu alte mijloace de producție și de consum de care au nevoie. Țara noastră este interesată și participă, pe baza principiilor convenite de comun acord, la numeroase acțiuni de colaborare din cadrul C.A.E.R., cum ar fi de exemplu organizațiile și uniunile economice internaționale specializate : folosirea în comun a parcului de vagoane de marfă, utilizarea energiei nucleare în scopuri pașnice, la sistemele energetice naționale interconectate, la producția și livrările reciproce de rulmenți, de produse siderurgice, electrotehnice, chimice, la activitatea feroviară, poștală, bancară și financiară, la acțiunile de explorare a cosmosului și informatică etc. Împreună cu alte țări socialiste, membre ale C.A.E.R., România participă la construirea în Uniunea Sovietică a Combinatului de celuloză de la Ust-Ilim, a Combinatului minier de prepararea azbestului de la Kiembai, la punerea în valoare a unui important zăcămînt de gaze. În Cuba, în aceleași modalități se construiește o mare uzină de nichel și cobalt. Țările participante urmează să importe în contrapartidă cantități convenite.

În general, la progresul economiei noastre o contribuție de mare importanță are dezvoltarea colaborării cu toate țările membre ale C.A.E.R. și în acest context, extinderea relațiilor cu U.R.S.S. care deține și căreia îi va reveni și în continuare cea mai mare pondere din volumul relațiilor noastre externe. În al doilea rînd, cînd anumite produse sînt rezultatul unei productivități naționale mai ridicate decît media muncii universale la respectivele produse înseamnă că acele produse au o valoare națională mai mică decît cea internațională la care se vînd, aduc un plus de venit țării posesoare, în calitate de cumpărători țările mai puțin avansate sînt obiectiv obligate prin acțiunea legii valorii pe plan internațional să plătească mai mult decît valoarea națională a produselor din țările avansate și să însușească mai puțin decît valoarea națională la produsele pe care le exportă ele. În aceasta constă de fapt, rolul redistributiv al acțiunii legii valorii pe plan internațional. Această situație fiind legată obiectiv de nivelul de dezvoltare economică al țărilor, se manifestă deși în condiții diferite, în cadrul relațiilor de schimb dintre țările socialiste. De aici rezultă încă odată în plus nevoia înlăturării inegalităților în nivelul de dezvoltare economică al țărilor.

Dintre efectele propagate, numeroase greu de cuantificat, menționăm faptul că prin exporturi se asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, utilizarea mai rațională a capacităților de producție inclusiv pe calea introducerii unei serii de fabricație mai eficiente. Prin importuri, îndeosebi de mijloace tehnice și tehnologii avansate este stimulată creșterea productivității muncii sociale, este asigurată modernizarea ramurilor economiei naționale inclusiv formele de organizare a muncii, a fluxului tehnologic, nivelul de calificare a forței de muncă, calitatea produselor etc. La rîndul său, cooperarea economică internațională stimulînd toți factorii menționați are menirea de a contribui suplimentar la îmbogățirea experienței de producție și cercetare, de a asigura pe termen lung aprovizionarea economiei naționale cu produse deficitare, de a da o stabilitate mai mare colaborării în general, de a evita unele măsuri de politică comercială restrictive de pe piețele externe și chiar unele fenomene obiective ale conjuncturii nefavorabile.

DATELE STATISTICE privind realitățile dezvoltării economice a țărilor socialiste confirmă faptul că folosirea judicioasă a factorilor interni, precum și participarea la diviziunea internațională a muncii, prioritar la colaborarea economică reciprocă — factorii externi — s-a concretizat în rezultate deosebit de fructuoase. Ne referim la dinamica dezvoltării venitului național, producției industriale, volumului investițiilor și cea a volumului comerțului exterior (vezi tabelul nr. 2). Între acești indicatori există numeroase interdependențe, de dinamica lor depinzînd în mare măsură atît cadența evoluției generale a economiilor naționale, cît și durata înlăturării decalajelor economice dintre ele.

Analiza pe o perioadă mai îndelungată, respectiv de 19 ani (1960—1979), cît și pe o perioadă mai mică, de 9 ani (1970—1979), a indicatorilor din tabelul nr. 2, la toate țările socialiste membre ale C.A.E.R., permite următoarele observații :

a) În ambele perioade se constată, cu unele abateri neesențiale, că cele mai dinamice ritmuri la principalii indicatori au fost înregistrate, dintre țările europene, de cele cu niveluri relativ mai scăzute în dezvoltarea economică, respectiv de România și Bulgaria. Această cadență ridicată, condiționată de eforturile interne mari a și determinat micșorarea decalajelor relative dintre România și Bulgaria, pe de o parte, și țările socialiste cele mai avansate — R.D.G., U.R.S.S., Cehoslovacia, pe de altă parte. De reținut totodată că, îndeosebi, în perioada mai recentă 1970—1979, se observă la investițiile primelor ritmuri medii anuale deosebit de ridicate, mai înalte decît ale celorlalte țări socialiste : Cuba (14,0%), România și Mongolia (cca 11%).

b) Toate țările socialiste europene au înregistrat ritmuri net superioare celor medii mondiale, ca și față de țările capitaliste dezvoltate la indicatori ca : venitul național — de 1,5—2,5 ori și producția industrială de 2—4 ori. Ele s-au men-

Tabelul nr. 2

Dinamica unor indicatori de bază ai dezvoltării economiei țărilor socialiste [1] — în % —

Țările	Venitul național			Prod. ind. globală			Volumul investițiilor			Volumul com. ext.		
	Dinamica	Ritm mediu anual		Dinamica	Ritm mediu anual		Dinamica	Ritm mediu anual		Dinamica	Ritm mediu anual	
	1979 —1960	1960—1970— 1979	1970— 1979	1979 —1960	1960—1970— 1979	1970— 1979	1979 —1960	1960—1970— 1979	1970— 1979	1979 —1960	1960—1970— 1979	1970— 1979
Bulgaria	390	7,5	7,2	584	9,7	7,9	466	8,5	6,6	1 100	13,5	14,4
Cehoslovacia	233	4,6	4,8	300	6,0	5,9	262	5,2	5,9	541	9,3	11,8
Cuba	—	—	—	200	3,8	6,6	667	10,6	14,0	604	9,9	13,2
R.D.G.	233	4,7	4,8	301	6,0	5,8	306	6,0	4,5	588	9,8	11,9
Mongolia	225	4,4	6,3	535	9,2	8,6	459	8,4	10,8	363	7,0	12,9
Polonia	324	6,4	6,8	458	8,4	8,4	477	8,6	9,9	923	12,4	15,5
România	522	9,1	9,9	909	12,3	11,8	738	11,1	10,9	1 100	13,5	16,8
U.R.S.S.	313	6,2	5,2	301	6,0	6,3	316	6,3	5,6	797	11,6	15,5
Ungaria	275	5,5	6,0	318	6,3	5,8	382	7,3	5,9	888	12,2	14,6
Iugoslavia	309	6,1	6,0	436	8,0	7,7	363	7,0	7,4	1 100	13,5	14,9
Vietnam *	—	—	6,2	—	—	9,4	—	—	19,6	—	—	19,4

1. Calculat după Anuarul Statistic al R.S.R., București, 1979 ; NARODNOE HAZIAISTVO STRAN, CILENOV SEV, Moskva, 1979 și 1980.
*) Perioada 1975—1978.

prof. dr. Gr. BOTOI
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 25)

Construcţiile — adaptarea la criză

ŞI DOMENIUL construcţiilor a reacţionat la restricţiile energetice şi materiale (cele mai multe dintre materialele folosite în construcţii fiind, la rîndul lor, energointensive) determinate de criza mondială. În funcţie de specificul activităţii, atenţia s-a îndreptat spre două direcţii prioritare : cea dintîi urmăreşte promovarea de produse în care cuantumul de energie înglobată să fie cît mai redus, ceea ce a determinat un reviriment al utilizării unor materiale de construcţii şi tehnologii tradiţionale. După cum arată săptămînalul „The Economist", o serie de experţi consideră că în viitor, oricît ar părea de paradoxal, constructorii de locuinţe vor utiliza tot mai mult, la pereţii despărţitori, paianta. Cea de-a doua cale, mult discutată, o constituie mai buna izolare a clădirilor şi diminuarea, în acest fel, a pierderilor de căldură. Soluţiile propuse — umplerea tuturor orificiilor dintre blocurile de cărămidă sau de altă natură cu fibre minerale sau polimeri, căptuşirea pereţilor interiori cu diverse substanţe etanşeizante — se află, apreciază specialiştii, într-o fază incipientă. Aceasta deoarece testele privind capacitatea de izolare s-au realizat, de regulă, în condiţiile unui mediu uscat, în timp ce în exploatare, clădirile înregistrează diferite grade de umiditate care modifică, adesea substanţial, datele problemei. În aceeaşi măsură însă, cercetătorii din această branşă trebuie să elucideze şi o serie de aspecte privind efectele colaterale determinate de creşterea gradului de etanşeizare a clădirilor. Între acestea se detaşează prin importanţă modificarea ce se înregistrează în compoziţia chimică a atmosferei din interiorul clădirilor, schimbare ce poate afecta negativ starea de sănătate a oamenilor sporind, totodată, pericolul izbucnirii unor incendii.

Acoperiri metalice

PROCEDEU relativ nou, pulverizarea catodică se impune tot mai viguros ca un mod eficient de acoperire metalică pentru apărarea împotriva coroziunii sau pentru a conferi noi calităţi maselor plastice. Domenile în care acest procedeu s-a impus deja cu autoritate sînt industria de automobile, electrocasnică şi de parfumerie unde este utilizat în scopuri decorative. Metalele folosite pentru depuneri sînt cromul, aluminiul, alama.

O acoperire decorativă realizată prin pulverizare catodică constă dintr-o depunere metalică foarte subţire (circa 500 angströmi) aflată între două straturi de lac (10—20 microni) : unul pentru prinderea de substrat, celălalt pentru sporirea rezistenţei la coroziune. Pulverizarea propriu-zisă se realizează în mod intermitent.

La uzinele Sakae Riken din Nagoya, Japonia, de exemplu, măştile motoarelor de automobile sînt tratate în serii de 12—18, în funcţie de dimensiuni, în două incinte cu vid care funcţionează în paralel. Piesele (2 800 în opt ore), sînt dispuse în jurul unui catod aşezat în centrul incintei şi se rotesc pentru a-şi expune toate laturile. Trecerea prin aceste incinte durează între 10—15 minute, iar pulverizarea în sine 80 secunde (în timpul acestei operaţiuni, atomii de metal dizlocaţi de pe catod prin bombardare cu ioni gazoşi se depun pe piese). Întregul ciclu de tratare durează o oră şi jumătate şi are ca rezultat o acoperire totală cu metal a pieselor.

Avînd în vedere cantităţile foarte mici de metal depus, procedeul este foarte economicos. Merită subliniată şi absenţa poluării, chiar dacă este necesară prevederea unei staţii de tratare a apelor reziduale rezultate în urma operaţiunilor de lăcuire.

Valorificarea micorizei

CIUPERCA DE TIP MICORIZA poate spori — în mare măsură — utilizarea fosfatului prezent în sol, se afirmă într-un articol publicat recent de revista engleză „Nature". Cercetări recente arată că asocierea simbiotică dintre această ciupercă şi rădăcinile plantelor poate fi valorificată în vederea unei folosiri mai economice a îngrăşămintelor superfosfatice costisitoare cît şi pentru o mai bună exploatare a fosfaţilor naturali mai puţin solubili.

Micoriza se găseşte în majoritatea speciilor de plante agricole (cu excepţia sfeclei de zahăr) şi este răspîndită în cazul a două culturi importante : leguminoasele şi gramineele. Beneficii însemnate de pe urma micorizei sau înregistrat însă şi în culturile de porumb, grîu şi orez, nutreţuri, cartofi, legume şi fructe.

Dar avantajele valorificării micorizei nu se reduc numai la îmbunătăţirea asimilării fosforului. Absorbţia altor elemente, cum ar fi zincul şi cuprul, poate fi, de asemenea, mărită.

Există, în plus, dovezi că plantele asociate cu micoriza sînt mai bine dotate pentru a rezista condiţiilor de mare solicitare, care au loc în perioadele de transplantare sau de secetă, sau în soluri cu nivele toxice de mangan, aluminiu sau sare.

Datorită efectelor favorabile ale micorizei cercetarea este dirijată spre înţelegerea condiţiilor fiziologice şi ecologice ale simbiozei, dezvoltarea unor metode de inoculare pe scară largă şi a unor tehnici de inoculare eficiente, de evaluare a situaţiilor în care inocularea plantelor cu micoriză s-ar dovedi cea mai avantajoasă.

Dispozitiv de comandă pe bază de laser

UN GRUP de specialişti ai Institutului de informatică şi măsurători MERA—PIAP din Varşovia a pus la punct două dispozitive pe bază de laser — denumite UL—4 şi UL—5 pentru comanda automată a maşinilor folosite în lucrări de terasament.

Primul model serveşte la menţinerea poziţiei optime a maşinilor ale căror organe de lucru sînt comandate prin intermediul unor relee de distribuţie electrohidraulice. Dispozitivul reglează adîncimea de pătrundere şi înclinaţia lamei în raport cu planul fasciculului de laser. El permite, astfel, executarea unor lucrări ce constau din formarea unor suprafeţe plane înclinate după un anumit unghi.

Cel de-al doilea model serveşte la menţinerea organelor de lucru a maşinilor la adîncimea dorită în raport cu planul fasciculului de laser.

Noile dispozitive sînt compuse dintr-un detector pentru recepţionarea impulsurilor fasciculului de laser, un mecanism de ghidare pentru deplasarea pe verticală a detectorului, un bloc de comandă pentru transformarea semnalelor electrice emise de detector în semnale electrice pentru comanda releelor de distribuţie electrohidraulică şi un pupitru de comandă.

Principalele caracteristici ale dispozitivelor cu laser sînt:

— distanţa maximă dintre emiţătorul laser şi maşină: 250 m

— precizia de menţinere a organelor de lucru în poziţia optimă pe toată durata funcţionării: ±1 cm.

Vitonul

APARIŢIA unor amestecuri de benzină şi alcooli a pus în faţa industriei de automobile probleme noi în domeniul garniturilor, valvelor, diafragmelor, conductelor şi altor piese din elastomeri care intră în circuitul carburantului, şi care sînt sensibile la noii carburanţi.

Printre efectele nedorite ale acestora asupra pieselor din cauciuc pot fi incluse: umflarea, modificarea proprietăţilor fizice, degradarea acestora prin atac chimic, factori care pot afecta performanţele motorului. Firma americană Du Pont a publicat cercetările sale în legătură cu utilizarea elastomerului fluorat „viton" şi a compatibilităţii sale cu diferite amestecuri carburante. Ca urmare, la maşinile moderne, diferite piese ale carburatorului, rezervoarelor, conductelor pot fi realizate din viton. Rezistenţa acestui material la căldură şi la compresiune sînt calităţi vitale pentru utilizatori care contează pe etanşeizări.

Opinii

Determinarea și gestiunea fondului de timp de lucru

Dimensionarea reală a fondului de timp maxim disponibil, prin neluarea în calcul a elementelor de diminuare reglementate legal, ar permite concentrarea atenției asupra rezervelor efective pentru folosirea lui deplină.

COMPARATIV cu celelalte resurse ale procesului de producție, timpul de lucru al muncitorilor are un caracter deosebit; el este **unic, ireversibil,** nu poate fi înlocuit și nici recuperat. De aici — necesitatea de a se acorda mai multă atenție studierii și îmbunătățirii modului de gestionare, de folosire a fondului de timp al muncitorilor. (Prin gestionarea timpului de lucru înțelegem evidențierea corectă și exactă a acestuia și utilizarea lui cît mai eficientă, astfel ca timpul neutilizat să fie cît mai mic.)

Unitățile economice întocmesc trimestrial darea de seamă privind utilizarea timpului de lucru al muncitorilor (NR 3), avînd ca unul dintre indicatorii cei mai însemnați **„fondul de timp maxim disponibil"**, ce exprimă timpul de lucru de care dispune o întreprindere, pe o anumită perioadă de timp, în funcție de regimul de lucru stabilit. După cum se știe, acest indicator se calculează ca diferență între fondul de timp calendaristic și fondul de timp de sărbători legale și concedii legale, exprimîndu-se în om-ore. Calculat în acest fel, exprimă el, într-adevăr, timpul de lucru care stă la dispoziția întreprinderii pe perioada luată în studiu?

Experiența și cercetările întreprinse ne fac să considerăm că fondul de timp disponibil, calculat în acest mod, nu este real, întrucît e mărit în mod artificial prin neluarea în considerație a unei serii de elemente despre care se știe de la bun început că vor interveni ca factori de diminuare (deși nu pot fi cuantificate exact în prealabil) — de exemplu: concediile de maternitate (mai ales la întreprinderile cu pondere mare a femeilor în totalul personalului muncitor), concediile pentru îngrijirea copiilor bolnavi, timpul necesar pentru hrănirea copiilor mici (program redus al mamelor), concediile de boală pentru anumite boli cronice și alte concedii, pentru care există **reglementări legale** și care corespund unor nevoi sociale și individuale ce nu pot fi neglijate. Datorită acestui fapt, la unele întreprinderi indicele efectiv de utilizare a fondului de timp maxim disponibil este relativ redus. Or, a-l considera ca atare nu este corect, mai ales dacă ținem seama că ne interesează foarte mult să cunoaștem structura timpului neutilizat, pentru a putea descoperi și valorifica **rezervele** folosirii depline a timpului de lucru. În realitate, timpul neutilizat este mai mic cu elementele amintite, care n-ar trebui să fie incluse în fondul de timp maxim disponibil, adică în „timpul ce stă la dispoziția întreprinderii", ci — credem noi — este timp individual.

Pentru a ilustra cele afirmate, redăm, în grafic (diagrama **A**), evoluția timpului neutilizat pe cele patru trimestre ale anului 1979 și pe primele trei trimestre din 1980 la o întreprindere din municipiul Cluj-Napoca a Centralei industriei de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri (M.I.Ch).

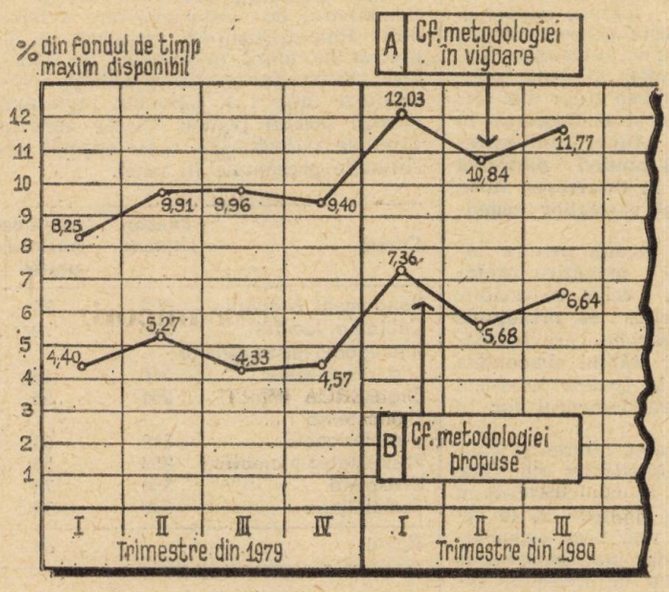

După cum se observă, pe parcursul celor 7 trimestre ponderea timpului neutilizat marchează o tendință de creștere; ea este datorată în principal evoluției a două elemente care (cu excepția trim. IV 1979) au înregistrat o curbă constant ascendentă: concedii de maternitate și program redus pentru maternitate (de la 2,06% la 5,13%), învoiri și concedii fără plată (de la 1,09% la 2,27%) — acesta din urmă neavînd decît în mică parte o justificare obiectivă. Dacă — pe considerentele amintite — din fondul de timp maxim disponibil scădem concediile de maternitate și programul redus pentru maternitate, concediile pentru îngrijirea copiilor bolnavi, programul redus pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății, micșorînd în mod corespunzător timpul evidențiat ca neutilizat, obținem o nouă situație, reprezentată prin diagrama **B** a graficului. Se constată că ecartul între **B** și **A** este sensibil, denaturînd, cu valori cuprinse între 3,85% și 5,63%, imaginea asupra folosirii fondului de timp.

Indicele de utilizare al fondului de timp maxim disponibil, care rezultă potrivit diagramei B, este mult mai real, exprimînd proporția în care a fost folosit timpul care a stat efectiv la dispoziția întreprinderii pentru producerea de bunuri materiale. Acest indice ar trebui chiar să fie și mai ridicat, întrucît în fondul de timp maxim disponibil mai sînt incluse și unele concedii de boală pentru boli cronice, care necesită periodic un tratament adecvat, sau alte concedii reglementate prin lege. În exemplul la care se referă graficul nu am putut micșora fondul de timp maxim disponibil cu aceste elemente, deoarece ele nu sînt nominalizate în darea de seamă privind utilizarea timpului de lucru.

Ținînd seama de cele arătate, propunem ca fondul de timp maxim disponibil să fie calculat în felul următor: din fondul de timp calendaristic să se scadă — în afară de concediile legale de odihnă, sărbătorile și zilele de rapaus legal — concediile de maternitate, concediile pentru îngrijirea copiilor bolnavi, timpul necesar pentru hrănirea copiilor mici, concediile de studii, concediile de boală, pentru anumite boli cronice, programul redus pentru prevenirea îmbolnăvirilor, refacerea și întărirea sănătății și alte concedii **reglementate legal,** care **nu reprezintă rezerve ale timpului de lucru.** Elementele necesare calculării se pot determina pe baze statistice.

Într-o astfel de structură, fondul de timp maxim disponibil poate fi gestionat și urmărit cu deosebită exigență — mai ales dacă ținem seama de rolul timpului de muncă în măsurarea muncii și în creșterea productivității acesteia. Timpul neutilizat, ca diferență între fondul de timp maxim disponibil și timpul efectiv lucrat, trebuie să reprezinte — credem noi — numai acele rezerve datorate unor cazuri determinate de modul cum sînt rezolvate problemele tehnice, de aprovizionare, de organizare a producției și a muncii (inclusiv disciplina). Asupra acestor rezerve se poate acționa în vederea reducerii lor, prin măsuri de igiena și protecția muncii care să prevină îmbolnăvirile profesionale și scăderea temporară a incapacității de muncă, prin limitarea concediilor fără plată — aprobate de conducerile întreprinderilor — strict la cazurile obiectiv justificate, reducerea absențelor nemotivate, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, a organizării producției și muncii etc.

dr. Natalia GIURGIU
Anca DĂNCILĂ
Cluj-Napoca

Folosirea eficientă a muncitorilor începe cu cunoașterea capacității lor

ESTE BINE CUNOSCUT faptul că întreaga bază tehnico-materială a producției este gospodărită de oamenii muncii, care se autoconduc urmărind realizarea unei eficiențe sporite. Dar autoconducerea trece din sfera enunțului teoretic și se regăsește în activitatea practică, atunci cînd **colectivele de oameni ai muncii participă efectiv și conștient la rezolvarea tuturor problemelor și sarcinilor economico-sociale.**

Participarea este legată, printre altele, de **educație** și **pregătire profesională.** Din partea celor ce conduc procesele de producție, ea presupune **cunoașterea oamenilor** cu care lucrează, pentru a găsi și stăpîni elementele care îi motivează, le trezesc interesul și fac să crească randamentul lor în muncă.

Urmărim cu deosebit interes și căutăm continuu să gospodărim mai bine resursele materiale, să ne încadrăm în consumurile admise și chiar să le reducem, să utilizăm mai bine capacitățile de producție; dar nu întotdeauna ne punem îndeajuns de insistent întrebări ce vizează **resursa umană:** am ajuns să o utilizăm eficient, sau avem pierderi nepermise? folosim bine energiile, talentele și cunoștințele oamenilor? avem preocupări prioritare în valorificarea acestui potențial?

Răspunsul la asemenea întrebări — preluat din chestionarea unor conducători de secții, ateliere, formații de muncă din industria prelucrării lemnului — a demonstrat că resursa umană nu a stat suficient de mult în atenția acestora. Unii consideră deajuns să îi spunem unui lucrător că este producător și proprietar, pentru ca participarea lui să fie totală, inclusiv în ce privește instruirea pentru o muncă la nivelul performanțelor cerute. Este un mod de a gîndi nerealist, comod și care nu duce la rezultate superioare.

PENTRU a se obține rezultatele ce se așteaptă în noul cincinal — și care vizează factorii intensivi — trebuie puse în valoare în mod prioritar **energiile, talentele și cunoștințele oamenilor.** Iar pentru ca acest deziderat să devină în întregime realitate, conducătorul trebuie să-și cunoască colaboratorii și prin diferite metode să-i ajute să lucreze eficient.

Cunoașterea personalului presupune existența unor **criterii de evaluare,** unitar stabilite la nivelul întreprinderii, în funcție de care să se determine ce trebuie să facem, cum să procedăm, pentru a trezi interesul și a ajuta lucrătorii să se ridice la nivelul performanțelor cerute de postul de muncă actual sau pe care îl vor ocupa în viitor.

În acest sens, la un număr de cinci formații însumînd 115 muncitori de la Combinatul de industrializare a lemnului Pipera-București maiștrii au apreciat lucrătorii în funcție de 8 criterii, pentru fiecare dintre acestea acordîndu-se între 1 și 4 puncte, punctajul maxim posibil pentru fiecare criteriu fiind de (115x4)=460. S-au obținut rezultatele prezentate în tabel.

Criterii	Puncte obținute	% față de maximul posibil
Randament cantitativ	320	70
Calitatea lucrării	322	70
Înțelegerea instrucțiunilor și dispozițiilor	310	68
Organizarea muncii	251	55
Competență profesională	310	68
Posibilitatea promovării	253	55
Disciplină	330	72
Sociabilitate	340	74
TOTAL		66

INTERPRETÎND datele din tabel rezultă lacune în domeniul **organizării muncii,** ceea ce duce la eforturi mari pentru realizarea sarcinilor de muncă și influențează negativ productivitatea lucrătorilor.

Se poate afirma că muncitorii tineri — fie că provin din școli profesionale sau licee industriale, fie că s-au calificat în întreprindere — au încă prea puține cunoștințe de organizare a muncii. Practica de producție a elevilor vizează învățarea operațiilor de muncă: or, în condițiile întreprinderii moderne și cu atît mai mult atunci cînd se pune problema autoconducerii, muncitorul trebuie să-și cunoască bine profesia — dar și să știe să lucreze economic, să-și organizeze munca în acest sens.

Referindu-ne la **posibilitatea de promovare,** din aprecierile maiștrilor rezultă că 32% din totalul membrilor formațiilor analizate nu posedă calitățile sau cunoștințele necesare, iar pentru 13% nu sînt posturi de muncă de categorii superioare, care să le pună mai bine în valoare capacitatea în cadrul formațiilor de muncă. A lăsa nefolosite aceste elemente capabile înseamnă a pierde; în acest caz, este bine să se redistribuie forța de muncă între formații, înlocuindu-se muncitorii care au încadrări mari, dar nu corespund cerințelor postului. Procedînd astfel, stimulăm lucrătorii care sînt capabili și îi cointeresăm pe cei care lucrează sub posibilități. Ambele acțiuni, conjugate, duc la creșterea productivității muncii.

Pe total grup, indicele de performanță este de 66% — ceea ce reflectă existența unor rezerve mari pentru folosirea mai eficientă a forței de muncă.

În afară de **aprecierea făcută de către șeful direct,** se poate solicita și **autoaprecierea muncitorului,** folosind aceleași criterii, după care se compară cele două imagini asupra uneia și aceleiași persoane. O asemenea analiză a grupului și a individului poate reliefa aspecte ce trebuie clarificate. Se întîmplă, de pildă, că un lucrător se crede capabil și bine pregătit profesional, iar șeful direct îl consideră capabil, dar slab pregătit. În acest caz, muncitorul nu manifestă interes pentru a-și ridica pregătirea profesională — sau, în cazul cînd într-adevăr este bine pregătit, nu este utilizat la capacitatea sa, șeful necunoscîndu-i calitățile reale.

Analizele de acest fel, scoțînd în evidență rezervele privind utilarea forței de muncă, orientează acțiunile conducerii spre modificarea unor laturi ce privesc personalitatea lucrătorului, urmărind să îi trezească interesul pentru o participare conștientă în procesul de producție și să formeze un muncitor care să gîndească și să știe să lucreze economic.

Remus MICU
Centrul de perfecționare profesională Bușteni al M.E.F.M.C.

Perfecționarea organizării proceselor de producție

Elaborarea și aplicarea de studii privind organizarea superioară a proceselor de producție a devenit, în unitățile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, o practică nu numai curentă, ci și obligatorie. Pe baza tematicilor stabilite anual de către direcția de organizare și control din minister, împreună cu centralele industriale, unitățile își întocmesc programe de studii, la a căror realizare — sub conducerea consiliilor oamenilor muncii și cu sprijinul nemijlocit al consiliilor pe domenii ale acestora — este antrenat personalul tehnic și economic din compartimentele de concepție, funcționale și din producție, cu participarea celor mai buni maiștri și muncitori.

Anul trecut, în decurs de numai 6 luni au fost definitivate și introduse în producție peste 1 600 de studii, a căror eficiență scontată, la nivelul unui an, se cifrează la o economie relativă de personal de peste 4 000 de oameni, un spor de producție de aproape 130 milioane de lei și beneficii suplimentare de circa 48 milioane lei.

Programul studiilor pe 1981 prevede, alături de abordarea a noi aspecte de organizare specifice fiecărei întreprinderi, generalizarea pe subramuri (centrale) a unor soluții care au dat rezultate deosebit de bune în unitățile unde au fost concepute și aplicate.

Considerații privind concepția de realizare a sistemului informatic național

CONSTITUIREA și funcționarea optimă a Sistemului Informatic Național (S.I.N.) reprezintă, în cadrul politicii de informatizare a societății românești, obiectivul strategic fundamental, a cărui înfăptuire va conferi noi dimensiuni utilității sociale a informaticii, multiplicînd contribuția acestei activități la dezvoltarea generală a țării. Elaborarea și aplicarea concepției de realizare a S.I.N. presupune antrenarea colectivelor de informaticieni într-un amplu efort de cercetare științifică, proiectare și experimentare, orientat către :

— determinarea sistemului de cerințe funcționale impuse de desfășurarea conștientă a activității în toate verigile societății noastre socialiste ;

— identificarea de soluții viabile privind arhitectura funcțională generală a SIN, ceea ce impune în primul rînd precizarea și delimitarea componentelor sale, precum și descrierea interdependențelor dintre acestea, definirea condițiilor de compatibilitate între ele și a modului de integrare a lor în sistem ;

— configurarea căilor de dezvoltare, pe baza conceptului de informatică distribuită, a infrastructurii informatice a țării, ca suport tehnic care condiționează funcționarea SIN ;

— soluționarea optimă a problemelor legate de asigurarea și gestionarea fondului de informații la nivelul economiei naționale, precum și de tratarea acestor informații conform cerințelor funcționale stabilite ;

— dezvoltarea cadrului organizatoric și funcțional necesar elaborării și introducerii componentelor SIN.

Simpla enumerare a domeniilor abordate în cadrul demersului conceptual pe care îl presupune constituirea SIN oferă imaginea complexității și dificultății problemelor pentru care trebuie găsite soluții durabile, care să reziste caracterului alert al fenomenului economico-social — ca obiect al informatizării — dar și al însăși evoluției, pe plan teoretic și practic, a activității de informatică. Iată de ce prospectarea dezvoltării economico-sociale, în vederea anticipării condițiilor în care urmează să funcționeze SIN, este o premiză necesară pentru durabilitatea și realismul ce trebuie asigurate în realizarea acestuia.

Implicațiile realizării SIN constau în redefinirea funcționalității sistemelor informatice — în general —, deci și a SIN, prin accentuarea caracterului lor prospectiv, în sensul orientării către conducerea în timp util a proceselor economico-sociale ; cunoașterea evoluției lor trecute, oricît de exactă ar fi, determină un grad limitat de satisfacere a exigențelor conducerii științifice ; se impune, deci, conceperea unor sisteme informatice care să accepte dinamica sistemelor-obiect și să permită simularea proceselor conduse cu ajutorul modelelor interactive de creștere economică (globale sau sectoriale), precum și al altor metode moderne.

Fundamentele concepției de realizare a SIN s-au situat în mod constant în centrul preocupărilor colectivelor de informaticieni, opiniile formulate asupra lor fiind de o mare diversitate (explicabilă — de altfel — datorită specificității punctelor de vedere ale autorilor lor, în raport cu domeniul și nivelul la care își desfășoară activitatea). La extremele gamei largi de soluții puse în discuție se găsesc acele abordări care, fie că limitează în mod nejustificat aria de cuprindere și funcționalitate SIN, fie că — dimpotrivă — supralicitează posibilitățile de informatizare a societății pînă la crearea unui „supersistem" informatic unic. În primul caz, SIN apare ca un „tablou de bord" al conducerii de partid și de stat, care ar gestiona informațiile furnizate de sistemele informatice ale organelor de sinteză (D.C.S., C.S.P., Ministerul Finanțelor etc.). Această opinie subestimează importanța informatizării la nivelul tuturor compartimentelor societății (unități economice și social-culturale, diviziuni administrativ-teritoriale, centrale industriale, ministere și alte organe centrale), neluînd în considerare toți beneficiarii reali ai SIN. În cazul al doilea, se pierde din vedere necesitatea definirii în cadrul SIN, a unei arhitecturi funcționale, concretizată în diferențierea unor componente specifice, asociate domeniilor de activitate supuse informatizării. Supralicitarea caracterului global al SIN, prin neluarea în considerare a necesității conceperii și realizării modulare a acestuia, reprezintă o soluție puțin viabilă.

Insuficiențele opiniilor extreme, redate sintetic mai sus, au confirmat viabilitatea concepției că SIN este încă un sistem virtual, care capătă progresiv contur și funcționează **în** și **prin** sistemele informatice care îl alcătuiesc, pe măsura integrării lor într-un tot unitar. Orice sistem informatic din societate, indiferent de destinația lui și de nivelul ierarhic pe care îl servește, reprezintă o componentă de un anumit rang a SIN. În acest context, devine evidentă cerința de a se asigura compatibilitatea deplină a componentelor SIN, numai astfel fiind posibilă integrarea lor în cadrul ansamblului. Dar, pentru a fi integrabile, componentele respective trebuie proiectate într-o concepție unitară și în condiții restrictive de compatibilitate pentru a se asigura o structurare adecvată a tuturor activităților economico-sociale, evitîndu-se, totodată, apariția unor suprapuneri și repetări în preluarea informatică a activităților respective.

Cuprinderea în SIN a tuturor activităților economice și sociale — care se va realiza treptat, prin informatizarea a noi domenii de activitate — trasează **conturul ariei de cuprindere a sistemului,** care acoperă (în prezent numai sub aspect conceptual, dar în viitor și sub aspect fizic), întreaga activitate economico-socială.

Din punct de vedere strict informatic, SIN include în sfera sa totalitatea proceselor de culegere, prelucrare, transmitere, stocare și regăsire, cu ajutorul tehnicii electronice de calcul, a informațiilor necesare desfășurării activităților economico-sociale la scară națională. El nu rezultă, însă, dintr-o simplă însumare a componentelor sale, ci reunește, într-o concepție totalizatoare, pe un suport tehnic unitar, ansamblul activităților informaționale desfășurate în mod coordonat de beneficiarii componentelor sale.

Abordarea SIN din punctul de vedere al structurii sale tehnice conduce la evidențierea următoarelor categorii de resurse care îi asigură funcționarea :

— suportul algoritmic programat, reprezentînd resursa de echipamente în cadrul căreia un rol determinant îl va avea rețeaua națională de calculatoare, ale cărei noduri vor fi conectate prin intermediul rețelei de transmisii de date ;

— resursa „date", conținută în sistemul de date distribuite geografic (colecții de date și interferențele privind datele) ;

— suportul algoritmic programat, reprezentînd resursa de inteligență a sistemului ;

— resursa umană ;

— sistemul de codificări și nomenclatoare.

În legătură cu dezvoltarea suportului tehnic al sistemului, principala problemă ce trebuie soluționată se referă la utilizarea eficientă a acestei resurse, astfel încît acumulările cantitative realizate pînă în prezent să permită atingerea obiectivelor generale ale politicii de informatizare a societății. În acest context, o contribuție substanțială va avea promovarea în practică a conceptului de **informatică distribuită**, în virtutea căreia se va putea asigura treptat socializarea accesului utilizatorului la capacități de calcul concentrate (globale), prin interconectare locală și la distanță.

Structura tehnică de ansamblu a SIN prevede că principala magistrală de transmitere a datelor să se realizeze prin rețeaua națională de calculatoare, care va conecta progresiv principalele capacități de calcul. Pînă la realizarea acesteia se vor intensifica eforturile pentru asigurarea unor microrețele și de accedere a calculatoarelor din dotare, precum și transferul datelor, între diferitele noduri de prelucrare, pe suporți magnetici. Este stabilit că în cadrul rețelei să funcționeze noduri

N. BADEA-DINCĂ
C. BOERIU
H. DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Izvoare istorice ale teoriilor creşterii economice (II)

ÎN LUCRAREA sa **Avuţia naţiunilor. Cercetare asupra naturii şi cauzelor ei**, A. Smith aduce o însemnată contribuţie la analiza creşterii şi dezvoltării economice, în mod deosebit la adîncirea cercetării unor factori care concură la realizarea acestora. Pe această linie de înscriu : punerea pe prim plan a producţiei – a tuturor formelor ei; relevarea importanţei industriei ; generalizarea ideii că munca este izvorul valorii în toate ramurile producţiei materiale. Smith abordează tangenţial unele probleme noi ca relaţia dintre acumularea capitalului şi creşterea bogăţiei naţiunilor, ca şi aceea a schimbărilor în volumul nevoilor, resurselor şi tehnicii ce au loc ca urmare a acestui proces ; sublinierea rolului productivităţii muncii şi a diviziunii muncii în sporirea producţiei etc.
Reţine atenţia şi afirmaţia ilustrului gînditor potrivit căreia „Nu mărimea avuţiei naţionale de la un moment dat prilejuieşte o ridicare a salariilor ci continua ei creştere" [8]) Tot Smith sublinia că factorul populaţie prin componenta sa activă şi utilizarea în sfera productivă se înscrie ca un factor de bază al creşterii bogăţiilor naţiunilor.
Smith are meritul de a fi atras atenţia şi asupra unor factori cu acţiune restrictivă asupra procesului de creştere şi dezvoltare, factori care ţin îndeosebi de politica economică. Astfel, deşi aprecia descoperirile geografice din secolele XV-XVI ca evenimente ce potenţial ar trebui să ducă la un „avans general în progresul omenirii", el este conştient de „gravele nedreptăţi" comise de coloniştii europeni în India sau America şi de „modul inegal în care avantajele acestor descoperiri au fost folosite". Aceste aprecieri sînt demne de reţinut întrucît ele sînt formulate în contextul opoziţiei sale generale faţă de activitatea desfăşurată în colonii de monopolurile comerciale.
O poziţie realistă se vădeşte la Smith şi în analiza altui factor restrictiv al creşterii : „umflarea datoriei publice" şi folosirea neproductivă a resurselor financiare ale statului.
Prin urmare, Smith conturează mai clar rolul unor factori din sfera producţiei, repartiţiei, schimbului şi a politicii economice asupra creşterii economice, privită îndeosebi ca o creştere a avuţiei naţionale. El rămîne însă ca un precursor al teoriilor creşterii şi prin aceea că tangenţial pune problema creşterii într-un context mai larg al dezvoltării. Astfel, Smith este primul economist care încearcă o delimitare a diferitelor „faze" ale dezvoltării societăţii, concepţia lui vădind însă unele elemente de istorism, fiind orientată numai spre trecut, spre fazele premergătoare capitalismului pe care-l considera ca reprezentînd „ordinea naturală" [9]).
D. Ricardo, preocupat de problemele repartiţiei, în măsura în care aceasta este determinată de dezvoltarea producţiei, abordează şi el, mai direct chiar, probleme ale creşterii economice. Chiar dacă lucrarea lui de bază – **Despre principiile economiei politice şi impunerii** – nu oferă un model dinamic propriu-zis, este totuşi evident că în cercetările sale el înlănţuie dinamic evoluţia fenomenelor economice abordate.
După Ricardo, creşterea nivelului acumulării şi folosirea acesteia, prin punerea în funcţiune a „muncii", contribuie la sporirea producţiei, ceea ce face să crească cererea de braţe de muncă ; ca urmare, cresc salariile, ceea ce duce la sporirea populaţiei. Întrucît însă pămîntul este limitat ca întindere, iar fertilitatea solului este variabilă şi randamentul investiţiilor succesive pe aceeaşi suprafaţă ar fi în scădere – conchidea Ricardo – ar avea loc o diminuare a ritmului de creştere a producţiei, respectiv o creştere a preţurilor produselor agricole. În cele din urmă, afirmă Ricardo, în condiţiile aceluiaşi produs total, rezultă o repartizare avantajoasă a acestuia în favoarea proprietarilor de pămînt şi o scădere a ponderii şi mărimii absolute a profiturilor şi salariilor. Salariile revin la nivelul minim de „subzistenţă" şi aceasta permite iarăşi reluarea creşterii acumulării, respectiv a procesului creşterii economice în general.
Circuitul se repetă, deşi factorii restrictivi – renta şi politica vamală prohibitivă, îl îngreunează. Un proces dinamic îşi imaginează Ricardo şi în planul relaţiilor economice internaţionale.
Remarcabile rămîn observaţiile lui Ricardo cu privire la o serie de factori ai creşterii economice, dintre care reţinem : bogăţia unei ţări poate fi mărită prin întrebuinţarea unei părţi mai mari din venit pentru întreţinerea muncii productive şi prin creşterea productivităţii muncii [10]) ; observaţiile lui judicioase, cu privire la faptul că, în comerţul internaţional, avantajul comparativ al Angliei este provocat de „perfecţionările mecanice, de mai buna diviziune şi specializare a muncii şi de experienţa profesională sporită a producătorilor".
În concluzie – la clasicii burghezi – putem marca un început în istoria unor laturi ce ţin de teoriile creşterii şi dezvoltării economice, aspecte abordate uneori tangenţial şi care reprezintă acumulări cantitative şi încă necoordonate într-o teorie coerentă. Ei pun accentul pe capacitatea forţelor de decizie politică de a proteja proprietatea privat-capitalistă de ingerinţele de tip feudal, pe cercetarea rolului muncii în sporirea avuţiei,

FIŞE

● *Accentuarea rolului comerţului exterior în procesul dezvoltării economiilor naţionale, expresie nemijlocită a adîncirii interdependenţelor dintre state, a determinat, deopotrivă cu creşterea volumului bunurilor atrase în circuitul mondial de valori, şi o sporire a complexităţii mecanismelor prin care se desfăşoară relaţiile comerciale internaţionale. Între acestea, literatura de specialitate acordă o atenţie deosebită negocierilor comerciale, domeniu asupra căruia se opreşte şi* Ioana Erdös-Dumitrescu *în volumul „NEGOCIERI COMERCIALE INTERNAŢIONALE" publicat recent la Editura Politică.*

Autoarea a urmărit să cuprindă, într-un cadru explicativ unitar, atît probleme de ordin general privind impactul unui anumit climat politic asupra desfăşurării negocierilor comerciale cît şi o serie de mutaţii ce au survenit, în timp, în practica negocierii. Sînt astfel analizate cu minuţiozitate importanţa pe care o dobîndesc, pentru desfăşurarea eficientă a negocierilor, buna pregătire orgnizatorică a acestor activităţi, cunoaşterea strategiilor de desfăşurare a convorbirilor, calităţile profesionale şi psihologice ale negociatorilor, etc. Semnalarea şi a unor modalităţi de perfecţionare a mecanismului negocierilor comerciale contribuie la ridicarea valorii practice a volumului.

Operaţiuni în compensaţie

● *În articolul* Kompensationsgeschäfte bringen beiden Seiten Nutzen *(Operaţiunile în compensaţie aduc avantaje ambelor părţi), apărut în revista* DIE WIRTSCHAFT *(nr. 12/1980) dr. Gottfried Kloss, membru al Academiei de Ştiinţe Sociale a R.D.G., scoate în evidenţă rolul crescînd al acestei forme de cooperare în stimularea unor relaţii economice stabile, pe termen lung, între ţările socialiste şi ţările capitaliste dezvoltate. În articol se subliniază că acordurile privind operaţiunile în compensaţie nu trebuie confundate cu tranzacţiile de tip barter – marfă contra marfă – practicate din cele mai vechi timpuri şi care nu presupun o cooperare industrială între părţi. Autorul este de părere că încetinirea creşterii economice în ţările occidentale industrializate şi, în consecinţă, îngustarea relativă a pieţei lor interne este unul din factorii de natură să determine un interes sporit pentru acest gen de operaţiuni.*

Amintind că volumul comerţului exterior al R.D.G. cu ţările capitaliste dezvoltate s-a majorat de la 9,6 miliarde mărci-valută în 1970 la aproape 28,3 miliarde în 1979, autorul prezintă potenţialul oferit de operaţiunile în compensaţie pentru extinderea în continuare a relaţiilor economice Est-Vest, şi, prin aceasta, pentru promovarea destinderii.

pe cerința creșterii dimensiunilor capitalului social și a folosirii productive a acumulării, pe ideea considerării industriei și agriculturii prospere ca pîrghii ale creșterii, pe sublinierea rolului deosebit al adîncirii specializării producției, al progresului tehnic drept condiții ale progresului în general. Un accent deosebit pun ei pe ideea obsesivă că politica economică a liberului schimb este avantajoasă nu numai pentru întreprinzător, ci și pentru economia națională, pentru toate economiile naționale. Dincolo de exagerările izvorîte din interesele sociale și naționale pe care le promovau cu privire la virtuțile liberului schimb și la identitatea efectelor progresului la nivel micro și macro, clasicii burghezi insistă judicios asupra organizării cît mai eficiente a economiei, prin repartizarea și utilizarea corespunzătoare a resurselor disponibile, a muncii îndeosebi. Preocupați însă de cercetarea exclusivă a dezvoltării forțelor de producție, și pierzînd din cîmpul cercetării dezvoltarea istorică a relațiilor de producție, ei se limitează la analiza laturii cantitative, nu și a celei calitative a fenomenelor pe care le au în vedere.

În gîndirea economică burgheză ulterioară se constată tendința de abandonare a abordării în manieră determinist-economică a creșterii și dezvoltării. Astfel, J.S. Mill, încercînd să explice subdezvoltarea economică a unor țări, numite de el „în stare de înapoiere", din zona Asiei (India, Turcia) începe să sublinieze, în mod exclusivist, importanța unor factori subiectivi, neeconomici – obiceiuri, credințe religioase, lipsa de siguranță etc. La el, progresul economic este dependent în mod exclusiv de „cunoașterea legilor naturale" și de „suprimarea barierelor pe care omul și le impune sub forma unor credințe, obiceiuri, moduri de gîndire". Hipertrofierea de către Mill a importanței culturii și științei este însă asociată cu concluzia – avansată de același gînditor, este drept, în mod implicit – potrivit căreia progresul țărilor în stare de înapoiere s-ar putea realiza și prin pătrunderea influenței civilizației europene care să transporte acolo capitalurile și cultura necesare

Pornind de la analiza subdezvoltării unor țări se conturează astfel ideile colonialiste. Asemenea idei se conturează însă pornind și de la analiza creșterii în țările europene dezvoltate. În abordarea problemelor creșterii – pe cazul Angliei și Olandei, Mill pornește de la premisa după care evoluția producției anuale depinde de combinarea factorilor : capital, muncă, pămînt. Avînd în vedere caracterul limitat al pămîntului, el absolutizează însă teza randamentului descrescînd și pe cea a scăderii absolute și relative a profitului. Corelînd aceste teze cu temerile malthusiene ale prea rapidei creșteri a populației, Mill conchide că, cu toată „marea creștere a avuției globale și chiar, în unele privințe, mai buna repartiție a acesteia", „marea clasă care este la baza societății – oamenii săraci, n.n. – nu putea să crească decît în număr, nu și în bunăstare sau cultură" [11]). Nu întîmplător el este de acord cu Malthus, că „o restricție adecvată a populației" ar fi singurul mijloc de a împiedica faptul ca procesul creșterii demografice să nu devoreze fructele progresului tehnic și ale formării capitalului, ba chiar afirmă că aceasta era „singura cale de salvare a clasei muncitoare" din țările europene.

În economia politică burgheză postricardiană sînt părăsite treptat o serie de repere intuitiv-realiste din problematica creșterii economice, iar viziunea dinamică este treptat golită de conținut și abordată doar din motive apologetice. Unele teze pozitive care mai apar rămîn relativ izolate în conglomeratul tot mai eclectic de idei cu privire la creștere și dezvoltare. Astfel, teoria „forțelor productive ale națiunii", elaborată de Fr. List include o serie întreagă de elemente materiale ale producției și ale naturii, ale bazei economice și ale suprastructurii, fără să ofere însă o imagine clară asupra factorilor reali de creștere economică. Nu trebuie omis, desigur, nici faptul că List deschide o pistă mai nouă legată de măsurile de politică economică favorabile creșterii și dezvoltării în țările rămase în urmă. Teoria industrializării pe baze protecționiste s-a dovedit în epocă o idee-forță, cu condiția însă a debarasării ei de contextul expansionist și colonialist în care List a subsumat-o.

Dacă exponenții burgheziei industriale din sec. XVIII–XIX nu pun problema limitelor creșterii și dezvoltării economiei capitaliste, cei ai păturilor sociale lezate de dezvoltarea capitalistă nu ezită să o facă. În acest context poate fi menționat Th.R. Malthus, exponentul intereselor aristocrației funciare îmburghezite, care acordă o importanță excesivă consumului parazitar, avansînd totodată o interpretare eronată raportului creștere economică–creșterea populației.

dr.Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

[5]) A. Smith, Avuția Națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei, vol. I, Ed. Academiei, București, 1962, p.50.

[9]) Idem, vol. II, p. 149—151, 163—164.

[10]) D. Ricardo, Opere alese, vol. I, Ed. Academiei, 1959, p. 25.

[11]) J.S. Mill, Principles of Political Economy..., Ed. W. Ashley, N.Y. 1921, p. 699. Citat după Théories de la croissances économiques, p. 216.

Factura petrolieră

● *Aceia care susțin că țările în curs de dezvoltare nu sînt afectate decît cel mult în aceeași măsură ca țările industrializate de creșterea continuă a prețului petrolului invocă, de regulă, două argumente : primul se referă la peisajul nuanțat pe care îl oferă, din punct de vedere energetic, țările în curs de dezvoltare : țări producătoare și țări importatoare de petrol ; concentrarea, la nivelul unui grup restrîns de țări, a celei mai mari părți a facturii petroliere ; nivelul mai ridicat de dezvoltare a unor țări importatoare față de unele țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol. Cel de-al doilea argument rezidă în faptul că, potrivit unor date statistice, consumul energetic al acestor țări este acoperit în proporție de pînă la 50% de surse energetice necomercializabile precum lemnul de foc sau mangalul. Există însă, opinează Luis Turner în articolul „Oil prices : the real impact on the Third World" publicat în numărul din octombrie 1980 al revistei* SOUTH *și o modalitate diferită de a privi lucrurile. Acea optică care înglobează ca date fundamentale ale problemei faptul că țările în curs de dezvoltare – și în special cele foarte sărace – dispun de infinit mai puține posibilități materiale și financiare de a dezvolta noi surse energetice și tehnologii care să permită economisirea energiei. Totodată, afirmă L.T., ținînd seama că în marea lor majoritate acestei țări se află într-o etapă a dezvoltării caracterizată printr-o mare cerere de energie, poate fi considerată realistă previziunea potrivit căreia la nivelul anului 2 000 consumul acestor țări va reprezenta 35–40% din consumul mondial de hidrocarburi față de circa zece procente cît reprezintă în prezent. Într-un atare scenariu, concluzionează L.T., creșterea prețului petrolului va fi suportat, tot mai mult, de țările în curs de dezvoltare.*

FIȘE

● *Cele 250 de pagini cît însumează volumul „SISTEMUL MONETAR INTERNAȚIONAL" tipărit recent la Editura Academiei constituie o amplă analiză monografică asupra sistemului monetar internațional. Răspunzînd exigențelor ce decurg dintr-un atare mod de abordare, autorul – Dorel Oprescu – analizează în detaliu aspectele privind evoluția sistemului monetar internațional, principiile care stau la baza actualului cadru de desfășurare o activității acestui sistem, precum și aplicarea principiilor respective la nivelul Fondului Monetar Internațional. Alte capitole de carte investighează rolul ce revine pîrghiilor monetare în așezarea relațiilor economice dintre state pe principiile egalității, ale avantajului reciproc, autorul avansînd, totodată, și o serie de idei originale privind posibilitatea perfecționării sistemului monetar internațional.*

SISTEMUL INFORMATIC NAȚIONAL

(Urmare din pag. 19)

de comutație teritorială (zonală) care vor asigura funcția de transfer al informațiilor cuprinse în bazele de date ale rețelei, precum și folosirea rațională a capacităților de prelucrare existente în sistem.

Sistemul de bănci de date distribuite geografic, soluție preferabilă comparativ cu construirea unei baze de date unice la nivel național, asigură gestiunea și accesul operativ al utilizatorilor autorizați, atît centrali cît și locali, la un volum mare de date agregate sau primare, culese de la surse dispersate pe întreg teritoriul țării. O deosebită importanță prezintă, în acest context, definirea corectă a entităților, care trebuie descrise unitar sub aspect logic pentru a satisface cerințe multiple, cu respectarea condiției de minimizare și control al redundanțelor. Definirea entităților trebuie să țină seama de profilurile economico-sociale care le generează și, respectiv, le utilizează (de fapt de funcțiile deservite și cerințele modelului de conducere). Gestionarea optimă a colecțiilor de date asociate presupune definirea de administratori generali unici pe economie, care să asigure interfața externă, în raport cu profilurile de activitate deservite, precum și administratori autorizați, care să realizeze interfața în raport cu profilurile de activitate generatoare ale informațiilor respective.

Criteriile de delimitare a entităților, luate în considerare în prezent, sînt atît de natură organizatorică (situație în care ar fi descrise caracteristici privind activitățile economico-sociale desfășurate la nivelul diferitelor verigi organizatorice — întreprinderi, centrale, departamente etc.) cît și de natură funcțională (caz în care structurarea datelor se face în raport cu resursele, procesele și activitățile economico-sociale de bază : populația și forța de muncă, investițiile și fondurile fixe, resursele de materii prime și aprovizionarea cu asemenea resurse, venitul național și produsul social).

Descrierea unitară, în cadrul SIN, a fiecărei activități din spațiul economico-social național este asigurată prin conceperea **arhitecturii funcționale a SIN** în conformitate cu regulile abordării sistematice. Dacă prin arhitectură funcțională a SIN vom înțelege ansamblul structurat al sistemelor informatice componente, integrate potrivit anumitor reguli, atunci prima problemă care se ridică în acest context este legată de criteriul de delimitare a ariilor de cuprindere a sistemelor informatice respective, criterii care să servească și la ierarhizarea acestora în vederea integrării lor.

Practica a dovedit că nici criteriul organizatoric, nici criteriul funcțional, luate separat, nu pot conduce la o soluție acceptabilă. Astfel, adoptarea criteriului organizatoric ar afecta stabilitatea fluxurilor informaționale din cadrul SIN, orice modificare operată în structura instituțională a societății provocînd perturbații în funcționarea lui și impunînd deci, reluarea efortului de proiectare. Pe de altă parte, criteriul funcțional, legat de individualizarea — în procesul diviziunii sociale a muncii — a unor grupe omogene de activități (ramuri, subramuri), nu ține seama în suficientă măsură de raportul între informatizare și conducere, de faptul că punctele informaționale necesare sînt amplasate la niveluri de decizie și execuție diferențiate în structura instituțională a societății, chiar dacă aparțin aceluiași domeniu de activitate.

Soluția acestei contradicții constă în găsirea unei formule care să integreze ambele criterii, care să elimine dezavantajele specifice fiecăruia dintre ele, luate separat. Cadrul normativ al conducerii economico-sociale din țara noastră permite găsirea unei astfel de formule, prin faptul că organele centrale de stat (ministere, departamente și alte instituții centrale de stat), au, conform legii, nu numai sarcina de a administra direct un anumit număr de unități subordonate ierarhic, ci și pe aceea de a coordona din punct de vedere metodologic activitatea unei anumite ramuri (subramuri) indiferent de subordonarea unităților care intră în componența acesteia. În acest fel, sistemele informatice care s-ar constitui după criteriul ramurii, subramurii sau activității, nefiind perturbate de schimbările organizatorice, se adresează — totodată — unor beneficiari bine definiți din punct de vedere organizatoric, beneficiari care sînt interesați și implicați în dezvoltarea sistemelor informatice respective și în buna lor funcționare.

Insistînd asupra avantajelor unei asemenea concepții asupra arhitecturii funcționale a SIN, vom arăta că, în varianta aleasă, sistemele informatice ale ramurilor și activităților desfășurate la nivelul economiei naționale permit fundamentarea rațională a echilibrului de ramură al creșterii economice, dezvoltarea dirijată conștient a fiecărei grupe de activități conform intereselor de ansamblu ale societății.

De asemenea, facilitînd conducerea operativă, inclusiv urmărirea desfășurării activităților în profil departamental, componentele SIN asigură accentuarea responsabilității organelor titulare de plan în legătură cu înfăptuirea sarcinilor ce le revin.

În cadrul SIN, sistemele informatice de ramură (activitate) se constituie avînd ca nucleu sistemele informatice proprii ale ministerelor (departamentelor etc.), care devin „vîrfuri" ale unor „piramide" informaționale, realizate prin integrarea pe verticală a sistemelor informatice de pe nivelurile ierarhice subordonate aparținînd domeniului respectiv de activitate. Apare, deci, problema de a explica modul de realizare a integrării verticale. Procesul de integrare are, în primul rînd, o natură informațională. Prin culegerea, prelucrarea și agregarea, în funcție de necesitățile decizionale, a informațiilor specifice, care reprezintă ieșiri din sistemele informatice subordonate se obțin, la nivelul sistemelor informatice de ramuri (și activități) — componente ale SIN — informații cu o putere de cunoaștere sporită care caracterizează activitățile la care se referă în ansamblul lor. Practica a confirmat ideea că informatizarea numai a nivelurilor ierarhice superioare, fără să fie dublată de o acțiune similară la nivelurile subordonate, este ineficientă.

O altă problemă ce se ridică, în acest context, este cea a raportului între sistemele informatice departamentale și cele de ramură. Atît unele cît și celelalte sînt sisteme complexe care servesc conducerii unor activități la scară macroeconomică. Trebuie subliniat, însă, că sistemele informatice departamentale servesc unor interese specifice ale organelor respective, legate de satisfacerea cerințelor de informare pentru conducerea operativă a activității în domeniul ce le-a fost atribuit în structura organizatorică a societății. În schimb, sistemele informatice pentru conducerea ramurilor, subramurilor sau activităților au un caracter prospectiv mai pronunțat și o structură mai profundă, legate de conducerea strategică a domeniilor respective.

În condițiile în care societatea socialistă dispune de un model unitar de conducere la scară națională, apare necesar ca SIN să asigure informații asupra ansamblului activităților desfășurate, abordînd dezvoltarea economico-socială în totalitatea sa. În arhitectura SIN, acest rol revine sistemelor informatice de sinteză (funcționale generale), care au ca atribut faptul că sînt reprezentate, prin module proprii, în toate celelalte componente ale SIN, de la nivelul unităților economico-sociale și pînă la cel al sistemelor macroeconomice, străbătînd deci toate activitățile ce au loc în spațiul economico-social. În această categorie sînt cuprinse sistemele informatice pentru planificare și statistică, sistemul informatic financiar-bancar, sistemul informatic al aprovizionării tehnico-materiale, cel al comerțului exterior, care asigură îndeplinirea funcțiilor respective la nivelul întregii economii. Arhitectura generală a SIN include și sistemele informatice teritoriale, constituite la nivelul județelor, în scopul de a asigura informatizarea activităților economice și sociale ce sînt atribuite organelor locale de conducere. Sistemele informatice de acest gen contribuie atît la fundamentarea echilibrului teritorial al dezvoltării cît și la exercitarea conducerii operative a activității desfășurate de unitățile economice și social-culturale situate pe teritoriul respectiv.

Ocupîndu-ne în continuare de problema căilor și modalităților de acțiune în conceperea și realizarea SIN, vom sublinia mai întîi faptul că acest sistem nu poate apărea dintr-o dată, prin înlocuirea completă a structurilor existente, în majoritate informaționale, cu unele noi, informatice. Dimpotrivă, SIN se realizează treptat, pornind de la ceea ce s-a acumulat, din punct de vedere conceptual și fizic în domeniul informatizării societății. Elementele deja create ale structurilor informatice vor fi adaptate și perfecționate pe baza unei concepții unitare, ele putînd fi sistematizate și restricționate în lumina evoluției viitoare a informaticii și producției de tehnică de calcul și depinzînd de gradul de încurajare și acceptare a informatizării. Elementele încă neabordate vor fi, de la început, puse de acord cu cerințele pe care concepția de realizare le stabilește în vederea asigurării anticipate a compatibilității între componentele SIN, în vederea integrării lor ulterioare.

Realizarea SIN are un caracter progresiv, ea urmînd să se desfășoare după 1981, pe măsura finalizării componentelor din a căror integrare va rezulta sistemul, în ansamblul său. Așa cum s-a arătat anterior, responsabilitatea de a elabora sistemele informatice pe ramuri și activități, componente ale SIN, a fost atribuită însăși beneficiarilor lor (organe centrale de sinteză, ministere și alte unități centrale), deoarece la nivelul lor sînt cunoscute cel mai profund cerințele informaționale specifice fiecărui domeniu de activitate, fiecărei unități de concepție, obligatorie pentru realizarea SIN, nu limitează, astfel, autonomia beneficiarilor în proiectarea propriilor sisteme informatice.

11 VENITUL NAȚIONAL

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

NIVELUL de dezvoltare economică a unei țări ca și gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale poporului sînt oglindite prin intermediul unui sistem de indicatori în care un loc important îl ocupă avuția națională, produsul social și venitul național.

Avuția națională, produsul social și venitul național

PENTRU CA SOCIETATEA OMENEASCĂ să-și poată continua existența trebuie să consume și ca urmare să producă în mod continuu. Continuitatea producției se sprijină pe potențialul oferit de avuția națională. **Prin avuție națională se înțelege totalitatea valorilor materiale și spirituale de care dispune un popor la un moment dat.** Printre elementele mai importante care compun avuția națională se numără :

1. **Resursele naturale** utilizate sau utilizabile în procesul de producție. Acestea sînt alcătuite din obiecte și forțe ale mediului natural al țării : zăcăminte de minereuri, cărbuni, țiței, gaz metan, terenuri cultivate și cultivabile, păduri și ape etc.

2. **Forța de muncă**, privită, pe de o parte, ca număr de membri ai societății, apți de a desfășura o activitate utilă, în primul rînd o muncă productivă, iar pe de altă parte, considerată sub aspectul calității sale, al calificării și eficienței cu care este folosită.

3. **Bunurile materiale** create prin muncă și acumulate de-a lungul anilor. Aici se include, în primul rînd, aparatul tehnic de producție al societății, concretizat în uzine, fabrici, mine etc., respectiv în mijloace de muncă — fonduri fixe productive, precum și fondurile fixe neproductive necesare desfășurării activității din domeniul social-cultural : cultură, artă, sănătate și sport, fondul de locuințe, rezervele materiale, bunurile de consum de folosință îndelungată etc.

4. **Potențialul științific și patrimoniul cultural :** tehnici și tehnologii de producție, brevete de invenții, pregătirea generală și de specialitate a populației, operele de artă etc.

În socialism, avuția națională constituie un bun al întregului popor, cea mai mare parte a sa găsindu-se în proprietatea socialistă, de stat și cooperatistă ; o parte a avuției naționale se află și în proprietate personală.

Utilizîndu-se elementele avuției naționale se obține **produsul social. Acesta reprezintă totalitatea valorilor de întrebuințare create într-o țară, în decursul unei perioade de timp determinate, de obicei un an.** Mărimea acestuia se determină prin însumarea pe ramuri și apoi pe economie a producției globale a fiecărei întreprinderi. Prin **producția globală se înțelege expresia bănească a rezultatelor activității unei întreprinderi într-o anumită perioadă de timp, concretizată în bunuri materiale și servicii.** Ceea ce la nivelul întregii economii reprezintă produs social, la nivelul unei întreprinderi reprezintă producție globală.

Întrucît fiecare marfă are două laturi — valoare de întrebuințare și valoare — și produsul social, care cuprinde totalitatea mărfurilor produse de societate în decursul unui an, va avea două aspecte : un aspect material și un aspect valoric.

Sub aspect natural-material, produsul social cuprinde **mijloacele de producție**, adică bunurile materiale destinate consumului productiv cerut de reproducția lărgită (mașini, utilaje, materii prime) și **obiectele de consum**, adică bunurile materiale destinate consumului personal al oamenilor.

În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, satisfacerea nevoilor de consum productiv și neproductiv ale societății pune pe primul plan concordanța producției cu necesitățile reale sub aspect **fizic, sortimental** și **calitativ**, deci aspectul natural-material al produsului social.

Sub aspect valoric, produsul social cuprinde : **valoarea mijloacelor de producție consumate**, care mai poartă denumirea de fond de înlocuire, **valoarea produsului creat de munca pentru sine** (produsul pentru sine) și **valoarea produsului creat de munca pentru societate** (produsul pentru societate).

Suma valorii nou create de către munca pentru sine și de către munca pentru societate constituie venitul național.

Prin urmare, **venitul național reprezintă acea parte a produsului social care rămîne după înlocuirea mijloacelor de producție consumate sau acea parte a produsului social în care este cristalizată valoarea nou creată.**

Fiind o parte a produsului social, venitul național are, de asemenea, două aspecte : un aspect material și un aspect valoric. Sub aspect material, venitul național este compus din obiecte de consum și mijloace de producție, destinate lărgirii producției. Sub aspect valoric, el însumează valoarea produsului pentru sine și valoarea produsului pentru societate, reprezentînd totalul valorii nou create în sfera productivă în decursul unei perioade date. (vezi schema).

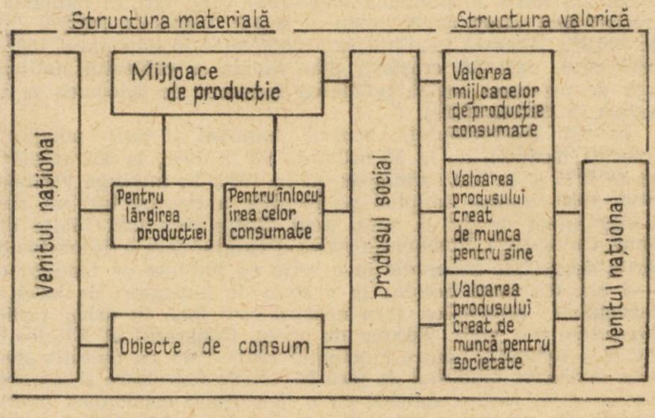

Ceea ce la nivelul economiei naționale reprezintă venitul național, la nivelul întreprinderii reprezintă **producția netă.** Prin producție netă înțelegem acea parte a producției globale în care este cristalizat produsul nou creat.

Concordanța producției cu necesitățile reale ale economiei naționale și necesitatea reducerii cheltuielilor materiale de producție au determinat ca începînd din anul 1979 producția fizică și producția netă să constituie indicatorii de bază în aprecierea rezultatelor activității din fiecare unitate economică.

Factorii de creștere a venitului național

VENITUL NAȚIONAL, ca și produsul social, este creat de către munca productivă. Este considerată productivă munca depusă în industrie, construcții, agricultură și silvicultură, transporturi și telecomunicații, comerț, activitatea hotelieră și activitatea de cercetare științifică și învățămînt în slujba producției. Pentru a fi productivă munca trebuie să îndeplinească trei condiții :

a) să creeze valoare de întrebuințare în sens social ;
b) să creeze valoare nouă ;
c) să creeze, în cadrul valorii nou create, venit net.

Economia unei țări mai cuprinde pe lîngă sfera activității productive și sfera activității social-culturale (neproductive). În această sferă se încadrează munca ce se desfășoară în domeniile culturii, artei, ocrotirii sănătății și administrației de stat.

Deși activitățile depuse în aceste domenii sînt necesare societății, ele nu se includ în sfera activității productive, nefiind considerate drept creatoare de venit național.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Venitul național sporește prin acțiunea a doi factori : a) creșterea volumului și calității muncii depuse în sfera activității productive și b) creșterea productivității muncii sociale.

Creșterea volumului și calității muncii depuse în sfera activităților productive se asigură prin sporul natural al populației aptă de muncă, prin schimbarea caracterului sezonier al unor munci în munci cu caracter permanent, prin modificări de structură ale populației ocupate și prin ridicarea nivelului de calificare. Acest factor duce la creșterea venitului național atît sub formă materială cît și sub forma valorică. Acțiunea sa asupra creșterii venitului național este însă limitată întrucît sînt limitate atît sporul natural al populației apte de muncă cît și posibilitatea transformării unor munci sezoniere în munci permanente. Mai mult decît atît, reducerea duratei săptămînii de lucru determină reducerea volumului de muncă depus în sfera activității productive. În vederea determinării corecte a necesarului de forță de muncă și a utilizării cît mai depline a timpului de lucru, Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 a stabilit introducerea în planurile întreprinderilor a indicatorului fondul total de timp de muncă al întreprinderii.

Rolul determinant în creșterea venitului național îl joacă cel de-al doilea factor — **creșterea productivității muncii sociale.** În general, acest factor determină creșterea venitului național numai sub formă materială. El determină însă și o creștere sub formă valorică, atunci cînd creșterea productivității muncii sociale nu este urmată de reducerea prețurilor, sau cînd această creștere se asigură pe seama ridicării calificării.

Întrucît sub aspect valoric, produsul social cuprinde fondul de înlocuire și venitul național, la un volum dat al produsului social, venitul național este cu atît mai mare cu cît fondul de înlocuire este mai mic și invers. Ca urmare, o importanță deosebită pentru creșterea venitului național o are reducerea ponderii fondului de înlocuire în produsul social. La nivelul anului 1980, reducerea cu 1% a ponderii fondului de înlocuire în produsul social echivalează cu un spor de venit național de 14 miliarde lei.

În țara noastră, ponderea fondului de înlocuire în produsul social s-a redus în perioada 1971—1980, cînd venitul național a crescut mai rapid decît produsul social, respectiv 241,3% față de 230,3%. Această tendință se accentuează în cincinalul 1981—1985 cînd, datorită creșterii mai rapide a venitului național față de produsul social, ponderea fondului de înlocuire se va reduce în 1985 la 55,5%.

În anii socialismului, venitul național al țării noastre a crescut continuu, de la 35 miliarde lei în 1950, la 362 miliarde lei în 1975 și la 516,4 miliarde lei în 1980. În întreaga perioadă 1950—1980 venitul național pe locuitor a crescut într-un ritm mediu anual de 8,4 la sută, unul dintre cele mai înalte din lume. Ca urmare, România a redus decalajul care o despărțea de țările dezvoltate economic la o serie de produse pe locuitor de 3—4 ori. Cu toate acestea la o serie de indicatori de bază ai dezvoltării economice, țara noastră este încă în urma țărilor dezvoltate din lume. Tocmai de aceea, Congresul al XII-lea al P.C.R. a formulat pentru cincinalul 1981—1985, ca obiectiv strategic depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și intrarea României în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie. Ritmul de creștere a venitului național de 6,7—7,4%, stabilit pentru actualul cincinal, va permite atingerea în anul 1985 a unui venit național pe locuitor de 2 400—2 500 dolari.

Realizarea acestui salt calitativ în dezvoltarea economiei naționale va fi rezultatul trecerii de la etapa extensivă la cea intensivă, în care factorii de eficiență și competitivitate vor deveni prioritari. În direcția realizării acestui salt calitativ vor acționa **creșterea mai puternică a productivității muncii, reducerea mai substanțială a cheltuielilor materiale de producție, valorificarea superioară a resurselor atrase în circuitul economic, recuperarea și refolosirea tuturor materiilor prime și materialelor ce rezultă din producție și din consum.**

Repartizarea venitului național

CONCOMITENT cu producerea venitului național are loc și repartizarea lui. Ea se face în două etape : etapa repartizării primare sau distribuirii venitului național și etapa repartizării secundare sau redistribuirii.

Prin distribuirea venitului național se înțelege procesul repartizării planificate a întregului venit național creat între participanții la producerea lui în sfera activității productive. Astfel, lucrătorii vor primi retribuția, iar membrii C.A.P. veniturile din C.A.P., întreprinderile și C.A.P. vor primi beneficiul și, respectiv, veniturile C.A.P., iar statul socialist, ca proprietar al mijloacelor de producție și organizator al procesului de producție va primi impozitul pe circulația mărfurilor, prelevări pentru societate din valoarea producției nete, taxele asupra terenurilor etc. Toate aceste venituri poartă denumirea de **venituri primare.**

Existența celor două sfere ale activității sociale — sfera activității productive și sfera neproductivă, a celor două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă — ca și neconcordanța dintre locul de creare și cel de utilizare a venitului național, impun și redistribuirea venitului național. **Prin redistribuirea venitului național se înțelege trecerea fără echivalent direct a unei părți din venitul național din sfera productivă în sfera neproductivă sau dintr-un patrimoniu în altul.**

Redistribuirea venitului național are loc prin intermediul următoarelor pîrghii : a) bugetul de stat ; b) prestarea serviciilor neproductive ; c) sistemul prețurilor.

Bugetul de stat reprezintă principala pîrghie de redistribuire a venitului național. Prin intermediul său are loc o redistribuire a veniturilor între stat și unitățile socialiste, pe de o parte, și între stat și populație, pe de altă parte. Caracteristic redistribuirii dintre stat și populație este trecerea unei valori mai mari de la stat la populație comparativ cu valoarea care trece de la populație la stat. Prestările de servicii neproductive reprezintă o a doua pîrghie de redistribuire a venitului național. Plata acestor servicii determină formarea unor venituri ale unităților prestatoare de servicii care îmbracă forma de chirii, tarife, taxe de intrare, prime de asigurare etc. Sistemul de prețuri reprezintă cea de-a treia pîrghie de distribuire a venitului național.

Veniturile care se formează în urma redistribuirii poartă denumirea de **venituri secundare.**

O anumită redistribuire a venitului național are loc și între țări, prin intermediul relațiilor economice externe. În urma desfășurării acestor relații are loc un transfer de venit național din țările în care productivitatea muncii naționale este mai mică decît productivitatea muncii internaționale în țările în care productivitatea muncii naționale este mai mare.

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii venitului național se formează veniturile finale ale statului, ale unităților socialiste și ale populației. Aceste venituri se folosesc în două scopuri : a) în scopul dezvoltării economice (acumulării) și b) în scopul consumului. Partea din venitul național utilizată în scopul dezvoltării economice poartă denumirea de **fond de dezvoltare (acumulare).** Din acest fond se constituie : fondul pentru lărgirea producției ; fondul pentru construcțiile de interes social-cultural ; fondul de rezervă și de asigurare.

Cealaltă parte a venitului național, utilizată pentru consumul populației, poartă denumirea de **fond de consum.** Acest fond se împarte, **în fond de consum individual,** destinat retribuirii oamenilor muncii, în raport cu cantitatea, calitatea și însemnătatea socială a muncii depuse și **fond de consum social,** necesar satisfacerii nevoilor social-culturale, ale administrației de stat.

Stabilirea proporției dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) reprezintă una din opțiunile fundamentale ale politicii economice, întrucît prin intermediul ei se asigură îmbinarea scopului nemijlocit al producției socialiste cu mijloacele pentru înfăptuirea acestui scop, a intereselor prezente ale membrilor societății cu interesele lor de perspectivă.

Întrucît fondul de dezvoltare (acumulare) și fondul de consum sînt două părți ale unui întreg — venitul național — creșterea ponderii unuia presupune reducerea ponderii celuilalt. De aici necesitatea stabilirii unui raport optim între cele două fonduri. Se consideră optim acel raport dintre cele două fonduri care asigură într-o anumită perioadă mai îndelungată de timp un consum maxim, ceea ce se poate asigura prin alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare, concomitent cu repartizarea rațională a fondului de dezvoltare și cu utilizarea lui cu eficiență economică maximă. Avîndu-se în vedere că numai aceasta este calea pentru dezvoltare și lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate, pentru progresul rapid al economiei și creșterea pe această bază, a bunăstării materiale, raportul dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare a fost de 67 : 33 în cincinalul 1976—1980 și va fi de 70 : 30 în cincinalul 1981—1985. Acest raport se situează — după cum se arată în documentele Congresului al XII-lea, la nivel optim pentru această etapă, asigurînd dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale, concomitent cu ridicarea bunăstării întregului popor.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

ÎNTREBĂRI

1. Ce este avuția națională și care sînt elementele componente ale ei ?

2. Ce este produsul social și care este structura sa materială și valorică ?

3. Ce este venitul național și care sînt factorii de creștere a acestuia ?

4. Care sînt etapele repartizării venitului național și în ce constau ele ?

5. Care sînt cele două fonduri ce se formează în procesul utilizării finale a venitului național ?

Efortul propriu și colaborarea economică

(Urmare din pag. 15)

ținut aproape de dinamica comerțului exterior mondial și cel al țărilor capitaliste dezvoltate.

c) S-a conturat și s-a statornicit o corelație între dinamicile indicatorilor, astfel : cel mai rapid s-a dezvoltat comerțul exterior (cu excepția Mongoliei), după care urmează fie producția industrială, fie dinamica investițiilor, între care sînt diferențe relativ mici și apoi urmează venitul național care, la rîndul său, depășește în ultimul deceniu dinamica produsului social al multora dintre țările socialiste. Aceasta înscrie tot mai evident țările socialiste pe traiectoria unei evoluții caracteristice țărilor cu nivel ridicat de dezvoltare economică. Este drept că pe această traiectorie au evoluat mai demult U.R.S.S., Cehoslovacia și R.D.G., iar ulterior, procesul s-a extins treptat, constatîndu-se în Ungaria și Polonia, România și Bulgaria. Este de fapt, vorba despre anumite etape de creștere în care eforturile investiționale mari au fost însoțite, o perioadă, de o dezvoltare extensivă pregnantă a industriei, după care, a apărut tot mai evidentă dezvoltarea intensivă, cînd, de regulă, eforturile investiționale sînt ca dinamică, foarte apropiate, sau chiar devansate de producția industrială cum se constată bunăoară situația în perioada 1970—1979 în Cehoslovacia, R.D.G., U.R.S.S., România, Bulgaria și Iugoslavia.

d) Ca dinamism al evoluției sale economice România se înscrie în rîndul țărilor cu cele mai ridicate ritmuri de dezvoltare (vezi tabelul nr. 3). Asupra acestor ritmuri și-a pus, într-o anumită măsură, amprenta și nivelul scăzut de dezvoltare economică de la care am pornit. Faptul, că în anii construcției socialiste, România a devenit o țară industrial-agrară cu o structură economică în plină dezvoltare și modernizare, în care, la nivelul anului 1980, industria participă cu aproape două treimi la crearea produsului social, asigurînd cca 75% din mașinile, instalațiile, utilajele necesare programului de investiții și în același timp, faptul că dezvoltarea tuturor ramurilor economice i-a permis să reducă substanțial din decalajul economic față de alte țări mai avansate, sînt doar cîteva dovezi din care rezultă că asigurarea unor ritmuri înalte de dezvoltare economică este condiția principală de grăbire a procesului de înlăturare rapidă a distanțelor economice ce o desparte de alte țări.

Reține, de asemenea, atenția că dinamica producției medii anuale a industriei țării noastre pe perioada celor 19 ani menționați este de peste 2 ori mai mare decît media mondială, de aproape 2,6 ori mai mare decît cea a țărilor capitaliste dezvoltate, de aproape 2 ori mai mare decît cea a țărilor în curs de dezvoltare, și de peste 1,6 ori decît cea a țărilor membre ale C.A.E.R. Cele menționate relevă, fără îndoială, dinamismul economiei țării noastre și totodată garanția lichidării decalajului care o mai desparte încă de țările economic mai dezvoltate.

Tabelul nr. 3

Dinamica unor indicatori de bază ai dezvoltării economiei românești comparativ cu alte țări

— în % —

	Venitul național			Prod. ind. globală			Volumul invest.			Vol. com. exterior		
	Dinamica 1979/1960	Ritm mediu anual 1960—1979	Ritm mediu anual 1970—1979	Dinamica 1979/1960	Ritm mediu anual 1960—1979	Ritm mediu anual 1970—1979	Dinamica 1979/1960	Ritm mediu anual 1960—1979	Ritm mediu anual 1970—1979	Dinamica 1979/1960	Ritm mediu anual 1960—1979	Ritm mediu anual 1970—1979
România	522	9,10	9,90	909	12,30	11,80	738	11,10	10,95	1 100	13,50	16,80
Total țări membre ale CAER	311	6,15	5,50	396	7,50	6,65	342	6,70	6,15	788**	11,55	14,60
Total țări în curs de dezvoltare.	264	5,25	5,40	347	6,75	6,55	—	—	—	926**	12,45	18,50
Total țări capitaliste dezvoltate.	215	4,10	3,05	240	4,70	3,60	—	—	—	925**	12,40	15,05
Țări membre ale CEE	198	3,70	2,50	208	3,95	2,70	201	3,75	1,60	984**	12,90	15,85
Japonia	444	8,20	5,40	518	9,05	4,25	624	10,15	5,00	1 800	16,45	16,90
Total mondial	239	4,70	4,05	296	5,90	5,15	—	—	—	902**	12,25	15,65

1. Sursa : Calculat după Anuarul statistic al R.S.R., 1980 ; Handbook of International Trade and Development statistics, U.N. 1978, Narodnoe hoziaistvo stran cilenov. SEV, 1979, 1980.

*) Pentru țările nesocialiste s-au scăzut din PNB amortizările, capitalului fix și serviciile, respectiv principalele elemente cu dublă înregistrare, în scopul comparab. lor cu datele referitoare la venitul național al țărilor socialiste. Incontestabilele toleranțe nu pot ascunde tendințele.

**) Datele se referă la exporturi.

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE LA PLOVDIV — BULGARIA

Orașul Plovdiv este situat la răscrucea drumurilor ce leagă Europa, Asia și Africa, iar Tîrgul de la Plovdiv este unul dintre cele mai reprezentative din lume. Complexul expozițional ocupă 510 000 m², din care 165 000 m² — suprafață de expunere.

În 1981 aici se vor desfășura următoarele manifestări internaționale :

— 5—14 mai — TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE PRIMĂVARĂ (mărfuri de larg consum și alimentare)

— 6—12 iunie — TÎRGUL INTERNAȚIONAL TEHNIC SPECIALIZAT (strunguri și utilaje, instrumente și accesorii, utilaj presare-forjare și mașini de turnare în contrapresiune etc.)

— 14 iunie — 12 iulie — EXPOZIȚIA MONDIALĂ DE VÎNĂTOARE

— 26 sept. — 5 oct. — AL XXXVII-lea TÎRG INTERNAȚIONAL DE TOAMNĂ

Organizatorii asigură toate condițiile pentru desfășurarea unei activități comerciale fructuoase, pentru încheierea de contracte.

Pentru specialiști sînt asigurate conferințe tehnice și simpozioane cu participare internațională.

Pentru informații suplimentare :

DIRECȚIA TÎRGULUI INTERNAȚIONAL : 4018 Plovdiv, Bd. G. Dimitrov, 37, tel. : 5-31-90, 5-31-45, telegrame : TÎRGUL PLOVDIV, telex : 044432 partet BG

CAMERA BULGARĂ DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE : Sofia, Bd. Al. Stamboliiski, 11-a, telefon : 87-26-31, telegrame Torgpalata Sofia, telex 22374

REPREZENTANTELE COMERCIALE BULGARE PESTE HOTARE

PUBLICOM

Aspecte ale modificărilor evoluției ciclice a economiei capitaliste (I)

DECENIUL al optulea a repus în centrul preocupărilor economiștilor problema crizelor în economia mondială. Într-adevăr, începînd din 1970, alături de „clasicele" crize ciclice, specifice economiei țărilor capitaliste dezvoltate, se manifestă cu putere, pe plan mondial, o serie de crize neciclice, punînd în fața economiilor naționale ale tuturor țărilor lumii probleme de restructurare a producției, a consumurilor de energie și materii prime. A devenit tot mai evident că vechile explicații date crizelor, periodicității și repetabilității lor se dovedesc a fi insuficiente, unilaterale, depășite istoricește.

Economia politică occidentală neoclasică a susținut timp de peste două decenii capacitatea autoreglării spontane a economiei capitaliste și a resorbirii dezechilibrelor din această economie. Gravitatea crizelor recente, începînd chiar cu cea din 1974/1975, a pus însă problema revizuirii de fond a concepțiilor, dar în locul unei asemenea mutații calitative se afirmă că vinovată de apariția și agravarea crizelor actuale ar fi intervenția statului burghez, sau unele greșeli în politica economică. Se „uită", implicit, că unele din cele mai profunde dezechilibre ale economiei țărilor capitaliste — de pildă cele din secolul trecut — au avut loc în condițiile în care mecanismele spontane, sau altfel spus libera concurență, erau precumpănitoare. Pe de altă parte, teoriile neokeynesiste consideră vinovată de declanșarea și desfășurarea crizelor actuale modicitatea intervenției statale.

În ultimul timp și-au intensificat preocupările în această direcție și economiști marxiști din numeroase țări ale lumii, ca și unii gînditori de stînga. Unii dintre acești economiști au evidențiat îndeosebi rolul pe care îl joacă oscilațiile ratei profitului în evoluția economiei capitaliste. Alții, între care și unii economiști români, consideră că economia are o dinamică reglată, pe de o parte, de un ciclu scurt, generator de crize ciclice, iar pe de altă parte, de un ciclu lung, denumit și secular, care explică criza structurală și a sistemului capitalist.

Abordarea separată a diferitelor tipuri de crize, minimalizarea influenței lor reciproce, face inexplicabilă comportarea, dinamica, evoluția de ansamblu a economiei țărilor capitaliste dezvoltate. Luînd în considerație fundalul oscilațiilor conjuncturale, într-un astfel de context, apare pe deplin ciudată comportarea contradictorie a șomajului și a prețurilor de-a lungul fazelor ciclului de scurtă durată, după cum nu se poate explica faptul că în timp ce indicatorul producției industriale oscilează relativ puternic, cel al produsului intern brut înregistrează variații apreciabil mai mici. În plus, rămîne de explicat faptul că deși producția industrială globală scade în fazele de criză ale ciclului, unele ramuri și subramuri industriale cunosc un puternic avînt.

În ceea ce ne privește, în articolul de față încercăm să prezentăm o abordare a crizelor plecînd de la interdependențele profunde dintre fenomenele și procesele ce alcătuiesc dinamica economiei mondiale și modurile de rezolvare a dezechilibrelor apărute, sau altfel spus, realizarea echilibrelor.

O constantă a economiei țărilor capitaliste : șomajul

CICLUL „clasic" al evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate se reflecta în dinamica șomajului prin creșterea bruscă în perioadele de criză, pentru ca apoi să urmeze o reducere importantă în fazele de înviorare și avînt ale ciclului. Una din particularitățile ciclului actual este **transformarea șomajului într-o constantă a tuturor fazelor**, fie ele de criză, fie ele de boom economic. Mai mult chiar, numărul șomerilor se menține extrem de ridicat și după ce faza propriu-zisă de criză a fost depășită și a reînceput înviorarea. Cu alte cuvinte, în prezent, creșterea sau menținerea șomajului industrial la un nivel înalt are loc paralel cu creșterea producției industriale.

Cîteva situații concrete vor fi edificatoare (vezi tabelul nr. 1). În Franța, în anul 1969, numărul șomerilor se ridica la 223 mii. În 1975, anul crizei, șomajul afectează aproape 840 mii persoane. În anii 1976—1979, cînd producția industrială crește puternic, șomajul continuă să sporească, atingînd aproape 1,35 milioane de oameni ai muncii. În R.F.G., odată cu relansarea economiei în 1976 are loc o reducere ușoară a numărului de șomeri, de la 1 074 mii în 1975 la 890 mii în 1980. Dar aceasta reprezintă o cifră de aproape 5 ori mai mare decît cea din 1969, deși producția industrială a anului 1980 este cu mai mult de un sfert mai mare decît în 1969. La aceasta trebuie să adăugăm și faptul că după 1975 are loc o concediere masivă de forță de muncă străină, imigrată temporar în R. F. Germania, nevoită să părăsească această țară și, ca atare, nemaifigurînd în statisticile șomajului vest-german. În Italia, de asemenea, șomajul nu mai cunoaște o scădere după 1975, în 1980 fiind de 2,7 ori mai mare decît în 1969. În Japonia, numărul șomerilor este în 1980 de peste 2 ori mai mare decît în 1969, iar în S.U.A., într-o ușoară reducere, depășește totuși de 2,7 ori pe cel din 1969.

Cronicizarea șomajului în ultimii ani, în ciuda depășirii fazei de criză propriu-zisă a ciclului, demonstrează că avem de-a face cu un fenomen nou, necunoscut mai înainte. El poate decurge, după toate indiciile, din multiple cauze. Este însă clar că menținerea șomajului la un nivel atît de înalt, în condițiile în care producția industrială și-a reluat creșterea, are o explicație strîns legată de mobilurile producției capitaliste. Patronatul urmărește să obțină o rapidă creștere a

Tabelul nr. 1

Evoluția numărului de șomeri totali (mii persoane)

Anii	Canada	Japonia	Belgia	Franța	R.F.G.	Italia	Marea Britanie	S.U.A.
1969	382	570	85	223	179	655	597	2831
1970	495	590	71	262	149	609	612	4088
1971	552	640	70	338	185	609	792	4993
1972	562	730	86	383	246	697	876	4840
1973	512	680	111	394	273	668	619	4304
1974	515	730	124	498	582	560	615	5076
1975	690	1000	208	840	1074	654	978	7830
1976	727	1080	267	933	1060	732	1359	7288
1977	850	1100	308	1072	993	1545	1484	6856
1978	911	1240	333	1167	998	1571	1475	6047
1979	838	1170	352	1350	876	1698	1355	5927
1980	950	1160	...	1490	890	1750	1800	7550
1981 *)	1040	1150	...	1580	1215	1830	1950	7850

*) Previziuni

Sursa : Monthly Bulletin of Statistics, New York, O.N.U., colecția 1970 — august 1980; DIW, Wochenbericht nr. 3/1981, p. 28.

productivității muncii, astfel încît să se contracareze sporurile de salarii obținute de clasa muncitoare prin luptele din perioada de dinaintea declanșării crizei. Tendința de scădere a ratei profitului, accentuată de investițiile masive în capital fix în perioadele înviorării și avîntului ce au precedat criza ciclică din 1974—1975, a intensificat eforturile capitaliștilor de a obține un volum mai mare de profituri utilizînd o masă mai redusă de forță de muncă.

Prognozele pentru 1981 efectuate sub egida O.C.D.E. *) estimau că, în continuare, șomajul va crește în toate țările membre ale organizației, cu excepția Japoniei, pentru care se prevedea că șomajul va scădea cu circa 1%. În schimb, șomajul estimat în Canada era cu 9,5% mai mare în 1981 decît în 1980, cu 6,8% în Franța, cu 36,6% în R.F. Germania, cu 12,4% în Italia, cu 8,9% în Marea Britanie și cu 5,4% în S.U.A. Este însă de remarcat faptul că pe întreaga perioadă 1969—1981 nivelul absolut al șomajului în țările menționate nu scade în nici un an față de 1969, cu excepția Italiei.

Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate prognozele considerau că în 1981, șomajul total va cuprinde 17,8 milioane persoane, cu 7,2% mai mult decît în 1980 și de 3,3 ori mai mult decît în 1970.

Este, de asemenea, de remarcat și faptul că dinamica șomajului pe întreaga perioadă 1969—1981 este inegală de la țară la țară, creșterile mergînd de la o dublare în cazul Japoniei la o sporire de peste 7 ori în cel al R.F.G. Totodată, ritmul anual de creștere sau scădere a șomajului este foarte diferit de la o perioadă la alta, existînd o oarecare sincronizare a dinamicii șomajului în anii 1972 și 1975, așa cum reiese din tabelul nr. 2.

Evoluția prezentată confirmă faptul că în prezent, șomajul variază mai puțin în funcție de evoluția conjuncturală a economiei. El pare să fi devenit o variabilă oarecum independentă a sistemului economiei naționale a țărilor capitaliste dezvoltate. Fără îndoială, conjunctura aflată în fază de criză ciclică exercită o influență asupra mărimii șomajului. În Franța, de pildă, în întreaga perioadă 1969—1980 au avut loc creșteri ale șomajului, însă în rate anuale ce variază între 2,9 și 68,7%. Așadar, și în fazele de boom șomajul crește. În cazul R.F.G. șomajul scade — față de anul precedent — în 1970 cu 16,8%, în 1976 cu 1,4%, în 1977 cu 6,3% și în 1979 cu 12,3%. În schimb, creșterile anuale ating o rată anuală de 114,6%, deci peste o dublare, în 1974 și, respectiv, 84,5% în 1975. Totuși, chiar în ani de relansare, în 1971—1972, creșterea anuală a șomajului oscilează între 24,2% și 33%.

Este pe deplin posibil ca incertitudinea și șovăiala ce marchează relansarea economică a anilor 1976—1979 să se datoreze și faptului că, în realitate, tendința de scădere a ratei profitului să se fi accentuat în ciuda nivelului înalt al șomajului. Dar o tendință persistentă de scădere a ratei profitului în condițiile unei astfel de evoluții a șomajului, ca și dinamica șomajului însuși, își găsesc explicația, după cum se vede, nu în oscilațiile conjuncturale ci în mutațiile structurale petrecute în cadrul economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate și care depășesc nu numai ca durată ci și prin profunzime ciclul decenal specific acestor economii.

Cauza imediată a tendinței de scădere a ratei profitului, dacă facem abstracție de fenomene mai profunde, ce țin de modificările structurale, ar putea fi scumpirea rapidă a prețurilor noilor utilaje, deci scumpirea investițiilor în capitalul fix menit să înlocuiască sau să reducă numărul de brațe de muncă utilizate. Or, aceste scumpiri s-au datorat unui al doilea paradox al evoluției ciclului actual : **cronicizarea inflației.**

Spirala inflației — o prezență permanentă

DUPĂ cum este cunoscut, una din trăsăturile caracteristice ciclului clasic al economiei țărilor capitaliste dezvoltate era oscilația prețurilor în diferitele faze ale conjuncturii. Crescînd în fazele de înviorare și avînt, prețurile scădeau brusc în perioadele de criză și se menținеau reduse în fazele de depresiune. Indicatorul prețurilor era, în condițiile de altădată, unul din cele mai semnificative semnale de alarmă pentru aprecierea momentului declanșării crizei, după cum reluarea creșterii prețurilor era semnalul că economia se afla pe calea relansării.

În ciclul actual s-a produs o anomalie fundamentală : indicele prețurilor cu amănuntul nu a mai scăzut deloc în ultimul deceniu, creșterile fiind continue, inclusiv în fazele de criză ale ciclului economic. Prețurile cu amănuntul erau în 1979 de 2,3 ori mai ridicate decît în 1969 în Franța, de 1,6 ori în R.F.G., de 3,3 ori în Italia, de 2,3 ori în Japonia, de 3 ori în Marea Britanie, de aproape 2 ori în Statele Unite ale Americii. De remarcat, și în acest caz, că ritmurile de creștere a prețurilor sînt foarte inegale atît de la țară la țară, cît și de la o perioadă la alta. Interesant este de observat și faptul că în 1974, an în care s-a declanșat criza ciclică, creșterile de prețuri au fost cele mai mari în toate cele opt țări menționate anterior. Declanșarea crizei nu a dus, deci, la o scădere a prețurilor cu amănuntul, ci la o sporire a lor în continuare. Sporurile din 1975, an de criză, au fost doar cu puțin mai lente decît în 1974, dar au depășit, de regulă, creșterile din toți ceilalți ani ai perioadei 1969—1980.

O analiză detaliată a diferitelor categorii de prețuri — la import și export, la producător și în comerțul cu ridicata și cu amănuntul, la materii prime și la produsele industriale finite etc. — scoate la iveală tendința dominantă de intensificare a inflației în toate fazele ciclului. Aceasta demonstrează că adevăratele rădăcini ale procesului inflaționist nu se află în „supraîncălzirea" conjuncturală a economiilor țărilor capitaliste dezvoltate, ci, mai ales, în cheltuielile de înarmare crescînde care creează o mare putere de cumpărare pe piață pentru care nu există un echivalent de suficiente produse destinate consumului productiv și neproductiv.

Totodată, o puternică influență au exercitat asupra evoluției prețurilor și criza energetică și cea a materiilor prime. Creșterea prețurilor la importul de combustibili, și în genere, de produse primare, a dus la sporuri deseori speculative ale prețurilor produselor industriale exportate de țările capitaliste dezvoltate. La toate acestea trebuie adăugate și efectele devalorizării unor monezi internaționale. De aceea, pe de o parte, faza de criză în ciclul actual nu a căpătat caracterul obișnuit al unei perioade de supraproducție, iar pe de altă parte a avut loc o creștere masivă a capitalurilor disponibile dar neinvestite în procesul de producție și care au luat deseori calea speculațiilor, inclusiv cu devize și metal prețios. De aceea se și dovedește deseori ineficientă politica antiinflaționistă promovată de unele guverne occidentale care se străduiesc să frîneze creșterea economică, să evite „supraîncălzirea" economiei, în vreme ce cauzele reale ale inflației se găsesc în fenomene mai profunde, ca și în domeniul deciziilor de ordin politic militar.

N. S. STĂNESCU

Tabelul nr. 2

Ritmul anual de creștere a șomajului — în procente față de anul precedent

	Canada	Japonia	Belgia	Franța	R.F.G.	Italia	Marea Britanie	S.U.A.
1970	29,6	3,5	— 16,5	17,5	— 16,8	— 7,1	2,5	44,4
1971	11,5	8,5	— 1,4	29,0	24,2	0,0	29,4	22,1
1972	1,8	14,1	22,8	13,3	33,0	14,4	43,1	— 3,1
1973	— 8,9	— 6,9	29,1	2,9	11,0	— 4,2	—29,4	—11,1
1974	0,6	7,3	11,7	26,4	114,6	— 16,2	— 0,7	17,9
1975	34,0	37,0	67,7	68,7	84,5	16,8	59,0	54,2
1976	5,4	3,0	28,4	11,1	— 1,4	11,9	38,9	— 6,9
1977	16,9	1,8	15,3	14,9	— 6,3	111,1	9,2	— 5,9
1978	7,2	12,7	8,1	8,9	0,5	1,7	— 0,7	—11,8
1979	— 9,1	— 5,7	5,7	15,7	— 12,3	8,1	— 8,2	— 2,0
1980	13,4	— 0,9	...	10,4	1,6	3,1	32,8	27,4
1981 *)	9,4	— 0,9	...	6,0	36,5	4,6	8,3	3,9

*) Previziuni.

*) O.E.C.D., Labour Force Statistics : vezi DIW, Wochenbericht nr. 3/1981, p. 28

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Canada: program energetic

GUVERNUL de la Ottawa a introdus un nou program energetic care are drept punct de referință trecerea sub control național a unei părți mai mari din petrolul și gazele naturale ale țării. În prezent 17 din primele 25 de firme petroliere sînt deținute în proporție de peste 50% de companiile transnaționale. Cele 17 firme realizează 72% din livrările de petrol și gaze naturale canadiene, programul guvernamental urmărind să reducă ponderea respectivă la 50% pînă în 1990 pe calea achiziționării unora din companiile străine, precum și să acorde un tratament preferențial întreprinderilor canadiene. Achizițiile care se vor face prin intermediul companiei naționale Petro-Canada vor afecta, fără îndială, bugetul federal sau al provinciilor, fapt pentru care se preconizează introducerea unor taxe speciale pentru compensarea cheltuielilor. Creșterea implicării statului în industria energetică se reflectă și în noua formulă de repartizare a veniturilor suplimentare realizate de pe urma majorării prețului la petrol: guvernul federal 24% (față de 10% anterior); bugetele provinciale 43% (față de 45%), companiile petroliere 33% (față de 45%). O primă creștere va fi de 80 cenți per baril urmată de majorări succesive de 4,50 dolari/baril pentru fiecare din următorii trei ani, astfel că în 1983 prețul barilului de țiței va ajunge (incluzînd și taxele) la 31,05 dolari față de 16,75 în prezent.

India — restructurări industriale

INDIA își propune ca, spre mijlocul deceniului 9 să treacă de la situația de importator la cea de exportator de bauxită, alumină și aluminiu. Primele măsuri în acest sens vizează intrarea în producție a unui important obiectiv pentru extracție și prelucrare în statul Orissa (cu investiții în valoare de 2,1 mld. dolari, în cooperare cu Franța), precum și reducerea la nivelul anului curent cu 155 000 t a importurilor de aluminiu. Paralel, urmează a fi diminuate substanțial importurile de oțel și ciment care vor fi înlocuite cu produse realizate în țară printr-o mai bună utilizare a potențialului industriei indiene.

Prin aceste măsuri, cărora li se alătură cele vizînd creșterea producției agricole, India speră să reducă deficitul balanței comerciale, anticipat la 30 mld. rupii (aproape 4 mld. dolari), pentru anul fiscal 1980-1981, urmînd ca, în aceași perioadă, exporturile totale să ajungă la 71 mld. rupii.

Dificultăți pentru transportul aerian

ASOCIAȚIA internațională a transporturilor aeriene (I.A.T.A.) apreciază că anul 1980 s-a încheiat în condiții dintre cele mai grele pentru companiile aeriene membre ale acestei organizații. Deși numărul pasagerilor a înregistrat cifra record de 390 milioane — cu 7,5% mai mult decît în anul anterior — profiturile celor 100 de linii aeriene a fost de numai 150 mil. dolari înainte de prelevarea taxelor sau 100 mil. dolari profit net. Raportul I.A.T.A. pe 1980 consideră că o revenire va fi posibilă numai către sfîrșitul anului 1981 sau începutul anului 1982. Pentru a putea „supraviețui" pînă atunci companiile aeriene își propun să evite pe cît posibil noi reduceri în costul călătoriilor. În acest sens, ziarul britanic Financial Times *apreciază că, dimpotrivă, nu trebuie exclusă posibilitatea creșterii cu 5-10% a tarifelor în prima parte a anului 1981. Măsura ar fi determinată de creșterile prețului petrolului, precum și de aplicarea de către principalele aeroporturi a unor taxe majorate pentru serviciile acordate aparatelor la sol.*

Programe de dezvoltare

Nicaragua — priorități în procesul de redresare economică

DUPĂ o perioadă de numai un an și jumătate de la victoria forțelor patriotice și democratice din Nicaragua, economia țării se află într-un proces de redresare treptată, prin condițiile create de programul de reconstrucție națională inițiat de noile autorități (naționalizarea industriei, a sistemului bancar, trecerea sub controlul statului a comerțului exterior, înfăptuirea reformei agrare). Au fost de asemenea realizate, în linii generale, prevederile Planului național de urgență și reactivare economică, pentru 1980, care și-a propus ca priorități, creșterea productivității muncii în toate sectoarele productive, dezvoltarea agriculturii, intensificarea activității miniere, reactivarea unor ramuri industriale de primă necesitate. De asemenea, în vederea soluționării problemei șomajului, planul prevede crearea unui număr de 95 000 locuri noi de muncă în diferite sectoare economice. Astfel, în anul 1980 s-a obținut o creștere a produsului intern brut de 14%. Producția agricolă a înregistrat o evoluție pozitivă în principal la cafea (pentru sezonul 1979—1980 producția a fost estimată la 57 600 tone), bumbac și zahăr. În industria extractivă s-au obținut sporuri ale producției la aur și argint. În cadrul industriei prelucrătoare rezultate pozitive s-au înregistrat în industria alimentară (creștere cu 33% comparativ cu anul 1979), industria chimică (cu 103%) și industria de pielărie și încălțăminte (+ 106%).

Soluționarea problemei datoriei externe a țării a reprezentat în anul 1980 una din preocupările importante ale autorităților țării. Amintim că datoria externă se ridica în anul 1960 la 1,5 miliarde dolari, cea mai mare parte fiind contractată de administrația somozistă. În luna septembrie 1980 a fost renegociată o parte a datoriei externe (582 milioane dolari), urmînd ca în 1981 să aibă loc noi tratative cu instituțiile financiare internaționale pentru o nouă renegociere, în condiții mai favorabile, a datoriei externe.

Pentru anul 1981, guvernul de reconstrucție națională și-a propus să treacă la sporirea eficienței în toate sectoarele activității economice. De atenție deosebită se va bucura în continuare industria extractivă, unde este avută în vedere o creștere cu 20% a producției în acest an față de 1980. Se prevede totodată dezvoltarea capacităților de producție în industria alimentară, chimică, a materialelor de construcții precum și a capacităților energetice. În ce privește agricultura, eforturile sînt îndreptate către organizarea, alături de întreprinderile de stat, a activității în unitățile agricole cooperatiste.

Rodica Maria RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

UNA din cele mai „agitate" săptămîni pe piețele valutare a constituit-o cea din 16—20.II.1981.

După ce în prima parte a perioadei 16—21.II.1981 **dolarul S.U.A.** a continuat să se întărească față de toate celelalte valute, începînd cu 18.II.1981, asistăm la o bruscă schimbare de tendință. Prezentarea detaliată a programului guvernamental al noii administrații nord-americane a creat anumite tensiuni pe piață. În același timp, reacția tehnică de „profit-taking" după creșterile susținute din ultima perioadă, a fost accentuată și de tendința de scădere a dobînzilor la dolari. La acestea s-au adăugat și măsurile adoptate de autoritățile monetare vest-germane și elvețiene pe linia majorării dobînzilor interne din țările respective crescînd astfel atractivitatea investițiilor în respectivele valute.

Francul elvețian a înregistrat recuperarea cea mai spectaculoasă față de dolar, de la 2,0650 franci/1 dolar pe 16.II, la 1,89 franci/1 dolar la închidere, acest din urmă curs fiind de altfel cu 6,3% peste cel al închiderii din 13.II de 2,01 franci/1 dolar.

Marca vest-germană s-a situat imediat după francul elvețian, înregistrînd la închiderea săptămînii o repreciere de 5,5% (2,10 mărci/1dolar, față de 2,2150 mărci/1 dolar închiderea din 13.II.). Măsurile adoptate de Bundesbank în această săptămînă, sînt menite să sprijine atractivitatea mărcii pentru investitori, prin creșterea dobînzilor pe piața monetară internă și liberalizarea accesului nerezidenților pe piața monetară vest-germană, aceștia putînd acum fără restricții efectua investiții în economia R.F.G. **Francul belgian** era tranzacționat la sfîrșitul intervalului analizat la cca. 33,05 franci/1 dolar, comparativ cu închiderea săptămînii precedente de 35,25 franci/1 dolar, respectiv o repreciere de 4,3%. **Francul francez** a cotat pe 20.II la 4,90 franci/1 dolar, cu 3,4% peste cursul de referință de 5,0650 franci/1 dolar, procent apropiat înregistrat și de **lira italiană** (1 005 lire/1 dolar, față de 1 040 lire/1 dolar, respectiv). **Lira sterlină**, sub influența nefavorabilă a unei posibile reduceri a dobînzii minime de împrumut, precum și a apariției unor noi conflicte sociale, se situa la sfîrșitul perioadei prezentate numai cu 0,7% peste închiderea din 13.II (respectiv 2,31 dolari/1 liră, față de 2,2950 dolari/1 liră). **Yenul japonez** a înregistrat oscilații mult mai reduse față de dolar, fiind cotat la închiderea săptămînii la 205.50 yeni/1 dolar, cu doar 0,1% peste cursul de referință de 205,70 yeni/1 dolar, o repreciere mai accentuată fiind stopată de publicarea balanței comerciale nipone pe luna ianuarie a.c., care a înregistrat un deficit de 1,46 miliarde dolari, după un excedent de 2,39 miliarde dolari cu o lună în urmă. **Dobînzile** la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cunoscut fluctuații destul de importante, astfel că la sfîrșitul perioadei nivelul acestora se situa la cca. 16,625% (18,1875% pe 13.II) la eurodolari, 10,875% (față de 10,5%) la euromărcile vest-germane și 7,5% (față de 7,25%) la eurofrancii elvețieni.

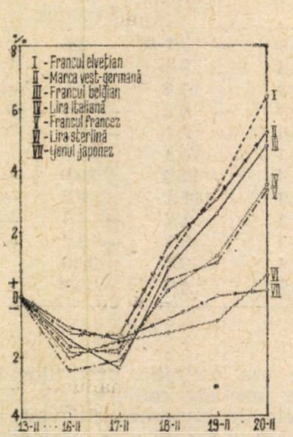

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20.II., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 13.II a.c.

Prețul **aurului** la Londra a înregistrat o tendință de creștere, al doilea fixing din 20.II de 511,50 dolari/uncia fiind cu 20 dolari/uncia peste cel corespunzător din 13.II.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

U.R.S.S.

Orientări în dezvoltarea științei și tehnicii în perioada 1981-1985

UNUL DINTRE DOCUMENTELE de bază supuse dezbaterii și aprobării Congresului al XXVI-lea al P.C.U.S. îl constituie „Principalele direcții ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S., în anii 1981—1985 și în perioada pînă în 1990", în cadrul cărora un loc important îl ocupă știința și tehnica. Caracterizînd deceniul în curs drept „o nouă și importantă etapă în crearea bazei tehnico-materiale a comunismului, în dezvoltarea relațiilor sociale și în formarea omului nou", documentul subliniază că știința și tehnica trebuie să fie într-o mai mare măsură subordonate soluționării problemelor de bază ale progresului continuu al societății sovietice, accelerării trecerii economiei pe calea dezvoltării intensive, folosirii mai raționale a potențialului productiv al țării, economisirii tuturor tipurilor de resurse materiale și umane, îmbunătățirii calității întregii activități.

O orientare fundamentală o constituie corelarea organică a realizărilor revoluției tehnico-științifice cu avantajele sistemului economic socialist, urmînd să sporească rolul științei în crearea bazei tehnico-materiale a comunismului. Aceasta se va realiza, între altele, prin trecerea consecventă la utilizarea în masă a sistemelor de mașini și proceselor tehnologice de înaltă eficiență în vederea mecanizării complexe și automatizării producției, reînzestrării tehnice a tuturor ramurilor economice, îmbunătățirii condițiilor de muncă și creșterii productivității muncii. Pe baza unor programe complexe se vor crea, asimila și implementa în producție tehnologii avansate, materiale și tehnici principial noi, care să asigure fabricarea de mașini și agregate de puteri, productivități și eficiență ridicate. Totodată cincinalul 1981—1985 prevede îmbunătățirea sistemului de indicatori pentru evaluarea nivelului tehnic al produselor, concomitent cu eliminarea din fabricație în timp util a produselor învechite.

MINISTERELOR și uniunilor de ramură care au în subordine unități de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare le revin, în viitor, răspunderi sporite în ceea ce privește colaborarea dintre știință și producție, creșterea nivelului cercetărilor științifice și accelerarea implementării rezultatelor acestora în producție. Documentul subliniază necesitatea extinderii și perfecționării bazei de cercetare și producție a institutelor de cercetări, de inginerie tehnologică și proiectare, urmînd să fie mărită în acest scop producția de aparate, echipamente tehnologice, mijloace de automatizare, reactivi și alte materiale, necesare procesului de cercetare.

Direcțiile și programele de cercetare, precum și structura organizatorică a institutelor de cercetări științifice vor fi în mod sistematic racordate la cerințele revoluției științifico-tehnice contemporane. În paralel cu îmbunătățirea activității institutelor de cercetare departamentale, se va urmări sporirea eficienței utilizării potențialului științific al catedrelor și laboratoarelor din instituțiile de învățămînt superior, precum și creșterea nivelului de pregătire, perfecționare și atestare al lucrătorilor științifici și al cadrelor didactice din învățămînt și cercetare.

CA ȘI ÎN cincinalele anterioare, activității de tipizare și standardizare îi este rezervat în perioada 1981—1985 un rol dintre cele mai importante. Vor fi concepute serii tipodimensionale optime și serii unificate constructiv de utilaje polifuncționale și de mare flexibilitate, care să permită adaptarea lor cu ușurință (precum și a liniilor tehnologice în care sînt integrate) la schimbările intervenite în programele și tehnologiile de fabricație. În acest scop, se va extinde aplicarea concepției modulare la crearea noilor mașini, utilaje și scule, pe baza folosirii de subansamble, agregate și piese complexe tipizate sau unificate constructiv. Se prevede asimilarea în termene reduse a unor serii noi de mașini automatizate, cu o fiabilitate și durabilitate ridicată, care să contribuie la creșterea eficienței economice a fabricației.

Pentru principalele ramuri economice vor fi concepute noi generații de sisteme de echipamente tehnologice, care să asigure mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de lucru. Totodată, se va accelera implementarea metodelor automatizate de control al calității și de testare a produselor ca părți componente intrinsece ale proceselor tehnologice. În perioada celui de al XI-lea cincinal automatizarea, robotizarea și cibernetizarea proceselor de producție vor ocupa poziții dominante. Se va extinde producția și utilizarea — în construcțiile de mașini, în metalurgie, chimie și alte ramuri economice de bază — a roboților industriali, a sistemelor automatizate cu circuite electronice, a microprocesoarelor și minicalculatoarelor electronice. Vor fi automatizate secții și uzine întregi, înlocuindu-se operațiile manuale în toate procesele de lucru monotone, care necesită eforturi mari și se desfășoară în medii nocive, se va extinde automatizarea și în domeniul cercetării științifice și al proiectării.

PROBLEMELOR referitoare la reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie li se acordă un loc aparte. Astfel, se prevede extinderea proceselor tehnologice cu pierderi reduse sau fără pierderi de prelucrare, ca — spre exemplu — topirea oțelului și fontei în cuptoarele electrice, dotarea forjelor cu cuptoare de încălzire fără oxidare, matrițarea de precizie și extrudarea pieselor, forjarea orbitală etc. De asemenea, se vor elabora și realiza programe de măsuri pentru reducerea masei specifice a mașinilor și utilajelor, folosirea metalelor cu caracteristici mecanice ridicate, a profilelor economice, a laminatelor de precizie ridicată, a maselor plastice destinate organelor de mașini ș.a.m.d.

O dezvoltare apreciabilă este prevăzută pentru mijloacele tehnice și tehnologice necesare extragerii complexe și complete a componentelor utile din minereurile și zăcămintele sărace. Concomitent, se vor elabora tehnologii chimice de obținere a noi substanțe și materiale cu proprietăți impuse și vor fi fundamentate bazele științifice ale tehnologiei de folosire complexă și rațională a materiilor prime și produselor secundare, care să conducă la economisirea resurselor energetice și de muncă în cadrul unor cicluri tehnologice închise.

În domeniul energeticii se prevede asimilarea unor metode eficiente de folosire complexă a combustibililor solizi, a păcurilor și combustibililor sintetici. De asemenea, vor crește proporțiile utilizării în economie a surselor neconvenționale de energie — solară, geotermală, hidraulică și eoliană. O atenție susținută se va acorda dezvoltării în continuare a energeticii nucleare și termonucleare, precum și perfecționării metodelor de transformare și transmitere a energiei la distanțe mari.

În acest scop industria constructoare de mașini are sarcina de a extinde considerabil, în cursul celui de-al XI-lea cincinal, producția de echipament pentru centrale atomoelectrice, termocentrale și hidrocentrale. Urmează a fi realizate sau proiectate reactoare atomice cu puteri unitare de 1—1,5 mil. kW; grupuri energetice avînd reactoare cu neutroni rapizi cu puteri de 800—1 600 MW; o stație pilot (cu o putere de 250 MW) pentru producerea de abur și gaze prin gazeificarea combustibilului solid; surse noi, economicoase de lumină, cu randament sporit și cu mai mare rezistență în timp; cabluri de comunicații pe bază de fibre optice ș.a.

Asociate cu sporirea eficienței măsurilor de protejare a naturii, cu folosirea rațională a resurselor biosferei și ale oceanului planetar, cu perfecționarea metodelor de prognozare a timpului și a altor fenomene ale naturii ș.a.m.d., orientările prezentate mai sus vizează în final, cu modalități specifice și în domenii variate, obiectivul ridicării neîntrerupte a eficacității întregii activități economico-sociale.

Punerea complexă în valoare a potențialului economic și tehnico-științific de care dispune U.R.S.S., folosirea avantajelor pe care le oferă societatea socialistă pentru promovarea rapidă a progresului tehnic vor conduce — în cincinalul 1981—1985 — la realizarea unor noi și importanți pași pe drumul evoluției ascendente a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor sovietic.

Ion Hera—BUCUR

Probleme economice prioritare în fața țărilor nealiniate

CONFERINȚA MINISTERIALĂ DE LA NEW DELHI a țărilor nealiniate, în marea lor majoritate și în curs de dezvoltare, desfășurată între 9 și 13 februarie a.c., a consacrat problemelor economice un timp aproape tot atît de mare ca și cel afectat problemelor politice. Participanții au făcut, mai întîi, o analiză amănunțită a situației economice din lume, constatînd că din cauza defecțiunilor structurale, dezechilibrelor fundamentale din economia lumii și lipsei de echitate în relațiile economice internaționale, criza economică mondială a căpătat dimensiuni foarte mari, afectînd cu intensități și urmări diferite toate țările lumii. Pe fondul acestei crize, țările în curs de dezvoltare se confruntă cu probleme din ce în ce mai grave și urgente, fără să le poată găsi o soluționare atîta timp cît se menține sistemul economic internațional actual, care nu este de natură să ofere un sprijin adecvat și echitabil țărilor în curs de dezvoltare, cele mai afectate de criză.

După cum arăta secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, în cuvîntarea rostită la sesiunea jubiliară din 11 februarie a.c. a mișcării de nealiniere, pentru țările nealiniate și în curs de dezvoltare sînt deosebit de periculoase trei tendințe, cu urmări grave pe plan mondial. În primul rînd, în unele țări în curs de dezvoltare, în special din Africa, producția de alimente a rămas în ultimii ani în mod serios în urma creșterii populației. În al doilea rînd, inflația din țările dezvoltate afectează și țările în curs de dezvoltare pe calea reducerii cîștigurilor acestora din export și conduce la o și mai accentuată instabilitate a sistemului monetar internațional, la creșterea poverii împrumuturilor contractate de țările în curs de dezvoltare. În al treilea rînd, creșterea costului energiei a dezechilibrat, într-o măsură alarmantă, balanțele de plăți ale țărilor lipsite de resurse energetice, în primul rînd ale celor aflate în curs de dezvoltare.

În acest context se situează și constatările cunoscutului economist și publicist indian K. B. Lall, care, în articolul „Noua ordine economică și cooperarea din lumea a treia", arăta că după două decenii ale dezvoltării, instituite de O.N.U., mobilitatea resurselor industriale a rămas limitată la „canalele verticale", continuînd să se înregistreze un flux de la „Nord" la „Sud". Mobilitatea pe „canalele orizontale" a funcționat doar între țările dezvoltate, fiind foarte scăzută între țările rămase în urmă. În același timp, s-a constatat că dacă produsele industriale au circulat, aproape nestingherite, dinspre țările dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare, a continuat să se înregistreze un transfer mare de venituri din țările sărace spre cele bogate, ducînd la accentuarea decalajului dintre ele. Tocmai de aceea, mai mulți delegați au exprimat nemulțumirea la conferința de la New Delhi pentru faptul că transferul de venituri a început să fie practicat, pe scară largă, nu numai între țările sărace și bogate, ci și între țările în curs de dezvoltare.

LA CONFERINȚĂ a fost atacat direct „sindromul dependenței" țărilor în curs de dezvoltare de țările dezvoltate, care „încă mai domină gîndirea economică", din unele cercuri ale lumii a treia, cu toate că în țările în curs de dezvoltare au apărut și se dezvoltă centre importante în care sînt concentrate tehnologii moderne. Primul ministru al Indiei, Indira Gandhi, de exemplu, arăta că „dimensiunea economică a politicii de nealiniere nu este cu nimic mai puțin importantă decît dimensiunea ei politică" și sublinia că pentru ca țările în curs de dezvoltare să poată lupta cu succes împotriva protecționismului, instituit de țările dezvoltate, trebuie să se treacă de urgență la măsuri cuprinzătoare de cooperare tot mai largă și diversificată agricolă, tehnologică și financiară între țările în curs de dezvoltare. „Astăzi — arăta premierul indian — capacitățile noastre sînt destul de diversificate pentru ca să permită un transfer între noi de resurse tehnologice, financiare și de forță de muncă înalt calificată". Mergînd pe această linie, unii delegați au criticat sever tendința de a se accepta cu prioritate tehnologii din țările dezvoltate, neglijîndu-se eforturile făcute de țările în curs de dezvoltare și posibilitățile oferite de acestea. Ei au arătat neajunsurile intervenite după importarea unor asemenea tehnologii, care necesită, pentru a fi puse în funcțiune, o forță de muncă anume calificată, dar inexistentă în țările în curs de dezvoltare, ceea ce face ca asimilarea acestor tehnologii să fie uneori foarte dificilă. De aceea, unii delegați au pus problema revizuirii acestei practici și reducerii dependenței tehnologice față de țările dezvoltate în special pe calea intensificării cooperării dintre țările în curs de dezvoltare.

Constatînd o slăbire a spiritului de cooperare dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în perioada de la întîlnirea la nivel înalt din Havana și pînă în prezent, conferința a salutat cu satisfacție adoptarea noii strategii internaționale a dezvoltării, exprimîndu-și în același timp convingerea că „numai încheierea cu succes a negocierilor globale va aduce o contribuție semnificativă la implementarea strategiei internaționale a dezvoltării și va facilita progresul în direcția instaurării noii ordini economice internaționale". Dealtfel, problema dialogului Nord—Sud, dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, a fost amplu dezbătută, subliniindu-se că, în situația economică internațională actuală, țările dezvoltate trebuie să înțeleagă că dependența economică a țărilor „Sudului" este și inversă, în sensul că țările dezvoltate nu mai pot ieși din situațiile de criză, fără să coopereze cu țările în curs de dezvoltare, că dificultățile economice ale unora atrag după sine fenomene similare pentru celelalte.

Reprezentantul Surinam-ului, de pildă, Harvey H. Naarendorp, arăta că insuccesul pe calea instaurării noii ordini economice internaționale a fost cauzat, între altele, și de faptul că țările în curs de dezvoltare au venit insuficient pregătite la negocierile cu țările dezvoltate, că ele au pus un accent prea mare pe dialogul Nord—Sud, neglijînd importanța sistemului de relații dintre ele însele, pe baza unui „dialog continuu" dintre țările în curs de dezvoltare, pentru a crea acea platformă puternică și unită de pe care să negocieze cu țările dezvoltate. Sprijinind această idee, pentru a ieși din impasul în care se află negocierile privind instaurarea noii ordini economice internaționale, delegatul Pakistanului, Agha Shahi, arăta că „în aceste circumstanțe trebuie să abordăm problema pe două căi. Să continuăm, pe de o parte, negocierile cu țările dezvoltate, fără să acceptăm compromisuri la principiile noastre de bază, și să dezvoltăm, pe de altă parte, cooperarea dintre noi în toate domeniile de activitate economică". El a propus chiar elaborarea unui „program de cooperare economică între țările în curs de dezvoltare" pe baza „bizuirii colective pe forțele proprii". La rîndul său, șeful delegației Mexicului, Jorge Eduardo Navarrete, afirma că este necesar să se ajungă la o mai bună înțelegere a interdependenței dintre națiuni a problemelor economice internaționale, fiind necesar „să se mobilizeze voința politică necesară pentru o reordonare a economiei mondiale".

CONFERINȚA MINISTERIALĂ a evidențiat necesitatea ca țările nealiniate și în curs de dezvoltare să acționeze unite în toate problemele economice internaționale arătînd spre exemplu, că prin eforturile unite ale „grupului celor 77", țările O.P.E.C. au reușit să forțeze țările dezvoltate să transfere, pe calea petrodolarilor, o parte din resursele lor către țările exportatoare de petrol. Cu toate acestea, dependența țărilor din O.P.E.C. de țările dezvoltate nu a scăzut. Ele dispun, e drept, de fonduri uriașe care sînt însă manevrate de sistemele bancare ale țărilor dezvoltate ce dirijează și tehnologiile implantate „aproape peste noapte" în industriile acestor țări. În această situație s-a cerut ca „grupul celor 77" să-și reîntărească unitatea în acțiunile lui de a găsi soluții cît mai urgente sărăciei și subdezvoltării, soluții care să vizeze restructurarea relațiilor economice internaționale actuale, liberalizarea comerțului, înlăturarea măsurilor protecționiste de orice fel, restructurarea largă a industriilor din țările în curs de dezvoltare în vederea realizării sarcinii stabilite la Lima ca țările în curs de dezvoltare să dețină, în anul 2000, 25% din producția industrială mondială și 30% din comerțul internațional cu produse industriale.

Referitor la dezvoltarea agriculturii și necesarul de alimente, delegații țărilor nealiniate au adresat critici vehemente încercărilor din partea unor țări dezvoltate de a folosi alimentele ca arme politice în relațiile lor cu țările în curs de dezvoltare, subliniind urgența îndeplinirii tuturor măsurilor de creștere a producției agricole și de stabilire a unui program de încheiere a negocierilor privind noul acord internațional al grîului.

Ocupîndu-se de problema energiei, participanții au cerut insistent să se accelereze transferul de tehnologie avansată în țările în curs de dezvoltare pentru ca acestea să poată pune în valoare, în mod independent și fără amestecul companiilor transnaționale resursele energetice proprii, exprimîndu-se speranța că viitoarea Conferință O.N.U. asupra noilor surse energetice, ce va avea loc anul acesta la Nairobi, va duce la acțiuni concrete de transferare a noilor tehnologii și la finanțarea folosirii lor în țările în curs de dezvoltare.

Toate aceste probleme, aflate în atenția Conferinței ministeriale de la New Delhi, au fost abordate și discutate pe baza credinței ferme a țărilor nealiniate că întărirea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare este o componentă importantă a luptei acestora pentru instaurarea noii ordini economice internaționale și că numai „bizuirea pe forțele colective proprii poate garanta — după cum se arată în Declarația finală a conferinței — instaurarea noii ordini economice internaționale, numai pe această cale țările în curs de dezvoltare își pot asigura drepturile lor economice legitime în negocierile internaționale".

Florea ȚUIU

Piața comună — Japonia: permanența tensiunii

DECLANȘATĂ cu ani în urmă, prin intensificarea exporturilor japoneze de oțel și rulmenți, de nave maritime și alte produse industriale, concurența pe plan comercial dintre țările Pieței comune vest-europene și Japonia a căpătat treptat amploare, ajungîndu-se și la un dezechilibru în relațiile economice reciproce. Anul trecut s-a înregistrat un excedent comercial al Japoniei în cadrul schimburilor cu țările Pieței comune de peste 9 miliarde dolari, în timp ce în cei 3 ani precedenți surplusul a fost de circa 5 miliarde dolari pe an. Exporturile japoneze au contribuit la agravarea șomajului în țările vest-europene, ceea ce a determinat introducerea treptată de măsuri protecționiste. Or, asemenea măsuri nu rezolvă problemele de bază, deoarece produsele vizate — automobile, televizoare în culori, mașini-unelte și aparatură electronică — sînt articole cheie de export atît pentru Japonia cît și pentru țările din Piața comună, cărora li se acordă o importantă strategică, inclusiv prioritate la dezvoltarea industrială. Ca atare, industriile respective japoneze nu sînt complementare celor din țările europene ci — dimpotrivă — aprigi concurenți.

Buletinul Băncii Japoniei din decembrie 1980 subliniază că o reducere temporară a exporturilor japoneze nu va rezolva problema ; întreprinderile japoneze vor accentua măsurile de economisire și raționalizare atît în domeniul materiilor prime și energiei, cît și în cel al forței de muncă, ceea ce le va întări competitivitatea internațională. După opinia unor specialiști japonezi, strategia țărilor Pieței comune poate avea succes numai dacă, în reorganizarea industriei lor, acestea din urmă vor ține seama de faptul că Japonia poate deveni — la rîndul său — o piață importantă pentru ele.

Ungaria: raționalizarea consumului de energie

PRINTRE principalele obiective ale politicii energetice de perspectivă în Ungaria figurează : folosirea rațională a resurselor de combustibili și energie, extinderea utilizării resurselor energetice autohtone, ridicarea eficienței înlocuirii produselor petroliere cu alți purtători de energie, introducerea de procese tehnologice mai puțin energointensive, folosirea energiei nucleare ș.a. Necesitatea restructurării sectorului energetic decurge și din creșterea continuă a investițiilor în acest domeniu : față de 30 la sută din totalul investițiilor efectuate în industrie în perioada 1971—1975, ponderea alocațiilor pentru energetică a ajuns la 50 la sută în intervalul 1976—1980.

Întrucît se resimte o insuficiență de investiții pentru modernizarea producției în restul ramurilor industriale, intensificarea pe toate căile a regimului de economisire a energiei a devenit cerința prioritară a actualei politici economice a statului ungar. În ceea ce privește eficiența aplicării unor asemenea măsuri este ilustrativ următorul calcul: reducerea cu 1 la sută a consumului de energie echivalează cu micșorarea cu 0,3 mil. tone a importului de petrol, respectiv cu economisirea a 6 miliarde de forinți (reprezentînd suma investițiilor necesare pentru obținerea unor produse de export, cu contravaloarea cărora ar putea fi achitate cele 0,3 mil. tone de petrol importat). Dealtfel, un calcul similar arată că cele 22 miliarde de forinți, cît reprezintă necesarul de investiții în raționalizarea consumului de energie în perioada 1981—1985, vor asigura un efect echivalent cu renunțarea la importul de 2,1 mil. tone de petrol pe an, astfel încît investițiile vor putea fi amortizate într-un termen de 5,5 ani.

R.F.G.: 1981 — an de recesiune

PUBLICAȚIA vest-germană **La tribune d'Allemagne** insera recent graficul alăturat, însoțit de legenda „degringolada conjuncturii", pentru a ilustra evoluția din ultimii ani a economiei R.F.G. Pe de altă parte, pronosticurile efectuate de diferite instituții specializate asupra conjuncturii pe anul în curs capătă progresiv o nuanță tot mai pesimistă. Astfel, pe fundalul aprecierii generale (de către specialiștii Institutului HWWA din Hamburg) că în 1981 în țările industrializate din Occident nu se va înregistra, în ansamblu, nici o creștere economică reală, evaluările altor foruri științifice din R.F.G. oscilează între o creștere cu 0,5 la sută a produsului național brut al acestei țări și o scădere a sa cu

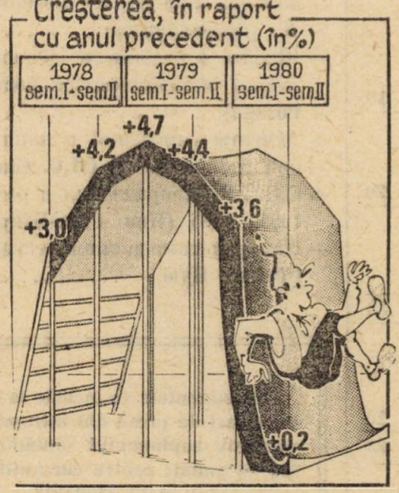

2,5—3 la sută. În condițiile restrîngerii cererii pe piața internă, speranțele cercurilor economice vest-germane se îndreaptă către extinderea exporturilor, deși și în domeniul comerțului internațional pentru anul curent se prognozează — în termeni reali — o creștere lentă sau chiar o stagnare.

Recuperarea și regenerarea uleiurilor

REFERINDU-SE la faptul că în Franța a intrat în vigoare, în toamna anului trecut, interdicția de a se arunca uleiurile uzate, revista **L'Usine Nouvelle** relevă necesitatea adoptării unor măsuri organizatorice și stimulative, care să asigure recuperarea crescîndă a acestei resurse secundare. Este vorba de faptul că uleiurile regenerate au, din punct de vedere tehnic, calități identice cu uleiurile din producția nouă, iar fiecare tonă de ulei regenerat reprezintă o economie de valută de circa 400 de franci.

Este vorba, înainte de toate, de ridicarea eficacității rețelei de colectare a uleiurilor uzate (îndeosebi a celor folosite la motoarele mijloacelor de transport), ținîndu-se seama de faptul că capacitățile industriale de recuperare a uleiurilor uzate (de 150 000 tone pe an) erau utilizate în 1980 în proporție de numai 60 la sută. Pe de altă parte, în diferite țări industrializate se experimentează în prezent noi procedee tehnologice de regenerare, care să permită ridicarea gradului de recuperare pînă la 90 la sută (față de tehnologia tradițională, bazată pe folosirea acidului sulfuric, care asigură un grad de recuperare de circa 70 la sută).

Cuba: perspectivele industriei zahărului

PLANUL de dezvoltare economică și socială a Republicii Cuba pe anii 1981—1985 prevede, între altele, efectuarea unor importante investiții în industria zahărului, care — împreună cu cultura trestiei de zahăr — reprezintă ramura de bază a economiei și principala sursă a exportului. Unul dintre obiectivele fundamentale ale noului plan cincinal îl constituie tocmai atingerea, în 1985, a unei producții de 10—10,5 mil. tone de zahăr. El va fi realizat în primul rînd pe calea modernizării bazei tehnico-materiale a acestei industrii. Dacă pînă în prezent se efectua numai reconstrucția și, eventual, lărgirea capacităților fabricilor de zahăr existente (dintre care unele ajunseseră la o vîrstă respectabilă), principala orientare în viitor o va constitui construcția de fabrici noi, de mare capacitate ; din cele 15 unități de acest fel, programate, primele două au și intrat în funcțiune.

O altă orientare constă în ridicarea randamentului la hectar în cultura trestiei de zahăr, prin mecanizarea în continuare a lucrărilor, pînă la sfîrșitul cincinalului ponderea trestiei recoltate cu ajutorul combinelor urmînd să ajungă la 60—65 la sută din total. În sfîrșit, este vorba de plantarea în următorii ani, pe ample suprafețe, a unor noi soiuri de trestie de zahăr, mai rezistente la dăunători și care să asigure recolte superioare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 27 februarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social
● Amplu program de acțiune pentru ridicarea pe o treaptă superioară a agriculturii **(Ovidiu Popescu)** 1
● O nouă calitate în activitatea din agricultură **(O. Parpală)** 4
● Utilizarea integrală și valorificarea eficientă a pămîntului — elemente de primă însemnătate pentru creșterea potențialului agricol al țării **(Alexandru Ignat)** 7
● Chimizarea agriculturii în condițiile crizei energetice **(David Davidescu, Velicica Davidescu)** 9

— Punerea în funcțiune la termenele planificate a obiectivelor de investiții **(Dan Nicolescu)** 10

— Corelații optime între indicatorii economico-financiari. Analiză a intercondiționărilor dintre producția fizică, producția marfă vîndută și încasată și producția netă **(Gh. Obreja, M. Hanganu)** 12

— Efortul propriu și colaborarea economică dintre țările socialiste — factori ai procesului de egalizare a nivelurilor lor de dezvoltare **(Gr. Botoi)** 14

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

● Construcțiile — adaptarea la criză ● Valorificarea micorizei ● Dispozitiv de comandă pe bază de laser 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Determinarea și gestiunea fondului de timp de lucru **(Natalia Giurgiu, Anca Dăncilă)** 17

— Folosirea eficientă a muncitorilor începe cu cunoașterea capacității lor **(Remus Micu)** 18

TEORII ● IDEI

— Considerații privind concepția de reglare a sistemului informatic național **(M. Badea-Dincă, C. Boeriu, H. Dragomirescu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Izvoare istorice ale teoriilor creșterii economice (II). **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Venitul național **(Dumitru Cîncur)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Aspecte ale modificărilor evoluției ciclice a economiei capitaliste (I) **(N.S. Stănescu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 28

— U.R.S.S. Orientări în dezvoltarea științei și tehnicii în perioada 1981—1985 **(Ion Hera-Bucur)** 29

— Probleme economice prioritare în fața țărilor nealiniate **(Florea Țuiu)** 30

— Mondorama 31

IN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI
Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— A large action program aimed to high-rank the agriculture **(Ovidiu Popescu).** 1
— Inner efforts and the economic collaboration among socialist countries — elements of the equal-making process in their economic development rate **(Gr. Botoi)** 14
— Considerations on the concept of national informational system **(M. Badea-Dincă, C. Boeriu, H. Dragomirescu)** 19
— Schools ● trends ● economists. Sources of the theory of economic growth (II) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20
— Aspects of changes in the cyclical evolution of the capitalist economy (I) **(N.S. Stănescu)** 26
— USSR. Guidelines in the development of science and technology in 1981—1985 **(Ion Hera-Bucur)** 29
— Economic priorities facing the non-aligned countries **(Florea Țuiu)** 30

DANS LE NUMERO

— Ample programme d'action pour une agriculture d'une niveau élevé **(Ovidiu Popescu)** 1
— L'effort propre et la collaboration économique entre les pays socialistes — éléments du procès d'égalisation de leurs niveaux de développement économique **(Gr. Botoi)** 14
— Considérations sur la conception de réalisation du système informatique national **(M. Badea-Dincă, C. Boeriu, H. Dragomirescu)** 19
— Ecoles ● courants ● économistes. Sources historiques des théories de la croissance économique (II) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20
— Aspects des modifications de l'évolution cyclique de l'économie capitaliste (I) **(N.S. Stănescu)** 26
— L'U.R.S.S. Orientations du développement de la science et de la technique dans la période 1981—1985 **(Ion Hera-Bucur)** 29
— Problèmes économiques prioritaires devant les pays non-alignés **(Florea Țuiu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкая программа действий для поднятия сельского хозяйства на более высокую ступень **(Овидиу Попеску)** 1
— Собственные усилия и экономическое сотрудничество между социалистическими странами — факторы процесса выравнения уровней их экономического развития **(Гр. Ботой)** 14
— Соображения относительно концепта осуществления национальной системы по информатике **(М. Бадя-Динкэ, К. Боериу, Х. Драгомиреску)** 19
— Школы ● течения ● экономисты. Исторические источники теорий экономического роста (II) **(Думитру Мурешан, Мирча Розоря)** 20
— Аспекты изменений в циклической эволюции капиталистической экономики (I) **(Н.С. Стэнеску)** 26
— С.С.С.Р. Направления в развитии науки и техники в периоде 1981—1985 **(Ион Гера-Букур)** 29
— Приоритетные экономические задачи неприсоединившихся стран **(Флоря Цую)** 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

În toate unitățile specializate ale comerțului de stat

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

pentru toate preferințele

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă oferă toate tipurile de televizoare cu circuite integrate realizate de întreprinderea „Electronica" — București.

O imagine perfectă, un sunet clar completează celelalte caracteristici ale televizoarelor cu circuite integrate :

- durată de folosire îndelungată, deoarece sînt complet tranzistorizate ;
- prin îmbunătățiri constructive și funcționale, consumul de energie electrică este redus cu cca. 33% ;
- funcționarea este normală chiar și la variații mai mari ale tensiunii pe rețea, datorită încorporării în aparat a unui stabilizator ;
- operațiunile de depanare sînt mult simplificate, deoarece la construcția lor s-au folosit modele funcționale, care se pot schimba cu operativitate ;
- garanția pentru buna funcționare a televizoarelor cu circuite integrate este de 12 luni.

În toate magazinele specializate ale comerțului de stat, televizoarele cu circuite integrate se pot cumpăra și cu plata în 24 de rate lunare, cu un acont minim de 15% din valoare.

Televizorul	Diagonala ecranului	Preț (lei)	Acont	Rate lunare
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128
DIAMANT	61	3 720	558	132

recom

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 10 ● Vineri 6 martie 1981

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN PRIMUL AN AL NOULUI CINCINAL

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
- în procente -

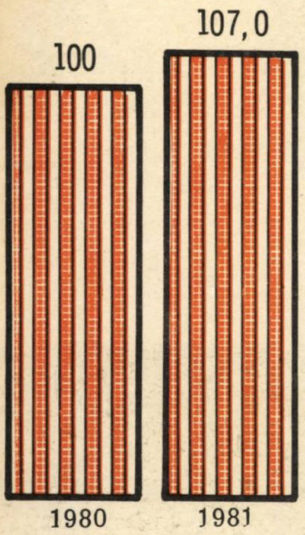

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

VALOAREA PRODUCȚIEI NETE
- în procente -

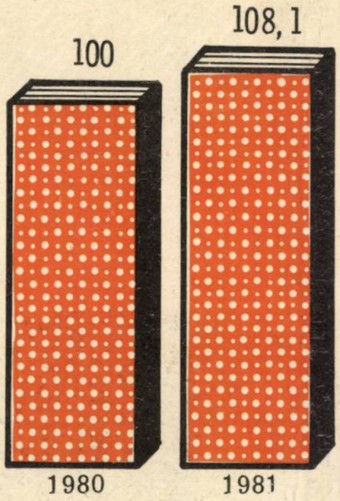

VALOAREA PRODUCȚIEI MARFĂ
- în procente -

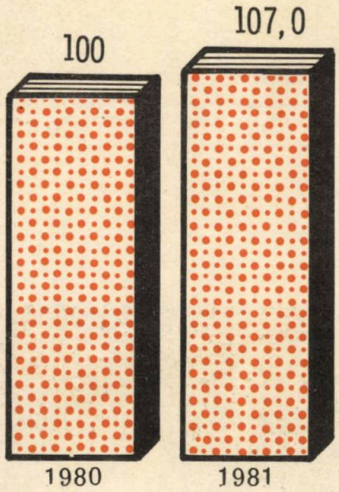

PRODUCTIVITATEA MUNCI ÎN INDUSTRIE
(pe baza valorii producției nete)
- în procente -

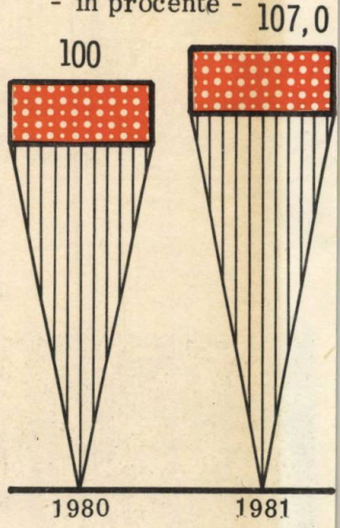

PRODUCȚIA NETĂ AGRICOLĂ
- în procente -

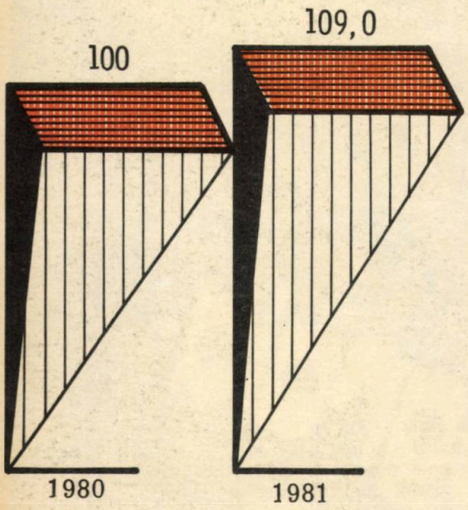

VOLUMUL FONDURILOR FIXE
- în procente -

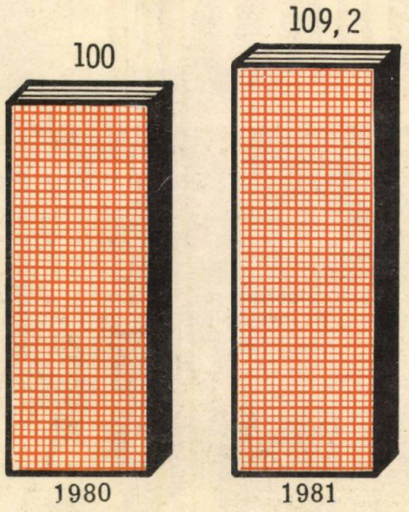

VOLUMUL TOTAL AL COMERȚULUI EXTERIOR
- în procente -

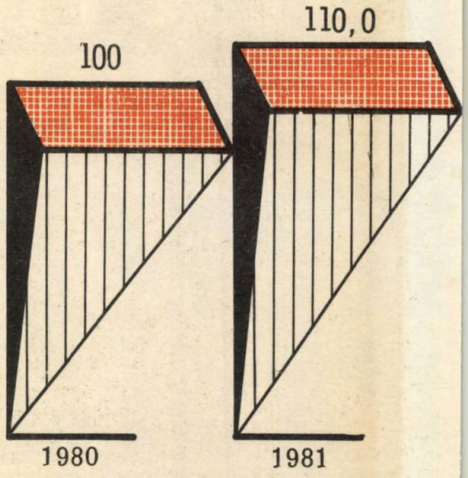

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE
- în procente -

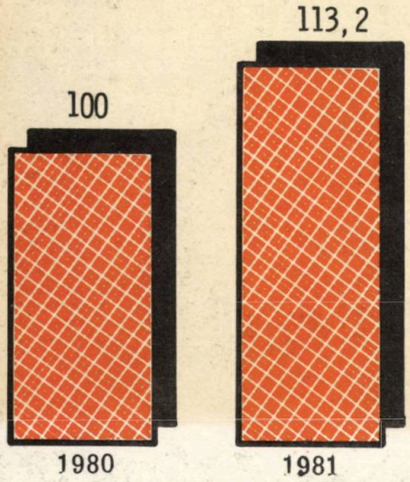

VOLUMUL DESFACERILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- în procente -

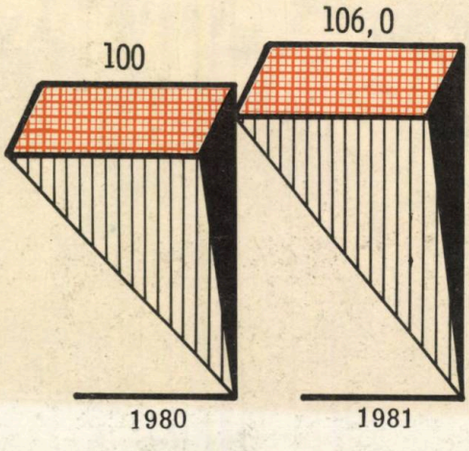

FONDUL DE RETRIBUIRE A PERSONALULUI MUNCITOR
- în procente -

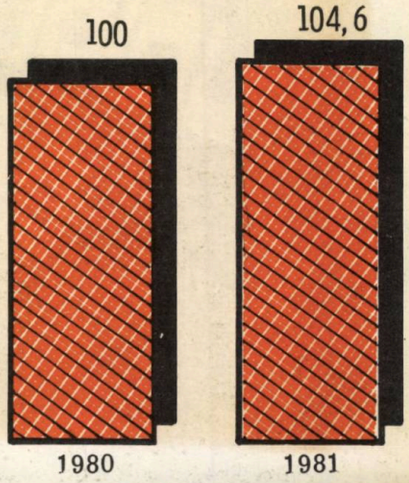

D 646

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV
PENTRU
CONSILIILE POPULARE

autoconducere

Autoconducerea și autogestiunea economico-financiară în activitatea consiliilor populare

În contextul preocupărilor statornice ale partidului și statului nostru de perfecționare continuă a tuturor structurilor organizatorice și funcționale ale societății în vederea trecerii la o calitate nouă, superioară, în toate domeniile vieții economico-sociale, introducerea noului mecanism economico-financiar, ca urmare a măsurilor adoptate la Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, constituie o etapă nouă pentru mobilizarea, într-un cadru organizatoric nou, a tuturor forțelor de sporire a eficienței în toate domeniile, de antrenare mai puternică și mai responsabilă a colectivelor de oameni ai muncii la o mai bună gospodărire a bunurilor materiale și financiare ce le-au fost încredințate de societate. „Autoconducerea muncitorească și autogestiunea presupune, înainte de toate — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai 1980 — realizarea producției, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor și asigurarea, pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participarea la beneficii".

Acestui scop i se subordonează, în mod firesc, și activitatea consiliilor populare, chemate să asigure în unitățile administrativ-teritoriale în care au fost alese buna funcționare a mecanismului economico-financiar și implicit dezvoltarea și înflorirea în continuare a tuturor localităților patriei, creșterea bunăstării și gradului de civilizație al locuitorilor orașelor și satelor.

Introducerea și generalizarea noului mecanism economico-financiar în întreaga eeconomie națională a însemnat o schimbare substanțială a sistemului de conducere și administrare a întreprinderilor și a înlocuit gestiunea economică a acestora cu autogestiunea economico-financiară. Înlocuirea gestiunii economice cu autogestiunea economico-financiară nu este o simplă schimbare de tehnologie, ci o reconsiderare totală a modului de abordare a sistemului de conducere la nivel microeconomic, de o reconsiderare a metodelor de conducere și administrare a întreprinderilor, a unităților administrativ-teritoriale.

Pentru înțelegerea conținutului acțiunii de autogestiune economico-financiară trebuie să se pornească de la analiza, prin prisma relațiilor de proprietate, a raporturilor dintre stat, ca proprietar al întregului patrimoniu și întreprindere, ca administrator și gospodar al unei părți din acesta. Prin transferul unor bunuri de la stat la întreprindere, se transferă spre administrare și folosință o parte din avuția națională, personalul muncitor din întreprindere căpătînd prerogativele unui proprietar, comportîndu-se ca atare în întreaga sa activitate. Aceasta înseamnă că întreaga răspundere pentru gospodărirea patrimoniului încredințat fiecărei unități și pentru rezultatele economice obținute revine personalului muncitor, consiliul oamenilor muncii, organele de conducere colectivă, fiind mandatarul acestuia.

În sfera autogestiunii economico-financiare intră un întreg ansamblu de mijloace și metode care se utilizează în ocnducerea întreprinderilor și a unităților administrativ-teritoriale, între acestea un loc central ocupîndu-l bugetul de venituri și cheltuieli, prin care se stabilesc rezultatele financiare ale întreprinderii, rentabilitatea ei, constituind un instrument curent de lucru, pe tot parcursul realizării planului economic. Eficiența autogestiunii se oglindește fidel în bugetul de venituri și cheltuieli. Echilibrarea bugetului, acoperirea cheltuielilor din venituri proprii, sporirea continuă a beneficiului, constituie coordonata fundamentală a fiecărei unități economico-sociale, a fiecărui consiliu popular.

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ ȘI AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ ÎN ACTIVITATEA CONSILIILOR POPULARE

Principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, principii care guvernează întreaga activitate a unităților economice, își găsesc deplină aplicare și în activitatea consiliilor populare, a tuturor unităților administrativ-teritoriale.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 10 1981

Într-adevăr, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare, „consiliile populare, acționînd în spiritul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, trebuie să-și exercite din plin atribuțiile ce le revin în buna desfășurare a activității industriale atît în unitățile republicane, cît și în cele de subordonare locală, în mica industrie, în mobilizarea maselor de oameni ai muncii la realizarea exemplară a planului, sporindu-și contribuția la soluționarea operativă a problemelor legate de funcționarea optimă a tuturor întreprinderilor".

Desigur că autoconducerea și autogestiunea economico-financiară în unitățile administrativ-teritoriale, în activitatea consiliilor populare, a unităților subordonate lor îmbracă, pe lîngă trăsăturile comune care cîrmuiesc aplicabilitatea acestor principii la nivel microeconomic, o serie de specificități determinate de natura acestor organe — ca organe locale ale puterii de stat —, de principiile de organizare și funcționare a acestora și, îndeosebi, a principiilor centralismului democratic, democrației socialiste, a autonomiei largi de care dispun consiliile populare în exercitarea puterii de stat pe plan local.

Fără îndoială că și în activitatea consiliilor populare există o strînsă și indisolubilă legătură între autoconducerea și autogestiunea economico-financiară. Și aici conceptul de autoconducere nu poate fi analizat făcîndu-se abstracție de cel de autogestiune economico-financiară, după cum și conceptul de autogestiune economico-financiară nu poate fi definit fără să se țină seama de autoconducere. Acest lucru este firesc întrucît în practica de conducere a unităților administrativ-teritoriale, a unităților economice, aceste principii formează un tot, reprezintă împreună coordonatele de bază ale sistemului de organizare și conducere în fiecare comună, oraș, municipiu, județ.

Autoconducerea muncitorească în activitatea consiliilor populare se realizează în forme și modalități specifice. În primul rînd, consiliile populare, prin însăși natura lor de organe locale ale puterii de stat, sînt organe de conducere colectivă, formate din deputați aleși, potrivit legii, din rîndul oamenilor muncii de către toți cetățenii cu drept de vot din unitatea administrativ-teritorială respectivă. În afară de aceasta, cadrul de înfăptuire practică a autoconducerii muncitorești în unitățile administrativ-teritoriale este mult mai larg, dimensiunile sale reale fiind date prin întregul sistem democratic de participare a maselor de oameni ai muncii la conducerea treburilor de stat și obștești — adunări cetățenești, comitete de cetățeni, asociații ale locatarilor și alte forme democratice instituționalizate.

Noile îmbunătățiri aduse recent acestui cadru organizatoric prin modificarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, sporesc și optimizează condițiile ca autoconducerea muncitorească să definească tot mai pregnant întreaga activitate a consiliilor populare, punînd sub controlul maselor întreaga lor muncă.

În ce privește **autogestiunea economico-financiară** în activitatea consiliilor populare, aceasta derivă din calitatea lor de reprezentante ale cetățenilor din unitatea administrativ-teritorială în care sînt alese și cărora statul le-a dat în administrare, în folosință, în gestiune, anumite bunuri materiale și financiare și implicit dreptul și obligația de a le gospodări, de a le gestiona în condițiile stabilite prin lege, în scopul satisfacerii nevoilor oamenilor muncii din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Pe acest suport economic și financiar, consiliile populare, fie direct, fie prin intermediul unor unități economice subordonate, în cadrul autoconducerii muncitorești, asigură gestionarea acestor bunuri, sporindu-le an de an valoarea realizînd, pe ansamblu, consolidarea economico-financiară a unității administrativ-teritoriale respective. Dealtfel, înființarea de către consiliile populare a unor astfel de unități economice, constituie o formă de manifestare a autoconducerii și autogestiunii.

Autogestiunea economică și, alături și împreună cu aceasta, autofinanțarea, determinîndu-se și intercondiționîndu-se reciproc, sînt specifice, în primul rînd unităților economice înființate de consiliile populare, acestea dispunînd de o largă autonomie economico-financiară. Drept urmare, aceste unități au un plan propriu ca parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială, dreptul de a încheia bilanț propriu, de a avea cont la bancă, de a avea relații financiare și juridice cu alte unități, de a utiliza formele de cointeresare materială, de a exercita controlul asupra tuturor activităților pe care le desfășoară. Totodată, aceste unități au dreptul de a-și constitui la dispoziția lor fonduri proprii pentru dezvoltare, mijloace circulante, construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social, pentru participarea oamenilor muncii la beneficii etc.

Față de aceste unități economice, cu autonomie economico-financiară, organizate pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, consiliile populare îndeplinesc funcțiile pe care le are centrala în raport cu unitățile din subordinea sa, realizînd îndrumarea și controlul activității lor, asigurînd înfăptuirea sarcinilor lor economice, rentabilitatea lor permanentă, sporirea continuă a beneficiilor.

În afară de aceasta, potrivit legii, consiliile populare dezvoltă și alte activități economice în cadrul unor unități care, neavînd personalitate juridică și autonomie economico-financiară nu-și pot organiza activitatea pe principiile autogestiunii și autofinanțării. Aceste unități, desfășurînd o activitate economică, neavînd personalitate juridică, au cel mult gestiune economică, concretizată în evidența și gospodărirea, în limitele competențelor stabilite, a unor fonduri și mijloace circulante. Gestiunea economică a acestor unități apare astfel ca expresie a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare pe care o au, în sens larg, consiliile populare în raport cu patrimoniul ce li s-a dat în administrare și pe care îl gospodărește, îl gestionează și prin intermediul acestor unități fără personalitate juridică. Spunem „în sens larg" pentru că, prin însăși natura și trăsăturile sale specifice, consiliul popular nu poate să gestioneze aceste bunuri decît prin intermediul unor unități, cu sau fără personalitate juridică, pe care le înființează. În sens restrîns, desigur că nu s-ar putea vorbi decît de o activitate de **„autofinanțare"**, de acoperire a cheltuielilor din venituri proprii, fără acordarea, în acest scop, de subvenții din bugetul statului.

Instrumentul juridic de bază al înfăptuirii autofinanțării, ca dealtfel și al autogestiunii, la nivelul unei unități administrativ-teritoriale îl reprezintă **bugetul de venituri**

și cheltuieli al comunei, orașului, municipiului, județului. Autofinanțarea în activitatea consiliilor populare presupune ca toate cheltuielile cuprinse în partea de cheltuieli a bugetului unui consiliu popular să fie acoperite din veniturile prevăzute la partea de venituri, unde sînt nominalizate și principalele surse aducătoare de venituri. Tocmai de aceea, în alcătuirea ca și în executarea bugetelor unităților administrativ-teritorile, preocuparea centrală o constituie echilibrarea acestora pe diferite căi, înainte de toate prin acoperirea cheltuielilor din venituri proprii.

Aplicînd în practică hotărîrile adoptate de Conferința pe țară a președinților consiliilor populare din martie 1978, orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, de a se trece la autofinanțarea tuturor unităților administrativ-teritoriale, eliminîndu-se practica acordării de subvenții de la bugetul statului, numărul consiliilor populare care și-au echilibrat bugetele prin venituri proprii a crescut de la 312 în 1979 la 676 în anul 1980 și va crește la 706 în anul 1981 ; în cîțiva ani toate unitățile administrativ-teritoriale vor ajunge la autogestiune economico-financiară, echilibrîndu-și bugetele prin venituri proprii.

PRINCIPALELE CĂI DE REALIZARE A AUTOCONDUCERII ȘI AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE ÎN ACTIVITATEA CONSILIILOR POPULARE

Și în activitatea consiliilor populare, așa cum am mai arătat, între autoconducerea și autogestiunea economico-financiară există, ca și la nivelul unităților economice, o strînsă și interdependentă legătură, fiecare dintre acestea realizîndu-se numai în cadrul și prin intermediul celeilalte, în deplin acord cu principiul centralismului democratic și al autonomiei largi de care se bucură fiecare consiliu popular. Ele se înfăptuiesc într-un cadru organizatoric și juridic nou, optimizat, mai ales ca urmare a măsurilor de perfecționare a mecanismului economic și financiar, de îmbunătățire a cadrului legislativ, organizatoric și funcțional, în care își desfășoară activitatea consiliile populare.

Într-adevăr, prin perfecționările aduse cadrului organizatoric de funcționare a tuturor formelor democratice de participare a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești, **autoconducerea** muncitorească a căpătat noi dimensiuni, colectivele de oameni ai muncii, instituționalizate în forma adunărilor cetățenești, asociațiilor de locatari, comitetelor de cetățeni pe circumscripții electorale etc. dobîndind noi atribuții, sprijinind activitatea consiliilor populare, manifestîndu-se, în fapt, ca autentici gospodari ai avuției pe care statul le-a încredințat-o. În aceste condiții, important este — așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare — să asigurăm funcționarea în cît mai bune condiții a acestui cadru, să asigurăm ca în toate domeniile masele populare să fie participante active la tot ceea ce se hotărăște și se înfăptuiește în țară. În acest fel trebuie să înțelegem autoconducerea în activitatea consiliilor populare. În înfăptuirea autoconducerii se asigură legătura organică și funcțională dintre consiliile populare ca organe prin care se exercită puterea de stat pe plan local și celelalte forme instituționalizate prin care masele populare participă la rezolvarea treburilor de stat și obștești.

În cadrul autoconducerii și prin autoconducere se realizează totodată autogestiunea și autofinanțarea, întrucît consiliile populare, masele de oameni ai muncii, reuniți în formele instituționalizate, stabilesc măsuri și acționează pentru înfăptuirea sarcinilor economico-sociale, pentru buna gospodărire și înflorire a localităților.

Într-adevăr, departe de a fi o acțiune cu caracter limitat administrativ, **autofinanțarea** constituie instrumentul economico-financiar al autoconducerii, adică al asumării de către consiliile populare, de către cetățenii înșiși — prin întregul sistem democratic de exercitare și înfăptuire a puterii de stat pe plan local — a întregii răspunderi pentru toate activitățile ce se desfășoară în teritoriu : industrie, agricultură, prestări servicii, comerț, învățămînt, asistență sanitară, cultură, acțiuni sociale. Ca atare, sursele de venituri prin care să se acopere cheltuielile planificate trebuie căutate, în primul rînd, în aceste domenii, în activitatea productivă, de creare de noi valori materiale și spirituale. Din acest punct de vedere, posibilități de echilibrare a bugetelor într-o perioadă imediată sau într-o perspectivă apropiată au, practic, toate consiliile populare.

În toate unitățile administrativ-teritoriale, în toate localitățile țării, dezvoltarea **activităților industriale și de prestări servicii, a micii industrii și artizanatului, valorificarea superioară a resurselor** de care dispune fiecare comună, oraș și municipiu, fiecare județ, sînt tot atîtea surse care sporesc substanțial visteria obștească, destinată unei mai bune gospodăriri a localităților țării, asigurării unor condiții superioare de muncă și viață tuturor locuitorilor.

— În multe localități sînt condiții optime pentru **înființarea unor secții de exploatare sau prelucrare a unor resurse locale** — pietriș, argilă, calcar, masă lemnoasă, răchită, papură etc. — de semiindustrializare a fructelor, de amenajarea unor bălți și heleștee, de ameliorarea și folosirea terenurilor neproductive, a cursurilor de apă etc. În fiecare comună, menționa secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare, sînt posibilități să găsim o serie de materii prime și materiale pentru industrie, pentru construcții ; nu există aproape comună care să nu-și poată dezvolta surse proprii de energie din biogaz, energia vîntului, apei, soarelui. Circa 30 din județele țării, dacă nu mai multe, au condiții să facă zeci și sute de microhidrocentrale, prin folosirea cursurilor de apă existente.

— În toate localitățile sînt încă mari posibilități pentru sporirea cantităților de materiale realizate prin **recuperarea și valorificarea integrală a marilor resurse refolosibile** astfel încît, prin această activitate, să se poată asigura, așa cum prevăd documentele de partid și de stat, 40—50 la sută din necesarul intern de fier, metale neferoase, fire textile, uleiuri minerale și alte materii prime.

— De asemenea, dezovltarea în fiecare localitate a **unei zone cît mai largi de prestări de servicii,** constituie nu numai o sursă sigură și importantă de venituri ci contribuie, totodată, în mod nemijlocit, la ridicarea gradului ei de civilizație, fapt dovedit de multe din comunele și orașele țării. În același scop sînt îndreptate și eforturile pentru mobilizarea mai largă a populației ca prin **muncă patriotică, prin contribuția lor directă** să adauge, an de an, noi valori materiale zestrei pe care o administrează și o folosesc în comun.

— Desigur că, fiecare bun gospodar ştie că cea mai sigură sursă de venituri o constituie **reducerea la minimum a cheltuielilor.** Tocmai de aceea, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare, preciza că „organele locale au datoria de a-şi intensifica preocuparea pentru reducerea costurilor de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale, realizarea unei activităţi rentabile, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale şi financiare".

Acţionînd neabătut pentru antrenarea directă şi responsabilă a tuturor oamenilor muncii la asigurarea şi sporirea necontenită a mijloacelor materiale şi financiare necesare pentru îndeplinirea rolului şi atribuţiilor ce le revin, asigurînd autoconducerea şi autogestiunea unităţilor administrativ-teritoriale, organele locale ale puterii şi ale administraţiei de stat acţionează pentru realizarea unui obiectiv de seamă stabilit de cel de al XII-lea Congres al P.C.R. — trecerea la o nouă calitate, superioară, în întreaga activitate economică, creşterea puternică a productivităţii muncii şi gospodărirea cu maximă eficienţă a resurselor materiale şi financiare — pentru înfăptuirea sarcinilor ce rezultă, pe acest plan, din documentele adoptate de cel de al II-lea Congres al consiliilor populare.

Dr. Mircea PREDA

Industria mică, parte integrantă a economiei socialiste

1. Consfătuirea cu activul şi cadrele de bază din cooperaţia de consum, cooperaţia meşteşugărească, cooperaţia agricolă de producţie şi consiliile populare din 20—21 iunie 1980 a constituit un eveniment de o deosebită importanţă pentru perfecţionarea organizării şi conducerii activităţii economice.

Aşa cum a rezultat din lucrările Consfătuirii, pe lîngă rezultatele pozitive înregistrate în domeniul micii producţii industriale din unităţile cooperatiste şi din unităţile consiliilor populare, au existat lipsuri în organizarea producţiei, în fabricarea produselor solicitate de populaţie, în producerea articolelor cu o valoare mai ridicată, cu un consum mai redus de materii prime şi materiale, în valorificarea superioară a acestora.

Trebuie de la bun început să subliniem că perfecţionarea metodelor de conducere şi organizare a activităţii economice şi confruntarea planului cu realitatea asigură eliminarea deficienţelor ivite în cursul traducerii în viaţă a acestuia şi menţinerea concordanţei corespunzătoare cu evoluţia economiei naţionale.

Îndeplinindu-şi rolul de forţă politică conducătoare, partidul stabileşte atît direcţiile şi obiectivele care stau la baza planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, cît şi adoptarea celor mai potrivite măsuri pentru perfecţionarea legislaţiei.

Astfel, cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea la Consfătuire „Să pornim de la necesitatea creşterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzînd şi activitatea meşteşugărească şi artizanatul — în ansamblul producţiei noastre industriale. Să ne propunem să ajungem ca ponderea industriei mici în valoarea producţiei industriale totale a ţării să reprezinte 18—20 la sută. În cincinalul viitor trebuie să dublăm producţia micii industrii ca să reuşim să atingem această pondere. Să ne propunem însă ca neapărat, pînă cel mai tîrziu în 1990 să realizăm acest obiectiv".

2. În contextul orientării şi definirii industriei mici, ca parte componentă a economiei socialiste, prin Legea nr. 2/1980 s-a statornicit cadrul juridic corespunzător angajării plenare în direcţia dezvoltării şi diversificării producţiei mici şi prestărilor de servicii. În acest sens întreaga activitate de industrie mică se include în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.

Noua lege, apare ca un act normativ de bază pentru industria mică şi marchează un moment important în procesul de perfecţionare a formelor de organizare şi conducere a industriei, proces ce se va continua în viitor şi prin adoptarea altor acte normative.

În scopul de a da satisfacţie folosirii cu maximă eficienţă a tuturor resurselor materiale şi de muncă de care dispune economia naţională, unităţile micii industrii vor trebui să acţioneze în două direcţii principale.

În primul rînd prin industria mică se va urmări descentralizarea activităţii de producţie şi prestări de servicii, asigurîndu-se apropierea acesteia de populaţie, pentru ca cetăţenii să poată beneficia de produse şi servicii în condiţii civilizate şi la timp.

Cea de a doua direcţie în care va acţiona industria mică are în vedere angajarea sa în activităţi ce nu pot fi realizate în marea industrie, printr-o strînsă colaborare şi cooperare cu marea industrie, sub forma unor unităţi mici dimensionate structural şi specializate.

3. În ceea ce priveşte componenţa industriei mici este de remarcat faptul că ea cuprinde mai multe categorii de unităţii aparţinînd atît organelor de stat, cît şi celor cooperatiste. Astfel pe lîngă unităţile de producţie şi de prestări de servicii ale consiilor populare, industria mică cuprinde şi unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti, cooperaţiei de consum şi activităţile industriale din cooperaţia agricolă de producţie. De asemenea, activitatea micilor meşteşugari autorizaţi şi alte activităţi de producţie şi de prestări de servicii, organizate potrivit legii, fac parte din industria mică.

De bună seamă că diversitatea unităţilor şi activităţilor care compun industria mică, deosebirile de structură dintre acestea şi forma de proprietate diferită, de stat, cooperatistă sau individuală, vor particulariza modalităţile de desfăşurare a activităţii, care însă este direcţionată spre un scop unitar, acela al dezvoltării şi diversificării industriei mici şi în consecinţă satisfacerea cerinţelor cetăţenilor şi ridicarea nivelului de trai al populaţiei.

Aşa se explică faptul că, organizarea unităţilor de industrie mică de către organizaţiile cooperaţiei meşteşugăreşti, de consum şi agricole de producţie se face în conformitate cu reglementările legale privind activitatea acestora, respectiv legilor de organizare şi funcţionare, precum şi statutele respectivelor organizaţii cooperatiste. Totodată, se vor aplica şi reglementările legale privind dezvoltarea activităţilor economice de producţie şi prestări de servicii în unităţile cooperatiste şi ale altor dispoziţii legale. În acest sens, şi numai ca exemplu, vom menţiona Decretul nr. 72/1978 prin care se aprobă Statutul cooperării în producţie între întreprinderile industriale de stat

și cooperativele meșteșugărești și Legea nr. 13/1968 privind exercitarea meseriilor de către meșteșugari în ateliere proprii.

Trebuie arătat, de asemenea, că unitățile de industrie mică funcționează pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, corespunzător bugetelor proprii de venituri și cheltuieli.

4. Pentru asigurarea unei acțiuni unitare și eficiente s-a preconizat ca întreaga activitate de industrie mică să se desfășoare sub îndrumarea și coordonarea consiliilor populare. În mod corespunzător s-a modificat și completat Legea nr. 57/1968, atribuind consiliilor populare răspunderea organizării activității unităților de producție și prestări de servicii, indiferent de subordonarea acestora, de valorificarea eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă, de satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației.

Ținînd seama de importanța ce se acordă dezvoltării industriei mici nu trebuie omisă nici coordonarea unitară, în profil de ramură și teritorial, a sistemelor de organe și organizații care concură la realizarea sarcinilor de plan în acest domeniu de activitate. Această coordonare se realizează prin Consiliul de coordonare a producției bunurilor de larg consum, Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație și Consiliul central de coordonare a activității organizațiilor cooperatiste. În conformitate cu actele normative de organizare și funcționare, cele trei consilii de coordonare vor asigura pe lîngă coordonarea unitară a activității industriei mici și urmărirea modului în care se îndeplinesc sarcinile de plan, avînd totodată competența de a adopta, fiecare în domeniul său de activitate, măsuri obligatorii pentru organele de stat și cele cooperatiste, precum și pentru unitățile producătoare.

Nu este mai puțin adevărat că ministerele și celelalte organe centrale care răspund în cadrul economiei naționale de unele ramuri sau subramuri, sînt obligate să sprijine realizarea integrală a sarcinilor privind dezvoltarea producției bunurilor de consum cuprinse în planul național unic, deci, implicit și cele ale industriei mici.

Se înțelege că îndrumarea și sprijinirea consiliilor populare și a organizațiilor cooperatiste pentru dezvoltarea și diversificarea industriei mici se asigură de către Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție.

5. Contribuția industriei mici la valorificarea resurselor materiale și de muncă existente în comune și orașe și introducerea în circuitul economic a materiilor prime și materialelor locale disponibile se realizează prin mai multe căi, astfel :

— dezvoltarea producției unor materiale de construcții prin extragerea și prelucrarea pietrei de carieră și de rîu, a unor resurse de marmură, a rocilor calcaroase, argilei și altor materiale ;

— organizarea extragerii și valorificării, din zăcăminte mici și cu rezerve reduse, a cărbunelui, turbei, minereului de fier, cuprului, aurului, argintului ;

— folosirea răchitei, paielor, sorgului, foilor de porumb, papurei, stufului, rogozului și altora asemenea materii locale și lărgirea substanțială a valorificării plantelor medicinale, a unor materii prime vegetale și minerale ;

— dezvoltarea producției de conserve, semiconserve și alte bunuri alimentare rezultate din prelucrarea produselor agricole disponibile, a produselor secundare vegetale și animale, a ciupercilor, fructelor de pădure și altor asemenea ;

— organizarea valorificării materialului lemnos provenit din doborîturi de vînt și tăieri de igienă a pădurilor, situat în locuri greu accesibile ;

— dezvoltarea producției de truse de unelte și scule mici, articole de sport și turism, mașini-unelte complexe de dimensiuni reduse, produse de serie mică pentru activități didactice și altele asemenea ;

— colectarea și punerea în valoare a materiilor prime și materialelor refolosibile, pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe, bunurilor de folosință îndelungată și de uz personal uzate, resurselor metalice, produselor chimice, materialelor lemnoase, textile și pielărie, substanțelor reziduale agroalimentare și altele.

6. Obiectul de activitate al unităților din industria mică a primit o rezolvare originală, care a ținut seama de apartenența diferitelor structuri organizatorice de stat și cooperatiste, implicate în realizarea produselor și serviciilor. Astfel s-a conturat o specializare, ca formă de delimitare suplă a obiectului de activitate a fiecărui sistem de unități, care va asigura, atît o concurență principală, de tip nou, cît și satisfacerea cerințelor populației și implicit ridicarea nivelului de trai al cetățenilor.

Unitățile organizate de consiliile populare vor asigura cu precădere, producerea unor materiale de construcții, articole de uz casnic și gospodăresc, produse alimentare, alte bunuri de consum destinate satisfacerii cerințelor populației din zonă, realizarea și recondiționarea de piese, repere și subansamble prin cooperare cu unități ale industriei republicane și cu alte unități socialiste, realizarea unor produse și lucrări pentru nevoile proprii ale unităților organelor locale de stat, prestări de servicii, inclusiv morăritul prestator, curățătorii și spălătorii chimice, întreținerea și repararea locuințelor, alte activități pentru cetățeni și unități socialiste.

Unitățile cooperației meșteșugărești, care se organizează, în principal, în mediul urban, vor executa îndeosebi prestări de servicii către populație și unități socialiste, producția de bunuri de consum, de obiecte de artă populară și artizanat, realizarea și recondiționarea de piese, repere și subansamble prin cooperare cu întreprinderi industriale de stat și cu alte unități socialiste, dezvoltarea activității de achiziționare, recondiționare și valorificare a bunurilor de folosință îndelungată de la populație și repararea și recondiționarea agregatelor, subansamblelor și pieselor de schimb pentru nevoi proprii și alte unități socialiste.

Unitățile cooperației de consum, care se organizează, în principal, în mediul rural, vor asigura producția de bunuri de consum, articole de uz casnic și gospodăresc, produse de artizanat, de panificație, conserve și semiconserve de legume și fructe achiziționate de la populație, alte produse alimentare, prestări de servicii cu caracter industrial pentru populație și unități socialiste, producerea și recondiționarea de piese, repere, subansamble și alte bunuri, inclusiv prin cooperare, iar în localitățile rurale necooperativizate, aceste unități vor putea constitui echipe speciali-

zate pentru construirea de locuințe, organizarea transportului de bunuri cu mijloace hipo și alte prestări de servicii cu caracter neindustrial pentru populație.

Unitățile agricole cooperatiste au ca obiect, în principal, prelucrarea și industrializarea unor produse agricole, extragerea, prelucrarea și valorificarea agregatelor minerale, a materialului lemnos, producerea unor materiale de construcții, bunuri de consum și artizanale, realizarea și recondiționarea de piese, subansamble și alte bunuri, prestări de servicii pentru populație și unitățile socialiste, cu precădere în mediul rural. În mod similar unităților cooperației de consum, cooperativele agricole de producție vor putea organiza transportul de bunuri cu mijloace hipo și constitui echipe specializate pentru construirea de locuințe în mediul rural.

Așa cum s-a mai arătat, activități de industrie mică pot desfășura și micii meseriași, autorizați potrivit Legii nr. 13/1968. Desigur că activitatea micilor meseriași se va realiza în strînsă legătură cu cooperativele meșteșugărești.

În activitatea ce o desfășoară micii meseriași pot fi ajutați de membrii lor de familie și sînt autorizați să pregătească în ateliere 1—3 ucenici.

De asemenea, în condițiile Decretului nr. 101/1980 consiliile populare, alte organe de stat și organizațiile cooperatiste pot preda în gospodărire și gestiune unor persoane fizice, unități de producție și prestări de servicii cu un volum redus de activitate și cu 1—8 lucrători, pe bază de contract.

7. Corelat cu activitatea de coordonare și îndrumare, controlul industriei mici este asigurat de mai multe categorii de organe.

Controlul se exercită în principal, de organele ierarhic superioare unităților industriei mici, fiecare în cadrul sistemului organizatoric propriu.

La rîndul lor, comitetele și birourile executive ale consiilor populare răspund de controlul întregii activități de industrie mică organizată pe raza administrativ-teritorială respectivă, indiferent de subordonarea unităților existente.

O altă categorie de organe exercită un control de specialitate, cu privire la anumite laturi ale activității industriei mici. Astfel de organe sînt inspecțiile comerciale, sanitare, de impozite etc...

Și organele Ministerului Finanțelor efectuează un control permanent asupra activității economico-financiare a unităților industriei mici pentru respectarea prevederilor legale în întocmirea și executarea bugetelor de venituri și cheltuieli.

Cu un pronunțat caracter democratic, oamenii muncii exercită o altă formă de control asupra unităților industriei mici, control reglementat de Legea nr. 6/1972 privind organizarea și funcționarea controlului oamenilor muncii.

8. În realizarea activității industriei mici un loc aparte și nu lipsit de importanță îl ocupă utilizarea muncii la domiciliu, formă concretizată prin atragerea cu precădere a femeilor, pensionarilor, persoanelor invalide și a altor asemenea categorii de persoane.

Potrivit legii, munca la domiciliu poate fi prestată pe baza unei convenții civile ce se încheie în cazul cînd perioada în care urmează să fie realizate produsele și lucrările contractate este de pînă la 3 luni sau cînd nu se asigură un volum de producție care să justifice încheierea unui contract de muncă.

Evident că, în cazul unei producții care necesită o activitate neîntreruptă de 3—12 luni sau mai mare, această formă de organizare a producției se concretizează pe baza unui contract de muncă privind prestarea muncii la domiciliu, contract ce se încheie, după caz, pe perioadă determinată sau nedeterminată.

Mai trebuie să reținem și faptul că drepturile pe care le conferă calitatea de persoană încadrată în muncă se acordă celor cu care s-au încheiat contracte de muncă, dacă aceștia realizează un volum de producție egal cu cel stabilit pentru persoanele încadrate care își desfășoară activitatea la sediul unității de industrie mică.

9. Înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune utilizarea cu mare eficiență a resurselor materiale și umane de care dispune țara noastră. În acest context, intervin rolul și sarcinile unităților din industria mică, care sub conducerea și îndrumarea organelor de partid și de stat trebuie să acționeze nemijlocit pentru a contribui la dezvoltarea producției materiale a societății prin mijloace specifice, ancorate ferm în ansamblul economiei naționale.

Dr. EMIL VICOL

Unele atribuții ale organelor locale în domeniul agriculturii

Dată fiind importanța deosebită a acestui sector pentru economia noastră națională, în ultimul timp, prin diferite acte normative s-au stabilit consiliilor populare sarcini concrete și atribuții în domeniul agriculturii.

Actele normative la care ne referim în continuare stabilesc sarcini la toate nivelurile organizatorice și tuturor consiliilor populare: județene, municipale, orășenești, de sector și comunale.

Astfel, prin art. 12 din Legea nr. 57/1968 (cu ultimele modificări din 1980) se stabilesc o serie de sarcini comune tuturor consiliilor populare, indiferent de unitatea administrativ-teritorială în care sînt alese, iar prin alte dispoziții legale atribuțiile acestora sînt diferențiate, în funcție de teritoriul administrativ în care funcționează.

Potrivit art. 12 din legea citată, toate consiliile populare răspund de întreaga activitate de producție agricolă, de buna organizare și desfășurare a lucrărilor agricole, de folosirea rațională și eficientă a fondului funciar, creșterea producției vegetale și animale; controlează și sprijină activitatea unităților agricole cooperatiste și de stat, precum și a gospodăriilor populației din unitățile administrativ-teritoriale în care sînt alese și adoptă măsuri corespunzătoare.

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 57/1968, consiliile populare și comitetele lor (birourile) executive au următoarele atribuții în domeniul agriculturii :

— organizează, îndrumă și controlează îndeplinirea sarcinilor de plan de către toate unitățile economice (inclusiv agricole), indiferent de subordonarea acestora (art. 20 alin. 1) ;

— ele iau măsuri pentru dezvoltarea agriculturii și pentru valorificarea deplină a resurselor locale (art. 20 alin. 2) ;

— răspund de îndrumarea și coordonarea întregii activități de industrie mică din cadrul cooperativelor agricole de producție (art. 22 alin. 1) ;

— asigură conducerea unitară a întregii agriculturi, în scopul creșterii producției agricole, sporirii contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei naționale (art. 23 alin. 1) ;

— iau măsuri și răspund pentru apărarea, conservarea, ameliorarea și folosirea integrală și eficientă a pămîntului (art. 23 alin. 2) ;

— asigură condițiile necesare dezvoltării creșterii animalelor ; pentru buna gospodărire a întregii suprafețe ocupate cu pajiști și pășuni naturale (art. 24) ;

— iau măsuri ca toți locuitorii din mediul rural și urban care dețin terenuri agricole să le cultive și să crească animale și păsări ; întocmesc programe de creștere a animalelor și păsărilor pentru fiecare gospodărie ; iau măsuri pentru creșterea producției pe pășunile și fînețele naturale ; pentru recoltarea, depozitarea și conservarea întregii producții de nutrețuri (art. 26) ;

— stabilesc programe de măsuri în vederea executării la timp și în bune condiții a lucrărilor agricole de către toți deținătorii de terenuri agricole și răspund pentru aducerea lor la îndeplinire ; asigură conservarea și folosirea integrală și eficientă a fondului funciar ; asigură aplicarea criteriilor științifice de zonare a producției și realizarea unei structuri rationale a culturilor ; asigură întreținerea pășunilor și fînețelor naturale și dezvoltarea patrimoniului pomiviticol (art. 52 lit. i).

Potrivit art. 26 alin. penultim, consiliile populare comunale, orășenești și municipale trebuie să cuprindă în programele pe care le întocmesc sarcini concrete pentru fiecare gospodărie, pe baza consultării largi a cetățenilor, stabilind numărul de animale și păsări, producția și livrările de produse animaliere la fondul de stat. În mod corespunzător se stabilesc și sarcini de cultivare a tuturor suprafețelor, de plantare cu pomi și arbuști fructiferi, producția agricolă ce se va obține și livrările de legume, cartofi, fructe și alte produse agricole la fondul de stat (art. 26 alin. penultim).

Programele de dezvoltare a efectivelor de animale și de păsări devin obligatorii pentru toți locuitorii din mediul rural, după ce au fost supuse dezbaterii adunărilor generale ale cetățenilor din comune și adoptate de către consiliile populare (art. 26, alin. final).

● Legea nr. 13/1980, privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe cuprinde, de asemenea, prevederi în aceste domenii.

Astfel, potrivit art. 1 și 2 din legea citată, consiliile populare au obligația să asigure conducerea unitară a agriculturii din unitățile administrativ-teritoriale în care își desfășoară activitatea, răspunzînd de aplicarea tuturor măsurilor prevăzute în programele de dezvoltare a producției agricole în profil teritorial, de valorificarea cît mai deplină a potențialului productiv al pămîntului, utilizarea cu randament ridicat a celorlalte mijloace de producție și folosirea rațională a forței de muncă ocupate în agricultură. Conform art. 10 alin. final din aceeași lege, consiliile populare județene sînt obligate a lua măsuri de identificare și atribuire a terenurilor virane din perimetrele construibile ale localităților, care anual vor fi puse la dispoziția unităților cu consumuri colective — cantine, restaurante și alte unități — sau cetățenilor, în vederea cultivării acestor terenuri cu legume, cartofi și alte culturi alimentare.

C. J.

Industria mică

Industria mică a cooperației de consum

Pentru înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, unitățile cooperației de consum își concentrează eforturile în direcția asigurării creșterii și diversificări volumului activității de producție a bunurilor de consum și prestărilor de servicii, în cadrul industriei mici.

Așa cum prevede și Legea nr. 2/1980, industria mică cuprinde printre unitățile de producție și de prestări de servicii ale consiliilor populare, cooperației meșteșugărești, ale cooperației agricole de producție, precum și altor activități și unitățile cooperației de consum.

În concordanță cu structura sa organizatorică, definită și stabilită prin Decretul nr. 18/1977 și Statutul organizațiilor cooperației de consum adoptat la cel de-al VI-lea Congres, noțiunea de unitate prevăzută de Legea nr. 2/1980 cuprinde, în sens larg, pe de o parte activitatea de industrie mică a cooperativelor de consum și uniunilor județene ale acestora, iar pe de altă parte, întreprinderile subordonate centralelor economice care funcționează în cadrul sistemului cooperatist de consum. Într-o accepțiune restrînsă, prin unitate a industriei mici se poate înțelege secția, atelierul, formația de lucru din structura organizatorică de producție a uniunilor județene, întreprinderilor și cooperativelor de consum.

De bună seamă că, organizarea unităților de industrie mică de către organizațiile cooperației de consum se poate face în condițiile prevăzute de Legea nr. 6/1970 cu privire la organizarea și funcționarea cooperației de consum, a Statutului organizațiilor cooperației de consum, precum și a celorlalte reglementări legale cu privire la organizarea și funcționarea unităților socialiste din cadrul economiei naționale. În acest sens este de reținut faptul că prin art. 98 din Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat se stabilește că dispozițiile privind conducerea unităților socialiste care au reglementări proprii se vor modifica potrivit prevederilor din lege, ținînd seama de specificul activității acestora.

În sistemul cooperației de consum, unitățile de industrie mică se organizează, în principal, în mediul rural. Așa fiind, asemenea unități se vor putea înființa și funcționa și în orașe și municipii, cum dealtfel este cazul, de exemplu, al întreprinderilor de producție și prestări de servicii și întreprinderilor și secțiilor de producție alimentară. În acest fel, unitățile cooperației de consum se vor putea angaja în activități ce nu pot fi realizate în marea industrie, prin cooperarea cu întreprinderile republicane amplasate pe același teritoriu.

Desigur, că obiectul de activitate al unităților socialiste din industria mică poate ridica unele probleme dacă se are în vedere apartenența lor la diferite structuri organizatorice : consiliile populare, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și alte unități organizate potrivit legii.

Considerăm însă că aceste probleme sînt pe deplin clarificate.

După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului : „Va trebui să precizăm mai bine domeniul de activitate al micii industrii și să facem într-o anumită măsură și o specializare între diferite sisteme cooperatiste, fără a exclude însă un anumit paralelism. Noi nu trebuie să excludem, ci trebuie să încurajăm concurența".

Într-adevăr, specializarea ca formă de organizare a producției presupune executarea unor produse, părți de produse sau faze de fabricație separate și care se concentrează pe anumite ramuri, subramuri, întreprinderi, secții și ateliere pentru sporirea eficienței economice.

Este de la sine înțeles că specializarea industriei mici între diferitele sisteme cooperatiste nu poate conduce la o delimitare strictă, rigidă a activității acestora.

Dimpotrivă, o definire mai suplă a obiectului de activitate al industriei mici și posibilitatea pentru sistemele organizatorice în cadrul cărora funcționează unitățile de producție și prestări de servicii de a realiza produse și activități similare, în condițiile unei concurențe de tip nou, socialist, va asigura satisfacerea cerințelor populației și ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Așa fiind, însăși legea-cadru pentru industria mică, Legea nr. 2/1980, atunci cînd reglementează obiectul de activitate al unităților de producție ale cooperației de consum folosește termenul de „în principal", ceea ce ne determină să susținem că pe lîngă activitățile enumerate, cooperația de consum poate realiza produse și prestări de servicii specifice altor structuri organizatorice ale economiei naționale, dar care trebuie să contribuie la valorificarea tuturor resurselor materiale și de muncă existente în comune și orașe și introducerea în circuitul economic a materiilor prime și materialelor locale disponibile. Mai mult, unitățile cooperației de consum pot executa mobilier comercial pentru dotarea unităților comerciale din sistem, precum și utilaje și instalații destinate dezvoltării bazei tehnico-materiale proprii.

În consecință, unitățile cooperației de consum sînt îndreptățite, în principal, să-și concentreze eforturile pentru producția de bunuri de consum, articole de uz casnic și gospodăresc, produse de artizanat, de panificație, conserve și semiconserve de legume și fructe achiziționate de la populație, alte produse alimentare, prestări de servicii cu caracter industrial pentru populație și unități socialiste, producerea și recondiționarea de piese, repere, subansamble și alte bunuri, inclusiv prin cooperare cu întreprinderi industriale și alte unități socialiste, precum și pentru populație și export.

O reglementare specială a fost prevăzută pentru activitatea de prestări servicii în localitățile rurale necooperativizate. În aceste localități, unitățile cooperației de consum pot constitui echipe specializate pentru construirea de locuințe și să organizeze transportul de bunuri cu mijloace hipo, precum și alte prestări de servicii cu caracter neindustrial pentru populație.

O problemă care se ridică este și aceea dacă unitățile cooperației de consum pot efectua prestări de servicii cu caracter neindustrial pentru populație și în alte localități decît cele rurale necooperativizate.

Așa cum s-a arătat, obiectul de activitate al unităților de producție și de prestări servicii ale cooperației de consum nu este strict delimitat, ele putînd realiza și alte activități, în afara celor enumerate de lege. Drept urmare, sîntem de părere că și în alte localități cooperația de consum poate și organizează, pe lîngă prestările de servicii cu caracter industrial și prestări cu caracter neindustrial pentru populație, cum sînt, de exemplu frizeriile și cizmăriile.

Dezvoltînd și diversificînd industria mică, cooperația de consum aplică indicațiile și orientările conducerii de partid și de stat în sensul de a deveni o organizație de producție și de valorificare a resurselor locale.

Dr. EMIL VICOL

Organizare

Adunările cetățenilor — organizare — participare

Legea nr. 3/1980 (B. Of. I nr. 89 din 22 oct. 1980), pentru modificarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, cuprinde o serie de prevederi care tind să asigure o mai deplină și mai activă comunicare între cetățeni și organele locale de stat, organizînd în acest scop adunările cetățenilor, despre care Legea nr. 57/1968 în vechea redactare făcea numai referire.

Potrivit art. 4 alin 3 și urm. din Legea nr. 57/1968 (prevederi nou introduse prin Legea nr. 3/1980), consiliile populare sînt obligate să organizeze, semestrial, adunări ale cetățenilor, în cadrul cărora primarii comunelor, orașelor, municipiilor, precum și președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene, vor prezenta rapoarte cu privire la hotărîrile adoptate, executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor edilitar-gospodărești, asigurarea aprovizionării populației, întreținerea și gospodărirea fondului locativ, repartizarea locuințelor în condițiile prevăzute de lege, soluționarea propunerilor, sesizărilor și reclamațiilor, aducînd la cunoștința opiniei publice modul de îndeplinire a hotărîrilor și măsurilor adoptate.

Adunările cetățenești se organizează pe comune, orașe, municipii sau județe, după cum urmează :

— în comune, adunări generale ale cetățenilor ; în cadrul comunelor mai mari, adunările se organizează pe sate ;

— în orașe și municipii, adunările cetățenești pe cartiere, cu participarea deputaților, comisiilor permanente, comitetelor de cetățeni, ale asociațiilor de locatari, precum și a reprezentanților oamenilor muncii din întreprinderi și alte unități economice și sociale ;

— în județe, adunări cetățenești, cu participarea deputaților, comisiilor

permanente, primarilor comunelor, oraşelor şi municipiilor, reprezentanţilor oamenilor muncii din întreprinderi şi alte unităţi economice şi sociale, precum şi ai cetăţenilor din municipii, oraşe şi comune din cadrul judeţului. Desemnarea reprezentanţilor cetăţenilor se face de către comitetele de cetăţeni şi se afişează la consiliul popular cu cel puţin 10 zile înainte de data ţinerii adunării.

În cadrul adunărilor, cetăţenii au dreptul de a pune întrebări, de a cere explicaţii asupra oricăror probleme, de a participa la discuţii şi de a face propuneri.

Comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare sînt obligate de a aduce la cunoştinţă publică, cu cel puţin trei zile înainte, data la care are loc adunarea cetăţenilor.

Din prevederile citate mai sus rezultă că adunările cetăţeneşti nu au caracterul unor organe obşteşti, nefiind abilitate a lua hotărîri sau a exercita vre-un control asupra activităţii consiliilor populare. Ele nu au o structură organizatorică, nu sînt dotate cu organe proprii de decizie astfel încît nu pot fi considerate organe obşteşti. Nu este însă mai puţin adevărat că alte prevederi legale acordă totuşi unele efecte juridice limitate dezbaterilor ce au loc în cadrul adunărilor de cetăţeni. Astfel, din modul în care este redactată prevederea cuprinsă în art. 26 alin ultim din Legea nr. 57/1968 (republicată cu modificările din 1980) sugerează că hotărîrile consiliilor populare privind programele de dezvoltare a efectivelor de animale şi de păsări nu pot fi adoptate dacă nu au fost în prealabil supuse dezbaterilor adunărilor generale ale cetăţenilor din comune. De asemenea, astfel cum rezultă că prevederile art. 11 alin. 2 din Legea nr. 13/1980, dezbaterea programelor de aprovizionare a populaţiei în adunări ale cetăţenilor este obligatorie.

J. COSTIN

financiar

Stabilirea răspunderii materiale în cadrul consiliilor populare

În legislaţia noastră se întîlnesc în mod frecvent cazuri de interferenţă a unor prevederi legale sau de transfer a unor instituţii juridice dintr-un domeniu în altul al dreptului. În asemenea cazuri, instituţiile originare sau categoriile juridice respective suferă modificări circumstanţiale sau îmbracă anumite noi caracteristici, care însă nu le atinge esenţa, după cum se va vedea în continuare.

În cele ce urmează ne propunem a analiza incidenţa art. 107 din Codul muncii în domeniul activităţii consiliilor populare şi ale comitetelor sau birourilor lor executive. Mai precis, ne reţine atenţia competenţa de a emite decizii de imputare atît pentru pagubele provocate patrimoniului consiliului popular de către personalul propriu, cît şi pentru prejudiciile aduse unităţilor subordonate acestui organ local, de către conducătorul acestora, sau de alte persoane încadrate în muncă de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, singure sau împreună cu alte persoane.

În literatura juridică de specialitate nu a existat preocupare pentru această temă şi nici nu cunoaştem cazuri cînd în faţa instanţelor de judecată sau a organelor de jurisdicţie a muncii, după caz, s-ar fi pus în discuţie competenţa de a emite decizii de imputare în situaţiile arătate.

Două sînt tezele care se pot susţine în această privinţă :

— competenţa de a emite deciziile de imputare aparţine comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, potrivit art. 50 alin. final din legea organică a consiliilor populare ;

— conform art. 107 alin. 1 din Codul muncii, competenţa aparţine conducătorului unităţii, adică preşedintelui comitetului sau biroului executiv.

Trebuie de la început să arătăm că în practică, în prezent, deciziile de imputare pentru recuperarea pagubelor pricinuite patrimoniului consiliului popular de către personalul propriu, precum şi pentru acoperirea prejudiciilor provocate unităţilor subordonate de conducătorii acestora (singuri sau împreună cu alte persoane), se emite de comitetul executiv al consiliului popular, în baza art. 50 alin. final din Legea nr. 57/1968 (republicată în 1980), considerîndu-se că prin aceasta ele exercită drepturile persoanei juridice care este judeţul, municipiul, sectorul municipiului Bucureşti, oraşul şi comuna.

În prima ipoteză, adică aşa cum se procedează în prezent, decizia de imputare este opera unui organ colectiv, hotărîrea se ia cu votul majorităţii membrilor, în timp ce în opinia noastră — pe care o argumentăm mai jos, competenţa stabilirii răspunderii materiale aparţine nemijlocit conducătorului de unitate socialistă — pe care o exercită singur — indiferent de faptul că unitatea socialistă este o întreprindere, o centrală sau un consiliu popular. În fond, susţinem că decizia de imputare fiind un act juridic aparţinînd în mod necontestat dreptului muncii, ea se poate emite numai în condiţiile de formă şi fond prescrise de Codul muncii, şi nu de o lege cu caracter administrativ. Opiniem că o decizie de imputare emisă pentru recuperarea pagubelor pricinuite consiliului popular este şi rămîne un act propriu dreptului muncii, supus regulilor acestuia, şi nu un act de drept administrativ.

Militează pentru teza pe care o susţinem elemente de tehnică legislativă, la care ne vom referi în primul rînd, dar şi argumente de text şi de logică juridică.

Este cunoscut că în vechiul cod al muncii — în vigoare pînă la 1 martie 1973 — decizia de imputare (denumită dispoziţie de reţinere) se emitea, potrivit art. 69, de acela care angajează. În aplicarea acestei prevederi, Plenul Tribunalului Suprem, prin deciziile de îndrumare nr. 15/1963 (în C.D. anul 1963 p. 22) şi nr. 8/1965 (în C.D. anul 1965 p. 26), a statuat că prin cel care angajează se înţelege conducătorul unităţii, adică persoana care are dreptul de a face încadrări în muncă, sau o altă persoană delegată de conducător a face încadrări în muncă şi deci de a emite decizii de imputare.

După intrarea în vigoare a Legii nr. 11/1971, cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, aplicarea art. 69 din vechiul cod al muncii se făcea în mod diferenţiat, în raport cu competenţa acordată organelor de conducere colectivă sau

conducătorului de unitate, de a face încadrări în muncă. Într-adevăr, legea citată, în art. 52, 54, 55 pentru întreprinderi şi art. 60, 62, 63 pentru centrale, stabilea în mod diferenţiat capacitatea de a dispune încadrări în muncă.

În mod logic, pe cale de consecinţă, astfel cum s-a evidenţiat în literatura juridică de specialitate [1]), întrucît potrivit art. 69 din vechiul cod competenţa de a emite decizii era strict determinată de capacitatea de a face încadrări în muncă, ipso facto, deciziile de imputare nu se mai puteau emite exclusiv de conducător (organ unipersonal), ci şi de către organele de conducere colectivă în cazul cînd autorii pagubelor au fost încadraţi în muncă prin hotărîrea fostelor comitete ale oamenilor muncii sau colective de conducere operativă. Această difuzare a capacităţii sau a competenţei de a emite decizii de imputare la mai multe organe colegiale şi unipersonale după caz, urma să dureze de la intrarea în vigoare a Legii nr. 11/1971 (publicată în B. Of. I. nr. 130 din 21 oct. 1971), dacă prin Codul actual, intrat în vigoare la 1 martie 1973, nu s-ar fi abandonat nu numai vechea redactare a textului dar şi ideea de a lega nemijlocit capacitatea de a emite decizia de imputare de competenţa de a face încadrări.

Modificarea adusă art. 69 din vechiul cod prin art. 107 alin. 1 din actualul cod al muncii nu are numai semnificaţia renunţării la relaţia arătată mai sus (între competenţa de a face încadrări în muncă şi de a emite decizii de imputare), ci are şi un înţeles mai adînc în sensul că în toate cazurile, competenţa de a emite decizia de imputare aparţine organului unipersonal, conducătorului de unitate. Această schimbare de concepţie trebuie înţeleasă şi pusă în legătură cu termenul de 60 zile în care poate fi emisă decizia de imputare de la data cînd conducătorul a luat cunoştinţă de producerea pagubei. Dacă această competenţă ar fi fost atribuită şi unui organ colectiv de conducere apărea cu totul dificil a se stabili data cînd organul ca atare a luat cunoştinţă de producerea pagubei.

Renunţarea legiuitorului de a lega competenţa emiterii deciziei de imputare de aceea a încadrării în muncă a avut ca prim efect că această capacitate aparţine numai conducătorului de unitate, indiferent de natura şi subordonarea acesteia.

Concluzia, determinată de elemente de tehnică legislativă, constituie primul argument în favoarea opiniei noastre.

O atare opinie este susţinută şi de două argumente de text. Într-adevăr, art. 62 din legea organică a consiliilor populare dispunînd că preşedintelui i se pot stabili atribuţii de către comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, consacră în mod indubitabil posibilitatea ca acesta să aibă şi să exercite şi unele atribuţii proprii.

În fine, art. 60 alin. final din Legea nr. 57/1968 prevede că deciziile ilegale ale comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare se anulează de organele ierarhic superioare ale acestora. În cazul în care decizia de imputare se emite de comitetul sau biroul executiv ar trebui să admitem — pentru o fi consecvenţi ideii că ea aparţine dreptului administrativ — că poate fi contestată la organele administraţiei de stat şi anulată de către acestea, concluzie absolut în contradicţie cu prevederile Codului muncii, pe care nu o susţine nimeni.

Aceste consideraţii ne-au format convingerea şi opinia că preşedintele consiliului popular este singurul competent a emite decizii de imputare pentru pagubele produse consiliului popular de persoane făcînd parte din aparatul propriu, sau pentru pagubele aduse unităţilor subordonate provocate de conducătorii lor singuri sau împreună cu alte persoane.

Tot ca un argument ce militează în sprijinul concluziei la care am ajuns o constituie faptul că în legislaţia noastră actuală mai există prevederi exprese care stabilesc unele atribuţii personal şi exclusiv preşedintelui consiliului popular (art. 8 şi art. 13 din Decretul nr. 68/1976).

Dr. **C. JORNESCU**

[1]) *Al. Deteşan, C. Jornescu — „Cartea întreprinderii", Bucureşti, 1972, p. 72 şi urm.*

contract economic

Planul de aprovizionare tehnico-materială; balanţele materiale — repartiţii

În cadrul acţiunii de perfecţionare a legislaţiei economice, prin Legea nr. 8/1972, aşa cum a fost modificată prin Legea nr. 1/1979 şi, în special, prin Legea nr. 14/1971, modificată prin Legea nr. 11/1980, metodologia de elaborare şi conţinutul secţiunii de plan aprovizionare tehnico-materială şi, respectiv al balanţelor materiale şi a repartiţiilor au primit o reglementare unitară, corespunzătoare şi în conformitate cu principiile noului mecanism economic.

1. PLANUL DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALA

Funcţiile acestei importante secţiuni a planului naţional unic sînt judicios stabilite prin Legea nr. 14/1971, care, la art. 92, prevede că „planul de aprovizionare tehnico-materială asigură baza materială necesară îndeplinirii sarcinilor şi obiectivelor planului naţional unic de dezvoltare economico-socială, în condiţiile fundamentării consumurilor prin norme şi normative, corelate cu structura fizică a producţiei, precum şi a resurselor materiale refolosibile, a întregului potenţial tehnico-productiv, încadrării în normele de stoc, stabilirii unor rezerve de plan care să permită desfăşurarea continuă a proceselor productive".

Pentru a răspunde funcţiei pe care o are, planul aprovizionării tehnico-materiale conţine o sumă de elemente care, aşa cum prevede art. 42 din Legea nr. 8/1972, trebuie să răspundă şi să asigure :

— dimensionarea judicioasă şi acoperirea necesarului de materii prime, materiale, maşini şi utilaje, piese de schimb, combustibili, energie electrică şi termică şi ambalaje ;

— constituirea de rezerve corespunzătoare de materii prime şi materiale ;

— valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, extinderea folosirii înlocuitorilor, resurselor secundare de materii prime şi materiale şi a deşeurilor de la populaţie ;

— realizarea și livrarea produselor la termenele impuse de producție, în condițiile și la nivelul prevederilor contractuale ;

— asigurarea menținerii stocurilor de materii prime și materiale la nivelul planificat, precum și prevenirea formării de stocuri supranormative.

Constituind o secțiune a planului național unic de dezvoltare economico-socială, elaborarea planului de aprovizionare tehnico-materială urmează aceleași reguli prevăzute pentru planurile cincinale, pe toate treptele organizatorice, pornind de la unitățile de bază economice, social-culturale și teritorial-administrative și pînă la definitivarea lor unitară și aprobarea prin lege de către Marea Adunare Națională.

Potrivit Legii nr. 8/1972, art. 21, actualizarea prevederilor planului anual de aprovizionare tehnico-materială și desfășurarea acestora pe ministere, alte organe centrale, pe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București se aprobă la propunerea Consiliului de Miniștri, prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului. În același mod, în același timp, și după aceiași procedură se adaptează și sarcinile din planul cincinal pe anul următor.

Pentru a răspunde funcției principale pe care o are — asigurarea ritmică a producției și a nevoilor de consum în cursul anului —, planul de aprovizionare tehnico-materială se defalcă pe trimestre, prevederile de plan astfel repartizate fiind imperative pentru toate întreprinderile interesate — furnizoare și beneficiare —, cît și pentru coordonatorii de balanță.

2. BALANȚELE MATERIALE

Elementele componente fundamentale ale planului de aprovizionare tehnico-materială le constituie balanțele materiale, care sînt o parte integrantă a sistemului general de balanțe. Pentru a se realiza o concordanță deplină între cererile formulate de beneficiari și între prosibilitățile de producție și pentru a se asigura o legătură între planul național unic și contractele economice, a fost reglementată obligativitatea elaborării de balanțe materiale, funcția lor fiind aceea de a asigura un echilibru dinamic și permanent între resurse și necesar.

Prin mijlocirea balanțelor materiale se asigură, pe de o parte, încărcarea optimă a capacităților de producție, dimensionarea strictă a importurilor, iar pe de altă parte utilizarea cît mai eficientă a resurselor materiale pentru consum. Sub acest aspect, balanțele materiale exprimă sintetic echilibrarea globală pe grupe de produse, iar analitic arată relațiile multiple ce se nasc între diferite secțiuni de plan, normative de consum, parteneri, echilibru care, de fapt, constituie baza procesului de realizare a aprovizionării tehnico-materiale.

a) **Produse pentru care se elaborează balanțe materiale — competențe de aprobare.** Potrivit art. 99, din Legea nr. 14/1971, nomenclatorul produselor pentru care se elaborează balanțele materiale, coordonatorii de balanțe, precum și competențele de aprobare a acestora se stabilesc prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, la propunerea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Comitetul de Stat al Planificării. În cazurile în care datorită modificărilor rezultate din aplicarea unor dispoziții legale privind indicatorii planului național unic, ori a profilului de activitate al titularilor de plan, actualizarea nomenclatoarelor se face de către M.A.T.M. și C.S.P.

Balanțele materiale se elaborează pe perioada planurilor cincinale, se actualizează odată cu planurile anuale și se aprobă :

— prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, pentru materiile prime, materialele, combustibilii, carburanții, energia, mașinile și utilajele cu rol hotărîtor în dezvoltarea economiei și în stabilirea proporțiilor între ramurile acesteia ;

— de către organele de conducere colectivă din ministere și celelalte organe centrale sau de organele locale, cu avizul M.A.T.M. și C.S.P., pentru alte produse importante, la care sînt necesare importuri ori se prevăd sarcini de export ;

— de către organele de conducere colectivă din centrale și întreprinderi, însușite de către ministerul tutelar și cu avizul M.A.T.M., pentru celelalte produse.

b) **Elaborarea balanțelor materiale — elemente esențiale.** Legea nr. 14/1972, după ce face precizarea că coordonator de balanță este principalul producător — întreprindere, centrală sau minister — sau în unele cazuri unitatea de desfacere sau principalul beneficiar, stabilește, prin art. 93, atribuțiile acestora, sub următoarea formulare : „Sarcina elaborării și prezentării proiectelor balanțelor materiale și soluțiilor de echilibrare ale acestora pentru planurile cincinale și anuale, adaptării balanțelor materiale potrivit îmbunătățirilor ce se aduc planurilor anuale, emiterii reparațiilor pentru încheierea sau adaptarea contractelor economice și răspunderea pentru executarea balanțelor aprobate revine coordonatorilor de balanțe".

La baza elaborării balanțelor stau datele temeinic fundamentate pe care le comunică coordonatorilor de balanțe — la termenele prevăzute pentru elaborarea planului de aprovizionare tehnico-materială — centralele industriale, organele centrale și cele locale, care au în subordine unități producătoare și consumatoare, cu privire la :

— necesarul de consum de materii prime, materiale, ambalaje, piese de schimb, combustibili, carburanți, energie, mașini și utilaje ;

— nivelurile de producție și celelalte resurse care se cuprind în balanțe.

Art. 97, aliniat final, din Legea nr. 14/1971, prevede că fundamentarea necesarului de aprovizionare se face pe baza normelor, normativelor de consum și de stoc aprobate, întreprinderile în cauză avînd obligația să se preocupe permanent de reducerea continuă a consumurilor specifice, creșterii indicilor de valorificare și de utilizare a materiilor prime, de intensificarea recuperării și reutilizării materiilor prime, materialelor și resurselor energetice refolosibile.

Balanțele materiale conțin, în principal, următoarele elemente : resursele din țară, al căror volum are în vedere utilizarea din țară, în mod complet, a capacităților de producție de care dispun toate întreprinderile cu același profil, precum și materialele refolosibile ; resursele din import, judicios determinate și strict dimensionate pentru a completa resursele interne în măsura în care necesarul nu poate fi acoperit din producția indigenă ;

nevoile de aprovizionare ale tuturor beneficiarilor pentru producție, exploatare, investiții, fundamentate, așa cum am arătat mai sus, prin planurile de producție, normativele și normele de consum ; necesarul de materiale pentru acoperirea nevoilor de consum ale populației ; volumul exportului ; rezervele de plan, dimensionate în funcție de natura materialelor și specificul proceselor productive ; rezervele de stat pentru situații excepționale.

Legea nr. 14/1971 (art. 95) stabilește obligații precise, detaliat formulate, în sarcina tuturor celor care concură la elaborarea balanțelor materiale — M.A.T.M., C.S.P., ministere industriale și alte organe centrale și locale, centrale industriale, întreprinderi — cu privire la înscrierea în balanțe a tuturor resurselor și asigurarea consumurilor în strictă conformitate cu normele tehnice, temeinic fundamentate ; potrivit aceluiași text ansamblul de măsuri preconizate în acest scop trebuie să aibă ca finalitate :

— includerea integrală în balanțe a resurselor din țară, prin încărcarea optimă a capacităților de producție și luarea în considerare a tuturor resurselor de materiale refolosibile ;

— repartizarea judicioasă a resurselor pe consumatori, cu respectarea structurii planificate a producției fizice ;

— promovarea în consum a materialelor înlocuitoare, eficiente din punct de vedere economic și care să conducă, pe cît posibil la diminuarea importurilor ;

— asigurarea necesarului de marfă pentru fondul pieței ;

— acoperirea volumului de mărfuri pentru export, potrivit planului de comerț exterior și cooperare economică internațională ;

— prevederea de rezerve dimensionate în funcție de natura materialelor și specificul proceselor productive, în vederea acoperirii unor nevoi neprevăzute sau cerințe suplimentare care apar în cursul executării planului.

c) **Modificarea balanțelor materiale.** Constituind elemente componente ale planului de aprovizionare tehnico-materială, balanțele materiale pot fi modificate în condițiile în care se pot modifica prevederile de plan.

Art. 23 din Legea nr. 8/1972 stabilește principiile potrivit cărora prevederile de plan cincinal și anual se pot modifica, în condițiile legii, numai în cazuri temeinice justificate și că asemenea modificări se efectuează după dezbaterea acestora cu organele de conducere colectivă ale unităților respective, și sub condiția menținerii proporțiilor, ritmurilor și echilibrului planificat.

Textul de lege menționat prevede expres că „modificările de plan pentru perioade expirate sînt interzise".

Referindu-ne la balanțele materiale credem că modificarea lor nu poate fi efectuată de organul colectiv de conducere al coordonatorului de balanță ci numai de acela al organului care a aprobat balanța materială în cauză. De asemenea, pentru identitate de rațiune, credem că și în cazul modificărilor de balanțe se impune, sub sancțiunea nulității acțiunii, avizul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe precum și al Comitetului de Stat al Planificării.

3. REPARTIȚIILE — INSTRUMENTE DE TRANSMITERE A PREVEDERILOR DE PLAN

Repartițiile, după ce au avut pe parcursul anilor diferite reglementări și chiar denumiri (extrase de balanțe), cunosc astăzi, o reglementare unitară și au funcții economico-juridice bine conturate în dreptul nostru economic.

a) **Funcții — elemente esențiale.** Pentru realizarea planului de aprovizionare tehnico-materială, respectiv a prevederilor balanțelor materiale, potrivit actualului mecanism de aprovizionare și comercializare a mărfurilor, prima condiție, o condiție fundamentală, este aceea de a se încheia contracte economice care, așa cum prevede Legea nr. 71/1969, art. 1, „trebuie să asigure realizarea producției în cantitățile, calitatea și la termenele stabilite în conformitate cu prevederile planului național unic". Funcția de transmitere a prevederilor din planul de aprovizionare tehnico-materială și de a determina întreprinderile furnizoare și cele beneficiare de a încheia contracte în conformitate cu aceste prevederi o îndeplinesc repartițiile.

Avînd funcția de transmitere a prevederilor din planul de aprovizionare tehnico-materială și de obligare la încheierea conformă a contractelor economice de livrare, repartițiile sînt acte de planificare. Pentru a-și îndeplini aceste funcții, repartițiile trebuie să conțină — sub sancțiunea pierderii calității de acte de planificare, devenind simple comunicări scrise — următoarele două elemente esențiale :

— nominalizarea furnizorilor și a beneficiarilor efectivi, în cuprinsul actului ; această prevedere a Legii nr. 14/1971 (art. 100) urmărește să înlăture practica emiterii de repartiții pe beneficiarii centrali de plan, care, la rîndul lor, să defalce cantitățile alocate pe întreprinderile efectiv beneficiare ;

— înscrierea produselor cu precizarea cantităților și a calității, pe an și trimestre, cu respectarea strictă a prevederilor din balanțele materiale.

b) **Emiterea repartițiilor — efecte juridice.** Potrivit Legii nr. 14/1971, art. 100, competența exclusivă de a emite repartiții o au coordonatorii de balanțe. Emiterea repartițiilor, potrivit textului citat se face „pe baza resurselor și destinațiilor din balanțele materiale aprobate și a specificațiilor pe sortimente, tipuri și dimensiuni primite de la beneficiari" și, evident, în conformitate cu programele de fabricație și cele de optimizare a transporturilor.

În lumina normei de drept menționată, pentru ca o repartiție să fie legal emisă și, deci, să producă efecte juridice, trebuie să îndeplinească mai multe condiții și anume :

— **condiții de fond :** să fie emisă de coordonatorul de balanțe materiale ale produselor care face obiectul repartiției ; să fie conformă cu prevederile balanțelor sintetice și analitice pe producători și beneficiari și cu programele de fabricație pe sortimente și tipodimensiuni înscrise în repartiție ; să aibă la bază programe de optimizare a transporturilor, astfel încît cheltuielile de circulație de la furnizor la beneficiar să fie minime ;

— **condiții de formă :** să fie emisă sub formă scrisă, de regulă, pe formulare tipizate, astfe încît conținutul exemplarului trimis furnizorului și cel trimis beneficiarului direct să fie identice; în conținutul actului să se înscrie toate

elementele de identificare a coordonatorului, a furnizorului și a beneficiarilor, cu arătarea organelor ierarhic superioare, titulare de plan ; cantitățile, calitatea și perioadele de plan de executare (an, trimestru) trebuie să fie astfel înscrise încît să excludă echivocuri, respectiv interpretări diferite ; repartițiile trebuie să fie datate.

Emiterea repartițiilor se face la datele stabilite prin actele normative și anume :

— art. 21 din Legea nr. 8/1972 prevede că actualizarea prevederilor planului anual și desfășurarea acestora pe ministere, alte organe centrale, centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene se aprobă prin decret cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului ; ca urmare, acesta fiind momentul cînd planul de aprovizionare tehnico-materială și, implicit, balanțele materiale devin definitive, sau se definitivează de către organele competente să le aprobe, rezultă că coordonatorilor le revine obligația să emită repartițiile anuale imediat după ce balanțele intrate în competența lor, potrivit nomenclatorului, au fost aprobate ;

— făcînd aplicarea prevederilor înscrise în Legea nr. 8/1972, art. 21, alin. 2 și 3, potrivit cărora întreprinderile sînt obligate ca în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan să ia măsuri „pentru definitivarea contractării și asigurării tuturor condițiilor în vederea realizării sarcinilor de plan stabilite", rezultă că emiterea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe — repartiții care stau la baza contractelor — trebuie să se facă cel mai tîrziu în primele două luni ale trimestrului menționat ;

— în cazuri justificate, unele repartiții se emit și pe parcursul anului de plan, care însă pentru a fi valabile trebuie emise înainte de începerea trimestrului în care sarcina de plan trebuie executată ;

— norma de drept cuprinsă în art. 114 din Legea nr. 14/1971 ne permite concluzia potrivit căreia emiterea repartițiilor pe parcursul executării planului, atunci cînd asemenea situații sînt justificate, trebuie să fie făcută cu cel puțin 75 de zile înanite de începerea trimestrului în care urmează să se execute : mașini, utilaje și instalații de serie, organe de ansamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice ; 45 zile pentru materii prime, materiale și alte produse necuprinse în cele arătate mai sus.

Efectul juridic principal al unei repartiții legale emise este acela de a obliga întreprinderea furnizoare și pe cea beneficiară să încheie contract economic de livrare la nivelul cantitativ și calitativ a produselor înscrise în conținutul ei, pentru perioadele trimestriale prevăzute și în termenele procedurale stabilite prin Legea nr. 71/1969. Așa cum vom vedea, acest termen, potrivit art. 25 din legea menționată este : de 20 zile pentru beneficiar, care începe să curgă de la data primirii repartiției și în interiorul căruia este obligat să emită comanda ; de 30 zile de la primirea comenzi de către furnizor, timp în care acesta are obligația să emită și să tranmită beneficiarului proiectul de contract de livrare.

c) **Modificarea și anularea repartițiilor.** Legea nr. 14/1971, la art. 111 și următoarele, stabilește modalitățile legale de prevenire a formării de stocuri de produse disponibile ; obligațiile care revin coordonatorilor de balanță de a preîntîmpina ca anumite produse contractate, ce nu mai sînt necesare beneficiarilor, să nu se mai fabrice și, deci, să nu se mai livreze, pot fi astfel sintetizate :

— primind de la organele ierarhic superioare ale beneficiarilor comunicările cu privire la măsurile de redistribuire, coordonatorii de balanțe sînt obligați „să modifice" repartițiile emise anterior și să le comunice furnizorilor și beneficiarilor în vederea adaptării contractelor economice de livrare ;

— prin termenul „să modifice" folosit de legiuitor se înțelege atît diminuarea cantităților repartizate anterior unor beneficiari, cît și suplimentarea cotelor atribuite altora ; de asemenea, în cadrul unor astfel de acțiuni de redistribuire este posibili ca să se anuleze unele cantități din repartițiile emise pentru unii beneficiari care, din diferite motive, nu mai au nevoie de ele ;

— modificarea repartițiilor pentru motivele arătate mai sus și, deci, și a eventualelor anulări, se poate efectua de coordonatorii de balanțe cel mai tîrziu : cu 75 zile înainte de începerea trimestrului în care trebuiau executate prevederile din repartiții, pentru mașini, utilaje și instalații de serie, organe de ansamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice ; cu 45 zile înainte de începerea trimestrului respectiv, pentru materii prime, materiale și alte produse care nu intră în categoria celor de mai sus.

Art. 100 din Legea nr. 14/1971, referindu-se la cazurile în care pot fi modificate sau anulate repartițiile de către coordonatorii de balanțe, stabilește că asemenea modificări sau anulări pot fi operate „numai în cazurile în care această măsură este consecința modificării unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emise de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în condițiile prevăzute de lege".

Sintetizînd normele de drept evocate, conchidem că repartițiile pot fi modificate sau anulate în următoarele cazuri :

— în cadrul redistribuirilor făcute de organele ierarhic superioare ale beneficiarilor, în vederea preîntîmpinării formării de stocuri disponibile și pentru acoperirea mai judicioasă a necesarului întreprinderilor pe care le au în componența lor.

— în cazurile în care s-au făcut în prealabil modificări ale unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială și pe cale de consecință, se impune modificarea corespunzătoare a repartițiilor sau de anulare a unora ;

— în baza dispozițiilor obligatorii emise, potrivit legii, de către M.A.T.M.

Legea nr. 14/1971, prin ultimul aliniat al art. 100, face o precizare de importanță hotărîtoare pentru disciplina de plan și contractuală și anume : „Se interzice modificarea sau anularea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe după expirarea perioadei pentru care acestea au fost emise".

Norma de drept redată credem că va pune capăt acelei practici dăunătoare, potrivit căreia unii coordonatori de balanțe „reașezau" sarcinile de plan, în funcție de execuția înregistrată pe o anumită perioadă expirată, prin emi-

terea de repartiții de anulare a acelei părți din prevederile de plan care nu a fost executată de către furnizori. Din păcate, asemenea repartiții nelegale emise, care prejudiciau serios interesele beneficiarilor au fost acceptate deseori de organele de arbitraj și, pe cale de consecință, erau exonerați de răspundere furnizorii care nu și-au îndeplinit obligațiile contractuale. Următorul exemplu va fi concludent.

Într-un litigiu arbitral, deși, din probe rezulta să coordonatorul de balanță a anulat, la 16 noiembrie 1978, o repartiție care a stat la baza unui contract cu termen de executare în trimestrul III, prin hotărîrea pronunțată (nr. 338/1978 a Arbitrajului de Stat Central) a fost respinsă cererea de penalități de întîrziere în livrare, cu motivarea că „în atare situație, lipsa actului de planificare care a constituit condiția încheierii contractului duce la nulitatea contractului încheiat, întrucît prin anularea repartiției temeiul încheierii contractului a fost desființat, ceea ce atrage după sine nulitatea totală a contractului". Față de această hotărîre neconformă cu interesele întreprinderii reclamante, aceasta a introdus cerere de rearbitrare. Prin Decizia nr. 729/1979, primul arbitru de stat reține totuși că „hotărîrea este temeinică și legală și, ca atare, urmează a fi menținută pentru următoarele considerente: Prin efectul anulării sarcinii de plan, dispuse de către organul de planificare competent, contractul de furnizare este desființat de drept pe data încheierii sale. Așadar, anularea sarcinii de plan conduce pe calea influenței directe, la desființarea retroactivă a contractului".

Din exemplul dat, rezultă că organul de arbitraj deși era în cunoștință de cauză că anularea repartiției a fost făcută după expirarea perioadei de plan, totuși a fost luată în considerare și, deci furnizorul a fost absolvit de plata penalităților pe care le datora. Acest punct de vedere nu a fost împărtășit de organul de soluționare a neînțelegerilor precontractuale al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale care, prin Hotărîrea nr. 12/1979 și altele, a statuat că: „În unele cazuri, coordonatorii de balanțe anulează repartițiile emise anterior și pe baza cărora s-au încheiat contractele economice. Potrivit art. 23, al. 2 din Legea planificări, asemenea practici sînt interzise. Ca urmare, anulările de repartiții au fost constatate ca ilegale, nerecunoscîndu-le efecte, menținîndu-se deci în vigoare contractul".

Soluția dată de M.A.T.M. se înscrie pe linia întăririi disciplinei de plan și contractuale, fără de care o bună execuție a bugetului de venituri și cheltuieli adoptat de organele de conducere colectivă a întreprinderilor nu ar fi posibilă.

Evident, această practică diferită a putut avea loc datorită inexistenței, unui text expres care să interzică modificarea sau anularea repartițiilor după expirarea perioadei pentru care au fost emise. În noile condiții, cînd prin îmbunătățirile aduse Legii nr. 14/1971, s-a introdus norma de drept prezentată mai sus, credem că practica arbitrală va fi schimbată; mai mult decît atît, considerăm că legalitatea repartițiilor va constitui o preocupare fundamentală a organelor de arbitraj și că vor fi înlăturate acele repartiții care vor fi emise cu încălcarea legii și care astfel nu pot fi generatoare de efecte juridice. Credem că aceasta este o condiții esențială pentru întărirea disciplinei de plan și contractuale.

dr. AL. DETEȘAN,
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

practică judecătorească

● Lipsa concluziilor autorității tutelare duce la desființarea hotărîrii instanței de judecată și cu privire la soluția dată în acțiunea de divorț. În acest sens se pot cita numeroase decizii ale instanței noastre supreme, imediat după intrarea în vigoare a Codului familiei (citățm, de exemplu, dec. nr. 68/1956; nr. 119/1959; 1042/1968; nr. 1412/1976 etc.). Deoarece lipsa concluziilor atrage nulitatea hotărîrii judecătorești, atît consiliile populare, în calitatea lor de autoritate tutelară cît și instanțele trebuie să se îngrijească ca la dosarul cauzei să existe concluziile acesteia. Existența concluziilor autorității tutelare nu presupune însă cu necesitate prezența efectivă a delegatului acesteia în instanță, fiind suficientă o adresă scrisă care să cuprindă concluziile sale precum și motivarea lor. Plenul Tribunalului Suprem a statuat că în cazul în care autoritatea tutelară nu răspunde la timp și prin aceasta ar împiedica soluționarea cauzei, instanța judecătorească va stărui ca ea să-și îndeplinească această obligație legală, iar în caz de nevoie, va sesiza organele administrative ierarhic superioare sau eventual, organele procuraturii.

● Uzufructul constituit asupra unui bun imobil nu este stins în cazul cînd intervine ulterior trecerea acestui imobil în proprietatea statului.

Astfel, dacă locuința asupra căreia s-a instituit un uzufruct viager este preluată ulterior de stat, în condițiile art. 56 din Legea nr. 4/1973, dreptul de uzufruct continuă a exista și trebuie să fie respectat, întrucît schimbarea titularului dreptului de proprietate nu constituie o cauză de stingere a uzufructului. Uzufructuarul nu poate fi despăgubit primind o parte din cuantumul despăgubirii pe care proprietarul o încasează de la stat pentru locuința preluată, neputînd fi obligat a renunța la acest drept în schimbul despăgubirii. În acest sens s-a pronunțat secția civilă a Tribunalului Suprem prin decizia nr. 1540/1978.

● O soluție de deosebită valoare juridică a fost dată de Tribunalul Suprem în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, cu privire la concursul între două litigii civile. Prin decizia nr. 49/1978 s-a statuat că în cazul în care împotriva deciziei comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București de trecere a unui imobil în proprietatea statului, potrivit art. 4 din Decretul nr. 223/1974, s-a făcut plîngere în baza Legii nr. 1/1967, și procesul este în curs, instanța de judecată sesizată cu o eventuală cerere de partaj a acelui bun, este obligată să suspende judecata pînă la rezolvarea plîngerii, de care

depinde existența sau inexistența dreptului de proprietate asupra acelui bun. Altfel spus, procesul de partaj asupra unei locuințe nu poate fi soluționat pînă nu sînt precizați cu exactitate titularii dreptului de proprietate asupra imobilului în cauză.

● În aceeași compunere, prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea de organizare judecătorească, Tribunalul Suprem prin decizia nr. 82/1978 a statuat că în cadrul legislației în vigoare (Legea nr. 58/1974 și Decretul nr. 144/1958) nu este necesară autorizarea prealabilă a comitetului (biroului) executiv al consiliului popular în cazul cînd intervine o împărțire a construcțiilor. Deci, pentru partajul unor imobile-construcții nu este necesară autorizația prealabilă a organului administrației de stat, cu condiția ca împărțirea în natură a construcției să nu necesite executarea unor lucrări sau modificări de construcții. Ori de cîte ori formarea loturilor pentru ieșirea din indiviziune reclamă executarea unor lucrări sau modificări de construcții este necesară obținerea autorizației prealabile. În aceste cazuri, autorizația este limitată numai la încuviințarea executării lucrărilor propuse, iar nu și la posibilitatea ieșirii din indiviziune. În situația în care se refuză autorizația cerută, instanța urmează să dispună partajarea în altă variantă, care să nu necesite efectuarea de lucrări sau modificări.

În cazul terenurilor, este necesară autorizarea organului administrativ numai cînd, prin lichidarea stării de indiviziune se ajunge la modificarea planurilor existente, care au fost avute în vedere în cadrul operațiilor de sistematizare. Ori de cîte ori însă, ca urmare a ieșirii din indiviziune nu se modifică planul inițial al terenului, nu este necesară autorizația organului administrativ, deoarece situația terenului a rămas neschimbată.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **DUMITRU ȘTEFAN — Giurgiu,** solicita unele lămuriri privind aplicarea prevederilor din Statutul asociației locatarilor referitoare la funcțiile și persoanele care pot primi recompense anuale și pentru ce anume lucrare.

Potrivit art. 15 alin. 3 din statut, recompensele se pot acorda pentru îndeplinirea lucrărilor de administrare și bună gospodărire. Din prevederile art. 15 alin. 3, citate mai sus, și din alte prevederi statutare, rezultă că prin lucrări de administrare urmează a se înțelege numai activitățile materiale strict legate de administrarea blocului și nu cele ce se referă la gestiunea asociației, astfel încît socotim că cenzorii nu ar putea primi recompense anuale pentru munca lor de verificare și control. Cît privește celelalte categorii de persoane (simpli membri ai asociației și membri ai comitetului), arătăm că toți pot fi recompensați, dacă au îndeplinit lucrări de administrare și bună gospodărire, respectivii avînd vocație la acordarea acestor recompense. În orice caz, dat fiind că asociația locatarilor reprezintă o mutualitate al cărei organ suprem de conducere este adunarea generală care poate lua hotăriri în legătură cu administrarea patrimoniului propriu al asociației, trebuie evidențiat că aceasta poate dispune și aprecia în limitele prevăzute de lege și că acolo unde legea tace, ea poate lua hotărîrile pe care le consideră cele mai corespunzătoare. Și în cazul în care vă referiți, întrucît statutul nu precizează pentru ce anume lucrări se pot acorda recompense și nici nu stabilește anumite interdicții în acordarea recompenselor, adunarea generală este competentă a lua hotărîrea pe care o consideră mai adecvată întrucît, în esență, membrii asociației pot hotărî ei singuri ce să facă cu propriile lor sume.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT — Recaș,** întreabă dacă mai poate pretinde penalități și după obținerea unei hotărîri arbitrale în condiția în care partea debitoare nu și-a respectat obligațiile și după ce a intervenit hotărîrea arbitrală respectivă.

În primul rînd vă arătăm că pentru executarea unei hotărîri arbitrale prin bancă este necesară investirea acesteia cu formulă executorie. Prin consecință, solicitați organului arbitral a vă investi hotărîrea cu formulă executorie și apoi o depuneți la bancă.

În ce privește penalizările de întîrziere vă arătăm că — în cazul dv. — ele curg pînă în ziua în care unitatea debitoare își îndeplinește obligația sa contractuală, indiferent dacă pe parcursul perioadei de neexecutare a intervenit sau nu o hotărîre a unui organ arbitral. În cazul în care hotărîrea pe care o aveți nu dispune obligarea la plata de penalități în continuare pînă la executarea obligației sale contractuale, sesizați arbitrajul de stat pentru diferență.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR — Blocuri Hașdeu — Bacău, întreabă** dacă pot fi scutiți de plata unor cheltuieli comune și proprietarii care absentează temporar. Răspunsul este afirmativ deoarece cheltuielile respective sînt legate strict nu de calitatea de proprietar sau de chiriaș, ci de aceea de consumator.

● **MIHAELA TOMA — Rîmnicu Vîlcea,** întreabă care este limita retribuției tarifare ce se ia în calcul pentru majorarea chiriei, după modificarea Legii nr. 5/1973, respectiv dacă suma de 1 500 lei lunar pe membru de familie a rămas nemodificată. Răspunsul este afirmativ. Potrivit art. 35 din Legea nr. 5/1973 (modificată și republicată în 1980) pentru persoanele încadrate cu contract de muncă sau pensionarii cu un venit mediu pe membru de familie mai mare de 1 500 lei lunar, chiria suportă anumite majorări.

● **DAN ZISSU, București** — Indemnizația de conducere acordată cadrelor din conducerea unităților economice, prevăzută de art. 30 din Legea nr. 57/1974, nu are caracter de retribuție tarifară și nu se include în baza de calcul a alocației de stat pentru copii. Conform legislației în vigoare (Decretul nr. 246/1977, art. 3), alocația se acordă personalului cu retribuții tarifare de încadrare de pînă la 4 450 lei lunar. (Nu se include în calcul nici sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate).

● **GAVRIL VOȘLOBAN, Constanța** — Trecerea în categorii tarifare superioare, în cazul muncitorilor și a personalului operativ, se face cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, indiferent de rata majorării cu caracter general a retribuției în unitatea unde acel personal lucrează, deci inclusiv înlăuntrul celor șase luni de la data majorării. Aceeași reglementare privește și promovarea în funcții superioare (nu în clase de retribuire) a personalului TESA. Trecerea în trepte de retribuire și gradații superioare se poate face însă numai cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974, respectiv după cel puțin șase luni de la majorarea retribuțiilor.

● **IOAN ALBU, Sibiu** — Funcția de impegat auto face parte din categoria personalului operativ încadrat pe gradații, căruia i se aplică reglementările privind personalul TESA în ce privește retribuirea. Conform soluției adoptate de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, perioada lucrată ca impegat auto nu se ia în

considerare la încadrarea absolvenților școlilor medii de cultură generală, ca tehnicieni.

● **ALEXANDRU CĂLINESCU, Roșiori de Vede** — Din datele comunicate în situația anexată adresei ce ne-ați comunicat rezultă că persoana la care vă referiți, la trecerea ca tehnician principal, a beneficiat de acordarea unei gradații în vederea menținerii retribuției anterioare avute ca maistru. Ca tehnician principal a lucrat aproape șase ani, apoi a fost trecut din nou ca maistru. În această situație, întrucît a lucrat mai mult de trei ani în funcția de tehnician principal, persoana este îndreptățită să i se majoreze retribuția cu două clase de retribuire (art. 23/3 din Legea nr. 57/1974).

● **CONSTANTIN BOGHEANU, Craiova** — În situația dv. vechimea în gradație se socotește de la 1 noiembrie 1975. În cazuri similare cu al dv. sînt aplicabile prevederile anexei 6 la Decretul nr. 100/1979. În prezent trecerea dv. în gradația a 6-a se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974, modificată prin Legea nr. 4/1979.

● **COSTEA DUMITRESCU, Ploiești** — În aplicarea art. 24 din Decretul nr. 148/1979 privind calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire a muncii, în agricultura de stat, construcții-montaj și transporturi, recalcularea numărului de muncitori este obligatorie în toate cazurile cînd nu s-a îndeplinit productivitatea muncii planificată din unitățile de construcții montaj.

● **ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE TRANSPORT LOCAL, Neamț** — Potrivit prevederilor art. 19, alin. 1 din Legea nr. 20/1978, vărsămintele la bugetul de stat și sumele destinate restituirii fondurilor primite pentru investiții se acoperă integral, conform prevederilor de plan, desigur în limita beneficiului realizat. Suma rămasă după aceste plăți se împarte, conform reglementărilor în vigoare, de către conducerea unității, în proporțiile și cu destinațiile prevăzute de lege.

● **GHEORGHE CLINCIU, Rm. Sărat** — Din datele ce ne-ați comunicat rezultă că la absolvirea, cu diplomă, a învățămîntului sueprior de subingineri, veți beneficia de prevederile art. 33 alin. b din Legea nr. 57/1974. Potrivit acestora maiștrii care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii sau postliceale și absolvă cursurile serale, se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută.

● **TEREZIA KAPUSI, Oradea** — În carnetul dv. de muncă este înregistrată, cu respectarea reglementărilor în vigoare la data înregistrării, vechimea pe perioada 1 iunie 1930 — 10 februarie 1952. Această perioadă de muncă, dovedită cu acte sau cu martori, se ia în considerare la stabilirea dreptului la pensie. Organele de pensii la care vă referiți au ținut seama de o soluție contrarie care, însă, între timp, a fost reconsiderată. Dacă aceste organe refuză, în continuare, înscrierea dv. la pensie, adresați-vă organului ierarhic superior.

● **AURELIAN CRUCEANU, Galați** — În ramurile în care se practică două nivele de retribuire, diferențiate pentru munca în acord față de aceea în regie, muncitorii încadrați conform nivelului de retribuire prevăzut pentru munca în acord au retribuția tarifară de încadrare corespunzătoare categoriei pe care o dețin. Pentru orele ocazionale cînd sînt utilizați la lucrările de întreținere a secției, precum și în cazul orelor de întrerupere, retribuția lor se stabilește ținînd seama de încadrarea lor tarifară, respectiv aceea pe care o au cînd lucrează în acord, deoarece contractul lor de muncă a rămas neschimbat în ce privește retribuția cuvenită.

● **SILVIUS NEGURĂ, Brașov** — Potrivit prevederilor pct. 2 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, la determinarea vechimii în specialitate comisia de încadrare și promovare a personalului din unitate poate lua în considerare și perioadele lucrate în specialități înrudite. În cazul relatat de dv. comisia poate considera ca specialitate înrudită cu aceea de operator controlor date și specialitatea de contabil și statistician. În această situație, avînd o vechime în specialitate și în specialități înrudite de peste 5 ani și absolvind cursul de specializare cu durata de 6 luni, persoana în cauză îndeplinește condițiile ca — prin examen sau concurs — să ocupe funcția de operator controlor date principal.

● **ANDREI ION MANDACHE, Constanța** — Întrucît domiciliul dv. — conform mențiunii din buletinul de identitate — este la București (la Constanța unde aveți locul de muncă fiind înregistrat ca flotant), în cazul delegării la București, deci în localitatea de domiciliu, n-aveți drept la diurna de delegare. Conform reglementării în vigoare (H.C.M. nr. 822/1959) vi se decontează cheltuielile de transport. Dacă dovediți că nu aveți locuință în București, vi se decontează și cheltuielile de cazare, conform adeverinței unității hoteliere unde ați fost cazat.

● **ION UNGUREANU, Rîmnicu Vîlcea** — Din scrisoarea dv. rezultă că în luna decembrie 1980 ați beneficiat de concediu de odihnă, iar cu începere de la 1 decmebrie, s-a aplicat a doua etapă de majorare a retribuțiilor. Conform prevederilor pct. 21 din Precizările emise în aplicarea Legii nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al personalului muncitor, calculul retribuției medii pe baza căreia se stabilește indemnizația de concediu, se iau în considerare retribuțiile efectiv încasate pe luni întregi pînă la 1 al lunii plecării în concediu, indiferent de data la care personalul pleacă. În cazul dv. unitatea a procedat conform legii dacă a luat în considerare veniturile încasate în perioada 1 decembrie 1979 — 30 noiembrie 1980.

● **VINCENȚIU ACHIRILOAIEI, Piatra Neamț** — Potrivit art. 133 (2) din Codul muncii, unitățile au obligația să repună în munca deținută anterior sau într-o muncă corespunzătoare pregătirii lor pe cei care au întrerupt activitatea ca urmare a pensionării pentru invaliditate și ulterior au devenit capabili de muncă. Dacă unitatea unde ați lucrat n-are post vacant corespunzător pregătirii dv., are îndatorirea ca, cu sprijinul organelor locale și eventual al organelor ierarhic superioare să vă recomande unitatea unde urmează să vă reîncadrați în muncă.

● **OCTAV TODIREANU, Dărăbani** — La 24 septembrie 1979, data transferării dv., era în vigoare Legea nr. 4/1978 de modificare a Legii nr. 57/1974, inclusiv în ce privește înființarea celei de a 7-a gradații. La acea dată conducerea unității, în aplicarea H.C.M. nr. 69/1975, respectiv a Decretului nr. 100/1979 putea să vă încadreze la o retribuție egală sau la o retribuție apropiată de aceea avută la unitatea de unde v-ați transferat, fără ca această posibilitate să constituie o obligație. În prezent, după 15 luni de la transfer, nu mai este posibil să se revină asupra încadrării — la gradația a 6-a — de care ați beneficiat la timpul său. Trecerea la gradația a 6-a, respectiv a 7-a se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974, modificată.

● **FL. URZICEANU, Pitești** — După cum vă este cunoscut, dat fiind faptul că măsurile luate împotriva dv. — unele contestate în termen, altele necontestate — au rămas, din punctul de vedere al legislației muncii, definitive, organele de pensii nu pot lua în considerare alte retribuții decît cele prevăzute în carnetul de muncă, respectiv în fișele întocmite în acest scop. La data cînd ați fost transferat, în interesul serviciului, vi s-a menținut retribuția avută anterior. După opinia noastră o chemare în judecată pentru despăgubirea prejudiciului ce susțineți că l-ați suferit nu v-ar putea da cîștig de cauză.

FEMEILE, O IMPORTANTĂ FORȚĂ ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL ȚĂRII

CA ÎN FIECARE AN, sărbătorirea Zilei internaționale a femeii – 8 Martie – este un prilej de a omagia munca neobosită depusă de femeile patriei noastre în slujba progresului și prosperității ei. Este, de asemenea, un moment de reflecție asupra noii condiții pe care femeia a dobîndit-o în România socialistă, definită prin deplina sa egalitate cu bărbatul în toate domeniile vieții economice, politice și sociale, egalitate consacrată prin litera legii fundamentale a țării noastre și înfăptuită pe deplin în viață. Pentru că dacă această egalitate a devenit o realitate, o evidență cu care ne-am obișnuit, sînt încă numeroase țări ale lumii, chiar dintre cele mai avansate din punct de vedere economic, în care continuă să se manifeste o puternică discriminare față de femei, care sînt departe de a se bucura de aceleași condiții de învățătură, de muncă, de afirmare cu bărbații.

În țara noastră premisele obiective ale egalității depline între toți membrii societății, deci și între femei și bărbați, se află în însăși opera de edificare a orînduirii socialiste, orînduire care prin însăși esența sa este menită să înlăture orice formă de discriminare și asuprire. **„Putem spune cu mîndrie,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că orînduirea noastră socialistă a asigurat descătușarea și afirmarea tot mai puternică a energiilor creatoare ale femeilor, ceea ce demonstrează cu putere că numai în condițiile cînd poporul devine stăpîn pe destinele sale, cînd este lichidată orînduirea împărțită în clase antagoniste, se creează condiții pentru adevărata egalitate în drepturi a femeii cu bărbatul, pentru participarea activă a femeilor la conducerea întregii societăți".**

REALIZAREA în fapt a egalității depline a femeii cu bărbatul în toate domeniile vieții sociale, afirmarea deplină a capacității creatoare a femeilor își au izvoarele obiective în marile succese dobîndite de poporul nostru în opera de industrializare socialistă, în modernizarea agriculturii, în înflorirea științei, învățămîntului, culturii, în dezvoltarea moral-spirituală a națiunii noastre. Pe fondul acestui impetuos progres economico-social a fost elaborat și pus în practică un sistem complex de măsuri economice, juridice, politice, educative, prin care partidul nostru realizează efectiv afirmarea noii condiții a femeii în cadrul strategiei sale generale de valorificare a potențialului creator al națiunii noastre. În acest complex de măsuri se materializează concepția profund democratică, realist-umanistă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia vasta operă a construcției socialiste nu poate să fie decît opera comună a tuturor oamenilor muncii, că ea se înfăptuiește de către popor și pentru popor; iar în acest context femeilor, care reprezintă mai mult de jumătate din populația țării, le revine un rol de primă importanță. Ilustrativă în acest sens apare egalitatea deplină a femeilor cu bărbații în ceea ce privește dreptul la muncă, înalta recunoaștere de care se bucură aportul femeilor la producția socială, modalitate de afirmare puternică a personalității lor. Astăzi, ponderea femeilor în populația ocupată tinde să se apropie de cea a structurii populației țării; în industrie, sectorul de bază al economiei naționale, femeile reprezintă circa 40 la sută din forța de muncă, iar în numeroase ramuri industriale, cum este industria ușoară, ponderea lor se ridică la circa 80 la sută. Odată cu diversificarea ramurilor și subramurilor economiei naționale, cu introducerea largă a progresului tehnic, care a eliminat în cea mai mare parte efortul fizic, a crescut an de an numărul femeilor care lucrează în ramuri de înaltă tehnicitate cum sînt chimia, construcțiile de mașini, electrotehnica etc. și care altădată le erau inaccesibile.

DESIGUR, această situație se datorește și politicii promovate de partidul nostru cu privire la dezvoltarea, modernizarea și democratizarea învățămîntului, care asigură accesul nestingherit, fără nici un fel de discriminare, la formarea și calificarea profesională a tuturor tinerilor, legarea strînsă a învățămîntului cu cercetarea științifică și activitatea productivă. O reflectare directă a egalității depline a femeii cu bărbatul, a profundului democratism al învățămîntului românesc o constituie și ponderea crescîndă a femeilor în ansamblul forței de muncă calificată, al cadrelor cu pregătire medie și superioară; în prezent, mai mult de jumătate din numărul cadrelor cu studii medii și peste o treime din numărul celor cu studii superioare sînt femei. Este și aceasta o minunată expresie a capacității sistemului nostru social-politic de a pune în valoare marele potențial de creativitate al femeilor, a marelui lor rol în înfăptuirea progresului societății noastre.

Evident, egalitate în drepturi înseamnă și egalitate în participarea la conducerea societății, traducerea consecventă în practică a acestui principiu reprezintă, de asemenea, o formă de manifestare a democratismului orînduirii noastre. **„Avem obligația,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, să facem totul pentru a asigura ca femeile, care reprezintă mai mult de jumătate din națiunea noastră și care au un rol de seamă în întreaga activitate a națiunii, să participe activ nu numai la activitatea de producție și socială ci și la conducerea sectoarelor de activitate, a întregii noastre societăți corespunzător capacității și forței lor".** Într-adevăr, ca urmare a orientării conducerii de partid, a sarcinilor stabilite în documentele partidului nostru, în ultimii ani numărul femeilor promovate în funcții de conducere a fost din ce în ce mai mare. Dar, așa cum sublinia secretarul general al partidului, este necesar ca în continuare să sporească preocuparea generală pentru promovarea femeilor în munci de conducere, pentru combaterea cu cea mai mare energie a oricărei tendințe sau manifestări retrograde de subapreciere a capacității femeilor de a îndeplini cele mai mari răspunderi în viața noastră socială.

CA UN COROLAR al preocupării consecvente a partidului și statului nostru pentru promovarea și afirmarea femeilor în viața economică, politică și socială a țării, se dovedește a fi atitudinea de înalt respect cu care sînt înconjurate femeile în calitatea lor de mame, de educatoare ale tinerelor generații. Numeroasele aspecte subsumate acestei atitudini conturează politica profund umanistă a statului nostru de întărire și sprijinire a familiei, politică ilustrată nu numai de numeroasele reglementări legislative care apără familia, interesele mamei și ale copilului dar, în egală măsură, de cheltuielile masive și sistematice pe care statul nostru le face pentru a asigura creșterea și educarea tinerei generații, pentru protejarea socială a mamei și a copilului. Creșterea continuă a numărului de creșe și grădinițe, sporirea considerabilă a alocațiilor de stat pentru copii, lărgirea și diversificarea serviciilor și a produselor destinate ușurării activității casnice sînt tot atîtea pîrghii folosite pentru a veni în sprijinul femeilor, pentru a le facilita participarea crescîndă la viața societății, pentru ca din această participare să rezulte maximum de rezultate pentru progresul patriei.

Constituie toate acestea factori care imprimă politicii de egalitate deplină a femeii un caracter real și de permanență, dînd expresie idealurilor de echitate și dreptate socială promovate de partidul nostru, politicii statului de înfăptuire a drepturilor fundamentale ale omului în cadrul cărora problematica condiției femeii deține un rol principal. Eliberate de exploatare, milioanele de femei de la orașe și sate, bucurîndu-se, astfel, de condițiile create de partid și de stat pentru afirmarea personalității lor, au un aport din ce în ce mai mare la ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și bunăstare, la creșterea prestigiului ei în lume. **„La toate marile victorii dobîndite de poporul nostru – în dezvoltarea și modernizarea economiei, în înflorirea științei și culturii, în creșterea nivelului de trai material și spiritual,** sublinia în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu, o contribuție de cea mai mare însemnătate o aduc masele de femei din țara noastră, care, prin hărnicia, devotamentul și priceperea lor au un rol de însemnătate deosebită în tot ceea ce înfăptuim".**

Dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice

Cărbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității

— „R.E." în sprijinul activității desfășurate în bazinul carbonifer al Olteniei*) —

ANUL ACESTA exploatările miniere din Oltenia au de realizat un plan care se ridică la 33 milioane tone cărbune extras și livrat centralelor termoelectrice din zonă. Măsurile luate încă din anul trecut, continuate cu o serie de acțiuni noi tehnice și organizatorice, au permis ca majoritatea întreprinderilor din cadrul Combinatului minier Oltenia (Motru, Lupoaia, Jilț, Roșia etc.) să-și îndeplinească și depășească planul fizic de cărbune extras pe primele 2 luni ale anului curent. O realizare însemnată o constituie și ridicarea calității cărbunelui livrat (printr-o mai bună selectare în fazele de extragere, transport și depozitare), care pe ansamblul combinatului a depășit în această perioadă o medie de 1 600 kilocalorii pe kg. Așadar, o demarare a activității în noul cincinal sub auspicii bune, atît în privința cantității, cît și a calității cărbunelui extras și livrat beneficiarilor.

Se cuvine a fi subliniat și faptul că acum fiecare exploatare, întreprindere și în final combinatul dispun de o strategie de acțiune pe termen lung asupra dezvoltării producției, a nevoilor concrete de utilaje tehnologice și personal muncitor, a parametrilor calității și costurilor. Evident, o asemenea strategie, concretizată într-un amplu program de acțiune, cuprinde nu numai elemente, resurse și factori determinanți ai creșterii cantitative și calitative a producției de cărbune, ci și cerințele concrete care stau în fața tuturor factorilor implicați pentru producerea de energie electrică mai multă și ieftină în centralele termoelectrice care utilizează cărbunele din Oltenia, precum și modalitățile de satisfacere a lor.

Materializarea prevederilor acestei strategii fundamentată pe baza unor studii ample la care au luat parte specialiști, cercetători, lucrători din industria minieră, energetică și din unitățile constructoare de mașini, va asigura realizarea producției de energie electrică prevăzută în planul cincinal, în condiții de eficiență ridicată.

Pregătirea temeinică a capacităților de exploatare

NU NUMAI ÎN ACTIVITATEA MINIERĂ, dar și în celelalte sectoare productive, de pregătirea temeinică a condițiilor de desfășurare a producției depinde derularea normală a activității, realizarea ritmică a prevederilor de plan. Trăgîndu-se învățăminte din neajunsurile din anii precedenți apărute mai ales datorită nepregătirii temeinice și din vreme a fronturilor de exploatare a cărbunelui, pentru acest prim an al actualului cincinal și, în continuare, au fost luate măsuri complexe pe multiple planuri, în toate întreprinderile și exploatările cît și în centralele termoelectrice. Ce direcții și ce obiective a cuprins programul de pregătire ?

În primul rînd, ținînd seama că cea mai mare cantitate de cărbune exploatabil se află în cariere la zi, s-a trecut la **inventarierea rezervelor** atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ. Odată cu încheierea unui asemenea inventar au fost stabilite, pe fiecare carieră și exploatare, cantitatea și calitatea cărbunelui ce urmează a fi extras lunar și livrat în mod ritmic termocentralelor pe întreg parcursul anului 1981. Acțiunea respectivă nu s-a încheiat odată cu măsurile amintite ; ea continuă pe tot parcursul anului curent pentru depistarea de noi rezerve de cărbune. În acest timp, se vor efectua foraje speciale, executate în avans față de perioada de extracție efectivă, pentru probarea straturilor de rezerve de cărbune programate. Numai în anul 1980 acestea vor atinge peste 20 000 metri liniari, iar pe întregul cincinal circa 100 000 metri liniari. Trebuie reținut faptul că nu este vorba de efectuarea unor simple foraje adînci, ci de cunoașterea aprofundată pe această cale a caracteristicilor straturilor exploatabile din punct de vedere al cantității de cărbune existente și al puterii calorice, precum și de stabilirea, cu ajutorul informațiilor certe astfel obținute, a unor grafice de livrare a cărbunelui, aduse lunar la cunoștința termocentralelor.

Asigurarea tuturor condițiilor pentru sporirea cantității și calității cărbunelui extras face totodată necesară și o concentrare a eforturilor tuturor factorilor implicați în vederea completării la nivelul necesarului fundamentat și aprobat a **dotării unităților miniere cu utilajele tehnologice de extracție specifice.** În acest sens unitățile industriei construcțiilor de mașini trebuie să contribuie mai activ la punerea în funcțiune în cadrul exploatărilor din bazinul Olteniei într-o perioadă de trei ani a unui număr de 15 excavatoare mari, 5 excavatoare mici (furnizor întreprinderea mecanică Timișoara), precum și a unui număr de 6 mașini de haldat (furnizori — unitățile Centralei industriale de utilaj petrolier și minier Ploiești).

Pentru a se asigura punerea lor integrală în funcțiune pînă la finele anului 1983 este necesar să se țină mai mult seama de faptul că o serie dintre aceste utilaje au avut termene de livrare depășite, situate pe parcursul anului trecut. În acest caz eforturile pe care le vor face unitățile furnizoare pentru recuperarea întîrzierilor vor mări inevitabil stocul de utilaje tehnologice nemontate determinînd anumite locuri înguste în operațiunea de montaj la beneficiar, prin depășirea capacităților disponibile în acest scop în unitățile miniere. Pentru rezolvarea acestei probleme apare necesar ca **furnizorii să sprijine mai activ la montaj pe beneficiar, pentru ca împreună să poată asigura efectuarea volumului foarte mare de astfel de operațiuni ce trebuie efectuate într-un timp scurt.**

*) Revista economică continuă acțiunea desfășurată cu consecvență în sprijinul activității din bazinul carbonifer al Olteniei („R.E." nr. 31, 33, 37, 51/1980), prin prezentarea în acest număr a concluziilor dezbaterilor organizate, în marile unități miniere și în termocentralele de pe această platformă privind modalitățile concrete de acțiune ce trebuie adoptate pentru sporirea cantității și calității cărbunelui extras și producerea de energie mai multă și la costuri scăzute

Concentrarea și mai buna coordonare a eforturilor factorilor angrenați se cere realizată și pentru lărgirea capacității de lucru și la celelalte instalații tehnologice menite să asigure termocentralelor un volum sporit de cărbune de calitate superioară. Este vorba de accelerarea ritmului lucrărilor pentru construirea și punerea în funcțiune în anii 1981—1982, pe transportoarele magistrale, a unui număr de 10 noi instalații dotate cu concasoare cu bare rotative pentru presfărîmarea cărbunelui și eliminarea corpurilor străine, precum și construirea unor drumuri betonate sau pietruite care să asigure accesul în lungul transportoarelor magistrale.

Înlocuirea totală a păcurii în producerea energiei în termocentrale

ÎNTRUCÎT pe baza experienței din alte țări care folosesc cărbunele inferior la prelucrarea energiei electrice s-a constatat că în procesul de ardere este posibil să nu se utilizeze nici un gram de păcură — ceea ce are o mare importanță în condițiile cînd prețul țițeiului crește continuu și cînd posibilitățile de import devin tot mai anevoioase — au fost stabilite măsuri pentru trecerea tuturor instalațiilor de la centralele Rovinari, Turceni și Işalnița la un asemenea regim. În acest scop sînt prevăzute **acțiuni de introducere a unei tehnologii noi privitoare la pregătirea cărbunelui pentru ardere** (o selectare mai bună și o măcinare mai fină), **perfecționarea instalațiilor de ardere de la cazane și utilizarea unor procedee mai raționale de așezare a cărbunelui în arzătoare** etc. Sigur, măsurile respective nu pot fi aplicate dintr-o dată. Dar se poate ca într-un timp scurt noua tehnologie să fie experimentată, extinsă și apoi generalizată. Se va ajunge astfel la mari economii de hidrocarburi, care pot fi utilizate în domenii cu mai mare eficiență, la valorificarea maximă a rezervelor de cărbuni inferiori.

Înlocuirea totală a păcurii în procesul de ardere a cărbunelui în producerea energiei electrice în termocentrale face necesară, așa după cum am arătat, **utilizarea — pe întregul flux tehnologic — a unor noi tehnologii** menite să contribuie atît la creșterea calității cărbunelui extras, cît și la perfecționarea procesului tehnologic de utilizare a acestuia în agregatele energetice. Pentru atingerea acestui obiectiv apare evident că numai asigurarea cantitativă cu cărbune la nivelul cerințelor centralelor termoelectrice de la Rovinari, Turceni și Işalnița nu este suficientă. Eforturile se cer coroborate și în direcția ridicării calității acestuia, prin lucrările de omogenizare, astfel ca fiecare tonă de cărbune să aibă cel puțin 1 500—1 600 kilocalorii pe kilogram. Aceasta va permite și o mai bună funcționare a instalațiilor centralelor, creșterea randamentelor. Ținînd seama de deficiențele existente în acest domeniu, de experiența unor exploatări, au fost stabilite măsuri care vor preîntîmpina neajunsurile și vor conduce la asigurarea unei calități ridicate a cărbunelui. S-a constatat, de pildă, că folosindu-se excavatoare mari de 1 400 m^3 pe oră la extracția cărbunelui din fronturi cu intercalații sub 40 cm, cărbunele conține o cantitate însemnată de pămînt. Pentru a se evita asemenea situații au fost prevăzute măsuri ca la exploatarea fronturilor de cărbune cu straturi sub 40 cm, să fie folosite într-un proces de extracție selectivă, excavatoare mici, și anume de 470 m^3 pe oră.

Un alt domeniu abordat îl constituie **stabilirea unor măsuri care să conducă la situația ca un utilaj folosit în carieră să asigure la o trecere descopertarea unui volum sporit de cărbune la o calitate net superioară celei ce se realizează în prezent.** În acest sens se cere avută în vedere lungirea fluxului tehnologic de extragere a cărbunelui în carieră prin mărirea cursei de excavare a stratului de steril a unui brat al excavatorului de la 5 metri (cît este în prezent) la 25 de metri, ceea ce asigură productivități sporite în lucrările de descopertare. Totodată, prin introducerea în formațiunea de lucru a excavatorului a unor buldozere de curățare a sterilului care cade din cupele de excavare se asigură realizarea unei mai bune curățiri a stratului de cărbune descopertat.

Dar problema îmbunătățirii calității cărbunelui a făcut obiectul de studiu și în exploatările subterane. Între altele aici s-a constatat că folosindu-se utilaje de extracție care permit tăierea cărbunelui în fronturi de 2 metri înălțime, în locuri în care acesta se află în straturi de 5 m, se ajunge la situația ca pe același front să fie necesară încă o trecere a instalației tehnologice pentru a se extrage întreaga cantitate de cărbune. Pe lîngă obținerea unei productivități scăzute, în acest caz, o bună parte din cărbune este sfărîmat, amestecat cu steril — întrucît atunci cînd se face o extracție parțială se produc și spărturi în tavanul abatajului etc. Pentru accelerarea extracției cărbunelui și sporirea randamentului pe utilaj, s-a stabilit ca **în toate situațiile unor fronturi de extracție subterane au înălțimi mari să se folosească utilaje complexe de înălțime mare, de extragere dintr-o singură trecere a 4,50—5 m de cărbune.** Aceasta face necesară desfășurarea în întreprinderile constructoare de mașini a unui efort creativ sporit pentru urgentarea asimilării și punerii în fabricație în anul 1981, pe lîngă un număr de 4 bucăți de asemenea utilaje de săpare cu înălțime mai mare, și a combinei și a complexului de exploatare subterană în abataj, adecvate acestor dimensiuni sporite, ceea ce va permite sporirea randamentelor de exploatare a cărbunelui de la 1 500 t/zi la 3 000 t/zi.

Firește, asigurarea extracției cărbunelui în condiții de înaltă productivitate și calitate — pentru a ajunge la termocentrale în condiții corespunzătoare — impune și alte măsuri. Este vorba de **organizarea unor depozite tampon la furnizor sau la beneficiar.** Pe lîngă faptul că un asemenea depozit trebuie să asigure pe cel puțin o lună cantitatea de cărbune necesară unei termocentrale, el trebuie să dispună de instalații corespunzătoare în vederea omogenizării cărbunelui primit de la diverse întreprinderi. Este extrem de important ca centrala termică să primească un cărbune omogen, cu putere calorică ridicată. Condițiile de exploatare a cazanelor de ardere devin astfel mai bune, întreg procesul de obținere a energiei poate fi stăpînit, se evită întreruperile în funcționare și în bună măsură avariile etc. În acest sens, deosebit de important este să se urgenteze punerea în funcțiune a unui nou concasor și a utilajelor modernizate de scos și introdus cărbune în depozite.

Am relevat doar cîteva din principalele măsuri menite să contribuie la creșterea randamentului centralelor termoelectrice prin aprovizionarea lor ritmică cu cantități de cărbune la cotele stabilite, de calitate și la costurile prevăzute. Sînt însă și altele — care întregesc programul de măsuri al unităților miniere și de producere a energiei electrice, astfel încît prevederile actualului cincinal pentru domeniile respective să fie realizate și chiar depășite. Pentru materializarea acestora este necesar ca la eforturile celor din platforma Olteniei să-și aducă o contribuție susținută industria construcțiilor de mașini, unitățile industriei chimice etc.

Realizarea unor utilaje de mare randament în exploatarea cărbunelui, introducerea unor instalații noi în termocentrale — impuse de aplicarea unui nou sistem de producere a energiei numai pe bază de cărbune — impune o activitate intensă în unitățile specializate constructoare de mașini, găsirea de soluții de fabricare a lor în termene cît mai reduse. Ținînd seama de experiența pe care industria construcțiilor de mașini o are în realizarea de utilaje miniere și pentru centralele termoelectrice se așteaptă ca încă în acest an să fie soluționate o bună parte din solicitările de utilaje, solicitări ce au fost stabilite de comun acord între beneficiar și furnizor. Pentru producerea energiei electrice exclusiv pe bază de cărbune, este necesară cu prioritate realizarea prin eforturi comune a unor mori de măcinat cărbunele, a unor concentratoare care să realizeze o separare a prafului de cărbune de particulele de steril, precum și a unor grătare de postardere, care să permită o combustie totală a cărbunelui.

Transpunerea în viață a tuturor acestor măsuri și acțiuni precum și a altora — privind perfecționarea organizării activității de transport, extracție și utilizare a lignitului de care ne vom ocupa într-un număr viitor al revistei — va asigura pentru centralele termoelectrice primirea unui cărbune cu putere calorică ridicată și în cantitățile prevăzute în contracte.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

„Pentru înfăptuirea noii revoluții agrare în România, este necesar să acționăm în primul rînd pentru valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

PĂMÎNTUL: valorificare integrală, eficiență sporită

RESURSĂ DE BAZĂ în amplul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, pămîntul capătă o nouă semnificație, corespunzător multiplelor cerințe ale economiei naționale și realizării noii revoluții agrare. Ținînd seama în principal de întinderea limitată a suprafeței agricole și de necesitatea folosirii sale rationale, înfăptuirea recentelor indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, impune **o reglementare unitară pentru conservarea și gospodărirea pămîntului,** ca urmare firească a considerării acestuia drept bunul cel mai de preț, de neînlocuit, al fiecărei națiuni ; asigurîndu-i o folosire optimă, fiecare generație trebuie să lase în urma sa un pămînt mai roditor, mai îmbelșugat, mai bine sistematizat.

De fapt, în retrospectiva istoriei, din legătura între oameni și pămînt s-a născut civilizația noastră. Pămîntul a servit și servește ca bază pentru dezvoltarea agriculturii, silviculturii, industriei, transporturilor și celorlalte ramuri ale economiei, satelor și orașelor, constituind o condiție esențială pentru existența, creșterea avuției naționale și bunăstarea întregului popor.

Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la al II-lea Congres al țărănimii, din 19—21 februarie 1981, se desprind cîteva indicații de bază, vizînd valorificarea integrală și cu eficiență sporită a resurselor financiare ale țării :

- principală bogăție a țării, pămîntul constituie factorul determinant al producției agricole, mijlocul hotărîtor al dezvoltării noastre economice și sociale, ceea ce impune valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării ;
- pămîntul este baza realizării unor nivele de producție care să asigure satisfacerea nevoilor de materii prime ale industriei, a cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și a celorlalte necesități ale economiei naționale;
- pămîntul este limitat ca întindere, deci folosirea integrală și cu cel mai mare randament a fiecărui metru pătrat, precum și combaterea cu fermitate a tuturor formelor de risipă sînt probleme care îi privesc pe toți cei ce dețin, sub o formă sau alta, terenuri ;
- ridicarea potențialului productiv al pămîntului, executarea lucrărilor de combatere a eroziunii solului, de eliminare a excesului de umiditate, a celorlalte lucrări ameliorative care și-au dovedit eficiența constituie baza pentru valorificarea deplină a întregii suprafețe agricole ;
- diversitatea condițiilor de realizare a producției impune — concomitent cu creșterea potențialului productiv al terenurilor — și îmbunătățirea utilizării mijloacelor tehnice și economice, a forței de muncă și specialiștilor, într-un cadru creat prin sistematizarea și organizarea unitară a teritoriului.

O cerință prioritară : cunoașterea și sporirea potențialului fondului funciar

DIN ÎNTREAGA suprafață a țării, 63% se află în circuitul agricol, iar din aceasta 65,6% reprezintă teren arabil, 30% pășuni și fînețe, 2% terenuri cu vii și 2,6% terenuri cu livezi. Ponderea mare a suprafeței agricole productive face ca agricultura să constituie una din principalele ramuri ale economiei naționale și principalul gospodar al resurselor funciare.

Datorită condițiilor variate de relief, climă, hidrografie, litologie etc., potențialul productiv este destul de diferit ; în funcție de influența negativă a unor factori naturali și de exploatare, terenurile agricole sînt afectate de o serie de procese de degradare. Potrivit datelor Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar (1980), din suprafața totală agricolă 62,2% sînt terenuri în diferite stadii de degradare și numai 37,8% sînt terenuri agricole cu potențial de producție ridicat. Din analizele efectuate se constată că, din suprafața arabilă, jumătate este afectată de procese de degradare, iar aproape 40% din plantațiile de vii și livezi sînt situate pe terenuri erodate; cele mai mari suprafețe degradate se întîlnesc în cadrul pășunilor și fînețelor, 62,7% dintre acestea fiind situate pe terenuri care și-au pierdut în mare parte capacitatea de producție.

Din punctul de vedere al configurației reliefului, din suprafața agricolă totală numai 56,7% se află pe terenuri practic orizontale (cu pante pînă la 5%), mecanizabile fără restricții, 9,8% pe pante (de 5—10%) cu restricții minime ce necesită lucrări pe curba de nivel, 8,5% pe pante (de 10—20%) cu restricții mari pentru tractoarele pe roți, necesitînd lucrări pe curba de nivel, culturi în fîșii și benzi înierbate, iar 25% pe pante (de peste 20%) cu restricții foarte mari, greu mecanizabile, necesitînd amenajări speciale.

În funcție de capacitatea de producție încadrată în 5 clase de calitate, aproape 2/3 din suprafața agricolă este afectată de procese de degradare (în diferite stadii de evoluție), iar majoritatea suprafețelor cu potențial ridicat de fertilitate sînt situate în zonele climatice secetoase.

Dată fiind această situație, **au fost întreprinse vaste acțiuni pentru amenajarea și ameliorarea fondului funciar,** în principal prin lucrări de îmbunătățiri funciare; tabelul prezintă volumele realizate sau (pentru anul 1985) preconizate, în mii de hectare.

Anul	Desecări	Irigații	Combaterea eroziunii
1965	789	230	40
1970	1 300	731	435
1975	1 965	1 475	983
1980	2 695	2 405	1 615
1985	3 525	3 005	2 565

Realizarea acestui vast program de lucrări este corelată cu executarea unor importante lucrări de gospodărire a apelor, sub aspectul asigurării debitelor necesare irigațiilor și al atenuării viiturilor în lacurile de acumulare ; avem astăzi 972 astfel de lacuri, însumînd o capacitate de 6,7 mil. mc. Împotriva inundațiilor, paralel cu lucrările de îndiguiri, s-au întreprins ample acțiuni pentru crearea unor lacuri de acumulare în vederea atenuării viiturilor ; în anul 1980, volumul de atenuare totaliza circa 2,2 miliarde mc de apă. S-au executat, de asemenea, lucrări de regularizare a cursurilor de apă, apărări și consolidări de maluri pe o lungime de aproximativ 8 154 km, s-au împădurit 31,4 mii ha terenuri neproductive și s-a identificat o suprafață de 54 mii ha terenuri slab productive și neproductive, pretabile pentru amenajări piscicole.

În acest context, se urmăresc cu fermitate **conservarea și utilizarea rațională a întregului fond funciar, reducerea la minimum a alocărilor de terenuri pentru construcții** industriale, agrozootehnice și pentru alte destinații, iar în cazul cînd scoaterea din circuit este inevitabilă, ea poate fi realizată numai cu asigurarea compensării integrale a suprafețelor agricole, prin recuperarea din terenuri neagricole sau neproductive. Astfel, în

cincinalul 1976—1980 suprafața arabilă a înregistrat o creștere de 112,5 mii ha, asigurînd premisele ca la nivelul anului 1985, pe baza punerii în circuitul agricol a încă 166,5 mii ha, să fie realizate prevederile Directivelor Congresului al XII-lea — **10 milioane hectare de teren arabil.** Un rol important revine, în acest sens, lucrărilor de organizarea teritoriului și îmbunătățirii funciare.

În lumina indicațiilor secretarului general al partidului, trebuie întărită protecția împotriva oricăror tendințe de scădere a suprafețelor cultivate, prin **stabilirea amplasamentelor pentru diferite obiective de investiții numai pe terenuri de categoriile a IV-a și a V-a** și interzicerea amplasării pe terenuri de categoriile I și a II-a. (Semnificația problemei este evidentă dacă avem în vedere că numai din anul 1974 și pînă la începutul anului 1980 au fost scoase din producția agricolă, pentru obiective de investiții, 205 060 ha, din care 67 094 ha definitiv. Obligarea celor care primesc pentru alte destinații, terenuri agricole, de a recupera din terenuri neproductive o suprafață egală, nu are efectul scontat dacă, de pildă, se ocupă terenuri de clasele I și a II-a de fertilitate și se recuperează terenuri de clasele a III-a și a IV-a).

La sfîrșitul anului 1980 s-a încheiat elaborarea **„Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar"**, cu planuri pentru toate localitățile și județele și la nivel național, ceea ce permite fundamentarea tuturor prognozelor, programelor, studiilor și proiectelor privind dezvoltarea diferitelor ramuri și activități, integrată folosirii rationale și eficiente a resurselor funciare. De asemenea, realizarea zonării producției agricole la sfîrșitul anului 1976 — pe baza bonitării terenurilor, ca și desfășurarea în continuare a acțiunilor privind studiile pedologice și agrochimice, precum și a cadastrului funciar au creat cadrul pentru **integrarea valorificării resurselor funciare în dezvoltarea generală a economiei,** ca parte a planurilor de dezvoltare social-economică în profil teritorial, de sistematizare și organizare a teritoriului.

Sistematizarea și organizarea teritoriului, factor generator al dezvoltării armonioase

ÎN AMPLUL PROCES de industrializare, urbanizare, modernizare a economiei și gospodărire a resurselor funciare, un loc de seamă îl deține activitatea de **sistematizare și organizare a teritoriului,** ca o necesitate obiectivă a dezvoltării coordonate și armonioase a suprafețelor.

S-a realizat un sistem general de organizare a teritoriului, care — începînd cu sistematizarea la nivel național, al județelor și comunelor, continuînd cu organizarea teritoriului interunități (interconsilii) și în cadrul acestora și încheind cu notele de comandă, proiectele de execuție, detaliile de execuție a diferitelor investiții — asigură **integrarea tuturor dezvoltărilor teritoriale într-o concepție de ansamblu.**

În acest context, evitarea utilizării anarhice a terenurilor, protecția împotriva înstrăinării din patrimoniul agricol a terenurilor de calitate superioară, repartizarea rațională a forțelor de producție și asigurarea unei asemenea ordonări, astfel încît diferitele activități să se poată integra în mod armonios, iar diferitele ramuri economice să se poată dezvolta în mod normal — organizarea teritoriului constituind factorul definitor — constituie urmarea directă a cuprinzătoarei acțiuni promovate de partidul și statul nostru pentru aplicarea unei politici de organizare a teritoriului la nivel național, într-un sistem complex și unitar.

Organizarea teritoriului se definește sub triplul aspect: **economic, social** și **fizic,** asigurînd lichidarea disparităților între diferitele zone, o dezvoltare armonioasă și ridicarea cadrului de viață al întregii populații.

În agricultură, asigurînd amplasarea coordonată a investițiilor și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, coordonarea dezvoltării în profil teritorial și organizarea unitară a teritoriului consiliilor unice agroindustriale creează condițiile organizatorice-teritoriale pentru exploatarea eficientă a resurselor financiare, prin definirea unor asolamente raționale în funcție de zona de favorabilitate și făcînd abstracție de forma de proprietate.

În stadiul actual al activității de organizare teritorială se desprind cîteva **principii esențiale,** care marchează de fapt evoluția conceptelor și a rolului organizării teritoriului în valorificarea armonioasă a acestuia:

- în primul rînd, se desprinde ca principiu esențial conexiunea generală a diferitelor forme și activități de organizare a teritoriului cu dezvoltarea generală, cu **abordarea complexă** — ca element de sinteză — a multiplelor aspecte ce derivă din **caracterul interdisciplinar și interramuri al acțiunilor;**
- organizarea teritoriului se realizează optim numai **în strînsă concordanță cu dezvoltarea economică de ansamblu** (integrată proceselor de industrializare, de modernizare a agriculturii și de urbanizare);
- optimizînd folosirea spațiului în funcție de cerințele prezente și viitoare ale societății, organizarea teritoriului asigură — în contextul valorificării resurselor — și **protecția mediului ambiant,** precum și căile de **evitare a dezechilibrelor în ocuparea spațiului,** dînd astfel o utilizare nouă conceptelor de **biosferă** și **ecosistem;**
- prin modul de abordare a unei mai eficiente utilizări a spațiului — armonizînd diferitele programe naționale, studii de prognoză, de dezvoltare a diferitelor ramuri ale economiei, zonarea producției agricole etc. — se asigură o **integrare a dezvoltării sistematizate a fiecărui teritoriu în dezvoltarea generală a țării,** conservarea și folosirea optimă a resurselor.

Saltul calitativ a fost, deci, realizat prin evoluția concepte lor. Saltul cantitativ — respectiv generalizarea — așteaptă încă o soluționare unitară a numeroase probleme.

Pentru un concept unitar în gospodărirea teritoriului național

ÎN NOUA ETAPĂ de dezvoltare social-economică, necesitatea instituirii unui **control al dezvoltării în profil teritorial** este o condiție pentru asigurarea administrării resurselor — în special a celor funciare — în interesele superioare ale societății, prin conservarea și valorificarea resurselor integrate unei dezvoltări echilibrate.

Aceasta situează pe prim plan necesitatea **concentrării activității de coordonare** — pentru cunoașterea, valorificarea, sistematizarea, organizarea și amenajarea integrală a teritoriului **— în cadrul unui singur organism republican.** Problema se poate rezolva, după părerea noastră, de către Comitetul de Stat pentru Problemele Consiliilor Populare, care ar urma să preia într-o coordonare unitară: **activitatea geo-topografică** pe țară (aflată în prezent în coordonarea M.A.I.A., fără a fi căpătat însă o dezvoltare corespunzătoare cerințelor); **activitatea de cadastru funciar general** (care ar permite, în condițiile unei organizări corespunzătoare, evidența sistematică și permanentă a fondului funciar — printr-un complex de acțiuni tehnice, economice și juridice — pentru toate categoriile de deținători); **activitatea de organizare a teritoriului** (pentru toate unitățile de proiectare, cercetare, administrație, asigurînd ca abordarea și rezolvarea problemelor — începînd cu sistematizarea teritoriului și localităților și încheind cu organizarea teritoriului consiliilor unice agroindustriale și a fiecărei folosințe în parte: arabil, pășuni, plantații de vii și pomi etc. — să se realizeze numai integrate dezvoltării de ansamblu).

În aceeași optică, ar fi utilă și unificarea institutelor județene de proiectări cu oficiile de cadastru și organizarea teritoriului, creîndu-se, **la nivel județean, un singur organism de proiectare pentru sistematizarea și organizarea teritoriului.**

Aceasta ar permite ca **dezvoltarea rețelei de așezări,** a dotărilor și echipărilor viitoare **să se realizeze în mod coordonat cu reorganizarea teritorială a consiliilor unice agroindustriale.** În prezent, ca urmare a abordării insuficient coordonate a problemelor, din cele 129 de așezări rurale devenite așezări urbane în cincinalul 1976—1980, numai 75 au sedii de consilii agroindustriale, iar în actualul cincinal, din cele 140 de localități ce vor deveni așezări urbane numai 78 sînt prevăzute să fie și sedii ale consiliilor agroindustriale. Or, realizarea unor viitoare așezări agrar-industriale trebuie să fie rezultanta dezvoltării coordonate a teritoriului în ansamblu, localitatea și teritoriul constituind un tot unitar.

În același timp, subliniem necesitatea ca reorganizarea teritorială a consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist să fie precedată de o **organizare a teritoriului interconsilii,** avînd rolul de a îmbunătăți dimensiunile și delimitarea fiecărui consiliu corespunzător zonei în care se află, profilului de producție, rețelei de așezări și de căi de comunicație etc., integrate sistematizării de ansamblu a teritoriului fiecărui județ.

Pe această bază se poate trece la o organizare a teritoriului în cadrul fiecărui consiliu, care să asigure valorificarea completă a resurselor funciare și umane; amplasarea coordonată a tuturor dezvoltărilor viitoare; accelerarea procesului de urbanizare — așezarea coordonatoare devenind centru polarizator în zona de activitate a consiliului agroindustrial, iar echiparea teritoriului realizîndu-se în mod unitar; crearea unor unități viabile și eficiente prin utilizarea superioară a resurselor natu-

Ion BOLD

(Continuare în pag. 7)

APORTUL COOPERAȚIEI DE CONSUM LA SPORIREA PRODUCȚIEI AGRICOLE (I)

DEZVOLTAREA prioritară a agriculturii, alături de asigurarea bazei de materii prime și energie constituie probleme ale întregii națiuni, ale tuturor oamenilor muncii din țara noastră în cadrul cincinalului 1981 — 1985. Datorită ponderii pe care o dețin ca suprafață agricolă și ca efective de animale — s-a arătat în Raportul prezentat de Consiliul Național al Agriculturii la Congresul al II-lea al întregii țărănimi — gospodăriile populației ocupă un loc important în economia agrară a țării. Acestea își asigură consumul familial și aduc o contribuție de seamă la aprovizionarea pieței și a fondului de stat cu carne, lapte, cartofi, legume și fructe.

Noua revoluție agrară care vizează profunde transformări în ce privește producția, productivitatea muncii, tehnologiile, eficiența economică și activitatea socială generală a satelor noastre, se extinde la toate categoriile de gospodării agricole, pentru a valorifica la maximum potențialul productiv al fondului funciar și al efectivelor de animale. Referindu-se la sectorul gospodăriilor agricole individuale din zonele necooperativizate de deal și munte, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea la Congresul al II-lea al agriculturii arăta : **„Pe linia măsurilor întreprinse pînă acum, este necesar ca producătorilor agricoli din aceste zone să li se acorde mai mult sprijin pentru a obține producții sporite"**. Pentru aceasta comisiile agricole comunale, consiliile populare și cooperația de consum trebuie să-și sporească contribuția în organizarea producției, în valorificarea cît mai bună a condițiilor de care dispune agricultura în aceste zone. Gospodăriile populației participă cu o pondere însemnată în producția agricolă globală și la crearea fondului central de produse agricole. Astfel, în anul 1979 gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, au participat în totalul producției agricole : cu 40,3 la sută la fructe, cu 36,9 la sută la cartofi, cu 35,7 la sută la legume, cu 31,1 la sută, la struguri, cu 43,2 la sută la ouă, cu 36,1 la sută la lapte, cu 29,6 la sută la lînă, cu 29,2 la sută la carne, cu 53,7 la sută la miere etc. Ponderi însemnate în totalul producției agricole dețin și gospodăriile agricole individuale din zonele necooperativizate de deal-munte : 22,7 la sută la cartofi, 27,3 la sută la fructe, 19,2 la sută la lapte, 15,6 la sută la ouă, 11,7 la sută la carne, 35,7 la sută la miere etc.

Bucurîndu-se de sprijinul multilateral al statului, pe plan tehnic, material, financiar și economic, în gospodăriile populației a avut loc o intensificare a producției, mai ales în ramurile de producție specifice resurselor de care dispun (zootehnie, legume, fructe) ; cooperației de consum îi revin, în aceste condiții, însemnate sarcini atît pe linia valorificării producției, cît și pentru aprovizionarea cu mijloacele de producție necesare.

Ca organizație economică obștească de masă, care cuprinde milioane de membri, din care cea mai mare parte o constituie producătorii agricoli, cooperația de consum este chemată să-și intensifice eforturile atît pentru sprijinirea gospodăriilor populației în sporirea producției agricole, cît și prin organizarea unui sector propriu de producție agricolă. La Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, care a avut loc în iunie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat faptul că unele cooperative de consum se limitează la aducerea și vînzarea mărfurilor de la oraș la sat, arătînd că ele trebuie să-și mărească efortul pentru valorificarea producției obținute de gospodăriile populației, realizînd astfel și un schimb de produse, o circulație în ambele sensuri nu într-un singur sens. În același timp, secretarul general al partidului a indicat cooperației de consum să-i sprijine mai susținut pe țărani în obținerea mijloacelor de producție necesare.

Un rol important în valorificarea produselor agricole din gospodăriile populației

CA URMARE a îmbunătățirii continue a activității, asigurării bazei tehnice necesare și perfecționării modului de organizare a preluării produselor agricole disponibile de la populație pe bază de raporturi comerciale, sub forma contractelor sau achizițiilor, cooperația de consum își aduce aportul la alimentarea fondului centralizat al statului cu cantități importante de produse agricole. În cazul U.J.C.C. Argeș, se constată (tabelul nr. 1) că în anul 1980, față de anul 1978 cantitățile preluate de la populație au fost mai mult decît duble la porcine și la fîn. În schimb, preluările au fost mult sub posibilități la ovine și păsări, ouă de găină, miere, cartofi și fasole. În ce privește planul pentru anul 1981, acesta prezintă însă unele oscilații atît față de anul 1978, cît și față de anul 1980, ceea ce reflectă o insuficientă fundamentare comparativ cu posibilitățile reale. Astfel, dacă la ovine, iepuri, fructe, cartofi și fasole sarcinile pentru anul 1981 marchează o creștere la celelalte produse ele sînt mai mici decît în anii trecuți.

Oscilații mari privind evoluția rezultatelor și sarcinilor de plan pe 1981 se regăsesc și la cooperativele de consum din unele comune ale județului Argeș (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Preluările de produse agricole la U.J.C.C. Argeș

	Realizat		Plan
	1978	1980	1981
Porcine (t)	2 046	5 704	1 400
Ovine (t)	393	93	320
Păsări (t)	459	290	440
Iepuri (t)	31	33	80
Porumbei (buc.)	2 025	2 327	3 000
Ouă de găină (mii buc.)	18 243	11 945	17 030
Miere (t)	206	132	180
Pene (mii lei)	110	118	200
Fîn (t)	11 414	22 842	19 000
Fructe (t)	4 500	4 606	5 280
Cartofi (t)	3 251	2 116	7 860
Fasole (t)	133	136	150
Semințe de dovleac (t)	10	8	7

Tabelul nr. 2

Preluările de produse agricole în cîteva comune din județul Argeș

	BOTENI			BRĂDULEȚ			RUCĂR		
	1978	1980	1981	1978	1980	1981	1978	1980	1981
Porcine (t)	22	5	12	41	19	12	18	3	20
Ovine (t)	3	1	4	15	6	10	72	20	11
Păsări (t)	3	3	4	4	3	3	7	4	5
Ouă (mii buc.)	108	113	110	149	127	130	139	81	130
Miere (t)	0,2	0,3	1	0,2	0,2	1	4	0,3	0,2
Fîn (t)	—	—	—	151	391	450	628	1 309	1 200
Fructe (t)	377	292	140	77	203	241	5	4	—
Cartofi (t)	28	41	20	42	50	40	82	66	40

Diferențele dintre comunele luate ca exemplu se datoresc, pe de o parte, dimensiunii diferite a localităților, iar pe de altă parte, faptului că la Boteni este organizată o cooperativă agricolă de producție, care cuprinde toate gospodăriile din comună. În ce privește deosebirile dintre Brădulet și Rucăr, acestea sînt influențate de altitudinea diferită la care sînt situate cele două așe-

zări, ca și de modul cum este organizată activitatea de contractări și achiziții.

Indiferent de deosebirile existente, datele tabelului nr. 2 confirmă **rolul mereu în creștere pe care îl joacă cooperația de consum în valorificarea produselor agricole din gospodăriile populației** și necesitatea îmbunătățirii acestei activități nu numai prin încheierea de contracte și organizarea achizițiilor, ci și printr-o mai intensă preocupare pentru **aprovizionarea tehnico-materială a locuitorilor satelor și orașelor mici.**

Asigurarea cu mijloace de producție a gospodăriilor populației

ÎN VEDEREA sporirii producției agricole și a cantităților de produse valorificate la fondul de stat, se impune o mai mare preocupare pentru **aprovizionarea tehnico-materială** a gospodăriilor populației, sarcină ce revine în principal cooperației de consum. Este vorba atît de **mijloace de producție de natură industrială** specifice acestor unități agricole, cît și de **mijloace de producție de natură agricolă**, mai ales material biologic.

Cu toate cantitățile sporite de mijloace de producție desfăcute către populație, în unele comune lipsesc din magazinele cooperației de consum unelte agricole specifice cum sînt : sape, greble, lopeți, pluguri cu tracțiune animală, cuțite de plug, coase, cositori pentru tracțiune animală, potcoave și caiele, fier pentru roțile de căruță, pompe de stropit manual etc. În zonele de deal-munte se simte nevoia de erbicide și fungicide pentru combaterea buruienilor și altor dăunători la cartofi și alte culturi.

Concomitent cu **organizarea unor secții de mecanizare speciale pentru zonele necooperativizate,** dotate cu mijloacele tehnice corespunzătoare structurii culturilor și terenurilor în pantă specifice acestor zone, este necesară o mai mare preocupare din partea cooperației de consum în vederea asigurării gospodăriilor populației cu mijloacele de producție necesare.

În ce privește mijloacele de producție de natură agricolă (semințe, puieți, butași, purcei, pui de o zi ș.a.), s-a trasat sarcina organizării producerii acestora în cantitățile necesare și punerii lor la dispoziția populației.

La Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperație și consiliile populare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta **„În atribuțiile cooperației de consum, îndeosebi, ne gîndim să trecem o sarcină foarte importantă din domeniul zootehniei și anume asigurarea de purcei și de pui de o zi pentru populație. Ne-am gîndit că pînă la sfîrșitul anului 1981 să realizăm 300 000 de scroafe în aceste centre care să asigure livrarea către populație a cel puțin 3 milioane purcei anual. De asemenea să facem incubatoare care să dea 100—180 milioane de pui de o zi, cu sarcina ca o parte să fie vîndută după creștere și îngrășare la fondul de stat, rămînînd desigur și pentru satisfacerea necesităților fiecărei localități".**

În multe cooperative de consum s-au organizat sau sînt în curs de organizare **maternități de scroafe și incubatoare.** Astfel, la cooperativa de consum din comuna Valea Mare — Pravăț a luat ființă, în iunie 1980, o maternitate cu 25 de scroafe, de la care s-au obținut la o singură fătare 200 de purcei din care 150 au fost vînduți populației, la un preț mult mai mic față de cel de pe piața liberă — pentru a fi crescuți și îngrășați pe bază de contract.

Un alt exemplu, din Vîlcea : la cooperativa de consum Horezu, la sfîrșitul anului 1980 s-a organizat o maternitate cu 40 de scroafe, de la care se vor obține anual 640 de purcei, din care 560 vor fi vînduți populației pentru a fi îngrășați pe bază de contract. Aceeași cooperativă și-a procurat un incubator cu capacitate de 5 000 ouă pe serie, urmînd ca în acest an să se obțină 50 000 de pui.

Cele mai bune rezultate se pot obține prin organizarea unor stațiuni de incubație la nivelul județului, care să utilizeze ouă indemne la boli și să fie încadrate cu personal calificat. De exemplu, U.J.C.C. Argeș a organizat o stație de incubație cu 12 aparate de tip Arad, cu capacitate de 70 mii ouă/serie, de la care pentru anul 1981 s-a planificat să se obțină 400 mii de pui de o zi, ce urmează a fi vînduți populației ; ouăle pentru incubație se procură pe bază de repartiții de la unități avicole de stat.

Considerăm că în prezent, **cooperația de consum trebuie să-și extindă sfera de activitate și asupra procurării semințelor necesare cultivării loturilor în folosință personală sau în proprietate,** evitîndu-se deplasări inutile la mari distanțe și procurarea, în unele cazuri, a unui material biologic scump și de calitate scăzută.

Pentru zonele de deal-munte, care au o pondere mare în cultura cartofului de toamnă, se impune ca **întreprinderile pentru legume și fructe sau cooperația de consum să organizeze aprovizionarea producătorilor cu material de plantat,** cunoscută fiind influența calității acestuia asupra randamentelor medii.

N. DAVID

PĂMÎNTUL

(Urmare din pag. 5)

rale și umane, concentrarea și specializarea producției, dotarea și echiparea unităților și a teritoriilor ; realizarea unor asolamente raționale pentru fiecare consiliu agroindustrial, ca bază a unei amplasări mai bune a culturilor, pentru valorificarea potențialului de producție al tuturor terenurilor arabile ; dezvoltarea unitară a creșterii animalelor, pomiculturii, viticulturii, legumiculturii, adecvat programelor naționale, dar avînd în vedere problemele de ansamblu și specificul fiecărui consiliu ; crearea cadrului pentru utilizarea mai deplină a mijloacelor mecanice și tehnice, a sistemelor de hidroameliorații.

Caracterul limitat al resurselor funciare și al dezvoltării plantelor corespunzător condițiilor ecologice impune și mai pregnant respectarea triplei și indivizibilei relații **zonare-planificare-organizarea teritoriului,** ca **bază pentru promovarea unor sisteme de agricultură raționale,** menite să asigure conservarea și creșterea potențialului productiv al terenurilor și îmbunătățirea utilizării lui prin mijloace tehnice și economice.

Totodată, modul de realizare a **sistemelor de irigații și desecări** (condiționat nu numai de relief, de volumul de terasamente și de investiția specifică) trebuie să asigure exploatarea eficientă a terenului, a sistemului hidroameliorativ și a sistemei de mașini și tractoare. Trebuie revăzute concepția constructivă de amplasare și trasare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare și modul de trasare a schemei hidrotehnice, subordonîndu-le cerințelor producției agricole. Producția agricolă fiind dependentă de teren, uneltele de producție (tractoare, mașini, sisteme de îmbunătățiri funciare etc.) trebuie adaptate acestuia. Este important să înțelegem că trebuie rentabilizată producția, și nu mijloacele de producție.

Delimitarea tuturor suprafețelor pe care apar eficiente lucrările de îmbunătățiri funciare trebuie rezolvată ținînd seama de complexitatea factorilor naturali și economici, în concordanță cu prevederile zonării producției agricole și ale diferitelor programe naționale, armonizate cu prevederile Studiului fundamental pentru protecția și îmbunătățirea capacității de producție a fondului funciar.

Dat fiind specificul producției agricole, dependența acesteia de pămînt și de modul în care sînt integrate diferitele resurse naturale și materiale, proiectantul general în agricultură trebuie să fie cel ce organizează teritoriul și, respectiv, dezvoltarea producției agricole, urmînd a-i subordona totalitatea investițiilor și dezvoltărilor viitoare în teritoriu.

În același timp, apare necesară încadrarea fiecărui consiliu unic cu un tehnician care să se ocupe de evidența fondului funciar, de modul cum se aplică proiectul de organizare a teritoriului, măsurile de ameliorare a capacității de producție. Pe de altă parte, S.M.A.-urile ar trebui să aibă subunități specializate pentru eliminarea excesului de umiditate, combaterea eroziunii solului, amenajarea și întreținerea drumurilor agricole.

Promovarea dezvoltării integrale pe baza unui plan complex necesită și **elaborarea unui cod funciar unitar,** privind totalitatea acțiunilor de gospodărire a resurselor funciare, de sistematizare și de organizare a teritoriului.

În sfîrșit, consider că este momentul să fie abordată **îmbunătățirea delimitării între fondul funciar agricol și cel forestier,** lichidîndu-se enclavele, formele teritoriale necorespunzătoare, creîndu-se masive compacte, corelate cu cerințele de conservare a solului, cu dotarea și echiparea de ansamblu.

PROMOVAREA unei politici funciare unitare nu mai poate fi lăsată sub influența unor rezolvări parțiale și locale empirice sau dictate de interese departamentale. Ea trebuie să facă insistent și obligatoriu apel la principiile **economiei funciare,** ca știință a gospodăririi resurselor funciare (și, eventual, ca materie de studiu în învățămîntul superior de specialitate), integrînd totalitatea acțiunilor și disciplinelor care concură la aceasta, pentru satisfacerea optimă a cerințelor actuale și de perspectivă.

CREȘTEREA GRADULUI DE ACCESIBILITATE ÎN EXPLOATAREA LEMNULUI

— dezvoltarea optimă a căilor forestiere de exploatare și transport —

LEMNUL reprezintă o resursă de mare însemnătate pentru întreaga economie națională ; de aceea, pe întreg parcursul exploatării și utilizării sale, în toate fazele tehnologice apare necesară sporirea eforturilor desfășurate de către fiecare unitate productivă, de către toți factorii implicați, pentru gospodărirea rațională și valorificarea superioară a masei lemnoase. În acest context, un loc important îl deține perfecționarea activității de exploatare a fondului forestier în cadrul căreia o cerință de bază o reprezintă dezvoltarea optimă a căilor permanente și a instalațiilor de scoatere și transport a lemnului(drumuri și căi ferate forestiere, funiculare, atelaje ș.a.).

Dimensiuni actuale ale dotării pădurilor cu căi permanente de transport

DOTAREA corespunzătoare cu drumuri forestiere a pădurilor face posibilă realizarea în bune condiții a lucrărilor de culturi și de exploatare. Pe această bază se poate realiza extinderea tăierilor intensive, exploatarea rațională a pădurii, precum și sortimentarea corespunzătoare a masei lemnoase recoltate, transportul economicos al materiei prime de la pădure la unitățile de industrializare ș.a. Această dotare cu drumuri asigură folosirea în condiții de eficiență sporită a parcului de mașini și utilaje din silvicultură și exploatarea pădurilor ; în același timp, drumurile forestiere servesc într-o măsură apreciabilă și altor activități cum sînt : amenajările hidrotehnice, exploatările miniere și petroliere, organizarea și exploatarea pășunilor alpine, turism, prospectări etc.

Important de menționat este și faptul că din cercetările de specialitate din alte țări,[1]) confirmate de cele întreprinse la noi de I.C.P.I.L. și Universitatea-Brașov rezultă că **prin defrișarea arborilor de pe culoarul necesar drumurilor forestiere nu se înregistrează pierderi de masă lemnoasă sau diminuarea funcțiilor de protecție,** în cazul în care lățimea culoarului nu depășește 12 m deoarece : prin defrișarea culoarului arborii de margine își activează creșterea ca urmare a faptului că beneficiază de posibilități de nutriție și lumină mai mari decît în masă ; creșterea arborilor de margine compensează pierderea directă prin înlăturarea arborilor de pe platforma drumului ; se crează margini de pădure rezistente la doborîturi de vînt și benzi de protecție ce împiedică propagarea incendiilor.

Pentru valorificarea superioară a fondului forestier în țara noastră a existat, în special în ultimii 15-20 de ani, o preocupare constantă, care a urmărit :

● **deschiderea, în perioada anilor 1960-1970, a marilor bazine forestiere înfundate** de la Cerna-Herculane, Nera, Motru-Jiu, Lăpuș-Cavnic, Vrancea, Topolog, Vîlsan, Riul Doamnei, Dîmbovița, Retezat, Cugir, Someșul Cald și Rece, Rusca, Izvoarele Rîmnicului, Mehadica, etc., **neracordate la căile publice de transport, prin realizarea drumurilor axiale,** creîndu-se astfel posibilitatea de aprovizionare cu materie primă a combinatelor de prelucrare a lemnului ;

● **construirea — în perioada de după anul 1970 — de drumuri forestiere la nivel de unitate de producție,** acordîndu-se prioritate acelora cu volume de masă lemnoasă exploatabilă mai mare și de valoare mai ridicată (tabelul nr. 1). Ca urmare a acestor măsuri, la finele anului 1980 de pildă, densitatea căilor de transport din cuprinsul fondului forestier a atins 5,6 m/ha, ceea ce făcea ca din întinderea totală a fondului forestier 62 la sută să fie considerat accesibil, iar restul inaccesibil (fiind situat la distanțe mai mari de 2 km de o cale de transport). Din anumite studii de specialitate rezultă că, față de unele țări europene, țara noastră ocupă o poziție inferioară în ceea ce privește densitatea căilor de transport și distanțele de colectare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Densitatea instalațiilor de transport și distanțele de colectare în unele țări europene

Țara	Densitatea m/ha	Distanța de colectare (m)
Franța	18—26	200— 300
R.F. Germania	18—45	200— 300
R.D. Germană	12,8	400
R.P. Bulgară	7,6	1 000
Elveția	45	100— 200
Austria	17	300— 400

Tabelul nr. 1

Dezvoltarea și costul construirii drumurilor forestiere în perioada anilor 1970—1980

	U.M.	Realizări în anii				
		1970	1975	1976	1979	1980
Drumuri construite	km	1 506	994	747	850	1 031
Distanța medie de colectare	km	1,44	1,56	1,60	1,85	2,0
Cheltuieli medii unitare (pe m³) la colectarea și transportul lemnului	%	100	131	142	171	...

Ameliorarea situației în acest domeniu ar permite corelarea mai bună a cotei de tăiere cu posibilitatea fiecărei unități de producție, extinderea tăierilor intensive, evitarea concentrării tăierilor prin alăturarea parchetelor la tăiere numai după 3—7 ani.

În prezent, distanța de colectare a lemnului este mare (2,0 km), ceea ce poate conduce la vătămarea arborilor

[1]) M. Kramer, Influența silviculturii intensive asupra mijloacelor de transport, F.A.O., Geneva, 1968.

Tabelul nr. 3

Costul comparativ unitar al folosirii diferitelor mijloace în colectarea și transportul lemnului din pădure

%

Activitatea	Mijlocul de transport	Cost	Consum de combustibil lichid
Colectare	tractor	100	100
	funicular	111	48—92
	atelaje	127	—
Transport	auto	4,2	9.2
	cale ferată forestieră	6,4	...
	funicular fix permanent	77	...

pe picior, în paralel cu creșterea costurilor la colectare, inclusiv consumuri mai mari de combustibili. În consecință, cheltuielile de colectare și transport a lemnului s-au majorat sensibil, deși gradul de mecanizare al lucrărilor a crescut.

Operația de colectare reprezintă 40—45% din totalul cheltuielilor de exploatare. **Cheltuielile unitare de transport sînt de 20—30 de ori mai reduse decît cele de colectare** (tabelul nr. 3) **și de aceea, în toate țările se urmărește majorarea densității drumurilor, ceea ce conduce implicit la scurtarea distanței de colectare,** respectiv la diminuarea cheltuielilor [2]).

Cerințe ale creșterii eficienței în exploatarea fondului forestier

TRANSPUNEREA în viață a prevederilor „Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010" face necesară dezvoltarea în continuare a unei rețele corespunzătoare de drumuri forestiere, de peste 9 000 km în perioada 1981—1985, astfel încît să se asigure în faza de finalizare a programului accesibilitatea întregului fond forestier, cu o distanță de colectare cît mai redusă posibil. În vederea asigurării accesibilității întregului fond forestier — după părerea specialiștilor din M.E.F.M.C. și din studiile de profil — **este necesară construirea în perioada 1979—1995 a 27,4 mii km drumuri axiale, ceea ce va permite realizarea unei densități de 9,8 m/ha [3]).**

Este de menționat totodată că drumurile forestiere de executat în continuare sînt amplasate spre obîrșia văilor, în condiții de teren mai grele și care necesită volume mai mari de terasamente și derocări. Ținînd seama de experiența altor țări se consideră necesar să se treacă și la executarea de căi tehnologice de legătură între drumurile axiale și instalațiile de colectare care vor asigura reducerea distanței de colectare cu efecte însemnate atît în gospodărirea pădurilor, cît și în ceea ce privește creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

Construirea acestui volum de drumuri va permite recoltarea cotei de tăiere la nivelul prevederilor ca volum total și structură pe specii stabilite prin amenajamentele silvice, evitarea concentrării tăierilor în bazine accesibile în zonele montane, respectarea duratei de alăturare la tăiere a parchetelor (3—7 ani), promovarea regenerării naturale, menținerea și reducerea actualului nivel de cheltuieli și consumuri de combustibil în exploatările forestiere. O astfel de rețea de drumuri va **asigura pătrunderea mai adîncă în pădure,** adesea pînă la fiecare parcelă a acesteia, făcînd posibile intervențiile cele mai urgente și înlesnind apărarea pădurilor de incendii și dăunători. În același timp, prin realizarea unei densități satisfăcătoare a rețelei de drumuri în masivele forestiere, devine posibilă recoltarea tuturor produselor acestora, putîndu-se menține continuitatea producției de masă lemnoasă. Un rol de seamă revine consolidării rețelei de drumuri forestiere și în extinderea tăierilor de ameliorare și igiena pădurii prevăzute de amenajamentele silvice în arboretele tinere, în curs de creștere, din care s-ar putea recolta anual circa 7,1 milioane m³ masă lemnoasă, apță pentru multiple utilizări. Înainte de națio-

[2]) Documentar privind dotarea cu drumuri a fondului forestier administrat de MEFMC
[3]) Studiu-program privind dotarea cu drumuri forestiere a pădurilor administrate de MEFMC

La ce nivel folosim mașinile și instalațiile din dotare

FOLOSIREA CÎT MAI EFICIENTĂ a mașinilor și instalațiilor cu care sînt dotate întreprinderile constituie o cerință esențială pentru realizarea prevederilor planului. În luna ianuarie 1981 în unitățile metalurgice, la unele grupe de utilaje, indicii medii de utilizare a fondului de timp disponibil au fost superiori celor realizați în perioada corespunzătoare a anului anterior — de pildă, la cuptoare electrice și la instalații de laminare pentru produse plate (graficul). La alte grupe de utilaje și instalații însă, indicii de utilizare realizați s-au situat sub nivelul planului.

Principala cauză a acestei situații o constituie unele defecțiuni de natură organizatorică. Astfel, numeroase stagnări s-au datorat lipsurilor temporare de materii prime și materiale, printre care : fier vechi la cuptoarele electrice, fontă lichidă la convertizoarele cu oxigen, țagle de relaminare la instalațiile de laminare pentru profiluri etc. Alte stagnări s-au înregistrat ca urmare a defecțiunilor accidentale intervenite în diverse momente ale procesului de producție.

Nevoile din ce în ce mai mari de produse metalurgice și necesitatea ca producția să se realizeze în condițiile unei înalte eficiențe economice impun urmărirea cît mai atentă și scoaterea la iveală a tuturor rezervelor de capacități, astfel ca randamentele tuturor instalațiilor și mașinilor să crească în continuare. În acest sens este necesară acordarea în fiecare întreprindere a unei atenții sporite aprovizionării ritmice cu materialele necesare diferitelor faze ale producției, întreținerii și exploatării în cît mai bune condiții a instalațiilor și agregatelor, reducerii timpului de staționare a acestora prin executarea reparațiilor de calitate și în termene mai reduse.

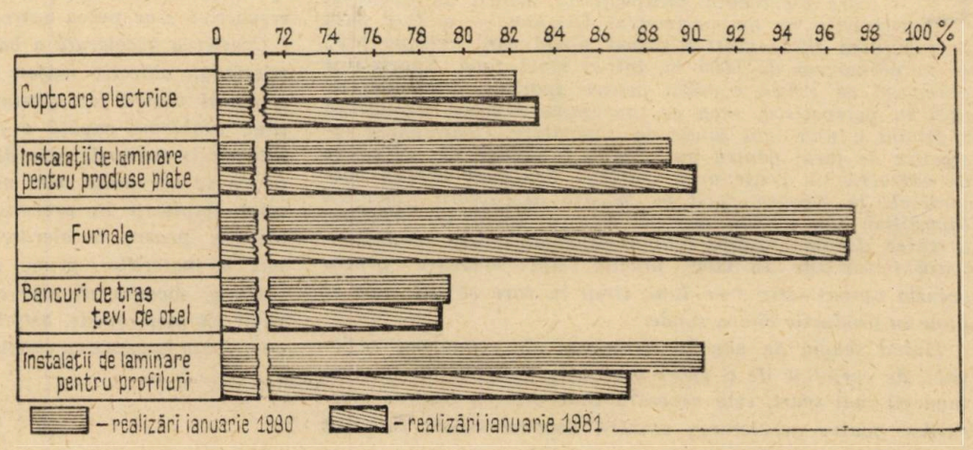

Gradul de utilizare a fondului de timp al unor mașini și utilaje din industria metalurgică

nalizare, aceste tăieri participau cu numai circa 3% la totalul masei lemnoase extrasă din pădure. Recoltarea lor, eșalonată în spațiu și timp, permite, de asemenea, reducerea proporției tăierilor principale, asigurînd arboretelor suprasolicitate răgazul necesar pentru refacere.

La alegerea traseului drumurilor se caută ca ele să nu aibă urcușuri (rampe) în sensul parcurs de vehiculele încărcate, iar pantele să fie accesibile. Drumurile de colectare, care de obicei sînt instalate pe versanți, motiv pentru care se mai numesc și „drumuri de coastă", au lățimea carosabilă îngustă și sînt prevăzute din loc în loc cu platforme lărgite pentru a permite încrucișarea vehiculelor ce merg în sens opus. Platformele tuturor categoriilor de drumuri forestiere vor fi consolidate prin așternere de balast de rîu sau piatră spartă cilindrată. Drumurile magistrale, destinate a servi și pentru scopuri turistice, pentru exploatări miniere etc., vor fi prevăzute în cazul unui trafic intens cu îmbrăcăminți asfaltice.

În construcția drumurilor forestiere s-au adoptat în ultimii ani tehnologii moderne de execuție ca, de pildă, executarea drumurilor în doi ani consecutivi : în primul an se construiesc terasamentele brute, inclusiv podețele și zidurile de sprijin ; în anul al doilea se completează rambleele spălate de ploi, se finisează taluzele debleelor, se construiesc podurile mari și se așterne suprastructura drumului. Procedînd în felul acesta umpluturile de pămînt realizate în anul anterior se compactizează prin circulația vehiculelor și prin acțiunea factorilor atmosferici. Ca urmare, utilajele și personalul pot fi folosite în mod eficient și cu continuitate, pe întreaga perioadă de execuție a căii de transport.

Drumurile construite în ultimii 20 de ani au un caracter pronunțat de permanență, ele fiind dotate cu ziduri de sprijin, podețe și poduri din piatră și beton, astfel că permit circulația autovehiculelor de mare tonaj cu viteze sporite și în orice anotimp. Dotarea întreprinderilor cu utilaje moderne de execuție (betoniere, buldozere, concasoare) permite micșorarea duratei execuției și realizarea de economii de manoperă și materiale.

Din studiile efectuate rezultă că **reducerea distanței de colectare în medie cu 1 km va diminua cheltuielile de producție cu circa 25—30 lei/m³ de masă lemnoasă exploatată și va conduce la o reducere a combustibilului cu circa 0,4 kg cc/m³.** Problema prezintă o importanță deosebită dat fiind că lucrările de cercetare ale specialiștilor din țară și străinătate au stabilit că prejudiciile provocate arborilor, în procesul de colectare a lemnului în pădurile situate pe terenuri în pantă, cresc direct proporțional cu distanța de colectare, panta terenului și intensitatea tăierilor.

Desigur, la găsirea căilor concrete pentru atingerea acestui obiectiv va trebui să se țină în permanență seama de cerința majoră a economisirii energiei și combustibilului. În această optică **apare necesară o reconsiderare a importanței acordate și a ponderii căilor de transport a lemnului bazate pe forța gravitației sau pe energia calorică a cărburilor, a extracției lemnului cu atelaje folosind tracțiunea animală.** În acest sens, pentru adoptarea deciziei optime, se cere ca specialiștii, cercetătorii din domeniu, să aibă în vedere calcule complexe de fundamentare a eficienței pentru ca soluția adoptată să reprezinte un maximum de avantaje pentru economia națională.

Așa cum rezultă din aprecierile specialiștilor, pentru asigurarea condițiilor și capacității de execuție a drumurilor forestiere în acest cincinal se apreciază totodată ca necesară organizarea în cadrul trusturilor de construcții ale M.E.F.M.C. a unor sectoare distincte pentru construcția de drumuri forestiere, ceea ce va avea efecte favorabile atît asupra ritmului de execuție, cît și asupra calității drumurilor.

Amplificarea eforturilor tuturor factorilor implicați pentru transpunerea în practică a acestor măsuri va contribui substanțial în acest an și cincinal la sporirea accesibilității la această valoroasă materie primă, la valorificarea mai completă și complexă a pădurilor țării.

Constantin MOCANU
Academia de studii economice București

NOTE

Noile resurse de țiței — puse cît mai rapid în exploatare

La Trustul de foraj și extracție a țițeiului din Tîrgu Jiu — care efectuează prospecțiuni, lucrări de foraje și extracție în tot perimetrul Olteniei — a fost pusă în funcțiune zilele acestea prima sondă care extrage țiței, de la adîncimea de 5000 m, într-o nouă zonă. Specialiștii apreciază că există condiții pentru sporirea producției de țiței în perspectivă, ceea ce presupune săparea pe același zăcămînt a unor noi sonde de exploatare. Continuarea lucrărilor de foraj pentru punerea în funcțiune de noi sonde de extracție nu poate avea loc însă, așa cum prevăd normativele în vigoare, decît pe măsura deschiderii finanțării investiției, iar pentru aceasta este necesară în prealabil avizarea documentațiilor tehnico-economice care fundamentează investițiile. În mod practic sînt necesare pentru aceasta aproximativ 4—5 luni, timp în care se pot săpa și pune în producție cîteva sonde.

Ținînd seama de nevoile stringente ale economiei naționale, de cerințele de a spori producția de țiței într-un termen cît mai scurt, este necesară concentrarea tuturor eforturilor pentru accelerarea avizării documentației ; în acest sens specialiștii trustului petrolului din Tîrgu-Jiu au făcut demersuri la Centrala Băncii de investiții din București, la sucursala sa din Tîrgu Jiu, la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, dar răspunsul așteptat întîrzie. Cum de realizarea obiectivului respectiv depinde sporirea producției de țiței cu o cantitate apreciabilă se impune ca lucrările de punere la punct și de aprobare a documentației să fie făcute mai operativ, creîndu-se cadrul necesar deschiderii finanțării lucrărilor. Specialiștii din schela respectivă, de la trust, socot că cu dotarea tehnică de care dispun, cu experiența acumulată, pot săpa în perimetrul respectiv, în acest an, un număr de încă 7 sonde, astfel că începînd din lunile septembrie-octombrie a.c., din zona respectivă s-ar putea extrage zilnic sute de tone de țiței.

Creșterea accelerată a bazei de materii prime a țării constituie un obiectiv major, pentru realizarea căruia partidul și statul nostru fac eforturi deosebite. Dacă este vorba de țiței, problema capătă o importanță și mai mare. Aceasta întrucît importurile sînt din ce în ce mai costisitoare. Iată de ce se cer unite, mai mult ca oricînd, eforturile tuturor celor implicați în procesul de punere în valoare de noi resurse, pentru accelerarea conectării la circuitul economic a materiilor prime depistate. Cît privește problemele sesizate, socotim că este cu putință să fie rezolvate favorabil cît mai repede, astfel încît eforturile petroliștilor să contribuie la sporirea producției de țiței.

B. VASILE
P. BOGDAN

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

CURSUL COMERCIAL UNIC – INSTRUMENT AL AUTOGESTIUNII

ÎN ULTIMII ANI, participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii s-a accentuat tot mai mult, sporindu-se partea din venitul național care se realizează pe calea activității de comerț exterior. Aceasta izvorăște dintr-o realitate a zilelor noastre, care ne arată că desfășurarea eficientă a vieții economice, a procesului de reproducție economică nu se poate realiza fără relații economice externe active.

Dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naționale și folosirea avantajelor participării la diviziunea internațională a muncii fac necesară perfecționarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii financiare și valutare în activitatea de comerț exterior, în scopul gospodăririi rationale a resurselor valutare și asigurării mijloacelor valutare necesare plății importurilor.

În acest scop, s-au elaborat și aprobat în ultima vreme acte normative de o deosebită importanță, cum sînt : Legea nr. 12/1980, referitoare la activitatea de comerț exterior ; Legea nr. 10/1980 și alte acte normative referitoare la actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare, a tarifelor etc., precum și alte măsuri.

În domeniul comerțului exterior sînt prevăzute, prin Legea nr. 12/1980, un complex de măsuri și orientări care să conducă la întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare, la stimularea unităților economice în extinderea schimburilor externe și cooperării economice internaționale, la sporirea rezervelor valutare ale statului, la echilibrarea balanței de plăți externe.

Printre aceste măsuri menționăm și introducerea **cursului comercial unic**, care operează începînd cu 1 ianuarie 1981, renunțîndu-se în același timp la leul valută, la coeficientul intern de decontare etc. Cursul comercial unic a fost stabilit la un nivel care reflectă pentru 1981 media cursului de revenire ce se realizează la export și import, diferențiat pe produse și grupe de produse, precum și structura exportului și importului țării noastre din perioada actuală.

Domeniul de utilizare a acestuia este larg și, în prespectivă, se prevede a fi extins și mai mult. Astfel, cursul comercial unic se folosește, printre altele, pentru :

— evaluarea exporturilor și importurilor și a celorlalte componente (capitole) ale balanței de plăți externe ; astfel, volumul comerțului exterior, a creanțelor și obligațiilor în valută, gradului de participare la cooperarea economică internațională etc. se exprimă în lei la cursul comercial unic, care devine astfel un etalon clar și semnificativ de măsurare financiar-valutară a participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii ;

— evaluarea în valută a cheltuielilor materiale și de muncă vie pentru realizarea mărfurilor de export și a altor lucrări și prestații în străinătate, servicii etc., prin transformarea acestora din lei în valută cu ajutorul cursului comercial unic. Cursul comercial unic dă dimensiuni reale acestor cheltuieli interne, creînd condiții pentru efectuarea de comparații, calcule de oportunitate etc. ;

— evaluarea mărfurilor de import și a altor lucrări și servicii importate, prin transformarea prețului extern în valută al acestora în lei, prin cursul comercial unic. Aceasta face ca importurile respective să intre în circuitul economiei naționale la prețurile în lei care se determină, în majoritate, prin transformarea valutei plătite la cursul comercial unic. Astfel, prețurile interne la importurile destinate investițiilor, importurile de materii prime, materiale și alte servicii, care nu-și au echivalentul în producția internă, se stabilesc prin transformarea prețului extern prin cursul comercial unic. De asemenea, la stabilirea prețurilor interne ale materiilor prime, materialelor etc., care se importă în completare, cursul comercial unic servește la determinarea prețului mediu ponderat al acestor produse ;

— determinarea eficienței operațiunilor de comerț exterior, cursul comercial unic reflectînd mai bine și mai concludent, pe de o parte, eforturile făcute pentru realizarea valutei în raport cu nivelul acestor cheltuieli pe plan mondial, iar pe de altă parte, rezultatele obținute.

Îndeplinind toate aceste funcții importante, cursul comercial unic constituie un instrument suplu, la îndemîna unităților cu activitate de comerț exterior, a tuturor celor care lucrează în comerțul exterior, pentru evaluarea cheltuielilor și rezultatelor activității de export și, pe această bază, permite ca acestea să-și canalizeze eforturile în direcția realizării — cu fondul de timp de muncă și mijloacele materiale de care dispun — unor valori de întrebuințare cît mai mari, care să fie compensate printr-o cantitate de valută cît mai mare. Totodată, acesta ajută să se cîntărească mai bine valuta destinată importurilor, astfel încît să se apeleze numai la importurile strict necesare, iar aceste importuri să fie orientate cît mai judicios, dîndu-li-se o întrebuințare cît mai bună, mai eficientă, avînd în vedere faptul că aceasta reprezintă, în final, rezultatul eforturilor și străduințelor unităților respective.

Cursul comercial unic ajută unitățile cu activitate de comerț exterior și lucrătorii care activează în cadrul acestora la ierarhizarea și stabilirea mărfurilor care prezintă un grad de eficiență mai ridicat și a celorlalte, care au un grad de eficiență mai scăzut și, pe această bază, se iau decizii privind volumul producției de export, sortimentele, orientarea acestora pe piețe, perioade, și alte măsuri pentru creșterea eficienței exportului în cadrul întreprinderii.

La nivelul centralei și ministerului, cursul comercial unic constituie un instrument pentru analiza structurii producției de export, a gradului de eficiență a produselor și grupelor de produse. Totodată, aceasta permite o comparație între export și import, sub aspectul echilibrului balanței export-import, gradului de eficiență al importurilor pentru reexport, al raportului de schimb import-export (valoarea tonei de marfă exportată comparativ cu valoarea tonei de marfă importată etc.).

Desigur că determinarea eficienței operațiunilor de comerț exterior trebuie să se facă și cu aplicarea altor indicatori, cum sînt : aportul net în valută, cursul de revenire al aportului în valută etc. — problemă care va forma obiectul unei analize detaliate într-un număr viitor.

Cursul comercial unic va fi folosit de unități la stabilirea planului de încasări și plăți în valută — instrument de importanță majoră în noul mecanism economico-financiar, care va da o perspectivă mai clară activității de export-import și rezultatelor din acest domeniu. În activitatea bancar-financiară, cursul comercial unic are o sferă largă de aplicabilitate. Pe lîngă faptul că el constituie un instrument de exprimare și de evidență a relațiilor financiar-valutare, respectiv a conturilor bancare etc., cursul comercial unic apare ca un curs efectiv de decontare a valutelor rezultate dintr-o serie de operațiuni de comerț exterior. Printre operațiile care se decontează la cursul comercial unic menționăm :

— operațiunile în valută privind creditele externe, operațiunile de arbitraj

și alte operațiuni bancare în valută, precum și decontarea dobînzilor în valută ;

— acordarea de credite pentru exporturile pe credit cu termen de plată de peste un an și încasarea ratelor scadente din creditele acordate și achitarea ratelor scadente din creditele primite pentru importuri ;

— acordarea de credite întreprinderilor de comerț exterior pentru plata avansurilor acordate furnizorilor externi la importuri de instalații complexe ;

— tarifele în valută legate de plata transportului și asigurării pe parcurs extern a utilajelor, materialelor etc. necesare șantierelor și pentru acoperirea cheltuielilor legate de vize consulare, taxe pașaport, transport personal care lucrează în străinătate ;

— decontarea valutelor încasate din prestații turistice și vînzări de mărfuri în țară, care au prețuri și tarife stabilite în valută, precum și din alte prestații internaționale ;

— decontarea contravalorii în lei a operațiilor de schimburi de bunuri de consum directe care se plătesc și se încasează în valută ;

— decontarea sumelor privind comisioane de agent, rabaturi, comisioane bancare, redevențe, impozite în valută, penalizări etc.

Cursul comercial unic trebuie să devină o realitate vie și practică în activitatea de comerț exterior, care trebuie să exprime un raport real între moneda noastră și cele externe, rezultat din nivelul prețurilor externe și al cheltuielilor de muncă socială necesară pentru realizarea produselor de export. După stabilirea lui, el trebuie considerat ca maximum la export, astfel că toate unitățile exportatoare trebuie să acționeze cu hotărîre pentru încadrarea în acest nivel.

Cursul comercial unic, prin funcțiile și rolul său, stimulează unitățile cu activitate de comerț exterior din sfera producției și a circulației mărfurilor să se angajeze mai hotărît și conștient pe calea diversificării producției de export, adaptării ei la cerințele pieței externe, astfel ca rezultatele să fie cît mai eficiente.

Aplicarea cursului comercial unic și îndeplinirea cu succes a rolului acestuia depinde de modul cum sînt stabilite prețurile interne în lei, de producție și livrare, la produsele de export, import, la tarife etc. Pornindu-se de la aceste cerințe, de la schimbările intervenite în nivelul costurilor de producție, în special în industria extractivă, cît și de la creșterea accentuată a prețurilor externe la materiile prime și materiale și mai ales a combustibililor, minereurilor și ale altor materii prime importate, prin Decretul 392/1980 s-au reactualizat o serie de prețuri, punîndu-se în concordanță cu aceste schimbări. Prin această actualizare, o serie de prețuri care au fost fixate în perioadele anterioare, în condițiile de atunci, au fost puse în concordanță cu nivelul cheltuielilor efectuate, avîndu-se în vedere, totodată, rentabilizarea tuturor activităților economice.

Un obiectiv de bază al acestei acțiuni de actualizare a fost și realizarea unei îmbunătățiri a corelației dintre prețuri pe principii economice, a prețurilor interne de producție și de livrare, asigurîndu-se un raport corespunzător între ramuri și subramuri, astfel ca să se asigure utilizarea rațională a tuturor resurselor de muncă și financiare.

Așezîndu-se pe baze reale, prețurile devin o pîrghie în utilizarea rațională a materiilor prime destinate producției și a celorlalte produse și în obținerea de rezultate optime. În acest mod, corelațiile dintre prețurile interne nu vor mai prezenta deosebiri fundamentale față de corelațiile existente între prețurile externe pe piața mondială și, în consecință, se vor crea condiții ca indicatorii de eficiență să fie mai expresivi, mai concludenți.

Perfecționarea continuă a sistemului de prețuri, paralel cu sporirea eficienței activității economice, inclusiv în sectorul de comerț exterior, pe calea reducerii continue a cheltuielilor, a creșterii prețurilor externe obținute generează cadrul pentru întărirea rolului cursului comercial unic, lărgirea sferei sale de aplicabilitate și pregătirea pentru trecerea la o etapă superioară de utilizare a pîrghiilor economice prin convertibilitatea leului.

Marin LIXANDRU

Cooperare economică româno-bulgară

„DUNĂREA" S.A.

SOCIETATEA mixtă româno-bulgară de cooperare economică și comercializare „DUNĂREA" S.A. a fost constituită în scopul lărgirii dinamice a colaborării economice dintre cele două țări în domeniul schimbului de mărfuri reciproc și îndeosebi în terțe țări.

Obiectul de activitate al societății mixte privește : a) efectuarea de servicii inginerești — consultanță-proiectare, construcții-montaj de obiective industriale, civile și inginerești și asistență tehnică, școlarizare de personal, unele livrări conexe pentru următoarele domenii industriale : — industria chimică, energetică, electrotehnică și electronică, metalurgie, prospecțiuni geologice, hidrologice și petroliere, producția de materiale de construcții, construcții de mașini, industria ușoară și alimentară, prelucrarea lemnului, agricultură, îmbunătățiri funciare și hidroameliorații, construcții industriale, administrative și civile, obiective și instalații de transporturi și comunicații ; b) participarea la investiții în țările partenere, ca și în terțe țări ; c) comercializarea produselor obținute din activitatea de colaborare și cooperare, ca și a altor mărfuri, inclusiv cele rezultate din activitatea Întreprinderii comune Giurgiu—Ruse ; d) alte activități de comerț exterior și cooperare economică ce urmează a fi stabilite între acționari.

Ca formă juridică „DUNĂREA" va funcționa cu statut de societate pe acțiuni, înregistrată la București ca persoană juridică română, ce își desfășoară activitatea în conformitate cu legile române, contractul de asociere și statutul propriu.

Părțile în contractul de asociere sînt : Întreprinderile de comerț exterior Uzinexportimport, Industrialexportimport, Geomin, Rompetrol, Arcom, Contransimex, Romagrimex din partea română și organizațiile de comerț exterior: Tehnoexport, Agrocomplet, Bulgargeomin, Tehnoexportstroi, Mașinoexport, Transcomplet, Tehnoimport din partea bulgară.

Capitalul societății mixte, fixat la 280 mii ruble transferabile și 1,4 milioane franci elvețieni este constituit din 280 și respectiv 1400 acțiuni nominative, cu valori de 1000 ruble transferabile și respectiv 1000 franci elvețieni. Fiecare din acțiunile subscrise și vărsate de acționari conferă dreptul la un vot în Adunarea generală a acționarilor, dreptul de a alege și a fi ales în organele de conducere, dreptul de a participa la distribuirea beneficiilor conform prevederilor statutului societății și dispozițiilor legale, alte drepturi statutare.

Adunarea generală a acționarilor este organul suprem de conducere al societății care decide asupra politicii ei economice și comerciale, numește personalul de conducere și membrii Comisiei de cenzori care verifică gestiunea societății.

Adunarea generală numește pe o perioadă de 4 ani Consiliul de administrație format din 6 membri. Conducerea operativă a societății este efectuată printr-un director general și un director general adjunct, care aduc la îndeplinire deciziile Adunării generale a acționarilor și ale Consiliului de administrație. Începînd de la data înregistrării la Ministerul Finanțelor din Republica Socialistă România, durata de funcționare a societății va fi de 25 de ani, putînd fi prelungită prin hotărîrea Adunării generale. Societatea va putea înființa sucursale, filiale, birouri, agenții și reprezentanțe în orice localitate de pe teritoriul celor două țări, ca și în terțe țări.

G. I.

Considerații privind relația costuri minime – calitate în activitatea economică

DEZVOLTAREA și modernizarea economiei naționale, în pas cu cele mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane, impun ridicarea necontenită a calității produselor ca o condiție esențială a creșterii eficienței întregii activități economice, a participării tot mai active a țării noastre la circuitul mondial de valori. Calitatea produselor — noțiune cuprinzătoare ce încorporează determinări diverse, cum ar fi creșterea randamentului, a duratei de funcționare, sporirea rezistenței la uzură, parametrii estetici etc., etc. — condiționează în mare măsură posibilitățile de valorificare superioară a resurselor naturale și a muncii sociale, satisfacerea necesităților tot mai complexe și variate ale economiei naționale, competitivitatea pe piețele externe, creșterea continuă a nivelului de trai. Subliniind tocmai necesitatea sporirii continue a laturilor calitative în toate domeniile de activitate, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta, în Raportul prezentat celui de al XII-lea Congres, că **„O problemă centrală a întregii industrii este înfăptuirea unei cotituri radicale în domeniul calității produselor, al îmbunătățirii performanțelor lor tehnice. Trebuie să se asigure perfecționarea standardelor în pas cu noile tendințe ale progresului tehnic, dotarea unităților cu echipamente de măsură și testare, întărirea controlului tehnic pe toate fazele procesului de producție"**.

Dacă orientarea predominantă a studiilor și lucrărilor care se ocupau de calitate, pînă acum 10—15 ani, era cea tehnică sau chiar tehnicistă, în prezent un număr tot mai mare de specialiști apreciază că abordarea economică este indispensabilă atît la nivelul producătorilor, al beneficiarilor (consumatorilor), cît și la cel al economiei naționale. În această optică devine imperios necesar să se cunoască cu precizie cît costă, la nivelul producătorului, un anumit nivel al calității unui produs (și detaliat, care sînt elementele de cheltuieli influențate de calitate, cu alte cuvinte care este costul calității), cum se răsfrînge asupra activității economice a beneficiarilor acest nivel de calitate, care sînt căile de a-l optimiza prin prisma efortului pe care îl implică, al efectelor rezultate, al satisfacerii nevoii sociale etc.

Ideea fundamentală în abordarea economică a calității este realizarea unui sistem de activități corelate între ele, sistem ce are drept scop fie menținerea, fie îmbunătățirea calității produselor sau serviciilor și asigurarea unei eficiențe economice maxime. În acest sens, considerăm că o abordare sistemică a problemei calității presupune tratarea corelată a următoarelor aspecte : măsurarea nivelului calității, planificarea și prognoza acesteia, analiza, căile de optimizare, sistemul de stimulare, sistemul informațional, eficiența economică a calității. Din multitudinea acestor aspecte ne vom opri asupra cîtorva modalități de abordare a optimizării calității folosind criteriul minimizării costurilor — continuînd astfel o serie de preocupări relevate în paginile „Revistei Economice".

Criterii de optimizare a calității

ORICE PRODUS industrial se poate realiza, din punctul de vedere al nivelului de calitate, în mai multe variante în funcție de materia primă folosită, de tehnologia aplicată, de calitatea forței de muncă, caracteristicile mediului ambiant și alți factori. De asemenea, pentru aceeași nevoie socială beneficiarii pot solicita produse avînd caracteristici de calitate diferențiate. Se relevă, astfel, că optimizarea nivelului calității este o problemă extrem de complexă, îmbrăcînd adesea și forme de manifestare cu caracter contradictoriu. Ea decurge din poziția față de calitatea unui anumit produs pe care se situează o întreprindere — în funcție de statutul său de producător sau beneficiar —, din dinamica intereselor la nivel micro și macroeconomic, cît și a unor aspecte impuse de modă, de cantitatea și calitatea resurselor disponibile, de strategia dezvoltării etc. Indiferent însă de unghiul de abordare a aspectelor optimizării calității sîntem de părere că trebuie luate în considerare următoarele elemente :

a) calitatea realizată a valorilor de întrebuințare trebuie să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale, umane, financiare ;

b) nivelul calității trebuie să satisfacă în cel mai înalt grad posibil nevoile sociale pentru care se realizează valorile de întrebuințare respective ;

c) calitatea trebuie să fie optimă nu numai din punct de vedere al producătorului sau beneficiarilor, ci mai ales al economiei naționale ;

d) se va considera optimă calitatea ce se încadrează în restricțiile impuse de intercondiționările economie-tehnologie-ecologie-societate ;

e) optimizarea calității trebuie să se realizeze nu numai din perspectiva obiectivelor curente dar, în aceeași măsură, a obiectivelor economiei naționale desfășurate pe o perioadă mai mare de timp ;

f) optimizarea calității trebuie să aibă în vedere atît resursele consumate (costurile de producție), cît și cele naturale, avansate sau ocupate de la producător, beneficiari (utilizatori), pe toată durata de viață a produsului.

Din această perspectivă rezultă, ca o primă concluzie, necesitatea găsirii unui spațiu (de soluții, niveluri ale calității) care să echilibreze cerințele producătorilor, ale beneficiarilor și economiei naționale și care să permită stimularea economică a ridicării calității deopotrivă cu sporirea generală a eficienței activității economice.

La nivel macroeconomic criteriile de optim cele mai frecvent utilizate sînt : maximizarea venitului net, sau a unor forme ale acestuia (beneficiu, acumulări etc.), maximizarea producției nete, minimizarea consumului total de resurse (naturale, avansate, ocupate, consumate), maximizarea eficienței economice (a efectelor înregistrate la un leu resurse totale).

Maximizarea venitului net reprezintă un criteriu important de optimizare pentru orice economie națională ale cărei cerințe de dezvoltare determină necesitatea obținerii unui plusprodus cît mai mare din fiecare activitate economică. Deși acest criteriu este conceput să determine o diminuare relativă a consumului de resurse, nu întotdeauna în practică se înregistrează această scădere, situație incompatibilă cu exigențele prezentului și, cu atît mai mult, ale viitorului. Pe de altă parte, aplicarea criteriului maximizării venitului net are marele dezavantaj că nu permite identificarea unei funcții a acestui efect în raport cu nivelul și calitatea activității supuse optimizării, ca urmare a dificultăților pe care le presupune stabilirea riguroasă a valorii, a îndepărtării prețurilor de la valoare, a politicii prețurilor, elemente ce influențează contradictoriu venitul net. Ele pot genera chiar tendința unei creșteri a consumului de resurse pentru obținerea unui venit net cît mai mare, fapt pentru care considerăm că este mai judicios să aplicăm, în optimizare, criteriul maximizării venitului net la un leu resurse totale implicate de activitatea respectivă (de fapt criteriul maximizării eficienței, deși — este drept, într-o mai mică măsură — dezavantajele de mai sus rămîn valabile și în acest caz).

Maximizarea producției nete reprezintă un criteriu de mare importanță sub raportul creșterii valorii nou create în fiecare sistem de producție și, implicit, la nivelul economiei naționale. Totuși, el este mai greu de aplicat la alegerea nivelului calității produselor industriale datorită dificultăților pe care le implică stabilirea riguroasă a evoluției producției nete în funcție de calitate. În același timp, folosirea producției nete la optimizarea calității oferă un cîmp prea larg de decizie producătorului. Acesta este cel care impune nivelul calității, nivel dimensionat însă în funcție de parametrii săi specifici, de criteriile utilizate pentru ma-

ximizarea producției nete în această sferă de activitate. Or, calitatea, deși se realizează în procesul de producție, se confirmă în exploatare, la beneficiari. La acest nivel o mai mare importanță dobîndesc cheltuielile de întreținere și exploatare a produsului, cheltuieli care se află în raport invers proporțional cu nivelul de calitate al produselor.

Se desprinde, astfel, concluzia că un nivel al calității ce asigură o producție netă maximă la producător nu determină, necondiționat, o producție netă maximă la beneficiari, respectiv la nivelul economiei naționale. Trebuie remarcat, totodată, că deși indicatorul producția netă este mult mai sensibil la efortul propriu al unei unități economice și stimulează direct reducerea cheltuielilor materiale, prin modul în care este calculat el nu reflectă reducerea consumului total de resurse pe circuitul producător-beneficiar-economie națională. Or, este știut că în domeniul calității tocmai nivelul consumului total de resurse din economia națională pe care îl ocazionează un anumit nivel al calității, pe durata de utilizare a respectivei valori de întrebuințare (producție și exploatare), dobîndește o însemnătate particulară. În aceste condiții considerăm că, pentru stabilirea nivelului optim al calității produselor industriale se poate folosi cu bune rezultate criteriul minimizării costului calității.

Prin costul calității înțelegem ansamblul consumurilor de resurse, variabile în raport de calitate, determinate de realizarea unui anumit nivel al calității sau pentru asigurarea unei îmbunătățiri a acesteia. În consecință, costul calității poate fi static, dacă luăm în considerare doar acele consumuri de resurse variabile în funcție de calitate, la un nivel dat al acesteia, sau dinamic, dacă evidențiem sporul consumului de resurse în varianta îmbunătățirii calității față de un nivel de referință al ei. Obiectivul cercetării și al practicii economice, vizînd optimizarea calității este acela de a evidenția toate consumurile de resurse, variabile în funcție de calitate, de la concepție-fabricație și pînă la scoaterea din uz a produsului. Prin însuși faptul că utilizăm costul calității pe unitate de produs putem aprecia că, de fapt, folosim criteriul eficienței în optimizarea calității, criteriu fundamental, atît la nivel macro cît și microeconomic.

Minimizarea costului calității are avantajul de a depăși sfera producătorului și de a oferi posibilitatea armonizării intereselor acestuia cu ale beneficiarilor. De asemenea, criteriul minimizării costului calității este concordant cu celelalte două amintite, precum și cu cerințele optimului global al economiei naționale, avînd un caracter operativ și determinînd, deopotrivă, efecte favorabile asupra indicatorilor economico-financiari ai unităților economice.

Repere metodologice privind calculul minimizării costului calității

ATINGEREA optimului nivelului de calitate prin minimizarea costului calității s-ar putea realiza pe două căi : a) prin studierea variației elementelor costului calității în raport de nivelul acesteia și găsirea, pe această bază, a punctului de optim (corespunzător costului total minim) ; b) pornind de la expresia costului total al calității se caută valoarea optimă (minimă) a acesteia în raport de nivelul calității.

Pentru a surprinde corect variația elementelor costului calității în raport de nivelul acesteia, datorită naturii lor economice diferite, analiza se va desfășura distinct la producător și beneficiar. La producător, costul calității cuprinde următoarele elemente : costul de prevenire a defectelor și de asigurare a calității, costul de evaluare (control) a calității, costul pierderilor datorită calității și remedierii defectelor înregistrate. La nivelul beneficiarului calitatea produsului se concretizează în două elemente : costul de achiziție al produsului și costul de întreținere și funcționare, respectiv pierderile de producție datorate calității. În vederea testării viabilității ipotezelor avansate, a metodelor de calcul, în cursul analizei noastre am apelat și la un caz concret : costul calității unor motoare electrice asincrone cu rotor în scurt circuit, a variației elementelor sale în raport cu un nivel de calitate considerat.

Datele obținute (a fost utilizat un aparat statistico-matematic diferențiat pentru analiza costurilor calității — la producător și la beneficiar) sînt interesante sub următorul aspect : optimul din punctul de vedere al beneficiarului implică o fiabilitate mai mare decît optimul producătorului. Explicația acestui fenomen constă în faptul că beneficiarii doresc un asemenea produs care să aibă o fiabilitate ridicată, chiar dacă cheltuielile de achiziție sînt mai mari, deoarece acesta le asigură un nivel mai redus al cheltuielilor de întreținere, respectiv al pierderilor de producție din vina calității. Dimpotrivă, producătorul dorește să realizeze un produs cu o fiabilitate întrucîtva mai redusă, ceea ce permite efectuarea de cheltuieli pentru prevenirea defectelor și asigurarea calității mai mici (și deci un cost total al calității mai redus), nefiind interesat în prea mare măsură de cheltuielile de întreținere și exploatare efectuate de beneficiari.

Rezultate similare obținem și prin folosirea criteriului minimizării costului, metodologie în care se pornește de la relația analitică de evaluare a costului total al calității : $Ctc = Cpa + Cc + Cd + Cp$, în care Cpa este costul de prevenire a defectelor și asigurare a calității ; Cc — costul controlului calității ; Cd — costul deservirii tehnice și întreținerii produsului la beneficiari ; Cp — costul pierderilor datorită lipsei de calitate la producător și beneficiari.

Se pune, deci, întrebarea : care din cele două valori de optim este corespunzătoare din punctul de vedere al economiei naționale ? După opinia noastră, atenția trebuie îndreptată spre realizarea optimului la nivelul beneficiarului, întrucît la acest nivel este practic sintetizată finalitatea socială a activității producătorului, în acest plan putînd fi evidențiată eficiența cu care au fost cheltuite resursele pe întreg ciclul de fabricație și utilizare a unui produs. Determinarea optimului în funcție de cerințele beneficiarului se impune și prin faptul că, în tot mai mare măsură, beneficiari ai unor astfel de produse sînt parteneri străini, calitatea produselor constituind un criteriu esențial în sporirea competitivității.

Ștefan MATEI
Timișoara

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Vagon torpedo pentru transportarea fontei lichide

DE CURÎND, cu sprijinul specialiștilor Institutului de proiectări de secții și uzine metalurgice (IPROMET), întreprinderea „23 August" din București a construit un vagon cu oală pentru transportarea fontei lichide. Primele vagoane torpedo de acest fel, realizate în premieră națională de întreprinderea bucureșteană, au și fost livrate oțelăriei nr. 6 din cadrul Combinatului siderurgic Galați. Cu un asemenea vagon pot fi transportate, în condiții de maximă securitate, de la furnale la oțelărie, nu mai puțin de 300 tone de fontă lichidă.

Acest vagon de **concepție originală**, cu o greutate de 352 tone, este format din patru boghiuri a cîte patru osii fiecare, pe care se află șasiul executat în construcție sudată. Pe aceste 16 osii se poate transporta o greutate totală de 700 tone, ceea ce înseamnă că pe o singură osie revine o încărcătură de 45 tone — de trei ori mai mult decît este uzitat, în mod obișnuit, pe căile ferate europene (adică 19 tone). De aceea, în cadrul Combinatului siderurgic din Galați a și fost construită o cale ferată specială.

Oala în care este transportată fonta lichidă este o construcție din tablă groasă, sudată

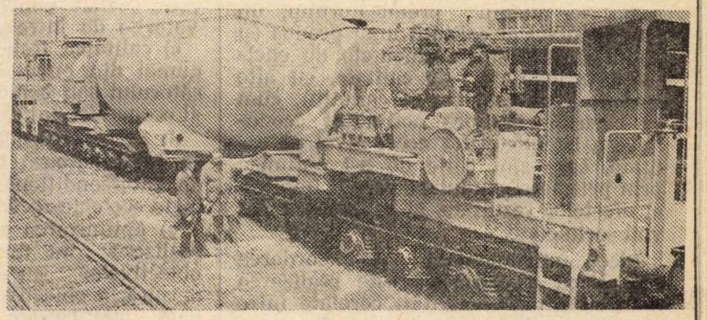

electric, rezemată la cele două capete pe niște lagăre în care se poate roti în vederea încărcării și descărcării fontei lichide. În interior oala este căptușită cu material refractar de mare rezistență. Pentru rotirea oalei, vagonul este prevăzut cu un mecanism propriu acționat electric și cu unul de rezervă cu manipulare manuală. Frîna automată din componența acestui vagon este de tip Knorr, o frînă de mînă sporind siguranța în staționare. Vagonul are o lungime de 27,50 metri între tampoane și o înălțime maximă de 4,46 metri.

Noi concepte, tehnici, metode în sprijinul eficienței

CALITATEA SISTEMELOR DE PRODUCȚIE — FACTOR IMPORTANT AL CREȘTERII ECONOMICE

ROMÂNIA SOCIALISTĂ a pătruns, în acest an 1981, într-o nouă și luminoasă etapă de dezvoltare, caracterizată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca „deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței". Aceste calificative conceptuale sintetizează sarcinile care stau în fața poporului român pentru înfăptuirea obiectivelor fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Unul dintre aceste concepte este acela de **calitate a sistemelor de producție** [1]. Un lucru de calitate nu poate fi produs decît de un meseriaș de calitate ; tot astfel, o producție de calitate și la un nivel de eficiență ridicat nu poate fi realizată decît de sisteme de producție de înaltă calitate și eficiență.

Potrivit definiției date de Șt. Bârlea [2], prin sistem de producție se înțelege un sistem cibernetic complex, realizat din oameni și mașini, care funcționează pe baza unui anumit program, în vederea realizării unor bunuri necesare societății omenești.

Fig. 1

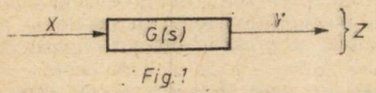

Fig. 1

Formalizarea sistemului de producție este redată în fig. 1, în care X reprezintă **intrările** în sistem (resursele), G(s) — **structura de transformare** (capacitatea de producție), Y — **ieșirile** din sistem (produsele), iar Z — **obiectivele**, între acestea existînd relațiile fundamentale :

$$Y = G(s) \cdot X ; \quad Y \longrightarrow Z$$

în care Y, X și Z sînt vectori-coloană, iar G(s) o matrice, numită **matricea de stare** a sistemului.

Devine evident că pentru aceleași intrări (resurse) X, ieșirile Y vor fi cu atît mai „mari" cu cît G(s) va fi mai „mare". „Mărimea" matricii G(s) depinde de foarte mulți factori ; dintre aceștia, o importanță deosebită prezintă **calitatea sistemului de producție**, pe care o definim ca fiind **măsura gradului de realizare a indicatorilor tehnico-economici, ca urmare a nivelului de folosire eficientă a tuturor resurselor disponibile.**

În cele ce urmează ne propunem să subliniem aportul calității SP (sistemelor de producție) la creșterea economică.

Structura calității SP

CALITATEA sistemelor de producție — în același timp concept, structură și teorie — se bazează pe o concepție sistemică, prezentată sintetic în fig. 2, punîndu-se în legătură directă nu numai principalele componente ale calității, ci și calitatea sistemelor de producție, cu costurile de proiectare, construcție, exploatare și întreținere aferente.

Fig. 2

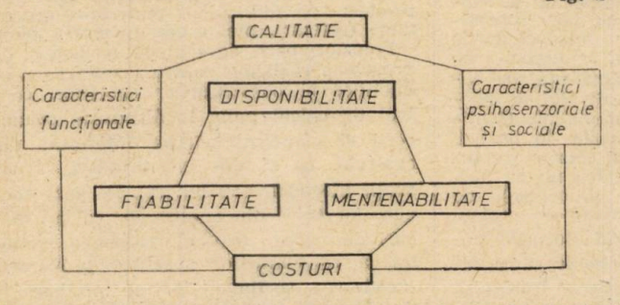

După cum se vede, calitatea sistemului de producție depinde de : **caracteristicile funcționale** (totalitatea proprietăților de care acesta dă dovadă în timpul funcționării sale), **disponibilitate** (măsura gradului în care acesta este în funcțiune la un moment dat) și **caracteristicile psihosenzoriale și sociale** (totalitatea factorilor mediului și climatului de muncă).

Disponibilitatea este compusă, la rîndul său, din : **fiabilitate** (probabilitatea ca sistemul să îndeplinească una sau mai multe funcții necesare, în condiții date, de-a lungul unei durate de timp date) și **mentenabilitate** (probabilitatea ca sistemul — în cazul în care necesită o intervenție de întreținere — să fie repus într-o stare de funcționare dată, în anumite limite de timp).

Fig. 3

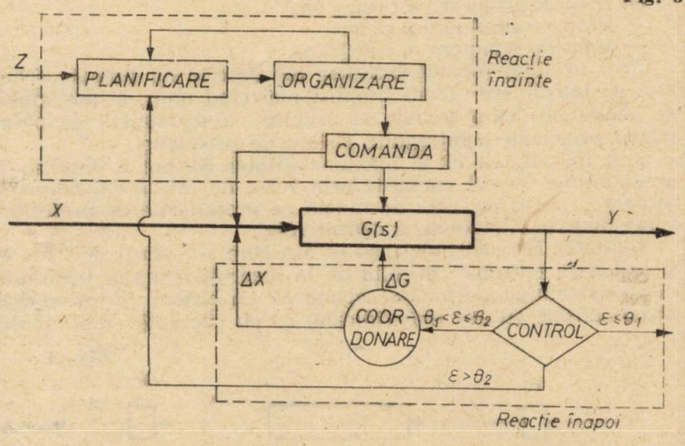

Prin urmare, un sistem de producție de calitate superioară trebuie să aibă cît mai multe proprietăți de transformare a resurselor în produse, realizate într-un mediu și climat de muncă de nivel ridicat și care să fie menținute timp cît mai îndelungat, cu intervenții de întreținere (conducere, reglaj etc.) cît mai reduse.

Devine evident că toate aceste elemente **costă** — și, prin urmare, problema calității SP este o problemă nu unidirecțională (motiv pentru care legăturile din fig. 2 nu au fost marcate cu săgeți), ci bidirecțională, adică a **optimizării calității sistemelor de producție în condiții de costuri date**, sau viceversa.

Lăsînd la o parte aspectul complexității matematice, normală pentru o problemă de optimizare neliniară cu restricții și de mari dimensiuni, problema calității sistemelor de producție este legată direct și de **entropia organizatorică** (gradul de dezorganizare a sistemului), care constituie un aspect implicit, dar nu și evident al calității SP.

Dar entropia organizatorică nu este numai o caracteristică proprie unui sistem, ci ea **se propagă** de la un sistem la altul prin intermediul produselor livrate (cu întîrzieri sau mai devreme, în cantități diferite față de contract, de alte calități decît cele specificate etc.), ceea ce înseamnă că problema calității sistemelor de producție nu poate fi privită izolat — pentru un anumit sistem — ci numai în contextul macrosistemului respectiv.

Fără a insista asupra complexității problemei calității SP, vom desprinde din fig. 2 că principalii factori ai calității sînt fiabilitatea și mentenabilitatea.

Studii asupra fiabilității sistemelor de producție au pus în evidență că există importante rezerve interne, în ce privește atît nivelul de folosire a fondului de timp de muncă, cît și gradul de utilizare a capacităților de producție. De aici rezultă aportul pozitiv pe care studiile de calitate a sistemelor de producție îl pot aduce la creșterea eficienței economice.

Mentenabilitatea sistemelor de producție este, de asemenea, relevantă. Pentru a-i putea înțelege semnificațiile sînt necesare, mai întîi, unele precizări privind conceptul în sine. În acest

scop pornim de la fig. 3, înțelegînd că **întreținerea sistemelor de producție** este un proces complex, ce cuprinde totalitatea operațiilor prin care sistemul este menținut la capacitatea proiectată — respectiv ansamblul de măsuri și procedee de conducere, reglare etc. aplicate tuturor componentelor : oameni, mașini, instalații, echipamente, clădiri, sisteme informaționale și informatice etc. (8).

Notînd :

$$\varepsilon = Z - Y$$

cu θ_1 toleranța sub care nu se intervine în sistem și cu θ_2 toleranța sub care se intervine prin coordonare și peste care se intervine prin replanificare, devine clar că mentenabilitatea SP include tocmai zona de coordonare, pentru care $\theta_1 < \varepsilon \leqslant \theta_2$ și care afectează atît resursele externe X cît și resursele interne G(s). Din acestea se desprinde că mentenabilitatea SP este direct legată de o serie de durate care pot fi resistematizate astfel :

- Durate legate de fiabilitatea subsistemului de transformare :
  - — timp de apariție a căderii,
  - — timp de restabilire a funcționării.
- Durate legate de subsistemul informațional :
  - — timp de constatare a existenței unei căderi,
  - — timp de precizare a naturii căderii,
  - — timp de stabilire a cauzei căderii.
- Durate legate de subsistemul de conducere :
  - — timp de studiere a variantelor de remediere,
  - — timp de evaluare a consecințelor,
  - — timp de alegere a măsurii optime.
- Durate legate de subsistemul de „întreținere" :
  - — timp de asigurare a resurselor,
  - — timp de eliminare a căderii,
  - — timp de repunere în funcțiune.

Prin urmare, mentenabilitatea SP descrie nu numai „sistemul de întreținere" (cum simplist mai cred unii), ci ansamblul de subsisteme care trebuie să asigure funcționarea la parametrii proiectați a întregului sistem de producție.

Atît fiabilitatea, cît și mentenabilitatea SP pot fi descrise în amănunțime, se pot cunoaște prin surse de informații adecuate și se vor putea proiecta de îndată ce procedurile de proiectare concepute vor fi studiate și definitivate.

Calitatea SP cuprinde însă — așa cum s-a văzut mai sus — și influența entropiei primită de la macrosistem sau transmisă macrosistemului, putîndu-se spune că un sistem de producție are o calitate cu atît mai ridicată, cu cît „acceptă" mai multă

Fig. 4

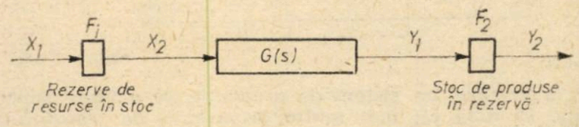

entropie de la macrosistem și îi retransmite acestuia mai puțină entropie. Acest lucru nu este posibil decît dacă, așa cum se vede în fig. 4, se asigură rezerve de resurse în stoc și stoc de produse (sau, pentru construcții-montaj, de producție) în rezervă.

Calitatea SP și creșterea economică

DIN CELE DESCRISE devine evident că realizările Y ale unui sistem de producție vor fi cu atît mai mari (și, deci, sistemul va accepta o creștere economică mai mare), cu cît acesta va avea o capacitate de producție G(s) mai „mare" și cu cît va exista un acord mai deplin între resursele interne G(s) și resursele externe X (justificate și de necesitatea — rezultată din calculul matricial — ca, pe cît posibil, nici un element din G(s) sau din X să nu fie nul).

Creșterea capacității de producție G(s) poate fi realizată, în cadrul aceluiași volum de resurse interne, prin dezvoltarea și aplicarea în practică a studiilor privind calitatea SP și prin punerea de acord (printr-un program de aprovizionare corect) a resurselor externe cu resursele interne.

Ea poate fi obținută, de asemenea, printr-un **program de producție** realist, corectat mereu pe parcurs și prin ridicarea continuă a nivelului de calificare a oamenilor muncii, paralel cu asigurarea de fronturi de lucru tampon (sau în rezervă) pentru toate resursele nestocabile (oameni, mașini, instalații, echipamente etc.).

Îmbunătățirea structurii capacității de producție G(s) are și **efecte economice** deosebit de favorabile, deoarece cu aceleași resurse se obțin rezultate finale superioare.

Concluzii

STUDIILE efectuate pînă în prezent asupra calității sistemelor de producție au pus în evidență existența următoarelor căi prioritare de asigurare a creșterii economice în condiții de eficiență sporită :

1. Executarea producției numai pe bază de programe probabiliste, care să țină cont de entropia existentă în sistem.
2. Reglarea operativă (zilnică) a programelor în raport de condițiile reale ale momentului.
3. Întocmirea de programe (de orice fel) numai cu precizarea **resurselor interne** (oameni și mașini) și a **resurselor externe** (materiale, energie) necesare pe fiecare interval de planificare și în mai multe variante.
4. Asigurarea de fronturi de lucru tampon pentru toate resursele nestocabile (oameni, mașini etc.).
5. Înzestrarea sistemelor de producție cu depozite (rezerve) de resurse și depozite (stocuri) de produse, sau producție, calculate în raport cu entropia aprovizionării și, respectiv, a cererii.
6. Realizarea unor sisteme informaționale, de conducere și de „întreținere" care să funcționeze la parametri ridicați.
7. Evitarea aprovizionărilor dezasortate (ce realizează necorelări între X și G(s), respectiv Z).
8. Reducerea treptată a entropiei din macrosistem, prin asigurarea de capacități de producție și de resurse în rezervă și prin perfecționarea generală și efectivă a organizării și conducerii.

prof. dr. Mihai RAFIROIU
Institutul politehnic „Traian Vuia"
Timișoara

[1]) Concepția teoretică de ansamblu asupra calității sistemelor de producție și diferite elemente ale acesteia au fost prezentate de autor în articole publicate în Revista de statistică (nr. 4, 5, 7/1980) și revista Construcții (nr. 1/1980) și în comunicări prezentate la al II-lea Simpozion național de ingineria sistemelor și cibernetică industrială, București, decembrie 1980.

[2]) Bârlea Șt., Inițiere în cibernetica sistemelor industriale, Ed. tehnică, București, 1975.

Urmărirea pe calculator a producției și consumurilor

Importul de piei crude necesită, pentru țara noastră, un însemnat efort valutar, de aceea se impune valorificarea cît mai judicioasă a acestei materii prime, prin reducerea consumurilor și eliminarea pierderilor. Această valorificare superioară trebuie să înceapă încă de la sortarea pieilor pentru tăbăcire, întrucît de tipul și calitatea acestora depind caracteristicile semifabricatelor ce se obțin în tăbăcării.

În 8 fabrici de încălțăminte și marochinărie a fost implementată aplicația informatică **„Urmărirea producțiilor și consumurilor specifice în tăbăcării"**, elaborată de secția de cercetare-proiectare în organizare din Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei. Pînă la finele acestui an, ea urmează să fie generalizată, esalonat, în toate întreprinderile cu secții de tăbăcărie.

Mișcarea pieilor în circuitul de prelucrare este urmărită începînd de la centrele de sortare, unde se face repartizarea materiei prime pe întreprinderile care dispun de tăbăcării, în funcție de structura sortimentală planificată, de capacitatea utilajelor și de nivelul de specializare a personalului muncitor. Cantitățile repartizate se constituie în partizi, corespunzătoare capacității zilnice de înmuiere a tăbăcăriilor (acestea nu au magazii de piei crude). De la centrele de sortare se transmit la centrul de calcul al C.I.P.C.I. datele privind stocurile nesortate, cele sortate și livrările către fabrici : situațiile editate sînt transmise compartimentului de resort din centrală, oferind o orientare rapidă pentru aprovizionarea unităților.

A doua parte a subsistemului urmărește drumul parcurs de pielea crudă de la intrarea în fabrică pînă la predarea ei ca semifabricat (piele tăbăcită) la magazie. Baza de date a unității de informatică centralizează informațiile privind : produse-semifabricate, materiale, consumuri (rețetar), piei crude (prețuri), plan.

Folosind baza de date și pachetele de programe realizate pentru urmărirea producțiilor și consumurilor specifice, centrul de calcul pune la dispoziția conducerii și compartimentelor interesate din centrală, ca și din întreprinderi 11 situații (decadale sau lunare). Pe baza concluziilor trase din analiza lor se iau măsuri de reglare privind realizarea planului, a consumurilor specifice prevăzute, încadrarea sortimentelor de produse în costurile planificate, inclusiv pentru orientarea sortării pieilor crude spre realizarea unor sortimente superioare sub raport calitativ și economic. **(A. R.)**.

INTERFERENȚA ECOLOGIE-ECONOMIE (I)

INTERFERENȚA începe cu denumirile celor două științe, dar nu se oprește aici, ci se extinde și asupra conținutului lor. Ambele nume au aceeași rădăcină greacă — oikos care înseamnă casă, loc de trai. Schematizînd lucrurile, dacă economia *se ocupă cu studiul producției, distribuției și consumului bunurilor și a serviciilor în sistemul societății umane, am putea spune că* ecologia *studiază producția, distribuția și consumul energiei (încorporată în substanța organică) în sistemele naturale.*

Interferența ar apare și mai clară dacă bunurile și activitățile umane le-am evalua nu în bani, ci în unități energetice, care ar deveni numitorul comun al economiei și ecologiei. Nu întîmplător Haeckel, cel ce a introdus și definit noțiunea de ecologie, considera că ea este economia naturii.

Această interferență a numelor nu este nici formală și nici întîmplătoare, ci reflectă interpătrunderea proceselor reale economice și ecologice.

Să ilustrăm aceasta printr-un fapt la scară aproape mondială, luat dintr-un mare număr de alte fapte cunoscute : criza hamsiei.

Hamsia, după cum o știm cu toții, este un mic peștișor de circa 10 cm lungime și cîteva grame greutate uscată, aparținînd genului Engraulis. *O specie a acestui gen trăiește și în Marea Neagră. Dar nu despre ea este vorba aici, ci despre o rudă a ei din îndepărtatul Ocean Pacific. Își duce viața în apele din lungul coastei peruane a Americii de Sud și se hrănește cu fito- și zooplanctonul (alge și animale microscopice) din aceste ape. Oamenii consumă hamsia proaspătă (mai rar), dar mai ales sărată ; prepară din ea pasta de pește, însă cea mai mare cantitate este folosită pentru fabricarea făinei de pește introdusă ca adaos la hrana animalelor domestice sau ca îngrășămînt. Pescuitul anual al hamsiei din zona menționată a ajuns în 1970 la 12,5 milioane tone, ceea ce reprezintă circa 22% din pescuitul mondial oceanic al tuturor speciilor, situînd Peru pe primul loc din lume în producția de pește.*

Nu de prea multă vreme cercetările au arătat că această specie este o verigă într-o rețea complexă de conexiuni, în care sînt împletiți numeroși factori abiotici, biologici ca și importante interese și activități umane.

Mase uriașe ale hamsiei se dezvoltă și se concentrează în această zonă a Pacificului deoarece aici se produc imense cantități de hrană pentru ele : alge și animale planctonice, fenomen care la rîndul său este rezultatul acțiunii convergente a mai multor factori abiotici. În primul rînd, curentul oceanic Humboldt, care transportă spre nord apele mai reci din zona Antarcticii, scăldînd coasta vestică a Americii de Sud. Originea și temperatura scăzută a acestui curent oceanic se datoresc acțiunii vîntului — alizeul din emisfera australă care aici suflă din direcția sud, sud-est, împingînd spre nord apele de lîngă coastă. Se creează o ușoară depresiune a apelor, suficientă spre a determina formarea unor curenți de convecție : curenți verticali ascendenți, care au temperatura scăzută și aduc de la mari adîncimi spre suprafață mari cantități de substanțe nutritive (în primul rînd compuși ai azotului și fosforului) provenite din descompunerea resturilor vegetale și animale de pe fundul oceanului. Pe seama acestor substanțe se dezvoltă algele, iar pe seama lor — zooplanctonul. O idee despre intensitatea producției de substanță organică din această zonă ne-o dă faptul că aici algele fixează zilnic prin fotosinteză, pînă la 200 mg carbon pe mc, în timp ce în apele oceanice adiacente — doar circa 15 mg.

Hamsia, dezvoltîndu-se în mari cantități, oferă o bogată sursă de hrană pentru multe alte specii de pești și pentru un imens număr de păsări ihtiofage, mai ales pelicani și cormorani, care formează uriașe colonii pe insulele din lungul coastei, unde excrementele lor se acumulează de la an la an (datorită climei secetoase) formînd zăcămîntul de guano, valoros îngrășămînt natural.

O dată la cîțiva ani (7—8) se perturbă acest sistem de corelații. Perturbarea se produce în anii deosebit de călduroși cînd temperatura apelor de suprafață se ridică cu cîteva grade. Această schimbare, în aparență neînsemnată, modifică sistemul vînturilor dominante : alizeele slăbesc în intensitate, în schimb devine mai puternic și dominant vîntul dinspre vest, dinspre largul oceanului. Prima consecință — curentul Humboldt slăbește, ceea ce duce la dispariția curenților ascendenți, iar de aici — oprirea transportului de substanțe nutritive dinspre fundul oceanului, cu efecte dezastruoase asupra productivității biologice. În plus, în condițiile noi se prelungește spre sud un curent de apă mai caldă, ecuatorială (cu circa 7° C mai caldă decît apele în care pătrunde), ceea ce determină mortalitatea în masă a planctonului. Descompunerea rapidă a acestuia duce la dispariția aproape completă a oxigenului din apă, la formarea de hidrogen sulfurat. În aceste condiții peștii pier în masă, pescuitul scade catastrofal, iar păsările ihtiofage sînt silite să-și părăsească coloniile, un număr imens de pui sînt părăsiți și pier.

Neținînd seama de acest complex de împrejurări, oamenii continuă să pescuiască, ajungînd printr-o supraexploatare la o diminuare a acestei importante resurse care este hamsia : de la o producție de 12,5 milioane tone în 1970, în numai trei ani cantitatea a scăzut la 2,3 milioane tone în 1973, iar în 1977 Peru, de la primul loc a ajuns pe al 7-lea, cu 2,53 milioane tone. Îngrijorător este faptul că suprapescuitul nu a mai permis refacerea rezervelor și, bineînțeles, nici revenirea coloniilor de păsări la vechiul nivel numeric.

Aceste catastrofe, cauzate de schimbări, în fond minore, ale unor corelații de factori, arată că întregul sistem de conexiuni ecologice este pe cît de productiv, pe atît de sensibil și fragil. În acest sistem intervine omul — în mod brutal, înarmat cu toată știința și tehnologia modernă a pescuitului industrial, dar ignorînd sau, ceea ce este și mai rău, neținînd seama de legile organizării și funcționării sistemului respectiv, de potențialul său productiv real, de capacitatea sa de a suporta presiunea unei exploatări lipsite de o bază și de o strategie științifică.

Ni se pare că o asemenea întrepătrundere, de data aceasta nu nominală, ci reală a proceselor ecologice și economice este plină de învățăminte. Ea aduce în plină lumină esența dualistă a relațiilor noastre cu natura, esență de care din păcate nu se ține seama. Pe de o parte, lucru sigur, sîntem specia dominantă pe întreaga planetă mai ales prin știința și tehnologia noastră, a cărei forță echivalează cu cele mai de temut forțe ale naturii.

Cel mai adesea doar această latură stăpînește conștiința decizională : noi, oamenii, în opoziție cu natura pe care pretindem că o stăpînim. O asemenea îngustime de vederi este un greu obstacol în înțelegerea corectă a locului și rolului nostru în natură. Ea generează o mentalitate simplistă și primitivă, potrivit căreia natura este privită ca un infinit, ca un sac fără fund, în care poți arunca orice și oricît fără a te gîndi cît poate suporta și din care poți scoate orice și oricît fără să știi cum, cît și ce poate produce. Este uitată mereu cealaltă latură, a realității — anume că noi nu sîntem în afara sistemului, ci în interiorul lui. Sîntem o parte componentă a lui. Noi și toate celelalte ființe sîntem locatari ai aceleași case. Mai mult, noi nu putem exista fără ceilalți locatari și toate acțiunile noastre asupra colocatarilor noștri, mai devreme sau mai tîrziu, se repercutează asupra noastră.

Ecosistemele sînt entități cu o complexă organizare structurală și funcțională datorită căreia au capacitatea unică de a capta energia solară și de a o înmagazina sub forma legăturilor chimice a substanțelor organice sintetizate, realizînd ceea ce denumim producția biologică. Această producție este materializată în întreaga diversitate a plantelor și animalelor ce intră în alcătuirea ecosistemului dat. Bogăția și diversitatea produselor unui ecosistem face ca și folosințele lui să fie multiple, iar în realizarea lor să se întîlnească numeroase interese umane, adesea contradictorii și chiar antagoniste, deoarece fiecare beneficiar potențial încearcă să tragă maximum de foloase, fără a ține seama de alții și — cu atît mai puțin — de capacitățile sistemului ecologic.

Din păcate, în asemenea situații, evaluările economice sînt efectuate separat de cele ecologice și de cele mai multe ori neținînd seama de acestea din urmă, chiar în cazul fericit cînd ele există. Desigur, situații de interferențe complexe între economie și ecologie nu trebuie căutate doar în Oceanul Pacific. Ele apar cu mai mare sau mai mică acuitate în toate țările lumii și noi nu facem excepție.

N. BOTNARIUC

Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I)

UNA DINTRE problemele devenită cu deosebire preocupantă în cursul deceniului trecut, a fost aceea a structurilor economice. În fața unor fenomene sau evenimente politice și economice neașteptate sau poate nu așteptate atît de curînd structuri care se considera că trecuseră cu succes proba focului s-au dovedit inadecvate. Contactul brutal cu realitatea a ceea ce inițial s-a numit penuria, iar mai apoi criza de energie și de materii prime, sau a pericolului, încă insuficient cercetat, al poluării a răsturnat concepții și modele, devenite adevărate postulate ale creșterii și dezvoltării economice. Omenirea a fost pusă în fața necesității de a găsi nu numai surse alternative de energie, ci și modele alternative de dezvoltare. Simplele extrapolări devin din ce în ce mai puțin satisfăcătoare în încercările de a contura o imagine a viitorului care inevitabil se va construi pe alte baze tehnologice și economice. Indicatori, instrumente de analiză, de sinteză și de prognoză, care și-au demonstrat virtuțile o lungă perioadă de timp, dar care au fost elaborate în alte condiții ale dezvoltării, au astăzi o capacitate operațională mult diminuată. A continua să utilizezi pur și simplu instrumentarul economic și postulatele clasice este echivalent cu asumarea riscului unor rezultate false pe plan teoretic sau practic. [1])

Oare un asemenea indicator ca cel al producției pe locuitor își mai poate păstra valoarea pentru fundamentarea unor opțiuni, mai ales atunci cînd este vorba de o serie de produse energofage, cum sînt cimentul, îngrășămintele chimice etc., iar o serie de țări avansate — termeni ai comparațiilor care se fac — tocmai încearcă să reducă asemenea producții ? Cu atît mai mult cu cît fiecare economie națională este un sistem cu un mare grad de specificitate. Faptul că S.U.A. sau Suedia au o producție de oțel pe locuitor de circa jumătate din cea a Japoniei nu înseamnă că primele două nu sînt țări dezvoltate și că ar trebui să o atingă pe aceea a Japoniei. Din contră, această diferență marcantă între țări avansate ale lumii demonstrează, o dată mai mult, limitele indicatorului amintit. Același lucru este valabil și în cazul altor indicatori cum pare să fie și indicatorul „stoc de metal pe locuitor". În afară de faptul că în cazul țărilor avansate acest stoc de metal s-a acumulat în decursul unei îndelungate perioade de timp, intervine și structura fizică a acestuia care, de asemenea, face necomparabile diferitele situații. Stocul de metal poate fi alcătuit, și chiar este în realitate alcătuit, nu numai din utilaje industriale, din mașini agricole, din șine de cale ferată, din armături în construcții, din vapoare și autovehicule, ci și din tancuri, bombe și rampe de lansare a rachetelor. În plus, asemenea indicatori, cu o optică predominant cantitativă continuă să stimuleze risipa, consumurile exagerate, în cazul de mai sus, de metal, din ce în ce mai scump de produs, cînd întreaga situație a lumii îndeamnă nu la risipă ci la economie, la **găsirea unor indicatori a căror folosire să determine utilizarea superioară a resurselor, configurarea unor structuri proprii, adaptate realităților și nu copierea unor modele depășite.** Este ceea ce pare hotărîtor și pentru succesul a numeroase țări în curs de dezvoltare în căutarea unor căi care să le permită să atenueze decalajele care le despart de țările avansate.

Un caracter obiectiv și particular

IATĂ DE CE problema edificării unor noi structuri economice apte să facă față cerințelor actuale și viitoare, care să răspundă aspirațiilor de progres ale popoarelor și ale omenirii în general, este la ordinea zilei, iar termenul de modernizare a structurii economiei a devenit de cea mai largă circulație. Mai adecvat intențiilor și necesităților reale pare să fie însă termenul de **optimizare.** Ni se pare greu de precizat care ar fi sensul sau conținutul noțiunii de structură economică modernă. A o pune în legătură cu moda, care are un pronunțat caracter subiectiv, ar însemna să se deschidă calea unor manipulări ale structurilor economice. Totodată noțiunea de modern are un caracter general, global, în timp ce structurile economice au un caracter particular. Aceasta nu înseamnă că nu există ramuri economice moderne, în sensul de ramuri impuse de progresul tehnic contemporan și care trebuie să își găsească locul firesc în structura economiei fiecărei țări hotărîtă să țină pasul cu progresul umanității și poate că prezența acestor ramuri într-o structură economică ar da conținut noțiunii de modern. Dar acea combinare între diferitele ramuri ale producției materiale care definește structura unei economii naționale are un caracter evident **obiectiv** și **particular.** Desigur, a devenit o practică obișnuită modelarea în laboratoare a structurilor economice, proiectarea a diferite variante de structură, dar aceasta nu se poate face decît în limitele unor date strict obiective, deoarece structura economică se construiește într-un spațiu național definit, cu caracteristicile sale concrete, legat prin nenumărate fire de mediul internațional. Orice încercare de a depăși aceste limite obiective nu poate, de aceea, să conducă la rezultate viabile [2]). Iar optimă este tocmai **acea combinare între ramurile producției materiale care răspunde cel mai bine condițiilor concrete de spațiu și timp, maximizînd sau tinzînd să maximizeze rezultatele în funcție de obiectivul propus și de resursele materiale și umane disponibile, fiind, în același timp, capabilă să se adapteze, cu cît mai multă ușurință, la schimbările de condiții.**

În aceste împrejurări credem că utilizarea termenului de modernizare urmărește mai mult să sublinieze caracterul **istoric, dinamic,** al structurilor economice, al optimului acestor structuri, situație devenită, așa cum spuneam, cu deosebire evidentă în ultimul deceniu. În legătură cu aspectul istoric al structurilor economice, relevant pentru caracterul lor obiectiv este și faptul că structurile țărilor considerate astăzi avansate din punct de vedere industrial nu s-au edificat în mod conștient ci în mod stihinic, într-o relativ îndelungată perioadă de timp, și numai pentru că, în final, legile obiective și-au impus acțiunea, chiar dacă aceasta s-a făcut cu prețul unor mari convulsii economice și sociale, structurile respective s-au dovedit destul de performante, desigur pentru anumite condiții sociale, de spațiu și de timp ; și dacă astăzi nimeni nu își propune să copieze modelul acestor structuri, în schimb rezultatele cantitative pe care le-au generat sînt considerate încă obiective de atins. Nu este mai puțin adevărat și

[1]) Vezi Maria D. Popescu, Reflecții la început și sfîrșit de deceniu, Revista Economică nr. 52/1980 și nr. 1/1981.

[2]) În studiul „Conceptul general de structură economică" (I), Revista economică" nr. 5/1981, Aurel Iancu apreciază că a considera că schimbările de structură pot avea loc oricînd și în orice proporție, fără a se lua în considerare ordonarea subsistemelor sau strînsele și vastele interconexiuni în cadrul rețelelor de elemente componente este „o viziune, dacă nu primitivă, cel puțin simplistă și voliivă, ce poate avea repercusiuni negative asupra activității practice".

poate tocmai datorită edificării haotice a structurilor respective — nu printr-o acțiune socială concertată, ci prin acțiuni individuale, cel mai adesea contradictorii, dar vizînd un scop unic, maximizarea profitului — acestea au generat un model irațional al consumului, materializat în așa numita „societate de consum", s-au dovedit inapte să absoarbă șocurile primite, determinînd în continuare o enormă risipă de resurse în condițiile în care economisirea a devenit o necesitate vitală pentru continuarea progresului civilizației. Este, indiscutabil, un mare avantaj pe care socialismul îl oferă popoarelor de a-și edifica în mod conștient, dar pe baze obiective, structuri economice optime, al căror scop nu poate fi și nu este decît acela al maximizării bunăstării lor generale.

Desigur, structura economică poate fi privită din numeroase unghiuri. In sensul cel mai general este vorba de proporțiile în care în această structură se regăsesc activități vitale pentru orice economie : industria grea, industria ușoară, sectorul agroalimentar (agricultura cu prelungirile sale firești, industria alimentară, lanț frigorific), construcții, transporturi, comunicații, servicii și poate că în contextul contemporan ar trebui adăugate sistemul informatic (prelucrarea, stocarea și utilizarea informațiilor) și cercetarea științifică.

O analiză, nu exhaustivă, dar chiar și mai amănunțită a raporturilor care se creează între aceste ramuri și care, în final, le definesc proporțiile ar fi imposibil de făcut în acest context. Cîteva mențiuni ni se par însă necesare. Astfel (ordinea de mai jos fiind cu totul arbitrară) :

— sectorul I, în principal industria grea, trebuie să asigure resursele energetice, de materii prime și mijloacele tehnice necesare reproducerii lărgite a tuturor celorlalte ramuri ale economiei și propriei sale reproducții lărgite, primind în schimb din partea celorlalte ramuri ale economiei cantitățile de bunuri de consum și servicii necesare acoperirii cererii populației pe care o ocupă.

— sectorul II, deci industria ușoară și sectorul agroalimentar, trebuie să asigure bunurile de consum — alimentare și nealimentare, de uz curent sau de durată — pentru acoperirea cererii în creștere a întregii populații a țării, inclusiv a celei din industria grea, primind în schimb o bună parte din resursele necesare producției sale — energie, materii prime și mijloace tehnice — de la industria grea.

— același gen de conexiuni îl regăsim și în cazul celorlalte ramuri, iar pentru buna funcționare a angrenajului economic este necesară satisfacerea la nivelul necesar a cerințelor tuturor ramurilor de către toate celelalte ramuri, dar nu credem că este cazul să mai insistăm. În orice caz, în dimensionarea tuturor acestor cerințe ni se pare că ar trebui plecat de la **consumul final**, deoarece orice formă de consum productiv nu constituie decît o etapă intermediară în mersul producției spre consumul final, care este și scopul acesteia.

Evident, toate cele de mai sus ar putea să pară banale. Am considerat necesară reamintirea lor ca o argumentație a faptului că orice neconcordanță poate, dacă nu chiar să blocheze ceea ce numeam angrenajul economic, în orice caz să perturbeze funcționarea acestuia [3]). Un exemplu : dacă industria grea nu asigură transporturile cu mijloacele sau cu energia necesare în corespondență cu volumul de transport, acest deficit, la rîndul său, poate să afecteze desfășurarea procesului de producție în chiar industria grea. (Nu ne referim desigur la neconcordanțele care pot să apară din cauza unei defectuoase utilizări a mijloacelor existente, ci numai la neconcordanțele provenite din incorecte dimensionări ale fluxurilor interramuri și ale ponderii acestora).

Mai complexe apar problemele atunci cînd este vorba de raporturi dintre industria grea, industria ușoară și agroalimentară . Cu atît mai mult cu cît pentru țările care au trecut la industrializare mai tîrziu, carențele cele mai grave se înregistrau tocmai în domeniul industriei grele și, în mod firesc, atenția s-a îndreptat prioritar spre aceasta, ceea ce, însă, poate să contribuie la apariția sau alimentarea unor contradicții [4]). Este interesant de reamintit, dar nu este vorba decît de un simplu argument de natură istorică, faptul că industrializarea capitalistă a început cu industria ușoară, nu numai pentru că aceasta solicita capitaluri mai mici, ci și ca un reflex al acțiunii legilor obiective. Într-adevăr, în perioada respectivă cererea socială se orienta spre bunurile de consum și abia odată cu dezvoltarea producției mașiniste în industria ușoară, cu apariția necesității unor unelte mai dezvoltate în agricultură, s-a amplificat cererea pentru mijloace de producție, ceea ce a atras după sine dezvoltarea industriei grele, a producției de mijloace de producție industriale.

Bazîndu-ne pe premisa amintită, că punctul de pornire îl constituie consumul final, apare ca o consecință că orice dezvoltare a industriei grele trebuie să servească reproducției lărgite a industriei bunurilor de consum, industriale, și agroalimentare, acestea fiind ramurile direct legate de consumul final (desigur și transporturile, serviciile, comunicațiile, dar nu ne propunem să extindem analiza), precum și propriei sale reproducții lărgite. De aici și concluzia logică privind necesitatea obiectivă a creșterii în ritmuri mai înalte a producției industriei producătoare de mijloace de producție ; atît timp cît această dezvoltare este, așa cum spuneam, centrată pe necesitățile sectoarelor producătoare de bunuri de consum, procesul reproducției lărgite se desfășoară normal, fără obstacole.

Principalul instrument pentru structurarea sau restructurarea unei economii naționale este politica de investiții, deci modul de alocare a resurselor, de toate felurile, ale societății, diferitelor ramuri și sectoare de producție și de activitate. Din acest punct de vedere apare evident că pentru dezvoltarea în ritmuri mai rapide a industriei grele este necesar ca acesteia să i se aloce o parte mai mare din resursele totale ale societății, în comparație cu alte ramuri — și ne referim aici mai ales la cele două menționate anterior. Interesant este faptul că treptat, pe măsură ce ponderea industriei grele crește în structura de ansamblu a economiei naționale, partea din resursele societății pe care o consumă devine și ea din ce în ce mai mare ; și nu numai pentru reproducția lărgită, deci prin intermediul investițiilor pentru dezvoltare, dar și, ceea ce ni se pare deosebit de important, chiar pentru reproducția simplă a acesteia. Astfel, o parte din ce în ce mai importantă a producției industriei grele nu mai este destinată să satisfacă necesitățile industriei ușoare și agroalimentare (sau și ale celorlalte ramuri ale economiei) ci mai ales **propriile sale necesități.** Poate să apară deci riscul ca industria grea să se transforme — parafrazînd celebrul „stat în stat" — într-o „economie în economie" ; în aceste condiții ea ar folosi o mare parte din resursele economiei naționale — materii prime, energie, forță de muncă — pentru autodezvoltare. Există, deci, necesarmente un punct optim peste care dezvoltarea în continuare a industriei grele riscă să producă și să alimenteze grave dezechilibre economice. Consumul exagerat de resurse în industria grea — care este de fapt un consum productiv **intermediar,** dar care tinde să rămînă în interiorul acestui sector, nereflectîndu-se corespunzător în consumul final — privează de resurse celelalte ramuri ale economiei, în speță industria agroalimentară și ușoară. Acestea, însă, la rîndul lor trebuie să asigure bunurile de consum și pentru partea din populație care își obține veniturile din industria grea, care, odată cu amplificarea proporțiilor acesteia, devine tot mai numeroasă. Dar din cauzele amintite mai sus, industriile bunurilor de consum pot deveni din ce în ce mai puțin apte (desigur nu absolut, ci relativ, în raport cu potențialul atins de economie) să satisfacă cerințele cărora le sînt destinate. Situație cu atît mai mult posibilă în condițiile în care nu se realizează o creștere suficientă a productivității muncii în sectorul 2 (dar din păcate — cel mai adesea — tocmai în ramurile agroalimentare se înregistrează și cea mai lentă creștere a productivității).

Analiza ar putea fi continuată și asupra altor interdependențe, dar, pînă acum, ea și-a propus doar să evidențieze cît de sensibile sînt conexiunile ce se formează în interiorul unei economii, caracterul strict obiectiv al configurației structurilor economice.

Nicoară IONESCU

---

[3]) A. Iancu arată că erorile sau defecțiunile dintr-unul sau mai multe elemente ale unui sistem pot provoca reacții în lanț și dezordine în funcționarea întregului sistem. A. Iancu, op. cit. (IV), Revista economică nr. 8/1981

[4]) Vezi și Valter Roman, Structuri, criză și dezvoltare, în Revista economică nr. 8/1921

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii româneşti

Creşterea rolului femeii în agricultură

TRĂIM un sfîrşit de secol în care revoluţiile care afectează diferitele laturi ale activităţii materiale transformă radical înfăţişarea lumii contemporane. În acest context se înscrie şi revoluţionarea rolului şi locului femeii în societatea contemporană, inclusiv în agricultură, unde femeia constituie o importantă forţă de producţie, uneori cu caracter hotărîtor. În acest cadru prezintă interes să amintim că, încă de la începuturile ei, şcoala românească modernă de economie agrară – practic mai mulţi dintre reprezentanţii ei – începînd de la Al. Ghica şi Ion Ionescu de la Brad, S.P. Radianu la Gh. Ionescu Sisești ş.a. – s-a plasat pe poziţii înaintate, apreciind rolul care revine femeii în modernizarea agriculturii româneşti. Cu aproape un secol în urmă, în cunoscutele sale „Studii de economie rurală", tipărite la Bucureşti în 1882 (completate şi reeditate în 1903), S.P. Radianu, de exemplu, la care ne vom referi cu deosebire în cele ce urmează – consacra un capitol întreg studierii unui „subiect mai delicat" (după expresia lui) şi anume celui privind „rolul femeii în agricultură".

Analiza conceptului lui S.P. Radianu cu privire la rolul (prezent şi viitor) al femeii în agricultura română ne permite relevarea unor teze remarcabile prin substanţa şi semnificaţiile lor. Una dintre aceste teze priveşte „puterea economică a femeii în lume, în România şi cu osebire în agricultură". Mai întîi, după părerea lui S.P. Radianu, „femeia are o putere economică mare şi cu cît civilizaţia se dezvoltă şi se rafinează, cu atît femeia participă mai mult la producţiune" [1]). Desigur că în condiţiile în care femeile reprezintă peste jumătate din omenire, ele sînt şi exponentul unei mari puteri economice. Dacă această afirmaţie a lui S.P. Radianu are caracter axiomatic, aprecierea cu privire la viitorul femeii în producţie are caracter de prognoză ştiinţifică. Pentru că, într-adevăr, evoluţia socială din ultimul secol a fost marcată cu consecvenţă de creşterea în acest sens a rolului femeii. În condiţiile progresului tehnic, astăzi, în speţă în ţara noastră, sînt ramuri industriale în care activitatea femeii este preponderentă, după cum atribuţiile ei au crescut considerabil în perimetrul agriculturii. Aşa cum sublinia Radianu, „femeia face moravurile şi prin urmare forţa productivă a unui popor" [2]) ; „femeile iubesc munca cu spirit, cu ordine, cu gust, cu dispoziţie" [3]).

Radianu sublinia că „în România, fapt decisiv şi cunoscut, influenţa femeii în toate treptele scării sociale este deosebit de mare". Această situaţie Radianu o explica, înainte de toate, prin calităţile de excepţie ale româncei. Cu dragoste, pasiune, respect şi chiar veneraţie vorbeşte el de femeia română atunci cînd scrie : „Românca, cînd consimte a face ceva, reuşeşte cu perfecţiune... Ea posedă energie, deciziune de caracter, activitate de spirit şi de corp, aşa de utile pentru buna direcţiune a unei proprietăţi. La aceste calităţi, femeia română mai reuşeşte promptitudinea vie, iute, sprintenă, cu inimă, exactitatea, calitatea de a fi dreaptă şi fineţea tactului care-i este propriu şi care, în multe împrejurări, o face superioară bărbatului şi permite a obţine rezultate la care el nu ar putea niciodată ajunge" [4]). Tocmai aceste calităţi cu totul superioare ale româncei îl determină pe Radianu să prevadă rolul ei în viitorul luminos al unei Românii moderne. El scrie : „Şi dacă ni s-ar cere să regenerăm economia naţională în cel mai scurt timp posibil ; dacă ni s-ar cere forţă pentru a combate mai tare prejudiciile, superstiţiile şi ignoranţa ; dacă ni s-ar cere, în fine, a reforma moravurile poporului românesc şi a creşte puterea productivă şi propăşirea României, la femeie ar trebui să ne adresăm".

În conceptul lui Radianu, influenţa femeii este mai notabilă în agricultură, ţinînd seama de însăşi natura şi caracterul profesiunilor agricole. În sprijinul acestei teze, Radianu aducea exemple din alte ţări, cu agricultură dezvoltată, unde femeia participa alături de bărbat la conducerea fermei, la executarea lucrărilor agricole, împărtăşind cu acesta nu numai greutăţile, ci şi bucuriile muncii împlinite. Dincolo de unele minusuri ale conceptului pe care îl analizăm [5]) – datorate şi faptului că a fost elaborat cu un secol în urmă, Radianu are meritul de a fi elaborat un program complex de educaţie a femeii, ca „jumătate din specie" chemată să contribuie la progresul şi modernizarea agriculturii româneşti.

În optica lui Radianu, emanciparea socială a femeii este de neconceput fără aplicarea unor măsuri ferme de „educaţie economică". Pornind de la considerentul că nu poate exista fericire acolo unde nu există femeie, Radianu conchidea : „Este dar evident că dacă este o chestiune mai însemnată pentru economia noastră naţională, o chestiune în care trebuie să vedem limpede, este tocmai educaţiunea

FIŞE

● *Volumul* - „TRĂSĂTURI ŞI PRINCIPII ALE CONDUCERII ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA", *de dr.* Emil Mihuleac, *apărut recent în* Editura Academiei, *continuă şi dezvoltă, în plan macrosocial, o serie de idei expuse într-o lucrare anterioară* – „Conducerea. Contribuţii la elaborarea ştiinţei conducerii" – *publicată în 1977 de aceeaşi editură. Pornind de la faptul că societatea socialistă românească constituie un sistem social de o mare complexitate, a cărui esenţă presupune conducerea unitară a tuturor sferelor de activitate, autorul, pe baza aprecierii critice a experienţei acumulate pe plan naţional, a unor estimări cu caracter prospectiv, urmăreşte să desprindă trăsăturile fundamentale ale conducerii în societatea noastră socialistă. El se opreşte, totodată, asupra principiilor de bază ale acesteia – asigurarea participării tuturor oamenilor muncii la conducerea şi desfăşurarea activităţilor, conducerea colectivă, autoconducerea muncitorească etc. – subliniind elementele noi ce caracterizează procesul conducerii în actuala etapă de dezvoltare a societăţii româneşti.*

Condiţiile reproducţiei

● *Analiza modului de desfăşurare a reproducţiei socialiste lărgite în anii '80, comparativ cu perioadele anterioare, pune în evidenţă apariţia unor elemente noi, de natură să sporească complexitatea acestui proces. Potrivit opiniei exprimate de* Klaus Steinitz *în articolul* „Zu einigen Aspeckten der veränderten Reproductionsbedingungen der Volkswirtschaft der D.D.R." *(Cu privire la schimbarea condiţiilor reproducţiei în economia naţională a R.D.G.), publicat în numărul 1/1981 al revistei* Wirtschaftswissenschaft, *printre factorii a căror acţiune necesită regîndirea unor parametri de bază ai procesului reproducţiei se impun a fi amintiţi caracterul limitat şi costurile tot mai ridicate ale resurselor energetice şi de materii prime ; efectele schimbărilor structurale şi a mutaţiilor în planul calificării asupra reproducţiei forţei de muncă; condiţiile de reproducere a resurselor naturale prin planificarea recuperării şi reciclării materialelor secundare ; climatul politico-economic mondial şi efectele sale asupra reproducţiei la nivelul economiei naţionale. Pentru a determina, la autentica sa dimensiune, felul în care aceste mutaţii influenţează desfăşurarea armonioasă a procesului de reproducţie, subliniază K.S., planificatorii şi factorii de execuţie din economie trebuie să ţină seama, într-o măsură tot mai mare, de efectele economice pe termen lung, de interdependenţele profunde între factorii economici, între aceştia şi cei sociali, ecologici etc.*

Gestiunea cererii de energie

● *În articolul* „La gestion de la demande d'energie dans le monde en developpement" *publicat de revista* „FINANCES ET DEVELOPPEMENT" *în numărul din decembrie 1980,* Raymond Goodman *examinează care sînt principalele direcţii prin care ţările în curs de dezvoltare, în primul rînd cele importatoare de petrol, pot acţiona pentru reducerea dependenţei lor de sursele energetice externe. Întemeindu-se pe datele furnizate de o serie de studii întreprinse sub egida Băncii Mondiale, autorul opi-*

economică a femeilor. Femeile ne dau servicii mari. Omul nu poate a le face un serviciu mai mare ca de a le bine educa și a le apropia astă educațiune la destinațiunea lor..."

De ce Radianu pune accent în primul rînd pe educația economică a femeii, mai ales ca viitoare soție a producătorului agricol ? Pentru a da un răspuns plastic acestei întrebări, Radianu apelează la filozoful antic Aristid care, întrebat fiind de un tînăr ce soție să-și ia, i-a răspuns : caută mai bine una econoamă, căci frumoasă – te va trăda, urîtă – nu-ți va place ; avută – te va domina și săracă – te va ruina. Pornind de la înțelepciunea filozofului antic, aplicată la realitățile zilei și ale viitorului agriculturii românești, Radianu, adept al perfecționării prin școală, din fragedă vîrstă, a însușirilor native ale femeii române, afirmă că „fără educație economică, bărbatul cîștigă, femeia cheltuiește și averea se risipește. Femeia economică aduce, dimpotrivă, aur, adică (este, n.n.) agent de producțiune".

Pornind de la asemenea considerente, Radianu pledează pentru orientarea atenției femeilor spre viața economică și socială. În sprijinul acestei orientări el citează exemple de femei din istoria poporului român care „s-au arătat foarte interesate la toate mișcările naționale ; trebuie să participe și la mișcarea noastră economică. Ele singure sînt în stare a schimba moravurile noastre pe cale economică". În acest context, Radianu aduce o critică foarte aspră sistemului educațional al femeii din România, pentru că „educația femeii este astăzi neîngrijită și-i strică gustul și destinațiunea ei naturală. Pentru aceasta, multe femei duc viață risipită", în timp ce Radianu dorește ca „instrucțiunea să facă femeia românca simplă în moravuri, lucrătoare și econoamă".

Studiind experiența țărilor timpului cu agricultură înaintată (ca Belgia, de exemplu), unde tinerele primeau și o formațiune superioară de natură agricolă (ca în Institutul de înalte studii pentru femei din Bruxelles, după cum arată economistul), Radianu pledează pentru o educație în două trepte : prima – introducerea în școlile de treaptă primară și medie a studiului Economiei rurale „spre a prepara tinerele fete a exercita influența lor considerabilă în agricultură". A doua – „organizarea unui învățămînt superior pentru femeie în România", care să fie „o pepinieră de bune menajere pentru agricultură". În legătură cu prima problemă, Radianu se întreba cu indignare : „Știm că tinerele fete... învață literatură, istorie, matematicile, astronomie, geografia, muzica, desenul, broderia ; dar pentru numele lui Dumnezeu! pentru ce nu ar învăța și cum se seamănă florile și legumile (verdețurile) în grădină, cum se face o prăjitură, cum se altoiește un măr, cum se confecționează untul și brînza, cum se produce mierea și ceara, cum se produce mătasea, materie primă pe care o caută ele cu interes ?" Convins că această problemă interesează țara noastră mai mult decît oricare alta, Radianu pledează pentru înlăturarea acestui obstacol, care vatămă atît de mult economiei noastre.

Propunînd organizarea unui învățămînt superior pentru femeie în România (de tipul celui occidental), ca un remediu împotriva maladiei absenteismului, Radianu este convins că un asemenea curs „ ar provoca vocațiuni noi. Cursul ar avea ca scop să le releveze avantajele vieții de la țară, necunoscute lor. Dînd fetelor, pe lîngă o educație îngrijită, și o educație profesională agricolă, ele vor fi folositoare și soții plăcute, bune agricultorițe".

Iată, pe scurt, principalele teze ale conceptului lui Radianu privind rolul și viitorul femeii în agricultura României. Asemenea idei, înaintate pentru epoca respectivă, își găsesc o strălucită confirmare și materializare astăzi, în politica de egalitate a femeii cu bărbatul promovată cu consecvență de partidul nostru. Educația economică a femeii pentru agricultură a depășit cu mult visurile lui Radianu : liceele agroindustriale asigură viitoarelor „agricultorițe" (după expresia lui Radianu) o pregătire completă pentru a practica o agricultură înaintată, în condițiile în care femeile reprezintă peste 60% din forța pe muncă din cooperativele agricole de producție. În același timp, institutele agronomice, prin facultățile lor de profil, au pregătit zeci de mii de „menajere pentru agricultură", din care majoritatea își înțeleg vocația și activează cu devotament și dăruire în agricultură, confirmînd trăsăturile alese ale româncei, așa de bine surprinse și așa de frumos descrise de Radianu.

lector univ. Emilia PARPALĂ
prof. dr. Oprea PARPALĂ

---

[1]) S. P. Radianu, Studii de economie rurală, ediția a II-a, București, 1903, p. 251.
[2]) op. cit. p. 253.
[3]) op. cit. p. 255.
[4]) op. cit. p. 264.
[5]) Necesitatea respectării adevărului ne obligă să menționăm și unele inconsecvențe ale lui Radianu în ceea ce privește aprecierea capacității și funcției sociale a femeii în societatea contemporană. Foarte entuziasmat și foarte larg în aprecierea femeii, mai ales române, atunci cînd este vorba de rolul ei în producție și în viața familială, Radianu devine circumspect atunci cînd este vorba de emancipareа totală a femeii.

---

nează că, în ansamblul măsurilor demne de luat în considerație, un loc prioritar revine economisirii energiei.

În plan economic, subliniază R.G., economisirea energiei poate fi realizată atît la nivel macro – prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor mici consumatoare de energie și reducerea celor energointensive – cît și la nivel micro, prin acționarea unui sistem de pîrghii economico-financiare (prețuri, credite, stimulente materiale) menit să încurajeze diminuarea consumului de energie, realizarea de produse cu un cuantum redus al energiei înglobate, extinderea folosirii resurselor indigene și secundare etc. Cît privește măsurile tehnico-organizatorice, cercetările concrete au evidențiat, drept prioritare, îmbunătățirea randamentului energetic al utilajelor, ridicarea calificării cadrelor de întreținere, sporirea eficienței sistemelor naționale de producere, transmisie și distribuție a energiei electrice.

Unitatea cercetare-producție

● *„Inginerii trebuie să poarte întreaga responsabilitate a unei filiere tehnice care să acopere, deopotrivă, domeniul cercetării pure și pe cel al realizării produsului finit". Iată, susține Nicole Grange în articolul „Ingenieur de recherche et developpement – finie la tour d'ivoire" publicat în numărul din ianuarie 1981 al revistei „L'USINE NOUVELLE", o opinie ce dobîndește o tot mai largă recunoaștere în rîndul cadrelor de cercetare din Franța. Ea exprimă mutații de profunzime ce survin atît la nivelul producției – accelerarea procesului de încorporare a produselor, ca suport al competitivității – cît și în însăși logica desfășurării cercetărilor. În acest ultim plan, afirmă N.G., accentuarea complexității domeniilor investigate, mărirea echipelor de cercetare și adîncirea diviziunii pe specialități în cadrul acestora, necesitatea de a cunoaște permanent progresele înregistrate într-un spectru tot mai larg de activități impun ca activitatea de cercetare – de la idee la produs – să fie condusă, coordonată, desfășurată unitar. Acestor argumente de natură economică, se subliniază în articol, li se adaugă și cele psihologice, de natura faptului că pentru cercetători posibilitatea de a-și materializa ideile constituie un puternic suport motivațional.*

Perfecționarea pregătirii

● *Sub organizarea Laboratorului metodico-didactic, din cadrul A.S.E., la sfîrșitul săptămînii trecute s-au desfășurat la Academia de științe economice lucrările unui simpozion cu tema „Direcții de perfecționare a pregătirii profesionale și politico-ideologice a studenților". Comunicările prezentate și discuțiile la care au participat cadre didactice și de*

FIȘE

cercetare din institut și din alte unități de învățămînt superior, specialiști din producție, studenți, au urmărit să contribuie la impulsionarea procesului de integrare a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică. Dezbaterile au fost orientate în special în direcția promovării metodelor participative în procesul de învățămînt – prin antrenarea largă a studenților la rezolvarea unor probleme relevate de practica social-economică, de generalizarea autoconducerii și autogestiunii unităților în toate sectoarele de activitate. Deopotrivă, a fost subliniat rolul unor tehnologii didactice apte să contribuie la consolidarea cunoștințelor și a unui mod de gîndire creator.

Contribuţii la conducerea ştiinţifică a societăţii

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, schimbarea calitativă survenită în nivelul general al cunoaşterii umane oferă noi şi însemnate premise pentru conducerea ştiinţifică a societăţii. După cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu „Noua calitate în conducerea societăţii presupune perfecţionarea planificării şi organizării tuturor sectoarelor de activitate, îmbinarea armonioasă a conducerii unitare centrale cu creşterea răspunderii unităţilor administrative şi economice".** Această idee figurează şi ca motto la recentul volum **„Conducerea ştiinţifică a societăţii"**, *) lucrare realizată de Laboratorul de ştiinţa conducerii societăţii din cadrul Institutului de ştiinţe politice şi de studiere a problemei naţionale al Academiei „Ştefan Gheorghiu".

Volumul la care ne referim este rezultatul colaborării unor cadre cu activităţi diverse, dar care au în comun interesul pentru evidenţierea unor soluţii originale problemelor pe care le ridică complexitatea tot mai accentuată a procesului dezvoltării societăţii româneşti în etapa actuală. Tematica lucrării, deosebit de atractivă şi de vastă, i-a determinat pe coordonatorii lucrării (Sergiu Tămaş şi Ion Mitran) să distribuie cele 20 de studii în trei mari grupe tematice : direcţii de perfecţionare a sistemului conducerii ; raţionalitate şi creativitate în conducerea economico-socială ; metode moderne de analiză şi decizie.

Studiile înmănuncheate în prima secţiune se opresc asupra unor probleme fundamentale ale perfecţionării conducerii societăţii socialiste : creşterea rolului partidului în etapa nouă pe care o străbate ţara noastră pe calea edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate ; perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare ; dialectica centralismului şi a autoconducerii în procesul dezvoltării ; autoconducerea muncitorească şi noul mecanism economico-financiar.

Ceea ce atrage însă atenţia celui ce parcurge volumul este ponderea mare acordată problemelor tehnicii. Un prim studiu circumscris acestei arii tematice se referă la raporturile dintre conducerea societăţii şi inovarea tehnologică. Datorită raporturilor sale cu economia, tehnologia reprezintă astăzi o problemă a conducerii societăţii. Mai mult chiar, legătura dintre filozofie şi tehnologie ia uneori forma unei filozofii a tehnicii — domeniu în care s-a afirmat ca precursor şi timişoreanul Şt. Caraman, autor al unei lucrări publicate în 1925. Un alt studiu adînceşte problema raporturilor dintre ştiinţă, tehnologie şi dezvoltare, considerînd aceste raporturi dintr-o perspectivă sistemică. În mod mai complet, aici se studiază — sub forma unor diagrame gen organigramă — raporturile dintre sistemele de medii (atmosferă, litosferă, hidrosferă) şi sistemele bio-fizic, psihosocial şi tehnologic, făcîndu-se apel şi la unele noţiuni inedite, cum ar fi aceea de „metabolismul extern uman". Autorul eseului amintit abordează problema într-un mod variat şi nuanţat, trecînd de la perspectiva sistemică la cea tehnologică, apoi la perspectiva economică şi socială, la cea instituţională, şi la cea educaţională. Într-adevăr, factorul uman, înţeles în sensul de formare adecvată a omului pentru viaţă, pentru societate, este un factor ce adesea scapă cercetătorilor, deşi el are o pondere covîrşitoare în competiţia contemporană, privită la scară globală. În mod logic autorul trece la alte perspective : prospectivă, politică şi internaţională.

Intim legată de perspectiva tehnologică este problema energiei, atît de profund integrată civilizaţiei noastre, aspect abordat în alte studii cuprinse în carte. Fără nici o îndoială, tot ceea ce numim azi civilizaţie, tot ceea ce ultimul secol a produs în cultură, întreaga dezvoltare tehnologică actuală are la bază un imens consum de energie, devenit posibil odată cu identificarea şi valorificarea zăcămintelor de hidrocarburi. Iată de ce se poate susţine cu deplin temei că restricţiile energetice reprezintă un criteriu hotărîtor în adoptarea deciziilor. Reţinem în acest cadru ideea avansată în studiu, conform căreia însuşi conceptul de eficienţă trebuie regîndit, multe calcule de eficienţă presupunînd situaţii ce nu mai corespund realităţii, şi care ascund, adesea, consumuri energetice ridicate. Exemplele concrete citate în lucrare oferă prilejul realizării unui contact util cu realitatea economică, o gîndire economică ce nu e tributară generalului vag ci realităţii concrete.

Tematica volumului este însă cu mult mai amplă decît cele cîteva aspecte asupra cărora ne-am oprit în rîndurile anterioare. Astfel, un spaţiu larg, se acordă problemelor atît de actuale ale raporturilor dintre centralism şi autoconducere în procesul dezvoltării societăţii socialiste. Se subliniază că principiul centralismului democratic poate fi considerat ca o implementare conştientă în procesul „stăpînirii" unor contradicţii reale, conducerea unitară şi democratică a societăţii socialiste, pe baza adîncirii autoconducerii, constituind una din căile dominării contradicţiilor specifice.

Conducerea societăţii implică o serie de exigenţe, la a căror rezolvare ştiinţele sociale sînt chemate să-şi aducă întreaga lor capacitate de cunoaştere. În această optică, se argumentează în carte, diagnoza socială constituie o cale eficientă pentru surprinderea dinamicii sociale. Dar cît de departe putem merge, în economie cu modelarea matematică ? Sînt oare toate mărimile cuantificabile ? Numai numărul mare de ecuaţii este factorul limitativ — unicul — ce ne împiedică să avem în economie precizia astronomiei ? Apreciem că specialistul trebuie să ţină seama în interpretarea acestor aspecte subliniate în carte, de faptul că activitatea economică este azi o activitate de competiţie complexă, ce utilizează un arsenal vast de mijloace, de cele mai diverse tipuri, trecînd de la mijloacele economico-financiare la cele militare etc. Asistăm la un joc global deosebit de interesant, cu mize foarte mari. Dacă dorim a avea o imagine reală a evoluţiei economice, nu putem face abstracţie de factorii extraeconomici. În acest cadru să reţinem, ca juste, tezele formulate privind mutaţiile efectuate recent în sfera metodelor şi tehnicilor de investigare a fenomenelor sociale. În această ordine de idei, apreciem interesul pentru abordarea aspectelor psihologice ale conducerii ca şi studiul modelelor matematice specifice proceselor decizionale.

Omenirea a parcurs un lung proces pe calea progresului, prin învăţare. Omul este singura fiinţă care profită de pe urma experienţei proprii, dar şi a generaţiilor trecute. Aceasta se realizează atît prin învăţarea individuală, cît şi prin învăţarea socială. Iată de ce ni se par esenţiale contribuţiile aduse în studiul dedicat învăţării — în care se subliniază în mod just importanţa învăţării şi a conducerii în procesul de dezvoltare.

Prezentarea selectivă a unor materiale din extrem de bogatul volum la care ne referim are desigur şi un caracter subiectiv, legat de preferinţele recenzentului. Aşa cum am mai afirmat, toate studiile sînt valoroase, astfel încît, fără nici o rezervă, putem afirma că sîntem în prezenţa unui volum deosebit de reuşit. Prin bogăţia de idei originale, interesante, prin informaţia amplă utilizată de autori în elaborarea materialelor, prin contactul nemijlocit pe care îl înlesneşte cu probleme vitale ale contemporaneităţii, cartea reprezintă pentru fiecare dintre cei care o parcurg, un real cîştig. Ea constituie, totodată, un îndemn adresat specialiştilor din cele mai diverse domenii ale cercetării şi practicii sociale, publicului larg de a reflecta la o serie de probleme ardente ale lumii contemporane.

Edmond NICOLAU

*) „Conducerea ştiinţifică a societăţii", lucrare publicată sub egida Academiei „Ştefan Gheorghiu", Ed. politică, 1980. (Colectiv de autori : Ştefan Mocuţa, Cornel Iuga, Ion Mitran, Mihai Părăluţă, Mihai Drăgănescu, Ion Iliescu, Mircea Maliţa, Ana Maria Sandi, Aurel Negucioiu, Ioniţă Olteanu, Sergiu Tămaş, Pantelimon Golu, Haralambie Ene, Ilie Cochinescu, Mihail Dumitrescu, Maria D. Popescu, Constantin Virgil Negoiţă, Mircea Şileţchi, Mariana Ciupercescu, Ion Zară, Pavel Apostol).

Implicații ale fenomenelor actuale din economia mondială asupra turismului internațional

RELUAREA, cu începere din 1975 și mai ales din 1976, a cursului ascendent al turismului internațional, în condițiile în care pe plan mondial s-au manifestat unele fenomene negative, între care încetinirea și chiar stagnarea dezvoltării economice în multe țări, cu efecte asupra proporțiilor șomajului, scumpirea carburanților, inflația — cu consecința sa inevitabilă, mărirea prețurilor, adîncirea instabilității diverselor valute etc. a inspirat aprecierea — corectă după părerea noastră — că turismul se caracterizează printr-o **relativă** independență față de situația economică curentă. De altfel, realitatea de pînă acum arată că criza economică actuală, ca și celelalte fenomene concomitente, a afectat într-o măsură mult mai mică turismul, privit global, comparativ cu multe alte sectoare ale vieții economice și sociale.

Ce se va întîmpla însă cu mișcarea turistică internațională în anii care urmează, avînd în vedere că se așteaptă ca fenomenele negative menționate să se manifeste și în viitor ? Poate oare turismul să evolueze independent de asemenea fenomene ?

După părerea noastră, răspunsuri corecte la întrebările de mai sus, ca și la altele în legătură cu turismul internațional, se pot da în măsura în care vom reuși să prefigurăm evoluția fenomenelor respective, proporțiile lor, precum și consecințele pe care le vor avea acestea asupra **premiselor favorizante** pentru dezvoltarea turismului : venituri personale și familiale, timp liber, facilități, căi și mijloace de transport, echipament turistic ș.a. Considerăm că este important să se realizeze analize corelate deoarece turismul, privit ca un capitol tot mai important al consumului unor mase mari de oameni din țările cu un anumit nivel de dezvoltare economică, este dependent în mod direct de premisele enumerate și, în consecință, modificările ce survin în cadrul acestora provoacă schimbări într-un sens sau altul în activitatea de turism.

Revenind asupra situației actuale este necesar să arătăm că dacă în ultimii ani, pe glob, numărul sosirilor de turiști străini nu a înregistrat modificări negative, în interiorul circulației turistice internaționale s-au produs o serie de mutații care considerăm că au perspective să se accentueze în viitor și ca urmare nu pot fi neglijate atunci cînd proiectăm strategiile de promovare a ofertei turistice românești pe piața externă și în special pe piețele țărilor capitaliste. Aceste schimbări se referă la :

1) **distanțele călătoriilor,** cîștigul fiind, în primul rînd, de partea destinațiilor apropiate (din interiorul țărilor de reședință a turiștilor și din țările vecine) și într-o anumită măsură de partea destinațiilor îndepărtate (de pe alte continente), pentru acestea situația mai bună explicîndu-se prin menținerea și chiar amplificarea facilităților în transportul aviatic ; pierderile au revenit și vor reveni în întregime destinațiilor aflate la distanțe medii ;

2) **durata sejurului,** în diverse țări înregistrîndu-se o ușoară diminuare a acesteia ; fără a fi singura cauză, lucru demonstrat și de faptul că un asemenea proces a fost cunoscut și în trecut, scumpirea „produselor" turistice, paralel cu alte bunuri și servicii destinate consumului personal, a contribuit la reducerea sejurului (și chiar a cheltuielilor) în țările de destinație ;

3) **utilizarea diverselor mijloace de transport,** trenul (în condițiile îmbunătățirii confortului și creșterii vitezei) și alte mijloace de transport în comun cunoscînd o ușoară îmbunătățire a poziției, comparativ cu autoturismele ;

4) **ponderea celor două forme principale de turism — organizat și pe cont propriu,** prima cunoscînd creșteri în special spre destinațiile aflate la distanțe medii și îndepărtate ; paralel se amplifică turismul mixt, cel care îmbină cele două forme între ele, utilizînd și două sau mai multe tipuri de mijloace și căi de transport.

Aspectele evidențiate sînt, desigur, rezultatul acțiunii combinate a diverselor fenomene economice, sociale și politice, dar în cadrul acestora acțiunea cea mai importantă a fost și este exercitată — după părerea noastră — de criza energetică. În domeniul turismului, criza de energie se face resimțită prin intermediul costului transportului, capitol cu pondere foarte mare în ansamblul cheltuielilor implicate de oricare călătorie turistică și într-o măsură relativ redusă prin consumul de combustibil la cazare, alimentație publică și agrement. Este cunoscut că, în cazul turismului automobilistic, criza de energie a determinat anularea unora din principalele facilități acordate de diferite țări turiștilor.

Efectul crizei energetice asupra turismului internațional se face simțit și sub alte forme. Astfel, datorită apariției sau majorării deficitului din balanța de plăți, ca urmare a creșterii costului energiei, unele state acționează pe diverse căi (anularea subvențiilor în cazul călătoriilor pentru tratament balnear, limitarea sumei cu care poate ieși un turist din țară, încurajarea dezvoltării turismului în interior și altele), în sensul descurajării călătoriilor turistice în străinătate.

Anumite consecințe, deloc neglijabile, asupra fluxurilor turistice, s-au dovedit a avea devalorizările și revalorizările diverselor valute convertibile. Devalorizările dolarului, foarte frecvente în deceniul încheiat, au provocat, aproape de fiecare dată, diminuări ale fluxurilor de nord-americani spre Europa și majorări în sensul invers ; reevaluarea francului elvețian în raport cu majoritatea valutelor occidentale a făcut ca turismul din această țară „să devină" scump și, în consecință, sosirile de turiști străini să nu cunoască creșteri semnificative din 1975 (cu excepția anului 1980) ; în schimb, s-a observat un interes crescînd din partea elvețienilor pentru călătorii în străinătate.

Pe lîngă aspectele menționate considerăm că în analiza efectelor diverselor fenomene negative din economia mondială asupra turismului internațional este necesar să ținem seama de faptul că, în prezent, cînd în țările dezvoltate din punct de vedere economic turismul a devenit un fenomen de masă, creșterea numărului de turiști se bazează în cea mai mare parte pe atragerea a noi contingente din populația cu venituri modeste ; or, tocmai aceasta este mai mult lovită de fenomenele negative, în consecință, fiind **subminată baza de creștere a proporțiilor turismului internațional.**

În același timp este posibil **ca reorientări în fluxurile turistice să afecteze mai puternic anumite regiuni geografice și anumite țări.** Sub acest aspect, sînt de luat în considerare și unele probleme care se pun României la sosirile de turiști din unele țări occidentale, aflate la o distanță mai mare. Desigur, faptul că activitatea turistică internațională a țării noastre se află în curs de afirmare favorizează depășirea dificultăților ce vor apare ; pentru aceasta sînt însă necesare eforturi însemnate în special în direcția continuei ridicări a calității prestațiilor, paralel cu practicarea de prețuri și tarife competitive. În acest context considerăm necesar să subliniem că preocuparea pentru îmbogățirea ofertei turistice și ridicarea calității serviciilor trebuie să aibă un caracter **permanent,** iar tendința ascendentă să fie constantă. Cu atît mai mult cu cît pe o piață turistică extrem de concurențială, orice diminuare a nivelului prestațiilor turistice are repercusiuni pe o lungă perioadă de timp, fiind necesare considerabile eforturi ulterioare pentru redobîndirea poziției.

Puternica concurență care are loc pe piața turistică externă, ca de altfel în toate sferele tranzacțiilor economice internaționale, obligă la menținerea „produsului" turistic românesc la un înalt nivel de competitivitate, apt să răspundă unor exigențe foarte ridicate. Astfel de exigențe se manifestă nu numai într-un moment al călătoriei sau al sejurului ci pe toată durata acestora. De aici rezultă că **suportul material al întregii game de prestații** — căile și mijloacele de transport, capacitățile de cazare, unitățile de alimentație publică, bazele pentru tratament balnear, sălile și echipamentele pentru reuniuni internaționale, amenajările pentru agrement — și în mod deosebit **calitatea serviciilor** (conținut, mod de efectuare, promptitudine etc.) trebuie să asigure satisfacție deplină tuturor turiștilor străini.

Din practica internațională rezultă că în **domeniul transporturilor,** paralel cu perfecționările aduse motoarelor în vederea adaptării lor la situația creată de criza energetică, se întreprind măsuri pentru ridicarea confortului. Referindu-ne la **transporturile auto** în comun, semnalăm că tipurile moderne de autocare (utilizate pe scară largă într-o serie de țări) se caracterizează printr-o construcție elegantă, cu interior estetic, cu geamuri izoterme și cu instalații de climatizare, cu casetofoane (și chiar cu sisteme video), cu grupuri sanitare etc.

Rămînînd în sfera transportului auto, apreciem că, cu toate problemele care vor apare în folosirea autoturismelor, acestea

vor continua — după toate probabilităţile — să deţină o pondere însemnată în ansamblul mijloacelor de transport utilizate în călătoriile internaţionale. Mai mult, este posibil ca, odată cu amplificarea sistemului de călătorii bazate pe folosirea a două sau mai multe mijloace de transport, în interiorul ţării să crească cererea pentru închirierea de autoturisme cu şi fără şofer. În cazul autoturismelor fără şofer, pentru a se face faţă preferinţelor şi deprinderilor formate în decursul anilor, este necesar să se asigure o gamă mai largă de mărci. Este de reţinut că firma Hertz, cea mai mare firmă din lume specializată în închirierea de autoturisme şi care activează în peste 110 ţări (a se vedea Hotel Revue din 27 martie 1980), oferă — în multe ţări europene — pînă la 36 de tipuri de autoturisme, începînd cu cele mai mici pînă la cele de lux.

În această privinţă sînt posibile şi alte perfecţionări ale activităţii, în sensul organizării de centre de închiriere a autoturismelor în toate zonele turistice importante sau în punctele de mare circulaţie internaţională, iar autoturismele să poată fi închiriate şi predate la oricare din aceste centre, în funcţie de interesele solicitatorului.

Transportul auto — indiferent că se realizează cu autocare, cu microbuze sau cu autoturisme — presupune şosele moderne, bine întreţinute, dotate cu staţii-service şi PECO, cu popasuri turistice etc. Mărirea numărului de kilometri de autostrăzi şi conectarea acestor căi de transport la reţelele din ţările vecine sînt de natură să sporească atracţia turiştilor străini spre destinaţii din România. Astfel de preocupări sînt prezente, de mai mulţi ani, în activitatea organelor competente dintr-o serie de ţări europene, între care R.S.F. Iugoslavia, R. P. Ungară, R. P. Bulgaria ş.a.

Transportului pe **calea ferată**, care reuşeşte să facă faţă mai uşor crizei energetice, îi sînt necesare, între altele, unele modernizări, în vederea ridicării confortului şi creşterii vitezei, acestea contribuind, fără îndoială, la mărirea rolului său în efectuarea de călătorii turistice. Este de menţionat că în străinătate deja au fost puse în funcţiune „expresuri de vacanţă" cu confort special. Astfel, în R. F. Germania circulă, din 1980, asemenea trenuri cu plecări din Hamburg şi Dortmund spre Austria, Italia, Iugoslavia, sudul Franţei şi Spania. Aceste garnituri de trenuri climatizate, a căror viteză atinge 160 km. pe oră, au cîte un vagon restaurant, dotat şi cu un aparat de televiziune şi cu un ecran pe care, la anumite intervale de timp se proiectează filme şi diapozitive (a se vedea „La Gazette Officielle du Tourisme" din 1—10 aprilie 1980). Un început promiţător a avut loc şi în ţara noastră prin introducerea, pe un traseu intern (litoral — Bucureşti), a unui tren special („Euxinus") pentru excursii. Acest tren, cu circulaţie zilnică vara, are în componenţa sa vagoane cu un confort ridicat şi cu instalaţii de sonorizare, cu ajutorul cărora se asigură prezentarea, în limbi străine, a traseului, a unor programe de muzică, precum şi a unor programe publicitare.

Opiniile cu privire la posibilităţile de creştere a contribuţiei căilor ferate din ţara noastră la transportul turiştilor străini prin introducerea în circulaţie a **trenurilor autocuşetă** sînt controversate, fapt explicabil prin poziţia geografică a României (distanţa) faţă de marile ţări nesocialiste emitente de turişti, dar şi prin problemele ridicate de criza energetică. Dacă sub aspectul distanţei şi, în consecinţă, a timpului necesar pentru deplasare, trenurile auto-cuşetă nu se dovedesc o soluţie convenabilă pentru mulţi turişti automobilişti, scumpirea benzinei sub presiunea crizei de energie ar putea orienta un număr sporit din această categorie de turişti să aleagă acest mijloc de transport.

Din categoria celorlalte forme de transport, pentru pasageri, **aerian şi naval**, cea din urmă resimte cel mai mult nevoia creşterii capacităţii şi asigurării unui confort sporit. Sînt necesare vase pentru croaziere în largul Mării Negre şi de-a lungul coastei româneşti şi unele tipuri de vase noi pentru călătorii pe Dunăre şi pentru excursii în deltă. Pe mare ar merita să fie utilizate vase cu pînze (care să dispună însă şi de motoare de rezervă pentru o mai rapidă deplasare cînd vîntul este slab) ; acestea ar constitui o atracţie deosebit de puternică pentru turişti şi ar corespunde necesităţilor de economisire a carburanţilor.

În cadrul capacităţilor de cazare, dezvoltate şi diversificate masiv în ultimele două decenii, în prezent apar ca deosebit de necesare acţiunile de modernizare. Modernizarea şi mai ales construirea de noi capacităţi, presupun, între altele, adoptarea de soluţii care să aibă în vedere folosirea energiei solare şi eoliene, utilizarea de materiale termoizolante cît mai bune.

Considerăm că, întrucît investiţiile în capacităţi de cazare au un caracter de perspectivă, urmînd a fi utilizate o lungă perioadă de timp, este necesar ca la proiectarea şi realizarea lor să se ţină seama de faptul că pretenţiile faţă de confort sînt în creştere şi că deci trebuie avut în vedere nivelul previzibil al cererii, în caz contrar, uzura morală putînd să se instaleze foarte rapid. De asemenea, în calculele de eficienţă economică trebuie avută în vedere nu numai eficienţa imediată, ci şi cea de durată ; anumite investiţii suplimentare pentru dotări care asigură o mai bună funcţionalitate sau izolare termică pot să conducă la reducerea cheltuielilor de exploatare şi, pe această cale, determină nu numai recuperarea cheltuielilor efectuate, ci şi obţinerea unor beneficii sporite în restul perioadei de funcţionare. În acest compartiment al bazei materiale a turismului, în alte ţări se practică pe scară largă cooperarea internaţională. Bunăoară, în R. P. Bulgaria, atît pe litoral cît şi într-o serie de centre urbane importante (Sofia, Plovdiv ş.a.) şi chiar în unele staţiuni de munte au fost construite mai multe hoteluri cu firme din Franţa, Suedia şi Japonia. R. P. Ungară a cooperat cu „Intercontinental" la construirea hotelurilor „Rits" şi „Duna Intercontinental", cu „Hilton" la edificarea hotelului „Budapest Hilton", precum şi cu unele firme austriece şi iugoslave.

Alimentaţia publică, şi în principal restaurantele, în care esenţiale sînt producţia culinară, şi serviciile, presupune un evantai larg de unităţi, personalizate prin decoraţia interioară şi prin specificul culinar, din care o parte să aparţină bucătăriei ţărilor din care vin turiştii. În afara aspectelor menţionate, în alimentaţia publică sînt de luat în considerare durata programului de funcţionare a unor unităţi şi sistemul în care se asigură masa grupurilor de turişti străini (ca şi celor autohtoni) sosiţi în diverse staţiuni din ţara noastră. Generalizarea practicii introduse în staţiunile Sinaia, Predeal şi Braşov de a se putea lua masa la restaurantul preferat va crea un cadru prielnic pentru aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar în întreaga reţea de alimentaţie publică şi va contribui la stimularea tuturor colectivelor din unităţile aparţinînd acestei reţele să ridice continuu calitatea activităţii lor.

În acest sector, economisirea de energie presupune concentrarea bucătăriilor şi chiar preluarea unor operaţii specifice acestora de către industria alimentară, situaţie întîlnită în practica unor ţări, cum sînt R. P. Bulgaria, Belgia şi altele. Această tendinţă de industrializare nu trebuie să însemne nicidecum uniformizare. Din contră, devine tot mai necesar ca industria alimentară să producă o gamă variată de semipreparate sau semiconserve, care prin diferite combinări să permită alimentaţiei publice să ofere consumatorilor o listă variată cu un minimum de preparare la faţa locului.

În ansamblul elementelor de bază materială, un rol important în asigurarea unei oferte de calitate îl are ansamblul **mijloacelor de agrement**, acestea constituind, uneori, adevărate miraje pentru turişti. De aceea, realizarea unor asemenea amenajări şi diversificarea lor în staţiunile balneoclimatice şi montane merită toată atenţia din partea organelor centrale şi locale competente şi mai ales a edililor. O completare utilă a agrementului, posibilă fără eforturi materiale, este **„animaţia"** ; formele în care se poate realiza aceasta sînt extrem de variate şi depind — în mare parte — de inventivitatea personalului care trebuie pregătit în acest scop, dar şi de fantezia celor care conduc grupurile de turişti (a ghizilor), a recepţionerilor, a diverşilor responsabili etc. Efectul animaţiei de bună calitate asupra stării de spirit a oricărui turist este foarte mare şi de aceea sînt necesare eforturi susţinute în acest sens. Nu întîmplător toate marile staţiuni montane sau maritime din ţările turistice cu mare tradiţie apelează la serviciile unor asemenea animatori care devin chiar figuri centrale ale staţiunilor respective, conferindu-le adeseori personalitate.

Evidenţiind unele din direcţiile de acţiuni pentru continua ridicare a calităţii „produsului" turistic, nu putem încheia articolul de faţă fără a arăta că esenţială în întreaga ofertă este calitatea prestaţiilor propriu-zise şi că nivelul acesteia se află în strînsă dependenţă de competenţa profesională, de gradul de responsabilitate şi de calităţile morale ale personalului din unităţile prestatoare de servicii turistice. Aplicarea noului mecanism economico-financiar, utilizarea adecvată la condiţiile specifice (ţinîndu-se seama, între altele, de necesitatea cunoaşterii unor limbi de circulaţie internaţională), a pîrghiilor de cointeresare materială incluse în acest mecanism şi folosirea unor mijloace care să asigure creşterea responsabilităţii fiecărui om al muncii din sfera prestaţiilor turistice (inclusiv elaborarea şi publicarea unui statut al lucrătorilor din turism), editarea în limbile de circulaţie internaţională a unui ghid complet al unităţilor hoteliere şi al restaurantelor, cu o ierarhizare în funcţie de calitatea serviciilor (care ar putea fi avută în vedere şi pentru stimularea personalului) reprezintă căi cu mari posibilităţi pentru mărirea forţei de atracţie a ofertei turistice româneşti pe piaţa externă, pentru ca turismul românesc să devină o adevărată industrie, aşa cum se petrec lucrurile în multe alte ţări.

dr. Gh. BARBU

*) În R. P. Bulgaria, firma Hertz pune la dispoziţia turiştilor străini automobile de tipul V. W. Passat, Toyota Carina şi Lada 1200, 1300 şi 1500 (Hotel Revue din 15 mai 1980).

Aspecte ale modificărilor evoluției ciclice a economiei capitaliste (II)

EVOLUȚIA contradictorie a economiilor naționale ale țărilor capitaliste dezvoltate, așa cum a fost prezentată în prima parte a acestui articol *), pune sub semnul întrebării explicațiile „clasice" ale dinamicii ciclice a respectivelor economii. Cauzele esențiale ale comportării actuale a economiei capitaliste, a diverselor procese și fenomene se găsesc în însăși dinamica de ansamblu a economiilor naționale în condițiile contemporane, atît în interdependențele strînse existente în interiorul acestor economii cît și în cele ce se manifestă în cadrul economiei mondiale.

Această dinamică este un proces unitar. Totuși, din motive ce decurg nu numai din metodologia studierii ei, dar și din înseși modalitățile concrete de manifestare a acestei dinamici, vom distinge trei momente, trei trepte ale procesului : creșterea economică, dezvoltarea economică și progresul economico-social.

Creșterea este înțeleasă aici ca un proces de sporire **cantitativă** a unor mărimi ale economiei naționale, proces exprimat, de regulă, prin dinamica volumului celor mai sintetici indicatori ai economiei : produsul și venitul național.

Procesul dezvoltării este conceput ca o mișcare contradictorie și complexă a economiei naționale, de natură structurală, **calitativă.** Dezvoltarea economică se definește în funcție de nivelul la care se află o economie în momentul declanșării procesului, în funcție de factorii ce o stimulează sau frînează, ca și de direcțiile în care ea este orientată prin politica economică. Prin această prismă se poate vorbi despre un proces de creștere economică independent de orînduirea socială și care permite comparații internaționale între nivelurile absolute și pe locuitor ale venitului național sau ale produsului material brut sau net între țări cu orînduiri sociale diferite. Realitățile contemporane demonstrează că procesul creșterii economice reprezintă o necesitate imperioasă pentru orice țară cu economie rămasă în urmă, pentru orice stat.

În aprecierea creșterii economice avem în vedere latura cantitativă, tehnico-economică a fenomenelor din economia națională, latură care exprimă dinamici și raporturi existente în orice orînduire socială. În schimb, procesul **dezvoltării economice** reflectă și structura economiei și modificările petrecute în ea sub influența factorilor social-economici. De aceea, dezvoltarea economică poartă întotdeauna amprenta specifică a unei orînduiri sociale.

Pe de altă parte, dezvoltarea economică nu poate fi confundată cu **progresul economic,** pe care îl definim ca o mutație profundă în structura relațiilor social-economice, în raporturile de producție din cadrul economiei naționale, care are la bază o dezvoltare economică prealabilă. În acest sens, progresul economic se realizează odată cu trecerea spre o orînduire socială superioară, dar el este considerat compatibil și cu trecerea de la un stadiu inferior la altul superior în cadrul aceleiași orînduiri. Creșterea economică apare ca o componentă cantitativă a tuturor proceselor economice, inclusiv a celor calitative ce modifică structurile tehnico-economice sau social-economice din cadrul economiei naționale a unei țări. Trebuie însă remarcat că dacă dezvoltarea sau progresul economic nu pot fi concepute fără un anumit tip de creștere economică, în schimb nu orice creștere economică duce inevitabil la dezvoltarea economică și mai ales la progres social-economic.

Procesele creșterii, dezvoltării și progresului social-economic se înfățișează, pe termen lung, ca o trecere de la inferior la superior. Ele nu se desfășoară însă ca linii continuu ascendente ci sub forma unor procese dialectice în care acumulările cantitative duc la salturi calitative, nefiind excluse momentele de regres sau stagnare.

În articolul de față ne referim în mod direct la particularitățile pe care le îmbracă aceste procese în condițiile economiei capitaliste, făcînd abstracție de mișcările oscilatorii ce pot apare uneori și în economia socialistă, ca și de influențele pe care le exercită dereglările din economia țărilor capitaliste asupra ansamblului economiei mondiale.

Tipuri diferite de crize

DEREGLĂRILE ȘI DEZECHILIBRELE care se produc în diversele procese ce alcătuiesc dinamica economiei capitaliste contemporane duc la apariția a diferite tipuri de crize : crize ale creșterii economice, crize ale dezvoltării și crize ale progresului economico-social.

Crizele legate de procesul creșterii economice sînt crize ciclice. Creșterea este — așa cum arătam — un proces în care își găsește expresia reproducția lărgită a produsului social, respectiv sporirea cantitativă a dimensiunilor unei producții naționale în contextul capacităților de cumpărare existente pe piața națională a respectivei țări ca și pe piața mondială a produselor exportate de statul respectiv. Cerințele pieței interne și ale celei externe cunosc o expansiune care stimulează și întreține creșterea producției. Nivelul prețurilor intervine însă ca un corectiv al creșterii economice, chiar și în condițiile unor piețe dominate de monopoluri sau practici monopoliste. Acei economiști occidentali care apreciază că are loc o creștere generală a pieței interne a țărilor capitaliste, trec cu vederea faptul că sporirea continuă a dimensiunilor producției unei anumite mărfi determină o presiune a ofertei pe piață astfel încît, chiar dacă nu are loc o scădere a prețurilor, intervine o creștere diferențiată a acestora, care favorizează produsele oferite în cantități mai mici. Efectele se resimt asupra ratei profitului în diferitele ramuri și subramuri, ceea ce determină o scădere sau, dimpotrivă, o stimulare a investițiilor într-un tip de producție sau în altul. Oscilațiile investițiilor se vor resimți, favorabil sau nefavorabil, și în nivelul utilizării forței de muncă.

Criza creșterii se manifestă prin scăderea venitului național, a producției industriale, a ratei profitului, creșterea șomajului, scăderea investițiilor în capital fix, reducerea importurilor ; pe plan financiar și monetar se constată o scumpire a creditului — deci o creștere a ratei dobînzilor, scăderea cursului acțiunilor la bursă, apariția sau creșterea deficitului balanțelor externe.

Se poate observa totodată că în ciuda faptului că pe ansamblul economiei țărilor capitaliste are loc o tendință de egalizare a ratei profitului, în condițiile capitalismului monopolist și, mai ales, ale capitalismului monopolist de stat, diferitele ramuri și subramuri sînt în poziții concurențiale mai favorabile sau mai defavorabile. Existența unor rate inegale ale profiturilor în fiecare caz în parte nu neagă tendința de egalizare ce are loc pe perioade lungi, ci evidențiază faptul că au loc devieri mai mult sau mai puțin importante în funcție de gradul de monopolizare sau subvenționare a unor ramuri și subramuri.

Efectul de durată al unor asemenea procese se traduce în **crize structurale,** sau altfel spus, crize ale procesului dezvoltării. Aceste crize reflectă momentul în care modificările intervenite în structurile economiilor naționale ating anumite „praguri critice", care generează neconcordanțe flagrante între dinamica diferitelor sectoare, ramuri și subramuri, între raporturile de prețuri, între capacitatea competitivă externă a diverselor mărfuri exportate și prețurile produselor importate ș.a.m.d. Modificările structurale care se produc lent și pe o durată relativ îndelungată creează o stare de criză structurală abia în momentul în care se produc dezechilibre ce frînează procesul reproducției lărgite, în momentul în care apar disfuncționalități ale ansamblului acestui proces, în întreaga complexitate a relațiilor unei economii naționale atît în ce privește piețele interne cît și în raporturile cu piețele externe. În urma procesului creșterii economice au loc schimbări în diviziunea națională a muncii : ponderea sectoarelor se modifică atît în venitul național cît și în

* Vezi „Revista economică" nr. 9/27 februarie 1981

forța de muncă activă. Raporturile dintre prețurile produselor diferitelor ramuri și subramuri nu mai corespund costurilor reale și nici relațiilor dintre cerere și ofertă. Ca atare, apare necesitatea realocării capitalurilor și forței de muncă în cadrul economiei naționale, ca și imperioasa cerință a readaptării prețurilor la noua situație creată în urma dezechilibrelor apărute. În momentul unei asemenea crize structurale apare evidentă inadaptarea mecanismelor monetare, de credit, financiare la necesitățile dezvoltării economiei. Și mai grave apar consecințele economice și sociale atunci cînd dezechilibrele sînt generate de deformări datorate militarizării, înarmării accelerate a economiei unui stat.

Dacă ne referim la economia S.U.A., de pildă, observăm că în ce privește ponderea în P.I.B. a celor trei ramuri de bază s-au petrecut schimbări importante: agricultura a scăzut de la 7% în 1950 la 2,8% în prezent, industria de la 32% la 28%, iar serviciile și-au sporit aportul de la 61% la aproape 70%. Modificările de acest gen sînt și mai puternice în cazul altor țări capitaliste avansate: în Franța, partea agriculturii în P.I.B. scade în 1980 față de 1950 de la 15% la 4,7%, în R.F.G. de la 10% la 2,8%, în Japonia de la 24% la 5%, în Italia de la 23% la 7,9% ș.a.m.d. Graficul arată modificările de acest gen petrecute atît în țările capitaliste dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare nesocialiste.

Creșterea inițială a ponderii industriei și, mai apoi a serviciilor în structurile economiilor țărilor capitaliste dezvoltate a avut loc pe fundalul unei diviziuni mondiale a muncii care a defavorizat o creștere adecvată, proporțională a producției de materii prime.

Numeroase mine din țările capitaliste dezvoltate și-au încetat pe parcursul anilor 1950—1973 activitatea, ceea ce a dus la scăderea producției de cărbune, minereu de fier, de cupru etc. atît în S.U.A. cît și în Europa occidentală. Cauzele unor asemenea modificări nu sînt legate de secătuirea resurselor naturale în țările avansate, ci de faptul că prețul minereurilor importate de ele era mai scăzut decît cel al extracției proprii. Aceasta s-a reflectat îndeosebi în structura prețurilor pe piața mondială și în raporturile dintre prețurile diferitelor categorii de mărfuri. Din această cauză, criza structurală din țările capitaliste dezvoltate a contribuit pe plan mondial la criza energetică, a materiilor prime, alimentară ca și la criza subdezvoltării. Concomitent, unele din sistemele internaționale — cel monetar, de credit, financiar — cunosc o fază de criză structurală, astfel încît vechea ordine mondială, statornicită pe fundalul unor raporturi de forțe depășite istorice pe arena internațională, a intrat și ea într-o criză.

În mod evident, asemenea crize nu sînt procese exclusiv sau „pur" economice și nici nu au o periodicitate de tipul crizelor ciclice. Ele afectează și sînt, în același timp, consecința unor crize în structurile economiilor naționale ca și ale economiei mondiale.

Este de observat faptul că în cursul evoluției economiei țărilor capitaliste nu este obligatorie coincidența unei crize ciclice cu una structurală. O simultaneitate a acestor tipuri diferite de crize poate duce însă la agravarea fenomenelor negative generate de dereglările și dezechilibrele specifice uneia sau alteia dintre crizele respective. După toate indiciile, în prezent ne aflăm într-o asemenea situație în care evoluția diferitelor procese și fenomene ale economiei țărilor capitaliste a ajuns într-un punct de coincidență a unor crize multiple. Producția materiilor prime și energiei a ajuns să ocupe în țările capitaliste dezvoltate un rol proporțional atît de neînsemnat încît, în condițiile unei modificări substanțiale a prețurilor produselor prime importate, înseși procesele creșterii și dezvoltării în continuare, sînt într-o situație extrem de dificilă. Așa se și explică, probabil persistența extrem de îndelungată a unor fenomene specifice fazelor de criză ciclică, după cum și a spiralei inflaționiste. Aceste fenomene nespecifice fazelor de relansare economică din cadrul ciclurilor pot fi considerate, într-un anumit sens, ca instrumentele dureroase din punct de vedere social de readaptare a economiilor naționale ale țărilor capitaliste avansate nu numai la condițiile schimbate din interiorul complexelor naționale, dar și la un mediu internațional aflat într-o profundă prefacere.

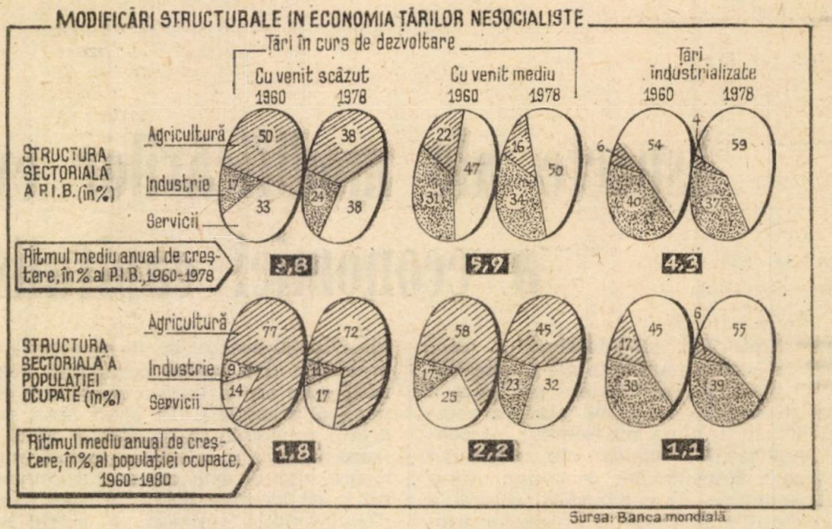

Sursa: Banca mondială

Faptul că actualele crize sînt de tipuri foarte diferite și cuprind domenii deosebit de variate și, în plus, se întrețes între ele într-o măsură neobișnuită, ne face să considerăm că este greu să se descifreze realitățile complexe de astăzi prin formule elaborate în alt context istoric. Noțiunea de criză, fie ea ciclică sau nu, implică și în prezent o rupere a echilibrelor, dar credem că nu trebuie concepută ca o prăbușire generală și spontană. Premisa noastră teoretică fundamentală este că orînduirea capitalistă are un caracter istoric și că ea va ceda inevitabil locul unei orînduiri superioare. Aceasta nu înseamnă, însă că putem considera că actuala criză ar fi „criza finală și simultană" a capitalismului.

Ieșirea din criza actuală presupune nu numai rezolvarea unor probleme conjuncturale, ci și restructurări profunde în interiorul economiilor naționale ale țărilor capitaliste, inclusiv în forma concretă a relațiilor social-economice, ca și în sistemul relațiilor economice și politice internaționale. Este simptomatic faptul că prognozele efectuate în Occident, inclusiv cele ale O.C.D.E., au în vedere o creștere economică mai lentă a ansamblurilor economiilor naționale ale țărilor capitaliste după ieșirea din actuala criză. Aceasta va avea loc pe fundalul tendinței de restrîngere nu numai relativă dar și absolută a unor ramuri-cheie ale industriei, în timp ce altele vor fi în plină expansiune. Într-un astfel de context, una din cele mai complicate probleme ce se va pune în fața politicii economice a statelor occidentale va fi cea a șomajului, ținînd seama mai ales de consecințele social-politice ale acestui fenomen. Cea mai mare parte a economiștilor, politologilor și sociologilor occidentali sînt înclinați să considere că o condiție esențială a ieșirii din criza actuală va fi crearea unor modele noi de creștere și dezvoltare, a unor structuri noi, capabile să permită o acumulare stabilă pe baza unei re-rentabilizări a utilizării capitalului, atît a celui constant cît și a celui variabil. O sporire substanțială a ratei profitului va duce însă la o nouă creștere a exploatării celor ce muncesc, ceea ce va pregăti, în viitor, un nou moment de dezechilibru în creșterea economică, însoțit de o agravare a contradicțiilor economice și sociale, cu alte cuvinte, de o nouă criză ciclică.

N. S. STĂNESCU

Anglia: reducerea consumului de petrol

ESTIMĂRI oficiale britanice situează la circa 82 mil. t consumul de petrol al Angliei pentru anul 1980, respectiv cu 13% sub nivelul anului anterior, ca rezultat al crizei economice, al măsurilor de conservare a energiei, precum și datorită trecerii pe termocentrale a unei părți importante a consumului de electricitate. Pe ansamblul anilor '80 se așteaptă ca cererea să nu depășească, astfel, 80—90 mil. t în medie pe an, fapt care va determina, printre altele, neacoperirea capacităților de producție ale industriei de rafinare.

Ca urmare a măsurilor de conservare există posibilitatea — afirmă ziarul Financial Times *— ca producția de petrol să fie menționată aproape de nivelul cererii, chiar în condițiile în care nu se va trece la realizarea programului intensiv de exploatare în Marea Nordului. Estimările Corporației naționale britanice a petrolului situează nivelul producției la 1,8—2 mil. barili pe zi pentru 1981, 2,1—1,5 mil. în 1983, 2,3—4,6 mil. în anii 1984—1985 și 2 mil. barili pe zi în medie a anilor următori pînă în 1990.*

Transporturi fluviale

ANUL 1980 a adus o creștere peste așteptări a transportului maritim în vrac. Alături de comerțul cu cereale, cea mai importantă cerere de nave de transport în vrac a provenit de la comerțul cu cărbune. Tarifele Companiei Hampton Roads-Japan la transportul de cărbune au atins 29 dolari/tonă la sfîrșitul anului trecut față de 18 dolari la sfîrșitul lui 1979 sau 10 dolari la începutul aceluiași an.

Creșterea prețului petrolului și incertitudinile legate de utilizarea energiei nucleare au determinat o majorare sensiblă a cererii de cărbune pentru termocentrale. În acest sens, studii recente apreciază că în prima jumătate a actualului deceniu comerțul maritim cu cărbune va atinge 215 mil. t comparativ cu 155 mil. t în 1979. Importurile Japoniei și ale Pieței comune vor crește, în ambele cazuri, cu circa 20 mil. t din care aproape două treimi o va reprezenta cărbunele energetic.

Dezvoltarea comerțului maritim cu cărbune va impune cît de curînd, se pare, reamenajarea porturilor devenite neîncăpătoare, o astfel de problemă fiind deja deosebit de acută pentru porturile americane prin care se livrează cărbune la export.

Comerțul maritim mondial (în mil. t.)

	Petrol	Minereu de fier	Cărbune	Cereale	Mărfuri generale	Total
1975	1 492	292	127	137	995	3 043
1976	1 678	294	127	146	1 075	3 320
1977	1 740	276	132	147	1 120	3 415
1978	1 712	278	127	169	1 190	3 476
1979	1 780	302	140	175	1 260	3 657
1982)*	1 905	365	198	205	1 437	4 110

*) Previziuni : Terminal Operators LTd., London.
Sursa : Financial Times, după Fernley & Egers, Oslo.

Programe de dezvoltare

Arabia Saudită: preocupări pentru industrializare

LA ÎNCEPUTUL acestui deceniu Arabia Saudită se află în pragul celei mai radicale schimbări de politică în 50 de ani de istorie.

Actualul plan cincinal 1980—1985 — care prevede cele mai mari investiții de capital cunoscute vreodată în lumea arabă — 728,8 miliarde riali saudiți, adică circa 300 mld. dolari — întrevede modificări însemnate pe plan economic și social : activitatea în industria extractivă pentru petrol se va reduce considerabil în favoarea stimulării sectoarelor prelucrătoare, femeile vor lucra în domenii ce anterior le erau interzise, va fi introdus serviciul militar obligatoriu, va fi legiferată educația primară obligatorie pentru ambele sexe, vor fi lansate campanii în favoarea dezvoltării, va fi încurajată pregătirea profesională.

Pentru anul 1981 s-a stabilit un buget de 245 mld. RS. Din sumele totale alocate, sectorul productiv (termen care se referă la industrie, agricultură și minerit) va beneficia de 37,3% față de 25,1% în cincinalul precedent. În domeniul industrial, încă în centrul planului anterior a stat dezvoltarea industriilor de prelucrare a hidrocarburilor avîndu-se în vedere construirea unui sistem de transport al gazelor, iar o uzină de prelucrare a acestora este în curs de realizare. Alte proiecte principale sînt o rafinărie producînd pentru export și o uzină petrochimică la Yanbu ; la Jubail lista obiectivelor industriale cuprinde 4 uzine chimice bazate pe etanol, 2 uzine de metanol, 3 fabrici de îngrășăminte, o uzină siderurgică, două rafinării de export și probabil o fabrică de aluminiu.

În domeniul agricol (mai puțin de 0,2% din teren este cultivabil) esențială este aprovizionarea cu apă ; numai regiunea Asir beneficiind de ploi apreciabile. În această direcție, noi zone de irigații au fost dezvoltate îndeosebi lîngă Hoffuf și Al Kharj, iar un program privind construirea de mici diguri este în curs de aplicare.

În același timp, cheltuielile de infrastructură vor fi reduse ca pondere în bugetul total de la 50% în planul anterior la 35,5% în cel actual. Este de așteptat ca în anul acesta Arabia Saudită să aibă 114 dane în măsură să manipuleze 40 mil. tone de mărfuri pe an. Pe lîngă porturile principale de la Jeddah și Dammam, porturi industriale speciale se află în construcție la Yanbu și Jubail.

În ceea ce privește forța de muncă (educația și formarea cadrelor vor beneficia de 19% din cheltuielile bugetare) se estimează că aceasta se ridică la 2 milioane din care cea autohtonă reprezintă numai o pătrime. Intenția guvernului este de a reduce proporția forței de muncă străine la 55% în 1985.

Planurile financiare în noua strategie promit să sporească în continuare controlul asupra inflației.

Sabin CARANTINĂ

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII FEBRUARIE a.c., pe piețele valutare internaționale cursurile principalelor valute tranzacționale au înregistrat oscilații relativ bruște și contradictorii, evoluție motivată în cea mai mare parte de schimbările intervenite în mișcarea dobînzilor pe piețele naționale și internaționale de capital.

Poziția **dolarului S.U.A.** a fost — după scăderile pronunțate de curs cunoscute în săptămîna precedentă (16—20 februarie) — în ansamblu mai fermă, acesta înregistrînd, spre finele intervalului 23—27 februarie a.c. o tendință de consolidare față de celelalte valute occidentale. Trendul ascendent al cursului dolarului S.U.A. nu a fost afectat decît în mică măsură de anunțarea, la sfîrșitul săptămînii, a unor performanțe de creștere puțin favorabile ale economiei S.U.A. și a amplificării deficitului balanței comerciale a acestei țări la 5,44 mild. dolari în luna ianuarie a.c.

Lira sterlină a pierdut sensibil teren în fața dolarului S.U.A. și al unor valute vest-europene, sub influența scontării, de către operatorii de devize, a reducerii dobînzii minime de împrumut în Anglia. La nivelul întregului interval analizat lira sterlină a suferit o depreciere de peste 4% față de dolar, situîndu-se la 2,21 dolari/1 liră. **Marca vest-germană** a prezentat o evoluție de curs diferențiată, poziția sa față de dolar consolidîndu-se ușor în prima parte a intervalului (în principal sub influența majorării nivelului dobînzilor la fondurile în această valută odată cu fixarea facilității lombard la 12%). Ulterior, suspendarea de către Banca Federală a acestei facilități a indus o majorare și mai pronunțată a dobînzilor la depozitele în marcă, proces care nu și-a aflat reflectarea însă într-o mișcare corespunzătoare de curs, și aceasta datorită incertitudinilor legate de mișcarea viitoare a dobînzilor pe piața vest-germană de capital și a evoluției economiei R.F.G. Nivelul ridicat al dobînzilor la fondurile de mărci-vest-germane a făcut ca deprecierea acestei valute față de dolar să fie mai puțin pronunțată decît în cazul altor valute vest-europene (de numai 1,4%, cursul fiind la finele săptămînii de 2,13 mărci/1 dolar). Cursul **francului elvețian** a cunoscut la nivelul întregului interval analizat o depreciere sensibil mai pronunțată, de 3,8%, situîndu-se în final la 1,9650 franci/1 dolar. **Francul francez** a pierdut de asemenea teren în fața dolarului S.U.A., poziția sa consolidîndu-se însă față de alte valute vest-europene. În cadrul Sistemului Monetar European moneda franceză a revenit pe poziția deținută anterior, înlocuind florinul olandez ca cea mai puternică valută.

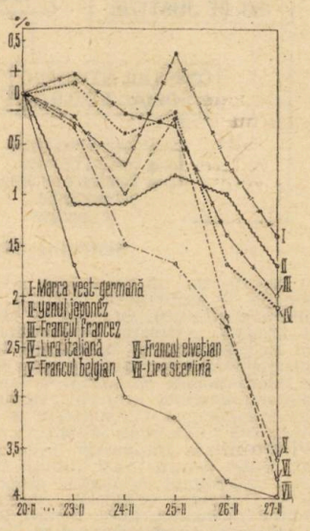

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27.II, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din 20.II a.c.

Dobînzile la depozitele în eurovalute au cunoscut evoluții diferențiate. Dobînzile la depozitele pe 6 luni în eurodolari au oscilat în jurul nivelului de 16,75% (16,75% la 20.II. și 16,8125% la 27.II.). Dobînzile la depozitele pe aceeași perioadă în euromărci au înregistrat în schimb o creștere notabilă (de la 10,4375% la 14%) iar la cele în eurofranci-elvețieni tot o majorare, dar mai puțin pronunțată (de la 7,5% la 8,625%).

Sub influența tendinței de consolidare a poziției dolarului, precum și a orientării capitalurilor speculative spre depozitele în valuta americană pentru care se scontează un nivel ridicat al dobînzilor, **prețul aurului** a marcat în intervalul analizat o scădere de 30,50 dolari/uncie, situîndu-se la 489 dolari/uncie la 27 februarie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

ŞTIINŢA — UN BUN CARE TREBUIE SĂ DEVINĂ AL TUTUROR

ACTUALA revoluţie tehnico-ştiinţifică pătrunde tot mai adînc în toate colţurile lumii, în cele mai diverse sectoare de activitate contribuind într-o măsură fără precedent la dezvoltarea rapidă a societăţii omeneşti. În acest context, revista **Development Forum** îşi pune întrebarea dacă realizările ştiinţifice şi tehnice sînt, într-adevăr, un bun al tuturor, dacă de aceste realizări beneficiază în suficientă măsură şi păturile cele mai sărace ale populaţiei din ţările în curs de dezvoltare. Premisele acestei întrebări ar fi :

● Faptul că multe din proiectele de asistenţă pentru ţările în curs de dezvoltare au eşuat demonstrează că o tehnologie neadaptată şi nemodificată nu are şanse de a fi implantată cu succes într-o ţară sau în în rîndul unui segment al populaţiei dintr-o ţară lipsită de o structură economică adecvată, fără pregătirile tehnice necesare pentru utilizarea corespunzătoare a tehnologiilor care se încearcă a fi „grefate" din afară.

● Faptul că tehnologiile de virf rămîn un atribut al companiilor transnaţionale face ca rezultatele cercetării să se îndrepte în primul rînd către ţări cu o economie capabilă să absoarbă rapid noutăţile apărute pe piaţa internă.

● Există pericolul ca oamenii de ştiinţă — provenind uneori chiar din ţări în curs de dezvoltare — să-şi îndrepte cercetările către domenii care, chiar fiind extrem de utile progresului general al civilizaţiei umane, lasă încă nerezolvate o serie de probleme ce ţin de satisfacerea trebuinţelor de bază ale populaţiei cele mai sărace din ţările rămase în urmă : hrană, locuinţă, apă salubră, condiţii igienice de viaţă.

Importul tehnologiilor de vîrf, a contribuit în cele mai multe din cazuri, la creşterea produsului naţional brut al ţărilor rămase în urmă — expresie sintetică a nivelului de dezvoltare al unei ţări. Dar această „invazie tehnică" — cum o denumeşte revista **Development Forum** — nu a eliminat sărăcia, foametea, locuinţele insalubre, lipsa de educaţie. În multe cazuri, tehnologiile importante fie că au rămas la îndemîna păturilor avute ale populaţiei, fie că nu au putut fi deloc folosite deoarece sînt puţine ţări din „lumea a treia" care dispun de capacitatea necesară, de adaptare şi cu atît mai puţine sînt cazurile în care ţările donatoare au luat în considerare dezideratul de a îmbina capitalul lor tehnic cu competenţele locale ale ţărilor beneficiare.

Breviar

● **UN NOU CENTRU DE INFORMARE** asupra ţiţeiului greu şi a nisipurilor bituminoase a fost creat, la New York, de către Organizaţia Naţiunilor Unite. Centrul, administrat de UNITAR şi PNUD îşi propune ca obiect de activitate colectarea, studierea, publicarea şi difuzarea de informaţii, de natură să contribuie la utilizarea mai eficace a resurselor energetice existente în lume.

● **CENTRUL EUROPEAN DE ECOLOGIE UMANĂ** a luat iniţiativa organizării începînd cu luna ianuarie a acestui an a unui nou curs universitar cu durata de doi ani, la universităţi din Paris şi Geneva, absolvenţii beneficiind de un certificat internaţional eliberat sub auspiciile Biroului regional pentru Europa al Organizaţiei Mondiale al Sănătăţii. Tema primului ciclu : „Informatica şi societatea, dimensiuni biologice şi sociale ale informaticii".

● **Studii recente (realizate de Organizaţia Internaţională a Muncii, UNCTAD, G.A.T.T. au distrus mitul despre creşterea şomajului în sectorul textil al ţărilor industrializate a cărui cauză ar consta în imposibilitatea stăvilirii importurilor de produse textile provenind din ţările în curs de dezvoltare. Studiile subliniază faptul că problemele în cauză sînt rezultatul competiţiei dintre ţările industralizate, al diferenţelor în productivitatea muncii, automatizarea producţiei şi nivelul tehnologic.**

Aceste argumente se pare că vor crea o nouă bază de discuţii asupra renegocierii, începînd cu anul 1982 a Acordului multifibre (AMF) existînd astfel mai multe şanse ca un nou aranjament să includă obiectivul unei rate de creştere cu 6% a importurilor de textile şi confecţii din ţările în curs de dezvoltare iar reglementările să aibă loc în cadrul UNCTAD, în contextul negocierilor globale propuse la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

O. N. U. — for legitim al eforturilor către progres

S-A AFIRMAT de mai multe ori că funcţionarea acestui imens mecanism pe care îl reprezintă ONU şi a programelor sale ar constitui o sarcină considerabilă pentru ţările membre (în paranteză fie spus, aceste afirmaţii provin în special din partea principalelor ţări industrializate, cu cele mai mari disponibilităţi materiale şi financiare). Aprecierea este infirmată dacă avem în vedere contribuţia însemnată — şi provenind de la cel mai legitim for internaţional îndrituit de statele membre cu atari responsabilităţi — în combaterea inechităţilor şi disparităţilor economice, a sărăciei şi subdezvoltării, pentru stimularea eforturilor creatoare şi pentru rezolvarea conflictelor pe baza tratativelor. Ca o necesitate practică a apărut astfel, în decursul anilor o serie de noi organisme şi instituţii specializate în cele mai variate domenii de activitate — Fondul Internaţional pentru Dezvoltarea Agrară, Habitatul, Programul Naţiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător şi altele.

Desigur, activitatea ONU, a organismelor sale este încă susceptibilă de îmbunătăţiri ce pot fi realizate prin voinţa comună a spiritului constructiv al tuturor ţărilor membre preocupate de dorinţa de progres a omenirii — România aducîndu-şi o contribuţie reală, consecventă la eforturile pentru democratizarea şi creşterea rolului Organizaţiei în viaţa internaţională.

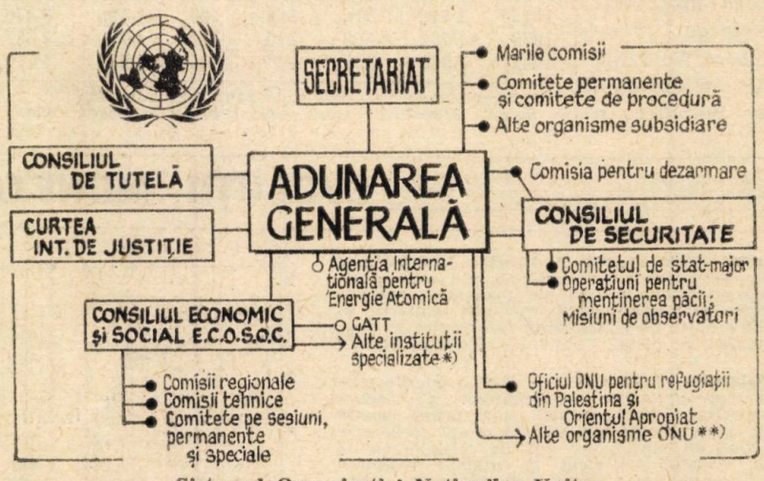

Sistemul Organizaţiei Naţiunilor Unite

*) Organizaţia Internaţională a Muncii (O.I.M.), Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Alimentaţie şi Agricultură (F.A.O.), Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (UNESCO), Organizaţia Mondială a Sănătăţii (O.M.S.), Fondul Monetar Internaţional (F.M.I.), Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare (A.I.D.), Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (B.I.R.D.), Societatea Financiară Internaţională (S.F.I.), Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), Organizaţia Aviaţiei Civile Internaţionale (O.A.I.C.), Uniunea Poştală Universală (U.P.U.), Uniunea Internaţională a Telecomunicaţiilor (U.I.T.), Organizaţia Meteorologică Mondială (O.M.M.), Organizaţia Interguvernamentală Consultativă a Navigaţiei Maritime (O.M.C.I.), Organizaţia Mondială a Proprietăţii Intelectuale (O.M.P.I.), Fondul Internaţional de Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.).

**) Conferinţa Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (UNCTAD), Fondul Naţiunilor Unite pentru Copii (FISE), Înaltul Comisariat al Naţiunilor Unite pentru Refugiaţi (H.C.R.), Programul Alimentar Mondial (P.A.M.), Institutul Naţiunilor Unite pentru Pregătire şi Cercetare (UNITAR), Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.), Programul Naţiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător (P.N.U.E.), Universitatea Naţiunilor Unite (U.N.U.), Fondul Special al Naţiunilor Unite, Consiliul Mondial al Alimentaţiei, Centrul Naţiunilor Unite pentru aşezările umane (HABITAT), Fondul Naţiunilor Unite pentru acţiuni privind populaţia (UNEFPA).

Grupaj realizat de **Em. STANCU**

R. D. GERMANĂ

Preocupări pentru valorificarea resurselor refolosibile

O TRĂSĂTURĂ caracteristică esențială a dezvoltării actuale a economiei R.D. Germane o constituie amplificarea preocupărilor pentru asigurarea resurselor de materii prime și energie necesare. În acest scop aproximativ 60% din volumul investițiilor industriale este destinat deschiderii unor noi mine, dezvoltării capacităților de producție pentru producerea unor materii prime metalurgice și chimice, construirii de centrale electrice etc. Odată cu eforturile pentru extinderea bazei de materii prime, se intensifică preocupările pentru îmbunătățirea structurii producției în funcție de restricțiile impuse de dificultățile în asigurarea materiilor prime și energiei, în general pentru gospodărirea cu maximă raționalitate a acestor resurse.

În asigurarea bazei de materii prime și energetice un rol important îl au materialele refolosibile ; în prezent aproximativ 10—12% din necesarul de materii prime al economiei naționale se acoperă prin astfel de materiale. Creșterea producției într-o serie de ramuri, cum ar fi metalurgia, producția de celuloză, hîrtie și mucava, industria plăcilor aglomerate și a mobilei, a detergenților, producția de gelatină, cleiuri și materiale lubrifiante etc., este condiționată într-o bună măsură de valorificarea materialelor refolosibile. De subliniat că o asemenea orientare este pe deplin justificată din punct de vedere economic : calculele specialiștilor demonstrează că cheltuielile pentru obținerea unei unități de materie primă reprezintă în cazul materialelor refolosibile doar un sfert față de efortul necesar pentru obținerea materiei prime primare. În condițiile creșterii prețurilor materiilor prime, acest raport se schimbă tot mai mult în favoarea materialelor refolosibile.

Tocmai ținîndu-se seama de aceste elemente materialele refolosibile sînt luate în considerare la întocmirea balanțelor materiale. De fapt, organele centrale care elaborează balanțele au sarcina de a evalua și introduce în balanțe în primul rînd aceste resurse și numai după aceea — și în măsura necesară — să se apeleze (pentru acoperirea necesarului) la materii prime primare din interior sau import. În anul 1985 se vor introduce în circuitul economic aproximativ 30 mil. tone de materiale refolosibile, urmînd ca pe această cale să se acopere 24—30% din necesarul de materii prime al economiei naționale.

Între cele aproximativ 450 de materiale refolosibile identificate un loc important îl ocupă metalele. Necesitățile industriei metalurgice sînt acoperite din materiale refolosibile în proporție de peste 70% la fier, 37% la cupru, 45% la plumb, 20% la zinc etc. Utilizarea materialelor metalice refolosibile prezintă avantaje deosebite, întrucît au un conținut mult superior celor mai valoroase minereuri, permițînd astfel nu numai obținerea unei productivități mai înalte, dar și o importantă economie de energie. Astfel, dintr-o tonă de metale feroase refolosibile se realizează 640 kg oțel pentru laminor sau 510 kg tablă. În acest caz, față de utilizarea minereului de fier, consumul de combustibil pentru obținerea unei tone de metale se reduce la circa 40%.

Pe de altă parte, peste 45% din hîrtia și mucavaua consumate în R.D.G. se reintroduc în circuitul economic, iar la ziare și periodice proporția depășește simțitor 70% ; pentru reutilizarea hîrtiei uzate ar fi necesar să se taie anual 3 milioane de arbori în vîrstă de 80 de ani, ceea ce ar corespunde unei suprafețe de pădure de 13 000 ha. În vederea creșterii cantităților de hîrtie veche colectate de la populație, în prima jumătate a anului trecut au fost mărite prețurile de achiziție, îmbunătățindu-se și condițiile de predare. Accentul se pune mai ales pe colectarea ziarelor și revistelor, a cartonului, a caietelor de școală, întrucît aceste sortimente sînt considerate a fi cele mai adecvate pentru refolosire.

În circuitul economic se introduc însă și cantități importante de alte materiale refolosibile : 70% din recipienții din sticlă necesari industriei băuturilor și conservelor, 20% din uleiul uzat, mase plastice, textile, zguri și cenuși, ceea ce duce la obținerea unor însemnate avantaje economice.

CREAREA Institutului de cercetări pentru materiale refolosibile a reprezentat un pas înainte pentru valorificarea mai bună a materialelor refolosibile. Cercetările efectuate pînă în prezent pentru pregătirea și utilizarea acestor materiale au permis deja obținerea unor bune rezultate. Astfel, s-a realizat o hîrtie de scris și de tipărit numai din hîrtie refolosibilă, procedeu aplicat în practică din anul trecut, ceea ce permite economisirea unor cantități substanțiale de celuloză și lemn. De asemenea, prin utilizarea așa-numitului beton de cauciuc (prin refolosirea cauciucurilor uzate) este posibil să se prelungească durabilitatea drumurilor și, în același timp, să se micșoreze consumul de bitum, care constituie o materie primă prețioasă. Cu toate avantajele pe care le prezintă, o astfel de folosire a cauciucurilor uzate nu este considerată ca satisfăcătoare. De aceea, se desfășoară cercetări care să asigure folosirea mai bună a proprietăților cauciucului uzat sau reconvertirea acestuia, prin intermediul pirolizei, în materia primă inițială. Alte cercetări vizează recuperarea metalelor nobile încorporate în diferite produse ale industriei electronice, ridicarea gradului de utilizare a resturilor de material lemnos și mase plastice, obținerea de alcool tehnic și de albumină furajeră din materialele care conțin hidrați de carbon etc.

Trebuie subliniat că unitățile productive în care rezultă materiale refolosibile (în primul rînd combinatele — unități similare centralelor industriale) au sarcina ca, împreună cu beneficiarii potențiali, să elaboreze programe pe termen lung de utilizare a materialelor refolosibile, să găsească soluții pentru valorificarea eficientă a acestora și să asigure construirea unor capacități speciale necesare prelucrării.

Sistemul de colectare, pregătire și livrare a materialelor refolosibile ține seama de diversitatea acestora și de domeniile în care ele se produc, fiind organizat după cum urmează :

— colectarea tuturor materialelor refolosibile de la populație (fier vechi, hîrtie, sticle și borcane, textile, mase plastice) se realizează printr-o întreprindere care dispune de o rețea foarte largă de centre de colectare, amplasate chiar în cele mai mici localități, în complexe de locuit din orașe etc. Prin crearea unor condiții mai bune de predare, printr-un program de funcționare permanentă a centrelor se urmărește stimularea populației în strîngerea și predarea tuturor materialelor refolosibile ;

— colectarea, pregătirea și livrarea deșeurilor metalice se efectuează de către un organism specializat, Combinatul de pregătire a metalelor ;

— colectarea, pregătirea și livrarea tuturor celorlalte materiale refolosibile care rezultă din procesele de producție industriale cad în sarcina combinatelor din ale căror procese de producție rezultă materialele refolosibile.

Un asemenea sistem de colectare, întregit cu ample acțiuni desfășurate de organizații de masă și obștești, contribuie la atragerea pe scară largă în circuitul economic a materialelor refolosibile, al căror volum este într-o continuă creștere, odată cu sporirea producției industriale.

Stere GIOGA

Participarea crescîndă a femeilor

ÎNTR-UN RAPORT elaborat de experţii secretariatului O.C.D.E. cu privire la creşterea rolului muncii feminine în ţările membre, la evoluţia condiţiilor de muncă şi de viaţă ale femeilor, se subliniază că a sporit atît ponderea acestora ocupate în producţia socială (faţă de total populaţie feminină), cît şi ponderea lor în ansamblul forţei de muncă.

În ceea ce priveşte repartiţia pe ramuri şi domenii de activitate, datele pentru principalele 11 ţări membre ale O.C.D.E. evidenţiază că, în timp ce industria extractivă, domeniul aprovizionării cu energie electrică sau sectorul construcţiilor rămîn zone în care predomină total sau cu o mare majoritate lucrătorii de sex masculin, aproape nouă zecimi din forţa de muncă feminină se concentrează în trei domenii, şi anume : sfera prestărilor de servicii sociale, industria prelucrătoare şi comerţul interior.

Se apreciază că extinderea participării femeilor la producţia socială este determinată în primul rînd, de îmbunătăţirea pregătirii lor profesionale, factor care influenţează şi în sensul atenuării decalajului dintre retribuţia primită de bărbaţi şi femei, la o calificare egală. Se estimează că, deşi decalajul respectiv s-a redus întrucîtva în deceniul menţionat, între salariile muncitorilor şi cele ale muncitoarelor din industria prelucrătoare a ţărilor membre ale O.C.D.E. — de pildă — se menţin diferenţe de ordinul a 20-30%.

Discrepanţe în comerţul cu licenţe

CREŞTEREA participării R.F. Germania la schimbul internaţional de produse ale „materiei cenuşii" se exprimă, între altele, prin extinderea continuă a comerţului său cu licenţe. Aceasta are loc în condiţiile sporirii treptate a deficitului balanţei sale, în privinţa schimburilor legate direct de tehnologie, pînă la 1,05 miliarde mărci vest-germane în 1979.

Structura geografică a comerţului R.F.G. cu licenţe, în domeniul tehnologiei, în 1979

(mil. mărci)

Grupul de ţări	Încasări	Plăţi
Ţări capitaliste dezvoltate	724,1	1 943,0
Ţări socialiste	51,7	4,6
Ţări nesocialiste în curs de dezvoltare	125,1	4,6
Total	900,9	1 952,2

Sursa : B.I.K.I., nr. 17/1981

O a doua discrepanţă, de mai mare importanţă dacă e privită prin prisma lichidării subdezvoltării pe plan mondial şi, totodată, caracteristică majorităţii ţărilor capitaliste dezvoltate, este cea dintre ponderile schimburilor respective ale R.F.G., cu alte ţări capitaliste dezvoltate, cu ţările socialiste şi cu ţările nesocialiste în curs de dezvoltare. Schimbul de licenţe în domeniul tehnologiei efectuat de R.F.G. cu ţările socialiste nu reprezintă decît circa 2%, iar cu ţările nesocialiste în curs de dezvoltare — doar 4,5% din valoarea totală a acestor schimburi. Este evident că, în condiţiile actualei ordini economice internaţionale, aceste două grupuri de ţări interesate în mod deosebit în accesul la tehnici şi tehnologii avansate, nu ocupă decît un loc marginal în comerţul cu licenţe al ţărilor capitaliste dezvoltate.

R. P. Chineză: realizarea unui mare complex hidraulic

ÎN R.P. Chineză, fluviul Changjiang (Yangtze), care — cu o lungime de 6 300 km — este al treilea curs de apă ca mărime din lume, are un potenţial hidroenergetic evaluat la 257 milioane kW. În prezent, în zona celor „Trei defileuri" se află în curs de realizare un complex hidraulic, care va cuprinde mai multe lacuri de acumulare şi hidrocentrale, capabile să producă anual 125 miliarde kWh, diguri, ecluze, vane de deversare, o cale ferată, şosele şi alte construcţii. Totodată, se va ridica nivelul apelor fluviului în sectorul respectiv, ceea ce va permite sporirea capacităţii de trafic pe Changjiang pînă la

echivalentul a 14 căi ferate. În plus, şi acesta este lucrul cel mai important, la terminarea tuturor lucrărilor hidraulice va deveni posibilă regularizarea cursului fluviului, respectiv evitarea distrugerilor — uneori catastrofale — provocate de inundaţii culturilor agricole şi localităţilor, situate pe cursul inferior al fluviului.

Harta alăturată ilustrează amplasamentul primului obiectiv important, hidrocentrala de la Gezhouba, care urmează a fi terminată în anul 1986.

Înnoiri în politica ştiinţifică niponă

FAPTUL că Japonia a reuşit în ultimele decenii să obţină — în dezvoltarea economiei sale naţionale — rezultate superioare celor înregistrate în S.U.A., R.F.G., Franţa, Anglia sau alte ţări capitaliste dezvoltate a stimulat cercetarea premiselor acestei evoluţii. Un asemenea studiu, publicat de revista **Research and Development Management**, analizează modificările intervenite în politica legată de cercetarea ştiinţifică şi aplicarea progresului tehnic în economia japoneză.

Se apreciază, între altele, că volumul anual al alocaţiilor pentru cercetare şi dezvoltare este, în Japonia, superior celor din Anglia şi Franţa, dar inferior nivelului lor din S.U.A. şi R.F.G. În structura acestor alocaţii, ponderea celor destinate cercetării fundamentale este superioară cotei corespunzătoare din Anglia şi S.U.A., dar inferioară celei din economia franceză. Pe de altă parte, datorită şi sistemului de învăţămînt superior dezvoltat din Japonia, ponderea populaţiei ocupate în domeniul cercetării depăşeşte indicele respectiv din R.F.G., Franţa şi Anglia, rămînînd întrucîtva inferioară celei din S.U.A.

După cum se relevă în studiu, progresul tehnico-ştiinţific din industria japoneză se înfăptuieşte îndeosebi pe calea integrării, îmbinării sau a sistematizării corespunzătoare a unui număr imens de mici acumulări, un rol cheie în promovarea inovaţiilor avînd aici activitatea unor colective organizate, pregătirea şi receptivitatea cadrelor de conducere. Este, de asemenea, asigurată vehicularea rapidă a perfecţionărilor tehnice între domenii tangente, între ramuri de producţie amplasate la distanţe relativ mari. Factorii menţionaţi au permis Japoniei să lichideze decalajul tehnologic faţă de alte ţări industrializate, economia ei rămînînd în mare măsură tributară importului doar la grupa mijloacelor de producţie complexe.

Jaloane ale perfecţionării industriei forestiere

CREŞTEREA continuă, pe plan mondial, a necesarului de lemn pentru un evantai tot mai larg de utilizări, în condiţiile caracterului limitat al resurselor forestiere, ale epuizării lor treptate în unele zone de pe glob, impune tot mai mult o abordare complexă, sistemică a acestui domeniu.

După cum s-a arătat la un simpozion pe problemele dezvoltării industriei forestiere şi de prelucrare a lemnului, organizat anul trecut de Institutul, internaţional de analiză sistemică aplicată, folosirea acestui instrument (precum şi a tehnicii de calcul) în ramura respectivă este departe de a fi satisfăcătoare. Or, imperativul folosirii mai depline a biomasei lemnoase pentru prelucrarea mecanică sau chimică, precum şi pentru producerea de energie, ca şi necesitatea depăşirii dificultăţilor pe care le întîmpină dezvoltarea industriei forestiere, reclamă perfecţionarea continuă a conducerii unei producţii de mari proporţii, prin utilizarea celor mai avansate realizări şi metode din economie, tehnică, matematică etc., inclusiv a metodei modelării. Cercetarea căilor de optimizare a activităţii în industria forestieră şi de prelucrare a lemnului trebuie corelată — s-a subliniat la simpozion — cu soluţionarea problemelor conexe din alte domenii ale producţiei.

GLOSAR

Discriminare

PRIN DISCRIMINARE trebuie înțeleasă acțiunea statului capitalist cu economie de piață sau a unei unități din cadrul acestei economii, prin care în relațiile cu partenerii respectivi se introduce un tratament diferențiat, în sensul avantajării unui partener și dezavantajării altuia prin impunerea de sarcini de care partenerii în ansamblu sînt scutiți.

Discriminarea, creînd beneficiari și victime, încalcă deci condițiile desfășurării normale a concurenței (admițînd că în actuala etapă de dezvoltare a capitalismului mai poate fi vorba despre așa ceva), creînd în general inechități flagrante. Viața economică din Occident oferă în prezent exemple atît de numeroase de discriminare, încît s-ar părea că una fără cealaltă nu mai poate exista.

Discriminarea apare atît în relațiile comerciale interne, cît și în cele externe. Pe plan intern, intervenția statului în economia capitalistă comportă aproape în toate cazurile un tratament diferențiat. Cazul cel mai evident de discriminare este acela al subvențiilor pe care autoritatea statului le acordă anumitor întreprinderi, dar nu și altora.

Pe planul relațiilor economice internaționale discriminarea s-a aflat întotdeauna la ordinea zilei în lumea capitalistă, dar cu deosebire în actuala criză economică, în care măsurile de discriminare au ajuns să constituie o armă de atac și de apărare pe cît de eficientă, pe atît de nedreaptă și dăunătoare pentru parteneri. De foarte multe ori, țările mai slab dezvoltate sînt principalele victime ale discriminărilor.

Concomitent cu proliferarea măsurilor discriminatorii au luat amploare preocupările guvernelor și organizațiilor internaționale de combatere a numeroaselor forme de discriminare din comerțul mondial. În perioada postbelică, GATT, de exemplu, a urmărit înlăturarea tratamentului tarifar discriminator, prin generalizarea în rîndul țărilor membre a clauzei națiunii celei mai favorizate, lăsîndu-se totuși posibilitatea continuării relațiilor privilegiate care s-au dezvotat cu timpul în anumite perimetre geografice, cum ar fi cele ale Pieței comune ale Commonwealth-ului.

De altfel, alături și uneori mai presus de tratamentul tarifar, politica protecționistă se manifestă astăzi cu predilecție prin instituirea de obstacole netarifare, cum ar fi restricțiile cantitative în materie de schimburi cu străinătatea. Din această cauză, combaterea pe plan internațional a formelor de discriminare se orientează și spre înlăturarea din practicile comerciale a discrepanțelor existente între reglementările privind mărfurile naționale și cele privind mărfurile străine importate curent.

Regula nediscriminării are, în condițiile actuale, numeroase excepții, care atestă cît de lung este drumul pe care omenirea îl mai are de parcurs pînă la atingerea stadiului unei cooperări integrale și echitabile. Statele occidentale utilizează, de exemplu, discriminarea externă ca instrument al politicii interne de utilizare a forței de muncă sau de echilibrare a balanței comerciale. Grupări de state se concentrează asupra eliminării treptate a cauzelor de discriminare, dar numai între țările membre, ca și cînd economia mondială ar fi divizibilă.

România s-a opus și se opune cu fermitate discriminărilor în viața internațională. **„Considerăm,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al țărănimii, **că trebuie intensificate eforturile pentru făurirea noii ordini economice internaționale, a dezvoltării unei colaborări echitabile între state, care să permită dezvoltarea mai rapidă a tuturor popoarelor și în primul rînd a celor rămase în urmă, să favorizeze accesul lor larg și neîngrădit la cuceririle științei și tehnologiei moderne, ale civilizației universale".**

C. K.

Sector bancar

Daniel Segal, Constanța — Sectorul bancar cunoaște în Elveția un grad de concentrare ridicat și în creștere : la sfîrșitul anului 1979 din totalul capitalului celor 554 de bănci și societăți financiare elvețiene, 78,5% se afla în mîinile a 45 de bănci cu un capital de peste 1 miliard de franci fiecare. Dintre acestea se detașează net trei bănci (în ordine Union Bank of Switzerland, Swiss Bank Corporation de Crădit Suisse), cu un capital total de peste 40 miliarde de franci elvețieni. Totuși, în ierarhia mondială a băncilor întocmită anual de revista **The Banker,** cele mai mari trei bănci elvețiene menționate ocupă abia locurile 28, 31 și 46.

Sub raportul activelor pe locuitor Elveția se situează însă de departe pe primul loc în lume (vezi graficul), cu precizarea că din aceste depozite 26,8% aparțin unor nerezidenți, atrași de reglementările foarte stricte ale autorităților elvețiene privind secretul operațiunilor bancare. O pondere și mai mare (36,3%) revine străinilor între beneficiarii împrumuturilor acordate de băncile elvețiene.

Interesant de semnalat în acest context este numărul redus de sucursale și filiale în străinătate ale băncilor elvețiene (numai 30, comparativ cu 1 157 în cazul băncilor americane și 1101 în cel al băncilor britanice), infirmînd regula generală că băncile urmează clientul.

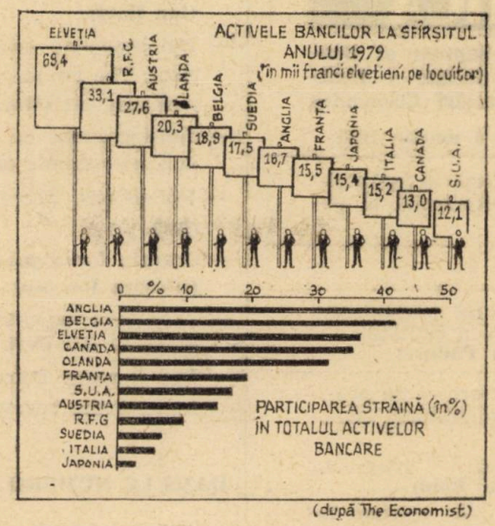

(după The Economist)

Sectorul bancar furnizează 7% din impozitele directe percepute în Elveția și 2% din locurile de muncă existente în această țară, în ciuda faptului că numărul angajaților pe unitate bancară este mai redus decît în celelalte țări occidentale.

Egalitate în drepturi

Marcela Ichim, Alba Iulia — Referendumul din Elveția în legătură cu egalitatea între femei și bărbați în ce privește drepturile de salarizare în sectorul public (dar nu și în industria particulară, unde diferența continuă să fie de 30%) va avea loc în luna iunie 1981. În domeniul egalității între sexe rămîn încă în această țară de realizat o serie de deziderate. Astfel, la nivel federal femeile au cucerit dreptul de vot abia în 1971, deși obținerea acestui drept figura în programul mișcării feministe elvețiene încă din 1868. Dar acest drept nu a fost încă obținut în toate cantoanele și nici în toate comunele : în total circa 30 000 de femei elvețiene nu pot încă să voteze la nivel cantonal sau comunal.

Energia oceanelor

Vásárhelyi Arpad, Sfîntu Gheorghe. — Valorificarea energiei termice a mărilor tropicale se află încă în faza experimentală. Sînt avute în vedere paralel două tehnologii. Prima, cu circuit închis, va fi utilizată într-o centrală cu o putere instalată de pînă la 40 MW, prevăzută a intra în funcțiune în anul 1985. Randamentul său ca și durata de funcționare sînt însă foarte reduse. Cea de-a doua tehnologie, cu circuit deschis, presupune o centrală de dimensiuni foarte mari, instalată pe un ponton de beton precomprimat, plutind pe o pernă de aer. Cheltuielile de investiții sînt estimate în acest caz la circa 5 000 mărci vest-germane pe kW, fiind cu alte cuvinte mai ridicate decît în cazul centralelor clasice utilizînd combustibili fosili sau uraniu. În schimb „combustibilul" utilizat, și anume apa, este gratuit.

Tendințe demografice

Mugurel Tănăsuică, Boldești — 1) Cel mai recent raport al O.N.U. privind tendințele demografice în anii viitori, dat publicității la New York în luna ianuarie a.c., prevede că populația globului va ajunge la sfîrșitul acestui secol la 6,2 miliarde de locuitori, urmînd ca în anul 2 025 să atingă 8,3 miliarde. Aceasta în condițiile în care ritmul anual de creștere a populației globului se încetinește, urmînd să coboare la 1,5% pînă la sfîrșitul secolului. În urmă cu un deceniu el era de 2%. În țările dezvoltate ritmul anual de creștere a populației va scădea în următorii 20 de ani de la 0,7% la 0,5%. În momentul de față, 90% din sporul de 1,7% pe an al populației globului se înregistrează în țările în curs de dezvoltare.

2) Proporția populației în vîrstă de 65 de ani și peste, variază pe glob între 16% în R.D.G., 14% în Franța și sub 3% într-o duzină de țări în curs de dezvoltare, între care Indonezia, Nigeria, Maroc, Kuweit ; nivelul minim fiind înregistrat în Mali (sub 2%).

Protecția mediului marin

Ion Ulieru, Plopeni — 1) Cele șase insule care formează grupul Antilelor olandeze, cu o populație totală de 246 000 de locuitori, reprezintă ultimele vestigii ale marelui imperiu colonial al Olandei. Ele ar urma să fie declarate independente în următorii zece ani, după cum relevă surse ale conferinței pe această temă, desfășurată în prezent la Haga.

2) Convenția de cooperare pentru protecția și dezvoltarea mediului marin și a coastelor Africii occidentale și Protocolul privind cooperarea în lupta contra poluării în cazuri de urgență, adoptat prin consens de experții guvernamentali a 13 țări din zonă, sub egida Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, în colaborare cu alte instituții din sistemul O.N.U., reprezintă două componente ale proiectului planului de acțiune pentru regiunea Africii occidentale în curs de pregătire din 1976. Principalii factori de poluare în regiunea respectivă sînt navigația maritimă intensă, reziduurile industriei și deșeurile provenind din orașele de coastă, precum și alte deșeuri de origine telurică (pesticide, îngrășăminte chimice etc.), antrenate în ocean de fluvii. În sfîrșit, în unele cazuri s-au produs fenomene grave de eroziune iremediabilă a coastelor au fost provocate de insuficienta studiere a unor amenajări precum porturi și diguri.

● În articolul „Considerații privind concepția de realizare a sistemului informatic național", apărut în numărul 9 al revistei noastre la pagina 19, coloana 2, alineatele 5 și 6 se vor citi după cum urmează : — suportul tehnico-material, reprezentat prin structura de echipamente, în cadrul căreia un rol determinant îl va avea rețeaua națională de calculatoare, ale cărei noduri vor fi conectate prin intermediul rețelei de transmisii de date ; — resursa „date", conținută în sistemul de bănci de date distribuite geografic (colecții de date și interfețele privind datele) ;

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 10 din 6 martie 1981

— Femeile, o importantă forţă în înfăptuirea progresului economico-social al ţării 1

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Cărbunele — ample acţiuni de gospodărire raţională şi ridicare a calităţii **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 2

— Înfăptuirea revoluţiei agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic şi social
- Pămîntul :. valorificare integrală, eficienţă sporită **(Ion Bold)** 4
- Aportul cooperaţiei de consum la sporirea producţiei agricole (I) **(N. David)** 6

— Creşterea gradului de accesibilitate în exploatarea lemnului **(Constantin Mocanu)** 8

— Mecanismul economico-financiar : funcţionalitate-eficienţă. Cursul comercial unic — instrument al autogestiunii **(Marin Lixandru)** 11

— Consideraţii privind relaţia costuri minime — calitate în activitatea economică **(Ştefan Matei)** 13

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Noi concepte, tehnici, metode în sprijinul eficienţei. Calitatea sistemelor de producţie — factor important al creşterii economice **(Mihai Rafiroiu)** 15

REFLECŢII

— Interferenţa ecologie-economie (I) **(N. Botnariuc)** 17

TEORII—IDEI

— Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (I) **(Nicoară Ionescu)** 18

— Şcoli • curente • economişti. Tradiţii progresiste ale gîndirii româneşti. Creşterea rolului femeii în agricultură **(Emilia Parpală, Oprea Parpală)** 20

— Contribuţii la conducerea ştiinţifică a societăţii **(Edmond Nicolau)** 22

— Implicaţii ale fenomenelor actuale din economia mondială asupra turismului internaţional **(Gh. Barbu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Aspecte ale modificărilor evoluţiei ciclice a economiei capitaliste (II) **(N.S. Stănescu)** 25

— Tendinţe-conjuncturi 27

— Forumul dezvoltării 28

— R.D. Germană. Preocupări pentru valorificarea resurselor refolosibile **(Stere Gioga)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

— The land : turning into full account — increased efficiency **(Ion Bold)** 4

— The economic and financial mechanism : functional and efficient. The unique commercial rate — an instrument of the self management **(Marin Lixandru)** 11

— Considerations on the relation minimum cost-optimum quality in the economic activity **(Ştefan Matei)** 13

— Reflections. The interference ecology-economy (I) **(N. Botnariuc)** 17

— Criteria for a possible optimum in the economic structures (I) **(Nicoară Ionescu)** 18

— Aspects of the changes in the cyclical evolution of the capitalist economy (II) **(N.S. Stănescu)** 25

— The German Democratic Republic. Concerns on turning into account the renewable resources **(Stere Gioga)** 29

DANS LE NUMERO

— La terre : mise en valeur intégrale — efficience accrue **Ion Bold)** 4

— Le mécanisme économique et financier : functionalité-efficience. Le cours commercial unique — instrument de l'autogestion **(Marin Lixandru)** 11

— Considérations sur la relation coûts minimaux — qualité optima dans l'activité économique **(Ştefan Matei)** 13

— Reflexions. L'interférence écologie-économie (I) **(N. Botnariuc)** 17

— Critères pour un optimum possible des structures économiques (I) **(Nicoară Ionescu)** 18

— Aspects des changements dans l'évolution cyclique de l'économie capitaliste (II) **(N.S. Stănescu)** 25

— La République Démocratique Allemande. Préoccupations pour la mise en valeur des ressources renouvelables **(Stere Gioga)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Земля: полное использование — повышенная действенность **(Ион Болд)** 4

— Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Единый торговый курс — орудие хозрасчёта **(Марин Ликсандру)** 11

— Соображения по поводу отношения минимальные затраты — качество в экономической деятельности **(Штефан Матей)** 13

— Размышления. Интерференция между экологией и экономикой (I) **(Н. Ботнарюк)** 17

— Критерии для возможной оптимизации экономической структуры (I) **(Никоарэ Ионеску)** 18

— Аспекты изменений в циклической эволюции капиталистической экономики (II) **(Н. С. Стэнеску)** 25

— Германская Д.Р. Забота об использовании вторично употребляемых ресурсов **(Стере Джога)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari de presă din întreprinderi şi instituţii. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi şi instituţii — 260 lei anual; pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, elevi, studenţi — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacţia şi administraţia: 70159, Bucureşti Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 Bucureşti. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii".

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie şi care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziţia cetăţenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR".

Aceasta este o asigurare combinată, în acelaşi contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

— asigurarea bunurilor din gospodărie ;
— asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
— asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, maşini de cusut, frigidere, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere şi alimente, combustibil, materiale de construcţii şi multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — şi bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administraţia Asigurărilor de Stat plăteşte despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torenţială, inundaţie, grindină, furtună, prăbuşire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheaţă ; avarii accidentale produse la instalaţiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariţie cauzate de riscurile asigurate ; furt prin efracţie şi altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soţia acestuia, precum şi părinţii şi copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acţiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită şi altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat şi de soţia acestuia sau de persoane care se află în întreţinerea asiguratului, în calitate de locatar, faţă de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terţilor pentru accidentarea persoanelor şi avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum şi pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereţii, planşeele, tavanele şi pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundaţie produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plăteşte o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

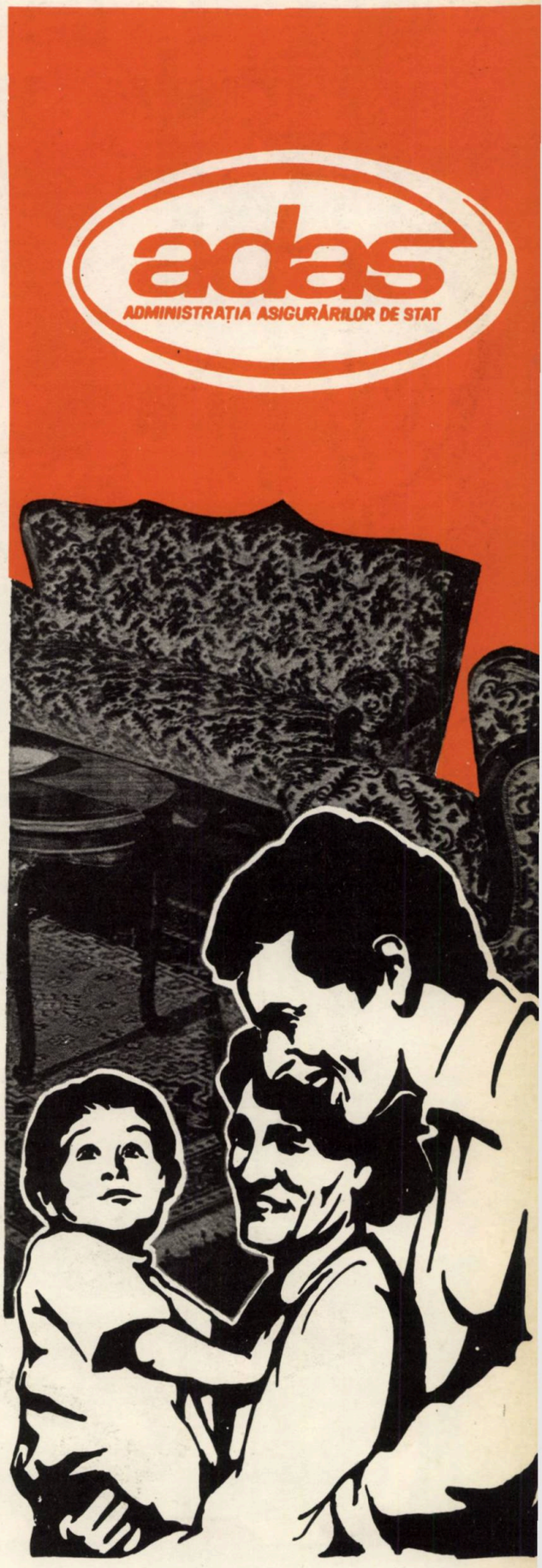

MĂRŢIŞOR '81

De 8 martie, dăruiţi celor dragi mărţişoarele preferate.

Magazinele comerţului de stat din Bucureşti şi din întreaga ţară vă oferă posibilitatea să alegeţi surprizele ce le veţi oferi:

— balonşeide şi pardesie executate conform ultimelor tendinţe ale modei ;

— rochii, bluze, fuste şi jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;

— pulovere şi jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;

— pantofi comozi, cizme de diferite înălţimi, cu vîrful alungit şi tocul subţire ;

— baticuri, eşarfe, pălării, căciuliţe , mănuşi, fulare ;

— poşete, genţi, cordoane etc.

Alegeţi din timp darurile ce le veţi oferi de 8 MARTIE

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CALITATEA LUCRĂRILOR AGRICOLE

ELEMENT HOTĂRÎTOR AL CREŞTERII PRODUCŢIEI

Numărul 11 ● Vineri 13 martie 1981

ÎNTÎLNIREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU CU SPECIALIŞTI DIN DOMENIUL MECANIZĂRII AGRICULTURII

Desfăşurată la puţin timp după încheierea lucrărilor Congresului ţărănimii, această întîlnire de lucru ilustrează în mod elocvent preocuparea constantă a secretarului general al partidului pentru concepere şi realizarea unor maşini agricole multifuncţionale complexe, de mare randament, cerute de înfăptuirea sarcinilor mari ce stau, în cincinalul 1981–1985, în faţa acestei ramuri de bază a economiei noastre naţionale, de realizarea obiectivelor fundamentale ale noii revoluţii agrare.

D 646

relații
financiar - valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Prețul internațional de licitație

Această formă de prețuri începe să dețină o pondere din ce în ce mai mare în ansamblul prețurilor internaționale. Situația este determinată de faptul că în etapa actuală practica licitațiunilor internaționale s-a extins foarte mult. Peste 50—60 țări organizează anual licitații internaționale pentru comercializarea de mărfuri, lucrări de construcții-montaj etc. Odată cu lărgirea ariei geografice s-a diversificat mult nomenclatorul de produse și lucrări care intra în cadrul activității licitațiilor internaționale, ca exemplu : materii prime, minerale, cereale, metale, lînă, piei, mijloace de transport, obiective industriale, lucrări de construcții civile, sociale, produse chimice, unele bunuri de consum etc.

Prețul de licitație se determina pe baza ofertei celei mai avantajoase care se adjudeca în cadrul licitațiilor internaționale. Licitațiile pot fi organizate periodic sau ocazional, de ofertantii de mărfuri-licitații pentru vînzare sau de către cei care doresc să achiziționeze diferite produse sau lucrări de construcții. Tranzacțiile care se încheie în cadrul licitațiilor sînt ferme și prompte. Cînd sînt organizate de vînzători, mărfurile sînt în general prezente la locul licitațiilor iar vînzările sau cumpărările se efectuează pe bază de strigare.

Condițiile de participare la licitații nu sînt codificate pe plan internațional, ci ele sînt formulate de către fiecare țară organizatoare în funcție de legislația sa internă. Sînt state a căror legislație internă nu permite participarea directă la licitații, ci prin intermediul unor reprezentanți locali. Licitațiile au caracter deschis, cînd pot să ia parte toate firmele și organizațiile interesate sau închis, cînd participarea are loc pe bază de invitații.

Organizarea licitației se anunță public, cu mult mai înainte de data ținerii ei, cînd se urmărește o participare mai largă, sau cu 1—2 săptămîni atunci cînd organizatorii doresc să ia parte un număr restrîns de firme care cunosc dinainte condițiile de participare.

În general, practica licitațiilor este specifică statului, organizațiilor și întreprinderilor de stat, cu toate acestea licitațiile se folosesc și de către firme particulare din țările nesocialiste.

Participanților li se pun la dispoziție „Condițiile de vînzare" care cuprind, printre altele, condițiile de participare, vizionare și atribuire a loturilor, condițiile de plata și livrare, modul de rezolvare a eventualelor litigii etc.

Organizatorii licitației sînt obligați să expună mărfurile spre vizionare cu cîteva zile înaintea ținerii licitației. Dacă lotul de marfă este omogen cei interesați pot lua mostre pentru analiză calitativă. Pentru atestarea calității se eliberează un certificat de calitate de către un grup de specialiști, sau cumpărătorii pot intra în posesia buletinelor de analiză calitativă.

Dacă obiectul licitației îl constituie produse de o mai mare complexitate sau lucrări de construcții montaj etc. organizatorii licitației pun la dispoziția participanților „caietul de sarcini" sau îl publică odată cu anunțarea licitației. Aceste documente conțin prevederile tehnice și comerciale, în legătură cu obiectul licitației, condițiile de plată, de livrare etc. Totodată, organizatorii publică și un deviz inițial care nu poate fi depășit de ofertanți.

Spre exemplu, organizatorul unei licitații din Spania a reușit să cumpere 1.000 tone bumbac la un preț de 2.000 $/tonă față de 2.200 $/tonă, preț la care bumbacul s-a comercializat pe piața externă. Această situație s-a putut datora faptului ca ofertele s-au trimis la organizator cu mai mult timp înainte de ținerea licitației, etapă în care prețul pe piața externă a înregistrat o creștere sensibilă.

În cazul cumpărării unor produse prin licitație, organizatorii au posibilitatea să obțină un preț mai avantajos și pentru faptul că ofertanții care execută bunurile cu o productivitate mai mare, nu cunosc, dat fiind caracterul secret al ofertelor, dimensiunea cheltuielilor celorlalți ofertanți și ca atare înscriu în ofertă prețul rezultat din antecalculul bazat pe consumurile specifice, și pe manopera stabilită, adăugînd desigur și beneficiul firmei. Astfel, o firmă din Algeria organizează o licitație pentru a cumpăra 500 de autocamioane de 5 tone. La această licitație au trimis oferte 5 firme. La deschiderea acestora s-a constatat o substanțială diferența între prețurile ofertanților, după cum urmează : firma „a" 10.500 $/buc., firma „b" 10.700 $/buc., firma „c" 8.000 $/buc., firma „d" 11.100 $/buc. și firma „e" 10.800 $/buc.

Desigur oferta firmei „c" înscriindu-se din punct de vedere calitativ în prevederile caietului de sarcini și avînd și prețul cel mai scăzut, a fost adjudecată în cadrul licitației. Cumpărarea produsului la acest preț, s-a datorat faptului ca ofertanții nu s-au cunoscut între ei și ca atare nu au fost creeate condițiile necesare pentru ca aceștia să-și facă anumite corecturi în ce privește prețul din ofertă. Firma „c" a oferit produsul la prețul de 8 000 $/buc., întrucît probabil execută o serie foarte mare din acest tip de camion și utilizează o tehnologie modernă care îi permite să obțină produsul cu costuri mai scăzute. Oferirea de către firma „c" a unui preț atît de scăzut ar putea să aibă în vedere și alte interese, spre exemplu, introducerea pe piața respectivă de unde ar putea eventual să obțină în condiții mai avantajoase diferite materii prime etc. etc.

Este greu de presupus că importatorul algerian ar fi reușit să cumpere la același preț produsul în cauza de pe piața externă, fără organizarea licitației menționate. Aceas-

Supliment la nr. 11 1981 Revista ECONOMICA

ta deoarece, firma „c" ar fi avut posibilitatea să cunoască concurenţa, să se informeze asupra nivelului preţurilor partenerilor şi ca atare să ofere produsul nu la 8.000 $/buc. ci la 10 000 $/buc. sau chiar la 10.200 $/buc.

Preţul de licitaţie, prezintă şi o altă particularitate, în afară de influenţa mare a cheltuielilor de producţie naţionale şi aria restrînsă a concurenţei, spre deosebire de comercializarea obişnuită pe piaţa externă sau chiar şi faţă de tranzacţiile care se efectuează în cadrul burselor de mărfuri. Este vorba de gradul ridicat de documentare a acestui preţ. Ofertele care se prezintă la licitaţii au la bază un volum mare de calculaţii, care se referă la tot ansamblul de consumuri şi elemente componente ale costului.

În aceste condiţii beneficiarul, respectiv comisiile de adjudecare a ofertelor au posibilitatea să se documenteze şi să se informeze temeinic asupra costurilor şi preţului produsului, atît pe fiecare element sau articol cît şi pe ansamblu, să efectueze cu uşurinţă comparaţii între ofertele prezentate în competiţie, precum şi cu preţurile care se practică în acel moment pe piaţa externă. În cazul vînzărilor obişnuite, în general, importatorul nu primeşte o asemenea documentaţie din partea exportatorului ceea ce-l dezavantajează în examinarea în detaliu a preţului solicitat de vînzător.

În legătură cu nivelul preţului internaţional de licitaţie se releva faptul ca acesta ar trebui să se situeze la nivelul preţului practicat pe piaţa externă obişnuită. Desigur, unele corecturi sînt determinate de condiţiile speciale de comercializare, execuţie şi livrare. Spre exemplu, în cadrul licitaţiilor cu vînzare imediată preţurile se ajustează cu cheltuielile de organizare a licitaţiei, de depozitare şi păstrare a produselor etc.

În cazul lucrărilor de construcţii, montaje sau a lucrărilor la cheie preţurile ţin seama de dimensiunea avansului, a creditului, a dobînzii, a coeficientului de depreciere a valutei în care s-a încheiat contractul, de gradul de majorare a preţului la materii prime şi materiale, a manoperei, a unor taxe şi impozite de pe piaţa locală etc. Deci, problema se pune într-un mod diferit în cazul lucrărilor de construcţii, a instalaţiilor complexe şi obiectivelor industriale etc. Însă în cazul livrări, la determinarea costurilor se întîmpină multiple dificultăţi de către firmele ofertante, mai ales, în ce priveşte cunoaşterea cît mai exactă a cheltuielilor care urmează să se efectueze în ţara importatoare. Spre exemplu, în cazul unor construcţii se estimează destul de aproximativ cheltuielile de fundaţii, cheltuieli necesare pentru amenajarea şi izolarea de influenţa apelor sau străpungerea unor zone muntoase atunci cînd este vorba de construcţii de porturi, căi ferate, conducte etc.

În situaţia acestor lucrări preţul din ofertă ar trebui să ţină seama pe de o parte de costurile proprii de producţie evalute la tarife medii internaţionale şi de cele de pe piaţa importatorului sau organizatorului licitaţiei pentru partea din lucrare care se realizează în condiţiile locale.

În practică, unele întreprinderi determină preţul de ofertă într-un mod care dă puţine şanse pentru adjudecarea acesteia mai ales cînd firma sau întreprinderea respectivă realizează bunurile în cauză în condiţiile unei productivităţi mai seăzute, sau doreşte să evite orice risc.

Deaceea este deosebit de important pentru ofertanţi ca aceştia să se documenteze temeinic, în prealabil în legătură cu preţurile înscrise în oferte de diverse firme şi întreprinderi cu ocazia unor licitaţii organizate anterior. Aceasta presupune desigur organizarea de către firmele care participă la licitaţie a unor evidenţe sistematizate în ce priveşte zonele şi firmele unde se organizează licitaţia, firmele care participă, nivelul de preţuri din ofertele prezentate, preţul la care s-a adjudecat oferta cea mai avantajoasă, preţul cu care s-au realizat lucrările respective, nivelul avantajului obţinut de exportator, preţul de pe piaţa internaţională în momentul decontării livrărilor efectuate în baza contractelor care se încheie pe baza adjudecării ofertelor în cazul licitaţiilor internaţionale.

De asemenea, este util ca firmele care participă la licitaţie să se documenteze temeinic asupra preţurilor pe care le practică ţara organizatoare pentru importul unor mărfuri asemănătoare sau identice.

Tot atît de folositoare sînt şi informaţiile cu privire la condiţiile în care au fost comercializate produsele, nivelul taxelor vamale aplicate diferitelor ţări, dimensiunea schimburilor, gradul de echilibrare a acestora precum şi al balanţei de plăţi cu fiecare stat în parte.

În acelaşi sens se menţionează şi examinarea cu atenţie de către firmele participante la licitaţie a fiecărui element de deviz inclus în ofertă a modului în care acestea au fost avute în vedere la determinarea preţului de fiecare participant, competitivitatea pe fiecare componentă.

dr. Ion OLTEANU
Centrul de perfecţionare a cadrelor, M.C.E.C.E.I.

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Costul instabilităţii monetare internaţionale

Literatura de specialitate relevă o mulţime de motive şi argumente care demonstrează că absenţa unei valute internaţionale stabile, respectiv a unei valute naţionale cu o putere de cumpărare stabilă, capabilă să joace rolul lirei sterline de înainte de 1931 sau cel al dolarului american în cei 25 de ani de după cel de al doilea război mondial, a impus costuri importante asupra economiei mondiale şi evoluţiei acesteia din ultimul deceniu.

De îndată ce puterea de cumpărare a unei valute începe să se erodeze, această valută devine din ce în ce mai ineficientă şi în ceea ce priveşte îndeplinirea funcţiilor ei caracteristice : măsură a valorii, termen de schimb, fixarea cuanaumului plăţilor la termen, valoarea de tezaurizare etc. În acelaşi timp, imposibilitatea îndeplinirii de către această valută a propriilor ei funcţii are ca rezultat declinul eficienţei întregii activităţi economice pe care trebuie să o servească.

Aceleaşi funcţii trebuie să le îndeplinească şi o monedă internaţională la nivelul economiei mondiale. În momentul cînd puterea ei de cumpărare scade de facto, se asistă la aceleaşi forme de distorsiuni la nivelul pieţei mondiale pe care ea le produce, de exemplu, inflaţia la nivelul unei economii naţionale. În plus, se poate afirma că în cazul unei valute internaţionale intrată într-un proces de erodare se constată un efect negativ adiţional asupra evoluţiei de ansamblu a economiei mondiale, în sensul că ea (valuta) nu mai poate servi ca punct de referinţă faţă de care alte ţări să-şi poată regla şi controla politicile lor monetare.

Pentru ca o economie de piaţă să funcţioneze eficient, ea necesită o măsură precisă, inclusiv sub forma unui indicator, a ofertei relativ limitate. O astfel de funcţie este îndeplinită, de regulă, de sistemul intern de preţuri. În cadrul unui proces inflaţionist, unde diferitele preţuri înregistrează creşteri diferenţiate în funcţie de sfera lor de cuprindere (cu ridicata, de detaliu) sau de natura mărfii sau serviciului a cărui valoare o măsoară, preţurile interne (care se manifestă cu cea mai mare frecvenţă) dau în mică măsură, dacă nu chiar deloc, informaţii satisfăcătoare şi demne de încredere în ceea ce priveşte nivelul ofertei. În mod similar deprecierea inflaţionistă a unei valute internaţionale lipseşte economia mondială de informaţii demne de încredere, relative la preţ şi deci la nivelul raportului real între cerere şi ofertă.

Pe plan internaţional acest ultim aspect — al nivelului raportului cerere-ofertă — rămîne foarte important atunci cînd se vorbeşte de informaţia pe care trebuie să o poarte

şi să o transmită o valută internaţională la toţi participanţii (exportatori sau importatori) la fluxurile comerciale internaţionale. Fără îndoială că purtătoarea unor astfel de informaţii demne de încredere nu poate fi decît o valută internaţională care să fie moneda unei economii pe piaţă cît mai deschise, caracterizată, la rîndul ei, printr-o relativă stabilitate a preţurilor interne faţă de economiile altor ţări. În perioadele cînd aceste condiţii au fost satisfăcute, chiar firmele situate în ţări a căror economie era puternic afectată de rate înalte şi diferenţiate ale inflaţiei, îşi puteau baza programele proprii de investiţii pe informaţiile de preţ ale economiei mondiale furnizate în valuta care îşi îndeplinea rolul ei internaţional. Este demn de menţionat că un astfel de serviciu informaţional, pe care îl asigura valuta internaţională, a rămas aproape neobservat în perioada în care nivelul preţurilor pe piaţa mondială a rămas stabil sau a fluctuat în limita unor marje rezonabile. În prezent cînd se recunoaşte valoarea unui astfel de serviciu informaţional, nu mai există o singură valută internaţională care să-l îndeplinească în mod satisfăcător.

Cu această observaţie ajungem de fapt la un alt mare neajuns al actualei instabilităţi monetare internaţionale şi anume faptul că multiplele funcţii pe care ar trebui să le îndeplinească o singură valută internaţională sînt îndeplinite parţial sau complementar de mai multe.

Acest alt neajuns al instabilităţii monetare internaţionale are implicaţii care, deşi iniţial sînt considerate minore, treptat duc la modificări structurale importante în compoziţia pe valute a resurselor monetare, a posturilor din balanţele externe, a portofoliului de active ale unei ţări. Efecte considerabile ale acestui neajuns au loc asupra economiei ţărilor ale căror monedă are funcţia să se internaţionalizeze, dirijarea politicii monetare pentru aceste ţări (Elveţia, R.F. Germania sau Japonia) devenind un proces extrem de complex. Dificultatea majoră constă în absenţa acelui „punct fix" faţă de care să se poată judeca eficacitatea unor politici monetare.

În condiţiile unei stabilităţi a preţurilor internaţionale (exprimate într-o monedă cheie"), fiecare ţară trebuie să aleagă între două posibilităţi (1) să-şi ajusteze politica monetară de manierea menţinerii unui curs fix al monedei proprii faţă de cursul valutei cheie sau (2) să urmeze o perioadă de inflaţie în propria economie, care să ducă la dezvoltarea propriei monede faţă de valuta cheie într-o anumită proporţie, care să restabilească proporţiile anterioare.

În momentul în care valuta cheie (respectiv dolarul pentru perioada postbelică) a început să manifeste frecvent tendinţe inflaţioniste nu numai variabile dar şi ritmuri înalte, „punctul fix" a dispărut şi a făcut imposibilă evaluarea eficacităţii reale a unor anumite politici monetare naţionale într-un context larg, cel al ansamblului economiei mondiale.

Rezultatele bune ale manevrării politicii monetare la nivelul economiilor naţionale (cazul Elveţiei şi R.F. Germania, de exemplu după criza ţiţeiului din 1973 şi criza economică din 1974—1975) au dus însă la contradicţii şi efecte negative bine cunoscute asupra economiei mondiale în ansamblul, la ceea ce numim instabilitate monetară internaţională.

În acest moment al evoluţiei pe termen scurt, mediu şi lung, al economiei mondiale este greu de stabilit cu exactitate cît va mai dura instabilitatea monetară internaţională. O soluţie realistă în legătură cu perspectiva acestui fenomen s-ar înregistra dacă monedele ţărilor puternic implicate în comerţul internaţional ar putea să-şi stabilizeze puterea de cumpărare ceea ce ar putea fi un pas spre stabilirea ulterioară a sistemului monetar internaţional.

În acelaşi timp, unii specialişti occidentali sînt de părere că o soluţie a actualei instabilităţi monetare internaţionale ar putea fi găsită în vechiul, dar încă de mare actualitate, apel al lui Henry Simon făcut în 1948 : „Necesitatea majoră a stabilizării monetare internaţionale este însăşi simpla stabilizare a dolarului S.U.A.".

Napoleon POP
I.E.M.

Marketing

Randamentul cheltuielilor publicitare

Practicienii în materie de publicitate, utilizează numeroase modele care încearcă să identifice şi să măsoare cheltuielile publicitare cele mai eficace şi rentabile în acelaşi timp. Vom prezenta, în cele ce urmează, cîteva din aceste modele, care evidenţiază importanţa relativă a diverselor variabile care intervin. Asemenea modele analizează corelaţia dintre eficacitatea publicităţii pe de o parte şi acţiunile publicitare concurente, inerţia pieţei, tehnicile publicitare folosite, pe de altă parte.

În aceste încercări de determinare a variabilelor ce intervin în stabilirea celui mai bun nivel al cheltuielilor publicitare, se pleacă de la premisa că produsul şi piaţa rămînt identice. Acţiunea publicitară, prin însăşi natura sa tinde însă să facă variabil unul sau altul din aceşti factori, ceea ce face relativ complexă încercarea de utilizare practică a acestor modele.

Modelul lui Marcel Vidal

Scopul urmărit este, aşa cum am arătat, de a descoperi nivelul cheltuielilor publicitare avînd maximum de eficacitare. Pentru a ajunge la optimizarea cheltuielilor publicitare în funcţie de randamentul aşteptat al acestei activităţi asupra vînzărilor, trebuie să introducem în analiză diversele variabile ale acestui randament :

R = randamentul operaţiei publicitare (creşterea vînzărilor per unitatea monetară cheltuită pentru publicitate);

v = preţul de vînzare unitar al produsului ;

n = numărul unităţilor dintr-un produs vîndut aceluiaşi cumpărător ;

m = costul publicităţii per individ, teoretic atins de mesajul publicitar ;

$\frac{I}{NI}$ = raportul clienţilor potenţiali ai produsului faţă de populaţia în ansamblu (considerînd populaţia formată din N segmente I) ;

S = indicele de penetrare al suporturilor mass-media utilizate în cadrul segmentului I (clienţi potenţiali ai produsului) ;

$\frac{I}{E}$ = fracţiunea segmentului I afectată de suport şi efectiv atrasă de mesajul publicitar.

După M. Vidal, o campanie publicitară este rentabilă în măsura în care permite obţinerea unui beneficiu suplimentar, adică superior cheltuielilor publicitare pe care le provoacă.

Acest beneficiu poate proveni în acelaşi timp de la o creştere a vînzărilor sau o reducere a costurilor publicitare

M. Vidal ajunge la o formulă care sistetizează ansamblul acestor cauze (variabile) de forma :

$$R = \frac{v.n.}{m} \cdot \frac{I}{NI} \cdot S \cdot \frac{I}{E} \cdot \qquad (1)$$

Raportul $\frac{v.n.}{m}$ relaţionează randamentul publicităţi, în funcţie de vînzările pe care le provoacă. Dacă, spre

exemplu, produsul va cîştiga în urma campaniei publicitare un număr de 3 000 noi clienţi, volumul total al creşterii vînzărilor în urma acţiunii publicitare va fi :

Creşterea vînzărilor = 3 000 (preţul de vînzare) (n). (2)

unde „n" simbolizează durata de întrebuinţare a produsului, frecvenţa de reînnoire (aceeaşi familie cumpără, de exemplu, în fiecare an mii de ţigări, însă ea nu cumpără decît o brichetă sau două (sau chiar mai puţin de una) pe an. Corespunzător notaţiei de mai înainte cheltuielile totale de publicitate vor fi :

unde : $C_p = 3000 \cdot m$, (3)

m = reprezintă costul unitar al publicităţii pe individ teoretic atins prin suporturile utilizate, respectiv expresia valorică a presiunii publicitare exercitate asupra consumatorului.

Raportînd, apoi, volumul total al creşterii vînzărilor (2) la cheltuielile totale de publicitate (3) obţinem raportul $\frac{v.n.}{m}$ care exprimă (adus la unitatea de produs) creşterea volumului vînzărilor per unitate monetară, provocată prin cheltuirea fondului de publicitate, adică randamentul fiecărui leu suplimentar pentru extinderea publicităţii. Dar este vorba de un randament teoretic care presupune că toţi consumatorii potenţiali pe care publicitatea îi atinge se vor transforma în clienţi. Este deci un randament maxim.

Acestei valori ideale a randamentului trebuie să i se aducă anumite corective, pentru a-l apropia de realitate.

Mai întîi produsul este mai mult sau mai puţin de larg consum şi interesează, la un moment dat, un segment precis delimitat al populaţiei. Ex : ceasurile au o clientelă limitată, nu interesează decît pe cei care nu au, care nu mai au ceas sau care vor să-l schimbe. De unde necesitatea corectivului $\frac{I}{NI}$ desemnînd ponderea clienţilor potenţiali ai produsului în total populaţie.

Această clientelă specifică a produsului la un moment dat are obiceiurile sale de lectură, audiţie, circulaţie etc. Cumpărătorii de încălţăminte pentru fotbal citesc în primul rînd ziarele sportive, şi mai mult decît restul populaţiei, urmăresc la radio şi TV emisiuni sportive, merg pe stadioane. Partea clientelei specifice inclusă în auditoriul suportului publicitar (ziar, revistă, afişaj) poate fi deci mai mare sau mai mică în funcţie de capacitatea agenţiei publicitare de a selecta şi recomanda suportul adecvat, sau eventual chiar prin alegerea directă de către firma producătoare (exportatoare). Dacă, spre exemplu, dorim să vindem confecţii pe piaţa franceză şi agenţia de publicitate consultată — ne va arăta că o franţuzoaică cheltuieşte în medie 10.000 fr. pe an pentru a se îmbrăca, dar că o cititoare a revistei „Confidenţe" cheltuieşte 7.000 fr., iar o cititoare a publicaţiei „Vogue — 13.000 fr, ce decizie vom lua ?

Concluziile pe care exportatorul le poate trage din aceste cifre vizează segmentul de cumpărători ce poate fi atins printr-unul sau altul din suporturile publicitare. Corespunzător sortimentului pe care intenţionează să-l vîndă pe piaţa respectivă, de lux (boutique) sau de uz general (standard), firma se va hotărî să utilizeze unul sau altul din suporturi, opţiune ce imprimă un randament superior acţiunii publicitare în ansamblu. Valoarea „S" — măsoară tocmai această audienţă specifică (acoperire) a suportului în segmentul clientelei specifice a produsului.

În sfîrşit, creaţia publicitară, puterea de captare a atenţiei de către mesaje şi într-un fel poate că şi întîmplarea, de a citi sau nu anunţul determină partea din segment „I" atinsă de suport, care a fost efectiv impresionată de anunţ şi îndemnată spre cumpărare. Este corectivul $\frac{I\text{ "}}{\text{„E}}$

Aceste ultime trei corective sînt aduse pentru a ţine seama de specificul produsului, de audienţa suportului şi de calitatea creaţiei publicitare. Dacă pornim de la ipoteza că suporturile au fost bine alese, iar creaţia publicitară respectiv mesajele sînt de cea mai bună factură, esenţial pentru randamentul publicitar rămîne în acest caz produsul. Prin natura sa el interesează un număr variabil de consumatori şi are o durată de folosire care este importantă pentru randamentul publicităţii.

Dacă acţiunea publicitară este axată asupra calităţii produsului, punînd accentul pe unele din performanţele acestuia ,ea poate să modifice clientela, să contracareze acţiunile concurenţilor şi chiar să schimbe durata medie de întrebuinţare, printr-o argumentare eficace.

Definirea corectivului $\frac{I\text{ "}}{\text{„E}}$ pune în practică cele mai multe probleme, în sensul că, chiar dacă suporturile alese sînt cele mai bune, şi creaţia publicitară este forate bine pusă la punct, mesajul nu poate convinge toată clientela specifică atinsă, deoarece pot interveni factori de reticenţă, cum ar fi, de exemplu, publicitatea concurenţilor, frînele generate de educaţie, mentalitate etc.

Cercetările publicitare ale concurentului îl pot duce adesea la decizii sensibil identice, (folosirea aceloraşi suporturi, pentru că este vorba de acelaşi produs), cu o scădere foarte probabilă a randamentului publicitar şi mai ales a posibilităţii de a creea o diferenţirere a produsului în imaginea consumatorilor.

Constatăm, aşadar, că în privinţa eficacităţii mesajului propriu rămîn incertitudinile legate de mesajele concurenţilor direcţi sau chiar indirecţi. În concluzie se poate spune că modelul lui M. Vidal dă posibilitate de a controla în prealabil randamentul campaniilor publicitare proiectare, pornind de la un minimum de elemente cunoscute.

I. GEORGESCU

Transporturi internaţionale

În actuala conjunctură a economiei mondiale Transporturile maritime containerizate – o soluţie viabilă

De la introducerea în circulaţie a primei nave complet containerizate de tip celular pe ruta transatlantică de către compania nord-americană SEALAND au trecut doar 15 ani, dar noul concept de transport s-a impus irevocabil în întreaga lume. Avînd în vedere efectele pe care le-a generat asupra tehnologiilor, organizării şi conducerii activităţilor portuare — în general asupra sistemelor de derulare a mărfurilor — se poate afirma că această idee simplă de a transporta mărfuri în cutii din oţel, aluminiu sau alt material rezistent a revoluţionat transporturile internaţionale. Fără a se limita la sectorul maritim, totuşi, containerizarea a găsit cel mai propice teren de valorificare a avantajelor sale în acest domeniu. Nu trebuie uitat însă că acest mijloc de derulare a mărfurilor — containerul — îşi dovedeşte eficienţa în primul rînd prin faptul că facilitează legătura dintre diferitele moduri de transport.

Urmărind evoluția fenomenului containerizării în transporturile maritime în ultimul deceniu pot fi evidențiate unele trăsături și tendințe noi în acest domeniu. O astfel de introspecție este cu atît mai necesară cu cît sectorul transporturilor maritime se află într-un moment de restructurări pe plan mondial. Cauza o constituie în primul rînd creșterea repetată a prețului energiei și deci a a costurilor operaționale care obligă să fie găsite soluții noi care să permită desfășurarea acestei activități în limitele rentabilității. Chiar dacă transporturile containerizate fac într-un fel excepție de la fenomenele de recesiune din economia maritimă mondială, acest domeniu neînregistrînd practic întreruperi în dezvoltarea sa, totuși evidențierea unor trăsături ale acestuia prezintă interes în măsura în care ele reflectă o serie de tendințe semnificative. Ca urmare a multitudinii de avantaje pe care le oferă în lanțul de distribuție — dintre care : păstrarea integrității mărfurilor și asigurarea unei legături directe și operative între producător/expeditor și consumator/utilizator s-ar situa pe primul plan — containerizare a cunoscut o dinamică susținută. Nivelul atins de aceasta atestă fără tăgadă că, dincolo de a mai fi o opțiune pentru companiile de transport sau autoritățile maritime din diferite țări, asimilarea și extinderea acestui concept de transport este un mperativ al eficienței economice și, în ultimă instanță de el depinde accesul la unele piețe externe. Este edificator în acest sens de menționat că aproximativ 60% din volumul de mărfuri generale derulate în traficul de linie este containerizat. Mai mult decît atît, traficul maritim mondial de containere a crescut în perioada 1974—1979 de la 16,6 milioane TEU [1] la 29,6 milioane TEU. În ceea ce privește flota de nave portconatiner complet celulare, tonajul ei a crescut, pe plan mondial, de 1,8 ori, de la 6,3 milioane tone registru brut (trb) în 1974 la 11,3 milioane trb în 1979, evoluție favorabilă dacă se are în vedere că sectorul construcțiilor navale se află în criză. Potrivit ultimelor informații publicate de revista engleză „Fairplay", portofoliul mondial de comenzi de astfel de nave totalizează cca. 3 milioane tone dead weight (tdw) (34% din totalul comenzilor de nave pentru transportul mărfurilor generale).

În comparație cu perioada de început a procesului de containerizare, în ultimii ani se constată o participare tot mai activă la acest trafic a țărilor în curs de dezvoltare, chiar dacă între ele și statele industrializate există un mare decalaj. Astfel, aceste țări — este adevărat, numărul lor este încă destul de restrîns — dețin cca., 8% din capacitatea flotei mondiale de nave postcontainer (celulare), la ele adăugîndu-se și navele mixte, respectiv navele care transportă atît mărfuri în containere cît și în sistem clasic. În momentul de față, unele porturi din Extremul Orient și Orientul Mijlociu — Hong Kong. Singapore, Jeddah ș.a. — precum și rutele care le asigură legătura cu porturile din țările capitaliste dezvoltate sînt printre cele mai active din lume. Unele țări în curs de dezvoltare s-au angajat chiar în construirea de nave specializate pentru transportul mărfurilor containerizate (România, Filipine, India, Bangladesh).

Pe lîngă avantajele pe care le oferă în practica transporturilor containerizate se întîmpină și numeroase neajunsuri. Unul dintre acestea, care influențează serios rentabilitatea operațiunilor de transport îl constituie dezechilibrul cantitativ sau structural care există între sensurile de trafic pe anumite rute maritime. În astfel de situații navale specializate și containerele sînt folosite numai pentru unul din voiaje, situație deloc avantajoasă pentru utilizatori. Pentru evitarea unor astfel de pierderi, tot mai numeroase țări își dotează flotele naționale cu nave mixte, capabile, așa cum s-a arătat, să transporte alături de mărfurile în containere și alte categorii de mărfuri, spre deosebire de trecut cînd atenția era concentrată spre navele complet celulare. Spre ilustrare, dacă în 1970 cca. 72% din portofoliul mondial de comenzi (exprimat în tdw) îl reprezentau navele portcontainer celulare, în 1979 ponderea lor a scăzut la cca. 25%, restul reprezentîndu-l navele mixte.

În paralel cu trecerea la dotarea flotelor cu nave mixte a existat și preocuparea pentru îmbunătățirea performanțelor navelor portcontainer celulare. Astfel, în timp ce deplasamentul mediu al navelor a fost redus de la 20,870 tdw în 1970 la 16.600 tdw în 1979 — navele dobîndind mai multă suplețe și posibilitatea de a acosta și în porturile mici — capacitatea utilă de transport a acestora a crescut în medie de la 962 TEU la 1010 TEU.

În cadrul tendinței de diversificare a tipurilor de nave destinate să transporte mărfuri în containere se remarcă și înmulțirea navelor roll-on/roll-off. În momentul de față pe mările și oceanele lumii navighează aproape 750 de nave, cu o capacitate totală de 4,5 milioane tdw. Deși ele sînt folosite în mare parte pe rute scurte, în ultimii ani se constată tendința de a fi introduse și pe rute mai lungi, în special acolo unde amenajările și dotările portuare necorespunzătoare nu permit accesul navelor containerizate. De asemenea, în cazul acestor nave există tendința de a fi mărită capacitatea lor medie de transport. Dacă în urmă cu un deceniu tonajul tipic pentru o astfel de navă era de 3 000 tdw, în prezent comenzile pentru deplasamente de zece ori mai mari au devenit tot mai frecvente.

Extinderea transporturilor containerizate a contribuit, printre altele și la dezvoltarea unor activități adiacente. Au apărut astfel producători și companii pentru închirierea containerelor, iar în ultimii ani cunosc o răspîndire tot mai mare firmele pentru asigurarea serviciului la containere. Anual în lume se fabrică containere echivalînd cu cca. 400—500.000 TEU, capacitățile de producție fiind concentrate în Europa occidentală, SUA și Japonia. Parcul mondial de containere totaliza în 1979 cca. 2,6 mil. bucăți, aproape jumătate din el fiind administrat de companiile de închirieri. Dintre acestea, poziții puternice pe piață dețin companiile CTI (9,6% din piața închirierilor în 1979), Sea Containers (6,7%), Itel (6,0%), Interpool (4,7%) ș.a.

În ceea ce privește activitatea de service, în ultimul timp se apreciază că pe plan mondial cheltuielile efectuate pentru reparații și recondiționarea containerelor se ridică anual la 785 miiloane dolari. Din experiența internațională rezultă că, în medie, întreținerea curentă a containerelor reprezintă anual 7—10% din prețul lor inițial.

[1]) *Twenty foot equivalent unit = echivalentul unui container de 20 de picioare.*

Criza care marchează sectorul maritim de mai mulți ani, determinînd restructurări importante în politicile naționale de transport, obligă să se privească viitorul cu mai multă circumspecție chiar în ceea ce privește containerizarea, sector care — așa cum deja s-a menționat — este mai puțin afectat. În general, specialiștii sînt cvasiunanimi în a aprecia că procesul de containerizare a transporturilor va continua și în perioada următoare, acesta fiind dealtfel principala formă de modernizare a transporturilor mărfurilor generale. Specialiștii companiei SEALAND apreciază, de exemplu, că în actualul deceniu traficul maritim containerizat de mărfuri se va dezvolta pe plan mondial într-un ritm mediu anual de 4,5%. În ce privește capacitatea flotelor naționale, contrar tendinței din deceniul trecut, se apreciază că ele vor fi dotate mai ales cu nave de capacitate mare, dar cu o viteză de croazieră mai redusă. Mai mult decît în trecut accentul se va pune pe luarea acelor măsuri tehnico-constructive și organizatorice care să permită angajarea în costuri operaționale cît mai reduse

Costel DAN
I.E.M.

Perspective în dezvoltarea transporturilor fluviale internaționale pe Dunăre

Navigația pe apele interioare reprezintă în mod indiscutabil cea mai ieftină formă de transport, motiv pentru care numeroase țări care beneficiază de condiții naturale adecvate au elaborat sau chiar au pus în aplicare proiecte menite să ducă la o folosire mai amplă a căilor navigabile în derularea mărfurilor. Dacă și în trecut au existat astfel de preocupări — este adevărat inegale de la o perioadă la alta și de la o regiune la alta — se poate afirma că ele s-au intensificat în ultimii ani și, după cît se pare, vor căpăta o dimensiune nouă în perioada următoare. Motivul principal îl constituie creșterea vertiginoasă a prețului combustibilului, evoluție care modifică sensibil raporturile convenționale dintre transportul fluvial și cel feroviar sau rutier în favoarea primului. Astfel, într-un studiu recent întocmit de specialiști vestgermani se arată că energia primară consumată pe tona/km este — dacă se ia ca bază navigația fluvială — cu 20% mai mare la transportul pe cale ferată și de 2,7 ori mai mare la cel rutier. Se poate desprinde astfel concluzia că orice politică economică națională orientată spre economisirea de energie — și puține sînt țările care nu-și propun acest obiectiv — trebuie să încurajeze în modul cel mai ferm dezvoltarea transporturilor fluviale.

Posibilitățile în această direcție sînt extrem de largi, ele mergînd de la implementarea unor proiecte de amploare vizînd realizarea unor canale de navigație (canalul Dunăre — Marea Neagră, Rin — Main — Dunăre ș.a.) sau crearea de noi infrastructuri portuare mergînd pînă la introducerea unor noi tehnici de transport. La aceasta din urmă am dori să ne referim pe scurt în continuare.

În ultimii ani, s-a conturat și în transporturile fluviale, ca dealtfel și în celelalte moduri de derulare a mărfurilor, o tendință nouă, și anume cea privind unitarizarea mărfurilor. Conform acestui principiu, mărfurile sînt transportate în tranșe compacte de la punctul de expediție pînă la destinație fie în containere de mare capacitate, fie în barje fluvio-maritime de construcție specială.

În ce privește folosirea containerelor, evoluția traficului de mărfuri pe Rin este ilustrativă. Dacă la începutul anilor '70 tentativa introducerii pe scară largă a containerelor a eșuat practica a demonstrat că pe măsură ce energia — principala componentă a costurilor operaționale — a devenit tot mai scumpă, transportul pe această arteră de circulație a devenit competitiv în raport cu transportul fluvial și rutier. Dovadă că, între anii 1976 și 1980, numărul containerelor încărcate și descărcate în portul Rotterdam de pe șlepurile care au circulat pe Rin au crescut de la 20 000 TEU la circa 60 000 TEU (containere convenționale cu lungimea de 20 picioare). De menționat că există linii de transporturi containerizate între Strassbourg, Woerth, Ludwigsburg, Mainz, Mannheim, Frankfurt și porturile Rotterdam și Amsterdam. În portul Mannheim volumul mărfurilor containerizate este de circa 118 000 tone metrice anual, iar în Frankfurt, Woerth și Mainz traficul anual de containere echivalează cu 40 000 și 80 000 tone.

Desigur, operatorii traficului containerizat invocă și o serie de neajunsuri. În primul rînd se menționează incompatibilitatea în unele cazuri, dintre navigația fluvială — lentă mai ales cînd pe traven sînt multe ecluze — și operativitatea cu care containerul trebuie transportat „din poartă în poartă". În al doilea rînd se amintește că pe unele trasee, în special pe canale adiacente, nu pot fi suprapuse mai multe containere pe șlepuri din cauza înălțimii mici pînă la poduri.

Deși transportul cu barje fluvio-maritime nu a luat o extindere prea mare, totuși proglesele obținute pînă în prezent atestă că acest sistem se va impune tot mai mult în viitor.

Ideea folosirii barjelor și a navelor maritime port-baje nu este nouă, dar numai în 1969 această tehnică a fost folosită pentru prima oară în scopuri comerciale. În ce constă acest sistem ? Așa cum arată și denumirea sa, barjele încărcate cu mărfuri în porturile fluviale sînt colectate de nave speciale și transportate pe cale maritimă pînă la destinație. Aici barjele sînt puse din nou la apă fie pentru a fi descărcate în porturile maritime respective, fie pentru a circula mai departe pe căile navigabile interioare. Pe parcursul timpului, acumularea unei experiențe destul de bogate în efectuarea acestor transporturi a dus la o diversificare a acestui sistem. Astfel, alături de tipul inițial de navă port-barjă, cunoscută sub numele de navă LASH (lighter aboard Ship), au apărut mai tîrziu navele LASH — hibride, care transportă atît barje cît și containere, precum și tipurile CATAMARAN, SEABEE, SUPER-SEABEE și FLOAT-ON/FLOAT-OFF. (încărcarea — descărcarea prin submersiune). Fiecare din aceste tipuri diferite de nave pot fi asimilate unui sistem distinct de transport, deosebirile referindu-se în special la tehnica utilizată la încărcarea, descărcarea și armarea barjelor.

Dintre tipurile menționate, pentru traficul Dunăre — mare este folosit de cîteva țări riverane sistemul SUPER-SEABEE. Navele construite în acest scop pot transporta fiecare cîte 26 barje cu un tonaj unitar de 1070 tone. Prin

felul în care au fost concepute, aceste nave pot transporta și mărfuri generale, inclusiv containerizate [1]).

Sistemul de transport cu barje fluvio-maritime a fost introdus pe Dunăre, încă din anul 1978 de societatea INTERLIGHTER — constituită de U.R.S.S., Bulgaria, Cehoslovacia și Ungaria și avînd sediul la Budapesta. Barjele încărcate în porturile dunărene sînt îmbarcate pe cele două nave speciale (Julius Fucik și Tibor Samuali) în zona de confluență a Dunării cu Marea Neagră și transportate către Karachi/Bombai și respectiv Singapore/Vietnam. Referindu-se la linia de navigație spre India, Pakistan conducerea societății remarcă, că aceasta este „solidă din punct de vedere comercial și are la bază principiul autogestiunii". În acest sens se înscriu intențiile societății de mărire a parcului cu încă 200 de barje. Conform unor estimări, cca 2/3 din costurile operaționale sînt reprezentate de închirierea celor două nave maritime.

După cum se poate constata, navigația fluvială nu face excepție de la efortul de modernizare caracteristic transporturilor de mărfuri în ultimul domeniu. Dincolo însă de transformările aduse de progresul tehnic în acest domeniu, se remarcă preocuparea unor țări pentru găsirea acelor soluții tehnice și organizatorice care să corespundă cît mai bine intereselor actuale, și de perspectivă ale economiilor naționale.

C. DAN

[1]) *Document UNCTAD, TD/B/C.4/129/Supp 6, 23.XI.1978*

În actualitate

Dezvoltarea turismului în zona Dunării

Defileul Dunării în zona munților Pilis și Visegrad din Ungaria a cunoscut o puternică dezvoltare turistică în urma constituirii rezervației naturale delimitată în cea mai mare parte de triunghiul Budapesta — Esztergom — Visegrad, în cotul pe care Dunărea îl face spre sud, oferind astfel o protecție naturală acestei zone.

Combinînd turismul cultural — pentru vizitarea locurilor de importanță istorică deosebită pentru istoria medievală a țării, ca și din alte perioade, cu turismul pentru odihnă și recreație în microclimatul specific zonei, caracterizat prin păduri întinse, relief variat, lacuri, pajiști, faună și floră bine conservate s-a reușit să se creeze un centru de mare atracție turistică în zona periurbană a capitalei.

Aceasta are o semnificație aparte dacă se are în vedere faptul că Budapesta constituie principalul obiectiv turistic al țării, ca număr de vizitatori și încasări, în special pentru turismul internațional.

Credite pentru promovarea exporturilor

Export Development Corporation — Agenția de stat canadiană pentru dezvoltarea exporturilor — a anunțat că în scopul sprijinirii exportatorilor canadieni confruntăți cu o acerbă concurență internațională se va trece în acest an la o nouă schemă de finanțare a creditelor de export. Noua schemă de finanțare, utilizată pentru prima dată de guvernul francez și adoptată ulterior și de alte țări este cunoscută sub denumirea de „credite mixte".

Schema reprezintă o operațiune „pachet" compusă din două tipuri de fonduri de finanțare — unul obținut prin împrumuturi ale agenției efectuate la nivelul dobînzii de pe piața internațională (7,5—8,75%) și cel de al doilea din fonduri puse de guvern la dispoziția agenției pentru împrumuturi cu dobîndă redusă. Se prevede ca ECD (Export Development Co.) va împrumuta circa 1 miliard dolari canadieni anual la nivelul de dobîndă de pe piața internațională, la care se vor adăuga circa 900 milioane dolari canadieni puși la dispoziție de guvern pentru o perioadă de 3 ani, în scopul acordării de credite cu dobîndă redusă — de 4—6 la sută. Această politică comercială a fost adoptată de Canada în urma eșecului tratativelor multilaterale dintre cele 22 de țări occidentale industrializate, desfășurate la sfîrșitul anului trecut, privind consensul asupra politicii de credite de export.

Disensiunile dintre țările occidentale privind utilizarea creditelor mixte durează de cîțiva ani, întrucît se apreciază că ele ar submina consensul asupra nivelului dobînzilor la credite. Decizia canadiană de a utiliza credite mixte urmează în fapt unei decizii similare luate de S.U.A. care la rîndul său a constituit un răspuns la politica franceză de a oferi credite pe termene lungi ca o cale de creștere a competitivității exporturilor sale.

Organisme de promovare a exportului

Institutul de export israelian a fost creat în 1958 ca o organizație obștească, avînd ca membri toți producătorii pentru export.

În structura acestui institut se găsesc atît compartimente generale ca: Marketing, Transporturi internaționale, Sector economic etc., cît și compartimente de asistență pe profil de marfă ce participă la elaborarea programelor de export.

Alături de serviciile pe care institutul le oferă producătorilor indigeni pe linia informării asupra evoluțiilor pe piețele externe de interes și în orientarea producției către cerințele identificate pe piețele externe, programul de activitate al I.E.I. include și servicii oferite partenerilor comerciali externi pe linia stabilirii de contacte cu firmele industriale din țară. Cererile de ofertă primite dn străinătate sînt orentate către producătorii de profil — dîndu-se totodată răspuns în acest sens partenerilor externi. În același timp sînt facilitate prin intermediul compartimentelor (centrelor) specializate contactele personale între cumpărători externi și producătorii industriali, capabili să satisfacă cerințele partenerilor.

În colaborare cu Ministerul comerțului și industriei și Întreprinderea de tîrguri și expoziții se organizează anual în vederea promovării exporturilor campanii complexe de publicitate și expoziții specializate intitulate: Săptămîna modei israeliene, Săptămîna alimentelor israeliene, Săptămîna metalului, a chimiei care fac o prezentare comprehensivă a gamelor de produse, prilejuind totodată contacte între partenerii externi și producători.

Se apreciază că în actuala recesiune a economiei mondiale sînt necesare eforturi de promovare a exporturilor deosebite, orientate către obţinerea de produse industriale noi, sofisticate, calitate de vîrf, tehnici de comercializare flexibile pentru a obţine preţuri competitive.

Controlul mărfurilor

• Kenia, Tanzania, Ghana, Coasta de Fildeş, Nigeria se numără printre ţările africane care recurg la serviciile firmei elveţiene Société générale de surveillance (SGS), pentru controlul calităţii mărfurilor importate. SGS verifică la exportatori dacă produsele ce se expediază respectă clauzele cantitative şi calitative din contracte şi urmăreşte dacă preţurile diferă de cele mondiale sau de cele percepute altor clienţi similari.

documentar

Industria video-casetofoanelor — o nouă ramură de vîrf

In cadrul industriei electronice, în ultimul timp se detaşează ca ritm de creştere şi atractivitate o subramură nouă şi anume industria video-casetofoanelor.

Astfel, dacă cu numai şase sau şapte ani în urmă, video-casetofoanele constituiau un instrument exclusiv al crainicilor TV, în prezent sfera lor de întrebuinţare s-a lărgit considerabil.

Crearea video-casetofoanelor şi pentru uzul casnic a reprezentat o idee nouă, salutată cu interes de puţini, respinsă de mulţi şi fără a i se atribui o importanţă majoră de cei mai mulţi.

In ultimul timp însă, situaţia s-a schimbat semnificativ. Japonia, recunoscută ca unul dintre marii producători mondiali de televizoare, exportă în momentul de faţă mai multe video-casetofoane, decît televizoare, volumul vînzărilor fiind apreciate la 3,8 milioane bucăţi în 1980.

Video-casetofoanele reprezintă în prezent, o ameninţare serioasă pentru televizoare, avînd în vedere startul puternic pe care l-au luat. Un exemplu tipic în acest sens îl constituie piaţa britanică. Vînzările anuale de video-casetofoane în Marea Britanie în perioada 1975—1977 au crescut într-un ritm de 300% de la 5 211 bucăţi, la 40.732 bucăţi în 1977 şi la 400.000 bucăţi în 1980.

In S.U.A., vînzările medii anuale de video-casetofoane, totalizează o valoare de 8 miliarde dolari, iar pentru anul 1990 se estimează o majorare a acestora la 15 miliarde dolari.

Se apreciază că în prezent, în Europa Occidentală şi în S.U.A. se află în funcţiune 3,5 milioane video-casetofoane. Potrivit previziunilor elaborate de firma americană I.S.I.S. Consumer Electronics, în perioada 1980—1985, în Europa Occidentală şi în S.U.A. se vor vinde anual, circa 2 milioane de video-casetofoane.

Perspectivele deosebit de favorabile pe care le oferă industria video-casetofoanelor au determinat o mare parte din firmele de televiziune să investească în domeniul video-casetofoanelor, de la „Granada" din Marea Britanie, pînă la C.B.S. din S.U.A., de la B.B.C., pînă la cele mai obscure firme de televiziune din America de Sud. Aceeaşi poziţie au adoptat-o şi firmele din industria cinematografiei, care au deschis recent în Marea Britanie, primul teatru-video, într-un club, în care se redau superproducţii T.V., servindu-se totodată gustări şi băuturi.

Multe case de publicitate renumite (Mc Grey Hill, Time-Life, Librairie Hachette, IPC) şi cotidiene (Daily Miroar) au o rubrică specială pentru video-casetofoane şi filmele acestora.

Crearea video-casetofoanelor pentru folosinţă îndelungată şi pentru uzul casnic a fost determinată de evoluţia surprinzătoare pe care a înregistrat-o progresul tehnic în acest domeniu. Video-casetofonul s-a transformat dintr-un instrument masiv, scump şi incomod, într-un instrument compact, redus ca volum, au un sistem elicoidal de rulare a benzii, a cărei lăţime se reduce la numai 0,5 cm şi cu un nivel calitativ al înregistrării apropiat de cel al emisiunilor T.V.

Una dintre limitele tehnice actuale ale video-casetofoanelor este incompatibilitatea celor trei tipuri de bază de video-casetofoane realizate de firmele Philips, Sony şi Victor Company of Japan (J.V.C.). Nici-o casetă sau bandă nu poate fi folosită în comun, de vreunul din tipurile de video-casetofoanele menţionate. Marii producători se concurează reciproc în cucerirea segmentelor de piaţă. Motivaţiile cumpărării unuia din tipurile de video-casetofoane se grupează mai ales în jurul existenţei şi mărimii unor biblioteci de benzi-casete imprimate şi a duratei orare a emisiunii (ex : Philips V-200 ore casete cu o capacitate de înregistrare pe o durată de 8 ore).

Incompatibilitatea tehnică între diferitele tipuri de video-casetofoane prezintă o barieră serioasă şi în calea dezvoltării unei noi industria video-discurilor, în care şi-au spus cuvîntul firme ca Philips, J.V.C. şi R.C.A. In anul 1981, R.C.A. are în vedere lansarea unui sistem Selectavision, cu o bibliotecă iniţială de 300 de titluri de discuri. In condiţiile extinderii pieţei video-discurilor, din biblioteca acestora vor face parte : lecţii, cursuri de educaţie şi chiar versiuni ale revistelor celor mai populare.

Specialiştii apreciază că video-discurile, în cucerirea pieţei de desfacere vor intra în concurenţă cu video-casetofoanele cu bandă anterior imprimată, mai competitive din punctul de vedere al preţului. Un alt concurent de temut îl vor constitui emisiunile T.V., transmise fie prin circuit direct, fie prin satelit, care vor asigura o gamă mai largă de emisiuni, ce pot fi imprimate pe benzi pentru video-casetofoane. Cine va cîştiga şi în ce proporţii este dificil de apreciat, chiar şi pentru specialiştii electronişti. Firmele japoneze specializate, recunoscute pentru buna cunoaştere a pieţei au investit atît în industria video-casetofoanelor, cît şi în industria video-discurilor, dar cu o doză mare de prudenţă.

Carmen DAMŞA
cercetător ştiinţific I.E.M.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Contractele economice – instrumente de realizare a planului întreprinderii

În preambulul Legii nr. 71/1969, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 3/1979, se arată că „întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități socialiste, în cadrul conducerii unitare a întregii activități economice prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, impune perfecționarea continuă a raporturilor contractuale, în scopul stimulării creșterii eficienței economice, lărgirii schimburilor de produse, lucrări și servicii, precum și pentru fundamentarea, realizarea și depășirea sarcinilor de plan". Într-adevăr, așa cum vom arăta, produsele (lucrările și serviciile) prevăzute în planurile economice ale întreprinderilor sînt subordonate unei rațiuni majore — satisfacerea nevoilor altor unități socialiste, ale populației, ori ale unor clienți externi. Instrumentele prin intermediul cărora se stabilesc nevoile concrete — cantitativ și calitativ — ale beneficiarilor arătați și care, în același timp, mijlocesc transferul și circulația lor de la furnizori la aceștia sînt contractele care, atunci cînd se încheie între organizații socialiste interne poartă denumirea de contracte economice, iar atunci cînd o parte contractantă este un străin, poartă denumirea de contracte comerciale internaționale.

Așa fiind, contractele constituie instrumente fundamentale, indispensabile realizării planului economic al întreprinderii.

1. CONCEPTUL DESPRE CONTRACT ECONOMIC — FUNCȚII

Privit din punctul de vedere al mecanismului economico-financiar, ne vom limita în cele ce urmează să definim noțiunea de contract economic, să punctăm elementele sale definitorii și să sintetizăm principalele funcții pe care le are.

a) **Definire — caracteristici.** Contractul economic este reglementat prin Legea nr. 71/1969, modificată și îmbunătățită prin Legea nr. 3/1979. În lumina acestei legi, contractul economic poate fi definit ca fiind acel act juridic, comutativ, constitutiv de drepturi și obligații reciproce pentru unitățile socialiste participante la formarea lui și care le mijlocește cu titlu oneros schimbul de activități privind livrarea de produse, executarea de lucrări și prestarea de servicii în scopul realizării unor sarcini de plan ce le revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Așadar, contractul economic este un act juridic, încheiat în formele prevăzute de lege, între două unități socialiste, de pe poziții de egalitate juridică, în scopul îndeplinirii unor sarcini de plan în legătură cu livrarea de produse, furnizarea de energie, executarea de lucrări și prestarea de servicii. Este un act juridic încheiat cu titlu oneros, comutativ, constitutiv de drepturi și obligații. În el se exprimă strînsa legătură ce există între nevoile economiei naționale și producție, între interesele generale ale întregii țări și între cele ale autogestiunii fiecărei unități socialiste, în calitatea acestora de administratori eficienți ai părții din avuția națională ce le-a fost încredințată în acest scop.

Din definiția enunțată rezultă unele caracteristici esențiale ale contractului economic.

În primul rînd, contractul economic se încheie numai între unitățile socialiste și constituie o formă juridică fundamentală a relațiilor dintre aceste unități. Contractul economic se deosebește de cel reglementat de prevederile Codului civil prin această caracteristică: se încheie în vederea realizării unor sarcini de plan numai între unități socialiste și nu și între acestea și persoane fizice, deși în esență, și categoria contractelor de drept civil pot să stabilească relații economice ce sînt în legătură directă sau indirectă cu înfăptuirea unor sarcini de plan. Legislația noastră folosește întotdeauna termenul de contract economic în acest înțeles chiar cînd precizează la art. 97 din Legea nr. 71/1969 că dispozițiile legii se completează cu prevederile Codului civil, dar numai în măsura în care nu sînt potrivnice naturii raporturilor dintre unitățile socialiste sau ale Legii contractelor economice.

Participanții la stabilirea unui contract economic sînt unități socialiste care au calitatea de persoane juridice și care pot participa în nume propriu la raporturile de drept economic sau de drept civil. Unitățile socialiste participînd la încheierea contractelor economice, tratează între ele de pe pozițiile deplinei egalități juridice. Această egalitate juridică le este conferită de calitatea de subiect de drept economic, înzestrată cu personalitate juridică. Este temeiul autonomiei lor funcționale, trăsătură caracteristică a principiului autogestiunii economico-financiare. Nu pot participa în nume propriu la încheierea de contracte economice unitățile socialiste cu gestiune economică fără personalitate juridică, acestora conferindu-li-se atributul participării la raporturile de drept economic pe calea împuternicirii de reprezentare acordată șefilor acestor unități.

O altă caracteristică a contractului economic constă în aceea că obiectul lui îl constituie livrarea de produse, furnizarea de energie, executarea de lucrări și prestarea de servicii între unitățile socialiste. Contractele economice dau astfel naștere unor obligații concrete și specifice, cîmpul de aplicație fiind format de relațiile economice pe care le reglementează; drepturile și obligațiile reciproce pentru părțile contractante se nasc, așadar, din funcție de aceste relații.

O a treia caracteristică a contractelor economice este dată de scopul pentru care ele se încheie și anume, în toate cazurile prin ele se urmărește să se aducă la îndeplinire anumite sarcini de plan. Caracterul planificat al contractelor economice este valabil pentru toți participanții la contract, indiferent dacă el se încheie prin acordul părților pe baza unor acte de planificare — repartiții — sau prin acordul părților fără existența unor acte de planificare. În această ultimă situație, contractele se încheie în raport cu nevoile fiecărei unități contractante potrivit cu sarcinile de plan ce le revin. În acest fel

contractele economice exprimă relația strînsă dintre plan și autogestiune, dintre interesele generale ale economiei naționale și interesele fiecărei unități socialiste.

Contractul economic se mai caracterizează prin aceea că este un act juridic cu titlu oneros creînd astfel obligații reciproce, obligația fiecărei părți contractante constituind cauza juridică a obligației corespunzătoare. Datorită acestei trăsături, unitățile economice socialiste contractante primesc în schimbul prestațiilor efectuate un contra-echivalent bănesc, respectiv prețul acestora. Această caracteristică impune contractanților să depună cele mai mari diligențe în executarea obligațiilor asumate reciproc, atît sub forma efectuării prestațiilor respective cît și o plății prețului corespunzător.

Spre deosebire de contractele cu titlu oneros, guvernate de normele dreptului civil, ce pot fi și comutative și aleatorii, contractele economice nu pot fi decît comutative întrucît părțile intră în relații contractuale, fiecare privindu-și obligațiile ca fiind echivalentul celeilalte. Ar fi de neconceput ca unitățile economice socialiste să încheie contracte în care întinderea obligațiilor și respectiv a drepturilor să nu fie cunoscută din chiar momentul intrării în relațiile contrctuale, iar termenul să depindă de un eveniment incert. Nu poate fi lăsată pe seama unui asemenea eveniment executarea obligațiilor contractuale, obligații care, așa cum se știe concretizează sarcini de plan.

b) **Elementele esențiale ale contractelor economice.** Art. 22 din Legea nr. 71/1969 nu precizează expres elementele constitutive ale contractelor economice, ci enunță numai cuprinsul lor. Principiile generale de drept formulează însă elementele de bază, condițiile fundamentale și de validitate ale contractelor ca fiind : capacitatea de a contracta a unităților socialiste, consimțămîntul sau acordul de voință al părților care încheie contractul, un obiect precis determinat care să constituie substanța contractului, și cauza acestuia. Sînt așa numitele elemente esențiale ce nu pot lipsi la formarea raportului contractual.

Capacitatea părților în contractul economic nu prezintă aspecte deosebite, de vreme ce subiectele raportului contractual nu pot fi decît unitățile socialiste. Calitatea de subiect de drepturi și obligații economice se exprimă prin capacitatea de folosință și prin cea de exercițiu a acestor unități.

În domeniul relațiilor de drept economic, atît capacitatea de folosință cît și cea de exercițiu au trăsături proprii, specifice acestei ramuri a dreptului. Capacitatea de folosință este diminuată prin regula specialității, în virtutea căreia o persoană juridică (potrivit art. 31, al. 1 din D. nr. 31/1964) „nu poate avea decît acele drepturi care corespund scopului ei". Mai mult chiar, se mai precizează (art. 34, al. 2 din Decretul mai sus citat) că orice act juridic care nu este încheiat în vederea realizării scopului în virtutea căruia persoana juridică a fost înființată, este nul.

Și capacitatea de exercițiu a unităților socialiste poate fi afectată. Astfel, potrivit Legii nr. 5/1978, art. 15, întreprinderile subordonate centralelor industriale „exercită în întregime atribuțiile din domeniul de producție, precum și atribuțiile corespunzătoare celorlalte domenii care nu se justifică din punct de vedere economic să se realizeze în mod centralizat". Precizarea făcută de textul citat constituie temei pentru ca unele atribuții, cum sînt cercetarea științifică și ingineria tehnologică, investițiile, pregătirea și perfecționarea pregătirii cadrelor să se exercite, de regulă, centralizat, de către centrale, în folosul întreprinderilor din subordine. În acest fel capacitatea de exercițiu a acestor întreprinderi este diminuată la exercitarea acelor atribuții care îi rămîn și numai pentru realizarea acestora poate încheia acte juridice, deci și raporturi contractuale. În practica contractuală ce se desfășoară în condițiile unei autogestiuni economico-financiar, cazuri în care capacitatea de exercițiu a întreprinderilor este restrînsă, nu mai pot fi întîlnite.

Consimțămîntul sau acordul părților reprezintă întrunirea voințelor exprimate de subiectele de drept — unități socialiste — asupra tuturor elementelor constitutive ale raportului juridic. În termenii art. 22 din Legea nr. 71/1969 „contractele economice se încheie prin acordul părților, pe baza și în executarea sarcinilor ce revin unităților socialiste din planul național unic de dezvoltare economico-socială". Este exprimat aci specificul contractelor economice referitor la libertatea de a contracta numai în condițiile în care acestea se încheie pe baza planului și în executarea lui. În acest fel voința unităților socialiste este determinată de sarcinile de plan.

Obiectul contractului economic este însuși prestația la care se obligă fiecare parte de a o săvîrși în scopul îndeplinirii sarcinilor de plan. Este sensul strict juridic al noțiunii. În înțeles economic, noțiunea de obiect al unui contract este mai restrînsă și ea se referă la o anumită prestație, determinată, ca de pildă livrarea unor anumite produse, executarea unei anumite lucrări etc. Sensul general al obiectului contractului economic este dat de obiectul însuși al obligației asumate prin contract, cu care se și confundă.

Cauza contractului economic este chiar scopul acestuia, motivul pentru care el se încheie, și rezidă în necesitatea și obligativitatea îndeplinirii sarcinilor de plan. Toate părțile în contract își asumă obligații în virtutea realizării obiectivelor ce le revin din plan : este cauza finală, fundamentală a oricărui contract economic.

Contractele economice trebuie să cuprindă o serie de elemente de bază pe care părțile în mod obligatoriu trebuie să le ia în considerare și să le înscrie în contract. Legea nr. 71/1969 enumeră aceste elemente la art. 22, avînd în vedere în mod deosebit, contractul de livrare. Aceste elemente ce nu pot lipsi din cuprinsul contractelor economice se referă la identificarea părților contractante, a persoanelor împuternicite să semneze, la durata de executare în natură a obligațiilor contractuale, prin stabilirea cantității pe termene calendaristice, a calității, prețurile și tarifele, modalitățile de recepție, ambalare, expediere, modalitatea de plată etc.

Legea precizează la art. 23 că în contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii, iar în caz contrar ele sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederi corespunzătoare legii. Dacă înlocuirea clauzei nule nu este posibilă, întregul contract este lovit cu nulitate, (situații neîntîlnite în practica curentă).

c) **Funcțiile contractelor economice.** Primul articol din Legea nr. 71/1969 reliefează cu pregnanță rolul contractelor economice și anume de a **reglementa realizarea producției**

în cantitățile, calitatea și la termenele stabilite precum și **raporturile financiare** dintre unitățile socialiste cu respectarea costurilor și a celorlalți indicatori economici și financiari conform prevederilor planului național unic, în scopul îndeplinirii directivelor prevăzute pentru dezvoltarea economico-socială și a satisfacerii cerințelor de export și cooperare economică internațională. Statuînd rolul contractelor economice, Legea nr. 71/1967 subliniază de fapt funcțiile acestora și anume : funcția de planificare a producției și funcția de stabilire a raporturilor economico-financiare ale întreprinderii.

Funcția de planificare a producției se manifestă atît în faza de elaborare a planului, cît mai ales, după definitivarea acestuia și pînă la începerea perioadei de plan cincinal și, în special, anual.

Prevederea legală potrivit căreia la fundamentarea planului stau contractele economice, are semnificația unei însemnate mutații calitative ; contractul economic a devenit în mod real o pîrghie economică de primă importanță menită să asigure inițiativa creatoare a unităților socialiste în declanșarea activităților lor, în încadrarea acestor activități în orientările și opțiunile generale ale economiei naționale. Desigur că numai o mică parte din contractele economice preced faza de elaborare a planurilor. Cu toate acestea, propunerile de plan reflectă discuțiile precontractuale dintre parteneri, ofertele și comenzile emise, calculele de necesar, potențialul de producție și de desfacere, posibilitățile de perfecționare a produselor și tehnologiilor de fabricație etc.

Funcția de planificare a contractelor economice se manifestă plenar după adoptarea planurilor cincinale și anuale, aceste instrumente contribuind hotărîtor la detalierea planurilor de producție ale întreprinderii. Importanța acestei funcții rezultă și din prevederile Legii nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României care la art. 19 stabilește că pe baza planului cincinal trebuie să se ia măsuri de către cei interesați „pentru contractarea integrală a desfacerii producției și aprovizionări tehnico-materiale" iar art. 20 înscrie că planul anual actualizează sarcinile cincinalului pentru anul respectiv, pe baza contractelor economice.

Într-adevăr, prin contractele economice se concretizează și se precizează sarcinile ce revin părților contractante din planul național unic precum și condițiile în care acestea pot fi realizate în condiții optime. În acest fel planul de producție al întreprinderii furnizoare capătă valențe concrete prin stabilirea — în cadrul indicatorilor economici — a sortimentelor, tipodimensiunilor, a calității, a termenelor de livrare etc. Deci, contractele economice desăvîrșesc opera de planificare, detaliind elementele necesare procesului de producție. Această acțiune de planificare a contractelor economice este fundamentală, deoarece fără ea ar fi de neconceput trecerea la realizarea prevederilor de plan. Manifestîndu-se pe plan microeconomic, respectiv la nivelul întreprinderilor contractante, funcția de planificare a producției are implicații pozitive și pe planul macroeconomiei. Într-adevăr, o rațională planificare a producției prin contracte, care să răspundă nevoilor tuturor beneficiarilor, executarea și îndeplinirea planului pe ramuri industriale și, în ultimă instanță, pe întreaga economie, atît în ce privește consumul intern cît și schimburile economice internaționale.

Funcția de stabilire a raporturilor economico-financiare, care sînt raporturi juridice, subliniază din plin specificitatea contractelor economice ca instrumente de conducere și de realizare a planului întreprinderii. Dacă prima funcție — planificarea producției — are meritul de a detalia indicatorii planului economic pe sortimente, termene de execuție etc., prin cea de a doua funcție se materializează efectele încheierii contractelor economice : stabilirea de raporturi economico-financiare între întreprinderi, în virtutea cărora se nasc obligații pentru furnizor de livrare, de executări de lucrări, de prestări servicii, la anumite termene și, în mod corelativ, pentru beneficiar de a plăti aceste prestații, în termenele și potrivit mecanismului de decontare stabilit de lege și prin contract. Așadar, contractele sînt acelea care, în mecanismul nostru economico-financiar, generează însăși raporturile juridice dintre întreprinderi, fără de care realizarea planurilor ar fi imposibilă ; este bine cunoscut că realizarea planului implică satisfacerea unor nevoi extranee întreprinderilor producătoare, ceea ce înseamnă circulația mărfurilor, transferul mărfurilor de la aceste întreprinderi la cele beneficiare, înseamnă plata lor. Toate aceste activități, care condiționează realizarea planului, se realizează în cadrul raporturilor juridice cu caracter economico-financiar generate de contractele economice prin manifestarea funcției mai sus analizate.

2. CRITERII DE CLASIFICARE A CONTRACTELOR ECONOMICE

Pentru a cuprinde multitudinea de relații economice ce se stabilesc între unitățile socialiste în procesul schimburilor de activități, Legea contractelor economice a instituționalizat o serie de categorii de contracte, care pot fi clasificate din mai multe puncte de vedere.

a) **După ordinea de prioritate economică a obținerii.** Fără ca Legea nr. 71/1969 să facă o grupare expresă a contractelor după acest criteriu, prezintă importanță, pentru unele considerente de ordin practic, în special procedural, să facem o primă clasificare a contractelor economice în două mari categorii :

— contracte economice care au ca obiect produse, lucrări, sau prestații de servicii supuse repartizării prin plan ; în asemenea situații voința părților de a contracta este afectată de conținutul repartițiilor care, așa cum vom vedea, sînt obligatorii, în sensul că generează obligația directă de a încheia contracte la nivelul cantităților și la termenele prevăzute în documentele de planificare menționate ;

— contracte economice al căror obiect nu este supus repartițiilor și, ca urmare, se încheie și se modifică exclusiv prin acordul de voință al părților, cu respectarea sarcinilor din planul de producție al întreprinderilor furnizoare.

b) **După natura obiectului.** În această grupă de contracte, Legea nr. 71/1969, art. 14, include următoarele categorii : contracte economice de livrare de materii prime, materiale și produse, de cooperare în producție, de furnizare de energie, pentru cercetare științifică, proiectare, lucrări de construcții-montaj și alte prestații specifice relațiilor economice dintre unitățile socialiste. Enumerarea făcută de

legiuitor, prin textul de lege menționat, nu o considerăm exhaustivă. Astfel, considerăm că intră în această grupă și contractele de livrări complexe de utilaje, tratate de lege la art. 19—21.

c) **După modul de detaliere a obiectului.** Regula generală este că la încheierea contractelor economice obiectul contractului se determină cu toate specificațiile sale calitative (sortimente, tipodimensiuni etc.). Pentru unele situații, cînd această specificare a gamei sortimentale nu este posibilă, Legea nr. 71/1969, art. 18, a reglementat modalitatea încheierii de **contracte cadru.** S-a avut în vedere, în special, contractarea de bunuri destinate fondului pieței ale căror sortimente sau caracteristici variază în funcție de cerințele cumpărătorilor sau de produse noi ce urmează a fi asimilate în perioada planului cincinal. În condițiile încheierii de contracte cadru, părțile își asumă și obligația de a detalia, concretiza sau adapta prevederile acestora în raport cu cerințele pieței sau după caz, după aprobarea omologării și introducerii în fabricație a produselor noi, în funcție de caracteristicile acestora. Privitor la determinarea ulterioară a conținutului contractelor cadru, art. 17 din lege cuprinde două norme : prima cu privire la obligația de comunicare a specificațiilor și a doua referitoare la predarea documentațiilor tehnice.

d) **După durata contractelor.** Necesitatea instituirii unor raporturi contractuale de continuitate, a creării unor relații cît mai stabile între întreprinderi a determinat, pe plan legislativ, instituirea unor contracte de lungă durată. Privite din acest punct de vedere, potrivit prevederilor art. 15, 16 și 18 din Legea nr. 71/1969, contractele economice pot fi încheiate pe următoarele perioade :

— contracte economice pe perioade de 15—20 ani pentru materii prime de bază — cărbuni cocsificabili și energetici, șisturi bituminoase, țiței, gaze naturale destinate chimizării, minereuri feroase, neferoase, nemetalifere și alte produse ale industriei extractive ;

— contracte economice pe perioada corespunzătoare îndeplinirii sarcinilor din planul cincinal, pentru întreaga producție stabilită prin plan ;

— contracte economice pe întreaga durată de execuție, dacă aceasta depășește perioada planului cincinal, în cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice destinate obiectivelor de investiții, al altor utilaje cu ciclu lung de fabricație, al lucrărilor de construcții-montaj și în alte asemenea situații ;

— contracte economice ce se încheie în cazul unor acțiuni noi stabilite pe parcursul îndepliniri planului cincinal la data aprobării acțiunii pe durata corespunzătoare îndeplinirii sarcinii de plan respectve ;

Pentru a conferi contractelor economice flexibilitatea necesară determinată de anumite situații impuse de nevoia întreprinderilor de a se aproviziona cu unele produse neprevăzute sau din alte motive, legea nu interzice perfectarea unor contracte pe termene și mai scurte, care, de regulă, se încheie sub formă de comenzi confirmate sau comenzi urmate de executare inediată.

e) **După destinația (sursa) externă a obiectului.** Legea nr. 71/1969, datorită particularităților pe care le prezintă, tratează distinct, la capitolul III, contractele de comerț exterior. Dintre acestea numai două categorii sînt contracte economice :

— contractele economice de comision, care, începînd cu data de 1 ianuarie 1981, au fost generalizate atît pentru activitatea de export, cît și pentru aceea de import ;

— contracte de livrări pentru export, care au o utilizare mai restrînsă, numai în situațiile în care potrivit Legii nr. 12/1980 se hotărăște acest lucru pentru anumitele produse înscrie într-un nomenclator elaborat în acest scop.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

practică judecătorească

● **DESFACEREA DISCIPLINARĂ A CONTRACTULUI DE MUNCĂ A UNUI MEMBRU ÎN CONSILIUL OAMENILOR MUNCII".** Tribunalul județean Covasna prin decizia civilă nr. 1/1980 a soluționat o speță oarecum mai dificilă avînd de interpretat și coroborat mai multe prevederi legale incidente în materie, nefiind chemat a face numai aplicarea unui singur text de lege. S-a decis, pe drept cuvînt, că actul de desfacere disciplinară a contractului de muncă al unui membru ales în consiliului oamenilor muncii din unitate nu poate fi legal emis decît dacă există aprobarea organului care l-a ales, adică adunarea generală a oamenilor muncii. Împrejurarea că organul menționat se întrunește în ședințe ordinare numai la intervale mari de timp — mai mari decît înăuntrul cărora trebuie emis actul de desfacere a contractului de muncă — nu duce la neaplicare art. 132 alin. 1 din Codul muncii, deoarece Legea nr. 5/1978 prevede posibilitatea convocării unor adunări generale extraordinare.

● **Termenul de emitere a deciziei de imputare. Suspendare** .Prin decizia nr. 505/1980, secția civilă a Tribunalului Suprem a considerat că în cazul în care unitatea păgubită propune organului ierarhic superior trecerea prejudiciului la scădere în condițiile H.C.M. nr. 1885/1970, termenul de emitere a deciziei de imputare se suspendă pînă la data la care unitatea ia cunoștință că organul competent nu a dat aprobarea solicitată, dar numai cu condiția expresă ca sesizarea unității să fi fost făcută înainte de expirarea termenului de emitere a deciziei de imputare.

● **Sport pentru ore suplimentare. Neacordare. Persoane cu funcții de conducere.** Persoanele cu funcții de conducere precum și cele a căror activitate — datorită specificului muncii — nu se poate încadra în programul normal de lucru sînt retribuite în raport cu răspunderea și obligațiile ce le revin și după caz primesc îndemnizații și concedii suplimentare. Aceste persoane, potrivit art. 121 codul muncii, nu sînt retribuite suplimentar pentru munca prestată peste programul de lucru. Făcînd o aplicare corectă a dispozițiilor menționate, unitatea a emis decizie de imputare pentru recuperarea sumelor achitate unui încadrat cu funcție de conducere, cu titlu de retribuire a unor activități prestate peste programul de lucru, astfel încît contestația introdusă împotriva deciziei de imputare va fi respinsă ca nefondată. (Judecătoria sectorului 3 București — sentința civilă nr. 516/1980).

C. J.

•capacitati de producție •produse noi

ÎNTREPRINDEREA PENTRU DESFACEREA CU RIDICATA A MĂRFURILOR ALIMENTARE DIN IMPORT — BUCUREȘTI

Str. Varșovia nr. 6 — Sect. 1

— Ghid supapă SR buc. 36
— Membrană completă SR buc. 1
— Tampon elastic pompă motor SR buc. 6
— idem motor IFA buc. 22
— idem SR buc. 4
— Burduf pompă benzină SR buc. 1
— Burduf cilindru gaz 59 buc. 33
— Rotor pompă apă SR buc. 10
— Flanșe arbore primar SR buc. 1
— Flanșe cu nut/arbore planetar gaz buc. 4
— Flanșe cauciuc elastic SR buc. 4
— Pompă ungere SR buc. 1
— Bobină contactori SR buc. 4
— Bobină cîmp inducție gaz buc. 2
— Bobină stator dinam SR buc. 1
— Bobină stator dinam buc. 7
— Cuzineți bielă Mercedes buc. 1
— idem arbore cotit Varșava set. 5
— idem palier Mercedes set. 3
— idem bielă IFA set. 1
— idem R II SR set. 3
— Siguranță bolt piston SR buc. 8
— idem piston gaz 59 buc. 28
— Ax sateliți gaz 59 buc. 2
— Pîrghie delracic SR buc. 3
— Flanșe oprire arbore conic SR buc. 4
— Bulon sferic cap bară SR buc. 7
— Bulon sferic cap bară IFA buc. 7
— Ax furcă viteza 3—4 SR buc. 4
— Pîrghie pompă SR buc. 2
— Pivoți fuzetă SR buc. 6
— Suport motor SR buc. 2
— Bie'ă compresor SR buc. 1
— Scaun supapă evacuare SR buc. 11
— Comutator ștergător Warșava buc. 3
— Bucșe suport fuzetă SR buc. 4
— Întrerupător bord Warșava buc. 2
— Ax pinion distribuție SR buc. 2
— Bucșe arbore conic IFA buc. 1
— Amortizor broască IFA buc. 5
— Ax furcă mers înapoi IFA buc. 2
— Ax furcă mers înapoi SR buc. 3
— Arbore cu cauc. motor gaz 59 buc. 2
— Bucșe arbore cauc. SR buc. 5
— Arbore cu cauc. motor gaz 50 buc. 1
— Capac pompe ulei SR buc. 6
— Fulie pompă apă SR buc. 2
— Fulie ventilator SR buc. 1
— Suport rulment ambreaj SR buc. 2
— Colector evacuare interior Carpați buc. 10
— idem exterior buc. 10
— Fulie arbore Carpați buc. 1
— Capac roată distribuitor SR buc. 1
— Rotor bobinat gaz 50 buc. 1
— Piston motor compresor SR 113 buc. 2
— Bloc cilindru compresor SR 113 buc. 1
— Bară direcție SR buc. 1
— Arbore secundar Carpați buc. 1
— Pivot fuzetă Carpați buc. 15
— Bucșe pivot Mercedes buc. 6
— Cilindru frînă față SR buc. 15
— idem pornire SR buc. 2
— iden principal SR buc. 1
— Carcasă planetară spate Mercedes buc. 2
— Suport motor față Carpați buc. 9
— Suport fuzetă Carpați buc. 2
— Fuzetă roată IFA buc. 1
— Suport arc față SR buc. 3
— Placă cercel arc buc. 4
— Chiuloasă admisie buc. 21
— Melc direcție Carpați buc. 8
— Cruci sateliți Carpați buc. 2
— Cruci cardan Carpați buc. 7
— Cruci cardan Mercedes buc. 4
— Roată dințată Mercedes buc. 1
— Cap bară stîngă transversală SR buc. 6
— Chiuloasă compresor SR buc. 6
— Flanșe furcă fuzetă Mercedes buc. 3
— Filtru ulei SR buc. 1
— Ax bendix SR buc. 1
— Bolț piston compresor SR buc. 1
— Sector dințat reglaj carburator SR buc. 4
— Fulie electromotor SR buc. 2
— Pinion arbore vit. 3—4 SR buc. 2
— idem secundar vit. 1—2 SR buc. 1
— idem antrenare SR buc. 3
— idem pompă ulei SR buc. 2
— idemgaz 51 buc. 3
— idem arbore V2 SR buc. 2
— idem planetar IFA buc. 6
— idem vit. 1 Carpați buc. 1
— idem conductor treapta 1 SR 113 buc. 2
— idem antrenare SR buc. 1
— idem viteza 3 SR 113 buc. 1
— idem vit. 2 SR 113 buc. 7
— idem conductor SR 113 buc. 1
— idem arbore antrenare gaz 51 buc. 7
— idem viteza 3 SR 113 buc. 2
— idem planetar gaz 51 buc. 2
— idem arbore vit. 3 SR 113 buc. 5
— idem viteza 2 IFA buc. 5
— idem arbore secundar vit. 3—4 IFA buc. 2
— idem viteza 1 SR 131 buc. 12
— idem mers înapoi SR 131 buc. 2
— idem mers înapoi IFA buc. 1
— idem planetar Mercedes buc. 5
— Braț ștergător parbriz gaz 51 buc. 8
— Lamă ștergător gaz 51 buc. 36
— Furtun frînă SR buc. 7
— Bucșă cilindru DAC buc. 2
— Pinion viteza 1—2 gaz 51 buc. 4
— idem arbore cotit direcție gaz 51 buc. 1
— idem vit. 3—4 SR buc. 1
— idem secundar vit. 4 SR buc. 1
— idem vit. 1—2 IFA buc. 1
— idem vit. 3—4 Carpați buc. 2
— idem pompă ulei S R113 buc. 2
— Cap bară SR buc. 7
— Colector admisie SR buc. 1
— Capac cutie viteză SR buc. 1
— Suport frînă gaz 59 buc. 5

— Bolț piston buc. 4
— Bujii M.18×175 buc. 370
— Furcă vit. 2—3 gaz 59 buc. 1
— idem glisantă Warșava buc. 1
— Capac pompă benzină SR 113 buc.4
— Capac pompă benzină SR buc. 2
— Corp pompă apă DAC buc. 1
— Corp pompă apă Carpați buc. 1
— Corp interior carburator Carpați buc. 2
— Corp pompă ulei Carpați buc. 2
— Cuplaj disc Carpați buc. 2
— idem pompă saboți Carpați buc. 2
— Corp pompă benzină buc. 2
— Șurub Carpați buc. 10
— Pîrghie comandă accelerator buc. 5
— Cuzineți bielă Carpați set. 4
— Pompă benzină Carpați buc. 1
— Corp schimbător Carpați buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Corp pompă Carpați buc. 1
— Suport motor Carpați buc. 2
— Chid supapă gaz 59 buc. 1
— Ghid supapă gaz 59 buc. 7
— Bulon tron fix IMS buc. 1
— Coroană pornire gaz 59 buc. 1
—Furcă s putmao aerbrECtna .
— Furcă suport ambreaj gaz 59 buc. 2
— idem Carpați buc. 2
— Pompă ulei Carpați buc. 1
— Suport tacheți Warșava buc. 2
— Bucșă pivot SR 131 buc. 11
— idem SR 131 buc. 1
— Tampoane braț motor SR buc. 22
— Ax conic cutie viteze SR 131 buc. 22
— Ax conic cutie vite
— Flanșe fuzetă IMS buc. 2
— Pinion tren fix IMS buc. 2
— Priză direcție IMS buc. 1
— Fulie dinam SR buc. 1
— Manetă viteză SR buc. 1
— Pinion viteza II Bucegi buc. 1
— idem vit. IV Carpați buc. 4
— Cruci cardan Carpați buc. 3
— Bucșe amortiz. Moskvici buc. 28
— idem buc. 50
— Camă SR 131 buc. 1
— Bușon cutie viteză SR buc. 1
— Blacă presiune Carpați buc. 1
— idem buc. 2
— Bucșă electromotor IFA buc. 4
— Casetă direcție LMS buc. 2
— Ventilator paleți IMS buc. 1
— Segmenți repartiția I SR 131 buc. 1
— idem II SR 131 set. 9
— idem ungere ∅ 97 Mercedes buc. 18
— idem compresie 97 Mercedes buc. 36
— idem compresie 97 Mercedes buc. 36
— idem ungere 97 Mercedes buc. 18
— idem compresie 97 Mercedes buc. 13
— idem buc. 5
— idem CN SR set. 1
— idem compresor SR buc. 75
— idem buc. 1
— idem buc. 18
— idem buc. 5
— idem buc. 49
— idem buc. 28
— Electromotor ștergător parbriz SR buc. 31
— Arbore secundar SR 113 buc. 3
— Arbore casetă direcție MS buc. 1
— Arbore intermediar IMS buc. 1
— Bară transvensală Volga 61 buc. 1
— Arbore planetar gaz 59 buc. 1
— idem IMS buc. 1
— idem IFA buc. 1
— Carcasă cutie viteză SR 131 buc. 2
— Baie ulei Carpați buc. 2
— Diafragmă servo SR 101 buc. 2
— idem cauciuc cameră SR 101 buc. 10
— idem roată SR 101 buc. 1
— Arbore cardan Mercedes buc. 3
— Arbore cardan SR 101 buc. 1
— Cardan față Carpați buc. 1
— idem spate buc. 1
— idem SR 101 buc. 1
— Carcasă diferențial SR 101 buc. 2
— Casetă satelit IMS buc. 1
— Prestupă pompă apă SR 113 buc. 63
— idem roată 8 găuri-Porche buc. 2
— idem buc. 1
— idem buc. 2
— Arc complet SR 101 buc. 1
— Pîrghie acționare pompă benzină
— Transmisie cadru SR 101 buc. 1 SR buc. 11
— Pastile cap bară inferior SR 101 buc. 9
— Pastile bulon cap bară SR 101 buc. 15
— Siguranță supapă SR 113 buc. 9
— idem SR 101 buc. 47
— Piston pompă accelerație SR buc. 11
— Conuri supapă SR 101 buc. 10
— Bulon cap bară SR buc. 1

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL — GIURGIU
Șos. București nr. 126
Telefon 1.40.30

— Geam securizat parbriz cabină tractor U. 650 buc. 178
— Geam securizat superior spate cabină tractor U. 650 buc. 170
— Geam securizat ochelar cabină tractor U. 650 buc. 291
— Geam securizat ușe cabină tractor U. 650 buc. 286
— Geam securizat lateral spate cabină tractor U. 650 buc. 114
— Set geam securizat pentru cabina combinei de recoltat furaje reper CAF 24 OV. buc. 200

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII INDUSTRIALE ȘI MONTAJE BRAȘOV
Str. Carpaților nr. 9
Telefoane : 22480 și 2.26.08

Oferă din stoc următoarele :
— Atenuator zgomot A2C ∅ 355 mm buc. 1
— Compensatori dilatație LSF ∅ 150 mm buc. 4
— Idem ∅ 250 mm buc. 3
— Robinet reglare DN 150/40 Atm. cu secționare pneumatică prin servomotor buc. 2
— Idem D.N. 80/40 atm. cu acțiune electrică buc. 2
— Supape respirație ∅ 80 buc. 42
— Supapă hidraulică ∅ 80 buc. 21
— Panouri hidraulice pentru acționare — buc. 27 —, cu următoarele caracteristici : Cod 651—10—07.000 — NID 8073—79 ; dimensiuni 1000×600×500 mm ; presiune maximă 200 bari — asigurată de o pompă Ex. 716—15. debit — 281/minut ; capacitatea rezervelor ulei — 250 l.

Se folosesc îndeosebi la întreprinderile de prefabricate la liniile de fațade pentru acționarea basculatorului hidraulic.

Întrebări și răspunsuri

● **ALEXANDRU TRUȘCĂ, Craiova** — Potrivit precizărilor Ministerului Muncii nr. 66272/1973 personalul de specialitate cu studii superioare care frecventează o formă de perfecționare a pregătirii profesionale — inclusiv cursurile postuniversitare — cu scoatere din producție de la locul de muncă și organizate în altă localitate, beneficiază, pe lîngă drepturile prevăzute de art. 24 din Legea nr. 2/1971 și de cele la care se referă art. 11 alin. 3 lit. a—c din H.C.M. nr. 129/1959. În consecință, în cazul arătat, cazarea urmează să se acorde gratuit, în natură, în limita posibilităților, hotărîrea menționată neconținînd prevederi în legătură cu decontarea costului cazării la hotel a participanților la asemenea cursuri.

● **COMPLEXUL SANATORIAL, Vatra Dornei** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 277/1979, unităților economice de stat și cooperatiste li se acoperă de la bugetul statului diferența între prețurile la care se face aprovizionarea cu benzină auto COR-88—90 și COR 96—98 stabilite prin Decretul susmenționat și prețurile în vigoare pînă la 13 iunie 1979. Începînd cu 9 ianuarie 1980 diferențele de preț rezultate la aprovizionarea cu benzină auto COR 88—90 și COR 96—98 se acoperă și unităților cu activitate economică subordonate instituțiilor bugetare și organizațiilor obștești. Această măsură a fost comunicată în timp util tuturor unităților bancare unde își au deschise conturile unitățile economice, bugetare și organizațiile obștești.

● **ANDREI PATAKI, Baia Mare** — 1. Organul ierarhic superior al unității beneficiare, chemat să rezolve neînțelegerile precontractuale, de regulă, este reprezentat de o persoană împuternicită prin delegație semnată de conducere, pentru a susține punctul de vedere al acesteia. Problemele rezolvate, precum și cele nerezolvate se vor consemna în procesul verbal în prezența reprezentanților părților în divergență. Neprezentarea în termen a delegatului organului ierarhic superior al beneficiarului obligă organul ierarhic superior al furnizorului să sesizeze organul în drept a rezolva, orice hotărîre luată în mod unilateral fiind sancționată de nulitate absolută. În condițiile unor solicitări concomitente sau pentru economii la cheltuieli de transport, susținerea punctului de vedere în formă scrisă de delegatul organului ierarhic superior al beneficiarului va fi luată în considerație numai dacă acesta, folosind forma scrisă, va face referire la numărul delegației prin care a fost împuternicit. De regulă, astfel de situații sînt foarte rare. În general, forma scrisă pentru susținerea obiecțiilor formulate la contractul economic este folosită de organul ierarhic superior al beneficiarului numai în cazul în care nu poate trimite delegat, conținutul telexului, telegramei, scrisorii recomandate etc., sub semnătura conducerii, urmînd a fi consemnat în procesul verbal de conciliere ca punct de vedere în susținerea unității pe care o reprezintă. 2. A doua problemă pusă în discuție, privind rezolvarea neînțelegerilor precontractuale în cazul unităților și organelor cu dublă subordonare, își găsește rezolvarea — în funcție de calitatea de furnizor sau beneficiar pe care părțile o au în contract — așa cum rezultă din art. 26 pct. 2 și b din Legea contractelor economice.

● **IOANA IURA, Ploiești** — Funcția de bibliotecar cu studii superioare din bibliotecile instituțiilor de învățămînt superior de categoria a I-a, cum este cazul bibliotecii Universității din Brașov, poate fi ocupată de absolvenții unei instituții de învățămînt superior cu durata de 4—6 ani sau de absolvenții Institutului pedagogic de 3 ani, secția de biblioteconomie. Persoanele din bibliotecile instituțiilor de învățămînt superior se încadrează la categoria personal auxiliar care sprijină procesul de învățămînt.

● **G. PONGRACZ, Satu Mare** — Deservirea întreprinderilor beneficiare de transporturi feroviare, inclusiv a celor posesoare de linii industriale, cum este cazul și al Întreprinderii pentru producerea nutreturilor combinate din Satu Mare, se execută prin stațiile și haltele comerciale C.F.R. pe baza actelor normative în vigoare (Regulamentul de transport, H.C.M. nr. 523/1973 și 392/1980) opozabile atît căii ferate, cît și beneficiarilor de transporturi, precum și pe baza reglementărilor din instrucțiunile de serviciu ale căii ferate. Încărcarea-descărcarea vagoanelor de către întreprinderea pentru producerea nutreturilor combinate, pe linia industrială proprie, trebuie să se execute în cadrul procesului tehnologic stabilit de comun acord de către stația Satu Mare și beneficiar. Urmărirea încărcării-descărcării vagoanelor se face de către agentul stației cu ajutorul unui formular specific aprobat de Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste denumit „Registru pentru urmărirea încărcării-descărcării vagoanelor". La elaborarea acestui formular specific s-au avut în vedere următoarele: reducerea consumului de hîrtie; evitarea birocratismului prin păstrarea coloanelor necesare pentru o evidență strictă și echitabilă, care să necesite un volum cît mai redus de muncă și timp; numărul mare de vagoane ce se încarcă-descarcă de către întreprinderile deservite de o stație și pe care agenții existenți în schemele de normare trebuie să-l urmărească, evidențiindu-l prin completarea registrului denumit mai sus; creșterea productivității muncii în unitățile de cale ferată și beneficiare de transport; responsabilitatea și obligativitatea fiecărui muncitor de a respecta, în cadrul atribuțiilor sale de serviciu ce îi revin la locul de muncă, reglementările în vigoare care, dacă sînt respectate, exclud înscrierea fictivă a datelor în registrul de urmărire a încărcării-descărcării vagoanelor și dau posibilitatea de verificare reciprocă a acestora. Considerăm că propunerea Întreprinderii pentru nutreturi combinate din Satu Mare de a introduce în registrul menționat mai sus o nouă rubrică pentru a doua semnătură este fără obiect, iar afirmația că din lipsa acesteia se nasc diferite neînțelegeri este subiectivă. În situația în care am admite existența unor neînțelegeri, considerăm indicat ca acestea să fie analizate la nivelul conducerilor stației și întreprinderii beneficiare de transporturi în vederea înlăturării lor, ținînd seama de reglementările în vigoare opozabile ambelor părți în măsură egală. Numai printr-o colaborare strînsă și principială, cu o disciplină fermă în exercitarea atribuțiilor de serviciu, se va putea realiza utilizarea rațională a mijloacelor de transport. (Răspunsul aparține Departamentului căilor ferate).

● **VALENTIN RODINA, Crasna, Sălaj** — La art. 44 din Decretul nr. 232/1974 (republicat în anul 1978) se prevede că pe timpul participării la instruire, pompierii civili încadrați în muncă beneficiază de drepturile legale referitoare la delegare, cazare și transport, care se asigură de către organizațiile socialiste la care aceștia își desfășoară activitatea. Potrivit prevederilor pct. 10 lit. a din Normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare și delegare nr. 11850/1963, emise de Ministerul Finanțelor și fostul C.S.M.S. în aplicarea H.C.M. nr. 822/1959, muncitorii care se deplasează ocazional primesc retribuția medie zilnică realizată la locul permanent de muncă în ultimele trei luni. Veniturile care se iau în calculul retribuției medii sînt cele prevăzute la pct. 1 lit. a—g din anexa nr. 14 a Decretului nr. 100/1979.

● **UNITATEA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL, Galați** — Decretul Consiliului de Stat cu nr. 54/1975 (art. 15) se referă exclusiv la retribuirea absolvenților învățămîntului superior, care n-au promovat examenul de diplomă (licență) de la cursuri de zi. Absolvenții învățămîntului superior de la cursurile serale sau fără frecvență sînt încadrați în funcții pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare, numai după promovarea examenului de diplomă.

Vă prezentăm

COMBINATUL DE UTILAJ GREU DIN IAȘI

La Iași se află în construcție unul dintre cele mai mari combinate de utilaj greu din Europa. Construcția combinatului a început în anul 1975, și va fi terminată în anul 1985, cînd se va lucra cu întreaga capacitate. În prezent combinatul dispune de următoarele obiective :

— *turnătoria de fontă cu o capacitate de 40 000 tone/an*

— *secția de utilaj metalurgic cu o capacitate de 20.000 tone/an*

— *secția forjă grea și presa hidraulică cu o capacitate de 2 500 t/an*

— *secția utilaj tehnologic cu o capacitate de 64 000 tone/an*

— *secția de mecano-sudură cu o capacitate de 20 000 tone/an*

— *construcții sudate*

— *secțiile de oțelărie, de turnătorie de oțel, forjă grea, utilaj tehnologic complex greu, sculărie și modelările au fost puse în funcțiune în anul 1980.*

În cursul actualului cincinal vor mai intra în funcțiune următoarele hale : *de forjă nr. 2, de forjă ușoară, de matrițare, de tratamente termice secundare, de utilaj tehnologic ușor, de turnătorie neferoasă etc.*

Turnătoria de fontă este capabilă să toarne piese în greutate de pînă la 80 tone, iar secția de forjă grea, dotată cu o piesă de 2 500 tf, prelucrează piese pînă la 25 tone.

Dintre produsele cele mai reprezentative ale combinatului enumerăm :

— *cuptoare de încălzire și de tratament termic*

— *transformatoare și vagoneți pentru industria metalurgică*

— *părți componente pentru furnale și oțelării*

— *pompe de irigații de mare capacitate*

— *utilaj refractar pentru industria cimentului*

Combinatul de utilaj greu din Iași va începe să livreze o parte din produsele sale și beneficiarilor externi. Pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 producția acestei mari unități va ajunge la 20 miliarde lei. Pe măsura intrării în funcțiune a unor noi secții, aici se vor produce : *utilaje tehnologice complexe pentru industria metalurgică, minieră, celulozei și hîrtiei, cauciucului, lingouri de oțel de pînă la 400 t/buc, piese laminate și alte profile* de mare complexitate și diversitate.

Ion VASILESCU

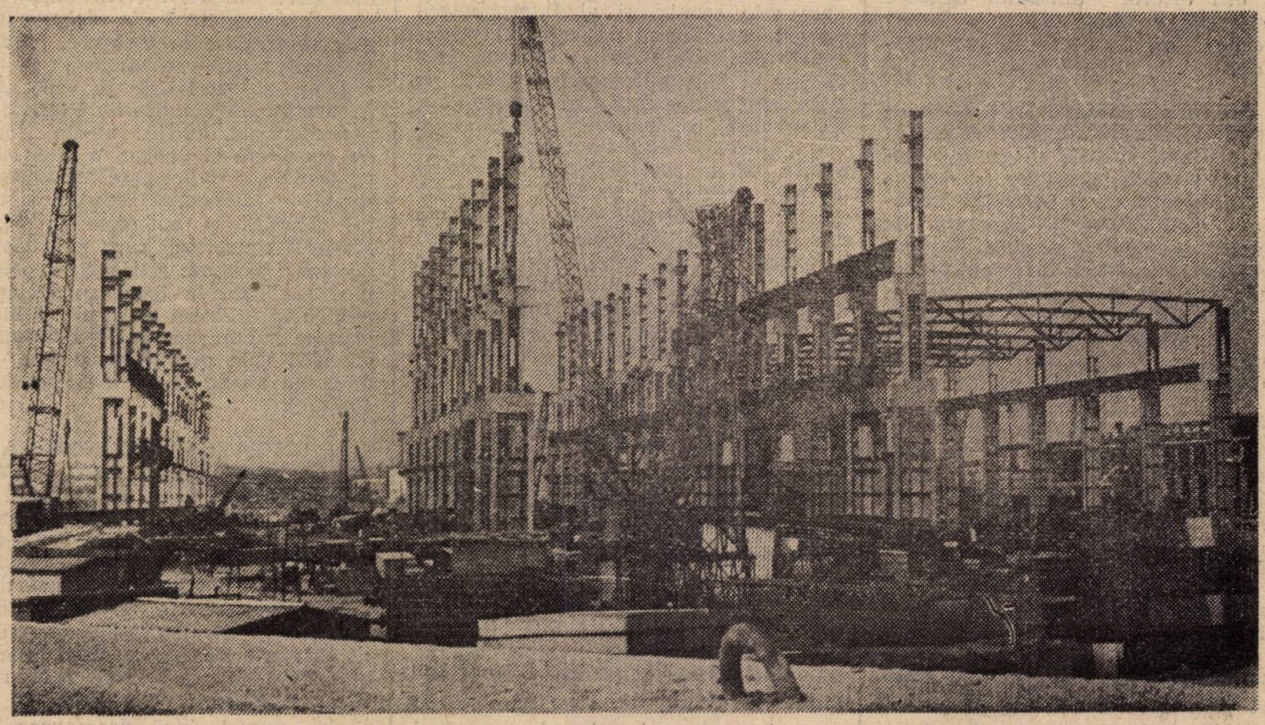

Aspecte ale halei de utilaj metalurgic

MAGOS MUSZAKI KONYVTAR ESZTERGOMI KOZPONTI KONYVTARA 1865

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — CENTRUL VITAL AL NAȚIUNII NOASTRE SOCIALISTE

POPORUL ROMÂN, angajat în ampla operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, în realizarea unui salt calitativ în toate domeniile — concretizat prin eficiență deosebită în industrie, creativitate valoroasă în sfera științei și o profundă revoluție în agricultură — întîmpină cu noi succese, în această primăvară, cea de a șaizecea aniversare a Partidului Comunist Român.

Crearea Partidului Comunist Român la 8 mai 1921, ca rezultat al evoluției obiective a primului partid politic al clasei muncitoare din țara noastră, constituit la sfîrșitul secolului trecut, al transformării partidului socialist, odată cu maturizarea sa ideologică, în partid comunist, consecvent revoluționar, a inaugurat o etapă nouă, politică și organizatorică, în istoria clasei muncitoare și a României. Din acel moment, lupta forțelor progresiste a dobîndit, în forme și în conținut, dimensiuni superioare deoarece partidul comunist — în ciuda condițiilor dificile în care a trebuit să acționeze după scoaterea sa în afara legii, dar și a unor împrejurări nefavorabile ținînd de contextul internațional al acelei perioade care tindeau să cantoneze gîndirea revoluționară în anumite tipare — s-a identificat pe deplin cu aspirațiile vitale ale maselor populare. **„Răspunzînd necesităților obiective ale dezvoltării sociale a țării noastre** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **reprezentanții socialiștilor români hotărăsc la Congresul din mai 1921, prin vot unanim, transformarea partidului socialist în Partidul Comunist Român. Prin aceasta se ridică pe o treaptă superioară activitatea detașamentului de avangardă, revoluționar al clasei muncitoare din România. Partidul comunist, continuatorul direct al mișcării revoluționare, socialiste, al partidului clasei muncitoare făurit în 1893, a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială și națională. Tocmai de aceea, apreciem acest moment ca un moment de răscruce în dezvoltarea României noi".**[1] Conlucrînd fructuos și permanent cu toate forțele sociale progresiste prin multiple organizații, legale și ilegale, pe care le-a creat, le-a condus sau influențat nemijlocit, partidul comunist avea să se afirme în toate etapele dificile ale vieții politice, dar mai ales începînd din ultima parte a celui de-al doilea război mondial și din zilele insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste ca principala forță politică, indispensabilă salvgardării ființei naționale. Prin capacitatea sa de a imprima un curs ireversibil procesului democratizării sociale, situîndu-se cu consecvență pe pozițiile cele mai avansate ale progresului istoric, partidul comunist va fi consacrat rapid ca unicul exponent al intereselor patriei și poporului, capabil să îl conducă pe calea edificării socialismului, dobîndind astfel calitatea de forță politică conducătoare a destinelor întregii noastre națiuni.

1. Determinările complexe ale rolului și locului P.C.R. în societatea noastră

ÎN SPIRITUL tezelor materialismului dialectic conform cărora odată cu profunzimea acțiunii istorice cresc și amploarea și participarea conștientă a maselor la înfăptuirea acesteia, partidul nostru a acționat neabătut în anii revoluției socialiste pentru stabilirea unei linii politice generale juste, iar strălucitele confirmări prin rezultate i-au întărit poziția diriguitoare în sistemul politic și legitimitatea locului său în societate. În mod evident, perioada de după Congresul al IX-lea se impune în mod deosebit prin climatul creator care a caracterizat-o, atît în activitatea teoretică cît și în cea practică. Meritele decisive pentru instaurarea acestui climat democratic propice efervescenței ideologice, precum și în clarificarea principială, în stabilirea căilor și direcțiilor dezvoltării noastre prezente și viitoare, în elaborarea liniei politice a partidului, respectiv a strategiei dezvoltării multilaterale a țării, a poziției partidului comunist de forță principală și indispensabilă a conducerii sociale — revin secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale cărui lucrări au îmbogățit tezaurul gîndirii social-politice românești, patrimoniul teoriei socialismului științific. Din ansamblul acestei opere vaste, ce evidențiază puternica sa personalitate, capacitatea de a efectua analize de mare profunzime și rigurozitate, pătrunse de realism și cutezanță revoluționară, se desprinde prin importanță și implicații concepția privind rolul partidului în sistemul social-politic al societății noastre, creșterea rolului acestuia în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism.

Afirmarea și manifestarea rolului conducător al partidului comunist, rezultat esențial și necesar al unor complexe determinări sociale și politice, reprezintă o caracteristică definitorie a istoriei contemporane a României. Partidul Comunist Român s-a impus ca organizația politică în jurul și sub a cărei conducere s-au concentrat toate forțele sociale al căror ideal de viață și de muncă este socialismul, avangardă a clasei muncitoare — clasă conducătoare în societate și în stat — care și-a asumat pe deplin înaltele responsabilități ale făuririi unui viitor strălucit patriei. Acest context obiectiv, amplificat de necesitățile practice ale construcției socialiste, conferă partidului comunist — expresia politică și organizatorică a maturității și capacității de acțiune socială a clasei muncitoare — rolul de **centru vital al sistemului politic** de-a lungul tuturor etapelor pe care le reclamă complexitatea edificării și consolidării noii formațiuni sociale, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea treptată spre comunism.

Practica social-politică evidențiază pregnant că manifestarea partidului comunist ca forță politică conducătoare a întregii societăți constituie o legitate, programul său reprezentînd linia directoare a activității statului, a organizațiilor de masă și obștești, factorul de mobilizare a oamenilor muncii, de adîncire a colaborării și alianței dintre toate categoriile sociale, de orientare unitară și clară a tuturor instituțiilor națiunii. Dialectica specifică a socialismului conferă obiectiv partidului un rol central deoarece legile sociale nu se impun automat, stihinic, ci prin intermediul activității conștiente, diriguitoare a instituțiilor politice. Astfel, prin partid — componenta esențială a sistemului politic socialist — clasa muncitoare își înfăptuiește misiunea istorică, asigură și realizează legătura dintre teoria revoluționară și cerințele progresului social. Spre deosebire de societățile anterioare, în care exercitarea puterii politice se întemeia pe un nivel de conștiință și pe o investigare a trebuințelor umane limitate la interesele clasei dominante, iar activitatea de conducere a proceselor sociale era preponderent anarhică, atît instaurarea cît și dinamica socialismului sînt incompatibile cu evoluția spontană. Misiunea de a asigura caracterul conștient și științific al conducerii sistemului politic al noii formațiuni sociale revine partidului comunist, singurul în măsură să descifreze acțiunea legilor obiective, să imprime instituțiilor, conducerii sociale, exercitării puterii politice clarviziune ideologică.

Date fiind aceste multiple determinări, elaborarea liniei politice a partidului, astfel încît să îmbine armonios cerințele prezentului cu prioritățile perspectivei, presupune o permanentă și sistematică preocupare pentru analizarea și descifrarea interacțiunii dintre premisele materiale și cele spirituale ale progresului, dintre condițiile economice și ansamblul instituțiilor și relațiilor politice. În spiritul unei asemenea înțelegeri, care sintetizează legitățile și particularitățile dezvoltării socialismului în țara noastră, partidul comunist constituie — tocmai ca un reflex conștient al acestor legități — centrul vital al sistemului nostru social și politic. **„Partidul reprezintă** — aprecia elocvent tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicule de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social."**[2]

Partidul Comunist își exercită atribuțiile ca exponent al intereselor întregii națiuni și în această calitate, se preocupă de inițierea

---

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, București, Ed. politică, 1973, p. 275

[2] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 314

și promovarea celor mai adecvate forme și modalități de participare a oamenilor muncii la viața politică. Explicînd această relație dialectică și indisolubilă dintre creșterea rolului partidului și perfecționarea democrației — la toate nivelele și în toate etapele de elaborare și aplicare a deciziilor — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„atunci cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale, cînd partidul aflat la guvernămînt este, el însuși, ieșit din rîndurile poporului și își trage forța și seva din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității în aceste condiții, întărirea rolului conducător politic al partidului constituie chezășia și necesitatea pentru asigurarea dezvoltării democrației, pentru participarea maselor largi la conducerea societății"** [3]).

În acest sens, în condițiile existenței comunității intereselor fundamentale ale diverselor categorii sociale, participarea politică și libertatea de confruntare a opiniilor dobîndesc o accepțiune nouă, calitativ deosebită, exprimate într-o pluralitate de forme instituționalizate ale democrației prin intermediul cărora toate organizațiile de masă și obștești, reprezentanții tuturor categoriilor populației contribuie nemijlocit la adoptarea deciziilor și la exercitarea puterii. Sub acest aspect **„se poate spune, pe drept cuvînt** — remarca secretarul general al partidului nostru —, **că pluralismul din România prezintă o serie de aspecte care sînt cu mult superioare celor din țările cu mai multe partide"** [4]).

În spiritul acestei viziuni, a unității dintre caracterul științific și cel democratic, dialogul dintre partid și popor — care se realizează prin consultarea în forme variate a maselor — a devenit o caracteristică esențială a vieții noastre politice, o pîrghie eficientă de mobilizare a oamenilor muncii la fundamentarea obiectivelor politice și la înfăptuirea lor. Un asemenea stil democratic de conducere reprezintă o trăsătură definitorie a activității partidului, un principiu de bază al exercitării rolului său conducător în societate, o garanție a justeței și succesului obiectivelor sale strategice și tactice.

Experiența Partidului Comunist Român arată că rolul său în viața economico-socială nu poate fi realizat prin metode administrative sau prin situarea sa în afara celulelor și a structurilor organizatorice chemate să înfăptuiască programul său politic. Dealtfel, omniprezența partidului în toate sectoarele și compartimentele societății, în toate instituțiile conducerii statale și obștești, demonstrează implicarea nemijlocită și hotărîtoare a acestuia în rezolvarea sarcinilor, care decurg din linia sa politică, manifestarea sa ca factor de integrare a cunoștințelor și voințelor, a forțelor umane, iar în capacitatea, pe care și-o demonstrează permanent, de a sintetiza cerințele și direcțiile dezvoltării, de a generaliza experiențele valoroase stă suflul său mobilizator, inepuizabila sa forță de creație istorică, exprimată constant, ascendent de la o etapă la alta. Strînsa unitate dintre partid și mase, modul democratic în care partidul își exercită mandatul, existența sa împletindu-se tot mai strîns, mai organic , cu viața întregului nostru popor, cu atribuțiile tuturor organismelor sistemului politic, îi permit să cunoască direct realitățile și, în consecință, să elaboreze o politică științifică, în consens cu interesele oamenilor muncii, ale consolidării modului de producție socialist.

2. Creșterea și perfecționarea rolului P.C.R. în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

PRACTICA SOCIALĂ probează că formele și metodele de conducere și structurile organizatorice nu sînt imuabile, stabilite o dată pentru totdeauna : ele trebuie continuu perfecționate în consens cu schimbările din societate și cu sarcinile dezvoltării materiale și spirituale. Astfel, creșterea rolului conducător al partidului în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare treptată spre comunism se afirmă tot mai pregnant ca o legitate ce implică parametri superiori în calitatea și eficiența actului de conducere politică și socială, întemeiat pe o concepție unitară, de largă perspectivă istorică. Această tendință obiectivă de sporire a rolului partidului este atestată de îndelungata sa experiență de edificare a socialismului în România. Dacă, în ciuda cerințelor dialecticii și progresului din actuala etapă pe care o străbate țara noastră factorul subiectiv — al cărui centru vital este forța politică conducătoare — s-ar autolimita la soluțiile teoretice și practice elaborate la un moment dat, construcția socialismului ar avea de întîmpinat serioase dificultăți, altele decît cele inerente acestui proces vast și complex, cu efecte greu de evaluat. **„Noi considerăm că în România**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a trecerii spre comunism, rolul de forță politică conducătoare al partidului se va afirma cu tot mai mare putere. Pornind de la această necesitate istorică, partidul se identifică tot mai mult cu năzuințele și preocupările maselor populare, ale întregii societăți".** [5])

Perfecționarea formelor și metodelor de conducere are în vedere funcționarea optimă a centralismului democratic, întărirea rolului planului național unic, îmbinarea armonioasă a conducerii unitare, întemeiată pe o orientare unitară, cu inițiativa și experiența maselor astfel încît partidul, membrii săi, să se mențină constant în centrul acțiunii sociale, să stăpînească cît mai direct și mai deplin fenomenele, să soluționeze mai rapid o serie de probleme. Așezarea cadrului organizatoric pe fundamente rationale, în conformitate cu cerințele realităților în permanentă schimbare este de natură să contribuie la accelerarea dezvoltării după cum, dimpotrivă, nesocotirea lor, rămînerea în urmă în domeniul perfecționării sistemului de conducere pot să genereze, mai devreme sau mai tîrziu, apariția unor fenomene negative. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea treptată spre comunism reclamă în fiecare etapă rezolvări principiale și practice noi, amplifică în toate compartimentele vieții sociale, importanța relațiilor și instituțiilor politice. În spiritul acestei concepții, pe care o datorăm secretarului general al partidului, în ultimul deceniu și jumătate au fost întreprinse ample măsuri de perfecționare a activității de organizare și de conducere, de control funcțional și de reglare conștientă, de orientare eficientă a ansamblului sistemului social.

Amploarea și complexitatea procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, adîncirea funcțiilor statului, creșterea ponderii și importanței politice a clasei muncitoare, preocupările permanente de dezvoltare a conștiinței revoluționare a oamenilor muncii fac indispensabilă integrarea continuă a partidului în toate sectoarele și formele de activitate. Această tendință obiectivă se concretizează în intensificarea atribuțiilor partidului în elaborarea strategiei dezvoltării sociale. În acest mod s-a asigurat și se asigură cuprinderea completă în sfera conducerii nemijlocite de către partid a tuturor domeniilor vieții sociale, pătrunderea sa în profunzimea mecanismelor și proceselor construcției socialiste, aprofundarea legăturilor partidului cu instituțiile politice și obștești atît pe plan ideologic cît și organizatoric. În practica noastră politică acest fenomen se concretizează, pe de o parte, în participarea efectivă a organelor de partid, activiștilor și comuniștilor la rezolvarea sarcinilor stabilite prin propriul lor program, prin apropierea lor de specificul unităților economice, sociale, de la nivel central și local, iar pe de altă parte, în împletirea tot mai pronunțată a activității de partid cu activitatea statului și a organizațiilor de masă și obștești în cadrul sistemului general al democrației și autoconducerii socialiste, în instituirea — experiență politică de o deosebită valoare și originalitate — unor organe de conducere inedite prin natura lor complexă și prin atribuții, cu dublă, triplă sau multiplă natură — rezultate din cumulul de atribuții în activitatea unor organisme de partid și de stat, de stat și obștești ș.a.m.d. Experiența românească în acest domeniu arată elocvent, confirmînd strălucit tezele fundamentate de secretarul general al partidului, că pe această cale se concentrează forțele, se simplifică deciziile, se realizează o mai bună coordonare a diferitelor competențe sau sectoare, se distribuie mai rațional cadrele — inclusiv prin aplicarea principiului rotației lor în funcții de partid, de stat și obștești —, se evită suprapunerile, se imprimă un stil de muncă dinamic și eficient.

Acest ansamblu de idei novatoare, de cerințe obiective de a așeza pe baze cu totul noi raporturile dintre om și societate, de aplicare a principiilor eticii și echității socialiste, exprimă creșterea puternică a rolului partidului, reprezentînd în același timp, premise ale înfăptuirii saltului calitativ uriaș ce va consta în ridicarea treptată a conștiinței maselor largi la nivelul de înțelegere și de responsabilitate propriu membrilor partidului, în contopirea, din acest punct de vedere, a partidului cu poporul.

În etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare treptată spre comunism, Partidul Comunist Român, partid de guvernămînt a cărui maturitate și capacitate de acțiune se adîncesc continuu, pe măsura integrării sale tot mai organice în întreaga societate, asigură poporului nostru — din ale cărui rînduri își extrage forța și sistemul de valori profund umane pe care le promovează — mersul ferm înainte pe calea progresului și civilizației.

Constantin NICA

---

[3]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, Ed. politică, 1978, p. 298
[4]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, București, Ed. politică, 1977, p. 539
[5]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 504—505

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

Prima campanie agricolă din noul cincinal — un salt calitativ pentru realizarea unor producții sporite

CONGRESUL al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, care și-a desfășurat lucrările sub înalta președinție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a analizat și aprobat căile concrete de dezvoltare și modernizare a agriculturii în noul cincinal, care să asigure satisfacerea într-un grad tot mai înalt a nevoilor economiei naționale, ale aprovizionării populației cu produse agroalimentare.

Pornind de la necesitatea trecerii la o nouă calitate în întreaga activitate din agricultură, va trebui făcut totul pentru realizarea unor producții sporite la culturile de cereale și plante tehnice, în horticultură și zootehnie, în celelalte subramuri.

În vederea realizării producțiilor prevăzute, trebuie să acționăm în primul rînd pentru **valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole,** prin executarea unor lucrări care să ducă la creșterea potențialului productiv al pămîntului, la combaterea proceselor de eroziune și a excesului de umiditate, la redarea în producție a terenurilor sărăturate și slab productive.

Recentul Decret al Consiliului de Stat privind normele obligatorii pentru executarea lucrărilor agricole de bază la culturile de cereale și plante tehnice are în vedere tocmai de a reglementa folosirea rațională a pămîntului și aplicarea unitară a tehnologiilor moderne pentru fiecare cultură, care, împreună cu alte acțiuni agrotehnice, să asigure realizarea producțiilor planificate.

O altă sarcină ce revine fiecărui județ, fiecărui consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist, fiecărei unități agricole de producție este **ridicarea fertilității solului,** prin stabilirea și asigurarea elementelor nutritive corespunzător cerințelor plantelor, astfel încît pe toate solele să avem producții mari și constante.

Legat de aceasta, este necesar să se acționeze cu toată răspunderea tehnologică și organizatorică pentru exploatarea rațională și cu eficiență economică ridicată **a suprafețelor irigate.**

Dacă avem în vedere și gradul înalt de înzestrare tehnică a agriculturii cu tractoare și mașini, cu care putem mecaniza complet majoritatea lucrărilor, avem imaginea completă asupra posibilităților de aplicare a tehnologiilor pe lucrări, pentru realizarea sarcinilor pe care conducerea partidului le-a pus în fața agriculturii.

Așa cum a arătat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acum, la începutul campaniei agricole din acest an, trebuie să luăm toate măsurile pentru a asigura realizarea tuturor lucrărilor de cea mai bună calitate și în perioadele optime, ca garanție a unor producții ridicate la toate culturile.

Condițiile meteorologice din iarna ce s-a încheiat au fost favorabile pentru agricultură, acest avantaj trebuie să fie bine exploatat.

Pentru a asigura cadrul tehnic și organizatoric corespunzător de executare a lucrărilor agricole din această primăvară, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a întocmit un program de măsuri, prin a cărui realizare să încadrăm executarea lucrărilor în perioadele optime și de bună calitate.

În prezent avem încă mari restanțe la arături, pe suprafețe rămase din toamnă ; cu atît mai mult, specialiștii din unitățile de producție trebuie să mobilizeze eforturile pentru încheierea executării acestora cît mai grabnic, pînă la desprimăvărare, urmărind evoluția timpului și realizarea unei arături de bună calitate, asigurînd — prin gradul de mărunțire a solului, prin încorporarea cît mai bună a resturilor vegetale — calitatea pregătirii patului germinativ, pentru însămînțare.

Concomitent, o preocupare majoră pentru specialiștii din unitățile de producție și din organele agricole județene o constituie asigurarea semințelor și materialului săditor, la nivelul necesarului și cu o valoare biologică ridicată, pentru a putea realiza culturi cu densitățile prevăzute în normele tehnice. Dealtfel, tehnologiile de producție întocmite pentru acest an de către minister împreună cu Academia de științe agricole și silvice aduc îmbunătățiri în privința metodologiei de pregătire, condiționare și tratare a semințelor, pentru a avea garanția calității acestora, în așa fel încît după însămînțare să avem o răsărire uniformă, cu plante viguroase.

Pe baza indicațiilor conducerii partidului, privind înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă folosirea largă a rezultatelor cercetării și încheierea acțiunii de zonare a culturilor, începînd cu acest an s-a trecut la stabilirea structurii soiurilor și hibrizilor la principalele culturi agricole, ținînd seama de condițiile pedoclimatice și de resursele termice, pînă la nivel de microzonă în cadrul unităților.

În scopul valorificării cu maximum de eficiență a resurselor naturale ale țării și eliminării pierderilor provocate de condițiile pedoclimatice nefavorabile, s-a trecut la o nouă etapă în zonarea culturilor, urmărindu-se realizarea unei concordanțe între cerințele biologice ale culturilor față de climă și sol și repartiția teritorială a acestor resurse.

Așa de exemplu, pentru amplasarea în teritoriu a hibrizilor de porumb, s-au confruntat indicii termici specifici grupelor de maturitate, cu resursele caracteristice fiecărei zone. Totodată, s-a avut în vedere ca în fiecare zonă termică să se cultive hibrizi din mai multe categorii de precocitate, pentru valorificarea integrală a potențialului termic, în condițiile organizatorice specifice campaniei.

Pentru a evita riscul neajungerii la maturitate a porumbului, cu care ne-am confruntat în ultimii 4—5 ani, în fiecare zonă s-au amplasat hibrizi ale căror cerințe termice să fie mai mici cu cca 30°C față de potențialul zonei. Ca această acțiune să fie finalizată, este necesar ca specialiștii să cunoască riguros resursele pedoclimatice specifice zonei de activitate și cerințele biologice ale plantelor, să se familiarizeze cu elementele referitoare la interacțiunea dintre plantă-sol-climă — noțiuni necesare pentru înțelegerea și aplicarea corectă a măsurilor luate și a celor care vor fi stabilite în perspectivă.

O altă acțiune importantă care se desfășoară în prezent este legată de fertilizarea culturilor. S-a acordat o atenție deosebită programului de fertilizare cu îngrășăminte organice, prin folosirea tuturor resurselor existente în unități ; numai în completarea elementelor fertilizante se aplică îngrășăminte chimice. Desigur, aceasta vizează fertilizarea ogoarelor și în special a terenurilor care se ară în această primăvară.

Pentru culturile de toamnă continuă administrarea de îngrășăminte chimice pe suprafețele nefertilizate, sau fertilizate unilateral în toamnă ; dozele stabilite asigură un raport optim între elementele fertilizante, astfel încît să nu se mai manifeste, ca în anii trecuți, fenomenul de cădere a plantelor, ce constituie mediu optim de instalare a bolilor și determină pierderi față de producția potențială.

Pentru menținerea în cultură a întregii suprafețe de cereale păioase, se urmărește în permanență evoluția stării de vegetație

Teodor CHEȚAN
M.A.I.A.

(Continuare în pag. 5)

APORTUL COOPERAȚIEI DE CONSUM LA CREȘTEREA PRODUCȚIEI AGRICOLE (II)

Sectorul propriu de producție agricolă

ÎN AFARĂ de organizarea producției de purcei și pui care să fie livrați pentru creștere și îngrășare gospodăriilor populației, fiecare cooperativă de consum are posibilitatea să organizeze un **sector propriu de producție agricolă**, ale cărui produse să fie valorificate prin unitățile de alimentație publică, desfăcute către populație sau livrate la export. În primul rînd, pot fi utilizate pentru creșterea porcilor și păsărilor resturile culinare rezultate în alimentația publică, precum și unele furaje achiziționate pe plan local.

Unele cooperative de consum din zona de deal-munte **au organizat** cu bune rezultate, **crescătorii de ovine**, asigurînd cantități mari de produse pentru autoconsum, pentru aprovizionarea populației și pentru fondul statului. În județul Argeș **au înființat stîne pentru ovine cooperativele de consum din comunele Rucăr, Dragoslavele, Dîmbovicioara, Bascov.** Foarte bune rezultate a obținut cooperativa de consum din Horezu, jud. Vîlcea, care în fiecare din ultimii 10 ani a crescut cîte 1 200 ovine, din care cca. 1 000 oi mame. În afară de mieii obținuți din propria crescătorie, cooperativa crește și îngrașă în fiecare an cîte 2 000—3 000 de ovine, provenite de la achiziții, obținînd însemnate cantități de produse pentru piața internă și pentru export. Astfel, în anul 1979 cooperativa menționată a livrat la export 3 262 de ovine îngrășate, în greutate totală de 135,5 t, pentru care a încasat suma de 1 946 mii lei ; în afară de acestea a mai vîndut 5 392 kg lînă, 6 645 kg brînză telemea, 126 kg urdă, 628 kg carne din sacrificări și 126 piei, ajungîndu-se la venituri totale de 2 379 mii lei din care aproape 200 mii lei beneficii. Anul trecut rezultatele au fost mai slabe (influențate și de condițiile meteorologice nefavorabile), totuși s-au îngrășat și livrat pentru export 1 660 ovine cu o greutate totală de 52 450 kg, iar pe piața internă s-au vîndut : 4 207 kg lînă, 3 491 kg brînză telemea, 1 500 kg carne din sacrificări și 250 piei. Pentru 1981 cooperativa a planificat să crească numărul ovinelor la 1 500 capete (din care 1 200 oi mame) la sfîrșitul anului ; de asemenea, va organiza o crescătorie cu 1 000 de găini, în vederea unei mai bune aprovizionări cu ouă a laboratoarelor de cofetărie, restaurantelor și motelurilor din rețeaua cooperativei.

Sectoarele proprii de producție agricolă ale cooperației de consum pot fi organizate cu bune rezultate prin **colaborarea cu unitățile agricole socialiste sau cu gospodăriile populației.** Astfel, U.J.C.C. Argeș a prevăzut **în programul de cooperare pentru dezvoltarea producției agricole în perioada 1981—1985 : cultivarea de căpșuni, coacăze, afine și mure** pe 100 ha, din care 30 ha în cooperare cu cooperativele agricole de producție și 70 în cooperare cu gospodăriile populației; **popularea cu pește a lacurilor și bălților** existente în județ în cooperare cu deținătorii acestora ; **creșterea a 500 mii de pui de o zi,** în cooperare cu C.A.P.-urile și cu sprijinul direcției agricole județene.

În cadrul județului Argeș s-au organizat și urmează a se extinde **acțiunea de cooperare pentru preindustrializarea fructelor și legumelor.** Anul trecut s-a realizat cooperarea cu C.A.P. Schitu Golești pentru **prelucrarea fructelor de pădure,** obținîndu-se o producție de 1,5 mil. lei. În actualul cincinal vor fi realizate acțiuni de cooperare pentru prelucrarea și semiindustrializarea fructelor, cu C.A.P.-urile Vedea, Domnești, Aninoasa, Boteni, Cîmpulung, ajungîndu-se la o valoare a producției de 20 mil. lei ; de asemenea, prin cooperarea cu C.A.P.-urile din Căldărani, Stolnici, Izvoare și Rătești, **preindustrializarea legumelor** va ajunge la o valoare de 5 mil. lei.

Organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli

ÎN SCOPUL satisfacerii într-o măsură cît mai mare a nevoilor de consum ale producătorilor agricoli și membrilor lor de familie cu zahăr, ulei și alte produse, prin Decretul Consiliului de Stat s-a stabilit pentru unitățile socialiste de profil, obligația ca începînd din acest an să presteze servicii pentru prelucrarea materiilor prime obținute de aceștia prin cultivarea terenurilor pe care le dețin în folosință sau în proprietate personală.

Producătorii care predau spre industrializare produse agricole primesc — în raport cu cantitatea și calitatea materiei prime — cantitățile de zahăr, ulei sau alte subproduse rezultate din prelucrare. De exemplu, pentru 100 kg semințe de floarea soarelui predate pentru industrializare, producătorul primește 38,6 l ulei și 30,0 kg șroturi (un furaj eficace).

Decretul stabilește că preluarea pentru industrializare a produselor agricole se face de către cooperația de consum, care trebuie să organizeze primirea, depozitarea și transportul lor la unitățile de stat ale industriei alimentare, plata făcîndu-se din produsele rezultate la industrializare. De exemplu, pentru 10 kg semințe de dovleac producătorul primește 2,5 l ulei și 6,0 kg șroturi, reținîndu-se 1,0 l ulei din care se acoperă cheltuielile de prelucrare ale unităților de industrializare precum și cele pentru plata în lei a comisionului și a rabatului comercial cuvenit, potrivit legii, unităților cooperației de consum.

Producătorul agricol poate opta pentru **plata în natură sau în bani a tarifului de prestare,** modificîndu-se corespunzător cuantumul diferitelor produse pe care le primește ca rezultat al industrializării. De exemplu, pentru 100 kg porumb în cazul cînd plata prestației se face în bani producătorul primește : 1 l ulei, 60 kg mălai și 15 kg tărîțe, pe cînd în cazul plății în natură a prestației, producătorul primește : 0,5 l ulei, 72 kg mălai și 10 kg tărîțe.

Deosebit de importantă este prevederea că **organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli va putea fi extinsă și la alte produse agricole vegetale și animale** cum sînt : lapte, fructe, struguri, carne și altele, cu plata în natură sau în bani. Pentru dezvoltarea zootehniei în gospodăriile populației, în condițiile cînd acestea nu sînt aprovizionate cu Inlavit sau cu alte nutrețuri industriale bogate în proteină, vitamine și substanțe minerale, organizarea prelucrării laptelui în unități situate la distanțe mici de locul de producție ar face posibilă creșterea cantității de lapte marfă și utilizarea eficientă a laptelui degresat, zerului, zarei în hrana viteilor, porcilor și păsărilor, cu efecte recunoscute asupra menținerii sănătății și realizării unor producții superioare.

Noile orientări privind **repartizarea în teritoriu a industriei alimentare,** cît mai aproape de locul unde se produce materia primă, ca și cele privind **dimensionarea unităților de prelucrare a produselor agricole** în module de capacități mici și medii vor face posibilă dezvoltarea într-un ritm rapid a prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli. În acest sens, considerăm că în zonele necooperativizate de deal-munte, cooperația de consum ar putea să-și asume nu numai preluarea, ci și **industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli,** organizînd prese de ulei de proporții mici, uscătorii de fructe la care să se utilizeze combustibil local, industrializarea sau preindustrializarea fructelor, legumelor și a laptelui, măcelării etc.

Organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse

ale producătorilor agricoli este o problemă pe cît de actuală pe atît de importantă pentru sprijinirea și cointeresarea materială a producătorilor în **realizarea unei mai bune autoaprovizionări cu produse agroalimentare.** Pentru ca **acțiunea** să conducă la efectul scontat, ea **trebuie** să fie **bine organizată și popularizată** de către organele de conducere a agriculturii, cooperația de consum și consiliile populare. Un rol deosebit de important revine M.A.I.A., CENTROCOOP, C.S.P., Ministerului Finanțelor, Comitetului de Stat pentru Prețuri, în ce privește **stabilirea normelor tehnice** privind preluarea, depozitarea, transportul, determinarea conținutului util și al randamentelor de prelucrare al materiilor prime agricole predate de producători, precum și de predare a produselor industrializate și de decontare a operațiunilor între unități.

Măsuri organizatorice necesare

PENTRU REZOLVAREA eficientă a sarcinilor ce revin cooperației de consum atît în valorificarea produselor agricole din gospodăriile populației cît și în organizarea sectorului propriu de producție agricolă sînt necesare unele măsuri care vizează conducerea și organizarea mai bună a unor activități ce se desfășoară într-o mare diversitate de condiții locale.

Astfel, este necesară asigurarea bazei tehnico-materiale corespunzătoare, care să ușureze munca de colectare, depozitare și transport a produselor agricole preluate de la populație, astfel încît să se reducă pierderile cantitative și deprecierile calitative și să se diminueze cheltuielile de circulație.

Afișarea la locuri vizibile și **popularizarea condițiilor de contractare și achiziții a prețurilor pe calități, sezoane** și alte criterii de diferențiere, a altor avantaje de care beneficiază producătorii agricoli încă nu a devenit o practică curentă la toate unitățile cooperației de consum.

În ceea ce privește sectorul propriu de producție agricolă, este necesară studierea condițiilor în care acesta poate fi organizat — din punctul de vedere al dimensiunii, al tehnologiilor de producție, al investițiilor și mijloacelor de producție necesare, al încadrării cu personal muncitor calificat, astfel încît să se realizeze randamentele medii corespunzătoare unei activități rentabile. De exemplu, considerăm neeficientă activitatea maternității de scroafe organizată de cooperativa de consum din comuna Brăduleț-Argeș care, deși are o vechime de 4 ani, în 1980 — la un efectiv mediu anual de 55 de scroafe — a livrat populației pentru îngrășare numai 140 de purcei, iar la începutul anului 1981, numai jumătate din efectivul de scroafe era gestant. Desigur că, într-o asemenea situație se impun măsuri complexe cu caracter tehnic, organizatoric și economic.

În vederea așezării activității de producție pe principiul autogestiunii economice, **este necesar ca la fiecare unitate să se elaboreze plan de producție și buget de venituri și cheltuieli,** cu un număr variabil de capitole și indicatori, diferențiați după specificul activității, dimensiunea sectorului de producție, structura producției, tehnologia practicată și alte condiții locale. Planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli trebuie să orienteze organele de decizie și colectivele de oameni ai muncii participante la activitatea de producție nu numai asupra cantităților de produse ce se impun a fi realizate, pe perioade, ci și asupra gradului de asigurare a bazei tehnico-materiale și forței de muncă necesară, a modului de organizare a producției, calității și valorii acesteia, asupra costurilor de producție și rezultatelor financiare pentru fiecare produs în parte. Corespunzător specificului fiecărei activități de producție, **este necesară introducerea unui sistem informațional simplu și eficace,** care să permită organelor de coordonare cunoașterea modului cum se desfășoară activitatea productivă, a consumurilor materiale și de forță de muncă în raport cu producția obținută, a costurilor unitare de producție, a situației livrărilor și a rezultatelor financiare.

În vederea unei activități de producție agricolă cît mai eficientă se impune **sporirea asistenței tehnice de specialitate** care poate fi asigurată prin **specialiștii din unitățile agricole socialiste,** prin cei încadrați de cooperația de consum la unitățile productive proprii, cît și prin **specialiști de la circumscripțiile agrozooveterinare** din zonele necooperativizate de deal-munte.

Așa cum s-a subliniat la al II-lea Congres al agriculturii, M.A.I.A., UNCAP și CENTROCOOP vor trebui să acționeze mai intens pentru dezvoltarea cooperării pe bază de contract, între unitățile agricole socialiste sau cele ale cooperației de consum și gospodăriile populației pentru creșterea și îngrășarea de animale, păsări, a animalelor mici de blană, pentru creșterea viermilor de mătase și a albinelor, în vederea realizării în condiții mai bune a sarcinilor de livrare la fondul de stat.

Îmbunătățindu-și continuu activitatea, cooperația de consum își va putea mări contribuția la dezvoltarea agriculturii, la ridicarea satului pe noi trepte de progres economic și social, la buna aprovizionare a populației.

N. DAVID

Prima campanie agricolă din noul cincinal

(Urmare din pag. 3)

a acestora și în mod deosebit executarea lucrărilor de evacuare a apelor în exces, adunate pe solele mai puțin nivelate. Este necesar ca în toate județele, prin mobilizarea generală a locuitorilor satelor, a celorlalți lucrători din unitățile agricole, să se execute canale de evacuare a apelor de pe culturi, astfel ca să nu se piardă nici o palmă de pămînt din semănăturile de toamnă.

Executarea în condiții de calitate superioară și în perioadele optime a volumului mare de lucrări din această primăvară necesită asigurarea și pregătirea în cele mai mici amănunte a utilajelor agricole care vor fi folosite. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, prin Direcția generală economică a mecanizării, a stabilit toate măsurile necesare pentru executarea unor reparații de calitate și efectuarea recepției utilajelor de către echipe de specialiști.

Sîntem în măsură să afirmăm că la ora actuală avem pregătite tractoarele și mașinile agricole pentru executarea lucrărilor din această primăvară.

Programul de desfășurare a însămînțărilor a fost pregătit minuțios, în fiecare județ, pînă la nivel de consiliu unic și unitate agricolă de producție.

De asemenea, s-a desfășurat o cuprinzătoare acțiune de instruire a cadrelor de specialiști și mecanizatori, astfel încă de la începutul campaniei să se atingă ritmurile zilnice planificate, atît la pregătirea terenului, cît și la însămînțare.

O problemă asupra căreia s-a insistat în mod deosebit, pe lîngă asigurarea semințelor și a calității acestora, a fost pregătirea semănătorilor și reglajul acestora, pentru ca, printr-o distribuire uniformă a semințelor (ca adîncime de încorporare și distanțe între boabe), să se obțină o densitate de boabe germinabile la unitatea de suprafață, conformă normelor tehnice stabilite.

Revine o mare răspundere specialiștilor din unități, inginerilor șefi și șefilor de fermă (care sînt și responsabili ai formațiilor mari de tractoare, pe grupe de lucrări — pregătirea terenului, semănat, erbicidat), în ce privește buna organizare a formațiilor de lucru, respectarea întocmai a tehnologiilor stabilite, pentru a realiza însămînțări de cea mai bună calitate, primă garanție a obținerii recoltelor planificate.

Potrivit măsurilor luate de conducerea de partid și de stat, în această primăvară unitățile agricole vor beneficia de importante cantități de substanțe chimice pentru erbicidarea culturilor. Este necesar să se acționeze cu toată răspunderea în pregătirea și aplicarea erbicidelor, pentru ca să realizăm culturi curate, lipsite de buruienile care an de an ne-au dijmuit producția.

Acțiuni deosebite se întreprind, de la minister și pînă la nivelul unităților agricole de producție, în sectorul hortiviticol. Se desfășoară intens lucrările de pregătire a răsadurilor necesare plantării legumelor extratimpurii și timpurii, în spații adăpostite, precum și a celor care urmează a fi plantate direct în cîmp ; se pregătește terenul pentru însămînțarea mazărei și rădăcinoaselor, ca și solariile. Toate aceste lucrări sînt menite să asigure condiții favorabile realizării programului de aprovizionare a populației cu legume încă din primele zile ale primăverii, să creeze baza materială pentru producerea unor cantități cît mai mari de legume, pentru industrializare și pentru alte nevoi.

Măsurile luate, baza tehnico-materială asigurată, eforturile lucrătorilor din agricultură constituie baze solide pentru realizarea producțiilor planificate din acest an.

Dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice

Cărbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității

— „R. E." în sprijinul activității desfășurate în bazinul carbonifer al Olteniei *) —

EXTRAGEREA ȘI FURNIZAREA operativă către termocentrale a unei cantități cît mai mari de cărbune, de o calitate ridicată, obținut la costuri cît mai scăzute, reprezintă o prioritate de necontestat în cadrul eforturilor care se desfășoară în întreaga țară pentru dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice. În cadrul acestor preocupări, sarcini însemnate revin unităților care își desfășoară activitatea pe platforma carboniferă a Olteniei. Pentru îndeplinirea integrală a prevederilor din planul pe acest an — așa cum arătam în prima parte a acestui articol — unitățile de aici dispun de o strategie de acțiune bine fundamentată, coroborată riguros cu cea a centralelor termoenergetice și a unităților constructoare de mașini furnizoare de echipament tehnologic, cu măsuri și responsabilități concrete care să conducă în final la obținerea de energie în cantități sporite și cu cheltuieli mici. În vederea transpunerii ei în practică este realizată în prezent o mare concentrare de forțe în bazinul carbonifer al Olteniei, a căror desfășurare riguros coordonată sub conducerea și cu sprijinul larg al comitetului județean de partid, a celorlalte organe de partid și de stat locale a permis extragerea în primele două luni ale acestui an a unor mari cantități de cărbune energetic. Important este însă ca și în continuare experiența bună obținută în unitățile fruntașe să fie extinsă și generalizată, în așa fel încît prevederile de plan să fie îndeplinite integral. În sprijinul înfăptuirii acestei cerințe vom aborda în continuare unele probleme legate de perfecționarea activității în realizarea investițiilor, utilizării rationale a mijloacelor de transport a cărbunelui de la punctele de extracție la termocentrale, precum și de atingerea operativă a parametrilor poiectați în funcționarea tuturor agregatelor de producere a energiei electrice, de funcționarea lor la indici cît mai înalți.

Punerea în exploatare la termen a noilor capacități de producție

ÎNTRE PROBLEMELE MAJORE ale combinatului figurează și crearea din vreme a cît mai multe și productive fronturi de lucru. Pentru aceasta o atenție deosebită este acordată realizării programului de investiții. În cazul respectiv este vorba de efectuarea descopertărilor în zonele prevăzute a se deschide noi exploatări la zi sau abataje în subteran, de efectuare a lucrărilor pregătitoare (drumuri de acces, desecări etc.).

Faptul că o asemenea problemă este tratată cu responsabilitate ne-o dovedesc realizările din primele luni ale anului curent: au fost puse în exploatare cîteva mine cu posibilități de producție între 800 000 și peste 1 milion tone cărbune pe an. Astfel, în bazinul Gorjului, la întreprinderea Jilț a fost pusă în exploatare mina Cosmănești, la Peșteana-Nord a început, de asemenea, să producă prima linie tehnologică la o nouă carieră; noi exploatări au fost puse în funcțiune și în cîteva zone din județul Mehedinți. Noile capacități, dotate cu complexe mari de extracție a cărbunelui, cu benzi transportoare mecanizate etc., permit obținerea unor randamente ridicate și livrarea către beneficiari a unor însemnate cantități de cărbune.

Pentru acest an sînt, de asemenea, prevăzute a fi puse în exploatare alte cîteva cariere la zi și mari abataje în subteran. **Concentrarea activității factorilor de răspundere pentru realizarea conform graficelor a tuturor lucrărilor prevăzute va asigura atît pentru acest an, cît și pentru 1982 fronturi de exploatare de mare capacitate,** ceea ce va avea o mare importanță pentru buna desfășurare a lucrărilor de extracție a cărbunelui și livrarea ritmică a acestuia către beneficiari.

O deosebită **atenție se cere acordată efectuării lucrărilor de descopertare** — care includ activități deosebite: excavare de pămînt, desecări, organizarea de drumuri, punerea în evidență a cantității și calității cărbunelui etc. Dat fiind că asemenea activități solicită o concentrare de forțe umane și mecanizate, se cere în permanență realizată o organizare bună, astfel încît toate lucrările să fie efectuate conform prevederilor. Din păcate mai sînt rămîneri în urmă în zonele Tismana, Rovinari, Jilț etc. Or, asemenea întîrzieri în efectuarea lucrărilor pregătitoare conduc la limitarea frontului de exploatare a cărbunelui, la imposibilitatea de a acoperi cantitativ și calitativ cerințele beneficiarilor.

Nu mai puțin importantă este în acest domeniu și **asigurarea, montarea la timp, a utilajelor de mare productivitate pentru exploatarea propriu-zisă a cărbunelui.** Din păcate, la unele cariere, asemenea utilaje întîrzie să fie montate pe de o parte, datorită neprimirii la termen, conform prevederilor din contracte, a unor piese și subansamble de la furnizori, iar pe de altă parte, din lipsa sprijinului și asistenței tehnice necesare. Este o datorie atît a furnizorilor, respectiv a unităților constructoare de mașini, cît și a beneficiarilor, de a colabora îndeaproape, rezolvind operativ toate problemele ce le ridică montarea și punerea în funcțiune la termen a tuturor utilajelor și instalațiilor prevăzute în programul de dotare a exploatărilor miniere.

Un alt domeniu care vizează deopotrivă interesele unităților din zonă cît și ale țării îl reprezintă **redarea în circuitul agricol în termene cît mai scurte a terenurilor din care a fost extras cărbunele.** Este adevărat că în ultima vreme s-au făcut progrese și în acest domeniu. Cu toate acestea există încă un decalaj între prevederile de plan și realizări. În mod concret există o rămînere în urmă la predare pentru fertilizare a 1 400 ha teren. Ținînd seama și de suprafața care va trebui să fie redată în circuitul agricol în acest an — numărul hectarelor se ridică la circa 5 000. Este o suprafață mare, care repusă în producția agricolă cît mai repede, va asigura un surplus de produse agricole pentru aprovizionarea populației. Iată de ce considerăm că și această problemă să fie privită de toți factorii implicați cu răspundere maximă, respectîndu-se termenele și măsurile de fertilizare stabilite pentru ca cele 5 000 de

*) „Revista economică" continuă acțiunea desfășurată cu consecvență în sprijinul activității din bazinul carbonifer al Olteniei (R.E. nr. 31, 33, 37, 51/1980 și nr. 10/1981) prin prezentarea în acest număr a concluziilor dezbaterilor organizate în marile unități miniere și în termocentralele de pe această platformă privind noi modalități concrete de acțiune ce trebuie adoptate pentru sporirea cantității și calității cărbunelui extras și producerea de energie mai multă și la costuri scăzute.

hectare teren agricol să fie redate în circuitul productiv.

Perfecționarea fluxului de transport de la punctele de extracție la termocentrale

DESIGUR, deosebit de important nu este numai ca să fie extrasă o cantitate cît mai mare de cărbune, ci și ca aceasta să ajungă cît mai repede la termocentrale. Se cer depuse în continuare eforturi sporite pentru perfecționarea întregului flux al transportării cărbunelui de la punctele de extracție la termocentrale, de la benzile de transport din mine și cariere la depozitele unităților miniere și ale termocentralelor și de aici spre instalațiile de concentrare și de ardere în agregatele termoenergetice.

În abordarea acestui program complex de acțiune s-a pornit de la cerința perfecționării conceptuale a sistemului de aprovizionare cu cărbune, pe rutele cele mai eficiente din punct de vedere al minimizării cheltuielilor de transport. Concret, s-a trecut pe această bază la **arondarea exploatărilor** în jurul cîte unei anumite termocentrale. Conform acestui sistem de organizare, termocentrala Rovinari are arondate carierele din zona Rovinari și minele Rogojelu, Pinoasa și parțial Urdari; termocentrala Turceni, minele și cariera din zona Jilț, Peșteana-Nord și sud, și parțial mina Urdari; termocentrala Ișalnița, unitățile miniere din zona Motru, inclusiv cariera Lupoaia. Aplicarea în practică, în cel mai scurt timp a acestui mod de lucru va conduce la înlăturarea transportului foarte costisitor și neeconomicos efectuat în prezent cu autocamioanele, de la cariere și mine la termocentrale. Pentru aceasta însă, se cer întreprinse eforturi sporite din partea tuturor factorilor implicați pentru:

● **Consolidarea rețelei de transportoare magistrale a cărbunelui pe bandă, atît în ce privește extinderea sa, cît și perfecționarea dotării sale cu instalații auxiliare capabile să asigure o calitate ridicată a produsului vehiculat.** În acest sens este necesar ca unitățile producătoare să acorde un sprijin sporit beneficiarilor din bazinul carbonifer al Olteniei pentru acoperirea transportoarelor magistrale cu bandă în vederea protejării de intemperii și degradare a cărbunelui extras, pe o distanță de 56,7 km, precum și pentru construirea în anii 1981—1982, pe aceste transportoare magistrale, a unui număr de 10 instalații dotate cu concasoare pe bare rotative pentru presfărîmarea cărbunelui și eliminarea corpurilor străine.

O situație căreia trebuie să i se acorde maximum de atenție este și cea privind asigurarea unui flux continuu de transport prin evitarea producerii de ruperi ale benzilor transportoare din cauciuc, precum și pentru repararea lor operativă în caz de avarie. Problema prezintă cu atît mai multă importanță dacă se ia în considerare faptul că în anii trecuți circa 38% din totalul timpului nelucrat datorită întreruperilor accidentale a avut drept cauză ruperea benzilor de cauciuc. Iată de ce se impune ca în cadrul unităților chimice producătoare să existe o preocupare sporită pentru punerea la punct a soluțiilor de vulcanizare la rece și la cald a covoarelor de bandă din cauciuc. Asimilarea în producție a unei asemenea soluții întîrzie de ani de zile, deși există promisiuni numeroase în acest sens, reînnoite anual de întreprinderile de profil, dar neonorate, ceea ce face ca numărul de ore de „căderi accidentale" la aceste utilaje să se mențină ridicat. Pe de altă parte, se cere mult mai mult luată în considerare opinia beneficiarilor din bazinul Olteniei ca furnizorii de covoare din cauciuc să îmbunătățească în continuare parametrii tehnici și de durabilitate ai acestor produse, în așa fel ca ele să aibă o durată de funcționare sporită și în condițiile scăderii temperaturii sub 5°C, care dealtfel se ivește frecvent în perioada de iarnă.

● **Extinderea transportului pe calea ferată, care în locul combustibilului lichid, poate folosi la combustie cărbune inferior, disponibil în zonă.** Lărgirea rețelei liniilor ferate va permite, totodată, realizarea unei continuități ridicate a transportului în timpul iernii, înlăturînd greutățile care se înregistrau în anii trecuți datorită ruperii benzilor transportoare din cauciuc atunci cînd se înregistrau temperaturi scăzute. Preocuparile factorilor responsabili sînt orientate în acest sens spre punerea cît mai rapidă în funcțiune a unei linii ferate care să aprovizioneze termocentrala Rovinari, a altei linii de la Cocoreni la termocentrala Turceni. Pe această cale acolo unde este apreciată de specialiști ca oportună, se cere realizată o concentrare de eforturi pentru ca în locul transportului pe bandă care are un cost ridicat, de circa 106 lei pe tonă, cărbunele să fie transportat pe C.F.R. cu cheltuieli unitare reduse cu circa 35%.

● **Extinderea rețelei de drumuri, atît pentru sporirea accesibilității la cărbunele din carieră, cît și la cel depozitat în diferite puncte de concentrare a benzilor magistrale de transport.** Este vorba de accelerarea lucrărilor pentru darea în exploatare a circa 200 km de drumuri, precum și de asigurarea pe această cale a accesului în lungul transportoarelor magistrale, pe drumuri betonate sau pietruite (117,7 km în anii 1981—1983).

● **Adaptarea operativă a utilajelor de transport la specificul activității de exploatare a cărbunilor în cariere.** Astfel, specialiștii din cadrul combinatului apreciază că actualele tipuri de autobasculante livrate de unitățile constructoare de mașini nu sînt întotdeauna în concordanță cu specificul condițiilor dificile de lucru impuse de efectuarea transportului, ceea ce determină dese întreruperi în funcționare, diminuarea cantității de cărbune transportat la beneficiari față de prevederile de plan. Pentru cerințele specifice exploatărilor la zi din bazinul Olteniei se consideră că sînt necesare tipuri de autobasculante cu sisteme de transmisie și hidraulice de dimensiuni și robusteți mai mari decît cele furnizate pînă acum.

● **Preluarea mai operativă de către centralele termoelectrice a stocurilor de cărbune livrate de către unitățile miniere.** O asemenea acțiune se cere efectuată cu mai multă operativitate în special de termocentrala Turceni, care deși trebuia să preia zilnic o cantitate de 20 000 tone de cărbune, nu preia decît 12 000 de tone pe zi, restul cărbunelui rămînînd în stoc la depozitele de la Jilț și Cocoreni.

Utilizarea la parametri înalți a grupurilor energetice de la termocentrale

CADRULUI DEOSEBIT creat prin măsurile tehnico-organizatorice luate în unitățile miniere pentru extracția și livrarea cărbunelui la cote ridicate cantitativ și calitativ i se adaugă și acțiunile valoroase stabilite la termocentralele beneficiare — acțiuni menite să faciliteze creșterea producției de energie electrică, prin utilizarea la parametri proiectați a fiecărui grup energetic din dotare. Evident, studiile și analizele ce au avut loc pe marginea rezultatelor obținute în anul 1980, cît și în întreg cincinalul precedent, au relevat și în cazul termocentralelor din Oltenia, pe lîngă unele neajunsuri survenite din partea furnizorilor de cărbune și utilaje, și diferite deficiențe proprii în conducerea proceselor tehnologice, în executarea operativă a reparațiilor etc. Ținînd seama de aceasta și avînd în vedere sarcina de a se trece în cel mai scurt timp la obținerea energiei prin utilizarea la cazanele de ardere numai a cărbunelui, fără nici un gram de păcură, au fost stabilite acțiuni și măsuri corespunzătoare.

Astfel, pentru ca fiecare grup energetic să producă la puterea nominală (în majoritatea cazurilor — 330 MW), o primă măsură ce s-a impus a fost **sporirea calității cărbunelui utilizat pentru combustie,** fapt care a necesitat suplimentarea cu două unități a numărului de mori pentru a se asigura un combustibil corespunzător unei arderi intensive, capabile să degaje temperatură la cote înalte. Concomitent a rezultat **necesitatea asimilării unor concentratoare** cu ajutorul cărora să se poată efectua o separare a prafului de cărbune de particolele de steril. Măsura respectivă va asigura condiția ca partea calitativă a cărbunelui (cărbune măcinat fin fără steril) să fie așezată la bază în arzătoare — permițînd astfel o ardere completă și a părții de deasupra, care mai poate include și impurități. Un prim bloc de concentratoare va fi realizat la termocentrala de la Rovinari pînă la 9 mai a.c., iar restul la începutul trimestrului IV. Pe această linie unele perfecționări s-au impus și în ce privește arzătoarele. S-a stabilit ca necesară, de pildă, **introducerea unui grătar de post-ardere rotativ care să impulsioneze arderea completă a cărbunelui** (în tehnologia actuală o parte

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 14)

Piloni ai creșterii eficienței

MODERNIZAREA TRANSPORTULUI UZINAL

Creșterea productivității muncii, micșorarea cheltuielilor, îmbunătățirea fluxurilor de fabricație

SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE constituie una din coordonatele esențiale ale trecerii la o nouă calitate în activitatea economico-productivă a unităților industriale, o condiție fundamentală a creșterii continue a aportului acestora la dezvoltarea generală a societății. **„O însemnătate deosebită capătă în actuala etapă,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, reducerea cheltuielilor și creșterea beneficiilor, asigurarea unei activități economice rentabile în toate unitățile".**

În contextul acestor importante sarcini și preocupări, abordarea problemelor referitoare la sistemul actual de transport uzinal capătă o importanță deosebită, justificată, pe de o parte, de faptul că activitatea de deplasare a obiectelor muncii în procesul de producție reprezintă un factor de condiționare directă a continuității proceselor, determinînd realizarea ritmică a fabricației, iar pe de altă parte, de faptul că efortul financiar pentru transportul uzinal deține încă o pondere însemnată în cheltuielile de producție.

Raționalitatea traseelor de circulație

PROBLEMELE TRANSPORTULUI UZINAL au un caracter complex, deoarece cuprind atît elemente tehnice și economice, cît și aspecte privind psihologia și securitatea muncii. De aceea, la analiza acestor probleme trebuie luați în considerare toți factorii care influențează eficiența acestuia : obiectul transportului, căile de transport și modul de organizare a utilajului folosit etc. Importanța economică a transportului uzinal în producția modernă este determinată de un complex de considerente, între care :

a) **spațiile de producție și halele întreprinderilor devin tot mai mari ;** în consecință, distanța dintre secții și locurile de muncă se mărește și ele tot mai mult, acest aspect fiind și mai evident în cazul unei producții specializate (întreprinderile „Semănătoarea", „23 August", I.M.G.B., „Vulcan", „Aversa", „Timpuri Noi", „Progresul"-Brăila, Întreprinderea de mașini electrice București) ;

b) **adîncirea continuă a diviziunii muncii ;** în legătură cu aceasta, relațiile de cooperare și eliminarea stocurilor intermediare dintre operații, ateliere și secții au căpătat o importanță sporită ;

c) **tendința de creștere a greutății unor produse complexe — mașini-unelte grele, agregate multioperaționale** (utilaj tehnologic, motoare cu ardere internă de mari puteri, nave etc.). Prin urmare, trebuie transportate atît cantități cît și greutăți mai mari, ceea ce impune adeseori modificarea condițiilor tehnico-organizatorice.

Deosebirile dintre un transport uzinal rațional și unul nerațional devin evidente pe baza unor considerente, legate strîns de eficiența activității. Bunăoară, pentru a produce o tonă de piese într-o turnătorie sînt deplasate (manipulate) diferite materiale și SDV-uri în greutate totală de 150—200 tone. Într-o unitate similară, datorită unei mai bune organizări a transportului, a fost necesară manipularea a numai 70 tone de material pentru fabricarea unei cantități identice de piese turnate finite (date rezultate din analiza efectuată în sectoarele de turnătorie ale întreprinderilor „Semănătoarea", „23 August", „Timpuri Noi" din București).

Aceste exemple conduc la necesitatea reorganizării activității de transport uzinal, determinarea **drumului cel mai scurt** pe care trebuie deplasată o anumită încărcătură, cu **consumul cel mai redus de timp, de energie, de forță de muncă și de mijloace de transport.** Operațiunea respectivă trebuie să conducă la optimizarea transportului, concomitent cu găsirea de mijloace care să permită mecanizarea și automatizarea operațiunilor de manipulare.

Gamă variată de sisteme de mașini și utilaje

MODERNIZAREA transportului uzinal și manipulării materiilor prime, materialelor și produselor finite în unitățile constructoare de mașini din țara noastră impune includerea, în sistemele de organizare adoptate, a unei game variate de mașini și instalații. Astfel, pentru deservirea diverselor sectoare ale economiei, ar fi necesară executarea în întreprinderile specializate a următoarelor sisteme de mașini de ridicat și transportat : sistema de macarale pe pneuri ; sistema mașinilor pentru industria construcțiilor și materialelor de construcții ; sistema mașinilor pentru magazii și depozite ; sistema mașinilor pentru transport intern pe sol ; sistema mașinilor pentru containerizare ; sistema mașinilor pentru mecanizarea porturilor.

Dotarea întreprinderilor constructoare de mașini pentru anii 1981—1985 cu utilajele și instalațiile de ridicat și transportat specifice sistemelor menționate, încadrarea lor într-o concepție unitară privind organizarea transportului uzinal contribuie la creșterea eficienței economice a acestei activități. În 1981 producția industrială a M.I.C.M. crește cu circa 1,68 ori față de 1976. Sporul de producție, în 1981, ca urmare a aplicării programului special de mecanizare, va fi de 8,32 ori mai mare față de 1976, fapt ce duce la concluzia că s-au făcut progrese în mecanizarea transportului uzinal, însă ponderea sporurilor de producție raportate la valoarea producției industriale este încă mică, ea reprezentînd o medie de aproape 2,3% pe cincinalul 1976—1980. De asemenea, productivitatea muncii a crescut în același interval de timp de 7,39 ori, ca urmare a aplicării programului special de mecanizare complexă a transportului uzinal, a lucrărilor de încărcare-descărcare și de reorganizare a unor fluxuri tehnologice.

Cu toate acestea se mai ridică încă o serie de probleme privind asigurarea în anii 1981—1985 a necesarului de mașini de ridicat și transportat ca produse finite necesare sistemelor de transport uzinal și de manipulare. Întreprinderile specializate din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (Întreprinderea mecanică Timișoara, I.U.R.T. Lugoj, Întreprinderea mecanică Dr. Petru Groza, I.C.M. Bocșa, Întreprinderea mecanică Topleț, I.F.M.A. București și altele), care au sarcina să realizeze în actualul cincinal 96% din necesarul de mașini de ridicat și transportat pentru nevoile întregii economii naționale, vor trebui să acorde toată atenția asimilării mijloacelor care sînt mult solicitate, și care asigură creșterea mecanizării diferitelor operații.

Aceasta o impun înseși cerințele proprii ale unităților industriei construc-

țiilor de mașini. În contextul respectiv trebuie să arătăm că raportat la situația pe economie, ponderea personalului angrenat în activitatea de transport uzinal în centralele industriale ale M.I.C.M. este încă mare (în medie pe cincinalul 1976—1980 circa 12,77% din totalul pe economia națională). Într-un calcul efectuat pe baza datelor centralizate la M.I.C.M., rezultă că o **creștere a productivității muncii în activitatea de transport uzinal și manipulare de la 2 100 t/om an la 3 300 t/om an se poate realiza prin îmbinarea sistemelor de organizare cu dotări cu instalații și utilaje de înaltă tehnicitate. Pe această bază se poate obține o economie relativă de aproape 26 000 persoane la nivelul anului 1981.**

De o mare eficiență în acțiunea de realizare a sistemelor mijloacelor de transport este **tipizarea și unificarea producției.** Pentru ca acțiunea să aibă caracteristicile unui proces de eficiență maximă, este util să se realizeze, în funcție de cerințele sistemelor de mecanizare și modernizare a transportului uzinal, și condițiile concrete pentru realizarea de componente (module) tipizate. Extinderea tipizării în domeniul mașinilor de ridicat și transportat, de pildă, poate cuprinde podurile rulante de uz general, podurile rulante de graifăr, macarale portal de uz general, macarale turn, automacarale, a căror fabricație în cincinalul 1981—1985 poate fi organizată pe baza unor tehnologii moderne axate pe unificare pînă la nivel de produs, conducînd la o creștere însemnată a productivității muncii, economisirea de materii prime, materiale și energie și implicit sporirea eficienței în activitatea de execuție.

Asimilarea de produse noi și procesul de integrare a transportului

STUDIILE de specializare și profilare a producției întocmite pentru grupa de autovehicule și alte utilaje autopropulsate evidențiază că atît în cincinalul actual, cît și în perioada următoare, dezvoltările de noi capacități vor fi orientate spre un concept mai modern, elastic. Aceasta implică schimbări substanțiale și în organizarea transportului uzinal și anume realizarea unei structuri bazate pe următoarele genuri de unități : linii tehnologice, ateliere, secții, fabrici, întreprinderi profilate și specializate cu un transport uzinal paletizat, dirijat și unitar conceput ; unități de montaj produse finite (întreprinderile de autoturisme de categorie mică, autovehicule utilitare ușoare, autobuze, autocamioane speciale ș.a.) ; unități de montaj componente finale (de motoare cu aprindere prin comprimare, ambreiaje, osii și punți, cutii de viteză hidromecanice ș.a.) ; unități producătoare de componente — piese prelucrate, subansamble sau echipamente mărunte (producătoare de pistoane, segmenți, bolțuri, supape, arbori cotiți, roți dințate și axe pentru cutii de viteze, amortizoare, rulmenți ș.a.).

Fiecare din acestea ridică probleme de eficiență economică a organizării transportului din secții și între secții. Multe din întreprinderile existente se vor dezvolta, în continuare, pe profilul actual, care corespunde cerințelor de specializare a producției (Mecanică fină-Sinaia, Piese auto Sibiu, „Triumf" Cluj ș.a.). De asemenea, actualele întreprinderi producătoare de autovehicule sau utilaje autopropulsate, Autocamioane și „Tractorul" — din Brașov Mecanică Muscel, Autoturisme Pitești, „Semănătoarea" București ș.a.) își vor simplifica considerabil profilul, rămînînd ca unități de montaj produse finale, cu unele secții specializate în fabricația de componente, care se vor produce însă centralizat pentru asigurarea întregului necesar în domeniul respectiv. Privitor la ansamblul acestei grupe mari de produse este necesar de a sublinia două aspecte deosebit de importante și care condiționează în mod direct realizarea eficientă a dezvoltării preconizate, a organizării raționale a transportului uzinal, și anume :

— **asigurarea unor capacități de cercetare-dezvoltare puternic specializate pe fiecare din componentele de bază ale acestei grupe de produse,** cunoscînd că nivelul tehnic, calitatea, competitivitatea și, respectiv, eficiența fabricării produselor finale ale transportului uzinal sînt strict determinate de existența unei producții de componente aflate la cel mai înalt nivel posibil din toate punctele de vedere ;

— **promovarea unor acțiuni de cooperare interuzinală și specializare a producției în domeniul componentelor,** care să permită, pe de o parte, creșterea seriilor de fabricație, iar pe de altă parte, o diversificare și mai accentuată a sortimentului de produse finite, bazată pe o producție specializată și livrarea reciprocă de componente.

Elemente de orientare în perspectivă

O CARACTERISTICĂ fundamentală a fabricației de utilaje tehnologice este repetabilitatea redusă a execuției unui sortiment nominalizat (unicat și serie mică), aceasta atrăgînd după sine o ponderе importantă a costului concepției în cheltuielile de realizare a produsului și în asigurarea acestora la termenele solicitate de beneficiari. Ridicarea pe o treaptă superioară a concepției utilajelor tehnologice prin adîncirea tipizării și unificării în proiectarea lor se impune cu urgență și are implicații deosebite în organizarea transportului uzinal. În acest scop este necesară coordonarea activității de concepție a institutelor de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru punerea în practică a unui amplu program de tipizare și unificare în domeniul dotărilor cu utilaje. În cadrul acestui program este necesar să se abordeze probleme specifice, orientate spre linii tehnologice complete, utilajele care intră în componența liniilor, organe și elemente care intră în componența utilajelor, etc.

Înfăptuirea acestui program este un proces complex de asimilare a fabricației în țara noastră a unor familii de utilaje, tehnologii și linii tehnologice complete, printre care și de transport uzinal. Peste 50% din greutatea produselor din profilul industriei noastre constructoare de mașini este constituită din piese turnate și forjate cu o prelucrare ulterioară prin așchiere. Există tendința de creștere a acestei ponderi, odată cu mărirea seriilor de fabricație și a complexității pieselor. Asigurarea cu semifabricate turnate și forjate la nivelul exigențelor sectoarelor prelucrătoare constituie o premisă de bază pentru o activitate eficientă în construcția de mașini. Din aceste considerente prognoza dezvoltării cantitative și calitative a producției de piese turnate și forjate, inclusiv fundamentarea propunerilor pentru anii 1981—1985, a făcut obiectul unor studii speciale pe ansamblul ramurii.

Coordonat cu dezvoltarea capacităților de producție de piese turnate și forjate, precum și cu tehnologiile din domeniul respectiv s-au elaborat studii speciale pentru dezvoltarea producției de echipament tehnologic necesar acestor sectoare în care transportul uzinal ocupă un loc important. Este de subliniat că în variantele cu structură îmbunătățită a industriei construcțiilor de mașini necesarul de piese turnate și forjate este superior mai ales din punct de vedere al calității pieselor respective. În același timp, ținînd seama de investiția specifică mai ridicată în cazul acestor variante, determinată în principal de sectoarele calde, în perioada 1981—1985 se impune o organizare superioară a transportului intern adaptat pentru condițiile de lucru la benzi sau conveier.

Mutațiile care vor avea loc în procesele tehnologice din întreprinderi vor conduce în mod firesc și la o organizare mai bună, eficientă a transportului uzinal. Se are în vedere că unele din mașinile, utilajele și instalațiile ce se vor fabrica să conducă la o organizare mai bună și a transportului uzinal. Iată de ce întreprinderile trebuie să acorde mare atenție în activitatea de asimilare a produselor noi și integrare a transportului uzinal în procesul de producție, astfel încît să se asigure din faza de concepție :

— folosirea containerizării și paletizării la maximum, cu containere special adaptate la reperele cu mare serie de fabricație ;

— organizarea de magazii modulizate pe verticală, deservite de translatoare cu mișcări orizontale și verticale ;

— utilizarea vehiculelor specializate pentru transportul containerelor din magazii la intrarea pe liniile de fabricație ;

— folosirea căilor cu role între mașinile, liniile tehnologice cu efect gravitațional, spre a se reduce consumul de energie ;

— dotarea fiecărei mașini-unelte cu un aparat de ridicat simplu, pneumatic sau electric ușor manevrabil, în scopul reducerii consumului de energie.

— optimizarea traseelor de circulație ;

— folosirea transportului prin transportoare suspendate, în cazul producției de serie mare, a liniilor polivalente, între ateliere și secții distincte, și în cazul montajului pe conveier.

Desigur, la măsurile enunțate pot fi adăugate și altele în funcție de specificul și condițiile concrete din fiecare întreprindere.

Barbu Gh. PETRESCU

Reducerea costurilor de fabricație – factor hotărîtor al creșterii eficienței

SPORIREA eficienței producției materiale prezintă o importanță decisivă în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de trecere a României în acest cincinal de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la acela de țară cu un nivel mediu de dezvoltare economică. **„Sînt necesare măsuri hotărîte,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980, **pentru creșterea eficienței economice și reducerea continuă a consumurilor materiale — care din păcate continuă să fie încă destul de mari".**

Cerința stabilirii unor criterii judicioase

PRINTRE factorii care antrenează nemijlocit creșterea eficienței economice a producției, un loc deosebit îl ocupă reducerea continuă a costurilor de producție — obiectiv de bază al sporirii eficienței economice. Acest fapt este perfect explicabil, dacă avem în vedere că, cu cît costurile de fabricație vor fi mai reduse, cu atît va fi mai mare venitul net, cu atît mai mari sînt posibilitățile de creștere și modernizare a economiei, de ridicare a bunăstării poporului. Economia de muncă socială, indiferent de nivelul la care se obține, este reflectată în esență prin nivelul costurilor pe unitatea de produs care, practic, constituie elementul caracteristic al eficienței economice. Iată de ce imperativul a obține, cu un volum dat de mijloace, maximum de rezultate constituie o sarcină de prim ordin pentru fiecare unitate economică. Pornind de la însemnătatea deosebită a costurilor de fabricație, de la faptul că eficiența economică constituie un concept dinamic și complex care solicită în permanență găsirea unor noi soluții de economisire a muncii sociale, și mai ales luînd în considerare caracterul restrictiv al resurselor naturale, cerința imperioasă a economisirii lor, împlinirea acestui comandament major trebuie să devină o cauză a fiecărui colectiv de muncă, o preocupare constantă de zi cu zi.

Faptul că valoarea producției nete se află în relație de inversă proporționalitate cu nivelul cheltuielilor materiale de producție, impune necesitatea acordării unei atenții sporite analizei critice a costurilor de fabricație la fiecare produs în parte, pe fiecare element de cheltuieli, precum și a soluțiilor tehnologice, urmărindu-se diminuarea consumurilor specifice, înlocuirea materialelor scumpe și deficitare, lichidarea cheltuielilor neeconomicoase. În costuri trebuie să se reflecte cheltuielile **realmente necesare,** justificate economic, pentru fabricarea unui anumit produs.

În acest context, un rol deosebit de important îl au analizele privind respectarea cît mai riguroasă a normelor de consum pe fiecare produs, modernizarea unor tehnologii învechite, reproiectarea unor produse supradimensionate. După opinia noastră, instituirea și generalizarea unui sistem de evidențiere operativă a modului în care sînt respectate normele de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică pe fiecare loc de muncă ar putea contribui la mai buna gospodărire și utilizare a resurselor materiale, la inițierea unor măsuri concrete care să frîneze eventualele depășiri ale consumurilor normate. Această acțiune ar putea fi completată cu defalcarea și urmărirea realizării valorii producției nete, a costurilor de fabricație pe secții, linii tehnologice sau pe produs. În acest mod s-ar putea cunoaște, în paralel cu evoluția realizării planului producției nete, abaterile cheltuielilor de fabricație față de cele planificate și sectoarele de activitate unde se cer acțiuni practice de îmbunătățire a soluțiilor de execuție, de înlocuire a unor materiale, de folosire mai rațională a mașinilor și utilajelor, de perfecționare a gradului de calificare a forței de muncă. În aceste condiții s-ar putea dezvolta o adevărată școală de formare a gîndirii economice, de generalizare a spiritului gospodăresc, în cadrul căreia oamenii muncii, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari vor deveni participanți mai activi la realizarea bunurilor materiale în condiții de înaltă eficiență economică.

Un aport deosebit în acțiunea de compensare a efectelor pe care le are actualizarea prețurilor de producție și de livrare la resursele de materii prime de bază îl poate avea reexaminarea generală a tuturor normelor de consum și a standardelor în vigoare, pornindu-se de la cele mai bune realizări, asigurîndu-se acestora o temeinică fundamentare analitică. Urmărindu-se conservarea și economisirea resurselor materiale, un accent deosebit trebuie pus — atunci cînd sînt reanalizate nivelurile cu care realizăm diferite produse — pe urmărirea scăderii simțitoare a consumurilor energetice cumulate pe unitatea de produs, pe introducerea unor noi tehnologii de fabricație, pe asimilarea unor produse cu performanțe tehnico-funcționale îmbunătățite, pe scăderea greutății produselor, mai ales la utilajele tehnologice, concomitent cu refolosirea materialelor, recondiționarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor. Sînt premise menite să asigure generalizarea experienței pozitive. De asemenea, în această vastă acțiune de scădere simțitoare a nivelului general al costurilor, ni se pare oportună — paralel cu analiza critică a fiecărui element component al cheltuielilor de fabricație — încurajarea specializării întreprinderilor în fabricarea acelor produse în cazul cărora se înregistrează costul cel mai redus. Așa, de exemplu, în industria siderurgică ar putea fi luată în considerare specializarea combinatelor în producerea acelor tipuri de oțeluri la care nivelul costurilor este cel mai favorabil. Criteriul minimului costului de producție ar putea constitui baza repartizării prin plan a producției de oțel pe combinate siderurgice.

Tot pe această linie, un aport substanțial revine accentuării procesului de tipizare și asigurare a intersanjabilității, cu efecte directe asupra costurilor și măririi seriei de fabricație. Cu toate rezultatele dobîndite pînă în prezent în această direcție, sînt necesare în continuare eforturi pentru reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, tipodimensiuni de materiale, subansamble, mașini, instalații și utilaje, pentru găsirea unor noi posibilități de utilizare multiplă a reperelor, pieselor și subansamblelor componente, toate acestea în scopul creșterii producției, productivității muncii și eficienței economice. În industria constructoare de mașini, de pildă, un aport însemnat în acțiunea de tipizare, cu efecte multiple asupra micșorării consumurilor de materii prime, combustibil și energie, în general de reducere a costurilor, îl poate aduce **dimensionarea mai judicioasă a mașinilor și instalațiilor,** în așa fel încît ele să poată fi utilizate modular, în funcție de natura materiei prime folosite, de cerințele tehnologiilor de fabricație ca și de necesitățile de consum.

Consumurile specifice – riguros fundamentate

PROCESUL de economisire a materiilor prime și materialelor presupune dimensionarea judicioasă a consumului de muncă trecută recunoscut în costurile de producție. După cum se știe, calculația de plan pe produs recunoaște în cost, la articolul „materii prime și materiale directe", valoarea materialelor, conform normelor de consum, mai puțin „deșeurile recuperabile"*) Dat fiind faptul că în unele cazuri normele de consum sînt supradimensionate, pierderile tehnologice și netehnologice de-

*) Evaluate la un preț scăzut după relația :

$$M_d = G_b p_1 - (G_b - G_n)p_2$$

în care : M_d = valoarea articolului de calculație „materii prime și materiale directe" ; G_b = greutatea brută a materialelor prelucrate ; p_1 = prețul (mediu) al materialelor intrate în operă ; G_n = greutatea netă a produsului ; p_2 = preț de scăzămînt pentru deșeuri.

păşind uneori 30% din cantitatea materialelor prelucrate, rezultă că în costul produsului finit este cuprinsă o parte însemnată a valorii acestora, fără a lua în calcul şi cheltuielile pe care le antrenează prelucrarea şi manipularea unor cantităţi sporite de materiale.

În metalurgie, de exemplu, se constată în stadiile primare de prelucrare — blumuri şi sleburi — un raport subunitar nefiresc între costul total pe tonă şi valoarea materiilor prime directe, fenomen ce determină deformarea costurilor de producţie, în sensul reducerii artificiale a acestora, fără a avea loc o îmbunătăţire a utilizării metalului pe fluxul de fabricaţie. Restabilirea raportului subunitar între cheltuielile cu materiile prime directe şi costul total, precum şi eliminarea deformărilor transmise în cost ca urmare a modalităţii de calcul fac necesară, în primul rînd, perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie în vederea creşterii gradului de valorificare a materiilor prime şi, în al doilea rînd, luarea în considerare, la determinarea costului, a deşeurilor recuperabile la nivel normat — asigurîndu-se astfel stimularea eforturilor de reducere a acestora.

Pe de altă parte, greutatea netă a unor produse depăşeşte atît nivelul rezultat din calculul caracteristicilor tehnico-funcţionale, cît şi realizările pe plan mondial. Transpunerea în fapt a imperativului reducerii gabaritelor şi creşterii gradului de utilizare a materiilor prime şi materialelor — condiţie de bază a sporirii producţiei nete — face necesară şi în acest context, după părerea noastră, reanalizarea modalităţilor de determinare a valorii materiilor prime şi materialelor directe incluse în cost. Din acest punct de vedere, greutatea netă a produsului şi coeficientul de utilizare a materiilor prime şi materialelor devin criterii de selecţie a variantelor de produs şi a tehnologiilor optime de fabricaţie.**)

Stabilirea valorii materiilor prime şi a materialelor directe recunoscute în costurile antecalculate se realizează în varianta propusă luîndu-se în considerare coeficientul de utilizare a acestora, precum şi greutatea netă a produsului, ele urmînd astfel, a avea caracter de normative stabilite în funcţie de cele mai bune realizări obţinute pe plan intern şi internaţional.

Necesitatea determinării riguroase a valorii materiilor prime încorporate în costul produselor, prin luarea în considerare a raportului dintre greutatea netă a produsului şi coeficientul de utilizare, decurge din faptul că numeroase produse sînt supradimensionate, acţiune care este favorizată şi de faptul că în unele sectoare planificarea producţiei fizice se face în tone. Formele de manifestare a acestui fenomen se concretizează prin abateri în plus la dimensiuni, încurajate de intervale mari de toleranţă, livrări la dimensiuni de fabricaţie şi cu margini naturale, în cazul laminatelor şi adaosurilor mari de prelucrare, în cazul pieselor turnate şi forjate. Ca urmare, în condiţiile creşterii greutăţii specifice a laminatelor metalice în consumul total de metal, se înregistrează o diminuare a cantităţii utile şi, în consecinţă, o creştere artificială a necesarului pe seama pierderilor tehnologice şi netehnologice.

Din acest motiv considerăm că ar fi necesar ca în cazul laminatelor, preţul să fie stabilit în funcţie de principala caracteristică a valorii lor de întrebuinţare, lungimea sau suprafaţa utilă pentru profile şi respectiv tablă. În aceste condiţii, tendinţa de maximizare a normativului de scoatere din metalurgie în detrimentul coeficientului de utilizare din industria constructoare de maşini, evidentă în această perioadă, va fi contracarată în favoarea eficienţei economice. De asemenea, în scopul stimulării economisirii materialelor ar fi necesar să se studieze posibilitatea introducerii ca indicator complementar al producţiei fizice a **greutăţii maxime pe unitatea de măsură.** Din studiile efectuate în unele unităţi din industria metalurgică şi constructoare de maşini a rezultat posibilitatea folosirii unor indicatori ca : greutatea maximă pe unitate de lungime şi dimensiune la ţevi şi profile laminate ; greutatea maximă pe unitatea de suprafaţă şi dimensiune la table şi benzi laminate, ceea ce ar determina producătorii să renunţe la abaterile în plus de la dimensiuni ca modalitate de facilitare a realizării planului fizic. Se impune, în acelaşi timp, limitarea intervalelor de toleranţe prevăzute în STAS-uri şi norme interne în concordanţă cu realizările pe plan mondial în acest domeniu şi stipularea — ca o condiţie de calitate — a eliminării marginilor naturale la producător.

**) În acest caz, relaţia de determinare a materiilor prime şi materialelor directe incluse în cost devine :

$$M_d = \frac{G_n}{K_u}[p_1 - (1 - K_u)p_2]$$

în care : M_d = valoarea articolului de calculaţie „materii prime şi materiale directe" ; G_n = greutatea netă a produsului ; K_u = coeficientul de utilizare a materiilor prime ; p_1 = preţul (mediu) al materiilor prime ; p_2 = preţul deşeurilor recuperabile.

În acest scop devine necesară redimensionarea lotului optim la laminare prin luarea în considerare a consecinţelor ce decurg din maximizarea normativului de scoatere în detrimentul coeficientului de utilizare. În acelaşi timp, pentru a favoriza livrările în condiţii speciale, este necesară definirea şi clasificarea caracteristicilor dimensionale şi calitative ale laminatelor în concordanţă cu cerinţele principalelor categorii de utilizatori. Un argument de natură economică pentru susţinerea acestor propuneri îl constituie şi faptul că, în unele unităţi constructoare de maşini, aprovizionarea tablei la dimensiuni de fabricaţie şi cu margini naturale a condus la coborîrea coeficientului de utilizare sub sarcina planificată, depozitele avînd destule cantităţi de tablă sub dimensiunile de utilizare pentru produsele din fabricaţie, rezultate de la debitare.

Analiza consumului de metal, identificarea abaterilor şi cauzelor care le-au provocat întîmpină, în condiţiile actualului sistem informaţional, destule dificultăţi generate, în primul rînd, de faptul că raportările statistice la profile laminate nu urmăresc decît evoluţia normelor de consum, economiile sau depăşirile rezultate din acestea, fără a avea în vedere **structura normei de consum.** Deşi reglementările în vigoare operează cu indicatorii : consum brut, consum tehnologic şi consum net, care permit nu numai cunoaşterea consumului de metal, ci şi a evoluţiei structurii sale, aceştia nu sînt concretizaţi în dările de seamă statistice actuale.

Viziune mai largă asupra cooperării

O CONTRIBUŢIE importantă în procesul de reducere a consumului de materii prime şi materiale o poate aduce creşterea eficienţei economice a cooperării în producţie. Crearea condiţiilor optime de funcţionare a noului meecanism economico-financiar în domeniul cooperării impune cu necesitate, pe de o parte, analiza mai profundă a necesităţilor şi eficienţei cooperării şi, pe de altă parte, perfecţionarea modalităţilor de determinare a venitului net curins în preţurile subansamblelor din cooperare. Practica demonstrează că datorită cumulării în costul produsului final a venitului net al subansamblelor din cooperare şi a nerealizării avantajelor ce decurg din promovarea cooperării, respectiv reducerea normelor de consum şi diminuarea cheltuielilor convenţional-constante, poate avea loc uneori scumpirea şi forţarea nivelului de preţ al produselor finale realizate în cooperare.

Din cercetările efectuate a rezultat că, în general, cauzele care limitează în etapa actuală efectele pozitive ale cooperării în producţie, afectînd indicatorii economici şi procesul economisirii materiilor prime, combustibilului şi energiei, sînt : imobilitatea relativă a preţurilor de producţie ale subansamblelor în condiţiile mobilităţii costurilor la furnizorul şi beneficiarul subansamblelor ; reţinerea unor unităţi faţă de producerea unor repere şi subansamble ce se caracterizează printr-un grad mai mare de dificultate ; nesincronizarea livrărilor cu necesităţile consumului.

Preîntîmpinarea efectelor nefavorabile provocate de cauzele amintite presupune promovarea cu mai mare fermitate a criteriului eficienţei economice a cooperării, care constă în realizarea cel puţin a echilibrului între preţul de producţie al subansamblului obţinut în condiţii de specializare şi costul aceluiaşi component realizat în condiţii de integrare. În acest fel, motivaţia economică a relaţiilor de cooperare o constituie, pentru producător şi beneficiar, diferenţa între costul în condiţii de integrare şi cel al producţiei specializate. În spiritul unei depline echităţi este, totodată, necesar ca venitul net al subansamblelor din cooperare să fie dependent de venitul net al produsului final baza de determinare şi includere a venitului net în preţul subansamblelor avînd rolul de a asigura proporţionalitatea venitului net cu participarea la realizarea produsului final.

EFICIENŢA TUTUROR MĂSURILOR şi acţiunilor de stimulare a reducerii costurilor de fabricaţie, de economisire şi valorificare superioară a materiilor prime şi materialelor este, deci, condiţionată de promovarea cu consecvenţă a analizelor economice complexe care trebuie efectuate pentru fiecare produs în parte. În această viziune, costul unui produs, cheltuielile materiale cu care se obţine trebuie să corespundă nu numai intereselor unui producător sau beneficiar, ci să devină expresia intereselor economiei naţionale, să reflecte şi să orienteze preocupările pe calea trecerii la o nouă calitate în domeniul eficienţei economice.

Constantin MARIN
Marin POPESCU
Ioan PREDOI
Institutul de finanţe, circulaţie monetară şi preţuri

PROBLEME ALE APROPIERII ȘI EGALIZĂRII NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE (I)

ÎN ÎNTREAGA sa politică economică externă, România acordă o importanță deosebită problemelor referitoare la înlăturarea decalajelor economice, la stimularea egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor. Fenomenul este întru totul firesc dacă avem în vedere că „...**Socialismul**, așa cum afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu, atît ca mod de organizare a societății, cît și ca model nou de relații între țări își relevă superioritatea în modul cel mai concludent, demonstrînd că este singura cale pentru lichidarea urmărilor subdezvoltării, a fenomenului inegalității dintre state, pentru progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor lumii**" [1].

În consonanță cu cerințele noii ordini economice internaționale, ale progresului istoric contemporan

PROBLEMELE lichidării subdezvoltării, ale instaurării unor relații economice internaționale echitabile constituie conținutul economic fundamental al noii ordinii ce se cere a fi instaurată în lume. Vechea ordine a ajuns astăzi să adîncească puternic dezechilibrele din structura economiei mondiale afectînd grav însăși posibilitatea funcționării ei normale, în condiții de securitate și pace internațională. Totodată, progresul istoric contemporan presupune promovarea largă pe plan internațional a dreptului egal al statelor privind accesul la cuceririle progresului tehnico-științific mondial. Deziderатul menționat nu se poate realiza prin declarații și nici chiar prin bune intenții, dacă acestea nu sînt însoțite de măsuri ferme, pe plan național și internațional, care să impulsioneze lichidarea subdezvoltării și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor.

În consonanță cu sensul progresului istoric contemporan, orînduirea socialistă, care se construiește în fiecare țară și care, prin vocația sa intimă, statornicește un sistem de relații noi, de egalitate și stimă între toți cetățenii, în mod obiectiv presupune ca și în relațiile dintre țări să se instaureze pe raporturi de deplină egalitate. Pentru înlăturarea decalajelor economice dintre țări, în mod obiectiv pledează astăzi numeroase cerințe ale progresului istoric contemporan, care vizează într-o măsură sau alta și țările socialiste. Însăși grija pentru prosperitatea și liniștea generațiilor viitoare, de la care nu se poate sustrage nici o națiune, impun crearea unui fundament economic trainic, în măsură să garanteze progresul, colaborarea și pacea între toate statele lumii.

Evaluarea nivelurilor de dezvoltare economică

APRECIEREA nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste principial pornește de la natura relațiilor de producție, de la orînduirea socială nouă. Numai pe un asemenea temei pot fi realist evaluate atît rezultatele obținute în toate domeniile cît și potențele noi de care dispune socialismul.

a) În sensul strict economic, însă, nivelul dezvoltării economice exprimă starea calitativă în care se află forțele de producție dintr-o entitate național-statală. Se are în vedere deci, gradul de dezvoltare al forțelor de producție : al mijloacelor de producție, inclusiv măsura în care ele încorporează activitatea de cercetare, tehnologiile avansate de producție și gradul de folosire eficientă a lor; nivelul de pregătire și utilizare a forței de muncă precum și modalitățile eficiente de îmbinare și funcționare a elementelor forțelor de producție.

b) Nivelul de dezvoltare economică al unei țări încorporează efectul cumulat al funcționării și îmbinării factorilor de producție la nivel micro și macroeconomic. Este vorba de structura dimensională și structura pe ramuri a economiei, de gradul ei de diversificare, precum și de gradul de integrare națională [2].

c) Nivelul de dezvoltare economică, în condițiile contemporane de creștere a interdependențelor dintre economiile naționale, include și gradul în care sînt extinse și nivelul calitativ la care se prezintă activitățile economice externe. Acestea se reflectă în volumul și structura comerțului exterior și cooperării economice cu alte țări. În ultimă instanță, nivelul de dezvoltare economică se oglindește în productivitatea muncii sociale, în economia de timp, la care, cum se exprima Karl Marx, se reduce pînă la urmă, întreaga economie. De menționat, că măsura în care se efectuează în societate economia de timp, depinde de nivelul de dezvoltare al forțelor de producție și de caracterul relațiilor de producție.

Indicatorii la care, de regulă, se apelează, în vederea evaluării nivelului de dezvoltare economică sînt cei care exprimă : volumul pe locuitor al produsului social, al venitului național sau produsului național brut, al producției industriale și agricole etc; cei care exprimă structura produsului social și a venitului național, a producției industriale, agricole sau a comerțului exterior, cei care exprimă nivelul productivității muncii și eficienței economice ; indicatorii de bază ai nivelului de trai. O apreciabilă putere de generalizare o au indicatorii care exprimă volumul principalelor produse industriale și agricole pe locuitor. Pentru relevarea procesului de egalizare economică între țări se apelează și la indicatorii de dinamică prin care se exprimă ritmurile, cadența în care evoluează creșterea economică și măsura în care se lichidează sau nu decalajele economice dintre țări.

Obiectivele apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, nu sînt simple și nici ușoare. După cum se știe între țările socialiste au existat, de la cucerirea puterii, deosebiri notabile în privința nivelului lor de dezvoltare economică. Totodată, față de țările capitaliste dezvoltate economic, toate țările socialiste au moștenit, deși diferențiat, niveluri mai scăzute de dezvoltare a forțelor de producție. În această situație, revine în continuare socialismului sarcina istorică de a înlătura decalajele economice dintre țările care construiesc această orînduire. Astfel, procesul egalizării capătă o dublă dimensiune. Pe de o parte, egalizarea economică între țările socialiste, respectiv, înlăturarea efectivă a decalajelor economice dintre ele în procesul apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică al celor mai puțin dezvoltate, față de cele avansate, cu care este firesc să se compare. Pe de altă parte, asigurarea înlăturării treptate a decalajului economic ce mai desparte toate țările socialiste de cele mai avansate țări capitaliste. Ambele aspecte au o determinare obiectivă, nu se opun, ci se intercondiționează reciproc. În ambele sensuri însă, egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică nu poate însemna o copiere aidoma a structurilor economice a țărilor mai dezvoltate de către cele mai puțin dezvoltate. Aceasta și pentru că între țările socialiste au existat și, firesc, vor exista caracteristici național-statale specifice de îmbinare a factorilor de producție, de așezare a structurilor economice și pentru că, pe alt plan, structurile economiilor țărilor capitaliste avansate sînt purtătoarele asimetriilor generate de orînduirea capitalistă și au particularitățile lor naționale. Problema egalizării nivelurilor de dezvoltare economică este cu atît mai com-

[1] **Nicolae Ceaușescu** — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, Ed. politică, București, 1973, p. 402

[2] Vezi „Economia Mondială. Tipologia economiilor naționale" Academia Ștefan Gheorghiu, Ed. politică, București, 1977, p. 26—27

plexă, cu cît ea trebuie să se înfăptuiască în condițiile unei evoluții economice dinamice a tuturor țărilor socialiste. Pentru că egalizare, în general, și cu atît mai mult în condițiile socialismului, nu poate fi considerată drept o penibilă implorare a istoriei de a se opri, ori de a-și încetini cadența. Ea se pune în mod realist ca o cerință obiectivă, în sensul asigurării progresului istoric pentru toate țările, pe calea stimulării eforturilor celor mai puțin dezvoltate — proces care devine, tot mai evident, o condiție a dezvoltării armonioase pentru toți.

Egalizarea -- în interesul tuturor statelor

ÎNLĂTURAREA decalajelor economice constituie una din condițiile fundamentale ale construcției socialismului și ale edificării unui nou tip de relații economice internaționale între ele. În stimularea egalizării nivelurilor de dezvoltare economică, obiectiv trebuie să fie interesate toate țările.

În primul rînd, țările socialiste au caracteristici de bază similare, în măsură să genereze și să impulsioneze relațiile economice reciproce. Respectiv, ele au o bază economică de același tip — proprietatea socială, național-statală asupra mijloacelor de producție ; au o orînduire de stat de același tip — puterea poporului, în frunte, cu clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist de guvernămînt; au o ideologie comună — materialismul dialectic și istoric ca mod de aplicare creatoare a marxism-leninismului în fiecare țară; au scopuri esențiale comune — construirea socialismului și comunismului.

În al doilea rînd, pentru că factorilor interni ai dezvoltării le revin rolul principal, hotărîtor. Or, eforturi proprii depun toate țările socialiste, iar prin aceasta este sprijinit procesul egalizării.

În al treilea rînd, toată istoria evoluției țărilor lumii demonstrează că chiar adoptarea unor norme juridice egale în relațiile între țări partenere inegale din punct de vedere economic, nu pot asigura o deplină egalitate (vezi și R.E." nr. 9/1981).

În al patrulea rînd, după cum se subliniază și în Programul complex : „Soluționarea celei mai importate sarcini a construcției socialiste și comuniste — atingerea unui nivel mai înalt al productivității muncii sociale în țările socialiste, în comparație cu țările capitaliste — se îmbină în mod organic cu procesul de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor" [3])...

În al cincilea rînd, dezvoltarea economică rapidă a țărilor socialiste este puternic stimulată și de colaborarea dintre ele. Dar existența unor diferențe apreciabile între nivelurile de dezvoltare economică a țărilor socialiste, ceilalți factori fiind dați, constituie, pentru fiecare perioadă, tot atîtea limite în calea extinderii relațiilor economice reciproce. De aceea, odată mai mult, apare cointeresarea obiectiv determinată, a tuturor țărilor socialiste în înlăturarea decalajelor economice dintre ele.

În al șaselea rînd, înlăturînd decalajele economice dintre ele, țările socialiste pot fi în măsură să ofere popoarelor un exemplu concludent de natură să ridice prestigiul internațional al socialismului.

Desigur că pășind pe calea adîncirii și perfecționării colaborării economice și tehnico-științifice, a construirii unor relații cu adevărat echitabile, partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste au înțeles și înțeleg cu maturâ responsabilitate complexitatea unui asemenea proces. Unele greutăți avînd o determinare obiectivă sînt firești și nu pot fi depășite decît prin eforturi stăruitoare și de durată din partea tuturor țărilor. Aceste greutăți rezidă, înainte de toate, din însăși noutatea procesului colaborării de tip nou care nu poate merge pe căi bătătorite, ci dimpotrivă, trebuie să creeze noi exporturi lichidînd urmările politicii de inegalitate din trecut. Ele rezidă și în faptul că la acest proces participă țări care au particularități istorice distincte ale vieții lor economico-sociale și spirituale, au limbi și obiceiuri diferite, prezintă caracteristici naționale specifice și se manifestă ca experiențe proprii, originale în construirea societății socialiste. De asemenea, țările socialiste au potențiale și niveluri de dezvoltare economică diferite, unele dintre ele, între care și țara noastră, fiind încă țări socialiste în curs de dezvoltare. Totodată, înfăptuirea reproducției lor sociale este în mod sensibil diferențiat legată de realizarea pe piața externă dat fiind faptul că piețele lor interne sînt foarte diferite și ca volum și ca structură. De aceea, dependența, respectiv independența reproducției sociale a țărilor de realizarea pe piața externă în general, de cea de pe piața reciprocă, în particular este atît de diferită încît pentru unele țări desfacerea și aprovizionarea în și de pe piața externă este vitală, în timp ce pentru alte țări ea se manifestă cu

[3]) Vezi Programul complex, broșura, 1973, p. 16

[4]) Despre numeroasele realizări obținute de țările socialiste a se vedea și Revista economică, nr. 9, 27 febr. 1981

Tabelul nr. 1

Evoluția structurii populației ocupate și a venitului național (1950, 1975 și 1979 în %)[1]

Țara		Populația ocupată 1950	1975	1979	Venitul național 1950	1975	1979**
Bulgaria	A	11,4	41,5	43,1	44,0	59,8	65,3
	B	79,5	28,1	24,9	42,2	22,0	18,4
Cehoslovacia	A	36,3	48,3	48,0	74,1	78,4	72,6
	B	38,6	15,6	14,3	15,0	8,7	8,4
Cuba	A	—	29,8	32,0	—	—	—
	B	—	27,2	19,6	—	—	—
R.D. Germană	A	43,7	49,5	51,0	47,9	66,5	70,6
	B	27,3	11,4	10,5	28,0	11,1	9,1
Mongolia	A	—	20,8	21,5	—	30,1	32,7
	B	—	44,9	41,6	—	22,4	19,5
Polonia	A	26,2	39,8	40,9	45,0	70,8	64,7
	B	54,6	30,8	26,6	40,0	14,8	15,9
România	A	14,2	38,7	42,4	44,0	65,6	73,5
	B	74,3	38,1	32,8	28,0	16,6	16,1
U.R.S.S.	A	28,0	38,0	38,5	64,0	64,0	62,1
	B	48,0	22,8	20,6	22,0	17,1	17,5
Ungaria	A	23,0	43,8	42,2	55,9	58,4	57,9
	B	51,0	22,6	21,8	25,0	16,4	16,3
Italia	A	36,7	46,5	48,3	57,9	59,8	60,2*
	B	23,6	17,3	15,5	17,8	15,7	10,8
Franța	A	39,1	39,3	37,1	64,3	65,7	62,1*
	B	22,4	12,2	9,1	12,7	8,8	7,8
R.F.G.	A	49,0	47,6	45,1	67,1	71,2	71,4
	B	14,0	7,0	6,5	7,0	4,0	4,1

A — Industrie și Construcții
B — Agricultură și Silvicultură

*) Pentru țările capit. dezv. datele se referă la P.N.B. și toate sînt pentru anul 1977

**) Datele sînt din 1978

1) Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1976—1979 ; Statisticeskii Spravocinic Stran Cilenov SEV, 1976 și 1980 ; I. Dumitru : „Indicatorii de comparabilitate", Academia „Șt. Gheorghiu", 1977

o acuitate incomparabil mai scăzută. În condițiile menționate atît de diverse, țările socialiste au parcurs și parcurg etape istorice diferite ale construcției socialiste și evident se pot dezvolta în mod firesc, aplicînd creator materialismul dialectic și istoric la propriile realități.

Rezultă deci odată mai mult, diversitatea de condiții, experiențe și interese ale țărilor socialiste căreia trebuie să-i răspundă toate acțiunile de colaborare și deci greutățile pe care trebuie să le depășească țările în zidirea unui nou tip de relații economice internaționale. Tocmai de aceea se cuvin subliniate asemenea aspecte pentru că ele sînt reale, iar elaborarea unor raporturi dintre țări deplin suverane și independente nu trebuie prezentată ruptă de viață, de realități, ca un proces idilic, fără contradicții și fără greutăți. De altfel, considerăm că numai o înțelegere realistă poate da și adevărata dimensiune a responsabilităților uriașe care revine fiecărei țări în așezarea unui nou tip de relații internaționale, ca și interne deosebite, pe calea extinderii colaborării reciproce, bilaterale și multilaterale *).

Caracteristici și tendințe actuale ale procesului egalizării

ÎN APRECIEREA fenomenului dezvoltării economice se apelează la indicatorii de structură economică avînd în vedere că aceasta are un rol de mare importanță asupra creșterii productivității muncii sociale, mai cu seamă că ea se află într-o corelație intimă cu alți factori, care contribuie la rodnicia muncii sociale : factori naturali, economici, tehnici, social-politici.

Totodată însă nu este firesc a lăsa în suspensie alți factori de mare importanță pentru nivelul de dezvoltare economică al țărilor. În fond, există situații în care țări cu structuri apropiate, respectiv cu ponderi apropiate ale producției industriale în venitul național, sau ale industriei grele în volumul producției industriale au nivele foarte diferite ale venitului național pe locuitor sau ale venitului național creat pe o persoană ocupată în industrie. De aceea, absolutizarea indicatorilor de structură ar putea conduce la concluzii nerealiste potrivit cărora țările socialiste europene, și-ar fi egalizat, în principal, nivelurile de dezvoltare economică. (După datele din 1979, de exemplu aceste ponderi se situau între 70 la sută și 73,5 la sută în R.S.C., R.D.G. și R.S. România, între 62 la sută în Polonia, U.R.S.S. și Bulgaria și la un nivel de aproape pe 60 la sută în Ungaria) — Conf. tabel nr. 1). De aici ar rezulta că probleme deosebite pentru sti-

mularea egalizării nivelurilor de dezvoltare economică nu ar exista, ceea ce evident, nu corespunde realității.

Dacă din situația menționată rezultă inconsistența absolutizării indicatorilor de structură în evaluarea nivelului de dezvoltare economică al țărilor, apoi nu este mai puțin greșită ideea inversă, cea a ignorării indicatorilor de structură. Este îndeobște cunoscut, de exemplu, că nicăieri în lume nu există o țară slab dezvoltată a cărei industrie să fie avansată și să dețină și o pondere mare în produsul național brut. Dimpotrivă, realitatea atestă faptul că țările cu economie dezvoltată au un nivel ridicat de industrializare, inclusiv a sectorului agricol, au o pondere mare a industriei în venitul național iar în cadrul industriei, ponderi și dinamici marcante ocupă construcțiile de mașini și de prelucrare a metalelor, producția de energie electrică, chimia, electronica, electrotehnica etc. De aceea egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste presupune, înainte de toate, o apropiere și omogenizare a calității mijloacelor tehnice și a resurselor de muncă. Pe orizontală, aceasta înseamnă proporții apropiate ale diferitelor sectoare în economiile naționale, o segmentare relativ asemănătoare a potențialului uman productiv al fiecărei țări pe ierarhia complexității activităților economice, începînd cu cele din zonele de vîrf și terminînd cu cele din domeniile mai puțin complexe. Incontestabil, că o asemenea structurare a economiilor naționale presupune grade relativ asemănătoare de înzestrare cu tehnici și tehnologii avansate de folosire a științei în dezvoltarea economică, de pregătire și folosire a forței de muncă și deci, de obținere a unor niveluri mai apropiate ale productivității muncii sociale. Prin aceasta, nu numai că nu se exclude, dar se presupune existența și menținerea unor deosebiri sensibile între structurile economiilor naționale. Bunăoară, țara noastră, ca și alte țări cu condiții geografice și climatice asemănătoare, va menține o pondere corespunzătoare a agriculturii în structura economiei naționale, după cum alte țări vor menține ponderi mai mari ale industriei extractive.

Concluzia principală care rezultă din analiza datelor statistice constă în faptul că în toate țările, pe baza eforturilor popoarelor, a avut loc un proces dinamic de industrializare socialistă care se reflectă atît în creșterea ponderii industriei în venitul național cît și în sporirea ponderii populației ocupate în industrie și construcții. Aceste ponderi, care s-au apropiat sensibil între țările socialiste europene, se datoresc ritmurilor mai dinamice în care a crescut industria țărilor socialiste mai puțin dezvoltate — Bulgaria, România, Iugoslavia.

Ponderea populației ocupate în industrie și construcții, deși diferențiată de țări, a crescut sensibil mai repede decît ponderea industriei și construcțiilor în venitul național, excepție făcînd doar R. D. Germană. Cu alte cuvinte, modificările rapide din structura populației ocupate se regăsesc într-o mutație relativ mai lentă a rezultatelor muncii, respectiv a venitului național creat de populația ocupată. Desigur, fenomenul menționat este influențat de mulți factori, dar el arată faptul că în țările socialiste o mare parte din cele trei decenii analizate a avut loc un proces preponderent extensiv al reproducției sociale. Nivelul cel mai ridicat al ponderii industriei și construcțiilor în venitul național l-a avut o îndelungată perioadă de timp Cehoslovacia și U.R.S.S., iar ponderea populației ocupate în industrie și construcții se află la cota cea mai înaltă în R.D. Germană. În schimb, nivelurile cele mai scăzute la ambii indicatori le-au avut mult timp între țările europene, România și Bulgaria. Se remarcă în toate țările socialiste, deși cu diferențieri apreciabile, o scădere mare a ponderii agriculturii în venitul național și o scădere și mai accentuată a ponderii populației ocupate în agricultură. Aceasta în condițiile în care, atît producția globală agricolă, cît și cea pe locuitor au crescut absolut. Totodată dacă se are în vedere raportul dintre ponderea venitului național creat în agricultură și ponderea pe care aceasta o deține în investițiile totale se poate observa măsura în care efortul investițional se reflectă în valoarea nou creată, respectiv, cîte procente din venitul național revin unui procent din investiții în această ramură economică. Astfel, acest raport este supraunitar în multe țări. Iugoslavia se situează pe poziția cea mai avansată — 1,8, iar între 1,1 și 1,5 aflîndu-se Mongolia, Vietnam, Bulgaria, România, Ungaria și foarte aproape de unitate în celelalte țări — R.D. Germană, Polonia, U.R.S.S., Cehoslovacia. De aici rezultă limpede faptul că eforturile investiționale se reflectă destul de favorabil și în creșterea producției agricole. Tocmai în acest context sînt formulate în multe țări carențe ce s-au manifestat și sînt preconizate măsuri pentru stimularea investițiilor, a modernizării rapide din această ramură economică. În industrie respectivul indicator (cu excepția Mongoliei era și mai favorabil în toate țările. Astfel, în industrie acest raport era în 1978 între 1,1—1,4 în Vietnam, Iugoslavia, R.D.G., România și Ungaria și între 1,5—1,7 în Ceoslovacia, U.R.S.S., Bulgaria, Polonia.

prof. dr. Grigore BOTOI
Academia „Ștefan Gheorghiu"

CĂRBUNELE

(Urmare din pag. 7)

din acesta nu se arde și este evacuat împreună cu cenușa), lucru important atît în ce privește valorificarea maximă a acestuia, cît și din punctul de vedere al reducerii volumului de cenușă ce se cere evacuată. O serie de îmbunătățiri au fost și vor fi efectuate și la instalațiile de bază cu ocazia reparațiilor capitale, astfel încît toate grupurile energetice să funcționeze fără întrerupere pe întreaga perioadă planificată, la parametrii cît mai înalți.

Măsuri și acțiuni care să faciliteze utilizarea rațională și eficientă a instalațiilor energetice au fost prevăzute în fiecare din cele 3 termocentrale (Rovinari, Turceni și Işalnița) și în direcția **sporirii continuității în asigurarea cu cărbune.** A fost stabilit numărul de depozite cu cantitățile optime de cărbune care să răspundă acoperirii unui consum de cel puțin 30—35 zile. Prin aceasta se vor înlătura situațiile cînd necesarul de cărbune nu era asigurat (mai ales în timpul iernii) în cantitatea și calitatea necesară. Prin prelucrările ce vor avea loc în depozite se va ajunge la omogenizarea din punct de vedere al calității, la uscarea și înlăturarea elementelor străine din masa de cărbune (steril, pămînt, fiare etc.). Pentru buna funcționare a unor depozite mari (1,3 milioane tone capacitate) **este necesar să se asigure și utilaje care să efectueze mecanizat lucrările de introducere și scoatere a cărbunelui.** În acest sens, de acord cu specialiștii din unitățile specializate în construirea de utilaje miniere au fost stabilite tipurile de mașini și agregate specifice depozitelor care să fie asimilate în termen cît mai scurt.

Sînt firește preocupări deosebite, care valorificate din plin vor asigura atingerea obiectivului de a produce energie cu utilajele existente la un nivel superior anilor precedenți. De altfel, în primele 2 luni din acest an termocentralele de la Rovinari, Işalnița și Turceni, funcționînd normal au ajuns să producă cu aproape 30% mai multă energie elctrică decît în perioada corespunzătoare din 1980. Este, într-adevăr, o realizare care marchează o nouă etapă, hotărîtoare pentru ca cele mai mari termocentrale ale țării să ajungă să producă la puterea nominală a instalațiilor din dotare, să asigure astfel cantități sporite de energie electrică cu cheltuieli cît mai mici.

★

De o deosebită însemnătate pentru realizarea programelor privitoare la gospodărirea rațională a cărbunelui și creșterea producției de energie este și **luarea în considerare a propunerii ca unitățile producătoare ale Combinatului minier Oltenia și termocentralele beneficiare de la Rovinari, Turceni și Işalnița, care se află pe aceeași platformă industrială să se unifice — din punct de vedere organizatoric — într-o singură centrală de extracție și utilizare a cărbunelui,** așa cum de altfel este organizată această activitate complexă miniero-energetică și în alte țări din lume. Propunerea merită toată atenția factorilor implicați, date fiind avantajele pe care le comportă : economisirea unui însemnat număr de personal tehnic și economic care se ocupă în prezent cu înregistrări și evidențe separate ale cărbunelui la producător și în utilizarea sa ca produs final și, respectiv, ca materie primă, concentrarea eforturilor atît în domeniul extracției cît și al prelucrării cărbunelui spre un obiectiv esențial al economiei : **producerea de energie electrică într-un volum sporit și la costuri reduse.** Tot în acest scop **ar trebui mai atent examinată și propunerea ca indicatorul fizic de bază în aprecierea activității desfășurate în sectorul minier să fie o anumită cantitate de gigacalorii** (și nu ca în prezent tona de cărbune extras), **iar la nivel de combinat de extracție și valorificare a cărbunelui ca indicator să fie instituționalizat kilowatul-oră de energie produsă.**

CITITORII AU CUVÎNTUL

REZOLVĂRI CU SPRIJINUL „REVISTEI ECONOMICE"

Unde se produc...

COMBINATUL nostru a întreprins sondaje la diverse întreprinderi producătoare de scule din țară pentru procurarea unor filiere necesare executării filetului pe țevi. Deoarece nu am găsit încă întreprinderea producătoare a acestor scule, ne adresăm dv. în speranța că ne veți putea oferi această informație atît de prețioasă. Menționăm că lipsa filierelor ne împiedică să aplicăm unele măsuri de recuperare a materialelor de instalații de apă și gaz.

Eugenia RADU
secretarul organizației de bază P.C.R. din Combinatul pentru lianți și azbociment din Tîrgu Jiu

★

ADRESÎNDU-NE Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule am aflat că „filierele" rotunde pentru țevi STAS 8956-71 se execută la I.M.A.S.A. Sf. Gheorghe, str. Brașovului nr. 5, județul Covasna – întreprindere din cadrul CIAT Brașov, coordonată ca desfacere de CIMUMFS București. Dimensiunile de execuție ale filierelor sînt între 1/8" și 1 1/2". În cazul în care B.J.A.T.M. din Tîrgu Jiu nu poate rezolva cererea integrală a combinatului din localitate din repartiția de 870 bucăți emisă de centrală, urmează să se prezinte o cerere suplimentară pentru a fi analizată și rezolvată". (Răspunsul este semnat de Dumitru Rada, șeful serviciului desfacere).

N.R. „Revista economică" va răspunde cu maximă operativitate tuturor celor interesați să afle unitățile producătoare a unor mașini, utilaje, scule etc., ca și cele care dețin în stoc anumite utilaje, materii prime și materiale.

Auxiliară sau productivă

ÎN LEGĂTURĂ cu recuperarea materialelor refolosibile menționez că în întreprinderea noastră se prelucrează lunar aproape 1 000 tone de metal rezultat din procesul de producție. Încercarea noastră de a trece această activitate din domeniul muncii auxiliare în zona activității productive, cum ar fi firesc, a întîmpinat greutăți cauzate de inexistența unui act normativ care să reglementeze această situație. Înscrierea ca producție marfă a activității de prelucrare a resurselor materiale se impune, după părerea noastră. De aceea, propunem includerea în Instrucțiunile Ministerului Finanțelor a unei prevederi de această natură.

Cucu BAZIL
Întreprinderea mecanică „Nicolina" Iași

ECOURI

Resurse

ÎN LEGĂTURĂ cu problemele ridicate în articolul „Valorificarea superioară a resurselor interne în alimentația publică", apărut în nr. 35/1980, al „R.E.", arătăm că în anul 1981 unitățile de turism au ca sarcină de plan livrarea la fondul de stat a 600 tone carne porc (în viu), precum și creșterea unui număr de păsări pentru consumul propriu echivalent cu 30 tone carne. Opinăm ca în vederea valorificării resurselor alimentare rezultate din activitatea de alimentație publică ar trebui să se acționeze pe organizarea de gospodării anexe pentru creșterea de animale și păsări pe lîngă oficiile județene și naționale de turism cu volum mare de activitate în alimentația publică: pe cooperarea unităților de turism (cele cu volum mic de activitate în alimentația publică) cu unități specializate în creșterea animalelor și păsărilor (I.A.S., C.A.P., ferme), în sensul de a se ceda acestora resturile alimentare, primind în schimb contravaloarea lor sau o cotă parte de carne; sau pe organizarea centralizată la nivel de județ sau municipiu a unor gospodării anexe care să valorifice resturile alimentare de la unitățile de alimentație publică din comerț, turism și cooperație.

Considerăm necesară de asemenea, elaborarea unor acte normative care să reglementeze următoarele probleme:

– dotarea gospodăriilor anexe cu animale și păsări de la unitățile agricole de stat și îndeosebi de la fermele agricole specializate în selecția și ameliorarea raselor, știindu-se că o eficiență sporită în această activitate este condiționată direct de asigurarea unor efective de rasă superioară cu randamente corespunzătoare;

– asigurarea furajelor și nutreturilor necesare (care să completeze hrana animalelor și păsărilor) prin repartiții anuale din fondul central de stat;

– stabilirea sistemului de evidență gestionară și a normelor de consum, furajare, valorificare, randament etc.

N. DUMITRU
director în Ministerul Turismului

Producție '81

ARTICOLUL intitulat „Pregătirea producției pe anul 1981", apărut în nr. 51/1980 al „R.E.", tratează o temă de stringentă actualitate, reușind să surprindă o serie de aspecte de o deosebită importanță pentru pregătirea în bune condițiuni a demarării planului național unic pe anul 1981. El a avut un puternic rol mobilizator pentru personalul de specialitate din economie, inclusiv din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în vederea soluționării tuturor problemelor legate de nominalizarea integrală a producției, încheierea contractelor de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a produselor prin urgentarea emiterii repartițiilor de către coordonatorii de balanțe, ca și de încheierea contractelor de cooperare interuzinală, astfel încît să se treacă la înfăptuirea ritmică a planului de producție.

Intensificarea eforturilor în cursul lunii decembrie a anului trecut a contribuit la lichidarea în mare măsură a rămînerilor în urmă în acțiunile de echilibrare a balanțelor materiale, de emitere a repartițiilor și de încheiere a contractelor economice.

Tudorache ZIMNICARU
director adjunct în M.A.T.M.C.G.F.F.

★

CUNOSCÎNDU-SE rămînerile în urmă, s-au stabilit măsuri concrete pentru întregul volum de investiții aprobat pentru anul 1981. Printre greutățile întîmpinate în asigurarea documentațiilor tehnico-economice a planului de investiții pe anul 1981 a fost și aceea a necunoașterii beneficiarilor de apartamente. Aceasta a dus la situația ca la desfășurarea pe localități să avem localități cu documentație asigurată și pentru 1982, iar la altele să nu fie asigurate integral pentru 1981.

În lumina directivelor de partid și de stat privitoare la economisirea combustibililor s-a obținut acordul unor întreprinderi care au centrale electrice și termoficare, pentru racordarea ansamblurilor de locuințe la aceste centrale. În baza avizului s-au aprobat fondurile de investiții, însă nu în aceeași măsură s-a reușit să se elaboreze și documentația tehnică. Elaborarea documentațiilor tehnice, avizelor și aprobărilor necesare cît și asigurarea amplasamentelor constituie probleme de prim ordin pentru noi.

Gh. MARINESCU
vicepreședinte al Consiliului popular al județului Argeș

★

ARTICOLUL din „R.E." abordează, după părerea noastră, probleme importante în legătură cu pregătirea producției pe 1981, probleme de maximă actualitate pentru momentul respectiv. Apreciem, de asemenea, că materialul a conturat, în linii mari, sarcinile ce revin întreprinderilor, centralelor, ministerelor, pentru înlăturarea greutăților sesizate și pentru grăbirea recuperării întîrzierilor în soluționarea acestora.

Ținînd seama de problematica complexă a anului 1981, Comitetul de Stat al Planificării a acordat o atenție sporită în toate fazele de elaborare a planului pe anul respectiv, asigurării echilibrului material al acestuia, corelării riguroase a resurselor cu necesitățile de consum, dimensionării producției în limitele posibilităților reale de desfacere. S-a acționat, de asemenea, pentru a asigura un sprijin cît mai eficient în rezolvarea problemelor concrete care se mai ridică la unele cantități legate de nominalizarea și contractarea producției, de asigurarea repartițiilor și necesarului de materii prime, materiale, semifabricate, în concordanță cu programele de fabricație. În acest cadru, problemele pregătirii producției din perioadele următoare au fost situate în centrul activității Comandamentului de producție industrială și aprovizionare tehnico-materială care, pe baza informărilor prezentate de ministere, a urmărit să stabilească măsuri concrete de înlăturare a greutăților pentru fiecare caz sesizat.

St. GABOR
director în C.S.P.

DEMOCRAŢIA MUNCITOREASCĂ — participare activă a oamenilor muncii la îmbunătăţirea întregii activităţi economice a întreprinderii

PARTICIPAREA directă, nemijlocită a oamenilor muncii la autoconducere şi autogestiune economico-financiară presupune — *se arată în proiectul Tezelor pentru cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii* — asumarea deplinei răspunderi faţă de realizarea planului de dezvoltare economico-socială a întreprinderii la toţi indicatorii, gospodărirea cu maximă eficienţă a mijloacelor încredinţate şi desfăşurarea întregii activităţi într-o perfectă ordine şi disciplină.

Pornind de la indicaţiile şi sarcinile date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu prilejul rodnicei vizite de lucru din ianuarie, reprezentanţii celor peste 23 mii de oameni ai muncii de la Întreprinderea de autocamioane Braşov *au exercitat controlul asupra activităţii organului colectiv de conducere, prin analiza exigentă, făcută în adunarea generală, a dării de seamă pe anul 1980. Dezbătînd problemele fundamentale ale unităţii, măsurile care se impun pentru a ridica rezultatele muncii la cota de eficienţă şi calitate a noului cincinal, acest forum de decizie a stabilit — şi concretizat în angajamentul asumat prin chemarea la întrecere către toate întreprinderile din industria construcţiilor de maşini — obiectivele spre înfăptuirea cărora trebuie orientate eforturile, potenţialul creator al constructorilor de autocamioane. Consiliul oamenilor muncii are astfel, în prezent, un cuprinzător şi minuţios program de acţiune, izvorît din experienţa şi înţelepciunea colectivă.*

AUTOCONDUCERE : răspundere individuală şi colectivă pentru îndeplinirea fiecărui indicator al planului

ÎNCUNUNÎND rezultatele din cincinalul trecut, în care întreprinderea a realizat suplimentar o producţie în valoare de 765 milioane de lei, anul 1980 a înscris la activul bilanţului depăşirea planului la producţia netă, marfă, globală, un ritm înalt de înnoire a gamei de fabricaţie (ponderea produselor noi şi modernizate atingînd 72% din valoarea producţiei marfă, faţă de un nivel planificat de 61%).

La alţi indicatori, esenţiali în aplicarea corectă a noului mecanism economico-financiar, rezultatele au fost însă marcate cu minus. La producţia fizică, I.A.B. a rămas datoare cu 2,4 procente ; productivitatea muncii calculată la producţia netă, deşi a marcat o creştere de 20%, nu a atins nivelul prevăzut ; cheltuielile totale la o mie de lei producţie marfă au întrecut cu 22,3 lei plafonul admis (din care cu 8,3 lei la cheltuielile materiale), determinînd diminuarea beneficiilor cu 13,6% faţă de cuantumul planificat. În sfîrşit, livrările la export au fost, valoric, cu o zecime inferioare celor stabilite.

O mare parte din răspunderea pentru aceste nerealizări revine membrilor consiliului oamenilor muncii, care nu au reuşit să urmărească finalizarea măsurilor tehnice şi organizatorice adoptate şi să stabilească programe în vederea elasticizării şi reorganizării unor linii de fabricaţie corespunzător cu înnoirea produselor, eliminării locurilor înguste, reducerii consumurilor specifice de metal şi combustibil.

C.O.M. şi biroul executiv al acestuia nu au reuşit să antreneze cu mai multă fermitate întreprinderea de comerţ exterior „Autoexportimport", prin centrala industrială de resort, la desfacerea întregii producţii destinate exportului. Experienţa acumulată trebuie să determine o reconsiderare fundamentală a modului în care s-a conlucrat pînă în prezent cu întreprinderea „Autoexportimport" ; cadrul normativ reglementat prin Legea pentru întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare şi valutare în activitatea de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională asigură, în acest sens, întărirea răspunderii fiecăreia din părţi. Cele două întreprinderi sînt datoare să găsească, împreună cu centrala, noi metode de prospectare a pieţelor şi de atragere a partenerilor externi. În 1981 — considerat ca fiind anul de bază în realizarea saltului calitativ, în trecerea tuturor activităţilor întreprinderii de la o dezvoltare extensivă la o dezvoltare intensivă — este anul cînd ponderea produselor la export trebuie să ajungă la circa 80%, faţă de 30% în cincinalul trecut, în aşa fel încît autocamionul românesc să stea competitiv alături de cele realizate de firme cu renume pe plan mondial şi în ceea ce priveşte pătrunderea pe noi segmente ale pieţei internaţionale.

Autoconducerea muncitorească, prin pîrghiile şi instrumentele de care dispun consiliile oamenilor muncii în condiţiile noului mecanism economico-financiar, adînceşte caracterul democratic al planificării. În măsura în care se creează condiţii interne şi se obţine un portofoliu de comenzi certe, colectivul de oameni ai muncii, C.O.M. pot acţiona, cu măsuri şi hotărîri, asupra majorării nivelului producţiei destinate exportului. În acest sens, angajamentul asumat în adunarea generală prevede realizarea în acest an a unei producţii suplimentare pentru export în valoare de 20 milioane lei, în condiţii de înaltă calitate şi eficienţă.

Deşi, la I.A.B., în vîrful piramidei autoconducerii muncitoreşti sînt cei 35 de membri ai consiliului oamenilor muncii, a reieşit cu claritate că nu se pot înlătura neajunsurile manifestate în anul trecut dacă ei nu sînt sprijiniţi de către fiecare muncitor, maistru, inginer, tehnician, economist, dacă nu creşte răspunderea fiecărui membru al colectivităţii pentru obţinerea de rezultate maxime la fiecare loc de muncă. Răspunderea colectivă este o sumă de responsabilităţi individuale, dar nu numai atît : este vorba de o răspundere muncitorească pentru sarcinile încredinţate fiecăruia, dar şi pentru munca celui de alături. Răspunderea individuală nu trebuie ascunsă în spatele conducerii colective.

Fiecare lucrător din întreprindere este dator să participe la identificarea şi valorificarea deplină a resurselor interne pentru realizarea ritmică a producţiei fizice la termenele şi în sortimentele planificate, condiţie de bază pentru a menţine echilibrul necesar între încasări şi plăţi, pe care se întemeiază autogestiunea.

AUTOCONDUCERE : valorificare integrală, la parametri înalţi de eficienţă a potenţialului tehnic şi uman

AUTOCONDUCEREA muncitorească cere întărirea principalei verigi a cointeresării şi a creşterii răspunderii şi autorăspunderii la fiecare loc de muncă : fundamentarea ştiinţifică a normelor de muncă. Pe această cale trebuie valorificate productiv rezervele conţinute în normele practicate pînă acum, care au făcut, în anul 1980, ca 4 000 de muncitori să-şi depăşească normele de timp cu 10—20%, 1 700 cu 20—30%, aproape 1 400 cu peste 30%. Apare evidentă necesitatea ca membrii consiliului oamenilor muncii să antreneze atît compartimentul de resort, cît şi comisiile pe domenii în îndeplinirea programu-

lui de îmbunătățire a normativelor și normelor de muncă, pentru a diminua dispersia gradului de îndeplinire a acestora și corelarea lor cu sarcina de creștere a productivității muncii și cu planul de producție.

Rămînerea în urmă din anul trecut față de nivelul planificat al productivității muncii s-a datorat și faptului că s-a depășit numărul mediu admis al personalului muncitor cu 333 de oameni, că nu s-a utilizat la maximum fondul de timp disponibil (volumul în ore-om al învoirilor, întîrzierilor, absențelor și concediilor medicale a echivalat cu un număr de 1 400 de oameni ai muncii inactivi), că s-au folosit circa o mie de oameni cu o calificare inferioară a celei necesare lucrărilor.

Programul adoptat de adunarea generală pune în fața consiliului oamenilor muncii sarcina ca, alături de o continuă analiză exigentă și valorificare deplină a rezervelor privind utilizarea forței de muncă, să acționeze pentru utilizarea la maximum a dotării tehnice și completarea ei, cu precădere prin forțe proprii, la nivelul necesarului rezultat din planul de producție. În acest sens s-au și luat măsuri pentru introducerea tehnologiilor de grup, modernizarea a 10 linii de formare-turnare, extinderea poliservirii mașinilor și utilajelor. Diversificarea sortimentelor (motoare cu puteri variate, noi tipuri de mașini-unelte, o gamă sporită de piese de schimb auto, preluarea de la I.M. Mîrșa a fabricației autobasculantelor grele de 25—27 t, introducerea în producție a combinei autopropulsate pentru recoltat porumb pe 8 rînduri etc.) impune creșterea mobilității tehnologice ; pentru aceasta vor fi reorganizate fluxurile la 46 linii de fabricație. Totodată, se vor realiza prin autodotare principalele utilaje ce vor echipa liniile de fabricație a motoarelor diesel de 215—256 și 280 CP — nou introduse în producție — cu o capacitate de 30 mii buc./an și se vor executa suplimentar 80 de mașini-unelte agregat și linii tehnologice de concepție proprie, ceea ce va însemna, prin înlocuirea importurilor, o însemnată reducere a efortului valutar.

Angajamentul privind depășirea cu o mie de lei a nivelului planificat pe 1981 al productivității muncii pe o persoană este, astfel, bine fundamentat ; îndeplinirea lui depinde de factori cum sînt promptitudinea și perseverența cu care vor acționa cei ce răspund de aplicarea măsurilor stabilite, controlul și sprijinul permanent din partea conducerii colective, afirmarea unui climat de ordine și disciplină, de spirit civic înaintat.

AUTOCONDUCERE : gospodărire judicioasă a resurselor, reducerea cheltuielilor, creșterea eficienței economice

AFIRMAREA în practică a principiilor muncii și conducerii colective, necesitatea adoptării unei decizii fundamentate impun atragerea colectivelor de specialiști, a comisiilor pe domenii la elaborarea, în mai multe variante, a soluțiilor de rezolvare ,consultarea sistematică a colectivelor din secții și ateliere. Nevalorificînd îndeajuns această resursă de gîndire și acțiune în perioada pregătirii planului, consiliul oamenilor muncii s-a văzut nevoit să pună în fața adunării generale o problemă de esență : ținînd seama și de nerealizările din anul trecut, în 1981 cheltuielile la o mie de lei producție marfă trebuie reduse cu 43 de lei, iar din analizele întreprinse rezultă că nu se pot realiza decît 13 lei. Ce-i de făcut ? Cei care au luat cuvîntul aducînd opinia colectivelor pe care le reprezentau, au ajutat C.O.M., prin propunerile lor, în găsirea unui număr mare de căi pentru fundamentarea și realizarea sarcinii de reducere a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale. Autoconducerea muncitorească s-a manifestat astfel printr-o înaltă exigență privind gospodărirea judicioasă a metalului, energiei și combustibililor.

Deși în anul trecut s-a realizat o reducere a procentului mediu de rebut de la 5,16% la 4,71%, totuși s-au înregistrat peste 16 mii tone de metal rebutat, fiecare din aceste tone însemnînd consumuri suplimentare de 855 lei la manoperă, 0,65 MWh energie electrică și 0,19 tone combustibil convențional ; considerînd echivalentul valoric al pierderilor, rezultă că aproape 5 zile, întregul colectiv al întreprinderii a lucrat numai pentru... rebut.

Identificarea cauzelor acestei situații a înscris pe agenda de lucru a C.O.M., ca probleme prioritare, imprimarea unei stricte discipline tehnologice, respectarea întocmai a documentației tehnice la fabricarea pînă și a celei mai mărunte piese încorporate în produsul finit, dar și îmbunătățirea acelor tehnologii care nu prezintă suficientă fiabilitate și implică niveluri ridicate de consum, organizarea mai bună a întreținerii S.D.V.-urilor și înlocuirea celor cu grad ridicat de uzură.

Propunerile făcute, măsurile adoptate, acțiunile întreprinse în prezent au în vedere, de pildă : introducerea a noi procedee de debitare și turnare, extinderea procedeului de extruziune la cald și la rece, care să elimine rebuturile și să ridice indicele de utilizare a metalului, de la nivelul actual de 0,80, la 0,87 — cît realizează întreprinderile de prestigiu pe plan mondial ; trecerea la aplicarea unor soluții eficiente de regenerare a nisipurilor uzate de la turnătorii ; reproiectarea tehnologiilor la 150 de repere ; dotarea cu reglaj automat și recuperatoare de radiații a 14 cuptoare de preîncălzire, ceea ce va economisi circa 23 kg combustibil convențional pe tona de piese forjate. Calculele făcute estimează că prin modernizarea produselor și tehnologiilor, prin debitarea cît mai rațională a laminatelor se vor economisi suplimentar 100 tone de metal, la care se va adăuga efectul extinderii recondiționării pieselor de schimb. De asemenea, ținînd seama că șpanul și alte materiale refolosibile din metal însumează, la nivelul unui an, circa 100 mii tone, s-au stabilit măsurile practice pentru valorificarea în întreprindere a 60% din această cantitate, ceea ce va însemna obținerea, cu cheltuieli mult reduse, a peste 30 mii tone de piese turnate din fontă și oțel și diminuarea corespunzătoare a necesarului de aprovizionat.

Întregul complex de acțiuni inițiate — parte din ele începînd să se materializeze, altele aflate încă în proiect — reprezintă o importantă investiție de inteligență tehnică și economică a colectivului, ale cărei rezultate preconizate la nivelul anului se cifrează la 10 milioane de lei beneficii peste plan — o cotă din această sumă urmînd să majoreze fondul de participare la beneficii a oamenilor muncii. Lucrătorii întreprinderii sînt conștienți de faptul că acest fond nu se alocă din cine știe ce sursă exterioară uzinei, ci se constituie zi de zi, din munca lor și că volumul lui este direct condiționat de eficiența acestei munci.

În mod firesc, atenția trebuie să se concentreze și asupra acelui element de esență al eficienței economice, pe planul unității și pe plan social, pe care îl numim sintetic calitatea produselor. Ca întreprindere specializată pentru export și, totodată, ca furnizoare a unor produse cerute de principalele ramuri ale economiei naționale, I.A.B. se află în etapa unei redefiniri a propriului concept de calitate, a cărui reformulare — cu intervențiile pe care le va determina în fabricație — se focalizează pe elemente ca funcționalitate, performanță, fiabilitate, competitivitate. La examenul controlului final, autocamionul trebuie să se prezinte nu ca la loterie, cu posibilitatea de a trece sau a nu trece, ci cu certitudinea de reușită, pe care să i-o dea concepția mereu ameliorată, execuția îngrijită, verificările pe faze. O primă opțiune luată în acest sens se referă la creșterea ponderii produselor noi și modernizate pînă la 90%, modernizarea a 27 de standuri de probe și încercări în domeniul fabricației și recepției și realizarea a 22 de standuri noi ș.a. Va fi însă nevoie de mult mai mult, de generalizarea și permanentizarea la nivelul întregului colectiv a modului de a gîndi devenit tradițional în rîndul cadrelor ce au făurit prestigiul întreprinderii, în cei 60 de ani de existență a acesteia — că a lucra foarte bine trebuie să fie nivelul normal, dincolo de care să se deschidă cîmpul larg pentru munca de excepție.

Este, și aceasta, o importantă problemă de autoconducere. Ea trebuie rezolvată în spiritul celor arătate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea bucureșteană „23 August" : **„În producție, democrația — ca să spun așa — este legată de nivelul tehnic. Democrația o dictează cerințele realizării calitative și tehnice a producției stabilite. În numele democrației nu se poate accepta rebutul, nu se poate accepta calitatea proastă a producției !"**

Consiliul oamenilor muncii este, de asemenea, dator să transmită apelul făcut de adunarea generală, unor unități colaboratoare și altor furnizori de componente, ca întreprinderea de mașini agregate și subansamble auto Sf. Gheorghe (cutii de viteze), Întreprinderea de autoturisme Pitești (pompe de apă), întreprinderile de piese auto Satu Mare și Sibiu (echipamente de frînă), „Electroprecizia"-Săcele și Întreprinderea de mecanică fină București (echipamente electrice), „Danubiana"-București și „Victoria"-Florești (anvelope) ș.a., de a ridica ștacheta fiabilității pieselor și subansamblelor pe care le livrează, pentru a alinia termenele de garanție a acestora la cele ale autocamioanelor finite.

FLUXUL idei + decizii strategice (adunarea generală) — decizii tactice + organizarea și controlul îndeplinirii lor (consiliul oamenilor muncii) — realizare + noi idei pe parcurs (colectivul de muncă) încheie un circuit de inițiativă și creație cu autoalimentare, capabil de o neîntreruptă evoluție pe spirala unei calități noi, superioare. Exemplul Întreprinderii de autocamioane Brașov demonstrează că acest circuit lucrează la o tensiune înaltă, atrăgînd în cîmpul magnetic al autoconducerii energiile latente și punîndu-le la lucru.

Cristea IONIȚĂ
Școala interjudețeană de partid Brașov
Dorin CONSTANTINESCU

Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (II)

Între specializare și diversificare

DUPĂ CUM spuneam, structurile economice se construiesc în interiorul spațiului economic național, dar sînt strîns legate de mediul economic internațional, în lume constatîndu-se un continuu proces de adîncire a interdependențelor. Se pune deci și problema dacă aceste structuri trebuie orientate cu precădere spre interior sau spre piața internațională. O orientare excesivă spre interior duce la autarhie, formă imposibilă de existență a unei economii, iar cealaltă extremă, orientarea excesivă spre exterior nu o putem găsi decît în cazuri cu totul excepționale (este vorba mai ales de unele țări producătoare de petrol care, în schimbul acestei resurse, își obțin din exterior majoritatea restului produselor necesare, sau a celor bazate pe monocultură, dar care tind să își corecteze această formă de structură). Și în acest caz se cere deci rezolvată ecuația combinării optime a celor două aspecte. Privită din acest unghi de vedere structura economiei (sau a industriei unei țări, deoarece de aceasta ne vom ocupa în continuare) ne poate apare și ca rezultantă a două noțiuni antonimice: **specializare** și **diversificare.** Se pare că în timp ce specializarea ar trebui să se afle în mai strînsă legătură cu piața externă, diversificarea se află în legătură cu piața internă. Această abordare diferențiată a celor două noțiuni, deși în realitate între ele nu există o graniță rigidă ci ele se interferează, își are izvorul în faptul că o industrie nu se poate specializa plecînd de la cerințele foarte diversificate ale propriei economii, dar cu serii modeste (mai ales în cazul țărilor mici și mijlocii), după cum nu pare rațional, și în practică nu este realizabil, ca o economie să încerce să pătrundă, să se impună și să se mențină pe piețele externe cu o gamă foarte largă de produse. Dar specializarea — care presupune serii mari de produse și, ca atare, productivitate și competitivitate ridicate — trebuie, la rîndul său, să fie susținută de piața internă, în sensul ca produsele respective să își găsească un larg debușeu și în interior. Deci, legătura specializării cu piața externă nu trebuie concepută ca ceva absolut, ci în sensul că industriile sau producțiile pentru care o economie s-a specializat sînt destinate să participe cu o cotă-parte importantă din producția lor în volumul total al exporturilor și să dețină ponderea prioritară în acestea. Evident, așa cum industriile specializate dirijează o parte a producției lor spre satisfacerea unor trebuințe interne, la fel și celelalte ramuri ale economiei și industriei participă în funcție de posibilități și necesități, la efectuarea exporturilor.

Dacă mai înainte spuneam că o structură economică este necesar să fie bine echilibrată pentru a asigura buna funcționare a economiei, odată cu introducerea în discuție a raporturilor economice externe apare necesară o anumită distorsionare. Într-adevăr, specializarea, așa cum am văzut, presupune hipertrofierea unor ramuri, subramuri sau producții în dauna altora, ceea ce implică, deci, un anumit dezechilibru de structură. Dezechilibru necesar într-o lume în care fiecare încearcă să vîndă cît mai mult și în care pentru a-ți putea plasa propriile produse este necesar, la rîndul tău, să fii un consumator al produselor partenerului, dezechilibru care, deci, se echilibrează prin intrările de pe piața externă. Într-un anume sens, putem vorbi și despre o specializare nu numai ca producător și exportator, ci și în calitate de importator. Se creează astfel o serie de fluxuri economice cu caracter de stabilitate, reciproc avantajoase, mai ales că fiecare dintre parteneri, tocmai datorită specializării, pot realiza în ramurile respective o productivitate a muncii mai ridicată.

Pornind de la asemenea premise vom încerca să emitem unele idei și în legătură cu criteriile care ar putea sta la baza opțiunilor de specializare, etapă deosebit de importantă pentru definirea conceptuală a unei structuri economice optime. Printre cele mai importante, fără a epuiza însă lista, ar putea figura următoarele:

— **Resursele naționale de materii prime și energie,** deoarece nici o industrie nu se poate rupe de baza proprie de resurse materiale și energetice. Pot fi date și exemple de țări care s-au specializat folosind nu atît resursele proprii de materii prime, ci mai ales resurse importate, dar aceasta s-a petrecut în alte condiții de dezvoltare economică și în anumite condiții geopolitice. Cel mai adesea însă, chiar și în aceste cazuri, cel puțin una din componentele materiale de bază ale producției respective se găsea din abundență pe teritoriul național sau în zone învecinate. Problema a căpătat o deosebită acuitate odată cu declanșarea crizei energiei și a materiilor prime, factori care s-au transformat în adevărate restricții ale dezvoltării unor ramuri industriale. Pe plan mondial se apreciază că industriile energofage nu mai pot să constituie industrii orientate spre export, mai ales în cazul țărilor care nu au o bază proprie de materii prime și energie. În țările avansate din punct de vedere economic se face simțită cu putere tendința limitării producției acestor ramuri, anterior hipertrofiate, cu toate consecințele sociale negative ce decurg din acest proces, limitare care este considerată absolut necesară.

Se manifestă cu putere tendința ca însăși problema consumului energetic ca atare să devină un criteriu esențial al structurării sau restructurării economice, mai ales că tot mai mult teren capătă aprecierea că actualul model al producției și al consumului nu mai poate dăinui mult timp, dar și în această privință trebuie evitate exagerările. O asemenea exagerare este și aprecierea pesimistă că perspectiva sfîrșitului de secol ar fi o societate în care industria, în cea mai mare parte a ei, ar deveni inactivă, iar principalele mașini agricole vor deveni oamenii și caii. Chiar dacă nu aceasta va fi situația reală, în orice caz, problema conservării energiei sub toate aspectele devine stringentă și argumentul cel mai convingător este că omenirea nu dispune încă de suficiente surse alternative de energie în locul combustibililor fosili, mai ales al celor lichizi, a căror epocă se apropie de sfîrșit. Tocmai în această situație apare necesar să conservăm rezervele pe care le avem, să le facem să dureze cît mai mult, obținînd răgazul necesar înfăptuirii tranziției la epoca unor noi surse de energie.

În altă ordine de idei, majoritatea resurselor de materii prime se află în țări în curs de dezvoltare. Chiar dacă în prezent, și poate încă un număr de ani, acestea vor fi nevoite să le exporte ca atare, pentru a-și obține resursele financiare necesare dezvoltării, este de așteptat că în curînd — fenomenul fiind de altfel prezent — înseși țările în curs de dezvoltare vor trece la industrializarea propriilor resurse, penuria de materii prime brute avînd astfel tendință de agravare.

În sfîrșit, cel mai avantajos este să te prezinți pe piață cu produse conținînd un minim de resurse materiale și energetice, înnobilate însă cu o mare concentrație de inteligență tehnică. Cu cît exporturile vor consuma mai multe resurse materiale, mai ales atunci cînd acestea provin în cea mai mare parte din import, situație în care cheltuielile cresc considerabil și cu costurile unor transporturi de la distanțe mari, se reduce proporțional eficiența producției și a exporturilor respective. Iată de ce considerăm că în opțiunile de specializare ar trebui avute în vedere și resursele proprii de materii prime, și acestea, desigur, în ordinea abundenței, a costurilor de exploatare, a valorii lor economice, a posibilităților de prelucrare etc.

— În strînsă legătură cu aceste criterii este și **aportul posibil al cercetării științifice proprii** la industrializarea resurselor materiale, la sporirea valorii acestora prin produsele finite, respectiv la asigurarea valorificării cît mai înalte a materiilor prime și energiei, la maximizarea rezultatelor economice în condițiile unor consumuri materiale date, la realizarea unor produse de înaltă competitivitate. Pentru țările în curs de dezvoltare problema se

poate pune sub un dublu aspect : 1) care sînt domeniile în care decalajul tehnologic față de țările avansate poate fi redus cu mai multă ușurință (sau în care există o tradiție sau o școală de cercetare) pentru ca, odată depășită această etapă, să se treacă la ofertarea pe piața internațională a unor produse superioare de concepție proprie. 2) care sînt domeniile noi de producție care se conturează pe plan mondial în prezent și au perspective de dezvoltare în viitor, astfel încît, prin concentrarea eforturilor în acestea, să se încerce obținerea anumitor priorități tehnice. Desigur, aceasta presupune existența unui potențial tehnico-științific relativ dezvoltat, destul de greu de atins însă de către țările în curs de dezvoltare.

— Toate cele de mai sus, deoarece am plecat de la premisa că specializarea este legată de pieţele externe, se bazează pe **o evaluare cît mai exactă a cererii** și a tendințelor evoluției ei în viitor. Deci unul dintre criteriile de specializare ar fi delimitarea produselor pentru care se estimează **o cerere în creștere și relativ de lungă durată** pentru a evita cel puțin pe termen mediu sau scurt restructurări care întotdeauna sînt costisitoare atît din punct de vedere economic cît și social. Aceste cercetări ar trebui însoțite, în măsura posibilului, și de estimări asupra partenerilor potențiali, asupra garanțiilor sau gradului de risc pe care le prezintă ca și asupra posibilităților sau intereselor lor ca exportatori, pentru a se obține o imagine cît mai clară în vederea stabilirii unor relații de cooperare de durată, reciproc avantajoase.

— Un criteriu deosebit de important, care în fond le subsumează pe toate celelalte, este acela al **implicațiilor pe care diferitele variante de specializare le pot avea asupra celorlalte ramuri** ale industriei, de fapt asupra întregii economii naționale. Luarea în considerare a acestor implicații conduce cu necesitate la acele variante de specializare, la acele ramuri industriale **motrice, dinamizatoare,** care au efecte de antrenare asupra celor din aval, sau asupra celor din amonte, fie, și aceasta ar fi soluția ideală, asupra ambelor categorii.[5]). Există, de asemenea, ramuri industrializante, ramuri purtătoare ale progresului tehnic etc., dar acestea credem că se află în mai mare măsură în legătură cu noțiunea de diversificare decît cu aceea de specializare.

Chiar și acest limitat complex de criterii, limitat deoarece el ar putea fi completat și cu altele, ne poate conduce la mai multe variante de specializare a industriei, deci la mai multe posibile configurații ale structurilor economice. Problema este deosebit de complexă și presupune analiza minuțioasă a avantajelor și dezavantajelor pe care le prezintă fiecare dintre variantele propuse[6]). Dar o asemenea analiză depășește intențiile noastre.

În cele expuse am încercat doar să emitem cîteva idei privind procesul complex de modelare a structurilor economice. Așa cum de altfel s-a mai spus, în materie de structură economică sînt încă necesare mari eforturi de investigație, chiar și empirică, iar folosirea metodei discursive poate contribui la lămurirea unei serii de aspecte, dintre cele impuse de fenomenele economice contemporane, încă puțin cercetate și greu de cuantificat[7]). Mai ales că o excesivă înclinație spre matematizare tinde să ascundă asemenea aspecte, să îngreuneze explicitarea conexiunilor din economia națională și a evoluției acestor conexiuni, a influențelor care se exercită asupra lor ca și a efectelor pe care le generează.

De la structuri militarizate, la structuri civile

DEZVOLTAREA hiperdimensionată a industriei grele poate să conducă la transformarea acesteia într-un scop în sine, la consumul unei mari părți din potențialul economiei — resurse materiale, energetice și umane — pentru o autodezvoltare izolată de interesele celorlalte ramuri ale economiei și, prin aceasta, de consumul final. Consumul productiv al industriei grele, consum intermediar în realitate prin toate caracteristicile sale, tinde și chiar se transformă într-un fals consum final, deoarece, o mare parte din intrările de resurse în această ramură nu se mai regăsesc în ieșirile către restul economiei naționale. La crearea acestei aparențe, o contribuție, care ni se pare deloc neglijabilă, a avut și militarizarea crescîndă a unor economii naționale, ceea ce și conferă respectivelor economii caracteristicile unor structuri militarizate. Reprezentate întotdeauna drept „cheltuieli pentru apărare", cheltuielile militare dau **iluzia unui consum final** necesar. În realitate producția militară, stimulată artificial prin cursa înarmărilor, este cel mai vorace consumator al resurselor în scădere ale globului. Realizată în mod covîrșitor în industria grea, producția de armament mărește în mod corespunzător ponderea, considerată necesară, a industriei grele și în primul rînd a industriilor producătoare și prelucrătoare de metal deși, în realitate, această producție deturnează industria grea de la menirea ei firească, aceea de a crea și dezvolta baza tehnică și materială a celorlalte ramuri. Chiar și în S.U.A. unde pînă nu de mult prevala ideea potrivit căreia cheltuielile militare ar stimula economia americană, se înmulțesc părerile că, din contra, acestea accentuează fenomenele de criză și devin o frînă în calea creșterii economice. Situația capătă desigur accente și mai grave atunci cînd este vorba de țări în curs de dezvoltare ale căror resurse sînt deosebit de limitate.

În prezent pentru înarmare se cheltuiesc în lume aproape 600 miliarde de dolari anual, iar pentru anii deceniului 80 se estimează că acestea vor fi ca medie anuală, mai mari cu încă 100 miliarde dolari.

Mai mult, în condițiile în care omenirea este confruntată cu probleme de a căror rezolvare depinde însuși viitorul ei — în speță problema energiei, care nu este singura, (și ar trebui să adăugăm a hranei, a apei potabile, poluării etc.) ci poate cea mai presantă — rezolvări care pot fi întrevăzute, dar care nu pot fi atinse decît prin concentrarea și concertarea eforturilor de cercetare științifică, mai mult de jumătate de milion de savanți lucrează în lume la crearea și perfecționarea unor arme din ce în ce mai sofisticate, 70 la sută din cercetările de pe glob avînd caracter militar.

Dar oare ne putem închipui că dacă, brusc, s-ar ajunge la un consens cu privire la stoparea cursei înarmărilor, la sistarea producției de armamente, industriile respective ar putea fi convertite rapid în industrii civile, care să producă bunurile atît de necesare astăzi omenirii ? Cred că în această privință e bine să nu ne facem prea mari iluzii. Banii ca atare, chiar de ordinul miliardelor sau componentele unui sistem de rachete nu pot fi folosite nici ca hrană, nici ca material de construcție pentru dispensare sau școli. Orice restructurare industrială implică riscul unor pierderi absolute, costuri economice și sociale mai mult sau mai puțin ridicate. Cu atît mai mult acest lucru este valabil pentru trecerea de la structurile militarizate la cele civile, de la industria de armament la industria de pace. În plus omenirea nici nu are o experiență în această privință. După primul război mondial proporțiile industriilor militare care au fost reconvertite în industrii civile erau incomparabil mai mici decît cele prezente. După cel de al doilea război mondial, din păcate, această problemă nici măcar nu s-a pus, cheltuielile militare fiind în continuă creștere, iar industria de armament în expansiune.

Or, simpla schimbare a destinației fondurilor nu poate rezolva automat nici una din gravele probleme cu care se confruntă omenirea. Asigurarea fizică a resurselor necesare pentru aceasta, schimbarea profilului atîtor industrii care astăzi produc mijloace ale genocidului în industrii care să producă mijloace pentru viață, renunțarea totală la unele dintre acele industrii care în acest proces de trecere de la structuri militarizate la structuri civile ar deveni inutile, reprofilarea forței de muncă, atîtea și atîtea alte probleme solicită timp și cheltuieli și începutul ar trebui făcut cît mai repede, așa cum cer interesele fundamentale ale umanității. Din păcate însă, în loc ca glasul rațiunii să triumfe, să se treacă la măsuri ferme de dezarmare, chiar și limitate, asistăm la o nouă intensificare, de o deosebită gravitate, a cursei înarmărilor. În aceste condiții proporțiile industriilor militare cresc, crește enorma risipă a resurselor de care mai dispunem, sporește pericolul care amenință însăși supraviețuirea omenirii. Sînt argumente pentru urgența cu care trebuie să se treacă la oprirea cursei înarmărilor, la reducerea producției militare. Fiecare procent de diminuare a producției militare obținut astăzi ar însemna o facilitare a trecerii, într-o perspectivă, pe care o dorim cît mai apropiată, de la structurile militarizate la structuri civile, orientate spre satisfacerea trebuințelor oamenilor, spre crearea posibilităților de înlăturare a subdezvoltării, de asigurare pentru fiecare membru al comunității umane a unor condiții decente de viață, înseamnă, pe lîngă toate acestea, un procent de economisire a unor resurse pe care încă nu știm cu ce să le înlocuim.

Nicoară IONESCU

---

[5]) Vezi din acest punct de vedere și clasificările făcute de A. Iancu în studiul „Conceptul general de structură economică (III) — Revista economică nr. 7

[6]) O asemenea posibilă variantă de specializare am expus în cadrul dezbaterii „Modernizarea Structurilor Economice "Academia Ștefan Gheorghiu, 1972, p. 222—223. Între timp criza de energie a introdus noi restricții.

[7]) A. Iancu — op. citată (II) — Revista Economică nr. 6

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (I)

ANUL 1977 marchează declanșarea etapei celor „patru modernizări", în domenii esențiale cum sînt cele ale industriei, agriculturii, științei și tehnologiei, procese menite să permită ca pînă la sfîrșitul secolului China să atingă nivelul țărilor dezvoltate. Realizarea celor patru modernizări a debutat printr-o perioadă de reajustări atît în planul practicii, al economiei concrete, cît și în cel al teoriei economice, perioadă ce continuă și în prezent. Politica de reajustări este urmărită în principal în două direcții principale : (a) în domeniul structurilor, pentru înlăturarea unor dezechilibre economice între diferitele ramuri ale economiei și (b) în domeniul conducerii și organizării economiei naționale, pentru perfecționarea mecanismului economic. În fapt, pentru un economist prezintă un interes în plus urmărirea dialecticii acestor procese în cele două planuri, al practicii și al teoriei economice. Este într-adevăr interesant de observat logica judecăților economice și ecourile pe care acestea le trezesc în planul practicii, modul în care ele își caută corespondență în realitățile economice.

Structurile economice și stimularea creșterii

UNA dintre problemele care ocupă un loc central în cadrul preocupărilor economiștilor chinezi, atît sub raport teoretic, dar mai ales practic, o constituie reajustările structurale, ca una din căile principale de stimulare a creșterii economice, dezvoltării sociale și modernizării. Pornind de la premisa că agricultura, industria ușoară și industria grea constituie componentele majore ale economiei Chinei, analizele și cercetările se concentrează în jurul a două probleme considerate esențiale : (1) Care trebuie să fie relațiile între aceste trei sectoare ? și (2) Care este calea de a construi o structură a economiei naționale stimulativă pentru dezvoltare ?

Pentru a cunoaște contextul concret în care au loc aceste dezbateri, căutarea de răspunsuri adecvate etapei actuale, este necesar să avem o imagine cît de succintă asupra procesului de dezvoltare a economiei chineze din ultimii 30 de ani. În pofida unor evoluții care au cunoscut fluctuații și reajustări de la o etapă la alta, ultimele trei decenii au marcat o creștere a economiei R.P. Chineze (venitul național a ajuns la 300 miliarde yuani în anul 1978 – circa 200 miliarde dolari – marcînd o creștere de 7,8 ori față de 1949, într-un ritm mediu anual de 7,3 la sută). Ritmurile medii de creștere ale celor trei sectoare principale au fost de 16,9 la sută pentru industria grea, 11 la sută pentru industria ușoară și 4,3 la sută pentru agricultură. Ca urmare, proporția agriculturii în totalul producției industrial-agricole a scăzut de la 70 la sută în 1949 la 25,6 la sută în 1978, a industriei grele a crescut de la 7,9 la sută la 42,6 la sută, iar a industriei ușoare a sporit de la 22,1 la sută la 31,8 la sută în aceeași perioadă. Aceste modificări structurale au determinat o majorare a contribuției industriei la crearea venitului național de la 15,5 la sută în 1949 la 56,7 la sută în 1978, în timp ce aportul agriculturii a scăzut de la 84,5 la sută la 43,3 la sută.

Analizînd aceste evoluții în detaliu, atît sub raportul elementelor structurale (structura investițiilor, a producției și a contribuției la crearea venitului național, a numărului de persoane ocupate pe sectoare, ramuri, subramuri și chiar privind unele produse principale, evoluțiile ritmurilor de creștere, a valorii producției, nivelul productivității muncii etc.), cît și sub cel al elementelor și modificărilor principale ce au avut loc în strategiile de dezvoltare de la o perioadă la alta (nivelul acumulării, prioritățile, modificarea orientărilor, a ponderilor și a relațiilor între diferite sectoare ale economiei naționale), economiștii chinezi sînt de părere că orientarea cu prioritate spre dezvoltarea industriei grele a fost corectă și necesară. Industria grea este cea care creează baza industrializării socialiste, a dezvoltării industriei ușoare și agriculturii. Furnizînd mijloace materiale și tehnice ea determină nivelul și orientarea dezvoltării economice și tehnologice, productivitatea muncii fiecărui sector, modernizarea economiei. Ceea ce îi preocupă acum pe economiștii chinezi sînt însă cele două întrebări enunțate, privind proporțiile între cele trei sectoare de bază ale economiei și configurația structurii, inclusiv a industriei grele. Din aceste puncte de vedere ei pornesc de la constatarea că economia Chinei se află în fața unor reajustări profunde, cauzate atît de unele disproporții care au apărut între cele trei sectoare, cît și a unei structuri nesatisfăcătoare a industriei grele.

În privința disproporțiilor se opinează că agricultura a rămas în urmă, ceea ce are efecte negative atît asupra dezvoltării economice în general, cît și a celei indus-

FIȘE

● *Consolidarea gestiunii economice, întărirea rolului său în gospodărirea părților din avuția națională încredințate spre administrare colectivelor de muncă constituie o condiție fundamentală a aplicării noului mecanism economico-financiar, proces de mare complexitate, căruia partidul nostru îi acordă o atenție permanentă. În acest cadru de intense preocupări în care economiștii, alături de alți specialiști, sînt chemați să găsească cele mai bune soluții practice, se înscrie și lucrarea „Autogestiunea economico-financiară a unităților industriale", publicată recent la* EDITURA POLITICĂ *sub semnătura lui* Ioan Mihai. *Autorul se oprește asupra raporturilor deosebit de complexe ce iau naștere între autogestiune și mecanismele de planificare a activității economice. Sînt astfel investigate unele aspecte teoretice ale autogestiunii : definirea conceptului de autogestiune economico-financiară, locul autogestiunii în structura mecanismului economic, trăsăturile sale cele mai reprezentative etc. O altă parte a lucrării este consacrată studierii unor aspecte ce decurg din aplicarea, în procesul conducerii unităților industriale, a principiilor autogestiunii.*

Construcții

● *Analizînd cauzele așa-zisei tendințe justificate de creștere a costului construcției diferitelor obiective, P. Podșivalenko arată – în articolul „Puti sokrașcenia stoimosti stroitelstva" (Căile de reducere a costului construcțiilor), publicat în nr. 1/1981 al revistei* VOPROSI EKONOMIKI – *că, într-o măsură apreciabilă, aceasta nu reprezintă o legitate, ci efectul lipsurilor existente în elaborarea planurilor și în amplasarea organizațiilor de construcții, al nerespectării proporțiilor necesare în dezvoltarea capacităților constructive etc. Ca atare, în loc de suplimentări ale fondurilor de investiții, se recomandă aplicarea unor măsuri de perfecționare a activității economice (inclusiv eliminarea deficiențelor din planificare), întărirea aplicării prevederilor mecanismului economic în activitatea organizațiilor de construcții.*

În același context, P.P. pune în discuție raționalitatea de a menține, în cadrul ciclului de realizare a investiției, etapa „însușirii capacităților de producție" (practic o etapă mai îndelungată de demarare a obiectivului de construcții), autorul referindu-se la existența – în practica mondială – doar a unei perioade scurte de lansare a producției. După opinia sa, se poate renunța la etapa „însușirii" dacă se înlătură în prealabil deficiențele – care se evidențiază tocmai în această etapă – legate de proiectarea și construirea obiectivului respectiv, de calitatea utilajelor și instalațiilor din dotarea sa, de modul de pregătire a procesului de producție (asigurarea lui cu forța de muncă, cu materii prime ș.a.).

Limitele orașului

● *Creșterea susținută a populației urbane constituie unul dintre fenomenele caracteristice lumii contemporane. Astfel, în ultimii treizeci de ani numărul locuitorilor urbani s-a dublat, situîndu-se la valoarea de 1,8 miliarde. Această evoluție, ce constituie o consecință directă a procesului mondial de industrializare, a afectat deopotrivă marile aglomerații urbane existente – a căror populație a crescut de la 47 de milioane în 1950 la 252 milioane cu trei decenii mai tîrziu – cît și rețeaua urbană, în formare, a țărilor în curs de dezvoltare. Neinvestigate în profunzime, fie subevaluate, o serie*

triale în particular. O altă disproporție care se consideră că se manifestă în economie se referă la industria ușoară, care nu asigură piața cu bunuri de consum manufacturate într-o măsură satisfăcătoare, creîndu-se un decalaj între mărfurile disponibile pe piață și puterea de cumpărare. În sfîrșit, se apreciază că structura inadecvată a industriei grele creează unele dezechilibre în economie [1]). Se consideră că industriile energetice și combustibilului nu au ținut pasul cu cerințele dezvoltării, devenind obstacole în calea creșterii economice. În același timp, se apreciază că structura industriei grele, centrată pe producția de oțel, este profilată în măsură prea mare pentru a promova creșterea industriei grele și prea puțin adaptată la cerințele dezvoltării agriculturii și industriei ușoare. Pe de altă parte, se avansează ideea că este esențial ca dezvoltarea industriei grele să se bazeze pe suportul pe care îl poate asigura agricultura și industria ușoară, care îi furnizează o mare parte din materiile prime necesare, ca și bunurile de consum necesare celor ocupați în acest sector. Se afirmă că dacă agricultura și industria ușoară nu sînt capabile să satisfacă cerințele unei industrii grele prea dezvoltate, aceasta, la rîndul ei, va ajunge să lucreze la o capacitate sub cea reală.

Pornind de la acest gen de aprecieri și analize, economiștii chinezi sînt preocupați, în etapa actuală, atît de aspectele teoretice, cît și de cele practice privind îmbunătățirea structurilor economice, importanța respectării legii dezvoltării planice proporționale a economiei, a repartizării raționale, echilibrate a fondurilor de investiții, în concordanță cu cerințele economisirii muncii sociale, dar și de unele aspecte mai largi ale perfecționării mecanismului economico-financiar.

O strînsă corelație între cercetările teoretice și practică

DEZBATERILE privind direcțiile de perfecționare a conducerii și organizării, a mecanismului economico-financiar pornesc de la constatarea că întreprinderile industriale au fost reduse în trecut la un rol de „apendice" al forurilor administrative, lipsite de orice fel de autonomie. Întreaga economie se apreciază că a fost condusă astfel în cadrul unui sistem administrativ și teritorial cvasiautarhic, care a tăiat legăturile lăuntrice ale economiei. Planurile și indicatorii fiind elaborați la centru, întreprinderile au fost limitate la situația de simpli executanți, îndeplinind doar funcția de producție, iar statul preluînd produsele trebuia să le asigure desfacerea. Separarea industriei de piață se consideră că a avut drept consecință, printre alte aspecte negative, formarea unor stocuri de produse echivalente cu valoarea producției industriale pe primele șase luni ale anului 1978. Se apreciază că pierderile provocate de lichidarea acestor stocuri s-au ridicat la un miliard de yuani (circa 660 milioane de dolari) [2]).

O privire asupra vieții științifice în domeniul economic în China în ultimii ani ne furnizează unele indicii asupra genului de preocupări existente în cercetarea economică. De exemplu, în semestrul II al anului 1979 au fost organizate simpozioane pe tema „scopului producției în socialism", iar în cursul anului 1980 au avut loc dezbateri științifice ale economiștilor chinezi pe teme ca „economia producției de mărfuri în R.P. Chineză", „structura proprietății asupra mijloacelor de producție", „legea dezvoltării planice și legea valorii", ca și simpozioane privind „problemele repartiției după muncă", „problemele demografice" și alte teme legate de mecanismul economico-financiar, economia întreprinderii, a agriculturii, din domeniul finanțelor etc. Privind aceste preocupări, ceea ce ni se pare de urmărit sînt legăturile care apar între logica cercetărilor din planul teoriei economice și natura răspunsurilor date pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar în planul practicii. În acest context, este interesant de observat că aspecte ale cercetării care la prima vedere par pur teoretice au o legătură (și o influență) directă cu natura răspunsurilor care se dau în practică, în rezolvarea unor probleme concrete ale perfecționării mecanismului economic, cum ar fi natura producției de mărfuri în socialism, acțiunea legii valorii și a pieței etc.

Problemele cheie de la care pleacă economiștii chinezi în dezbaterile lor științifice ar putea fi împărțite în cîteva mari categorii : (a) natura economiei socialiste și a producției de mărfuri în socialism ; (b) interdependențele dintre legea dezvoltării planificate și legea valorii în socialism ; (c) în aceste condiții, rolul pieței și relațiile sale cu planificarea economică în socialism ; (d) rolul și locul întreprinderii în acest cadru ; (e) aspecte privind participarea la diviziunea internațională a muncii. În continuarea articolului vom încerca să urmărim mai în amănunt problemele care, în acest cadru teoretic, trezesc un interes deosebit.

dr. Ioniță OLTEANU

[1]) Vezi Yang Jianbai și Li Xuezeng. The Relations Between Agriculture, Light Industry and Heavy Industry in China, în revista Social Sciences in China, nr. 2, 1980, p. 187

[2]) Vezi He Jianzhang „Problems in the Management of a Planned Economy Under the System of Ownership by the Whole People and the Orientation of Reforms", în Jingji Yanjiu (Economic Studies) nr. 5, 1979, p. 36

de procese pe care le-a declanșat urbanizarea accelerată s-au impus cu deosebită forță în ultimii ani, ca urmare a diminuării resurselor energetice și de materii prime. Căci, opinează Kathleen Newland în articolul „City Limits" publicat în numărul 1/1981 al revistei ECONOMIC IMPACT, *expansiunea urbană a declanșat și adîncit disproporția dintre cerere și resursele disponibile de produse alimentare, a sporit considerabil consumul de resurse energetice, îndeosebi neregenerabile. În aceste condiții, opinează K.N., modelul de dezvoltare urbană este supus unor reevaluări structurale putînd fi anticipată nu numai o limitare a creșterii populației urbane prin incorporarea de noi contingente rurale dar chiar un flux dirijat de populație din oraș spre sat.*

Dezbatere științifică

● *La Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri a avut loc recent o dezbatere științifică pe tema : „Actualizarea și îmbunătățirea corelării, pe principii economice, a prețurilor – obiectiv important în direcția perfecționării sistemului de prețuri în țara noastră", manifestare care se înscrie în seria acțiunilor cu caracter științific pe care institutul le organizează lunar. Au luat parte cercetători științifici, specialiști din organe de sinteză, cadre didactice etc.*

În cadrul dezbaterii a fost prezentat un referat cu privire la unele principii care au stat la baza pregătirii și înfăptuirii acțiunii de actualizare a prețurilor de producție și de livrare a produselor către unitățile socialiste, direcțiile de intensificare a acțiunii de reducere a costurilor de producție, de creștere a eficienței economice, de sporire a rolului prețurilor în economisirea muncii sociale, de intensificare a preocupărilor în direcția perfecționării formării prețurilor. Intervențiile participanților s-au referit în special asupra unor probleme cum ar fi : calitatea prețurilor, optimizarea mărimii venitului net, acțiunea unor factori interni și externi asupra nivelului prețurilor de producție și de livrare, metode și procedee de formare a prețurilor. Dezbaterea a reprezentat un dialog rodnic între cercetători, cadre didactice și specialiști din practică pe tema pusă în discuție.

FIȘE

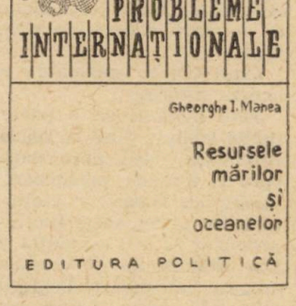

● *Diminuarea resurselor terestre, cunoscute și utilizate, de hrană, energie, de substanțe minerale determină preocupări intense în rîndul specialiștilor în direcția explorării potențialului economic al oceanului planetar. Problemele ce urmează a fi rezolvate pentru atragerea în circuitul productiv a acestor importante rezerve sînt încă numeroase și complexe. După cum argumentează* Gheorghe I. Manea *în recentul său volum „Resursele mărilor și oceanelor" publicat la EDITURA POLITICĂ, acestea privesc, pe de o parte, evaluarea riguroasă a resurselor hidrologice, biologice, minerale, a resurselor de combustibil și energetice, aspecte pe care autorul le tratează pe larg în paginile cărții. Pe de altă parte, valorificarea lor eficientă necesită elaborarea și utilizarea unor tehnologii adecvate a căror gamă se extinde de la prelucrarea produselor biologice marine la conversia energiei mărilor și oceanelor, la explorarea nodulilor polimetalici și a altor sedimente minerale de pe fundul mărilor și oceanelor. O condiție esențială pentru ca aceste promisiuni pentru progresul omenirii să devină realitate, se subliniază în volum, o constituie aplicarea principiilor noii ordini economice și la domeniul marin.*

REFLECȚII

INTERFERENȚA ECOLOGIE-ECONOMIE (II)

REALIZAREA vastelor programe de dezvoltare economico-socială a țării noastre impune cu tot mai multă rigoare utilizarea rațională a resurselor naturale. Dar cu aceeași rigoare se pune și problema conservării naturii pe care trebuie s-o lăsăm ca moștenire cît mai nealterată generațiilor viitoare. În acest proces complex se interferează variate și multiple interese care implică găsirea unor soluții optime.

Un exemplu grăitor în această privință este și acela al Deltei Dunării. Delta este cel mai tînăr teritoriu al țării noastre, cu o suprafață de circa 5 000 kmp, născut din interacțiunea Dunării cu Marea Neagră. Este un vast complex de ecosisteme acvatice și terestre : brațele Dunării, brațe moarte, ghioluri cu mari întinderi ale luciului de apă, japșe invadate de vegetație acvatică, mlaștini acoperite cu vaste întinderi de stuf, canale, gîrle avînd curentul de apă reversibil, lagune, zătoane, grinduri, luncile — pe care se practică agricultura, și în sfîrșit plaurul — acest uscat plutitor întins pe mari suprafețe și atît de caracteristic deltei.

Nu este de mirare că în această diversitate de ecosisteme s-au dezvoltat o floră și o faună de o neobișnuită bogăție, varietate și frumusețe, făcînd din deltă un unicat nu numai european ci și mondial.

Este firesc, desigur, ca într-o asemenea zonă să se întrepătrundă, și nu totdeauna convergent, numeroase interese economice și probleme ecologice. Exploatarea piscicolă în condiții naturale implică apă curată, bine circulată și aerisită, precum și zone inundabile cu locuri de reproducere a peștilor ; piscicultura implică amenajarea unor terenuri, îndiguiri, adesea utilizarea îngrășămintelor, furajelor, a sistemelor de alimentare și de evacuare a apei ; exploatarea stufului necesită săpări de canale de acces, construirea de platforme de depozitare, care modifică căile normale de circulație a apei ; agricultura implică îndiguiri, irigații, drenaj, folosirea îngrășămintelor, a pesticidelor, ierbicidelor, a întregii tehnici agricole, care sporesc pericolul poluării apelor, solului, aerului ; silvicultura, care tinde să înlocuiască vechile păduri de sălcii cu plantații de plop repede crescător, are consecințe complexe asupra florei și mai ales a faunei ; turismul, care capătă o amploare tot mai mare, pătrunde treptat în cele mai îndepărtate colțuri ale deltei în tendința de a satisface dorința firească a călătorului de a vedea cît mai nealterată natura a deltei ; creșterea animalelor (vite, oi, porci), care implică existența furajelor și a rezervelor pentru iarnă ; la toate aceste folosințe se adaugă încă una, căreia, adesea, în mod greșit i se contestă calificativul de folosință — ocrotirea naturii. Delta noastră este unicat mondial tocmai datorită naturii sale și a proceselor ecologice ce au loc în ea : cele mai mari colonii de păsări acvatice din Europa — pelicani, cormorani, stîrci etc. ; loc de popas pe marile căi de migrație a multor specii de păsări — la venirea sezonului rece, un număr imens de păsări se oprește în timpul pasajului, găsindu-și hrană abundentă mai ales în zona lagunară. Diversitatea și bogăția florei și faunei din pădurea Letea și zona ghiolurilor Roșca-Buhaiova au făcut ca toată zona să fie declarată Rezervație a biosferei și înscrisă în rețeaua internațională a acestor rezervații. Suprafața totală a rezervațiilor deltei este de peste 41 000 ha.

Delta este un teritoriu dinamic, ea continuă să crească și în prezent, fapt vizibil mai ales la sud de brațul Sf. Gheorghe, unde de mai puțin de un secol a apărut insula Sahalin care se lungește spre sud depășind astăzi 20 km. Este un proces ecologic unic care permite observarea directă a genezei și dezvoltării unor ecosisteme terestre și lagunare de o mare capacitate productivă.

Cum pot fi împăcate toate aceste interese ?

Este evident că o parte a deltei trebuie pusă în regim de rezervație sau parc național spre a feri de perturbări diversitatea formelor vieții de aici. De altfel acest lucru este prevăzut și în legislația țării. Dar este la fel de evident că trebuie valorificate bogățiile și resursele deltei pentru că ele nu pot rămîne în afara circuitului economic.

Pentru valorificarea în fiecare domeniu de activitate, se preconizează și se aplică variate și complexe tehnologii și amenajări, adesea foarte costisitoare, în așa fel încît să se pună cît mai bine în valoare potențialul productiv respectiv și totodată, pe cît se poate și dacă se poate, să se prezerve echilibrul ecologic.

În mod deliberat am folosit acești doi termeni — potențialul productiv și echilibrul ecologic. Ei au intrat într-un uz atît de larg și comun încît aproape nimeni nu se mai gîndește la conținutul lor real, concret și profund, în care de fapt, credem că se află cheia problemelor.

Se afirmă frecvent că potențialul productiv al deltei este foarte mare, imens chiar și că deci să exploatăm din ea cît putem. Dar, pînă în prezent nimeni nu a răspuns concret și întemeiat la întrebarea **cît anume poate produce** delta, în ansamblu sau o anumită categorie de ecosisteme. Răspunsul corect la această întrebare implică răspunsuri și la alte probleme — și anume — cum produce delta ? care este mecanismul prin care, în diferite ecosisteme ale deltei, se realizează producția de o anumită calitate și într-o anumită cantitate ? Numai răspunzînd corect la aceste întrebări vom afla ce și cît poate produce delta, în ce condiții și cît putem extrage din aceste produse fără a-i periclita rezervele, fără a perturba echilibrul biologic. În fond ce reprezintă acest echilibru ? Este tocmai rețeaua de conexiuni care leagă speciile între ele și pe acestea cu mediul abiotic, este rezultatul interdependenței și adaptării reciproce a speciilor dintr-un ecosistem.

Or, este limpede, cred, că atît echilibrul ecologic cît și productivitatea biologică a sistemului reprezintă rezultatul modului cum este organizată și cum funcționează această rețea de conexiuni. De aceea, răspunsul la toate problemele ridicate este de fapt unul singur — cunoașterea structurii, modului și condițiilor de funcționare a rețelei de conexiuni din ecosistem. Această cunoaștere înseamnă înțelegerea mecanismelor de realizare a producției biologice (cantitativ și calitativ) și totodată a echilibrului biologic, deci a stabilității sistemului. Numai așa putem controla procesele fără a le deteriora, putem exploata fără a epuiza.

S-ar putea crea impresia unei pledoarii pentru cercetarea fundamentală și amînarea — la cine știe ce calende — a celei aplicative. Impresia, desigur, este greșită. În primul rînd, dacă rezolvarea corectă, fundamentată științific, a unor importante probleme economice reprezintă o cercetare fundamentală atunci ea trebuie făcută. Dar situația de fapt e alta. În interferența problemelor ecologice și economice ale deltei se vede limpede că separarea cercetării zise fundamentale de cea zisă aplicativă nu are sens. Pur și simplu trebuie cercetate o serie de procese biologice care să ne permită să valorificăm și să conservăm importante bogății ale deltei, să elaborăm o strategie științifică în aceste activități.

Desigur o asemenea cercetare nu e nici simplă nici ușoară, nu e nici de scurtă durată și nici prea ieftină, dar, credem, este fără alternative.

Ea implică echipe pluri și interdisciplinare, un for științific de coordonare a cercetărilor în toate ecosistemele deltei precum și de coordonare și valorificare a rezultatelor obținute, for în care, desigur, pe lîngă alți specialiști, ecologii și economiștii trebuie să stea alături. Cercetarea ar trebui să se desfășoare atît pe „orizontală", cuprinzînd toate categoriile de ecosisteme importante în viața deltei (inclusiv cele amenajate), cît și pe „verticală" — în fiecare tip de ecosisteme trebuind să se cerceteze în profunzime structura și funcțiile verigilor esențiale în transferul și acumularea substanței și energiei. Forul coordonator, avînd o vedere de ansamblu asupra funcțiilor deltei, ar putea elabora strategia economico-ecologică globală de valorificare și conservare a ei.

Importanța unei asemenea strategii ni se pare evidentă. Dar, dacă mai este nevoie, o putem ilustra printr-un fapt în aparență mărunt. De mai multă vreme se știe că vegetația acvatică absoarbe mari cantități de poluanți — reprezentînd astfel un mijloc de depoluare a apelor. Recent s-a stabilit că stuful posedă capacitatea remarcabilă de a declorina pesticidele organoclorurate (DDT și derivații lui) și deci de a le face inofensive. Dacă ne gîndim că Dunărea drenează apa de pe un teritoriu de peste 800 000 kmp, concentrînd în ea mari cantități de substanțe toxice care sînt aduse în deltă, funcția de filtru și de detoxificare pe care o are ansamblul vegetației din deltă și mai ales masivele de stuf poate căpăta o nouă dimensiune în strategia globală de valorificare, dacă ținem seama că de această funcție depinde și calitatea apelor litoralului.

În loc de concluzie îmi pun o întrebare : oare nu ar fi fost mai potrivit, ca în titlu, în loc de **interferență** să folosim termenul de **integrare** ?

N. BOTNARIUC

12 FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN STRATEGIA DEZVOLTĂRII economico-sociale a țării, fondul național de dezvoltare economico-socială reprezintă suportul progresului multilateral și rapid al societății noastre ; formarea, repartizarea judicioasă și utilizarea sa eficientă capătă astfel o semnificație deosebită.

Fondul național de dezvoltare economico-socială este o categorie economică complexă care exprimă sintetic totalitatea resurselor materiale și bănești de care dispune societatea socialistă pentru sporirea și perfecționarea forțelor de producție, pentru lărgirea bazei materiale a activității social-culturale. Această categorie largă răspunde nevoii de a avea imaginea de ansamblu, în unitatea și interdependența lor, a tuturor mijloacelor pe care societatea noastră le poate mobiliza într-un anumit interval de timp pentru făurirea viitorului său economic și social.

Fondul național de dezvoltare economico-socială este rezultat al reproducției lărgite și, în același timp, singura sursă de realizare a acesteia. Necesitatea existenței acestui fond decurge : a) din obiectivele pe care și le propune etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, obiective care se pot înfăptui numai mobilizînd și utilizînd cu maximum de eficiență toate resursele materiale existente în fiecare moment în societate ; b) din particularitățile desfășurării reproducției socialiste lărgite în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, particularități care permit să fie folosite în scopul dezvoltării și alte resurse în afară de cota parte din venitul național aferentă dezvoltării ; c) din rolul științei, învățămîntului, culturii și artei ca factori de dezvoltare.

Sursele de constituire și structura fondului național de dezvoltare economico-socială

FONDUL NAȚIONAL de dezvoltare economico-socială se creează în sfera producției de către praticipanții la procesul producției sociale. Din punct de vedere material, el este alcătuit, în principal, din mijloace de muncă și obiecte ale muncii. Din punctul de vedere al surselor de constituire, fondul național de dezvoltare economico-socială cuprinde cota din venitul național destinată dezvoltării (fondul de acumulare), fondul de amortizare și alte resurse.

Sursa principală a fondului național de dezvoltare economico-socială este cota parte din venitul național destinată dezvoltării, constituită în fond de acumulare. **Fondul de acumulare reprezintă acea parte a venitului național care este destinată realizării reproducției lărgite, prin crearea de noi fonduri fixe și circulante, prin lărgirea și modernizarea celor existente** etc. Mărimea părții din venitul național destinată dezvoltării economico-sociale este condiționată, în primul rînd, de volumul absolut al venitului național creat. Cu cît acesta este mai mare, cu atît cresc posibilitățile societății de a aloca fonduri sporite pentru dezvoltare. În al doilea rînd, mărimea părții la care ne-am referit este dependentă de proporția în care venitul național se împarte în fond de consum și fond de acumulare. Această corelație se exprimă cu ajutorul ratei acumulării (a), care reprezintă raportul procentual dintre fondul de acumulare (A) și venitul național (VN).

$$a = \frac{A}{VN} \cdot 100$$

Procesul creării planificate de noi fonduri fixe și circulante, al lărgirii și modernizării celor existente, al creșterii bazei materiale a sferei neproductive și formării fondurilor de rezervă și asigurare se numește acumulare socialistă.

Acumularea socialistă se deosebește esențial de acumularea capitalistă care se realizează în scopul obținerii de profituri cît mai mari, pe baza exploatării celor ce muncesc din țara respectivă, jefuirii popoarelor din alte țări. Acumularea socialistă se realizează în scopul satisfacerii necesităților societății și a membrilor ei. Sursa acesteia o constituie produsul pentru societate, creat de munca liberă de exploatare.

O **a doua sursă** a fondului național de dezvoltare economico-socială o reprezintă **fondul de amortizare.** Fondul de amortizare se constituie prin recuperarea treptată a echivalentului valorii fondurilor fixe uzate în procesul producerii noului produs. Fondul de amortizare face parte din fondul de înlocuire. Constituirea lui are la bază procesul de uzură fizică și morală, în decursul căruia fondurile fixe își transmit treptat valoarea asupra noilor produse. El trebuie să asigure înlocuirea în formă naturală a mijloacelor de muncă după ce acestea și-au pierdut valoarea de întrebuințare în consumul productiv. De aceea, din punct de vedere al mișcării valorii, fondul de amortizare este o categorie a reproducției simple. El nu conține nici un atom de valoare nouă. În anumite condiții însă, fondul de amortizare servește ca sursă de realizare a reproducției lărgite, fapt care a determinat includerea sa ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială. Între factorii care amplifică rolul fondului de amortizare ca sursă a reproducției lărgite sînt cuprinși : a) progresul tehnic și creșterea productivității muncii în ramurile producătoare de mijloace de muncă — proces care determină o reducere a valorii de reproducție a utilajelor și mașinilor care trebuie înlocuite și care diminuează valoarea de înlocuire a mijloacelor de muncă față de valoarea lor inițială ; această diferență de valoare permite să se procure mai multe fonduri fixe decît cele scoase din uz ; b) datorită progresului tehnic, înlocuirea fondurilor fixe uzate nu se realizează, de regulă, cu exemplare identice, ci cu fonduri fixe perfecționate, avînd parametri tehnico-economici superiori, ceea ce asigură lărgirea producției ; c) mijloacele de muncă se uzează treptat, iar înlocuirea lor se efectuează numai la sfîrșitul acestui proces care poate dura mai mulți ani. În aceste condiții, pînă la folosirea fondului de amortizare pentru destinația sa finală el poate fi utilizat pentru lărgirea producției ; d) fondul de amortizare poate fi sursă de dezvoltare a economiei și pentru faptul că nu puține sînt cazurile în care valoarea inițială a mijloacelor de muncă a fost deja recuperată, dar ele continuă să funcționeze și să fie supuse procesului amortizării.

În categoria **altor resurse** sînt cuprinse : partea din veniturile oamenilor muncii folosită pentru construirea de locuințe proprietate personală, lărgirea producției în gospodăria personală etc. ; economiile bănești ale populației, depuse la C.E.C., care, pe perioada depunerii lor sînt utilizate de stat ca surse bănești suplimentare pentru dezvoltarea economico-socială ; împrumuturile externe etc.

Constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială au loc sub forma unui sistem unitar și corelat de fonduri bănești și anume :

a) fondul central de dezvoltare economico-socială;

b) fondul local de dezvoltare economico-socială, constituit la nivel administrativ-teritorial — județe, municipii, orașe și comune ;

c) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților economice de stat — centrale industriale, unități similare acestora, precum și întreprinderi ;

d) fondul propriu de dezvoltare economico-socială al unităților cooperatiste ;

e) fondul de dezvoltare economico-socială al organizațiilor obștești ;

f) fondul utilizat de populație pentru construcții de locuințe, construcții gospodărești, creșterea producției și a șeptelului etc.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială

FONDUL național de dezvoltare economico-socială se utilizează în următoarele scopuri principale :

1) investiții în sfera producției materiale pentru lărgirea, modernizarea fondurilor fixe productive în toate ramurile economiei naționale, precum și pentru lărgirea bazei materiale a cercetării științifice ;

2) pentru sporirea necesarului de mijloace circulante ;

3) pentru constituirea de rezerve ;

4) fonduri de investiții pentru lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale : învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății etc., pentru construcții de locuințe și edilitare.

Ritmul rapid de creștere economico-socială a țării este condiționat nu numai de mărimea fondului național de dezvoltare economico-socială, dar și de nivelul eficienței economice cu care acesta este folosit. După cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. — economia țării a ajuns la un nivel de dezvoltare în care mersul ei înainte depinde mai ales de realizări calitative, de creșterea eficienței întregii activități economice. Direcțiile principale pentru creșterea eficienței utilizării fondului național de dezvoltare economico-socială sînt : creșterea eficienței investițiilor, îmbunătățirea folosirii fondurilor de producție, creșterea productivității muncii, valorificarea superioară și economicoasă a resurselor materiale, îmbunătățirea calității produselor, creșterea calificării lucrătorilor etc.

Investițiile și eficiența lor

PRINCIPALA cale de utilizare a fondului național de dezvoltare economico-socială o constituie investițiile. **Investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor bănești efectuate pentru crearea de noi capacități de producție, pentru lărgirea și modernizarea celor existente, precum și pentru sporirea fondurilor fixe cu destinație social-culturală.**

Înfăptuirea marilor obiective ale construirii noii orînduiri în țara noastră a fost și este influențată în mod hotărîtor de politica de investiții promovată de Partidul Comunist Român. Potrivit orientărilor stabilite, volumul investițiilor a cunoscut în țara noastră o creștere susținută, continuă. De la 61,9 mld lei în perioada 1951—1955 volumul investițiilor a sporit la 100,2 mld lei în 1956—1960, la 199,7 mld lei în 1961—1965, la 330,8 mld lei în 1966—1970 și la 549,7 mld lei în cincinalul 1971—1975 ; în cincinalul 1976—1980 s-au realizat lucrări de investiții în valoare de circa 970 miliarde lei, aproximativ egale cu volumul total al investițiilor din cele trei cincinale precedente. Potrivit prevederilor cuprinse în directivele Congresului al XII-lea al partidului nostru, în cincinalul 1981—1985 se va realiza un volum de investiții de 1300—1350 mld lei, superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975. Toate acestea scot în evidență efortul făcut de țara noastră, dar și creșterea forței economice a României.

Prin orientările de repartizare a investițiilor pe ramuri și subramuri, pe sfere de activitate, PCR urmărește realizarea unei structuri optime, moderne, eficiente a economiei naționale, în care industria este ramura conducătoare, iar în cadrul acesteia să se dezvolte judicios ramurile sale cheie. Pentru realizarea acestui deziderat, cea mai mare parte a investițiilor a fost și este alocată acelor ramuri și subramuri care contribuie în cel mai înalt grad la modernizarea structurii economiei naționale. Astfel, în perioada 1966—1970, din totalul investițiilor 48,9% au fost repartizate industriei ; în cincinalul 1971—1975 această cotă s-a ridicat la 49,2% iar în perioada 1976—1980 industriei i-au revenit mai mult de jumătate din totalul investițiilor. Pentru cincinalul prezent se prevede ca circa 85 la sută din investiții să fie orientate spre dezvoltarea ramurilor productive.

Concomitent se urmărește o justă structurare a investițiilor în profil teritorial, în scopul de a asigura o amplasare rațională a forțelor de producție pe tot întinsul patriei, o dezvoltare echitabilă a tuturor zonelor și județelor țării. Pentru acest cincinal se urmărește apropierea județelor în ce privește nivelul producției globale pe locuitor și folosirea resurselor de muncă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, ridicarea gradului general de civilizație al tuturor județelor țării.

Progresul rapid și multilateral al societății noastre socialiste este influențat însă nu numai de volumul și structura investițiilor destinate dezvoltării, ci și de eficiența cu care sînt folosite aceste fonduri. Importanța creșterii eficienței investițiilor rezultă din împrejurarea că, dacă mărimea lor este limitată de nivelul dezvoltării economice, creșterea eficienței lor economice este relativ nelimitată. Eficiența economică a investițiilor se concretizează în rezultatele economice utile ce se obțin cu anumite cheltuieli de investiții. Cu cît rezultatele economice utile ce revin pe o unitate de cheltuieli de investiții sînt mai mari și cu cît perioada în care se obțin aceste rezultate este mai scurtă, cu atît eficiența economică a investițiilor este mai ridicată. Indicatorul principal care caracterizează eficiența economică a investițiilor este **sporul de venit național la un leu investit** ; în acest fel, rezultă că eficiența economică a investițiilor se află în raport direct proporțional cu sporul de venit național și invers proporțional cu fondul cheltuit pentru investiții.

În mod practic, eficiența economică a investițiilor este condiționată de calitatea activității de realizare a fiecărei investiții în parte. Din acest punct de vedere, principalele căi de creștere a eficienței economice a investițiilor sînt cuprinse în două mari grupe : căi de creștere a eficienței economice a investițiilor în perioada pregătitoare a investițiilor și cele care se referă la perioada de execuție pînă la atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați.

Din prima grupă, dintre sarcinile de cea mai mare însemnătate pentru sporirea eficienței investițiilor fac parte : determinarea scopului și oportunității investiției, a dimensiunilor, profilului și structurii noilor capacități, alegerea tehnicii și a proceselor tehnologice celor mai avansate, amplasarea judicioasă a acestora etc. Opțiunile și deciziile în acest sens — inclusiv înscrierea în plan a investițiilor — trebuie să fie temeinic fundamentate, potrivit unei metodologii judicioase, bazate pe studiul aprofundat al resurselor și nevoii sociale, al cererii actuale și viitoare pe piața internă și externă. Pregătirea investiției mai depinde și de activitatea de proiectare ; proiectantul trebuie să se îngrijească de realizarea unor soluții optime în ceea ce privește costul, calitatea și durata execuției. În acest sens se urmărește, printre altele, reducerea în structura investițiilor a cheltuielilor pentru construcții-montaj ; eliminarea finisajelor inutile, a cheltuielilor pentru pavilioane administrative costisitoare etc. Lucrările trebuie eșalonate judicios pentru a se asigura intrarea succesivă în exploatare a capacităților de producție.

Căile celei de-a doua grupe a creșterii eficienței eficienței economice a investițiilor depind de activitatea constructorului, a furnizorului mijloacelor de producție și a beneficiarului investiției. Trebuie urmărită contractarea și livrarea din timp a celor mai corespunzătoare utilaje din țară și străinătate concomitent cu sporirea ponderii celor produse în țară, buna organizare și dotare a șantierelor de construcții, eșalonarea judicioasă a lucrărilor în vederea intrării succesive, rapide în exploatare a capacităților de producție, realizarea integrală și la termenul planificat a programului de investiții, atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor tehnico-economici proiectați.

Date fiind amploarea și însemnătatea programului de investiții, partidul și statul nostru vădesc o preocupare intensă pe linia realizării unei calități noi, superioare în acest sector al economiei naționale. Este necesară perfecționarea continuă a activității de investiții, potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, întărirea răspunderii factorilor care acționează în acest domeniu, creșterea exigenței în utilizarea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate, aplicarea unui regim sever de economii, ordine și disciplină fermă în toate fazele de realizare a programului de investiții. Începerea execuției de noi obiective sau dezvoltări de noi capacități, precum și finanțarea acestora să se facă numai dacă sînt asigurate toate condițiile necesare realizării lucrărilor la termenele planificate. Deoarece în prezent se constată că este început un număr foarte mare de investiții, accentul se pune pe încheierea și darea în folosință a obiectivelor începute, astfel încît, practic, să nu se mai înceapă noi investiții pînă nu vor intra în producție cele existente.

Toate aceste direcții de acțiune se află permanent în atenția organelor centrale de conducere. Transpunerea lor în practică impune un amplu efort concertat din partea tuturor factorilor de răspundere din economie, a colectivelor de oameni ai muncii, cărora, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se creează în societate, le revine înalta responsabilitate a unei gestionări superioare a avuției naționale.

prof. dr. Nicolae NICHITA
asistent univ. Gh. C. TOMA

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin fondul național de dezvoltare economico-socială ?

2. Care este structura și care sînt sursele principale de constituire a fondului național de dezvoltare economico-socială ?

3. Explicați în ce condiții fondul de amortizare servește ca sursă a fondului național de dezvoltare economico-socială.

4. Ce se înțelege prin investiții și prin ce se caracterizează eficiența economică a acestora ?

5. Care sînt principalele căi de creștere a eficienței investițiilor ?

6. Care sînt direcțiile perfecționării activității de investiții în țara noastră ?

A III-a Conferință O.N.U. pentru dreptul mării

Coordonate ale unei noi ordini internaționale maritime

IDEEA unei noi ordini economice internaționale s-a conturat ca rezultat al unui proces de penetrare în conștiința lumii a imperativului unei restructurări fundamentale a relațiilor dintre state. Un rol însemnat în desfășurarea acestui proces l-a avut și îl are România socialistă, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui contribuție la definirea conceptului de nouă ordine internațională și acțiune consecventă pentru punerea lui în practică se bucură de o largă apreciere în întreaga lume. Potrivit concepției românești, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale este un proces revoluționar complex, care presupune înlăturarea vechilor relații de inechitate, a asupririi unor popoare de către altele, lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, realizarea unor relații bazate pe deplina egalitate în drepturi între toate națiunile lumii.

In acest context în mod necesar trebuie incluse și relațiile și practicile în domeniul valorificării resurselor mărilor și oceanelor, care și ele trebuie să se bazeze pe respectarea strictă, de către toate statele și față de toți, a principiilor fundamentale ale dreptului internațional prevăzute în Carta O.N.U., în Declarația relativă la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state, în Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, precum și în alte documente internaționale. Marile probleme ale reglementării exploatării de materii prime și de produse marine și oceanice din zona internațională și de protecție a acestui mediu se cer rezolvate cu participarea efectivă a tuturor națiunilor, indiferent de mărime, dotare, nivele de dezvoltare economică, sistem politic-social, în deplină egalitate și echitate, cu respectarea intereselor fiecărui stat. Apare necesară dezvoltarea unei largi cooperări economice în valorificarea resurselor marine și oceanice între toate statele, pe bază de egalitate și avantaj reciproc, fără restricții și discriminări, în vederea reducerii și apoi, în timp, a lichidării decalajelor existente în ce privește participarea la explorarea și exploatarea bogățiilor oceanului planetar. În acest context, acordarea unui ajutor mai substanțial țărilor în curs de dezvoltare de către țările dezvoltate capătă o importanță deosebită.

Pînă în zilele noastre, dreptul tradițional al mării a fost guvernat, timp de peste trei secole, de cele două principii ale suveranității și libertății. Suveranitatea se referea numai la marea teritorială (o fișie îngustă de maximum 12 mile marine), dincolo de care domnea libertatea, bazată pe presupunerea că resursele biologice și celelalte resurse ale mărilor și oceanelor sînt inepuizabile și că activitățile din aceste zone n-ar putea deteriora acest mediu marin. În realitate, progresele tehnice, tehnologice și lipsa sau diminuarea unor resurse de pe uscat au condus și conduc la intensificarea exploatării de hidrocarburi și a mineralelor solide, utilizarea spațiului oceanic pentru porturi de larg, rezervoare de depozitare a țițeiului extras din subsolul adîncurilor, la schimbarea stării naturale a mediului marin prin intensificarea unor activități petroliere și de minerit marin, cît și la intensificarea poluării marine și oceanice. Toate acestea ridică importante probleme politice internaționale, care nu mai pot fi soluționate în condițiile vechiului principiu al libertății mărilor și oceanelor. Aceasta a adus în prim planul interesului statelor necesitatea unor reglementări precise și a creării unui cadru instituțional adecvat în acest domeniu, cu atît mai mult cu cît multe din reglementările privind dreptul mării au fost depășite de cerințele legate de amploarea pe care au căpătat-o aceste probleme. În acest context trebuie privită și cea de-a III-a Conferință, inițiată de Organizația Națiunilor Unite, avînd ca scop elaborarea unui nou drept al mării, în care să se reflecte mutațiile profunde ce au intervenit în viața internațională, precum și în domeniul explorării și exploatării resurselor marine și a cărei cea de-a zecea sesiune s-a deschis la 9 martie la New York.

Prima Conferință a O.N.U. în problema dreptului mării, care a avut loc la Geneva în 1958, a adoptat o serie de convenții asupra apelor teritoriale, platoului continental, mării libere și cu privire la pescuitul oceanic. Conferința a reprezentat prima încercare de reglementare a acestor probleme într-o concepție generală. Ea a vizat : a) problematica zonelor naționale, cu drepturile și obligațiile statelor riverane, precum și ale celorlalte state în aceste zone și b) ansamblul problemelor mării libere, în care se recunoștea libertatea de navigație, de pescuit, de a pune cabluri și conducte, de survol.

A doua Conferință a O.N.U., în aceeași problemă, a avut loc tot la Geneva, în anul 1960 și a avut ca obiect stabilirea unei limite uniforme privind întinderea apelor teritoriale și chestiunea zonelor de pescuit, fără a se realiza însă vreun acord.

Multiplele și variatele probleme pe care le ridică regimul internațional al mărilor și oceanelor, atît în legătură cu suprafața, cît și cu fundul mărilor și oceanelor, cu subsolul lor, neputînd fi rezolvate de Conferința a II-a privind dreptul mării au fost transmise Organizației Națiunilor Unite, Asociației de Drept Internațional (I.L.A.) și altor organisme interguvernamentale. Ca urmare, în cadrul Organizației Națiunilor Unite în baza unei rezoluții, din 18 decembrie 1967, Adunarea Generală a creat un comitet special, compus din 35 de state membre, din care a făcut parte și România — căruia i s-a încredințat sarcina de a studia folosirea pașnică a fundului mărilor și oceanelor, ca și a subsolului lor, în marea liberă, dincolo de limitele jurisdicției naționale actuale și exploatarea resurselor lor în interesul umanității. Ulterior, la 21 decembrie 1968, Adunarea Generală a O.N.U., în baza unei alte rezoluții, a creat Comitetul pentru utilizarea în scopuri pașnice a fundului mărilor și oceanelor dincolo de limitele jurisdicției naționale, format din 42 state membre între care și România. Ca urmare a dezbaterilor din perioada 1967—1970 din cadrul O.N.U. privind regimul juridic al fundurilor submarine ale apelor internaționale, Adunarea generală a O.N.U. a adoptat, în 1970, „Declarația de principii" prin care zona internațională a mării a fost definită ca : „patrimoniu comun al întregii umanități" [1].

A treia Conferință a O.N.U. asupra dreptului mării a fost convocată de Adunarea Generală a O.N.U. în 1970, avînd ca sarcini principale următoarele : stabilirea unui regim internațional echitabil, aplicabil la resursele din fundul mărilor și oceanelor, ca și cele din subsolul lor, dincolo de limitele jurisdicției naționale ; definirea precisă a zonei internaționale ; adoptarea unei limite comune pentru apele teritoriale ; conservarea resurselor biologice din largul mării ; studierea drepturilor preferențiale ale țărilor riverane în materie de pescuit oceanic ; drepturi și interese ale statelor fără litoral ; protecția mediului marin ; examinarea problemelor referitoare la cercetarea științifică etc.

Pînă în prezent s-au ținut nouă sesiuni ale conferinței care au însumat cu mult peste un an de zile de negocieri. Conferința a avut ca obiectiv recunoscut reglementarea — sub egida O.N.U. — a unui nou cadru juridic și instituțional în acest domeniu, încorporat într-un cod, convenție sau tratat, care să ofere garanții participării democratice a tuturor națiunilor la valorificarea resurselor marine.

---

[1] Déclaration des principes régissant le fond des mers et des océans, ainsi que leur sous-sol, au delà des limites de la juridiction nationale (Résolution O.N.U. 2749/XXV)

Ca urmare a imensului efort diplomatic depus de aproape toate statele, înaintea celei de-a VII-a sesiuni a celei de-a III-a Conferințe privind dreptul mării, la 28 aprilie 1979 s-a dat publicității Textul de negociere compozit neoficial, privind dreptul mării [2], care este un proiect de document fără precedent prin amploarea sa, fiind în fond platforma jurisdicțională și instituțională a noii ordini maritime internaționale. La elaborarea acestui proiect de document țara noastră și-a adus o contribuție valoroasă, pornind de la aprecierea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, conform căreia **„O.N.U. poate și trebuie să-și aducă, de asemenea, contribuția la reglementarea echitabilă a folosirii mărilor și oceanelor, ținînd seama că tendința de extindere unilaterală a drepturilor unor state asupra oceanului planetar, care poate căpăta în fapt caracterul unei extinderi teritoriale, poate crea un șir de probleme conflictuale grave în viața internațională, poate duce la ascuțirea contradicțiilor și agravarea încordării pe plan mondial. Este necesar ca în reglementarea acestei probleme să se pornească de la principiul ca mările și oceanele să aparțină în continuare patrimoniului internațional al umanității, să servească intereselor tuturor popoarelor, cauzei colaborării și păcii** [3]**.**

În concepția României, procesul complex de reglementare echitabilă a folosirii mărilor și oceanelor va trebui :

1. Să creeze un cadru democratic pentru folosirea oceanului planetar care să permită participarea efectivă a tuturor statelor mari, mijlocii și mici, indiferent de zona în care se află și să acorde prioritate țărilor în curs de dezvoltare și, în primul rînd, țărilor fără ieșire la mări și celor riverane la mări semiînchise și sărace în resurse piscicole ;

2. Să aplice soluții echitabile, principiale, în elaborarea tuturor reglementărilor marine și oceanice, în interesul egal și echitabil al tuturor popoarelor lumii ;

3. Să conducă la realizarea unor obiective mai generale ca : reducerea tensiunilor în lume, reducerea inegalităților, protecția rațională a mediului și a unor resurse, controlul tehnologiilor periculoase, promovarea cooperării internaționale, reproducția și conservarea resurselor biologice, în special pești valoroși, mamifere acvatice etc.

În fapt, această poziție principială a țării noastre are în vedere cerința obiectivă ce ține de esența noii ordini internaționale ca mările și oceanele să devină mijloace exemplare de colaborare între state și de apropiere între popoare, iar potențialul resurselor lor exploatabile să fie valorificat rațional, în sensul de a contribui la soluționarea unor probleme majore contemporane, în interesul întregii omeniri, concomitent cu menținerea cel puțin a actualelor condiții de calitate a mediului marin și oceanic.

Plecînd de la aceste deziderate, România socialistă a militat activ pentru consacrarea zonei economice situată dincolo de apele teritoriale pînă la limita maximă de 200 mile marine, precum și a zonei internaționale a teritoriilor submarine, aflată în continuarea celei economice, zone ce sînt prevăzute a fi instituționalizate în proiectul neoficial de convenție al Conferinței O.N.U. pentru dreptul mării. Noua instituție a zonei economice urmează, în concepția României, să asigure, în primul rînd, apărarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare împotriva unei exploatări excesive, neraționale a bogățiilor biologice din zonele respective și, prin aceasta, să contribuie la reducerea decalajului economic existent în lume. Prin această instituționalizare a zonei economice, țara noastră înțelege recunoașterea drepturilor în ce privește explorarea și exploatarea, conservarea și administrarea resurselor biologice, precum și unele competențe pentru cercetarea științifică și combaterea poluării. În același timp, țara noastră apreciază că : „Zona economică nu trebuie să aparțină în mod absolut celui care o declară. Prin instituirea unor astfel de zone, România, ca și un mare număr de state nu au înțeles că trebuie să se ajungă la o nouă reîmpărțire teritorială a spațiilor marine ale globului, care să devină teritorii ale statului suveran". [4]).

Deși la sesiunea a VIII-a din anul 1979 a Conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul mării, aproape toate țările lumii, inclusiv țările capitaliste dezvoltate — Statele Unite ale Americii, R.F.G., Anglia, Franța, Japonia ș.a. — s-au pronunțat împotriva oricăror acțiuni unilaterale de exploatare a zonei internaționale a teritoriilor submarine, totuși, unele țări ca S.U.A., R.F.G. etc., au emis în anul 1980 legi proprii ce reglementează unilateral explorarea și exploatarea acestei zone. Aceste legi proprii contravin, în fond, scopului de a se folosi resursele marine și oceanice în interesul întregii omeniri, afectînd astfel dreptul celorlalte state și mai ales al țărilor în curs de dezvoltare, cu potențial economic, tehnologic și financiar mai redus, de a participa pe baze egale la activitățile de explorare și exploatare a zonei internaționale a mărilor și oceanelor și de a beneficia, astfel, de rezultatele acestor activități.

Pornind de la aceste considerente, de la situația existentă, România socialistă acordă o mare atenție proiectului (neoficial) de Convenție al Conferinței pentru dreptul mării, care prevede că activitățile în zona internațională a teritoriilor submarine vor fi organizate, conduse și controlate de Adunarea statelor membre și organele A.I.T.S. (Autoritatea Internațională a Teritoriilor Submarine) în numele omenirii în ansamblu. La aceste activități economice vor participa Întreprinderea A.I.T.S. și statele-părți la convenție sau entități ale acestora. Proiectul de document al Conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul mării, discutat la sesiunea a IX-a din anul 1980, stabilește sistemul „paralel" de exploatare a zonei internaționale a teritoriilor submarine. Trebuie spus, însă, că aceasta este o soluție de compromis, tranzitorie, valabilă pe o perioadă de 15—20 ani, între poziția țărilor capitaliste dezvoltate care s-au pronunțat pentru un acces liber la resursele din această zonă și țările în curs de dezvoltare și socialiste care, au susținut întotdeauna instituirea unui sistem unic de exploatare a resurselor prin Întreprinderea A.I.T.S.

La sesiunea din 1980 au rămas nesoluționate o serie de probleme, asupra cărora negocierile sînt reluate la actuala sesiune, printre care : delimitarea spațiilor maritime între state limitrofe sau situate față în față, modalitățile de aplicare a convenției în procesul exploatării resurselor minerale din zona internațională a teritoriilor submarine, situația țărilor dezavantajate geografic, regimul navigației navelor străine prin apele teritoriale, precizarea condițiilor de aderare și ratificare a convenției etc.

În proiectul neoficial de convenție al Conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul mării se prezintă și principiile, normele de organizare și conducere ale A.I.T.S., organele autorității, respectiv Adunarea statelor-părți, Consiliul, Secretariatul, Întreprinderea, Camera pentru reglementarea diferendelor, consiliile etc, rolul și atribuțiile lor. Adunarea este organul suprem al A.I.T.S., la care participă toate statele membre.

Diferențele de păreri între părți cu privire la diferite probleme și-au găsit o oarecare reglementare la sesiunea din 1980 a Conferinței O.N.U. pentru dreptul mării, cînd s-au cristalizat și unele soluții incluse ca prevederi în proiectul neoficial de convenție, respectiv atribuirea unor prerogative importante Consiliului, ca organ executiv aflat sub autoritatea Adunării statelor-părți. De asemenea, s-a căzut de acord asupra modalității de luare a deciziilor, care vor fi adoptate cu majoritatea de voturi de 2/3, 3/4 sau prin consens, în funcție de categoria și importanța problemelor. Trebuie spus, însă, că țara noastră a ridicat problema ca în proiectul de document să se stipuleze aplicarea principiului rotației în alcătuirea organelor restrînse și dimensionarea structurii organelor A.I.T.S. adecvat necesităților pentru a nu mări nejustificat eforturile financiare ale statelor.

În întreaga activitate desfășurată în cadrul Conferințelor O.N.U. pentru dreptul mării, țara noastră a acționat consecvent pentru elaborarea unor principii și norme de egalitate, dreptate și justiție în domeniul explorării, exploatării și protecției resurselor mărilor și oceanelor, în vederea creării unei noi ordini internaționale maritime ca o componentă practică și efectivă a unei noi ordini economice și politice internaționale. La cea de a X-a sesiune a Conferinței, la care iau parte delegați din 160 de țări, delegația țării noastre, potrivit mandatului încredințat, va acționa împreună cu alte țări pentru elaborarea unui proiect de convenție cît mai apropiat de așteptările tuturor statelor, prin luarea în considerație a intereselor diferitelor state.

Gh. MANEA

---

[2]) O.N.U., Troisième Conférence sur le droit de la mer. Texte de Negociation Composite Officieux, Révision 1 (Huitième session Genève, 19 mars — 28 avril 1979), A (Conf. 62) WP 10/Rev. 1, 28 avril 1979, 169 p

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București, 1977, p. 209

[4]) Poziția R. S. România cu privire la dreptul de acces la resursele piscicole din zonele economice, Document prezentat la a VIII-a sesiune reluată a Conferinței O.N.U. pentru dreptul mării (New York, 16 iulie — 25 august 1979), în Scînteia, 19 august 1979

Molibden: prețuri în creștere

DUPĂ cîțiva ani caracterizați prin balanță deficitară, anul acesta se pare că piața molibdenului va înregistra pentru prima dată o producție mondială excedentară față de cerere.

Această situație este pusă de cercetătorii britanici atît pe seama creșterii producției dar mai ales ca urmare a reducerii cererii, în condițiile crizei economice. Circa 80—85 la sută din producția mondială de molibden este folosită în prezent la fabricarea oțelurilor înalt aliate, ceea ce a făcut ca reducerea cererii la oțel să atragă după sine o tendință similară și la acest metal neferos. Și totuși prețul molibdenului nu a scăzut: dimpotrivă, în cursul anului trecut costul de producție s-a majorat de la 4 la 10 dolari per livră. Aceasta a făcut ca industria petrolieră, care utilizează de obicei conducte din oțel aliat cu molibden să se îndrepte spre fabricarea de conducte pe bază de vanadiu, realizabile la un preț de cost mai redus.

Pe termen lung, studiile britanice de specialitate întrevăd o rată de creștere a producției la molibden cu 4—5 la sută în medie pe an, deși aceste previziuni optimiste sînt așteptate să apară doar în prima parte a intervalului 1979—1985 avut în vedere.

Comerțul internațional cu tutun brut

Deși cu o pondere mică în comerțul mondial cu materii prime agricole, tutunul brut este un produs care, datorită prețurilor de comercializare, în general ridicate, asigură încasări valutare însemnate țărilor exportatoare. Comerțul internațional cu tutun brut a crescut în intervalul 1970—1979 cu peste 30 la sută în volum fizic și de două ori valoric, cifrîndu-se în prezent la peste 3 miliarde dolari. Semnificativ pentru piața acestui produs este faptul că 25 la sută din producția realizată pe plan mondial este destinată exportului, — pondere superioară față de alte produse agroalimentare: carne 5 la sută, ouă 2 la sută, grîu 18 la sută, porumb 14 la sută. În ultimul timp se remarcă orientarea din ce în ce mai accentuată a cererii către sorturile de tutunuri ușoare, de culoare deschisă, mai puțin nocive, în detrimentul tutunurilor brune. Așa se explică faptul că în ultimii ani au avut loc mutații importante în structura exportului mondial de tutun: dacă în 1970 tutunurile superioare de tip flue-cured și Burley reprezentau 25 la sută din volumul exportului, la ora actuală acestea dețin peste 50 la sută. Dacă se adaugă și tutunul Oriental rezultă că tutunurile deschise la culoare predomină net în totalul schimburilor internaționale (75 la sută).

În perspectiva anului 1985, potrivit estimărilor experților F.A.O. volumul comerțului mondial cu tutun brut va prezenta o tendință ascendentă, deși ponderea sa în totalul producției se va păstra practic nemodificată (25 la sută). Referitor la perspectivele prețurilor internaționale ale tutunului brut se poate aprecia că cererea fermă de import ce se va manifesta, în special în țările capitaliste dezvoltate, va imprima în deceniul actual o tendință ascendentă a prețurilor.

Virginia CĂMPEANU

Programe de dezvoltare

Djibuti: valorificarea resurselor naturale

CU O SUPRAFAȚĂ de 23 000 km², Djibuti ar reprezenta, poate, numai o bucată de pămînt aproape arid, anclavat în Etiopia, dacă cei 300 km de coastă maritimă nu i-ar oferi o largă deschidere spre cea mai frecventată strîmtoare din lume, Bab el Mandeb, la joncțiunea dintre Marea Roșie și Oceanul Indian. Această poziție geografică deosebită i-a conferit, de altfel, și vocația de centru regional și internațional de tranzit. Încă din 1949 teritoriul este declarat zonă liberă, iar portul și totodată capitala țării, Djibuti, îndeplinește rolul de intermediar economic, centru de afaceri și un punct important pentru servicii și de întreținere a navelor comerciale în trecere.

La obținerea independenței (în 1977), economia Republicii Djibuti se baza aproape în exclusivitate pe sectorul terțiar, respectiv, pe veniturile obținute din serviciile care fac obiectul activității portului și aeroportului Djibuti și a căii ferate Djibuti — Addis Abeba. Sectorul primar reprezenta mai puțin de 10% din PNB, iar producția industrială era aproape inexistentă, astfel încît importurile necesare consumului intern accentuau deficitul balanței de plăți.

Noile orientări ale politicii economice din Republica Djibuti privesc necesitatea dezvoltării în viitor a unei economii care să valorifice pe cît este posibil resursele naționale, în scopul asigurării consumului intern al populației. Astfel, cele mai recente acțiuni guvernamentale au fost direcționate spre sectorul agricol și pastoral, în vederea dezvoltării culturilor de sorg și a celor legumicole, precum și a dezvoltării șeptelului (pieile brute sînt singurele produse de export). În acest scop, se acordă importanță valorificării optime a bazinului hidrografic al țării, inclusiv prin explorarea resurselor subterane de apă. De asemenea, se încurajează pescuitul maritim (producția anuală atinge 500 tone).

O atenție deosebită se acordă posibilităților de valorificare a resurselor naturale, importante pentru economia proprie. Astfel, sînt avansate numeroase studii pentru exploatarea gipsului, sării, perlitului (material de construcție care se găsește numai în Djibuti și Turcia) și, mai ales, pentru exploatarea energiei geotermale indispensabilă asigurării nevoilor de energie electrică. Nu este exclusă nici posibilitatea unor importuri de materii prime care să stimuleze dezvoltarea unor industrii mici prelucrătoare — sticlă, hîrtie, lemn, confecții, produse de morărit, conserve etc.

În cadrul programului guvernamental de dezvoltare economică și socială a țării, un loc prioritar revine obiectivelor în măsură să contribuie la îmbunătățirea nivelului de trai al populației și în special al populației rurale. Se preconizează realizarea unor microunități agroindustriale, dezvoltarea infrastructurii social-medicale la sate și în centrele urbane.

Djibuti fiind o zonă de tranzit pentru multe țări din regiune, se are în vedere dezvoltarea transporturilor, respectiv construirea — în cooperare — a unui sistem de șosele și căi ferate de interes regional.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 2—6.III.1981 evoluția **dolarului S.U.A.** a fost caracterizată din nou prin mișcări oscilatorii ample și contradictorii.

Existența unor factori contradictorii de influență au determinat oscilații ale cursului dolarului destul de greu de anticipat, care au generat largi mișcări de fonduri dintr-o valută în alta. Generalizarea reducerii dobînzii preferențiale „prime rate" de către principalele mari bănci americane de la 19 la 18,5% p.a., care a determinat o reducere a dobînzilor și la depozitele în eurodolari, alături de unele zvonuri privind noi măsuri de apărare a monedelor lor ce ar putea fi luate în plus de autoritățile monetare centrale vest-europene, în special pe linia creșterii dobînzilor — factori de influență negativă pentru dolar — a fost contracarată de publicarea unor cifre privind nivelul șomajului în S.U.A. (reducere la 7,3% în februarie, față de 7,4% în ianuarie a.c.), a indicelui prețurilor cu ridicata, astfel că la închiderea din 6.III.81 cursul dolarului se situa la nivele superioare celor din 27.II.81, cu excepția francului elvețian.

Lira italiană, grevată de situația nefavorabilă a balanței de plăți a Italiei, a înregistrat pe ansamblul săptămînii deprecierea cea mai accentuată față de dolar, situîndu-se la închidere la 1 038 lire/1 dolar, față de 1 026 lire/1 dolar pe 27.II.81 (depreciere de 1,2%), menținîndu-se în continuare și în cadrul sistemului valutar vest-european aproape de limita inferioară de intervenție. **Francul francez** era cotat pe 6.III.81 la cca. 5,05 franci/1 dolar, respectiv cu 1% sub cotația de referință de 5 franci/1 dolar, reducîndu-și în același timp și poziția de cea mai puternică valută din sistemul valutar vest-european.

La închiderea perioadei analizate cursul **lirei sterline** se situa la 2,19 dolari/1 liră, cu 0,9% sub cel corespunzător din 27.II.81 de 2,21 dolari/1 liră. Un procent apropiat de depreciere față de dolar a înregistrat și **francul belgian**, care cota pe 6.III.81 la 35,20 franci/1 dolar, față de 34,90 franci/1 dolar pe 27.II.81. **Marca** vest-germană a înregistrat pe ansamblul perioadei o depreciere de 0,5% față de dolar (2,14 mărci/1 dolar pe 6.III.81, comparativ cu 2,13 mărci/1 dolar, nivelul de referință), nivelul dobînzilor la depozitele în marcă (care au înregistrat fluctuații destul de importante de la o zi la alta, în special pe perioade scurte) influențînd destul de mult cursul său pe piață. O fluctuație mai redusă a înregistrat-o **yenul japonez**, care era cotat la închiderea intervalului la 209,25 yeni/1 dolar, cu numai 0,1% sub cel din 27.II.81 de 29 yeni/1 dolar. Creșterea destul de accentuată a dobînzilor la depozitele în franci a determinat o redresare a poziției **francului elvețian** față de dolar, cursul de la închiderea săptămînii de 1,96 franci/1 dolar, fiind cu 0,3% peste cel din 27.II.81 de 1,9650 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situau la închiderea din 6.III.81 la 16,875% (foarte aproape de nivelul din 27.II.81) la eurodolari, 13,437% (scădere cu 0,5%) la euromărcile vest-germane și 9,375% (creștere cu 0,75% p.a.) la eurofrancii elvețieni.

Prețul **aurului** la Londra a continuat să evolueze pe o curbă descendentă, al doilea fixing din ziua de 6.III.81 de 467,00 dolari/uncie fiind cu 22 dolari/uncie sub cel corespunzător din 27.II.1981.

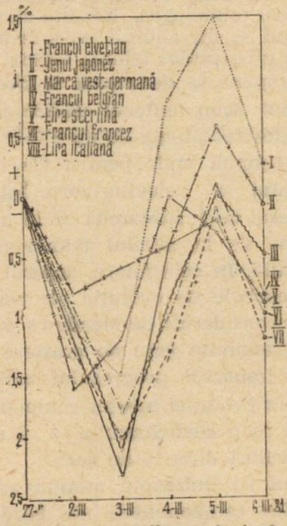

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2—6.III., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27.II. a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

PROGRESUL TEHNOLOGIC — resursă inepuizabilă a creşterii economice

ÎN URMĂ cu aproape un deceniu D.H. Meadows atrăgea atenţia omenirii asupra unei dileme fundamentale : cît se va mai putea dezvolta societatea noastră în condiţiile actualelor tendinţe în evoluţia utilizării — de multe ori iraţională — a resurselor naturale şi ale accentuării efectelor nocive ale poluării. Studiul său „Limits to Growth" sugera un răspuns departe de a fi liniştitor, pe care ne permitem să-l reamintim succint : dacă evoluţia din primii 70 de ani ai acestui secol va continua ca tendinţă, disponibilităţile de hrană se vor reduce puternic după 2015, aceeaşi situaţie va fi şi în cazul producţiei industriale, în condiţiile în care populaţia globului va atinge cifra de 7 miliarde în 2030, iar poluarea va atinge nivelul maxim în anul 2035.

În urma acestui studiu — care sugera găsirea unor căi de echilibru în dezvoltarea industrială coroborată cu controlul în primul rînd asupra utilizării resurselor naturale şi al poluării — au apărut nenumărate aprecieri pro şi contra, căutări ale cercetărilor îndreptate în direcţia găsirii unui răspuns la problema posibilităţii dezvoltării economice echilibrate. Printre cei care se preocupă de această problemă se numără şi cercetătorul vest-german STUART A. BREMER, de la Institutul Internaţional de cercetări sociale comparative. „Lumea poate şi va trebui să se dezvolte, iar unul din factorii determinanţi în acest sens îl constituie progresul tehnologic", susţine S.A. Bremer în studiul său intitulat „Progresul tehnologic şi limitele creşterii" *), din care prezentăm mai jos principalele concluzii.

ÎNCERCÎND să răspundă la întrebarea ridicată de Meadows, Stuart Bremer pleacă de la două premise. Mai întîi, arată autorul, lumea nu poate fi considerată decît în mod evolutiv, iar unul din cei mai importanţi factori de progres este dezvoltarea tehnologică, de natură să contribuie la o mai bună valorificare a resurselor naturale, la eforturile de industrializare ale ţărilor în curs de dezvoltare, precum şi la lupta împotriva poluării. În al doilea rînd, această abordare evolutivă implică restructurarea actualei ordini internaţionale care nu face decît să frîneze creşterea economică în „lumea a treia", distrăgînd atenţia de la priorităţile stringente legate de eliminarea decalajelor şi a disparităţilor flagrante care separă azi ţările bogate de cele sărace — disparităţi care sînt surse permanente de sărăcie şi inechităţi.

Ce poate oferi dezvoltarea tehnologică ?

STUDIUL încearcă să răspundă la întrebările „dezvoltarea tehnologică poate,

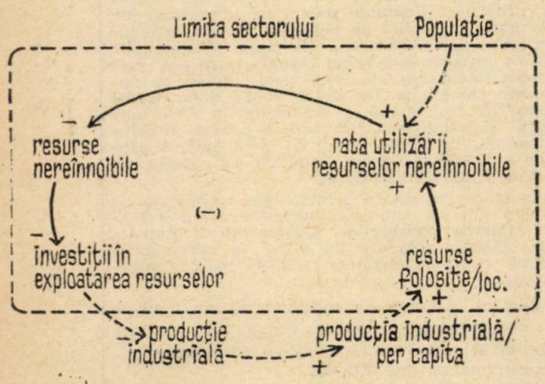

Graficul nr. 1. Diagrama relaţiei cauzale în sectorul resurselor neregenerabile (după Meadows)

oare, eradica problemele previzibile ale lumii a treia ?, ce caracter trebuie să aibă şi ce nivel trebuie să atingă progresul tehnologic pentru aceasta ? Elaborarea lui S. Bremer este generată de una din cele 24 de situaţii prezentate în modelul lui Meadows, în care prezumţia unei creşteri constante anuale a progresului tehnic (deci o funcţie exponenţială a schimbării tehnologice) ar evita „catastrofa" omenirii în secolul 21. Influenţa progresului tehnic asupra proceselor economice poate fi evidenţiată cu ajutorul unor funcţii în care coeficientul specific surprinde tocmai relaţia între avansul progresului tehnic şi fenomenul respectiv. De subliniat că efectele dorite sau stările dezirabile ale proceselor economice — celelalte condiţii fiind date (în cazul modelului lui Bremer : resurse naturale, creşterea producţiei industriale, agricole, a populaţiei, şi conservarea mediului) — impun o anumită evoluţie necesară a schimbării tehnologice. Rezultă că poate fi estimat şi un anumit coeficient necesar al progresului tehnic, tocmai ceea ce îşi propune să determine S. Bremer.

În acest scop, autorul utilizează o funcţie descrescătoare de tip $e^{-\alpha(t-1975)}$, t fiind timpul, unde pentru t — 1975 coeficientul α devine zero. Întrucît e^0 este egal cu 1, înseamnă că în model se pleacă de la nivelul tehnologic al anului 1975. În continuare, autorul realizează curbele de evoluţie ale componentelor considerate de Meadows şi considerînd anumite rate de creştere determină impactul progresului tehnologic asupra evoluţiei acestor componente. În acest scop coeficientului α i se atribuie valori diferite de zero.

Autorul îşi îndreaptă atenţia asupra uneia din componentele de bază ale modelului lui Meadows, respectiv resursele neregenerabile. Premisele de la care pleacă Meadows referitor la acest sector (graficul nr. 1) sînt următoarele : ● volumul finit al resurselor neregenerabile se reduce constant în timp ; ● cheltuielile pentru obţinerea acestor resurse cresc pe măsură ce ele devin tot mai puţin accesibile ; ● tendinţa de creştere a cheltuielilor poate fi, pentru o anumită perioadă de timp, compensată prin progresul tehnic ; în ultimă instanţă, însă, cheltuielile vor creşte pe măsură ce ne apropiem de epuizarea resurselor ; ● cantitatea de resurse neregenerabile utilizate la un anumit moment dat apare ca produs al populaţiei şi al consumului de resurse pe locuitor ; ● odată cu creşterea producţiei industriale pe locuitor creşte şi cererea de resurse pe locuitor utilizate în vederea înfăptuirii obiectivului de industrializare asumat.

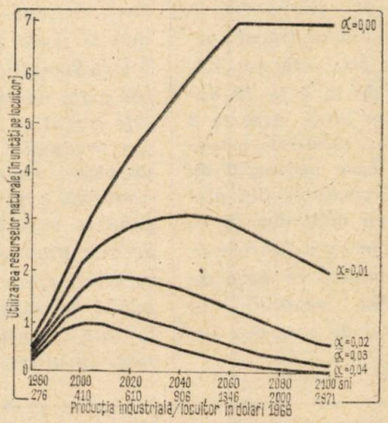

Graficul nr. 2. Relaţia resurse consumate pe locuitor — progres tehnic

După cum rezultă din grafic, creşterea populaţiei şi dezvoltarea industrială determină majorarea ratei de utilizare a resurselor şi implicit diminuarea volumului celor rămase disponibile. La rîndul ei, această situaţie duce la creşterea cheltuielilor de extracţie a resurselor, ceea ce se reflectă sub forma unor investiţii majorate. Rezultă, potrivit lui Meadows, o dublă relaţie : pe de o parte între producţia industrială pe locuitor şi utilizarea resurselor pe locuitor şi, pe de altă parte, între cheltuielile de extracţie şi volumul resurselor rămase disponibile.

Dacă Meadows considera că posibilitatea creşterii tehnologice constante încetează odată cu epuizarea a 50% din resursele globului, deoarece costul exploatării resurselor rămase ar deveni prea mare, după Bremer o creştere exponenţială a progresului tehnic ar

*) Bremer A. Stuart, Technological Advance and the Limits to Growth, Internationales Institut für Vergleichende Gesellschaftsforschung

duce la prelungirea considerabilă a vieții acestor resurse chiar menținînd o rată constantă de creștere a producției industriale pe locuitor (graficul nr. 2).

Influența este și mai pregnantă în cazul analizat al poluării mediului ca rezultat al activității industriale și agricole (graficul nr. 3) : coborînd către partea inferioară a graficului curbele reprezintă niveluri de poluare cu o creștere deosebit de redusă în aceleași condiții ale unei creșteri exponențiale a progresului tehnic. În ce privește agricultura, productivitatea terenurilor agricole poate crește pînă la un nivel de 70 de ori între anii 2050—2075 față de nivelul anului 1975, în funcție de îmbunătățirile aduse pe plan tehnologic, fiind în măsură, astfel, de a duce la rezolvarea problemei alimentare în țările în curs de dezvoltare. Și referitor la durata de exploatare a pămîntului concluziile celor două rapoarte diferă : distrugerea capacității productive a solului odată cu aplicarea agriculturii intensive este infirmată de Bremer cu condiția ca în exploatare să se țină cont de un factor de creștere tehnologică exponențială.

În legătură cu agricultura în prezent se impune tot mai mult atenției problema utilizării raționale a terenului, astfel încît creșterea industrială să nu mai atragă după sine reducerea suprafețelor agricole și deci și a producției alimentare. Potrivit calculelor lui Bremer (după cum rezultă din graficul nr. 5), tehnologia este din nou aceea care poate face să se reducă necesarul de teren cu destinație industrială. În caz că acest deziderat nu este realizat, se apreciază că la nivelul anului 2100 aproape jumătate din terenurile arabile ar urma să capete utilizări industriale, cu repercusiuni grave asupra sectorului alimentar.

Numeroase simulări au confirmat faptul că progresul tehnologic limitat la

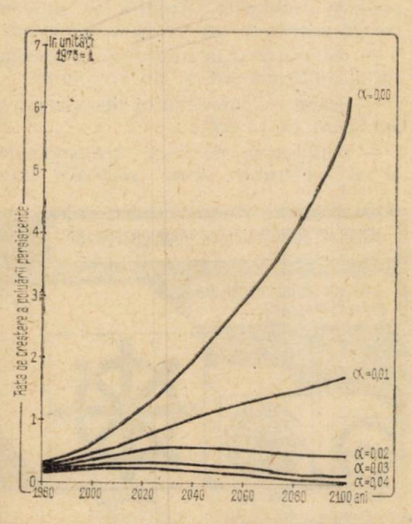

Graficul nr. 3. Poluarea persistentă și progresul tehnic

unul sau altul din sectoarele vieții economice este insuficient pentru a susține o dezvoltare echilibrată. Prin recurgerea la astfel de soluții — afirmă Bremer — omenirea nu face decît să creadă că cîștigă timp, dar, de fapt, acționează împotriva intereselor sale vitale dat fiind că desconsiderarea chiar și a unuia din factorii de care depinde calitatea vieții poate avea mai tîrziu implicații mult mai grave. Noțiunea de calitate a vieții presupune o sumă de condiții strict inseparabile și tocmai de aceea utilizarea rațională a resurselor naturale și a pămîntului, combaterea poluării și a eroziunii solului, creșterea eficienței în industrie și agricultură sînt tot atîtea elemente inseparabile în procesul dezvoltării.

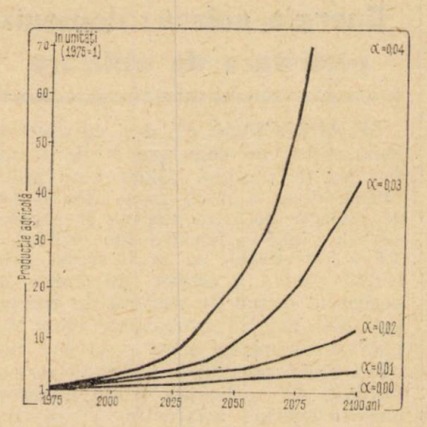

Graficul nr. 4. Relația producție agricolă — progres tehnic

În acest context, legat de simulările destinate optimizării corelate a factorilor de creștere, reține atenția ordinea de prioritate a introducerii progresului tehnic, respectiv în domeniile resurse naturale, conservarea mediului, agricultură și industrie ; rezultatele matematice confirmă această ordine respectiv necesitatea realizării unui tip de dezvoltare lipsit în primul rînd de pericolul epuizării resurselor și de cel al distrugerii a însuși mediului ambiant.

O nouă ordine economică internațională — singura alternativă reală de progres

DESIGUR, modelul propus de autor poate fi discutabil. Este discutabilă, mai întîi, premisa potrivit căreia autorul consideră „menținerea actualelor sisteme politice și de valori". Chiar dacă argumentarea sa se referă la dificultățile realizării modelului matematic, această explicație nu este suficientă. În al doilea rînd sînt evitate problemele realizării unui consens al tuturor țărilor asupra orientării eforturilor și deschiderilor pe plan economic pentru înfăptuirea deziderateloor propuse, situația din lumea contemporană demonstrînd clar reținerile și dezinteresul țărilor industrializate de a sprijini țările în curs de dezvoltare pentru înlăturarea decalajelor și a stării lor de înapoiere economică. În al treilea rînd, sau ca un corolar a ceea ce arătam anterior, ni se pare insuficient tratat rolul și necesitatea industrializării țărilor în curs de dezvoltare ca singura alternativă viabilă și sursă de progres multilateral. Atenția autorului se îndreaptă, cu precădere către epuizarea resurselor naturale și în special a resurselor energetice — premisă reală dar nu și suficientă. De fapt, chiar sub acest ultim aspect, Stuart Bremer ridică el însuși probleme legate de dificultățile întîmpinate astăzi în comensurarea exactă a disponibilităților, ceea ce face ca ipotezele să nu poată fi verificate empiric în prezent. O situație similară apare și în ceea ce privește determinarea exactă a gradului de poluare, de distrugere a sistemului ecologic.

Important este însă că autorul, plecînd de la concluziile lui Meadows referitoare la „starea de echilibru", își pune întrebarea ce înseamnă de fapt acest echilibru și ce presupune o dezvoltare care să ia în considerare aspectele legate de ecologie, dezvoltare capabilă să asigure satisfacerea necesităților materiale de bază ale fiecărui locuitor al globului.

Încercînd prin modelul prezentat să dea un răspuns acestei chestiuni S. Bremer recunoaște faptul că implementarea sa presupune realizarea unor condiții suplimentare. Una din principalele reconsiderări ar constitui-o — arată autorul — necesitatea redistribuirii producției industriale, a veniturilor, în condițiile în care, în prezent aproximativ 25% din populația lumii consumă circa 75% din ceea ce se produce în lume. Perpetuarea acestei situații nu poate duce decît la agravarea sărăcirii unei părți însemnate a lumii : în secolul viitor 40% din populația globului ar beneficia de numai 10—20% din veniturile totale și 25% din populația globului ar realiza o producție industrială de numai 30—60 dolari pe locuitor.

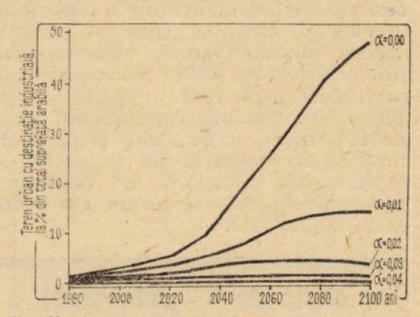

Graficul nr. 5. Relația teren urban industrial — progres tehnic

În fața acestor cifre, autorul conchide că ceea ce se impune este „revoluționarea, pe scară mondială, sub aspect social, economic și politic". Deși aceasta nu a intrat în sfera modelului său, S. Bremer se pronunță pentru o atentă considerare a riscurilor pe care le poate atrage neglijarea dramaticelor probleme ce confruntă azi omenirea. Fără îndoială, modificările în plan social presupun eforturi considerabile și uneori chiar rămîneri în urmă în realizarea deziderateloor economice, dar — subliniază autorul acestui studiu — nimeni nu-și poate lua răspunderea de a le evita atunci cînd se caută soluții pentru progresul omenirii.

Emilian STANCU

Erodarea puterii de cumpărare

ÎN POFIDA variatelor măsuri economico-financiare adoptate în ultimii ani de guvernele diferitelor țări capitaliste dezvoltate pentru stăvilirea și atenuarea procesului inflaționist, ritmul de creștere a prețurilor la bunuri de consum și servicii se menține ridicat, manifestîndu-se chiar unele tendințe de recrudescență în cursul acestui an.

Unul dintre efectele nemijlocite ale procesului menționat îl constituie redu-

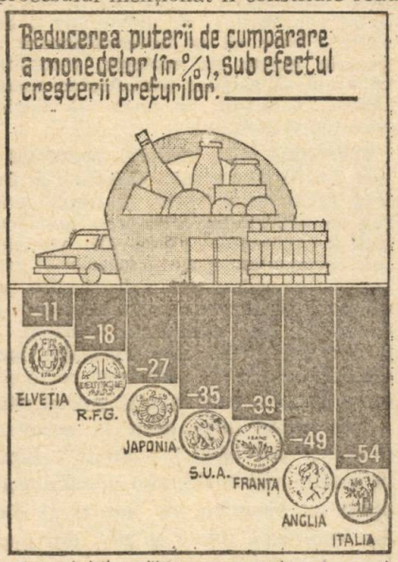

Sursa: La tribune d'Allemagne, nr. 875/1980

cerea puterii de cumpărare a monedelor naționale. Graficul alăturat prezintă „scara valorilor" acestei reduceri pentru principalele valute occidentale în perioada 1975—1980 ; procentul de depreciere variază considerabil, fiind de 11% în cazul francului elvețian, în timp ce la capătul de jos al „scării" se situează lira italiană și lira sterlină, a căror putere de cumpărare s-a redus la circa jumătate.

Polonia — priorități energetice

DUPĂ CUM se relevă în presa economică poloneză, în pofida nerealizării unor obiective prevăzute în programul de investiții, sectorul energetic a cunoscut în perioada 1976—1980 un ritm de dezvoltare suficient de înalt. Au fost puse în funcțiune, îndeosebi în ultimii trei ani, capacități însumînd peste 6 500 de MW și peste 6 000 de Gcal/oră, ceea ce a determinat o îmbunătățire a balanței energetice și a creat premise favorabile pentru realizarea programului de investiții din cincinalul actual.

Se apreciază că sarcinile prioritare în domeniul construcțiilor energetice pe anii 1981—1985 constau în : extinderea capacităților de producție ale întreprinderilor producătoare de cazane și ale întreprinderilor industriei electrotehnice care fabrică echipament energetic, dezvoltarea capacităților întreprinderilor de construcții-montaj, trecerea la producția și montajul de agregate cu puteri mai mari (de 500 și, apoi 600 MW), precum și extinderea rețelelor de înaltă tensiune pentru transportul energiei electrice. Se prevede ca în cursul cincinalului producția de energie electrică să sporească cu circa un sfert ; cel mai important obiectiv care urmează să fie dat în exploatare în această perioadă este complexul energetico-minier de la Belhatov, unde energia electrică se va obține cu ajutorul cărbunelui extras, la zi, din zăcămîntul situat în vecinătate.

Energia solară: domenii prioritare de utilizare

SE APRECIAZĂ că, deși cu ajutorul instalațiilor de colectare și de transformare a energiei solare s-ar putea utiliza doar o mică parte din fluxul de energie pe care soarele îl revarsă asupra planetei noastre (de ordinul a $1{,}5 \times 10^{18}$ kWh), ea ar fi totuși suficientă pentru a acoperi de cîteva ori necesarul actual de consum de energie pe glob. Printre problemele care trebuie rezolvate în acest scop se numără elaborarea unor instalații economicoase de colectare și de transformare a energiei solare (în primul rînd în energie electrică), identificarea domeniilor propice pentru folosirea unor asemenea instalații în serie mare sau chiar în proporții de masă ș.a.

În cele ce urmează redăm opinia unor specialiști asupra unor astfel de aplicații concrete, de perspectivă, în domeniul utilizării energiei solare.

Colectoare solare

domeniul	temperatură obținută (° C)
– încălzirea apei în bazine de înot	15–30
– încălzirea serelor	20–40
– uscarea produselor agricole	30–60
– aprovizionarea cu apă caldă a clădirilor de locuit, instituțiilor și întreprinderilor	30–70
– încălzirea încăperilor	40–80
– desalinizarea apei marine	50–100
– tratarea apei potabile	100
– condiționarea aerului	80–120
– procese termice industriale	20–4 000

Centrale solare (de tip turn)

domeniul	puterea necesară (kW)
– instalații de pompat	0,5–5
– sisteme de tratare a apei	1–10
– sisteme de recepție a programelor de televiziune	50–200
– sisteme de dirijare a transporturilor	0,2–2
– sisteme de comunicații	0,1–5

Sursa : „Brennstoff, Wärme-Kraft", nr. 9/1980

Mexic: program de utilizare a forței de muncă

ÎN MEXIC, în cadrul Planului general de dezvoltare economică și socială a fost aprobat și pus în aplicare programul național de ocupare a forței de muncă pe perioada 1980—1982. Luînd în considerare factorii cantitativi și calitativi care influențează asupra gradului de ocupare a forței de muncă, programul include prevederi relative la asigurarea locurilor de muncă, la formarea profesională corespunzător cu cerințele diferitelor sectoare ale economiei naționale, la dezvoltarea asigurărilor sociale etc.

Prin aplicarea programului se urmărește reducerea pînă în 1982 a ratei șomajului de la 7% la 5,5%, iar a ratei subutilizării forței de muncă de la 47,5% la 40,8%, precum și inversarea tendinței de scădere a raportului dintre populația activă și cea totală ; pentru atingerea acestor obiective este necesar ca, în perioada menționată, să fie create în economia națională în medie cîte 750 mii de noi locuri pe an.

Înfăptuirea programului este condiționată de aplicarea unor strategii sectoriale adecvate ; astfel, în agricultură, de pildă, se promovează măsuri urmărind crearea de unități specializate și complexe de producție, care să transforme pe loc materiile prime agricole, organizarea producătorilor în scopul folosirii metodelor raționale de producție ș.a. ; în industrie accentul se pune îndeosebi pe dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, în special în ramuri ca industria alimentară, textilă, exploatarea mineralelor utile.

Transportul pe apă — cel mai avantajos

ÎN CADRUL preocupărilor generale pentru economisirea energiei și a purtătorilor de energie, în R. D. Germană se acordă o atenție deosebită reducerii consumurilor acestora în ramura transporturilor, ramură care, după cum se știe, este una din cele mai energofage, și în care există încă importante rezerve nefolosite. Atenția se concentrează asupra a trei căi de economisire :

— diminuarea la minimum a necesarului de transport și de tracțiune ;

— scăderea consumului de energie și purtători de energie ;

— deplasarea ponderii transporturilor și tracțiunii spre sectoare mai

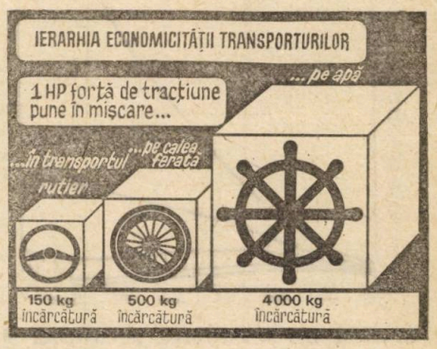

avantajoase sub aspectul economisirii energiei.

Într-adevăr, așa cum se vede și din graficul alăturat, reprodus din **Sozialistische Finanzwirtschaft** (nr. 2/81), există mari diferențe în ce privește consumul de energie între diferitele genuri de transport, cel mai avantajos fiind cel pe apă.

GLOSAR

Microhidrocentrale [I]

PRIN MICROHIDROCENTRALE (prescurtat Mhc) se înțeleg amenajări hidroenergetice care utilizează grupuri energetice de putere mică, preferabil standardizate și echipamente simple și ieftine ; construcțiile hidrotehnice, inclusiv clădirea centralei, se pot realiza cu materiale și forță de muncă locale.

Valoarea puterii maxime instalate în microhidrocentrale, ca și valoarea puterii unitare a grupurilor variază de la țară la țară în funcție de condițiile specifice de execuție. În majoritatea țărilor europene puterea maximă instalată a unei microhidrocentrale este de 5 000 kW. În S.U.A. și China ea ajunge la 10 pînă la 12 000 kW.

Intr-o serie de țări, mai ales în cele dezvoltate, construcția de microhidrocentrale a fost legată de începuturile amenajării potențialului hidroenergetic, odată cu descoperirea electricității. Puterea grupurilor energetice era limitată de posibilitățile de execuție. În 1862 a fost construit primul grup hidroenergetic de 4 kW la Tampere (Finlanda), primul oraș din Europa care a utilizat energia hidroelectrică. Începînd din 1877 energia hidroelectrică a fost utilizată și în Norvegia, unde numai pînă în 1885 s-au construit circa 30 micro-

	Norvegia	Finlanda	R.F.G.	Elveția
— Gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic (în %)	50,7	74,4	89,5	88
— Ponderea energiei hidroelectrice în totalul energiei primare (în %)	99,8	28,9	5,3	75,0
— Puterea instalată în Mhc :				
— în MW	1 710	310	—	500
— în % din totalul energiei hidroelectrice	10	14	—	5

hidrocentrale. La începutul secolului nostru a fost realizat primul turbogenerator de către Brown Boweri la Baden (Elveția). Țările menționate sînt și cele care au amenajat în măsura cea mai mare potențialul lor hidroenergetic (vezi tabelul). În toate cele patru țări amenajarea accelerată a resurselor hidroenergetice a jucat un rol important în procesul de modernizare ; amenajarea microhidropotențialului a contribuit în special la realizarea timpurie a electrificării rurale.

Odată cu accentuarea crizei energetice mondiale, multe țări în curs de dezvoltare sau subdezvoltate care nu dispun de fondurile mari de investiții și nici de capacitățile mari de fabricație pe care le presupune realizarea centralelor mari, și-au întocmit programe de amenajare de microhidrocentrale pe durata de 3—5 ani și chiar mai mare, ca o cale de valorificare a resurselor proprii de energie. Aceste programe le vor asigura sursa minimă de energie necesară industriilor locale cu investiții reduse și un efect economic imediat. Ele vor contribui, totodată, la ridicarea nivelului de trai al populației rurale și la frînarea migrării acesteia.

Un exemplu de preocupare deosebită pentru realizarea de microhidrocentrale este acela al R.P. Chineze, care a pus în funcțiune pînă la sfîrșitul anului 1979 aproape 89 000 capacități, asigurînd o producție anuală de 11 600 GWh. Aceste microhidrocentrale reprezintă o treime din puterea totală instalată în centrale hidroelectrice în China.

Aceeași preocupare se constată în prezent și în țările dezvoltate, care paralel cu realizarea de centrale hidroelectrice mari și mijlocii încurajează construirea de microhidrocentrale, ca o sursă de economisire a combustibililor fosili și în primul rînd a petrolului. Ele reamenajează vechile microhidrocentrale (Norvegia, Suedia, Finlanda), amenajează microhidrocentrale noi pe lîngă baraje existente (S.U.A.) sau realizează microhidrocentrale pe lîngă amenajări hidrotehnice cu alte folosințe.

Eugen PARHOTI

Dinamici divergente în industria textilă

Ion Bitlan, Pucioasa — Restructurarea geografică a industriei textile pe plan mondial nu a început în ultimii 15—20 de ani, ea fiind în esență un fenomen care a caracterizat întreaga istorie de pînă acum a acestei ramuri, cu perspectiva de a se produce și în viitor (vezi graficul). Astfel, încă în perioada interbelică numărul locurilor de muncă din industria textilă vest-europeană s-a redus cu 290 000, deși importurile din alte zone geografice erau încă inexistente. În aceeași perioadă Japonia și India și-au dublat efectivele de salariați din această ramură, înainte ca exportul lor să devină considerabil. Reglementările cu caracter protecționist ale comerțului internațional cu produse textile, mai accentuate decît în orice altă ramură, nu au putut împiedica reducerea în continuare a numărului locurilor de muncă în Europa occidentală, dată fiind atractivitatea — chiar și în aceste condiții — a costului mult mai redus al forței de muncă dintr-o serie de țări în curs de dezvoltare, mai ales din sud-estul Asiei. Paralel, în țările în curs de dezvoltare care s-au axat pe industria textilă, un loc de muncă din trei a fost creat în ultimele două decenii în această ramură. Pentru a face față acestei concurențe, țările dezvoltate au recurs — deși cu întîrziere — la modernizarea industriei lor textile, chiar cu prețul unei noi reduceri a forței de muncă ocupate.

În R.F.G., de pildă, numărul textiliștilor s-a redus cu peste 100 000 în anii '70. Revista „The Economist", care analizează această evoluție, atrage însă atenția că un loc de muncă transferat într-o țară în curs de dezvoltare dintr-o țară dezvoltată nu înseamnă neapărat o pierdere pentru aceasta din urmă deoarece venitul suplimentar obținut în țara mai puțin dezvoltată creează o cerere suplimentară de produse din țările industrializate, de exemplu de mașini și utilaje. Totodată, costul mai redus al importului de textile în raport cu producția autohtonă este de natură să sprijine combaterea inflației.

În sfîrșit, este de notat apariția în ultimii ani a unor noi țări competitive în industria textilă, cum ar fi Mexicul și Thailanda. Reducerea pentru prima oară, în 1979, a numărului locurilor de muncă din industria textilă din Hongkong, paralel cu investițiile substanțiale în modernizarea mașinilor, este pusă tocmai pe seama acestui fenomen, care confirmă ideea avansată la început, a „migrației" industriei textile.

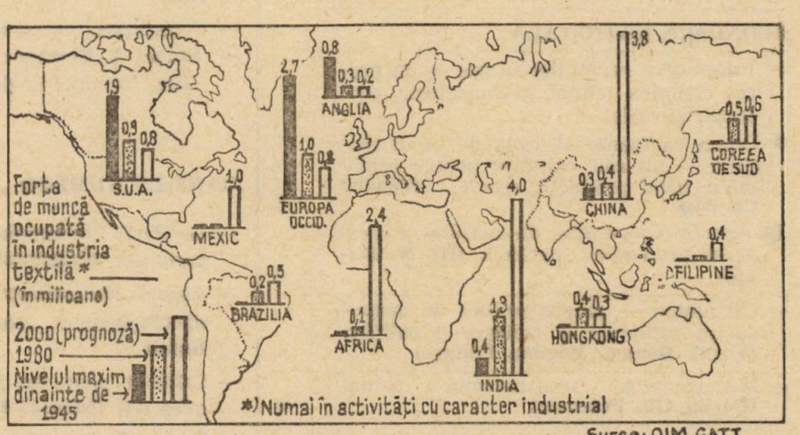

Surse: OIM, GATT,

CIARA

Vasile Dîrdală, Lehliu Gară — Conferința internațională privind asistența pentru refugiații din Africa, cunoscută pe scurt sub numele de CIARA, prevăzută a se desfășura la nivel ministerial la 9 și 10 aprilie 1981 la Geneva, a fost convocată de Adunarea Generală a O.N.U., cu concursul larg al Organizației Unității Africane, ținînd seama de gravitatea situației refugiaților de pe acest continent. În număr de cel puțin 5 milioane, în marea lor majoritate femei și copii, aceștia și-au găsit refugiul cel mai adesea în țări dintre cele mai puțin dezvoltate, victime ale îndelungatei exploatări coloniale, care sînt și cel mai puternic afectate de costul crescînd al energiei, de secetă și de deficitul alimentar, de maladii, ca și de repercusiunile recesiunii din țările capitaliste dezvoltate.

Conferința de la Geneva are ca obiective nu numai să atragă atenția opiniei publice mondiale asupra condiției refugiaților din Africa (în situația în care în lume un refugiat din doi este african) dar și să mobilizeze resurse suplimentare, din țările care au posibilitatea să le pună la dispoziție, pentru programele destinate refugiaților africani, ajutînd, în același timp, țările care-i găzduiesc să obțină asistență internațională pentru proiecte menite să le întărească capacitatea de a-și asuma povara suplimentară impusă lor de refugiați.

Așa cum subliniază publicația **Forum du développement**, editată de Departamentul de informații economice și sociale al O.N.U. și de Universitatea Națiunilor Unite, elementul crucial al soluționării durabile a problemei milioanelor de refugiați africani îl reprezintă — dincolo de ajutorul de urgență — eforturile pe termen mediu și lung, cu alte cuvinte dezvoltarea economico-socială a țărilor gazdă, la care ar urma să-și aducă o contribuție și persoanele astăzi asistate. În același timp, este limpede că reglementarea pe cale pașnică a stărilor conflictuale dintre unele state africane, abolirea politicii inumane de apartheid din Africa de Sud, ca și accelerarea dezvoltării țărilor africane, în special a celor mai rămase în urmă, ar reprezenta măsuri de natură să lichideze însești sursele acestei migrații internaționale, căci așa cum sublinia publicația citată a O.N.U., „cel mai mare serviciu care ar putea fi adus unui refugiat este acela de a-i permite să rămînă în țara lui".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 11 din 13 martie 1981

— Partidul Comunist Român — centrul vital al națiunii noastre socialiste **(Constantin Nica)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

● Prima campanie agricolă din noul cincinal — un salt calitativ pentru realizarea unor producții sporite **(Teodor Chețan)** 3

● Aportul cooperației de consum la creșterea producției agricole (II) **N. David)** 4

— Cărbunele — ample acțiuni de gospodărire rațională și ridicare a calității **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 6

— Modernizarea transportului uzinal **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Reducerea costurilor de fabricație — factor hotărîtor al creșterii eficienței **(Constantin Marinescu, Marin Popescu, Ioan Predoi)** 10

— Probleme ale apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste (I) **(Grigore Botoi)** 12

— Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Democrația muncitorească — participare activă a oamenilor muncii la îmbunătățirea întregii activități economice a întreprinderii **(Cristea Ioniță, Dorin Constantinescu)** 16

TEORII—IDEI

— Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice (II) **(Nicoară Ionescu)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (I) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Reflecții. Interferența ecologie-economie (II) **(N. Botnariuc)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Fondul național de dezvoltare economico-socială **(Nicolae Nichita, Gh. C. Toma)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Coordonate ale unei noi ordini internaționale maritime **(Gh. Manea)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— **Stuart A. Bremer :** Progresul tehnologic — resursă inepuizabilă a creșterii economice 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

– The Romanian Communist Party — the vital center of our socialist nation **(Constantin Nica)** 1

– Equalizing the levels of economic development of the socialist countries (I) **(Grigore Botoi)** 12

— Criteria for a possible optimization of the economic structures (II). **(Niccară Ionescu)** 18

— Schools ● trends ● economists. Nowdays concerns of the Chinese economists (I). **(Ioniță Olteanu)** 20

– Reflections. The interference ecology-economy (II). **(N. Botnariuc)** 22

— Coordinates of a new international sea order **(Gh. Manea)** 25

— **Stuart A. Bremer :** The technological progress — an unexhausting resource of the economic growth 28

DANS LE NUMÉRO

— Le Parti Communiste Roumain — centre vital de notre nation socialiste **(Constantin Nica)** 1

— Aspects du rapprochement et de l'égalisation des niveaux de développement économique des pays socialistes (I) **(Grigore Botoi)** 12

— Critères pour un possible optimum des structures économiques (II) **(Nicoară Ionescu)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Préocupations actuelles des économistes chinois (I) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Réflexions. L'interférence écologie-économie (II) **(N. Botnariuc)** 22

— Coordonnées d'un nouvel ordre maritime international **(Gh. Manea)** 25

– **Stuart A. Bremer :** Le progrès technologique — ressource inépuisable de la croissance économique 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынская Коммунистическая Партия — жизненный центр нашей социалистической нации **(Константин Ника)** 1

— Вопросы сближения и выравнения уровней экономического развития социалистических стран **(Григоре Ботой)**..... 12

— Критерии для возможной оптимизации экономической структуры (II) **(Никоарэ Ионеску)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Чем заняты в настоящее время китайские экономисты (I) **(Ионица Олтяну)** 20

— Размышления. Интерференция между экологией и экономикой (II) **(Н. Ботнарюк)** 22

— Координаты нового международного морского порядка **(Г. Манеа)** 25

— **Стуарт А. Бремер:** Технологический прогресс — неистощимый ресурс экономического роста 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

RADIORECEPTOARE PORTABILE

In toate magazinele specializate ale comerțului de stat

radioreceptorul portabil-un prieten plăcut

Radioreceptoarele portabile intrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumeții.

Iată cîteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile :

- **selectivitate**
- **sensibilitate**
- **claritate**
- **greutate redusă**
- **alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică.**

Magazinele specializate ale comerțului de stat vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor.

	Game de undă	Preț
● CORA	1	345
● APOLLO	1	345
● PESCĂRUȘ	2	450
● ALFA	2	500
● COSMOS 3	3	645
● COSMOS 5 (funcționează și la rețea)	3	740
● ALBATROS	4	800
● JUPITER (funcționează și la rețea)	4	845
● MADRIGAL	4	1150
● GLORIA	4	1450

Radioreceptoarele portabile pot fi cumpărate și cu plata în 18 rate lunare, avansul minim fiind de numai 20% din valoare

recom

1981 MAR 17

CRAVATA + CĂMAŞA —

două elemente discrete, dar care conferă vestimentaţiei bărbăteşti

ELEGANŢA şi RAFINAMENT

Prezente într-o paletă modelieră şi coloristică extrem de bogată, cravatele şi cămăşile, pe care le oferă cumpărătorilor, în acest an, raioanele şi magazinele specializate ale comerţului de stat din Bucureşti şi din întreaga ţară, reprezintă două din accesoriile tentante pentru completarea oricărei garderobe bărbăteşti, indiferent de gradul exigenţelor ei.

Lei 5
(inclusiv suplimentul

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

MATERIALELE REFOLOSIBILE

RECUPERARE ŞI VALORIFICARE SUPERIOARĂ

Numărul 12 ● Vineri 20 martie 1981

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

CEREALE BOABE
-milioane tone -

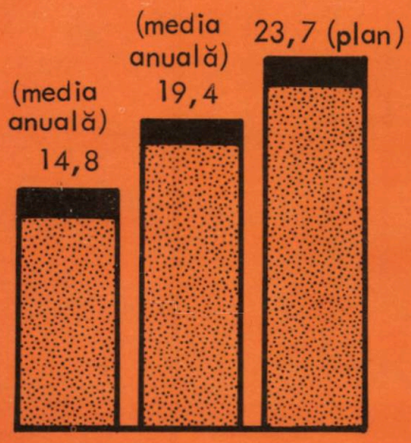

LEGUME DE CÎMP
-mii tone-

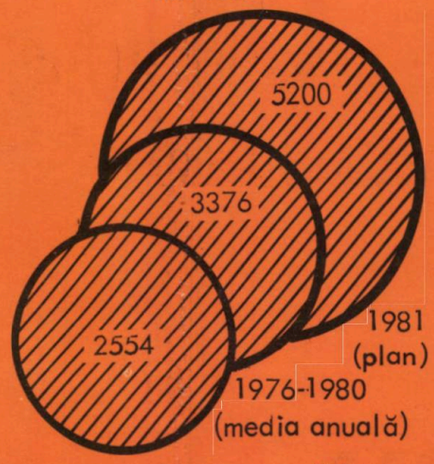

FRUCTE ŞI STRUGURI
-mii tone-

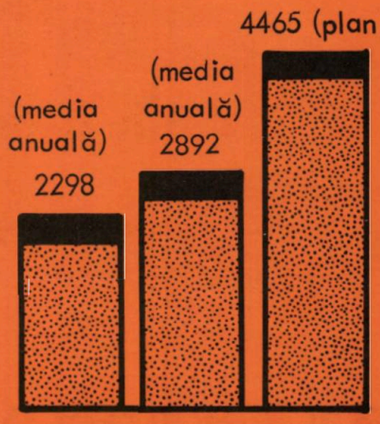

CARNE ÎN VIU
(pentru sacrificare)
- mii tone -

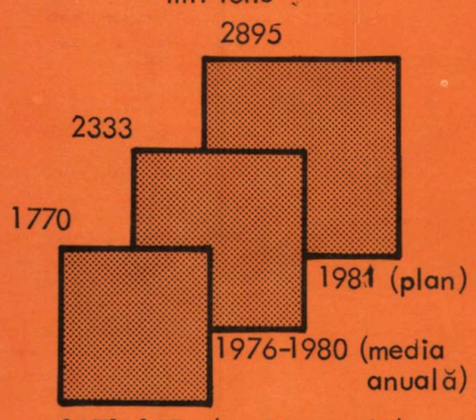

LAPTE DE VACĂ
-milioane hl-

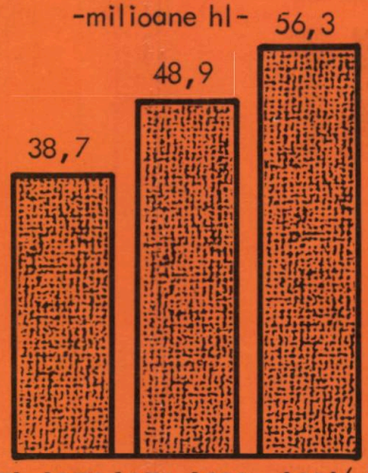

O U Ă
-milioane bucăţi -

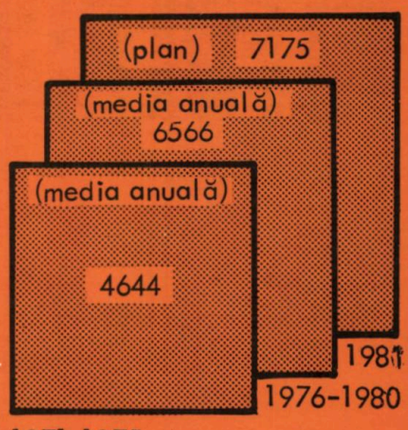

SUPRAFAŢA TOTALĂ AMENAJATĂ PENTRU IRIGAŢII
- mii ha -

• În anul 1981 suprafaţa agricolă irigată în cultură va fi de de 2405 mii ha, din care arabilă 2241 mii ha.

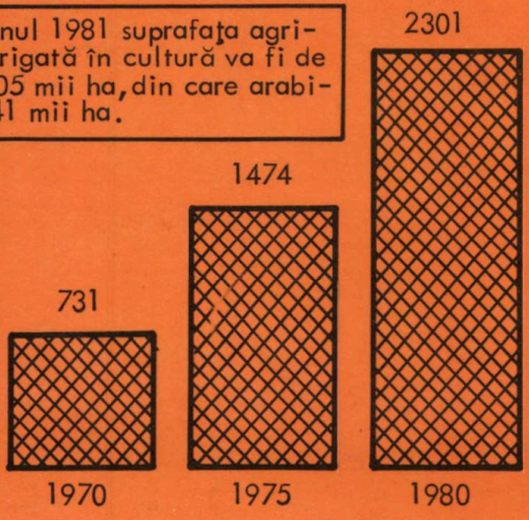

ÎNGRĂŞĂMINTE CHIMICE PRIMITE DE AGRICULTURĂ
- milioane substanţă activă -

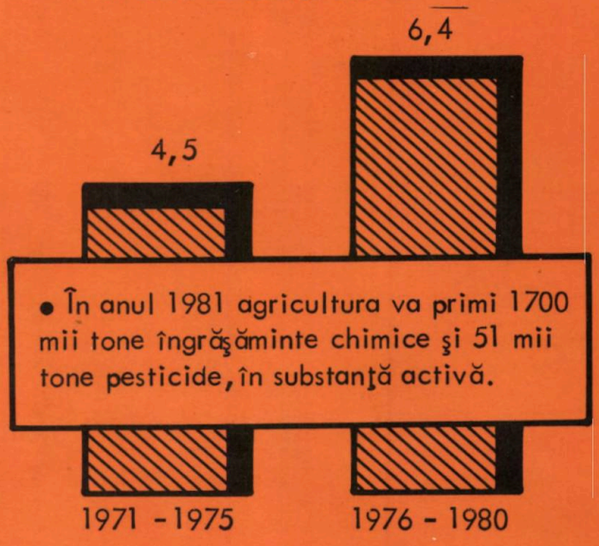

Crearea Partidului Comunist Român, moment de răscruce în lupta de eliberare socială şi naţională, în dezvoltarea României noi (1)

SĂRBĂTORIM, la 8 mai 1981, împlinirea a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, stegarul luptei revoluţionare a maselor largi populare împotriva exploatării şi asupririi, pentru dreptate socială şi naţională, exponentul cel mai fidel al intereselor naţionale supreme ale poporului român, conducătorul încercat al operei revoluţionare, patriotice, de edificare a socialismului în România. Sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul român în frunte cu clasa muncitoare a străbătut un drum glorios de lupte şi victorii, a înfăptuit măreţele ţeluri ale revoluţiei de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă în patria noastră, a asigurat transformarea democratică şi socialistă a societăţii, a pus temelii trainice României socialiste de azi, ca ţară prosperă, liberă, independentă şi suverană.

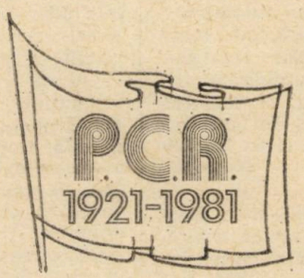

La scara istoriei, 60 de ani de viaţă şi luptă ai Partidului Comunist Român nu reprezintă o perioadă prea îndelungată. Dar prin drumul parcurs de popor sub conducerea sa, prin transformările sociale al căror iniţiator şi conducător a fost, prin uriaşa influenţă pe care a cîştigat-o în societatea noastră, aceşti ani se înscriu ca o adevărată epocă istorică. **„Niciodată în România** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al Partidului Comunist Român — **n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată şi glorioasă care să fi luptat cu abnegaţie şi să fi realizat atîta pentru fericirea poporului român, pentru măreţia naţiunii noastre. Partidul nostru s-a născut şi a crescut odată cu proletariatul, destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român".**

Rezultat firesc al evoluţiei societăţii româneşti

NĂSCUT din realităţile stadiului de dezvoltare al societăţii româneşti, avînd rădăcinile adînc implîntate în realităţile ţării şi trăgîndu-şi seva din devotamentul faţă de interesele vitale ale poporului român, partidul clasei muncitoare din ţara noastră a fost rezultatul firesc al evoluţiei societăţii româneşti, expresia organizatorică a necesităţii imperios resimţite de clasa muncitoare, de forţele democratice şi progresiste de a-şi făuri forţa politică în stare să o călăuzească pe drumul împlinirii misiunii sale istorice.

După cum este cunoscut, în comparaţie cu alte ţări din centrul şi apusul Europei, unde relaţiile de producţie capitaliste începuseră să ia amploare încă de la răscrucea secolelor al XVII-lea şi al XVIII-lea, în ţările române dezvoltarea economică şi social-politică pe calea capitalismului a fost mult timp frînată de o serie de factori interni şi externi. Împrejurările istorice vitrege au făcut ca din cele mai vechi timpuri poporul român să se dezvolte într-o permanentă confruntare cu piedici şi greutăţi de tot felul, cu nenumărate adversităţi cauzate de secolele de dominaţie străină, de distrugere sau înstrăinarea a nenumărate valori materiale şi spirituale, de divizarea unor teritorii româneşti în disputa dintre cele mai puternice imperii ale timpului — otoman, habsburgic şi ţarist. Dominaţia străină era profund interesată în menţinerea orînduirii feudale în ţările române, în împiedicarea oricăror schimbări cu caracter progresist, în împiedicarea extinderii şi consolidării relaţiilor de producţie capitaliste, care ar fi impus în mod legic, obiectiv, înfăptuirea unor reforme economice şi social-politice, menite să consolideze şi să lărgească piaţa internă, să desfiinţeze graniţele artificiale ce separau provinciile româneşti şi unirea lor într-un stat naţional şi independent.

Cu toate acestea, în pofida tuturor opreliştilor, cerinţele obiective ale dezvoltării economice, sociale şi politice au făcut ca şi în ţările române, începînd cu mijlocul secolului al XVIII-lea, apoi tot mai evident, la începutul secolului al XIX-lea, odată cu înfiinţarea manufacturilor şi a primelor fabrici, să apară relaţii de producţie de tip capitalist şi, odată cu acestea, muncitorii salariaţi. Treptat, s-au făcut paşi însemnaţi în dezvoltarea industrială a ţării, îndeosebi ca urmare a adoptării politicii protecţioniste şi a legilor de încurajare a industriei naţionale. O caracteristică a începuturilor dezvoltării capitalismului în ţările române o constituie faptul că stadiul manufacturier al capitalismului nici nu a apucat să se maturizeze, cînd progresele industriei au ridicat cu necesitate problema introducerii maşinilor industriale, chiar dacă ele nu au căpătat de la început o extindere prea mare în producţie.

Unirea din 1859 a contribuit, prin crearea unei pieţe comune mai largi, la accelerarea ritmului dezvoltării forţelor de producţie şi a relaţiilor capitaliste. Reformele înfăptuite — unificarea administrativă şi ă armatei, reorganizarea şi completarea aparatului de stat, noua lege electorală, secularizarea averilor mînăstireşti — deschideau ţării noi perspective de progres şi contribuiau la întărirea autonomiei interne. Sub presiunea frămîntărilor ţărăneşti şi a forţelor progresiste ale societăţii, a eforturilor partizanilor împroprietăririi în fruntea cărora s-au aflat domnitorul Al. I. Cuza şi Mihail Kogălniceanu, în anul 1864 a fost înfrîntă opoziţia boierimii conservatoare şi legiferată reforma agrară. Au fost împroprietărite aproape 468 000 de familii ţărăneşti cu 1 760 000 ha de pămînt — care urmau să fie răscumpărate într-o perioadă eşalonată pe 15 ani.

Cu toate limitele sale, decurgînd mai ales din menţinerea bazelor puterii economice ale moşierimii (aceasta deţinea în continuare 75% din suprafaţa agricolă), reforma agrară din 1864 a constituit momentul cel mai important al procesului de transformare a producătorului direct în om liber din punct de vedere juridic, dar lipsit în mare măsură de mijloacele de producţie. Ea a determinat profunde transformări în relaţiile de producţie, reprezentînd o verigă importantă în statornicirea şi dezvoltarea modului de producţie capitalist. Forţa de muncă încătuşată a ţăranului clăcaş a fost înlocuită cu forţa de muncă a ţăranului liber, împinsă spre oraş în sfera producţiei industriale, ca urmare a neînzestrării lui cu pămînt, unelte şi vite de muncă.

Un cîmp şi mai larg s-a deschis dezvoltării industriale a ţării după cucerirea independenţei depline de stat a României în 1877. Acest eveniment a creat condiţii mult mai favorabile decît pînă atunci dezvoltării capitaliste a ţării. Denunţarea în 1886 a convenţiei comerciale încheiată cu Austro-Ungaria în 1875, adoptarea unei politici vamale de protejare a industriei naţionale, puternicul curent de sprijinire şi încurajare a industriei naţionale, avînd ca exponenţi pe unii dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai vieţii politice şi culturale din acel timp: M. Kogălniceanu, P.S. Aurelian, A.D. Xenopol şi alţii, la care se adaugă reprezentanţii mişcării muncitoreşti şi socialiste, au impus, în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, adoptarea unor legi menite să încurajeze dezvoltarea industriei naţionale, au contribuit la progresul industriei româneşti. Aşa, de exemplu, dacă între 1866 şi 1877 s-au înfiinţat cîte 8,2 fabrici pe an, între 1887—1893 s-au înfiinţat cîte 14 fabrici pe an. După unele date statistice ale vremii, la sfîrşitul secolului al XIX-lea existau în vechea Românie 410 întreprinderi industriale avînd în medie

cîte 75 de lucrători. Cunosc o însemnată dezvoltare unele centre industriale ca Bucureștiul, Valea Prahovei, Brăila, Galațiul, Iașul, Turnu-Severin ș.a. Se remarcă prezența unor întreprinderi cu un număr relativ ridicat de muncitori — peste 500 — cum erau : Atelierele C.F.R., Arsenalul Armatei, Uzinele Lemaître și Vulcan din București, fabrica de cherestea Coetz din Galați, fabricile de zahăr din Chitila, Roman, Mărășești ș.a. În Trasilvania, în aceeași perioadă, existau 379 fabrici cu peste 100 de muncitori fiecare. Crește importanța bazinului carbonifer al Văii Jiului, centrele miniere de la Anina și Lupeni, se dezvoltă întreprinderile metalurgice din Reșița și Hunedoara, ca și unele centre industriale — Arad, Cluj, Brașov, Timișoara ș.a.

Dezvoltarea general-capitalistă a țării în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și-a făcut loc și în agricultură, cu toate opreliștile impuse de menținerea unor rămășițe ale relațiilor feudale. Un mare număr de moșieri și arendași cumpără și introduc pe moșiile lor inventar agricol perfecționat. Extinderea tehnicii mai avansate a dus la sporirea numărului de lucrători salariați, atestați în 1900 de statisticile timpului la circa 156 000 capi de familie care trăiau exclusiv din vînzarea forței de muncă.

O trăsătură caracteristică a dezvoltării României în a doua jumătate a secolului trecut o constituie și pătrunderea rapidă și creșterea ponderii capitalului străin. Burghezia românească, neconsolidată încă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, împărțind în bună măsură puterea economică și politică cu moșierimea, a fost nevoită să facă concesii marii burghezii străine care acaparează treptat ramurile principale ale economiei naționale. Pătrunderea capitalului străin s-a făcut pe calea împrumuturilor înrobitoare, contractate de stat, prin concesionarea resurselor naturale ale țării trusturilor imperialiste străine, prin investiții în domeniul bancar și comercial. Apare concludent, în acest sens, faptul că din totalul capitalului investit în cele 21 societăți anonime înființate în perioada 1881—1903, peste 90 la sută erau deținute de capitalul străin. Paralel cu transformarea țării într-o sursă de materii prime ieftine și o piață de desfacere pentru capitalul și trusturile străine, acestea dobîndeau, pe măsura consolidării pozițiilor lor economice, posibilitatea de a-și impune voința în politica internă, știrbind independența și suveranitatea țării. Efectele dominației străine se manifestau cu deosebită ascuțime în Transilvania, mai ales după încheierea pactului dualist din 1867 și formarea monarhiei austro-ungare, ca și în celelalte provincii românești aflate încă sub dominație străină.

Apariția clasei muncitoare, eveniment cu profunde rezonanțe istorice

EVENIMENTUL cel mai important, cu profunde rezonanțe pentru destinele istorice ale României, l-a constituit în această perioadă formarea, dezvoltarea și intrarea în arena vieții politice a clasei muncitoare din țara noastră. În cursul celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, pe ansamblul teritoriului țării, numărul muncitorilor salariați se ridica la aproximativ 300 000, dintre care 130 000 formau proletariatul industrial modern de fabrică, de numele căruia este strîns legată nașterea mișcării muncitorești și dezvoltarea combativității ei revoluționare, a luptei de clasă.

Din acest tablou succint al dezvoltării economice și social-politice a societății românești desprindem faptul că proletariatul român s-a plămădit și s-a format ca o clasă de sine stătătoare într-o perioadă de adînci prefaceri istorice în viața națiunii noastre, într-o epocă în care fiecare grup social, organizație politică și chiar fiecare individ s-au aflat nemijlocit în fața unor acte de importanță națională. Elanul patriotic, spiritul popular, plebiscitar și revoluționar manifestat în înfăptuirea acestor acte istorice, și-au pus puternic amprenta asupra proletariatului — care de la bun început s-a aflat în primele rînduri ale mișcărilor social-politice pentru aceste țeluri și căruia eliberarea socială și națională i-au apărut ca sarcini indisolubil împletite. **„În contextul dezvoltării generale economico-sociale a țării, în schimbările care au loc în raportul de forțe politice** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — lupta proletariatului avea drept scop principal eliberarea sa și a maselor muncitoare de exploatare și asuprire, căpătînd, totodată, și un caracter național, patriotic, de apărare a independenței și suveranității țării, de salvgardare a dreptului sacru al poporului român de a se dezvolta de sine stătător".**

Analizînd vechimea și rădăcinile istorice ale formării proletariatului român, etapele parcurse de mișcarea muncitorească și socialistă din țara noastră, observăm că, pe lîngă coordonatele principale ce caracterizează apariția și maturizarea mișcării muncitorești internaționale, proletariatul român poartă pecetea trăsăturilor social-economice și politice specifice stadiului de dezvoltare a societății românești, în sînul căreia a apărut și s-a dezvoltat. În primul rînd, se remarcă faptul că proveniența clasei muncitoare din țara noastră se află în rîndurile țărănimii. Acesta a fost izvorul permanent care a alimentat, mai ales după reforma agrară din 1864, fiecare întreprindere industrială, din care se năștea populația muncitoare a orașelor. Acesteia i s-au mai adăugat meseriașii săraciți ai orașelor, lucrătorii din mine și saline, ca și unele categorii de muncitori străini aduși în țară ca specialiști sau lucrători calificați.

Acest proletariat de primă generație a adus cu el energia revoluționară a țărănimii, care înscrisese în decursul veacurilor atîtea pagini de luptă necurmată pentru dreptate socială și națională, imprimînd de la început tinerei noastre clase muncitoare un spirit combativ, revoluționar, pătruns de intransigență față de exploatatori fără a mai trece prin îndelungatele stadii specifice breslelor sau tradeunionismului, propriu unor țări apusene. Aici își găsește explicația și atenția cu care mișcarea muncitorească din România a urmărit în permanență în programele sale de luptă problemele țărănimii, care constituia atunci majoritatea populației țării.

La aceasta se adaugă faptul că menținerea rămășițelor feudale și, în consecință, împletirea metodelor feudale și capitaliste de exploatare, desfășurarea producției în condițiile unei înzestrări tehnice înapoiate, inexistența măsurilor de protecție și de legislație a muncii au făcut ca exploatarea forței de muncă să capete în țara noastră forme dintre cele mai ascuțite și apăsătoare. În provinciile românești aflate încă sub stăpînirea străină, unde asuprirea socială se împletea cu opresiunea națională, situația maselor muncitoare era și mai grea, reclamînd schimbări radicale.

Tabloul situației economice și sociale a proletariatului român în a doua jumătate a secolului trecut ar fi incomplet dacă nu am adăuga faptul că regimul politic burghezo-moșieresc, prin sistemul electoral cenzitar și prin alte opreliști, îngrădea considerabil în principiu — iar în practică excludea — participarea clasei muncitoare, ca și a țărănimii, la viața politică a țării. Deși Constituția adoptată în 1866 prevedea unele drepturi democratice, acestea erau continuu încălcate, abuzurile față de muncitori și țărani reprezentînd un adevărat sistem. Toate acestea întreținеau împotrivirea și revolta maselor muncitoare față de regimul politic, constituind un izvor de permanentă alimentare a dîrzeniei și combativității revoluționare a proletariatului din țara noastră.

De la primele conflicte de muncă, atestate documentar la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, continuînd cu cele din prima jumătate a secolului trecut din întreprinderile miniere și din saline, s-a trecut, începînd cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, la forme de luptă organizată, la greve, cum au fost cele ale tipografilor din București (1862), ale muncitorilor din portul Brăila (1856), din Timișoara (1869), ale lucrătorilor de la șantierele de construcții ale căilor ferate București-Giurgiu (1869) și Simeria-Petroșani (1876) și altele.

O altă trăsătură ce caracterizează mișcarea muncitorească din România constă în faptul că, paralel cu creșterea spiritului combativ, manifestat încă din perioada primelor forme de luptă spontană, încep să apară forme de organizare a clasei muncitoare. De la prima Asociație a lucrătorilor tipografi din Brașov, înființată în 1843, continuînd în deceniile următoare cu asociațiile muncitorilor din București, Reșița, Timișoara, Iași, Arad, Cluj, Turnu-Severin, Galați, Brăila ș.a., s-a ajuns în 1872 la 51 de organizații profesionale ale muncitorilor, ceea ce a impus înființarea în octombrie 1872 a Asociației generale a tuturor lucrătorilor din România, una dintre cele mai vechi organizații muncitorești din lume.

conf dr. Mircea MUȘAT

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Concentrarea eforturilor pentru intrarea în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții

ÎN ANUL 1980 Trustul de construcții industriale și agrozootehnice din București a obținut rezultate bune în înfăptuirea planului la principalii indicatori : producția netă — 111,5%, productivitatea muncii la producția netă — 111,4%, cheltuieli la 1 000 lei producție — 99,4%. Pe baza acestor realizări, trustul a ocupat în întrecerea socialistă pe 1980 primul loc între unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale și, pe acest temei, a lansat și chemarea la întrecerea socialistă pentru anul 1981 către toate unitățile din ramura construcții-montaj, cu obiectivul principal de a pune în funcțiune la termen și înainte de termen obiectivele de investiții planificate.

În primul trimestru — toate obiectivele de investiții realizate

ÎN CE PRIVEȘTE planul pe 1981, trebuie arătat că acesta are unele caracteristici diferite față de anii precedenți. Cea mai importantă este aceea că — la o valoare de plan ceva mai redusă decît în anul trecut — sînt în execuție numai lucrări care se continuă din anul 1980. Practic, în acest an nu au mai fost introduse în plan deschideri de lucrări la noi capacități de producție, punîndu-se un accent deosebit pe recuperarea restanțelor înregistrate în conectarea la circuitul producției a investițiilor din anii anteriori, pe terminarea și punerea în funcțiune a unui volum important de obiective aflate de mai multă vreme în curs de execuție. Punerea în funcțiune a capacităților planificate (în număr mai mic decît în anul anterior) necesită totuși un efort important, fiind necesară, în medie, **intrarea în producție a unei capacități la fiecare 3 zile lucrătoare.** Desigur că nu toate capacitățile sînt la fel de importante pentru economia națională și nici nu necesită volume de lucrări de construcții-montaj la fel de mari. Dintre cele **92 capacități de realizat în acest an** (față de 129 în 1980) **22 sînt de importanță deosebită. În primele două luni ale anului T.C.I.Az. și-a realizat sarcinile de plan valoric** (tabelul). Este de subliniat că, **în primul trimestru se vor pune în funcțiune în devans două capacități,** dintre care extinderea de capacitate la întreprinderea „Suveica" la 31 martie, cu 30 zile avans față de plan, conform angajamentului luat, și o nouă capacitate la Întreprinderea de aliaje și metale neferoase (I.A.M.N.), care s-a realizat cu 120 zile înainte de termen.

Dealtfel, chiar de la lansarea chemării la întrecere s-a avut în vedere necesitatea și posibilitatea de execuție a unor lucrări de primă importanță și s-au luat angajamente de devansare a punerii în funcțiune cu 30—180 zile, prin aceasta dovedindu-se că atunci și acolo unde sînt create toate condițiile de pregătire a lucrărilor, constructorul se poate mobiliza și poate realiza reduceri la termenele de punere în funcțiune.

Priorități în perfecționarea organizării producției și a muncii

REALIZAREA la termen a capacităților prevăzute în plan, dintre care multe cu importante devansuri, face necesară luarea unor măsuri de mare eficiență pe linia organizării producției și a muncii.

1 Reorganizarea secției proprii de proiectare, în vederea îmbunătățirii pregătirii execuției lucrărilor, atît cantitativ cît și calitativ, în special prin simplificarea fluxului de analiză a documentației pentru obiectare, conciliere, definitivare și de proiectare a tehnologiei de execuție și detalii de construcții la proiectele refăcute, precum și prin prelucrarea întregului volum de documentație prin programarea automată a lucrărilor pe calculator.

2 Simplificarea — cu reducere de costuri dar cu menținerea calității — a soluțiilor constructive la toate investițiile în curs de execuție (în special prin adaptarea la condițiile concrete din teren a proiectelor tipizate și prin înlocuirea finisajelor care încorporează materiale scumpe și consum mare de manoperă cu altele mai ieftine, create în sectorul de profil și aplicate pe șantiere cu mijloace și tehnologii de mare randament) ; asemenea soluții — în spiritul prevederilor noii legi a investițiilor — conduc nu numai la reducerea duratei de execuție, dar și la sporirea beneficiului, deci a producției nete.

3 Perfecționarea organizării evidenței și urmăririi riguroase a desfășurării lucrărilor pentru asigurarea punerilor în funcțiune și realizarea stadiilor fizice, ca sarcină prioritară în activitatea trustului prin : ● numirea de **responsabili la nivel de trust, de grup de șantiere,** pentru urmărirea în teren și luarea de măsuri care să impulsioneze execuția; ● **analiza săptămînală,** ca punct permanent la ordinea de zi în ședințele Biroului executiv al C.O.M. a situației capacităților cu punere în funcțiune în trimestrul respectiv, prezentată de serviciul producție, pe baza căreia se iau deciziile corespunzătoare la fiecare lucrare.

4 Reciclarea maiștrilor și șefilor de brigadă, a personalului tehnic-operativ prin cursuri de o săptămînă în perioada primului trimestru 1981. La cursurile teoretice ca și prin schimbul de experiență la puncte de lucru se are în vedere însușirea problemelor de teh-

Indicatori ai planului pe 1981 și realizarea lor pe 2 luni

		1980	1981	1981 / 1980 (%)	2 luni 1981 față de planul anual	
					plan	realizat
Valoarea producției de C + M pe total trust	%	100,00	90,03	90,03	12,13	12,10
Obiective de pus în funcțiune	nr.	129	92	71, 3	11 *)	**)

*) În trimestrul I

**) Situația se va cunoaște la sfîrșitul trimestrului

nologie la lucrările cele mai importante (dulgherie, fierărie, beton, prefabricate) și de organizare a producției și a muncii. Prin aceasta, cei 253 cursanți care au luat parte la cele 8 serii de cursuri sînt în măsură să-și îmbunătățească activitatea în direcția urmărită, să realizeze lucrările după grafice și la nivel calitativ ridicat.

Tot în cadrul pregătirii maiștrilor pentru anul 1981 se cer menționate și cele două schimburi de experiență din luna decembrie 1980, unul pe grupul de șantiere Giurgiu și al doilea pe grupul de șantiere Sud, insistîndu-se în special pe problema organizării utilizării timpului maistrului pe parcursul unei zile. Exemplificarea s-a făcut cu un film realizat chiar de către trust pe unul din șantierele sale, sub titlul : „O zi obișnuită din viața unui maistru". Alte acțiuni sînt menite să întărească în continuare poziția fruntașă pe care trustul se situează pînă în prezent :

- studierea amănunțită a proiectelor și **întocmirea pentru fiecare lucrare a unei fișe tehnologice** cu utilizarea celor mai înaintate metode de execuție posibile în concordanță cu dotatia de care se dispune ;

- **mecanizarea la un înalt nivel a lucrărilor cu consum mare de manoperă**, cu utilizarea intensivă a dotației existente ;

- **întocmirea unor programe pentru creșterea productivității muncii**, cu măsuri concrete care să creeze posibilități reale de îmbunătățire an de an a nivelului acestui indicator ; în 1980, de exemplu, s-a obținut o productivitate la nivelul celei planificate pentru anul 1981. Totuși, în dorința de a se obține realizări superioare, s-a întocmit un program de măsuri care să conducă în acest an la o creștere a productivității muncii cu cel puțin 10% față de realizările anului precedent ;

Printre **principalele obiective care vor fi puse în funcțiune în devans față de tremenele prevăzute prin planul din acest an** se numără :

	Devans
• Întreprinderea de utilaj chimic și petrochimic Giurgiu (cu devansarea unor capacități din 1982 și chiar 1983)	180 zile
• Extindere la șantierul naval Giurgiu	60 zile
• Dezvoltare la întreprinderea „Suveica" București	30 zile
• Complexul pentru creșterea și îngrășarea porcilor Căzănești	120 zile
• Ferma de selecție și testare porci Fierbinți	30 zile
• Întreprinderea „Microelectronica"-București	45 zile

- **reducerea** continuă **a personalului indirect productiv din șantiere** (încărcători-descărcători, manipulanți de materiale în depozite și la puncte de lucru, mecanici de utilaje, personal de întreținere și reparații etc.) prin creșterea mecanizării operațiilor respective și organizarea mai bună a locurilor de lucru ;

- **sporirea ponderii muncitorilor calificați în totalul muncitorilor**, prin școlarizarea continuă care va conduce la scăderea celor necalificați pînă la cel mult 10% din total. În acest scop pentru 1981 este prevăzută calificarea prin școlarizare a unui număr de 500 muncitori ;

- **creșterea continuă a ponderii formațiilor de muncitori care lucrează în acord global**, angajamentul asumat pentru anul 1981 fiind de 88% din total, față de 85% în 1980.

Desigur, există și alte posibilități de accelerare a execuției lucrărilor pe șantiere, toate legate de atragerea în circuitul productiv a rezervelor interne. Asimilarea unor tehnologii de mare randament, utilizarea deplină a fondului de timp de lucru, aprovizionarea rîtmică cu cele necesare șantierelor și folosirea intensivă a utilajelor — sînt elemente esențiale care pot aduce o contribuție substanțială la înfăptuirea principalului obiectiv — punerea la termen și în devans în funcțiune a noilor capacități prevăzute pe acest an.

Gheorghe DRĂGHICI
Mihai GHIBU

NOTE

Maximizarea eficienței muncii sociale în construcții

ÎNTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC constituie calea principală pentru creșterea eficienței muncii sociale în construcții, pentru sporirea productivității muncii și realizarea de economii. Problema poate fi urmărită în două momente : producerea materialelor și elementelor de construcții și punerea acestora în operă, pe șantier.

Dacă, în prezent, putem considera generalizată mecanizarea în domeniul producerii materialelor de construcții (sub forma lor brută), mai puțin a elementelor de construcții, sîntem încă departe de un astfel de stadiu pe șantiere. Depășind această simplă constatare, trebuie să remarcăm că problema industrializării *este mult mai complexă. Nu orice producție de materiale și elemente realizată industrial și nu orice mecanizare și organizare a lucrărilor pe șantier poate minimiza consumul de forță de muncă necesar și nici orice fel de minimizare nu poate fi oricum acceptată. Este nevoie de o concepție care să armonizeze producția fabricii cu nevoile șantierului în interesul general al economiei naționale și, deci, și din punctul de vedere al modului de valorificare a forței de muncă. Problema presupune o analiză profundă și temeinică a posibilităților în evoluție, o activitate de sistematizare, tipizare și modulare, o amplă activitate de proiectare de produse capabilă să asigure satisfacerea prioritară a exigențelor domeniilor importante de utilizare. Aceasta înseamnă că stadiile la care trebuie livrate produsele pe șantiere (din punct de vedere al elaborării și finisării), dimensiunile și gabaritele acestora, corelate cu dotarea tehnică — în special cu mijloacele de ridicat ale șantierelor — trebuie optimizate și în funcție de necesarul de manoperă într-un concept general.*

Dar nu numai în domeniul producției de materiale trebuie acționat. Pentru mai buna folosire a forței de muncă o importanță mare are și activitatea de pregătire și calificare a tinerilor muncitori, *orientarea spre policalificare, spre formarea de cadre capabile să exercite mai multe profesii. Un mare rol au și acțiunile specifice de organizare a activităților pe întreg timpul anului, de transformare a șantierelor în adevărate linii de montaj, linii de asamblare industrială a clădirilor, așa cum se întîmplă, de exemplu, în domeniul construcțiilor navale, de la care activitatea de construcții proprii-zisă are mult de învățat. Consecința va fi sporirea în continuare a gradului de industrializare care va tinde să crească de la circa 70% în prezent la 90—92% spre sfîrșitul secolului.*

În domeniul construcțiilor, creșterea gradului de industrializare va însemna, probabil, generalizarea apariției pe filiera de realizare a unor întreprinderi speciale, cu rolul de a asocia, cu metode specifice producției industriale, diferite materiale și subansamble, livrînd șantierelor elemente de construcții în stadii înalte de echipare, al căror efect să însemne un consum total de manoperă mult inferior celui pe care îl înregistrăm azi. Un pionier în această acțiune de industrializare considerăm că sînt actualele fabrici de prefabricate, *care livrează pe șantiere porțiuni de case realizate prin asocierea unei game destul de largi de materiale și semifabricate.*

Urmărind generalizarea lucrului pe șantiere tot timpul anului, considerăm că viitorul aparține asamblărilor „uscate", de tip mecanic, chiar la elementele din beton și creșterea în mai mare măsură decît pînă acum a interesului pentru alcătuiri cu greutăți reduse, pentru elemente robuste, ușoare și simplu de montat și transportat, ca și pentru proliferarea unor unități mici care să „industrializeze" materiale și resurse existente pe plan local. În această ordine de idei este interesant de arătat că, pentru o locuință, de exemplu, consumul de timp necesar realizării unei suprafețe unitare de arie desfășurată poate varia, în funcție de metoda de realizare, de aproape 20 de ori. Astfel, realizînd o locuință din cărămidă, cu planșee din beton monolit, se ajunge la un consum de 35—55 ore/m²Ad, iar realizarea aceleiași locuințe din prefabricate grele din beton armat, la stadiul actual, conduce la consumarea a 15—25 ore/m²Ad. Aceasta în timp ce, utilizînd elemente prefabricate modulare, ușoare, livrate gata finisate și cu montaj uscat se poate ajunge la consumuri de numai 3—7 ore/m²Ad.

Asigurarea unei concepții unitare de tipizare în producția de materiale și sisteme constructive poate simplifica activitatea de formare și calificare a forței de muncă. Deosebit de importantă este însă și înțelegerea faptului că, pentru economia națională, numai creșterea productivității în ramura producției de materiale pentru construcții nu este suficientă dacă produsele astfel obținute nu se regăsesc prin creșteri corespunzătoare de productivitate pe șantiere.

Gh. POLIZU

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ADAPTĂRI SPECIFICE ÎN APLICAREA ANALIZEI VALORII

Concept de organizare a unui sistem de analiza valorii in proiectare

Păşind în cincinalul noii calităţi şi al eficienţei, atenţia conducătorilor şi specialiştilor din economie trebuie să se îndrepte în mod insistent spre metodele cunoscute în prezent sub denumirea generică de **„analiza valorii"** şi **„ingineria valorii"**, metode de **cercetare-proiectare sistemică şi creativă**, care prin **abordare funcţională** urmăresc **conceperea şi realizarea produselor cu cheltuieli minime în condiţii de calitate sporită.**

Principalele obiective ale analizei valorii, ca metodă specifică designului în proiectarea de produse, sînt atît din domeniul **tehnico-economic** (obţinerea unor produse superioare din punctul de vedere al valorii de întrebuinţare, micşorarea costurilor de producţie, eliminarea materialelor scumpe şi a celor din import, reducerea consumului de energie, a numărului de repere, a sortimentelor de materiale de aprovizionat şi altele), cît şi din domeniul **organizatoric** şi **social:**

— crearea unor legături mai strînse, pe planul concepţiei, între compartimentele funcţionale, întărirea relaţiilor interpersonale şi a spiritului de echipă, necesare pentru realizarea obiectivelor ;

— stabilirea de măsuri organizatorice ca urmare a fiecărui studiu în parte (eliminarea locurilor înguste, optimizarea capacităţii de producţie şi a încărcării utilajelor, tipizare, modularizare, paletizare, containerizare etc.) ;

— satisfacerea cerinţelor ergonomice ale produselor studiate şi rezolvarea implicaţiilor ergonomice în producerea acestora ;

— crearea premiselor pentru constituirea unei bănci de date necesare viitoarelor aplicaţii ale metodei ;

— implementarea metodelor de stimulare a creativităţii, prin lucrul în grup pluridisciplinar, la nivel de întreprindere, centrală, minister şi ramură ;

— stimularea mişcării de invenţii şi inovaţii, prin informare detaliată şi multilaterală asupra produselor supuse studiului ;

— satisfacerea cerinţelor esteticii industriale etc.

În sistemul actual de organizare, utilizat în marea majoritate a întreprinderilor, sînt constituite compartimente specializate pe anumite lucrări (ateliere de proiectare produse, tehnologii, S.D.V.-uri etc.), în ideea de a concentra şi specializa personalul în jurul unor cadre valoroase. Acest sistem facilitează apariţia unor deficienţe, printre care :

— ciclul de asimilare este lung, întrucît cuprinde etape distincte pe compartimente, de unde imposibilitatea unei programări paralele ;

— la elaborarea proiectului nu colaborează toţi specialiştii implicaţi în proiectarea şi realizarea produsului, ceea ce impune uneori reluarea parţială a ciclului de proiectare (situaţie ce ar putea fi evitată prin conlucrarea permanentă între proiectant, tehnolog, SDV-ist, economist, designer ş.a.) ;

— răspunderea pentru realizarea unei sarcini complexe este divizată pe mai multe compartimente, făcînd dificilă coordonarea ;

— se iroseşte o parte din capacitatea de proiectare constructivă şi tehnologică, pentru lucrări de rutină necesare producţiei curente, utilizîndu-se necorespunzător cadrele cu calificare superioară ş.a.

Înlăturarea deficienţelor amintite este posibilă prin respectarea unor PRINCIPII ÎN ACTIVITATEA DE CERCETARE-PROIECTARE, prezentate în cele ce urmează.

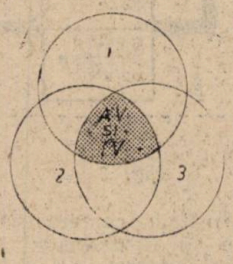

Fig. 1

● ABORDAREA PROIECTĂRII ÎNTR-O VIZIUNE COMPLEXĂ (fig. 1), care să cuprindă împletirea domeniilor (1) **tehnico-economice** (inginerie industrială, cibernetică industrială, informatică, studiul muncii, organizarea producţiei, cercetare operaţională, ergonomie, marketing, analiză economică, (2) **umane** (fiziologia şi psihologia muncii, antropologie, medicină umană), (3) **sociale** (sociologie, estetică industrială).

O astfel de viziune implică formarea unui **colectiv de proiectare pluridisciplinar.**

Supliment la nr. 12 1981 Revista ECONOMICA

● INTEGRAREA ACTIVITĂȚII DE ANALIZA VALORII ÎN STRUCTURA UNITĂȚII ECONOMICE, ca un element de **consultare** cuplat cu un element de **decizie** (conducerea unității respective). Membrii echipei pluridisciplinare trebuie să aibă acces la toate informațiile privind activitatea unității respective, să poată coopera cu oricare specialist din cadrul unității (cu ocazia ședințelor de brainstorming) și să mențină contactul cu toți beneficiarii, pentru a testa opțiunile acestora. De asemenea, conducerea unității trebuie să asigure — în afară de „confortul psihologic" necesar bunei desfășurări a activității de analiza valorii — o bază materială corespunzătoare, atît în ce privește spațiul (cu o amenajare adecvată), cît și finanțarea lucrărilor (pentru execuția de machete, prototipuri, documentație etc.).

● ABORDAREA FLUXULUI INFORMAȚIONAL necesar în activitatea de analiza valorii, **pe baza principiului conexiunii inverse și al autoreglării** (fig. 2).

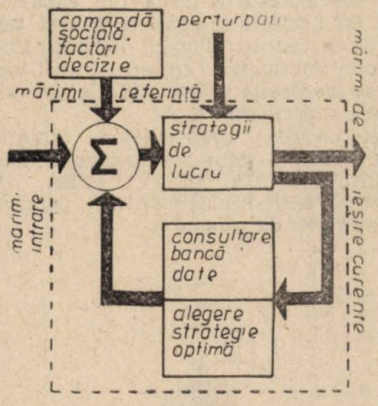

Fig. 2

Acest principiu conferă sistemului flexibilitate în funcționare, permițînd atît autoreglarea, cît și funcționarea optimală sau adaptivă.

Funcționarea optimală a sistemului se poate referi la un criteriu de optim sau la o funcție ce cumulează mai multe criterii (timp minim de desfășurare a studiului, cu eficiență maximă ; funcționarea parcului de utilaje la încărcare maximă, cu cheltuieli minime ; obținerea de produse cu raportul valoare de întrebuințare / cost maxim și coeficient de disproporție **S !** minim etc.).

Funcționarea adaptivă a sistemului propus se referă la posibilitatea grupului pluridisciplinar de a aborda orice temă. Un colectiv cu o anumită specialitate nu poate adopta strategia optimă necesară într-un anumit moment al elaborării studiului (astfel, la un produs exclusiv mecanic, o anumită funcție poate fi realizată mult mai eficient — atît tehnic, cît și economic — prin adoptarea unei soluții electronice, soluție ce nu poate apare decît cu participarea unui specialist din acest domeniu).

În acest context, abordarea fluxului informațional în buclă închisă previne apariția unor deficiențe ca :

— pierderea informațiilor pe parcursul prelucrării lor ;

— imposibilitatea de a alege strategia optimă la un moment dat ;

— mărirea excesivă a timpului de întocmire a studiului de analiza valorii.

● EXTINDEREA PRINCIPIILOR ȘI MODULUI DE FUNCȚIONARE A SISTEMELOR MULTIACCES, larg utilizate în tehnica de calcul, **la domeniul gestionării și prelucrării optimale a unui flux informațional complex,** cuprinzînd date din domeniile de activitate ce concură la realizarea unui produs, precum și decizii și strategii specifice, care facilitează eliminarea deficiențelor existente în actualele metodologii de proiectare și execuție.

ment dat de către un singur modul activ conferă sistemului o mare flexibilitate și rezolvă deficiențele legate de alegerea soluției optime în contextul conlucrării pluridisciplinare, al repartizării răspunderii.

Rezolvarea situațiilor conflictuale ce pot apare în activitatea curentă este realizată prin stabilirea unor **niveluri de prioritate** asignate modulelor concurente la magistrală (dacă două compartimente solicită simultan accesul la magistrală sau la anumite surse comune, cel cu prioritate va avea primul acces). Nivelurile de prioritate sînt stabilite apriori, la debutul studiului de analiza valorii.

● CREAREA, UTILIZAREA ȘI ACTUALIZAREA CONTINUĂ A UNEI BĂNCI DE DATE, care se dezvoltă pe parcursul desfășurării studiului. Banca de date poate fi organizată modular, pe domenii, incluzînd întregul flux informațional al întreprinderii,

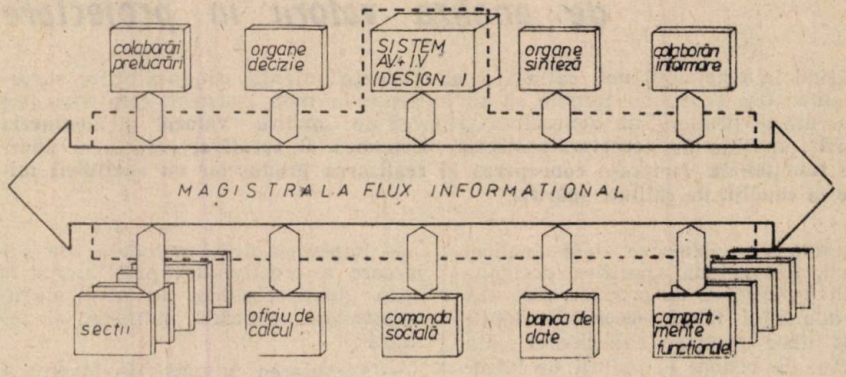

Fig. 3

Schema-bloc a organizării sistemului este prezentată în fig. 3.

Magistrala „flux informațional" constituie resursa principală a sistemului, cuprinzînd toate informațiile ce vor concura la rezolvarea sarcinilor curente. Magistrala este organizată sub forma unor „linii" de informație, cu funcționalitate bine precizată, independente și ierarhizate corespunzător. La această resursă comună se pot acum cupla diferite **module** (sisteme independente) cu funcționalitate diferită, ce pot fi **active** (MASTER) sau **pasive** (SLAVE).

Modulele active vor avea acces la magistrală în scopul prelucrării informațiilor, configurării sistemului (activare module), rezolvării situațiilor conflictuale sau blocărilor ce pot apare, transmiterii informațiilor spre modulele pasive (cu rol de intrare-ieșire date).

Prin această organizare, mai multe module (compartimente) au acces permanent sau temporar la același flux informațional, executînd lucrări în paralel — ceea ce duce la scurtarea considerabilă a ciclului de desfășurare a lucrării curente (asimilarea în fabricație a produsului).

Acapararea magistralei la un mo-

astfel : informații tehnologice ; informații cu privire la gama de S.D.V.-uri existente în întreprindere; marketing ; informații economice ; informații specifice create de utilizatori ; informații privind condițiile specifice din întreprindere (forță de muncă, grad de utilizare a capacității de producție, dotare, investiții ș.a.).

● CREAREA ȘI UTILIZAREA UNOR PROCEDURI DE PRELUCRARE AUTOMATĂ A DATELOR. Ele sînt :

— Programul **„POND"** (fig. 4) calculează ponderile funcțiilor produsului în valoarea de întrebuințare (max. 100 funcții). Matricile rezultate din sondajul statistic asupra valorii de întrebuințare sînt corectate în sensul compatibilității logice a informațiilor înglobate. Se calculează apoi media nivelurilor de importanță pentru totalul funcțiilor, corectînd această medie dacă în matricile rezultate apar elemente de disproporție (niveluri cu valori extreme, discordînd cu mai mult de 10% din media celorlalte). Se ordonează apoi funcțiile descrescător, în funcție de nivelurile de importanță calculate anterior și se determină ponderile lor (în %) în valoarea de întrebuințare a produsului.

Programul **„EVAL"** (fig. 5) repar-

tizează costurile individuale (reper, operație etc.) pe funcțiile produsului și calculează apoi ponderile funcțiilor obiective în costuri. În cadrul algoritmului de calcul se recorectează permanent costurile repartizate, pentru a se păstra balanța. Repartizarea costu-

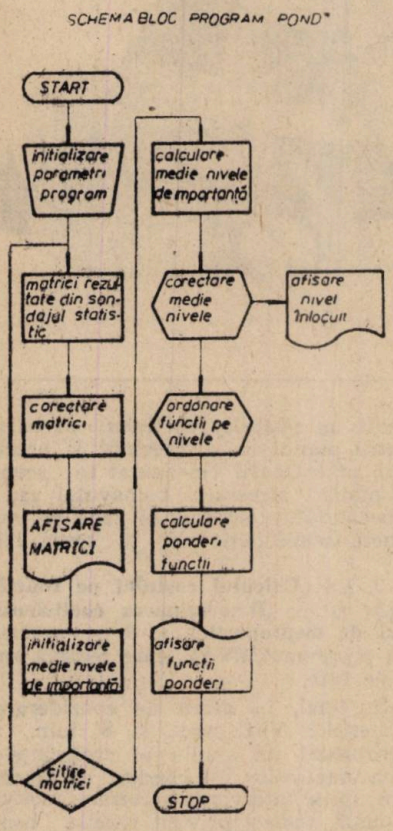

Fig. 4

rilor pe funcții se face, acolo unde este cazul, proporțional cu ponderea funcției. După ce repartizarea globală a fost efectuată, se înglobează costurile funcțiilor auxiliare în costurile funcțiilor obiective (ce sînt condiționate de funcțiile auxiliare), pro-

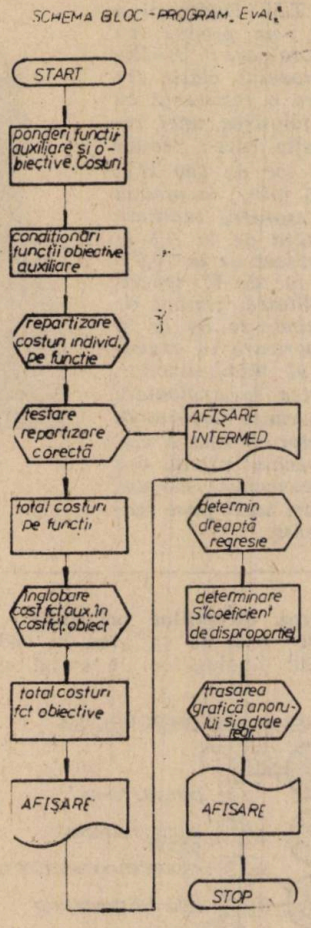

Fig. 5

porțional cu ponderea lor în valoarea de întrebuințare, obținîndu-se astfel ponderile funcțiilor (obiective) în costuri. Programul stabilește în continuare coeficientul de disproporție S' și evaluează disproporția costuri-ponderi funcții în valoarea de întrebuințare a produsului, prin trasarea grafică a dreptei de regresie și a „norului" obținut din repartiția costurilor pe funcții.

COMPLETAREA ȘI ADAPTAREA SCHEMEI LOGIC OPERAȚIONALE LA APLICAREA A.V. ÎN PEROIECTAREA DE APARATURĂ MEDICALĂ

PARTICULARITĂȚI :

— Proiectarea, testarea și avizarea aparaturii medicale comportă conlucrarea mai multor factori (organe centrale, direcții, institute și unități spitalicești) decît în celelalte domenii de activitate, formînd un sistem organizatoric specific de concepție, execuție și distribuție în rețeaua sanitară. Astfel, drumul parcurs de la IDEE — COMANDĂ SOCIALĂ și pînă la PRODUSUL FINAL este lung, necesitînd analize, probe, vize, aprobări cu o durată destul de mare. Aplicarea analizei valorii, care prin faza „studiul necesităților sociale" implică și testarea tuturor factorilor amintiți, contribuie încă de la începutul studiului la cunoașterea aprofundată a fiecărei etape de proiectare — deci, implicit, la **reducerea perioadei de analiză** în scopul acordării vizelor.

— Proprietatea aparaturii medicale de a lucra „direct pe om" implică respectarea unor condiții specifice (fiabilitate ridicată, posibilitatea de sterilizare, manevrabilitate, dublare manuală a comenzilor și acționărilor automate, protecție împotriva exploziilor ce ar putea fi provocate de prezența în clinici a unor substanțe inflamabile, rezistență la condiții de mediu similare celor de tropicalizare etc.).

— În proiectarea de aparatură medicală este necesar să se respecte latura psihologică, prin care se urmărește înlăturarea stressului bolnavului ce vine în contact cu aceste aparate (înlăturarea zgomotelor în funcționare, crearea unei ambianțe adecvate prin efecte psihologice de culoare, forme și integrare în ansamblul unității sanitare respective), ca și crearea unei relații optime aparat-medic (respectînd principiile ergonomice privind zonele de lucru și manevrabilitatea aparatului).

— Prețul pe kg al aparaturii medicale are o tendință de creștere continuă, fapt ce impune aplicarea de noi metode de proiectare, în scopul sporirii eficienței economice în activitatea de export.

SCHEMA LOGIC OPERAȚIONALĂ

Față de planul operațional al aplicării analizei valorii în proiectarea de produse, cunoscut în literatura de specialitate, în proiectarea de aparatură medicală — avînd în vedere particularitățile și principiile de bază prezentate mai sus — propunem atît completarea schemei cu cîteva etape, cît și dezvoltarea unor etape existente (fig. 6).

Completările apar în schemă sub forma cercurilor numerotate de la 1 la 6 și se referă la următoarele aspecte :

1. Faza **„Primirea temei"** (a. 0) trebuie precedată de un prim studiu de marketing, prin care să se determine comanda socială în așa fel încît, făcîndu-se o evaluare a ciclului de viață al produselor, a potențialului de absorbție a mărfurilor și analizîndu-se datele cu privire la îmbătrînirea produselor, la desfaceri și stocuri, să se cunoască deja oportunitatea temei respective și să se asigure o decizie optimă pentru începerea cercetării pe un anumit produs.

2. La faza **„Studiul necesităților sociale"** (a. 1), care cuprinde partea de informare preliminară în domeniile tehnic, economic și social, ce face parte integrantă din fluxul de informații general, modulul de tip MASTER — AV + IV (fig. 5) va activa numai acele module și „linii" din magistrală, ce concură la rezolvarea acestei faze. Astfel, în loc de culegerea clasică de date și informații cu privire la produsul analizat, se procedează la o inhibare a modulelor și „liniilor" de informații ce constituie, pentru această fază, perturbații sau informații redundante.

Pentru obținerea informațiilor de la diferiți specialiști din domeniul medical, se recomandă, ca instrument de lucru, folosirea unor chestionare cu întrebări generale cu privire la produs, la funcțiile lui, la relațiile acestuia cu mediul, medicul, pacientul, ca și referitoare la integrarea aparatului în arhitectura și ambianța spitalului.

● APLICAȚIE. *Colectivul A.V. de la I.I.T.M. București a reconceput, folosind metodologia prezentată, un produs cu largă utilizare în unitățile medicale și laboratoare: BAIN-MARIE ELECTRICĂ. În comparație cu modelul clasic (în stînga imaginii), avînd ca sistem de încălzire o rezistență cu șamot, noua variantă (dreapta) recurge la folosirea unei rezistențe în tub metalic (termoplonjor), soluție care: reduce la jumătate puterea instalată (300 W, în loc de 600 W); scurtează timpul de fierbere de la 40 la 35 min.; împreună cu redimensionarea suportului, a permis micșorarea înălțimii aparatului de la 250 la 140 mm și a greutății de la 2,5 la 1,4 kg. Indicele de utilizare a metalului a crescut de la 70,6% la 78,8%, s-a redus consumul de cupru. În loc de 67 repere, se folosesc numai 22. A crescut mentenabilitatea, timpul de înlocuire a rezistenței electrice arse diminuîndu-se de la 30 la 12 minute. Se obține o productivitate superioară în execuție, confecționarea unui aparat consumînd 97 min./muncitor, în loc de 230 min./muncitor. Manevrabilitatea în exploatare este îmbunătățită prin faptul că suportul permite deplasarea aparatului, iar capacul — îndepărtarea inelelor. Forma a cîștigat sub raport estetic și ergonomic. Dacă vechiul produs era nerentabil (pierdere de 6%), modelul reconceput asigură o rentabilitate de 26,1%, ce se va putea mări încă prin realizarea recipientului din ceramică termorezistentă.*

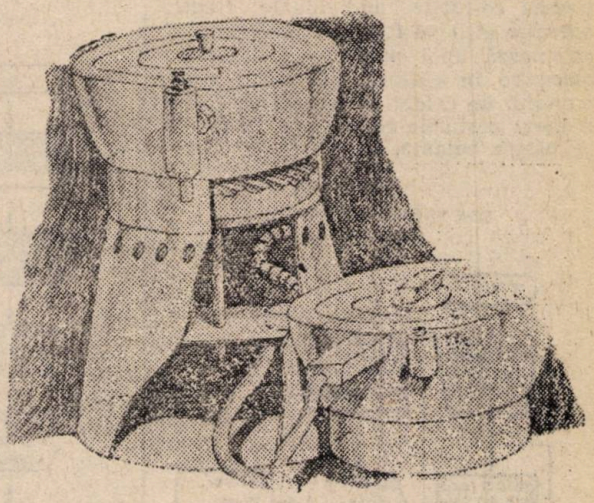

3. Cu privire la întocmirea **„Nomenclatorului de funcțiuni"** (a. 2) și la **„Determinarea dimensiunilor tehnice"** (a. 3) se recomandă ca acestea să fie stabilite într-o primă formă în ședințele de brainstorming, urmînd ca definitivarea să aibă loc după efectuarea **„sondajului statistic și determinarea ponderilor funcțiilor în valoare de întrebuințare a produsului"** (a. 5), deoarece există posibilitatea ca în timpul sondajului să apară noi funcții, care vor trebui să fie reconsiderate în determinarea ponderilor (conform principiului conexiunii inverse).

Cu ocazia efectuării sondajului se mai pun și o serie de întrebări impuse, se cer propuneri, atît pe o temă dată cît și propuneri libere, ce pot face obiectul altor studii de ingineria valorii.

Sondajul se face cu ajutorul unor matrici, depanarea, eliminarea disproporțiilor de apreciere, calcularea nivelelor de importanță și a ponderilor funcțiilor realizîndu-se cu ajutorul programului **POND**, prezentat anterior.

4. În această etapă a studiului, în cazul existenței unui produs de referință, se parcurge secvența din schema logic operațională (b.1 + b.7); în cazul în care nu există produs de referință, se continuă cu faza de **„Culegere a datelor privind cele mai bune produse similare cunoscute pe plan mondial"** (c.1), date obținute fie din banca de date proprie, fie din surse externe (Tehnoimport, O.S.I.M., tîrguri, simpozioane ș.a.).

Informarea este orientată strict, în această fază, spre obținerea de detalii funcționale, de date referitoare la ecartul de valori ale dimensiunilor tehnice cu măsură fizică și ale celor cu măsurare senzorială. Ca urmare, la **„Stabilirea direcțiilor prioritare de cercetare"** (c.3) se va avea în vedere și studiul tipologiilor de spital existente, al relațiilor ce trebuie să existe între planul de arhitectură și aparataj, al legăturii om-aparat în scopul eliminării stressului bolnavului sau al operatorului (studiul se face pe machetă semifuncțională, la scara 1:1).

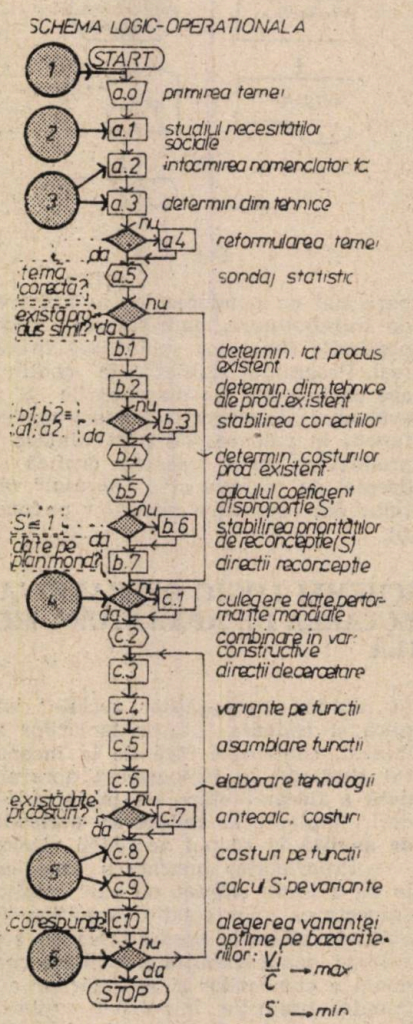

Fig. 6

5. La **„Calculul costului pe funcții"** (c.8) și la **„Determinarea coeficientului de disproporție"** (c 9) se utilizează programul **EVAL**, care rezolvă ambele faze.

În final, în afară de considerarea criteriilor **Vi/C** max. și **S'** min., se efectuează un studiu al preferințelor consumatorilor, în condiții de laborator (prin interviuri, cercetare motivațională, testări privind reacția beneficiarilor la un preț aproximativ) și un studiu de prezentare și ambalaj, în vederea alegerii variantei optime definitive.

6. După realizarea produsului, se fac testele de piață și lansarea noului produs în vederea cuceririi pieței (publicitate, demonstrații, expoziții ș.a.).

Generalizînd metoda analizei valorii cu completările prezentate și abordînd-o ca un concept integral de design, de umanizare a tehnicii, am elaborat (și ținem la dispoziția celor interesați) o metodologie aplicabilă în domeniul proiectării de aparatură medicală, ce poate sluji ca model — cu adaptări — și în alte domenii.

Colectivul A.V. de la Întreprinderea „Industria tehnico-medicală" — București

ing. Mihail ANDRONIC, ing. Liviu CONSTANTINESCU, ec. Florin STOENESCU, ing. Alexandru CIUPERCĂ, ing. Paul MOREN, designer Dragoș GHEORGHIU, analist Petre SUTRU

Studierea familiilor de utilaje pe baza analizei valorii

Dezvoltarea economico-socială accelerată, facilitată de revoluția tehnico-științifică, face posibilă satisfacerea calitativ superioară a nevoilor sociale. Esențială în acest scop este capacitatea întreprinderilor de a răspunde tot mai nuanțat cerințelor societății, prin diversificarea producției.

Diversificarea nu este rezultatul unui aventurism tehnic, ci o lege obiectivă a evoluției producției, a cărei nesocotire are repercusiuni grave asupra întreprinderii. În domeniul de decizie al producătorului nu mai poate intra o decizie de respingere a strategiei de diversificare a producției, deoarece aceasta s-ar plasa în afara funcției sale sociale, cerută de o economie modernă [1].

Dar există și un revers al medaliei : lărgirea evantaiului de soluții dintr-un anumit domeniu al producției afectează negativ eficiența activității, stimulînd risipa de resurse. Căci diversificarea accentuează caracterul de serie mică al producției, caracterizată prin costuri de proiectare și execuție ridicate, comparativ cu producția de serie mare și de masă. Considerente economice obligă, așadar, la menținerea în sfera producției a unei diversități limitate.

Evoluția contemporană fiind marcată de aceste două tendințe contrarii, se impune stabilirea unor limite științific fundamentate ale diversificării, astfel încît să se asigure satisfacerea cerințelor sociale în condițiile optimizării globale, la scara economiei naționale, a consumului de resurse.

Pornind de la acest obiectiv, am abordat soluționarea dilemei diversificare-unificare în domeniul construcției de utilaje pentru defrmarea plastică a metalelor.

Utilajele sînt componentele cu evoluția cea mai dinamică ale sistemelor tehnologice. Procesul de înnoire și modificare permanentă a utilajelor a fost însoțit și de diversificare, izvorîtă din necesitatea racordării lor la cerințele reale extrem de variate ale producției. Căci din punctul de vedere al utilizatorului, „nu e nevoie de utilaje cu calități multiple, ci de mașini și echipamente cu calități diferențiate" [2]. Dar satisfacerea acestor cerințe prin diversificare generează numeroase neajunsuri, ce se manifestă în toate etapele vieții utilajelor, afectînd nivelul eficienței economice.

Firește, nu lipsesc preocupările pentru raționalizarea proceselor de proiectare și fabricație a utilajelor. În general se pornește de la soluții individuale, de la anumite variante constructive, urmărindu-se perfecționarea lor — un criteriu de bază fiind extinderea **standardizării și tipizării** subansamblelor și reperelor componente, în vederea fabricării lor centralizate. Se acționează deci în primul rînd asupra **conceptiei constructive** a utilajelor, ce creează premisele ridicării eficienței economice și în procesul execuției și exploatării acestora.

Raționalizarea constructivă este și obiectul preocupărilor noastre, dar problema este abordată într-o optică nouă, caracterizată prin cîteva trăsături independente de particularitățile domeniului la care se referă — și anume :

- abordarea științifică a problemelor de concepție tehnică, pornind de la **o viziune de ansamblu asupra soluțiilor posibile, sistematizarea lor și determinarea pe această cale a unor soluții individuale unitare ;**

- **aplicarea analizei valorii în proiectarea utilajelor**, metodă ce obligă inginerul să gîndească rezolvarea tuturor problemelor sub aspect tehnic și economic.

Complexitatea problemelor obligă la o abordare sistematică, prin parcurgerea unui plan de acțiune stabilit anticipat. Fără a-l prezenta în detaliu, ne propunem un scurt comentariu asupra principalelor lui etape : 1) studierea **ansamblului de sisteme tehnice** din domeniul supus cercetării ; 2) studierea **familiilor de utilaje** pe baza analizei valorii.

Prima etapă asigură o viziune de ansamblu asupra mulțimii sistemelor tehnice pentru prelucrarea metalelor prin deformare plastică. Se pornește de la cunoașterea utilajelor în diversitatea lor tipodimensională, stabilindu-se criterii unitare de ordonare și apreciere. Acest amplu proces de selectare, analiză și evaluare a informațiilor permite :

— definirea seriilor unitare și familiilor de utilaje, ce grupează utilaje avînd concepția constructivă, respectiv parametri comuni ;

— stabilirea nomenclatorului de funcții ale utilajelor, prin funcție înțelegînd „rezultat al proprietăților produsului capabile a satisface o necesitate sau a se vinde" [3].

Aceste rezultate constituie premise pentru conceperea optimă a sistemelor tehnice individuale — obiect al celei de-a doua etape a studiului. Abordarea problemei în mod sistematic este facilitată de analiza valorii, ce asigură instrumentul metodologic pentru orientarea proiectării spre soluții de maximă eficiență.

Aplicată asupra seriilor unitare și familiilor de utilaje, analiza valorii permite : simplificarea producției, prin stabilirea unor **limite optime ale diversificării dimensionale ;** unificarea constructivă, prin conceperea unor **soluții unitare pentru subansamblele ce materializează funcții comune pe familii de utilaje.** Adîncirea analizei asupra acestor subansamble asigură ridicarea pe o treaptă superioară a tipizării utilajelor, oferind mari posibilități de raționalizare a producției.

Prezentarea de mai sus — explicînd logica întregii acțiuni — se regăsește **în planul operațional,** ale cărui etape sînt :

1) **studierea ansamblului de utilaje** pentru deformare plastică : culegerea informațiilor ; clasificarea și codificarea lor ; stabilirea nomenclatorului general de funcții ; gruparea utilajelor pe familii și serii unitare ;

2) **studierea familiilor de utilaje** pe baza analizei valorii ;

3) **studierea subansamblelor ce materializează principalele funcții** ale utilajelor.

La ora actuală, prima etapă a studiului este parcursă. Pe baza unei largi informări asupra mulțimii utilajelor pentru deformarea plastică a metalelor, s-a imaginat un sistem unitar de criterii ce permit aprecierea și gruparea lor [4]. Criteriile se referă la principalele caracteristici constructive și funcționale ale utilajelor, a căror cunoaștere este utilă atît proiectanților de utilaje cît și tehnologilor, pentru optimizarea deciziei de alegere a utilajelor corespunzător cerințelor tehnologiei.

Pentru ușurarea acestui proces de informare propunem un nou sistem de codificare a utilajelor (fig. 1).

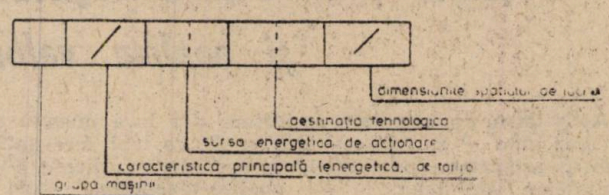

Fig. 1

Prezentăm informativ, pentru o presă hidraulică de 630 kN, codul după sistemul zecimal de clasificare a fondurilor fixe din economia națională, respectiv codul corespunzător sistemului propus (fig. 2). Nu contestăm necesitatea unui sistem general de codificare a fondurilor fixe, remarcăm doar că el se dovedește ineficient în procesul pregătirii și conducerii [illegible].

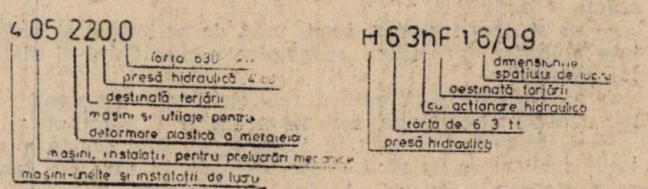

Fig. 2

Pe baza studiilor întreprinse au fost stabilite 7 grupe de utilaje, delimitate în raport cu două criterii : caracteristicile energetice şi de forţă ce definesc principiul de funcţionare a utilajului, respectiv viteza de deformare.

Întreaga acţiune de clasificare şi codificare a utilajelor a fost orientată spre cerinţele analizei valorii, căci s-a urmărit evidenţierea însuşirilor produsului ce-i determină utilitatea. Analizîndu-se în acest sens utilajele pentru prelucrarea metalelor prin deformare plastică, s-a stabilit nomenclatorul general al funcţiilor (care sînt, toate, obiective) :

● **Funcţii principale : 1** — transformă energia în lucru mecanic de prelucrare ; **2** efectuează mişcări funcţionale ; **3** — transmite energie ; **4** — stabileşte regimul de funcţionare ; **5** — asigură reglarea parametrilor funcţionali ; **6** — asigură asamblarea maşinii ; **7** — preia forţele ; **8** — asigură deservirea în spaţiul de lucru ; **9** — este fiabil ; **10** — este ergonomic.

● **Funcţii auxiliare : 11** — asigură echilibrarea organelor de lucru (condiţionare : 2) ; **12** — asigură ungerea (condiţionare : 1, 2, 9) ; **13** — asigură răcirea (condiţionare : 3, 9) ; **14** — asigură protecţia utilajului (condiţionare : 9).

Cunoaşterea acestor funcţii, comune tuturor utilajelor de deformare plastică, reprezintă punctul de plecare în studierea familiilor de utilaje pe baza analizei valorii.

şef lucr. ing. M. CODREA
şef lucr. ing. D. EHRLICH
Universitatea din Braşov

[1]) Savii, Gh., Cojocaru, G.: Flexibilitatea în fabricaţia de maşini. Ed. Facla, 1977, p. 9.
[2]) Crişan, I. Tehnologia ca sistem. Ed. ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1980, p. 33.
[3]) Crum, L.W.: Ingineria valorii. Ed. tehnică, Bucureşti, 1976, p 55.
[4]) Pe această temă, autorii articolului de faţă au publicat studiul: Un nou sistem de codificare a maşinilor de deformare plastică — o necesitate a raţionalizării exploatării maşinilor şi pregătirii fabricaţiei. Noutăţi în domeniul tehnologiilor şi utilajelor pentru prelucrarea la cald, vol. II, Universitatea din Braşov, 1980.

Maximizarea eficienţei economice obţinute prin analiza-diagnostic şi analiza valorii

Activitatea de cercetare-proiectare din ţara noastră are la dispoziţie — şi foloseşte din ce în ce mai frecvent — pentru asigurarea unei eficienţe economice ridicate a rezultatelor sale, tehnicile de **analiză-diagnostic** (AD) şi **analiza valorii** (AV).

Cu toate că mulţimea fenomenelor ce pot fi analizate este mai mare în cazul AD decît în cel al AV, se utilizează, în general, aceleaşi metode de culegere şi prelucrare a informaţiilor, de stabilire şi fundamentare a soluţiilor optime şi de implementare a soluţiilor adoptate pentru realizarea obiectivelor urmărite.

Ca domeniu general de aplicare a lucrărilor de AD şi AV, activitatea de cercetare-proiectare se caracterizează prin următoarele elemente corespunzînd unor cerinţe principale şi definitorii :

— să se încadreze ca scop, mod de acţionare şi rezultate obiectivelor politicii economice a partidului şi statului nostru ;

— să prezinte certitudinea realizării unor economii ce pot motiva cheltuielile care urmează a fi efectuate ;

— să asigure aplicarea în termene cît mai scurte a soluţiilor adoptate, mărind astfel perioada în care ele generează economii, întrucît — după cum se ştie — orice soluţie suferă în timp o anumită uzură morală, ce poate duce la scoaterea ei din uz ;

— să genereze soluţii de înaltă competitivitate din punct de vedere tehnic şi economic, pe perioade de timp cît mai lungi ;

— să asigure realizarea unor efecte economice pozitive la nivelul economiei naţionale, chiar dacă la nivelul unităţii în care se aplică soluţia rezultatele au şi aspecte aparent negative ;

— să aibă un caracter de activitate colectivă, antrenînd specialişti atît din cercetare, cît şi din producţie ;

— să asigure amortizarea în termene cît mai scurte a cheltuielilor de cercetare.

Acţiunea de integrare în activitatea de cercetare a lucrărilor de AD şi AV se află actualmente într-o situaţie caracterizată prin următoarele aspecte :

— s-a desfăşurat pe scară destul de largă sensibilizarea cadrelor de conducere şi a specialiştilor din diferite ramuri ale economiei naţionale ;

— au fost instruiţi în acest domeniu numeroşi specialişti din unităţile economice ;

— într-o serie de institute de cercetare-proiectare şi întreprinderi s-au efectuat şi aplicat lucrări de acest gen, caracterizate prin importante efecte economice ;

— experienţa acumulată este suficientă pentru a se putea trece la generalizarea tehnicilor de analiză-diagnostic şi analiza vlorii pentru fundamentarea deciziilor ce se adoptă la nivel de centrală şi întreprindere, în vederea înfăptuirii obiectivelor cincinalului calităţii şi eficienţei.

În concordanţă cu elementele prezentate, în cadrul **Institutului de cercetare şi proiectare pentru utilaje şi piese de schimb** (al centralei de profil din Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii) s-a trecut la efectuarea în mod organizat a lucrărilor de AD şi AV, de către un colectiv de specialişti anume constituit şi avînd ca sarcini de plan teme în acest domeniu. Prin lucrările elaborate s-au urmărit şi realizat : reducerea consumului de metal, combustibil şi energie, a importurilor de materii prime şi materiale, mărirea gradului de tipizare a produselor, creşterea eficienţei economice.

În cadrul studiilor de analiză-diagnostic şi analiza valorii mai pot fi abordate şi alte obiective, cum ar fi : creşterea volumului producţiei pentru export, mărirea productivităţii muncii, reducerea gradului de poluare a mediului, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, fundamentarea direcţiilor de dezvoltare a unei unităţi economice ş.a.

Între obiectivele ce pot constitui tematică pentru lucrările de AD şi AV există o interdependenţă atît de mare, încît conferă acestor lucrări caracter de **analize complexe**, deoarece nu se poate trata un anumit obiectiv fără a analiza şi influenţele acestuia asupra celorlalte obiective.

Pentru lucrările de acest gen se aplică, după caz, diverse metode, în funcţie de natura obiectivelor urmărite, de complexitatea şi amploarea lucrării, precum şi de modul în care specialistul respectiv manevrează una sau mai multe din tehnicile specifice AD şi AV.

În activitatea colectivului nostru am resimţit însă nevoia şi a unor **instrumente de lucru noi, adecvate obiectivelor propuse şi care să ne garanteze obţinerea unor rezultate de maximă eficienţă.** Pornindu-se de la valenţele ample ale AD şi AV, au fost conturate, puse la punct şi verificate experimental :

— metoda **OPERA** ;
— metoda **ANTISOLUŢIEI.**

Metoda OPERA

Derularea unei lucrări de analiză-diagnostic impune în mod special existenţa unui scenariu compus dintr-o anumită succesiune a fazelor de realizare (din iniţialele cărora a fost compusă denumirea metodei). Considerăm ca adecvată următoarea succesiune :

— Obiective — definirea acestora ;
— Priorităţi potenţiale ;
— Elaborarea de rezolvări potenţiale ;
— Recomandarea de soluţii optime ;
— Aplicarea soluţiei adoptate.

Rezumativ, conţinutul acestor faze se prezintă astfel :

● **OBIECTIVE.** Orice lucrare de AD sau AV trebuie motivată precis. Cercetătorul trebuie să determine obiectivele ce derivă din obiectivul nominalizat al lucrării, precum și obiectivele ce pot fi influențate negativ sau pozitiv prin rezolvarea acestuia, stabilind grupe de obiective interdependente.

● **PRIORITĂȚI POTENȚIALE.** După stabilirea obiectivelor, pornind de la situația-reper supusă analizei se face cuantificarea influențelor potențiale asupra obiectivelor și se stabilește o ordine de priorități în analiza diverselor obiective, sau grupe de obiective, în funcție de valoarea economiilor potențiale rezultate. Considerînd două unități economice aflate în relația de executant (de produse sau servicii) — beneficiar (al acestor produse sau servicii), după locul pe care se regăsesc economiile potențiale, apar următoarele cazuri :

S (valoarea economiilor la nivel macroeconomic, rezultată din însumarea efectelor economice — pozitive sau negative — ale obiectivelor cu influențe economice la executant și la beneficiar) mai mare decît O — situație generatoare de priorități ;

S = O — situație indiferentă ;

S mai mic decît O — situație inacceptabilă.

● **REZOLVĂRI POTENȚIALE.** În ordinea priorităților stabilite pentru obiective sau grupe de obiective, se analizează două sau mai multe rezolvări potențiale, stabilindu-se pentru fiecare în parte efectele economice și recomandîndu-se direcțiile principale de rezolvare (menționăm că unul dintre factorii determinanți este timpul de la care încep să apară economiile, respectiv cel la care acestea încetează).

● **ELABORĂRI DE SOLUȚII.** Pentru diversele moduri de rezolvare recomandate se stabilesc în detaliu soluțiile tehnice ce urmează a fi aplicate, avîndu-se în vedere condițiile de realizare existente în unitatea analizată ; se pot stabili și alte unități în cadrul cărora să se facă aplicarea, ceea ce impune o reconsiderare a efectelor economice, atît la nivelul unității, cît și la nivel macroeconomic.

● **APLICARE.** Introducerea în practică a soluțiilor stabilite se face pe baza unui plan de valorificare, însușit de toți factorii de decizie ce pot influența realizarea. În acest plan pot apare responsabilități pentru beneficiar și cercetător. Considerăm că urmărirea aplicării trebuie să rămînă în exclusivitate în sarcina cercetătorului, ceea ce implică asigurarea cadrului adecvat sub raport legal (inclusiv asigurarea fondurilor de asistență tehnică).

Prin caracteristicile sale, această metodă prezintă avantaje certe :

— asigură **o succesiune logică a fazelor de rezolvare ;**

— este întrutotul **adecvată sistemului nostru de producție ;**

— se poate aplica **la orice situație reper** (indiferent de obiectivul urmărit, component al situației reper) și **pentru atingerea oricărui obiectiv** (indiferent de situația reper care conține obiectivul supus analizei) ;

— este **generatoare de soluții simple și de maximă eficiență economică ;**

— apare ca **o metodă simplă și ușor de aplicat** la lucrările de analiză-diagnostic și de analiza valorii.

Metoda ANTISOLUȚIEI

Potrivit unui principiu cunoscut al fizicii moderne, realizarea unui contact între materie și antimaterie generează fenomene cu degajări totale de energie. Prin analogie, în cadrul lucrărilor de AD și în special de AV s-a utilizat metoda antisoluției în scopul realizării unor efecte economice maxime (totale).

Aplicarea metodei urmărește fazele specifice lucrărilor de analiza valorii :

● **stabilirea antisoluției pentru valoarea de întrebuințare și analiza valabilității acesteia**, fiind posibile două situații :

— antisoluția demonstrată ca **viabilă**, în care caz activitatea care genera purtătorul valorii de întrebuințare dispare ;

— antisoluție **infirmată**, în care caz se continuă analiza la nivel de funcții ;

● **derivarea valorii de întrebuințare în funcții** (se admite apariția a **n** funcții), stabilindu-se antisoluții pentru fiecare funcție în parte, din analiză apărînd următoarele rezultate posibile :

— antisoluții viabile pentru **(n-1)** funcții, în care caz valoarea de întrebuințare devine identică, ca fond și formă, cu funcția a cărei antisoluție nu s-a dovedit viabilă ;

— antisoluții viabile pentru **m** funcții **(m** mai mic decît **n-1** și egal cu cel mult 2), în care caz valoarea de întrebuințare se redimensionează și reformulează corelat cu funcțiile rămase sub forma inițială și cele generate de aplicarea antisoluției ;

— antisoluțiile nu se pot dovedi viabile pentru nici una din funcții — caz în care, în general, se acceptă obiectivul (ca formă, mărime, direcție și sens) în forma din situația reper.

Stabilirea efectelor economice în urma aplicării acestei metode este foarte simplă, deoarece — după derivarea valorii de întrebuințare pe funcții și repartizarea consumurilor pe funcții — prin apariția unei antisoluții ca viabilă, consumul aferent funcției respective devine, în mod automat, economic. Însumarea consumurilor tuturor funcțiilor înlocuite de antisoluții duce la economisirea totală.

APLICAȚII

În cadrul I.C.P.U.P.S., metodele prezentate au fost aplicate la o serie de lucrări de cercetare, dintre care exemplificăm :

— aplicarea metodei OPERA la studiul de analiză-diagnostic pentru creșterea eficienței economice la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb București ;

— aplicarea metodei antisoluției la studiul de analiza valorii asupra operației de împrospătare cu nisip nou, uscat a amestecului de formare din turnătorii.

Pentru ambele cazuri, menționăm că soluțiile caracteristice situațiilor reper sînt practicate atît în țară cît și în străinătate, iar rezultatele studiilor respective constituie noutăți pe plan intern și mondial.

● **Aplicarea metodei OPERA**

Conform scenariului de aplicare prezentat în caseta din pag. 9, pentru această metodă s-au efectuat :

— **Obiective :** definirea ca obiectiv general a **creșterii eficienței economice**, stabilindu-se ca valoare minimă a economiilor potențiale, de 5 ori nivelul cheltuielilor de cercetare ; stabilirea obiectivelor colaterale ce se impun a fi rezolvate pentru realizarea obiectivului general ; reducerea consumurilor energetice, a consumului de metal, a importurilor de materii prime și materiale, creșterea gradului de tipizare a produselor, a volumului producției pentru export, a productivității muncii, îmbunătățirea condițiilor de muncă.

— **Priorități potențiale :** pentru stabilirea priorităților s-au analizat, împreună cu beneficiarul, acțiunile întreprinse de acesta asupra unora dintre obiective, constatîndu-se că pentru reducerea consumurilor energetice și de metal sînt în curs de aplicare importante măsuri și soluții, care pot modifica substanțial situația reper — urmînd ca studiul de analiză-diagnostic să abordeze celelalte obiective, cu referire în mod special la plăcile răcitor grătar, produs utilizat ca piesă de schimb în industria cimentului. Ca ordine de abordare și rezolvare a obiectivelor s-a stabilit : reducerea importurilor de materii prime și materiale, creșterea gradului de tipizare, creșterea productivității muncii — iar ca rezultate ale acestor trei obiective : creșterea volumului de producție la export, îmbunătățirea condițiilor de muncă. Din analiza economiilor potențiale a rezultat posibilitatea de a respecta condiția de eficiență

Componentele scenariului metodei OPERA

1 — analiza obiectivelor derivate din motivația lucrării; 2 — conexiuni generate de obiectivele motivației asupra altor obiective ale unității ; 3 — influența economică a obiectivelor ce se impun a fi analizate ; 4 — priorități în abordarea obiectivelor impuse de efectele economice potențiale ; 5 — rezolvări potențiale prin acțiuni interne, de colaborare, de import-export etc. ; 6 — stabilirea metodei optime de rezolvare în funcție de influența economică asupra situației-reper ; 7 — elaborări de soluții aplicabile pentru metoda de rezolvare adoptată ; 8 — stabilirea soluției optime la nivel macroeconomic, cu detalii de modificare a situației reper ; 9 — întocmirea planului de valorificare în varianta obținerii de economii maxime în timp și spațiu ; 10 — valorificarea lucrării și fundamentarea acesteia pentru popularizare și generalizare.

Componentele scenariului metodei ANTISOLUȚIEI

1 — definirea valorii de întrebuințare (V.I.) ; 2 — stabilirea antisoluției (A.S.) pentru V.I. ; 3 — analiza cu confirmarea valabilității A.S. pentru V.I. ; 4 — eliminarea operațiilor tehnologice ce generau purtătorul de V.I. ; 5 — analiza influențelor generate de valabilitatea A.S. ; 6 — analiza cu infirmarea A.S. pentru V.I. ; 7 — derivarea V.I. în n funcții elementare; 8 — stabilirea de A.S. elementare pentru fiecare funcție ; 9 — analiza și confirmarea A.S. pentru **n-1** funcții; 10 — reformularea V.I. la nivelul funcției rămase valabile; 11 — eliminarea operațiilor tehnologice ce generau purtătorii funcțiilor infirmate de A.S. la nivelul de **n-1** ; 12 — analiza și confirmarea a **n-m** A.S. ; 13 — reformularea V.I. prin însumarea funcțiilor rămase valabile ; 14 — eliminarea operațiilor tehnologice ce generau purtătorii funcțiilor infirmate de A.S. la nivel de **n-m** ; 15 — analiza și infirmarea tuturor A.S. elementare ; 16 — confirmarea valabilității V.I. la nivelul situației reper (timp, spațiu, conjunctură economică) ; 11 — circuit fictiv al scenariului ; 18 — stabilirea influențelor generate de rezultatele analizei ; 19 — comparație economică între situația reper și situația definită prin analiză ; 20 — realizarea planului de valorificare a soluțiilor stabilite ; 21 — analiza rezultatelor, generalizarea lor și valorificarea tehnico-științifică.

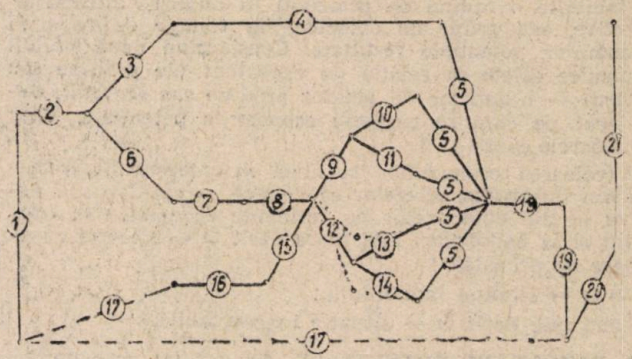

Succesiunea operațiilor în circuitele posibile : circuitul **I** (grad 0) 1-2-3-4-5-18-19-20-21 ; **II** (grad 1) 1-2-6-7-8-9-10 (11) 5-18-19-20-21 ; **III (n-m)** 1-2-6-7-8-10-13 (14) 5-18-19-20-21 ; **IV (n)** 1-2-6-7-8-15-17. (Figura prezintă schema circuitelor). **n** = numărul funcțiilor elementare derivate din V.I. ; **m** = numărul A.S. elementare confirmate ca valabile. Circuitele 12, 13 și 14 au domenii de existență limitate de condiția : 2 cel mult egal cu **m** și mai mic decît **n-1**.

(economiile potențiale să întreacă de cel puțin 5 ori cheltuielile de cercetare).

— **Rezolvări potențiale.** Studiul se efectuează pentru fabricantul produselor, dar în mod inevitabil are repercusiuni și asupra activității utilizatorului acestora — fapt pentru care, în determinarea diverselor metode de rezolvare, s-a analizat și situația reper existentă în exploatarea produselor. Ca rezultat s-au stabilit următoarele rezolvări potențiale : utilizarea unui același timp de placă răcitor grătar pentru funcții identice sau funcții asemănătoare ; reducerea consumului de plăci prin diminuarea secțiunii răcitoarelor la nivelul celei mai mici secțiuni utilizată în exploatare ; reducerea gradului de aliere al plăcilor în general și diferențierea acestuia în funcție de solicitările termice la care ele sînt supuse în diversele zone ale răcitorului. S-a adoptat, ca metodă de rezolvare, intervenția prin soluții și măsuri în exploatarea plăcilor, deoarece aceasta prezintă, în mod evident, maximum de eficiență la nivel macroeconomic.

— **Elaborări de soluții.** Prin detalierea metodei de rezolvare adoptată s-au stabilit următoarele soluții : realizarea în fabricație a unui singur tip de placă — placă plană centrală — pentru toate răcitoarele de 800 t clincher/24 ore ; utilizarea fontei refractare în locul oțelului refractar; diversificarea compoziției chimice a plăcilor, în funcție de zona de răcitor în care sînt utilizate ; stabilirea unor noi tipuri de plăci și traverse, în funcție de gradul de uzură al acestora.

Economiile potențiale rezultate la nivel macroeconomic, ca însumare a economiilor generate de soluțiile de mai sus, au următoarele valori : **reducerea importurilor de materii prime cu circa 300 000 lei/an ; reducerea consumurilor de combustibil înglobat cu circa 1600 tcc/an ; ECONOMII TOTALE DE CIRCA 10 000 000 LEI/AN.**

În plus, apar o serie de avantaje necuantificate, cum ar fi : creșterea gradului de tipizare, prin realizarea unui singur tip de placă, în locul celor 12 tipuri existente în situația reper ; crearea posibilităților de mecanizare a fabricației, prin reducerea numărului de tipodimensiuni și asigurarea unui caracter de producție de serie al fabricației de plăci ; înnoirea produselor prin crearea de noi tipuri, fapt ce conduce la creșterea competitivității acestora și, implicit, la oferirea acestora la export în condiții avantajoase pentru noi și pentru parteneri.

— **Aplicare.** O parte din soluțiile și măsurile stabilite au fost experimentate chiar pe parcursul elaborării studiului, constatîndu-se viabilitatea lor ; celelalte urmează a fi experimentate și aplicate conform planului de valorificare.

● Aplicarea metodei ANTISOLUȚIEI

Studiindu-se operația de **împrospătare cu nisip nou, uscat a amestecurilor de formare în turnătorii,** s-a constatat că pentru funcția elementară — uscarea nisipului pentru împrospătare — antisoluția constînd în utilizarea de nisip fără uscare s-a dovedit viabilă și, deci, **s-a eliminat această funcție de uscare.** Ca urmare, s-au obținut economii maxime de combustibil (reducere totală) și economii parțiale de energie electrică. Valoarea de întrebuințare a operației devine „împrospătarea cu nisip nou", în loc de „împrospătarea cu nisip nou, uscat", din situația reper. Studiul a fost aplicat și a dus la **economisirea a 20 kg de combustibil convențional pe tona de nisip nou** utilizat pentru împrospătarea amestecurilor de formare ; **generalizată pe întreaga economie națională, soluția ar putea oferi O REDUCERE DE CONSUM ECHIVALENTĂ CU 10 000 tcc.**

ing. Stan VULCAN
șeful colectivului de analiza valorii de la I.C.P.U.P.S. București

APLICAREA A.V. PESTE HOTARE

● *În cartea „Analiza valorii. Metodă de progres" („Analiza wartosci. Sposob na postep", Panstwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Varşovia), cercetătorul polonez Wieslaw Ilczuk face o amplă analiză a locului şi rolului pe care-l deţine, în ansamblul problematicii inovării, A.V., considerată ca „o metodă ştiinţifică interdisciplinară de gîndire colectivă creatoare a categoriilor de funcţii şi costuri, care conduce la determinarea valorilor celor mai avantajoase din punct de vedere social ale obiectului studiat, ale fenomenelor sau problemelor unui nivel dat de dezvoltare a forţelor şi relaţiilor de producţie". Autorul prezintă — sprijinindu-se pe 50 de exemple — principiile şi condiţiile de aplicare a A.V., factorii care influenţează eficienţa şi aplicabilitatea metodei. Introdusă în Polonia în anul 1968, A.V. a fost aplicată în decurs de mai bine de un deceniu în circa 10 000 de studii, avînd o eficienţă medie anuală la un studiu concretizată în economii de circa 1,5 milioane de zloţi — din care 60—70% pe seama reducerii cheltuielilor materiale — şi un raport între cheltuielile pentru elaborarea şi aplicarea soluţiei şi eficienţa obţinută de 1:10.*

● *Competitivitatea recunoscută pe piaţa internaţională a produselor industriei japoneze se bazează şi pe extinderea deosebită pe care a căpătat-o în această ţară aplicarea A.V. Numărul utilizatorilor metodei, raportat la populaţia activă este mai mare de 2 ori decît în Statele Unite, de peste 3 ori decît în R.F.G., de aproape 10 ori decît în Franţa. În afară de membrii individuali, asociaţia japoneză de analiza valorii numără şi 370 de întreprinderi aderente.*

● *Franţa are o asociaţie naţională pentru analiza valorii, dar (după cum apreciază aceasta) numai 250—300 de analişti, adică aproximativ tot atîţia cîţi lucrează la firma japoneză Hitachi. Deşi primele studii datează de prin 1961, abia în ultimii cinci ani metoda a început să se afirme ; circa 300 de întreprinderi o aplică, dar numai 50 în mod curent. Se consideră că alte 2—3 mii de întreprinderi au nevoie urgentă de analişti bine pregătiţi. Pînă în prezent, de formarea lor se ocupă doar cîteva cabinete de consultanţă în A.V. (cursuri de sensibilizare), unele instituţii de învăţămînt superior tehnic (programe de reciclare) şi unele mari firme industriale, pentru personalul propriu (Citroën, de pildă, a realizat în decurs de doi ani specializarea ca analişti a 50 de cadre şi sensibilizarea altor peste 400, care lucrează în colective interdisciplinare de A.V. o parte din program, restul timpului îndeplinindu-şi funcţiile de bază).*

● *Revista americană „Industrial World" — definind analiza valorii ca o abordare metodică a fiecărui produs din punctul de vedere al cerinţelor utilizatorului, care descoperă şi elimină costurile inutile modificînd natura nu a sistemului, ci a produsului — consideră tipizarea materialelor, pieselor şi subansamblelor ca o tehnică specifică a A.V. Elementele standardizate, fiind mai ieftine decît cele special concepute şi fabricate, trebuie preferate acestora dacă pot satisface funcţiile respective în cadrul unui proiect simplificat al produsului şi în condiţiile unor tehnologii adecvate.*

● *O anchetă realizată de revista „L'Usine nouvelle" în rîndul unor specialişti francezi care practică A.V. oferă elemente pentru un portret-robot al analistului. El este de regulă un inginer sau subinginer, în vîrstă de 30—35 de ani, bun cunoscător al industriei, dotat cu curiozitate profesională şi cu capacitate de sinteză ; cunoaşte cel puţin o limbă străină, pentru a-şi putea selecta din materialele documentare informaţii asupra produsului ce face obiectul studiului ; are o personalitate puternică şi aptitudini de comandant, necesare pentru animarea şedinţelor de brainstorming. Nu este neapărat necesar ca el să stăpînească în profunzime tehnica şi tehnologiile noi din domeniul respectiv, dar o cultură generală tehnică este indispensabilă.*

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

Corecţia abaterilor şi corecţia obiectivelor

În studiul „Sistemul bugetar şi controlul gestiunii", publicat în revista franceză „Direction et gestion des entreprises" (anul 15, nr. 5), Gilbert Pillot, consultant în probleme financiare şi autor al modelelor de similare a gestiunii MERCURE, defineşte elaborarea bugetelor ca punct-cheie al procesului de control al gestiunii, oferindu-i acestuia sistemul de referinţă pentru aprecierea rezultatelor. Abaterile faţă de obiectivele stabilite prin bugete sînt consecinţa unor perturbări ca : modificarea datelor iniţiale, apariţia unui fenomen neprevăzut, aprecierea eronată a consecinţelor deciziilor, modificarea deciziilor sau a aplicării lor (intensitate, termen, cîmp de aplicare).

Într-o primă fază, analiza cauzelor abaterii permite : să se actualizeze bazele de date ; să se integreze factorii noi în mecanismele economice ale întreprinderii ; să se reanalizeze ideile admise asupra consecinţelor acţiunii (relaţia între decizie şi efectul scontat) ; să se controleze aplicarea deciziilor, stimulînd aprofundarea fundamentării deciziilor de luat în interesul comun la toate nivelurile întreprinderii. Din moment ce aceste acţiuni sînt integrate în gestiunea curentă, într-o a doua fază, controlul gestiunii devine esenţialmente prospectiv (a priori). Pentru a multiplica acţiunea de control la niveluri cît mai apropiate cu putinţă de bază, conducerea întreprinderii trebuie să ducă mai departe implementarea sistemului de presiviune şi control, descompunînd bugetul global pe funcţii sau pe secţii.

Sistemele tradiţionale de urmărire a costurilor au fost, în general, concepute în ideea de a reda costul de producţie final al produselor, integrînd suma costurilor istoric constatate, fie ele normale sau anormale. Tendinţa actuală este însă de a considera că numai costurile normale trebuie incluse în costul de producţie al obiectului produs, pe cînd cheltuielile aleatorii, accidentale trebuie să intervină global, în plus sau în minus, la nivelul rezultatelor economice, fără a fi imputate direct produsului (întrucît, dat fiind caracterul lor accidental, ele nu adaugă valoare acestuia). Pe planul controlului gestiunii, suma costurilor istorice, pe comandă sau pe serie de produse, prezintă doar un interes limitat : localizarea abaterilor este însă esenţială pentru acţiunea corectivă.

După cum demonstrează sistemele biologice, electronice, cibernetice, funcţia generală de control este inseparabilă de noţiunea de echilibru ; forţele de creaţie existente în interiorul acestui sistem tind în permanenţă să compenseze dezechilibrele — iar acţiunea lor poate fi, la rîndul ei, o nouă cauză de dezechilibru, generatoare de noi acţiuni de corecţie. O structură în echilibru constituie un sistem a cărui funcţionare şi evoluţie sînt în permanenţă măsurate, pentru a determina acţiuni de corecţie asupra forţelor ce se exercită în interiorul ei — acţiuni automate, reflexe, în funcţie de un program prestabilit, cînd în experienţa trecută s-au înregistrat situaţii analoage, sau acţiuni declanşate de o decizie, cînd e vorba de interpretarea unei situaţii noi.

În cazul unităţii de gestiune, funcţia de control se exercită, în esenţă : prin sistemul informaţional, care culege datele, le sintetizează şi provoacă, în unele cazuri, acţiuni reflexe ; prin sistemul uman, care interpretează informaţiile şi provoacă acţiuni de corecţie în interiorul întreprinderii prin structura de decizie, iar în exteriorul întreprinderii — prin sistemul de relaţii cu mediul ; prin sistemul fizic sau sistemul de operare, a cărui funcţionare este modificată în direcţia unui nou echilibru.

Caracterul complex al realităţii, evoluţia rapidă a mediului economic şi social impun însă ca abaterile şi corecţia lor să fie interpretate mai elastic : nu întotdeauna înlăturarea abaterii şi revenirea la obiectivul fixat constituie cea mai bună soluţie, căci o analiză atentă a cauzelor abaterii poate arăta că obiectivul stabilit n-a fost bine ales, sau că abaterea corespunde evoluţiei reale a contextului. Interpretarea analitică a abaterilor, pe factori de gestiune, poate duce astfel la decizii de revizuire a obiectivelor, care să restabilească la un nivel de eficienţă mai înalt echilibrul sistemului.

autoconducere

Conceptul de mecanism economico-financiar al întreprinderii

Caracterul tot mai complex al proceselor de producție și dezvoltare economică impune perfecționarea continuă a formelor de conducere, îmbunătățirea instrumentelor utilizate în conducerea, controlul și urmărirea realizării acestor procese, într-un cuvînt perfecționarea mecanismului economico-financiar. Pe această linie analizînd multilateral nivelul de dezvoltare la care a ajuns țara noastră, conducerea superioară de partid a formulat concluzia potrivit căreia se impune cu necesitate să se treacă la o nouă calitate în domeniul activității economice. În acest context Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978 a stabilit principiile și direcțiile de perfecționare ale mecanismului economico-financiar, astfel încît unitățile economice, organele de conducere colectivă, să dispună de mijloace și pîrghii economice corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice în cadrul fiecărei întreprinderi și, în ansamblu, pe întreaga economie.

Pentru a demonstra rolul și locul pe care îl ocupă contractele economice în cadrul noului mecanism economic al întreprinderilor, în cele ce urmează vom prezenta conceptul de întreprindere-subiect al raporturilor contractuale, elementele definitorii ale acestui mecanism, precum și tabloul instrumentelor de realizare.

1.1. ÎNTREPRINDEREA — PERSOANĂ JURIDICĂ, CU AUTOCONDUCERE ȘI AUTOGESTIUNE ECONOMICO-FINANCIARĂ

Întreprinderea, unitate de bază în sistemul economic socialist din țara noastră, este abordată în literatura de specialitate dintr-o multitudine de unghiuri, datorită funcțiilor și activității complexe pe care o desfășoară. În cele ce urmează, ne vom mărgini să punctăm trăsăturile și prerogativele ei esențiale, mecanismul de funcționare al întreprinderii, privită ca subiect al raporturilor contractuale la care participă, pentru îndeplinirea acelei fracțiuni din planul național unic ce îi revine, raporturi generatoare de drepturi și obligațiuni, reglementate de dreptul nostru economic.

a) Elemente definitorii. În literatura de specialitate întreprinderea este definită și caracterizată sub diverse formulări, reușit sintetizate într-un recent studiu apărut în „Revista economică" (5). În Dicționarul de economie politică, întreprinderea este definită ca fiind o „unitate de bază a economiei naționale, în care se desfășoară activitatea economico-socială. Întreprinderea reunește diferite laturi și grupe de activități, constituind o unitate tehnico-productivă și economică, organizatoric-administrativă și socială, care îi conferă autonomie funcțională, un anumit loc în diviziunea socială a muncii și un anumit mod de organizare a relațiilor pe verticală și pe orizontală în cadrul economiei naționale".

Într-o altă lucrare de specialitate, în care autorul se referă la întreprinderea industrială, se arată că aceasta „este o unitate economică autonomă, o verigă de bază a sistemului industriei naționale, al cărei principal scop este de a fabrica produse sau a realiza servicii sau prestații care să răspundă unor nevoi ale pieței interne și externe" (3 ; 13). După părerea autorului întreprinderea industrială socialistă este caracterizată prin unitatea tehnico-productivă, organizatorică și economică".

Autorul studiului la care ne-am referit conchide, în mod argumentat, că întreprinderea constituie „o unitate socială în sensul larg al termenului, un sistem de relații sociale, o verigă a întregii formațiuni economico-sociale. Colectivul oricărei întreprinderi socialiste este, în același timp, un colectiv de muncă, un colectiv de producție și un colectiv economico-social". (5 ; 3).

Fără să contestăm adevărul formulărilor de mai sus, adăugăm că definirea noțiunii de întreprindere este indisolubil legată de calitatea sa esențială care constituie, în același timp, o caracteristică definitorie, ce poate să lipsească altor unități economice, și anume **personalitatea juridică.** Văzută astfel întreprinderea, credem util să redăm textele corespunzătoare din Legea nr. 5/1978 ; care o definesc ; la art. 1 se arată că „întreprinderea de stat este unitatea de bază în care se desfășoară activitatea economico-socială și în care oamenii muncii își exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor —, producători și beneficiari ai bunurilor materiale". În continuare, alineatul 2 al textului citat arată că „întreprinderea are ca obiect de activitate, în funcție de specific, producerea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, aprovizionarea și desfacerea produselor". După ce definește obiectul de activitate al întreprinderilor, legea citată, la art. 2, face precizarea că acestea **„au personalitate juridică"** și „plan propriu, corespunzător activității pe care o desfășoară, parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economico-socială, încheie bilanț, au cont la bancă, beneficiază de credite bancare, **au relații economice,**

financiare și juridice cu alte unități, utilizează formele de cointeresare materială prevăzute de lege, exercită controlul asupra tuturor activităților pe care le desfășoară".

Textele invocate scot pregnant în evidență elementele definitorii ale întreprinderii de tip socialist din țara noastră, nemai fiind nevoie de alte comentarii, în afară de precizarea că atribuirea calității de persoană juridică întreprinderii înseamnă, implicit, recunoașterea dreptului la un patrimoniu distinct, compus din acea parte a mijloacelor materiale și financiare proprietate unică a statului, încredințată spre administrare acesteia.

Pentru a contura mai complet conceptul de întreprindere, considerăm necesar să evidențiem faptul că în scopul îndeplinirii obiectului specializat al activității lor, întreprinderile îndeplinesc funcții complexe care, potrivit opiniilor majoritare ale autorilor, pot fi astfel grupate : funcția de cercetare-dezvoltare ; funcția de producție ; funcția comercială ; funcția financiar-contabilă ; funcția de personal.

Dacă în realizarea funcției de cercetare-dezvoltare, producție și personal, întreprinderea intră, în calitate de subiect de drepturi, în raporturi juridice interne, dintre care o mare parte chiar cu personalul propriu încadrat în muncă, pentru a-și exercita funcția comercială, ea perfectează o serie de raporturi juridice cu alte unități, dintre care majoritatea covîrșitoare sînt generate de contractele economice pe care le încheie în executarea planului propriu. Iată deci personalitatea juridică este intim asociată cu conceptul de întreprindere, fără de care, numai pe calea unor artificii juridice, și-ar putea îndeplini funcțiile sale și, în special, funcția comercială. Cu alte cuvinte lipsa investirii exprese cu personalitate juridică a unei unități economice face ca aceasta să nu-și poată îndeplini funcția comercială, respectiv să nu poată intra în raporturi contractuale de aprovizionare și desfacere, fără de care activitatea productivă nu se poate realiza și nici nu ar putea avea finalitatea preconizată : satisfacerea nevoilor altor unități sau ale consumului individual, în condițiile realizării de beneficii.

În conturarea trăsăturilor definitorii prin art. 1, aliniat ultim, Legea nr. 5/1978 stabilește că „întreprinderile se organizează și funcționează pe baza principiului autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare".

a) **Autoconducerea muncitorească.** Pe parcursul istoriei sale, multiseculare, întreprinderea a cunoscut variate forme de conducere, evoluînd de la forma unipersonală, la diverse formule colegiale sau, mai exact spus, la forme în care conducerea unipersonală era îmbinată cu unele instituții colective de decizie, îndrumare și control. Dacă în întreprinderea constituită sub forma societății în nume colectiv sau în comandită, din evul mediu, conducerea avea caracterul unipersonal, în întreprinderea de tip modern — societatea comercială pe acțiuni — conducerea unipersonală a președintelui sau a directorului general este directivată de organe colegiale de conducere și control — consiliul de administrație, consilii de supraveghere și adunarea generală a acționarilor. Oricare ar fi însă forma de conducere a acestor întreprinderi ele poartă amprenta societății în care se nasc și își desfășoară activitatea : apărarea și dezvoltarea capitalului privat și realizarea de beneficii cît mai mare de către deținătorii capitalului — acționarii.

Economia statelor socialiste a dat naștere unui nou tip de întreprindere, „în care oamenii muncii — așa cum se arată în legea de organizare a acesteia — își exercită direct prerogativele ce decurg din calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor —, producători și beneficiari ai bunurilor materiale". În aceste condiții, structura organizatorică a conducerii și principiile de funcționare a întreprinderilor de tip socialist sînt fundamental diferite. Principiile socialismului științific referitoare la conducerea economiei au căpătat un cadru juridic corespunzător prin Legea de organizare și conducere a unităților socialiste de stat, care proclamă organizarea acestora pe baza principiului autoconducerii muncitorești și al autogestiunii economico-financiare. Totodată, Legea nr. 5/1978 face precizarea importantă, potrivit căreia în conducerea și gestionarea întreprinderilor se ține seama de faptul că „organizarea activității economice se întemeiază pe principiul centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități".

Pentru realizarea autoconducerii muncitorești au fost create organe colective corespunzătoare: **adunarea generală** a oamenilor muncii, organ suprem de directivare, conducere și control al întreprinderii ; **consiliul oamenilor muncii**, organ cu largi atribuții de decizie în conducere și control ; **biroul executiv** al consiliului oamenilor muncii. La ședința de constituire a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 1977, secretarul general al partidului a subliniat că „privim organismele, colectivele de muncă, consiliile oamenilor muncii, ca forme de dezvoltare a autoconducerii muncitorești, de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare și materiale ce îi sînt încredințate, ca parte a avuției generale a întregului nostru popor".

Modul de acționare a organelor colective de conducere și, în primul rînd componența acestora, dovedește că ele un rol general, în sensul că cuprind toate aspectele activității economice și sociale din întreprinderi și operează atît în procesul de elaborare a deciziilor cît și în faza de adoptare a lor. Pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate că „**prin conducerea colectivă se realizează în întregime autoconducerea muncitorească.** Organele unității de stat sînt tocmai formele organizate în care întreg colectivul de oameni ai muncii — în calitate de proprietari, producători și beneficiari — își exercită în mod direct sau prin reprezentanți, atributele de conducere" (4 ; 190).

Caracterizarea autoconducerii muncitorești ar fi incompletă fără sublinierea rolului pe care îl are partidul ; după cum este bine cunoscut, Constituția țării noastre consacră Partidului Comunist Român rolul de forță politică conducătoare. Este deci, firesc, ca organizațiile de partid din fiecare întreprindere să exercite conducerea politică a vieții economico-sociale, să urmărească și să controleze înfăptuirea în bune condiții a sarcinilor ce decurg din programele de dezvoltare economică și socială a acesteia (1 ; 1).

b) **Autogestiunea economico-financiară.** Tratînd despre personalitatea juridică a întreprinderii, am arătat mai sus că o trăsătură caracteristică a acesteia o constituie dreptul la un patrimoniu propriu, format dintr-o fracțiune a proprietății unice de stat asupra mijloacelor de producție, patrimoniu menit să creeze condițiile materiale indispensabile îndeplinirii obiectului de activitate atribuit prin actul de înființare. Existența acestui patrimoniu implică, în mod necesar, administrarea, gospodărirea și gestionarea lui, indiferent de tipul de întreprindere căruia îi aparține; cu alte cuvinte, gestionarea patrimoniului propriu, în sensul larg, al termenului, care cuprinde nu numai activitatea de evidență și conservare, ci, în primul rînd, aceea de administrare, respectiv de gospodărire, în scopul realizării obiectului de activitate, este o latură inseparabilă a conceptului de conducere a întreprinderii.

La noi, după apariția întreprinderilor de stat, activitatea de administrare a patrimoniului acestora a fost supusă unor reglementări și principii, cunoscute sub noțiunea generică de gospodărie chibzuită, gospodărie socialistă și, mai recent, sub aceea de gestiune economică. Evident, acești termeni exprimau un anumit stadiu de dezvoltare a principiilor de conducere și gestionare economică al întreprinderilor, care, printre altele, nu excludeau ideea subvenționării lor, autofinanțarea nefiind ridicată la rangul de regulă imperativă, generalizată.

Instituționalizarea, în baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, a autoconducerii muncitorești a însemnat, implicit, adoptarea celor doi piloni centrali ai acesteia, a celor două laturi esențiale : a) **autogestiunea** fondurilor întreprinderii și b) **autofinanțarea** activităților sale din resurse proprii (respectiv prin constituirea de fonduri proprii). Aceste două laturi ale autoconducerii — autogestiunea și autofinanțarea — sînt reunite în documentele de partid, în acte normative și în literatura de specialitate sub denumirea de **autogestiune economico-financiară** (1 ; 4). Desigur, că nu este vorba numai de adoptarea unei terminologii noi, ci, în primul rînd, de un salt calitativ, de un conținut nou al modului de gestionare și administrare a întreprinderilor din țara noastră, determinat și configurat prin noul mecanism economic-financiar.

Sintetizînd normele de drept care consfințesc principiul autogestiunii economico-financiare, în unire cu alți autori (4 ; 10), prezentăm, în cele ce urmează, trăsăturile sale caracteristice.

În primul rînd, întreprinderile se bucură de autonomie facilitată de sistemul de conturi proprii, evidență contabilă și bilanț și de dreptul de a intra în raporturi juridice, contractuale, financiare și de altă natură, cu alte unități socialiste și cu personalul propriu.

Printre raporturile juridice pe care le încheie întreprinderea — în cadrul autonomiei funcționale — prezintă importanță deosebită pentru realizarea planului, în condiții de autogestiune economico-financiară, raporturile contractuale privind aprovizionarea și desfacerea, precum și cele privind obținerea de credite, riguros reglementate prin Legea nr. 9/1972.

Pe bună dreptate se subliniază în literatura de specialitate că autonomia funcțională a întreprinderii nu are un caracter absolut ; această autonomie se caracterizează prin următoarele elemente proprii, specifice : a) autonomizarea întreprinderilor are loc în cadrul proprietății întregului popor și în condițiile menținerii și consolidării unității întregii economii naționale ; b) întreprinderile socialiste de stat sînt autonome nu față de societate, în ansamblul ei, față de economia națională, ci numai unele față de altele; c) autonomia economică are loc pe temeiul accentuării interdependențelor izvorîte din adîncirea specializării și cooperării, a concentrării și combinării producției materiale" (5 ; 3).

În al doilea rînd, autonomia funcțională, rezultat al autogestiunii, se manifestă în executarea planului propriu, în condițiile în care se asigură : acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație ; restituirea într-un termen cît mai scurt a fondurilor primite ; constituirea fondurilor necesare pentru finanțarea producției, investițiilor și altor utilități ; participarea la constituirea fondurilor centralizate ale statului ; participarea la beneficii a oamenilor muncii.

Sub acest aspect, arătăm că potrivit reglementărilor în vigoare, în situația în care beneficiul planificat se realizează de către întreprinderi, o cotă parte se prelevă la buget, restul rămînînd la dispoziția acestora pentru a constitui următoarele fonduri : a) fondul de dezvoltare economică ; b) fondul mijloacelor circulante ; c) fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; d) fondul pentru acțiuni sociale ; e) fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; f) fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; g) fondul pentru protecția muncii ; h) alte fonduri prevăzute de dispoziții legale. În situația în care întreprinderea realizează beneficii mai mari decît cele planificate, pentru stimularea unor asemenea rezultate, **beneficile peste plan** se împart în două, avînd următoarele destinații : pînă la 60% se lasă la dispoziția întreprinderii, iar 40% și mai mult se prelevă pentru societate ; partea care revine întreprinderii, după ce se diminuează cu o cotă ce se prelevă ca vărsămînt la buget și cu sumele care au alte destinații prevăzute de lege, se utilizează pentru suplimentarea următoarelor fonduri ce se află la dispoziția sa : a) fondul de dezvoltare economică; b) fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; c) fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii.

A treia caracteristică, înscrisă și în Legea nr. 5/1978, art. 1, o constituie faptul că autogestiunea economico-financiară „se întemeiază pe principiul centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități". În virtutea acestui principiu, autogestiunea întreprinderii se realizează în cadrul și în executarea planului național unic de dezvoltarea economico-socială, în conformitate cu normele de drept, îndrumările și actele de planificare emise de organele ierarhic superioare competente, actele și faptele sale juridice fiind supuse controlului bancar și a altor organe de control prevăzute de lege.

2. NOȚIUNEA DE MECANISM ECONOMIC-FINANCIAR; COMPONENTE ȘI INSTRUMENTE DE REALIZARE

Termen uzual, larg răspîndit și frecvent folosit în limbajul obișnuit — și, evident, în cel de specialitate —, conceptul de mecanism economic-financiar al întreprinderii este susceptibil de unele precizării în ceea ce privește sfera și conținutul lui, cu toate accepțiunile cunoscute în literatura noastră economică. Deși nu este un termen controversat, el a intrat în folosirea curentă fără a i se defini sensul lui ontologic, presupunîndu-se o unanimitate în înțelegerea elementelor și atributelor care-l compun.

În unele lucrări, făcîndu-se referiri la mecanismul economic-financiar al întreprinderilor, această noțiune este asociată — precizăm că nu identificată, ci mai curînd juxtapusă — cu principiul autoconducerii muncitorești și al autogestiunii, cu sistemul de conducere, organizare și funcționare a activității economice al acestora, cu sistemul lor de producție, informațional, de prețuri etc., potrivit contextului și scopului urmărit. Această juxtapunere, atunci cînd are loc, urmărește, să accentueze, să sublinieze forța conceptului de mecanism economic-financiar al întreprinderii prin procedeul repetării unuia sau mai multor elemente ce aparțin aceluiaș tot, alături de termenul generalizator.

Etimologic, prin mecanism (cuvînt provenit din limba latină — **mechanisma)** se înțelege o totalitate, un ansamblu de piese, de organe, destinat să asigure o anumită funcționare. Într-o altă accepțiune înseamnă chiar funcționarea acestui ansamblu prin acțiunea combinată a elementelor lui. Termenul de mecanism, într-un sens figurat, capătă și accepțiunea de sistem, de mod de organizare. Adoptarea termenului de mecanism în științele economice a conferit sensuri noi acestui concept, precum și elementelor care-l compun, corespunzător fenomenelor economice și relațiilor sociale pe care le exprimă.

Într-o lucrare de specialitate (2 ; 7) se arată că ansamblul proceselor de reglare a unei economii naționale, respectiv „a sistemului de ramuri, subramuri, unități de producție, de activități economico-sociale distincte, de formațiuni și locuri de muncă, grupate în subsisteme, compartimente și verigi organizatorice, legate între ele prin diviziunea socială a muncii și reglate prin numeroase și variate procese, a căror natură își află originea în bază economică" formează mecanismul economic. Se arată, de asemenea, că cea mai importantă latură a mecanismului economic al socialismului o reprezintă conducerea și organizarea pe bază de plan a economiei naționale.

Definiția exactă în cuprinsul ei, nu acoperă însă întregul concept al mecanismului economic-financiar în viziunea noastră. Etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre naționale a impus, printre altele, și o reconsiderare pe plan conceptual a termenilor cu care se operează în practica și teoria economică, reconsiderare care a avut drept temei aplicarea creatoare a principiilor și adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete și particularitățile societății noastre socialiste multilateral dezvoltate. Perfecționîndu-și permanent mijloacele tactice, în vederea atingerii în condiții optime a programului de dezvoltare a patriei socialiste și îmbunătățirii continue a nivelului de trai, partidul nostru a ridicat pe o nouă treaptă participarea conștientă și activă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii la autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. S-a trecut hotărît la aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, la reorganizarea pe aceste baze a funcționării economiei naționale. Creșterea economică, accentuarea laturilor calitative ale activității economice, urmărirea unei eficiențe cît mai ridicate în toate sectoarele sînt obiective prioritare pentru atingerea cărora partidul și statul nostru au adoptat măsurile corespunzătoare.

Un moment hotărîtor în această privință l-a avut Plenara Comitetului Central al P.C.R. din martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. „Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice — se spune în Hotărîrea adoptată — necesită să se perfecționeze mecanismul economic-financiar, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare". Perfecționarea mecanismului economico-financiar înseamnă accentuarea rolului activității de planificare și a celei financiare în îndeplinirea prognozelor de dezvoltare.

În realizarea acestor obiective, Hotărîrea Plenarei a trasat ca sarcină adoptarea unui complex de măsuri cu privire la ridicarea pe un plan superior a autoconducerii muncitorești, la întărirea autogestiunii economico-financiare, la sporirea răspunderii întreprinderilor pentru întocmirea planului propriu de dezvoltare, pentru problemele financiare, elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli, introducerea ca indicatori de bază a valorii producției nete și producției fizice, precum și perfecționarea celorlalți indicatori economici și financiari.

Toate aceste obiective, orientări și sarcini, prin autoritatea și prestigiul forului care le-a adoptat — în baza unei analize științifice a realității economice socialiste din țara noastră — sînt tot atîtea trăsături care caracterizează procesul larg de perfecționare a întregului mecanism. Ținînd seama de elementele calitativ superioare introduse se poate afirma, cu profund temei, că s-a trecut la un nou mecanism economic-financiar.

Pe plan juridic, a fost realizat un amplu program de legiferare a noului mecanism economic-financiar astfel încît se poate afirma că în prezent dispunem de un cadru legislativ corespunzător. A fost adoptată Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (nr. 5/1978); au fost modificate și îmbunătățite substanțial următoarele legi : Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (nr. 8/1972, modificată prin Legea nr. 1/1979) ; Legea finanțelor (nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1979) ; Legea contractelor economice (nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979); Legea cu privire

la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (nr. 14/1971, modificată prin Legea nr. 11/1980) ; în sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1980, a fost adoptată Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională (nr. 12/1981). Cadru legislativ menționat a instituționalizat, așa cum vom vedea, elementele componente și instrumentele de operare ale noului mecanism : principiile și formele de realizare ale autoconducerii și autogestiunii ; regulile conceptuale de elaborare și realizare ale planului național unic de dezvoltare economico-socială ; ierarhizarea indicatorilor economico-financiari, prin consfințirea rolului prioritar al producției nete, producției fizice, al beneficiilor ; a fost instituit planul de sinteză financiară, instrument indispensabil în realizarea autoconducerii și autogestiunii — bugetul de venituri și cheltuieli — precum și balanța activității de comerț exterior și planul de încasări și plăți valutare, la toate verigile economiei, începînd cu întreprinderea ; a fost reglementat corespunzător regimul contractelor economice, instrumente juridice de importanță vitală în dinamica mecanismului economic-financiar.

Așadar, atît pe plan conceptual, cît și pe cel juridic, noul mecanism economic-financiar constituie o realitate în funcțiune și o premiză a ridicării continue a eficienței economice în țara noastră. Plecînd de la concepte sale, prezentate mai sus, mecanismul economico-financiar poate fi deci definit ca fiind sistemul formelor și structurilor, metodelor, indicatorilor, precum și a instrumentelor prin care se realizează funcționarea și conducerea unitară a economiei naționale și a fiecărei verigi organizatorice și teritorial-administrative luate în parte, se evidențiază și se măsoară potențialul economic al țării, veniturile și cheltuielile de muncă socială corespunzătoare cerințelor creșterii economice, echilibrate și eficiente.

dr. Al. DEȚEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

1. Anastasescu, M.I. ; Deteșan, Al. ; Nistorescu Gh. — *Reglementări privind autoconducerea și raporturile contractuale ale întreprinderii, „Revista economică" — Supliment, nr. 41/1980.*

2. Blaga, Ion ; Manea, Gheorghe — *Mecanismul economic al socialismului, Editura științifică și enciclopedică, București, 1977.*

3. Dumitrescu, M. — *Organizarea structurală a întreprinderilor — elemente de organizare și conducere, Editura științifică, București, 1969*

4. Jornescu, C. ; Țigăeru, Gh. ; Zlătescu, Victor Dan — *— Legislația autoconducerii și autogestiunii întreprinderii, editată de „Revista economică", 1980.*

5. Negucioiu, Aurel — *Autogestiunea economico-financiară a întreprinderii ; trăsături caracteristice, concept, practică, „Revista economică" — Supliment, nr. 2/1981.*

asigurări

Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto

Prin „Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat", devenit Legea nr. 19/1972, s-a introdus asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În cadrul acestui Decret, la titlul II, capitolul III, se stabilesc deținătorii de autovehicule ce intră sub incidența asigurării, cazurile în care se acordă despăgubiri, cuantumul primelor de asigurare și termenele de plată a acestora, precum și principiile care se aplică la stabilirea despăgubirilor.

Prin „H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat" s-a reglementat procedura de stabilire și de încasare a primelor de asigurare, precum și celelalte norme de executare a dispozițiilor privind asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În acest sens arătăm că potrivit dispozițiilor art. 10, alineatul 2, din această hotărîre, la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, organizațiile socialiste care dețin autovehicule înmatriculate în Republica Socialistă România, ce sînt folosite pe teritoriul țării, au obligația să stabilească, potrivit tarifului, primele de asigurare și majorările datorate și să le plătească Administrației Asigurărilor de Stat.

În cele ce urmează, redăm, în baza normativelor susmenționate, obligațiile ce revin organizațiilor socialiste, în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Fiecare organizație socialistă (organ sau organizație de stat, instituție sau întreprindere de stat, organizație cooperatistă, obștească, profesională, culturală, sportivă, asociație etc.) își stabilește primele de asigurare precum și, dacă este cazul, majorările de întîrziere, ce datorează pentru autovehiculele pe care le deține, și le plătește sucursalei ADAS, în a cărei rază își are sediul și sînt înmatriculate autovehiculele.

Organizația socialistă deținătoare de autovehicule obligată la plata primelor de asigurare este cea înscrisă în certificatul de înmatriculare, în autorizația de circulație provizorie sau în autorizația de circulație de garaj.

Primele de asigurare se plătesc pentru toate autovehiculele cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm cubi, înmatriculate la inspectoratele miliției județene, respectiv al municipiului București, precum și pentru toate troleibuzele înmatriculate la întreprinderile de transport care le dețin, potrivit „Decretului nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice", republicat în baza Decretului nr. 128/1970.

Primele de asigurare se datorează de la 1 ianuarie a anului înmatriculării autovehiculelor pînă la 31 decembrie a anului radierii acestora.

Primele de asigurare anuale sînt următoarele :

— 175 lei pentru fiecare autoturism, autostation, autobuz, autocar, microbuz, autocamion, autofurgon, autodubă, autobasculantă, autocisternă, autocamionetă, autofurgonetă autotractor rutier, autoizotermă, autofrigorific, autospecial (autovehicul pentru gospodăria comunală sau pentru stingerea incendiilor, autosanitară, autodepanatoare, autovehicul cu instalație de radioficare, caravană cinematografică, autoatelier, automacara și altele asemănătoare), troleibuz și alte autovehicule, cu sau fără remorci ;

— 40 lei pentru fiecare motociclu cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm cubi (motocicletă, scuter, mototricicletă și altele asemănătoare), cu sau fără ataș.

Primele de asigurare de mai sus se plătesc anual, pînă la sfîrșitul lunii martie a fiecărui an, pentru anul în curs, atît pentru fiecare autovehicul care există înmatriculat la 1 ianuarie cît și pentru fiecare autovehicul care se înmatriculează de la 1 ianuarie pînă la 31 martie.

Pentru autovehiculele înmatriculate începînd cu 1 aprilie, pînă la 31 decembrie a fiecărui an, primele de asigurare de mai sus se plătesc în cel mult 15 zile de la data înmatriculării.

Primele de asigurare se plătesc numai pentru autovehicule. Pentru remorci, semiremorci și atașe nu se plătesc prime de asigurare.

Primele de asigurare se plătesc și pentru fiecare autorizație de circulație de garaj.

Pentru autovehiculele care se radiază din evidența circulației, primele de asigurare nu se mai plătesc începînd cu anul următor celui în care s-a făcut radierea.

Pentru autovehiculele care în același an se radiază de către un deținător și se înmatriculează de către un alt deținător, primele de asigurare pentru tot anul respectiv se plătesc separat de fiecare deținător. În cazul unor autovehicule care se radiază și se înmatriculează de același deținător, nu se plătesc din nou prime de asigurare pe același an.

Prin deținător, în sensul celor de mai sus, se înțelege organizația socialistă cu personalitate juridică proprie. Formează aceeași persoană juridică (același deținător) unitățile aceleiași organizații și care unități, fiecare în parte, nu au personalitate juridică proprie.

Prin înmatricularea unui autovehicul în Republica Socialistă România se înțelege atît înmatricularea făcută în baza certificatului de înmatriculare cît și cea făcută în baza autorizației de circulație provizorie. În cazul în care înainte de certificatul de înmatriculare s-a eliberat autorizația de circulație provizorie, se consideră ca dată a înmatricuării data emiterii autorizației de circulație provizorie.

Plata primelor de asigurare și a majorărilor de întîrziere aferente se face în contul bancar al sucursalei, menționîndu-se pe versoul dispoziției de plată suma majorărilor de întîrziere plătite, precum și numărul autovehiculelor pentru care s-au plătit primele de asigurare, grupate astfel :

— ...„autovehicule (altele decît motocicluri)" ;

— ...motocicluri ;

— ...autorizații de circulație de garaj".

Pentru autovehiculele nou intrate în parc și neînmatriculate încă la organele de miliție, pe versoul dispoziției de plată a primelor de asigurare sau într-o specificație anexă — care se prezintă organelor de miliție odată cu celelalte acte necesare pentru înmatriculare — se vor menționa seriile de motor ale autovehiculelor respective.

Pentru neplata în termen a primelor, asigurații plătesc, pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întîrziere, o majorare de 1%. Majorările astfel calculate nu pot fi mai mici de 10 lei, indiferent de cuantumul primei de plată și nici mai mari ca prima exigibilă, dacă acestea depășesc 10 lei.

Majorările de întîrziere se calculează începînd cu prima zi după expirarea termenului de plată și pînă în ziua plății efective a primei. La calcularea majorărilor de întîrziere, fracțiunea de lună se consideră drept lună întreagă, Luna se consideră începînd cu data care urmează termenului de plată, pînă la data corespunzătoare a lunii următoare (exclusiv).

Dacă termenul de plată cade într-o zi de repaus legal, majorările de întîrziere se calculează începînd cu ziua următoare celei de repaus.

Majorările de întîrziere se calculează și se plătesc de fiecare organizație socialistă plătitoare odată cu primele de asigurare neplătite în termen.

Potrivit dispozițiilor art. 6, pct. 13, din H.C.M. nr. 68/1970, neplata la termen a primelor de asigurare de către organizațiile socialiste constituie și contravenție, pentru care se aplică amenzile prevăzute la art. 7, lit. b, din aceeași hotărîre, personalului muncitor din organizațiile socialiste, precum și membrilor cooperativelor sau ai altor organizații obștești, care au săvîrșit asemenea fapte.

Pentru autovehiculele care au fost omise, primele de asigurare se stabilesc și se plătesc pentru tot timpul cît acestea au fost omise, însă pe cel mult doi ani în urmă, în afară de anul în curs : revizuirea primelor stabilite se admite pe aceeași perioadă. Primele sau diferențele de primă stabilite retroactiv se plătesc în două rate egale, prima rată în termen de 30 zile și a doua în termen de 60 zile de la data constatării situației de fapt.

Primele de asigurare de plată suplimentar pe anul în curs se plătesc pînă la sfîrșitul lunii martie. Dacă acest termen a expirat, primele de asigurare suplimentare pentru anul în curs se plătesc în același fel ca și primele de plată suplimentar pentru anii anteriori.

Pentru neplata în termen a primelor de asigurare suplimentare, majorările de întîrziere se calculează de la expirarea termenelor de plată stabilite așa cum se arată mai sus.

Primele de asigurare sau majorările de întîrziere plătite în plus se restituie, pe baza justificării organizației socialiste plătitoare, de sucursalele ADAS în termen de 30 de zile de la data cererii restituirii plusului.

Organele ADAS au dreptul să verifice legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente, să introducă la bancă dispoziții de încasare pentru sumele neplătite la termen și să aplice, în caz de contravenție, amenzile prevăzute de H.C.M. nr. 68/1970.

Potrivit prevederilor cap. I, lit. D, din instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor organele de control financiar intern au obligația de a verifica, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente.

Mircea POPESCU

Intrebări și răspunsuri

● ÎNTREPRINDEREA COMERȚULUI CU RIDICATA PENTRU PRODUSE ALIMENTARE (I.C.R.A.)-SĂLAJ ZALĂU, solicită precizări în legătură cu obligațiile și răspunderea furnizorului în livrarea produselor care au condiția de livrare franco — stația de destinație.

Condiția franco se referă numai la cheltuielile de transport care se includ în prețul produsului și nu cuprinde alte obligații. Din această cauză condiția franco este considerată ca o condiție de preț în sensul că prin ea este stabilită ce cotă de cheltuieli de transport este inclusă în prețul de livrare al produsului. Prin consecință, locul și modalitățile de recepție a produselor și a ambalajelor precum și precizarea obligațiilor cu privire la asigurarea mijloacelor de transport se stabilesc fie prin contractul economic încheiat de părți, fie — în unele cazuri — prin acte normative. Prevederile condiției franco prin care se precizează locul în care furnizorul predă produsele libere de orice cheltuieli se referă deci numai la modul în care se repartizează cheltuielile de transport între părțile din contract. A se vedea amănunte în lucrarea „Legea contractelor economice" pag. 58—59 editată de Revista economică în anul 1980.

● ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 116 A, ȘOSEAUA FUNDENI NR. 227 BUCUREȘTI se interesează dacă administratorul asociației de locatari, pensionar, are sau nu dreptul la decontarea cheltuielilor făcute cu deplasarea în localitatea de reședință în interesul asociației. Răspunsul este afirmativ ; întrucît drepturile materiale primite de administrator de la asociație răsplătesc numai munca acestuia, neavînd și destinația de a acoperi cheltuielile făcute de administrator în interesul asociației de locatari. Cuantumul acestora nu se poate stabili în mod anticipat, singura aprobare pe care o poate da adunarea generală referindu-se la dreptul de decontare a cheltuielilor efectuate. Desigur că, în cazul în care totalul cheltuielilor efectuate cu deplasarea într-o lună depășește costul unui abonament, organul competent al asociației poate aproba decontarea acestuia.

● CONSTANTIN DUMITRU — BUCUREȘTI solicită următoarele precizări :

— cînd se consideră eliberată de obligația de livrare unitatea furnizoare, în momentul predării produsului la magazie sau în momentul livrării ;

— confirmarea de comandă poate sau nu înlocui contractul economic în toate cazurile ;

— cum se stabilesc termenele de garanție a produselor.

Răspundem în adresa solicitărilor. Predarea produsului la magazia furnizorului este o operație lăuntrică a acestei unități, produsul în cauză nepărăsind patrimoniul furnizorului. Drept urmare nu momentul predării la magazie, ci data livrărilor efective a produsului are semnificație în raportul contractual dintre furnizor și beneficiar.

Confirmarea de comandă poate înlocui contractul economic în toate situațiile, în afară de următoarele : pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj și în cazul stabilirii de raporturi contractuale interne în vederea efectuării operațiilor de export și import. Vezi amănunte în lucrarea „Legea contractelor economice" pag. 64, editată de Revista economică în anul 1980.

În celelalte cazuri, potrivit art. 24, alin. final din Legea nr. 71/1969 (modificată și republicată în 1979), comanda confirmată în scris realizează contractul economic.

Termenele de garanție se fixează fie pe cale normativă (documentație tehnică, normă de întreprindere, stas, caiet de sarcini etc.), fie prin contract în cazul în care nu există termen legal. Vezi amănunte în lucrarea : „Calitatea — reglementări interne și internaționale — editată de Revista economică.

● TITUS ARDELEANU — BAIA MARE cere precizări cu privire la taxarea consumului de gaze, știut fiind că, o sobă pentru încălzit consumă mult mai mult decît un aragaz.

În situația clădirilor în care consumul de gaze pentru bucătării și spălătorii se înregistrează prin același aparat comun prin care se măsoară și consumul aferent încălzirii (cu sobe), caz prevăzut la lit. c de la pct. 7 din Normele C.P.C.P. nr. 2/1973, se procedează mai întîi la determinarea consumului aferent bucătăriilor și spălătoriilor, pe baza baremelor stabilite de unitatea furnizoare, diferența considerîndu-se ca fiind aferentă încălzirii. În cazul clădirilor de locuit, după ce s-a făcut această departajare, cheltuielile privind consumul de gaze la bucătării și spălătorii se repartizează proporțional cu numărul persoanelor (lit. d, pct. 7 din Norme), iar cheltuielile aferente încălzirii se repartizează după criteriile prevăzute pentru cheltuielile de încălzire (arătate la pag. 83 și urm. din lucrarea „Administrarea imobilelor".

● **ION CRACHINĂ, Piatra Olt** — Alin. 2 al art. 48 din Legea nr. 57/1974 enumeră — limitativ — cauzele care pot fi considerate ca independente de unitate și care pot determina reducerea — pînă la anulare — a diminuării retribuției. Între aceste cauze figurează și neprimirea la termenele stabilite prin contracte a unor materii prime sau materiale provenite din import. Situația relatată de dv. se referă însă la neprimirea unor animale de la alte unități agricole din țară, în care caz legea sus menționată nu prevede posibilitatea reducerii sau anulării diminuării retribuției.

● **A. CRUCEANĂ, Galați** — Potrivit prevederilor pct. 37 din regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale, în vigoare de la 1 ianuarie 1980, în rebuturile realizate se cuprind pierderile nerecuperabile atît din rebuturile definitive, cît și din cheltuielile cu remedierea rebuturilor parțiale. Potrivit prevederilor Legii nr. 7/1977 a calității produselor, pierderile tehnologice (inclusiv cele din rebuturile inevitabile) care se încadrează în limitele maxime admise, pot fi incluse în planul costurilor de producție (a se vedea și pct. 80 din regulile de bază sus amintite). Pierderile de acest fel peste limitele maxime trebuie recuperate de la persoanele vinovate de producerea lor. Potrivit prevederilor Ordinului nr. 83/16.XII 1978 al Comitetului de Stat pentru Prețuri, în antecalculațiile de preț, la poziția „materii prime și materiale" se pot include și pierderile din rebuturi conform notei care explică conținutul acestei poziții.

● **COLECTIVUL BIROULUI PLAN-DEZVOLTARE DE LA ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ BAIA BORȘA** — Pînă la aprobarea proiectului de decret elaborat în vederea reglementării unitare pe economie a prețurilor de achiziție și de livrare pentru unele materiale refolosibile, precum și unele măsuri pentru stimularea colectării, prelucrării și valorificării resurselor materiale refolosibile, stabilirea prețurilor se face de ministere și celelalte organe centrale potrivit atribuțiilor prevăzute la art. 97 din Legea nr. 19/1971, a principiilor prevăzute la art. 12 din Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 și a normelor metodologice de ramură.

● **G. POPESCU, Alexandria** — Potrivit prevederilor art. 6 alin. 1 din Legea nr. 22/1969 „cel ce urmează a fi încadrat sau trecut în funcția de gestionar va prezenta o dovadă eliberată de organizația socialistă în care a fost anterior încadrat din care să rezulte dacă a produs pagube avutului obștesc, natura acestora și dacă ele au fost acoperite. Această dovadă poate fi cerută de la ultimul loc de muncă și de organizația socialistă care ar urma să facă încadrarea sau trecerea în funcția de gestionar". În baza acestui text, dacă o persoană încadrată într-o unitate este trecută în funcția de gestionar în aceeași unitate este necesară dovada menționată de la unitatea unde a fost anterior încadrată.

Rolul activ al sindicatelor în DEZVOLTAREA CREAȚIEI TEHNICE DE MASĂ, A MIȘCĂRII INOVATORILOR ȘI INVENTATORILOR

ÎN ÎNTREAGA ȚARĂ oamenii muncii antrenați în întrecerea socialistă desfășoară, sub conducerea partidului, o susținută activitate pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe acest an, pentru continua dezvoltare a economiei naționale și creșterea, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor. O însemnată contribuție în această amplă acțiune de mobilizare a celor ce muncesc la înfăptuirea politicii economice a partidului o aduc sindicatele. Unind eforturile muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, ale celorlalți oameni ai muncii, sindicatele situează în centrul activității problemele producției, militînd activ pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, a programului de creștere susținută a economiei, de afirmare cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, de trecere la o nouă calitate a întregii activități.

În acest context se înscrie și participarea sindicatelor la **dezvoltarea creației științifice și tehnice de masă**, acțiune ce se desfășoară, după cum este cunoscut, ca un obiectiv principal în cadrul Festivalului național „Cîntarea României". Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, această mișcare a adus și aduce o contribuție efectivă la promovarea științei și tehnicii noi în toate ramurile economiei naționale, la realizarea prevederilor de plan, asimilarea de produse și tehnologii noi, modernizarea celor existente, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor normate, a cheltuielilor materiale, îmbunătățirea calității produselor și creșterea competitivității lor pe piața externă, reducerea importurilor. Sînt evidente în această privință rezultatele acțiunii din faza de masă, desfășurată în perioada octombrie 1977 — decembrie 1980.

OFERIND UN CÎMP LARG de afirmare a creației originale, această acțiune a cuprins peste 1,8 milioane de oameni ai muncii de diferite vîrste și profesii, care prin talentul și gîndirea lor creatoare au soluționat cca. 142 mii de teme cu caracter tehnic și economic. Cele mai multe soluții vizează obiective prioritare ale economiei naționale — mai buna organizare a producției și a muncii, realizarea de produse noi sau modernizate, introducerea unor procedee tehnologice noi și modernizate. În întreprinderile din județul Brașov, de pildă, circa 2800 teme rezolvă probleme de îmbunătățire a calității produselor ; în județul Galați aproape 1300 teme au contribuit la reducerea importurilor, iar în județul Hunedoara peste 1200 obiective au în vedere creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale etc. **Acțiunile întreprinse și soluțiile aplicate au contribuit la economisirea pe ansamblul economiei a peste 246,8 mii tone metal, 2,5 mil. tone combustibil convențional, 919,3 mii kWh energie electrică, precum și la obținerea unui spor de producție de peste 11,5 miliarde lei, la reducerea cheltuielilor de producție cu aproape 2,5 miliarde lei.**

Obținerea unor astfel de rezultate a necesitat o activitate susținută, de mobilizare și ajutor concret, de stimulare a inițiativelor creatoare, de popularizare a experienței înaintate. În acest scop sindicatele, în strînsă colaborare cu C.N.S.T., cu Comitetul Central al U.T.C. și cu conducerile ministerelor au organizat în unitățile economice acțiuni ample și diversificate — largi consultări ale oamenilor muncii, pe baza cărora s-au întocmit programele tematice; au fost alcătuite colective de muncitori și cadre de specialitate pentru finalizarea soluțiilor propuse. La casele de cultură, în cluburile muncitorești din întreprinderi s-au organizat consfătuiri, dezbateri tehnico-științifice, mese rotunde, schimburi de experiență, sesiuni științifice pe diverse teme legate de introducerea progresului tehnic, îmbunătățirea calității produselor, asimilarea de produse și tehnologii noi, raționalizarea consumurilor energetice, reducerea cheltuielilor materiale ; au avut loc întîlniri cu oameni de știință și cu inventatori, demonstrații și aplicații practice în scopul extinderii și generalizării celor mai valoroase realizări. În multe întreprinderi și județe au fost întocmite **fișe de creație**, prin care se ține o evidență clară asupra contribuției fiecărui participant.

Se poate aprecia, pe drept cuvînt, că acțiunea de stimulare a participării oamenilor muncii la creația tehnico-științifică a determinat realizări deosebite în direcția unei mai bune gospodăriri a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, reînnoirii și modernizării tehnologiilor, autodotării, asimilării de noi produse, valorificării în mai mare măsură a resurselor indigene etc. Este ilustrativă în acest sens activitatea desfășurată la Întreprinderea textilă Arad unde, prin participarea a peste 450 oameni ai muncii la perfecționarea unor tehnologii, îmbunătățirea finisajului la unele produse, recuperarea unor resurse refolosibile, s-au economisit materii prime și energie în valoare de peste 2 milioane lei. De asemenea, în scopul diminuării importului au fost înființate în multe unități ateliere de fabricare a diferite repere, de autodotare și cooperare cu alte unități. În acest mod numai în județul Dîmbovița au fost asimilate anul trecut piese de schimb și subansamble în valoare de peste 2,5 milioane lei-valută și au fost reconditionate 6 800 repere. Și astfel de exemple pot fi date din fiecare ramură de producție și județ al țării.

În recentele conferințe ale sindicatelor, ale consiliilor județene și comitetelor uniunilor pe ramuri de activitate s-au analizat rezultatele obținute în anii anteriori în direcția dezvoltării creației tehnico-științifice de masă, a mișcării inovatorilor și inventatorilor, stabilindu-se măsuri care să conducă la intensificarea acțiunilor, la atragerea unui număr tot mai mare de muncitori, maiștri, ingineri, economiști la rezolvarea problemelor, a sarcinilor desprinse din documentele celui de al XII-lea Congres al P.C.R. Aceasta cu atît mai mult cu cît în activitatea de antrenare a oamenilor muncii la creația tehnico-științifică de masă sînt încă mari posibilități care, puse în valoare, pot conduce la sporirea eficienței economice. În scopul valorificării lor trebuie să acționeze cu mai multă consecvență pentru găsirea și aplicarea operativă în producție de noi soluții tehnico-științifice care să contribuie la reducerea consumurilor materiale de combustibil și energie prin reproiectarea și asimilarea de noi produse, prin valorificarea eficientă a tuturor resurselor refolosibile.

ÎN ACȚIUNEA DE STIMULARE a creației tehnico-științifice de masă, în strînsă legătură cu promovarea progresului tehnic, se afirmă cu tot mai multă vigoare **mișcarea inventatorilor și inovatorilor.** Avînd un larg caracter de masă în procesul desfășurării întrecerii socialiste, mișcarea inventatorilor și inovatorilor reprezintă un izvor potențial de manifestare a inițiativei creatoare a oamenilor muncii, a pasiunii și spiritului lor inventiv, a capacității tehnice și măiestriei lor profesionale; ea aduce o importantă contribuție la introducerea noului în producție, a tot ceea ce este valoros în știință și tehnică, la creșterea productivității, realizarea de economii materiale, la reducerea importului, la înfăp-

Pavel ȘTEFAN

secretar al Consiliului Central al U.G.S.R.

(Continuare în pag. 22)

Dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice

PRIORITĂȚI ȘI EXIGENȚE ÎN RECICLAREA MATERIALELOR REFOLOSIBILE

PROBLEMĂ MAJORĂ, de primă actualitate, gospodărirea rațională a resurselor materiale constituie o preocupare de cea mai mare însemnătate în lumea contemporană, ceea ce determină adoptarea de măsuri pentru a asigura creșterea economică în condițiile limitării resurselor. Restricțiile existente la scară planetară impun un nou mod de a gîndi și modela creșterea economică, într-o optică de economisire strictă a materiilor prime și materialelor, de valorificare superioară a acestora și, în final, de recuperare și reintroducere în circuitul economic a tuturor resurselor materiale refolosibile de care dispune țara noastră. Așa cum rezultă din documentele de partid, astăzi această activitate trebuie să ocupe un loc tot mai important în asigurarea bazei interne de materii prime și materiale ; se are în vedere ca prin refolosire să se acopere 40—50% din necesarul de materii prime și materiale al economiei noastre naționale.

Rezultatele înregistrate în acest domeniu în ultimii zece ani, în special în cincinalul recent încheiat, atestă faptul că, în această perioadă, recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile s-a constituit într-un sector important de activitate, iar sfera sa de cuprindere s-a extins în strînsă relație cu nevoile economiei naționale. Prin realizarea unor unități specializate pentru prelucrarea, în special a materialelor refolosibile clasice, s-a creat cadrul de organizare a unei adevărate industrii a reciclării acestor resurse, activitate care la sfîrșitul cincinalului precedent a cunoscut o creștere de 150% (la feroase — 135%, cuproase 146%, plumboase 190%, aluminoase 160%, hîrtie-cartoane 125%, textile 153%).

Dar realizările din acest domeniu, așa cum s-a subliniat și la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., nu sînt încă la nivelul rezervelor de care dispunem, fapt ce impune, pe întreaga filieră, măsuri de intensificare a activității pentru recuperarea și reciclarea tuturor materialelor refolosibile.

Recuperarea metalului — un potențial în creștere

REZULTATELE OBȚINUTE pe linia recuperării oțelurilor, în special a celor aliate, sînt încă nesatisfăcătoare, nerealizîndu-se o sortare corespunzătoare a acestora la consumatori, din care cauză se pierd importante cantități de feroaliaje. De asemenea, pregătirea materialelor refolosibile metalice rezultate din prelucrări — prin mărunțire și presare — mai ales în unitățile socialiste de la care acestea rezultă, este încă necorespunzătoare, ceea ce conduce la utilizarea slabă a mijloacelor de transport și la reducerea gradului de încărcare a oțelăriilor. În anul 1980, de pildă, 75% din volumul materialelor refolosibile din oțel colectate s-au livrat nepregătite.

Producția de oțel este însă însoțită și de obținerea concomitentă a **zgurii de oțelării care constituie o importantă resursă de material refolosibil.** În cincinalul actual, cantitatea anuală de zgură va depăși 2 milioane de tone. Dacă luăm în considerare perioada de cînd funcționează oțelăriile la noi și avînd în vedere conținutul de fier metalic și oxidic (12—20%), **depozitele de zguri de oțelării trebuie să fie transformate în adevărate „exploatări la zi" de substanțe minerale utile** ; aceasta cu atît mai mult cu cît în prezent activitatea geologică din țara noastră are în vedere punerea în exploatare a unor zăcăminte mai sărace în fier (11—20%) pentru care sînt necesare mari eforturi de investiții. Un calcul estimativ efectuat pe baza cercetărilor realizate de institutul de specialitate (I.C.E.M.) privind conținutul de fier în zgurile de oțelărie de la Hunedoara, ne duce la concluzia că numai în perioada 1964—1980 **s-a depozitat un volum imens de astfel de resurse, care conține circa 600 mii tone fier metalic și peste 1 milion tone fier oxidic.** Dacă luăm în considerare și resursele de zguri de oțelărie de la Galați și Reșița putem aprecia că dispunem de importante rezerve de fier ce trebuie să fie, începînd cu anul 1981, intens valorificate.

Pentru punerea în valoare a acestor resurse ar fi util să se studieze posibilitatea ca :

● **Sectoarele de prelucrare** a acestor resurse să devină în anii acestui cincinal **compartimente distincte de activitate,** care să aibă rolul de a recupera metalul și de a pregăti granulometric zgurile pentru utilizarea lor la aglomerare — furnale (40% din resurse), precum și pentru valorificarea în agricultură și construcții.

În vederea recuperării materialelor refolosibile neferoase este necesar să se finalizeze cercetările privind valorificarea elementelor utile din alpaca, a staniului din tabla cositorită, din cutii de conserve și din bandă bimetal (Al—Sn) pe suport de oțel, recuperarea cuprului din motoarele electrice și bandă bimetal (Cu—Zn) pe suport de oțel, prelucrarea primară a plumbului și cenușilor din acumulatoare uzate, precum și valorificarea elementelor de aliere din noile aliaje folosite.

În cazul refolosirii zgurii la toate combinatele siderurgice se estimează o economie de 99,33 lei/tona de zgură utilizată, regăsindu-se pentru fiecare 10 kg de zgură utilizată la aglomerare-furnale economii de aglomerat (3,5 kg), de minereu de mangan (2,0 kg), calcar (7,0 kg) și de cocs mărunt (0,45 kg).

● Să fie determinate soluțiile de valorificare la scară industrială a carburilor metalice, materialelor refractare și a celor abrazive, prin care trebuie să se asigure circa 50% din necesarul de materiale similare noi și reducerea corespunzătoare a importurilor de astfel de resurse.

În cincinalul 1981—1985 în industria metalurgică se vor recupera și valorifica materiale refolosibile în valoare de peste 62 miliarde lei.

O cerință de prim ordin pentru realizarea sarcinilor din acest domeniu o constituie asigurarea bazei tehnico-materiale necesare prelucrării acestor importante resurse. În această direcție sarcini importante revin îndeosebi sectorului metalurgic, care trebuie să realizeze în perioada 1981—1982 instalațiile de valorificare complexă a zgurilor curente de oțelărie la toate combinatele siderurgice, să valorifice întreaga cantitate de zgură de furnal prin utilizarea acesteia în industria materialelor de construcții, să asigure toate condițiile de recuperare și pregătire pentru retopire a resurselor metalice existente în stocuri (cca. 1 milion de tone în scoarțe, urși,

hpituri, funduri de oale, utilaje de turnare scoase din uz etc.).

● Totodată, prin sortarea, prelucrarea și presarea fierului vechi (1,5—4,5 tone/mc) trebuie să se asigure condiții economice de transport, un grad mărit de umplere a agregatelor, viteză mărită de retopire și consum redus de energie termică. În același timp, o atenție deosebită trebuie acordată soluționării problemelor legate de necesitatea stringentă a sortării materialelor refolosibile la locurile unde acestea se formează și se acumulează.

Un rol deosebit în valorificarea complexă a zgurilor revine și celorlalte ministere economice, centralelor industriale. Acestea trebuie să-și intensifice controalele, astfel încît în cadrul unităților din subordine să crească răspunderea pentru organizarea gospodăririi corespunzătoare a resurselor materiale refolosibile de care dispun, în sensul ca acestea să fie sortate în strictă conformitate cu normativele în vigoare, să fie depozitate în condiții care să elimine orice posibilitate de pierdere sau degradare, iar în cazul cînd acestea trebuie predate altor unități pentru valorificare, livrarea să se facă pachetizat, astfel încît să se asigure o încărcare optimă a capacității mijloacelor de transport.

● O altă problemă majoră care trebuie soluționată pînă la cel mai mic amănunt o constituie **activitatea de dezmembrare a utilajelor, instalațiilor și subansamblelor** care, atunci cînd se efectuează în mod corespunzător, asigură o calitate superioară a oțelului supus retopirii, precum și creșterea fondului de resurse metalice neferoase care în mare parte se importă. În această direcție au fost luate măsuri la nivelul economiei naționale, ca activitatea de dezmembrare a majorității mijloacelor fixe casate să se realizeze la unități de reparații capitale ce pot utiliza ca atare sau prin recondiționare diverse piese de schimb rezultate și au condiții corespunzătoare de a face o selectare a oțelurilor pe elemente de aliere, precum și a neferoaselor.

În perioada actualului cincinal se are în vedere reintroducerea în circuitul economic, din depozitele miniere, a circa 200 mii de tone concentrat de fier, peste 9 000 tone bioxid de mangan, 4 000 tone cupru în concentrat, 500 tone plumb în concentrat, peste 30 tone wolfram în concentrate, 6 000 tone concentrate de titan, peste 1 000 tone sulf în concentrat, precum și alte resurse de metale prețioase și nemetalice.

Valorificarea substanțelor din haldele și iazurile miniere

SARCINI de o deosebită importanță se pun și în sectorul minier, care dispune de importante cantități de halde și iazuri miniere ce conțin o serie de substanțe minerale utile deficitare în economia noastră (fier, cupru, zinc, plumb, titan, stibiu, wolfram, mangan etc.) ; în prezent acestea se valorifică într-o mică măsură. Prin impulsionarea activității de recuperare a substanțelor minerale utile din aceste resurse — ca urmare a inițierii unui program detaliat de cercetare în acest domeniu — se va asigura o mai bună gospodărire a fondului de rezerve geologice de care dispunem.

În scopul realizării acestor importante obiective, este necesar ca M.M.P.G. împreună cu centralele miniere și institutele de profil să ia toate măsurile necesare pentru **asigurarea finalizării încă în acest an a cercetărilor privind stabilirea tehnologiilor de extracție** a unor substanțe utile cum sînt : wolfram, staniu, cupru, mangan, fier din iazuri și halde miniere, precum și a zincului și plumbului din unele zguri metalurgice. De asemenea, în baza finalizării tehnologiilor de valorificare a depozitelor miniere, trebuie asigurate fondurile necesare de investiții pentru prelucrarea acestor resurse, concomitent însă cu analiza încărcării la capacitatea proiectată a unităților de preparare existente în cadrul întreprinderilor miniere.

O problemă de o deosebită importanță din punct de vedere tehnic, dar în cea mai mare măsură economic, este modul cum trebuie văzută soluția de valorificare a depozitelor miniere. În această direcție, răspunsul este unic și anume că singura soluție tehnică și economică de prelucrare a materialelor refolosibile din iazuri și halde miniere o constituie valorificarea integrală și complexă a acestor resurse (extragerea substanțelor minerale utile, utilizarea resturilor ca materiale de construcții).

Dan ANDREESCU

Într-un număr viitor al revistei vom publica a doua parte a materialului.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se realizează planul la producția materialelor de construcții ?

ÎN PRIMELE DOUĂ LUNI ale acestui an unitățile producătoare de materiale de construcții aparținînd M.E.F.M.C. au dat peste plan importante cantități de produse necesare șantierelor de construcții. Astfel, la ciment a fost realizată o depășire de 80 mii tone, la panouri din beton armat 34 mii mc, la agregate minerale de carieră și balastieră pentru mortare și betoane 21 mii mc, var 2,7 mii tone, tuburi de presiune din beton armat precomprimat, 59,8 km, plăci din azbociment 48 mii mp, cărămizi și blocuri ceramice 845 mii buc., PFL, 458 mii mp, cherestea rășinoasă 4,4 mii mc ș.a.

Alături de aceste rezultate foarte bune, trebuie să menționăm însă existența unor restanțe în îndeplinirea planului de producție, care pot prejudicia livrările ritmice și în sortimentele necesare către diferiți beneficiari în perioada deschiderii de noi șantiere. Ne referim la materiale cum sînt : produse din beton celular autoclavizat (-60 mii mc), corpuri de încălzit din fontă (—700 tone), placaj (—1,3 mii mc), PAL (—700 mii mp) ș.a.

Pentru recuperarea integrală și cît mai grabnică a nerealizărilor este necesar ca întreprinderile producătoare să acorde mai multă atenție mobilizării rezervelor interne, îndeosebi în domeniul utilizării integrale a capacității mașinilor și instalațiilor printr-o mai bună întreținere și reparare a acestora. Este o cerință esențială pentru realizarea planului fizic de materiale de construcții la toate sortimentele.

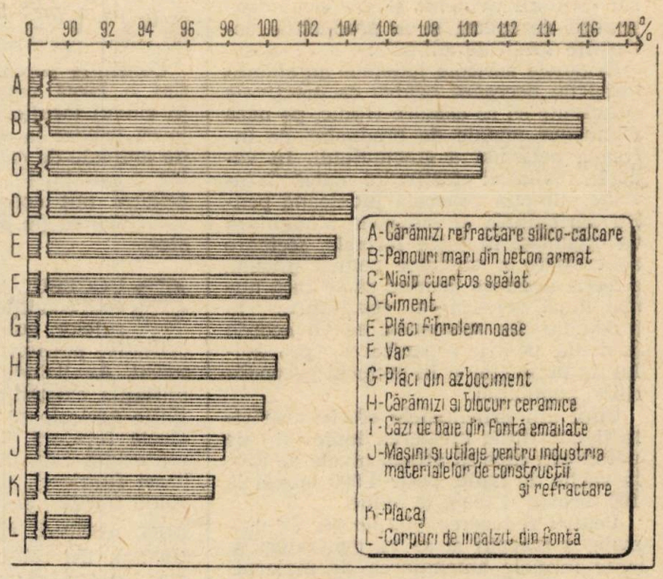

Realizarea planului de producție la unele materiale de construcții pe 2 luni din 1981 în unitățile aparținînd M.E.F.M.C.

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

ACȚIUNI DE ACTUALITATE ÎN ZOOTEHNIE: CREȘTEREA EFECTIVELOR, ASIGURAREA BAZEI FURAJERE

RECENTUL Congres al țărănimii a stabilit, în sarcina organelor agricole centrale și locale, luarea de măsuri pentru îndeplinirea întocmai a programului de creștere a efectivelor de animale și a producției zootehnice, pentru realizarea ritmică și integrală a livrărilor la fondul de stat stabilite, asigurarea bazei furajere și înfăptuirea programului de regenerare a pajiștilor naturale.

Pe linia acestor orientări și ținînd seama de o valorificare maximă a posibilităților existente, în județul Buzău s-a trecut la un complex de acțiuni vizînd efecte imediate și de perspectivă.

În anul 1981, județul trebuie să realizeze 62 640 t carne (cu aproape 12% mai mult decît în 1979), 1 700 t pește și peste 1 021 mii hl lapte de vacă.

Consumul de carne, pește, lapte și ouă pentru acest an s-a calculat la o populație de 185 mii de locuitori în mediul urban și 334 mii locuitori în mediul rural, iar pentru anul 1985 la o populație de 241 mii și respectiv 320 mii locuitori, respectîndu-se nivelurile de consum stabilite, de : 68 kg carne în mediul urban și 65 kg în mediul rural, 10 kg pește, 220 litri lapte de vacă și 210 buc. ouă locuitor/an.

La realizarea acestor sarcini vor contribui efectivele de animale din sectorul de stat, din cooperativele agricole de producție și din gospodăriile populației ; acestea din urmă vor deține, în 1985, ponderea cea mai mare în sectorul creșterii ovinelor și vor avea contribuții de seamă și la producțiile celorlalte specii de animale.

Organele agricole județene au stabilit măsurile necesare pentru ca efectivele prevăzute să se asigure ritmic, pe baza planurilor anuale de producție, pe întreaga perioadă a cincinalului. În vederea realizării efectivului matcă de taurine, direcția generală județeană pentru agricultură și industrie alimentară va organiza, în toate fermele, sectoare de creștere a vițelelor pentru prăsilă, selecția acestora urmînd să se facă numai după verificarea rezultatelor în producție. De asemenea, se va acorda asistență pentru organizarea procesului de producție și în sectorul gospodăriilor populației.

Unul din principalele efecte urmărite îl constituie creșterea indicelui de natalitate, care să atingă nivele de 85% la vacile de lapte, peste 1 500 purcei la 100 scroafe și 100% la ovine.

Pentru reducerea pierderilor de animale, a început și se va generaliza în toate fermele amenajarea de maternități, profilactorii și creșe pentru viței, ce vor oferi condiții normale de microclimat, indiferent de sezon. Asistența sanitar-veterinară va fi asigurată permanent, prin înființarea de stațiunare în vederea recuperării animalelor bolnave din unitățile de producție și din gospodăriile populației. O atenție deosebită se dă prevenirii epizootiilor, prin măsuri de profilaxie, dezinfecție, imunizări și tratamente.

Preocupări de prim ordin ale specialiștilor în zootehnie le constituie furajarea și îngrijirea tineretului femel, asigurarea în fiecare an a reproducătorilor pentru montă din rasele de animale zonate în cadrul județului.

Pentru recondiționarea tuturor vacilor reformate și pentru creșterea greutății la sacrificare a tineretului taurin contractat cu gospodăriile populației, direcția agricolă județeană și Întreprinderea de industrializarea cărnii dirijează aceste animale la complexele specializate, unde sînt create condiții pentru recondiționare și îngrășare.

va fi extinsă cultura de lolium multiflorum urmat de porumb siloz ; dacă în 1980, suprafața agricolă ocupată cu aceste culturi a fost de 1 850 ha, anul acesta ea va ajunge la 2 200 ha, de pe care se așteaptă a fi recoltată o producție de 60 t masă verde la hectar.

Furajele grosiere urmează a fi administrate numai după prepararea și înnobilarea lor în cele 94 de bucătării furajere din fermele cooperativelor agricole de producție și ale întreprinderilor agricole de stat ; stațiunile de mecanizare a agriculturii vor asigura sprijin tehnic pentru menținerea în funcțiune a acestor bucătării, precum și a instalațiilor de alimentare cu apă și de eliminare a dejecțiilor.

Va fi amplificată ajutorarea gospodăriilor populației în procurarea furajelor necesare creșterii animalelor. În acest scop au fost afectate suprafețe de teren pentru însămînțarea cu culturi duble, recoltele (de pe cel puțin 0,1 ha

Evoluția planificată a greutății medii la sacrificare (kg)

Specia de animale	I.A.S.		C.A.P.		Gosp. populației	
	1981	1985	1981	1985	1981	1985
Taurine	400	420	366	380	400	450
Ovine	35	35	32	35	35	40
Porci grași	105	110	101	110	120	120

Animalele destinate fondului de stat urmează să fie preluate numai la greutățile medii de sacrificare planificate, pentru a putea realiza astfel sporurile de carne prevăzute.

Consiliile populare comunale au inițiat o largă acțiune de popularizare, în rîndul locuitorilor, a normelor legale cu privire la obligativitatea creșterii de animale de către toți locuitorii satelor, a avantajelor acestei activități care asigură atît consumul propriu, cît și valorificarea pe piață sau la fondul de stat.

SUCCESUL tuturor acestor măsuri este condiționat de asigurarea furajelor, sub raport cantitativ și calitativ, potrivit cu necesarul fiecărei specii. Analizîndu-se condițiile și posibilitățile existente, s-a hotărît ca unitățile agricole să extindă culturile de sfeclă furajeră (la 2 200 ha, ceea ce reprezintă 15% din suprafața destinată bazei furajere), lucernă (50—60%), porumb furajer, bostănoase și morcov furajer (culturi ce asigură circa 8 000 UN/ha). Un rol important va fi acordat culturilor duble, importante surse de sporire a furajelor grosiere. Astfel, pentru fiecare taurină) urmînd să fie repartizate crescătorilor individuali.

Cantitatea și calitatea furajelor depind în primul rînd de suprafața afectată bazei furajere și de producțiile medii la hectar, dar și de buna lor gospodărire. O atenție deosebită se impune a fi acordată, în perioada următoare, creării condițiilor necesare strîngerii și conservării furajelor pentru sezonul de iarnă, precum și a unor subproduse vegetale (colete de sfeclă, capitole de floarea soarelui) ce urmează să constituie materie primă pentru producerea unor cantități cît mai mari de nutreț însilozat.

Un potențial important îl reprezintă cele aproape 100 mii ha cu pășuni și fînețe naturale de pe teritoriul județului. Consiliilor populare comunale le-au fost stabilite sarcini privind fertilizarea cu îngrășăminte chimice și organice a peste 65 mii ha din această suprafață ; de asemenea, ele vor mobiliza locuitorii satelor la acțiunea de curățire și distrugere a mușuroaielor, pe cel puțin 72 mii ha pajiști, contribuind la obținerea unor producții suplimentare de furaje, cu cheltuieli minime.

I. GHEORGHIȚĂ

Analize de caz în sprijinul sporirii eficienței

FACTORI CE INFLUENȚEAZĂ CORELAȚIILE COSTURI-PRODUCTIVITATE ÎN FERMELE DE VACI

DEZVOLTAREA rapidă a producției zootehnice, ca unul dintre obiectivele esențiale ale agriculturii în noul cincinal, va trebui să aibă loc în condițiile diminuării relative și chiar absolute a numărului personalului ocupat în acest sector al unităților agricole socialiste. Necesitatea unei creșteri substanțiale a productivității muncii în zootehnie este dictată atît de fenomenul obiectiv al reducerii ponderii populației ocupate în agricultură, cît și de imperativul micșorării costurilor de producție ale produselor zootehnice, inclusiv a cheltuielilor cu forța de muncă.

În cazul fermelor pentru creșterea și exploatarea vacilor de lapte, reducerea consumului de forță de muncă — în condițiile îmbunătățirii continue a tehnologiilor și a organizării — presupune analiza a cel puțin două operații conducătoare din procesul de producție : **furajarea** și **mulsul.** Prima dintre ele consumă 25—30% din timpul de muncă al îngrijitorului de vaci, iar în a doua — aproximativ 30%. Desigur, asupra structurii timpului de muncă exercită influență producția de lapte și efectivul de animale ce trebuie îngrijit, structura de producție, dotarea tehnică, sistemul de întreținere a vacilor, conștiinciozitatea, priceperea și îndemînarea de care dau dovadă muncitorii. În privința dotării tehnice a muncii, un rol important îl au **tehnologia administrării furajelor, tipul instalațiilor de muls și sistemul de evacuare a dejecțiilor.**

Administrarea furajelor cu ajutorul mijloacelor mecanice (remorci tehnologice) are ca efect **reducerea timpului de furajare,** și, implicit, contribuie la **mărirea normei de îngrijire,** cu importante implicații în creșterea productivității muncii. De asemenea, furajarea se face în timp optim, se reduc pierderile și deprecierile calitative ale furajelor, precum și resturile rezultate din furajare, asigurîndu-se o convertire mai eficientă a hranei.

Raționalizarea consumului de forță de muncă, mărirea productivității, fără o investiție suplimentară deosebită, sînt posibile prin **introducerea metodelor de studiul muncii** în procesul de producție sau într-o secțiune a acestuia. Așa, de exemplu, în urma analizei efectuate într-o fermă de vaci cu întreținere legată și fără distribuire mecanică a furajelor, s-a constatat că un mulgător execută zilnic, numai în procesul de furajare la al doilea tain, 17 activități de transport (neproductive), însumînd ca timp 126 minute și ca distanță aproximativ 400 m. Îmbunătățirea situației existente, prin **introducerea unor mijloace de mică mecanizare** aflate în dotarea fermei, dar nefolostie pînă atunci, a permis reducerea la 10 a numărului de activități neproductive, cu un consum de muncă de numai 61 minute și un parcurs de 165 m.

Indiferent de sistemul de întreținere a vacilor de lapte în ferme specializate, **mulsul mecanizat se impune ca o componentă de bază a noilor tehnologii și contribuie la creșterea productivității muncii.** El se recomandă a fi aplicat chiar în fermele cu efective de vaci și producție de lapte relativ reduse. O importanță deosebită prezintă **alegerea tipului de instalație** adecvat sistemului de exploatare a vacilor de lapte ; aceasta trebuie să asigure efectuarea unui muls rațional, complet și eficient, scutindu-l pe mulgător de o parte cît mai mare din operațiile și mînuirile neeconomicoase.

Redăm mai jos influența indicatorului „vaci/muncitor mediu scriptic" asupra productivității muncii, precum și influența acesteia asupra costului de producție al laptelui, pe exemplul fermelor de vaci din agricultura de stat a județului Brăila.

Tabelul nr. 1

Parametrii ecuației de regresie $y=ax^b$ dintre productivitatea muncii (x, mii lei) și costul laptelui (y, lei/hl) în fermele de stat din județul Brăila

Anii	n	a	b	r
I	10	998,97	—0,3369	—0,4234
II	12	1152,25	—0,3400	—0,4651
I +	22	1065,22	—0,3463	—0,4420

Relația dintre productivitatea muncii și norma de servire

INFLUENȚA normei de servire (vaci/muncitor mediu scriptic) în fermele pentru vacile de lapte, asupra nivelului productivității muncii a fost studiată cu ajutorul relației :

$$y = b_0 x^{b_1} 10^{b_2 x}$$

unde : x reprezintă norma de servire (vaci/muncitor), y — productivitatea muncii (hl lapte/muncitor), iar b_0, b_1, b_2 sînt parametrii.

Estimarea parametrilor b_0, b_1, b_2 s-a făcut în sensul metodei celor mai mici pătrate, utilizînd informații din activitatea de producție a unor ferme de vaci, pe o perioadă de doi ani. Conform calculelor s-a obținut următoarea relație :

$$y = 1{,}032x^{4{,}1616} \cdot 10^{-0{,}1925 \cdot x}$$

Intensitatea legăturii dintre cei doi indicatori a fost studiată cu ajutorul coeficientului de corelație (r=0,994). Mărimea lui justifică alegerea tipului de funcție, iar problema de bază constă în stabilirea normei optime ce maximizează productivitatea muncii.

După relația stabilită, punctul de optim (maxim) rezultat este x=10 capete și corespunde unei productivități a muncii de 348,5 hl/muncitor. Atît norma de servire, cît și productivitatea muncii au fost calculate prin **raportarea numărului de animale și a producției de lapte la întregul personal mediu scriptic al fermei.** Calculul acestor indicatori prin raportarea numai la îngrijitorii de animale este cît se poate de fals, întrucît în structura personalului intră într-un procent însemnat și lucrători cu atribuții auxiliare. Iată de ce insistăm asupra modului de calcul de mai sus al indicatorului **„vaci/muncitor mediu scriptic"** și considerăm necesară introducerea lui la completarea dărilor de seamă statistice.

Relația dintre productivitatea muncii și costul laptelui

PRODUCTIVITATEA muncii constituie un factor principal de reducere a costului de producție. În fermele de vaci influența acestui indicator sintetic asupra costului de producție al laptelui este redată de funcția matematică :

$$y = ax^b$$

unde : x — reprezintă productivitatea muncii ; y — costul laptelui ; a și b — parametrii.

Estimarea lui a și b s-a făcut cu ajutorul metodei celor mai mici pătrate. Intensitatea legăturii a fost studiată

→

CAMPANIA AGRICOLĂ DE PRIMĂVARĂ: arături, fertilizări, însămînțări

ÎN NUMEROASE UNITĂȚI AGRICOLE s-a declanșat campania agricolă de primăvară. Fiecare lucrare este importantă, fiecare moment optim este extrem de prețios la obținerea producției din acest an.

Trei mari procese ale producției se desfășoară acum în agricultură și asupra cărora se impune a se acorda întreaga atenție : **arăturile, fertilizarea** solului și **însămînțările.**

Pentru executarea arăturilor în condiții corespunzătoare, se impune ca în toate consiliile unice agroindustriale formațiile de tractoare să fie amplasate la capătul solelor ce le-au fost repartizate și în perfectă stare de funcționare. De asemenea, încadrarea semănatului și a celorlalte lucrări agricole de primăvară în limitele timpului optim, respectarea întocmai a normelor de calitate — norme care au fost deja legiferate — constituie condiții esențiale pentru obținerea de recolte mari.

Tabelul nr. 1

Repartiția județelor privind executarea arăturilor de primăvară și a fertilizării la data de 16 martie 1981

Realizat/plan (%)	Arături de primăvară	Îngrășăminte organice	Îngrășăminte chimice aplicate suplimentar la grîu
⩽ 20	1	3	2
21—40	1	3	—
41—60	4	2	1
61—80	1	2	1
> 80	6	3	9
Zona I	13	13	13
⩽ 20	1	—	1
21—40	2	3	—
41—60	3	3	7
61—80	5	5	5
> 80	5	5	3
Zona II	16	16	16
⩽ 20	5	—	1
21—40	1	—	4
41—60	3	4	2
61—80	—	1	2
> 80	3	7	3
Zona III	12	12	12

Tabelul nr. 2

Situația însămînțărilor de primăvară pe culturi la 16 martie 1981

	Plan	Realizat	%	Județe cu rezultate pozitive
In pentru ulei	84 000	6 181	7	Tulcea, Constanța
Mazăre pentru boabe	35 000	6 075	17	Dolj, Olt, Arad
Legume	84 700	10 119	12	Timiș, Dolj, Giurgiu, Argeș
Cartofi timpurii	50 000	1 346	3	Olt, Dolj
Furaje	89 500	6 346	7	Tulcea, Mehedinți

În multe unități agricole din județele situate în jumătatea de sud a țării semănatul mazării s-a încheiat și s-a trecut la sfecla de zahăr. Pînă acum, cele mai mari suprafețe cu culturi din prima epocă au fost însămînțate în județele Timiș, Mehedinți, Dolj, Arad ș.a.

Deosebit de important pentru producțiile agricole ale acestui an este și îndeplinirea integrală a programului de fertilizare cu îngrășăminte organice, precum și administrarea dozelor suplimentare de îngrășăminte chimice la grîu. Din cele aproape 295 250 hectare prevăzute, pînă în prezent s-au fertilizat cu îngrășăminte organice ceva mai mult de 185 200 ha, ceea ce denotă o rămînere în urmă.

Sînt județe, ca de exemplu Bistrița-Năsăud, Călărași, Maramureș, Suceava, Sibiu, Vîlcea, Mehedinți, Sălaj care au fertilizat mai mult decît întreaga suprafață prevăzută, în timp ce în județele Constanța, Teleorman, Olt, Galați, Vaslui, Brăila, Dolj, Iași nu s-a realizat nici 40%. Este necesar să se acorde o mai mare importanță acestei lucrări, urmînd a fi folosite cu prioritate atelajele existente în dotarea unităților agricole.

În ceea ce privește fertilizarea suplimentară la grîu, cele mai mari suprafețe s-au realizat în județele Dolj, Constanța, Tulcea, Buzău, Olt, Arad, Mehedinți, Teleorman, în vreme ce unitățile agricole din județele Călărași, Bihor, Timiș, Galați ș.a. nu au îndeplinit pînă în prezent decît 54—73% din program.

În multe unități de stat și cooperatiste s-au luat din timp măsuri corespunzătoare pentru pregătirea temeinică a campaniei, astfel încît de pe fiecare suprafață de teren să se obțină recolte cît mai mari.

În aceste zile cînd însămînțările au fost declanșate, important este ca toți specialiștii și cadrele de conducere din unitățile agricole să-și mute centrul activității lor în cîmp, unde să conducă și să îndrume direct activitatea mecanizatorilor, a celorlalți oameni ai muncii din agricultură.

Este necesar ca, oriunde terenul permite, să se lucreze mai intens la semănatul culturilor din prima epocă. Specialiștii din unități, mecanizatorii au datoria să manifeste o răspundere maximă față de calitatea lucrărilor și încă de la semănat să asigure o densitate optimă a plantelor.

Gh. NICOLAE

←

cu ajutorul coeficientului de corelație dintre lg x și lg y. Mărimile parametrilor de regresie sînt redate în tabelul nr. 1, cu referire la fermele de vaci din agricultura de stat a județului Brăila.

În medie, creșterea cu un procent a productivității muncii contribuie la reducerea costului cu circa 0,35 procente. În mărimi absolute, influența productivității muncii asupra costului de producție al laptelui este ilustrată de datele prezentate în tabelul nr. 2.

Rezultă că, la nivelul unei productivități a muncii de 40 mii lei/an, ar corespunde un nivel al costului de 296,9 lei/hl pe ansamblul perioadei studiate, iar creșterea acestui indicator la 80 mii lei are ca efect reducerea costului la 233,5 lei/hl, deci cu circa 20%. Dar **influența** la care ne referim **nu este liniară** (cum este considerată de multe ori în diferite lucrări și proiecte) — prin urmare, **efectele sînt diferite** ; reducerile sînt mai mari la creșteri ale productivității din zona inferioară a intervalului considerat.

Tabelul nr. 2

Influența productivității muncii asupra costului laptelui în fermele de vaci din agricultura de stat a județului Brăila

Productivitatea muncii (mii lei/muncitor/an)	Costul laptelui (lei/hl)		
	Anul I	Anul II	AniiI+II
40	288,2	305,4	296,9
60	251,4	263,9	258,0
80	228,2	237,9	233,5
100	211,7	219,6	216,1
120	199,1	205,6	202,9
140	189,0	194,5	192,4
160	180,7	185,4	183,7

Oricum, **actualul nivel al productivității muncii** în fermele de vaci studiate **este cu mult sub cel necesar** pentru realizarea unui echilibru economico-financiar. Chiar în condițiile noilor prețuri de producție, nivelul productivității muncii trebuie să crească de circa 1,5 ori, în principal pe seama măririi producției de lapte și a raționalizării consumului de muncă.

Gh. N. IOSIF
Gh. FRĂȚILĂ
Agatha POPESCU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Creditul, instrument în aplicarea principiului autoconducerii și autogestiunii

REALIZAREA programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune mobilizarea și utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și umane ale economiei, organizarea exemplară a activității economice la toate nivelele. Este un deziderat major al etapei actuale de dezvoltare ca activitatea economică să se situeze la un înalt nivel calitativ, să se realizeze un accentuat proces de economisire, astfel încît toate activitățile economice să fie rentabile. La realizarea acestui deziderat, o contribuție de seamă trebuie să aducă, pe de o parte, folosirea în bune condițiuni a pîrghiilor economico-financiare, iar pe de altă parte creșterea răspunderii celor chemați să organizeze și să conducă procesele de producție. În acest context se evidențiază rolul deosebit de important pe care îl au banii și creditul.

Dimensionarea stocurilor în funcție de plan

DIVERSITATEA și complexitatea proceselor de producție, existența unui număr mare de unități economice care acționează în cadrul diviziunii și specializării muncii fac ca în vederea desfășurării neîntrerupte și eficiente a procesului de producție propriu-zis să se acumuleze în unitățile respective anumite stocuri de valori materiale în vederea transformării lor în bunuri materiale necesare consumului colectiv sau individual. Desigur, dacă existența anumitor stocuri de valori materiale în întreprinderi este economic justificată, problema mărimii acestora, a dimensionării lor economice constituie una din sarcinile de bază ale cadrelor de conducere, ale specialiștilor și ale organelor financiar-bancare din economie.

Scopul oricărei activități economice este de a realiza bunuri trebuincioase consumatorilor finali fie ei populația, sectorul de investiții sau exportul. În aceste condiții dislocarea unui anumit volum de bunuri care rămîn în întreprinderi în așteptarea transformării lor ulterioare în bunuri consumabile apare la prima vedere ca un lucru care acționează în direcția reducerii eficienței economice a utilizării fondurilor. Potrivit mecanismului de repartiție a venitului național, o parte din fondul de dezvoltare economică se utilizează pentru finanțarea mijloacelor circulante adică a stocurilor și altor cheltuieli necesare realizării producției stabilite prin plan. Este lesne de înțeles că orice tendință de majorare a mijloacelor circulante peste nivelul stabilit cu ocazia repartizării venitului național acționează în direcția schimbării structurii stabilite prin plan a venitului național și afectează, după caz, fondul de dezvoltare economică sau fondul de consum. Or, tocmai această tendință negativă trebuie să fie stăvilită de modul în care este organizată și se desfășoară activitatea bancară pe linia acordării și rambursării creditului.

Forța de acțiune a creditului în dimensionarea stocurilor de valori materiale din întreprinderi constă în faptul că ponderea creditului în sursele de finanțare a mijloacelor circulante reprezintă circa 50% din fondurile utilizate în acest scop. Apelînd la credite, întreprinderile intră în relații cu organele bancare care sînt obligate, ca organe specializate ale statului în domeniul financiar-bancar, să se pronunțe dacă cererile de credite ale întreprinderilor sînt justificate și dacă nu conduc la o acumulare prea mare de stocuri și deci la o încetinire a vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ceea ce ar constitui unul din aspectele negative, cu efecte asupra eficienței în utilizarea muncii sociale.

Există în practică un dialog continuu între întreprinderi pe de o parte și bănci pe de altă parte, dialog care nu rareori capătă caracter contradictoriu, deoarece în timp ce întreprinderile doresc să obțină un volum de credite tot mai mare, banca urmărește ca acesta să fie cît mai mic. La prima vedere poziția băncii apare nejustificată. În realitate, problema are un alt substrat. Întreprinderile care plătesc dobînzi, uneori substanțiale, doresc să obțină de la bancă un volum de credite mai mare pentru a prezenta ca „normală" situația stocurilor acumulate, deși o parte din acestea nu sînt justificate de desfășurarea procesului de producție. Mai degrabă ele provin din aprovizionări neorganizate și în contratimp cu utilizarea lor în procesul de producție, de aducerea la întreprinderi în cantități mai mari decît nevoile producției, sau pur și simplu în afara acestor nevoi, de tergiversare în realizarea unor comenzi și, ca urmare, de prelungirea peste prevederile tehnologice a ciclurilor de producție sau chiar de realizarea unor produse fără desfacere asigurată. Apar chiar situații cînd datorită unor defecțiuni calitative sau a nerespectării clauzelor contractuale, întreprinderile nu-și încasează la termen produsele fabricate și livrate.

Situații ca cele menționate reclamă fonduri suplimentare și atunci conducerile de întreprinderi se adresează băncilor pentru a obține credite, dacă se poate cu dobîndă normală, ceea ce le-ar scuti să dea explicații organelor tutelare pentru neajunsurile din activitatea lor.

Fonduri minime pentru realizarea sarcinilor de plan

ÎN LEGĂTURĂ cu toate acestea se ridică unele probleme care țin de domeniul principiilor și de la care nici banca și nici întreprinderile nu trebuie să se abată.

În **primul rînd**, este de menționat faptul că principiul autogestiunii economico-financiare, care trebuie să constituie o regulă de bază în conducerea și desfășurarea activității fiecărei întreprinderi, obligă pe lîngă altele ca **o întreprindere să-și desfășoare activitatea cu un volum de fonduri bine precizat, stabilit pe baza sarcinilor de plan în concordanță cu tehnologiile aprobate și cu modul de organizare a relațiilor cu furnizorii și cumpărătorii.** Aprovizionarea numai cu ceea ce trebuie și la timp, respectarea riguroasă a ciclurilor de producție așa cum au fost stabilite prin tehnologiile aprobate și realizarea de produse de înaltă calitate care au desfacere asigurată sînt condiții obligatorii pentru realizarea în practică a principiului autogestiunii. Dealtfel, din punct de vedere al eficienței economice, problema care se pune este nu numai de a respecta nivelul stocului planificat, dar de a reduce aceste stocuri sub nivelul stabilit pentru a răspunde unei cerințe de bază care prevede că, cu fonduri cît mai

mici, să se obțină o producție cît mai mare.

În al **doilea rînd**, autogestiunea are în vedere ca **produsele să se realizeze cu costuri cît mai reduse**, fapt ce are consecințe pozitive directe nu numai asupra sporirii beneficiilor, dar și a diminuării fondurilor ce trebuie investite în stocurile de producție, deoarece și acestea urmează să fie mai mici. Din acest punct de vedere trebuie arătat că utilizarea unui volum mai redus de stocuri de valori materiale are din punct de vedere al eficienței o valoare asemănătoare cu aceea a reducerii costurilor materiale de producție și permite economiei o dezvoltare mai accentuată.

În al **treilea rînd**, principiul autogestiunii cere ca **fiecare întreprindere să-și acopere integral cheltuielile de producție efectuate din veniturile realizate prin valorificarea producției, să-și constituie fondurile de dezvoltare, de stimulare a colectivului și celelalte fonduri și să satisfacă și obligațiile către societate.** O situație inversă este de neconceput, deoarece ar însemna ca anumite întreprinderi să consume de fapt mai mult decît produc, să trăiască din munca altora și nu numai că nu vor fi în stare să-și creeze fondurile necesare, dar vor rămîne financiar datoare și bugetul sau banca ar trebui să le acopere dezechilibrul înregistrat.

Față de cerințele de bază ale autogestiunii, legislația financiară utilizată în prezent în țara noastră are prevederi clare și anume că, întreprinderile pot primi și băncile pot acorda credite pentru finanțarea stocurilor și a celorlalte cheltuieli de producție numai **în limita planului de credite și a plafoanelor stabilite pe fiecare întreprindere în parte.** Pentru bancă trebuie să primeze nu „justificările" aduse de conducerile întreprinderilor pentru a avea acces la un volum mai mare de credit, ci dimpotrivă faptul că acordînd unei întreprinderi credite mai mari este „sprijinită" să nu ia măsuri pentru a înlătura cît mai grabnic cauzele subiective de ordin economic sau organizatoric care au dus la majorarea stocurilor și respectiv la cererea suplimentară de credite. Deși neînțeleasă întotdeauna de către conducătorii de întreprinderi, de regulă cadre cu pregătire tehnică, acțiunea băncii este eficientă atunci cînd se opune acordării unor credite suplimentare celor rezultate din plan, decît atunci cînd acordă asemenea credite pentru a nu „deranja" relațiile cu întreprinderile. Poziția intransigentă a băncii trebuie înțeleasă și de conducerile din întreprinderi dar și de lucrătorii bancari ca fiind singura cale justă pentru ca banca să contribuie în fapt la aplicarea strictă a principiului autogestiunii în fiecare unitate economică.

Desigur, în activitatea unei întreprinderi apar și o serie de situații cînd din motive independente de voința sa în mișcarea stocurilor sînt unele întreruperi care necesită pe perioade scurte de timp fonduri suplimentare. Legislația financiar-bancară a prevăzut că în asemenea situații banca să poată acorda credite pentru nevoi temporare sau alte credite. Acordarea unor asemenea credite, deși constituie pentru întreprinderi un ajutor în activitatea lor și le permite să-și continue nestingherite procesul de aprovizionare, este din punct de vedere al economiei naționale un lucru nedorit, deoarece ele sînt determinate de fapt de rămînerea pe timp mai îndelungat în circulație a unor stocuri și deci primirea cu întîrziere a acestora de către beneficiar. De aceea, asemenea credite trebuie tratate de bancă cu mare atenție și chiar cu unele rezerve, iar acordarea lor trebuie să fie garantată de înlăturarea rapidă a cauzelor care le-au determinat.

POSIBILITATEA unei întreprinderi de a rambursa la termen creditele primite denotă că necesitățile economice care au determinat acordarea acestora, respectiv valorificarea în consum sau la desfacere a stocurilor, au fost înfăptuite, astfel că odată cu mișcarea stocurilor a avut loc și o retragere din circulație a banilor emiși odată cu acordarea creditului. **Rambursarea creditelor constituie un moment important în înfăptuirea autogestiunii întreprinderilor și permite băncii să supravegheze în permanență modul în care întreprinderile gospodăresc fondurile materiale și bănești.** Atît pentru întreprinderi, dar mai ales pentru bancă, este foarte important ca în momentul acordării creditelor să se asigure că acestea vor fi rambursate la termen și să fie luate din timp măsuri ca rambursarea să se realizeze în fapt. De aici decurge marea responsabilitate pe care o are banca, ca organ al statului investit cu drepturi de a emite și a pune în circulație bani, pentru crearea posibilităților de circulație a bunurilor în cadrul producției de mărfuri. Realizînd operații de o asemenea importanță cum este acordarea și rambursarea creditului, respectiv emiterea și retragerea din circulație a banilor, banca este un organ al statului prin care se acționează pentru utilizarea fondurilor bănești ale economiei într-un climat de ordine și disciplină. Conlucrînd cu întreprinderile în cadrul desfășurării activității economice, banca trebuie să acționeze pentru a supraveghea continuu și a influența modul în care se utilizează banul public.

Cu toate că activitatea întreprinderilor trebuie să se desfășoare după reguli de planificare bine prevăzute și că există obligația conducerilor de întreprinderi să aplice cu strictețe principiul autoconducerii și autogestiunii, este posibil ca în anumite situații în unele întreprinderi să se acumuleze stocuri de valori materiale mai mari decît cele necesare, să se realizeze produse fără desfacere sau să nu se înaseze la timp contravaloarea mărfurilor livrate, ceea ce dă naștere fenomenului de imobilizare și ca urmare duce la nerambursarea la termen a creditelor primite. Deosebit de negativă este și situația cînd unele întreprinderi, datorită risipei în utilizarea materiilor și materialelor și a altor cheltuieli neproductive nu reușesc ca din veniturile realizate să-și acopere integral cheltuielile de producție efectuate și, ca urmare, să ramburseze creditele bancare. Aceste situații au efecte negative în primul rînd asupra autogestiunii întreprinderilor în cauză, împiedicîndu-le dealtfel să aplice acest principiu. În al doilea rînd, pun banca într-o situație deosebit de dificilă, întrucît prin nerambursarea integrală a creditului este menținută în circulație o cantitate de bani a căror acoperire (garantare) este îndoielnică Trebuie să fie clar atît pentru întreprinderi cît și pentru bancă, că acordarea **creditului are caracter de avans, și că trebuie obligatoriu să fie rambursat din veniturile realizate de întreprinderi.**

Cunoscînd rolul deosebit de important pe care creditul îl are în punerea și retragerea banilor din circulație și în realizarea autogestiunii în cadrul fiecărei întreprinderi se ridică totuși problema proporției în cadrul căreia creditul să participe la finanțarea activității de producție a întreprinderii. Potrivit unor opinii ale teoreticienilor monetariști, întreprinderile cu activitate constantă și continuă trebuie să-și acopere nevoile de fonduri de regulă din surse proprii și să recurgă la credite numai în situații deosebite, pe perioade foarte scurte de timp și, îndeosebi, pentru faza de circulație din activitatea lor, adică din momentul livrării și pînă la încasarea contravalorii produselor livrate. O anumită justificare a intervenției creditului într-o proporție mai mare există în cazul întreprinderilor cu activitate sezonieră, la care există un decalaj de timp între efectuarea cheltuielilor, obținerea și valorificarea produselor, așa cum este cazul unităților economice din agricultură.

În condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar și a principiilor autoconducerii și autogestiunii, perfecționarea și utilizarea din plin a pîrghiilor valorice cum sînt creditul, banii și dobînda sînt de o mare importanță pentru obținerea unei înalte eficiențe în activitatea economică și financiară. Acordînd o atenție deosebită acordării creditului, controlînd pe parcurs modul în care sînt utilizate de întreprinderi valorile materiale creditate și luînd din timp măsuri pentru rambursarea integrală și la termen a creditelor, banca sprijină nemijlocit procesul reproducției lărgite prin intermediul creditului și emisiunii bănești.

N. PRETORIAN

PROBLEME ALE APROPIERII ȘI EGALIZĂRII NIVELURILOR DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ A ȚĂRILOR SOCIALISTE (II)

ÎN ANALIZA COMPARATĂ a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste, un rol de primă importanță revine **volumului principalilor indicatori economici pe locuitor.** Desigur, în forma lor valorică mărimile diferiților indicatori suferă numeroase deformări din care motiv calculele au un grad apreciabil de toleranță, fără a putea însă estompa tendințele.

Procesul egalizării nivelurilor de dezvoltare economică parcurge două perioade : cea a reducerii decalajelor relative și cea a reducerii și lichidării decalajelor absolute. Prin raportarea reciprocă a nivelurilor unor indicatori economici ai țărilor ce se compară se obțin mărimi relative, care arată cît de mult o țară depășește sau este depășită la respectivii indicatori de alte țări — **decalaje relative.** Diferențele dintre nivelurile absolute la un indicator pe locuitor al unei țări față de cei ai altor țări indică **decalajele absolute.** În ambele cazuri, înlăturarea decalajelor economice și durata în care ea se poate produce depind de ritmurile de creștere economică și de mărimea acestor decalaje.

Astfel, **perioada înlăturării decalajelor relative** — în care continuă să se mențină sau chiar se adîncesc decalajele absolute — începe din momentul în care o țară mai puțin dezvoltată din punct de vedere economic realizează ritmuri de creștere mai mari decît țările mai dezvoltate cu care se compară. Cu cît indicele de devansare a ritmului de creștere este mai mare, cu atît perioada de lichidare a decalajelor relative este mai scurtă.

Perioada înlăturării decalajelor absolute începe din momentul în care indicele de devansare a ritmului de creștere (ca raport dintre cele două ritmuri) depășește decalajul relativ, respectiv raportul dintre nivelurile indicatorilor comparați [1]). Cu cît această devansare va fi mai mare, cu atît perioada de înlăturare a decalajului absolut va fi mai mică.

Indicatorii cantitativi și decalajele economice

ÎN PERIOADA POSTBELICĂ, țările socialiste europene membre ale C.A.E.R., pe baza uriașelor eforturi ale popoarelor conduse de partidele comuniste și muncitorești din fiecare țară, au obținut rezultate deosebite și în direcția înlăturării stării economice moștenite. Bunăoară, venitul lor național a înregistrat, în perioada 1950—1979, o creștere medie de aproape 7,8 ori (față de creșterea medie mondială de circa 4 ori, de media țărilor capitaliste dezvoltate de circa 3,2 ori, ori de cea a țărilor în curs de dezvoltare de circa 4,2 ori. Cu toate acestea, la o serie de indicatori se mai mențin încă decalaje economice importante între țările socialiste. Întrucît indicatorii valorici au un grad ridicat de variabilitate [2]), vom apela — cu titlu exemplificativ — pentru evaluarea decalajelor economice, la indicatorul producția de energie pe locuitor (precizăm că este vorba de producție, nu de consum), care evită unele neajunsuri ale indicatorilor valorici și în același timp, permite identificarea unor particularități ale dezvoltării. (vezi tabelul).

Din analiza datelor rezultă unele concluzii edificatoare :

a) Cel mai ridicat nivel al producției de energie electrică pe locuitor l-au avut în 1950 și continuă să-l aibă și în 1979 — R.D.Germană, U.R.S.S. și Cehoslovacia. Și dimpotrivă, la cote mult mai scăzute s-au situat, între țările socialiste europene membre ale C.A.E.R. — Bulgaria și România cu mențiunea că în 1979 Bulgaria a depășit sensibil și nivelul Ungariei și cel al Poloniei.

b) Se micșorează decalajele relative. Astfel, față de R.D. Germană, țara cu care este normal să se facă comparațiile, decalajul relativ a scăzut în cei 29 de ani luați în calcul, de peste 6 ori în Bulgaria și de peste 4 ori în România. În cazul României, spre exemplu, nivelul producției de energie electrică pe locuitor constituia în 1950 circa 12% din nivelul R.D.G., iar în 1979 acest indicator depășea 50%.

c) Decalajele absolute arată tendința generală de adîncire deși nivelele la care ele se prezintă sînt sensibil diferite de la o țară la alta. O situație specifică prezintă Bulgaria unde decalajul absolut față de R.D. Germană era în 1950 de 949 kWh/loc. El a atins un punct maxim în 1975, cînd era de 2 122 kWh pe

Decalaje între țările socialiste la producția de energie electrică pe locuitor (comparațiile se fac față de R.D.G.)

Țările care se compară *)	Producția de energie electrică pe locuitor (kWh)			Creșteri în 1979 față de		Decalaj absolut kWh/loc.			Decalaj relativ (R.D.G.=100%)		
	1950	1960	1979	1950—1960		1950	1960	1979	1950	1960	1979
Bulgaria	110	592	3 682	3,5 ori	6,2 ori	— 949	— 1 746	— 2 099	10,4	25,3	63,7
Cehoslovacia	749	1 791	4 464	6,0 ori	2,5 ori	— 310	— 547	— 1 317	70,7	76,6	77,2
R.D.G.	1 059	2 338	5 781	5,5 ori	2,5 ori				—	—	—
Mongolia	27	112	640	23,7 ori	5,7 ori	— 1 032	— 2 226	— 5 171	2,5	4,8	11,2
Polonia	380	987	3 336	8,8 ori	3,4 ori	— 679	— 1 351	— 2 445	36,0	42,2	57,7
România	130	416	2 944	22,6 ori	7,1 ori	— 929	— 1 922	— 2 837	12,3	18,0	50,9
Ungaria	322	763	2 290	7,1 ori	3,0 ori	— 737	— 1 575	— 3 491	30,4	32,6	39,6
U.R.S.S.	507	1 364	4 702	9,3 ori	3,5 ori	— 552	— 974	— 1 079	48,0	58,3	81,3

Calculat după „Narodnoe hoziaistvo stran cilenov SEV, 1979 ; Strani cileni SEV, Statisticeskii spravocinik, 1980

*) Nu am inclus în tabel țările socialiste pentru care nu dispunem de date

[1]) În legătură cu relațiile cantitative specifice celor două etape ale înlăturării decalajelor economice, a se vedea : „Comerțul exterior și cooperarea economică internațională ale R.S.R." — manual, Academia „Ștefan Gheorghiu", București, 1979, p. 34—38

[2]) După structura venitului național creat, România se situează la un nivel destul de ridicat. Astfel, potrivit Anuarului statistic al R.S.R., în 1978 industria și construcțiile dețineau în venitul național o pondere de peste 68%, față de circa 50% în 1950

locuitor și apoi a început să scadă lent, ajungînd la 2 099 kWh pe locuitor în 1979. În cazul României se adîncește decalajul absolut, de la 929 kWh pe locuitor în 1950 la circa 2 840 kWh p locuitor în 1979, deși în perioada respectivă producția de energie electrică pe locuitor a crescut în România de peste 4,0 ori mai repede decît în R.D. Germană. Urmărind și evoluția altor indicatori fizici pe locuitor, se poate spune că decalajele relative de regulă se reduc, iar cele absolute în general se adîncesc. În același timp însă, dacă la numeroși indicatori cantitativi locurile fruntașe revin R.D. Germane, U.R.S.S. și Cehoslovaciei, totuși la alți indicatori în frunte se situează alte țări. Astfel România deține primul loc la producția de tractoare la 10 mii locuitori, Cuba la producția de zahăr, iar Mongolia la cea de carne pe locuitor.

Indicatori calitativi ai creșterii

PENTRU ANALIZA nivelului de dezvoltare economică al țărilor socialiste, ca și a decalajelor economice dintre ele vom apela în continuare și la unii indicatori calitativi importanți — cum este productivitatea muncii pe ramuri, care completează în mod obiectiv imaginea dată de indicatorii structurii pe ramuri a producerii venitului național.

Productivitatea muncii în cele două grupe de ramuri pe care le-am analizat (industrie+construcții ; agricultură+silvicultură) s-a calculat ca raport între ponderea venitului național creat în ramură și cea a populației ocupate, iar eficiența investițiilor raportînd aceeași pondere a venitului național la ponderea investițiilor efectuate în acea ramură. Analiza acestor indicatori ne permite următoarele observații :

a) Productivitatea muncii din industrie, calculată ca raport între ponderea venitului național creat aici și cea a populației ocupate în ramură, se situează, în toate țările analizate, la un nivel superior mediei productivității muncii pe economia națională. În cele mai multe țări, productivitatea muncii în industrie era în 1978 între 1,4 și 1,7 ori mai mare decît media națională a productivității muncii.

b) În schimb, productivitatea muncii înregistrată în agricultură era, pentru majoritatea țărilor socialiste sensibil mai mică decît media productivității muncii pe economie ; (reprezentînd 0,5—0,9 față de aceasta ; numai în Iugoslavia indicatorul respectiv era de peste 3 ori mai mare).

c) Raportul dintre ponderea venitului național creat în fiecare din cele două ramuri principale și ponderea pe care acestea o dețin în investițiile totale indică măsura în care efortul investițional se reflectă în valoarea nou creată, respectiv diferența dintre ramuri în ce privește eficiența economică a investițiilor. Pentru industrie acest raport este, în general, supraunitar (cu excepția Mongoliei), eficiența investițiilor din industrie și construcții fiind, mai mare decît media pe economia națională, respectiv între 1,1—1,8 ori.

d) În agricultură, raportul respectiv arată că efortul investițional este însoțit, în multe țări, de creșteri importante ale venitului național. Astfel, eficiența investițiilor din ramură este supraunitară în Bulgaria, Ro.nânia, Ungaria și destul de apropiat de medie în celelalte țări — R.D.G., Polonia, U.R.S.S., Cehoslovacia. De aici rezultă limpede că eforturile investiționale orientate spre dezvoltarea agricolă intensivă se reflectă destul de favorabil în creșterea venitului național. Tocmai în acest sens sînt analizate, într-o serie de țări, unele carențe ce s-au manifestat și se preconizează măsuri pentru stimularea investițiilor destinate modernizării agriculturii.

Pentru stimularea procesului de egalizare

ATÎT DECALAJELE dintre țările socialiste, cît și cele dintre acestea și țările capitaliste mai dezvoltate pot fi înlăturate, practic, prin asigurarea unor ritmuri de dezvoltare economică mai rapidă a țărilor cu nivele de dezvoltare mai scăzute și în condițiile creșterii mai dinamice a productivității muncii lor sociale. Pentru aceasta se cer însă eforturi deosebite — materiale, umane, de creativitate proprie, precum și lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste, care să stimuleze procesele de lichidare a decalajelor economice existente între ele.

România, ca și celelalte țări socialiste membre ale C.A.E.R., beneficiază de avantajele pe care le creează participarea sa, ca membră fondatoare la activitatea acestei organizații. Așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Dezvoltăm larg colaborarea și cooperarea cu țările socialiste și, în primul rînd, cu țările socialiste vecine, acordînd o atenție deosebită relațiilor cu marea noastră vecină și prietenă — Uniunea Sovietică... România este hotărîtă să-și aducă și în viitor întreaga contribuție la colaborarea în cadrul C.A.E.R. în scopul satisfacerii necesităților de materii prime, materiale și energie, de mașini-unelte și tehnologii moderne ale țărilor membre, astfel încît activitatea acestei organizații să constituie un adevărat model de raporturi echitabile, de conlucrare fructuoasă între state socialiste, libere și suverane, să dea un nou imbold construcției socialiste și comuniste“** [3]).

Printr-o prezență activă, țara noastră beneficiază de avantajele izvorîte din coordonarea planurilor, ca principală metodă de colaborare, ca și din colaborarea tehnico-științifică, specializarea și cooperarea în producție, din acțiunile ample de colaborare în domeniul financiar-valutar și al comerțului exterior. România participă alături de alte țări socialiste la programele de asistență tehnică, financiară, practică sistemul de prețuri mai puțin influențat de oscilațiile speculative ale pieței mondiale (deși ele reflectă unele tendințe de durată). De asemenea, țara noastră participă activ, împreună cu celelalte țări membre ale C.A.E.R., la amplele acțiuni prevăzute în programele speciale de colaborare pe termen lung, la elaborarea și încheierea de convenții pentru transpunerea lor în viață.

După cum se știe, în Programul complex sînt prevăzute totodată o serie de **căi și modalități menite să sprijine eforturile țărilor mai puțin dezvoltate în vederea grăbirii progresului lor economic și tehnico-științific.** Astfel, sînt formulate sarcini privind acordarea unor facilități țărilor cu nivel industrial mai scăzut, cum ar fi : acordarea de asistență tehnică și priorități în alegerea domeniilor de specializare și cooperare, în însușirea tehnicii și tehnologiilor de performanță, în impulsionarea participării lor la lucrările de cercetare științifică, la acțiuni de proiectare în domenii ale tehnicii avansate etc.

Cu toate acestea, pentru perioada de perspectivă, țara noastră apreciază că ar trebui avute mai mult în atenție o serie de fenomene și procese care-și pun puternic amprenta asupra dezvoltării economiilor naționale, asupra colaborării și egalizării nivelurilor lor de dezvoltare [4]).

Un grup foarte important de probleme se ridică în legătură **cu satisfacerea în condiții mai bune a necesităților de materii prime, combustibil și energie ale țărilor membre ale C.A.E.R.** Pentru România, problematica menționată are o importanță deosebită. Se știe că țara noastră importă mari cantități de materii prime și combustibili, respectiv importul deține o pondere foarte mare în consumul intern : 89% din minereul de fier, 68% din bauxită, 48% din cărbunele cocsificabil, circa 50% din petrol, aproape întreaga cantitate de bumbac etc. Trebuie precizat că în unele importuri din această categorie ale României, țările socialiste dețin încă o pondere modestă. Dacă se are în vedere creșterea vertiginoasă a prețurilor la materiile prime și la combustibili pe piața mondială, rezultă că România, pentru cantități relativ constante de materii prime importate, trebuie să plătească sume tot mai mari în devize libere. În asemenea condiții, trebuie să se exporte tot mai mult, pentru a se importa cantitățile necesare de materii prime — iar cînd pentru plată se recurge la credite externe, pentru acestea trebuie să se plătească dobînzi foarte mari, de 12% și chiar mai mult, ceea ce grevează sensibil asupra balanței noastre comerciale. La această situație mai trebuie adăugat faptul că volumul exporturilor de mașini, utilaje și mijloace de transport ale României către țările membre ale C.A.E.R. a atins o cotă ridicată și se menține, de foarte mult timp, la un nivel relativ constant, față de o scădere relativă a importurilor de materii prime. Pentru a putea asigura continuitatea acestor exporturi, în bună măsură formate din produse mari consumatoare de metal și energie (material rulant de cale ferată, îndeosebi de vagoane de marfă, utilaj petrolier, mașini agricole s.a.),rezultă necesitatea lărgirii colaborării economice cu aceste țări, orientată spre acoperirea consumurilor crescînde de țiței și energie pe care România le efectuează, inclusiv pentru fabricarea produselor menționate, solicitate de către țările partenere. De aceea, așa cum aprecia secretarul general al Partidului Comunist Român, la Plenara C.C. din octombrie 1980 : **„Trebuie să facem în așa fel încît, în spiritul Statutului și Programului C.A.E.R. să putem, în colaborare cu țările socialiste care fac**

prof. dr. Grigore BOTOI
Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 22)

[3]) **Nicolae Ceaușescu** : Cuvîntare la Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., Scînteia, 25 februarie 1981

[4]) A se vedea : Ilie Verdeț, Cuvîntare la cea de-a XXXIV-a sesiune C.A.E.R., Scînteia, 19 iunie 1980. Vezi, de asemenea Șt. Stancu, Direcții ale dezvoltării colaborării economice și cooperării în producție între țările membre ale C.A.E.R., „Revista economică“, nr. 27/1980

Resurse alimentare neconvenționale

OAMENII DE ȘTIINȚĂ propun soluții dintre cele mai felurite pentru rezolvarea disproporției, tot mai pronunțate, ce ia naștere între cererea de substanțe proteice și posibilitățile sistemului agricol tradițional de a asigura aceste substanțe. Un astfel de răspuns îl constituie ideea de a se comercializa pe scară largă krillul — o specie de crevete de mici dimensiuni (pînă la 5 cm) care trăiește în colonii uriașe în apele Oceanului Antarctic. Potrivit unor calcule, omenirea ar putea dispune anual de circa 100—150 milioane de tone de krill ceea ce reprezintă dublul cantității de pește pescuită în momentul de față. Experimentele se află, deja, într-un stadiu avansat. După cum relatează săptămînalul francez „L'Express", o serie de țări, precum U.R.S.S., Polonia sau Japonia au realizat cîteva genuri de produse alimentare umane experimentînd, deopotrivă, posibilitatea folosirii făinii de krill în alimentația animalelor. Problemele cele mai dificile ce se cer rezolvate în continuare, pentru a oferi posibilități largi de utilizare a krillului în hrana populației globului, privesc, după cum subliniază sursa citată, cunoașterea în profunzime a factorilor ce asigură echilibrul ecologic al dezvoltării acestei specii de crevete în ecosistemul oceanului Antarctic.

● *Atenția cercetătorilor se îndreaptă și spre alte surse bogate în substanțe proteice și care pot fi cultivate. Potrivit revistei britanice „The Economist", firma engleză Ranks Hovis McDougal a pus la punct un procedeu de obținere a proteinelor dintr-o ciupercă microscopică. Acesta constituie una dintre cele 20 de proiecte ce se desfășoară actualmente în lume pentru realizarea de microorganisme pe cale de laborator. Practic, microorganismele cultivate într-un mediu de fermentație de 453 kg pot produce tot atît de multe proteine cît se obțin într-un an de pe 1,400 acri (0,80 ha) cultivați cu soia. Două sînt obstacolele ce stau, încă, în fața generalizării utilizării tehnicilor microbiologice : pe de o parte, rezistența consumatorilor față de aceste produse, iar, pe de altă parte, costurile relativ înalte. În aceste condiții pare probabilă utilizarea cu precădere a acestor proteine în hrana animalelor.*

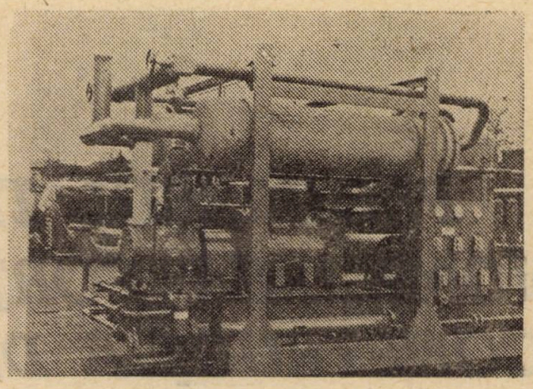

Fermentația anaerobă a efluenților industriali

TRATAREA apelor reziduale în scopul depoluării se realizează în general în stații de epurare ce au la bază principiul noroaielor activate. Un nou procedeu, denumit Bioenergy, destinat în special industriilor agro-alimentare constituie o soluție interesantă pentru tratarea efluenților reziduali, eliminînd complet sau parțial dezavantajele stațiilor de epurare clasice. Metoda se impune prin dimensiunile reduse ale cuvelor în interiorul cărora fermentația metanică transformă reziduurile biologice într-un amestec gazos bogat în metan, ce are calități asemănătoare cu cele ale gazului natural. Fermentația metanică desfășurîndu-se optim la 33—38° C, un schimbător de căldură este introdus în cuvă. Schimbătorul este alimentat de către apele calde deversate de uzină. Acest procedeu ingenios de încălzire permite păstrarea în scopuri utile a întregii cantități de gaz.

Randamentul și stabilitatea producției de gaz sînt îmbunătățite datorită unui bioseparator situat în amonte, care reciclează o parte a biomasei și a bacteriilor, conținute în efluentul tratat ; în acest mod timpul de staționare a încărcăturii biologice scade deoarece populația bacteriană rămîne stabilă în cuvă. În sfîrșit, cantitatea de noroi este foarte scăzută, stabilă și inodoră, ceea ce reduce problemele de eliminare. Economia datorată gazului produs permite amortizarea unei asemenea instalații, experimentată deja la o fabrică de amidon din Anglia, în decurs de cinci ani,

Pompe pentru recuperarea căldurii în industrie

REVISTA „L'Usine nouvelle" prezintă în ultimul său număr două tipuri de utilaje cu evaporatori adaptați pentru recuperarea căldurii, unele funcționînd pe baza unor circuite de apă proprie, numite „închise" și celelalte pe baza unor circuite cu apă de alimentare, numite „deschise". Primele, avînd puteri între 21 și 120 kw, funcționează cu ajutorul unor captatori solari sau îngropați pe baza unor circuite de condensare frigorifică sau circuite închise de răcire. Tipuriile de pompe funcționînd pe pînze freatice, rîuri, lacuri sau pe bază de sisteme de condensare sau de răcire deschise, există într-o gamă de modele ce se întinde între 50 și 900 kw și sînt echipate cu compresoare cu pistoane deschise sau semiermetice.

Pornind de la ape cu temperaturi de 10—35° C se pot obține „surse calde" cu temperaturi ce variază între 30—75° C.

Compresoarele și economisirea energiei

AERUL COMPRIMAT este utilizat pe scară largă în numeroase ramuri industriale. În același timp, pentru producerea lui se consumă cantități relativ însemnate de energie. După calcule efectuate în Franța, circa 75% din prețul metrului cub de aer comprimat revine costului energiei. De aceea, preocupările pentru reducerea consumului energetic la comprimarea aerului sînt și ele deosebit de asidue.

Plecînd de la o altă necesitate, aceea a producerii continue a aerului comprimat, chiar în condițiile unor întreruperi ale furnizării energiei electrice, s-a recurs la utilizarea turbinelor cu gaz, fiind adoptată o turbină cu un ax, cuplată la compresor printr-un ambreiaj hidraulic. Sistemul s-a dovedit economic și din punct de vedere energetic, cu condiția recuperării căldurii conținute în gazele arse, după ce au pus în mișcare turbina. La tipurile experimentate, gazele de eșapament au o temperatură de 450°C și ele sînt utilizate pentru producerea de apă supraîncălzită. După calculele efectuate, investiția suplimentară, în raport cu soluțiile clasice, se amortizează în acest caz în doi ani și jumătate.

Întrucît compresoarele nu funcționează permanent la capacitatea maximă, reglarea puterii lor în funcție de necesarul de aer comprimat poate să conducă, de asemenea, la importante economii de energie. În acest sens un pas important înainte s-a făcut odată cu utilizarea microprocesoarelor. Astfel, prin integrarea microproresoarelor, în sistemul de comandă al grupurilor de compresoare în vederea optimizării funcționării acestora, se poate realiza o economie de 6% din consumul energetic.

În sfîrșit, răcirea aerului comprimat este un alt factor care afectează randamentul și eficacitatea compresoarelor. Compresia ideală, care practic nu se poate realiza, este aceea izotermă, fără încălzirea aerului comprimat. În practică, temperatura aerului crește întotdeauna la comprimare, iar recuperarea acestei călduri a devenit posibilă, prin „îmbrăcarea" utilajelor (vezi fotografia). Aerul de răcire care recuperează și căldura radiată de motoare precum și 95% din caloriile produse prin compresie este utilizat pentru încălzirea încăperilor. După calculele efectuate, la o funcționare zilnică de 8 ore, la un compresor de 100 c.p. se poate realiza o economie anuală de energie echivalentă cu 8,5 tone motorină.

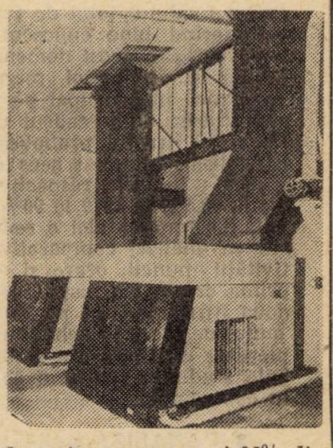

PROGRESUL TEHNIC ŞI ECONOMISIREA FORŢEI DE MUNCĂ ÎN CONSTRUCŢIA DE LOCUINŢE

UNELE ORGANIZAŢII de construcţii ale consiliilor populare judeţene, încheind anul 1980 cu restanţe faţă de planul fizic la locuinţe, au încercat să justifice rămînerea în urmă prin insuficienţa forţei de muncă — poziţie pe care şi-au însuşit-o uneori, în mod necritic, şi organele tutelare. Într-adevăr, lipsa de muncitori s-a putut manifesta la unele şantiere, în unele perioade, la unele meserii — şi rămîne de analizat dacă ea nu putea fi atenuată sau înlăturată printr-o mai judicioasă programare a lucrărilor şi dirijare a efectivelor de către unitatea respectivă. Dar la nivelul trustului sau întreprinderii, al judeţului, a prezenta în acest mod problema înseamnă a masca în mod deliberat miezul ei real. **„Este inadmisibil** — sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în Cuvîntarea la Congresul al II-lea al consiliilor populare — **ca, în condiţiile României, să ne plîngem de forţă de muncă, să ne plîngem că nu putem realiza locuinţele planificate şi o serie de alte activităţi, datorită lipsei de forţă de muncă ! Nu lipsa de forţă de muncă se pune astăzi în România ! Avem încă suficientă, şi problema este de a asigura buna folosire a forţei de muncă, toate judeţele trebuind să acţioneze cu toată hotărîrea în această direcţie !"**

IN CELE CE URMEAZĂ abordăm unele priorităţi actuale ale utilizării judicioase a potenţialului uman în construcţia de locuinţe, cu referire concretă la **Trustul de construcţii-montaj Prahova.** Nu vom include în analiză resursa pe care o constituie participarea cetăţenilor, prin muncă patriotică, la execuţia unor lucrări la locuinţele care le sînt destinate ; deşi, ca proporţii şi continuitate, ea tinde să-şi piardă caracterul de element aleatoriu, totuşi nu poate fi avută în vedere ca o premisă în calculul productivităţii muncii, deci în dimensionarea necesarului de personal muncitor al unităţii de construcţii şi în definirea parametrilor tehnico-organizatorici ai bunei folosiri a acestuia. De asemenea, nu vom insista asupra utilizării fondului total de timp de lucru, considerînd bine cunoscute căile de intervenţie în acest domeniu : întărirea ordinei şi disciplinei, recrutarea forţei de muncă în principal pe plan local şi stabilizarea ei în cadrul unităţii etc. De altfel, trustul prahovean a dovedit că aplică în acest sens o orientare corectă ; indicele respectiv a crescut de la 93,5% în 1979 la 96% în anul trecut. (Se impune aici o remarcă : necesitatea analizei comparative a productivităţii muncii, orare şi zilnice. Dacă prima creşte mai rapid decît cea de-a doua, înseamnă că pe durata programului de lucru — schimbului — au loc pierderi de timp, ale căror cauze trebuie studiate, pentru a se lua măsuri în consecinţă.)

IN ANALIZA posibilităţilor şi căilor creşterii productivităţii muncii, o importanţă deosebită prezintă economia totală de muncă socială. Astfel, la determinarea economiei de muncă trebuie să se ţină seama nu numai de munca vie depusă pentru obţinerea unui anumit produs — în cazul nostru, un apartament — ci şi de munca trecută, care de fapt reprezintă munca vie a lucrătorilor din producţia precedentă (ateliere de prefabricate şi alte ateliere de producţie secundar-industrială pentru construcţii, staţii de betoane etc.).

În acest sens, partidul şi statul nostru au acordat şi acordă o atenţie deosebită **industrializării construcţiilor,** cu componentele ei fundamentale — tipizare, prefabricare, mecanizare, introducerea unor tehnologii noi, de mare randament. Evoluţia recentă a acestui concept a fost corelată cu comandamentul unei raţionalizări avansate a consumurilor de materiale, îndeosebi a celor energointensive. Rezolvarea lui îmbină progresul tehnic cu reconsiderarea, sub raportul eficienţei globale, a unor elemente tradiţionale, modificate pentru alinierea la cerinţele contemporane. A obţine maximul de efect — execuţia ritmică a numărului de apartamente planificat, la nivelul de confort stabilit — cu strictul necesar de resurse înseamnă **a interveni, pentru a menţine dinamica productivităţii, atît asupra consumului de muncă vie, cît şi asupra celui de muncă trecută, prin diminuarea lor concomitentă.** Este ceea ce au în vedere directivele de proiectare stabilite şi proiectele tip elaborate, materialele şi elementele de construcţii create în ultima perioadă, potrivit indicaţiilor secretarului general al partidului.

Iată un singur exemplu : la execuţia blocurilor din panouri mari prefabricate, productivitatea muncii pe şantier (calculată în consum de om-ore pe apartament) este de circa 3 ori mai mare în comparaţie cu cea corespunzătoare construcţiilor din zidărie din cărămidă. Noile proiecte tip de clădiri de locuit şi noile tehnologii de prefabricare intervin însă şi în sensul reducerii manoperei în amonte — în fabricile sau poligoanele de panouri, prin înlocuirea elementelor de pereţi exteriori tip sandviş (în 3 straturi, dintre care cel intermediar termoizolant) cu structuri bistrat (rezistenţă+termoizolaţie), avantajoase sub triplul aspect al reducerii consumului de materiale energointensive, al diminuării volumului de muncă şi al scurtării ciclului de fabricaţie.

Anul acesta, din totalul apartamentelor prevăzute în planul T.C.M. Prahova, 75% urmează a fi realizate din panouri mari ; creşterea cu 15 000 mc/an a capacităţii poligonului propriu va permite ca în cea mai mare parte, necesarul de prefabricate să fie asigurat din producţia industrială a trustului. (De asemenea, în poligon urmează să fie realizate şi cabine spaţiale, complet echipate şi finisate, pentru camere de baie — care la obiect mai necesită doar operaţii simple, de montaj şi racorduri). Din restul de 25%, o parte au ca soluţii constructive structuri monolite (diafragme sau cadre din beton armat), industrializarea constînd în tehnologiile folosite pentru unele lucrări specifice : cofrarea cu elemente metalice de inventar, turnarea planşeelor prin pomparea betonului. Rămîne deschisă calea iniţiativei cadrelor tehnice din trust pentru găsirea unor procedee şi metode care să aducă la o productivitate cît de cît comparabilă lucrările de zidărie (la blocurile cu schelet monolit, ca şi la cele cu puţine nivele din localităţile mici) şi, acolo unde prevăd proiectele, cele de şarpantă. Totodată, trebuie folosite din plin posibilităţile existente pentru a extinde execuţia centralizată, în ateliere, a unor operaţii şi lucrări (fasonarea armăturilor, croirea geamurilor, prefabricarea instalaţiilor etc.), ca o cale pentru folosirea continuă şi cu productivitate ridicată a muncitorilor din meseriile respective.

PARCUL de maşini şi utilaje al trustului a înregistrat an de an o creştere şi modernizare care, însă, nu s-au reflectat corespunzător în mărirea productivităţii muncii, datorită în principal unor cauze organizatorice. Este necesar ca încă prin graficele reţea, lucrările care necesită un anumit tip de utilaj să fie concentrate în timp la nivel de şantier şi lot, astfel ca mijloacele de mecanizare să aibă asigurat front de lucru, reducîndu-se staţionările tehnologice şi cele determinate de mutarea utilajelor de la un amplasament la altul. Pe de altă parte, **îmbunătăţirea indicilor de exploatare a utilajelor** trebuie asigurată prin creşterea duratei de folosire a lor pe parcursul unei zile. În anul 1981, doar circa 50% din parcul de utilaje a lucrat în două schimburi : trustul şi-a propus ca în acest an să ridice propor-

ția la 75%, iar în situații deosebite să organizeze chiar lucrul în 3 schimburi.

Influența acestor măsuri se poate determina folosind formula :

$N = (Qa : Wb) \cdot k \cdot i$,

în care : N reprezintă economia de forță de muncă ; Qa — producția obținută în perioada analizată ; Wb — productivitatea muncii în perioada de bază ; k — ponderea muncitorilor care au lucrat în anul de bază la utilajele al căror grad de folosire se îmbunătățește (pentru o pondere de 10% coeficientul este de 0,1) ; i — creșterea indicilor de folosire a utilajelor în perioada analizată, față de anul de bază.

Diminuarea necesarului de muncă necalificată prin mecanizarea și raționalizarea lucrărilor de săpături, transport, manipulare ș.a., calificarea, ridicarea calificării și policalificarea muncitorilor, perfecționarea lor profesională reprezintă, prin sporul de productivitate pe care îl asigură, surse de economisire a forței de muncă.

Anul trecut, la T.C.M. Prahova au fost cuprinși în cursuri de calificare peste 400 de muncitori, iar alți peste 200 și-au însușit o a doua meserie ; nu s-a realizat însă numărul prevăzut de participanți la formele de perfecționare, datorită în primul rînd fluctuației efectivelor. Cifrele prevăzute pentru 1981 sînt de același ordin de mărime ; este nevoie să se insiste asupra **policalificării**, care permite o mai bună folosire a muncitorilor în cadrul fluxului lucrărilor de diferite specialități, ca și asupra **specializării** cerute de utilizarea noilor tipuri de materiale și elemente de construcții.

Economia de forță de muncă ce se poate obține se determină cu formula : $N = (Qa : Wbm) - (Km : 100) \cdot (W : 100)$ în care Qa reprezintă volumul producției realizate în perioada analizată, Wbm — productivitatea muncii pe muncitor în anul de bază, Km — ponderea muncitorilor care își ridică nivelul de calificare, W — creșterea productivității muncii acestor muncitori.

IN FUNDAMENTAREA preliminărilor privind creșterea productivității muncii la nivelul anului cu 9%, ceea ce va echivala cu o economie relativă de 463 de muncitori, trustul a pus principalul accent pe factorii legați de progresul tehnic, prin valorificarea mai accentuată a componentelor arătate ale industrializării lucrărilor. Efectele perfecționărilor în domeniul **organizării producției și a muncii** sînt dimensionate cu o pondere de numai aproximativ o cincime din această creștere. Se poate considera că acest aport este sub nivelul posibilităților reale, dacă ținem seama de influența pozitivă pe care o pot avea generalizarea lucrului în acord global la activitățile de bază, auxiliare, secundar-industriale și de prestații în mecanizare, organizarea execuției în flux a blocurilor, concentrarea în brigăzi complexe a echipelor de diferite specialități ce concură la realizarea unui ansamblu de procese tehnologice definit ca parte de lucrare, respectarea metodologiei de programare-lansare-urmărire potrivit sistemului integrat de conducere a producției de construcții-montaj. Evitarea dispersării nerațională a potențialului la obiectivele în execuție simultană se va putea obține programînd lucrările și alocarea resurselor (forță de muncă, utilaje, materiale și elemente de construcții) strict în funcție de durata normată de realizare pentru diferite categorii de blocuri de locuințe (în funcție de structura constructivă, de numărul de nivele, scări, apartamente).

De altfel, diferiții factori de creștere a productivității muncii sînt în mare măsură interdependenți ; bine conduși, ei se cuplează sinergic, pe cînd rezolvați separat și parțial, ei își diminuează propriile efecte, ca și influențele pozitive asupra celorlalți. Este, desigur, dificil să se realizeze dintr-o dată o aplicare globală și generalizată ; trebuie avute în vedere o seamă de condiții obiective, dar mai ales subiective — ținînd de conștientizarea și antrenarea personalului muncitor — condiții ce nu pot fi create numai prin aprobarea de către adunarea generală a unui program de măsuri sau prin elaborarea unei decizii a consiliului oamenilor muncii. O formulă viabilă de implementare a noului, care a dat rezultate bune și care stă și la îndemîna T.C.M. Prahova, ar fi constituirea unui **șantier model** — cîmp de experimentare asistat îndeaproape de cele mai bune cadre din trust și de la care celelalte șantiere ar putea prelua rezolvări puse la punct prin perfecționări succesive, metode, tehnologii și formule de organizare „la cheie", care să constituie și etalon al eficienței în folosirea forței de muncă.

În sfîrșit, trecînd de la exemplul trustului prahovean pe planul de ansamblu al sectorului construcției de locuințe, opinăm că este momentul să se procedeze efectiv, pe un plan superior față de încercările din trecut, la însoțirea exprimării valorice a productivității muncii (utilă pentru nevoile de planificare generală), de **determinarea ei și în unități fizice naturale.** Aceasta din urmă, instrument pentru determinarea reală, la nivelul unității, a necesarului de forță de muncă în funcție de structura lucrărilor din perioada de plan, ar da încă o valorificare de esență avantajelor tipizării generalizate în construcțiile de locuințe și ar reflecta efectiv influența modificărilor de structuri constructive, tehnologii, materiale. Categoriile și cantitățile de lucrări ar urma să fie raportate la o unitate fizică de calcul convențională — apartamentul de două camere cu suprafață medie, exprimîndu-se în consum de manoperă (ore-om) indicat, ca nivel limită, chiar prin proiectul tip. Productivitatea muncii ar putea fi determinată după formula :

$W = (Q \cdot K) : T = L : T$,

în care Q reprezintă producția în unități fizice convenționale (apartament de 2 camere), K — coeficient general convențional de calcul, L — producția respectivă (număr de apartamente, recalculat în unități fizice convenționale), T — timpul total de muncă consumat.

Determinarea pe baze științifice a necesarului de forță de muncă va impune, în fiecare unitate constructoare de locuințe, măsuri pentru alinierea la rezultatele cele mai reprezentative obținute la nivelul sectorului, va evita aglomerarea de efective peste necesarul real pentru compensarea folosirii lor necorespunzătoare, determinînd o însemnată economie de muncă socială.

lector univ. Gheorghe ȘTEFAN
Ploiești

Toleranțe în organizare - toleranțe la calitate

SÎNT încă șantiere de locuințe unde calitatea execuției locuințelor suferă frecvent de un viciu care influențează negativ productivitatea muncii, consumurile de materiale, aspectul și funcționalitatea clădirilor și apartamentelor : **abaterea de la cotele dimensionale indicate în documentație.** Unitatea de măsură fiind centimetrul, toleranța e suficientă — iar normativele și normele de muncă sînt, și ele, destul de elastice — pentru a permite ca **fiecare lucrare și operație să se realizeze rapid și, în același timp, îngrijit.** Totuși, abaterile apar : la elemente de rezistență, la zidării și tencuieli, la montarea instalațiilor, la finisaje. Un gol de fereastră prea mare necesită umplerea spațiului între zidărie și tîmplărie — completare ce se face cu alt material decît al peretelui, creînd o punte termică (deci, scăderea eficienței încălzirii) și provocînd ulterior fisuri în tencuială. Cînd nivelul pardoselii este sub cota din proiect, ușile rămîn prea scurte, iar în situația inversă ele trebuie tăiate (lucru pe care structura lor celulară, cu ramă îngustă, nu-l permite). Dezaxarea pe verticală a găurilor din planșee pentru trecerea coloanelor de încălzire centrală face ca în cameră țevile să apară înclinate sau prea depărtate de perete. Etc., etc.

Înlăturarea acestor situații ține de ridicarea calității profesionale a muncitorilor (în marea lor majoritate pregătiți prin cursuri de scurtă durată), dar și de organizarea muncii, care trebuie să creeze nu mentalitatea de „a-i da zor", ci condiții pentru a se lucra repede și bine. Adică : repartizarea echilibrată pe formații a muncitorilor cu calificare ridicată ; asistența tehnică permanentă din partea maiștrilor, tehnicienilor, subinginerilor, inginerilor (inclusiv la citirea planurilor, la trasare) ; introducerea unei discipline în predarea-preluarea fronturilor de lucru, care să garanteze aplicarea controlului interfazic ; penalizarea (prin imputare directă sau prin diferențierea cîștigului în cadrul acordului global) a celor ce execută lucrări care necesită refaceri etc. Plus dotarea echipelor cu instrumente de măsură și control (lipsesc uneori pînă și cele mai banale — metru de tîmplărie, ruletă, șabloane, nivele cu bulă de aer, fir cu plumb) bine etalonate și întreținute. **(A.R.)**

PERFECŢIONAREA EVALUĂRII EFICIENŢEI ECONOMICE A INVESTIŢIILOR

ÎN TOATE DOMENIILE vieţii economice se depun eforturi susţinute pentru dezvoltarea producţiei pe baza celei mai înaintate tehnici, îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor, realizarea unei înalte eficienţe, ridicarea calitativă a întregii activităţi economice. În sfera investiţiilor, trecerea la o nouă calitate, reprezintă, mai înainte de toate, îmbunătăţirea activităţii pe şantierele de construcţii, gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale şi financiare, folosirea raţională a resurselor umane, creşterea eficienţei economice a investiţiilor. Acest aspect, ca de altfel şi creşterea complexităţii fenomenelor şi produselor economice, specifică activităţii de investiţii reclamă o serie de perfecţionări, care să facă posibilă obţinerea unor rezultate superioare în condiţiile reducerii cheltuielilor materiale.

În acest sens, în cele ce urmează, în lumina cerinţelor noului mecanism economic şi pe baza cercetărilor proprii, prezentăm unele consideraţii care credem că pot contribui la aprecierea mai exactă a activităţii desfăşurate de unităţile economice şi permit o evaluare mai realistă a resurselor consumate în raport cu condiţiile concrete de edificare a obiectivelor şi de desfăşurare a producţiei.

Este cunoscut că în activitatea de investiţii se disting două perioade principale şi anume intervalul de timp în care se consumă resursele de investiţii şi intervalul de timp în care funcţionează noul obiectiv, respectiv perioada în care se produc efectele economice. Dacă realizarea şi punerea în funcţiune a unui fond fix se face într-un interval de timp scurt, de 1—2 ani, durata sa de funcţionare este îndelungată, de 20—30 ani, timp în care apar o serie de aspecte economice ce pot influenţa rezultatele preconizate. De asemenea, trebuie avut în vedere că aceloraşi fonduri băneşti cheltuite, în perioade diferite nu le corespund valori de întrebuinţare egale, nu atît datorită modificării preţurilor (care, totuşi, este un fenomen frecvent constatat pe piaţa mondială şi prin urmare trebuie luat în considerare) cît mai ales faptului că din primele sume se pot realiza efecte sporite prin reinvestirea lor. În literatura de specialitate se recomandă ca în asemenea situaţii să se aplice **calculele de actualizare.** La noi, la asemenea calcule de actualizare se apelează sporadic sau aproape deloc. Ţinînd seama de avantajele pe care le creează folosirea calculelor de actualizare la adoptarea deciziilor de investiţii, considerăm necesară utilizarea acestor calcule, mai ales în cazul marilor obiective de investiţii care acoperă o perioadă îndelungată de timp, atît în execuţia cît mai ales în funcţionarea lor. Utilizarea metodelor de actualizare în fundamentarea indicatorilor de eficienţă economică a investiţiilor permite o apreciere mai justă a eforturilor şi a rezultatelor obţinute şi asigură comparabilitatea datelor, care în realitate sînt înregistrate în perioade de timp diferite. Această necesitate iese mai mult în evidenţă în condiţiile noului mecanism economico-financiar, cînd întreprinderile sînt chemate să-şi gospodărească cu spirit de răspundere fondurile de care dispun, să urmărească echilibrarea bugetului propriu de venituri şi cheltuieli, să acorde o deosebită atenţie modului în care urmează să-şi cheltuiască fondurile, să chibzuiască profund asupra rezultatelor pe care le vor obţine.

LA EVALUAREA proiectelor de investiţii, calculele de eficienţă economică se fac comparînd valoarea totală a resurselor consumate cu efectele dintr-un an. De exemplu, indicatorul durata de recuperare a investiţiei se calculează prin raportarea volumului total al investiţiilor la beneficiul anual ; la fel, indicatorul investiţia specifică se calculează prin compararea investiţiilor totale cu capacitatea anuală de producţie etc. Prin urmare, în ambele cazuri s-au luat în considerare efectele anuale şi nu cele totale (beneficiul anual, respectiv capacitatea anuală de producţie). Or, efectele obţinute în urma realizării obiectivelor de investiţii nu se rezumă numai la cele dintr-un an ci la o perioadă cu orizont de timp îndelungat (20—30 ani, după cum am arătat, sau chiar mai mult uneori). De aceea, propunem ca la adoptarea deciziei de investiţii să se ia în considerare şi indicatori de eficienţă globală, care să însumeze rezultatele obţinute în întreaga perioadă de funcţionare a obiectivului. Un asemenea indicator îl constituie **randamentul economic** care a fost propus prin intermediul revistei „Probleme economice" încă din anul 1972 [1]). În principiu modul de calcul al acestui indicator este următorul : $R = \frac{B_t}{I}$ în care : R = randamentul economic ; Bt = suma beneficiilor anuale pe întreaga perioadă de funcţionare a obiectivului ; I = valoarea investiţiei. După cum se observă acest indicator ia în considerare la numărătorul fracţiei — suma beneficiilor obţinute în cursul întregii perioade de funcţionare a obiectivului de investiţii respectiv. Menţionăm că în alte ţări există asemenea indicatori de eficienţă globală fără de care nu se adoptă deciziile de investiţii. De asemenea, metodologia Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare prin întreaga sa concepţie ia în considerare toate rezultatele obţinute în decursul anilor cît va funcţiona obiectivul. Rezultă deci necesitatea ca, la stabilirea acestor indicatori globali să se analizeze o perioadă de timp cu orizont cît mai îndepărtat. În literatura de specialitate se prezintă diferite procedee de calcul al acestui orizont, dar care este mai greu de stabilit datorită incertitudinilor ce pot apare în procesele economice îndelungate. Pentru a evita acest neajuns poate fi luată în calcul durata normată de serviciu sau, în cazul unor instalaţii complexe, care conţin mai multe utilaje cu durate diferite, durata de serviciu a utilajului conducător. În aceste cazuri beneficiile totale ar urma să se calculeze prin produsul dintre beneficiile anuale şi durata de serviciu normată.

Un obiectiv de investiţii nu funcţionează izolat ci este în legătură cu o serie de furnizori care-i asigură necesarul de materii prime, materiale, combustibil, piese de schimb etc., unităţi care se află în amontele său. De asemenea, viitorul obiectiv va furniza beneficiarilor (întreprinderilor din aval), produsele sale care constituie pentru ei semifabricate sau subansamble. În aceste condiţii, rezultatele economice ale întreprinderilor din aval vor depinde de calitatea produselor şi preţul la care se livrează subansamblele de către unitatea de bază. Dacă se cuantifică numai rezultatele imediate, obţinute la viitorul obiectiv economic, calculele sînt incomplete, deoarece trebuie avute în vedere şi **efectele propagate la unităţile beneficiare din aval.** Numai în acest fel se poate face o apreciere reală a efectelor obţinute de fiecare unitate în raport de eforturile prestate. În acest sens, în analiza proiectelor de investiţii ar fi oportun să se calculeze indicatori de eficienţă care să se refere nu numai la rezultatele obţinute la un anumit obiectiv de investiţii ci la însumarea acestora cu efectele obţinute în cadrul întreprinderilor beneficiare, întreprinderi situate în aval.

ÎN ACTIVITATEA PRACTICĂ se constată că la acelaşi volum de efecte economice obţinute se pot face fie eforturi mai mari de investiţii, fie eforturi suplimentare cu cheltuielile de producţie. Un efort suplimentar de investiţii permite achiziţionarea unor utilaje mai perfecţionate, cu randamente economice superioare, adoptarea unor tehnologii îmbunătăţite care creează condiţii pentru o mai bună folosire a materiilor prime, creşterea productivităţii muncii etc., toate acestea avînd efecte pozitive asupra nivelului cheltuielilor de producţie. Considerăm că în momentul actual, cînd criza energetică şi a materiilor prime a devenit o realitate pentru tot mai multe ţări, se justifică alegerea acelor variante care asigură cheltuieli anuale de producţie mai mici, chiar dacă

[1]) Ion Românu. Un nou mod de cercetare a eficienţei economice a investiţiilor, în revista „Probleme economice" nr. 5/1972, p. 19—28

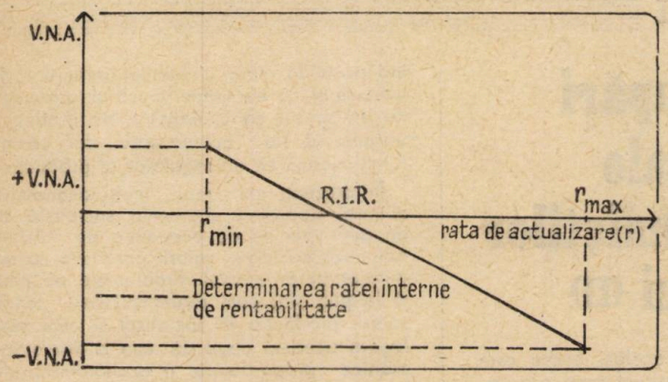

pentru aceasta ar fi nevoie de cheltuieli suplimentare de investiții. Acest aspect capătă o importanță și mai mare dacă viitorul obiectiv va consuma cantități mari de combustibili, energie electrică, materiale deficitare. Dacă realizarea unor obiective va necesita volume de investiții mai mari, dar aceasta le va asigura condiții pentru realizarea unor economii la cheltuielile de producție, în special la cele materiale, acestea ar trebui să aibă prioritate deoarece vor permite obținerea unei eficiențe economice ridicate pe termen lung și vor contribui la gospodărirea superioară a resurselor.

În perioada de funcționare a unui obiectiv pot apărea diverse situații nefavorabile, cum ar fi lipsa de materii prime, de forță de muncă, defecțiuni tehnice etc., care să ducă la folosirea incompletă a capacităților de producție și deci la diminuarea rentabilității întreprinderii. În aceste condiții se impune determinarea prin calcul și normarea unui „prag" de eficiență, reprezentînd **limita minimă de folosire a capacităților de producție,** sub care nivelul activității întreprinderii nu poate să coboare deoarece ar înregistra pierderi ; aceasta ar permite și depistarea cauzelor care influențează negativ gradul de folosire a capacităților de producție pentru luarea măsurilor corespunzătoare care să contracareze efectul negativ ce poate să apară.

Formula după care se stabilește nivelul minim de folosire a capacităților de producție, pentru care unitatea economică obține beneficiul planificat este : $x = \frac{C \quad F}{P M - C V} \cdot 100$ în care :

x = pragul de rentabilitate ; C.F. = nivelul cheltuielilor fixe ; P M = valoarea producției marfă ; C.V. = cheltuielile variabile. Bineînțeles că acesta nu ar avea numai valoarea unui indicator de eficiență economică ci ar reprezenta un instrument pus la dispoziția conducerii obiectivului industrial pentru a aprecia nivelul sub care nu poate scădea folosirea capacităților de producție.

În vederea asigurării autogestiunii economico-financiare și a cointeresării oamenilor muncii în obținerea de rezultate cît mai bune, la nivelul fiecărei întreprinderi s-au constituit o serie de fonduri proprii. Unul dintre acestea este fondul de dezvoltare economică a întreprinderii. În conformitate cu prevederile legale în vigoare, mijloacele fixe realizate pe baza acestui fond urmează același regim de amortizare ca și fondurile fixe finanțate de la buget. Or, efortul întreprinderii pentru realizarea fondurilor fixe respective este diferit, în funcție de sursa de finanțare (de la bugetul statului sau bugetul întreprinderii). Pentru stimularea unității în gospodărirea cît mai bună a resurselor, s-ar impune ca fondul de amortizare să rămînă la dispoziția întreprinderii atunci cînd mijloacele fixe au fost achiziționate prin autofinanțare.

PENTRU SPORIREA RĂSPUNDERII colectivelor de oameni ai muncii din fiecare întreprindere economică în gospodărirea fondurilor și întărirea disciplinei financiare, precum și a creșterii eficienței economice, s-a introdus **bugetul de venituri și cheltuieli** al întreprinderii, care urmează să se generalizeze, cuprinzînd și unitățile din sfera neproductivă. În prezent la aceste unități nu se calculează amortizarea ; după cum este cunoscut sînt supuse regimului amortizărilor numai fondurile fixe aparținînd unităților economice. În vederea evaluării cît mai exacte a nivelului cheltuielilor, la instituțiile cu caracter neproductiv se impune deci calcularea fondului de amortizare aferent construcțiilor social-culturale. Acest fapt poate constitui premisa trecerii la elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli și la unitățile din sfera neproductivă.

În condițiile elaborării planului național unic, pornindu-se de la întreprinderi crește tot mai mult rolul actelor normative. În acest context se impune elaborarea unor măsuri normative științific fundamentate care să servească la adoptarea deciziei optime de investiții și care să cuprindă cît mai multe aspecte (consumul de energie, combustibil, materii prime etc.). Această propunere se înscrie pe linia indicațiilor tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie 1980 cînd arăta că : **„Trebuie cu mult mai multă fermitate să încheiem lucrările pentru normarea științifică a consumurilor energetice și materiale, pornindu-se de la cele mai bune realizări".** La fundamentarea normelor trebuie să se aibă în vedere perspectivele viitoare de dezvoltare ale ramurilor și subramurilor economiei naționale, modificările ce pot interveni în concepția construirii utilajelor, tendințele noi apărute în procesele tehnologice de fabricație etc.

O investiție înseamnă o cheltuială certă de fonduri financiare și mijloace materiale pentru un rezultat viitor ce conține elemente de incertitudine. Pe parcursul desfășurării procesului de investiții și de producție se pot ivi unele cauze care vor putea influența rezultatele economice și anume : prelungirea duratei de realizare a obiectivului sau de atingere a parametrilor proiectați ; depășirea volumului de investiții prevăzut inițial ; creșterea prețului la materiile prime și materiale ; modificări ale cererii produselor respective pe piața mondială ca urmare a apariției unor noi tipuri, modificări ale prețurilor produselor finite care se desfac pe piața externă etc. Toate aceste schimbări antrenează modificarea nivelului de eficiență economică a proiectului de investiții, fapt ce impune o analiză a sensibilității acestuia față de eventualele modificări conjuncturale viitoare. În acest sens, considerăm că ar fi bine ca la fiecare proiect, **să se simuleze astfel de modificări,** după care să se calculeze indicatorii de eficiență economică și să se constate față de ce modificări eficiența economică a proiectului este mai sensibilă, precizînd acest aspect, în documentația de investiții. În acest mod beneficiarul poate să ia din timp toate măsurile, să confrunte performanțele produselor cu evoluția produselor similare de pe piața mondială, pentru a putea contracara efectele negative ale acestor modificări. Indicatorul care cuantifică cel mai bine aceste modificări este **„rata internă de rentabilitate"**, asupra căreia ne vom referi în continuare.

ROMÂNIA participă din ce în ce mai mult la constituirea unor societăți mixte. De asemenea, ca membră a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, beneficiază de credite bancare pentru realizarea obiectivelor de investiții. Evaluarea unor astfel de proiecte se face în baza metodologiei B.I.R.D. Considerăm că unii indicatori din metodologia B.I.R.D. prezintă un interes deosebit chiar și pentru investițiile care se realizează fără participarea acestui organism, deoarece facilitează dezvăluirea unor aspecte foarte semnificative necesare procesului de adoptare a deciziilor. Unul din acești indicatori este „Rata internă de rentabilitate" (R.I.R.) pe baza căruia se poate stabili „puterea economică" a viitorului obiectiv, respectiv nivelul de eficiență economică ce se va realiza, și se pot compara rezultatele obținute cu eficiența normală sau obținută la obiective economice similare din țară sau străinătate.

Nivelul acestui indicator poate fi stabilit grafic (vezi fig.) prin reprezentarea într-un sistem de axe rectangulare a evoluției venitului net actualizat la diferite rate de actualizare. În acest scop se reprezintă pe abscisă diverse rate de actualizare iar pe ordonată nivelul venitului net actualizat corespunzător, în așa fel încît pentru o anumită rată venitul net să fie pozitiv, iar pentru alta negativ. Unind cele două puncte, corespunzătoare venitului net actualizat, se obține, la intersecția cu abscisa, rata internă de rentabilitate.

Apreciem că folosirea acestui indicator, alături de ceilalți care figurează în metodologia actuală, ar fi deosebit de utilă, atît din punct de vedere al băncii finanțatoare cît și al beneficiarului de investiție. În baza acestui indicator nu vor fi acceptate decît proiectele la care rata internă de rentabilitate este mai mare sau cel mult egală cu coeficientul normat de eficiență economică. Cu cît rata internă de rentabilitate va fi mai mare, comparativ cu coeficientul normat de eficiență, cu atît rezultatele economice pe care le va obține obiectivul de investiții vor fi mai mari.

Pe baza celor prezentate, considerăm că utilizarea unora dintre aceste propuneri, în cadrul metodologiei de analiză a eficienței economice din țara noastră, ar crea condiții pentru o mai bună evaluare a nivelului eficienței economice, cunoașterea limitei minime de folosire economică a capacităților de producție, cointeresarea în mai mare măsură a întreprinderilor în gospodărirea judicioasă a resurselor de care dispun și implicit ar contribui la adoptarea unor măsuri care să constituie pîrghii eficiente în contextul noului mecanism economic.

prof. dr. Ion ROMÂNU
lector univ. Ion VASILESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Natura economiei socialiste şi producţia de mărfuri

CARE sînt principalele elemente care, în concepţia economiştilor chinezi, jalonează contextul problematic privind natura economiei socialiste şi a producţiei de mărfuri în socialism ? Dezbaterile economiştilor amintiţi pornesc de la cîteva premise : (1) economia socialistă este o economie planificată, ceea ce nu exclude existenţa producţiei de mărfuri ; (2) ea este o economie bazată în principal pe producţia de mărfuri fără să fie în întregime o economie de mărfuri ; (3) ea este o economie planificată bazată pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producţie ; (4) ea reprezintă o unitate între planificare şi producţia de mărfuri.

În ceea ce priveşte primele două premise, care se referă la sfera producţiei de mărfuri în socialism, nefiind contestată în nici un fel natura de marfă a bunurilor de consum şi a produselor vîndute de comunele populare, discuţiile sînt focalizate asupra naturii mijloacelor de producţie. Astăzi se opinează că mijloacele de producţie sînt şi ele mărfuri. Argumentele aduse în favoarea acestui punct de vedere de economiştii chinezi se referă la natura universală a mărfurilor, mijloacele de producţie fiind şi ele un produs al muncii care posedă valoare de întrebuinţare şi valoare de schimb, fiind achiziţionate de întreprinderi ; de asemenea, se apreciază că reproducţia constituie un proces integral care include producţia şi circulaţia mijloacelor de producţie, iar valoarea bunurilor de consum conţine şi pe aceea a mijloacelor de producţie consumate pentru fabricarea lor ; se consideră că schimbul de produse între întreprinderi, inclusiv a mijloacelor de producţie, se face pe baza principiului echivalenţei, ceea ce reprezintă o caracteristică esenţială a schimbului de mărfuri (3).

Preocupări actuale ale economiştilor chinezi (II)

Păstrînd discuţia în acelaşi cadru este de remarcat încă un aspect care are importante consecinţe pentru practică. Fiecare întreprindere posedă şi utilizează mijloacele sale de producţie şi celelalte resurse de care dispune cu o anumită eficacitate, realizînd beneficii mai mici sau mai mari, avînd interese financiare proprii, ceea ce face ca ele să trebuiască să fie recunoscute ca producători relativ independenţi de mărfuri şi să li se acorde o relativă independenţă în producţia şi schimbul acestor mărfuri. (4) A nu considera mijloacele de producţie ca marfă înseamnă a persista în vechea greşeală cînd întreprinderile erau dotate cu fonduri de la stat fără să fie obligate să le restituie şi să urmărească în modul cel mai riguros utilizarea acestor fonduri cu maximum de eficienţă.

Legea valorii ca regulator al producţiei

ACŢIUNEA LEGII VALORII, care guvernează producţia de mărfuri, determină ca mărfurile să fie schimbate la valoarea lor. Ea este un regulator al economiei de mărfuri prin faptul că distribuţia muncii sociale între diferite sectoare ale producţiei se realizează proporţional cu cererea socială. În condiţiile economiei socialiste era acceptat că legea valorii acţionează îndeosebi în sfera circulaţiei bunurilor de consum şi că ea influenţează şi producţia lor, în sensul că cheltuielile de producţie trebuie să fie compensate, dar că nu funcţionează ca un regulator al producţiei.

În prezent, cei mai mulţi economişti chinezi, abordînd economia socialistă ca un gen specific de economie de mărfuri, opinează că legea valorii operează ca regulator al producţiei. Problemele pe care şi le pun sînt cum reglementează legea valorii producţia în socialism şi cum este legată această lege de cea a dezvoltării planice proporţionale a economiei şi de legea economică de bază a socialismului ?

În contextul actual al efortului de modernizare, economiştii chinezi au revăzut o serie de aspecte şi în acest domeniu. Astfel, este avansată ideea că legea dezvoltării planice proporţionale prezintă elemente comune cu legea valorii, amîndouă urmărind să adapteze producţia socială la cerinţele sociale, să distribuie munca socială, atît cea vie, cît şi cea trecută, încorporată în mijloacele de producţie, în concordanţă cu cerinţele societăţii. Legea dezvoltării planice proporţionale reclamă o distribuire a mijloacelor de producţie şi a forţei de muncă între diferitele sectoare ale economiei naţionale, proporţional cu cerinţele sociale. Legea valorii, la rîndul ei, solicită un schimb echivalent al produselor în concordanţă cu munca socialmente necesară conţinută în ele, necesitînd astfel o distribuţie a întregii munci sociale, între diferitele ramuri de producţie, în concordanţă cu cererea socială. În cele mai recente discuţii ale economiştilor chinezi sînt criticate opticile convenţionale care considerau legea valorii ca un „perturbator", ca un factor, care prin însăşi natura sa, tinde să perturbeze pro-

FIŞE

OPREA PARPALĂ

ECONOMIA ŞI POLITICA AGRARĂ

● *Recent, în* Editura Didactică şi Pedagogică, *a apărut volumul* „ECONOMIA ŞI POLITICA AGRARĂ ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA", *purtînd semnătura profesorului* Oprea Parpală. *Pe parcursul celor aproape şapte sute de pagini volumul abordează problemele de bază ale economiei agrare, etapele fundamentale ce au caracterizat evoluţia agriculturii româneşti în anii construcţiei socialiste. Locul agriculturii în complexul economic naţional, conducerea şi planificarea agriculturii, căi de creştere a eficienţei folosirii pămîntului în agricultură, baza tehnico-materială şi forţa de muncă – iată cîteva din problemele investigate într-o primă parte a lucrării. Desfăşurînd, în continuare, analiza asupra principalelor ramuri de producţie agricolă – vegetală şi animală – autorul caută să desprindă şi acele soluţii tehnico-organizatorice care, în condiţiile proprii economiei româneşti, a condiţiilor geoclimatice existente, pot contribui la creşterea eficienţei economice, la sporirea producţiilor agricole şi asigurarea, pe această cale, a premiselor ridicării nivelului de trai al populaţiei.*

Prognoza consumului populaţiei

● *Datorită implicaţiilor pe care le are asupra volumului şi structurii producţiei de bunuri de consum – şi, indirect, asupra întregii activităţi economice –, evaluarea cît mai corectă a cererii de consum a populaţiei reprezintă un domeniu de netăgăduită actualitate pentru cercetarea economică. Pentru a fi utilă şi a oferi informaţii viabile, afirmă* Petrasin Petrasinovic *în articolul* „Predvidanje potrošnje trajnih potrosnih dobara" *(Prognoza consumului de bunuri de uz îndelungat), publicat în numărul 3–4 din 1980 al revistei* PROBLEMI SPOLINE TRGOVINE I KONJUNKTURE, *o atare investigaţie nu se poate menţine la nivel global, ci trebuie să urmărească comportamentul de consum al populaţiei pe componentele sale principale. Una din aceste componente o reprezintă şi consumul bunurilor de folosinţă îndelungată. Acesta vădeşte o serie de caracteristici specifice care pot sugera o similitudine între consumul de bunuri de folosinţă îndelungată şi investiţii : veniturile pe locuitor, nivelul de echipare a gospodăriilor, condiţiile de obţinere a creditelor, nivelul preţurilor stabilit pentru celelalte bunuri de consum etc. Se adaugă, de asemenea, intervenţiile la care sînt supuse bunurile de folosinţă îndelungată pe parcursul exploatării lor : reparaţii, substituirea unor părţi componente, sau, dimpotrivă, înlocuirea acestora mai rapidă ca urmare a uzurii morale. Pentru a reflecta acest proces în dinamica şi complexitatea sa, opinează P.P., prognoza asupra consumului de bunuri de uz îndelungat trebuie să îmbine metodele statistico-matematice, cantitative, cu cele psihosociologice, de factură calitativă.*

cesul de planificare a economiei naționale și să joace un rol negativ în dezvoltarea economiei socialiste [5]). Astăzi, admițînd că economia socialistă este o economie de mărfuri, ei recunosc rolul de regulator al legii valorii în tandem, într-o strînsă corelație, cu planificarea de stat [6]). Se subliniază că, spre deosebire de capitalism, unde legea valorii acționează în mod spontan, în spatele producătorilor, în socialism ea poate fi controlată și aplicată conștient de către planificatori.

Rolul pieței și planificării

DACĂ SE ADMITE că economia socialistă este o economie de mărfuri, ca un prim pas, că în aceste condiții în socialism acționează o interdependență strînsă între legea dezvoltării planificate și legea valorii, în dezbaterile economiștilor chinezi apare în mod logic o a treia zonă de preocupări și anume **privind rolul pieței și relațiile sale cu planificarea în socialism.**

Discuțiile pornesc de la întrebarea : într-o societate socialistă bazată pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producție este oare necesară influențarea economiei prin piață ? Și dacă da, de ce ? Se pleacă de la cîteva premise care fac necesară o asemenea influențare. În primul rînd, economiștii chinezi observă că cererea socială se modifică continuu, iar planificarea economică nu poate veni rapid în întîmpinarea asigurării cerințelor populației decît dacă ține seama de mecanismele pieței. În al doilea rînd, se consideră că diferitele unități economice în socialism se regăsesc ca producători de mărfuri, într-o relativă independență, deosebindu-se unii de alții în ceea ce privește randamentele cu care lucrează, productivitatea muncii și rezultatele economico-financiare pe care le obțin. Pornind de la acest fapt, se consideră că statul poate interveni în activitatea unităților economice numai ținînd cont de competiția lor pe piață.

În studiile economiștilor chinezi este sesizat un aspect important al problemei puse în discuție. Adesea, chiar atunci cînd era acceptat în principiu rolul producției de mărfuri, al legii valorii și al mecanismelor pieței, ele erau considerate ca excluzîndu-se reciproc cu planificarea economică.[7]) Aspectul sesizat prezintă fără îndoială un element central, pentru că o astfel de abordare are drept consecințe separarea producției de cerere, ruperea prețurilor de valoare, diminuarea cointeresării unităților economice și deformarea rezultatelor economico-financiare ale activității proprii.

Sesizînd că economia planificată nu exclude rolul pieței, economiștii chinezi arată că antiteza economiei de piață nu este economia planificată, ci economia naturală. Ei arată că dacă relațiile de piață pot fi marcate de spontaneitate și anarhie aceasta depinde de sistemul de proprietate. Într-o economie bazată pe proprietatea socialistă, activitatea pieței poate fi controlată în mod conștient și utilizată în scopul perfecționării planificării dezvoltării. Astfel, în cadrul dezbaterilor mai recente ale economiștilor chinezi se subliniază ideea potrivit căreia planificarea producției întreprinderii trebuie să se bazeze pe cererea socială și pe contractele existente între producători și beneficiari, iar întreprinderile să devină deplin responsabile pentru rezultatele lor economico-financiare. Ei sînt de părere că problema cheie a reformei economice a Chinei nu constă în soluția dată dihotomiei centralizare-descentralizare, ci în recunoașterea independenței întreprinderilor. Astfel, fiecare întreprindere trebuie să devină un organism dinamic a cărui activitate să fie ghidată prin plan, dar să fie capabilă să aibă inițiative care să ducă la rezultate economico-financiare superioare și să-și asigure dezvoltarea.

Consecvenți acestei logici, unii dintre ei sînt de părere că nu poate exista producție de mărfuri fără competiție, care devine o forță importantă ce împinge societatea înainte. Spre deosebire însă de capitalism, unde concurența agravează anarhia producției, ca urmare a speculației și a goanei după profitul maxim, în socialism ea constituie un mijloc de a promova progresul tehnologic și economic. Întreprinderile trebuie să-și subordoneze propriile interese celor generale ale societății, dar aceasta nu înseamnă că ele nu trebuie să urmărească și interesele proprii ce decurg din situația lor de agenți ai creșterii economice, să-și asigure dezvoltarea. Relațiile dintre întreprinderi sînt preconizate, în această viziune, să fie și ele bazate pe interese economice, iar conducerea statului trebuie să se manifeste prin mijloace economice și nu administrative.

dr. Ioniță OLTEANU

---

5) vezi Feng Baoxing, Wan Xin și Zhang Dajian „The Socialist Economy Is a Unity of Planned Economy and Commodity Economy", în Shehui Kexue Zhanxian (Social Science Front), nr. 3, 1979

6) vezi Zhang Chaozun, Xiang Qiyvan și Huang Zhenqi. „The Socialist System of Ownership by the Whole People and Commodity Production" în Jingji Yanjiu (Economic Studies), nr. 4, 1979, p. 74.

7) vezi Gao Zhihva, What Is the Best Economic Setup for China? Economists Discuss : Socialist Commodity Production and Restructuring the Economy, în Social Science Revue, nr. 1, 1980

8) vezi Jiang Xueme, „Co-ordination of Planned Re-adjustment and Market Regulation" în Jingji Yangiu (Economic Studies) nr. 3, 1979, p. 53

9) vezi Liu Guognang și Zhao Reuwei „Relationship Between the Plan and the Market in a Socialist Economy", în Economic Studies nr. 5, 1979, p. 46

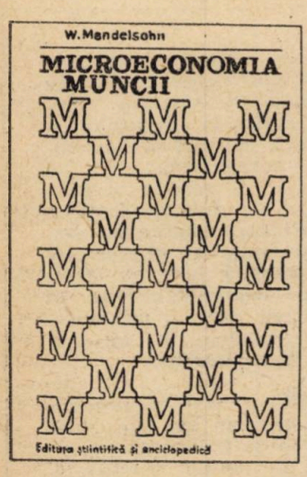

● *Situîndu-se, din punct de vedere istoric, în avanscena cercetărilor de economie concretă, elementele de perfecționare a organizării producției și a muncii – denumite generic microeconomie – nu și-au pierdut din însemnătate prin sporirea ponderii problemelor macroeconomice. În fapt, realizarea practică a unor ritmuri de dezvoltare, conturarea unei structuri economice eficiente care să permită valorificarea superioară a factorilor de producție sînt nemijlocit condiționate de eficiența cu care se desfășoară munca la nivelul de bază al întreprinderii, secției, atelierului sau utilajului de producție. În această perspectivă cercetătorului economist i se deschide un cîmp vast de investigație, o dovadă în acest sens constituind-o și recenta lucrare semnată de W. Mendelsohn „MICROECONOMIA MUNCII", tipărită la Editura Științifică și Enciclopedică. Volumul este structurat pe două grupuri mari de probleme : creația de valoare în cadrul microprocesului de producție, în care sînt cdincite o serie de aspecte privind performanța în muncă, posibilitățile de cuantificare a performanței, consumul productiv etc., și o a doua grupă axată pe probleme de valorificare a resurselor existente la nivel microeconomic. Autorul analizează în acest cadru probleme ale sporirii productivității muncii și corelarea acestui indicator cu ansamblul indicatorilor specifici activității microeconomice.*

Repertorizarea produselor industriale

● *Proiectul organizării unei bănci de date care să repertorizeze și să memorizeze produsele industriale aflate în fabricație în economia franceză a prins contur faptic. După cum semnalează revista „SCIENCE ET VIE" în articolul „Tecdata commence a repertorier les produits industrieles", publicat în numărul său din martie a.c., acest sistem va permite furnizarea operativă a unor informații amănunțite, informații ce acoperă principalele caracteristici tehnico-economice asupra unui număr de 500 mii de produse industriale. Acest sistem informatic modern oferă certe avantaje producătorilor : a) elimină aproape integral din activitatea compartimentelor tehnice ale întreprinderilor acea parte – care în prezent reprezintă circa 25% – destinată informării tehnico-economice ; b) permite o evaluare relativă a prețurilor diferitelor produse ; c) asigură o informare operativă asupra produselor noi lansate pe piață și care pot fi utilizate ca substituenți pentru produsele aflate în fabricație. După cum se arată în articol, sînt avantaje care apar la o evaluare pe termen scurt. Într-o perspectivă mai largă, însă, se subliniază în revistă, costul relativ redus al folosirii serviciilor sistemului Tecdata (cum este denumită banca de informații pentru produse industriale) permite întreprinderilor mijlocii și mici, care pînă în prezent nu își puteau organiza servicii puternice de marketing, să depisteze acele domenii tehnologice în care pot deveni competitive.*

FIȘE

Apropierea și egalizarea nivelurilor

(Urmare din pag. 14)

parte din acest organism, să ne satisfacem într-o măsură mai mare necesitățile de materii prime, necesitățile de materiale, de utilaje, pentru a nu mai recurge la importuri pe devize libere într-o proporție așa de mare"[5]).

În acest sens România a propus, la a XXXIV Sesiune a Consiliului, numeroase măsuri, între care și urmărirea obiectivului de a se asigura, prin colaborarea în cadrul C.A.E.R. un nivel apropiat de aprovizionare cu țiței, cu alți combustibili și energie, care să permită un consum apropiat pe locuitor, desigur ținîndu-se seama și de resursele proprii.

Totodată, România a formulat propunerea de a se elabora un program de colaborare pe termen lung în vederea satisfacerii mai depline a necesarului țărilor la produse petrochimice, prin folosirea integrală a capacităților de prelucrare a țițeiului existente în țările membre ale C.A.E.R., inclusiv a celor ce se vor construi de comun acord. La acest program România este dispusă să participe activ, în condiții de reciprocitate.

Înțelegînd în mod realist necesitatea soluționării echitabile a problemei, țara noastră a precizat că este necesară participarea tuturor țărilor interesate — cu mijloace materiale și chiar cu forță de muncă — la construirea prin eforturi comune a capacităților de producție corespunzătoare pentru punerea în valoare a resurselor de combustibili și energie existente în țările membre ale C.A.E.R.

Dotarea corespunzătoare a economiilor țărilor membre ale C.A.E.R. cu tehnică modernă și cu tehnologii avansate. Colaborarea tehnico-științifică, așa cum arată experiența, are posibilități deosebit de mari de a contribui mai prompt și mai eficient la proliferarea realizărilor tehnologice de vîrf, la procesul egalizării nivelurilor de dezvoltare economică. Astfel, pentru toate țările, dar mai cu seamă pentru cele mai puțin dezvoltate industrial, este necesară antrenarea în punerea în valoare a unor noi surse de energie, combustibil și materii prime, la realizarea de noi materiale și înlocuitori, la fabricarea de noi utilaje tehnologice, mașini-unelte, aparatură pentru automatizare și cercetare științifică, echipamente electronice de conducere, mijloace moderne de transport, la elaborarea de noi tehnologii în industria prelucrătoare, la producerea de noi soiuri de plante de înaltă productivitate și la ameliorarea raselor de animale. În această privință țara noastră are în vedere faptul că în domeniul construcțiilor de mașini, deși s-a încheiat un număr mare de convenții, nu se asigură încă, într-o măsură adecvată, necesarul țărilor membre la unele produse de înalt nivel tehnic, mult solicitate de progresul susținut al economiilor lor naționale. Totodată, cooperarea tehnico-științifică dispune de posibilități incomparabil mai mari pentru crearea de noi tehnologii, pentru asimilarea de noi produse și instalații moderne.

România și-a manifestat statornic interesul pentru a participa activ, împreună cu celelalte țări socialiste, la acțiuni de identificare a unor noi modalități, mai eficiente, pentru economisirea energiei, de elaborare a unor tehnologii noi, mici consumatoare de combustibil și materiale. Totodată, avînd în vedere importanța energiei nucleare și a unor surse noi de energie — solară, eoliană, geotermică — România s-a pronunțat pentru intensificarea colaborării în domeniul cercetării, proiectării și folosirii acestor surse de energie. Concomitent, țara noastră a formulat propunerea referitoare la intensificarea colaborării pentru identificarea de noi metode și tehnologii de refolosire a materialelor recuperabile — metal, cauciuc, mase plastice, sticlă și altele.

În etapa actuală, cînd progresul tehnico-științific condiționează în mod hotărîtor dezvoltarea economiilor naționale, trebuie să crească tot mai mult **contribuția specializării și cooperării în producție, rolul colaborării tehnico-științifice la creșterea potențialului productiv al țărilor și la sporirea eficienței acestuia.**

De aceea, țara noastră militează pentru extinderea colaborării în producția unor utilaje tehnologice și instalații complexe, mai ales de utilaj minier, mașini-unelte grele, mijloace de automatizare și tehnică de calcul, echipamente de electronică industrială, sisteme de comandă, componente electronice. Aceasta ar reduce considerabil unele importuri costisitoare ale țărilor. În condițiile intensificării colaborării, specializării și cooperării în domeniile moderne ale producției industriale contemporane, România susține ideea creării unor capacități de producție care să fie amplasate în mai multe țări, îndeosebi în cele mai puțin dezvoltate, pentru a se stimula egalizarea nivelurilor lor de dezvoltare economică. Totodată, țara noastră s-a pronunțat pentru promovarea specializării atît pe produse finite, cît și pe subansamble și piese, care să aibă însă în vedere nu numai criterii economice nemijlocite — serii mari de producții și nivelul tehnic mai înalt al produselor, dar și nevoile firești de industrializare ale țărilor.

Țara noastră s-a manifestat pentru dezvoltarea stabilă, ascendentă a comerțului reciproc. La sesiunea a XXXIV-a a C.A.E.R., România s-a pronunțat pentru **extinderea practicii încheierii de acorduri și contracte pe termen lung nu numai pentru instalații complete, mașini și utilaje cu ciclu lung de fabricație, ci și pentru o serie de materii prime, materiale combustibili și alte produse de bază.**

Toate domeniile menționate de dezvoltare a colaborării presupun acțiuni ferme, constructive din partea tuturor țărilor, pentru ca astfel să-și poată mări în mod substanțial contribuția la realizarea unor sarcini economice concrete deosebit de importante pe care le au de înfăptuit țările socialiste.

Așa cum se jalonează și în programele de perspectivă adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român țara noastră va depune în continuare eforturi deosebite pentru grăbirea procesului de lichidare a decalajelor ce o mai despart de țările socialiste mai dezvoltate, pentru extinderea și adîncirea colaborării cu toate țările socialiste, pentru creșterea forței și prestigiului internațional al socialismului.

[5]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 33

Dezvoltarea creației tehnice de masă

(Urmare din pag. 5)

tuirea prevederilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.

Ca urmare a preocupărilor manifestate, a măsurilor și acțiunilor întreprinse, în ultimii ani se constată o evoluție dinamică crescătoare. Astfel, **dacă în 1978, prin aplicarea în producție a invențiilor și inovațiilor s-a realizat o eficiență economică de 2,84 miliarde lei, în 1979 aceasta a sporit la 2,97 miliarde lei.** Ca o recunoaștere a ingeniozității soluțiilor aplicate de specialiștii români, multe din invențiile acestora au fost premiate cu prilejul diferitelor manifestări internaționale. Printre acestea amintim invențiile: „Element prefabricat pentru planșee și hale industriale" și „Instalații de foraj geotehnic", care la saloanele internaționale organizate la Bruxelles și Genova au primit medalia de aur.

Sindicatele, prin comisiile inginerilor și tehnicienilor, acordă sprijin inventatorilor și inovatorilor pentru cristalizarea și definitivarea ideilor lor, atrag și organizează colective care să preia spre studiu și să participe la rezolvarea temelor cuprinse în planurile tematice de invenții și inovații. Totodată, este urmărit îndeaproape modul în care sînt examinate și rezolvate propunerile de invenții și inovații.

În ansamblu s-au obținut rezultate bune în domeniul realizării de invenții și inovații; totuși, în desfășurarea activității, în modul de aplicare a legislației se mențin încă neajunsuri. Nu peste tot această mișcare a căpătat un caracter larg de masă; mai sînt unități unde cu greu se introduc și se generalizează unele inovații sau invenții. Sînt, din păcate, și situații cînd nu se examinează cu seriozitate propunerile de inovații, nu se acordă în mod organizat ajutorul necesar pentru fundamentarea ideilor, realizarea și aplicarea acestora. Asemenea neajunsuri au loc datorită faptului că unele unități economice, (de pildă Întreprinderea mecanică Bacău, „Electroprecizie"-Craiova etc.), considerînd că aplicarea invențiilor și inovațiilor implică eforturi organizatorice și unele chiar materiale, evită să acționeze prompt, să rezolve problemele ce apar inerent. **Iată de ce, este necesară în continuare implicarea mai directă a tuturor factorilor în procesele concrete ale producției, folosirea întregului potențial tehnic-ingineresc în sprijinul dezvoltării cît mai puternice, în fiecare întreprindere, a mișcării inovatorilor și inventatorilor.**

CONȘTIENTE fiind de responsabilitățile ce le revin, de faptul că îmbogățirea și finalizarea planurilor tematice de invenții și inovații, a tuturor măsurilor adoptate exercită o influență capabilă să consolideze și să dezvolte răspunderea și inițiativa creatoare, sindicatele vor acționa cu mai multă vigoare pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind promovarea progresului tehnic, ridicarea pe noi culmi a creației tehnico-științifice de masă în țara noastră.

13

REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

EXISTENȚA societății omenești presupune consumul și, ca urmare, producția continuă. „O societate — arăta K. Marx — nu poate înceta să consume, după cum nu poate înceta să producă. Privit în conexiunea sa continuă și în fluxul neîntrerupt al reînnoirii sale, orice proces de producție social este, deci, în același timp, un proces de reproducție".

Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste

REPRODUCȚIA, ca un proces complex de rulare continuă a procesului de producție include : a) reproducția produsului social ; b) reproducția condițiilor pentru protecția și ameliorarea mediului natural ; c) reproducția forței de muncă ; d) reproducția relațiilor de producție.

În funcție de scara la care are loc reluarea procesului de producție distingem o **reproducție restrînsă,** cînd procesul de producție este reluat la o scară mai mică față de procesul de producție anterior, o **reproducție simplă** cînd procesul de producție este reluat la aceeași scară și o **reproducție lărgită,** atunci cînd procesul de producție se reia pe o scară lărgită, cu o cantitate mai mare de mijloace de producție și forță de muncă. Socialismului îi este caracteristică reproducția lărgită.

Reproducția lărgită, privită atît ca proces cît și ca nivel al rezultatelor producției, poate fi de două tipuri : 1) **reproducția lărgită de tip extensiv,** care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță de muncă folosită și 2) **reproducția lărgită de tip intensiv,** care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijloacelor de producție.

Privit în timp, raportul dintre cele două tipuri ale reproducției lărgite se caracterizează prin existența a două etape. Într-o primă etapă, la începuturile industrializării, predominant a fost tipul extensiv al reproducției lărgite. La un anumit nivel al industrializării devine predominantă reproducția lărgită de tip intensiv.

În țara noastră, trecerea de la tipul extensiv al reproducției lărgite la tipul intensiv a avut loc în perioada cincinalului 1976—1980. „Caracteristica dominantă a economiei românești în cincinalul 1976—1980 a constituit-o — după cum se arată în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului pe cincinalul precedent — trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, accentuarea laturilor calitative, creșterea eficienței în toate domeniile de activitate".

Caracterul intensiv al reproducției socialiste lărgite din țara noastră se va accentua în cincinalul 1981—1985 cînd aportul productivității muncii la sporul producției industriale va fi de 80%, iar creșterea produsului social (33,5—37,5%) va devansa creșterea investițiilor (30—35%).

Întrucît simultan cu reproducția produsului social, a condițiilor pentru producția și ameliorarea mediului și a forței de muncă, se reproduc și relațiile de producție, acestea imprimă reproducției în ansamblu anumite trăsături specifice fiecărei orînduiri. Reproducției socialiste lărgite îi sînt caracteristice următoarele trăsături :

a) **scopul nemijlocit al reproducției socialiste lărgite îl constituie satisfacerea într-o măsură din ce în ce mai mare a cerințelor întregii societăți și ale fiecărui individ în parte.** Satisfacerea nevoii sociale de consum productiv și neproductiv constituie mobilul lăuntric al reluării continue a procesului de producție și, prin aceasta, a înfăptuirii reproducției socialiste ;

b) **caracterul conștient, planificat al înfăptuirii reproducției socialiste lărgite.** Repartizarea muncii sociale pe ramuri și sfere de activitate, îmbinarea rațională a producției, repartiției, schimbului și consumului, stabilirea corelațiilor din economie se înfăptuiesc în mod conștient printr-o organizare rațională și conducere științifică planificată a economiei în totalitatea ei. Acest lucru ferește economia socialistă de anarhie și risipă de muncă socială, de crize economice de supraproducție ;

c) **ritmul înalt al desfășurării reproducției socialiste lărgite.** Subordonarea reproducției cerințelor legii economice fundamentale a socialismului, concordanța relațiilor de producție socialiste cu nivelul și caracterul forțelor de producție, dezvoltarea planificată a economiei imprimă reproducției socialiste lărgite un ritm înalt. În perioada 1951—1980, produsul social din țara noastră a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 9,3%, iar în perioada 1981—1985 acest ritm va fi de 6,0—6,6%.

Sintetizînd cele arătate mai înainte privind conținutul și trăsăturile caracteristice, **reproducția socialistă lărgită poate fi definită ca un proces planificat de reluare continuă și pe scară lărgită a producției de bunuri materiale și servicii, asigurînd creșterea produsului social și a venitului național pe locuitor, protejarea și ameliorarea condițiilor de mediu, creșterea cantitativă și calitativă a forței de muncă ocupate și perfecționarea neîncetată a relațiilor de producție, corespunzător dezvoltării multilaterale și neîntrerupte a forțelor de producție.**

Reproducția produsului social

REPRODUCȚIA SOCIALISTĂ LĂRGITĂ cuprinde, în primul rînd, reproducția produsului social. **Prin produs social înțelegem totalitatea valorilor de întrebuințare create de societate în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an.**

După cum se știe, produsul social are o **structură materială** (mijloace de producție și obiecte de consum) și o **structură valorică** (valoarea mijloacelor de producție consumate — f —, valoarea creată de muncă pentru sine — r — și valoarea creată de munca pentru societate — p —).

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și obiecte de consum și producția socială, în care se creează produsul social, se împarte în două mari sectoare : **sectorul I,** al producției mijloacelor de producție și **sectorul II,** al producției obiectelor de consum.

Avînd în vedere cele două structuri — materială și valorică — ale produsului social, acesta se va prezenta în felul următor : $I = f1 + r1 + p1$; $II = f2 + r2 + p2$.

Pentru a putea relua din nou procesul de producție a produsului social este necesară realizarea acestuia. **Prin realizarea produsului social înțelegem trecerea sub formă materială și valorică a tuturor componentelor produsului social din sfera producției în sfera consumului (productiv și neproductiv) prin intermediul repartiției și schimbului.**

Prin înfăptuirea realizării produsului social are loc, pe de o parte, recuperarea cheltuielilor efectuate cu producerea mărfurilor la care se adaugă și venitul net, iar pe de altă parte, înlocuirea mijloacelor de producție consumate, procurarea unor mijloace de producție suplimentare pentru lărgirea producției și procurarea obiectivelor de consum necesare consumului personal și social.

Asigurarea cu mijloacele de producție și obiectele de consum necesare și, prin acesta, realizarea produsului social, are loc prin intermediul schimbului de mărfuri care se desfășoară între unitățile economice din interiorul fiecărui sector, între unitățile economice ale celor două sectoare, între unitățile economice și populație. **Deplasarea mărfurilor de la producător la consumator prin intermediul banilor poartă denumirea de circulația mărfurilor.**

Circulația mărfurilor, care include atît mijloacele de producție cît și obiectele de consum, are loc pe piața internă și pe piața externă. În timp ce **piața internă** oglindește ansamblul relațiilor de vînzare-cumpărare care au loc în interiorul țării, **piața externă** exprimă totalitatea relațiilor privind schimbul de mărfuri și servicii între țara noastră și alte țări.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Pentru a putea avea loc realizarea produsului social și, prin aceasta reproducția sa, în economie sînt necesare anumite proporții materiale și valorice, atît între cele două sectoare cît și în cadrul fiecărui sector. În reproducția socialistă lărgită aceste proporții, cunoscute sub denumirea de condițiile realizării produsului social, sînt următoarele :

a) valoarea produsului necesar (rl) a plusprodusului (pl) din sectorul I trebuie să fie mai mare decît fondul de înlocuire (f2) din sectorul II, adică : $I (r+p) > II (f)$

b) valoarea produsului creat în sectorul I (f1 + r1 + p1) trebuie să fie mai mare decît fondul de înlocuire din sectorul I (f1) și din sectorul II (f2), adică : $I (f + r + p) > I (f) + II (f)$

În acest fel se asigură și mijloacele de producție necesare lărgirii producției atît în sectorul I cît și în sectorul II ;

c) valoarea nou creată în sectorul I (r1 + p1) și în sectorul II (r2 + p2) trebuie să fie mai mare decît valoarea produsului creat în sectorul II (f2 + r2 + p2), adică

$I (r + p) + II (r + p) > II (f + r + p)$

Această condiție își găsește explicația în faptul că o parte a plusprodusului, cea destinată lărgirii producției îmbracă forma materială de mijloace de producție.

În condițiile țării noastre aceste proporții se stabilesc prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Analiza condițiilor necesare realizării produsului social în reproducția socialistă lărgită scoate în evidență faptul că în interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției sociale rolul determinant îl are sectorul I, producător de mijloace de producție. Dezvoltarea prioritară a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic, fiind oglindită de **legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție.**

Conținutul acestei legi — producerea mai întîi a mijloacelor de producție — se manifestă, în diferite perioade, sub mai multe modalități : a) creșterea mai rapidă a producției sectorului I ; b) creșterea în aceeași proporție a producției celor două sectoare ; c) creșterea mai rapidă, pentru o perioadă mai scurtă de timp, a producției sectorului II.

Legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție își găsește reflectarea în industrializarea socialistă a țării a cărei esență o oglindește. În țara noastră, producția industrială de mijloace de producție (grupa „A") a crescut, în perioada 1951—1979, de 44 ori, devansînd creșterea producției industriale globale în perioada amintită de 31 de ori.

Reproducția forței de muncă

REPRODUCȚIA socialistă lărgită include ca o componentă importantă reproducția lărgită a forței de muncă. **Prin reproducție lărgită a forței de muncă înțelegem refacerea capacității de muncă a lucrătorilor ocupați în procesul de producție, înlocuirea celor ce-și încetează activitatea și creșterea numărului de lucrători ocupați ca și a calificării lor.**

Prin urmare, reproducția lărgită a forței de muncă cuprinde două aspecte : 1) un aspect cantitativ și 2) un aspect calitativ.

Sub aspect cantitativ, reproducția lărgită a forței de muncă are în vedere, pe de o parte, refacerea forței de muncă consumată în procesul de producție, iar pe de altă parte, formarea de noi generații care să înlocuiască forța de muncă ce iese în mod natural din producție și să satisfacă necesitățile lărgirii activității productive și social-culturale. Dacă refacerea forței de muncă consumate are loc prin satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale pe bază a ceea ce fiecare primește după munca depusă și din fondurile sociale de consum, înlocuirea forței de muncă ce iese din producție și creșterea numerică a celor ocupați au loc pe baza următoarelor surse :

a) sporul natural al populației. Se estimează că pînă în anul 1985 populația țării noastre va ajunge la 23,4—23,7 milioane persoane, iar populația ocupată la 11,4 milioane persoane ;

b) pentru industrie și celelalte ramuri neagricole, o sursă de creștere a forței de muncă o poate constitui și eliberarea unui număr de lucrători din agricultură ;

c) numărul lucrătorilor productivi poate să sporească pe baza reducerii celor ocupați în activitățile administrativ-gospodărești.

În ceea ce privește **aspectul calitativ** al reproducției lărgite a forței de muncă politica demografică are în vedere schimbările în structura profesională cerute de introducerea progresului tehnic și ridicarea cunoștințelor tehnice și culturale cerute de fiecare profesie în parte, ca și necesitatea perfecționării omului societății socialiste multilateral dezvoltate. Ca urmare a acestora, în anul 1985 ponderea personalului calificat în totalul personalului va ajunge la 86%, iar a muncitorilor calificați în totalul muncitorilor la 90%.

Ridicarea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă are loc pe următoarele căi :

a) sistemul de învățămînt profesional, mediu de specialitate și superior ; b) calificarea la locul de muncă ; c) reciclarea profesională a tuturor oamenilor muncii.

c) reciclarea profesională a tuturor oamenilor muncii.

Reproducția relațiilor de producție

ÎNTRUCÎT reproducția produsului social, a condițiilor pentru protejarea și ameliorarea mediului natural și a forței de muncă are loc în cadrul relațiilor de producție socialistă, odată cu reproducția lărgită a celor arătate mai sus, se reproduc pe scară lărgită și relațiile de producție socialiste.

Reproducția lărgită a relațiilor de producție socialiste cuprinde :

a) reproducția lărgită a relațiilor de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție în ambele sale forme — de stat și cooperatistă — precum și a proprietății personale asupra obiectelor de consum. Aceasta se concretizează în sporirea obiectului proprietății socialiste (fondurile de producție ale unităților economice), în creșterea gradului de participare și ridicarea spiritului de răspundere al fiecărui proprietar față de gospodărirea și apărarea obiectului proprietății socialiste, în perfecționarea relațiilor care intervin între proprietarii socialiști uniți. Pe această bază va spori și proprietatea personală asupra obiectelor de consum.

b) **reproducția lărgită a relațiilor de colaborare tovărășească și ajutor reciproc în cadrul schimbului socialist de activități.** Pe măsura creșterii continue a producției, a diversificării și introducerii rapide a progresului tehnic, se adîncește diviziunea socială a muncii, îndeosebi pe baza specializării și cooperării, ceea ce determină extinderea relațiilor de colaborare și ajutor reciproc între clase și pături sociale, între toți membrii societății, întărirea unității moral-politice și a coeziunii întregului popor ;

c) **reproducția lărgită a relațiilor socialiste de repartiție.** Aceasta își găsește reliefarea în perfecționarea relațiilor care se stabilesc între membrii societății în legătură cu repartiția produsului social între ramuri și în profil teritorial, a venitului național pentru dezvoltare și consum, a fondului de compensare a cheltuielilor de forță de muncă între oamenii muncii. Toate acestea determină creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii față de rezultatele activității lor ;

d) **reproducția lărgită a relațiilor de consum.** Pe măsura creșterii produsului social se lărgesc și se perfecționează relațiile dintre membrii societății în legătură cu folosirea sa pentru satisfacerea nevoilor de consum ale societății socialiste în ansamblu, ale unităților economice și instituțiilor, ale fiecărui cetățean în parte, sporește consumul productiv și neproductiv în corelație directă cu creșterea productivității muncii, sporirea cererii solvabile și determinarea științifică a necesităților rationale de consum.

Lărgirea și perfecționarea relațiilor de producție socialiste constituie un fenomen obiectiv determinat de dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție. Acest proces se înfăptuiește în mod conștient, planificat, de către partid și stat, favorizînd concordanța cît mai deplină a relațiilor de producție socialiste cu nivelul și caracterul forțelor de producție, progresul rapid al societății.

Înfăptuirea reproducției lărgite, în general, și deci și a celei socialiste are loc în strînsă interdependență cu mediul natural. Acesta oferă reproducției atît spațiul de desfășurare și resursele necesare producerii bunurilor materiale, cît și locul de înmagazinare a reziduurilor.

Ritmurile rapide ale creșterii economice, amploarea pe care a luat-o dezvoltarea industrială conduc, pe de o parte la diminuarea resurselor naturale, iar, pe de altă parte, la înrăutățirea condițiilor de mediu. În aceste împrejurări se impune luarea de măsuri care să asigure protecția și ameliorarea mediului natural, acestea constituind un element component, o condiție sine qua non a înfăptuirii reproducției lărgite.

Protecția și ameliorarea mediului natural impun, pe de o parte, prevenirea înrăutățirii factorilor naturali de mediu — aerul, apa, solul, subsolul, pădurile, flora și fauna —, iar pe de altă parte, restaurarea calității mediului acolo unde ea a fost deteriorată.

lector univ. dr. Gruiță PĂRĂIANU

ÎNTREBĂRI :

1) Ce reprezintă reproducția socialistă lărgită și care sînt componentele ei ?

2) În ce constă realizarea produsului social și care sînt condițiile necesare înfăptuirii sale ?

3) De ce protecția și ameliorarea mediului natural constituie o componentă a reproducției socialiste lărgite ?

4) În ce constă reproducția lărgită a forței de muncă și care sînt aspectele ei ?

5) Ce cuprinde reproducția relațiilor de producție socialiste ?

Tendințe noi în circuitul economic mondial (I)

O componentă de bază a economiei mondiale

ECONOMIILE NAȚIONALE, diviziunea internațională a muncii, circuitul economic mondial și ordinea economică internațională — componente de bază interdependente ale economiei mondiale — sînt cercetate în literatura de specialitate în mod inegal. Este firească atenția acordată studiului economiilor naționale — celulele de bază ale economiei mondiale — întrucît, acestea constituie punctul de plecare și finalitatea celorlalte componente de bază ale economiei mondiale.[1]) De asemenea, se observă o importantă literatură consacrată problematicii instaurării noii ordini economice internaționale, care reprezintă un important aport teoretic și practic la efortul general privind restructurarea ordinii economice internaționale, care reprezintă un important aport teoretic și practic la efortul general privind restructurarea ordinii economice internaționale. Concepția și propunerile României socialiste[2]) în problematica lichidării subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale se bucură de o largă audiență în cercurile științifice și politice internaționale. Cercetătorii români au acordat — de asemenea — atenție studierii teoretice și practice problemelor instaurării unei noi ordini internaționale. În acest efort de cercetare se înscriu și o serie de studii și cercetări românești privind analiza evoluției tipurilor și modelelor de divizune internațională a muncii, factorii lor determinanți, locul lor în strategia dezvoltării și instaurării unei noi ordini internaționale. De remarcat, în același timp, că studiul circuitului economic mondial nu a cunoscut o abordare atotcuprinzătoare ; cercetările în acest domeniu au abordat această problemă „sectorial", pe fluxuri economice internaționale (comerțul internațional cu mărfuri, transferul de tehnologie, relațiile valutar-financiare internaționale etc.), dar circuitul economic mondial se caracterizează tocmai prin unitatea dialectică a acestor fluxuri. O primă abordare teoretică integratoare a circuitului economic mondial s-a realizat într-o amplă dezbatere științifică organizată la începutul deceniului trecut[3]), dar mutațiile ce au avut loc în ultimii zece ani imprimă noi dimensiuni circuitului economic mondial.

În același timp, trebuie să avem în vedere că circuitul economic mondial, fiind o componentă de bază a economiei mondiale, are un dublu caracter : constituie o rezultantă a diviziunii internaționale a muncii dintre state, a politicilor economice ale acestor state, iar pe de altă parte, reprezintă un factor de redistribuire a valorii între națiuni în raport cu nivelul dezvoltării economice a statelor, cu tipul de diviziune internațională a muncii, cu mecanismele economice internaționale și de ordinea economică internațională dominantă. Circuitul economic mondial reflectă relativ fidel decalajele economice existente între state, precum și criza mecanismelor economice și a actualei ordini internaționale. Evident că în strategia instaurării unei noi ordini economice internaționale, circuitul economic mondial are rolul de „obiect" și nu de „subiect" ; dar aceasta nu trebuie să ne conducă la o subapreciere a rolului circuitului economic mondial în această strategie, întrucît direcțiile de acțiune trebuie să țină seamă de dimensiunile calitative și cantitative ale diverselor fluxuri economice internaționale în cadrul circuitului economic mondial.

Trăsături definitorii

RELAȚIILE economice internaționale, constituind rezultatul direct al adîncirii diviziunii internaționale, a muncii, nu se derulează izolat unele de altele și de mediul economic și politic mondial. De aici rezultă o **primă caracteristică** definitorie a circuitului economic mondial și anume că acesta nu reprezintă o simplă sumă aritmetică a schimburilor economice internaționale, ci un **sistem de legături economice** durabile și interdependente generate de participarea statelor la diviziunea internațională a muncii. Această precizare are o importanță practică deosebită atît pentru acțiuni la nivel național, cît și la nivel internațional. Astfel, o decizie de schimburi economice externe nefundamentată multilateral poate aduce avantaje pe termen scurt sau în cadrul unui flux economic internațional, dar pe termen lung sau în interconexiune cu celelalte fluxuri economice internaționale, schimburile economice respective se pot solda cu pierderi. Un export sau import pe credit poate arăta un avantaj cert din punct de vedere al prețului sau satisfacerii unor trebuințe, dar evoluția nivelului dobînzilor — exprese sau obscure (mascate în preț) poate anihila avantajele scontate. De asemenea, pe plan internațional, deseori în unele cercuri sau organisme se pune problema asistenței financiare în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, izolat de alte fluxuri economice internaționale ale căror costuri sau prețuri inechitabile pot nu numai anula efectul scontat din asistența financiară, dar pot conduce la un transfer invers de resurse financiare în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare.

În al doilea rînd, circuitul economic mondial are un **caracter universal,** planetar, așa cum este însăși diviziunea internațională a muncii. Legăturile economice sînt variate din punctul de vedere al partenerilor, al subiecților participanți la schimburile economice internaționale. Această varietate de parteneri imprimă, evident, particularități specifice schimburilor economice bilaterale sau regionale. Dar interdependențele economice mondiale fac ca o serie de avantaje rezultate din relațiile cu anumiți parteneri să poată fi anulate de dezavantajele din relațiile cu alți parteneri dacă circuitul economic mondial se privește zonal. Teoria și practicile trecute privind existența a două piețe mondiale, a două sisteme de prețuri, a două mecanisme valutar-financiare, a două ordini economice internaționale etc, nu s-au confirmat în practică. Interdependențele sînt universale, planetare, imprimînd aceste atribute și circuitului economic mondial.

În al treilea rînd, mutațiile în diviziunea internațională a muncii și ampla revoluție tehnico-științifică au determinat o **lărgire a sferei de cuprindere a circuitului economic mondial :** acesta include nu numai sfera circulației produselor, serviciilor și tehnologiilor, dar și domeniul creării lor. Asistăm astfel la o deplasare și extindere a relațiilor economice internaționale în sfera producției și cercetării tehnico-științifice, la apariția unui nou flux economic internațional cunoscut sub numele de cooperare economică internațională. Poate tocmai acum circuitul economic mondial își justifică pe deplin denumirea de circuit economic, întrucît fiind generat de diviziunea internațională a muncii, cuprinde toate fazele, inclusiv producția. Evident este vorba de producție și schimburi economice ale națiunilor și nu deasupra sau în afara lor.

În al patrulea rînd, viteza circuitului economic mondial a continuat să fie mai înaltă, atît în comparație cu creșterea producției mondiale, cît și cu propria sa viteză din deceniul anterior. Dar elementul nou în anii '70 și probabil și în actualul deceniu constă în aceea că **dinamica ridicată a circuitului economic mondial** a fost susținută în mică proporție de sporul volumului fizic al schimburilor și cu deosebire de inflația mondială ridicată. În plus — spre deosebire de trecut — inflația mondială devansează ca ritm inflația din interiorul unor țări, fenomen cu totul nou determinat de un ansamblu de factori deosebit de contradictorii.

În al cincilea rînd, remarcăm că **costul schimburilor economice internaționale a atins cote deosebit de mari,** necunoscute în trecut, fie că este vorba de prețuri la mărfuri, tarife la servicii, redevențe la tehnologii, dobînda la credite, cursul valutelor și profitul la investițiile externe.

În al șaselea rînd, observăm că pe fondul diversificării fluxurilor economice internaționale **crește importanța pieței monetare internaționale,** a fluxului valutar-financiar internațional, piața eurovalutară, a creditului internațional, acestea tinzînd să se apropie de valoarea comerțului internațional cu mărfuri. „Comerțul cu bani" concurează puternic „comerțul cu mărfuri", reflectînd noul rol pe care îl au factorii valutari-financiari în schimburile economice internaționale.

În al șaptelea rînd, decalajele economice dintre state se reflectă și se amplifică mai puternic în **decalajele din circuitul economic mondial.** Are loc nu numai proliferarea bogăției și sărăciei între economiile naționale ale diverselor state, dar și în distribuția circuitului economic mondial. Țările dezvoltate dețin cvasi-monopolul asupra surselor financiare, mijloacelor de transport, comerțului cu tehnologie, cu produse industriale manufacturate și cu alimente.

În al optulea rînd, asistăm la creșterea **importanței regle-**

---

[1]) Vezi de exemplu Tipologia economiilor naționale, Ed. politică, București, 1977.

[2]) Vezi **Nicolae Ceaușescu,** Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor, dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale, probleme cardinale ale zilelor noastre, Ed. politică, București, 1979.

[3]) Vezi „Mutații cantitative și calitative în relațiile economice internaționale", în revista Probleme economice nr. 5/1973.

Dinamica și structura circuitului economic mondial
(fluxuri nete, în miliarde dolari și ponderi din total, în %)

Specificație		1970		1975		1980 (est.)		1980
		mld. dol.	%	mld. dol.	%	mld. dol.	%	1970
Comerț cu mărfuri	export F.O.B.	312	58,9	878	56,5	1 900	54,1	6,1 ori
Comerț invizibil		62	11,7	220	14,2	530	15,1	8,5 ori
Credite comerciale	credite furnizor peste 1 an	66	12,5	187	12,0	404	11,5	6,1 ori
Credite financiare	durata peste 1 an	14	2,6	40	2,6	130	3,7	9,3 ori
Emisiuni de obligațiuni internaționale	durata peste 5 ani	5	0,9	19	1,2	40	1,2	8,0 ori
Eurovalute (modificări față de anul precedent)	durata sub 1 an	13	2,5	25	1,6	100	2,9	7,7 ori
Investiții directe în străinătate	fără investiții de portofoliu	10	1,9	21	1,4	33	0,9	3,3 ori
Asistența financiară netă pentru dezvoltare	din surse publice	8	1,5	13	0,8	22	0,6	2,8 ori
Plata serviciului datoriei externe	țări în curs de dezvoltare	6	1,1	20	1,3	47	1,3	7,8 ori
Rezerve valutare oficiale	modificări față de anul precedent	14	2,6	34	2,2	78	2,2	5,6 ori
Active în valute străine ale băncilor comerciale	„	20	3,8	97	6,2	229	6,5	11,5 ori
Total		530	100	1 554	100	3 513	100	6,6

Sursa : Calculat după publicațiile O.N.U., G.A.T.T., F.M.I., B.I.R.D., B.R.I., O.C.D.E.

mentărilor internaționale privind diverse fluxuri economice internaționale, fie sub formă de acorduri și convenții interstatale, fie sub forma unor uzanțe uniforme internaționale. Dar nu toate politicile de reglementare au un caracter constructiv. Multe dintre acestea se bazează pe amplificarea unor măsuri restrictive, crearea de noi și variate obstacole și bariere. În schimb, o serie de reglementări devenite stringente cum sînt cele privind conduita societăților transnaționale, codul de transfer de tehnologie, realizarea unui minim de stabilitate economică și valutară nu își găsesc încă soluții operaționale.

În fine, nu putem să nu sesizăm o **amplificare și sofisticare a formelor și tehnicilor de derulare a fluxurilor economice internaționale.** Inovarea organizatorică, diversificarea canalelor de distribuție și amplificarea tehnicilor de marketing (comercial, valutar, financiar, tehnologic etc), sporesc lupta pentru piețe de desfacere și surse de aprovizionare; mijloacele „clasice" de concurență (preț, calitate, termen de livrare etc) sînt completate cu mijloace noi bazate pe strategii de promovare de mare finețe, complexitate și anvergură, pe tehnici și scheme noi de comercializare, de plăți, de negociere etc.

Pentru o cercetare integratoare

DE-A LUNGUL TIMPULUI au fost întreprinse multiple cercetări consacrate mutațiilor interne ale diferitelor fluxuri economice internaționale. Evident cele mai ample vizează comerțul internațional cu mărfuri. Dar sînt aproape inexistente încercările de analiză a structurii de ansamblu a circuitului economic mondial. Acesta din urmă este deseori privit ca un tot abstract, iar atunci cînd se încearcă o cuantificare, ea se reduce practic la comerțul internațional.

Aceste orientări au, evident, o serie de explicații. Astfel, mult timp în trecut circuitul economic mondial aproape că se confunda — ca mărime și structură — cu comerțul internațional. Astăzi fluxurile economice internaționale s-au diversificat și se află într-o strînsă intercondiționare și întrepătrundere. În aceste condiții, însă există multe greutăți de calcul în a înlătura înregistrările duble ce apar în condițiile intersectării fluxurilor economice internaționale. Totuși, analiza atentă a cercetărilor diferitelor organisme economice internaționale privind studiul fluxurilor economice internaționale în mod izolat poate permite un calcul al circuitului economic mondial, prin prelucrarea atentă a datelor brute, prin eliminarea evidențelor duble, astfel ca în circuitul economic mondial să fie incluse doar fluxurile nete ale relațiilor economice internaționale. Aceasta cere însă o cercetare complexă pentru ajustarea unor date (a căror metodologie de calcul este diferită) în vederea determinării cît mai veridice a volumului, structurii și dinamicii de ansamblu a circuitului mondial.

[4]) G.A.T.T. Press Release, februarie 1981
[5]) World Bank, Annual Report, 1980, p. 16
[6]) Rapport sur le développement dans le monde, august 1980, Banque mondiale Washington D.C., p. 8.,
[7]) International Financial Statistic, decembrie 1980

Rezultatul acestei tentative este cuprins în tabelul nr. 1. Desigur, avertizăm cititorul asupra unor posibile imperfecțiuni, omisiuni sau chiar erori de calcul ; cifrele nu trebuiesc privite cu exactitate matematică. Această atitudine circumspectă trebuie, de altfel, să o avem față de toate datele mondiale, chiar pentru fluxuri parțiale, cu atît mai mult cînd se încearcă o agregare a lor în cadrul circuitului economic mondial. De aceea mai importante sînt concluziile ce se pot desprinde din tendințele de durată în ceea ce privește dinamica și structura circuitului economic mondial precum și factorii care stau la baza acestor evoluții.

Comerțul internațional : creștere accelerată, pondere în scădere

FLUXUL ECONOMIC internațional cel mai important în circuitul economic mondial este fără doar și poate, **comerțul internațional cu mărfuri.** Volumul lui a crescut de la 312 miliarde dolari în 1970 la circa 1 900 mld. dolari în 1980[4]), ceea ce echivalează cu o creștere medie anuală de circa 20%, în prețuri și dolari curenți. Această „explozie" a comerțului mondial se datorează în mică măsură creșterii volumului lui fizic, care în prețuri constante a sporit cu un ritm mediu de circa 5,6% pe an. Ritmul creșterii valorice a comerțului internațional este evident superior ritmului creșterii producției mondiale care a fost în deceniul trecut de circa 6,5%[5]). Din acest punct de vedere, în ciuda crizelor economice mondiale, dinamica comerțului mondial a continuat să devanseze dinamica producției mondiale, astfel că o cotă crescîndă din această producție este antrenată în circuitul economic mondial. Dacă avem în vedere că în 1980 P.N.B. mondial reprezintă circa 11 000 mld. dolari, înseamnă că circa 17% din producția mondială fac obiectul exporturilor mondiale[6]).

Un al doilea factor — și poate cel mai important — care a determinat dinamica ridicată a comerțului mondial este inflația mondială, creșterea prețurilor internaționale (valoarea unitară) ale exporturilor, care în deceniul trecut a fost în medie de circa 12% pe an.[7]). Desigur, cele două „șocuri petroliere" au avut un rol important în evoluția prețurilor generale, dar foarte ridicată a fost și dinamica prețurilor la produsele industriale, alimente și la unele materii prime.

Al treilea factor al evoluției explozive a comerțului mondial se datorează celor două devalorizări ale dolarului american (1971 și 1973) urmate de un proces continuu de depreciere a dolarului față de alte valute. Influența acestui factor este deosebit de complexă și greu de cuantificat, mai ales atunci cînd dolarul apare ca unitate de cont în evaluarea datelor statisticii internaționale.

În fine, asupra valorii comerțului mondial au mai influențat modificările în structura fizică și structura geografică a comerțului mondial, care se caracterizează prin continuarea procesului de dominație a produselor industriale prelucrate și a țărilor dezvoltate, deși în anii '70 ponderea acestora a cunoscut scăderi în favoarea țițeiului și țărilor exportatoare de petrol.

Dar cu toată creșterea accelerată a valorii comerțului mondial cu mărfuri în ultimii zece ani (de peste 6 ori), ponderea lui în circuitul economic mondial are tendința de scădere. Astfel, după calculele noastre, ponderea comerțului mondial în circuitul economic mondial scade de la 58,9% în 1970 la 54,1% în 1980, în condițiile inflației mondiale și deprecierii dolarului. Această scădere a ponderii comerțului mondial în circuitul economic mondial are multiple cauze și efecte. Înainte de toate, ea se datorează încetinirii ritmului de creștere a volumului fizic al comerțului mondial ca urmare a crizei economice mondiale, a crizei mecanismelor economice internaționale. În al doilea rînd, trebuie reținută influența pe care o exercită diversificarea fluxurilor economice internaționale, apariția unor noi fluxuri, cu deosebire apariția și dezvoltarea unor noi circuite pe piața eurovalutară și piața financiară. În al treilea rînd, scăderea relativă a comerțului cu mărfuri se datorează dinamicii mai ridicate a unor fluxuri „clasice" cum sînt comerțul invizibil și fluxurile financiare internaționale. Scăderea ponderii comerțului cu mărfuri în circuitul economic mondial va determina noi restructurări pe piața mondială, întrucît celelalte fluxuri sînt mai „sensibile" la factorii conjuncturali în comparație cu comerțul internațional.

prof. dr. Constantin MOISUC

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale — februarie 1981

ÎN LUNA februarie a.c., prețurile internaționale ale produselor de bază au înregistrat o tendință generală de scădere, reflectînd acalmia existentă pe piețele externe. În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază care se regăsesc în nomenclatorul de export-import al R.S. România au scăzut, potrivit indicelui I.E.M., cu 3,4%.

Cele mai pronunțate scăderi de prețuri au fost înregistrate la produsele agroalimentare *(—6,6%) datorită diminuării interesului pentru achiziții din partea firmelor comerciale, sub influența tendinței de redresare a dolarului american. Prețurile au scăzut la zahăr și produse tropicale (—9,0%), cereale (—6,3%), animale, carne și produse animaliere (—6,0%), precum și la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (—5,6%).*

La materii prime și semifabricate industriale, *prețurile au scăzut în medie cu 3,8% sub influența menținerii interesului redus de cumpărare, ca urmare a perspectivelor nefavorabile pe care le prezintă economia mondială în general și economia țărilor capitaliste în special, cel puțin pentru primul semestru 1981. Astfel, prețurile au scăzut la minereuri (—5,2%), metale (—1,8%), cauciuc natural (—3,9%), lemn și produse din lemn (—6,7%), fibre textile naturale (—3,3%) și piei brute de bovine (—9,8%).*

În cadrul grupei de combustibili, *prețurile au rămas staționare la țiței, în timp ce la produsele petroliere au scăzut ușor (—1,1%), sub influența stocurilor încă importante existente la consumatori și comercianți, care exercită o influență depresivă asupra cererii.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN 1979-1980 ȘI IANUARIE-FEBRUARIE 1981

— 1970=1972=100 —

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Ian.	Febr.
INDICE GENERAL	1979	338,5	285,1	311,1
	1980	382,7a)	382,2a)	381,9a)
	1981		384,2a)	371,2a)
1. Produse alimentare	1979	223,2	203,5	205,5
	1980	264,7	245,0a)	254,9a)
	1981		275,8a)	257,5a)
- cereale	1979	231,1	201,4	206,2
	1980	258,7	242,3	245,9
	1981		291,9	273,6
- semințe oleag. prod.deriv. grăs.anim.și veg.	1979	237,0	220,3	231,7
	1980	223,0	220,4	224,5
	1981		240,2	226,8a)
- animale, carne și prod. anim.	1979	200,1	189,4	186,2
	1980	222,6	226,2a)	224,5a)
	1981		226,6a)	213,1a)
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	220,1	216,3
	1980	455,1	339,3	402,1a)
	1981		435,1	396,0a)
2. Combustibili	1979	759,7	546,3	673,8
	1980	902,4	910,2	881,4a)
	1981		936,5a)	921,4a)
- cărbuni și cocs	1979	403,2	393,9	392,4
	1980	461,1	442,0a)	436,5a)
	1981		429,9a)	401,2a)
- țiței	1979	839,3	576,4	585,5
	1980	1421,0a)	1254,3	1344,5
	1981		1529,3	1559,3
- produse petroliere	1979	1049,6	668,2	928,7
	1980	1106,1	1196,6	1106,1
	1981		1163,5	1150,5
3. Materii prime industriale	1979	258,1	238,8	244,0
	1980	274,9a)	278,8a)	283,1a)
	1981		262,1a)	253,1a)
- minereuri	1979	158,3a)	145,9	143,7
	1980	192,1a)	184,9a)	175,2a)
	1981		188,2a)	178,5a)
- metale	1979	250,8	234,9	241,6
	1980	251,5	260,0a)	264,4a)
	1981		236,4a)	232,1a)
- cauciuc	1979	357,9	301,9	320,0
	1980	401,5	428,8	450,9
	1981		384,4	369,6
- lemn și produse din lemn	1979	304,4a)	275,0	274,8
	1980	356,2a)	350,7a)	353,7a)
	1981		331,9a)	309,6a)
- fibre anim. și vegetale	1979	232,1	228,5	227,9
	1980	280,0	263,3	288,9
	1981		297,4	287,5a)
- piei	1979	389,7	318,4	376,4
	1980	240,2	334,9	286,8
	1981		246,6	222,4

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, ferosiliciu, țevi din oțel, laminate de cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, porci vii, șuncă, picnic.

Programe de dezvoltare

Singapore: prioritate industriilor de vîrf

DEPENDENT de exterior pentru aprovizionarea cu energie și materii prime, Singapore, acest oraș-stat cu o suprafață de 581 kmp, s-a dezvoltat economic în condițiile orientării producției sale spre export. Produsul intern brut a progresat într-un ritm ridicat (8,6% în 1978, 9,3% în 1979, 10% în 1980), iar producția industrială s-a triplat între 1970 și 1980. Această dezvoltare a fost însă însoțită de o accelerare a inflației (de la 5% în 1978, la 10% în 1980), iar balanța comercială, tradițional excedentară, a devenit în ultimii ani deficitară ca urmare a scumpirii petrolului, pentru al cărui import Singapore plătește 1/4 din încasările din export.

Prezentînd la sfîrșitul anului trecut programul economic, guvernul arăta că Singapore trebuie să înlocuiască modelul său de dezvoltare aplicat timp de 20 de ani, orientat spre creșterea producției pe seama utilizării intensive a mîinii de lucru, printr-un model bazat pe introducerea tehnicii celei mai avansate, în scopul sporirii productivității muncii. Pentru a atrage investițiile (în cea mai mare parte străine), către sectoarele industriale de vîrf (mașini-unelte cu comandă numerică, componente pentru industria aeronautică, aparate de precizie; oțeluri speciale, tuburi electronice pentru televizoare în culori, aparate cu laser, instrumente cu microunde ș.a.), guvernul a instituit un sistem de avantaje fiscale pentru investitorii care plasează capitaluri în aceste sectoare, diferențiate și în funcție de viteza de recuperare a investițiilor. Sînt încurajate, totodată, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare, impozitele pe profit ale întreprinderilor fiind diminuate cu dublul sumei cheltuite de acestea pentru cercetare.

O importanță deosebită în economia statului o deține sectorul financiar-bancar. În urma desființării complete, în 1978, a controlului asupra circulației devizelor, au crescut intens investițiile, transferurile de capital străin, a crescut numărul băncilor străine reprezentate în această țară și mai recent au apărut mai multe bănci offshore, inclusiv cu participarea unor țări socialiste. Singapore reprezintă, de asemenea, un important centru de acțiuni datorită instituirii, în 1968 a pieței dolarului asiatic.

Avînd în vedere potențialul lor economic în creștere, România și Singapore și-au amplificat și diversificat continuu schimburile comerciale reciproc avantajoase. În baza acordului comercial semnat de cele două state, România livrează în Singapore produse chimice, metalurgice, ale industriei ușoare și importă cauciuc natural și alte produse.

Rodica GHEORGHIȚĂ
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 9—13 MARTIE A.C., activitatea tranzacțională de pe piețele valutare internaționale a fost relativ calmă, majoritatea operatorilor de devize adoptînd o atitudine de expectativă.

La nivelul întregului interval analizat cursul **dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale a marcat o diminuare, în special față de marca vest-germană și de francul elvețian. Pe piețele internaționale de capital dobînzile la depozitele în eurodolari au prezentat o evoluție descendentă, dar ecartul între acestea și dobînzile la fondurile în alte eurovalute nu a sporit substanțial. În direcția slăbirii cursului monedei americane a influențat, într-o mult mai mică măsură însă, publicarea unor date privind evoluția curentă a economiei S.U.A.

Poziția **lirei sterline** în raport cu dolarul S.U.A. s-a consolidat, nivelul cursului majorîndu-se de la 2,19 dolari/liră la 6 martie la 2,2175 dolari/liră la finele intervalului analizat.

Cursul mărcii **vest-germane** față de dolarul S.U.A. a marcat o îmbunătățire sensibilă, pe de o parte ca rezultat al continuării, de către Banca Federală a măsurilor de control al lichidității (inclusiv menținerea dobînzii la creditul lombard la nivelul de 12%), iar pe de altă parte ca efect al anunțării unor date favorabile privind evoluția economiei R.F.G. Cursul mărcii vest-germane față de dolar a marcat o apreciere de circa 1,5% situîndu-se la finele intervalului la 2,1090 mărci/1 dolar. Poziția monedei vest-germane s-a consolidat și față de celelalte valute vest-europene, marca afirmîndu-se în săptămîna care a trecut ca cea mai puternică valută în cadrul Sistemului Monetar European.

O evoluție ascendentă a înregistrat și cursul **francului elvețian** față de dolarul S.U.A. Acesta s-a ridicat la 1,9325 franci/1 dolar la 13 martie față de 1,96 franci/1 dolar la 6 martie a.c., fiind influențat și de menținerea unor măsuri de control ale creditului ca și de anunțarea majorării rezervelor valutare ale Elveției cu 976,4 mil. franci în primele zile ale lunii martie, la 21,94 mild. franci. **Francul francez** s-a apreciat față de dolar cu 1,35%, cursul situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 4,9825 franci/1 dolar comparativ cu 5,05 franci/1 dolar la 6 martie a.c. Moneda franceză a pierdut teren în cadrul Sistemului Monetar European, între altele și ca rezultat al publicării unor date mai puțin favorabile privind evoluția conjuncturii economice din această țară. Cursul **francului belgian** față de dolar s-a îmbunătățit de la 35,1 franci/1 dolar la 34,65 franci/1 dolar, dar poziția acestei valute în cadrul E.M.S. s-a deteriorat sensibil. O influență puțin favorabilă a fost exercitată asupra francului belgian de publicarea datelor privind reducerea rezervelor monetare internaționale ale țării. Poziția **yenului japonez** față de dolarul S.U.A. a cunoscut de asemenea o îmbunătățire, dar mai puțin pronunțată decît cea înregistrată de valutele vest-europene, între altele și ca efect al anticipării, pe piață a unei reduceri a taxei oficiale a scontului în Japonia cu 0,75% începînd din 16 martie a.c.

Dobînzile la depozitele pe 6 luni în **eurodolari** s-au diminuat de la 16,5% (6 martie) la 15,625% (13 martie), la cele în euromărci vest-germane de la 13,1875% la 12%, iar la cele în eurofranci elvețieni de la 9,25% la 8,5%.

Reflectînd slăbirea poziției dolarului S.U.A., **prețul aurului** a marcat o evoluție ascendentă, fixîndu-se la Londra în după amiaza zilei de 13 martie la 492,00 dolari/uncia față de 467 dolari/uncia la finele săptămînii anterioare.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

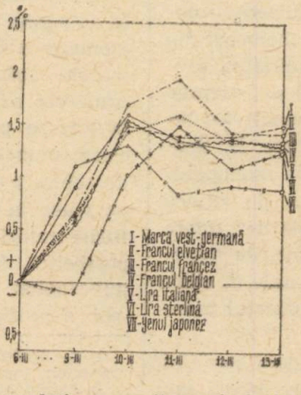

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 9—13.III., luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din 6.III. a.c.

AGRAVAREA ŞOMAJULUI, FENOMEN CARACTERISTIC AL CAPITALISMULUI CONTEMPORAN

UN NIVEL RELATIV RIDICAT de ocupare a forţei de muncă în perioada postbelică a creat în rîndul economiştilor burghezi iluzia că societatea capitalistă a găsit remedii pentru eliminarea şomajului de masă, conflictele de clasă limitîndu-se în aceste condiţii la obiectivul sporirii salariilor, şi că s-ar fi ajuns la o adevărată „armonie socială". În realitate viaţa a demonstrat şi demonstrează cu deosebită tărie în prezent că de o armonie socială nici nu poate fi vorba, înregistrîndu-se o intensificare şi o amplificare a contradicţiilor de clasă. Statele capitaliste, confruntate cu criza din 1974—1975, a cărei profunzime a fost accentuată, pe de o parte de epuizarea unor factori interni care contribuiseră anterior la realizarea creşterii economice, pe de altă parte, datorită crizei de energie, materii prime, a relaţiilor economice internaţionale, nu au mai putut împiedica deteriorarea situaţiei.

În condiţiile economice actuale deosebit de dificile, patronatul şi statul burghez manifestă o preocupare deosebită pentru creşterea gradului de competitivitate a economiilor naţionale, pentru adaptarea acestora la modificările survenite în raportul de forţe pe plan internaţional, cerînd însă ca principalul sacrificiu să-l facă oamenii muncii; rezultatele acestei politici sînt deosebit de evidente dacă ţinem seama de persistenţa inflaţiei ridicate şi a şomajului de masă. Astăzi insecuritatea locului de muncă generează nu numai consecinţe de ordin strict economic, dar şi de ordin psihic, moral, ceea ce, de asemenea, contribuie la degradarea calităţii vieţii. Ideologii contemporani legaţi de interesele marilor monopoluri încearcă însă să justifice această situaţie; după cum apreciază Lionel Stoleru „Sistemul economic are, ca şi sistemul biologic, propriile reguli de evoluţie, iar selecţia celor care ştiu să se adapteze şi care supravieţuiesc se face prin aceste variabile economice care sînt profitul, preţul şi salariile". [1] Desigur că cele 3 variabile sînt manevrate de stat şi monopoluri în direcţia obţinerii unei eficacităţi sporite a capitalului, evoluînd ca atare în direcţii opuse şi anume rată cît mai înaltă a profitului, un indice ridicat al preţurilor şi un nivel de salarizare scăzut care să determine costuri mici şi competitivitate ridicată.

Degradarea calităţii vieţii oamenilor muncii din ţările capitaliste dezvoltate este, paradoxal, justificată prin dezvoltarea economică a ţărilor în curs de dezvoltare deoarece procesul de industrializare al acestora ar avea ca efect intensificarea luptei de concurenţă pe piaţa internaţională, „Sporul" de competitivitate al produselor ţărilor în curs de dezvoltare datorat costului scăzut al materiilor prime şi forţei de muncă, ar pune în dificultate o serie de ramuri, printre care textile, confecţii, siderurgie, din ţările capitaliste dezvoltate importatoare de materii prime şi cu salarii mai ridicate. Situaţia este folosită de patronat pentru a argumenta faptul că nu ar fi de folosit decît două căi : fie închiderea întreprinderilor şi deci reducerea locurilor de muncă, fie ca muncitorii să accepte reducerea salariilor pentru a face produsele competitive. Este o încercare din partea marilor monopoluri de a arunca responsabilitatea asupra ţărilor în curs de dezvoltare, încercare la care se recurge tot mai des, dar şi de a rupe unitatea oamenilor muncii din ţările dezvoltate cu cei din ţările în curs de dezvoltare. De asemenea, este o încercare de a escamota răspunderea monopolurilor care, în numele profitului, sacrifică locurile de muncă autohtone, în timp ce, în realitate, ţările în curs de dezvoltare continuă să fie victime ale jefuirii resurselor umane, de materii prime, energie, de către societăţile supranaţionale, de către statele capitaliste dezvoltate a căror pondere în comerţul mondial (peste 60%) continuă să rămînă dominantă.

Se manifestă tot mai mult tendinţa de a considera şomajul ca un fenomen „natural", „firesc", ceea ce ar face inutil sau ineficient să se lupte împotriva lui. Cauzele şomajului sînt căutate chiar şi în „legile psihologice". Oamenii, prin comportamentul lor psihologic ar contribui la existenţa forţei de muncă neocupată, deoarece sînt în căutarea unui nivel mai ridicat de plată a muncii, nu ar manifesta suficientă mobilitate în schimbarea profesiunii, nedorind să se recalifice pentru alte meserii, nu acceptă să meargă în ramurile unde există locuri de muncă sau în regiunile unde este nevoie de forţă de muncă. Desigur că unele din aspectele arătate mai sus sînt reale, dar ele nu pot fi în nici un caz considerate drept cauze ale crizei actuale a ocupării forţei de muncă. Determinările fenomenului ţin de aspectele de esenţă ale capitalismului, de prezenţa relaţiei monopol-stat care generează şi amplifică pe mai departe contradicţiile economice şi sociale.

În coordonatele acestei relaţii se mişcă întreaga politică economică şi socială în ţările capitaliste. În acest sens ni se pare semnificativă aprecierea lui Alfred Sauvy că „Modul cum se formează, se hrăneşte şomajul şi modul cum este combătut provoacă un sentiment de tristeţe şi de uimire". [2] În fapt, şomajul este „natural" pentru că decurge din natura societăţii capitaliste. Odată cu schimbarea tipului de relaţii de producţie ce îl generează el încetează să mai fie un fenomen cu caracter permanent.

Şomajul ca fenomen „natural" este interpretat şi în sensul încadrării lui în anumite limite „elastice". După M. Friedman „nivelul natural" al şomajului ar fi de 2%. [3] Dar odată cu creşterea gradului de neocupare a forţei de muncă a fost ridicat şi nivelul „natural" la 5%, pentru a putea considera astfel că ocuparea forţei de muncă se află în limitele ei normale. Depăşirea şi a acestei limite (de pildă în 1980 — 6%) i-a determinat pe economiştii burghezi să recunoască că se află în faţa situaţiei de neocupare a forţei de muncă. M. Friedman confruntat cu acuitatea problematicii neocupării forţei de muncă în Anglia ajunge la concluzia „că este puţin probabil că nivelul şomajului va scădea în viitorii 10 ani pînă la cel de la mijlocul anilor '60". [4] Această concluzie a fost confirmată de existenţa în luna august 1980 a 2 milioane şomeri. La nivelul întregului an 1980 a fost estimat un număr de 1,7 milioane şomeri (6,5% din populaţia activă a Angliei), iar pentru 1981 de peste 2 milioane. După estimările economiştilor Universităţii Cambridge, la sfîrşitul anului curent, nivelul şomajului va fi de 2,5 milioane persoane, cifră ce se va ridica la 4 milioane în 1985.

În contrast cu încercările de a eluda adevăratele cauze şi consecinţe ale crizei ocupării forţei de muncă, ale degradării calităţii vieţii, se fac remarcate unele încercări de analiză mai realiste, pentru a desprinde consecinţele negative ce decurg din mersul dezvoltării ţărilor capitaliste. Astfel, se estimează că în viitor curba şomajului va continua să crească, „ajutorul dat şomerilor fiind insuficient pentru a compensa efectele distrugătoare individuale şi colective". [5]

Confruntări de opinii găsim nu numai pe plan teoretic, ci şi în domeniul opţiunilor de politică economică, al modalităţilor de atenuare a crizei ocupării forţei de muncă. Opţiunile făcute de marele capital monopolist în înţelegere cu statul, cu guvernele, urmăresc adîncirea exploatării şi impunerea de condiţii care să favorizeze patronatul în obţinerea de noi profituri pe seama clasei muncitoare, a altor categorii sociale şi a popoarelor, cu deosebire a celor din ţările în curs de dezvoltare. Ele se rezumă, pe scurt, la austeritate crescută, sacrificii şi insecuritate. Drepturile muncitorilor, obţinute prin bătăliile de clasă din perioada postbelică, fac în prezent obiectul atacurilor monopolurilor şi guvernelor. Asistăm la o accentuare, chiar dacă sub aspecte noi, a unităţii de interese dintre stat şi monopoluri, statul în-

[1] L. Stoleru, La politique économique en croissance modéré L'Expanssion, sept. 1977
[2] Alfred Sauvy, L'économie du diable : chômage et inflation, Calman-Levy, 1976, p. 129
[3] Friedman M., The Employment versus Inflation 1975, p. 45
[4] International Labor Review nr. 1/1979, p. 2
[5] Augustin Duret, Le chômage comme destruction sociale et moyen de selection, Problèmes économiques 1980—1980, p. 16

cercînd să intervină prin noi forme şi metode în sprijinul marelui capital monopolist. Guvernele şi patronatul sînt preocupate nu atît de reducerea proporţiilor neocupării forţei de muncă, cît mai ales de înlocuirea şomajului total prin subocupare. Propunerile ce se fac urmăresc promovarea unei strategii aşa-zis „mai flexibilă", dar care este de natură să afecteze în fapt nivelul de trai al oamenilor muncii.

Noile strategii „flexibile" constau în introducerea muncii pe timp parţial *) cu reducerea corespunzătoare a salariului. Aceasta înseamnă de fapt menţinerea unui şomaj parţial care este convenabil pentru companiile capitaliste şi stat, deoarece în acest caz nu mai sînt obligate să plătească indemnizaţia de şomer.

Contractele pe timp parţial sînt interpretate de guverne ca o deschidere spre o nouă expresie a dreptului de muncă, dar, în realitate, reprezintă o măsură ce tinde să arunce dificultăţile cu care este confruntată economia capitalistă pe seama maselor populare, afectîndu-le nivelul de trai şi calitatea vieţii, o cale de menţinere şi chiar de sporire a profiturilor. În Franţa, profiturile au crescut în perioada 1974—1979 de 2 ori, deşi investiţiile s-au redus cu 10%, iar şomajul s-a multiplicat de 3 ori. Tot în Franţa, în 1979 cele mai mari 20 grupuri monopoliste au înregistrat la profituri o creştere de 48% faţă de 1978, ceea ce evidenţiază rezultatele măsurilor de „austeritate şi presiune asupra oamenilor muncii, liberalizarea preţurilor, multiplicarea înlesnirilor fiscale, credite bonificate, toate conducînd la niveluri record pentru profiturile multinaţionalelor".[6]) Totodată, 10% din populaţie beneficiază de peste jumătate din venitul ţării, raportul dintre veniturile acestei categorii şi veniturile realizate de 10% din cei mai săraci fiind de 29 la 1. În această ţară, 15% din populaţie se consideră că trăieşte în condiţii de sărăcie, după cum evidenţiază un studiu al O.I.M. publicat la începutul anului 1980.

În S.U.A. unde şomajul a cuprins în 1979 6% din populaţia activă, iar inflaţia s-a ridicat la 9%, profiturile primelor 500 companii industriale au crescut cu 27% faţă de 1978. Doar 0,5% din populaţie deţine 1/3 din avuţia naţională, în timp ce 12% trăieşte sub pragul sărăciei.

Problema ocupării forţei de muncă, ca şi agravarea altor aspecte sociale a determinat căutări din partea sindicatelor şi a partidelor clasei muncitoare. Astfel, se propune patronatului şi guvernelor reducerea săptămînii de lucru, fără reducerea salariilor, prelungirea duratei concediilor; reducerea vîrstei de pensionare, creşterea duratei de reciclare, acordarea unei anumite perioade de timp pentru perfecţionarea cunoştinţelor, ample programe de activităţi sociale, cu deosebire în domeniul construcţiei de locuinţe, de noi şcoli, spitale, grădiniţe, obiective culturale. În vederea reducerii inflaţiei se propune reducerea severă a bugetelor militare şi a altor cheltuieli de stat neproductive, statornicirea unui control efectiv asupra preţurilor, lichidarea privilegiilor în domeniul fiscal. Variantele propuse, chiar dacă ar fi adoptate, nu ar însemna însă o rezolvare deplină a problemei ocupării forţei de muncă şi a celor sociale, dar ele ar putea conduce la o ameliorare a situaţiei existente şi la o diminuare a intensităţii problemelor sociale.

Crearea de noi locuri de muncă, menţinerea preţurilor în limite care să nu afecteze puterea de cumpărare, rezolvarea problemelor cu caracter social, ar presupune în primul rînd modificări substanţiale în politica statului privind orientarea investiţiilor, dimensionarea lor, distribuirea cheltuielilor bugetare. Este însă greu de presupus ca în condiţiile actualelor relaţii monopol-stat noile restructurări vor putea avea drept criteriu de fundamentare nevoile sociale precum şi exigenţele noii ordini economice internaţionale. În prezent, în unele ţări se speră că, printr-o politică de liberalizare mai accentuată a economiei, printr-o limitare a intervenţiei statului capitalist în economie, s-ar putea ajunge la o redresare a situaţiei, ceea ce se consideră că ar avea efecte favorabile şi asupra nivelului ocupării forţei de muncă. Dar şi în continuare se prognozează ritmuri modeste de dezvoltare economică, insuficiente pentru a contribui la o revitalizare a economiilor capitaliste. Pe ansamblul C.E.E. se apreciază în următorii ani o creştere a P.N.B. de 1,5%, iar la nivelul O.C.D.E. de 1,25%, creşteri ce nu pot atenua proporţiile neocupării forţei de muncă, dacă ţinem seama că pentru o reducere importantă a şomajului ar trebui o creştere de peste 5%. În anul 1981, după aprecierile F.M.I., ţările industrializate vor înregistra o rată de creştere de numai 1%, ceea ce pentru unele state va însemna nu numai prezenţa în continuare a unui şomaj considerabil, dar chiar creşterea proporţiilor acestuia şi deci sporirea insecurităţii pentru noi categorii de oameni ai muncii. Societatea „bunăstării" devine tot mai vizibil o societate a erodării calităţii vieţii.

dr. Nedelea-Chira PĂRĂLUŢĂ

*) Timpul parţial fiind cu o durată inferioară celei normale de muncă prevăzută prin lege la întreprinderi, durată ce poate varia de la o ţară la alta. De pildă, în Franţa se propune ca munca pe timp parţial să reprezinte 1/2 pînă la 3/4 din durata legală a săptămînii de lucru conform legii din 20 decembrie 1973, cu reducerea corespunzătoare a salariului.

6) Economie et politique nr. 42, 1980, p. 42—43

Date de prognoză

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI CĂRBUNELUI

CONFORM unui studiu de prognoză, elaborat de specialişti de la „Chase Manhattan Bank", în deceniul actual vom asista la creşterea continuă a rolului cărbunelui în balanţa energetică a lumii nesocialiste, îndeosebi ca urmare a extinderii utilizării sale în termocentrale şi a producerii — începînd din a doua jumătate a deceniului — pe scară industrială a combustibilului lichid de cărbune. Se apreciază că pînă în 1990 consumul mondial de cărbune va spori de 2,6 ori în raport cu nivelul din anul 1978, spor care urmează a fi acoperit în principal prin lărgirea volumului extracţiei în principalele ţări producătoare.

Pe de altă parte, autorii lucrării „World coal study", elaborată de 80 de experţi din 16 ţări nesocialiste (principale producătoare) opinează că în următoarele două decenii cărbunele ar putea acoperi circa două treimi din sporul necesarului mondial de energie, cu condiţie ca guvernele ţărilor consumatoare să promoveze toate măsurile susceptibile de a determina extinderea folosirii cărbunelui şi să înlăture piedicile care stau în calea acestui proces, să asigure dezvoltarea cercetărilor ştiinţifice în domeniul respectiv şi să stimuleze creşterea exportului de cărbune din ţări cu un nivel scăzut al cheltuielilor de extracţie.

Se evaluează că producţia de cărbune din lumea nesocialistă se va mări de la 1,5 mlrd. tone în 1978 la 2,4 mlrd. tone în 1990, cu unele mutaţii geografice (vezi tabelul). Astfel, este de aşteptat ca ponderea S.U.A. să crească pînă la aproape 50% din totalul menţionat (la circa 1,2 mlrd. tone), la fel ca şi în principalele zone în curs de dezvoltare şi în alte ţări capitaliste dezvoltate, cu excepţia Europei occidentale unde — ca urmare a epuizării unor zăcăminte şi a costului ridicat al exploatării, volumul extracţiei va spori mult mai lent decît în alte zone.

Extinderea producţiei de cărbune, pînă la 2,4 mlrd. tone, ca şi înlocuirea capacităţilor de extracţie din zăcămintele în curs de epuizare (durata medie de exploatare a unei mine în subteran este de 25 de ani, iar a unei mine la zi — de 19 ani), vor necesita construirea şi punerea în funcţiune pînă în 1990 a unor noi capacităţi de extracţie a cărbunelui, însumînd aproape 2 mlrd. tone, respectiv echivalentul capacităţii tuturor minelor în funcţiune în 1978.

În acest scop vor trebui efectuate investiţii importante, evaluate de specialiştii de la „Chase Manhattan Bank" la circa 99 mlrd. dolari pe perioada 1980—1990. Într-o situaţie mai dificilă se află ţările în curs de dezvoltare, care — după aprecierile unui studiu publicat de Banca Internaţională pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare — vor trebui să procure din afară două treimi din fondurile necesare pentru modernizarea şi extinderea industriei lor carbonifere.

Repartiţia extracţiei de cărbune (în %)

Ţara sau regiunea	1978	1990
Statele Unite	42,0	49,2
Europa occidentală	30,5	21,0
Asia	10,1	9,2
Africa	6,7	8,4
Australia, Noua Zeelandă	7,7	8,2
Canada	2,1	2,3
America Latină	0,9	1,7
Total ţări nesocialiste	100,0	100,0

Sursa : B.I.K.I., nr. 17/1981, p. 6

Dar şi în privinţa ţărilor capitaliste dezvoltate se apreciază că societăţile din industria cărbunelui nu vor fi capabile să lărgească capacităţile de extracţie în măsura necesarului, fiind de aşteptat ca alte companii, care activează în ramuri tangente (industria petrolului, cea minieră, în energetică etc) să participe cu investiţii masive. În S.U.A. se prognozează chiar o activizare a investiţiilor străine de capital (vest-german, englez, olandez, francez ş.a.) în extracţia cărbunelui destinat a fi exportat în ţările respective, tendinţă care s-a manifestat începînd încă din 1973.

N.P.

Țările în curs de dezvoltare: efectul crizelor

IMPACTUL crizei energiei și al crizei economice din lumea occidentală s-a manifestat în mod diferențiat de la un grup de țări la altul, în raport cu resursele de care dispun acestea și de capacitatea de adaptare a economiei lor la noile cerințe și restricții. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, luate în ansamblu, se constată (vezi datele din tabel) o încetinire a ritmului de creștere a produsului național brut în anii '70, față de deceniul precedent.

Sub efectul majorării repetate a prețurilor la petrol, țările exportatoare de petrol au înregistrat în cursul deceniului trecut un ritm de creștere a P.N.B. (atît global, cît și pe locuitor) superior celui din perioada precedentă. Totodată, ritmul respectiv a cunoscut o încetinire sensibilă în cazul marii majorități a țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, scăzînd chiar sub 1% (la P.N.B./loc.) pentru țările cele mai sărace, dar și pentru țările cu un venit intermediar situate pe continentul african, la sud de Sahara, ceea ce a contribuit — în ultima analiză — la adîncirea decalajului social-economic care le separă de țările capitaliste dezvoltate.

Dinamica P.N.B. și a P.N.B. pe locuitor
(ritm mediu anual de creștere, în %, la prețurile din 1977)

Grupul de țări	P.N.B.		P.N.B./loc.	
	1960—70	1970—80	1960—70	1970—80
Țări în curs de dezvoltare importatoare de petrol	5,6	5,1	3,1	2,7
Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol *	5,5	6,1	2,8	3,5
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	5,6	5,3	3,1	2,9

*) Algeria, Angola, Bahrein, Bolivia, Brunei, Congo, Ecuador, Egipt, Gabon, Indonezia, Malaezia, Mexic, Nigeria, Oman, Siria, Trinidad-Tobago, Tunisia, Venezuela și Zair
Sursa : Banca Mondială

Bulgaria — program antipoluare

ÎNTR-UN recent decret al Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria se constată că, în urma dezvoltării lor continue, transporturile auto au devenit una dintre principalele surse de poluare a atmosferei ; în Sofia și în alte orașe gazele de eșapament reprezintă pînă la 50% din totalul agenților care poluează aerul. Se aduc de asemenea pagube agriculturii, deoarece se reduce productivitatea vitelor și păsărilor din fermele amplasate în apropierea magistralelor auto.

Avîndu-se în vedere situația, capătă tot mai mult teren aprecierea că limitarea și prevenirea poluării provocate de transporturile auto, odată cu realizarea de economii la carburanți, trebuie să devină una dintre orientările strategice ale protecției mediului înconjurător în Bulgaria. În acest sens, decretul prevede o serie de măsuri, ca dezvoltarea prioritară a transportului public (îndeosebi prin extinderea folosirii troleibuzelor și tramvaielor, construirea de automobile electrice etc.), perfecționarea organizării fluxurilor în circulația auto din orașe, folosirea pe scară largă a dispozitivelor electronice pentru reducerea consumului de carburanți și a emisiei de gaze toxice, stimularea folosirii bicicletelor ș.a.

Franța: sub semnul asteniei economice

ÎN PAGINILE sale introductive, destinate prezentării principalilor indicatori ai evoluției curente a economiei franceze, revista **L'Usine Nouvelle** (nr. 4/1981) o caracterizează sugestiv ca fiind în stare de „astenie persistentă". Concret, aceasta se exprimă în scăderea producției industriale și în cursul trimestrului IV 1980, sub efectul atît al comprimării stocurilor, cît și al încetinirii investițiilor productive, iar activitatea pe primele două luni ale anului în curs este apreciată ca stagnantă sau în scădere.

Evoluția activității industriale

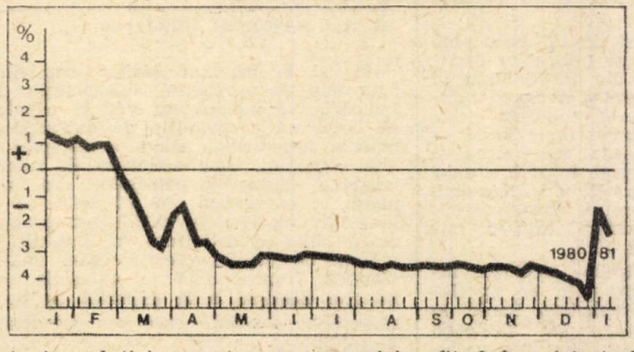

Se relevă că tendința de restrîngere a producției — ilustrată în graficul alăturat — a afectat majoritatea ramurilor industriei franceze, un nivel de activitate considerat drept satisfăcător fiind înregistrat doar în unele dintre ele, ca mecanica de precizie și industria farmaceutică.

Industria cauciucului: exigențe și perspective

DUPĂ CUM S-A RELEVAT la conferința anuală din 1980 a Institutului internațional pentru cauciucul sintetic, industria cauciucului și articolelor din cauciuc va fi confruntată în următoarele decenii cu necesitatea lărgirii treptate a bazei de materii prime pentru fabricarea cauciucului sintetic (incluzînd aici șisturile și nisipurile bituminoase, cărbunele, celuloza ș.a.), precum și a elaborării de tehnologii cu consumuri reduse de energie. Aceasta, ținîndu-se seama de faptul că pentru transformarea unui kg de hidrocarburi extrase din subsol într-un kg de cauciuc sintetic este necesar un consum de energie echivalent cu 2—2,5 kg de petrol.

Se consideră, că un rol important va juca aici utilizarea tot mai largă a deșeurilor de cauciuc, pe baza realizării unor amestecuri înalt omogenizate cu cauciuc sintetic primar. Pe de altă parte, un aport de seamă la asigurarea cu materie primă a industriei articolelor din cauciuc a adus și sporirea de cîteva ori a randamentului plantațiilor de arbori de cauciuc, respectiv la 2,3 tone de cauciuc natural pe hectar.

Telefonul... solar

POSTURILE telefonice pentru apel de urgență, instalate de-a lungul autostrăzilor din diferite țări occidentale (îndeosebi în zonele mai puțin populate) au contribuit în decursul anilor la salvarea multor vieți omenești în cazurile de accidente rutiere. Dificultatea conectării lor la rețeaua electrică situată uneori la distanțe considerabile este pe cale de a fi depășită prin recurgerea la transformarea energiei solare.

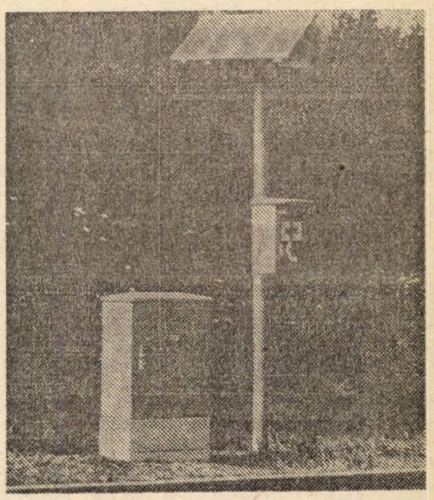

O asemenea instalație, ca cea din figura alăturată, poate funcționa ziua și noaptea, întrucît energia generatoarelor solare — cu o suprafață de 0,5 mp și o putere maximă de 40 W — este folosită în cursul zilei la încărcarea unei baterii de 24 de volți, care asigură iluminatul autonom în timpul nopții.

GLOSAR

Microhidrocentrale [II]

ȚINÎND cont de posibilitățile actuale de realizare a microhidrocentralelor cu resurse locale și de fabricație tipizată, în serie, a grupurilor energetice și a echipamentelor de către industria românească, la noi în țară microhidrocentrala s-a definit ca fiind o amenajare hidroenergetică a cărei putere instalată în centrală nu depășește 5 000 kW. Ea utilizează deci grupuri hidroenergetice din gama tipizată care se pot realiza cu manoperă și materiale (bolovani, piatră, balast, argilă etc) locale, după proiecte tip și directive elaborate sub coordonarea Institutului de Studii și Proiectări Hidroenergetice (I.S.P.H.). Execuția acestor microhidrocentrale se va face în prima etapă (următorii 2—3 ani) de către întreprinderile M.E.E. : Trustul de Construcții Hidrotehnice (T.C.H.), Trustul de Montaje pentru Echipamente Energetice (T.E.M.) și de către Întreprinderile Regionale de Electricitate (I.R.E.) coordonate de centralele industriale CIRE și CIPEET. Echipamentele vor fi livrate de uzinele de construcții de mașini Reșița pe baza proiectelor CCSITEH Reșița și Timișoara.

Ulterior, execuția microhidrocentralelor va fi preluată de către întreprinderile locale (regionale și județene), iar exploatarea acestora va rămîne în sarcina Întreprinderilor regionale de electricitate (cu excepția Mhc care vor lucra în rețele izolate).

În prezent, la noi în țară sînt în funcțiune 24 microhidrocentrale cu o putere totală de 33 130 kW și sînt în construcție alte 10 asemenea centrale, cu o putere totală de 9 020 kW. În următorii 20 de ani se prevăd a se instala în microhidrocentrale următoarele capacități (vezi tabelul).

Perioada de realizare	Numărul de amplasamente	Puterea instalată totală (MW)	Producția anuală de energie (GWh)	Cantitatea convențională de petrol economisită anual (tone)
1981—1985	600	250	600	150 000
1986—1990	800	320	800	200 000
1991—2000	1 000	430	1 000	250 000
	2 400	1 000	2 400	

La sfîrșitul secolului, producția anuală de energie a microhidrocentralelor (2 400 GWh) va reprezenta cca 6% din producția totală de energie a centralelor hidroelectrice din țara noastră (care va fi de 40 000 GWh anual), permițînd economisirea unei importante cantități de combustibili fosili, al căror preț înregistrează o evoluție ascendentă.

Grupurile hidroenergetice respective vor fi standardizate și cu un număr redus (11) de tipodimensiuni de turbine, variind între 100 și 1 200 kW. Ele vor funcționa pe principiul „tot sau nimic", adică cu turbina complet deschisă sau închisă. Generatoarele vor fi de tipul asincron. Grupurile vor fi racordate prin intermediul unui transformator electric ridicător, la rețeaua locală de 20 kV ; ele vor putea alimenta, în același timp, la tensiunea de 0,4 kV și consumatorii locali din zonă (la maximum 0,5 km distanță). Adoptarea acestor soluții elimină sistemele complicate de reglaj de tensiune și de turație prevăzute la centralele hidroelectrice mari și mijlocii și reduc costul instalațiilor.

În prima perioadă de realizare, dar pe cît posibil și în viitor, Mhc se vor construi pe lîngă amenajări (baraje, aducțiuni) existente sau amenajări care se vor realiza în viitor pentru alte folosințe (irigații, alimentări cu apă, navigație). În acest fel costul investițiilor se reduce cu costul uvrajelor construite pentru alte folosințe.

La realizarea Mhc vor fi antrenate și cointeresate treptat întreprinderile locale.

Aplicarea principiilor de mai sus va conduce la realizarea de indicatori de cost favorabili și la o durată de execuție redusă.

Eugen PARHOTI

Petrol

Stelian Păuna, Iași — Ponderea țărilor OPEC în producția mondială de petrol a fost anul trecut de 43 la sută, în regres față de cea din 1979 (de 47 la sută). Această evoluție reflectă scăderea cu 12 la sută în 1980 a producției de petrol a celor 13 țări membre ale OPEC și ea se datorește atît reducerii la jumătate a livrărilor iraniene și cu 20 la sută a celor irakiene, cît și măsurilor de conservare a resurselor adoptate de alte țări membre, în condițiile unui exces temporar de ofertă pe piața internațională.

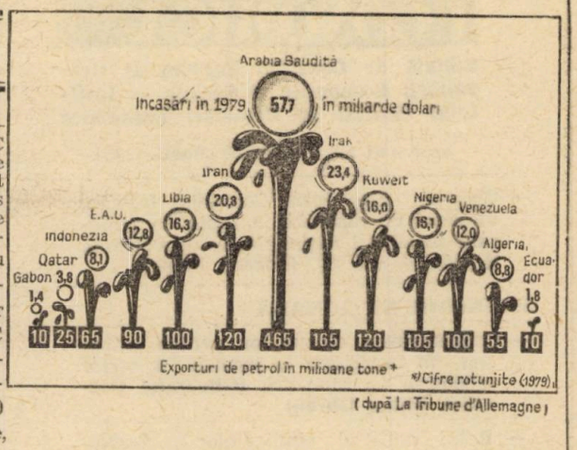

(după La Tribune d'Allemagne)

În ce privește valoarea exportului de petrol al țărilor OPEC, dispunem de date complete pentru anul 1979, pe care le reproducem în graficul de mai sus. Cel mai important producător dintre cele 13 state membre, și anume Arabia Saudită, ocupă în continuare locul al treilea, după U.R.S.S. și S.U.A.

Interdependențe contradictorii

Ilie Prodan, Buhuși. — Examinarea evoluției concrete a unei economii naționale ne poate ajuta să discernem mai bine caracterul contradictoriu al interdependențelor dintre fenomenele și procesele economiei capitaliste postbelice. În acest sens, Statele Unite oferă date comparabile pe o durată relativ îndelungată (vezi graficul). Este de observat că în 1954 la o scădere cu 1,4% a P.I.B. și cu 6,7% a producției industriale numărul șomerilor crește cu 95,1%, iar prețurile stau pe loc. În 1958, cînd are loc o nouă recesiune, șomajul crește din nou, cu 59,4%, la o scădere a producției industriale cu 6,1% ; acum însă prețurile continuă să crească și ele, dar cu numai 1,7%. Criza declanșată în 1970 aduce o sporire a șomajului cu 44,4% față de anul precedent la o scădere de numai 0,1% a P.I.B. și de 3,1% a producției industriale. De altfel, șomajul continuă să crească și în 1971, cu toată sporirea atît a producției industriale cît și a P.I.B. Creșteri masive ale șomajului au loc în 1974 și 1975, cînd criza economică se manifestă din plin, ca și în 1980 cînd numărul șomerilor depășește cu 27,4% pe cel din 1979. În tot acest interval 1951—1980 (ca și în 1981, după cum se prognozează) nu a avut loc nici o scădere a prețurilor la consumatori. Se observă, cel mult, o oarecare încetinire în perioada 1951—1965, după care creșterea prețurilor apare mai rapidă în fazele de criză sau recesiune decît în cele ale relansării economiei.

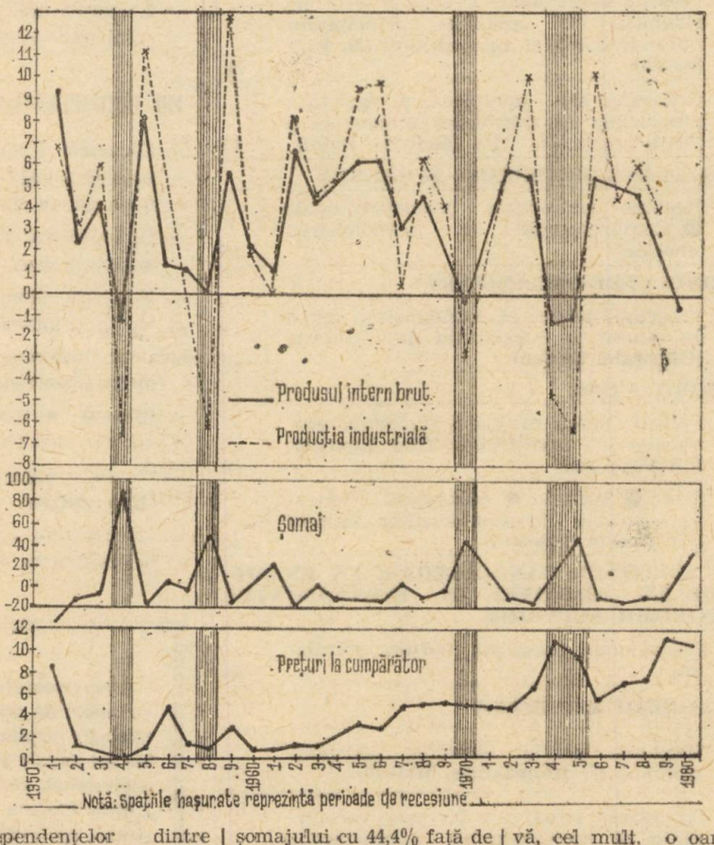

Belize

Viorel Zlibuț, Bușteni — Teritoriul Belize cu o suprafață de 22,9 mii kmp și o populație de circa 150 000 de locuitori, este ultima colonie britanică din America Centrală. El a fost ocupat de Anglia în 1638 și proclamat oficial colonie britanică în 1862. Pînă în 1973 a fost cunoscut sub numele de Hondurasul Britanic. În prezent, potrivit Constituției, Belize are statutul de teritoriu autonom ținînd de coroana britanică. În baza acordului de principiu încheiat în luna martie a.c. între reprezentanți ai acestui teritoriu, ai Guatemalei (țară care îi revendica teritoriul) și ai Marii Britanii, Belize urmează să-și proclame independența pînă la sfîrșitul anului în curs. Printre principalele sale resurse se numără lemnul de esențe prețioase (mahon, cedru, palisandru etc.), culturile de citrice, banane, nuci de cocos, trestie de zahăr și altele.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 12 din 20 martie 1981

— Crearea Partidului Comunist Român, moment de răscruce în lupta de eliberare socială și națională, în dezvoltarea României noi (I) **(Mircea Mușat)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea eforturilor pentru intrarea în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții **(Gheorghe Drăghici, Mihai Ghibu)** 3

— Rolul activ al sindicatelor în dezvoltarea creației tehnice de masă, a mișcării inovatorilor și inventatorilor **(Pavel Ștefan)** 5

— Priorități și exigențe în reciclarea materialelor refolosibile **(Dan Andreescu)** 6

— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

● Acțiuni de actualitate în zootehnie : creșterea efectivelor, asigurarea bazei furajere **(I. Gheorghiță)** 8

● Factori ce influențează corelațiile costuri-productivitate în fermele de vaci **(Gh. N. Iosif, Gh. Frățilă, Agatha Popescu)** 9

● Campania agricolă de primăvară : arături, fertilizări, însămînțări **(Gh. Nicolae)** 10

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Creditul — instrument în aplicarea principiului autoconducerii și autogestiunii **(N. Pretorian)** 11

— Probleme ale apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste (II) **(Grigore Botoi)** 13

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Resurse alimentare neconvenționale ● Compresoarele și economisirea energiei 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Progresul tehnic și economisirea forței de muncă în construcția de locuințe **(Gheorghe Ștefan)** 16

TEORII — IDEI

— Perfecționarea evaluării eficienței economice a investițiilor **(Ion Românu, Ion Vasilescu)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Reproducția socialistă **(Gruiță Părăianu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe noi în circuitul economic mondial (I) **(Constantin Moisuc)** 25

— Agravarea șomajului, fenomen caracteristic al capitalismului contemporan **(Nedelea-Chira Părăluță)** 28

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Noi concepte metodologice în aplicarea analizei valorii

IN THIS ISSUE

— The creation of the Romanian Communist Party, a turning point in the fight for social and national freedom, for the development of the new Romania (I) **(Mircea Mușat)** 1

— Priorities and requirements concerning the recycling of the renewable materials **(Dan Andreescu)** 6

— Problems of getting closer and equalising the levels of economic development of the socialist countries (II) **(Grigore Botoi)** 13

— Impoving the evaluation of the economic efficiency of investments **(Ion Românu, Ion Vasilescu)** 18

— Schools ● trends ● economists. Nowadays concerns of the Chinese economists (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— New trends in the world economic circuit (I) **(Constantin Moisuc)** 25

— Unemployment worsening, a characteristic phenomenon of the contemporary capitalism **(Nedelea-Chira Părăluță)** 28

DANS LE NUMÉRO

— La création du Parti Communiste Roumain, moment essentiel dans la lutte de libération sociale et nationale, dans le développement de la Roumanie nouvelle **(Mircea Mușat)** 1

— Priorités et exigences dans le récyclage des matériaux reutilisables **(Dan Andreescu)** 6

— Aspects du rapprochement et de l'égalisation des niveaux de développement économique des pays socialistes (II) **(Grigore Botoi)** 13

— Le perfectionnement de l'évaluation de l'efficience économique des investissements **(Ion Românu, Ion Vasilescu)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Préoccupations actuelles des économistes chinois (II) **(Ioniță Olteanu)** 20

— Tendances nouvelles dans le circuit économique mondial (I) **(Constantin Moisuc)** 25

— L'aggravation du chômage, phénomène caractéristique du capitalisme contemporain **(Nedelea-Chira Părăluță)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Создание Румынской Коммунистической Партии, переломный момент в борьбе за социальное и национальное освобождение, в развитии новой Румынии (I) **(Мирча Мушат)** 1

— Приоритеты и требования в деле рециркулирования вторично используемых материалов **(Дан Андрееску)** 6

— Вопросы сближения и выравнения уровней экономического развития социалистических стран (II) **(Григоре Ботой)** 13

— Совершенствование оценки экономической эффективности капиталовложений **(Ион Ромыну, Ион Василеску)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Чем заняты в настоящее время китайские экономисты (II) **(Иониця Олтяну)** 20

— Новые тенденции в мировом экономическом кругообороте (I) **(Константин Мойсук)** 25

— Обострение безработицы, характерный феномен современного капитализма **(Неделя-Кира Пэрэлуцэ)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT SANDA UN AJUTOR PREŢIOS PENTRU GOSPODINE

● „SANDA" este o maşină automată pentru cusături decorative şi utilitare, realizată la nivelul produselor similare pe plan mondial.

● Este o maşină folositoare, de înaltă calitate, rezistentă.

● Acţionarea electrică este simplă şi sigură.

Maşina electrică de cusut SANDA execută următoarele operaţiuni :

- cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu)
- cusătură în zig-zag
- cusătură invizibilă (tiv invizibil)
- tiv îngust, mediu şi lat
- tivirea şi, concomitent, aplicarea dantelei
- cusătură cu rabaterea materialelor
- cusătură paralelă cu marginea materialului
- coaserea înainte şi înapoi
- coaserea nervurilor
- coaserea şnurului
- coaserea nasturilor
- butoniere (netede sau în relief)
- stopat
- vătuire
- surfilare
- broderie (inclusiv ochiuri)
- 3 modele de broderie cu cusătură în zig-zag
- 16 modele de cusături decorative (cu un ac sau ac dublu)
- 6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau ac dublu)

În magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat,
MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT SANDA
Costă 3 270 lei, se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20% din valoare.

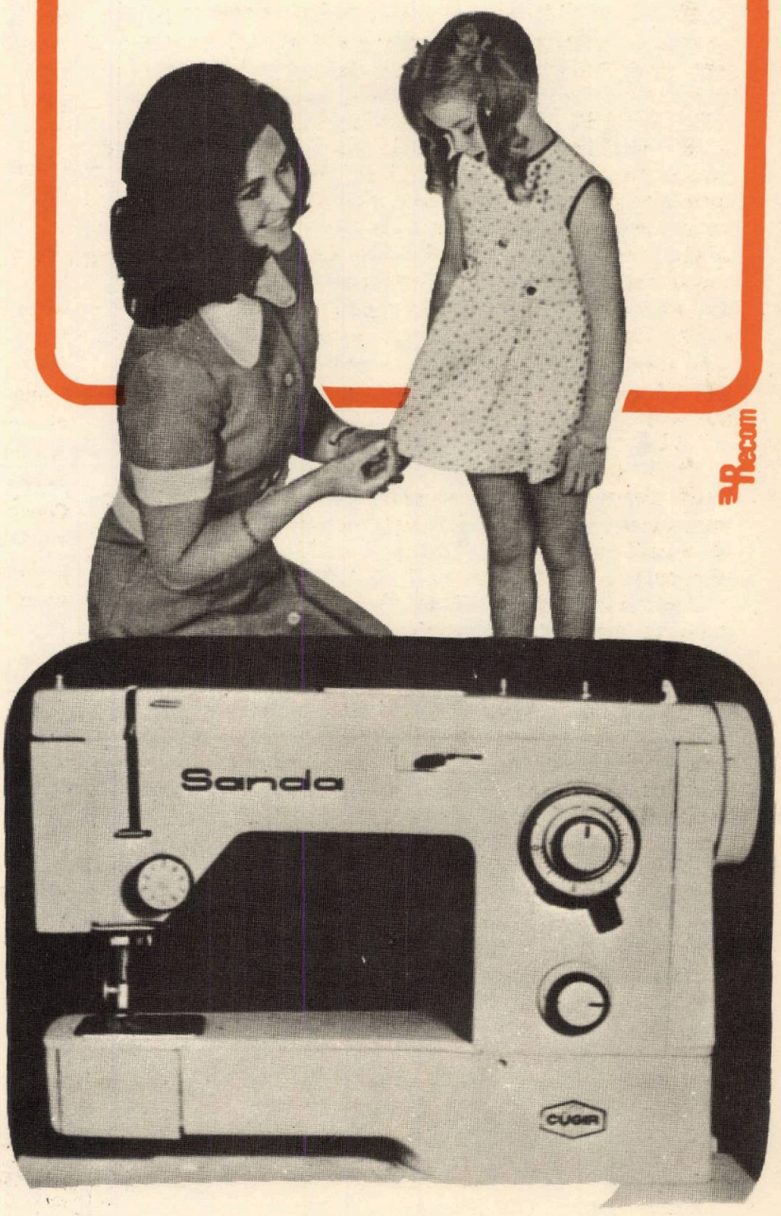

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plăteşte atît suma asigurată (economisită), cît şi o indemnizaţie de 10 la sută.

● Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinaţie de litere înscrisă în poliţă, ieşită la tragerile de amortizare lunare şi speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parţială şi de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute şi nedorite, cum ar fi : explozia, prăbuşirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acţiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acţiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite şi multe altele, precum şi decesul din alte cauze decît cele de accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ŞI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

● Primele de plată se stabilesc în funcţie de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 şi 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administraţia Asigurărilor de Stat să-şi onoreze prompt obligaţiile din contractul de asigurare, dv., stimaţi asiguraţi, aveţi datoria să achitaţi la termen primele de asigurare. Această obligaţie vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteţi plăti primele de asigurare folosind „consimţămîntul scris", prin împuternicirea ce o daţi lucrătorilor care vă efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le veţi încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN OBIECTIV CENTRAL ÎN ACTIVITATEA ECONOMICĂ

REALIZAREA PLANULUI

Numărul 13 ● Vineri 27 martie 1981

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII BAZEI DE MATERII PRIME ŞI ENERGETICE

PRODUCŢIA DE CĂRBUNE NET
- milioane tone -

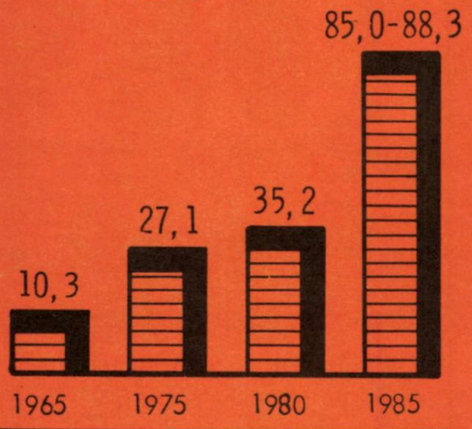

• În anul 1985 producţia de lignit va fi de 72 - 75 milioane tone, de 13 ori mai mult decît în 1965.

ŢIŢEI EXTRAS
- milioane tone -

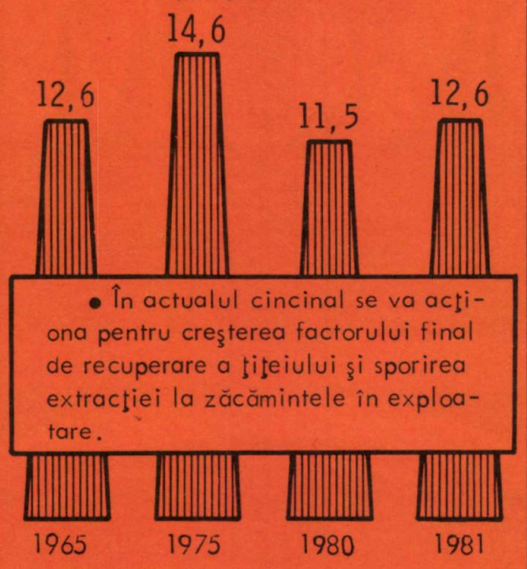

• În actualul cincinal se va acţiona pentru creşterea factorului final de recuperare a ţiţeiului şi sporirea extracţiei la zăcămintele în exploatare.

GAZ METAN EXTRAS
- milioane mc -

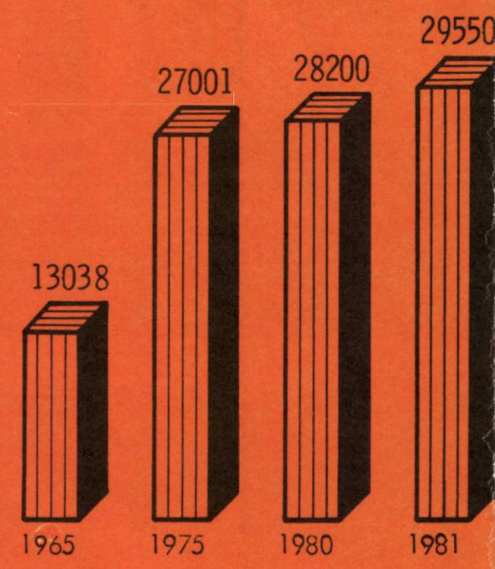

MINEREURI DE FIER BRUTE
- mii tone -

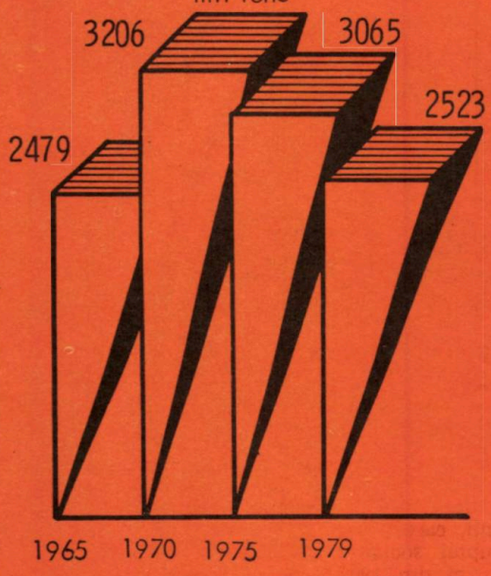

ÎN CINCINALUL 1981 - 1985 SE VOR DESFĂŞURA MULT MAI ACTIV LUCRĂRILE DE EXPLOATARE A MINEREURILOR DE :

- fier
- plumb
- zinc
- cupru
- mangan
- metale rare
- resurse bauxitice
- substanţe nemetalifere necesare economiei

ENERGIE ELECTRICĂ
- miliarde kWh -

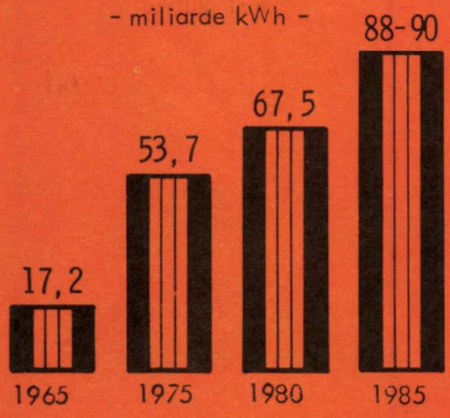

• Pînă la sfîrşitul cincinalului actual va intra în funcţiune prima centrală atomoelectrică cu 660 MW.

CAUCIUC SINTETIC
- mii tone -

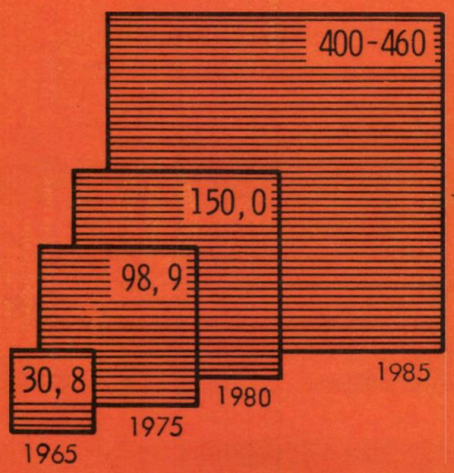

CIMENT
- mii tone echivalent 80% clincher -

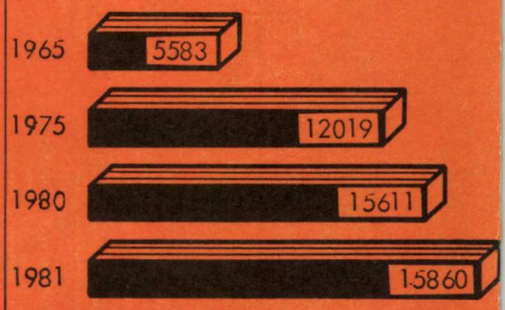

• În cincinalul 1981 - 1985 producţia de ciment se va realiza în proporţie de 95% prin procedeul uscat, fiind mai economic din punct de vedere energetic.

D 646

curier
economic legislativ

contract economic

Încheierea contractelor economice privind aprovizionarea și comercializarea internă a mărfurilor

Aprovizionarea cu materii prime, materiale, piese de schimb și energie, precum și comercializarea producției-marfă pe piața internă se realizează prin încheierea și executarea următoarelor categorii de contracte : contracte economice de livrări pentru aprovizionarea tehnico-materială, contracte economice de livrare pentru fondul pieței, contracte economice de cooperare, contracte economice de livrări complexe de utilaje, echipamente, instalații și linii tehnologice.

În cele ce urmează, vom analiza, în prima parte, principiile generale privind încheierea contractelor economice, după care, în secțiuni distincte, vom evidenția particularitățile pe care le prezintă în cadrul acestei faze fiecare tip de contract enumerat mai sus.

1. PĂRȚILE ÎN CONTRACTELE ECONOMICE — FORMA CONTRACTELOR

Contractele economice generînd raporturi juridice, sînt dominate de principiul potrivit căruia nu pot fi încheiate decît de unități cu personalitate juridică, iar forma pe care o îmbracă este expres stabilită prin lege.

a) **Subiecții raporturilor juridice contractuale.** Potrivit dreptului nostru economic, în lumina principiului mai sus enunțat, pot încheia contracte economice :

— întreprinderile, în baza art. 12 A lit. b din Legea nr. 5/1978 și a art. 24, alin. 1 din Legea nr. 71/1969 ;

— centralele pot încheia atît în nume propriu în baza art. 24, alin. 1 din Legea nr. 71/1969 și a art. 28 A, lit. c și 28 B, lit. a din Legea nr. 5/1978, cît și pentru întreprinderile subordonate, în cazul produselor a căror aprovizionare se asigură de către centrală (art. 28 A, lit. c, din Legea nr. 5/1978) ; ele pot încheia contracte și pentru unitățile componente cu gestiune economică fără personalitate juridică din structura lor, dacă nu le-a conferit acestora din urmă o asemenea competență ;

— unitățile componente cu gestiune economică fără personalitate juridică din structura centralelor sau a întreprinderilor pot încheia contracte economice în nume propriu numai în baza împuternicirii de reprezentare primită de conducătorul acestora de la organele de conducere ale întreprinderii sau centralei (art. 75 din Legea nr. 5/1978) ; centralele sau întreprinderile pot acorda o competență limitată șefilor unităților componente, în sensul de a fixa o limită valorică maximală pînă la care pot încheia contracte sau să limiteze dreptul acestora de a contracta numai anumite produse, atît pentru aprovizionare cît și pentru desfacere ; în lipsa împuternicirii exprese contractele încheiate sînt fără efect juridic ;

— cooperativele meșteșugărești și cele de consum pot încheia contracte economice în calitate de furnizoare sau beneficiare în baza legilor lor organice (Legea nr. 14/1968 și respectiv Legea nr. 6/1970) și a prevederilor statutare ;

— cooperativele agricole de producție pot încheia contractele economice potrivit art. 33, lit. d din Statutul C.A.P. numai cu aprobarea adunării generale ; ca atare, un contract care nu îndeplinește această condiție este lovit de nulitate absolută și chiar dacă a fost executat, nu se poate pretinde plata prestației efectuate (Dec. P.A.S. nr. 687/1968).

Legea nr. 71/1969, art. 24 alin. 2, stabilește că pentru unitățile noi, prevăzute a intra în funcțiune după data aprobării planului, contractele economice privind desfacerea producției și aprovizionarea tehnico-materială se vor încheia de către centrale sau alte unități socialiste în subordinea cărora acestea urmează să funcționeze. După înființare, unitățile noi devin, de drept, părți în contract.

Cu privire la dreptul centralelor de a încheia contracte economice pentru întreprinderile componente, Legea nr. 14/1971, la art. 137, lit. b), prevede că acestora le revine obligația să stabilească „nomenclatorul produselor pentru care aprovizionarea sau desfacerea se realizează centralizat de către centrală și obligațiile ce revin unităților subordonate din contractele încheiate direct de centrală".

Privitor la părțile contractelor economice cîteva considerații privind identificarea lor se impun. În legislația

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 13 1981

noastră, atributele de identificare ale unei unități socialiste sînt denumirea și sediul. Art. 3, alin. 1 și art. 19, alin. final din Legea nr. 5/1978, prevăd că prin actul de înființare al întreprinderilor și centralelor se stabilește denumirea, sediul și obiectul de activitate ; evident, acesta din urmă nu constituie însă un atribut de identificare al unităților economice socialiste. În cazul în care contractul se încheie de către unități componente, fără personalitate juridică, credem că în contract se impune a fi menționată și unitatea din care fac parte acestea și actul de împuternicire.

b) **Forma scrisă a contractelor.** Art. 24, alin. 3, din Legea nr. 71/1969 stabilește imperativ încheierea contractelor economice sub formă scrisă. Deoarece legea pretinde necesitatea formei scrise, dar nu a unei anumite forme scrise contractul economic se poate prezenta și sub alte modalități decît a unui înscris unic. De asemenea, nu este obligatoriu un formular tip. O comandă poate rezulta din corespondența intervenită între două unități iar acceptarea acesteia printr-un alt act scris (telex, telegramă etc.). Prin contract încheiat nu trebuie înțeles numai actul intitulat astfel de părți, ci orice act scris prin care s-a materializat acordul lor de voință cu privire la o livrare de produse, executare de lucrări sau prestare de servicii, cu condiția ca actul să conțină elementele esențiale ale unui contract și să fie semnat de reprezentanții legali ai părților contractante (Dec. P.A.S. nr. 828/1972 ; Dec. P.A.S. nr. 196/1973). Astfel, de exemplu.

— graficul de livrare confirmat de beneficiar care cuprinde toate elementele unui contract (Dec. P.A.S. nr. 1877/1977) ;

— adresa de restituire a unui act adițional semnată de director din care rezultă că unitatea beneficiară nu face nici o rezervă asupra actului adițional însuși (Dec. P.A.S. nr. 2495/1973) ;

— oricare alte acte scrise emise de părți prin care s-a materializat acordul lor de voință, cu condiția ca înscrisurile respective să conțină elementele esențiale ale unui contract (Dec. P.A.S. nr. 1875/1972) ;

— anexele care fac, prin ele însele, dovada acordului de voință al părților cu privire la stabilirea raporturilor contractuale (Dec. P.A.S. nr. 3583/1976).

Urmărind sancționarea unităților care procedează la executarea unor prestații cu nerespectarea formei scrise a contractului, practica arbitrală a fost constantă în a atribui acestor operațiuni efecte limitate. Astfel :

— dacă prestația a fost acceptată de beneficiar, furnizorul răspunde pentru calitatea necorespunzătoare a produselor livrate, în raport de dispozițiile legale privind calitatea ;

— după acceptarea livrării beneficiarul este obligat la plata prețului și la restituirea ambalajelor ;

— acceptarea beneficiarului nu poate avea loc dacă produsele livrate sînt supuse repartizărilor iar în cazul respectiv nu există repartiție ;

— unitatea furnizoare nu are dreptul la penalități în cazul în care beneficiarul întîrzie nejustificat plata prețului pentru o marfă acceptată.

Potrivit art. 90 din Legea nr. 71/1969 și art. 40 și 51 din Legea nr. 5/1978, contractele economice se semnează de către directorul sau directorul general al unității. În această situație, indicarea calității semnatarului este suficientă, deoarece competența de a semna în mod valabil contractul rezultă, potrivit legii, chiar din calitatea sa. Textul citat (art. 90) prevede că, în condițiile legii, contractul poate fi semnat și de către alte persoane, împuternicite expres în acest scop, situație în care considerăm că în cuprinsul contractului se impune să se facă mențiune despre împuternicire.

Alături de conducătorul întreprinderii, contractul economic trebuie să fie semnat și de contabilul șef. Potrivit art. 9, lit. j, din H.C.M. nr. 1885/1970, art. 41, alin. 1, din Legea nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv și art. 38, alin. 3, din Legea nr. 5/1978, unitatea este angajată „prin semnătura contabilului șef (a conducătorului compartimentului financiar-contabil), alături de a conducătorului acesteia".

În cazul în care contractul economic, comanda sau confirmarea de comandă nu sînt semnate de director (sau de împuternicitul său), contractul este nul de drept, considerîndu-se că organizația socialistă nici nu și-a exprimat voința sa potrivit legii și deci nu va produce nici un efect juridic. Potrivit art. 3 din Legea nr. 9/1974 operațiile supuse controlului financiar preventiv (deci și încheierea contractului, emiterea și confirmarea comenzii) nu pot fi efectuate fără semnătura conducătorului compartimentului financiar-contabil, respectiv a contabilului șef. Așa fiind, contractul economic, comanda, confirmarea vor fi inoperante, fără semnătura acestuia.

c) **Încheierea contractului sub formă de comandă confirmată.** Potrivit art. 24, din Legea nr. 71/1969, comanda confirmată în scris în termenul prevăzut de lege echivalează cu contract încheiat. Din textul invocat rezultă că pentru a se încheia un contract valabil sub această formă sînt necesare să fie îndeplinite două condiții cumulative.

Prima se referă la întocmirea comenzii în scris. Dată fiind importanța desfășurării în bune condiții a relațiilor care se stabilesc între unitățile socialiste pe baza și în vederea îndeplinirii sarcinilor de plan, solicitarea din comandă trebuie exprimată în scris pentru a se elimina, pe această cale, orice echivoc în ce privește necesitățile unității beneficiare. Ea trebuie emisă de aceleași unități care pot încheia în mod valabil contracte economice.

A doua condiție care se cere respectată la utilizarea acestei forme simplificate de contractare se referă la acceptarea comenzii în termenul prevăzut de lege de 30 de zile și sub formă scrisă (adresă, semnarea graficului de livrare etc.). Acceptarea trebuie să fie pură și simplă, adică să exprime acordul total al furnizorului asupra elementelor cuprinse în comandă. Dacă unitatea furnizoare nu înțelege să confirme comanda întocmai, adică cu respectarea integrală a condițiilor propuse de unitatea beneficiară, se impune emiterea în același termen a unui proiect de contract în locul acceptării, care deschide calea divergențelor și concilierii lor legale.

d) **Comanda executată de îndată.** Art. 24, alin. 3, din Lege echivalează executarea de îndată a comenzii cu un contract încheiat. Specificînd că executarea trebuie făcută de îndată, formularea actuală înlocuiește textul anterior care se referea la „comanda urmată de executare".

Cu privire la termenul în care poate fi executată o comandă se impun unele precizări. Așa cum am arătat, stabilirea prin lege a caracterului imediat și urgent al livrării (în sensul că trebuie efectuată „de îndată"), a adus o contribuție însemnată la eliminarea impreciziunilor și dificultăților ce existau în această materie ; în lipsa acestei precizări în legislația anterioară, s-a creat o practică arbitrală îndelungată potrivit căreia instituirea acestei forme simplificate de contractare reclamă executarea imediată a comenzii (Dec. P.A.S. nr. 1132/1978 în R.R.D. nr. 7/1978, p. 61), termenul de executare fiind cel necesar îndeplinirii operațiunilor de ambalare și formalităților de livrare (Dec. P.A.S. nr. 914/1978 în R.R.D., nr. 6/1978, p. 68). În același sens și Dec. P.A.S. nr. 3652/1978 (Revista Economică, Supliment nr. 26/1979).

Cu toate că actuala lege stabilește caracterul imediat al livrării — „executarea ei de îndată" — nu se elimină integral toate dificultățile unităților socialiste. Într-adevăr, atît timp cît însăși legea de față prin art. 25, lit. b lasă la dispoziția furnizorului o perioadă de 30 de zile pentru a confirma în scris o comandă, nu există nici un argument pentru a obliga întreprinderile de a executa comanda într-un răstimp mai scurt, deoarece incertitudinea beneficiarului subzistă — pe durata celor 30 de zile — în ambele ipoteze. Pentru acest considerent, optăm pentru soluția adoptată prin Dec. P.A.S. nr. 287/1976 (în R.R.D. nr. 9/1976), p. 75), potrivit căreia executarea comenzii în termenul acordat pentru emiterea proiectului de contract înseamnă contract încheiat.

Față de redactarea textului pe care îl comentăm, credem că unitățile beneficiare ar putea suplini lipsa unui asemenea termen stabilit pe cale normativă, indicînd în cuprinsul comenzii data pînă la care înțeleg să primească prestația solicitată. În acest fel, s-ar limita valabilitatea în timp a comenzii-ofertă, iar după expirarea termenului stipulat, unitatea beneficiară se poate adresa, fără riscul unei aprovizionării nerationale, cu comandă la o altă unitate furnizoare.

2. PROCEDURA DE ÎNCHEIERE A CONTRACTELOR — SOLUȚIONAREA OBIECȚIILOR PRECONTRACTUALE

Procedura de încheiere și de soluționare a obiecțiilor precontractuale este aceeași pentru toate categoriile de contracte economice privind aprovizionarea și comercializarea internă a mărfurilor.

a) **Procedura și termenele de încheiere.** Potrivit art. 25 din Legea nr. 71/1969 contractele economice se încheie în cadrul unei perioade de cel mult 90 de zile, cu respectarea următoarelor termene :

— unitatea beneficiară va emite comenzi în termen de 20 de zile de la data primirii normativelor de plan, iar în cazul produselor pentru care se elaborează și balanțe materiale, de la data primirii repartițiilor ;

— în termene de 30 de zile de la primirea comenzii beneficiarului, unitatea furnizoare este obligată să emită proiectul de contract sau, după caz, confirmarea comenzii ;

— unitatea beneficiară are obligația să restituie proiectul de contract semnat, cu sau fără obiecții, în termen de 20 de zile de la data cînd l-a primit ;

— cînd sînt obiecții la contract, părțile, dacă sînt din aceeași localitate, trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile ; convocarea beneficiarului este în sarcina furnizorului;

— furnizorul este obligat să sesizeze, în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate ; în cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii.

Procedura și termenele prevăzute în textul de mai sus implică unele comentarii.

În primul rînd constatăm că nerespectarea termenului de 90 zile nu are nici o sancțiune pe plan contractual ; ca urmare acesta nu influențează validitatea contractelor încheiate, care sînt perfect valabile chiar dacă acest termen a fost depășit. În cazul în care una din părți este prejudiciată din cauza unor întîrzieri, pentru stabilirea răspunderii, potrivit practicii arbitrale, consecințele unei asemenea situații se analizează ținîndu-se seama de culpa pe care au avut-o părțile atunci cînd, prin poziția lor, au zădărnicit definitivarea la timp a contractului, refuzînd a-și asuma obligațiile astfel cum ele au fost stabilite pînă la urmă (Dec. P.A.S. nr. 1437/1979).

Remarcăm, de asemenea, că declanșarea procedurii de încheierea contractelor cade în sarcina beneficiarilor, cărora le revine obligația să emită comenzi, sub formă scrisă, care trebuie să cuprindă toate elementele viitorului contract, cunoscut fiind faptul că simpla confirmare a acesteia înseamnă perfectarea lui. În cazul în care beneficiarul nu remite în termenul stabilit comanda sa, furnizorul este în drept, și are obligația, în cazul produselor pentru care a primit repartiții să emită proiectul de contract, înscriind elementele de care dispune (cantitatea și calitatea prevăzută în repartiție, termen calendaristic în interiorul trimestrul etc.). Procedînd astfel, beneficiarul este obligat să se pronunțe, iar în situația în care nu semnează contractul, cu sau fără obiecții, atitudinea sa va fi considerată drept refuz de contractare și, deci, va fi sesizat organul competent să soluționeze (Dec. P.A.S. nr. 274/1978). Aceeași cale urmează să fie urmată și în situația în care deși beneficiarul a emis în termen comanda, nu restituie în termenul de 20 zile proiectul de contract semnat. Practica arbitrală este în sensul că prin nerespectarea termenului fixat pentru restituirea contractului, beneficiarul se consideră că refuză să contracteze și că deci unitatea furnizoare este în drept a sesizat organul tutelar. Nu este nevoie în acest scop de un înscris emanat de la unitatea beneficiară prin care aceasta să confirme în mod expres refuzul de a contracta. De asemenea, neprezentarea beneficiarului la conciliere dovedește refuzul său de a contracta (Dec. P.A.S. nr. 280/1978).

b) **Formularea obiecțiilor și concilierea lor.** Potrivit art. 25, lit. d din lege, în cazul în care contractul a fost semnat de către beneficiar cu obiecțiuni privind anumite clauze ale contractului, părțile trebuie să le concilieze în termen de 10 zile, de la primirea de către furnizor a contractului, dacă sînt din aceeași localitate și în termen de 15 zile dacă sînt din localități diferite, convocarea beneficiarului pentru conciliere — sub formă scrisă — fiind în sarcina furnizorului.

Din conținutul art. 26 al Legii nr. 71/1969, coroborat cu art. 25, lit. d, rezultă că încercarea de conciliere se face de către părțile direct interesate, iar dacă acestea nu reușesc, de către centralele cărora acestea le sînt subordonate.

Art. 25, lit. e din Legea nr. 71/1969, prevede că în cazul în care concilierea rămîne fără rezultat, furnizorul este obligat să sesizeze în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecțiuni neconciliate ; în cazul depășirii termenului de sesizare (ca și în cazul nesesizări de către furnizor a organelor competente), obiecțiunile beneficiarului se consideră acceptate dacă nu contravin legii. Credem că „contravin legii" și deci nesesizarea organului competent nu produce efectele arătate, următoarele situații :

— obiecțiile prin care se solicită înscrierea în contract a unui alt preț decît cel legal stabilit ;

— obiecții prin care se solicită ca produsele contractate să fie livrate în alte condiții calitative decît cele prevăzute în mod limitativ în standardul de stat ;

— obiecții prin care se urmărește livrarea utilajelor prin autorecepție, deși, potrivit legii, pentru utilajele respective este obligatorie recepția ;

— obiecții care vizează conținutul repartițiilor ; cu privire la asemenea obiecții, pe bună dreptate s-a arătat prin decizia primului arbitru de stat, nr. 985/1979 că „....prevederile actului de planificare fac parte de drept din contract ; în cazul în care contractul cuprinde clauze contrare prevederilor acestui act, respectivele clauze sînt nule și se înlocuiesc de drept cu prevederile actului de planificare" ; în cazul în care prin obiecții se invocă faptul că produsele repartizate nu mai sînt necesare și că aprovizionarea lor ar duce la formarea de stocuri supranormative, M.A.T.M., în mod constant a solicitat coordonatorului anularea lor (Hot. nr. 300 508/1980 și 300465/1980).

În practică, destul de frecvent, unele neînțelegerii precontractuale se referă la refuzul furnizorilor de a contracta produsele pentru care nu se elaborează balanțe materiale, la nivelul comandat de beneficiari, refuz motivat pe lipsa de capacitate. În asemenea situații, obligarea la contractare a ținut seama de nevoile economiei naționale (art. 7, lit. b), astfel încît beneficiarilor să le fie acoperit necesarul (Hot. M.A.T.M., nr. 300.176/1980).

O altă problemă pusă în practică este acea dacă încercarea de conciliere făcută prin corespondență este validă și dacă, deci, produce efecte juridice. În lipsa unei forme anume prescrise de lege (art. 25 lit. d se referă numai la obligația de conciliere fără o altă precizare), și a unei sancțiuni expres prevăzute, concilierile efectuate prin corespondență au fost socotite de organele arbitrale ca producătoare de efecte juridice (Hot. arbitr. interjud. Buc. nr. 1715/1979).

Cu privire la faptul dacă un contract semnat de către unitatea beneficiară fără a face mențiune cu privire la obiecțiunile formulate, dar care a fost totuși restituit unității furnizoare însoțit de un proces-verbal de obiecțiuni, s-a pus problema dacă urmează să fie conciliat. Soluția este pozitivă ; furnizorul are această obligație deoarece legea nu prevede, sub sancțiunile nulității, o anumită formă de exprimare a obiecțiunilor precontractuale (Dec. P.A.S. nr. 2928/1979).

O altă categorie de obiecții se referă la faptul că părțile nu cad de acord asupra cuprinsului unor clauze potrivit cărora să se sancționeze cu penalități încălcarea anumitor obligații specifice. În atari împrejurări s-a pus în discuție dacă organele competente a soluționa neînțelegerile precontractuale au competența de a lua o hotărîre și cu privire la cuprinsul acestei clauze stabilită de părți. În mod constant, arbitrajul a considerat ca obligatorie și producătoare de efecte juridice hotărîrea dată în această privință de organele tutelare ale părților contractante prin care se soluționează neînțelegerea cu privire la această clauză, aplicînd părții în culpă penalitățile astfel stabilite (Dec. P.A.S. nr. 2340/1978). În cazul în care părțile nu au inclus în contract asemenea clauze și, respectiv, nu au fost formulate nici obiecțiuni, organele investite să soluționeze neînțelegerile precontractuale nu au competența de a însera în contract clauze prin care se instituie penalități speciale, în afară de cele prevăzute de lege (Dec. P.A.S. nr. 871/1979).

Legat de procedura rezolvării neînțelegerilor la nivelul părților contractante și eventuala întîrziere în concilierea obiecțiunilor arătăm că această procedură nu suspendă executarea obligațiilor acceptate. Astfel, de pildă, neînțelegerea privind teremenele de livrare dintr-un trimestru nu afectează executarea obligațiilor dintr-un alt trimestru, în legătură cu care nu s-au formulat obiecțiuni. În schimb, neînțelegerile privind sortimentul, condițiile de calitate și modalitatea de livrare a produselor prin expediere sau prin ridicare sînt obiecțiuni care pot împiedica executarea obligațiilor contractuale pînă la soluționarea lor.

c) **Organe competente să soluționeze obiecțiile precontractuale neconciliate — procedură.** Potrivit art. 26 din Legea nr. 71/1969, neînțelegerile ivite cu prilejul încheierii contractelor economice, inclusiv cele privind refuzul de a contracta pe baza normativelor de plan aprobate sau a repartițiilor emise, care nu au putut fi conciliate de părțile contractante, se vor rezolva de către :

— centrale, în cazul în care părțile contractante aparțin de aceeași centrală ;

— ministerul sau alt organ central, în cazul în care părțile contractante aparțin de centrale diferite, subordonate aceluiași minister sau organ central, iar neînțelegerile nu au putut fi conciliate de centralele respective ; comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București, pentru unitățile socialiste din subordinea lor ;

— ministere, alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București, în cazul în care părțile contractante sînt în subordinea unor organe diferite, iar neînțelegerile nu au putut fi conciliate de centralele de care aparțin ;

— Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în termen de 20 de zile de la sesizare, în cazul în care ministerele, ale organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București nu cad de acord asupra rezolvării neînțelegerilor. Soluționarea se va face pe baza justificărilor prezentate de părți și, după caz, cu participarea acestora.

Din prevederile art. 26 rezultă că rezolvarea neînțelegerilor precontractuale poate, eventual, parcurge două etape, și anume :

— în cazul în care părțile sînt subordonate aceleiași centrale, aceluiași consiliu popular județean (sau al municipiului București), sau aceluiași minister ori organ central de stat, neînțelegerile precontractuale dintre unitățile aflate în sistem se rezolvă de citatele organe (centrală, minister etc.). În asemenea situații, rezolvarea neînțelegerilor precontractuale se desfășoară într-o singură etapă ;

— în cazul în care părțile aparțin de centrale diferite, unor consilii populare județene diferite, ori de ministere (respectiv organe centrale) diferite, neînțelegerile precontractuale dintre unitățile socialiste se vor prezenta mai întîi spre rezolvare organelor cărora le sînt subordonate, acestea urmînd a încerca în comun soluționarea lor ; dacă nu reușesc, le vor trimite spre rezolvare unităților ierarhic superioare și anume : ministerului sau organului central dacă centralele sînt subordonate aceluiași minister, sau organ central, ori Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; în asemenea situații, rezolvarea neînțelegerilor precontractuale parcurge două etape, putînd interveni două hotărîri ; în primă etapă dacă se reușește soluționarea lor parțială, hotărîrea acestora va produce efecte numai în ce privește chestiunile asupra cărora au căzut de acord, urmînd ca organul în fața căruia se deduc spre rezolvare obiecțiile neconciliate să dea o a doua hotărîre.

Organele competente să soluționeze neînțelegerile precontractuale — în afară de M.A.T.M. — au obligația să-și îndeplinească această atribuțiune în termen de cel mult 10 zile de la sesizare, cînd acestea au sediul în aceeași localitate, sau 15 zile, cînd sînt din localități diferite ; în cazul nerealizării unui acord, le revine obligația să sesizeze organele competente, în 5 zile de la expirarea termenului de soluționare stabilit.

Potrivit art. 26 din Legea nr. 71/1969, neînțelegerile supuse soluționării pot fi grupte în două categorii :

— prima categorie de neînțelegeri se referă la anumite clauze ale contractului, organele competente să soluționeze aceste neînțelegeri trebuind să stabilească prin hotărîrea lor, clauzele contractuale, iar în conformitate cu alin. 3 din art. 26, „hotărîrea dată în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat" ;

— cea de-a doua categorie de neînțelegeri o reprezintă cele privind „refuzul de a contracta" și se soluționează de aceleași organe, iar hotărîrea acestora „ține loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți", conform alin. 3 din art. 26 din lege.

Organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale au calitatea să examineze întreg conținutul contractului, dispunînd— atunci cînd e cazul — anularea clauzelor din contract care încalcă prevederile legii sau înlocuirea lor cu clauze în conformitate cu legea.

În situația în care unitățile contractante aparțin unor centrale diferite ori ministere sau organe centrale diferite, și neînțelegerea se rezolvă, potrivit legii, printr-o hotărîre comună, decizia emisă unilateral de organul în a cărui subordonare se află furnizorul nu poate produce efecte față de beneficiar care face parte din alt sistem. În asemenea situații (cînd unitățile aparțin unor sisteme diferite), competența prevăzută de lege este astfel instituită încît deciziile trebuie adoptate în comun, fiind astfel obligatorii pentru ambele părți (Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 1951/1975 și Dec. P.A.S. nr. 951/1978, în R.R.D. nr. 6/1978, p. 72).

Soluționarea neînțelegerilor de către ministere, alte organe centrale sau comitetele executive ale consiliilor populare județene sau al municipiului București poate avea loc și prin renunțarea de către organul ierarhic superior la obiecțiunile părților contractante (Dec. P.A.S. nr. 1729/1977).

Hotărîrea organelor competente trebuie comunicată de îndată părților contractante. Chiar dacă soluția este comunicată părților după începerea perioadei în care obligațiile trebuiau executate, prestațiile vor fi efectuate deoarece hotărîrea se consideră că face parte din contract de la data cînd părțile l-au încheiat, respectiva soluție substituindu-se voinței lor. Întreprinderile care au fost obligate la contractare prin decizia organelor competente nu pot să refuze livrarea pe motiv că părțile nu au procedat încă la încheierea actului constatator al contractului, deoarece decizia produce efecte de la emitere și pînă la data cînd părțile procedează la întocmirea și semnarea contractului.

d) **Data încheierii contractului.** Contractul se consideră încheiat la data la care proiectul de contract a ajuns la furnizor — conform teoriei recepțiunii —, regulă care își găsește aplicarea atît în cazul în care beneficiarul semnează contractul fără obiecțiuni, cît și în cazul în care îl semnează cu obiecțiuni, indiferent dacă furnizorul sesisează sau nu organul competent cu rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

În practica întreprinderilor, data încheierii contractului prezintă importanță deoarece acesta nu produce efecte pentru trecut, ci numai pentru viitor. Astfel, în cazul în care în perioada perfectării contractului, dar înainte de încheierea lui, furnizorul execută o livrare iar beneficiarul întîrzie plata prețului, acesta din urmă nu datorează penalități. Încheierea unui contract economic ulterior efectuării livrărilor nu conferă prestațiilor executate același regim juridic ca în cazul cînd forma prescrisă de lege a fost respectată. De asemenea, în cazul în care proiectul de contract semnat de beneficiar nu se primește de către furnizor fără ca faptul să-i fie imputabil acestuia din urmă nu se pot aplica penalități pentru nerespectarea obligațiilor expirate (Dec. P.A.S. nr. 2714/1975).

3. CONȚINUTUL CONTRACTULUI ECONOMIC DE LIVRARE

Legea contractelor economice enumerînd prin art. 22 elementele pe care trebuie să le conțină un contract, stabilește de fapt elementele celui de livrare și anume :

— identificarea unităților socialiste contractante și a persoanelor împuternicite să semneze contractul ;

— durata de executare în natură a obligațiilor contractuale, prin determinarea cantității, stabilirea condițiilor de calitate și recepție, adaptările și îmbunătățirile constructive și tehnologice ce trebuie aduse produselor ;

— defalcarea cantitativă, pe termene calendaristice de executare, eșalonate pe ani și trimestre ;

— prețurile și tarifele în vigoare la data încheierii contractului, aprobate de organele în drept ; prețurile și tarifele se vor putea stabili, în condițiile legii, și la o dată ul-

terioară încheierii contractului, urmînd ca prima livrare sau prestare să se facă pe baza prețului sau tarifului aprobat ; modalitatea de plată ;

— modalitățile de efectuare a probelor tehnologice, formele de asistență tehnică și regimul de garanții ;

— condițiile de ambalare, marcare, etichetare și expediție, relațiile de transport optimizate ;

— răspunderile contractuale ale părților ;

— orice alte clauze necesare executării întocmai a obligațiilor asumate prin contract.

În comentariile ce urmează vom sistematiza elementele contractului de livrare prevăzute de art. 22, reprodus mai sus, în următoarele grupe : obiect, preț, termene și condiții de livrare.

a) **Mărfurile — obiectul prestației furnizorului.** În cazul produselor pentru care se elaborează balanțe materiale cantitățile se stabilesc prin repartiții, iar pentru celelalte prin comanda beneficiarului coroborată cu acordul furnizorului. Modul de determinare a cantităților este prevăzut de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 art. 12, potrivit căruia furnizorul este obligat să determine mărfurile care le livrează prin greutate, volum, metraj, număr de bucăți, precum și — după caz — prin varietate, tip, dimensiuni sau prin orice alte elemente. Întrucît elementele de determinare a cantității menționate în actele de livrare sînt aceleași în baza cărora unitatea beneficiară procedează la recepția sau primirea produselor, ele trebuie să fie stabilite prin acordul părților, odată cu încheierea contractului.

Înscrierea calității în contractele economice poate fi făcută în mai multe modalități : prin precizarea documentului tehnic care stabilește prescripțiile de calitate (standard de stat, norma tehnică departamentală sau de întreprindere) ; prin înscriere în anexele la contract a condițiilor de calitate, a metodelor de control și a nivelului de calitate acceptat (N.C.A.) ; prin stabilirea și admiterea unei mostre; prin caiet de sarcini ; prin acceptarea furnizorului de a fabrica și livra produse conform specificației tehnice elaborate de beneficiar ; prin înscrierea chiar în cuprinsul contractului, în amănunt, a unor condiții de calitate specifice, în cazul în care beneficiarul urmează a da produselor recepționate o destinație specială. Dacă beneficiarul a precizat în contract caracteristicile calitative în raport cu necesitățile sale, iar produsul întrunește aceste condiții, el nu poate refuza primirea (Dec. P.A.S. nr. 1716/1978 în R.R.D. nr. 19/1978, p. 72).

Legea nr. 71/1969, în actuala redactare, prevede expres, spre deosebire de trecut, admisibilitatea autorecepției, astfel încît discuția purtată în literatura de specialitate privind posibilitatea furnizorului de a proceda la verificarea cantitativă și calitativă și la expedierea produselor în lipsa beneficiarului, a rămas fără obiect. Art. 34, alin. 3 din lege prevede că modalitățile de recepție sau autorecepție se stabilesc prin contracte, cu respectarea prevederilor legale. Potrivit alin. 2 din același text citat părțile pot conveni ținînd seama de natura produselor ca livrarea să se facă și prin autorecepție. Așadar, regulile potrivit cărora se efectuează recepția calitativă sînt cele prevăzute de dispozițiile normative sau cele convenite de părți prin contract. Art. 2 din Legea nr. 7/1977 dispune că regulile de bază pentru verificarea calității produselor se stabilesc, în mod unitar, prin standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contracte și sînt obligatorii pentru toate unitățile economice, pentru organele tehnice de control, ministere, celelalte organe centrale și locale.

În ceea ce privește stabilirea regimului de garanții, aceasta implică, în primul rînd, stipularea în cuprinsul contractului, a perioadei de garanție înlăuntrul căreia „unitatea furnizoare răspunde pentru calitatea acestora, iar după expirarea acesteia, pentru vicii ascunse, constatate potrivit legii" (art. 39 din Legea nr. 71/1969). De asemenea, reglementarea regimului de garanții presupune stabilirea procedurii de constatare a defecțiunilor apărute în cadrul perioadei de garanție, de analizare a cauzelor care le-au determinat, ca și măsurile pe care unitatea furnizoare este obligată să le ia pentru remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare calitativ.

b) **Prețul — obiectul prestației beneficiarului.** Art. 22, lit. d, din Legea nr. 71/1969, prevede că în contractul economic trebuie să figureze — ca element esențial — și clauza privind prețurile și tarifele în vigoare la data încheierii contractului, aprobate de organele în drept. Înscrierea prețurilor legale— cu indicarea actului normativ — este necesară, în primul rînd, pentru ca înseși părțile să exercite un control asupra legalității prețurilor și tarifelor care se vor practica cu prilejul executării contractului. Necunoașterea prețurilor, și tarifelor de către unitățile beneficiare poate constitui un impediment în calea achitării contravalorii produselor livrate.

În situația în care competența de stabilire a prețurilor revine, potrivit legii, chiar părților contractante, lipsa prețului poate să atragă nulitatea contractului pe considerentul lipsei unui element esențial al contractului. Dacă prețurile și tarifele fac parte din categoria acelora care se stabilesc pe cale normativă, contractul se completează de drept cu prețurile și tarifele fixate.

Potrivit prevederii din art. 22, lit. d din Legea nr. 71/1969, prețurile și tarifele se vor putea stabili, în condițiile legii, și la o dată ulterioară încheierii contractului. În asemenea situații trebuie avut în vedere că Legea nr. 19/1971, art. 135, interzice introducerea în fabricație a produselor fără preț aprobat sau, în cazuri excepționale, cînd aceasta este permisă cu anumite condiții, prețul legal trebuie stabilit pînă la prima livrare.

Potrivit art. 151 din Legea nr. 9/1972 întreprinderile sînt obligate să prevadă în contractele economice formele de decontare care să asigure încasarea într-un timp cît mai scurt a contravalorii produselor livrate. În baza prevederii cuprinsă în art. 151, alin. 2, din același act normativ, băncile pot dispune înlocuirea formelor și instrumentelor de decontare alese de părți cu forme și instrumente care corespund mai bine relațiilor economice dintre unități, în scopul întăririi disciplinei plăților. Cu privire la decontarea prețului vom reveni într-o secțiune următoare.

c) **Termenele de livrare.** Înainte de prezentarea modalităților de stabilire a termenelor de livrare se impun unele precizări cu privire la durata de executare a obligațiilor contractuale. Este bine cunoscut că durata de executare în natură a obligațiilor contractuale trebuie să fie identică cu durata sarcinii de plan, fie că este exprimată printr-un act de repartizare, fie prin normative de plan. Prin durată a sarcinii de plan se înțelege perioada în care această

sarcină poate și trebuie să fie executată. De regulă sarcina de plan este anuală. Ea este inferioară unui an de plan dacă prestația, prin natura sa, nu poate fi executată decît într-o perioadă mai redusă, așa cum este cazul produselor sezoniere. Durata sarcinii de plan depășește un an cînd produsele au un ciclu lung de fabricație sau realizarea livrărilor necesită, prin natura lor, o perioadă ce depășește un an de plan.

În interiorul duratei de execuție, legea obligă părțile să stabilească termene de livrare pe date calendaristice ceea ce este de natură să asigure ritmicitatea livrărilor și angajarea eficientă a răspunderii unităților furnizoare care nu respectă termenele de livrare.

Termenele de executare prevăzute în actele de planificare (repartiții) stabilite anual sau trimestrial sînt obligatorii pentru părțile contractante, acestea avînd numai posibilitatea de a defalca executarea prestației pe termene calendaristice în cadrul trimestrului. În cazul în care contractul se încheie în baza normativelor de plan, termenele de executare se stabilesc prin voința părților. În cazul unor refuzuri ale furnizorilor de a se conforma legii, cu ocazia soluționării acestor neînțelegeri, organele tutelare ale părților din contract au decis că termenele din contractele economice trebuie stabilite pe date certe, calendaristice, cu respectarea întocmai a eșalonării trimestriale din repartiții și în acord cu planul de transport al organizației de transport (Dec. P.A.S. nr. 77/1977).

Cu privire la termenele de livrare, prin Hotărîrea nr. 12146/1979 a M.A.T.M. s-a stabilit că unitățile siderurgice, bazele Ministerului Industriei Metalurgice și ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe — la contractare — vor asigura termene de livrare lunare cu desfășurarea ritmică a cantităților trimestriale de 1/3 pe fiecare lună a trimestrului, cu excepția produselor destinate utilajelor tehnologice la care livrările se vor face în primele 40 de zile ale trimestrului. Livrările de metal din unitățile Ministerului Industriei Metalurgice și din bazele Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Ministerului Industriei Metalurgice, către restul uzinelor constructoare de mașini, se stabilesc — la contractări — trimestrial și se efectuează lunar în proporție de 1/3 pe fiecare sortotipodimensiune.

Ținînd seama de practica comercială internațională — care nu cunoaște termene de livrare pe zile fixe, ci, în cel mai bun caz, pe luni —, cu privire la produsele metalurgice sosite din import, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe a dat, în cadrul rezolvării unei neînțelegeri precontractuale, următoarea soluție, cu valoare de principiu : **„Produsele (în contractul intern) se vor livra pe măsura sosirii din import, în termen de 5 zile de la recepția în bază, dar nu mai tîrziu de ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție"** (nr. 11 078, din 15 august 1979). Așadar, în asemenea situații s-a renunțat la termene fixe calendaristice, însă s-a prevăzut obligația ca mărfurile să fie livrate în 5 zile de la sosirea lor din import, dar nu mai tîrziu pînă în **ultima zi a trimestrului prevăzut în repartiție.**

d) **Condițiile de livrare.** Executarea contractelor conformă cu interesele părților impune să se prevadă condiții detaliate de livrare, în cadrul cărora se va stipula nu numai felul mijlocului de transport care se va folosi cu ocazia expedierii, dar mai ales partea obligată să asigure aceste mijloace. Cu alte cuvinte, trebuie să se precizeze, fără echivoc, dacă produsele urmează să fie expediate de către unitatea furnizoare ori ridicate de unitatea beneficiară. Impreciziunile, sub acest aspect, sînt prejudiciabile pentru executarea contractului și deci, a sarcinii de plan (Dec. P.A.S. nr. 1490/1979).

Deși **condiția franco** are numai menirea de a repartiza cheltuielile de transport între părțile contractante, neavînd nici o semnificație cu privire la stabilirea locului predării produselor ori cu transferul dreptului real asupra acestora sau cu determinarea părții în sarcina căreia există obligația de a efectua transportul, totuși această noțiune se află în strînsă legătură și nu poate fi desprinsă de condițiile de livrare.

Este cunoscut că pe parcursul străbătut de un produs de la locul de producție și pînă la destinatar (beneficiar) este necesară efectuarea de cheltuieli de manipulare și transport de la depozitul furnizorului la mijlocul de transport, cele privind transportul propriu-zis de la stația de predare la stația de destinație și de acolo pînă în depozitul unității beneficiare. Potrivit art. 26 alin. 2 din Legea nr. 19/1971, părțile pot conveni, prin contract, ca livrarea mărfurilor să se facă și în alte condiții de franco, cu decontarea cheltuielilor legale față de condițiile de franco prevăzute în actul normativ de stabilire a prețului.

4. PARTICULARITĂȚILE CONTRACTULUI ECONOMIC DE LIVRARE PENTRU FONDUL PIEȚEI, DE COOPERARE ȘI DE LIVRĂRI COMPLEXE

În raport cu contractul clasic de livrări pentru aprovizionarea tehnico-materială pe care l-am analizat în secțiunile precedente, contractele de livrări pentru fondul pieței, de cooperare în producție și cel de livrări de utilaje complexe prezintă unele particularități, pe care le vom analiza, succint, în cele ce urmează :

a) **Contractul de livrări pentru fondul pieței.** Potrivit Decretului nr. 146/1980, beneficiari în acest tip de contract pot fi :

— întreprinderile comerțului cu amănuntul pentru pîine, lapte, produse lactate proaspete, carne — exclusiv pasăre, preparate de carne, unt, produse de patiserie, băuturi răcoritoare, bere și, în proporție de 50—60% pentru mălai, făină, pește, unele sortimente de brînzeturi, conserve de carne, pește, legume, fructe, vinuri și băuturi alcoolice și altele stabilite anual prin plan ;

— întreprinderile comerțului cu ridicata pentru acele mărfuri (textile-încălțăminte, metalo-casnice, electrice etc.) care, înainte de livrare în rețeaua comercială cu amănuntul, necesită formarea sortimentului comercial.

În cadrul activității de livrări pentru fondul pieței pentru unele mărfuri supuse modei, a căror sortimente variază în funcție de cerințele cumpărătorilor, fiind, de regulă, mărfuri de sezon, se utilizează contractul-cadru, reglementat de Legea nr. 71/1969, prin art. 18. Caracteristic la aceste contracte este faptul că deși el se perfectează de părți sub aspectul cantităților de livrat pe produse sau grupe de produse, gama sortimentală se detaliază la o dată ulterioară.

Cu privire la comunicarea specificațiilor, contractul-model de livrare elaborat de Ministerul Industriei Ușoare prevede următoarele : „Pentru produsele sezoniere ori cu ciclul scurt de fabricație, prevăzute în anexe, la care detaliile sortimentale, pozițiile coloristice ori de altă natură ale acestora nu s-au fixat odată cu încheierea anexelor, beneficiarul este obligat să comunice furnizorului aceste elemente la datele stabilite în anexele contractului, care nu pot depăși 6 luni înaintea livrării. În cazul comunicării cu întîrziere a elementelor respective, termenele de livrare stabilite pentru produsele în cauză se vor decala corespunzător cu numărul zilelor întîrziate. Partea care nu-și execută aceste obligații ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, conform normelor legale".

Contractele de livrări pentru fondul pieței prezintă unele particularități și cu privire la clauzele privind prețul, care, se pot stabili, în condițiile legii, și la o dată ulterioară încheierii contractului. „Cînd se contractează produse la care prețul legal stabilit posterior contractării — prevede contractul model M.I.U. —, este mai mare sau mai mic cu 8%, beneficiarul este în drept să renunțe la produsul respectiv cînd prețul este mai mare și, de asemenea, furnizorul este în drept să renunțe cînd prețul este mai mic, în ambele cazuri părțile fiind obligate să stabilească alt produs, care să înlocuiască produsul inițial contractat, respectîndu-se echivalența valorică. Modificarea se va face prin act adițional la anexa contractului. În scopul asigurării posibilității de alegere a altui produs înlocuitor, furnizorul este obligat să transmită beneficiarului prețul nou cu cel puțin 60 de zile înaintea începerii trimestrului".

O ultimă particularitate pe care dorim să o evidențiem este modul de adaptare anuală a contractelor de livrare pentru fondul pieței care au ca obiect mărfuri de sezon, supuse fluctuației modei. În cazul acestor contracte adaptarea se face de două ori pe an, pe sezoane determinate de anotimpuri : toamnă — iarnă și primăvară — vară.

b) **Contractul de cooperare în producție.** Gradul de specializare, precum și de cooperare în producție reprezintă unul din factorii cu implicații profunde în creșterea eficienței economice a oricărei unități economice. În practică, sub aspect economic și tehnic, specializarea în producție constă în concentrarea activității, în mod organizat și pe baza principiilor planificării, pentru fabricarea unor produse sau realizarea unor procese tehnologice ; pot exista, sub acest aspect, unități specializate : pentru fabricarea unui singur produs sau a unui număr de produse ; pentru fabricarea unor subansamble ale unui produs complex ; pentru executarea unor faze ale proceselor tehnologice.

Instrumentul juridic care reglementează raporturile dintre întreprinderile care cooperează în producție este contractul cu același nume, reglementat de art. 20 și 21 din Legea nr. 71/1969. Potrivit art. 20, contractul de cooperare pentru fabricarea unor părți componente, piese, ansamble sau subansamble, cuprinde, în principal :

— ritmicitatea livrărilor de părți componente, piese, ansamble și subansamble, în concordanță cu termenele stabilite pentru executarea livrării complexe ;

— calitatea produselor livrate în cooperare, cu respectarea întocmai a documentațiilor tehnico-constructive ale obiectului livrării complexe ;

— asistența tehnică și, după caz, prestarea de servicii specializate ;

— stabilirea regimului de garanții pentru toți furnizorii care cooperează ; termenele de garanție se calculează de la data predării obiectului livrării complexe către beneficiar;

— încadrarea costurilor de producție ale furniturilor în prevederile bugetelor de venituri și cheltuieli la toate unitățile care cooperează.

O caracteristică esențială a contractului de cooperare, prevăzută la art. 20, alin. 2 a legii citate, este aceea cu privire la conținutul lor; contractele de cooperare trebuie să fie în concordanță cu clauzele principale din contractul încheiat între furnizorul general și beneficiar și să corespundă prevederilor din programele de cooperare aprobate. Concordanța nu se referă numai la termenele de executare a obligațiilor, ci și la calitatea prestației, la regimul de garanții, precum și la alte clauze contractuale.

În contractele de cooperare termenele trebuie astfel stabilite încît să evite, pe de o parte, o stagnare îndelungată a subansamblului la furnizorul general însă să permită totuși acestuia din urmă operațiile de integrare, asamblare și livrare la scadență către beneficiar. Datorită deci procesului de fabricație nu se poate vorbi de o concordanță calendaristică a termenelor, ci de o corelare a lor în sensul sus arătat.

Calitatea prestației săvîrșite în contractul de cooperare trebuie să corespundă integral prevederilor din documentațiile tehnice ale obiectului livrării complexe. Furnizorul din contractul de cooperarea răspunde singur pentru viciile ascunse ale prestației și împreună cu furnizorul general (beneficiar în contractul de cooperare) pentru viciile aparente ale produselor livrate, deoarece în această ultimă ipoteză este angrenată și răspunderea acestuia pentru acceptarea unor produse necorespunzătoare calitativ (art. 30, alin. 2 din Legea nr. 7/1977). Prin clauze se va stabili că termenele de garanție pentru toate livrările de părți componente, piese, ansamble și subansamble încep să curgă de la data predării obiectului livrării complexe către beneficiar, ceea ce înseamnă în realitate că, prin efectul legii, perioada de garanție a fiecărui produs se prelungește cu un interval de timp, corespunzător duratei de asamblare a produsului complex (durata procesului de fabricație de la furnizorul principal).

Specific contractului de cooperare este și faptul că perfectarea lui se va face ținîndu-se seama de clauzele (conținutul) contractului de livrări complexe, atît la conciliarea obiecțiunilor de către părți, cît și de către organele competente cu ocazia rezolvării obiecțiilor neconciliate (vezi amănunte secțiunea 7 pct. 5 de mai jos).

Menționăm că un tip special de contract de cooperare în producție este reglementat de Decretul Consiliului de Stat nr. 72/1978, prin care s-a aprobat Statutul cooperării în producție între întreprinderi industriale de stat și cooperativele meșteșugărești.

c) **Contractul de livrări complexe-utilaje, echipamente, instalații și linii tehnologice.** Particularitatea acestui tip de contract, reglementat prin art. 19 și 21 din Legea nr. 71/1969 este determinată de o serie de trăsături caracteristice referitoare la părțile contractante, obiect, durata de executare a obligației, durata contractului ; răspundere etc. care îi dau o configurare aparte. Subiect

al raportului juridic este în toate cazurile o unitate care are calitatea de furnizor general și care trebuie să asigure:

— livrarea utilajelor, subansamblelor, echipamentelor din țară și import, la termenele prevăzute în graficul de eșalonare a investiției și în condițiile stabilite în documentațiile aprobate ;

— calitatea furniturilor și funcționarea utilajelor, echipamentelor, instalațiilor și liniilor tehnologice la parametrii aprobați ;

— acordarea asistenței tehnice la montaj, la efectuarea probelor tehnologice și la punerea în funcțiune a capacităților, în condițiile prevăzute prin contracte ;

— livrarea pieselor de primă dotare și a documentațiilor pentru executarea pieselor de schimb, în condițiile stabilite potrivit legii ;

— școlarizarea și instruirea personalului de exploatare a echipamentelor, instalațiilor și liniilor tehnologice livrate.

La încheierea contractelor pentru livrări de utilaje tehnologice și instalații complexe, potrivit art. 21 din Legea nr. 71/1969, părțile sînt obligate să stabilească :

— termenele de livrare a utilajelor sau instalațiilor, corelate cu ciclul de montaj, cu termenul de punere în funcțiune, precum și cu durata transportului, fiind interzise realizarea și livrarea de utilaje care să fie imobilizate în stocuri ;

— termenele și responsabilitățile de predare a documentației tehnice complete pentru întregul obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent, ținînd seama de termenele de livrare a utilajelor stabilite potrivit lit. a) și de ciclul de fabricație al acestora ;

— obligațiile furnizorului de a asigura documentațiile de montaj, asistența tehnică la locul de montare, probele de punere în funcțiune, școlarizarea personalului de exploatare, livrarea de piese de schimb și efectuarea de prestații în perioada de garanție.

Spre deosebire de celelalte contracte de livrare, prin contractele de livrări complexe nu se poate prevedea livrarea prin autorecepție. Potrivit art. 35 din Legea nr. 71/1969, pentru utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnică ridicată, recepția de către unitatea beneficiară este obligatorie. Aceasta poate efectua recepția și pe faze de fabricație. Fiind vorba de produse complexe, modalitățile de efectuare a probelor tehnologice sînt precizate în documentațiile tehnice elaborate de organe sau unități cu competență legală. Ele vor fi înscrise identic în contract. Dacă competența de stabilire a modalităților de efectuare a probelor tehnologice revine, potrivit legii, chiar părților contractante, lipsa respectivei clauze din contract poate atrage nulitatea acestuia pe considerentul lipsei unui element esențial al contractului. Dacă însă, modalitățile de efectuare a probelor tehnologice sînt stabilite pe cale normativă, contractul se completează de drept cu aceste prevederi.

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

Consecințele remedierii produselor

Dispozițiile normative în vigoare interzic livrarea și acceptarea de produse calitativ necorespunzătoare.

Recentele măsuri adoptate pentru folosirea judicioasă a materiilor prime și materialelor readuc în actualitate prevederile legale privind măsurile pe care le pot adopta părțile pentru rezolvarea consecințelor ocazionate de livrările calitativ necorespunzătoare.

Așa cum am subliniat și cu alt prilej, remedierea și înlocuirea produselor constituie, în spiritul Legii nr. 7/1977, modalitățile preferate pentru lichidarea consecințelor la care ne-am referit. Ele prezintă — în raport cu refuzul definitiv al produselor livrate — avantajul de a asigura aprovizionarea unității beneficiare cu produsele respective, precum și posibilitatea de a se întrebuința, desigur cu eficiență redusă sau cu cheltuieli suplimentare, produsele pe care unitatea furnizoare le-a realizat fără respectarea condițiilor de calitate legale și contractuale.

Pentru a se ajunge însă la acest rezultat este nevoie, potrivit art. 31 din legea citată, ca între părți să intervină un acord cu privire la remedierea sau înlocuirea produsului. „În cazul în care furnizorul nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor — precizează același art. 21 — beneficiarii le vor restitui, solicitînd despăgubirile legale". Restituirea produselor constituie deci, în concepția legiuitorului, soluția extremă.

În situația produselor livrate care prezintă vicii aparente se pune problema modului în care se suportă de către unitatea furnizoare costul remedierilor atunci cînd lipsește acordul acestei unități pentru efectuarea operațiunilor de remediere de către unitatea beneficiară.

Deși, după cum am învederat mai sus, măsura remedierii ar trebui adoptată prin înțelegerea părților, interese economice pot justifica efectuarea remedierilor de către unitatea beneficiară chiar și în lipsa acordului unității furnizoare, pentru ca produsele calitativ necorespunzătoare livrate să poată fi reintroduse cît mai curînd în circuitul economic în scopul folosirii lor de către unitatea beneficiară.

Altfel spus, dezinteresul manifestat de unitatea furnizoare față de situația creată prin livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare, nu trebuie să constituie un obstacol de netrecut în calea preocupărilor și eforturilor care se depun pentru utilizarea cît mai adecvată a produselor respective.

Desigur că măsurile pe care le ia în această direcție unitatea beneficiară trebuie să aibă justificarea economică și juridică impuse de situația în care măsurile se decid fără acordul unității furnizoare. În consecință, calitatea necorespunzătoare a produselor respective trebuie să fie stabilită cu certitudine și în mod opozabil unității furnizoare. De asemenea, operațiunile de remediere trebuie să fie justificate din punct de vedere economic și tehnic, unitatea beneficiară avînd îndatorirea de a folosi metodele de remediere cele mai economicoase.

Trecînd la efectuarea operațiunilor de remediere fără acordul unității furnizoare, unitatea beneficiară nu-și poate menține refuzul integral de a achita prețul produselor respective, afară de cazul în care există în momentul în-

ceperii operațiunilor de remediere un preț legal stabilit pentru aceste operațiuni.

Altfel, costul acestor operațiuni va forma obiectul unor pretenții pe care unitatea beneficiară le va valorifica sau opune unității furnizoare, în condițiile legii.

Ne întemeiem opinia pe împrejurarea că o condiție primordială a refuzului de a plăti prețul produselor livrate este păstrarea acestora la dispoziția unității furnizoare. Nu este de conceput ca această unitate să fie lipsită nu numai de contravaloarea produselor livrate, ci și de dreptul de a dispune asupra produselor respective. Or prin efectuarea remedierilor, unitatea furnizoare pierde posibilitatea de a dispune asupra produselor respective și ca atare, i se datorează prețul aferent. Obligația de a se achita unității beneficiare costul legal al operațiunilor de remediere apare abia după efectuarea acestora și se îndeplinește în baza actelor justificative prezentate unității furnizoare.

Rezolvările care se impun sînt altele în cazul remedierilor executate în urma înțelegerii intervenite între părți.

În astfel de situații, refuzul de plată poate fi menținut pînă la remedierea produselor adică, pînă în momentul în care acestea, îndeplinind cerințele legale sau contractuale de calitate, pot fi utilizate de către unitatea beneficiară.

Costul operațiunilor de remediere efectuate de această unitate se va deduce din prețul facturat ori va fi recuperat de la unitatea furnizoare sub formă de daune.

I. ICZKOVITS

Livrările în tranzit

Decontarea livrărilor care se efectuează în tranzit și-au găsit reglementarea amănunțită în Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980.

Această reglementare este consecința firească a faptului că, pentru prima dată, una dintre formele tranzitului și-a găsit consacrarea normativă la nivelul legii. Este vorba de art. 154 (4) din Legea finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată, potrivit cu care „în cazul mărfurilor care, potrivit contractelor se expediază direct beneficiarilor finali, plata urmînd a se face printr-o unitate intermediată, achitarea mărfurilor se efectuează de unitatea intermediară, la primirea documentelor de decontare întocmite de furnizor pentru mărfurile efectiv expediate, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe constatate la primirea, recepția și decontarea mărfurilor de către beneficiarii finali".

După cum se precizează la pct. 95 din normele citate, textul de mai sus reglementează decontarea prin tranzit achitat.

Dar atît textul legal reprodus cît și dispozițiile pct. 94 din norma referitoare la tranzitul organizat, reglementează modalități specifice de decontare numai pentru cazul cînd, prin contractele economice încheiate, se convnie asupra efectuării livrărilor direct între unitatea efectiv furnizoare și cea efectiv beneficiară. Deci, dispozițiile normative citate devin incidente numai în ipoteza existenței unor clauze contractuale corespunzătoare.

Împrejurarea de mai sus nu este lipsită de consecințe, așa cum va rezulta din dezvoltările care urmează.

Pornind de la premisa că dispozițiile normative în vigoare reglementează tranzitul numai ca o modalitate de decontare va rezulta, în mod indubitabil, că ansamblul de consecințe juridice ce caracterizează, potrivit practicii arbitrale, livrările în tranzit, se produc numai dacă părțile contractante au stipulat un asemenea mod de executare a obligațiilor care să permită decontarea prețului în tranzit organizat sau achitat.

Nu vom insista asupra necesității prezenței clauzelor convenite în acest sens în ambele contracte pe care le încheie veriga intermediară. Nu vom stărui nici asupra necesității ca cele două contracte să fie perfect coordonate, întrucît asemenea probleme au format anterior obiectul unor analize în cadrul acestor coloane.

Ne interesează, de această dată, ce anume trebuie să cuprindă clauzele pe care le convin părțile pentru a se putea considera că se produc efectele specifice livrărilor în tranzit.

În mod frecvent, se folosește exprimarea „ambele contracte au cuprins clauza tranzitului organizat (sau achitat)."

Se exprimă, în acest fel, substanța reală a clauzelor pe care trebuie să le cuprindă ambele contracte?

Socotim că nu, și iată de ce:

Normelor juridice aplicabile contractelor economice le este străin formalismul propriu unor sisteme de drept cum a fost, de pildă, dreptul roman al obligațiilor.

Nu poate fi deci, acceptată ideea unei formule de a cărei prezență să depindă aplicarea consecințelor livrărilor în tranzit.

Ca atare, nu prin simpla indicare a formulei „tranzit organizat" sau „tranzit achitat" se asigură producerea acestor consecințe.

Dimpotrivă, mai importantă decît stipularea formulei respective, ni se pare precizarea, în concret, a modului cum se va face livrarea și decontarea. Adică, în contractul verigii intermediare cu furnizorul efectiv să se specifice că livrarea se va efectua la un anumit beneficiar efectiv, iar în cazul tranzitului organizat, să se indice contul de decontare al beneficiarului efectiv. În mod corespunzător este necesar să se înscrie în contractul încheiat de veriga intermediară cu beneficiarul efectiv că livrarea se va face de la furnizorul efectiv indicat iar plata în contul acestuia.

Socotim că aceste mențiuni fiind făcute nu se poate pune la îndoială existența tranzitului (organizat, în exemplul dat), chiar dacă n-ar fi prezentă expres, în cuprinsul contractului, denumirea de tranzit.

Într-adevăr, așa cum s-a învederat, în spiritul dispozițiilor normative în vigoare, tranzitul reprezintă o modalitate de decontare ce funcționează în raport cu modul cum au organizat părțile contractante livrările și plățile.

Deci, decisiv este cum s-a stipulat, în concret, în ambele contracte, efectuarea livrărilor și a plăților, iar nu indicarea sau neindicarea formei de tranzit.

Două exemple vor fi edificatoare în această privință.

De pildă, în contractele încheiate de către veriga intermediară se trece mențiunea „tranzit organizat", dar nu

se menționează în nici unul dintre contracte de la care furnizor și cărui beneficiar i se efectuează livrarea și nici nu se indică conturile prin care se face plata.

În acest mod este, evident, imposibilă îndeplinirea obligațiilor contractuale potrivit cu regulile tranzitului organizat din moment ce furnizorul efectiv nu știe cărui beneficiar efectiv urmează să-i livreze produsele, iar acesta nu cunoaște furnizorul efectiv al produselor respective. De asemenea, părțile respective nu cunosc nici conturile pentru a putea încasa sau efectua plata prețului.

Într-un alt exemplu, se stipulează în ambele contracte că livrarea se va efectua în tranzit organizat, indicîndu-se furnizorul și beneficiarul efectiv. Dar, în ceea ce privește decontarea prețului, se indică contul verigii intermediare. Într-o asemenea situație, față de clauzele concrete convenite de părți, înscrierea formulei „tranzit organizat" nu are acoperire, fiind evident că s-a convenit la efectuarea livrării în tranzit achitat.

Am încercat să demonstrăm, cu ajutorul acestor exemple, că în materia tranzitului, interesează, înainte de toate, substanța concretă a clauzelor convenite de către părți, iar nu indicarea unei formule.

H. MATEI

Industria mică

Probleme privind organizarea unor activități de producție și prestări de servicii

1. Potrivit art. 1 din Decretul nr. 101/1980 fac obiectul dării în gospodărire și gestiune unitățile prestatoare de servicii pentru populație, cu volum redus de activitate și cu 1—3 lucrători.

Față de această dispoziție normativă se pune întrebarea care sînt criteriile pe baza cărora se stabilesc unitățile ce urmează să fie date în gospodărire și gestiune unor persoane fizice ?

Mai întîi, este de precizat faptul că, în concordanță cu prevederile art. 29 din Legea nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici, s-a lărgit sfera de cuprindere a unităților ce urmează să fie date în gospodărire și gestiune, incluzînd printre acestea, nu numai cele ce desfășoară o activitate de prestări de servicii, dar și de producție a bunurilor de consum. Desigur, folosind exprimarea de „unități de producție și prestări de servicii", noua lege a înțeles să reglementeze darea în gospodărire și gestiune a ambelor forme de activitate sub care se prezintă, de regulă, unitățile de industrie mică ale consiliilor populare și organizațiilor cooperatiste.

În ce privește criteriile pentru selecționarea unităților ce urmează să fie date în gospodărire și gestiune, acestea sînt, așa cum indica dealtfel și art. 1 din decret, două : volumul redus de activitate și existența unui număr de 1 pînă la maximum 3 lucrători.

Dacă, cu privire la unul dintre criterii și anume acela referitor la numărul lucrătorilor nu ridică probleme, acestea apar atunci cînd se apreciază celălalt criteriu, respectiv volumul redus de activitate.

Tocmai de aceea stabilirea unităților ce se dau în gospodărire și gestiune se propune, în cadrul nomenclatorului activităților prevăzute în anexa nr. 1 la Decretul nr. 101/1980, de către organele de conducere colectivă ale întreprinderilor sau cooperativelor și se aprobă de către comitetele executive ale consiliilor populare pentru întreprinderile subordonate și de birourile executive ale uniunilor județene ale organizațiilor cooperatiste, precum și de alte organe care au în subordine întreprinderi de producție și prestări de servicii, cum sînt de exemplu centralele economice din sistemul cooperației de consum.

În determinarea celui de al doilea criteriu, organele competente vor porni de la volumul mediu de producție pe lucrător și nivelul mediu al rentabilității pe întreprindere sau cooperativă, considerînd că pot fi caracterizate ca avînd un volum redus de activitate acele unități care nu realizează aceste niveluri. Un criteriu complimentar care poate fi avut în vedere este și amplasarea izolată a unității, în locuri îndepărtate față de localitatea unde se află sediul întreprinderii sau cooperativei.

Se înțelege că, numai după stabilirea nominală a unității, de către organele competente, se încheie contractul de dare în gospodărire și gestiune între întreprindere sau cooperativă; după caz, și persoana sau persoanele care urmează să lucreze în respectiva unitate. Acest contract se aprobă de organele de conducere colectivă ale întreprinderii sau cooperativei.

Din considerentele de mai sus se desprinde și acela că numai unitățile de producție și prestări de servicii existente pot fi date în gospodărire și gestiune, neputîndu-se înființa unități care să funcționeze în condițiile Decretului nr. 101/1980.

2. Astfel cum prevede art. 13 din Decretul nr 101/1980 unitățile care pot fi date în gospodărire și gestiune trebuie să desfășoare activitățile menționate în nomenclatorul din anexa nr. 1.

Așa fiind se ridică întrebarea în ce condiții nomenclatorul de activități poate fi completat cu profile noi de activitate ?

După cum rezultă din anexa nr. 1 la Decretul nr. 101/1980, activitățile desfășurate de unitățile care vor putea fi date în gospodărire și gestiune, pe bază de contract, sînt enumerate limitativ. Cu toate acestea, prin alin. 2 din art. 13 al decretului se precizează că nomenclatorul va putea fi extins prin cuprinderea și a altor profile de activitate, stabilite de Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, împreună cu Ministerul Finanțelor, la propunerea comitetelor executive ale consiliilor populare, uniunilor județene ale cooperativelor meșteșugărești, uniunilor județene ale cooperativelor de consum sau alte organe care au în subordine întreprinderi de prestări servicii, fiecare în domeniul său de activitate.

Ar rezulta că, fiecare din organele și organizațiile menționate la art. 13, prin organele lor de conducere colectivă, pot propune completarea nomenclatorului cu activități specifice, necuprinse inițial, dar care odată aprobate nu vor putea face obiectul dării în gospodărire și gestiune decît numai de către propriile întreprinderi sau cooperative.

Dacă ar fi așa, s-ar ajunge la o delimitare strictă a activității unităților ce urmează să fie date în gospodărire și gestiune între consiliile populare și fiecare dintre organizațiile cooperatiste, ceea ce considerăm că nu a fost în intenția legiuitorului. Dealtfel, intenția acestuia se desprinde din însăși modul în care a fost conceput nomenclatorul.

Sub acest aspect, trebuie să reținem că prin art. 1 din Decretul nr. 101/1980 se arată în mod expres că nomenclatorul activităților desfășurate de către unitățile care pot fi date în gospodărire și gestiune este cel prevăzut în anexa nr. 1, iar din această anexă se înțelege faptul că nomenclatorul nu delimitează activitățile pe organe și organizații, dimpotrivă prezentînd un caracter de generalitate, el este valabil, deopotrivă, pentru consiliile populare și organizațiile cooperatiste.

În consecință, sîntem de părere că, prin lărgirea nomenclatorului cu noi profile, în condițiile de mai sus, se creează posibilitatea pentru toate organele și organizațiile de a preda în gospodărire și gestiune unități care desfășoară activități în noile profile. Spre această concluzie ne conduce și formularea din alin. 2 al art. 13, care precizează că se vor putea stabili și alte activități decît cele din nomenclator, în cadrul cărora unele activități să poată fi încredințate în gospodărire și gestiune. Așa fiind, înseamnă că, în cadrul noilor profile de activitate stabilite, oricare întreprindere sau cooperativă va putea preda unități existente, persoanelor fizice în condițiile Decretului nr. 101/1980.

3. În conformitate cu dispozițiile art. 1 și 13 din Decretul nr. 101/1980 unitățile care îndeplinesc cele două condiții, respectiv au un volum redus de activitate și funcționează cu 1—3 lucrători, stabilite nominal în cadrul nomenclatorului de activități prevăzute în anexa nr. 1 la decret de către comitetele executive ale consiliilor populare, uniunile județene ale organizațiilor cooperatiste sau alte organe care au în subordine întreprinderi de producție și prestări de servicii, pot fi date în gospodărire și gestiune unor persoane fizice, pe bază de contract.

Ne putem întreba ce se întîmplă cu contractele de muncă ale persoanelor care lucrează în unitatea ce urmează să fie dată în gospodărire și gestiune și anume în două ipoteze : dacă ele consimt să preia unitatea sau dacă nu consimt la aceasta ?

În prima ipoteză, dacă persoanele încadrate în unitatea ce va fi dată în gospodărire și gestiune consimt să o preia în condițiile Decretului nr. 101/1980 se înțelege că, contractele lor de muncă vor fi desfăcute de conducerea întreprinderii sau cooperativei, după caz, deoarece noua activitate ce vor desfășura aceste persoane nu le mai poate conferi calitatea de persoane încadrate pe bază de contracte de muncă.

De asemenea, în cea de a doua ipoteză, întrucît persoanele încadrate pe bază de contracte de muncă nu consimt să preia în gospodărire și gestiune respectiva unitate, este cazul să li se desfacă și lor contractul de muncă pentru a asigura astfel posibilitatea preluării unității de către alte persoane din afara acesteia, încadrate sau neîncadrate în muncă.

Temeiul juridic al desfacerii contractelor de muncă în ambele ipoteze menționate nu poate fi altul decît art. 130 lit. a din Codul muncii.

La cea de a doua ipoteză, mai poate fi pusă în discuție și situația în care persoana sau persoanele care urmează să preia în gospodărire și gestiune o unitate de producție și prestări de servicii se află în executarea unor contracte de muncă încheiate cu altă întreprindere sau cooperativă. Se înțelege că această întreprindere sau cooperativă nu poate trece la desfacerea contractelor de muncă în temeiul art. 130 lit. a din Codul muncii, deoarece nu organizează activitatea de dare în gospodărire și gestiune. Ca urmare, contractele de muncă pot fi desfăcute, fie din inițiativa persoanei fizice conform art. 129 și 135 din Codul muncii, fie în temeiul art. 129 din același cod, respectiv cu acordul părților, în aplicarea Decretului nr. 101/1980.

Cazul persoanelor care la data încheierii contractului de gospodărire și gestiune nu se aflau încadrate în muncă nu ridică probleme.

Mai este de precizat și faptul că, preluarea unității de către persoane din afara acesteia poate avea loc numai dacă personalul existent nu consimte să încheie contractul de dare în gospodărire și gestiune și dacă persoanele solicitate îndeplinesc condițiile de pregătire prevăzute pentru profilul de activitate respectiv.

În situația în care se prezintă mai multe persoane, organele de conducere colectivă ale întreprinderii sau cooperativei vor selecționa pe cele care urmează să preia unitatea în gospodărire și gestiune, orientîndu-se spre acele persoane care oferă garanții morale și profesionale.

4. Prin dispozițiile art. 12 din Decretul nr. 101/1980 se reglementează răspunderea pentru pagubele aduse întreprinderii sau cooperativei de către persoanele ce au preluat unitatea din subordinea acestora în gospodărire și gestiune și care se stabilește prin decizie de imputare, emisă în condițiile legii. Totodată, litigiile legate de executarea și încetarea contractului se soluționează de organele de jurisdicție a muncii.

O precizare se impune și anume că răspunderea, așa cum prevede dealtfel textul sus-amintit este patrimonială, iar nu materială.

În raport cu precizarea făcută, cum trebuie oare înțelese aceste dispoziții ?

Nefiind în prezența unei răspunderi materiale pentru pogube, proprie persoanelor încadrate pe baza contractului de muncă, totuși răspunderea patrimonială, așa cum a reglementat-o legiuitorul în cazul de față, se stabilește prin decizie de imputare, astfel încît procedura de emitere și comunicare urmează normele dreptului comun în materie. În aceeași ordine de idei, însăși rezolvarea contestației împotriva deciziei de imputare este de competența comisiei de judecată sau judecătoriei, după caz.

Dr. Emil VICOL

raporturi de muncă

Concediul de maternitate

Codul Muncii consacră în art. 155 dreptul femeilor încadrate în muncă la concedii de maternitate plătite. Aceste concedii se compun din concedii prenatale de 52 de zile și de concedii post natale de 60 de zile. O primă precizare se impune și anume că reglementarea concediului de maternitate se referă la **zile calendaristice** și nu la **zile lucrătoare.** Codul muncii mai prevede, deasemenea, posibilitatea prelungirii concediului postnatal cu zilele de concediu neefectuate din concediul prenatal. Astfel, dacă pînă la data nașterii, mama n-a beneficiat de întregul concediu prenatal, ci — spre exemplu — numai de 30 de zile, concediul post natal se majorează — corespunzător — la 82 de zile. Atunci cînd concediul prenatal a fost mai mare de 52 zile, concediul de maternitate se micșorează corespunzător.

Condițiile de acordare a concediilor de naștere și lehuzie sînt prevăzute în **hotărîrea nr. 8800/1965 privind acordarea îndemnizațiilor** (ajutoarelor materiale) **pe linia asigurărilor sociale de stat.** Stimulînd și pe această cale dezvoltarea familiei Hotărîrea prevede condiții mai favorabile beneficiarelor acestui concediu față de ale celor care beneficiază de concedii pentru incapacitate temporară de muncă. Astfel, în ce privește **cuantumul îndemnizațiilor** Hotărîrea prevede acordarea unei îndemnizații de 85% din retribuția tarifară mamei cu o vechime neîntreruptă în muncă de 6—12 luni (în loc de 50%), iar în cazul unei vechimi mai mici de 6 luni îndemnizația este de 65%. În cazul nașterii celui de al treilea copil îndemnizația se ridică la **94% din retribuție** — indiferent de durata vechimii **neîntrerupte a muncii.** Întrucît Hotărîrea nu cuprinde nici o prevedere restrictivă la acordarea acestui drept, acest cuantum se acordă și în cazul în care unul dintre copii născuți anterior,au decedat întretimp.

Tot pe linia favorizării beneficiarelor de concedii de maternitate este prevăzut că îndemnizația nu se reduce pe primele trei zile de concediu, în speță nefiind aplicabile prevederile art. 6 din Hotărîrea sus amintită.

Pentru a se putea verifica dacă persoanele îndreptățite au vechimea neîntreruptă în muncă prevăzută de reglementarea în vigoare, ținînd seama că vechiul Cod al Muncii a fost abrogat la 1 Martie 1973, se iau în considerare prevederile art. 9 din legea nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat.

In legea sus menționată se prevede că își păstrează vechime neîntreruptă în muncă persoanele încadrate în muncă dacă li s-a desfăcut contractul de muncă și din următoarele motive :

— au fost trimise să urmeze o școală, un curs de calificare, de perfecționare sau de specializare ;

— au fost scoase din producție pentru a îndeplini sarcini cu caracter permanent în cadrul organizațiilor obștești ;

— au fost trimise să îndeplinească o funcție electivă, cu caracter de continuitate, pentru care au fost retribuite ;

— au fost eliberate din funcțiile în care au fost numite de către organele superioare competente ;

— dacă motivele care au stat la baza desfacerii contractului de muncă s-au dovedit neîntemeiate ;

— dacă schimbarea locului de muncă s-a datorat stării sănătății, iar unitatea nu le-a putut oferi o muncă corespunzătoare ;

— dacă au urmat soții transferați în interesul serviciului trimisi în misiune permanentă în străinătate sau să lucreze într-o organizație internațională.

În timp ce în toate cazurile semnalate vechimea neîntreruptă în muncă este recunoscută numai dacă persoana încadrată în muncă se reîncadrează în termen de trei luni de la data desfacerii contractului, această condiție nu se pune în cazul mamelor cărora li s-a desfăcut contractul la cererea lor, pentru creșterea și îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la șapte ani. Mai mult, dacă de la data desfacerii contractului au trecut mai puțin de nouă luni pînă la data nașterii, mama are dreptul la îndemnizația de maternitate ca și cum s-ar fi aflat în muncă. Rațiunea acestei măsuri de ocrotire a mamei este aceea că la data procreării copilului avea calitatea de persoană încadrată în muncă. Atunci cînd desfacerea contractului de muncă a avut loc pentru motive care — potrivit art. 9 dau dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în muncă, îndemnizația se acordă în cadrul aceluiaș termen, prevăzut de art. 24 din Hotărîre, de nouă luni.

S. IOAN

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA HERMAN, Roman** — Absolvenții Academiei de Studii Economice pot ocupa, prin examen sau concurs, funcții de șef serviciu și șef birou la compartimentele tehnico-economice cum ar fi : planificare, organizare, retribuire, precum și la compartimentele de investiții.

● **IOAN RUS, Bistrița** — În textul condițiilor de aplicare a art. 3 pct. 16 din Tariful unic Tr. 2/832 ediția 1979 se precizează că pînă la data punerii în aplicare a unor noi indicatoare reeditate, se aplică distanțele tarifare existente, chiar dacă distanțelé medii suplimentare prevăzute în Tarif sînt diferite de cele înscrise în indicatoarele existente. Potrivit acestei prevederi, avînd în vedere că pînă în prezent nu a fost încă realizată reeditarea indicatorului de distanțe tarifare, se menține în vigoare Partea a III-a a Tarifului unic (Indicatorul de distanțe tarifare) ediția 1976. În textul de la paginile 3—5 ale acestui indicator se arată că parcursurile suplimentare introduse în distanțele tarifare sînt diferențiate pe localități în funcție de mărimea și condițiile specifice fiecăruia. De asemenea, se arată că parcursul suplimentar stabilit pentru fiecare localitate din cele înscrise în indicator este prevăzut în fița întocmită pentru localitatea respectivă. Cu privire la localitățile nenominalizate în indicator, se precizează textual : „În cazul localităților declarate municipii sau orașe care nu sînt nominalizate în indicatorul de distanțe tarifare, se ia în calcul ca parcurs mediu suplimentar o distanță de 3 (trei) km. Rezultă evident că pentru localitățile rurale nu este stabilit și deci nu se ia în calcul nici un parcurs suplimentar.

● **MESAROȘ IONEL — Oradea** se interesează dacă pensia suplimentară se include în venitul mediu lunar care se ia drept bază de calcul pentru stabilirea chiriei. Răspunsul este afirmativ. Art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973 prevede textual: „în venitul mediu lunar se includ și pensiile". Prevederea citată utilizînd pluralul și nefăcînd nici o distincție între diferitele categorii de pensii, nu îngăduie o altă interpretare decît aceea mai sus arătată, în sensul că în venitul mediu lunar se include și pensia suplimentară.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI P.T. 2 SPLAI BAHLUI — Iași,** se interesează de modul de repartizare a cheltuielilor pentru încălzirea centrală. Sînt necesare unele precizări preliminare.

Chelutielile pentru încălzirea centrală se recuperează de la locatari conform pct. 5 din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973 proporțional cu suprafața încăperilor ce le dețin și care sînt dotate cu sisteme proprii de încălzire (prin construcție sau amenajări ulterioare). Hotărîrea judecătorească ce ne-ați remis-o în copie este legală și trebuie respectată fiind conformă prevederilor cuprinse în Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973, la care aducem precizarea că folosirea criteriului de împărțire după suprafața radiatoarelor este folosit numai de G.I.G.C.L. ca revînzător de energie termică către asociație, aceasta făcînd însă repartizarea pe locatari în funcție de suprafața încăperilor dotate prin construcție sau amenajări ulterioare cu sisteme proprii de încălzire. Eventuala diferență dintre costul căldurii centrale la unele blocuri este justificată deoarece prin proiectare suprafața de radiație nu este aceeași.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR STR. MARIA ROSETTI 26, București** se interesează dacă prevederile H.C.M. nr. 860/1973, anexa 3 mai sînt încă în vigoare și mai ales dacă cheltuielile comune pentru lucrările de întreținere, reparații și înlocuiri de ascensoare se suportă de toți proprietarii, indiferent dacă apartamentele sînt situate la subsol, demisol, parter, mezanin sau etajul I, proporțional cu cota indiviză de proprietate. Răspunsul este afirmativ. Părțile și instalațiile comune constituind părți integrante și de nedespărțit a clădirilor sînt deținute în proprietate indiviză de proprietarii apartamentelor într-o cotă anumită. Este deci firesc ca cheltuielile pentru lucrările de întreținere, reparații și înlocuiri la aceste părți comune (inclusiv ascensorul, scările etc.) să fie suportate de proprietari proporțional cu cota lor de proprietate indiviză. Spre a fi mai ușor înțeleși vom da un exemplu: proprietarii de la apartamentele superioare sînt obligați a suporta reparațiile ce se fac la scările de la mezanin și etajul I deși ei nu le folosesc. Același raționament și în ce privește reparațiile, întreținerile și înlocuirile necesitate la ascensoare. Acești proprietari (de la subsol, parter, mezanin și etaj I) nu suportă însă plata cheltuielilor efectuate cu funcționarea ascensorului, deoarece nu-l folosesc, cu condiția ca la etajul ultim să nu existe spălătorii, uscătorii etc.

Sumele pe care un locatar refuză a le plăti cu titlul de cheltuieli comune se pot urmări prin obținerea unui titlu executoriu notarial.

● **ANA MUREȘAN — București.** Cu privire la repartizarea cheltuielilor privind ascensorul vedeți răspunsul dat mai sus, asociației dv. de locatari.

În ce privește repartizarea altor cheltuieli efectuate la imobilul dv. vă arătăm că ele se suportă fie de proprietari, fie de chiriași în funcție de natura și de includerea lor în cap. A sau B din anexa nr. 3 a H.C.M. nr. 860/1973.

În ce privește proprietarul care locuiește în imobil, avînd intrarea prin curtea blocului este de arătat că acesta este obligat a suporta cheltuielile privind întreținerea, repararea și înlocuirile la ascensor dacă în actul său de proprietate figurează ca proprietar și asupra părților și instalațiilor comune, cu o anumită cotă de proprietate indiviză. Dacă în actul de proprietate nu figurează o asemenea clauză nu poate fi obligat la suportarea respectivelor cheltuieli.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 105 B — ȘOS. IANCULUI — București** solicită o serie de lămuriri. Răspundem în ordinea întrebărilor.

Persoanele care lipsesc timp îndelungat (unul doi-ani) nu pot fi scutite decît de cheltuielile enumerate limitativ la pct. 13 lit. c din Hotărîrea C.P.C.P. nr. 2/1973.

Persoana care lipsește luna întreagă este supusă aceluiași regim, specificat mai sus.

Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973 stabilește în amănunt lucrările ce revin ca obligații legale ale proprietarilor și chiriașilor. Trebuie verificat în sarcina cui revine efectuarea fiecărei lucrări. Dacă lucrarea este în sarcina proprietarului costul ei se suportă în raport de cota parte de proprietate ce o deține fiecare. Cele stabilite în sarcina cheriașilor se suportă proporțional cu numărul persoanelor din familia deținătorului locuinței.

● **EREMIA I. MIHAI, CONSILIUL POPULAR AL COMUNEI MÎRZĂNEȘTI — jud. Teleorman** se interesează dacă pentru creanțele în valori ce depășesc 500 lei, ale unităților economice creditoare este obligatorie sau nu confirmarea de către consiliul popular.

În conformitate cu prevederile art. 3 lit. d din Decretul nr. 221/1960 (modificat și republicat în 1969), consiliul popular confirmă creanțele pînă la 500 lei inclusiv, ale organizațiilor economice de stat, cu excepția acelor creanțe pentru realizarea cărora ele au organe proprii de executare.

● **VASILE ȘTEFAN, Craiova —** 1) De la data transferării dv. au trecut mai mult de trei ani, timp în care, ați fost încadrat în gradația a 6-a. Pentru a putea fi încadrat în gradația a 7-a, este necesar să fie îndeplinite prevederile alin. 2 și ale art. 33 din Legea nr. 57/1974. Este necesară confirmarea organului ierarhic superior al unității și încadrarea în proporția de 5—8% din totalul personalului încadrat pe gradații din cadrul unității.

2) Potrivit Legii nr. 4/1977 (art. 41) și Legii nr. 3/1977 (art. 63) dreptul la pensie C.A.P. pentru o vechime în muncă de peste 10 ani, din care cel puțin 5 ani lucrați în cooperativa agricolă de producție și peste 5 ani lucrați în alte sectoare de activitate cu sisteme proprii de asigurări sociale îl au persoanele care au cerut pensie în ambele sectoare după 1 iulie 1977, data intrării în vigoare a ambelor legi. Cum tatăl dv. este pensionar al cooperativei meșteșugărești pentru activitatea depusă în acest sector, din aprilie 1977, anterior datei intrării în vigoare a Legii nr. 3 și 4/1977, poate fi pensionat C.A.P. numai dacă are 10 ani vechime în muncă în cooperativa agricolă.

● **COLECTIVUL DE OAMENI AI MUNCII DE LA AGROCOOP, Mehedinți —** Organul de conducere al unității unde lucrați are competența să stabilească indicatorii în funcție de care să se considere că v-ați îndeplinit sarcinile proprii și sarcinile decurgînd din planul unității, în funcție de realizarea cărora vi se acordă și retribuția tarifară.

● **ION ARJOCA, Pitești —** În Buletinul oficial nr. 142—143 din 31 decembrie 1977, este publicat programul de reducere a săptămînii de lucru. Potrivit acestui program în perioada 1981—1983 săptămîna de lucru va avea — în medie lunară — 44 ore, respectiv în fiecare lună vor fi două zile libere, în afara zilelor de repaos săptămînal. Aplicarea acestei măsuri se va face treptat, începînd cu ramurile de producție și sectoarele în care lucrează în majoritate femei, precum și în ramurile cu condiții grele și vătămătoare de muncă. Asemenea ramuri și sectoare sînt industria ușoară, industria metalurgică, industria minieră, industria chimică etc. Aplicarea măsurilor de reducere a săptămînii de lucru se face concomitent cu cele privind mai buna organizare a muncii și a producției, astfel încît să se asigure creșterea corespunzătoare a productivității muncii.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

I.J.G.C.L. SFINTU GHEORGHE
EXPLOATAREA TIRGU SECUIESC
Str. Budai Nagy Antal Nr. 1
Telefon 11997 Tg. Secuiesc
Jud. Covasna

Rulmenți :

— 30215 buc. 19
— 57707 buc. 1
— 314 buc. 2
— 50407 buc. 2
— 31309 buc. 2
— 30218 buc. 4
— 32208 buc. 2
— 922205 buc. 8
— 30207 buc. 3
— 907813 buc. 2
— 30307 buc. 6
— 64706 buc. 2
— 6218 buc. 5
— 6320 buc. 3
— 64805 buc. 6
— 6313 buc. 5
— 6313 buc. 5
— 3314 buc. 5
— 977907 buc. 14
— 32309 buc. 4
— 30216 buc. 5
— 30211 buc. 10
— 7220 buc. 3
— 30707 buc. 9
— 4206 buc. 2
— 704901 buc. 10
— 1201 buc. 10
— 32316 buc. 10
— 51001 buc. 15
— 6222 buc. 2
— 32220 buc. 2
— 32313 buc. 2
— 807401 buc. 3
— 6216 buc. 4
— 51201 buc. 2
— 7206 buc. 3
— 943 buc. 3
— 6001 buc. 26
— 1308 buc. 5
— 7308 buc. 6
— 64706 buc. 2
— 704 buc. 6
— 804 buc. 5
— 977 buc. 5
— 6209 buc. 5
— 6213 buc. 5
— 32311 buc. 5
— 804701 buc. 4
— 6211 buc. 6
— 20703 buc. 2
— 6200 buc. 12
— 790 buc. 14
— 30206 buc. 10
— 32206 buc. 2
— 32308 buc. 8
— 51101 buc. 15
— Imp. 200 W buc. 9
— Imp. plaf. 60 W buc. 7
— de perete 60 W buc. 9
— Imp. 60 W buc. 7
— L.N.S. 100 W buc. 3
— L.N.S. 200 W buc. 5
— Balamale ghindă buc. 276
— Baiții de nuc buc. 7
— Caolin buc. 167
— Coame ptr. acoperiș buc. 400
— Cremone ferestre buc. 60
— Contactor A.C. 63/380 buc. 4
— Contactor trifazic buc. 3
— Comutator stea triunghi buc. 3
— Contactor T.C.A. 63/380 buc. 4
— Corpuri TIRA 1140 buc. 16
— Contactor A.C. 340/380 buc. 24
— Disc ambreiaj buc. 4
— Arzător gaz 50/400 buc. 18
— Brățar țev diferite buc. 458
— Brățari cazan baie buc. 10
— Bară de aluminiu kg. 2
— Cot P.V.C. ∅ 25 buc. 100
— Cot P.V.C. ∅ 75 buc. 23
— Cot cu racord olandez 1/4 buc. 18
— Cheie hidrant buc. 3
— Cot cu picior de fontă 70 buc. 6
— Cazan R.A. 6 buc. 1
— Cruce buc. 10
— Furtun de absorție ml 14.50
— Hidrofor electric 856 buc. 1
— Mînere WC faianță buc. 100
— Mufă P.V.C. U ∅ 75 buc. 50
— Mufă azbociment ∅ 100 buc. 40
— Mufă P.V.C. G. ∅ 25 buc. 100
— Mufă negru 4 buc. 20
— Pastă de lustruit cutii 4
— Robinet S.S.I. buc. 61
— Robinet buc. 70
— Robinet SS 3/4 buc. 27
— Robinet 3/4 buc. 23
— Racord de perete 3/4 buc. 74
— Robinet oblice 3/4 buc. 21
— Robinet oblice buc. 25
— Sifon S.I. buc. 40
— Tub fontă 50/1500 buc. 60
— Vamă de baie 1500 buc. 9
— Tub fontă 50/1500 buc. 1
— Vamă de baie U.R.S.S. buc. 9
— Sandale cauciuc per. 12
— Umerar buc. 22
— Scurtă cu slăvuță buc. 4
— Bonete din doc buc. 24
— Basmale femei buc. 6
— Capișon lină buc. 28
— Căciulă lină buc. 28
— Căciulă lină buc. 29
— Cobinizon cauciucat buc. 19
— Haine vătuit buc. 5
— Mînecuțe din cauciuc per 3
— Mînecuțe P.V.C. buc. 26
— Mănuși înalte tensiuni per. 20
— Mînecuțe P.V.C.
— Manta cauciuc buc. 21
— Mînecuțe piele buc. 12
— Mănuși de protecție buc. 26
— Pantalon vătuit buc. 10
— Sorți cauciuc buc. 8
— Pense buc. 4
— Sorți din piele buc. 8
— Burghie lemne buc. 142
— Binder faianță buc. 4
— Plăci faianță 5×5 mp 19,807
— Coloranți albastru kg. 81,30
— Sîrmă de bobinaj kg 33,85
— Parchet lamelar stejar mp 78

Vă prezentăm

COMBINATUL SIDERURGIC DIN GALAȚI

Cea mai mare citadelă a oțelului din țara noastră, Combinatul siderurgic de la Galați, a luat ființă la 8 iulie 1960. Ocupînd o suprafață de 1 355 ha și avînd peste 30 000 de lucrători, combinatul gălățean dispune de mari capacități de producție, de laboratoare moderne, de un institut propriu de cercetări și inginerie tehnologică. Procesele tehnologice sînt conduse cu calculatoare electronice și instalații de automatizare complexe.

Recent a fost dat în exploatare furnalul nr. 6 de 3 500 mc, cel mai mare și mai modern furnal al țării clasat, din punct de vedere al capacității și tehnologiei, printre primele 10 furnale ale lumii.

Capacități în funcțiune :

— patru baterii de cocsificare de 300 t/an și 2 baterii de cocsificare de 600 000 t/an ;

— patru furnale de 1 000 000 tone fontă pe an și 1 furnal de 1 850 000 tone/an ;

— două oțelării cu convertizoare LD cu o capacitate de peste 6 mil. tone/an ;

— un laminor de tablă groasă cu o capacitate de 1,2 mil. tone tablă pe an ;

— un laminor de benzi la cald cu o capacitate de 3,2 mil. tone benzi/an ;

— un laminor de benzi la rece cu o capacitate de 800 000 tone/an.

— un laminor de benzi zincate cu o capacitate de 100 000 tone/an.

Capacități în perspectivă :

— două baterii de cocsificare de 850 00 t/an ;

— un furnal de 3 500 mc cu o capacitate de 2 500 000 t fontă/an ;

— o oțelărie LD cu o capacitate de 3 mil. tone oțel/an ;

— un laminor de tablă groasă de 1,5 mil. tone/an ;

— un laminor de semifabricate (blumuri, țagle) cu o capacitate de 2,5 mil. tone/an.

Combinatul produce și livrează în țară și la export următoarele produse :

— table groase din oțel carbon și aliat, realizate la nivelul tehnici mondiale, cu asistența tehnică a registrelor navale internaționale ;

— table subțiri pentru autoturisme și autocamioane

— table pentru cazane sub presiune

— Table zincate de la 0,5 la 2,5 mm

— naftalină brută și cristalizată

— benzen

— sulfat de amoniu

— smoală.

Ion VASILESCU

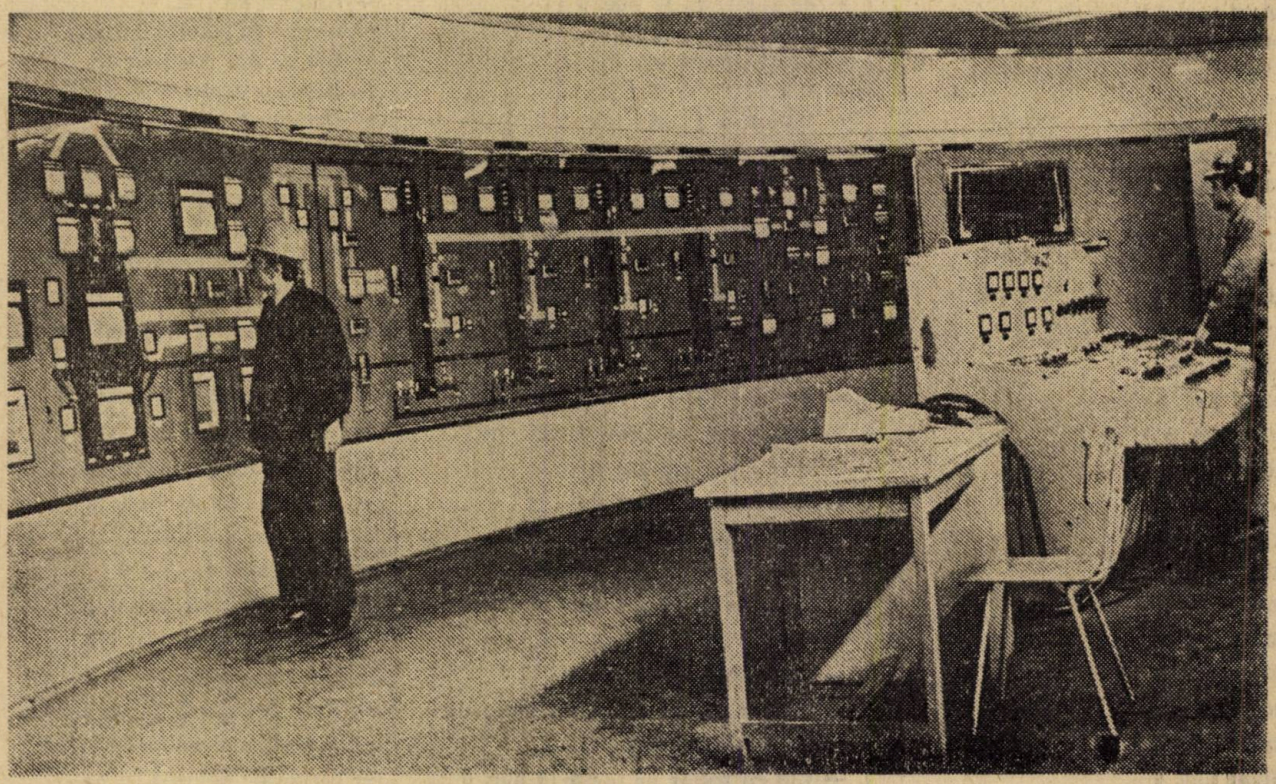

Pupitrul de comandă al furnalului de 1700 m.c. — C. S. Galați

Crearea Partidului Comunist Român, moment de răscruce în lupta de eliberare socială şi naţională, în dezvoltarea României noi (II)

PARALEL cu procesul de organizare profesională, de intensificare şi creştere a combativităţii mişcării greviste, apare şi se dezvoltă în ţara noastră mişcarea socialistă. Ideile socialiste au fost receptate în România încă din faza lor utopică şi au fost concretizate în forme originale prin constituirea în 1835, din iniţiativa lui Teodor Diamant, a falansterului de la Scăieni-Prahova. Afirmarea unor idei progresiste, democratice, ale unor gînditori români înaintaţi, ca : Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Simion Barnuţiu, Cezar Bolliac, C. A. Rosetti, Ion Ionescu de la Brad şi mulţi alţii, inspiraţi din tradiţiile revoluţionare, progresiste ale poporului român, precum şi din ideile înaintate ale veacului, ca şi faptul că mişcarea revoluţionară din ţara noastră s-a dezvoltat în strîns contact cu mişcarea revoluţionară internaţională au creat un teren propice pătrunderii şi răspîndirii în ţara noastră a ideilor socialismului ştiinţific. În acest climat au luat fiinţă primele organizaţii socialiste, ele desfăşurîndu-şi activitatea paralel cu asociaţiile profesionale muncitoreşti. Aşa de pildă, la numai patru ani de la crearea de către Marx şi Engels a Internaţionalei I în 1864, a luat fiinţă la Timişoara Asociaţia generală a muncitorilor, organizaţie cu un pronunţat caracter politic, afiliată la Internaţionala I. Începînd cu deceniul al 8-lea al veacului trecut s-au pus bazele, la Bucureşti şi Iaşi, apoi şi în alte oraşe ale ţării, primelor cercuri socialiste, care au desfăşurat o bogată activitate organizatorică şi propagandistică, editînd mai multe publicaţii, dintre care amintim : „Socialistul", „Contemporanul", „Dacia viitoare", „Emanciparea", „Critica socială", „Drepturile omului" ş.a.

Înfiinţarea P.S.D.M.R., expresie a maturizării clasei muncitoare

PUTERNICELE acţiuni greviste muncitoreşti de la sfîrşitul deceniului al 9-lea al secolului trecut au dovedit creşterea potenţialului de luptă al clasei muncitoare, au scos în relief, cu mai multă forţă decît înainte, manifestarea crescîndă a spiritului de solidaritate a muncitorilor, maturizarea politică a proletariatului. Activitatea de propagandă socialistă şi de organizare politică şi profesională a muncitorimii la scara întregii ţări, intensificarea luptelor greviste au adus, în deceniul al 9-lea, pe planul discuţiilor necesitatea făuririi partidului politic al clasei muncitoare. În numele „partidei muncitorilor" şi pentru a direcţiona activitatea acesteia, fruntaşul socialist C. Dobrogeanu-Gherea publică în anul 1886 lucrarea : „Ce vor socialiştii români", în care este susţinută şi argumentată ideea necesităţii organizării partidului politic al clasei muncitoare. Această lucrare a fost primul program marxist din istoria mişcării noastre muncitoreşti.

Idealul clasei noastre muncitoare, organizarea şi lupta unită la nivel naţional aveau să fie încununate la Congresul din 31 martie-3 aprilie 1893 prin constituirea partidului politic al proletariatului român. Înfiinţarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, pe baza principiilor socialismului ştiinţific, a constituit un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea luptelor sociale din ţara noastră, în organizarea clasei muncitoare, în afirmarea proletariatului ca forţă socială de bază, în dezbaterea principalelor probleme care frămîntau viaţa politică şi social-economică a societăţii româneşti. Făurirea partidului politic revoluţionar al proletariatului a sporit rolul său în întreaga dezvoltare economico-socială a ţării, a dat o puternică lovitură teoriilor care negau existenţa proletariatului în ţara noastră şi care afirmau, în mod nefondat, că în România nu există teren prielnic pentru dezvoltarea mişcării revoluţionare a proletariatului.

În anii activităţii partidului politic al clasei muncitoare au luat un puternic avînt procesul organizării politice şi profesionale a proletariatului, mişcarea grevistă, activitatea propagandistică şi cultural-educativă, se pun baze temeinice mişcării sindicale, se creează cluburi socialiste la sate, se intensifică activitatea de atragere sub steagul de luptă al proletariatului şi a altor categorii sociale. Ancorat în realităţile social-politice ale ţării, partidul muncitorilor din România şi-a spus cuvîntul faţă de marile probleme care frămîntau societatea românească din acea vreme, luînd poziţie şi preconizînd soluţii în conformitate cu cerinţele progresului social, cu aspiraţiile revoluţionare ale proletariatului. Obiectivele înscrise în programul P.S.D.M.R. n-au fost rezultatul încercării de aplicare mecanică a unor teze sau idei teoretice formulate în mişcarea muncitorească internaţională, ci au fost rodul unui efort de aplicare creatoare a principiilor socialismului ştiinţific la realităţile societăţii româneşti.

Lupta pentru făurirea statului naţional unitar român, pentru apărarea independenţei şi suveranităţii ţării, a constituit o permanenţă în activitatea mişcării muncitoreşti şi socialiste din România. Preluînd şi ridicînd pe o treaptă mai înaltă idealurile înaintaşilor de unitate şi progres social, forţele progresiste ale naţiunii noastre, în avangarda cărora s-a situat ferm mişcarea muncitorească şi socialistă, au militat consecvent pentru înfăptuirea acestor deziderate, ca singura condiţie de progres şi prosperitate a naţiunii noastre. Încă de la început, mişcarea noastră socialistă a luat atitudine fermă în problema desăvîrşirii unităţii naţionale şi statale, care, prin presă, lucrări, întruniri şi alte manifestări naţionale şi internaţionale, îşi făcea cunoscut punctul său de vedere.

Continuînd să fie o prezenţă activă în viaţa social-politică a ţării din primul deceniu al secolului nostru, proletariatul român şi-a menţinut şi dezvoltat legăturile de solidaritate cu lupta proletariatului din alte ţări, reprezentanţii săi făcînd parte din organismele socialiste internaţionale, participînd la congrese şi la diferite alte manifestări organizate de partidele socialiste din Europa. În spiritul acestor idei, în timpul revoluţiei burghezo-democrate din Rusia, masele muncitoare din România s-au solidarizat cu proletariatul rus, organizînd manifestaţii de protest împotriva represiunilor dezlănţuite de ohrana ţaristă.

Paralel cu dezvoltarea mişcării muncitoreşti, la sfîrşitul secolului trecut şi începutul secolului al XX-lea, iau o amploare tot mai mare mişcările ţărăneşti, care culminează cu marea răscoală din primăvara anului 1907. Prin proporţiile şi intensitatea ei, răscoala din 1907 a scos în evidenţă necesitatea imperioasă a înlăturării relaţiilor de producţie feudale din agricultura României, a rezolvării problemei agrare în favoarea maselor largi ţărăneşti, dezvăluind, totodată, marile energii revoluţionare ale ţărănimii, care a înscris în acel an una din paginile glorioase ale luptei sociale a poporului român. În cursul desfăşurării răscoalei din 1907 s-a manifestat, pentru prima dată în mod activ, colaborarea şi solidaritatea în luptă a muncitorimii cu ţărănimea, prevestind zorii aliaţei muncitoreşti-ţărăneşti, care avea să devină cea mai puternică forţă socială şi politică a societăţii noastre.

În deplin consens cu idealurile de libertate şi unitate

ÎN MOMENTUL dezlănţuirii primului război mondial (august 1914), ideea desăvîrşirii unităţii naţionale şi de stat a României frămînta profund masele populare de pe întreg teritoriul ţării. După doi ani de neutralitate, participarea ţării noastre în acest război alături de coaliţia franco-anglo-rusă a coincis cu dorinţa arzătoare a maselor largi populare de a realiza statul român unitar. Aceasta a constituit suportul moral pentru jertfele grele, umane şi materiale, date de poporul român în timpul războiului, căci, poporul român nu a intrat în război cu intenţii de cotropire şi anexiune, ci din dorinţa realizării aspiraţiilor sale profunde spre unire.

Prăbuşirea ţarismului în februarie 1917 şi victoria Marii Revoluţii Socialiste din Rusia au dat un nou imbold avîntului revoluţionar al clasei muncitoare, al maselor largi populare de pe toate meridianele globului, răsunînd ca un îndemn înflăcărat în lupta pentru realizarea aspiraţiilor de libertate şi progres ale tuturor popoarelor lumii. Se adevereau astfel cuvin-

tele pe care Engels le scria socialistului român Ioan Nădejde încă din ianuarie 1888. „Dacă mîine despotismul din Petersburg ar cădea, poimîine n-ar mai fi în Europa nici o Austro-Ungarie". De altfel, în 1916, V.I. Lenin califica monarhia austro-ungară drept „o uniune şubredă a cîtorva clici de paraziţi sociali", subliniind că „lichidarea Austro-Ungariei nu reprezintă istoriceşte decît o continuare a destrămării Turciei, fiind ca şi aceasta, o necesitate a procesului istoric de dezvoltare". Această previziune şi-a dovedit valabilitatea în cursul anului 1918. Pe ruinele acestui imperiu de tristă amintire au apărut statele naţionale suverane şi independente ale popoarelor din centrul şi sud-estul Europei : Republica Cehoslovacă, statul iugoslav, Republica Austria, Republica Ungară independentă ş.a.

Încheierea procesului de formare a statului naţional român, la 1 decembrie în 1918 — a fost rodul luptei maselor largi populare, a muncitorimii, ţărănimii, intelectualităţii, a cercurilor înaintate ale burgheziei, a principalelor clase şi pături ale societăţii, opera întregului popor, a întregii naţiuni române. Militînd activ pentru desăvîrşirea unităţii statului naţional român, declarîndu-se de acord cu hotărîrile de Unire adoptate de adunările populare plebiscitare, socialiştii români arătau într-un document programatic adoptat în februarie 1919 : „Salutăm cu bucurie dezrobirea naţională a poporului român şi respectăm legăturile de unire hotărîte. România nouă de astăzi trebuie să devină „România socialistă de mîine". Istoria demonstrează că formarea statului naţional unitar român nu a fost rezultatul unei conjuncturi întîmplătoare, al înţelegerilor intervenite la masa tratativelor ; tratatul de pace n-a făcut decît să consfinţească o situaţie de fapt, creată de lupta maselor populare. Unirea din 1918 a constituit înfăptuirea firească a năzuinţelor seculare de unitate ale poporului nostru, a visului pentru care au luptat şi s-au jertfit nenumărate generaţii de înaintaşi.

Partidul Comunist în fruntea luptei poporului român pentru făurirea unei vieţi mai bune, mai drepte

FĂURIREA statului naţional român unitar, în memorabilul an 1918 — victorie epocală a maselor populare din întreaga ţară — a deschis noi perspective pentru progresul economic, politic, social şi cultural, a contribuit la concentrarea resurselor economice şi spirituale ale poporului român, a creat, totodată, condiţii favorabile pentru intensificarea mişcării revoluţionare a clasei muncitoare, a activităţii tuturor forţelor progresiste ale societăţii, pentru o viaţă mai bună, pentru drepturi şi libertăţi sociale. Rezultat al dezvoltării mişcării muncitoreşti, al făuririi partidului clasei muncitoare în 1893, Partidul Comunist Român, tocmai pe temeiul unor asemenea rădăcini istorice adînci, a ridicat pe o treaptă superioară lupta proletariatului şi a celorlalte mase muncitoare, a forţelor democratice, progresiste, ale societăţii, pentru o viaţă mai bună, pentru drepturi şi libertăţi sociale. Prin crearea Partidului Comunist Român, la 8 Mai 1921, şi sub conducerea acestui partid, clasa muncitoare a fost prezentă şi şi-a spus cuvîntul în toate evenimentele importante ale ţării. În 1921 s-a făurit un partid puternic la nivelul României întregite, fundamental deosebit de celelalte partide politice din România acelei etape istorice. Partidul Comunist Român intra în componenţa vieţii politice a ţării luptînd pentru rezolvarea problemelor majore ale poporului român, vitale pentru soarta dezvoltării viitoare a ţării. Idealurile sociale şi naţionale ale clasei noastre muncitoare, expresie organică a intereselor întregului popor, a imperativelor dezvoltării societăţii româneşti, au fost consecvent promovate prin bătălii eroice, al căror fundal l-a format spiritul de solidaritate şi unitate a forţelor muncitoreşti.

Acţionînd cu fermitate, comuniştii n-au ezitat să-şi rişte libertatea şi viaţa, iubindu-şi cu înflăcărare patria şi poporul din rîndurile cărora făceau parte. Fii şi conducători legitimi ai clasei muncitoare, trăgîndu-şi vigoarea din seva istoriei multimilenare a poporului român, comuniştii au fost şi în această etapă istorică stegarii luptei pentru drepturile şi interesele maselor muncitoare, pentru apărarea şi consolidarea unităţii, independenţei şi suveranităţii naţionale a României.

Idealurile promovate de partidul comuniştilor români, lupta sa eroică, plină de jertfe, au fost liantul şi cheia marii biruinţe din August 1944, înscrisă sub semnul preluării în mîinile proprii de către popor a destinului său. Moment crucial, deschizător de epocă nouă în istoria milenară a României, victoria revoluţiei de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă a deschis calea unor însemnate prefaceri în viaţa ţării, a poporului român, care convergeau spre trecerea la edificarea socialismului, la înfăptuirea idealului socialist, îmbrăţişat şi promovat de cei mai luminoşi vizionari ai poporului nostru încă în urmă cu peste un veac.

După victoria insurecţiei, care a marcat începutul revoluţiei de eliberare socială şi naţională, România a păşit într-o etapă istorică de profunde înnoiri democratice, revoluţionare, de cucerire a puterii de către clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea muncitoare şi cu celelalte categorii de oameni ai muncii, de înfăptuire a idealurilor de libertate şi dreptate socială.

Cu deosebită strălucire s-a afirmat puterea de creaţie a partidului în perioada de după Congresul al IX-lea, care a marcat transformări calitative superioare în toate domeniile de activitate, perioadă ce a constituit anii cei mai fertili din întreaga istorie a României. Investigarea temeinică a realităţilor economico-sociale, înlăturarea energică a unor anacronisme, eliberarea gîndirii social-politice de presiunea unor dogme şi prejudecăţi, declanşarea unei largi acţiuni de perfecţionare a tuturor laturilor vieţii sociale au favorizat descătuşarea unor vaste energii, au generat un nou avînt muncii întregii naţiuni, accelerarea ritmului de dezvoltare a ţării, realizarea unor mari progrese — cantitative şi calitative — în toate domeniile construcţiei socialiste.

Toate treptele procesului revoluţionar unic din România — cucerirea deplină a puterii politice de către clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea muncitoare şi cu celelalte categorii de oameni ai muncii, naţionalizarea mijloacelor de producţie şi trecerea lor în proprietatea socialistă, cooperativizarea agriculturii, desfiinţarea exploatării, generalizarea relaţiilor de producţie socialiste la oraşe şi sate şi crearea economiei socialiste unitare, care se dezvoltă pe baza unui plan naţional unic, lichidarea opoziţiei dintre munca fizică şi munca intelectuală, făurirea unei structuri sociale formate din clase şi categorii sociale prietene, animate de interese fundamentale comune, realizarea deplinei egalităţi în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate şi întărirea continuă a relaţiilor tradiţionale de unitate şi frăţie dintre oamenii muncii români şi cei aparţinînd naţionalităţilor conlocuitoare, triumful ideologiei revoluţionare a clasei muncitoare, ideologie care călăuzeşte întreaga noastră societate, victoria socialismului, — constituie, totodată, trepte ale întăririi unităţii şi coeziunii poporului în jurul partidului, a unităţii social-politice a poporului român.

Succesele construcţiei socialiste ilustrează justeţea activităţii teoretice şi practice a partidului nostru, care aplică creator legile obiective ale dezvoltării economico-sociale, principiile generale ale socialismului ştiinţific, concepţia materialist-dialectică şi istorică la condiţiile concrete ale României, îmbogăţind teoria cu privire la edificarea societăţii socialiste cu concepte şi teze noi. Ele situează patria noastră printre puţinele ţări din lume a căror dezvoltare economică înregistrează o linie continuu ascendentă, dinamică şi echilibrată. **„Marile realizări obţinute în anii socialismului în dezvoltarea forţei economice a ţării,** sublinia secretarul general al partidului, **sînt rodul activităţii neobosite, pline de abnegaţie a clasei muncitoare, ţărănimii şi intelectualităţii, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naţionalitate, al eforturilor considerabile, materiale şi umane, ale întregului popor pentru ridicarea economico-socială a patriei. Nimic nu am primit din afară în mod gratuit, nimic nu a căzut din cer !".**

Întreaga politică internă şi externă a ţării noastre poartă amprenta puternicei personalităţi a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, al cărui rol determinant, esenţial în elaborarea obiectivelor dezvoltării noastre economico-sociale asigură organizarea şi conducerea ştiinţifică a întregii activităţi de aplicare în viaţă a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. În neobosita sa activitate îşi găsesc o strălucită întruchipare înseşi trăsăturile care asigură forţa de nebiruit a partidului nostru : principialitatea revoluţionară, strînsa legătură cu poporul, spirit creator, nesecat dinamism, consecvenţă în promovarea noului. **„Avem un partid puternic şi unit** — aprecia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — avem o clasă muncitoare minunată, o ţărănime minunată, o intelectualitate minunată ; avem un popor eroic ce urmează neabătut politica partidului comunist, ce corespunde pe deplin intereselor sale vitale. Să facem în aşa fel ca această minunată forţă care este partidul nostru, poporul, clasa muncitoare, să-şi demonstreze capacitatea de a conduce mai bine decît oricare clasă în trecut, de a asigura victoria socialismului şi comunismului, întărirea continuă a patriei, a independenţei şi suveranităţii sale, ridicarea continuă a bunăstării întregii naţiuni".**

Unitatea şi coeziunea întregului popor, a tuturor fiilor ţării, fără deosebire de naţionalitate, în jurul încercatei forţe politice călăuzitoare — Partidul Comunist Român — constituie izvorul forţei şi trăiniciei de nezdruncinat al orînduirii noastre, garanţia apărării şi consolidării libertăţii, independenţei şi suveranităţii patriei, a cuceririlor revoluţionare obţinute prin lupta şi munca întregului popor, chezăşia unor noi şi minunate victorii pe calea socialismului şi comunismului.

conf. dr. Mircea MUŞAT

Dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice

Acțiuni viguroase pentru depistarea și exploatarea de noi structuri petrolifere (I)

— O valoroasă experiență a schelelor din cadrul Trustului petrolului Tîrgu-Jiu în investigarea și punerea în producție a noi structuri de țiței și gaze la mare adîncime —

PENTRU ÎNFĂPTUIREA sarcinii trasate de partid privind lărgirea cadrului cercetării și explorării tuturor zonelor țării în vederea punerii în valoare de noi resurse minerale, se depun eforturi mari atît de cercetători, geologi, cît și de colectivele specializate în aducerea la suprafață a resurselor. O amplă activitate în acest sens desfășoară unitățile subordonate Trustului petrolului din Tîrgu-Jiu. Avînd un perimetru larg de cercetare, explorare și exploatare — practic în întreaga Oltenie — unitățile specializate ale trustului (schele de foraj și de extracție de țiței și gaze) au acționat pe fronturi largi, investigînd diferite structuri la adîncimi mari pentru a depista noi zăcăminte de țiței și gaze. Eforturile depuse au fost încununate de succes : unitățile trustului respectiv sînt primele din țara noastră care au pus în evidență și au trecut la exploatarea țițeiului la adîncimea de 5 000 m.

Ținînd seama de rezervele potențiale estimate, de activitatea de prospecțiune pentru depistarea de noi structuri petrolifere la adîncimi mai mari (6 000 m), în acest an sarcinile de plan ale trustului la extracția țițeiului sînt superioare față de 1980: cu 10%. Este prevăzută de asemenea forarea a peste 240 000 m liniari pentru sonde de cercetare, explorare și exploatare, livrarea unei mari cantități de gaze naturale, gazolină și etan. În total, contribuția trustului oltean la acoperirea sarcinilor la nivelul economiei naționale în domeniul extracției țițeiului este în acest an de peste 12%. Cum și în ce mod s-a organizat activitatea la nivel de trust și în unitățile componente pentru a realiza exemplar sarcinile pe 1981 și în perspectivă ?

Prospectarea și urgentarea valorificării resurselor — acțiuni convergente

INVESTIGAREA PERIMETRULUI ce intră în sfera de activitate a unităților Trustului petrolului din Tîrgu-Jiu pentru depistarea de noi resurse petrolifere constituie unul din obiectivele de prim ordin. Avînd în vedere rezultatele bune obținute în anii trecuți (s-au depistat 2 zăcăminte de țiței și gaze exploatabile industrial la mare adîncime), în prezent s-au intensificat cercetările pentru cunoașterea mai îndeaproape a acestor structuri atacate, concomitent cu investigarea altora din diferite zone ale Olteniei. Pe baza concluziilor ce se degajă în urma cercetărilor, se vor efectua foraje de exploatare și, acolo unde rezultatele sînt certe, urmează a se trece la săparea de sonde de exploatare. Se desfășoară în acest scop lucrări simultane, scopul final fiind urgentarea aducerii la suprafață a unor cantități cît mai mari de țiței și gaze pentru a satisface cerințele economiei naționale.

Întrucît zăcămintele depistate se află la adîncimi mari (4 000—6 000 m) a fost stabilit numărul de sonde necesare pe structuri, adîncimea optimă, timpul necesar de execuție a forajelor, brigăzile de lucru etc. Pentru acest an, ținînd seama de nivelul planului la extracția țițeiului, de dotarea de care dispun, cele două schele de foraj ale trustului (Craiova și Cărbunești) vor trebui să sporească vitezele de lucru cu cel puțin 100 m grafic lună față de 1980. Aceasta înseamnă că, folosind aceleași instalații, timpul de săpare al unei sonde urmează să se reducă simțitor. De altfel, la unele sonde de mare adîncime s-a ajuns ca prin creșterea metrajului zilnic pe instalații, timpul de punere în exploatare să fie redus cu 20—30 la sută, ceea ce echivalează cu o economie de timp de cîteva luni. Pe această bază, în perioada primelor 2 luni din acest an, s-au depășit prevederile de plan la metri săpați, estimîndu-se la finele trimestrului I un plus de 9 000 m, din care la forajul de mare adîncime 1 200 m.

Depășirea prevederilor de plan este în principal, urmarea îmbunătățirii tehnologiei de foraj, prin folosirea de sape adecvate straturilor traversate după duritatea lor, creșterii vitezelor de lucru la săparea sondelor. De asemenea, întreținerea și exploatarea în bune condițiuni a utilajelor de suprafață și fund de sondă au condus la reducerea simțitoare a timpilor prevăzuți pentru diferite intervenții și reparații. La aceasta se adaugă și activitatea prodigioasă a brigăzilor de sondori, care prin respectarea disciplinei tehnologice au executat la timp și de calitate toate lucrările prevăzute.

Continuarea în ritm susținut a activității de foraj pentru punerea în exploatare a unui număr cît mai mare de sonde în perimetrele unde cercetările au stabilit existența unor noi structuri petrolifere va face cu putință ca în acest an trustul din Tîrgu-Jiu să aducă un aport substanțial la îndeplinirea sarcinilor de plan la extracția țițeiului. Sînt însă și unele probleme cu care se confruntă petroliștii, a căror rezolvare în timp cît mai scurt poate influența în sens pozitiv nivelul realizărilor preconizate.

O problemă prioritară : aprovizionarea ritmică cu subansamble de foraj

REALIZAREA UNEI APROVIZIONĂRI OPERATIVE a unităților trustului cu subansamblele cerute de efectuarea operațiunilor de foraj, în cantitatea și diversitatea solicitată în cadrul necesarului de aprovizionat fundamentat și aprobat se conturează ca o problemă prioritară de a cărei rezolvare rapidă depinde direct sporirea în ultimă instanță a cantității de petrol extras și livrat economiei naționale. Desigur, așa după cum se știe, dotarea unităților noastre petroliere cu utilaje complexe de foraj și de extracție, calitatea înaltă și puterea ridicată a acestora în exploatare se situează la și peste nivelul celor mai bune performanțe înregistrate pe plan mondial. În acest cadru general, însă, se cere ca furnizorii să acorde aceeași atenție și realizării într-o gamă sortimentală mult diversificată, mai complex adaptată condițiilor geologice concrete dificile pe care le presupune forajul sondelor la mare adîncime în țara noastră, a anumitor subansamble care condiționează uneori randamentul și eficiența întregii instalații, printre care, în principal, este vorba de :

1 **Adaptarea gamei sortotipodimensiunilor de sape de foraj la caracteristicile geologice dificile ale formațiunilor traversate în procesul de să-**

pare a sondelor. Întreprinderea producătoare de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploiești, de pildă, nu a contractat toate sortotipurile de sape de foraj solicitate de Trustul petrolului Tîrgu-Jiu, cu toate că acesta avea repartiții pentru astfel de produse, sau nu a livrat ritmic anumite sorturi de sape (este vorba cu prioritate de sape tip S 311, sape cu lagăre de alunecare R833SMKGJ). Aceasta a determinat pe beneficiar să folosească ca înlocuitor unele sape mai puțin adecvate specificului geologic, cu rezultate mult inferioare și consumuri tehnologice mari, și să-și extindă schimbul de sape cu unități similare din Moldova, ceea ce a facilitat însă sporirea considerabilă a cheltuielilor de exploatare. Din aceste cauze specialiștii trustului apreciază că realizările înregistrate lunar la foraj sînt în medie cu 2—3 000 de metri liniari mai reduse decît posibilitățile de acțiune în cazul unei dotări corespunzătoare cu astfel de sape.

Unitățile furnizoare produc asemenea greutăți beneficiarilor în special la sortimentele care sînt solicitate în serii mici, deoarece interesul lor se îndreaptă în principal spre prelucrarea și onorarea cu prioritate a produselor cu serii mari de fabricație, ceea ce le permite realizarea în procesul de producție a unor productivități și eficiențe superioare, sau a unor produse cu tehnologie cunoscută și bine însușită de mai mulți ani de zile, care se fabrică deci mai ușor și mai repede (cum ar fi sapele cu role, cu rulmenți, cu ungerea rulmenților cu fluidul de foraj). În acest context, după părerea noastră, focarul de interes al tuturor factorilor ar trebui să se deplaseze rapid și responsabil de la satisfacerea cu prioritate a unor interese înguste, sectoriale, la rezolvarea cerințelor întregii economii naționale. Ca urmare, **întreprinderile producătoare de subansamble tehnologice din cadrul industriei construcțiilor de mașini ar trebui să-și concentreze mai mult eforturile pentru a-și adapta mai operativ producția la cerințele specifice ale beneficiarului, pentru trecerea la fabricația de serie a sapelor cu lagăre de alunecare și cu lagăre etanșe, pentru adaptarea lor dimensională la cerințele săpării găurilor de sondă cu productivități ridicate și consumuri tehnologice minime.** O activitate substanțial sporită calitativ în această direcție va trebui să o desfășoare și Baza de aprovizionare a trustului, care — după părerea specialiștilor din cadrul unităților petroliere beneficiare — va trebui să-și depășească mai repede rolul de simplu intermediar între producător și destinatar, în care se mai află uneori în prezent. Aceasta, pe de o parte, centralizînd comenzile de dimensiuni reduse ale mai multor beneficiari din țară la produsele menționate, ceea ce ar elimina dezavantajul seriilor mici la producător, iar, pe de altă parte, creîndu-și pe această bază anumite stocuri de siguranță la dispoziția celor interesați, ceea ce ar putea contribui direct la creșterea rapidă și livrarea în economie a unor cantități sporite de țiței.

2 **Asigurarea din vreme și în cantitățile necesare a pieselor de schimb necesare pentru motoare, în general a echipamentelor auxiliare și a accesoriilor, a sculelor, necesare la forjă.** Este vorba de arborii cotiți, pe care producătorul (întreprinderea „23 August" București) preferă să-i folosească la fabricarea unor cantități suplimentare de motoare, decît să-i livreze ca piese de schimb. Dat fiind că din această cauză un număr de peste 40 de motoare ale unităților trustului stau de multă vreme la reparat la întreprinderea I.R.T.M.G. Poiana Cîmpina, fără a avea șansa de a fi rapid repuse în circuitul acțiunilor de extracție a țițeiului sau gazelor tocmai din lipsa unor asemenea arbori cotiți, se impune ca furnizorii de astfel de piese să urgenteze livrarea lor la beneficiari.

În ce privește sculele de foraj, pentru ca unitățile să fie aprovizionate ritmic, se impune ca factorii de resort să urgenteze definitivarea nominalizării producătorilor în primul rînd la chiolbași (una din piesele de legătură dintre cîrlig și elevatorul pe care se sprijină instalația), a căror sarcină de fabricație se „plimbă" de mai mulți ani de la un producător la altul, precum și la pene lungi de 5 țoli pentru instalațiile ce execută foraj la mare adîncime, la care încă nu este stabilit un furnizor etc.

Perfecționarea organizării muncii

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII producției și a muncii a stat, de asemenea, permanent în atenția specialiștilor din cadrul Trustului petrolului Tîrgu-Jiu, ca o modalitate eficientă de sporire a producției de țiței și de creștere a eficienței, prin efort propriu, fără investiții suplimentare. În acest sens eforturile desfășurate au fost concentrate în următoare direcții :

● **îmbunătățirea structurii organizatorice a trustului.** Astfel, dacă pînă în anul 1980 structura organizatorică era calată pe o simplă schelă de foraj la Craiova, care datorită extinderii activității în toată Oltenia nu mai putea cuprinde în condiții de eficiență coordonarea și controlul producției, în anul acesta a fost organizată încă o nouă unitate la nivel de schelă la Cărbunești. Perfecționarea în acest fel a organizării activității trustului permite prin reducerea zonei de activitate a fiecărei schele, un control mai operativ și o mai bună cuprindere, o asistență tehnică mai completă și mai complexă a întregii activități desfășurate. Totodată, însă, se cere menționat faptul că aceste premise favorabile nu au fost în totalitate valorificate, deoarece nu s-a reușit încă, în cadrul noii schele de la Cărbunești, o dotare cu personal și cu baza materială (ateliere, garaje, rămpi) la nivelul necesarului fundamentat și aprobat. În acest sens, trebuie acordată de către conducerea trustului o mai mare atenție consolidării organizatorice în cel mai scurt timp a schelei din Cărbunești, care să permită valorificarea maximă a perfecționărilor aduse în desfășurarea activității ;

● **organizarea unei baze de întreținere a materialelor din dotare necesare pentru activitatea de foraj.** Lipsa unei asemenea unități a provocat în anii trecuți mari greutăți în săparea de noi sonde, în desfășurarea activității cu o eficiență înaltă. În ultima perioadă problema a fost serios luată în studiu pentru realizarea unei dimensionări cît mai adecvate nevoilor reale, s-au elaborat studii în acest sens și, pe această bază, s-a trecut le elaborarea documentației de execuție tehnico-economică. Deosebit de important în prezent este însă ca toți factorii implicați să depună eforturi sporite pentru finalizarea și aprobarea documentației acestei baze de întreținere a materialelor din dotare necesare pentru buna desfășurare a activității, ca premisă importantă în sporirea cantității de țiței extras. Rezolvarea acestei probleme va permite, totodată, și o reducere substanțială a cheltuielilor de producție, dat fiind că în prezent, pentru a-și acoperi nevoile pe care le are în această direcție, trustul din Tîrgu-Jiu este nevoit să facă apel la unități specializate, situate tocmai în Ploiești, ceea ce încarcă substanțial costurile extracției țițeiului ;

● **asigurarea unei continuități sporite a fluxului tehnologic prin îmbunătățirea organizării activităților care condiționează direct productivitatea obținută în activitatea de foraj.** Este vorba de construirea, într-o viziune organizatorică perfecționată — cu respectarea riguroasă a exigențelor impuse de desfășurarea operativă și cu randamente superioare a fluxului tehnologic — a instalațiilor de suprafață necesare în acest scop (realizarea de stații care să permită prepararea centralizată a fluidelor de foraj, stații de compresoare, parcuri separatoare și conducte de evacuare). Pentru aceasta se impune însă ca să se realizeze o operativitate mai mare în elaborarea documentației necesare de către Institutul de cercetări și proiectări petroliere Cîmpina, precum și în avizarea ei de către factorii responsabili. Aceeași atenție se cere acordată și în materializarea cît mai rapidă în practică a prevederilor documentației, deoarece orice întîrziere este de natură să ducă la diminuarea randamentelor operațiunilor de foraj și de extracție a țițeiului.

În rezolvarea acestor probleme, responsabilități sporite revin conducerii trustului petrolului, în special în direcția perfecționării activității pe care o desfășoară în ce privește pregătirea executării acestor noi lucrări, precum și în general a tuturor noilor investiții ; aceasta cu atît mai mult cu cît în anii trecuți au mai existat cazuri în care desfășurarea activității de conducere, coordonare și organizare, fără a avea permanent în vedere perspectiva de dezvoltare a diferitelor zone într-un orizont de timp mai larg, a condus la efectuarea unor pregătiri nu întotdeauna corespunzătoare a lucrărilor de dezvoltare a activității, la întîrzieri în elaborarea documentației, în avizarea și finanțarea lor.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

În întîmpinarea Congresului sindicatelor

AMPLĂ MOBILIZARE DE FORȚE PENTRU REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI

IN AMPLA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ care se desfășoară în întreaga țară pentru realizarea exemplară a sarcinilor din planul acestui an la toți indicatorii, precum și a angajamentelor asumate, un obiectiv deosebit de important pentru fiecare întreprindere îl reprezintă îndeplinirea integrală a producției fizice și nete planificate, de o calitate și cu o eficiență înalte, dat fiind că de rezultatele muncii depuse depind în mod hotărîtor creșterea nivelului de trai, a avuției naționale, prosperitatea și bunăstarea întregului popor. În mobilizarea largă a energiilor creatoare ale oamenilor muncii în această direcție un rol însemnat revine organizațiilor sindicale, care în întîmpinarea apropiatului Congres al sindicatelor își intensifică eforturile pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, ridicarea gradului de satisfacere a cerințelor beneficiarilor interni și externi, sporirea beneficiilor realizate în fiecare unitate economică.

Un aport însemnat în realizarea volumului și calității producției fizice, nete, și marfă vîndută și încasată la nivelul prevederilor de plan în întreaga economie națională îl au preocupările consecvente, munca creatoare care se desfășoară pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor la acești indicatori în două ramuri de bază pentru dezvoltarea economică a țării : metalurgia și construcțiile de mașini. În aceste sectoare ale economiei este realizată, cu sprijinul organelor sindicale din întreprinderi, centrale industriale, al Uniunii sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini, o puternică concentrare de forțe a tuturor celor ce muncesc în direcția realizării producției și a eficienței planificate prin accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor, creșterea gradului de utilizare a fondurilor fixe din dotare, reducerea cheltuielilor materiale, accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții începute, perfecționarea aprovizionării tehnico-materiale, inclusiv a cooperării în producție, sporirea performanțelor produselor, realizarea unei noi calități în întreaga activitate desfășurată.

Creșterea productivității și reducerea costurilor, domenii de afirmare a inițiativei creatoare

AVÎND LA bază rezultatele însemnate obținute în anul și cincinalul trecut, în perioada parcursă din acest an, în întreprinderile din ramura metalurgiei și cea a construcției de mașini s-au obținut realizări de primă importanță atît în ceea ce privește aprovizionarea economiei cu sortimente valoroase de metal la nivelul cerințelor fundamentate ale beneficiarilor, cît și în ce privește realizarea unor utilaje și instalații tehnologice complexe, a unor procedee de fabricație moderne, de înaltă eficiență, ceea ce a reprezentat și reprezintă în continuare o contribuție valoroasă la promovarea accelerată a progresului tehnic în întreaga economie, creșterea calității și competitivității produselor, ridicarea eficienței și întărirea rolului țării noastre în circuitul mondial de valori.

În primele două luni din acest an planul a fost îndeplinit și depășit în întreprinderile din metalurgie la oțel brut cu 8 400 t, la oțel aliat cu 10 600 t, la laminate finite pline cu 15 000 t, la țevi fără sudură cu 9 400 t, precum și la alte produse, iar în cele constructoare de mașini cu 106 unități fizice la tractoare, cu 10,2 mil. lei la produse ale industriei de mecanică fină și optică, cu 12,6 mil. lei la mașini-unelte de prelucrat metale, cu 18 mil. lei la pompe centrifugale, cu 14 unități fizice la locomotive și vagoane de călători, cu 9,5 mil. lei la mașini și utilaje pentru construcții, la mașini și utilaje miniere, la mașini pentru industria ușoară și multe altele.

Preocupările orientate în vederea **realizării integrale a producției fizice și nete au avut ca principale axe de concentrare creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.** Iată de ce în unitățile economice cu rezultate bune în acest an în realizarea indicatorilor producție fizică, netă și marfă, printre care amintim Combinatul siderurgic Reșița, Întreprinderea de aluminiu Slatina, Combinatul metalurgic Cîmpia-Turzii, întreprinderile „Tractorul" Brașov, cea de rulmenți din Alexandria, „Semănătoarea"-București, Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, productivitatea muncii era în medie cu circa 7% mai mare față de perioada corespunzătoare a anului trecut, iar cheltuielile totale la o mie lei producție-marfă cu 6,5—7,5% mai scăzute.

O altă realizare însemnată, cu rol hotărîtor în înregistrarea rezultatelor semnalate au constituit-o **organizarea și extinderea** — cu sprijinul și sub îndrumarea directă a organizațiilor sindicale — a **inițiativelor și metodelor avansate de muncă.** Dintre numeroasele acțiuni de acest gen din întreprinderi au fost selecționate un număr de 14 inițiative cu o mai largă aplicabilitate și eficiență în producție, pentru extinderea și generalizarea cărora în întreaga ramură s-a acționat cu consecvență, pe baza unor programe speciale. Se poate menționa faptul că a fost aplicată cu rezultate bune la Combinatul siderurgic Hunedoara inițiativa „Întreaga producție de fontă peste plan cu cocs economisit", la Întreprinderea mecanică Muscel — „Poliservirea mașinilor", „Nici un utilaj sub randamentul planificat, nici un minut nelucrat", la Rulmentul Brașov „Micronul, gramul, secunda", la întreprinderea de mașini-unelte și agregate București „Autocontrolul calității" etc. Pentru a nu oferi decît un exemplu se poate arăta că aplicarea inițiativei „Contul colector de economii al grupei sindicale" a contribuit la realizarea în anul trecut în ramura construcțiilor de mașini a unei economii de metal de peste 32 650 t, iar la Combinatul siderurgic Hunedoara s-au economisit pe această cale în cincinalul trecut 31 000 t cărbune pentru cocs, 7 800 t cărămizi refractare, 6 000 t feroaliaje, 6 400 t fontă etc.

Orientări și priorități în valorificarea mai largă a potențialului productiv

ÎN ACEST AN și în întregul cincinal actual, în fața metalurgiei și a construcției de mașini stau sarcini însemnate : producția de oțel în 1981 va tre-

bui să atingă 14,6 mil. t, dezvoltîndu-se în special fabricația de oțeluri speciale, aliate și înalt aliate ; în construcția de mașini vor trebui atinse ritmuri de creștere ale producției în medie de peste 10% ,iar în unele dintre subramurile sale — purtătoare de tehnică de vîrf — creșteri superioare (la echipamente de electronică industrială — 14,5%, la mijloace de automatizare electronice și electrotehnice 14,4%, la mecanică fină, optică și echipamente hidropneumatice 22,5%, la mașini aschietoare de prelucrat metale 33,4%), această ramură contribuind în totalitatea ei cu peste 80 de procente la asigurarea utilajelor și instalațiilor necesare programului de investiții, la creșterea de peste 1,8 ori a exportului. Realizarea acestor obiective de larg interes pentru întreaga economie națională face necesară **o mobilizare mai largă a potențialului productiv disponibil,** întărirea eforturilor depuse în vederea creșterii productivității și eficienței prin :

● **Ridicarea gradului de utilizare a capacităților de producție existente la nivelul parametrilor proiectați.** Pentru că, dacă este adevărat că la anumite mașini și utilaje se înregistrează indici înalți de utilizare (la instalațiile de laminare, 95,1 la strunguri carusel, 90,0 la freze portale, 95,3 la mașini de danturat cilindri, 95,3 la mașini de danturat curb), tot atît de adevărat este că există încă anumite utilaje cu o folosire redusă (instalațiile de turnare a oțelului în semifabricate, mașinile de trefilat sîrmă, instalațiile pentru țevi, anumite tipuri de mașini-unelte etc.). La instalațiile de laminare pentru țevi fără sudură, de pildă, realizarea pe total M.I.M. a unui indice de numai 63,8% se datorează lipsei de eboș pentru laminarea la rece de la întreprinderea de țevi „Republica" din București, funcționării sub parametrii proiectați a unui laminor la Întreprinderea de țevi din Roman (indice de folosire 61,5%), precum și lipsei de forță de muncă și deficiențelor existente în asigurarea materialului semifabricat de la întreprinderea „Laromet"-București.

Pentru sporirea indicelui de utilizare a fondurilor fixe apare necesar ca în continuare să se acorde o atenție mai mare realizării unei ritmicități sporite în aprovizionarea cu materii prime și materiale, înlăturării schimburilor neprogramate (la I.M. Iași, I.P.A. Slatina, C.O.S. Tîrgoviște), asigurării ritmice a sculelor în toate varietățile solicitate, inclusiv a celor care necesită la confecționare oțeluri înalt aliate, lărgirii capacităților de producere a semifabricatelor turnate și forjate grele, accelerării asimilării pieselor de schimb pentru mașini-unelte (aparatură hidropneumatică, electrică și electronică), asigurării forței de muncă.

În legătură cu acest ultim aspect se cere semnalat faptul că pentru a cunoaște mai bine influența factorului „lipsa de forță de muncă" asupra nivelului de utilizare al mașinilor-unelte (care, după estimări actuale, determină 32% din timpul neutilizat), specialiștii din M.I.C.M. apreciază necesară îmbunătățirea metodologiei actuale de urmărire.

Ar fi util în acest sens ca în darea de seamă asupra utilizării fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor-unelte (Ind. 5) **să se evidențieze distinct** volumul de ore neutilizate din lipsă de efective de muncitori față de cele neutilizate ca urmare a neprezentării la serviciu a forței de muncă încadrate din orice cauză (concedii, învoiri, absențe), separare care în prezent nu se efectuează distinct, ceea ce permite ca unele unități, cu toate că au depășit numărul de muncitori planificat, să raporteze lipsa forței de muncă ca o cauză a neutilizării fondurilor fixe.

● **Accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor.** În întreprinderile românești au fost elaborate și asimilate în producție numeroase produse și tehnologii moderne, cu parametri tehnico-funcționali superiori, situați la nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial. Amintim printre cele recente: oțeluri de înaltă puritate obținute prin retopire electrică sub zgură sau prin tratament sub vid pentru industria aeronautică, energetică, rulmenți, autovehicole, materiale rezistive pentru industria electrotehnică și electronică, oțeluri inoxidabile și refractare, sape cu conuri armate cu știfturi din carburi sinterizate, centre de prelucrare de alezat și frezat, echipamente de conducere cu minicalculator a proceselor de producție, strunguri gigant ș.a.

Totuși, chiar în aceste condiții **se simte necesitatea unei mai mari concentrări de forțe** în acest domeniu, **care să permită realizarea în totalitate, în toate unitățile, a prevederilor planurilor tehnice, precum și scurtarea duratei de asimilare în fabricație a noutăților tehnice și tehnologice,** în principal prin urgentarea punerii în funcțiune a noilor capacități de producție cu termene în semestrul I al acestui an pentru profile ușoare din oțeluri carbon de calitate slab aliate și aliate, (la C.O.S. Tîrgoviște, pentru blumuri din oțel, laminate pentru industria aeronautică la C.S. Galați și Hunedoara etc.), perfecționarea mecanismului cooperării în producție (în special între unitățile M.I.M.C.), creșterea operativității beneficiarilor în elaborarea și avizarea documentației de execuție, utilizarea în măsură sporită a capacității sculăriilor pentru activitatea de înnoire, îmbunătățirea modului cum este organizată activitatea de îndeplinire a planului tehnic în cadrul unor unități economice, prin degrevarea în mai mare măsură a serviciilor tehnice de alte sarcini curente de urmărire a planului la produse care nu sînt noi (unele întreprinderi din cadrul C.I.U.T.M.R., C.I.E.T.C., C.I.E.T.A.).

Iată un exemplu semnificativ. In cadrul întreprinderilor Centralei industriale de utilaj energetic neorientarea cu prioritate a eforturilor (în special la întreprinderea „Vulcan"-București și C.U.G. Cluj-Napoca) spre realizarea planului tehnic a condus la înregistrarea de întîrzieri în finalizarea Programului de asimilare a cazanelor energetice cu funcționare cu combustibil solid (lignit inferior). Desigur, au fost întîmpinate unele greutăți și din partea beneficiarilor, care nu au asigurat condiții corespunzătoare de omologare (gospodăria de combustibil, consumatori, lignit din sortul prevăzut în proiecte etc.), deși unii dintre ei erau în cadrul aceluiași ministru (M.I.C.M.) cu furnizorul (exemplu, întreprinderea „Unio" Satu-Mare secția Carei, pentru cazanele de 10 t/h și 10 Gca 1/h); totuși C.I.U.E.M.M.R., va trebui să depună eforturi sporite în această direcție. De altfel, unitățile acestei centrale vor trebui să trateze cu mai multă atenție și programul de fabricație a microhidroagregatelor (furnizor I.C.M. Reșița, subfurnizor întreprinderea „Electromotor"-Timișoara), urgentînd programul de asimilare a echipamentului electric, în special a generatoarelor electrice.

● **Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale de producție,** dat fiind că este deosebit de important pentru fiecare întreprindere și pentru economia națională nu numai să se realizeze producția fizică, ci și ca ea să fie fabricată cu consumuri cît mai reduse de materii prime, combustibil și energie. În acest sens apare necesar să se acționeze mai consecvent și mai eficient în unitățile metalurgice pentru reducerea consumului de cocs cu cel puțin 5 kg pe tonă față de anul 1980 (în special la C.S. Reșița și C.S. Hunedoara prin menținerea temperaturii ridicate a aerului insuflat la furnale, efectuarea la termen și de calitate a reparațiilor capitale planificate ale cauperelor și furnalelor) ; creșterea coeficientului de scoatere a metalului cu 2% (prin extinderea la oțelării a închizătoarelor cu sertar, îmbunătățirea prafurilor și plăcilor termoizolante și exoterme, creșterea ponderii oțelului necalmat, aplicarea turnării continue pe scară largă) ; economisirea feroaliajelor, a cărămizilor refractare, extinderea valorificării resurselor energetice refolosibile (la C.S. Galați, C.O.S Tîrgoviște ș.a.). În întreprinderile constructoare de mașini în acest an economii materiale de amploare (în special de metal) se vor realiza ca urmare a acțiunilor de reproiectare și modernizare a produselor (motoare, pompe, ventilatoare, armături industriale, vagoane, locomotive ș.a.), de elaborare și introducere de noi tehnologii (sinterizarea pulberilor, tratamente termice de nitrurare ionică, sudarea țevilor la placă cu fascicol de electroni ș.a.), pe seama cărora se va realiza 60% din reducerea cheltuielilor materiale în acest an, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb, măsuri prin care coeficientul de utilizare al laminatelor finite pline va ajunge la 86%, iar producția obținută pe tona de metal va ajunge în anul 1981 la peste 42 000 lei/t. Certitudinea atingerii acestor obiective este dată de realizările deja obținute în primele două luni a.c. în numeroase întreprinderi : la Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, prin reproiectarea șasiului la vagoanele pulverulente, consumul de metal s-a redus cu 440 kg/vagon, la Combinatul siderurgic Hunedoara prin turnarea oțelului sub protecție de gaze inerte s-a îmbunătățit calitatea metalului fabricat fără a mai fi nevoie de consum de feroaliaje, la întreprinderea „Electromureș" Tîrgu-Mureș, prin aplicarea de tehnologii de recuperare, s-au economisit de la începutul anului 300 t de cupru și 142 t de aluminiu ș.a.

Măsurile și acțiunile întreprinse, cele care se vor aplica în continuare, sînt de natură să contribuie la valorificarea în măsură sporită a capacității creative și organizaționale a specialiștilor, a tuturor oamenilor muncii din metalurgie și construcții de mașini în vederea îndeplinirii integrale a producției fizice și nete prevăzute în planul acestui an.

Gheorghe VÎRTEJIANU,
vicepreședinte al Uniunii sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini

Piloni ai creșterii eficienței

Utilizarea rațională, eficientă, a fondurilor fixe

FOLOSIREA rațională, intensivă, cu randament și eficiență înalte a fondurilor fixe reprezintă un factor însemnat de sporire a producției fizice și nete, o cerință de bază pentru valorificarea în grad cît mai ridicat a zestrei tehnice moderne existente în dotarea unităților noastre economice. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Este un lucru, care într-adevăr constituie o mîndrie pentru patria noastră, faptul că dispunem astăzi de fonduri fixe de aproape 2 000 miliarde lei. Cu aceste mijloace putem asigura o dezvoltare uriașă a avuției noastre naționale. Trebuie să le folosim cum trebuie, să asigurăm ca ele să producă din plin, să producă economic !"**

În lumina acestor sarcini de o deosebită importanță, și în întreprinderile sectorului 2 al Capitalei s-au întreprins și se depun în continuare ample eforturi pentru perfecționarea organizării în bune condițiuni a activității de exploatare, întreținere și reparații a mașinilor și utilajelor, asigurarea necesarului planificat de forță de muncă cu număr și pe specialități, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, redistribuirea instalațiilor tehnologice nefolosite, accelerarea introducerii progresului tehnic în producție ca principale direcții de acțiune în vederea obținerii în acest an a unor indici superiori de utilizare ai fondurilor fixe.

Valorificare înaltă a potențialului productiv disponibil

PREOCUPĂRILE consecvente existente în întreprinderile sectorului de mobilizare la un nivel tot mai ridicat a valorosului potențial productiv disponibil s-au concretizat în îndeplinirea, încă de la 18 septembrie 1980, a sarcinilor de plan pe cincinalul 1976—1980 la producția industrială, ceea ce a permis depășirea prevederilor planificate la acest indicator cu circa 9 miliarde lei. Rezultate bune s-au obținut și la nivelul anului 1980 : la producția marfă depășirea a înregistrat 469 milioane lei, iar prevederile la producția netă au fost realizate cu un plus de 428 milioane lei. Aceste realizări s-au obținut pe baza sporirii productivității muncii efectiv realizate cu 2 819 lei/lucrător față de sarcina de plan, creșterii indicelui de utilizare a mașinilor-unelte la 86,4, realizării de economii de 1,6 lei/1 000 lei cheltuieli totale de producție și de 4,1 lei/1 000 lei cheltuieli materiale.

În primele luni ale anului 1981 asemenea realizări au fost continuate și amplificate : astfel, la 1 martie a.c. la producția marfă s-a înregistrat o depășire a planului cu peste 40 mil. lei, iar la producția netă cu 12 mil. lei, concretizate în livrarea suplimentară a unor produse fizice de o deosebită însemnătate pentru întreaga economie națională : produse ale industriei electrotehnice în valoare de 6,4 mil. lei, din care mijloace de automatizare — 5,7 mil. lei, produse ale tehnicii electronice de calcul — 28,6 mil. lei, pompe centrifugale — 9,5 mil. lei, produse de mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice — 21,2 mil. lei, prefabricate din beton armat — 6 000 m³ și altele.

În cadrul complexului de preocupări care au condus la obținerea rezultatelor semnalate, se poate aprecia că **un loc deosebit de important l-a ocupat urmărirea cu perseverență a utilizării raționale și complexe a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotarea unităților economice ale sectorului, a suprafețelor productive la întreaga lor capacitate.** Ca urmare a activității desfășurate pe tot parcursul anului 1980, s-a reușit ca, în final, nu numai să se înregistreze în întreprinderile fruntașe și pe total sector realizări superioare în folosirea capacităților, ci să se obțină rezultate mult îmbunătățite și în întreprinderi care au încheiat anul 1979 cu niveluri modeste ale indicilor de utilizare a fondurilor fixe (Întreprinderea de echipamente periferice — I.E.P.E.R. 82,9 față de 58,2 ; Întreprinderea de calculatoare electronice 85,6 față de 33,2 ; Întreprinderea de cinescoape 87,7 față de 85,3 — graficul nr. 1 și 2).

În paralel cu rezultatele obținute se cere menționat și faptul că, cu toate eforturile depuse, în întreprinderile din sector mai există încă, însemnate rezerve în folosirea mașinilor și utilajelor pe linia programării judicioase a timpului de lucru maxim disponibil, a asigurării forței de muncă, de calificarea necesară, a respectării disciplinei tehnologice și a muncii.

Amplă mobilizare a factorilor de folosire intensivă a mijloacelor tehnice din dotare

PENTRU atingerea în anul 1981 a unor niveluri superioare de utilizare a zestrei tehnice din dotarea unităților noastre și obținerea pe ansamblul sectorului a unui indice de folosire a fondurilor fixe de peste 87%, încă din trimestrul IV al anului trecut în întreprinderi s-a efectuat o analiză riguroasă a fondului de timp de lucru pe grupe de mașini, pe baza căruia au fost determinate resursele și problemele existente, precum și unele modalități de soluționare a lor. Important de semnalat, pe această linie, este și faptul că **la începutul lunii martie secretariatul Comitetului de partid al sectorului a analizat în amănunțime rezultatele obținute în direcția utilizării mașinilor și utilajelor și a adoptat noi măsuri menite să conducă în acest an la valorificarea complexă a rezervelor identificate.**

Graficul nr. 1

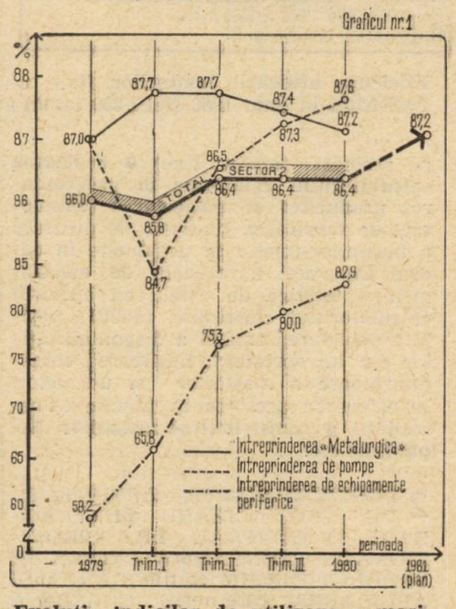

Evoluția indicilor de utilizare a mașinilor în anii 1979—1980

Acțiunile întreprinse în acest an au avut cu prioritate în vedere :

1 ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII, punîndu-se accentul pe ● **reamplasarea mașinilor-unelte pe aceleași suprafețe,** crescînd densitatea încărcării și, implicit, valoarea producției nete la unitatea de suprafață productivă ● **organizarea fluxurilor tehnologice, îmbunătățirea transportului uzinal** (la I.E.P.E.R., prin optimizarea fluxului tehnologic în secția de montaj prin reamplasarea posturilor de lucru și reproiectarea traseelor de mișcare a reperelor și subansamblelor s-a obținut o producție suplimentară de 5 mil. lei

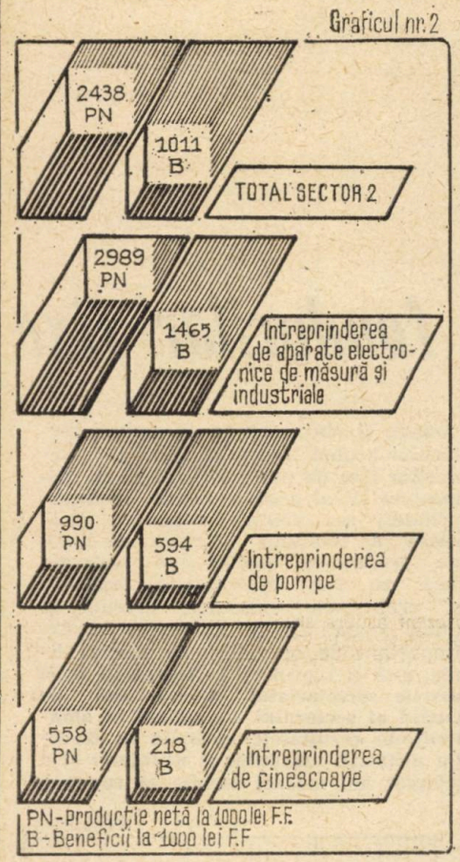

Eficiența utilizării fondurilor fixe înregistrată în anul 1980 (lei/1 000 lei F.F)

pe aceleași fonduri fixe) ● **utilizarea calculatorului electronic în programarea producției și respectarea tehnologiei de fabricație.** (indicele de utilizare a mașinilor-unelte se urmărește în cadrul Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul cu ajutorul calculatorului electronic, făcînd posibilă depistarea rapidă a disponibilităților din întreprinderi, încărcarea corespunzătoare a mașinilor și utilajelor, transferarea acestora în funcție de necesități) ● **redistribuirea mașinilor disponibile etc.**

2 PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE SPECIALIZARE ȘI COOPERARE, ÎN GENERAL DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ ÎN PRODUCȚIE PRIN ELABORAREA ȘI APLICAREA IDEII DE CREARE A UNEI ZONE ECONOMICO-INDUSTRIALE, ca mijloc de creștere a gradului de încărcare a fondurilor fixe, de sporire a eficienței în utilizarea lor. Pornind de la situațiile concrete existente în fiecare unitate economică s-a urmărit specializarea în unele unități economice unde sînt condiții favorabile, canalizînd **cooperarea nu numai în cadrul unei centrale sau platforme industriale, ci la nivelul zonei ce cuprinde axa Pipera-Obor,** facilitată și de existența căii de comunicație directă și de necesitatea împletirii activităților de tip electronic cu cele de tip mecanic. Această activitate a fost optimizată și în ideea asigurării portofoliului de comenzi la nivelul dotării existente, urmărind însă și căile sporirii eficienței economice prin specializare-cooperare : creșterea seriei de fabricație, creșterea gradului de prelucrare industrială a reperelor și a coeficientului de utilizare a metalului și altor materii prime și materiale, standardizarea și tipizarea S.D.V.-urilor, programarea optimală a operațiilor tehnologice etc. În acest sens s-a acționat, de pildă, la I.E.P.E.R. care execută un important volum de colaborări pentru unitățile „Romcontrol Data", „Electronica", Calculatoare etc. ; la „Conect" se realizează calibrații pentru Întreprinderea de țevi sudate, de asemenea, tuburi extrudate din aluminiu pentru condensatoarele electrolitice de la I.P.R.S. Băneasa ș.a.

3 ÎMBUNĂTĂȚIREA DESFĂȘURĂRII ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII A UTILAJELOR cu sprijinul colectivelor de specialiști din compartimentele mecano-energetice și de autoutilare din unitățile cu experiență înaintată. În majoritatea întreprinderilor, prin creșterea exigenței față de activitatea acestor compartimente și prin extinderea preocupărilor pentru recondiționarea și confecționarea pieselor de schimb cu forțe proprii s-a realizat reducerea substanțială a opririlor pentru reparații accidentale, cît și scurtarea termenelor de staționare a mașinilor pentru reparații curente, capitale sau revizii tehnice. Astfel, la Întreprinderea de mecanică fină, prin **pregătirea din timp a pieselor de schimb și prin organizarea de echipe specializate de întreținere și reparații** pe secții productive și grupe de mașini s-a redus cu 17% timpul pentru reparații curente și capitale evident, fără diminuarea calității lor ; la I.I.R.U.C. pregătirea anticipată a seturilor de piese de uzură mare a condus la creșterea indicelui de utilizare cu 1% ; la Întreprinderea de pompe în anul 1980 s-au folosit piese recondiționate în valoare de cca. 5 mil. lei, iar pentru 1981 se preconizează ridicarea valorii acestora la peste 8 mil. lei ; la „Electroaparataj" prin recondiționare au fost redate circuitului productiv peste 800 repere piese de schimb pentru 25 de utilaje ș.a.

Alături de rezultatele bune trebuie precizat însă și faptul că mai există o serie de probleme a căror soluționare trebuie să stea mai mult în atenția specialiștilor pentru o rezolvare operativă în toate întreprinderile unde ele se mai manifestă : este vorba de stabilirea unei evidențe mai riguroase a pieselor recondiționate, de asigurarea din timp a pieselor de schimb necesare etc. Deosebit de important pentru creșterea gradului de utilizare ar fi, după părerea noastră, și am și început unele acțiuni în acest sens, ca **în fiecare întreprindere să se înțeleagă necesitatea și să se acționeze din timp pentru elaborarea unei adevărate strategii de acțiune care să facă posibil ca să nu se treacă la recondiționări sau asigurări de piese abia după ce utilajul s-a defectat și stagnează producția,** așa cum se mai întîmplă uneori în prezent.

4 ASIGURAREA NECESARULUI FUNDAMENTAT ȘI APROBAT DE FORȚĂ DE MUNCĂ PE MESERII, CATEGORII ȘI SPECIALITĂȚI ÎN FUNCȚIE DE PROGRAMUL DE FABRICAȚIE, precum și întocmirea unor planuri corespunzătoare pentru perfecționarea și calificarea muncitorilor. Încă din anul 1980 numărul muncitorilor policalificați în cadrul sectorului nostru era de 3 818 persoane, adică cu aproape 10% mai mult față de anul 1979 ; un număr de 4 310 muncitori deserveau mai multe mașini, adică se înregistra un spor în acțiunea de policalificare și poliservire de peste 10% față de 1979, iar acțiunea de reducere a personalului indirect productiv se cifra la circa 2 000 de muncitori. Prin acțiunile întreprinse la Întreprinderea de pompe, „Electroaparataj", „Suveica", I.P.R.S. Băneasa, „Metaloglobus", Întreprinderea de cinescoape, de calculatoare electronice, a fost calificat și trecut în sectoarele direct productive circa 14% din personalul auxiliar și indirect productiv.

Și în această direcție se poate aprecia că eforturile depuse pot fi și trebuie mult amplificate în acest an în special pe linia policalificării, poliservirii mașinilor și reducerii personalului indirect productiv (la I.I.R.U.C., „Conect", „Electronica" ș.a.) Pentru realizarea unei eficiențe sporite în acest sens se cer avute însă în vedere, de către factorii responsabili și următoarele aspecte :

● în condițiile în care nivelul tehnic al utilajelor a crescut foarte mult și automatizarea a pătruns vertiginos în producție, noțiunea de muncitor indirect productiv a suferit după părerea noastră anumite modificări în unele sectoare productive față de ceea ce reprezenta cu 10 ani în urmă. Spre exemplu, la Filatura română de bumbac, pe linia automată de ringuri, prezența reglorilor specializați pentru aceste mașini a devenit hotărîtoare pentru asigurarea ritmicității producției, în timp ce numărul operatorilor și rolul acestora în exploatarea utilajului a scăzut. Apreciem în aceste condiții specifice că muncitorii din categoria reglorilor mașinilor automatizate ar putea fi incluși în cadrul muncitorilor direct productivi, ceea ce ar conduce la mai buna utilizare a acestor fonduri fixe ;

● în prezent ansamblul actelor normative care reglementează raporturile de muncă nu prevăd dispoziții exprese referitoare la personalul policalificat, deși, în mod evident, ei se deosebesc de ceilalți muncitori sub aspectul complexității și importanței sociale a muncii depuse. Pentru a impulsiona procesul evident necesar al extinderii policalificării considerăm că este de dorit să se completeze prevederile din legislația muncii cu elemente specifice acestei categorii de personal.

REZULTATELE BUNE ÎNREGISTRATE în primele două luni din 1981 și măsurile elaborate care se vor aplica în continuare reprezintă premise solide ale realizării în acest an a unei mobilizări superioare a potențialului productiv disponibil și al îndeplinirii exemplare pe această bază a sarcinilor planului de producție la toți indicatorii.

Ion POPA
prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 2 al municipiului București

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

O componentă de bază a creșterii producției:
ÎMBINAREA EFICIENTĂ A ÎNGRĂȘĂMINTELOR CHIMICE CU ALȚI FACTORI DE INTENSIFICARE

TEHNICA în ansamblu și progresul tehnic în general au un caracter de sistem, în care părțile, elementele componente depind unele de altele și de întreg, intercondiționîndu-se, potențîndu-și efectele singulare și condiționînd, în final, întregul. De aici **caracterul integrat al activităților de intensificare în agricultură.** În cadrul amplelor deschideri pe care le oferă conceptul noii revoluții agrare — formulat de secretarul general al partidului — și complexul de acțiuni inițiate pentru înfăptuirea acesteia, se pune și problema unei strategii de creștere vizînd optimizarea utilizării resurselor, printr-o repartizare și folosire adecvată a acestora în timp și pe teritoriu.

Așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la cel de-al II-lea Congres al întregii țărănimi : **„Este necesar ca în fiecare județ, în fiecare consiliu unic agroindustrial să se facă analize și să se stabilească necesarul de elemente nutritive pentru toate categoriile de soluri, luîndu-se în considerație cerințele plantelor cultivate. Pe această bază să se stabilească programul de ridicare a fertilității solului, astfel încît peste tot să se obțină producții cît mai mari și mai stabile. Centrele de chimizare pe care le-am creat în cadrul consiliilor unice agroindustriale, acționînd în strînsă colaborare cu stațiunile experimentale și cu laboratoarele județene, trebuie să asigure, pe baza unor studii temeinice, aprovizionarea cu îngrășăminte chimice și aplicarea lor rațională, pe fiecare solă în parte. Totodată, este necesar să se acorde mai multă atenție folosirii îngrășămintelor naturale în scopul ridicării potențialului productiv al pămîntului".**

Pe fondul interacțiunii factorilor de intensificare, planificarea insuficient de rațională — în minus sau, uneori, chiar în plus — a unui factor determină dereglarea efectului celorlalte componente din sistemul de intensificare. În condițiile deteriorării balanței materiilor prime și a energiei pe plan mondial, în strategia de optimizare a factorilor de intensificare este necesar să se aibă în vedere și economisirea unor materiale deficitare, de exemplu, a îngrășămintelor chimice în agricultură.

Se impune, deci, tot mai mult o metodologie de determinare a soluțiilor progresului tehnic, pe fondul unei elasticități în repartizarea mijloacelor economice de producție pe teritoriu, punînd de acord generalul pe care-l reprezintă fondul total de resurse, cu particularul exprimat de dimensiunile fiecărei resurse în parte. Obiectivul final a unei astfel de opțiuni îl constituie realizarea optimului economic de îmbinare a resurselor naturale

Tabelul nr. 1

Efectul fertilizării, în complex cu alți factori de intensificare, la grîu
p — producție (kg) ; v — venit net (lei)

Variante ale factorilor de intensificare	Spor la ha	Tipuri de soluri și climate								
		Cernoziom levigat și freatic umed	Cernoziom, brun și brun roșcat	Cernoziom și brun	Cernoziom levigat și brun cernoziomoid	Brun mediu podzolit	Brun mediu și puternic podzolit	Brun mediu și puternic podzolit	Podzol	Aluvional
		FSS	SS	SU	FSS—SU	FSS—MU	SU	MU	SU	FSS
A	p	1 675	1 325	1 750	1 118	937	1 487	1 455	1 142	—
	v	1 675	1 345	1 779	1 019	735	1 569	1 490	1 017	—
B	p	1 325	1 325	1 305	—	1 260	2 005	—	—	—
	v	1 456	1 456	1 365	—	1 181	2 583	—	—	—
C	p	—	—	—	875	990	1 342	—	1 445	—
	v	—	—	—	695	973	1 389	—	1 220	—
D	p	—	—	—	—	690	1 190	—	1 090	
	v	—	—	—	—	64	820	—	708	
E	p	—	—	—	—	—	770	520	—	—
	v	—	—	—	—	—	245	331	—	—
F	p	1 890	2 760	—	—	—	—	—	—	—
	v	1 272	2 537	—	—	—	—	—	—	—
G	p	2 610	3 000	—	—	—	—	—	—	2 850
	v	1 801	2 647	—	—	—	—	—	—	2 576

F.S.S. — climat foarte slab, secetos ; S.S. — slab secetos ; S.U. — slab umed ; M.U. — moderat umed ;
A — îngrășăminte chimice ; B — îngrășăminte organice + chimice ; C — amendamente + îngrășăminte chimice ; D — amendamente + îngrășăminte organice + chimice ; E — amendamente + îngrășăminte organice ; F — irigații + îngrășăminte organice + chimice ; G — irigații + îngrășăminte chimice.

Tabelul nr. 2

Efectul fertilizării, în complex cu alți factori de intensificare, la porumb

p = producție (kg) ; v = venit net (lei)

Variante ale factorilor de intensificare	Spor la ha	Tipuri de soluri și climate					
		Cernoziom și brun roșcat	Cernoziom, brun slab podzolit	Brun slab podzolit, cernoziomoide	Brun și podzol	Podzol	Aluvional
		FSS—SS	FSS—SS	SU—MU	SU—MU	SU—MU	FSS
A	p	527	1 442	1 100	1 332	1 143	—
	v	123	1 197	859	980	627	—
B	p	—	320	—	1 253	1 255	—
	v	—	474	—	745	905	—
C	p	—	—	1 336	1 445	2 170	—
	v	—	—	1 050	1 220	1 914	—
G	p	10 728	—	—	—	—	4 110
	v	5 680	—	—	—	—	3 197

și economice, care să asigure producții mari, însă în condițiile resurselor date, folosite cît mai economic. Se fundamentează în acest fel dimensiuni și structuri ale factorilor de intensificare, care să asigure respectarea principiului rentabilității, concomitent cu obținerea producției în volumul și sortimentul date.

Pe plan teritorial, se vizează compoziții ale resurselor economice care să constituie astfel de optime zonale încît, asamblate la nivel național, să conducă la un optim general, marcat de structuri proprii ale economiei fiecărei zone, ce să asigure însă structurile necesare la nivel republican, în condițiile folosirii raționale a resurselor.

Pe fondul acestei concepții cu privire la efectul superior al combinațiilor zonale optime ale factorilor de intensificare, analizăm în cele ce urmează aportul îngrășămintelor chimice în diferite variante de combinare pe teritoriu cu alte mijloace economice de producție — irigațiile, îngrășămintele organice și amendamentele, la principalele culturi.

La cultura grîului, în cazul variantelor tehnologice de fertilizare pe fond irigat, amendat sau fertilizat cu îngrășăminte organice se obțin sporuri însemnate de producție cu un consum sensibil mai scăzut de îngrășăminte chimice (tabelul nr. 1).

În raport cu efectul administrării numai a îngrășămintelor chimice sînt evidente rezultatele superioare ale fertilizării cu îngrășăminte chimice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice sau amendat, pe teritoriile cuprinzînd agro-climate mai puțin favorabile agriculturii. De remarcat că între calcarizare și administrarea de îngrășăminte chimice există o corelație pozitivă, în timp ce între calcarizare și fertilizare cu îngrășăminte organice relația este negativă, sporurile de producție și venitul net avînd, în acest caz, valorile cele mai reduse dintre toate tehnologiile de fertilizare menționate. Așadar, pe terenurile calcarizate intervenția cu gunoi trebuie să se facă la intervale mai mari, pe măsura reducerii efectului calcarizării.

Irigațiile pe un teren fertilizat cu îngrășăminte chimice și organice determină cele mai mari sporuri de producție în zonele secetoase.

Redăm, în continuare, aportul diferitelor combinații ale factorilor de intensificare în procesul de fertilizare pe areale agroclimatice la cultura porumbului (tabelul nr. 2).

Sporurile de producție la porumb, determinate de îngrășămintele chimice aplicate singure sau în combinație cu alți factori de intensificare, sînt mai reduse decît la grîu — cu excepția variantei tehnologice de fertilizare cu îngrășăminte chimice în condiții de irigare, cînd plusul de producție este spectacular. Și la această cultură se remarcă aportul mai substanțial al combinațiilor de îngrășăminte chimice și organice, precum și îngrășămintele chimice și amendamente pe teritoriile cu soluri mai grele, acide și mai puțin fertile. În raport cu cultura grîului, la porumb efectul îngrășămintelor chimice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice este relativ mai redus ; în schimb, în condiții de amendare se dovedește a fi sensibil mai mare. Efectul însemnat al combinației de fertilizare îngrășăminte chimice + organice, atît la grîu cît și la porumb, se datorește influenței pozitive asupra mobilității fosforului în sol, datorită fertilizării organice, în condițiile aportului propriu de fosfor prin gunoi și ale îmbunătățirii activității biologice a solului.

Floarea soarelui valorifică mai deplin îngrășămintele chimice în condiții de irigare, obținîndu-se sporuri la producții de 1250—1500 kg/ha, și la venitul net de 2100—2200 lei/ha. La cultura cartofului, în zonele climatice mai umede, aplicarea îngrășămintelor chimice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice determină sporuri de producție și de venit net, sensibil mai mari față de cazul cînd se folosesc numai îngrășăminte chimice (9600 kg/ha, față de 6300 kg/ha spor de producție și 9017 lei, față de 5707 lei spor de venit/ha). Sfecla de zahăr reacționează favorabil la fertilizare în cadrul complexului de intensificare, în mod deosebit în condiții de irigare. Ansamblul de factori de intensificare pe fondul fertilizării conduce la sporuri de producție mai mari decît utilizarea numai a îngrășămintelor chimice pe cele mai multe dintre teoriile studiate, îndeosebi în tehnologiile de fertilizare pe fond irigat — și, de asemenea, în regim neirigat, în combinația îngrășăminte chimice + organice.

Combinațiile de factori de intensificare în procesul de fertilizare determină un nivel ridicat al efectului și eficienței economice la **plantele furajere perene**. Astfel, la trifoi, pe soluri podzolice, îngrășămintele chimice pe fond fertilizat cu îngrășăminte organice și amendat sînt valorificate la cotele cele mai înalte, cu un efect de 4000 kg/ha fîn spor de producție. Pe soluri brune podzolite, aplicîndu-se îngrășăminte organice în condiții de amendare se obțin sporuri de 4350 kg trifoi fîn la hectar — fapt deosebit de important prin posibilitatea de a economisi îngrășămintele chimice.

REZULTATELE permanente, cu privire la efectul și eficiența combinațiilor zonale optime ale factorilor de intensificare în agricultură, relevă faptul că sporirea masei de producție — proces de transformare biochimică a factorilor de producție — trebuie considerată ca o rezultantă a interferenței acțiunii acestor factori. Numai că, exprimînd legătura dintre legitățile biologice și cele economice, procesul tehnologic de transformare a investițiilor de muncă socială în produs solicită **respectarea anumitor combinații și proporții ale factorilor de intensificare, diferențiate pe teritoriu și culturi.** Necesitatea diferențierii tipurilor de intensificare și a dimensiunilor acestora pornește de la realitatea că factorii de producție se cer situați pe teritoriu în anumite proporții, determinate de condițiile naturale și economice variate. Altfel, se produce un dezechilibru între efort și efectul economic. Ca urmare, în scopul potențării efectului procesului de intensificare în agricultură, deciziile se orientează tot mai mult în direcția stabilirii „condițiilor optime ale factorilor" (cum le numește Georges Bublot) sau a „combinărilor rentabile" (după formularea lui Chombart de Leuwe).

Efectele deosebite ale utilizării îngrășămintelor chimice în cantități de cele mai multe ori mai reduse, dar într-o structură adecvată pe elemente de fertilizare și încadrîndu-se organic în complexul celorlalți factori, diferențiat pe teritoriu, pe culturi și în timp, pe fondul necesității unei valorificări superioare a condițiilor naturale și economice, evidențiază una din posibilitățile majore de care dispune agricultura noastră pentru a obține producții sporite, stabile și rentabile.

N. BRAȘOVEANU

Tipizarea în domeniul investițiilor din zootehnie

TEHNOLOGII, CONSTRUCȚII, INSTALAȚII CU EFICIENȚĂ ECONOMICĂ SUPERIOARĂ

REALIZAREA unei adevărate revoluții agrare, în ceea ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic, gradul general al activității satelor noastre înseamnă, pentru zootehnie — sector care deține de pe acum o pondere de 45 la sută în ansamblul agriculturii — o mecanizare mai avansată, modernizarea fermelor și complexelor, o calitate superioară a muncii și o mai mare responsabilitate din partea celor care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

Una din căile pe care se poate acționa în sensul celor menționate o reprezintă **tipizarea investițiilor din sectorul zootehnic**. În etapa de tipizare în construcții încheiată recent, circa 40 la sută din nomenclatorul de proiecte tip pentru agricultură și industria alimentară privesc tehnologii, construcții și instalații zootehnice sau care deservesc indirect acest sector.

Acțiunea de tipizare va continua, pe un plan calitativ superior. În legătură cu aceasta considerăm că unele din direcțiile care ar putea asigura o eficiență superioară sînt :

● o atentă inventariere pe teren a diferitelor soluții aplicate, selectîndu-le pe cele care, pe parcursul exploatării obiectivelor executate, s-au dovedit **corespunzătoare și viabile sub aspectul atît al tehnologiei, cît și al construcției** adăposturilor propriu-zise. Pe parcursul unei perioade destul de lungi, nu s-a ținut seama într-o măsură suficientă de tradiția existentă la noi privind creșterea animalelor în construcții mai modeste, dar mai comode pentru animale și — ceea ce este foarte important — executate cu **materiale locale** (piatră, cărămidă, lemn pentru construcții rurale ș.a.) ; s-a recurs cu prea multă ușurință la soluții greoaie, costisitoare, cu durată lungă de execuție, bazate pe folosirea de materiale energointensive — metal, ciment, bitum etc. Necesitatea schimbării acestei optici a fost din nou subliniată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la recentul Congres al țărănimii : **„În agricultură, ca și în întreaga economie națională, trebuie să acordăm o mai mare atenție creșterii eficienței investițiilor. Este necesar să se acționeze cu toate forțele pentru terminarea cît mai rapidă și darea în folosință a obiectivelor aflate în construcție, aplicîndu-se proiectele-tip, utilizîndu-se soluții simple și economicoase, folosind cu prioritate materiale locale care se pot procura ușor și cu cheltuieli mici"** ;

● înlocuirea tehnologiei de exploatare a **vacilor de lapte** în stabulație legată cu cea bazată pe **stabulație liberă**, respectiv înlocuirea instalațiilor de muls cu colectarea laptelui în bidon și a celor cu transportul laptelui pe conductă, folosind — în funcție de mărimea fermei — grupurile de muls „Tandem" sau „Brăduleț". Această tehnologie — care nu este o premieră pentru țara noastră, dar nu s-a extins — duce la creșterea productivității muncii prin mărirea numărului de animale deservite de un muncitor ;

● extinderea trecerii, în fermele și complexele de **porci** (acolo unde tehnologia permite), de la întreținerea animalelor în boxe metalice individuale la **întreținerea lor colectivă în boxe nemetalice.** Calculele arată că prin aceasta consumul de metal necesar construcțiilor tehnologice se reduce, la unele hale, cu peste 30 la sută, iar totodată se îmbunătățesc starea de sănătate și productivitatea animalelor;

● tipizarea și introducerea în toate fermele avicole a sistemului de **creștere și întreținere a păsărilor în baterii pe mai multe nivele,** care permite mărirea indicelui de utilizare a suprafețelor construite ;

● conceperea, tipizarea și introducerea, în fermele și complexele zootehnice, a unor **„construcții universale"**, avînd comune dimensiunile și elementele de rezistență. Acestea pot ca, prin schimbarea elementelor tehnologice, să fie folosite **pentru diferite specii de animale.** De exemplu, o astfel de construcție zootehnică universală, cu deschidere de 12,50 m, avînd stîlpi preturnați sau prefabricați și ferme din lemn cu tiranți metalici, poate fi utilizată (cu adaptările tehnologice corespunzătoare) ca hală pentru pui de carne, pentru reproducția sau creșterea nutriilor, grup de muls ș.a. Prin aceasta se micșorează numărul de sortotipodimensiuni ale elementelor de construcție, crește gradul de folosire a materialelor locale.

IN REALIZAREA noilor obiective zootehnice prezintă o mare importanță studierea și elaborarea mai atentă și cu discernămînt a documentațiilor tehnico-economice pentru fermele zootehnice în cadrul fiecărui județ, spre a se evita în viitor folosirea unor soluții insuficient aprofundate sub aspect tehnic și economic, dictate de considerente locale subiective, reflectate prin amplasarea investițiilor în locuri improprii satisfacerii unor cerințe de bază ale creșterii animalelor. Ne referim, între altele, la cazul unor ferme pentru vaci de elită, construite pe terenuri fără pășuni — contrar tehnologiei practicate în țări cu experiență îndelungată în creșterea acestor animale, care preferă pășunatul liber furajării la iesle. Lipsa unei abordări complexe, neluarea în considerare a **tuturor factorilor tehnologici și ecologici** au determinat, în unele din aceste situații, rezultate economice necorespunzătoare.

Rămînînd tot la domeniul tipurilor de ferme pentru taurine, considerăm că, pornind de la concluziile desprinse din practicarea timp de mai mulți ani a unei zootehnii intensive și de la materialele faptice adunate de către sectoarele de cercetare, proiectare și exploatare, se pot stabili cu mai multă competență **tehnologiile de creștere** a acestor animale — în special vacile de lapte — și **tipul optim de adăpost.**

Determinarea, după criterii riguros științifice, a mărimii fermelor zootehnice tipizate, fără exagerările care au avut loc în unele cazuri (cu consecințe nefavorabile pentru producție), este, de asemenea, una din căile principale pentru asigurarea rentabilității unităților respective. Este adevărat că, de regulă, zootehnia modernă se bazează pe concentrarea efectivelor de animale în ferme și complexe mari, de tip industrial, care permit o mecanizare avansată și o bună organizare a muncii, economisirea de resurse și, în final, creșterea eficienței economice. Acest principiu nu poate fi preluat însă mecanic, fără o analiză temeinică a tuturor factorilor de producție, în urma căreia să se stabilească dimensiunile optime ale unităților productive. Deși odată cu mărirea capacității fermelor, cheltuielile de producție pe cap de animal scad, **costul unității de produs** (hectolitrul de lapte) **crește,** ca urmare a diminuării producției pe cap de vacă furajată. Cauza constă în micșorarea probabilității de combinare simultană cu succes a factorilor de producție pozitivi oferiți de fermele mari.

Așadar, este important ca fermele zootehnice să fie astfel dimensionate încît să permită folosirea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. În acest sens prezintă interes datele unui studiu *) efectuat de institutul de specialitate pentru creșterea taurinelor, în 56 ferme de vaci de lapte aparținînd unor întreprinderi din județele Mureș, Cluj, Sibiu, Alba și Brașov. Evidențiind multitudinea factorilor de care trebuie să se țină seama la stabilirea mărimii optime a unei ferme (producția de lapte, cheltuieli de producție, cheltuielile comune și generale etc.), se ajunge la concluzia că în condițiile din Transilvania, mărimea optimă a unei ferme — sub aspectul cheltuielilor totale de producție — este de 400—500 capete, iar din punctul de vedere ale costului hectolitrului de

*) Vezi articolul „Eficiența procesului de concentrare a creșterii taurinelor", de Gh. N. Iosif, „Revista economică", nr. 44/1980 (N. red.)

lapte, de 200—300 capete (vezi diagrama).

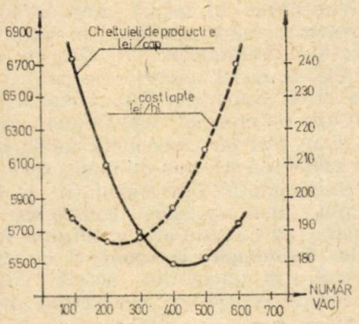

Influența efectivului mediu de vaci furajate asupra cheltuielilor totale de producție și a costului laptelui

Deși gradul de mecanizare a principalelor lucrări mari consumatoare de forță de muncă — element de bază al cheltuielilor de producție — crește de la un an la altul, ceea ce poate influența gradul de valabilitate al constatărilor de mai sus, cert este că optimizarea — pe baza metodelor moderne, economico-matematice, de analiză și calcul — a mărimii fermelor zootehnice, diferențiată de la o zonă la alta, se impune în mod stringent.

UN ALT ELEMENT esențial al proiectării și tipizării în zootehnie îl constituie și **„sectoarele gospodărești"** — adăposturi și unități de creștere a animalelor, cu efective și productivități reduse, unde predomină executarea manuală a lucrărilor etc. Modernizarea acestora, în scopul rentabilizării, trebuie să se facă prin adaptarea de la caz la caz a soluțiilor tehnologice din proiectele tip aprobate recent sau care vor fi elaborate în viitor. Aplicarea unor documentații unice și obligatorii, avînd la bază soluții raționale de modernizare, diferențiate după speciile de animale și tipul construcțiilor existente, va evita recurgerea la „modernizări" insuficient studiate, care de multe ori au drept consecințe pierderi de efective și de producție. Spre exemplu, soluția de creștere a porcilor în baterie pe două nivele, preluată mecanic, fără a se fi studiat temeinic dacă este adecvată condițiilor noastre, nu a dat rezultate și nu a putut fi generalizată în producție, deși într-o fază inițială n-au lipsit recomandările privind introducerea acestei tehnologii, considerată la timpul său drept noutate.

Devine de o presantă actualitate, din cauze bine cunoscute, și problema **introducerii sau extinderii utilizării, în fermele zootehnice, a surselor de energie neconvențională** — biogazul, energia eoliană și energia solară. Specificul sectorului oferă condiții deosebit de favorabile din acest punct de vedere. Obținerea gazului biologic în fermele zootehnice se bazează pe utilizarea unei părți din marile cantități de dejecții, pînă acum valorificate numai ca îngrășămînt. Primele experiențe făcute la stația pilot de la Periș au arătat că extragerea biogazului din produsele secundare nu împiedică folosirea acestora ca îngrășămînt, iar din punctul de vedere al poluării mediului înconjurător, rezultatele sînt superioare în cazul unei astfel de duble utilizări. Energia eoliană, ca și cea solară au, de asemenea, un domeniu larg de utilizare în fermele zootehnice, dată fiind amplasarea acestora în cîmp liber și în locuri izolate.

Noile orientări și reglementări în politica investițiilor — avînd la bază concentrarea eforturilor spre terminarea obiectivelor începute anterior, intensificarea și modernizarea proceselor de producție la capacitățile deja existente — vor determina și în zootehnie deplasarea accentului asupra aspectelor calitative ale activității, asupra creșterii eficienței și transformării fiecărei ferme într-o unitate rentabilă. În ce privește sectoarele de cercetare și proiectare, ele capătă posibilitatea de a-și folosi capacitatea de creație pentru a asigura o calitate cît mai bună a proiectelor-tip ce vor fi elaborate în perioada ce urmează, astfel ca acestea să conțină **soluții superioare sub aspectul funcționalității tehnologice și al realizării lor cu consumuri specifice reduse de materiale, energie și forță de muncă**, așa cum prevede noua Lege a investițiilor.

Hera BUCUR

Institutul de studii și proiectări de construcții pentru agricultură și industrie alimentară

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

MAȘINI DE GĂURIT CU ANTRAXE REGLABILE

ÎN ULTIMA vreme, tot mai multe unități industriale specializate în prelucrarea metalelor sînt dotate cu unul dintre cele mai moderne tipuri de mașini de găurit fabricate în țara noastră. Este vorba de mașina de găurit cu antraxe reglabile tip MGAR pe care Întreprinderea de mașini-agregat și mașini speciale din Iași o execută, în serie, în nu mai puțin de 42 de variante constructive. Cu acest utilaj pot fi executate, simultan, într-o singură piesă care trebuie să suporte mai multe operații, prelucrări dintre cele mai diferite: găuriri, lărgiri, alezări, lamări, filetări sau combinații ale acestor operații. Tipul pieselor care pot fi uzinate în asemenea condiții pe aceste mașini poate fi divers (flanșe, discuri, capace, inele, carcase etc.), cu condiția ca ele să necesite prelucrări similare care pot fi făcute din aceeași direcție de atac. Economia de timp ca și sporul de productivitate obținut pe mașinile MGAR este cu atît mai mare cu cît piesa care trebuie prelucrată concentrează un număr sporit de faze tehnologice identice. Din punct de vedere al productivității, mașinile de găurit MGAR, deosebit de apreciate și pe piața externă, pot fi comparate cu mașinile-unelte agregat, diferența dintre ele constînd numai în faptul că primele pot fi reglate într-un timp mai scurt pentru diferite tipuri de piese cu diverse distanțe între axele găurilor.

Avantajele pe care le prezintă aceste mașini-unelte — spor de productivitate și flexibilitate mare în producție — fac ca ele să fie utilizate, cu prioritate, în producția de serie mică și mijlocie la prelucrarea unor familii de piese similare prin configurație și gabarit și unde ritmicitatea producției impune ca într-o anumită perioadă de timp să fie prelucrate mai multe loturi diferite de piese pe aceeași mașină.

Principiul constructiv al acestor mașini de concepție românească este modular, fapt care permite ca prin simpla combinare a elementelor și accesoriilor să se obțină ușor oricare din cele 42 de variante. În acest fel capetele de forță cu antraxe reglabile sînt ansamble de sine stătătoare care pot fi folosite și în compunerea unor mașini-unelte agregat.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Metodologie

METODOLOGIA propusă în articolul „Determinarea și gestiunea fondului de timp de lucru", apărut în nr. 9 al „R.E.", merită să fie reținută. Considerentele sînt cel puțin, următoarele : în întreprinderile unde femeile ocupă o pondere mare în totalul personalului, numărul celor aflate în concedii de maternitate, boală și alăptare este aproape constant de la perioadă la perioadă (din această cauză unitățile, în general, au un plus de muncitoare permanente, pentru a rula efectivul în funcție de această categorie de concedii) ; aplicarea cu mai mare eficiență a indicației date la Plenara C.C. al P.C.R. din 22–23 martie 1978, referitoare la introducerea indicatorului fondul total de timp de muncă al întreprinderii, în ore-om, pentru determinarea necesarului de forță de muncă și a productivității muncii ; corelarea raportărilor din dările de seamă MR 3 și P.N.

Și după părerea mea, metodologia propusă evidențiază mai corect indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil și cauzele subiective asupra cărora trebuie să acționeze întreprinderea.

Mircea NIȚU
Vălenii de Munte

Limite

FAȚĂ DE CONTROLUL FINANCIAR PREVENTIV, controlul economic preventiv presupune o schimbare de conținut și de competențe, așa cum se remarcă și în articolul „Întărirea controlului financiar, cerință de mare actualitate", apărut în „Revista economică" nr. 6. Controlul economic preventiv este o noțiune mai complexă, care pe lîngă unele operații cu caracter financiar prevăzute în Legea controlului financiar preventiv, mai include și unele operații cu caracter tehnico-economic ca: programarea și lansarea în fabricație a produselor; consumurile de materii prime și materiale peste normele stabilite; stabilirea normelor de muncă locale; efectuarea reparațiilor curente și capitale ale fondurilor fixe.

Se impune însă precizarea unor limite de competență pentru ca un contabil șef să nu ajungă în divergență cu organele tehnice de specialitate, avînd în vedere că toate operațiile citate sînt efectuate în special de cadre tehnice. Mă refer la decontarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie peste normele stabilite, ca urmare a înlocuirii sau substituirii ocazionale a unor materiale, a cronometrării la stabilirea normelor de muncă locale, a efectuării unor reparații curente și capitale ale fondurilor fixe.

Ar fi binevenită o reglementare pe linia „controlului economic preventiv" care să delimiteze sfera sa de cuprindere, precum și indicarea persoanelor care au competență să-l efectueze la nivel de întreprindere și centrală.

Traian CHIOREAN
contabil șef la Coop. „Arta jucăriilor" din Cluj-Napoca

ECOURI

Realizarea planului

ARTICOLUL intitulat „Eforturi susținute pentru realizarea planului la toți indicatorii, la toate sortimentele", apărut în „R.E." nr. 50/1980, s-a bucurat de atenția cuvenită din partea unităților vizate. Publicînd, în cele ce urmează, unele răspunsuri primite, am dori să știm care este situația în momentul de față în ce privește respectarea contractelor economice. Așteptăm, deci, răspunsurile cuvenite și, evident, pe cel al întreprinderii de pompe din București, a cărei activitate era analizată în articolul sus-menționat.

COLECTIVUL de muncitori din Regionala de căi ferate Cluj depune eforturi susținute pentru îndeplinirea integrală a prevederilor planului de transport. În vederea realizării sarcinilor care ne revin am luat măsuri operative pentru asigurarea integrală a vagoanelor pentru mărfurile ce se prezintă la export ; asigurarea ritmică cu vagoane a mărfurilor prioritare (ciment, cărbune, nisip industrial, calcar etc.) necesare economiei ; impulsionarea descărcărilor pe liniile industriale, liniile publice și terminale de transcontainere care sînt sursa principală de asigurare cu vagoane pentru încărcări.

În ce privește Exploatarea minieră Aghireș (care în anul 1980 și-a realizat contractul) menționăm că au fost perioade cînd s-au înregistrat deficiențe atît la stația de predare, cît și la descărcare. Astfel, erau necesare unele corelări ale încărcărilor cu posibilitățile reale de descărcare. Sigur că întreprinderile cu solicitări deosebite cantitativ au fost asigurate cu prioritate, dar n-au fost neglijate nici întreprinderile cu volume mai mici, așa cum a fost cazul cu Întreprinderea de pompe din București.

Nicolae CHERTEȘ
director general la Regionala de căi ferate Cluj

Între Întreprinderea de pompe și Întreprinderea de mașini electrice din București au existat legături de strînsă colaborare, materializate de-a lungul anilor prin livrări de motoare electrice în avans față de termenele contractuale, în funcție de cerințele stringente ale acestei întreprinderi.

În urma articolului publicat în „R.E." am luat legătura cu directorul comercial al întreprinderii de pompe pentru a stabili, de comun acord, termenele la care se vor livra motoarele restante din anul 1980, precum și un număr suplimentar de alte 1 164 motoare, pe care unitatea respectivă le-a solicitat în trimestrul I 1981.

Constantin SEDERIAȘ
director general adjunct la Întreprinderea de mașini electrice din București

COLECTIVUL întreprinderii noastre, conștient de sarcinile deosebit de importante ce-i stau în față, desfășoară o susținută activitate pe linia realizării tuturor indicatorilor de plan, cu deosebire a producției nete și a celei fizice. În această direcție, atenția tuturor factorilor de decizie este îndreptată spre realizarea în bune condiții a producției destinate contractelor economice.

Întreprinderea de pompe din București reprezintă unul din beneficiarii noștri de motoare importanți, fapt pentru care livrările către această întreprindere au prioritate. La data apariției materialului, graficul de livrare cuprindea cantitatea menționată, lucru care, dealtfel, a constituit obiectul unei analize serioase la secția de producție, analiză în urma căreia s-a apreciat că graficul poate fi respectat în întregime. Întreprinderea de pompe să ne asigure, însă, în cadrul cooperării stipulate în contract, subansamblele necesare montării produselor.

Vasile LAȚA
director comercial la Întreprinderea „Electroprecizia" din Săcele

ÎN ACEST AN, conform balanțelor stabilite de M.I.C.M. vom livra Întreprinderii de pompe din București o cantitate de piese brut turnate din fontă cenușie mai mare decît cantitatea pe care o vom primi de la această unitate. De fapt și anul trecut am livrat întreprinderii amintite cu 288 tone mai multe piese turnate decît am primit. Prin protocolul de preluare a pompelor Lotru-Cerna-Criș aprobat de conducerea M.I.C.M. se prevede că reperele lagăr 802, capacele de aspirație și carcasele executate pe linia automată de turnare rămîn în continuare la Întreprinderea de pompe din București, care va executa pe bază de comandă cantitățile necesare pentru Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Botoșani.

Nistor RĂCNEA
director la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Botoșani

NEREALIZAREA obligațiilor contractuale față de I.U.P.S. Botoșani se datorește unor greutăți de aprovizionare cu materia primă (oțel calibrat în colaci) pentru producția de organe de asamblare. Atît Întreprinderea „Laminorul"-Brăila, cît și C.O.S Tîrgoviște au înregistrat restanțe importante în anul trecut. Din acest motiv noi am rămas cu o producție fizică nerealizată de peste 1 500 tone organe de asamblare, care a afectat și contractul nostru cu I.U.P.S. Botoșani. Așteptăm, deci, de la furnizorii noștri mai multă preocupare pentru respectarea contractelor economice.

Silvestru FĂNĂȚAN
director la Întreprinderea mecanică din Shighetu Marmației

UNITATEA noastră produce nisip peliculizat pentru nevoile interne, respectiv pentru confecționarea miezurilor necesare turnătoriilor proprii. Datorită însă preocupărilor existente pentru creșterea producției pe fiecare loc de muncă, s-au creat condiții pentru realizarea unui excedent de nisip peliculizat pe care îl putem livra diferitelor întreprinderi cu care colaborăm, în limita posibilităților. Nu ne putem însă transforma în furnizor de materii prime pentru o serie de întreprinderi care își modifică tehnologiile de fabricație fără analize bine efectuate. Apreciem că, prin darea în folosință a instalației de preparare a nisipului peliculizat Întreprinderea de pompe reușește să-și realizeze necesarul de nisip peliculizat.

Virgil POPA
director general adjunct la Centrala pentru utilaje și piese de schimb

Mecanismul economico-financiar:

SISTEMUL COSTURILOR NORMATE

DEZBATERI ÎN MARI UNITĂȚI ECONOMICE

PROBLEME FUNDAMENTALE ALE NORMĂRII ȘI EVIDENȚEI COSTURILOR DE PRODUCȚIE a fost tema dezbaterii organizată recent de Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale și Cabinetul teritorial de organizare a activității economico-sociale Buzău, cu sprijinul Catedrei de planificare, statistică, finanțe-bănci din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu".

Dezbaterea s-a desfășurat în două întreprinderi reprezentative: **Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Nehoiu,** unitate care și-a încheiat pregătirile organizatorice și a declanșat în acest an acțiunea de finalizare și implementare a costurilor normate, și **Întreprinderea de tîmplărie metalică și produse pentru construcții din materiale plastice din Buzău,** la care, după cîțiva ani de experimentare, costurile normate, bugetele de secții și controlul operativ al acestora au devenit o realitate și o practică, cu efecte deosebite asupra situației economico-financiare a unității.

La dezbatere°), ale cărei lucrări au fost conduse de tovarășul **Constantin Răchitan,** secretar al Comitetului județean de partid, au participat cadre de conducere (directori, ingineri șefi și contabili șefi din principalele întreprinderi), cadre de specialitate în problemele de costuri, conducători ai organelor județene de sinteză.

Discuțiile, ca și schimbul de experiență ce a urmat, au demonstrat existența unor preocupări majore cu privire la ridicarea eficienței economice și a calității în toate compartimentele de activitate, asigurarea funcționalității noului mecanism economico-financiar, exercitarea autogestiunii și autoconducerii fiecărei secții de producție pornind de la sarcina fizică de fabricație și costuri predeterminate pe bază de norme și normative corespunzător condițiilor concrete și vizînd obținerea celor mai bune rezultate de către fiecare compartiment de producție.

Din discuțiile purtate în cadrul dezbaterii au reieșit o serie de concluzii interesante, multe din ele cu valabilitate generală, printre care :

● Introducerea sistemului costurilor normate apare ca o necesitate firească, de mare actualitate, pentru că oferă modele de referință pentru controlul utilizării raționale a resurselor și reducerea costurilor de producție în consens cu exigențele noului mecanism economico-financiar.

● Calcularea costului ridică numeroase probleme de mare dificultate. De aceea, este foarte important să se pornească de la o pregătire de specialitate temeinică, referitoare la metodele de normare, formarea și calculația costurilor, fundamentarea bugetelor de cheltuieli, evidența și controlul operativ al cheltuielilor efective și al abaterilor etc. Pătrunzînd în intimitatea costurilor, construind modelul de calculație corespunzător particularităților fiecărei întreprinderi, se poate asigura obținerea unor costuri normate reprezentative, tipice, cu o mare durabilitate în timp.

PARTICULARITĂȚILE FORMĂRII ȘI URMĂRIRII OPERATIVE A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

ÎN CONTEXTUL noului mecanism economico-financiar, problema gestiunii costurilor ocupă un loc important, cu implicații deosebite asupra autofinanțării și autogestiunii întreprinderii. Pornind de la acest considerent, la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport din Nehoiu s-au întreprins o serie de acțiuni în vederea găsirii soluțiilor celor mai adecvate pentru planificarea producției fizice (în volum și structură) pe fiecare loc de producție și dimensionarea costurilor aferente acesteia.

Experiența noastră dovedește că repartizarea producției de realizat, precum și urmărirea operativă a realizărilor (zilnic) nu ridică probleme deosebite ; în schimb, în dimensionarea și urmărirea operativă a costurilor apar unele greutăți care sînt determinate de particularitățile producției în întreprinderile forestiere de exploatare și transport, precum și de neconcordanța dintre sistemul actual de planificare și urmărire a costurilor și exigențele calitative impuse de noul mecanism economico-financiar.

Problema cheie în exploatările forestiere pornește de la faptul că costul materiei prime se formează din eșalon în eșalon, pornind de la sectorul de exploatare — ca unitate gestionară distinctă, formată la rîndul său din numeroase parchete de exploatare, trecînd apoi prin centrele de preindustrializare și fabricile de industrializare a lemnului. Lemnul ieșit din centrele de sortare și preindustrializare reprezintă produs finit sau semifabricat. Mărimea costurilor pentru sortarea și preindustrializarea lemnului în aceste centre reprezintă 3,92 la sută din totalul costurilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli, costuri ce se adaugă la costurile exploatării.

Urmărind formarea și deplasarea costurilor în cadrul întreprinderii, observăm că fabricile de industrializare a lemnului participă la formarea costurilor produselor cu 30 la sută (raportat la total costuri), ceea ce reprezintă 65 la sută din costul produselor acestor fabrici. Restul de 35 la sută din costul produselor fabricilor de industrializare nu sînt costuri proprii, ci costuri transferate de la centrele de sortare și preindustrializare a lemnului.

Ținînd seama de intercondiționarea activității întreprinderii și de complexitatea gestiunii costurilor, apreciem că realizarea produselor (valoric) precum și eficiența pe produs, **sînt posibil de urmărit doar la nivelul întreprinderii, și nu pe subunități.** În schimb, **pe subunități este posibilă urmărirea producției fizice și a costurilor** ce se adaugă la fiecare verigă.

Din acest punct de vedere dimensionarea costurilor în centrele de sortare și preindustrializare, în fabricile de industrializare și mobilă, trebuie să aibă în vedere costurile ce se formează în aceste faze și separat costurile ce sînt primite de la celelalte subunități.

Urmărind finalizarea acestei concluzii, încă de la începutul aplicării noului mecanism economico-financiar am căutat cele mai corespunzătoare posibilități de a dimensiona formarea costurilor pe locuri și activități, astfel că în planificare și urmărire să cunoaștem contribuția fiecăruia la formarea costului final al produsului. În această acțiune am pornit de la ideea că este necesar să adoptăm o astfel de planificare și urmărire a costurilor încît fiecare formație de lucru, sector de activitate, fabrică etc. să aibă suficiente posibilități, sigure și ușor de folosit, pentru a urmări formarea și finalizarea costurilor în corelare cu indicatorii de eficiență economică prevăzuți în bugetul de venituri și cheltuieli. În acest sens, căutările noastre au vizat centrele de bază ale formării costurilor, într-o tratare diferențiată, conform specificului fiecăruia, și anume :

a) În sectorul de exploatare, locul de producție este parchetul de exploatare a lemnului, care își impune particularitățile sale în formarea costurilor ; acestea sînt condiționate de geografia parchetului, felul tăierii și volumul arborelui mediu. De aceea, de mai mulți ani, pentru fiecare parchet de exploatare se întocmește **un proiect tehnico-economic** (deviz) prin care sînt dimensionate o parte din costurile exploatării. În ultimul timp, acest pro-

funcționalitate — eficiență

ȘI AUTOGESTIUNEA ECONOMICĂ

● Specialiștii prezenți la dezbatere au solicitat sprijinul Ministerului Finanțelor pe linia perfecționării **Regulilor de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale,** în conformitate cu exigențele noului mecanism economico-financiar, ale conducerii moderne a întreprinderilor.

● Organele specializate de planificare și verigile ierarhic superioare ale întreprinderilor trebuie să găsească soluții pentru corelarea corectă a planului costurilor cu costurile normate, nu în sensul egalizării (planul este, de regulă, mobilizator), ci al așezării planului pe baze științifice, în concordanță cu condițiile concrete ale întreprinderii și fundamentarea lui pornind de la norme și normative, cu luarea în calcul a sarcinilor de mobilizare, de creștere a producției și productivității muncii, de îmbunătățire a capacităților de producție etc.

● Implementarea calculației generalizate a costurilor normate cere, înainte de toate, o schimbare de concepție, o pregătire deosebită, de așa manieră încît să se învingă astfel de bariere cum ar fi „la noi nu se poate", „la noi nu sînt condiții" etc. Este adevărat că sistemul costurilor normate este ceva cu totul nou, dar experiența practică a demonstrat că este realizabil și este reclamat ca necesar de exigențele noului mecanism economico-financiar, normarea costurilor fiind singura în stare să subordoneze aspectul cantitativ al producției unei echipe, formații de lucru, secții și întreprinderii aspectului calitativ economic concretizat nu numai în performanțele tehnice ale produsului, ci și în calitatea sa de a asigura un efect financiar maxim. Deci, normarea costurilor și instituirea unui sistem organizat de urmărire operativă a acestora este, înainte de toate, o problemă de organizare a întreprinderii, în care organele de conducere colectivă trebuie să poată stăpîni „din mers" evoluția producției, veniturile și cheltuielile, astfel încît să se asigure exercitarea plenară a autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor.

Odată cu aceste concluzii, **Revista economică,** continuînd preocupările cu privire la îmbunătățirea normării costurilor și a evidenței acestora, publică și un prim articol care reflectă experiența unei întreprinderi în acest domeniu.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ și C. M. DRĂGAN

*) În cadrul dezbaterii s-au prezentat următoarele comunicări: **Probleme metodologice ale normării și evidenței costurilor de producție ; posibilitatea normării costurilor și îmbunătățirea evidenței acestora în economia forestieră** (conf. dr. **C. M. Drăgan,** Academia „Ștefan Gheorghiu") ; **Particularitățile formării și urmăririi operative a costurilor de producție la I.F.E.T. Nehoiu** (**Nicolae Costache,** director, și **Gheorghe Popescu,** contabil-șef la I.F.E.T. Nehoiu) ; **Unele concluzii practice rezultate din aplicarea sistemului costurilor normate la I.T.M. Buzău** (**Vasile Constantinescu,** director, și **Vasile Stănciulescu,** contabil-șef la I.T.M. Buzău).

iect tehnico-economic a fost perfecționat, urmărindu-se dimensionarea tuturor cheltuielilor parchetului de exploatare și în final determinarea costului unui metru cub exploatat. Subliniem faptul că cheltuielile totale ale parchetului de exploatare se compun din costurile pregătirii exploatării și costurile exploatării propriu-zise. Din aceste proiecte tehnico-economice rezultă atît posibilitățile tehnice de exploatare, cît și cheltuielile cu munca vie și materializată necesare (pe total și pe mc masă lemnoasă). **Prin însumarea costurilor din proiectele tehnico-economice ale parchetelor, la care se adaugă cheltuielile indirecte ale sectorului de exploatare, se pot determina cheltuielile total și pe unitatea de măsură ale fiecărui sector. Calculația costului lemnului sosit la centrele de sortare și preindustrializare se realizează prin adăugarea cheltuielilor cu transportul lemnului la costurile exploatării.**

În acest fel, în ultimii doi ani, sectoarele de exploatare au primit ca sarcină prin plan costuri medii pe metru cub de lemn adus în centre, în a căror componență sînt multe elemente determinate pe bază de norme : cheltuielile cu materia primă, retribuțiile, impozitul și c.a.s., cheltuielile instalațiilor de scos-apropiat, cheltuielile generale ale secției. De asemenea, cheltuielile cu transportul au fost determinate luînd în calcul distanța de transport (de la parchet la C.S.P.L.), tipul mijlocului de transport (încărcătura), gradul de așezare în mijlocul de transport (utilizarea capacității de transport). În determinarea costului mediu al exploatării apar însă unele greutăți în dimensionarea și urmărirea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajului, articol de calculație puternic influențat de factori obiectivi și subiectivi.

b) În centrele de sortare și preindustrializare se realizează produsele finite din lemn, precum și semifabricatele necesare fabricilor de industrializare. Aici cantitățile de lemn trimise de sectoarele de exploatare se transformă în valori de întrebuințare. Aceste aspecte ale activității condiționează formarea și distribuirea costurilor proprii ale subunității precum și cele formate în sectorul de exploatare.

Experiența de pînă acum ne îndreptățește să susținem că în aceste centre costurile sînt condiționate de dotarea tehnică a centrului, asigurarea forței de muncă în corelare cu procesul tehnologic și dotarea tehnică, de volumul și structura lemnului intrat în transformare și condițiile impuse de balanța utilizării masei lemnoase avută în vedere la fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli.

Pe baza unui studiu întocmit pe exemplul Centrului de sortare și preindustrializare a lemnului Nehoiaș, s-au desprins următoarele concluzii cu privire la formarea și dimensionarea costurilor de transformare : este necesar să se dimensioneze costurile pe fiecare loc de muncă, ținînd seama de organizarea procesului tehnologic impus de esența și structura diametrului lemnului transformat ; corelarea structurii planului fizic cu intrările de material lemnos și capacitatea de transformare a centrului ; repartizarea costurilor, primite și cele formate în centru, pe baza unor noi baze care să țină seama de valoarea de întrebuințare a produsului și semifabricatului obținut.

c) Determinarea costurilor în fabricile de industrializare trebuie să aibă în vedere corelarea volumului de masă lemnoasă intrată în prelucrare cu dimensionarea proceselor tehnologice, precum și cantitatea și calitatea produselor obținute, concomitent cu transferul de costuri între subunități generat de transferul fizic al materialului lemnos.

Ținînd seama de faptul că normarea costurilor în fabrici nu ridică probleme deosebite (desigur cu observațiile de mai înainte), **apreciem că este foarte important să perfecționăm în continuare tehnicile de determinare a costurilor unitare normate pentru fiecare produs în parte și pentru întreaga producție marfă fabricată de așa manieră încît ele să devină veritabile modele de referință pentru aprecierea eforturilor fiecărui sector de producție.**

În acest sens, colectivul nostru vizează ca, odată cu definitivarea costurilor normate, să instituie și un sistem perfecționat de urmărire a execuției bugetelor de cheltuieli pentru fiecare compartiment de producție, concomitent cu controlul operativ al fiecărui fel de cheltuială, înțelegînd că reducerea costurilor de producție este baza creșterii eficienței economice și consolidării autogestiunii economico-financiare.

Nicolae COSTACHE
director
Gheorghe POPESCU
contabil șef
I.F.E.T. Nehoiu

„O atenție deosebită trebuie să acordăm nivelului tehnic și calității produselor... Să nu uităm niciodată că în acest domeniu orice rămînere în urmă, chiar de cîteva luni, înseamnă scăderea competitivității pe piața internațională."

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 19—20 ianuarie 1981)

O cerință actuală a eficienței și competitivității:

DETERMINAREA NIVELULUI TEHNIC AL PRODUSELOR

PENTRU FACTORII de decizie aferenți sistemului proiectant-producător-utilizator, problema determinării nivelului tehnic al produselor este deosebit de importantă, mai ales în contextul dezvoltării noului mecanism economico-financiar și în condițiile participării crescînde a economiei noastre la circuitul mondial de valori, întrucît :

— prețul de vînzare este legat și de valoarea de întrebuințare, determinată de caracteristicile tehnice (de exemplu, pe scară internațională, întreprinderile producătoare de mărfuri cu caracteristici tehnice foarte ridicate pot dobîndi poziții privilegiate și pot astfel impune prețuri mai ridicate) ;

— costul depinde totodată și de nivelul tehnic al produsului, întrucît realizarea unui produs cu caracteristici tehnice superioare necesită, de regulă, folosirea unor materii prime de calitate ridicată și a unei forțe de muncă cu înalt grad de calificare.

În cele ce urmează, încercăm să formulăm într-un mod simplu mai multe aspecte ale problemei și să propunem un suport nepretențios pentru deciziile de conducere curente (inclusiv pentru stabilirea prețurilor produselor). Precizăm că scopul urmărit nu constă în prezentarea unor rezultate, fie ele și teoretice, ci în a pune în discuție un punct de vedere.

Avem în vedere în special :

a) determinarea nivelului tehnic în funcție de caracteristicile tehnice, în vederea ierarhizării produselor sau pentru alegerea rațională a unui produs în funcție de un număr de caracteristici tehnice date ;

b) determinarea nivelului unui produs în planul preț-performanță, în vederea stabilirii prețurilor de vînzare în funcție de caracteristicile tehnice ;

c) determinarea nivelului unui produs de un anumit tip în spațiul preț-performanță-an de lansare pe piață, în vederea stabilirii tendințelor efectului progresului tehnic.

Caracteristicile tehnice ale produselor

VALOAREA de întrebuințare a unui produs de o anumită categorie poate fi definită ca mulțimea valorilor **caracteristicilor sale tehnice** (stabilite de producător sau de organisme oficiale de control), specifice categoriei respective.

Aceste caracteristici pot fi clasificate în mai multe moduri :

— după domeniul de valabilitate : caracteristici relativ **generale** (de exemplu : greutate, volum, dimensiuni de gabarit) ; caracteristici **specifice** (de exemplu : capacitatea maximă a memoriei interne a calculatoarelor electronice) ;

— după natură : caracteristici **măsurabile continue** (care, în principiu, pot lua orice valoare în cadrul unui domeniu relativ larg — de exemplu : gabaritul) ; caracteristici **măsurabile discrete** (care pot lua numai un număr finit de valori — de exemplu : tensiuni de alimentare) ; caracteristici **binare** (care se referă la prezența sau absența unei proprietăți — de exemplu : posibilitatea utilizării programului memorat la calculatoarele electronice de buzunar. Se admite prin definiție că prezența proprietății este de natură să contribuie la creșterea nivelului tehnic al produsului) ; caracteristici **calitative** (care nu pot fi măsurate și nici echivalate cu o proprietate — de exemplu : forma geometrică) ;

— după modul de determinare : caracteristici **independente** ; caracteristici **derivate** (ale căror valori rezultă din cele ale caracteristicilor independente — de exemplu : volumul poate fi calculat pe baza cunoașterii formei și a dimensiunilor ; în caz de dubiu se poate apela la o analiză statistico-matematică de corelație) ;

— după importanța pentru utilizator : caracteristici **crescătoare** (ale căror valori ideale sînt cît mai ridicate — de exemplu : viteza și autonomia unui avion) ; caracteristici **scăzătoare** (ale căror valori ideale sînt cît mai scăzute — de exemplu : consumul de energie necesar funcționării în regim nominal în unitatea de timp) ; caracteristici **neutre** (ale căror valori nu reprezintă un criteriu de alegere, pentru că sînt, în esență, aceleași sau pot fi ajustate în aceleași limite la toate produsele unei anumite categorii — de exemplu : tensiunea de alimentare de la rețea a radioreceptoarelor).

Din punctul de vedere al determinării nivelului tehnic, se admit prin ipoteză următoarele :

— pentru fiecare produs este posibilă determinarea unui număr finit (de regulă relativ mic) de caracteristici tehnice crescătoare — respectiv descrescătoare — independente, mulțimea valorilor lor descriind nivelul tehnic al unui anumit produs. Caracte-

Tabelul nr. 1

Clasificare caracteristici C_j		Active: crescătoare	Active: scăzătoare	Neutre
Nerestrictive		Caracteristici de importanță medie		Eliminã din analiza caracteristicile necesarului A_{ij}
Restrictive	minim (L_{mj})	Caracteristici importante. Elimină din analiză produsele A_i (sau acordă utilitatea $u_{ij}=0$) corespunzătoare caracteristicilor $c_{ij} < L_{mj}$	$c_{ij} > L_{mj}$	
	maxim (L_{Mj})	Caracteristici importante. Elimină din analiză produsele A_i (sau acordă utilitatea $u_{ij}=1$) corespunzătoare caracteristicilor $c_{ij} > L_{Mj}$	$c_{ij} < L_{Mj}$	
	minim și maxim (L_{mj} și L_{Mj})	Caracteristici importante. Elimină din analiză produsele A_i (sau acordă utilitatea $u_{ij}=0$ și/sau $u_{ij}=1$) corespunzătoare caracteristicilor $c_{ij} < L_{mj}$; $c_{ij} > L_{Mj}$	$c_{ij} > L_{mj}$; $c_{ij} < L_{Mj}$	
Pur restrictive ($L_{mj}=L_{Mj}=L_j$)		Caracteristici esențiale. Elimină din analiză produsele A_i (sau acordă utilitatea $u_{ij}=0$) corespunzătoare caracteristicilor $c_{ij} \neq L_j$		

Observație : Dacă pentru criteriile restrictive de minim este evident că produsele cu caracteristici sub limita minim admisibilă pot fi eliminate din analiză (eventual acordarea utilității corespunzătoare 0), pentru criteriile restrictive de maxim eliminarea produsului din analiză și acordarea utilității 1 par a se exclude reciproc. Eliminarea din analiză a produsului „prea bun" (utilitate 1) înseamnă evitarea selectării unui produs cu caracteristici mult superioare domeniului concret de utilizare, deci cu preț mult mai mare.

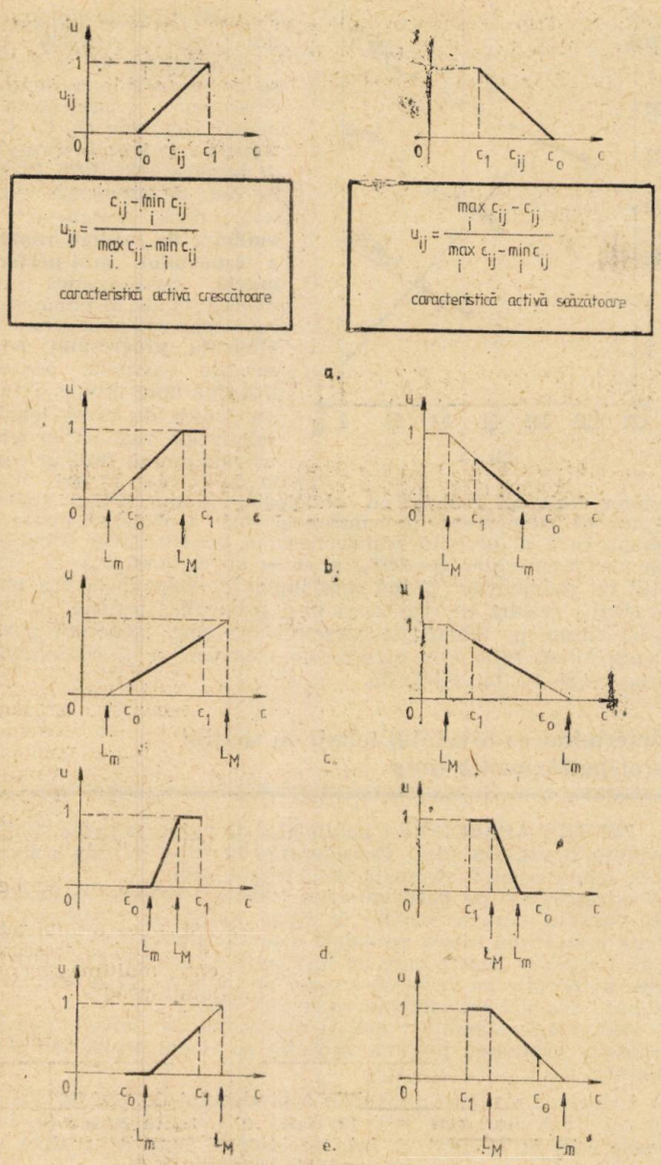

Fig. 1

risticile astfel selectate se denumesc **caracteristici tehnice active** ;

— valorile caracteristicilor tehnice active pot fi definite ca numere strict pozitive. (De exemplu, la valorile caracteristicilor care pot fi negative se adaugă o constantă pozitivă, aceeaşi pentru întreaga mulţime a produselor considerate ; valorilor posibile ale caracteristicilor binare li se asociază cîte două constante strict pozitive, aceleaşi pentru întreaga mulţime a produselor considerate ; caracteristicile active calitative se codifică) ;

— fiecărui produs aparţinînd mulţimii produselor analizate i se asociază mulţimea caracteristicilor active, preţul de vînzare (intern sau internaţional), anul lansării pe piaţă (pentru elaborarea studiilor de progres tehnic este necesară luarea în considerare a preţurilor de vînzare internaţionale şi a anului de lansare pe piaţa internaţională) ;

— au sens următoarele moduri de abordare a problemei :

a) pe baza **nivelului tehnic** ca **mulţime a caracteristicilor active.** Acest mod are avantajul cuprinderii generale, dar dezavantajul lipsei unui criteriu simplu. Pentru a putea fi utilizat practic, sînt necesare reguli de selecţie (vezi tabelul din p. 16). Transformarea tuturor valorilor C_{ij} ale caracteristicilor C_{ij} în valori comparabile j se poate face pe baza teoriei utilităţii (de exemplu, pentru o variaţie liniară, ca în fig. 1 a). În cazul existenţei limitelor de preferinţă, determinarea utilităţilor se face deosebit. În fig. 1 b, c, d, e se arată cum se modifică valoarea utilităţilor în cazul unei variaţii liniare, cu două praguri (L_m şi L_M), pentru un criteriu „activ crescător" şi pentru un criteriu „activ scăzător". Se înţelege că pentru variaţii diferite de cea liniară nu apar modificări de principiu. Problemele ridicate de existenţa limitelor de preferinţă, precum şi de variaţia — în general neliniară — a utilităţii în funcţie de valoarea caracteristicii considerate pot f rezolvate prin determinarea statistică a curbelor de utilitate

b) pe baza **indicelui de nivel tehnic,** definit după cum urmează în care : I_N — indice de nivel tehnic, C_c — caracteristică crescătoare independentă (indice generic i), C_s — caracteristică scăzătoare independentă (indice generic j). De exemplu, două calculatoare electronice de buzunar — tipurile A şi B — pot avea următoarele caracteristici : număr de funcţii (F) : 6, respectiv 25 ; tensiune de alimentare, în V (u) : 1,5, respectiv 9 ; volum, în cm^3 (V) : 100, respectiv 500. Caracteristica F este crescătoare, iar caracteristicile u şi V — descrescătoare. Este evident că există o relaţie V = V (F, u), întrucît volumul calculatorului depinde de numărul funcţiilor (care determină, de exemplu, numărul tastelor necesare) şi de tensiune (care determină natura dispozitivului de alimentare), astfel încît numai două caracteristici pot fi considerate independente. Rezultă valorile (utilizînd primele două caracteristici) :

$$(1)\qquad I_N = \frac{\pi_i C_{ci}}{\pi_j C_{sj}}$$

$$I_{NA} = \frac{6}{1,5} = 4; \quad I_{NB} = \frac{25}{9} = 2,8.$$

Utilizarea relaţiei (1) prezintă avantajul simplităţii, dar dezavantajul construirii unui coeficient dimensional care poate varia în limite largi ; în plus, chiar în cazul cînd caracteristicile esenţiale au aceeaşi pondere, utilizarea inerentă a unor unităţi de măsură diferite este echivalentă cu acordarea unor ponderi diferite ;

c) pe baza **indicelui de nivel tehnic corectat cu coeficienţi de pondere** (de utilitate, de importanţă), de exemplu :

$$(2)\qquad I_{Np} = \frac{\pi_i C_{ei}^{bi}}{\pi_j C_{sj}^{bj}}$$

în care : I_{Np} — indice de nivel tehnic corectat ; b — coeficienţi. Astfel, dacă în exemplul ales numărul funcţiilor se consideră de trei ori mai important decît tensiunea de alimentare, rezultă :

$$I_{Np\,A} = \frac{6^{0,75}}{1,5^{0,05}} = 3,48; \quad I_{Np\,B} = \frac{25^{0,75}}{9^{0,25}} = 6,46$$

şi produsul B surclasează produsul A. Utilizarea relaţiei (2) prezintă avantajul adaptării la specificul utilizării, dar şi dezavantajul introducerii unor factori subiectivi ;

d) pe baza **indicelui de nivel tehnic relativ :**

$$(3)^*\qquad I_N = \frac{\pi_i \dfrac{(C_{ci})}{\max\,(C_{ci})}}{\pi_j \dfrac{(C_{sj})}{\min\,(C_{sj})}}$$

Reluînd exemplul anterior :

$$I_{NA} = \frac{\dfrac{6}{25}}{\dfrac{1,5}{1,5}} = 0,24; \quad I_{NA} = \frac{\dfrac{25}{25}}{\dfrac{9}{1,5}} = 0,17.$$

Aplicarea relaţiei (3) prezintă avantajul utilizării unei mărimi adimensionale şi, eventual, dezavantajul utilizării exclusiv a unor ponderi unitare.

Ierarhizarea produselor în funcţie de caracteristicile tehnice active

PROBLEMA ierarhizării produselor în funcţie de caracteristicile tehnice active poate fi pusă în două moduri : alegerea raţională a unui produs în funcţie de mulţimea unei caracteristici tehnice active date ; ierarhizarea absolută a nivelului tehnic al produselor.

● **Determinarea produsului cel mai apropiat de cerinţele tehnice active date.** Se presupune că cerinţele tehnice sînt date sub forma unei mulţimi de caracteristici tehnice esenţiale :

$$(4)\quad R = \{C_{R1}, C_{R2}, \ldots, C_{Rn}\}$$

*) O relaţie asemănătoare a fost propusă de **prof. dr. ing. I. Stăncioiu,** în : Eficienţa economică a asimilării de utilaje noi, Ed. tehnică, Bucureşti, 1974

Se definește distanța :

$$(5) \quad T_{Ri} = \tilde{d}(A_i, R) = \Sigma_j b_j \left(\frac{C_{ij} - C_{Rj}}{C_{Rj}} \right)^2$$

în care : $j = 1 \ldots n$; $i = 1 \ldots m$; T_i, $\tilde{d}$ — distanțe (ponderată și normată) ; A_i — produsul i ; b_j — coeficient (opțional) de importanță atribuit caracteristicii j ; C_{ij} — caracteristica j a produsului i ; C_{Rj} — caracteristica j a cerințelor ; n — numărul caracteristicilor active ; m — numărul produselor analizate. Ierarhizarea produselor se va face în ordinea crescătoare a „distanței tehnice relative" [3], (determinarea unui nivel tehnic relativ), fiind preferat produsul i cel mai apropiat de R (fig. 2).

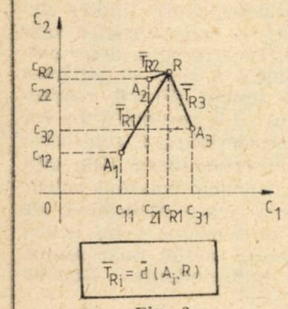

Fig. 2

● **Ierarhizarea absolută a nivelului tehnic al produselor** poate fi realizată dacă distanța d este calculată în raport nu cu o mulțime de caracteristici date, ci cu caracteristicile unui produs ideal, I, ale cărui caracteristici active au toate valorile maxime cunoscute (dacă sînt crescătoare), respectiv minime cunoscute (dacă sînt scăzătoare). Fig. 3 ilustrează rezultatele calculului distanței tehnice absolute pentru n = 2 (C_1 criteriu activ crescător și C_2 criteriu activ scăzător) și m = 3 (3 produse). Se observă că produsul A_3 are nivelul tehnic cel mai ridicat (distanța tehnică absolută minimă).

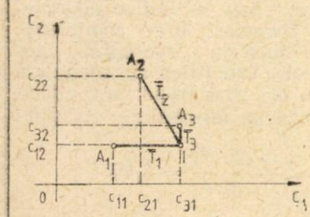

Fig. 3

De exemplu, produsul ideal în cazul exemplului anterior are caracteristicile active C_1 (număr de funcții) = 25 și C_2 (tensiunea de alimentare) = 1,5 V. Metoda permite **ierarhizarea produselor în ordinea crescătoare a distanței tehnice absolute**, precum și **sesizarea direcțiilor viitoare de perfecționare a produselor** (evidențiază caracteristicile care trebuie ameliorate), fiind deci utilă tuturor factorilor implicați în sistemul proiectant-producător-utilizator.

Determinarea nivelului tehnic al unui produs în planul preț-performanță

LEGĂTURA dintre preț și performanță este un element de bază în determinarea nivelului necesar al calității produselor. Problema poate fi pusă în două moduri :

— utilizarea prețurilor drept o informație ce permite calculul obiectiv al coeficienților de importanță care intervin în calculul distanței de forma (5). Pentru aceasta se poate utiliza o analiză de regresie. Pe această bază a fost elaborat programul DISTEH, scris în limbajul BASIC 2 al calculatorului WANG 2 200 ;

— studierea produselor în planul preț-indice de nivel de calitate. (În acest scop se va utiliza în cele ce urmează indicele de nivel tehnic relativ (3)). În acest mod, analiza se reduce la studiul norului de puncte reprezentat de fiecare produs, putîndu-se deduce tendințele dependenței cost-performanță.

Pentru exemplificare utilizăm următoarele date ipotetice privind caracteristicile și prețurile unor calculatoare electronice de buzunar, produse de firmele A, B și C (cărora le corespund, în ordine, cifrele înscrise în coloana fiecărui an) :

Tabelul nr. 2

	Anul lansării (generația)		
	1972	1976	1979
Preț (u.r.)	30 ; 60 ; 40	30 ; 25 ; 20	7 ; 4 ; 5
Caracteristici tehnice active			
— pe funcții	8 ; 12 ; 4	20 ; 12 ; 8	25 ; 12 ; 12
— volum (u.r.)	9 ; 9 ;6	6 ; 6 ; 3	3 ; 3 ; 1,5
Indice nivel tehnic			
— relativ, actual	0,05 ; 0,05 ; 0,04	0, 2 ; 0,12 ; 0,16	0, 5 ; 0,24 ; 0,48
— relativ în perspectivă	0,03 ; 0,05 ; 0,02	0,12 ; 0,07 ; 0, 1	0,32 ; 0,15 ; 0,3

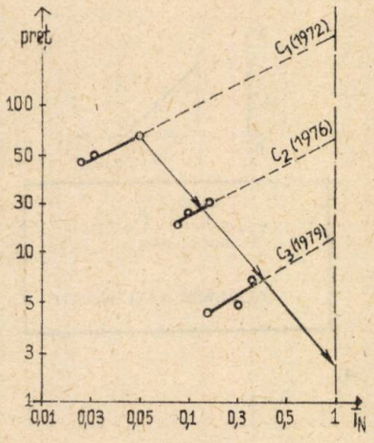

Fig. 4

Rezultă situația din fig. 4 din care se constată că pentru fiecare an în parte se poate stabili o curbă crescătoare preț-performanță (curbele C_1, C_2, C_3, respectiv pentru generațiile de produse 1972, 1976, 1979). Se pot, de asemenea, constata două fenomene** : **tendința de scădere rapidă a raportului preț-performanță**, caracteristică produselor aflate în plină evoluție tehnologică (curba c) ; **eficiența progresului tehnic.** De exemplu, achiziționarea unui produs avînd un indice de nivel tehnic relativ 0,3, realizat cu tehnologia anului 1976, ar costa de circa 7 ori mai scump decît cel realizat cu tehnologia anului 1979 ; ținînd seama că între prețul de vînzare și cost trebuie să existe o relație care să permită realizarea unui beneficiu (să admitem un maximum chiar de 200%) și că la un moment dat, în condiții de competiție, prețul este impus de tehnologia cea mai avansată, rezultă că realizarea unei producții actuale (nivel 1980) bazate pe tehnologia caracteristică unei generații anterioare (nivel 1976) este nerațională, întrucît ar fi nerentabilă prin competitivitatea scăzută.

Determinarea nivelului tehnic în spațiul preț-performanță-timp

PENTRU APRECIEREA tendințelor de viitor, se poate studia evoluția produsului ideal. Considerarea evoluției în timp a nivelului tehnic poate fi efectuată, de exemplu, prin :

— extrapolarea, pe baza valorilor istorice existente, a tendinței variației caracteristicilor în timp. Astfel, se poate evalua viața comercială activă probabilă a produsului în forma cunoscută (respectiv pentru care au fost alese caracteristicile active ; este de așteptat ca de la un anumit an produsul să se schimbe, respectiv ca alte caracteristici să devină active) ;

— extrapolarea tendinței valorii preț/indice de nivel tehnic, respectiv evaluarea prețului probabil cu regim tehnologic stabilizat ;

— deducerea evoluției probabile a produsului de vîrf în raport cu cel final. Aici este însă necesară o anumită prudență, întrucît este de așteptat ca într-un interval lung de analiză să apară noi caracteristici independente active.

Cîteva concluzii și propuneri

PE BAZA celor expuse putem formula următoarele concluzii :

● stabilirea nivelului tehnic al produselor după criterii tehnice se poate face relativ simplu în raport cu un produs ideal, utilizînd metode de calcul bazate pe regresii ;

● stabilirea nivelului tehnic al produselor după criterii tehnico-economice se poate face, de asemenea, cu procedee simple, utilizînd noțiunea de indice de nivel tehnic ;

● analiza tehnico-economică a evoluției nivelului tehnic permite determinarea efectului economic al progresului tehnic ;

● pentru studiul nivelului tehnic al produselor, este strict necesară constituirea unei baze de date în care să se memoreze — pentru fiecare tip de produs — valori ale caracteristicilor, anul lansării pe piață și prețul de vînzare.

Aceste concluzii conduc la formularea propunerii de a se experimenta metodele propuse, la stabilirea prețurilor de vînzare interne, la analiza prețurilor în operațiile de comerț exterior, precum și la studiile tehnico-economice de asimilare de produse/tehnologii noi.

Nicolae COSTAKE
Direcția Centrală de Statistică — Centrul de calcul
Cezar SCARLAT
Institutul politehnic București

**) E. Dodson : Technological change and cost analysis of high-technology systems. I.E.E.E. Trans. Eng. Manag., nr. 2, 1977, p. 38

PRIORITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA ȘI ÎN STRUCTURAREA EXPORTURILOR (I)

Relațiile economice externe — factor al progresului economic

ÎN ECONOMIA contemporană, caracterizată prin existența economiilor naționale suverane, prin lupta popoarelor pentru afirmarea dreptului fiecărei țări de a-și stabili strategiile proprii de dezvoltare, se constată, totodată, o continuă adîncire a interdependențelor pe plan mondial și regional.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, este profund interesată în participarea activă la circuitul mondial de valori ; dinamismul comerțului său exterior rezultă din creșterea volumului acestuia, în perioada 1950—1980, de 42 de ori. Mai ales după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român creșterea volumului comerțului exterior a devansat sensibil pe cea a venitului național și a producției industriale. În continuare, potrivit prevederilor, în actualul cincinal și în întreg deceniul al nouălea, volumul comerțului exterior va crește față de 1980 cu 50—57% în 1985 și se va dubla pînă în 1990. Așa cum arăta secretarul general al partidului, președintele țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în raportul la Congresul al XII-lea, o orientare de bază pentru acest cincinal „...**o constituie participarea activă și eficientă a României la diviziunea internațională a muncii, accentuarea cooperării în domeniul producției, al științei și tehnologiei, asigurarea unei balanțe de plăți externe echilibrate și consolidarea rezervelor valutare ale țării**". [1])

În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea, concretizată prin schimbări complexe și contradictorii pe piața mondială, președintele țării noastre a subliniat în repetate rînduri că **extinderea schimburilor economice internaționale și a cooperării în producție constituie, pentru țara noastră, factori determinanți pentru buna desfășurare a întregii activități economice.** Dar în condițiile tot mai complexe ale evoluției economiei mondiale se impune creșterea capacității fiecărei țări de a atenua cît mai mult posibil influențele negative ale fenomenelor de criză care afectează viața internațională.

În ce privește țara noastră, considerăm că cel puțin următorii factori cer accelerarea exporturilor și creșterea eficienței acestora ca o condiție importantă, de durată, pentru progresul economic : a) **locul însemnat pe care-l ocupă importurile de materii prime și, într-o anumită măsură, cele de utilaje cu un grad ridicat de tehnicitate și tehnologii moderne, pe care s-a sprijinit și încă se sprijină parțial dezvoltarea și industrializarea economiei naționale ; b) limitele pieței interne, care fac ca această piață să nu poată absorbi decît o parte a producției, mai ales a celei de mare serie ; c) datoria externă care s-a acumulat în decursul anilor și dezechilibrul balanței de plăți externe, trebuind să fie evitată perpetuarea dezechilibrelor balanțelor comerciale, mai ales în condițiile ratei înalte a dobînzilor practicate pe plan mondial.**

Modalitățile de a acționa asupra acestor elemente sînt numeroase, fiind tocmai de aceea necesară selectarea și ierarhizarea lor într-o concepție unitară, care să asigure în continuare dinamismul economiei românești, creșterea eficienței economice, concomitent cu creșterea nivelului de trai al populației, țelul suprem al politicii partidului și statului socialist român. Între aceste modalități un loc central îl deține **optimizarea structurii producției pentru export și a structurii exporturilor, ținînd seama de resursele și posibilitățile noastre, de cerințele pieței mondiale.**

Problemele restructurării ofertei de export sînt strîns legate de abordarea mai largă a strategiilor creșterii economice în perspectiva ultimelor două decenii ale acestui secol. Pe această linie, o serie de studii publicate în ultima perioadă în Revista economică au deschis calea unei analize prin continuarea căreia se pot aduce contribuții notabile la fundamentarea deciziilor de politică economică. [2]).

Succesele industriei românești în anii construcției socialiste se reflectă într-o măsură din ce în ce mai mare în schimbarea structurii exporturilor, în creșterea gradului de industrializare a produselor. Astfel, ponderea produselor industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice, ale industriei ușoare a crescut de la circa 25% în 1960 la 55% în prezent. În exportul țării noastre au devenit tradiționale numeroase produse industriale complexe. Ponderea utilajelor tehnologice, purtătoare ale progresului tehnic, a ajuns în ultimii ani la 20—25% în cadrul exportului de mașini, utilaje și mijloace de transport. De asemenea, este de menționat că fiecare al treilea muncitor din industrie este angrenat în producția pentru export, în prelucrarea mărfurilor din import și la acțiuni economice de cooperare internațională.

Reconsiderări pe termen scurt, dar mai ales pe termen lung, în consens cu noile tendințe ale pieței, ale tehnicii și tehnologiei

UNUL DINTRE domeniile în care țara noastră a înregistrat progrese deosebite în anii socialismului îl constituie producția și prelucrarea metalului, astăzi România situîndu-se la nivelul producției de oțel a unor țări dezvoltate. În cincinalul 1975—1980, producția de oțel a României a crescut cu 38%, iar cea de laminate finite cu 36,8%. Cu o producție de oțel pe locuitor de 580 kg, țara noastră s-a situat în anul 1979 pe locul al 8-lea în lume, înaintea unor țări dezvoltate ca S.U.A., U.R.S.S., Suedia. În ceea ce privește tonajul absolut al producției de oțel, în anul 1980 țara noastră s-a situat pe locul al 12-lea în lume, înaintea unor țări ca Anglia, Belgia, Spania etc.

Dacă producția de oțel are o mare însemnătate pentru dezvoltarea unei economii naționale și consolidarea independenței economice a unei țări, în ultimul deceniu au devenit tot mai evidente o serie de dificultăți cu care este confruntată această industrie pe plan mondial, de care nu se poate face abstracție mai ales cînd se ia în considerare perspectiva acesteia ca ramură de export. De asemenea, ținînd seama de faptul că industria siderurgică este mare consumatoare de resurse financiare, dar și de energie și de resurse minerale, pe care în mare parte le procurăm din import, apare evidentă necesitatea realizării unui echilibru cît mai judicios între producerea oțelului și prelucrarea acestuia în produse de complexitate ridicată, care să asigure o valorificare superioară a metalului.

Unele aspecte privind viitorul producției de oțel și cerințele valorificării superioare a acestuia s-au ridicat și în deceniul 1961—1970 și se sconta mult pe înlocuirea masivă a oțelului cu mase plastice și alte materiale înlocuitoare. Dar criza în producția de oțel a apărut nu atît ca urmare a penuriei minereurilor de fier — problemă care este, după părerea noastră, numai amînată, dar ea poate izbucni oricînd — cît mai ales datorită crizei energetice cu consecințele sale în lanț în numeroase domenii în care se utilizează metalul.

Într-adevăr, industria siderurgică este mare consumatoare de energie, consumul de energie primară reprezentînd 25—30% din costurile de producție ale oțelului brut. Această ramură participă cu cca 7,7% la consumul mondial de energie primară, iar în anul 2000 această pondere se va menține probabil la cca. 5%. În același timp, concurența s-a ascuțit considerabil, ca urmare a dezvoltării rapide a producției japoneze precum și a extinderii producției la cca. 50 de țări, multe din ele posedînd resurse importante de minereu. Începînd din anul 1975, siderurgia din țările capitaliste a traversat cea mai profundă zguduire

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1979, p. 48

[2]) Avem în vedere îndeosebi studiile : „Reflecții la sfîrșit și început de deceniu. Limite ale teoriei și constrîngeri ale practicii" — Maria Popescu, nr. 52/1980, „Conceptul general de structură economică" — Aurel Iancu, nr. 5—8/1980, „Structuri, criză și dezvoltare" — Valter Roman, nr. 8/1981, „Criterii pentru o posibilă optimizare a structurilor economice" — Nicoară Ionescu, nr. 10, 11/1981

din ultimii 40 de ani, producția scăzînd cu 15%. În anii 1979—1980, consumul de oțel în cele trei mari centre ale siderurgiei capitaliste : S.U.A., Piața comună și Japonia s-a situat încă sub nivelul celui din anii 1973—1974. În anul 1980 capacitatea de producție de oțel nefolosită din țările capitaliste dezvoltate se ridica la peste 80 milioane de tone. În deceniul care a trecut, mai ales după 1973—1974, în țările capitaliste industriale în mod practic nu s-au înregistrat construcții sau dezvoltări de capacități de producție, ci au fost închise numeroase fabrici, iar șomajul a atins proporții considerabile, cu urmări dureroase pentru clasa muncitoare. Pe fondul acestei crize asistăm nu numai la limitarea producției interne, dar mai ales la proliferarea unor măsuri protecționiste, îndeosebi netarifare. Astfel, în Japonia, în lunile ianuarie-februarie a.c. producția s-a situat la cel mai jos nivel din ultimii trei ani. In S.U.A., începînd din octombrie 1980 s-a reintrodus sistemul „prețurilor prag" (prețuri minime la import) precum și un mecanism de control, suplimentar, prohibitiv, în condițiile în care importul acoperă mai mult de 15,2% din consumul intern. În octombrie 1980 în C.E.E. s-au aplicat cote limitative obligatorii pentru producătorii Comunității, măsuri care se înăspresc în acest an ; producția de oțel a acestor țări urmează să se reducă în semestrul al doilea al acestui an cu 18—25% față de ultimul trimestru al anului 1979.

În ultimii ani în țările membre ale C.E.E. au fost luate numeroase măsuri protecționiste : „autolimitarea" exportului unor producători din terțe țări, folosirea licențelor individuale la importul anumitor produse, încheierea unor acorduri bilaterale cu principalele țări terțe furnizoare de laminate de oțel prin care importul a fost limitat cantitativ, fixîndu-se și marje maxime de penetrație, deschiderea cu mare ușurință a unor proceduri anti-dumping etc.

Măsurile protecționiste severe practicate de țările capitaliste dezvoltate au afectat puternic și exportul românesc de produse siderurgice, mai ales că cca. 3/4 din exporturile românești de produse siderurgice spre țările capitaliste sînt orientate către țările membre ale C.E.E. Aranjamentele comerciale încheiate în ultimii ani cu C.E.E. au putut atenua numai parțial efectele acestor măsuri protecționiste.

Eficiența exporturilor românești către această zonă, ca de altfel și spre alte piețe externe, este influențată, de asemenea, de structura acestor exporturi. Astfel, în 1978, lingourile și semifabricatele cu un grad redus de valorificare a materiei prime au deținut în exportul nostru către Piața Comună cca. 27% ceea ce a făcut ca prețurile medii realizate pe tona de produse să fie cu cca.35% mai scăzute decît cele realizate în medie de exportul țărilor terțe către această zonă. În schimb importurile românești de produse siderurgice din această zonă cuprind în principal produse cu prețuri ridicate, astfel că indicele raportului de schimb ne este defavorabil. Astfel, deși balanța comercială fizică a schimburilor comerciale de produse siderurgice cu această zonă a înregistrat în 1977 un excedent de 151,2 mii tone, iar în 1978 — 21,8 mii tone, cea valorică a cunoscut un deficit de 49,44 mii dolari și respectiv — 94,45 mii dolari.

În strategia dezvoltării acestei ramuri ca furnizoare a producției pentru export apar deci o serie de cerințe, ținînd seama și de tendințele ce se întrevăd pe piețele externe. Astfel, pe plan mondial, producția și consumul de oțel vor înregistra în acest deceniu creșteri moderate. Corespunzător unor prognoze, producția mondială de oțel va crește de la 746,1 mil. tone în 1979 la 913,8 mil. tone în 1985 și 1054,3 mil. tone în 1990 [3]). După alte surse, consumul va crește și el de la 754,9 mil. tone în 1980 la 933,2 mil. tone în 1985 și 1120,8 mil. tone în 1990 [4]). Practic, în ultimii ani, în unele țări industriale, se constată o tendință nouă. Astfel, dacă în perioada 1965—1973 în țările membre ale Pieței Comune cererea de oțel s-a majorat concomitent cu creșterea produsului intern brut (P.N.B.), începînd cu anul 1974 creșterea P.N.B. de circa 1% pe an a fost însoțită de o reducere anuală a cererii de oțel cu 3%. Corespunzător unor previziuni, **în acest deceniu, în țările dezvoltate, raportul dintre consumul de oțel și creșterea economică se va menține subunitar, gravitînd în jurul a 0,6.** Această tendință s-ar datora, corespunzător opiniei unor specialiști din Occident, atît încetinirii activității în unele domenii mari consumatoare de oțel, cît și unor îmbunătățiri tehnologice în laminarea și prelucrarea acestuia.

În aceste condiții, se poate aprecia că apare necesitatea ca siderurgia românească să pună accentul nu atît pe extinderea producției ci mai ales pe **reducerea consumului de energie și materii prime, introducerea în continuare a progresului tehnic, restructurarea treptată a producției prin creșterea ponderii produselor cu un grad superior de valorificare a metalului, pe extinderea și diversificarea geografică a debușeelor externe și, evident, pe modernizarea formelor și tehnicilor de comercializare care să nu rămînă nici un moment în urma cerințelor contemporane.**

Făcînd aceste aprecieri avem în vedere **stadiul deja atins în ceea ce privește nivelul calitativ al producției de oțel, care sub acest aspect, situează țara noastră la nivelul țărilor dezvoltate, rezervele moderate atît cantitativ cît și calitativ de minereuri de fier și cărbune cocsificabil, ceea ce face siderurgia noastră dependentă de importuri, faptul că în ceea ce privește siderurgia avem deja tradiții și experiențe care fac posibil saltul calitativ care să ducă la creșterea competitivității produselor noastre pe oricare dintre piețele externe.**

Deoarece industria siderurgică este mare consumatoare de energie și combustibil, reducerea consumului acestora a devenit deja un factor esențial de creștere sau cel puțin de menținere a competitivității pe plan internațional. De pildă, peste jumătate din volumul investițiilor din siderurgia japoneză în anul fiscal 1980/1981 sînt destinate unor proiecte legate de economisirea de energie, cu toate că în anii trecuți producătorii japonezi obținuseră deja succese importante în reducerea acestor consumuri.

Mutații se vor produce în anii următori și în ceea ce privește tehnologia de producere a oțelului și capacitățile de producție. Astfel, corespunzător unor studii investiția specifică pe tona de oțel în condițiile unui combinat siderurgic integrat cu o capacitate de 6 mil. tone/an în care se utilizează calea — furnal — convertizoare cu oxigen — era apreciată pe plan mondial la 1127 dolari/tonă în 1980, urmînd să atingă, în parte datorită inflației, 2091 dolari/tonă în 1985. În aceste condiții apare mai avantajoasă construirea de miniuzine în care investițiile specifice sînt mai mici, iar termenele de realizare a obiectivelor sînt mult mai reduse. În prezent pentru realizarea unei miniuzine de 0,5 mil. tone, care constă din instalația de reducere directă — cuptor electric și laminator, investiția specifică este de 484 dolari/tonă și va atinge, ținînd seama de rata medie a inflației prognozate, la 604 dolari/tona în 1982. În viitorul nu prea îndepărtat în majoritatea țărilor dezvoltate un accent deosebit se va pune pe creșterea ponderii turnării continue și legat de aceasta pe creșterea „coeficientului de scoatere", prin care se poate obține o producție suplimentară de laminate.

Pe de altă parte, trebuie subliniat că modernizarea radicală a tehnologiilor de producere a oțelului ridică deocamdată o serie de probleme, printre care cea a costurilor ridicate. Pe această linie, la o reuniune internațională organizată în 1980 la Amsterdam sub egida firmei britanice „Metals Society", William Roesch, președintele firmei „U. S. Steel Corporation", arăta că este foarte dificil de construit o uzină modernă care ar duce, de pildă, la o creștere a productivității muncii cu 40% și la economii de energie de 35% comparativ cu o uzină în funcțiune, deoarece costul unei asemenea investiții ar fi atît de ridicat, încît prețul de comercializare al oțelului nu ar acoperi cheltuielile. La rîndul său, reprezentantul firmei britanice „E. S. Atkins" arăta că valoarea investiției pentru construirea unei uzine siderurgice într-o țară în curs de dezvoltare, inclusiv infrastructura necesară, s-ar putea ridica la 3 500 de dolari/tonă de capacitate. Chiar dacă calculul respectiv ar avea, printre altele, menirea de a invita țările în curs de dezvoltare la prudență în crearea și extinderea siderurgiei pentru a nu înăspri și mai mult concurența pe piața mondială, problema costurilor ridicate ale investițiilor în acest domeniu trebuie reținută.

Mutații structurale importante se produc pe plan mondial și este necesar ca ele să fie introduse cu multă operativitate și în siderurgia noastră prin **creșterea ponderii produselor cu grad superior de prelucrare.** Interesant este că se înmulțesc căutările pentru produse noi. Un exemplu : pentru industria de automobile a fost realizat un nou sortiment de tablă zincată electrolitic cu rezistență superioară față de tabla zincată prin imersiune. În viitorul apropiat se preconizează introducerea în fabricație a tablei acoperite cu un aliaj de Zn-Ni, cu o rezistență la coroziune de cca 5 ori mai mare decît a tablei zincate. Acest nou produs urmează să aibă o gamă largă de utilizări în industria automobilelor, în industria electrotehnică, în industria mobilei etc.

Aceste cîteva aspecte sînt, credem, tot atîtea argumente în favoarea adoptării unei strategii foarte prudente care să asimileze noile tendințe ale pieței, ale tehnicii și tehnologiei. Cele de mai sus s-au referit în special la siderurgie, dar ele sînt valabile și pentru multe alte produse de export.

prof. dr. Alexandru PUIU

[3]) Sursa : „Entwicklungstendenzen der Welt — Rohstahlerzeugung und der Versorgung mit Eisenerz bis zum Jahre 1990", Div Wochenbericht 12 iunie 1980, p. 257

[4]) Sursa : „World Steel Industry Outlook through 1985". Nippon Steel News Japonia, iulie 1980, p. 1—2 ; „World demand to rise 50 p.c.b.y. 1990"

Puncte de vedere

REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ ȘI REVOLUȚIA AGRARĂ

LA CONGRESUL al II-lea al țărănimii muncitoare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a vorbit despre necesitatea înfăptuirii unei noi revoluții agrare în țara noastră și care **„privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre"** [1]). Este cît se poate de evident că înfăptuirea acestei noi revoluții se impune cu atît mai mult cu cît — după cum a arătat cu aceeași ocazie secretarul general al partidului — **„teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus, de fapt, la neglijarea importanței creșterii producției agricole"** [2]).

Problema abordată are o importanță cu totul deosebită pentru întreaga noastră dezvoltare. Doresc în cele ce urmează să mă refer la unele aspecte mai mult **teoretice** și **istorice** ale acestei probleme, fără de care consider că aprofundarea ei ar fi serios îngreunată. Am în vedere, în special, **corelația dintre revoluția industrială și revoluția agrară** sau mai precis dintre **noua revoluție industrială și noua etapă a noii revoluții agrare.**

Pentru o mai bună și mai completă înțelegere a noii sarcini puse în fața noastră, este necesară o retrospectivă, chiar și numai foarte sumară. Este, deci, necesară abordarea problematicii primei revoluții agrare, atît pe plan internațional general, cît și pe plan național, particular.

Cele expuse în continuare nu constituie decît o încercare, poate nereușită, de a elucida unele aspecte ale procesului revoluționar în agricultură și ale corelațiilor dintre procesul revoluției în industrie și cel al revoluției în agricultură. Necunoscînd în mod suficient această vastă problematică, solicit anticipat indulgența specialiștilor. Nu doresc, în fond, decît să contribui la stimularea (dacă mai e nevoie) a interesului pentru această problemă de importanță realmente vitală. În acest context sînt de luat în considerare următoarele probleme: cînd a avut loc prima revoluție industrială în România; cînd a avut loc prima revoluție agrară; cînd a avut loc și ce caracteristici prezintă a doua revoluție industrială în România; care sînt obiectivele, trăsăturile și esența celei de a doua revoluții agrare și care sînt corelațiile dintre aceste două procese revoluționare în condițiile contemporane. Subliniez că în acest prim articol, în această primă și întrucîtva aproximativă abordare, mă voi ocupa, cu precădere, de unele aspecte **istorice** ale acestei vaste problematici.

Referindu-ne la secolul trecut, deci la perioada primei revoluții industriale și a primei revoluții agrare (pe plan internațional), e cazul de a releva că pătrunderea mașinii în agricultură a fost elementul istoric decisiv în evoluția caracterului muncii în agricultură, în progresul multilateral al satului. Referindu-se în **„Capitalul"** la această problemă, Marx vorbea de **„revoluția provocată de marea industrie în agricultură și în relațiile sociale ale agenților producției agricole"** [3]). El sublinia faptul că **„în sfera agriculturii, marea industrie are efectul cel mai revoluționar"** [4]) (subl. ns. — V.R.). Aceasta a reprezentat o **„uriașă revoluție"** — cum o denumește Karl Kautsky [5]) și, citîndu-l pe Kautsky, Lenin. Marile schimbări din agricultură, în a doua jumătate a secolului trecut, au fost rezultatul pătrunderii și victoriei capitalismului în agricultură, ceea ce a și creat pentru prima oară posibilitatea apariției **marii producții** în agricultură (superioară, în special din punct de vedere tehnic, **mici producții**, — trăsătură caracteristică epocii feudale).

În epoca primei revoluții industriale folosirea mașinilor în agricultură a avut un caracter redus, iar resursele energetice se limitau mai mult la animalele de muncă. Deși, odată cu industrializarea capitalistă, are loc și pătrunderea mai accentuată a mașinilor și a unor surse energetice calitativ diferite față de epoca feudală și începe procesul de **„industrializare a agriculturii"** (ce a primit această denumire încă în a doua jumătate a secolului trecut), totuși acest proces în adevăratul sens al cuvîntului (de transformare radicală a agriculturii pe linia unei industrializări generale și eficiente a muncii agrare) are loc abia și în special după al doilea război mondial.

O altă caracteristică a evoluției pătrunderii mașinii (a științei și tehnicii) în agricultură constă în aceea că în perioada revoluției industriale (prima) și a industrializării capitaliste ia naștere un nou tip de muncă — **munca pur agricolă.** După cum se știe, tocmai datorită acestei diviziuni între munca industrială și agricolă, munca industrială devine dominantă pentru o perioadă istorică îndelungată, ceea ce a determinat separarea definitivă a orașului de sat, respectiv și cunoscuta subordonare a satului față de oraș. Revoluția științifico-tehnică schimbă radical acest raport dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură; abia odată cu înfăptuirea revoluției științifico-tehnice se poate pune problema lichidării poziției dominante a orașului față de sat.

Revoluția științifico-tehnică duce la transformarea bazei tehnico-materiale a producției, exercită o influență puternică asupra tuturor sferelor vieții sociale. Ea schimbă în mod radical nu numai producția industrială; sub influența ei au loc schimbări profunde și în condițiile producției agricole, marile descoperiri și realizări științifice și tehnice fiind folosite nemijlocit în producția agricolă. Toate acestea echivalează cu o adevărată revoluție în agricultură. Această revoluție determină în același timp mari schimbări structurale cu caracter economic și social în viața satelor. Avînd ca urmare schimbări esențiale în corelația dintre știință și producție, revoluția științifico-tehnică face ca această corelație să se modifice și în domeniul agriculturii. Mecanizarea, electrificarea, chimizarea, ameliorarea terenurilor agricole, folosirea biochimiei și biofizicii precum și planificarea, organizarea și conducerea științifică a agriculturii au determinat ridicarea producției agricole pe o nouă treaptă, calitativ superioară față de un trecut nu atît de îndepărtat. Această constatare este valabilă pentru țările înaintate, atît socialiste cît și capitaliste, cu toate deosebirile existente, datorate caracterului diferit al relațiilor de producție.

Impactul exercitat de revoluția științifico-tehnică, respectiv de marea industrie contemporană (emanație a revoluției științifico-tehnice) asupra agriculturii este atît de important și multilateral încît deschide o perspectivă reală pentru lichidarea rămînerii în urmă a muncii agricole față de munca industrială. Analiza realităților contemporane din viața economică a unor țări capitaliste indică existența unor tendințe noi, pe linia întoarcerii cu fața la agricultură a unor întreprinderi industriale (industria ușoară).

Se confirmă, în acest fel, una din previziunile lui Marx cu privire la dezvoltarea (în ritmuri relativ mai înalte a productivității agriculturii față de productivitatea industriei. În opera sa fundamentală, Marx precizează: **„Dar, pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, această disproporție trebuie să înceapă să scadă, adică productivitatea agriculturii trebuie să crească relativ mai repede decît productivitatea industriei"** [6]). Dispariția treptată a acestei disproporții, apariția fenomenului la care se referă Marx, sînt determinate, evident, de ceea ce el, în capitolul intitulat **„Mașinile și marea industrie"**, denumește

Valter ROMAN

(Continuare în pag. 24)

1), 2) **Nicolae Ceaușescu:** Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor. 19 febr. 1981, Ed. politică, 1981, p. 19 și 8—9

3) **Marx-Engels,** Opere, vol. 23, Ed. politică, 1966, p. 510

4) Ibidem

5) Karl Kautsky, Die Agrarfrage. Eine Übersicht über die Tendenzen der modernen Landwirtschaft und die Agrarpolitik, Stuttgart, Dietz, 1899, p. 26

6) **K. Marx,** Teorii asupra plusvalorii (volumul al IV-lea al Capitalului, partea a doua), Ed. politică, 1960 p. 86.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Preocupări actuale ale economiştilor chinezi (III)

Rolul şi locul întreprinderii

PRIVIND locul şi rolul întreprinderii în socialism, ca o problemă cheie a perfecţionării mecanismului economic, economiştii chinezi au reluat dezbaterea tezelor avansate în anii '50 de Sun Yefang, pe atunci director al Institutului de cercetări economice al Academiei de Ştiinţe [8]). Pornind de la ideea că alocarea de fonduri întreprinderilor fără compensarea lor duce la risipă şi pierderi, şi în opiniile autorului citat, orice perfecţionare a mecanismului economic trebuie să pornească de la dreptul întreprinderii la o independenţă relativă. Problemele care se pun sînt : Cît de multă putere poate concentra o întreprindere în conducerea propriilor activităţi ? Care sînt responsabilităţile şi relaţiile cu statul ?

Funcţia de bază a întreprinderii este de a satisface unele nevoi sociale, dar în condiţiile îmbunătăţirii continue a performanţelor economice. Aceasta presupune, în concepţia unor economişti chinezi, nu numai recunoaşterea semnificaţiilor conceptelor şi mijloacelor valorice, ci şi a capacităţii întreprinderii de a returna fondurile primite de la stat, nivelul beneficiului constituind indiciul cel mai sintetic al performanţelor economice ale unei întreprinderi [9]). Ei consideră că o economie condusă în mod excesiv centralizat, în care întreprinderile nu se bucură de nici un fel de autonomie are drept consecinţe o frînare a entuziasmului şi iniţiativei întreprinderilor şi muncitorilor, o rămînere în urmă a creşterii productivităţii muncii şi a efectelor economice, o rigidizare a relaţiilor economice între diferitele domenii ale procesului de reproducţie şi întreprinderi.

Raportarea la piaţa internaţională

UNA DINTRE deciziile strategice considerate a avea o semnificaţie majoră teoretică şi practică pentru naţiunea chineză, este considerată extinderea relaţiilor economice externe, a comerţului exterior. În acest domeniu problemele dezbătute de economiştii chinezi pot fi sintetizate în trei categorii principale : (1) abordarea diviziunii internaţionale a muncii ca o rezultantă a creşterii forţelor productive ; (2) diviziunea internaţională a muncii ca un mijloc important de economisire a muncii sociale ; (3) extinderea relaţiilor economice externe ale Chinei ca o pîrghie puternică a accelerării modernizării sale.

Premisa de la care se pleacă în abordarea participării la diviziunea internaţională a muncii este că uriaşele cantităţi de mărfuri relativ mai ieftine produse de industriile moderne au constituit artileria grea care a dărîmat „marele zid" al vechii izolări naţionale. Industria modernă, construcţiile navale, transporturile pe cale ferată, telecomunicaţiile etc. au creat concomitent condiţiile, necesitatea şi baza materială, tehnică şi economică a formării şi extinderii diviziunii internaţionale a muncii şi a schimbului de produse. Revoluţia ştiinţifică şi tehnologică ce a urmat celui de al doilea război mondial, apariţia unui şir întreg de noi industrii cum sînt cele de sinteză a polimerilor, energia atomică, electronica şi aeronautica etc. au generat noi şi profunde influenţe în domeniul diviziunii internaţionale a muncii, în evoluţiile şi natura dezvoltării. Procesele de specializare — pe produse, pe părţi componente şi tehnologică — şi de cooperare internaţională au creat noi impulsuri şi au adus noi modificări în domeniul diviziunii internaţionale a muncii şi a schimburilor internaţionale, în ceea ce priveşte ţările dezvoltate existente, o creştere continuă a contribuţiei exporturilor la produsul naţional (în anii 1950–1978 de la 3,6 la 6,9% în S.U.A., de la 7,6 la 11,7% în Japonia, de la 8,5 la 22,3% în R.F.G., de la 17,5% la 23,7% în Anglia, de la 10,5 la 16,8% în Franţa şi de la 9,8 la 21,5% în Italia). Deseori în lucrările economiştilor chinezi sînt citate ca exemplu modalităţile în care România şi-a extins relaţiile sale economice externe în cadrul procesului de creştere economică susţinută şi de durată ([10]).

Cînd argumentează necesitatea creşterii participării ţării la diviziunea internaţională a muncii economiştii chinezi pornesc de la ideea că pe această cale se pot economisi munca socială şi valorifica mai bine propriile forţe productive. Ei consideră că, cu atît mai mult în cazul unei economii socialiste, unde procesul de socializare a producţiei este mai puternic decît în capitalism, avantajele obţinute de producţia de serie mare solicită o extindere a relaţiilor economice externe. Totodată, pe lîngă necesitatea economisirii muncii sociale, sînt aduse ca argumente suplimentare în sprijinul nece-

FIŞE

● *Deşi nu reprezintă o categorie propriu-zis economică, creativitatea este implicată fundamental în procesul dezvoltării economico-sociale. Perfecţionarea mijloacelor de producţie, optimizarea structurilor organizatorice, participarea eficientă a maselor de oameni ai muncii la toate nivelurile de conducere a societăţii încorporează organic inteligenţă creatoare, capacitatea de a genera noul. Iată de ce o lucrare cum este cea recent publicată la Editura didactică şi pedagogică, „Creativitatea în ştiinţă, tehnică şi învăţămînt" (coordonator Marian Bejat) prezintă interes din perspectiva economistului. Un interes teoretic, întrucît contribuie la lărgirea cadrului analizelor economice, dar şi unul practic. Descifrarea mecanismelor creativităţii în domenii precum cercetarea ştiinţifică sau învăţămîntul oferă cunoştinţe ce se cer integrate în strategia promovării noului în economie, în ridicarea continuă a performanţelor activităţii economice.*

Corelaţia calitate-cantitate

● *În articolul „Meranie-efektu zvyšovania kvality spotrebnych tovarov" (Măsurarea costurilor creşterii calităţii bunurilor de consum) publicat în numărul 1/1981 al revistei cehoslovace „EKONOMICKY ČASOPIS" Vladislav Garaj îşi propune să investigheze care sînt raporturile între creşterea calităţii bunurilor de consum şi cuantumul de resurse cheltuite. Autorul porneşte de la ipoteza că ridicarea calităţii bunurilor de consum — acţiune cu efecte pozitive asupra sporirii valorii de întrebuinţare a produselor, asupra satisfacerii nevoilor populaţiei — se află într-o relaţie invers proporţională cu cantitatea de bunuri consumate. Această relaţie de substituţie între calitate şi cantitate în ce priveşte bunurile de consum, susţine V.G. se manifestă atît la nivelul consumatorului final, cît şi în amonte, la industriile furnizoare de materii prime. Pornind de la aceste ipoteze, testate practic pe o serie de bunuri de consum, autorul afirmă necesitatea integrării unor astfel de calcule în planificarea producţiei de bunuri de consum, opţiune care ar trebui susţinută prin perfectarea unor metode de analiză economică adecvate.*

Călătorii de afaceri

● *Element caracteristic economiei moderne, călătoriile de afaceri sînt supuse, în prezent, unor tendinţe contradictorii. Pe de o parte, afirmă Jean-François Jacquier în articolul „Les milliards du voyage d'affaires" publicat în numărul din 14 februarie a.c. al revistei „L'EXPRESS", se manifestă tendinţa de creştere a numărului deplasărilor şi persoanelor angajate în acest gen de călătorii, tendinţă ilustrată sintetic prin sporirea cuantumului global al cheltuielilor : de la 31,5 mld. de franci în 1978 la 40 de mld. în 1980 ceea ce reprezintă circa 1,5% din produsul intern brut al Franţei. Principalele cauze ale acestei evoluţii, arată J.F.J. constau în amplificarea relaţiilor economice interţări, în dezvoltarea considerabilă a serviciilor după vînzare ca un factor de asigurare a succesului de piaţă, în orientarea mai pronunţată a întreprinderilor mici şi mijlocii spre export. Cea de a doua tendinţă, opusă, este determinată de preocuparea tuturor firmelor de*

sității extinderii comerțului exterior urmărirea îmbunătățirii compoziției tehnice a capitalului, accelerarea promovării progresului tehnic, completarea cu unele resurse necesare dezvoltării și îmbunătățirea proporțiilor între unele ramuri ale economiei naționale.

Necesitatea extinderii relațiilor economice externe ale Chinei este considerată de economiști în dezbaterile actuale ca o condiție indispensabilă pentru accelerarea procesului de modernizare a țării. Pornind de la această premisă, discuțiile sînt concentrate în jurul modalităților în care pot fi raționalizate și optimizate nomenclatoarele de import și export pe baza comparării valorilor interne și internaționale ale mărfurilor importate și exportate, dar nu întotdeauna limitate numai la obținerea unei economicități imediate, în dauna unor obiective de calcul pe termen lung.

De asemenea, discuțiile sînt polarizate de modalitățile de diversificare a tipurilor de cooperare internațională. Pornind de la faptul că țara dispune de uriașe resurse de forță de muncă, existînd însă o nevoie acută de fonduri, de echipamente și de tehnică de producție, se consideră necesar să se ajungă treptat la forme de cooperare tot mai evoluate, bazate pe specializarea intraindustrială și societăți mixte și la sporirea ponderii produselor tehnico-intensive în nomenclatorul de export.

În sfîrșit, economiștii chinezi sînt preocupați de modalitățile în care pot fi evitate sau limitate efectele negative ale crizelor economice capitaliste, ale fluctuațiilor frecvente și drastice ale cererii și ofertei asupra întreprinderilor chineze, în condițiile în care acestea sînt legate tot mai mult și de piața internațională și are loc o creștere treptată a atribuțiilor lor în activitatea de încheiere a contractelor cu firmele străine. Soluțiile sînt căutate îndeosebi în domeniul îmbunătățirii conducerii întreprinderilor, al stimulării inovației și creației tehnice, al creșterii productivității și competitivității produselor lor. În paralel se desfășoară o activitate susținută pe planul perfecționării legislației economice, inclusiv privind societățile mixte, investițiile străine de capital, privind drepturile de proprietate, proiectele de contract, prețurile, taxele, licențele de import și export etc. pentru a putea mai bine coordona și stimula activitatea de comerț exterior a întreprinderilor.

Noi direcții de perfecționare

ÎNCEPÎND din anul 1978 economia R. P. Chineze se află deci într-un proces de profunde reajustări — nu numai structurilor economiei, ci și conducerii și organizării, a mecanismului economic. Principalele direcții ale acestor reajustări ar putea fi sintetizate în următoarele direcții : (a) eliminarea concentrării excesive a conducerii economice și lărgirea autonomiei întreprinderilor, care urmează să primească un grad relativ ridicat de independență ; (b) transformarea conducerii economice bazate pe metode administrative într-o conducere bazată pe mijloace și pîrghii economice ; (c) reorganizarea economiei prin elaborarea unei noi legislații economice, care să reglementeze relațiile dintre întreprinderi pe baza utilizării pîrghiilor economice (prin sistemul de prețuri, sistemul financiar, de credite etc.) ; d) transformarea economiei planificate unitar într-o economie dirijată prin plan și piață, adică conducerea economiei prin plan, utilizînd totodată rolul regulator al pieței. Astfel, după ce în anul 1978 au fost reorganizate unele întreprinderi, cele cu același profil fiind reunite în cadrul unor companii, în anul 1979 s-au extins drepturile lor de autonomie în sfera producției, aprovizionării și desfacerii, al întocmirii planurilor și al utilizării unor fonduri proprii. În anul 1980 au început experimentarea autogestiunii, creșterea rolului pieței în reglarea economiei în sfera producției, aprovizionării și acordarea unor noi competențe în domeniul importului și al exportului.

Această sumară trecere în revistă a unora din preocupările actuale existente în planul cercetării economice teoretice, prin care se caută răspunsuri adecvate, inclusiv unor probleme fundamentale, pune odată în plus în lumină, așa cum menționam, legăturile dialectice, intime, care există între diferitele aspecte ale teoriei economice, ca și între acestea și soluțiile pentru care se optează în practică. Se observă și din aceste preocupări, relatate succint, că economiștii chinezi consideră că economia, ca orice organism complex, are nevoie de o abordare și o înțelegere de ansamblu, globală și coerentă, consecventă pînă la detaliu cu principiile care îi stau la bază. Dezbaterile și eforturile teoretice ale economiștilor chinezi sînt menite să contribuie la înfăptuirea unui mecanism sincronizat, care să funcționeze în concordanță cu principiile care îi stau la bază.

dr. Ioniță OLTEANU

---

[8]) Sun Yefang, Theoretical Questions of the Socialist Economy (Probleme teoretice ale economiei socialiste).

[9]) vezi Ma Jiaju, A Pioneer Work on Economic Reform, Notes on Sun Yefang's Theoretical Questions of the Socialist Economy, în revista Social Sciences in China, nr. 1, 1980, p. 221.

[10]) vezi și Yuari Weng, Dai Lunzhang și Wang Linsheng International Division of Labor and China's Economic Relations with Foreign Countries, în Social Sciences in China, nr. 1, 1980, p. 34

---

a reduce cît mai substanțial cheltuielile necesitate de călătoriile de afaceri. Eforturile pentru a rezolva contradicția amintită, arată autorul, au condus la elaborarea unor adevărate strategii în domenii care vizează, în primul rînd, alegerea celor mai economicoase itinerarii de deplasare, reducerea la minimum necesar a duratei călătoriilor, precum și utilizarea pe scară tot mai largă a mijloacelor moderne de comunicare, ceea ce conduce la reducerea simțitoare a acestui gen de deplasări.

Marketing industrial

● *Modificarea, începînd cu anii '70, a unor parametri de bază ai economiei mondiale: reducerea ratei de creștere în țările industrializate, intensificarea concurenței, accelerarea ritmului de înnoire a produselor și tehnologiilor etc. — a modificat structural conținutul activității de marketing industrial. După cum susțin Thierry Balembois și Jean Paule Simille în articolul „Le nouveau marketing industriel pour mettre en oeuvre la stratégie", publicat în ultimul număr din 1980 al revistei* DIRECTION ET GESTION *des entreprises, de la statutul său tradițional de prospectare a pieței și susținere a vînzărilor, marketingul industrial este considerat, în prezent, drept un instrument eficace în vederea fundamentării unor strategii de dezvoltare de lungă durată. Întemeindu-se pe studiul detaliat al clientelei dintr-un anumit domeniu al industriei, elaborînd scenarii asupra conjuncturii economice, evaluînd forțele concurente, studiile de marketing industrial elaborate în noua viziune urmăresc să ofere oamenilor de afaceri răspunsuri asupra cîtorva probleme fundamentale: care sînt segmentele de piață ce pot fi cucerite ; care sînt cele mai rentabile zone de investiții ; în ce direcții vor evolua industriile ce utilizează un anumit gen de produse ; care este impactul diferitelor schimbări tehnologice asupra întregului lanț productiv etc. În această perspectivă, afirmă autorii, marketingul industrial se integrează tot mai puternic în sistemul de conducere a activității unităților economice.*

Simpozion omagial

● *În cadrul manifestărilor ocazionate de aniversarea a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, în ziua de 24 martie a.c. a avut loc la Academia de Științe Economice, din inițiativa Facultății de Comerț și a C.A.S.C., un simpozion studențesc cu tema „Noua ordine economică mondială — imperativ al lumii contemporane".*

FIȘE

Printre problemele care s-au bucurat de un interes deosebit s-au numărat : Concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, privind noua ordine economică mondială și căile de eliminare a subdezvoltării și de evitare a agravării decalajelor economice ; România — factor activ în promovarea cooperării economice internaționale ; căi de intensificare și extindere a cooperării economice a țării noastre în vederea creșterii aportului valutar ; modalități de rezolvare a crizei energetice mondiale în condițiile instaurării unei noi ordini economice internaționale etc.

REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ ȘI REVOLUȚIA AGRARĂ

(Urmare din pagina 21)

„aplicarea tehnologică conștientă a științei“[7]) în agricultură.

Ideea lui Marx cu privire la creșterea „relativ mai rapidă“ a productivității agriculturii, pe o anumită treaptă a dezvoltării economice, merită întreaga noastră atenție.

ANALIZA procesului istoric, cît și constatările realităților de astăzi demonstrează că, dacă în epoca primei revoluții industriale a avut loc o separare, o ruptură între industrie și agricultură, în epoca celei de-a doua revoluții industriale se creează condițiile obiective necesare pentru realizarea unei noi sinteze (pe o treaptă superioară a spiralei) a industriei și agriculturii.

Într-o intervenție făcută cu ani în urmă, referindu-mă la această problemă, spuneam : „Înfăptuirea revoluției științifico-tehnice determină nu numai trecerea treptată **(hineinwachsen** — expresie folosită de Marx desemnînd procesul de trecere treptată de la revoluția tehnică la revoluția industrială) a acestei revoluții în revoluție industrială (a doua), ci și trecerea, prin schimbări treptate, într-o revoluție în agricultură (revoluția agrară), înfăptuirea unei adevărate revoluții agrare. **Dacă prima revoluție industrială a fost** (într-un fel) **condiționată de prima revoluție agrară, a doua revoluție agrară este fiica** (urmarea, consecința) **celei de-a doua revoluții industriale.**

Dacă este adevărat că fără o industrie puternică, dezvoltată, agricultura nu se poate moderniza, nu poate ajunge la cote înalte ale recoltei, la fel de adevărat este și faptul că fără o agricultură prosperă (pe bază de mecanizare, chimizare, irigare etc.) nici industria modernă, nici economia, în noile condiții istorice, nu pot funcționa normal și eficient. La această, să-i zicem, axiomă, trebuie adăugat neapărat considerentul că materiile prime din agricultură (spre deosebire de cele din subsol) sînt practic inepuizabile și se reproduc (în condiții corespunzătoare) an de an, ceea ce nu este cazul materiilor prime minerale și resurselor energetice și indică eficiența acestei ramuri a economiei, importanța ei pentru întreaga economie, marele potențial de care dispune și care face posibilă — în condiții corespunzătoare — realizarea noii revoluții agrare“*.

Revoluția agrară, la fel ca și revoluția industrială, are două aspecte, două laturi sau două componente : cea **tehnică** (tehnico-științifică) și cea **socială** (social-economică). Ea presupune mutații serioase atît în forțele materiale de producție (întreaga gamă vastă de mașini agricole) cît și în sistemul relațiilor de producție, sociale. Nu trebuie uitat totuși faptul că acest proces revoluționar este deosebit de complex, cele două laturi componente ale revoluției (tehnică și socială) nesuprapunîndu-se întocmai și întotdeauna, între apariția lor existînd, nu de puține ori, anumite decalaje, una sau cealaltă dintre aceste componente afirmîndu-se mai cu vigoare în decursul întregului proces. Dacă, la noi, am putea considera că cooperativizarea agriculturii a însemnat o revoluționare, dar mai mult în sensul creării unor noi relații social-economice la sate, după părerea noastră noua revoluție agrară (revoluția în agricultură) ar însemna un stadiu superior, un salt în componenta sa tehnico-științifică (care odată cu introducerea cuceririlor științei agricole, a geneticii va cunoaște o intensitate și mai mare), deși și anumite aspecte ale componentei sociale și organizatorice se schimbă (avînd în vedere, de exemplu, crearea organismelor agro-industriale).

ASPECTELE teoretice ale revoluției industriale din țara noastră au fost tratate și — consider — și rezolvate, într-un anumit fel, în perioada puterii populare. Firește, ar fi eronat a considera că s-au elucidat pe deplin toate problemele privind conceptul și problematica revoluției industriale. Important este însă că această efervescență intelectuală a dat anumite rezultate, a reușit să contribuie la elucidarea unor etape și probleme de maximă importanță din istoria economică și socială a țării noastre și poate, dincolo de aceasta, să fi contribuit la elaborarea (sau precizarea) unor aspecte ale strategiei și tacticii construcției socialiste.

În lumina unei analize critice și — de ce să nu spunem — autocritice, consider că e cazul de a arăta că mai există o serie de probleme, de corelații care, fie că n-au fost puse suficient în evidență, fie că nici n-au fost abordate (în orice caz, nu într-un mod corespunzător realităților istorice concrete).

În acest context e cazul să fie amintită problema cauzelor care au făcut ca revoluția industrială să apară (la noi) într-o anumită perioadă istorică (și nu mai înainte sau mai tîrziu). Sînt probleme de relații cauzale, a căror elucidare are însă o importanță nu numai istorică, ci și una concretă, actuală, deoarece traiectoria evoluției social-economice din trecut își pune amprenta (vrînd-nevrînd) asupra evoluției noastre contemporane și de perspectivă.

În acest cadru, problema care mi se pare că a fost cel mai puțin supusă unei analize atente, multilaterale de către oamenii noștri de știință este problema **corelației** dintre cele două sectoare de bază ale economiei (atît în epoca respectivă cît și mai tîrziu), dintre agricultură și industrie, respectiv problema **corelației** dintre ceea ce îndeobște se denumește de mai de mult în literatură **revoluția „agrară“** și **revoluția „industrială“**. Este vorba aici de a face o analiză cauzală complexă și nu de a stabili o corelație simplă și pur lineară între cauză și efect.

În literatura universală problematica **revoluției agrare este înfățișată în special sub aspectul creșterii producției agricole** într-o perioadă premergătoare revoluției industriale, creștere raportată la problema demografică, respectiv **la creșterea populației** rurale în aceeași perioadă.

Este cunoscut că în țara clasică a revoluției industriale — Anglia —, dar și în țări ca Franța, Germania, Belgia, Olanda ș.a. dezvoltarea a început prin creșterea producției agricole și a productivității muncii în agricultură. Aceasta a constituit o caracteristică a deceniilor **premergătoare** revoluției industriale în țările respective.

REFERINDU-NE la țara noastră, unul din primele aspecte ale problemei abordate constă în a determina dacă ceea ce denumim **revoluție agrară** a avut loc în țara noastră și dacă a premers sau nu revoluția industrială. În elucidarea acestei chestiuni ne pot fi din nou de folos anumite analogii.

Din studiul evoluției social-economice din țările astăzi dezvoltate rezultă că lichidarea feudalismului a reprezentat pretutindeni acea verigă care a făcut posibilă dezvoltarea agriculturii, înfăptuirea a ceea ce a primit denumirea de **revoluție agrară.** Numeroși autori susțin că revoluția agrară a premers revoluției industriale (deși trebuie remarcat că există și autori care afirmă că aceste schimbări radicale în producția agrară n-ar fi avut loc **înaintea** revoluției industriale). Independent însă de acest ultim punct de vedere este cert, totodată, că agricultura (ca sectorul cel mai important al economiei preindustriale și care și după revoluția industrială continuă să reprezinte un sector foarte important) a exercitat o influență evidentă asupra dezvoltării industriale și **după** revoluția industrială

Ținînd seama de specificul situației din țările din centrul și în special din răsăritul Europei (inclusiv țara noastră), ce a determinat o **anumită** evoluție, respectiv un mod **diferit** de realizare a revoluției industriale, apare evident că și în problema revoluției agrare avem de-a face cu o evoluție diferită față de cazurile clasice din Occidentul Europei și, în special, față de Anglia. Întîrzierea cu care s-au produs revoluțiile burghezo-democratice, menținerea unor rămășițe feudale mult timp după aceste revoluții și-au pus amprenta asupra revoluției „agrare“.

Țara noastră avea să înfăptuiască și o a doua revoluție agrară. Aceasta în anumite condiții specifice. Probabil că ceea ce este valabil pentru înfăptuirea revoluției industriale (prima) în țara noastră este, într-un fel, valabil și pentru revoluția agrară (prima). Așa cum în condițiile orînduirii burghezo-moșierești nu s-a terminat procesul de industrializare (pe baza primei revoluții industriale), ci a fost dus la capăt în condițiile orînduirii socialiste, de către clasa muncitoare aflată la putere, la fel și revoluția agrară (prima) n-a fost finalizată decît în condițiile societății noi, socialiste, de unde rezultă întreaga complexitate (mai complexă și anevoioasă decît în țările capitaliste dezvoltate) a problemelor legate de crearea unei industrii corespunzătoare necesităților zilelor noastre, cît și a transformării revoluționare a agriculturii, a înfăptuirii (în condițiile unei rămîneri în urmă a dezvoltării noastre economice în general) a unei noi revoluții agricole. Ne găsim și astăzi (poate mă înșel) într-o fază istorică **intermediară** în care trebuie să **„cunoaștem bine și să folosim rațional și concomitent două alfabete“**[8]), atît al primei cît și al celei de a doua revoluții industriale, atît al primei cît și al noii revoluții agrare.

[7]) **Marx-Engels,** Opere, vol. 23, Ed. politică, 1966, p. 511

[8]) „Revoluția industrială și revoluția agrară“. Apărut în volumul : „Secolul XX — secolul marilor revoluții“. Ed. Academiei R.S.R., 1976, p. 195

[9]) Valter Roman : Pentru o teorie științifică (marxistă) a R.S.T., în volumul „Revoluția științifică și tehnică. Eseuri“. Ed. politică, 1970, p. 422

Sesiunea anuală a C.E.E./O.N.U.

IMPERATIVE ŞI COMPLEMENTARITĂŢI ÎN COLABORAREA ECONOMICĂ EUROPEANĂ

CA ÎN FIECARE AN, începuturile primăverii la Geneva coincid cu lucrările sesiunii anuale a Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa (CEE/ONU), organism regional al Naţiunilor Unite la activităţile căruia participă ţările europene, S.U.A. şi Canada. Începînd cu 30 martie, timp de două săptămîni ţările membre vor examina situaţia economică în Europa, colaborarea regională în domeniile comerţului şi cooperării industriale, ştiinţei şi tehnologiei, energiei, transporturilor, mediului înconjurător, schimbului de experienţă şi date tehnice în industrie şi agricultură.

În acest an, al reuniunii C.S.C.E. de la Madrid, un loc important în cadrul dezbaterilor va fi acordat raportului prezentat de secretarul executiv al Comisiei, Janez Stanovnik, la reuniunea din capitala spaniolă, cu privire la activităţile CEE/ONU de aplicare a Actului final de la Helsinki. Raportul *) este elaborat şi prezentat ca urmare a unei rezoluţii iniţiate de România împreună cu alte state la sesiunea precedentă a Comisiei, din 1980, care s-a desfăşurat sub preşedinţia reprezentantului ţării noastre.

În raport se face o amplă trecere în revistă a progreselor obţinute în cadrul CEE/ONU pe linia traducerii în viaţă a prevederilor corespunzătoare din Actul final referitoare la cooperarea în domeniile economic, ştiinţei, tehnologiei şi mediului ambiant şi se prezintă posibilităţile actuale şi în perspectivă de a dezvolta pe mai departe această cooperare.

Pentru statele membre ale Comisiei Economice pentru Europa, care sînt şi semnatarele Actului final de la Helsinki, prezentarea acestui raport oferă prilejul unei analize a drumului parcurs de Comisie în ultimii ani, dar mai ales de a investiga noi opţiuni şi mijloace pentru dialog şi conlucrare în domenii de interes general. Potenţialul creşterii cooperării în regiune nu este nici pe departe epuizat, iar tendinţele recente arată că este posibil şi de dorit să se convină soluţii reciproc avantajoase pentru problemele economice de dimensiuni regionale şi mondiale.

Ne propunem în cele ce urmează să prezentăm cîteva din domeniile şi temele de cooperare reprezentative puse în evidenţă în acest raport şi potenţate de analizele şi datele statistice conţinute în documentele de sinteză elaborate de Secretariatul CEE/ONU pentru actuala sesiune plenară a Comisiei.

Pentru un comerţ fără obstacole

ÎN ciuda încetinirii creşterii economice în toată regiunea CEE/ONU, comerţul a continuat să crească în 1979 şi 1930. Volumul actual al schimburilor comerciale nu reprezintă însă decît o fracţiune din potenţialul existent şi sînt necesare noi eforturi pentru dezvoltarea schimburilor, în conformitate cu prevederile Actului final.

Activităţile Comisiei în vederea stimulării schimburilor comerciale s-au concentrat în principal pe două fronturi şi anume : eliminarea obstacolelor de orice fel din calea dezvoltării comerţului intraeuropean şi promovarea schimburilor, inclusiv comercializarea. Recent, a fost definitivat un inventar general al obstacolelor din calea dezvoltării comerţului întocmit de Secretariat pe baza notificărilor primite de la guvernele ţărilor membre. În etapa actuală, se sugerează să se treacă la o examinare multilaterală şi bilaterală a acestor obstacole, recurgîndu-se la noi proceduri de consultări pentru a se căuta mijloacele practice de eliminare a lor. România s-a pronunţat constant în favoarea formulării acestui obiectiv şi a sugerat să fie instituite în cadrul Comisiei facilităţi de negociere a eliminării obstacolelor.

În această perspectivă, apare necesar ca reuniunea specială de experţi prevăzută pentru toamna acestui an, a cărei tematică va fi definitivată în cadrul actualei sesiuni, să fie orientată spre adoptarea unor măsuri concrete de reducere graduală şi eliminare a obstacolelor de orice fel din calea comerţului.

Pentru ţările în curs de dezvoltare din Europa care întîmpină dificultăţi sporite, specifice, în promovarea schimburilor lor comerciale cu celelalte ţări ale regiunii Comisia îşi propune să elaboreze studii speciale cu scopul de a identifica mijloace de depăşire a acestor dificultăţi prin măsuri mai active de promovare a comerţului şi comercializării.

Spre forme moderne de cooperare în producţie

UN studiu**) publicat recent de Comisie oferă un tablou cuprinzător al progreselor cantitative şi calitative înregistrate în ultimii ani de cooperarea industrială, care a evoluat spre proiecte de amploare şi de complexitate crescîndă. Atrage atenţia numărul în continuă creştere de acorduri interguvernamentale încheiate de ţările regiunii şi urmărirea aplicării lor de către comisii mixte la nivel guvernamental. Numărul contractelor de cooperare industrială încheiate în cadrul regiunii este în prezent de circa 1500, acoperind 20% din totalul schimburilor comerciale.

În studiu se apreciază totodată că în ciuda acestor progrese, a rolului tot mai mare jucat de cooperarea industrială în cadrul relaţiilor economice intereuropene, ea rămîne departe de a atinge nivelul complementarităţii existente. Datele disponibile indică faptul că impactul cooperării industriale asupra comerţului este încă limitat, reprezentînd 3—4% din ansamblul schimburilor la mijlocul deceniului trecut şi aproximativ 10—15% din comerţul cu produse manufacturate. Analiza întreprinsă scoate în evidenţă necesitatea trecerii la forme superioare de cooperare în industrie cum sînt coproducţia, întreprinderile mixte de producţie şi comercializare.

Concentrîndu-se în prezent asupra studierii acestor forme noi şi promiţătoare de cooperare industrială, Comisia îşi propune să pună rezultatele investigaţiilor sale în dezbaterea unor reuniuni şi seminarii speciale cu participarea unor oameni de afaceri şi factori responsabili interesaţi în anumite ramuri şi forme de cooperare în industrie. Se are în vedere, de asemenea, elaborarea de noi ghiduri pentru redactarea de contracte speciale în formele de coproducţie, întreprinderi mixte de producţie şi comercializare, ţinîndu-se seama mai mult de nevoile întreprinderilor mici şi mijlocii. Un proiect de perspectivă adus în atenţia Comisiei de România îl constituie crearea sub auspiciile CEE/ONU a unui Centru de cooperare industrială pentru facilitarea cooperării între ţările membre interesate, în special cele care sînt în curs de dezvoltare.

Din programul de lucru al Comisiei, aproape 2/3 din activităţi au un aspect tehnic şi ştiinţific. Concentrarea pe domenii noi, de vîrf, ale ştiinţei şi tehnologiei moderne se constituie tot mai mult ca o orientare de bază, determinată de mutaţiile rapide ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, de potenţialul ridicat de care dispun ţările regiunii în cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică. Dintre temele noi aflate în atenţie sînt de menţionat noile surse de energie, în special energia solară, noile materiale, microprocesoarele, tehnologiile noi de utilizare raţională a resurselor.

Pentru îmbogăţirea tematicii şi a instrumentarului de acţiune, Comisia este chemată să se inspire din Planul de acţiune adoptat de Conferinţa Naţiunilor Unite pentru aplicarea ştiinţei şi tehnicii în folosul dezvoltării desfăşurată la Viena în urmă cu doi ani. România a propus ca CEE/ONU să-şi elaboreze un program special de aplicare a recomandărilor pertinente la nivelul regiunii.

Evenimentul cel mai marcant din ultimii ani a fost ţinerea în 1979 a unei conferinţe ministeriale care a adoptat Convenţia asupra poluării atmosferice transfrontaliere la mare distanţă şi o Declaraţie privind tehnicile puţin poluante sau fără deşeuri, reutilizarea şi reciclarea deşeurilor. Pentru punerea în aplicare a acestor documente au fost constituite organe subsidiare în cadrul Comisiei. La aceste aranjamente s-a adăugat Declaraţia de principii privind prevenirea poluării apelor, inclusiv poluarea transfrontalieră şi lupta împotriva acestei poluări, adoptată de Comisie la sesiunea trecută.

Alături de acestea, temele formulate pentru acţiunile viitoare privesc protecţia florei şi faunei, elaborarea de proiecte într-o viziune integratoare a elementelor de mediu aer-apă-pămînt.

Problemele complexe, de dimensiuni globale, legate de aprovizionarea cu energie în actualul deceniu şi în cele viitoare au creat o situaţie nouă la care statele regiunii au căutat răspunsuri noi, inclusiv în cadrul Comisiei, care deţine o bună experienţă în sectoare de tradiţie cum sînt gazele, cărbunele, energia electrică. O concretizare a acestor preocupări a fost crearea în urmă cu doi ani a unui organism special pentru problemele generale ale energiei. În prima fază de activitate s-a elaborat, pe baza datelor puse la dispoziţie de state, un studiu de ansamblu asupra situaţiei energetice la nivelul regiunii, primul de acest gen, care semnalează principalele probleme care se pun şi domenii potenţiale de conlucrare. Odată cu examinarea acestui studiu, se are în vedere trecerea la o nouă etapă de înfăptuire a mandatului încredinţat organismului amintit şi anume luarea în discuţie a problemelor legate de organizarea sub auspiciile CEE/ONU a unei conferinţe la nivel ministerial pe problemele energiei.

Abordarea constructivă a acestor probleme, în spirit de responsabilitate şi înţelegere reciprocă, la actuala sesiune a Comisiei, încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii C.S.C.E. de la Madrid ar fi de natură să impulsioneze cooperarea economică europeană pentru a răspunde mai bine preocupărilor actuale ale tuturor ţărilor regiunii.

Alexandru NICULESCU

*) doc. E/ECE/1 021
**) ECE/TRADE/132 „Cooperarea industrială Est-Vest"

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Italia — recesiune în 1981

ÎN ultimii doi ani economia Italiei a înregistrat ritmuri mai ridicate de creștere ale P.N.B., comparativ cu celelalte țări membre ale Pieței comune: 5% în 1979 și 3,5% în 1980. Se pare însă, că începînd din acest an și Italia va fi puternic afectată de recesiune, pentru întreg anul 1981 anticipîndu-se un ritm de numai 1,5% sau chiar o creștere zero. În schimb se speră că, odată cu reducerea cererii să scadă și prețurile cu amănuntul (practic, o creștere a prețurilor cu 17%, față de 21% în 1980). Cele mai afectate ramuri industriale vor fi cele producătoare de produse chimice, oțel, încălțăminte și textile.

În aceste condiții se caută noi căi de creștere a competitivității produselor exportate de Italia.

O primă măsură — întîmpinată cu rezistență din partea sindicatelor — se pare că va fi reducerea forței de muncă: după Fiat și Olivetti (care au decis să reducă cu 23 mii și respectiv 17 mii numărul locurilor de muncă), va urma Montedison cu încă 8 mii de salariați concediați — în speranța creșterii productivității în uzinele respective.

Alte priorități se referă la necesitatea realizării unui program energetic național, în care să fie inclusă și energia nucleară, indexarea salariilor și limitarea acordării de credite, cu excepția celor destinate producției pentru export.

Energie din combustibili solizi

PROGRAMUL energetic recent aprobat de guvernul suedez prevede ca priorități reducerea dependenței țării de importul de petrol și pregătirea etapei de înlocuire a energiei nucleare cu surse energetice alternative. Suedia urmărește reducerea importurilor de petrol de la 26 mil. t pe an în prezent la 14-17 mil. t anual în 1990, diferența urmînd a fi acoperită în cea mai mare parte prin utilizarea cărbunelui și a deșeurilor lemnoase.

Substituirea petrolului va fi realizată, inițial și prin contribuția energiei obținute în centralele nucleare. După anul 2010 Suedia va renunța la utilizarea energiei nucleare. Ulterior, consumul de energie se va baza în cea mai mare parte pe cărbune, deșeuri lemnoase și surse neconvenționale, motiv pentru care programul energetic național prevede cheltuieli însemnate destinate cercetării.

Aluminiu: reorientări geografice

UZINELE Pechiney Ugine Kuhlman apreciază că, încă din prima jumătate a acestui deceniu centrul de greutate al industriei aluminiului va trece din țările dezvoltate către cele în curs de dezvoltare. Previziunile specialiștilor francezi situează ritmul anual de creștere a producției mondiale de aluminiu la 4% pe an pînă în 1985, în timp ce în America Latină și Africa se așteaptă ritmuri de 9% și respectiv 7%. Ponderea continentului nord-american în totalul producției va coborî, în perioada considerată, la mai puțin de 35%, prognoza amintită indicînd creșteri ale ponderilor deținute de America Latină (la 9%), Asia de Sud (la aproape 8%), de Australia și Oceania (la 12%).

Odată cu diminuarea ponderii acestei industrii mari consumatoare de energie, țările dezvoltate își vor reduce, pe termen scurt (semestrul I 1981) și importurile de aluminiu primar, respectiv cu 2-3% cele din America de Nord, cu 7% Japonia și Australia fiind de așteptat, de asemenea, importuri sub nivelul celor de anul trecut în țările din Europa occidentală.

Programe de dezvoltare

Sudan: strategii economice pe termen lung

ACTUALUL plan de dezvoltare (1977/1978—1982/1983) reprezintă prima etapă a unui program pe termen lung (18 ani, între 1977/1978—1994/1995) ce urmează a fi realizat în trei faze a cîte 6 ani fiecare și al cărui obiectiv fundamental urmărește obținerea unei creșteri accelerate și echilibrate a economiei sudaneze. Prioritățile planului curent vizează o ridicare substanțială a venitului real pe locuitor, prin dezvoltarea atît a sectorului modern, cît și a celui tradițional al economiei țării. Ritmul creșterii economice (în termeni reali) este prevăzut la 7,5% pe an, în condițiile în care agricultura va continua să reprezinte pivotul dezvoltării economice și principalul sector, dezvoltarea tuturor celorlalte sectoare economice fiind legată de expansiunea celui agricol. Se are în vedere, în acest sens, dezvoltarea industriei ca sector complementar agriculturii — acordîndu-se prioritate agroindustriei și industriilor de substituire a importurilor —, precum și consolidarea și extinderea infrastructurii economice, în mod special în domeniul transportului și telecomunicațiilor, precum și în cel al valorificării resurselor energetice.

O altă caracteristică demnă de remarcat a planului curent o reprezintă faptul că sporirea ponderii capitalului străin în economia națională se va face numai în măsura în care acesta va contribui efectiv la eforturile de creștere economică și dezvoltare asumate de guvern.

Primii ani ai actualului plan șesenal au fost caracterizați printr-o capacitate limitată de rambursare a creditelor externe, ceea ce s-a concretizat în deteriorarea balanței de plăți și sporirea datoriei externe.

În acest sens, în prima parte a anului 1979 a fost elaborat un program de dezvoltare interimar pînă în 1983, care prevede obiective de producție și financiare mai reduse decît cele înscrise inițial. Prin aceasta se urmărește finalizarea proiectelor în curs de realizare, creșterea producției pe baza resurselor existente, creșterea exporturilor și îmbunătățirea infrastructurii astfel ca ea să nu mai constituie o frînă în atingerea obiectivelor de dezvoltare economico-socială.

Relațiile economice dintre România și Sudan au cunoscut în ultimii ani o continuă extindere și diversificare. Exporturile românești constau, în principal, din mașini, utilaje și mijloace de transport (tractoare și alte mașini agricole, autoturisme, microbuze, autocamioane, vagoane și locomotive de cale ferată) și produse industriale de consum (țesături, textile, confecții, stofe). Între importurile românești din Sudan figurează, în afară de bumbac, piei brute, susan, uleiuri comestibile și gumă arabică. În același timp, cele două țări realizează în cooperare obiective în domeniul construcțiilor civile, industriei textile, construcțiilor de mașini, industriei chimice, miniere, a materialelor de construcții, industriei lemnului și în domeniul transporturilor fluviale.

Costea MUNTEANU

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 16—20 III 1981 a avut drept caracteristică principală slăbirea cursului **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale.

Scăderea dobînzilor la depozitele în dolari — atît la intern, unde dobînda preferențială „prime rate" a fost redusă de majoritatea băncilor americane la 17,5%, cît și pe piața eurovalutelor unde dobînzile la eurodolari au scăzut la toate perioadele —, precum și prelucrarea unor date privind situația economiei S.U.A. au contribuit la accentuarea presiunilor „à la baisse" asupra **dolarului,** ale cărui cursuri de închidere din 20 III se situau, cu excepția yenului japonez, sub nivelele de referință din 13 III 1981.

Francul elvețian a înregistrat reprecierea cea mai accentuată față de dolarul S.U.A., cotînd la sfîrșitul perioadei prezentate la 1,9850 franci / 1 dolar, cu 2,5% peste închiderea săptămînii precedente de 1,9325 franci / 1 dolar, în special ca urmare a reducerii ecartului de dobîndă față de celelalte eurovalute în favoarea francului. În cadrul sistemului valutar vest-european, **marca vest germană** continuă să se mențină pe primul loc, reprecîindu-se față de dolar în acest interval cu 2% (2,0675 mărci / 1 dolar pe 20 III, față de 2,1080 mărci / 1 dolar, închiderea din 13 III 1981). Procent apropiat de repreciere a înregistrat **francul francez** — 4,8850 franci / 1 dolar la închidere, comparativ cu un curs de 4,9825 franci / 1 dolar, nivelul de referință — care a fost influențat favorabil și de reducerea deficitului comercial pe luna februarie la 3,6 miliarde franci, față de 5,9 miliarde în luna precedentă, precum și **francul belgian** (33,95 franci / 1 dolar, față de 34,65 franci / 1 dolar respectiv). **Lira italiană** s-a repreciat pe ansamblul intervalului cu numai 1,4% (1011 lire / 1 dolar pe 20 III, față de 1025 lire / 1 dolar pe 13 III 1981),

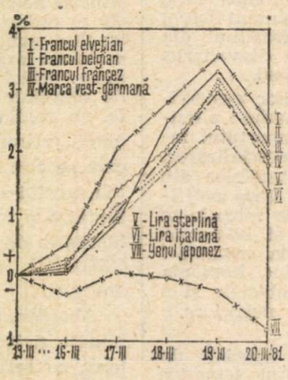

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 16—20 III, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 13 III a.c.

situîndu-se în continuare la limita inferioară de intervenție.

După o redresare de peste 3% pe 19 III 1981 (2,29 dolari / 1 liră), sub influența unor factori negativi (diminuarea excedentului comercial la 314 milioane lire în februarie a.c., față de 742 milioane lire în ianuarie a.c., scăderea vînzărilor cu amănuntul cu 1,8% în februarie a.c., după o creștere de 5,2% în ianuarie a.c.), **lira sterlină** a cotat la închiderea din 20.III la 2,2575 dolari/1 liră, cu 1,8% totuși peste cea corespunzătoare din 13.III de 2,2175 dolari/1 liră. **Yenul japonez** a înregistrat o depreciere față de dolar, mai ales după ce Banca Centrală a Japoniei a redus taxa oficială a scontului cu 1% (de la 7,25 la 6,25%), cursul de închidere al săptămînii fiind de 209 yeni / 1 dolar, față de 207,25 yeni / 1 dolar pe 13 III 1981 (depreciere de 0,8%).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat scăderi generale, mai accentuat însă la **eurodolari** (14,375% pe 20 III, față de 15,625% pe 13.III.1981), urmați de euromărcile vest-germane (11,125%, față de 12%) și eurofrancii elvețieni (7,75%, comparativ cu 8,5% respectiv).

Reducerea nivelului dobînzilor a determinat o creștere corespunzătoare a interesului investirii în **aur,** astfel că prețul metalului galben a cunoscut o creștere aproape continuă, al doilea fixing de la Londra din ziua de 20 III 1981 de 516,50 dolari / uncia fiind cu 24,50 dolari / uncia peste cel corespunzător din 13 III 1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.P. BULGARIA

UN CINCINAL AL ÎNNOIRILOR CALITATIVE

REALIZAREA unei dezvoltări stabile a forțelor de producție ale economiei naționale a R. P. Bulgaria în cincinalul 1976—1980, perfecționarea relațiilor sociale socialiste și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului bulgar au constituit premisele esențiale pentru abordarea cu succes a sarcinilor noi și de importanță crescîndă din anii următori, se arată în Tezele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Bulgar. Se apreciază că deceniul al nouălea va fi o perioadă de schimbări dinamice, cantitative și calitative menite să dezvolte și să întărească potențialul economic, științifico-tehnic și uman al R. P. Bulgaria.

În acest context, în cel de-al optulea cincinal (1981—1985) efortul principal va fi axat pe satisfacerea tot mai largă a necesităților materiale și spirituale crescînde ale populației, pe edificarea în continuare a bazei tehnico-materiale a socialismului și pe perfecționarea relațiilor de producție socialiste.

În practică, aceasta se va concretiza în următoarele :

— dezvoltarea viitoare a bazei tehnico-materiale va fi subordonată ridicării bunăstării poporului, creării condițiilor favorabile pentru dezvoltarea armonioasă a fiecărui membru al societății, ceea ce se va realiza, între altele, prin creșterea venitului național cu 25—30% în cursul cincinalului ;

— orientarea dezvoltării forțelor productive pe o cale intensivă, ridicarea pe această bază, a eficienței, și calității producției sociale. În condițiile unor preocupări susținute pentru reducerea consumurilor specifice de energie, combustibili, materii prime și materiale, a cheltuielilor de mijloace financiare și de muncă, se va urmări sporirea cu 30—35% a productivității muncii sociale, care va trebui să asigure întregul spor al venitului național ;

— perioada 1981—1985 este considerată un cincinal al progresului științific și tehnic, prin aplicarea rapidă a invențiilor, inovațiilor și tehnologiilor noi în toate sectoarele economiei naționale, prin promovarea fermă, consecventă a politicii de reînzestrare tehnică a producției. Se au în vedere o serie de domenii prioritare, cum sînt : mecanizarea complexă a producției (în special a activităților auxiliare, ca transportul uzinal și manipularea produselor, lucrările de reparații și întreținere ș.a.), automatizarea complexă a acesteia (prin extinderea utilizării dispozitivelor electronice, a roboților), extinderea folosirii tehnologiilor chimice și a celor biologice în economia națională, înnoirea produselor și îmbunătățirea calității acestora (prin perfecționarea tehnologiilor, prototipurilor și a modelelor) ;

— acordarea unei atenții deosebite perfecționării organizării socialiste a muncii în vederea utilizării complete și cît mai eficiente a celor trei elemente ale ciclului de reproducție : obiectele muncii, instrumentele de lucru și forța de muncă. Se prevede, între altele, ca organizarea muncii după sistemul brigăzilor de tip nou să devină principala formă organizatorică în toate sectoarele producției materiale și un factor esențial de îmbunătățire a randamentului în economie ;

— formarea cadrelor de conducere ca și a factorilor de execuție, va fi adaptată la exigențele progresului științific și tehnic, la cele ale gestiunii moderne a producției. Este vorba, înainte de toate, de sincronizarea implantării progresului științific și tehnic cu perfecționarea organizării socialiste a muncii și cu activitatea de pregătire a cadrelor ;

— extinderea participării la diviziunea internațională socialistă a muncii, ca o cale a intensificării activității economice, aplicarea unor forme tot mai eficiente de cooperare.

DUPĂ cum se subliniază în „Teze" modificările calitative în dezvoltarea infrastructurii economiei naționale a Bulgariei urmează să se efectueze pe baza celor mai recente realizări ale progresului științific și tehnic, caracterul progresist al acestor schimbări manifestîndu-se în ridicarea gradului de industrializare, în creșterea mai rapidă a sectoarelor și producțiilor susceptibile să asigure intensificarea activității și o dezvoltare armonioasă pe ansamblul economiei, ca și participarea eficientă a țării la diviziunea internațională a muncii. Pe baza abordării complexe, sistemice a problemelor se urmărește înfăptuirea coordonării optime a sectoarelor furnizoare de materii prime cu industriile prelucrătoare, lichidarea disparităților existente și asigurarea dezvoltării mai echilibrate la nivelul diferitelor eșaloane și sectoare.

În acest context, industria va juca și în viitor rolul central în dezvoltarea economiei naționale, punîndu-se, totodată, accentul pe creșterea proporțională a diferitelor sale ramuri. În cursul cincinalului 1981—1985 producția industrială va spori cu 30—35%, în condițiile afirmării tendinței de apropiere a ritmurilor de dezvoltare a ramurilor din grupa „A" și a celor din grupa „B". În ceea ce privește domeniul energetic, se vor aplica în toate sectoarele de activitate programe de măsuri concrete cu caracter tehnico-științific vizînd reducerea considerabilă a consumurilor de energie în producție, raționalizarea structurii consumului energetic și utilizarea surselor secundare de energie. Se prevede, între altele, sporirea extracției și a folosirii lignitului, extinderea acțiunii de „dieselizare" asupra a trei-pătrimi din parcul de autovehicule pînă în 1985, iar ponderea energiei nucleare în producția de energie electrică urmează să ajungă la circa 26% în 1985 și la 44% în 1990.

În domeniul agriculturii sarcina strategică a celui de-al optulea cincinal constă în majorarea rapidă a producției de cereale (pînă la nivelul de 10,5—11 mil. tone) și utilizarea cît mai rațională a acestora. În ceea ce privește sectorul zootehnic, în cadrul sporirii generale a șeptelului și a productivității animalelor accentul se va pune pe creșterea prioritară a bovinelor și ovinelor.

Realizarea obiectivelor stabilite pentru aceste sectoare cheie ale economiei bulgare, ca și pentru alte ramuri și sfere de activitate, va fi susținută de o politică adecvată în domeniul investițiilor, prevăzîndu-se sporirea sensibilă a eficienței acestora, în primul rînd prin dirijarea a aproximativ 70% din investițiile destinate activităților productive către modernizarea și reconstrucția capacităților existente.

Pentru satisfacerea tot mai largă a necesităților materiale și spirituale ale poporului se consideră necesară devansarea creșterii puterii de cumpărare de către creșterea circulației mărfurilor cu amănuntul. Se prevede, astfel, ca — în cursul cincinalului actual — volumul desfacerilor de mărfuri în comerțul cu amănuntul (în prețuri curente) să crească cu 20—22%, față de majorarea veniturilor populației cu 16—18%.

În acest sens, o sarcină primordială a tuturor sectoarelor economiei naționale, a tuturor organizațiilor și întreprinderilor economice constă — se precizează în „Teze" — în producerea de bunuri de consum curent într-un sortiment mai bogat și mai variat, precum și de calitate superioară. Ceea ce urmează să se transpună în viață prin multiple căi, ca folosirea completă a capacităților existente în unitățile producătoare de bunuri de consum, înființarea de producții paralele, crearea de întreprinderi mici și mijlocii, sporirea numărului atelierelor meșteșugărești furnizoare de articole de uz curent ș.a.

În sfîrșit, o contribuție substanțială la ridicarea calității întregii activități social-economice, cu efecte favorabile imediate asupra nivelului bunăstării poporului bulgar, o vor aduce aplicarea generalizată și sistematică a noului mecanism economic (inclusiv utilizarea pe scară largă a pîrghiilor financiare și de piață), extinderea și perfecționarea activității de cercetare științifică și dezvoltare, ca și ampla desfășurare a democrației socialiste prin îmbogățirea și extinderea formelor de participare directă a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății.

N. TABĂRĂ

Tendinţe noi în circuitul economic mondial (II)

Ponderea în creştere a comerţului invizibil

UN LOC important în circuitul economic mondial îl deţine **comerţul invizibil.** Ca urmare a unei dinamici ridicate a acestuia (o creştere de circa 8,5 ori în deceniul trecut), ponderea comerţului invizibil a crescut de la 11,7% în 1970 la 15,1% în 1980. Această evoluţie reprezintă rezultatul acţiunii unor factori contradictorii. În primul rînd, comerţul invizibil cuprinde variate servicii ; corelaţia pe plan naţional conform căreia dinamica serviciilor devansează dinamica producţiei materiale se reflectă direct şi în circuitul economic mondial, serviciile devansînd ca dinamică comerţul cu mărfuri. Ponderea principală în încasările din invizibile (peste 80%), revine ţărilor dezvoltate, întrucît acestea dispun de cea mai mare parte a mijloacelor de transport internaţional, asigurările şi expediţiile internaţionale , din exportul de licenţe şi know-how, din veniturile provenite de pe urma investiţiilor şi plasamentelor financiare externe, din turismul internaţional.[1]) Ţările în curs de dezvoltare obţin încasări din invizibile în special din remiterile de salarii ale emigranţilor şi muncitorilor străini şi din unele forme de turism (vînătoare, turism ştiinţific ş.a.).

Ponderea principală în comerţul cu invizibile (circa 30%) o deţin încasările din investiţiile şi plasamentele financiare în străinătate, partea cea mai mare aparţinînd S.U.A., R.F.G., Angliei, Japoniei, Franţei. În schimb în turismul internaţional (care deţine în comerţul invizibil o pondere de circa 17%) locurile principale sînt ocupate de Japonia, Italia, Grecia, Anglia şi Franţa. În încasările din transporturile internaţionale (avînd în comerţul invizibil o pondere de circa 24%) locuri importante deţin S.U.A., Grecia, Anglia şi U.R.S.S. În ceea ce priveşte veniturile din comerţul cu brevete, licenţe şi know-how, balanţa de plăţi tehnologice este constant activă doar pentru S.U.A., ţările dezvoltate europene dispun de balanţe de plăţi tehnologice relativ echilibrate, iar Japonia aproape constant are balanţa tehnologică deficitară. Celelalte ţări au, în general, balanţe de plăţi tehnologice pasive [2]).

Putem aprecia că şi în viitor ponderea comerţului invizibil în circuitul economic mondial va continua să crească, avînd în vedere structura lui fizică şi geografică, ca şi acţiunea factorilor generatori de servicii internaţionale.

În strînsă corelaţie cu comerţul internaţional o importantă pondere o deţin **creditele de export.** Concurenţa în comerţul mondial cu maşini şi utilaje determină pe exportatori să creeze diverse facilităţi importatorilor de asemenea utilaje, inclusiv sub forma creditelor de export. În ciuda acţiunilor concertate ale Uniunii de la Berna privind „temperarea" asigurării creditelor de export, producătorii, ca şi guvernele, utilizează pe larg diverse programe de susţinere a exporturilor, inclusiv pe calea creditelor comerciale. Deşi ponderea maşinilor şi utilajelor în totalul exporturilor sporeşte, facilităţile exportului pe credit se amplifică, iar volumul absolut al creditelor comerciale (acordate de furnizori) a crescut de peste 6 ori în deceniul trecut, ponderea valorii creditelor comerciale de furnizor în circuitul economic mondial a scăzut de la 12,5% în 1970 la 11,5 % în 1980. Această restrîngere relativă a creditelor comerciale de furnizor este determinată de creşterea taxelor de scont, a dobînzilor preferenţiale şi a altor speze şi comisioane pe care le suportă producătorii, respectiv exportatorii la scontarea la bănci a titlurilor de credit ; pentru a face mai atractiv creditul pentru importator, exportatorul introduce o parte din dobîndă în preţul mărfurilor. Pentru a evita suportarea unor costuri obscure din preţ datorate includerii unei părţi a dobînzilor, importatorii preferă tot mai mult să utilizeze credite financiare în locul creditelor comerciale.

Fluxurile valutar-financiare

ÎN SCHIMB, ponderea cumulată a **creditelor financiare şi emisiunile noi de obligaţiuni internaţionale** în circuitul economic mondial a crescut spectaculos, de la 3,5 % în 1970 la circa 5% în 1980. La această evoluţie au concurat, în afară de reorientarea importurilor de maşini de la creditele comerciale la creditele financiare, şi alţi factori cum sînt : deficitele în balanţele de plăţi externe, lipsa de mijloace de plată din partea unor ţări în curs de dezvoltare, politicile antiinflaţioniste ale unor state şi restrîngerea posibilităţilor băncilor autohtone de a acorda credite firmelor autohtone ş.a. De remarcat că în afara formelor clasice de credite financiare, au apărut tehnici noi de montare şi acordare a creditelor. Printre acestea o extindere largă capătă **creditele consorţionale** acordate de mai multe bănci constituite într-un consorţiu (sindicat) bancar. Prin aceasta se poate mări suma creditului acordat şi în acelaşi timp micşora riscul de credit ca urmare a numărului mai mare al băncilor creditoare. Astfel, eurocreditele (credite consorţionale) publicate au crescut de la 4,7 miliarde dolari în 1970 la circa 70 mld. dolari în 1980, adică de la 33% la peste 53% în totalul creditelor internaţionale bancare. De asemenea, şi în tehnica emisiunii de obligaţiuni internaţionale capătă o extindere importantă două tipuri de emisiuni : **euroobligaţiunile** şi **obligaţiunile străine.** Ca urmare a evoluţiei divergente şi instabile a dobînzilor şi cursurilor valutare se practică tot mai mult forme de mobilizare a fondurilor financiare sub forma de coşuri de valute, cu dobînzi glisante şi termene variabile.

Poate cea mai însemnată extindere în circuitul economic mondial capătă **tranzacţiile eurovalutare,** formate din împrumuturi pe termen scurt (sub un an) şi vînzarea-cumpărarea de valute în cele mai variate scopuri. Volumul **net** al operaţiunilor eurovalutare — prin eliminarea evidenţei duble —reprezenta în 1980 circa 550 mld. dolari faţă de 57 mld. dolari în 1970, deci o creştere de aproape 10 ori. După opinia noastră, suma ce urmează să fie inclusă în calculul circuitului economic mondial trebuie să se refere nu la totalul tranzacţiilor eurovalutare — chiar nete —, ci doar la sporul, **creşterea tranzacţiilor eurovalutare faţă de anul precedent,** căci altfel nu am defini corect conţinutul şi dimensiunile circuitului economic mondial. În această variantă de calcul includem în circuitul economic mondial — pentru anul 1980 — doar 100 mld. de dolari, şi nu 550 mld. dolari [3]). Desigur că pentru alte scopuri (analiza pieţei eurovalutare, a fluxurilor valutar-financiare internaţionale ş.a.) se poate utiliza volumul net general al tranzacţiilor eurovalutare.

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 12 din 20 martie 1981 al revistei noastre.

[1]) Committee on Invisible Exports, The Stock Exchange, Annual Report 1979/1980. London, 1980

[2]) Balance of Payments Yearbook. IMF Washington D.C. 1980, Fairplay. International Shipping Journal, 1980 ; Eurostat, decembrie 1980 ; I. Georgescu, Căi de creştere a veniturilor din comerţul invizibil, în Revista Economică nr. 40 din 1979

[3]) B.R.I., Rapport annuel, Bâle, 1980 ; World Financial Markets, Morgan Guaranty Trust Company of New York, noiembrie 1980 ; Borrowing in International Markets, World Bank, mai 1980

Din tabelul publicat în prima parte a acestui articol se poate remarca locul relativ modest al **investițiilor directe în străinătate** în circuitul economic mondial, în comparație cu alte fluxuri economice internaționale. În plus, ponderea lor cunoaște o tendință de scădere relativă, de la 1,9% în 1970 la 0,9% în 1980 [4]). Dar aici trebuie făcute cîteva remarci de maximă importanță politică și economică. Cifrele din tabel nu reflectă volumul real al investițiilor directe, întrucît multe profituri, beneficii, dividende și chiar amortizări ale capitalului se reinvestesc în străinătate, fie în aceeași țară, fie în terțe țări. În al doilea rînd, investițiile directe ar trebui completate cu investițiile de portofoliu, respectiv cumpărarea de acțiuni, care deși nu dau dreptul de control și conducere, reprezintă sume importante care nu se reflectă și în noțiunea de investiții directe. În al treilea rînd, natura investițiilor directe în străinătate capătă conținut și forme variate. Astfel pe lîngă formele clasice de creare de sucursale sau filiale proprii de producție care se manifestă ca adevărate prelungiri ale societății mamă (este vorba în multe situații de societățile transnaționale), investițiile directe în străinătate capătă și forme noi, avansate și agreate, cum sînt societățile mixte de producție și comercializare [5]).

Un flux important în circuitul economic mondial îl reprezintă **raporturile financiare pentru dezvoltare dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate.** Aici distingem două subfluxuri : a) asistența din sursă publică pentru dezvoltare (căci cea din surse private se regăsește în credite, obligațiuni și investiții externe) ; b) refluxul, respectiv plata serviciului datoriei externe, formată din rambursări de credite și capitaluri, precum și plata dobînzilor pentru datoria rămasă. În ceea ce privește fluxul financiar public pentru dezvoltare, în ciuda creșterii lui absolute (de circa 2,8 ori) în deceniul trecut, ponderea sa în circuitul economic mondial a scăzut de la 1,5% în 1970 la 0,6% în 1980 ; ponderea principală în transferul de resurse financiare către țările în curs de dezvoltare o au sursele private în condițiile aspre ale pieței financiare internaționale. În schimb refluxul financiar, respectiv plata serviciului datoriei externe, a crescut de 7,8 ori în anii '70, ponderea în circuitul economic mondial sporind de la 1,1% în 1970 la 1,3% în 1980. În acest ultim an, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare se ridică la 400 mld. dolari [6]).

Serviciul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare are o tendință de creștere, reprezentînd în medie circa 20% din încasările valutare (unele țări au un serviciu al datoriei externe de 40—50% din încasările valutare). Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare rata formării brute a capitalului era în 1980 de circa 24,6%, din care surse interne 22,4%, iar din surse externe 2,2%. Desigur că pe țări mărimea și sursele finanțării dezvoltării sînt foarte variate.

În fine, un loc important în circuitul economic mondial îl dețin **rezervele valutare oficiale și particulare.** Balanța de plăți externe prin definiție este echilibrată, dar problema esențială ce se pune constă în **cum și cu ce surse** se echilibrează. Structura unei balanțe de plăți externe cuprinde, în principal, patru mari capitole : 1) comerțul cu mărfuri ; 2) comerțul invizibil și plățile necomerciale ; 3) mișcarea capitalului ; 4) modificări în rezervele valutare. Ultimele două capitole au funcții de ajustare, respectiv de echilibrare. Atunci cînd în ciuda mișcării internaționale a capitalului (acordarea sau primirea de credite, investiții externe, asistență financiară etc.) balanța de plăți tot nu se echilibrează, se apelează la rezervele valutare, mai întîi la cele ale băncilor comerciale și apoi — în ultimă instanță — la rezervele oficiale centralizate ale statului.

Rezervele valutare sînt formate în principal din valute străine, linii certe de credit de (tipul DST, swap ș.a.) și aur. O problemă principală constă în evaluarea rezervelor de aur : considerăm realist a se utiliza prețul pieței libere (care în ultimii cinci ani a variat între 400 și 800 dolari uncia). O altă problemă se referă la dimensiunea rezervelor valutare ce trebuie incluse în circuitul economic mondial : totalul rezervelor sau doar modificările față de anul precedent. Am optat pentru ultima variantă (la fel ca pentru tranzacțiile în eurovalute) în scopul evitării evidențelor duble, dar mai ales pentru faptul că tocmai **modificarea** în rezervele valutare reprezintă acea parte din rezerve atrase **activ** în circuitul economic mondial. Astfel, în 1980 rezervele valutare oficiale reprezentau circa 880 mld. dolari, iar activele în valute străine ale băncilor comerciale circa 1080 mld. dolari [7]). Suma acestor rezerve depășește valoarea comerțului mondial (1 900 mld. dolari). Întrucît ele nu sînt în întregime folosite ca mijloace de plată (dar dimensiunile lor astronomice arată una din sursele inflației mondiale), este normal să luăm în calculul circuitului economic mondial doar **modificările** în rezervele valutare față de anul precedent. Aceste modificări au tendința de creștere, tendință alimentată de deficitul cronic al balanței de plăți americane, fluxul de petrodolari, includerea în rezervele valutare a monedelor altor state (marca vest-germană, francul elvețian, francul francez, yenul japonez), alocarea în două tranșe de DST către țările membre ale FMI, precum și creșterea prețului de piață al aurului. Modificările însumate ale rezervelor oficiale și ale băncilor comerciale față de anii precedenți au reprezentat în 1970 o pondere de 6,4% iar în 1980 de 8,7% în circuitul economic mondial. Creșterea ponderii menționate se datorează în special evoluției rezervelor băncilor comerciale. În condițiile cursurilor valutare flotante, cînd băncile centrale nu sînt obligate să intervină de pe piața valutară pentru a menține anumite limite de fluctuație a cursului de schimb, mărimea și funcțiile rezervelor valutare oficiale devin mai puțin operaționale, deși nu mai puțin importante.

Un factor de progres pentru toate națiunile

ÎNSUMÎND toate fluxurile economice internaționale analizate mai sus rezultă **mărimea aproximativă** a circuitului economic mondial, de circa **3.513 mld. dolari.** Subliniem caracterul relativ al sumei, întrucît statistica internațională cu toate ajustările pe care le-am operat nu ne oferă certitudinea că nu am comis erori și omisiuni. De altfel, în statistica internațională capitolul „erori și omisiuni" figurează în mod constant cu cifre care — față de total — se înscriu uneori în limite de ± 10% față de total. Dar cum noi nu cunoaștem „totalul" circuitului economic mondial (căci tocmai determinarea acestuia este unul din scopurile analizei de față), acest capitol nu apare în tabel. Sperăm că cititorul acestor rînduri va avea continuu în vedere caracterul aproximativ al datelor. Căci, în ultimă instanță, nu mărimea absolută este esențială în cazul de față, ci tendințele de lungă durată în dinamica și structura circuitului economic mondial. Ele constituie elemente esențiale pentru fundamentarea unei strategii de încadrare a unei țări în circuitul economic mondial.

Urmărind tocmai tendințele de lungă durată ale **locului circuitului economic mondial în economia mondială** se poate corela volumul circuitului economic mondial — așa cum a fost calculat în prezentul articol — cu suma mondială a produsului intern brut (PIB). Această corelație se justifică metodologic, întrucît PIB cuprinde valoarea tuturor bunurilor și serviciilor create într-un an, fără a fi corectată cu soldul schimburilor economice externe. Calculul acestei corelații arată că dacă în 1970 circuitul economic mondial reprezenta circa 17% din suma mondială a PIB, în 1980 acest indicator se ridica la circa 33% (în prețuri și dolari curenți). Fără a fetișiza cifrele, păstrînd rezervele de rigoare asupra gradului aproximației lor rezultă o tendință durabilă și reală conform căreia cota din PIB mondial atrasă în circuitul economic mondial crește (ea aproape s-a dublat în ultimul deceniu), reflectînd pe planul corelațiilor cantitative procesul de participare crescîndă a statelor la diviziunea internațională a muncii și circuitul economic mondial, adîncirea interdependențelor economice dintre națiuni. În aceste condiții, mai mult ca oricînd, se impune necesitatea restructurării mecanismelor economice ce acționează în circuitul economic mondial, a instaurării unei noi ordini economice internaționale, astfel ca participarea statelor la circuitul economic mondial să fie un factor de progres pentru toate națiunile, bazate pe normele avansate ale dreptului internațional.

prof. dr. Constantin MOISUC

[4]) Balance of Payments Yearbook, IMF, 1980

[5]) De remarcat că statisticile internaționale nu ne oferă, deocamdată, posibilitatea să cuantificăm fluxul cooperării economice internaționale, nici sub formă de societate mixtă, nici sub alte forme. Formele și acțiunile de cooperare economică internațională apar în statistica internațională înglobate la celelalte fluxuri economice internaționale

[6]) Rapport sur le développement dans le monde, Banque mondiale, 1980, p. 119

[7]) I.M.F. Rapport annuel 1980, Washington, p. 67, B.R.I., Rapport annuel, Bâle, 1980, p. 130

1981 — Previziuni economice

AVEM de-a face în 1981 cu încă un an de recesiune economică — conchide un studiu de prognoză a evoluției conjuncturii economice în țările capitaliste dezvoltate, publicat nu demult în săptămînalul american *Time*. Autorii studiului subliniază caracterul global al acestei recesiuni, faptul că scăderea cererii pe piața internă a țărilor respective are loc concomitent cu reducerea cererii de import din partea țărilor în curs de dezvoltare, determinată de povara crescîndă a datoriei lor externe.

În ceea ce privește principalele țări vest-europene se apreciază că în 1981 se va produce o oarecare „tasare" a valorilor extreme (vezi tabelul) la o serie

Indicatorul	R.F.G.	Franța	Anglia	Italia
Creșterea P.N.B. (%)				
— 1980	—1,0	1,6	—5,5	4,0
— 1981	0	0,5—1,0	—1,0	0
Creșterea prețurilor cu amănuntul (%)				
— 1980	5,2	13,5	15,0	21,0
— 1981	3,5	11—12	9,0	16,0
Șomajul (% din populația aptă de muncă)				
— 1980	4,5	6,9	8,7	7,5
— 1981	5,5	7,6—8,0	11,5	8,9
Soldul balanței de plăți curente (miliarde dolari)				
— 1980	—18,4	—7,4	9,3	—7,0
— 1981	—11—14	—6,3	4,6	—3,1

de indicatori de bază, ca — de pildă — dinamica produsului național brut, a prețurilor cu amănuntul sau a soldului balanței de plăți curente (în cazul P.N.B. se manifestă tendința către creșterea „zero", în prețuri constante). Excepție face șomajul, în creștere, fapt care nu va face decît să agraveze situația social-economică din țările respective.

U.R.S.S.: Beneficiile combaterii poluării

ÎN Uniunea Sovietică, țară cu o dezvoltată industrie extractivă și prelucrătoare, se formează în cursul proceselor de producție și cantități uriașe de reziduuri. S-a calculat, de pildă, că numai în cadrul exploatărilor miniere se aruncă — în medie pe minut — aproximativ 4 000 tone de reziduuri. Pe de altă parte, din cauza imperfecțiunii actualelor tehnologii de extracție în cazul exploatării zăcămintelor de minereu de fier, de exemplu, în condițiile extracției prin mine de adîncime rămîn în subteran 13—14% din cantitatea totală de minereu, iar în condițiile extracției la zi — 8—10%.

Toate acestea reprezintă pierderi pentru economia națională, iar în numeroase cazuri constituie surse de poluare a mediului înconjurător. De aceea, s-au aplicat și se adoptă în continuare variate măsuri de prelucrare a gazelor industriale aruncate anterior în atmosferă, de reciclare a apelor industriale, de realizare a unor produse utile din reziduurile solide. În industria chimică, de pildă, din cele 70 de elemente chimice produse, aproape jumătate se obțin pe baza recuperării materialelor secundare, care furnizează cantități importante de argint, aur, bismut, platină, zinc, plumb, cupru și sulf. Astfel, aproximativ o treime din acidul sulfuric produs în U.R.S.S. se obține în prezent în fabricile de cupru, din gazele care erau expulzate în trecut în atmosferă și afectau puternic mediul natural; acidul sulfuric realizat pe această cale revine de patru ori mai ieftin, rezultînd și economii de energie. Se apreciază că în cincinalul 1976—1980 volumul deversărilor de ape neepurate în rețeaua hidrologică din Uniunea Sovietică s-a redus cu 28%, iar cel al emanațiilor de gaze nocive în atmosferă — cu 15%, eforturile în acest sens urmînd a fi intensificate în actualul deceniu.

Afluxul investițiilor străine în economia americană

DUPĂ opinia unor economiști faptul că în cursul deceniului al optulea Statele Unite au devenit obiectul expansiunii capitalului vest-european și japonez se datorează efectului conjugat al unor factori ca slăbirea pozițiilor americane în cadrul economiei mondiale capitaliste, deficitul cronic al balanței de plăți externe, întărirea tendințelor protecționiste în comerțul S.U.A., criza dolarului ș.a. Datele statistice evidențiază (vezi tabelul) că în

(miliarde dolari)

Anul	Investiții americane în străinătate	Investiții străine în S.U.A.
1969	68,1	11,8
1972	89,9	14,9
1975	124,1	27,7
1978	164,2	39,7
1980 *)	212,6	61,3

*) Estimații.
Sursa : B.I.K.I., nr. 24/1981.

perioada 1969—1980, de pildă, investițiile private americane efectuate peste hotare au sporit de 3,1 ori, în timp ce investițiile private directe ale monopolurilor străine în economia S.U.A. au crescut de 5,2 ori. Ca atare, deși disproporția dintre cele două fluxuri de capital se menține, anvergura ei s-a redus de la circa 6/1 în favoarea firmelor americane în 1969, la circa 3,5/1 în 1980.

În ceea ce privește prognozele asupra evoluției investițiilor străine de capital în S.U.A. în anul în curs, se apreciază că, în cadrul acestora va spori ponderea celor efectuate de țările exportatoare de petrol, iar printre ramurile cele mai vizate ale economiei americane figurează industria petrolului, construcțiile de mașini, sectorul bancar și de credit.

Profilul șomerului permanent

UN STUDIU efectuat în anul 1979 în Anglia — țară în care șomajul a căpătat o amploare crescîndă în cursul deceniului trecut — cu privire la cauzele și incidențele acestui fenomen a condus la o serie de concluzii, considerate valabile în cea mai mare parte și pentru alte țări capitaliste dezvoltate.

Apreciind că evoluția defavorabilă a conjuncturii economice mondiale și ineficiența politicilor economice naționale constituie factorii esențiali ai scăderii gradului de ocupare a forței de muncă, autorii studiului au evidențiat totodată categoriile de salariați cele mai expuse pericolului de a deveni șomeri permanenți. Printre acestea figurează persoanele în vîrstă (de peste 55 ani), lucrătorii slab calificați sau fără nici o calificare, personalul angajat în ramurile mai puternic afectate de criza economică (industriile de bază, sectorul construcțiilor), persoanele suferind de boli cronice ș.a.

În studiu se relevă că aflarea timp îndelungat în situația de șomer permanent afectează însăși personalitatea lucrătorilor respectivi, demoralizîndu-i și determinînd o degradare a relațiilor cu mediul lor social. Starea lor de anxietate este determinată și de faptul că — chiar dacă găsesc un nou loc de muncă — ei sînt supuși într-o măsură mult mai mare decît șomerii temporari riscului de a-l pierde din nou.

Locul presei interne în politica intreprinderilor

CRIZA economică prelungită din lumea occidentală, cu toate efectele sale negative asupra evoluției situației diferitelor întreprinderi și instituții, a determinat conducerile acestora să elaboreze adevărate „politici de comunicare" cu personalul lor, fie pentru a-l convinge asupra dificultăților existente și a sacrificiilor necesare, fie pentru a-i oferi o imagine pozitivă asupra întreprinderii respective.

În acest context un rol sporit a căpătat presa internă, fapt care s-a reflectat în ridicarea nivelului atît al publicațiilor în cauză, cît și al personalului redacțional de care dispun acestea — arată revista **L'Usine Nouvelle.** Analizînd transformările recente intervenite în structura tematică a celor cîteva sute de publicații uzinale sau departamentale din Franța, revista semnalează dispariția unor rubrici tradiționale, devenite desuete, pe primul plan situîndu-se acum informarea cu profil economic și social. Printre temele de bază figurează bilanțul activității economice, proiectele de investiții, sistemele de gestiune, politica comercială, organizarea diferitelor servicii, formarea cadrelor ș.a. Nu este neglijat nici aspectul publicistic, de prezentare grafică inovatoare, publicațiile respective devenind o adevărată „fațadă publicitară" a întreprinderilor.

GLOSAR

Preferințe

ÎN RELAȚIILE comerciale internaționale există reglementări cu caracter general și altele cu caracter de excepție. Între acestea din urmă se numără sistemul preferințelor, adică regimul mai avantajos pe care o țară îl acordă unui număr limitat de parteneri comerciali pentru importul ei de produse din țările respective.

Preferințele reprezintă de fapt o derogare de la principiul nediscriminării care s-a convenit să se aplice în schimburile internaționale, cel puțin în cadrul Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.). Acordul prevede generalizarea clauzei națiunii celei mai favorizate, adică un regim diametral opus preferințelor.

Totuși, acordul G.A.T.T. nu a absolutizat nediscriminarea, indicînd unele cazuri de derogare de la acest principiu, fără îndoială potrivit concepției că, pentru a fi viabil, un acord trebuie să fie realist.

Atît în perioada elaborării acordului G.A.T.T., cît și ulterior, viața economică internațională a dovedit că înțelegerile preferențiale sînt adînc înrădăcinate în practică și că nici un acord nu va putea să le clintească într-o perioadă cît de cît previzibilă. Este cunoscut, de exemplu, că un număr de grupări de state, cum ar fi Commonwealth-ul britanic sau zona francului francez, au stabilit pentru relațiile economice dintre statele componente un regim special, preferențial. Dar un asemenea regim nu este specific țărilor care au făcut parte pe timpuri din imperii coloniale și care au menținut acest regim și după prăbușirea imperiilor. Aproape toate țările s-au văzut în cursul istoriei lor puse, din diferite motive, în fața necesității de a acorda preferințe unor țări.

Regimul preferențial constă în cele mai multe cazuri în aplicarea unui tarif vamal mai avantajos decît tariful obișnuit. Se creează astfel o discriminare între țări : unele beneficiază de tariful redus, iar altele suportă tariful curent. Este cert că în perspectiva liberalizării schimburilor internaționale, preferințele reprezintă un progres. Nu este însă mai puțin adevărat că acestea constituie o sursă de dezacorduri, fiind opuse spiritului de egalitate și echitate care ar trebui să caracterizeze aceste schimburi.

O altă problemă s-a pus în cursul anilor '60, în care omenirea a devenit conștientă de necesitatea combaterii subdezvoltării, a căutării căilor celor mai potrivite pentru reducerea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Acestea din urmă au cerut, în cadrul diferitelor reuniuni internaționale, și îndeosebi la U.N.C.T.A.D., un regim de preferințe tarifare, în scopul lărgirii debușeelor pentru produsele lor industriale și al protejării industriei lor incipiente.

Începînd din 1971 au fost puse bazele unui sistem zis al preferințelor generalizate (denumire evident paradoxală, deoarece o preferință generalizată nu mai este o preferință), aplicat de unele țări dezvoltate, cum ar fi cele din Comunitatea Economică Europeană (Piața comună). Concret, este vorba despre acordarea de contingente tarifare pentru unele produse provenind din țările în curs de dezvoltare, care beneficiază de taxe vamale reduse sau chiar de scutiri.

Faptul că sistemul preferințelor generalizate a fost adoptat, fie și numai parțial, este pozitiv ; însă acest sistem nu reprezintă o soluție optimă pentru relațiile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. El poate fi cel mult considerat ca un pas spre instaurarea acelei colaborări ample și echitabile dintre state care să permită propășirea tuturor popoarelor și, în primul rînd, a celor rămase în urmă din punct de vedere economic.

C. K.

Energia nucleară în scopuri pașnice

Sabin Mănăilă, Iași — Conferința internațională prevăzută a se desfășura la Viena între 13 și 17 septembrie 1982, sub egida Agenției Internaționale pentru Energia Atomică, va avea rolul de a face o evaluare a numeroaselor aspecte tehnice, economice și de siguranță în funcționare privind centralele nuclearo-electrice, în lumina celor peste 2 000 ani-reactor de experiență acumulați pînă acum de statele lumii.

Pe agenda conferinței figurează și dificultățile de care se lovesc țările în curs de dezvoltare care doresc să utilizeze energia nucleară în scopuri pașnice, probleme ale transferului de tehnologie, rentabilitatea centralelor nucleare de putere mică și mijlocie, aspecte ale cooperării internaționale în acest domeniu.

În același timp va fi analizat stadiul actual al cunoștințelor în materie de reactori reproducători rapizi, de centrale nucleare cu obiective multiple, ca și de centrale pe bază de fuziune, insistîndu-se asupra rolului pe care acestea l-ar putea juca în satisfacerea necesităților de energie ale viitorului.

Se apreciază că concluziile conferinței menționate de la Viena vor constitui un aport prețios la pregătirea celei de a treia Conferințe nucleare europene (Brighton, aprilie 1983), a Conferinței internaționale a Națiunilor Unite pentru promovarea cooperării internaționale în domeniul utilizării pașnice a energiei nucleare (1983), ca și a celei de a XII-a Conferințe mondiale a energiei (New Delhi, septembrie 1983).

Automobile

Sorin Șerbănescu, București — Trecerea Japoniei pe primul loc în lume între țările constructoare de autoturisme, survenită la sfîrșitul anului trecut, s-a datorat nu numai ritmului rapid de creștere al producției nipone, ci și dificultăților înregistrate de unele din marile firme americane (vezi graficul). Acesta este și motivul pentru care unii experți consideră că schimbarea de locuri între Japonia și S.U.A. ar putea fi numai temporară. Saltul Japoniei pe locul al doilea în lume — rămas ireversibil — s-a produs în anul 1971, locul respectiv fiind ocupat pînă atunci de R. F. Germania. Această din urmă țară a reușit însă să-și mențină locul secund la capitolul export, la care avansul japonez a devenit însă considerabil. Se poate remarca, de asemenea, ca o noutate prezența Spaniei între primii șase mari producători și exportatori de autoturisme din lumea capitalistă.

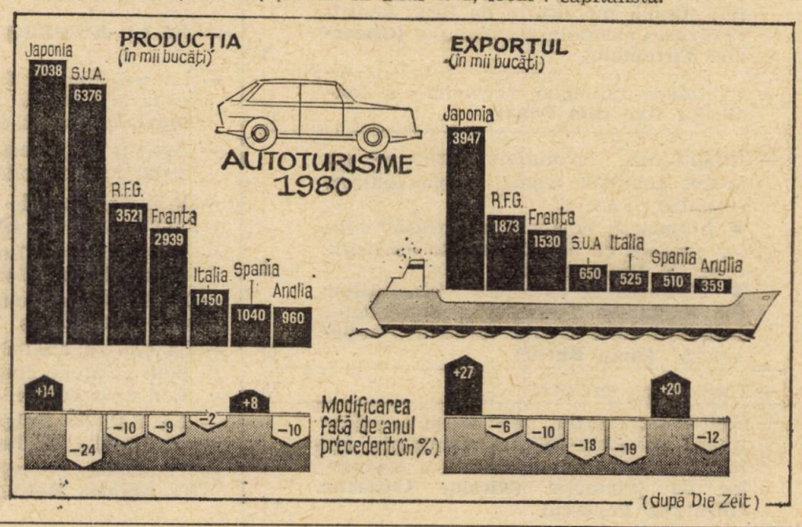

An internațional

Stela Runcan, Rîmnicu Vîlcea — Proclamînd anul 1981 drept Anul internațional al persoanelor handicapate printr-o rezoluție adoptată încă în 1976 sub deviza „Participare deplină și egalitate", Adunarea Generală a O.N.U. și-a propus să sublinieze că acestor persoane trebuie să li se asigure participarea efectivă și integrarea deplină în societate. Propunerea de a consacra un an internațional persoanelor handicapate a fost

făcută pentru prima dată la O.N.U. de reprezentantul Jamahiriei Arabe Libiene. Se apreciază că pe glob un locuitor din zece suferă de o formă oarecare de handicapare, dar că în marea lor majoritate persoanele handicapate trăiesc în țări în curs de dezvoltare. Tipurile cele mai răspîndite de handicapare se referă la infirmități senzoriale și ele au o multitudine de cauze : de la accidente (survenite în special la domiciliu — cel puțin 20 milioane de cazuri pe an, dar și de circulație — peste 10 milioane anual) la boli (cum ar fi lepra sau maladiile cardio-vasculare), malnutriție și conflicte armate.

Unul dintre obiectivele principale ale organizării acestui „an internațional" este încurajarea tuturor inițiativelor luate la nivel național și internațional pentru a acorda persoanelor handicapate asistența, pregătirea, îngrijirea și îndrumările solicitate, pentru a oferi posibilități de a găsi locuri de muncă corespunzătoare și a le asigura deplina lor integrare în societate. Se urmărește, totodată, încurajarea adoptării de măsuri efective pentru prevenirea invalidității, precum și pentru reeducarea persoanelor handicapate.

Dialog

Cornel Nemeș, Cristuru Secuiesc — Reuniunea la nivel înalt a unor țări industrializate și în curs de dezvoltare menită să asigure relansarea dialogului „Nord-Sud" a fost propusă în comun, în august 1980, de președintele mexican José Lopez Portillo și de cancelarul austriac Bruno Kreisky. Prevăzută inițial să aibă loc la începutul lunii iunie la Cancun (Mexic), reuniunea a fost amînată în principiu pentru zilele de 22 și 23 octombrie a.c. O conferință pregătitoare la nivelul miniștrilor afacerilor externe va fi organizată în zilele de 1 și 2 august a.c.

Indicatori sintetici

Radu Pascu, Iași — 1) Despre conținutul și modul de calcul al principalilor indicatori statistici folosiți în statistica O.N.U. (produsul intern brut, produsul intern net, venitul național, produsul național brut, produsul național net, produsul disponibil și venitul disponibil) am relatat destul de pe larg la rubrica Glosar din numerele 42 și 44 din 1979 ale revistei noastre. O tratare și mai largă a indicatorilor respectivi găsiți într-un curs de statistică economică.

2) Despre noțiunea de policentrism monetar am tratat tot la rubrica Glosar în nr. 50/1980, așa încît pentru moment nu mai revenim.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 13 din 27 martie 1981

— Crearea Partidului Comunist Român, moment de răscruce în lupta de eliberare socială și națională, în dezvoltarea României noi (II) **(Mircea Mușat)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiuni viguroase pentru depistarea și exploatarea de noi structuri petrolifere (I) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 3

— In întîmpinarea Congresului sindicatelor. Amplă mobilizare de forțe pentru realizarea exemplară a planului **(Gheorghe Virtejianu)** 5

— Utilizarea rațională, eficientă a fondurilor fixe **(Ion Popa)** 7

— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social
● Îmbinarea eficientă a îngrășămintelor chimice cu alți factori de intensificare **(N. Brașoveanu)** 9
● Tipizarea în domeniul investițiilor din zootehnie. Tehnologii, construcții, instalații cu eficiență economică superioară **(Hera Bucur)** 11

— Cititorii au cuvîntul 13

— Sistemul costurilor normate și autogestiunea economică. Particularitățile formării și urmăririi operative a costurilor de producție **(Nicolae Costache, Gheorghe Popescu)** 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

— O cerință actuală a eficienței și competitivității : determinarea nivelului tehnic al produselor **(Nicolae Costake, Cezar Scarlat)** 16

TEORII — IDEI

— Priorități în dezvoltarea și în structurarea exporturilor (I) **(Alexandru Puiu)** 19

— Puncte de vedere. Revoluția industrială și revoluția agrară **(Valter Roman)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Preocupări actuale ale economiștilor chinezi (III) **(Ioniță Olteanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Sesiunea anuală a C.E.E./O.N.U. Imperative și complementarități în colaborarea economică europeană **(Alexandru Niculescu)** 25

— Tendințe-conjuncturi 26

— R.P. Bulgaria. Un cincinal al înnoirilor calitative **(N. Tabără)** 27

— Tendințe noi în circuitul economic mondial (II) **(Constantin Moisuc)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The creation of the Romanian Communist Party, a turning point in the fight for social and national freedom, for the development of new Romania (II) **(Mircea Mușat)** 1

— Firm actions to discover and exploit new oil structures (I) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 3

— Priorities in the development and the structure of the exports (I) **(Alexandru Puiu)** 19

— Points of view. The industrial revolution and the agrarian revolution **(Valter Roman)** 21

— Schools ● trends ● economists. Current concerns of the Chinese economists (III) **(Ioniță Olteanu)** 22

— The annual session of the UN economic Comission for Europe Imperatives and complementaries in the european economic collaboration **(Alexandru Niculescu)** 25

— People's Republic of Bulgaria. A five-year plan of qualitative renewals **(N. Tabără)** 27

— New trends in the world economic circuit (II) **(Constantin Moisuc)** 28

DANS LE NUMERO

— La création du Parti Communiste Roumain, moment essentiel dans la lutte de libération sociale et nationale, dans le développement de la Roumanie nouvelle (II) **(Mircea Mușat)** 1

— Actions vigoureuses pour identifier et exploiter nouvelles structures pétrolières (I) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 3

— Priorités dans le développement et dans la structuration de l'exportation (I) **(Alexandru Puiu)** 19

— Points de vue. La révolution industrielle et la révolution dans l'agriculture **(Valter Roman)** 21

— Ecoles ● courants ● économistes. Préoccupations actuelles des économistes chinois (III) **(Ioniță Olteanu)** 22

— La session annuelle de la Comission économique de l'O.N.U. pour l'Europe. Impératifs et complémentarités dans la collaboration économique européenne **(Alexandru Niculescu)** 25

— La R.P. de Bulgarie. Un quinquennat des renouvellements qualitatifs **(N. Tabără)** 27

— Tendances nouvelles dans le circuit économique mondial (II) **(Constantin Moisuc)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Создание Румынской Коммунистической Партии, переломный момент в борьбе за социальное и национальное освобождение, в развитии новой Румынии (II) **(Мирча Мушат)** 1

— Мощные действия для обнаружения и разработки новых нефтеносных структур (I) **(Василе Боеску, Богдан Пэдуре)**..... 3

— Приоритеты в развитии и перестройке экспорта (I) **(Александру Пую)** 19

— Точки зрения. Промышленная революция и аграрная революция **(Вальтер Роман)**..... 21

— Школы ● течения ● экономисты. Чем заняты в настоящее время китайские экономисты (III) **(Иониця Олтяну)** 22

— Сессия Экономической Комиссии ООН для Европы. Повелительные требования и взаимодополнительность в европейском экономическом сотрудничестве **(Александру Никулеску)**..... 25

— Н.Р. Болгария. Пятилетка качественных обновлений **(Н. Табэрэ)** 27

— Новые тенденции в мировом экономическом кругообороте (II) **(Константин Мойсук)** 28

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare peroadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

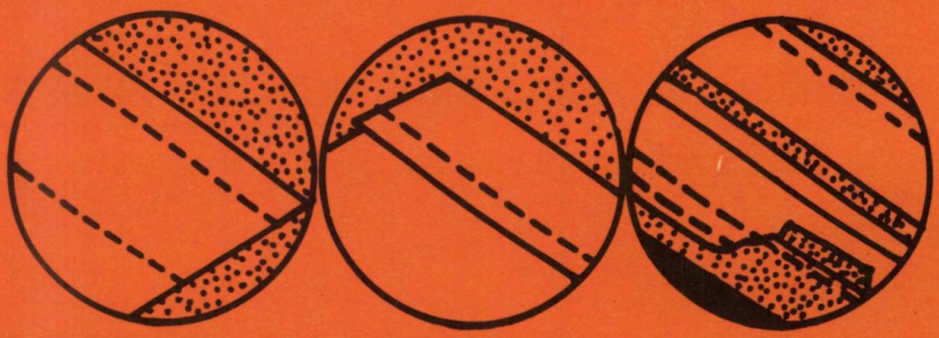

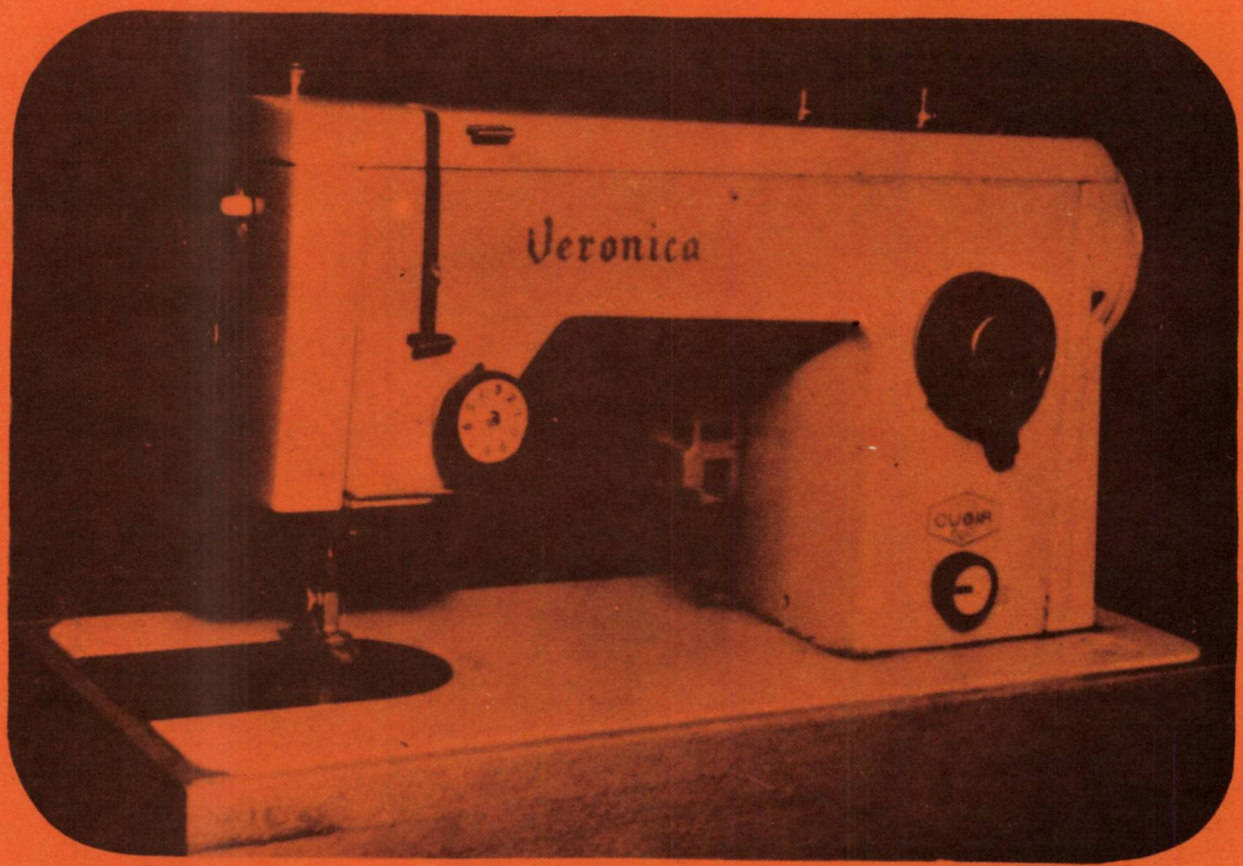

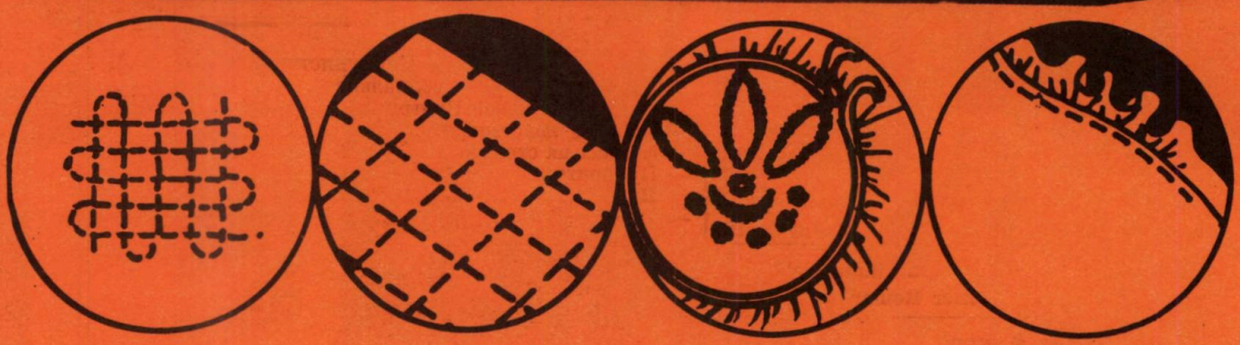

Mașina electrică de cusut VERONICA — de nelipsit din gospodăria dv!

3R Recom

- este o mașină folositoare care execută cele mai uzuale operațiuni : coaserea dreaptă, tivirea, baterea (înnădirea materialului), încreținea ei
- tivirea și rabaterea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;
- fiind tip „valiză", nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor ;
- costă 2 155 lei, se vinde și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei.

În magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat găsiți la vînzare și :

- Mașina de cusut VERONICA normală — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA normală cu picior metalic — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA tip „mobilă" — cost 2 270 lei.

REȚINEȚI !

Toate aceste tipuri de mașini de cusut din gama VERONICA se pot cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de 20% din valoare.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Un dar plăcut pentru femei

CASETA EGRETA

— roșu de buze
— pudră compactă
— fard de pleoape
— apă de colonie
— parfum

Produse cosmetice ale întreprinderii „Miraj"

Lei 5
(inclusiv suplimentu

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

o corelație de bază a creșterii

PRODUCTIVITATEA MUNCII - EFICIENȚA ECONOMICĂ

Numărul 14 ● Vineri 3 aprilie 1981

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

a adoptat documente importante pentru viaţa politico-socială a ţării

În cadrul unei solemnităţi care a avut loc la Palatul Marii Adunări Naţionale

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a înmînat înalte distincţii unor judeţe şi unităţi fruntaşe în întrecere

D.646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

calitate

Efortul pentru o nouă calitate reflectat în activitatea organelor arbitrale

Asigurarea și ridicarea calității produselor, serviciilor și lucrărilor constituie un obiectiv permanent și de maximă importanță pentru toate unitățile socialiste și întregul personal muncitor.

Legislația noastră economică — cu deosebire legile nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), nr. 7/1977 și nr. 8/1977 — cuprind prevederi prin care se stabilesc sarcini, atribuții și răspunderi tuturor factorilor care concură la realizarea produselor, lucrărilor și serviciilor, astfel încît această cerință obiectivă a economiei noastre naționale — asigurarea și ridicarea calității — să devină o realitate.

Potrivi art. 48 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), arbitrajul de stat înfăptuiește jurisdicția în raporturile dintre unitățile socialiste cu privire la neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor economice.

În aplicarea legislației economice — mai ales a prevederilor privind calitatea produselor, serviciilor și lucrărilor — organele arbitrale aduc un aport însemnat la efortul general pentru o nouă calitate.

Calitatea fiind rezultanta activităților unităților și persoanelor care participă nu numai la realizarea produsului sau la executarea lucrării, ci și a tuturor celor ce sînt implicați în ajungerea lor la consumator, organele arbitrale au considerat că numai conjugarea eforturilor și corelarea acțiunilor lor poate asigura înfăptuirea acestui obiectiv, motiv pentru care a pretins o conduită exemplară pe întregul parcurs străbătut de un produs de la producător la consumator, sancționînd orice deficiență a oricărei verigi din acest lanț.

Înfățișăm și comentăm unele din aceste soluții arbitrale.

● **Consecințele omisiunii beneficiarului de a determina caracteristicile calitative în raport cu necesitățile sale.** Potrivit art. 27 lit. j din Legea nr. 7/1977, unitățile socialiste sînt obligate să prevadă în cuprinsul contractelor economice pe care le încheie, caracteristicile de calitate ale produselor, corespunzătoare scopului și procesului de prelucrare la unitatea beneficiară. Omisiunea unității beneficiare de a indica aceste caracteristici în raport cu destinația concretă pe care înțelege să o dea produselor contractate, nu justifică refuzul acesteia de a primi produsele livrate, atita vreme cît ele întrunesc condițiile de calitate prevăzute în contract. Într-adevăr, necunoscînd cerințele determinate de destinația concretă a produselor, nu se poate imputa furnizorului că le-a livrat în condiții de calitate improprii pentru o anumită utilizare. Dimpotrivă, în culpă se află beneficiarul care a contractat produsele cu nesocotirea necesităților determinate de specificul procesului său de producție (Decizia P.A.S. nr. 1716/1978).

● **Efectele întîrzierii omologării produsului asupra livrărilor.** În considerarea interdicției legale de a se pune în fabricație de serie și de a se livra produse neomologate, instituită prin art. 2 lit. b din Legea nr. 2/1970 (azi abrogată) și art. 23 din Legea nr. 7/1977, practica arbitrală a stabilit că nu se poate angaja răspunderea contractuală a furnizorului pentru perioada de întîrziere pînă la omologarea produsului și pentru aceea echivalentă cu ciclul de fabricație, raportat la data omologării (Decizia P.A.S. nr. 2904/1977). Potrivit practicii arbitrale deci, răspunderea furnizorului pentru întîrzierea livrării este angajată numai pentru perioada ce depășește ciclul de fabricație al produsului, calculat de la data omologării acestuia

● **Consecințele netrimiterii certificatului de calitate.** În conformitate cu prevederile art. 49 din Legea nr. 7/1977, furnizorul are obligația să remită beneficiarului, odată cu livrarea mărfii și certificatul de calitate. Lipsa acestuia îndreptățește pe beneficiar să refuze plata prețului produselor. Împrejurarea că în avizul de expediție se face mențiune că marfa corespunde din punct de vedere calitativ, nu înlătură răspunderea furnizorului pentru neemiterea certificatului de calitate (Decizia P.A.S. nr. 3182/1977). Chiar în situația cînd furnizorul nu este el însuși producător, obligația sa subsistă deoarece el trebuia să nu

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 14 1981

primească produsul de la unitatea de producție fără certificat de calitate. Soluția aceasta, adoptată de arbitraj este de natură să mobilizeze unitățile socialiste în vederea respectării tuturor condițiilor care asigură livrarea de produse corespunzătoare calitativ (Decizia P.A.S. nr. 799/1979).

În cazul în care beneficiarul primind marfa fără certificat de calitate o folosește totuși, refuzul de plată nu mai este justificat. (Decizia P.A.S. nr. 508/1979).

● **Consecințele netrimiterii „Cărții tehnice a produsului".** Pentru mașini, utilaje și instalații, precum și pentru aparate și alte bunuri de folosință îndelungată, unitățile producătoare au obligația, în baza art. 20 din Legea nr. 7/1977, să întocmească „Cartea tehnică a produsului". În conformitate cu art. 20 alin. ultim din aceeași lege, unitățile furnizoare și cele comerciale, după caz, sînt obligate să livreze produsele numai însoțite de „Cartea tehnică a produsului". În cazul în care produsul se livrează fără carte tehnică, executarea nu are semnificația unei livrări conforme legii, utilajul sau produsul neputînd fi folosit de beneficiar. Așa fiind, obligațiile contractuale nu pot fi considerate îndeplinite, unitatea furnizoare urmînd să răspundă potrivit legii (Decizia P.A.S. nr. 2761/1978).

● **Recepția calitativă a produselor agrozootehnice. Consecințele neconstatării calității necorespunzătoare.** Potrivit prevederilor contractului model pentru livrarea de produse agrozootehnice de către cooperativele agricole de producție și de unitățile intercooperatiste cu profil agricol, beneficiarul nu poate face obiecțiuni cu privire la cantitate sau calitate, după ce produsele au fost predate-preluate prin actul de recepție, cu excepția viciilor ascunse. În acest scop beneficiarul are îndatorirea de a trimite delegat competent ca să efectueze recepția. Dacă nu-și îndeplinește această obligație nu poate invoca, ulterior, existența unor lipsuri (în afară de viciile ascunse), beneficiarul urmînd a suporta riscurile modului său de a proceda trimițînd un delegat fără calificarea necesară (Decizia P.A.S. nr. 3354/1977).

● **Deprecierea produselor în timpul transportului din cauza deficiențelor calitative.** Potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), riscurile trec asupra beneficiarului odată cu predarea mărfurilor de către furnizor, organizației de transport. Prin aceste prevederi, legea a înțeles să reglementeze cazurile propriu-zise de risc, iar nu și consecințele culpei furnizorului constînd în livrarea de produse necorespunzătoare calitativ. Cu alte cuvinte, dacă deprecierea produselor în timpul transportului se datorează calității lor necorespunzătoare, este normal să se rețină culpa unității furnizoare care va suporta și consecințele patrimoniale ale faptei sale culpabile. În acest sens decizia P.A.S. nr. 3320/1977.

● **Deprecierea produselor în timpul transportului din culpa beneficiarului.** În mod asemănător, cu speța menționată mai sus, prin decizia P.A.S. nr. 3924/1977 s-a decis că în cazul în care produsele se depreciază în timpul transportului din cauze neimputabile unității furnizoare, riscul privește unitatea beneficiară. Cu atît mai mult cînd se reține culpa beneficiarului, consecințele păgubitoare se răsfrîng asupra patrimoniului său. În speța dedusă spre soluționare, deprecierea produselor s-a datorat faptului că beneficiara dispunînd recartarea vagonului, a prelungit durata transportului, fapt ce a dus la pierderea însușirilor calitative a produselor.

● **Caracterizarea viciilor ascunse.** În cazul livrării de mobilier, viciile care nu se pot descoperi la data livrării, ci numai cu prilejul operațiunii de asamblare și montare, chiar dacă aceasta s-a efectuat de personalul unității furnizoare în magazinul beneficiarului sînt considerate vicii ascunse. În acest sens s-a decis cu ocazia exercitării dreptului de control prin decizia P.A.S. nr. 3843/1977.

● **Obligarea prin hotărîre arbitrală la executarea completărilor și remedierilor unor construcții.** Din cauza dificultăților practice de a pune în executare hotărîrile arbitrale prin care o parte este obligată la realizarea în natură a obligației sale contractuale, practica arbitrală a fost constantă în sensul inadmisibilității obligării debitorului la executarea în natură prin hotărîre arbitrală, deși principiul executării reale și nu prin echivalent domină materia contractelor economice. Prin excepție, o serie de decizii ale primului arbitru de stat (nr. 446/1979, nr. 990/1979 și nr. 1708/1979) au infirmat unele hotărîri arbitrale, întemeiate pe prevederile art. 1075 din Codul civil, în virtutea cărora orice obligație de a face sau de a nu face se schimbă în dezdăunări, în caz de neexecutare din partea debitorului, statuînd că în domeniul executării de construcții sînt incidente clauzele contractului de antrepriză, care consacră expres principiul executării în natură a obligațiilor. Astfel, în virtutea art. 15 din Regulamentul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, plata penalităților și a daunelor în completare în vederea reparării integrale a prejudiciului, nu scutește partea în culpă de a-și îndeplini obligațiile contractuale. În cazul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, constructorul poate fi obligat prin hotărîre arbitrală la executarea în natură a completărilor și remedierilor, concomitent cu retragerea din contul său a contravalorii lucrărilor.

● **Răspunderea unității producătoare înăuntrul termenului de garanție.** Potrivit art. 31 alin. 2 din Legea nr. 71/1977, prin termen de garanție se înțelege limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și cheltuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu-i este imputabilă. Drept urmare, dacă nu dovedește că deficiențele calitative apărute în termenul de garanție se datorează beneficiarului sau culpei unui terț, producătorul răspunde fără a se distinge dacă viciile sînt aparente sau ascunse. Prin această soluție, unitatea producătoare este stimulată în direcția realizării calității prescrise, asigurîndu-se totodată și drepturile beneficiarului (Decizia P.A.S. nr. 459/1979).

● **Efectele livrării unor produse cu vicii ascunse.** Prin Decizia P.A.S. nr. 286/1977 s-a stabilit că după recepționarea produselor de beneficiar, răspunderea furnizorului pentru viciile ascunse apărute ulterior urmează a fi angajată exclusiv sub forma despăgubirilor, admițîndu-se totuși că furnizorul ar putea fi obligat la plata penalităților de întîrziere și nelivrare dacă nu a asigurat remedierea sau înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare. Această soluție este valabilă și sub prevederile Legii contractelor economice în actuala redactare, deoarece numai în cazul

în care remedierea sau înlocuirea produselor cu vicii ascunse nu a avut loc la termenul stabilit de părți, arbitrajul poate constata neexecutarea totală sau parțială a contractului economic și obliga pe furnizor la plata de penalități și la despăgubiri, în vederea reparării integrale a prejudiciului.

● **Prescripția privind reclamarea viciilor ascunse.** Potrivit art. 5 și 11 din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis sau ale unei lucrări executate începe să curgă de la data descoperirii viciilor și se prescrie la împlinirea termenului de 6 luni de la această dată. Acțiunea nu poate fi respinsă ca prescrisă în raport cu primele defecțiuni constatate dacă ulterior se constată și alte deficiențe calitative în raport cu care pretențiile apar formulate în termen. O asemenea soluție se justifică din punct de vedere economic și juridic, instituindu-se o răspundere agravată a furnizorului, impusă de cerința majoră a economiei de a se introduce în circulație numai produse de calitate corespunzătoare (Decizia P.A.S. nr. 1826/1978).

Potrivit prevederilor art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată. Ca atare, dispozițiile art. 11 din Decretul nr. 167/1958 se aplică în mod coroborat cu cele ale art. 31 din Legea nr. 7/1977. Astfel, dacă viciul ascuns a apărut în perioada de utilizare normată, chiar după expirarea termenului de un an specificat de art. 11 din Decretul nr. 167/1958, iar dreptul la acțiune s-a exercitat în termen de 6 luni de la constatare, acțiunea nu se poate considera prescrisă. În acest fel se promovează prevederea legală care consacră răspunderea furnizorului pentru viciile ascunse apărute după expirarea termenului de garanție, în cursul perioadei de utilizare normată (Decizia P.A.S. nr. 1047/1979).

dr. C. JORNESCU

Consecințe ale livrărilor de produse calitativ necorespunzătoare

Art. 38 din Legea nr. 71/1969, după ce prevede că unitățile socialiste au obligația să livreze numai produse care corespund condițiilor de calitate prevăzute în contractele economice, precizează că „produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea sau înlocuirea lor, în termenul stabilit de comun acord cu beneficiarul".

Din cele de mai sus, ca și din dispozițiile articolului următor (39), rezultă că înțelegerea părților privind termenul de remediere sau de înlocuire intervine în condițiile în care produsele calitativ necorespunzătoare au fost refuzate la recepție.

Problema care se pune este aceea a consecințelor care se ivesc atunci cînd un atare refuz nu se produce, deoarece unitatea beneficiară, din motive determinate de stringente necesități ale procesului său de producție, nu îndeplinește obligația ce-i revine potrivit legii de a refuza produsele livrate cu nerespectarea condițiilor de calitate legale sau contractuale.

Este vorba, desigur, de existența unor vicii aparente, vicii care permit, fie folosirea produselor în alte condiții decît cele prescrise, fie înlăturarea defecțiunilor pe calea remedierii.

Anumite consecințe juridice pot și trebuie să fie recunoscute și în astfel de situații în considerarea interesului economic al utilizării acelor produse sau al remedierii lor.

Astfel, de pildă, unele minereuri trebuie să cuprindă cantitățile de elemente chimice prescrise de prevederile standardelor de stat.

Este posibil ca, din cauza zăcămintelor din care este extras, minereul să cuprindă asemenea elemente în concentrație inferioară aceleia prevăzută în standard.

Dacă procesul de producție al unității beneficiare permite utilizarea minereului livrat în asemenea condiții, socotim că interesul economic al continuării neîntrerupte a procesului de producție poate justifica atitudinea unității beneficiare de a nu refuza asemenea minereuri.

Desigur că, introducîndu-se în procesul tehnologic minereu cu conținut util inferior celui precizat în standard, la unitatea beneficiară vor apărea consecințe financiare defavorabile datorită utilizării unor cantități de minereu în plus în vederea respectării rețetei de fabricație care impune utilizarea unui anumit procentaj de elemente chimice ce reprezintă conținutul util al minereului.

Aceste consecințe economice negative trebuie suportate, în ultima instanță, de către unitatea furnizoare vinovată de producerea lor prin livrarea unor minereuri ce nu respectă, din punctul de vedere al conținutului, prevederile standardului.

Soluția pe care o susținem este în concordanță cu faptul că unitatea furnizoare nu se poate elibera de obligațiile contractuale livrînd orice fel de produs, ci numai produsul care corespunde indiciilor de calitate stabiliți.

Consecințe similare se produc atunci cînd produsele livrate sînt remediate de către unitatea beneficiară.

Deși efectuarea remedierilor este, potrivit legii, în sarcina unității furnizoare, refuzul persistent al acesteia de a se conforma îndatoririlor prevăzute în sarcina sa prin dispozițiile art. 38 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, poate justifica măsura efectuării remedierilor de către unitatea beneficiară cu suportarea costurilor de către unitatea furnizoare.

În situația la care s-a făcut referire mai sus, modul de a proceda al unității beneficiare este admisibil numai în situațiile în care calitatea necorespunzătoare a produselor livrate este recunoscută de către unitatea furnizoare ori — în lipsa acestei recunoașteri — dacă viciile calitative au fost constatate în mod opozabil.

În această ordine de idei, subliniem necesitatea ca unitatea furnizoare să fie invitată la constatarea deficiențelor calitative a căror înlăturare implică efectuarea operațiunilor de remediere de către unitatea beneficiară.

Dacă nu se dă curs acestei invitații, constatarea trebuie făcută cu participarea delegatului unei terțe unități socialiste neinteresate care să aibă cunoștințe tehnice suficiente pentru a se putea edifica asupra realității, amploarei și cauzelor deficiențelor calitative. Contrar, unitatea beneficiară se expune riscului de a nu recupera costul remedierii pe considerentul că deficiențele calitative nu sînt dovedite.

Cît privește suma pe care este îndreptățită să o obțină această unitate, ea trebuie să corespundă costului efectiv al remedierii defecțiunilor imputabile unității furnizoare.

I. ICZKOVITS
Arbitrajul de Stat Central

Inadmisibilitatea compensației

Inadmisibilitatea compensației în raporturile dintre unitățile socialiste a fost consacrată de practica arbitrală încă din anul 1953.

In adoptarea acestei soluții s-a avut în vedere faptul că prin aplicarea reglementărilor din Codul civil privitoare la compensație s-ar înfrînge dispozițiile cuprinse în legislația economică referitoare la modurile de plată între unitățile socialiste, împiedicîndu-se controlul prin leu a felului în care aceste unități înfăptuiesc activitate economică și a consecințelor patrimoniale pe care ele le suferă de pe urma penalităților sau daunelor pe care le plătesc pentru nerespectarea contractelor economice ori pentru neîndeplinirea unor obligații legale.

Aceste argumente își păstrează integral valabilitatea astăzi. Mai mult. Ele dobîndesc o importanță sporită în cadrul noului mecanism economic care impune evidențierea clară a consecințelor produse de activitatea unităților socialiste, consecințe de care depinde evaluarea rezultatelor economice ale activității și retribuirea oamenilor muncii.

In cele ce urmează ne-am propus să examinăm dacă, în cadrul actualei reglementări a disciplinei financiare, este admisibil ca — în mod excepțional — cu ocazia decontării livrărilor succesive efectuate în cadrul aceluiași contract, unitatea beneficiară să opereze refuzuri de plată pentru lipsuri constatate la livrări care au format obiectul unor facturi anterioare, ori unitatea furnizoare să adauge în factura pe care o emite suma reprezentînd costul unor operațiuni săvîrșite anterior.

Pornind de la constatarea că soluția inadmisibilității compensației a fost adoptată în considerarea regulilor care reglementează decontările între unitățile socialiste, urmează să reținem că actualele Norme metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste prevăd — la pct. 16 — interdicția ca „în dispozițiile de plată sau încasare și în facturile atașate la acestea să se adauge sau să se scadă sume provenite din alte operații decît cele la care se referă documentul respectiv, indiferent dacă acestea privesc livrări de mărfuri sau alte obligații de plată. Pentru decontarea unor astfel de operații se vor întocmi documente de decontare separate".

Prin urmare, ceea ce părților le este interzis în cadrul utilizării instrumentelor de decontare, nu poate fi admis în cadrul soluționării litigiilor arbitrale.

Desigur că inadmisibilitatea compensației ca mijloc de stingere a obligațiilor bănești dintre unitățile socialiste nu operează atunci cînd dispozițiile legale consacră, în mod expres, posibilitatea de a se opera compensarea.

Astfel, potrivit pct. 50 din normele citate, cînd livrările sau prestările de servicii au caracter de frecvență, se poate utiliza decontarea prin dispoziție de plată emisă pe bază de convenții de plăți planificate.

În cazul cînd livrările sau prestările au continuitate și sînt de valori relativ constante, unitatea beneficiară predă băncii cîte o dispoziție de plată pentru suma stabilită a se vira periodic, pe baza căreia banca efectuează decontarea

La perioadele convenite și la încetarea valabilității convenției, are loc regularizarea diferențelor dintre sumele virate și valoarea efectivă a livrărilor sau prestațiilor. Eventualele diferențe se lichidează prin dispoziție de plată emisă de partea care la regularizare a rămas debitoare. Normele prevăd că dacă diferența este sub 5 000 lei, aceasta se va regulariza cu ocazia primei plăți.

Cele de mai sus reprezintă un exemplu tipic de desocotire financiară între părți, desocotire care nu înfrînge regula inadmisibilității compensației în raporturile dintre unitățile socialiste.

Menționăm că regularizarea se poate efectua numai în condițiile existenței unei convenții de plăți planificate care se grefează pe contractul de furnizare sau de prestări încheiat de către părți. Valabilitatea convenției este condiționată de acordul unității bancare la care are contul furnizorul sau prestatorul.

Ion IONESCU

transporturi

Cu privire la termenele de executare a transporturilor de mărfuri cu mijloace auto

Cu ocazia soluționării de către Arbitrajului de stat interjudețean Oradea a unui caz de speță s-a pus problema să se stabilească dacă cărăușul auto (intern) răspunde pentru neexecutarea transportului de mărfuri într-un anumit termen chiar și în cazul cînd actele normative nu prevăd expres un termen de executare, iar părțile nu au inserat de comun acord în contractul de transport (scrisoarea de transport) o clauză specială privitoare la termenul în care trebuie executat transportul mărfii.

Organul arbitral a reținut că, în această situație, transportul mărfurilor încredințate prin contractul de transport auto trebuie executat în termenele maximale prevăzute de instrucțiunile sau ordinele emise de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, iar nerespectarea acestor termene angajează, în principiu, răspunderea cărăușului pentru daunele dovedite ca fiind cauzate beneficiarului de transport prin depășirea termenelor maximale respective.

Soluția, a cărei promovare se impune și în prezent pentru aceleași considerente, a fost confirmată, sub acest aspect, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2441/13 septembrie 1977.

În cele ce urmează vom expune argumentele care stau la baza acestei soluții, utilă din punct de vedere practic, dată fiind existența unor lacune în reglementările actuale referitoare la termenele de executare a transporturilor auto și avînd în vedere că executarea în termen reprezintă una din condițiile esențiale în aprecierea calității și eficienței economice a transporturilor.

În literatura juridică s-a relevat faptul că actul normativ care reglementează, în general, răspunderea cărăușului în transportul de mărfuri — Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 — nu cuprinde nici un fel de dispoziții cu privire la termenul de executare a transporturilor și răspunderea pentru depășirea acestui termen.

S-a considerat, în tăcerea Regulamentului din 1959, că transportatorului feroviar i se aplică prevederile Regulamentului de transport C.F.R. din 1929, respectiv termenele de executare a transporturilor pe calea ferată, stabilite de acest regulament [1]. Potrivit art. 72 pct. 1 și pct. 4 din Regulamentul C.F.R./1929, în caz de depășire a termenelor de eliberare a mărfii, calea ferată răspunde pentru paguba pricinuită, dacă nu dovedește că depășirea a fost cauzată de circumstanțe pe care nu le putea evita și pe care nu-i stătea în putință să le înlăture.

De asemenea, în transporturile auto efectuate în trafic internațional, potrivit art. 17 pct. 1 din Convenția referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele (C.M.R.) — încheiată la Geneva la 10 mai 1956 și la care țara noastră a aderat prin Decretul nr. 451/1972 — cărăușul auto internațional răspunde, printre altele, pentru depășirea termenului de executare a transporturilor.

Pentru cărăușul auto din transporturile în trafic intern nu există încă un text normativ similar, care să reglementeze, în general, obligația acestuia de executare a transporturilor într-un anumit termen și răspunderea pentru eventuale daune cauzate prin depășirea termenului, cu excepția transporturilor de mărfuri perisabile și vietăți, pentru care, prin Instrucțiunile aprobate cu Ordinul M.T.Tc. nr. 465/1961 erau stabilite termene maxime de executare a transportului și răspunderea transportatorului în raport de pagubele rezultate din depășirea duratei de transport.

Considerăm că și art. 21, pct. 5, din Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto stabilit în baza Decretului nr. 523/1973 — prevede un termen maximal de executare a transportului auto, în situația în care cărăușul asigură executarea anumitor transporturi „în regim rapid", prin parcurgerea în medie, la cursa respectivă, a mai mult de 300 km în fiecare 24 ore (între momentul plecării mijlocului auto de la încărcare și cel al ajungerii la locul de descărcare).

Unele mărfuri sînt considerate de tarif, din oficiu, ca justificînd un asemenea regim rapid de transport, ca de exemplu, vietățile (cu excepția albinelor) și peștele proaspăt (cînd nu este transportat cu autofrigorifere).

Transportul acestora în regim rapid este obligatoriu, aplicîndu-se majorările tarifare corespunzătoare, cu excepția cazului în care expeditorul menționează pe documentul de transport, înainte de începerea cursei, că nu este de acord cu aplicarea regimului rapid. Pentru restul mărfurilor, executarea transportului în regim rapid este condiționată de solicitarea expeditorului în acest sens, făcută în mod expres înainte de transport.

Ca atare, în funcție de parcursul minim obligatoriu de 300 km în fiecare 24 ore și de distanța tarifară de parcurs (stabilită conform art. 3 pct. 13—20 din Tarif) se poate determina, anticipat, durata maximă de executare a transportului, iar în cazul depășirii acesteia, cărăușul răspunde de daunele cauzate, răspunderea sa izvorînd din nerespectarea clauzei contractuale perfectate prin includerea în scrisoarea de transport a „regimului rapid".

În situații litigioase, pentru a fi absolvit de obligația reparării pagubelor produse în patrimoniul beneficiarului de transport, cărăușul trebuie să dovedească că transportul auto a fost efectuat în termenul legal, iar în sarcina lui nu se poate reține vreo culpă în legătură cu producerea prejudiciului [2].

Se pune însă întrebarea dacă în situația cînd nu se transportă mărfuri pentru care este obligatoriu regimul rapid de transport, iar expeditorul nu a solicitat executarea cursei în acest fel și nici nu a precizat un anumit termen de executare a transportului, întreprinderile de transport auto sînt sau nu ținute să execute transporturile într-un anumit termen și care este acest termen ?

Răspunsul nu poate fi decît afirmativ, întrucît contractul de transport are drept funcție economică deplasarea mărfurilor de la furnizor la beneficiar și este destinat pentru executarea obligațiilor derivate din contractele de furnizare. Or, în aceste contracte, termenul este un element important și precis stabilit în funcție de necesitățile dictate de asigurarea ritmicității producției, de avantajele oferite de anumite sezoane ale anului, de conjunctura pieței externe etc.

Pe cale de consecință, termenul de transport al mărfii reprezintă o condiție necesară și esențială în orice contract de transport, ca termen de transport considerîndu-se intervalul de timp în care cărăușul auto trebuie să execute transportul de la locul de încărcare pînă la locul de destinație.

Opiniem că, atunci cînd prevederile legale nu conțin nici o dispoziție privind executarea transporturilor într-un anumit termen și nici părțile nu au prestabilit, prin acordul lor de voință, o clauză specială în acest sens, cărăușul auto trebuie să execute transportul mărfurilor încredințate prin scrisoarea de transport în termenele maximale stabilite prin instrucțiunile tehnice emise de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor în materia transporturilor auto, care se referă la „timpii normați de mers" sau la „mersul programat al cursei".

Cu titlu exemplificativ, arătăm că astfel de instrucțiuni cu caracter tehnic au fost aprobate prin Ordinul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor nr. 41/1968, prin „Îndrumarul privind întocmirea și urmărirea mersului programat al cursei în traficul interurban de mărfuri" și „Norme obligatorii privind timpul de lucru și de repaus pe care trebuie să le respecte șoferul care execută transporturi interurbane" — editate de Centrala de transporturi auto în 1971 —, cît și prin „Normele de serviciu privind activitatea de exploatare comercială" — aprobate de Centrala de transporturi auto cu dispoziția nr. 400/9 noiembrie 1976.

Potrivit instrucțiunilor precizate, timpul normat de mers (la transporturile interurbane) sau ziua și ora programată pentru terminarea transportului (la transporturile locale), reprezintă durata maximă în care trebuie să se execute orice transport de mărfuri și cuprinde : timpul în circulație, timpul legal de staționare pentru operațiunile de încărcare-descărcare, timpul afectat operațiunilor auxiliare și comerciale, precum și timpul de odihnă al șoferului (pe timpul nopții și pe parcurs, la transporturile interurbane, în vederea refacerii capacității de muncă).

---

[1] Paul Mihăilescu — Cu privire la „termen" ca element al contractului de transport feroviar de mărfuri, Revista română le drept nr. 4/1977.

[2] În acest sens, Decizia P.A.S. nr. 2018 din 14 iulie 1977, publicată în Revista română de drept nr. 16/1977, pag. 69.

Timpul normat de mers sau ziua și ora programată pentru terminarea transportului se înscriu, obligatoriu, în foaia de parcurs (sau în alt document de transport), înainte de îndrumarea în cursă a autovehiculului și reprezintă, în fapt, intervalul de timp dintre ziua și ora programată pentru plecarea autovehiculului dintr-un punct (localitate) și ora programată pentru sosirea autovehiculului în punctul terminus al parcursului.

Ordinele și instrucțiunile cu caracter tehnic emise de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor sau de Centrala de transporturi auto, în virtutea atribuțiilor conferite lor prin actele normative, generează obligații de drept administrativ în sarcina întreprinderilor de transporturi auto subordonate, devenind, în același timp, sarcini de serviciu obligatorii pentru persoanele încadrate în muncă, în legătură cu executarea funcțiilor ce le revin, în scopul îndeplinirii obligațiilor de plan și contractuale asumate de unitate.

În consecință, atunci cînd în contract nu s-a inclus o clauză privitoare la termenul de executare a transportului și nici nu este prestabilit de actele normative un asemenea termen, înseamnă că expeditorul a acceptat ca întreprinderea de transporturi auto — prestatoare de servicii în contractul de transport — să-i execute transportul în termenele maximale la care este obligată de propriile regulamente de serviciu, pe această cale, termenele respective incluzîndu-se **de drept**, în contractul de transport auto.

Așa cum rezultă din instrucțiunile arătate, termenele stabilite sînt maximale, ca atare, cărăușul este în drept să execute transportul și înainte de expirarea lor, cu condiția să nu aducă deprecieri mărfii, dar, în același timp, este răspunzător pentru daunele cauzate prin depășirea termenelor respective (ca de exemplu, alterarea mărfii, neajungerea ei la cursa de avion sau maritimă programată pentru export etc.).

Temeiul legal al acestei răspunderi estet art. 41 lit. b — fraza finală — din Legea nr. 71/1969, potrivit căreia „organizațiile de transport au obligația de a asigura transportul produselor în bune condiții și răspund, în caz de daune, pentru prejudiciul cauzat".

Răspunderea cărăușului auto este angajată pentru prejudiciul dovedit ca fiind urmarea directă a nerespectării termenului de transport al mărfii, în baza culpei contractuale rezultată din neexecutarea transportului înlăuntrul termenului stabilit de regulamentele sale de serviciu — termen ce face parte din contractul de transport și are drept consecință, obligația reparării pagubelor produse din această cauză în patrimoniul beneficiarului de transport.

Culpa sa, în situația cînd apar asemenea pagube, este prezumată prin însăși faptul depășirii duratei transportului, dar, desigur, răspunderea va înceta în măsura în care dovedește că depășirea a fost determinată de împrejurări imprevizibile și insurmontabile, neimputabile lui, pe care nu le putea evita în pofida diligențelor depuse.

De lege ferenda, avînd în vedere cerințele impuse de perfecționarea mecanismului economico-financiar și importanța executării în termene maxime prestabilite a transporturilor auto, nu ar fi lipsită de interes stabilirea de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a unor norme unice obligatorii privind termenele de executare în acest important sector al economiei naționale, sub forma unor modificări aduse Tarifului unic auto — aplicabile tuturor transporturilor indiferent de subordonarea unităților de transport auto.

T. CREȚ
Arbitrajul interjudețean Oradea

jurisdicții

Restituirea și reintroducerea acțiunilor arbitrale

Organele arbitrale dispun restituirea acelor acțiuni formulate de către unitățile socialiste care nu îndeplinesc cerințele prevăzute de art. 8 și 9 din Regulile procedurii arbitrale.

Potrivit art. 25 din aceleași reguli „în cazul cînd, în termen de 8 zile de la primirea adresei de restituire, partea va introduce din nou cererea, completată însă cu toate elementele a căror lipsă determinase restituirea, organul arbitral va fi socotit sesizat pe data cînd a fost introdusă prima cerere".

În legătură cu dispozițiile reproduse, reamintim că termenul de 8 zile curge de la data primirii efective în unitatea reclamantă a acțiunii restituite, iar nu de la data cînd — în cadrul circuitului intern al actelor din unitatea respectivă — actele ajung la compartimentul juridic sau la alt resort însărcinat cu îndeplinirea actelor a căror lipsă a determinat restituirea. Este firesc să fie așa, deoarece eventuala deficiență în circuitul actelor din cadrul unității nu poate avea consecințe în ceea ce privește momentul începerii curgerii termenului de 8 zile, moment precis stabilit prin dispozițiile legale sus-amintite. Deci, prezintă relevanță data primirii acțiunii restituite în unitate, dată care se dovedește prin înregistrarea actului de restituire a arbitrajului la registratura generală a unității.

Termenul de 8 zile se socotește pe zile libere, ceea ce înseamnă că nu se ia în considerare nici ziua primirii acțiunii restituite și nici ziua cînd s-a reintrodus acțiunea. Pentru unitățile avînd sediul în altă localitate decît organul arbitral sesizat sînt aplicabile dispozițiile art. 13 din Regulile procedurii arbitrale. Ca atare, acțiunea se consideră reintrodusă pe data expedierii ei prin poștă, iar nu pe data primirii de către arbitraj a acțiunii restituite.

Desigur că termenul de 8 zile stabilit în favoarea uni-

tății reclamante devine important dacă acțiunea se reintroduce fără înlăturarea lipsurilor care au determinat restituirea. În acest din urmă caz, acțiunea se consideră introdusă pe data celei de-a doua înregistrări la arbitraj.

În perioada cînd acțiunea restituită se află la unitatea reclamantă pot interveni unele fapte juridice cu consecințe asupra reintroducerii ei.

Astfel, de pildă, în cadrul încercării de conciliere care se realizează în acest interval, unitatea socialistă pîrîtă poate demonstra lipsa de temeinicie a pretențiilor care formează obiectul acțiunii. Într-o asemenea situație, socotim că nu este cazul să fie reintrodusă acțiunea, ci unitatea socialistă, comunicînd arbitrajului cele survenite, poate solicita avizarea restituirii taxei de timbru achitate pentru acțiunea la a cărei reintroducere s-a renunțat.

Sînt relativ frecvente cazurile în care între data restituirii acțiunii spre completare și data reintroducerii ei se efectuează plăți în contul pretențiilor unității reclamante, plăți care diminuează în mod corespunzător obiectul acțiunii. În astfel de situații acțiunea trebuie reintrodusă numai pentru partea din pretenții rămasă neachitată, contrar se vor pierde — respectiv, nu se vor putea recupera de la unitatea socialistă pîrîtă taxele de timbru aferente pretențiilor care au fost satisfăcute înainte de reintroducerea acțiunii.

În acest scop, se redactează o nouă acțiune ori se face, pe acțiunea inițială, mențiune despre suma achitată de unitatea pîrîtă și se precizează expres suma pentru care s-a reintrodus acțiunea.

H. MATEI

prescripții

Momentul începerii cursului prescripției în cazul viciilor ascunse

În conformitate cu art. 11 din Decretul nr. 167/1958, prescripția acțiunii privind viciile ascunse ale unui lucru transmis sau al unei lucrări executate începe să curgă de la data descoperirii viciilor.

În practică se ivesc adeseori dificultăți în ceea ce privește stabilirea momentului descoperirii viciilor, dificultăți care decurg din faptul că apariția unor lipsuri calitative ale produselor nu conduce în mod automat la concluzia existenței unor vicii ascunse.

Într-adevăr, răspunderea furnizorului pentru viciile ascunse ale produselor se întemeiază pe ideea de culpă. Deci, pentru ca răspunderea furnizorului să poată fi antrenată, este necesar ca beneficiarul să dovedească existența viciilor ascunse și nu numai faptul că produsele sînt calitativ necorespunzătoare.

Dar stabilirea împrejurării că necorespunderea calitativă a produselor se datorește unor vicii preexistente livrării și imputabile furnizorului este, adeseori, anevoioasă, implicînd efectuarea unor analize de laborator, încercări tehnice etc.

Prin Decizia P.A.S. nr. 2300 din 30 septembrie 1980, s-a stabilit că prescripția acțiunii privind viciile ascunse curge de la data cînd beneficiarul a descoperit că necorespunderea sub aspect calitativ a produselor livrate se datorește unor vicii ascunse, moment marcat de primirea rezultatului analizelor de la laboratorul care le-a expertizat și a stabilit existența viciilor ascunse. A fost înlăturată susținerea furnizorului că dreptul la acțiune decurgînd din livrarea unor produse cu vicii ascunse a început să curgă din momentul cînd s-a constatat că produsele prezintă anumite lipsuri calitative, pe considerentul că la data respectivă beneficiarul nu putea stabili că respectivele deficiențe se datoresc unor vicii ascunse, preexistente livrării și imputabile furnizorului.

În litigiul soluționat prin decizia pre-citată, în temeiul raporturilor de furnizare intervenită între părți, pîrîtul a livrat reclamantului o cantitate de plăci ondulate din azbociment. Reclamantul a folosit respectivele materiale de construcții la executarea în antrepriză a unor lucrări de construcții-montaj. După darea în funcțiune a capacității de producție în care au fost încorporate produsele livrate de pîrît, s-a constatat că plăcile ondulate de azbociment au început să se deprecieze sub aspect calitativ, fapt pentru care reclamantul a solicitat expertizarea lor de către Laboratorul central al Ministerului Construcțiilor Industriale.

Expertizarea produselor în litigiu a fost impusă de faptul că deprecierea lor calitativă se putea datora mai multor cauze și anume nerespectarea tehnologiei de montare a plăcilor, exploatarea necorespunzătoare a construcției, intervenția unui caz de forță majoră etc. Dar acționarea furnizorului era condiționată, evident, de dovedirea împrejurării, obligație ce cădea în sarcina beneficiarului, că deficiențele apărute au fost produse de vicii ascunse.

Desigur, dacă s-ar fi luat în considerație ca moment al curgerii prescripției data apariției deficiențelor la acoperișul construit din plăci ondulate de azbociment se ajungea la situația ca prescripția să-și producă efectele mai înainte de a se fi născut dreptul la acțiune. Or, potrivit art. 7 alin. 1 din Decretul nr. 167/1958, prescripția extinctivă începe să curgă de la data cînd se naște dreptul la acțiune, potrivit adagiului: „Actione non natae, non praescribitur".

În concluzie, prin „data descoperirii viciilor" — de care legea leagă începerea curgerii prescripțiilor pentru reclamarea viciilor ascunse —, urmează să se înțeleagă momentul cînd beneficiarul a cunoscut sau putea să cunoască pe baza unor elemente certe că necorespunderea sub aspect calitativ a produselor se datorește unor vicii ascunse, pentru care furnizorul este răspunzător potrivit art. 31 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977.

Soluția înfățișează se întemeiază pe interpretarea corectă a prevederilor prescripției extinctive și este menită să asigure valorificarea drepturilor decurgînd din livrarea unor produse cu vicii ascunse.

dr. M. MIHAIL
Arbitrajul de Stat Central

CONTRACTELE ÎN MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII

Sub acest titlu va fi editată, în trimestrul III a.c., lucrarea de cercetare științifică elaborată în cadrul Institutului de economie socialistă, prin care autorii urmăresc să aducă o contribuție cu privire la utilizarea eficientă a principalului instrument de realizare a planului — contractul economic —, instrument juridic ce constituie o componentă majoră a mecanismului economico-financiar al întreprinderii.

Pentru ca lucrarea să răspundă exigențelor actuale, am considerat util să publicăm secțiunile mai importante, care confruntate cu practica și analizate sub toate aspectele să fie îmbunătățite în baza observațiilor critice remise redacției de către cititori — specialiști din întreprinderi, din arbitrajul de stat, de la catedră, din cercetare.

Pînă în prezent, în coloanele suplimentului au fost publicate: 1. Conceptul de mecanism economico-financiar; instrumente de realizare (nr. 12); 2. Contractele economice — instrumente de realizare a planului întreprinderii (nr. 11); 3. Planul de aprovizionare tehnico-materială; balanțe materiale — repartiții (nr. 10); 4. Mecanismul de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor — raporturi contractuale (nr. 9); 5. Încheierea contractelor economice (nr. 13); 6. Contractul economic de comision pentru export (nr. 4); 7. Contractul economic de livrări pentru export (nr. 8); 8. Raporturile contractuale privind importurile (nr. 7).

În acest număr publicăm o nouă secțiune pe care o supunem atenției cititorilor, cu invitația ca observațiile și sugestiile să fie remise pe adresa redacției.

In dezbatere

Adaptarea, modificarea și înlocuirea furnizorului în contractele economice

Contractele economice încheiate pe perioada cincinalului sînt supuse, pe parcursul executării lor, adaptării anuale, iar în cadrul anului de plan pot suferi, de asemenea, unele adaptări sau modificări

1. ADAPTAREA CONTRACTELOR ECONOMICE

Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (nr. 8/1971) a statuat principiul potrivit căruia **prevederile planului anual se actualizează** prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului. În continuare, legea prevede că întreprinderile „vor lua măsurile necesare pentru definitivarea contractării și asigurării sarcinilor de plan stabilite" (art. 21).

Corespunzător prevederilor din Legea nr. 8/1971 menționate mai sus, Legea contractelor economice a instituit **procedura adaptării acestora.** Astfel, art. 27 din Legea nr. 71/1969 prevede: „Contractele economice dintre unitățile socialiste se vor adapta anual de către părți prin punerea lor de acord cu îmbunătățirile ce se aduc, potrivit legii, planurilor anuale". În finalul aceluiași articol se prevede că „părțile sînt obligate să adapteze contractele și în situațiile în care, în condițiile legii, se modifică prevederile de plan, balanțele materiale și repartițiile pe baza cărora contractele au fost încheiate".

Așadar, adaptarea contractelor economice, în lumina textelor invocate, este o noțiune folosită de legiuitor care exprimă în termeni juridici schimbarea determinată în conținutul contractului de actele de planificare. Cunoscută fiind corelația care trebuie să existe între plan și contractul economic, adaptarea reprezintă o acomodare, o armonizare sau ajustare a acestuia în raport de actele de planificare.

Textul de lege reprodus stabilește un cîmp larg de aplicare a instituției juridice a adaptării contractelor economice în sensul că ea are loc anual — este vorba, evident, de contractele încheiate pe cinci ani — și, pe parcursul acestuia, ori de cîte ori se modifică planurile, în condițiile legii. Ca urmare, în analiza adaptării contractelor economice sîntem obligați să plecăm de la prevederile Legii nr. 8/1972 și nr. 14/1971, legi care ne indică cînd anume pot fi modificate planurile, respectiv balanțele materiale și repartițiile și, în special, în ce condiții.

a) **Cuprinsul noțiunii de adaptare a contractelor-consecințe.** Pentru a circumscrie sfera de cuprindere a noțiunii de adaptare a contractelor economice este necesar să vedem în prealabil sub ce aspecte pot fi modificate planurile, respectiv balanțele de materiale și repartițiile. Din practica contractuală rezultă că asemenea modificări pot să se concretizeze prin:

— reducerea sau mărirea sarcinilor de livrare ca urmare a modificării corespunzătoare a repartițiilor sau, în cazul produselor pentru care nu se elaborează balanțe materiale, a normativelor de plan;

— stabilirea altor termene de livrare, în sensul transferării unor sarcini de livrare dintr-un trimestru în altul.

Plecînd de la principiul unității dintre plan și contract, credem că ori de cîte ori intervin schimbări în actele de planificare sau în repartiții, după încheierea contractului, ele se vor considera ca făcînd parte de drept și automat din contract, chiar dacă nu există o exprimare expresă de voință a părților în acest sens. Astfel, în cazul unui litigiu arbitral privind neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a unui contract, organul arbitral nu va putea nesocoti existența unui act de planificare intervenit după

încheierea contractului, chiar dacă părțile au omis a-l include în cuprinsul acestuia, prin adaptare potrivit prevederilor art. 27 din lege. Cînd adaptarea contractului nu se realizează prin acordul de voință al părților, cuprinsul contractului se consideră schimbat de drept, iar răspunderea părților se analizează în raport de modificarea intervenită (Dec. P.A.S. nr. 1536/1978 în R.R.D. nr. 8/1978 p. 71). În cazul măririi cantității, adaptarea contractului pentru diferența în plus prevăzută în actul de planificare se va face sub forma unor acte adiționale sau prin scrisori confirmate tot în scris. Practica arbitrală a considerat că în lipsa unui atare act adițional sau a unor confirmări scrise, furnizorul nu datorează penalități pentru nelivrarea diferenței. (Dec. P.A.S. nr. 3031/1978).

Cu privire la cheltuielile făcute de părțile contractante, în special de furnizor, înainte de adaptarea contractelor credem că acestea urmează să fie suportate de partea care le-a efectuat, întrucît adaptarea unui contract economic — spre deosebire de modificare — nu este rodul exclusiv al voinței părților, ci apare ca efect obligatoriu al unor acte de planificare emise de alte organe, străine de raportul contractual, acte care au în vedere necesități economice, judecate peste interesele directe ale celor două întreprinderi contractante. În cazul în care asemenea cheltuieli au o pondere însemnată în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii furnizoare, cum ar fi cele efectuate pentru fabricarea unui utilaj complex, a cărui livrare este oprită din rațiuni macroeconomice, credem că acestea ar urma să fie preluate de bugetul de stat, măsura de revizuire a planului fiind în interesul economiei naționale care, în lumina autogestiunii întreprinderilor, trebuie să suporte și consecințele.

b) **Adaptarea anuală a contractelor economice.** Am arătat mai sus că Legea nr. 8/1971 a statuat că prevederile din planul cincinal se actualizează anual și că întreprinderile sînt obligate să ia măsuri pentru „definitivarea contractelor" în cadrul trimestrului III al anului premergător acelui în care urmează să se execute. Credem că prin termenul folosit — definitivarea contractelor — legiuitorul a avut în vedere, așa cum face precizarea art. 27 din Legea nr. 71/1969, adaptarea prevederilor din contractele pe cinci ani cu prevederile îmbunătățite ale planului anual. Ca urmare, întreprinderile, primind repartițiile emise de coordonatorii de balanță — și care trebuie să cuprindă, potrivit lit. b din articolul menționat „furnizorii și beneficiarii, cantitățile, caracteristicile tehnico-economice de identificare a produselor și perioadele de livrare" — sînt obligate să adapteze în mod corespunzător contractele cincinale încheiate.

Adaptarea anuală a contractelor constituie o operațiune esențială în cadrul activității de aprovizionare și comercializare a mărfurilor, deoarece în această fază se fundamentează premisele realizării planului anual, contractele astfel adaptate fiind suportul juridic al bugetului de venituri și cheltuieli ce se elaborează pentru anul respectiv.

În practică, adaptarea anuală a contractelor de livrare se realizează prin elaborarea de anexe, cu respectarea strictă a prevederilor din repartiții și cu stabilirea tuturor specificațiilor necesare, precum și a termenelor pe zile calendaristice de livrare.

Elaborarea actelor adiționale, semnarea lor și soluționarea eventualelor neînțelegeri, se realizează în termenele și cu procedura prezentată în secțiunea anterioară — „Încheierea contractelor".

c) **Adaptarea trimestrială a contractelor economice.** Cum adaptarea contractelor economice are loc ori de cîte ori „în condițiile legii, se modifică prevederea de plan, balanțele materiale și repartițiile pe baza cărora au fost încheiate" este necesar să cercetăm, în prealabil, cînd se pot modifica aceste prevederi conform legii și în ce condiții.

Legea nr. 14/1971, art. 111-114 stabilește procedura și termenele de modificare a repartițiilor, pentru prevenirea formării de stocuri supranormative pe care le-am analizat într-o secțiune anterioară. Potrivit textelor de lege invocate, coordonatorii de balanțe materiale sînt obligați să emită în acest scop repartiții modificatoare „în vederea adaptării contractelor economice" (art. 114), cu cel puțin:

— 75 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru mașini, utilaje și instalații de serie, organe de asamblare, scule, împletituri și țesături în sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice ;

— 45 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru materii prime, materiale și produse, altele lecît cele nominalizate mai sus ;

— în cazul produselor specificate prin bazele de aprovizionare tehnico-materiale, termenele de mai sus sînt de 70 și respectiv 40 zile.

În baza repartițiilor modificatoare primite — care pot conține în raport cu un anumit beneficiar, diminuări cantitative, majorări, schimbări sortimentale sau anulări de livrări —, părțile contractante au obligația, ca prin acte adiționale, să adapteze în mod corespunzător contractele.

Legat de asemenea adaptări ale contractelor se pune problema : în situația în care coordonatorii de balanțe emit repartiții cu încălcarea termenelor de mai sus, prevăzute în actul normativ, trebuie sau nu să fie luate în considerare de către întreprinderile furnizoare ?

Răspunsul credem că trebuie dat în funcție de consecințele pe care le pot produce eventualele întîrzieri în emiterea acestor acte de planificare asupra gestiunii economico-financiare a întreprinderii furnizoare. Este cunoscut faptul că termenele de dinaintea trimestrului au fost stabilite ca fiind minim necesare pentru pregătirea producției, în condiții normale, de către furnizor. În situația în care repartițiile modificatoare sînt emise cu o asemenea întîrziere încît dacă ar fi luate în considerare ar produce cheltuieli nejustificate și neprevăzute în buget, considerăm că întreprinderile furnizoare sînt în drept să refuze executarea lor. În susținerea acestui punct de vedere, care în lumina principiilor de autogestiune este pe deplin justificat, invocăm și prevederile art. 27, alin. ultim, din Legea nr. 71/1969, care obligă la adaptarea contractelor numai în situațiile în care au fost modificate prevederile de plan, balanțele materiale și repartițiile „în condițiile legii" ; ori, emiterea de repartiții modificatoare în afara termenelor legale stabilite sînt privite ca fiind în afara legii.

d) **Adaptarea contractelor economice de livrare în baza deciziilor M.A.T.M.** Legea nr. 14/1971, art. 132, prevede că M.A.T.M. „cu consultarea, după caz, a ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, emite decizii obligatorii cu privire la : c) modificarea repartițiilor și adaptarea corespunzătoare a unor contracte încheiate, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională ; în această situație părțile vor pune de acord contractul cu decizia comunicată".

Pentru ca asemenea decizii să poate fi aplicate ele se comunică direct tuturor părților interesate : coordonatori de balanțe, furnizori și beneficiari.

Deși legea nu o prevede expres, credem că în funcție de momentul în care se ia hotărîrea, raportat la stadiul de pregătire a fabricației, prin decizie se impune să se precizeze cine suportă consecințele băneștí ale modificărilor de repartiții dispuse.

2. MODIFICAREA CONTRACTELOR ECONOMICE

Pe parcursul unui an apar în procesul de producție sau de comercializare a mărfurilor unele situații, unele impedimente, pentru a căror surmontare se impune modificarea contractelor economice, fără să fie necesară și modificarea balanțelor materiale și a repartițiilor. Cu privire la aceste aspecte, Legea nr. 71/1969, art. 28, prevede următoarele :

— modificarea sau denunțarea unilaterală a contractului economic este interzisă ; de asemenea, modificarea contractului prin acordul părților nu se poate face dacă aceasta privește elemente cuprinse în balanțele materiale și în repartiții ;

— părțile pot aduce modificări contractelor numai în ce privește clauzele pe care le-au stabilit, potrivit competențelor ce le revin, exclusiv prin acordul lor de voință.

a) **Procedura de modificare.** Din modul de formulare a textelor de mai sus rezultă mai multe interdicții cu privire la modificarea contractelor, care permit totuși formularea a două reguli fundamentale :

— modificarea contractelor poate fi efectuată numai prin acordul de voință al părților, manifestat în scris, univoc, fără nici o rezervă ;

— acordul de voință al părților este limitat, în sensul că el poate fi manifestat numai cu privire la clauze stabilite în afara conținutului repartițiilor, fiind interzise modificarea acestor acte de planificare de către părți, indiferent de ce anume elemente vizează modificarea.

Așadar, voința părților și acordul intervenit cu privire la modificarea unui contract economic trebuie să fie materializat în scris, fie într-un înscris unic, fie să rezulte expres și neechivoc din corespondența intervenită între ele. O convorbire telefonică, prin care părțile chiar dacă se pun de acord verbal, nu poate produce efecte asupra clauzelor contractului, dacă nu este ulterior confirmată în scris (Dec. P.A.S. nr. 3156/1977 în R.R.D. nr. 1/1978, p. 70). De asemenea, lipsa unui răspuns al beneficiarului la propunerea de modificare a contractului de către furnizor, nu poate să ducă la concluzia că unitatea beneficiară a acceptat propunerea ce i s-a făcut. S-a statuat, de asemenea, că propunerea de modificare făcută de o parte ori chiar de organul ei ierarhic superior are numai valoare de recomandare, cealaltă parte avînd posibilitatea de a accepta sau nu modificarea (Dec. P.A.S. nr. 1799/1978 în R.R.D. nr. 7/1978, p. 60). Practica arbitrală în mod constant a stabilit că modificarea contractului solicitată de una din părți nu va putea opera în cazul în care nu există și acordul cocontractantului, fiind irelevant faptul dacă pentru produsele în cauză se emit sau nu repartiții (Dec. P.A.S. nr. 456/1979).

Procedura de modificare a contractelor ridică problema dacă prevederea cuprinsă în art. 25, lit. e din lege, potrivit căreia cu ocazia încheierii contractului, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate de către furnizor în cazul în care acesta nu sesizează organele competente în termen de 5 zile de la primirea lor, are sau nu aplicabilitate și în cazul modificării contractului. Așa cum ne-am pronunțat și într-o altă lucrare considerăm că propunerea făcută în scris de beneficiarul dintr-un contract se consideră acceptată în cazul în care furnizorul nu dă un răspuns în termen de 5 zile și dacă — în același termen — nu sesizează organul ierarhic superior pentru a proceda la soluționarea neînțelegerilor, deoarece :

— nu este în intenția legii de a îngrădi acordul de voință al părților mai mult în cazul modificării unui contract decît cu ocazia încheierii acestuia, adică dacă tăcerea furnizorului poate fi considerată ca o achiesare la propunerile beneficiarului în cazul încheierii unui contract economic nu există nici un argument pentru a susține că o astfel de conduită a furnizorului nu produce aceleași efecte juridice în cazul unei modificări de contract ;

— potrivit art. 32 din Legea nr. 71/1969, prevederile art. 25 și 26, adică cele privitoare la încheierea contractelor economice și la soluționarea neînțelegerilor precontractuale se aplică în mod corespunzător la adaptarea, modificarea sau actualizarea contractelor economice.

În practica contractuală, pe cale de excepție de la forma scrisă prealabilă executării, au fost considerate unele manifestări ale părților ca fiind fapte sau acte juridice care au ca rezultat modificarea contractelor. Astfel, prin Decizia P.A.S. nr. 1800/1979 s-a statuat că prin primirea produsului de calitate inferioară de către beneficiar s-a realizat o modificare tacită a contractului numai pentru livrările efectuate și acceptate, nu și cu privire la produsele ce nu au fost furnizate, obligația furnizorului subsistînd în continuare astfel cum a fost stipulată în contract. Tot astfel, s-a reținut într-un alt dosar de arbitraj că primirea unor produse în alte dimensiuni, dar în limitele repartiției, are semnificația unei acceptări tacite a acestora și, deci, implicit modificarea sortimentelor prevăzute în contract, iar refuzul de plată apare nejustificat, beneficiarul în cauză fiind obligată și la plata penalizărilor corespunzătoare (Decizia P.A.S. nr. 1202/1977).

b) **O condiție esențială : Modificările să fie impuse de interesele economice ale părților.** Dacă avem în vedere funcția de planificare a contractelor economice, respectiv de instrument prin intermediul căruia se hotărăște structura producției, se asigură aprovizionarea acesteia și desfacerea mărfurilor fabricate, ajungem la concluzia că orice modificare a contractelor nu poate fi operată decît cu luarea în considerare a acestei funcții. Cu alte cuvinte, dreptul părților de a modifica prin voința lor exclusivă un contract este limitat, este subordonat principiului care gu-

vernează toate actele și faptele juridice ale întreprinderii, potrivit căruia manifestarea acestui drept poate fi făcută numai în interesul economic direct al întreprinderilor în cauză și, indirect, al economiei, în ansamblul ei ; autogestiunea economico-financiară a întreprinderii impune cu strictețe respectarea acestui principiu.

Privit din punctul de vedere al beneficiarilor interesul major economic este acela de a se aproviziona la timp, în cantitățile și în sortimentele necesare propriei producții. Așa fiind, ei sînt interesați să renunțe la acele sortimente de care, din diferite motive, nu mai au nevoie și să solicite altele, ca fiind necesare procesului de producție. Evident, aceste interese ale beneficiarilor pot veni uneori în contradicție cu interesele economice ale furnizorilor. Cum producerea unor anumite sortimente care nu sînt necesare beneficiarilor ar afecta negativ și interesele generale ale economiei — prin stocurile de mărfuri fără folosință, nevandabile, care s-ar crea — legiuitorul a reglementat condițiile în care furnizorii nu pot refuza cererile beneficiarilor de a modifica contractele economice încheiate.

Așa cum am arătat în secțiunea precedentă calea principală de prevenire a unor asemenea fenomene — formarea de stocuri disponibile —, instituită prin Legea nr. 14/1971, este aceea de a se regla obligațiile de livrare prin emiterea unor noi repartiții, în baza cărora contractele se adaptează noilor nevoi ale beneficiarilor. Legea nr. 14/1971 prevede, în același timp, și dreptul părților, care devine o obligație, de a preîntîmpina formarea de stocuri disponibile și, în același timp, de a satisface cererile noi ale unor beneficiari cu privire la anumite sortimente prin modificarea contractelor direct de către aceștia. Astfel, art. 111, alin. final, din această lege, prevede că „la produsele la care nu se elaborează balanțe materiale, modificarea contractelor se va face prin acordul de voință al părților contractante, potrivit legii". Cum acest text este situat la sfîrșitul articolului prin care se reglementează termenele în care întreprinderile beneficiare sînt în drept să facă către organele ierarhic superioare cereri de modificare a repartițiilor, credem că în principiu, aceste termene trebuie respectate și în cazul în care cererile sînt adresate direct furnizorilor și care vizează modificarea contractelor, fără ca în prealabil să se fi modificat repartițiile. Cu alte cuvinte, cererile beneficiarilor pentru modificarea contractelor privind produse pentru care nu se elaborează balanțe materiale sau pentru modificări de sortimente care nu vizează conținutul repartițiilor trebuie remise furnizorilor cu cel puțin 45 zile înainte de începerea trimestrului respectiv (termenul de 45 zile se bazează pe prevederea din Legea nr. 14/1971, art. 111, lit. b, potrivit căreia cererile pentru modificarea repartițiilor pentru produse generale se fac cu 60 zile înainte de începerea trimestrului, din care am scăzut 15 zile alocate circuitului : beneficiar — organ ierarhic superior — coordonator de balanță, circuit pe care cererile adresate direct furnizorilor nu îl mai parcurg).

În situația în care beneficiarii nu respectă acest termen minim de 45 de zile — timp necesar furnizorilor să-și reprogrameze producția — credem că aceștia nu mai pot fi obligați să accepte asemenea cereri de modificare a contractelor.

Modificarea contractelor poate fi privită și din punctul de vedere al furnizorului. Astfel, pe parcursul executării contractelor pot apărea situații, cum ar fi lipsa unor materii prime, defecțiuni temporare la anumite utilaje etc., care determină pe furnizori să solicite beneficiarilor modificarea contractelor, modificări care vizează, de regulă, schimburi sortimentale, decalări de termene etc. Credem că nimic nu se opune ca asemenea modificări să fie efectuate, însă sub condiția ca beneficiarii să-și dea acordul și să respecte principiile și regulile expuse mai sus.

c) **Interdicții privind modificarea contractelor economice.** Am arătat că potrivit art. 28, din Legea nr. 71/1969, „modificarea contractului prin acordul părților nu se poate face dacă aceasta privește elemente cuprinse în balanțele materiale și repartiții". Această limitare a voinței părților este pe deplin explicabilă și apare cît se poate de firească dacă se are în vedere corelația specifică care există între sarcina de plan și contractul economic. După cum un contract economic nu poate fi încheiat în neconcordanță cu sarcina de plan, tot așa el nu poate fi modificat prin acordul părților, dacă prin modificare se includ clauze contrare sarcinii de plan. Și în cazul modificării, prevederile planului acționează asupra voinței părților, orice schimbare în cuprinsul contractului care aduce atingere indicatorilor de plan fiind lovită de nulitate.

Dreptul părților de a proceda la modificarea contractului economic este limitat și de dispozițiile normative cu caracter imperativ. Astfel, cu prilejul modificării contractului, ele nu pot introduce în cuprinsul acestuia clauze care contravin dispozițiilor amintite. De asemenea, ele nu sînt îndreptățite să modifice contractele economice într-un mod care urmărește eludarea dispozițiilor normative privind răspunderea patrimonială pentru nerespectarea obligațiilor contractuale asumate. Este cazul, decalării termenelor de livrare după ajungerea lor la scadență, operațiune pe care practica arbitrală — în mod constant — o consideră ilicită pentru motivul că, în acest fel, părțile încearcă să apere unitatea furnizoare de plata penalităților datorate pentru nerespectarea termenelor contractuale de livrare (Dec. P.A.S. nr. 2627/1975, în R.R.D. nr. 6/1976, p. 57 ; Dec. P.A.S. nr. 3301/1978 și Dec. P.A.S. nr. 403/1977). Tot astfel, părțile nu pot conveni asupra unui alt termen de garanție în cazul în care acesta este stabilit pe cale normativă.

d) **Consecințele patrimoniale ale modificării contractului.** Art. 29 din Legea nr. 71/1969 prevede următoarele : „Dacă părțile, de comun acord, stabilesc modificări în prevederile contractelor încheiate, partea care a solicitat modificarea suportă consecințele patrimoniale ce decurg din aceasta, potrivit legii". Pentru a contura conceptul de consecințe patrimoniale, textul art. 29 trebuie comparat și corelat cu prevederile cuprinse în art. 42, alin. 1, din aceeași lege, care se referă la urmările încetării unui contract economic, și cu dispozițiile art. 44, text care reglementează răspunderea patrimonială a unităților în cazul în care nu sînt respectate obligațiile asumate prin contract. Compararea acestor texte scoate în evidență faptul că legiuitorul utilizează diferențiat noțiunile de despăgubire integrală și de consecințe patrimoniale, ceea ce obligă a opera distincția necesară. De asemenea, cînd legea se referă la consecințele patrimoniale ale încetării contractului în art. 42, alin. 1, le determină precizînd că vor fi suportate „cheltuielile care nu pot fi recuperate".

Întrucît credem că nu a fost în intenția legii de a crea o situație mai grea părții care solicită modificarea contractului decît celei care cere încetarea acestuia, este de concluzionat că și în cazul modificării vor fi suportate numai cheltuielile care nu pot fi recuperate.

Menționăm că astfel de cheltuieli pot forma obiectul pretențiilor îndreptate împotriva părții care a solicitat modificarea contractului numai în măsura în care se află în legătură cu modificarea convenită de către părți și nu se pot recupera pe alte căi. Cu alte cuvinte, furnizorul este obligat să ia toate măsurile pentru a evita unele cheltuieli sau să valorifice pe cele efectuate, obligație ce rezultă din principiul colaborării dintre întreprinderi, principiu care trebuie să domine în raporturile contractuale.

3. ÎNLOCUIREA FURNIZORULUI ÎN CONTRACTELE ECONOMICE

Pe parcursul executării contractelor pot apărea situații în care unele întreprinderi furnizoare nu pot să execute obligațiile de livrare asumate. În virtutea art. 43 din Legea nr. 71/1969, organele ierarhic superioare ale părților contractante sînt datoare a lua orice măsuri legale, potrivit competenței stabilită prin lege, pentru a determina executarea în natură și întocmai a obligațiilor asumate prin contracte economice, în cazul cînd acestea întîmpină dificultăți. Printre măsurile care pot fi luate de organele ierarhic superioare — centrale industriale, ministere sau alte organe centrale, consilii populare — se înscrie și aceea de a înlocui furnizorul inițial din contractul economic de livrare periclitat cu neexecutarea, cu un alt furnizor, tot din subordinea lor.

a) **Procedură.** Înlocuirea furnizorului poate avea loc oricînd, înainte de a începe executarea prestațiilor sau în cursul efectuării acestora, astfel încît noul furnizor se poate afla în situația de a prelua integral sau parțial obligațiile din contract. Această măsură implică și predarea materiilor prime, a materialelor, documentațiilor tehnice etc., după caz, în funcție de specificul prestației.

În practică, schimbarea furnizorului se face în baza unei decizii a organului ierarhic superior al furnizorilor, care se comunică atît fiecăruia în parte, cît și beneficiarului. De aici rezultă că atît primul furnizor, cît și cel de-al doilea trebuie să aibă același organ ierarhic superior. Facem mențiunea că înlocuirea fiind dispusă în virtutea dreptului organelor ierarhic superioare de a îndruma și coordona activitatea unităților subordonate, nu este necesar acordul noului furnizor. Acesta nu poate refuza executarea obligațiilor în cazul cînd primește o asemenea dispoziție de la organul ierarhic superior competent.

În baza deciziei primite de cei doi furnizori de la organul lor ierarhic superior este necesar să se întocmească un act scris (proces-verbal, protocol etc.) în care să se consemneze stadiul executării obligațiilor de către furnizorul inițial și obligațiile de livrare ce revin noului furnizor.

Din motive de ordin practic considerăm că este indicat ca noul furnizor să comunice beneficiarului din contract, printr-o copie a actului încheiat, schimbarea care a avut loc, fapt care poate preîntîmpina eventuale diferende. Astfel, în practica arbitrală s-au constatat cazuri cînd beneficiarii au solicitat penalități de neexecutare de la furnizorii inițiali, sau au refuzat să primească produsele livrate de noul furnizor, motivînd că nu au fost înștiințați despre înlocuirea dispusă de organul competent și nu li s-a cerut acordul ; asemenea susțineri au fost respinse cu următoarele motivări : legea stabilește obligația organelor tutelare ale debitorului prestației de a lua măsurile necesare pentru executarea contractului fără să se prevadă condiția încunoștiințării beneficiarului : consecința neînștiințării reclamantei s-a limitat la acordarea cheltuielilor de arbitrare, considerîndu-se că la data introducerii acțiunii nu s-a cunoscut destinația livrărilor efectuate de către furnizorul desemnat de organul ierarhic superior (Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 1235/1976, confirmată prin Decizia P.A.S. nr. 3037/1976).

b) **Efecte.** Înlocuirea furnizorului inițial cu un alt furnizor fiind un act administrativ, o decizie unilaterală a conducerii organului ierarhic superior, luată în virtutea competenței acordate de lege (art. 43, alin. 2, din Legea nr. 71/1969), nu duce la modificarea sau încetarea raportului contractual, sarcina de plan materializată prin repartiție subsistînd. Ca urmare, contractul urmează să se execute întocmai, noul furnizor preluînd toate obligațiile de livrare, dar numai din momentul deciziei, respectiv al actului de predare-preluare ; noul furnizor preluînd numai obligațiile de livrare, nu poate fi obligat la plata de penalități de întîrziere, pentru restanțele celui inițial, în perioade anterioare deciziei de transfer. După această dată urmează însă să răspundă și pentru neluarea măsurilor de recuperare a restanțelor provenite din nelivrarea produselor de către furnizorul inițial. Imposibilitatea recuperării livrărilor restante determinate de furnizorul inițial, precum și orice alte dificultăți de executare, nu pot fi invocate decît în momentul transmiterii sarcinii de plan. (Decizia P.A.S. nr. 2922/1979).

Prin efectul transferării sarcinii de plan, furnizorul inițial nu mai poate fi ținut răspunzător pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin contract, chiar dacă nici noul furnizor, legal desemnat, nu execută dispoziția primită de la organul ierarhic superior și, deci, obligațiile contractuale rămîn neîndeplinite (Dec. P.A.S. nr. 908/1978 în R.R.D. nr. 6/1978 p. 72).

Înlocuirea furnizorului nu trebuie și nu poate fi confundată cu preluarea obligațiilor unei întreprinderi prin reorganizare. Într-adevăr, prin decizia de transmitere a unei sarcini de plan, de la o unitate la altă unitate, furnizoarea desemnată, trebuie să execute obligațiile de livrare din contractul încheiat de furnizoarea inițială. La reorganizare însă, se transmite întregul patrimoniu al unității supuse reorganizării — conceput ca ansamblu de drepturi și obligații dobîndite pînă la data preluării. Spre deosebire de transmiterea sarcinilor de plan, reorganizarea implică și transmiterea obligațiilor ce decurg din răspunderea contractuală, cum ar fi plata de penalități și daune, remedieri în cadrul termenelor de garanție sau în perioada de activitate normată, preexistente în patrimoniul preluat. În cazul înlocuirii furnizorului asemenea efecte nu se produc. (Dec. P.A.S. nr. 597/1978).

dr. **AL. DETEȘAN**
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

Practică arbitrală

LIVRAREA DE PRODUSE NECORESPUNZĂTOARE CALITATIV — PRESCRIPȚIE

Datorită apariției unor vicii ascunse a produselor livrate, părțile au stabilit printr-o convenție efectuarea remedierilor și înlocuirilor necesare pînă la un anumit termen. La termenul prevăzut unitatea furnizoare a prezentat numai o parte din produsele restituite de unitatea beneficiară. Ulterior, unitatea beneficiară a cerut obligarea unității furnizoare la restituirea prețului produselor neremediate sau neînlocuite. În legătură cu această acțiune a unității beneficiare s-a clarificat începerea termenului de prescripție de 6 luni — prevăzut de art. 4 din Decretul nr. 167/1958 — pentru transmiterea produselor calitativ necorespunzătoare. Intervenind convenția de restituire a produselor către furnizor pentru recondiționare, termenul de prescripție n-a mai început să curgă de la data descoperirii viciilor ascunse. Cît timp nu se împlinise termenul de recondiționare, unitatea beneficiară nu era îndreptățită să pretindă restituirea prețului. De aceea, termenul de prescripție pentru restituirea prețului poate să înceapă numai de la data neîndeplinirii obligației asumate de unitatea furnizoare de remediere și înlocuire (Decizia P.A.S. nr. 265/1981).

ÎNTÎRZIEREA LIVRĂRII DE UTILAJE PENTRU INVESTIȚII — ACȚIUNE PENTRU DAUNE

Prin întîrzierea mai multor furnizori de utilaje pentru un obiectiv de investiții, unitatea beneficiară a plătit băncii dobînzi majorate la creditele acordate pentru realizarea acestuia. În vederea acoperirii acestui prejudiciu unitatea beneficiară solicită obligarea unora dintre furnizorii de utilaje la plata penalităților de întîrziere. Expertiza efectuată a stabilit că, potrivit graficelor și contractelor încheiate, toate utilajele erau necesare în egală măsură pentru punerea în funcțiune a investiției. Drept urmare, nu se justifică o nouă acțiune pentru plata în daune, în completarea penalităților, numai de la unii dintre furnizori. Unitatea beneficiară trebuie să solicite penalități de la toți furnizorii de utilaje și numai dacă suma penalităților astfel obținute nu acoperea integral prejudiciul, se justifica o acțiune în daune. Despăgubirile ar fi urmat a fi cerute, de asemenea, de la toate unitățile furnizoare ținînd seama de contribuția fiecăreia la producerea prejudiciului prin plata de către unitatea beneficiară a dobînzilor majorate către bancă (Decizia P.A.S. nr. 304/1981).

STABILIREA ALTOR TERMENE DE LIVRARE ÎN AFARA TRIMESTRULUI PREVĂZUT ÎN REPARTIȚIE — CLAUZĂ NULĂ

Repartiția pe baza căreia s-a încheiat contractul a prevăzut ca perioadă de livrare trim. I 1979. Față de acest element al repartiției, clauza contractuală prin care s-a prevăzut livrarea produselor eșalonat pe trimestre este nulă. Astfel, produsele livrate după sfîrșitul trim. I constituie „marfă necontractată" și se justifică refuzul de plată al prețului. Împrejurarea că, unitatea beneficiară a trecut produsele în custodie, fără a-i trimite furnizoarei procesul-verbal, nu justifică cererea de plată a prețului. Numai în măsura în care unitatea furnizoare dovedește că, deși preluate în custodie, unitatea beneficiară a consumat sau a înstrăinat produsele poate cere sancționarea acesteia pentru abaterea săvîrșită. (Decizia P.A.S. nr. 387/1981).

REORGANIZAREA UNITĂȚILOR — TRANSMITEREA OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE

În temeiul contractului încheiat cu unitatea A, unitatea B a executat reparații capitale la un autovehicul. Printr-o operațiune de reorganizare, la data introducerii utilajului în reparație, acesta era în administrarea directă a unității C, care a preluat sectorul de utilaje de la unitatea A. După cum rezultă, unitatea C a devenit succesoarea cu titlu universal a drepturilor și obligațiilor în legătură cu sectorul preluat. În această calitate, unitatea dobînditoare datora unității prestatoare plata lucrărilor efectuate. Obligația unității C față de prestatoare se justifică, în temeiul principiilor ce guvernează reorganizarea, chiar dacă unitatea A, inițial contractantă, nu i-a virat fondul pentru reparații capitale, situație care se poate analiza numai între unitățile supuse reorganizării. (Decizia P.A.S. nr. 382/1981).

PROCES-VERBAL DE CONSTATARE A MĂRFURILOR PRIMITE DE BENEFICIAR

Unitatea furnizoare-expeditoare a menținut în documentele de transport două elemente de determinare și anume: număr de bucăți și greutatea produselor. În această situație și în procesul-verbal întocmit la preluarea de la cărăuș urmează să se menționeze starea produselor prin referire la ambele elemente din documentele de expediere. Decizia P.A.S. mai menționează că procesul-verbal întocmit de beneficiară împreună cu delegat neutru, dar a doua zi după preluare, cînd vagonul se afla pe linia de garaj a unității destinatare, nu mai poate fi opus unității furnizoare. (Decizia P.A.S. nr. 2117/1980).

IMPRESCRIPTIBILITATEA DREPTULUI DE PROPRIETATE SOCIALISTĂ DE STAT — ACȚIUNEA PENTRU DAUNE

În urma dispariției ambalajelor predate unei cooperative de consum, unitatea de stat furnizoare a cerut printr-o acțiune obligarea beneficiarei la plata valorii acestora. Furnizoarea a considerat acțiunea sa imprescriptibilă, fiind vorba de bunuri din proprietatea socialistă de stat, și a introdus-o după 18 luni de la dispariția ambalajelor (butoaie de bere). Soluționîndu-se litigiul, a rezultat că ambalajele nu mai existau în natură din anul 1978. În această situație, s-a născut dreptul la acțiune a unității furnizoare avînd ca obiect obținerea de daune corespunzătoare valorii ambalajelor, acțiune care-i prescriptibilă, în termen de 18 luni. S-a decis, deci, că acestei acțiuni a unității furnizoare pentru obținerea de daune nu i se mai aplică regula imprescriptibilității dreptului de proprietate socialistă de stat, prevăzută de art. 21 din Decretul nr. 167/1958. (Decizia P.A.S. nr. 49/1981).

STABILIREA PREȚULUI — PENALITĂȚI

În soluționarea unei acțiuni pentru plata penalităților de întîrziere și neexecutare s-a constatat că produsele nelivrate nu au avut prețul legal stabilit. Fiind produse ce se realizează într-un număr restrîns de exemplare, stabilirea prețului era de competența centralei sau ministerului. În consecință, nu se poate considera că analizele întocmite prin antecalculație de întreprinderile contractante au constituit modalități de stabilire a prețului produselor. Interzicîndu-se livrarea și fabricarea de produse fără prețul legal stabilit, furnizoarea a fost în imposibilitatea de executare. Din analiza situației a rezultat că unitatea furnizoare nu a fost în culpă în legătură cu stabilirea prețului. Pe această bază s-a respins acțiunea beneficiarei pentru plata penalităților (Decizia P.A.S. nr. 200/1981).

REPARTIȚIE SUPLIMENTARĂ — LIPSA ACTULUI ADIȚIONAL DE MODIFICAREA CONTRACTULUI — CONSECINȚE

În cursul executării contractului, printr-o nouă repartiție s-a suplimentat cantitatea de livrat. Noua cantitate de produse trebuia contractată prin acordul părților, stabilit într-un act adițional la contract; acordul fiind necesar atît la încheiere cît și la modificarea contractului, pentru concretizarea sarcinii de plan. Fără actul adițional menționat, livrările peste cantitatea contractată inițial sînt necontractuale. De aceea, nu se pot acorda penalități de întîrziere în legătură cu produsele prevăzute în noua repartiție, neurmată de un acord al părților. (Decizia P.A.S. nr. 2135/1980).

CULPA FURNIZORULUI ÎN NEPLATA PREȚULUI

Pentru ca unitatea beneficiară să poată fi obligată la penalități de întîrziere în plata prețului este necesar ca unitatea furnizoare să nu fie în culpă. Arbitrajul, într-o acțiune cu asemenea obiect, a constatat că unitatea furnizoare a trimis produsele fără avizele de expediere necesare, iar factura a fost întocmită cu ștersături și cuvinte indescifrabile, contrar Normelor metodologice ale B.N.R.S.R., ceea ce a generat corespondență între părți. Reținîndu-se că din culpa unității furnizoare s-a produs întîrzierea în plata prețului, i s-a respins acțiunea pentru plata penalităților solicitate (Decizia P.A.S. nr. 100/1981).

PRESCRIPȚIA ÎN PENALITĂȚILE DE NEEXECUTARE

Pentru plata penalităților de neexecutare în natură, termenul de prescripție de 6 luni prevăzut în art. 4, lit. b — Decretul nr. 167/1958 începe din momentul apariției imposibilității executării. Astfel, dacă obligația de livrare a rămas neexecutată prin expirarea perioadei de plan, termenul de 6 luni se împlinea la 30 iunie, din anul următor. Reclamanta beneficiară introducînd acțiunea la 28 iunie (data poștei) rezultă că a fost în termen, acțiunea sa nefiind prescrisă. (Decizia P.A.S. nr. 27/1981).

Rubrică realizată de M. PASCU

Întrebări și răspunsuri

● **V. PETRESCU, București.** — Din scrisoarea dv. rezultă că fiica a cerut în urmă cu opt luni desfacerea contractului de muncă, în vederea creșterii și îngrijirii copilului în vîrstă de pînă la șapte ani, iar recent a dat naștere unui alt copil. În această situație are dreptul la indemnizația pentru concediul de maternitate acordat pe linia asigurărilor sociale de stat. Acest drept are ca temei art. 24 din Hotărîrea nr. 880/1965. Desfacerea contractului de muncă, la cererea mamei, pentru creșterea și îngrijirea copilului bolnav nu constituie un motiv imputabil persoanei încadrate în muncă. Într-adevăr, potrivit art. 9 din Legea nr. 1/1970 se recunoaște mamei care a cerut desfacerea contractului de muncă dreptul la menținerea vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate, drept care este recunoscut numai în cazul cînd desfacerea contractului de muncă nu este imputabilă persoanei încadrate.

● **SPITALUL ORĂȘENESC, Caracal** — Față de faptul că persoana la care vă referiți a cerut desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 9 din Legea nr. 1/1970, pentru creșterea și îngrijirea copilului în vîrstă de pînă la șapte ani, încetarea activității nu este imputabilă mamei. În aceste condiții, conform prevederilor art. 24 din Hotărîrea nr. 880/1965, dacă nașterea survine în perioada de nouă luni de la desfacerea contractului, mama are dreptul la indemnizația de maternitate acordată în cadrul asigurărilor sociale de stat.

● **DĂNUȚA NAZARE, Tecuci** — La data transferării dv. în interesul serviciului aveați domiciliul în comuna Drăgănești — jud. Galați, iar reședința în comuna Ghidigeni. Dacă între comuna de domiciliu și localitatea unde are sediul unitatea la care v-ați transferat este o distanță mai mare de 10 km puteți beneficia de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974, așa cum a avizat și Oficiul juridic al organului ierarhic superior. Adresați-vă organelor de jurisdicție a muncii, solicitînd recunoașterea drepturilor cuvenite conform legii.

● **FARKAS ZOLTAN, Salonta** — Potrivit art. 123 din Codul muncii orele prestate de persoanele încadrate în muncă peste programul de lucru, în scopul asigurării serviciului pe unitate, se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 60 de zile. Față de prevederile art. 1 din Legea nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, organele de conducere a unității unde lucrați au competența să compenseze cele două zile de învoire cu orele de serviciu prestate ulterior, înlăuntrul termenului de 60 zile.

● **TOMA MIHĂILĂ, Vîlcea** — Muncitorii specialiști din ramura construcții-montaj au o încadrare tarifară prevăzută ca atare în anexa a 4-a la Legea nr. 57/1974 (Capitolul II) construcții-montaj. Pentru cei care lucrează în unități unde se aplică nivelul B de retribuire (exemplul dv.) retribuția tarifară este de 3 111 lei lunar, atunci cînd lucrează în acord și de 2 866 lei lunar dacă lucrează în regie. Dacă muncitorii specialiști sus-menționați sînt încadrați în treapta I au 3 264 și respectiv 3 050 lei lunar, iar atunci cînd sînt încadrați în treapta a II-a retribuția lor se ridică la 3 477 respectiv 3 233 lei lunar.

● **LUDOVIC DARVAȘ, Miercurea Ciuc** — La stabilirea indemnizației acordate în baza art. 75 din Legea nr. 57/1974 persoanei transferate în altă localitate decît aceea de domiciliu, nu se iau în considerare sumele primite drept premii ocazionale din fondul de 1% din retribuție prevăzut în acest scop. Sumele care se iau în considerare sînt cele prevăzute în anexa 14 la Decretul nr. 100/1979.

● **TUDOR VOCHIȚĂ, Logrești, Gorj** — Persoanele retribuite cu cotă procentuală, cărora li s-a recunoscut calitatea de persoane încadrate cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată au dreptul la alocația de stat pentru copii ca și restul personalului retribuit cu retribuții tarifare de încadrare. În cazul dv., potrivit tabelului ce ne-ați trimis, se ia în considerare, indiferent de suma încasată lună de lună drept cotă procentuală, retribuția de calcul care la 1 ianuarie 1980 era de 1 720 lei lunar și care a fost majorată corespunzător în anul 1980, odată cu majorarea cu caracter general a retribuției în unitățile din sectorul circulației mărfurilor.

● **NICOLAE CACEROVSKI, Lehliu gară, Călărași** — Fiind transferat în interesul serviciului, conform prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, vi se poate stabili o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută la funcția pe care ați deținut-o pînă la transferare. Vechimea în specialitatea avută în funcții economice nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în funcții tehnice.

● Persoanele care execută pedeapsa prin muncă corecțională nu au calitatea de persoane încadrate cu contract de muncă. Perioadele astfel

lucrate nu se includ deci în vechimea în muncă. Aceste persoane pot fi încadrate fie în munci necalificate, fie în munci calificate, potrivit pregătirii lor. Din retribuția ce li se cuvine pentru munca prestată (în acord sau în regie, după caz) se reține o cotă de 15—50% care se face venit statului. Diferențierea cotei de reținere are în vedere nivelul retribuției, precum și obligațiile persoanei condamnate de întreținere a altei persoane. În asemenea cazuri soția, încadrată cu contract de muncă pe durată nelimitată, are drept la alocație de stat pentru copii, fiind singurul părinte încadrat. Persoanele condamnate să execute o pedeapsă prin muncă corecțională se iau în considerare la stabilirea numărului mediu scriptic al personalului muncitor din unitate.

● **DORINA BALABAN, Galați** — Soluția problemei ridicate de dv. se găsește în prevederile art. 200 alin. 3 din Legea nr. 57/1974. Aceste prevederi, atunci cînd se referă la pensionarii reîncadrați în muncă, fac trimitere la prevederile art. 200 alin. (2) din legea sus-menționată, prevederi la care vă referiți în scrisoarea dv. În consecință, la reîncadrarea dv. în condițiile prevăzute de art. 200 alin. 2, veți fi retribuită, inițial, la nivelul de bază al funcției, iar după 30—90 de zile la o gradație care să țină seama de nivelul de retribuire avut anterior pensionării, bineînțeles cu majorările de retribuții cu caracter general intervenite în perioada pensionării.

● **DUMITRU DUȚĂ, Constanța** — În nota prevăzută la pag. 95 a Buletinului Oficial nr. 59—60 din 23 iulie 1980, în care este republicată Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57 din 29 octombrie 1974 se prevede „șoferii care îndeplinind condițiile prevăzute de reglementările în vigoare pentru categoria specială, deservesc autocamioane (inclusiv cele asimilate) cu capacitate de transport mai mare de 24 tone, precum și cei care deservesc autobasculante cu capacitate de transport de 3 tone și mai mare și cei care deservesc autobuze pentru transporturi publice de călători, pot fi încadrați în categoria specială de calificare, atît timp cît deservesc aceste tipuri de autovehicule. Dacă îndepliniți condițiile susmenționate adresați-vă organului ierarhic superior, solicitînd încadrarea în categoria specială. Față de faptul că legea prevede posibilitatea și nu obligativitatea încadrării în categoria specială, cererea dv. nu poate fi supusă organelor de jurisdicție a muncii.

● **LEONIDA GROSU, București** — În Legea nr. 3/1977 privind acordarea pensiilor pe linia asigurărilor sociale de stat nu se mai prevede posibilitatea recalculării pensiilor în cazul pensionarilor militari care, potrivit Decretului nr. 214/1977, pot cumula pensia de serviciu (în întregime sau o cotă parte) cu retribuția cuvenită pentru munca prestată. Contribuția pentru pensia suplimentară reținută ca urmare a aplicării principiului mutualității între persoanele încadrate în muncă, avînd drept scop alimentarea fondului destinat plății acestei pensii, nu se restituie.

● **U.J.C.M., Olt** — Întrucît persoanele care execută prestări de servicii în condițiile prevăzute de Decretul nr. 101/1980 nu au calitatea de persoane încadrate cu contract de muncă pe durată nedeterminată, soțiile acestora au dreptul la alocația de stat pentru copii dacă se încadrează în una din categoriile de beneficiari de alocație prevăzute la art. 5(1) din Decretul nr. 246/1977 și îndeplinesc condițiile cerute de lege.

● **NICOLAE PANĂ, Pitești** — Potrivit pct. 28 din H.C.M. nr. 1053/1959, muncitorii și personalul tehnico-administrativ (nelocalnici) care lucrează pe șantierele de construcții-montaj (grupuri de șantier sau întreprinderi șantier) vor primi în mod gratuit cazarea în baracamente sau clădiri aparținînd organizației de construcții sau în locuințe închiriate de organizația de construcții de la terți, în limita tarifelor legale aprobate. Acordarea de compensări în bani pentru închirierea de locuințe se interzice. În cazul în care nu se poate asigura cazarea în natură, personalul respectiv va primi pentru cazare, cîte 5 lei pentru fiecare noapte. Din relatarea dv. rezultă că o parte din personalul muncitor nelocalnic a primit locuințe de la Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă pentru care a încheiat contracte de închiriere personale. În această situație trebuie avute în vedere prevederile art. 18 din Legea nr. 5/1971 în baza cărora cei în cauză au obligația de schimbare a domiciliului. În ipoteza în care personalul respectiv a primit cazare în apartamente nefinisate, unitatea este aceea care are raporturi cu consiliul popular și, în consecință, conform prevederilor pct. 28 din H.C.M. nr. 1053/1959 suportă cheltuielile respective.

● **C. JOIȚA, București** — Cele două răspunsuri apărute în „Muncitorul sanitar" nr. 30 din 2 august 1980 și în „Revista economică" — supliment — nr. 35 din 29 august 1980, referitoare la efectuarea și retribuirea gărzilor, corespund prevederilor legale în vigoare. Răspunsul din „Muncitorul sanitar" se referă la asigurarea asistenței medicale de urgență în afara programului de lucru al unităților sanitare ambulatorii (în zilele lucrătoare de noapte, cît și în zilele de duminică și sărbători legale), în anumite specialități medicale, care se efectuează prin însumarea a 1—2 ore din timpul de lucru pe zi al medicilor încadrați în unitățile ambulatorii, prin reducerea corespunzătoare a timpului de lucru zilnic cu cel puțin 1 (una) oră. Orele de gardă prestate în aceste condiții nu pot fi retribuite, deoarece ele sînt incluse în norma de muncă de 7 ore în medie pe zi, obligație pe care o are un medic conform H.C.M. nr. 907/1956 și H.C.M. nr. 1365/1957. Răspunsul din „Revista economică" — supliment nr. 35 se referă la orele de gardă prestate în unități sanitare cu paturi și unități de urgență, peste programul normal de muncă de 7 ore în medie pe zi al medicilor, ore care se retribuie așa cum se arată în articolul respectiv.

● **TUDOR DUMITRU, Alexandria** — Constatarea organelor de control a fost într-adevăr eronată. Ca urmare, Centrala industriei bumbacului, prin scrisoarea nr. 5252/1981, a dispus conducerii întreprinderii să anuleze decizia de imputare nr. 597/30.XII.1980.

● **NICOLAI IEȘAN, Brașov** — Ministerul Finanțelor, referindu-se la fondul de retribuție, impozitul și contribuția de asigurări sociale aferente posturilor vacante, precizează că, în sectoarele de activitate în care eliberarea fondului total de retribuire se face în funcție de producția netă, sumele neconsumate din fondul de retribuire aferent personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ la întreprinderi, centrale industriale și trusturi rămîn la dispoziția acestora ca și impozitul și contribuția de asigurări sociale corespunzătoare. Această problemă este reglementată prin decretele Consiliului de Stat nr. 199/1978 și nr. 148/1979. În legătură cu dispozitivul din fondul de dezvoltare economică al întreprinderii se menționează că nu se procedează la o preluare automată a disponibilităților de la finele anului, așa cum rezultă din scrisoarea dv. Potrivit art. 24 din Legea finanțelor se preiau la bugetul de stat numai sumele rămase din sursele proprii pentru care nu s-a asigurat plan de investiții în anul următor. Aceste preluări se efectuează pe considerentul mobilizării resurselor pentru finanțarea investițiilor pe economie.

● **MIRCEA LĂNCRĂJAN, Zalău** — Nu se poate aproba scăderea impozitului pe venit calculat pe anul 1980 în baza Decretului nr. 153/1954 pentru veniturile realizate din cultivarea și valorificarea florilor naturale. Impunerea a fost stabilită cu respectarea prevederilor legale (Direcția veniturilor statului din Ministerul Finanțelor).

● **IONEL GH. ENACHE, Brașov** — Vă comunicăm că specializarea Drept economic-administrativ pregătește specialiști pentru administrația de stat, precum și pentru funcțiile de notar, arbitru de stat și jurisconsult. (Aceasta este răspunsul organelor centrale de resort).

● **RENATE GROSS, Mediaș; OANA GARAMIA, București; DORINA PANAITE, București** — În conformitate cu normele de organizare și desfășurare a admiterii în învățămîntul superior, pentru concursul din acest an sînt indicate ediţiile manualelor școlare valabile pentru absolvenții de liceu din promoția acestui an. Economia politică fiind studiată în clasa a XI-a, pentru concurs este valabilă ediția din anul 1979. În ce privește documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., pregătirea candidaților se va baza pe studierea Raportului prezentat la acest congres de secretarul general al partidului.

● **CONSTANTIN RUSU, Iași** — Normele la care vă referiți nu sînt abrogate. Decontarea cheltuielilor efectuate în deplasare se face în modul cunoscut de dv.

● **AMARINEI I. MIHAI, comuna Hangu, Neamț; GAVRILĂ OCTAVIAN Brașov; ÎNTREPRINDEREA DE PROSPECȚIUNI ȘI EXPLORĂRI GEOLOGICE, Cluj-Napoca; C.A.P. Iecea Mare, Timiș** — În funcție de stocul de lucrări și de solicitările anterioare primite vă vom furniza și dv. lucrările dorite.

● **ION POPESCU, Curtea de Argeș** — Dacă la data cînd ați fost numit contabil șef la G.A.S. Tigreni — în anul 1960 — era prevăzută condiția absolvirii învățămîntului superior economic, iar dv. ați ocupat această funcție pe baza derogării de la această condiție de studii, derogare acordată în condițiile prevăzute de Hotărîrea nr. 1053/1960, retribuirea ce vi se cuvine este aceea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare, care ocupă aceleași funcții, diminuată cu o singură clasă de retribuire. Dacă nu ați beneficiat de o derogare nominală în anul 1960. retribuirea cuvenită se diminuează cu două clase.

● **GRIGORE BRÎNDUȘESCU, București** — Din scrisoarea dv. rezultă că fiind absolvent al școlii medii de cultură generală ați promovat cursurile de calificare ale meseriei pe care o practicați în prezent. La data de 1 septembrie 1978 ați fost încadrat în categoria I, iar în luna februarie 1979 ați fost încadrat în categoria a II-a. Întrucît pct. 3 din Nota la Anexa 1 la Legea nr. 12/1971 prevede că muncitorii cu școală medie calificați prin cursuri de scurtă durată — cazul dv. — se încadrează în grupa a II-a, aplicîndu-se aceleași condiții cu cele prevăzute pentru muncitorii care au absolvit școala profesională, vechimea minim necesară pentru prezentarea la proba practică pentru încadrarea în categoria a III-a este de 2 ani și jumătate. În consecință, în luna iunie a acestui an veți putea solicita aprobarea pentru prezentarea la proba practică în vederea încadrării în categoria a III-a, dacă sînt îndeplinite cerințele art. 22 din Legea nr. 12/1971.

● **ANETA BALLA, Adjud** — În cazul în care școala pe care ați absolvit-o în anul 1972 a fost echivalată de Ministerul Educației și Învățămîntului cu o școală medie de cultură generală (liceu), îndepliniți condițiile de ocupare a funcției de contabil în oricare dintre unitățile socialiste de stat, întrucît aveți peste doi ani de activitate retribuită. De asemenea, avînd peste cinci ani de activitate în funcția de contabil veți putea fi promovată în funcția de contabil principal după ce veți absolvi cursul de specializare cu profil economic prevăzut la poziția nr. 68 din Anexa 2 la Legea nr. 12/1971.

● **TRAIAN ILIEȘ, Petroșani** — Ați fost pensionat de invaliditate de gradul III din funcția de tehnician. După pensionare ați ocupat o funcție administrativă După patru ani ați fost depensionat, continuînd să ocupați o funcție administrativă. Ulterior, ați fost promovat, prin concurs, în funcția de tehnician. În situația dv. se aplică prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974, urmînd să vi se majoreze retribuția cu o clasă de retribuire.

● **VĂTAFU ION, Ghimpați** — Cadrelor tehnice și economice încadrate prin transfer în interesul serviciului li se reține 20% din retribuție, de la data încadrării în unitate. În cazul în care au fost transferate în cursul anului, această cotă se reține din luna transferării. Dacă anterior transferării au lucrat într-o unitate din sectorul agricol (C.A.P. sau I.A.S.), sumele reținute se restituie la sfîrșitul anului în raport cu îndeplinirea planului de către unitățile de la care au fost transferate. Reținerea pentru îndeplinirea planului de producție pentru anul în curs de 15—20% din retribuția tarifară lunară de încadrare, se aplică și asupra indemnizației de conducere, așa cum se prevede la art. 44 lit. b din Legea nr. 57/1974. Această reținere nu se aplică asupra sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, precum și asupra altor sume primite ca retribuție de persoanele încadrate în muncă. Precizăm că sporul (indemnizația) pentru conducerea formației de lucru avînd caracter de retribuție tarifară, se include în retribuția tarifară lunară asupra căreia se aplică reținerea de 20%.

Redactor coordonator
dr. Al. DETEȘAN

stimați cititori

Începînd cu acest număr Suplimentul revistei noastre apare, periodic, specializat pe **probleme de arbitraj** în care sînt grupate articole, note, puncte de vedere etc. privind activitatea contractuală a întreprinderilor și căi de îmbunătățire a acesteia rezultate din practica organelor arbitrajului de stat.

Pentru ca publicația noastră să răspundă cerințelor actuale, în munca de zi cu zi, a întreprinderilor, solicităm o colaborare largă a cititorilor noștri care activează în compartimentele de aprovizionare-desfacere, în oficiile juridice și din cadrul organelor de arbitraj, sub formă de articole, note, practică arbitrală comentată, întrebări etc.

Materialele urmează să fie trimise într-un singur exemplar, dactilografiate, pe adresa : Revista economică – Supliment, București, B-dul. Magheru, 30, cod 70 159.

PREȚUIREA MUNCII, STIMULENT PENTRU NOI REALIZĂRI

RECENTA PLENARĂ a Comitetului Central al partidului se înscrie, prin problematica pusă în discuție, prin documentele adoptate, ca un moment de seamă al vieții politice a patriei noastre. Într-adevăr, asemenea probleme cum sînt rolul conducător și forța partidului nostru comunist, politica sa de cadre, ca și activitatea internațională, orientările politicii sale externe sînt de cea mai mare importanță pentru bunul mers al activității în toate domeniile, pentru continuarea cu toată vigoarea a mersului înainte al patriei noastre, a progresului său multilateral. Rostind la încheierea lucrărilor plenarei o amplă cuvîntare, cu o deosebit de mare încărcătură de idei noi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a demonstrat, odată mai mult, marea sa capacitate de a sesiza noul, de a pătrunde în esența fenomenelor, de a le analiza în toată complexitatea, de a elabora, pe această bază, teze originale, îndrăznețe, realiste, corespunzînd pe deplin cerințelor vieții.

În acest sens, o strălucită confirmare o aduce noua viziune expusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în legătură cu poziția și rolul conducător al partidului, faptul că aprecierea, concepția cu privire la aceste probleme primordiale nu poate și nu trebuie să fie statică, ci trebuie să evolueze continuu, odată cu evoluția societății, cu progresele înregistrate în edificarea noii orînduiri. Partidul, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, este un organism viu, care, ca orice organism politic, a suferit și suferă transformări în raport cu schimbările care se petrec în societate, subliniind că ar fi greu ca un partid cu 3 milioane de membri, cum este în prezent Partidul Comunist Român, să mai fie considerat ca fiind alcătuit din revoluționari de profesie sau ca o avangardă în înțelesul strict al cuvîntului. Pornind de la aceste considerente secretarul general al partidului atrăgea atenția asupra faptului că problema rolului conducător al partidului va trebui analizată mai temeinic. Rolul conducător al partidului sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU *„trebuie să fie înțeles într-un mod nou, ținîndu-se seama de schimbările și transformările care s-au produs în societatea noastră socialistă. Probabil că va trebui să analizăm mai bine concepția despre partid și rolul său în societate, ținînd seama de realitățile sociale, de transformările revoluționare și de schimbările sociale care s-au produs, de noua etapă de dezvoltare a societății românești".*

În cea mai strînsă legătură cu îndeplinirea cu succes a rolului conducător al partidului a fost pusă în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu problema pregătirii cadrelor ; exprimîndu-și deplina satisfacție față de faptul că avem cadre minunate în toate domeniile de activitate, capabile ca, în strînsă legătură cu comuniștii, cu clasa muncitoare, cu masele largi populare, să înfăptuiască neabătut politica partidului, secretarul general al partidului cerea, totodată, cu exigența ce îl caracterizează, ca în viitor să se acorde o și mai mare atenție problemei calității, să se actioneze cu mai multă hotărîre în direcția ridicării nivelului politic și ideologic, dar și a pregătirii profesionale, tehnice și științifice a cadrelor, a tuturor comuniștilor. „Îndeplinirea sarcinilor de conducere a societății nu se poate realiza numai cu lozinci, numai cu cunoștințe generale despre societate. Ca să conducem fabricile, instituțiile, să conducem institutele de cercetare, de proiectare sînt necesare cunoștințe tehnice și profesionale, trebuie să îmbinăm pregătirea politică cu pregătirea profesională". *Ca o garanție a calității cadrelor de conducere și acționînd neabătut pentru adîncirea și perfecționarea democrației socialiste, secretarul general al partidului a insistat asupra faptului că toate promovările cadrelor să fie dezbătute și analizate în colectiv, în consiliile de conducere centrale sau în consiliile oamenilor muncii, după cum este cazul. În viitor, de altfel, se preconizează o sporire a răspunderii adunărilor generale ale oamenilor muncii în ceea ce privește promovările de cadre, care vor trebui supuse aprobării și confirmării atît în consiliile de conducere, cît și în adunările generale ale oamenilor muncii.*

Ca o componentă a democrației noastre socialiste a fost privită și activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, care, aprecia secretarul general al partidului, constituie o formă de participare a maselor populare la exercitarea controlului. La rezolvarea diferitelor probleme care se ridică în activitate. Dar ele oglindesc și o anumită critică, deoarece dacă pretutindeni activitatea s-ar fi desfășurat corespunzător, nu ar mai fi existat asemenea scrisori și sesizări. De aceea, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, din documentele supuse dezbaterii plenarei trebuie să se tragă concluziile ce se impun pentru îmbunătățirea activității, asigurînd în acest fel creșterea și mai puternică a rolului conducător al partidului în toate domeniile. „Trebuie să facem totul pentru a asigura buna funcționare a tuturor organelor și organizațiilor de partid și obștești, a organelor de stat, a consiliilor populare, astfel ca fiecare să-și îndeplinească îndatoririle pe care le are în conformitate cu hotărîrile, cu legile, cu statutul partidului și statutele organizațiilor respective".

O deosebită atenție a fost acordată în dezbaterile plenarei examinării Raportului privind activitatea internațională a partidului și statului în anul 1980 și principalele orientări în politica externă în anul 1981. Aprobînd în unanimitate activitatea internațională desfășurată, în hotărîrea adoptată plenara C.C. al P.C.R. dă cea mai înaltă apreciere rolului determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și înfăptuirea politicii externe a României socialiste. Au apărut cu deosebită claritate, mai ales în condițiile atît de complexe care caracterizează situația internațională, realismul analizei și al soluțiilor propuse, înalta responsabilitate pentru viitorul națiunii noastre și al lumii în general, ale demersurilor și ale apelurilor președintelui țării noastre pentru intensificarea eforturilor consacrate soluționării pe cale politică a stărilor conflictuale, pentru reluarea politicii de pace, destindere și colaborare. Acțiunea consecventă a președintelui țării noastre pusă neobosit în slujba păcii, a libertății și independenței tuturor popoarelor, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, este izvorul înaltei prețuiri de care se bucură în lume numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, al prestigiului și renumelui internațional al patriei noastre, ale poporului român.

Conștientă de cerința de a acționa în continuare pentru afirmarea în viața internațională a unor relații de tip nou, România, așa cum reiese din Hotărîrea adoptată de plenară, este decisă să nu își precupețească nici un efort pentru a asigura liniștea necesară construcției pașnice a poporului nostru, viitorului omenirii. „Este necesar să acționăm în continuare, *sublinia tovarășul* NICOLAE CEAUȘESCU, *în spiritul orientărilor Congresului al XII-lea al partidului, pentru a contribui activ la înfăptuirea unei politici care să se bazeze pe soluționarea problemelor pe calea tratativelor, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne și, desigur, pe o colaborare reciproc avantajoasă, pe renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, pe respectarea dreptului fiecărui popor, al fiecărei națiuni la dezvoltare liberă, fără nici un amestec din afară".*

URMIND la numai o zi după plenara C.C. al P.C.R., lucrările Marii Adunări Naționale au constituit cadrul, devenit tradițional, în care președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a înmînat înalte distincții organizațiilor județene de partid și consiliilor populare județene, întreprinderilor industriale și de construcții, unităților agricole, institutelor de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, unităților din alte sectoare de activitate, care au obținut rezultatele cele mai bune în îndeplinirea sarcinilor de plan, a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă. A fost un moment solemn care a încununat străduințele oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, desfășurate în cursul anului trecut și în întregul cincinal, pentru a înfăptui politica clarvăzătoare a partidului, pentru a ridica patria pe noi trepte de civilizație și bunăstare, perioadă încheiată cu rezultate remarcabile.

Odată mai mult, întrecerea socialistă, desfășurată la scară națională, și-a demonstrat marile virtuți de a mobiliza și pune în valoare uriașul potențial de creație și responsabilitate al clasei muncitoare, de a încetățeni pretutindeni o atmosferă de puternică emulație în muncă. Desigur, fruntașii în întrecere sînt cei care au știut să își organizeze cît mai bine forțele, pentru a obține cele mai valoroase rezultate, iar experiența dobîndită de cei mai buni, rezultatele performanțe pe care le-au atins, îmbogățesc experiența de muncă a întregului nostru popor. Dar acest prețios tezaur nu poate și nu trebuie

(Continuare în pag. 7)

SINDICATELE — CADRU ORGANIZAT DE PARTICIPARE A MASELOR LA CONDUCEREA DEMOCRATICĂ A SOCIETĂȚII

CONGRESUL Uniunii generale a Sindicatelor din Ro.mânia, care își deschide peste cîteva zile lucrările, este un eveniment de cea mai mare importanță în viața politică și socială a patriei noastre, o nouă și puternică expresie a democrației reale și profunde a orînduirii noastre. Sindicatele, care cuprind și reprezintă pe toți oamenii muncii din întreprinderile și instituțiile de stat, fiind practic cea mai importantă organizație de masă din țara noastră, joacă un rol de o deosebită însemnătate în sistemul democrației noastre, în asigurarea participării oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea activității economice și sociale, în mobilizarea eforturilor lor pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan, pentru ridicarea nivelului calitativ al întregii activități, pentru stimularea inițiativei lor creatoare și punerea în valoare a tuturor rezervelor de perfecționare a muncii.

În viziunea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, dezvoltarea și modernizarea economiei, a întregii activități social-politice, este de neconceput fără lărgirea și perfecționarea cadrului de participare nemijlocită și directă a clasei muncitoare, a oamenilor muncii la conducerea societății, la toate nivelurile și în toate verigile ei micro și macrosociale. În acest amplu proces de perfecționare a participării maselor la actul conducerii se înscrie și sporirea rolului sindicatelor în sistemul democrației socialiste, al autoconducerii muncitorești. **„În orînduirea noastră socialistă,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii au nevoie de sindicate ca de o organizație largă a lor în care să-și unească eforturile și să-și poată spune în mod organizat cuvîntul, să participe la adoptarea tuturor măsurilor privind dezvoltarea societății românești... În sindicate, clasa muncitoare, celelalte categorii de oameni ai muncii trebuie să găsească terenul cel mai propice pentru a participa, sub conducerea partidului comunist, la conducerea treburilor economice și sociale, la guvernarea țării."** În acest spirit, sindicatelor — așa cum rezultă din Programul partidului, din prevederile legilor țării noastre, din documentele sindicatelor și statutelor lor proprii, precum și din Tezele Consiliului Central al U.G.S.R. pentru Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România — le revin sarcini deosebit de mari pentru înfăptuirea obiectivelor economice, sociale și educaționale, pentru crearea cadrului organizatoric și a climatului necesar afirmării și valorificării potențialului de muncă și de creație a maselor.

Participarea sindicatelor la dezvoltarea democrației, la buna desfășurare a activității economice

REPREZENTÎND interesele tuturor oamenilor muncii din întreprinderi și instituții, în dubla lor calitate de producători și proprietari colectivi ai mijloacelor de producție, sindicatele au un rol deosebit de important în făurirea politicii economice a partidului, în asigurarea participării maselor la aplicarea mai fermă în viață a principiilor autoconducerii și autogestiunii muncitorești. În virtutea sarcinilor cu care au fost investite, sindicatele participă la elaborarea pe toate verigile organizatorice — întreprindere, centrală, minister, organe centrale de sinteză și Consiliul de Miniștri — a planurilor anuale și cincinale, realizează dezbaterea de către toți oamenii muncii a cifrelor de plan, contribuie la stabilirea măsurilor pentru descoperirea rezervelor interne, pentru valorificarea mai eficientă a fondurilor fixe și circulante, a resurselor materiale și umane.

Împreună cu consiliile oamenilor muncii, sub conducerea organelor de partid, sindicatele răspund de organizarea și desfășurarea întrecerii socialiste în cadrul întreprinderilor — între oamenii muncii, echipe, brigăzi, sectoare și secții, precum și între întreprinderi și pe ramuri de producție, elaborează proiectul de angajament în întrecerea socialistă, pe care îl supun aprobării adunării generale a oamenilor muncii, stabilesc obiectivele și criteriile întrecerii socialiste, organizează concret întrecerea socialistă pe locuri de muncă, asigură popularizarea rezultatelor, urmăresc stabilirea corectă a evidențiaților și fruntașilor și acordă stimulente morale și materiale.

În contextul dezvoltării continue a democrației muncitorești, începînd cu anul 1978 președintele comitetului sindicatului a devenit, ca o expresie a creșterii rolului sindicatelor, vicepreședinte al consiliului oamenilor muncii și președinte al adunării generale a oamenilor muncii din întreprinderi. În această calitate, președintele comitetului sindicatului participă nemijlocit la dezbaterea și soluționarea tuturor problemelor care privesc activitatea întreprinderilor și a oamenilor muncii, la realizarea tuturor fazelor pe care le implică actul conducerii. În domeniul economic, președintele comitetului sindicatului ia parte activă la stabilirea strategiei dezvoltării întreprinderilor, la elaborarea planurilor anuale și de perspectivă, a bugetelor de venituri și cheltuieli, a măsurilor politico-organizatorice necesare realizării lor. El acționează pentru unirea eforturilor oamenilor muncii și dezvoltarea inițiativei lor creatoare, a spiritului gospodăresc, a responsabilității față de interesele generale ale întreprinderilor, în vederea realizării sarcinilor de plan, a producției fizice și nete, creșterea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor, reducerea consumurilor materiale și a personalului neproductiv. Faptul că funcția de președinte al adunării generale a oamenilor muncii, atît în cursul desfășurării acesteia, cît și între adunări, este exercitată de președintele comitetului sindicatului presupune o susținută preocupare și pentru buna organizare a adunărilor lunare ale grupelor sindicale — care se constituie ca sesiuni deschise permanente, — a adunărilor generale pe secții, astfel încît fiecare om al muncii să dispună de condiții optime pentru a-și exprima opiniile, pentru a face propuneri privind buna gospodărire a fondurilor fixe și circulante și realizarea integrală a indicatorilor calitativi și cantitativi ai planului de dezvoltare economico-socială.

Pentru organizarea și desfășurarea întrecerii socialiste, dezvoltarea mișcării de invenții și inovații, populariza-

rea și extinderea metodelor și inițiativelor înaintate, sindicatele și-au creat pe toate verigile organizatorice comisii care se ocupă de problemele economice. În aceste comisii sînt cuprinse zeci de mii de muncitori, maiștri, tehnicieni, ingineri, economiști, care desfășoară o vastă activitate pentru rezolvarea optimă a problemelor economice. Dacă la acest număr mai adăugăm și oamenii muncii aleși în organele de conducere ale sindicatelor și care răspund de aceste probleme, numărul membrilor de sindicat care participă în mod obștesc la această activitate se ridică la cîteva sute de mii de persoane.

O preocupare centrală : înfăptuirea politicii sociale a partidului

PUNÎND ACCENT pe înfăptuirea sarcinilor de plan și a democrației economice, sindicatele se ocupă în același timp și de mobilizarea și creșterea gradului de participare a maselor la înfăptuirea politicii sociale a partidului. **„Sindicatele...**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XII-lea al partidului, **sînt chemate să-și intensifice activitatea, participînd într-o măsură tot mai mare la elaborarea legilor și măsurilor privind dezvoltarea economico-socială a țării, la soluționarea problemelor de viață și muncă ale oamenilor, la înfăptuirea politicii partidului de ridicare generală a nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Pe baza atribuțiilor largi pe care le au în viața societății, sindicatele, fiind reprezentate în organele puterii și administrației de stat, în Consiliul de Miniștri, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economico-Sociale, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății etc, participă activ la planificarea și repartizarea venitului național, la stabilirea indicatorilor nivelului de trai. Acționînd în consens cu răspunderile lor în sistemul democrației socialiste, sindicatele participă activ la elaborarea și aplicarea tuturor legilor și actelor normative care reglementează condițiile de muncă și de viață ale personalului muncitor, drepturile și obligațiile acestuia. Sindicatele urmăresc aplicarea riguroasă a principiului socialist al retribuției după cantitatea, calitatea și importanța muncii sociale, repartizarea echitabilă a veniturilor provenite din muncă, formarea și utilizarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii.

În spiritul politicii umaniste a partidului nostru, sindicatele se ocupă de îmbunătățirea condițiilor de muncă, respectarea normelor și reglementărilor de protecție a muncii, prevenirea îmbolnăvirilor profesionale și accidentelor la locul de muncă. În acest scop, în fiecare grupă sindicală din întreprinderi, activează cîte un inspector obștesc cu protecția muncii. Sindicatele cuprind în structura lor organizatorică peste 145 000 grupe sindicale, cea mai mare parte a lor se află în întreprinderi industriale, construcții, transporturi etc,. deci zeci de mii de oameni participă voluntar la semnalarea neregulilor privind protecția muncii, vin cu sugestii și propuneri pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu. Totodată, sindicatele acționează cu toată răspunderea în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste pentru creșterea aportului lor la înfăptuirea controlului oamenilor muncii, sporirea eficienței acestuia, în scopul îmbunătățirii aprovizionării populației, a activității unităților comerciale, medico-sanitare, a transportului în comun.

Intensificîndu-și activitatea pentru creșterea gradului de participare a maselor la organizarea și conducerea unităților, la conducerea societății, organizațiile sindicale înțeleg că însăși democrația, esența și eficiența participării maselor la actul conducerii depind de nivelul de conștiință, de competență și responsabilitate a oamenilor muncii. Iată de ce sindicatele acordă o atenție sporită intensificării muncii politice și cultural-educative. Prin învățămîntul politico-ideologic de masă și informările politice organizate pentru cei 2,5 milioane oameni ai muncii care nu participă la învățămîntul de partid și U.T.C., prin acțiunile de propagandă tehnico-economică, prin cursurile universităților cultural-științifice care funcționează în întreprinderi, lectorate tehnice, cercuri de creație științifică și artistică, propagandă vizuală, sindicatele dezvoltă în rîndurile membrilor atitudinea înaintată față de muncă și avutul obștesc, răspunderea în îndeplinirea sarcinilor profesionale, grija pentru apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste.

Sindicatele reprezintă deci o pîrghie importantă a sistemului democrației noastre socialiste pentru antrenarea maselor largi la rezolvarea problemelor economice, sociale și educative, la conducerea societății noastre.

Locul și rolul important pe care sindicatele îl au în sistemul democrației socialiste este determinat, pe de o parte, de faptul că ele reprezintă în întregime clasa muncitoare, clasă conducătoare a societății, și alte categorii de oameni ai muncii, în total peste 7 milioane de persoane, iar pe de altă parte, acest rol este potențat și de atribuțiile și sarcinile sporite cu care sindicatele au fost investite de partid în contextul autoconducerii muncitorești.

După cum se știe, sindicatele participă la organizarea și conducerea proceselor de producție, la conducerea societății, folosind în primul rînd cadrul propriu de organizare — începînd de la adunările sindicale pînă la Consiliul central al U.G.S.R., în care oamenii își exprimă opiniile, vin cu propuneri și sugestii pentru îmbunătățirea activității în toate domeniile de activitate. În al doilea rînd, sindicatele folosesc cadrul organizat oferit de Frontul Democrației și Unității Socialiste, organism larg, reprezentativ al democrației noastre socialiste. În al treilea rînd, ele folosesc formele organizate și instituționalizate de conducere colectivă din întreprinderi și instituții, organele centrale și locale ale puterii și administrației de stat, în care sindicatele își trimit reprezentanții lor. În acest mod sindicatele participă, pe toate verigile organizatorice, la elaborarea și înfăptuirea tuturor hotărîrilor care vizează dezvoltarea economică și socială a României. Deosebit de important este faptul că sindicatele acționează în deplină autonomie față de conducerea unităților economice și de organele administrației de stat, în exercitarea, la toate nivelurile organizatorice, a investiturii lor statutare, a drepturilor și răspunderilor ce le-au fost conferite prin legile țării.

Congresul sindicatelor, marele forum al muncitorilor și intelectualilor care lucrează în întreprinderile și instituțiile socialiste de stat, a fost precedat de ample dezbateri creatoare, începînd cu adunările grupelor sindicale, ale organizațiilor sindicale de secție, conferințele sindicatelor din întreprinderi și instituții, ale organelor teritoriale ale sindicatelor și uniunilor sindicale pe ramuri de activitate, dezbateri care au analizat cu responsabilitate muncitorească activitatea desfășurată de sindicate pînă în prezent și au stabilit concret măsuri pentru sporirea contribuției acestora la întărirea ordinii și disciplinei în muncă, creșterea eficienței economice în toate sectoarele, la aplicarea mai fermă în viață a principiilor autogestiunii și autoconducerii muncitorești. Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România găsește, deci, oamenii muncii, sindicatele din țara noastră, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, angajați ferm în marea epopee națională pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, pentru ridicarea României — prin muncă, organizare, disciplină, creație, competență și responsabilitate — pe noi trepte de civilizație, bunăstare și progres.

Dumitru CALEN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

„Marile succese obținute de România socialistă sînt nemijlocit legate de uriașa activitate politică și organizatorică desfășurată de partidul nostru, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de forță politică conducătoare a societății".

NICOLAE CEAUȘESCU

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII — COMPONENTĂ FUNDAMENTALĂ A POLITICII PARTIDULUI

ANIVERSAREA a șase decenii de la făurirea Partidului Comunist Român constituie pentru întreaga țară un prilej de omagiere a drumului glorios de luptă și victorii istorice, de muncă eroică desfășurată fără preget de popor pentru realizarea idealurilor de libertate și dreptate socială și națională, pentru edificarea socialismului și comunismului. Politica realistă, patriotică promovată de partid se întemeiază pe simțul viu al realităților, pe capacitatea sa de a investiga neobosit, în spiritul concepției materialismului dialectic și istoric, a socialismului științific, fenomenele noi din societatea noastră și din viața internațională, de a găsi soluții adecvate problemelor complexe economice, sociale și politice pe care le implică asigurarea progresului rapid al țării. Lărgind continuu cadrul și formele de participare conștientă, responsabilă a maselor la înfăptuirea obiectivelor stabilite, partidul nostru se afirmă ca arhitect și strateg al făuririi României socialiste, țară care cunoaște profunde și rapide mutații în toate domeniile. **„Pornind de la realizările obținute și de la puternicele transformări revoluționare din societatea noastră**, arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 26 martie 1981, **se poate spune că partidul nostru comunist și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea ce și-a asumat-o în fața clasei muncitoare, a întregului nostru popor — de a conduce țara, întreaga națiune pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, de a asigura poporului nostru o viață tot mai demnă și civilizată, liberă și independentă".**

Apreciind că numai o economie puternică, de înaltă eficiență, care să permită valorificarea la cote înalte a resurselor țării, a forțelor sale creatoare poate susține procesul de ridicare continuă și substanțială a bunăstării oamenilor muncii, partidul nostru a acordat o atenție deosebită problemelor dezvoltării economice. Această orientare strategică s-a concretizat în dinamismul accentuat imprimat creșterii economiei, în realizarea unor structuri economice raționale, în imprimarea unui curs hotărît spre modernizare și eficiență ridicată, spre amplificarea laturilor de ordin calitativ.

O economie dinamică, de înaltă performanță

RITMURILE dinamice constituie o trăsătură esențială a creșterii și dezvoltării economiei românești, proces reflectat sintetic și de evoluția principalilor indicatori ai vieții economice a țării (tabelul). Nivelul absolut al acestor indicatori și ritmurile de creștere sînt o expresie elocventă a amploarei activității productive, a dinamismului înregistrat în toate ramurile, a modului tot mai eficient de gospodărire a resurselor interne. Eforturile făcute de poporul român s-au materializat în amplificarea continuă a avuției naționale, evidențiindu-se astfel capacitatea de necontestat a socialismului de a asigura progresul economico-social rapid pe pămîntul patriei.

Societatea românească se înscrie ca una dintre cele mai dinamice societăți contemporane în domeniile creșterii și dezvoltării economice, ca de altfel, pe toate planurile vieții economico-sociale și politice. Astfel, producția industrială din anul 1980 reprezintă peste 80% din întreaga producție obținută în deceniul 1956—1965, iar sporul de producție din anul 1980, față de anul 1975, este aproximativ egal cu producția din cincinalul 1956—1960. Un element distinctiv al dezvoltării industriei în decursul deceniului al optulea este devansarea ritmului de creștere a producției globale de către cel al producției nete, mutație ce reflectă orientarea fermă spre modernizarea și creșterea eficienței industriei. Progrese însemnate au fost înregistrate și în dezvoltarea agriculturii, ramură de bază a economiei, aflată într-un amplu proces de transformări revoluționare. În comparație cu cincinalul 1971—1975, de pildă, producția anilor 1976—1980 a fost mai mare cu 26,4 la sută înregistrîndu-se un ritm mediu anual de creștere de 4,8 la sută. A crescut producția unor bunuri de consum, ceea ce a permis îmbunătățirea structurii alimentației pe ansamblul populației și, implicit, ridicarea calității

Evoluția unor indicatori principali ai dezvoltării economice a țării

	1950	1965	1970	1980	Anul 1980, în procente, față de: 1970	1975
Produsul social (mld. lei)	33	344	523,4	1 275,2	230,3	139,6
Venitul național (mld. lei)	35	146	212,1	516,4	241,3	141,5
Producția netă industrială (mld. lei)				363,2	301,0	162,0
Producția globală industrială (mld. lei)	27,5	178,4	307,2	936,0	289,0	157,4
Producția globală agricolă (mld. lei)	32,4	62,5	63,6	128,2*	153,1**	126,4*
Productivitatea muncii pe un lucrător în întreprinderea republicană (calculată pe baza producției globale) (lei)	30,6	105,0		220,9	197,0	140,4
Comerțul exterior (mld. lei)	8,3	43,9		340,3	497,1	214,1

*) Medie anuală 1976—1980 ;
**) Medie anuală 1976—1980 față de 1966—1970.

vieții. A sporit, de asemenea, cu fiecare nou cincinal, volumul comerțului exterior al țării — de la 8,3 mild. lei în 1950, la 340,3 în anul 1980 —, îmbunătățindu-se considerabil structura acestuia prin creșterea ponderii produselor de înaltă tehnicitate, care înglobează cu prioritate inteligență creatoare.

Un rol deosebit revine în acest amplu proces al făuririi și consolidării orînduirii socialiste cincinalului 1976—1980. Încheind cu succes un deceniu, caracterizat prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție, prin continua perfecționare a relațiilor de producție, interval de timp în care au fost accentuate cu deosebire laturile calitative ale dezvoltării, cincinalul 1976—1980 a marcat parcurgerea unei etape de mare însemnătate în înfăptuirea Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Ilustrativ pentru ideile enunțate este faptul că, în întregul deceniu 1971—1980, a crescut de aproape 3 ori forța industrială a țării, în timp ce venitul național — expresie sintetică a eficienței muncii sociale — a crescut de peste 2,4 ori.

Perspective generoase pentru înflorirea patriei

OBIECTIVELE stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. de dezvoltare economico-socială a țării prefigurează o etapă superioară în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — etapa afirmării plenare a științei, tehnicii, calității și eficienței. Realiza-

rea acestor sarcini va conduce la dezvoltarea puternică și armonioasă a forțelor de producție, a întregii vieți economice și sociale, pe baza afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile. Industria va înregistra în anii 1981—1985 un ritm mediu anual de creștere de 10% la producția netă și de 9% la producția globală, sporul obținut pe cincinal fiind egal cu întreaga producție din anul 1975 și de 3 ori mai mare decît cea a anului 1965. În agricultură, înfăptuindu-se o adevărată revoluție în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, producția va spori cu 24,5—27,5% față de perioada precedentă de cinci ani, asigurîndu-se astfel aprovizionarea corespunzătoare a populației și acoperirea tuturor necesităților economiei naționale.

Modernizarea structurilor economice se va realiza prin înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. de intensificare a procesului de restructurare a industriei, prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie și materii prime. În deplină concordanță cu obiectivul fundamental al planului cincinal, ținînd seama de cerințele economiei naționale în actuala etapă, o atenție deosebită se acordă creșterii producției de materii prime și energetice, precum și dezvoltării puternice a agriculturii, domenii prioritare, cu rol hotărîtor în dezvoltarea generală a economiei. În consecință, această caracteristică a creșterii și dezvoltării economice se va manifesta cu deosebită tărie în anii cincinalului 1981—1985, multiplicînd rodnicia muncii membrilor societății.

Îmbinarea armonioasă a structurilor moderne în profil de ramură cu cele în profil teritorial se înscrie ca una din trăsăturile importante ale desfășurării procesului de dezvoltare și creștere economică în țara noastră, subordonate cerințelor imperioase ale îmbunătățirii nivelului de trai și ridicării continue a calității vieții, asigurării, în toate zonele și localitățile patriei, a condițiilor pentru accesul, pe toate planurile, la roadele civilizației socialiste. Încorporînd soluții originale, politica partidului de dezvoltare a economiei în profil teritorial marchează împliniri deosebite, concretizate în apropierea potențialului productiv al județelor țării. Pe baza acestor mari înfăptuiri în amplasarea teritorială rațională a forțelor de producție, în asigurarea dezvoltării echilibrate a tuturor județelor, Congresul al XII-lea al P.C.R. a fundamentat o nouă și importantă etapă, superioară calitativ, privind dezvoltarea economico-socială a țării în profil teritorial, concepție sintetizată în „Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985". Potrivit sarcinilor și obiectivelor înscrise în acest document, la sfîrșitul cincinalului se va realiza o producție globală anuală pe locuitor — din domeniul industrial, agricol, construcții, transporturi, servicii și din alte ramuri — de cel puțin 70 000 lei în fiecare județ, indicator sintetic ce reflectă procesul de apropiere a județelor și localităților țării din punct de vedere al potențialului economic, al asigurării unei structuri echilibrate, ridicarea generală a nivelului lor economic și al gradului de civilizație materială și spirituală a tuturor locuitorilor patriei.

Între factorii determinanți ai dinamismului accelerat pe care-l cunoaște țara se află folosirea unei părți importante din venitul național — de circa o treime —pentru dezvoltare. Aceste eforturi se reflectă într-o bună măsură prin dinamica investițiilor și a fondurilor fixe. Datele statistice atestă faptul că România socialistă realizează cu succes programele sale îndrăznețe de dezvoltare complexă și multilaterală a forțelor de producție, de modernizare în profunzime a structurilor economice, atît în profil de ramură, cît și în profil teritorial, înfăptuiește și chiar depășește prevederile programelor de ridicare continuă a bunăstării poporului. Efortul de investiții a constituit unul din factorii de seamă ai dezvoltării economico-sociale care s-a înregistrat în acești ani, ai realizării obiectivelor creșterii și dezvoltării economice. Astfel, din volumul total al fondurilor fixe existente la sfîrșitul anului 1980, peste două treimi au fost puse în funcțiune în anii '70. În actualul cincinal se va realiza un volum de investiții de circa 1 300 mld. lei, el întrecînd de peste 20 de ori pe cel din primul cincinal ; volumul total al fondurilor fixe de care va dispune economia națională se va ridica la 3 000 mld. lei, ceea ce înseamnă circa 120 000 lei pe locuitor.

Tocmai ținînd seama de toate acestea o sarcină de mare însemnătate este folosirea cu eficiență sporită a resurselor destinate dezvoltării, creșterea eficienței investițiilor, a eficienței utilizării tuturor fondurilor, a fondurilor fixe în special. Măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980, adoptarea Legii investițiilor și a altor importante acte normative, concentrarea eforturilor pentru punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor la datele planificate și micșorarea la minimum a termenelor de execuție, urmărirea bunei funcționări a capacităților, atingerea parametrilor prevăzuți în proiecte, sînt de natură să înlăture neajunsurile care s-au manifestat și să determine o ridicare substanțială a eficienței utilizării resurselor destinate dezvoltării.

Semnificațiile umaniste ale progresului economico-social

AMPLIFICAREA laturilor calitative ale creșterii economice, accentuarea caracterului intensiv al reproducției socialiste și creșterii economice vădesc efecte nemijlocite pe planul vieții materiale și spirituale a poporului. Numai rezultatele tot mai bune ale activității productive, ale muncii poporului nostru, pot fi temelia solidă a creșterii și dezvoltării economice, a ridicării bunăstării poporului. Realizările remarcabile din perioada ultimilor 15 ani, mai ales din cincinalul 1976—1980, își au corespondentul deplin în schimbările profunde, care au avut loc în situația oamenilor muncii, pe toate planurile vieții lor materiale și spirituale. Toți indicatorii care oglindesc multiplele laturi și fațete ale ridicării nivelului de trai în țara noastră au ritmuri susținute de creștere, pe măsura evoluției potențialului economic. Aceasta evidențiază caracterul profund umanist al politicii partidului de creștere și dezvoltare economică, faptul că beneficiarii tuturor roadelor progresului economic sînt oamenii muncii. Ilustrativ în acest sens este faptul că, în anul 1980, comparativ cu anul 1950, veniturile din retribuirea muncii personalului muncitor au crescut de 21 ori, retribuția medie netă de 6,7 ori, iar cea reală de 4,2 ori. Veniturile nominale nete ale țăranilor obținute din munca în C.A.P. și din gospodăriile personale, pe o persoană activă, s-au mărit de 7,7 ori, iar totalul veniturilor obținute de populație din fondurile sociale de consum de 23 ori. Creșteri însemnate cunosc și indicatorii care reflectă consumul mediu pe locuitor de bunuri alimentare și nealimentare. Dacă la toate acestea adăugăm și crearea unor condiții tot mai bune pentru afirmarea drepturilor fundamentale ale omului, cum ar fi dreptul la muncă, dreptul la învățătură, accesibilitatea largă la sistemul de ocrotire a sănătății, la cultură, artă, educație fizică și sport, cheltuielile pentru protecția și ameliorarea mediului ambiant, se obține o imagine cuprinzătoare a efectelor nemijlocite ale creșterii și dezvoltării economice, a înfloririi personalității umane.

Orientarea dezvoltării economice în anii cincinalului 1981—1985 spre o finalitate social-umană își găsește reflectarea multilaterală în prevederile „Programului-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții", adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. Astfel, în anul 1985 față de anul 1980, fondul total de retribuire va crește cu 43,3%, retribuția nominală netă cu 25,1 %, retribuția medie reală cu 16—18%, veniturile reale ale țărănimii cu 25%, desfacerile de mărfuri cu amănuntul cu 36,5%, volumul prestărilor de servicii cu 54%, totalul cheltuielilor pentru acțiuni social-culturale va spori cu 25,1%, ajungînd să reprezinte, pe o familie, 14 200 lei anual.

Ridicarea sistematică a nivelului de trai, a calității vieții, în pas cu dezvoltarea și creșterea economică în România socialistă, atestă că dezvoltarea noastră economică are ca scop final și rațiune supremă bunăstarea materială și spirituală a întregului popor, ceea ce reprezintă un continuu și puternic factor dinamizator pentru întregul popor, de a munci mai bine, cu eficiență mereu sporită. În acest cadru, apropiata aniversare a Partidului Comunist Român reprezintă un eveniment cu puternice resurse mobilizatoare de valorificare a forței creatoare a poporului, pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea privind progresul multilateral al patriei, determină angajarea și mai puternică a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, pentru realizarea profundelor mutații de ordin calitativ în toate domeniile.

conf. dr. Lazăr COSTINEL

Dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice

Acțiuni viguroase pentru depistarea și exploatarea de noi structuri petrolifere (II)

— O valoroasă experiență a schelelor din cadrul Trustului petrolului Tîrgu-Jiu în investigarea și punerea în producție a noi structuri de țiței și gaze la mare adîncime —

SARCINILE deosebite care stau în fața industriei petrolului, de a acoperi în cît mai mare măsură nevoile economiei din resurse proprii de țiței și gaze naturale, reclamă — pe lîngă o activitate susținută de cercetare și prospectare a întregului teritoriu al țării — punerea în producție la termene cît mai scurte a cît mai multe sonde noi, cu potențial de extracție ridicat. Concomitent, se impune extinderea tehnologiilor de reactivare a sondelor vechi, în vederea creșterii procentului de recuperare a țițeiului din zăcămînt.

Practic, unitățile specializate ale Trustului petrolului din Tîrgu-Jiu utilizează ambele metode pentru a obține în acest an, cît și pe întreg cincinalul 1981—1985, o producție cît mai mare de țiței. Utilizînd instalații moderne de extracție, promovînd tehnologii perfecționate de înalt randament, schelele de extracție ale trustului au reușit, începînd cu a doua jumătate a lunii februarie a.c., să livreze economiei naționale cantități sporite de țiței, avînd posibilitatea ca în acest an să-și depășească simțitor prevederile de plan. Pe ce temei se bazează o asemenea afirmație ?

Noi și importante resurse atrase în circuitul economic

INVESTIGAȚIILE ÎNCEPUTE cu ani în urmă și continuate cu consecvență de către specialiștii din zona Olteniei privind identificarea și punerea în producție a unor noi structuri petrolifere de la mari adîncimi au făcut cu putință ca în luna februarie a.c. să fie ancorată la circuitul producției prima sondă de mare adîncime (5 000 m) în zona Vîrteju, cu o producție de 100 tone de țiței în 24 de ore. Este evident un succes remarcabil, întrucît o asemenea structură a fost atacată pentru prima oară în țară în zona Olteniei și, în plus, ea prezintă perspective în extracția unor mari cantități de țiței. Se are în vedere săparea unui număr de încă 7 sonde în același perimetru și structură, ceea ce va asigura zilnic în trimestrul IV din acest an o producție de cel puțin 700—800 tone de țiței.

Sînt însă în curs de a fi puse în producție și alte sonde de extracție în schela Țicleni (centru petrolier mai vechi) și la schela Craiova. În total sînt prevăzute a fi puse în funcțiune un număr de 38 sonde noi amplasate în structuri diferite, între 4 000 și 6 000 m, îndeosebi în zona Bibești-Vîrteju. În măsura în care acestea vor fi forate la timp și vor fi puse în producție operativ, alături de celelalte sonde mai vechi existente în funcțiune, se va asigura extracția și livrarea în acest an către economia națională a peste 1,6 milioane tone țiței și 2,1 mil.m³ gaze naturale.

Una din problemele importante în asigurarea unui debit ridicat de extracție o constituie **funcționarea la parametri înalți a tuturor instalațiilor utilizate.**

Aceasta presupune, pe lîngă întreținerea instalațiilor și perfecționarea activității de intervenție la sonde în vederea reducerii timpilor de oprire, atunci cînd apar diferite avarii. Dispunînd de un personal cu o înaltă calificare, cu o bogată experiență, atît în anul trecut, cît mai ales în timpul ce s-a scurs din anul 1981, în ambele schele de extracție ale trustului (Țicleni și Craiova), timpii de oprire a instalațiilor se situează sub cei prevăzuți cu circa 7—14%, sondele aflate în producție realizînd cantitatea de țiței stabilită prin grafice cu anumite depășiri.

Importante resurse de țiței sînt recuperate și aduse la suprafață prin **utilizarea unor tehnologii de mare randament.** Pe această linie se situează reactivarea unor sonde cu debit scăzut, care în urma unor „tratamente" pot să-și dubleze și chiar să-și tripleze producția. Între noile tehnologii utilizate în acest sens, se află fisurările acide, tratamentele tensioactive, extinderea pompajului hidraulic submersibil și tip Reda etc. La sonda 309 Brădeți, de pildă, după aplicarea pompajului tip Reda (pompă centrifugală electrică de fund) s-a ajuns ca producția extrasă de țiței să crească de la 10 tone în 24 de ore, la 50 tone în același interval de timp. De asemenea, prin aplicarea fisurării acide la sonda 5009 Bibești, producția zilnică de țiței a sporit de la 16 tone la 56 tone. Evident, asemenea tehnologii permit creșterea producției pe perioade între 5 luni și un an, după care în funcție de situație, se aplică noi tratamente. Numai prin soluțiile amintite schelele trustului reușesc să realizeze zilnic suplimentar cîteva mii de tone de țiței.

O altă direcție importantă în care se acționează în vederea sporirii producției o reprezintă **creșterea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămînt.** În acest scop, pe baza unor experimente reușite, în schelele petrolifere Țicleni și Craiova se aplică la sonde injecția cu apă și gaze, care permite menținerea unei presiuni ridicate a zăcămintelor vechi, tehnologie ce asigură creșterea substanțială, cu 16—22%, a recuperării și extracției țițeiului din zăcămînt. În acest an se aplică și alte tehnologii care asigură creșterea factorului de recuperare a țițeiului din zăcămînt, și anume : injecția de soluții micelare în strat și combustia ciclică subterană. Primele încercări cu asemenea tehnologii au loc la sondele din schela Țicleni și s-au și soldat cu rezultate valoroase.

Asigurarea operativă a condițiilor de punere în exploatare a sondelor

ANALIZA APROFUNDATĂ a activității de producție desfășurate în cadrul Trustului petrolului din Tîrgu-Jiu pune în evidență faptul că **și în activitatea de extracție a țițeiului** — și nu numai în cea de forare a noilor sonde — **există însemnate rezerve** a căror punere cît mai operativă în valoare este de natură să conducă la sporirea considerabilă a cantităților livrate economiei naționale din această valoroasă materie primă. Și, ceea ce este important de reținut, sporul amintit de țiței se poate realiza fără investiții suplimentare, doar printr-un efort creativ și organizațional sporit în activitatea tuturor factorilor care concură la buna desfășurare a procesului de extracție. Așa cum au apreciat specialiștii din cadrul trustului oltean, pentru aceasta apare necesară concentrarea preocupărilor, cu prioritate în următoarele direcții de acțiune :

● **Realizarea unei concordanțe cît mai adecvate între caracteristicile tehnico-**

funcționale ale utilajului tehnologic de pompaj și specificul geologic și tehnologic al activității de extracție a țițeiului. Avînd în dotare un utilaj tehnologic perfect adaptat condițiilor dificile de lucru, solicitărilor mari pe care le presupune forajul la adîncimi de 6 000 de metri, și care vor crește în continuare va fi posibil ca în cadrul unităților trustului să se realizeze creșterea substanțială a cantității de țiței extras, precum și diminuarea consistentă a costurilor de exploatare a acestei resurse.

Pentru aceasta se impune, pe de o parte, ca furnizorul specializat să livreze la pompele de mare adîncime, pentru sistemul pompajului canadian, seturi de pistoane, supape, lainere etc. cu caracteristicile funcționale superioare cerute de condițiile specifice de utilizare. Luarea în considerare de către furnizor (Întreprinderea mecanică din Cîmpina) a acestei cerințe ar determina la beneficiar sporiri ale duratei de utilizare a unei pompe de peste patru ori față de prezent. Pe de altă parte, investigațiile noastre au pus în evidență faptul că în acest proces un rol sporit va trebui să-l dețină și beneficiarul prin precizarea cît mai riguroasă în proiectele de execuție înaintate furnizorului a condițiilor specifice de utilizare a echipamentului comandat și, respectiv, a parametrilor superiori de exploatare, pe care-i solicită la pompele de mare adîncime, cerință care nu este întotdeauna respectată cu strictețe în prezent.

● **Scurtarea duratei de asamblare a instalațiilor tehnologice de extracție.** O asemenea problemă se impune rezolvată deoarece în prezent, așa după cum au arătat specialiștii din cadrul trustului, completarea livrărilor tuturor subansamblelor pe care le necesită asamblarea și punerea în lucru a unei instalații tehnologice de extracție durează în prezent circa 6 luni de zile. În acest cadru pentru sporirea cantității de țiței extras se cere nu numai ca furnizorul (întreprinderea „1 Mai" din Ploiești) să realizeze mult mai operativ livrarea tuturor subansamblelor componente ale instalațiilor de extracție, ci să-și perfecționeze și ordinea de livrare a acestor componente în funcție de cerințele fluxului de montaj și de punerea în funcțiune a pompelor, evitînd neajunsurile create în prezent de faptul că motoarele de acționare se livrează abia la urmă.

● **Concentrarea tuturor eforturilor pentru accelerarea avizării documentației necesare deschiderii finanțării la noile sonde.** Accentuăm din nou însemnătatea deosebită care se cere acordată acestei probleme (vezi și R.E. nr. 10/1981), ținînd seama de nevoile stringente ale economiei naționale, de cerințele de a spori producția de țiței într-un termen cît mai scurt.

Problema are o deosebită actualitate în activitatea Trustului petrolului din Tîrgu-Jiu, unde, așa după cum am arătat, a fost pusă de curînd în funcțiune sonda de la Vîrteju, care extrage țiței de la adîncimea de 5 000 de metri în condiții foarte avantajoase, și unde forajele geologice de prospectare creează specialiștilor anumite garanții că aici există condiții pentru sporirea substanțială a producției de țiței, prin săparea pe același zăcămînt a unor noi sonde de exploatare. Continuarea lucrărilor de foraj pentru darea în exploatare a acestor sonde nu poate avea loc însă așa cum prevăd normativele în vigoare, decît pe măsura deschiderii finanțării investiției ; dar, pentru aceasta este necesară în prealabil avizarea documentațiilor tehnico-economice care fundamentează investițiile. Pentru avizare însă, sînt necesare în mod practic aproximativ 4—5 luni de zile, perioadă de timp în care s-ar putea săpa și pune în producție cîteva noi sonde, și în care în prezent lucrările stagnează. În acest fel o însemnată cantitate de petrol, materie primă prioritară pentru economie, nu poate fi extras și livrat beneficiarilor.

Luînd în considerare nevoile stringente de țiței ale industriei, volumul estimat al disponibilităților și capacitatea efectivă de a-l extrage și livra existentă în cadrul unităților trustului, specialiștii nu numai cei de la Tîrgu-Jiu ci și de la celelalte trusturi petrolifere din țară, apreciază ca deosebit de necesar ca operațiunile de avizare a documentației să se desfășoare mai operativ, creîndu-se cadrul necesar deschiderii finanțării lucrărilor. O asemenea acțiune apare cu atît mai necesară cu cît la nivelul conducerii trustului și al unităților productive se apreciază că, cu dotarea tehnică disponibilă, cu experiența acumulată, s-ar putea săpa în perimetrul respectiv, încă în acest an, cele 7 noi sonde preconizate, astfel că începînd din lunile septembrie-octombrie a.c., din zona respectivă s-ar putea extrage zilnic sute de tone de țiței.

Desigur, la procesul de accelerare a avizării documentației, o contribuție sporită sînt chemate să aducă chiar unitățile trustului, în primul rînd printr-un efort sporit de întocmire cît mai riguroasă a acestor documentații, de fundamentare temeinică, cantitativă și calitativă, a informațiilor despre producția, estimată și eficiența în exploatare a noilor sonde. Pe de altă parte, se impune ca elaborarea acestor documentații să se efectueze mai operativ în cadrul unităților producătoare, în așa fel ca să se ofere factorilor de decizie un interval de timp suficient pentru studierea aprofundată a prevederilor pe care acestea le conțin.

În fine, ar putea fi luată în discuția specialiștilor din cadrul organelor de resort propunerea ca în domenii prioritare de aprovizionare a economiei cu materii prime de bază, cum este petrolul de exemplu, **să se prevadă o metodologie simplificată de lucru în domeniul avizării documentației**, care să permită deschiderea mai operativă a finanțării, și, respectiv, livrarea cît mai rapidă la beneficiari a respectivelor produse.

În condițiile în care importurile de materii prime, și în special de țiței, sînt din ce în ce mai costisitoare, eforturile tuturor celor implicați în procesul de punere în valoare de noi resurse se cer concentrate, mai mult ca oricînd, pentru accelerarea conectării la circuitul economic a materiilor prime depistate, pentru exploatarea lor rațională, în condiții de eficiență sporită.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

Prețuirea muncii, stimulent pentru noi realizări

(Urmare din pag. 1)

să rămînă nefructificat în munca vastă pe care o desfășurăm pentru înfăptuirea istoricelor hotăriri ale Congresului al XII-lea. Experiența valoroasă, atît în cazul realizărilor tehnice și tehnologice de prestigiu, al bunei gospodăriri a resurselor materiale și financiare, al inițiativelor pentru creșterea eficienței economice, cît și al aplicării noului mecanism economico-financiar, trebuie generalizată, făcută cunoscută și însușită de către toate colectivele de oameni ai muncii, pentru a ridica rezultatele generale la nivelul celor mai bune. Aceasta devine cu atît mai necesar, acum, la începutul unui nou cincinal, care marchează intrarea țării noastre într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, al cărei obiectiv principal îl constituie trecerea la o calitate superioară în toate domeniile de activitate. Tocmai de aceea în întreaga țară, în fabrici, pe șantierele de construcții, pe ogoare, domnește o puternică însuflețire, iar întrecerea socialistă, stimulată de apropierea zilei de 1 Mai, de aniversarea a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, se desfășoară cu o și mai mare amploare, își propune obiective mobilizatoare, pentru obținerea unor rezultate cît mai bune în acest prim an al cincinalului, bază trainică a realizărilor viitoare, a neîncetatei creșteri a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Conferirea înaltelor distincții unităților și instituțiilor fruntașe, festivitatea solemnă prilejuită de acest eveniment, sînt o materializare a înaltei prețuiri de care se bucură munca în societatea noastră, a aprecierii și dragostei cu care poporul, stăpînul tuturor bogățiilor materiale și spirituale, a tot ceea ce se făurește, îi înconjoară pe cei mai harnici fii ai săi. În același timp, această prețuire este și un puternic stimulent în perfecționarea muncii tuturor. După cum sublinia, la înmînarea înaltelor distincții președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, *această festivitate — care, într-adevăr, se poate numi o festivitate închinată muncii creatoare din patria noastră — va da un imbold puternic tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, conducerilor județelor, întreprinderilor, instituțiilor și, desigur, și ministerelor de a acționa mai bine în cincinalul pe care l-am început. Este exprimată astfel cerința și, în același timp, convingerea profundă a poporului nostru că numai muncind mai bine, mai spornic, mai eficient putem să ne înfăptuim marile obiective pe care ni le propunem, să asigurăm creșterea neîncetată a avuției naționale, singura sursă a dezvoltării și a creșterii bunăstării noastre.*

Orientări și exigențe în reciclarea materialelor refolosibile*)

UN APORT IMPORTANT în asigurarea cu materii prime și materiale necesare desfășurării în bune condițiuni a activității economice îl are acțiunea de atragere în circuitul productiv a întregului fond de resurse materiale. În acest sens recuperarea și valorificarea pe scară cît mai cuprinzătoare a resurselor refolosibile determină importante economii materiale și financiare la nivelul unităților, al întregii economii naționale. Gospodărirea rațională și eficientă a resurselor materiale și financiare trebuie să constituie pentru toate unitățile economice, așa după cum s-a relevat în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 24 martie a.c. un mijloc principal de reducere a cheltuielilor de producție, de creștere a rentabilității.

Cauciucul și masele plastice uzate — un potențial în creștere

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ, unde se prelucrează și se produce o gamă largă de materii prime și materiale necesare tuturor ramurilor de activitate, problema recuperării și refolosirii acestor materiale specifice capătă în acest cincinal o importanță deosebită, cu atît mai mult cu cît rezultatele obținute în acest domeniu sînt cu totul sub posibilități. Astfel, în prezent se recuperează și valorifică numai 7% din resursele de polietilenă uzată, deși consumul pe locuitor (38,5 kg) este superior multor țări industrializate ; cauciucul uzat se refolosește în proporție de 7—10%, deși o parte din cercetările finalizate au conturat noi căi și soluții de reintroducere în circuitul economic a acestor importante resurse. Totodată, există mari posibilități de valorificare a uleiurilor minerale uzate, acizilor și alcoolilor reziduali, a fosfogipsului, catalizatorilor și a altor materiale refolosibile rezultate pe diverse trepte ale proceselor de chimizare.

Analizele efectuate în ultima perioadă au scos în evidență căile de valorificare a acestor importante resurse prin construirea unor noi capacități de prelucrare în cincinalul actual și care se referă în principal la : **piroliza maselor plastice și cauciucului uzat, repararea anvelopelor uzate (150 de instalații cu 10 mii bucăți/an fiecare), reșapatarea anvelopelor (2 milioane de bucăți în 1985), regenerarea uleiurilor minerale uzate, valorificarea complexă a fosfogipsului, prelucrarea catalizatorilor uzați și altele.** Pe principalele grupe de materiale refolosibile creșterea volumului de recuperare în 1985 față de 1980 este redată în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

1980 = 100%

Grupe de materiale	1985
Cauciuc uzat	1 275
Mase plastice uzate	875
Uleiuri minerale uzate	202
Fosfogips	572

După cum rezultă din datele prezentate, dinamica valorificării cauciucului și maselor plastice uzate este cea mai spectaculoasă. Pentru realizarea acestor importante obiective este însă necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru finalizarea în acest an a cercetărilor privind creșterea ponderii cauciucului regenerat în producția de anvelope, valorificarea prin separare a benzilor de cauciuc cu inserție textilă și metalică, piroliza cauciucului în flux continuu, tehnologia de chimizare a maselor plastice, valorificarea PVC-ului uzat, a deșeurilor de ABS de la plăcile de frigidere și altele.

Pentru extinderea gamei de anvelope reșapabile s-a trecut la execuția unor matrițe lenticulare, acționate cu arcuri, utilizabile la vulcanizarea anvelopelor în construcție radială cu cord metalic pentru autocamioane, care reprezintă o soluție tranzitorie. Dar, pentru asigurarea reșapării tuturor anvelopelor cu cord metalic (care reprezintă 30% din consumul total de anvelope) M.I.Ch. trebuie să realizeze și să pună în funcțiune, pînă în luna iunie a.c. 42 de astfel de matrițe. De asemenea, prin program s-a prevăzut să se asigure în anii 1981—1982 echipamentele necesare pentru 150 ateliere de reparare a anvelopelor cu capacitate anuală de 10 mii bucăți anvelope reparate/atelier La această acțiune participă, pe lîngă M.I.Ch. cu 30 ateliere, UCECOM — 30 ateliere, consiliile populare județene — 40 ateliere, M.T.Tc. — 10 ateliere, M.A.I.A. — 10 ateliere și alte ministere. În prezent există în funcțiune ateliere de reparare la unele unități din cadrul M.A.I.A., M.T.Tc., dar se impune ca fiecare ministru beneficiar să treacă la nominalizarea unităților ce vor fi dotate cu astfel de ateliere în vederea asigurării aplicării unitare a tehnologiei de reparare.

Un sector în care cercetarea poate aduce un aport determinant

MATERIALELE REFOLOSIBILE specifice industriei ușoare (textile, pielărie, cioburi de sticlă, porțelan etc.) reprezintă resurse importante, care în acest cincinal trebuie să acopere o bună parte din necesarul de materii prime și materiale pentru acest sector de activitate. Rezultatele obținute pînă în prezent (ponderea acestora în consumul de materii prime și materiale în 1980 era de 17,2% la materiale textile, 25% la pielărie, 18% la cioburi de sticlă), precum și stocurile existente în rețeaua de colectare și în unitățile economice (20 mii tone textile, 100 mii tone cioburi) demonstrează că există încă mari posibilități de valorificare. Pornind de la aceste resurse și avînd în vedere sarcinile trasate pe linia valorificării lor, **programul de recuperare prevede ca volumul recuperării materialelor textile refolosibile să crească în anul 1985 față de 1980 cu 68%, ponderea acestora în totalul firelor și fibrelor noi prelucrate pentru consumul intern fiind de 48,7%.**

Este de subliniat că producția țesăturilor de vigonie, în care materialele refolosibile se utilizează în proporție de 80—85%, se va dubla în acest cincinal. De asemenea, producția de țesături cardate, la care materialele recuperabile se folosesc, în medie, în proporție de 30—45%, va crește cu 85% în 1985 față de anul 1980, iar la producția de nețesute consumul de materiale refolosibile va crește de 3 ori.

Importante sarcini sînt trasate și pentru **industria sticlei, porțelanului și ceramicii fine.** La fabricarea sticlei se vor crea posibilități tehnice și materiale pentru creșterea utilizării cioburilor prin retopire. Pentru exemplificare, menționăm că prin modernizarea vechilor întreprinderi (Sucevița, Buzău) se va consuma un plus de 60 mii tone cioburi/an iar noile capacități (40 mii butelii/an la Buzău) vor consuma cu precădere cioburile colectate. De asemenea, cercetările incluse în program vizează elaborarea tehnologiei de fabricare a sticlei de ambalaj utilizînd 90% cioburi și, totodată, stabilirea unor soluții optime pentru valorificarea integrală a stocurilor de materiale refolosibile, din sticlă, porțelan și faianță.

Pe fondul acestor măsuri dinamica valorificării materialelor refolosibile în industria ușoară se prezintă, exprimată

Dan ANDREESCU

(Continuare în pag. 26)

*) Prima parte a articolului a apărut în „Revista economică" nr. 12/20 martie 1981

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

STAȚIUNILE PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII ȘI UNITĂȚILE AGRICOLE, INTEGRATE ORGANIZATORIC ÎN EFORTUL PENTRU SPORIREA PRODUCȚIILOR

ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUȚII AGRARE în țara noastră se bazează într-o măsură deosebit de importantă pe dezvoltarea mecanizării complexe a lucrărilor din agricultură, pe perfecționarea continuă a utilizării parcului de mașini și tractoare. Vorbind, la cel de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, despre rolul stațiunilor de mecanizare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a precizat că : **„În condițiile mecanizării depline a agriculturii, rolul hotărîtor în asigurarea unor producții agricole bune îl au de fapt mecanizatorii, îl are executarea corespunzătoare a lucrărilor de către stațiunile de mecanizare."**

În prezent, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii concentrează întreaga bază tehnică-mecanică necesară la executarea lucrărilor pentru întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole, ca și pentru loturile aflate în folosința individuală a membrilor cooperatori .

Dotarea actuală cu tractoare și mașini agricole a acestor unități le asigură posibilitatea realizării principalelor lucrări din agricultură în perioadele agrotehnice optime. Astfel, la sfîrșitul anului 1980 agricultura dispunea de 146,5 mii tractoare — revenind, în medie pe țară, o suprafață arabilă de numai 67 ha pe tractor, față de 81 ha la sfîrșitul cincinalului precedent. De asemenea, agricultura deținea 39 100 combine autopropulsate de recoltat cereale — revenind în medie cîte 56 ha grîu și secară pe o combină, adică suprafața ce poate fi recoltată în cel mult 10 zile de lucru.

Folosirea rațională a acestei moderne baze materiale depinde în cea mai mare măsură de relațiile de cooperare ce se stabilesc între stațiunile de mecanizare și unitățile agricole. Pe această linie, reglementările introduse recent așază pe baze noi raporturile dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, asigurînd totodată o unificare a condițiilor de folosire a bazei tehnice pentru toate tipurile de unități ce alcătuiesc consiliul.

Relații de cooperare de tip nou

ÎN ANII TRECUȚI, raporturile dintre S.M.A.-uri și cooperativele agricole erau determinate pe baza contractului de lucrări, prin care S.M.A se angaja să execute un anumit volum de lucrări mecanizate pe terenurile C.A.P., iar cooperativa să plătească — în natură sau în bani, după tarife fixe stabilite în prealabil — contravaloarea lucrărilor mecanizate. Relațiile de tip contractual nu antrenau răspunderi reciproce decît pentru neîndeplinirea obligațiilor stipulate. Întrucît S.M.A. nu executa cu mijloace mecanice decît o parte din lucrările agricole, care influențau numai parțial nivelul producției obținute, unitatea de mecanizare se angaja la realizarea nu a unei anumite producții agricole, ci numai a unui volum definit de lucrări cu tractoarele. Era vorba, de fapt, de o închiriere a mijloacelor de producție ale stațiunii de mecanizare, care era interesată să sporească — fie și artificial — volumul lucrărilor executate, întrucît aceasta atrăgea creșterea veniturilor realizate și a retribuției mecanizatorilor, fără un echivalent corespunzător în volumul și calitatea recoltelor. Nu este de mirare că tendința de a realiza rentabilizarea printr-un volum suplimentar de venituri obținute pe această cale a dus uneori la executarea unor lucrări agricole care nu erau strict necesare pentru sporirea producției, mărindu-se nejustificat consumul de combustibil și uzura mașinilor — sau la lucrări de slabă calitate. Trebuie menționat, de asemenea, că o astfel de concepție asupra rentabilizării a făcut ca în unele zone cu grad de fertilitate mai redus, unde tarifele de plată a lucrărilor erau stabilite sub nivelul costurilor efective, S.M.A.-urile să fie cointeresate să dezvolte activități anexe cu caracter industrial — de rentabilitate ridicată — neglijînd uneori activitatea de bază : lucrările agricole.

Odată cu extinderea mecanizării complexe a lucrărilor, cînd contribuția S.M.A-urilor la obținerea producției agricole a devenit hotărîtoare, s-a putut trece la noul tip de relații de cooperare : **prin contractele pe care le încheie cu fiecare unitate agricolă, stațiunile de mecanizare răspund acum solidar de realizarea producțiilor planificate,** ceea ce le stimulează în **executarea la termenele optime și de bună calitate** a lucrărilor mecanizate prevăzute în tehnologii, a celor de irigații și chimizare a culturilor. Unitățile agricole răspund, la rîndul lor, de executarea la timp și de calitate a lucrărilor manuale și a celorlalte obligații ce le revin din tehnologiile aplicate potrivit prevederilor contractuale, de folosirea integrală a pămîntului, precum și de realizarea producțiilor agricole ca urmare a executării tuturor lucrărilor necesare.

În condițiile în care S.M.A-urile și unitățile agricole sînt angajate în efortul comun pentru realizarea și depășirea producției agricole planificate, **activitatea economică a unităților de mecanizare se apreciază după modul în care contribuie la sporirea producției agricole.** Se pune astfel capăt sistemului din trecut, cînd stațiunea de mecanizare și cooperativa agricolă urmăresc obiective diferite (volumul de lucrări și, respectiv, mărimea producției).

Pentru stațiunile de mecanizare, preocuparea prioritară de a obține o producție agricolă maximă este stimulată prin faptul că începînd din acest an, **veniturile lor** vor fi determinate de nivelul producției obținute, iar **retribuția mecanizatorilor** va fi direct legată de același indicator. Sistemul cointeresează S.M.A-urile ca, executînd un volum dat de lucrări, să aducă o contribuție sporită la creșterea producției agricole. Apare deci avantajos ca, fără a influența negativ nivelul producției medii la hectar, să se folosească tehnologii de lucru simplificate, care reduc numărul lucrărilor și al trecerilor pe teren și micșorează în mod corespunzător consumul de carburant. În noile condiții prezintă un deosebit interes pentru mecanizatori să folosească agregate complexe, care execută mai multe lucrări într-o singură trecere, să efectueze numai lucrări agricole de calitate

Formația de lucru la pregătirea terenului și semănat porumb

Utilajul	Nr. de utilaje pe modul	Capacitatea de lucru în 24 ore (ha)		Nr. de muncitori
		Pe utilaj	Pe modul	
Varianta I				
Grapă cu discuri GD-8, 2 + 2 GCR-1,7 + EEP *)	2	20	40	—
Semănătoare SPC-8 + F-8	4	10	40	—
Tractoare U-650 M	6	—	—	8
Muncitori la semănătoare	—	—	—	4
Total	6 tractoare*)	x	x	12
Productivitatea unui modul pe o campanie de 10 zile	—	—	400	—
Număr de module necesare pentru o fermă cu 800 ha			2	
Varianta II				
Grapa cu discuri GD-6,4 + 1 GCR-47 *)	1	48	48	—
Semănătoare SPC-12 + AS-O + F-12 + EE-12	3	16	48	
Tractoare U-650 M	3	—	—	3
Tractoare A-1 800	1	—	—	2
Muncitori la semănătoare	—	—	—	3
Total	4 tractoare	x	x	5
Productivitatea unui modul pe o campanie de 10 zile	—	—	480	—
Număr de module necesare pentru o fermă de 800 ha			2	

*) Se lucrează cu două schimburi.

superioară, să mecanizeze total recoltarea și transportul recoltei, în condiții care să conducă la reducerea și chiar eliminarea pierderilor de produse.

Egalizarea condițiilor de lucru între unitățile agricole din aceeași zonă de fertilitate

DOTAREA ȘI FOLOSIREA mijloacelor tehnice separat pe sectorul de stat și cel cooperatist au corespuns etapei de dezvoltare cînd nu existau suficiente mijloace de mecanizare și chimizare și era necesară concentrarea cu prioritate a acestora în sectorul de stat, pentru a obține acolo o producție cît mai sigură pentru necesitățile economiei naționale. Dotarea cu precădere a unităților agricole de stat a determinat ca în aceste întreprinderi să se realizeze o încărcătură mult mai mică pe un tractor și pe o combină autopropulsată, asigurînd executarea lucrărilor agricole de bază în perioade mai reduse. Astfel, la începutul anului 1979 pe un tractor fizic revenea o încărcare medie de 51,9 ha în I.A.S.-uri și de 65 ha teren arabil în C.A.P-uri, iar suprafața de grîu ce revenea pe o combină autopropulsată era de 47,7 ha, respectiv 60,6 ha. Organizarea unitară a folosirii parcului de mașini în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste și măsurile luate recent pentru a reglementa pe baze unice raporturile dintre stațiunile de mecanizare și toate categoriile de unități agricole unde acestea lucrează sînt menite să ducă la o **egalizare a condițiilor de folosire a bazei tehnice și a rezultatelor posibile de obținut, între toate unitățile din raza unui consiliu unic agroindustrial.**

În vederea folosirii întregului potențial productiv al pămîntului și utilizării raționale a mașinilor, întreg teritoriul unităților agricole componente ale fiecărui consiliu agroindustrial au fost organizate în mod unitar, independent de deținătorii terenurilor respective, pe **asolamente.** Terenurile unui asolament sînt grupate pe **sole,** omogene din punct de vedere agropedologic și cu dimensiuni optime pentru exploatarea mecanizată (lungimi ale parcelelor de 800—1 200 m).

În cazul în care o solă cuprinde terenuri ce aparțin mai multor unități agricole, ea este repartizată unei singure unități — și anume a celei care deține suprafața cea mai mare de teren sau are cele mai bune posibilități de organizare a producției. Unitatea care a preluat sola răspunde de efectuarea tuturor lucrărilor și de obținerea recoltelor planificate. Producția realizată pe întrega suprafață a solei se împarte proporțional cu suprafața de teren deținută de fiecare unitate.

Tot în mod proporțional cu suprafața deținută se suportă și cheltuielile necesare efectuării lucrărilor agricole. La începutul ciclului de producție, sumele destinate executării lucrărilor agricole sînt virate, de către fiecare unitate agricolă, în contul unității căreia i s-a dat în răspundere sola respectivă. În acest fel, cheltuielile necesare efectuării lucrărilor pe fiecare solă pot fi suportate de către unitatea agricolă sau ferma care are în primire terenul acesteia și care răspunde de realizarea producției pentru cultura respectivă. După încheierea recoltării și livrării producției se trece la redistribuirea cheltuielilor efectuate, în raport cu realizările.

Organizarea unor sole de dimensiuni raționale, indiferent de limitele tipului de proprietate existent, constituie o importantă măsură pentru specializarea fermelor agricole, pentru aplicarea unor tehnologii de lucru moderne și utilizarea completă a mijloacelor tehnice în toate categoriile de unități agricole.

Formații de lucru permanente la nivelul fiecărei ferme agricole

ÎNCĂ ÎN ACTUALA CAMPANIE, pentru executarea lucrărilor în condiții tehnice superioare, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii au organizat — pe baza noilor reglementări — formații mari de mecanizare, capabile să execute rapid întregul complex de lucrări. Formațiile de tractoare au în dotare și toate mijloacele de servire, întreținere și transport necesare și sînt conduse, pe toată durata campaniei agricole, de specialiști care pot aplica tehnologiile noi în mecanizarea lucrărilor agricole. Astfel, o formație de mecanizare cuprinde un număr de **tractoare** variabil în funcție de volumul și structura lucrărilor mecanizate, **mașinile agricole** corespunzătoare, **mijloace de transport, ateliere mobile** de intervenții tehnice, **cisterne** pentru alimentarea pe parcelă a tractoarelor, precum și mijloacele necesare pentru executarea întreținerilor zilnice și periodice.

Organizarea formațiilor complexe de mecanizare prezintă însemnate avantaje tehnico-economice :

- se lichidează lucrul dispersat pe parcele mici, care este înlocuit cu **lucrul pe suprafețe mari, de productivitate mărită ;**
- se realizează o **corelare între mijloacele de recoltare, fertilizare, combaterea dăunătorilor, semănat și cele de transport,** întrucît fiecare formație dispune de numărul de utilaje de transport necesar folosirii cu randamente ridicate a utilajelor agricole de care dispune ;
- alcătuirea formației de lucru mecanizate din mai multe utilaje care se completează în fluxul tehnologic permite **executarea lucrărilor din procesul tehnologic în mod simultan,** nu succesiv, ceea ce constituie condiția de bază a realizării lucrului în flux continuu ;
- **conducerea mixtă a formației** asigură o coordonare mai bună între cele două compartimente care îndrumă munca mecanizatorilor : **șeful sectorului unic de mecanizare,** specialist în mecanica agricolă, răspunde de exploatarea, întreținerea și repararea utilajelor, iar **șeful de fermă,** conducătorul formației, specialist agronom, răspunde de agrotehnica aplicată și de calitatea lucrărilor executate.

Mărimea formației este determinată de suprafața repartizată pentru lucru și de perioada prevăzută în campania de lucru. Ca bază de calcul în dimensionarea formației servește un **modul,** care reprezintă mărimea maximă a formației — și anume, aceea care exprimă volumul de lucrări de executat în 24 de ore la toate sortimentele necesare.

Iată, spre exemplificare, două variante de formații de mecanizare folosite în această primăvară la pregătirea terenului și însămînțarea porumbului în unele unități (vezi tabelul). În ambele cazuri, lucrările necesare se referă la : discuit la 8—12 cm și grăpat, administrarea îngrășămintelor chimice, aplicarea erbicidelor, semănatul porumbului la distanțe de 70 cm între rînduri. În prima variantă pregătirea terenului și erbicidarea se realizează cu agregate acționate de tractorul de 65 CP cu lățimea de 3,2 m, iar semănatul se face cu agregate cu lățime de 5,6 m (8 rînduri). În a doua variantă lucrările se execută cu agregate de capacitate mărită : pregătirea terenului — cu grape cu discuri cu lățimea de 6,4 m acționate de tractorul de 180 CP, iar erbicidarea, fertilizarea și semănatul (concomitent) — cu agregat format din cuplaj AS-O de 2 semănători cu lățime de 8,4 m (12 rînduri).

AGRORAMA

Viile în anul 2000

TENDINȚELE MONDIALE în viticultură pentru următorii 20 de ani au în vedere scăderea costului, mărirea randamentului la hectar, ameliorarea calității strugurilor și oferirea pe piață a unor produse cu caracteristici superioare. Selecția va tinde spre crearea de noi varietăți și noi metode de înmulțire, cum ar fi cultura meristemelor și producerea plantelor haploide, pornind de la grăunții de polen. Strugurii de masă vor fi mai ales din varietățile fără simburi. Vor fi preferate varietățile pitice, care permit o mai mare densitate a plantelor și o mai bună adaptare la mecanizarea lucrărilor. Va deveni posibilă tăierea mecanizată a coardelor, mai ales la varietățile cu coarde verticale, fără araci sau spalieri. Viile cu rînduri strînse produc vin de calitate foarte bună. Port-altoiul folosit va avea o rezistență mai mare la dăunătorii din sol. Pentru culesul mecanic al strugurilor se vor folosi mecanisme vibratoare. Va progresa, de asemenea, irigarea subterană, avantajoasă economic. Problema virusului viei transmis prin nematozi va fi, probabil, soluționată prin port-altoi rezistent la această boală.

Conservarea laptelui

SINGURUL AGENT CHIMIC pentru conservarea laptelui proaspăt, aprobat de F.A.O., este apa oxigenată. În ultimii ani s-a demonstrat că adăugarea unor cantități reduse de H_2O_2 (8-9 ppm) are un efect antibacterian apreciabil, cu condiția ca laptele proaspăt să conțină o concentrație asemănătoare de tiociamat, care în combinație cu apa oxigenată dă un produs antibacterian — reacție catalizată de lactoperoxidoza prezentă în laptele natural. Spectrul antibacterian al sistemului este foarte larg, distrugînd cele mai multe microorganisme care determină alterarea laptelui. Agentul antibacterian este, la rîndul lui, distrus prin pasteurizarea laptelui.

Producția mondială de ouă

POTRIVIT datelor publicate de revista franceză „Courrier avicole" (nr. 789, 1980), în ultimii 10 ani creșterea producției de ouă s-a încetinit în țările capitaliste industrializate (circa 1% pe an) și s-a accelerat (circa 6% pe an) în țările în curs de dezvoltare, nivelul ei mondial marcînd un spor mediu de 27% (ritm mediu anual de circa 3%) și atingînd, în 1979, aproximativ 26,6 milioane tone, din care 17% în țările în curs de dezvoltare. Producția medie anuală a atins în unele țări 240 de ouă pe cap de găină. În țările socialiste, rata de creștere a producției de ouă a fost de cinci ori mai mare decît în țările capitaliste dezvoltate. Se estimează că pînă în anul 2000, cererea de ouă va crește cu 146% în raport cu anul 1975, ajungînd la 53,4 milioane tone (previziuni F.A.O.), sporul fiind mai mare în țările în curs de dezvoltare.

Folosind modulele prezentate, în 24 de ore se realizează pregătirea terenului și însămînțatul pe 40 ha în primul caz și pe 48 ha în cel de-al doilea. Aceasta înseamnă că dacă se urmărește ca întregul proces de pregătire a patului germinativ și de însămînțare să se încheie în 10 zile, cu un modul se pot realiza 400 ha în prima variantă și 480 ha în cea de-a doua.

În unitățile horticole,precum și în celelalte unități agricole care dețin suprafețe cu legume, cartofi, pomi, vie, organizate în ferme, este indicat să se constituie formații de mecanizare specializate cu caracter permanent, care să execute întregul volum anual de lucrări necesare. Pentru marile unități zootehnice pot fi, de asemenea, organizate formații pentru producerea, recoltarea, prelucrarea și depozitarea furajelor, ca și pentru executarea unor lucrări din interiorul fermelor.

Elemente noi în organizarea și retribuirea muncii

POTRIVIT NOILOR REGLEMENTĂRI, activitatea fermei și a formației de mecanizatori se desfășoară pe baza unui **plan de producție comun** care cuprinde, în mod unitar, atît sarcinile ce revin fermei și formației din planurile de producție și din bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților agricole, cît și ale stațiunii de mecanizare. În dubla calitate de șef de fermă și șef al formației de mecanizatori, specialistul agricol încheie, la începutul anului, contracte de **acord global** — separat cu conducerea unității agricole în care își desfășoară activitatea și separat cu stațiunea de mecanizare — prin care se angajează, față de cooperativa agricolă să obțină rezultate de producție și economice stabilite, iar față de S.M.A. să realizeze veniturile planificate pe formație și să se încadreze în baremurile de cheltuieli, precum și în consumurile stabilite la materiale, carburanți și lubrifianți. La rîndul lor, mecanizatorii și ceilalți lucrători permanenți, angajează în acord global, față de șeful de fermă, realizarea producției.

Programele de lucrări pe campanii se stabilesc de către consiliul unic agroindustrial, împreună cu stațiunea de mecanizare și unitățile agricole. Un principiu nou introdus este acela că respectarea acestor programe este obligatorie nu numai pentru toți lucrătorii care contribuie la realizarea lor, ci și pentru organele agricole însărcinate cu controlul efectuării lor, orice modificare urmînd a se face numai cu acordul celor care au elaborat programele respective.

Retribuirea mecanizatorilor se face în acord global, de către S.M.A., pe baza tarifelor calculate la tona de produs **nelimitat, în raport cu producția obținută** pe fiecare cultură de către formația din care fac parte (independent de rezultatele celorlalte formații sau de cele înregistrate pe ansamblul unității servite). Acest sistem leagă direct veniturile mecanizatorilor de producția agricolă obținută, stimulînd depășirea planului. În același timp, atunci cînd nu se obțin rezultatele prevăzute, se micșorează în mod corespunzător veniturile mecanizatorilor.

Totodată este prevăzută și posibilitatea ca mecanicii agricoli și celălalt personal din formații să poată lucra și în sistemul de retribuire cu plată pe lucrare, hectar, tonă etc., atunci cînd nu sînt create condiții pentru aplicarea formei de retribuire în acord global. Și în acest caz, mecanizatorii primesc lunar 80% din drepturile cuvenite pentru lucrările executate. Diferența se va acorda după recoltare, în raport cu gradul de realizare a producției planificate, drepturile respective putîndu-se majora sau, după caz, diminua cu pînă la 20%.

În perioada cînd nu au de lucru în cîmp, mecanizatorii pot participa la executarea unor lucrări manuale în cazul formațiilor mixte, fiind retribuiți în acest caz direct de către unitatea agricolă de producție, potrivit tarifelor aferente acestor lucrări.

Pentru a încuraja stabilizarea mecanizatorilor la locul de muncă, legislația în vigoare le oferă și alte avantaje materiale : premii pentru economiile la consumul de materiale, combustibil, energie, acordarea de loturi în folosință (în suprafață de pînă la 0,10 ha), dreptul de a cumpăra anumite cantități de grîu și porumb de la unitățile în care lucrează etc.

Un nou sistem de plată a lucrărilor executate de S.M.A.

ÎNCEPÎND DIN ACEST AN, **plata lucrărilor executate de către S.M.A.**, se va face, de către unitățile agricole, **proporțional cu producția realizată.** În acest sens, la baza raporturilor de decontare a contravalorii lucrărilor executate de stațiunile de mecanizare stă **tariful de plată pe unitatea de produs agricol.** Acest principiu se aplică atît pentru lucrările agricole, cît și pentru cele de irigare a culturilor, spre a cointeresa într-o cît mai mare măsură unitățile de mecanizare la aplicarea corectă a udărilor. Se menține plata pe bază de tarife fixe numai la acele lucrări care nu influențează în mod direct mărimea producției agricole — cum sînt cele de recoltat, pregătirea furajelor, îmbunătățiri funciare, transporturi etc.

Lucrările executate de S.M.A. la unitățile agricole de stat se plătesc în bani, iar cele ce se execută la unitățile agricole cooperatiste se plătesc, ca și pînă acum, în bani sau în natură. Unitățile agricole achită pe parcursul anului 80% din suma sau cantitățile cuvenite pe baza tarifelor aferente lucrărilor executate, urmînd ca la încheierea lucrărilor de recoltare sau la sfîrșitul anului să se procedeze la recalcularea tarifelor și achitarea obligațiilor restante, sau la restituirea de către S.M.A. a sumelor de bani sau cantităților de produse primite în plus.

Noile raporturi între S.M.A.-uri și unitățile agricole creează toate condițiile pentru a intensifica participarea unităților de mecanizare la sporirea producției agricole, punînd astfel în valoare o resursă organizatorică de creștere a eficienței economice.

Ion BIANU

Valorificarea superioară a potențialului productiv din gospodăriile personale

UNA DIN DIRECȚIILE principale ale înfăptuirii noii revoluții agrare, formulate pe plan conceptual de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aprofundate în cadrul lucrărilor recentului Congres al întregii țărănimi, concretizate prin prevederile planului pe 1981 și reflectate într-o serie de acte normative menite să stimuleze materializarea lor, o constituie **valorificarea la cote superioare a potențialului de creștere a producției vegetale și animale pe care-l reprezintă gospodăriile agricole personale.** Cifrele din ultimul Anuar statistic, referitoare la anul 1979, ilustrează elocvent acest potențial. Luate împreună, gospodăriile individuale ale membrilor C.A.P. și gospodăriile agricole individuale au contribuit la producția totală cu : 15% la cereale boabe, 6% la leguminoase boabe, 60% la cartofi, 44% la legume, 63% la fructe, 38% la struguri, 6% la in și cînepă pentru fuior, sub 1% la floarea soarelui, 0,3% la sfeclă de zahăr, 4% la plante de nutreț, 41% la carne, 55% la lapte, 42% la lînă, 59% la ouă, 89% la miere. Sînt cifre care invită la corelații sugestive, din care rezultă elemente de orientare pentru aplicarea măsurilor de sporire a eficienței productive într-un sector care deține 15,6% din suprafața agricolă a țării.

Aceste mici exploatări agricole dispun, în noua etapă de dezvoltare a agriculturii românești, de noi valențe productive. Ele nu trebuie opuse marii producții agricole socialiste, ci, dimpotrivă, trebuie să li se creeze toate premisele pentru a beneficia de progresul deja realizat de unitățile socialiste ; aceasta este sensul măsurilor pentru adîncirea și diversificarea raporturilor de cooperare, pentru sprijinirea lor materială și financiară.

SPRIJINIREA dezvoltării producției agroalimentare în cadrul acestui tip de gospodării este necesar să se facă — de către consiliile populare, consiliile unice agroindustriale, organele de conducere și de îndrumare a agriculturii, cooperația de consum și alte unități — în **forme diverse, corespunzătoare fiecărei localități și categorii de producători.** Acest efort este pe deplin justificat dacă avem în vedere faptul că, prin rezervele de care dispun și modul concret în care își desfășoară activitatea productivă, gospodăriile personale pot să-și sporească considerabil aportul la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare.

Gospodăria personală are unele particularități proprii, din care derivă și unele avantaje specifice, fiind de dimensiuni mici, ea dispune de o mare **elasticitate și mobilitate,** ceea ce îi conferă capacitate sporită de adaptare la cele mai schimbătoare condiții de producție, și de valorificare a produselor. Micul producător poate schimba **structura** producției sale — la începutul fiecărui an agricol și chiar pe parcursul anului, precum și **destinația** producției — în mod operativ, în funcție de condițiile pieței. La legume, spre exemplu, în condițiile în care diferite sortimente nu sînt în întregime solicitate în stare proaspătă de către consumatori, producătorul le poate ușor conserva sau folosi în consumul propriu. Asemenea situații se pot întîlni și la producția de lapte, animale mici etc.

Prin intermediul dezvoltării producției în gospodăriile agricole personale se creează cele mai bune premise pentru folosirea economică a micilor suprafețe de teren existente în interiorul satelor, în perimetrul construibil al orașelor, în vecinătatea șoselelor, căilor ferate, pe lîngă cursurile mici de apă, în perimetrul curților, al incintelor fabricilor și instituțiilor etc. Pentru **utilizarea intensivă a oricărei parcele de teren,** mica gospodărie poate asigura **resurse productive** cum sînt îngrășămintele naturale, reziduurile menajere, unele construcții existente (grajduri, padocuri, cotețe), forță de muncă s.a.

Astfel, efectivele de animale în aceste gospodării pot fi sporite în mare măsură — fără a fi nevoie de construcții și instalații costisitoare, de consumuri energetice și fără a diminua stocurile de furaje destinate marii producții — prin utilizarea unor nutreturi și furaje din flora spontană sau cultivate pe fîșiile de teren de lîngă șosele, căi ferate și cursuri de ape, pe terenurile virane, a resturilor alimentare de la cantine și restaurante ce nu dispun de gospodării anexă și a celor menajere. Prin transformarea acestora cu ajutorul animalelor se înlătură irosirea unor cantități mari de produse organice, creșterea producției de carne, lapte și alte produse alimentare valoroase.

GOSPODĂRIILE individuale se pot dezvolta în condiții superioare prin **promovarea unui sistem elastic de relații** între ele și diferite unități economice socialiste — agricole și neagricole. Producția din gospodăriile personale, păstrîndu-și caracterul micii producții, trebuie **să îmbine ceea ce este valoros în metodele tradiționale cu ceea ce poate prelua, în condițiile ei, din tehnica agricolă modernă** — ceea ce presupune accesul lor mai larg la semințe selecționate, animale de rasă, unelte, mașini și alte mijloace de producție. Ar fi util să se creeze o rețea de puncte de furnizare a semințelor, a puilor de o zi, a purceilor, a iepurilor de casă, a viermilor de mătase și coloniilor de albine, de închiriere a unor mașini și unelte complexe. Un efect favorabil în acest sens ar avea pentru creșterea porcilor și a păsărilor, pe lîngă furnizarea materialului de prăsilă, și acordarea unei cantități de furaje concentrate, în contul avansurilor pentru produsele contractate cu cooperativele de consum și cu complexele intercooperatiste. Totodată, printr-un sistem de cooperare adecvat, gospodăriile personale ar trebui să primească și un sprijin tehnic, constînd dintr-un minim de reguli agrotehnice și îndrumări practice pentru fiecare tehnologie.

Deosebit de stimulativă pentru dezvoltarea producției agricole în gospodăriile personale ar fi **diversificarea rețelei de valorificare și prelucrare a produselor** din sectorul vegetal și al creșterii animalelor. Acest lucru se impune întrucît gospodăriile personale dispun, în fiecare județ, de însemnate suprafețe de terenuri agricole și de efective de animale. Numai în județul Iași, gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și individuale dețin 38 981 ha suprafață agricolă (din care 32 416 ha teren arabil, 4 694 ha de vii și 1 406 ha de livezi), precum și peste 81 mii de bovine, peste 45 mii de porcine, aproape 270 mii de ovine, aproape un milion de păsări, peste 19 mii familii de albine și circa 3 500 de iepuri de casă. Diversificarea rețelei de valorificare și prelucrare ar permite ca într-un timp scurt să dubleze producțiile de legume, carne, lapte și alte produse.

În județul Iași, în comunele Tîrgu-Frumos, Bosia, Bivolari, Prisecani și altele există puternice tradiții în cultura legumelor, atît în solarii cît și în cîmp. Legumicultorii din aceste localități aprovizionează piața municipiului Iași cu unele sortimente de legume și zarzavaturi, chiar în lunile de iarnă. Există însă greutăți în ce privește transportul produselor la piață. Dezvoltarea producției de legume și în alte localități impune organizarea de către consiliile populare și cooperativele de consum, a unui sistem de transport, cu căruțe sau cu mijloace mecanice ușoare, iar în perioadele de solicitare maximă — eventual chiar cu camioane, care să servească anumite rute.

CREȘTEREA contribuției gospodăriilor personale la acoperirea necesarului de produse agroalimentare poate fi realizată în condiții bune prin măsuri elastice și diversificate, care să țină seama de **condițiile specifice din fiecare localitate** și de **evantaiul larg de opțiuni ale producătorilor.** Inventarul de care dispun, caracteristicile terenului pe care-l dețin, tradiția locală și propriile înclinații îi fac pe unii producători să prefere să cultive legume, cartofi etc., ori să crească păsări, porci, ovine sau bovine, ori să se ocupe cu creșterea iepurilor de casă și altor animale mici, a viermilor de mătase, cu îngrijirea coloniilor de albine etc., adesea chiar gospodăriile individuale dezvoltînd în paralel mai multe din aceste activități. Aceste preferințe trebuie înțelese și stimulate, pentru că astfel se vor obține cele mai bune rezultate.

De asemenea, sistemul de conteresare se cere să fie elastic și diversificat, pentru a satisface dorințele producătorilor privind obținerea de venituri fie doar în bani, fie și în anumite mărfuri industriale sau posibilitatea de prelucrare a produselor obținute. În acest sens, **propunem ca măsurile adoptate privind preluarea și prelucrarea plantelor oleaginoase și sfeclei de zahăr de la producători în schimbul unor cantități corespunzătoare de zahăr și ulei să fie extinse și la alte produse agricole, inclusiv la fructe.**

Devine necesară și posibilă crearea unui întreg sistem de **raporturi între gospodăriile agricole personale și unitățile industriei mici.**

C. SICRIERU
N. DAVIDEANU
Iași

CREȘTEREA ACCENTUATĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — CONDIȚIE ESENȚIALĂ A SPORIRII EFICIENȚEI

ÎN ETAPA ACTUALĂ de dezvoltare economico-socială a țării, ca urmare a acumulărilor substanțiale realizate în dimensiunea și structura tehnică a potențialului, în sporirea gradului de instruire a forței de muncă se impune, ca o necesitate obiectivă, accentuarea rolului factorilor intensivi de creștere. Această cerință este amplificată atît de faptul că există mari rezerve de sporire a gradului de folosire a potențialului economic al țării, cît și de amploarea crizei mondiale de materii prime și energie, care impune cu stringență valorificarea cît mai înaltă a resurselor.

Creșterea productivității muncii are un rol hotărîtor în cadrul factorilor care determină sporirea eficienței economice. Între creșterea productivității și a eficienței există relații de interdependență foarte strînse, productivitatea condiționînd, în mare măsură, sporirea eficienței. Aceste relații de interdependență sînt rezultatul acțiunii unui număr mare de factori, printre care menționăm : înzestrarea tehnică a muncii, gradul de valorificare a resurselor materiale primare, gradul de instruire și structura personalului, structura potențialului tehnic, folosirea timpului de lucru etc. În continuare vom analiza unele aspecte privind evoluția corelației dintre productivitatea muncii, înzestrarea tehnică și eficiența fondurilor fixe din industrie.

Rezerve pentru mai buna folosire a mijloacelor tehnice din dotare

RAPORTUL dintre productivitatea muncii și înzestrarea tehnică a muncii pune în evidență eficiența folosirii fondurilor fixe productive, respectiv influența consumurilor de fonduri fixe asupra consumurilor materiale. Este evident că modificarea raportului se oglindește și în proporția amortizării în structura cheltuielilor de producție, respectiv în influența acesteia asupra mărimii producției nete, a venitului național.

Pentru a se realiza o creștere a eficienței, respectiv o reducere a cheltuielilor cu amortizarea pe unitate de produs, în mod obiectiv, productivitatea muncii trebuie să crească mai rapid decît înzestrarea tehnică. Asupra acestui raport influențează o serie de factori dependenți de particularitățile concrete ale activității economice din diferite ramuri, factori care trebuie analizați cu atenție, întrucît intensitatea cu care acționează determină dimensiunea raportului amintit. În cadrul factorilor trebuie să se analizeze : gradul inițial de dotare a ramurilor și sectoarelor, eforturile pentru creșterea gradului de dotare și modernizare a ramurilor ; folosirea potențialului economic și, respectiv, rezultatele folosirii acestuia *).

Analiza raportului dintre dinamica productivității și a înzestrării muncii în industria României în perioada 1966—1979, așa cum rezultă din tabel, pune în evidență faptul că în această perioadă dinamica productivității muncii nu a devansat dinamica înzestrării tehnice a muncii. Această situație se explică, pe de o parte, prin nivelul scăzut al înzestrării în anul 1965 (bază de comparație), cît și prin faptul că în toate cele trei subperioade înzestrarea muncii a crescut mai repede decît productivitatea muncii, coeficientul de devansare a înzestrării de către productivitatea muncii fiind de 0,99 în perioada 1971—1975, 0,95 în perioada 1976—1979 și 0,92 în perioada 1966—1970. Este de semnalat că în perioada 1966—1970 productivitatea muncii a devansat înzestrarea tehnică numai în ramura combustibilului (1,02) și construcțiilor de mașini (1,11), în timp ce în perioada 1971—1975 subramurile în care s-a realizat o astfel de evoluție (și care nu apar în tabel) sînt : metalurgia feroasă (1,04) ; extracția minereurilor nemetalifere (1,13) ; sticlă, porțelan, faianță (1,13) ; pielărie, blănărie și încălțăminte (1,02).

Evoluția coeficientului de devansare a înzestrării de către productivitatea muncii

Ramura	Perioada		
	1966—1970	1971—1975	1976—1979
Total industrie	0,92	0,99	0,95
— Energie electrică și termică	0,95	0,88	0,92
— Combustibil	1,02	0,88	0,91
— Construcții de mașini	1,11	0,98	0,99
Chimie	0,98	0,90	1,19
Materiale de construcții	0,88	0,75	0,94
Textilă	0,93	0,89	1,13

*) Calculat pe baza Anuarului Statistic al R. S. România 1971, 1976 și 1980.

Evoluția raportului dintre dinamica acestor doi indicatori pune în evidență insuficienta folosire a potențialului tehnic existent în ramurile industriei, marile rezerve de care dispun unitățile industriale pentru sporirea mai accentuată a productivității muncii, cerință esențială a înfăptuirii obiectivului principal al dezvoltării noastre viitoare — realizarea unei noi calități în toate sectoarele economice. Pornind de la gradul actual de dotare a industriei, de la starea fizică și nivelul tehnic al acestuia, eficiența folosirii fondurilor fixe în toate unitățile și ramurile industriale trebuie să devină în perioada actuală factorul hotărîtor al creșterii productivității muncii.

Corelațiile menționate au la bază calculul productivității muncii și al eficienței fondurilor fixe pornind de la producția globală — indicator care, după cum este cunoscut, cuprinde în structura sa valoarea nou creată și cheltuielile materiale de producție. Eforturile depuse în ultimii ani pentru reducerea consumurilor de materiale au avut ca rezultat o creștere mai rapidă a producției nete decît a producției globale, și în consecință productivitatea netă a devansat dinamica productivității globale a muncii. Această devansare a influențat, fără îndoială, corelațiile care s-au stabilit la nivelul ramurilor și al întregii industrii, între productivitatea muncii și înzestrarea tehnică. Pe baza unor calcule estimăm că creșterea eficienței nete de utilizare a fondurilor fixe a influențat în proporție de aproape 4% sporirea productivității muncii calculată pe baza producției nete din industrie, influență pe care o considerăm nesatisfăcătoare față de posibilitățile existente în unitățile industriale și care nu satisface cerințele actuale ale dezvoltării noastre economice. Trecerea la o nouă calitate, cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea și în cuvîntările secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se poate asigura numai prin obținerea unei eficiențe ridicate în toate sectoarele producției materiale. Constituie o îndatorire fundamentală a tuturor colectivelor de oameni ai muncii de a acționa cu hotărîre pentru folosirea cu eficiență maximă a resurselor materiale, umane și financiare de care dispun, în vederea realizării unor creșteri mai substanțiale a productivității muncii — izvorul principal al sporirii avuției naționale.

În spiritul afirmării factorilor intensivi de dezvoltare, de creștere a eficienței activității de producție, Marea Adunare Națională a adoptat la sfîrșitul anului 1980 „Legea pentru modificarea și completarea legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială". Cerințele acestei legi și ale altor acte normative obligă unitățile productive, unitățile coordonatoare la gospodărirea judicioasă a fondurilor fixe, prin utilizarea intensivă a acestora și a tuturor capacităților de producție, obligă la menținerea fondurilor fixe într-o stare de funcționare cît mai bună.

*) Creșterea gradului de dotare și modernizare a potențialului ramurilor industriale a necesitat mari eforturi financiare, eforturi care nu se oglindesc imediat sau într-o perioadă relativ scurtă în dimensiunea producției și implicit a eficienței folosirii acestui potențial. Acest fapt, precum și neajunsurile legate de folosirea potențialului economic pot determina o încălcare, pentru o perioadă scurtă de timp, a corelației menționate.

Timpul de lucru cît mai bine utilizat

GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ a resurselor materiale de care dispun unitățile productive depinde în mare măsură de folosirea maximă a timpului de lucru de către personalul muncitor, de calificarea și de structura acestuia. Utilizarea cît mai completă a fondului de timp maxim disponibil constituie un factor principal de sporire a productivității muncii, cu efecte pozitive asupra consumurilor de materiale, asupra utilizării capacităților de producție, a reducerii proporției amortizării în costurile de producție și asupra accelerării vitezei de rotație a fondurilor circulante. Tocmai în această direcție și în spiritul aplicării cu fermitate a cerințelor noului mecanism economico-financiar, unitățile economice au datoria ca, printr-o urmărire și cunoaștere reală a gradului de folosire a timpului de muncă, să acționeze pentru înlăturarea pierderilor de timp, respectiv pentru realizarea unei creșteri a duratei medii efective a zilei și lunii de lucru.

Desigur că folosirea cît mai completă a timpului de muncă și a capacităților de producție este strîns legată și de numărul de schimburi în care se lucrează și de gradul de încărcare a acestora, creșterea coeficientului de schimburi și a gradului de încărcare înscriindu-se drept factori esențiali ai creșterii productivității muncii. În acest scop un rol important îl are alcătuirea balanței timpului de lucru, atît la nivelul unităților, cît și la nivelul ramurilor industriale. Prin conținutul său balanța folosirii timpului de lucru asigură informațiile necesare cunoașterii gradului de utilizare a timpului, a proporției timpului nefolosit și a cauzelor care au determinat nefolosirea acestuia. Elaborarea și analiza acestui instrument permite factorilor de decizie să adopte măsuri corespunzătoare de folosire cît mai completă a fondului maxim de timp, a duratei normale a zilei și lunii de lucru și prin aceasta de sporire a productivității muncii, a gradului de folosire a potențialului tehnic.

Avînd în vedere faptul că, în multe unități industriale, durata medie efectivă a zilei de lucru se situează încă mult sub durata normală, sporirea acesteia numai cu 10 minute ar echivala, la nivelul întregii industrii, cu peste 140 milioane om-ore pe an. Dacă la aceasta s-ar adăuga și pierderile de zile întregi în cadrul lunii de lucru (zile absentate motivat sau nemotivat), se poate aprecia că posibilitățile de creștere a productivității muncii pe un muncitor din industrie, pe seama folosirii cît mai complete a duratei normale a zilei și lunii de lucru, sînt mari. Influența folosirii timpului de lucru asupra creșterii productivității muncii este strîns legată și de raportul dintre personalul direct productiv și totalul personalului, creșterea proporției muncitorilor în totalul personalului muncitor fiind un element esențial al timpului efectiv lucrat în procesul producției.

Analizînd raportul dintre muncitori și personalul muncitor din industria României în perioada 1966/1979 se constată o îmbunătățire a acestuia atît pe ansamblu, cît și pe ramurile industriale. Ca urmare a preocupărilor conducerii de partid și de stat, ponderea personalului direct productiv din industrie a crescut de la 86,0% în 1965, la 87,9% în 1970 și la peste 92% în 1979. Desigur că există diferențe sensibile — în funcție de particularitățile diferitelor ramuri, în mărimea acestui raport în cadrul ramurilor industriale. Cu toate rezultatele bune obținute în evoluția acestui raport, în ultima perioadă există, în unele unități și ramuri, mari rezerve de creștere a proporției personalului care acționează direct în producție, respectiv de reducere a personalului tehnico-administrativ și, ca urmare, de creștere mai substanțială a productivității muncii. Influența acestui factor asupra creșterii productivității muncii pe întreaga industrie o putem estima la peste 6 mii lei pe fiecare persoană ocupată în industrie în perioada 1965—1978, ceea ce reprezintă un spor al producției industriale de circa 18 miliarde de lei.

Gradul de influență al raportului analizat asupra productivității muncii, pe ansamblul industriei, depinde de locul pe care îl ocupă fiecare ramură în totalul personalului din industrie. Este evident că dacă structura personalului se modifică în favoarea ramurilor cu o productivitate mare, se influențează pozitiv nivelul și dinamica productivității muncii pe întreaga industrie, și invers. În industria României au avut loc mutații substanțiale în structura pe ramuri a personalului, în principal în favoarea industriei constructoare de mașini și chimiei — ramuri a căror pondere a crescut de la 29,6% în 1965 la 41,2% în 1979, confecții, textile ș.a., mutații care se reflectă pozitiv în nivelul productivității muncii din întreaga industrie. Analizînd influența modificării productivității muncii din ramurile industriale și a mutațiilor în structura personalului se constată că, în perioada 1966—1979, creșterea totală a productivității muncii a fost influențată în proporție de circa 96% de productivitatea muncii personalului direct productiv și cu 4,0% de schimbările intervenite în structura personalului. Modernizarea în continuare a structurii industriei obiectiv central al politicii partidului nostru — va atrage, fără îndoială, schimbări mai pronunțate în structura pe ramuri industriale, în principal în favoarea ramurilor furnizoare de resurse materiale primare și a ramurilor care asigură un grad ridicat de valorificare a acestor resurse în condițiile asigurării unor consumuri materiale și energetice optime.

Realizarea ritmurilor de creștere a productivității muncii în industrie, prevăzute în cincinalul 1981—1985, condiție esențială a sporirii venitului național la circa 700 mild. lei în anul 1985, impune ca toate unitățile industriale să acționeze cu hotărîre în direcția perfecționării și folosirii cu maximum de eficiență a potențialului economic de care dispun, în vederea realizării indicatorilor producției nete și fizice, în condițiile respectării dimensiunilor și proporțiilor stabilite pentru forța de muncă de către toate unitățile și ramurile industriale.

Ion CAPANU
Pavel WAGNER
Dumitru POROJAN

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Strung hidraulic semiautomat

COLECTIVUL Întreprinderii de rulmenți din Bîrlad a realizat un nou produs de vîrf : strungul hidraulic semiautomat echipat cu două axe, care poate fi folosit atît la prelucrarea inelelor de rulmenți, cît și a unor piese similare acestora.

În vederea obținerii unei foarte mari precizii în lucru, această mașină de mare complexitate tehnico-funcțională are batiul realizat într-o construcție deosebit de robustă, care-i conferă o înaltă rigiditate. Cele două cutii de viteze cu care este dotat strungul sînt amplasate în zona de mijloc a batiului și sînt antrenate prin curele trapezoidale de două motoare electrice care au o putere de 11 kW la 960 rot./min. Între aceste două cutii de viteze se află montată o consolă pe care sînt dispuse două sănii duble în poziție verticală. Săniile orizontale ale acestui modern tip de strung semiautomat sînt montate în fața dispozitivului de prindere a piesei de prelucrat, pe cele două suprafețe înclinate ale batiului. Această nouă premieră industrială bîrlădeană prezintă îmbunătățiri substanțiale în ceea ce privește sistemele electrice de comandă, ca și o serie de alte elemente din componența sa. Valorificate, ele conduc la creșterea productivității și la reducerea consumurilor de metal și energie electrică. În scurt timp întreprinderea bîrlădeană va expedia asemenea strunguri și întreprinderii brașovene „Rulmentul".

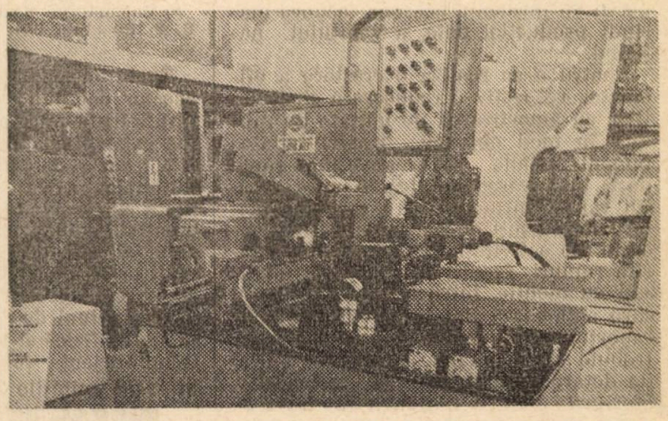

Colaborarea între consiliul oamenilor muncii și comitetul sindicatului

Obiective comune, forme specifice, acțiuni convergente pentru rezolvarea problemelor economice și sociale

● La recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, în cadrul solemnității de conferire a unor înalte distincții ale Republicii Socialiste România unor organizații județene de partid, consilii populare județene, unități economice și institute de cercetare și proiectare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a înmînat **Ordinul Muncii clasa a III-a,** pentru rezultatele obținute în anul 1980 și situarea pe locul III în întrecerea dintre unitățile industriale, **Întreprinderii de confecții și tricotaje București.** Această unitate reprezentativă a industriei noastre ușoare a realizat suplimentar, în cincinalul trecut, o producție de peste 2 miliarde de lei.

ÎNTREPRINDEREA de confecții și tricotaje București. Peste 17 000 de oameni ai muncii — din care 4 200 de comuniști — cărora li s-a încredințat, în cadrul autoconducerii muncitorești, răspunderea de a administra o parte din avuția națională. Peste 17 000 de membri ai sindicatului — bărbați și mai cu seamă femei, mai vîrstnici și mai cu seamă tineri, oameni cu calificări variate, cu diferite arii de responsabilitate profesională și socială, uniți prin identitatea de obiective, prin participarea comună la rezolvarea acestora.

Două imagini a căror suprapunere conturează relieful real al entității ce o constituie acest puternic colectiv socialist. Și, la scara acestuia, două componente îngemănate ale sistemului democrației noastre muncitorești.

Dezvoltarea economico-socială a patriei, ridicarea bunăstării și civilizației întregului popor nu își alimentează înfăptuirea din surse exterioare. Ele se materializează prin munca, prin creația conștientă a maselor. Democrația socialistă capătă, din acest punct de vedere, și caracterul unui complex organizat de relații prin care aportul individual este atras, polarizat în energia colectivă, de a cărei intensitate a acțiunii depinde în tot mai mare măsură compensația ce o poate acorda societatea pentru acest aport.

Definind ca o sarcină principală atît pentru consiliile de conducere ale unităților economice, cît și pentru sindicate, unirea eforturilor oamenilor muncii în vederea realizării sarcinilor economice și sociale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a accentuat convergența obiectivelor fundamentale, care îmbină organic interesele colective cu cele individuale ale personalului muncitor. Formele și mijloacele specifice de acțiune diferă, dar nu într-atît încît să nu determine legic sinergia efectului lor. Fenomen explicabil. Consiliul oamenilor muncii — potrivit legii, iar comitetul sindicatului — potrivit statutului propriu, răspund de activitatea lor, de modul în care și-au exercitat atribuțiile, față de adunarea generală a oamenilor muncii sau a reprezentanților acestora, respectiv față de conferința sindicatului, deci față de același colectiv de proprietari și producători. Ambele organe sînt datoare să promoveze larg participarea oamenilor muncii la conducere, să asigure respectarea principiului socialist de retribuire și a altor drepturi legal conferite acestora, folosirea resurselor alocate pentru îmbunătățirea condițiilor lor de muncă și de trai, să contribuie la formarea omului nou, înarmat cu conștiință revoluționară și cu orizont larg, la afirmarea personalității lui.

Aspecte ale modului cum se înfăptuiește această colaborare la I.C.T.B. ne-au furnizat președintele consiliului oamenilor muncii, **Elena Verona Burtea** și președintele comitetului sindicatului, **Gherghina Ionescu.**

O capacitate multiplicată de analiză, decizie și intervenție

S-A STATORNICIT în această întreprindere, ca și în alte unități economice și sociale, o practică pozitivă în conducerea curentă a activității, care lărgește cadrul decizional și potențialul de acțiune. Unele probleme prioritare legate de bunul mers al producției sau din domeniul social, desprinse din documentele de partid și de stat, din hotărîrile adunărilor generale ale oamenilor muncii sau ivite pe parcurs, sînt analizate în ședințe plenare comune ale comitetului de partid, consiliului oamenilor muncii și comitetului sindicatului.

Pregătirea acestor ședințe este făcută cu multă grijă, pentru a le mări eficiența. De pildă — ca și în cazul ședințelor ordinare ale organului colectiv de conducere — președintele comitetului sindicatului, în calitate de președinte al adunării generale și vicepreședinte al C.O.M., are în prealabil o discuție cu cei 17 reprezentanți ai oamenilor muncii, purtători ai mandatului colectivelor din toate secțiile de producție și din serviciile cheie. Cu acest prilej ei iau cunoștință de materialele ce urmează a fi prezentate, propun eventuale corecturi și completări, reține unele elemente asupra cărora să se consulte cu tovarășii de muncă și să se documenteze.

Astfel de dezbateri comune ale organelor de conducere politică, administrativă și a principalei organizații de masă prezintă marele avantaj de a concentra atenția, capacitatea de analiză și interpretare a fenomenelor, de a găsi soluții și de a organiza pe diverse planuri punerea lor în aplicare, în chestiuni de cel mai larg interes pentru lucrătorii întreprinderii. Alimentate de un contact larg și direct cu realitățile de la locurile de muncă, deciziile nu se cantonează în domenii strict limitate la tema pusă în discuție, ci abordează diversele implicații.

Iată un exemplu : analizîndu-se cauzele care determinau neritmicități în aprovizionarea cu semifabricate la unele puncte ale fluxului de fabricație, printre măsurile adoptate a fost și aceea de a se înființa un curs de specializare pentru conducătorii formațiunilor de lucru. Vom înțelege relația, dacă vom preciza obiectul cursului : metode și tehnici de conducere, elemente de psihosociologia muncii. Ceea ce înseamnă că s-a intuit, printre cauzele gîtuirilor, și o anumită subestimare (provenită din necunoaștere) — la nivelul ajutorilor de maiștri — a elementelor ce țin de adaptarea omului la mașină, de personalitatea lui, de relațiile interumane. Pe linie sindicală s-a stabilit, de asemenea, ca astfel de fațete ale activității colective să fie avute în vedere și în adunările lunare ale grupelor, inclusiv prin prisma ajutorului ce trebuie dat muncitoarelor noi, în curs de adaptare la specificul muncii, sau celor cărora unele greutăți personale le distrag atenția și le diminuează randamentul.

Unora li s-a părut nejustificată punerea în discuție, la o astfel de ședință comună, a calității produselor. Marca I.C.T.B. și-a cîștigat de mult un prestigiu pe care și-l menține neștirbit, 80% din confecțiile și tricotajele fabricate în întreprindere sînt livrate la export, beneficiarii interni și externi nu au avut și nu au prilej de reclamații. Totuși, problema a fost ridicată în adunarea generală din februarie — și într-un mod care a dat de gîndit forului de decizie. Ne aflăm în cincinalul calității și eficienței : oferta pe piața străină trebuie să-și mărească — în condițiile concurenței — competitivitatea, după cum și aportul valutar net trebuie sporit. Aceasta presupune ca adaptarea elastică la variațiile modei să se traducă nu numai în satisfacerea deplină a cerințelor partenerilor externi, ci și în a le veni în întîmpinare cu colecții cît mai bogate de modele, cu posibilitatea de a realiza chiar serii mijlocii și mici fără a afecta productivitatea și rentabilitatea. O asemenea viziune depășește cadrul strict al disciplinei tehnologice și al controlului de calitate, ea înglobează și antrenează îmbunătățiri pe planul creației, al aprovizionării, al modernizării tehnologiilor, al organizării, al expediției. Capitolul referitor la calitate din programul unitar de măsuri pe anul 1981 răspundea numai în parte acestor necesități. S-a hotărît ca el să fie reconceput ; pentru fiecare punct s-au fixat termene și responsabilități cu o cuprindere largă ; iar în ședința comună

din iunie, comitetul de partid, C.O.M. și comitetul sindicatului, în cadrul analizei modului cum au fost soluționate propunerile din adunarea generală, vor avea în obiectiv și realizarea acestui program.

Participanți la adoptarea și înfăptuirea deciziilor

AUTOCONDUCEREA anulează bariera dintre actul de decizie și execuția acesteia. Încadrîndu-se în comandamentele economice și sociale ce-i predetermină coordonatele activității, dar întemeindu-se totodată pe informații, idei și inițiative pornite de la bază, decizia își capătă garanția de a fi realistă, realizabilă, înțeleasă de cei chemați să o execute — și de a se bucura de adeziunea lor.

În acest sens, în mod frecvent adunările lunare ale grupelor sindicale de la I.C.T.B. se constituie în adevărate minisesiuni permanente ale adunării generale a oamenilor muncii.

Activitatea de fiecare zi a colectivului întreprinderii nu poate fi reglată pe termen lung pînă în cele mai mici detalii. Acceptînd această condiție intrinsecă a unui organism de o asemenea complexitate, nu putem accepta însă ca reglarea să vină de la sine, prin dezvoltarea anarhică și precumpănitoare a unor fenomene care pot fi negative față de optimul spre care tinde colectivul. Adunările grupelor sindicale, ce au loc în primele zile ale fiecărei luni, realizează în mare parte reglajul fin. Problemele de microsistem, ale locului de muncă, ridicate în adunări se rezolvă în cadrul colaborării dintre organizatorul grupei și conducătorul formației de lucru, avînd ca for de apel colaborarea între comitetul secției sindicale și conducerea secției. În acest fel, agenda C.O.M. și a comitetului sindicatului este curățată de ceea ce nu implică intervenția lor. Dar în grupele sindicale apar frecvent și critici, propuneri care, prin cîmpul lor de cuprindere, depășesc posibilitățile de soluționare ori chiar prerogativele de la nivelul secției. Acestea sînt colectate, corelate, sistematizate de către comitetul sindicatului, al cărui președinte le aduce spre dezbatere, susținîndu-și punctul de vedere, în ședința C.O.M. de la sfîrșitul lunii respective, contribuind astfel — alături de reprezentanții oamenilor muncii, de ceilalți membri ai conducerii colective — la orientarea și fundamentarea deciziilor.

Pe aceeași filieră, dar în sens invers, se realizează în bună parte și informarea oamenilor muncii asupra deciziilor adoptate (unele din ele hotărîri comune ale C.O.M. și comitetului sindicatului), ca prim pas în organizarea îndeplinirii lor. Membrii C.O.M. cu cadrele de bază din secții, președintele comitetului sindicatului cu membrii acestuia discută operativ măsurile stabilite, la nivelul secțiilor se determină în comun căile de acțiune, prin stația de amplificare sau prin afișare sînt încunoștințați lucrătorii din compartimentele de execuție și funcționale vizate, în grupele sindicale se explică obiectivele urmărite și contribuția așteptată de la fiecare om.

Pornind de la propunerea făcută într-o adunare generală a oamenilor muncii, C.O.M. a însărcinat un colectiv cu studierea unui sistem de transport interoperații la secția 5 finisat, care, prin mecanizare, să ușureze munca și să-i mărească productivitatea. Proiectul prezentat în ședința consiliului oamenilor muncii a fost apreciat ca avînd nete avantaje nu numai în raport cu tema dată, ci și în ce privește menținerea calității semifabricatelor de la o fază la alta — și s-a decis aplicarea lui. Măsura luată a fost popularizată în întreprindere ; dîndu-și seama de foloasele pe care le aduce, nu numai că personalul secției respective a ajutat la executarea lucrărilor pe care ea le comporta, dar colectivul secției 6 confecții pentru bărbați a solicitat preluarea noului sistem, aducînd, în adunările de grupe, și soluții concrete pentru adaptarea lui.

Nu paralelisme, ci conjugarea eforturilor

ATÎT C.O.M., cît și comitetul sindicatului se sprijină, în activitatea lor, pe organisme ajutătoare, care antrenează muncitori, maiștri, cadre de specialitate în investigarea unor aspecte economice și sociale. Comisiile pe domenii de pe lîngă consiliul oamenilor muncii și comisiile sindicale au profile distincte ; dacă însă uneori preocupările lor se intersectează, aceasta este nu numai firesc, ci și de dorit, întrucît pluralitatea unghiurilor de vedre aduce în atenție și dimensiuni sau nuanțe care, altfel, n-ar fi sesizate.

Continua înnoire a sortimentelor de produse solicită o permanentă completare și adaptare a cunoștințelor muncitoarelor, acumulîndu-se treptat o măiestrie profesională care îngăduie însușirea „din mers" a noilor modele, chiar cînd aceasta comportă modificări de substanță ale gamei de mînuiri. Ridicarea calificării și perfecționarea personalului muncitor se bucură, de aceea, la I.C.T.B. de tot sprijinul. Numai că acest sprijin nu poate merge pînă la a trece fiecare om, în fiecare an, printr-un curs. Mecanismul la care au recurs conducerea colectivă și comitetul sindicatului este următorul : comisia pentru pregătire profesională a C.O.M. inventariază necesarul din fiecare secție — pentru perioada curentă și cea din perspectiva apropiată — și, consultînd conducătorii locurilor de muncă, propune o ordine de priorități. Serviciul personal-învățămînt detaliază, în funcție de aceasta, planul de pregătire determinat în funcție de posibilitățile organizatorice și materiale, elaborează programul cursurilor și-l supune aprobării. Comisia sindicală pentru problemele întrecerii și răspîndirea experienței înaintate se îngrijește ca birourile grupelor, împreună cu ajutorii de maiștri, să repartizeze muncitoarele — ținînd seama de preferințele, aptitudinile și necesitățile de perfecționare ale acestora — fie la curs, fie la forme de specializare la locul de muncă, sub îndrumarea șefului direct.

Consiliul de control muncitoresc, comisia ingînerilor și tehnicienilor, cercurile inovatorilor — aflate și ele sub îndrumarea comitetului sindicatului — iau parte de asemenea la importante acțiuni privind folosirea deplină a capacităților de producție, extinderea mecanizării și automatizării, creșterea productivității muncii, raționalizarea consumurilor de materiale și energetice ș.a.m.d. Domeniul de desfășurare eficientă a acestor activități obștești este inepuizabil, contribuția oricui e binevenită ; avem de-a face nu cu paralelisme, ci cu conjugare a forțelor, în beneficiul întregului personal muncitor.

Angajamentele reciproce din contractul colectiv

ÎN FIECARE AN, președintele consiliului oamenilor muncii, în numele conducerii colective și președintele comitetului sindicatului, în numele întregului personal muncitor semnează un document-cadru, cu putere normativă internă, privind asigurarea condițiilor, respectiv participarea la îndeplinirea obiectivelor economice și sociale : contractul colectiv de muncă — una din formele instituționalizate de manifestare a democrației socialiste, document nu numai cu valoare juridică, dar și cu relevanță moral-politică.

Structura contractului colectiv pe acest an reflectă corelația calitatea muncii — calitatea vieții. Între angajamentele conducerii întreprinderii sînt cuprinse 36 de măsuri din domeniul economic — referitoare la completarea și modernizarea dotării cu mașini și utilaje, mecanizarea transportului intern și interoperații, îmbunătățirea condițiilor de muncă pe planul ușurării efortului fizic, al amenajărilor ergonomice și al prevenirii accidentelor, ridicarea gradului de prelucrare a produselor, asigurarea tehnică și organizatorică a îndeplinirii normelor de muncă, extinderea celor mai stimulative forme de retribuire (acordul global) ș.a. Alte 28 de măsuri se referă la îmbunătățirea condițiilor de ordin social — microclimatul, calitatea serviri mesei la cantină, inventarul medical, dotarea creșei și grădiniței de copii etc. La rîndul său, colectivul de muncă se angajează la realizarea indicatorilor de plan, buna gospodărire a resurselor întreprinderii, ridicarea nivelului profesional, respectarea normelor de tehnica securității muncii. Angajamente comune ale C.O.M. și comitetului sindicatului vizează folosirea a diferite mijloace și forme ale muncii politice, ale activității cultural-educative și sportive pentru satisfacerea nevoilor spirituale ale lucrătorilor.

Afișat sub formă de proiect, completat cu propunerile culese de la oamenii muncii, aprobat în adunarea generală, contractul constituie un elaborat colectiv a cărui punere în aplicare se bucură de o amplă contribuție. Dar el nu este nici exhaustiv, nici limitativ. Încă în primul trimestru au fost declanșate acțiuni ce nu fuseseră prevăzute inițial. Astfel, la propunerea comitetului sindicatului, C.O.M. a decis executarea, prin resursele proprii ale întreprinderii, a unor îmbunătățiri la instalațiile căminului în care locuiesc 300 de muncitoare ; s-a organizat participarea prin muncă voluntară la construcția de noi locuințe, ce vor fi repartizate personalului întreprinderii (numai în ultimii doi ani, 254 de lucrători ai I.C.T.B. au primit apartamente din fondul locativ al statului, iar alți 262 s-au mutat în locuințe proprietate personală).

ANGAJAT în însuflețita întrecere socialistă consacrată celei de a 60-a aniversări a creării partidului, colectivul I.C.T.B. — continuîd șirul succeselor în producție care i-au asigurat îndeplinirea cu 5 luni mai devreme a sarcinilor din cincinalul 1976—1980 — s-a înscris în dinamica stabilită pentru noul an, încheind trimestrul I cu rezultate la nivelul planului. La apropiatul Congres al sindicatelor, la Congresul din mai al consiliilor oamenilor muncii, delegații de la Întreprinderea de confecții și tricotaje București vor aduce un cuvînt muncitoresc întemeiat pe fapte.

C. DAMIAN

Optim, optimalitate, optimizare (I)

CĂUTAREA soluțiilor optime, adică a soluțiilor „cele mai bune" la o varietate de probleme a preocupat pe om dintotdeauna. Euclid în Cartea IV a arătat, de exemplu, cum găsește un paralelogram de arie maximă avînd un perimetru dat. Abordarea riguroasă a problemelor de optim a așteptat însă pînă cînd marii matematicieni ai secolelor șaptesprezece și optsprezece au dezvoltat metodele calculului variațional. Cu aceste metode pot fi găsite soluțiile unor probleme de dinamică întîlnite în tehnica modernă.

În ultimele patru decenii a apărut o nouă clasă de probleme de optim datorită structurilor complexe de organizare proprii societății moderne. Avem de-a face acum cu subiecte noi, ca amestecul componentelor unor îngrășăminte chimice, eficiența unei economii, sau, chiar, conducerea unor sisteme umane. Cercetări privind formularea și rezolvarea unor astfel de probleme au condus la dezvoltarea unor noi și importante tehnici de optimizare, dar și la studiul mai atent al conceptului de optimalitate. S-a constatat astfel, că „găsirea" optimului nu trebuie confundată cu „impunerea" optimului sau cu alte cuvinte, „mare" în sensul intuit de geometri nu înseamnă neapărat și „bun", găsirea „celui mai bun" nu se confundă întotdeauna cu „găsirea celui mai mare", deoarece sensul geometric nu poate fi transportat prin modelări simpliste.

Optimalitatea ca eficiență

CEL PUȚIN de la Adam Smith și Cournot, analiza economică s-a ocupat de probleme de maximizare sau minimizare. Recent, matematicienii preocupați de probleme de planificare au reactualizat aceste preocupări.[1])

Economia dispune la un moment dat de anumiți factori de producție ce pot fi afectați unui număr de activități. Această repartiție poate fi făcută în diferite moduri ce conduc la rezultate diferite. Problema care se pune cel mai adesea în analiza economică constă în determinarea „celei mai bune" repartiții posibile. Este vizibilă legătura dintre conceptul de penurie, cel de economisire și cel de optimizare, definită în acest caz ca utilizarea „cea mai bună" a resurselor limitate în relația cu un anumit criteriu de apreciere a ceea ce înseamnă „bun". Matematicienii știu să îl aleagă pe „cel mai". Ce este „bun" rămîne de competența celor care pun probleme. Optimul, în acest caz și în multe altele similare este definit de cel ce știe ce înseamnă „bun". În astfel de situații optimalitatea (proprietatea de a fi cel mai bun) este echivalentă cu eficiența. La baza unui sistem economic modern stau schimburile între ramuri, producția de semifabricate fiind determinată de nivelul produselor finite. În acest limbaj, produsele destinate consumului sînt considerate ca semifabricate destinate producerii de servicii. Un astfel de sistem este în balanță dacă ieșirile ramurilor se compensează. În acest caz există un ansamblu de nivele de producție al ramurilor care corespund unei specificări a producției finite. Este evident că pot exista mai „multe astfel de „balanțe", adică mai multe „planuri" de atingere a unei varietăți de obiective. Ar trebui găsit atunci un criteriu care să permită alegerea acelui plan care corespunde „cel mai bine" nevoilor și un proces care să indice acel plan. Această problemă constituie exemplul clasic de optimizare în economie. Cum nu s-a căzut de acord asupra unui criteriu unic, există acum o varietate de criterii subiective, care reflectă „puncte de vedere" și „teorii" privind ritmul dezvoltării economice, considerații ecologice și așa mai departe.

Cercetările operaționale și analiza de sistem

ÎN TIMPUL celui de al doilea război mondial s-a pus problema găsirii „celui mai bun" mod de transport. Astfel a apărut o disciplină nouă, dedicată studiului operațiilor (sau funcționării) unei organizații complexe care include oameni și mașini. Ea oferea o bază cantitativă pentru deciziile privind aceste operații. Obiectul cercetărilor operaționale era să se găsească cea mai bună soluție a unei probleme, indiferent de natura ei. Criteriul optim rămînea mai departe extern și optimalitatea continua a fi echivalentă cu eficiența. În acest context a apărut o varietate de abordări matematice, unele foarte complexe, toate avînd la bază o axiomă de alegere rațională, împrumutată din analiza economică. Conform acestei axiome, optimalitatea rezulta din selecția între mai multe alternative pe baza unei ordonări dictată de un criteriu. Axioma nu specifica natura externă a criteriului și de aceea a apărut natural să fie folosită și în acest caz.

Un moment important în evoluția cercetărilor operaționale l-a constituit impactul acestora cu sistemele informatice pentru conducere. [2]) Optimalitatea echivalentă cu eficiența părea să aducă raționalitate în domeniul conducerii sistemelor umane. Fără a se da prea mare importanță naturii externe a criteriului de optim, metodele cantitative de optimizare ale programelor complexe au format obiectul unei abordări, cunoscută sub numele de „analiză de sistem", cu un cîmp larg de utilizare în „politica financiară", unde criteriul profitului strălucește atît de puternic, încît pune în umbră orice alt mod de evaluare. În anii '60 „analiza de sistem" stăpînea managementul proiectelor complexe, mai ales în Statele Unite, încît se făcea frecvent afirmația „dacă am pus un om pe Lună, atunci putem...", și urma o definiție de politică socială. S-a crezut că criteriul eficienței folosit în analiza economică poate fi înlocuit cu orice alt criteriu, cu condiția să fie formulat explicit. Imediat însă ce au devenit vizibile implicațiile etice, analiza de sistem a încetat să mai fie interesantă și „analiștii" au început să fie priviți ca o verigă inutilă, chiar periculoasă, între realitate și decidenți. Nu toată lumea s-a sesizat însă de implicațiile etice, astfel că și acum după „terminarea războiului" analizei de sistem, unii dintre soldații ei mai continuă „lupta".

Optimalitate prin învățare

DACĂ ȚINEM SEAMA de axioma alegerii raționale, atunci determinarea optimului presupune ordonarea „tuturor" alternativelor. Este evident, deci, că nu putem recunoaște cea mai bună alternativă pînă cînd nu le avem pe toate. S-a obiectat repede că în limitele posibilităților actuale de calcul, nu putem găsi toate alternativele admisibile pentru a le compara meritele. În această situație tot ce se poate face este să se efectueze o căutare moderată, care să se termine atunci cînd se găsește o alternativă „satisfăcătoare". Alternativa obținută în acest mod nu mai este optimală conform accepțiunii axiomei alegerii, care definea optimalitatea ca pe o caracteristică a soluției problemei. Optimalitatea devine acum o caracteristică a procesului de căutare, care este un proces de învățare. Într-un proces de învățare, viziunea se lărgește. S-a observat că și acest proces poate fi reprezentat printr-o mișcare dată de o structură de ordine, mai cuprinzătoare decît cea presupusă de axioma alegerii.

Pentru a examina toate alternativele admisibile, indiferent de criteriul de optim ales, este nevoie de o prelucrare laborioasă. Dacă nu știm ce înseamnă „căutare moderată" sau „alternativă satisfăcătoare", atunci putem recurge la o altă abordare și anume putem examina numai alternativele care diferă puțin de una existentă. Vorbim în acest caz de o abordare incrementală. Acum scopul și mijloacele nu mai sînt separate apriori, ca în cazul analizei economice, scopul putînd fi ales corespunzător mijloacelor existente. De exemplu, o nouă tehnologie permite considerarea unui nou obiectiv, (se

Constantin Virgil NEGOIȚĂ

(Continuare în pag. 22)

[1]) Dicționar de Matematică și Cibernetică în economie (Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979)

[2]) P. Keen. The evolving concept of optimality, TIMS Studies in the Management Science 6 (1977)

PRIORITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA ȘI ÎN STRUCTURAREA EXPORTURILOR (II)

NIVELUL atins de industria românească, modernizarea acesteia ca urmare a promovării accelerate a progresului științifico-tehnice, pe de o parte, caracterul limitat al resurselor noastre de fonduri de investiții precum și al celor naturale, faptul că ramurile industriale prelucrătoare se bazează într-o mare măsură pe importul de materii prime și combustibili, pe de altă parte, ridică problema perfecționării în continuare a structurii producției de export și a exporturilor, stabilirea unor corelații cît mai judicioase între diferitele ramuri prelucrătoare și în cadrul acestora. Problemele care se ridică în această privință sînt foarte complexe necesitînd strategii care diferă nu numai de la o ramură la alta ci, uneori, chiar de la un produs la altul. Totuși, se impun atenției cîteva cerințe cu valabilitate mai largă.

Aceste strategii, care ele însele sînt permanent perfectibile, depind de o serie de factori cum sînt : **resursele de fonduri de investiții, cele de forță de muncă, cele naturale, nivelul existent al dezvoltării forțelor de producție, necesitatea dezvoltării echilibrate a economiei naționale și a asigurării și consolidării independenței naționale, dezvoltarea prioritară a ramurilor purtătoare de progres tehnic** capabile să asigure dinamismul unei eficiențe economice cît mai ridicate, condiție esențială pentru reproducția lărgită a forțelor de producție și pentru ridicarea nivelului de trai al populației. Factorii enumerați sînt influențați în mare măsură de contextul social-istoric, de conjunctura mondială în care se stabilesc strategiile dezvoltării, importanța lor variind în funcție de o serie de condiții interne și externe, economice, politice și tehnice, astfel că și proporțiile creșterii pe ansamblul economiei naționale și în cadrul acesteia, pe ramuri și subramuri economice se schimbă de la o perioadă la alta.

Factori cu caracter restrictiv : necesarul de investiții și resursele naturale

PÎNĂ LA ÎNCEPUTUL ultimului deceniu, în general, pe plan mondial, în condițiile ratei scăzute a dobînzilor și stabilității relative financiar-monetare resursele de capital nu prezentau o importanță hotărîtoare în luarea deciziilor de dezvoltare a ramurilor industriale. În același mod se punea și problema resurselor naturale, a materiilor prime, a combustibilului și a energiei, care se comercializau pe piața mondială la prețuri avantajoase pentru cumpărători.

Dar, în prezent, cînd rata dobînzilor a crescut considerabil și condițiile de creditare au devenit mai dificile, iar prețurile energiei, începînd cu cele ale petrolului, s-au ridicat foarte mult, problema resurselor de capital și a resurselor naturale, în structurarea ramurilor prelucrătoare a căpătat o cu totul altă importanță. În acest context și în industria noastră ar fi necesare, o serie de adaptări și ajustări structurale în funcție de acțiunea acestor doi factori restrictivi. Este vorba de analiza posibilităților de dezvoltare în ramurile și subramurile „mari consumatoare de capital", mai ales dacă acestea se bazează în mod hotărîtor și pe materii prime din import și sînt energofage urmărindu-se folosirea rațională a disponibilităților de fonduri de investiții, slăbirea încordării balanței comerciale și a celei de plăți, crearea unor disponibilități de fonduri necesare unor domenii de producție care valorifică eficient o serie de resurse naturale existente în țară.

Una dintre ramurile industriale considerată mare consumatoare de capital, dar care, beneficiind de prețurile scăzute ale materiilor prime și energiei, în special ale petrolului, a cunoscut pe plan mondial o puternică dezvoltare este și industria chimică. Situația este valabilă și în țara noastră, cu atît mai mult cu cît dispuneam de condiții favorabile, printre care o serie de resurse naturale pe care chimizarea putea să le valorifice în mod superior, unele tradiții interesante ale școlii românești de chimie, o situație de pionierat în petrochimie, etc., astfel încît investițiile în industria chimică și evident producția chimică au cunoscut ritmuri mai rapide de creștere decît cele pe ansamblul industriei. Aceasta face ca în prezent România să dispună de o puternică și modernă industrie chimică.

Odată cu declanșarea crizei energetice, cu creșterea exponențială, am putea spune, a prețului principalei materii prime și surse de energie a industriei chimice, — petrolul —, a început să se producă o schimbare fundamentală în optica asupra acestei ramuri. În acest context apare necesară, în perspectivă, o anumită reevaluare structurală și în ceea ce privește propria noastră industrie chimică. Rezervele existente în privința creșterii eficienței industriei chimice, a aportului ei la crearea resurselor necesare dezvoltării, la echilibrarea balanței de plăți, sînt evidențiate de mai multe aspecte, dar în primul rînd de faptul că deși în decursul ultimilor trei decenii industria chimică a beneficiat de investiții cu numai o cincime mai mici decît construcțiile de mașini, de exemplu, ea are totuși o pondere de cîteva ori mai mică în producția industrială și în exporturile totale ale țării, decît ramura menționată. Printre cauze este și faptul că o serie de produse chimice energofage, care nu asigură o valorificare superioară a resurselor, au deținut o pondere prea ridicată în exportul nostru, comparativ cu alte țări industriale. Situația a fost inversă în ceea ce privește ponderea unor produse chimice de mare valoare, care obțin prețuri de peste 2 000 dolari pe tona exportată. Aceasta a făcut ca în anul 1977 prețul mediu pe tona exportată de țara noastră să fie de două și chiar trei ori mai mic decît cel obținut de unele țări dezvoltate din punct de vedere industrial. Ca atare, în aceste condiții, o direcție principală de acțiune pentru creșterea contribuției chimiei la realizarea producției industriale și a exporturilor o constituie îmbunătățirea în continuare a structurii acestei ramuri.

Odată cu această perfecționare structurală, industria chimică, ramură care a beneficiat de un volum considerabil de investiții, care dispune de utilaje și tehnologii moderne, de un puternic aport al cercetării științifice proprii, va putea să contribuie mai mult la obținerea unei înalte eficiențe economice, îndeosebi în comerțul exterior.

Caracterul hotărîtor al științei, tehnicii și tehnologiei

EXPERIENȚA MONDIALĂ evidențiază faptul că bogăția națiunilor depinde nu numai de cantitatea bunurilor produse, ci și de gradul de prelucrare a materiilor prime care stau la baza acestora. La rîndul său, gradul de prelucrare este dependent de știința și tehnologia încorporate în produse. De asemenea, trebuie subliniat că în comerțul internațional, chiar în condițiile evoluțiilor conjuncturale sinuoase din ultimii ani, rămîne valabil faptul că produsele care încorporează știință, tehnică și tehnologii avansate rămîn cele care asigură o efi-

cientă ridicată și durabilă. Acest lucru este demonstrat și de **industria noastră constructoare de mașini, ramură de importanță-cheie în producția și exportul românesc.**

Faptul că în prezent țara noastră are o ramură constructoare de mașini, în general dezvoltată, constituie un succes remarcabil al politicii economice a partidului nostru. Profilul acestei ramuri, mai ales în condițiile conjuncturale nefavorabile de pe piața mondială, poate fi însă îmbunătățit, pentru a răspunde mai bine cerințelor promovării exportului, pentru a penetra și mai ales pentru a ne menține cu durabilitate și eficiența necesară pe piețele externe.

Unul dintre elementele care ar trebui avut mai mult în vedere în aprecierea eficienței producției și a exportului în domeniul construcțiilor de mașini îl constituie **raportul dintre valoarea adăugată și costul metalului brut în cadrul prețului obținut la desfacerea pe piața externă a unei tone de utilaje.** Față de 200—400 de dolari/tonă, sume între care se situează ponderea hotărîtoare a laminatelor din oțel comercializate pe piețele externe, prețul produselor realizate de construcția de mașini prezintă un evantai mult mai larg, care, în funcție de gradul de prelucrare și de tehnicitate al produselor, merge de la 700—800 de dolari pe tonă pînă la 100 000 de dolari pe tonă, ajungînd în domeniile de vîrf chiar la peste 300 000 de dolari pe tonă.

Avînd în vedere creșterea competitivității produselor românești din domeniul construcțiilor de mașini, apare necesară **concentrarea producției în sectoare puternice, care să poată face față concurenței aspre existente pe piața mondială.** Modernizarea acestei ramuri implică luarea în considerare a numeroși factori, a căror optimizare comportă, este adevărat, dificultăți imense, unii dintre ei avînd o acțiune contradictorie.

Desigur că o prioritate, mai ales pe termen lung, constă în **dezvoltarea mai accentuată a cercetării și producției în domenii ale tehnicii de vîrf, purtătoare de progres tehnic, prin care se asigură valorificarea superioară a metalului și a altor materiale precum și a manoperei, luarea în considerare, ca o constantă de durată, a cerinței economisirii energiei, combustibilului și a materiilor prime, a tendințelor cererii pe piața mondială, ca și conjugarea, pe cît posibil, a acestei cereri cu cea de pe piața internă.**

În ultima perioadă apare tot mai evident faptul că **omenirea se află în pragul unor opțiuni tehnologice foarte importante, care vor schimba sensibil tabloul lumii de astăzi în ceea ce privește dezvoltarea, organizarea și repartizarea mondială a producției și a schimburilor comerciale internaționale și aceste schimbări vizează, cu deosebire, construcțiile de mașini.** O nouă generație de ramuri industriale-motrice se va substitui treptat, după toate probabilitățile, celor care au antrenat creșterea economică în perioada de după război și chiar în ultimii ani. Între aceste domenii de viitor se înscriu, în primul rînd, **ramurile legate de electronică, automatizare, informatică, telecomunicații, ceea ce va influența puternic însăși natura activității economice, procesul de producție în industrie și servicii, în modelul de consum, ramuri care de pe acum constituie obiectul unei concurențe puternice.**

Ponderea acestor produse în importurile mondiale de mașini și utilaje deține deja circa un sfert și se va apropia de o treime la începutul celei de a doua jumătăți a acestui deceniu. Deocamdată, producția și consumul acestor produse sînt masiv concentrate în cîteva țări industriale : S.U.A., Japonia, Franța, R.F. Germania, Marea Britanie. Este de presupus că atît aria de producție cît și cea de consum a produselor menționate se vor lărgi treptat, dar concurența va deveni și mai severă; „noii veniți" pe piața acestor mărfuri vor avea de depășit un serios handicap față de cei care au acumulat un avans important.

Începuturile făcute în țara noastră, în sectoare ca cele menționate, produsele acestora deținînd 5—6% din exportul nostru de mașini și utilaje, pot constitui o bază de pornire pentru progrese notabile. Intensificarea eforturilor în ce privește calitatea pregătirii cadrelor, a folosirii raționale a investițiilor, ridicarea pe trepte calitativ superioare a acestor activități ar putea situa România, încă în cincinalul actual, dar mai ales în a doua parte a acestui deceniu și în deceniul următor, într-o poziție mult mai avantajoasă în diviziunea internațională a muncii.

Îmbunătățirea structurii exportului de mașini și utilaje necesită și alte preocupări, printre care **dezvoltarea prioritară a unor domenii puternice care își găsesc plasament atît pe piața internă, cît și pe cea externă.** Între acestea menționăm, în primul rînd, **producția de mașini agricole,** în care avem realizări notabile, dar care, în condițiile înfăptuirii noii revoluții agrare va trebui restructurată, diversificată și modernizată astfel încît să satisfacă cerințele tot mai mari ale pieței interne și să asigure competitivitatea pe oricare piață externă.

Un domeniu al construcțiilor de mașini în care datorită diversificării considerabile sortimentale a cererii are loc o adîncire permanentă a diviziunii internaționale a muncii, a specializării și cooperării în producție este cel al **mașinilor unelte.** În prezent se disting cca. 15 grupe tehnologice de mașini unelte, fiecare dintre ele cuprinzînd peste 10 tipuri care, la rîndul lor, se deosebesc după nivelul automatizării, clasa de precizie, parametrii produselor prelucrate etc. **Progresul științific tehnic contemporan a contribuit la adîncirea specializării internaționale și la promovarea unor forme noi de colaborare internațională.** Au apărut și s-au dezvoltat piețele liniilor de mașini unelte automate, cu comandă program, speciale și specializate, mașini unelte cu prelucrare electrofizică și electrochimică, prese multipoziționale etc. Adîncirea interdependențelor și creșterea schimburilor de mașini unelte atinge în țări industriale ca R.F. Germania, Elveția, Franța, Anglia niveluri foarte ridicate, exportul deținînd în totalul producției acestor țări ponderi de 60—80%. Acestei diversificări a producției îi corespunde și o puternică diferențiere a prețurilor pe unitatea de produs. Astfel, prețurile pe tona de strunguri cu comandă program sînt de 4—5 ori mai ridicate decît la strungurile paralele. Este necesar deci să ne intensificăm eforturile către dezvoltarea producției de export în domeniul mașinilor unelte care se înscriu pe linia cerințelor prezente și viitoare ale progresului științific-tehnic.

Asemenea tendințe se întîlnesc și la alte grupe de mașini și utilaje în care ne-am afirmat de o perioadă relativ îndelungată ca exportatori ca, de pildă, utilajul petrolier, cel rutier, material rulant de cale ferată etc. Astfel, prețurile la vagoanele de pasageri sînt de regulă de peste 3 ori mai ridicate decît la cele de mărfuri, Totuși, țări industriale dezvoltate care exportă vagoane de pasageri continuă să exporte și cantități însemnate de vagoane de mărfuri. Dar și în acest domeniu se confirmă că **menținerea competitivității pe piețele externe este condiționată în mod hotărîtor de promovarea progresului tehnic.** Astfel, se reduce greutatea vagoanelor prin folosirea oțelurilor aliate, a aliajelor din aluminiu, a maselor plastice de calitate superioară. În construcția vagoanelor de mărfuri se trece rapid la utilizarea rulmenților, la înzestrarea lor cu mecanisme și instalații care măresc foarte mult viteza operațiunilor de încărcare descărcare, pereți și acoperișuri glisante, vagoane specializate, adecvate diferitelor mărfuri etc. Este deci necesară intensificarea unor asemenea preocupări și în industria noastră cu atît mai mult cu cît sîntem unul dintre marii exportatori ai lumii de vagoane de mărfuri. În anul 1979 exportul românesc de vagoane de mărfuri și cisterne pentru linii magistrale s-a ridicat la 6 973 bucăți. Spre comparație menționăm că în 1978 exportul de vagoane de mărfuri al Franței a fost de 3 172 buc., al R.F. Germania — 1 737, al S.U.A. — 368 buc., al Japoniei — 475 buc., al Angliei — 219 buc.

Pe termen scurt se impune deci necesitatea modernizării, cît mai rapide, a ramurilor constructoare de mașini în care ne-am afirmat ca mari exportatori, iar pe termen lung intensificarea eforturilor pentru accelerarea dezvoltării unor domenii de înaltă concentrație tehnică și tehnologică care asigură valorificarea realmente superioară a resurselor de materii prime, energie, precum și a forței de muncă. Evident că asemenea măsuri necesită un management eficient, o valorificare deplină a potențialului uman, îndeosebi tehnico-inginerese și economic angrenat în ramurile noastre industriale prelucrătoare, între care construcțiile de mașini dețin locul central.

prof. dr. Alexandru PUIU
Academia de Studii Economice București

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă actuală (I)

LICHIDAREA colonialismului în Mozambic şi Angola pe calea luptei armate a popoarelor pentru independenţă, continuarea acestei lupte şi victoria din 1980 a poporului din Zimbabwe, dezvoltarea de sine stătătoare a acestor noi state, opţiunea lor pentru calea socialistă de dezvoltare, precum şi amplificarea luptei poporului din Namibia pentru obţinerea independenţei sînt fapte care atestă descompunerea inevitabilă a vestigiilor colonialismului şi în această zonă a Africii, considerată, pe vremea lui Cecile Rhodes, drept „Imperiul austral al Angliei". În contextul acestor condiţii externe, Africa de Sud – Azania de odinioară – „afectată de criza economică, pradă grevelor şi revoltelor care izbucnesc sporadic"[1]) se află astăzi în faţa perspectivei de cădere a ultimelor vestigii ale vechiului colonialism nu numai în Namibia, dar şi pe propriul său teritoriu, prin amploarea tot mai mare a luptei împotriva apartheidului. Se creează, astfel, premisele pentru lichidarea colonialismului pe întreg teritoriul Africii.

În aceste condiţii apare explicabilă preocuparea popoarelor pentru problematica social-economică şi politică a colţului sudic al Africii australe, cu atît mai mult cu cît regimul sud-african, prin acţiunile sale, desfide hotărîrile O.N.U., încercînd să se opună în această zonă mersului înainte al popoarelor spre libertate şi progres.

Şi în planul cercetărilor de specialitate din continentul negru sau cel european, în ultimii ani interesul pentru această problematică se concretizează printr-un număr crescînd de studii şi articole ce-şi propun să evidenţieze variate aspecte ale economiei sud-africane cum sînt : geneza capitalismului în această ţară, caracterul acestei economii, specificul raporturilor sociale, al regimului politic actual, perspectivele luptei împotriva apartheidului etc. Intensificarea acestor preocupări a condus la o detaşare treptată a problemelor specificului sud-african din contextul afro-austral, odată cu mutarea centrului luptei anticolonialiste africane tot mai spre sud. Pe de altă parte, aceste noi studii au permis cercetării trecerea de la o abordare globalistă, de tip sincronic, a economiei sud-africane, la o analiză tot mai diferenţiată, mai realistă a acestor realităţi. Într-adevăr, în deceniile anterioare, specificul economiei sud-africane – în pofida unor diferenţe notabile economice şi politice – era frecvent asimilat ca fiind asemănător celorlalte foste colonii ale Marii Britanii din imperiul afro-austral, tendinţă căreia i se ataşau chiar buni cercetători ai problemei coloniale, ca de pildă Jacques Arnault[2]). Alteori, în aceeaşi manieră de tip sincronic, acest specific sud-african era identificat cu formele de menţinere a poziţiilor colonialiştilor străini pe seama majorităţii autohtone, forme de tipul **juntelor militare"[3])** din America Latină, aşa cum aprecia Marion Mushkat în 1972, deşi aceste junte fuseseră departe de promovarea aidoma a principiilor „apartheidului" pe plan social şi economic. În contextul metodologiei noilor cercetări din literatura actuală anticolonialistă africană (dar şi din vechea metropolă engleză), referitoare la specificul dezvoltării economiei sud-africane, se impun prioritar cel puţin cîteva constatări.

1) Menţinerea unor abordări de tip sincronic, similare metodologiei anticolonialiste din literatura sud-americană, se realizează acum într-o manieră adaptată specificului concret-istoric local. Astfel, utilizarea unor concepte derivate din teoria „economiei periferice" şi a „capitalismului dependent" se face astăzi mult mai nuanţat prin intermediul unor dezvoltări şi completări ale autorilor africani, apelîndu-se, de exemplu, la conceptele teoriei „capitalismului periferic" a lui Samir Amin. Aceasta conduce la unele concluzii pozitive, fertile pentru înţelegerea specificului dezvoltării economiei sud-africane, dacă nu sînt folosite în mod exclusiv.

2) Tot mai mulţi autori înţeleg necesitatea sublinierii dimensiunilor esenţiale socio-economice şi politice, imperativul folosirii conceptelor marxiste – formaţiune social-economică, relaţii de producţie etc. – şi a unei metodologii materialist-dialectice, pentru caracterizarea ştiinţifică a economiei sud-africane (chiar dacă în cadrul unei asemenea tendinţe revigorizante se amestecă adesea eclectic şi alte influenţe din literatura anticolonialistă, inclusiv conceptele „periferice").

În cadrul primei tendinţe menţionate, cercetătorii care îşi propun să caracterizeze economia sud-africană juxtapunînd conceptele centru-periferie stabilite de R. Prebisch în anii '50–'60, constată, de obicei, absenţa trăsăturilor specifice economiei periferice pentru ansamblul acestei ţări (caracterizată de FMI ca situîndu-se printre ţările exportatoare de produse primare totuşi). Ei observă însă angrenarea economiei sud-africane în cadrul unor raporturi centru-periferie – care reprezintă, de fapt, un eufemism pentru relaţiile de tip (neo) colonial – fie faţă de alte ţări, fie faţă de o parte a propriei sale populaţii.

Întreprinzînd o asemenea analiză, Samir Amin constată următoarele patru caracteristici ale economiei R.S.A. : a) „În primul rînd, producţia Africii de Sud este ca-

---

FIŞE

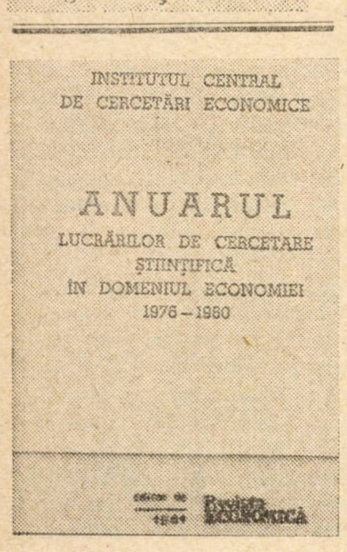

● *Publicarea* „Anuarului lucrărilor de cercetare ştiinţifică în domeniul economiei 1976–1980" *sub egida* Institutului central de cercetări economice, *prima lucrare de acest gen în peisajul literaturii economice româneşti, depăşeşte prin semnificaţiile sale scopul strict documentar căreia îi este destinat. După cum subliniază prof. univ. dr.* Ioan V. Totu *în cuvîntul introductiv, înmănuncherea, între coperţile unui volum, a tuturor lucrărilor cu caracter ştiinţific, elaborate de cercetători, cadre didactice şi alţi specialişti în domeniul economiei în decurs de un cincinal – peste 170 de teme de studiu înscrise în planul naţional unic, 113 cărţi tipărite şi 165 de caiete de studiu – reprezintă o ilustrare fidelă a implicării cercetării economice în rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.*

Acest act editorial oferă deopotrivă prilejul evidenţierii ariei tematice largi, a diversităţii şi profunzimii cercetărilor întreprinse sub coordonarea Institutului central de cercetări economice. Alcătuit prin gruparea lucrărilor apărute în fiecare din cei cinci ani ai perioadei în cîteva secţiuni tematice – lucrări elaborate în cadrul planului de cercetare a Institutului central de cercetări economice ; asistenţa de specialitate acordată unităţilor socialiste ; cărţi ; buletine ştiinţifice, caiete de studii ; sesiuni ştiinţifice, colocvii, simpozioane – Anuarul reprezintă un instrument de lucru util fiecărui economist.

Evaluarea resurselor naturale

● *Raportul economie-mediu natural nu surprinde numai necesitatea, deosebit de pregnantă în momentul actual, a prevenirii poluării. Într-un sens mult mai profund, opinează* M. Kolojanov *în articolul* Ikonomiceska otenka na privodite resursi i usivîrşenstvuranie na soţialisticeskoto privodopolzuvane *(Evaluarea economică a resurselor naturale şi perfecţionarea modului socialist de utilizare a naturii), publicat în numărul 9/1980 al revistei bulgare* IKONOMICESKA MISL, *acest raport vizează valorificarea cît mai eficientă a resurselor naturale naţionale, proces care îmbracă forme specifice în condiţiile economiei socialiste. Un rol important revine în această perspectivă sistemului de preţuri practicat în economie. Astfel, afirmă M.K., preţurile ce se stabilesc la resursele indigene trebuie să exprime fidel cîteva elemente fundamentale : a) raportul între valoarea resurselor proprii şi evoluţia preţurilor la aceste materii prime practicate pe plan mondial, într-un orizont larg de timp. b) determinarea, la nivelul economiei naţionale, a unui nivel al preţurilor în funcţie de calitatea zăcămintelor care să asigure rentabilitate şi să susţină interesul pentru acele resurse situate în condiţii grele de exploatare sau cu conţinut redus de substanţe utile. O atare optică, afirmă M.K., ar constitui o premisă importantă în procesul de modelare a structurii economiei naţionale prin dezvoltarea acelor ramuri pentru care se pot asigura, pe plan intern, resurse naturale; resurse care, prin faptul că se află în ţară, nu trebuie considerate mai ieftine, ci o bogăţie a cărui cuantum sporeşte neîncetat pe măsura impuţinării resurselor planetare.*

racterizată printr-o fuziune a intereselor monopolurilor străine (americane, japoneze, vest-europene și sud-africane"[4]). Economistul egiptean relevă însă că cele 30% din investițiile americane din Africa sînt orientate nu spre industria minieră sud-africană, ca în cazul economiilor de tip periferic, ci în industria de prelucrare (în proporție de circa 95%). Observația sa este judicioasă, întrucît în 1980 ponderea industriei de prelucrare a acestei țări în formarea de produs brut era deja de 23%, în timp ce aportul industriei extractive era de numai 11%, deși e foarte adevărat că în extracția unor materii prime[5]) (crom, nichel, vanadiu, aur, antimoniu), Africa de Sud ocupă locul întîi în lume, iar în ce privește uraniul, diamantele deține locul trei. În urmă cu numai 5 ani, ponderea acestor industrii era egală, în prezent însă ea s-a schimbat net în favoarea industriei prelucrătoare – industrie ce se dovedește a fi cea mai dinamică.

b) In Africa de Sud „capitalul local este un partener egal – chiar dacă e ceva mai slab – în timp ce în economiile de tip periferic el este compradorizat. Capitalul străin, în opinia lui S. Amin, a fost constrîns să participe, împreună cu capitalul local, la punerea în funcțiune a unei structuri economice autocentrate integrate și nu a unei structuri extravertite ca în alte țări periferice... ca urmare a efectului hegemoniei politice a burgheziei locale (și a statului acesteia)"[6]). Capitalul local sud-african, după cum se știe, și-a bazat ascensiunea pe specializarea inițială în vînzarea unor materii prime – aurul, diamantele – care au scăpat în general de foarfecele prețurilor, de efectele crizelor și războiului.

c) O altă caracteristică a economiei sud-africane o constituie, după S. Amin, existența unei strategii colective de exploatare „prin intermediul statului ca partener egal cu monopolurile străine" și printr-o „alianță de tip reformist între capitalul de stat și o fracțiune a personalului beneficiară a politicii de apartheid". Reluînd, de fapt, concluziile sale anterioare, S. Amin se apropie de o caracteristică esențială a acestei economii : politica de apartheid, ca pîrghie rasială de bază a exploatării maselor muncitoare autohtone.

d) În fine, expansionismul extern completează, de asemenea, după cum subliniază cercetătorul amintit, caracteristicile economiei și politicii regimului sud-african.

Deci nici slăbiciunea investițiilor monopolurilor în afara sectoarelor de export primar, nici compradorizarea capitalului indigen, nici slăbiciunea sectorului de stat, sau absența expansionismului – trăsături specifice economiei periferice – nu sînt caracteristice pentru Africa de Sud. De aici, autorul deduce nu numai inexistența unei economii capitaliste înapoiate, periferice, ci și tendința economiei sud-africane de a se constitui ca un centru în raport cu economiile realmente periferice ale celorlalte state din restul Africii australe, concluzie ce evidențiază unele tendințe reale ale economiei, dar mai ales ale politicii regimului sud-african.

Ducînd mai departe, în plan intern, analiza economiei sud-africane – prin utilizarea unor criterii mai complexe, derivate din metodologia marxistă, dar nepărăsind complet nici instrumentarul bipolar al teoriei economiei periferice – cercetătorul englez Harold Wolpe pune în evidență existența unor relații centru-periferie pe plan intern, mai întîi în plan politic prin „fragmentarea Africii de Sud în mai multe state separate" – bantustanele – dar și între economia modernă (a industriei din marile orașe) și economia agrară înapoiată a bantustanelor. El surprinde o asemenea relație nu numai la nivelul forțelor de producție, ci și în ce privește utilizarea forței de muncă. „Exportul de șomeri la periferie (în bantustane – n.n.) nu rezolvă problema", arată H. Wolpe. El evidențiază, cu acest prilej, și o altă trăsătură a economiei și a regimului sud-african : starea lor de criză, concretizată prin „faptul că actualmente este subutilizată capacitatea industriei", că pe plan politic „se impun constrîngeri considerabile tentativelor proclamate de a se introduce reforme"[7]).

Desigur, caracterul segregat, profund inegal al dezvoltării Africii de Sud (ca urmare a aplicării apartheidului din 1910, odată cu înființarea statului și apoi, din 1948, din momentul generalizării acestui principiu rasist în politica și economia sud-africană) se pretează la utilizarea conceptelor bipolare centru-periferie. Însă numai utilizarea concomitentă a unor criterii complexe economice și politice, ca și o viziune sistemică asupra ansamblului orînduirii acestei țări permit o caracterizare atotcuprinzătoare a societății sud-africane și pot duce la sesizarea mai clară a influenței nefaste a factorilor politici – legați de principiile segregației rasiale – pe care acestea o exercită asupra dezvoltării economico-sociale. Din acest punct de vedere, demersul teoretic al lui H. Wolpe, care uzează de un instrumentar metodologic ce depășește cadrul obișnuit al conceptelor centru-periferie, este evident mai fertil, iar incriminarea apartheidului, ca factor anacronic de regres, mai explicită.

dr. Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

---

[1]) Alain Cournanel, Capitalisme et la lutte des classes en Afrique Australe. Revue Tiers-Monde, Tome XX, nr. 77, janviers — mars 1979, p. 5

[2]) J. Arnault, Procesul colonialismului, E.P., 1960

[3]) Marion Mushkat, Le pesimisme dans l'etude de problème africaine est-il justifié ? Third World Future Research Conference Bucharest 1972

[4]) Samir Amin : Perspectives de l'Afrique Australe. Revue Tiers-Monde, Tome XX, nr. 77, janvier — mars, 1979, p. 25

[5]) Vezi : Țările lumii. Africa, în Probleme internaționale. Ed. politică, 1980, p. 414

[6]) S. Amin, Op. cit. p. 25

[7]) Harold Wolpe : L'Afrique du Sud ; mod de production, force du travail et armee de reserve. Revue Tiers-Monde, nr. 77/1979, p. 168

Învățămîntul superior în Africa

● *Universitățile africane din statele independente se află în pragul unor profunde restructurări. Potrivit opiniei exprimate de* Alexander Kwapong, *vicepreședinte al Universității Națiunilor Unite, în articolul „Academic Africa adapts" publicat de revista* „DEVELOPMENT FORUM", *în numărul său din martie a.c., aceste căutări sînt determinate de necesitatea sporirii contribuției instituțiilor de învățămînt superior la susținerea procesului de dezvoltare a acestor țări. Organizate, de cele mai multe ori, după modelul pe care îl oferă țările industrializate, universitățile africane evidențiază, în această etapă marcată puternic de criza economică mondială, o serie de disfuncționalități. Între acestea, A.K. amintește distanța care separă mediile universitare de cerințele concrete ale dezvoltării, menținerea și perpetuarea unui sistem educațional dual, specific epocii coloniale, în care sînt opuse artificial modul de viață rural și cel urban ; formarea de cadre tehnice cu o insuficientă pregătire culturală etc. Necesitatea articulării eficiente a învățămîntului superior cu obiectivele strategice de politică economică și socială impun definirea cuprinzătoare a statutului universității în contextul socio-cultural al țărilor africane. În această perspectivă, subliniază autorul, se vădește util ca instituțele de învățămînt superior să fie dotate cu mijloace puternice de investigație științifică urmînd ca, la rîndul său, activitatea de cercetare să fie orientată spre soluționarea problemelor stringente ale dezvoltării. Totodată, va crește rolul instituțiilor de învățămînt superior în crearea unității culturale a fiecărui stat african, în participarea acestora la circuitul mondial de valori.*

Probleme energetice în dezbaterea specialiștilor

● *Sub egida Asociației Române de Marketing, cu participarea Academiei de Studii Economice, a unor ministere economice și instituții de specialitate, recent a fost organizat în Capitală un simpozion sub genericul „Conservarea energiei și cooperarea internațională". La dezbateri au participat, alături de cercetători, cadre didactice din învățămîntul superior, ingineri și economiști din unitățile economice românești și specialiștii de peste hotare. Comunicările, grupate tematic în patru secțiuni, au abordat cîteva domenii de mare actualitate ale asigurării și utilizării superioare a energiei în actuala conjunctură economică : a) conservarea energiei în procese de transformare energetică (microelectronica și conservarea energiei, utilizarea pompelor de căldură, procese și perspective în transferul de căldură etc.), b) conservarea energiei în procese de consum final (conservarea energiei în domeniul iluminatului electric, în transporturi, în agricultură și industria alimentară), c) problematica energiei în relațiile internaționale (transferul de tehnologie și cooperarea în domeniul conservării energiei, relații financiare internaționale în domeniul energiei), d) probleme economice și sociale ale conservării energiei.*

FIȘE

● *Posibilitățile pe care știința le oferă pentru găsirea unor soluții practice, eficiente problemelor legate de asigurarea energiei și gospodărirea ei rațională, adaptarea tehnologiilor la cerințele din acest domeniu au constituit tematica celei de-a II-a ediții a simpozionului „Știința modernă și energia", desfășurat la Cluj-Napoca (26–28 martie a.c.), din inițiativa laboratorului pentru energie al Comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor, cu sprijinul unor instituții științifice și de învățămînt din localitate. Comunicările prezentate și dezbaterile ce au avut loc cu acest prilej au acoperit un registru tematic bogat : posibilități de utilizare a noilor surse de energie și a purtătorilor energetici ; probleme prioritare ale transportului, stocării și distribuției ; conservarea energiei prin generalizarea unor procese tehnologice cu consumuri reduse etc.*

OPTIM, OPTIMALITATE, OPTIMIZARE

(Urmare din pag. 17)

sesizează o nouă oportunitate, nebănuită anterior din lipsă de informații). Această abordare este remedială și luarea deciziei înseamnă deplasarea de la obiectivele predeterminate către obiective nou determinate. Este vorba de o mișcare conform unei structuri de ordine, la fel ca în cazul alegerii alternativei „satisfăcătoare".

Decizii multicriteriale

PÎNĂ ACUM optimalitatea a caracterizat fie soluția unei probleme, fie procedeul de găsire a soluției, problema fiind definită, însă, doar cu un singur criteriu de optim. În realitate, adică în practica de toate zilele, decizia se ia în funcție de mai multe criterii, trebuie să țină seama de mai multe puncte de vedere. Cele mai multe eforturi pentru elaborarea unor metodologii de optimizare multicriterială au la bază presupunerea că optimalitatea este definită de un proces de învățare. Ele presupun o interacțiune cu decidentul, îl ajută să își clarifice presupunerile și preferințele și astfel să reducă volumul de prelucrări a informațiilor necesare pentru luarea unei decizii. Aici optimizarea înseamnă minimizare a distanței dintre „posibil" și „ideal", unde ideal înseamnă satisfacerea simultană a tuturor dorințelor de optim considerînd separat fiecare criteriu. Este evident că pentru criterii conflictuale, satisfacerea maximală a tuturora nu este posibilă. Convergența către o soluție este însă ușurată, avînd ca reper punctul „ideal". Cercetări recente au sugerat folosirea „soluției ideale" ca bază de generare a alternativelor de evaluare. Soluția ideală este o soluție inaccesibilă care poate fi însă definită. Scopul deciziei multicriteriale este să se ajungă cît mai aproape cu putință de acest ideal. „Bun" în acest caz este „aproape de ideal". Interesant de notat că în acest mod de a pune problema, soluția ei depinde mai puțin de formularea inițială. Modelul de optimizare se rezumă, în acest caz, numai la o metodologie care ajută pe decident. Rolul „analistului" nu mai este să facă prescripții „din afara" sistemului.

Atunci cînd optimalitatea era legată de alegere, axioma alegerii permitea analistului să dea soluții. Atunci cînd optimalitatea este indusă de învățare, nu există o soluție independentă de evaluările decidentului. În domeniul tehnic optimalitatea este o consecință a unei alegeri. În domeniul managementului alegerea este lăsată pe seama omului și optimalitatea este o caracteristică a procesului de decizie, nu a unei soluții. „Analistul" oferă o metodologie de sprijin și nu o soluție. Se întîmplă în felul acesta un fapt interesant : modelul de optimizare nu mai are valoare în sine, nu se mai transformă neapărat într-un pachet de programe care poate fi utilizat în mod mecanic, el apare numai atunci cînd este implementat. Logica alegerii devine secundară față de metodele de învățare. În cazul metodelor de alegere, incapacitatea decidentului de a furniza informații făcea imposibilă aplicarea modelului. În cazul metodelor interactive informația primită de la decident este minimă. Fără să presupună o analiză simplistă (efortul de calcul rămîne mare), modelele interactive simplifică sarcina decidenților.

Optim și echilibru în teoria sistemelor umane

ȘI ÎN CAZUL teoriei sistemelor, problema găsirii optimului intern nu trebuie confundată cu problema determinării optimului extern. În problema găsirii optimului, evoluția unui sistem este investigată pentru a afla „cea mai bună" stare a sistemului, așa cum rezultă din legile sale interne. În problemele de optimizare evoluția sistemului era ghidată pentru ca aceasta să atingă „cea mai bună" stare din punctul de vedere al unui decident subiectiv. Deosebirea este fundamentală și a condus la discipline diferite. În studiul dinamicii sistemelor libere se vorbește de echilibru și stabilitate. În studiul dinamicii sistemelor conduse se vorbește de controlabilitate și observabilitate.

Problemele de optim au fost studiate mai ales în legătură cu sistemele conduse, optimul fiind definit de un decident din afara sistemului condus, funcția de performanță fiind o formulare a dorinței decidentului extern. Conform acestei formulări, se specifică cum ar trebui să se miște sistemul condus, astfel ca decidentul extern să aprecieze mișcarea ca fiind „bună". Se pun probleme de optim însă și în cazul sistemelor libere. Aflarea punctelor de echilibru, a atractorilor față de care se raportează mișcările intră în categoria problemelor de găsire a optimului natural. Cercetări recente în domeniul dinamicii sistemelor libere au pus în evidență legi de comportare discontinuă. Drumul spre optim se face și prin salt. Alte cercetări, în curs, în domeniul sistemelor variabile în timp, arată că se poate vorbi de optim și în structuri complexe, de exemplu în toposuri (categorii care internalizează logica intuiționistă). Noțiunea de optim se păstrează și în acest caz.

Optimalitatea prin învățare poate fi studiată în cadrul teoriei sistemelor libere. Avem de-a face cu găsirea optimului natural. Cînd vorbim de optimalitate indusă prin învățare, înțelegem optimalitate căpătată datorită apropierii de un punct de echilibru, care nu este impus de decident, ci rezultă în mod obiectiv datorită existenței unei structuri de ordine a mulțimii criteriilor de evaluare indusă la rîndul ei de structura de ordine a unei singure evaluări[3]). Problema centrală a conducerii sistemelor umane este deplasarea spre un punct de echilibru, spre optimul natural. Existența unei structuri de ordine pe mulțimea criteriilor înseamnă existența unor constante echivalente cu punctele ideale cu care se operează acum în teoria deciziei (optimizarea) multicriterială. S-a observat de foarte multă vreme că atunci cînd se încearcă forțarea unui sistem uman apare invariabil fenomenul de alienare. Neamestecul în treburi interne sau suveranitatea sînt concepte care își găsesc cu ușurință locul în teoria sistemelor libere. Dihotomia sistem liber — sistem condus părea pînă nu demult că sincronizează — cu sistem uman — natură. Adaptarea conceptului unic de profit de către analiza economică tradițională a condus la o abordare reducționistă bazată pe considerarea inepuizabilității resurselor. Considerarea profitului ca un unic criteriu de optimizare cu care s-a aplicat în mod simplist axioma alegerii raționale a condus la apariția problemei poluării, a cursei înarmărilor, a societății de consum și în ultimă instanță la alienare.

Există acum și încercări de reconsiderare a analizei economice în sensul de a trece de la conceptul de optimizare definit ca determinarea unei dinamici dorite la cel de optimizare definită ca aflare a optimului intern. Încercarea este furnizată, de exemplu, de tentativele pentru instaurarea unei noi ordini economice sau de luarea în considerare în cadrul analizei economice a legilor mediului fizic în care are loc procesul economic. Astfel, legea entropiei, conform căreia transformările de energie au loc numai într-un sens, pare să impună reconsiderări în economia politică.[4]) Nu trebuie aduse multe argumente pentru a demonstra că actuala criză energetică a schimbat multe din prognozele rezultate din aprecierea optimistă a unor încercări anterioare de optimizare. Această experiență trebuie avută în vedere atît pentru viitoare evaluări, cît mai ales pentru viitoare încercări de optimizare bazate pe criterii externe.

Din cele arătate pînă acum se poate vedea că problema optimizării nu se confundă cu problema optimalității și că nu există tehnici de optimizare universal valide. Există însă multe motive pentru prudență în aplicarea lor. Tehnicile de optimizare bazate pe criterii externe se sprijină pe o axiomă care nu presupune deloc acest caracter extern. Ea a părut evidentă matematicienilor deoarece corespundea axiomei de găsire a optimului natural din geometrie. Procesul de decizie însă pleacă de la alte criterii interne care se definesc prin minimizarea distanței dintre posibil și ideal. Un criteriu intern este un fapt observat. Ar trebui deci clarificat ce este o axiomă și ce este un fapt. Axioma este o afirmație nedemonstrată, considerată evidentă. Admiterea unei axiome are implicații profunde asupra tuturor raționamentelor care se bazează pe ea și de aceea se impune cunoașterea limitelor de aplicabilitate ale presupunerilor. Mult timp știința optimizării a ignorat acest deziderat, generalizînd concepte specializate, generate de aplicarea axiomei alegerii în cazul criteriilor externe. Rezultatul a fost teribil. Eforturile de a impune modelele de alegere au generat un sentiment de respingere. Conceptul de optimalitate redus la cel definit de tradiția normativă este necorespunzător pentru o știință a conducerii societății unde decizia este multicriterială.

[3]) C. V. Negoita, Pullback versus Feedback, Human Systems Management, 1 (1980)
[4]) J. Rifkin, Entropy (Viking Press, New York, 1980) (postfață semnată de N. Georgescu-Roegen)

14

CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI — SCOP SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN SOCIALISM, existența proprietății obștești asupra mijloacelor de producție, excluzînd exploatarea omului de către om și presupunînd participarea tuturor celor ce muncesc la viața socială, face ca întreaga dezvoltare a producției materiale să fie subordonată, în mod obiectiv, țelului suprem al societății socialiste — ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc, crearea unei noi calități a vieții.

„Orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului, tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste".**[1])

Dezvoltarea economică — temelia ridicării bunăstării oamenilor muncii

EXISTENȚA SOCIETĂȚII OMENEȘTI presupune în mod necesar consumul și, ca urmare, producția neîntreruptă a bunurilor materiale. Ca faze ale reproducției sociale, **producția, repartiția, schimbul și consumul** sînt indisolubil legate între ele, influențîndu-se reciproc. În cadrul acestor interdependențe **corelația** producție-consum joacă un rol primordial. Referindu-se la legătura dintre aceste faze ale reproducției K. Marx sublinia că **fără producție nu există consum, dar nici fără consum nu există producție deoarece în acest caz producția ar fi lipsită de scop.**

Întrucît producția bunurilor materiale are loc în cadrul unor relații sociale istoricește determinate, la baza cărora stă o formă sau alta de proprietate asupra mijloacelor de producție, legătura dintre producție și consum se realizează diferit de la o orînduire socială la alta.

În **socialism**, unde producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției, însușirea produselor muncii corespunde caracterului social al producției, iar scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale este ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual se poate înfăptui însă numai prin creșterea susținută a forțelor de producție, a venitului național, prin dezvoltarea rapidă a producției industriale și agricole, prin sporirea eficienței întregii activități economice. Alocarea unei părți importante din venitul național pentru fodul de dezvoltare economico-socială, concomitent cu utilizarea lui eficientă, asigură realizarea unui ritm susținut al reproducției socialiste lărgite, creșterea fondului de consum.

Totodată, unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii, în calitatea lor de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, pentru creșterea productivității muncii, gospodărirea cu înalt simț de răspundere a materiilor prime, materialelor și energiei, îndeplinirea integrală a indicatorilor de plan și, în mod deosebit, a producției nete și a producției fizice, asigură sporirea contribuției factorilor calitativi la creșterea venitului național pe locuitor și, pe această bază, ridicarea continuă a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții materiale și spirituale a întregului popor.

Prin **nivel de trai înțelegem gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale dezvoltării forțelor de producție, ale producției sociale.** Bunăstarea se referă atît la laturile **cantitative** ale consumului populației, cît și la laturile **calitative** ale vieții materiale și spirituale ale acesteia, la ansamblul condițiilor economice și social-politice care asigură afirmarea și înflorirea personalității umane.

Pentru caracterizarea nivelului de trai se folosește un sistem de indicatori, printre cei mai importanți fiind următorii :

1) **Indicatorii veniturilor nominale ale oamenilor muncii** ; retribuția nominală netă ; veniturile nominale totale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăria personală, pe o persoană activă ; veniturile provenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii ; premii acordate în cursul anului.

2) **Indicatorii veniturilor reale ale populației** ; retribuția reală*) ; veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile populației, pe o persoană activă ; retribuția socială de care beneficiază oamenii muncii din fondurile destinate pentru învățămînt, ocrotirea sănătății, pensii, alocații de stat pentru copii, ajutoare familiale, îndemnizații pentru incapacitate de muncă, fonduri pentru întreținerea creșelor, grădinițelor, căminelor de nefamiliști, cantinelor restaurant, precum și pentru alte nevoi cu caracter social-cultural ; veniturile provenite din fondurile destinate acoperirii cheltuielilor pentru acțiunile și investițiile sociale cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli ale fiecărei întreprinderi ; veniturile reale totale ale populației**).

3) **Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor** ; consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor ; numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori ; suprafața comercială ce revine la 1 000 de locuitori ; numărul locuitorilor ce revin la un medic ; suprafața locuibilă pe o familie etc.

4) **Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii** ; durata medie a vieții ; accesibilitatea populației la asistență medicală ; starea de sănătate a populației ; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

5) **Indicatorii privind condițiile de muncă, de odihnă și dezvoltare multilaterală a membrilor societății** ; gradul de ocupare într-o activitate economico-socială utilă ; **condițiile** de odihnă și recreere ale oamenilor muncii etc.

6) **Indicatorii stării generale a mediului natural** ; gradul de puritate a aerului, solului și apei.

Nivelul de trai este o categorie economică cu un conținut istoric și de clasă. Caracterizarea lui presupune luarea în considerație a gradului de dezvoltare a forțelor de producție și a caracterului relațiilor de producție existente în societate. Gradul de satisfacere a nevoilor membrilor societății este determinat de mărimea și structura avuției naționale, de dinamica și nivelul produsului social și venitului național pe locuitor, de creșterea productivității muncii sociale, calitatea și diversitatea bunurilor de consum create și a serviciilor prestate etc.

Fondul de consum individual și fondul de consum social

CA URMARE a distribuirii și redistribuirii venitului național, se formează veniturile statului, unităților socialiste și oamenilor muncii care sînt folosite pentru consum și acumulare. De aceea, potrivit destinației lor, veniturile finale se grupează în două mari categorii : **fondul de consum și fondul de acumulare** (dezvoltare). Fondul de consum reprezintă partea din venitul

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 18

*) Masa de bunuri materiale și servicii care pot fi obținute pe baza retribuției nominale în funcție de nivelul prețurilor și tarifelor

**) Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor pe care populația le obține pe baza veniturilor provenite după muncă și a fondurilor sociale de consum

național destinată asigurării veniturilor individuale realizate de membrii societății pe baza muncii prestate precum și pentru acoperirea cheltuielilor pe care le face societatea în vederea satisfacerii nevoilor întregii populații. În raport cu modul de satisfacere a necesităților membrilor societății, consumul neproductiv se împarte în **consum individual și consum social.** Cel individual se referă la utilizarea de către populație a bunurilor alimentare, nealimentare și a serviciilor, iar cel social la satisfacerea unor necesități generale ale membrilor societății. Sursa consumului neproductiv o constituie fondul de consum cu cele două componente ale sale : **fondul de consum individual și fondul de consum social.**

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii direct sub forma retribuțiilor și a veniturilor membrilor cooperatori în conformitate cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate, a participării la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii, cu activitatea depusă și cu vechimea în unitatea respectivă.

Fondul de consum social revine membrilor societății sub forma retribuției sociale de care beneficiază oamenii muncii din fondurile de la bugetul de stat și sub forma fondurilor sociale proprii constituite și folosite la nivelul unităților economice, fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondului pentru acțiuni sociale. Acestea reprezintă drepturi și avantaje acordate direct de către întreprinderi personalului muncitor, în raport cu contribuția adusă și vechimea în unitatea economică în care își desfășoară activitatea.

Căile concrete prin care se realizează în etapa actuală creșterea sistematică a bunăstării generale a întregului popor sînt : creșterea veniturilor din muncă ale populației ; creșterea veniturilor populației din fondurile sociale de consum ; îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii ale populației ; dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății ; îmbunătățirea activității în domeniul edilitar și al construcției de locuințe etc.

Măsurile luate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare prevăd ca fondul de retribuție la nivelul fiecărei unități economice să se coreleze cu realizarea producției nete planificate. În felul acesta se realizează o legătură directă între aportul fiecărui om al muncii la sporirea valorii noi create și partea pe care o primește sub forma retribuției nominale. Pe fondul creșterii mai puternice a veniturilor directe provenite din muncă se urmărește aplicarea fermă în viață a echității socialiste prin menținerea raportului de la 1 la 5,5 între retribuția minimă și cea maximă.

Creșterea bunăstării întregului popor

Ca urmare a unor măsuri succesive de majorare a retribuțiilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii și a creșterii numărului personalului muncitor, sporul absolut al veniturilor din retribuire a depășit în cincinalul 1976—1980 pe cel realizat în întreaga perioadă 1951—1970, iar retribuția medie nominală a sporit de la 1 595 lei lunar în anul 1975 la 2 238 lei în anul 1980. Sporirea retribuției medii nominale cu peste 40 la sută și realizarea unui indice al prețurilor mărfurilor și al tarifelor serviciilor de 109,1 la sută au asigurat creșterea retribuției reale a personalului muncitor cu 29 la sută.

Creșterea veniturilor țărănimii cooperatiste și ale țăranilor cu gospodării individuale constituie o altă direcție de ridicare a nivelului de trai al populației. În cincinalul 1976—1980 au sporit veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale cu 29 la sută, creștere care se situează peste limita superioară a prevederilor inițiale.

În cadrul măsurilor de creștere mai accentuată a nivelului de trai un loc important îl ocupă majorarea pensiilor și a alocației de stat pentru copii. Astfel, în anul 1980, față de 1975, pensia medie nominală de asigurări sociale de stat a crescut cu peste 26 la sută, de sporuri mai mari beneficiind pensionarii cu pensii mai mici. De asemenea, au sporit cu peste 20 la sută pensiile țăranilor cooperatori și s-a instituit sistemul de pensionare pentru țăranii din zonele necooperativizate. Alocația de stat pentru copii s-a majorat în cursul cincinalului 1976—1980 în medie cu 25,5 la sută.

Totodată, veniturile totale obținute de populație din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale au crescut cu peste 39 la sută ; pe un locuitor aceste venituri au crescut de la 2 397 lei în anul 1975 la 3 195 lei în anul 1980.

Ca rezultat al creșterii veniturilor provenite din muncă și din fondurile sociale de consum, veniturile reale totale ale întregii populații de la orașe și sate au sporit cu circa 34 la sută în anul 1980 față de anul 1975.

Corespunzător cu veniturile sporite ale populației au crescut desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist cu 46,2 la sută în 1980 față de 1975, asigurîndu-se o bună aprovizionare cu mărfuri alimentare și industriale. Concomitent, volumul serviciilor prestate populației a fost în anul 1980 mai mare decît în anul 1975 cu 28,2 la sută.

Un loc principal în cadrul acțiunii de ridicare a bunăstării populației îl ocupă construcțiile de locuințe. În prezent, peste 15 milioane de cetățeni de la orașe și sate locuiesc în case construite în ultimii 30 de ani.

Prin crearea de noi spitale, policlinici și dispensare, concomitent cu dezvoltarea și modernizarea celor existente, țara noastră se numără printre țările avansate în ceea ce privește asistența medicală. Totodată, partidul nostru manifestă o preocupare constantă pentru dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, generalizarea primei trepte de liceu și extinderea învățămîntului liceal de specialitate, a celui superior, concomitent cu legarea tot mai strînsă a cunoștințelor predate de nevoile reale ale societății noastre, cu ridicarea continuă a nivelului general de cunoaștere și cultură al poporului.

Începînd cu 1 ianuarie 1978 s-a trecut la reducerea treptată a săptămînii de lucru. Această reducere depinde de rezultatele obținute în producție și impune realizarea unei productivități superioare a muncii, îndeplinirea planului la indicatorii producția netă și fizică în cantitatea, sortimentul și calitatea cerută de nevoia socială, precum și încadrarea în limitele fondului total de timp de muncă ca normativ de eficiență.

În conformitate cu **Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului,** poporul nostru se va bucura de un standard de viață tot mai ridicat. În cincinalul actual, se vor majora veniturile tuturor categoriilor populației, urmărindu-se realizarea unei corelații mai echilibrate între cîștigurile oamenilor muncii de la orașe și sate. Astfel, veniturile totale ale populației vor spori cu 23—25 la sută, retribuția medie reală cu 16—18 la sută, veniturile reale ale țărănimii cu 20—25 la sută, pensiile nominale de asigurări sociale de stat cu 23 la sută, alocația de stat pentru copii cu 27 la sută etc.

Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37 la sută în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va fi în anul 1985 cu 30—35 la sută mai mare decît în 1980. Se va urmări satisfacerea necesităților de consum științific fundamentate, punîndu-se accentul, în principal, pe ridicarea calității și diversificarea sortimentală a mărfurilor destinate aprovizionării populației. În același timp, volumul prestărilor de servicii va spori cu peste 54 la sută, o creștere mai rapidă cunoscînd serviciile pentru reparații, turism, agrement precum și cele care ușurează munca în gospodărie.

În cincinalul viitor se vor construi 1 100 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului ; ca urmare, în anul 1985 suprafața medie locuibilă pe un locuitor va ajunge în mediul urban la 10,6 m.p. Totodată, se va continua procesul de sistematizare teritorială și de ridicare a gradului de urbanizare a țării transformîndu-se în centre urbane încă 140 de localități rurale.

În viitorii cinci ani, se va trece la realizarea etapei a doua a programului de reducere a săptămînii de lucru, astfel încît pînă în anul 1985 să se generalizeze săptămîna de lucru de 44 ore.

Înfăptuirea tuturor acestor obiective va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea mai puternică a umanismului revoluționar, în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului.

lector univ. dr. G. CONSTANTIN
lector univ. dr. C. POPESCU

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin nivel de trai și care sînt principalii indicatori de exprimare a acestuia ?

2. Ce reprezintă fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?

3. Arătați principalele căi de ridicare a nivelului de trai și realizările obținute în țara noastră.

4. Care sînt obiectivele de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. ?

Documentar

PETROLUL SUBMARIN ÎN ACTUALITATE

DIN CE ÎN CE mai mult, în urma declanşării şi agravării crizei energetice, atenţia specialiştilor s-a îndreptat către zăcămintele marine de petrol, apreciindu-se că ele prezintă perspective favorabile de exploatare, în vederea acoperirii necesităţilor cel puţin pentru o anumită perioadă de timp. În ceea ce priveşte ţara noastră, au fost începute încă în urmă cu 10 ani lucrări de prospecţiune seismică pe Platforma Continentală românească a Mării Negre pentru descoperirea de structuri geologice favorabile acumulărilor de hidrocarburi. În această perioadă au fost efectuate şi lucrările pentru asimilarea şi producerea în ţara noastră de platforme de foraj (de tip autoridicător). Lucrările de foraj a sondelor marine, executate pînă în prezent, au pus bazele unei noi activităţi a industriei noastre de petrol, care dobîndeşte astfel largi perspective de valorificare atît în ce priveşte activitatea pentru descoperirea şi punerea în valoare de zăcăminte de hidrocarburi pe Platforma Continentală românească a Mării Negre, cît şi pentru participarea, în cadrul unor cooperări cu parteneri externi, la investigarea şi punerea în valoare a unor zăcăminte de ţiţei şi gaze pe platformele continentale marine ale altor ţări.

Perfecţionarea şi dezvoltarea în continuare a capabilităţii industriei noastre de petrol în acest domeniu, legat de marile perspective ale dezvoltării în numeroase zone ale globului a activităţii petroliere marine deschid un cîmp larg de cooperare pentru industria petrolieră din ţara noastră.

În legătură cu aceste perspective sînt de luat în consideraţie următoarele aspecte :

— bazinele sedimentare cu perspective petroliere, situate în zonele marine reprezintă pe întreg globul o suprafaţă de cca 70 mil. km^2 ; din această suprafaţă, numai circa 10 milioane km^2 au fost, sau urmează a fi, concesionate şi explorate, astfel că o uriaşă suprafaţă poate constitui un cîmp de activitate petrolieră marină viitoare.

— rezervele de hidrocarburi situate în zăcămintele marine, inclusiv în zonele cu ape adînci, sînt estimate ca reprezentînd de 5—10 ori rezervele puse în evidenţă pînă în prezent în largul coastelor şi care se repartizează astfel : 1 miliard tone în zonele marine ale Americii de Nord ; 2 miliarde tone în zonele marine ale Americii de Sud ; 1,2 miliarde tone în zonele marine ale Africii ; 12 miliarde tone în zonele marine ale Orientului Mijlociu ; 1,25 miliarde tone în zonele marine ale Asiei şi Oceaniei ; 2,5 miliarde tone în zonele marine ale Europei.

În întreaga lume, cercetările pentru descoperirea de zăcăminte petroliere marine se intensifică, rezultatele fiind însă destul de diferite : în Alaska, în timp ce se descoperă noi zăcăminte în bazinul Arctic, rezultatele sînt mai puţin încurajatoare în golful Alaska ; în Labrador cercetările sînt pozitive şi sigure, astfel că această regiune va polariza în curînd atenţia şi în legătură cu realizarea unui nou record al adîncimii forajului ; zonele din apele Groenlandei s-au dovedit a avea perspective reduse ; în Marea Irlandei au apărut perspective de a descoperi zăcăminte şi de a dezvolta unele exploatări, în timp ce coastele de est ale Statelor Unite, care dăduseră anterior mari speranţe, se dovedesc a avea perspective mai reduse ; în zonele apelor mexicane, fiecare foraj de explorare pune în evidenţă noi rezerve de hidrocarburi ; în Panama, ca şi în Venezuela în lacul Maracaibo, lucrările de foraj marin sînt în curs de desfăşurare ; în Suriname se forează în ape foarte adînci, iar în Brazilia activitatea marină este în continuă extindere, societatea de stat Petrobras comandînd sau închiriind noi platforme de foraj şi încheind cu alte societăţi contracte de explorare cu participare la risc ; în Uruguay concesiunile date anterior sînt retrase, în timp ce în Argentina se caută noi companii străine ofertante pentru executarea de explorări în zonele marine, care merg pînă aproape de Falkland ; Chile realizează un program de foraje în extindere, în zona situată în strîmtoarea Magellan.

Pe coastele africane sînt de semnalat forajele de extindere în apele nigeriene şi importante lucrări de explorare, cu rezultate promiţătoare, în zonele marine congoleze ; zăcămintele din apele Coastei de Fildeş par, de asemenea, a fi promiţătoare.

În Australia, marile zăcăminte descoperite sînt în faze de lucrări de extindere a explorării, iar amploarea acestora pune în evidenţă necesitatea recurgerii la asistenţa tehnologică sau chiar participarea completă a unor companii străine de specialitate. Este de reţinut că producţia petrolieră a Australiei este realizată în proporţie de 100% din zăcăminte marine, totalizînd 21,5 mil. tone/an. În Indonezia producţia petrolieră marină reprezintă 35,5% din totalul producţiei petroliere a ţării, respectiv 29,5 milioane tone/an. În R.P. Chineză activitatea petrolieră marină este în plină expansiune ; producţia de ţiţei din zăcămintele marine este de circa 10 milioane tone, faţă de o producţie totală a ţării de 100 milioane tone/an. În insulele Sahalin au fost descoperite, de asemenea, de către U.R.S.S. noi rezerve de hidrocarburi. Japonia are o producţie petrolieră marină de numai 0,12 milioane tone/an, reprezentînd 19,3% din producţia totală.

În Europa, în Norvegia şi Danemarca producţia petrolieră este constituită în proporţie de 100% din hidrocarburi provenite din zăcămintele marine, reprezentînd 14 milioane t/an, respectiv 0,5 milioane tone/an, cifrele fiind în creştere, în special pentru Danemarca. Marea Britanie are o producţie considerabilă de ţiţei şi îşi asigură practic în totalitate necesarul său de gaze naturale din zăcăminte marine. Recent intrată în categoria ţărilor producătoare de ţiţei din zăcămintele marine, Grecia este în perspectivă de a realiza o producţie de 2—3 milioane tone/an din Marea Egee.

În privinţa costului lucrărilor de foraj marin de explorare, acesta variază în proporţie de la 1 la 10, în funcţie de zonele geografice şi condiţiile oceanografice. Se estimează că în largul coastelor africane, costul unui foraj revine la 1,74 milioane dolari, ajungînd, însă, uneori la 3,26 milioane dolari ; în Marea Nordului acelaşi foraj costă între 3,4 şi 17,3 milioane dolari. În Marea Beaufort, unde condiţiile sînt deosebit de vitrege, costurile sînt duble faţă de cele din Marea Nordului.

În ceea ce priveşte parcul de platforme mobile de foraj acesta a suferit, în ultimii 10 ani, modificări importante ; platformele semi-submersibile au înlocuit progresiv platformele submersibile (25 în 1970 şi 116 în 1980), însă cifrele cele mai semnificative sînt cele referitoare la platformele autoridicătoare : 103 în 1970 şi 237 în 1980, ceea ce denotă trecerea la prospectarea sistematică a soclului continental pe porţiunea de ape cu adîncimi de la 20 m la 120 m.

Atît cheltuielile de construcţie ale platformelor de foraj cît şi cele de exploatare zilnică sînt destul de ridicate ; în medie, construcţia unei platforme autoridicătoare costă circa 21 milioane dolari, o platformă semisubmersibilă circa 43 milioane dolari şi o navă de foraj cu ancoraj clasic are aproape acelaşi cost, pe cînd o navă de foraj, cu poziţionare dinamică, circa 65 milioane dolari şi mai mult. În privinţa costului zilnic de exploatare a platformelor, acesta revine, în cazul platformelor autoridicătoare, la 32 mii pînă la 60 mii dolari pe zi, la cele semisubmersibile între 54 mii şi 74 mii dolari pe zi, iar la navele cu poziţionare dinamică depăşeşte 100 mii dolari pe zi.

Perspectivele de dezvoltare a activităţii de explorare marină pentru hidro-

carburi sînt mari, însă diferențiate pe regiuni în funcție de situațiile conjuncturale. În orice caz ar fi de luat în considerație următoarele aspecte care vor conduce în viitorul apropiat la o cerere în creștere de platforme și de executanți de lucrări de foraj marin :

— stocul platformelor disponibile se diminuează, în timp ce curba cererilor, care este ascendentă, va intersecta și o va depăși pe cea a ofertelor disponibile ;

— se oferă noi zone de prospecțiune la nord de paralela 62 în zona norvegiană a Mării Nordului și pe coasta de est a Statelor Unite ;

— se accentuează interesul pentru descoperirea de noi zăcăminte de hidrocarburi, ca urmare a importantelor creșteri ale prețului petrolului ;

— au fost elaborate și sînt în curs de desfășurare programe „Offshore" ale unor țări cum sînt : U.R.S.S., în Marea Neagră, în Marea Barents și în Marea Ohotsk ; R.P. Chineză are un vast program de lucrări marine, care o situează în categoria marilor solicitatori de echipament. În America Latină se desfășoară o activitate petrolieră marină de proporții vaste : Mexicul s-a afirmat ca un stat cu o intensă activitate în acest domeniu și se menține în continuare la același nivel ; Brazilia dezvoltă un program de mare perspectivă ; Argentina are o activitate offshore susținută ; Chile, Peru, Ecuador se interesează intens de această activitate ; Venezuela intenționează să extindă pe mare activitatea sa desfășurată în Lacul Maracaibo, existînd perspective dintre cele mai încurajatoare dacă se iau în considerație rezultatele obținute în Trinidad ; Columbia și celelalte țări din America Centrală, respectiv în zona Antilelor, au programe offshore. În Oceanul Pacific Australia, cu marile sale descoperiri de zăcăminte de gaze naturale în zona marină, intensifică în continuare lucrările de explorare ; India are deja în exploatare două bazine pe coasta de vest și dezvoltă în continuare activitatea în acest domeniu ; Vietnamul, Birmania, Thailanda, Malaezia, Indonezia și Pakistanul dispun de zone offshore, constituind un cîmp de activitate cu mari perspective de dezvoltare. Africa pe toate laturile sale, la vest, la est, la sud sau nord constituie un cîmp de activitate offshore în plină dezvoltare și de mari perspective. De asemenea și Europa constituie un cîmp de activitate offshore în zonele : Oceanul Atlantic, Marea Mediterană, Marea Egee și Marea Neagră.

Din punct de vedere tehnic, cea mai mare parte a activității în zonele menționate necesită platforme pentru adîncimi de ape mici sau foarte adînci, respectiv platforme autoridicătoare pentru adîncimi de apă de 10—50 m, precum și platforme sau nave pentru adîncimi de ape de 200—1 000 m.

Considerăm că activitatea petrolieră marină poate constitui un deosebit de interesant domeniu de cooperare pentru țara noastră, partea română putînd prelua spre executare, pe baza experienței pe care dispune pînă în prezent și care se îmbogățește pe zi ce trece, lucrări de prospecțiuni geofizice marine, elaborarea de studii geologice complexe pentru stabilirea perspectivelor de hidrocarburi în zonele investigate și executarea de lucrări de foraj cu platforme proprii, de tip autoridicător, pentru adîncimi de apă de pînă la 90 m.

C. RUSIN

Reciclarea materialelor refolosibile

(Urmare din pag. 8)

în milioane lei, astfel : 1980 — 3 089, 1983 — 3 994, 1985 — 5 000.

Pentru valorificarea acestor resurse, sarcini importante revin, în primul rînd, sectorului de cercetare, care trebuie să finalizeze chiar în acest an o serie de obiective : tehnologii pentru stabilirea domeniilor de utilizare a materialelor refolosibile din cînepă și in, creșterea ponderii utilizării materialelor refolosibile textile în țesături, valorificarea articolelor de încălțăminte uzată din piele și cauciuc, valorificarea stocurilor existente de cioburi de sticlă-porțelan, faianță și creșterea ponderii utilizării cioburilor de sticlă pînă la 60% în producția de ambalaje din sticlă.

Desigur, și pe linia **asigurării capacităților necesare de prelucrare a resurselor refolosibile în sectoarele industriei textile** se impune a fi luate măsuri mai hotărîte privind eliminarea „locurilor înguste", mai ales la destrămarea și la prelucrarea materialelor textile refolosibile. Sînt necesare, de asemenea, **măsuri din partea M.I.U. pentru asigurarea tuturor condițiilor de realizare la termenele prevăzute a obiectivelor noi de prelucrare a materialelor refolosibile**, deoarece întîrzierile în punerea în funcțiune a acestora au creat unele fenomene negative în sectorul de colectare, concretizat prin stocuri supranormative de textile vechi evaluate la peste 20 mii tone.

Gospodăriile populației, surse importante de materiale refolosibile

CREȘTEREA populației orașelor și îmbunătățirea condițiilor de trai face să se întrevadă, în viitorii ani, sporirea volumului materialelor uzate rezultate din gospodăriile individuale (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Anii	Materiale textile (mil. m.p.)	Încălțăminte (mil. perechi)	Anvelope turisme (mii buc.)
1981	349	78	750
1982	355	80	940
1983	360	83	1 060
1984	365	85	1 300
1985	371	88	1 470

Din investigațiile făcute în ultimul timp rezultă că în cincinalul 1981—1985 este de așteptat să fie scoase din uz de către populație articole textile care încorporează cca. 1 800 mil. mp țesături, peste 410 milioane perechi de încălțăminte, circa 5,5 milioane anvelope și alte asemenea articole. De asemenea, în gospodăriile populației se acumulează cantități însemnate de hîrtie și cartoane ce trebuie recuperate. În cazul unor asemenea resurse, programul național de recuperare și valorificare prevede **măsuri pentru extinderea și perfecționarea rețelei de colectare, prelucrare primară, iar la nivelul ramurilor industriale valorificatoare condiții și soluții tehnologice de reintroducerea lor în circuitul economic.** În acest scop în unitățile de recuperare din rețeaua națională de colectare trebuie să se realizeze în 1981 un **volum de investiții de 3 ori mai mare ca în anul 1980,** ceea ce va permite punerea în funcțiune a unor obiective începute în anii anteriori, precum și realizarea a 16 obiective noi (secții de prelucrare, centre de recuperare). În vederea cuprinderii întregului teritoriu, vor fi înființate încă 500 puncte de colectare, care vor prelua întreaga gamă de resurse refolosibile ce pot proveni de la populație. De asemenea, pentru informarea unităților socialiste și în special a populației cu privire la adresele, programul de activitate al punctelor și centrelor de recuperare și prețurile practicate la achiziționarea materialelor refolosibile, **în cadrul fiecărei întreprinderi de recuperare și valorificare se organizează activitatea de dispecerat, care va programa totodată și mijloacele de transport necesare pentru preluarea acestor resurse.**

În același timp, prin realizarea programului de dotare prevăzut pentru întreprinderile specializate pentru recuperare (prese pentru tole, sfărîmătoare de șpan, prese pentru hîrtie, prese pentru textile, destrămătoare pentru textile vechi, aparate pentru constatarea stării de uzură a anvelopelor etc.), precum și a celui de autodotare (mașină de despicat cabluri, mașini de extras miezurile de oțel la cablurile de aluminiu, cupru, mașină de mărunțit cauciucul și masele plastice uzate etc), în cadrul rețelei specializate de colectare **vor fi asigurate toate condițiile pentru prelucrarea întregului fond de resurse materiale refolosibile, pregătirea corespunzătoare a acestora și livrarea lor la unitățile beneficiare din economie în condiții avantajoase.**

Înfăptuirea la timp și integrală a tuturor măsurilor și acțiunilor prevăzute în programele prioritare pe ansamblul economiei, pe fiecare ramură, centrală și unitate economică, creșterea răspunderii factorilor implicați în această industrie a reciclării sînt de natură să aducă un aport însemnat la reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibili, obținîndu-se astfel importante economii materiale și financiare.

R. S. CEHOSLOVACĂ

Opțiuni pentru noul cincinal

ÎNCEPUTUL noului cincinal a intensificat în R.S. Cehoslovacă preocupările pentru definitivarea opțiunilor privind dezvoltarea economică în următorii ani. Ele sînt cuprinse în proiectul „Direcțiilor principale ale dezvoltării economico-sociale a R.S. Cehoslovace" în cincinalul 1981—1985, recent dezbătut și aprobat de o plenară a C.C. al P.C. din Cehoslovacia și care va fi supus celui de al XVI-lea Congres al partidului.

Așa cum se apreciază în proiect, deși în cincinalul trecut obiectivele planificate nu au putut fi realizate complet, totuși rezultatele obținute constituie o bază trainică pentru dezvoltarea în continuare a Cehoslovaciei în actualul cincinal și, în general, în cursul acestui deceniu. Într-adevăr, în cursul cincinalului 1976—1980, venitul național a crescut cu 20%, volumul producției industriale a sporit cu 25%, volumul lucrărilor de construcții cu 26%, iar volumul producției agricole cu 9%. În anii cincinalului trecut au fost finalizate o serie de capacități importante în domeniul combustibililor și energiei, în industria chimică și metalurgică, în construcțiile de mașini.

Odată cu aceasta s-au petrecut și o serie de schimbări importante în structura producției și s-a intensificat participarea Cehoslovaciei la diviziunea internațională a muncii. În acest scop, ritmuri mai rapide de creștere au fost înregistrate în construcțiile de mașini, în care volumul producției a crescut cu peste 38%, în industria de prelucrare a lemnului, cu un ritm de 35% și în industria chimică cu o creștere de 30%. Deși accentul s-a pus pe o serie de producții moderne, de înaltă tehnicitate, se consideră că unele ramuri, cum ar fi de exemplu, construcțiile de mașini nu s-au adaptat pe deplin exigențelor pieței mondiale. De asemenea, se apreciază că eforturi suplimentare ar fi fost necesare pentru aplicarea în producție a rezultatelor progresului tehnico-științific și utilizarea superioară a combustibililor, energiei, materiilor prime, fondurilor fixe și forței de muncă, în vederea transpunerii în viață a liniei strategice de creștere rapidă a eficienței și calității.

În ceea ce privește schimburile comerciale externe, acestea au crescut cu circa o treime sporind volumul comerțului exterior al Cehoslovaciei cu țările socialiste, a căror pondere în comerțul său global a ajuns la 67%. De asemenea, volumul fizic al comerțului cu țările nesocialiste a crescut cu aproximativ 30%.

PORNINDU-SE de la asemenea realizări, în dezvoltarea viitoare a Cehoslovaciei se prevăd în continuare sporuri însemnate ale producției deși ele apar într-o oarecare măsură mai moderate. Așa cum se precizează în proiect, în actualul său plan cincinal, cel de al șaptelea, Cehoslovacia va trebui să țină seama de condițiile mult mai dificile existente în economia mondială, de necesitatea unor cheltuieli sporite pentru achiziționarea cantităților necesare de combustibil și energie, în special de petrol, de metale, produse alimentare și alte tipuri de materii prime și materiale, atît din import cît și din producția internă.

În acest context venitul național urmează să crească cu 14—16%, iar producția industrială cu 18—20%. Baza economiei cehoslovace va continua să rămînă și în viitor industria construcțiilor de mașini și electrotehnica, a căror producție urmează să crească în anii viitorului cincinal cu 33—35%. De asemenea, industria de prelucrare a lemnului își va spori producția cu circa o treime, iar producția industriei ușoare cu 15%. În general se scontează că sporurile de producție vor fi obținute în cea mai mare parte prin folosirea mai bună a capacităților de producție existente. De altfel, programul construcțiilor capitale în anii 1981—1985 va urmări exclusiv soluționarea celor mai urgente cerințe ale dezvoltării economice. Practic, în cursul acestui cincinal volumul anual al investițiilor nu va spori, iar cea mai mare parte a acestora va fi orientată spre modernizarea capacităților existente.

Vor continua să se producă mutații în structura diferitelor ramuri industriale. În ceea ce privește construcțiile de mașini accentul se va pune pe producția de utilaj pentru centralele atomice, hidrocentrale și termocentrale, pe producția de utilaj minier, de strunguri automatizate, utilaje pentru forjare și presare, utilaje pentru industriile textile, de încălțăminte, poligrafică, precum și pe producerea de tractoare, mașini agricole și autocamioane. De asemenea, față de creșterea de 12% a industriei chimice, producția de medicamente va crește cu 30%.

DESIGUR că și economia cehoslovacă este influențată de impactul crizei energetice care se constată pe plan mondial. Tocmai de aceea, unul din principalele criterii care stau la baza analizelor pentru definitivarea opțiunilor pentru restructurarea producției diferitelor ramuri o constituie criteriul consumului și a modului de valorificare a energiei. După cum ni s-a relatat la Institutul pentru economia combustibilului și energiei este în curs de desfășurare un studiu larg pentru cunoașterea consumului energetic pe produse, studiu care pentru început a cuprins un număr de 60 de produse cu cel mai mare consum energetic cumulat, direct și indirect, dintr-un total de 280 de produse din metalurgie și construcțiile de mașini. Asemenea concluzii ca, de exemplu, pentru o tonă de oțel special se consumă de 5 ori mai mult combustibil convențional decît pentru o tonă de oțel obișnuit, dar prețul pe piața mondială este de 8 ori mai mare, sînt folosite pentru definirea unei strategii de restructurare a industriei cehoslovace, prin reducerea producției sau chiar eliminarea unor produse care nu valorifică în suficientă măsură energia consumată. De altfel, se apreciază că dacă în momentul de față se recurge de regulă la măsuri care economisesc energia, cum sînt trecerea de la sistemul S.M. în oțelării la sistemul prin convertizoare, aglomerarea minereurilor în furnale, gestiunea automată a utilajelor, folosirea izolațiilor termice în construcții, tranzistorizarea televizoarelor etc. În viitor, pentru ca energia să nu devină „o barieră a creșterii" devine necesară nu o simplă economisire a ei ci valorificarea înaltă a energiei. Aceasta depinde de un complex de factori, respectiv nivelul tehnic al producției, structura economiei și a industriei, calitatea conducerii și a gestiunii etc.

În ceea ce privește aprovizionarea cu energie, dacă în prezent sursa principală o constituie cărbunele, producția urmînd să crească de la 123 milioane tone în 1980 la circa 127—128 milioane în anul 1985, se consideră că după 1990, producția de cărbune va începe să înregistreze o curbă descendentă. De aceea, soluția viabilă este văzută în orientarea spre electrificare, — inclusiv în domeniul casnic — pe baza energiei nucleare. De altfel, anul acesta este ultimul în care în Cehoslovacia se mai construiesc mari centrale termice.

În ceea ce privește agricultura, principala ei sarcină rămîne acoperirea necesităților de cereale și sporirea gradului de asigurare a necesarului de produse alimentare. Producția agricolă urmează să crească cu circa 10%, din care la cultura plantelor cu 14—16%. Odată cu aceasta se va asigura o mai bună coordonare a producției vegetale cu zootehnia, pentru a se evita în viitor importurile costisitoare de furaje și cereale.

OBIECTIVUL principal al politicii P.C. din Cehoslovacia, așa cum se precizează în proiectul „Direcțiilor de dezvoltare", îl constituie, deși condițiile au devenit mai grele, ridicarea nivelului de trai al populației pe măsura realizărilor în dezvoltarea economiei. Se apreciază necesar ca obiectivele principale ale creșterii nivelului de trai să fie corelate cu rezultatele în creșterea eficienței și a productivității muncii (cale prin care trebuie să se obțină 90% din sporul de venit național). Se va asigura o legătură mai strînsă între retribuție și cantitatea și calitatea muncii, respectiv nivelul tehnic, productivitate, calitatea produselor, rezultatele în comerțul exterior. Se vor crea astfel condiții pentru ca întreprinderile care economisesc forța de muncă să poată asigura un spor de retribuție personalului.

Odată cu aceasta, în vederea creșterii eficienței activității, se va acționa pentru transpunerea în viață a unui complex de măsuri privind perfecționarea sistemului de planificare și conducere a economiei, care a fost experimentat în perioada premergătoare, în cursul pregătirii planului pe anul 1981 și a actualului plan cincinal, dînd rezultate satisfăcătoare.

Nicoară IONESCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Industria chimică

ÎNTREPRINDERILE chimice occidentale au puține motive pentru a fi optimiste în acest an — apreciază ziarul britanic „Financial Times" — în condițiile reducerii cererii care a făcut ca o bună parte din aceste întreprinderi să lucreze mult sub capacitatea normală, iar livrările să se realizeze la un nivel relativ scăzut al prețurilor.

Cel mai puternic afectate de criză în cursul anului trecut au fost fibrele sintetice, întreprinderile fiind nevoite să recurgă la deblocări de stocuri fără a mai realiza noi produse. Dar chiar și în ce privește fibrele sintetice sursa citată consideră că au existat situații diferențiate : faptul că firmele americane au folosit gaze naturale ca materie primă a făcut ca impactul crizei să fie mai mic față de cel suferit de întreprinderile vest-europene care utilizează petrol și care s-au văzut astfel confruntate cu creșteri masive de preț.

Pe de altă parte, în rîndul producătorilor europeni rezultatele de bilanț indică o poziție mai bună pentru firme — Hoechst, Bayer, de exemplu — specializate în produse cu valoare mare, respectiv medicamente. Alte firme, ca BASF, au rezistat pe seama adoptării unor strategii de integrare pe verticală.

Pe ansamblu, cu toate semnele unei oarecare înviorări a pieței în sensul creșterii cererii, specialiștii rămîn încă destul de rezervați în a prognoza reveniri sensibile pe termen lung.

Anglia : revenire moderată după criză

PROGNOZE ale principalelor institute și agenții britanice specializate indică faptul că în Anglia recesiunea va atinge punctul maxim în următoarele 6—9 luni, dar revenirea ulterioară va fi încă modestă, caracterizată în principal prin menținerea șomajului la cote ridicate.

Iată care ar fi principalele puncte de referință ale prognozelor amintite. ● *Pentru 1982 se așteaptă o creștere cu 1,7% a P.N.B., care va rămîne, totuși, sub nivelul anterior recesiunii.* ● *Începînd cu semestrul doi curent se va putea renunța la deblocarea stocurilor la producători ; trecerea, în continuare, la acumularea de noi stocuri va fi însă contracarată de un nivel redus al investițiilor în fonduri fixe, precum și de deteriorarea în continuare a balanței de plăți externe.* ● *După o reducere cu aproape 10% anul trecut, industria prelucrătoare va înregistra anul acesta un nou declin, de 4,5%, fiind de așteptat o ușoară revenire începînd cu 1982.* ● *Tot în 1982 se așteaptă reveniri sensibile în ce privește veniturile reale ale populației și puterea de cumpărare.* ● *Începînd cu cel de al doilea semestru al acestui an se așteaptă o creștere bruscă a importurilor comparativ cu cea a exporturilor, astfel că, după un excedent de 1,4 mrd. lire sterline estimat pentru 1981 balanța de plăți ar putea înregistra un deficit de circa 500 mil. lire în anul viitor.* ● *Șomajul este presupus să afecteze 2,6 mil. persoane la sfîrșitul anului curent și 2,75 mil. în 1982. În condițiile realizării programului economic prezentat recent de guvern s-ar putea totuși, afirmă specialiștii britanici, ca inflația să coboare sub previziunile inițiale, respectiv să nu depășească 10% din 1981 și 9% din 1982, ca urmare a măsurilor de austeritate avute în vedere.*

Programe de dezvoltare

Suriname : valorificarea resurselor materiale

DUPĂ OBȚINEREA independenței în 1975, guvernul Republicii Suriname a elaborat un program-cadru pe o perioadă de 10 ani, privind dezvoltarea economică a țării.

Principalele obiective ale acestui program vizează valorificarea resurselor naturale ale țării (prin constituirea de societăți mixte cu aport extern de capital și de know-how), majorarea locurilor de muncă, în vederea reducerii șomajului, precum și eforturi sporite pentru calificarea forței de muncă.

Pentru atingerea obiectivelor propuse s-a dat un impuls dezvoltării principalelor ramuri economice : agricultura și industria (în special minieră). De menționat că agricultura participă cu circa 10% la formarea produsului intern brut, iar industria minieră cu 28%.

În vederea majorării producției agricole și substituirii în cît mai mare măsură a importurilor de alimente guvernul intenționează să pună în aplicare un program care prevede organizarea de cooperative agricole, îmbunătățirea sistemului de comercializare a produselor agricole, majorarea veniturilor fermierilor.

Pe linia valorificării mai intense a resurselor proprii se are în vedere dezvoltarea exploatării bauxitei și creșterea producției de alumină și aluminiu primar, principalele produse de export ale țării. În prezent Surinamul este al II-lea producător mondial de bauxită, în anul 1979 volumul extracției situîndu-se la 1,947 milioane tone.

Exploatarea bauxitei fiind vitală pentru economia surinameză (reprezintă circa 90% din valoarea exporturilor), în prezent atenția guvernului se îndreaptă spre exploatarea bogatelor zăcăminte existente în vestul țării. Pe baza acestor zăcăminte pînă în 1985 va fi construit un complex pentru producerea aluminiului la Apoera.

Dezvoltarea producției de alumină și aluminiu — ramuri mari consumatoare de energie electrică — necesită și dezvoltarea industriei energetice. Se are în vedere ca odată cu intrarea în funcțiune a exploatărilor din vestul țării să se construiască pe riul Kabalebo două hidrocentrale cu o putere instalată de 800 MW. Una din hidrocentrale va fi amplasată aproape de cascada Davis și va avea o capacitate de 500 MW, iar o a doua amplasată tot pe fluviul Kabalebo — 300 MW.

Deoarece pînă în prezent activitatea economică s-a concentrat aproape în întregime în zona de coastă, se tinde spre o extindere a activității economice și în interiorul țării. Ca urmare, va fi necesară construirea unor căi de acces spre aceste regiuni. Construirea căilor de transport — feroviare și rutiere — este dependentă de punerea în aplicare a proiectelor privind exploatarea rezervelor de bauxită din vestul țării. La prima fază a proiectului se are în vedere construirea unei căi ferate între mina Bakhuys și orașul Apoera. De asemenea, construirea barajelor de pe fluviul Kabalebo reclamă construirea a 286 km drumuri și alte construcții civile.

Elena ANGELESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 23—27 martie 1981, dominanta evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de încetarea procesului manifestat pe parcursul precedentelor două săptămîni de deteriorarea poziției **dolarului S.U.A.** și de conturarea unei tendințe de reconsolidare tot mai pronunțată a cursului monedei americane față de majoritatea valutelor occidentale. Principalul factor care a acționat în această direcție l-a reprezentat faptul că, pe termen scurt cel puțin, cursul descendent al dobînzilor la fondurile constituite în dolari a fost oprit, anticipîndu-se menținerea fermă și chiar creșterea nivelului acestora. Așteptările au fost confirmate de majorarea înregistrată în prima zi a săptămînii de dobînzile la fondurile în dolari atît în S.U.A., cît și pe piețele internaționale de capital. Ulterior, reducerea nivelului dobînzii preferențiale („prime rate") de către o serie de mari bănci americane de la 17,5% la 17% a exercitat o ușoară presiune „à la baisse" asupra dolarului. Procesul a fost însă de scurtă durată, dobînzile reînscriindu-se într-un trend ascendent. În ultima zi a intervalului analizat, o mare bancă din S.U.A. a procedat chiar la o majorare a dobînzii preferențiale.

Cursul **lirei sterline** față de dolarul S.U.A. a fost în general ferm, pentru ca, în ultima zi a săptămînii să cunoască o reducere sensibilă, în principal sub influența tendinței de consolidare a poziției monedei americane. Menținerea relativ fermă a cursului lirei a fost motivată, între altele, de publicarea datelor privind reducerea ritmului de creștere a șomajului în Anglia, precum și de aprecierile oficiale potrivit cărora economia britanică va depăși cel mai coborît punct al depresiunii în cursul semestrului I al acestui an. Față de celelalte valute vest-europene, poziția lirei sterline s-a îmbunătățit.

Cursul **francului elvețian** față de dolarul S.U.A. s-a depreciat cu circa 3%, situîndu-se la 27 martie la 1,9425 franci/1 dolar.

Deprecierea înregistrată de alte valute vest-europene (cu excepția lirei sterline) față de dolar a fost mai pronunțată. Astfel, **marca vest-germană** s-a depreciat cu 3,2% (la 2,1350 mărci/1 dolar la 27 martie a.c.). Publicarea datelor privind creșterea producției industriale a R.F.G. cu 2% în luna ianuarie și restrîngerea deficitului plăților curente ale țării în luna februarie nu a fost de natură să contracareze influența negativă exercitată asupra cursului mărcii vest-germane de majorarea dobînzilor la fondurile în dolari. Cursul **francului francez** față de dolar a slăbit, de asemenea, sensibil, situîndu-se la finele intervalului analizat la 5,0375 franci/1 dolar.

O depreciere deosebit de pronunțată a înregistrat **lira italiană**, între altele și ca efect al devalorizării sale oficiale cu 6% în raport cu valutele din cadrul Sistemului monetar european și al anunțării programului de austeritate vizînd frînarea procesului inflaționist. La 27 martie cursul a atins 1 062 lire/1 dolar (o depreciere de peste 4,8%).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cunoscut o evoluție ascendentă, mai pronunțată la **eurodolari** (de la 14,375% pe 20 martie la 15,625% pe 27 martie a.c.) și la **euromărci vest-germane** (de la 11,125% la 12,375%) decît la **eurofranci elvețieni** (7,75% și 8,25%) și **eurolire sterline** (12,375% și 12,625%).

Prețul aurului a marcat o majorare substanțială, de 16,5 dolari/uncie, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 27 martie la 538,75 dolari uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

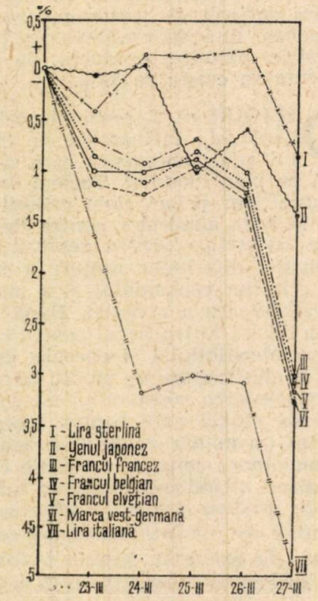

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 martie, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 20 martie a.c.

R. P. UNGARĂ

Direcţii şi repere ale dezvoltării economice

PROCURÎNDU-ŞI din import o însemnată parte a combustibilului şi materiilor prime necesare şi exportînd o pondere însemnată (peste 40%) din producţia naţională, Ungaria se află angajată în prezent într-un amplu şi ineluctabil efort de adaptare, în condiţii de eficienţă, la noul context economic mondial. Caracterul imperativ al acestei adaptări se consideră că reiese pregnant fie şi numai dacă se ţine seama de deteriorarea raportului de schimb (cu 1,2% în 1979, de exemplu) provocată de faptul că sporirea preţurilor la produsele ungare de export nu a putut ţine pasul cu majorarea substanţială a preţurilor la materialele importate. Ca urmare, a sporit cantitatea de produse ce trebuie exportate pentru acoperirea importului aceleiaşi cantităţi de materii prime şi energie.

În această situaţie, aşa cum se subliniază în Directivele celui de al XII-lea Congres al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, aprovizionarea ţării cu energie şi materii prime trebuie asigurată, chiar în condiţii mai grele, din producţia internă, care necesită mari eforturi materiale, precum şi din import, devenit din ce în ce mai costisitor.

Ţinînd seama de existenţa şi a altor factori restrictivi, ca, de pildă, insuficienţa resurselor de muncă (la 5 milioane de persoane active în Ungaria revin peste 5,6 milioane persoane inactive), a fost adoptată o strategie de dezvoltare selectivă, vizînd limitarea şi chiar încetarea producerii acelor tipuri de mărfuri în cazul cărora este imposibilă obţinerea rentabilităţii producţiei, paralel cu sporirea — în condiţii de eficienţă — a exporturilor ţinînd seama de exigenţele pieţei externe pe planul calităţii, nivelului tehnic şi condiţiilor de livrare. Este ilustrativ pentru măsura încadrării Ungariei în diviziunea internaţională a muncii faptul că în ultimii 15 ani exportul a sporit într-un ritm de două ori mai rapid decît producţia şi că în prezent mai mult de jumătate din producţia a zece ramuri, între care industria farmaceutică, telecomunicaţiile, tehnica vidului, industria mijloacelor de transport, este destinată exportului.

Coordonată de bază a acestei strategii de dezvoltare selectivă, economisirea energiei a căpătat recent un nou stimulent, prin adoptarea de către guvernul ţării, în decembrie 1980, a unui program naţional în acest sens pentru perioada celui de-al şaselea plan cincinal (1981—1985). În baza programului amintit, consumul de combustibil al ţării urmează să crească cu cel mult 2% pe an (respectiv mai lent decît venitul naţional), iar cel de energie electrică cu maximum 3,5% pe an. La acoperirea necesarului sporit de energie electrică va contribui începînd din 1982 şi intrarea în funcţiune la Paks a primei centrale nuclearo-electrice din Ungaria, cu o putere instalată de 1 760 MW. Pe linia restructurării balanţei energetice, ponderea hidrocarburilor (petrol şi gaze) în consumul total de combustibili urmează să se reducă de la 64% la 59% în 1985, prin menţinerea la acelaşi nivel a volumului absolut al consumului. În sfîrşit, 6% din totalul investiţiilor prevăzute în cincinal vor fi alocate pentru economisirea energiei, de exemplu prin utilizarea de gaze naturale cu putere calorică redusă, electrificarea căilor ferate, precum şi prin modernizarea unor instalaţii şi tehnologii energofage, cu ajutorul unui sistem de credite pentru cointeresarea întreprinderilor care realizează economii.

O CONTRIBUŢIE în creştere la crearea venitului naţional se aşteaptă din partea agriculturii. În perioada ultimilor cinci ani producţia globală agricolă a sporit în medie cu 3,9% pe an, nivelul acesteia fiind în 1980 — în ciuda condiţiilor climatice mai puţin favorabile — cu 12% mai mare decît în 1975. În perioada amintită au fost construite ferme pentru 220 mii vite cornute mari, 660 mii de porci, 550 mii de oi, precum şi ferme pentru păsări cu o suprafaţă de 1 280 mii metri pătraţi. Pentru îmbunătăţiri funciare s-au cheltuit peste 6,5 miliarde de forinţi. Prin recoltele medii ridicate obţinute la hectar (4 700 kg la grîu şi 5 000 kg la porumb în 1980), ca şi prin volumul producţiei de cereale (peste 1 tonă) şi de carne (170 kg) pe locuitor, Ungaria se numără printre ţările cu o agricultură dezvoltată ale lumii. Acoperind complet nevoile populaţiei în ce priveşte produsele agroalimentare, agricultura aduce, în acelaşi timp, o importantă contribuţie la export, asigurînd peste o cincime din încasările acestuia şi constituind, alături de o serie de produse industriale finite, principala sursă de sporire în viitorul apropiat a exportului. Ungaria este, spre exemplu, al treilea mare exportator mondial de carne de pasăre, fiind în acelaşi timp un cunoscut exportator de fructe, vin, boia (produs la care deţine o treime din piaţa mondială).

Conform prevederilor planului de dezvoltare a economiei naţionale a ţării pe perioada 1981—1985, volumul producţiei agricole urmează să sporească cu 12—15% în comparaţie cu nivelul mediu din ultimii cinci ani. Producţia anuală de cereale se prevede să ajungă la 14,5—15,7 milioane tone, în condiţiile ridicării eficienţei. Paralel, se depun eforturi pentru dezvoltarea în continuare a zootehniei. În scopul lărgirii bazei tehnico-materiale a agriculturii, acestei ramuri îi vor fi alocate în actualul cincinal fonduri de investiţii în valoare de 120 miliarde de forinţi. Se prevede, de asemenea, sprijinirea, prin credite şi asistenţă tehnică, a activităţii desfăşurate pe loturile personale, dintre care — potrivit revistei „Figyelő" — o treime sînt posedate de muncitori şi funcţionari.

Ţinînd seama de ritmurile moderate de creştere prevăzute pentru actualul cincinal în vederea realizării echilibrului în economia naţională, o sarcină principală a planului de dezvoltare în această perioadă o constituie asigurarea condiţiilor pentru menţinerea şi consolidarea rezultatelor obţinute în ridicarea nivelului de trai al poporului. Veniturile reale pe locuitor vor spori pe ansamblul cincinalului cu 6—7%. În 1981 retribuţia medie şi nivelul preţurilor cu amănuntul vor creşte în acelaşi ritm, cu 4—4,5%. O atenţie deosebită va fi acordată construcţiei de locuinţe (370—390 mii de locuinţe noi pe întregul cincinal), paralel cu mai buna gospodărire a fondului de locuinţe, ceea ce se va reflecta în îmbunătăţirea condiţiilor de locuit pentru aproximativ 1,5 milioane de cetăţeni.

Prevederile noului plan cincinal al Ungariei reprezintă o etapă importantă în realizarea obiectivului strategic fixat de Partidul Muncitoresc Socialist Ungar privind transformarea Ungariei dintr-o ţară cu dezvoltare medie într-o ţară puternic dezvoltată.

Dinu DRAGOMIRESCU

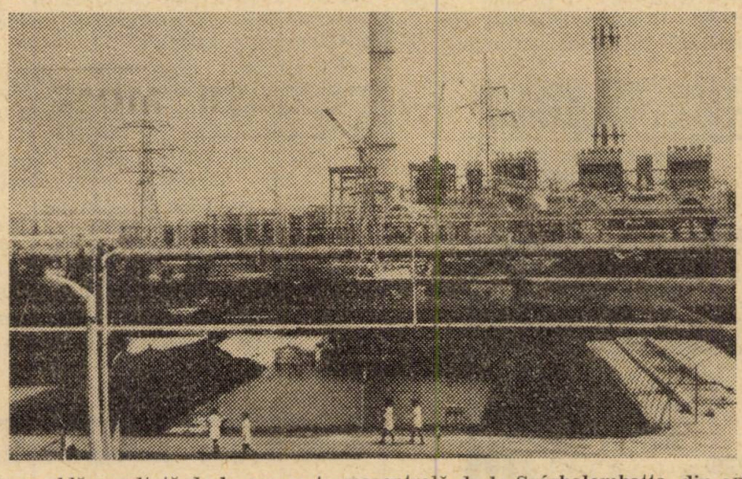

Apa caldă rezultată de la marea termocentrală de la Százhalombatta, din apropierea Budapestei, este utilizată la o crescătorie de peşte destinată aprovizionării capitalei. Într-un bazin alăturat un laborator biologic de importanţă naţională întreprinde cercetări privind efectul asupra faunei şi florei apelor al noilor pesticide şi altor agenţi agrochimici ce urmează a fi introduşi

Economisirea materialelor — factori de condiționare

SUBLINIIND importanța crescîndă, în condițiile actuale și de perspectivă, a asigurării corelației optime între cheltuielile materiale și valoarea producției, publicația poloneză **Ekonomika i organizacja pracy** relevă că utilizarea rațională a materiilor prime și materialelor este condiționată de o serie întreagă de factori. Acești factori pot fi de perspectivă (cu caracter strategic) și curenți (operativi), după cum urmează.

Experiența întreprinderilor poloneze evidențiază că, în general, eficiența diferitelor măsuri de reducere a consumurilor materiale este strîns legată de îmbunătățirea permanentă a calității și structurii materiilor prime, materialelor și purtătorilor de energie pe care le folosesc.

Factori strategici	Factori operativi
— modificări în structura bazei materiale și de materii prime ;	— realizarea concordanței între caracteristicile materialelor produse și cerințele privind calitatea ;
— modificări în structura producției finale ;	— scoaterea din producție sau modernizarea produselor depășite și a celor care necesită consumuri ridicate de materiale ;
— echilibrarea posibilităților de producere a materialelor cu necesarul acestora ;	— pregătirea corespunzătoare a proceselor de producție ;
— perfecționarea sistemului de planificare și conducere (ca premisă pentru aplicarea mai largă a invențiilor și inovațiilor) ;	— stabilirea fundamentată a normelor de consum la materiale, îmbunătățirea acestora ;
— perfecționarea gospodăririi materialelor, dezvoltarea cercetării în acest domeniu ; ș.a.	— corelarea modificărilor intervenite în sortimentul producției cu consumul de materiale ;
	— depozitarea și păstrarea corespunzătoare a materialelor ; ș.a.

Roboții și eficiența

ÎN SCOPUL creșterii eficienței și al economisirii forței de muncă, alături de alte modalități clasice, în R.D. Germană se intensifică preocuparea pentru proiectarea, producția și utilizarea unui număr cît mai mare de roboți industriali, înfăptuindu-se măsurile preconizate de conducerea de partid și de stat în acest sens. Graficul, reprodus după **Sozialistische Finanzwirtschaft** (nr. 2/1981), prezintă sugestiv economia de

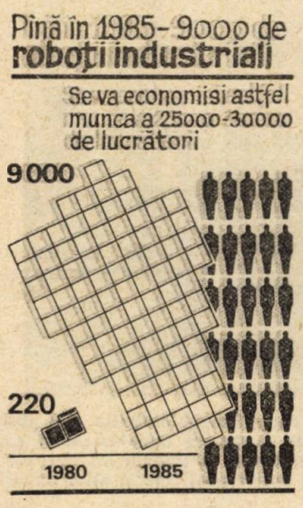

forță de muncă ce se va realiza prin introducerea în producție, pînă în anul 1985, a 9 000 de roboți industriali.

Evoluții în domeniul aparaturii electrocasnice

CEL de-al 50-lea Salon internațional de aparate de uz casnic s-a desfășurat recent la Paris sub semnul unei cvasistagnări a volumului vînzărilor respective pe piața țărilor din Europa occidentală. Explicat fie prin efectele recesiunii economice, fie prin relativa saturare a pieței pentru unele articole (de exemplu frigidere), fie — în sfîrșit — prin necesitatea perfecționării unor aparate (mașini de spălat rufe, plite de gătit ș.a.) pentru ca acestea să corespundă în mai mare măsură cerințelor actuale ale consumatorilor, fenomenul incită pe principalii producători vest-europeni de aparatură electrocasnică la modernizarea acesteia.

Un element important îl constituie realizarea de modele, ca cele prezentate în cadrul Salonului, care permit reducerea consumului de energie, de plite care funcționează pe bază de microunde etc. O altă orientare esențială pentru următorii ani pare s-o constituie echiparea pe scară largă a unor aparate, ca de pildă mașina de spălat rufe, cu microprocesoare ; se apreciază că acest lucru va permite nu numai îmbunătățirea performanțelor articolelor respective, ci și reducerea substanțială a costului lor.

U.R.S.S. : îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă

ÎN economia națională a U.R.S.S. lucrează în prezent circa 125 milioane de muncitori, funcționari și colhoznici. Paralel cu creșterea efectivului populației ocupate s-a realizat un salt considerabil în ridicarea nivelului de cultură generală al oamenilor muncii, ca o premisă a afirmării cu succes a revoluției tehnico-științifice contemporane.

Creșterea în continuare a eficienței folosirii populației ocupate în economia națională este legată, în primul rînd, apreciază revista **Ekonomiceskaia gazeta** (nr. 44/1980), de creșterea productivității muncii în ramurile producției materiale și de îmbunătățirea activității în sfera neproductivă. Una din direcțiile accelerării în viitor a ritmurilor de creștere a productivității muncii o reprezintă mecanizarea muncii manuale, în primul rînd a celei grele. În industrie ponderea muncitorilor manuali s-a redus de la 40,4% în 1965 la 32,8% în 1979, dar numărul lor absolut a crescut. Soluționarea acestei probleme a căpătat și o mare însemnătate socială, ținînd seama că în condițiile nivelului crescînd de cultură generală, sectoarele presupunînd o muncă manuală puțin calificată sînt tot mai greu de asigurat cu muncitori. O altă direcție o constituie folosirea mai economicoasă a forței de muncă în sfera neproductivă, al cărei efectiv a ajuns la 4,8 milioane de oameni.

Mai buna folosire a forței de muncă va fi asigurată și prin reducerea în continuare a fluctuației cadrelor. În ultimii opt ani aceasta s-a redus în industrie cu 14%, iar în construcții cu 22%. Totodată, se are în vedere încheierea elaborării unor normative științific fundamentate în privința înzestrării în perspectivă a ramurilor economiei naționale cu specialiști cu studii speciale superioare și medii, îmbunătățindu-se corelația dintre cele două categorii.

Piața comună — recrudescența protecționismului disimulat

ÎNDELUNGATA recesiune care afectează economia țărilor vest-europene a determinat, între altele, și o recrudescență a măsurilor cu caracter protecționist adoptate de diferitele țări membre ale Pieței comune în vederea protejării uneia sau alteia dintre industriile autohtone împotriva concurenței produselor de import. După cum relevă publicația **Die Zeit**, în fiecare săptămînă sînt adoptate — pe plan național — zeci de dispoziții, norme și directive, care reprezintă tot atîtea frîne în calea dezvoltării comerțului intra-comunitar ; tot mai frecvent asemenea acțiuni sînt prezentate ca fiind menite să asigure protejarea mediului ambiant, controlul calității produselor, siguranța acestora din punct de vedere tehnic, reducerea consumului de energie sau o mai bună informare a consumatorilor.

În fața avalanșei măsurilor nemijlocite sau disimulate cu caracter protecționist, Comisia comunităților europene a fost nevoită să intenteze în 1979 un număr de 200 de proceduri privind violarea Tratatului C.E.E. (față de 40 de asemenea proceduri în 1974) ; pentru anul trecut numărul acestora este evaluat la peste 400. O anchetă efectuată de Federația camerelor de comerț și industrie din R.F. Germania confirmă perspectiva accentuării tendințelor protecționiste în viitor.

GLOSAR

„Indicatori de alarmă"

ÎN ECONOMIILE în care conjunctura are o influență decisivă asupra tuturor activităților productive, s-a considerat în trecutul apropiat că un dispozitiv care ar permite o apreciere corectă a evoluției acestor activități ar fi de mare folos pentru combaterea fenomenelor conjuncturale negative. Un asemenea dispozitiv, servind ca un fel de barometru al economiei, ar fi — s-a afirmat — deosebit de util pentru autoritățile statului, atît ca mijloc de verificare a efectului măsurilor luate, cît și ca posibilitate de prefigurare a unor noi măsuri.

Un asemenea dispozitiv este așa-numitul „tablou de bord" al economiei, compus dintr-o serie de indicatori considerați ca fiind cei mai evocatori pentru caracterizarea activității economice. Fiecare indicator este prevăzut cu un „prag de alarmă" : îndată ce indicatorul a atins acest prag și este pe cale să-l depășească, autoritățile competente sînt obligate să intervină în mersul economiei pînă cînd alarma va înceta. Indicatorii de alarmă au fost introduși, de exemplu, în planificarea franceză începînd cu planul pe 1966—1970, sub denumirea de „clignotants" (de la verbul clignoter = a clipi).

În Franța au fost selecționați cinci indicatori de alarmă, legați fiecare de cîte un domeniu al economiei : prețuri, comerț exterior, producție, investiții și utilizarea forței de muncă. Astfel :

(1) În ce privește **prețurile**, indicatorul se „aprinde" atunci cînd ritmul anual de creștere a prețurilor de consum, calculat ca medie a ultimelor 12 luni, depășește cu 1 punct procentual timp de trei luni pe cel al principalilor parteneri comerciali ai Franței (media ponderată a indicilor prețurilor de consum din S.U.A., Anglia, R.F.G., Italia, Olanda și Belgia).

(2) În ce privește **comerțul exterior**, indicatorul „alarmează" în cazul în care valoarea importurilor este acoperită într-o proporție de mai puțin de 90 la sută de aceea a exporturilor, de asemenea în cursul ultimelor 12 luni.

(3) În materie de **producție**, alarma se declanșează în cazul în care sporul de producție internă brută (P.I.B.) sau de producție industrială este de 2 la sută sau sub acest procent timp de trei luni consecutiv.

(4) În domeniul **investițiilor productive**, pragul de alertă este stabilit la nivelul unei creșteri anuale de 2,5 la sută sau sub acest procent. În sfîrșit :

(5) În privința **utilizării forței de muncă**, alarma se produce în cazul în care numărul șomerilor este la 2,5 la sută din populația activă sau peste acest procent timp de trei luni consecutiv.

Aplicarea sistemului indicatorilor de alarmă nu a fost încurajatoare. Sistemul a apărut ca fiind puțin fiabil și, avînd în vedere că indicatorii se publicau, susceptibil să creeze o situație de confuzie și de demobilizare în opinia publică, dăunătoare mersului economiei. Din această cauză s-a procedat la numeroase modificări în sistem, cu scopul de a-l face mai sensibil și totodată mai puțin capabil de a provoca reacții negative în economie.

În Franța, de exemplu, începînd cu planul al VI-lea (1971—1975) a fost efectuată o reformă prin lărgirea considerabilă a indicatorilor de alarmă, prin restrîngerea caracterului lor obligator, guvernul nemaifiind obligat să reacționeze la orice „semnalizator" și „prin introducerea caracterului confidențial al acestor indicatori. Criza sistemului indicatorilor de alarmă este o fatetă a crizei gîndirii economice occidentale, care nu dispune de capacitatea de a găsi remedii pentru răsturnările conjuncturale economice și extraeconomice din țările capitaliste.

C. K.

Chimia și alimentația

Cecilia Morariu, Brazi — Conferința internațională consacrată contribuției pe care o pot aduce cercetările în domeniul chimiei la îmbunătățirea situației alimentare mondiale, conferință ce va avea loc în februarie 1982 în Filipine și cunoscută sub inițialele CHEMRAWN, va fi a doua pe această temă. Prima s-a desfășurat la Toronto, în Canada, în 1978. Organizatorii conferinței sînt Uniunea internațională de chimie pură și aplicată (I.U.P.A.C.) și Institutul internațional de cercetări pentru orez (I.R.R.I.), al cărui sediu se află în Filipine.

Conferința din 1982, care va reuni participanți din numeroase țări în curs de dezvoltare și dezvoltate, își propune, printr-o abordare multidisciplinară, să determine măsura și sectoarele în care cele mai noi cuceriri din domeniile chimiei, biochimiei și biologiei, în special al biologiei moleculare, pot fi utilizate cel mai eficient pentru sporirea producției agroalimentare mondiale, în condițiile în care un sfert din populația globului este subnutrită sau suferă de malnutriție. O atenție specială urmează a fi acordată întăririi capacității naționale de cercetare a țărilor în curs de dezvoltare, în special în acele domenii care nu necesită investiții excesive de capital, precum și cooperării dintre guverne, producție și universități în direcții prioritare de cercetare.

Copreședinții comitetului însărcinat cu pregătirea programului conferinței sînt doi laureați ai Premiului Nobel : Norman E. Borlaug, de la Centrul internațional pentru ameliorarea porumbului și grîului din Londres, Mexic și Melvin Calvin, de la Universitatea Berkeley din California.

Denumire

Mihai Stănescu, A.S.E. București — Denumirea de „companie-umbrelă" reprezintă o formulă gazetărească, care nu figurează ca atare într-un tratat de economie politică a capitalismului.

Comerț exterior

Eva Barabaș, Deta — Întreprinderea „Generalimpex", înființată la sfîrșitul anului trecut la Budapesta, este prima întreprindere maghiară de comerț exterior care nu are o sferă de activitate precis delimitată, putîndu-se ocupa de exportul sau importul oricărui produs necesar economiei naționale. Întreprinderea „Generalimpex", dispunînd de un personal relativ restrîns, va trebui să dea dovadă de o mare mobilitate și operativitate, ocupîndu-se în primul rînd de relațiile de comerț exterior ale întreprinderilor mijlocii, ale firmelor de consulting, ale cooperativelor industriale și agricole, în condiții de eficiență. Ea va putea exporta și produse ale industriei mari, dacă va putea obține condiții mai avantajoase decît întreprinderile specializate de comerț exterior, inclusiv în relații de cooperare. Astfel, primul contract de export semnat de noua întreprindere se referă la televizoare „Orion".

Decalaje energetice

Romulus Tircolea, Ploiești. — Pe ansamblu, țările în curs de dezvoltare sînt, într-adevăr, furnizoare nete de energie, dar trebuie ținut seama că sursele lor energetice sînt concentrate într-un număr redus de țări, astfel încît majoritatea sînt puternic dependente de importul în acest domeniu. În 1975 importurile de energie ale țărilor în curs de dezvoltare au reprezentat aproape 30 miliarde de dolari, respectiv circa 15% din totalul importurilor țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul lor.

Deși între 1950 și 1975 consumul de energie comercială în țările în curs de dezvoltare a sporit de 5,5 ori, adică într-un ritm mediu anual de 7%, mult mai ridicat decît cel al țărilor dezvoltate (4,5%), decalajele în privința consumului de energie rămîn încă considerabile. Potrivit unui recent studiu al U.N.C.T.A.D., 70% din populația globului, trăind în țările nesocialiste în curs de dezvoltare și în țările socialiste din Asia, contează cu mai puțin de 20% în consumul mondial de energie comercială. Energia consumată în prezent în S.U.A. și în Europa numai pentru transportul personal este aproape echivalentă cu volumul total al energiei consumate în țările în curs de dezvoltare.

Protecția mediului marin

Valentin Cernica, Călărași. — Costul programului trienal (1981—1983) adoptat de 16 din cele 18 țări mediteraneene și de Piața comună pentru îmbunătățirea calității apelor Mediteranei se ridică la circa 12 milioane de dolari. Un sfert din această sumă va fi alocată programului de supraveghere continuă și de cercetări în domeniul poluării în Marea Mediterană, elaborat sub egida Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, în care sînt angrenate 83 de laboratoare de cercetări oceanografice.

85% din poluarea Mării Mediterane se datorează deșeurilor industriale, apelor uzate urbane și substanțelor chimice (îngrășăminte și pesticide). Urmărind permanent „starea de sănătate" a mării, laboratoarele amintite vor servi la controlul aplicării Protocolului relativ la protecția Mediteranei contra poluării de origine telurică, semnat la Atena în mai 1980. O atenție specială va fi acordată poluării „invizibile", cu metale grele și bacterii.

Țările inițiatoare ale programului de salvare a Mării Mediterane aplică în același timp propriile lor programe naționale, unele extrem de cuprinzătoare, destinate ameliorării calității apelor lor de coastă. Ele speră ca, grație acestor eforturi conjugate, peste 10—15 ani se va înregistra o reducere notabilă a poluării, chiar dacă apele Mediteranei nu-și vor mai putea recăpăta puritatea de altădată.

Televiziunea în China

Daniela Dumbrăveanu, Jimbolia. — Televiziunea datează în R. P. Chineză din anul 1958. De la 630 000 în 1976, numărul televizoarelor în funcțiune în această țară a depășit în prezent 7 milioane. Potrivit revistei **La Chine en construction**, majoritatea lor sînt în alb-negru și se concentrează în orașele mari și mijlocii. Este cazul regiunii urbane Shanghai în care există aproape 1 milion de televizoare, sau al cartierelor urbane ale capitalei, în care se înregistrează două televizoare la trei familii. Numai la Beijing au fost vîndute între 1977 și iunie 1980 circa 410 000 de televizoare, respectiv de 10 ori mai mult decît totalul vînzărilor din perioada 1966—1976. Paralel, a cunoscut o îmbunătățire și calitatea aparatelor.

În prezent există 53 de întreprinderi, care pe lîngă aparatele alb-negru mai vechi, cu diagonala ecranului de 23 și 31 cm, produc televizoare în alb-negru sau color cu diagonala de 36, 41 și 49 cm, cu circuite integrate. În sfîrșit, de pe benzile de montaj ale fabricii de la Nanjin ies anual 150 000 de televizoare color cu diagonala de 36 și 56 cm și 50 000 de televizoare alb-negru.

Pe lîngă televiziunea centrală, în China există în prezent 38 centre de televiziune locale, 238 stații de emisie și releuri de televiziune de peste 1 000 W. La Beijing se pot recepționa emisiuni pe trei canale, în restul țării pe unul sau două canale.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 14 din 3 aprilie 1981

— Prețuirea muncii, stimulent pentru noi realizări 1

— Sindicatele — cadru organizat de participare a maselor la conducerea democratică a societății **(Dumitru Calen)** 2

— Dezvoltarea economico-socială a țării — componentă fundamentală a politicii partidului **(Lazăr Costinel)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Acțiuni viguroase pentru depistarea și exploatarea de noi structuri petrolifere (II) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 6

— Orientări și exigențe în reciclarea materialelor refolosibile **(Dan Andreescu)** 8

— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

● Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și unitățile agricole, integrate organizatoric în efortul pentru sporirea producțiilor **(Ion Bianu)** 9

● Valorificarea superioară a potențialului productiv din gospodăriile personale **(C. Sicrieru, N. Davideanu)** 12

— Creșterea accentuată a productivității muncii, condiție esențială a sporirii eficienței **(Ion Capanu, Pavel Wagner, Dumitru Porojan)** 13

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Colaborarea între consiliul oamenilor muncii și comitetul sindicatului. Obiective comune, forme specifice, acțiuni convergente pentru rezolvarea problemelor economice și sociale **(C. Damian)** 15

TEORII — IDEI

— Optim, optimalitate, optimizare (I) **(Constantin Virgil Negoiță)** 17

— Priorități în dezvoltarea și structurarea exporturilor (II) **(Alexandru Puiu)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă actuală (I) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Creșterea nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român **(G. Constantin, C. Popescu)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Petrolul submarin în actualitate **(C. Rusin)** 25

— R.S. Cehoslovacă. Opțiuni pentru noul cincinal **(Nicoară Ionescu)** 27

— Tendințe—conjuncturi 28

— R.P. Ungară. Direcții și repere ale dezvoltării economice **(Dinu Dragomirescu)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ. Probleme de arbitraj

IN THIS ISSUE

— Trade unions — organized framework for mass participation in the democratic leadership of society **(Dumitru Calen)** 2

— Socio-economic development of the country — a fundamental component of the Party's policy **(Lazăr Costinel)** 4

— Large-scale actions for discovering and operating new oil structures (II) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 6

— High rise of work productivity — essential condition for increasing efficiency **(Ion Capanu, Pavel Wagner, Dumitru Porojan)** 13

— Optimum, optimality, optimizing (I) **Constantin Virgil Negoiță)** 17

— Priorities in the export development and structure (II) **(Alexandru Puiu)** 18

— Schools ● trends ● economists. Analysis criteria of the South-African economy characteristics in the present anti-colonial thinking (I) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

— Off-shore oil to the forefront **(C. Rusin)** 25

— The Socialist Republic of Czechoslovakia. Options for the new five-year plan **(Nicoară Ionescu)** 27

— The Hungarian People's Republic. Directions and guide marks of economic development **(Dinu Dragomirescu)** 29

DANS LE NUMERO

— Les sindicats — cadre organisé de la participation des masses à la direction démocratique de la société **(Dumitru Calen)** 2

— Le développement économico-social du pays — composante fondamentale de la politique du parti **(Lazăr Costinel)** 4

— Actions vigoureuses pour identifier et exploiter de nouvelles structures pétrolières (II) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 6

— L'accroissement accentué de la productivité du travail — condition essentiele de l'augmentation de l'efficience **(Ion Capanu, Pavel Wagner, Dumitru Porojan)** 13

— Optimum, optimalité optimisation (I) **(Constantin Virgil Negoiță)** 17

— Priorités dans le développement et dans la structuration des exportations (II) **(Alexandru Puiu)** 18

— Ecoles ● courants ● économistes. Critères d'analyse du caractère de l'économie sud-africaine dans la pensée anti-coloniale actuelle (I) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

— Le pétrole sous-marin est d'actualité. **(C. Rusin)** 25

— La R.S. Tchécoslovaquie. Options pour le nouveau quinquennat **(Nicoară Ionescu)** 27

— La R.P. Hongroise. Directions et repères du développement économique **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Профсоюзы — организованные рамки участия масс в демократическом руководстве обществом **(Думитру Кален)** 2

— Экономико-социальное развитие страны — основная составляющая политики партии **(Лазэр Костинел)** 4

— Мощные действия для обнаружения и разработки новых нефтеносных структур (II) **(Василе Боеску, Богдан Пэдуре)** 6

— Усиленный рост производительности труда — существенное условие увеличения эффективности **(Ион Капану, Павел Вагнер, Думитру Порожан)** 13

— Оптимум, оптима, оптимальность (I) **(Константин Вирджил Негоицэ)** 17

— Приоритеты в развитии и перестройке экспорта (II) **(Александру Пую)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Критерии для анализа характера южно-африканской экономики в современном антиколониальном мышлении (I) **(Думитру Муреșан, Мирча Розоря)** 20

— Актуальность подводной нефти **(К. Русин)** 25

— Чехословацкая С. Р. Оптации в новой пятилетке **(Никоарэ Йонеску)** 27

— Венгерская Н. Р. Направления и ориентиры экономического развития **(Дину Драгомиреску)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare peroadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT SANDA UN AJUTOR PREŢIOS PENTRU GOSPODINE

● „SANDA" este o maşină automată pentru cusături decorative şi utilitare, realizată la nivelul produselor similare pe plan mondial

● Este o maşină folositoare, de înaltă calitate, rezistentă

● Acţionarea electrică este simplă şi sigură

Maşina electrică de cusut SANDA execută următoarele operaţiuni :

- cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu)
- cusătură în zig-zag
- cusătură invizibilă (tiv invizibil)
- tiv îngust, mediu şi lat
- tivirea şi, concomitent, aplicarea dantelei
- cusătură cu rabaterea materialelor
- cusătură paralelă cu marginea materialului
- coaserea înainte şi înapoi
- coaserea nervurilor
- coaserea şnurului
- coaserea nasturilor
- butoniere (netede sau în relief)
- stopat
- vătuire
- surfilare
- broderie (inclusiv ochiuri)
- 3 modele de broderie cu cusătură în zig-zag
- 16 modele de cusături decorative (cu un ac sau ac dublu)
- 6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau ac dublu)

În magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat,
MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT S A N D A
Costă 3 270 lei, se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20% din valoare.

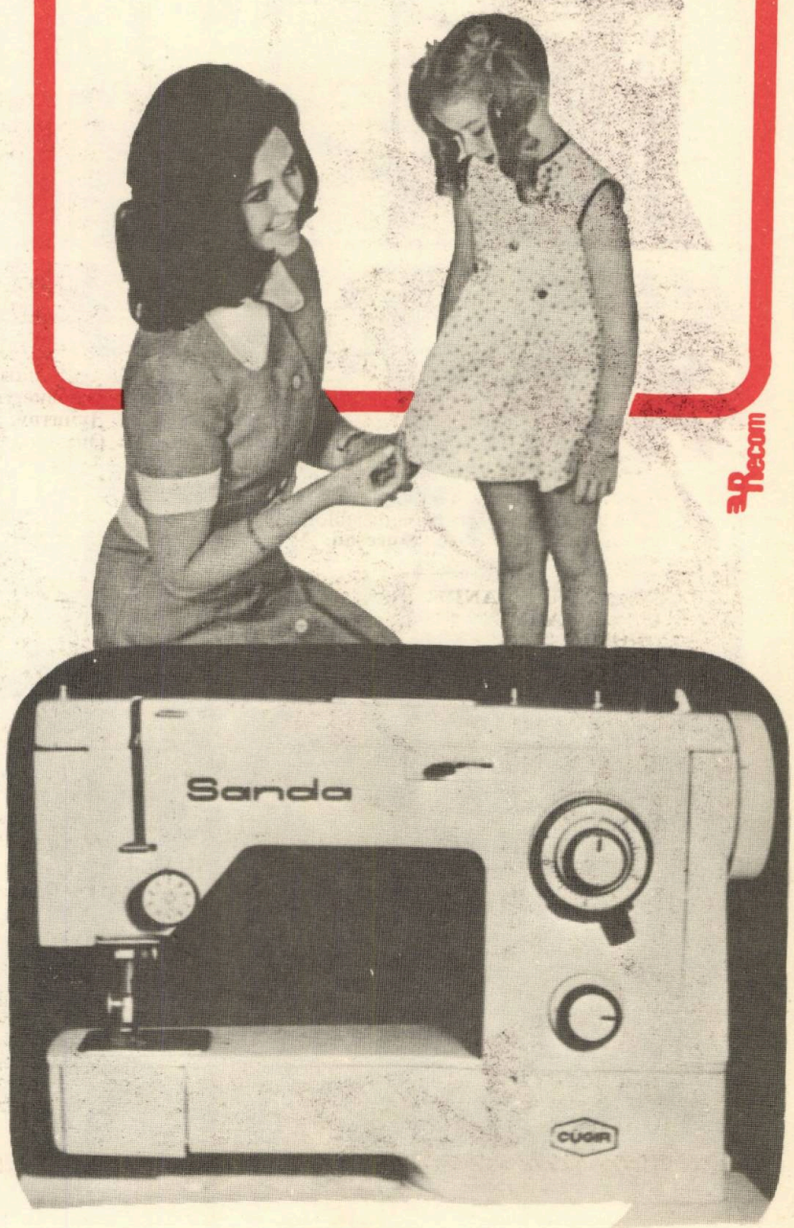

Recom

F3981 APR 1 B

FLORA BUCUREȘTI

Produse din carne, legume, fructe, ci
și băuturi răcoritoare, care conțin vita
mine și au valoare nutritivă ridicată, v
oferă
INTREPRINDEREA DE PRODUCERE, VA
LORIFICARE ȘI INDUSTRIALIZARE
LEGUMELOR ȘI FRUCTELOR – BERCEN

Fabrica „Flora", șos Viilor nr. 55, Sec
tor 5, tel. 23 89 70.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O SARCINĂ PRIORITARĂ PENTRU TOATE FUNCȚIILE ÎNTREPRINDERII

Numărul 15 ● Vineri 10 aprilie 1981

Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România

„Sindicatele asigură prezența activă și participarea largă a clasei muncitoare, a maselor de oameni ai muncii la dezbaterea și elaborarea măsurilor care privesc înfăptuirea planurilor economice, joacă un rol tot mai însemnat în conducerea tuturor domeniilor vieții noastre economice și sociale, a întregii societăți. Se poate spune că în elaborarea politicii interne și externe, în dezvoltarea economico-socială a țării noastre nu există domenii în care sindicatele, ca organizații ale oamenilor muncii să nu-și exercite rolul și atribuțiile de mare însemnătate ce le revin în măreața operă de făurire a socialismului".

NICOLAE CEAUȘESCU

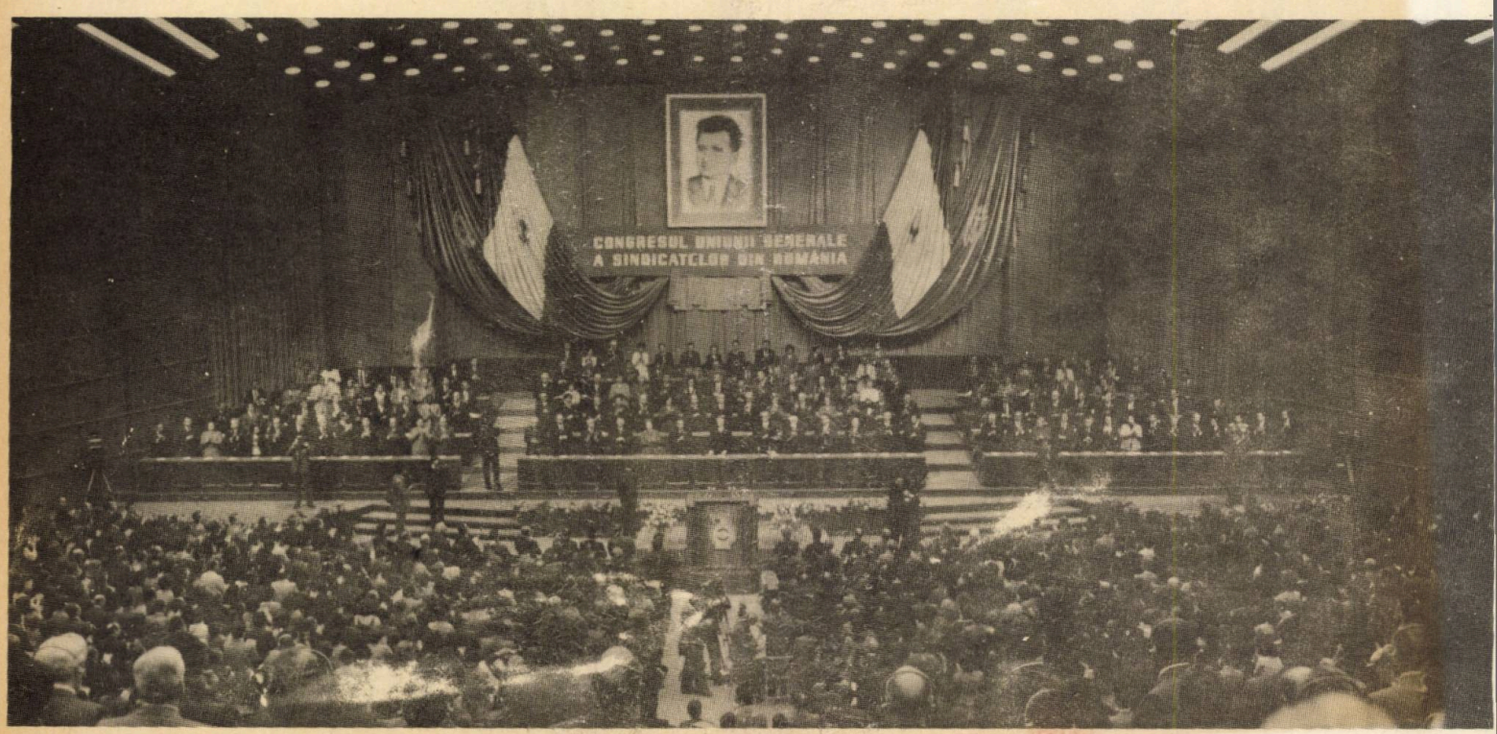

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Noi reglementări G.A.T.T. privind regimul vamal

Cunoașterea modului de reglementare a celor doi termeni ai regimului tarifar, nivelul taxelor vamale și valoarea în vamă, prezintă un interes deosebit pentru toți comercialiștii din întreprinderile de comerț exterior în vederea îmbunătățirii indicatorilor de eficiență ai operațiunilor de export și de import pe care le efectuează.

DETERMINAREA VALORII ÎN VAMĂ

Cunoașterea cadrului juridic internațional care reglementează problematica determinării valorii în vamă a mărfurilor poate contribui, prin intermediul cuantumului taxelor vamale aplicabile, la îmbunătățirea competitivității comerciale și a condițiilor de acces a mărfurilor exportate de întreprinderile românești.

Deoarece Convenția asupra valorii în vamă a mărfurilor semnată la Bruxelles la 15 decembrie 1950 conținea unele prevederi insuficient de precise, iar unele aspecte nu au fost relevate sau au fost ignorate în momentul redactării textului convenției s-a simțit necesitatea unei noi reglementări internaționale. Practica a condus la aplicarea unor sisteme diferite de evaluare vamală a mărfurilor atît pe baza prețului F.O.B. în unele țări cît și a prețului C.I.F. în altele sau pe baza prețurilor de pe piața internă, de exemplu „American Selling Price", sisteme cu aplicații de cele mai multe ori restrictive și discriminatorii.

Totodată s-a constatat că practicile în materie de evaluare în vamă a mărfurilor pot exercita efecte dintre cele mai nefavorabile asupra comerțului internațional, iar incertitudinea în ceea ce privește valoarea care va fi atribuită mărfurilor importate pentru calculul drepturilor vamale poate avea asupra comerțului internațional efecte mai restrictive decît taxele vamale însuși.

Articolul VII al Acordului general asupra tarifelor vamale și comerțului (G.A.T.T.) deși enunță principiile fundamentale ale evaluării în vamă a mărfurilor, dispozițiile sale nu sînt suficient de precise și nici complete pentru a exclude divergențele care apăreau între membrii G.A.T.T. în ceea ce privește metodele practicate pentru determinarea valorii în vamă.

Negocierile care au avut loc sub egida G.A.T.T., în cadrul rundei Tokio au permis elaborarea unui cod asupra valorii în vamă al cărui titlu oficial este „Acordul relativ la punerea în aplicare a articolului VII al Acordului general". Aceste negocieri au avut ca obiectiv enunțarea regulilor evaluării vamale, asigurării uniformității și certitudinii în aplicarea lor și de a stabili un sistem echitabil, uniform și neutru care exclude utilizarea de valori arbitrare sau fictive și care să fie conforme realităților comerciale. Totodată, s-a urmărit ca regulile evaluării să nu constituie obstacole nejustificate în comerțul internațional.

PRINCIPALELE DISPOZIȚII ALE CODULUI

Acest cod enunță cinci metode de evaluare, în ordinea aplicării lor, care trebuie să fie respectate de autoritățile vamale din toate țările semnatare. Cînd prima metodă nu permite determinarea valabilă a valorii în vamă se recurge la a doua metodă și similar la următoarea metodă.

Prima și principala metodă consacrată, pentru determinarea valorii în vamă, **valoarea de tranzacție** reprezentată prin prețul de factură sub rezerva ajustării acestuia pentru a ține cont de unele elemente (comisioane, intermedieri, costul ambalajelor etc.) în măsura în care aceste elemente nu au fost incluse în prețul real plătit sau de plătit. Prima metodă nu poate fi aplicată dacă nu există preț de factură, dacă anumite restricții sau condiții însoțesc vînzarea sau prețul, sau dacă vînzarea nu s-a făcut în condițiile deplinei concurențe.

Dacă prima metodă nu poate fi utilizată, administrația vamală va aplica a doua metodă, care creează obligația vămii de a calcula valoarea în vamă **pe baza valorii de tranzacție a mărfurilor identice**, provenind din aceeași țară de export, vîndute în condițiile deplinei concurențe.

A treia metodă constă în a utiliza **valoarea de tranzacție a mărfurilor similare** importate provenind din aceeași țară de export, vîndute în condițiile deplinei concurențe.

Metoda a patra consacră drept punct de plecare **prețul la care mărfurile în cauză sînt revîndute**, după deducerea sumei estimative reprezentînd comisionul și beneficiul și

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 15 1981

orice alte cheltuieli și taxe suportate în țara importatorului.

A cincea metodă se bazează pe o valoare calculată care este egală cu **totalul costului materiilor prime și operațiilor de fabricație,** precum și unei sume corespunzătoare beneficiilor și taxelor generale aferente mărfurilor de evaluat.

Importatorul are posibilitatea de a alege între a patra și a cincea metodă pentru determinarea valorii mărfurilor importate. Dacă nu este exercitată această opțiune, ordinea aplicării normale este respectată. În sfîrșit dacă nici una din cele cinci metode nu poate fi aplicată, valoarea în vamă va fi determinată prin mijloace rezonabile, compatibile cu principiile codului analizat și cu articolul VII al Acordului general.

R.S. România a acceptat acest cod prin Decretul nr. 183/1980, acordul intrînd în vigoare la 1 ianuarie 1981.

În consecință, prevederile codului menționat pot fi invocate față de partenerii externi membrii G.A.T.T., care au acceptat codul de evaluare în vamă a mărfurilor, ori de cîte ori întreprinderile exportatoare cunosc sau sînt informate, că autoritățile vamale din țările respective încalcă normele stabilite, prejudiciind astfel interesele exportatorilor români. Stabilirea unor valori sporite în vamă conduce la stabilirea unui cuantum al taxelor vamale ridicat și în consecință la scăderea competitivității comerciale a mărfurilor în cauză. Cînd apar neclarități în aplicarea Codului de evaluare vamală consultarea textului acestui cod este absolut necesară.

Dacă apar situații în care regulile de evaluare vamală sînt aplicate de o manieră dezavantajoasă și/sau discriminatorie întreprinderile exportatoare, în vederea eliminării unor astfel de situații, vor trebui să consulte direcțiile competente din Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale pentru întreprinderea unor acțiuni comune.

NIVELUL TAXELOR VAMALE

Urmare a rundelor succesive de negocieri comerciale multilaterale, taxele vamale ale statelor membre G.A.T.T. au scăzut treptat și continuu. În consecință, rolul lor restrictiv și/sau protecționist în comerțul internațional s-a diminuat progresiv.

Totodată, un aspect pozitiv îl constituie publicarea de către state a tarifelor vamale, ceea ce permite cunoașterea apriori a taxelor vamale de către toți participanții la înfăptuirea schimburilor economice internaționale, spre deosebire de valoarea în vamă, celălalt termen al binomului tarifar care dă naștere la interpretări diferite și în consecință la practici discriminatorii din partea unor state.

Nivelul taxelor vamale de import este stabilit, în țara noastră, prin următoarele acte normative :

— Decretul nr. 395/1976 privind Tariful vamal de import al Republicii Socialiste România ;

— Decretul nr. 255/1978 pentru ratificarea Protocolului de aderare a României la Protocolul de negocieri comerciale între țări în curs de dezvoltare și

— Decretul nr. 183/1980 prin care s-a acceptat Protocolul de la Geneva (1979) anexă la Acordul General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.), conținînd lista facilităților vamale oferite la import de către România, în cadrul rundei de negocieri comerciale multilaterale, ca o contribuție a țării noastre la runda Tokio.

Potrivit art. 24 din Codul vamal al Republicii Socialiste România — Legea nr. 30/1978, taxele vamale se aplică la valoarea în vamă a mărfurilor. Normele legale stabilesc totodată metodologia determinării valorii în vamă. Aceasta reprezintă prețul extern al mărfii, inclusiv cheltuielile externe de transport, manipulare, asigurare și orice alte cheltuieli în valută, transformate în lei la cursul comercial cotat de Banca Națională a R.S. România.

Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională prevede la art. 37 că, la import, întreprinderile de comerț exterior decontează unităților beneficiare contravaloarea mărfurilor importate la prețuri formate prin transformarea în lei a prețurilor externe efective la care se adaugă cuantumul taxelor vamale și cota de comision.

În consecință, cuantumul taxelor vamale se reflectă direct în rezultatele economico-financiare ale întreprinderilor beneficiare de importuri, ceea ce a determinat în condițiile noului mecanism economic o preocupare sporită din partea întreprinderilor românești pentru îmbunătățirea participării lor la diviziunea internațională a muncii pe calea efectuării unor operațiuni cu eficiență economică sporită.

Prin urmare, se poate aprecia că determinarea valorii în vamă a mărfurilor este reglementată în legislația țării noastre de o manieră exactă și precisă, în consens cu normele internaționale în materie. Această apreciere devine evidentă prin prezentarea și analizarea modului de reglementare pe plan internațional a valorii în vamă.

Brotac LEONIDA

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Rolul băncilor transnaționale pe pieţele financiare internaționale

În ultimii 15—20 de ani, unul din fenomenele caracteristice care se manifestă pe plan financiar internațional este creșterea continuă a rolului băncilor transnaționale.

Ca o consecință a extinderii, în perioada sus-menționată, a activității societăților transnaționale, pe pieţele financiare internaționale și-au făcut apariția noi forme de instituții bancare, fie sub forma unor filiale financiare integrate în sistemul organizatoric al uneia sau altela dintre marile corporații, fie sub forma băncilor transnaționale sau a consorțiilor bancare.

Astfel, în deceniul șapte, băncile americane și-au extins activitatea în Europa Occidentală mai ales datorită faptului că cei mai importanți clienți — marile corporații transnaționale — erau deosebit de interesați în a participa la dezvoltarea economică a țărilor din regiune, în contextul în care — refăcute din punct de vedere economic după război, cu monedele naționale „însănătoșite" și readuse la convertibilitate — țările respective prezentau riscuri în-

comparabil mai reduse, precum și un climat economic general favorabil. Paradoxal însă, începutul procesului de formare a unor mari grupuri bancare nu a fost făcut de băncile nord-americane, ci de una britanică : în 1964 „Midland Bank", împreună cu „Commercial Bank of Australia", „Standard Bank" și „Toronto Dominion Bank", a format „Midland and International Bank Ltd".

Un exemplu semnificativ este însă cel al grupului Orion, înființat la Londra în anul 1970 cu participarea băncilor „Chase Manhattan Bank", „National Westminster Bank", Royal Bank of Canada" și „Westdeutsche Landesbank Girozentrale". Scopul primordial al acestui grup era acela de a furniza servicii financiare complete de natura celor cerute de marile societăți transnaționale (linii de credit multi-monede/multi-țări, mijloace de finanțare care includ leasingul, factoringul și sisteme de gestiune internațională), prin intermediul unei filiale comerciale (Orion Bank) și a unei filiale pentru împrumuturi pe termen mediu (Orion Termbank).

Ulterior, numărul acestor tipuri de bănci a crescut continuu, evident ca o consecință obiectivă a adîncirii interdependenței dintre activitățile de producție și comercializare, pe de o parte și sursele de finanțare, pe de altă parte ; asistăm, deci, la o internaționalizare paralelă a acestor două laturi importante ale relațiilor economice mondiale, internaționalizare care conduce la multiplicarea mecanismelor și instituțiilor specifice capabile să răspundă în condiții îmbunătățite necesităților societăților trasnaționale.

Pe măsura consolidării pozițiilor lor pe piețele financiare internaționale, băncile transnaționale au început să-și diversifice activitățile, fenomen care iese cu pregnanță în evidență în special în ultimii 6—7 ani. Această situație se datorește, pe de o parte, tendințelor de creștere mai rapidă a activităților acestor bănci în comparație cu solicitările de fonduri și alte servicii bancare din partea societăților transnaționale. Pe de altă parte, este vorba de deplasarea accentuată a provenienței cererilor de împrumuturi adresate acestor bănci de la societățile transnaționale către autorități guvernamentale din diferite țări, în special în curs de dezvoltare.

Ambele rațiuni sus-menționate ale diversificării activității băncilor respective își găsesc explicația principală în serioasele dificultăți cu care a fost și este confruntată în ultima perioadă economia mondială în ansamblul său. Astfel, criza economică a antrenat, în primul rînd, reduceri masive ale creșterii economice în numeroase țări, scăderi ale activității productive, implicit deteriorări ale cererii mondiale în special pentru produse industriale și diminuări ale schimburilor comerciale internaționale ; în acest context, societățile transnaționale au înregistrat și ele reduceri — relative sau chiar absolute — ale activității, ceea ce a condus la slăbirea cererii pentru resurse financiare adresate băncilor analizate. În al doilea rînd, datorită fenomenelor de criză, în ultimii ani tot mai multe țări — dintre care se detașează cele în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol — au de făcut față unor importante dificultăți pe planul plăților cu străinătatea (deficitul cumulat al plăților curente ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol este estimat, de exemplu, la nivelul anului 1980, la circa 70 miliarde de dolari, cu 18 miliarde mai mult decît în 1979) ; în consecință, aceste țări se văd tot mai mult nevoite să facă apel la împrumuturi oneroase de pe piețele internaționale de capital, piețe unde, tocmai datorită creșterii cererii de fonduri mai rapid decît oferta corespunzătoare, băncile transnaționale își găsesc un cîmp propice de acțiune.

Avînd în vedere cele de mai sus, în prezent asistăm, deci, la o sporire a ponderii țărilor — cu precădere a celor în curs de dezvoltare — în totalul volumului de afaceri al băncilor transnaționale, paralel cu diminuarea ponderii corespunzătoare ce revine marilor societăți. Este, dealtfel, și concluzia la care ajunge un raport publicat anul trecut de către Centrul pentru Corporații Transnaționale al O.N.U. (C.T.C.) [1].

Luînd în considerare băncile care dispun de sucursale sau de filiale cu participare majoritară la capital în cel puțin 5 țări, raportul menționat identifică 84 de bănci transnaționale. Acestea — dispunînd de active variind între 2 și 94,9 miliarde de dolari — constituiau, împreună, la nivelul anului 1978, cel mai important „magnet" al depunerilor bancare și cea mai importantă sursă de împrumuturi existentă pe plan internațional.

Cu toate că băncile transnaționale provin din 19 țări, în 1978 instituții bancare din numai 6 țări — S.U.A., Marea Britanie, Japonia, Franța, R.F. Germania și Canada — dețineau circa 67% din totalul activelor băncilor transnaționale luate în considerare. Această supremație se datorește extinderii rapide — prin sucursale și filiale — a ramificațiilor internaționale ale băncilor respective ; chiar și numai un singur exemplu este edificator în acest ultim sens : numărul filialelor în străinătate ale celor 22 bănci transnaționale din S.U.A. a crescut în ultimele două decenii de la 124 la 781.

Datorită factorilor menționați anterior,, extinderea ariei geografice de acțiune a băncilor transnaționale, precum și a volumului lor de activități a avut loc într-o măsură notabilă prin multiplicarea implantărilor în țări în curs de dezvoltare ; astfel, de exemplu, una din băncile transnaționale nord-americane își are 26% din active în țări din Africa, Asia și America Latină și obține — din operațiuni efectuate tot în aceste țări — 45% din cîștigurile sale.

Pe ansamblu, fondurile furnizate de băncile transnaționale au reprezentat, la nivelul anului 1979, circa 1/3 din totalul fluxurilor financiare nete către țările în curs de dezvoltare.

Datorită flexibilității structurilor lor instituționale — ceea ce le permite orientări și acțiuni rapide la nivel mondial —, precum și fondurilor importante de care dispun, băncile transnaționale sînt în măsură să satisfacă mai rapid și în cuantumuri mai înalte în comparație cu alte instituții bancare necesități financiare însemnate. Nu trebuie însă pierdute din vedere caracterul deosebit de oneros, precum și, de multe ori, condițiile cu implicații politice care pot însoți împrumuturile acordate de aceste bănci, ceea ce, în principiu, determină, pe de o parte, majorarea datoriei externe, iar, pe de altă parte, o serie de posibile imixtiuni în afacerile interne ale țărilor beneficiare ale împrumuturilor.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

[1]). „Transnational Banks : Operations, Strategies and their Effects in Developing Countries", New York, 1980.

Marketing

Randamentul cheltuielilor publicitare

2. Un alt factor, (vezi şi Suplimentul nr. 11/1981) deosebit de important pentru evaluarea eficacităţii cheltuielilor publicitare este concurenţa.

J.F. Magge, specialist american în cercetări operaţionale, plecînd de la efectul publicităţii concurenţilor a construit un model al randamentului şi al rentabilităţii publicitare.

MODELUL LUI J.F. MAGEE

Modelul pleacă de la următoarele ipoteze :

1) cele două produse concurente se află în circuit închis, fără posibilitatea apariţiei unui produs de substituţie ;

2) nevoia totală pe care o satisfac cei doi concurenţi este constantă şi acţiunea publicitară are ca unic efect trecerea consumatorilor de la un concurent la altul fără modificarea consumului total.

Se poate cita ca exemplu apropiat, piaţa benzinei : întreaga publicitate a diferitelor mărci nu stimulează cererea globală, ci au ca simplu efect trecerea consumatorilor de la Shell la Esso sau invers.

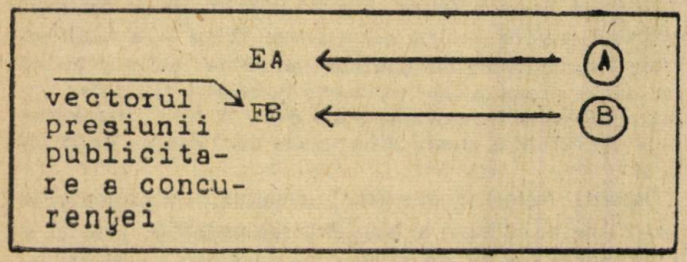

Mărcile A şi B emit fiecare un impuls publicitar : EA şi EB. Acest impuls publicitar sau presiune publicitară asupra consumatorului este o mărime aleatorie, de valoare medie (E), deoarece presiunea publicitară nu se exercită în mod egal asupra fiecărui consumator. De exemplu : chiar dacă EA>EB, vor exista consumatori mai afectaţi de campania mărcii B decît cea desfăşurată în favoarea mărcii A sau alţii care nu înregistrează mesajul venind de la A. Pe de altă parte, această presiune publicitară nu este constantă în timp, ci variază ca intensitate.

O altă împrejurare care favorizează diferenţierea randamentului publicitar este rezistenţa la schimbarea mărcii. Un consumator obişnuit al produsului B — nu va trece la A — decît printr-o presiune publicitară (buget publicitar) EA — superioară lui EB — cu o anumită cantitate R — reprezentînd rezistenţa la schimbare.

Cunoscînd numărul consumatorilor fiecărei mărci la începerea campaniei publicitare, valoarea rezistenţei la schimbare (R), măsura EB — a presiunii publicitare „pusă în mişcare" printr-un buget de publicitate X al mărcii B, ţinînd seama de presiunea publicitară EA, se poate construi un model în care, făcînd să varieze EB, se poate urmări evoluţia corespunzătoare a randamentului publicitar (beneficiu adus de publicitate) pînă la atingerea nivelului optim al acestuia.

Curba evoluţiei randamentului publicitar (y) în funcţie de presiunea publicitară (x) va avea următoarea alură :

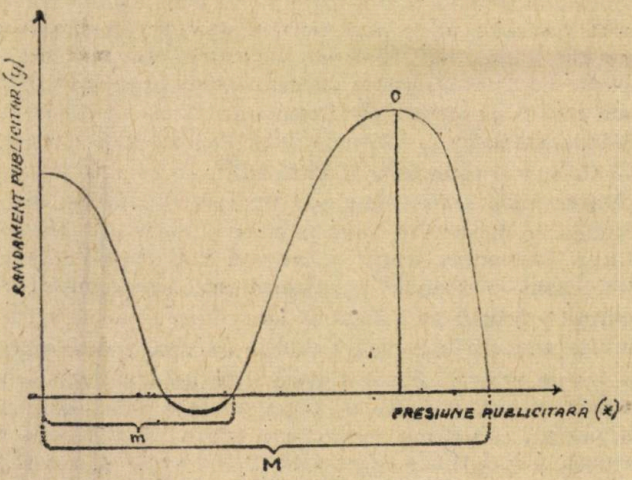

Punctul 0 reprezintă cuantumul optim al bugetului publicitar. Se poate remarca că actastă curbă pune în valoare noţiunile de prag minim al randamentului acţiunii publicitare. Observăm că este necesar un buget minim „m" pentru a obţine o ameliorare durabilă a randamentului. Depăşirea limitei M însă a bugetului publicităţii nu poate să aducă decît pierderi firmei producătorului B.

Această determinare optimă depinde, aşa cum notează Agostini, înainte de toate, de publicitatea concurenţilor. De asemenea, ea depinde de poziţiile mărcii B pe piaţă, adică a numărului de consumatori ai lui B la începerea campaniei şi de beneficiul pe unitate vîndută — adică a evoluţiei preţurilor de producţie şi a preţurilor de vînzare. Se poate spune că ar fi iluzoriu de a dori să fixezi acest buget optim după o normă oarecare.

Totuşi, acest model explică, plecînd de la un alt punct de vedere decît precedentul, (vezi Suplimentul nr. 11/1981), acţiunea diferiţilor factori ce intervin în fixarea bugetului optim, model care fără să le evalueze exact influenţa, poate totuşi ajuta la determinarea aproximativă a zonei în care se găsesc valorile variabilelor.

Ar fi, într-adevăr, de dorit ca o întreprindere să poată măsura nivelul optim al acţiunii publicitare de întreprins, în zona de rentabilitate a acestei noţiuni. Date fiind condiţiile diferite în care se utilizează acest model, nu se poate face o apreciere constantă asupra utilităţii sale într-un caz sau altul şi nu se pot cunoaşte exact foloasele care pot fi obţinute utilizînd modelul explicativ al lui J.F. Magee, dar se constată că din ce în ce mai mult, întreprinderile şi agenţiile de publicitate au nevoie să depisteze cel puţin pragul minim de rentabilitate a bugetului publicitar şi uneori pragul maxim, de la care se pierde orice rentabilitate, puncte pe care acest model le evidenţiază aşa cum am văzut.

MODELUL A. D. LITTLE

A.D. Little, societate americană de cercetări operaţionale, a analizat sistematic statisticile vînzărilor pe mai mulţi ani, ale mai multor societăţi operînd în diferite ramuri de activitate, în vederea deducerii unei relaţii generale între vînzări şi publicitate.

Interesul acestei analize este exprimat mai întîi de faptul că ea pleacă dela constatarea unui anumit număr de fapte

statistice reale, iar în al doilea rînd deoarece ea pune accent pe alți factori ai randamentului publicitar, mai ales pe ceea ce s-ar putea numi „inerția pieței" (independent de acțiunea publicitară a concurenților).

Se presupune în acest caz că bugetul publicitar este cheltuit într-o manieră optimă, adică se elimină problema alegerii suporturilor sau cea privind efectul variabil al mesajului publicitar. Fiecare unitate monetară destinată publicității este cheltuită în cea mai bună modalitate.

Punctul de plecare îl formează constatarea empirică, pe baza unor anchete, a 3 fenomene :

a) **fenomenul de răspuns publicitar :** Este vorba de reacția vînzărilor la orice creștere a cheltuielilor publicitare. Fiecare leu investit suplimentar în publicitate provoacă o creștere a vînzărilor din ce în ce mai mică, de la perioadele de lansare a unui produs în care randamentul pare a fi crescător și pînă la declin. Acest fenomen este reprezentat algebric prin expresia : **[r.A]**, unde A = bugetul publicitar și r = coeficientul de răspuns publicitar (care este o funcție descrescătoare de A).

b) **fenomenul de saturație a vînzărilor :** În condițiile unei piețe neschimbate în ansamblul său, există o limită structurală a dezvoltării vînzărilor întreprinderii (I) al deplasării curbei vînzărilor. Dacă considerăm L = nivelul maxim al vînzărilor (potențialul pieței), care este imposibil de depășit, fără o extindere a pieței în ansamblul său, și S = volumul vînzărilor anului precedent, vom avea:

$\frac{S}{L}$ = fracțiunea pieței deja saturate.

$I - \frac{S}{L}$ = fracțiunea pieței încă nesaturate.

c) **fenomenul descreșterii vînzărilor :** În condiții de piață date și pentru o întreprindere normală, care face publicitate de un anumit timp (adică avînd deja lansată marca sa) și într-un anumit ritm (cu variații sezoniere), dacă s-ar suprima publicitatea, vînzările ar descrește după o lege exponențială, adică cu aproape același procentaj, în fiecare an prin raport la anul precedent. Această descreștere poate fi măsurată printr-un procent C — numit procent de descreștere a vînzărilor.

Prin corelarea celor trei fenomene A.D. Little a extras o formulă generală :

$$\frac{\Delta S}{S} = rA\left(I\frac{S}{L} - C\right) \quad (1)$$

unde : — S = vînzările anului curent ;

$\frac{\Delta S}{S}$ = creșterea relativă a vînzărilor anului în curs în raport cu perioada corespunzătoare a anului trecut ;

rA = răspunsul publicitar ;

= gradul de saturație a vînzărilor ;

C = procentul de descreștere a vînzărilor.

Modelul surprinde bine modul cum randamentul bugetului de publicitate crește, apoi descrește în jurul unui optim, descreștere datorată gradului de saturare a vînzărilor care se mărește cu fiecare dezvoltare a vînzării, în timp ce r, răspunsul publicitar, se diminuează de la un moment dat.

De asemenea, cu ajutorul formulei (1) se poate calcula rentabilitatea publicitară în funcție de profit și de alte costuri.

Trebuie notat faptul că o încetare a acțiunilor publicitare provoacă imediat o diminuare a vînzărilor, pe piața internațională ; o parte a cheltuielii publicitare a devenit practic indispensabilă simplei menținere a nivelului activității ; ea capătă o valență variabilă (în funcție de răspunsul publicitar, de nivelul vînzărilor) de simpla întreținere.

Modelul este valabil atît pentru determinarea strategiei publicitare de la un an la altul, cît și pentru cercetarea dinamică a expansiunii optime a întreprinderii, pentru limita rentabilă a expansiunii sale și a ritmului anual de dezvoltare care l-a condus pînă la acest nivel limită. Dar într-un astfel de model de creștere pe termen lung, L și S variază. Rămîn de definit și de calculat factorii care intervin : În ce privește L — nivelul limită de creștere a vînzărilor — determinarea sa necesită condiții de piață neschimbate și nu poate fi decît o aproximare.

În ce privește C — ritmul de scădere a vînzărilor — avem de a face cu o cifră estimată în funcție fie de un anumit raționament asupra consumatorilor (căci întreprinderea nu va face experiența suprimării publicității pentru măsurarea reducerii vînzărilor), fie cu o cifră calculată prin analogie cu altă întreprindere, sau sectoare, sau unor experiențe ce s-au făcut prin forța lucrurilor.

În sfîrșit, răspunsul publicitar r, poate fi foarte ușor măsurat plecînd de la teste, prin controale de randament, prin sondaje, rămînînd cu toate acestea o valoare previzionată, destul de imprecisă, de fapt cu un caracter adesea imprevizibil, ca reacție a cumpărătorului.

În concluzie, se poate spune că aceste modele diferite sînt puncte de plecare care permit explicarea, analizarea, măsurarea nenumăraților factori care pot interveni în determinarea bugetului publicității optime. Se pune accentul în mod special pe două aspecte :

● **produsul :** prin natura sa, delimitează piața posibilă. Cercetarea tehnică pe piață poate descoperi însă debușee neașteptate, modificînd astfel și natura acestei piețe. De asemenea, un anumit produs, cu un număr dat de calități, determină o anumită clientelă și o anumită frecvență de înlocuire. Ameliorările tehnice modifică continuu aceste elemente, a căror cunoaștere este esențială pentru obținerea unui randament publicitar mai bun. Acțiunea publicitară suportată de produs poate modifica zona cumpărătorilor posibili, multiplicînd folosința, accelerînd sau întîrziind deprecierea morală a produsului în ochii consumatorului ;

● **concurența :** sau starea pieței, analizată de al doilea model insistă în mod special asupra acestui aspect al eficienței publicității.

Desigur că eliminarea factorului concurență permite o acțiune publicitară mult mai controlată și focalizată asupra problemelor de consum, care sînt de fapt punctul terminus al variatelor probleme ale dezvoltării economice.

Pe de altă parte e imposibil de prevăzut care ar fi, în opoziție, efectele nefaste asupra evoluției structurii consumului a unor acțiuni publicitare de pură concurență, care ar avea ca scop unic diferențierea artificială a produsului.

Aceste modele ale cheltuielilor publicitare, ce încearcă să introducă noțiunea de randament publicitar în stabilirea bugetului publicitar de către întreprindere sînt dificil de utilizat curent din cauza numeroșilor factori ce trebuie considerați simultan. Ele reușesc totuși să evidențieze o serie de considerații structurale situate în centrul problemelor de strategie a exportului — fluxurile de informații producție-piață — iar prin adaptarea ambelor (a produsului și a consumatorului) poate fi realizată întîlnirea optimă a cererii cu producția.

I. GEORGESCU

Transporturi Internaționale

Traficul maritim containerizat pe plan mondial

Transporturile maritime containerizate au cunoscut o dezvoltare deosebită în ultimul deceniu pe plan mondial, lucru demonstrat și de faptul că circa 50% din traficul mondial de mărfuri generale (derulate în 30—31 milioane containere convenționale) este efectuat pe această bază.

Dintre factorii care au determinat această evoluție pot fi menționați cu precădere următorii :

— reducerea cheltuielilor de transport ale mărfurilor generale, caracterizate printr-o mare eterogenitate din toate punctele de vedere : structură fizico-chimică, valoare unitară, grad de prelucrare, capacitate volumetrică, ambalaj etc. Astfel, containerul reprezintă un excelent mijloc de deplasare a unor mărfuri cu valoare comercială ridicată (confecții, tricotaje, produse ale industriei electronice, unele articole de mobilă), mărfuri fragile (tuburi electronice, aparate radio și televizoare) sau mărfuri susceptibile la sustrageri. Referitor la cheltuielile pe care le implică transportul containerizat, într-un studiu UNCTAD se precizează că, în general, numai costurile portuare sînt în acest caz mai mici cu 50% decît dacă s-ar folosi sistemul tradițional :

— reducerea perioadelor de staționare a navelor în porturi pentru efectuarea operațiilor de încărcare-descărcare. De exemplu, o navă de 4500 tdw încărcată cu mărfuri generale operează în 6—8 zile, în timp ce o navă purtătoare de containere de aceeași capacitate poate opera în 48 de ore ;

— creșterea numărului de voiaje ce se pot efectua în aceeași perioadă de timp, creștere determinată de reducerea perioadelor de staționare în porturi pentru operațiile de încărcare-descărcare ;

— desigur, nu trebuie omis unul din marile avantaje oferite de containerizare, și anume asigurarea legăturii rapide dintre diferitele moduri de transport fără rupere de sarcină.

Ținînd seama de volumul și structura traficului de mărfuri și avînd în vedere criteriul de eficiență (costuri reduse/tonă marfă transportată) o țară își poate alege metodele proprii de modernizare a sistemului său de transport.

În urma studiilor întreprinse pe plan internațional s-a ajuns la concluzia, că sistemul de transport maritim containerizat oferă avantaje deosebite țărilor în curs de dezvoltare în desfășurarea schimburilor lor comerciale cu alte țări. Dealtfel acest lucru este demonstrat și de faptul că traficul containerizat al țărilor în curs de dezvoltare a cunoscut o creștere însemnată, îndeosebi după anul 1973. Astfel, dacă în anul 1973 traficul lor containerizat era de numai 267 000 TEU, în anul 1979 acesta a ajuns la 3,6 milioane TEU, aportul lor la traficul mondial containerizat a crescut în aceeași perioadă de la 1,8% la peste 12%.

Printre multitudinea problemelor care preocupă țările în curs de dezvoltare putem aminti :

— luarea de măsuri și găsirea modalităților prin care rezoluția UNCTAD conform căreia participarea navelor la traficul mondial să fie echitabilă, să fie aplicată și la transporturile containerizate ; pe acest plan se observă și preocuparea pentru creșterea rolului companiilor de stat în domeniul transporturilor containerizate, ca singură modalitate de a concura cu marile companii de transport ale țărilor capitaliste dezvoltate ;

— parteneri comerciali din unele țări dezvoltate condiționează exportul lor de mărfuri în țările în curs de dezvoltare de transportul containerizat al acestora și impun țărilor în curs de dezvoltare crearea de condiții corespunzătoare (dotare tehnică și amenajări portuare) în vederea primirii și expedierii de containere.

În cadrul traficului maritim internațional, ponderea traficului containerizat este diferită de la o țară la alta. Astfel, principalele porturi din lume cu trafic containerizat dețin peste 33% din totalul traficului mondial (conform Tabel nr. 1).

Tabelul nr. 1

Principalele porturi cu trafic containerizat

— mii TEU —

Port	1979
1. New York	1800
2. Rotterdam	1733
3. Kobe	1304
4. Hong Kong	1303
5. San Juan	802
6. Kaohsiung	777
7. Oakland	733
8. Singapore	698
9. Bremen/Bremerhaven	692
10. Seattle	669
11. Alte porturi	20957
TOTAL	31468

SURSA : Financial Times 13 februarie 1981

În ceea ce privește orientarea geografică a fluxurilor de mărfuri containerizate, din analizele și statisticile mondiale a rezultat că traficul acestora se realizează în principal pe următoarele rute :

Tabelul nr. 2

Principalele rute containerizate în lume

Rute	Număr nave	Capacitate (totală (TEU)
America de Nord / Japonia și Orientul Îndepărtat	240	244.573
Europa / America de Nord	226	189.864
Europa / Japonia și Orientul Îndepărtat	95	133.362
Europa / Orientul Mijlociu	120	73.328
Europa / Oceania	53	61.636
America de Nord / Oceania	54	49.522
Oceania / Japonia și Orientul Îndepărtat	61	45.570
Europa / Africa de Vest	69	33.775
Coasta S.U.A., Hawai și Porto Rico	43	30.036
Europa / Scandinavia / Mediterana	80	29.585

SURSA : Financial Times 13 februarie 1981

Se constată, deci, că cele mai importante fluxuri atît din punct de vedere al numărului de nave cît și din punct de vedere al capacității containerizate sînt pe rutele : America de Nord / Orientul Îndepărtat, Europa / America de Nord și Europa / Orientul Îndepărtat și Orientul Mijlociu.

Tabelul nr. 3

Containere manipulate pe zone în perioada 1970—1979

— mii TEU —

	1970	1979
Orientul Îndepărtat	523	7566
Australia — Noua Zeelandă	324	1318
Africa	0	917
America Latină	10	666
India	0	96
Orientul Apropiat / Orientul Mijlociu	0	1198
America de Nord	3292	9226
Europa	2922	10481
TOTAL	7071	31468

SURSA : Containerisation International februarie 1981

În ceea ce privește analiza containerelor manipulate în lume în perioada 1970—1979 se constată că sînt zone care au înregistrat în această perioadă un ritm mediu anual de creștere foarte ridicat. Este exemplul Orientului Îndepărtat cu un ritm mediu anual de creștere de 35%, Europa 15,3% și America de Nord cu 12,1%.

De asemenea se mai constată că aceste zone dețin și ponderi însemnate în traficul mondial de containere și anume: Europa deține 33,3% din acest trafic, Orientul Îndepărtat 24,0%, iar America de Nord 29,3%.

Important de remarcat este și faptul că unele zone ale lumii care în trecut aveau un trafic containerizat de proporții mici sau care nu participau deloc la acest trafic, în prezent au început să se remarce prin participarea lor la traficul mondial containerizat.

Mariana MIHAI
I.E.M.

Organisme internaționale — ONUDI —

Propuneri de acțiune în vederea îmbunătățirii transferurilor internaționale de tehnologie

Politica țărilor în curs de dezvoltare în domeniul tehnologiei trebuie să fie participativă, în sensul cunoașterii precise a obiectivelor urmărite și a tehnologiilor ce trebuie folosite pentru a se atinge aceste obiective. Numai într-un astfel de contest tehnologia poate contribui la o formă de industrializare capabilă să ajute la lichidarea subdezvoltării. S-a acumulat o cantitate de experiență în luarea deciziei la nivel guvernamental și particular al acestor țări în vederea selecționării, achiziționării și generării de tehnologii. Pentru a se sprijini aceste eforturi naționale de rezolvare a problemelor tehnologiilor, organisme internaționale cum ar fi UNCTAD, OIM, BIRD și ONUDI, au inițiat programe de identificare a problemelor și de sugerare a soluțiilor care ar permite dezvoltarea de capacități tehnologice în țările în curs de dezvoltare.

În problematica tehnologiei la nivel mondial s-au conturat două seturi de probleme. Primul set privește problemele referitoare la achiziționarea și crearea de tehnologii de către țările în curs de dezvoltare, iar al doilea set de probleme se referă la difuzarea tehnologiilor.

În ceea ce privește achiziționarea de tehnologii, problemele ridicate se referă în special la costurile monetare și și nemonetare de achiziționare. Greutățile de ordin monetar și nemonetar decurg din gradul de imperfecțiune al piețelor tehnologice care sînt influențate și folosite în favoarea lor de statele deținătoare de tehnologii. Referitor la crearea de tehnologii, țările în curs de dezvoltare au o cotă de participare mult prea mică pentru a putea influența piața internațională a tehnologiilor.

Pentru rezolvarea celui de-al doilea set de probleme ce privesc difuzarea tehnologiei și a capacităților tehnologice, este necesară o creștere a principalilor factori, respectiv a capacității de asimilare, modificare și în special de replică tehnologică. Situația aceasta duce la crearea unui cerc vicios : pentru dezvoltare este nevoie de tehnologii, iar pentru dezvoltarea de tehnologii este nevoie de dezvoltare economică. Ruperea acestui cerc vicios este posibilă numai prin instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să permită accesul liber și nediscriminatoriu al țărilor în curs de dezvoltare la achiziționarea de tehnologii.

Principalele propuneri pentru lichidarea acestei stări de fapte, vizează asistența pentru țările în curs de dezvoltare în vederea achiziționării de tehnologii adecvate și în special creșterea posibilităților de generare a tehnologiilor. Tot pe această linie se înscrie și coordonarea și canalizarea eforturilor dispersate, deja existente pentru a se realiza tehnologii adecvate obiectivelor fiecărei țări în curs de dezvoltare. O cale din ce în ce mai eficientă de acțiune o constituie și transferurile dintre statele în curs de dezvoltare. Una din propunerile formulate pentru depășirea actualei stări de fapte, din domeniul transferurilor de tehnologii, este și constituirea unui Institut Internațional pentru Tehnologie Industrială.

O prioritate în asigurarea tehnologiilor industriale pentru țările în curs de dezvoltare este dispersarea surselor de inovație și aplicarea lor în producția industrială. Un mare număr de organisme sînt implicate în selecția, generarea, asimilarea și difuzarea tehnologiilor. Acestea sînt în cea mai mare parte întreprinderi private, împreună cu un mic sector public. Nu există un singur organism internațional pentru tehnologie industrială pentru țările în curs de dezvoltare.

Principala sursă de tehnologie industrială pentru țările în curs de dezvoltare o reprezintă statele dezvoltate și societățile transnaționale. Acestea furnizează țărilor în curs de dezvoltare tehnologii sub formă de echipamente sau licențe.

Dispersarea existentă în momentul de față, determină ca, constituirea sistemelor de tehnologii să nu fie coordonată într-o manieră corespunzătoare, fapt ce a dus la apariția necesității unui punct de focalizare. Institutul propus ar satisface necesitatea de a se concentra eforturile guvernelor și întreprinderilor din țările în curs de dezvoltare, implicate în acțiunea de îmbogățire tehnologică a statelor lor. Institutul nu ar iniția și implementa dezvoltarea tehnologică, ci ar oferi următoarele servicii :

1. Urmărirea și furnizarea de informații cu privire la condițiile de acordare a tehnologiilor importate.

2. Finanțarea de eforturi de cercetare, organizarea de schimburi de experiență, difuzarea tehnologiilor deja experimentate.

3. Evaluarea priorităților în eforturile de cercetare, asigurînd concentrarea minimă cerută de implementarea tehnologiilor.

Din multitudinea fluxurilor tehnologice, institutul ar urma să se ocupe în principal de :

a) Tehnologii moderne importate de țările în curs de dezvoltare din statele dezvoltate.

În acest caz se pune problema unei soluții a achiziției, surselor și transferului în cele mai favorabile condiții, utilizarea în domeniul privat, reperarea întreprinderilor din țările în curs de dezvoltare care au adoptat cu succes aceste tehnologii și folosirea experienței lor. De asemenea, vor fi identificate obstacolele specifice exportului și transferului de tehnologii către țările în curs de dezvoltare, putîndu-se astfel lua măsuri eficiente de contracarare a lor.

b) Tehnologii moderne produse în statele în curs de dezvoltare.

În acest caz, institutul ar urma să ghideze eforturile tehnologice către satisfacerea cerințelor locale și optimizarea folosirii resurselor.

c) Intermedierea pe scară restrînsă a noi tehnologii produse în țările în curs de dezvoltare.

Această funcție a institututului vizează efectuarea de cercetări și studii, pentru crearea de organisme naționale și regionale, cu propria lor organizare care să testeze și să elaboreze facilitățile necesare țărilor în curs de dezvoltare pentru accesul la tehnologie. De asemenea, se va avea în vedere și completarea procedeelor și tehnologiilor tradiționale de creștere a productivității muncii.

Activitatea acestui institut urmează să fie direcționată în special către :

— **Energetică**, unde se vor urmări cu precădere cercetările, pentru căutarea de alternative pentru combustibilii fosili și aplicabilitatea lor în țările în curs de dezvoltare.

— **Satisfacerea necesităților directe ale oamenilor**, urmează să fie impulsionată prin dezvoltarea de materiale de construcție noi, prin tehnologii noi în industria medicamentelor, în industria alimentară etc.

— **Tehnologiile agricole**, vor fi direcționate către metodele de cultivare ce economisesc energia, către irigații, către producția de îngrășăminte bazată pe substanțe organice.

— **Prelucrările miniere și minerale**, vor fi adoptate în special de către țări cu o bază materială restrînsă și vor viza acele metode și tehnologii ce economisesc energia.

O altă propunere, importantă pentru statele în curs de dezvoltare în vederea îmbunătățirii tehnologiilor lor de producție, o constituie și crearea unui Centru Internațional pentru Achiziționarea în Comun de Tehnologii.

O problemă-cheie pentru țările în curs de dezvoltare, în formularea unei strategii de cumpărare, este achiziționarea Know-how-ului și metodelor de transfer a tehnologiilor.

Centrul Internațional pentru Achiziționarea în Comun de Tehnologii, ar negocia contracte-cadru cu cei ce vînd tehnologii în cele mai bune condiții, astfel încît țările în curs de dezvoltare cumpărătoare, pot individual sau colectiv să obțină tehnologii. Un element important în achiziționarea comună de tehnologii, îl constituie faptul că, vînzătorul poate obține dreptul de a furniza tehnologii pe o perioadă mai lungă de timp și în mai multe țări. În cadrul larg al transferului de tehnologie, o poziție aparte o ocupă brevetele și invențiile. În acest sens este salutară propunerea privind înființarea unui Centru Internațional pentru Examinarea Brevetelor. Legi cu privire la brevete există în 120 de state din care 84 sînt în țări în curs de dezvoltare. În cea mai mare parte, aceste legi se bazează pe legi și practici instituite în țările dezvoltate în perioade trecute. Actualmente pe plan mondial există o tendință de examinare și modificare a legislației cu privire la brevete. Totuși, mai persistă probleme practice de obținere a brevetelor. Țările dezvoltate au o procedură greoaie de evaluare și urmărire a folosirii brevetelor, fapt care îngreuiază comerțul internațional cu brevete. Centrul propus ar servi la realizarea de economii de scară, în asociație cu informații tehnice și legale despre brevete. La ora actuală puține țări în curs de dezvoltare pot cunoaște valoarea reală a patentelor ce le achiziționează.

În acest fel achiziționarea comună de tehnologii este primul pas către o poziție comună a țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu. Prin furnizarea unor liste de bază cu echipament, tehnologii și informații asupra tehnologiilor și vînzătorilor, acest institut ar contribui pe de altă parte la apropierea statelor în curs de dezvoltare cu sisteme sociale diferite.

Preocupările tot mai mari ale statelor lumii în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale, reliefează marile mutații care au intervenit în lumea contemporană.

Vladimir NARDIN

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

autoconducere

Instrument de sinteză financiară, de conducere și elaborare a autogestiunii economico-financiare

Autoconducerea muncitorească implică cu necesitate existența unor instrumente prin care să se poată urmări în mod curent modul în care se realizează autogestiunea economico-financiară a întreprinderii. Legea nr. 9/1972 (art. 32) stabilește principiul fundamental potrivit căreia „conducerea activității financiare, pe toate treptele organizatorice ale economiei naționale, se desfășoară pe baza **bugetului de venituri și cheltuieli** (subl. n.) și a celorlalte planuri financiare, constituite într-un sistem unitar". Prin Legea nr. 12/1980, bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii iau fost alăturate alte două instrumente financiare: balanța comercială a activității de comerț exterior și planul de încasări și plăți valutare.

1 BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI

Bugetul de venituri și cheltuieli se caracterizează prin aceea că se elaborează în baza celorlalte planuri (economice și financiare), fiind astfel un instrument de sinteză financiară, de conducere și de urmărire a realizării autogestiunii economico-financiare a întreprinderii.

Constituind un plan financiar al întreprinderii, bugetul de venituri și cheltuieli urmează toate principiile și regulile de elaborare a oricărui plan, prevăzute de Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României.

a) **Elemente componente.** Secțiunile principale ale bugetului de venituri și cheltuieli, respectiv cuprinsul lui, elementele sale componente sînt stabilite prin art. 36 (1), lit. a, din Legea nr. 9/1972; potrivit textului citat, la nivelul întreprinderii, acest plan financiar cuprinde: „veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare din activitatea acestora, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli".

Pentru a se realiza o imagine mai exactă asupra principalului capitol din buget, respectiv capitolul I, intitulat „Venituri, cheltuieli și rezultatele întreprinderii", considerăm util să redăm elementele sale esențiale:

— **la venituri:** încasări din vînzarea producției marfă la intern; încasări din vînzarea producției marfă la export; încasări din desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii; încasări din executare de lucrări și prestații pentru terți; încasări din alte activități; alte posturi, cum ar fi diferențe de preț etc.

— **la cheltuieli:** cheltuieli aferente producției marfă vîndute și încasate; cheltuieli pentru executări de lucrări și prestații pentru terți; cheltuieli de circulație; cheltuieli pentru alte activități; prelevări pentru societate din valoarea producției nete; impozit pe circulația mărfurilor;

— alte cheltuieli;

— **beneficiile,** reprezintă diferența dintre totalul veniturilor și cel al cheltuielilor.

Celelalte secțiuni ale bugetului de venituri și cheltuieli sînt:

— capitolul I — fondurile proprii, creditele și destinația lor, care are ca subcapitole: a) Investiții din fondul de dezvoltare; b) Mijloace circulante; c) Construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; d) Fondul pentru acțiuni sociale; e) Fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii; f) Fondul pentru cercetarea științifică, dezvoltări tehnologice și introducerea progresului tehnic;

— capitolul III — vărsăminte la buget;

— capitolul IV — date informative, care cuprinde date cu privire la: producția netă, producția globală, fondul total de retribuire a muncii, cheltuieli pentru protecția muncii;

— capitolul V — restituirea fondurilor bănești primite de la societate, cu precizarea celor primite pentru finanțarea investițiilor și, distinct, a celor pentru mijloace circulante.

b) **Elaborare-aprobare.** Potrivit Legii nr. 9/1972 (art. 37), „bugetul de venituri și cheltuieli se elaborează de către organul de conducere colectivă al fiecărei unități socialiste, pe baza indicatorilor de plan și se adoptă; potrivit legii, de către adunarea generală a oamenilor muncii, care stabilește și măsurile ce se impun pentru realizarea acestora".

Bugetele de venituri și cheltuieli elaborîndu-se pentru planurile anuale, se defalcă pe trimestre și luni, ceea ce permite analiza executării lui pe perioade de plan mai scurte, confirmîndu-și astfel caracterul de instrument curent de lucru pentru organul colectiv de conducere. Pentru ca bugetul astfel întocmit să permită urmărirea planului în adîncime, se impune ca el să fie defalcat pe secții, ateliere, șantiere etc.; practica anului 1979 și, în unele cazuri 1980, a dovedit că în acele întreprinderi în care bugetul nu a fost desfășurat pe verigile de bază ale producției și pe trimestre și luni, urmărirea executării lui întocmai nu a fost posibilă, prevederile de plan, la o serie de indicatori au fost nesatisfăcător realizate, înregistrîndu-se neconcordanțe: depășiri ale unor capitole de cheltuieli sau nerealizarea beneficiului planificat.

În cazul în care o unitate economică cu personalitate juridică are în componența ei fabrici, grupuri de șantiere, exploatări și alte subunități care au organizată evidență contabilă proprie și urmăresc, deci, distinct, rezultatele lor economice, acestea întocmesc separat bugete de venituri și cheltuieli; aceste bugete se integrează apoi în bugetul de venituri și cheltuieli al unității din care fac parte.

Potrivit art. 37, aliniat ultim din Legea nr. 9/1972, bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderii se inte-

grează în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli care se întocmesc de către centrale, ministere sau alte organe centrale și locale, în concordanță cu planul național unic, bugetul de stat, planurile de credite și planul financiar centralizat, cu scopul final de a asigura echilibrul financiar pe ansamblul economiei naționale.

c) **Funcții economice.** Conceput ca un instrument concret de autoconducere, bugetul de venituri și cheltuieli are două funcții principale : funcția de planificare financiară și funcția de urmărire și control a executării planurilor și indicatorilor economici.

Funcția de planificare financiară se realizează prin conversiunea valorică a principalilor indicatori de plan, astfel încît se obține un tablou de bord care cuprinde, în valori absolute, sarcinile de producție și de comercializare a producției, mijloacele financiare și modalitățile de realizare a acestora, în condiții de eficiență cît mai ridicată, materializate în beneficiile întreprinderii.

Structura bugetului de venituri și cheltuieli permite, încă în perioada de elaborare a planurilor, să se coreleze indicatorii financiari cu cei economici : înscrierea în buget, la poziția „încasări din vînzarea producției marfă" a producției fizice care este fundamentată integral pe contractele economice de livrare ; includerea în costuri a unor cheltuieli strict necesare etc. Cu alte cuvinte, prin conținutul său, bugetul de venituri și cheltuieli permite încă din faza de elaborare să fie cunoscute situațiile în care elementele valorii producției nete sînt bine sau insuficient fundamentate, dînd astfel posibilitatea conducerii colective să adopte noi măsuri, de ordin tehnic sau organizatoric, pentru reducerea consumurilor și defalcarea rațională a nivelului total al cheltuielilor. Asemenea măsuri au menirea să prevadă greutățile ce pot să apară pe parcursul executării bugetului de venituri și cheltuieli, asigurînd din timp realizarea beneficiilor planificate (și atunci cînd este posibil, depășirea lor).

Funcția de planificare este atribuită expres bugetului de venituri și cheltuieli prin Legea nr. 9/1972 ; într-adevăr, art. 37 din această lege statuînd că bugetul de venituri și cheltuieli se elaborează de către organul de conducere colectivă al fiecărei unități socialiste și se adoptă de către adunarea generală a oamenilor muncii, prevede expres că acest organ, odată cu adoptarea lui „stabilește măsurile ce se impun pentru realizarea acestuia". Or, atît conținutul bugetului, cît și programul de măsuri adoptate, sînt acte de planificare hotărîte la nivelul întreprinderii și care au ca scop final realizarea indicatorilor atribuiți întreprinderii din planul național unic de dezvoltare.

Conducerea de partid și de stat a subliniat în repetate rînduri că bugetul de venituri și cheltuieli este astfel conceput încît prin mecanismul propriu să constituie o modalitate de mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii în direcția realizării imperativelor noului mecanism economic — realizarea producției fizice, a producției nete, a rentabilității și beneficiilor.

Funcția de control a bugetului de venituri și cheltuieli cu privire la modul de îndeplinire a principalilor indicatori de plan se manifestă, în mod curent, pe întreaga perioadă de plan pentru care este elaborat. Acest instrument, așa cum am mai arătat, exprimă valoric principalii indicatori economici, concretizați sub forma fluxurilor bănești reprezentînd — la venituri — încasări din vînzarea producției realizate și — la cheltuieli — plăți pentru realizarea acestei producții, precum și obligațiile către stat, fie ele prelevări pentru societate, fie impozite sub diverse forme ; or, un control riguros asupra acestor fluxuri bănești contribuie din plin la ridicarea rentabilității întreprinderii prin accelerarea decontărilor (încasarea într-un termen cît mai scurt a contravalorii mărfurilor livrate sau a lucrărilor prestate) și prin închiderea acelor supape prin care se scurg unele cheltuieli neeconomicoase.

Bugetul de venituri și cheltuieli permite organelor colective de conducere să efectueze un control riguros asupra modului de formare a valorii producției nete, pe elementele sale componente. Astfel, bunăoară, legarea directă a retribuirii muncii de gradul de realizare a producției nete sporește rolul de pîrghie al acesteia din urmă ; ca urmare, prin mijlocirea bugetului de venituri și cheltuieli pot fi constatate și, deci, cunoscute situațiile în care se solicită prin plan cheltuielile materiale exagerate, fiind lăsate neacoperite cheltuielile cu munca vie, în cadrul nivelului total de cheltuieli stabilit. Consecința este evidentă : în execuție, fenomenul se reflectă în sensul că întreprinderile respective se încadrează cu ușurință la nivelul cheltuielilor materiale, dar, depășesc cheltuielile cu munca vie, fapt care determină ca modul de realizare a producției nete să influențeze negativ beneficiile. Evident, asemenea situații pot și trebuie evitate prin reconsiderarea și corectarea erorilor făcute, cu respectarea prevederilor legale.

Funcția de control a bugetului se manifestă și prin urmărirea pe linie contabilă a modului de executare a acestuia ; astfel, prin metodologia de întocmire a bilanțului contabil, întreprinderile sînt obligate să prezinte o anexă la acest document de sinteză, intitulat „Execuția bugetului de venituri și cheltuieli — cap. I, venituri, cheltuieli și rezultatele întreprinderii".

Pentru ca funcția de control a bugetului de venituri și cheltuieli să se manifeste pe deplin, este necesară o condiție prealabilă, esențială : adoptarea de către organul de conducere colectivă a întreprinderii **ca metodă permanentă** controlul exercitat prin acest instrument financiar ; **ceea** ce implică cu necesitate ca cel puțin la încheierea fiecărei luni să se analizeze modul de executare a bugetului de venituri și cheltuieli, pe perioada expirată, să se depisteze cauzele reale ale unor eventuale nerealizări și să se ia măsurile corespunzătoare. Nu trebuie uitat că o autoconducere științifică presupune, înainte de toate, folosirea de metode moderne, științifice, de conducere. Or, conducerea pe baza bugetului de venituri și cheltuieli se înscrie ca o metodă științifică, verificată în practica curentă a unor întreprinderi, fără de care nu se poate presupune aplicarea principiilor care guvernează autogestiunea economico-financiară.

d) **Modificare.** Bugetul de venituri și cheltuieli fiind un plan financiar se bucură de același regim juridic ca orice altă secțiune a planului unic, adică odată adoptat devine obligatoriu pe întreaga perioadă de plan, orice modificare putîndu-se face numai cu respectarea riguroasă a prevederilor legii. Acest principiu, care domină metodologia de planificare, atribuie planurilor caracterul ferm, de stabilitate, fără de care diferitele secțiuni de plan nu și-ar putea îndeplini funcția și nu ar fi într-o permanentă corelare și interdependență.

Plecîndu-se de la aceste deziderate obiective ale planificării, Legea nr. 9/1972 (art. 35) prevede că „bugetul de venituri și cheltuieli se poate modifica numai în cazurile în care au loc modificări ale planurilor economice, ale prețurilor și tarifelor, trecerii de unități, acțiuni sau sarcini între titularii de plan sau între unitățile subordonate acestora, precum și în alte cazuri bine justificate, potrivit dispozițiilor legale".

Condițiile stabilite de lege pentru a se putea modifica un buget de venituri și cheltuieli scoate în evidență trăsătura sa esențială — intrument de planificare financiară, respectiv de sinteză valorică a principalelor indicatori economici. Așa se explică faptul că modificarea oricărui buget este condiționată, în primul rînd, de o prealabilă și legală modificare a planurilor economice. Cum în exprimarea valorică a indicatorilor economici, bugetul folosește prețurile și tarifele în momentul elaborării, este normal ca orice modificare a acestora pe parcursul executării să ducă la adaptarea corespunzătoare a bugetelor de venituri și cheltuieli.

Pentru a sublinia caracterul de plan al bugetului, respectiv de plan financiar, Legea nr. 9/1972 reiterează, prin art. 35 (2) principiul valabil pentru oricare secțiune de plan : „Modificările indicatorilor financiari pentru perioadele expirate sînt interzise, în afară de cazurile anume autorizate prin dispoziții legale".

2. BALANȚA COMERCIALĂ A ACTIVITĂȚII DE COMERȚ EXTERIOR — PLANUL DE ÎNCASĂRI ȘI PLĂȚI ÎN VALUTĂ

Generalizarea autogestiunii economico-financiare prin Legea nr. 12/1980, potrivit căreia toate efectele activității de export și import se regăsesc în gestiunea întreprinderilor în contul cărora se realizează, a impus introducerea, începînd cu 1 ianuarie 1981, a altor două planuri financiare : balanța comercială a activității de comerț exterior și planul de încasări și plăți în valută.

a) Balanța comercială a activității de comerț exterior. Potrivit Legii nr. 12/1980, art. 6, balanțele comerciale se întocmesc anual, se aprobă odată cu sarcinile de plan și cuprind următoarele secțiuni :

— exportul, inclusiv în cadrul acțiunilor de cooperare economică internațională ;

— importul, inclusiv în cadrul acțiunilor de cooperare economică internațională ;

— soldul balanței comerciale.

Referindu-ne la secțiunea de export, facem precizarea că în conformitate cu art. 4 din Legea nr. 12/1980 sarcinile de producție pentru întreprinderile subfurnizoare de materiale, piese și subansamble, care participă la fabricarea produsului finit destinat exportului se stabilesc distinct și potrivit art. 5, pentru aceste produse au obligațiile și drepturile prevăzute în lege pentru întreprinderile care fabrică produsul finit, exclusiv raportarea livrărilor respective la export. Ca urmare, credem că valoarea acestor produse trebuie evidențiată în balanțele comerciale, fără însă ca după executare și livrare să se raporteze ca producție de export ; contrar, totalul producției exprimate pe ramura industrială ar fi artificial mărit ca efect al dublei raportări : odată de subfurnizori și a doua oară de către furnizorul produsului finit, care a înglobat asemenea subansamble sau materii prime în produsele finite livrate.

Facem precizarea că balanțelor comerciale ale întreprinderilor se integrează în balanțele centralelor industriale sau ale altor organe ierarhic superioare și, în final, la nivelul ministerelor, respectiv a celorlalte organe centrale și locale.

b) Planul de încasări și plăți valutare. Legea nr. 12/1980 (art. 6) instituționalizînd planul de încasări și plăți valutare la nivelul întreprinderii și la organele ierarhic superioare, prevede că acesta face parte integrantă din bugetul de venituri și cheltuieli al unităților care îl întocmesc, respectiv a acelora care au activitate de export și import. Potrivit textului de lege citat, acest instrument de planificare financiară cuprinde :

— încasări din export, acțiuni de cooperare economică internațională, credite, dobînzi și din alte activități ;

— plăți pentru importuri, realizarea de acțiuni de cooperare economică internațională, restituiri de credite, dobînzi și pentru alte activități ;

— soldul planului valutar.

Legea nr. 12/1980, prin alineatul final al art. 6, stabilește că „excedentul valutar planificat se varsă ca aport minim la fondul valutar centralizat al statului, organele și unitățile cu sarcini de comerț exterior avînd obligația de a lua măsuri pentru sporirea acestui excedent, în vederea creșterii rezervelor valutare ale statului".

Potrivit art. 7 din aceeași lege, importurile planificate se efectuează numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările și vărsămintele stabilite prin plan sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare. Pentru întreprinderile la care importul se face în vederea realizării unor mărfuri de export de către alte unități, echilibrul valutar se prevede și se realizează de către acestea din urmă.

Corelări și interferențe : plan – contracte – buget de venituri și cheltuieli

Mecanismul economic al întreprinderilor pentru ca să funcționeze cu rezultate optime, impune, ca o condiție sine qua non, o corelare perfectă, o sincronizare de ceasornic, a prevederilor dintre secțiunile de plan, dintre acesta și contractele economice încheiate pentru aprovizionare și desfacerea mărfurilor, precum și între prevederile de plan urmate de contracte și bugetul de venituri și cheltuieli.

a) Corelarea prevederilor de plan cu contractele de aprovizionare și comercializare a mărfurilor. Funcția comercială a întreprinderilor se manifestă nu numai în perioada de executare a planului, ci mult înainte, primele activități specifice situîndu-se înainte de definitivarea acestuia. Astfel, potrivit art. 12, lit. c, întreprinderile „participă la prospectarea pieței interne în scopul cunoașterii necesităților de

consum ; asigură reclama și prezentarea produselor ; participă la expoziții, demonstrații practice și tîrguri în țară și străinătate ; elaborează și difuzează cataloage comerciale". Toate aceste activități din domeniul comercial au menirea importantă să stabilească, să cuantifice în mod fundamentat profilul cantitativ și, în special, calitativ al planului de producție. Cu alte cuvinte, pe această cale se realizează atributul esențial al funcției comerciale, potrivit căruia, așa cum prevede Legea nr. 71/1969, art. 7, întreprinderile „sînt obligate să-și asigure pe perioade îndelungate, portofoliul de comenzi, constituit din totalitatea comenzilor beneficiarilor și contractelor interne și externe, pentru desfacerea producției, care să conducă la folosirea integrală și cu maximum de eficiență a capacităților de producție".

Principiul realist al fundamentării planurilor întreprinderilor pe cererile efective ale segmentelor interne și externe de consumatori este edictat și prin Legea nr. 8/1972, cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, care la art. 26 prevede că „la elaborarea planurilor cincinale și anuale, precum și în cursul executării acestora, organele de conducere colectivă din întreprinderile industriale au obligația să asigure : a) contractarea întregii producții fizice ; portofoliul de comenzi pentru realizarea sarcinilor prevăzute ; b) realizarea produselor fizice, în concordanță cu clauzele contractuale".

Așadar, între planul întreprinderii și contractele pe care le încheie trebuie să fie o aprofundată interferență, o corelarea perfectă începînd cu faza de elaborare și pînă la ultimul act al executării. Dacă în faza elaborării funcția contractelor și, în special **a portofoliului și a previziunilor de comenzi** este aceea de a orienta direcțiile de elaborare, în cea de-a doua fază, în faza de executare a planului, funcția acestora este de a asigura executarea lui întocmai, în condiții de eficiență ridicată.

Dacă este un adevăr axiomatic afirmația potrivit căreia executarea întocmai a contractelor încheiate la nivelul prevederilor de plan este egală cu executarea integrală însăși a planului, tot atît de adevărat este că o asemenea realizare nu este posibilă fără o sincronizată executare a tuturor secțiunilor de plan și a tuturor categoriilor de contracte, în toate fluxurile lor. Referindu-ne numai la contractele pe care le încheie o întreprindere, credem util să arătăm relația perfectă ce trebuie să existe între acestea și diferitele secțiuni de plan, precum și între cele trei categorii de contracte, care concretizează tot atîtea fluxuri ale activității comerciale.

În primul rînd, între contractele de aprovizionare și planul de producție este o legătură de la cauză la efect : o aprovizionare ritmică, creează premisele unei producții ritmice, potrivit contractelor de comercializare a mărfurilor fabricate. Cu alte cuvinte, calitatea activității comerciale desfășurată în aprovizionare, deci în executarea contractelor pe acest flux, se repercutează, prin intermediul planului de producție, în executarea corespunzătoare a contractelor de livrare, respectiv în domeniul comercializării mărfurilor fabricate. Ca urmare, orice fisură, orice blocare a mecanismului aprovizionării are consecințe directe în cel puțin două secțiuni de plan — producție și desfacere —, precum și implicații în realizarea celorlalți indicatori de plan, așa cum vom vedea în continuare.

În al doilea rînd, îndeplinirea cu rezultate eficiente a secțiunii de plan privind producția este condiționată și de modul în care se încheie și se execută contractele de livrare a mărfurilor. Cum bine se știe, contractele economice privind acest flux al activității comerciale — desfacerea — constituie nodul gordian, și în același timp firul roșu al întregii activități de producție și, implicit, de planificare detaliată a aprovizionării. În măsura în care contractele de livrare privind mărfurile se definitivează în timp util, înțelegînd prin aceasta nu numai stabilirea cantităților de livrat, ci și a specificațiilor, a gamei sortimentale, pînă la ultimul amănunt, precum și a termenelor de livrare, se poate trece la stabilirea și defalcarea planului de producție pe secții, ateliere etc. și se pot specifica materiile prime de aprovizionat în mod ritmic și în concordanță cu procesul de fabricație.

Am arătat că corelarea dintre plan și contracte trebuie urmărită și pe parcursul executării lor. Este bine cunoscut că pe parcursul unei perioade de plan apar evenimente imprevizibile în faza de elaborare și de definitivare, iar ca urmare planurile sînt supuse unor modificări, care urmează să fie corelate cu contractele economice încheiate. Practica arată că cele mai frecvente modificări ale planurilor de producție ale întreprinderilor furnizoare sînt determinate de renunțările făcute în termen legal de către unii beneficiari, după procedura arătată și care atrag suplimentări în favoarea altor beneficiari. În asemenea situații le revine ca obligație furnizorilor să ia inițiativa ca în baza repartițiilor modificatoare să coreleze prevederile contractelor de livrare cu modificările dispuse prin aceste acte de planificare. Mai dificilă apare problema atunci cînd modificările planului de producție, impuse de noile repartiții primite, impun modificarea și a planului de aprovizionare. Asemenea situații trebuie soluționate cu multă operativitate dat fiind faptul că intervalul dintre data la care pot fi emise repartiții privind modificările impuse de redistribuirile de mașini, utilaje, organe de asamblare, și alte produse finite — dată care se situează cu 75 zile înainte de trimestrul în care se execută — și termenul de a renunța la unele materii prime — cu 60 de zile înainte de începerea trimestrului — este scurt, respectiv de numai 15 zile.

Datele prezentate permit unele reflecții legate de necesitatea imperioasă de a se sincroniza în termenele legale planul de producție cu cel de aprovizionare și cu cel privind comercializarea mărfurilor. În primul rînd, orice încălcare a termenelor în care se pot opera modificări prin emiterea cu întîrziere a repartițiilor modificatoare de către coordonatorii de balanțe pot avea consecințe din cele mai negative asupra planului de producție : anularea sau suplimentarea cu întîrziere a unor poziții privind mărfuri de livrat, atrage după sine imposibilitatea renunțării la unele materii prime și la formularea de cereri la altele. Pe bună dreptate, nici un coordonator de balanțe de materii prime nu va opera modificări peste termenele legale, pe motivul că coordonatorul produselor finite a emis cu întîrziere repartițiile modificatoare ale planurilor de producție. În al doilea rînd, acceptarea unor repartiții cu privire la modificarea contractelor de livrare a mărfurilor planificate să fie fabricate, emise după expirarea termenelor prevăzute de lege, ar conduce la generarea de stocuri disponibile la

unele materii prime, cu grave consecințe, așa cum vom vedea asupra gestiunii proprii.

Concluzia se impune: repartițiile emise cu încălcarea termenelor de emitere trebuie privite ca fiind nelegale și, deci, fără efecte juridice. Acesta este și motivul pentru care, prin art. 142, paragraful II, lit a) a fost instituită o amendă de la 1 000 la 3 000 lei pentru emiterea sau anularea de repartiții de către coordonatorii de balanțe cu încălcarea legii.

b)**Interferențe dintre contracte și bugetul de venituri și cheltuieli.** Constituind planul financiar fundamental, bugetul de venituri și cheltuieli exprimă valoric și sintetic indicatorii economici și situația financiară actuală și în perspectivă a întreprinderii, constituind astfel principalul instrument tehnico-operativ de urmărire și control asupra modului în care se realizează autogestiunea economico-financiară. Cum contractele economice încheiate de întreprinderi sînt instrumentele vitale pentru realizare a indicatorilor economici și, deci, implicit a autogestiunii economico-financiară, între aceste instrumente și bugetul de venituri și cheltuieli a întreprinderii există o strînsă interferență, o conexiune de la cauză la efect, pe toate fazele, începînd cu elaborarea și pînă la ultimul act al executării.

În faza de elaborare a bugetului de venituri și cheltuieli este de neconceput să fie definitivat capitolul I „veniturile, cheltuielile și rezultatele întreprinderii", fără să se aibă în vedere contractele de livrare privind comercializarea mărfurilor. Într-adevăr, înscrierea valorică în secțiunile „încasări din vînzarea producției la intern" și „încasări din vînzarea producției marfă la export" numai pe baza prevederilor din planul de producție și de desfacere ar echivala cu elaborarea unui buget formal, fără o bază certă, fundamentată, privind posibilitățile de realizare. Așa fiind, este imperios necesar ca la elaborarea secțiunilor menționate din buget să se aibă în vedere valoarea efectivă a contractelor încheiate sau în perspectivă de a fi perfectate.

Dacă susținerea de mai sus este valabilă și în cazul contractelor economice de livrări pentru aprovizionarea tehnico-materială și pentru fondul pieței, ea este cu atît mai temeinic justificată în cazul acelei părți din planul de producție care este destinată exportului. Pentru înscrierea valorică în buget a indicatorului producției fizice pentru export nu este suficient un simplu calcul aritmetic bazat pe prețurile interne. Potrivit Legii nr. 12/1980 întreprinderile producătoare primesc pentru mărfurile exportate contravaloarea în lei a prețului în valută obținut. Or, pentru ca acest preț să fie cunoscut și, deci, pentru a se putea înscrie în bugetul de venituri și cheltuieli cît anume vor reprezenta „încasările din vînzarea producției marfă la export" este imperios necesar ca la data elaborării bugetului producția pentru export să fie contractată sau cel puțin să fie încheiate convenții cadru, sau să se dispună de alte elemente utilizate în comerțul internațional, în funcție de natura produselor, care să permită estimarea prețurilor viitoare.

Contractele încheiate de întreprinderi se interferează cu bugetul de venituri și cheltuieli nu numai în faza de elaborare, ci și pe parcursul executării lor. Modul în care sînt executate contractele economice de livrări pentru aprovizionare și desfacere la intern, precum și contractele comerciale de vînzare internațională se reflectă pozitiv sau negativ în buget. Astfel, referindu-ne la cele de aprovizionare, arătăm că orice întîrziere în executarea lor de către furnizori pot avea ca rezultat neîndeplinirea planului de producție, deci, neexecutarea la timp a livrărilor de mărfuri, ceea ce atrage după sine, pe lîngă nerealizarea planului de încasări, și plata de penalități către beneficiari. Tot astfel, încheierea și executarea unor contracte de aprovizionare cu furnizori situați la distanțe mari, pentru cantități care depășesc necesarul, sau nerenunțarea în termen la unele produse contractate și care nu mai sînt necesare sînt tot atîtea cauze care duc la creșterea nejustificată a cheltuielilor, care diminuează direct sau indirect beneficiul planificat prin bugetul de venituri și cheltuieli.

Referindu-ne la contractele de comercializare a mărfurilor, la intern și la export, arătăm că neexecutarea lor întocmai, poate avea influențe mult mai negative asupra bugetului de venituri și cheltuieli. Alături de penalitățile de întîrziere în livrare, beneficiarii sînt în drept să formuleze și să obțină daune pentru lipsa de calitate sau pentru unele defecțiuni de fabricație. În cazul livrărilor la export asemenea daune, care pot reprezenta valori importante, pot fi însoțite și de rezilierea contractului și, chiar pierderea pieței respective. Desigur că, prin modul de executare a contractelor încheiate de întreprinderi, bugetul de venituri și cheltuieli poate fi influențat și pozitiv. Avem în vedere o serie de măsuri care pot fi luate cu privire la economii materiale, optimizarea transporturilor și a decontărilor. Scurtarea termenului de încasare a prețului prin întocmirea operativă a documentelor, în special cele privind exporturile, pot să ducă la creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, să reducă perioadele de creditare, ceea ce va avea drept consecințe scăderea cheltuielilor alocate prin buget.

O analiză a mecanismului de aprovizionare și de comercializare a mărfurilor efectuată în mai multe întreprinderi, ne permite să sintetizăm și să prezentăm unele căi de prevenire și de diminuare a consecințelor pe care le pot avea dereglările care apar mai frecvent în acest mecanism.

Într-un număr destul de mare de cazuri s-a constatat că coordonatorii de balanțe nu emit în termenele legale repartițiile și că destul de frecvent le modifică sau le anulează pe parcursul și după expirarea perioadei de plan. Credem că în condițiile mecanismului actual economico-financiar, și în lumina legislației perfecționate, asemenea abateri de la disciplina de plan, care se reflectă direct în disciplina contractuală ar trebui complet înlăturate, iar acolo unde se mai constată asemenea abateri se impune să fie aplicate cu fermitate prevederile capitolului XI „Sancțiuni" din Legea nr. 14/1971, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 11/1980.

Am arătat mai sus că între neexecutarea contractelor de aprovizionare și cele de desfacere există o legătură directă. Diminuarea, chiar și parțială a efectelor negative asupra bugetului de venituri și cheltuieli poate fi realizată numai printr-o disciplină fermă contractuală, manifestată de către întreprinderi, atît în poziția lor de furnizoare, cît și de beneficiare. Avem în vedere acționarea de către be-

neficiari a furnizorilor, în toate cazurile, pentru penalităţile datorate şi, atunci cînd este cazul, pentru daunele provocate. O atitudine conciliantă faţă de furnizori, în sensul nerevendicării penalităţilor datorate, pe lîngă faptul că constituie o abatere sancţionabilă, face ca cheltuielile suportate de buget să fie şi mai mari ; cu alte cuvinte, dacă plata unor penalităţi faţă de beneficiari nu este diminuată cu încasări de penalităţi datorate de furnizori, beneficiul întreprinderii este diminuat corespunzător cu suma penalităţilor neîncasate.

Cu privire la întărirea disciplinei contractuale, cu efecte pozitive directe asupra bugetului de venituri şi cheltuieli, un rol important revine şi arbitrajului de stat. Principiul autogestiunii economico-financiare impune aplicarea cu fermitate a regulilor de răspundere contractuală, legătura indisolubilă dintre ele fiind de nediscutat. Orice exonerări de răspundere a furnizorilor din cauze neprevăzute de lege, cum ar fi anularea repartiţiilor de către coordonatori după expirarea perioadei de plan sau neprimirea mărfurilor din import de către bazele de aprovizionare, din cauza acestora, au consecinţe negative asupra bugetului de venituri şi cheltuieli al întreprinderilor beneficiare care, ca urmare a unor asemenea hotărîri, nu-şi pot diminua cheltuielile rezultate din plata de penalităţi pentru întîrzierea în livrarea mărfurilor proprii.

Cu privire la daunele provenite din reclamaţii privind mărfurile livrate la intern şi la export, măsurile de luat pot fi reduse la una singură : întărirea controlului de calitate pe toate fazele procesului de producţie şi, în special, la recepţia finală, astfel încît nici un produs să nu părăsească depozitele întreprinderii cu defecţiuni calitative, adică să fie, aşa cum spune legiuitorul, „fără vicii vizibile sau ascunse".

dr. Al. DETEŞAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

contract economic

Livrarea produselor la termen

Art. 33 din Legea nr. 71/1969 (modificată prin Legea nr. 6/1979) prevede că unităţile socialiste sînt obligate să execute contractele economice cu respectarea termenelor stabilite, iar potrivit art. 40 din acelaşi act normativ, furnizorii sînt obligaţi să livreze produsele la termenele prevăzute în contract.

Obligativitatea respectării termenelor contractuale decurge din îndatorirea cu caracter general a unităţilor socialiste de a îndeplini la termen sarcinile de plan.

După cum este cunoscut, spre deosebire de vechea redactare, art. 22 lit. c din legea modificată, completată şi republicată în 1979, prevede că termenele de executare trebuie stabilite calendaristic, adică prin precizarea zilei cînd obligaţia furnizorului devine exigibilă.

Prin livrarea la termen a produselor se înţelege executarea de către furnizor a obligaţiei sale de furnizare a cantităţii contractate, în condiţiile de calitate stabilite (inclusiv în garnituri complete). Produsele care nu corespund calitativ prevederilor din documentele tehnice sau clauzelor contractuale şi sînt refuzate de beneficiari pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate. Prin urmare, pentru ca obligaţia de livrare să fie considerată efectuată la termen nu este suficientă existenţa produselor la data respectivă, fiind în egală măsură obligatorie şi respectarea calităţii convenite, căci refuzul beneficiarului de a recepţiona marfa calitativ necorespunzătoare echivalează cu neexecutarea la termen a obligaţiei furnizorului, producînd exact aceleaşi efecte juridice.

Pentru ca livrarea să fie considerată în termen trebuie efectuată în ziua stabilită prin contract şi nu în altă zi. În legătură cu executarea obligaţiei la data convenită se impun unele precizări în cazul cînd ziua respectivă este duminică sau o altă sărbătoare legală. Această problemă nu a făcut obiect de cercetare în literatura juridică de specialitate, iar practica arbitrală nu cunoaştem a fi fost confruntată cu astfel de spete venite spre soluţionare. Ne exprimăm opinia ca în cazul în care data livrării cade într-o duminică sau în altă zi declarată nelucrătoare sau sărbătoare legală, unitatea ar trebui să fie considerată că a executat lucrarea la termen, dacă expediază sau predă beneficiarului produsul în ziua imediat următoare. De asemenea, dacă data livrării cade într-o duminică şi apoi urmează una sau două zile declarate zile nelucrătoare sau sărbători legale, livrarea se va considera executată la termen dacă se efectuează în prima zi lucrătoare. (De exemplu, dacă 30 aprilie, 22 august sau 31 decembrie cad într-o duminică, livrarea va fi considerată executată în termen dacă are loc la 3 mai, 25 august sau 3 ianuarie, deoarece zilele de 1 şi 2 mai, 23 şi 24 august şi 1 şi 2 ianuarie sînt sărbători legale sau zile declarate nelucrătoare). Opinia pe care o avansăm se întemeiază pe de o parte pe similitudinea modului de calcul al prescripţiei, stabilită de Codul de procedură civilă în cazul exercitării unei acţiuni sau a unei căi de atac, iar pe de altă parte pe faptul că termenul de livrare se decalează în cazul dat, prin efectul legii. Aşadar, în opinia noastră, termenul de livrare care cade într-o zi de sărbătoare legală sau în zi nelucrătoare se prorogă, obligaţia devenid scadentă în prima zi lucrătoare.

În cazul în care produsele urmează a fi expediate de furnizor prin mijloace de transport, altele decît ale sale proprii, şi acestea nu-i sînt puse la dispoziţie de către organizaţia de transport, deşi ele au fost programate pentru ziua respectivă, furnizorul nu se consideră totuşi eliberat de obligaţia sa de livrare. Unitatea furnizoare răspunde faţă de beneficiar în temeiul raportului contractual de livrare de produse, iar organizaţia de transport îşi angrenează răspunderea sa, în condiţiile legii, faţă de unitatea furnizoare (expeditoare), în baza contractului de transport. Furnizorul nu poate fi exonerat de obligaţia sa faţă de beneficiari pe motiv că organizaţia de transport nu şi-a îndeplinit obligaţiile sale faţă de furnizor. Răspunderile îşi au izvoare deosebite : una în contractul de furnizare şi alta în contractul de transport.

dr. C. JORNESCU

Precizări privind imputarea livrărilor

În cadrul dreptului civil, debitorul care are mai multe obligații are dreptul să aleagă pe cea pe care înțelege s-o îndeplinească în cazul în care prestația pe care o efectuează este neîndestulătoare pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor.

Un asemenea drept de opțiune nu este recunoscut debitorului — unitate socialistă în cadrul executării contractelor economice, deoarece interesul îndeplinirii sarcinilor de plan impune o anume imputare a livrărilor în cazul cînd acestea nu sînt suficiente pentru acoperirea integrală a obligațiilor de livrare pe care o unitate furnizoare le are față de una și aceeași unitate beneficiară.

De la această regulă, aplicată constant de către organele arbitrale, există însă o excepție și anume, în cazul în care, între aceleași unități există două sau mai multe raporturi contractuale valabil stabilite pentru același produs și pentru aceeași perioadă.

În acest caz, trebuie să i se recunoască unității furnizoare dreptul de a alege contractul în contul căruia efectuează fiecare livrare. De regulă, această alegere rezultă fără echivoc din mențiunile pe care unitatea furnizoare le face pe documentele de livrare prin indicarea numărului contractului pentru care se face executarea. Odată alegerea făcută cu prilejul efectuării livrării, unitatea furnizoare nu poate reveni ulterior spre a obține, în funcție de interesele sale procesuale, imputarea livrărilor în contul altui raport contractual decît cel indicat în documentele de livrare. Excepție fac numai acele situații cînd aceste indicații s-au făcut în mod evident eronat, cum ar fi, de pildă, cazul unui aviz de expediție în care s-a înscris numărul unui contract care era deja executat din punct de vedere cantitativ la data efectuării livrării respective.

În lipsa unei indicații în documentele de livrare din care să rezulte opțiunea unității furnizoare în privința contractului pe care a înțeles să-l execute prin livrarea respectivă, această împrejurare se va deduce din probe concludente, inclusiv din comportamentul părților în cadrul executării contractelor pe care le-au încheiat.

În materia imputării livrărilor făcute în executarea unui singur contract, se pot ivi probleme atunci cînd termenele de livrare nu sînt stabilite pe date calendaristice, ci prin indicarea lunii sau a trimestrului în care urmează să se facă livrarea.

De regulă, se consideră că scadența obligației fiind la sfîrșitul lunii sau — după caz — a trimestrului, tot ceea ce se livrează pînă în ultima zi a perioadei respective se impută în contul eventualelor restanțe (dacă există) pe motiv că, la data livrării, nu ajunsese încă la scadență obligația de livrare.

Socotim însă că altă trebuie să fie rezolvarea atunci cînd, în mod obiectiv, produsele nu se pot realiza și livra decît în tot timpul perioadei respective.

Astfel, de pildă, într-un contract privind livrarea deșeurilor de hîrtie, părțile au stabilit cantitățile de livrat pe loturi lunare și au stipulat ca aceste loturi să se livreze pînă în ultima zi a fiecărei luni, pe măsură ce rezultă din activitatea productivă a unității furnizoare.

Credem că în această situație tot ce se livrează în cursul lunii trebuie să se impute asupra obligației din luna respectivă, deoarece în acest fel s-au înțeles părțile, iar înțelegerea lor corespunde specificului producerii și predării deșeurilor de hîrtie.

I. ICZKOVITS

Întrebări și răspunsuri

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — Trecerea unei persoane dintr-o funcție administrativă — funcționar economic — într-o funcție economică, respectiv într-o funcție de specialitate, constituie în toate cazurile o promovare. În situația relatată de dv. — încadrat ca funcționar economic în clasa a 9-a de retribuire — la nivel de bază — urmează să fiți încadrat în clasa a 10-a de retribuire, respectiv la gradația a II-a, nivelul de bază pentru funcția de contabil la un consiliu popular comunal fiind stabilit la clasa a 8-a de retribuire. Funcțiile de contabil și de funcționar nu sînt echivalente.

● **ROMULUS MORARU, București** — Conform prevederilor art. 66 din Legea nr. 57/1974 sporul de vechime se calculează asupra retribuției tarifare lunare de încadrare. Muncitorii, ca și restul personalului TESA, primesc sporul integral dacă au muncit întreaga lună, indiferent de numărul zilelor lucrătoare din luna respectivă. Desigur, dacă lipsesc în cursul lunii, fiind învoiți, sporul se calculează asupra retribuției tarifare cuvenite pentru zilele lucrate.

● **IOAN POP, Sighetul Marmației** — Potrivit reglementării în vigoare (Legea nr. 12/1971) și a precizărilor Ministerului Educației și Învățămîntului, studiile urmate la Facultatea de drept economic administrativ, nu se pot echivala cu studii economice. La absolvirea acestei facultăți nu veți putea fi încadrat într-o funcție economică pentru care este prevăzută cerința studiilor economice superioare.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Recaș, Timiș** — Pensionarul de invaliditate de gradul III, încadrat cu jumătate de normă, are dreptul la pensie numai în perioadele cît lucrează. În consecință, dacă într-o lună a lipsit, spre pildă 10 zile (inclusiv duminica), pensia se împarte la 30 (numărul de zile calendaristice dintr-o lună) și se înmulțește cu 20 zile (inclusiv duminicile din această perioadă). Spre deosebire de indemnizația pentru concediul de odihnă care se calculează prin împărțirea venitului lunar la 25,5 zile, la stabilirea pensiei zilnice aceasta se împarte la 30 zile.

● **ARPAD DAMO, Tîrgu Secuiesc** — Vechimea în muncă utilă pentru determinarea duratei concediului de odihnă se stabilește potrivit prevederilor art. 9 și 20 din Legea nr. 3/1977. În cazurile semnalate de dv., dat fiind faptul că înainte de efectuarea serviciului militar, a concentrării sau mobilizării beneficiarul concediului de odihnă n-a fost încadrat în muncă, aceste perioade nu se mai includ în vechimea în muncă. Termenul maxim de întrerupere a activității în cazul îndeplinirii obligațiilor militare este — potrivit art. 9 din Legea nr. 1/1970 — de trei luni. În prezent, conform Codului muncii și Legii nr. 14/1973, celui care îndeplinește obligațiile militare nu i se mai desface contractul de muncă. Acest contract se suspendă în timpul îndeplinirii obligațiilor militare, iar celui în cauză i se recunoaște vechimea în muncă.

Vă prezentăm

CENTRALA INDUSTRIALĂ NAVALĂ DIN GALAȚI

Centrala industrială navală din Galați are în componența sa toate șantierele navale și întreprinderile de construcții navale, o întreprindere de comerț exterior, un institut de cercetare și proiectare pentru construcții navale, un institut de cercetare și inginerie tehnologică, un centru de calcul etc.

În cincinalul 1976—1980 în cadrul centralei au fost construite 140 de nave maritime, 274 nave fluviale și 332 nave tehnice.

Au fost asimilate motoare Diesel navale pentru propulsie, generatoare Diesel, pompe, ventilatoare și alte echipamente destinate montării pe nave. S-a creat o bază tehnico-materială pentru construcția unor nave tot mai mari și mai moderne. Astfel, după primul cargou de 4500 tdw, s-a trecut la construirea navelor de mare tonaj, între care nave de transportat mărfuri în vrac de 18 000 tdw și de 55 000 tdw, și apoi la tancul petrolier de 150 000 tdw. Flota fluvială de transport a fost modernizată în întregime, prin construcția unor remorchere de puteri în funcție de destinație, capabile să împingă șlepuri cu o capacitate între 1 000 și 3 000 de tone, iar cuplate în formație pînă la 9 000 de tone. Au fost înlocuite în întregime navele vechi de pasageri cu nave noi de 80—150 și 300 de locuri.

Șantierele navale din Constanța și Galați au fost dotate cu docuri uscate de mare capacitate : pentru construcții și reparații de nave pînă la 200 000 tdw la Constanța și pentru reparații de nave pînă la 65 000 tdw la Galați ; de asemenea, la Șantierele navale de la Mangalia pentru nave maritime pînă la 100 000 tdw și la Tulcea pentru navele de pescuit oceanic.

Unul din cele mai reprezentative șantiere navale din țara noastră este Șantierul naval din Galați, pe care se află grefată centrala de resort. În ultimii 5 ani aici s-au construit nave maritime cu o capacitate de 1,3 milioane tdw. Navaliștii gălățeni au lansat la apă în luna august 1980 cel de-al treilea mineralier de 55 000 tdw și primul cargou de linie de 15 000 tdw Ei au livrat peste 160 de cargouri cu capacitate între 4 500—18 000 tdw, nave speciale mineraliere, drăgi demontabile și monobloc, nave de transportat trailere și containere. Prin livrarea platformei „Gloria" de către Șantierul naval din Galați, România a intrat în rîndul producătorilor de foraj marin, construcție extrem de complexă destinată exploatării zăcămintelor petroliere aflate în subsolul Mării Negre etc.

I. VASILESCU

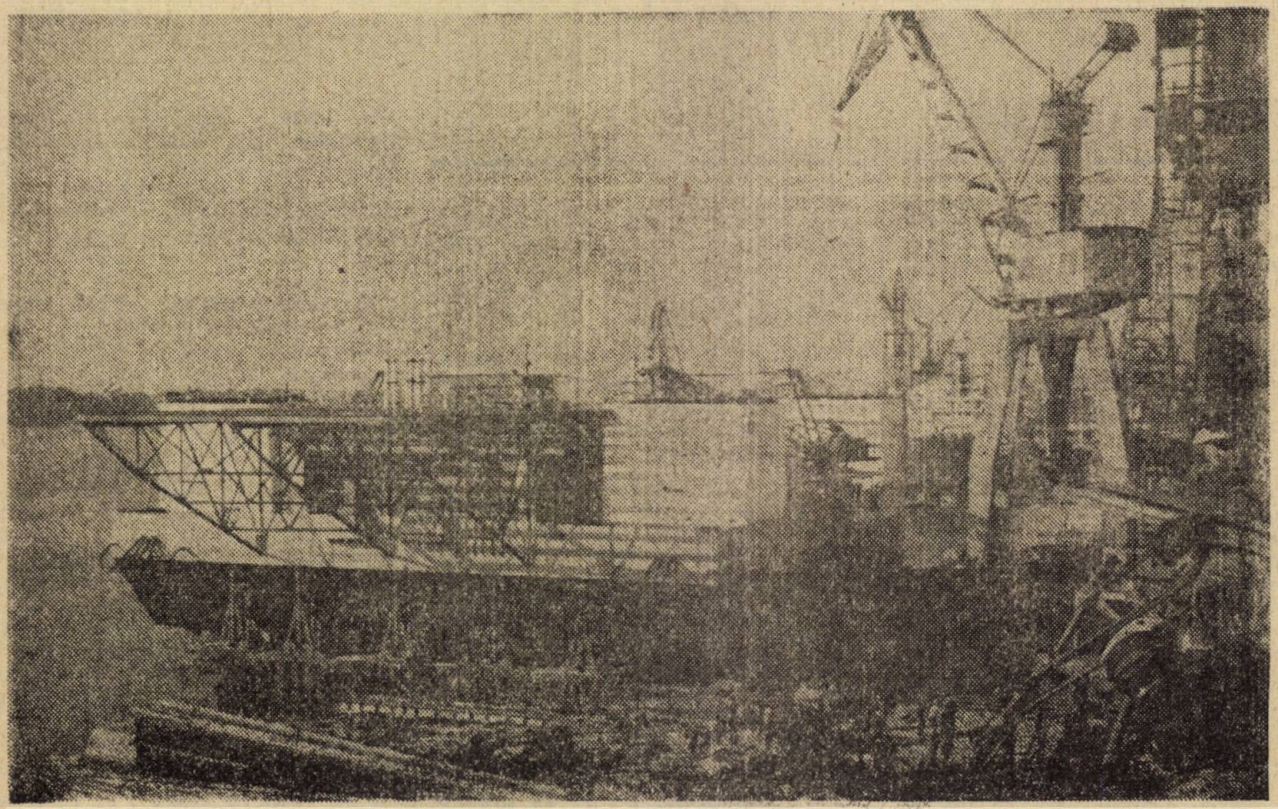

Un aspect al șantierului naval din Galați.

Sindicatele - puternică verigă a democrației noastre socialiste

CONGRESUL Uniunii Generale a Sindicatelor din România, puternică manifestare a democrației muncitorești, a participării active a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, la conducerea societății constituie un nou și remarcabil eveniment al vieții politice, economice și sociale a patriei noastre socialiste. Avînd loc la numai trei luni de la încheierea cincinalului 1976—1980, etapă importantă în înfăptuirea Programului partidului, la început de nou cincinal deci, Congresului sindicatelor i-a revenit sarcina de mare răspundere de a face o analiză profundă a drumului parcurs, de a stabili obiectivele organizațiilor sindicale în noua etapă pe care o parcurgem, rolul și sarcinile lor în unirea și mobilizarea maselor de oameni ai muncii în opera de ridicare a României pe trepte tot mai înalte de civilizație și progres. În acest scop, cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la deschiderea lucrărilor Congresului, profunda analiză a evoluției multilaterale a vieții poporului, a noilor sale direcții de dezvoltare, se dovedește un document de o excepțională importanță pentru perfecționarea tuturor domeniilor de activitate, pentru continuarea neabătută a mersului nostru înainte.

O retrospectivă a operei de edificare a noii orînduiri ne dă imaginea luminoasă a drumului enorm parcurs prin munca plină de abnegație a poporului nostru, sub conducerea partidului comunist. Producția industrială a țării este de 48 de ori mai mare, iar venitul național de 14 ori mai mare decît în perioada antebelică. Numai în deceniul trecut producția globală industrială a crescut de 2,9 ori, producția netă de 3 ori, producția globală agricolă de circa 1,6 ori, volumul comerțului exterior de 5 ori. Această intensă dezvoltare economică a constituit baza trainică și sănătoasă a unei creșteri fără precedent a nivelului de trai : în perioada amintită veniturile bănești ale populației au crescut de 2,3 ori, iar veniturile din fondurile sociale de consum s-au dublat. Sînt realizări care demonstrează cu elocvență că în societatea noastră tot ceea ce se înfăptuiește este destinat oamenilor muncii, că bunăstarea și fericirea lor este țelul suprem al întregii politici a partidului, esența însăși a societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o înfăptuim în România.

În același timp, în conștiința fiecărui cetățean al patriei, fără deosebire de naționalitate, succesele istorice pe care le-am dobîndit în construcția socialistă, în materializarea politicii Partidului Comunist Român sînt indisolubil asociate cu numele și personalitatea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Conducător iubit și stimat al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut și are o contribuție hotărîtoare, inestimabilă, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu idei și teze novatoare izvorîte din cea mai profundă cunoaștere și înțelegere a teoriei socialismului științific, a cerințelor contemporaneității, a condițiilor proprii țării noastre ; permanent, secretarul general al partidului a acționat cu consecvență pentru perfecționarea organizării și conducerii societății, pentru a imprima un spirit nou democrației, promovînd ferm principiile nobile ale umanismului, ale eticii și echității socialiste, a stimulat, prin întreaga sa activitate neobosită pusă în slujba propășirii patriei, efortul creator al întregului popor în construirea unei Românii noi, moderne, cu o economie și o viață socială înfloritoare, capabilă să apere marile sale cuceriri, independența și suveranitatea națională. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită : **„Toate remarcabilele realizări obținute sînt rodul înfăptuirii neabătute în viață a politicii partidului nostru comunist, care aplică creator adevărurile generale ale socialismului, concepția materialist-dialectică la condițiile concrete din România, unind și orientînd forțele și energiile creatoare ale întregului nostru popor într-o direcție unică — aceea a făuririi societății socialiste și comuniste pe pămîntul patriei. Marile succese pe care le-am dobîndit în această perioadă confirmă, încă o dată, cu putere, forța și trăinicia orînduirii socialiste pe care o edificăm, faptul că politica partidului nostru comunist corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii națiuni".**

Democrația sindicală în continuă perfecționare

ROLUL, POZIȚIA ȘI RĂSPUNDERILE pe care sindicatele le au astăzi în societatea noastră se bazează pe bogatele tradiții revoluționare ale mișcării muncitorești, ale clasei muncitoare din țara noastră, tradiții în care activitatea sindicală se înscrie pe un loc de frunte, atît înainte cît și în procesul edificării noii orînduiri. **„Unitatea clasei muncitoare în sindicate**, preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, a constituit un factor determinant pentru realizarea unității politice a clasei muncitoare, pentru desfășurarea cu succes a întregului proces de transformări revoluționare și făurire a socialismului în România".**

Desigur, în noile condiții, odată cu transformarea clasei muncitoare din clasă asuprită, lipsită de mijloace de producție, în clasă conducătoare în societate, stăpînă pe mijloacele de producție, producătoare și beneficiară, împreună cu întregul popor, a tot ceea ce se realizează, rolul și misiunea sindicatelor s-au schimbat fundamental, lor revenindu-le sarcina de înaltă răspundere de a organiza clasa muncitoare, pe toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, în vederea participării lor la conducerea tuturor domeniilor de activitate. Prin această prismă se definește și rolul conducător al partidului. Dacă sindicatele sînt chemate să asigure îndeplinirea neabătută a rolului istoric al clasei muncitoare în conducerea societății, în asigurarea dezvoltării și creșterii bunăstării ei, în asigurarea independenței și suveranității naționale, partidul comunist, ca partea cea mai înaintată a clasei muncitoare, conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu întregul popor. **„Afirmarea și recunoașterea rolului conducător al partidului comunist în societatea noastră**, sublinia secretarul general al partidului, **nu diminuează în nici un fel rolul sindicatelor sau al altor organizații de masă și obștești ; dimpotrivă, activitatea politică a partidului duce și trebuie să ducă la creșterea rolului acestora în toate domeniile de activitate".** Și mai departe : **„În elaborarea concepției sistemului democrației noastre noi am pornit de la faptul că producătorii de bunuri materiale și spirituale, clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății — trebuie să fie prezentă nemijlocit în toate organele de conducere ale statului, în organizațiile obștești, în partidul nostru, în conducerea sa. Aceasta asigură în fapt îndeplinirea rolului clasei muncitoare de clasă conducătoare a întregii națiuni".**

În această viziune dialectică, sindicatelor le revin răspunderi tot mai largi în înfăptuirea democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii întreprinderilor și instituțiilor. Păstrîndu-și întreaga autonomie ca organizație de masă, ele asigură participarea largă, activă, a clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii, la dezbaterea, elaborarea și îndeplinirea hotărîrilor privind activitatea economico-socială, la conducerea tuturor domeniilor de activitate, acționînd pentru împletirea armonioasă a intereselor generale ale societății cu cele ale oamenilor muncii. O expresie a creșterii rolului sindicatelor în sistemul democrației noastre o constituie și faptul că președintele sindicatului din întreprinderi este și președintele adunării generale a oamenilor muncii, ceea ce conferă sindicatului atribuții importante în luarea deciziilor și controlul îndeplinirii lor, situație de care sindicatele se bucură și prin participarea lor la activitatea consiliilor populare sau a consiliilor de judecată. Prin toate acestea sindicatele se dovedesc

a fi o verigă deosebit de importantă, de puternică, a sistemului democrației noastre, iar activitatea lor se perfecționează odată cu perfecționarea și aprofundarea democrației noastre socialiste în ansamblul său. În acest sens, după cum a reieșit din lucrările Congresului, pornind de la rolul nou al sindicatelor în societatea noastră, de la faptul că practic nu există sector de activitate în care acestea să nu manifeste o prezență activă se impune, pentru o cît mai bună îndeplinire a atribuțiilor și răspunderilor care le revin, perfecționarea activității lor, a stilului și metodelor de muncă, a combativității și spiritului de răspundere ale activiștilor sindicali, care să manifeste mai multă inițiativă și competență în exercitarea drepturilor și îndatoririlor pe care le au, să-și dezvolte capacitatea de organizare și mobilizare a oamenilor muncii la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Esențial pentru buna funcționare a cadrului democratic larg ce a fost creat este ca și activitatea tuturor organelor sindicale să se desfășoare în strînsă legătură cu masele largi de oameni ai muncii. **„Trebuie să facem astfel,** insista tovarășul **Nicolae Ceaușescu, încît nici un comitet sindical să nu acționeze fără a asigura în prealabil consultarea membrilor sindicatului, fără a avea acordul lor, iar activitatea trebuie să o desfășoare împreună cu toți membrii sindicatului. Aceasta este una din cerințele democrației muncitorești, ale democrației sindicale — și ea este valabilă pînă la Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, pînă la președintele sindicatelor".** Cu cît sindicatele își vor îndeplini mai bine sarcinile mari ce le revin în viața economico-socială a țării, cu atît participarea clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea întregii societăți, va fi mai bine asigurată. Aceasta presupune însă și dezvoltarea conștiinței socialiste, a spiritului muncitoresc, revoluționar, educarea și formarea omului nou, cu o atitudine înaintată față de muncă și societate, domeniu în care, de asemenea, sindicatelor le revin răspunderi deosebite.

Prin toate acestea sindicatele își materializează contribuția de mare importanță la definirea sistemului democrației profunde și reale a orînduirii noastre, la asigurarea accesului larg al oamenilor muncii la conducerea societății. Esența conducerii democratice a societății, spunea secretarul general al partidului, nu constă în existența unui număr mai mare sau mai mic de partide politice, ci în crearea și asigurarea organismelor și formelor celor mai corespunzătoare în cadrul cărora clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, să-și poată spune în mod organizat cuvîntul asupra tuturor problemelor privind dezvoltarea țării.

Sarcini sporite în mobilizarea oamenilor muncii la înfăptuirea obiectivelor economice și sociale

EVIDENT, ca organizație care reunește și asigură participarea clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii la elaborarea și punerea în practică a deciziilor economico-sociale, organele și organizațiile sindicale au adus și aduc o contribuție însemnată la toate marile realizări obținute de clasa muncitoare, de poporul nostru sub conducerea partidului. Cu atît mai mult se amplifică rolul și răspunderile sindicatelor în această etapă în care realizarea programului de dezvoltare economico-socială a țării elaborat de Congresul al XII-lea al partidului în vederea trecerii de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară cu dezvoltare medie impune o nouă calitate în toate domeniile activității ; aceasta presupune afirmarea puternică a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, valorificarea la un nivel superior a resurselor materiale și umane ale țării, sporirea substanțială a productivității muncii, creșterea puternică a eficienței muncii, a bogăției naționale.

În concordanță cu aceste obiective, cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, pe primul plan al preocupărilor se află creșterea producției interne de materii prime și resurse energetice, precum și a producției agricole, sectoare avînd rolul hotărîtor în dezvoltarea economiei, a societății noastre. Sporirea producției materiale, creșterea venitului național cu 42,5% în actualul cincinal, constituie baza realizării unui nou și amplu program de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, materializat într-o creștere cu 23% a veniturilor reale totale ale populației, în ridicarea nivelului consumurilor de bunuri alimentare și nealimentare, în îmbunătățirea condițiilor de muncă, de locuit și de odihnă, a stării de sănătate și a nivelului cultural. **„Trebuie să fim pe deplin conștienți,** menționa secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Congresul sindicatelor, **că realizarea marilor obiective pe care ni le propunem în actualul cincinal cere o puternică concentrare a forțelor și energiilor întregului popor, o activitate intensă în toate domeniile vieții economice și sociale. De aceasta depind creșterea continuă a gradului de civilizație și bunăstare a poporului, întărirea tot mai puternică a independenței și suveranității patriei, înaintarea fermă a României pe calea socialismului și comunismului".**

În acest spirit, și așa cum s-a subliniat în repetate rînduri în cursul lucrărilor în plen sau pe secțiuni ale Congresului, întreaga muncă politică, organizatorică și educativă desfășurată de sindicate va trebui subordonată mobilizării și concentrării eforturilor oamenilor muncii spre realizarea unei noi calități și eficiențe sporite în toate domeniile de activitate, o condiție hotărîtoare pentru aceasta fiind aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, așezarea întregii activități pe principiile autogestiunii și autofinanțării. Factor hotărîtor în organizarea și desfășurarea întrecerii socialiste, organizațiile sindicale trebuie să acționeze cu toată răspunderea, alături de celelalte organizații de masă, de conducerile întreprinderilor, pentru mobilizarea oamenilor muncii în vederea realizării exemplare a prevederilor planului la producția fizică, netă și producția marfă vîndută și încasată, a ridicării calității și nivelului tehnic al produselor, sporirii volumului și eficienței exportului, reducerii consumurilor materiale și energetice, ridicării productivității muncii, în general a eficienței întregii activități. Un accent deosebit este necesar să fie pus pe depășirea planului în sectoarele producătoare de materii prime și în special a producției de cărbune și petrol, a producției agricole vegetale și animale. În domeniul investițiilor eforturile sindicatelor vor trebui dirijate pentru concentrarea forțelor în vederea terminării lucrărilor începute și atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor proiectați, pentru realizarea integrală și la termen a tuturor obiectivelor de investiții prevăzute pentru acest cincinal.

În strînsă legătură cu activitatea sindicatelor pentru dezvoltarea economico-socială, pentru creșterea eficienței economice, pentru sporirea avuției naționale sînt preocupările lor susținute pentru înfăptuirea politicii sociale a partidului și statului nostru. Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Ca organizații ale oamenilor muncii, în cadrul diviziunii muncii între diferite organisme ale societății, sindicatele au datoria să acorde o atenție deosebită condițiilor de muncă și de viață ale celor ce muncesc, în general tuturor problemelor sociale, participînd activ la elaborarea legilor și hotărîrilor necesare înfăptuirii în cele mai bune condiții a programului adoptat de Congresul al XII-lea al partidului în vederea creșterii bunăstării oamenilor muncii".**

În vederea îndeplinirii acestui obiectiv, sindicatele contribuie în fiecare unitate economică la aplicarea justă a principiilor socialiste de retribuție în spiritul eticii și echității socialiste, veghează la asigurarea unor condiții cît mai bune de muncă, la respectarea normelor de securitate și protecție a muncii, la îmbunătățirea asistenței sanitare, la organizarea odihnei, la buna funcționare a tuturor dotărilor sociale — cămine, cantine etc., — la justa și echitabila repartizare a locuințelor, la perfecționarea pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii în concordanță cu noile cuceriri ale științei și tehnicii. Odată cu trecerea la generalizarea în acest an a săptămînii de lucru de 46 ore și în cursul cincinalului a celei de 44 ore, sindicatelor le revin sarcini sporite și pentru asigurarea condițiilor necesare realizării acestor obiective.

Acționînd neabătut pentru înfăptuirea politicii interne a partidului și a statului, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, sindicatele continuă și dezvoltă, totodată, bogatele tradiții de solidaritate internațională ale clasei noastre muncitoare, desfășoară o vie activitate în direcția promovării politicii externe românești de colaborare egală între toate națiunile lumii, de independență și pace. În spiritul acestei politici sindicatele din România își intensifică relațiile de solidaritate cu organizațiile sindicale din țările socialiste, din țările în curs de dezvoltare, din țările capitaliste dezvoltate, militează pentru întărirea unității și solidarității lor — garanție a succesului luptei de înnoire a societății, de lichidare a oricăror forme de exploatare și de asuprire națională și socială, a asigurării drepturilor fiecărei națiuni la dezvoltare economico-socială neîngrădită, la pace, la existență liberă și independentă.

LUCRĂRILE CONGRESULUI SINDICATELOR au făcut o amplă și temeinică analiză în spirit critic și autocritic a activității desfășurate și, pe această bază, au tras concluziile necesare pentru lichidarea lipsurilor, pentru ridicarea activității lor la nivelul exigențelor actualei etape de dezvoltare. Congresul a constituit un nou prilej de afirmare a încrederii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în politica Partidului Comunist Român, a atașamentului de neclintit față de partid, a unității lor, a dragostei și stimei față de secretarul general al partidului, a stimulat energiile creatoare ale poporului în munca pentru înfăptuirea hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al partidului. **„Să acționăm astfel** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în încheierea cuvîntării sale, **încît Congresul să marcheze un nou moment în dezvoltarea activității sindicale și a democrației socialiste, în întreaga activitate pentru îndeplinirea cu succes a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, pentru întărirea continuă a forței patriei noastre socialiste, a independenței și suveranității sale".**

Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării

MARILE ÎNFĂPTUIRI din perioada celor 60 de ani ce s-au scurs de la făurirea Partidului Comunist Român reprezintă o strălucită ilustrare a capacității de luptă și a forței de gîndire și creație a unui popor, a unui partid care, unit cu poporul, într-o singură voință, a transformat idealurile de libertate, independență și suveranitate, de progres și prosperitate într-o realitate a vieții de zi cu zi a tuturor locuitorilor, fără deosebire de naționalitate, din toate zonele și localitățile țării. Realizările măreț obținute de țara noastră în dezvoltarea economico-socială în anii socialismului, și mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului — rezultat nemijlocit al efortului propriu, al muncii fără preget, eroice a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, din toate zonele și localitățile țării — constituie o minunată manifestare a forței creatoare a întregului popor, a hotărîrii sale nestrămutate de a traduce în viață obiectivele grandioase ale politicii științifice a partidului.

Totodată, ele demonstrează faptul că partidul își îndeplinește cu cinste rolul istoric de forță politică conducătoare a întregii națiuni, aplicînd în mod creator principiile socialismului științific la condițiile concrete din România, unind eforturile poporului într-o singură direcție — aceea a înfloririi necontenite a societății noastre socialiste. Un merit deosebit în fundamentarea și aplicarea strategiei de dezvoltare economico-socială a țării și a fiecărei zone și localități în parte, în condițiile complexe ale vieții internaționale actuale, revine secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a adus și aduce o contribuție esențială la elaborarea și înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Orientare esențială a politicii partidului

COMPONENTĂ DE BAZĂ a politicii de optimizare a dezvoltării economico-sociale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării are ca scop să permită valorificarea superioară a întregului potențial al țării, să accelereze procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, să determine omogenizarea crescîndă a societății noastre, „crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație al întregului nostru popor"[1]). Fundamentînd în mod științific, realist, strategia și tactica optimizării dezvoltării economico-sociale a țării în concordanță cu necesitățile și posibilitățile de progres rapid și multilateral al acesteia, și pe baza luării în considerare a criteriilor de raționalitate social-economică, tehnico-științifică și ecologică, Partidul Comunist Român a conceput modelul de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, în perspectiva unui orizont larg de timp. Caracteristica dominantă a politicii partidului nostru se materializează în faptul că optimizarea dezvoltării pe ramuri și sectoare a economiei se împletește organic cu repartizarea rațională, echilibrată, eficientă a forțelor de producție pe teritoriu. În acest fel, s-au pus bazele modelului făuririi unui complex economic național echilibrat, cu o structură tehnico-productivă eficientă, în cadrul căruia procesul de amplasare armonioasă a forțelor de producție se desfășoară în strînsă legătură cu exigențele impuse de realizarea optimului proporțiilor fundamentale ale reproducției lărgite și cu politica de sistematizare teritorial-administrativă a țării.

Ca urmare a înfăptuirii consecvente a politicii de industrializare socialistă a țării, în perioada realizării primelor trei planuri cincinale au fost obținute o serie de rezultate pozitive în repartizarea teritorială a forțelor de producție. Cu toate acestea, se mențineau încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economico-socială a diferitelor zone și localități ale țării. Asemenea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, cursul înnoitor, dinamic imprimat de istoricele hotărîri ale Congresului al IX-lea s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale, prin fundamentarea și aplicarea unei strategii unitare și de lungă perspectivă pentru înfăptuirea progresului rapid și multilateral al tuturor zonelor și localităților patriei.

Strategia repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu a urmărit să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se întemeieze pe fundamentul trainic al creșterii potențialului economic al tuturor județelor. Ea a fost subordonată înfăptuirii țelului suprem al societății noastre socialiste — ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului de civilizație a întregului popor.

Un moment de mare însemnătate în procesul dezvoltării și modernizării structurilor tehnico-productive în profil teritorial l-a constituit Conferința Națională a partidului, din decembrie 1967, care a fundamentat și aprobat un complex de măsuri privind perfecționarea conducerii economiei naționale și îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării. Prin reorganizarea administrativ-teritorială a țării din anul 1968 s-a întărit rolul unităților teritoriale de bază — orașul și comuna — eliminîndu-se verigile intermediare și ridicînd la un nivel superior conducerea în profil teritorial, s-a creat cadrul organizatoric favorabil înfăptuirii politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, asigurînd ridicarea rapidă, economică și social-culturală, a unor zone mai puțin dezvoltate. Pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din anul 1972 s-a stabilit cadrul previzional al amplasării teritoriale a forțelor de producție. S-a trecut, pentru prima oară, la elaborarea planului național unic, nu numai în profil de ramură și departamental, ci și teritorial, creîndu-se astfel condiții mai bune pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tutuor zonelor țării.

Toate aceste măsuri au fost completate de instituționalizarea, în anul 1976 a Congresului consiliilor populare, a Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare, a Conferințelor pe județe ale deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, precum și de crearea Camerei Legislative a consiliilor populare — organisme democratice ce dispun de largi prerogative în proiectarea și realizarea dezvoltării în profil teritorial.

Pornind de la obiectivul fundamental al cincinalului 1981—1985 stabilit de Congresul al XII-lea al partidului — continuarea operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, intrarea societății noastre socialiste într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale — Programul-directivă privind dezvoltarea în profil teritorial prevede introducerea indicatorului producția globală pe locuitor, din domeniile industrial, agricol, construcții, transporturi, servicii și alte ramuri productive și a indicatorului populația ocupată la 1 000 de locuitori. Desfășurarea activității în lumina acestor indicatori noi — introduși în metodologia de planificare din indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — va permite accelerarea procesului de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor, de utilizare judicioasă a resurselor de materii prime și energie. Pe această bază se creează noi condiții pentru omogenizarea crescîndă a societății noastre socialiste.

Progrese pe calea dezvoltării armonioase a județelor

ÎN ÎNTREAGA sa politică de dezvoltare teritorială, partidul a avut în vedere necesitatea de a crea în fiecare județ o economie variată, multilateral dezvoltată, echilibrată, care să fie apță să încorporeze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, să asigure o valorificare superioară, eficientă a resurselor natural-materiale și de muncă existente, și, pe această

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 40

bază, să asigure condiții materiale și spirituale pentru ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din toate zonele și județele țării.

Una din caracteristicile însemnate ale procesului de omogenizare a repartizării forțelor de producție în profil teritorial și de reducere treptată a decalajelor care existau în nivelul de dezvoltare economico-socială a zonelor și județelor constituie îmbunătățirea repartizării teritoriale a industriei. Repartizarea investițiilor în vederea sporirii forței productive a județelor a fost astfel dimensionată încît să răspundă cît mai bine condițiilor specifice ale fiecărei zone, în funcție de nivelul de dezvoltare, de resursele existente, de cerințele integrării armonioase a zonei respective pe fondul echilibrului structural dinamic al complexului economiei naționale. Pe această bază a fost posibil ca, paralel cu dezvoltarea în ritm susținut a industriei pe ansamblul economiei naționale, să se asigure accentuarea procesului de repartizare teritorială a industriei, distribuirea judicioasă a acestei ramuri în spațiu, înregistrarea unor ritmuri medii anuale de creștere a producției industriale în județele mai puțin industrializate, superioare mediei pe țară. De exemplu, în deceniul 1966—1975, față de ritmul mediu de creștere a producției industriale — de 12,4% — s-au înregistrat valori superioare în județele Olt — 23%, Buzău — 18,9%, Argeș — 18,3%, Ialomița — 17,5%, Iași și Sălaj — 16,9%, Mehedinți — 16,6%, Dolj și Teleorman — 16% ceea ce a determinat nemijlocit o intensificare a procesului de reducere a decalajelor care existau în nivelul de dezvoltare industrială a județelor. În cincinalul 1976—1980, prin construirea unor unități noi în județele mai puțin industrializate, ritmurile medii anuale de creștere a producției industriale au continuat să fie superioare celui obținut pe țară. Astfel, față de ritmul mediu anual de creștere a producției industriale de 9,5%, realizat pe ansamblul țării, în cincinalul 1976—1980 ritmurile medii anuale de creștere în județele mai puțin industrializate au fost de: 21,4% în Bistrița-Năsăud, 20,7% în Sălaj, 17,8% în Covasna, 16,7% în Vîlcea, 16,1% în Tulcea, 16,0% în Botoșani, 15,4% în Vaslui, 14,7% în Buzău, 12,5% în Vrancea, 12,3% în Dîmbovița și 12,0% în Harghita.

Rezultatul nemijlocit al acestui proces îl constituie schimbările pozitive intervenite în structura județelor după valoarea producției industriale (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după producția industrială realizată, în perioada 1966—1980.

Valoarea producției industriale	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 2 miliarde lei	14	5	1	—
2,1— 4,0 miliarde lei	13	11	4	—
4,1—10,0 miliarde lei	9	15	14	8
10,1—15,0 miliarde lei	3	5	7	7
15,1—25,0 miliarde lei	—	3	10	14
Peste 25 miliarde lei	1	1	4	11

După cum rezultă din datele tabelului, față de anul 1965, cînd 36 de județe aveau o producție industrială pînă la 10 miliarde lei și numai 4 județe peste 10 miliarde lei, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 în toate județele țării existau capacități pentru o producție industrială anuală de cel puțin 10 miliarde lei, îndeplinindu-se astfel unul din principalele obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului. Mai puțin de două județe ale țării și acestea nu dintre cele mai dezvoltate, produc în prezent întreaga producție industrială a României din anul 1938, iar fiecare dintre cele 25 de județe mai dezvoltate produc, în medie, cu mult peste ceea ce se obținea în industria aceluiași an.

Un fapt foarte semnificativ este că, prin realizările remarcabile ale cincinalului 1976—1980, se constată creșterea numărului județelor cu o producție industrială de peste 15 miliarde lei, de la 1 în 1965 la 25 la sfîrșitul anului 1980.

Urmare a procesului de îmbunătățire a repartizării teritoriale a industriei, a crescut baza tehnico-materială a producției în toate județele țării și cu deosebire în județele mai puțin dezvoltate. Analiza evoluției fondurilor fixe productive pe județe, în ultimii 15 ani, cu deosebire în cincinalul 1976—1980, evidențiază accentuarea și aprofundarea procesului de omogenizare a repartizării și dezvoltării aparatului tehnico-productiv pe județe (vezi tabelul nr. 2).

După cum rezultă din datele tabelului nr. 2, la sfîrșitul cincinalului 1976—1980 numărul județelor în care valoarea fondurilor fixe productive depășea 20 miliarde lei era de 30, față de 16 în 1975, 4 în 1970 și 1 în 1965. Creșterea volumului fondurilor fixe pe economia națională de la 1 203 miliarde lei în 1975, la 1 870 miliarde lei în 1980, într-un ritm mediu anual de 9,2 la sută a avut ca rezultat crearea a 2 491 capacități de producție. Pe această bază s-au creat peste 1 milion de noi locuri de muncă, numărul mediu al personalului muncitor din toate ramurile economiei naționale a fost în 1980 de 7 340 mii persoane, față de 6 300 mii persoane în 1975, 5 108 mii persoane în 1970 și de 4 305 mii persoane în 1965. Concomitent, s-a asigurat sporirea gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii în toate unitățile, din toate zonele și județele țării — condiție hotărîtoare pentru creșterea productivității muncii. Sporirea continuă a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă din punct de vedere economic, a avut efecte pozitive directe asupra creșterii nivelului de trai al populației țării.

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după valoarea fondurilor fixe productive, în perioada 1966—1980.

Valoarea fondurilor fixe productive	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Pînă la 10 miliarde lei	35	23	8	3
10,1—20,0 miliarde lei	4	13	16	7
20,1—25,0 miliarde lei	—	2	7	7
25,1—30,0 miliarde lei	—	1	2	4
Peste 30 miliarde lei	1	1	7	19

În cincinalul actual, dezvoltarea industriei din fiecare județ trebuie înfăptuită în condițiile economiei riguroase de energie și materii prime, ale utilizării în acest scop a resurselor și posibilităților locale; trebuie promovate acele activități care atrag și fructifică cu randamente superioare aceste disponibilități, contribuind astfel la acoperirea, în condiții de economicitate, a necesarului material și energetic al dezvoltării, la consolidarea echilibrului balanțelor energetice și materiale constituite la nivelul ansamblului economiei naționale. Și, în felul acesta, se asigură ridicarea activității din industria fiecărui județ la nivelul exigențelor pe care le impune înfăptuirea noii calități în întreaga activitate economică.

În strînsă legătură cu dezvoltarea industriei și în raport cu condițiile naturale existente în fiecare județ, optimizarea repartizării teritoriale a forțelor de producție a cuprins și agricultura — ramură de bază a economiei naționale. Ca urmare a eforturilor făcute de statul nostru pentru crearea unei puternice baze tehnico-materiale în această ramură, pentru irigații și amenajări funciare, în general pentru crearea condițiilor necesare creșterii recoltelor, a rezultatelor în agricultură, numărul județelor care au o producție globală agricolă apropiată de limita superioară este din ce în ce mai mare, ceea ce evidențiază accentuarea procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale și din acest însemnat punct de vedere. O importanță deosebită în această direcție o au prevederile adoptate recent privind asigurarea (în cea mai mare parte) a necesarului de produse agro-alimentare din fiecare județ pe baza propriilor producții obținute. Înfăptuirea unui asemenea obiectiv este condiționată de realizarea unei profunde revoluții agrare pe întreg perimetrul agriculturii românești. Punerea în valoare a rezervelor existente impune, între altele, creșterea inițiativei unităților, a fiecărui lucrător din agricultură pentru a se obține producții la nivelul sarcinilor pe care agricultura le are în această etapă a dezvoltării noastre.

Dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale în toate județele țării se exprimă sintetic în evoluția indicatorului comparabil — **producția globală pe locuitor** — indicator înscris în prezent, pe primul plan, în practica planificării și conducerii economiei în profil teritorial.

Față de 18 328 lei cît era media producției globale pe locuitor în anul 1965, nivelul minim al acestui indicator era de 8 657 lei, adică de peste 2,1 ori mai redus față de media pe țară. Reducerea decalajului absolut dintre nivelul mediu pe țară și nivelul minim la indicatorul de bază — producția globală pe locuitor — caracterizează o primă etapă de omogenizare a dezvoltării economice în profil teritorial. Această tendință se va accentua în cincinalul 1981—1985 cînd, față de 27 de județe care aveau în 1980 o producție globală pe locuitor de pînă la 70 mii lei, în anul 1985 sub această limită nu va mai fi nici un județ; cea mai mică producție globală pe locuitor va fi cu numai 23 la sută mai redusă față de media pe țară, ceea ce reflectă procesul de apropiere a județelor în ce privește nivelul dezvoltării lor industriale, agricole ș.a.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a efectuat o vizită de lucru în unități agricole din județele Mureș și Harghita, analizînd, împreună cu oamenii muncii, cu specialiști, mersul lucrărilor campaniei de primăvară, modul în care se înfăptuiesc obiectivele stabilite pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii în acest an, în actualul cincinal.

Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

EXIGENȚE ȘI POSIBILITĂȚI ALE CREȘTERII PRODUCȚIEI AGRICOLE

ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII economico-sociale a țării, agriculturii îi revin sarcini de o deosebită însemnătate. Ea constituie o bază importantă de materii prime pentru industrie, oferind, de asemenea, posibilități pentru realizarea unui export avantajos. În planul cel mai însemnat, cerința creșterii producției agricole este însă legată de asigurarea, în condițiuni tot mai bune, a hranei populației. Așa cum este cunoscut, sporirea de 3,65 ori a producției agricole în intervalul 1950—1979 a permis creșterea de cîteva ori față de perioada antebelică a consumului mediu anual pe locuitor la produse agro-alimentare de bază : față de 1938, în 1979 s-a consemnat mărirea de 2,8 ori a consumului la carne și produse din carne, de 2,4 ori la grăsimi, de 1,64 ori la lapte și produse din lapte, de 3,7 ori la ouă, de peste 5 ori la zahăr și produse din zahăr, de 3,1 ori la legume și produse din legume etc.

Întreaga populație a țării, ale cărei cote de bunăstare, dar și de educație și spiritualitate sînt incomparabil mai înalte față de cele din trecutul României, tinde astăzi spre un model de consum alimentar structurat tot mai pronunțat în favoarea produselor cu o valoare nutritivă ridicată ; ea posedă chiar mijloacele financiare necesare în acest scop, veniturile totale reale ale populației înregistrînd o creștere de aproape 6,2 ori în 1979 față de 1950. Cum un sold deficitar în comerțul exterior cu produse agricole prezintă dezavantaje, iar economia nici nu și-l poate permite, este evident că se impune asigurarea unei producții agricole sensibil mai mari, creșterea calității vieții fiind nemijlocit condiționată de acest proces. Pentru a oferi o imagine asupra sporului de producție agricolă pe care îl pretinde satisfacerea unui model de calitate și deopotrivă rațional de consum alimentar, se poate arăta că, potrivit unor ipoteze, este necesară creșterea nivelului actual al producției agricole cu încă jumătate, fără a se lua în calcul amplificarea cerințelor de consum generate de sporirea populației.

Alături de cele arătate, dezvoltarea puternică a producției agricole, pe întregul teritoriu al țării, necesitatea de a implica în acest proces fiecare gospodărie, utilizîndu-se în întregime condițiile existente (suprafețe de teren necultivate în curți, posibilități de creștere a animalelor), dobîndesc accente particulare pornind de la alte două elemente. Primul : diminuarea accentuată a autoconsumului de produse agricole (realizat pentru aproape 80% din populația României antebelice). Transformarea producătorului agricol în cumpărător este reflectată, între altele, de însăși ponderea ridicată, de peste 63% în 1979, pe care o ocupă cheltuielile cu alimentația [1]) în totalul cheltuielilor de consum ale familiilor de țărani cooperatori. Este un proces care generează o încordare a cererii de produse agroalimentare și a cărui înlăturare solicită, firesc, antrenarea fiecărei familii, a fiecărui om al muncii în efortul pentru dezvoltarea mai accentuată a agriculturii. În fapt, autoconsumul poate exista doar acolo unde există producție.

Cel de al doilea element, legat dealtfel de primul, se referă la creșterea distanțelor de transport a produselor agricole, de la locul de producție la cel de consum. În condițiile date de producție, transport și desfacere, pe lîngă cheltuieli și consumuri energetice suplimentare, amplificarea distanțelor respective determină o sporire a riscului de perisabilitate a produselor agricole, a riscului de apariție a unor disfuncționalități în aprovizionare [2]).

ESTE O REALITATE, în agricultura noastră se consemnează randamente de producție la ha, sau pe cap de animal mai mici, uneori cu mult, decît cele care se obțin, în general, în țări dezvoltate ale lumii. Deși există unele diferențe defavorabile nouă în ce privește gradul de înzestrare a agriculturii cu mijloace mecanizate de muncă, cantitatea de îngrășăminte aplicată la ha etc., rezultatele mai slabe obținute în producția noastră agricolă pot fi explicate doar în mai mică măsură ca urmare a acestei situații [3]). De exemplu, în numeroase cazuri se vădesc diferențe apreciabile între rezultatele unor unități agricole (C.A.P. și chiar I.A.S.), care își desfășoară activitatea în condiții asemănătoare

de teren agricol, mecanizare, îngrășăminte utilizate, irigații etc. Asupra posibilităților de creștere a producției în C.A.P.-uri și I.A.S.-uri pledează și faptul că producția obținută în gospodăriile individuale, în gospodăriile personale ale membrilor C.A.P., cît și în gospodăriile celorlalte categorii de oameni ai muncii — sector care deține (primele două componente) circa 16% din totalul suprafeței agricole a țării și are o înzestrare tehnică și de calificare inferioare celor din unitățile socialiste — asigură, în acest cincinal, o parte însemnată din totalul producției agricole pe țară. În condițiile în care suprafețele de teren ce revin gospodăriilor amintite sînt exploatate intensiv cu contribuția unei forțe de muncă care, de regulă, își desfășoară activitatea de bază în unități socialiste din agricultură ca și în industrie, transporturi, construcții, etc. în acest sector se realizează 12% la cereale boabe, 12,5% la plante anuale de nutreț, 30% la legume, 34% la carne, 45% la lapte vacă [4]).

Tabelul nr. 1

Ponderea în volumul total de investiții a investițiilor care revin la 1 procent din populația ocupată în agricultură (și silvicultură) și la 1 procent din venitul național creat în agricultură (și silvicultură)* — în România comparativ cu alte țări

pentru anul 1978, în %

Indicatori / Țări	Ceho-slovacia	R.D.G.	Ungaria	R.S.R.
Partea de investiții care revine la 1 procent din populația ocupată în agricultură	0,86	0,97	0,70	0,42
Partea de investiții care revine la 1 procent din venitul național creat în agricultură	1,46	1,07	0,94	0,89

*) Calculele respective exprimă raportul între partea de investiții care revine din total agriculturii și silviculturii și ponderea în total a populației ocupate în agricultură și silvicultură, respectiv ponderea venitului național creat în agricultură și silvicultură.

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1980, p. 642; 643; 682 și calcule ale autorului.

Rezerve deosebit de însemnate pentru creșterea producției agricole în unitățile socialiste se vădesc, deci, în planul conducerii, organizării și finalizării activităților agricole. Cum altfel decît în această lumină ar putea fi explicată dinamica accentuată a investițiilor destinate agriculturii și alocate cu deosebire sectorului socialist — o creștere de 41 ori în 1979 față de 1950, comparativ cu sporirea cu mult mai lentă a producției agricole — o creștere, în același interval, de 3,65 ori ? După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de-al II-lea Congres al țărănimii, se impune lichidată cît mai grabnic conducerea doar prin hîrtii, doar prin dispoziții și instrucțiuni elaborate departe de realitățile producției agricole, conducere care diminuează spiritul de inițiativă și răspunderea unităților agricole, a lucrătorilor de pe ogoare și astfel rezultatele în muncă. Este necesar un contact larg, direct al factorilor de răspundere din agricultură cu unitățile, cu realitățile acestora, deplasarea în mai mare măsură a activității de planificare a producției și aprovizionare tehnico-materială la consiliile unice agro-industriale, la unitățile economice înseși, bune cunoscătoare ale producției.

Deopotrivă, este evident că un sistem corespunzător de stimulare a lucrătorilor de pe ogoare, la nivelul celui din alte sectoare ale economiei, dezvoltarea complexă a activităților din unitățile agricole, promovarea în aceste unități, în general în mediul rural a industriilor mici, artizanale, sînt în măsură să permită creșterea rezultatelor economice și financiare, atragerea tineretului în activitatea din agricultură, diminuarea exodului spre industrie, construcții, spre oraș și stabilizarea în mai mare măsură a forței de muncă de la sate, din agricultură. Tocmai în acest cadru de cointeresare materială, în direcția valorificării mai bune a rezervelor de creștere a producției agricole acționează recenta actualizare a prețurilor de livrare, de contractare și achiziții la produsele agricole, act cu efecte benefice și în ce privește constituirea resurselor financiare necesare dezvoltării economice a unităților. Toate aceste elemente se înscriu drept premise apte să permită creșterea gradului de folosire a mijloacelor din dotare, practic amplificarea eficienței care se obține de la fondurile de investiții agricole.

PENTRU CĂ, ÎN FAPT, agricultura națională are încă nevoie de însemnate fonduri de investiții, cu condiția ca acestea să fie îndreptate în direcții oportune și concretizate în mijloace de care efectiv este nevoie pentru creșterea producției agricole, cu condiția ca aceste mijloace să fie mai bine utilizate, să fie superior valorificate. Unele repere privind necesitatea creșterii investițiilor în producția agricolă se relevă și din aceea că un procent din totalul de procente care reprezintă populația ocupată în agricultură (și silvicultură), ca și un procent din totalul de procente care constituie partea de contribuție a agriculturii (și silviculturii) la crearea venitului național concentrează pentru țara noastră (anul 1978) niveluri investiționale mai mici comparativ cu indici similari din țări cu un grad mai ridicat de dezvoltare economică, cum sînt Cehoslovacia, Republica Democrată Germană sau Ungaria — vezi și tabelul nr. 1) [5]).

O contribuție efectivă în direcția sporirii eficienței fondurilor de investiții destinate agriculturii considerăm că ar putea să o prezinte **desfășurarea activității de planificare a cerințelor și posibilităților de creștere a producției agricole, a dimensiunilor acestei producții, în cadrul unui perimetru mai larg decît cel departamental, de ramură sau teritorial.** Avem în vedere **planificarea pe domenii, în speță domeniul agriculturii.** Acest domeniu ar cuprinde activitatea propriu-zisă din agricultură, ca și segmente însemnate din industrie, transporturi, construcții, comerț etc. care deservesc agricultura.

O asemenea manieră de planificare ar putea avea următoare pozitive. Este cunoscut că în practica agricolă, chiar foarte adesea din păcate, se ivesc neconcordanțe — în timp și spațiu — între volumul obținut al producției agricole și capacitățile de recoltare, de transport, de distribuție, de prelucrare industrială a acestei producții. Asemenea necorelări au efecte negative în toate sferele amintite, determină irosirea în diverse ipostaze — pe cîmp, în timpul transportului, pe suprafețele de depozitare, în unitățile industriale și comerciale etc. — a unor valori create cu eforturi considerabile în agricultură, strict necesare populației, economiei. Asemenea stări de lucruri demonstrează că se impune o corelare cît mai riguroasă între dimensiunile producției agricole și necesarul respectiv de mijloace tehnice, de transport, frigorifice, de distribuție ș.a. — necesar care trebuie dimensionat corespunzător atît ca volum cît și din punct de vedere tehnic, calitativ și alocat în momentele optime. În sistemul actual de planificare există preocuparea pentru o asemenea corelare. Însă granițele artificiale care apar în acest cadru între industrie, agricultură, transporturi, comerț etc., determinate — cel mai adesea — de interese specifice de ramură, departamentale, teritoriale au drept consecință faptul că în detalii și în practică, corelarea concepută inițial nu se mai manifestă la nivelul cerut, generînd consecințe de natura celor amintite mai sus. Aprecierea agriculturii în procesul de planificare — ca de altfel și în cel de realizare a planului — nu numai ca ramură a economiei despărțită de celelalte sectoare, ca activitatea strict circumscrisă din punct de vedere organizatoric unui organ sau altul, ci în mod larg, ca un domeniu complex care cuprinde realizarea producției agricole, cerințele diverse impuse de acest obiectiv, transportul, prelucrarea, distribuția producției respective ar fi, deci, în măsură să înlăture multe din neajunsurile arătate. În fond, pe această cale s-ar răspunde exigențelor impuse de caracterul unitar al procesului reproducției — bine cunoscut dar nu întotdeauna luat în seamă, reproducție care include nu numai producția ci, strîns interferate cu aceasta, și distribuția, circulația, consumul, proces care nu poate fi divizat în momente rupte unul de altul fără a provoca risipă și multe alte consecințe dintre cele mai serioase [6]).

După cum s-a arătat adeseori, este necesar ca agriculturii să i se asigure cadre corespunzătoare, în corelație cu sarcinile însemnate pentru creșterea producției și a productivității care îi

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 15)

[4]) Cheltuieli cu alimentație și băuturi

[2]) Toate situațiile relatate pot alimenta canalele aprovizionării neritmice a rețelei de produse agroalimentare. În acest cadru, adeseori se vădește posibilitatea practicării unor supraprețuri pe segmentul de piață al unor producători individuali. La o ofertă de produse sau de produse corespunzătoare mai scăzută — în anumite momente și pe un anumit perimetru teritorial — pe segmentul de piață al producătorilor de stat sau reprezentați de C.A.P., cumpărătorul, care are nevoie stringentă de un produs sau altul este obligat să consimtă, firesc, la prețul, de regulă exagerat de mare, pe care-l solicită pentru aceeași marfă sau pentru o marfă de calitate mai bună unii producători individuali. Este evident că un control al prețurilor de pe piața produselor agroalimentare (piață caracterizată de numeroase elemente specifice) poate fi asigurat doar în condițiile în care dimensiunile cantitative și calitative ridicate ale ofertei producătorilor de stat sau reprezentați de C.A.P. previn asemenea fenomene, care afectează bugetele de familie.

[3]) Vezi și O. Parpală, Agricultura sub semnul producției intensive, „Era socialistă", nr. 3/1981, p. 10

[4]) Vezi și Alexandru Ignat, Utilizarea integrală și valorificarea eficientă a pămîntului — element de primă însemnătate pentru creșterea potențialului agricol al țării, Revista economică nr. 9/1981, p. 8

[5]) Este interesant de remarcat că, în ce privește industria, concentrația investițională respectivă este în general mai ridicată pentru țara noastră comparativ cu celelalte țări avute în vedere.

[6]) Menționăm că planificarea pe domenii se utilizează în metodologia de plan a unor țări socialiste.

Analiza economică

în sprijinul

unor noi opțiuni

Aspecte ale sporirii eficienței în producția de carne

ÎN CADRUL procesului complex de ridicare pe o treaptă calitativ superioară a activității desfășurate în zootehnie, ca de altfel în întreaga noastră agricultură unităților de îngrășare a taurinelor pentru carne le revin sarcini deosebit de importante, cu semnificații profunde în ceea ce privește eficiența producției agricole, echilibrarea ca volum și structură a consumului alimentar al populației și a altor necesități ale economiei naționale etc. Activitatea de îngrășare a taurinelor — desfășurată pe întreg cuprinsul țării, într-un număr mare de unități specializate, dar diferențiate din punctul de vedere al capacității, gradului de intensificare a producției (sistem intensiv, semiintensiv, gospodăresc), formei de proprietate (unități I.A.S., asociații economice intercooperatiste) etc. — se caracterizează printr-un caracter complex al procesului de producție și printr-o mare diversitate a rezultatelor economice.

Studiul pe care îl prezentăm și-a propus să evidențieze eficiența comparativă a îngrășării taurinelor în această mare diversitate de condiții și, pe această bază, să identifice rezervele potențiale de sporire a eficienței acestei activități.

Analiza a pornit de la constatarea că rezultatele nesatisfăcătoare obținute de unele unități sînt determinate de cauze de ordin subiectiv, ce țin de însăși calitatea muncii desfășurate de conducerile și colectivele de lucrători respective.

Tabelul nr. 1 prezintă comparativ eficiența activității desfășurate de 6 unități grupate după forma de proprietate.

Datele prezentate în tabel evidențiază faptul că între cele trei unități de stat sînt diferențe destul de sensibile, în ceea ce privește nivelul indicatorilor comparați avuți în vedere. În primul rînd se remarcă lipsa unei orientări generale privind mărimea efectivelor de animale rulate. În al doilea rînd, iese în evidență legătura semnificativă între sporul mediu zilnic și majoritatea indicatorilor economici (costul pe kg spor, cheltuielile cu furajele și retribuirea muncii pe kg spor etc.), fapt ce se verifică pentru fiecare unitate în parte (înregistrînd cele mai bune valori pentru I.A.S. Iernut)

În ce privește eficiența comparativă a celor 3 unități aparținînd asociațiilor economice intercooperatiste se poate aprecia că, în linii generale, ea urmează aceleași caracteristici ca și în I.A.S. Astfel, și în acest caz efectivele medii de animale diferă destul de mult de la o unitate la alta și, de asemenea, se poate evidenția — chiar dacă nu așa de pregnant — legătura dintre sporul mediu zilnic și mărimea celorlalți indicatori.

Apreciem că, abaterile care au apărut în acest caz, au la bază particularitățile acestor unități privind asigurarea cu furaje și forță de muncă.

Tabelul nr. 1

Efecte economice comparative pe forme de proprietate

Indicatori tehnico-economici	Întreprinderi agricole de stat			Asociații economice intercooperatiste		
	30 Decembrie	Iernut	Rîșnov	Bărcănești	Cuci	Căciulați
Efectiv mediu furajat (capete)	6 920	7 860	9 740	6 697	4 671	5 200
Spor mediu zilnic (gr.)	602	774	560	621	845	705
Consum de ore-om pe tona de spor	17,5	10,0	...	27,0	25,3	...
Cheltuieli pe kg spor (lei)						
— retribuire	1,34	0,83	1,03	2,74	1,51	1,19
— furaje	10,51	10,43	12,79	10,73	10,42	10,83
Cheltuieli cu furajele pe animal (lei)	2 307	2 939	2 616	1 725	3 215	2 784
Cost pe kg (lei)						
— greutate vie	15,54	13,34	16,26	14,70	14,05	14,01
— spor	16,75	14,50	18,74	16,80	15,07	16,71

Eficiența comparativă a îngrășării taurinelor în funcție de gradul de intensificare a producției, reflectat de sistemul de creștere : industrial (intensiv) față de categoriile de unități crescătoare. A rezultat că, în general, îngrășătoriile din sistemul A.E.I. au rezultate sensibil mai bune decît cele din categoria I.A.S. Astfel, chiar dacă sporul mediu zilnic este relativ asemănător, costul unui kg spor și cheltuielile materiale pe kg spor sînt mai mici în A.E.I. Nivelul ridicat al consumului de ore-om și al cheltuielilor cu retribuirea pe kg spor din aceste unități sînt consecința gradului mai redus de mecanizare a lucrărilor, comparativ cu I.A.S. Aceste aspecte reflectă faptul că prin generalizarea experienței unităților din sistemul A.E.I. și prin creșterea în limite optime a gradului de înzestrare tehnică a muncii se poate realiza o îmbunătățire substanțială a rezultatelor economice obținute de îngrășătorii.

Tabelul nr. 2

Efecte economice comparative pe sisteme de creștere

Indicatori tehnico-economici	Sistemul de creștere		
	Intensiv	Semiintensiv	Gospodăresc
Efectiv mediu furajat (capete)	6 848	2 967	636
Spor mediu zilnic (gr.)	639	532	620
Cheltuieli pe kg spor (lei)			
— retribuire	1,32	1,49	3,25
— furaje	11,02	10,92	8,80
Cheltuieli cu furajele pe animal (lei)	2 570	2 149	1 992
Cost pe kg (lei)			
— greutate vie	14,18	18,30	12,93
— spor	16,38	17,63	17,59

Diferențierile nivelului indicatorilor analizați, manifestate în cadrul aceleiași categorii de unități, confirmă faptul că eficienței îngrășătoriilor de taurine depinde de eforturile proprii ale fiecărei unități.

Pentru a putea releva rezervele de îmbunătățire a rezultatelor acestei activități, s-a urmărit reliefarea particularităților creșterii taurinelor între cele semiintensiv și gospodăresc, rezultă din tabelul nr. 2.

Chiar dacă datele prezentate se re-

Gh. FRAȚILĂ
Gh. N. IOSIF
V. ZAHIU

(Continuare în pag. 18)

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele

ÎNFĂPTUIREA SARCINILOR DE PLAN la toate sortimentele producției fizice reprezintă un obiectiv de maximă importanță, menit să contribuie la asigurarea produselor solicitate de continua dezvoltare a economiei naționale, la reducerea importurilor și creșterea exporturilor, la aprovizionarea populației cu bunuri de consum diversificate și de calitate. În acest scop, în întrecerea socialistă ce se desfășoară în întîmpinarea celei de-a 60-a aniversări a creării partidului, în unitățile economice din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei (C.I.P.C.I.) se depun eforturi orientate cu prioritate în direcția realizării programului de înnoire și modernizare a producției, organizării optime a proceselor de fabricație și a muncii, utilizării depline a mijloacelor și a forței de muncă de care dispun întreprinderile.

Orientările privind stabilirea volumului și structurii producției fizice pe 1981 în cele 56 de întreprinderi din cadrul centralei au avut în vedere satisfacerea într-un grad sporit a necesităților beneficiarilor în condițiile reducerii consumurilor specifice la materiile prime de bază, valorificării superioare a acestora, utilizării la indici înalți a capacităților de producție prin eliminarea locurilor înguste, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție.

Pe baza acestor orientări s-au produs **schimbări importante față de anul trecut în structura producției fizice la principalele poziții.** Astfel, în primul trimestru al acestui an, producția de încălțăminte din piele naturală reprezintă 97 la sută față de realizările aceleiași perioade din anul trecut, încălțămintea din înlocuitori a crescut cu 27,3 la sută, din care cea cu fețe din țesături textile cu 11,5 la sută, iar cea din cauciuc cu 1,83 la sută. A crescut, de asemenea, ponderea producției de încălțăminte din piele sintetică realizată cu poliuretani indigeni (Moldotan) la peste 25 la sută.

Totodată, preocuparea permanentă a compartimentelor tehnice din întreprinderile de încălțăminte, în scopul **utilizării mai largi a materialelor recuperabile** prin crearea de modele cu caracteristici funcționale și estetice, prin croire combinată de încălțăminte pentru adulți și copii, ca și prin combinarea diverselor materiale sintetice cu piei naturale, a condus la creșterea producției de încălțăminte din materiale recuperabile cu 7,1 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut.

În sectorul producției de semifabricate din piei naturale pentru încălțăminte, confecții de piele și articole tehnice (piei moi) **obținerea unei structuri mult îmbunătățite față de perioada corespunzătoare din 1980** s-a realizat în acest an prin sporirea cu 4,3 la sută a producției de piei fețe naturale pentru încălțăminte din piei bovine, realizîndu-se și depășindu-se sortimentele de box față — naturală și nappa, deosebit de solicitate în producția de încălțăminte pentru fondul pieței și pentru export.

Dintre măsurile mai importante care au condus la obținerea acestor rezultate trebuie reliefate ● aplicarea la Tăbăcăria minerală Corabia a dublei spălături a pieilor bovine. ● producerea de șpalt velur canat la I.R.P. Timișoara ● realizarea de sortimente superioare de piei-fețe din materii prime inferioare, prin aplicarea unor finisaje îmbunătățite la întreprinderile „Clujana", „Drum Nou" — Satu Mare, Agnita și altele.

REZULTATELE CONSEMNATE pe întregul trimestru încheiat de curînd sînt valoroase ; ele consemnează depășirea planului la încălțămintea din textile, din cauciuc, la articole de marochinărie etc. În același timp însă aceste rezultate nu dau încă întreaga măsură a potențialului întreprinderilor care, în aceste luni, s-au confruntat și cu unele dificultăți ; acestea au diminuat realizările pe ansamblu și au acționat în sens nefavorabil asupra fabricării la nivelul stabilit a unor sortimente, în primul rînd de încălțăminte din piele naturală. Nerealizările față de plan se situează între 10,7 la sută (încălțăminte din piele sintetică) și 1,6 la sută (la încălțăminte din piele naturală).

Cauzele restanțelor constau, în principal, în :

1 **Deficiențe în pregătirea temeinică a contractelor de aprovizionare tehnico-materială.** Deși a existat timpul necesar de clarificare a condițiilor contractuale cu beneficiarii, unele întreprinderi au întîrziat definitivarea contractelor și deci posibilitatea de a-și asigura materiile prime la timp. Aceasta a făcut ca în primul trimestru să se înregistreze o diminuare a stocului de balanță la piei brute de bovine, datorită nerealizării stocurilor de piei planificate la început de an. Pe de altă parte, unitățile din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nu au livrat față de prevederile din contracte (pînă la 20 martie a.c.) 405 tone de piei porcine, iar întreprinderi ale Ministerului Industriei Chimice înregistrau, în același interval, restante de 85 t Nadolsin P.E., 100, 750 t P.V.C. emulsie și circa 100 t auxiliari chimici pentru tăbăcării. Din această enumerare apare limpede că aici acționează nu numai unele cauze obiective (dificultăți în importul de piei bovine, ca urmare a prețurilor mereu crescînde pe piața mondială), dar și altele, a căror natură nu trebuie căutată numai în exterior.

În aceste condiții se impune ca atît M.A.I.A., cît și M.I.Ch. să acționeze neîntîrziat, prin compartimentele și întreprinderile specializate, pentru livrarea ritmică, conform graficelor stabilite, a tuturor materiilor prime și materialelor contractate cu întreprinderile de încălțăminte. În același timp, dat fiind că încălțămintea textilă este solicitată mult în acest sezon, este necesar ca furnizorii din centralele industriale : a bumbacului, a lînii, a mătăsii, inului și cînepei, a tricotajelor să ia măsuri suplimentare pentru livrarea integrală și chiar în avans a materialelor textile, în special a semifabricatelor nou introduse în fabricație, pentru satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor de producție ale întreprinderilor de încălțăminte și cerințelor pieței.

2 **Insuficienta fundamentare a dimensionării și programării producției pentru primele luni ale anului.** Un factor hotărîtor în acest sens îl constituie gradul scăzut de acoperire cu comenzi pentru această perioadă, cu mult sub posibilitățile de producție și de livrare la unele sortimente. O parte importantă de „contribuție" la această situație o are întreprinderea specializată din cadrul centralei („Arpimex"), care ar fi trebuit să prospecteze mai intens și eficient piețele externe, să efectueze studii de marketing mai temeinice pe baza cărora să se coreleze mai bine sarcinile de producție pentru export cu cele pentru fondul pieței *). Nu este lipsit de importanță să arătăm, în acest context, că de realizarea integrală a sarcinilor pentru export depinde și aprovizionarea cu unele materiale de bază (piei brute în principal) din import.

Răspunderea majoră, după opinia noastră, în acest complex de împrejurări revine însă compartimentelor de resort din centrală și întreprinderi (plan, producție, tehnic, export), care trebuiau să conlucreze mai strîns, mai operativ în corelarea mai realistă a sarcinilor de plan pe perioade scurte cu modificările impuse de structura sortimentală, de cererile concrete ale pieței externă și internă. Este vorba, în fond, de mai multă mobilitate în redistribuirea comenzilor existente pe întreprinderi, de adaptarea programelor de producție, a aprovizionării cu materii prime și materiale, a liniilor tehnologice și a tehnologiilor la situații nu totdeauna previzibile. În acest fel s-ar fi putut evita, dacă nu în totalitate, în mai mare măsură dereglările în aprovizionarea tehnico-materială și utilizarea sub posibilități a unor capacități de producție, așa cum s-a întîmplat pe parcursul lunilor ianuarie-martie anul curent, îndeosebi în acele secții ale întreprinderilor producătoare de sortimente de încălțăminte din piele naturală și din unii înlocuitori.

Printre altele, se face din ce în ce mai simțită nevoia de **a întocmi colecții de produse de rezervă** (adecvate liniilor tehnologice destinate producției de export) din resurse mai ușor de procurat, elaborîndu-se din timp documentația de aprobare a prețurilor pentru desfacerea imediată a produsului.

Gheorghe DRĂGHICI

*) Vezi și articolul „Programul de export — sarcină prioritară pentru toate funcțiile întreprinderii" din acest număr

DEZBATERI ÎN MARI UNITĂȚI ECONOMICE

VALORIFICAREA RESURSELOR MATERIALE ȘI ENERGETICE REFOLOSIBILE

PROBLEMĂ DE IMPORTANȚĂ MAJORĂ, economisirea materiilor prime, combustibilului și energiei constituie o preocupare constantă a specialiștilor, din toate întreprinderile industriale. Pentru unitățile metalurgice însă, care sînt mari consumatoare de energie și de materii prime din import, gospodărirea rațională și economisirea resurselor reprezintă obiective prioritare. În acest scop au fost stabilite din vreme programe de măsuri care vizează, pe de o parte, reducerea substanțială a consumurilor tehnologice specifice, iar pe de altă parte, recuperarea și folosirea eficientă a resurselor refolosibile. Se estimează astfel ca pe întreaga ramură să se realizeze în acest an economii de ordinul a sute de mii tone combustibil convențional și, totodată, să se obțină o însemnată producție suplimentară de metal.

Continuînd seria dezbaterilor în mari unități industriale, pe probleme majore ale creșterii economice, revista noastră își propune în cele ce urmează să prezinte acțiunile ce se întreprind în direcția utilizării eficiente a resurselor materiale, de combustibil și energie la una din cele mai mari unități metalurgice din țară — **Combinatul siderurgic Galați** —, relevînd, totodată, cu sprijinul specialiștilor, principalele modalități de acțiune pentru realizarea producției de metal cu costuri materiale de fabricație cît mai reduse, cu o eficiență sporită.

Dimensiuni și eficiență în acțiunea de reciclare a energiei

UNA DIN PROBLEMELE puse în centrul dezbaterii specialiștilor a constituit-o gospodărirea mai eficientă a energiei primare, prin recuperarea resurselor energetice recuperabile. În această direcție combinatul gălățean deține o valoroasă experiență, materializată în decursul ultimului cincinal în organizarea unor acțiuni cu soluții eficiente, de punere în circuitul productiv a resurselor combustibile și termice pe care le reprezintă căldura, aburul, gazele, apa caldă etc., rezultate din procesele tehnologice ale elaborării metalului.

Așa cum s-a subliniat în cadrul dezbaterii, pentru atragerea deplină și eficientă a întregului potențial de resurse energetice refolosibile în circuitul producției s-a trecut la elaborarea unor studii, au fost întocmite programe cu termene concrete de soluționare, s-au prevăzut mijloacele financiare și tehnice necesare. Toate acestea au fost cuprinse în bilanțurile energetice pe agregate, secții, fabrici și pe combinat. Pe parcursul dezbaterii s-a reliefat că multe probleme au putut fi rezolvate, îndeosebi la agregatele și utilajele noi puse în funcțiune, care au fost prevăzute — încă din faza de proiectare — cu instalații de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile. De asemenea, prin efort propriu au fost realizate o serie de instalații recuperatoare, concomitent cu modernizarea unor arzătoare și cazane, toate asigurînd creșterea randamentelor energetice pe diferitele instalații. **Pe ansamblul combinatului, nivelul resurselor energetice refolosibile valorificate a crescut de la 2,05 Gcal/tonă oțel brut realizat în anul 1976, la 2,13 Gcal/tonă oțel brut în anul 1980,** ceea ce a dus, împreună cu alte măsuri, la o reducere corespunzătoare a consumului de energie primară (de la 7,02 Gcal/tona de oțel brut în anul 1976, la 6,46 Gcal/tona de oțel brut în anul 1980). Față de consumul total de energie, resurselor energetice refolosibile le-a revenit o pondere din ce în ce mai mare, de la 22,6 la sută la 24,8 la sută.

Așa cum a reieșit din dezbatere, în cadrul programului de măsuri de economisire, eforturile au fost orientate cu prioritate în următoarele direcții :

— **reducerea consumurilor tehnologice prin distribuția gazelor de furnal și a gazului de cocs la valori sub cele proiectate,** ceea ce a permis să se producă și să se utilizeze o cantitate suplimentară de resurse combustibile de circa 17 000 tcc/an ;

— **creșterea producției specifice de gaz furnal și gaz cocs, ca urmare a reducerii pierderilor de gaz brut,** măsură prin care s-au putut valorifica circa 20 000 tcc/an ;

— **punerea în funcțiune, pentru prima oară în țară, a instalațiilor de stingere uscată a cocsului,** procedeu modern, prin care se recuperează în cea mai mare parte căldura fizică a cocsului produs. Aceste instalații produc 60 000—80 000 tcc/an sub formă de abur la parametri ridicați, utilizabili în secțiile proprii de producție ;

— **introducerea de boyiere de termoficare care utilizează aburul produs în cazanele recuperatoare** de la oțelăriile LD, reducîndu-se în mod corespunzător cantitatea de energie preluată de la Sistemul național energetic echivalentă cu circa 12 000 tcc/an.

Cu aceleași resurse, o cantitate sporită de produse

PORNIND DE LA EXPERIENȚA ACUMULATĂ, colectivul combinatului gălățean și-a propus noi obiective care vizează atingerea unor trepte calitativ superioare în mobilizarea rezervelor disponibile, îndeosebi a celor de natură energetică. În acest scop au fost elaborate, în urma unor aprofundate studii și analize, măsurile necesare pentru reducerea continuă a consumului global de energie, care trebuie să scadă pînă la sfîrșitul anului 1985 sub 5,9 Gcal/tona oțel brut, nivel care va permite apropierea de consumurile obținute de țările industrializate.

Pornind de la faptul că în prezent s-a ajuns ca resursele refolosibile de combustibil să se recupereze și să se valorifice în întregime, preocupările au fost concentrate în direcția celorlalte resurse, de natură termică și de suprapresiune. Astfel, în urma studiilor efectuate a reieșit că la sfîrșitul anului 1985 cantitatea acestor resurse se va prezenta după cum urmează :

— total resurse termice și de suprapresiune recuperabile	710 000 tcc/an
din care :	
— pentru producerea de energie electrică	135 000 tcc/an
— pentru economisirea energiei primare	215 000 tcc/an
— pentru producerea de energie termică sub formă de abur, apă fierbinte sau caldă	360 000 tcc/an

1. Pentru reducerea consumului de energie electrică se prevede, în primul rînd, **montarea unor turbine de detentă care să utilizeze energia de suprapresiune a gazului de furnal.** Întreprinderilor constructoare de mașini specializate le revine sarcina să conceapă, să asimileze și să introducă în producție aceste tipuri de turbine. Totodată, specialiștii au arătat că există **mari posibilități ca economia de energie primară să sporească considerabil prin montarea de preîncălzitoare care să utilizeze în mai mare măsură căldura gazelor arse de la toate agregatele combinatului.** În acest scop, alături de recuperarea energiei aferente aerului de combustie, apare necesară o preocupare sporită și pentru preîncălzirea gazelor combustibile, în special a amestecurilor de gaze sărace, dat fiind că prin aceasta se poate reduce în mare măsură consumul de gaze naturale la agregatele respective. În vederea realizării cît mai operative a acestor preîncălzitoare în țară este necesar ca în întreprinderile de specia-

litate să sporească eforturile de asimilare a materialelor cu caracteristici superioare, rezistente la temperaturi de 650—700°C.

2. În ceea ce privește **recircularea energiei termice, aceasta se face în mare parte prin montarea de cazane recuperatoare de abur, apă fierbinte sau caldă, utilizînd căldura de potențial mai scăzut a gazelor arse.** În această direcție, în cadrul M.I.C.M. au fost proiectate și asimilate o serie de cazane recuperatoare care au dat rezultate satisfăcătoare, însă problema cea mai importantă care trebuie rezolvată este găsirea soluțiilor pentru utilizarea acestei energii termice în special pe timp de vară.

3. Studiile întreprinse pînă în prezent s-au referit numai la utilizarea aburului de potențial mai ridicat pentru producerea de energie electrică sau termică. **Există însă și importante resurse termice de potențial mai scăzut, atît pe platforma C.S.G. cît și în cadrul municipiului Galați,** pentru a căror valorificare ar trebui să se intensifice preocupările. Este adevărat că, în colaborare cu Universitatea din Galați, se întreprind în prezent studii și cercetări pentru utilizarea acestor resurse la creșterea intensivă a peștelui de creșcătorie, pentru producerea frigului, cît și pentru utilizarea pompelor de căldură. Tot atît de adevărat este însă și faptul că **aceste studii se cer finalizate și aplicate în producție cît mai operativ.** Pentru că, deși sînt cunoscute de pe acum unele soluții noi ce permit o recuperare sporită, totuși aplicarea lor în practică întîrzie nepermis de mult, uneori datorită întîrzierilor în asimilarea la producătorii de echipamente și tehnologii de recuperare, alteori din lipsa de interes a beneficiarului în aplicare, sau din insuficiența unor pîrghii adecvate de cointeresare a tuturor factorilor implicați în recuperare.

Măsurile la care ne-am referit vor duce în final la reducerea simțitoare a consumului de energie primară în cadrul combinatului sub formă de cocs metalurgic și gaze naturale. În acest sens, se poate arăta că **în cincinalul încheiat, consumul de cocs tehnic la furnale a scăzut cu peste 30%.** În ceea ce privește gazele naturale, primele studii și proiecte preconizau un consum de 2 miliarde mc/an pentru producerea a 5 mil. tone oțel/an. Dar, prin măsurile aplicate, **s-a reușit ca la o producție de circa 7 milioane tone consumul de gaze să se situeze la numai 60% din cel prevăzut inițial.** În actualul cincinal prin continuarea acțiunilor de extindere a **recirculării resurselor refolosibile va fi posibil să se elaboreze o cantitate de 10 milioane tone oțel/an cu un consum situat sub 2 miliarde mc/an.** Așadar, cu același consum de resurse primare se va realiza în acest cincinal o producție dublă de oțel.

Față de nivelul resurselor recuperabile încă nevalorificate, se impune totuși precizarea că la nivelul Combinatului siderurgic din Galați există însemnate rezerve care se cer atrase mai rapid în circuitul producției, printr-un efort creativ tehnologic și organizațional sporit, în vederea reducerii în continuare a consumurilor energetice într-o perioadă scurtă, la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan mondial.

Utilizarea superioară a tuturor resurselor de metal

ÎN CONDIȚIILE ACTUALEI CONJUNCTURI privind asigurarea bazei de materii prime necesare industriei metalurgice, în lumina hotărîrilor adoptate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, au crescut substanțial sarcinile de recuperare și valorificare a materialelor metalice refolosibile. La combinatul gălățean, așa cum s-a subliniat în dezbatere, urmează să se valorifice în acest an deșeuri metalice refolosibile în valoare de peste 1,7 mld. lei, structura acestora fiind următoarea :

— deșeuri de oțel	1 560 mii tone
— deșeuri de fontă	258 mii tone
— deșeuri de metale neferoase	2 200 mii tone

Pentru îndeplinirea acestor sarcini au fost întreprinse acțiuni speciale pe tot fluxul tehnologic. Se are în vedere ca toate pierderile de metal rezultate din procesul tehnologic de elaborare a fontei, oțelului și a laminatelor să fie recuperate și valorificate. Pe această cale urmează **să se realizeze o creștere a indicelui scoaterii de metal pe tona de lingou de la 76% în 1976 la peste 83% în 1981.** În sprijinul acestei acțiuni s-a extins, începînd cu acest an, activitatea **de recuperare a metalului din halda de zgură,** valorificîndu-se astfel atît resturile de fontă scăpate în oalele de zgură, cît și metalul rezultat din demolări. De asemenea, pentru reducerea efortului valutar necesar achiziționării din import a feroaliajelor (cu Ni și Cr) folosite la fabricarea oțelurilor inoxidabile și refractare, **s-a realizat o instalație de brichetare a șpanului și pulberilor de metal rezultate la polarizarea sleburilor inoxidabile, materialele respective fiind reintroduse în circuitul economic.** Pentru recuperarea și valorificarea integrală a metalelor neferoase refolosibile s-a organizat activitatea de colectare, sortare și prelucrare atît a șpanului cît și a pieselor uzate. Prin eforturi proprii se asigură și recuperarea și valorificarea metalelor neferoase din cablurile uzate.

Analiza economică asupra posibilităților de valorificare superioară a deșeurilor metalice, a capetelor de rulouri, a straifurilor de tablă și chiar a pieselor uzate scoate în evidență faptul că este mai eficientă folosirea acestora în starea în care se găsesc decît să fie trimise la retopire. De aceea, încă din 1980 au fost demarate ample acțiuni care asigură valorificarea capetilor, a tablelor scurte și a straifurilor de tablă prin bazele județene de aprovizionare și desfacere. Pentru piesele uzate, înainte de a se lua decizia de retopire, se verifică, de o comisie tehnică, care din acestea pot fi refolosite în starea respectivă sau cu recondiționări. Totodată, pentru evitarea consumurilor energetice necesare retopirii metalului, o bună parte din declasatele rezultate din laminare și capeți de tablă sînt supuse unui proces de recondiționare și ajustare pentru a fi folosite în continuare pentru satisfacerea unor cerințe ale industriei.

Acțiunile întreprinse pentru recuperarea și valorificarea metalelor reutilizabile pot da rezultatele scontate dacă în perioada imediat următoare se vor lua și unele măsuri privind creșterea gradului de mecanizare a acestor operațiuni. În acest sens, în cadrul dezbaterii, specialiștii au evidențiat **necesitatea asigurării prelucrării scoarțelor din oțel în instalații tehnice corespunzătoare atît la combinat cît și la unitățile din țară specializate în prelucrarea fierului vechi.** De asemenea, ținînd seama de volumul relativ mare de fier vechi existent la Combinatul siderurgic Galați — peste 500 000 tone — **se impune cu necesitate asigurarea vagoanelor de transport pentru realizarea unui flux către întreprinderile prelucrătoare în ritm de 3 000 tone/zi.**

O PRIVIRE DE ANSAMBLU asupra eficienței cu care se desfășoară acțiunea de valorificare a resurselor reciclabile (de energie sau de metal) pune în evidență necesitatea ca astfel de preocupări să se manifeste încă din **faza de proiectare** a produselor finite. Luarea în considerare încă în etapa de concepție a proceselor tehnologice a unor soluții de recirculare a resurselor materiale și energetice permite valorificarea lor în mai mare măsură, cu cheltuieli mai reduse, datorită faptului că în acest fel se evită reorganizările ulterioare de fluxuri tehnologice, deplasările de utilaje etc. Cu atît mai mult cu cît, din păcate, această cerință nu este întotdeauna respectată ; au fost și mai sînt cazuri, nu puține la număr, cînd se pun în funcțiune capacități noi pe platformele combinatului, fără însă a se prevedea execuția și conectarea instalațiilor recuperatoare de resurse refolosibile pe motivul, fie al depășirii cheltuielilor de deviz, fie al necesității urgentării punerii în funcțiune a instalațiilor conducătoare în fluxurile tehnologice. O astfel de optică se cere schimbată, avînd în vedere că refolosirea resurselor energetice și materiale reprezintă o acțiune de înaltă eficiență și interes pentru întreaga economie națională.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

PROGRAMUL DE EXPORT — sarcină prioritară pentru toate funcțiile întreprinderii

LEGEA nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economice și financiar-valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională se înscrie în ansamblul de măsuri luate de conducerea partidului și statului pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar într-unul din sectoarele economice care trebuie să aducă o contribuție de seamă la înfăptuirea Programului și a hotărîrilor celui de al XII-lea Congres al partidului.

O problemă de prim ordin o reprezintă producția pentru export, realizarea acesteia de către întreprinderile producătoare în condiții tehnice și la parametri calitativi cît mai înalți trebuind să răspundă cerințelor competitivității internaționale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : **„Odată cu realizarea planului de producție, în centrul activității tuturor unităților și ministerelor, a întreprinderilor de comerț exterior și Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale trebuie să stea realizarea cu prioritate a producției de export, a exportului"**.

Dimensiunea activității de export impune revizuiri de optică în întreprinderi

ULTIMELE trei decenii au marcat o creștere impresionantă a volumului comerțului exterior românesc (ajuns de 42 ori mai mare în 1980 față de anul 1950), dinamică caracteristică și exportului realizat în această perioadă. Desigur că acest proces nu s-a produs și nici nu trebuia să se producă uniform în toate ramurile sau subramurile economiei. Corespunzător modificărilor în structura economiei românești, a avut loc o majorare sensibilă a ponderii exportului în totalul producției industriale, cu accent pe unele subramuri ale industriei prelucrătoare. Mutațiilor intervenite în exportul unor subramuri, luate cu titlu de exemplu, în tabelul alăturat, semnifică orientarea cu preponderență a producției către piața externă în numeroase subramuri și, respectiv, unități industriale.

Problema care se ridică însă este în ce mod o structură microeconomică proiectată și orientată spre îndeplinirea unor funcții de producție pentru piața internă poate satisface la nivelul exigențelor actuale funcția de exportator, adeseori de mare exportator mondial. Atunci cînd producția de export a întreprinderii atinge două treimi din capacitatea de producție, nu mai putem vorbi despre o întreprindere cu livrări la export, ci despre o întreprindere exportatoare, care livrează și pentru piața internă.

Dimensiunea exportului în producția industrială a unităților producătoare, în momentul în care desemnează activitatea de bază a întreprinderii, impune adaptarea organizatorică pentru realizarea acestui obiectiv, adaptare ce condiționează bunul mers al activității fiecărei unități economice, dezvoltarea întregii economii naționale, legată în modul cel mai direct de realizarea exportului.

Ponderea exportului (%) în producție

Produsul	1965	1979
Tractoare	21,5	67,0
Rulmenți	30,0	63,0
Fibre și fire sintetice	1,4	18,3
Materiale plastice	1,6	27,3
Încălțăminte din piele	10,6	37,0

Cincinalul 1981—1985, parte integrantă a „deceniului științei, tehnologiei, calității și eficienței", găsește marea majoritate a întreprinderilor noastre industriale în plin proces de creștere a exportului pe piețele externe. Se pune, desigur, problema : cum sînt pregătite pentru a face față acestor sarcini sporite întreprinderile noastre specializate pentru export ? Optica de exportator a devenit dominantă pentru fiecare funcție a întreprinderii ? Fără nici o îndoială că optica de producător pentru o piață internă planificată, cu desfaceri „asigurate" nu poate avea mari șanse de succes pe piața internațională.

Rezolvarea acestei aparente contradicții nu implică însă modificări în cadrul organizatoric-juridic de funcționare a întreprinderilor, ci numai aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar și a principiilor autoconducerii muncitorești, una din condițiile esențiale ale creșterii contribuției activității de comerț exterior și de cooperare economică internațională la dezvoltarea economico-socială a României.

Încă cu trei ani în urmă, avînd la bază importantele documente adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978, prin Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat s-au prevăzut pentru întreprinderile producătoare atribuții sporite în ceea ce privește fundamentarea și elaborarea planului de comerț exterior și de cooperare economică internațională, asigurarea necesarului de comenzi și contracte pe perioade cît mai lungi, participarea, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor-cadru, comenzilor etc. Totodată, întreprinderilor producătoare li s-a dat dreptul de a participa la cooperarea în producție cu firme și organizații din străinătate — direct (dacă sînt autorizate în acest scop) sau prin întreprinderi specializate de comerț exterior. De asemenea, ele pot iniția, trata și încheia, în limitele competențelor ce le revin, acțiuni de cooperare, inclusiv participarea la înființarea de societăți mixte. **Acest ansamblu de prevederi ale Legii 5/1978** (Capitolul I, pct. c) **a permis întreprinderilor producătoare să se apropie și să se implice mai direct în complicatul proces al relațiilor economice externe, îndeosebi în ceea ce privește activitatea de export.** În acest context se înscriu, în legea amintită, și obligațiile sporite privind **organizarea corespunzătoare a producției destinate exportului**, realizarea și livrarea fondului de marfă destinat exportului în conformitate cu termenele și clauzele contractuale, introducerea în fabricație pentru export a produselor care asigură o valorificare superioară a materiilor prime, reînnoirea continuă a produselor destinate exportului, asigurînd, totodată, un nivel tehnic și calitativ competitiv și costuri de producție cît mai reduse, extinderea exporturilor care valorifică concepția proprie românească sub formă de licențe, documentații tehnice și livrări complexe.

Punînd un accent deosebit pe folosirea pîrghiilor economico-financiare, Legea nr. 12/1980 asigură un cadru juridic mai bun activității tuturor lucrătorilor din unitățile producătoare și din cele de comerț exterior pentru creșterea contribuției schimburilor internaționale la dezvoltarea economico-socială a României, prin punerea în valoare a tuturor rezervelor existente, prin identificarea unor noi căi și modalități de valorificare superioară a exporturilor noastre, în condițiile actuale, cînd pe piața internațională există o concurență puternică.

Aceasta este condiția esențială pentru ca activitatea de export să se reflecte favorabil în rezultatele financiare de ansamblu ale întreprinderilor producătoare, prin livrarea la termen a mărfurilor contractate la extern, prin crearea de noi produse și sortimente cu parametri de calitate superiori, care să permită obținerea unor prețuri majorate și încasarea valutei (respectiv a contravalorii în lei) cît mai curînd posibil. Noua reglementare reușește, în

acest fel, să apropie și mai mult pe producătorul direct de pulsul și cerințele pieței externe. Ea prevede posibilități sporite de cointeresare materială a personalului muncitor din unitățile direct producătoare sau colaboratoare la fabricarea produsului, în condițiile realizării exportului peste prevederile de plan și a cursurilor de revenire planificate. Stabilindu-se ca din încasările valutare obținute peste prevederile din planul valutar al unităților producătoare cel puțin 50% să li se repartizeze acestora, putînd fi utilizate pentru importuri destinate dezvoltării producției de export și introducerii de tehnologii noi sau pentru achiziționarea de materiale, subansamble și piese necesare, este stimulată dezvoltarea producției de export a acelor sectoare care au șanse reale și înaltă competitivitate pe piața internațională.

Atribuții în concordanță cu sarcinile sporite

DIN PUNCT de vedere al raportului unităților producătoare cu piața externă, realizarea obiectivelor strategiei de export presupune capacitatea de a identifica multitudinea de factori, de acțiuni pe termen scurt și pe termen lung, în cadrul unor piețe sau la scara unei zone geografice, cercetarea comportării consumatorilor, a rețelelor de comercializare, a concurenților în raport cu politica și strategia unităților noastre producătoare, cunoașterea structurii economice a piețelor și a elementelor legislative ce o caracterizează, condiții de bază pentru elaborarea și utilizarea creatoare și eficientă a programelor de export, ca instrument practic de acțiune, atît prin măsuri luate pe plan intern, cît și prin măsuri luate pentru o prezență competitivă pe piața externă.

Este cît se poate de evident că **elaborarea unui program de promovare a exportului la nivelul unităților producătoare nu poate fi rodul numai al colectivului unității respective, ci el poate fi conceput prin eforturi conjugate, la care să participe atît centrala industrială, cît mai ales întreprinderea specializată de comerț exterior.**

Elaborarea programului de promovare a exportului exprimă, în fapt, mutațiile calitative ce trebuie să se producă la nivelul fiecărei funcțiuni a întreprinderii pentru adaptarea la dinamica pieței. Este deosebit de important să se manifeste un comportament activ pe piața externă, dublat de performanțe tehnice competitive, a căror arie să se extindă de la oferirea de noi produse care valorifică superior materia primă, pînă la realizarea unui „service" de calitate. Mai mult încă, unitățile producătoare pentru export vor trebui să tindă către un comportament anticipativ, gata să sesizeze direcțiile în care evoluează piețele externe și să pună în fabricație acele mărfuri și sortotipodimensiuni care au eficiența economică cea mai ridicată și plasamentul asigurat.

Rolul principal în elaborarea programului de promovare a exportului unităților producătoare trebuie să-l joace compartimentele de marketing din aceste unități, în colaborare cu responsabilul cu exportul și sub îndrumarea directorului comercial sau directorului însărcinat cu problemele exportului. Avînd însă în vedere gradul ridicat de interdependență al problemelor exportului pe linie de cercetare, proiectare și producție, un aport concret la elaborarea programului de promovare al unității producătoare trebuie să-l aducă și compartimentele de marketing din centralele industriale. În ceea ce privește aspectele legate de asigurarea din timp cu contracte și comenzi externe, utilizarea celor mai eficiente acțiuni de propagandă și reclamă comercială, practicarea unor forme moderne de comercializare pe canalele de distribuție cele mai directe spre consumatori, alegerea mijloacelor de transport optime, la elaborarea programului de promovare a exportului unităților producătoare o contribuție deosebită trebuie să aducă compartimentele de conjuncturămarketing din întreprinderile specializate de comerț exterior și, după caz, compartimentele de prețuri și eficiență.

Schema orientativă a unui program de promovare a exportului unității producătoare poate fi următoarea :

EXEMPLU : Program de promovare a exportului de încălțăminte pe perioada 1981—1985 la Întreprinderea „EVA".

A. Măsuri de întreprins în țară

a) **măsuri în domeniul cercetării și creației** (întărirea secției de creație cu personal și dotare cu utilaje adecvate ; crearea de produse noi, cu consumuri reduse de materii prime și materiale și eficiență la export, inclusiv prin valorificarea la maximum a resurselor locale din țară ; introducerea în fondul de marfă pentru export a încălțămintei cu motive originale din folclorul românesc ; realizarea de cooperări cu firme creatoare de modele din străinătate, cooperare cu artiști creatori, designeri etc, organizarea de concursuri etc) ;

b) **măsuri în domeniul producției** (modernizarea unor linii tehnologice ; specializarea unor secții, inclusiv colaborarea cu unități ale industriei mici pentru realizarea încălțămintei de lux ; asigurarea unei calități superioare prin îmbunătățirea finisajului, inclusiv prin acțiuni de cooperare ; utilizarea în mai mare măsură a accesoriilor din metal, material plastic, cauciuc etc., sub formă de catarame, șanuri, încălțătoare, capace și tocuri de rezervă, mici tuburi de cremă — confecționate de unitățile industriei mici — care să contribuie la creșterea atractivității și competitivității ; întărirea controlului de calitate la fazele care ridică probleme în procesul tehnologic ; adaptarea operativă la cerințele pieței externe etc.).

B. Măsuri de întreprins pe piața externă

a) **asigurarea necesarului de comenzi și contracte pe perioade cît mai lungi** (pregătirea de colecții noi de mostre, în vederea tratativelor ; participarea, împreună cu întreprinderile specializate de comerț exterior, la prospectarea pieței externe, la negocierea și încheierea contractelor ferme, contractelor-cadru, comenzilor, cu cît mai mulți parteneri din țările socialiste, Europa Occidentală, Africa și Orientul Apropiat, Asia și Oceania, America) ;

b) **organizarea unor acțiuni de propagandă și reclamă specifice** (popularizarea activă a mărcii de fabrică, pornind de la ambalaj, etichetă, afișe, panouri ; participarea la concursuri internaționale de creație ; participarea la parăzi ale modei ; organizarea de vitrine și standuri speciale în magazinele de profil din străinătate ; realizarea unui minim de materiale de propagandă în limbi străine, sub formă de cataloage, pliante ; invitarea periodică de reprezentanți ai unor firme străine, pentru vizitarea întreprinderii și cunoașterea potențialului de export al acesteia etc.) ;

c) **efectuarea unor acțiuni proprii care să conducă la creșterea prețului extern și a ridicării eficienței exportului** (extinderea transportului în containere ; selectarea partenerilor în funcție de apropierea lor de consumatori ; elaborarea de propuneri pentru creșterea exporturilor în țările unde se obțin prețurile cele mai bune ; participarea, împreună cu alte unități producătoare și cu întreprinderea specializată de comerț exterior, la organizarea unei rețele proprii de comercializare prin înființarea de depozite și magazine, eventual și prin antrenarea unor societăți mixte de comercializare existente în străinătate etc.).

Măsurile de întreprins în țară și în străinătate pentru promovarea la export a unui produs sînt o rezultantă a concluziilor ce se vor desprinde dintr-o analiză aprofundată, efectuată pe o perioadă de mai mulți ani și care poate pune în evidență fie lipsuri ale unității producătoare (grad scăzut de valorificare a materiei prime, sortiment redus, reclamații referitoare la calitate, nelivrarea la termen etc.), fie minusuri în activitatea întreprinderii de comerț exterior (neacoperirea din timp cu comenzi a capacităților de producție pentru export, menținerea de legături cu firme partenere ce au perspective limitate de creștere a volumului vînzărilor, existența unei clientele formată, în general, din intermediari etc.), fie obstacole apărute sau previzibile pe piața externă (contingentări și alte măsuri protecționiste netarifare, taxe vamale ridicate etc).

Stabilirea și ordonarea întregului ansamblu de măsuri, atît pe plan intern, cît și pe plan extern, este o activitate deosebit de laborioasă, în care unitățile producătoare pentru export vor trebui să facă apel — în afară de sprijinul direct acordat de centrala industrială și întreprinderea specializată de comerț exterior — și la bogata experiență și competență, la studiile și multiplele mijloace de informare și documentare existente la Institutul de economie mondială și Centrul român de comerț exterior. De asemenea, un rol activ îl poate avea Asociația română de marketing, prin sistemul său de filiale existent în toată țara, în sensul de a participa nemijlocit la **elaborarea unor programe-model — pe tipuri de ramuri industriale** — care să orienteze mai bine unitățile producătoare pentru export. Există, în acest sens, o bună bază, constînd în lucrările la nivel macroeconomic privind promovarea exportului românesc pe perioada 1981—1985, elaborate sub directa coordonare a Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale

Octavian BOTEZ

ORIENTĂRI ÎN OPTIMIZAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI DE ALUMINIU

AVÎND ÎN VEDERE multiplele sale întrebuințări, aluminiul prezintă un larg interes în cele mai diverse domenii ale economiei naționale, de la aeronautică la industria ambalajelor, de la electrotehnică la valorificarea resurselor de energie neconvențională etc. În industria românească de aluminiu eforturi însemnate sînt orientate cu prioritate spre prelucrarea avansată și valorificarea superioară a aluminiului, diversificarea producției de semifabricate și în special de produse finite din aluminiu, creșterea ponderii în totalul exportului a produselor din aluminiu cu grad superior de prelucrare care încorporează o cantitate sporită de muncă și inteligență tehnică. Realizarea, în acest sens, a unei optimizări a producției de aluminiu va trebui să permită atingerea obiectivului deosebit de important ca, față de anul 1975 să se ajungă ca în perioada anilor 1980—1985 să se obțină dintr-o tonă de metal o valoare de 4—5 ori mai mare.

ÎN ÎNDEPLINIREA acestor scopuri, un aport însemnat l-a avut evoluția structurii capacităților de producție a industriei aluminiului în țara noastră în cincinalul 1976—1980. Astfel, dacă este adevărat că capacitatea de producție a aluminiului primar a crescut de la 210 mii tone/an în anul 1975, la 260 mii tone/an în anul 1980, prin punerea în funcțiune la întreprinderea de profil din Slatina a încă două hale de electroliză a cîte 25 000 tone/an fiecare, semnificativ rămîne faptul că o dezvoltare sensibil sporită a cunoscut capacitatea de producție a Întreprinderii de prelucrare a aluminiului Slatina. În această din urmă unitate, au fost puse în funcțiune în acest cincinal încă 6 prese de etruziune (de la 1 250 t.f. pînă la 5 000 t.f. fiecare) precum și un laminor de benzi la cald, încă două laminoare de benzi la rece și două laminoare de folii, pentru realizarea de produse din aluminiu cu un grad superior de prelucrare. Pe această bază capacitatea de producție la profile extrudate din aluminiu a devenit de 2,2 ori mai mare în anul 1980 față de anul 1975, ponderea acestor produse în producția de semifabricate crescînd de la 19% la 23%. Totodată, este de menționat faptul că și în domeniul laminatelor plate capacitatea de producție disponibilă a înregistrat o creștere de același sens, ponderea acestora sporind și ea de la 56% în 1975 la 65% în anul 1980. În felul acesta **gradul de prelucrare a aluminiului a crescut la circa 75%** (inclusiv barele de sîrmă Properzi).

TRECEREA la o calitate nouă, superioară, în toate domeniile de activitate, intensifică în industria aluminiului preocupările pentru sporirea eficienței producției, acțiune în care optimizarea structurii fabricației va avea în continuare un cuvînt greu de spus. Astfel, așa cum reiese din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României se prevede ca **în cincinalul 1981—1985** producția de aluminiu — fiind mare consumatoare de energie — să se mențină la nivelul capacităților actuale, punîndu-se **accentul pe sporirea gradului de prelucrare în produse laminate și extrudate și chiar mai complexe.** În acest sens urmează să fie puse în funcțiune noi prese de extruziune, să se completeze laminorul de benzi la cald cu utilaje de ajustaj și stivuire și cu un cuptor cu propulsie ceea ce va spori capacitatea de laminare cu 20—25%, iar la secția de cabluri să se extindă capacitatea de producție pentru cabluri electrice de forță torsadate.

O evoluție în acest sens reiese ca necesară și din compararea ponderii actuale a produselor extrudate în producția de aluminiu a țării noastre cu cele existente pe plan mondial. Ea evidențiază necesitatea de a se acționa în direcția unei dezvoltări mai accelerate a producției de profile extrudate în țara noastră, cu atît mai mult cu cît estimările referitoare la evoluția cererii pieței interne indică o dinamică mai rapidă a necesarului de consum pentru extrudate.

Se apreciază că, pe baza acțiunilor întreprinse, în structura producției, **ponderea extrudatelor se va majora la minimum 30% pînă în anul 1985 și minimum 35% în 1990** — concomitent cu o mai largă diversificare a acestora și cu o scădere corespunzătoare a ponderii tablelor și a benzilor, care sînt produse cu un nivel modest de prelucrare.

ARGUMENTE suplimentare pentru o astfel de evoluție le prezintă de altfel și **eficiența sporită a investițiilor efectuate în industria prelucrătoare în raport cu cea a investițiilor din industria aluminiului primar** (tabelul).

— lei beneficii/1 000 lei fonduri fixe —

Anul	Întreprinderea de aluminiu Slatina	Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina
1970	26,70	—
1973	35,10	63,70
1976	38,10	78,20
1980	57,70	140,00

Semnificativ de menționat în acest sens este și faptul că realizările înregistrate la indicatorul „export la 1 000 lei fonduri fixe" în producția de prelucrate din aluminiu se situează constant de-a lungul anilor la niveluri net superioare față de cele din producția de aluminiu primar.

În sporirea gradului de prelucrare a aluminiului și a eficienței o contribuție însemnată va aduce în cadrul programului de investiții și punerea în funcțiune în Slatina, în imediata vecinătate a Întreprinderii de aluminiu, a unei unități a industriei constructoare de autovehicule și anume a Întreprinderii de piese turnate din aluminiu și pistoane auto cu o capacitate inițială de peste 20 000 tone de piese turnate din aluminiu anual. Interesant de semnalat este faptul că tehnologia proiectată pentru acest obiectiv prevede utilizarea aliajelor de aluminiu furnizate în stare lichidă în proporție de circa 85% din necesar de către Întreprinderea de aluminiu Slatina, ceea ce va conduce la o substanțială reducere a consumului de combustibil.

Totodată, nu trebuie uitat că în aprecierea gradului de prelucrare a aluminiului primar produs în România și a eficienței acestei activități trebuie luați în considerare și ceilalți producători de bunuri industriale și casnice din aluminiu din țară. Printre cei mai importanți sînt „Metrom" — Brașov, I.C.M.E. București, Fabrica de frigidere Găești ș.a. a căror activitate se va diversifica puternic în anii următori fiind de natură să sporească substanțial gradul de valorificare pe care-l realizează aluminiul în industria românească.

Iată deci că fondurile de investiții alocate în cadrul Centralei industriale de metale neferoase, cît și altor titulari de plan angrenați în industria producerii și utilizării aluminiului, au în vedere sporirea ponderii producției de semifabricate și produse finite din aluminiu (urmînd a se realiza valorificări superioare ale acestui metal prin realizarea de organe de asamblare din aluminiu, rondele pentru extrudat doze pentru sprayuri, folii termosudabile pentru medicamente ș.a.). Accentuînd procesul de prelucrare, important este ca eforturile să aibă însă în vedere în continuare **în special dezvoltarea produselor cu un grad de prelucrare cît mai avansată,** care asigură o eficiență superioară. În acest context **apare necesară concentrarea centrului de interes al producției îndeosebi spre realizarea de produse de extruziune, semifabricate și organe de asamblare din aliaje superioare de aluminiu pentru industria aeronautică, eventual de piese turnate din aluminiu** (brute sau chiar cu eboșare) și în mai mică măsură spre dezvoltarea producției de laminate plate, care nu pot asigura o valorificare atît de înaltă a acestui metal cu adevărat prețios pentru economie.

Nicolae SPÎNU
Slatina

● Deși producerea aluminiului necesită consumuri de energie însemnate și în condițiile crizei energetice mondiale extinderea capacităților de producție este limitată, totuși, după aprecierile Băncii Mondiale, consumul mondial de aluminiu primar va crește în anul 1985 la 27 de milioane de tone, fiind de așteptat ca evoluția producției semifabricatelor de aluminiu să urmeze aceeași evoluție ascendentă.

Se estimează că cel puțin în următorii 5 ani cererea de aluminiu și semifabricate din aluminiu va crește într-un ritm mediu anual de 7—8%. Cererea mondială totală de aluminiu și produse din aluminiu se împarte, pe domenii de utilizare astfel : pentru mijloace de transport 33%, construcții civile 20—25%, containere și ambalaje 15% și electrotehnică 15% etc. În acest context, trebuie remarcat faptul că în majoritatea țărilor industrializate producția de semifabricate din aluminiu este mai mare decît producția de aluminiu primar, ceea ce arată că aceste țări importă aluminiul lingou pentru a-l prelucra.

Ținînd seama de tendințele manifestate de cerere, precum și de criterii de ordin economic-social, investițiile în industria aluminiului sînt orientate pe plan mondial cu precădere spre realizarea unor noi uzine de alumină, dezvoltarea capacităților de prelucrare a aluminiului (îndeosebi profile extrudate, folii și table din aliaje dure) și, în țările care dispun de energie electrică, se pun în aplicare și proiecte de realizare a unor noi uzine de electroliză a aluminiului primar. Producția de semifabricate din aluminiu în țările industrializate, este organizată în unități de capacități de la 50 000 tone/an la 500 000 tone/an, cu profil complex (table, benzi, folii, bare, țevi, extrudate).

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

SISTEMUL COSTURILOR NORMATE ȘI AUTOGESTIUNEA ECONOMICĂ

Varianta „standard tranzitoriu" și conducerea modernă a unității economice

NORMAREA COSTURILOR în consens cu exigențele noului mecanism economico-financiar este un proces complex, care angrenează toate compartimentele tehnice și economice ale întreprinderii, toate secțiile și sectoarele de producție, urmărindu-se stabilirea în final a costurilor normate maximale pentru o producție încadrată în prevederile planului și fabricată în condițiile de producție cele mai avantajoase.

La Întreprinderea de tîmplărie metalică și produse pentru construcții din materiale plastice (I.T.M.) Buzău, acțiunea de normare a costurilor a fost declanșată la începutul anului 1978, vizînd o serie de obiective prioritare atacate individual, dar și în corelațiile lor reciproce, și anume : definirea procesului tehnologic pentru fiecare produs sau reper în parte ; delimitarea cu exactitate a secțiilor de producție de bază și auxiliare, a fazelor de fabricație pentru toată întreprinderea, precum și a produselor, a reperelor care urmează a trece prin acestea, încît să permită localizarea pe centre de responsabilitate ; nominalizarea cantitativă și valorică a întregului plan de producție ; elaborarea normativelor de consumuri de muncă vie și materializată, acțiune de mare anvergură, care cere un efort deosebit, în care sînt antrenate toate funcțiile întreprinderii. Marele volum de muncă reclamat în această etapă se explică prin faptul că sfera normării este atotcuprinzătoare, că nu pot fi luate în seamă rezolvările parțiale, întrucît concepția fundamentală a sistemului costurilor normate este de a ajunge la costul unitar al fiecărui sortiment de produs din nomenclatorul fabricației.

În întreaga acțiune de normare s-a urmărit în permanență : exactitatea, aprofundarea științifică, necesitățile informaționale ale conducerii, astfel încît costul normat pe unitatea de produs să devină un veritabil etalon. În acest scop în tehnologia calculației au fost adoptate procedee specifice în concordanță cu particularitățile producției și chiar ale întreprinderii. Așa a fost cazul secției tîmplărie metalică și a producerii tîmplăriei din mase plastice, la care cele două produse au caracter de serie, dar sînt de o mare complexitate tipodimensională, astfel încît pe parcursul unui an puteau apărea circa 40 000 produse indivizibile. Soluția normării fiecăruia nu era posibilă, astfel că s-a construit un model care s-a derulat pe calculator ; cu acest prilej s-a constatat că toate tipurile de tîmplărie au circa 40 de elemente comune din care se asamblează. S-a normat astfel costul fiecărei componente pe ml sau bucată, mergînd pînă la prețul de producție. Astăzi, pentru orice comandă de uși-ferestre, indiferent de sortotipodimensiune, pe baza fișei tehnologice, cu ajutorul calculatorului se obțin imediat, prin „agregare", atît costul normat, cît și prețul de producție pe care trebuie să-l achite clientul.

Din anul 1979, acțiunea a fost continuată cu sprijinul unui colectiv de cercetare al Catedrei de planificare, statistică, finanțe-bănci din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", urmărindu-se atît perfecționarea normării, cît și instituirea unui sistem perfecționat de evidență și control operativ al costurilor. S-a procedat astfel la recalcularea costurilor normate pentru toate produsele existente în fabricație, pentru toate tipurile de cheltuieli, ajungîndu-se la costul normat al întregii producții marfă planificată a se fabrica. Pe acest temei s-a pus o nouă ordine în evidența costurilor, cu accent pe controlul preventiv, pe aprecierea apriori a efectelor economice ale producției asupra nivelului beneficiului și rentabilității.

VARIANTA CONTABILĂ de urmărire a costurilor este „sistemul standard tranzitoriu" ; în practica întreprinderii el se concretizează în următoarele :

a) Pentru fiecare produs existent în nomenclatorul de fabricație există costuri unitare normate pînă la nivelul costului de uzină, defalcat pe secții și articole de calculație, cu desfășurări analitice pentru fiecare element material sau de muncă vie prevăzut a se consuma. În cazul produselor noi, pregătirea fabricației presupune atît pregătirea tehnică, cît și pregătirea economică, respectiv elaborarea calculației normative în conformitate cu rețeta de fabricație din fișa tehnologică.

b) În faza de elaborare a planului se începe cu nominalizarea (în parte de către centrală, iar restul de către întreprindere în funcție de contracte și cercetarea proprie a cererii) a întregii producții marfă pentru anul următor, care se evaluează în costuri normate, defalcate pe articole de calculație — secții de producție etc., mergînd pînă la stabilirea necesarului de materiale și manoperă, întregul program fiind derulat în stația proprie de calcul. Se obține astfel costul normat al producției planificate, care se compară cu planul costurilor dat prin cheltuiala la 1 000 lei producție marfă.

Dacă planul costurilor este mai mic decît nivelul costurilor normate, situația trebuie analizată cu minuțiozitate ; pe această bază trebuie stabilit un program de măsuri concrete pe produse și factori de influență cu defalcarea acestora pe centre de costuri și responsabili. Normal este ca planul costurilor să fie mai mic decît nivelul costurilor normate, întrucît el are în vedere posibilitățile concrete de utilizare a capacităților de producție, creșterea productivității muncii și de aici influențarea favorabilă a costurilor unitare prin diminuarea cotei de cheltuieli convențional-constante ca urmare a creșterii volumului fizic al producției .

c) La începutul anului, pentru fiecare secție de producție se întocmește **bugetul de cheltuieli,** defalcat pe trimestre și luni, cuprinzînd : sarcinile fizice de producție, costurile normate pe unitatea de produs, costurile totale de secție aferente producției fizice planificate pentru fiecare articol de calculație în parte. Lunar, se lansează comenzile, se întocmesc fișele limită și locurile de lucru, în toate cazurile pornind de la prevederile din normativele de costuri.

d) Zilnic, producția finală obținută se evaluează, pe baza **notei de predare produse,** atît la costul normat, cît și la prețul de producție, iarăși cu defalcarea pe fiecare secție în parte. **Am ajuns astfel să cunoaștem zilnic producția fizică efectivă a fiecărei secții și costurile normate aferente, producția marfă și cheltuiala normată la 1 000 lei producție marfă, inclusiv costul normat total al întregii producții efective,** acestea fiind datele de bază pe care le comparăm în permanență cu sarcinile fizice de producție și prevederile din planul costurilor.

e) Cheltuielile efective consemnate în documente pe măsura efectuării lor servesc **la calcularea lunară a costului efectiv al producției finite pe întreaga unitate,** pe fiecare secție în parte, cu defalcarea riguroasă pe articole de calculație, care apoi se compară cu costurile normate și se obțin **abaterile.**

Calculul și urmărirea abaterilor sînt foarte riguroase : pe tipuri de cheltuieli care le-au generat, pe secții, pe cauze și factori de influență. La fel este și analiza abaterilor, care s-a transformat într-o activitate permanentă cuprinzînd atît abaterile față de normă,

cît și față de plan, cauzele care le-au generat, persoanele, compartimentele sau alți factori vinovați, măsurile ce se propun pentru evitarea lor.

ACESTA este mecanismul de normare și urmărire a costurilor în varianta „standard tranzitoriu"*), care deplasează centrul de greutate al muncii în etapele normării costului, urmăririi operative și analizei extensive a abaterilor, sistem care simplifică foarte mult lucrările de contabilitate și mai ales furnizează operativ toate informațiile de care are nevoie conducerea, pe diverse nivele ierarhice, în materie de costuri, ușor de realizat atît cu mijloace normale de prelucrare, cît și pe calculator.

Sistemul de lucru aplicat în întreprinderea noastră mai are avantajul că, prin tehnica sa, se recalculează bugetele inițiale ale secțiilor în funcție de producția efectivă, astfel că se compară costurile efective cu cele normate, aferente aceleiași producții ; în acest fel economiile de costuri stabilite prin sistemul abaterilor reflectă exclusiv eforturile proprii ale fiecărui colectiv.

Normativele de costuri unitare pe produs, bugetele de cheltuieli ale secțiilor și sistemul de analiză a abaterilor au creat o nouă stare de spirit în secțiile de producție, la șefii de echipe, la maiștri, pentru toți aspectele economice concretizate în încadrarea în costurile normate devenind criteriul fundamental în organizarea fabricației. Am ajuns astfel la situația că costurile unitare normate reprezintă costuri tipice de producție, suprapunîndu-se tot mai mult celor efective, deoarece costul normat l-am adus în stadiul de a reflecta expresia bănească a soluției optime de execuție tehnică. Este elocvent astfel să menționăm că în anul 1980 costurile efective s-au abătut de la cele normate cu mai puțin de 1 la mie sub formă de abateri favorabile.

Cu toate acestea, mai trebuie să calculăm în continuare și costurile efective pe grupe omogene de produse, așa cum cer **Regulile de bază**, cu un consum de muncă pentru evidență inutil, de vreme ce costurile unitare sînt practic egale cu cele **normate.**

Pentru rezolvarea acestei probleme sîntem de părere că la întreprinderile în care s-a implementat sistemul costurilor normate se pot aplica conceptele modelului „Standard tranzitoriu" de asimilare a costului normat cu cel efectiv și detalierea evidenței abaterilor pe feluri, cauze, locuri de producție etc., informațiile astfel obținute fiind de mare utilitate în conducerea eficientă a producției.

Eficiența economică a introducerii sistemului costurilor normate este evidentă, pentru că încă **în faza de implementare se descoperă cele mai importante resurse de reducere a cheltuielilor de producție, iar pe parcurs evitarea depășirii consumurilor normate are o importanță esențială.** Este suficient în acest sens să amintim că în urma normării costurilor s-au descoperit rezerve de reducere a cheltuielilor cu 40 lei la 1 000 lei producție marfă, în timp ce cheltuielile efective la 1 000 lei producție marfă pe anul 1980 pentru întreaga întreprindere au fost mai mici cu 54 lei decît în anul 1978, anul normării costurilor.

Introducerea sistemului costurilor normate este o acțiune de mare anvergură, care cere o schimbare fundamentală de concepție și o amplă mobilizare de forțe, și care nu poate fi considerată niciodată total încheiată. Spre exemplu, în momentul de față noi sîntem preocupați de găsirea soluțiilor corespunzătoare pentru a putea urmări consumurile reale de materiale din depozitele deschise, de a inventaria cît mai corect producția neterminată pentru ca în aceasta să nu se ascundă și abateri de costuri, de a reactualiza costurile normate existente în funcție de noile prețuri reașezate la unele materii prime, de a simplifica și mai mult sistemul de evidență rutinieră în favoarea conducerii previzionale și analizei costurilor.

Important acum este să mobilizăm toți oamenii muncii din întreprindere la încadrarea în costurile normate a întregii producții, la căutarea unor soluții tehnice pentru reducerea în continuare a normelor de consum, lichidarea risipei și valorificarea superioară a resurselor, astfel încît în actualul cincinal, al calității și eficienței, reducerea costurilor de producție și creșterea eficienței economice să stea la baza aplicării noului mecanism economico-financiar.

Vasile CONSTANTINESCU
director
Vasile STĂNCIULESCU
contabil șef I.T.M.P.C.M.P. Buzău

Materialul a fost prezentat în cadrul dezbaterii pe tema „Probleme fundamentale ale normării și evidenței costurilor normate" organizată de Consiliul județean de control muncitoresc al activității economice și sociale și Cabinetul teritorial de organizare a activității economice și sociale din județul Buzău.

*) Sistemul standard tranzitoriu este o variantă perfecționată și adaptată la condițiile concrete ale economiei noastre, a metodei generale standard, care a fost prezentată succint în mai multe articole publicate în „Revista Economică".

PRODUCȚIA AGRICOLĂ

(Urmare din pag. 6)

revin. În cele ce urmează vom aborda doar una din direcțiile urmărind să dea viață acestei cerințe. Anume, asigurarea activităților agricole cu cadre cu un nivel mediu de calificare — personal al cărui rol crește incontestabil pe măsura sporirii caracterului industrial al activității agricole. Dar să vedem care este în acest sens situația în practică (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Cadrele de specialiști agricoli care lucrează în agricultură — la sfîrșitul anului

Anii / Indicatori	1960	1965	1970	1975	1979
Specialiști agricoli din care :	11 152	24 148	29 252	37 502	44 971
Cu studii superioare	5 327	11 436	16 449	20 966	25 420
Cu studii medii	5 825	12 712	12 803	16 536	19 551
Raport între ingineri agronomi și agronomi	1,04	1,18	2,22	2,03	1,82
Raport între ingineri zootehniști și zootehniști	0,98	1,03	2,14	1,25	1,51
Raport între medici veterinari și veterinari	0,99	0,41	0,49	1,06	1,09

Sursa : Anuarul Statistic al R.S.R., 1980, p. 363.

Așa cum rezultă din datele tabelului, în 1979, la circa doi ingineri agronomi revenea un specialist agronom cu studii medii, la trei ingineri zootehniști reveneau doi zootehniști cu studii medii, la un medic veterinar revenind mai puțin de un specialist veterinar cu studii medii. Asemenea raporturi indică numeroase situații în care munca specialistului cu calificare superioară, în loc să fie fructificată în activități productive corespunzătoare, se fărîmițează în probleme a căror rezolvare implică o calificare mai redusă, precum și numeroase situații în care absența specialistului cu calificare medie este de natură să îngreuneze buna desfășurare a muncii într-un sector sau altul al agriculturii.

Cum se explică penuria de cadre cu calificare medie din agricultură, mai ales că, așa cum relevă datele statistice, an de an s-au îndreptat spre liceele agroindustriale zeci de mii de tineri (28 mii elevi înscriși în 1970, 65 mii în 1975 etc.) ? Una din cauzele acestei penurii decurge din faptul că elevii acestor licee dobîndind la absolvire calitatea de lucrători agricoli, dacă nu intră în învățămîntul superior se îndreaptă spre alte sectoare ale economiei, unde au posibilități de promovare pe care le consideră mai atrăgătoare — ceea ce îngustează procesul de dotare ulterioară a agriculturii cu cadre de calificare medie. Între altele, se face simțită nevoia unor măsuri complexe nu numai pentru atragerea tinerilor spre liceele agroindustriale, ci și menite să asigure tineretului cu dragoste față de agricultură stimulente, posibilități de promovare, satisfacții corespunzătoare, la nivelul celor din industrie, transporturi, din construcții, dacă nu mai mari ținînd seama de caracterul de prioritate pe care îl îmbracă dezvoltarea și modernizarea agriculturii în actuala etapă. În acest sens trebuie acționat pentru atragerea tineretului, pentru stabilizarea acestuia în agricultură.

Înfăptuirea noii revoluții agrare cuprinzînd întreaga complexitate a problemelor agriculturii, eforturile intense care se desfășoară în acest sens, susținute de investiții sporite, sînt în măsură să asigure realizarea rolului de mare însemnătate care revine sectorului agricol în cadrul economiei. Pe această bază agricultura își va amplifica contribuția la progresul țării.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Economii

ÎN cadrul unităților sanitare din județul nostru se folosesc anual circa 5 300 kg dopuri din cauciuc pentru flacoane de sînge și plasmă. Cu toate că aceste dopuri se obțin cu greu (se confecționează dintr-un latex special, care se importă), ele se aruncă după ce au fost întrebuințate de două ori. Acestea sînt normele sanitare și trebuie să ne conformăm, deoarece flacoanele se folosesc și la perfuziile cu ser fiziologic sau alte soluții sterile.

Deși am încercat să găsim o posibilitate pentru recuperarea materialului respectiv, n-am reușit să aflăm modul în care aceste dopuri de cauciuc ar putea fi retopite și reintroduse în circuitul economic. Menționez că un kilogram de astfel de dopuri costă 138 lei. Dacă la nivelul județului Mehedinți se folosesc anual 5 300 kg de dopuri de cauciuc, înseamnă că în toată țara cantitatea întrebuințată este de peste 210 mii kg, ceea ce înseamnă circa 30 milioane lei. Propun specialiștilor din ministerul de resort și celor din industria chimică să studieze posibilitatea recuperării și refolosirii acestor materiale.

Traian BIRĂU
economist la Direcția sanitară a județului Mehedinți

ECOURI

Investiții

PUBLICAM, în cele ce urmează, extrase din răspunsurile primite pe marginea articolului „Concentrarea eforturilor în investiții pentru urgentarea punerii în funcțiune a capacităților de producție principale", apărut în nr. 47/1980 al „R.E.".

REFERIRILE critice din „R.E." le considerăm de mare actualitate, fiind menite a ne atrage atenția asupra necesității remedierii din timp a unor deficiențe din activitatea noastră. Într-adevăr, la data de 1 octombrie 1980, detaliile de execuție nepredate la constructori față de volumul de construcții-montaj din planul pe anul 1981 reprezentau 53,6%. Ponderea volumului lucrărilor neacoperite cu detalii de execuție pe anul 1981 se localizează la unitățile comerciale ce vor fi realizate la parterul noilor blocuri de locuințe, la care coordonatorii de investiții sînt consiliile populare județene.

Pentru asigurarea integrală a documentațiilor tehnice, inclusiv a detaliilor de execuție necesare investițiilor comerciale, care se vor realiza în cadrul noilor ansambluri de locuințe, respectiv la parterele blocurilor, am solicitat sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare în vederea urgentării încheierii acțiunii de definitivare a listei blocurilor de locuințe prevăzute cu spații comerciale la parter în soluții tipizate reactualizate corespunzător regimului de înălțime stabilit în prezent. Totodată, menționăm că pentru obiectivele comerciale noi prevăzute în planul M.C.I. pe anul 1981, ce se vor realiza în construcții independente, documentațiile tehnice sînt asigurate.

Mulțumindu-vă pentru sprijinul acordat, vă asigurăm că și în continuare vom depune eforturi pentru crearea condițiilor necesare realizării la termenele stabilite a noilor investiții comerciale.

Maria FLUCSĂ
adjunct al ministrului comerțului interior

★

CU TOATE măsurile luate în ultima parte a anului 1980, planul de investiții a fost realizat numai în proporție de 85,8% la total și de 86,0% la construcții-montaj. Din cele 174 capacități de producție urmărite la nivel central, s-au realizat integral sau parțial un număr de 101 capacități, respectiv 58%.

Pentru acest an, ca urmare a indicațiilor primite pentru punerea în funcțiune a capacităților de producție importante, s-au luat măsuri în vederea concentrării fondurilor de investiții pe un număr mai redus de șantiere ; s-au încheiat grafice cu executanții de lucrări și furnizorii de utilaje, care să asigure punerea în funcțiune cu prioritate la capacitățile din sectorul zootehnic. În același scop s-a hotărît începerea unor obiective noi numai dacă au documentațiile aprobate și folosirea pe scară largă a proiectelor tip, care asigură o mai judicioasă utilizare a materialelor de construcții prin adoptarea de noi soluții tehnologice și constructive.

Capacitățile de prelucrare a producției agricole au fost redimensionate în module mai mici, care să permită amplasarea obiectivelor în consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste, pentru o mai bună corelare cu asigurarea materiei prime și a posibilităților de acoperire cu produse a nevoilor județului.

P. CHITILĂ
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

★

PROBLEMA privind asigurarea proiectelor de execuție pentru lucrările de construcții-montaj evidențiază din nou condițiile de bază necesare contractării lucrărilor și realizării acestora în concordanță cu sarcinile de plan ce revin atît organizațiilor de construcții, cît și beneficiarilor. În acest sens, Ministerul Sănătății a urmărit ca în propunerea de plan pe anul 1981, care a fost aprobată prin Decretul nr. 343/1980, să fie cuprinse numai lucrări pentru care documentațiile tehnice să poată fi predate în timp util organizațiilor de construcții. Ca urmare a măsurilor luate, situația a fost mult îmbunătățită.

Lucian ROTARU
șef serviciu în Ministerul Sănătății

★

REZULTATELE obținute în trimestrul IV 1980 au constituit o bază solidă pentru activitatea de investiții din acest an în care, în sectorul nostru, trebuie să se realizeze, în conformitate cu prevederile de plan, 5 300 mil. lei, din care 1 018 mil. lei construcții-montaj și să se pună în funcțiune 139 capacități de producție. Pentru realizarea acestui volum important de investiții și de punere în funcțiune la termen a capacităților prevăzute, s-au luat măsuri de realizare corespunzătoare a lucrărilor. Astfel, din punct de vedere al pregătirii cu documentații, la sfîrșitul anului 1980 erau asigurate în proporție de 85,4% detaliile și devizele de execuție pentru lucrările de construcții-montaj, iar pentru trimestrul I 1981 în proporție de 100% (la lucrările în continuare s-au asigurat detalii și devize de execuție în proporție de 97,1%).

Pentru a se respecta termenele de livrare contractuale, este necesar ca furnizorii de utilaje să se mobilizeze din timp și să asigure toate cooperările cu subfurnizorii, astfel încît termenele asigurate prin contracte să fie respectate. De asemenea, se impune ca furnizorii de utilaje să participe la montajul utilajelor livrate, așa cum prevede noua lege a investițiilor, în vederea scurtării duratelor de montaj și să sprijine unitățile beneficiare în efectuarea rodajului mecanic, a probelor tehnologice și pentru punerea în funcțiune a acestor utilaje.

Considerăm că măsurile luate în domeniile asigurării cu documentații și cu utilaje asigură, împreună cu celelalte condiții, premisa realizării programului de investiții prevăzut pentru anul 1981.

N. POPESCU
director adjunct în Ministerul Industriei Ușoare

Solicităm sprijinul...

ÎN NOTA REDACȚIEI apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" sub titlul Rezolvări cu sprijinul «R.E.» (nr. 11) se arăta că se va răspunde cu maximă operativitate solicitărilor întreprinderilor. Am dori să arătăm că unitatea noastră are nevoie urgentă de 600 metri de cablu electric armat din aluminiu cu secțiunea de 3 x 185 mm, pentru tensiunea de 10 kilovolți tip acyby sau nayseyfgby, pentru realizarea unor lucrări de investiții.

Mulțumindu-vă pentru sprijinul acordat, așteptăm oferta celor care dețin acest material.

Alexandru PIURSCA
inginer cu pregătirea fabricației la Întreprinderea mecanică din Cîmpina

★

VĂ TRANSMITEM, prin prezenta, cele mai sincere mulțumiri din partea conducerii întreprinderii pentru sprijinul concret acordat în vederea lichidării debitului de 600 mii lei vărsăminte din beneficii efectuate în plus la 31 decembrie 1979.

Vă dorim succes deplin în activitatea dv. de popularizare și aplicare a legislației.

Emil PRODAN
contabil șef la Întreprinderea de materiale de construcții din Odobești

pagină realizată de Emil ZAMFIRESCU

Instrumente în sprijinul conducerii și eficienței

Determinarea măsurilor necesare creșterii producției unei linii tehnologice

AVANTAJE ALE EVALUĂRII DECIZIILOR PRIN SIMULAREA PE CALCULATOR

ETAPA de dezvoltare pe care o parcurge actualmente economia noastră, accentuînd factorii intensivi de creștere a producției, impune măsuri care să ducă la o sporire a productivității fără a spori și dotarea materială, sau mărind-o doar selectiv. În acest sens, **eliminarea disparităților în ce privește gradul de încărcare al mașinilor dintr-o secție, prin lichidarea locurilor înguste** — pe lîngă faptul că satisface cerințele unei utilizări complete a investițiilor deja făcute — poate pune în valoare rezerve nebănuite de creștere a producției.

Organele de conducere colectivă din întreprinderile industriale au îndatorirea de a exploata judicios posibilitățile pe care le oferă știința modernă a conducerii și informatica, pentru îndeplinirea sarcinii formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara din ianuarie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : **„Este necesar... să acționăm cu toată hotărîrea pentru o mai bună organizare a întregii activități și, pe această bază, să realizăm o creștere mai puternică a productivității muncii"**, folosind cum trebuie dotarea existentă. În spiritul acestui comandament, prezentăm **o aplicare a metodei simulării la determinarea rezervelor de îmbunătățire a folosirii utilajelor unei linii de producție.**

Simularea este una dintre metodele modelării. Pentru sistemele de producție ea implică crearea unui model adecvat al sistemului real de studiat, care înglobează structura tehnologică a acestuia (diversele tipuri de mijloace de producție, plasarea lor pe fluxul pieselor și timpii diverselor prelucrări) și deciziile globale sau caracteristice fiecărui loc de muncă. Realizarea unor experimente pe model, prin simulare, este mult mai economică decît în sistemul real, putîndu-se încerca o largă varietate de decizii sau restructurări ale sistemului, ale căror consecințe se obțin imediat. În sistemul real astfel de experimente sînt costisitoare, lente și pot avea efecte colaterale neprevizibile.

Remarcăm că simularea oferă proiectării un instrument deosebit de util ; operînd cu modelul unui sistem nou propus, pot fi determinate comportarea și rezultatele acestuia, încă înainte de angajarea oricăror cheltuieli de realizare.

Aplicația la care ne referim a făcut obiectul unui contract de cercetare al Centrului de calcul al Universității din București, unde există serioase preocupări în domeniul modelării și simulării în problemele sistemelor de producție.

● LINIA TEHNOLOGICĂ simulată în modelul realizat constă dintr-un număr de locuri de muncă dotate fiecare, în general, cu mai multe mașini-unelte de același tip, pe care se realizează cîteva tipuri de piese mari (arbori cotiți), cu tehnologie asemănătoare. Numărul de operații fiind de cîteva ori mai mare decît cel al locurilor de muncă, pe multe locuri de muncă se efectuează mai multe operații, care sînt nesuccesive în tehnologie. Aceasta implică folosirea unui mijloc mecanic de transport, în speță macara. Modelul ține seama de întîrzierile datorate așteptării pieselor pentru transportul interoperații. Un număr relativ redus de operații se fac în afara liniei propriu-zise, unde în prima instanță s-a presupus că nu apar întîrzieri. În afara locurilor de muncă obișnuite, cu capacități de una sau mai multe mașini-unelte, modelul a cuprins și locuri speciale, unde piesele sînt prelucrate doar în grupuri ce depășesc un număr minim de piese (maximul fiind dat de capacitatea locului). Acesta este, de exemplu, cazul unui cuptor electric, care nu trebuie folosit neeconomic, doar pentru un număr de piese redus față de capacitatea sa. La fiecare loc de muncă apar stocuri de piese aflate în diferite stadii de prelucrare (la diferite operații), datorate neechilibrării capacităților din linie ; modelul urmărește evoluția acestor stocuri (care sînt mari la locurile înguste ale liniei), în scopul reducerii cît mai accentuate a proporției producției neterminate, prin măsuri corespunzătoare.

● INFORMAȚIILE pe baza cărora lucrează modelul sînt de două tipuri :

— date despre **capacitățile** secției : numărul locurilor de muncă, capacitatea fiecăruia, numărul de schimburi ;

— date despre **tehnologia** fiecărui tip de piesă : fluxul tehnologic (operațiile și locurile de muncă respective), timpii de pregătire, prelucrare și control, necesitatea folosirii mijlocului de transport pentru aducerea piesei la fiecare operație etc.

Modelul cuprinde și **deciziile** pe baza cărora se desfășoară lucrul, cum ar fi cele referitoare la :

— tipul de piesă necesar cu prioritate conform planului, pe fiecare interval al perioadei considerate ;

— criteriul de selectare a piesei ce va intra pe mașină, dintre cele care așteaptă cu diferite operații de efectuat la locul de muncă ;

— ritmul de aprovizionare a liniei.

Deciziile se stabilesc într-o strînsă colaborare cu conducerea secției și tehnologii produselor, căutîndu-se satisfacerea optimă a obiectivelor propuse. Modelul de simulare poate fi folosit pentru determinarea rezultatelor fiecărei variante de decizie, permițînd fundamentarea economică a măsurilor de luat.

Prin introducerea informațiilor menționate în model, acesta poate fi adaptat la o multitudine de tipuri de linii și tehnologii de fabricație.

Pentru un loc de muncă obișnuit, modelul (realizat în limbajul SIMUB*) prevede instrucțiuni care descriu : așteptarea pentru luarea în lucru ; detectarea piesei de introdus pe mașină — pe baza unei discipline care, în cazul concret, avantajează piesele de tipul prioritar al momentului, iar dintre acestea, pe cele într-o fază de prelucrare mai avansată ; eventuala pregătire a mașinii (valabilă apoi pentru un anumit număr de prelucrări) ; prelucrarea propriu-zisă, pe durata timpului normat ; control postoperație (dacă este prevăzut în tehnologie) ; determinarea mașinii pentru operația următoare ; ducerea pieselor, eventual așteptînd la mijlocul de transport.

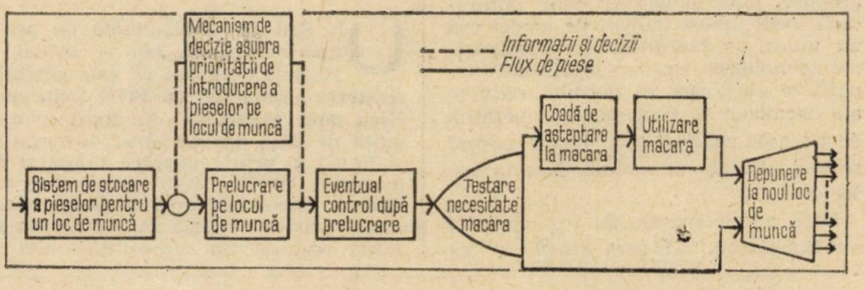

Structura locului de muncă în model

● REZULTATELE furnizate de modelul rulat pe calculator cuprind :

1) date referitoare la **productivitatea** liniei :

— producția totală și pe tipuri de piese (sortimente), la sfîrșitul perioadei studiate, ca și la orice momente intermediare de timp dorite (săptămînal, decadal, lunar etc.) ;

— timpul mediu de fabricație (de tre-

*) SIMUB este un limbaj de simulare dinamică discretă, realizat la Centrul de calcul al Universității din București.

cere prin linie) pentru fiecare tip de piesă, ca și distribuția pe clase de frecvență a acestui timp ;

2) date relative la **încărcarea mijloacelor de producție** și la **stocurile de producție neterminată.** Pentru fiecare loc de muncă se dau :

— utilizarea medie a locului (cu una sau mai multe mașini) ;
— utilizarea maximă a capacității locului ;
— numărul mediu de piese, de fiecare tip, care așteaptă la acel loc ;
— numărul maxim de piese care au fost la un moment dat în așteptare ;
— timpul mediu de așteptare ;
— numărul de piese care au putut intra în lucru imediat după aducerea la respectivul loc de muncă.

PE BAZA acestor informații, modelul poate servi atît la **proiectarea optimizată a unor linii noi,** cît și la **îmbunătățirea productivității unor linii existente.**

În faza de proiectare, pe baza datelor tehnologice, modelul poate pune în evidență comportarea viitoarei linii, permițînd structurarea ei în mod echilibrat pentru a realiza producția dorită cu un minim de investiții ; se pot afla — prin experimente succesive — capacitățile strict necesare fiecărui loc de muncă, amplasarea lor optimă pentru reducerea transporturilor, cantitatea necesară economic de mijloace de transport în dotare.

Pentru o linie deja existentă (cazul studiat) modelul permite cunoașterea cît mai exactă a posibilităților liniei, identificînd locurile înguste și cele cu surplus de capacitate ; pe această bază el permite aflarea exactă a sporurilor de producție ce se pot obține prin diferite măsuri propuse de conducerea unității și de tehnologii secției.

Se încearcă întîi măsuri neinvestiționale ; de exemplu reamplasarea utilajelor, dacă mijlocul de transport constituie un loc îngust (modelul permite studierea oricăror amplasamente propuse, pînă la găsirea celui optim) ; dacă locul îngust indicat de model este un utilaj, se pot încerca îmbunătățiri ale tehnologiei (scule specializate, dispozitive etc.) care să permită reduceri ale normelor de timp pentru operațiile de pe acea mașină sau, dacă e posibil, se mai adaugă un schimb doar la acel loc etc.

Dacă aceste măsuri au fost epuizate, va fi,probabil, necesară creșterea capacității de producție, modelul fiind acela care indică selectiv locurile cu deficit. Într-adevăr, aceasta reiese din analiza utilizării medii și așteptărilor determinate de model pentru locul respectiv. Pentru asemenea măsuri se pot studia pe model efectele diverselor suplimentări asupra producției totale la ieșirea liniei. Astfel, modelul permite realizarea unor însemnate creșteri de producție, cu suplimentări de capacitate mici și doar la anumite locuri de muncă. Aceasta se face prin lichidarea în etape succesive a locurilor înguste, folosind în fiecare etapă rezultatele modelului.

Iată un exemplu de analiză a informațiilor date de model pentru determinarea locurilor înguste din linie, într-o anumită etapă. Din statistica încărcării utilajelor reiese că utilizarea medie a unui loc de muncă este egală chiar cu 1 sau 100% (locul este în permanență ocupat). Acesta este, deci, principalul loc îngust în situația dată (alte cîteva locuri au și ele utilizări de 96—97%). La majoritatea celorlalte locuri de muncă există însă substanțiale rezerve de capacitate nefolosite (utilizări medii sub 80%, iar în unele cazuri chiar mult mai mici). Același lucru se poate vedea și din statistica lanțurilor (șirurilor) de piese ce așteaptă la cîte un loc de muncă. Datele mai arată că timpul de așteptare este maxim tocmai la locurile înguste, iar conținutul mediu al șirului este și el mare la aceste locuri.

Concentrîndu-și atenția asupra reducerii timpilor operațiilor de la aceste locuri semnalate de model, tehnologii pot spori producția întregii linii. Aceste reduceri de timpi de prelucrare sînt echivalente cu sporirea capacității la respectivul loc de muncă; atunci cînd timpii nu se mai pot îmbunătăți, se poate recurge la sporirea capacității la locul de muncă respectiv, eventual folosind rezervele de capacitate pe care un model similar cu cel prezentat le identifică în alte secții de producție.

UN ȘIR de experimente de acest tip, încercat de noi pe model, a evidențiat faptul că este posibilă **creșterea producției cu 106% prin sporirea unor capacități** (în total cu **mai puțin de 25%** din numărul de mașini al liniei) **și prin reducerea timpului de transport cu 33%** (sau folosirea parțială a capacității unei a doua macarale, existente deja în aceeași hală). Acest rezultat nu reprezintă nici el maximul producției realizabile, întrucît la multe locuri de muncă, deși încărcarea medie a crescut, rămîn mari rezerve de capacitate ; deci experimentările pe model pot continua. În orice situație, modelul poate indica **rezervele medii de capacitate, utilizabile în secție sau pentru producția altor secții.** De remarcat este faptul că modelul, care asigură realimentarea liniei pe măsura ieșirii de piese finite, arată că se poate obține noua producție menționată cu același stoc de producție neterminată. Deci, **raportul dintre producția neterminată și cea finită scade substanțial :** de la 62,2% la 30,1%, evoluție în concordanță cu indicațiile date de secretarul general al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din București, din februarie a.c. Modelul poate servi și la experimentări asupra stocurilor necesare pentru desfășurarea producției în bune condiții, permițînd reducerea lor la minim, în scopul de a evita imobilizarea fondurilor circulante ale întreprinderii.

Maria LOVIN
Matei BOGDAN
Dorin PANAITE
Centrul de calcul al Universității din București

Secții, ateliere și locuri de muncă model

În 18 întreprinderi industriale din județul Timiș funcționează 8 secții, 9 ateliere și 14 locuri de muncă declarate model. Ele servesc ca pilot pentru testarea, asistată de specialiști, a unor perfecționări organizatorice și tehnologice, precum și ca etalon pentru generalizarea experienței acumulate. Astfel, în municipiul Timișoara, secția de sculărie de la Întreprinderea mecanică, cele de filatură pentru bumbac și vigonie de la Întreprinderea textilă, cele de tinichigerie și confecții nemetalice de la I.M.A.I.A., atelierul de armături de la Întreprinderea de materiale de construcții, cel de pîine de la Întreprinderea de morărit și panificație, cel de la cabluri de kilometraj de la „Tehnometal", cel de tălpi poliuretanice de la „Spumotim", un atelier și 5 locuri de muncă de la I.A.E.M. au obținut, în anul trecut, rezultate deosebit de bune în ce privește mărirea productivității muncii, creșterea gradului de mecanizare și ușurarea efortului fizic al lucrătorilor.

Cabinetul județean de organizare, care dă un concurs continuu și calificat acțiunii, și-a propus ca în 1981 să sprijine organizarea model a încă 6 secții, 4 ateliere și un loc de muncă, din alte 6 întreprinderi.

Sporirea eficienței în producția de carne

(Urmare din pag. 7)

feră la un număr mai mic de unități, se pot trage concluzii pline de semnificații privind procesul analizat. Astfel, deosebit de sugestiv ni se pare a fi faptul că în condițiile realizării unui spor mediu zilnic mai mare în unitățile sistemului industrial, costul unui kg spor greutate vie este mai mic în sistemul gospodăresc. Considerăm că explicația acestei situații trebuie căutată în structura și prețurile furajelor folosite. Faptul că în sistemul gospodăresc sînt valorificate prin îngrășătorii o serie de produse proprii — cu caracter rezidual și cu un preț scăzut — ale unităților agricole respective se reflectă în cheltuielile cu furajele pe kg spor și, în final, asupra costului unui kg spor.

Desigur, de aici nu putem trage concluzia că îngrășarea taurinelor trebuie să se facă numai prin sistemul gospodăresc, deoarece la nivelul efectivelor medii ce sînt crescute în acest sistem nu se poate asigura nici pe departe necesitățile de carne, mereu în creștere, ale economiei naționale. Ceea ce trebuie însă reținut este faptul că prin extinderea, în paralel cu sistemul industrial, a sistemului gospodăresc de îngrășare a taurinelor se poate realiza o creștere suplimentară a producției, de carne, în condiții de eficiență ridicată. De asemenea, se asigură valorificarea superioară a unor categorii de furaje din unitățile agricole, crește gradul de ocupare a forței de muncă etc.

Sistemul industrial posedă și el premise favorabile sporirii eficienței economice ; chiar la nivelul actual al sporului mediu zilnic și al costului pe kg spor, printr-o mai bună organizare a producției și a muncii se poate realiza, într-o perioadă relativ scurtă, o rentabilitate acceptabilă. Semnificativ în acest sens este faptul că prin măsurile recente de majorare a prețurilor de producție, respectiv de contractare cu 11,3 la sută, prețul mediu ce se obține pe kg spor greutate vie a crescut de la 14,02 lei la peste 16,50 lei, făcînd rentabilă chiar în actualele condiții creșterea taurinelor în sistemul industrial.

PRIORITĂȚI ÎN DEZVOLTAREA ȘI ÎN STRUCTURAREA EXPORTURILOR (III)

O ramură de perspectivă în comerțul mondial

CONGRESUL al XII-lea al Partidului Comunist Român a trasat sarcina dezvoltării puternice a agriculturii, ca una din ramurile de bază ale economiei naționale. **„Ne propunem, de fapt — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ceea ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre"** [1].

În anii construcției economiei socialiste, agricultura a obținut succese însemnate. Astfel, în ultimele trei decenii producția medie la ha a crescut de aproape 3 ori la grîu, de circa 5 ori la porumb, de peste 4 ori la floarea-soarelui, de aproape 3 ori la sfecla de zahăr etc. În ultimul cincinal, s-a obținut o producție medie anuală de cereale boabe de 19,4 milioane de tone, cu 4,5 milioane de tone mai mult decît în cincinalul anterior. Au fost depășite nivelurile medii anuale înregistrate în cincinalul precedent cu circa 560 mii tone de carne, 10,3 milioane hectolitri de lapte de vacă, cu peste 1,9 miliarde de ouă. A crescut, de asemenea producția la celelalte produse agricole. Pe baza progreselor obținute în dezvoltarea producției, în pofida faptului că mai ales în deceniul trecut, într-o serie de ani, condițiile naturale n-au fost dintre cele mai favorabile, agricultura a contribuit concomitent cu satisfacerea cererii interne la dezvoltarea exporturilor prin exportul de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare al căror volum a crescut de la 501,4 mil. lei valută în 1970 la 1 099,8 mil. lei valută în 1979. În aceeași perioadă, ca urmare a succeselor obținute în dezvoltarea industriei, mult mai rapid a crescut volumul exportului de produse alimentare prelucrate, de la 1 345,7 mil. lei valută la 4 160,3 mil. lei valută. De asemenea, unele materii prime agricole se regăsesc în exportul altor grupe de produse : textile, confecții, încălțăminte etc.

Subliniind progresele obținute de agricultura noastră în dezvoltarea producției pentru satisfacerea cerințelor pieței interne și a exportului, trebuie arătat că există încă rezerve însemnate a căror valorificare, prin noua revoluție agrară, va aduce o contribuție notabilă la crearea, în perspectivă, a unor noi disponibilități pentru export.

Aceste disponibilități ar fi cu atît mai necesare dacă avem în vedere pe de o parte, necesitatea echilibrării balanței noastre comerciale, iar pe de altă parte, tendința de creștere a cererii de produse agricole și produse alimentare prelucrate pe piața mondială. De exemplu, importurile de cereale ale țărilor în curs de dezvoltare au crescut de la 43 milioane de tone în 1970, la circa 88 milioane de tone în 1980. Prețurile importurilor de cereale ale acestor țări au crescut în deceniul trecut cu peste 20% pe an. Atît pe termen scurt cît și pe termen lung, această tendință se va menține. Cu toate că, probabil, se vor depune eforturi susținute pentru dezvoltarea agriculturii în toate țările lumii, o mare parte din cererea mondială de produse agricole se acoperă pe calea comerțului internațional. Corespunzător unor prognoze, în anul 1990 importul de cereale al țărilor în curs de dezvoltare va fi de minimum 80 milioane tone sau de maximum 1 250 milioane de tone. Dar, așa cum se știe sfera importatorilor de produse agricole nu se reduce la aceste țări. De asemenea, concomitent cu creșterea veniturilor populației sporește și cererea de produse alimentare prelucrate într-o gamă tot mai diversificată.

Comerțul mondial de produse agricole, cu deosebire de cereale, este dominat încă de un grup de corporații transnaționale, cum sînt : „Cargil Inc.", „Continental Grains Corp", și „Garnac". Aceste corporații care centralizează peste 90% din comerțul mondial de cereale și-au dublat sau triplat averea în ultimul deceniu ; ele stabilesc prețurile la cereale și influențează, direct sau indirect, alimentația a milioane de oameni.

În ultimele decenii, țările dezvoltate din punct de vedere industrial și-au intensificat eforturile pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, în unele dintre acestea, și în primul rînd în S.U.A., creîndu-se disponibilități imense pentru export. Astfel, în cursul exercițiului fiscal care s-a încheiat la 30 septembrie 1979, exporturile agricole ale Statelor Unite au atins 32 miliarde de dolari, aducînd o contribuție însemnată în balanța comercială și în cea de plăți. În această țară agricultura este una dintre cele mai importante ramuri de export, în ultimele două decenii exporturile americane de produse agricole crescînd de peste 6 ori. În anul 1979, exporturilor le-au revenit 67% din recolta de orez, 60% din cea de soia, 50% din cea de grîu, 40% din cea de bumbac, 30% din cea de tutun, 25% din cea de porumb. Statele Unite ale Americii satisfac peste 60% din cererea mondială de import de cereale destinate hrănirii animalelor. Trebuie menționat că, în anii '20 și '30 și chiar către anii '50, balanța comercială cu produse agricole a Statelor Unite ale Americii înregistra încă deficite. Progresul agriculturii americane, care s-a produs în principal în ultimele două-trei decenii, s-a bazat pe concentrarea și centralizarea producției și a capitalului care s-au soldat cu o spectaculoasă creștere a productivității muncii, progres care s-a bazat însă și pe o puternică revoluție tehnică. În prezent este realizată mecanizarea aproape a tuturor lucrărilor agricole și își face tot mai mult loc și automatizarea.

În ultimii ani asemenea progrese se extind și în alte țări, obținîndu-se surplusuri tot mai mari de produse agricole care iau calea exportului. Franța de exemplu vizează o agricultură capabilă să acopere în mare măsură factura petrolieră. Din punct de vedere valoric, în numai 8 ani, 1969—1976, producția agricolă a Franței a crescut de patru ori, sporind considerabil și exportul.

Strategii noi în vederea asigurării unor disponibilități sporite pentru export

ÎN ȚARA NOASTRĂ promovarea exporturilor și creșterea eficienței acestora în perioada următoare, dar mai ales într-o perspectivă îndelungată, poate fi antrenată într-o măsură însemnată prin realizarea unor progrese substanțiale în agricultură, ca și în domeniile industriale legate de această ramură economică, atît în amonte cît și în aval.

România dispune de un potențial important, care valorificat realmente superior, la nivelul posibilităților oferite de tehnica și tehnologia modernă, precum și de organizarea științifică poate contribui la lărgirea considerabilă a ofertei de produse agroalimentare pentru piața internă și pentru export, precum și de materii prime necesare în industria alimentară și pentru alte ramuri prelucrătoare. Totodată, cererea de produse agricole și alimentare pe piața internă, ca și pe cea externă, este, așa cum s-a arătat, în continuă creștere. Impactul creșterii populației și a veniturilor acesteia în comerțul mondial cu produse agricole manifestă o tendință de permanentă accentuare.

Pentru a realiza o amplă modernizare a agriculturii, cu efecte economice de durată, apar ca necesare o serie de măsuri conjugate, cu o sferă largă de cuprindere : **dezvoltarea și mai ales modernizarea producției de tractoare și mașini agricole, schimbări notabile în domeniul geneticii, biologiei, dezvoltarea mult mai rapidă a unor infrastructuri cum sînt sistemele de transporturi, depozitare, perfecționarea unor domenii prelucrătoare care beneficiază de mașini agricole, creșterea ratei investițiilor destinate acestor activități, introducerea în domeniul învățămîntului și al cercetării științifice a unor priorități care să asigure buna calitate, imperios necesară pentru înfăptuirea noii revoluții agrare.** Astfel, în privința mecanizării agriculturii asigurarea gamei de mașini necesare pentru toate lucrările agricole va asigura creșterea randamentului la hectar, vor fi evitate însemnate pierderi de produse, mai ales ca urmare a perioadelor încă lungi necesare la arat, semănat, dar mai ales a celor

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntarea la Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, Scînteia, 20 februarie 1981

de recoltare. În domeniul producției de tractoare, în care țara noastră s-a afirmat deja puternic ca exportator, pe piața mondială asistăm la o puternică acțiune de modernizare, legată în parte și de adîncirea specializării și cooperării internaționale. Astfel, S.U.A. sînt specializate pe tractoare de mare putere 90—200 CP și chiar peste 300 CP, R. F. Germania și Anglia produc și exportă mai ales tractoare din clasele 80—140 CP, Franța și Italia s-au orientat spre clasele de 40—80 CP, Japonia exportă cantități mari de tractoare sub 40 CP și motocultivatoare. O componentă însemnată a strategiei de export a marilor grupuri multinaționale International Harvester, John Deere, Massey-Ferguson ș.a. o constituie orientarea spre game sortimentale complete ca să includă atît tractoarele cît și alte mașini agricole.

Evident că, dezvoltînd în continuare producția de tractoare și mașini agricole într-o gamă cît mai diversificată pentru piața internă, ar trebui luată mai mult în considerare necesitatea unei specializări atente a acestei producții atunci cînd ea este destinată exportului. Odată cu aceasta, în producția de tractoare și mașini agricole vor trebui continuate eforturile pentru dezvoltarea unui sector puternic de creație și design, precum și de întreținere, printr-un service adecvat, o pregătire tehnică și economică temeinică, pentru a evita eventualele influențe negative asupra eficienței producției precum și asupra comercializării pe piața internă și externă. Subliniem această cerință deoarece, pe măsură ce s-au asimilat în producție noi tipuri de tractoare, mai ales de mare capacitate, care, este adevărat, obțin prețuri mai ridicate pe piețele externe, prețurile de producție și cele de livrare au crescut. Astfel, socotind prețul mediu de producție pe un CP la tractoarele de 65 CP=100, la cele de 80 CP el este cu 8% mai ridicat, iar la cele de 180 CP cu 88% mai mare. Menționăm că în țările industriale dezvoltate tendința este de regulă inversă : pe măsură ce crește capacitatea tractoarelor, prețul mediu pe CP scade. Asemenea situații ar putea fi înlăturate printr-un echilibru mai bun între diversificare și specializare, prin dezvoltarea unor sectoare puternice care pot asigura producții suficiente atît pentru piața internă cît și pentru export. Totodată apar necesare eforturi mai susținute pentru modernizarea acestor mașini sub toate aspectele. Atît experiența noastră, cît și a altor țări, chiar și a celor cu agricultură avansată demonstrează că în timpul semănatului și al secerișului, este necesar ca lucrătorii agricoli să muncească 16 ore și uneori chiar mai mult pe cîmp, ceea ce impune asigurarea unor condiții de muncă mai bune. Competitivitatea tractoarelor pe piața mondială depinde din ce în ce mai mult de dotarea acestora cu cabine climatizate, sisteme de conducere bine echipate tehnic, înzestrarea cu sisteme ultrasensibile care avertizează conductorul atunci cînd semințele, îngrășămintele, ierbicidele, fungicidele sau insecticidele nu sînt împrăștiate la un debit normal, cu aparate de radio etc.

De o deosebită importanță este extinderea în continuare a mecanizării recoltării. **Atenția pe care o acordă conducerea de partid, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acestei probleme este pe deplin justificată dacă avem în vedere că la nivelul tehnicii contemporane se poate recolta totul mecanic de la cereale, pînă la legume și fructe.** Mai mult, pe plan mondial se extinde sortarea concomitentă cu recoltatul produselor cu mașini cu comenzi electronice ceea ce asigură viteză mare de lucru, reducerea de 5—6 ori a numărului de lucrători în comparație cu tipurile mai vechi de mașini, ca să nu mai facem comparație cu situația în care recoltatul se execută manual. Dar mecanizarea și automatizarea recoltării este condiționată nu numai de existența unor mașini de înaltă calitate, ci și de așa-numita revoluție genetică pentru crearea solurilor speciale, care ajung cam la aceleași dimensiuni și se maturizează în aceleași perioade etc.

Un interes deosebit prezintă înfăptuirea sarcinilor trasate de partid privind intensificarea **lucrărilor de conservare și ameliorare a solului prin lucrări adecvate de irigații, drenare și îngrășare a acestuia.** Conservarea solului este o problemă de primă importanță pentru omenire ; o serie de studii evidențiază faptul că, dacă nu intervin schimbări radicale în acest domeniu, peste cîteva decenii ar putea apărea dificultăți față de care cele existente în prezent legate de penuria de petrol, spre exemplu, ar rămîne minore. În acest sens, Robert Allen, oficialitate a Uniunii Internaționale pentru Conservarea Naturii (cu sediul în Elveția), menționa că solul dispare în proporții uriașe, anume cu peste 60 000 milioane de tone pe an, luat de fluvii, de vînturi ș.a. Terenurile arabile dețin numai 11% din suprafața globului, iar 200 de acri se pierd pe minut prin transformarea lor în deșerturi. În acest ritm, o treime din suprafața arabilă actuală va fi pierdută într-o perioadă de cca. 20 de ani.

În țara noastră s-au luat măsuri pentru conservarea și ameliorarea solului, dar este necesar să se acționeze mai ferm pentru respectarea și aplicarea lor cu o eficiență sporită. În unele cazuri sporul de producție la hectar la culturile irigate nu este în concordanță cu investițiile și cheltuielile de producție aferente, costurile produselor fiind sensibil mai ridicate decît cele proiectate. O serie de calcule au arătat că, pentru recuperarea cheltuielilor cu irigațiile prin sporul de venit net, ar trebui să se obțină un plus de producție la hectar de cel puțin 2 000 kg la grîu și 3 000 kg la porumb față de culturile neirigate. Acest deziderat poate fi, de regulă, atins dacă lucrările de irigare sînt făcute corespunzător cerințelor și dacă se dozează corect cantitățile de apă în timp și pe culturi.

În plus, în unele unități agricole cu mari suprafețe irigate nu sînt încă pe deplin corelate mijloacele pentru executarea în timp optim a lucrărilor de eliberare a terenurilor de resturi vegetale, a arăturii de toamnă, a pregătirii patului germinativ, a erbicidării, precum și pentru recoltare mai ales cînd producțiile se ridică la 10—12 tone de porumb știuleți la hectar, deoarece altfel eficiența irigării poate influența în mod negativ. O anumită rămînere în urmă față de țările cu agriculturi dezvoltate există în ceea ce privește aplicarea îngrășămintelor chimice, mai ales dacă ținem seama de faptul că exportul de îngrășăminte asigură doar un aport valutar modest. În fine, rezerve există și pe linia calității unor antidăunători chimici a căror acțiune neselectivă împiedică, așa cum apreciază specialiștii, izolamentele și uneori, administrate în doze neraționale, produc efecte nefavorabile chiar culturilor cărora li se administrează.

Dezvoltarea mult mai rapidă decît în trecut a agriculturii atît pentru cerințele de consum ale poporului nostru, cît și ca ramură de export are în vedere măsuri conjugate și eforturi mai mari pentru dezvoltarea unor infrastructuri care sînt încă rămase în urmă față de potențialul de producție agricolă, mai ales a sistemului de transport, de depozitare și păstrare a produselor agricole. Insuficiențele cantitative și neajunsurile de ordin calitativ ale acestui sistem pot conduce la pierderi de produse agricole prin deteriorarea acestora, la reducerea eficienței exportului, dat fiind faptul că este necesar ca o parte însemnată din produse să se comercializeze imediat după recoltare la prețuri scăzute.

Pentru materializarea cît mai rapidă a politicii agrare a partidului nostru, a prețioaselor orientări date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind noua revoluție agrară, sînt necesare politici și strategii noi în domeniul investițiilor, al formării și pregătirii cadrelor, al ridicării satelor noastre la nivelul civilizației industriale contemporane.

Sporirea simțitoare a investițiilor în agricultură este o condiție a ridicării acestei ramuri la nivelul celor mai avansate existente în lume, dar nu este singura pentru transformarea noii revoluții agrare într-o realitate. De asemenea, sînt necesare în continuare eforturi susținute în privința strategiei formării cadrelor necesare agriculturii și, în general, satelor : ingineri, economiști, medici, învățători, profesori etc. Evident că asemenea cerințe **impun măsuri adecvate, în principal de ordin calitativ, în domeniul învățămîntului de toate gradele, aplicarea cu mai multă consecvență a concepției avansate pe care o datorăm președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică** îmbunătățirea în continuare a sistemului de repartizare în producție și mai ales întărirea disciplinei, a prezenței pe perioade îndelungate la locurile de muncă, locuri care ar trebui să devină de regulă și domiciliile reale ale specialiștilor de la sate, perfecționarea prin cursuri post-liceale, post-universitare din care să dispară complet formalismul, participarea de complezență etc.

Avînd în vedere complexitatea noii revoluții agrare, incidențele numeroase care antrenează progrese importante în domenii ale producției, în infrastructuri dintre cele mai diferite, devin necesare și măsuri creatoare pentru perfecționarea învățămîntului tehnic, economic și a altor profile care pot și trebuie să contribuie efectiv la formarea de noi specialiști și la perfecționarea celor existenți, cu competențe sporite, cu mentalități noi, capabili să aducă schimbările revoluționare indicate de Congresul al XII-lea al P.C.R., de ultimele orientări date de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În sprijinul opiniei că învățămîntului și cercetării le revine un rol esențial în înfăptuirea noii revoluții agrare pledează și experiența mondială. De exemplu, într-o analiză sistemică și sectorială a factorilor care au contribuit la progresele agriculturii americane, pe primul loc era situat impactul acestei ramuri cu învățămîntul și cercetarea științifică.

Pentru ca ideea remarcabilă a înfăptuirii unei noi revoluții agrare să devină în cel mai scurt timp o realitate sînt necesare programe complexe, judicios gîndite, dar mai ales decizii ferme și raționale care să ducă la înfăptuirea lor. În aceste condiții nu va fi nevoie de prea mulți ani ca agricultura să capete locul ce i se cuvine în ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, în promovarea exporturilor românești cu eficiență și durabilitate pe numeroase meridiane și paralele ale globului.

prof. dr. Alexandru PUIU

ȚĂRĂNIMEA – principala forță socială, politică și militară în revoluția de la 1821

DE-A LUNGUL milenarei noastre istorii țărănimea s-a dovedit a fi principala forță socială a națiunii, luptătoare neînfricată pentru dezvoltarea poporului, a națiunii noastre, pentru apărarea ființei naționale, a limbii și culturii poporului, pentru păstrarea gliei strămoșești. Secole de-a rîndul, țărănimea a dus o luptă hotărîtă pentru cauza dreptății sociale, pentru mersul înainte al țării. **„Sînt cunoscute marile răscoale țărănești din ultimele 3—4 secole, care au jalonat lupta țărănimii, a maselor populare, împotriva exploatării feudale, a dominației și asupririi străine și, care au avut un rol determinant în făurirea României noi, moderne“** [1]. Un astfel de moment în istoria poporului român îl constituie și revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, a cărei principală forță socială, politică și militară a fost țărănimea, care **„a alcătuit oștirea de panduri a lui Tudor Vladimirescu, în 1821, în timpul revoluției naționale și sociale împotriva tagmei jefuitorilor, pentru reforme democratice și scuturarea jugului asupririi străine“** [2].

O analiză mai atentă a structurii sociale din Țara Românească în preajma revoluției de la 1821, precum și a structurii Adunării Norodului — ca expresie a poporului înarmat, ridicat în redobîndirea drepturilor sale naționale și sociale — arată că, din punctul de vedere al organizării și al forței combative militare, revoluția de la 1821 depășește răscoalele țărănești anterioare, însă pe plan social ea este de același tip cu ele, adică antifeudală.

Apropiat de evenimente, **K. Marx**, cu autoritatea sa științifică de necontestat și cu căldura cu care a cercetat istoria unuia dintre cele mai asuprite popoare ale timpului său — poporul român — scria că Tudor Vladimirescu — ca patriot român — „nu s-a adresat boierilor, ci țăranilor“ [3], pentru că revoluția lui Tudor Vladimirescu a fost făcută „în numele țăranilor contra boierilor și fiscului“ [4]. Pentru a ne convinge de veridicitatea acestei teze, nu avem decît să apelăm la o scurtă analiză a structurii de clasă a societății românești de atunci. Într-un document din 1819 (redactat în limba greacă), cunoscut sub denumirea de „Expunere a situației Țării Românești privind administrația, moșiile, regimul țăranilor, numărul bisericilor, sistemul fiscal și veniturile domniei“, se arată că întreaga populație a țării, evaluată la peste un milion și două sute de mii de locuitori (pămînteni și străini), locuia în 28 de orașe și 2 741 de sate.

Baza relațiilor de producție o constituia proprietatea moșierească asupra principalului mijloc de producție al societății feudale — pămîntul. „Pămîntul Țării Românești — spune documentul sus-menționat — se împarte în 3 740 moșii mănăstirești, ale mitropoliei, ale episcopilor, ale boierilor, ale negustorilor etc. și nici măcar o palmă de pămînt nu se găsește fără stăpîn. Cele mai multe moșii au cîte două și trei sate, iar celelalte sînt nelocuite“ [5].

Principala clasă productivă a acestei societăți o constituia țărănimea iobagă, caracterizată astfel : „Acei care locuiesc pe moșii străine (clăcașii) muncesc pe pămîntul stăpînului cîte 12 zile pe an, fără leafă și îi dau din semănături și poame dijmă, iar pentru vitele care se hrănesc pe această moșie trei pînă la douăzeci parale pe cap“ [6]. Între aceste extreme se găseau țăranii liberi, proprietari de pămînt : „țăranii care au moșii (moșnenii) fiind puțini la număr, plătesc numai cele ale domnului...“ [7].

Exploatarea feudală și fiscalitatea exagerată căreia îi erau supuse cele 255 855 de familii recenzate la catagrafia făcută în anul 1819, în timpul ultimei domnii a lui Alexandru Suțu, se afirmau tot mai evident ca o piedică în dezvoltarea vieții social-economice a țării. Bogat în tot felul de produse, pămîntul Țării Românești nu numai că producea un surplus pentru export în țările vecine, dar ar fi putut hrăni — bine exploatat, chiar la nivelul tehnicii de atunci — o populație de 3—4 ori mai mare (deci 3,5—5 milioane de locuitori).

Triplă exploatare feudală — domnească, bisericească și moșierească — a maselor de țărani iobagi, în condițiile structurii de clasă a societății românești de atunci — a fost cauza evidentă care a condus țărănimea iobagă să se ridice la luptă pentru înlăturarea sau cel puțin ușurarea jugului exploatării moșierești și a fiscalității domnești împovărătoare.

În aceste condiții, principala forță politică și militară a revoluției de la 1821 a constituit-o țărănimea. Documentele vremii, inclusiv notele informative ale reprezentanților la București ai diferitelor puteri străine,[8] dau informații detaliate și aproape zilnice cu privire la evoluția puterii armate a lui Tudor Vladimirescu în marșul său triumfal spre București. De altfel, Marx scria : „Țăranii alergau în masă în jurul său, nu-l mai numesc decît Tudor Vodă (principele Tudor). Trupa sa crește considerabil cu voluntari țărani și cu cete armate venite din munte“ [9], ajungînd la concluzia că : „În răscoala lui Vladimirescu armata era compusă aproape numai din țărani...“ [10].

La cît se ridică această forță armată țărănească aflăm chiar de la Tudor Vladimirescu. În „Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor“, dată în Bolintin la 16 martie 1821, el precizează că „toată Adunarea Norodului, care este acum peste șaisprezece mii (cifra concordă cu cea cuprinsă în notele informative ale unor consuli străini la București)“. Această relatare a lui Tudor ne dă o imagine mai veridică asupra puterii armatei sale de țărani, cu ajutorul căreia ajunsese să controleze un spațiu atît de mare al pămîntului românesc.

Se ridică și întrebarea care a fost rolul boierimii „liberale“ în revoluția de la 1821, prin ce se explică atitudinea pe care o adoptat-o Tudor față de unii din reprezentanții acesteia ? În „Proclamația lui Tudor Vladimirescu către locuitorii județelor, privind rostul mișcării sale și îndatoririle lor“ dată la 20 martie 1821, Tudor afirmă că a găsit în politia Bucureștilor „mulți patrioți boieri întru asemenea bune cugetări cu ale norodului asemănate...“ [11]. Considerăm că este vorba de o tactică revoluționară, impusă de dublul caracter al revoluției de la 1821 : națională și socială, al cărei ascuțiș era îndreptat, în primul rînd, împotriva dușmanilor externi ai poporului român. De aceea, Tudor și-a propus nu numai neutralizarea, ci chiar atragerea de partea sa a boierilor patrioți care, pe lîngă experiența politică pe care o posedau, dețineau și o mare putere economică, absolut necesară pentru a întreține o armată de proporțiile aceleia a lui Tudor. El a înțeles un adevăr de mare semnificație politică, pe care l-au promovat toți marii bărbați de stat ai neamului românesc : în fața primejdiei străine, trebuie făurită unitatea întregului popor.

De aceea, cele două „Proclamații ale lui Tudor Vladimirescu către locuitorii Bucureștilor“, date la 16 și 20 martie 1821, sînt documente programatice și de un profund partiotism, așa cum l-a înscris în istorie glasul lui Tudor : „Căci oricare va fi la un glas și între unire cu creștinescu norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot“ [12]. În cea de a doua proclamație din 20 martie 1821, Tudor se adresa către „toți locuitorii din orașul Bucureștilor, parte bisericească și mirească, boierească și negustorească, și către tot norodul — cîți n-ați lăsat să se stingă în inimile dv. sfînta dragoste cea către patrie“, amintindu-le că sînt „părți ale unui neam, frați și fii ai unei maici“, [13] chemîndu-i la unitate națională, în interesul ființei neamului românesc.

prof. dr. Oprea PARPALĂ
lector univ. Emilia PARPALĂ

---

[1] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, Ed. politică, București, 1981, p. 9—10.

[2] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, 27 februarie 1974, Ed. politică, București, 1974, p. 9.

[3] **Karl Marx** — Însemnări despre români (manuscrise inedite), Ed. Academiei Republicii Populare România, București 1964, p. 110.

[4] Op. cit. p. 136.

[5] Documente privind istoria României, Răscoala din 1821. Documente interne, vol. I Ed. Republicii Populare România, 1969, p. 129

[6, 7] Idem.

[8] Vezi Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe. Ed. Republicii Socialiste România, București, 1980.

[9] **K. Marx.** Op. cit. p. 110.

[10] **Idem, p. 136**

[11] Op. cit. p. 386.

[12] Op. cit. p. 373.

[13] Op. cit. p. 385.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă actuală (II)

COMPONENTELE unei teorii înrudite, aceea a „capitalismului dependent" – cu circulație în Africa în varianta „capitalismului periferic", reprezintă o sursă la care se apelează, de asemenea, pentru caracterizarea economiei Africii de Sud. Un asemenea demers analitic întreprinde chiar S. Amin, inițiatorul conceptului pe teritoriul Africii. Într-un studiu din 1979, economistul amintit constata că economia Africii de Sud a parcurs deja faza „precapitalistă", caracterizată printr-un tip de diviziune a muncii colonial, faza de integrare în sistemul capitalist mondial, „faza enclavelor capitaliste miniere", care pentru această țară a început prin 1867 (odată cu descoperirea diamantelor de la Kimberley și a aurului de la Witwatersrand) și s-a încheiat odată cu primul război mondial.

O a doua fază de evoluție – deja capitalistă – a economiei, după modelul periferic, ar fi aceea a creării unei industrii de substituire a importului pentru necesitățile de consum a claselor avute locale, burghezia minieră și agrară, fază parcursă de Africa de Sud în perioada interbelică. În prezent, remarcă S. Amin, această țară a intrat într-o a treia fază a diviziunii internaționale a muncii, bazată pe exportul de produse industriale clasice – lăsîndu-se centrului avantajul specializării în ramurile de vîrf – și pe importul crescînd de produse alimentare excedentare (de la centru). De fapt, constată S. Amin, în Africa de Sud „cea de a treia fază a fost larg declanșată după război", „fazele a II-a și a III-a avînd aici tendința de a se confunda" [8]).

Dacă etapele diviziunii muncii parcurse de economia Africii de Sud pot fi, în linii mari, surprinse în considerațiile mai sus citate, caracteristicile actuale ale acestei economii sînt în realitate mai complexe decît această schemă, chiar dacă ne limităm doar la tendințele specializării manifestate în baza tehnico-materială. Trebuie luate, în seamă distorsiunile, disparitățile prezente în gradul de dezvoltare în plan teritorial, în interiorul diverselor sectoare ale economiei, îndeosebi în agricultură și transporturile Africii de Sud. Utilizarea conceptelor bipolare centru-periferic sau a celor specifice teoriei „capitalismului periferic" permit totuși depistarea unora din caracteristicile evoluției diviziunii muncii specifice economiei sud-africane, ca și a unor elemente ale raporturilor cu fosta metropolă britanică și, în general, cu țările imperialiste, raporturi derivate din activitatea monopolurilor internaționale ; dar legătura cu acestea nu apare directă. Din întreagă această perspectivă se conturează existența unui loc deosebit al economiei sud-africane, unele tendințe în relațiile economice cu alte țări în curs de dezvoltare din zona australă, ca și în interiorul țării, în raporturile economice cu bantustanele.

Concluzia necesității utilizării unei metodologii de caracterizare mai amplă a economiei sud-africane s-a impus în rîndul tot mai multor cercetători ai economiei sud-africane, inclusiv în rîndurile acelora tentați de valențele conceptelor bipolare centru-periferic. Într-o proporție mai largă sau mai restrînsă, ei simt nevoia utilizării instrumentarului metodologic marxist, care oferă posibilitatea unei analize complexe, sistemice atît a orînduirii, cît și a economiei statelor din Africa australă, ținînd seama de esența relațiilor de producție, și de particularitățile concret-istorice ale dezvoltării. În acest context sînt tot mai numeroase demersurile teoretice ce țin seama prioritar de această metodologie, care permite surprinderea caracteristicii de bază : „împletirea relațiilor capitaliste cu politica de segregare rasială" în economia sud-africană.

Un asemenea demers întreprinde și activista engleză a Mișcării împotriva apartheidului, Ruth First. Pe baza unor date statistice bogate, a unei analize axate atît asupra dinamicii forțelor de producție, cît și asupra conținutului și calității relațiilor de producție, cercetătoarea deduce că economia sud-africană, după al doilea război mondial „s-a transformat dintr-o economie bazată pe exportul unei singure materii prime – aurul –, într-o economie industrială modernă. Autoarea recunoaște că „industriile miniere și extractive au stat la baza dinamismului economiei Africii de Sud", dar precizează totodată că prima condiție a acestui dinamism a constituit-o „exploatarea rentabilă a resurselor țării" [9]) bazată pe apartheid. „Rasismul, arată autoarea, a fost un factor esențial al rentabilității capitalului" [10]). Oprindu-se asupra implicațiilor politicii apartheidului asupra relațiilor de producție și îndeosebi asupra repartiției produsului în Republica Sud-Africană, R. First relevă că acest sistem a evoluat ca un „model de control al mîinii de lucru instituit în industria minieră și „transferat apoi celorlalte sectoare cu ajutorul unei legislații foarte complexe care împiedică această mînă de lucru de a fi altfel decît ieftină". De fapt, semnificația dată de autoare segregației rasiale depășește sfera producției și repartiției produsului și are permanent în vedere dimensiunile sociale și politice, manifestările acesteia în planul suprastructurii și caracterul ei discriminatoriu, anacronic. Dovada o constituie opoziția sa față de „înțelegerea simplistă a apartheidului" ca „dezvoltare separată a economiei", așa cum este tratat în cercurile neocolonialiste. R. First consideră această politică tocmai ca o pîrghie rasială de dezvoltare a economei albe din Africa de Sud" pe seama „exploatării forței de muncă negre" [11]), și nicidecum de dezvoltare separată. Examinînd, de asemenea, situația raporturilor de clasă, autoarea deduce existența unei du-

FIȘE

BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE ECONOMIE SOCIALISTĂ

EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

CONSTANTIN V. BĂLOIU

● *Creșterea, în proporție geometrică, a populației terestre – fenomen ce se înregistrează cu deosebire în țările în curs de dezvoltare, aspirația unor grupuri tot mai largi de oameni spre îmbunătățirea nivelului lor de viață, pe de o parte, iar pe de altă parte deficitul în creștere de resurse alimentare, efectele perturbatoare ale crizei economice mondiale, iată cîțiva termeni ai relației complexe popu-lație-dezvoltare, domeniu căruia îi este consacrat cel de-al 37-lea volum publicat în seria Bibliotheca Oeconomica a Editurii Academiei. –* EVOLUȚIA DEMOGRAFICĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ. *Autorul* – Constantin Băloiu – *procedează, din primele pagini ale cărții, la o distincție metodologică : tratarea în capitole de sine stătătoare a problemelor teoretice ale creșterii și dezvoltării economice, a variabilelor demografice fundamentale, opțiune a cărei justificare o constituie, după cum se subliniază în carte, maniera, adesea confuză, în care sînt analizate cele două grupuri de factori în literatura de specialitate.*

Clarificarea problemelor teoretice fundamentale oferă temeiul abordării, pe parcursul volumului, a numeroase aspecte de detaliu referitoare la interacțiunea economie-demografie. Sînt, astfel, analizate probleme ale optimului demoeconomic, sînt investigate în profunzime elementele și relațiile structurale ale sistemului demoeconomic, autorul urmărind să desprindă, în capitolul final al lucrării, un posibil scenariu al evoluției economiei mondiale raportată la factorul populație.

Perfecționarea sistemului economic

● *Aplicarea reformei experimentale a sistemului economic chinez – acțiune de interes național ale cărei obiective de bază sînt lărgirea autonomiei întreprinderilor și creșterea participării oamenilor muncii la conducerea activității, asigurarea unor legături flexibile între sistemul de planificare și piață etc. – pune în fața cercetătorilor economiști din această țară sarcini noi. După cum arată Liao Jili în articolul „La réforme du système économique" publicat în numărul din martie a.c. al revistei „La Chine en Construction" se constată apariția, în practică, a unor fenomene care nu au putut fi anticipate în momentul inițierii acțiunii de reorganizare a sistemului economic. Unele dintre acestea sînt de natură strict economică : dificultățile ce apar în desfacerea liberă pe piață a mijloacelor de producție de către unitățile producătoare ; inclinația anumitor întreprinderi de a vinde fără aprobare și la prețuri ridicate bunuri a căror distribuție este planificată prin fondul de stat etc. Alte fenomene, afirmă L.J., sînt de natură psihologică și ele privesc tendințele de respingere a noului la nivelul întreprinderilor ai căror conducători au fost obișnuiți cu vechile metode de conducere, precum și pregătirea profesională a personalului, încă deficitară, în ce privește metodele moderne de conducere științifică a întreprinderii.*

Informatică

● *Continuînd seria investigațiilor întreprinse asupra schimbărilor ce se înregistrează în planul calificării forței de muncă, al conținutului muncii, sub impactul revoluției științifice și tehnice*

ble exploatări – rasiale și de clasă – ce imprimă economiei Africii de Sud un caracter ce relevă amestecul de structuri moderne în baza tehnică a industriei și a agriculturii „albe" cu structuri înapoiate și întinse zone marginale de subdezvoltare în bantustanele agrare ; o suprastructură burgheză monopolist-statală îmbinată intim cu rasismul anacronic completează caracteristicile atribuite de R. First economiei Africii de Sud. Concluzia sa, a existenței unui „capitalism rasial" în Africa de Sud, a cărui „esență o constituie apartheidul" [12]), se înscrie în același consens cu deducțiile altor cercetători africani ca Aquino de Bragança, Maria și Louis de Brito, Kurth și Martha Madorin, Barry Munslow etc. [13]), de la Centrul de Studii africane din Maputo – Mozambic, ca și din alte țări vecine. De altfel, o asemenea caracterizare este și cea mai frecventă în literatura anticolonialistă despre Africa de Sud.

Concluzii similare în Anglia, deduc H. Wolpe sau H. Williams ; ei pornesc de la metodologia cauzalității structurale, bazată pe articularea modului de producție capitalist asupra celui precapitalist, metodă care li se pare potrivită în raport cu modul de pătrundere al capitalismului în această țară. H. Wolpe relevă astfel existența în R.S.A. a unei formațiuni social-economice capitaliste „bazate pe apartheid" și pe „profunde inegalități" interne.

Samir Amin, bazîndu-se pe o metodologie complexă care presupune utilizarea unor criterii marxiste și preluarea unor concepte periferice, realizează o încercare de stadializare a evoluției capitalismului sud-african. Bazîndu-se pe constatarea absenței unor caracteristici esențiale ale „economiei periferice" în această țară, S. Amin conchide că „Africa de sud nu este o formă „inapoiată" a capitalismului, ci dimpotrivă, imaginea hidoasă a ceea ce ar deveni din ce în ce mai mult sistemul mondial (imperialist – n.n.) dacă el ar continua să se dezvolte după logica sa proprie". În opinia sa, deci, Africa de Sud prezintă în mic „imaginea sistemului imperialist mondial". Ținînd seama de gradul relativ ridicat de dezvoltare monopolistă-statală a economiei acestei țări, și în mod deosebit de tendințele sale expansioniste externe pe plan politic și economic, de „colonialismul său intern" – S. Amin consideră Africa de Sud ca „țară subimperialistă" [14]). Prin „subimperalism" – termen introdus de autor prin anul 1973 [15]) – acesta înțelege nivelul atins de unele țări care au păsit pe calea capitalistă de dezvoltare, cînd se manifestă tendința acestora de a ocupa un „loc central, hegemonic și dominant" față de fostele colonii din zona respectivă. În acest fel autorul încearcă să sublinieze poziția intermediară încă a economiei Africii de Sud în raport cu nivelul de dezvoltare economică a fostelor metropole, dar reliefează și prezența trăsăturilor imperialismului și unele trăsături particulare legate de „colonialismul său intern", în pofida amplasării geografice într-un continent subdezvoltat.

După cum se observă, între cercetătorii menționați există numeroase deosebiri în ce privește metodologia utilizată sau referitor la importanța acordată unei caracteristici sau alteia a economiei sud-africane. Oricare ar fi ordinea caracteristicilor atribuite, dintre ele nu lipsesc – adesea în modul cel mai explicit – existența raporturilor de dublă exploatare : rasială și de clasă. Termenii „capitalism" și „apartheid" sînt regăsiți mai frecvent chiar și în studiile consecvente prioritar analizei bazei tehnice a economiei Africii de Sud, impactul raporturilor exprimate prin cele două concepte fiind de fapt prezent în întreaga structură a vieții economice, sociale și politice a acestei țări.

Indiferent însă dacă întîlnim o abordare bipolară centru-periferie, sau o analiză materialist-structuralistă, dacă economia Africii de Sud este caracterizată în final ca fiind „capitalist-rasială" (ca la R. First), or numai rasistă (ca la A. Cournanel), sau fie că se consideră că poartă amprenta „capitalismului și colonialismului intern" (ca la H. Wolpe), or a „subimperialismului" (ca la S. Amin) se observă un consens de opinii privind semnificația trăsăturilor menționate : caracterul anacronic, desuet și retrograd al împletirii acestor fenomene în lumea contemporană în general, în Africa de Sud în special. Mai mult, este combătută încercarea de a goli de conținut semnificația „apartheidului", încercare întîlnită încă în literatura neocolonialistă actuală. În gîndirea progresistă africană, dar și în cea din fostele metropole coloniale se subliniază cu tot mai multă tărie teza că politica reformistă – ca ultimă pîrghie ce se conturează în unele cercuri neocolonialiste sud-africane – este incompatibilă cu lupta de lichidare a apartheidului, ca și teza că tacticile de tergiversare sau represiune nu pot bara victoria finală a luptei pentru libertate a popoarelor africane. Asemenea atitudini curajoase întîlnite tot mai frecvent, chiar și în Africa de Sud, confirmă cu tărie justețea aprecierilor românești cu privire la hotărîrea fermă a popoarelor de a-și asigura dezvoltarea lor independentă și liberă. Așa cum sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „popoarele sînt hotărîte să lichideze definitiv dominația colonială și neocolonială, să-și asigure independența, să-și făurească o viață liberă așa cum doresc" [16]).**

dr. Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

---

[8]) S. Amin, Perspectives de l'Afrique Australe ; în Revue Tiers-Monde nr. 77/1979, p. 10 și 11

[9]) Ruth First, La filiere sud-africaine. Revue Tiers Monde nr. 77/1979, p. 125

[10]) **Op. cit. p. 138**

[11]) Op. cit., p. 137

[12]) Op. cit., p. 138

[13]) v. Zimbabwe, Reflexions sur le probleme rhodesian. Revue Tiers-Monde, nr. 77/1979, pp. 79—118

[14]) S. Amin, Op. cit. p. 25.

[15]) S. Amin, L'Echange inegal et la loi de la valeur. La fin d'un debat. Avec une contribution de Jagdish C. Seigal. Paris. Ed. Anthropos, 1973, p. 12—15.

[16]) **Nicolae Ceaușescu,** Mesajul adresat Adunării Generale a O.N.U. cu prilejul celei de a 20-a aniversări a Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale.

---

contemporane, revista „L'USINE NOUVELLE" *publică în numărul său din 5 ianuarie a.c. sub titlul* „Votre metier et l'informatique" *un grupaj de studii consacrate efectelor pe care le evidențiază utilizarea pe scară largă a mijloacelor informatice în planul structurii profesiunilor. Unul din domeniile supuse analizei îl constituie activitatea de cercetare și proiectare. După cum subliniază* Jaques Antoin *(semnatarul articolului* L'ordinateur remplace les dessinateurs, *cuprins în grupaj) calculatorul se afirmă în tot mai mare măsură drept un instrument indispensabil activității compartimentelor de concepție. Utilizate pe scară largă în industria franceză a automobilelor, aeronautică, în industria electrotehnică și electronică, sistemele de concepție asistate de calculator determină nu numai înlocuirea unui personal, adesea numeros, specializat în activități de copiere și desen tehnic ci și o autentică restructurare a activității din acest domeniu. Căci, afirmă J.A., calculatorul preia și rezolvă într-un mod propriu, mai eficient, multe din activitățile pe care le implică munca de cercetare : selectarea temelor de studiu, arhivistica, documentarea, partea de calcul pe care o necesită o anumită lucrare, precum și desenarea și multiplicarea proiectelor.*

Dezbateri științifice

● *În cursul săptămînii trecute, sub egida* Institutului Central de Cercetări Economice *a avut loc deschiderea Seminarului de modelare economico-matematică, manifestare științifică organizată cu scopul de a lărgi aria de cunoștințe – teoretice și practice – a cercetătorilor economiști în domeniul utilizării metodelor moderne de analiză și calcul economic. Evidențiind că, prin concepție și mod de organizare, Seminarul are un pronunțat caracter de lucru, directorul general al I.C.C.E. a subliniat, în cuvîntul de deschidere, importanța stăpînirii de către cadrele de cercetători a acestor instrumente științifice ca o condiție a elaborării unor cercetări de calitate înaltă. A fost afirmată, totodată, necesitatea difuzării cunoștințelor și experienței dobîndite pînă în prezent în construirea și aplicarea modelelor economico-matematice. Prima expunere prezentată în cadrul seminarului a avut drept temă analiza unor aspecte rezultate din experiența Institutului de planificare și prognoză în modelarea proceselor macroeconomice, urmînd ca în cadrul ședințelor ulterioare ce se vor desfășura de două ori pe lună să fie abordate și alte probleme cum sînt : consumurile cumulate de resurse și eficiența comerțului exterior; programarea dinamică a investițiilor; utilizarea funcțiilor de consum în analiză și prognoză; utilizarea sondajelor statistice în cercetarea economică etc.*

● *Recent, Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri a organizat o dezbatere cu tema :* „Eficiența economică în unitățile

FIȘE

industriale", *manifestare științifică la care au participat cercetători din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice, specialiști din organele centrale de sinteză, economiști din unități industriale. În cadrul dezbaterii au fost prezentate rezultatele investigațiilor efectuate în întreprinderi industriale privind numeroase aspecte legate de determinarea eficienței în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar: valențele, producția netă, căile și formele de prelevare la bugetul statului a venitului net creat în unitățile industriale etc. Participanții au formulat o serie de propuneri în legătură cu utilizarea unor indicatori care să reflecte cît mai veridic atît efortul cît și rezultatele activității productive ce se desfășoară în unitățile economice.*

Un ghid valoros în problemele conducerii întreprinderii

IN COLECȚIA „Conducere-organizare" a Editurii Politice, în care au fost publicate multe dintre cele mai valoroase lucrări consacrate problemelor conducerii unităților economice a apărut, de curînd, o nouă carte : „Conducătorul în procesul conducerii moderne"*). Lucrarea, vădind un pronunțat caracter monografic, abordează global, într-o viziune sistemică, aspectele de bază ale muncii cadrelor de conducere, conturează, atît pe plan teoretic, cît și instrumental, multidimensionalitatea profesiei de conducător, activitate aflată în actuala etapă de dezvoltare a economiei românești în plin proces de maturizare.

Pentru a cunoaște în detaliu aspectele muncii de conducere, profilul conducătorului modern, pentru a testa o serie de ipoteze teoretice și a desprinde tendințele de perspectivă autorii au apelat în lucrare la un registru larg de informații privind munca conducătorilor ținînd seama de condițiile specifice ce există în unitățile economice românești, precum și de experiența acumulată în alte țări în această direcție. Studii asupra organizării și funcționării organelor de conducere colectivă din întreprinderi și centrale, anchete de factură psihologică și sociologică, analize asupra utilizării timpului de lucru al cadrelor de conducere, însăși experiența dobîndită de autori în calitate de consultanți în problemele conducerii au reprezentat valoroase surse informaționale, al căror aport în lucrare este vizibil pe multiple planuri. În prelucrarea și interpretarea informațiilor dobîndite pe cale empirică, în volum s-au utilizat cele mai noi rezultate ale cercetărilor de specialitate din țara noastră ca și din alte țări, fapt care a contribuit, credem, într-o măsură importantă, la asigurarea unui nivel calitativ ridicat al lucrării.

Autorii au abordat problematica conducerii și a conducătorului dintr-o perspectivă dublă : retrospectivă și prospectivă. În acord cu această opțiune metodologică, pe tot parcursul lucrării, dar mai cu seamă în capitolul al treilea, sînt analizate cu rigurozitate multiplele aspecte ale muncii conducătorului, ceea ce a permis desprinderea unor caracteristici de bază privind profilul psihologic, utilizarea eficientă a timpului de lucru, stilul de muncă cu secretariatul etc., precum și relevarea unui ansamblu de elemente de real interes privind profesionalizarea muncii conducătorilor, tendințele ce se manifestă în formarea și perfecționarea acestora etc. Acest ultim grup de probleme își găsește o tratare mai largă în lucrare, căutîndu-se o prefigurare a evoluției principalelor elemente de conținut, a modalităților de realizare a muncii conducătorului avînd în vedere obiectivele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

O altă caracteristică, definitorie, a lucrării o reprezintă abordarea echilibrată a aspectelor conceptual-teoretice și a celor metodologico-aplicative. Accentul care se acordă în lucrare elementelor conceptuale își află expresia în abordarea noțiunilor fundamentale ale domeniului supus investigației : cadru de conducere, tip de conducător, stil de conducere, conducere colectivă, autoconducere și altele precum și în comentarea aspectelor teoretice majore dezbătute actualmente în literatura de specialitate. Cît privește aspectele metodologico-aplicative trebuie remarcat numărul mare de metode și tehnici prezentate, îndeosebi cu caracter decizional, numeroasele seturi de reguli vizînd raționalizarea unor componente de bază ale muncii conducătorilor : ședințele, utilizarea colaboratorilor conducerii, întrebuințarea mijloacelor informaționale moderne în procesul conducerii etc. o parte însemnată a lor fiind testate practic în cursul cercetărilor realizate de autori.

Un spațiu larg este acordat în lucrare analizei problemelor conducerii în condițiile dezvoltării conducerii colective. În fapt, se poate susține cu deplin temei că eforturile de cercetare ale autorilor au fost orientate și filtrate prin prisma autoconducerii colective — realitate specifică dezvoltării economico-sociale din țara noastră, fundamentată pe o gîndire originală, inspirată de clarviziunea secretarului general al partidului ; căci autoconducerea, atît la nivelul principiilor cît și în planurile formelor organizatorice pe care le îmbracă, ale implicațiilor psihosociale, reprezintă un domeniu deschis perfecționării care solicită din partea cercetătorilor din științele sociale soluții practice eficiente, viabile. În acest spirit autorii au urmărit cu prioritate două ipoteze : a) introducerea și dezvoltarea autoconducerii marchează sensibil conținutul și modalitățile de manifestare ale procesului de conducere din unitățile economice, indiferent de nivelul ierarhic în care se încadrează ; b) în condițiile conducerii colective, ale autoconducerii, funcțiile și importanța cadrelor de conducere nu numai că nu scad, dar se amplifică .Considerarea acestor două elemente esențiale ale conducerii, simbioza dintre ele s-a realizat în carte în primul rînd prin definirea și caracterizarea complexă a sistemului autoconducerii, prin reliefarea influențelor puternice, adesea determinante, pe care le are structura conducerii colective asupra profilului, sarcinilor, competențelor, responsabilităților, metodelor și comportamentelor cadrelor de conducere.

Faptul că am accentuat aspectele pozitive ale lucrării, calitățile sale, nu semnifică însă că toate problemele sînt aprofundate îndeajuns, că nu mai apar și unele aspecte, după opinia noastră discutabile sau că o serie de probleme nu și-au aflat o tratare mai puțin corespunzătoare în paginile cărții. Astfel, considerăm că ar fi fost util ca în prezentarea metodelor decizionale să fie incluse și cele oferite de analiza economică privitoare la productivitate, beneficiu, rentabilitate ș.a. De asemenea, în abordarea tipurilor cadrelor de conducere ar fi fost, credem, interesantă o diagnosticare detaliată a caracteristicilor tipologice actuale ale conducătorilor, ceea ce ar fi permis, probabil, sugerarea și a altor modalități de perfecționare a activității lor. Prin conținutul său, lucrarea are o valoare de necontestat din cel puțin două puncte de vedere.

Considerăm că trebuie relevată, în primul rînd, valoarea științifică ridicată a lucrării, determinată de calitatea analizelor efectuate, de rigurozitatea definirii conceptelor implicate și de aportul original al autorilor concretizat, în special, în elaborarea tiopologiei cadrelor de conducere din unitățile economice românești, în ce privește precizarea conținutului și a dezvoltării autoconducerii microeconomice, în ce privește desprinderea tendințelor prospective ale profesionalizării cadrelor de conducere ș.a. Aceste elemente și numeroase altele, sporesc aportul lucrării la conturarea teoriei conducerii întreprinderii moderne românești, necesitate resimțită puternic în condițiile actuale ale trecerii la o calitate superioară în întreaga activitate economico-socială. În același timp, cartea prezintă și o ridicată valoare aplicativă. Instrumentele prezentate — o mențione aparte se cuvine adresată tabelei ce cuprinde principalele 50 de metode utilizabile în procesul decizional de către cadrele de conducere — reprezintă un ghid valoros, cu puternice valențe formative și aplicative în modernizarea muncii conducătorilor. De reținut că, pentru unele metode mai complexe cum ar fi arborele decizional sau tabelul decizional sînt prezentate și exemple concrete de folosire, ceea ce facilitează însușirea și utilizarea lor în condițiile tot mai complexe și dinamice ale întreprinderii contemporane.

În concluzie, considerăm necesar să reliefăm că, prin conținut și mod de realizare, lucrarea este concepută sub imperativul trecerii la o nouă calitate în conducerea microeconomică. Elementele încorporate sînt indispensabile tuturor cadrelor de conducere și specialiștilor, tuturor cursanților înscriși la programele de formare, și de perfecționare cu profil economic și de conducere. Ele constituie un mijloc de sporire a participării, cu eficiență superioară, a oamenilor muncii la implementarea și dezvoltarea noului mecanism economico-financiar în întreprinderi și centrale, în întreaga economie.

Constantin PINTILIE

*) Corneliu Russu, Ovidiu Nicolescu. „Conducătorul în procesul conducerii moderne", Ed. Politică, 1980.

Convorbiri economice cu Frederic ROMIG

Divizia pentru energie a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa.

COLABORAREA INTERNAȚIONALĂ — CONDIȚIE A ECONOMISIRII ENERGIEI

AFLAT în România la invitația organizatorilor Simpozionului internațional asupra conservării energiei (București, 24—26 martie a.c.), Frederic Romig, funcționar international în cadrul Diviziei pentru Energie a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa a raspuns cu amabilitate solicitării „Revistei economice", prezentînd cadrul general al studiului inițiat de CEE/ONU privind perspectiva energetică a Europei pînă în anul 2000.

— Pentru început v-am ruga să prezentați rolul și rezultatele obținute de Grupul de consilieri, superiori în problemele energiei, creat cu cîțiva ani în urmă în cadrul CEE/ONU, precum și contribuția României la activitatea acestui grup.

— Grupul de consilieri superiori în problemele energiei, creat la nivel guvernamental de țările membre ale CEE/ONU și-a ținut prima sesiune în noiembrie 1979, pînă acum avînd în total trei astfel de reuniuni. Principalul rezultat al activității grupului a constat în schimbul de informații și inițierea unui dialog privind cererea și disponibilitățile energetice, politicile energetice din țările Europei, S.U.A. și Canada. Rezultatele muncii lor au fost strînse într-o colecție de date care a constituit baza prognozelor pînă în anul 2000, pentru toate țările. Aceste previziuni indică evoluția viitoare a cererii și ofertei, pe diferite tipuri de combustibil și relativ la diferite sectoare de activitate.

Informațiile au fost culese cu ajutorul Secretariatului, revăzute de experți din diferite țări — și aici trebuie să menționez contribuția României la acest proces de revizuire — și apoi prezentate sub forma unui raport care se referă, în primul rînd, la problema globală a energiei, apoi la aspecte specifice regiunii CEE/ONU și, în sfîrșit, la probleme a căror rezolvare reclamă cooperarea internațională.

Următoarea etapă va consta în reactualizarea datelor raportului în lumina concluziilor celei de a treia reuniuni a grupului de consilieri care a avut loc în luna februarie a acestui an. Apoi urmează să se organizeze o întîlnire de lucru asupra formei revizuite a raportului, întîlnire prevăzută să aibă loc în luna noiembrie sau în martie anul viitor, cu care ocazie se va analiza posibilitatea realizării unei reuniuni la nivel înalt sau la nivel ministerial în problemele energiei, cu participarea tuturor țărilor sau a celor membre ale CEE/ONU.

Propunîndu-ne să analizăm situația energetică a Europei a trebuit să ținem cont de mai multe condiții și particularități. Mai întîi de faptul că avem de-a face cu consumatori de energie — echipamente energetice — care, mai repede sau mai tîrziu, vor fi înlocuiți datorită gradului de uzură tehnică și morală. Apoi analiza efectuată asupra a 17 țări — contînd cu 60% în producție și două treimi în consumul mondial de energie — a demonstrat însemnate diferențieri în nivelul lor tehnologic.

Studiul pleacă, de asemenea, de la considerentul că previziunile în materie de energie se bazează nemijlocit pe previziunea economică : altfel, spus, previziunile economice sînt de importanță crucială dacă ele constituie coloana vertebrală a prognozelor energetice și deci a politicilor în domeniul energiei. Previziunile economice naționale sînt pertinente cînd vizează fenomene posibile să apară în cadrul național respectiv ; problema se schimbă însă la nivel internațional, în condițiile în care toate țările devin din ce în ce mai interdependente prin intermediul relațiilor lor economice externe — astfel că o țară nu mai poate face singură aprecieri într-un domeniu în care sînt implicați și partenerii ei. Dar și aici abordările posibile diferă : studii recente sugerează că necesitățile energetice ale unei țări se pot diminua dacă modificările structurale duc la creșterea ponderii unor servicii ca engineering, sistem bancar, pe seama unor sectoare ale industriei grele, ca de exemplu oțelul. Este însă evident că nu toate țările își pot permite asemenea orientări, cineva trebuind să producă și oțel chiar dacă acesta necesită multă energie. Iată, așadar, o complexitate de probleme cu care au fost confruntați realizatorii acestui studiu.

Ca metodă de analiză, studiul se referă la cererea de energie pe diferite sectoare de activitate și eficiența utilizării energiei. Activitatea de producere a oțelului, de exemplu este comensurată prin consumul de energie necesar pentru obținerea unei tone de oțel. Pe această bază, prognozele indică măsura în care siderurgia se va putea dezvolta în viitor. Ele mai arată cum poate crește eficiența utilizării energiei în condițiile menținerii sau perfecționării nivelului echipamentelor și al tehnologiilor.

Practic, studiul acesta nu poate face prognoze. În schimb, el încearcă să aprecieze condițiile viitorului (în raport de creșterea populației, evoluția structurilor economice, creșterea economică previzibilă) pentru a face mai bine înțelese consecințele viitoare ale politicilor actuale în domeniul conservării energiei atunci cînd aceasta există sau, în caz contrar, în ce măsură ar trebui insistat pe îmbunătățirea tehnologiilor de conservare.

Cred că sînt multe lucruri de cîștigat de către toate țările din acest model, din rezultatele lui — rezultate care urmează încă a fi determinate de grupul de consilieri. Practic, este vorba de a determina problemele — la nivel global sau regional — și de a găsi soluții pentru rezolvarea lor.

— Se pune în prezent cu tot mai multă insistență problema utilizării surselor alternative de energie, care se pare că vor avea un viitor strălucit în ciuda ponderii lor actuale reduse în balanța energetică. În ce constă contribuția grupului consultativ, a CEE/ONU în ansamblul ei, în pregătirea viitoarei Conferințe a Națiunilor Unite de la Nairobi asupra surselor noi și reînnoibile de energie ?

— Un alt grup consultativ al CEE/ONU, specializat pe probleme de știință și tehnologie a avut deja o reuniune pregătitoare — în R.F. Germania — efectuîndu-se o trecere în revistă a tehnologiilor legate de sursele alternative de energie. Datele rezultate în urma acestei reuniuni — la care și-au adus contribuția mulți oameni de știință și la care au fost reprezentate multe din statele membre — vor constitui materialul pe baza căruia Comisia va participa la pregătirea Conferintei de la Nairobi.

— Referitor la unele surse alternative de energie — șisturi bituminoase, cărbune lichefiat — există multe aprecieri în sensul că ele vor deveni competitive în anii '80...

— Studiul nostru răspunde indirect la această problemă. Pînă acum am realizat două modele de previziuni din cele trei pe care ni le-am propus. În primul model conservarea energiei nu este luată în calcul ; cel de-al doilea consideră doar sursele energetice cunoscute azi și care la ora actuală constituie obiectul tranzacțiilor comerciale ; un al treilea model analizează probleme care sînt pe cale de a fi rezolvate în prezent, privind surse de genul celor pe care le-ați menționat, încercîndu-se să se determine impactul lor către sfîrșitul deceniului actual sau începutul celui următor. Aceasta — pentru că va mai exista un anumit interval de timp — chiar după ce noile surse vor deveni competitive — pînă la utilizarea lor pe scară largă în industrie. Cu alte cuvinte, faptul că studiul nostru ia în calcul aceste resurse demonstrează încrederea pe care o avem în posibilitatea utilizării lor cît mai rapide și mai eficiente.

— Ce ne puteți spune despre utilizarea biomasei în contextul actualelor păreri controversate în legătură cu ponderea pe care ar trebui să o aibă agricultura în furnizarea de materie primă pentru producerea de carburant ?

— Cred că aceasta va depinde de necesitățile fiecărei țări. Pentru țările deficitare în resurse agricole și cu balanțe de plăți deficitare se impun ca priorități dezvoltarea agriculturii și conservarea resurselor energetice. Cred că există în prezent pericolul de a nu se ține seama de aceste priorități.

— În final am dori să cunoaștem impresiile dumneavoastră în legătură cu acest simpozion la care participați.

— Simpozionul răspunde unuia din deziderateele cele mai actuale ale omenirii ; el a evidențiat faptul că o mare parte din tehnologiile disponibile azi pot contribui considerabil la conservarea energiei. Dar tehnologiile, cunoștințele și practica în materie de economisire diferă enorm de la o țară la alta, deci fiecare țară își poate aduce o contribuție la aceste eforturi. Contribuția fiecărei țări la îmbunătățirea perspectivei energetice poate deveni efectivă pe calea comerțului, a transferului de cunoștințe tehnice.

O altă etapă ar include posibilitatea de a compara, analiza și discuta rezultatele obținute de fiecare țară. Practic, este vorba de a se realiza o cît mai mare înțelegere și un schimb de păreri cît mai eficient, ceea ce s-a înfăptuit cu succes la acest simpozion.

D. S.

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Noi dimensiuni ale conceptului de ajutor pentru dezvoltare

ERADICAREA subdezvoltării, asigurarea progresului economico-social al țărilor în curs de dezvoltare necesită îmbinarea armonioasă a eforturilor proprii ale popoarelor din aceste țări — ca factor determinant — cu colaborarea internațională, inclusiv ajutorul necondiționat din partea altor state. După cum se subliniază în Programul partidului nostru „colaborarea internațională, ajutorul fără condiții constituie un factor important pentru progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare" [1]).

Două categorii distincte de măsuri

COLABORAREA internațională, ajutorul pentru dezvoltare, ar putea să aducă o contribuție substanțială la eliminarea decalajelor economice dintre state numai în condițiile realizării unei noi ordini economice internaționale. Instituirea acesteia comportă două categorii distincte de măsuri. O primă categorie vizează crearea unui mediu internațional propice pentru eradicarea subdezvoltării, eliminarea tuturor formelor de exploatare internațională (asigurarea unor raporturi echitabile ale prețurilor în comerțul internațional, stabilizarea prețurilor internaționale la produsele de bază, eliminarea protecționismului țărilor dezvoltate, suprimarea practicilor comerciale restrictive ale întreprinderilor, controlul activității societăților transnaționale, instituirea unui sistem monetar internațional stabil și echitabil, sporirea și ameliorarea transferului de resurse financiare în condiții comerciale în țările în curs de dezvoltare, înlăturarea restricțiilor și discriminărilor în domeniul transferului de tehnologie etc.). Măsurile de acest tip sînt desemnate uneori cu termenul de ajutor neconcesional pentru țările în curs de dezvoltare, întrucît ele nu comportă un tratament de favoare, preferențial, față de aceste țări.

A doua categorie de măsuri are drept scop asigurarea unui tratament privilegiat pentru țările în curs de dezvoltare în toate domeniile relațiilor economice internaționale în vederea accelerării eliminării decalajului care le desparte de țările dezvoltate. Forma clasică tradițională a acestui tratament o constituie sprijinul direct acordat țărilor în curs de dezvoltare prin transferul de resurse, în condiții de favoare, din țările dezvoltate (ajutor financiar, tehnic, alimentar etc.). Cea mai mare parte a transferului de acest tip se materializează în așa-numitul ajutor public (guvernamental) pentru dezvoltare (A.P.D.) care, potrivit definiției O.C.D.E. reprezintă ansamblul aporturilor de resurse care sînt furnizate țărilor mai puțin dezvoltate și instituțiilor multilaterale de către organisme oficiale și care, considerate separat, la nivelul fiecărei operațiuni, răspund la criteriile următoare : a) se acordă în scopul esențial de a favoriza dezvoltarea economică și ameliorarea nivelului de viață în țările mai puțin dezvoltate ; b) îmbracă un caracter de favoare și comportă un element de subvenție (element de donație sau liberalitate) cel puțin egal cu 25%. Elementul de subvenție rezultă din diferența între valoarea dobînzii normale de piață (considerată în mod convențional egală cu 10%) și valoarea dobînzii pentru aporturile în condiții de favoare pe durata împrumutului. Astfel, elementul de subvenție este egal cu zero în cazul împrumuturilor cu o dobîndă de 10%, iar acest element ajunge la 100% pntru donații sau subscripții fără dobîndă pentru instituțiile multilaterale. Un împrumut cu o dobîndă de 5%, fără o perioadă de grație, acordat pe un termen de 15 ani corespunde elementului minim de donație de 25% pentru A.P.D.

Paralel cu formele tradiționale de ajutor prin transferul de resurse în condiții de favoare în ultimul deceniu au apărut noi forme, indirecte de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare în domeniul comerțului și serviciilor. Printre aceste forme se numără : sistemul generalizat de preferințe (S.G.P.) ; aplicarea unui tratament special, mai favorabil țărilor în curs de dezvoltare în domeniul măsurilor netarifare și altor măsuri de politică comercială, tratament prevăzut în cadrul codurilor de conduită negociate la ultimele negocieri multilaterale, de sub egida G.A.T.T. ; acordarea unui tratament preferențial întreprinderilor țărilor în curs de dezvoltare în materie de practici comerciale restrictive ale întreprinderilor ; măsuri speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul transporturilor maritime, turismului etc. Spre deosebire de transferul de resurse în condiții de favoare, formele indirecte de ajutor în domeniul comerțului și serviciilor sînt, de regulă, mai greu de cuantificat.

În același timp, alături de ajutorul țărilor dezvoltate, s-a afirmat ajutorul între țările în curs de dezvoltare, concretizat prin eforturile acestor țări vizînd crearea unui sistem preferențial de relații comerciale, economice și financiare între ele.

Ansamblul măsurilor sus menționate, care urmăresc asigurarea unui acces privilegiat la resursele și debușeele externe pentru țările în curs de dezvoltare, reprezintă ajutorul sau asistența pentru dezvoltare în sensul cel mai deplin al termenului (ajutor în condiții de favoare sau ajutor concesional)[2]).

Ajutorul pentru dezvoltare, în sensul strict al cuvîntului, de ajutor concesional sau ajutor în condiții de favoare ar putea fi, deci, definit ca reprezentînd acordarea unui tratament special țărilor în curs de dezvoltare, mai favorabil decît cel aplicat în mod obișnuit altor țări în domeniul relațiilor economice internaționale, în scopul sprijinirii eforturilor vizînd asigurarea dezvoltării economico-sociale independente, eliminarea decalajelor care le despart de țările dezvoltate. Acest ajutor, care constă dintr-un ansamblu de măsuri speciale, preferențiale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, are drept scop procurarea de avantaje economice suplimentare pentru aceste țări față de țările dezvoltate, avantaje care îmbracă forma așa numitului element de donație sau subvenție în cazul transferului de resurse în condiții de favoare sau a concesiilor tarifare și netarifare preferențiale sau unilaterale în domeniul relațiilor comerciale.

În literatura și practica economică se utilizează în mod curent și o definiție mai restrînsă a noțiunii de ajutor pentru dezvoltare, potrivit căreia această noțiune este limitată la transferul de resurse în condiții de favoare în țările în curs de dezvoltare. Evident, această definiție apare însă ca incompletă, avînd în vedere formele noi de ajutor care au apărut în ultimul timp în domeniul comerțului și serviciilor.

Ajutorul internațional pentru dezvoltare este definit uneori ca reprezentînd totalitatea transferurilor de resurse în țările în curs de dezvoltare, atît în condiții de favoare, cît și în condiții normale, comerciale. Desigur, această definiție privează conceptul de ajutor de specificitatea pe care i-o conferă faptul că ajutorul implică un tratament de favoare. În același timp, ea limitează sfera ajutorului numai la transferul de resurse.

Asistența externă nu se substituie efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare, avînd numai un rol complementar în raport cu aceste eforturi. De altfel, termenul de ajutor, în sensul etimologic al cuvîntului, presupune sprijinirea eforturilor celui ajutat. Obiectivul final al ajutorului trebuie să-l constituie facilitarea eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare vizînd creșterea capacității de autosatisfacere a nevoilor lor și, implicit, reducerea dependenței economice față de străinătate și crearea premiselor necesare care să permită renunțarea, în

[1]) Programul Partidului Comunist de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică, București, 1975, p. 181

[2]) În sensul cel mai larg, termenul de ajutor pentru țările în curs de dezvoltare se folosește și pentru a desemna ansamblul măsurilor de cooperare economică internațională în folosul acestor țări, indiferent de faptul dacă aceste măsuri au caracterul unui tratament de favoare sau nu ; în acest caz, termenul de ajutor este sinonim cu noțiunea de cooperare economică internațională pentru dezvoltare

perspectivă, la ajutor. De aceea, ajutorul în domeniul transferului de resurse trebuie să reprezinte un ajutor pentru producție și nu pentru consum. Ajutorul pentru consum, de exemplu, sub forma asistenței alimentare, nu poate fi considerat decît o măsură tranzitorie, atît timp cît măsurile de sprijinire a creșterii producției alimentare în țările beneficiare nu au permis încă renunțarea la această formă de ajutor.

În ce privește acordarea unui acces privilegiat pe piețele externe pentru produsele și serviciile furnizate de țările în curs de dezvoltare, această formă superioară de ajutor contribuie, prin însăși natura sa, la creșterea gradului de autosatisfacere a nevoilor de devize ale țărilor beneficiare.

Ajutorul concesional implică existența donatorilor și beneficiarilor. Este de remarcat că, în cazul ajutorului dintre țările în curs de dezvoltare, distincția tradițională dintre donatori și beneficiari se șterge adeseori, întrucît aceste țări îndeplinesc frecvent ambele roluri în același timp.

Carențele structurale ale ajutorului

AJUTORUL pentru dezvoltare, care a apărut încă din anii imediat următori celui de-al doilea război mondial nu a dat rezultatele scontate, în condițiile actualei ordini economice internaționale. Decalajele economice dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate s-au menținut sau chiar s-au adîncit. Acest lucru se explică, pe de o parte, prin proporțiile reduse și condițiile inadecvate ale acordării ajutorului țărilor occidentale, iar, pe de altă parte, prin atenuarea sau chiar anularea efectelor modeste ale ajutorului ca urmare a condițiilor economice defavorabile create pentru dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare de actuala ordine economică mondială.

Ajutorul țărilor occidentale pentru țările în curs de dezvoltare apare cu totul insuficient în raport cu uriașele necesități ale acestor din urmă țări. Semnificativ în această privință este faptul că obiectivul privind ajutorul public pentru dezvoltare (A.P.D.) de 0,7% din produsul național brut (P.N.B.) al țărilor dezvoltate, proclamat de O.N.U. pentru al doilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, este departe de a fi atins. În 1979, ajutorul public pentru dezvoltare al țărilor dezvoltate membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare (C.A.D.)[3]) din cadrul OCDE, în sumă de 22,3 miliarde dolari, a reprezentat numai 0,34% din P.N.B. al acestor țări (față de 4,6 miliarde dolari și respectiv 0,52% în 1960).

În timp ce nevoile în ce privește transferul de resurse în condiții de favoare au crescut considerabil, datorită dificultăților economice sporite ale țărilor în curs de dezvoltare, generate, în special, de recesiunea economică din Occident și criza energetică, valoarea reală a ajutorului public pentru dezvoltare în mod practic a stagnat. Astfel, în perioada 1970—1977, acest ajutor furnizat de țările membre ale C.A.D., exprimat în termeni reali (valoarea nominală corectată de influența inflației) a crescut doar într-o măsură neglijabilă (1,1% în medie pe an). Această situație a afectat, în special, țările în curs de dezvoltare cele mai sărace, care depind într-o largă măsură de ajutorul public pentru dezvoltare, neputînd apela decît în mică măsură la sursele comerciale de finanțare.

În absența unui ajutor public suficient pentru dezvoltare, s-a înregistrat o creștere rapidă a curentului de resurse financiare private spre țările în curs de dezvoltare (investiții directe, împrumuturi bancare private, credite de export etc.), curent a cărui pondere în ansamblul fluxului de resurse financiare spre aceste țări a sporit de la 44,4% în 1970 la 60,7% în 1977. Aceasta a determinat creșterea curentelor financiare inverse, în special sub forma plății amortizărilor și dobînzilor pentru împrumuturile contractate și a transferului beneficiilor obținute din investițiile private în aceste țări. Drept rezultat, s-a agravat problema datoriei externe și a deficitului balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare.

Performanțe nesatisfăcătoare au fost obținute și în ce privește proporțiile ajutorului comercial acordat, în special, sub forma Sistemului generalizat de preferințe vamale. Exporturile țărilor în curs de dezvoltare în regimul preferințelor vamale generalizate reprezintă încă o pondere relativ redusă din exporturile lor pasibile de taxe vamale (în 1976, numai circa 15% din importurile pasibile de taxe vamale ale țărilor membre ale O.C.D.E. din țările în curs de dezvoltare s-au efectuat în cadrul S.G.P.).

În condițiile actualei ordini internaționale, ajutorul a fost conceput pentru a răspunde mai curînd intereselor țărilor donatoare decît celor ale țărilor beneficiare. El este adeseori acordat țărilor beneficiare nu în raport cu nevoile lor, ci în funcție de criterii politice fiind utilizat ca instrument în lupta pentru consolidarea sau reîmpărțirea sferelor de influență.

În nu puține cazuri, ajutorul a servit mai degrabă pentru dezvoltarea țărilor bogate decît a celor sărace. O expresie a acestei realități o constituie și practica țărilor donatoare privind așa-numitul „ajutor legat", care implică obligația țărilor beneficiare de a utiliza sumele primite sub formă de ajutor pentru a cumpăra mărfuri în țara donatoare la prețuri, deseori, superioare cu 50% celor de pe piața mondială. „Ajutorul legat", care în 1978 a reprezentat 48% din ajutorul public pentru dezvoltare al țărilor membre ale C.A.D., este, în fapt, o subvenție camuflată pentru economia țărilor donatoare, conducînd, în același timp, la o supraevaluare a ajutorului acordat în mod real.

Pe de altă parte, ajutorul occidental nu a ținut seama suficient de prioritățile și planurile de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare, fiind structurat îndeosebi în funcție de concepțiile și interesele țărilor donatoare. Asistența țărilor occidentale s-a concentrat, în special, în domeniul agriculturii și infrastructurii, neglijînd industria, a cărei dezvoltare constituie un obiectiv fundamental al țărilor în curs de dezvoltare.

Neajunsurile ajutorului occidental decurg în bună măsură din faptul că țările în curs de dezvoltare exercită o influență limitată asupra elaborării și aplicării politicilor de ajutor. Grosul transferului de resurse în condiții de favoare se realizează pe calea bilaterală, care asigură controlul deplin al țărilor donatoare asupra utilizării ajutorului. Chiar și în cazul în care ajutorul se acordă prin instituții multilaterale, țările donatoare dezvoltate își mențin controlul asupra distribuției acestuia, dacă nu este asigurată participarea echitabilă a țărilor în curs de dezvoltare la procesul de luare a deciziilor în instituțiile respective.

Ajutorul pentru dezvoltare are un caracter benevol. Transferul de resurse în condiții de favoare în țările în curs de dezvoltare se face pe bază de contribuții voluntare, iar Sistemul generalizat de preferințe vamale are un caracter autonom, modificarea sau anularea preferințelor vamale fiind la discreția țărilor donatoare. În aceste condiții, ajutorul este lipsit de o bază stabilă, certă, previzibilă, ceea ce se repercutează negativ asupra țărilor donatoare.

Pe de altă parte efectele limitate ale ajutorului pentru dezvoltare au fost anihilate de mediul economic internațional, nefavorabil pentru eforturile de dezvoltare ale acestor țări. Țările în curs de dezvoltare au suferit o pierdere importantă de substanță din avuția lor națională, datorită unui transfer invers de resurse din aceste țări, fără nici o contrapartidă, transfer care a atins proporții superioare ajutorului public pentru dezvoltare. Potrivit datelor Secretariatului U.N.C.T.A.D., în 1978 țările în curs de dezvoltare au înregistrat o pierdere în devize de peste 30 miliarde dolari, ca urmare a deteriorării raportului lor de schimb, în timp ce ajutorul pentru dezvoltare furnizat de țările donatoare, membre ale C.A.D. a reprezentat în același an 20 miliarde dolari. Conform raportului analitic al secretarului general al O.N.U., prezentat sesiunii a XI-a speciale a Adunării generale a O.N.U. din august—septembrie 1980, dacă raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare ar fi fost în 1979 același ca și în 1970, puterea lor de cumpărare externă ar fi fost cu 36 miliarde dolari mai mare decît a fost în realitate. Deci aceste țări au înregistrat, datorită înrăutățirii raportului lor de schimb, o pierdere de cîștig din comerțul internațional cu mult superioară ajutorului public pentru dezvoltare din 1979, care a fost de 22,3 miliarde dolari.

În afară de aceasta, țările în curs de dezvoltare înregistrează un transfer invers de tehnologie, ca urmare a „exodului de competențe" în țările dezvoltate, transfer fără contrapartidă, care constituie de fapt o formă inversă de ajutor extern. Conform estimațiilor preliminare ale Secretariatului U.N.C.T.A.D.[4]), valoarea corespunzînd exodului de personal calificat din ansamblul țărilor în curs de dezvoltare spre trei țări occidentale (S.U.A., Canada, și Anglia) a reprezentat nu mai puțin de 46 miliarde dolari între 1961 și 1972, adică circa 3,8 miliarde dolari anual. Această sumă este aproape egală cu cea a ajutorului public pentru dezvoltare din aceeași perioadă al celor trei țări occidentale sus menționate.

În aceste condiții, se pune întrebarea legitimă : cine pe cine ajută ? Datele sus indicate atestă că mai degrabă țările dezvoltate au profitat sub raportul transferului de resurse decît invers.

De asemenea, ajutorul comercial acordat țărilor în curs de dezvoltare sub forma Sistemului generalizat de preferințe vamale și altor avantaje comerciale speciale este contracarat de efectele măsurilor protecționiste adoptate de țările dezvoltate în ultimii ani, măsuri orientate cu precădere contra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

[3]) Participanții la acest Comitet, care se ocupă de coordonarea ajutorului occidental pentru dezvoltare, sînt : Australia, Austria, Belgia, Canada, Danemarca, Finlanda, Franța, Republica Federală Germania, Italia, Japonia, Olanda, Noua Zeelandă, Norvegia, Suedia, Elveția, Marea Britanie, S.U.A. și Comisia Comunităților Europene.

[4]) Document TD/B/239 din 23 ianuarie 1979, versiunea franceză, p. 15

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Siropul de porumb — un înlocuitor avantajos al zahărului?

ÎN CONDIȚIILE creșterii prețurilor zahărului pe piața internațională se acordă o atenție sporită posibilităților de utilizare a unor înlocuitori ai acestui produs, în special în țările importatoare de zahăr.

Din întreaga cantitate de zahăr consumată pe plan mondial, numai 25% se folosește ca atare, în stare cristalină; restul de 75%: folosit în stare lichidă poate fi substituit cu îndulcitori din porumb. Siropul de porumb cu conținut ridicat de fructoză *este cel mai important substituent caloric al zahărului.*

Prețurile ridicate ale zahărului pe piața internațională în sezonul 1974/75 au stimulat extinderea fabricilor producătoare de sirop de porumb. În anul 1979 capacitatea de producție a S.U.A. s-a situat la nivelul de 2,3 milioane tone, din care numai 75% a fost utilizată, consumul american de sirop de porumb marcînd creșteri sensibile în anul 1980 (odată cu noile majorări ale prețurilor zahărului), diferențiate în funcție de utilizările finale. Astfel, cererea de sirop pentru băuturi răcoritoare (40% din consumul total) a sporit în prima jumătate a anului 1980 cu 30% comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 1979; folosirea siropului de porumb pentru produse de patiserie (20% din total) s-a majorat cu 10%, pentru alimente conservate (compoturi, gemuri, jeleuri) cu 20%, iar pentru unele produse lactate cu 5%.

Piața comună *și-a sporit capacitatea de producție a siropului de porumb de peste 5 ori în intervalul 1976—1979, atingînd nivelul de 500 mii tone. În anul 1980 atît producția, cît și consumul de sirop de porumb s-au majorat, ceea ce a determinat o scădere a consumului comunitar de zahăr, în special în Olanda, Anglia, R.F. Germania.*

Japonia *este de asemenea unul din principalii producători de sirop de porumb, capacitatea de producție fiind estimată la peste 200 mii tone.*

În perspectiva anului 1985 *experții Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.) prognozează o creștere a consumului mondial de sirop de porumb cu circa 1 milion tone (bază uscată la 3,365 mil t. față de 1980.*

Producția și consumul american de sirop de porumb vor înregistra creșteri sensibile, ceea ce va determina în anul 1985 o diminuare a importului de zahăr al S.U.A. cu 2 milioane tone față de nivelul actual (totalizînd 3 milioane tone). Aceleași tendințe de folosire pe scară mai largă a substituienților din porumb ai zahărului se vor înregistra în Japonia și Canada. Ca urmare, în anul 1985 importul de zahăr al Canadei se va reduce cu 300 mii tone (la nivelul de 400 mii tone), iar Japonia va importa cu circa 500 mii tone zahăr mai puțin decît în anul 1980.

Pe de altă parte, surse de specialitate din S.U.A. au arătat că, avantajul economic al siropului de porumb față de zahăr se va diminua odată cu creșterea costului combustibilului, care reprezintă circa 45% din costul de producție al acestui substituent al zahărului. Creșterea în continuare a costurilor energetice ar putea chiar anula beneficiile realizate prin obținerea subproduselor, fapt pentru care preocupările se îndreaptă în prezent către identificarea de noi procedee tehnologice în măsură să protejeze competitivitatea siropului de porumb.

Virginia CÎMPEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Benin: opțiuni ale primului plan trienal

ÎN AUGUST 1977, Consiliul național revoluționar din Benin a lansat primul plan de stat de dezvoltare economică și socială pe perioada 1977—1981, urmărind, în principal, dezvoltarea în continuare a sectorului agricol, ca bază a dezvoltării industriale, creșterea capacității de absorbție a pieței interne și asigurarea creșterii economice pe baza acumulărilor interne de capital.

Dezvoltarea industrială (care beneficiază de aproape 70% din totalul investițiilor) în perioada de plan este estimată să ducă la creșterea ponderii acestui sector în produsul intern brut de la 11% în 1977, la 17% la sfîrșitul perioadei, în timp ce sectorul primar își păstrează preponderența cu 37%.

Axată în principal pe prelucrarea produselor agricole locale, tînăra industrie beneficiază în prezent un important sector textil: acoperind întregul ciclu de producție — de la filatură pînă la imprimare — acest sector a realizat în ultimul timp beneficii anuale de peste 4 miliarde franci C.F.A.

În domeniul energetic, principalele centrale electrice, construite în localitățile Cotonou, Porto-Novo, Parakou și Bohikon-Abomey, au realizat o producție totală de peste 70 mil. kWh în 1978, față de 50 mil. kWh în 1973.

Proiecte recente vizează exploatarea zăcămintelor de țiței offshore (cu rezerve estimate la 22 mil. barili), pentru început prevăzîndu-se un ritm al extracției de 15 mii barili/zi.

În ce privește valorificarea resurselor naturale, în perioada planului trienal au fost descoperite — urmînd a fi date în exploatare — zăcăminte de fier (în regiunea de nord a țării, cu rezerve de 250 mil. t minereu cu conținut de 50% metal), fosfați (rezerve în curs de inventariere, estimate preliminar la 3—5 mil. t) și calcar (140 mil. t), acestea din urmă făcînd obiectul activității unei viitoare fabrici de ciment, cu o capacitate de 500 mii t pe an și care va fi construită în localitatea Onigbolo-Pobé.

Realizarea obiectivelor de plan va permite o îmbunătățire a situației economico-sociale a țării. Se așteaptă ca ritmul anual de creștere economică de 3% din perioada 1972—1974 și circa 7% în prezent să se accelereze pînă la sfîrșitul perioadei de plan, contribuind la creșterea venitului național pe locuitor.

Relațiile economice bune dintre R. S. România și R. P. Benin, statornicite pe baza acordurilor comerciale și de cooperare economică și tehnică, vin în sprijinul realizării obiectivelor benineze în domeniul agricol, petrolier și al cercetărilor geologice.

Liliana RĂDULESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 30.III—3.IV.1981 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Factorul determinant l-a constituit mișcarea dobînzilor la dolar. Astfel, manifestarea, la începutul perioadei analizate a unei tendințe de scădere a dobînzilor la depozitele în dolari, atît **la intern,** unde dobînda preferențială „prime rate" s-a aliniat, în jos, de la 17,5 la 17% p.a. la toate băncile americane, cît și pe piața **eurodolarilor,** unde scăderea a fost la depozitele pe 6 luni, la un moment dat de peste 1%, față de încheierea din 27.III.1981, a determinat scăderea cursului dolarului față de restul valutelor occidentale, în prima parte a intervalului. Redresarea ulterioară a nivelului dobînzilor la depozitele în dolari, a contribuit la recuperarea de către dolar din pozițiile pierdute, cursul situîndu-se la încheierea din 3.IV.1981 la nivele superioare încheierii săptămînii precedente în relația cu yenul japonez și lira sterlină și în ușoară depreciere față de celelalte valute occidentale.

Lira sterlină a înregistrat deprecierea cea mai accentuată față de dolar, la încheierea din 3.IV., cotînd cu 1% sub nivelul din 27.III. (2,2150 dolari/1 liră, față de 2,2375 dolari/1 liră), ca urmare atît a situației economice nefavorabile, cît și a perspectivelor reizbucnirii cu o mai mare amplitudine a conflictelor sociale din Anglia. **Yenul japonez** continuă să suporte consecințele situației nefavorabile a balanței comerciale și de plăți a Japoniei, astfel că la sfîrșitul săptămînii prezentate cursul său de 213,75 yeni/1 dolar era cu 0,4% sub cel din 27.III., de 212 yeni/1 dolari. În cadrul sistemului valutar vest-european s-au manifestat din nou tensiuni puternice, moneda supusă presiunilor fiind **francul belgian,** în apărarea căruia Banca centrală a Belgiei a intervenit atît prin majorarea cu 3% a taxei oficiale a scontului (de la 15 la 18%) și a taxei de lombard (de la 17 la 20%) cît și prin intervenții directe pe piață, prin adoptarea de către majoritatea țărilor membre C.E.E. a unei politici concertate de intervenție în vederea sprijinirii monedei belgiene. La închiderea din 3.IV, francul belgian era tranzacționat la 34,85 franci/1 dolar, cu 0,4% peste închiderea din 27.III de 35 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** a continuat să se mențină pe primul loc în cadrul sistemului, înregistrînd în acest interval recordul de întărire față de francul francez (de 236,05 franci/100 mărci) de la începutul funcționării acestuia; în relația cu dolarul, marca se situa la sfîrșitul perioadei la 2,1275 mărci/1 dolar, cu peste 0,3% în repreciere față de încheierea de referință de 2,1350 mărci/1 dolar. Procente apropiate de repreciere față de dolar au înregistrat și **francul francez** (5,0250 franci/1 dolar pe 3.IV., față de 5,0375 franci/1 dolar pe 27.III.) și **lira italiană** (1 060 lire/1 dolar, față de 1 062 lire/1 dolar respectiv), ca de altfel și **francul elvețian** (1,9375 franci/1 dolar, în comparație cu 1,9425 franci/1 dolar), al cărui curs în relația cu marca vest-germană a fost menținut prin intervențiile directe ale autorităților monetare centrale în limite destul de strînse de fluctuare.

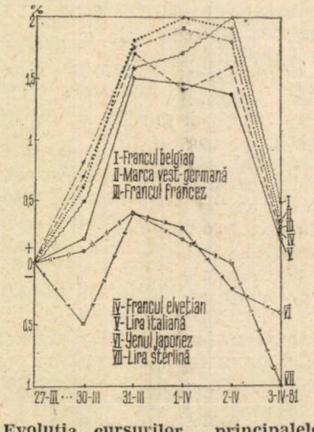

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 30.III—3.IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 27.III a.c.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-au situat la închiderea săptămînii la 14,875% la eurodolari (15,625% pe 27.III.), 8% la eurofrancii elvețieni (8,25% nivelul de referință), 12,375% la eurolire sterline (12,625% respectiv) și 12,625% la euromărcile vest-germane (12,5% pe 27.III.1981).

Pe un trend descendent, prețul **aurului** la Londra era fixat la al doilea fixing din ziua de 3.IV la 523 dolari/uncia, cu 15.75 dolari/uncia sub cel corespunzător din 27.III.81.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.D. GERMANĂ

Orientări şi exigenţe ale dezvoltării în anii '80

ÎNCEPUTUL deceniului 9 a coincis şi în R.D. Germană cu debutul unui nou cincinal, etapă de dezvoltare care stă sub semnul unor condiţii sensibil schimbate ale reproducţiei, dacă avem în vedere „drasticele creşteri de preţuri", care începînd cu 1973 au atras după sine spectaculoase deplasări în cadrul relaţiilor de preţuri pe piaţa mondială. Astfel R.D.G. — care îşi asigură din import 60% din necesarul de materii prime şi combustibili — s-a văzut obligată la un efort suplimentar considerabil : bunăoară pentru aceeaşi cantitate de ţiţei, de exemplu, achitarea notei de plată presupunea în 1979 un export de maşini de peste trei ori mai mare decît la începutul anilor '70, iar aceasta în condiţiile în care volumul petrolului importat se dublase faţă de 1970.

Procedînd la analiza implicaţiilor asupra economiei ţării a spiralei preţurilor la materii prime şi, mai ales, la ţiţei — care se profilează şi la orizontul anilor '80 — C.C. al P.S.U.G. a apreciat la a 11-a sesiune a sa (decembrie 1979) că în prezent R.D.G. este confruntată cu o situaţie nouă : posibilităţile şi cerinţele de acum — principial diferite de cele de la începutul anilor '70 — ridică exigenţe noi în faţa întregii activităţi economice. Ritmul fără precedent al dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, al introducerii unor noi generaţii de produse, tehnici şi tehnologii şi al restructurărilor economice pe plan mondial impun, în concepţia P.S.U.G., în mod ineluctabil noi etaloane obiective ale progresului tehnico-ştiinţific, ale eficienţei, şi calităţii.

Adecvîndu-şi strategia economică la imperativele anilor '80, R.D.G. îşi propune trecerea de la creşterea producţiei bazată pe o sporire a cantităţii de energie şi de materii prime, la o creştere în condiţiile aceleiaşi cantităţi sau a unei cantităţi doar puţin sporite.

Corelarea dinamicii de creştere a producţiei cu dinamica reducerii cheltuielilor materiale, ca o expresie a intensificării, s-a materializat de-a lungul deceniului anterior în importante economii de energie şi materiale. Astfel, de exemplu, în cincinalul 1976—1980 s-a redus consumul specific la principalele materii prime şi purtători de energie cu 5%. Pentru anii '80 această problemă se pune în termeni calitativ noi : sporul de producţie se cere realizat integral sau în cea mai mare parte pe seama economiilor obţinute din reducerea consumurilor specifice. Dealtfel, economia R.D.G. a şi înregistrat un prim succes în această direcţie, realizîndu-se pentru întîia oară în anul 1980 creşterea producţiei în condiţiile reducerii absolute, cu 1%, a consumului de energie primară.

În contextul escaladării preţurilor la materii prime şi, în primul rînd, la petrol, cît şi al limitelor impuse lărgirii importului, se amplifică importanţa pe care R.D.G. o acordă dezvoltării bazei proprii de materii prime şi energie. Paralel cu utilizarea cît mai eficientă a energiei şi a materiilor prime, atenţia se concentrează asupra folosirii raţionale a purtătorilor de energie, vizîndu-se substituirea cu lignit în industria energetică a ţiţeiului, gazelor şi huilei, în vederea „înnobilării superioare" a acestora.

Noua orientare privind structura de utilizare a purtătorilor de energie implică o creştere importantă a extracţiei de lignit — de la 257 milioane t în 1980 (producţie care-i asigură R.D.G. primul loc în lume) la 285 milioane t în 1985 şi 300 milioane t în 1990 şi vizează asigurarea în următorii ani într-o proporţie covîrşitoare a producţiei de energie primară pe baza acestui combustibil. Totodată, o parte însemnată a acestui spor al producţiei de lignit va fi destinată lărgirii industriei carbochimice, chemată să contribuie alături de petrochimie la asigurarea bazei de materii prime şi materiale necesare economiei. Dacă în prezent volumul produselor carbochimice puse la dispoziţia economiei naţionale corespunde unui echivalent de circa 7 milioane tone ţiţei, la nivelul anului 1990 va corespunde unui echivalent de ţiţei de 11 milioane tone.

Un alt obiectiv important al cincinalului actual în domeniul energetic îl constituie dublarea pînă în 1985 a capacităţii centralei termonucleare-Nord de la Lubmin.

La temelia noii concepţii strategice de dezvoltare a potenţialului economic al R.D.G. — premisă hotărîtoare a ameliorării în continuare a standardului de viaţă — se află necesitatea schimbării principiale a ponderii factorilor de creştere în favoarea factorilor calitativi. Folosirea deplină a tuturor resurselor de care dispune ţara implică o dinamică înaltă a productivităţii şi eficienţei muncii sociale, aceasta fiind considerată problema cheie a creşterii economice în etapa actuală.

Doar o dinamică a productivităţii muncii superioară ritmurilor medii de creştere obţinute pînă acum poate asigura nu numai compensarea sporirii, ci şi reducerea cheltuielilor de producţie şi, deci, creşterea venitului naţional. În acest sens, în planul pe anul 1981, creşterii cu 5% a venitului naţional şi 5,8% a producţiei marfă industriale îi corespunde un spor de 5% al productivităţii muncii în industrie. De dinamica înaltă a productivităţii muncii şi de reducerea pe această cale a costurilor este condiţionată în etapa actuală şi creşterea competitivităţii şi a rentabilităţii valutare a produselor de export.

Ameliorarea calităţii produselor, creşterea ponderii „produselor de vîrf", care corespund celui mai înalt nivel tehnic şi de calitate internaţional, accelerarea introducerii noilor generaţii de produse şi renunţarea la produsele care nu întrunesc condiţiile de eficienţă, stau la baza îmbunătăţirii structurii exportului.

Promovarea progresului ştiinţifico-tehnic, mărirea aportului cercetării ştiinţifice stau în centrul întregii activităţi economice. Importanţa acordată cercetării ştiinţifice este subliniată de faptul că în planul pe 1981, 8,4 miliarde mărci, adică 4,5% din venitul naţional, sînt destinate dezvoltării ei. Programul de dezvoltare şi introducere accelerată a microelectronicii în întreaga economie naţională se înscrie, de pildă, ca unul din obiectivele majore ale dezvoltării în anii '80.

Congresul al X-lea al Partidului Socialist Unit din Germania, care va avea loc între 11 şi 16 aprilie a.c., va stabili obiectivele şi sarcinile planului cincinal 1981—1985, menite să asigure o nouă creştere a potenţialului economic al R.D.G. pe baza accelerării progresului ştiinţifico-tehnic şi a creşterii înalte a eficienţei economiei naţionale.

G. BORDON
I.E.S.

PROBLEME NOI ÎN FAȚA CERCETĂRII ASUPRA DEZVOLTĂRII

UNIVERSITATEA Națiunilor Unite trebuie să depășească concepțiile actuale de cercetare limitată, sectorială a problemelor dezvoltării — aprecia recent rectorul Universității, Soedjatmoko în raportul său către Consiliul acestei instituții specializate a O.N.U. În condițiile în care omenirea în totalitatea ei este confruntată cu noi probleme de dimensiuni globale se impun și noi abordări globale — arată rectorul U.N.U., subliniind în acest sens cîteva direcții prioritare către care trebuie să-și îndrepte atenția cercetarea. Iată cîteva din aceste direcții prezentate recent în buletinul informativ al U.N.U.

● Crizele economice actuale, prin amploarea lor, au dat o nouă dimensiune, un caracter mult mai complex problemelor cu care este confruntată economia mondială. Pentru înțelegerea fenomenelor noi care apar este nevoie ca abordarea lor să se facă în cadrul unor instituții cu scop de cercetare multidisciplinară asupra economiei mondiale.

● Echilibrele sociale, chiar viabilitatea unor sisteme sociale sînt puse sub semnul întrebării datorită modificărilor sociale rapide și de amploare care au loc în lume ca urmare a mutațiilor apărute în configurația puterii — spune Soedjatmoko —, ca urmare a viziunilor noi asupra sistemelor de valori și asupra valorilor în sine. În acest context trebuie acceptată premisa unor modificări structurale profunde și pe scară largă, la nivel național și internațional. Odată cu acceptarea acestei premise se creează și condiții pentru instaurarea păcii în lume, pentru reducerea cheltuielilor sociale și umane destinate înarmării și redirecționarea lor în scopuri creatoare, de progres.

În acest caz, studiile cercetărilor în probleme de dezvoltare ar putea contribui efectiv la extinderea cooperării internaționale ca una din condițiile care se impun tot mai mult în ultimul timp în procesul dezvoltării.

● Pe un alt plan cercetarea este chemată să stabilească dacă, în diferite spații naționale, este vorba de drepturi fundamentale sau obligații sociale atunci cînd se abordează probleme legate de relații instituționale și umane, de coeziunea și viabilitatea culturii.

● O altă problemă prioritară o constituie pregătirea condițiilor pentru noua etapă de dezvoltare pe care o va impune secolul 21, cercetarea trebuind să considere viitorul în legătură cu condițiile istorice specifice ale fiecărei națiuni, de mediu și tehnologie, cu diferențele culturale existente pe glob în funcție de capacitatea omenirii de a crea noi structuri și în condițiile acestei varietăți largi de culturi naționale. Tot aici se adaugă probleme ce țin de impactul crizei alimentare și energetice asupra țărilor celor mai sărace, probleme privind răspunderea ce revine progresului tehnic și științific în dezvoltarea societății sau în distrugerea ei. Practic, arăta rectorul Universității Națiunilor Unite, schimbările tehnologice au devenit atît de rapide încît omenirea trebuie să învețe să se adapteze la acest impact sau să învețe cum să controleze impactul unor asemenea evoluții cu implicații incalculabile. De aici și necesitatea ca cercetarea să se îndrepte spre analiza capacității omenirii de a învăța cum să reacționeze într-o situație nouă, ceea ce este de natură să ducă la revoluționarea întregului sistem educațional actual.

Em. S.

Breviar

● **PRIMA CONFERINȚĂ REGIONALĂ pe problemele exploatării și valorificării resurselor minerale în Africa, care și-a încheiat lucrările la 3 februarie a.c. la Arusha, a constituit un jalon important în cadrul eforturilor depuse de țările africane pentru a pune capăt jefuirii bogățiilor lor naturale de către companiile transnaționale. Rezoluția adoptată recomandă, între altele, extinderea înființării unor organizații de stat — regionale și subregionale — pentru extragerea mineralelor utile, dezvoltarea colaborării dintre țările africane în domeniul prelucrării materiilor prime, urmînd a fi studiate posibilitățile de creare a unor instituții specializate în operațiuni de finanțare și asigurare a întreprinderilor africane din industria minieră.**

● **PROMOVAREA TEHNOLOGIILOR ȘI TEHNICILOR TRADIȚIONALE constituie obiectul noului serviciu de cercetări organizat la Beijing de autoritățile chineze în colaborare cu Universitatea Națiunilor Unite.**

Proiectele se referă la cercetarea și popularizarea unor metode tradiționale în domeniul agriculturii și creșterii vitelor (de exemplu folosirea acupuncturii în medicina veterinară), scopul urmărit fiind de a găsi căile cele mai potrivite pentru îmbunătățirea dietei alimentare a populației.

● **De la 1 septembrie 1980 rectorul Universității Națiunilor Unite este Soedjatmoko, cunoscut om de știință indonezian (născut în 1922, cu studii la Jakarta și la Harvard), autor a numeroase cărți și articole privind aspectele sociale, economice, culturale și politice ale dezvoltării. Activitatea în sistemul O.N.U. a noului rector a început în 1947 ca reprezentant al țării sale în Consiliul de Securitate. Între 1968 și 1971 a fost ambasadorul Indoneziei în S.U.A., apoi a fost consilier în cadrul Agenției naționale pentru planificarea dezvoltării și al ministerului afacerilor externe. Omul de știință indonezian desfășoară o activitate de cercetare în cadrul mai multor organisme internaționale, fiind membru în consiliile de conducere ale Institutului Aspen, Institutului pentru studierea politicii mondiale, Fundației internaționale pentru alternative de dezvoltare. A participat de asemenea cu comunicări la conferințele Federației mondiale pentru studierea viitorului.**

Restructurări în industrie

Biroul internațional al muncii are în curs de elaborare un studiu consacrat schimbărilor din structura pe ramuri a industriei a zece țări europene și implicațiilor lor asupra utilizării forței de muncă. O atenție specială este acordată în acest studiu unui număr de șase ramuri industriale de veche tradiție, aflate în prezent într-un intens proces de readaptare la noile condiții din economia mondială (criza energetică și a unor materii prime, ascuțirea concurenței pe piața produselor industriale, revoluția științifico-tehnică etc.). Este vorba de industria textilă, a confecțiilor, a pielăriei, a tutunului, siderurgică și a construcțiilor și reparațiilor de nave, ramuri a căror restructurare a început în unele cazuri cu mult înaintea declanșării recesiunii în țările capitaliste dezvoltate. Cele zece țări europene avute în vedere în studiul B.I.T. sînt Anglia, Belgia, Finlanda, Franța, R.F. Germania, Italia, Iugoslavia, Norvegia, Olanda și Suedia.

Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială

ORGANIZAȚIA Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, al cărei rol este de „a promova și accelera industrializarea țărilor în curs de dezvoltare", a început să funcționeze la 1 ianuarie 1967. De atunci, ONUDI a sprijinit în cadrul programelor sale de cooperare tehnică peste 120 de țări în curs de dezvoltare în probleme legate de industrializare; volumul asistenței sale tehnice a crescut de la 5,5 milioane dolari în 1967 la 70,5 milioane dolari în 1979. Potrivit aprecierilor directorului executiv al organizației, Abd-El Rahman Khane, realizarea obiectivului fixat în 1975 la Lima de a se majora ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția industrială a lumii de la 8,6% la cel puțin 25% în anul 2 000 ar necesita, între altele, sporirea creditelor alocate programelor de asistență ale ONUDI, finanțate în principal de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, la 200—300 milioane dolari pe an în perioada 1982—1986.

Una dintre măsurile inițiate de ONUDI pentru accelerarea ritmului industrializării în țările lumii a treia este sistemul consultărilor la nivel sectorial. Aceste consultări sînt chemate să permită discernerea tendințelor actuale și de viitor în domeniile producției de materii prime, finanțării, pregătirii cadrelor și necesarului de energie, urmînd să conducă în final la acorduri de natură să asigure o repartiție mai echilibrată a capacităților industriale în lume și la transferuri de resurse financiare și cunoștințe tehnice, ca elemente ale instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Organul director al ONUDI este Consiliul de dezvoltare industrială, compus din 45 de membri. La fiecare reuniune generală anuală a ONUDI sînt aleși 15 membri noi ai Consiliului, în locul țărilor al căror mandat (cu o durată de trei ani) a expirat, urmărindu-se o repartizare geografică echitabilă. Țara noastră a fost aleasă ca membră a acestui organ, cu începere de la 1 ianuarie 1981, pentru o perioadă de trei ani.

D. D.

Dinamici diferențiate în industria extractivă

O ANALIZĂ a evoluției globale și structurale a producției industriei extractive pe plan mondial, publicată recent, evidențiază că în ultima fază a unei perioade de aproape trei decenii (1950—1978) s-au produs unele modificări importante. Astfel, după cum se

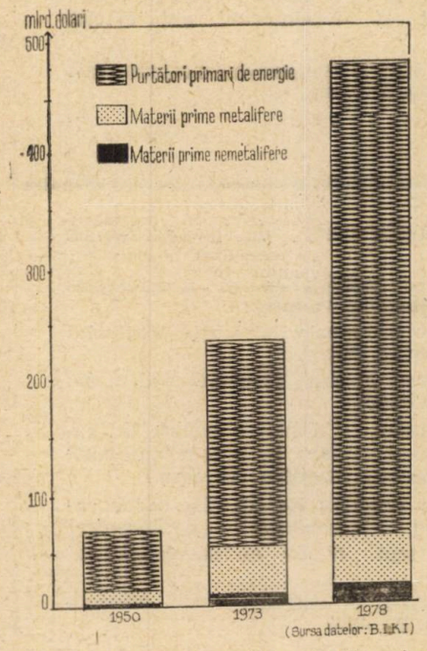

vede și din graficul alăturat, dinamica valorii acestei producții s-a accelerat începînd din 1974, îndeosebi sub influența puternicii majorări a prețurilor la cea mai de seamă componentă a sa — producția purtătorilor primari de energie. Ca urmare, ritmul mediu de creștere a valorii producției industriei extractive (de 7,2 la sută medie anuală pe perioada amintită) a devansat dinamica întregii producții industriale pe plan mondial. Totodată, în timp ce în 1950 producția de purtători primari de energie reprezenta 76,4 la sută din cele circa 67,8 miliarde dolari la cît se ridica valoarea producției industriei extractive, în 1978 ea a ajuns să reprezinte 87 la sută din valoarea respectivă (de 478,9 miliarde de dolari), ponderea celorlalte două componente — mai ales cea a mineralelor metalifere — reducîndu-se corespunzător.

Perspective ale agriculturii iugoslave

IUGOSLAVIA își propune să majoreze substanțial producția agricolă pînă la sfîrșitul cincinalului 1981—1985, respectiv să ajungă la o recoltă de 20 milioane tone de cereale (din care 6 mil. tone de grîu și 12 mil. tone de porumb), un milion tone de zahăr din sfeclă și 380 mii tone de ulei comestibil; în domeniul zootehniei, se preconizează să se realizeze o producție anuală de 420 mii tone de carne de vită, 680 mii tone de carne de porc, 350 mii tone de carne de pasăre și 5,5 miliarde de ouă. Atingerea unui asemenea nivel al producției agricole va permite Iugoslaviei să tripleze exporturile sale de produse agroalimentare, în anii favorabili, pînă la suma de două miliarde dolari pe an.

Se apreciază că atingerea obiectivelor menționate va necesita eforturi considerabile pentru mobilizarea rezervelor existente de intensificare a producției pe cele aproape 10 milioane ha de terenuri arabile. Este vorba, între altele, de extinderea utilizării soiurilor superioare, selecționate de specialiștii iugoslavi la grîu (unde cel puțin zece soiuri pot avea un randament de peste o sută de chintale la hectar), de porumb, floarea soarelui ș.a. La aceasta se adaugă posibilitățile de întărire a colaborării între unitățile agricole socialiste și un număr de 2,6 milioane de agricultori necolectivizați, ca și atragerea în circuitul agricol a celor circa 600 mii ha de terenuri arabile nedefrișate sau cultivate doar ocazional.

Cauzele scăderii competitivității

ÎNTR-UN studiu publicat de revista **Revue française de gestion** se apreciază că în decurs de peste două decenii se înregistrează o scădere a competitivității produselor fabricate în S.U.A. Printre factorii esențiali și manifestările semnificative în acest domeniu se menționează următoarele :

— În perioada 1960—1980 investițiile au fost mult mai mici (ca pondere în P.N.B.) decît în alte țări capitaliste dezvoltate (Japonia, R.F.G., Franța etc). Sectorului terțiar i-a revenit o parte tot mai mare din investițiile destinate anterior industriei, iar cele efectuate în industriile de bază sînt deseori orientate necorespunzător. Astfel, în mod frecvent, marile corporații preferă să achiziționeze alte întreprinderi la prețuri avantajoase, decît să modernizeze și să reutileze propriile lor unități industriale. Ca urmare, în industria grea din S.U.A. vîrsta medie a fondurilor fixe productive este de două ori mai mare decît în întreprinderile corespunzătoare din Europa occidentală sau Japonia.

— Începînd de la mijlocul deceniului al șaptelea ritmul de creștere al productivității muncii în industria americană s-a încetinit în mod constant ; aceasta a determinat reducerea avansului său față de alte industrii occidentale, în 1979 un muncitor japonez ajungînd să realizeze 66 la sută din ceea ce produce muncitorul american, iar un muncitor din R.F.G. — 88 la sută.

— Fondurile destinate cercetărilor fundamentale au rămas practic staționare timp de 11ani, iar cota alocațiilor din bugetul federal pentru cercetare și dezvoltare s-a redus continuu începînd din 1965. Progresele tehnico-științifice înregistrate în unele sectoare nu compensează rămînerile în urmă acumulate în domenii ca : industria de automobile, producția de articole electronice destinate marelui public, siderurgia, industria chimică.

— În cursul ultimelor două decenii ponderea industriei americane în producția mondială s-a redus cu mai mult de jumătate în ramuri importante, ca industria chimică și farmaceutică, cea a metalelor neferoase ș.a. Totodată, dacă anterior firmele din S.U.A. predominau absolut în clasamentul primelor o sută de companii din lumea occidentală, în prezent ponderea lor a scăzut sub 50 la sută.

Reducerea energointensivității

INDUSTRIA celulozei și hîrtiei este una dintre cele mai energointensive ramuri industriale, situîndu-se — din acest punct de vedere — pe locul doi, după cea a aluminiului. Pornind de la constatarea că tehnologiile de fabricare a celulozei și hîrtiei au fost elaborate într-o perioadă în care energia era ieftină, revista **Paper Trade Journal** analizează posibilitățile de reducere a consumului acesteia.

Ținîndu-se seama de faptul că circa 50 la sută din întreaga energie consumată în procesul de fabricare a hîrtiei se folosește pentru uscarea pastei de hîrtie, se recomandă perfecționarea tehnologiilor în vederea micșorării conținutului său în apă, precum și eliminarea acesteia prin metode mecanice (prin presare). Apoi, întrucît aproximativ un sfert din cantitatea totală de energie este utilizată pentru încălzirea apei pînă la temperatura cerută de procesul de producție, un rol important are reciclarea apei calde rezultate de pe urma procesului respectiv. În sfîrșit — apreciază revista — este necesar să se asigure funcționarea cît mai rațională a diferitelor mașini și instalații, întrucît pentru acționarea lor se consumă aproape un sfert din întreaga energie folosită în fabricile de celuloză și hîrtie.

Uzină electrică „off-shore"

PLATFORMA din ilustrația alăturată, care execută un foraj în platoul continental din apele teritoriale ale R.F.G. (Marea Nordului), urmărește descoperirea unui zăcămînt de gaze naturale de cel puțin 5—7 mld. m c, în vederea instalării, pe loc, a unei centrale electrice mobile. Prevăzută cu turbine combinate pentru gaze și abur, o asemenea centrală maritimă, denumită E.P.O.S. (Electric Power on Sea) este proiectată

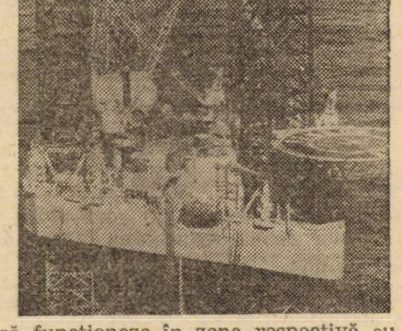

să funcționeze în zona respectivă cu o putere de 375 MW, pînă la epuizarea zăcămîntului (de pildă, timp de un deceniu), după care — scrie publicația **Flash sur l'Allemagne** — ea va fi transportată spre un alt zăcămînt, descoperit între timp.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 10 aprilie 1981

— Sindicatele — puternică verigă a democrației noastre socialiste 1

— Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Înfăptuirea revoluției agrare — un proces complex tehnic, organizatoric, economic și social

● Exigențe și posibilități ale creșterii producției agricole **(Dan Popescu)** 5

● Aspecte ale sporirii eficienței în producția de carne **(Gh. Frățilă, Gh. N. Iosif, V. Zahiu)** 7

— Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele **(Gheorghe Drăghici)** 8

— Valorificarea resurselor materiale și energetice refolosibile **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 9

— Programul de export — sarcină prioritară pentru toate funcțiile întreprinderii **(Octavian Botez)** 11

— Orientări în optimizarea structurii producției de aluminiu **(Nicolae Spinu)** 13

— Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Sistemul costurilor normate și autogestiunea economică **(Vasile Constantinescu, Vasile Stănciulescu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Instrumente în sprijinul conducerii și eficienței. Determinarea măsurilor necesare creșterii producției unei linii tehnologice **(Maria Lovin, Matei Bogdan, Dorin Panaite)** 17

TEORII — IDEI

— Priorități în dezvoltarea și în structurarea exporturilor (III) **(Alexandru Puiu)** 19

— Țărănimea — principala forță socială, politică și militară în revoluția de la 1821 **(Oprea Parpală, Emilia Parpală)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Criterii de analiză a caracterului economiei sud-africane în gîndirea anticolonialistă actuală (II) **(Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)** 22

— Un ghid valoros în problemele conducerii întreprinderii **(Constantin Pintilie)** 24

— Colaborarea internațională — condiție a economisirii energiei. Convorbiri economice cu **Frederic Romig** 25

ECONOMIA MONDIALĂ

— Noi dimensiuni ale conceptului de ajutor pentru dezvoltare **(Victor Aldea)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— R.D. Germană. Orientări și exigențe ale dezvoltării în anii '80 **(G. Bordon)** 29

— Forumul dezvoltării 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Requirements and possibilities to upgrow the agricultural output **(Dan Popescu)** 5

— Turning into account energy and material resources **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 9

— The program for export — a priority target to all the function of the enterprise **(Octavian Botez)** 11

— Priorities in developing and structuring exports (III) **(Alexandru Puiu)** 19

— Schools ● trends ● economists. Analysis criteria of the South-African economy characteristics in the present anti-colonial thinking (II) **(Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)** 22

— Economic talks with **Frederic Romig.** The international collaboration — a condition for energy saving. 25

— Requirements for a new international economic order. New dimensions of the concept of development aid **(Victor (Aldea)** 26

— The German Democratic Republic. Directions and requirements of development in the '80 s. **(G. Bordon)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Exigences et possibilités d'acroissement de la production agricole **(Dan Popescu)** 5

— La valorisation des ressources matérielles et énergétiques reutilisables **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 9

— Le programme d'exportation — tâche prioritaire pour toutes les fonctions de l'entreprise **(Octavian Botez)** 11

— Priorités dans le développement et dans la structuration des exportations (III) **(Alexandru Puiu)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Critères d'analyse du caractère de l'économie sud-africaine dans la pensée anti-coloniale actuelle (II) **(Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan)** 22

— Discussions économiques avec **Frederic Romig.** La collaboration internationale — condition de la conservation de l'énergie 25

— Nouvelles dimensions du concept d'aide au développement **(Victor Aldea)** 26

— La R.D. Allemande. Orientations et exigences du développement dans les années '80 **(G. Bordon)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Требования и возможности увеличения сельскохозяйственной продукции **(Дан Попеску)** 5

— Освоение вторично используемых материалов и энергии **(Василе Боеску, Богдан Пэдуре)** 9

— Экспортная программа — первенствующее задание для всех функций предприятия **(Октавиан Ботез)** 11

— Приоритеты в развитии и перестройке экспорта (III) **(Александру Пую)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Критерии для анализа характера южно-африканской экономики в современном антиколониальном мышлении (II) **(Мирча Розоря, Думитру Мурешан)** 22

— Экономические беседы... с **Фредериком Ромигом** Международное сотрудничество — условие экономии энергии 25

— Новые масштабы концепта помощи для развития **(Виктор Алдя)** 26

— Германская Д. Р. Направления и требования развития в восьмидесятых годах **(Г. Борден)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

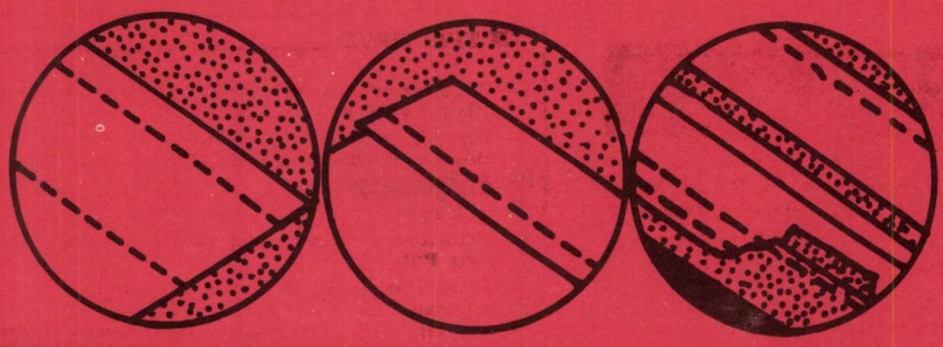

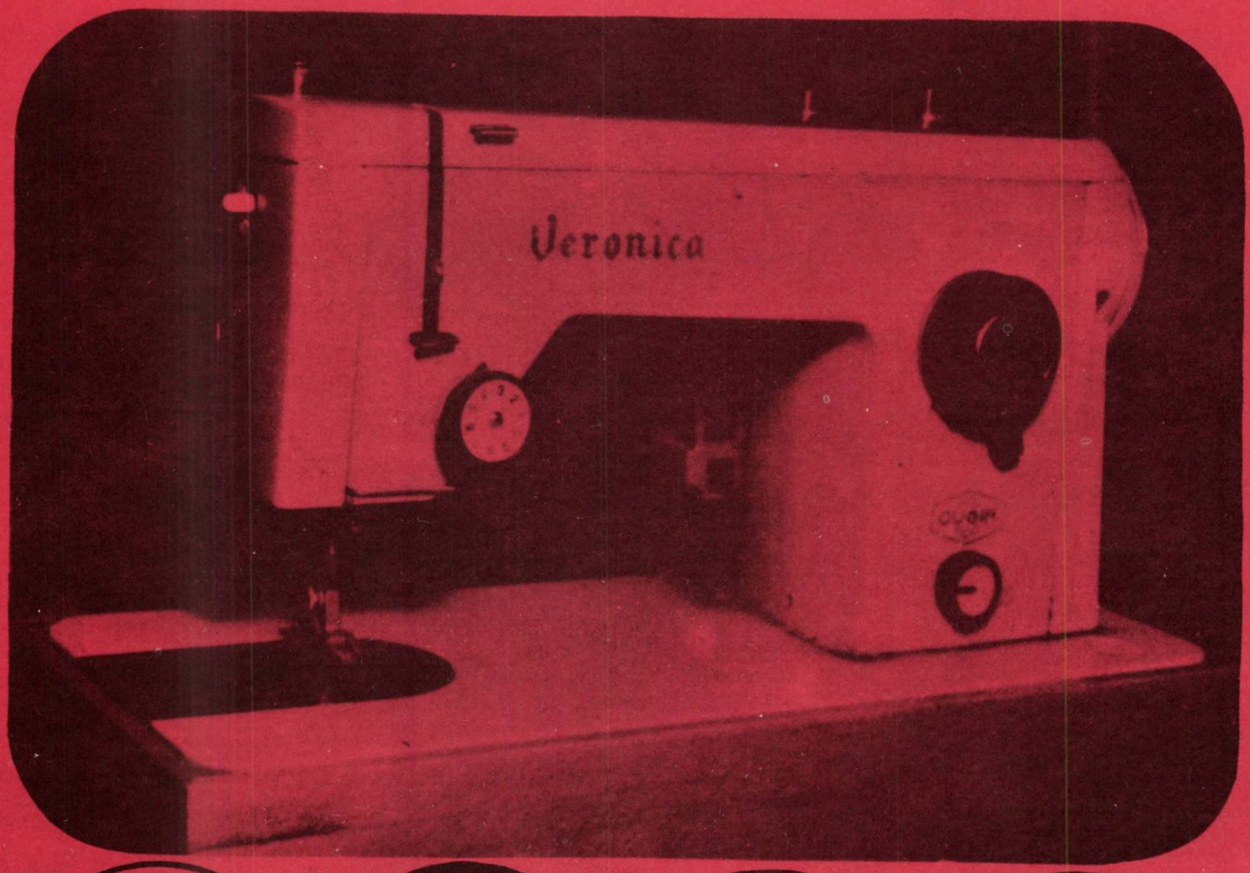

Mașina electrică de cusut VERONICA — de nelipsit din gospodăria dv!

- este o mașină folositoare care execută cele mai uzuale operațiuni : coaserea dreaptă, tivirea, baterea (înnădirea materialului), încrețirea ei
- tivirea și rabaterea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;
- fiind tip „valiză", nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor ;
- costă 2 155 lei, se vinde și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei.

În magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat găsiți la vînzare și :

- Mașina de cusut VERONICA normală — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA normală cu picior metalic — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA tip „mobilă" — cost 2 270 lei.

REȚINEȚI !

Toate aceste tipuri de mașini de cusut din gama VERONICA se pot cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de 20% din valoare.

Recom

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

1981 APR 17

Un dar plăcut pentru femei

CASETA EGRETA

— roșu de buze
— pudră compactă
— fard de pleoape
— apă de colonie
— parfum

Produse cosmetice ale întreprinderii „Mira"

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

COSTURILE DE PRODUCŢIE ŞI DEZVOLTAREA INTENSIVĂ

Numărul 16 ● Vineri 17 aprilie 1981

Valorificarea superioară a materialelor refolosibile

"O atenţie deosebită trebuie să acordăm recuperării, colectării şi refolosirii materialelor. Am mai arătat şi în alte împrejurări că pentru multe sectoare, prin recuperarea şi refolosirea materialelor, putem şi trebuie să asigurăm pînă la 50 la sută şi chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime. Noi încă sîntem mult rămaşi în urmă în unele sectoare în acest domeniu, iar în cîteva sîntem numai la început. Problema recuperării, colectării şi refolosirii materialelor trebuie privită ca o parte importantă a asigurării materiilor prime şi materialelor necesare activităţii de producţie. Dealtfel, în planul de aprovizionare acestea sînt luate în calcul şi ele trebuie realizate chiar cu o depăşire. Cunoaşteţi cu toţii că preţurile la materiile prime au crescut foarte mult. De aceea, trebuie să facem totul pentru a asigura recuperarea şi refolosirea integrală a acestora".

NICOLAE CEAUŞESCU

7 milioane tone oţel

400.000 tone oţeluri aliate

25.000 tone plumb

90.000 tone textile

60.000 tone cupru

26.000 tone zinc

ÎN ANUL 1981 PRIN INTENSIFICAREA RECUPERĂRII ŞI VALORIFICĂRII MATERIALELOR REFOLOSIBILE VOM OBŢINE :

aproape 300.000 tone hîrtie şi carton

%

LA CUPRU 41

LA PLUMB 40

LA FIER 40

LA ANVELOPE 44

LA ULEIURI MINERALE 41

la FIBRE şi FIRE TEXTILE 44

PRIN RECUPERARE ŞI REFOLOSIRE ÎN ANUL 1981 SE VA ASIGURA ACOPERIREA NECESARULUI PENTRU NEVOILE INTERNE ALE ECONOMIEI ÎN PROPORŢIE DE :

la materiale fibrocelulozice 52

la AMBALAJE din sticlă 90

95 la AMBALAJE din LEMN

60 la PLĂCI aglomerate şi fibrolemnoase

la produse prelucrate din POLIETILENĂ 50

1 tonă STICLĂ recuperată

ECONOMISEŞTE :

738 KG NISIP CUARŢOS
231 KG SODĂ
140 KG CALCAR
70 KG FELDSPAT

materiale care au consumat energie în procesul de extracţie şi elaborare electrochimică

1 tonă de MACULATURĂ

ÎNLOCUIEŞTE :

3-4 MC DE LEMN
800 KWH ENERGIE ELECTRICĂ
250 KG COMBUSTIBIL CONVENŢIONAL

resurse necesare pentru producerea unei tone de CELULOZĂ

1 tonă hîrtie = 4 - 500 dolari

1 tonă FIER vechi

ÎNLOCUIEŞTE :

1 TONĂ FONTĂ
care se obţine din:
2 TONE MINEREU DE FIER + 1 TONĂ CĂRBUNE COCSIFICABIL

al căror preţ pe piaţa mondială depăşeşte 100 dolari

D 646

BIBLIOTECA CENTRALĂ A ACADEMIEI DE STUDII ECONOMICE

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

INSTRUMENTE ÎN SPRIJINUL AUTOGESTIUNII

Planificarea și analiza cheltuielilor cu întreținerea utilajelor tehnologice

Aplicarea neabătută a noului mecanism economico-financiar în sensul său real, așezarea întregii activități economico-sociale pe principiul autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării implică abordarea aprofundată, sistematică a fenomenelor economice. Printre acestea, o importanță deosebită — mai mare decît a investițiilor, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — deține sfera activităților de **întreținere-reparații la utilajele tehnologice,** ținînd seama de volumul resurselor financiare, materiale și de muncă pe care le implică aceste activități și de însemnătatea acestora pentru creșterea producției fizice, pentru calitatea ei și eficiența utilizării fondurilor fixe.

În cele ce urmează abordăm cîteva modalități practice de **planificare a cheltuielilor cu întreținerea utilajelor tehnologice,** de **analiză economică a cheltuielilor realizate,** de **reglare a acestora corelat cu cerințele privind fiabilitatea, creșterea timpului efectiv de funcționare a fiecărui utilaj, în condiții de siguranță în exploatare.**

RELAȚIA CHELTUIELI — FIABILITATE

Cu cît componentele vitale ale utilajului tehnologic sînt mai fiabile, cu atît cheltuielile cu întreținerea sînt mai reduse.

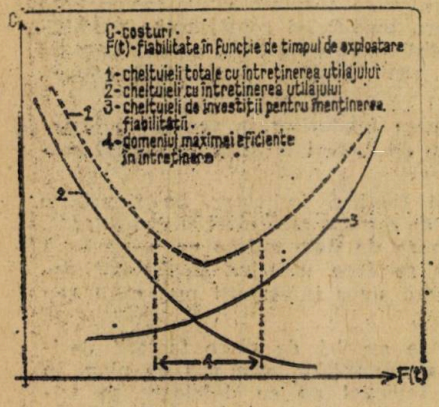

În figura alăturală este reprezentată schematic dependența dintre cheltuielile pentru întreținere și fiabilitatea utilajului.

Conceptul economic al **fiabilității** este legat de :

— prețul materialului din care este construită componenta vitală a utilajului tehnologic, cheltuielile de investiții pentru menținerea fiabilității (întreținerea corectivă de amploare) ;

— cheltuielile cu întreținerea preventivă.

În legătură cu cheltuielile totale se constată că există o zonă de maximă eficiență economică ; aceasta corespunde unui compromis între cheltuielile de investiții și cele de întreținere preventivă.

Luarea deciziilor privitoare la execuția lucrărilor de întreținere funcțională se bazează pe trei criterii de bază :

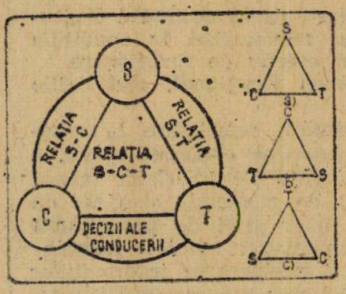

— siguranța în exploatare **(S).** În acest caz nu se stabilesc restricții deosebite pentru durata realizării **(T)** și costul lucrării **(C)** ;

— cheltuielile cu întreținerea **(C).** Execuția lucrărilor se cere a fi realizată în regim de urgență, cu un volum de cheltuieli prestabilit ;

— durata de realizare **(T).**

În activitatea de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice vitale, luarea deciziilor implică, cel mai adesea, corelarea tuturor acestor criterii.

Cheltuielile pentru menținerea siguranței în funcționare pot fi determinate utilizînd :

a) **modele matematice deterministe** de forma :

$$CSF = \sum_{j=1}^{n} mj \cdot Cj + Vi \cdot Fis$$

în care :

CSF reprezintă cheltuielile cu siguranța în funcționare ; **mj** — numărul de componente care trebuie să le înlocuiască pe cele uzate din utilajul tehnologic dat ; **Cj** — costul componentelor care le înlocuiesc pe cele uzate ; **Vi** — valoarea pierderilor de producție în perioada opririi utilajului pentru înlocuirea componentelor avariate sau care nu mai prezintă siguranță în funcționare (se consideră pierderi numai în cazul opririlor neprogramate) ; **Fis** — factorul de insucces, care se determină utilizînd relația : **Fis** = (1—**TmE**), unde **TmE** reprezintă timpul mediu efectiv de funcționare a utilajului tehnologic în perioada ana-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 16 1981

lizată, exprimat în procente. (Luînd, de exemplu : **mj = 5** componente ; **Cj = 900 mii lei ; Vi = 10 000 mii lei ; Fis = 0,25 = (1—0,75) ; TmE = 75%, CSF** va fi **5 × 900 + 10 000 × 0,25 = 8400 mii lei) ;**

b) **modele matematice probabilistice**, de forma :

$$CSF=\sum_{j=1}^{n}[mj.Cj+Vi(1-Pfns)]Pf$$

în care : **mj** reprezintă numărul tuturor componentelor din utilajul tenologic ; **Cj** — costul componentei sau componentelor care le înlocuiesc pe cele avariate ; **Vi** — valoarea tuturor pierderilor de producție ca urmare a întreruperii neprogramate a funcționării utilajului și a cheltuielilor (manoperă, materiale, energii etc.) pentru înlăturarea stărilor de nesiguranță (în **Vi** nu se includ cheltuielile pentru piesele de schimb — **Cj**, care se analizează separat); **Pfns** — probabilitatea de funcționare a componentei aflate în stare de nesiguranță ; **pf** — probabilitatea de funcționare a componentelor utilajului.

Din punct de vedere economic, cheltuielile cu întreținerea **(CI)** depind de :

— durata funcționării utilajului tehnologic în stare de siguranță **(Ts)** ;

— momentul înlocuirii utilajului tehnologic uzat **(M)** ;

— evaluarea necesarului de fonduri pentru întreținerea utilajului tehnologic pe durata funcționării sale **(Fe)**. Relația funcțională se prezintă astfel : **CI = f (Ts ; M ; Fe).**

SISTEMUL ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE

Obiectivul principal constă în corelarea optimă a cheltuielilor cu întreținerea utilajelor tehnologice, în condițiile creșterii substanțiale a timpului efectiv de funcționare.

În cadrul întreținerii, ca sistem funcțional, cheltuielile pot fi grupate astfel :

a) **cheltuieli cu inspecția tehnică**, referitoare la : manopera pentru verificarea și urmărirea evoluției uzurii, a stărilor de siguranță pe componente ale utilajelor tehnologice ; consumurile (limitate) de materiale și piese de schimb pentru preîntîmpinarea unor stări de nesiguranță în exploatare ; asigurarea documentației tehnice, tehnologice pentru inspecție, precum și prelucrarea informațiilor aferente ; retribuirea personalului care programează inspecțiile și a inspectorilor de utilaje ;

b) **cheltuieli cu întreținerea corectivă**, care se referă la : manopera pentru lucrările de reparații curente (RC—1, RC—2) și capitale ; materiale, componente de schimb, combustibili, energii ; asigurarea documentației tehnologice și tehnice ; asistența tehnică ; prelucrarea informațiilor ; transporturi în vederea servirii lucrărilor etc. ;

c) **cheltuieli cu înlăturarea avariilor**, care se realizează în funcție de complexitatea lucrărilor și de urgența cu care se cere remedierea. Această categorie de cheltuieli poate cuprinde, practic, toate grupele de consumuri : manoperă, materiale, componente de schimb, combustibili, asigurarea de documentație tehnologică etc.

În continuare prezentăm unele procedee de determinare a diferitelor cheltuieli cu înlăturarea avariilor unui utilaj tehnologic, respectiv a pierderilor de producție ca urmare a producerii avariei :

— **cheltuielile de manoperă** se determină utilizînd relația :

$$C_M^A=\sum_{1}^{n}T_M^A.T_O^A$$

în care notațiile semnifică, succesiv : cheltuielile de manoperă aferente unui utilaj tehnologic într-o perioadă dată; numărul avariilor la un utilaj într-o perioadă dată **(n)** ; timpul consumat (manopera) pentru înlăturarea avariei unui utilaj tehnologic într-o perioadă dată ; tariful orar aferent manoperei ;

— **cheltuielile pentru materiale, componente de schimb, energii** etc. se determină prin înmulțirea cantităților consumate cu prețul acestora ;

— **pierderile totale de producție** se determină utilizînd relația :

$$P_P^{UA}=\sum_{1}^{n}IP^A.W_H^U.PR_u(P)$$

în care notațiile semnifică, succesiv : pierderile totale de producție rezultate din avarierea utilajului într-o perioadă dată ; numărul avariilor la un utilaj tehnologic și într-o perioadă dată **(n)** ; durata aferentă întreruperii din producție a utilajului tehnologic într-o perioadă, din motive de avarie ; productivitatea orară a utilajului tehnologic în stare de siguranță în funcționare ; prețul unitar aferent produsului obținut prin intermediul utilajului avariat. în condițiile funcționării lui normale. (În realitate situația este mai complexă, deoarece pe un flux tehnologic integrat pot fi oprite din producție mai multe utilaje, fără să fie și ele avariate — ca urmare a neasigurării cu semifabricate de către utilajul avariat. Se întîlnesc și cazuri cînd utilajele aflate în amonte față de cel avariat sînt oprite ca urmare a strangulării sau blocării fluxului tehnologic.)

Modelul pentru conducerea activităților de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice utilizează un sistem propriu de indicatori pentru caracterizarea eficienței sale, departajați în două categorii :

— pentru **planificarea** cheltuielilor cu întreținerea funcțională — reuniți în **bugetul de cheltuieli ;**

— **analitici** — utilizați în determinarea eficienței fondurilor destinate întreținerii funcționale.

BUGETUL DE CHELTUIELI

Bugetul de cheltuieli va conține **valoarea minimizată a cheltuielilor cu întreținerea unui utilaj tehnologic într-o perioadă dată, corelată cu maximizarea timpului efectiv de funcționare.**

Acest buget se defalcă pe indicatori, pentru a face posibile analiza economică și detectarea punctelor cu costuri ridicate. În funcție de mărimea și specificul întreprinderii se fixează atît numărul, cît și natura lor.

Indicatorii pentru planificarea cheltuielilor cu întreținerea, reuniți în buget, se repartizează :

— pe tipuri de lucrări : inspecții tehnice **(IT)**, revizii tehnice **(RT)**, reparații curente I **(RC—1)**, reparații curente II **(RC—2)**, reparații capitale **(RK)** —

— sau în structura specifică sistemului de tip funcțional și anume : inspecția tehnică ; întreținerea corectivă preventiv-planificată, care presupune înlocuirea de componente de schimb, fără a genera modificări constructive semnificative ; întreținerea corectivă de amploare, care generează modificări constructive semnificative (reparațiile anuale, respectiv capitale).

De semnalat că ponderea fondurilor la același indicator este diferită de la un tip de lucrări la altul, în cadrul aceluiași buget.

Determinarea ponderii fiecărui indicator, pe tipuri de lucrări, este o chestiune de durată, cere efort și competență, precum și un volum mare de date culese pe o perioadă semnificativă. Începutul se face utilizînd coeficienți determinați empiric, pe baza unor informații mai mult sau mai puțin complete.

Bugetul de cheltuieli se aprobă de către factorii decizionali și se transmite executanților prin filă de plan, în care se indică, pentru întregul an cu defalcare pe trimestre, cheltuielile pentru piese de schimb și cele pentru manoperă, pe total și pe tipurile de lucrări menționate.

La nivel de întreprindere se constituie **planul cheltuielilor cu întreținerea funcțională, ca sumă a bugetelor de cheltuieli pe fiecare utilaj.**

Indicatorii pentru planificarea cheltuielilor cu întreținerea funcțională a utilajelor se referă la :

a) cheltuielile cu consumul **componentelor de schimb** — mecanice, electrice, electronice, de altă natură — de la ansamblul complex pînă la reper ;

b) cheltuielile de **manoperă** (vor fi incluse consumurile de manoperă pentru toate categoriile de personal direct implicate în efectuarea lucrărilor de întreținere : muncitori calificați și necalificați, maiștri și tehnicieni, specialiști cu studii superioare — și pentru care se efectuează decontări);

c) cheltuielile cu consumul de **materiale** utilizate nemijlocit la execuția lucrărilor de întreținere preventivă și corectivă — conductori electrici, unele sortotipodimensiuni de laminate, electrozi etc. Materialele pentru fabricația componentelor de schimb nu vor fi incluse, deoarece sînt încorporate în produsul finit ;

d) cheltuielile cu consumul de **combustibil** ;

e) cheltuielile cu consumul de **energie.** Se au în vedere : energie electrică, fluide energetice, abur tehnologic, apă industrială, oxigen tehnologic etc. ;

f) cheltuielile pentru acoperirea **regiilor** (se referă la valoarea regiilor aferente executanților de lucrări din afara sectorului în cadrul căruia se efectuează lucrările de întreținere ; se va indica valoarea totală decontată) ;

g) fondurile de **investiții** (se planifică și se consumă, de cele mai multe ori, pentru lucrările aferente întreținerii corective — de exemplu, pentru unele lucrări de reparații capitale) ;

h) cheltuielile de **transport** (sumele planificate, respectiv decontate cu închirierea mijloacelor de transport — de exemplu macarale grele pentru montajul de componente, trailere pentru transportul de utilaje reparate la alte uzine etc.) ;

i) cheltuielile cu **A.M.C.-uri, S.D.V.-uri speciale** (care se execută pe bază de comandă și rămîn în dotarea sectorului pentru care se efectuează lucrarea sau a întreprinderii, amortizarea lor trebuind să fie evidențiată corespunzător) ;

j) cheltuielile cu **pregătirea tehnologică** (acestea dețin un procent din ce în ce mai ridicat în totalul cheltuielilor cu întreținerea și se efectuează pentru : întocmirea de documentații de inginerie tehnologică pentru întreținerea corectivă ; documentații conținînd instrucțiuni tehnologice de întreținere preventivă ; multiplicări de desene, instrucțiuni etc.).

La culegerea datelor aferente indicatorilor pentru planificarea cheltuielilor cu întreținerea funcțională a utilajelor tehnologice se poate utiliza o machetă avînd următoarele coloane : codul utilajului ; data consumului ; codul tipului de lucrare (IT, RT, RC-1, RC-2, RK) ; codul indicatorului din buget (piese de schimb, manoperă, materiale etc.) ; consumul realizat de piese de schimb, materiale, energii, combustibil etc. (cod ; consum total) și de fonduri (investiții, regii, transport, pregătire tehnologică) ; manoperă (codul meseriei/specialității ; număr ; categorie/gradație ; treaptă ; tarif lei/oră ; durata execuției).

INDICATORI ANALITICI

Cu cît nivelul decizional este mai ridicat (spre vîrful piramidei funcțiilor de conducere care aparțin sectorului mecano-energetic), cu atît este mai mare volumul informațiilor economice (în mod deosebit al celor de formă sintetică, deoarece stau la baza hotărîrilor tactice și strategice) referitoare la întreținerea funcțională a utilajelor tehnologice.

Iată cîțiva **indicatori analitici,** specifici modelului întreținerii funcționale, utilizați în **analiza economică pentru detectarea punctelor cu cheltuieli ridicate,** ca și în **elaborarea sintezelor pentru luarea deciziilor.**

● **Economicitatea întreținerii funcționale.** Acest indicator se concretizează prin determinarea abaterii de la cheltuielile planificate. Relația funcțională este :

$$(\pm)\Delta C_{IF} = C^{P}_{IF} - C^{R}_{IF}$$

Cheltuielile planificate cu întreținerea funcțională într-o perioadă dată (de exemplu, an calendaristic) se determină utilizînd relația :

$$C^{R}_{IF} = \sum_{\substack{U=1;\,i=1\\ U=n;\,i=n}} C^{Ri}_{U} + \sum_{\substack{U=1;\,c=1\\ U=n;\,c=m}} C^{U}_{IAc}$$

avînd ca elemente de calcul : numărul utilajelor tehnologice pentru care se planifică bugetul de cheltuieli cu întreținerea funcțională **(U)** ; numărul indicatorilor pentru care se planifică cheltuielile cu întreținerea funcțională **(j)** ; bugetul de cheltuieli planificate cu întreținerea funcțională a utilajului tehnologic, într-o perioadă dată.

Cheltuielile totale realizate cu întreținerea funcțională, inclusiv cu înlăturarea avariilor, într-o perioadă dată se determină utilizînd relația :

$$C^{P}_{IF} = \sum_{\substack{U=1;\,j=1\\ U=n;\,j=m}} B^{P}_{U}$$

care cuprinde : numărul utilajelor tehnologice pentru care se determină aceste cheltuieli totale **(N)** ; numărul categoriilor de cheltuieli **(c)** ; numărul de indicatori pentru care se determină cheltuielile totale **(i)** ; cheltuielile cu întreținerea, realizate pentru un utilaj tehnologic, la toți indicatorii, în perioada dată ; cheltuielile cu înlăturarea avariei unui utilaj, realizate la toate categoriile.

Economicitatea se realizează numai în cazul cînd cheltuielile realizate sînt inferioare celor planificate.

● **Coeficientul de eficiență economică a cheltuielilor cu întreținerea funcțională** (sau coeficientul de economicitate a întreținerii funcționale) este invers proporțional cu volumul acestor cheltuieli. El are sens numai cînd cheltuielile realizate sînt mai mici decît cele planificate.

● **Durata recuperării cheltuielilor cu întreținerea funcțională a utilajelor.** Este vorba de perioada (ore, zile, luni, trimestre, ani) în care fondurile consumate să fie recuperate prin realizarea suplimentară de produse, ca urmare a creșterii timpului efectiv de exploatare în perioada dată, față de timpul planificat. Ea se determină adunînd algebric elementul de conversie în unități de timp a cheltuielilor realizate cu întreținerea funcțională în perioada analizată, prin intermediul productivității muncii, cu diferența dintre timpul efectiv planificat de exploatare într-o perioadă dată.

Dacă, de exemplu, cheltuielile totale cu întreținerea funcțională într-o perioadă dată sînt de 30 000 lei, productivitatea muncii de 125 lei/oră, iar timpul de exploatare de 94 ore, elementul de conversie va fi : (30 000 : 125) = 240 ore, iar durata recuperării acestor cheltuieli va fi : (240 — 94) = 146 ore, reprezentînd timp de exploatare peste cel planificat.

În practica uzinală, urmărirea recuperării cheltuielilor cu întreținerea este o problemă mai complexă, deoarece durata de recuperare trebuie recalculată dacă se produc avarii sau au loc reprogramări în activitatea planificată de întreținere funcțională.

Se recomandă ca durata de recuperare să se determine la nivel de secție sau flux tehnologic omogen, deoarece în acest caz se regăsesc cel mai bine toate influențele asupra unui produs finit.

În momentul în care cheltuielile cu întreținerea funcțională nu mai pot fi recuperate, apare necesitatea înlocuirii utilajului, pentru a nu face produsul ineficient, de slabă calitate.

● **Eficiența bugetului pentru întreținerea funcțională.** Cînd cheltuielile efective sînt inferioare sau cel mult egale celor planificate, bugetul este eficient. În situația inversă este necesar să se efectueze o analiză economică, pentru a se detecta punctele cu costuri ridicate — precum și o analiză tehnică, pentru a stabili măsurile constructive sau

tehnico-organizatorice necesare înlăturării cauzelor care generează ineficiența bugetului.

CHELTUIELI CU ÎNLĂTURAREA AVARIILOR

Analiza economică a acestor cheltuieli se efectuează atît la nivel de utilaj, cît și pe categorii de cheltuieli — care sînt, prin natura lor, aceleași cu cele indicate la capitolul referitor la bugetul de cheltuieli. Evoluția în timp a acestor cheltuieli poate fi urmărită utilizînd relația :

$$C_{iA} = \sum_{\substack{U=1;\ C=1 \\ U=n;\ C=m}} C^{U}_{iAC}$$

în care : **U** reprezintă numărul utilajelor la care s-au produs avarii în perioada dată ; **C** — numărul categoriilor de cheltuieli luate în analiză.

În toate cazurile în care avariile reprezintă efectul stărilor de nesiguranță (de uzură), și nu al exploatării necorespunzătoare (deci nu din vina personalului tehnologic) în sistemul întreținerii funcționale se va analiza raportul dintre cheltuielile cu înlăturarea avariilor și cheltuielile totale realizate cu inspecția tehnică la utilajele și în perioade date ; dacă acest raport este supraunitar, înseamnă că inspecțiile tehnice se execută defectuos, adică nu se depistează toate punctele tehnic slabe.

ANALIZA ECONOMICĂ

Obiectivul principal constă în depistarea punctelor cu costuri ridicate, analiza lor și pregătirea variantelor decizionale motivate din punctul de vedere al eficienței economice.

Menționăm că dacă deciziile tactice se analizează, în bună parte, în mod distinct — tehnic și economic, variantele decizionale de ordin strategic sînt pregătite ca urmare a unor analize economice și tehnice desfășurate unitar (care se efectuează de către un colectiv special desemnat din cadrul sectorului mecano-energetic).

Funcțiile analizei economice sînt :

— determinarea indicatorilor pentru planificarea cheltuielilor cu întreținerea funcțională, a celor analitici specifici unității economice ;

— determinarea și redeterminarea valorii parametrilor de eficiență economică a întreținerii funcționale ;

— pregătirea variantelor decizionale cu motivare economică în activitățile de întreținere funcțională a utilajelor tehnologice ;

— furnizarea datelor necesare întocmirii costurilor normate pentru produsele unității economice și a informațiilor pentru urmărirea operativă a costurilor cu producția din punctul de vedere al întreținerii funcționale ;

— fundamentarea economică a planului de întreținere și reparații.

Metodele și tehnicile utilizate în analiza economică trebuie să satisfacă obiectivul fundamental al modelului întreținerii funcționale : **minimizarea cheltuielilor cu întreținerea, corelată cu maximizarea timpului efectiv de funcționare al fiecărui utilaj tehnologic în condiții de siguranță în exploatare.** (Într-un alt context, cheltuielile de întreținere a utilajelor vor fi menținute la un nivel mai redus, însă suficient totuși pentru conservarea capacității de producție, în condiții de calitate satisfăcătoare și de creștere a duratei de folosire.) Totodată, acestor metode și tehnici li se cere să faciliteze determinarea de măsuri practice pentru reducerea cheltuielilor de întreținere a utilajelor tehnologice, de exemplu : stabilirea normelor de consum pentru materialele utilizate sistematic în întreținere ; efectuarea cîntăririi și debitărilor în cadrul magaziilor, pentru eliberarea cantităților tehnologic prescrise ; reutilizarea și recuperarea de materiale și combustibili ; specializarea unor sectoare ale întreprinderii pentru execuția categoriilor de lucrări de întreținere funcțională ; dezvoltarea cooperării interuzinale ; reducerea sistematică a tuturor categoriilor de consumuri.

Un mijloc de determinare a reducerii cheltuielilor cu întreținerea funcțională îl constituie **analiza ABC**, care indică acele laturi ale asigurării tehnico-materiale și tehnologice asupra cărora se poate acționa cel mai eficient. Materialele, componentele de schimb, combustibilii, energiile etc. costisitoare sînt însemnate cu litera **A**, cele mai puțin costisitoare cu **B**, iar cele mai ieftine cu **C**. În grupa **A** vor fi incluse și acele elemente la care produsul dintre costul pe unitatea de măsură și cantitatea planificată a fi asigurată este maxim. Algoritmul de încadrare în cele trei grupe (indiferent de tehnicile de prelucrare a datelor : automatizat, mecanizat, manual) este următorul : determinarea costurilor unitare pe fiecare element ; a cantității ce trebuie asigurată pe fiecare element ; a costurilor totale pe fiecare element ; clasificarea valorilor obținute, în ordine descrescătoare ; calcularea părții de procentaj a valorilor fiecărui element ; regruparea elementelor **A** (reprezentînd 60—80% din costul total), a elementelor **B** (15—30% din costul total) și a elementelor **C** (5—10% din costul total) ; întocmirea unui tabel de procentaj pentru totalul elementelor și valorilor. Reducerea consumurilor se va aplica în primul rînd în grupa **A**, apoi — succesiv — în celelalte grupe.

Nicolae PAVEL
șeful Oficiului de calcul electronic
al Întreprinderii „Laminorul de tablă" Galați

Utilizarea tabelelor de decizii

Cerințele autoconducerii și autogestiunii impun utilizarea unor tehnici de informare și decizie capabile să asigure acțiunilor eficiența de gospodărire rațională a patrimoniului unităților economice. O astfel de tehnică este cea a **tabelelor de decizii.**

Bazată pe logica matematică, tehnica tabelelor de decizii constituie :

- instrument al conducerii în fundamentarea și luarea deciziilor, avînd în vedere stituațiile teoretice și practice care pot interveni în soluționarea problemelor decizionale ;
- mijloc de exprimare și de descriere logică completă a unor probleme complexe de gestiune ;
- modalitate practică de exprimare a condițiilor de gestiune și a regulilor care trebuie îndeplinite în adoptarea deciziilor ;
- limbaj de comunicare între specialiști din domenii de activitate conexe (ingineri, matematicieni, economiști, informaticieni etc.) ;
- mijloc de analiză, proiectare și programare a sistemelor informatice, asigurînd optimizarea și controlul concepției, prin eliminarea automată sau semiautomată a ambiguităților și a redundanțelor informaționale.

Multitudinea aspectelor care se pretează la aplicarea tehnicii tabelelor de decizii face ca aceasta să aibă o largă utilizare în activitățile de raționalizare a sistemului informațional economic, în condițiile autoconducerii și autogestiunii.

CONȚINUTUL TABELELOR DE DECIZII ȘI REGULI DE ÎNTOCMIRE

Plecînd de la ideea că, în funcție de împrejurările în care se desfășoară, o acțiune poate fi condiționată sau necondiționată, tehnica tabelelor de decizii își propune exprimarea sub formă tabelară a proceselor decizionale. Pentru un proces decizional, o tabelă de decizii se constituie din patru părți :

I — **condiții** (criterii) pentru luarea deciziilor — **C** (numerotate de la 1 la m) ;

II — **intrări ale condițiilor — IC** — prin care se specifică nivelele posibile ale criteriilor decizionale. Combinații ale nivelelor pentru toate criteriile redau reguli —

R — în funcție de care se selectează deciziile. Pentru nivelele posibile ale celor **m** criterii vor rezulta **n** reguli privind împrejurările în care urmează a se lua deciziile. Un element **ICij** (**i** = 1, m ; **j** = 1, **n**) specifică intrarea condiției **i** pentru regula **j** ;

III — **decizii** (acțiuni) **posibile** — **D** (numerotate de la 1 la p) — avînd în vedere semnificatia fiecărei reguli. Succesiunea verticală a denumirii deciziilor indică ordinea în care deciziile urmează a fi executate ;

IV — **intrări ale deciziilor** — **ID** — marchează deciziile selectate pentru fiecare regulă. Pentru o regulă **j**, intrarea deciziei **K** semnifică selectarea deciziilor **K** atunci cînd cele **m** intrări ce constituie regula **j** sînt realizate.

Formularea condițiilor dintr-o tabelă de decizii presupune definirea cu claritate a contextului în care urmează a se soluționa problema decizională. În probleme de gestiune a stocurilor, condițiile se referă la existentul de resurse și la modalitățile de intrare-ieșire a lor. Fiecare condiție explicitată ca un criteriu decizional va avea mai multe nivele posibilie (**nC**), în funcție de valorile pe care condiția respectivă le poate înregistra.

Într-o tabelă de decizii completă, numărul de reguli (**n**) este dat de produsul dintre numărul nivelelor posibile ale tuturor condițiilor. Regulile reprezintă coloanele tabelei (partea a II-a). O regulă se citește de sus în jos, sub forma : dacă se realizează nivelul condiției C_1 și dacă se realizează nivelul condiției C_2 și..., atunci se iau deciziile **DK**. Parcurgerea tabelei se face de la stînga la dreapta.

Deciziile, rezultate pentru regulile tabelei, pot fi simple sau de grup. În cazul deciziilor simple, intrările lor pentru regulile care presupun realizarea acțiunilor explicitate se marchează printr-un semn convențional (de obicei „X"). Intrările unei decizii de grup sînt specificate prin codurile atribuite elementelor grupului la care se referă decizia.

Completarea unei tabele de decizii se face parcurgînd următoarele **etape de lucru :**

1) definirea condițiilor în care este solicitată rezolvarea problemei decizionale, stabilirea nivelelor posibile ale fiecărei condiții ;

2) stabilirea deciziilor pe care le presupune rezolvarea problemei, fixarea intrărilor fiecărei decizii, gruparea și codificarea lor. Deciziile sînt definite în ordinea lor logică, decurgînd din conținutul și condițiile de rezolvare a problemei ;

3) constituirea regulilor tabelei după următorul algoritm: numărul de reguli (**n**) se împarte la numărul de valori ale primei condiții (nC_1). Cîtul semnifică de cîte ori se repetă fiecare nivel al condiției respective. Pentru fiecare grupă de valori rezultată, cîtul se împarte la nC_2. Cîtul nou specifică de cîte ori se repetă fiecare nivel al condiției a doua, în fiecare grupă obținută anterior. Algoritmul se continuă în același mod pînă la ultima condiție a tabelei. În final, prima regulă conține, cu necesitate, primul nivel al tuturor condițiilor, ultima regulă va cuprinde ultimul nivel al fiecărei condiții, iar în ultima condiție (**m**) va apare cîte o singură dată fiecare nivel al ei ;

4) selectarea deciziilor prin precizarea intrărilor aferente fiecărei reguli ;

5) simplificarea tabelei rezultate. Numărul maxim de combinații posibile ale nivelelor condițiilor face ca unele reguli să aibă același conținut informațional, exprimat prin selectarea acelorași decizii. În astfel de situații, redundanța informațională conținută este eliminată prin reunirea regulilor care duc la executarea acelorași decizii, într-o singură regulă, care va conține : nivele ale condițiilor care apar în toate regulile reunite ; indiferență față de nivelele unor anumite condiții (adnotată, de regulă, cu simbolul „—"), atunci cînd toate nivelele condițiilor respective apar în regulile reunite ; negație a unui nivel al unei condiții, în cazul în care numai un nivel al condiției respective (intrarea negată) nu apare în regulile reunite. Verificarea completitudinii tabelei simplificate presupune ca suma dintre numărul de reguli finale (**nf**) și numărul de reguli reduse (**nr**) să fie egală cu numărul maxim de reguli (**nf** + **nr** = **n**).

Simplificarea (restrîngerea) unei tabele de decizii se face o singură dată, respectînd logica de constituire a regulilor și identitatea acțiunilor.

TIPURI DE TABELE DE DECIZII

După numărul nivelelor posibile ale condițiilor, o tabelă de decizii poate fi : cu **intrări limitate**, cu **intrări extinse** și cu **intrări mixte.**

Cînd intrările condițiilor sînt explicitate numai prin valori DA și NU, tabela de decizii este cu intrări limitate. Numărul maxim de reguli este **n** + 2.2 ... 2 = 2 la puterea **m.** Fiind reprezentări de variabile booléene, afirmația se înlocuiește cu cifra 1, semnificînd îndeplinirea condiției, iar negația se înlocuiește cu cifra 0, ceea ce exprimă neîndeplinirea condiției. Într-o tabelă completă, prima regulă va conține numai elemente de valoare 1, ultima regulă va conține numai elemente de valoare 0, iar ultima condiție conține, alternativ, cîte un element de valoare 1 și unul de valoare 0. În cazul tabelelor de decizii cu intrări limitate, acțiunile sînt simple, indicînd operații elementare (de executat). Pentru simplificarea lor pot fi folosite expresiile booléene, rezultate din expresia fiecărei reguli și din identitatea acțiunilor. Tabelele simplificate conțin, pe lîngă valori, 1 și 0, cazuri de indiferență.

În situația în care intrările fiecărei condiții a unei tabele de decizii sînt explicitate prin mai mult de două valori, tabela respectivă este cu intrări extinse. Prima regulă a tabelei, completată după algoritmul prezentat, va conține prima valoare a fiecărei condiții, ultima regulă cuprinde ultima valoare a fiecărei condiții, iar în ultima condiție vor apare, alternativ, toate valorile ei. De regulă, deciziile implică executarea de operații grupate.

Pentru cazul cînd intrările condițiilor sînt variabile booléene și variabile ce au mai mult de două valori, tabela de decizii rezultată este cu intrări mixte. Corespunzător conținutului fiecărei reguli, deciziile de executat sînt simple sau grupate.

În cazul problemelor decizionale complexe, cu un număr mare de factori implicați, întocmirea și citirea tabelelor de decizii devine dificilă. Soluționarea unei astfel de probleme presupune structurarea ei pe submulțimi omogene de condiții și acțiuni, care să asigure etapizarea procesului de rezolvare de la general la particular. Pentru fiecare parte rezultată se concep tabele de decizii distincte. În funcție de interacțiunea factorilor, se asigură legătura dintre tabele prin trimiteri de la o tabelă la alta. Tabela de sinteză a problemei prezintă soluția globală, iar tabelele de pe nivelele următoare de structurare redau detaliile privind modul de obținere a rezultatelor. După natura trimiterilor de la o tabelă la alta, acestea pot fi închise sau deschise.

În tabelele de decizii închise, legăturile logice dintre tabele se fac prin decizii „EXECUTĂ" nume-tabelă". Efectul unei astfel de decizii este executarea tabelei apelate, după care se revine la decizia următoare din tabela de origine. Prin ierarhizarea tabelelor pe nivele, în funcție de gradul lor de sinteză, se obține imaginea proceselor de prelucrare pe care le necesită soluționarea problemei decizionale. Pe primul nivel se va afla tabela care conține decizii de execuție a altor tabele, iar pe ultimul nivel — tabelul sau tabelele de specificare a deciziilor de finalizat prin acțiuni operaționale. În acest mod, soluționarea problemei se organizează avînd în vedere structura entității pe care o reflectă. Acest tip de tabele de decizii, utilizate în realizarea de sisteme informatice, asigură structurarea și modularizarea eficientă a sistemelor informaționale.

Atunci cînd legăturile logice dintre tabelele de decizii de structurare a unei probleme se fac prin decizii „MERGI LA nume-tabelă", rezultă tabele de decizii deschise. O astfel de decizie presupune salt necondiționat din tabela de origine la tabela specificată prin nume-tabelă. Înlănțuirea tabelelor necesită ca deciziile „MERGI LA..." să fie ultimele în tabela de origine. Trimiterile de la o tabelă la alta (altele) creează dificultăți de înțelegere a detaliilor de soluționare a problemei, din care cauză acest

tip de tabele de decizii este mai puțin recomandat în practică.

Adeseori, formularea și soluționarea problemelor decizionale necesită utilizarea de tabele de decizii închise și deschise. De regulă, deciziile „MERGI LA..." intervin în tabelele de nivele inferioare (operaționale), unde cerințele de prelucrare presupun salturi necondiționate.

EXEMPLE DE UTILIZARE A TABELELOR DE DECIZII ÎN GESTIUNEA MATERIALELOR

Spre ilustrarea modului de aplicare a tehnicii tabelelor de decizii, am considerat exemple relative la tabelele de decizii cu intrări limitate și mixte.

● **Exemplul A.** În magazia unei unități economice se găsesc în stoc două sortimente de materiale, M_1 și M_2. În cazul cînd un sortiment de material solicitat de către secțiile de producție nu există în stoc, magazinerul emite o cerere de reaprovizionare. Cînd materialul cerut există în stoc, el se eliberează secției utilizatoare în cantitatea necesară, operația consemnîndu-se în documente (fișa de magazie și fișa-limită). Cum cele două materiale nu pot fi substituite unul altuia în procesul de producție, formularea condițiilor problemei este următoarea:

— prima condiție (C_1) este relativă la solicitarea materialelor de către utilizatori. Cererea pentru M_1 exclude cererea pentru M_2. Prin urmare, cifra 1 a condiției de solicitare pentru M_1 semnifică posibilitatea satisfacerii cererii, iar cifra 0 pentru M_1 implică cerere pentru M_2;

— condiția a doua (C_2) se referă la existența sau inexistența materialului M_1 în stoc. Intrările condiției vor fi 1 și, respectiv, zero;

— condiția a treia (C_3) este analoagă celei precedente pentru materialul M_2.

În funcție de intrările condițiilor, deciziile care pot fi luate sînt:

— completarea fișei-limită de consum privind eliberarea cantității solicitate (D_1);

— eliberarea spre consum a cantității din M_1 (D_2);

— consemnarea operației de ieșire a cantității din M_1 în fișa de magazie (D_3);

— eliberarea cantității din M_2 (D_4);

— consemnarea operației în fișa de magazie a lui M_2 (D_5);

— informarea compartimentului de aprovizionare (conducerii) privind inexistența în magazie a materialelor (D_6);

— emiterea comenzii de reaprovizionare cu M_1 (D_7);

— lansarea comenzii de reaprovizionare cu M_2 (D_8).

Numărul maxim de reguli al tabelei de decizii este $n = 2^3 = 8$. În completarea tabelei, primele 4 reguli vor conține valoarea 1, iar următoarele 4 reguli valoarea 0 pentru prima condiție. La condiția a doua, fiecare grupă va conține 2 cifre 1 și 2 cifre 0. Pentru ultima condiție vom avea o alternanță a cifrelor 1 și 0.

Selectarea deciziilor este determinată de intrările din fiecare regulă rezultată: $D_1 - D_3$ cînd sînt satisfăcute condițiile C_1 și C_2; D_6, D_7 cînd este îndeplinită condiția C_1, dar nu este îndeplinită condiția C_2; D_1, D_4, D_5 în situația în care nu este îndeplinită condiția C_1, dar este realizată condiția C_3; D_6, D_8 cînd nu sînt satisfăcute condițiile C_1 și C_3. Tabela de decizii completă este prezentată în fig. 1.

Citirea tabelei se face astfel: dacă este solicitat M_1 și dacă M_1 există în stoc și dacă M_2 există în stoc (regula R_1), atunci se completează fișa-limită de consum (D_1), se eliberează materialul în cantitatea solicitată (D_2) și se consemnează operația în fișa de magazie (D_3); dacă se solicită M_1 și dacă există în stoc M_1 și dacă nu există în stoc M_2 (R_2), atunci se execută deciziile ca în cazul R_1; etc.

Din analiza tabelei rezultă următoarele posibilități de simplificare:

— regula 1 reunită cu regula 2 dau o singură regulă, în care apare indiferență pentru intrările condiției a treia. Dacă avem în vedere relația logică de formare a acestor reguli, considerînd nerealizarea unei condiții marcată prin complementul acesteia (Ci), atunci expresia booleeană de reunire și reducerea acesteia se deduc astfel:

Fig. 1

Condiții (C)	Intrări condiții (ID)							
	R_1 (ID_{11})	R_2 (ID_{12})	R_3 (ID_{13})	R_4 (ID_{14})	R_5 (ID_{15})	R_6 (ID_{16})	R_7 (ID_{17})	R_8 (ID_{18})
C_1	1	1	1	1	0	0	0	0
C_2	1	1	0	0	1	1	0	0
C_3	1	0	1	0	1	0	1	0

Decizii (D)	Intrări decizii (ID)							
	ID_{11}	ID_{12}	ID_{13}	ID_{14}	ID_{15}	ID_{16}	ID_{17}	ID_{18}
D_1	x	x			x		x	
D_2	x	x						
D_3	x	x						
D_4					x		x	
D_5					x		x	
D_6		•	x	x•		x		x
D_7			x	x				
D_8		•				x		x

$$R_1 \vee R_2 = C_1C_2C_3 + C_1C_2\bar{C}_3 = C_1C_2\,(C_3+\bar{C}_3) = C_1C_2$$

Însumarea logică (+) confirmă faptul că pentru C_1 și C_2 adevărate (de valoare 1), este indiferentă valoarea pentru C_3 (suma logică a valorilor adevărat și fals este egală cu unitatea), ceea ce semnifică faptul că din reunirea celor două reguli rezultă aceleași decizii ca și pentru fiecare regulă în parte:

Fig. 2

	R_1-R_2	R_3-R_4	R_5-R_7	R_6-R_8
C_1	1	1	0	0
C_2	1	0	–	–
C_3	–	–	1	0
D_1	x		x	
D_2	x			
D_3	x			
D_4			x	
D_5			x	
D_6		x		x
D_7		x		
D_8				x

— R_3 reunită cu R_4 constituie o regulă în care apare indiferență pentru intrările condiției C_3;

— R_5 reunită cu R_7 redau o regulă cu indiferență pentru intrările condiției C_2;

— R_6 reunită cu R_8 constituie regulă cu indiferență pentru intrările condiției C_2;

Tabela de decizii, rezultată în urma simplificărilor, este prezentată în fig. 2.

Suma numărului de reguli reduse cu numărul final de reguli redă numărul maxim de reguli: **nr+nf=4+4=8**. Prin urmare, simplificarea tabelei nu afectează completitudinea rezultatelor pe care le conține tabela inițială.

● **Exemplul B.** În magazia de materiale a unei unități economice sînt depozitate trei sortimente de bază (M_1 — M_3) și un sortiment înlocuitor (M_4) al primelor două de bază. Materialele M_3 și M_4 se găsesc în stoc în cantități suficiente pentru a acoperi necesarul de fabricație. Pentru solicitarea unui sortiment de material pot interveni următoarele situații: dacă se solicită M_1 sau M_2, în cazul că acestea nu există în stoc, se propune M_4. Neacceptarea lui M_4 antrenează aminarea satisfacerii cererii. Pentru materialele care nu există în stoc se lansează comandă de reaprovizionare. Cererea pentru M_3 este întotdeauna satisfăcută, indiferent de situația de gestiune a celorlalte materiale.

Avînd în vedere aceste situații, condițiile de gestiune a materialelor sînt:

C_1 — privind cererea de producție, va avea ca intrări trei valori (M_1 — M_3), corespunzătoare sortimentelor de bază solicitate;

C_2 — relativă la existența materialelor în stoc, avînd ca intrări patru valori posibile, codificate astfel: **a** — cînd există M_1; **b** — pentru M_2; **c** — pentru M_1 și M_2; **d** — cînd nu există în stoc nici M_1 și nici M_2. Această

condiție ar putea fi înlocuită prin alte două, care să aibă ca intrări valorile 1 și 0, după cum există sau nu fiecare material în stoc ;

C_3 — pentru acceptarea sau nu de înlocuitor M_4 (cînd nu există în stoc M_1 sau M_2), va avea ca intrări valorile 1 și respectiv, zero.

Corespunzător formării regulilor, deciziile și codificarea lor vor fi :

D_1 — de eliberare a materialelor solicitate (decizie de grup) — va avea ca intrări patru valori : X pentru M_1, Y pentru M_2, Z pentru M_3 și U pentru M_4 ;

D_2 — de consemnare a eliberării materialelor în documentele de evidență cu intrările : 1 pentru M_1, 2 pentru M_2, 3 pentru M_3 și 4 pentru M_4 ;

D_3 — de informare a utilizatorilor asupra imposibilității de a li se satisface cererea, cu o singură intrare (marcată prin „X") ;

D_4 — de lansare a comenzii de reaprovizionare, cu trei valori ale intrărilor ; s pentru M_1 și M_2, t pentru M_1 și w pentru M_2.

Tabela de decizii completă, redată în fig. 3, cuprinde 3.4.2 = 24 de reguli, completate după algoritmul prezentat.

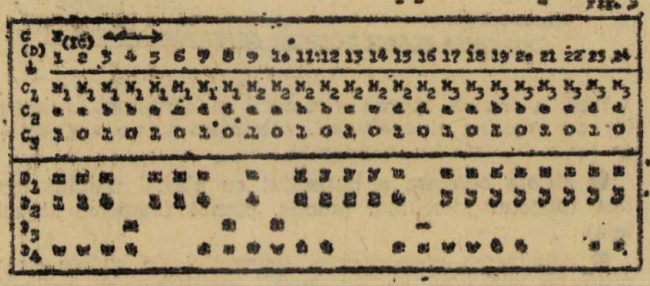

Regula R_4 se va citi astfel : dacă se solicită M_1 și dacă M_2 există în stoc și dacă nu se acceptă înlocuitor, atunci se informează utilizatorul asupra imposibilității de a i se satisface cererea (D_3) și se lansează o comandă de reaprovizionare cu M_1 (D_4).

Din studiul tabelei complete, reies următoarele posibilități de simplificare : R_1 UR_2 duce la indiferență pentru C_3 ; R_5 UR_6 implică indiferență pentru C_3 ; R_7 UR_{15} și R_8 UR_{16} fac ca pentru C_1 să avem M_3 ; R_{11} UR_{12} ; R_{13} UR_{14} R_{17} UR_{18} ; R_{19} UR_{20} ; R_{21} UR_{22} ; R_{23} UR_{24} determină indiferență pentru C_3. Prin urmare, tabela simplificată va conține 14 reguli care nu afectează deciziile privind gestiunea magaziei. Respectarea completitudinii este asigurată prin descifrarea relației : n = nf + nr = 14 + / (2—1) + (2+1) + 2(3—2) + 6(2—1) = 24.

Exemplele considerate vizează decizii care urmează a se lua de către magaziner, atunci cînd apar solicitări pentru materialele din magazie. Analog se elaborează tabele de decizii pentru intrările de materiale în magazie.

Prin utilizarea tabelelor de decizii, executanții, ca participanți activi la actele decizionale, vor avea posibilitatea să asigure buna funcționare a locurilor de muncă printr-o execuție promptă a operațiilor impuse de situațiile de gestiune existente și prin informarea operativă a conducerii asupra situațiilor a căror rezolvare impune intervenția acesteia. În acest mod, tabelele de decizii devin programe concrete de acțiuni, menite să contribuie la realizarea eficientă a sarcinilor de execuție și de conducere.

În condițiile prelucrării automate a datelor, tabelele de decizii constituie algoritmi (optimizați prin simplificare) direct programabili prin transpunerea lor în instrucțiuni.

Multiplele avantaje oferite de tehnica tabelelor de decizii fac ca utilizarea ei în practica autoconducerii și autogestiunii să contribuie la îmbunătățirea organizării și conducerii activităților.

Victoria OPREAN
Dumitru OPREAN
Universitatea „Babeș-Bolyai"
Cluj-Napoca

Autogestiunea în unitățile prestatoare de servicii turistice

Autoconducerea muncitorească în unitatea turistică poate fi definită ca o formă superioară a conducerii colective, în cadrul căreia, pornind de la coordonatele planului economico-social, se afirmă participarea largă a personalului muncitor în luarea deciziilor, în vederea realizării unor servicii turistice de calitate, cu o forță de atracție deosebită, cu o eficiență economică ridicată[1].

În cadrul noului mecanism economico-financiar autoconducerea presupune ca, în fiecare unitate turistică, colectivele de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile ce le-au fost încredințate de societate pentru administrare, să realizeze un volum cît mai mare de prestații, cu o eficiență ridicată, astfel încît unitatea respectivă să-i acopere cheltuielile de producție și circulație din veniturile proprii și să obțină beneficii.

Promovarea autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării determină, pentru unitățile turistice, mutații importante în sistemele de organizare și conducere, în mecanismele de funcționare existente.

Modalitățile concrete de implementare a noului mecanism trebuie îmbinate cu necesitățile luării în considerare a intereselor de ansamblu ale economiei. Așadar, autoconducerea se desfășoară într-o viziune integratoare, pentru că transpunerea ei în fapt asigură realizarea optimului relativ macroeconomic, a cărui împlinire este condiționată de realizarea de optimuri relativ parțiale, la nivelul subsistemelor unităților. Autoconducerea capătă adevăratele sale dimensiuni, în condițiile cînd ea este susținută de cele două laturi ale sale — autogestiunea și autofinanțarea, care conturează mai bine sistemul de funcționare al unității turistice, așa cum sugerează fig. 1.

— Fig. 1 —

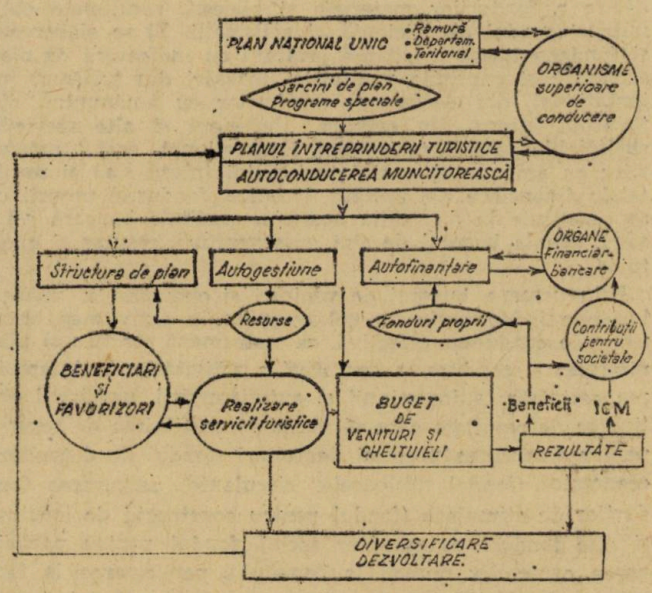

Autoconducerea și autogestiunea în unitatea turistică impun o atenție specială cu privire la utilizarea resurselor, la pîrghiile economice și financiare legate de îndeplinirea

[1] Unele clarificări cu privire la serviciile turistice au fost aduse de către autor în articolul: „Tipologia serviciilor turistice — instrument pentru perfecționarea organizării și conducerii unităților prestatoare", publicat în Revista economică, nr. 5, 1981.

rolului și atribuțiilor stabilite. În această direcție se pune în mod deosebit problema de **a întări rolul unităților turistice în planificarea activității lor.**

În vederea fundamentării mai temeinice a planurilor și programelor de creștere economică, se pornește de la cerințele pieței turistice interne și externe, ale utilizării maxime a capacităților de cazare, a întregului potențial uman și material, asigurîndu-se astfel resursele financiare necesare acoperirii costurilor și echilibrul între venituri și cheltuieli.

Pentru încadrarea propunerilor de plan în opțiunile generale ale partidului și statului cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării, este necesar să se elaboreze **niveluri orientative și normative de plan în profil departamental** (minister, centrală, oficii și întreprinderi turistice etc.), **și în profil teritorial** (orașe, municipii, județe).

Totodată, **sistemul specific de indicatori trebuie adaptat cerințelor întăririi și dezvoltării gestiunii economice proprii în unitățile de turism**, care să fie extinsă pînă la complexele și unitățile turistice operative, antrenînd întregul personal muncitor în organizarea și conducerea activității. (În acest sens, unele întreprinderi turistice își propun să organizeze informarea la intervale scurte a formațiilor de lucru din cadrul hotelurilor, unităților de alimentație publică, secțiilor de fabricație etc., cu ajutorul unor grafice sugestive, în ce privește stadiul utilizării capacității de cazare, numărul de turiști serviți, volumul prestațiilor turistice, al desfacerilor de mărfuri, indicele de utilizare a fondului de timp, beneficiile ș.a.).

Se cer folosite mai intens pîrghiile financiare prin care se pot urmări și impulsiona rezultatele financiare ale întreprinderii, sporește simțitor rolul indicatorilor care exprimă laturile calitative ale activității economice, aportul unităților la crearea venitului național.

Bugetul de venituri și cheltuieli — conceput ca instrument principal la dispoziția organelor de conducere colectivă din unitatea turistică pentru înfăptuirea autoconducerii, întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării — sintetizează în expresie bănească activitatea economică și socială în fiecare unitate, modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, rezultatele obținute și gradul de eficiență al activității. El se elaborează și fundamentează în strînsă legătură cu indicatorii de plan economic și cuprinde **veniturile** (încasări din turismul internațional, din desfacerea mărfurilor cu amănuntul, din turismul intern, din cazarea hotelieră și alte servicii), **cheltuielile** (costul turismului internațional, costul mărfurilor cu amănuntul, costul turismului intern s.a.) și rezultatele financiare ale unității turistice, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția acesteia, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli.

Prin urmare, bugetul de venituri și cheltuieli al unității turistice îndeplinește un rol complex în activitatea organelor de conducere colectivă, ca instrument pentru : **a)** planificarea și conducerea operativă a activității : **b)** înfăptuirea cerințelor autogestiunii și autofinanțării, urmărind obținerea de rezultate care să permită constituirea de resurse pentru finanțarea propriei dezvoltări (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante), asigurarea fondurilor de stimulare (fondul pentru construcții de locuințe și alte fonduri cu caracter social, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii), participarea la formarea fondurilor de dezvoltare generală ; **c)** asigurarea echilibrului financiar (între încasări și plăți, între resurse și destinații) al unității.

Pentru a-și realiza aceste funcțiuni, apare necesitatea ca bugetele de venituri și cheltuieli să se constituie într-un **sistem** (a cărui schemă de principiu este redată în fig. 2), care s-ar putea transforma chiar într-o veritabilă metodă de conducere.

— Fig. 2 —

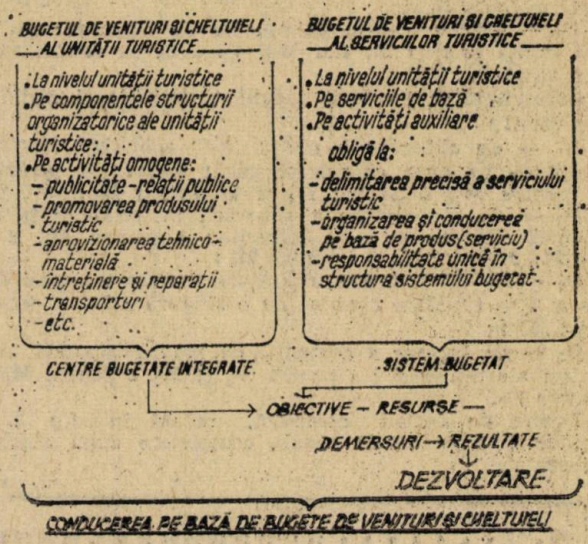

Fără a insista asupra structurii și conținutului bugetelor de venituri și cheltuieli, subliniem unele elemente ce se cer a fi luate în considerare :

● stricta corelare a bugetului cu planul unității turistice (bugetul înlocuind, practic, planul financiar al acesteia) ;

● asigurarea concordanței sistemului de bugete de venituri și cheltuieli cu structura organizatorică, reflectînd concordanța între cadrul organizatoric larg democratic și mecanismul economico-financiar, care trebuie să fie flexibil, așa încît să permită manifestarea activă, neîngrădită a oamenilor muncii participanți la conducerea și gospodărirea unităților ;

● corelarea rezultatelor cu eforturile, în conformitate cu planurile sau/și programele la nivelul considerat ;

● reducerea cheltuielilor și îmbunătățirea permanentă a structurii costurilor și calității serviciilor, care îmbracă întotdeauna un caracter specific. Referindu-ne, de exemplu, la activitatea de alimentație publică, aici se impun măsuri de reducere a cheltuielilor de circulație care, din punct de vedere economic, se divid în două categorii : cheltuieli de prelungire a procesului de producție în sfera circulației (transport, ambalare, sortare) ; cheltuieli de circulație pură (desfacere). Cheltuielile de prelungire a procesului de producție au o pondere importantă în volumul total al cheltuielilor de circulație, sînt considerate cheltuieli productive și se adaugă la valoarea mărfii ; cheltuielile de desfacere nu schimbă sub nici o formă valoarea mărfii, nu creează o valoare nouă, ele fiind totuși necesare ;

● corelarea bugetului de venituri și cheltuieli cu sistemul de evidență și control, precum și cu posibilitatea analizei economico-financiare a întregii activități turistice. Pentru evaluarea corectă atît a rezultatelor, cît și a eforturilor făcute pe niveluri organizatorice și pe total servicii, apare necesară promovarea prelucrării automate a datelor în conceperea și implementarea unui sistem bugetar.

Ion BODOLAN
director adjunct la Întreprinderea Hotel „Intercontinental" București

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

autoconducere

PLANUL ÎNTREPRINDERII

Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României (nr. 8/1972, modificată și îmbunătățită prin Legea nr. 1/1979), în preambulul ei, subliniază că „dezvoltarea economico-socială se realizează pe baza planului național unic, asigurînd înfăptuirea obiectivelor Programului Partidului Comunist Român, creșterea forțelor de producție, crearea unei economii moderne, de înaltă eficiență în vederea ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale este un atribut esențial și inalienabil al suveranității și independenței naționale".

În cele ce urmează ne-am propus să prezentăm principiile elaborării planului național unic de dezvoltare economico-socială, cu sublinierea indicatorilor de bază ai întreprinderilor — planul lor propriu —, imperativ fundamental al funcționării acestora, în virtutea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

1. OBIECTIVELE ȘI PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE PLANIFICATE

Sub acest titlu, Legea nr. 8/1972 (art. 22) prevede obiectivele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, planificate: creșterea cu prioritate a producției materiale pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, potrivit obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării, repartizarea optimă a venitului național pentru fondul de consum și pentru fondul de dezvoltare economico-socială; promovarea largă a progresului tehnic; creșterea continuă a populației țării și ridicarea nivelului general de instruire și educație; valorificarea superioară a tuturor resurselor și utilizarea intensivă a capacităților de producție; repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu; ridicarea venitului populației în concordanță cu sporirea venitului național; întărirea continuă a finanțelor țării și a monedei naționale; participarea activă la diviziunea internațională socialistă și mondială a muncii.

Pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a țării, prin lege sînt stabilite principiile fundamentale privind elaborarea planului național unic.

a) **Prognoze.** Pentru deciziile politice cu privire la dezvoltarea economico-socială se folosesc prognoze pe termen lung alternative, care au în vedere: evoluția previzibilă a cerințelor pieței interne și externe; mutațiile care au loc în diviziunea internațională a muncii; tendințele progresului științifico-tehnic pe plan mondial; modificările posibile și necesare în dinamica și structura economiei.

Prognoza se elaborează, într-o concepție unitară, la nivel macroeconomic, pe ramuri și sectoare ale vieții sociale, pe principalele produse, pe probleme cu caracter complex, precum și în profil teritorial.

b) **Planuri cincinale și anuale.** Un principiu fundamental al planului național unic este elaborarea lui pe perioade de cinci ani — planuri cincinale — și actualizarea lor pentru fiecare an, prin planurile anuale.

Planurile cincinale exprimă obiectivele ce revin din Programul partidului pentru etapa respectivă de dezvoltare și prevăd căile de realizare, întemeindu-se pe analiza mai multor variante. Cele anuale actualizează — cu cel puțin 6 luni înainte — prevederile din planul cincinal pentru anul respectiv; odată cu actualizarea planurilor anuale se adaptează și sarcinile prevăzute în planul cincinal pentru anul următor celui actualizat.

c) **Elaborarea planurilor pe profile.** Legea nr. 8/1972 (art. 7) consacră principiul elaborării planurilor cincinale și anuale pe următoarele profile:

— în profil departamental — pe ministere, centrale și întreprinderi;

— în profil de ramură, cuprinzînd sarcinile și mijloacele de realizare pe ramuri, subramuri și activități, potrivit clasificării pe economie;

— în profil teritorial, prevăzîndu-se principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale pe comune, orașe, municipii și județe.

d) **Conținutul planurilor.** Linia politicii generale a partidului, prevederile Programului Partidului Comunist Român se concretizează în planurile naționale unice de dezvoltare economico-socială în structura și în modul de exprimare prevăzut de Legea nr. 8/1972. Potrivit art. 8 din această lege, planurile cincinale și anuale prevăd:

— Volumul fizic și în expresie valorică al producției din industrie, agricultură și construcții, precum și al activității din transporturi, telecomunicații, circulația mărfurilor și din celelalte ramuri producătoare de bunuri sau prestatoare de servicii;

— obiectivele de cercetare științifică, dezvoltare și inginerie tehnologică, de introducere a progresului tehnic, sarcini de aplicare în practică și efectele economice prevăzute;

— volumul de investiții și de construcții-montaj; lista obiectivelor, cu precizarea capacităților și a termenelor de punere în funcțiune; volumul fondurilor fixe ce vor fi date în exploatare;

— utilizarea resurselor de materii prime și a resurselor energetice; perfecționarea structurilor de producție în vederea reducerii consumurilor energetice și a celor materiale;

— norme și normative de consum și de stocuri; coeficienți de utilizare și indici de valorificare a materiilor prime; resursele și repartizarea principalelor materii prime, materiale și produse;

— nivelul și dinamica productivității muncii în expresie fizică și valorică;

— eficiența utilizării fondurilor fixe și a mijloacelor circulante; gradul de valorificare a materiilor prime; costurile de producție totale și cheltuielile materiale; rentabilitatea;

— fondul de retribuire a muncii și retribuția medie; numărul personalului muncitor și structura acestuia pe bază normativelor de personal, pe ramuri și sectoare de activitate;

— indicii prețurilor de producție și de livrare în industrie, indicii prețurilor produselor agricole destinate fondului de stat și indicii prețurilor cu amănuntul și tarifelor serviciilor pentru populație;

— sarcini cu privire la dezvoltarea învățământului, pregătirea și perfecționarea cadrelor;

— volumul de export și import cu specificarea produselor care fac obiectul comerțului exterior; soldul dintre export și import; acțiunile de cooperare; încasările și plățile din schimburile comerciale, din prestări de servicii și alte operațiuni valutare necomerciale;

— produsul social, venitul național și repartizarea acestuia pentru fondul de consum și pentru fondul de dezvoltare economico-socială; indicatorii nivelului de trai: creșterea veniturilor populației, volumul vînzărilor de mărfuri cu amănuntul și al prestărilor de servicii către populație; investițiile și acțiunile social-culturale privind învățămîntul, cultura, ocrotirea sănătății, asistența și asigurările sociale, sportul; construcția de locuințe, lucrările de gospodărie comunală și de sistematizare a localităților și teritoriului;

— rezerve de plan — pentru satisfacerea unor nevoi neprevăzute sau cerințe suplimentare care apar în cursul executării planului — sub formă de rezerve de capacități de producție, rezerve de materii prime, materiale, combustibili, piese de schimb și produse finite, fonduri bănești pentru investiții și pentru retribuirea muncii, fonduri valutare; rezerve de stat — pentru satisfacerea unor situații excepționale.

e) **Exprimarea conținutului prin indicatori.** Potrivit art. 9, din Legea nr. 8/1972, obiectivele și sarcinile concrete, cantitative și calitative, cuprinse în planurile cincinale și anuale, precum și mijloacele ce se prevăd a fi alocate în acest scop, se exprimă printr-un sistem de indicatori, norme și normative, sistemul acestora trebuind să asigure măsurarea exactă a volumului de activitate, a mijloacelor alocate și a rezultatelor economice ce urmează a fi obținute în raport cu fondurile puse la dispoziție, să exprime aportul fiecărei unități socialiste la crearea venitului național, la dezvoltarea economico-socială a țării.

Textul de lege menționat arată, în continuare, că în cadrul sistemului de indicatori se folosesc ca indicatori de bază, pentru exprimarea volumului activității productive, valoarea producției nete și indicatorii producției fizice; se vor stabili fizic cantitățile de materii prime, materiale, combustibili și energie, bunuri de consum, mașini-unelte, utilaje, instalații, piese de schimb și alte produse sau servicii necesare economiei. În lege se face precizarea că indicatorii fizici se utilizează la stabilirea sarcinilor de producție, productivitatea muncii, investiții, export, import, livrări la fondul pieței și de promovare a progresului tehnic.

f) **Balanțe.** Metodologia de elaborare a unor planuri fundamentate implică folosirea unui sistem de balanțe, care să asigure echilibrul între resursele economiei și utilizarea acestora. Potrivit Legii nr. 8/1972 (art. 10), la elaborarea planurilor cincinale și anuale se utilizează:

— balanțe materiale, care se echilibrează prin dimensionarea resurselor pe baza încărcării optime a capacităților de producție, extinderii folosirii materiilor prime și materialelor din țară, a înlocuitorilor, resurselor secundare și deșeurilor de la populație; acoperirea necesarului se face pe bază de norme și normative de consum cu fundamentare tehnico-economică;

— balanța forței de muncă, care stabilește repartizarea pe ramuri a resurselor în raport cu obiectivele dezvoltării economico-sociale, asigură echilibrul între resurse și necesități pe categorii profesionale și în profil teritorial;

— balanțe valorice, la întocmirea cărora se urmărește sporirea sistematică a venitului național, utilizarea resurselor cu un înalt spirit gospodăresc, creșterea vitezei de circulație a fondurilor materiale și bănești, echilibrarea balanței de plăți externe, consolidarea continuă a monedei naționale și a puterii ei de cumpărare.

2. PLANUL ÎNTREPRINDERII — COMPONENTĂ A PLANULUI NAȚIONAL UNIC

Tratarea modului de elaborare a planului întreprinderii este greu de realizat, iar rezultatul ar fi trunchiat, datorită faptului că acest plan este o fracțiune, o componentă a planului național unic de dezvoltare economico-socială; ca urmare, am fost nevoiți să abordăm aspectele privind elaborarea, desfășurarea și adoptarea planurilor cincinale și actualiazrea celor anuale la nivelul planului național, cu sublinierea rolului pe care îl îndeplinesc întreprinderile — verigi de bază ale economiei naționale.

a) **Niveluri orientative și normative de plan cincinal.** Legea nr. 8/1972 consfințind principiul potrivit căruia activitatea de elaborare a planului cincinal pornește de la întreprinderi, stabilește că pentru încadrarea propunerilor acestora în opțiunile generale ale dezvoltării economice, în prealabil, se formulează niveluri orientative și normative de plan.

Art. 13 din lege stabilește că „nivelurile orientative se exprimă prin limite minime pentru produsele fizice de bază, producția valorică și export și limite maxime pentru volumele de investiții și import. Normativele de plan reprezintă sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1.000 lei fonduri fixe și maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie". În continuare, se arată că nivelurile orientative și normativele de plan au la bază directivele congreselor și conferințelor naționale ale partidului, prevederile din prognoze și programele speciale de dezvoltare pe termen lung, studiile referitoare la cerințele pieței interne și externe, contractele de lungă durată, evidența capacităților de producție și gradul de utilizare a acestora, analiza critică a rezultatelor obținute în perioadele precedente, asigurînd mobilizarea tuturor rezervelor existente, creșterea eficienței economice.

b) **Elaborarea planului cincinal — punctul de pornire: întreprinderea.** În baza nivelurilor orientative, întreprinderile — în calitate de titulare de plan —, în conlucrare cu organele ierarhic superioare, elaborează propunerile de plan; centralele și alte organe ierarhic superioare ale întreprinderilor asigură integrarea și corelarea propuneri-

lor acestora, după care transmit ministerului din care fac parte, precum și Comitetul de Stat al Planificării, proiectul de plan.

Titularii de plan pe ramură sau pe subramuri — ministerele și celelalte organe centrale — asigură elaborarea proiectelor de planuri pe centrale și alte unități direct subordonate. În această activitate, respectiv elaborarea planului pe ramura de care răspund, ministerele colaborează cu ceilalți titulari centrali de plan și C.S.P., precum și cu județele și municipiul București, asigurînd încadrarea prevederilor din proiecte în ritmurile și proporțiile de ansamblu ale economiei.

Comitetul de Stat al Planificării elaborează propunerile pentru proiectul planului național unic — asigurînd corelarea propunerilor de plan ale organelor centrale cu posibilitățile și necesitățile economiei naționale.

Potrivit art. 16 din Legea nr. 8/1972, prevederile proiectului planului cincinal întocmit și corelat în profil departamental de ramură și teritorial „se dezbat și se adoptă de adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale și de organele de conducere colectivă din ministere, celelalte organe centrale și de consiliile populare".

Proiectul planului național unic elaborat de Consiliul de Miniștri se examinează de către Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și de Camera Legislativă a Consiliilor Populare, după care se prezintă spre adoptare Marii Adunări Naționale.

c) **Desfășurarea planului cincinal. — Încheierea contractelor.** Art. 18, din Legea nr. 8/1972 stabilește că prevederile planurilor cincinale adoptate de M.A.N. se desfășoară pe ministere și alte organe centrale, centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, prin decret al Consiliului de Stat. La rîndul lor, aceste organe defalcă pe unități direct subordonate prevederile planului național unic.

Întreprinderile, în posesia fracțiunii din planul național unic, o defalcă pe subunități, secții și ateliere, luînd măsurile necesare pentru realizarea ei. Prima măsură care se ia — prevede art. 19 din lege — este aceea de „contractare integrală a desfacerii producției și aprovizionării tehnico-materiale, în condițiile legii". În continuare, legea face precizarea plină de consecințe pentru întreprinderi și anume: „Pentru consumul intern se încheie contracte ferme pentru toate produsele prevăzute în plan; pentru produsele destinate consumului productiv și fondul pieței, la care la data contractării nu se cunosc elementele de detaliu, contractele se încheie pe grupe de produse cu precizarea unor clauze referitoare la termenele de prezentare a caracteristicilor tehnice, specificațiilor sortimentale, calitate, preț și celelalte elemente necesare executării obligațiilor asumate. Pentru producția destinată exportului și pentru importuri se încheie contracte ferme, contracte cadru, contracte de lungă durată, convenții, acorduri, acțiuni de cooperare în producție și alte forme de cooperare economică internațională, urmărindu-se includerea unor clauze asiguratorii corespunzătoare, în funcție de tendințele conjuncturii externe și de interesele economiei naționale".

Textul reprodus prezintă importanță prin aceea că stabilește principiul unității dintre plan și contract — pe care îl vom mai sublinia pe parcursul acestui studiu — consfințind regula de bază potrivit căreia pentru realizarea prevederilor din planul cincinal se încheie contracte pe toată durata acestuia, respectiv pe cinci ani. Cu alte cuvinte, directivele și orientările din programele partidului privind dezvoltarea economico-socială a României, adoptate prin planul cincinal, se transpun în instrumente de detaliere a planului — contractele economice —, care prin raporturile juridice pe care le generează leagă din nou diferitele fracțiuni ale planului național unic, desfășurat pe întreprinderi, într-un mecanism juridico-economic care angrenează la executarea acestor fracțiuni de plan, în mod corelat, în interesul propriu al fiecărui participant în parte și, în final, în interesul general al economiei naționale.

d) **Actualizarea planului anual.** Plecînd de la realitatea că pe parcursul executării planului cincinal apar unele situații noi, Legea nr. 8/1972 prevede modalitatea actualizării planurilor anuale în funcție de: resurse noi apărute și posibilitățile de utilizare mai bună a fondurilor de producție și a forței de muncă; de stadiul realizării programului de investiții; de evoluția cererii pe piața internă și externă etc.

Cu privire la metodologia de actualizare a planului anual, legea prevede următoarele:

— planul anual se elaborează și se desfășoară pe trepte organizatorice potrivit metodologiei expuse pentru planul cincinal;

— actualizarea prevederilor planului anual se aprobă, la propunerea Consiliului de Miniștri, prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puțin șase luni înainte de începerea executării planului; totodată se adaptează și sarcinile din planul cincinal pe anul următor;

— după ce se dezbat și se adoptă prevederile de plan de către adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan, fiecare întreprindere în parte este obligată ca, în aceeași perioadă, să ia „măsurile necesare pentru definitivarea contractării și asigurării tuturor condițiilor în vederea realizării sarcinilor de plan stabilite" (art. 21).

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

financiar

Stabilirea sumelor globale de plată în acord global, în activitatea de construcții-montaj

În conformitate cu prevederile normelor tehnice cu caracter metodologic de aplicare a acordului global în construcții-montaj, pentru realizarea lucrărilor cuprinse în contract se stabilește cu anticipație o sumă globală care se acordă integral la terminarea lucrărilor în condițiile stabilite prin contract, cîștigurile individuale nefiind plafonate.

Încă din etapa de pregătire a lucrărilor, pe baza analizei efortului necesar realizării acestora, în condiții tehnologice și organizatorice bine precizate, se determină sumele globale pe obiecte și părți de obiecte, pe fiecare categorie de personal.

Nominalizarea formațiilor de lucru și încheierea contractelor de acord global cu acestea se realizează într-o etapă ulterioară.

Pot fi contractate în acord global :

— totalitatea lucrărilor de construcții-montaj în profilul unității, subunității sau formației executante (inclusiv lucrările de organizare de șantier) aferente unor obiecte fizice complete (blocuri de locuințe, hale, clădiri, turnuri de răcire, coșuri de fum, castele de apă, rezervoare, tronsoane de cale ferată, poduri, hangare, silozuri, linii de înaltă tensiune etc.) ;

— în situațiile în care natura lucrărilor sau tehnologia de execuție nu permit încheierea de contracte pe obiecte complete, se vor putea contracta în acord global părți de obiecte (tronson de clădire, scara unui bloc, infrastructura, structura de rezistență, instalația de încălzire etc.) ;

— lucrări de specialitate din profilul formației pe obiecte și părți de obiecte ;

— lucrări de reparații aferente obiectelor sau părților de obiecte.

★

Contractele în acord global se pot încheia cu colectivele de constructori organizate în formații de lucru conduse de:

— maiștri, ingineri, subingineri sau tehnicieni care împreună cu muncitorii (de aceeași meserie sau de diverse meserii) constituie o formație unitară care preia spre execuție, prin contracte, obiecte, părți de obiecte sau lucrări de specialitate ;

— maiștri, ingineri, subingineri sau tehnicieni care contractează executarea unui obiect sau părți de obiect, la care lucrează succesiv diverse echipe de specialitate ; în această situație, în baza contractului pe obiecte (sau părți de obiecte), încheiat cu eșalonul superior, maistrul va încheia subcontracte cu fiecare din echipele de specialitate;

— formații constituite la nivel de lot, șantier sau grup de șantiere ; pot lucra în această situație, în acord global, toate categoriile de personal cu atribuții legate de executarea lucrărilor (personal tehnic, economic, de altă specialitate, conducători de utilaje și muncitori indirect productivi), categorii care vor fi stabilite de conducerea unității cu personalitate juridică ; aceste formații trebuie să controleze în mod obligatoriu executarea tuturor obiectivelor și părților de obiecte, precum și întregul volum de producție aferent acestora, prevăzute în plan.

Conducătorii de utilaje și mijloace de transport aparținînd altor unități terțe de prestații și care participă la realizarea obiectelor sau părților de obiecte contractate pot fi cuprinși în formația de lucru în acord global, la fel ca și ceilalți muncitori, sau pot fi retribuiți în acord direct sau în acord indirect, după caz, conform reglementărilor în vigoare.

★

După pregătirea tehnologică a execuției lucrărilor și defalcarea fondului de retribuire în acord global pe categorii de personal și obiecte, se trece la stabilirea sumelor globale de plată în acord global pe obiecte și categorii de personal, în vederea contractării acestora cu formațiile de lucru.

Stabilirea acestor sume globale de plată se realizează astfel :

a) Pentru muncitorii care lucrează după norme de timp și prețuri unitare (republicane, departamentale sau locale) pe baza cantităților de lucrări și a tehnologiilor stabilite. Se prevede că la lucrările de instalații-montaj, aceste sume se pot stabili și pe baza manoperei de deviz corectată cu coeficienți determinați pe baza normelor de muncă, aprobați anual de ministere sau alte organe centrale și locale.

b) Pentru muncitorii care lucrează după norme de personal (zone de deservire) sau sferă de atribuții, pe baza retribuției tarifare corespunzătoare duratei stabilite pentru executarea lucrărilor și a programului de lucru aprobat.

c) Pentru maiștrii și personalul tehnic, economic și de altă specialitate, pe baza posturilor normate prin statul de funcțiuni, a retribuțiilor tarifare corespunzătoare duratelor de execuție stabilite pentru executarea lucrărilor și a programului de lucru aprobat. Pentru posturile vacante se va lua în calcul retribuția tarifară a funcției respective la gradația 3.

La personalul de la punctele b și c de mai sus, din sumele globale prevăzute în contract (stabilite pe baza retribuției tarifare), se scade retribuția aferentă personalului aflat în concediu de odihnă în perioada de execuție a contractului.

Sumele corespunzătoare posturilor normate prevăzute în contract, ale căror titulari s-au aflat în incapacitate temporară de muncă, se scad parțial sau integral, corespunzător modului de realizare a sarcinilor, de întregul colectiv.

Nivelul modului de realizare a sarcinilor se stabilește de beneficiarul de contract. acesta avînd latitudinea să scadă fie integral sumele corespunzătoare perioadelor de incapacitate temporară de muncă, fie să le reducă numai parțial. Deci, beneficiarul de contract nu poate aproba luarea integrală în calcul a sumelor respective, trebuind să scadă obligatoriu o parte din acestea. (Nu se stabilește însă prin metodologie un procent minim de scădere).

Metodologia mai prevede la acest punct că beneficiarul de contract va avea totodată în vedere ca la stabilirea scăderilor ce se vor opera să se țină seama ca nivelul retribuției individuale a personalului respectiv să se coreleze cu a muncitorilor de bază.

Față de aceste prevederi (cuprinse în cap. VI — Prevederi finale ale metodologiei), considerăm că, în mod analog, trebuie tratate și situațiile în care au loc învoiri sau concedii fără plată, care conduc și ele la neconsumarea unor sume stabilite pe baza retribuției tarifare.

În ceea ce privește posturile vacante, sumele corespunzătoare acestora se iau integral în calcul, metodologia referindu-se în paragrafele anterioare nu la posturi vacante, ci la cele ocupate, dar ale căror titulari se află în incapacitate temporară de muncă.

Utilizarea tuturor sumelor de plată — în condițiile prevăzute de metodologie — în vederea retribuirii membrilor formației de lucru urmărește stimularea și recompensarea acestora pentru preluarea unor sarcini suplimentare de muncă și asigurarea realizării în termen și în bune condiții a contractului de acord global.

Prezentele precizări răspund și întrebării adresate revistei noastre de tov. V. Beresteanu din Brașov.

Mircea GORUNEANU

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

GRUPUL DE ȘANTIERE CONSTRUCȚII ȘI INSTALAȚII ORAVIȚA — ANINA

PIESE DE SCHIMB AUTO SR 116 :

— Ax cu came buc. 10
— Ax sateliți buc. 19
— Arc ambreiaj buc. 5
— Arc saboți buc. 200
— Aripă cabină buc. 2
— Ax volan cu rolă buc. 1
— Arbore buc. 6
— Aripă cabină buc. 2
— Ax primar buc. 1
— Ax primar vit. III wh. sec. buc. 3
— Ax primar cond. vit. buc. 2
— Ax culbutori buc. 13
— Ax pompă apă buc. 33
— Arbore sec. buc. 1
— Arbore flexibil buc. 14
— Arbore cardan buc. 7
— Idem distribuitor buc. 51
— Arc pinion cuplare buc. 1
— Arbore primar buc. 8
— Idem intermediar buc. 3
— Ax cadran asamblat buc. 2
— Apărători uși buc. 13
— Ax asamblat buc. 1
— Arbore cotit compresor buc. 4
— Idem principal buc. 1
— Ansamblu distribuitor buc. 3
— Ax comandă buc. 1
— Arbore cotit motor buc. 1
— Aripă cabină buc. 2
— Articulație cadran buc. 1
— Arbore distribuitor TV buc. 3
— Ax levier cu role buc. 2
— Arbore cadran SR buc. 1
— Bujii M 18 buc. 52
— Bobine inducție buc. 100
— Braț ștergător parbriz buc. 20
— Bielă compresor buc. 7
— Bloc compresor buc. 2
— Bulon cu piuliță buc. 17
— Bușon radiator buc. 7
— Butuc disc ambreiaj buc. 20
— Buton claxon buc. 36
— Butuc roată buc. 10
— Benfix electromotor buc. 6
— Bară din față buc. 3
— Balamale uși buc. 1
— Braț cu legătură buc. 1
— Bride arc buc. 15
— Bride arc buc. 29
— Bride arc buc. 6
— Idem buc. 1
— Bandă direcție buc. 3
— Bulon sferic buc. 11
— Buloane roată buc. 14
— Bucșe pivoți buc. 122
— Bucșe ax cu came buc. 54
— Bucșe ghidare buc. 32
— Idem buc. 6
— Idem cercel arc buc. 49
— Idem arc spate buc. 83
— Idem bielă buc. 206
— Idem arc buc. 24
— Idem distanțare buc. 11
— Idem arc buc. 94
— Idem rulment buc. 1
— Bolț arc buc. 162
— Idem piston buc. 13
— Idem buc. 7
— Idem compresor buc. 3
— Idem buc. 76
— Idem buc. 196
— Idem arc suspensie buc. 105
— Bulon arc buc. 68
— Capete bară SR buc. 30
— Contactor platinat buc. 300
— Cilindri frînă față buc. 100
— Condesatori buc. 1500
— Cărbuni electromotor buc. 115
— Cruci cardan buc. 40
— Cuzineți palier buc. 160
— Cuzineți bielă buc. 39
— Capac delco buc. 240
— Coroană pornire buc. 3
— Cuzineți palier set 12
— Coroană pornire buc. 16
— Corp chiulasă compresor buc. 3
— Chiulasă compresor buc. 31
— Carter cutie viteză buc. 2
— Capac diferențial buc. 2
— Cîrlig de remorcă buc. 4
— Capac cutie viteză buc. 1
— Idem buc. 4
— Colector dinam buc. 19
— Capac cutie viteză buc. 2
— Cutie viteză buc. 1
— Colector admisie buc. 2
— Corp pompă ulei buc. 5
— Cilindri frînă buc. 7
— Contact portbagaj buc. 1
— Cilindru compresor buc. 1
— Contactor cu chei buc. 17
— Cilindru receptor ambr. buc. 3
— Idem distribuitor buc. 10
— Disc ambreiaj buc. 83
— Idem servomecanism buc. 24
— Diafragmă servomecanism buc. 21
— Dispozitiv ridicat geam buc. 55
— Dulii buc. 9
— Dop de umplere buc. 8
— Dispozitiv antrenare buc. 1
— Element filtru ulei buc. 1300
— Idem benzină buc. 20
— Excentric pompă benzină buc. 6
— Fulie arbore cotit buc. 6
— Furcă asamblată buc. 8
— Fulie pompă apă buc. 15
— Filtru aer carburator buc. 11
— Flanșă buc. 13
— Furcă corelată buc. 4
— Furcă schimb. vit. buc. 16
— Flanșă elastică buc. 34
— Flanșă arbore secundar buc. 2
— Filtru ulei buc. 3
— Furtun frînă buc. 21
— Furcă pîrghie debraiere buc. 10
— Flanșă arbore primar buc. 8
— Furcă glisantă buc. 3
— Flanșă arbore cardan buc. 1
— Garnituri cilindru frînă buc. 4
— Garnitură cilindru buc. 60
— idem cilindru frînă buc. 326
— idem pompă apă buc. 48
— idem capac tacheți buc. 52
— idem evacuare buc. 103
— idem admisie buc. 153
— idem colectoare buc. 170

— idem ambreiaj buc. 148
— Ghiară manivelă buc. 7
— idem ambreiaj buc. 40
— idem pompă centrală buc. 108
— idem servomecanism buc. 9
— idem frînă buc. 68
— idem ambreiaj buc. 359
— idem cilindru principal buc. 119
— idem buc. 54
— Grup conic buc. 1
— Inele pompă centrală buc. 75
— idem siguranţă buc. 99
— idem manşon cuplare buc. 5
— Indicator nivel buc. 4
— Inele de siguranţă buc. 18
— idem buc. 20
— idem elastice buc. 20
— idem etanşare buc. 36
— idem conice buc. 5
— Lame şterg. parbriz buc. 59
— Lampă semnaliz. faţă buc. 40
— Membrană pompă benzină buc. 200
— Manşon cauciuc cardan buc. 193
— Motoraş ştergător parbriz buc. 64
— Mîner ridicat geam buc. 5
— Manşon cardan buc. 34
— Mînere uşi faţă buc. 13
— Mecanism direcţie buc. 4
— Motor complet cu cutie buc. 1
— Manşon buc. 9
— idem buc. 5
— idem buc. 20
— Mască radiator buc. 1
— Pîrghie pompă benzină buc. 56
— Pastile pompă benzină buc. 42
— Pestoane motor buc. 60
— Perii dinam buc. 88
— Pinion delco buc. 27
— Pompă ulei buc. 9
— Pastile supapă buc. 12
— Pompă ulei basculare buc. 2
— Pivoţi fuzetă buc. 38
— Placă presiune ambr. buc. 8
— Pinion sateliţi buc. 1
— Pîrghie ambreiaj buc. 52
— Pinion vit. buc. 38
— Pivoţi fuzetă buc. 9
— Pinion cupl. arb. cond. buc. 5
— idem viteze buc. 4
— idem antrenare pompă buc. 1
— idem planetare buc. 11
— Piston asamblat buc. 1
— Pîrghie pompă buc. 89
— Plăci ferodou ambreiaj buc. 11
— Pinion arbore cotit buc. 9
— idem cu came buc. 2
— Perie mosă buc. 657
— idem electromotor buc. 910
— idem buc. 9
— Plutitor carburator buc. 8
— Pîrghie fuzetă buc. 16
— idem comandă buc. 26
— Placă termoizolantă buc. 10
— idem cercel arc buc. 8
— Pinion vit. I buc. 5
— Placă bielă buc. 36
— Pinion arbore sec. buc. 12
— idem broască uşă buc. 6
— idem pinion pompă ulei buc. 2
— idem condus buc. 3
— Placă distanţieră buc. 4
— Piese de obturare buc. 3
— Pinion bendix buc. 2
— Piston compresor buc. 17
— Pinion diferenţial buc. 1
— Pană pivoţi buc. 12
— Placă asamblată buc. 8
— Piston pompă buc. 5
— Pinion vitezometru buc. 2
— Pîrghie pompă ulei buc. 3
— Priză putere buc. 1
— Pinion reductor buc. 2
— Placă asamblată buc. 3
— idem cercel buc. 3
— Rotor dinam buc. 10
— Regulator tensiune buc. 10
— Rotor alternator buc. 20
— Ramă uşă buc. 3
— Regulator presiune buc. 6
— Robineţi cond. fr. buc. 13
— Ridicător hidraulic buc. 1
— Rotor delco buc. 100
— Radiator ulei buc. 1
— Rotor electromotor buc. 15
— Ramă for principal buc. 20
— Resorturi frînă buc. 50
— idem buc. 180
— Racord frînă buc. 10
— Robineţi comandă buc. 2
— idem golire buc. 9
— Racord pompă buc. 10
— idem vitezometru buc. 1
— idem principal buc. 1
— idem dublu buc. 4
— Schimbător frînă picior buc. 15
— Tub frînă buc. 20
— Tambur frînă buc. 4
— Tijă împingător buc. 23
— Tampoane cauciuc buc. 27
— Tamburi frînă buc. 4
— idem buc. 11
— Tub acţionare buc. 19
— Transmisie finală buc. 9
— Tijă pompă ulei buc. 11
— Tambur frînă buc. 3
— Ventilator buc. 11
— idem buc. 21
— Volan direcţie buc. 3

PIESE AUTO

— Antrenor unghiular buc. 15
— Antrenor viteză buc. 2
— Arbore direcţie buc. 2
— Ax culbutor buc. 39
— Ax primar buc. 6
— Amortizor turaţie buc. 2
— Arbore intermediar buc. 8
— Ax pompă apă buc. 34
— Ax intermediar buc. 2
— Arbore planetar buc. 25
— Arbore cu camă buc. 16
— Arc tracţiune buc. 35
— Arbore planetar buc. 7
— idem buc. 15
— idem secundar buc. 3
— Ax pompă injecţie buc. 10
— Arbore intermediar buc. 2
— Butuc faţă buc. 10
— Butuc canelat buc. 4
— Burduf cilindru frînă buc. 11
— Bucşă fuzetă buc. 20
— idem saboţi buc. 50
— Bucşă cercel arc buc. 30
— idem superioară fuzetă buc. 18
— idem inferioară fuzetă buc. 197
— idem demaror buc. 40
— idem saboţi buc. 60
— idem bielă buc. 23
— idem lagăr buc. 100
— idem ax cu came buc. 150
— idem sferică buc. 3
— idem superioară fuzetă buc. 6
— idem fuzetă buc. 6
— idem manşon buc. 8
— Bolţ saboţi buc. 26
— idem piston buc. 24
— idem piston buc. 28
— idem buc. 100
— Capete bară buc. 200
— Cilindru receptor buc. 3
— Cuzineţi bielă buc. 30
— Carcasă placă presiune buc. 2
— Capac regulator buc. 17
— Ciulasă compresor buc. 17
— Cilindru frînă buc. 25
— Conductă apă răcire buc. 20
— Chiulasă motor buc. 6
— idem buc. 2
— idem buc. 3
— Carcasă diferenţial buc. 2
— Conductor injecţie buc. 50
— Cruce sateliţi buc. 16
— Consolă furcă buc. 10
— Condensator alternator buc. 136
— Conductă injector buc. 25
— Conector buc. 10
— Conductă refulare buc. 10
— Cilindru pres. compr. buc. 5
— idem pneumatic buc. 10
— idem acţionare priză buc. 8
— Capac distribuitor buc. 5
— Carcasă supapă buc. 7
— idem punte spate buc. 7
— Conductă apă buc. 10

— Capac cilindru frînă buc. 30
— Capac volant buc. 5
— Capac sateliți savien buc. 30
— Capac cutie viteză savien buc. 30
— Carcasă volant buc. 2
— Ciclon ans. buc. 3
— Consolă ax cu came buc. 10
— Dispozitiv rabatat geam buc. 20
— Divizor tensiune buc. 15
— Disc presiune buc. 7
— Frînă motor buc. 5
— Fulie arbore cotit buc. 14
— Farfurie membrană buc. 10
— Furtun ambreaj buc. 30
— Furtun 5X9,5 buc. 40
— Filtru aer buc. 5
— Furtun flexibil buc. 7
— Grup regulator buc. 5
— Garnit. bat. oscilant buc. 84
— Ghiduri supapă buc. 40
— Inele sferă superioară buc. 11
— Inele de siguranță buc. 51
— idem buc. 13
— Întrerupător pneumatic buc. 130
— Inel apă transfer buc. 80
— Inele sferă buc. 90
— Jiglere ungere buc. 30
— Levier fuzetă buc. 4
— idem direcție buc. 4
— Motoraș șterg. parbriz buc. 35
— Manometru dublu buc. 25
— Manșor regulator buc. 7
— idem carcasă axă planet. buc. 30
— idem regulator buc. 10
— Manșetă buc. 20
— Pivoți fuzetă buc. 20
— Pinion planetar buc. 5
— idem buc. 25
— Pompă ulei buc. 10
— Pinion cilindric buc. 10
— Pompă ulei buc. 3
— Pistoane cilindri dubli buc. 15
— Pinion arbore cu came buc. 6
— Pîrghie debraiere buc. 70
— Pinion cilindric buc. 4
— idem arbore cotit buc. 9
— idem cuplare buc. 4
— idem cilindric buc. 12
— idem cutie viteză buc. 6
— idem reducator buc. 3
— Pinion viteză buc. 20
— Piston pompă ulei buc. 5
— Pîrghie buc. 15
— idem reglaj buc. 16
— Placă presiune buc. 11
— Roată dințată buc. 5
— idem buc. 2
— idem buc. 4
— Rezervor ulei buc. 5
— Regulator buc. 9
— idem buc. 9
— Rotor apă buc. 27
— Rezistență termoinjector buc. 40
— idem buc. 14
— Racord injector buc. 37
— Ridicător hidraulic buc. 1
— Suport capac buc. 35
— Semicapac buc. 5
— Tampon cauciuc buc. 50
— idem buc. 20
— Tije injector buc. 50
— Tub racordare buc. 50
— Termostarter buc. 60
— Țeavă aspirație buc. 8
— Tampon elastic buc. 20

RULMENȚI SERIA :

— 6211 buc. 3
— 51105 buc. 10
— 30306 buc. 10
— 30215 buc. 11
— 30214 buc. 31
— 1215 buc. 1
— 32306 buc. 15
— 556320 buc. 4
— 3209 buc. 18
— 6006 buc. 2
— 30305 buc. 10
— 251106 buc. 8
— 790711 buc. 15
— 32018 buc. 3
— 51117—8117 buc. 464
— 2207 buc. 3
— 676701 buc. 4
— 31312 buc. 7
— 32309 buc. 5
— 309421 buc. 30
— 311 buc. 9
— 6228 buc. 4
— 22218 buc. 6
— 588711 buc. 23
— 7211 buc. 4
— 51310 buc. 1
— 51314 buc. 8
— 309161 buc. 15
— 4908 buc. 4
— 32216 buc. 3
— 51420 buc. 4

Întrebări și răspunsuri

● **VONICA DUMITRU — Sibiu** se interesează dacă o persoană care, avînd contract de muncă, este transferată în interesul serviciului, în altă unitate socialistă dar în aceeași localitate, păstrîndu-și în același timp și aceeași locuință poate beneficia de prevederile art. 35 alin. 2 din Legea nr. 5/1973 (modificată și republicată în 1980) potrivit cărora cei transferați în interesul serviciului sînt exceptați de la majorarea chiriei o perioadă de 5 ani de la data transferului. Legea nu aduce nici o precizare și nu face nici o distincție în sensul că transferarea ar trebui să implice și o schimbare de domiciliu. Din contextul art. 35 alin. 2 al citatei legi se desprinde însă ideea că exceptarea de la majorarea chiriei reprezintă o facilitate pe care legiuitorul a înțeles a o acorda celor ce-și întemeiază un cămin, celor care se instalează într-o nouă locuință. Or, în cazul relatat de dv. nu-și găsește rațiunea aplicarea acestor prevederi întrucît ați continuat a locui în același imobil făcînd parte din fondul locativ de stat.

● **COOPERATIVA ORĂȘENEASCĂ DE CONSUM SEBIȘ jud. Arad,** se interesează dacă o scrisoare de confirmare din 29 sep. 1980 a unei comenzi primită la 8 august 1980 poate echivala cu un contract încheiat și dacă pietrele de moară sînt piese de schimb sau mijloace fixe ?

Potrivit art. 24 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege echivalează cu contract încheiat. Legea citată stabilește, în art. 25 lit b, un termen de 30 de zile de la primirea comenzii ,pentru confirmarea din partea unității furnizoare. Sub acest aspect deci, confirmarea emisă de dv. situîndu-se în timp peste termenul stabilit de lege, nu are valoarea unui contract scris și nu poate obliga pe beneficiar la acceptarea livrării. Ceea ce însă rezolvă litigiul dintre dv. și unitatea beneficiară este faptul că pietrele de moară sînt considerate mijloace fixe avînd o valoare de peste 500 lei per bucată și o durată îndelungată de utilizare. Ele nu sînt piese de schimb, întrucît nu pot fi schimbate oricînd, cu ocazia oricăror reparații de întreținere. Or, în cazul contractării și livrărilor de mijloace fixe, unitățile furnizoare au obligația de a se interesa dacă beneficiarul are aprobată investiția și dacă finanțarea este deschisă. Neprocedînd în acest mod își asumă riscul de a nu primi prețul produsului livrat, ceea ce s-a și întîmplat. Hotărîrea Arbitrajului de stat interjudețean Deva se situează deci în practica arbitrală constantă. Dealtfel, și Banca Națională a refuzat plata facturii din lipsă de finanțare.

● **BOURITĂ FLORICA — municipiul Gh. Gheorghiu-Dej — jud. Bacău** se interesează de procentul de majorare al chiriei în cazul în care venitul mediu pe membru de familie

este mai mare de 1500 lei lunar, fiind însă inferior sumei de 1800 lei. Potrivit art. 35 alin. 1 din Legea nr. 5/1973 (modificată și republicată în 1980), chiria se majorează cu 50% pentru cazul în care retribuția care a constituit baza de calcul a chiriei este de pînă la 1800 lei lunar.

● **BAZA DE APROVIZIONARE PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ — București,** se interesează dacă telexul emis de o unitate socialistă satisface condițiile de formă cerute de art. 90 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), potrivit cărora contractele economice se semnează de către directorul unității. Răspunsul este afirmativ. Conform art. 90 alin. 2 din legea citată, contractul economic poate fi semnat și de către o altă persoană împuternicită în acest scop. Deoarece comanda, confirmarea de comandă sînt acte prin care se exprimă voința juridică a unității de a intra într-un raport contractual ele sînt supuse aceluiași regim. Ele pot fi semnate deci și de o altă persoană împuternicită de director. În cazul în care un asemenea înscris este semnat de o persoană fără competență, aceasta comite un act ilegal și culpabil, sancționat de lege.

● **I.J.G.C.L. Giurgiu,** se interesează dacă minorul încredințat mamei sale spre creștere și educare, pe baza unei hotărîri judecătorești, mai poate figura în contractul de închiriere al tatălui, care locuiește în alt imobil după pronunțarea divorțului. Răspunsul este negativ. În conformitate cu prevederile art. 15 din Legea nr. 5/1973 (modificată și republicată în 1980) locuința din fondul locativ de stat se atribuie în folosință titularului contractului de închiriere și membrilor familiei sale, care vor fi prevăzuți nominal în contractul de închiriere. În situația dată, fiul minor locuind cu mama sa nu poate figura în contractul de închiriere al tatălui său. Numai în cazul în care tatăl ar promova o acțiune de reîncredințare a fiului minor și instanța ar admite cererea (sentința rămînînd definitivă), minorul se va reîntoarce la domiciliul acestuia, urmînd a fi luat în seamă la stabilirea venitului mediu necesar calculării chiriei.

● **LADAN DUMITRU, Bacău** se interesează de regimul de preț al produsului Pepsi-Cola și de unitatea care este obligată a suporta cheltuielile de transport.

Prețul cu amănuntul pentru „Pepsi-Cola" în sticle de 250 ml. a fost stabilit prin O.M.C.I. nr. 1794 din 29 aprilie 1968 (lista nr. 636/333 A) la 2 lei/sticla (exclusiv sticla). Rabatul comercial este de 20% în condițiile de livrare franco vagon stația de destinație; exclusiv ambalajul de transport. Aceasta înseamnă că toate cheltuielile privind transportul produsului pînă la stația de destinație privesc pe furnizor.

Sticlele goale de „Pepsi-Cola" se returnează de beneficiar în aceleași condiții în care au fost livrate, potrivit O.M.C.I. nr. 1794/1968.

O.M.C.I. nr. 3415/1973 se aplică altor băuturi răcoritoare decît „Pepsi-Cola".

● **NICOLAE SASU, Brașov** — Aveți dreptul să participați la concursul de admitere pentru specializarea „Economia serviciilor de alimentație publică și turism" — învățămînt fără frecvență. La învățămîntul seral pot participa la concurs numai candidații care au doliciliul pe o rază de 60 km de Capitală.

● **IOAN DAN, Satu Mare** — Sumele plătite fără temei (art. 84 din Legea nr. 3/1977) cu titlu de pensie sau alte drepturi aferente, se recuperează de la cei care le-au primit. Sumele rămase nerecuperate de pe urma pensionarilor decedați nu se mai urmăresc. Precizăm că prevederile dreptului comun nu se aplică în cazul în care există o lege specială, care reglementează deosebit o instituție de drept. Menționăm că se recurge la dreptul comun atunci cînd trebuie complinită o lipsă de reglementare a unei instituții într-o lege specială.

● **IOAN LAZĂR, Praid, Harghita** — Potrivit prevederilor art. 7 din Decretul nr. 198/1980, „elevii liceelor și școlilor profesionale care au beneficiat de burse pe bază de contract, care au fost exmatriculați în cursul școlarizării sau nu își respectă, după absolvire, obligațiile asumate prin contract, sînt obligați să restituie contravaloarea bursei sau indemnizației primite pe timpul școlarizării". De asemenea, punctul 6 din anexa nr. 3 a aceluiași decret prevede că „sumele ce urmează a fi restituite potrivit art. 7 se stabilesc, după caz, în raport cu perioada de școlarizare sau cu perioada de stagiu rămasă neefectuată față de prevederile contractului".

● **CENTRUL DE FORMARE ȘI PERFECȚIONARE PENTRU CADRELE DIN INDUSTRIA HOTELIERĂ ȘI TURISM, filiala litoral** — Tirajul revistei noastre pe anul trecut a fost epuizat. Dacă vă interesează o parte din suplimentele apărut în anul 1980 vă rugăm să ne scrieți, indicîndu-ne și adresa dv.

● **VALERIA GRĂDINARU, București** — Lucrarea „Legea contractelor economice" este epuizată. Vom edita în cursul trim. III a.c. o nouă lucrare, care va avea titlul „Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii".

● **ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT PENTRU MĂRFURI INDUSTRIALE, Roman** — Regretăm că dispoziția dv. de plată a fost înregistrată după epuizarea tirajului la lucrarea „Legea contractelor economice". În acest an vom edita o nouă lucrare pe această temă, care vă va fi expediată.

● **TOMOR ZOLTAN, Gheorghieni; ȘANTIER INSTALAȚII MONTAJ, Sibiu; PAVEL CIUCĂ, Filiași; ÎNTREPRINDEREA „STINCA", Iași; M. BĂLUȚESCU, Roșiori de Vede; CLEȘIU DANIELA, Deva; CONSTANTIN STAN, Buzău; AUREL ORHEI, Zvoriștea, Suceava; S.M.A. Vadu Crișului; FOTTI GIGHILEANU, Sibiu;** — Am indicat serviciului difuzare din cadrul I.S.I.A.P. să urgenteze expedierea lucrărilor achitate de dv.

● **ÎNTREPRINDEREA PENTRU INDUSTRIALIZAREA SFECLEI DE ZAHĂR, Calafat** — Comunicați-ne contul dv. de virament pentru achitarea sumei de 40 lei.

● **CIOROIANU ELENA, Suceava** — Legea nr. 12/1971 stabilește condițiile de ocupare a funcțiilor și de promovare a personalului de toate categoriile. Funcțiile de merceolog cît și de operator controlor date mașini de calculat fac parte din categoria personalului de specialitate economică (medie). Potrivit prevederilor Legii nr. 12/1971, care stabilește atribuțiile Comisiei de încadrare și promovare a personalului, precum și a prevederilor Notei la Anexa nr. 2 la această lege, comisia sus-menționată are posibilitatea să aprecieze dacă atribuțiile concrete avute ca merceolog permit să se ia în considerare activitatea depusă în această funcție ca fiind înrudită cu aceea pe care o practicați în prezent. În caz afirmativ, vechimea în această funcție va putea fi luată în considerare ca vechime utilă, în vederea promovării dv. la nivelul principal.

● **VICTOR CIULPAN, București** — Din scrisoarea dv. rezultă că vă încadrați în prevederile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974 potrivit cărora urmează să fiți încadrat ca subinginer la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să vă asigure o clasă de retribuire în plus față de cea avută, în cazul în care retribuția pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută.

● **SPITALUL ORĂȘENESC, Caracal** — Cadrul militar trecut în rezervă la cererea sa — conform art. 37 lit. d din Statutul cadrelor militare — are, conform prevederilor art. 9 lit. e din Legea nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate dacă se reîncadrează în termen de trei luni de la data trecerii sale în rezervă. Din datele comunicate de dv. rezultă că persoana respectivă îndeplinește condițiile pentru recunoașterea vechimii sale neîntrerupte în aceeași unitate, putînd beneficia, în consecință, de sporul corespunzător.

P.C.R. 1921-1981

CREȘTEREA EFICIENȚEI — ORIENTARE ESENȚIALĂ A POLITICII ECONOMICE A PARTIDULUI

ÎN ANII SOCIALISMULUI, în economia românească s-au înregistrat uriașe prefaceri. Într-o perioadă relativ scurtă de timp România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată, cu o industrie și agricultură înapoiate, cu un nivel de trai mizer pentru cea mai mare parte a locuitorilor, într-o țară socialistă industrial-agrară cu o economie înfloritoare, cu un nivel de bunăstare materială și spirituală al populației tot mai înalt, o țară care și-a propus în perspectiva acestui deceniu să se înscrie în rîndul statelor dezvoltate din punct de vedere economic ale lumii. La baza acestor istorice succese se află concepția științifică, înnoitoare a partidului de dezvoltare economico-socială a țării, pornind de la aplicarea legilor obiective în condițiile concret istorice ale României, munca entuziastă a întregului popor, condus cu înțelepciune de partid pe drumul făuririi noii orînduiri, al civilizației socialiste.

Primatul factorilor calitativi

ELABORAREA și aplicarea, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, a unor opțiuni de mare însemnătate pentru dezvoltarea economiei, pentru ridicarea socială a țării au permis accelerarea creșterii economice, punerea în valoare a virtuților creatoare ale poporului nostru, ridicarea țării pe noi trepte de progres și bunăstare. Între aceste opțiuni se înscrie cea privind sporirea eficienței în întreaga activitate — factor calitativ al procesului de dezvoltare economico-socială. Inițiate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, programele și acțiunile urmărind reducerea consumurilor materiale, a cheltuielilor de producție, creșterea susținută a productivității muncii, utilizarea superioară a capacităților de producție, urmărind folosirea mai bună a mijloacelor din dotare, a întregului potențial material și de forță de muncă al țării, realizarea unor produse cu înalți parametri tehnici și economici — au reprezentat, încă de la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, preocupări de cea mai mare însemnătate pentru activitatea întreprinderilor și centralelor, a ministerelor, a oricărei unități din economie. Sporirea eficienței s-a urmărit însă într-o perspectivă largă, concentrînd, în strînsă legătură cu activitățile amintite, ample eforturi îndreptate spre modificarea structurilor economico-sociale — în sensul accentuării acelor domenii și sectoare care determină promovarea progresului tehnico-științific la nivelul întregii economii, creșterea gradului de complexitate a muncii, valorificarea superioară a potențialului de resurse al țării.

În aceste condiții, în paralel cu acțiunea factorilor extensivi, creșterea economiei românești s-a înfăptuit în tot mai mare măsură pe seama factorilor intensivi, calitativi, asigurînd o cheltuială mai mică de resurse pentru crearea unei unități de venit național. Ca urmare a eforturilor susținute îndreptate în acest sens, odată cu amplificarea numărului de personal utilizat în economie, cu circa 5 milioane în perioada 1951—1980, din care circa 3 milioane în ultimii 15 ani, odată cu sporirea fondurilor fixe — componentă esențială a avuției naționale — de circa 9 ori în aceeași perioadă, productivitatea muncii pe o persoană, în industrie, înregistra în 1980 o creștere de circa 9 ori față de nivelul anului 1950, iar în construcții-montaj, de circa 7,2 ori. Ca o expresie a valorificării mai bune a potențialului material al țării, sporirea fondurilor fixe ca și a numărului de personal în aceeași perioadă a fost cu mult devansată de creșterea venitului național, de circa 15 ori între anii 1951—1980.

Pe un plan sintetic, rezultatele măsurilor întreprinse pentru sporirea eficienței, pentru creșterea mai rapidă — comparativ cu volumul de muncă materializată — a valorii nou create în procesul dezvoltării economice, sînt evidențiate de devansarea, odată cu cincinalul 1971—1975, a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național (în anii 1971—1979 un ritm mediu anual de creștere de 10% pentru venitul național față de 9,4% pentru produsul social). Însemnătatea unor asemenea măsuri s-a dovedit și se dovedește hotărîtoare pentru progresul țării, pentru creșterea competitivității economiei românești în contextul economiei mondiale, pentru afirmarea României în diviziunea mondială a muncii ; și aceasta cu atît mai mult în condițiile crizei mondiale de materii prime și energie, restricțiile acesteia ridicînd calitatea dezvoltării, principiul economicității în dezvoltare la rangul unor cerințe vitale pentru evoluția oricărei țări.

În cele ce urmează ne vom referi cu deosebire la analiza unor probleme ale producției, consumului și economiei de energie, în condițiile cunoscute ale prezentului sporirea eficienței economice fiind direct legată de aceste aspecte. Economisirea pe toate căile a energiei este un proces unanim considerat drept comandament fundamental al dezvoltării.

Economia de energie — componentă fundamentală a sporirii eficienței

ÎN PROGRAMUL dezvoltării economico-sociale elaborat de partid, factorul energetic ocupă un loc central. În acest sens, în cei peste 30 de ani de economie socialistă, producția de energie electrică și termică a crescut de circa 115 ori în condițiile în care investițiile alocate energeticii au însumat circa o optime din totalul investițiilor industriale. Este o realizare însemnată, atît prin performanța unui astfel de ritm în construirea de instalații de producere, transport, distribuție și consum de energie electrică, cît și prin faptul că dezvoltarea energeticii s-a înscris ca o necesitate pentru realizarea industrializării țării, pentru asigurarea condițiilor de sporire a productivității muncii sociale. Trebuie remarcat, de asemenea — și aceasta, ca un motiv de întemeiată mîndrie — faptul că analizele profunde efectuate de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au evidențiat cu clarviziune, cu mult înainte de declanșarea crizei energetice mondiale, necesitatea orientării întregii economii naționale pe calea raționalizării riguroase a consumurilor energetice, pe calea economisirii severe a energiei. După cum se știe, pînă la începutul anilor '70, pentru marea majoritate a țărilor lumii ecuația energetică părea să-și fi găsit răspuns definitiv : creșterea capacității de producere a energiei — în primul rînd electrică, mai ales ca urmare a utilizării hidrocarburilor, extrem de ieftine la acea dată. Ori, odată cu declanșarea crizei petroliere, datele problemei s-au modificat radical, o concepție, un model de dezvoltare economică ce păreau infailibile, devenind inoperante. Iar România socialistă, cu mult înainte de acest moment, a urmărit cu o tot mai mare insistență reorientarea profundă a modului de integrare a factorului energetic în strategia dezvoltării *).

Încă din iulie 1965, în Directivele Congresului al IX-lea al partidului referitoare la dezvoltarea economică pentru perioada 1966—1970, s-a conturat o orientare generală atotcuprinzătoare a energeticii din țara noastră, ținînd seama de necesități naționale de perspectivă. Pe de o parte, s-au prevăzut fonduri însemnate pentru activitatea geologică în vederea descoperirii de noi zăcăminte de țiței, gaz metan și materii prime. S-a prevăzut însă și dezvoltarea substanțială a extracției de cărbune, prin deschiderea de noi mine și prin sporirea extracției la minele existente.

*) Vezi și Emil Costin, Impactul restricțiilor asupra creșterii economice, Revista economică, nr. 3/1981.

În scopul unei utilizări cît mai judicioase a combustibililor, a fost urmărită o accentuată dezvoltare a termoficării, iar pentru producerea energiei electrice din combustibili inferiori s-a hotărît începerea construirii unor mari centrale termoelectrice (de peste 1 000 MW) folosind lignitul din bazinul carbonifer al Olteniei. Totodată, a fost dat un puternic impuls dezvoltării centralelor hidroelectrice, într-un timp relativ scurt punîndu-se în funcțiune CHE Porțile de Fier (1 000 MW — cota R.S.R.), CHE Argeș (200 MW), CHE Lotru (500 MW) etc. Tot la Congresul al IX-lea al partidului s-a avut în vedere și necesitatea construirii unor centrale nuclearoelectrice.

Sînt preocupări care au fost considerabil amplificate la Congresele al X-lea și mai apoi al XI-lea ale partidului, cînd s-a precizat că un obiectiv de mare însemnătate al energeticii îl constituie dezvoltarea, diversificarea și utilizarea cît mai rațională a bazei energetice a țării. Tot atunci a fost subliniată în mod expres necesitatea economisirii și valorificării superioare a țițeiului și gazelor iar, pe de altă parte, necesitatea dezvoltării accentuate a extracției de cărbuni și valorificării cît mai înalte a potențialului hidroenergetic al țării, cel de pe rîurile interioare ca și al Dunării, acționîndu-se corespunzător în acest sens.

Preocupările susținute vizînd integrarea cît mai eficientă a componentei energetice în procesul creșterii economice, experiența bogată dobîndită în ce privește realizarea și desfășurarea unui ansamblu de măsuri urmărind cu prioritate descoperirea și punerea în valoare a noi surse de energie, utilizarea cu precădere a resurselor regenerabile, amplificarea activităților care valorifică superior energia și diminuarea celor cu un consum ridicat în acest sens, imprimarea unui spirit de economicitate la fiecare loc de muncă, au fost concentrate și armonios îmbinate în documentele programatice adoptate la cel de al XII-lea Congres al partidului, în speță în „Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000".

Pentru fiecare unitate de venit național — consumuri energetice cît mai mici

CA UN EFECT ÎNSEMNAT al tuturor acestor complexe opțiuni se înscrie modificarea raportului dintre consumul anual brut de energie electrică și ritmul de creștere a produsului social. De la aproape 1,7 cît reprezenta în 1970 nivelul de devansare de către ritmul mediu de creștere a consumului de energie electrică, a ritmului mediu anual de creștere a produsului social, în 1979 și 1980 acest nivel a devenit 0,36 ori respectiv 0,56, punîndu-se astfel în lumină ample acțiuni îndreptate spre obținerea unui volum cît mai mare de valoare raportat la o unitate de energie electrică consumată. În prezent, cca. 40% din energia electrică se produce pe cărbune, cea mai mare parte din marile centrale folosind lignitul din Oltenia. Numai în ultimii 5 ani, ponderea energiei electrice produsă pe hidrocarburi a scăzut cu cca. 27%, ceea ce corespunde unei creșteri a gradului de utilizare judicioasă a resurselor primare, avîndu-se în vedere și faptul că extracția de țiței a realizat creșteri reduse în ultimele două decenii, rămînînd practic constantă.

Este, deci, evidentă trecerea treptată a producției de energie electrică pe cărbune inferior. În perioada ultimelor 3 cincinale, producția de cărbune a crescut de cca. 3 ori, pe lîngă bazinele carbonifere, așa cum am mai arătat, construindu-se mari centrale termoelectrice : centrale de la Deva, funcționînd pe bază de huilă mixtă și șlam, centralele de la Craiova și Rovinari, funcționînd pe bază de lignit, centrala Turceni, intrată în funcțiune partial si funcționînd pe bază de lignit etc. O atenție însemnată s-a acordat introducerii și extinderii termoficării ca un important mijloc de economisire a combustibililor. În scopul creșterii eficienței termoficării s-au extins distanțele de transmitere a căldurii pînă la 20 km. Potrivit unor calcule, prin extinderea termoficării în cursul anului 1980, s-au putut face economii de combustibil însumînd aproape 3 milioane de tone c.c. Ponderea centralelor hidroelectrice în producerea de energie electrică a crescut în ultimii 20 de ani de la 5,2% la 18,7%. Aceste amenajări au contribuit substanțial și la alimentarea cu apă a localităților și industriilor din zonele respective, la protecția contra inundațiilor, la asigurarea cu apă a sistemelor de irigații și dezvoltarea piscicultiurii etc.

În perspectivă, asemenea direcții de acțiune vor fi sensibil intensificate, în mod deosebit în lumina marilor exigențe pe care le impune înfăptuirea obiectivului complex hotărît la Congresul al XII-lea al partidului, și anume crearea condițiilor ca în acest deceniu România să devină independentă din punct de vedere energetic. Acțiunile de economisire și utilizare mai bună a energiei relevate în Programul — directivă amintit sînt concepute — și trebuie aplicate — ținînd seama de specificul și ponderea fiecărui sector sau domeniu al economiei în totalul consumului de energie. În acest sens, este de menționat că industria deține ponderea cea mai mare — peste 60% — în acest consum, ceea ce determină ca nivelurile de economisire a energiei să fie mai ridicate pentru industrie, unde, de exemplu, este prevăzut ca indicele mediu de consum energetic la 1 000 lei producție industrială să se reducă în acest deceniu cu 40%.

Alături de aceste orientări de bază se au în vedere măsuri în toate sectoarele economiei, fie cele din sfera producerii energiei, fie cele consumatoare de energie. De exemplu, dezvoltarea potențialului energetic național urmează să fie asigurată în condițiile descoperirii și valorificării de noi zăcăminte de combustibili, ale identificării și exploatării unor zăcăminte de ape geotermale ca și de combustibili pentru centralele nuclearo-electrice. Punerea în valoare a unor noi zăcăminte de cărbune — de orice fel, de petrol sau de gaze naturale, chiar exploatabile în condiții dificile, concentrează eforturi prioritare. Tocmai într-un asemenea sens, în structura balanței producției de energie electrică urmează să se producă mutații însemnate. De exemplu, se prevede ca în anul 1990 circa 44% din totalul producției de energie electrică să fie obținute pe bază de cărbuni și șisturi combustibile (27,9% în 1970 și circa 40% în 1980**), circa 10% din totalul amintit să fie obținute ca urmare a utilizării unor surse noi de energie și resurse energetice recuperate (2,66% în 1970 și 2,7% în 1980), circa 24% din același total să fie obținute pe bază de energie hidroelectircă (7,9% în 1970 și 17,6% în 1980) și circa 17-18% să fie obținute pe bază de energie nucleară-electrică urmînd ca ponderea producției de energie electrică obținută pe bază de hidrocarburi să scadă de la 61,5% în 1970 și 39,7% în 1980, la 4—5% în 1990. Sînt orientări îndrăznețe, de o excepțională însemnătate pentru asigurarea dezvoltării țării și pentru înfăptuirea cărora trebuie depuse toate eforturile. Este necesar ca în fiecare județ, în fiecare localitate să fie puse în valoare rezervele și resursele locale de producere a energiei, asigurîndu-se astfel o mai bună echilibrare a balanței energiei electrice constituită la nivelul economiei naționale.

Măsurile de economisire a energiei și care, așa cum arătam, se conturează în bună parte, în industrie vizează, în cadrul de ansamblu al unei noi strategii de dezvoltare a economiei naționale, menținerea producției ramurilor mari consumatoare de energie la nivelul strict necesar economiei naționale, ca și reducerea și sistarea exportului produselor energointensive, promovarea cu precădere a unor procese tehnologice economice din punct de vedere al energiei, a acelor produse care economisesc energia, mobilizarea tuturor rezervelor din unități în acest sens — și realitatea dovedește că există astfel încă însemnate posibilități, etc. Este evident că alături de măsurile urmărind restructurarea dezvoltării la nivel macro-economic, numai întronarea unui climat de economisire a energiei în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă este în măsură să permită ca, în cel mai scurt timp posibil, țara noastră să ajungă la un nivel de economicitate superior celui înregistrat în medie pe plan mondial în ce privește consumul de energie electrică pe unitatea de venit național.

TOATE CELE ARĂTATE pun în lumină concepția realistă a partidului nostru privind rolul factorului energetic în strategia dezvoltării, repere asemănătoare vădind concepția privind utilizarea oricăror resurse de materii prime și materiale. Sînt elemente ce constituie componenta fundamentală a orientării de ansamblu privind sporirea eficienței, proces care trebuie, din ce în ce mai mult, să reprezinte trăsătura cea mai reprezentativă a dezvoltării economiei românești în această etapă în care sarcina de bază a ei este cea de trecere la o nouă calitate. Din acest unghi se relevă, odată mai mult, strălucitoarele virtuți ale partidului nostru de conducător înțelept al societății românești în condițiile complexe ale lumii de astăzi, de conducător al poporului român pe drumul progresului și prosperității.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct
al Institutului Central de Cercetări Economice

**) 1980, nivel Program-directivă.

Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării (II)

PORNIND de la faptul că dezvoltarea echilibrată a industriei și agriculturii pe teritoriu constituie un factor hotărîtor al dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății, al făuririi unei economii eficiente, Congresul al XII-lea al partidului a hotărît continuarea, pe o treaptă calitativ superioară, a dezvoltării industriei în toate zonele și județele țării, amplificarea bazei tehnico-materiale, buna organizare și creșterea puternică a producției agricole. Această creștere economică complexă are un caracter prioritar în județele cu un produs global mai mic pe locuitor, unde este necesară stimularea valorificării superioare, intensive a tuturor resurselor naturale și posibilităților locale, soluționarea în condiții cît mai bune a problemelor sociale din fiecare zonă.

Accentuarea procesului de omogenizare a dezvoltării industriei în actualul cincinal este ilustrată de faptul că numărul județelor cu o producție industrială pe locuitor de peste 60 000 lei va fi în anul 1985 de 35, față de 9 în anul 1980. Dinamici superioare mediei pe țară la producția industrială vor cunoaște județele cu un grad redus de industrializare și care dispun de resurse de forță de muncă — Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureș. În zonele și localitățile mai puțin dezvoltate urmează să se amplaseze unități de dimensiuni mai reduse, îndeosebi din ramurile industriei prelucrătoare. În același timp, în orașele și municipiile cu industrie dezvoltată, creșterea producției se va realiza în principal pe seama factorilor intensivi, pe baza mecanizării și automatizării proceselor de producție.

În scopul îmbunătățirii aprovizionării populației cu articole de uz casnic și gospodăresc, cu materiale de construcții, cu unele produse artizanale, cu produse alimentare, ca și în scopul creșterii exporturilor, în actualul cincinal se acordă o atenție deosebită dezvoltării industriei mici și artizanale pe baza folosirii resurselor locale, a produselor scundare din agricultură și a materialelor recuperabile. Dezvoltîndu-se într-un ritm superior mediei industriei pe țară, industria mică și artizanală va asigura creșterea veniturilor unităților agricole, ale consiliilor populare, ale cooperației de consum și ale cooperației meșteșugărești, contribuind direct la ridicarea nivelului de trai al populației din toate zonele și localitățile. O intensificare deosebită — creșteri superioare mediei pe țară — va cunoaște industria mică în județele Arad, Caraș-Severin, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Hunedoara, Iași, Mehedinți, Sălaj, Teleorman, Vaslui, etc.

Politica de realizare a unei economii complexe în fiecare județ are ca obiectiv fundamental înfăptuirea unui echilibru structural corespunzător în dezvoltarea celor două ramuri de bază ale economiei naționale — industria și agricultura. Creșterea producției agricole, sporirea substanțială a producției vegetale și animale în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, a acoperirii necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export, constituie, alături de lărgirea bazei proprii de materii prime, prioritatea vitală a perioadei 1981—1985 și a deceniului următor în întreaga economie națională, în toate județele țării. Înfăptuirea acestei priorități presupune utilizarea cu maximă eficiență a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și forței de muncă, întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole și transformarea lor în puternice centre de producție, organizate și conduse în mod eficient.

Prevederea că în anul 1985 volumul de activități agricole pe locuitor să fie de aproape 11 500 lei sau 17 900 lei pe hectarul agricol, față de 8 515 lei pe locuitor și, respectiv, 12 657 lei pe hectar în anul 1980, constituie o dovadă a accentuării dezvoltării intensive a agriculturii. Valoarea minimă a activității din agricultură de 10 000 lei pe locuitor în 1985 va avea ca rezultat o mai bună echilibrare teritorială a dezvoltării acestei importante ramuri a economiei naționale.

În repartizarea teritorială a producției vegetale se urmărește aplicarea principiului concentrării și specializării, mobilizarea întregului potențial de producție al fiecărei zone geografice. În același timp, pe fondul creșterii ponderii zootehniei în totalul producției agricole și pe ansamblul economiei la nivelul de 46—47 la sută în 1985, în unele județe cum sînt Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș-Severin, Cluj, Dîmbovița, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Neamț, Sibiu și Suceava — ponderea zootehniei în producția agricolă va ajunge la 50—60 la sută. Înfăptuirea acestei prevederi este condiționată de asigurarea unei baze furajere corespunzătoare, de desfășurarea unei activități superioare în întreaga zootehnie. Dezvoltarea cu caracter industrial a tuturor județelor țării va favoriza procesul de realizare a unei agriculturi intensive, de randament ridicat — evidențiind faptul că realizarea unei structuri eficiente a economiei naționale în ansamblu ca și la nivelul fiecărui județ în parte depinde, în primul rînd, de modul în care se îmbină cele două sectoare de bază ale economiei — industria și agricultura.

Asigurarea echilibrului economiei naționale și al economiei fiecărui județ presupune nu numai corelația celor două ramuri de bază — industria și agricultura — ci și dezvoltarea corespunzătoare a infrastructurilor la nivelul economiei cît și al fiecărui județ, asigurarea unor condiții optime pentru deplasarea locuitorilor și mărfurilor, pentru valorificarea potențialului economic al județelor cu cheltuieli cît mai reduse. Prin însuși conținutul indicatorului teritorial „producția globală pe locuitor", acesta urmărește să asigure dezvoltarea complexă a economiei județelor. Prevederea ca în valoarea minimă de 70 000 lei a producției globale pe locuitor să se includă rezultatele activității industriale, ale celei agricole cît și din celelalte sectoare de activitate exprimă preocuparea ca dezvoltarea în profil teritorial să-și dovedească eficiența și raționalitatea creîndu-se o structură complexă, eficientă a ramurilor de producție.

Dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri economice, precum și a activităților social-culturale în toate zonele și județele țării, se realizează în continuare printr-un susținut efort investițional. Cu prioritate, investițiile sînt orientate, în actualul cincinal, spre județele cu un nivel mai redus de dezvoltare, ca : Alba, Botoșani, Buzău, Ialomița, Maramu-

reș, Mehedinți, Satu Mare, Suceava, Teleorman, Vaslui și Vîlcea. Așa după cum am mai arătat, o atenție deosebită se va acorda amplasării de capacități productive mai mici — în industriile alimentară, ușoară, materialelor de construcții, prelucrarea lemnului, construcțiilor de mașini și industria chimică. Se urmărește astfel stabilizarea forței de muncă și creșterea diversității sortimentale a producției, crearea condițiilor pentru ca, la sfîrșitul actualului cincinal, practic în toate orașele și comunele țării să existe unități cu activitate industrială.

Deplasîndu-se foarte mult la nivelul localităților, politica de repartizare a forțelor de producție cunoaște în acest cincinal și alte particularități. Astfel, în orașele cu industrie dezvoltată — îndeosebi Brașov, Galați, Timișoara, Sibiu, Ploiești, Craiova, Cluj-Napoca, Reșița, municipiul București — creșterea producției va avea loc prin reutilarea și modernizarea capacităților de producție existente, pe baza creșterii productivității muncii, eliminîndu-se practic acțiunea factorului extensiv. De asemenea, în scopul asigurării echilibrului din punct de vedere al structurii pe sexe a populației, în localitățile în care prin structura de producție, populația ocupată este în cea mai mare parte bărbătească, accentul se va pune pe crearea de locuri de muncă pentru femei, îndeosebi la Călărași, Turda, Balș, Turnu Măgurele, Rm. Vîlcea, Bălan, Moinești, Baia Mare, Anina, Comănești, Vulcan, Brad, Călan, Borșa. Alături de eforțul investițional susținut, accentuarea și aprofundarea procesului de echilibrare a dezvoltării în profil teritorial va fi susținut de creșterea puternică a eficienței activității economice, ridicarea continuă a calității producției și produselor, procese stimulate de aplicarea noului mecanism economico-financiar.

Amplitudinea socială a dezvoltării teritoriale armonioase

POLITICA DEMOGRAFICĂ, parte componentă a politicii de optimizare a dezvoltării economico-socială a țării și a fiecărei zone și localități în parte, a asigurat creșterea populației României socialiste la 22,3 milioane locuitori, față de 19 milioane locuitori în 1965. Ca urmare a dezvoltării economico-sociale puternice a fiecărei zone și localități, se estimează că în anul 1985, populația țării va ajunge la 23,4—23,7 milioane locuitori. Aceasta va avea ca rezultat creșterea numărului de județe, cu o populație de peste 400 000 locuitori, de la 29 în 1980 la 32 în 1985.

În strînsă legătură cu politica de repartizare teritorială a forțelor de producție, populația ocupată în economia națională a fost la sfîrșitul cincinalului trecut de 10,4 milioane. Îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, cu deosebire în cincinalul 1976—1980, a dus la modificări pozitive în structura populației ocupate. Caracteristica de bază a acestor modificări o constituie creșterea numărului de personal muncitor la 1 000 de locuitori în județele mai puțin dezvoltate : în județul Bistrița-Năsăud de la 179 în 1975 la 249 în 1980 ; în județul Buzău de la 200 la 265 ; Covasna — de la 276 la 325 ; Dolj — de la 243 la 285 ; Ialomița — de la 238 la 306 ; Mehedinți — de la 215 la 254 ; Neamț — de la 234 la 277 ; în județul Olt de la 202 la 241 ; Sălaj — de la 169 la 241 ; Teleorman — de la 178 la 217 ; Vîlcea — de la 232 la 261 ; Vrancea — de la 186 la 226. Ca urmare a dezvoltării armonioase a tuturor județelor patriei, în anul 1980 în 22 de județe numărul personalului muncitor ce revine la 1 000 de locuitori depășește 300, față de numai 13 județe în 1975.

Stabilindu-se ca obiectiv, pentru anul 1985, atingerea unui nivel de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 de locuitori, se asigură înfăptuirea uneia dintre premisele fundamentale ale ridicării nivelului de trai pe baza dezvoltării economico-sociale a fiecărui județ și localități în parte. În acest sens, creșteri superioare mediei pe țară se vor înregistra în județele Bihor, Brăila, Bacău, Neamț, Argeș, Botoșani, Hunedoara, Vaslui, Iași, Galați, Satu Mare, Covasna, Bistrița-Năsăud, Mehedinți, Harghita, Dîmbovița, Tulcea, Vîlcea, Ialomița și Sălaj.

Politica de repartizare teritorială armonioasă a forțelor de producție a avut ca rezultat schimbări importante în sistematizarea teritoriului și localităților, în creșterea gradului de urbanizare. În prezent, numărul județelor cu un grad de urbanizare de peste 50 la sută a ajuns la 13, față de 6 în 1975 și de 2 în 1965. La sfîrșitul actualului cincinal, numărul județelor cu o pondere a populației urbane de peste 50 la sută va fi de 18 față de 13 în 1980. Numărul de orașe a crescut de la 184 în 1965, la 236 în 1975, la 365 în 1980 și va fi de 505 în 1985. La finele actualului cincinal, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, ceea ce exprimă o repartizare echilibrată a localităților urbane pe întreg cuprinsul țării.

În actualul cincinal, dezvoltarea rețelei localităților urbane se va caracteriza prin sporirea rolului economic și al orașelor mici și mijlocii, transformîndu-se în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale. În anul 1985, numărul orașelor sub 20 000 locuitori va fi de 393, al orașelor între 20 și 100 mii locuitori de 90, iar a orașelor cu peste 100 mii locuitori va fi de 22. Realizarea acestor cote de urbanizare se desfășoară în paralel cu ridicarea puternică a satului românesc la nivelul de viață și confort al orașului. Măsuri corespunzătoare de dezvoltare și stimulare în agricultură sînt concepute să bareze exodul spre orașe al populației de la sate, din agricultură, condiție esențială pentru înfăptuirea revoluției agrare și creșterea producției agricole la nivelurile prevăzute.

Politica consecventă a partidului de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial își găsește cea mai concludentă ilustrare în realizările obținute în ce privește creșterea veniturilor și a puterii de cumpărare a populației din județele țării în ce privește ridicarea nivelului consumului de bunuri alimentare, nealimentare și servicii, în ce privește îmbunătățirea condițiilor de locuit, de muncă și odihnă, a stării de sănătate și a nivelului cultural al locuitorilor. Ca urmare a rezultatelor obținute în dezvoltarea economico-socială, deceniul 1970—1980 a asigurat, așa cum sublinia recent secretarul general al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „dublarea veniturilor reale ale populației, creșterea de peste 2,1 ori a desfacerilor de mărfuri și prestațiilor de servicii, dezvoltarea considerabilă a construcției de locuințe și a edificiilor social-culturale la orașe și sate"*).**

Dezvoltarea puternică a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, în toate zonele și județele țării se va reflecta sintetic în creșterea venitului național, în anul 1985 față de 1980, cu 42,5 la sută. Semnificația acestui ritm de creștere a venitului național în perioada menționată iese și mai bine în evidență dacă avem în vedere că el va fi rezultatul accentuării influenței factorilor intensivi, de eficiență și competitivitate în toate ramurile de activitate, în toate județele țării. Sporul absolut al venitului național va fi de aproape 220 miliarde lei, revenind la fiecare punct de creștere peste 5 miliarde lei față de 3,61 miliarde lei cît revenea în cincinalul 1976—1980. Dezvoltarea puternică a producției materiale, creșterea venitului național se finalizează, în acest cincinal, într-o sporire a veniturilor reale totale ale populației cu 23 la sută. Progresele înregistrate de economia națională, în acest cincinal, în domeniul productivității și eficienței vor crea premisele reale ale reducerii, începînd cu acest an, a duratei săptămînii de lucru pentru toți oamenii muncii la 46 ore, iar în următorii ani la 44 ore.

Actualul cincinal marchează pași importanți și pe linia accelerării procesului de apropiere a județelor în ce privește nivelul pe locuitor al desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii : pînă în 1985, la acest indicator, 32 de județe se vor situa în jurul mediei pe țară. Se vor construi 1 100 000 apartamente, circa 100 000 locuri în grădiniță — ceea ce va asigura cuprinderea tuturor copiilor de vîrstă preșcolară — se va încheia acțiunea de înzestrare cu spitale generale a tuturor reședințelor de județ, concomitent cu crearea de spitale mai mici în alte 26 de orașe, se va dezvolta baza materială pentru practicarea educației fizice și sportului, mai ales în județele care dispun de capacități mai reduse, se vor construi edificii social-culturale în toate județele și localitățile patriei, ș.a.

Realizările obținute în dezvoltarea economico-socială, în echiparea tehnico-edilitară a localităților, în dezvoltarea bazei materiale a sectorului social-cultural, precum și perspectivele luminoase pe care le deschide Congresul al XII-lea al partidului, pentru cincinalul și deceniul actual, în toate zonele și județele țării, constituie mărturii ale justeții politicii partidului de ridicare generală a gradului de bunăstare a tuturor cetățenilor, în spiritul profundului umanism al societății noastre socialiste.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

*) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, București, Ed. politică, 1981, p. 13

Piloni ai creșterii eficienței

Realizarea parametrilor proiectați la noile capacități puse în funcțiune

PROCESUL CREȘTERII CONTINUE a producției materiale în țara noastră a necesitat de-a lungul anilor, construirea unui mare număr de întreprinderi și secții care au fost dotate cu mașini, utilaje și instalații de înaltă tehnicitate. Numai în ultimul deceniu au fost realizate și puse în funcțiune aproape 4 000 capacități industriale, iar numeroase alte întreprinderi existente au fost dezvoltate și modernizate.

În contextul măsurilor luate pentru creșterea și modernizarea fondurilor fixe, componentă însemnată a avuției naționale, întreprinderile, centralele industriale și ministerele de resort au acționat pentru încărcarea mai judicioasă a mașinilor-unelte, a instalațiilor și utilajelor, pentru o mai bună întreținere și exploatare a acestora, pentru atingerea la termenele planificate a parametrilor proiectați. Totuși, așa cum se arăta la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R din 10 martie a.c., o serie de mașini-unelte de bază, instalații tehnologice, capacități de producție, îndeosebi cele intrate mai recent în funcțiune, utilaje de construcții, mijloace de transport nu au fost utilizate la întreaga capacitate. Pornindu-se de la această situație, partidul a trasat sarcina ca toți factorii de răspundere să ia neîntîrziat măsurile necesare pentru stabilirea acțiunilor concrete menite să contribuie la îmbunătățirea gradului de folosire a fondurilor fixe, la sporirea continuă a eficienței investițiilor.

Accelerarea realizării producției stabilite

OBȚINEREA PRODUCȚIEI la nivelul parametrilor stabiliți și realizarea indicatorilor tehnico-economici aprobați, într-o perioadă de timp cît mai scurtă de la punerea în funcțiune a noilor capacități, constituie o necesitate obiectivă, o cerință imperioasă pentru realizarea efectului economic avut în vedere la aprobarea investiției. Experiența a confirmat faptul că, atunci cînd documentațiile tehnico-economice pentru noile obiective sînt fundamentate temeinic, cînd capacitățile de producție care se pun în funcțiune au asigurate condițiile necesare materializării și exploatării lor conform prevederilor din documentații, duratele de execuție și de atingere a parametrilor proiectați sînt minime. Concludente sînt în această privință termenele în care au fost atinși parametrii proiectați la unele capacități de producție ca : laminorul de benzi la rece de la Combinatul siderurgic Galați, secția pompe de injecție de la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, secția de piese de schimb de la Întreprinderea de piese auto Iași, dezvoltarea întreprinderii „Electromagnetica"-București, Fabrica de scaune tîmplărești de la Combinatul de prelucrare a lemnului Sighetul Marmației, Întreprinderea de stofă tricotată și confecții Iași și altele. Puse în funcțiune în ultimii doi ani, aceste capacități au realizat indicatorii tehnico-economici în perioade de timp ce nu au depășit 12 luni.

Realizarea producției proiectate și a celorlalți indicatori de eficiență economică într-o perioadă de timp relativ scurtă, la unele dintre ele chiar înfeorioară termenelor prevăzute, se datorește fundamentării temeinice, prin documentațiile tehnico-economice, a oportunității noilor capacități, inclusiv a profilului și structurii sortimentale a producției și materializării întocmai a prevederilor documentațiilor. În acest fel s-a evitat punerea în funcțiune a noilor capacități cu unele situații provizorii sau fără executarea unor lucrări care aparent nu ar influența direct desfășurarea normală a proceselor de producție. De asemenea, au fost soluționate, încă înainte de începerea execuției investițiilor, problemele privind realizarea — în strictă corelație cu capacitatea — a lucrărilor conexe și colaterale pentru asigurarea pe bază de contract a materiilor prime, la nivelul cantitativ și calitativ prevăzut în documentație pentru desfacerea integrală pe piața internă și la export a producției finite, diversificarea producției în funcție de cererea consumatorilor etc.

Un loc important în asigurarea condițiilor care să permită folosirea intensivă și eficientă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare l-a ocupat și **pregătirea din timp a personalului de exploatare și întreținere.** Ca urmare, la multe capacități, puse în funcțiune în ultimii ani, parametrii proiectați au fost atinși în perioade de timp relativ scurte (3—6 trimestre) și, în unele cazuri au fost chiar mai mici decît termenele prevăzute în graficele aprobate. Este cazul laminorului de 6 țoli nr. 2 de la Întreprinderea de țevi Roman și al laminorului de profile mijlocii cu secțiuni speciale de la Întreprinderea „Oțelul Roșu", al Țesătoriei de bumbac din Tg. Mureș, al Întreprinderii textile „Trainica" din Pucioasa, al Întreprinderii de stofă tricotată și confecții Iași etc.

La alte capacități însă, unde asigurarea și pregătirea din timp a personalului muncitor, la nivelul impus de noile tehnologii, nu a constituit concomitent cu asigurarea celorlalte condiții necesare, o preocupare centrală, principalii indicatori tehnico-economici au rămas sub sarcinile stabilite, deși termenele prevăzute în graficele aprobate au expirat de mult. În această situație se află o serie de capacități ca : dezvoltările de la Șantierul naval Galați, Întreprinderea de autoturisme Pitești, Întreprinderea minieră Lonea, întreprinderile de tricotaje din Cehul Silvaniei și Cîmpeni și altele.

Cauze și consecințe ale neatingerii indicatorilor tehnico-economici prevăzuți

CAPACITĂȚILE NOI puse în funcțiune nu au atins însă în toate cazurile parametrii poriectați în termenele prevăzute. Cauzele acestei stări de lucruri sînt diferite. Din 133 capacități de producție industriale, cu termenele prevăzute în grafice expirate, care la sfîrșitul anului 1980 nu aveau realizați integral indicatorii tehnico-economici aprobați, la peste 60% cauza principală a nerealizării a constituit-o lipsa unor materii prime sau asigurarea acestora în condiții diferite de cele prevăzute în documentațiile aprobate ; în alte cazuri frecventele schimbări care au intervenit în structura producției, determinate de cererile consumatorilor, au condus la depășirea termenului de încadrare în parametrii proiectați.

În asemenea situații au fost o serie de capacități de producție industriale puse în funcțiune în ultimii ani. Un exemplu îl constituie secția de cabluri de la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii, care a fost prevăzută să atingă, în trimestrul I 1980, producția la nivelul capacității, dar care — datorită lipsei de sîrmă trefilată — realizează o producție ce reprezintă doar 75% din nivelul proiectat. Cauza neasigurării integrale a necesarului de sîrmă trefilată, la această capacitate, o constituie neintrarea în funcțiune, la termenul planificat, a trăgătoriei de oțel tare nr. 3 din cadrul aceluiași combinat. Datorită aceluiași neajuns, nu și-a realizat producția și ceilalți parametrii aprobați nici noua capacitate de cabluri din oțel de la întreprinderea „Cablul românesc"-Ploiești. Asemenea situație ar fi putut fi evitată dacă investițiile destinate realizării trăgătoriei de oțel tare nr. 3 de

la Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii ar fi avut asigurate din timp condițiile necesare — inclusiv respectarea de către constructor și furnizorul de utilaje a obligațiilor contractuale — care să permită intrarea în producție a capacității la termenul planificat.

O situație asemănătoare se constată și la instalația de carbonat de calciu precipitat de la Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț, pusă în funcțiune în aprilie 1979. La aceasta, principalii indicatori tehnico-economici aprobați nu au putut fi realizați integral datorită, îndeosebi, neasigurării de către unitățile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții a varului gras industrial tip I, cu maximum 7% rezidiu la stingere și înlocuirii acestuia cu var de construcții cu 40—60% rezidiu la stingere.

Cît privește greutățile legate de asigurarea desfacerii integrale a produselor, care apar după punerea în funcțiune a noilor capacități, în multe cazuri ele se datoresc fie modificării cererii consumatorilor interni și externi, în ceea ce privește cantitățile necesare, structura sortimentală și calitatea produselor, fie nerealizării în termenele planificate a tuturor capacităților consumatoare, care au fost avute în vedere la fundamentarea oportunității creării unor noi capacități de producție. Din această categorie face parte fabrica de mobilă din panouri din plăci aglomerate din lemn șpacluit și texturat Covasna. Prevăzută prin graficele aprobate, să realizeze parametrii aprobați încă din trimestrul IV 1978, ea nu a atins acești parametri nici în prezent, datorită lipsei de comenzi. În schimb, fabrica are asigurată desfacerea integrală la producția de mobilă furniruită cu finisaj luciu oglindă și mat. Or, în asemenea situație se ridică problema: **dacă preferințele consumatorilor s-au îndreptat spre alte tipuri de mobilă, de ce întreprinderea nu a manifestat mai multă receptivitate și operativitate în asimilarea și introducerea în fabricație a sortimentelor de mobilă cerute de piață, așa cum se preconizează în prezent prin programele de măsuri adoptate?**

Aceste exemple scot în evidență cu toată claritatea **necesitatea efectuării unei prospectări complexe a cerințelor curente și de perspectivă ale pieței, pe baza unor studii de marketing aprofundate.** Totodată, în contractele care se încheie cu furnizorii de echipamente sau materii prime, respectiv cu consumatorii produselor finite, se cer precizate atît cantitățile de materii prime și conținutul acestora în substanțe minerale utile, în cazul asigurării necesarului de consum pentru noile capacități, cît și volumul produselor finite și structura sortimentală a acestora în cazul desfacerii producției.

Dotarea noilor obiective cu utilaje și instalații tehnologice de înalt randament

UN ROL HOTĂRÎTOR în atingerea rapidă a parametrilor aprobați îl are **calitatea utilajelor și instalațiilor tehnologice,** în primul rînd a celor de bază. De calitatea, randamentul și comportarea lor în exploatare, de gradul de calificare, pricepere și îndemînare a personalului de exploatare și întreținere depinde în măsură determinantă folosirea optimă a capacităților, atunci cînd toate celelalte condiții sînt asigurate. Se constată însă că, dintr-un motiv sau altul (greșeli de proiectare materializate în funcționarea defectuoasă a unor utilaje sau instalații, supraestimarea de către furnizori a performanțelor tehnico-productive ale utilajelor și instalațiilor, achiziționate din import sau din țară etc.), o serie de capacități de producție, intrate în producție în ultimii ani nu au realizat în termenele prevăzute indicatorii tehnico-economici prevăzuți.

Un caz concret îl constituie instalația de brichetare cu liant a lignitului din bazinul carbonifer Căpeni, la care una din cauzele principale ale nerealizării parametrilor aprobați o constituie frecventele defecțiuni ale unor utilaje de bază, care nu au putut fi constatate pînă la expirarea termenului de garanție asigurat de furnizorul extern (pentru utilajele livrate, ca și pentru procesul tehnologic de uscare și de producere a căldurii necesare). Cazuri asemănătoare pot fi citate și pentru alte instalații produse în țară sau procurate din import.

Asemenea situații ar fi putut fi evitate, cel puțin în parte, în condițiile în care mai înainte de contractare, ar fi fost verificată temeinic, comportarea utilajelor similare în exploatare, dacă ele au fost produse anterior și se aflau deja în exploatare. Se impune deci **prevederea în contractele care se încheie cu toți furnizorii de utilaje sau părți componente ale acestora, a unor clauze precise prin care aceștia să-și asume răspunderea materială corespunzătoare, în cazurile în care utilajele sau instalațiile livrate nu confirmă în exploatare parametrii indicați.**

Ioan MIHAI

(Continuare în pag. 8)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Oscilații în producția de celuloză și hîrtie

PLANUL DE PRODUCȚIE pe luna martie 1981 la principalele produse din industria celulozei și hîrtiei, a fost depășit cu peste 70 mil. mp. hîrtii, 6,8 mil. mp cartoane și mucavale, peste 1,1 mii tone confecții din cartoane ș.a. Depășirile din luna martie nu au putut însă recupera integral restanțele la realizarea producției fizice înregistrate în cursul lunilor ianuarie și februarie, astfel că pe trim. I a.c. planul de producție prezintă unele neîndepliniri. Analiza cauzelor care au condus la această situație, scoate în evidență, în principal, aprovizionarea neritmică cu materii prime (lemn și paie). Astfel, lipsa de lemn — care a afectat producția de celuloză la unitățile din Bacău, Brăila, Tr. Severin, Zărnești — s-a datorat nerealizării de către Centrala de exploatare a lemnului a planului de livrări, ceea ce a dus la scăderea stocurilor în unitățile de celuloză. Pe de altă parte, calitatea necorespunzătoare a paielor (umiditatea mare, mucegaiuri etc.), a determinat funcționarea cu randamente scăzute (circa 80%) a capacităților de la Combinatul de celuloză și hîrtie Călărași și de la Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, unități care produc celuloză papetară din paie.

În afara acestor cauze au existat și unele datorate direct întreprinderilor producătoare de hîrtie și celuloză. Este vorba de defecțiunile mecanice și electrice care au condus la importante stagnări cu pierderi de producție, ca de exemplu avarierea unor turbine la combinatele din Zărnești și Brăila, prelungirea peste termenele programate a unor reparații-revizii la instalațiile Combinatului de la Drobeta-Tr. Severin. Totodată, nerealizarea prevederilor la producția de celuloză a dus la nerealizarea producției de hîrtii, cartoane și mucavale, din care cauză capacitățile au fost utilizate cu mult sub plan. Astfel, la hîrtii, indicele de utilizare a fost de 88%, din care la Combinatul din Brăila 77%, la cel din Călărași 63 % la Zărnești 80% etc., ceea ce reflectă rezervele încă mari care ar putea fi valorificate prin asigurarea ritmică a necesarului de celuloză furnizat chiar de aceste unități pentru consum propriu.

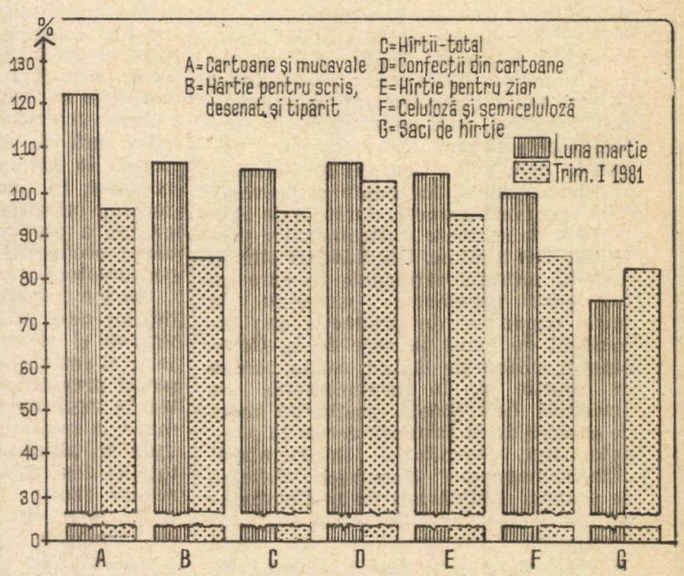

Nivelul de realizare a planului fizic la principalele sortimente din industria celulozei și hîrtiei pe luna martie și trimestrul I din 1981

Înlăturarea în cursul lunii martie, în cea mai mare măsură, a acestor neajunsuri și obținerea unor producții suplimentare, atestă faptul că există condițiile necesare pentru ca sarcinile prevăzute pe trimestrul II să fie îndeplinite integral, concomitent cu recuperarea nerealizărilor din trimestrul I a.c.

I. C.

Promovarea factorilor intensivi și reducerea costurilor de producție

O TRĂSĂTURĂ CARACTERISTICĂ a dezvoltării economiei românești în anii actualului cincinal o constituie accentuarea promovării factorilor intensivi. Aceștia vizează realizarea sporului de producție pe seama creșterii productivității muncii și în general a producției planificate cu consumuri materiale mai mici pe unitatea de produs față de perioadele precedente, îmbunătățirea indicelui de utilizare a capacităților de producție, în ultimă instanță obținerea sporului de venit național prin creșterea coeficientului de eficiență. *Prin însăși natura lor costurile de producție constituie o categorie economică endogenă factorilor intensivi, deoarece se integrează în conceptul de economisire a muncii sociale ; prin mobilizarea căilor de reducere a cheltuielilor de producție se urmărește creșterea venitului net, respectiv a resurselor materiale și financiare ale economiei.*

Componentă esențială a conceptului de economisire a muncii sociale, reducerea costurilor de producție exercită o influență directă asupra creșterii rentabilității, a obținerii unei mase sporite de venit național și, implicit, asupra asigurării mijloacelor necesare creșterii sistematice a nivelului de trai al populației. Potrivit prevederilor, în anii acualului cincinal urmează să se obțină prin reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs un volum de economii de 270 mld. lei, din care 27 mld. lei în 1981. *Totodată, pentru a consolida baza de formare a prețurilor de producție și de livrare ce acționează de la 1 I 1981 în economia noastră, colectivele de muncă s-au angajat să obțină în acest an economii suplimentare față de plan de 5 mld. lei, iar la nivelul anului 1985 de 40 mld. lei.*

Ținînd seama de toate aceste considerente, nivelul costurilor de producție, în care o pondere hotărîtoare o dețin cheltuielile materiale, trebuie să constituie un element determinant în adoptarea diferitelor decizii de orientare în creșterea producției.

Măsuri tehnice și economice fundamentate

CONFORM PREVEDERILOR planului național unic, în acest an urmează să se obțină o creștere a masei venitului național cu 7% față de 1980 ; pentru atingerea acestui obiectiv trebuie să se reducă costurile în industria republicană cu aproape 13 lei, în construcții cu 11 lei, în agricultura de stat cu peste 130 lei la 1000 lei producție marfă.

Reducerea cu numai un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul global ar permite, pe ansamblul industriei, obținerea în acest an a unei producții nete suplimentare de circa 8 mld. lei, iar pe ansamblul economiei naționale de 13 mld. lei.

Instrumentul de mobilizare a rezervelor existente în economie în vederea reducerii costurilor îl constituie **programul de măsuri,** ce face parte integrantă din planul național unic. Un program de măsuri elaborat și urmărit în mod corespunzător în întreprinderi și centrale, cu soluții ce rezultă din analiza critică a evoluției nivelului costurilor în perioadele precedente, cu accent pe măsurile de ordin tehnic și tehnologic, cu evaluări științifice ale efectului economic scontat, cu termene și responsabilități precise poate permite o conducere eficientă a proceselor tehnico-economice, mobilizarea rezervelor interne de reducere a costurilor, în primul rînd a cheltuielilor materiale.

Pe baza unei analize efectuate de organele de specialitate ale Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului de Finanțe la sfîrșitul lunii februarie a.c., a rezultat că din 68 centrale industriale, un număr de 23 au acoperit parțial cu măsuri sarcina de reducere a costurilor de producție. Astfel, în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, Centrala industrială de motoare și materiale electroizolante București a elaborat măsuri numai pentru 22% din volumul de economii planificate pe 1981, Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat București numai pentru 40,5%, iar Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov numai pentru 48%. De asemenea, la unele unități din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, cum ar fi Combinatul siderurgic Hunedoara, Centrala industrială de metale neferoase Slatina și Centrala industrială de prelucrări metalurgice din București nu s-au elaborat încă măsurile necesare pentru acoperirea integrală a volumului de economii planificat. În aceeași situație se află și alte unități economice.

Analiza la care ne-am referit a mai scos în evidență că în programele de măsuri și, în general, în activitatea de reducere a costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, **nu se acordă încă o atenție corespunzătoare măsurilor de perspectivă în domeniul economisirii muncii sociale.** Ne referim la reproiectarea unor produse învechite, la perfecționarea unor tehnologii de fabricație, la anumite procese de optimizare a transporturilor interne. De asemenea, se mai constată că **nu în toate întreprinderile măsurile de reducere a costurilor sînt defalcate pe secții și ateliere.** Or, baza materializării măsurilor nu poate fi decît secția și atelierul, respectiv acolo unde se desfășoară practic procesul tehnico-economic.

Existența unor asemenea situații se explică prin insuficienta preocupare a colectivelor respective pentru depistarea și punerea în evidență a rezervelor disponibile, prin tergiversarea stabilirii și aplicării unor măsuri care să conducă la accelerarea introducerii unor tehnologii avansate și cu un grad înalt de economicitate, cît și la valorificarea superioară a materiilor prime etc. La Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, de pildă, cu prilejul analizei amintite s-a constatat că normele de consum la unele materii prime și materiale erau luate în considerare la un nivel mai ridicat pentru 1981 față de cele realizate în anul trecut, iar la altele reducerile erau pur simbolice Prin efectuarea modificărilor care se impuneau, gradul de acoperire a programului de costuri a crescut cu peste 10 milioane lei, respectiv cu circa 20%. Este evident că atunci cînd preocupările sînt concentrate spre rezolvarea unor obiective precise, se găsesc și soluțiile necesare atingerii scopului urmărit.

Accentuarea proceselor de valorificare superioară a materiilor prime

PROMOVAREA FACTORILOR INTENSIVI AI DEZVOLTĂRII presupune între altele, și accentuarea proceselor de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, combustibilului și energiei, care sînt chemate să contribuie puternic la reducerea nivelului costurilor de producție. Pentru a ilustra importanța acestui factor este suficient să subliniem că **sporirea cu 1% a indicelui de valorificare a materialului, în anul 1981, ar conduce la economisirea a 52 500 tone de metal, sau a 12 mil. dolari S.U.A.** (echivalentul cantităților de cocs, minereu, feroaliaje și energie la al căror import s-ar renunța) **și la un plus de circa 210 mil. lei beneficii.**

În prezent toate ramurile și subramurile economiei naționale au primit prin planul național unic sarcini de creștere a indicilor de valorificare. Astfel, în întreprinderile industriei constructoare de mașini, gradul de valorificare a materiilor prime aprovizionate urmează să crească în acest cincinal cu circa 30%, asigurînd o reducere a costurilor la 1 000 lei producție-marfă, cu 68 lei ; în întreprinderile industriei chimice urmează a se realiza o valorificare superioară cu 13,2% a materiilor prime prelucrate, asigurîndu-se o diminuare a costurilor de 59 lei la 1 000 lei producție marfă ; în întreprinderile din industria ușoară creșterea gradului de valorificare a materiilor prime urmează să fie de 22%, fapt ce va permite reducerea costurilor cu circa 60 lei la 1000 lei producție marfă. Realizarea acestor obiective de adîncire a proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor va contribui în măsură însemnată la reducerea costurilor.

În cadrul accentuării proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, costurile în acest an ar trebui să primească impulsuri pozitive și datorită intensificării **recuperării și valorificării materialelor refolosibile.** Pe această cale, conform obiectivelor stabilite în plan ar trebui să se realizeze minimum 7 mil. tone oțel, 400 mii tone oțeluri aliate, 60 mii tone cupru, 26 mii tone zinc, 25 mii tone plumb, aproape 300 mii tone hîrtie și cartoane și cca. 90 mii tone textile. Reciclarea materialelor refolosibile este deosebit de eficientă și din punct de vedere energetic, întrucît presupune un consum de numai 5% din cantitatea de energie necesară pentru fabricarea, spre exemplu, a unei tone de aluminiu și de cupru și de 30% la oțel, decît în cazul utilizării materiilor prime noi.

Se constată, însă, că deși exercită o influență importantă asupra reducerii costurilor de producție, refolosirea materialelor nu își găsește un loc corespunzător în programele de micșorare a costurilor de producție din anumite unități economice (Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării București Centrala industrială de motoare și materiale electrice, Combinatul siderurgic Galați etc.), cu toate că dispun de importante cantități de resurse refolosibile. Aceasta întrucît o serie de măsuri eficiente prevăzute nu se aplică în termenele stabilite. Ne referim, în special, la introducerea recuperatoarelor de căldură, la modernizarea arzătoarelor, cazanelor de presiune, recuperarea aburului etc. — factori importanți în economisirea energiei primare și reducerea costurilor pe unitatea de produs.

Creșterea indicilor de utilizare a fondurilor fixe și nivelul costurilor

PRINTRE ELEMENTELE IMPORTANTE care pot conduce la reducerea costurilor de producție (prin intermediul amortizării pe unitatea de produs) se numără și **utilizarea rațională a capacităților de producție.** Economia românească deține un volum important, de fonduri fixe, de aproape 2 000 mild. lei, din care peste 62% au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu ; este vorba, deci, de un echipament industrial modern, cu parametri tehnico-economici de vîrf. Acest potențial trebuie fructificat cît mai bine, cu atît mai mult cu cît în 1981 valoarea fondurilor fixe urmează să sporească cu încă 9,2%.

Creșterea cu 1% a eficienței fondurilor fixe, față de sarcina prevăzută în planul național unic pe 1981, echivalează cu un spor de producție netă de aproape 3 mld. lei, care poate asigura fondul de retribuire pentru circa 40 mii oameni ai muncii, sau suplimentarea fondului de participare la beneficii cu peste 250 mil. lei, sau fondurile necesare pentru construirea a 15 000 apartamente convenționale (2 camere).

Probleme importante în legătură cu utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție se ridică în multe întreprinderi. Sînt încă o serie de unități noi la care se întîrzie perioade lungi de timp atingerea parametrilor proiectați, cu influență directă asupra costurilor de producție. În asemenea situație se află, de pildă, întreprinderea de lianți Hoghiz — unde costurile se situează cu mult peste prevederi tocmai datorită utilizării la indici scăzuți a instalațiilor din dotare. Sînt, de asemenea, cazuri cînd unele fonduri fixe de mare randament nu sînt folosite la întreaga capacitate pe parcursul unei luni sau trimestru, ceea ce se reflectă negativ în nivelul costurilor pe unitatea de produs. Iată de ce sînt necesare eforturi în fiecare întreprindere pentru folosirea eficientă a zestrei tehnice, pentru organizarea superioară a proceselor de producție, promovarea de tehnologii înaintate, asigurarea aprovizionării ritmice cu cele necesare etc. Subliniind importanța utilizării mai bune a capacităților de producție, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Numai dacă am asigura funcționarea deplină a capacităților existente la toate instalațiile, utilajele și mașinile, am putea realiza producția pe anul 1981, fără nici o altă investiție, fără nici o nouă capacitate pusă în funcțiune".**

O contribuție însemnată în domeniul economisirii muncii sociale urmează să aducă **unitățile din sectorul construcții-montaj,** care în acest an trebuie să obțină un volum de economii de aproape 1,9 mld. lei. În acest sector, ținînd seama de specificul activității, procesele economisirii muncii sociale urmează a fi realizate pe două căi : pe de o parte, prin determinarea cît mai reală a valorii devizelor lucrărilor respective (prin eliminarea, deci, a supradimensionărilor), iar pe de altă parte, prin reducerea costurilor de producție.

La expoziția organizată în cursul anului trecut, cu privire la tipizarea unor construcții și a unor elemente constructive, s-au stabilit soluții care reduc numărul proiectelor tip de construcții de la circa 3 300 la aproape 500 și o coordonare mai judicioasă a activității de tipizare a construcțiilor cu cea a materialelor de construcții. Proiectele tip reținute urmăresc o mai largă utilizare a materialelor locale, tradiționale, recuperabile, cît și modularea dimensiunilor clădirilor, ceea ce va conduce la reducerea spațiilor nefolosibile și la o unificare relativă a dimensiunilor elementelor prefabricate. Documentațiile tehnice pentru obiectivele de construcții urmează să ia în considerare aceste soluții. Pe această cale se scontează în cincinalul 1981—1985 realizarea unei economii de 50 mld. lei la investiții, precum și de circa 10,5 mil. tone ciment, 2,7 mil. tone metal, 400 mii tone bitum, 19 mii kg. cabluri și conductori și altele. Totodată, prin reducerea costurilor de producție față de deviz, urmează a se obține importante economii ce au ca suport eliminarea deficiențelor ce se fac resimțite pe unele șantiere, combaterea risipei, folosirea rațională a utilajelor și a forței de muncă, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, diminuarea lucrărilor cu organizarea șantierelor etc. Programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție urmează să ia în considerare aceste căi specifice de reducere a costurilor față de devize.

ÎN CONTEXTUL ECONOMIC INTERNAȚIONAL ACTUAL, al dificultăților existente în asigurarea materiilor prime și a energiei, precum și în pătrunderea pe piețele străine cu propriile produse, **creșterea calității produselor, a competitivității lor** constituie o sarcină primordială. Economiile nu trebuie realizate în dauna calității produselor, sau prin rețete de fabricație ce se abat de la standardele de calitate și normele interne de producție. În calculațiile de costuri, în plan, se iau în considerare cheltuielile cerute de STAS-uri, normele interne de fabricație și, ca atare, orice economie în dauna calității afectează competitivitatea produselor noastre.

Reducerea costurilor de producție, element definitoriu al eficienței economice, necesită în această etapă o preocupare sporită din partea tuturor oamenilor muncii, în așa fel încît să se realizeze în condițiile asigurării unei calități ridicate a produselor.

Gh. ȘICA
director în C.S.P.

Realizarea parametrilor proiectați

(Urmare din pag. 6)

Desigur, sînt și situații în care, dintr-un considerent sau altul nu se pot asigura integral, într-o anumită perioadă de timp, noilor capacități puse în funcțiune, materia primă sau utilitățile necesare, la nivelul calității prevăzute în documentații. În cazurile în care schimbările survenite acționează pe perioade îndelungate de timp și nu mai este posibilă revenirea la condițiile avute în vedere la aprobarea documentației, apare oportună luarea în considerare a influenței acestor schimbări asupra nivelului parametrilor aprobați inițial, cărora trebuie să li se aducă corecțiile respective.

Înlăturarea cauzelor care pot influența în mod nefavorabil nivelul indicatorilor tehnico-economici ai noilor capacități de producție, care se pun în funcțiune în cadrul activității de investiții, este posibilă și trebuie să constituie una din preocupările de bază ale titularilor și beneficiarilor de investiții, ale proiectanților, constructorilor și furnizorilor de mașini, utilaje și instalații tehnologice. Ea poate și trebuie să fie obținută printr-o cooperare strînsă între toți acești factori și alte organe interesate în asigurarea, încă din faza de proiectare și realizare a investițiilor, a tuturor condițiilor care să permită folosirea completă și eficientă a noilor capacități, pe întreaga lor durată de serviciu normată. Aceasta impune însă și pregătirea din timp a personalului de exploatare și întreținere, la nivelul cerut de procesele tehnologice și tehnica din dotare, ca și de asigurarea materiilor prime, a materialelor și combustibililor, energiei, apei și celorlalte utilități. Pe de altă parte, se cer avute în vedere crearea condițiilor pentru desfacerea integrală a producției, prin încheierea de contracte ferme, de lungă durată, cu consumatorii interni și externi, ca și asigurarea tuturor cooperărilor necesare în realizarea producției, crearea în cadrul noilor unități a unor nuclee de cercetare și proiectare cu ajutorul cărora să se poată asigura introducerea **noului** în producție și adaptarea operativă la cererea consumatorilor.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Zonarea producției în cadrul județelor — factor de intensificare a agriculturii

ÎNTREAGA concepție și strategie de abordare a problemelor privitoare la **stabilirea structurilor zonale în agricultură** are la bază politica agrară a partidului. Zonarea producției agricole pe județe urmărește să transpună în plan teritorial sarcinile trasate agriculturii de către partid, încadrîndu-se în conceptul general de conducere-decizie; pornind de la obiectivele majore stabilite pentru ansamblul agriculturii, care se repartizează în raport cu condițiile natural-economice și sociale de care dispune fiecare județ, se ajunge pînă la sistemele structurale zonale județene, ce reprezintă fiecare o parte a ansamblului.

Partidul nostru concepe intensificarea procesului de producție al agriculturii nu ca o evoluție lentă, în care metodele și mijloacele tradiționale se îmbunătățesc sau se adaptează unor noi situații, ci ca **o dezvoltare dinamică în parametrii unei noi calități,** care să asigure în următorii ani alinierea agriculturii noastre la nivelul celei din țările dezvoltate. De aceea, prin procesul de intensificare se înțelege atît folosirea într-o proporție mai mare de noi și variate mijloace (tractoare, mașini, îngrășăminte, lucrări de îmbunătățiri funciare, soiuri, rase și hibrizi cu putere biologică sporită etc.), a unor sisteme tehnologice care să corespundă condițiilor noi de producție, cît și **obținerea unor nivele de producție la hectar și pe animal și a unor costuri pe unitatea de produs care să corespundă cerințelor economiei naționale și să asigure competitivitate pe piața mondială.**

Procesul de intensificare se îmbină în mod armonios cu procesul de **specializare** și **concentrare** a producției agricole. Prin aplicarea unor sisteme moderne de organizare, care stabilesc anumite minime și maxime de concentrare a producției, diferențiate în raport cu condițiile concrete din fiecare zonă, se caută să se realizeze **acea mărime optimă a concentrării producției, acea specializare teritorială și acele structuri de producție care să asigure folosirea cu eficiență sporită a resurselor de care dispunem.**

Înțelegem prin resurse atît **condițiile naturale,** exprimate prin fertilitatea naturală și economică pe care o are fiecare unitate de teren (concretizată în notele de bonitare a unităților ecologice omogene, pe categorii de folosință și culturi), cît și volumul mare de **mijloace tehnice, economice și financiare** de care va dispune agricultura în perspectivă, punînd în valoare la maximum funcționalitatea diferitelor sisteme de mijloace în diferite condiții naturale, pentru diferite plante și specii de animale, pentru a se putea obține o eficiență sporită.

Procesul de intensificare nu poate fi conceput fără folosirea cît mai rațională a tuturor resurselor de producție ce vor exista, folosire care nu trebuie să se rezume la o utilizare primară, ci și la **reciclarea mijloacelor existente** (culturi duble, folosirea dejecțiilor animale în furajare, utilizarea reziduurilor vegetale prin înnobilarea lor, supraîngrășarea animalelor tinere etc.).

Resursele de care va dispune agricultura și relațiile acestora de condiționare directă și recurentă sînt studiate în ansamblul lor, în **intercondiționarea lor firească, naturală-tehnică-economică-socială.** În studiul zonării producției agricole pe județe, analiza condițiilor naturale se face, în primul rînd, sub aspectul cunoașterii amănunțite a conținutului lor, cantitativ dar și calitativ, precum și prin prisma funcționalității în relațiile directe cu diferite mijloace economice și sociale. Același lucru se referă și la funcționalitatea pe care o au diferite mijloace și structuri de mijloace, în diferite condiții de funcționalitate, pentru diferite produse agricole. În felul acesta lucrarea depășește limitele unei repartizări teritoriale a producției agricole pe baze naturaliste și capătă un profund conținut economic și social.

O deosebit de mare importanță în conceptul general de punere a problemelor o are **fluxul stabilirii structurilor sistemelor și subsistemelor** de agricultură. Determinarea structurilor zonale pe județ se realizează prin repartiția pe teritoriu a producției agricole prognozate pentru un anumit orizont, **de la ansamblul țării la nivel de județ și de la acest nivel pe zone județene** — și nu prin însumarea anumitor producții ce s-ar putea realiza în raport cu condițiile naturale de care dispun zonele județene. Concepția metodologică are la bază principiul defalcării producției sistemului județean de agricultură în subsisteme zonale și confruntarea resurselor acestora pentru realizarea conținutului sistemului județean. O astfel de abordare sistemică a problemei are în vedere atît realizarea sarcinilor stabilite agriculturii județene pentru o anumită etapă, cît și o optimizare a folosirii resurselor de care dispune fiecare zonă județeană în parte, realizîndu-se o legătură strînsă între cerințe și posibilități, primatul în stabilirea structurilor zonale avîndu-l sistemul superior față de cel inferior.

Conceptul de zonare și zonă județeană

ZONAREA producției agricole reflectă procesul de delimitare, în cadrul agriculturii județului, a unor teritorii de producție agricolă cu condiții natural-economice și sociale cît mai omogene și care primesc o anumită structură de producție, conferind teritoriului un anumit profil zonal. Acest proces se realizează prin repartiția pe teritoriul județului a producției agricole, dar și a acelor mijloace de producție care nu au o inerție teritorială, în așa fel încît, folosindu-se condițiile naturale-economice și sociale de care dispune fiecare unitate în parte, să se repartizeze pe teritoriu noi mijloace de producție, sub formă de investiții care să îmbogățească și completeze conținutul fertilizant al mijloacelor existente și în special al celor naturale.

Determinarea de teritorii (zone) caracterizate printr-un **profil omogen de producție,** în special în ceea ce privește ramura de bază, specializată în obținerea anumitor produse agricole, se exprimă printr-o anumită îmbinare a ramurilor de producție agricole și o anumită interdependență cu alte ramuri ale economiei.

Cu toate că lucrările de zonare a producției agricole în cadrul fiecărui județ în parte au un profund caracter analitic și se bazează pe o informație deosebit de bogată, care reflectă condițiile și posibilitățile de producție locale ale fiecărui județ și fiecărei zone județene, s-a căutat ca ele să încadreze organic zonalitatea fiecărui județ în sistemul de agricultură programat pentru perspectivă pe ansamblul țării, stabilindu-se nivelele de indicatori care să exprime poziția optimă privind contribuția agriculturii județului la realizarea sarcinilor majore ale întregii ramuri.

Pornind de la această premisă, zonalitatea producției agricole pe județ nu poate fi apreciată de pe plan pur local, ci numai în contextul general al dezvoltării agriculturii țării. Abordînd problema de pe această poziție se explică unele aspecte care la prima vedere ar părea neconcordante.

Principalele funcții ale agriculturii, ca ramură de bază a economiei naționale, au fost conturate cu o deosebită claritate în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., și în documente de partid și de stat ulterioare, îndeosebi în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al țărănimii.

Principala funcție o constituie **obținerea unui astfel de nivel al producțiilor agricole, care să asigure o alimentație fiziologic normală** pentru întreaga populație a țării noastre, în continuă creștere. În acest sens, pe baza analizei rezultatelor și recomandărilor Institutului de alimentație, a studierii tendințelor consumului uman de produse agricole din țările dezvoltate, precum și din alte țări cu condiții climatice asemănătoare cu ale României, avînd în vedere și prognoza structurii pe vîrste și profesii a populației, s-a determinat necesarul total de calorii, proteine,

glucide, vitamine, aminoacizi, săruri minerale etc. ce trebuie asigurat. În urma unui șir întreg de studii ,tatonări, extrapolări și corelări s-a determinat pentru orizontul anului 1990, ca normă de consum fiziologic optimă, o medie zilnică pe locuitor de cca. 3 000—3 100 calorii (din care aproximativ 33—35 la sută de origine animală), cu un conținut de proteine de cca. 100—110 g (din care de origine animală 45—50 g). Realizarea acestor nivele reclamă producerea de către agricultură, în cantități suficiente, a unui sortiment larg de produse agro-alimentare care să asigure o hrană gustoasă, variată, să permită păstrarea tradițiilor bucătăriei românești, să fie cît mai completă în principii nutritive și vitamine, în tot cursul anului.

Dacă zonalitatea fiecărui produs exprimă procesul de repartiție teritorială a acestuia și evidențiază în special caracterul de concentrare și specializare teritorială în cadrul fiecărei zone județene, la un moment dat se suprapun mai multe produse cu frecvență de intensitate diferită, care exprimă o anumită structură a producției, un anumit sistem de dezvoltare a fiecărei zone județene în parte. **Determinarea zonalității unui produs are un caracter analitic**, prin aceea că se exprimă repartiția sa pe teritoriu, fără a avea în vedere și combinațiile ce se creează între produsul respectiv și alte produse ; **structura zonală are un caracter sintetic**, elementele sale exprimînd legăturile ce se formează între diferite produse, raportul de proporționalitate dintre acestea, legăturile de intercondiționare și relațiile de producție spre care se tinde.

În această confruntare pe teritoriu, în fiecare zonă se formează structuri zonale, în cadrul cărora unul sau cîteva produse vor fi evidențiate în mod special. În felul acesta, **fiecare zonă județeană are de fapt o structură de producție multilaterală**, specifică condițiilor sale concrete.

În procesul de profilare pe unități agricole, în special cînd se vor stabili profilele de producție ale fiecărei ferme, caracterul de specializare se va desprinde mult mai pregnant. În unele cazuri, cum este cel al complexelor de tip industrial de creștere a animalelor, pot să apară ferme specializate în producerea unui singur produs. În cadrul producției vegetale o ultraspecializare este mai greu de realizat, în special la culturile de cîmp. În legumicultură, viticultură și pomicultură, procesul se poate accentua mai mult ; totuși, dacă avem în vedere că fiecare din aceste ramuri reprezintă de fapt, în formă agregată, o sumă de culturi, specii, soiuri, etc., structurile de producție se vor diferenția, avînd un caracter multilateral, dar condiționat. De multe ori este foarte greu de delimitat unul sau două produse care să exprime profilul zonei județene și este necesar să o caracterizăm prin 3, 4 și chiar 5 produse. Aceasta reprezintă de fapt un proces normal, dacă ne gîndim la intensificarea în perspectivă a producției agricole din țara noastră, care va duce la un nou sistem de agricultură, la o concepție de zonare pe teritoriu a produselor în care procesul de așezare, cooperare și integrare va avea o funcționalitate mărită.

Structuri zonale — profile complexe

DESIGUR, în cadrul fiecărui județ s-au format o serie de structuri zonale specifice. Reunirea și echilibrarea zonalității la nivelul întregii țări, în vederea orientării teritoriale a producției agricole, a urmărit să determine cîteva profile — complexe, dar oarecum mai distincte — care exprimă în mare procesul de zonalitate evidențiat cu ocazia lucrărilor de zonare a producției agricole pe macrozone. Găsirea unui echilibru între macrozone și zone în cadrul unui județ s-a bazat pe suprapunerea zonalității principalelor produse, prin care s-a scos în evidență caracterul zonal al fiecărui produs nu numai pentru zona județeană respectivă, dar pentru economia agriculturii pe ansamblul țării. S-a făcut în felul acesta o **legătură, atît pe verticală cît și pe orizontală, între produse și zone județene.**

În cadrul acestui proces de suprapunere s-au evidențiat acele produse care au, în zona respectivă, o pondere mai mare față de restul țării și prezintă un caracter zonal. S-au avut în vedere, în special, zonele republicane specializate și cele republicane, iar în unele cazuri și zonele cu caracter județean, în special acolo unde apar o serie de profile de orientare ale zonelor județene cu același profil. Pe baza multiplelor suprapuneri de hărți și studiilor amănunțite ale indicatorilor tehnici și economici ce caracterizează zonalitatea diferitelor produse, s-a căutat să se scoată în evidență felul cum produsele se conjugă, formînd pe teritoriu zone omogene. Accentuăm că la o analiză atentă, fiecare microzonă are un anumit conținut distinct, de sine stătător, care reflectă de fapt profilul zonal județean.

Produsele care au fost luate în studiu pentru caracterizarea **profilului de producție al macrozonelor** pe total sectoare și care exprimă profile comparabile reunite pe mai multe zone județene au fost următoarele : **struguri, fructe, grîu, porumb, soia, floarea-soarelui, in pentru ulei, in pentru fuior, cînepă, sfeclă de zahăr, cartofi, legume, lapte de vacă și de oaie, carne, lînă ouă.**

Gruparea macrozonelor și denumirea lor sînt cu totul orientative și au ca scop prezentarea unei imagini generale a fenomenului. Grupîndu-se după principalele produse macrozonele care prezintă tendința asemănătoare, au rezultat următoarele tipuri de macrozone care exprimă, de fapt, zonalitatea producției agricole din cadrul zonelor județene (vezi harta) :

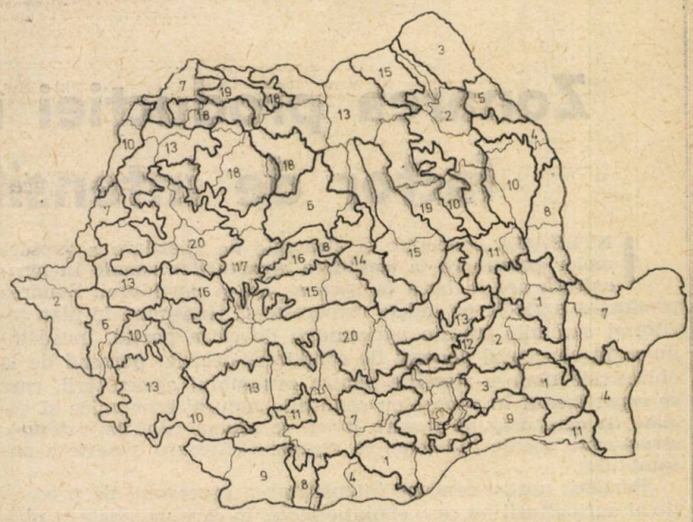

Situarea în teritoriu a macrozonelor

carne, lapte, porumb, sfeclă de zahăr și floarea soarelui (1) ; **carne, lapte, porumb, sfeclă de zahăr** (2) ; **carne, lapte, porumb, floarea soarelui** (3) ; **carne, lapte, porumb, legume** (4) ; **carne, porumb, floarea soarelui** (5) ; **carne, porumb, sfeclă de zahăr** (6) ; **carne, porumb** (7) ; **carne, porumb, vii** (8) ; **carne, porumb, soia** (9) ; **lapte, carne** (10) ; **vii, carne** (11) ; **vii, lapte, carne,** (12) ; **pomi, carne, grîu** (13) ; **lapte, cartofi, grîu** (14) ; **lapte, cartofi, grîu, în pentru fuior** (15) ; **lapte, grîu** (16) ; **grîu, lapte** (17) ; **grîu, lapte, pomi** (18) ; **carne, lapte, lînă, cartofi** (19) ; **carne, lapte, lînă** (20).

Orientarea teritorială a producției

GRUPAREA realizată pe macrozone reflectă orientativ tendințele de repartiție pe teritoriu a principalelor produse agricole. Cînd macrozonele se defalcă pe sectoare de producție și în special cînd lucrările de zonare sînt studiate detaliat în cadrul fiecărui județ sînt, desigur, puse în evidență o serie de zone județene și subzone cu profile mult mai distincte, delimitarea macrozonelor avînd doar un caracter orientativ, direcțional, din punct de vedere spațial.

O analiză sumară a conținutului noii orientări evidențiază unele **schimbări calitative privind tendințele teritoriale de așezare a producției agricole.** Apare evident faptul că în perspectivă zonele agricole, vor avea un caracter complex. În fiecare zonă, pe baza unei concentrări și specializări optime a producției realizate în cadrul unităților productive, se îmbină mai multe ramuri de producție. **Creșterea animalelor are un rol preponderent în majoritatea zonelor,** exprimat prin întîietatea pe care o au produsele animale în denumirea zonelor. Chiar în acele zone al căror conținut calitativ nu este reflectat în mod determinant de produsele animale, acestea vor avea o importanță foarte mare. Reiese, de asemenea, cu pregnanță faptul că dezvoltarea irigațiilor va produce schimbări esențiale în zonarea producției agricole. În teritoriile irigate se va dezvolta o agricultură deosebit de intensivă. **Introducerea lucernei în rotația culturilor de pe terenurile irigate,** ca o condiție tehnică și economică, va determina dezvoltarea într-o proporție considerabilă a efectivelor de animale din aceste zone, ceea ce va avea o influență, în perspectivă, în repartizarea pe teritoriu a animalelor.

S. HARTIA

(Continuare în pag. 17)

O resursă importantă a Cîmpiei Române

DEZVOLTAREA PISCICULTURII

PRINTRE RAMURILE agricole vizate să valorifice unele resurse naturale și să contribuie la satisfacerea nevoilor de consum alimentar ale populației se înscrie și piscicultura intensivă.

Pentru creșterea producției de pește, în condițiile restrîngerii — prin îndiguire și desecare — a unor mari suprafețe care dețineau resurse piscicole, s-a impus urgentarea ritmului de amenajare a unor crescătorii intensive, care, la un hectar de suprafață, pot da anual o producție de peste 3 000 kg în condițiile unei furajări raționale.

Pe baza rezultatelor obținute pînă acum și a investițiilor mari repartizate acestei ramuri pentru urgentarea amenajărilor, modernizarea bazei materiale etc., Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. prevăd o dezvoltare mai susținută a pisciculturii, prin amenajarea de bălți și lacuri, în principal în regim furajat, dezvoltîndu-se, totodată, pepinierele de puiet necesar populării apelor. Producția de pește rezultată din apele interioare ale țării urmează să ajungă, în anul 1985, la 280—300 mii de tone.

Între zonele cu posibilități de dezvoltare a acestei ramuri se înscriu și județele Giurgiu, Călărași, Ialomița, precum și Sectorul agricol Ilfov. Din suprafața totală organizată pentru piscicultură pe care ele o dețin, aproape 8% este destinată pentru pepiniere piscicole, circa 30% reprezintă bazine amenajate, peste 34% bazine de acumulare, circa 18,6% bălți naturale și 9,4% unități neamenajate.

Prin organizarea mai bună a activității în fermele piscicole existente în zona centrală a Cîmpiei Române, care însumează o suprafață de peste 8 000 ha, producția medie la ha în unitățile amenajate a sporit de la 760 kg în 1975 la 1 200 kg în 1980, ceea ce a condus la obținerea unor importante venituri. Printre condițiile care au favorizat aceste rezultate se numără mai cu seamă asigurarea materialului de populare — puiet de crap și specii fitofage — a cărui cantitate a ajuns la 850 tone (față de 440 tone în 1975), în condițiile în care cea mai importantă pepinieră din zonă — Ramadan — a fost scoasă parțial din circuit.

Cu toate acestea, producția obținută este departe de a fi atins nivelul posibilităților.

Lipsa unor sortimente de furaje a făcut necesară schimbarea structurii speciilor, crescînd ponderea celor fitoplactonofage — de la 15% în 1975 la 30% în 1980. Față de necesarul de furaje planificat, s-au asigurat numai 50—55%, ceea ce a avut repercusiuni negative în ce privește îndeplinirea planului producției de pește (84,1%), calitatea acestuia, veniturile obținute și realizarea indicatorilor economici în ansamblu.

Totodată, trei ani la rînd, **calamități naturale** (viituri de ape), determinînd și deteriorarea unor lucrări de artă, au avut ca efect însemnate pierderi, în special la categoria reproducători și remonți. O altă cauză care a dus la neîndeplinirea planului o constituie și **starea bazinelor piscicole.** Unele dintre ele nu sînt amenajate potrivit cerințelor practicării unei pisciculturi de înalt randament, fiind invadate de vegetație dură, ceea ce împiedică obținerea unei producții corespunzătoare, în unele situații realizîndu-se numai 100 kg de pește la hectar. Din programul de **amenajări piscicole** s-a realizat numai o mică parte (368 hectare de iazuri și bazine). Trebuie menționat, de asemenea, că întîrzierea în elaborarea și definitivarea programului de amenajări de bazine hidrografice, elaborat de Consiliul Național al Apelor, nu a permis întreprinderilor piscicole din zonă aplicarea proiectelor de reamenajări pentru bazinele Gagu-Surlari, Belciugatele, Ciocănești, Balotești, Corbeanca, Căciulați ș.a.

Producția mică pe care au dat-o bazinele de acumulare de la Mostiștea, Tămădău, Cotorca (circa 100 tone de pește anual) se explică prin folosirea apei și pentru irigații, ceea ce împiedică practicarea unei pisciculturi de tip industrial.

Sub posibilități participă la producție unele bazine vechi, cu grad ridicat de colmatare, cu baraje și lucrări de artă necorespunzătoare, care în multe situații nu mențin **nivelul apei** la cota necesară exploatării piscicole ; pentru folosirea lor la capacitatea maximă sînt necesare lucrări urgente de refacere și întreținere — ca, de altfel, și la bazinele destinate pepinierelor piscicole. Nici suprafața piscicolă rămasă în exploatare la pepiniera Ramadan nu poate fi folosită în întregime, deoarece nu se asigură adîncimea de apă necesară creșterii în bune condiții a puietului.

La cauzele menționate s-au adăugat și neajunsuri în activitatea lucrătorilor — și în special tehnicienilor — însărcinați cu exploatarea bazinelor piscicole, care nu în toate cazurile și-au însușit și aplicat corespunzător **tehnologiile** de creștere a puietului, de reproducere artificială a peștilor fitoplactonofagi etc.

TINÎND SEAMA de saltul calitativ care trebuie înfăptuit în noul cincinal, se impun măsuri hotărîte pentru **sporirea producției de pește la fiecare hectar de luciu de apă**, pentru **creșterea producției totale cu cheltuieli cît mai mici.**

Printre căile ce pot duce la sporirea producției de pește în zona centrală a Cîmpiei Române pot fi enumerate :

- atragerea în circuitul piscicol a unor **noi suprafețe de teren improprii pentru agricultură** și respectarea mai riguroasă a măsurilor prevăzute pentru creșterea producției pe unitatea de suprafață (în primul rînd îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare) ;
- alocarea fondurilor de investiții necesare lucrărilor de dare în circuitul piscicol a noi suprafețe de teren și de **reamenajare a unor bazine existente ;**
- creșterea eficienței investițiilor deja realizate, prin **folosirea integrală a capacităților de producție** — ceea ce presupune efectuarea unor lucrări de reparare și întreținere a actualelor bazine, de decolmatare, de înlăturare a stufărișurilor sau păpurișurilor, protejarea apelor împotriva pătrunderii unor substanțe poluante ;
- organizarea unor **formații de lucru specializate,** înzestrate cu mijloacele necesare efectuării lucrărilor de **reparații și întreținere ;**
- realizarea suprafeței planificate de pepiniere și respectarea riguroasă a tehnologiilor de producere și creștere a puietului, în vederea obținerii întregului material de populare pentru noile capacități de producție, trebuie corelate cu asigurarea unor loturi de reproducători cu calități de producție superioare, fie achiziționați de la terți, fie proveniți din selecție proprie ;

• profilarea actualei pepiniere de la Ramadan pentru producerea de puiet de pește fitoplactonofag, ceea ce va da posibilitatea de a se extinde **policultura** și, pe această bază, de a spori producția de pește în ansamblul zonei. Experiența unor unități piscicole arată că prin practicarea policulturii, cu administrarea unui minim de hrană suplimentară, se pot obține **4 000—5 000 kg de pește la un hectar de luciu de apă ;**

• modernizarea pepinierei Bila în vederea realizării unor cantități sporite de puiet de crap, precum și de material de populare pentru restul unităților din zonă.

În raport cu condițiile specifice ale fiecărui bazin piscicol, trebuie aplicate formule de populare, tehnologii și planuri de furajare diferențiate, în vederea folosirii întregului potențial de producție, cu un consum minim de furaje — acordînd prioritate pepinierelor în ce privește atît cantitatea, cît și calitatea producției.

Un accent deosebit trebuie pus pe **valorificarea și pentru piscicultură a acumulărilor de apă pentru irigații,** care pînă la sfîrșitul anului 1985 vor însuma în această zonă peste 8 500 hectare — ceea ce, în condiții normale, ar putea asigura o producție de circa 2 500 tone de pește.

Pe linia creșterii eficienței economice, rezerve însemnate există în direcția **valorificării superioare a peștelui și a produselor conexe ale unităților piscicole,** se cere îmbunătățită în continuare activitatea întreprinderii de prelucrare și conserve de pește de la Filaret, care dispune de o capacitate anuală de 2 000 tone și 400 tone semiconserve, la care se adaugă unitatea de la Sultana, cu o capacitate anuală de 300 tone semiconserve și care utilizează ca materie primă peștele fitofag, specie care poate fi valorificată mai eficient prin prelucrare. Totodată, prin valorificarea integrală a crapului în stare vie s-ar putea realiza venituri suplimentare — la nivelul de producție prevăzut a se obține în anul 1985 — de circa 3 milioane de lei.

Cercetarea științifică în domeniul pisciculturii, recent reorganizată, trebuie să aducă o contribuție mai mare la soluționarea unor probleme ca : asigurarea selecției crapului, populareа tuturor lacurilor de acumulare, prevenirea îmbolnăvirii peștilor, elaborarea unor rații furajere corespunzătoare unei hrăniri rationale, stabilirea unor doze corespunzătoare de amendamente și îngrășăminte chimice și naturale, mecanizarea unor operații cu volum mare de muncă, valorificarea superioară a producției etc. În acest sens, Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic prevede că se vor intensifica cercetările pentru ameliorarea și selecția speciilor autohtone și aclimatizarea de noi specii, utilizarea apelor calde industriale în producerea intensivă a puietului, reducerea consumurilor specifice de furaje, valorificarea hranei naturale din bălțile și lacurile de acumulare, elaborarea de sisteme intensive și superintensive de acvacultură.

Asigurarea cu forță de muncă calificată a unităților de producție și de prelucrare constituie, de asemenea, una din condițiile esențiale în valorificarea superioară a potențialului piscicol al zonei.

O atenție sporită trebuie acordată reducerii cheltuielilor materiale, ca o condiție pentru creșterea producției nete.

Prin aplicarea cu consecvență a principiilor mecanismului economico-financiar, gospodărirea cu grijă a bazei materiale, piscicultura din zona centrală a Cîmpiei Române poate contribui mai substanțial la aprovizionarea populației cu un produs apreciat și cu proprietăți nutritive superioare.

prof. dr. P. AVRAMESCU
prof. dr. C. MOCANU

AGRORAMA

• Stimularea semințelor de cereale

PARAZIMOLUL — *subprodus obținut la prelucrarea chimică a lemnului — constituie principalul component al unui nou mijloc de stimulare a semințelor de grîu de toamnă. Costul acestei substanțe este scăzut și nu-i necesară purificarea ei înainte de tratarea semințelor. Fiind vorba de un produs natural curat, parazimolul este ușor asimilat de plante și nu apar efecte secundare nedorite. Spre deosebire de metoda iradierii semințelor, această metodă de tratare nu alterează structurile celulare. Rezultatele a doi ani de experiență cu soiul de grîu de toamnă „Krasnodarskaia 39" la un institut de specialitate din U.R.S.S., în raionul Kuban, au arătat că sporul de producție față de varianta martor netratată este de peste 34%. Amestecarea noului preparat cu îngrășămintele azotate cu acțiune lentă a mărit eficacitatea. Acțiunea îngrășămîntului a fost extinsă pe întreaga perioadă de vegetație și nu a fost nevoie de o a doua îngrășare.*

• Cultura ciupercilor în tunel de plastic

OFICIUL *silvic din provincia italiană Emilia-Romagna a experimentat cultura intensivă a unei specii de ciuperci comestibile (Fleurotus cryngii) sub tunel de plastic, într-o regiune muntoasă. Structura serei constă în arce de 5 m diametru, distanțate la 2 m, care sînt acoperite cu o plasă deasă (dînd un indice de umbrire de 75%) și cu folie de plastic. Substratul cultivat este format din paie tocate și un suport special, cu care se formează calupuri însămînțate cu miceliu. Recolta de toamnă a fost foarte bună.*

Zonarea producției

(Urmare din pag. . 10)

Ritmul de dezvoltare a efectivelor de animale din zonele de deal și submontan este determinat, în mare parte, de **folosirea integrală a masei verzi produse pe pășunile și fînețele naturale,** iar în zonele irigate — de volumul **producției vegetale cultivate.**

Ca urmare a lucrărilor de irigații efectuate pe sisteme mari, se vor produce și mutații teritoriale în cadrul producției vegetale. Astfel, **cultura sfeclei de zahăr, cea a florii soarelui și chiar cea a cartofului,** pînă la o anumită limită, **tind a se dezvolta în zonele irigate,** căpătînd în felul acesta un caracter deosebit de intensiv. **Grîul se va dezvolta în mod deosebit în zonele deluroase,** unde, comparativ cu alte culturi, este mai economic; această trecere a grîului din zonele irigate spre cele cu un relief mai frămîntat se va putea face treptat, numai după ce se vor asigura condițiile pentru obținerea unor producții maxime la hectar în aceste zone. În același timp, în lucrările de zonare a producției agricole la nivel de zonă județeană, s-a avut în vedere menținerea într-o proporție mai mare a producției de grîu în incintele irigate, decît nivelul minim admis, atît pentru a asigura producția necesară consumului, cît și pentru a facilita realizarea unor asolamente raționale și eșalonarea lucrărilor agricole în tot timpul anului.

Porumbul se concentrează într-o proporție mai mare în zonele irigate, lăsînd loc în felul acesta ca în zonele deluroase subcarpatice să se dezvolte mai mult culturile furajere, pe baza cărora producția animală să crească substanțial.

Producția de **carne de porc** este direct legată de locul de producție a principalului furaj — porumbul ; în același timp sistemul de creștere industrială, în complexe mari, permite un înalt grad de concentrare. Dacă au fost determinate unele zone în care creșterea porcinelor se va dezvolta într-o proporție mai mare, aceasta nu înseamnă că toate unitățile din zonă vor crește porci. Pentru a se asigura un minim de consum local vor exista aproape în toate județele complexe pentru producerea cărnii de porc.

Desigur, acestea nu sînt decît unele imagini, cu totul generale, ale tendințelor de dezvoltare teritorială a producției agricole în perspectivă. Sistemul de agricultură se va schimba substanțial prin sporirea și diversificarea mijloacelor de producție utilizate, a sistemelor de cultură etc., asigurînd agriculturii țării noastre, în toate zonele, un conținut intensiv, modern, capabil să asigure, prin producțiile realizate, nivelele stabilite de partid pentru etapa actuală și cea viitoare.

ANCHETA „R. E."

Carnetul consumatorului

OPȚIUNI PENTRU MICA INDUSTRIE (I)

O investigație privind cererea populației pentru articolele de uz casnic

STUDIILE ȘI CERCETĂRILE întreprinse pînă în prezent demonstrează că există o intercondiționare între funcționalitatea mecanismului economic și aspectele sociologice specifice anumitor sectoare și domenii de activitate.

Deosebit de relevantă apare această conexiune atunci cînd este vorba de transpunerea în practică a unor obiective de dezvoltare economico-socială — ce vizează populația, nevoile de consum ale cetățenilor în proporție de masă — cum sînt cele desemnate de Legea privind dezvoltarea industriei mici, cu multiple și profunde implicații pe plan economic și social.

Unul din principalele obiective ale industriei mici îl constituie „dezvoltarea și diversificarea producției de bunuri de consum și servicii, în scopul satisfacerii în bune condiții a cerințelor populației și a altor nevoi ale economiei naționale". Acest obiectiv global trebuie decelat cu mult discernămînt și responsabilitate de organele locale coordonatoare, pe o structură de producție care să corespundă cel mai bine nevoilor populației locale, pornind de la resursele existente pe plan local. Informațiile necesare unor atari decizii pot fi obținute numai prin cercetare de teren, sociologică, de genul celei întreprinse recent în rîndul populației din București de Centrul de sociologie urbană din I.P.C.T. Ancheta de teren întreprinsă pe un eșantion de 513 gospodării, al cărui grad de reprezentativitate este de ±10% pentru numărul de 648 715 gospodării din București (fără comunele suburbane), a urmărit să descrie cantitativ stadiul actual de dotare și orientarea cererii populației pentru acele produse de uz casnic și gospodăresc care pot fi realizate în mare măsură de către industria mică.

În urma cercetării de birou a listelor existente la magazinele specializate în desfacerea produselor de uz casnic și gospodăresc, au fost selectate 150 de produse considerate ca fiind mai reprezentative pentru dotarea locuințelor. După criteriul tipului de activitate casnică în care ele sînt folosite, au fost formate apoi 7 grupe de produse, după cum urmează : (I) pentru depozitare — în număr de 13 ; (II) pentru pregătirea alimentelor — 70 ; (III) pentru servirea alimentelor — 6 ; (IV) pentru întreținerea curățeniei — 31 ; (V) pentru reparații gospodărești — 17 ; (VI) pentru transportat alimente și sticle — 4 ; (VII) pentru activități diverse — 9.

Dotarea populației

O PRIMĂ GRUPĂ de probleme investigată prin cercetarea de teren a fost gradul de dotare a gospodăriilor cu produse de uz casnic din cele 7 grupe deosebite. Graficul (pag. 14), care concentrează rezultatele obținute în legătură cu aceste aspecte, arată că dotarea gospodăriilor cu produse de uz casnic este diferențiată pe grupe și tipuri de produse — de unde concluzia, pentru planificator, a necesității unor volume diferite de producție pe grupe și tipuri de produse. Cercetările întreprinse au relevat că această structură a „parcului" de articole casnice este generată de factori de natură obiectivă (de ex. : volumul fondului de marfă ; amplasarea rețelei de distribuție pe teritoriul orașului ; informarea populației despre existența unor produse pe piață etc.), ca și de factori conjuncturali — subiectivi (de ex. : aprecierea gradului de necesitate a unui produs ; absența unor produse de pe piață într-o perioadă dată etc.).

La data efectuării anchetei de teren (vara anului 1980), dotarea medie a gospodăriilor cu produsele cuprinse în grupele analizate se prezenta astfel : produse pentru depozitare — 61,4% ; produse pentru pregătirea alimentelor — 53,0% ; produse pentru servirea alimentelor — 41,4% ; produse pentru întreținerea curățeniei — 60,5% ; produse pentru reparații gospodărești — 63,1% ; produse pentru transportat alimente și sticle — 27,4% și produse pentru activități diverse — 28,6%. Comparația între grupele de produse este edificatoare asupra nivelului de dotare, cu excepția ultimei grupe de produse, unde dotarea este condiționată de unele caracteristici ale gospodăriilor, cum ar fi : prezența copiilor, posesia unui autoturism etc., care implică dotarea gospodăriilor cu produse ca : mobilier pentru copii, jucării, husă pentru autoturism etc.

Constatăm, din graficul nr. 1, că peste un sfert din produsele cuprinse în grupele I, a IV-a și a V-a sînt prezente în marea majoritate a gospodăriilor investigate (dotare — 60—100%). Dintre produsele care se găsesc la limita superioară a dotării gospodăriilor enumerăm : pentru grupa I — umeraș (98%), bidoane, alți recipienți casnici (89,6%), dopuri de plută (82%) ; pentru grupa a IV-a — cîrlige (98%), bătător de covoare (95%), sfoară pentru rufe (94%), fărașe (94%), pentru a V-a — șurubelnițe (98%), ciocane (98%), clești patent (96%), clești obișnuiți (95%). Cauze de natură obiectivă — reprezentate de necesitatea reînnoirii dotării după o anumită perioadă de la achiziționarea produselor, ca urmare a uzurii fizice și morale — demonstrează însă că se impune producerea în continuare a acestor articole în cadrul industriei mici.

Rolul important ce revine industriei mici în realizarea acestor produse de uz casnic reiese din faptul că un număr însemnat din gospodăriile investigate nu au în dotare unele produse cuprinse în studiu. De aceea, gradul de dotare a gospodăriilor va constitui unul din criteriile de bază în stabilirea ordinii de prioritate pentru producerea și aprovizionarea pieței cu produsele de uz casnic analizate.

Structura cererii

O A DOUA GRUPĂ de probleme asupra cărora s-a axat ancheta se referă la modul de manifestare a intenționalității de cumpărare în rîndul populației.

Pornind de la tipurile de activități la care servesc produsele cuprinse în cele 7 grupe, se observă că, cu cît nivelul de implicare a produselor în munca desfășurată în gospodărie este mai substanțial, prezența acestora în gospodării este și ea mai mare. Dacă unele activități (de ex. : pregătirea alimentelor, servirea mesei etc.) pot fi externalizate din locuință (produsele cuprinse în grupele a III-a și a VI-a se găsesc în cea mai mică proporție în dotarea gospodăriilor), activitățile de întreținere a curățeniei locuinței și de reparații gospodărești, de un anumit tip, sînt specifice și se realizează numai în cadrul locuinței.

Pe baza cererii ferme exprimată de populația investigată în cadrul eșantionului de sondaj a fost extrapolată cererea fermă

pentru numărul total al gospodăriilor din București, care arată conform datelor din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Grupa de produse	Cererea fermă (în %)	Cererea fermă minimă și maximă evaluată (buc.)	Total cerere (evaluată*) (buc.)
I	6,3	3 793— 73 344	103 571
II	8,7	1 264—204 857	770 140
III	6,0	2 529— 60 698	45 522
IV	5,2	1 264—150 481	203 856
V	4,3	1 264—214 973	92 446
VI	6,7	31 613— 63 227	33 892
VII	3,9	12 645— 44 259	44 388
Total	—	—	1 293 815

*) Notă : La recensămîntul din ianuarie 1977 numărul gospodăriilor din București era de 648 715. Calculul cererii totale s-a făcut pornind de la cererea fermă înregistrată pentru fiecare produs în parte

Cererea fermă cea mai însemnată (aproximativ 9%) se înregistrează la grupa a II-a, „produse pentru pregătirea alimentelor", care cuprinde și cele mai multe articole (70), urmată de cererea (de aproximativ 7%) pentru produsele din grupa a VI-a, „produse pentru transportat alimente" și cea (de aproximativ (6%) pentru produsele din grupele I și a III-a (depozitarea și servirea alimentelor).

O diversitate a cererii se înregistrează atît la nivelul grupelor de produse, cît și în interiorul acestora, pe produse. Spre exemplificare prezentăm, pentru fiecare grupă, produse pentru care cererea înregistrează oscilații foarte mari : (a) produse pentru depozitare : etajere 49,9%, cutii litografiate din tablă 44,8%, dulap cu rafturi pentru balcon 30,09%, umerașe 1,0% ; (b) produse pentru pregătirea alimentelor : dispozitiv de curățat pește 70,2%, robot universal 64,2%, rîșniță universală 59,8%, cuțit pentru curățat cartofi 25,6%, tocător de vinete 5,8% ; (c) produse pentru servirea alimentelor : măsuță pe rotile 66,1%, suporturi pentru sticle și veselă 53,0%, tăvi litografiate 25,9%, coș pentru pîine 3,1% ; (d) produse pentru întreținerea curățeniei : hotă pentru absorbirea mirosului și aburului 67,3%, antistrop 52,6%, suport de scurgere pentru tacîmuri 30,8%, clește de scos rufe 13,3%, fărașe (plastic, tablă) 4,3% ; (e) produse pentru reparații gospodărești : ascuțitor cu role pentru cuțite 51,4%, garnituri de toate tipurile 44,4%, set de clești 39,9%, ferăstrău manual 15,9%, șurubelnițe 1,0% ; (f) produse pentru transportat alimente și sticle : cărucior de piață 53,4%, suport pentru transportat sticle 45,3%, suport pentru ouă 32,5% ; (g) produse pentru activități diverse : scăriță pliantă 58,5%, cărucior-poșetă pentru transportat sugari 49,9%, mobilier pentru copii 37,7%, jucării din material textil 28,5%. Rezultă, de aici, utilitatea cercetării, care poate nuanța, în funcție de cererea reală a populației, sarcinile de producție de bunuri de consum.

Cererea fermă pentru produsele din grupa a V-a (produse pentru reparații gospodărești) înregistrează cele mai mari variații, cuprinse între 1 264 cereri estimate pentru șurubelnițe, patent etc. și 214 973 cereri estimate la ascuțitorul cu role pentru cuțite. Atît cererea minimă, cît și cea maximă sînt diferite pentru produsele din cele 7 grupe, cererea minimă variind între 1 264 și 31 613, iar cererea maximă luînd valori între 44 259 și 214 973. Nivelul de aproximare al cererii totale este influențat pe de o parte de eșantionul cercetării, care asigură o reprezentativitate de ±10%, iar pe de altă parte de volumul mare al populației care vine zilnic în București (de ex., în anul 1975 veneau zilnic în București cca. 350 000 persoane) și care apelează în bună măsură la rețeaua comercială.

Luînd în calcul aceste două elemente, se poate afirma că cifrele din ultima coloană a tabelului nr. 1 reprezintă cererea minimă evaluată. Cu toate acestea, cifrele reprezentînd cererea totală evaluată numai pentru gospodăriile din București arată volumul mare al produselor de uz casnic solicitate de populația capitalei.

Prioritățile în achizițiile populației

ÎN CADRUL CERCETĂRII am urmărit să evidențiem, de asemenea, variațiile comportamentului de consum de la un produs (grupă de produse) la altul, ca element de bază pentru planificarea producției bunurilor de uz casnic, aspect hotărîtor pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin industriei mici.

Ca factori importanți ce determină comportamentul de consum ne-au apărut aprecierile privind gradul de necesitate și

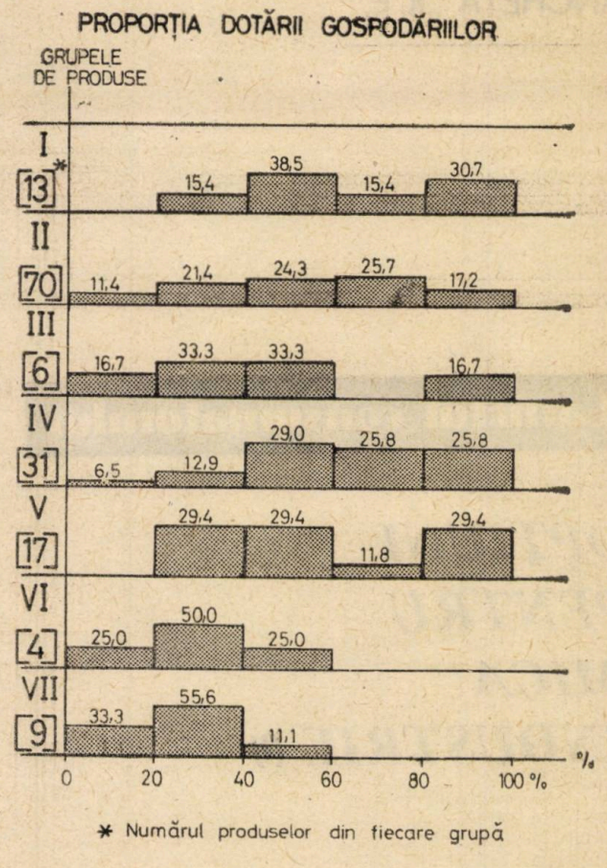

nivelul de complexitate al produselor de uz casnic, aspecte studiate prin „metoda panelului", specifică cercetărilor sociologice. Cererea fermă exprimată în funcție de gradul de necesitate a produselor din cele 7 grupe este exprimată sintetic în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Grupa de produse	Total	Gradul de necesitate a produselor de primă necesitate	utile
Total	100,0	44,6	55,4
I	100,0	90,7	9,3
II	100,0	38,3	61,7
III	100,0	—	100,0
IV	100,0	46,5	53,5
V	100,0	85,9	14,1
VI	100,0	—	100,0
VII	100,0	28,1	71,9

Acest model de scalare a gradului de necesitate al produselor are unele limite care decurg din numărul redus al intervalelor ; a) de primă necesitate — produsele indispensabile dotării unei gospodării și b) utile — produsele folositoare, care se pot găsi în dotarea gospodăriilor pentru ușurarea unor tipuri de activități, prezența lor nefiind însă atît de stringentă ca în primul caz. Prioritățile în domeniul producției obiectelor de uz casnic vor trebui, așadar, să fie stabilite și după gradul de necesitate a acestora. În cadrul anchetei noastre s-a constatat că aproximativ 45% din produse sînt considerate de primă necesitate (de ex. : tablă pentru copt ardei și vinete, umerașe, bătătoare de covoare, pensule, perii etc.), în timp ce 55% din produse sînt considerate utile (de ex. : suport de scurgere pentru zarzavaturi — fructe, aparat de stors roșii, pompă pentru ornat tort, presă pentru stors struguri, rîșniță universală etc.) pentru dotarea gospodăriilor. Ierarhizate după numărul produselor de primă necesitate pe care le includ, observăm o diferențiere între grupele de produse de primă necesitate cerute pe piață, de la circa 50% din produse în grupa a II-a și pînă la grupele a III-a și a VI-a ale căror produse sînt integral apreciate ca utile, dar nu stringent necesare, ca în cazul primelor.

Trăilă CERNESCU
Rodica GHEȚĂU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

Gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor — cale de rentabilizare a activității în construcții

ÎN CADRUL consfătuirilor de lucru care au avut loc în lunile aprilie, mai și iunie 1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a făcut ample referiri asupra principalelor probleme și sarcini privind aplicarea noului mecanism economico-financiar și a dat indicații cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru înlăturarea lipsurilor și perfecționarea radicală a activității în domeniul proiectării și executării construcțiilor. S-au stabilit o serie de măsuri care să introducă mai multă ordine, mai multă disciplină în lucrările de investiții și construcții, în producerea și folosirea materialelor de construcții. Plecînd de la necesitatea reducerii simțitoare a consumurilor materiale, îndeosebi a celor mari consumatoare de energie și combustibil, s-au stabilit sarcini pentru încheierea acțiunii de tipizare a construcțiilor și a materialelor de construcții.

Respectarea cu strictețe a normelor de consum

CRITICÎND faptul că **nu s-a făcut totul pentru ca principiile noului mecanism să fie bine înțelese și că mai avem un număr de întreprinderi care lucrează nerentabil, care primesc dotații de la buget,** secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atrăgea atenția: **„...nu vom mai acorda nici o dotație de la buget nici unei unități economice... Prin reașezarea prețurilor... vom stabili beneficiul și rentabilitatea minimă**

Situația cheltuielilor de producție la T.C. Brașov

ANUL		Total cheltuieli de producție la 1 000 lei producție marfă %	Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă %
1976	Plan	100	100
	Realizat	99,68	99,54
1977	Plan	100	100
	Realizat	99,42	99,36
1978	Plan	100	100
	Realizat	100,14	100,29
1979	Plan	100	100
	Realizat	107,96	108,43
1980	Plan	100	100
	Realizat	100,2	100,03
1981	Plan	100	100
	Realizat pe 2 luni	99,5	

atît în sectorul minier, cît și în alte sectoare pe care am avut în vedere să le finanțăm de la buget, în așa fel încît nimeni să nu mai aibă nici o justificare"[1])

În situația întreprinderilor care își desfășoară activitatea fără eficiență economică, fără rentabilitate se găsește și Trustul de construcții Brașov. Cu toate că în cincinalul încheiat (vezi tabelul) s-a realizat o reducere a cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă de la 1 185,8 lei în 1976 la 1 032,4 în 1980, totuși în anul 1981 s-a prevăzut să se cheltuiască mai mult decît se produce (1 110,7 lei), diferența respectivă fiind subvenționată din bugetul statului, din plusprodusul realizat de întreprinderile cu activitate bună. Desigur, justificările aduse la fundamentarea cheltuielilor de producție sînt multiple. Ele se concretizează îndeosebi în faptul că documentația de execuție a fost întocmită la prețuri mai mici decît cele sociale încorporate în materialele și lucrările de deviz, baza de prețuri nu s-a mai modificat din anul 1976 (cu unele corecții în 1977), în ultimii ani au avut loc majorări substanțiale ale retribuției personalului muncitor, a crescut prețul la materialele folosite în construcții, au crescut normativele la cheltuielile de transport, s-au modificat amortismentele etc.

Lucrul cel mai de neînțeles este însă atitudinea conducerii trustului și a grupurilor de șantiere care, în spatele acestor justificări obiective, se împacă cu această stare de lucruri și nu acționează să facă ceva mai mult pentru a se încadra în cheltuielile planificate și a contribui la reducerea cheltuielilor materiale, a costurilor de producție care constituie baza reală de la care se pleacă în reașezarea prețurilor de producție.

Pentru a se stabili ce trebuie făcut în privința formării unei noi concepții în problema consumurilor materiale, Comitetul județean de partid Brașov a analizat această problemă într-o plenară lărgită cu întregul activ de partid și de stat de la nivelul județului Brașov. Printre unitățile economice care au făcut obiectul analizei a fost și Trustul de construcții-Brașov. La această unitate de construcții s-a apreciat faptul că noua organizare a trustului în grupuri de șantiere pe loturi de specialitate — fundații, structură, finisaje, drumuri — a permis șefilor de șantiere, șefilor de lot, maiștrilor și șefilor de echipă să poată urmări mai ușor încadrarea în cheltuielile de producție, creîndu-le posibilitatea să cunoască din timp toate felurile de cheltuieli materiale și să le defalce, cu ajutorul bugetelor de venituri și cheltuieli, la nivel de șantier și obiectiv de construcții. Noua organizare a trustului a dat posibilitatea ca extrasele de materiale (fișele limită) să treacă de la depozitul central la nivelul grupului de șantier, iar planul de aprovizionare să fie întocmit pe baza documentației de execuție, scoțînd în evidență materialelele deficitare. Stabilirea și defalcarea cheltuielilor administrativ-gospodărești și a celor indirecte pe șantiere, în noua organizare, a permis reducerea volumului acestora în anul 1980 cu 3,6 la sută față de anul 1979. S-a stabilit ca una din condițiile de bază pentru acordarea retribuției în acord global să fie încadrarea în consumurile materiale prevăzute în deviz, măsură ce are în vedere stimularea personalului muncitor pentru mai buna gospodărire a materialelor.

În noua schemă de organizare au crescut competențele directorilor economici și ale contabililor șefi ai grupurilor de șantiere, care, împreună cu colectivul din subordine, poartă răspunderea pentru activitatea de transport-depozitare și buna gospodărire a materialelor la obiectivele în lucru pe șantiere.

Efectele acestor măsuri de îmbunătățire a organizării producției și a muncii au putut fi evaluate prin faptul că în anul 1980 s-au putut realiza un număr mai mare de apartamente

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, București, Ed. politică, 1980, p. 29

(117%), iar cheltuielile totale de producție au fost reduse, față de planul pe 1980, cu 2,3 lei la 1 000 lei producție.

Printre multiplele acțiuni privind cultivarea spiritului de economie se înscrie și măsura luată de a se constitui o comisie de prerecepție care are rolul de a preîntîmpina efectuarea unor lucrări de slabă calitate, asigurîndu-se și recepția lucrărilor pe faze. S-a organizat un concurs de calitate pe trust unde comisiile de prerecepție au stabilit un clasament pe bază de puncte.

Totuși, activitatea unității de construcții analizată este necorespunzătoare, întrucît și în prezent lucrează cu pierderi planificate. În condițiile noului mecanism, a principiilor autogestiunii și autoconducerii muncitorești, se impune să lichidăm această anomalie în activitatea construcțiilor de locuințe.

Orientări prioritare pentru creșterea eficienței

Din discuțiile avute cu șefii grupurilor de șantiere ale trustului, cu șefii de lot, maiștri și alte cadre de conducere a reieșit că s-ar putea reduce substanțial cheltuielile materiale prin următoarele căi :

● **Tipizarea construcțiilor.** Este vorba de extinderea gradului de prefabricare și tipizare la coloanele termice, la pardoseli, la pereți despărțitori, la lucrările de organizare de șantier etc. S-a estimat că pe această cale s-ar putea obține economii în valoare de 130 mii lei anual.

● **Asimilarea de noi materiale de construcții și introducerea unor tehnologii noi.** În primul rînd, se impune să se găsească toate soluțiile necesare pentru respectarea recentului nomenclator de materiale care prevede înlocuirea unor materiale tradiționale, energointensive. Pînă în prezent unele din pozițiile noi ale nomenclatorului n-au putut fi respectate din lipsa soluțiilor; trustul nu a avut posibilitatea ca într-un termen scurt (cu începere de la 1 iunie 1980) să înlocuiască vata minerală și polistirenul, utilizate la izolarea planșeelor, cu plăci aglomerate din deșeuri de lemn (coajă de copac) care ar fi adus trustului o economie de 200 t.c.c. anual.

Pentru anul viitor se pregătește introducerea unor noi materiale și tehnologii în executarea lucrărilor de construcții, cum sînt: folosirea scoriei de Racoș la termoizolația peste subsoluri; folosirea adezivului crilorom în locul aracetului și a prenadezului care sînt mult mai scumpe; utilizarea șlamului (a reziduului) de la fabricarea clorului în locul varului; folosirea balastului din excavațiile fundațiilor de la blocuri; extinderea folosirii plastifianților la prepararea betoanelor care va reduce dozajul de ciment la numai 0,5 la sută și betonul poate fi mai lucrabil; înlocuirea pereților B.C.A. cu fișii din ipsos (cu miez din fagure de hîrtie) va putea aduce trustului o economie de 280 t.c.c.; realizarea panourilor prefabricate de fațadă neportantă cu izolație termică din B.C.A. sau monostrat cu beton de scorie bazaltică de Racoș va aduce o economie de 300 tone combustibil convențional; creșterea gradului de turnare cu pompe de mortare va elimina risipa și va reduce volumul de muncă vie; grăbirea lucrărilor pentru extinderea utilizării energiei solare la încălzirea apei tehnologice și menajere folosită la microbazele trustului și la atelierele de prefabricate etc.

● **Recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.** În acest sens, se are în vedere extinderea următoarelor acțiuni : resturile de la plasele sudate să fie folosite la executarea prefabricatelor mai mici (trepte, plăci de mozaic etc.); cupoanele de fier beton să fie folosite de atelierul de confecții metalice; deșeurile de la atelierul de tîmplărie să fi folosite ca material termoizolant la terasele blocurilor; nisipul rezultat de la spălarea agregatelor să fie utilizat la tencuieli etc. Toate aceste acțiuni vor putea aduce trustului o economie anuală de 200 mii lei.

Dezvoltarea răspunderii cadrelor de conducere, a tuturor muncitorilor pentru eliminarea risipei de materiale și energie, a risipei de orice fel. Este imperios necesar ca și în unitățile de construcții să se înțeleagă că noul mecanism presupune trecerea la disciplină, la ordine, la o nouă concepție în problema consumurilor materiale, la o activitate eficientă, rentabilă.

Valorificarea tuturor rezervelor existente

SÎNT DESE SITUAȚII cînd nu se verifică montajul panourilor prefabricate pe verticală și se obțin decalaje mari între casa scării și nivelele locuibile, ceea ce face ca prin această decalare să se depășească grosimea șapei cu peste 10 cm față de cea prevăzută în documentația de execuție. Aceeași situație se întîmplă cînd la fabricarea șapelor se folosește nisip nespălat, iar muncitorul nu scoate pietrele mai mari și toarnă șapă pînă le acoperă, depășind astfel consumul specific. De asemenea, neatenția la cantitatea de șapă care poate fi pompată într-un apartament cu ajutorul pompelor de beton, face ca să se pompeze mai mult decît ar fi necesar, iar muncitorul, în loc să transporte surplusul de șapă în alt apartament, o nivelează în întregime în apartamentul în care a fost pompată. Asemenea situații au făcut, de pildă, ca numai la un singur bloc să se depășească consumul de mortare cu 1 027 m.c. și cheltuielile de transport cu 250 mii lei.

Aceste deficiențe se întîmplă și pentru faptul că nu există fișe limită la consumul de șapă și betoane pe fiecare obiectiv de construcții în parte. Problema acestor depășiri trebuie să preocupe mai mult șefii de șantier, șefii de lot și maiștrii pentru a se preîntîmpina depășirile și a se imputa diferența la consumul de șapă și betoane, așa cum se procedează la faianță, vopsea etc. Dealtfel, și fișele limită actuale utilizate au încă o parte de formalism întrucît permit să se mai scoată materiale pe poziții diferite pentru a se ascunde unele depășiri la alte materiale.

Se impune să se desfășoare o amplă acțiune educativă în cadrul acestui trust de construcții privind respectarea proiectului de organizare de șantier. Astfel, manipularea și depozitarea materialelor nu se efectuează în conformitate cu normativele în vigoare. Încă nu se containerizează materialele care pot și este indicat să se transporte în continuare — cărămida, geamul, elementele B.C.A. etc. Din lipsă de spațiu de depozitare și neamenajare a unor platforme, materialele se depozitează pe grămezi de pămînt și moloz, ceea ce duce la degradarea lor. Bitumul se topește la soare și se amestecă cu pămînt, pînza și cartonul, în loc să fie stivuite în rînduri cu intercalarea unor straturi de nisip, sînt depozitate în bătaia soarelui, ducînd la lipirea și degradarea acestora. Se mai practică încă bascularea materialelor de zidărie. Mozaicurile, varul pastă, mortarele, scoria etc. nu sînt descărcate în recipiente sau platforme amenajate, ci direct pe pămînt, ceea ce face ca circa 10—15 la sută din ele să devină inutilizabile. Șefii de echipă, șefii de lot sau maiștrii trebuie să ia măsuri pentru înlăturarea acestor aspecte de dezordine și risipă.

De aceea, o problemă importantă este aceea **a obligării conducătorilor punctelor de lucru să răspundă de modul cum sînt manipulate, depozitate și gospodărite materialele pe șantiere.**

Sînt și alte aspecte care generează consumuri mari pe șantierele de construcții; cantitatea de geam livrată pe șantiere se dublează pe motiv că diferența respectivă reprezintă pierderi la tăierea geamului; față de actele de livrare, în realitate se livrează mai puțin la varul pastă, la mortare, betoane etc.; materialul lemnos se folosește în multe cazuri o singură dată, fără să fie dat în primire șefului de echipă; datorită tarifelor mai mici la mijloacele de transport de tonaj mare față de cele cu tonaj mic (furgonete), face ca șantierul de instalații să prefere solicitarea unor mașini de 5 tone pentru a transporta piese mici de cîteva sute de kilograme.

Acestea au fost doar cîteva aspecte care demonstrează necesitatea de a pune în valoare rezervele existente și mai multă ordine în ce privește costurile de producție în construcții. Nu se poate realiza o reașezare corectă a prețurilor de producție în condițiile în care pe șantierele de construcții se manifestă dezordine și risipă. Trebuie înțeles rolul foarte mare pe care-l au organele de conducere colectivă ale grupurilor de șantiere în stabilirea costului de producție tocmai pornind de la reducerea risipei și a cheltuielilor de producție în general.

Cristea IONIȚĂ
Brașov

TRIBUNA „R. E."

Unităţi teritoriale pentru asigurarea de servicii complexe în transportul mărfurilor

TEZELE pentru cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii subliniază îndatorirea organelor de conducere colectivă din transporturi de a pune pe primul plan al activităţii lor folosirea eficientă a capacităţii de transport feroviar, auto, aerian şi naval în scopul asigurării integrale şi la timp a cerinţelor economiei naţionale, de a acorda o atenţie sporită organizării raţionale a transporturilor şi optimizării acestora, de a lua măsuri ferme pentru îmbunătăţirea ritmului şi siguranţei circulaţiei, reducerea continuă a consumului de combustibil şi energie, utilizarea intensivă a parcului de mijloace de transport.

Redacţia supune atenţiei ministerului de resort şi altor organisme interesate propunerile din articolul de faţă, care avansează ideea unui sistem de organizare combinată a diferitelor categorii de transporturi de mărfuri, ce ar putea oferi premise pentru îndeplinirea la un nivel superior a acestor cerinţe.

BINOMUL **calitate-eficienţă,** care trebuie să-şi pună amprenta în procesul dezvoltării din noul cincinal, presupune implementarea fermă, în concepţie şi practică, a unor obiective şi restricţii în concordanţă cu realităţile impuse de noua etapă.

Economisirea resurselor este una din formele prin care se manifestă noua calitate în economie. Ea polarizează preocupările colectivelor de oameni ai muncii din unităţile economice, ale factorilor de decizie din ramurile economice, ale organelor de conducere teritoriale. Totuşi, apar fenomene contrare eficienţei, în zona care fie că intră în sfera de preocupări a mai multor factori interesaţi, fie că nu preocupă în mod deosebit pe nimeni ; pe măsura identificării şi cercetării lor, ele sînt rezolvate prin reglementări normative care produc modificări organizatorice profunde.

În cele ce urmează ne vom referi la unele cerinţe şi posibilităţi de **perfecţionare a organizării în transporturi** — proces care implică un consum substanţial de resurse energetice, în special hidrocarburi.

În transportul feroviar, concepţia unitară de organizare permite să se valorifice pe scară largă căile de economisire. Dacă însă analizăm periferia sistemului, vom constata numeroase şi variate cazuri de dereglări : aglomerări neraţionale de mijloace de încărcare-descărcare pentru evitarea locaţiilor, mijloace de transport utilizate sub capacitate la transportul de coletărie, folosirea liniilor de cale ferată uzinale numai de către întreprinderea care le administrează, existenţa unor secţii de expediţie-camionaj şi mecanizare care absorb preferenţial şi limitat curenţii de marfă etc.

Cît priveşte transportul rutier, s-a reuşit o concentrare mai eficientă a parcului ; totuşi, ea prezintă anumite limite evidente. Astfel, dacă înainte preponderentă era dotarea unităţilor economice productive cu mijloace de transport şi mai rar se recurgea la închirierea lor, acum aceasta din urmă s-a generalizat ; dar, ca un punct comun al ambelor situaţii (şi înainte de concentrare, şi după), utilizarea mijloacelor de transport a rămas în mare parte la aprecierea unor beneficiari mai mult sau mai puţin pricepuţi în — sau preocupaţi de — optimizarea transporturilor efectuate. Evident, cel ce are în dotare parcul poate fi prioritar preocupat de a încasa cît mai mult, lăsînd pe planul al doilea utilizarea economicoasă a mijloacelor auto.

Chiar şi cea mai elementară acţiune de transport pe care o efectuează la ora actuală o unitate economică — cum ar fi transportul unui vagon de cartofi de la o unitate agricolă din judeţul Suceava la Bucureşti — necesită : un contract de transport cu întreprinderea de transporturi auto din teritoriul expeditorului, un contract de transport cu căile ferate şi un nou contract cu unitatea de transporturi auto ce serveşte beneficiarul. Acest exemplu simplu reflectă o realitate bine cunoscută — aceea că de fapt, organizaţiile economice beneficiare de transporturi organizează procese de desfăşurare a transportului, intervenind astfel în sfera de preocupări a acestei mari ramuri economice. Sau, ca să fiu mai explicit : un fenomen asemănător, la o scară mai mică, s-ar petrece dacă, de pildă, fabrica de vagoane din Arad ar condiţiona livrarea de vagoane către C.F.R. numai în măsura în care beneficiarul ar asigura cooperarea între propriile secţii ale producătorului...

LA ORIGINEA fenomenelor arătate stă şi **modul de a privi activitatea generală de transport** (mai ales în profil teritorial, adică acolo unde se desfăşoară efectiv procesul de transport) **pornind de la mijloc.** Adică, în asigurarea bazei tehnico-materiale a transporturilor, nu întotdeauna se porneşte — pentru determinarea eficientă a necesarului — de la conceptul care, de fapt, stabileşte cel mai cert criteriile de organizare : acela de **a realiza mişcarea materialelor în spaţiu cu minimum de cheltuieli şi în primul rînd de consum energetic,** într-un timp convenabil. Apare necesitatea ca activitatea de transport să fie mai mult orientată spre asigurarea randamentului ei în ansamblu — **sporirea încărcăturii utile pe unitatea energetică consumată.**

O cale pentru atingerea acestui obiectiv este, desigur, aceea de a impulsiona şi orienta **creaţia tehnică** spre sporirea randamentelor motoarelor, modificîndu-se chiar concepţia de realizare a acestora şi/sau a mijlocului de transport (fie asigurîndu-se posibilitatea funcţionării în trepte a motorului în funcţie de sarcină, fie realizînd, pentru capacităţi mari, mijloace de transport cu două motoare, urmînd ca în exploatare, în raport cu sarcinile utile, să fie folosite unul sau ambele). Dar, în acelaşi timp, este necesar să se acţioneze şi prin **măsuri organizatorice structurale** care să asigure premise sigure de realizare a unor transporturi cît mai economicoase.

Nu trebuie să insistăm asupra faptului că toate unităţile economice sînt dependente de efectuarea unui anumit volum de transport, pe care îl doresc cît mai **operativ** ; şi că acest caracter operativ este un criteriu al calităţii activităţii de transport, cu profunde implicaţii — mai mult sau mai puţin cuantificabile — în zona indicatorilor pur cantitativi.

Puternica bază tehnico-materială creată în acest scop trebuie însoţită de aplicarea unei formule organizatorice care să permită cel puţin **generalizarea transportului „din poartă în poartă".** În prezent, elementele organizatorice de cooperare între diverse sisteme de transport nu funcţionează cum ar trebui, lipsesc elemente organizatorice care să permită un control sigur şi eficient al curenţilor de marfă de la formare pînă la stingere, ceea ce limitează posibilitatea de optimizare a transportului la nivelul exigenţelor economiei de resurse. Căci, chiar dacă realizăm concentrarea şi specializarea, acestea nu vor funcţiona cu o eficienţă corespunzătoare, dacă nu vom aduce la acelaşi nivel **cooperarea,** un element fundamental al formelor de socializare.

PORNIND de la această necesitate, consider că **realizarea pe o anumită arie teritorială (judeţ) a unui transport optim ar putea fi asigurată de o unitate economică anume constituită, care să cunoască permanent, pentru zona respectivă, totalitatea cerinţelor de transport şi evoluţia lor, capacităţile de transport şi amplasarea lor în spaţiu** (parc auto, reţea feroviară, rampe de descărcare, magazii, linii uzinale etc.) **şi să fie investită cu dreptul de a dispune efectiv de exploatarea acestora în vederea prelucrării totale a fluxurilor de marfă din aria teritorială.**

O astfel de unitate — pe care o vom denumi convenţional „AGENŢIE JUDEŢEANĂ DE TRANSPORT MĂRFURI" — investită cu răspunderea de a optimiza curenţii de marfă, recurgînd la urmărirea pe calculator a procesului de transport (domeniu în care pînă acum s-au făcut, de către centrele teritoriale de calcul, prea puţine aplicaţii, axate prioritar pe probleme de gestiune economică şi foarte timid pe operaţiuni de proces), ar putea da conţinut şi materializare mult-doritului transport „din poartă în poartă".

Modelul pe care-l prezentăm în schemă cuprinde o serie de elemente esenţiale referitoare la activitatea unei astfel de agenţii, capabile să susţină utilitatea ei.

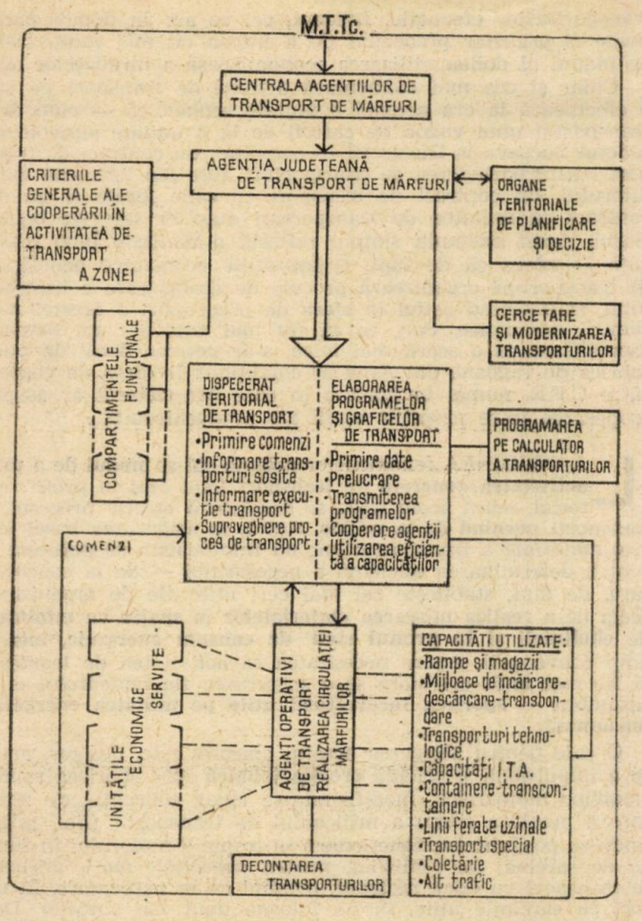

Agenția preconizată este structurată în direcția unui control sigur asupra întregului flux de mărfuri din raza teritorială : flux de mărfuri vagonabile, flux de coletărie, utilizarea liniilor uzinale, a rampelor și magaziilor. Ea **preia de la unitățile economice beneficiare activitatea de transport, prestînd pentru acestea servicii**. Dispeceratul din cadrul agenției asigură coordonarea necesităților de transport ale unităților economice și repartizarea lor pe compartimentele specializate. Agenția ar urma să fie însărcinată și cu organizarea și optimizarea traficului tehnologic pe căile rutiere de pe teritoriul județului. Prin cooperare cu agențiile din alte județe vor fi rezolvate problemele transporturilor pe distanțe lungi.

Ar fi necesar ca întreaga activitate a acestor agenții să fie coordonată și condusă de o **centrală**, ceea ce ar pune de acord structura organizatorică de conducere a Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor cu cerințele noii activități specializate.

Un loc aparte în cadrul modelului este destinat promovării **cercetării științifice în direcția modernizării transportului.** Această preocupare ar trebui să ocupe un loc prioritar în activitatea agențiilor, ca o premisă a reușitei în realizarea obiectivelor pentru care ar urma să fie înființate. Nu este vorba numai de promovarea transportului paletizat, pachetizat, containerizat și transcontainerizat, la care s-a ajuns deja la un nivel satisfăcător; dar adaptarea noii unități specializate la cerința de a organiza transportul cu minimum de cheltuială energetică implică răspunderea de a găsi noi mijloace adecvate acestui scop, soluții de promovare a transportului plin-plin (chiar și la mijloacele de transport cu destinație specială), a unor ambalaje care să faciliteze transportul general de coletărie cu cheltuieli materiale de ambalare scăzute, soluții pentru acoperirea în timp util cu capacități a cererilor de transport a recoltei agricole.

OASEMENEA organizație de cooperare în transport (agenție) va avea, evident, în profil teritorial, importantul rol de **organ de specialitate în probleme de transporturi.** Ea va fi, de fapt, răspunzătoare de cunoașterea necesităților de transport actuale și viitoare, de acoperirea acestor necesități cu capacități, de sporirea capacității prin utilizarea ei eficientă — răspundere ce ar putea fi stimulată printr-un sistem de **indicatori specifici** care să aibă în vedere interesele generale ale procesului de transport. Astfel, pe lîngă o serie de indicatori **cantitativi** (volumul mărfurilor transportate prin intermediul agenției, mărimea comisionului, ponderea transportului de marfă optimizat prin agenție în volumul total de mărfuri transportat în aria teritorială), nu ar trebui scăpați din vedere, în primul rînd, indicatorii **calitativi**, care stau la originea ideii unor astfel de agenții — legați de **reducerea consumului de energie pe unitatea de marfă transportată, reducerea duratei de transport a mărfurilor, micșorarea cheltuielilor generale de transport și ambalare etc.**

Vor apare, desigur, o serie de **influențe pozitive asupra unităților servite**, influențe care nu sînt deplin cuantificabile, dar se vor reflecta în indicatorii acestora. Nu trebuie scăpat din vedere și faptul că vom beneficia de o **sporire a securității mărfurilor aflate în circulație**, prin limitarea la strictul necesar a personalului care are acces la operațiunile de transport.

Consider că analizarea, experimentarea și eventuala aplicare a propunerilor de mai sus ar putea crea posibilitatea de satisfacere mai bună a exigențelor actuale de transport, în direcția promovării unei noi calități în această ramură deosebit de importantă a economiei naționale. Aceste agenții pot fi un răspuns concret al ramurii transport la promisiunea mai veche, de **generalizare a transportului combinat.** Este un exemplu de dezvoltare a sferei serviciilor productive, cu implicații profunde în activitatea unităților economice. Evident, modalitatea reală de funcționare va putea fi concretizată efectiv în urma unor experimentări și adaptări.

Eugen HANCĂ
Suceava

COLABORAREA TEHNOLOGI — ORGANIZATORI

ACTUALA dotare tehnică a unităților industriale ar permite creșteri însemnate ale producției și productivității muncii, fără a se recurge la investiții suplimentare, ci doar prin utilizarea mai bună a capacităților existente.

O investigație făcută de Cabinetul județean de organizare Prahova a relevat cazuri semnificative de valorificare a unor astfel de posibilități. Reorganizarea fluxurilor tehnologice în secțiile de prelucrare și montaj de aparatură hidraulică ale Întreprinderii de mecanică fină din Sinaia, în secția de dispozitive, ștanțe și matrițe de la fabrica Băicoi a Întreprinderii mecanice Ploiești ș.a. au permis ca pe aceleași mașini-unelte, cu un personal egal sau chiar mai mic decît cel anterior, să se realizeze cantități sporite de piese — prin simplificarea circuitului interoperații cu reducerea corespunzătoare a distanțelor de transport, prin degajarea locurilor înguste și încărcarea deplină a posturilor de muncă mai puțin solicitate, în unele cazuri recurgîndu-se la reconceperea constructivă și/sau tehnologică a pieselor în vederea reducerii numărului sau volumului unor operații. Aceste îmbunătățiri reprezintă rodul colaborării cadrelor tehnice și a celor mai buni muncitori din secțiile respective cu specialiști din compartimentele tehnologice și de organizare. Întreținerea climatului de creativitate propriu unei astfel de colaborări, apt să concentreze și să direcționeze forțele spre interpretarea necesităților și identificarea posibilităților, spre valorificarea acestora din urmă prin idei novatoare, formularea de soluții și materializarea lor, este indispensabilă pentru a trece de la rezolvări izolate la o deschidere permanentă către optim. *În acest sens, consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, fiecare membru al acestora, comisiile pe domenii trebuie să se considere continuu implicate.*

Iată exemplul reputatei întreprinderi ploieștene „1 Mai", unde înnoirea relativ rapidă a produselor este însoțită și facilitată de o serie de perfecționări organizatorice (de pildă, actuala formulă a locurilor de muncă pentru montarea robineților cu sertar, din secția sape de foraj, reprezintă un real model); cu toate acestea din cele aproape 16 mii tone de piese din oțel și fontă turnate în anul trecut, doar pentru a opta parte au fost utilizate amestecuri cu autoîntăritori (care economisesc 12—15% din manopera necesară la procedeul clasic) — iar metodele moderne de turnare (sub presiune, în modele fuzibile, în cochilii, centrifugală) nu au fost încă aplicate. E o problemă doar de tehnologie, nu oare și de organizare? Și nu e și de resortul compartimentului de organizare problema celor 5 translatoare importate încă în 1978 pentru mecanizarea operațiilor în depozite și a căror punere în funcțiune a fost tergiversată, sau problema indicilor scăzuți (50—80%) de utilizare a majorității mașinilor și agregatelor procurate din import în ultimii doi ani?

Dan CONDREA

Optim, optimalitate, optimizare (II)

Modele de optimizare pentru sisteme informatice

ÎN CADRUL unei dezbateri asupra electronicii și informaticii, organizată de Colectivul de prognoză al Academiei R.S.R., în șirul de reuniuni avînd ca subiect problemele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale văzute în perspectiva dezvoltării științei și tehnologiei[6]), dr. V. Peteanu, directorul Centrului de calcul teritorial Cluj-Napoca, observa că, născute cam în același timp cu primele calculatoare electronice, metodele cercetărilor operaționale au dat speranțe multor specialiști și conducători, că vor influența în mod substanțial metodele de conducere, că în scurt timp eficiența economică va realiza salturi importante. În ce privește includerea metodelor de optimizare în cadrul sistemelor informatice pentru gestiune, atît la noi în țară cît și pe plan mondial, realizările practice sînt descurajante, deocamdată, dacă le raportăm la așteptări. Și dr. V. Peteanu crede că neutilizarea modelelor de optimizare se datorește, în primul rînd, rigidității gîndirii modelatorului și că informatica în general și modelarea matematică în particular nu au reușit încă să-și pună amprenta pe unele practici eficiente în cadrul conducerii tradiționale, dar incompatibile cu metodele de optimizare. Aprecierea activității după gradul de depășire a planului, practica curentă a angajamentelor de depășire a aceluiași plan, sînt elemente incompatibile cu planificarea optimă bazată pe modelare normativă.

În realitate, un bun conducător caută să obțină un plan cu suficiente rezerve, pentru a-l putea realiza și chiar depăși în cele mai vitrege condiții. Un astfel de plan este departe de a fi optim conform axiomei alegerii. În mod firesc dr. Peteanu își pune întrebarea dacă există vreo soluție la această problemă. Răspunsul său este limpede: vor trebui realizate modele de un tip nou, avînd la bază o altă filozofie. Modelele actuale au un caracter static, pe cînd realitatea este extrem de dinamică. În realitatea clasic modelată predominau cantitățile și formele geometrice, în realitatea socială și deci economică predomină structurile. Se caută prea mult încorsetarea problemelor în modele care nu sînt pe măsura lor. Se afirmă astfel, cu alte cuvinte, deziderațul trecerii de la modele normative la modele descriptive. Și dr. V. Peteanu constată că, în cele mai multe cazuri, între model și decident se interpune cercetătorul, specialistul în cercetări operaționale.

Dacă în domeniul calculatoarelor se tinde spre limbaje cît mai simple, în așa fel încît să poată fi utilizate direct de beneficiar și în cadrul cercetărilor operaționale se doresc modele mai simple care să poată fi utilizate direct de decident. Se afirmă, astfel, deziderațul trecerii de la modele de alegere la modele interactive.

Un alt specialist român, dr. Gh. Boldur, de la catedra de Cibernetică Economică a Academiei de Studii Economice, observînd că disciplinele managementului științific modern orientate spre modelare matematică și spre informatică se află la un moment de răscruce, consideră că trebuie întreprinse eforturi sistematice pentru depășirea lui și că atît timp cît managementul modern nu va deveni o preocupare principală a conducătorilor, perspectivele de succes vor continua să fie, ca și pînă acum, neglijabile.[7])

Datorită naturii lor, metodele normative de optimizare tind să devină rigide, atît ca mod de lucru cît și ca specific al soluțiilor pe care le propun. Ca urmare a acestei tendințe poate fi **diminuarea sau chiar dispariția inițiativei indivizilor, preocupați de a respecta riguros prevederile** ce se impun. Carența de inițiativă poate determina, la rîndul ei, grave perturbări în funcționarea mecanismului informațional — decizional. Este, de exemplu, suficient să apară o situație neprevăzută sau o defecțiune a calculatorului, ca să se producă blocarea parțială sau totală a sistemului. Suplețea trebuie să fie o caracteristică generală a managementului modern, evitîndu-se în felul acesta adevărate prăbușiri organizatorice. Ori, suplețea poate fi asigurată numai dacă procedurile mecanismului decizional sînt cele naturale. Este vorba de încă un argument în favoarea unei abordări descriptive.

Dr. Gh. Boldur observă, de asemenea, că pătrunderea calculatoarelor în managementul modern ne-a obișnuit cu restricțiile severe ale informaticii care impune ordine și precizie în ceea ce privește volumele considerabile de date, dar, în același timp, poate conduce la apariția unui pericol prin impunerea unor tehnici normative rigide și schițează unele principii de analiză complexă a sistemelor insistînd asupra canalizării spre obiective centrale pentru a nu eșua în aplicarea unor tehnici sau metode care tind să devină scop în sine sau în abordarea unor probleme uneori spectaculoase, dar cu efect minor în ceea ce privește îmbunătățirea conducerii cum sînt unele aplicații ale informaticii de tipul calculului retribuțiilor sau evidenței contabile.

Concepții de planificare

AR TREBUI poate notat că aceste observații sînt în concordanță și cu experiența de planificare la nivelul macroeconomic. Astfel, cu zece ani în urmă[8]) J. Kornai, cunoscut economist maghiar, tratînd planificarea pe un plan mai general, ca modalitate de desfășurare a acțiunii umane, de realizare a legăturii dintre tendințele reale, obiective, pe de o parte și realizarea țelurilor propuse, a deciziilor de politică economică pe de altă parte, identifica trei concepții generale despre planificare.

— Concepția fatalistă consideră că viitorul unei țări este determinat de situația istorică dată. Potrivit ei, politica economică a planificării are o influență limitată. În acest caz planificarea care construiește un viitor dorit este egală cu prevederea (care reflectă un viitor probabil). Prevederea trebuie să descopere tendințele „obiective" date și atît. Fundamentul ideologic al acestei concepții, în anumite cazuri, este o supraevaluare a determinismului istoric și o subevaluare a capacității umane de acțiune.

— O altă concepție consideră planificarea ca un caz special de optimizare. Decidentul este confruntat cu mai multe alternative, iar planificarea la nivelul economiei nu este altceva decît selecția optimului, conform unui criteriu de ordonare. Pentru a găsi o astfel de soluție ar trebui cunoscute toate restricțiile care caracterizează situația dată și apoi maximizată o funcție de bunăstare socială aplicată unei colecții de planuri admisibile. Maximizarea ar trebui să exprime interesele societății ilustrate de preferințele planificatorilor. Se ignoră astfel faptul că în lumea reală, dorințele și scopurile factorilor politici în luarea deciziei nu sînt complet definite înaintea începerii procesului planificării. Această concepție este o variantă modernă a iluminismului secolului 18, bazată pe o încredere supraoptimistă în raționalitate. Se presupune că este absolut suficient să se explice oamenilor care este „cel mai bun" mod de dezvoltare al unei economii, pentru ca aceștia să urmeze cele preconizate de planificatori.

— În sfîrșit, cea de-a treia concepție consideră planificarea un proces de cunoaștere (de înțelegere a propriilor doleanțe și scopuri și de confruntare a lor cu realitatea). Cei mai mulți dintre planificatori, care lucrează în practică, urmează (uneori în mod inconștient) această concepție.

Constantin Virgil NEGOIȚĂ

(Continuare în pag. 22)

[6]) V. Peteanu, Cercetările operaționale în cadrul sistemelor informatice pentru conducere, în M. Drăgănescu (coordonator) : Viitorul electronicii și informaticii (Ed. Academiei, București, 1979).

[7]) Gh. Boldur, Analiza complexă a sistemelor — o metodologie integratoare a disciplinelor managementului științific. Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică, nr. 3, 1980

[8]) J. Kornai, A general descriptive model of planning processes, Economics of Planning 1 (1970)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Elemente ale concepţiei despre cooperaţie în România interbelică

A. G. GALAN, doctor în ştiinţe comerciale, s-a remarcat în perioada interbelică ca organizator, îndrumător şi autor de literatură în domeniul cooperaţiei *). El a fost, alături de Gromoslaw Mladenatz, unul din principalii reprezentanţi ai menţinerii autonomiei cooperaţiei faţă de încercările diferitelor partide burgheze de a o subordona scopurilor lor înguste, de clasă. Din întreaga operă scrisă a lui A. G. Galan se degajă o concepţie burghezo-democratică, de apropiere şi simpatie faţă de masele populare a căror soartă o dorea îmbunătăţită, în special, prin cooperaţie.

Angrenat în mişcarea practică de organizare şi îndrumare a cooperaţiei, A. G. Galan n-a desfăşurat însă o simplă activitate empirică. A fost preocupat şi de elucidarea teoretică a întregii mişcări cooperatiste pe care o considera parte integrantă a vieţii economice şi sociale a societăţii. Cooperaţia, considera A. G. Galan, se încadrează în numeroasele fapte, fenomene şi activităţi economice ale oamenilor în vederea obţinerii bunurilor necesare satisfacerii trebuinţelor. Aceste fapte, fenomene şi activităţi economice formează o ramură importantă a vieţii sociale pe care o numeşte viaţa economică. Iar „ştiinţa care se ocupă cu cercetarea acestor activităţi economice, care au în vedere producţiunea bunurilor ce tind la satisfacerea trebuinţelor se numeşte – arată A. G. Galan – economie politică" [1]).

În vederea explicării raporturilor cooperatiste şi a fundamentării necesităţii apariţiei cooperaţiei, economistul român analizează în diferite lucrări teoretice noţiunile de trebuinţe, utilitate, bunuri, capital, profit, întreprindere, întreprinzător etc. În general A. G. Galan adoptă, e drept într-o formă modificată, teoria cu largă circulaţie în gîndirea economică burgheză a factorilor de producţie a lui J. B. Say. Dar, spre meritul său, nu va trage din această teorie concluzii apologetice în favoarea justificării integrale şi necondiţionate a profitului burgheziei, în dauna celor ce muncesc. Dimpotrivă, el va încerca să subordoneze teoria factorilor de producţie demonstrării necesităţii reducerii profiturilor şi a dominaţiei capitaliste asupra celor ce muncesc, concomitent cu lărgirea veniturilor provenite din muncă.

A. G. Galan s-a ocupat în mod deosebit de problema repartiţiei producţiei. Ea se pune, consideră el, chiar şi în cazul „producătorilor autonomi", adică a micilor agricultori şi mici meseriaşi. Aceştia sînt independenţi, după părerea sa, de factorul muncă, întrucît folosesc munca proprie, nu au salariaţi, dar nu sînt independenţi faţă de factorul capital, pe care trebuie să-l împrumute de la capitalişti. Dar chiar şi acei mici producători care nu recurg la împrumuturi, deoarece dispun de „capital" propriu, nu sînt stăpîni pe procesul de circulaţie – remarca economistul – căci atît desfacerea produselor lor cît şi aprovizionarea exploatărilor şi gospodăriilor lor, depinde, din ce în ce în mai largă măsură, de piaţa comercială. „Iar drumul, îndeosebi între sate şi oraşe, e adeseori atît de lung şi presărat de o sumedenie întreagă de intermediari cari fiecare caută să ia o parte cît mai mare din valoarea produsului" [2]).

Economistul român considera că sistemul cooperativ îşi propune „...crearea de noi capitaluri pe seama muncitorilor, cari devin astfel proprii lor întreprinzători şi deci în situaţia de a dispune ei înşişi de împărţirea profitului. Astfel salariaţii din industrie, în calitate de producători pot deveni ei înşişi fabricanţi, urmînd ca la salariile lor să se adauge profitul provenit din noua lor situaţie de întreprinzători ai întreprinderilor industriale" [3]). Aceiaşi salariaţi, în calitate de consumatori, pot deveni proprii lor negustori, întemeind cooperative pentru cumpărarea mărfurilor, magazine de „en-gros" şi chiar fabrici. Pe această cale ei au posibilitatea, după părerea lui A. G. Galan, să ieftinească produsele şi, în acelaşi timp, în calitate de stăpîni ai acestor întreprinderi comerciale, încasează sub formă de primă de consumaţie profitul care altădată revenea capitaliştilor şi care de data aceasta contribuie la creşterea veniturilor din muncă ale lucrătorului. Acelaşi lucru, aprecia Galan, se întîmplă şi cu meseriaşii şi cu micii agricultori, care fiind deja stăpîni pe instrumentele de producţie prin cooperaţie sînt ajutaţi să-şi păstreze proprietăţile pe care le au şi, totodată, să-şi creeze noi capitaluri prin faptul că-şi păstrează pe seama lor profitul care înainte revenea intermediarilor de toate categoriile.

Sistemul cooperativ, considera A. G. Galan, nu duce la desfiinţarea proprietăţii şi a libertăţii individuale, ci, din contră, democratizează aceste două elemente pentru a le pune la dispoziţia maselor muncitoare în calitate de producători şi consumatori, lărgind şi consolidînd astfel şi bazele societăţii individualiste (capitaliste), pe care Galan o subordonează însă intereselor principiului de solidaritate economică şi socială. Din teoria factorilor de producţie, menită iniţial apologiei directe a sistemului de repartiţie capitalist, A. G. Galan trage, deci, concluzii care susţin necesitatea unor schimbări democratice, în favoarea celor ce muncesc, în sistemul de repartiţie capitalist. Dar soluţiile sale nu sînt radicale. Cu unele schimbări în sistemul de circulaţie, cu menţinerea repartiţiei între factorii de producţie (cu toate că factorul muncă va primi acum şi ceea ce se cuvenea factorului capital în sfera circulaţiei, şi într-o anumită măsură şi factorului capital din producţie sau întreprinzătorului), A. G. Galan se menţinea, în fond, în limitele orînduirii capitaliste. El n-a înţeles că problemele sociale nu sînt numai probleme ale repartiţiei şi schimbului, că acestea depind de natura şi caracterul relaţiilor de producţie, de caracterul proprietăţii asupra principalelor mijloace de producţie. Această neînţelegere nu l-a împiedicat însă să desfăşoare activitate democratică, progresistă în domeniul cooperaţiei româneşti în perioada interbelică.

Păstrarea principiului proprietăţii private era folosită de A. G. Galan pentru a demonstra respectarea altui principiu considerat de bază pentru cooperaţie: principiul autonomiei şi neutralităţii politice faţă de stat şi partidele politice. Dar nu absolutizează acest principiu, mai ales pentru ţările în care rămăşiţele feudale s-au menţinut încă multă vreme, cum era şi cazul României. El scria: „... este de notat, ca un ce specific cooperaţiei româneşti, că aceasta s-a născut şi dezvoltat într-un mediu neoiobag – în raporturile e-

*) Vezi: A. G. Galan, Cooperaţia, Bucureşti, 1926; A. G. Galan, Cooperaţia şi organizarea ei, Bucureşti, 1928; A. G. Galan, Cooperaţia şi organizarea ei, Bucureşti, 1930; A. G. Galan, Cooperaţia şi organizarea ei, Bucureşti, 1936.

[1]) A. G. Galan, Cooperaţia şi organizarea ei, Bucureşti, 1930, p. 5.

[2]) A. G. Galan, Cooperaţia şi organizarea ei, Bucureşti, 1936, p. 5.

[3]) A. G. Galan, Cooperaţia şi organizarea ei, Bucureşti, 1936, p. 5.

FIŞE

dr RADU CIURILEANU

CONTROLUL FINANCIAR ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

● *Investit, încă de la închegarea primelor forme de activitate economică organizată, cu largi atribuţii în ce priveşte gospodărirea şi administrarea raţională a patrimoniului, a finanţelor şi banului public, în direcţia sporirii eficienţei cu care sînt utilizate fondurile societăţii, controlul financiar dobîndeşte un rol deosebit de însemnat în actuala etapă de dezvoltare a economiei româneşti. După cum argumentează* Radu Ciurileanu *în volumul recent tipărit la Editura Academiei,* „CONTROLUL FINANCIAR ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA", *extinderea prerogativelor acestei instituţii specializate constituie un efect nemijlocit al restricţiilor energetice şi de materii prime, a rolului pe care îl poate avea controlul financiar în reducerea continuă a consumurilor la nivelul economiei. Pe de altă parte, însă, acest proces este determinat de concepţia înaintată a partidului nostru privind rolul instituţiilor de control financiar: acestea nu reprezintă numai instrumente de verificare a calităţii activităţii economice, ci ele trebuie să exercite un rol activ, de sprijinire a unităţilor în aplicarea concretă şi eficientă a noului mecanism economico-financiar, în îmbunătăţirea activităţii. Tocmai pe acest temei autorul susţine necesitatea integrării aspectelor practice ale controlului financiar într-un sistem teoretic adecvat analizelor desfăşurate; se promovează ideea cristalizării unei teorii a controlului, teorie ce ar trebui considerată ca o componentă principală a ştiinţei conducerii societăţii.*

Stimularea exporturilor

● Boža Iovanović *analizează – în articolul „Kako stvoriti realne uslove za expanziju Izvoza" (Cum pot fi create condiţii favorabile pentru lărgirea exportului) publicat în numărul 12/1980 al revistei iugoslave* TRŽIŠTE ● NOVAC ● CAPITAL *– care sînt cele mai importante căi de acţiune pentru sporirea volumului şi eficienţei comerţului exterior în această ţară. Problema centrală, opinează B.I., o constituie asigurarea suportului material al dezvoltării exportului, cu alte cuvinte realizarea unor produse în volum şi calitate corespunzătoare, apte să pătrundă pe piaţa externă. În această perspectivă, un rol deosebit revine industriei, ramură de bază a economiei, care deţine o pondere însemnată în totalul exporturilor, al cărei spor de competitivitate în schimburile economice internaţionale ar putea*

conomice de la sate predominînd încă sistemul clăcii și al dijmei – spre deosebire de celelalte țări din centrul și apusul Europei, unde cooperația s-a dezvoltat în condițiile mai firești, adică după lichidarea regimului iobag și în plin regim capitalist" [4]).Produs specific contradicțiilor capitaliste, cooperația, consideră A. G. Galan, întîmpina greutăți în apariția și dezvoltarea sa în țările în care se mențineau încă multe rămășițe feudale. În aceste condiții sprijinul statului pentru nașterea și dezvoltarea cooperației apare ca obiectiv necesar. Acesta este și cazul apariției cooperației în România.

Preocupat de organizarea și îndrumarea cooperației românești din perioada interbelică A. G. Galan se străduiește să surprindă trăsăturile și specificul acesteia determinate de condițiile specifice istorice în care s-a dezvoltat. El considera că din cauza unor puternice rămășițe feudale din agricultura României, încercările unor oameni politici, economiști și sociologi ca P. S. Aurelian, Ion Ionescu de la Brad, I. C Brătianu, Dobrescu Argeș și alții de a înființa unități cooperatiste nu s-au putut transforma într-o amplă mișcare, nu au putut să determine crearea unui sistem. De aceea, încercările lor au rămas sporadice, iar inițiatorii lor doar precursori ai cooperației moderne românești de la sate și orașe. O adevărată mișcare cooperatistă în România poate fi considerată numai acțiunea învățătorilor de înființare a băncilor populare de la sate, la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Între 1893 și 1898, menționa A. G. Galan în diferite lucrări ale sale, s-au înființat 28 asemenea bănci. Învățătorii au fost puternic sprijiniți de ministrul învățămîntului, Spiru Haret, care a inițiat o serie de măsuri pentru susținerea cooperației românești, cu deosebire a băncilor populare, sprijinind chiar înființarea unei centrale a băncilor populare la începutul secolului al XX-lea (centrală al cărei prim director a fost I. G. Duca).* *)

Ca organizator, îndrumător și teoretician al cooperației românești din perioada interbelică, A. G. Galan a acordat atenție tuturor formelor de cooperație : cooperativelor de consum orășenești, cooperativelor orășenești de credit, dar în mod deosebit s-a preocupat de cooperativele agricole de credit. El porneа de la convingerea că în viața agricolă cooperația are o însemnătate mai mare decît în viața industrială. Micii producători agricoli pentru a supraviețui, relata cooperatorul român, trebuiau să se folosească de cooperative : la vînzarea produselor, la procurarea inventarului agricol, a semințelor, nutrețului, îngrășămintelor, vitelor, pămîntului, să se asigure contra incendiilor, grindinei, mortalității vitelor etc. Dar în mod deosebit țăranii aveau nevoie de cooperație pentru procurarea creditelor.

În multe țări, considera A. G. Galan, agricultura era slab dezvoltată, micii producători erau nevoiți să producă de toate. Neputînd organiza cooperative specializate, micii producători înființau, cu precădere, cooperative de credit agricol, a căror organizare și funcționare era mai puțin complicată și lipsită de riscuri. Prin aceasta țăranii își creau posibilități lesnicioase de procurare a creditelor ieftine, care trebuiau să fie făcute, după părerea lui A. G. Galan, numai în scopuri productive. Într-o statistică întocmită, în anul 1932, A. G. Galan arăta că în România revenea o cooperativă sătească la 43 kmp și la 2 618 locuitori. Referindu-se la cooperația de credit el arăta că de fiecare societar în cadrul cooperativelor de credit reveneau, în anul 1935, în România, numai 7 814 lei capital, în Bulgaria reveneau 10 741 lei, iar în Elveția 192 887 lei. Media redusă a capitalului pe societar în cooperația de credit românească era considerată un indicator al înapoierii acesteia. Și aceasta în condițiile în care 3/4 din mișcarea cooperatistă românească din anul 1935 era reprezentată de cooperația de credit, proporție care nu era depășită decît de Bulgaria [5]). „Proporția prea mare a cooperativelor de credit – scria economistul român – dovedește și ea o evoluție înapoiată a economiei noastre naționale, căci prezența formelor mai înaintate ale cooperativelor de consum și de producție este mai mult rezultatul unor condiții obiective ale mediului economic și mai puțin rezultatul voinței legiuitorului și organizatorilor" [6]). În țările cu agricultură extensivă, explica A. G. Galan, relațiile cu piața erau foarte slabe, proporția cea mai mare a producției fiind consumată în propria gospodărie. Structura economică a acestor țări reclama prezența mai numeroasă a cooperației agricole de credit. Acesta era cazul țării noastre, al Iugoslaviei, Bulgariei ș.a.

Mișcarea cooperatistă românească se caracteriza, în anul 1935, după părerea lui A. G. Galan, prin următoarele trăsături generale : a) predominarea cooperativelor sătești ; b) cooperativele de credit constituiau proporția cea mai mare ; c) pretutindeni, sub o formă sau alta, exista intervenția statului. Analizînd apariția, dezvoltarea și starea cooperației românești în diferite etape, A. G. Galan a criticat neajunsurile mișcării noastre cooperatiste, propunînd măsuri de întărire și dezvoltare a ei. Deși în lucrările sale se observă unele idei ale ideologiei țărăniste, el nu s-a situat pe poziția subordonării nemijlocite a mișcării cooperatiste românești intereselor Partidului Național Țărănist. El a militat pentru autonomia cooperației față de partidele politice burgheze, iar intervenția statului o justifica parțial prin specificul apariției mișcării cooperatiste românești în condițiile unor puternice rămășițe feudale în agricultura românească.

După 23 August 1944, A. G. Galan s-a străduit să-și însușească ideile socialismului științific. În scurta activitate științifică pe care a mai desfășurat-o reiese cu claritate efortul său de a se debarasa de unele teorii neștiințifice susținute în trecut și de a adopta idei teoretice revoluționare. În acest sens, el demonstrează înțelegerea faptului că, în socialism, cooperația îndeplinește un important rol economic și social, fiind pusă în slujba intereselor maselor muncitoare.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

---

[1]) A. G. Galan, Lecțiuni de economie politică pentru clasa a VIII-a normală, București, 1939, p. 13
[2]) Idem, p. 37
[3]) Idem, p. 40
[4]) A. G. Galan, Ce este cooperația. Gîndirea și sistemele cooperative în România, București, 1938, p. III
[5]) Vezi : A. G. Galan, Director al serviciului de studii și statistică din Oficiul național al cooperației române, Monografia cooperației de credit din România, 1900—1935, București, 1935, p. IV—V
[6]) Idem, p. V
*) A. G. Galan a fost director al Federalei Cooperatiste din Galați în perioada imediat următoare primului război mondial, apoi consilier al „Directiunii generale a centralelor cooperatiste" etc. A scris cărți și studii dintre care consemnăm pe cele mai semnificative : „Rolul și situația cooperației în România", București, 1927 ; „Monografia cooperației de credit din România", București, 1935 ; „Ce este cooperația. Gîndirea și sistemele cooperative în România". București, 1938.
**) Prima federală pe regiuni mici s-a înființat la Găiceana, în 1907 în județul Tecuci din inițiativa ardeleanului Eugen Brote

---

fi asigurat prin realizarea atît a unor serii mari cît și mici de producție, pe calea susținerii interesului partenerilor externi privitor la posibilitățile pe care le oferă economia iugoslavă, pe calea modernizării continue a fondurilor fixe precum și prin definirea unei strategii clare în ce privește importurile de echipament și subansamble. O altă pîrghie însemnată în creșterea exporturilor, susține B.I., o reprezintă stimularea economică a întreprinderilor, crearea unor condiții comparabile în ce privește beneficiile obținute de aceste unități prin desfacerea produselor lor pe piața externă și cea internă. Creșterea activității de comerț exterior – subliniază B.I. – este, de asemenea, condiționată de sporirea exportului de inteligență, de tehnologii, a proiectelor predate „la cheie".

Populația feminină

● *Comentînd, în cadrul articolului „Femmes et développement : idées et stratégies des organisations internationales" inserat în numărul din octombrie-decembrie 1980 al publicației „REVUE TIERS-MONDE", rezultatele unor studii asupra relației dintre populația feminină a țărilor în curs de dezvoltare și procesul creșterii economice, Yvonne Mignot-Lefebvre reține, drept fundamentală, următoarea observație : dezvoltarea economică și socială modernă declanșează un proces de dezintegrare a diviziunii tradiționale a muncii între cele două sexe. Acest proces, care se desfășoară simultan cu închegarea unui nou model de distribuție a funcțiilor economico-sociale ce revin celor două sexe și a cărui înțelegere presupune studii sociale complexe, are la bază, în mod concret, trei grupe de factori. Modul de viață și specificul muncii feminine în țările în curs de dezvoltare, subliniază Y.M.L., este sistematic ignorat de către planificatori, care au tendința de a utiliza în studiile întocmite propria imagine pe care o au despre munca feminină preluată de la modelul țărilor occidentale și considerat drept universal valabil. Urmărind programele de dezvoltare rurală în Africa – și aceasta ar constitui o a doua dimensiune a fenomenului – se remarcă faptul că proiectele respective sînt orientate în mod unilateral spre promovarea muncii bărbaților, deși, în mod indirect, ele modifică în profunzime volumul și specificul producției asigurate în mod tradițional de populația feminină ; în acest fel se creează un decalaj de calificare între cele două sexe. În sfîrșit, cel de al treilea aspect, arată autoarea, constă în modificarea funcției economice a femeilor în cadrul familiei, ca urmare a restrîngerii orizontului de activitate la nivelul gospodăriei, fapt ce afectează populația feminină pe plan socio-cultural, situînd-o frecvent într-o situație dezavantajată în cadrul propriei familii.*

FIȘE

Optim, optimalitate, optimizare

(Urmare din pag. 19)

Chiar dacă nu au teze teoretice, știu din experiență că un plan nu este niciodată nici manifestarea unei forțe oarbe și nici victoria unei cunoașteri perfecte. J. Kornai acceptă această concepție, observînd că procesul elaborării planului nu se termină cînd devine optim, ci atunci cînd decizia nu mai poate fi amînată, că numai în situațiile cele mai favorabile aceasta se întîmplă înainte de începerea perioadei de realizare a planului și că uneori planul este aprobat în ultima formă cînd s-a trecut deja la transpunerea sa în practică.

Mulți cercetători ai procesului de planificare se raliază la această concepție. Astfel prof. M. Ellman[9]) criticînd identificarea planificării cu optimizarea bazată pe formularea unui optim extern, observă că aceasta nu poate fi implementată la nivelul unei economii datorită impreciziei datelor, tehnicilor insuficiente de prelucrare a datelor și complexității realității. Astfel, deoarece procesul de luare a deciziilor recomandat de tehnicile clasice de optimizare nu este adaptat mediului insuficient cunoscut care poate evolua imprevizibil, se impune o imagine și se acționează pentru a o conserva. Viața economică este continuu afectată de evenimente care nu au fost prevăzute atunci cînd s-a elaborat un plan și acest fapt este în mod special vizibil în ce privește recoltele agricole, inovațiile tehnice sau organizatorice, relațiile internaționale și factorii demografici. Observația nu este deloc nouă. Încă din anii '60, prof. Emilian Dobrescu[10]) observa că „planul nu înseamnă automat și dirijarea conștientă. Uneori realitatea a evoluat altfel decît unii indicatori de plan, ba chiar în direcție nedorită. La baza unor astfel de fenomene, pe lîngă alți factori a stat și insuficienta cunoaștere a situației, a posibilităților și cerințelor economiei. Cu cît planul nesocotește aceste cerințe, cu atît economia este expusă mai mult unor forțe necontrolabile, cu atît mai greu pot fi dirijate procesele economice. Numai pe baza unui studiu aprofundat al realității, în toată complexitatea și dinamica ei, prin fundamentarea riguroasă a deciziilor, conducerea pe bază de plan va contribui într-o tot mai mare măsură la utilizarea rațională a resurselor materiale și de muncă."

Sisteme de sprijinire a deciziei

ÎN DOMENIUL sistemelor informatice pentru conducere începe să fie vehiculat acum conceptul de „sistem de sprijinire a deciziei"[11]). Ca orice concept și acesta este vag. Într-un anumit sens, el înseamnă sistem informatic interactiv (pentru utilizare directă de către decidenți). Din această perspectivă, de la cercetare se cere elaborarea de programe, studii de caz și metodologii de evaluare. Obiectul cercetării este fuziunea sistemelor informatice pentru conducere cu cercetările operaționale și știința managementului. Se urmărește depășirea abordărilor normative care au dominat domeniul aplicării calculatoarelor. Se accentuează studiile descriptive ale proceselor de decizie și baza teoretică o constituie atît psihologia cît și informatica. Se acceptă primatul judecății și se presupune că problemele „interesante" (cele care merită o tehnologie pentru fundamentarea deciziei) presupun invariabil ambiguitate, multidimensionalitate, imprecizie. Pînă acum astfel de probleme au fost explorate superficial, simplist.

Cercetările în curs sînt orientate spre sisteme informatice (mai degrabă decît spre cercetări operaționale sau management) și către nevoile aplicației (mai degrabă decît spre posibilități de aplicare). Sistemul interactiv face față complexității, ține seama atît de logică cît și de valori, acceptă intuiția, ajută decidenții să lucreze în condiții de ambiguitate sau fuzzitate, lipsă de structură și mai ales în condiții de multiplicitate și multidimensionalitate. Nu se pune problema automatizării proceselor de decizie, ci se urmărește să se facă aplicabile metodologiile informaticii la cele mai complexe probleme fără a le deforma prin impunerea unor structuri false sau prin reducerea multidimensionalității.

Speranța cercetătorilor din acest domeniu este să se afle dacă după treizeci de ani de cercetare în științele economice, în științele conducerii, în psihologie și în alte discipline asemănătoare am învățat ceva despre decizia umană și ce implică rezultatele pentru proiectarea sistemelor de fundamentare a deciziilor dacă putem construi sisteme de fundamentare a deciziilor care să lucreze cu valori și calități (există vreunul din modelele teoretice ale disciplinelor particulare care să ofere o bază pentru așa ceva ?), ce înseamnă decizia în situații nestructurate și ce înseamnă să „îmbunătățim" decizia, care este rolul potențial al sistemelor de calcul în procesul complex de luare a deciziilor, unde ar trebui să începem să aplicăm sistemele de sprijinire a deciziilor la situații care implică rezolvarea intuitivă și calitativă a problemelor și ce ar trebui să știm pentru a elabora o știință a sprijinirii deciziei (ce știm pînă acum și cum să căutăm restul). Aceasta înseamnă cercetare fundamentală căreia în mod sigur i se va acorda atenția în viitorul foarte apropiat.

Evoluția de la sisteme informatice pentru decizii automate la sisteme informatice pentru sprijinirea deciziei a fost prevăzută mai de mult. Astfel prof. Emilian Dobrescu[12]) observa în 1976 că: „În ultimul deceniu într-o serie de țări socialiste s-au intensificat cercetările privind constituirea unui sistem național de informatică, adecvat nevoilor conducerii economiei socialiste unitare. Deși inițial s-au exprimat puncte de vedere generale și oarecum fanteziste, treptat s-a reușit să se ajungă la interpretări și concepții destul de realiste și în acest domeniu". Recent, prof. Mihai Drăgănescu[13]) observa că:

„Trebuie subliniat faptul că pînă acum nicăieri în lume nu s-a realizat un sistem informatic național. Pe de o parte acest lucru ar fi cerut un imens efort material care nu se poate realiza decît într-un timp mai îndelungat, pe de altă parte conceptul SIN are nevoie de o anumită perioadă de gestație, de concurența mai multor căi de gîndire și de atac a problemelor pe care le implică și nu cred că exagerez dacă afirm stringența generării unor capitole noi ale științei." Și mai departe. „O cale de atac în concepția sistemului informatic național este aceea de pornire de la structurile actuale ale societății, de la sistemul informațional existent și, cu anumite raționalizări, ținînd cont și de tehnica disponibilă, acesta să fie transformat într-un sistem informatic. Acest proces va genera însă imediat consecințe, idei noi, atît în ceea ce privește organizarea și conducerea societății, modul ei de funcționare, ș.a.m.d. Deci putem să bănuim că vom avea de-a face cu un proces iterativ, determinat de tehnica în perfecționare, dar mai ales de ideile noi pe care informatica și funcționarea societății în unele condiții le va genera. Ne putem totuși întreba, astăzi cînd cunoaștem esența proceselor informatice, a mașinilor de calculat, rețelelor de calculatoare, băncilor de date etc. dacă nu putem elabora un proiect final de sistem informatic național? Dar imediat acest lucru ne duce la ideea, avînd în vedere caracterul de sistem nervos al sistemului informatic național, nu se pune atunci problema de a reproiecta însăși societatea?Putem trata oare societatea atît de tehnic încît s-o reproiectăm, la fel cum am proiecta o întreprindere? Iar acest proiect să devină un obiect către care să tindem? Problemă foarte dificilă, căci noi considerăm societatea a fi nu numai sistem ci o realitate mult superioară fără a nega și caracterul ei sistemic." Evident, aceasta este problema și tocmai pentru rezolvarea ei se întreprinde acum un efort sporit de cercetare

---

[9]) M. Ellman, The fundamental problem of socialist planning, Oxford economic papers, 30 (1978)

[10]) E. Dobrescu, Ritmul creșterii economice. Ed. Politică, București, 1968, p. 84

[11]) P. Keen, Editorial plan for Decision Support Systems, Human Systems Management, 1 (1980)

[12]) E. Dobrescu, Optimul economiei socialiste. Ed. Politică, București, 1976, p. 390

[13]) M. Drăgănescu, A doua revoluție industrială. Microelectronica, automatica, informatica, factori determinanți. Ed. Tehnică, București, 1980, p. 150

15 ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TĂRILE socialiste alcătuiesc un ansamblu de state libere și suverane care au o orînduire economică și socială de același tip — orînduirea socialistă, au trăsături economico-sociale comune, scopuri fundamentale identice și își organizează relațiile dintre ele pe principii noi.

Economiile naționale ale țărilor socialiste au o serie de **trăsături comune** determinate de faptul că orînduirea socialistă este aceeași în esența sa, pretutindeni unde se construiește. În același timp, economiei naționale a fiecărei țări socialiste îi sînt **proprii anumite trăsături determinate de condițiile concrete** existente în fiecare țară în parte. Fiecare țară socialistă se dezvoltă de sine stătător, dar nu izolat ci în cadrul diviziunii internaționale a muncii.

1. Formarea și dezvoltarea economiei țărilor socialiste

ORÎNDUIREA socialistă este rezultatul procesului legic, obiectiv de dezvoltare a societății omenești de la inferior la superior, proces generat de ascuțirea contradicțiilor economico-sociale ale vechii orînduiri. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a inaugurat o nouă epocă în istoria universală prin calea pe care a deschis-o făuririi primului stat socialist din lume — Uniunea Sovietică. Odată cu victoria socialismului în mai multe state, socialismul s-a afirmat pe plan mondial ca o nouă orînduire social economică. Aceasta reprezintă rezultatul luptei revoluționare desfășurată de oamenii muncii din diferite țări sub conducerea clasei muncitoare în frunte cu partidul comunist.

Caracterizarea unei țări sau alteia ca țară socialistă este determinată de factori obiectivi care decurg din transformările profunde produse de revoluția socialistă în toate domeniile vieții economice, politice, sociale și culturale cum sînt : **instaurarea și consolidarea puterii politice a clasei muncitoare ; statornicirea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție ; lichidarea exploatării omului de către om ; stabilirea relațiilor de colaborare socialistă între membrii societății ; organizarea și conducerea planificată a economiei naționale ; înfăptuirea principiilor socialiste de repartiție** etc. Aceasta reprezintă esențialul, ceea ce este general valabil în construirea socialismului. Aceste legi generale sînt aplicate însă în condițiile concrete, specifice, ale fiecărei țări de către forțele revoluționare, progresiste din fiecare țară. Desigur, aceste condiții concrete sînt de o mare diversitate, legate de stadiul sau etapa de dezvoltare a fiecărei țări, de particularitățile social-istorice, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, de caracterul relațiilor de producție, de gradul de dezvoltare a clasei muncitoare, de tradițiile în viața politică și socială etc. Diversitatea acestor condiții generează deosebiri în privința sarcinilor formelor și metodelor de înfăptuire a transformărilor revoluționare de la o țară la alta. Aceasta impune fiecărui partid să-și elaboreze de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară în concordanță cu realitățile existente în fiecare țară. Dată fiind diversitatea acestor condiții concrete nu pot exista modele sau rețete unice de construire a socialismului.

Popoarele din țările socialiste au obținut realizări însemnate în domeniul creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului, a făuririi noilor relații de producție, în domeniul științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai etc. În majoritatea țărilor socialiste industria a devenit principala ramură creatoare de venit național. S-au realizat importante creșteri ale productivității muncii. Pe baza creșterii producției materiale au fost înregistrate sporuri importante ale venitului național.

Aceste realizări au produs modificări esențiale în locul și rolul țărilor socialiste în lumea contemporană, au sporit influența socialismului asupra cursului dezvoltării istorice a omenirii. Înaintea celui de al doilea război mondial țările socialiste dețineau 17% din suprafața globului pămîntesc și cca 9% din populație, în prezent ele reprezintă peste un sfert din teritoriu și circa 1/3 din populația globului, iar ponderea lor în producția industrială a lumii a sporit continuu reprezentînd astăzi circa 40% față de 27% în 1955 și 20% în 1950. Rezultatele obținute de țările socialiste pe calea dezvoltării economico-sociale contribuie la sporirea forței socialismului, a prestigiului și influenței sale pe plan mondial și în același timp constituie baza pentru dezvoltarea colaborării economice dintre țările socialiste.

2. Principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre țările socialiste

SOCIALISMUL se construiește în state independente și suverane. Între aceste state se stabilesc relații economice, politice culturale etc. Natura relațiilor de producție noi, socialiste, instaurate pe plan național a creat condiții obiective pentru promovarea unui tip superior de relații interstatale. Instaurarea noului tip de relații corespunde cerințelor obiective ale construcției socialismului în fiecare țară, contribuind la dezvoltarea multilaterală a fiecărei țări socialiste. Aceasta constituie în același timp baza pentru lărgirea continuă a colaborării și cooperării dintre statele socialiste. Principiile pe care trebuie să se întemeieze noul tip de relații sînt următoarele :

a) independența și suveranitatea națională. Corespunzător acestui principiu fiecare stat organizează și conduce de sine stătător construirea socialismului și comunismului, hotărăște în mod independent, fără amestec din afară, modul de rezolvare a tuturor problemelor sale interne și externe. O asemenea soluționare a problemelor economice, politice, culturale, îndeplinirea efectivă și nestingherită a funcțiilor interne și externe ale statului necesită, între altele, ca fiecare țară să dispună liber, suveran de resursele sale naționale, de toate pîrghiile economice, să întrețină relații cu alte state în conformitate cu interesele proprii. Respectarea independenței și suveranității naționale constituie o cerință de bază a lumii contemporane ; acest principiu nu poate fi interpretat și aplicat în mod diferit de o țară sau alta.

b) **Deplina egalitate în drepturi** a țărilor socialiste. Potrivit acestui principiu, țările socialiste, indiferent de mărimea teritoriului, de numărul populației, de puterea economică etc. au aceleași drepturi în relațiile dintre ele, participînd în condiții de egalitate la examinarea și adoptarea hotărîrilor în problemele internaționale de interes comun.

c) **Principiul neamestecului în treburile interne** ale altor țări presupune excluderea oricărei imixtiuni în treburile interne sau externe ale altor state. Acest principiu implică totodată, excluderea oricărei presiuni asupra unei țări sau alteia în scopul adoptării unor atitudini opuse propriilor interese naționale. Respectarea acestui principiu constituie o condiție a dezvoltării unor relații normale între state, a încrederii și securității internaționale ;

d) **Respectarea integrității teritoriale** implică atît inviolabilitatea granițelor cît și respectarea dreptului fiecărei țări de a dispune, în limitele teritoriului național, de întreaga avuție a societății.

e) **Principiul avantajului reciproc** exprimă necesitatea ca relațiile dintre statele socialiste să se întemeieze pe respectarea intereselor lor naționale, excluzînd posibilitatea apariției unor privilegii și avantaje pentru unele țări în defavoarea altora ;

f) **Întrajutorarea tovărășească și solidaritatea** socialistă presupune întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste, creșterea forței, prestigiului și autorității socialismului în lume.

Principiile enunțate mai sus sînt indisolubil legate între ele, alcătuind un tot unitar. Respectarea în totalitate a lor este impusă de multiplele corelații și raporturi de interdependență dintre ele. Încălcarea unuia sau altuia dintre aceste principii le afectează pe celelalte. Totodată unitatea dialectică a principiilor fundamentale pe care se bazează relațiile dintre țările socialiste evidențiază însemnătatea aplicării stricte a fiecărui principiu în parte, numai astfel putînd fi asigurată integritatea ansamblului relațiilor dintre țările socialiste. PCR promovează relațiile de prietenie, colaborare și întrajutorare cu toate țările socialiste pe baza respectării ferme a principiilor enunțate. Totodată PCR consideră că rolul partidelor comuniste și muncitorești din țările socialiste este de a acționa pentru dezvoltarea și întărirea colaborării și unității țărilor socialiste. În raportul la Congresul al XII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„În actuala situație internațională, țările socialiste au datoria de înaltă răspundere de a demonstra în practică faptul că pot soluționa orice problemă dintre ele pe calea tratativelor, fără a recurge la forță, în spiritul principiului relațiilor noi, de tip socialist. În condițiile internaționale complexe de astăzi aceasta are o mare însemnătate politică, ar duce la creșterea în întreaga lume a prestigiului țărilor socialiste, la sporirea influenței lor, a socialismului în general".**

3. Formele colaborării economice între țările socialiste și egalizarea relativă a nivelurilor lor de dezvoltare economică

CORESPUNZĂTOR naturii noi a relațiilor dintre țările socialiste, corespunzător principiilor care stau la baza acestor relații s-au dezvoltat și formele de colaborare economică între țările socialiste. Această colaborare s-a extins și s-a perfecționat continuu pe măsura dezvoltării economico-sociale rapide a țărilor socialiste și a acumulării de experiență. Formele de colaborare economică sînt menite să contribuie la accelerarea progresului economic și social al fiecărei țări socialiste, în concordanță cu cerințele actuale ale progresului tehnic. În adîncirea acestei colaborări un rol important revine Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER) — înființat în 1949. CAER are drept scop să contribuie prin unirea și coordonarea eforturilor la dezvoltarea economiilor naționale a țărilor membre, la accelerarea ritmului lor de industrializare, la creșterea continuă a productivității muncii, la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor din aceste țări. Activitatea acestui organism se desfășoară pe baza respectării principiilor fundamentale ale relațiilor dintre țările socialiste. CAER nu este o organizație suprastatală, de directivă. Înfăptuirea de către fiecare țară a recomandărilor acceptate de comun acord se face pe baza hotărîrilor guvernelor acestor țări, singure în măsură să aprecieze oportunitatea acceptării acestor recomandări, să hotărască asupra problemelor proprii. Hotărîrile și recomandările CAER nu se extind asupra țărilor care nu se declară interesate de problema respectivă. CAER este conceput ca o organizație internațională deschisă tuturor țărilor socialiste precum și altor state care manifestă interes și împărtășesc principiile și scopurile lui.

La sesiunea a 25-a a CAER care a avut loc la București în anul 1971 a fost adoptat „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER". Programul complex stabilește direcțiile perfecționării formelor existente în relațiile reciproce între țările membre, conturînd în același timp modalități și forme noi de colaborare care să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție la un înalt nivel tehnic și științific, formarea unei structuri moderne a economiilor naționale, egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică.

La Congresul al XII-lea al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia din nou că **„România va continua să acționeze cu fermitate pentru dezvoltarea colaborării și perfecționarea activității C.A.E.R. pe baza principiilor de egalitate și avantaj reciproc în scopul înfloririi tot mai puternice a fiecărei economii naționale. Vom dezvolta totodată cooperarea economică cu toate celelalte state socialiste în interesul accelerării edificării noii orînduiri pentru binele și prosperitatea popoarelor noastre."**

Principalele forme ale colaborării economice dintre țările socialiste sînt:

a) **Coordonarea planurilor economice naționale** ale țărilor socialiste pe baza înțelegerilor bilaterale și multilaterale. Această formă corespunde caracterului planificat al economiilor țărilor membre. Țările socialiste își elaborează planurile economice și politice proprii potrivit sarcinilor economice și politice concret-istorice, resurselor și posibilităților reale de care dispun în fiecare etapă. Dezvoltarea economico-socială fiind influențată însă și de participarea la relațiile economice internaționale, fiecare țară este interesată ca în procesul elaborării planului să ia în considerare și avantajele cooperării economice cu celelalte state socialiste. În procesul definitivării planurilor proprii de dezvoltare economico-socială, fiecare țară ține seama atît de necesitățile proprii, cît și de cele care decurg din relațiile cu alte state purtînd tratative cu reprezentanții celorlalte țări în cursul cărora se examinează domeniile de colaborare. Pe baza acestor tratative se ajunge la încheierea unor acorduri de lungă durată privind schimburile de mărfuri, specializarea și cooperarea în producție etc.

b) **Comerțul cu țările socialiste** reprezintă un domeniu principal de colaborare economică. Relațiile comerciale dintre țările socialiste se întemeiază pe acorduri de termen lung, reciproc avantajoase. O problemă de o deosebită importanță în relațiile comerciale între țările socialiste o reprezintă perfecționarea continuă a sistemului de formare a prețurilor care trebuie să asigure prețuri reciproc avantajoase și stabile pe un timp îndelungat. Dezvoltarea rapidă a economiei noastre naționale și diversificarea producției au determinat o sporire considerabilă a volumului comerțului nostru exterior în special cu țările socialiste, în cadrul acestora ponderea principală deținînd-o comerțul cu Uniunea Sovietică.

c) **Specializarea și cooperarea în producție** constituie o formă de colaborare economică între țările socialiste extrem de dinamică și în continuă diversificare. Specializarea în produse **de înaltă tehnicitate** sau subansamble contribuie la ridicarea gradului de tehnicitate a producției, favorizează creșterea productivității muncii, folosirea mai judicioasă a capacităților de producție, valorificarea mai bună a resurselor naturale și a forței de muncă, ridicarea calității produselor și altele. Cooperarea economică și tehnică favorizează participarea țărilor socialiste la diviziunea internațională a muncii și permite stabilirea unor raporturi de colaborare directă pe bază de acorduri, convenții și contracte între unitățile și instituțiile interesate.

d) **Colaborarea tehnico-științifică** este o cale importantă pentru asigurarea progresului tehnic. Această formă de colaborare se înfăptuiește prin schimbul reciproc de informații în domeniul științei și tehnicii, de documentații științifice, tehnice și de producție, prin coordonarea și cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnice, prin pregătirea reciprocă de cadre etc.

e) **Creditul internațional socialist** se concretizează în acordarea reciprocă de credite cu dobîndă redusă (1—2% anual) sau de credite scutite de dobîndă în primii ani de utilizare și uneori chiar fără dobîndă. Această formă de colaborare cuprinde de asemenea și construirea prin eforturi comune a unor obiective economice care sînt în proprietatea statului pe teritoriul căruia se află. Pentru ușurarea creditării între țările socialiste, au fost create la 1 ianuarie 1964 Banca Internațională pentru Colaborare Economică, iar în 1970 Banca Internațională de Investiții.

Dezvoltarea colaborării economice între țările socialiste urmărește, ca un obiectiv esențial, egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste, întrucît în momentul trecerii la edificarea noii societăți ele au avut niveluri de dezvoltare economică diferite. Procesul de egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică se face în mod planificat și are la bază dezvoltarea puternică a forțelor de producție în fiecare țară socialistă pe baza avantajelor oferite de noua orînduire. Aprecierea decalajului existent în dezvoltarea economică precum și analiza procesului de eliminare treptată a lui se face cu ajutorul unor indicatori ca: produsul social și respectiv venitul național pe locuitor, producția industrială și producția agricolă pe locuitor, structura produsului social, a venitului național și a comerțului exterior, nivelul productivității muncii și al eficienței muncii, nivelul de trai al populației etc.

Egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică impune dezvoltarea puternică a forțelor de producție, lucru posibil doar prin asigurarea unor ritmuri rapide de creștere economică, a unei rate înalte a acumulării, prin mobilizarea și utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. În România, programul adoptat de către Congresul al XII-lea prevede eforturi sistematice pentru egalizarea nivelului de dezvoltare economică a țării noastre cu cel al țărilor socialiste dezvoltate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii.

conf. dr. Steliano LINTARU

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt legitățile generale ale construcției socialismului?
2. Care sînt principiile pe care se întemeiază relațiile economice dintre țările socialiste?
3. Ce este C.A.E.R.?
4. Care sînt formele colaborării economice dintre țările socialiste?

NEOCOLONIALISMUL — obstacol în calea dezvoltării de sine stătătoare a naţiunilor (I)

ÎN PEISAJUL contradictoriu al lumii contemporane, o pondere deosebită o deţin confruntările dintre tendinţele imperialiste şi neocolonialiste de reîmpărţire a zonelor de influenţă şi dominaţie, de exploatare în forme noi a unor ţări şi popoare şi voinţa de libertate şi independenţă a naţiunilor, năzuinţa şi lupta acestora de a fi stăpîne pe bogăţiile şi pe destinele lor, de a realiza raporturi bazate pe egalitate, respectul dreptului la dezvoltare independentă, suverană, neamestec în treburile interne, renunţare la forţă şi la ameninţarea cu forţa în soluţionarea problemelor. Dacă privim la tensiunile ce se manifestă în diferite părţi ale lumii, putem constata, aproape pretutindeni, conturarea tot mai puternică a celor două tendinţe diametral opuse din viaţa internaţională, relevate în mod constant în documentele Partidului Comunist Român, în cuvîntările secretarului său general, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU : „Pe de o parte, s-a manifestat tendinţa spre menţinerea sferelor de influenţă şi dominaţie, spre o nouă reîmpărţire a acestora, iar, pe de altă parte, tendinţa de a se pune capăt politicii imperialiste de forţă şi dictat, a sferelor de influenţă, de a asigura afirmarea independentă a tuturor naţiunilor lumii, destinderea şi pacea" [1]. *În cele ce urmează ne propunem să examinăm prima din aceste două tendinţe, să caracterizăm premisele, conţinutul şi formele de manifestare a ceea ce, într-o exprimare sintetică, se numeşte neocolonialism.*

Originile dependenţei

POLITICA de dominaţie şi asuprire, exploatarea, inegalitatea şi inechitatea ce se manifestă în lumea de azi îşi au originile în acel sistem de relaţii instaurat de capitalism încă de la începuturile formării sale ca sistem mondial, prin subjugarea popoarelor unor vaste zone ale globului şi includerea lor forţată în sistemul global al exploatării capitaliste, ca parte dependentă şi subordonată.

Formarea sistemelor coloniale a transformat, pentru secole de-a rîndul, teritorii şi populaţii imense în surse ale unor uriaşe venituri pentru metropole, în izvoare de aprovizionare a industriilor capitaliste cu materii prime ieftine, pieţe de desfacere avantajoasă, imense rezervoare de mînă de lucru ieftină. O serie de activităţi tradiţionale, meşteşuguri şi industrii casnice înfloritoare, au fost desfiinţate atît prin măsuri administrative, cît şi pe calea unei concurenţe distrugătoare din partea produselor de masă ale industriilor metropolitane. Dezvoltarea de tip endogen, acea evoluţie treptată, naturală, firească care are drept mobil satisfacerea nevoilor proprii ale unei anumite comunităţi umane, iar ca forţe propulsoare resursele şi eforturile proprii ale acesteia, a fost oprită brutal. „Teritoriilor de peste mări" — coloniilor, semicoloniilor şi ţărilor dependente — le-a fost impus un model de dezvoltare străin de interesele şi nevoile lor — un model imperialist, colonialist. Monocultura agricolă sau monoproducţia extractivă au ancorat cu lanţuri grele coloniile, semicoloniile şi teritoriile dependente la interesele exclusive ale dezvoltării economiilor imperiilor coloniale, au cauzat imense suferinţe şi pierderi de vieţi omeneşti, au deteriorat grav sistemul ecologic al unor întinse zone geografice, constituind, pînă în zilele noastre, cauze fundamentale ale sărăciei şi foametei.

Prăbuşirea imperiilor coloniale sub loviturile revoluţiilor de eliberare naţională şi accesul la independenţă al popoarelor din fostele colonii nu au putut înlătura aceste realităţi. La jumătatea anilor '60 celor aproape 100 de state subdezvoltate şi în curs de dezvoltare, care împreună deţineau 50% din suprafaţa întregului glob şi concentrau 46% din populaţia lumii, le reveneau doar 7% din producţia industrială mondială. Progresul economic şi social mai rapid al acestor state se lovea în mod dramatic de lipsa de capitaluri, de tehnologii, de cunoştinţe, de cadre calificate care să pună în valoare bogatul potenţial de resurse naturale de care dispun. În faţa lor s-au acumulat treptat noi şi noi dificultăţi provocate de evoluţia nesatisfăcătoare a relaţiilor lor economice externe datorită existenţei unui mediu economic internaţional tot mai ostil procesului dezvoltării. Adăugate la sărăcia şi la deformările economice structurale moştenite de la îndelungata dominaţie colonială, aceste dificultăţi au constituit terenul prielnic pentru continuarea în forme noi a politicii de exploatare a resurselor naţionale, materiale şi umane, ale ţărilor în curs de dezvoltare.

Conţinutul conceptului

ÎN ESENŢĂ, neocolonialismul semnifică politica şi acţiunile ţărilor şi monopolurilor imperialiste orientate în direcţia menţinerii ţărilor sărace, slab dezvoltate şi în curs de dezvoltare în sfera lor de interese economice, politice, militare, sociale şi ideologice, a conservării esenţei, principiilor şi structurilor fundamentale ale ordinii economice şi politice, a diviziunii internaţionale a muncii existente, a exploatării, în continuare, în forme şi metode adecvate epocii actuale, a resurselor naţionale ale acestor ţări. Se urmăreşte menţinerea ţărilor în curs de dezvoltare în cadrul sistemului mondial capitalist, apărarea şi promovarea în continuare a intereselor politice, economice şi militar-strategice ale ţărilor dezvoltate în ţările sărace, păstrarea acestor ţări în calitate de furnizoare de materii prime, semifabricate, ori de produse ale unor industrii energointensive şi poluante, precum şi de pieţe de desfacere avantajoase, de sfere rentabile de investire a capitalurilor, de furnizoare de forţă de muncă ieftină în vederea sporirii profiturilor companiilor imperialiste, aruncarea pe spatele lor a greutăţilor provocate de criza globală şi de celelalte crize ciclice şi sectoriale ale capitalismului.

Ţările în curs de dezvoltare furnizoare a circa o treime din producţia mondială de minereuri utile, dintre care, la bauxită 78%, la petrol 70%, la fosfaţi, mangan şi cupru, aproximativ 59%, la minereu de fier 42%, consumă doar 14—15% din producţia lor proprie de minereuri. Dat fiind faptul că prin semiprelucrare valoarea materiilor prime poate fi sporită cu 4—5 ori, iar prin prelucrare superioară de circa 20 de ori, s-ar părea a fi subevaluate cifrele conform cărora prin semiprelucrare ori prin valorificarea superioară a resurselor lor naturale ţările în curs de dezvoltare ar putea obţine un spor la venitul naţional între 38 şi 190 milioane de dolari pe an.

Exploatarea neocolonialistă este legată în egală măsură şi de modelul distorsionat prin care s-a realizat crearea unor posibilităţi de prelucrare internă a resurselor proprii prin industrializarea unora dintre aceste ţări. Astfel, în ultimele decenii a fost stimulată dezvoltarea unor industrii care să rămînă dependente de livrările de utilaje şi piese de schimb din ţările dezvoltate, de importul de resurse energetice de pe piaţa mondială, uneori chiar de procurarea de materii prime din alte ţări. Caracterizînd esenţa procesului dezvoltării economice recente a ţărilor latino-americane, un cunoscut economist ecuadorian scria : „Trecerea de la un model de export de produse primare la un model de creştere către interior a semnificat sporirea dependenţei, crearea unor noi mecanisme ale acesteia. Noul model urmărea modernizarea structurii productive prin substituirea importurilor. Dar aceasta a devenit ceea ce era în realitate: un fals subtil. Funcţionarea sa a necesitat importuri substanţiale de utilaje, tehnologie, produse intermediare ; adeseori a dus la sporirea capitalului străin în economie şi la sprijinul necondiţionat al acestuia de către stat". (José Davalos H., Comentariu asupra crizei şi Americii Latine, în „Teoria y accion socialistas", 1980, nr. 2). Referindu-se la cazul Africii, ministrul algerian al industriei grele arăta : „Se pot observa în numeroase domenii ale industriei sau altele, manifestări ale geniului răufăcător al colonialismului care acaparează anumite inele ale lanţurilor, de la materiile noastre prime la pieţele noastre de consum şi astfel, lipseşte ţările noastre de plus-produsul creat

[1] **Nicolae Ceauşescu**, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică. Bucureşti, 1979, p. 90

de muncă. Africanii care cumpără ciocolată nu se pot adresa africanilor producători de cacao. Aceeași situație este și cu lanțul care pornește de la minereul de cupru și ajunge la bare sau la cablurile de cupru, la fel ca și filiera care pleacă de la bauxită, ajungînd la aluminiu. Sau cazul procesului de la petrol la îngrășăminte chimice și materiale plastice. De fapt, această absență de continuitate pe continentul african, a lanțului de transformare a produselor, constituie un obstacol major al integrării economiilor noastre". (Mohamed Lyassine, Industria și lumea a treia — exemplul Algeriei", L'Union, octobre, 1980).

În ultimii cîțiva ani, în economia mondială, îndeosebi în industrie, se desfășoară cu o deosebită intensitate, noi procese de restructurare care determină reamenajări și remodelări în diviziunea internațională a muncii. Sensul și esența acestei remodelări constă în realizarea unui nou nivel, al unei trepte superioare în procesul de concentrare a activităților economice de înaltă eficiență în țările dezvoltate, îndeosebi a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, a inovației și creativității, în timp ce producția fizică de mărfuri se deplasează spre regiunile periferice, în esență spre țările în curs de dezvoltare. Noile industrii relativ „intensive" în capital și tehnologie urmează să rămînă în continuare legate și controlate de centrele din țările dezvoltate, fiind lipsite de o bază proprie corespunzătoare de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică. Un asemenea nou tip de diviziune internațională a muncii este menit să păstreze rolul economic și politic conducător al cîtorva națiuni dezvoltate, să restrîngă posibilitățile statelor rămase în urmă de a adopta de sine stătător decizii privind dezvoltarea economică și socială, să restrîngă suveranitatea lor economică și politică.

Exploatarea prin comerț

ȚĂRILE în curs de dezvoltare depind într-o măsură hotărîtoare de piața țărilor dezvoltate în ce privește desfășurarea relațiilor lor comerciale externe. Peste două treimi din volumul exporturilor și importurilor lor se realizează cu statele dezvoltate, îndeosebi cu cele membre ale C.E.E., cu S.U.A. și Japonia. În schimb, țările dezvoltate nu depind de piața țărilor în curs de dezvoltare decît în proporție de o cincime din totalul relațiilor lor externe. La aceasta trebuie adăugat profundul dezechilibru al structurii fizice a exporturilor și importurilor reciproce ale celor două grupe de țări. Exportul țărilor în curs de dezvoltare este constituit în proporție de patru cincimi din produse de bază, în timp ce, în cazul țărilor dezvoltate acestea nu reprezintă decît o cincime. Produsele manufacturate dețin sub o cincime în exporturile țărilor în curs de dezvoltare ; în schimb ele se ridică la aproape patru cincimi în cele ale țărilor dezvoltate. Avînd în vedere că piața mondială „este o scenă care prezintă jocul puterii economice" („Que faire", Raport Dag Hammerskjöld, 1975), că acest „joc" dă cîștig de cauză cu regularitate celor care dețin situații dominante, monopoluri de diferite tipuri, apare evident rolul comerțului internațional, în structura sa actuală, de instrument al neocolonialismului. La acest potențial structural se adaugă efectele politicilor comerciale promovate de statele dezvoltate, de monopolurile internaționale, precum și cele ce rezultă din posibilitățile superioare ale acestora pe plan organizatoric, juridic, instituțional. În ultimii ani au fost adoptate noi măsuri protecționiste de către țările dezvoltate îndreptate împotriva unor categorii importante de produse prelucrate exportate de țările în curs de dezvoltare. Alături de mijloacele protecționiste tradiționale — taxele vamale, — s-au introdus altele noi, între care antantele (cartelurile) de comerț exterior, prin care monopoluri din diferite țări reglementează strict volumul și direcțiile exporturilor și importurilor, reprezintă forma cea mai evidentă și prejudiciabilă de comerț internațional, mai ales pentru țările în curs de dezvoltare (CNUCED V, Principes et règles et autres pratiques commerciales restrictives, TD 231, Manille, mai 1978). Se folosesc, totodată, pentru obstrucționarea importurilor așa numitele „limitări voluntare", „aranjamente de comercializare metodică", prețurile prag, îngrădiri administrative, sanitare, ca și subsidiile acordate de țările dezvoltate propriilor lor industrii. Exporturile unei singure regiuni — America Latină — sînt afectate în prezent de peste 400 de restricții impuse de către S.U.A. la 1 051 de produse, a căror valoare se ridică la 8 miliarde dolari pe an ; 431 de produse în valoare de 3,6 miliarde de dolari sînt afectate de restricțiile introduse de Japonia, iar 479 de produse în valoare de 8 miliarde de dolari — de cele impuse de C.E.E.

Efectul global al factorilor examinați îl constituie reducerea ponderii țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere în fluxurile comerciale mondiale, deteriorarea raportului de schimb în comerțul lor exterior, instabilitatea extremă a veniturilor provenite din exporturi, scumpirea importurilor, destabilizarea economiilor lor naționale, contractarea de datorii crescînde și, în final, crearea de noi premise pentru creșterea dependenței economice și politice față de puterile imperialiste.

Neocolonialismul tehnologic

MONOPOLIZAREA rezultatelor revoluției științifice și tehnice contemporane de către țările bogate și continua adîncire a decalajelor tehnico-științifice mondiale a generat un nou instrument al dependenței țărilor sărace față de cele dezvoltate — neocolonialismul tehnologic. Includerea efectivă a acestui instrument în arsenalul neocolonialist se poate realiza în mod practic prin „transferul de tehnologie", noțiune care include în sfera sa atît livrările comerciale de utilaje, piese de schimb, tehnologii de fabricație, vînzările de brevete, licențe, proiecte, studii tehnico-economice, de marketing, mărci de fabrică, de comerț, de servicii etc., cît și asistența tehnică, formarea cadrelor etc.

Experiența din ultimele decenii oferă numeroase fapte și date care evidențiază că în condițiile și formele în care s-a derulat pînă în prezent acesta a servit în esență, cel mai adesea, interesele țărilor dezvoltate, defavorizînd în multe privințe țările subdezvoltate și în curs de dezvoltare. Departe de a fi o donație filantropică a celor bogați către cei săraci, așa cum ar lăsa să se înțeleagă denumirea sa, „transferul de tehnologie", implică în realitate costuri exorbitante (Dimitri Germides, Christine Brochet, Le prix du transfer de technologie, Centrul de dezvoltare al O.C.D.E., Paris, 1975). De-a lungul anilor '70 acesta a împovărat factura de plăți a țărilor în curs de dezvoltare, și așa devenită insuportabilă pentru multe dintre ele cu 3—5 miliarde de dolari anual, sumă care, în situația menținerii actualelor condiții în care se acordă, ar putea spori, pînă spre sfîrșitul secolului de 20—35 de ori (Document UNCTAD, TD 183, 1976).

Analizele efectuate de UNCTAD arată că transferul de tehnologie este, de regulă, însoțit de tot felul de clauze și restricții care depășesc cadrul unei practici normale, de afaceri, scumpindu-l enorm (cazul Ecuadorului a evidențiat o creștere a costurilor cu 200%) și imprimîndu-i caracteristici ce știrbesc interesele țărilor în curs de dezvoltare. Între asemenea clauze și restricții menționăm „cumpărările condiționale" (vînzarea tehnologiei se face cu condiția livrării obligatorii de materiale, utilaje și piese de schimb interzicerea totală sau parțială a exportului, limitarea importului de mărfuri care pot concura cu producția proprietarului de tehnologie, acordarea de funcții de conducere personalului străin, sistarea sau amînarea lucrărilor locale de cercetare științifică și de proiectare ce privesc tehnologia utilizată. Numărul și amploarea unor astfel de restricții sînt invers proporționale cu posibilitățile partenerului străin de a controla activitatea întreprinderilor locale (Document UNCTAD TD/B/C/e/104 RV 1).

O caracteristică a neocolonialismului tehnologic este inflația de expertize, birouri de studii și de planuri de dezvoltare. Este semnificativ sub acest aspect cazul Zairului unde între 20 și 40% din creditele internaționale atribuite sînt sterilizate la nivelul de studii. „Or, acestea se află aproape în exclusivitate în mîna străinilor care sînt experți internaționali sau funcționari ai birourilor de studiu private. Mistificarea tehnologică este organizată în sînul unui sistem de dependență externă perfect integrat în care experții internaționali, cooperanții externi, instituțiile internaționale și societățile multinaționale joacă fiecare rolul lor" (Pierre Joye, Les rapports entre les pays capitalistes dominantes et leurs ex-colonies : Le cas du Zaïre, Comunicare la masa rotundă '78, Socialismul și țările în curs de dezvoltare, Cavtat, Iugoslavia, 25—29 sept. 1978).

De regulă, tehnologia transferată nu este adaptată nevoilor și condițiilor de producție specifice țărilor în curs de dezvoltare. Studiile existente arată că sub aspectul metodelor de fabricație, firmele multinaționale schimbă tehnologia în funcție de condițiile locale doar în 3% din cazuri, o ușoară adaptare este efectuată în 24% din cazuri, în timp ce transferul pur și simplu al tehnologiei folosite de societatea-mamă este întîlnit în circa 73% din cazuri. Din aceasta rezultă o accentuare a dezechilibrelor economice interne din țările în curs de dezvoltare, accentuarea rupturii dintre sectoarele noi și cele tradiționale, agravarea problemei ocupării populației și, din nou, amplificarea premiselor pentru creșterea dependenței externe.

dr. Constantin MECU

Construcțiile navale în așteptarea ieșirii din criză

CRIZA ECONOMICĂ, corelată cu „criza" petrolului, a afectat în cursul deceniului, trecut, între altele, și sectorul construcțiilor navale din țările occidentale. Scăderea portofoliului de comenzi, depășirea cererii de către ofertă în acest domeniu, au determinat numeroase restructurări și fuziuni de șantiere navale pe plan național, la dependența crescîndă a acestora de subsidiile sau creditele statului, la accentuarea concurenței pe plan mondial.

În cadrul acestei lupte de concurență, șantierele navale japoneze, care au beneficiat de o conjunctură mai bună pe piața externă și au dat dovadă de mai multă suplețe față de modificarea structurală a cererii de nave, au reușit să-și mențină și chiar să-și întărească poziția de „lider", în special în dauna șantierelor navale vest-europene.

Astfel, anul trecut șantierele navale din Japonia realizau 73% din totalul comenzilor de nave primite de țările O.C.D.E. și 83% din comenzile de nave destinate exportului. În același timp, R.F. Germania, de pildă, care în 1975 se situa pe locul cinci printre constructorii de nave din lume (cu 2,3 mil. t.r.b. de nave lansate), a ajuns să ocupe locul unsprezece (cu 380 mii t.r.b., în 1980), șantierele sale navale fiind nevoite să concedieze aproape o treime din personal și să reprofileze peste două cincimi din acesta.

În prezent constructorii vest-europeni contează pe o ușoară înviorare a activității, ca urmare a necesității de a înlocui treptat partea învechită din parcul de nave aflate în circulație, o expansiune a cererii de nave maritime fiind prognozată pentru mijlocul deceniului actual.

Olanda: direcții în dezvoltarea economică

OFICIUL central de planificare din Olanda estimează numărul total al șomerilor în economia națională la 343 mii în 1980, apreciind că dacă nu vor fi luate măsuri pertinente pe planul reorientării priorităților industriale această cifră va putea ajunge la 475 mii în 1985. Industria olandeză nu este pregătită pentru actualul deceniu, consideră sursa citată, menționînd ponderea ridicată a unor ramuri energofage, necompetitive. Pentru a putea rezista fenomenelor de criză și cheltuielilor energetice ridicate se apreciază că industria metalurgică va trebui să renunțe la 24 mii locuri de muncă în următorii cinci ani, industria chimică la 5 mii, industria textilă, a confecțiilor și pielăriei la 16 mii. Anticipările sînt la fel de puțin optimiste în ce privește industria de automobile.

Propunerile Oficiului central de planificare subliniază necesitatea reducerii consumurilor energetice în sectoarele vizate a fi cel mai puternic afectate în următorii ani. Totodată, avînd în vedere experiența Olandei în unele sectoare devenite tradiționale, se insistă asupra posibilităților, încă insuficient valorificate, de creștere a rentabilității în agricultură și în prelucrarea industrială a produselor agricole, precum și în domeniul construcțiilor de nave și al construcțiilor civile.

Programe de dezvoltare

Columbia: valorificarea resurselor energetice

ÎN CADRUL programului de dezvoltare economică a Republicii Columbia accentul se pune în prezent pe sectorul energetic, a cărui dezvoltare este dictată de necesitatea asigurării cu energie a industriei.

Pentru Columbia a devenit o necesitate reactivarea industriei petroliere, fără de care echilibrul balanței comerciale și de plăți a țării riscă să fie serios amenințat. În prezent, Columbia importă o treime din necesarul de consum de țiței. În 1930 valoarea importurilor s-a ridicat la 700 mil. dolari, iar pentru 1985 se apreciază că aceasta va depăși 1 800 mil. dolari.

În anul 1979 a fost dat publicității programul de zece ani de dezvoltare a sectorului petrolier, al cărui obiectiv de bază îl reprezintă atingerea, pînă la sfîrșitul deceniului actual, a autoaprovizionării cu țiței a țării. Programul preconizează efectuarea în următorii zece ani a aproximativ 730 foraje de explorare și exploatare a țițeiului. Acestea vor permite obținerea în anul 1989 a unei producții suplimentare de 450 mil. barili.

Principala cale de reducere a dependenței față de importurile de țiței o reprezintă pentru Columbia valorificarea bogatelor zăcăminte de cărbuni de care dispune țara. Rezervele certe de cărbuni se ridică la 10 miliarde tone, cele probabile la 40 miliarde tone, iar cele potențiale la peste 300 miliarde tone.

Întrucît Columbia are proiecte însemnate în domeniul extracției de cărbuni (se intenționează ca pînă în anul 1990 exporturile de cărbuni să le egaleze ca valoare pe cele de cafea), întreprinderea „Empresa Carbones de Colombia" (CARBOCOL), creată în 1976, desfășoară o activitate intensă atît în vederea explorării de noi perimetre, cît și a exploatării zăcămintelor cunoscute. Se intenționează ca pînă în anul 1985 să fie finalizată inventarierea acestei importante resurse.

Pentru susținerea dezvoltării economice și în primul rînd a procesului de industrializare, Columbia este obligată să acorde atenție creșterii capacității generatoare de energie electrică. Se estimează că cererea de energie electrică a Columbiei va înregistra pînă în anul 2000 o creștere de 10,5%, ceea ce înseamnă că, pentru acoperirea cererii este necesară dublarea la fiecare opt ani a puterii instalate.

Printre proiectele care vor fi realizate în actualul deceniu amintim: pînă în anul 1982 prima etapă în construcția hidrocentralei San Carlos (putere instalată de 620 MW), hidrocentrala Betaria (618 MW), pînă în 1985, construirea pînă în 1986 a hidrocentralei Guavio (1 000 MW), hidrocentralele Urra I și II (1 760 MW putere instalată totală) pînă în 1987.

Relațiile economice dintre România și Columbia au înregistrat în ultimii ani o continuă dezvoltare, reflectată de sporirea volumului schimburilor comerciale precum și de lărgirea și diversificarea formelor de cooperare. În anul 1980 exporturile țării noastre în Columbia au constat din autoturisme de teren, mașini-unelte și în îngrășăminte chimice, în timp ce importurile au fost reprezentate de cafea și banane.

Rodica Maria RĂDULESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 6—10 aprilie a.c., principala caracteristică a evoluțiilor înregistrate pe piețele valutare internaționale a fost dată de conturarea treptată a unei tendințe de consolidare a poziției **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale. Cursul monedei americane a cunoscut oscilații relativ pronunțate, în ambele sensuri, marcînd însă, pe ansamblul perioadei analizate o îmbunătățire sensibilă, în special în raport cu lira sterlină, francul elvețian și francul belgian. Suportul major al consolidării poziției dolarului l-a reprezentat și de această dată mișcarea dobînzilor la fondurile în această valută atît în S.U.A. cît și pe piețele internaționale de capital. La sfîrșitul perioadei analizate două mari bănci americane, Chase Manhattan și Manufacturers Hanover Trust au procedat la majorarea dobînzii preferențiale „prime rate" de la 17% la 17,50%. La nivelul întregii săptămîni, dobînzile la depozitele în eurodolari au marcat creșteri de peste 1%.

Lira sterlină a cunoscut cea mai pronunțată deteriorare a cursului față de dolarul S.U.A. înregistrată de valutele vest-europene, atît ca rezultat al evoluției puțin favorabile a economiei britanice cît și ca efect al știrilor potrivit cărora F.M.I. ar urma să procedeze la acordarea de împrumuturi în această valută, (F.M.I. dispune în prezent de circa 4 miliarde în liră sterlină) ceea ce ar spori sensibil volumul aflat în circulație pe piețele internaționale, în această monedă. Cursul lirei sterline s-a diminuat de la 2,2150 dolari/1 liră la 3 aprilie la 2,1910 dolari/1 liră la 10 aprilie. **Francul elvețian** a înregistrat o depreciere de curs față de dolar de circa 1% în intervalul analizat, între altele și ca efect al publicării unor date ce atestă ritmul relativ înalt al inflației atins în această țară. În luna martie a.c. prețurile de consum s-au majorat în Elveția cu 0,7% față de ianuarie a.c., iar în raport cu nivelul existent în urmă cu un an sporul a fost de 6,3%.

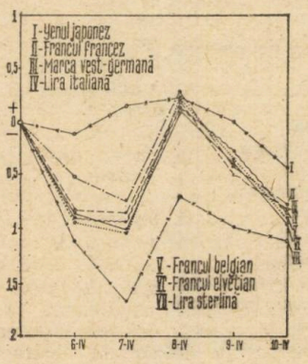

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10. IV., luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 3. IV. a.c.

Cursul mărcii vest-germane față de dolarul S.U.A. s-a diminuat de la 2,1275 mărci/1 dolar (3 aprilie) la 2,1450 mărci/1 dolar (10 aprilie). O influență nefavorabilă asupra poziției acestei valute pe piețele internaționale au exercitat și știrile privind soldarea balanței de plăți a țării cu un deficit de 6,094 miliarde mărci în luna februarie a.c., după un excedent de 85 milioane înregistrat în ianuarie a.c. În cadrul Sistemului Monetar European, marca vest-germană s-a menținut însă ca cea mai puternică valută. Cursul **francului francez** a înregistrat o slăbire mai puțin pronunțată față de dolar decît alte valute europene (de 0,78%) situîndu-se la finele săptămînii la 5,0650 franci/1 dolar.

Poziția **yenului japonez** față de dolarul S.U.A. s-a deteriorat de asemenea, dar într-o proporție sensibil mai redusă decît în cazul valutelor vest-europene (deprecierea a fost de circa 45%).

Dobînzile la depozitele în eurovalute au cunoscut o evoluție diferențiată. Dobînzile la depozitele pe 6 luni în eurodolari au marcat o majorare puternică (de la 14,8125% la 3 aprilie la 15,9375% la sfîrșitul săptămînii) cele în eurofranci elvețieni o creștere mai puțin marcantă (de 0,625%, de la 7,9375% la 8,5625%) iar cele în euromărci vest-germane o ușoară diminuare (de la 12,625% la 12,50%).

Prețul aurului a înregistrat o scădere de 29,5 dolari/uncie la nivelul întregii săptămîni fiind, la cel de al doilea fixing de la Londra, în ziua de vineri 10 aprilie, de 493,50 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

DOCUMENTAR

Surse noi şi regenerabile de energie

IN FAŢA PROBLEMELOR ENERGETICE cu care se confruntă omenirea şi mai ales ţările în curs de dezvoltare, Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite a decis reunirea la Nairobi a unei Conferinţe asupra surselor noi şi regenerabile de energie. De altfel, la sediul din New York al Naţiunilor Unite se desfăşoară, în prezent, lucrările celei de a treia sesiuni a Comitetului pregătitor al acestei Conferinţe care se apreciază că va avea o mare importanţă pentru toate statele, şi în primul rînd pentru rezolvarea problemelor energetice ale ţărilor în curs de dezvoltare.

În perspectiva acestei conferinţe, Naţiunile Unite au reţinut următoarele categorii de energie : biomasa, lemnul de încălzit, cărbunele de lemn, turba, tracţiunea animală, şisturile bituminoase şi nisipurile asfaltice. Dată fiind actualitatea problemei, revista **„FORUM DU DEVELOPPEMENT"** publică un amplu documentar consacrat acestor surse de energie din care prezentăm esenţialul în cele ce urmează.

CU EXCEPŢIA Chinei, sursele de energie noi şi regenerabile joacă încă doar un rol modest. Printre ele lemnul de încălzit ocupă totuşi un loc mai important, furnizînd 10—12 miliarde MWh din cele 13—15 miliarde obţinute din ansamblul surselor de energie menţionate. Dar, specialiştii consideră că pînă în anul 2000 sursele regenerabile de energie ar putea să furnizeze pînă la 52,7 miliarde MWh, adică 30 la sută din consumul energetic al întregii lumi.

După cum se ştie, principalul agent pentru formarea combustibililor vii sau fosili este soarele. Eficacitatea fotosintezei este însă foarte slabă (2—3%), dar ea ar putea, cel puţin teoretic, să fie mărită. Cantitatea de energie solară pe care pămîntul o primeşte într-un an echivalează cu de 75 de ori rezervele cunoscute de combustibil, dar numai jumătate din ea ajunge pe un sol fertil pentru a fi absorbită de plante. Acestea nu pot să utilizeze decît o parte a radiaţiei solare, aceea a cărei lungimi de undă se situează între 400 şi 700 microni, adică în general partea vizibilă a spectrului. Dacă adunăm aceşti doi factori, proporţia de energie virtual utilizabilă nu mai este decît de 43%. Consumul de energie al reacţiei însăşi ca şi al respiraţiei plantei şi necesarul pentru schimburi interne, măreşte pierderile. În final, partea din energia solară transformată în biomasă nu depăşeşte 0,20 la sută din total.

Fotosinteza este un proces extrem de complex şi, după cum s-a constatat, unele specii vegetale cum sînt trestia de zahăr, sorgo sau porumbul, au un randament mai mare al fotosintezei, depăşind de regulă 2 şi chiar 3 la sută, obţinînd cele mai bune rezultate în ţările tropicale. În schimb, în climatul temperat sfecla de zahăr este aceea care prezintă randamentul cel mai bun, de peste 4 la sută. Desigur, sînt şi alţi factori care influenţează aptitudinea vegetalelor de a crea biomasa.

Cum orice cultură pentru producerea energiei nu are sens decît în măsura în care se obţine un beneficiu net, preocuparea principală este aceea de a reduce costurile. O recoltă care necesită utilizarea pesticidelor şi îngrăşămintelor şi care, în plus, poate să epuizeze solul, apare în ultimă analiză mai puţin eficace decît o exploatare forestieră permanentă chiar cu un randament anual în energie mai mic.

Sistemul de conversie a biomasei care cunoaşte cel mai mult succes — respectiv care este cel mai justificat din punct de vedere economic — este acela care consistă în producerea de **alcool etilic** din trestia de zahăr sau din porumb. Producătorul cel mai important din lume de alcool etilic este Brazilia, cu 3,2 miliarde de litri anual, avînd un preţ de vînzare la ieşirea din distilare de 0,33 dolari/litru, respectiv 81 la sută din preţul benzinei la ieşirea din rafinărie. Amestecat într-o proporţie de 20 la sută cu benzina, alcoolul etilic poate fi folosit în motoarele de automobile fără nici o adaptare specială.

Statele Unite se interesează, de asemenea, de etanol, avînd ca obiectiv să producă în 1982 circa 3,47 miliarde litri de alcool pentru a fi utilizat drept carburant. Majoritatea distileriilor utilizează ca materie primă porumbul. În ceea ce priveşte eficienţa operaţiei, ţinînd seama de consumurile energetice pentru îngrăşăminte, carburantul consumat de tractoare şi de diverse alte cheltuieli şi investiţii, specialiştii sînt departe de a se fi pus de acord. Printre alte ţări care se interesează de distilarea produselor vegetale în scopuri energetice pot fi numite Australia şi Noua Zeelandă.

În fapt, utilizarea cerealelor alimentare drept combustibil provoacă nelinişte mai ales avînd în vedere consecinţa unei asemenea alternative : celor bogaţi automobilul, celor săraci foamea. După aceste păreri, factorii care au condus la decalajele existente astăzi între ţările bogate şi sărace vor fi agravate prin trecerea unor suprafeţe de teren care produc alimente la producţia de carburant. În schimb, nici o nelinişte de acest fel nu se manifestă atunci cînd este vorba de o altă soluţie bazată, de asemenea, pe utilizarea biomasei, respectiv producţia de **metanol.** Metanolul, sau alcoolul metilic, este o substanţă toxică, obţinută din lemn sau din deşeuri agricole, astfel încît alternativa hrană sau energie nu se mai pune. Din păcate, metanolul are, din punct de vedere economic, două mari inconveniente : nu se amestecă cu benzina, deci pentru utilizare sînt necesare importante adaptări tehnice şi nu pare să poată fi produs în mod rentabil decît pe scară mare. În Statele Unite unii specialişti apreciază că pentru a ajunge la un preţ de 33 cenţi pe litru ar fi necesară o uzină cu o capacitate anuală de cel puţin 190 milioane litri, ceea ce ar face necesare investiţii de 100 milioane de dolari. Există însă şi alte aprecieri care consideră că metanolul obţinut din lemn este o sursă de energie competitivă şi că în anul 1983 ea ar deveni rentabilă chiar şi în uzine de capacitate mică.

Metanul sau **biogazul** este un gaz obţinut din deşeuri animale prin procedee care nu cer investiţii considerabile. China este atît de avansată în acest domeniu încît ea construieşte anual circa 1 milion de noi instalaţii ; în anumite regiuni alimentarea cu gaz a gospodăriilor rurale este asigurată în proporţie de 80 la sută prin acest procedeu. În plus, deşeurile organice prin descompunerea la care sînt supuse formează un reziduu conţinînd mai mult azot decît îngrăşămîntul natural sau materiile din care a fost obţinut. Sistemul prezintă deci interesul suplimentar de a furniza agriculturii îngrăşăminte în care ciclurile naturale fiind întrerupte, nu mai pot constitui un agent pentru răspîndirea unor boli. Există desigur şi alte procedee de conversie a biomasei în energie, dar al căror interes economic este mai contestat.

În ultimul timp atenţia se îndreaptă

Utilizarea actuală pe plan mondial şi perspectivele surselor noi şi regenerabile de energie

Forma de energie	Utilizare actuală (mld.kWh)	Utilizare în anul 2000 (mld.kWh)
Solară	2—3	2000—5000
Geotermică	55	1000—5000
Eoliană	2	1000—5000
Maremotrică	0,4	30— 60
Valuri	0	10
Termică a mărilor	0	1000
Biomasă	550— 700	2000—5000
Lemn pentru foc	10000—12000	15000—20000
Cărbune de lemn	1000	2000—5000
Turbă	20	1000
Animale de tracţiune	30 (numai în India)	1000
Şisturi bituminoase	15	500
Nisipuri asfaltice	130	1000
Hidraulică	1500	3000

Deşi cărbunele este o sursă de energie, nici nouă şi nici regenerabilă, ar fi greşit să îl neglijăm deoarece el constituie singura soluţie în cazul că sursele alternative de energie dau greş sau dacă exploatarea lor ar cere mai mult timp decît ne imaginăm în prezent. Rezervele de cărbune sînt enorme în mărime absolută şi le depăşesc cu mult pe cele de petrol, gaze şi hidrocarburi de exploatare mai recentă — şisturile bituminoase şi nisipurile asfaltice. Un subiect de reflexie îl constituie şi faptul că fotosinteza produce anual o cantitate de biomasă echivalentă cu $8x10^{10}$ tone de cărbune. Cu alte cuvinte la fiecare 5 ani radiaţia solară care atinge un sol fertil produce o biomasă egală cu rezervele certe de cărbune ale globului. În fiecare an producţia de biomasă echivalează cu de 10 ori consumul mondial de energie.

şi spre **animale** ca surse de energie, respectiv vite, cai, elefanţi sau cămile. Acestea consumă vegetale care nu pot fi consumate ca atare de om şi pot să furnizeze lucru mecanic direct. De aceea, va trebui studiat, în ceea ce le priveşte, raportul randament/investiţie şi consum ca în orice alt proces de conversie. Valoarea de piaţă a şeptelului mondial de animale de tracţiune şi de muncă, evaluat la 335 milioane de capete, este estimat la 60 de miliarde de dolari. Dacă ţinem seama însă de energia pe care o produc, de circa 150 de milioane de cai putere şi la costul unui cal putere, de alte ajustări necesare, valoarea reală a acestui şeptel se poate ridica la minimum 150 miliarde de dolari.

Este, deci, cazul să fie studiate mijloacele pentru ameliorarea cel puţin a unei părţi din verigile acestui lanţ: producţia de iarbă şi alte materii vegetale folosite ca hrană, asimilarea şi producerea de energie, transmisia mecanică, utilizarea finală. Dacă avem în vedere transmisia mecanică nu ar fi oare posibilă reducerea pierderilor prin frecare? După unii specialişti indieni prin dotarea căruţelor cu arcuri, pneuri şi rulmenţi pe axe, capacitatea de încărcare ar putea fi dublată sau chiar triplată. Căruţa asiatică cu oiştea scurtă nu permite să se obţină cel mai bun randament din efortul de tracţiune. În China şi Mexic căruţele au o oişte mai lungă, ceea ce reduce unghiul pe care-l formează cu solul, mărind eficacitatea efortului de tracţiune. În general, numărul animalelor de tracţiune este atît de important că economiile realizate graţie unor ameliorări chiar minime ajung la nivele foarte ridicate, comparabile de exemplu cu sumele consacrate anual diferitelor tipuri de asistenţă.

Creşterea şi selecţia animalelor oferă un alt exemplu de domenii încă neglijate. În Europa, înainte de introducerea motorului cu combustie internă, selecţia cailor produsese o vastă gamă de tipuri diversificate, de la calul greu de tracţiune pînă la ponei pentru călărie. Din păcate, nici un efort comparabil nu a fost încercat în legătură cu alte specii de animale de tracţiune utilizate în ţările cele mai puţin dezvoltate.

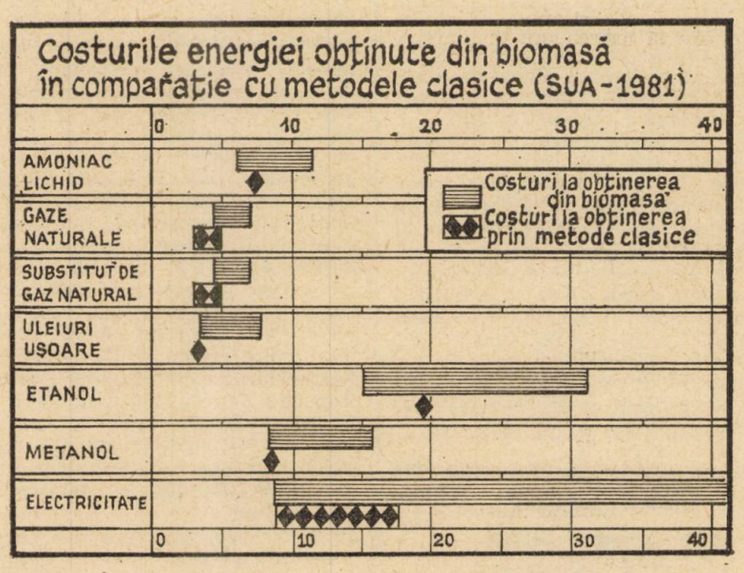

Dacă cercetarea surselor de energie noi şi regenerabile este o sarcină de actualitate ar fi greşit să se neglijeze măsurile de conservare a energiei, mai uşor de aplicat. De exemplu, utilizarea unei sobe de concepţie modernă ar putea să reducă cu cel puţin 30 la sută consumul de lemn al populaţiilor rurale din Africa Orientală, menţinînd acelaşi aport caloric. S-ar putea obţine economii identice trecînd de la arderea lemnului la mangal (cărbune de lemn) ceea ce ar fi mult mai raţional. Ţinînd seama că circa 10 la sută din cantitatea de lemn tăiat în lume se transformă în cărbune de lemn, orice ameliorare a acestei industrii ar putea avea efecte foarte importante. În prezent, prin mijloacele tradiţionale sînt necesare 5 tone de lemn pentru a obţine o tonă de cărbune de lemn. În tehnicile mai evoluate este folosit un cuptor special care permite recuperarea emisiei calorice şi a unei mari părţi din substanţele volatile care altfel se pierd.

Tehnologiile de piroliză a deşeurilor menajere au atras însă mai mult atenţia ţărilor dezvoltate care consacră mai puţine eforturi sprijinirii lumii a treia în obţinerea unui randament mai bun din resursele sale de lemn, decît reciclării propriilor lor deşeuri în condiţii raţionale economic. Uzinele respective sînt de regulă foarte complexe şi cer investiţii considerabile. Dar, în cazul sistemului Occidental Research Corporation raportul între energia produsă şi energia consumată este de circa 2,7/1, procedeul producînd o hidrocarbură cu o valoare calorică comparabilă cu a produselor comercializate în prezent.

Întrucît trecerea de la utilizarea ca sursă energetică a petrolului la alte surse cu totul noi, cum ar fi de exemplu hidrogenul lichid, ar impune cheltuieli extrem de mari, practic imposibil de realizat, se apreciază că investiţiile care vizează să facă mai economice procedeele de extracţie ale combustibililor tradiţionali ar corespunde unei strategii mai realiste. Astfel, tehnicile pentru sporirea randamentului de extracţie a petrolului nu au nevoie de un alt stimulent pentru a fi aplicate decît de creşterea în continuare a preţului petrolului care, după toate aparenţele, nu va întîrzia să se producă. Această apreciere nu este totuşi valabilă în cazul **şisturilor bituminoase** şi al **nisipurilor asfaltice** aceasta fiind şi motivul pentru care cele două surse de energie au fost incluse pe ordinea de zi a Conferinţei de la Nairobi.

Atunci cînd petrolul în loc să fie lichid este foarte vîscos şi din această cauză nu poate fi extras avem de-a face cu nisipuri asfaltice, iar atunci cînd este dispersat în particule foarte fine, astfel încît nu poate să se scurgă, este vorba despre şisturile bituminoase. Amîndouă expresiile sînt relative, dar rezervele existente apar ca deosebit de importante. Un singur zăcămînt de nisipuri asfaltice din Venezuela conţine o cantitate mai mare decît toate rezervele de petrol ale Orientului Mijlociu, iar unele ţări în curs de dezvoltare importatoare de petrol au zăcăminte reprezentînd 1 pînă la 5 miliarde de barili. Dar costul actual al exploatării reprezintă circa dublul costului în cazul unei exploatări clasice cu costuri ridicate.

Extragerea petrolului din şisturile bituminoase ridică probleme încă şi mai importante, dar rezervele fiind şi ele mult mai mari există argumente puternice pentru atacarea lor. Ţările dezvoltate capitaliste luate împreună deţin rezerve echivalînd cu 2 247 miliarde de barili de petrol, Statelor Unite revenindu-le partea leului cu 2 100 de miliarde. Sînt însă şi numeroase ţări în curs de dezvoltare care au rezerve importante. Printre producătorii actuali se numără China care obţine circa 9 la sută din petrolul său din şisturi, precum şi Uniunea Sovietică care prelucrează anual 35 milioane tone de şisturi obţinînd 12 milioane tone de petrol. La ora actuală costurile de producţie ar fi 25—35 dolari pe barilul de petrol obţinut într-o instalaţie producînd 50 000 de barili pe zi şi aceste cifre sînt comparabile cu cursul oficial al petrolului din Orientul Mijlociu, ceea ce demonstrează că este vorba de o sursă de mare interes pentru viitor.

Perspectivele exploatării petrolului submarin

ÎN CONDIȚIILE epuizării treptate a zăcămintelor de petrol situate pe uscat și ale problemelor ridicate de „criza energetică", atenția specialiștilor se îndreaptă — între altele — către posibilitățile de prospectare și valorificare a zăcămintelor aflate în platoul continental al mărilor și oceanelor. Această preocupare s-a concretizat într-o creștere mult mai rapidă (în medie cu circa 9,5% pe an, în a doua jumătate a deceniului trecut) a volumului extracției de petrol din platoul continental, decît a întregii producții de petrol din țările nesocialiste.

După aprecierea cercurilor de specialitate evoluția menționată se va menține și în deceniul actual (vezi tabelul), cele mai promițătoare zone de dezvoltare a extracției petrolului din platoul continental fiind cele două Americi, Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și Europa occidentală.

Petrol extras din platoul continental
(milioane tone)

Regiunea	1970	1975	1980*)	1985**)	1990**)
America de Nord[1])	77,6	66,8	55,0	80,0	100,0
America Latină	151,3	91,9	130,0	150,0	220,0
Africa	33,1	44,7	70,0	85,0	100,0
Europa occidentală	0,7	13,2	105,0	175,0	180,0
Orientul Apropiat și Mijlociu	106,4	163,3	235,0	280,0	325,0
Alte regiuni	10,6	40,1	65,0	110,0	150,0
Total	379,7	420,0	660,0	880,0	1 075,0

*) Estimații **) Previziuni 1) Fără Mexic. Sursa : B.I.K.I., nr. 38/1981.

Creșterea șomajului în rîndurile tineretului

ÎN CADRUL unei analize a evoluției șomajului în S.U.A. în ultimele decenii, publicată în revista **Scientific American,** se constată că nivelul șomajului în rîndurile tineretului de 16—19 ani a crescut de la 11% în 1955 la 16% în 1978. Dar, dacă tinerii din această grupă de vîrstă caută — în cea mai mare parte — angajamente în muncă cu caracter temporar, întrucît ei se află încă în perioada școlarizării, mult mai dificilă este problema găsirii unui loc de muncă pentru tineretul în vîrstă de 20—24 de ani.

Se apreciază că, deși în perioada 1975—1979 în S.U.A. au fost create 12 milioane de locuri de muncă, efectivul șomerilor n-a scăzut, ci chiar a crescut. Această creștere a avut loc îndeosebi pe seama tinerilor de culoare din grupa de vîrstă de 16—19 ani ; în cadrul lor ponderea șomerilor a sporit de la 30% la 40%, depășind de două ori nivelul aceluiași indicator pentru tinerii albi. În ceea ce privește tinerii de culoare din grupa de vîrstă de 20—24 ani, aici ponderea șomerilor este evaluată la 20%, fiind de 2,5—3 ori mai ridicată decît în rîndul tineretului alb de aceeași vîrstă. La situația defavorabilă a tinerilor de culoare în domeniul angajării în muncă se adaugă și discriminarea în domeniul salarizării : în 1978 tariful de retribuire cu ora era, în cazul acestora, în medie de două ori mai scăzut decît pentru angajații albi.

R.P. Mongolă: dezvoltarea energeticii

PRODUCȚIA de energie electrică a R. P. Mongole, care a depășit în anul 1977 pragul de 1 miliard kWh, se apropie în prezent de cifra de 2 miliarde. Dublarea producției de energie electrică a țării se va realiza în numai 5 ani, față de 56 de ani (1921—1977) cît au fost necesari pentru obținerea primei producții anuale de un miliard de kWh. Se apreciază că pentru atingerea nivelului de 3 miliarde kWh vor fi necesari în continuare numai trei ani.

La sfîrșitul anului trecut au fost date în exploatare trei importante obiective energetice : cel de al treilea grup energetic al termocentralei 3, al doilea grup al termocentralei de la Cioibalsan și linia de înaltă tensiune Ulan Bator-Baga-Nur. În prezent se desfășoară în ritm susținut amenajarea unei cariere de cărbune a cărei capacitate (6 milioane t pe an) o va întrece pe cea a tuturor exploatărilor carbonifere actuale ale țării, luate la un loc. La rîndul ei industria carboniferă a fost înzestrată în ultimul deceniu cu utilaje moderne.

Condiționări ale progresului tehnico-științific

ÎN cadrul unei dezbateri desfășurate în paginile revistei cehoslovace **Politická ekonomie** asupra problemelor economice ale introducerii progresului tehnico-științific se arată, între altele, necesitatea abordării istorice a problemelor respective, respectiv necesitatea de a lua în considerare specificul fiecărei etape a construcției socialiste. Se impune să se acorde atenție analizării interdependenței existente între pîrghiile de dirijare a progresului tehnic și mecanismul de conducere a economiei, un rol însemnat în stimularea progresului avîndu-l depășirea concepției eronate că progresul tehnico-științific se realizează în mod automat, de la sine, doar prin planificarea și organizarea judicioasă a acțiunilor respective și fără a se ține seama de structura relațiilor și intereselor economice, care determină comportamentul participanților la procesul reproducției socialiste lărgite.

Conținutul, metodele și formele de stimulare a invențiilor și inovațiilor depind — menționează revista — de gradul de dezvoltare a forțelor de producție și relațiilor de producție, astfel încît nu pot fi aceleași în toate etapele de dezvoltare a societății socialiste. Pornind de la influența pe care o exercită asupra proceselor de producție, invențiile și inovațiile se împart în cele avînd caracter tehnologic și în cele care determină înnoirea produselor. Se apreciază că, în timp ce perioada dezvoltării extensive a producției se caracterizează prin predominarea invențiilor și inovațiilor „tehnologice", în etapa actuală a revoluției științifico-tehnice sporește deosebit de mult importanța înnoirii produselor, ca o condiție de seamă pentru ridicarea eficienței participării complexului economic național la diviziunea internațională a muncii.

Criterii ale reușitei

O ANCHETĂ efectuată nu de mult de Asociația pentru cercetarea comportamentelor, opiniilor și structurilor din Franța în rîndurile unui eșantion de 365 de tineri specialiști din regiunea Parisului, avînd un evantai larg de profesii direct sau indirect economice (marketing, finanțe-contabilitate, informatică-organizare, personal-formarea cadrelor, cercetare-dezvoltare, producție — gestiunea acesteia, relații economice internaționale ș.a.) a condus la concluzii interesante în ceea ce privește motivarea alegerii uneia sau alteia dintre profesii. Doar 16 la sută din persoanele chestionate au declarat că „sînt dispuse să se ocupe de orice, doar să facă carieră". Pentru majoritatea zdrobitoare a cadrelor între 25 și 35 de ani țelul final îl constituie realizarea profesională, ca și dezvoltarea aptitudinilor proprii sau asigurarea unei vieți familiale armonioase ; în fața unor asemenea obiective fundamentale, perspectivele de a deveni patron sau de a fi una dintre persoanele cel mai bine retribuite din întreprinderea în care sînt angajate prezintă — după cum se vede din tabelul de mai jos — o atracție mult mai redusă.

Criterii ale reușitei	Nota atribuită *)
— Să realizezi echilibrul între viața profesională și cea personală	100
— Să exerciți profesia care-ți place	58
— Să-ți dezvolți aptitudinile	33
— Să faci parte din echipa conducătoare	31
— Să-ți cîștigi existența, păstrîndu-ți integritatea	21
— Să reușești să creezi o întreprindere proprie	20
— Să dispui de autonomie în organizarea muncii proprii	18
— Să ajungi printre cei mai buni din profesia ta	15
— Să ai o activitate cu caracter creator	13
— Să răspunzi de un sector important	9
— Să atingi un nivel onorabil pe scara ierarhică	7
— Să fii una dintre persoanele cel mai bine retribuite din întreprindere	6

*) Cifrele reprezintă procente din punctajul maxim obținut de primul criteriu, în funcție de ierarhizarea acestora de către persoanele chestionate.
Sursa : „L'Usine Nouvelle", nr. 10/1981.

Lemnul — sursă de energie sau materie primă ?

ÎN NUMEROASE ȚĂRI în curs de dezvoltare lemnul rămîne încă principala sursă de energie. În Nepal și Tanzania, de pildă, ponderea lemnului în consumul național de energie primară ajunge la 96%, această preponderență fiind cauza unor noi despăduriri excesive prevestitoare ale unei grave penurii în absența unor măsuri de diversificare a surselor energetice.

Între țările dezvoltate ale lumii ponderea cea mai ridicată a lemnului în structura consumului de energie primară (aproape 10%) se consemnează în Austria, care este și una dintre țările cele mai împădurite din Europa, pădurile acoperind 44% din teritoriul țării. În alte țări dezvoltate puternic împădurite — Finlanda, U.R.S.S., Suedia — ponderea lemnului ca sursă de energie se situează între 4,6 și 3%, în Franța și Elveția — la 1,5%, iar în R.F.G. la numai 0,2%.

Extinderea utilizării lemnului ca sursă de energie este limitată atît de alternativele de valorificare superioară a acestei prețioase materii prime ca mobilă, hîrtie, celuloză etc., cît și de suprafețele limitate acoperite cu păduri și de ritmul lent al creșterii copacilor. Astfel s-a calculat că chiar dacă s-ar împăduri întregul teritoriu al R.F.G., cantitatea de metanol obținută pe baza lemnului respectiv ar fi insuficientă pentru aprovizionarea cu carburanți a actualului parc vest-german de automobile. Chiar și numai pentru încălzirea clădirilor, lemnul respectiv ar fi insuficient.

În favoarea utilizării lemnului ca materie primă și nu ca sursă de energie poate pleda și consumul specific de energie care în industria cimentului este de patru ori mai ridicat, în cea a materialelor plastice — de 6 ori, în cea siderurgică, de 24 ori, iar în cea a aluminiului de 126 ori mai ridicat. În plus, extinderea folosirii ca lemn de foc ar agrava considerabil condițiile de aprovizionare a industriei de prelucrare a lemnului.

Problematică apare și utilizarea pe scară largă a ramurilor, crengilor, rădăcinilor și scoarței, reziduuri care reprezintă 45% din totalul biomasei pădurilor. Așa cum s-a relevat cu ocazia recentelor „Săptămîni universitare forestiere" de la Göttingen, R.F.G., pînă acum pădurea nu a avut nevoie de îngrășăminte chimice tocmai din cauza abundenței acestor reziduuri și deșeuri naturale. Exploatarea lor pe scară întinsă ar însemna dispariția acestui amendament natural și recurgerea la îngrășăminte chimice, cu toate consecințele previzibile ținînd de creșterea costurilor în silvicultură și de deteriorarea mediului înconjurător.

D. D.

Conferința O. N. U.

Vasile Cinepă, Galați — 1) Conferința O.N.U. cu privire la țările cele mai puțin dezvoltate ale lumii, prevăzută a avea loc în luna septembrie la Paris, urmează să adopte un nou program de acțiune în favoarea acestor țări. În vederea conferinței de la Paris vor fi organizate mai multe reuniuni pregătitoare. Prima dintre ele — referitoare la țările din Asia — a și avut loc la sfîrșitul lunii martie la Viena, ocazie cu care reprezentanții a nouă dintre cele mai puțin dezvoltate țări din Asia (între care Bangladesh, Bhutan, Laos, R. A. Yemen, R.P.D. a Yemenului, Nepal, Insulele Maldive, Samoa) s-au întîlnit cu reprezentanții a 50 de țări mai dezvoltate ale lumii. Trei alte întîlniri pregătitoare sînt prevăzute la Addis Abeba (pentru Africa Orientală), Haga (pentru Africa occidentală și centrală), și Geneva (pentru Africa meridională și alte țări).

2) Din 1947 și pînă acum populația Indiei s-a dublat, la 1 martie a.c. ea era de 683,8 milioane de locuitori.

Deficitul balanței turismului

Rozalia Mureșan, Cluj-Napoca — Principala țară emițătoare de turiști pe plan internațional a rămas anul trecut R.F. Germania, cheltuielile în străinătate ale cetățenilor săi ridicîndu-se la 37,8 miliarde mărci, respectiv cu aproape 26 miliarde mărci mai mult decît încasările din turismul străin în R.F.G. O cincime din cheltuielile turiștilor vest-germani (aproape 8 miliarde de mărci) au fost efectuate în Italia, țară care a importat în 1980 mărfuri din R.F.G. în valoare de 30 miliarde mărci. Sume de peste 7 miliarde mărci au fost cheltuite în Austria și Elveția, finanțînd practic 37 la sută din importurile austriece și 20 la sută din cele elvețiene din R.F.G. În cazul Spaniei încasările de pe urma turiștilor vest-germani au servit la acoperirea a peste jumătate din importul acestei țări din R.F.G.

Ținînd seama de marele deficit al balanței turistice vest-germane în condițiile în care anul trecut balanța comercială a țării s-a încheiat cu un ușor deficit, autoritățile sînt interesate în reducerea lui. Se apreciază însă, scrie **Die Zeit,** că introducerea de restricții valutare la călătoriile spre țările amintite, la care ar mai trebui adăugate Franța și Olanda, ar afecta exportul vest-german, țările în cauză obținînd din turism o sursă prețioasă de valută pentru achitarea importurilor lor din R.F.G. Or, aceste țări contează cu nu mai puțin de 44 la sută în exportul vest-german. Totodată se relevă că deprecierea mărcii pe piețele valutare (stimulată parțial și de cererea de valută pentru turism) și inflația mai rapidă din majoritatea țărilor vest-europene sînt de natură să descurajeze într-o măsură călătoriile scumpe. Pe de altă parte, deprecierea mărcii — chiar dacă scumpește călătoriile peste hotare — favorizează creșterea exportului vest-german, ceea ce la rîndul său este un factor favorabil dezvoltării turismului din această țară.

Iluminat public

Stere Popescu, Oltenița — Deși reprezintă în general numai o fracțiune redusă din consumul național de energie electrică, iluminatul public oferă și el posibilități de economisire a energiei, fără ca aceasta să pericliteze siguranța circulației auto sau a pietonilor. Astfel, în Suedia a fost pus la punct — cu sprijinul financiar al Consiliului național pentru dezvoltare tehnică — un sistem electronic simplu și fiabil de aprindere sau stingere automată a lămpilor de pe arterele publice, în funcție de intensitatea traficului. Costul investiției poate fi recuperat în circa doi ani, economiile anuale de energie electrică pentru autoritățile municipale fiind preliminate la 14—21 000 dolari la 10 000 locuitori. Un sistem similar a fost conceput pentru instalațiile de condiționare a aerului. Sistemul amintit a fost brevetat pînă acum în 22 de țări.

Agricultura vietnameză

Delia Tanciu, București — Principalele orientări în actuala strategie a dezvoltării agriculturii vietnameze sînt sporirea randamentelor la hectar și a recoltelor, extinderea suprafețelor cultivabile și diversificarea producției agricole, astfel încît aceasta să asigure nevoile fundamentale ale țării, devenind totodată o bază pentru dezvoltarea altor ramuri ale economiei.

Rezervele de sporire a randamentelor sînt ilustrate de faptul că, față de o medie pe țară de 3 tone la hectar, o serie de districte sau provincii obțin recolte de 5—7 tone la hectar. De aceea se urmărește mecanizarea în continuare a lucrărilor (în prezent 30 la sută din suprafețele cultivate sînt lucrate mecanizat), lărgirea utilizării îngrășămintelor organice (bălegar, aluviuni etc.), concomitent cu folosirea rațională a îngrășămintelor chimice, procurate din import, intensificarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și ameliorarea exploatării sistemelor de irigații prin alimentarea lor permanentă cu energie electrică.

După cum subliniază publicația **Le Courrier du Vietnam,** condițiile favorabile de climă tropicală și sol din această țară permit aproape pretutindeni obținerea a două-trei recolte pe an. Totuși coeficientul rotației culturilor nu depășește încă în medie pe țară cifra de 1,3. Actuala suprafață cultivată (5 milioane ha, respectiv 1 ha la 10 locuitori) urmează să fie extinsă prin defrișări, în decurs de două sau trei cincinale, la 11 milioane ha, ceea ce va îmbunătăți și posibilitățile de zonare a producției agricole.

Paralel cu intensificarea culturii orezului se are în vedere dezvoltarea culturii plantelor industriale, sporirea producției agroalimentare destinate exportului, dezvoltarea zootehniei (mai ales a creșterii porcinelor) și pisciculturii. În sfîrșit, sînt prevăzute măsuri pentru îmbunătățirea organizării producției în cooperative, inclusiv prin afirmarea principiului retribuției în funcție de munca depusă, în Nord, și stimularea cooperativizării, pe baza respectării liberului consimțămînt, în Sud, unde predomină încă producția individuală. Se tinde de asemenea spre obținerea unui raport mai judicios între ritmul creșterii producției de alimente și cel al creșterii demografice, paralel cu îmbunătățirea structurii populației ocupate în agricultură, în care în prezent predomină femeile și persoanele în vîrstă.

Petrolul mexican

Rodica Marin, Țăndărei — 1) Dintre țările latinoamericane primul loc în ce privește producția de petrol este ocupat acum de Mexic, țară care în ierarhia mondială a producătorilor s-a situat în 1980 pe locul al cincilea. Potrivit datelor oficiale mexicane, rezervele certe de petrol ale țării depășesc 60 miliarde barili (1 baril = circa 159 litri), cele probabile sînt de 38 miliarde barili, iar cele potențiale de 250 miliarde barili. O treime din producția mexicană de petrol se extrage în largul mării. Pentru anul în curs plafonul extracției a fost stabilit la 2,7 milioane barili pe zi, din care exportul reprezintă circa 1,4 milioane barili, principalii cumpărători fiind S.U.A., Spania, Franța, Japonia, Israelul, Brazilia și unele țări din America Centrală.

2) Acordul de cooperare pe 20 de ani încheiat la sfîrșitul lunii martie 1981 între primii miniștri norvegian și suedez prevede angajamentul Norvegiei de a livra Suediei petrol și produse petroliere din Marea Nordului în schimbul livrării de către Suedia a unei importante cantități de energie electrică.

3) Nu dispunem încă de elemente concrete privind acordul la care vă referiți.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 17 aprilie 1981

— 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român
● Creșterea eficienței — orientare esențială a politicii economice a partidului **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

● Dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor țării (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea parametrilor proiectați la noile capacități puse în funcțiune **(Ioan Mihai)** 5

— Promovarea factorilor intensivi și reducerea costurilor de producție **(Gh. Șică)** 7

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
● Zonarea producției în cadrul județelor — factor de intensificare a agriculturii **(S. Hartia)** 9
● O resursă importantă a Cîmpiei Române — dezvoltarea pisciculturii **(P. Avramescu, C. Mocanu)** 11

— Opțiuni pentru mica industrie. O investigație privind cererea populației pentru articolele de uz casnic (I) **(Trăilă Cernescu, Rodica Ghețău)** 13

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor — cale de rentabilizare a activității în construcții **(Cristea Ioniță)** 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Unități teritoriale pentru asigurarea de servicii complexe în transportul mărfurilor **(Eugen Hancă)** 17

TEORII — IDEI

— Optim, optimalitate, optimizare (II) **(Constantin Virgil Negoiță)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Elemente ale concepției despre cooperație în România interbelică **(Toader Ionescu)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Economia țărilor socialiste **(Steliana Lintaru)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— Neocolonialismul — obstacol în calea dezvoltării de sine stătătoare a națiunilor (I) **(Constantin Mecu)** 25

— Tendințe-conjuncturi 27

— Documentar. Surse noi și regenerabile de energie 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice. Instrumente în sprijinul autogestiunii

IN THIS ISSUE

— Efficiency growth — an essential direction of the economic policy of the party **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— Production mapping inside districts — element of intensity in agriculture **(S. Hartia)** 9

— An important resource of the Romanian Plain. The development of the pisciculture **(P. Avramescu, C. Mocanu)** 11

— Judicious management of raw materials — a way to increase the efficiency in constructions **(Cristea Ioniță)** 15

— Optimum, optimality, optimisation (II) **(Constantin Virgil Negoiță)** 19

— Schools ● trends ● economists. Elements of the concept on cooperation in Romania between the two world wars **(Toader Ionescu)** 20

— Neocolonialism — obstacle to the independent development of the nations (I) **(Constantin Mecu)** 25

DANS LE NUMÉRO

— L'accroissement de l'efficience — orientation essentielle de la politique économique du parti **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— Le zonage de la production dans le cadre des districts — facteur d'intensification de l'agriculture **(S. Hartia)** 9

— Une ressource importante de la Plaine Roumaine. Le développement de la pisciculture **(P. Avramescu, C. Mocanu)** 11

— L'utilisation judicieuse de matières premières et des matériaux — voie de la rentabilisation de l'activité dans le bâtiment **(Cristea Ioniță)** 15

— Optimum, optimalité, optimisation (II) **(Constantin Virgil Negoiță)** 19

— Ecoles ● courants ● économistes. Eléments de la conception sur la coopération dans la Roumanie d'entre deux guerres **(Toader Ionescu)** 20

— Le néocolonialisme — obstacle sur la voie du développement indépendent des nations (I) **(Constantin Mecu)** 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рост эффективности — существенное направление экономической политики партии **(Барбу Г. Петреску)** 1

— Районирование продукции внутри уездов — фактор интенсификации сельского хозяйства **(С. Хартия)** 9

— Важный ресурс Румынской равнины. Развитие рыбоводства **(П. Аврамеску, К. Мокану)** 11

— Разумное хозяйствование сырья и материалов — путь рентабилизации деятельности в строительстве **(Кристя Ионицэ)** 15

— Оптимум, оптимальность, оптимизация (II) **(Константин Вирджил Негоицэ)** 19

— Школы ● течения ● экономисты. Элементы концепции о кооперации в Румынии между двумя мировыми войнами **(Тоадер Ионеску)** 20

— Неоколониализм — препятствие на пути самостоятельного развития наций (I) **(Константин Меку)** 25

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

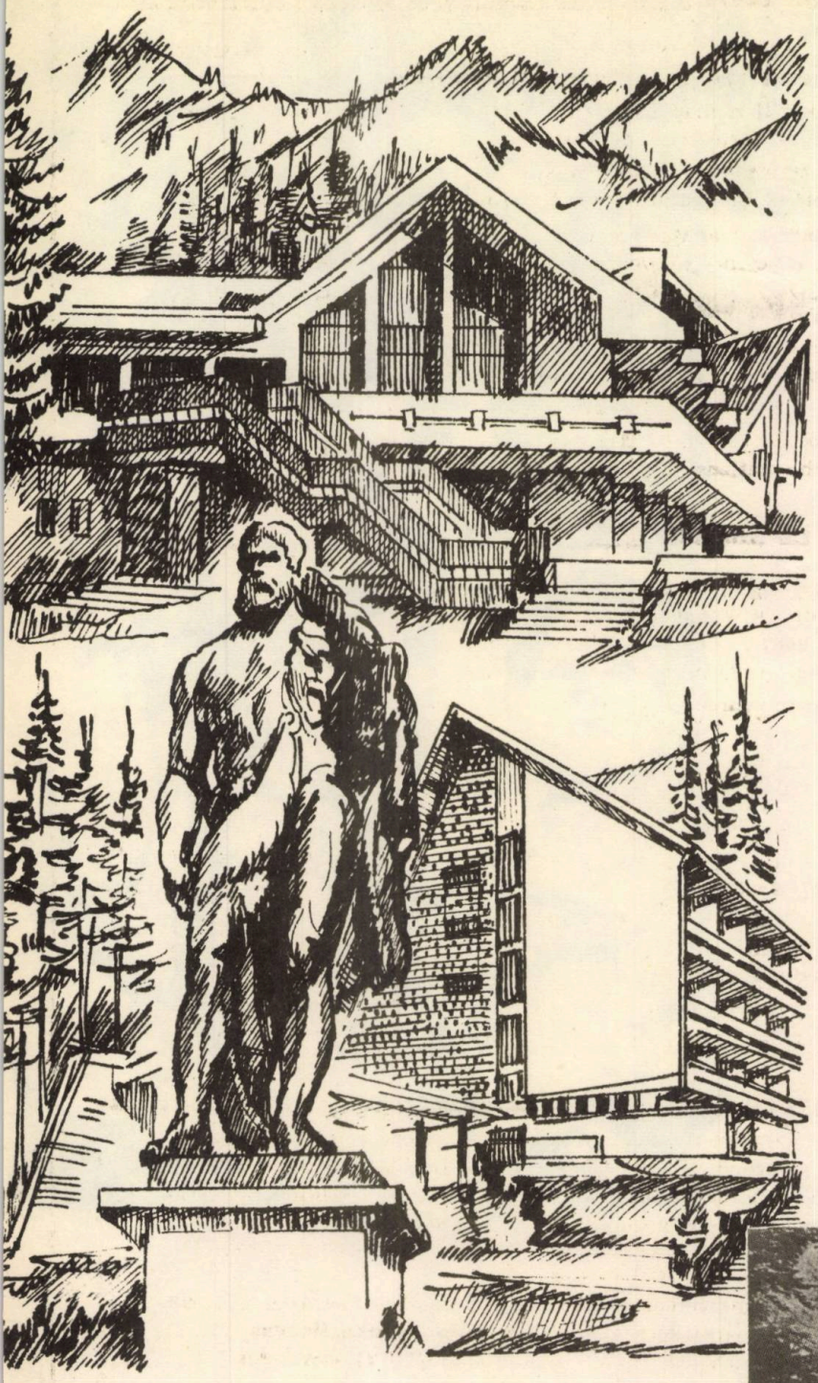

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ
MARI REDUCERI DE TARIFE
pentru cei ce merg în staţiunile balneoclimaterice
prin oficiile judeţene de turism

Cei ce doresc să-şi petreacă concediul de odihnă sau să-şi efectueze cura balneară în această primăvară beneficiază de importante reduceri la tarifele pentru cazare şi masă în unităţile hoteliere din cele mai cunoscute staţiuni.

Pentru edificare redăm mai jos un tabel comparativ al tarifelor pe zi/persoană pentru o pensiune completă :

Staţiunea	Data pînă la care se aplică tarife reduse	Tarife reduse lei/zi de persoană pentru pensiune completă	Tarif de sezon lei/zi de persoană pentru pensiune completă	Diferenţă (-)
Poiana Braşov	31 V	80	107	27
Predeal-Sinaia	31 V	65	97	32
Borşa	30 VI	66	87	21
Felix-Covasna	30 IV	72	97	25
Herculane	30 IV	68	97	29
Căciulata	15 VI	68	97	29
Sovata	31 III	57	97	40
Slănic Moldova	30 VI	68	97	29
Moneasa	30 IV	57	97	40
Buziaş	30 IV	55	97	42
Tuşnad	15 V	57	97	40
Geoagiu Băi	30 IV	55	97	42

REŢINEŢI : efectuînd concediul în această perioadă, pe lîngă faptul că beneficiaţi de aceiaşi factori naturali de cură, precum şi de confortul dorit, obţineţi şi importante economii în bugetul familiei dv. Astfel, la un sejur de 12 zile petrecute în staţiunile de odihnă Poiana Braşov, Predeal, Sinaia sau Borşa, obţineţi economii de 250—380 lei de persoană. În staţiunile cu profil de cură balneară economiile dv. pentru o serie completă de 18 zile sînt şi mai mari, ele fiind între 450 — 850 lei de persoană.

La agenţiile şi filialele Oficiilor judeţene de turism, precum şi la cele ale I.T.H.R. Bucureşti puteţi obţine informaţii suplimentare şi cumpăra din timp bilete pentru oricare din staţiunile enumerate mai sus.

PUBLITURISM

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plăteşte atît suma asigurată (economisită), cît şi o indemnizaţie de 10 la sută.

● Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinaţie de litere înscrisă în poliţă, ieşită la tragerile de amortizare lunare şi speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parţială şi de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute şi nedorite, cum ar fi : explozia, prăbuşirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acţiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acţiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite şi multe altele, precum şi decesul din alte cauze decît cele de accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ŞI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

● Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

● Primele de plată se stabilesc în funcţie de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 şi 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administraţia Asigurărilor de Stat să-şi onoreze prompt obligaţiile din contractul de asigurare, dv., stimaţi asiguraţi, aveţi datoria să achitaţi la termen primele de asigurare. Această obligaţie vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteţi plăti primele de asigurare folosind „consimţămîntul scris", prin împuternicirea ce o daţi lucrătorilor care vă efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le veţi încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

1981 APR 24

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

O CERINŢĂ A SPORIRII EFICIENŢEI

VALORIFICAREA COMPLEXĂ A RESURSELOR ENERGETICE

Numărul 17 ● Vineri 24 aprilie 1981

Întîmpinat cu puternice sentimente de dragoste și stimă

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în unități industriale și agricole din județele Argeș, Sibiu, Olt și Teleorman

La întreprinderea mecanică „Muscel" din Cîmpulung

La cooperativa agricolă de producție Avrig — Sibiu

Secretarul general al partidului a analizat, împreună cu muncitori și specialiști din întreprinderi constructoare de mașini, probleme ale modernizării și calității producției, promovării pe scară mai largă a progresului tehnic, creșterii eficienței economice.

În unitățile agricole vizitate tovarășul Nicolae Ceaușescu a purtat un amplu dialog de lucru cu muncitori, țărani cooperatori și specialiști privitor la mersul lucrărilor de primăvară și la modul în care se aplică măsurile pentru dezvoltarea zootehniei, ca ramură de mare importanță a economiei naționale.

La cooperativa agricolă de producție Piatra Olt

La Întreprinderea de rulmenți din Alexandria

D 646

curier
economic legislativ

GENERALIZAREA NOULUI MECANISM ECONOMIC-FINANCIAR

Studiu de caz la întreprinderea „Nantex"

— *asincronizări — cauze — consecinţe — căi de remediere* —

Principiile şi direcţia de perfecţionare ale mecanismului economico-financiar ale întreprinderii au fost stabilite, cum bine se ştie, de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, principii care în perioada următoare au fost instituţionalizate printr-o serie de legi, care au creat cadrul legislativ pentru generalizarea noului mecanism, începînd cu anul 1980, în toate întreprinderile.

Plecînd de la cadrul legislativ al noului mecanism economico-financiar al întreprinderii — Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, Legea finanţelor, Legea contractelor economice, Legea cu privire la aprovizionarea tehnico-materială şi Legea privind organizarea unităţilor socialiste de stat — o echipă de viitori economişti, studenţi ai Academiei de Studii Economice au efectuat — sub egida Catedrei de statistică — un studiu de caz în cadrul unei întreprinderi din ramura textilă — pe care noi am denumit-o convenţional „Nantex", perioada luată în analiză fiind anul de plan 1980, şi al cărei rezultat îl publicăm în sinteză, cu evidenţierea asincronizărilor întîlnite în modul în care a fost demarat noul mecanism, cauzele lor şi cu sugerarea căilor de remediere.

UNELE CONSIDERAŢII PRIVIND MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII

Generalizat în anul 1980 în toate întreprinderile, deci şi în cadrul întreprinderii pe care o analizăm, mecanismul economico-financiar, plecînd de la premisa fundamentală instituţionalizată prin Legea nr. 5/1978 — centralismul democratic —, se caracterizează prin cele trei componente majore : **autoconducerea muncitorească,** menită să ducă la realizarea părţii ce îi revine din **planul naţional unic,** în condiţiile de **autogestiune economico-financiară.**

Întreprinderea „Nantex", cu personalitate juridică, — care are ca obiect al activităţii sale fabricarea de ţesături uni şi imprimate din mătase artificială şi naturală, şi confecţii de articole de modă şi galanterie (baticuri şi cravrate) —, realizează principiul autoconducerii muncitoreşti prin organele de conducere colectivă : **adunarea generală a oamenilor muncii,** organ suprem de directivare, conducere şi control al întreprinderii ; **consiliul oamenilor muncii,** organ cu largi atribuţii de decizie în conducere şi control; **biroul executiv** al consiliului oamenilor muncii.

Rolul organelor colective de conducere este bine cunoscut. La şedinţa de constituire a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 1977, secretarul general al partidului a subliniat că „privim organismele, colectivele de muncă, consiliile oamenilor muncii, ca forme de dezvoltare a autoconducerii muncitoreşti, de manifestare a răspunderii fiecărui colectiv pentru buna gospodărire a mijloacelor financiare şi materiale ce îi sînt încredinţate, ca parte a avuţiei generale a întregului nostru popor".

Urmînd linia directoare rezultată din hotărîrile şi indicaţiile de partid, şi instituţionalizată prin Legea de organizare şi conducere a unităţilor socialiste de stat, în cadrul Întreprinderii „Nantex" Consiliul oamenilor muncii este constituit din 19 persoane, din care fac parte într-o proporţie corespunzătoare reprezentanţii oamenilor muncii. În cadrul şedinţelor periodice se analizează şi se iau hotărîri corespunzătoare cu privire la problemele vitale pe care le ridică organizarea şi realizarea producţiei. Credem însă că rezultatele ar fi mai bune dacă ar fi eliminate sau restrînse de pe ordinea de zi multe probleme de importanţă mai minoră în favoarea altora insuficient abordate. Avem în vedere teme de reflecţii, dezbateri şi hotărîri la nivelul Consiliului oamenilor muncii cum sînt : analiza periodică a bugetului de venituri şi cheltuieli, cel puţin o dată pe trimestru, fapt care ar fi scos în evidenţă din

Supliment la nr. 17 1981 Revista ECONOMICA

timp unele nerealizări cronice și unele depășiri ale cheltuielilor materiale la 1000 lei producție ; tot astfel, o analiză științifică a factorilor care influențează negativ productivitatea muncii ar fi permis semnalarea unor deficiențe pe care le vom analiza în continuare.

Este bine cunoscut că autoconducerea muncitorească se caracterizează și prin rolul conducător pe care îl are partidul, organizațiile de partid din fiecare întreprindere avînd rolul să exercite conducerea politică a vieții economico-sociale, să urmărească și să controleze înfăptuirea în bune condiții a sarcinilor ce decurg din programele de dezvoltare economică și socială a acesteia. Sub acest aspect, în cadrul întreprinderii pe care o analizăm organizația de partid și-a îndeplinit rolul, fiind promotorul acțiunilor menite să conducă la realizarea sarcinilor de plan.

Noul mecanism economico-financiar se impune a fi privit și prin celelalte componente ale sale și, în primul rînd, prin autogestiunea economico-financiară, care este o condiție a realizării planului atribuit întreprinderii, prin defalcarea acestuia din planul național unic de dezvoltare economico-socială. Este de subliniat că potrivit Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, instituționalizată prin acte normative, autoconducerea muncitorească înseamnă, implicit, adoptarea coloanei vertebrale a acesteia constituită din doi piloni centrali, din cele două laturi esențiale : a) **autogestiunea** fondurilor întreprinderii și b) **autofinanțarea** activităților sale din resurse proprii (respectiv prin constituirea de fonduri proprii). Aceste două laturi ale autoconducerii — autogestiunea și autofinanțarea — sînt reunite în documentele de partid, în acte normative și în literatura de specialitate sub denumirea de **autogestiune economico-financiară.** Desigur, că nu este vorba numai de adoptarea unei terminologii noi, ci, în primul rînd, de un salt calitativ, de un conținut nou al modului de gestionare și administrare a întreprinderilor din țara noastră, determinat și configurat prin noul mecanism economico-financiar.

Înțelegerea mai exactă a conținutului autogestiunii economico-financiare impune prezentarea, chiar și pe scurt, a caracteristicilor sale esențiale — autonomia funcțională, existența unui plan propriu, aplicarea consecventă a centralismului democratic —, deoarece studiul nostru pleacă și se axează pe aceste caracteristici.

Autogestiunea economico-financiară a întreprinderii implică, în primul rînd existența unei autonomii funcționale, facilitată de sistemul de conturi proprii, evidență contabilă și bilanț și de dreptul de a intra în raporturi juridice, contractuale, financiare și de altă natură, cu alte unități socialiste și cu personalul propriu. Printre raporturile juridice pe care le încheie întreprinderea — în cadrul automoniei funcționale — prezintă importanță deosebită pentru realizarea planului, în condiții de autogestiune economico-financiară, raporturile contractuale privind aprovizionarea și desfacerea, precum și cele privind obținerea de credite, riguros reglementate prin Legea nr. 9/1972.

În literatura de specialitate, s-a subliniat în repetate rînduri că autonomia funcțională a întreprinderii se caracterizează prin unele elemente proprii care scot în evidență faptul că nu are o sferă de cuprindere absolută, fiind limitată de anumiți factori și se desfășoară în anumite condiții. Astfel, autonomia funcțională a întreprinderilor are loc în cadrul proprietății întregului popor și în condițiile menținerii și consolidării unității întregii economii naționale ; plecînd de la scopul urmărit — realizarea planului în condiții de autogestiune —, întreprinderile socialiste de stat sînt autonome nu față de societate, în ansamblul ei, față de economia națională, ci numai unele față de altele ; de asemenea, autonomia economică are loc pe temeiul accentuării interdependențelor izvorîte din adîncirea specializării și cooperării, a concentrării și combinării producției materiale.

Cea de-a doua caracteristică a autogestiunii economico-financiare este dominată de scopul, de rațiunea de a fi a întreprinderilor — realizarea planului propriu, în condițiile în care se asigură : acoperirea cheltuielilor de producție și de circulație ; restituirea într-un termen cît mai scurt a fondurilor primite ; constituirea fondurilor necesare pentru finanțarea producției, investițiilor și altor utilități ; participarea la constituirea fondurilor centralizate ale statului ; participarea la beneficii a oamenilor muncii. Sub acest aspect, arătăm că potrivit reglementărilor în vigoare, în situația în care beneficiul planificat se realizează de către întreprinderi, o cotă parte se prelevă la buget, restul rămînînd la dispoziția acestora pentru a constitui următoarele fonduri : a) fondul de dezvoltare economică ; b) fondul mijloacelor circulante ; c) fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; d) fondul pentru acțiuni sociale ; e) fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii ; f) fondul pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic ; g) fondul pentru protecția muncii ; h) alte fonduri prevăzute de dispoziții legale.

În situația în care întreprinderea realizează beneficii mai mari decît cele planificate, pentru stimularea unor asemenea rezultate, **beneficiile peste plan** se împart în două, avînd următoarele destinații : pînă la 60% se lasă la dispoziția întreprinderii, iar 40% și mai mult se prelevă pentru societate ; partea care revine întreprinderii, după ce se diminuează cu o cotă ce se prelevă ca vărsămînt la buget și cu sumele care au alte destinații prevăzute de lege, se utilizează pentru suplimentarea următoarelor fonduri ce se află la dispoziția sa : a) fondul de dezvoltare economică ; b) fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social ; c) fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii.

Înscriindu-se pe linia directivelor de partid, a treia caracteristică, prevăzută și în Legea nr. 5/1978, art. 1, o constituie faptul că autogestiunea economico-financiară „se întemeiază pe principiul centralismului democratic, care îmbină în mod organic conducerea unitară a economiei cu autonomia funcțională a fiecărei unități". În virtutea acestui principiu, autogestiunea întreprinderii se realizează în cadrul și în executarea planului național unic de dezvoltare economico-socială, în conformitate cu normele de drept, îndrumările și actele de planificare emise de organele ierarhic superioare competente, actele și faptele sale juridice fiind supuse controlului bancar și altor organe de control prevăzute de lege.

Proces început cu mai mulți ani în urmă, noul mecanism economico-financiar are drept act de naștere Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din martie 1978 care prevede că „Cerința trecerii la o nouă calitate a activității economice necesită să se perfecționeze mecanismul economico-financiare, astfel încît unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea creșterii eficienței economice, cointeresarea muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea de rezultate economice superioare". Pe plan juridic, a fost realizat un amplu program de legiferare a noului mecanism economico-financiar, astfel încît se poate afirma că în prezent dispunem de un cadru legislativ corespunzător. A fost adoptată Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (nr. 5/1978); au fost modificate și îmbunătățite substanțial următoarele legi: Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României (nr. 8/1972, modificată prin Legea nr. 1/1979); Legea finanțelor (nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1979); Legea contractelor economice (nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979); Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (nr. 14/1971, modificată prin Legea nr. 11/1980); în sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1980, a fost adoptată Legea pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională (nr. 12/1981).

Cadrul legislativ menționat a instituționalizat, așa cum vom vedea, elementele componente și instrumentele de operare ale noului mecanism: principiile și formele de realizare ale autoconducerii și autogestiunii; regulile conceptuale de elaborare și realizare ale planului național unic de dezvoltare economico-socială; ierarhizarea indicatorilor economico-financiari, prin consfințirea rolului prioritar al producției nete, producției fizice, al beneficiilor; a fost instituit planul de sinteză financiară, instrument indispensabil în realizarea autoconducerii și autogestiunii — bugetul de venituri și cheltuieli — precum și balanța activității de comerț exterior și planul de încasări și plăți valutare, la toate verigile economiei, începînd cu întreprinderea; a fost reglementat corespunzător regimul contractelor economice, instrumente juridice de importanță vitală în dinamica mecanismului economico-financiar.

Așadar, mecanismul economico-financiar al întreprinderii este constituit dintr-un sistem de structuri componente, metode și indicatori, precum și din instrumente care asigură, în ansamblu, realizarea autoconducerii muncitorești, în vederea îndeplinirii planului. Sintetic, elementele componente ale noului mecanism economic pot fi redate potrivit schemei de mai sus.

MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ

- cu respectarea
  - centralismului democratic
- principii fundamentale
  - plan propriu
    - producția fizică
    - producția netă
    - beneficiu
  - autogestiunea economico-financiară (autogestiune + autofinanțare)
    - autonomia funcțională:
      - personalitate juridică
      - patrimoniu propriu conturi bancare, evidență contabilă bilanț
      - raporturi juridice interne-contracte de muncă
      - decizii, acte și fapte juridice, control propriu
      - raporturi contractuale pentru aprovizionare, comercializarea mărfurilor, împrumuturi bancare
      - control bancar și a altor organe specializate ale administrației de stat
    - realizarea planului, cu asigurarea:
      - indicatorilor economico-financiari
      - acoperirea cheltuielilor de producție și circulație
      - vărsăminte la buget:
        - din valoarea producției nete, prelevare pentru societate
        - din beneficii
        - impozite
      - realizarea de beneficii:
        - planificate, care alimentează fondurile proprii
        - peste plan, din care pînă la 60% rămîne întreprinderii, iar diferența se prelevă pentru societate
    - fonduri proprii:
      - de dezvoltare economică
      - fondul mijloacelor circulante
      - pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social
      - pentru acțiuni sociale
      - pentru participarea oamenilor muncii la beneficii
      - pentru cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic
      - pentru protecția muncii
      - alte fonduri
- organe colective
  - adunarea generală
  - consiliul o.m.
  - biroul executiv

PLANUL ÎNTREPRINDERII

Principiu fundamental al autoconducerii muncitorești, componentă majoră a mecanismului economico-financiar, planul întreprinderii este o secțiune, o fracțiune din planul național unic de dezvoltare economico-socială. În preambulul Legii nr. 8/1972 se subliniază că „dezvoltarea economico-socială se realizează pe baza planului național unic, asigurînd înfăptuirea obiectivelor Programului Partidului Comunist Român, creșterea forțelor de producție, crearea unei economii moderne, de înaltă eficiență în vederea ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale este un atribut esențial și inalienabil al suveranității și independenței naționale".

Înscriindu-se pe linia metodologiei, Întreprinderea „Nantex", în cadrul lucrărilor de elaborare a planurilor cincinale face propuneri, potrivit nivelurilor orientative și normativelor primite. Reamintim că, așa cum prevede Legea nr. 8/1972, „nivelurile orientative se exprimă prin limite minime pentru produsele fizice de bază, producția valorică și export și limite maxime pentru volumele de investiții și import. Normativele de plan reprezintă sarcini minime pentru productivitatea muncii, valorificarea materiilor prime, producția și beneficiile la 1000 lei fonduri fixe și maxime pentru costurile de producție și cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, materiale, combustibili și energie". Subliniem că nivelurile orientative și normativele de plan au la bază directivele congreselor și conferințelor naționale ale partidului, prevederile din prognoze și programele speciale de dezvoltare pe termen lung, studiile referitoare la cerințele pieței interne și externe, contractele de lungă durată, evidența capacităților de producție și gradul de utilizare a acestora, analiza critică a rezultatelor obținute în perioadele precedente, asigurînd mobilizarea tuturor rezervelor existente, creșterea eficienței economice.

Propunerile de plan ale întreprinderii se integrează în proiectul de plan al centralei din care face parte, după care se transmit ministerului coordonator. Ministerul asigură elaborarea proiectelor de plan pe ramură, după care C.S.P. elaborează propunerea pentru proiectul planului național unic, corelat în profil departamental, de ramură și teritorial, care, după ce este însușit de Consiliul de Miniștri se examinează de către Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și de Camera Legislativă a Consiliilor Populare, după care se prezintă spre adoptare Marii Adunări Naționale. Planul național unic, după adoptare prin lege, se defalcă pe titulari de plan — ministere, centrale și întreprinderi.

Întreprinderea pe care o analizăm, primind indicatorii de plan îi defalcă pe secții : țesătorie (3 secții), vopsitorie, imprimare, confecții, finisaje. Pentru crearea premiselor necesare traducerii în viață a prevederilor de plan, așa cum prevede art. 19 din Legea nr. 8/1972 se trece la „contractare integrală a desfacerii producției și aprovizionării tehnico-materiale, în condițiile legii". În continuare, legea face precizarea plină de consecințe pentru întreprinderi și anume : „Pentru consumul intern se încheie contracte ferme pentru toate produsele prevăzute în plan ; pentru produsele destinate consumului productiv și fondului pieței, la care la data contractării nu se cunosc elementele de detaliu, contractele se încheie pe grupe de produse cu precizarea unor clauze referitoare la termenele de prezentare a caracteristicilor tehnice, specificațiilor sortimentale, calitate, preț și celelalte elemente necesare executării obligațiilor asumate. Pentru producția destinată exportului și pentru importuri se încheie contracte ferme, contracte-cadru, contracte de lungă durată, convenții, acorduri, acțiuni de cooperare în producție și alte forme de cooperare economică internațională, urmărindu-se includerea unor clauze asiguratorii corespunzătoare, în funcție de tendințele conjuncturii externe și de interesele economiei naționale".

Plecînd de la realitatea că pe parcursul executării planului cincinal apar unele situații noi, Legea nr. 8/1972 prevede modalitatea actualizării planurilor anuale în funcție de : resurse noi apărute și posibilitățile de utilizare mai bună a fondurilor de producție și a forței de muncă ; de stadiul realizării programului de investiții ; de evoluția cererii pe piața internă și externă etc. Metodologia de actualizare are la bază desfășurarea pe treptele organizatorice expuse mai sus.

Este important de subliniat că actualizarea prevederilor planului anual se aprobă, la propunerea Consiliului de Miniștri, prin decret al Consiliului de Stat, cu cel puțin șase luni înainte de începerea executării planului ; totodată se adaptează și sarcinile din planul cincinal pe anul următor ; după ce se dezbat și se adoptă prevederile de plan de către adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan, fiecare întreprindere în parte este obligată ca, în aceeași perioadă, să ia „măsurile necesare pentru definitivarea contractării și asigurării tuturor condițiilor în vederea realizării sarcinilor de plan stabilite" (art. 21 din Legea nr. 8/1972).

INSTRUMENTELE DE CONCRETIZARE ȘI DETALIERE A PLANULUI : CONTRACTELE ECONOMICE

Corespunzător indicatorului privind producția fizică, prin planul de aprovizionare tehnico-materială, urmat de repartiții emise de coordonatorii de balanță, i-au fost atribuite Întreprinderii „Nantex" cotele de materii prime, iar prin planul de desfacere sarcini corespunzătoare.

a) **Încheierea și executarea contractelor de aprovizionare.** Art. 108, din Legea nr. 14/1971 stabilește principiul fundamental, potrivit căruia „aprovizionarea cu materii prime, materiale, combustibili și alte produse din țară și din import se efectuează în temeiul contractelor economice încheiate, astfel : a) cantitățile vagonabile, prin livrări directe de la producători sau, după caz, de la punctul de frontieră la consumatorul efectiv ; b) cantități nevagonabile prin rețeaua de baze a Ministerului Aprovizionării

Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe' și prin bazele specializate ale ministerelor și centralelor pentru anumite materiale". Așadar, din textul citat se desprinde că la baza determinării fluxurilor de aprovizionare stă ideea optimizării transporturilor după criteriul cantităților vagonabile sau nevagonabile care se livrează în mod curent la un anumit termen contractual. Dacă alături de acest criteriu avem în vedere și raporturilor contractuale care se nasc vom constata că în cadrul mecanismului actual de aprovizionare tehnico-materială se disting două surse de aprovizionare : a) direct de la întreprinderile producătoare, și b) prin intermediul bazelor de aprovizionare.

Întreprinderea pe care o analizăm se aprovizionează pe ambele căi și anume :

— direct de la producătorii-furnizori pentru principalele materii prime, printre care viscoză, mătase naturală etc. ;

— prin baza specializată (coloranți) și prin B.A.T.M. alte produse.

Este bine cunoscut principiul potrivit căruia la baza planului de aprovizionare trebuie să stea normele și normativele de consum, precum și stocurile normate. Cu alte cuvinte, necesarul de aprovizionat trebuie determinat după formula :

N.a. = N.p. + S.n. — S.p., în care :
N.a. = necesarul de aprovizionat
N.p. = necesar pentru planul de producție
S.n. = stoc normat
S.p. = stoc preliminat

În cadrul Întreprinderii „Nantex", determinarea planului de aprovizionat după formula arătată nu s-a făcut pentru toate materiile prime, fapt care a avut ca rezultat contractări peste necesar sau, în unele situații, cantitățile contractate nu au corespuns planului de producție.

Această situație are două cauze principale : în primul rînd, compartimentul de aprovizionare, la data întocmirii propunerilor de plan aprovizionare nu cunoaște exact planul de producție ; cea de-a doua cauză o constituie absența unor norme de consum și de stoc normat riguros calculate și aplicate. Cu alte cuvinte necalcularea elementelor N.a. și S.p. din formula de mai sus face ca planul de aprovizionare să fie determinat în mod empiric. Astfel, pentru chimicale, în lipsa unui necesar științific, calculat pentru determinarea necesarului pentru anul 1980 s-a luat în calcul consumul din anul precedent, deși structura producției pe cei doi ani nu este identică. Tot astfel se explică situația la produsul sodă caustică ; din cantitatea contractată, întreprinderea a preluat de la furnizor mai puțin de cca 25% și cu toate acestea planul de producție nu a suferit !

În anul de plan luat în analiză — 1980 — în cadrul activității de organizare, s-au reflectat și unele asincronizări între sarcinile de plan producție și asigurarea cu materii prime. Astfel, centrala industrială din care face parte a suplimentat planul Întreprinderii „Nantex", pe trimestrul II, cu fabricarea unui lot de mărfuri pentru care nu a asigurat — prin repartiție — materia primă necesară, respectiv viscoză. Consecința este ușor de prevăzut. Procesul de producție a fost dereglat, trebuind să fie descărcate unele războaie și, în final, nerespectarea obligațiilor contractuale asumate față de alți beneficiari.

Neîndeplinirea obligațiilor contractuale de unii furnizori de materii prime este o altă cauză care a dus la neaprovizionarea ritmică a producției. Astfel, bunăoară, întîrzierea cronică în livrarea mătăsii naturale, de către Fabrica Lugoj, a obligat Întreprinderea „Nantex" să introducă în fabricație alte articole, decît cele planificate, fapt care s-a reflectat negativ în ansamblul planului, așa cum vom arăta în continuare.

Ceea ce este important de subliniat aici este faptul că pentru întărirea disciplinei contractuale nu au fost declanșate, în toate cazurile, pîrghiile prevăzute de lege ; nu au fost acționați furnizorii pentru a fi obligați la plata de penalități și, în unele situații, nici întreprinderea în cauză nu a fost acționată pentru a plăti penalități pentru produsele contractate și nepreluate.

b) **Contractarea desfacerii.** Este bine cunoscut că principala funcție a contractelor economice este aceea de a detalia indicatorii producției fizice, de a constitui baza certă a programului de producție. Este de principiu că în condițiile economiei noastre planificate, nici un produs nu poate fi introdus în fabricație fără a avea desfacerea asigurată prin contracte ferme. Legea contractelor economice conține norme de drept imperative cu privire la acest principiu.

Specific Întreprinderii „Nantex" este faptul că în cadrul gamei sale de produse, o mare parte sînt destinate fondului pieței, fiind supuse fluctuațiilor impuse de modă. Ca urmare, contractarea mărfurilor produse se face în proporții de :

— 66% cu întreprinderile comerțului cu ridicata, folosindu-se contractul cadru, care se adaptează semestrial — sezonier, prin detalierea specificațiilor pentru fiecare produs și prin stabilirea termenelor de livrare ;

— 34% cu alte întreprinderi, în cadrul aprovizionării tehnico-materiale, mărfurile contractate constituind materii prime pentru acestea ; așa fiind, detalierea sortimentală se face în cadrul adaptării contractelor anuale.

Acțiunea de încheierea contractelor privind desfacerea pe anul 1980, s-a desfășurat în timp util, în general, în bune condiții. Cu toate acestea, unele deficiențe de planificare, totuși, s-au manifestat. Astfel, capacitatea programată pe produse pentru trim. I și II 1980 nu a fost acoperită în întregime, la toate sortimentele, prin contractele perfectate cu întreprinderile comerciale. Cu alte cuvinte, datele informaționale deținute de întreprindere, portofoliul de comenzi, nu a fost în măsură să constituie o bază suficientă pentru elaborarea planului de încărcare a capacităților de producție. Așa se explică faptul că în ultima decadă a lunii decembrie 1979 unele capacități de producție nu erau asigurate cu contracte ferme la articole de larg consum, cum sînt țesăturile și produsele de galanterie.

Consecința neacoperirii capacităților de producție prin contracte de livrare încheiate din timp a fost adoptarea ca modalitate de comercializare a mărfurilor prin comenzi confirmate, sau cu livrare din stoc, modalitate străină spiritului de planificare bazat pe contracte ferme. Aplicarea în anul 1980 a modalității de livrare arătate, rezultă din faptul că deși contractele ferme nu au acoperit integral capacitățile de producție, totuși planul la producția marfă a fost îndeplinit cu 103,18%.

Pe parcursul derulării contractelor de desfacere a producției marfă s-au semnalat și unele deficiențe, printre care unele refuzuri ale beneficiarilor datorită calității nesatisfăcătoare, bonificații acordate, livrarea unor mărfuri în avans, fără acceptarea prealabilă.

Dacă unele deficiențe calitative se datorează și materiei prime, nu trebuie să se treacă cu vederea defecțiunile care s-au manifestat în procesul de producție și, în final, cu privire la modul de organizare și efectuare a controlului de calitate. Cert este că valoarea bonificațiilor acordate și a mărfurilor refuzate calitativ au influențat negativ realizarea bugetului de venituri și cheltuieli cu peste 2 milioane lei.

PROGRAMAREA PRODUCȚIEI — FORȚA DE MUNCĂ

În cadrul Întreprinderii „Nantex", după stabilirea sarcinilor globale de plan pe secții și ateliere, programarea producției are la bază, ca regulă generală, contractele de livrare încheiate, prevederea acestora trebuind să se suprapună teoretic cu planul de producție al secției finisaj. Așa fiind, este un fapt pozitiv că programarea producției pentru această secție pleacă de la planul livrărilor definitivat de compartimentul desfacere și este corelat, pe flux invers, cu cel al celorlalte secții care concură la fabricarea produselor finite, asigurîndu-se astfel încărcarea tuturor capacităților de producție. Ca regulă, planul este defalcat pe luni, decade și zile.

De remarcat faptul că în cadrul întreprinderii pe care o analizăm, indicatorul producției nete nu a fost defalcat pe secții și ateliere, așa cum se preconizează în cadrul noului mecanism economico-financiar. O asemenea defalcare impune însă o evidență a elementelor componente a acestui indicator, pe fiecare secție, fapt nerealizat în anul 1980.

Evident, în afara asigurării materiei prime și al gradului de dotare cu fonduri fixe, un element hotărîtor pentru realizarea programelor de producție, pe secții, îl constituie forța de muncă. În cadrul forțelor de producție, rolul determinant îl au oamenii cu deprinderile, cunoștințele și experiența lor, de gradul de folosire al potențialului uman depinzînd, în ultimă instanță, nivelul calitativ al producției, progresul tehnic.

La întreprinderea pe care o analizăm, necesarul de forță de muncă a fost asigurat, structura personalului fiind corespunzătoare :

— ponderea personalului TESA = 7,8% ;

— ponderea muncitorilor în totalul personalului = 92,2% ;

— numărul muncitorilor ce revine la o persoană TESA = 12 muncitori/1 TESA.

O analiză a gradului de folosire a forței de muncă scoate în evidență multe aspecte interesante. Astfel, în trimestrul II și III 1980 s-a realizat o utilizare mai bună a forței de muncă ce echivalează cu o economie de 5,5%. Una din explicații trebuie atribuită creșterii productivității muncii. În schimb, în trimestrul IV s-a înregistrat o depășire de 8,6%, situație datorită, în primul rînd, absențelor nemotivate de peste o zi și datorită creșterii învoirilor și concediilor fără plată pe una sau mai multe zile.

Cu privire la gradul de folosire a forței de muncă în anul 1980, informații concludente ne furnizează o comparație cu indicatorii anului precedent, respectiv 1979. Privit comparativ, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a scăzut în anul 1980 ; analiza cauzelor situează pe primul loc creșterea concediilor pentru maternitate, concediile medicale și programul redus ; în ce privește disciplina în muncă situația pe anul 1980 marchează o îmbunătățire.

O analiză a gradului de utilizare a timpului de lucru pe secții, în 1980, scoate în evidență un indice diferit, de la secție la secție, astfel : confecții — 92,05%, preparație — 90,29%, țesătorie — 89,17%, finisaj — 89,06%.

Neutilizarea la nivelul maxim a forței pe muncă, care a atins un indice de 100,6%, a determinat ca productivitatea muncii în 1980 să nu poată fi realizată decît în proporție de 98,5%.

Datele statistice sînt concludente. Pentru înlăturarea cauzelor credem că era necesară o mai mare preocupare a cadrelor de conducere, la toate eșaloanele, cu privire la modul de utilizare a forței de muncă ; se impunea, de asemenea, creșterea indicelui de utilizare a timpului de lucru încît acesta să intre în preocuparea consiliului oamenilor muncii, pe primul loc, cunoscut fiind faptul că nivelul ridicat al acestui indice influențează în mod pozitiv atît productivitatea muncii, cît și realizarea producției nete. Or, așa cum vom vedea, indicatorul producției nete, pe anul 1980, nu a fost realizat.

CE ARATĂ ANALIZA MODULUI DE ÎNDEPLINIRE A INDICATORILOR ECONOMICO-FINANCIARI ?

Întreprinderea „Nantex", pe anul 1980, și-a îndeplinit planul la producția fizică. Aspecte deosebite prezintă modul de realizare a indicatorului privind producția netă și cel relativ la beneficii.

a) **Metodologia de calcul a producției nete și a beneficiului.** Modul de determinare a producției nete este stabilit prin „Normele metodologice privind calculul valorii producției nete în industrie, agricultura de stat, construcții și transporturi", elaborate în baza Decretului nr. 199/1979, de către Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Direcția Centrală de Statistică. Cu privire la industrie, se precizează că „valoarea producției nete reprezintă valoarea nou creată în activitatea productivă a întreprinderilor și se calculează prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală". În continuare se arată că elementele sale constitutive sînt : 1. Prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, 2. Retribuțiile personalului muncitor și alte drepturi ale acestuia, 3. Contribuția pentru fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, 4. Impozitul pe fondul de retribuire, 5. Contribuția pentru asigurările sociale, 6. Alte elemente de muncă vie, 7. Beneficiul. Referindu-se la modul de calcul a beneficiului

se arată în mod distinct că acesta, ca element de venit net, se determină prin scăderea din valoarea producției nete a elementelor 1—6 de mai sus.

Cu alte cuvinte, pentru calcularea beneficiului se folosește următorul algoritm :

a) se determină producția globală pentru calculul valorii producției nete ;

b) se calculează cheltuielile materiale ;

c) se face diferența dintre a și b, obținîndu-se valoarea producției nete ;

d) din c se scade suma elementelor 1—6 ale valorii producției nete și se obține beneficiul.

Producția globală pentru calculul valorii producției nete se determină pe baza relației :

$$VPG = Pf + Slv + Pt + (S_2 - S_1) + (N_2 - N_1) + Li + Pc$$

în care :

Pf = valoarea producției finite pentru a fi livrată ;

Slv = valoarea semifabricatelor din producție proprie livrate ;

Pt = valoarea obiectivelor de plan tehnic terminate și valorificate cu avizul organului tutelar ;

$S_2 - S_1$ = creșterea sau descreșterea stocurilor de semifabricate și combustibil și de ambalaje din producție proprie, a căror valoare e inclusă în prețul produselor ;

$N_2 - N_1$ = creșterea sau descreșterea stocurilor de producție neterminată (în calculul cărora se iau în considerare și reparațiile capitale în curs de executare la utilajele și mijloacele de transport ale unității efectuate cu forțe proprii) ;

Li = valoarea lucrărilor (serviciilor) cu caracter industrial terminate, executate pentru terți ;

Pc = valoarea prelucrării materiilor prime și materialelor clienților.

Valoarea cheltuielilor materiale (CM) se determină astfel :

$$CM = Mp + PS + C + A + Am$$

unde :

Mp = materii prime, materiale de bază și auxiliare (din afară) ;

PS = piese și subansamble (din afară) ;

C = combustibil, energie și apă (din afară) ;

A = amortizarea fondurilor fixe ;

Am = alte cheltuieli materiale.

După cum s-a precizat, valoarea producției nete (VPN) se determină în baza relației ;

$$VPN = VPG - CM$$

b) Cauzele nerealizării producției nete. Făcînd aplicarea metodologiei de calcul arătată mai sus, constatăm că Întreprinderea „Nantex", în anul 1980, nu a realizat producția netă decît în proporție de 99,3%. Analiza cauzelor care a determinat nerealizarea acestui indicator scoate în evidență faptul că acestea pot fi localizate la capitolul „cheltuieli materiale". Într-adevăr, din evidențele contabil-financiare rezultă că cheltuielile materiale au fost mai mari decît cele planificate, înregistrîndu-se un indice de realizare de 104,5%. Această creștere se situează deasupra producției globale, a cărui realizare a fost de 100,9%.

Din analiza elementelor componente ale cheltuielilor materiale rezultă că în 1980 au crescut cheltuielile cu materii prime și materiale de 1,037 ori. Cheltuielile cu combustibil, energie și apă au înregistrat o creștere de 1,265 ori. Aceste creșteri nu pot avea nici o justificare acceptabilă, față de faptul că prețul lor, față de anul precedent (1979) a rămas neschimbat. Singura explicație trebuie căutată în modul de organizare și programare a producției și în nerespectarea normelor tehnologice de consum de materii prime și combustibil.

Referindu-ne la organizarea și programarea producției ca o cauză a creșterii cheltuielilor materiale am avut în vedere, pe de o parte, faptul că neîncheierea din timp a contractelor pentru desfacere la nivelul capacităților de producție, iar pe de altă parte, neaprovizionarea ritmică cu unele materii prime și materiale, au determinat modificarea structurii sortimentale a producției, ceea ce înseamnă, pe lîngă stagnări, și unele pierderi materiale. De asemenea, a contribuit la depășirea cheltuielilor materiale și faptul că întreprinderea — în lipsa unor contracte ferme încheiate înainte de începerea anului de plan — a fost nevoită să accepte fabricarea unor mărfuri care au condus la creșterea ponderii sortimentelor care implică un consum mai mare de materii prime și combustibili.

Căile de preîntîmpinare în viitor a unor fenomene negative de natura celor arătate sînt multiple. În primul rînd se impune o studiere mai aprofundată, științifică, a cererii de consum. Cunoașterea cererii în perspectivă ar fi înlăturat situația creată pentru anul 1980, cînd prin propunerile de plan au fost prevăzute a se fabrica sortimente care la contractări nu au fost solicitate de comerț la capacitatea planificată. De aici, imposibilitatea întocmirii unui plan de aprovizionare științific fundamentat pe baza planului de producție (care nu se cunoștea), precum și nevoia de a se alerga după alte comenzi care să acopere totuși capacitatea de producție.

În al doilea rînd, o reanalizare a fluxurilor de producție, a proceselor de fabricație, găsirea seriilor optime, ar fi în măsură să ducă la descoperirea acelor supape prin care se scurge nejustificat o parte din materia primă, materiale, combustibil, energie și apă industrială.

Fără înlăturarea cauzelor care au condus la creșterea cheltuielilor materiale în 1980, la găsirea soluțiilor de diminuare continuă a valorii acestui capitol important al producției nete, realizarea acestui indicator nu este posibilă, iar eventualele depășiri de beneficii, așa cum vom vedea în continuare, nu pot fi privite, sub toate aspectele, ca fiind pozitive.

c) Depășirea beneficiilor ? Din datele financiar-contabile analizate, date informaționale de necontestat, care se sprijină pe o documentație primară, rezultă că deși indicatorul producției nete nu a fost realizat decît în proporție de 99,3%, cel privind beneficiile a înregistrat o realizare de 116,6%.

Cum se poate explica acest lucru ? Această situație, aparent contradictorie, are totuși unele explicații, pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

Datele informaționale furnizate de evidențele financiar-contabile relevă că producția marfă a fost realizată în proporție de 103,1% iar costurile au înregistrat 103%. Deci indicii PM și al costurilor totale au fost depășite, dar depășirea lor este aproximativ egală. Ca urmare, beneficiul ar fi trebuit să fie cel mult îndeplinit și în nici un

caz depășit. Așa fiind, explicația trebuie deci căutată în faptul că, cheltuielile materiale fiind depășite în cadrul costurilor totale, au trebuit să fie scăzute cheltuielile cu munca vie. Într-adevăr, planul pe 1980 la acest indicator a fost realizat numai în proporție de 91,3%. Descompus pe trimestre, indicatorii menționați — beneficiul și retribuția personalului muncitor — evidențiază unele anomalii pe care principiile noului mecanism economico-financiar nu le poate admite :

trimestrul	beneficii	retribuții
I	140,5%	86,7%
II	107,7%	107,4%
III	108,5%	101,6%
IV	147,3%	72,7%
Totalul	116,6%	91,3%

Potrivit principiilor care domină noul mecanism economico-financiar, între gradul de realizare a producției nete și a indicatorului privind fondul de retribuire trebuie să fie o strictă corelare. Așa fiind, realizarea producției nete în proporție de 99,3% ar fi trebuit să determine un consum egal al fondului de retribuție și nu numai 91,3%. Evident, sub acest aspect, activitatea de organizarea și retribuirea muncii a fost deficitară. Credem că o contribuție la situația creată a avut-o și organul de conducere colectivă care nu și-a exercitat eficient munca de control. O analiză lunară a componentelor majore a producției nete — cheltuieli materiale, cheltuieli cu munca vie și beneficiul — ar fi preîntîmpinat continuarea și încheierea anului cu asemenea discrepanțe ca cele semnalate mai sus.

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI — INSTRUMENT DE SINTEZĂ FINANCIARĂ. INSUFICIENT UTILIZAT

Legea nr. 9/1972 (art. 32) stabilește principiul fundamental potrivit căruia „conducerea activității financiare, pe toate treptele organizatorice ale economiei naționale, se desfășoară pe baza **bugetului de venituri și cheltuieli** (subl. n.) și a celorlalte planuri financiare, constituite într-un sistem unitar".

Principala caracteristică a bugetului de venituri și cheltuieli este aceea că se elaborează în baza celorlalte planuri (economice și financiare), fiind astfel un instrument de sinteză financiară, de conducere și de urmărire a realizării autogestiunii economico-financiare a întreprinderii.

Secțiunile principale ale bugetului de venituri și cheltuieli, respectiv cuprinsul lui, elementele sale componente sînt stabilite prin art. 36 (1), lit. a, din Legea nr. 9/1972 ; potrivit textului citat, la nivelul întreprinderii, acest plan financiar cuprinde : „veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare din activitatea acestora, încasările din activitatea de comerț exterior, fondurile proprii ce se constituie la dispoziția sa, creditele bancare, vărsămintele la bugetul de stat, alte venituri, resurse și cheltuieli". Principalul capitol din buget, respectiv capitolul I, intitulat „Venituri, cheltuieli și rezultatele întreprinderii", are următoarele elemente esențiale :

— **la venituri :** încasări din vînzarea producției marfă la intern ; încasări din vînzarea producției marfă la export ; încasări din desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii ; încasări din executarea de lucrări și prestații pentru terți ; încasări din alte activități ; alte posturi, cum ar fi diferențe de preț etc.

— **la cheltuieli :** cheltuieli aferente producției marfă vîndută și încasată ; cheltuieli pentru executări de lucrări și prestații pentru terți ; cheltuieli de circulație ; cheltuieli pentru alte activități ; prelevări pentru societate din valoarea producției nete ; impozit pe circulația mărfurilor ;

— alte cheltuieli ;

— **beneficiile,** reprezintă diferența dintre totalul veniturilor și cel al cheltuielilor.

Potrivit Legii nr. 9/1972 (art. 37), „bugetul de venituri și cheltuieli se elaborează de către organul de conducere colectivă al fiecărei unități socialiste, pe baza indicatorilor de plan și se adoptă, potrivit legii, de către adunarea generală a oamenilor muncii, care stabilește și măsurile ce se impun pentru realizarea acestora". Bugetele de venituri și cheltuieli elaborîndu-se pentru planurile anuale, se defalcă pe trimestre și luni, ceea ce permite analiza executării lui pe perioade de plan mai scurte, confirmîndu-și astfel caracterul de instrument curent de lucru pentru organul colectiv de conducere. Pentru ca bugetul astfel întocmit să permită urmărirea planului în adîncime, se impune ca el să fie defalcat pe secții, ateliere, șantiere etc. Așa cum vom vedea în cele ce urmează, în anul 1980, la întreprinderea pe care o analizăm bugetul nu a fost desfășurat pe verigile de bază ale producției, pe trimestre și luni ; ca urmare, controlul executării lui întocmai nu a fost posibil, prevederile de plan, la o serie de indicatori au fost nesatisfăcător realizate.

Bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 1980 al Întreprinderii „Nantex" a fost realizat în proporție de 101,8%. Dacă pe ansamblu situația se prezintă corespunzător, analiza elementelor componente permite reliefarea unor situații care indică faptul că la baza elaborării acestui instrument de sinteză financiară nu au stat contracte ferme și nici studii de fundamentare a posibilităților de realizare pe fiecare element în parte.

Am invederat mai sus că în ultima decadă a lunii decembrie 1979 capacitatea de producție a întreprinderii nu era acoperită în întregime cu contracte de desfacere. Cu toate acestea în bugetul de venituri și cheltuieli s-a înscris o valoare mai mare decît cea rezultată din contracte cu privire la „vînzarea din producția marfă la intern". Datorită sistemului de lucru pe bază de comenzi primite pe parcursul anului de plan, prevederile la acest indicator au fost totuși realizate și chiar depășite. În schimb, prevederile din bugetul de venituri și cheltuieli cu privire la „încasări din vînzarea producției marfă la export" nu a fost realizat într-o proporție destul de însemnată.

O situație aparte o prezintă indicatorul privind „încasări din desfacerea mărfurilor cu amănuntul prin magazine proprii", la care realizarea este de numai 34,2%. Cum poate fi explicată o astfel de nerealizare ? Credem că răspunsul trebuie căutat în lipsa totală a unui studiu de fundamentare a posibilităților de desfacere. În fapt, magazinul propriu al Întreprinderii „Nantex" nu este un magazin de sondare a preferințelor cumpărătorilor, pentru a orienta producția, respectiv oferta de contractare. Acest magazin se mărginește să fie o modalitate comodă de comercializare a mărfurilor cu defecte, respinse de controlul de calitate, respectiv de recepția făcută de întreprinderile comerțului cu ridicata, sau de cupoane rămase din formarea loturilor destinate beneficiarilor.

Credem că organul colectiv de conducere trebuie să analizeze acest aspect al desfacerii și să transforme magazinul de cupoane și mărfuri cu defecte într-o veritabilă unitate comercială, capabilă să indice ce anume preferă cumpărătorii, pentru ca pe această cale să întocmească o colecție de mostre de ofertare, în pas cu moda și cu exigențele consumatorilor. În ce ne privește, sîntem convinși că numai astfel vor putea fi acoperite la viitoarele contractări capacitățile de producție și vor fi evitate situații ca aceea din decembrie 1979, cînd planul de producție pe primul trimestru al anului 1980 era descoperit.

Analiza bugetului de venituri și cheltuieli evidențiază și alte aspecte privind activitatea întreprinderii în anul 1980, pe care însă le-am prezentat în cadrul secțiunii anterioare. Subliniem, totuși, că urmare a depășirii consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, cheltuielile planifcate la 1 000 lei producție marfă vîndută și încasată au fost depășite cu 16,7 lei, ceea ce a influențat negativ indicele de realizare a producției nete.

Ca o observație generală, considerăm că bugetul pe venituri și cheltuieli nu a fost folosit într-o suficientă măsură de către organul de conducere colectivă, ca instrument de conducere și control al modului cum se realizează sarcinile de plan, la toți indicatorii. Considerarea și în anul 1980 a bugetului de venituri și cheltuieli drept un instrument financiar de evidență și raportare statistică a realizărilor a făcut ca consiliul oamenilor muncii să fie lipsit de cel mai eficace instrument de constatare operativă și de preîntîmpinare a unor fenomene negative în activitatea economico-financiară a întreprinderii. Nu s-a înțeles în măsură suficientă interferența ce trebuie să existe între plan — contracte economice — bugetul de venituri și cheltuieli. Noul mecanism economico-financiar impune situarea în viitor, pe loc central, a acestui instrument de sinteză.

Studiul de caz a fost efectuat de studenți de la Academia de Studii Economice – Facultatea de planificare și cibernetică economică, anul IV, grupa 261 : Cornelia Anghelescu, Liana Buciuman, Elena Cireașă, Aurel Cret, Cătălina Dragomir, Gabriela Ganea, Ana Ghioca, Mariana Ghiță, Cornelia Ilie, Romeo Ioncea, Magdalena Mihai, Anca Mihu, Nicu Mincu, Luminița Nanu, Nicoleta Pistrilă, Roxana Popa, Mariana Predescu, Cristina Smeu, Georgeta Stihi, Elena Toloancă, Irina Vasilescu, Doina Vereș, Sever Vișan, Maria Vișoiu, sub conducerea :

lector univ. dr. Dumitru POROJAN

redactor coordonator : dr. Al. DETEȘAN

Lucrarea privind contractele economice și decontările bancare se află sub tipar, avînd titlul

CONTRACTELE ÎN MECANISMUL ECONOMICO-FINANCIAR AL ÎNTREPRINDERII

Lucrarea – care tratează contractele privind activitatea de aprovizionare tehnico-materială, de comercializare a mărfurilor, (la intern și export), de creditare a producției și a desfacerii – cuprinde în partea a II-a, texte-

stimați cititori

le Legii nr. 71/7969, Legii nr. 12/ 1980 și normele metodologice privind decontările bancare.

Comenzile remise redacției privind lucrarea anterioară intitulată „Legea contractelor economice" și care nu au fost executate vor fi onorate prin expedierea cărții anunțate mai sus.

Pentru stabilirea tirajului definitiv al lucrării, redacția primește în continuare comenzi (București, bd. Magheru 30, cod 70.159), ce vor fi executate cu plata ramburs, prețul unui exemplar fiind de 20 lei.

contract economic

Lipsa fondurilor valutare în lumina Legii nr. 12/1980

Practica arbitrală este orientată în sensul că lipsa fondurilor valutare constituie o împrejurare exoneratoare de răspundere pentru unităţile socialiste care — din această cauză — nu şi-au putut îndeplini obligaţiile de livrare asumate prin contracte economice.

Raţiunea acestei orientări rezidă în inexistenţa culpei unităţii furnizoare care, în lipsa fondurilor valutare, nu a putut aproviziona din import materiile prime, utilajele sau materialele necesare realizării obiectului contractului pe care l-a încheiat.

De la 1 ianuarie 1981 a intrat în vigoare Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare şi valutare în activitatea de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională.

Ne-am propus să examinăm, în cele ce urmează, dacă dispoziţiile noii legi pot avea implicaţii asupra practicii arbitrale stabilite cu privire la efectele lipsei fondurilor valutare.

Potrivit art. 7 din legea citată, „importurile planificate se efectuează numai în măsura în care se realizează trimestrial încasările şi vărsămintele stabilite prin plan sau există contracte de export care să asigure resursele valutare necesare. În situaţia că nu sînt asigurate aceste resurse, ministerele, celelalte organe centrale şi locale, centralele şi întreprinderile au obligaţia să redimensioneze în mod corespunzător volumul importurilor, în cadrul echilibrului valutar planificat".

Prin textul reprodus se traduce în viaţă imperativul realizării unui raport corespunzător între fondurile valutare obţinute în urma exporturilor şi fondurile ce se pot cheltui pentru importuri. Produsele prevăzute în planul de import sînt obţinute de către unităţile socialiste numai cu condiţia realizării încasărilor şi vărsămintelor aferente operaţiunilor de export în trimestrul de referinţă ori dacă, potrivit contractelor de export, este asigurată realizarea acestor încasări şi vărsăminte.

În caz contrar, se procedează la redimensionarea corespunzătoare a volumului importurilor. Cu alte cuvinte, datorită lipsei fondurilor valutare care provin din operaţiunile de export, are loc reducerea importurilor.

În condiţiile aplicării acestor dispoziţii normative, credem că practica arbitrală în materia efectelor lipsei fondurilor valutare este susceptibilă de reconsiderare sau de nuanţare.

Astfel, dacă lipsa fondurilor valutare este consecinţa nerealizării indicatorilor de plan la export, socotim că nu ne aflăm, de regulă, într-o situaţie care, excluzînd ideea de culpă, să justifice exonerarea de răspundere a unităţii socialiste care, în condiţiile date, nu s-a putut aproviziona din import cu materiile prime, utilajele sau materialele necesare realizării obligaţiilor sale contractuale.

Deci, s-ar putea susţine că, în condiţiile aplicării dispoziţiilor Legii nr. 12/1980, simplului fapt al lipsei fondurilor valutare nu ar trebui să i se recunoască efecte exoneratoare de răspundere. Numai în ipoteza în care s-ar dovedi că nerealizarea aportului de valută din operaţiuni de export s-a datorat unor motive obiective, neimputabile unităţii în cauză, s-ar putea recunoaşte, în opinia noastră, efecte apărătoare de răspundere lipsei fondurilor valutare.

În altă ordine de idei, semnalăm că potrivit art. 6 din menţionata lege, unităţile socialiste sînt obligate să întocmească balanţa comercială a activităţii proprii de comerţ exterior şi cooperare economică internaţională, balanţă care se aprobă odată cu sarcinile de plan şi care cuprinde importurile ca un capitol distinct. De asemenea, unităţile socialiste sînt obligate să întocmească planul de încasări şi plăţi valutare care este parte integrantă a bugetului propriu de venituri şi cheltuieli.

Considerăm că neînscrierea în balanţă şi în plan a prevederilor corespunzătoare pentru realizarea importurilor constituie o omisiune culpabilă, unitatea socialistă în cauză nefiind în drept să invoce — într-o asemenea situaţie — lipsa fondurilor valutare pentru a obţine exonerarea de consecinţele neîndeplinirii obligaţiilor rezultînd din contractele economice încheiate.

H. MATEI

Validarea contractului economic nul

În conformitate cu art. 96 alin. 1 din Legea finanţelor „sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiţii, înainte de includerea lor în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi de aprobarea documentaţiei tehnico-economice potrivit legii, precum şi începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunţat asupra legalităţii acestor cheltuieli, în afară de cazurile în care prin dispoziţiile legale se prevede altfel".

Încheierea de contracte economice de antrepriză sau de furnizare de utilaje pentru investiţii în lipsa unor premise în planul de investiţii, adică cu nesocotirea interdicţiei imperative stabilite prin dispoziţiile pre-citate, se sancţionează cu nulitatea totală a respectivelor contracte.

Îndeplinirea subsecventă a condiţiilor impuse de lege, prin includerea investiţiei în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi aprobarea documentaţiei tehnico-economice în condiţiile legii, conduce la validarea contractelor economice încheiate în lipsa unor premise în planul de investiţii.

Astfel, într-un litigiu soluţionat de Arbitrajul de stat al municipiului Bucureşti, părţile au contractat executarea unor lucrări de construcţii-montaj fără ca investiţia respectivă să fi fost aprobată de către organul competent de planificare şi admisă la finanţare-creditare în condiţiile legii. Ulterior, după ce unitatea de antrepriză a acţionat pe beneficiar la Arbitraj pentru plata preţului lucrărilor executate şi recepţionate, investiţia a fost aprobată.

Prin hotărîrea pronunţată, pîrîtul-beneficiar a fost obligat să plătească reclamantului-constructor penalităţi pentru întîrzierea în plata preţului lucrărilor executate, în conformitate cu prevederile art. 15 lit. c din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcţii-

montaj, care au fost calculate de la data aprobării investiției, cînd debitorul era de drept în întîrziere pentru plata debitului.

Desigur, pentru a pronunța această soluție Arbitrajul a avut în vedere faptul că, prin aprobarea ulterioară a investiției, efectele contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj intervenit între părți nu mai sînt în contrazicere cu dispozițiile mai sus-reproduse ale art. 96 alin. 1.

Prin decizia P.A.S. nr. 2648 din 24 noiembrie 1980, hotărîrea pronunțată a fost menținută, reținîndu-se că, prin îndeplinirea subsecventă a condițiilor formulate imperativ de lege, contractul economic s-a validat : drept urmare, pîrîtul avea obligația ca după aprobarea investiției să achite reclamantului contravaloarea lucrărilor executate și suportă consecințele legale ale omisiunii sale culpabile.

Soluția înfățișată exprimă concepția nouă a dreptului socialist asupra unităților, în virtutea căreia sînt suprimate numai acele efecte care contrazic dispoziția legală încălcată. Nulitatea nu mai este iremediabilă, existînd posibilitatea ca, prin asigurarea ulterioară a concordanței între norma de drept — inițial încălcată — și contract, actul juridic să se „însănătoșească".

I. CRISTIAN

Contribuția arbitrajului de stat la întărirea disciplinei contractuale

În conformitate cu prevederile art. 2 din Legea nr. 71/1969 (modificată și completată prin Legea nr. 3/1979), contractul economic trebuie să asigure fundamentarea și înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor planului național unic de dezvoltare economico-socială. Pentru realizarea obiectivelor și sarcinilor de plan este imperios necesar ca unitățile socialiste să încheie contracte economice conforme prevederilor legale și să execute obligațiile contractuale asumate în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor etc.

În activitatea ce o desfășoară, arbitrajul de stat aduce o contribuție însemnată la întărirea disciplinei contractuale și prin aceasta la realizarea sarcinilor de plan a unităților socialiste. Prin verificările ce le face pe teren, prin sesizarea din oficiu, dar mai ales prin hotărîrile și deciziile ce le pronunță organele arbitrale și respectiv primul arbitru de stat, arbitrajul de stat asigură încheierea și executarea contractelor economice potrivit prevederilor legale și ordinelor de planificare.

În cele ce urmează prezentăm unele soluții mai semnificative și de interes general adoptate de primul arbitru de stat, în legătură cu încheierea și modificarea contractelor economice.

● **Consecințele depășirii capacității de folosință a unităților socialiste.** Specialitatea capacității de folosință este consecința caracterului planificat al activității organizației socialiste, aceasta fiind ținută să desfășoare numai o anumită activitate, care a fost stabilită prin plan. Ca atare, unitatea socialistă trebuie să dispună numai de acele drepturi pe care le reclamă înfăptuirea respectivelor sarcini de plan. Prin consecință, orice contract economic încheiat cu nesocotirea principiului specializării persoanelor juridice este lovit de nulitate. Nulitatea nu este remediabilă. Drept urmare, părțile trebuie puse în situația anterioară încheierii contractului, procedîndu-se la restituirea prestațiilor în măsura în care aceasta este posibil. În caz contrar se datorează numai prețul, neexistînd temei pentru acordarea de penalități (Decizia P.A.S. nr. 2774/1979).

● **Obligativitatea contractelor scrise. Consecințele nerespectării acestei obligații.** Potrivit art. 24 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, raporturile contractuale dintre unitățile socialiste se stabilesc în formă scrisă. Comanda confirmată în scris, în termenul prevăzut de lege, sau executarea acesteia de îndată echivalează cu contract încheiat. Livrările ce se fac între unitățile socialiste fără să se fi încheiat contract în formă scrisă sau fără să se încadreze în una din excepțiile acceptate de lege (comandă urmată de confirmare sau de executare), constituie abateri de la disciplina contractuală. Această abatere, constînd din nerespectarea formei prevăzută de lege pentru încheierea contractelor, nu poate duce însă la nulitatea operației ca act juridic.

De aceea, o livrare făcută fără respectarea formei legale privind încheierea contractului poate fi refuzată de beneficiar, furnizorul neputînd emite nici o pretenție față de acesta spre a-l obliga să accepte prestația. Beneficiarul trebuie să restituie însă produsele neacceptate, răspunzînd de daunele pe care le-ar cauza furnizorului, dacă nu ia măsuri corespunzătoare de păstrare și de conservare a calității. Dacă însă livrarea a fost acceptată, furnizorul răspunde de calitate, iar beneficiarul este obligat a plăti prețul și a îndeplini celelalte îndatoriri rezultate din faptul acceptării livrării. Neplata la termen a prețului nu poate atrage aplicarea de penalități (Decizia P.A.S. nr. 362/1979 și 2684/1975).

● **Necesitatea semnării contractelor. Consecințele omisiunii.** În lipsa unui contract semnat, între părți nu se stabilesc raporturi contractuale.

În cazul în care proiectul de contract întocmit de furnizor este restituit de beneficiar nesemnat, furnizorul are obligația de a sesiza organul competent, pentru ca decizia dată în rezolvarea refuzului de a contracta să țină loc de contract, pînă la perfectarea acestuia. În cazul în care furnizorul nu formulează sesizarea, contractul se consideră neîncheiat, beneficiarul nu are obligația de a primi produsele și de a plăti contravaloarea lor. Soluția este de natură să mobilizeze unitățile socialiste ca să stăruie pentru perfectarea contractelor economice (Decizia P.A.S. nr. 1234/1978).

În cazul în care beneficiara emite inițial o comandă pe care furnizorul nu o confirmă, dar emite un proiect de contract pe care însă beneficiarul nu-l confirmă ulterior, s-a decis că nu ne aflăm în prezența unei confirmări de comandă, întrucît proiectul de contract nu poate fi considerat ca fiind o confirmare (Decizia P.A.S. nr. 2285/1979).

● **Inadmisibilitatea inserării unor clauze potrivnice legii.** Potrivit art. 23 alin. 1 din Legea nr. 71/1969, în contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii. Prin contractele economice nu pot fi asumate obligații sub condiție. În speța la care ne referim în continuare, prin anexa unui contract s-a stipulat o clauză în baza căreia cantitățile de agregate vor fi livrate în funcție de aprobarea

planului de transport de către cărăuș. O asemenea clauză prin care se asumă o obligație sub condiție fiind nulă, în mod justificat a fost privită de organul arbitral ca nulă (Decizia P.A.S. nr. 3555/1977).

Tot astfel, într-un contract de furnizare (fără ca livrările să fie efectuate în tranzit), s-a stipulat ca plata produselor să se facă de o terță unitate, alta decît beneficiara nominalizată în repartiția emisă de organul competent. O asemenea clauză este ilegală, deoarece respectiva unitate nu era parte în contract și deci nu avea nici o obligație cu caracter contractual (Decizia P.A.S. nr. 196/1980).

● **Repartiție neurmată de contractare. Executarea livrării. Consecințe.** Practica arbitrală a fost constantă stabilind că actul de planificare (repartiția, normativul de plan etc.), nu dă naștere în mod direct obligației de livrare a produselor, această obligație izvorînd din contractul economic pe care părțile îl încheie.

În cazul în care repartiția primită nu este urmată de încheierea unui contract în forma prescrisă de lege, livrarea efectuată de furnizor și acceptată de beneficiar este valabilă ca operațiune juridică, deoarece se întemeiază pe actul de planificare și pe acordul de voință al părților realizat în acest mod (livrare — acceptare). Pe planul răspunderii, nici una din părți nu poate pretinde penalități celeilalte, deoarece acestea își află izvorul în contract (Decizia P.A.S. nr. 69/1978).

● **Contractare fără repartiție. Efecte.** În cazul produselor pentru care se emit repartiții, părțile nu pot trece la încheierea contractului economic în lipsa acestora. Atunci cînd se emite o repartiție globală, pe numele titularului de plan, obligația de a încheia contract cu beneficiarul efectiv din sistemul titularului de plan nu izvorăște din această repartiție, ci din desfășurătorul pe care, potrivit repartiției, trebuia să-l întocmească titularul de plan. În lipsa unui asemenea desfășurător, prin care să se determine cantitățile repartizate fiecărui beneficiar, părțile nu pot trece la contractare și dacă totuși încheie contract, acesta este lovit de nulitate, neputîndu-se întemeia pe o repartiție globală. Soluția contribuie la întărirea disciplinei de plan și la încheierea unor contracte în concordanță cu planul (Decizia P.A.S. nr. 362/1978 și nr. 2752/1978).

De asemenea, contractul încheiat pentru livrarea unor produse supuse repartizării fără existența unei repartiții, este nul chiar dacă produsele în discuție constituie un excedent realizat peste prevederile de plan. Soluția arbitrajului de a nu acorda efecte unui asemenea contract este legală, deoarece și cantitățile produse peste plan sînt supuse aceluiași regim al livrării pe bază de repartiții, dat fiind că numai coordonatorul de balanță este îndreptățit a dispune asupra destinației resurselor suplimentare (Decizia P.A.S. nr. 901/1979).

● **Nerespectarea repartiției.** Este știut că prin actele de planificare sînt nominalizate unitățile socialiste care vor încheia contractul și se precizează elementele esențiale ale acestuia. Prevederile actului de planificare fiind obligatorii, părțile trebuie să le aibă în vedere la încheierea contractului economic. În cazul cînd părțile încheie contractul cu nesocotirea totală sau parțială a elementelor actului de planificare, clauzele potrivnice repartiției sînt nule și se înlocuiesc de drept cu prevederile actului de planificare. Organul arbitral va constata nulitatea întregului contract numai dacă adaptarea lui la prevederile actului de planificare este cu neputință (Decizia P.A.S. nr. 985/1979).

În cazul în care în repartiție se prevede livrarea unui produs fără a se stabili sortimentele, obligația contractuală se consideră executată per total produs prevăzut în repartiție, dacă respectiva cantitate a fost livrată în totalitate (Decizia P.A.S. nr. 2797/1979).

● **Anularea repartiției și anularea sarcinilor de plan. Consecințe.** Potrivit metodologiei instituite prin H.C.M. nr. 1270/1975, orice modificare de sarcină de plan trebuie să fie făcută în principiu, de organul care a stabilit-o, cu aceleași aprobări și avize. În lipsa acestor aprobări și avize, coordonatorul de balanță este în drept a modifica sarcina de plan ce stă la baza unui contract economic încheiat numai în cazul cînd măsura luată nu implică modificarea balanței materiale.

În consecință, unitatea care invocă anularea sarcinii de plan trebuie să facă dovada fie că anularea s-a făcut cu respectarea metodologiei prevăzută prin H.C.M. nr. 1270/1975, fie că anularea nu implică modificarea balanței. În caz contrar, modificarea repartiției nu poate produce efecte juridice și ca atare nu poate fi luată în considerare de arbitraj (Decizia P.A.S. nr. 1821/1979).

În cazul cînd anularea repartiției s-a făcut conform prevederilor legale, se desființează de drept și contractul economic încheiat. În atare situație, unitatea furnizoare nu poate formula acțiune în daune avînd ca obiect cheltuielile efectuate pentru fabricarea produselor pînă la data cînd a intervenit anularea repartiției, deoarece anularea repartiției nu s-a dispus la cererea sau din culpa furnizoarei, ci în considerarea intereselor economiei naționale (Decizia P.A.S. nr. 1562/1978).

● **Formularea obiecțiunilor. Rezolvarea neînțelegerilor.** Potrivit art. 25 lit. d din Legea nr. 71/1969, cînd sînt obiecții la contract părțile trebuie să le concilieze, convocarea beneficiarului fiind în sarcina furnizorului. Dacă părțile sînt din aceeași localitate termenul de conciliere este de 10 zile, iar dacă sînt din localități diferite, în termen de 15 zile. De regulă, concilierea rezultă dintr-un act scris : procesverbal de conciliere, adresa de acceptare sau de renunțare la obiecțiuni, după caz. În cazul în care părțile nu ajung la un acord în legătură cu obiecțiunile formulate de beneficiar, iar furnizorul nu sesizează în termen de 5 zile organul competent pentru soluționarea obiecțiilor neconciliate, acestea se consideră acceptate, dacă nu contravin legii și actelor de planificare. Drept urmare, cantitățile livrate de furnizor peste cele acceptate de beneficiar prin procesul verbal de conciliere, sînt în afară de contract, acesta din urmă fiind în drept a le restitui neputînd fi obligat la plata contravalorii lor (Decizia P.A.S. nr. 1032/1979).

În cazurile cînd produsele ce fac obiectul livrării contractului sînt supuse repartițiilor, prevederile acestora fiind obligatorii, nu pot fi modificate pe calea unor obiecții la proiectul de contract. Dacă obiecțiile sînt potrivnice elementelor cuprinse în repartiție, nu pot fi admise de furnizor, iar dacă totuși au fost acceptate, acceptarea lor nu produce efecte (Decizia P.A.S. nr. 69/1980).

Potrivit legii, în cazurile cînd părţile din contract aparţin unor sisteme diferite, decizia luată de organul tutelar al unei părţi nu poate obliga şi pe cocontractant. Competenţa prevăzută de lege este astfel instituită încît deciziile adoptate să fie obligatorii pentru ambele părţi (Decizia P.A.S. nr. 951/1978).

● **Modificarea actului de planificare. Efecte.** În cazul în care are loc o modificare, în condiţiile legii, a actului de planificare, acesta produce o influenţă directă a contractului economic încheiat în baza sa. Prin consecinţă, contractul economic poate pierde total sau parţial valabilitatea sa, rămînînd fără bază legală (Decizia P.A.S. nr. 2709/1975).

● **Modificarea contractului. Formă. Efecte.** În conformitate cu prevederile legale, contractul economic poate fi modificat de părţi de comun acord, dacă în acest mod nu sînt încălcate dispoziţiile din actele normative şi elementele repartiţiilor. De regulă, voinţa părţilor de a modifica contractul trebuie să fie materializată printr-un înscris. Susţinerea unităţii interesate că modificarea a intervenit în temeiul unei convorbiri telefonice nu poate fi reţinută (Decizia P.A.S. nr. 3156/1977).

Modificarea contractului poate opera şi în mod tacit, dacă una din părţi acceptă condiţiile în care cealaltă şi-a executat obligaţia contractuală (Decizia P.A.S. nr. 1800/1979).

dr. **C. JORNESCU**

financiar

Aplicarea preţurilor şi tarifelor legale

Legea nr. 71/1969 obligă părţile să prevadă în contractele economice preţurile şi tarifele în vigoare la data încheierii contractului ; preţurile şi tarifele se vor putea stabili, în condiţiile legii, şi la o dată ulterioară încheierii contractului, urmînd ca prima livrare sau prestare să se facă pe baza preţului sau tarifului aprobat (art. 22).

Îndatorirea unităţilor socialiste de a respecta cu ocazia executării — conform art. 33 din aceeaşi lege — totalitatea clauzelor contractuale convenite se referă, desigur, şi la preţul prestaţiei.

Pentru a înlesni controlul pe care unităţile socialiste sînt îndatorate să-l exercite în această privinţă, Normele metodologice privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste prevăd, la pct. 15, obligaţia ca pe facturi sau alte documente similare, emise pentru livrări de mărfuri, executări de lucrări şi prestări de servicii, să se înscrie temeiul legal al preţurilor şi tarifelor practicate. Temeiul legal al preţurilor şi tarifelor se identifică prin indicarea actului normativ de stabilire a preţului sau a tarifului, cu precizarea organului emitent şi a datei emiterii.

În cazul în care preţurile şi tarifele sînt cuprinse în cataloagele emise de organele competente, în cuprinsul facturilor trebuie să se indice numai simbolul catalogului, pagina şi poziţia, iar în cazul livrărilor de produse pentru care preţurile se stabilesc conform art. 25 din Legea nr. 19/1971, în facturi se face menţiunea „conform art. 25 din Legea nr. 19/1971".

Potrivit pct. 111 din aceleaşi norme, în cazul cînd pe facturi nu este menţionat temeiul legal al preţurilor sau acesta a fost indicat eronat, unitatea beneficiară poate refuza plata în temeiul art. 159 lit. c. din Legea nr. 9/1972.

Observăm că unităţile furnizoare sînt obligate doar să indice în facturi temeiul legal al preţurilor şi tarifelor. Ele nu au obligaţia de a comunica actele normative de stabilire a preţurilor şi tarifelor, afară de cazul în care competenţa de stabilire le-a revenit chiar lor. Deci, cu această excepţie, necunoaşterea actului normativ de stabilire a preţului nu poate constitui temei pentru refuz de plată.

Unităţile beneficiare au obligaţia de a cunoaşte actele normative de stabilire a preţurilor şi tarifelor, solicitînd, în acest scop — atunci cînd este cazul — sprijinul organelor lor ierarhic superioare.

Refuzurile de plată motivate pe practicarea altor preţuri şi tarife decît cele legale trebuie să cuprindă indicarea temeiului legal al preţului sau tarifului aplicabil. De asemenea, refuzurile trebuie să se limiteze la diferenţa dintre suma facturată şi cea datorată în raport cu preţul sau tariful legal identificat de unitatea beneficiară.

Dacă unităţii furnizoare îi revine obligaţia de a preciza în facturi temeiul legal al preţului sau tarifului, celei beneficiare îi revine îndatorirea de a verifica legalitatea preţului sau tarifului practicat şi corectitudinea calculului sumei totale indicate în factură. În mod corespunzător, efectuarea refuzurilor de plată pentru lipsa temeiului legal al preţului sau pentru nelegalitatea preţului practicat constituie o îndatorire, iar nu o facultate.

Omisiunea unităţii beneficiare de a exercita refuzuri de plată în situaţiile menţionate nu o decade din dreptul de a obţine — ulterior — ceea ce s-a încasat nelegal de către unitatea furnizoare.

Recuperarea acestor sume poate fi obţinută însă numai în cadrul termenului de prescripţie de 6 luni, prevăzut de art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958, termen care începe să curgă din momentul plăţii sumei achitate cu nesocotirea preţului sau tarifului legal.

În cazul introducerii acţiunii de restituire a preţului după împlinirea termenului de prescripţie, cererile de repunere în termen se impun a fi analizate în lumina condiţiilor prevăzute de art. 19 din Decretul nr. 167/1958 pentru repunerea în termenul de prescripţie.

Astfel, nu se poate face abstracţie de obligaţia care revine unităţilor socialiste de a cunoaşte dispoziţiile normative în vigoare, inclusiv cele de stabilire a preţurilor şi tarifelor. De asemenea, în cadrul analizării cererilor de repunere în termen trebuie să se aibă în vedere posibilitatea unităţilor beneficiare de a manifesta refuzuri de plată atunci cînd nu se indică în facturi temeiul legal al preţurilor sau tarifelor ori cînd se constată că s-a indicat alt temei decît cel legal.

În acest fel, repunerea în termen se acordă numai în cazuri excepţionale, cu respectarea strictă a dispoziţiilor legale privind prescripţia extinctivă.

Dacă, cu prilejul verificării facturii, se constată că suma solicitată de unitatea furnizoare este mai mică decît cea legal datorată, unitatea beneficiară are obligaţia de a achita şi diferenţa cuvenită unităţii furnizoare, în scopul de a se realiza executarea conformă a obligaţiilor contractuale şi sub raportul preţului. Neîndeplinirea acestei obligaţii de

către unitatea beneficiară nu lipsește unitatea furnizoare de posibilitatea obținerii integrale a sumelor care i se cuvin prin raportarea cantității de produse livrate la prețul legal aplicabil. Ea va putea să-și realizeze creanța și pe calea acțiunii arbitrale introdusă înlăuntrul termenului de prescripție de 18 luni, prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

I. ICZKOVITS

Recuperarea prejudiciului provocat de mai multe persoane, din care unele încadrate la organizații păgubite

În cadrul unităților socialiste, cele mai frecvente cazuri de prejudiciere a proprietății obștești sînt datorate activității sau inactivității persoanelor încadrate în respectivele organizații. Sînt totuși cazuri cînd unitățile sînt prejudiciate prin fapta comună a unor persoane cu care se află în raporturi de muncă împreună cu alte persoane din afara unității. De pildă, autovehiculul unității este avariat atît din culpa conducătorului acestuia cît și din aceea a unei persoane din afara unității (tot conducător de vehicul); paguba este produsă în comun de o persoană făcînd parte din cadrul unității și de un delegat al altei organizații socialiste; bunuri ale unității sînt avariate sau degradate de personalul propriu împreună cu persoane încadrate la alte instituții; cu ocazia încărcării, descărcării sau transportului etc. etc. Exemplele se pot înmulți.

Soluțiile care se impun sînt diferite, în raport de situațiile de fapt, care au dus la păgubirea unității.

● În ipoteza primă, cînd autovehiculul unității este avariat atît din vina conducătorului acestuia, cît și din vina altui conducător de vehicul cu care unitatea nu se află în raporturi de muncă, este necesar ca unitatea să emită decizie de imputare împotriva persoanei încadrate (sau să obțină un angajament de plată scris de la aceasta) și să formuleze acțiune în daune la instanța civilă împotriva persoanei cu care nu are contract de muncă. Deoarece termenul pentru emiterea deciziei de imputare este de 60 de zile și înăuntrul acestuia nu se poate cunoaște dacă instanța de judecată va stabili răspunderea civilă a terței persoane și nici în ce anume proporție din totalul prejudiciului o va obliga să răspundă, singura soluție practică ce se impune este emiterea deciziei de imputare pentru întregul cuantum al daunei în sarcina propriului conducător de vehicul. După introducerea contestației de către acesta din urmă și la cererea sa, sau din oficiu, organul de jurisdicție a muncii poate suspenda, atît executarea deciziei de imputare, cît și soluționarea contestației, pînă la rezolvarea definitivă a procesului civil dintre unitate și terț, în baza art. 110 din Codul muncii și a art. 244 pct. 1 din Codul de procedură civilă. După rămînerea definitivă a hotărîrii civile prin care se soluționează cererea unității, organul de jurisdicție a muncii va soluționa contestația persoanei încadrate. Este adevărat că probele făcute de unitate în procesul civil nu-i sînt opozabile persoanei încadrate în litigiul de muncă generat de introducerea contestației sale și că aceasta poate administra toate probatoriile legale care ar putea eventual determina organul de jurisdicție să se oprească la o soluție de anulare a deciziei de imputare în total sau să rețină răspunderea materială a contestatorului într-un cuantum mai mic decît diferența dintre obligația de daune a terței persoane și cuantumul total al prejudiciului. Deși acest risc nu poate fi neglijat, unitățile nu au de ales alt procedeu legal.

● În cazul în care paguba este cauzată în comun de o persoană din cadrul unității și de un delegat al altei unități, se va proceda în mod similar. Unitatea prejudiciată va emite decizie de imputare în termen legal împotriva celui încadrat pentru întregul cuantum al prejudiciului, acționînd în același timp la arbitraj unitatea al cărei delegat i-a provocat prejudiciul. Unitatea comitentă, pîrîtă în litigiul arbitral, urmează a răspunde pentru prepusul ei, delegatul care a provocat prejudiciul în comun cu personalul unității păgubite. Organul de jurisdicție a muncii, sesizat de contestația datornicului, va suspenda executarea deciziei de imputare și soluționarea litigiului de muncă, din oficiu sau la cererea celui interesat, pînă la soluționarea litigiului arbitral. În posesia hotărîrii arbitrale, organul de jurisdicție a muncii va relua soluționarea litigiului, și în baza probatoriilor administrate, va soluționa contestația persoanei încadrate împotriva deciziei de imputare. De regulă, dat fiind că prejudiciul a fost provocat în comun, organul de jurisdicție va menține parțial decizia de imputație pentru o sumă care, împreună cu aceea la care a fost obligată terța unitate, să reprezinte totalul prejudiciului.

● În același mod se va proceda și în alte situații similare, acționîndu-se fie terța persoană fizică la instanțele de judecată, fie persoanele juridice comitente — la organele arbitrale, emițîndu-se în termen legal decizie de imputare, pentru întregul cuantum, în sarcina persoanei cu care unitatea prejudiciată are raporturi de muncă.

Cele de mai sus se referă la faptele ilicite care nu constituie infracțiuni. În cazul în care fapta constituie infracțiune, nu se mai aplică prevederile dreptului muncii și dreptului civil, ci ale dreptului penal și procedurii penale.

J. COSTIN

comerț exterior

VENEZUELA: PREOCUPĂRI PE LINIA MAJORĂRII INVESTIȚIILOR EXTERNE DE CAPITAL

Conform unei reglementări recente, în vederea stimulării activității în unele sectoare mai puțin dezvoltate ale economiei Venezuelei — inclusiv pe calea creării de unități productive cu participare străină la capital —, ponderea permisă a fondurilor externe în totalul capitalului unor astfel de unități este de 85%. Totuși, această facilitate urmează să aibă o existență limitată, avînd în vedere faptul că, în termen de 15 ani de la înființare, aceste unități trebuie să se transforme fie în societăți mixte — în care participarea capitalului străin este limitată la 49% —, fie

în întreprinderi naționale — cu participare străină la capital de maximum 20%. De la această limitare sînt exceptate întreprinderile constituite cu capital străin în proporție de peste 49% care exportă minimum 80% din producția realizată.

Noua reglementare se înscrie pe linia eforturilor depuse de autorități în scopul impulsionării investițiilor străine prin facilitarea climatului investițional, eforturi care au condus la succese semnificative în ultimii ani. Astfel, se estimează că volumul investițiilor externe de capital practic s-a dublat în 1980 față de 1979, circa 78% din aceste investiții s-au îndreptat spre sectoare ale industriei prelucrătoare.

COSTA RICA : RESTRICȚII LA IMPORT

În vederea remedierii situației nesatisfăcătoare a plăților cu străinătatea, autoritățile din Costa Rica au decis să aplice o serie de măsuri severe de limitare a importurilor, între care :

— interzicerea importului de vehicule cu o capacitate de încărcare de sub 2 tone, (altele decît cele utilizate ca taximetre sau autobuze) și avînd o cilindree de peste 1 250 cm cubi, precum și de părți detașate pentru a fi asamblate în țară;

— interzicerea importului de bunuri de consum de către organismele din sectorul public ;

— instituirea de supratаxe temporare în cuantum de 15—25% din valoarea mărfurilor importate (cu excepția materiilor prime, combustibililor, cerealelor și legumelor uscate, precum și a produselor medicale pentru alimentația copiilor) ;

— introducerea, în cazul importurilor a produselor susmenționate, a unui depozit valutar prealabil la import de 10% sau 50% din valoarea mărfurilor ; sumele în valută care constituie obiectul acestui depozit sînt, prin această măsură, blocate pentru o perioadă de 6 luni.

De asemenea, în scopul frînării importurilor :

— pentru plata acestora, Banca Centrală nu mai acordă devize la cursul oficial de schimb decît pînă la concurența a 50% din suma care urmează a fi transferată în străinătate în contul plății, restul de 50% din devizele necesare urmează a fi achiziționate de pe piața valutară liberă.

PORTUGALIA : PREOCUPĂRI PE LINIA REGIMULUI INVESTIȚIILOR DE CAPITAL STRĂIN

Începînd din 1981, se acordă o atenție sporită reglementării investițiilor de capital străin în Portugalia, astfel încît acestea să se încadreze în mod strict în orientările politicii economice naționale. În acest sens, se prevede că investițiile directe de capital urmează să joace exclusiv un caracter complementar investițiilor de capital național și, de asemenea, că acestea vor trebui să fie efectuate în sectoare prioritare pentru economia națională, care necesită asigurarea unor tehnologii, capitaluri și debușee ce nu pot fi oferite de către investitorii naționali.

Sectoarele prioritare avute în vedere sînt : conservarea și prelucrarea fructelor și legumelor ; fabricarea de substanțe aromatizante pentru uz alimentar ; prelucrarea derivaților produselor chimice anorganice de bază ; fabricarea de produse farmaceutice de bază ; valorificarea subproduselor de origine animală ; fabricarea de produse tensio-active ; mașini și aparate electrice industriale ; piese și accesorii pentru vehicule cu motor ; producția de motociclete și biciclete ; construcția și repararea de avioane ; producția de instrumente de precizie ; optice și medico-chirurgicale.

Pentru autorizarea efectuării unei investiții de capital străin în Portugalia, este necesară îndeplinirea următoarelor condiții principale :

— obiectul de activitate principală și de activități conexe al unităților care se intenționează a fi create ca urmare a investiției să fie recunoscute de către Institutul pentru investițiile externe (I.I.E.) ;

— să se dovedească viabilitatea economică a proiectului ;

— costurile incumbate de transferul de tehnologie să nu depășească 5% din valoarea adăugată pe plan național ;

— capitalul importat să fie în întregime în devize ;

— raportul capital propriu/activ total să nu fie mai mic de 30% ;

— balanța de plăți în devize, elaborată la nivelul unității care se creează prin investiții de capital străin — balanță cuprinzînd și valoarea importurilor indirecte —, să devină pozitivă într-un interval de maximum 5 ani ;

— proiectul care urmează a se realiza să nu aibă efecte negative asupra mediului înconjurător.

ITALIA : MODIFICĂRI ÎN NIVELUL TAXEI ASUPRA VALORII ADĂUGATE (T.V.A.)

În conformitate cu prevederile Legii nr. 889/22 decembrie 1980, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1981, guvernul italian a luat o serie de măsuri în materie fiscală, între care și modificarea nivelurilor T.V.A.

Noile reglementări în domeniul T.V.A. sînt următoarele:

1. nivelul normal a fost majorat de la 14% la 15% ;

2. nivelurile reduse de 1% și 3% (aplicabile produselor alimentare de bază și îngrășămintelor) au fost unificate la nivelul de 2% ;

3. nivelurile de 6% (pentru produse agroalimentare prelucrate) și de 9% (pentru produse textile) au fost unificate la nivelul de 8% ;

4. rămîn în vigoare nivelurile majorate de 18% și 35% ;

5. pastele făinoase, pîinea, biscuiții și alte produse de panificație, care intră în pozițiile tarifare 19.03 și 19.07, precum și laptele proaspăt condiționat pentru vînzarea cu amănuntul nu fac obiectul T.V.A. ;

6. nivelul T.V.A. aplicabil uleiurilor brute din semințe vegetale (poziția tarifară Ex. 15.07) a fost redus de la 3% la 2% ;

7. nivelul aplicabil produselor incluse în pozițiile tarifare 17.04 (produse de cofetărie), 18.05 și 18.06 (cacao și ciocolată) a fost redus de la 15% la 8%;

8. nivelul aplicabil produselor incluse în pozițiile tarifare 90.07, 90.09 a fost redus de la 35% la 18%.

Adrian CONSTANTINESCU

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJ GREU „PROGRESUL“ DIN BRĂILA

Întreprinderea de utilaj greu „Progresul“ din Brăila este o unitate reprezentativă a industriei constructoare de mașini din țara noastră. Pornind de la un atelier de reparații și lucrări de căi ferate, înființat în 1924, întreprinderea actuală s-a dezvoltat continuu, devenind o citadelă a construcției de excavatoare. Machetele afișate în secții demonstrează vizitatorilor ritmul accelerat pe care l-a cunoscut dezvoltarea întreprinderii în ultimii ani, precum și maturitatea tehnică, competența și hărnicia muncitorilor și specialiștilor. Secțiile de prelucrări mecanice, de montaj, sectoarele calde, întreprinderea în ansamblul ei este dotată cu utilaje de mare tehnicitate, complet mecanizate și automatizate.

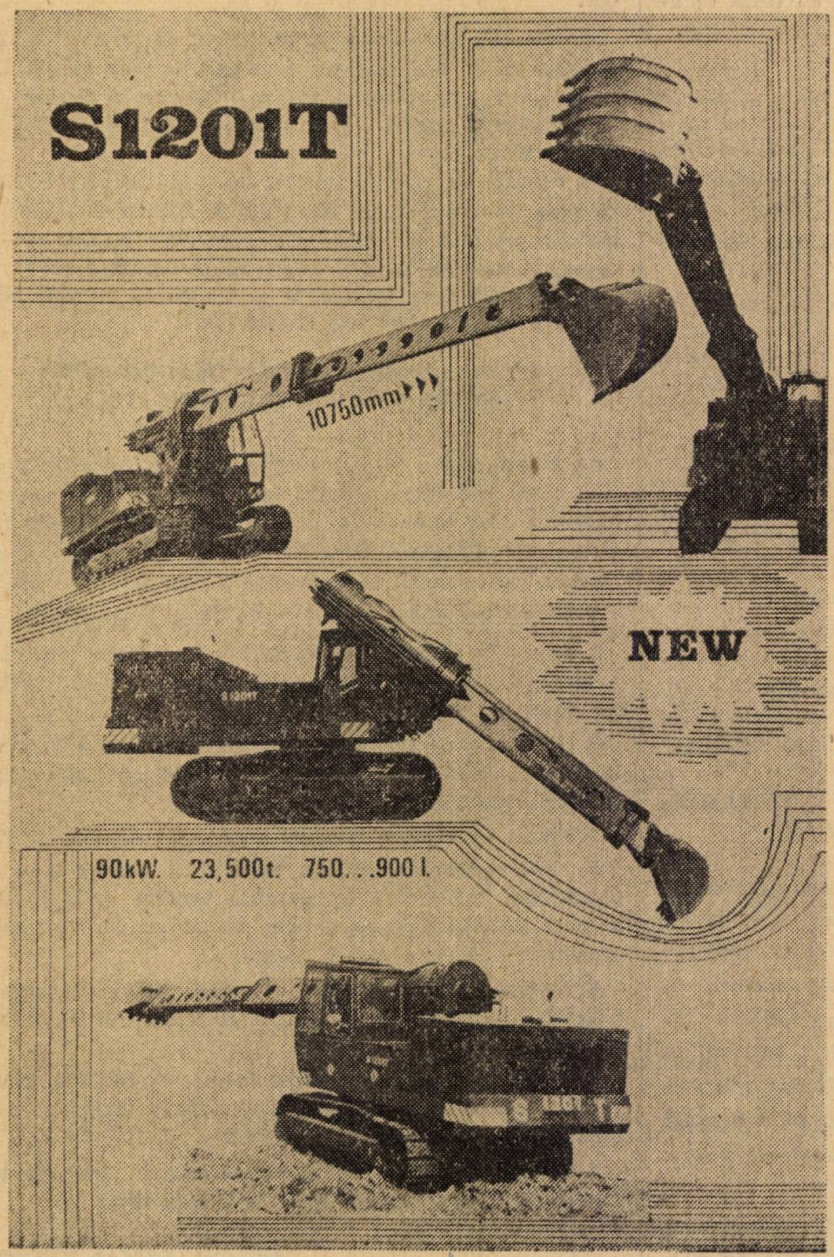

În cincinalul încheiat s-au introdus în fabricație peste 50 de noi tipuri de utilaje grele și s-au livrat beneficiarilor din țară și din peste 40 de țări din lume, 7 000 de excavatoare hidraulice, peste 100 000 osii montate pentru vagoane de cale ferată, peste 10 000 tone de utilaj metalurgic etc.

Printre diferitele tipuri de excavatoare și dragline realizate, cea mai recentă este draglina hidraulică de 8—10 metri cubi destinată lucrărilor de pe canalul Dunăre-Marea Neagră și excavatorul cu brat telescopic. Acest nou tip de excavator, de mari performanțe, folosește toate energiile secundare ale ciclului de funcționare. Astfel, se reduce consumul de energie cu 35—50% și se poate folosi un motor de 65 C.P., în locul celui de 120 C.P., fără scăderea performanțelor.

Realizările de prestigiu obținute la „Progresul“ din Brăila se datoresc și activității de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică a institutului, afiliat întreprinderii, care își aduce contribuția la rezolvarea multor probleme de complexitate tehnică și aplicabilitate imediată în procesul de producție. Întreprinderea mai dispune de laboratoare de măsurători, încercări și probe.

În cincinalul 1981—1985 se va introduce în producția de serie noi tipuri de excavatoare și dragline de mare putere destinate unor lucrări de mare anvergură în cariere, exploatări miniere la suprafață, șantiere de construcții și îmbunătățiri funciare. Se vor produce utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, materialelor de construcții și refractare, mașini de presare și forjare, reductoare de putere netipizate, aparatură hidraulică și altele.

Ion VASILESCU

MUSZAKI KÖNYVTÁR 1983

Creativitatea – un rol esențial în asigurarea progresului economiei

ORSZÁGOS MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

JUBILEUL celor 60 de ani care au trecut de la crearea Partidului Comunist Român oferă prilejul unui bilanț al marilor împliniri ale țării pe drumul luminos al socialismului.

Semnificații ale unor remarcabile împliniri

ÎN CELE PESTE TREI decenii și jumătate de făurire a noii orînduiri, sub conducerea partidului, prin munca avîntată a întregului nostru popor, au fost realizate succese de mare însemnătate în planul dezvoltării economice, sociale, în planul creșterii bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării. Anii socialismului, și mai cu seamă ultimul deceniu și jumătate, definesc astfel România drept una din țările cu cele mai spectaculoase traiectorii de progres. În perioada 1950—1980, produsul social și venitul național au sporit în țara noastră de 15 ori, producția industrială de 33 de ori, iar cea agricolă de 4 ori. În concordanță cu aceste dinamici, veniturile totale reale ale populației au crescut de peste 6 ori, punîndu-se în lumină ample progrese pe calea îmbunătățirii vieții. Ca o expresie a amplificării susținute, în aceste condiții, a gradului de cultură al poporului se remarcă faptul că numărul de lucrări tehnice și literare publicate pe un locuitor a crescut de peste 50 de ori, numărul de spectacole, manifestări cultural-educative de aproape 30 de ori ; stocul de învățămînt, respectiv numărul de ani de școlarizare pe un locuitor s-a mărit de aproape 5 ori.

Sporirea continuă a venitului național în ritmuri ridicate, în condițiile cînd pe plan internațional se înregistrează o puternică atenuare a creșterii economice, a cerut și cere mobilizarea unor resurse însemnate, proces care impune, ca o componentă hotărîtoare, reducerea cheltuielilor materiale. Economicitatea a fost ridicată la rangul unui principiu definitoriu pentru economia țării. În acest sens putem consemna orientările de mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a României care au fost elaborate, îndeosebi, în perioada ultimilor 15 ani, vizînd, odată cu sporirea accentuată a productivității muncii, valorificarea mai bună a potențialului de resurse al țării, realizarea unor produse competitive, sporirea eficienței pentru toate activitățile.

În întreg acest context, așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** reducerea consumurilor de materiale, respectiv a celor energetice, constituie problema numărul unu a eficienței economice, a creșterii venitului național, a ridicării mai rapide a nivelului de trai al poporului, a dezvoltării și modernizării economiei noastre naționale. Pornind de la faptul că în structura produsului social fiecare leu economisit la cheltuielile materiale se reflectă în aceeași măsură în creșterea venitului național, iar fiecare leu în plus obținut la venitul național determină atît sporirea fondului de dezvoltare economico-socială cît și a celui de consum, se atribuie procesului de diminuare a cheltuielilor materiale cotele unei probleme de interes vital pentru progresul țării.

Trebuie subliniat că în condițiile dezvoltării accentuate a economiei naționale, mărimea absolută a venitului național obținut din reducerea cu un singur procent a cheltuielilor materiale a crescut de la 3,4 miliarde lei în 1965, la 13,2 miliarde lei în 1980, deci de aproape 4 ori în 15 ani. Repartizînd sporul de venit național din anul 1985 în proporțiile stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, potrivit unor calcule rezultă că acesta ar determina o creștere a fondului național de dezvoltare economico-socială cu circa 5,3 miliarde lei — care se poate concretiza în 10 000 noi locuri de muncă — iar a fondului de consum cu 12,3 miliarde lei, ceea ce înseamnă venituri suplimentare pe fiecare familie de aproape 1 650 lei Sînt cifre de sinteză care demonstrează semnificativ că micșorarea cheltuielilor materiale se află la baza accelerării ritmului de creștere a venitului național, la baza creării surselor suplimentare pentru dezvoltarea viitoare a potențialului productiv al țării, cît și pentru sporirea fondului de consum al societății. În fapt, economia noastră nici nu posedă mijloacele necesare spre a asigura, din punct de vedere material, resursele pentru dezvoltare în condițiile unei reduceri sub nivelul prevederilor a cheltuielilor materiale. Tocmai de aceea această opțiune s-a aflat, trebuie să se afle în continuare, în atenția fiecărei unități economice, a fiecărui om al muncii.

Reducerea cheltuielilor totale cît și a celor materiale obținute în ultimele cincinale este importantă. Astfel, în perioada 1966—1980 în industria republicană s-au înregistrat economii de aproape 250 de miliarde lei, din care peste 160 de miliarde lei la cheltuieli materiale. În acest sens întreprinderile din județul Iași au acumulat, în cincinalul pe care l-am încheiat, o bogată experiență în acțiunea de gospodărire rațională a mijloacelor materiale și diminuare sistematică a cheltuielilor. Au fost organizate, pe grupe de întreprinderi și ramuri ale economiei naționale, expoziții cu subansamble și repere asimilate ca și cu cele pe care le aducem din import și se impune urgentarea asimilării lor pe plan intern în întreprinderi. Secții specializate, ateliere cu dotarea necesară, unde au fost repartizați cei mai buni muncitori, maiștri și specialiști, au acționat și acționează în scopul unei reduceri cît mai severe a importurilor.

S-a pus și se pune în continuare un temei mai mare pe întocmirea programelor de măsuri tehnico-organizatorice, pe cuprinderea în acest cadru a problemelor de fond cu care se confruntă fiecare întreprindere, stimulînd emulația creativă a maselor, atît în realizarea acestor programe, cît și în amplificarea mișcării de invenții și inovații. Pe această linie se înscrie și organizarea la Iași a unei școli de inventică, care a fost absolvită deja de două promoții de muncitori, tehnicieni, ingineri cu afinitate față de creația tehnică. Pentru o mai bună valorificare a potențialului științific de care dispune Iașul, pentru a se obține creșterea consumului de inteligență în activitate, pentru punerea față în față a „cererii" întreprinderilor și a „ofertei" specialiștilor, pentru cunoașterea și extinderea experienței bune acumulate s-a creat un consiliu de coordonare a cercetării științifice pe lîngă care acționează comisii pe domenii și colective pe teme prioritare. Mijloacele de propagandă, ale muncii politice de masă, presa scrisă și vorbită au fost orientate în mare măsură spre evidențierea experienței bune, a problemelor nou apărute, spre lansarea și susținerea unor inițiative de masă, cum ar fi spre exemplu „acțiunea celor 4 R" — recondiționare, reproiectare, recuperare, recirculare a pieselor, subansamblelor, deșeurilor, produselor secundare. Pe asemenea căi s-a reușit în cincinalul precedent reducerea sistematică a cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă în județul Iași, așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Se observă faptul că în cincinalul 1976—1980 cheltuielile totale la 1 000 de lei producție marfă au scăzut cu 166,4 lei, iar cheltuielile materiale cu 139 lei, reprezentînd o diminuare cu 19 la sută, evident superioară sarcinii primite de 6—8 la sută. Pe ansamblul perioadei 1976—1980, luînd în considerație și schimbările de prețuri și de structură a producției, au rezultat economii însumînd peste 9 miliarde lei, ceea ce a permis obținerea unor beneficii suplimentare de aproape 4 miliarde lei. Reducerea cheltuielilor se reflectă în obținerea unor importante economii la materii prime și materiale. Economiile obținute numai în întreprinderile aparți-

Tabelul nr. 1

Evoluția cheltuielilor la 1 000 de lei producție marfă în perioada 1975—1980

	Anii					
	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Total cheltuieli	907,6	899,3	770,9	767,5	756,7	741,2
din care :						
— cheltuieli materiale	752,0	744,5	657,4	645,1	635,0	613,0

nînd ramurii construcţii de maşini, faţă de normele de consum, sînt redate în tabelul nr. 2.

Ample disponibilităţi pentru accentuarea factorilor intensivi

EVIDENT, prin prisma exigenţelor ridicate în faţa dezvoltării economiei în acest cincinal, a înseşi disponibilităţilor existente în unităţile noastre, şi prin prisma cerinţelor formulate în repetate rînduri de secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, realizările obţinute pot fi apreciate ca fiind încă departe de posibilităţile de care dispune economia, respectiv industria judeţului Iaşi. Practica relevă existenţa unor importante rezerve în ce priveşte diminuarea substanţială, continuă, a tuturor consumurilor de materii prime, combustibili şi energie, pentru recuperarea şi atragerea în circuitul economic a materialelor refolosibile şi introducerea unui regim sever de economii în toate sectoarele.

În crearea climatului de gospodărire raţională a resurselor de care dispunem, un loc tot mai important trebuie să-l ocupe conştientizarea întregului popor asupra numeroşilor factori care reclamă un asemenea proces de masă. Este vorba, în primul rînd, de faptul că România înregistrează o pondere a cheltuielilor materiale în produsul social de circa 58,5% (1980), în timp ce în unele ţări, unde producţia se caracterizează prin consumuri specifice mai reduse ca la noi, se realizează o proporţie apropiată de 50 la sută. Necesitatea reducerii consumurilor specifice derivă şi din aceea că în majoritatea ramurilor economiei naţionale proporţia cheltuielilor materiale în produsul social a crescut în perioada 1950—1980, ca urmare a plusului de cheltuieli generate de dotarea tehnică modernă, ceea ce impune şi atingerea efectelor benefice în planul economicităţii pe care trebuie să le asigure, firesc, aceste dotări. Este în prezent o datorie patriotică ca măsurile întreprinse recent de conducerea partidului şi statului de reaşezare a preţurilor de producţie şi livrare, fără influenţarea preţurilor de vînzare cu amănuntul, să găsească drept răspuns din partea maselor o accentuată acţiune de reducere a cheltuielilor de producţie.

Aşa cum se ştie, ţara noastră importă, la produsele de bază, minereuri şi combustibili îndeosebi, cantităţi de materii prime variind între 50 şi 85 la sută din consumul total. În condiţiile cînd se înregistrează o puternică creştere a preţurilor, ca şi dificultăţi în aprovizionare, reducerea consumurilor şi, pe această bază, a cheltuielilor materiale devine o problemă politică şi strategică. Mobilizarea în această direcţie a tuturor mijloacelor, a capacităţii clasei muncitoare şi a intelectualităţii noastre se impune cu atît mai mult cu cît — aşa cum arătam — majoritatea întreprinderilor dispun astăzi de o dotare tehnică modernă şi de o tehnologie avansată, apropiate de cele ale unităţilor din ţările industrializate. Este adevărat, în numeroase domenii, precum la instalaţii de foraj, unele tipuri de tractoare, locomotive, înregistrăm consumuri comparabile cu cele mai bune performanţe pe plan mondial. În acelaşi timp, există încă unele tipuri de produse unde se înregistrează consumuri specifice încă ridicate. Cerinţa economisirii decurge esenţialmente şi din perspectiva valorificării energiei, proces în sfera căruia există încă importante rezerve.

Reducerea cheltuielilor materiale este reclamată de necesitatea sporirii eficienţei economice la export. Angajată tot mai mult în schimburile internaţionale de valori materiale — ca o trăsătură definitorie a dezvoltării economiei sale — România exportă în prezent circa o treime din producţia industrială. Cunoscîndu-se faptul că partenerii externi plătesc valoarea produselor respective şi nu valoarea consumurilor de metal, lemn etc., este limpede că produsele noastre trebuie să încorporeze o cantitate cît mai mică de materiale.

În documentele de partid au fost evidenţiate căile şi mijloacele capabile să determine înfăptuirea acestor cerinţe esenţiale. Pentru perioada 1981—1985 se prevede o reducere a cheltuielilor cu cel puţin 175 de miliarde lei, din care peste 100 miliarde lei pe seama diminuării consumurilor specifice. Cea mai importantă cale priveşte mobilizarea mai puternică a creativităţii, a ingeniozităţii şi spiritului gospodăresc ale clasei muncitoare şi cadrelor tehnice şi economice : stimularea mişcării de invenţii şi inovaţii, ridicarea gradului de calificare, reducerea sistematică a pierderilor şi risipei. De asemenea, aşa cum se subliniază în documentele de partid, se impun mai mult vitalizate programele de măsuri tehnico-organizatorice care pot şi trebuie să determine o tot mai completă şi operativă valorificare a rezervelor interne identificate de colectivele de oameni ai muncii în procesul producţiei. În acest sens un aport substanţial îl va aduce acţiunea de tipizare şi reducere sistematică a tipodimensiunilor în toate domeniile.

O altă cale indicată de partid pentru reducerea consumurilor o constituie amplificarea răspunderii pentru ridicarea complexităţii şi tehnicităţii produselor, pe seama cărora se asigură micşorarea consumului material în valoarea fiecărui reper şi creşterea cantităţii de muncă vie încorporată. Cerinţele dezvoltării economiei în această etapă impun ca din aceeaşi cantitate de materie primă, materiale, combustibil, energie să se asigure obţinerea unui volum de produse avînd o valoare superioară. În acest scop, un rol important trebuie să-l aibă căile de reducere identificate pe seama analizei valorii — care permite studierea fiecărui factor participant la realizarea valorii de întrebuinţare. De asemenea, un rol important îl are în această direcţie reducerea sistematică a rebuturilor, eliminarea pierderilor din adaosuri, a oricăror forme de risipă.

De o mare importanţă pentru sporirea economicităţii, pentru reducerea cheltuielilor materiale este promovarea pe scară largă a reproiectării produselor şi tehnologiilor, recondiţionarea pieselor şi subansamblelor, recuperarea deşeurilor şi a produselor secundare. Asemenea mijloace pe seama cărora trebuie să se realizeze aproape jumătate din necesarul de materii prime şi materiale se constituie în mod hotărîtor ca o dovadă a răspunderii faţă de generaţiile prezente şi viitoare. Fără îndoială, importante sînt aici şi măsurile de cointeresare în cultivarea răspunderii, a angajării directe. Pe această linie un aport substanţial poate să-l aducă introducerea calculaţiilor normative ale costurilor pe fiecare produs, care permit compararea consumurilor cu normele în timpul şi nu la finele procesului de producţie. De asemenea, se cer revizuiţi indicatorii de consum pentru fiecare activitate. Pare complet depăşit, spre exemplu, indicatorul de comensurare în tone a producţiei de ţevi, şi nu în metri, ceea ce ar stimula reducerea cheltuielilor şi creşterea calităţii.

Tabelul nr. 2

Situaţia consumurilor faţă de norme în construcţia de maşini

	U/M	Anii					
		1976	1977	1978	1979	1980	Total
Metal	tone	—534	+523	+748	—1 626	—3 348	—4 201
Combustibil convenţional	tone	—9 594	—15 709	—12 620	—16 326	—31 136	—85 385
Energie electrică	MWh	+496	—8 496	—30 698	—21 129	—38 680	—98 505

Notă — economii + depăşiri

În ansamblu au fost asigurate premise organizatorice esenţiale pentru ca aceste deziderate de mare importanţă pentru progresul ţării să se concretizeze cît mai rapid în practică. Între alte acţiuni întreprinse în acest sens trebuie subliniat că aplicarea noului mecanism economico-financiar asigură un cîmp larg de acţiune autogestiunii economico-financiare şi autoconducerii muncitoreşti. În acest cadru fiecare secţie, fiecare atelier, fiecare muncitor şi specialist trebuie să înţeleagă obligaţiile şi răspunderile ce le revin pentru a-şi spori contribuţia la reducerea consumurilor şi cheltuielilor.

Poporul nostru dispune de un valoros potenţial creator şi ori de cîte ori viaţa i-a cerut punerea în valoare a acestui potenţial, a făcut-o cu succes. Este acum, în aceşti ani, cînd Congresul al XII-lea al partidului a cerut trecerea la o nouă calitate în toate domeniile, momentul să determinăm o adevărată revoluţie în gîndirea şi spiritul gospodăresc, pentru valorificarea în şi mai mare măsură a potenţialului harnicului nostru popor. Succesele de mare însemnătate obţinute de oamenii muncii în dezvoltarea economico-socială a ţării atestă certe posibilităţi în acest sens, perspectiva unor noi realizări apte să contribuie la ridicarea României pe noi trepte de progres şi civilizaţie.

dr. Alecu FLOAREŞ
Iaşi

P.C.R. 1921-1981

Accentuarea laturilor calitative în procesul dezvoltării – obiectiv fundamental al politicii partidului

MAI 1921 — MAI 1981. Şase decenii de istorie bogată în evenimente în care activitatea Partidului Comunist Român s-a împletit indestructibil cu destinele ţării, cu năzuinţele seculare de libertate naţională şi socială ale poporului. Dar autentica vocaţie a partidului de constructor în arena istoriei, capacitatea de a înţelege în profunzime mutaţiile ce se desfăşoară în societatea românească, în întreaga lume, s-au afirmat cu pregnanţă în anii socialismului. Propunîndu-şi să clădească o lume nouă, eliberată de exploatare, o lume a egalităţii în condiţiile sporirii continue a nivelului de trai al maselor largi populare , Partidul Comunist Român a descătuşat energiile creatoare ale poporului, orientîndu-le ferm şi realist spre crearea unei economii moderne, de înaltă eficienţă şi competitivitate, a unei structuri sociale care să corespundă noilor realităţi sociale.

În decursul a trei decenii şi jumătate economia românească a realizat progrese notabile în direcţia creării unui aparat de producţie modern, care să permită valorificarea superioară a resurselor materiale şi de muncă în direcţia sporirii continue a producţiei, creşterii avuţiei societăţii. A fost dezvoltată industria, această puternică ramură a economiei înregistrînd deopotrivă şi un proces continuu de modernizare ; agricultura a cunoscut însemnate sporuri de producţie ceea ce a permis susţinerea mai bună a industriei cu materii prime şi îmbunătăţirea continuă şi substanţială a nivelului de trai al populaţiei ; construcţiile, transporturile şi telecomunicaţiile au contribuit, la rîndul lor, într-o măsură însemnată la crearea unei noi configuraţii a României socialiste.

Urmînd unei etape caracterizată printr-un amplu proces de acumulări cantitative, cincinalul recent, încheiat şi, cu deosebire, noua perioadă de cinci ani în care am păşit, situează pe noi cote de progres economia ţării. Factorul fundamental care a contribuit la realizarea sarcinilor multiple şi complexe care au stat în faţa poporului nostru în ultimii ani şi care va susţine materializarea obiectivelor de mare anvergură stabilite pentru următorul cincinal de Congresul al XII-lea al partidului, l-a constituit accentuarea laturilor calitative ale întregii activităţi economice. „Caracteristica dominantă a economiei româneşti — se arată în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1976—1980 — o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, accentuarea laturilor calitative, creşterea eficienţei în toate domeniile de activitate“ [1]). Este vorba firesc, de accentuarea acţiunii factorilor intensivi ai creşterii economice, de transformarea cantităţii într-o nouă calitate — ca orientare principală, ca direcţie definitorie a întregii activităţi, chintesenţă a tuturor măsurilor şi programelor elaborate de partid.

Promovarea intensă a progresului tehnico-ştiinţific

ÎN CONTEXTUL accentuării acţiunii laturilor calitative, o atenţie deosebită este acordată promovării susţinute a progresului tehnico-ştiinţific în economia naţională, considerat a fi unul din factorii principali ai impulsionării dezvoltării. Cuceririle tehnicii şi ştiinţei moderne constituie elemente dintre cele mai active de potenţare a forţei creatoare a omului, de creştere a rodniciei eforturilor sale, de obţinere a unei cantităţi sporite de produse, de diminuare a cheltuielilor de muncă etc. Întemeindu-se pe aceste adevăruri validate de practică, partidul a promovat acţiunea de introducere a tehnicii noi în toate domeniile de activitate, a impulsionat acţiunile pentru extinderea mecanizării şi automatizării producţiei, reutilizarea întreprinderilor existente şi înzestrarea celor noi cu utilaje şi agregate la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial, pentru aplicarea largă în producţie a procedeelor tehnologice moderne etc. Promovarea progresului tehnic în toate ramurile producţiei materiale — ca o orientare de anvergură, desfăşurată pe un larg interval de timp, şi cu deosebire în ultimii 15 ani — a condus nemijlocit la sporirea valorii fondurilor fixe din economie, indicator expresiv al nivelului de dezvoltare a forţelor de producţie, de la valori de cîteva sute de mld. lei cît se consemnau în perioada primelor cincinale la 1870 miliarde lei în 1980. Numai în cincinalul recent încheiat au fost puse în funcţiune 2 491 capacităţi de producţie, din care 2 266 în industrie şi 225 în agricultură.

Folosirea corespunzătoare a acestor fonduri, obţinerea de rezultate cît mai bune cu cheltuieli de producţie cît mai mici în toate ramurile a făcut necesară desfăşurarea unor ample acţiuni pentru folosirea cu randament maxim a potenţialului economic, pentru gospodărirea şi valorificarea eficientă a resurselor materiale şi umane de care dispunem. Manifestînd o preocupare susţinută pentru crearea de noi fonduri fixe, pentru dezvoltarea şi perfecţionarea celor existente, partidul nostru a pus totodată în faţa celor ce muncesc din toate compartimentele economice sarcina, de mare importanţă, de a folosi din plin, cu indici tot mai ridicaţi, maşinile şi utilajele în funcţiune, potenţialul tehnic productiv al societăţii. O preocupare economică importantă, de ordin calitativ, arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „trebuie să fie creşterea rapidă a eficienţei fondurilor fixe, acţionîndu-se cu fermitate pentru ieftinirea lucrărilor de investiţii, utilizarea deplină a capacităţilor de producţie, realizarea unor structuri de producţie cît mai avantajoase din punct de vedere economic“** [2]). Comparînd nivelul de dotare a unităţilor din economia românească, cu producţiile obţinute cu aceleaşi fonduri de întreprinderi similare din străinătate, rezultă, aşa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită nu de mult, cu prilejul adunării generale a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August“ din Capitală, faptul că unităţile noastre economice dispun de resurse suficiente de creştere a eficienţei potenţialului lor productiv, de obţinere a unor sporuri importante de producţie cu aceleaşi fonduri fixe, de economisire a muncii materializate, de realizare a unor noi lucrări de investiţii etc.

În condiţiile acestor intense preocupări pentru sporirea eficienţei utilizării fondurilor fixe, rezultatele obţinute în unităţi au fost din ce în ce mai consistente. În anul 1980, de pildă, creşterea cu numai un procent a eficienţei utilizării fondurilor fixe a asigurat un spor de venit naţional de circa 5 miliarde lei, spor pentru a cărui realizare ar fi fost necesare 3—4 pro-

[1]) Scînteia nr. 11 956 din 30.I.1981

[2]) **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate vol. 15, Ed. politică, Bucureşti, 1978, p. 252

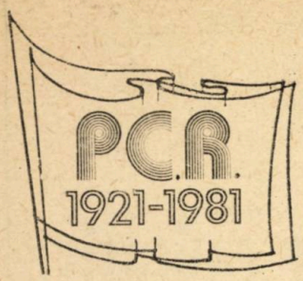

cente de acumulare. De aici se desprinde concluzia că, cu cît mașinile și utilajele sînt folosite mai eficient — în condițiile în care aprovizionarea și desfacerea au un caracter ritmic — cu atît este mai mare valoarea producției ce se obține cu fondurile fixe de care dispune o întreprindere socialistă. Tocmai de aceea realizarea la nivelurile planificate a indicatorilor privind folosirea intensivă a capacităților de producție, constituie o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm susținut a economiei naționale, pentru creșterea avuției societății.

Economisirea de resurse și energie — cerință hotărîtoare a progresului

ÎN PERIOADA ultimelor cincinale și în mod deosebit în acest cincinal, prin prisma perspectivei, în contextul accentuării laturilor calitative ale activității economice se impune a fi subliniată preocuparea partidului nostru pentru economisirea energiei, pentru dezvoltarea susținută a bazei de materii prime, pentru sporirea continuă a producției agricole — obiective prioritare ale strategiei creșterii economice fundamentată de partid. O cale însemnată de asigurare a resurselor materiale implicate în procesul dezvoltării, problemă deosebit de actuală în condițiile restricțiilor energetice și de materii prime, o reprezintă utilizarea superioară a acestora, creșterea ponderii valorii nou create. Ca urmare a promovării acestei orientări, în cincinalul trecut valoarea produselor pe unitate de materie primă prelucrată a sporit în industria construcțiilor de mașini cu 33,0 la sută, în industria exploatării și prelucrării lemnului cu 27,6 la sută, în industria țesăturilor de bumbac și tip bumbac cu 43,2 la sută, în industria încălțămintei cu fețe din piele naturală cu 26,4 la sută etc.

Economisirea resurselor materiale și energetice, folosirea lor eficientă, a oferit și oferă posibilitatea obținerii unui volum sporit de valori de întrebuințare cu aceleași mijloace de producție, ceea ce determină eliberarea și punerea la dispoziția economiei naționale a unor însemnate cantități de obiecte ale muncii. În acest cadru trebuie remarcată intensificarea preocupărilor — la toate nivelurile — pentru economisirea severă și gospodărirea judicioasă a materiilor prime de bază, pentru modernizarea continuă a structurii producției în lumina criteriului economisirii energiei și resurselor, pentru reducerea substanțială a consumurilor materiale și energetice pe unitate de produs, în ramurile industriale, în toate ramurile de activitate. Examinînd nivelul înregistrat în dotarea tehnică a industriei, progresele consemnate pe plan mondial, exigențele impuse de ridicarea continuă a calificării cadrelor și de posibilitățile sporite de a utiliza tehnologii moderne, de înaltă eficiență — partidul a cerut miniștrilor, tuturor unităților economice să revizuiască și să fundamenteze științific, în mod sistematic, normele de consum, să asigure eliminarea risipei și reintroducerea în circuitul productiv a materialelor secundare, recircularea energiei, folosirea așa-ziselor deșeuri etc., instaurarea unui spirit de mai mare răspundere în gospodărirea resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil ale țării.

Activitatea factorilor din economie s-a desfășurat permanent sub imperativul obținerii pentru fiecare leu cheltuit a unui volum cît mai mare de producție-marfă și a unor beneficii sporite. În industria republicană, de exemplu, pe baza folosirii mai eficiente a resurselor materiale și a forței de muncă, cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă au scăzut în anul 1980 față de 1975, cu 6,3 la sută ; în construcții-montaj-antrepriză — cu 5,8 la sută la 1 000 lei producție ; în transportul feroviar — cu 4,8 la sută, în transportul auto — cu 5,3 la sută etc. În acest cadru, cheltuielile materiale s-au redus cu 5,1 la sută, iar pe întregul cincinal recent încheiat, economiile obținute la cheltuielile totale reprezintă circa 100 miliarde lei. Acestea reprezintă, sporuri nete de venit național, pentru obținerea cărora nu a fost nevoie de eforturi materiale sau financiare suplimentare, ci doar de o investiție de inteligență, o investiție de spirit gospodăresc și de răspundere privind folosirea rațională a tuturor resurselor materiale și de muncă în strînsă legătură cu cerințele reale ale producției.

Soluționarea operativă a sarcinilor privind realizarea în practică a procesului amplu de dezvoltare multilaterală și armonioasă a economiei, de promovare a progresului tehnico-științific, de modernizare și creștere a eficienței economice a fost condițională de asigurarea unor corelații optime între factorii fundamentali ai producției — oamenii și tehnica. Calitatea și competența oamenilor, capacitatea lor de a stăpîni tehnica mereu mai perfecționată, de a recepționa ceea ce este nou și înaintat, în fiecare domeniu de activitate, de a ține pasul cu progresul mondial au un rol hotărîtor în asigurarea mersului înainte al economiei. Și în domeniul utilizării resurselor de muncă ale țării s-au obținut realizări însemnate. Pe măsura dezvoltării și consolidării bazei tehnico-materiale s-au creat noi locuri de muncă, a crescut numărul muncitorilor, cuprinși în sfera producției materiale, s-a realizat atragerea în mai mare măsură a femeilor în activitatea economico-socială. În același timp, au fost inițiate măsuri eficiente pentru asigurarea unei structuri optime pe profesii și niveluri de calificare a forței de muncă, corespunzător tendințelor dezvoltării industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, precum și pentru adaptarea sistemului de pregătire a cadrelor în funcție de nevoile economiei. S-au luat în calcul efectele pe care le determină progresul tehnic în planul calificării și al mobilității forței de muncă, necesitatea completării și înnoirii permanente a cunoștințelor de specialitate ale tuturor categoriilor de personal muncitor, desfășurîndu-se o largă acțiune de reciclare, de ridicare continuă a nivelului de pregătire profesională a oamenilor muncii.

O latură de ordin calitativ și, totodată, o cerință primordială a dezvoltării economiei românești o constituie creșterea mai accentuată a productivității muncii **„Problema creșterii mult mai rapide a productivității muncii** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — trebuie să stea în centrul întregii noastre activități economice. Numai pe această bază vom obține o creștere mai accelerată a venitului național"** [3]).

În fapt, o productivitate înaltă înseamnă obținerea unei cantități sporite de produse pentru societate, ceea ce asigură, pe de o parte, resurse tot mai mari pentru dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, iar, pe de altă parte, pentru creșterea veniturilor directe ale oamenilor muncii și a fondurilor destinate satisfacerii cerințelor generale ale societății. Măsurile întreprinse pentru perfecționarea conducerii activității economico-financiare pe baza principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, dotarea economiei cu noi instalații și utilaje, modernizarea proceselor de fabricație, folosirea mai bună a capacităților de producție, îmbunătățirea calificării și specializării personalului muncitor etc., au determinat creșterea susținută a productivității muncii.

În industria republicană, de pildă, productivitatea muncii realizată în anul 1980 a fost cu 40,4 la sută mai mare decît în 1975, crescînd într-un ritm mediu anual de 7,0 la sută. Peste trei pătrimi din sporul producției industriale din cincinalul 1976—1980 s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, față de numai 55 la sută în cincinalul precedent. Economisirea unui însemnat volum de muncă socială, ca rezultat al creșterii productivității muncii, sporul consistent de producție industrială obținut pe seama acestui factor intensiv de creștere economică, a pus la dispoziția economiei resurse materiale și financiare în cantități tot mai mari pentru construcția economică și social-culturală a țării, a creat posibilități suplimentare pentru satisfacerea nevoilor sociale dar, mai ales, pentru înfăptuirea prevederilor de creștere suplimentară a nivelului de trai al populației.

Avînd în vedere rezervele nevalorificate încă de creștere a productivității muncii, partidul nostru a considerat și consideră că îndatorirea primordială ce revine tuturor factorilor de răspundere din unitățile economice, cadrelor tehnice și economice este aceea de a întreprinde măsuri și acțiuni hotărîte pentru a pune în valoare aceste rezerve. Ampla acțiune de extindere a mecanizării și automatizării producției, de folosire optimă a capacităților de producție și a timpului de lucru, de organizare superioară a muncii și de aprovizionare ritmică, de pregătire temeinică a fabricației, de înlocuire a tehnologiilor actuale cu altele mai productive, mai economice, de utilizare deplină și rațională a forței de muncă, de întărire a ordinei și disciplinei în muncă etc., ilustrează preocupările continue și sistematice ale Partidului Comunist Român în direcția sporirii productivității muncii, a eficienței economice.

Angajată într-un amplu proces de creștere a economicității, de perfecționare a structurilor sale, productive, de sporire a productivității și eficienței, economia românească cunoaște, la acest început de deceniu, o orientare fermă spre promovarea calității în toate domeniile de activitate. Transpunerea în viață a hotărîrilor de însemnătate istorică inițiate de partid privind accentuarea caracterului intensiv al producției, a laturilor sale calitative, trebuie să anime, în apropierea sărbătoririi a șaizeci de ani de existență glorioasă a Partidului Comunist Român, pe fiecare om al muncii, trebuie să constituie o prioritate a activității factorilor din economie.

prof. dr. Marin MEHEDINȚU

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Ed. politică, București, 1977, vol. 14, p. 595

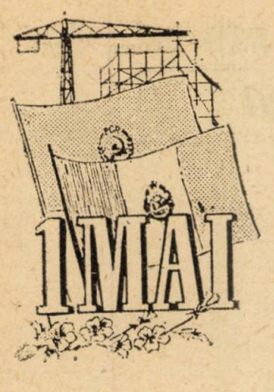

Succese remarcabile în întrecerea socialistă

ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE ÎNNOIRE ȘI MODERNIZARE A PRODUCȚIEI

UNITĂȚILE ECONOMICE de pe întreg cuprinsul țării desfășoară, în marea întrecere consacrată aniversării partidului și zilei de 1 Mai, o amplă mobilizare de forțe, de energii creatoare în vederea realizării planului la toți indicatorii, pentru a livra beneficiarilor interni și externi produsele contractate la toate sortimentele și la un înalt nivel calitativ. De mare însemnătate sînt în acest sens acțiunile ce au loc în direcția înnoirii și modernizării producției, promovării pe scară largă a progresului tehnic, în vederea reducerii consumurilor materiale și creșterii accentuate a eficienței economice. Realizări de seamă pe această linie au obținut în trimestrul I din acest an unitățile economice aparținînd Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic și rafinării (C.I.U.T.C.R.).

Punînd în centrul activității înfăptuirea programului întocmit încă din a doua jumătate a anului trecut privitor la pregătirea condițiilor de realizare a planului pe 1981, centrala și unitățile componente au reușit ca în primul trimestru să îndeplinească exemplar principalii indicatori de plan (tabelul). Realizarea indicatorilor fizici și de eficiență la nivelul și chiar peste sarcinile prevăzute este urmarea firească a modului în care s-a acționat pentru traducerea în viață a programului de înnoire și modernizare a producției ; practic începutul anului a consemnat trecerea la realizarea de instalații tehnologice noi sau modernizate. Astfel, **au fost asimilate și introduse în fabricație 148 utilaje și instalații** atît pentru noile investiții din industria chimică, petrochimică și metalurgică, cît și pentru export.

CĂILE PRINCIPALE care au permis obținerea acestor realizări au vizat : ● asigurarea din timp a documentațiilor și, o dată cu aceasta, pregătirea fabricației produselor, în special a celor noi ; ● aprovizionarea, în cadrul normelor de consum și repartițiilor aprobate, cu materii prime și materiale necesare ; ● perfecționarea acțiunilor de colaborare, îndeosebi pentru piesele grele forjate ; ● urmărirea derulării mai bune a programelor de fabricație și, prin urmare, a livrării către beneficiari a utilajelor după graficele stabilite. Prin finalizarea în anul trecut a unor obiective de cercetare și dezvoltare tehnologică și introducerea lor pe fluxurile de fabricație, s-a asigurat atît desfășurarea optimizată a proceselor de producție, cît și ridicarea eficienței economice la un număr important de operații tehnologice și lucrări specifice. Astfel, **prin aplicarea noilor tehnologii, în trim. I. 1981 a fost obținută o eficiență sporită, materializată în reducerea cheltuielilor de producție cu 11,8 milioane lei, în economisirea relativă de forță de muncă echivalentă cu 158 oameni pe trimestru, precum și în diminuări ale consumurilor de energie și combustibil (1 125 MWh și 648 mii normal metri cubi gaz metan).** Aplicarea tehnologiilor noi a permis **reducerea importurilor proprii de completare cu peste 2 mil. dolari,** precum și realizarea unor utilaje, instalații, mașini, aparate, pompe, armături și ventilatoare care **au redus importurile la beneficiarii de utilaje** (M.I.Ch., M.M.P.G. M.A.I.A. etc.) **cu peste 32 mil. dolari.**

În cadrul amplului program de înnoire și modernizare a producției, o atenție deosebită s-a acordat reducerii consumului de laminate și țevi din oțeluri aliate inoxidabile și materiale neferoase, normării și gospodăririi judicioase a metalului, a celorlalte materiale. Rezultatele obținute în acest domeniu sînt meritorii. Astfel, coeficientul de utilizare al laminatelor feroase planificat la 0,8036, a atins 0,8138 în primele 3 luni ale anului, obținîndu-se economii de peste 700t laminate din oțeluri aliate și înalt aliate. Pe de altă parte, realizarea unor mașini, utilaje și instalații unicat de complexitate deosebită a condus la o mai bună valorificare a metalului și laminatelor utilizate în fabricarea producției. Efectul economic în această privință este remarcabil : **față de un normativ de valorificare planificat de 48,9 mii lei pe tonă de laminate încorporate în produse, s-au realizat 83,43 mii lei, ceea ce înseamnă o valorificare superioară cu 78,6% în trimestrul încheiat.**

SARCINILE mari ce revin centralei și unităților sale în trimestrul II a.c. și în continuare pe întregul an impun accelerarea acțiunilor pentru înfăptuirea programului de modernizare și înnoire a producției și tehnologiilor, concomitent cu acoperirea cu contracte ferme pentru întreaga producție planificată. Există între aceste două laturi ale activității o legătură strînsă : pe măsura finalizării contractării producției se pot impulsiona și procesele de modernizare și înnoire a instalațiilor și utilajelor specifice. Întrucît în această direcție mai sînt unele aspecte care comportă o mai activă analiză, **este necesar ca atît centrala cît și unitățile sale să se concentreze îndeosebi asupra realizării la termen a comenzilor ferme, și totodată să asigure din vreme condiții de adaptare a producției la cerințele nou apărute ale unor beneficiari externi și interni.** Aceasta va permite utilizarea mai eficientă a capacităților de producție și a forței de muncă.

Realizări față de plan (trim. I 1981)

Indicatori	%
Producția fizică :	100,7
— utilaje tehnologice pentru industria chimică și rafinării	106,0
— utilaje tehnologice pentru industria metalurgică	100,0
— pompe centrifugale	104,6
— ventilatoare industriale	100,0
Producția marfă	100,7
Producția netă	100,7
Productivitatea muncii	100,6
Producția nouă și reproiectată	104,3

Înnoirea și modernizarea producției urmăresc concomitent cu ridicarea performanțelor tehnice ale produselor, și o mai eficientă utilizare a materiilor prime, îndeosebi a metalului. Nu este vorba numai de reducerea gabaritului diferitelor produse — care conduce la economii de metal — ci, mai ales, de valorificarea maximă a întregii cantități aprovizionate de laminate, țevi și tablă. Este adevărat că, la nivel de întreprinderi și centrală, se desfășoară acțiuni concrete (sortare calitativă și manipulare cît mai rapidă) care vor conduce la reutilizarea în acest an — cu sprijinul compartimentelor tehnice — a 3 400 t de capete și resturi provenite din debitare, reducîndu-se în acest fel cota de laminate aferentă producției. Totodată, alte circa 3 500 t materiale refolosibile din oțeluri carbon, aliate și inoxidabile, care nu pot fi utilizate în întreprinderile centralei, vor fi puse la dispoziția altor ramuri ale economiei naționale, pentru utilizarea lor mai eficientă. Cu aceasta însă problema nu poate fi pe deplin rezolvată.

Se impun măsuri din partea M.A.C.F. în vederea preluării și redistribuirii materialelor refolosibile la alte unități care le pot utiliza în mod corespunzător, cu un coeficient de valorificare mai ridicat. Socotim de asemenea necesar și oportun ca specialiștii din M.I.C.M. centrală și întreprinderi să găsească soluții prin care aceste materiale scumpe, multe deficitare și achiziționate cu valută, în loc de a fi predate întreprinderilor de recuperare și valorificare a materialelor la prețuri scăzute, să le utilizeze ele însele pentru fabricarea unor produse valoroase necesare economiei naționale.

Gh. DRAGHICI

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

CONSUMUL ENERGETIC — *criteriu de perfecționare a structurii de producție în agricultură*

MODERNIZAREA agriculturii românești — prin înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare, ale cărei principale obiective constau în sporirea substanțială a producției și a productivității muncii, creșterea eficienței economice și ridicarea nivelului general de civilizație a statului românesc — are loc în condiții cu totul deosebite de cele în care a fost modernizată agricultura actualelor țări dezvoltate din punct de vedere economic și anume în condițiile crizei energetice mondiale, manifestate atît prin penuria cît și prin creșterea prețurilor la energia fosilă. Această criză exercită influențe și asupra economiei.

Sub influența modelelor — existente pînă acum pe plan mondial — de modernizare a agriculturii, creșterea consumului de combustibil (exprimat în țiței convențional) a devansat creșterea producției globale agricole. Astfel, în 1980 față de 1950, consumul de combustibil pe hectar de teren agricol complex cultivat a reprezentat 430%; or, producția globală agricolă (în condițiile creșterii prețurilor curente de exprimare) în 1979 a reprezentat 365% față de 1950. O imagine de ansamblu asupra eficienței consumului de energie (îndeosebi fosilă) în agricultura României ne putem face pe baza următoarelor cifre orientative : în 1977 față de 1950, puterea energetică instalată la 1000 lei producție globală agricolă a fost de două ori mai mare, iar consumul de țiței convențional — 2,5 ori mai mare[1]).

Agricultura modernă — productivă, economică

ESTE CLAR că nu putem continua mordernizarea agriculturii pe baza unei strategii care impune mari consumuri energetice, așa cum au făcut-o la timpul lor — favorizate de abundența și ieftinitatea energiei fosile — țări cu agricultură dezvoltată ca S.U.A., Marea Britanie, Franța și altele. Nu ne mai putem permite luxul de a risipi nu mai puțin de 16 calorii sintetizate de culturile vegetale, pentru a obține o singură calorie alimentară pe masa consumatorului ! Se impun regîndirea strategiei de modernizare a agriculturii și găsirea unor noi soluții, specifice momentului și condițiilor noastre sociale, politice și natural-economice, astfel încît agricultura să fie mai productivă, dar și mai economică. *).

Baza de plecare pentru promovarea unei astfel de strategii o constituie însăși structura de producție a agriculturii, în optimizarea căreia trebuie să se țină seama atît de coeficientul de conversiune a energiei solare în energia potențială, cît și de coeficientul de conversiune a energiei fosile în energie alimentară.

Este cunoscut faptul că aproape totalitatea teritoriului românesc se află într-o zonă climaterică favorabilă dezvoltării agriculturii. Media temperaturilor (de peste 10°C) și chiar regimul pluviometric favorizează dezvoltarea principalelor culturi caracteristice zonei temperate. De aceea, pe prim plan se impune folosirea unei structuri a culturilor în care să predomine cele cu un coeficient mai ridicat de conversiune a energiei solare. Or, față de media de cca. 1% din energia solară care este convertită de către plante în energia alimentară, unele plante au o capacitate de conversiune mult mai mare. Dintre culturile specifice țării noastre, se disting cele din așa-numita grupă C_4, adică cele care convertesc 4% din energia solară primită, dintre care pe prim plan se impun porumbul boabe și soia. O asemenea situație nu numai că justifică măsurile de pînă acum pentru extinderea acestor culturi, dar impune lărgirea mai departe a suprafețelor ce le sînt afectate, mai ales dacă avem în vedere că binomul porumb-soia reprezintă astăzi pivotul unei zootehnii moderne, fiind capabil să asigure o bază furajeră echilibrată sub raport proteic. În această ordine de idei, credem că ar putea fi luată în considerare chiar o oarecare restrîngere a suprafețelor cultivate cu grîu (pînă la nivelul necesar asigurării nevoilor de consum alimentar și a rezervelor de stat) și extinderea, pe seama acestuia, a celorlalte două culturi. În același timp, dată fiind capacitatea lor mai ridicată de utilizare a energiei solare, se impune o concentrare și mai accentuată a lor în zonele mai însorite, cu o sumă anuală mai mare de căldură (peste 10°C). Asemenea schimbări în repartizarea teritorială, îndeosebi a principalelor culturi din agricultură ar permite și utilizarea mai economică a întregului potențial productiv din zonele irigate din sudul țării, determinînd o creștere substanțială a randamentului mediu la hectar numai pe seama restrîngerii suprafețelor cultivate cu hibrizi extratimpurii în zonele de deal și premontane.

Aportul cercetării științifice

O CONTRIBUȚIE SPORITĂ la rezolvarea acestei probleme este așteptată din partea cercetării științifice agricole, care, pornind de la realizările de pînă acum pe plan mondial, are datoria să creeze soiuri și hibrizi de soia și de porumb cu o mai mare capacitate de conversiune a energiei solare. Nu întîmplător, în cercetarea științifică din agricultura S.U.A. aceste două culturi se află în centrul atenției, investigațiile cuprinzînd un cîmp foarte larg de metode — începînd cu simple ameliorări în domeniul agrotehnicii și pînă la transformări genetice, ingineria genetică „fabricînd" un nou tip de plantă, cu o nouă dispunere a aparatului folial, tocmai pentru ca această „uzină vie" care este planta să dea un randament mai mare în folosirea celei mai ieftine și inepuizabile energii de care dispune omenirea — energia solară.

În strînsă legătură cu aceasta este eficiența consumului de energie (activă și pasivă) la principalele culturi din agricultura României. Studiile întreprinse pînă acum (care însă nu urmăresc în mod deosebit eficiența consumului de energie fosilă)[1]) ajung la concluzia că, în general, raportul energetic (dintre energia consumată și cea rezultată la hectarul cultivat) este de 1 : 6 pînă la 1 : 7. Deși deosebirile nu sînt prea mari, totuși și de data aceasta pe primul plan se impune cultura de soia (raport 1 : 7,1), precum și cultura porumbului (raport 1 : 6,7). O mențiune specială merită cultura orzului, la care raportul energetic îl depășește pe cel al culturii porumbului (1 : 6,8), însă în principal pe seama economiei de energie umană, ceea ce a făcut din ea o cultură concurentă pentru întărirea bazei furajere, explicînd tendința clară de extindere a suprafețelor cultivate cu orz.

Revenind la cultura de soia, amintim că deși potențialul productiv (în kwh la hectar) reprezintă numai cca. 60% din cel

*) Problematica tratată în acest articol a fost abordată de autor și în comunicarea la Simpozionul „Conservarea energiei și, cooperarea internațională", 24—26 martie, 1981, București

[1]) Ion Ceausescu și colab. : Economisirea energiei și combustibilului. Revista economică, nr. 7/1978.

[2]) R. Tănăsescu și colab. : Probleme ale energiei în cultura plantelor de cîmp. Cereale și plante tehnice, nr. 7/1979.

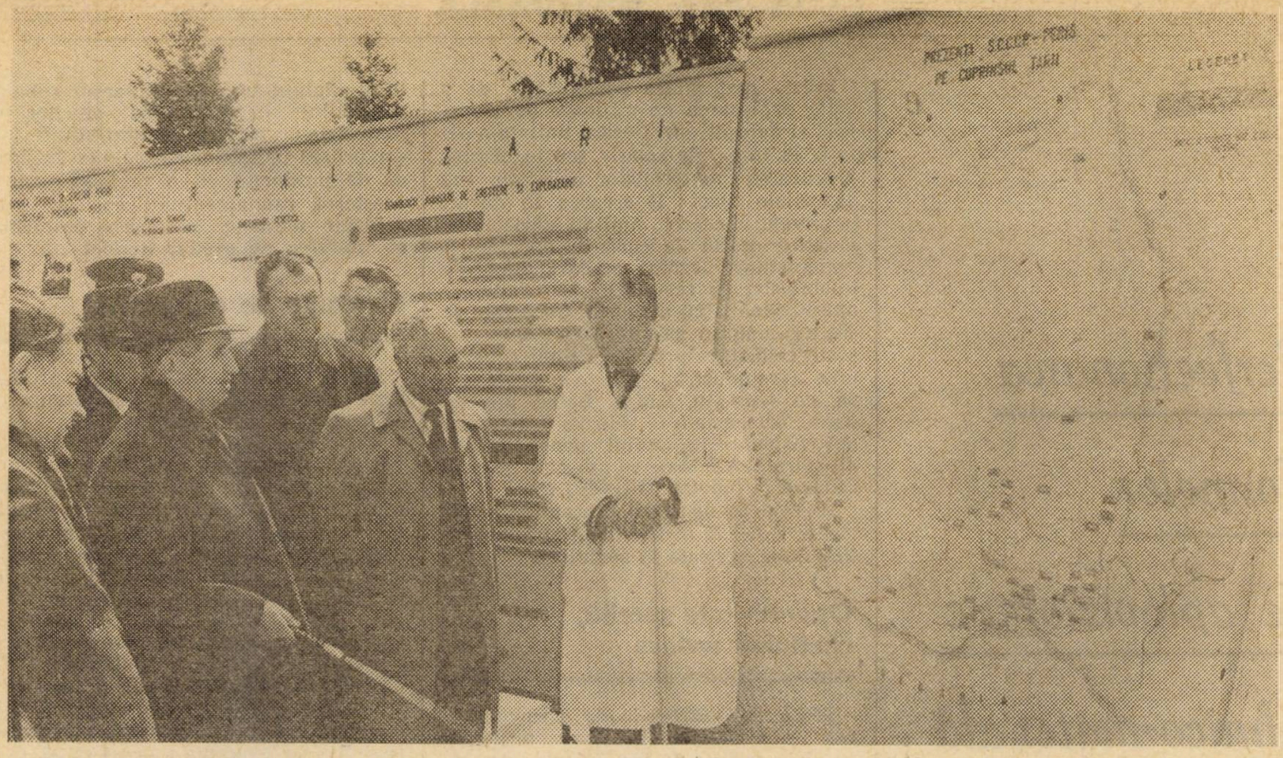

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat o vizită de lucru în sectorul agricol Ilfov din subordinea municipiului București. Cu acest prilej a avut loc un amplu dialog cu oameni ai muncii, cu specialiști din unități de cercetare și producție situate în perimetrul sectorului Ilfov, cu reprezentanți ai ministerului de resort, ai Academiei de științe agricole și silvice și ai altor instituții centrale de profil, avînd drept obiect creșterea eficienței cercetării științifice și continua modernizare a sectorului zootehnic, îmbunătățirea generală a activității în agricultură.

al culturii de grîu, consumul energetic este de numai 55% față de cel necesitat de cultura grîului. Îmbunătățirea agrotehnicii acestei culturi, prin măsuri care nu necesită consum suplimentar de energie (cum ar fi distanța de cultivat dintre rînduri etc.) poate contribui la creșterea potențialului energetic actual cu circa 50%, justificînd transformarea ei într-o principală cultură oleaginoasă și furajeră a țării.

Cît privește cultura porumbului, a cărui capacitate de utilizare a energiei solare este mult mai mare decît la cerealele păioase (chiar față de orz), raportul energetic nu prezintă mari diferențe față de cultura grîului ; cu un consum suplimentar de 726 kWh se obține o energie suplimentară de 8 313 kWh (raport 1 ; 11,4), dar față de culturile orzului, cu un consum energetic suplimentar de 752 kWh se obține o energie suplimentară de numai 4 250 kWh (raport 1 ; 5,7).

De vină nu este însă cultura, recunoscută în toată lumea prin vigoarea ei energetică, ci sistemul de cultură practicat, începînd cu capacitatea productivă a hibridului și terminînd cu condițiile de recoltat, transportat și depozitat, care o transformă într-o mare consumatoare de energie, în condițiile folosirii incomplete a acestor consumuri energetice sporite. Să nu uităm că cca. 20% din suprafața cultivată cu porumb este irigată, fapt care mărește mult consumurile energetice, fără însă ca acestea să fie însoțite — pînă acum — de un spor corespunzător de producție. De asemenea, capacitatea de producție a noilor hibrizi s-a mărit îndeosebi pe seama unor consumuri energetice sporite, iar pierderile la recoltat au venit să completeze tabloul acestor factori cu acțiune negativă.

Ca atare, și în acest domeniu cercetării științifice îi revine un rol hotărîtor, mai ales dacă ținem seama că pînă acum raportul dintre consumurile energetice și rezultatele obținute n-a fost inclus printre parametrii programelor de cercetare. De aceea, creșterea potențialului de producție al noilor hibrizi a fost devansat de creșterea consumurilor energetice, determinînd o reducere a randamentelor de conversiune. De aici necesitatea creării unor noi soiuri de hibrizi, care să asigure o valorificare superioară a condițiilor de producție, pentru a reduce la minimum consumul energetic specific.

O mențiune specială merită culturile horticole, îndeosebi legumicole, mari consumatoare de energie. Din experiența de producție a agriculturii noastre rezultă că, față de hectarul cultivat cu cereale, consumul energetic este mai mare de 2,5—4 ori (în funcție de cultură) la hectarul cultivat cu legume de cîmp și de 8 ori la hectarul cultivat cu legume de seră și de solarii (în 1977, consumul de țiței convențional la hectar a fost de 4,2 ori mai mare la legumele de cîmp și de 9 ori mai mare la legumele de seră decît media pe agricultură). Aceasta însă nu înseamnă să restrîngem suprafețele cultivate cu legume (tot așa cum nu se poate ca din cauza vrăbiilor să nu mai cultivăm mei). Se impune însă concentrarea culturilor legumicole în zone cu potențial energetic solar maxim și cu riscuri minime de accidente climatice, precum și substituirea combustibilului lichid și a gazelor prin alte surse de energie termică (căldură reziduală, ape termale etc.).

Probleme deosebit de complexe și contradictorii ridică perfecționarea structurii de producție în ramura creșterii animalelor. Raportul energetic (de cca. 1 : 4) este favorabil creșterii porcilor și păsărilor, ceea ce și explică în mare măsură extinderea pe care a luat-o creșterea lor industrială. Aceasta a făcut să fie în mod deliberat neglijată creșterea potențialului productiv al celor aproape 4,5 milioane de hectare de pășuni și fînețe naturale (valorificabile numai pentru creșterea taurinelor și a ovinelor), dat fiind că pentru un kilogram de carne de vită sau de ovine, consumul energetic (furajer) este cu 2/3 pînă la 3/4 mai mare. Dar trebuie ținut seama că cel mai ieftin furaj în întreaga lume este pășunea naturală, ceea ce și explică locul ocupat de creșterea vitelor pentru carne în țările cu agricultură dezvoltată. Mai mult decît atît, în timp ce creșterea porcilor și a păsărilor necesită furaje pentru care vin la concurență cu alimentația umană (cereale), creșterea bovinelor și a ovinelor valorifică resurse furajere ce nu-și pot găsi altă utilizare productivă eficientă. De aceea, considerăm că structura de producție a zootehniei trebuie perfecționată prin dezvoltarea mai accelerată a creșterii taurinelor și ovinelor (pentru carne), cu două condiții : ridicarea (cu cheltuieli minime) a potențialului productiv al pășunilor și fînețelor naturale și intensificarea cercetărilor în domeniul alimentației animalelor, pentru a spori coeficientul de conversiune a furajelor în creșterea taurinelor și a ovinelor.

Rezerve de reducere a consumului energetic

REZERVELE de reducere a consumului energetic specific sînt și mai mari dacă perfecționarea structurii de producție este

Oprea PARPALĂ

(Continuare în pag. 24)

Perfecționarea formelor de aprovizionare tehnico-materială în agricultură

CA URMARE a reorganizării sistemului și rețelei de aprovizionare tehnico-materială, în ultimii 10 ani modul de asigurare a unităților agricole cu mijloacele de producție necesare s-a îmbunătățit, agricultura țării noastre — aflată în plin proces de intensificare și modernizare — fiind aprovizionată mai operativ și în condiții de eficiență ridicată cu cantități sporite de mijloace tehnice, materii prime și materiale.

Noua revoluție agrară din țara noastră presupune trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate și în toate fazele circuitului economic, inclusiv asigurarea mijloacelor de producție necesare unităților agricole, în condiții optime atît din punct de vedere cantitativ, calitativ și al termenelor prevăzute de tehnologii, cît și din punctul de vedere al cheltuielilor de muncă socială ocazionate de această activitate.

Unul dintre aspectele importante, care își așteaptă o rezolvare adecvată îl constituie **asigurarea unităților agricole cu materiale care se consumă în cantități mici** (nevagonabile), aprovizionate la cerere prin depozitele bazelor județene. Dacă în urmă cu 10 ani constituirea stocurilor de producție numai la nivelul B.A.T.M.A. a reprezentat un progres față de situația dinaintea reorganizării aprovizionării, în etapa actuală se simte nevoia găsirii unor forme și tehnici noi în asigurarea unităților agricole cu aceste mijloace de producție (piese de schimb, materiale electrotehnice, din pînză, din cauciuc, pesticide etc.).

Există mai multe posibilități de a evita deplasarea de mijloace de transport și delegați din fiecare unitate agricolă, la intervale relativ scurte, pentru procurarea materialelor necesare din depozitele bazei : 1) crearea de stocuri la nivelul fiecărei unități agricole — practică destul de curentă, dar fără o reglementare legală și care duce la imobilizări de resurse ; 2) asigurarea aprovizionării cu astfel de materiale de către o singură unitate agricolă, pentru toate celelalte de pe raza unui consiliu unic agroindustrial (așa cum procedează, de exemplu, S.M.A. Balaci din județul Teleorman) ; sau 3) asigurarea aprovizionării la sediul beneficiarului, de către B.A.T.M.A. — așa cum se procedează în județele Olt, Cluj etc.

În cele ce urmează prezentăm experiența B.A.T.M.A. Olt în **aprovizionarea unităților agricole la sediul lor.**

Operativitate sporită, cheltuieli reduse

SPRE DEOSEBIRE de aprovizionarea prin tranzit, în care mijloacele de producție sînt livrate de către unitățile producătoare direct consumatorilor, în cazul aprovizionării prin depozit (specifică pentru cantitățile mici) mărfurile sînt livrate bazei județene care, la rîndul său, vinde la cerere unităților agricole materialele solicitate, pe baza notelor de comandă.

În mod obișnuit, aprovizionarea prin depozit se face cu mijloace de transport proprii ale unităților agricole, de 1—2 ori pe săptămînă, irosindu-se cîte 2—4 zile de către un delegat (merceolog) și conducătorul mijlocului de transport. În plus, capacitatea de transport este utilizată numai în proporție de 20—30% pe o perioadă de cca. 8 ore, în medie pe zi, iar condițiile necorespunzătoare de transport (mai ales pentru piesele de schimb) au repercusiuni negative asupra calității lucrărilor.

Aprovizionarea la sediul beneficiarului de către B.A.T.M.A. constituie **o formă modernă, operativă și eficientă a sistemului de aprovizionare prin depozit,** prin care se înlătură astfel de aspecte negative. Esența acestei forme noi de aprovizionare constă în preluarea activității bazei în sistemul de aprovizionare prin depozit și orientarea preocupărilor nu numai spre procurarea și existența în stocuri optime a mijloacelor de producție necesare, ci și spre rularea acestor materiale pînă la consumator. În acest scop, baza primește comenzile, pregătește mărfurile pentru livrare și organizează transportul lor pînă la sediul unităților agricole consumatoare.

Dintre multiplele avantaje ale acestei forme enumerăm : **reducerea cheltuielilor de aprovizionare** (în special de transport), **a consumului de forță de muncă** utilizată pentru aprovizionare, **a consumului de carburanți și lubrifianți ; menținerea calității** materialelor și reducerea pierderilor în timpul transportului ; înlăturarea (diminuarea) subiectivismului în rezolvarea cererilor de materiale ; **mărirea operativității** în asigurarea unităților agricole cu mijloace de producție, ca o premisă pentru creșterea randamentului cu care sînt utilizate acestea ; **reducerea costurilor pe unitatea de produs agricol etc.**

Elemente de organizare

MENȚIONĂM cîteva dintre problemele organizatorice mai importante ce au trebuit să fie rezolvate.

● La sediul B.A.T.M.A. a fost organizat un **dispecerat,** pe două schimburi, avînd următoarele atribuții : preluarea comenzilor de la unitățile de producție (prin mijloace de telecomunicație sau prin șoferii care se întorc din cursă) ; transmiterea comenzilor la depozite și formarea loturilor de livrat ; urmărirea prin radio-telefon a mașinilor aflate în cursă pentru transportul și predarea mărfurilor la unitățile beneficiare ; primirea de la șoferi a documentelor justificative pentru operațiunile efectuate pe ruta respectivă, verificarea realității și exactității acestora și predarea lor către compartimentele de resort.

● Executarea comenzilor se face de către **sectorul ambalare-expediție** (special organizat) ; acesta preia de la depozitele de specialitate mărfurile comandate, pe care le pregătește pentru expediere (ambalare, aranjare în containere sau boxpalete), etichetare, sigilare etc. și le predă șoferilor, cu documentele de rigoare, pentru unitățile de pe rutele ce le sînt stabilite. Același sector preia de la șoferi ambalajele de transport restituite de beneficiari.

● Rutele de transport au fost stabilite în colaborare cu I.T.S.A.I.A. și trustul S.M.A., astfel încît să se realizeze trecerea pe la fiecare consiliu unic și S.M.A. odată la 3—4 zile, utilizîndu-se cît mai eficient mijloacele de transport.

● Conducătorii auto de pe mijloacele de transport, pe întregul parcurs de la plecarea în cursă și pînă la revenirea la bază, lucrează — în calitate de cărăuș — în contul proprietarului autovehiculului, avînd drepturile, obligațiile și răspunderile prevăzute de lege pentru gestionarii de materiale. În acest scop, B.A.T.M.A. a încheiat cu I.T.S.A.I.A. și cu unitățile S.M.A. (ca reprezentante ale consiliilor unice) convenții în care, pe lîngă alte prevederi, sînt înscrise și obligațiile speciale pe care le au șoferii gestionari de materiale : predarea mărfurilor și ambalajelor, împreună cu cîte un exemplar din factură și din avizul de expediție, la unitatea beneficiară ; preluarea ambalajelor goale restituite de beneficiar, însoțite de bonuri de restituire ; preluarea de la beneficiari a comenzilor scrise, atît pentru mărfurile expediate pe baza comenzilor prin telecomunicații, cît și pentru aprovizionarea viitoare ; restituirea la bază

a unui exemplar din factură și din avizul de expediție, purtînd semnătura de primire a delegatului unității furnizoare ; preluarea de la S.M.A.-uri a ansamblelor, subansamblelor sau pieselor de schimb uzate, pentru recondiționare etc.

● A fost conceput și introdus, în cadrul bazei, un **sistem informațional** simplu și operativ prin care se preiau

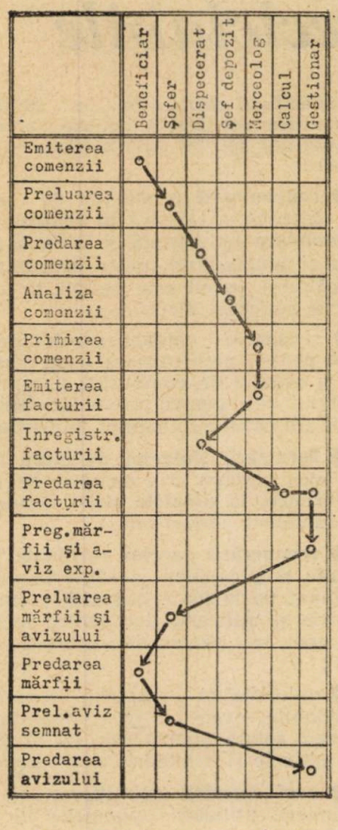

și se urmăresc comenzile și se obțin datele statistice aferente acestei activități (vezi fig.).

Tarife și decontări

ÎN PRIMII ANI (1978—1979) de experimentare a sistemului au fost testate două forme de calcul al tarifelor de transport (variabile, în funcție de distanță și greutate ; fixe, raportate la valoarea mărfurilor), fiecare din ele prezentînd avantaje și dezavantaje pentru bază și pentru diferitele unități agricole servite. În 1980 s-a trecut la **tarife calculate în funcție de distanțe, ore de funcționare și alte prevederi legale,** ajungîndu-se la **1,53 lei la 100 lei valoare a aprovizionărilor.**

În ce privește decontările cu unitățile beneficiare, acestea prezintă particularități imprimate de forma de proprietate a întreprinderilor.

Pînă în prezent, livrarea pieselor de schimb la sediul beneficiarului s-a efectuat numai către S.M.A.-uri ; cooperativele agricole din cadrul unui consiliu, care au nevoie de piese de schimb și alte materiale, le comandă și le primesc prin intermediul S.M.A. Comanda emisă de cooperativă, însoțită de dovada de la bancă privind disponibilitatea de plată, este înaintată bazei. Onorarea comenzii se face în același mod ca și pentru S.M.A., mărfurile destinate C.A.P. fiind grupate separat, în macroambalaje speciale constituite ; cooperativa preia mărfurile de la S.M.A., cu care face și decontările.

Eficiența economică

PENTRU DETERMINAREA eficienței economice a noii forme de aprovizionare s-a folosit un sistem de indicatori original, specific acestei activități. Ca indicator principal s-a considerat **„cheltuieli de transport la 100 lei valoare a aprovizionărilor"**, iar ca indicatori secundari s-au utilizat : numărul de kilometri parcurși la 1 000 lei valoare a aprovizionărilor, numărul kilometrilor parcurși pentru o aprovizionare, numărul aprovizionărilor anuale la o unitate economică, valoarea aprovizionărilor la un transport etc.

Eficiența economică a noii forme de aprovizionare

Indicatori tehnico-economici	1980/1977 (%)
Valoarea aprovizionărilor	139,10
Km parcurși	84,10
Nr. total de aprovizionări pe an	135,10
Nr. aprov. pe an la un S.M.A.	135,10
Valoarea aprov. la un transport	103,08
Km parcurși la o aprov.	62,38
Km parcurși la 1 000 lei val. aprov.	60,35
Cheltuieli totale de transport	109,22
Chelt. de transp. la 100 val a aprov.	59,13

Analizînd datele din tabel, rezultă că la o creștere a valorii aprovizionărilor cu 39%, **distanța totală parcursă a scăzut cu 16%,** iar distanța medie pentru o aprovizionare de la 109 km la 68 km. Dacă s-ar fi practicat forma clasică de aprovizionare, la valoarea din 1980, distanța totală parcursă ar fi fost cu 114 000 km mai mare. Deși numărul unităților aprovizionate a rămas constant, numărul aprovizionărilor totale a crescut cu 35%, ceea ce presupune că s-a realizat o aprovizionare mai operativă. De asemenea, a crescut valoarea medie a mărfurilor transportate la o singură aprovizionare.

Datorită reducerii distanței medii parcurse pentru o aprovizionare și creșterii valorii medii a mărfurilor transportate la o singură aprovizionare, a rezultat o scădere substanțială — de circa 40% — a numărului de km parcurși la 1 000 lei valoare a aprovizionărilor, ca și a nivelului relativ al cheltuielilor de transport la 100 lei valoare a aprovizionărilor.

Economia totală de cheltuieli de transport — calculată la valoarea aprovizionărilor din 1980, dar în condițiile nivelului relativ al acestor cheltuieli din anul 1977 (înainte de introducerea noii forme) — **se ridică la circa 300 000 lei.** La aceasta se adaugă creșterea operativității, îmbunătățirea calității aprovizionărilor, reducerea consumului de carburanți etc.

Generalizarea experienței

ȚINÎND SEAMA de rezultatele pozitive obținute, noua formă de aprovizionare, care inițial se limita la piesele de schimb, a fost extinsă și la alte grupe de materiale (erbicide, pesticide, materiale de construcții etc.). Aprovizionarea cu aceste materiale se face pe baza unor desfășurătoare elaborate de către B.A.T.M.A. în funcție de comenzile primite de la cooperativele agricole, vizate de către organele de resort (D.G.A.I.A. și B.A.I.A.) în ceea ce privește exactitatea necesarului și încadrarea în planul de cheltuieli al fiecărei unități agricole.

În vederea extinderii și generalizării formei de aprovizionare la sediul beneficiarului de către B.A.T.M.A. sînt necesare unele precizări și îmbunătățiri, printre care :

● **extinderea acestei forme de aprovizionare la o gamă cît mai mare de materiale și cuprinderea tuturor unităților agricole din județ,** ceea ce va contribui la mărirea loturilor de aprovizionat, la o mai bună utilizare a mijloacelor de transport și la reducerea cheltuielilor ;

● bazele județene să fie dotate cu **mijloace de transport tehnologic adecvate pentru încărcarea-descărcarea mecanizată a mărfurilor,** ca și cu macroambalaje, iar atît ele, cît și unitățile agricole — **cu mijloace de telecomunicații necesare desfășurării în bune condiții a aprovizionării.**

● **tarifele** de plată pentru transport să fie **unice, în raport cu valoarea aprovizionărilor,** indiferent de distanță ;

● să se precizeze, sub raport normativ-juridic, **drepturile, obligațiile și răspunderile** ce revin bazelor de aprovizionare, unităților beneficiare și cărăușului (I.T.S.A.I.A.).

Cea mai delicată și importantă problemă de care este condiționată extinderea și generalizarea noii forme de aprovizionare o constituie transporturile. Se cer continuate cercetările în vederea stabilirii modalității optime de organizare a acestora, astfel încît să se asigure operativitatea maximă și reducerea cheltuielilor de transport.

N. DAVID
Academia de studii economice
I. PREDA
directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Olt
C. NEGRUȚ
Universitatea din Timișoara

Cerințe ale valorificării complexe a resurselor energetice reciclabile

ÎN CONTEXTUL în care problemele economisirii energiei au atins la nivel mondial dimensiuni neîntîlnite pînă în prezent, trecînd pe primul plan al preocupărilor de politică economică, o cerință esențială pentru desfășurarea în condiții normale a creșterii economice o constituie lărgirea prin toate mijloacele a bazei energetice a țării. În cadrul lor, căile care devin tot mai importante în realizarea acestui deziderat constau în acțiunile de atragere în circuitul economic a resurselor energetice reciclabile și valorificarea lor permanentă în procesele economice [1]). Această valorificare se poate face astăzi în două direcții principale și anume : tehnologică și energetică[2]).

Preocupări pentru reciclare — încă din faza de proiect

RESURSELE ENERGETICE **reciclabile inventariate în țara noastră la nivelul anului 1980 au reprezentat circa 12,1 mil. tcc, dintre care s-au valorificat în procesele economice numai 72,5%** (graficul). Din totalul resurselor inventariate, peste jumătate se valorifică în special în întreprindere pentru producerea de abur, apă fierbinte sau apă caldă, pentru recirculări în agregatele tehnologice sau pentru alte utilități.

Analizînd separat fiecare categorie de resursă inventariată și modul ei de fructificare, se poate constata ca în cursul anului 1980 căldura gazelor de ardere, care reprezintă 18,7% din potențialul total inventariat, a fost componenta cea mai puțin valorificată datorită, în special, conținutului de praf și de agenți corozivi care o însoțesc, precum și lipsei unor consumatori potențiali în zona în care s-ar putea asigura valorificarea optimă a acestui potențial energetic.

În comparație cu resursele reciclabile combustibile, **valorificarea resurselor termice se desfășoară în condiții mai dificile** și datorită diversității și transportabilității lor reduse, complexității sporite a proceselor și utilajelor de recuperare, a lipsei de experiență în realizarea și exploatarea unor astfel de instalații complexe etc.

Analizînd modul de valorificare a resurselor energetice reciclabile în anul 1980, se evidențiază faptul că posibilitățile de valorificare nu au fost puse pe deplin în valoare, circa 3 mil. tcc continuînd — în principalele ramuri energointensive — a se evacua în atmosferă. Deși fiecare ramură industrială are problemele și caracteristicile ei, **există peste tot posibilități** — practic cu o aplicabilitate generală — **de a îmbunătăți randamentele energetice în actualele instalații tehnologice, prin utilizarea mai completă și complexă a resurselor energetice reciclabile disponibile.** În acest sens apreciem că, indiferent de specificul fabricației, în unitățile economice vor trebui depuse eforturi substanțial sporite cu prioritate în vederea :

- **concentrării** producției de energie electrică și termică **în centrale de termoficare** industrială și urbană, precum și amplasarea noilor consumatori de căldură, pe cît este posibil, în apropierea centralei electrice ;
- **recuperării căldurii gazelor de ardere** pentru preîncălzirea apei cazanului, a aerului de combustie, a combustibilului sau pentru preîncălzirea de șarjă (în cazul cuptoarelor industriale) ,
- **furnizării fluidelor de lucru** (apă, aer etc.) precum și a energiei electrice și termice, **la nivelele strict cerute** de consumatorii industriali ;
- **recuperării gazelor reziduale reciclabile** și a căldurii pierdute în mediul ambiant de la toate instalațiile din industrie și utilizarea lor pentru încălzirea apei, sau pentru alte utilități practice ;
- valorificării resurselor energetice reciclabile, eventual în combinație cu energia solară pentru uscarea produselor agricole și a materialelor ceramice ;
- **perfecționării izolațiilor** termice și extinderii utilizării pompelor de căldură ;
- asigurării unei funcționări neîntrerupte a aparaturii de măsură, control și reglare a proceselor, la toate instalațiile industriale.

Avînd în vedere economiile importante de combustibil ce se pot realiza prin recuperarea resurselor energetice reciclabile **este deosebit de important ca luarea în evidență, cercetarea și soluționarea problemelor de valorificare eficientă a resurselor combustibile de natura celor semnalate să se efectueze încă din faza de întocmire a documentației tehnice a soluțiilor tehnologice și de fabricație propuse.** În acest fel, va fi posibilă evitarea în mai mare măsură a obstacolelor care apar uneori în calea reciclării complexe și eficiente a resurselor energetice.

UTILIZAREA RESURSELOR ENERGETICE RECICLABILE

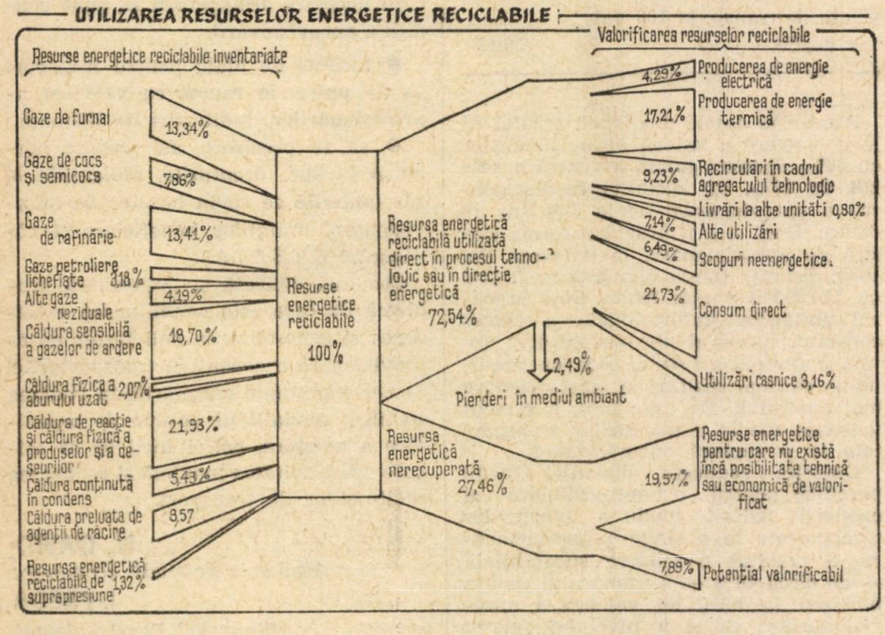

[1]) Resursa energetică reciclabilă prin sfera sa de cuprindere se identifică cu conținutul noțiunii de resursă energetică secundară (întîlnit în literatura de specialitate din țările socialiste) sau de resursă reziduală (din literatura de specialitate americană și vesteuropeană)

[2]) În direcția tehnologică resursa energetică reciclabilă se folosește în vederea îmbunătățirii randamentului procesului tehnologic în care s-a generat, respectiv pentru creșterea randamentului energetic a agregatului, sau drept combustibil tehnologic în cadrul procesului. La utilizare în direcția energetică potențialul resursei energetice reciclabile este cedat unui alt consumator, care utilizîndu-l își diminuează consumul de energie primară

Coordonarea micro-macro a nivelurilor eficienței acțiunii de recuperare a energiei

O COMPONENTĂ de bază care caracterizează activitatea de valorificare a resurselor energetice reciclabile constituie cerința ca aceasta să se desfășoare în condiții de eficiență ridicate. Analizînd din acest punct de vedere problema atît la nivel macroeconomic cît și microeconomic, trebuie spus că **se constată o neconcordanță în exprimarea nivelurilor de eficiență economică.** Este vorba de faptul că o investiție făcută în scopul valorificării unei resurse energetice reciclabile poate apărea ca ineficientă la nivel microeconomic (la nivelul întreprinderii), în special datorită faptului că este posibil ca sporul de cheltuieli necesar realizării ei să influențeze negativ indicatorii de eficiență economică și energetică proiectați. Aceasta, mai ales, din cauza faptului că la stabilirea nivelului indicatorilor nu se ține seama de mărimea costurilor suplimentare necesitate de economisirea energiei, deși recuperarea energiei este în mod evident necesară și eficientă din punct de vedere al economiei naționale. Iată de ce considerăm că **pentru exprimarea eficienței reale a măsurilor de valorificare a resurselor energetice reciclabile trebuie să se țină seama cu prioritate de caracterul limitat al principalei resurse energetice neregenerabile** (petrolul — considerat drept combustibil marginal), **ceea ce face necesar a se raporta orice economie de energie de la consumatori la economia echivalentă de petrol pe care o realizează pe această cale economia națională.** Susținem această idee deoarece este evident că dimensiunea reală a economiei de resurse energetice realizată prin recirculare se regăsește nu numai în întreprinderea care o realizează la un anumit preț de decontare a energiei dar și indirect la nivel macro, al economiei naționale, ca o cheltuială potențială ce se poate evita, în sensul că nu se mai importă o cantitate corespunzătoare de petrol la un preț mediu de 2 950 lei tcc.

Pentru evitarea neconcordanței semnalate în condițiile măsurilor luate de rentabilizare a ramurilor extractive și prelucrare, **este necesară după opinia noastră elaborarea unor normative tehnice noi care să perfecționeze în sensul amintit actualele reglementări** (și anume normativul E 41—66). Noile normative vor trebui să asigure un cadru mai fertil de realizare a măsurilor de valorificare a resurselor energetice, termice și combustibile **ținînd seama de eficiența reală complexă a procesului de recuperare.** În acest context considerăm oportună formularea următoarelor sugestii :

— acțiunile de valorificare a resurselor energetice reciclabile să fie finanțate în viitor dintr-un fond centralizat, urmînd ca eficiența investiției să fie urmărită de o unitate economică specializată în acest sens, iar raportarea ei să fie făcută la același **nivel și anume la nivelul** economiei naționale [3]).

— în cazul în care finanțarea acțiunilor de valorificare a resurselor energetice reciclabile se va face în continuare de către însăși unitatea în care s-a generat resursa reciclabilă, prin participarea directă a întreprinderilor beneficiare la realizarea ei, considerăm necesar ca în calcularea nivelurilor de eficiență să se ia ca valoare echivalentă valoarea 2 880 lei pe tona de combustibil convențional.

—apare necesar ca la actualizarea și dimensionarea pe viitor a indicatorilor de eficiență a producției în întreprinderi să se țină seama mai mult de cheltuielile suplimentare (investiții și costuri) necesitate de economisirea energiei prin valorificarea resurselor reciclabile, dat fiind interesul major pentru sporirea eficienței energetice în întreaga economie.

Apreciem că asemenea măsuri se înscriu eficient în ansamblul acțiunilor concrete desfășurate în ultimii ani în țara noastră pentru ridicarea continuă a eficienței economice și energetice prin valorificarea deplină a resurselor energetice și pentru recuperarea unei valori cît mai mari de resurse primare pe seama unei mai bune gospodăriri a combustibilului și energiei, și că va contribui prin utilizarea mai completă a resurselor energetice reciclabile disponibile, la lărgirea apreciabilă a bazei energetice a țării.

Ștefan RĂGĂLIE

Institutul de economie industrială

[3]) Acest gen de valorificare este promovat astăzi în Franța, S.U.A. și Anglia

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Strung specializat pentru prelucrarea burlanelor de foraj — SBF 1000

ACEST NOU tip de strung — proiectat de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini unelte agregate, mecanică fină și scule „Titan" în colaborare cu Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații București și fabricat de întreprinderea de strunguri „Saro" din Tîrgoviște — este destinat atelierelor mecanice de fabricație și întreținere a elementelor de foraj. O serie de caracteristici generale îl fac însă utilizabil și ca strung universal de mărime mijlocie. Cinematica și construcția strungului permit execuția mai multor prelucrări : strunjire longitudinală, transversală sau conică cu avans mecanic sau normal, filetare de mai multe tipuri și găurire cu avans manual sau mecanic, cu scula fixată în port-cuțit sau pinolă.

În funcție de necesități strungul poate fi executat cu batiu în lungime de 1 la 5 m (turnat din fontă specială pentru mașini-unelte, de construcție rigidă, puternic nervurat). Cutia de viteză este, de asemenea de construcție robustă, compactă și dotată cu o comandă centralizată a operațiilor, iar ambreiajul mecanic este acționat prin comandă electrohidraulică. Axul principal cu diametrul alezajului de 263,3 mm (10 3/8") este lăgăruit cu rulmenți de înaltă precizie, iar suportul port-cuțit cu patru posturi de lucru necesare la utilizarea unor regimuri de lucru intensive, permite fixarea unui cuțit cu secțiune maximă de 40 x 4°. Cutia de avansuri și filete asigură, prin intermediul unor came cilindrice, realizarea unui număr de 48 filete metrice, 50 filete Withworth, 42 filete modul și 42 filete Diametral Pitch. Dintre accesoriile speciale, un rol deosebit îl au lineta de susținere posterioară ca și dispozitivul ridigizat de strunjit conic cu posibilități de realizare a unor conicități de ± 10°.

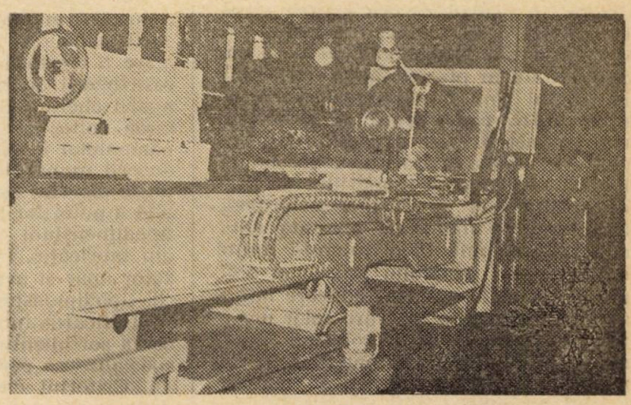

Caracteristicile de bază ale mașinii, performanțele sale tehnico-economice (greutate netă 7 500 kg, indice de putere netă — 340,9 kg/kv, indice de manoperă — 0,37 ore/kg, indice de valorificare 49,28 lei/kg) fac din strungul pentru prelucrarea burlanelor de foraj un produs competitiv, deosebit de solicitat pe piața internă și la export.

Exigențe ale optimizării procesului de tipizare a produselor

RECENT s-a încheiat o importantă etapă în activitatea de tipizare a produselor în țara noastră. Începută în 1979, acțiunea a cuprins o sferă extrem de largă de lucrări : materiale și elemente pentru construcții și instalații, structuri de hale de fabricație și de clădiri civile, obiective industriale, produse industriale de o mare diversitate, începînd cu componente electronice miniaturizate pînă la locomotive și nave maritime, linii și instalații tehnologice, sistem de mașini etc. Se poate afirma că **pentru prima dată în economia noastră, tipizarea a fost abordată într-o viziune complexă, atît în ceea ce privește cuprinderea pe orizontală a diferitelor ramuri și subramuri economice avînd legături de intercondiționare între ele, cît și pe verticală, unde procesul tipizării a fost promovat pe întreg itinerarul ciclului de fabricație și montaj — de la piese și componente structurale, pînă la nivelul unor instalații tehnologice complexe.**

Considerăm că lucrările elaborate pînă acum și experiența acumulată, ca urmare a implicării în realizarea lor a unui valoros potențial de cercetare și inginerie tehnologică, crează **premisele unei fundamentări mai riguroase a aspectelor metodologice ale standardizării și tipizării.** O asemenea necesitate se resimte din ce în ce mai ascuțit atît la noi cît și în alte țări, unde au fost create institute și organizații specializate cu profil de tipizare și standardizare, în cadrul cărora se fac cercetări avînd drept obiectiv găsirea de răspunsuri la problemele cu care sînt confruntate în prezent aceste activități, în primul rînd la **soluționarea dilemei diversificare-concentrare și specializarea producției.** Spre exemplu, deși este evident, pentru majoritatea specialiștilor, că restrîngerea numărului de tipodimensiuni de produse și sortotipodimensiunii de materiale prezintă eficiență numai pînă la o anumită limită, determinarea punctului sau zonei optime — de unde această reducere începe să aibă consecințe contrare celor urmărite — rămîne drept o problemă care-și așteaptă soluționarea, mai ales în domeniul aplicațiilor practice curente. Faptul se impune a fi relevat, întrucît deși teoria și aparatul matematic al optimizării soluțiilor tehnico-economice sînt elaborate și cunoscute, cazurile de folosire a acestora în lucrările de tipizare sînt încă singulare. Apare ca o evidentă necesitate **folosirea instrumentarului matematic în lucrările practice de tipizare și standardizare, prin crearea de colective multidisciplinare formate din ingineri, economiști și matematicieni, care să elaboreze și să fundamenteze studiile și lucrările ce vor fi inițiate de acum încolo în cadrul ministerelor, centralelor, întreprinderilor industriale, și unităților de concepție.**

PROCESUL de optimizare a tipizării, respectiv de determinare a gradului pînă la care se poate restrînge numărul de tipodimensiuni rămase în fabricație, presupune **stabilirea apriori a funcției obiectiv,** respectiv a **criteriului de optimizare.** Literatura economică de specialitate, ca și o lucrare de tipizare *) recent apărută în țara noastră recomandă, în acest scop, adoptarea drept criteriu principal de optimizare a **cheltuielilor echivalente minime,** înregistrate în sfera fabricării și exploatării tipodimensiunilor de produse, alcătuind șirul tipizat.

Conform metodologiei tip de calcul a eficienței economice, adoptată în C.A.E.R., cheltuielile echivalente (Cech) se determină cu formula :

$$Cech = C_e + E_nI \text{ (lei/an)}^{**})$$

Asupra costului utilajului o influență predominantă o au, după cum este cunoscut, cheltuielile de fabricație. Conform datelor prezentate la Expoziția de tipizare a produselor industriale, organizată în luna februarie 1981, aplicarea formulei recomandate, în cazul optimizării seriilor tipodimensionale de mașini electrice generatoare, permite construirea graficului alăturat.

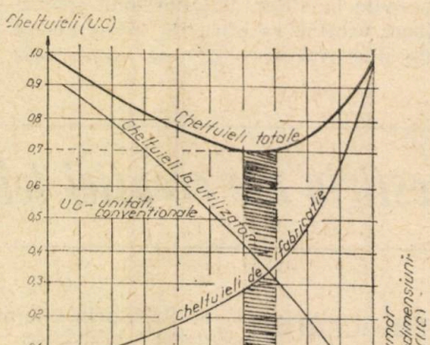

Așa cum se prezintă în grafic, prin reducerea numărului de tipodimensiuni, cheltuielile de fabricație scad ca urmare a creșterii productivității muncii, restrîngerii dotării tehnologice și diminuării cheltuielilor necesitate de asimilarea noilor produse. Utilizatorul echipamentelor înregistrează, pe măsura reducerii numărului de tipodimensiuni, unele pierderi prin folosirea neconvenabilă a puterilor instalate, importul unor tipodimensiuni care au fost eliminate din fabricație. În același timp, la utilizator apar și avantaje în urma reducerii tipodimensiunilor de produse, prin simplificarea întreținerii acestora, reducerea sortimentului de piese de schimb, specializarea personalului de întreținere ș.a. Criteriul cheltuielilor echivalente minime poate fi completat după caz cu unele criterii tehnice suplimentare, ca, spre exemplu, criteriul energetic (consumul minim de energie), consumul de metal ș.a. Luîndu-se în considerare un număr suficient de mare de variante și aplicînd metodele cercetării operaționale, se selectează — pe baza criteriului cheltuielilor echivalente minime, prin calcule efectuate cu ajutorul mașinilor electronice de calcul — varianta optimă a șirului tipodimensional de produse. În cazul nostru, examinarea curbei cheltuielilor totale din grafic arată că zona optimă a numărului de tipodimensiuni de produse tipizate se află între punctele Nt_1 — Nt_2 unde cheltuielile sînt minime.

Rămînînd în continuare în domeniul examinării tipizării, privită ca **instrument de reducere a nomenclatorului de produse** vom sublinia că tipizarea nu poate fi identificată permanent numai cu această primă formă de manifestare — care este simplificarea tipurilor de bază, tipodimensiunilor și sortotipodimensiunilor de produse. Restrîngerea nomenclatorului producției joacă, fără îndoială, un rol important într-o anumită fază de dezvoltare și dotare tehnică a industriei, care, în virtutea diferitelor cauze, manifestă tendințe de diversificare. Ea trebuie însă completată și continuată apoi cu **unificarea constructivă, modulizarea și agregatizarea** — forme avansate de tipizare și respectiv de concepere a produselor, care permit realizarea dintr-un sortiment restrîns tipodimensional de componente structurale, executate în serii mari și în condițiile fabricației centralizate, a unor numeroase familii de produse și linii tehnologice de utilaje unificate-constructiv, de o largă funcționalitate. Știința tipizării trebuie să elaboreze în acest scop **metodologia de concepere a seriilor unitare, familiilor și sistemelor de mașini unificate constructiv,** pe baza generalizării unor experiențe valoroase, acumulate în construcția de pompe, armături, autocamioane, mașini-unelte, utilaje și instalații pentru industria alimentară, mașini, utilaje și linii tehnologice pentru industria ușoară etc.

Elementul determinant în unificarea constructivă a mașinilor din aceeași ramură, sau deservind procese tehnologice din ramuri și sectoare economice diferite, îl constituie analogia și înrudirea proceselor tehnologice efectuate, care conduc la similitudinea schemelor cinematice și constructive adoptate pentru utilajele implicate în procesele respective. Pe această bază au putut fi realizate în industria ușoară, spre exemplu, dintr-un număr de 18 module unificate — constructiv, cu un grad de repetabilitate și diversitate ridicat, 13 tipuri de linii tehnologice de bază cu capacități de prelucrare fibre între 500—4 200 t/an pentru bumbac cardat și pieptănat, lînă pieptănată, in, cînepă, fibre chimice, amestecuri de fibre ș.a. Așadar, metoda de construire a mașinilor după principiul unificării constructive presupune ca, încă din faza de concepere și proiectare, să se aibă în vedere valorificarea modulelor și a celorlalte elemente structurale și la alte mașini, linii sau instalații tehnologice.

Gheorghița BUCUR
Ion Hera-BUCUR

*) Ion Hera-Bucur : Tipizarea în construcția de mașini. Editura tehnică, 1981.

**) Unde : Ce— reprezintă cheltuieli de exploatare anuale generate de utilizarea seriei tipodimensionale (lei/an) : En — coeficientul normat al eficienței economice a investițiilor din ramura unde se folosesc produsele : $E_n = \frac{1}{T_0}$; T_0 — termenul de recuperare a investițiilor (ani) ; I — volumul de investiții implicate de procurarea produselor alcătuind seria tipodimensională (lei).

OPINII

Aprovizionarea tehnico-materială – un mecanism susceptibil de perfecționare

DELIMITAREA RIGUROASĂ A ACTIVITĂȚII PRECONTRACTUALE DESFĂȘURATE PRIN BAZELE JUDEȚENE

PENTRU derularea ritmică și operativă a aprovizionării prin bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, **apare necesară,** după opinia noastră, **examinarea cu mai multă atenție a prevederii existente în actele normative în vigoare ca specificarea, repartizarea, comandarea, contractarea și livrarea materialelor** din „Nomenclatorul materialelor și produselor de uz general ce fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale" (aprobat prin Instrucțiunea nr. 144/29 mai 1979 a M.A.T.M.C.G.F.F.) să se facă direct prin baze. Pentru că atît Legea nr. 14/1971, art. 39, cît și H.C.M. 596/1973 — art. 7 în baza căreia s-a elaborat „Nomenclatorul", se referă numai la necesitatea derulării activității de realizare a aprovizionării prin baze și nu și la cea de „specificare".

Conform metodologiei rezultate din Legea nr. 1/1979 (art. 13—22), activitatea pentru încheierea contractelor se desfășoară astfel (schema 1) :

- nivelurile orientative și normativele de plan se transmit de la C.S.P. pînă la întreprindere pe linia subordonării ierarhice ;
- propunerile de plan, deci și a necesarului de aprovizionat — încadrate în nivelurile orientative și în normativele de plan — merg de la întreprindere pînă la C.S.P. tot pe linia subordonării ierarhice ;
- transmiterea cotelor aprobate de la C.S.P. pînă la întreprindere se face, de asemenea, pe linia subordonării ierarhice.

Odată cu transmiterea cotelor la beneficiari, se trimit și balanțele sintetice la coordonatorii de balanță. În continuare, coordonatorii de balanță primesc de la ministere desfășurarea cotelor pe centrale, și de la centrale desfășurătoare cu specificații cu defalcarea cotelor pe unități și sortimente.

Schema 1

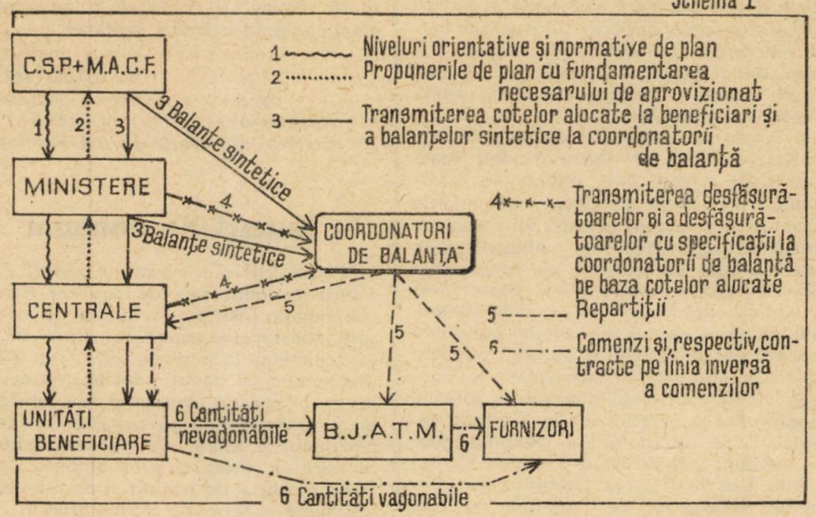

Pe baza acestor elemente, coordonatorul de balanță verifică respectarea cotelor alocate pe an și trimestre, elaborează balanța analitică — inclusiv optimizarea transporturilor la care ține seama de baremurile de livrat prin baze — după care emite repartițiile atît la centrala beneficiară (pentru toată cota centralei defalcată pe unitățile componente), cît și la B.J.A.T.M. pentru cantitățile nevagonabile, indicîndu-se unitățile în cauză. Abia acum poate interveni B.J.A.T.M. centralizînd comenzile de la unitățile în cauză și încheind contractele.

Așadar, pentru corelare, după părerea mea, **ar trebui să se prevadă în toate actele normative în vigoare că prin baze se face numai „comandarea, contractarea și livrarea" produselor, renunțîndu-se la „specificare" și „repartizare".** Dacă totuși se dorește menținerea formulării actuale (schema 2), atunci consider că ar trebui să se precizeze că centralele industriale transmit desfășurătorul cu specificații la coordonatorul de balanță — pentru toate unitățile din subordine — iar pentru cantitățile de livrat prin baze trimit extrase din desfășurător și la acestea bazele întocmesc desfășurător cu specificații pe unități (cu indicarea ministerului și centralei din care fac parte) și-l trimit la coordonatorii de balanță. Or, o asemenea precizare nu există și, ca urmare, nici sistemul de lucru nu este unitar : pentru lacuri și vopsele se procedează într-un fel, pentru sodă caustică în alt fel etc., după cum se poate înțelege coordonatorul de balanță cu centralele beneficiare, sau după experiență.

Sistemul de lucru preconizat este impus de necesitatea ca coordonatorul de balanță să poată verifica respectarea cotelor pe linie ierarhică, atît pe an cît și pe trimestre. Personal, nu opinez pentru acest sistem, deoarece este uneori greoi, mai costisitor și îngreunează munca coordonatorului de balanță. În practica de pînă acum, la principalele produse chimice bazele județene au intrat în sistem numai după ce coordonatorul de balanță a emis repartiția. Ar mai exista o modalitate pentru menținerea actualelor prevederi și anume : **balanța sintetică să se elaboreze în structură ministerială pentru cantitățile vagonabile și în structură teritorială pentru cantitățile nevagonabile.** Și acest sistem este însă, după părerea mea, destul de costisitor.

Schema 2

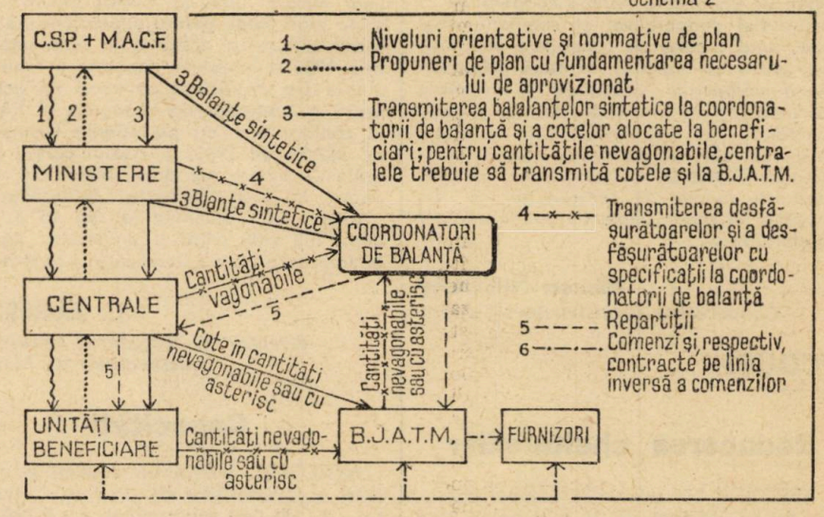

C. SUCIU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Dispozitive

ÎN CADRUL *măsurilor pentru extinderea poliservirii mașinilor-unelte, M.I.C.M. a organizat, prin centrul său de perfecționare profesională, instruirea specială a maiștrilor (care, la rîndul lor, să-i instruiască pe muncitorii în subordine), inclusiv în ce privește metodele practice de prindere-desprindere rapidă a pieselor. Acțiunea ar trebui completată și prin adaptarea S.D.V.-urilor. La întreprinderea clujeana „Unirea", de pildă, la 197 de mașini lucrează într-un schimb doar 75 de muncitori – deci, în medie, unul la 2,6 utilaje – datorită și faptului că mașinile de frezat și strunguri au fost dotate cu sisteme de dispozitive pentru prinderea rapidă.*

Generalizarea unei astfel de experiențe pozitive și perfecționarea ei în continuare ar fi mult înlesnite dacă institutele și întreprinderile de specialitate ale ministerului ar concepe, tipiza și executa în serie dispozitive cu grad mare de universalitate și cu manevrare cît mai lesnicioasă, ceea ce ar permite și reașezarea corespunzătoare a normelor de muncă.

Iuliu TURDEANU
Cluj-Napoca

Contabil șef

CONTRIBUȚIA contabililor șefi, a compartimentelor financiar-contabile la realizarea măsurilor privind perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare este astăzi de necontestat. În cadrul cooperativelor meșteșugărești există însă un aspect ce nu-și găsește corespondent în celelalte unități economice. Contabilul șef nu-și aduce contribuția directă la rezolvarea unor probleme în cadrul consiliului cooperativei (sau comitetului executiv), deoarece nu poate fi membru al acestui organ de conducere nefiind cooperator.

Consiliul cooperativei și comitetul executiv, fiind organe de conducere deliberative, joacă un mare rol în buna gospodărire a mijloacelor financiare și materiale ale unității ; la întrunirea acestor organe contabilul șef este invitat însă ca organ consultativ. De aceea propun ca, în completarea Statutului cooperativelor meșteșugărești, funcția de contabil șef să fie cooptată în organismele de conducere ale cooperativelor.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Constructorul"-Sibiu

ECOURI

Reducerea cheltuielilor

APRECIEM că supunerea atenției cadrelor de specialitate cît și a maselor largi de oameni ai muncii a unor articole de genul celui publicat în nr. 50/1980 al „Revistei economice" sub titlul „Reducerea cheltuielilor materiale – imperativ al creșterii eficienței economice", aduce o contribuție însemnată la o mai bună înțelegere a noului mecanism economico-financiar și prin aceasta la o mai bună gospodărire și utilizare eficientă a valorilor umane și materiale de care dispun întreprinderile noastre.

Construcția de mașini este prin excelență o ramură a cărei producție, deosebit de complexă, nu poate fi realizată fără cooperare interuzinală, iar ignorarea acestui adevăr obiectiv, respectiv încercarea de realizare a unor produse complexe în condiții de totală integrare în aceeași întreprindere conduce la costuri ridicate. Desigur, analiza de detaliu este deosebit de complexă. Considerăm însă indicat să subliniem că această problemă a format obiectivul a numeroase analize în unitățile ministerului, una din concluziile de bază la care s-a ajuns fiind aceea că succesul economic al acțiunilor de cooperare depinde de reușita dimensionării sale optime. Astfel, pe cît de păgubitoare poate fi o încercare de integrare exagerată (îngustarea specializării), tot atît de păgubitoare poate fi și o extindere exagerată a cooperării, care poate duce la transporturi inutile (încrucișate), insuficienta utilizare a capacităților proprii de producție și a forței de muncă și influențarea nefavorabilă a costului produselor.

În scopul dimensionării optime a cooperărilor, în ministerul nostru au fost luate o serie de măsuri (prin ordine ale ministrului) menite să stimuleze cooperările eficiente. Prin această prismă afirmația din articol că la tractoare și autocamioane s-ar fi produs un fenomen de concentrare (prin integrarea cooperărilor) peste nivelul optim, considerăm că nu este întemeiată. Dacă la nivelul ministerului ponderea cooperărilor a marcat o ușoară scădere (prin eliminarea celor ineficiente), la Centrala industrială de autocamioane volumul cooperărilor a crescut, iar la Centrala industrială de tractoare s-a menținut relativ constant ; chiar dacă în unele cazuri izolate s-ar fi efectuat integrări, pe ansamblu fenomenul de integrare nu este caracteristic la nivelul celor două subramuri.

În ceea ce privește problema prețurilor de producție și livrare a ansamblelor destinate cooperării precizăm că, în afara unor măsuri luate la nivelul ramurii cît și pe plan local, pentru dimensionarea corespunzătoare a acestora în luna decembrie 1980 și în prima jumătate a lunii ianuarie s-a desfășurat acțiunea de actualizare a prețurilor de producție și livrare în conformitate cu prevederile Decretului nr. 392/23 XII 1980, în cadrul căreia prețurile de livrare ale ansamblelor din cooperare au fost diminuate (rentabilitatea acestora s-a diminuat la sub 15%). În acest fel, s-au creat și premisele pentru armonizarea între specializare și cooperare.

C. PĂNESCU
director în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

Capacități

ARTICOLUL „Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție", publicat în „Revista economică" nr. 7/1981, a stîrnit un real interes în colectivul nostru, deoarece analizează sarcini majore trasate de conducerea de partid și stat. În atenția noastră stă dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, cunoașterea potențialului de resurse cantitative și calitative de minereuri metalifere și nemetalifere în vederea valorificării superioare și complexe a acestora, cît și utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție. Anumite dereglări în mecanismul de aprovizionare sînt determinate în primul rînd de nerealizarea planului de producție, precum și de neasigurarea planului de transport și întîrzierea punerii în funcțiune a unor investiții.

Trimestrial se analizează cu furnizorii de var posibilitățile acoperirii acestor capacități neintrate în funcțiune la Galați prin depășiri de plan sau devansări. Combinatul gălățean a renunțat pentru acest an la 180 mii t dolomită avînd stocuri în combinat peste cele normate, ceea ce a condus la afectarea planului la trei întreprinderi.

Ministerul nostru intervine prompt în probleme de livrare, acordînd priorități și urmărind stabilizarea livrărilor conform termenelor contractuale și graficelor stabilite între beneficiari și producători. Vom face tot ce depinde de noi pentru asigurarea ritmică și calitativă a materialelor menționate în articolul publicat.

V. LĂSCUȚOIU
director adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Bunuri de consum

SPECIALIȘTI din ministerul nostru și din centralele industriale au analizat articolul „Orientarea ofertei de bunuri de consum spre satisfacerea unor complexe de nevoi", publicat în paginile „R.E." nr. 2/1981. Menționăm că pentru satisfacerea cerințelor de bunuri de consum și în mod deosebit a celor menite să asigure un interior funcțional și estetic cît mai corespunzător al fiecărui cămin, precum și pentru creșterea gradului de confort și de odihnă, au fost luate o serie de măsuri printre care și dezvoltarea de noi capacități de producție. Astfel, în anul 1981 sînt prevăzute printre altele următoarele creșteri de producție față de 1980 : 43% la țesături subțiri de in-cînepă (unde sînt cuprinse și țesăturile decorative), 19,2% la covoare, 86% la țesăturile din fibre de sticlă etc.

Pe întreaga perioadă a actualului cincinal, și anume în anul 1985 față de 1980, creșterile vor fi mult mai mari și anume : 40% la țesăturile de bumbac și tip bumbac extralate, de 12,5 ori la țesăturile subțiri de in-cînepă extralate, de 32% la perdele, de 2 ori la draperii, huse și țesături decorative, de 2 ori la covoare inclusiv mochete, din care, de 2,3 ori la covoare plușate. În cadrul lucrărilor de reutilare și modernizare a întreprinderii „Textila" din Iași, cuprinse în propunerile de plan pe perioada 1981–1985 (varianta din anul 1980), este prevăzută și realizarea de tapete murale imprimate, sortimente solicitate de cumpărători.

Paralel cu dezvoltarea producției, un accent deosebit se pune pe înnoirea și diversificarea acesteia, într-o concepție unitară de creație, care să răspundă mai bine cerințelor consumatorilor. Pe baza programului de creație, colecțiile care se vor realiza vor permite în mai mare măsură amenajarea ansamblului ambiental în diverse stiluri.

I. LUNGU
director în Ministerul Industriei Ușoare

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Instrumente pentru analiză și decizie

CUANTIFICAREA NIVELULUI DE EFICIENȚĂ AL ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR

ÎN CONTEXTUL aplicării noului mecanism economico-financiar, se accentuează necesitatea unui instrument de analiză și de orientare a deciziei, la îndemîna conducerilor colective de la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor, pentru cuantificarea modului în care unitățile economice reușesc să realizeze, pe ansamblu, un nivel de eficiență ascendent al activității desfășurate.

În spiritul acestei cerințe, prezentăm un model menit să permită o cuantificare a nivelului de eficiență al activității unui sistem de producție (întreprindere) pe baza elementelor ce caracterizează rezultatele acesteia, așa cum sînt ele descrise prin intermediul indicatorilor tehnico-economici.

Analiză multicriterială

ÎN VEDEREA stabilirii modelului, s-a urmărit identificarea unei modalități de sintetizare a informațiilor rezultate din analiza diferiților indicatori tehnico-economici care reflectă în mod obiectiv efectele activității întreprinderii, sub forma unui **indicator cu caracter global, cu grad ridicat de sintetizare,** care să permită efectuarea unei comparații între diferite sisteme de producție.

În acest scop se consideră că nivelul de eficiență al activității unei întreprinderi este influențat de elemente grupate în două categorii : de **„intrare" în sistem,** care se referă în principal la modul în care sînt utilizate resursele folosite în cadrul procesului de producție (forța de muncă, mijloacele de producție, obiectele muncii) ; de **„ieșire" din sistem,** care se referă la modul în care sînt îndeplinite sarcinile de plan stabilite pentru sistemul de producție respectiv.

Pentru a asigura comparabilitatea au fost luate în considerare și o serie de elemente ce reflectă concomitent **raportul dintre rezultatele obținute și resursele consumate** în vederea obținerii acestora (de exemplu : productivitatea muncii, ca element ce reflectă nivelul producției realizate, raportat la nivelul forței de muncă utilizată).

În vederea cuantificării eficienței trebuie avute în vedere următoarele aspecte :

— indicatorii luați în considerare pot fi structurați pe două categorii : **indicatori al căror nivel trebuie să fie cît mai mare** (productivitatea muncii, ponderea produselor noi și reproiectate în producția marfă, indicele de realizare a planului) ; **indicatori al căror nivel trebuie să fie cît mai mic** (cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă, consum de metal la un milion de lei producție globală, ponderea personalului TESA în aparatul funcțional față de total personal) ;

— gradul de influență al fiecărui indicator în parte pentru un anumit sistem de producție este direct proporțional cu raportul dintre nivelul acestui indicator pentru sistemul de producție respectiv și valoarea aceluiași indicator în cazul unui **sistem de producție de referință,** ales în mod convențional ca etalon ;

— diferiții indicatori intervin în calcul cu ponderi diferite, unii dintre ei (de exemplu productivitatea muncii) putînd avea o pondere mai mare în comparație cu alții.

Calculul nivelului de eficiență al activității întreprinderilor componente ale unei centrale industriale, de exemplu, presupune analiza unui număr de **n** indicatori (grupați pe cele două submulțimi 1 la **s** și **s** + 1 la **n**) pentru cele **m** întreprinderi ale centralei.

Potrivit acestor aspecte, calculul se efectuează cu ajutorul următorului model matematic, bazat pe o funcție de tip Cobb-Douglas :

$$H_{Ej} = \prod_{i=1}^{i=s} \left[\frac{I_{ij}}{I_{il}}\right]^{\alpha_i} \cdot \prod_{i=s+1}^{i=n} \left[\frac{I_{il}}{I_{ij}}\right]^{\alpha_i} \cdot 1000$$

în care : HEj reprezintă nivelul de eficiență a activității întreprinderii **j** ; **s** — numărul de indicatori din prima submulțime ; Iij — valoarea indicatorului **i** pentru întreprinderea **j** ; Iil — valoarea indicatorului **i** în cazul unei întreprinderi de referință **l** aleasă în mod arbitrar ca etalon ; α_i = ponderea indicatorului **i** asupra nivelului de eficiență ; **n** = numărul total de indicatori.

Cu ajutorul acestei formule se calculează nivelul de eficiență al fiecărei întreprinderi, exprimat printr-un număr de puncte. În cazul întreprinderii de referință, acest nivel este de 1 000 de puncte.

Pornind de la valoarea nivelului de eficiență exprimat anterior prin puncte, se poate calcula un nivel de eficiență relativ HErj, cu relația alăturată.

$$H_{Erj} = \frac{H_{Ej}}{\max\{H_{Ej}\}} \qquad j = 1,2,\ldots,m$$

Pentru stabilirea indicatorilor care să caracterizeze rezultatele activității unei întreprinderi s-a pornit de la principalele informații existente în evidențele unităților ; la un număr minim de cinci indicatori s-a avut în vedere indicele de realizare față de plan, iar restul indicatorilor, pînă la un total de 35, reflectă rezultatele obținute de întreprindere în aproape toate domeniile asupra cărora se efectuează analiza.

În vederea comparării rezultatelor obținute de diferite întreprinderi, în modelul matematic de calcul al eficienței s-au folosit indicatori derivați (calculați sub formă de indici, ponderi sau coeficienți).

Pe baza indicatorilor tehnico-economici ce se regăsesc în evidențele întreprinderilor și în raportările statistice, se folosesc algoritmi simpli, cu ajutorul calculatorului electronic. Fără un asemenea sistem de indicatori derivați — cu ajutorul cărora să se renunțe la valorile absolute, eterogene, izvorînd din specificul de activitate, și din diversitatea de procedee tehnologice —, nu pot fi făcute comparabile elementele furnizate de către evidențe. Astfel, dacă valorile absolute ale exportului realizat de două întreprinderi de dimensiuni diferite și cu productivități diferite nu pot furniza elemente de comparație, indicatorul derivat „valoarea exportului realizat raportată la total personal" face comparabile efortul depus de fiecare colectiv în parte și eficiența dobîndită în activitatea desfășurată.

Stabilirea ponderilor

ÎN MODELUL matematic adoptat pentru calculul eficienței economice, o importanță deosebită o au ponderile cu care participă fiecare din indicatorii derivați la stabilirea eficienței economice a unității.

Metoda de calcul adoptată pentru stabilirea ponderilor a fost aceea a construirii unei matrice patratice de tip Leontieff, cu **n** linii și **n** coloane, în care fiecare indicator a fost comparat ca importanță cu toți ceilalți **n**-1 indicatori, atribuindu-se, după caz, valorile 0, 1 sau 2 dacă indicatorul analizat are o „importanță" mai mică, egală sau mai mare decît cel cu care este comparat. În matricea astfel construită, suma valorilor atribuite pe linii a fost comparată cu suma tuturor valorilor atribuite și s-au stabilit astfel, pe fiecare indicator în parte, ponderile cu care participă în calculul eficienței.

Deoarece modul de atribuire a „importanței" fiecărui indicator este subiectiv, „importanța" trebuie stabilită prin consultarea unui număr cît mai mare de conducători, eventual a tuturor membrilor consiliului oamenilor muncii la nivelul unei centrale industriale sau ai consiliului departamental. În acest caz este necesar calculul unor valori medii ale ponderilor, care să țină seama de dispersia diferitelor aprecieri efectuate, ca și de gradul de competență al acestora. Calculul se face cu ajutorul relației :

$$\alpha_i = a_n \sum_{n=1}^{p} \alpha_{in}$$

$$0 \leqslant a_n \leqslant 1$$

$$\sum_{m=1}^{p} a_n = 1$$

în care : α_i reprezintă ponderea indicatorului **i** asupra nivelului de eficiență ; α_{in} — ponderea indicatorului **i** rezultată pe baza estimărilor efectuate de subiectul **h** ; **An** — gradul de competență al subiectului **h** ; **p** — numărul de subiecți anchetați.

O a doua posibilitate, pentru a evita în parte subiectivismul, constă în a adopta o politică de importanță

prestabilită pentru cîțiva indicatori ; astfel, s-ar putea considera prioritară valoarea exportului, productivitatea muncii raportată la producția netă, valoarea beneficiului, cheltuiala la 1 000 lei producție marfă ș.a.m.d.

Coeficienții astfel calculați sînt prezentați exemplificativ în tabelul nr. 1.

i	Indicatorul	Unitatea de măsură	Valoarea i= l÷s	Valoarea i=s+l÷n
	I. Indicatori a căror valoare este rațional să fie cît mai mare (i=l÷s)			
1o.	Valoarea exportului realizat raportată la total personal	lei/pers.	o,o47346	-
o9.	Productivitatea muncii muncitorilor raportată la producția netă realizată	lei/muncitor	o,o4oooo	-
. . .				
35.	Valoarea producției marfă realizată raportată la valoarea mijloacelor fixe	lei Pm / lei mj.fixe	o,o29387	-
. . .				
18.	Ponderea lucrătorilor care lucrează în acord din totalul personalului	%	o,o19593	-
. . .				
34.	Coeficientul de schimburi realizat	-	o,o12244	-
	II. Indicatori a căror valoare este rațional să fie cît mai mică (i=s+l÷n)			
11.	Cheltuieli la 1ooo lei producție marfă realizate	lei	-	o,o38367
12.	Cheltuielile materiale la 1ooo lei producție marfă realizată	lei	-	o,o36734
. . .				
3o.	Fondul de retribuire consumat la 1ooo lei producție marfă realizată	lei retrib. / lei Pm	-	o,o253o6
. . .				
32.	Valoarea rebuturilor înregistrate raportată la producția globală realizată	lei rebut / lei Pg	-	o,o19591
24.	Volumul stocurilor de producție neterminată raportat la volumul producției globale realizate	lei stoc / lei Pg	-	o,o17959

Tabelul nr. 1 : **Listă exemplificativă de indicatori, cu coeficienții respectivi**

Criterii de alegere a întreprinderii de referință

ÎN FUNCȚIA de tip Cobb-Douglas adoptată ca model matematic pentru calculul eficienței economice intervine, pentru ambele grupe de indicatori, valoarea indicatorilor tehnico-economici ai unei întreprinderi de referință.

Teoretic, oricare întreprindere poate fi considerată ca unitate de referință ; pentru a conferi însă, un caracter competitiv în stabilirea nivelului de eficiență, se propune desemnarea ca unitate etalon sau de referință a acelei unități care în anul precedent a înregistrat rezultatele de eficiență cele mai bune și care pe această bază a fost declarată întreprindere fruntașă. Acest mod de abordare a problemei oferă posibilitatea creșterii permanente a nivelului de referință avut în vedere și o dinamică ascendentă în analiza și comparația eficienței economice, permițînd totodată evidențierea unor concluzii asupra nivelului global de eficiență al ansamblului întreprinderilor față de activitatea desfășurată în anul precedent.

Prelucrarea automată a datelor

APLICAREA funcției de eficiență pentru un număr relativ mare de întreprinderi la nivelul unei centrale industriale sau al unui departament, precum și analiza evoluției unei unități de-a lungul unei perioade ce traversează cîteva planuri cincinale presupune un volum însemnat de calcule, ce justifică folosirea mijloacelor automate pentru prelucrarea datelor. În acest sens s-a efectuat analiza, s-au elaborat schema logică și programe (în limbaj FORTRAN) pentru efectuarea calculelor cu ajutorul calculatorului electronic FELIX CE—256. Testate pe date reale, programele au dat satisfacție deplină.

Tabelul nr. 2 prezintă modul în care se obține ierarhizarea întreprinderilor în funcție de nivelul de eficiență relativă și absolută astfel calculate.

Intreprinderea	ANUL 1979 Locul ocupat	ANUL 1979 Nivel de eficiență absolut	ANUL 1979 Nivel de eficiență relativ	ANUL 1980 Locul ocupat	ANUL 1980 Nivel de eficiență absolut	ANUL 1980 Nivel de eficiență relativ
A	1	1o91,574	1oo,oo	1	1ooo,ooo	1oo,oo
B	2	1ooo,ooo	91,61	3	838,965	83,9o
C	3	95o,763	87,1o	2	85o,916	85,o9
D	4	874,194	8o,o9	5	748,79o	74,88
E	5	858,528	78,65	4	773,736	77,37
F	6	827,15o	75,7e	8	697,447	69,74
G	7	82o,6o2	75,18	6	723,oo3	72,3o
H	8	785,291	71,94	9	684,374	68,44
I	9	74o,431	67,83	1o	633,315	63,33
J	1o	722,3o9	66,17	7	713,224	71,32
K	11	7o4,86o	64,57	14	499,o98	49,91
L	12	616,9o1	56,51	13	517,279	51,73
M	13	59o,617	54,11	12	541,7o3	54,17
N	14	576,933	52,85	11	541,764	54,18

Tabelul nr. 2 : **Ierarhizarea întreprinderilor unei centrale industriale, pe anii 1979 și 1980, în funcție de nivelurile de eficiență absolută și relativă**

Cîteva concluzii

MODELUL propus are ca principal scop acela de a se constitui într-un instrument de fundamentare a deciziilor la nivelul centralelor industriale și al departamentelor, cu privire la tendința generală a nivelului de eficiență obținut de unitățile componente — atît cu caracter operativ (lunar sau trimestrial), cît și la nivelul unui an sau al unui cincinal. Informațiile referitoare la dinamica nivelului de eficiență al fiecărei întreprinderi pot fi introduse într-un tablou de bord care, completat periodic pe baza datelor furnizate de calculatorul electronic, permite fundamentarea unor astfel de decizii. Concluziile privind tendința nivelului de eficiență la o întreprindere pot fi apoi analizate pe elementele componente ale indicatorilor derivați, care pot da informații prețioase asupra domeniului concret de activitate în care se manifestă stagnări sau rămîneri în urmă sau care, din contră, determină succesul.

În afara studiului comparativ între unități — util, ca un criteriu obiectiv, în ierarhizarea întreprinderilor, inclusiv pentru stabilirea celor fruntașe și evidențiate în întrecerea socialistă pe ramură sau subramură — modelul permite compararea rezultatelor obținute de una și aceeași unitate în diverse etape istorice ale activității sale, în vederea stabilirii unor elemente de prognoză pentru etapele viitoare de dezvoltare sau, eventual, pentru corectarea unor abateri constatate.

De asemenea, cu ajutorul modelului propus pot fi apreciate orientarea activității desfășurate și rezultatele obținute de către întreprinderi, în raport cu direcțiile prioritare ce corespund momentului strategico-tactic al etapei respective.

Astfel, aplicarea modelului în cazul întreprinderilor unei centrale din industria electrotehnică a oferit informații necesare fundamentării deciziilor privind perfecționarea organizării și conducerii la una din unitățile nou înființate, unde s-a constatat că nivelul scăzut de eficiență, concretizat într-un volum de beneficii inferior posibilităților, se datora depășirii sistematice a cheltuielilor (în special ca urmare a rebuturilor) și utilizării sub capacitatea proiectată a unor linii de fabricație ; măsurile luate au dus la eliminarea acestor fenomene.

Iulian SVASTA
Întreprinderea „Electroaparataj" — București
Victor SINCOFSCHI
Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Optimizarea valorificării complexe a resurselor naturale ale Deltei

PÎNĂ LA ÎNCEPUTUL anilor '60 Delta Dunării a suferit foarte puține intervenții ale omului, zonele amenajate reprezentînd suprafețe extrem de reduse, iar regimul natural al scurgerii apelor a fost afectat numai prin corectarea brațului Sulina și amenajarea canalelor Dranov și Dunavăț. Începînd cu deceniul șase, dar mai ales în deceniul trecut, în Deltă a început aplicarea unei politici de intensificare a valorificării bogățiilor sale naturale, în special prin crearea unor incinte îndiguite cu regim dirijat de apă precum și prin introducerea unor procese tehnologice mecanizate.

În valorificarea resurselor naturale ale deltei se disting pînă în prezent două etape : etapa stuficolă în perioada 1956—1970 și etapa piscicolă începînd din anul 1970. În prezent se desfășoară o amplă activitate de cercetare și studii a teritoriului deltaic, conturîndu-se o nouă etapă de valorificare complexă a tuturor resurselor naturale ale deltei.

În ceea ce privește repartizarea teritoriului deltei pe folosințe, aceasta prezintă următoarele caracteristici :

— folosința piscicolă cuprinde suprafața pepinierelor și a crescătoriilor care reclamă un înalt grad de amenajare a terenului : îndiguire însubmersibilă, compartimentare în heleștee, executarea de lucrări de artă, stații de pompare, magazii de furaje, platforme de exploatare, gropi de pescuit, etc. Pescuitul se efectuează în incinte îndiguite, producția fiind asigurată anual prin populare cu puiet de crap sau specii fitofage și planctonofage produse în pepiniere proprii și dezvoltat în regim furajat sau nefurajat ;

— folosința stufo-piscicolă cuprinde două categorii de terenuri, respectiv : terenuri în regim liber de inundație și terenuri în regim hidrografic dirijat ;

a) Exploatarea stufo-piscicolă în regim liber de inundație este o amenajare limitată la deschiderea unor canale de acces în masivele stuficole și executarea unor platforme pentru depozitarea stufului recoltat în perioada friguroasă a anului. Pescuitul se face pe suprafețele aflate în regim liber de inundație, rezultatele variind în funcție de intensitatea viiturilor Dunării.

b) Exploatarea stufo-piscicolă în regim hidrologic dirijat necesită îndiguirea insubmersibilă a suprafețelor, executarea de lucrări de artă pe conturul lor (ecluze, stăvilare, stații de pompare, trecători pentru bărci), amenajarea interioară a suprafețelor cu canale pentru navigație și desecare, precum și a platformelor pentru depozitare.

Perioada optimă de inundare controlată este în prima jumătate a lunii martie, dar față de regimul hidrografic natural se realizează o inundație medie cu un schimb mai puțin intens și o legătură mai slabă între apele Dunării și interior, precum și o desecare la cote foarte scăzute care nu are echivalent în regim natural. Aceste lucrări influențează în mod nefavorabil fauna piscicolă, din care cauză producția înregistrează scăderi simțitoare. O problemă cu implicații însemnate asupra activității ce se desfășoară în deltă, o prezintă arderea stufului, deoarece practica a arătat că stufăriile nerecoltate un șir de ani degenerează cantitativ și calitativ, pe cînd cele recoltate sau defrișate prin ardere au o productivitate ridicată.

— folosința agricolă cuprinde suprafețele amenajate în urma studiilor de teren, pedologice, topografice, climatice, hidrologice, geologice și cu privire la conținutul de săruri al apelor freatice. Se poate dezvolta în delta fluvială acolo unde solul este mai evoluat, are cote mai ridicate, apa freatică are un conținut mai redus de săruri și deci și pericolul de sărăturare este mai redus. Suprafața amenajată necesită lucrări de îndiguiri, desecări — drenaj și irigații ;

— folosința silvică cuprinde suprafețele existente precum și împădurirea unor noi suprafețe cu specii repede crescătoare, plop euroamerican și salcie selecționată, împădurirea zonei dig-mal cu perdele forestiere de protecție a digurilor, crearea de perdele forestiere de protecție a culturilor în incintele amenajate agricol, precum și gospodărirea și protecția fondului cinegetic.

După cum rezultă din tabelul nr. 1 structura pe principalele folosințe economice ale deltei s-a schimbat considerabil.

Tabelul nr. 1

Structura folosințelor economice ale Deltei Dunării, în anii 1962 și 1980.

— în % —

Nr. crt.	Folosința	1962	1980
	TOTAL	100,0	100,0
	din care :		
1.	Stufo-piscicolă	44,0	28,1
2.	Piscicolă	28,3	42,3
3.	Agricolă	13,3	14,2
4.	Silvică	3,6	4,6
5.	Rezervații naturale și refugii de cuibărit	8,8	9,4
6.	Alte folosințe	2,0	1,4

Sursa : Calculat după H.C.M. nr. 891/1961 : „Studiu privind intensificarea acțiunilor de valorificare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării". Consiliul Economic al C.C. al P.C.R., București, 1970, p. 30 ; „Perspectivele dezvoltării turismului în Delta Dunării" ; Centrul de studii și proiectări pentru promovarea turismului, București, 1973, p. 29.

ÎN ACTUALA ETAPĂ, intensificarea valorificării resurselor naturale ale deltei are în vedere toate activitățile economice care pot fi dezvoltate eficient în deltă : piscicultura, agricultura, stuficultura, silvicultura, industria extractivă și prelucrătoare, transporturile și telecomunicațiile, turismul etc. Pentru obținerea unor rezultate cît mai bune este însă necesar ca ele să fie tratate în mod complex, intercorelat.

De asemenea, numai pe baza cunoașterii sistemului teritorial deltaic și a resurselor sale pot fi prevăzute căile și modalitățile pentru amenajări eficiente economic pe lungi perioade de timp, mai ales că Delta Dunării este un unicat mondial de inestimabilă valoare, care trebuie păstrat cît mai puțin alterat și transmis astfel urmașilor. În sfîrșit, este necesară respectarea cu strictețe a tehnologiilor prescrise pentru diferitele folosințe, precum și a legislației în vigoare, pentru a nu se ajunge la modificări în alcătuirea ecosistemelor deltei și deci pentru a nu influența asupra patrimoniului ei turistic. În acest din urmă scop, au fost luate o serie de măsuri care, însă, trebuie îndeplinite cu cea mai mare strictețe, pentru a da rezultatele necesare :

a) Prescrierea tehnologiei și a intervalului de timp pentru inundarea incintelor pentru a nu duce la distrugerea cuiburilor de păsări ; închiderea canalelor în așa fel încît să nu aibă efecte biologice negative, atît în timpul efectuării desecărilor cînd se pot crea condiții necorespunzătoare de iernat pentru pești, păsări (care iernează pe luciile de apă ale ghiolurilor) și rădăcinile neprotejate ale plantelor, cît și în timpul inundărilor rapide și la cote foarte mari a suprafețelor desecate, pentru a nu distruge cuiburile de păsări și a permite dezvoltarea vegetației de baltă, care este o componentă importantă a peisajului.

b) Data limită de 15 martie pentru arderea stufului pentru a nu duce la distrugerea cuiburilor de păsări, a animalelor mici, ierburilor și stufăriilor, a microfaunei permanente și a nu permite constituirea unui nou element de biotop ;

c) Folosirea agregatelor pe pneuri de joasă presiune pentru recoltarea mecanizată și transportul stufului pentru a nu avea efecte dăunătoare asupra rizomilor de stuf și a nu produce poluarea fonică care ar tulbura liniștea păsărilor ;

d) Prevenirea poluării Dunării și a deltei sale, prin crearea de tehnologii și instalații pentru epurarea avansată a apelor uzate, încărcate cu metale grele, coloranți sintetici, materii organice, pesticide, detergenți, îngrășăminte chimice, extinderea proceselor fizico-chimice pentru epurarea apelor uzate ; realizarea de tehnologii de protecție cu consumuri reduse de apă, extinderea instalațiilor de recirculare a apelor reziduale

industriale. În sistemele de irigaţii limitrofe Deltei Dunării şi complexului lagunar Razelm-Sinoe este necesar să se acţioneze în continuare pentru folosirea raţională a îngrăşămintelor chimice şi a pesticidelor pentru sol şi renunţarea la folosirea pesticidelor cu acţiune remanentă şi folosirea pesticidelor biodegradabile.

Experienţa dobîndită dovedeşte că nerespectarea unora dintre măsurile amintite s-a răsfrînt negativ asupra sistemului deltaic. Nerespectarea tehnologiilor şi a intervalului de timp prescrise pentru inundarea incintelor duce la distrugerea unui număr însemnat de cuiburi de păsări. Acelaşi efect asupra microfaunei îl are şi depăşirea datei limită de 15 martie pentru arderea stufului ca şi folosirea unor agregate pe şenile pentru exploatarea stufului. De aceea, complexul de măsuri amintit şi care nu se epuizează prin cele de mai sus trebuie îndeplinit în totalitatea sa. De altfel, rezultatele obţinute pînă în prezent în utilizarea resurselor naturale ale Deltei Dunării confirmă legile enunţate de Antipa, încă în urmă cu 40—50 ani, din care rezultă că acest teritoriu tînăr este extrem de fragil, are o capacitate de suport restrînsă şi o gamă redusă de utilizări, iar impactul uman forţat produce dereglări cu consecinţe economice, ecologice şi umane greu previzibile fără cercetări detaliate şi de durată.

ÎN CEA DE-A TREIA ETAPĂ a valorificării ei economice, Delta Dunării urmează a deveni un vast şantier în care se propune pentru amenajare eşalonat, pînă în anul 1995, o suprafaţă de circa 160 000 ha cu un însemnat volum de investiţii. Înainte de trecerea la realizarea acestor lucrări, au fost soluţionate sau sînt în curs de soluţionare o serie de probleme[1]) printre care :

— centralizarea tuturor datelor rezultate din studiile şi cercetările existente asupra deltei, într-un sistem informaţional deschis, care să poată cuprinde ulterior întreaga cantitate de informaţie acumulată prin noile cercetări din deltă ;

— cunoaşterea structurii şi funcţionării sistemului teritorial deltaic, a stării sistemului şi echilibrelor sale naturale ;

— cunoaşterea aspectelor cantitative şi calitative a resurselor, a potenţialului productiv, plasticităţii şi pretabilităţii lor la diferite folosinţe şi modificări ;

— cunoaşterea potenţialului uman şi a problemelor complicate ale populaţiei deltei (structură, migraţie), soluţionarea problemelor legate de asigurarea forţei de muncă şi de folosirea ei raţională pe sexe, mai ales că activităţile economice propuse a se extinde în viitor au în vedere folosirea cu precădere a mîinii de lucru masculină ;

— valorificarea experienţei cu privire la amenajarea şi utilizarea terenurilor pentru agricultură, acumulată în Lunca şi Delta Dunării. Numai pe această bază pot fi definitivate suprafeţele cu o anumită pretabilitate şi capacitate de suport la diferite utilizări, optimizîndu-se astfel lucrările de valorificare.

CONSERVAREA condiţiilor naturale şi a monumentelor culturale şi istorice se înscrie între preocupările de bază al partidului şi statului nostru. **„Este necesar** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretar general al P.C.R. — **să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinării poluării apei şi aerului, protecţia pădurilor, lacurilor, rîurilor, munţilor, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propriu ocrotirii sănătăţii oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseţilor patriei, pentru a transmite generaţiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România".**[2]) În acest spirit şi pornindu-se de la caracterul deosebit de preţios al Deltei Dunării s-au accentuat preocupările privind protejarea mediului înconjurător, utilizarea raţională a resurselor şi păstrarea echilibrului său ecologic, acordîndu-se o atenţie sporită, aşa cum se subliniază în Programul-directivă de creştere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 şi de ridicare continuă a calităţii vieţii „Conservării şi ameliorării calităţilor ecosistemelor reprezentative din ţara noastră (Delta Dunării) masivul Retezat, platoul Bucegi etc), cît şi a monumentelor naturii". În privinţa Deltei, cercetările tehnico-ştiinţifice au pus în evidenţă două relaţii fundamentale din punct de vedere ecologic, relaţii care afectează un areal ce depăşeşte cu mult limitele geografice proprii şi anume : poziţia cheie pentru ecologia faunei piscicole din Lunca Dunării şi zona litorală a Mării Negre ; poziţia cheie în viaţa avifaunei migratoare din Europa, delta aflîndu-se la încrucişarea principalelor trasee de migrare a păsărilor.

În cadrul continentului european, Delta Dunării îşi păstrează, în mare măsură, biotopul natural avînd astfel o însemnătate excepţională sub raport ornitologic şi al factorilor morfologici şi climatici care au făcut din ea o imensă rezervaţie cu multe specii de animale şi vegetale rare. Aceste caracteristici au făcut ca delta să fie considerată absolut originală în comparaţie cu toate zonele turistice de prim rang ale ţării noastre. Dar, existenţa deltei ca mediu natural ineat, respectiv ca zonă turistică de mare atracţie, este în dependenţă de menţinerea în cadrul său, a unui echilibru natural între toţi factorii care-l compun, echilibru ce se va menţine numai printr-o protejare judicioasă a tuturor acestor factori. Intervenţia excesivă asupra unuia sau altuia dintre ei poate duce în mod inevitabil la schimbări structurale importante, ireversibile, cu urmări directe pentru floră şi faună şi îndeosebi pentru păsările migratoare aflate în sistemul drumurilor de pasaj, în care acest ţinut este integrat de mii de ani. În final, toate aceste modificări ar putea periclita echilibrul ecologic şi implicit potenţialul turistic al Deltei Dunării.

În scopul menţinerii cadrului natural al Deltei Dunării, în urma cercetărilor de specialitate efectuate de Academia Republicii Socialiste România, prin Comisia Monumentelor Naturii, în colaborare cu institutele de cercetare care efectuează lucrări în deltă, s-a stabilit, prin mai multe acte normative[3]), ca întreaga activitate de cercetare şi exploatare economică a acesteia să se facă prin respectarea cu stricteţe a echilibrului său ecologic. Un prim pas pe această linie s-a făcut prin delimitarea în cadrul teritoriului deltei a trei mari rezervaţii naturale care ocupă circa o zecime din suprafaţa deltei, cuprinzînd formaţiuni geologice şi geografice, asociaţii vegetale caracteristice, precum şi refugii şi locuri de cuibărit şi de popas pentru păsările migratoare. **Rezervaţiile naturale**[4]) în suprafaţă de 41.500 ha. au fost delimitate în cele trei biotipuri diferite ale deltei şi anume în delta fluvială, în delta maritimă şi în complexul lagunar Razelm-Sinoe. Rezervaţiile naturale Roşca — Buhaiova — Hrecişca şi Letea, alături de Parcul naţional Retezat şi Pietrosu Mare al Rodnei, au fost incluse în reţeaua mondială a rezervaţiilor biofaunei, care numără acum 177 de ecosisteme reprezentative de pe toate continentele lumii. Această decizie a fost luată în cadrul programului internaţional de studii „Omul şi biosfera" de pe lîngă UNESCO, ca o recunoaştere a importanţei ştiinţifice excepţionale a rezervaţiilor naturale româneşti, a bogăţiei şi varietăţii elementelor de floră şi faună care au permis viaţa aici din timpuri imemoriale, a capacităţii lor de a conserva echilibrul ecologic la parametrii iniţiali.

MODIFICĂRI, în sens negativ, asupra cadrului natural al Deltei pot provoca şi construcţiile, transporturile, agricultura şi chiar turismul. În unele cazuri, aceste consecinţe sînt rezultatul anumitor dificultăţi de ordin tehnic, dar cel mai adesea se datoresc nepăsării, indiferenţei sau comodităţii în gîndire. Dacă ne referim la turism, consecinţele sale negative asupra propriei „substanţe de existenţă", se fac simţite în forme variate : aruncarea resturilor la întîmplare, distrugerea de puiet sau de plante, instalarea de corturi şi pătrunderea cu autoturismele în locuri neindicate, spălarea acestora în gîrlele, canalele şi lacurile din deltă, suprasolicitarea unor locuri, cu efecte dezastruoase pentru vegetaţie, în special datorită tasării terenului etc. Împotriva poluării turistice, generalizarea sentimentului de respect faţă de natură reprezintă direcţia principală de acţiune şi pentru aceasta merită o deosebită atenţie utilizarea sistematică şi intensivă a tuturor mijloacelor educative.

În acelaşi scop Consiliul popular judeţean Tulcea, prin decizia nr. 208/1980, a stabilit o serie de măsuri pentru protejarea faunei şi florei, a bazinelor piscicole amenajate în lunca şi Delta Dunării, în complexul de lacuri Razelm — Sinoe, astfel : delimitarea terenurilor pentru parcarea autovehiculelor, rulotelor şi instalarea corturilor numai din categoria celor neproductive în perimetrul construibil al localităţilor (pe raza cărora nu s-au înfiinţat popasuri turistice) : interzicerea instalării de corturi sau altor amenajări turistice pe grinduri, platforme, terenuri agricole etc. ; confecţionarea şi plantarea la locuri vizibile de semne, indicatoare şi panouri sugestive privind protecţia florei şi faunei, interzicerea circulaţiei cu ambarcaţiuni cu şi fără motor, interzicerea pescuitului şi vînatului în anumite zone din Lunca şi Delta Dunării; stabilirea anuală a traseelor de către organizatorii de turism, pe Dunăre, canalele, gîrlele şi lacurile din lunca şi Delta Dunării ; folosirea, de către persoanele care vizitează individual Lunca şi Delta Dunării precum şi complexul lagunar Razelm — Sinoe numai a mijloacelor de transport în comun ale INF Navrom Galaţi şi ale OJT Tulcea ; organizarea de către unităţile de turism a punctelor de închiriat ambarcaţiuni pentru turişti, care se vor deplasa numai pe traseele şi în zonele stabilite ; interzicerea circulaţiei ambarcaţiunilor cu motor, proprietate de stat şi a ambarcaţiunilor

[1]) „Prognoza dezvoltării ştiinţei şi tehnologiei în Delta Dunării pentru perioada 1976—2000 (2010)" I.C.P.D.D. Tulcea, 1977.

[2]) Nicolae Ceauşescu — „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate" vol. 7, Ed. politică, Bucureşti, 1973, p. 511.

[3]) H.C.M. nr. 891/1961 : H.C.M. nr. 528/1970.

[4]) Vezi H.C.M. nr. 891/1961, H.C.M. nr. 528/1970 ; „Conservarea naturii în Delta Dunării". Academia R. S. România, Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii, Bucureşti, 1968, p. 6—11

de orice fel, proprietate personală, în bazinele piscicole și în rezervațiile naturale din Lunca și Delta Dunării, în complexul lagunar Razelm-Sinoe.

DESIGUR, în viitor, amenajarea în scop turistic, piscicol cinegetic a Deltei, dezvoltarea bazelor de drumeție și vacanță, sistematizarea și dezvoltarea așezărilor omenești vor facilita afluxul uman, ceea ce va determina o serie de impacturi, consecințe și repercusiuni previzibile, ca și altele numeroase imprevizibile. Toate acestea impun să se reorienteze activitatea de ocrotire în Delta Dunării după alte criterii, care, amplificate, să înfăptuiască concret deziderатul ecologic exploatare-conservare pînă nu este prea tîrziu. Cu atît mai mult cu cît se consideră că față de noile șocuri ecologice, rezervațiile naturale din Delta Dunării nu vor mai rezista și, fără o protecție adecvată, ar fi posibil ca numai în 8—10 ani delta să fie definitiv alterată și compromisă.

În problema protecției cadrului natural al Deltei Dunării, în literatura de specialitate s-au purtat și continuă să aibă loc numeroase discuții. Încercînd o sinteză a acestor dezbateri, se desprind trei concepții de bază : protecționist-idilică, tehnologică și protecționist-tehnologică.[5]).

1) Concepția protecționist-idilică consideră că Delta Dunării trebuie să fie integral ocrotită, fie prin transformarea ei într-un Parc Național (rezervație) Românesc, fie ca Parc Internațional. Se consideră că regiunea cea mai indicată pentru un viitor Parc Național Delta Dunării este întreaga regiune cuprinsă între cele trei brațe : Chilia, Sulina, Sf Gheorghe, la est de Tulcea, precum și lacurile Razelm și Sinoe cu cîmpurile înconjurătoare.

2) Concepția tehnologică privește delta ca un teritoriu cu un potențial productiv, care poate fi modificat, dezvoltat și exploatat prin lucrări de amenajare. Potrivit acestei concepții, reflectată și în unele studii elaborate de institute de specialitate din țara noastră, întreg teritoriul deltei este privit ca o rețea de amenajări agricole, piscicole, stuficole, silvice etc.

3) Concepția protecționist-tehnologică pornește de la premisa că delta rămîne unicat mondial ca peisaj și regiune de cercetare a unei faune și flore acvatice și terestre excepțional de variate și bogate, ce trebuie protejată, dar, în același timp, consideră că resursele deltei pot fi utilizate rațional.

Această concepție pornește de la premisa potrivit căreia protecția naturii în Delta Dunării cuprinde trei elemente fundamentale : conservarea, ocrotirea și exploatarea ;

— conservarea spațiului deltaic implică utilizarea resurselor pe baza unei profunde analize a pretabilității, potențialului productiv, plasticității și capacității de suport a diferitelor spații din deltă ;

— ocrotirea spațiului deltaic implică delimitarea unor suprafețe unice, fie ca peisaj, fie ca loc de concentrare pentru fauna și flora rară, fie pentru întregul complex teritorial. Aceste suprafețe declarate rezervații sînt total sustrase activității umane, ocrotirea lor activă reprezentînd unica formă de utilizare din spațiul respectiv ;

— exploatarea spațiului deltaic, prin păstrarea echilibrului natural și asigurarea unei productivități optime în utilizarea resurselor, implică efectuarea lucrărilor de amenajare agricolă și silvică în sectoarele mai evoluate din delta fluvială, pe unele ostroave și grinduri, a lucrărilor de amenajare piscicolă în delta fluvială și complexul lagunar Razelm-Sinoe, a recoltării controlate a stufului pe întreg teritoriul deltei, precum și valorificarea nisipurilor cu minerale grele și cuarțoase din delta maritimă.

Dintre studiile cu acest caracter menționăm pe cel elaborat de Universitatea din București, care consideră că : „...lucrările de amenajare trebuie restrînse la sectoare mai evoluate din vestul deltei... În restul deltei se preconizează ca linii de acțiune : a) Înființarea unui parc național al Deltei Dunării, extins pe cca. 200.000 ha, care să cuprindă rezervații pe o suprafață de 70.000 ha, restul de 130.000 ha. urmînd să fie utilizate prin forme tradiționale de pescuit, agricultură și creșterea animalelor, dar mai ales prin turism ; b) Dezvoltarea intensivă a turismului, care urmează să devină modalitatea cea mai importantă de utilizare a resurselor Deltei Dunării."

PROBLEMA protecției rezervațiilor și a monumentelor naturii și în special aceea a constituirii parcurilor naționale este abordată asemănător în literatura de specialitate, noțiunea de parc național fiind incompatibilă cu existența pe teritoriul său a folosințelor economice în afară de turism.

Formula parcului național este cea care ilustrează cel mai bine preocupările de protejare globală și dinamică a naturii. Teritoriul denumit parc național este plasat sub autoritatea puterii de stat care asigură respectarea statutului său de protecție generală. El este scutit de orice fel de exploatare de către om a resurselor naturale. Astfel, pe cuprinsul lui, cultivarea plantelor, creșterea animalelor, vînătoarea și pescuitul, exploatarea forestieră și minieră, construirea de baraje sînt interzise. La fel, construirea de locuințe, comerțul sau industria, construirea de căi de comunicație, de linii electrice de înaltă tensiune și de linii telefonice. Sînt admise numai serviciile și instalațiile impuse de organizarea turismului : hoteluri, culturi ornamentale, modificări localizate ale mediului natural. Sînt permise activitățile umane care au ca scop menținerea unui echilibru dorit (controlul și modificarea anumitor populații de animale, crearea unor locuri de adăpare etc.).

Conform definiției adoptată de O.N.U. un parc național se înființează pe o suprafață relativ vastă, puțin afectată de activitățile omului, pe care sînt concentrate valori deosebite (peisaj, floră, faună). Parcurile naționale au astfel funcțiunea să păstreze sau să restaureze peisaje unice, inclusiv fauna pe care o cuprind, să asigure condiții pentru recreere, educație în natură și agrement, fără perturbarea echilibrului natural și să permită efectuarea cercetării științifice pentru cunoașterea structurii și funcționării naturii neafectate de activități umane. Potrivit legislației țării noastre, rezervațiile și monumentele naturii se pot constitui, printre altele, în „Parcuri naționale, care cuprind suprafețe de teren și de ape ce păstrează nemodificat cadrul natural cu flora și fauna sa, destinate cercetării științifice, recreerii și turismului."

Caracterul deosebit de prețios al Deltei Dunării impune accentuarea preocupărilor privind protejarea mediului înconjurător, utilizarea rațională a resurselor naturale, păstrarea echilibrului său ecologic, care a devenit destul de fragil. Aceasta impune necesitatea de a se acorda o atenție sporită conservării și ameliorării calităților ecosistemelor reprezentative din Delta Dunării cît și a monumentelor naturii. Pornind de la situația existentă în prezent în Delta Dunării — populație, așezări omenești, folosințe economice, protecția cadrului natural al acesteia s-ar putea eșalona în două etape distincte. În acest sens, pentru menținerea peisajului natural existent în Delta Dunării și deci a potențialului turistico-economic al acesteia să se aibă în vedere, într-o primă etapă (10—15 ani), constituirea unor parcuri naturale (...cuprind suprafețe de teren în care se urmărește menținerea peisajului natural existent și a folosințelor actuale cu posibilități de restrîngere a acestor folosințe în viitor) în delta fluvială, delta maritimă și în complexul lagunar Razelm-Sinoe, în care să fie strict delimitate rezervațiile naturale, rezervațiile științifice și rezervațiile peisagistice.

În cuprinsul „Parcului natural Delta Dunării" și „Parcului natural Razelm-Sinoe" ar urma, deci, să se interzică desfășurarea oricăror activități ce ar putea duce la degradarea sau modificarea aspectului inițial al peisajului, a componenței faunei și florei sau a echilibrului ecologic, în afară de cazurile în care Academia Republicii Socialiste România va aproba, în mod excepțional și în baza unor cercetări de specialitate astfel de activități. În acest sens, consider că trebuie luate măsuri care să asigure :

— restrîngerea folosințelor economice actuale prin renunțarea la folosirea mijloacelor poluante — distructive și folosirea mijloacelor tradiționale ;

— interzicerea fluxului uman necontrolat în aceste zone și în special în „Parcul natural Delta Dunării" ;

— fundamentarea delimitării perimetrului parcurilor prin cercetări științifice de specialitate, efectuate de Academia Republicii Socialiste România, sau de alte instituții componente solicitate de aceasta și avizate de Consiliul Național pentru Protecția Mediului Înconjurător ;

— înființarea unei direcții unice a parcurilor care să le conserve, să le întrețină și să le asigure paza, subordonată Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător ;

— stabilirea unui sistem de supraveghere a calității mediului, care să permită urmărirea sistematică, culegerea, centralizarea și prelucrarea datelor referitoare la calitatea aerului, apelor, solului, florei și faunei în vederea cunoașterii tendințelor de stare a mediului ;

— extinderea acțiunilor referitoare la educarea populației, în special a tineretului, pentru protejarea și ameliorarea calității mediului înconjurător, inclusiv pentru ocrotirea naturii.

Pentru păstrarea nemodificată a cadrului natural cu flora și fauna sa, într-o a doua etapă ar urma să se constituie în delta fluvială și delta maritimă : „Parcul național Delta Dunării". Organizarea rezervațiilor și a parcurilor naturale și apoi naționale în deltă ca parte integrantă a amenajării ei pe baze riguros științifice, va permite optimizarea soluțiilor și a măsurilor care trebuie aplicate în vederea conservării și a exploatării raționale a acestui teritoriu, va genera un turism eficace în zona Delta Dunării.

Marin NIȚU
Tulcea

[5]) Vezi Marin Nițu „Protecția sistemului ecologic al Deltei Dunării", Revista economică nr. 30/1977, p. 19—20

Independenţa şi dezvoltarea ţării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (I)

IDEILE de independenţă şi dezvoltare constituie o permanenţă a gîndirii şi acţiunii românilor din toate timpurile, ele însoţind, de-a lungul veacurilor, năzuinţele şi eforturile lor eroice de a trăi în neatîrnare şi libertate, de a se dezvolta în demnitate. Dezvoltarea şi afirmarea în toate ţinuturile locuite de români a clasei muncitoare, care a constituit un eveniment cu profunde rezonanţe pentru destinele României, a dus la ridicarea pe o treaptă superioară a celor mai nobile tradiţii de luptă pentru înfăptuirea năzuinţelor sociale şi naţionale ale poporului, pentru progresul economico-social şi politic al patriei. Crescînd şi afirmîndu-se ferm în viaţa politică a ţării, proletariatul — cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — „devine tot mai mult purtătorul idealurilor celor mai revoluţionare ale maselor populare, exponentul aspiraţiilor vitale ale întregului popor muncitor spre dezvoltarea patriei pe calea progresului, spre o viaţă liberă şi demnă, spre făurirea unităţii naţionale şi cucerirea independenţei de stat". Prin gîndire şi acţiune, mişcarea muncitorească, militanţii ei, au dat astfel expresie, cu o deosebită vigoare şi consecvenţă, voinţei poporului nostru de a se dezvolta de sine stătător, de a-şi afirma fiinţa sa naţională, îmbinînd strîns şi în permanenţă lupta de eliberare naţională cu cea de eliberare socială în vederea înlăturării oricărei forme de exploatare şi asuprire.

Ideea de independenţă naţională se regăseşte încă de la formarea primelor organizaţii muncitoreşti din ţara noastră. Astfel, în Rezoluţia Asociaţiei generale a muncitorilor din Timişoara, înfiinţată în 1868, afiliată la Internaţionala I, se subliniază : „Asociaţia... revendică independenţa ţării"[1]). Însuşindu-şi ideile socialismului ştiinţific şi aplicîndu-le creator, continuînd şi dezvoltînd, în strînsă legătură cu condiţiile de existenţă şi cu misiunea istorică a clasei muncitoare, cele mai înaintate tradiţii democratice, progresiste şi revoluţionare ale poporului român, militanţii mişcării socialiste au adus contribuţii de seamă la îmbogăţirea gîndirii social-economice despre independenţă şi dezvoltare, au formulat idei şi teze cu profunde rezonanţe pînă în zilele noastre.

Întemeiată pe cunoaşterea istoriei patriei, a realităţilor concrete, specifice, social-economice, politice şi naţionale, gîndirea socialistă despre independenţă şi dezvoltare s-a afirmat cu o vigoare deosebită în peisajul gîndirii social-economice şi politice a vremii, a jucat un rol activ în dezvoltarea mişcării naţionale, a conştiinţei naţionale a poporului român, constituind astfel un suport temeinic şi mobilizator al acţiunilor întreprinse în vederea realizării deziderateului secular al poporului nostru de a trăi şi a se dezvolta în independenţă şi libertate. Ideile de independenţă şi dezvoltare sînt susţinute de socialişti cu numeroase fapte şi date istorice, etnice şi geografice, cu un întreg arsenal de argumente ştiinţifice, care, în totalitate şi fiecare în parte, exprimă puternica şi încrezătoarea convingere în victorie, în perspectiva inexorabilă a realizării năzuinţelor românilor de pe toate teritoriile locuite de ei de a trăi liber şi independent, într-o patrie unită şi independentă.

Prin gîndire şi faptă, socialiştii români au dat dovadă de cel mai înalt patriotism, şi-au exprimat cu hotărîre voinţa de a contribui la cucerirea şi consolidarea independenţei de stat a României. Într-o scrisoare din 2 mai 1877 către un prieten, N. Codreanu evidenţiază cu o deosebită claritate poziţia socialiştilor de sprijinire activă a războiului României de obţinere a independenţei absolute. El arăta : „Oricum ar fi, ţara noastră se află în război cu unul din mulţii săi inamici : cu Turcia. Ideea despre datoria ce trebuie acum îndeplinită către ţară pune pe gînduri şi nelinişte nu numai pe oamenii de omenie, dar mai pe toţi de-a rîndul. M-am gîndit şi eu neapărat despre ceea ce trebuie să fac în împrejurările de faţă ale ţării noastre, în ce chip să mă arăt că sînt vrednic de un adevărat fiu al naţiunii române ; de aceea, iată că m-am hotărît să părăsesc pentru cîtăva vreme serviciul de medic de plasă şi să mă duc acolo unde arma inamicului sau, mai bine, barbaria omenirii zdrobeşte vieţi tinere şi puternice pentru gustul şi capriciul a doi tirani... România, continuă el, are oarecare instituţiuni, oarecare libertăţi...", dar, conchide N. Codreanu, „Libertăţile nu se pot căpăta decît cu lacrimi şi cu sînge !".[2]) Iar ziarul „Socialistul" (Bucureşti) din 26 mai 1877 remarca cu profundă satisfacţie că românii „iau armele pentru a-şi apăra independenţa". După proclamarea deplinei independenţe de stat a României, socialiştii vor evoca statornic şi cu multă căldură importanţa istorică a acestei izbînzi. Astfel, în ziarul „Lumea nouă" din 7 mai 1909 I.

FIŞE

Ion Bold · Vasile Niţă · Petre Săbădeanu

REVOLUŢIA INDUSTRIALĂ în agricultura României

● *Recenta apariţie, la* Editura *Politică a volumului* „REVOLUŢIA INDUSTRIALĂ ÎN AGRICULTURA ROMÂNIEI" *(semnatarii cărţii sînt* Ion Bold, Vasile Niţă, Petre Săbădeanu), *are menirea să îmbogăţească, cu opinii şi analize originale, ampla dezbatere de idei declanşată de preocuparea pentru a concretiza obiectivele de interes naţional stabilite de partid privind înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare. Lucrarea are un caracter cu mult mai divers decît sugerează titlul, ea constituind, în fapt, o radiografie a dezvoltării agriculturii româneşti în perioada construcţiei socialiste. Aspectele legate de dezvoltarea bazei tehnico-materiale, elemente de natură organizatorică, probleme privind dezvoltarea cercetării în această ramură de bază a economiei, precum şi analiza unor curente de gîndire economică autohtonă referitoare la dezvoltarea agriculturii sînt analizate în volum din perspectiva procesului de industrializare, fenomen considerat definitoriu. Totodată, autorii au urmărit să surprindă ce schimbări se vor produce în raportul industrie-agricultură sub impactul restricţiilor energetice şi de materii prime care afectează activitatea economică sub toate dimensiunile sale.*

Apele mineralizate — sursă de metale

● *În articolul* Kompleksnoe ispolzovanie sîrievih resursov *(Utilizarea complexă a resurselor de materii prime), publicat în nr. 2/1981 al revistei* „PLANOVOE HOZEAISTVO", *N. Bakrieva argumentează utilitatea folosirii apelor subterane cu un conţinut ridicat de săruri minerale drept sursă de obţinere a unor metale, îndeosebi rare. După cum relevă autoarea citată, eficienţa economică a exploatării acestei surse de metale este determinată de gradul relativ ridicat de mineralizare a apelor respective, de faptul că asemenea ape provin (ca produs secundar) din sondele de exploatare a petrolului şi gazelor, de nivelul relativ scăzut al investiţiilor necesare construirii instalaţiilor tehnologice de extracţie a metalelor, precum şi de faptul că, în cazul apelor termale — după extragerea sărurilor minerale — acestea pot fi utilizate în sistemele de termoficare. Potrivit unor estimaţii, în cazul extragerii complexe a metalelor conţinute în apele subterane costul acestora este cu mult mai scăzut decît în cazul prelucrării minereurilor prin mijloace tradiţionale, iar termenul de recuperare a investiţiilor aferente se reduce la circa trei ani. Dar — atrage atenţia N. B. — pentru asigurarea eficienţei sînt nece-*

Nădejde Armașu sublinia că „proclamarea neatîrnării României a fost, fără îndoială, un fapt de cea mai mare însemnătate", de „o însemnătate capitală", că prin jertfe și abnegații și cu prețul sîngelui poporul român s-a eliberat „asigurîndu-și astfel o neatîrnare care să-i permită să se dezvolte în pace și să păsească pe calea civilizației..." Sînt puse în lumină astfel importanța istorică a operei făurite de generațiile de la 1877, a acelei mari izbînzi pe drumul libertății, independenței și progresului poporului român și lupta eroică a acestuia, faptul că poporul român și-a cucerit dreptul la dezvoltare liberă prin jertfe și sacrificii pe cîmpurile de luptă, asigurînd recunoașterea României ca stat independent și suveran, a locului ce i se cuvine în rîndul națiunilor lumii.

În concepția socialiștilor cu privire la dezvoltarea independentă a țării, un loc de seamă revine cercetărilor cu privire la vechimea și continuitatea poporului nostru pe meleagurile unde trăiește. Apelul la istoria neamului, la date și fapte referitoare la Dacia antică, la originile poporului nostru, la continuitatea și unitatea sa, care în pofida artificialelor frontiere ale timpurilor s-a întărit necontenit, avea menirea să pună în lumină permanența multimilenară în spațiul său geografic carpato-danubian-pontic a unui popor care de-a lungul veacurilor a dus o dîrză și neîncetată luptă pentru apărarea gliei strămoșești, a libertății și independenței sale. Reînvierea trecutului – în lumina ideilor socialismului științific – constituie un prilej de a oferi exemple convingătoare în vederea impulsionării luptei românilor din toate ținuturile locuite de ei pentru împlinirea visului de a se dezvolta în unitate și independent.

Astfel, în 1882, evocînd cu o deosebită mîndrie patriotică luptele dacilor, Ioan Nădejde sublinia : „Războaiele dacice ni se înfățișează pline de măreție. Din partea dacilor admirăm deznădăjduirea vitejească care înmulțește piedicile înaintea dușmanilor și apără pas cu pas fiecare sat, fiecare pădure, fiecare rîu. Pentru a-i învinge a trebuit o știință militară perfecționată neîncetat în timp de opt veacuri. Prin activitate, prin dibăcie, prin împotrivirea cea mai îndărătnică, prin frica ce insufla, Decebal se pune între dușmanii ce mai vestiți ai Romei, alături de Mithridate și cu Anibal"[3]. De asemenea, cu deosebită căldură și în repetate rînduri sînt evocate de socialiști luptele seculare duse de poporul nostru pentru apărarea ființei sale, popor „care a știut să se arate în stare de a păstra și de a apăra cu vrednicie acest pămînt, împotriva tuturor încălcărilor și năvălirilor". În acest context, ei pun în lumină cu tărie rolul țărănimii, care „ne-a apărat și limba, care ne-a apărat și unitatea națională, care ne-a apărat și statul român, scăpîndu-l de restriștele vremurilor trecute și care va fi gata să-l apere și în primejdiile viitoare"[4].

Avînd darul să pună în lumină faptul că pentru români toată istoria lor a însemnat luptă pentru libertate, dezvoltare neatîrnată, cercetările istorice efectuate de socialiști constituiau un instrument al acțiunii practice, politice pentru realizarea dezideratului național al poporului nostru. Evocarea luptei pilduitoare a dacilor și a urmașilor acestora constituia, în fond, un prilej de a da expresie cerinței obiective și dorinței înflăcărate de reunire a tuturor românilor într-un singur stat, deziderat secular al poporului nostru de pe întreg cuprinsul vechii Dacii. Înțelegînd interconexiunea dialectică existentă între unitatea și independența națională, socialiștii și-au fixat ca unul din obiectivele fundamentale ale luptei lor făurirea statului național român unitar și independent. În articolul editorial al primului număr al revistei cu titlul deosebit de semnificativ „Dacia viitoare", editată în 1883, se arată cu toată claritatea : „sîntem fiii vechei Dacii, voim : Dacia viitoare... Vom lovi în stăpîni de tot felul, de toate neamurile spre a sfărîma jugul ce apasă pe români din orice ținut ar fi ei"[5]. În numărul al doilea al aceleiași reviste, subliniindu-se însemnătatea istorică a Unirii din 1859, aceasta era apreciată ca incompletă și se preciza fără nici un echivoc : „vom spune, dar verde și lămurit cugetarea noastră : voim *Dacia așa cum ea fu*, fiindcă istoria și dreptul, tradițiunea și plebiscitul, trecutul și prezentul ne dau dreptul de a aspira la o Dacie română... Voim dar ceea ce este al românului..., ca românii să fie toți liberi și să formeze un Stat, iar nu să geamă sub niște dominațiuni străine și vitrege".

Cu același patos revoluționar, cu aceeași încredere nestrămutată sînt reluate aceste idei în revista „Emanciparea" din mai 1883 care saluta cu deosebită satisfacție inițiativa confraților de la „Dacia viitoare" de a arăta că în ciuda tuturor vitregiilor istoriei românii „nu au renunțat niciodată la legitima lor nădejde, la întrunirea tuturor provinciilor locuite de români într-un singur mănunchi" și sublinia necesitatea și hotărîrea de „a lupta prin toate mijloacele... la dezrobirea fraților de același neam, la construirea Daciei libere, pe pămîntul căreia însă să trăiască un popor liber". Iar ziarul „Drepturile omului" din 8 septembrie 1885 exprima, de asemenea, hotărîrea fermă a socialiștilor de a „întemeia o Dacie puternică, neatîrnată, fericită". Cu aceeași convingere și cu un robust optimism, publicația „Democrația socială" din 21 iunie 1892 scria despre acel „ideal frumos, spre a cărui realizare trebuie să tindem și la care fatalmente vom ajunge", idealul de a făuri „o Românie mare, care să grupeze pe toți fiii ei".

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

---

[1]) Ideologie și progres, Ed. politică, București, 1978, p. 36

[2]) Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, Ed. politică, București, 1971, p. 807, 808

[3]) Vechimea, permanența și unitatea poporului român în scrierile socialiștilor, Ed. politică, București, 1980, p. 31

[4]) Idem, p. 218, 219

[5]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, 1865—1900, partea I (1865—1889), Ed. politică, București, 1964, p. 215—216

---

sare anumite măsuri prealabile, și anume inventarierea resurselor de importanță industrială, corelarea intereselor diferitelor ministere și departamente, coordonarea activității lor în acest domeniu ș.a.

Simpozion

● *În prima parte a lunii aprilie a.c. au avut loc, în cadrul Academiei de Studii Economice din București, lucrările celui de-al III-lea Simpozion studențesc organizat de Laboratorul de conducere a unităților economice, cu tema :* „Metodologii de cercetare – formă de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția în condițiile trecerii la o nouă calitate în procesul instructiv-educativ". *Au fost prezentate cu acest prilej rezultatele obținute în cadrul experimentării metodologiilor de cercetare – în cel de-al treilea an de aplicare – experimentare la care au participat studenții anului IV ai facultății Economia industriei, construcțiilor și transportului. Ca formă nouă de învățare, metodologiile de cercetare reprezintă programe complexe de orientare în investigațiile și cercetările aplicative efectuate de către studenți pentru a studia și rezolva probleme majore ale procesului productiv din unitățile economice – diagnosticarea generală a întreprinderii, conducerea și gestiunea transferului de tehnologii, gestiunea calității produselor, aplicații ale analizei valorii, studii de marketing și prognoză ș.a. Cercetările studențești au urmărit să contribuie la creșterea eficienței și competitivității întreprinderilor.*

FIȘE

PETRU PÂNZARU

CONDIȚIA UMANĂ din perspectiva vieții cotidiene

● *Scopul, mărturisit, dintru început, al cărții publicată de curînd de profesorul* Petru Pânzaru *la Editura* Albatros, *sub titlul* „CONDIȚIA UMANĂ DIN PERSPECTIVA VIEȚII COTIDIENE", *este acela de a îmbogăți posibilitățile de analiză și cunoaștere a unor corelații fundamentale ale lumii contemporane : natură-societate-om ; existență-conștiință, individ-colectivitate, biologic-social-psihologic etc., cu un nou instrument intelectual, adesea ignorat – viața cotidiană. Căci, susține, autorul, în condițiile sporirii complexității realității sociale, gîndirea teoretică se depărtează continuu de adevărurile vieții curente. Iar a pleda pentru cunoașterea și considerarea, la autentica sa valoare euristică, a vieții cotidiene reprezintă un act de umanizare a gîndirii științifice, reprezintă un efort conștient de a subordona mobilurile acțiunilor sociale în plan politic, economic, tehnologic etc., înseși sensurilor fundamentale ale vieții, de a crea o punte de unire între judecățile macro-sociale, care operează cu indivizi abstracți, și aspirațiile concrete, specifice fiecărei generații.*

16 ESENȚA ȘI FORMELE EXPLOATĂRII CAPITALISTE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MODUL DE PRODUCȚIE CAPITALIST se caracterizează prin dominația proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție și exploatarea muncitorilor salariați. Proprietatea privat-capitalistă exprimă relațiile sociale care apar în legătură cu însușirea de către clasa capitalistă a mijloacelor de producție și a produsului și cu excluderea proletariatului de la însușirea mijloacelor de producție. În evoluția ei istorică, proprietatea privat-capitalistă a cunoscut următoarele forme : a) proprietatea capitalistă individuală ; b) proprietatea capitaliștilor asociați; c) proprietatea capitalistă de stat. În imperialism, dominante sînt: proprietatea privat-monopolistă, proprietatea monopolistă de stat și proprietatea monopolistă mixtă. Caracteristica fundamentală a proprietății capitaliste constă în faptul că ea exprimă separarea producătorilor de mijloacele de producție, constituind astfel baza exploatării muncii salariate. Proprietatea privat-capitalistă exprimă în esență relații de producție bazate pe muncă salariată, **relații de exploatare.** Pe baza unei analize amănunțite a relațiilor de producție capitaliste, K. Marx a dezvăluit esența exploatatoare a capitalului, sursa și mecanismul producerii plusvalorii, căile intensificării exploatării.

Prin natura lor, banii și mijloacele de producție nu sînt capital. Acestea devin capital atunci cînd se folosesc pentru exploatarea muncitorilor salariați. **Capitalul este deci o relație socială de producție între capitaliști,** proprietari ai mijloacelor de producție și cumpărători ai forței de muncă a proletarilor, pe de o parte și **muncitorii proletari,** lipsiți de mijloace de producție, obligați să-și vîndă forța de muncă primilor, pe de altă parte, **o relație de exploatare a muncitorilor salariați de către capitaliști.**

Procesul de producere a plusvalorii

MOBILUL producției capitaliste îl constituie cîștigul capitalist, însușirea de către capitalist a unei cantități cît mai mari de plusvaloare. Desfășurarea procesului de producție presupune unirea forței de muncă cu mijloacele de producție. Partea de capital folosită pentru cumpărarea mijloacelor de producție și care, în procesul de producție, nu își modifică mărimea valorii se numește **capital constant.** Partea de capital utilizată pentru cumpărarea forței de muncă și care, în procesul de producție, își sporește mărimea valorii se numește **capital variabil.**

Forța de muncă devine marfă în capitalism pentru că în această orînduire se creează condițiile necesare acestei transformări: 1) muncitorul este liber din punct de vedere juridic și poate să-și vîndă pe un timp determinat forța de muncă ; 2) muncitorul nu dispune de mijloace de producție proprii și, pentru a-și putea procura mijloace de subzistență, trebuie să-și vîndă singura sa avere — forța de muncă. Ca orice altă marfă și forța de muncă are valoare și valoare de întrebuințare.

Valoarea mărfii forță de muncă este dată de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea și reproducerea ei. Ea cuprinde valoarea mijloacelor de subzistență necesare pentru muncitor și familia lui, cheltuielile pentru calificare și transport, cheltuielile culturale etc. Mărimea valorii forței de muncă este diferită de la o țară la alta, de la o perioadă la alta a dezvoltării capitalismului, în funcție de nivelul forțelor de producție și al productivității muncii, de condițiile social-istorice concrete ale fiecărei țări etc.

Dinamica valorii forței de muncă este influențată de o serie factori, unii acționînd în direcția creșterii ei, iar alții în cea a reducerii. Creșterea productivității muncii sociale este principalul factor care acționează în sensul scăderii valorii forței de muncă. Alți factori, printre care creșterea necesităților de consum, a cheltuielilor cu calificarea, a intensității muncii, sporesc valoarea forței de muncă. În perioada actuală, în țările capitaliste dezvoltate predominanți sînt factorii care determină creșterea valorii mărfii forță de muncă.

Valoarea forței de muncă exprimată în bani reprezintă prețul ei, care, spre deosebire de celelalte mărfuri, îmbracă forma **salariului. Valoarea de întrebuințare a mărfii-forță de muncă constă în proprietatea specifică ei de a crea în procesul de producție o valoare mai mare decît propria sa valoare, de a crea deci un plus de valoare, o plusvaloare.** Diferența dintre valoarea nou creată de forța de muncă și valoarea forței de muncă reprezintă plusvaloarea.

Împărțirea capitalului în constant și variabil are la bază modul cum participă diferitele sale elemente la formarea valorii. **Capitalul variabil** este acela care asigură producerea valorii noi, deci și a **plusvalorii.** Deși capitalul constant nu constituie sursa plusvalorii, el constituie o condiție a producerii și însușirii ei.

Să presupunem că un capitalist care produce un anumit produs folosește zilnic pentru desfășurarea procesului de producție un capital de 22 000 dolari din care: capital constant (materii prime, materiale, combustibil, energie, uzura mașinilor, clădirilor) : 20 000 dolari (facem ipoteza că se consumă integral) ; capital variabil (folosit pentru angajarea a 100 de muncitori) 2 000 dolari. Valoarea forței de muncă pe o zi este de 20 dolari. Considerăm ziua de lucru de 8 ore. La nivelul dat al forței productive a muncii, valoarea nou creată de un muncitor într-o oră presupunem că este de 10 dolari. În valoarea produsului vom regăsi valoarea mijloacelor de producție consumate (în exemplul nostru 20 000 dolari). Cei 100 muncitori vor crea echivalentul valorii forței de muncă în 2 ore (10 x 2 ore x 100 = 2 000 dolari). Durata zilei de muncă fiind de 8 ore, în celelalte 6 ore muncitorii vor crea o valoare nouă egală cu 6 000 dolari (10 x 6 x 100). Deci valoarea producției obținute va fi de:

20 000 (c) + 2 000 (v) + 6 000 (p) = 28 000.

Dar capitalistul a utilizat doar un capital de 22 000 dolari. Diferența de 6 000 dolari va fi însușită în mod gratuit de către capitalist sub formă de plusvaloare. În concluzie, valoarea mărfii (M) este formată din: capitalul constant consumat pentru producerea mărfii (c), valoarea nou creată de muncitori, echivalentă cu capitalul variabil (v) și plusvaloarea (p): M = c + v + p.

Capitalul constant și cel variabil consumat formează costul capitalist al mărfii sau cheltuielile capitaliste de producție.

Din analiza procesului de producere a plusvalorii rezultă că

ziua de muncă se poate împărți în : 1) timpul de muncă necesar — acea parte în care muncitorul creează o valoare nouă egală cu valoarea forței sale de muncă; 2) timpul de supramuncă — acea parte în care muncitorul creează plusvaloarea. În exemplul nostru timpul de muncă necesar pentru un lucrător este de 2 ore, iar timpul de supramuncă de 6 ore.

Așadar, **plusvaloarea este partea din valoarea nou creată de muncitorii salariați în procesul de producție peste valoarea forței de muncă și însușită în mod gratuit de către capitaliști în virtutea proprietății lor asupra mijloacelor de producție.** Ea exprimă esența exploatării capitaliste și sursa îmbogățirii clasei capitaliștilor.

Rata plusvalorii

FIECARE CAPITALIST este interesat în obținerea de cît mai multă plusvaloare. Scopul producției capitaliste și mijloacele pentru realizarea lui sînt sintetizate de legea economică fundamentală proprie acestui mod de producție: legea plusvalorii.

Gradul de exploatare a muncitorilor este exprimat prin rata plusvalorii (p'). Ea se determină ca raport procentual între plusvaloare (p) și capitalul variabil (v); $p' = \frac{p}{v} \times 100$. În exemplul nostru $p' = \frac{6\,000}{2\,000} \times 100 = 300\%$.

Rata plusvalorii se mai poate determina și ca raport procentual între timpul de supramuncă (t.s.m.) și timpul de muncă necesar (t.m.n.); $p' = \frac{\text{t.s.m.}}{\text{t.m.n.}} \times 100$. În exemplul nostru $p' = \frac{6 \text{ ore}}{2 \text{ ore}} \times 100 = 300\%$. Aceasta înseamnă că din valoarea nou creată capitaliștii își însușesc în mod gratuit de 3 ori mai mult comparativ cu ceea ce le revine muncitorilor. De-a lungul dezvoltării capitalismului, rata plusvalorii a cunoscut o creștere continuă.

Creșterea gradului de exploatare a clasei muncitoare se asigură prin două metode: 1) metoda plusvalorii absolute și 2) metoda plusvalorii relative.

Metoda plusvalorii absolute constă în sporirea timpului de supramuncă menținînd neschimbat timpul de muncă necesar. Aceasta poate avea loc prin: a) creșterea duratei zilei de muncă și b) intensificarea muncii. Să presupunem că ziua de muncă este de 8 ore, din care 4 ore timp de muncă necesar și 4 ore timp de supramuncă. Rata plusvalorii este de 100% adică $p' = \frac{4 \text{ ore}}{4 \text{ ore}} \times 100 = 100\%$. Dacă durata zilei de muncă sporește de la 8 ore la 10 ore, sau intensificîndu-se munca se cheltuiește în 8 ore o cantitate de forță de muncă ce, în condiții normale, s-ar cheltui în 10 ore, timpul de muncă necesar rămînînd 4 ore, timpul de supramuncă va crește de la 4 ore la 6 ore. Rata plusvalorii va fi : $p' = \frac{6 \text{ ore}}{4 \text{ ore}} \times 100 = 150\%$. În prezent plusvaloarea absolută se obține mai ales prin intensificarea muncii, care nu este altceva decît o lungire deghizată a zilei de muncă.

Metoda plusvalorii relative constă în obținerea unei plusvalori mai mari prin creșterea timpului de supramuncă și menținerea neschimbată a duratei zilei de muncă. Aceasta are loc prin reducerea timpului de muncă necesar. Pornind de la exemplul de mai înainte, să presupunem că timpul de muncă necesar se reduce de la 4 ore la 2 ore, iar timpul de supramuncă crește corespunzător de la 4 ore la 6 ore. Rata plusvalorii va fi de 300% ;

$$p' = \frac{6 \text{ ore}}{2 \text{ ore}} \times 100 = 300\%.$$

Pentru a reduce timpul de muncă necesar se impune reducerea valorii forței de muncă, însă timpul de muncă necesar se reduce și atunci cînd sporesc componentele care determină valoarea forței de muncă, dar productivitatea muncii lucrătorului crește într-o asemenea proporție încît dă naștere la o diferență între valoarea socială și valoarea individuală a produsului care exprimă mărimea timpului de supramuncă.

O variantă a plusvalorii relative este **plusvaloarea suplimentară.** Ea se obține în acele întreprinderi în care productivitatea muncii este mai ridicată decît în celelalte întreprinderi, ca urmare a înzestrării tehnice, organizării superioare a muncii. În aceste întreprinderi timpul de muncă individual la care s-au produs mărfurile este mai mic decît timpul de muncă socialmente necesar la care sînt vîndute pe piață. Plusvaloarea suplimentară apare ca diferență între valoarea socială mai mare a mărfii și valoarea ei individuală mai mică. Plusvaloarea suplimentară este o variantă a plusvalorii relative, deoarece și aceasta se obține ca urmare a creșterii productivității muncii.

Plusvaloarea — baza veniturilor tuturor categoriilor de exploatatori

PLUSVALOAREA creată în producția materială constituie unica sursă a veniturilor tuturor categoriilor de exploatatori, îmbrăcînd următoarele forme: profit industrial, profit comercial, dobîndă, profit bancar, profitul arendașilor și renta funciară capitalistă.

Profitul este plusvaloarea creată de muncitorii productivi considerată însă drept rezultat al funcționării întregului capital avansat. Profitul este forma transformată a plusvalorii.

Rata profitului (pr') reprezintă raportul în care plusvaloarea se află față de întreg capitalul.

$$pr' = \frac{p}{c+v} \times 100.$$

Ea ne arată gradul de rentabilitate a întreprinderii capitaliste.

Capitaliștii industriali obțin un profit egal la același capital avansat, indiferent de ramura și de raportul în care el este împărțit în capital constant și variabil. Are loc un proces legic de egalizare a ratei profitului, de redistribuire a plusvalorii între capitaliștii din diferitele ramuri și de formare a **profitului mijlociu.**

Datorită procesului de egalizare a profitului, mărfurile nu se vînd la valoarea lor, ci la ceea ce K. Marx a numit **preț de producție,** care nu este altceva decît forma transformată a valorii mărfii. Prețul de producție este egal cu costul capitalist (c+v) al mărfii plus profitul mijlociu (prm) Deci: preț de producție = c + v + prm.

Capitalistul industrial, pentru faptul că este ajutat să-și desfacă marfa de capitalistul comercial, cedează acestuia o parte din plusvaloarea obținută, care îmbracă astfel forma de **profit comercial.** Sursa profitului comercial o constituie deci plusvaloarea creată în procesul de producție. Împărțirea plusvalorii între capitaliștii industriali și cei comerciali are loc în focul luptei de concurență.

La împărțirea plusvalorii participă și deținătorii capitalului de împrumut. Aceștia pun la dispoziția capitaliștilor industriali importante sume de bani necesare desfășurării activității lor, în schimbul unei dobînzi. **Dobînda** este partea de plusvaloare pe care o plătește capitalistul-debitor către cel creditor (de obicei banca) pentru capitalul împrumutat.

Valoarea nou creată în procesul de producție agricol se împarte între cele trei clase existente în agricultura capitalistă : marii proprietari funciari, care de obicei nu se ocupă ei înșiși de agricultură ; capitaliștii care arendează pămînt de la proprietarul funciar și organizează pe această bază procesul de producție; muncitorii agricoli salariați.

Împărțirea plusvalorii create de proletarii agricoli se face, înainte de toate, între capitaliștii arendași și proprietarii funciari. Capitaliștii arendași își însușesc profitul, iar proprietarul funciar își însușește **renta funciară capitalistă.** Aceasta din urmă este partea din plusvaloarea obținută prin exploatarea muncitorilor agricoli și dată de capitalistul arendaș proprietarului funciar drept plată pentru terenul pe care acesta i l-a dat în folosință pe timp limitat. Agricultura capitalistă se caracterizează prin existența unor condiții specifice: monopolul proprietății private asupra pămîntului (adică, concentrarea fondului funciar în principiu în mîinile marilor proprietari particulari și dreptul exclusiv al acestora de a dispune de el); monopolul asu-

ora pămîntului ca obiect al economiei și mecanismului formării prețurilor produselor agricole.

Pămîntul este limitat ca suprafață, ca fertilitate și poziție față de piețele de desfacere diferite. În condițiile în care nevoile societății de produse agricole sînt mai mari decît producția obținută de pe parcelele cele mai bune, vor fi atrase în circuitul agricol și terenuri mai puțin bune din punctul de vedere al fertilității sau poziției față de piețele de desfacere. Capitaliștii arendași care își investesc capitalurile pe aceste terenuri vor obține produse cu o cheltuială mai mare pe unitate de produs. Ei vor trebui să-și vîndă produsele la un preț care să le asigure recuperarea costurilor (care la ei sînt mai mari) plus profitul mijlociu, fără de care ei nu și-ar investi capitalurile în agricultură. Prețul de producție regulator al produselor agricole se formează diferit de acela din industria prelucrătoare, fiind reglat de condițiile de producție cele mai grele, dar justificate de nevoia socială. Capitaliștii arendași care își investesc capitalurile pe terenurile mai bune sau mai bine așezate vor avea costuri de producție mai mici, vor obține un profit suplimentar. În virtutea proprietății sale private asupra pămîntului, proprietarul funciar va pretinde acest profit suplimentar pentru el. În aceste condiții profitul suplimentar se transformă în rentă funciară diferențială.

Renta diferențială capitalistă reprezintă excedentul de profit față de profitul mijlociu, ce se realizează în gospodăriile cu condițiile de producție mai bune și se însușește de către proprietarul funciar pe baza proprietății private asupra pămîntului.

Renta diferențială are două forme : renta diferențială I și renta diferențială II.

Renta diferențială I — este obținută datorită productivității comparativ mai mari a muncii lucrătorilor agricoli pe terenurile mai bune. Ea este caracteristică agriculturii extensive.

Renta diferențială II — este obținută datorită diferențelor de randament ale investițiilor suplimentare de capital pe una și aceeași suprafață de teren. Excedentul de profit obținut pe această cale este însușit de către arendaș în perioada desfășurării contractului de arendă. Proprietarul funciar va pretinde acest profit suplimentar și-l va însuși sub forma rentei diferențiale II. Ea este legată de dezvoltarea intensivă a agriculturii.

Indiferent dacă terenurile sînt bune sau nu, proprietarii funciari nu vor permite capitaliștilor arendași să folosească terenurile lor (chiar și cele mai rele) fără o anumită plată. În virtutea proprietății private asupra pămîntului, proprietarii funciari își însușesc astfel renta absolută. Obținerea unui asemenea excedent de profit se explică prin aceea că în agricultură există o rată a profitului mai mare decît în industrie (ca urmare a raportului mai mic între capitalul constant și variabil în agricultură față de industrie), iar monopolul proprietății private asupra pămîntului împiedică participarea întregului profit produs în agricultură la egalizarea ratei profitului.

Renta absolută este egală cu diferența dintre valoarea produselor agricole și prețul de producție. Sursa rentei absolute este plusvaloarea creată de muncitorii agricoli, monopolul proprietății private asupra pămîntului fiind numai baza însușirii ei de către proprietarul funciar.

Teoria marxistă a profitului dezvăluie atît adevărata sursă a profitului — exploatarea muncii salariate — cît și faptul că fiecare muncitor este exploatat nu numai de capitalistul căruia i-a vîndut forța de muncă, ci de întreaga clasă a capitaliștilor. De aceea, pentru a scăpa de exploatare, muncitorul trebuie să lupte nu numai împotriva „propriului" capitalist ci împotriva întregii clase capitaliste ; el trebuie să-și unească forțele cu toți ceilalți muncitori, lupta desfășurîndu-se între clasa muncitorilor salariați și clasa capitaliștilor.

asist. univ. dr. Coralia ANGELESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce exprimă rata plusvalorii ?
2. Care sînt principalele căi de mărire a gradului de exploatare a forței de muncă-marfă ?
3. În ce constă valoarea și valoarea de întrebuințare a mărfii — forță de muncă ?
4. Ce exprimă rata profitului și cum se determină ea ?
5. Care sînt diferitele categorii de capitaliști între care se împarte plusvaloarea ?
6. Definiți renta funciară capitalistă. De cîte feluri este ea ?

Consumul energetic

(Urmare din pag. 7)

însoțită de micșorarea consumurilor energetice pe toate treptele și verigile progresului tehnic în agricultura modernă.

În condițiile în care tractorul rămîne principala sursă energetică (cel puțin în producția vegetală), reducerea consumurilor energetice pe care le implică utilizarea lui devine de importanță absolută. Enumerăm, pe scurt, principalele aspecte ale problemei : reducerea greutății pe CP, reducerea consumului de combustibil pe CP, alegerea tipului și puterii optime a tractorului în condițiile noastre — tractorul universal pe roți de 65 CP, completat cu tractoare de puteri mai mici — 45 CP, — sau mai mari — 80, 105 CP pentru diferite culturi și condiții de muncă), universalizarea tipurilor de tractoare și mașini agricole, prioritatea vitezei de lucru în comparație cu lățimea de lucru, perfecționarea sistemei de mașini prin alegerea celor mai puțin consumatoare de energie (de pildă, opțiunea între combină și culegătorul de știuleți, în cazul porumbului), exploatarea parcului de tractoare și mașini agricole în agregate complexe, care să execute mai multe lucrări la o singură trecere — și, ca un punct final al noilor tehnologii, aplicarea minimului de lucrări agricole, în care arătura adîncă nu se mai efectuează anual (cu toate opiniile contradictorii în acest domeniu).

Dar, în agricultura modernă, principalul element de consum energetic fosil tinde să devină utilizarea îngrășămintelor chimice și a pesticidelor. Dintre toate îngrășămintele chimice, cele mai mari consumatoare de energie sînt cele azotoase (pentru a obține un kg s.a. îngrășămînt azotos sînt necesare 2 kg echivalent petrol). Această împrejurare este deosebit de importantă pentru agricultura noastră, unde principalul îngrășămînt cerut de soluri este cel azotos. Desigur că și aici sînt încă mari rezerve de creștere a eficienței economice, prin aplicarea rațională a îngrășămintelor în funcție de cerințele solului și ale plantei și prin reducerea pierderilor — încă mari — la transport, depozitare și aplicare. Dar, în actualele condiții, atingerea parametrilor de chimizare a agriculturii din țările dezvoltate — îndeosebi ale Europei de vest — pare imposibilă. Agricultura dispune însă — mai ales în perspectivă — de mari posibilități de suplinire a efectului pozitiv a îngrășămintelor chimice. Din acest arsenal citățm folosirea integrală a producției de gunoi de grajd (al cărui conținut în substanțe nutritive este aproape egal cu cel al îngrășămintelor chimice aplicate în țara noastră), folosirea îngrășămintelor verzi (în cultură dublă) și, mai ales, extinderea suprafețelor cultivate cu leguminoase pentru boabe, fixatoare de azot din aer. Cuvîntul hotărîtor îl are însă tot cercetarea științifică, prin ingineria genetică, pentru a impune această însușire excepțională tuturor culturilor cerealiere — ceea ce ar face ca, anual, cca 2/3 din suprafața arabilă a țării să fie fertilizată cu îngrășăminte azotoase, fără consumuri energetice suplimentare. În același timp, extinderea metodelor biologice de protecție a plantelor și restrîngerea la minimul necesar al aplicării pesticidelor ar duce nu numai la reducerea pericolului de poluare a solurilor și a produselor agricole, ci și la însemnate economii de energie.

Importante rezerve de reducere a consumurilor energetice există în domeniul irigațiilor, în cel al construcției și folosirii adăposturilor pentru animale, fără a mai aminti pe cele din domeniul depozitării, transportării și prelucrării produselor agricole.

În același timp, agricultura se impune tot mai mult ca o resursă de energie proprie și reînnoibilă, care îi poate asigura o anumită autonomie față de resursele clasice, fosile. Aceste resurse proprii pot fi utilizate la procese de muncă atît mobile, în care sens se impune o reconsiderare a rolului animalelor de tracțiune (în primul rînd al calului), cît și staționare (folosirea unei părți din producția secundară, captarea energiei eoliene sau hidraulice — mai ales prin instalații de capacitate mai mică, puțin costisitoare, care să servească comunități rurale restrînse).

Există deci, chiar în condițiile crizei energetice mondiale, suficiente elemente a căror valorificare creatoare, în concordanță cu specificul nostru național, ne determină să privim cu încredere viitorul modernizării agriculturii românești.

ŢĂRI SOCIALISTE

CONSOLIDAREA REALIZĂRILOR DOBÎNDITE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

EVOLUŢIA economiei mondiale, în cursul anului trecut, sub semnul recesiunii prelungite din ţările capitaliste, al menţinerii efectelor negative ale „crizei" petrolului şi materiilor prime, al încetinirii fluxurilor în cadrul schimburilor internaţionale de bunuri şi servicii, al perpetuării cursei înarmărilor, al creşterii continue a poverii datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare etc., a influenţat şi orientările politicii economice din ţările socialiste, rezultatele obţinute în realizarea obiectivelor planificate. În ansamblu, dezvoltarea economiei naţionale a ţărilor socialiste în cursul anului trecut prezintă caracteristici similare cu cea din anul 1979, axîndu-se — cu unele modificări de accent — pe consolidarea rezultatelor obţinute în perioada precedentă, pe acţiuni vizînd înfăptuirea unui echilibru structural optim, pe efectuarea unor reajustări ale diverselor proporţii între ramurile economiei naţionale, în vederea asigurării continuării unei creşteri armonioase şi eficiente.

Ca atare, după cum se poate vedea din tabelul nr. 1, se constată o apropiere a valorilor realizate în 1980 de diferite ţări socialiste la o serie de indicatori de bază, ca venitul naţional, producţia industrială ş.a., în condiţiile unei anumite încetiniri a dinamicii dezvoltării economice. Relevant este faptul că, exceptînd cazul Poloniei (unde venitul naţional a înregistrat anul trecut o reducere faţă de nivelul anului 1979), în celelalte ţări socialiste sporurile de venit naţional realizate în 1980 precum şi cele prevăzute pentru anul în curs atestă continuitatea dezvoltării economiilor lor naţionale. Evoluţia ţărilor socialiste apare cu atît mai remarcabilă cu cît în ţările capitaliste vest-europene de pildă, după anul 1980, apreciat de experţii Comisiei economice O.N.U. pentru Europa ca fiind extrem de nefavorabil, creşterea prognozată pentru 1981 se încadrează în limitele ±1%, ceea ce echivalează practic cu o stagnare economică. În acest context datele statistice privind dezvoltarea economiei româneşti în perioada 1976—1980, respectiv creşterea medie anuală a venitului naţional cu 7,2%, a producţiei industriale globale cu 9,5%, a producţiei globale agricole cu 4,8%, a volumului comerţului exterior cu 16,5% ş.a., confirmă — o dată în plus — caracterul dinamic al progresului ţării noastre pe calea construirii societăţii socialiste şi a celei comuniste.

În ceea ce priveşte creşterea producţiei industriale, sporurile realizate în 1980 se apropie de sau depăşesc indicii respectivi pentru venitul naţional sau produsul social. Se constată, de asemenea, că în ţările socialiste în care realizările industriei s-au exprimat anul trecut şi sub forma indicatorului „producţia netă", nivelul acestuia a fost, de regulă, superior celui al indicatorului „producţia globală" (în cazul României creşterile respective faţă de anul 1979 au fost de 8,6% şi 6,5%).

În perioada examinată dezvoltarea industriei ţărilor socialiste, îndeosebi a celor mai avansate, s-a aflat şi se află sub incidenţa imperativului fundamental al asigurării unei evoluţii echilibrate a întregii economii naţionale. Printre obiectivele prioritare se numără: îmbunătăţirea raportului între dezvoltarea ramurilor din grupa „A" (industria producătoare de mijloace de producţie) şi a celor din grupa „B" (industria bunurilor de consum), între dezvoltarea celor două ramuri de bază ale economiei — industria şi agricultura —, extinderea bazelor proprii de materii prime şi purtători de energie (în vederea reducerii importului acestora), acordarea de prioritate ramurilor şi tehnologiilor care consumă puţine materii prime, materiale şi energie, urmărindu-se, totodată, scăderea ponderii ramurilor şi tehnologiilor energo-intensive, ridicarea calităţii produselor şi modernizarea acestora ş.a.m.d.

În acest cadru, dezvoltarea prioritară a unor ramuri generatoare de progres tehnic, alocarea unei părţi crescînde din investiţii pentru modernizarea capacităţilor de producţie existente asigură premisele creşterii continue a productivităţii muncii sociale şi ale unei gospodăriri mai raţionale a resurselor materiale şi de forţă de muncă. În Cehoslovacia — faţă de creşterea întregii producţii industriale cu 3,2% în 1980, comparativ cu nivelul din 1979 — producţia construcţiilor de maşini a sporit cu 5,5%, iar cea a industriei electrotehnice cu 7,3%; în Bulgaria, unui spor de circa 5% al producţiei industriale

Dinamica unor indicatori ai dezvoltării economiei naţionale (în %) **Tabelul nr. 1**
(creşteri + sau scăderi — în 1980 faţă de nivelul realizat în 1979)

Ţara / Indicatorul	Bulgaria	Cehoslovacia	R.P. Chineză	R.D. Germană	Iugoslavia	R.P. Mongolă	Polonia	România	Ungaria	U.R.S.S.
Venitul naţional	+ 5,7	+ 3,0	...	+ 4,2	+ 2,5[1]	+ 3,5	— 4,0	+ 2,5	+ 1,0	+ 3,8[2]
Producţia industrială globală	+cca 5,0	+ 3,2	+ 8,4	+ 5,5[3]	+ 4,5	+10,0	— 1,3[3]	+ 6,5	— 1,7	+ 3,6
Producţia agricolă globală	— 0,8[4]	+ 6,0	...	+ 2,0[5]	— 2,0	...	— 9,6	— 5,0	+4. .5,0	— 3,0
Volumul investiţiilor în economie	+ 1,3[6]	+ 0,7	...	+ 2,0	0,0[7]	—7,0[8]	—10,5[9]	+ 3,1	...	+ 2,0
Productivitatea muncii în industrie	+ 2,6	+ 2,5	...	+ 5,1	+ 0,5[10]	+ 8,6	— 1,0	+ 4,2	...	+ 2,6
Volumul transporturilor de mărfuri	+ 2,4	+ 1,8	...	+ 4,0[11]	+ 3,0	+ 7,4	— 0,3	+ 0,3	...	+ 3,0
Volumul desfacerilor în comerţul socialist cu amănuntul	peste + 6,0	+ 2,0	+11,0	+ 4,3	+ 1,0	...	+ 0,6	+ 6,4	...	+ 5,3
Volumul comerţului exterior	+14,1	+11,0	+14,3[12]	+10,0	+ 9,0[13]	...	+ 4,8	+23,2	...	+14,0
Venitul real pe locuitor	+ 2,7	+ 4,1[14]	...	+ 3,4	— 7,0[15]	+ 6,0[16]	+ 1,0[16]	+ 2,6[16]	...	+ 3,5
Locuinţe construite şi predate populaţiei (mii unităţi)	74,0	127,8	peste 78[17]	169,0[18]	...	0,18[17]	154,7	...	...	103[17]

1) Produsul social, în preţuri constante. 2) Venitul naţional folosit pentru consum şi acumulare. 3) Producţia marfă. 4) În întreprinderile agricole socialiste. 5) În producţia vegetală. 6) Volumul lucrărilor de construcţii-montaj. 7) Investiţiile în mijloace fixe şi echipament. 8) Realizat faţă de plan. 9) Investiţiile în sectorul socializat al economiei. 10) Productivitatea socială a muncii. 11) În transportul feroviar. 12) Volumul exporturilor (cel al importurilor a sporit cu 2,1%, în preţuri constante). 13) Idem (importurile s-au redus cu 10,8%). 14) Veniturile băneşti ale populaţiei. 15) Venitul net pe un lucrător. 16) Veniturile reale ale populaţiei. 17) Milioane mp. 18) Inclusiv locuinţele modernizate.

Sursa: Comunicatele organelor centrale de statistică din ţările respective privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naţionale pe anul 1980; planurile de dezvoltare a economiei naţionale a ţărilor respective pe anul 1981.

Dinamica unor indicatori ai dezvoltării economiei naționale (în %)
(creșteri + sau scăderi — planificate în 1981 față de nivelul realizat în 1980)

Tabelul nr. 2

Țara / Indicatorul	Bulgaria	Cehoslovacia	Cuba	R.D. Germană	Iugoslavia	R.P. Mongolă	România	Ungaria	U.R.S.S.	R.S. Vietnam
Venitul național	+ 5,1	+ 2,8	+ 3,9[1]	+ 5,0	+ 3,0[1]	+ 9,0	+ 7,0	+2. .2,5	+ 3,4[2]	...
Producția industrială globală	+ 5,6	+ 3,5	+cca 4,0	+ 5,8[3]	+ 3,5	+ 9,5	+ 7,0[3]	+3. .3,5	+ 4,1	+ 2,3
Producția agricolă globală	+ 4,7	+ 2,6	+cca 4,0	...	+ 4,0	+17,0	+ 9,0[4]	+ 3,0	...	+ 6,0
Volumul investițiilor în economie	+3. .4,0	0,0	+ 5,7	0,0	+cca 5,0	+16,0	+ 9,2[5]	— 1,0[6]	+ 4,5	...
Productivitatea muncii în industrie	+ 4,8[7]	...	+ 3,0[7]	+ 5,0	+ 1,3[7]	+4,8	+ 7,0	...	+ 3,6	...
Volumul transporturilor de mărfuri	+ 3,6	+ 1,7	+ 3,0	+ 1,7	...	+ 4,1	+ 3,2	...	+ 2,6	...
Volumul desfacerilor în comerțul socialist cu amănuntul	+ 4,8	+ 2,3	+ 4,0[8]	+ 4,0	...	+ 5,5	+ 6,0	...	+ 3,9	+30,0
Volumul comerțului exterior	+ 8,3	...	...	+16,0	+cca 7,0[9]	+11,0	+10,0	+7,5. .8,0[10]	...	+25,0[10]
Venitul real pe locuitor	+ 3,1	+ 3,3[11]	...	+ 4,0[11]	...	+ 6,0[11]	+ 3,4[12]	+ 1,0[12]	+ 2,9	...
Locuințe construite și predate populației (mil. unități)	...	110,0	cca 20,0	174,5[13]	...	0,125[14]	185,0	76. .78,0	109[13]	...

1) Produsul social, în prețuri constante. 2) Venitul național folosit pentru consum și acumulare. 3) Producția marfă. 4) Producția netă. 5) Volumul fondurilor fixe în economia națională. 6) Investițiile în sectorul socialist al economiei. 7) Productivitatea socială a muncii. 8) Volumul mărfurilor și serviciilor puse la dispoziția populației. 9) Volumul exporturilor (cel al importurilor urmează să scadă cu 3%). 10) Numai volumul exporturilor. 11) Veniturile bănești ale populației. 12) Veniturile reale totale ale populației. 13) Inclusiv locuințele modernizate. 14) Milioane șlp.

Sursa : Aceeași ca la tabelul nr. 1.

globale (1980) îi corespunde mărirea cu 9,7% a producției industriei chimice, cu 8,1% a celei furnizate de industria electronică și electrotehnică; în România, — datorită creșterii accelerate a producției industriei metalurgice, construcțiilor de mașini și chimiei — ponderea acestor ramuri în ansamblul producției industriale s-a majorat de la 50,4% în 1975 la 54,6% în 1980; etc.

În domeniul agriculturii evoluția din anul trecut a fost mai complexă, între altele și sub efectul condițiilor climatice nefavorabile, care au determinat scăderi absolute ale producției globale într-o serie de țări socialiste (vezi tabelul nr. 1). Pentru realizarea dezvoltării armonioase a industriei și agriculturii, a stabilității producției agricole, a premiselor necesare unei creșteri ritmice a randamentelor obținute atît în zootehnie cît și în cultura plantelor, în anul în curs și în cei următori în multe țări socialiste (U.R.S.S., România, Iugoslavia, Ungaria, Cuba, Vietnam ș.a.) se prevăd măsuri complexe de întărire a bazei tehnico-materiale a agriculturii, de intensificare a producției, de utilizare maximă a resurselor locale în acest domeniu. În ceea ce privește țara noastră, în cincinalul care a trecut producția agricolă a sporit — pe ansamblu — într-un ritm mediu anual de aproape 5%.

TRANSPUNEREA ÎN VIAȚĂ a diferitelor măsuri înnoitoare a necesitat, între altele, mobilizarea și utilizarea rațională a resurselor materiale, financiare și umane de care dispun țările socialiste. Această cerință s-a oglindit, în primul rînd, în remodelarea politicii investițiilor în cursul anilor 1980—1981, începînd cu reducerea absolută a volumului acestora în unele țări (de pildă în Polonia sau Iugoslavia), dar vizînd mai ales concentrarea și reorientarea lor în marea majoritate a țărilor examinate. Astfel, în România, R.P. Chineză, Cehoslovacia, U.R.S.S., Iugoslavia, Cuba, R.P. Mongolă, Vietnam etc. se urmărește reducerea numărului obiectivelor de investiții, concentrarea mijloacelor materiale și umane în sectoarele cele mai importante pentru progresul economiilor naționale, în scopul ridicării eficienței activității de construcții-montaj, al gospodăririi judicioase a fondurilor alocate. În cazul țărilor socialiste mai puțin dezvoltate, se observă orientarea pronunțată a investițiilor către crearea și extinderea unor subramuri noi în industrie și agricultură.

Totodată, se urmărește accentuarea căilor de dezvoltare intensivă a economiilor naționale ale țărilor socialiste. În Bulgaria, de exemplu, această tendință este oglindită de faptul că în 1980 aproape întregul spor al venitului național a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, în U.R.S.S. în anul în curs pe această cale urmează să se obțină 90% din sporul producției industriale, iar în România — unde în cincinalul trecut pe seama creșterii productivității muncii s-au obținut peste trei-pătrimi din sporul producției industriale — același ritm ridicat (de 7%) al creșterii productivității muncii în industrie este prevăzut și pe anul 1981. O altă latură a intensificării activității economice poate fi ilustrată prin aceea că — în R.D.G., de pildă, — prin utilizarea mai eficientă a resurselor materiale, consumul specific de materii prime, materiale și purtători de energie s-a redus anul trecut cu 5%, ceea ce a permis realizarea unui volum sporit (cu 5,5%) al producției industriale în condițiile scăderii cu 1% a consumului total de energie primară.

Se cuvine relevat, în sfîrșit, că preocupările pentru modernizarea economiei, pentru sporirea eficienței acesteia au condus în numeroase țări socialiste (România, U.R.S.S., Ungaria, R.D.G., Cehoslovacia, Bulgaria, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană — la elaborarea unor sisteme de perfecționare a conducerii întregii activități economico-sociale, în unele dintre ele fiind deja aplicat în anii 1980—1981 un nou mecanism economico-financiar. Menit să asigure promovarea principiilor științifice de conducere pe toate verigile economiei naționale, noul mecanism economico-financiar urmărește să ofere pîrghiile necesare pentru valorificarea cu o eficiență mereu crescîndă a tuturor resurselor existente.

CA ȘI ÎN ALȚI ANI, în perioada examinată — în condițiile dificultăților obiective semnalate anterior — problema consolidării și ridicării în continuare a nivelului de trai al populației, cea a îmbunătățirii condițiilor sale de muncă sau de viață s-au aflat în permanență în centrul atenției politicii social-economice a partidelor comuniste și muncitorești, a guvernelor din țările socialiste. Această preocupare neabătută se oglindește nu numai în creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii, reflectată de cifrele din tabelele nr. 1 și 2 (cu remarca, că acestea nu sînt strict comparabile). Ea este ilustrată și de sporirea de la an la an a volumului desfacerilor de mărfuri prin rețeaua comerțului socialist cu amănuntul, ca — de altfel — și a volumului prestărilor de servicii pentru populație. Ea își găsește întruchiparea și în ampla activitate de asigurare a populației cu locuințe noi, cu confort sporit, ceea ce are ca efect un ritm mai înalt de înnoire a fondului locativ în țările socialiste, comparativ cu țările capitaliste dezvoltate. În sfîrșit, pot fi amintite aici fondurile tot mai mari alocate de la bugetul statului, ca și din beneficiile realizate de unitățile socialiste, pentru acțiunile social-culturale, pentru ridicarea nivelului ocrotirii sănătății, al învățămîntului și a altor domenii de activitate. În acest context grija permanentă care se acordă în România îmbunătățirii condițiilor de viață ale oamenilor muncii se reflectă sintetic, de pildă, în majorarea — în 1980, față de anul 1975 — a veniturilor reale totale ale întregii populații de la orașe și sate cu 34%, a volumului desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin rețeaua comerțului socialist — cu 46,2%, a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale — cu peste 39% etc.

Nicolae POPOV

Corespondenţă specială de la Naţiunile Unite

Măsuri pregătitoare în perspectiva exploatării teritoriilor submarine

UNA DIN PROBLEMELE cele mai complexe aflate în dezbaterea sesiunii a X-a a Conferinţei asupra ...
(New York, 9 martie—24 aprilie 1981) se referă la modalităţile practice de pregătire a procesului explorării şi exploatarii resurselor minerale din Zona internaţională a teritoriilor submarine în perioada de la adoptarea pînă la intrarea în vigoare a noii Convenţii.

Încă de la deschiderea sesiunii, la 9 martie a.c., secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, arăta că **„exploatarea raţională a teritoriilor submarine este imposibilă fără o convenţie care să dezvolte principiile enunţate în Declaraţia solemnă adoptată de Adunarea generală în decembrie 1970"**, prin care aceste teritorii au fost proclamate „patrimoniu comun al întregii omeniri". Comunitatea internaţională — a precizat Kurt Waldheim — **„a acordat prezentei Conferinţe înalta responsabilitate de a adopta un regim juridic şi de a stabili un mecanism, care va avea menirea nu numai să garanteze explorarea şi exploatarea resurselor oceanice în beneficiul întregii omeniri, ci, de asemenea, să protejeze cu eficacitate mediul marin de efectele dăunătoare care pot proveni din aceste activităţi"**, iar preşedintele Comisiei pentru teritoriile submarine din cadrul Conferinţei, reprezentantul Camerunului, Paul Bamela Engo, sublinia că **„trebuie elaborat un cadru eficace pentru valorificarea echitabilă a teritoriilor submarine, ceea ce Conferinţa are datoria să realizeze"**.

Faţă de declaraţia delegaţiei S.U.A., potrivit căreia guvernul american are nevoie de un răgaz pentru a examina „sub toate aspectele" textul proiectului de Convenţie, mai multe delegaţii şi, în primul rînd, cele membre ale „Grupului celor 77" şi-au exprimat preocuparea lor profundă, deoarece sînt texte elaborate în decursul mai multor ani, care — în privinţa zonei internaţionale a teritoriilor submarine — conţineau deja soluţii general acceptabile. Decizia guvernului S.U.A. de a reexamina întregul proiect de Convenţie şi, în special, prevederile privind zona internaţională a teritoriilor submarine a determinat „Grupul celor 77" să ceară Conferinţei amînarea discutării problemei investiţiilor **preliminare** în activităţile de explorare şi exploatare a resurselor minerale. Totodată, plenara Conferinţei a hotărît să dezbată măsurile privind începerea procesului exploatării acestor resurse pînă la intrarea în vigoare a Convenţiei.

După dezbateri ample, s-a ajuns la concluzia că măsurile privitoare la începerea explorării şi exploatării resurselor zonei internaţionale a teritoriilor submarine în perioada de la adoptarea pînă la intrarea în vigoare a noii Convenţii nu pot avea decît un **caracter tranzitoriu**, iar pentru a da expresie naturii juridice a sistemului instituit, însuşi organismul propus să fie creat în această perioadă urmează a fi **provizoriu**. Pentru a consacra aceste elemente într-o formulă adecvată s-a ajuns la concluzia că denumirea organului ar trebui să fie **Comisia pregătitoare**. După cum au relevat mai multe delegaţii în dezbateri, raţiunile constituirii acestei comisii sînt atît economice cît şi juridice. Cele economice privesc complexitatea procesului de prospectare, explorare şi exploatare, a cărui organizare presupune o perioadă destul de îndelungată de timp ; cele juridice se referă la cerinţa ca noua Convenţie să fie ratificată de cel puţin 60 state. Această cerinţă — asupra căreia au insistat în mod deosebit delegaţiile ţărilor membre ale „Grupului celor 77", inclusiv delegaţia ţării noastre — semnifică cuprinderea tuturor zonelor geografice ale lumii, ţinînd seama de faptul că zona este **patrimoniu comun al umanităţii**, iar în organele ce se vor crea trebuie să se asigure o reprezentare echitabilă a fiecărei zone. Practica arată, însă, că procesul ratificării — operaţiune a cărei desfăşurare începe de la adoptarea şi semnarea Convenţiei — se realizează în timp, care, firesc ar fi şi mai îndelungat, dacă pregătirile pentru aplicarea Convenţiei ar începe numai după intrarea ei în vigoare.

În aceste condiţii, s-a ajuns la concluzia ca pentru a permite popoarelor lumii să beneficieze cît mai curînd posibil de imensele bogăţii pe care le conţin teritoriile submarine este potrivit să se creeze Comisia pregătitoare, care, aproximativ în acelaşi timp cu intrarea în vigoare a noii Convenţii, să încheie toate activităţile legate de organizarea procesului de punere în funcţiune a noului sistem de exploatare.

MAJORITATEA delegaţiilor au subliniat necesitatea ca acest organism tranzitoriu să fie alcătuit din reprezentanţii statelor semnatare ale Convenţiei, aceasta fiind documentul de bază în care se dă expresie voinţei statelor cu privire la organizarea sistemului de exploatare a resurselor submarine. Delegaţiile Argentinei, Indiei, Filipinelor, Irakului, României, Sri Lankăi, Iugoslaviei au precizat că recunoaşterea dreptului statelor semnatare ale Convenţiei de a avea statut de membru cu drepturi depline în Comisia pregătitoare are o semnificaţie deosebită, nu numai pentru organizarea lucrărilor iniţiale ale Comisiei pregătitoare, ci şi în realizarea mandatului acesteia în legătură cu **începerea** procesului de explorare şi exploatare a teritoriilor submarine.

Unele delegaţii au sugerat că ar fi necesar să se examineze posibilitatea ca statele semnatare ale Actului final al Conferinţei (care ar urma să îmbrace forma unei Declaraţii) să devină membre ale Comisiei pregătitoare. Obiecţia formulată de majoritatea delegaţiilor s-a referit la faptul că numai statele care semnează Convenţia se angajează într-o formă juridică iniţială că vor acţiona în aplicarea prevederilor sale, pe cînd cele semnatare ale Actului final nu sînt legate nici măcar în această formă de aplicarea noii Convenţii. Din aceste considerente, s-a propus ca statele semnatare ale Actului final să aibă numai **statut de observator** în Comisie.

În legătură cu funcţiile Comisiei pregătitoare s-au confruntat două tendinţe : pe de o parte, s-a insistat să se acorde Comisiei puteri de decizie, cu efecte imediate, în asigurarea condiţiilor necesare pentru a se trece la exploatarea bogăţiilor minerale din zonă ; pe de altă parte, îndeosebi delegaţiile (ţărilor în curs de dezvoltare au demonstrat că acest organism — tocmai pentru că este provizoriu — trebuie să aibă dreptul să elaboreze numai recomandări. Delegaţiile Filipinelor, Pakistanului, Iugoslaviei şi Nepalului au atras atenţia asupra faptului că numai noul mecanism internaţional (Autoritate), ce se va constitui după intrarea în vigoare a Convenţiei, va avea dreptul să ia decizii, Comisiei pregătitoare revenindu-i sarcina să întreprindă „acele măsuri practice implicate de declanşarea procesului propriu-zis de exploatare".

Unele delegaţii au sugerat să se acorde Comisiei pregătitoare dreptul de a adopta reglementări în legătură cu exploatarea teritoriilor submarine. Delegaţia franceză a apreciat că „asemenea reguli trebuie pregătite de Comisie", iar delegaţia japoneză a declarat că această Comisie „trebuie să elaboreze regulile şi procedurile de exploatare a teritoriilor submarine, deoarece ei nu-i revine dreptul de a adopta decizii". Alte delegaţii au obiectat însă, arătînd că numai Adunarea tuturor statelor — ca organism suprem al noii Autorităţi internaţionale — va fi în drept să adopte reglementări în dezvoltarea şi adoptarea Convenţiei.

ÎN CURSUL dezbaterilor sesiunii s-a desprins însă concluzia că ar trebui conferite Comisiei pregătitoare atribute concrete în direcţia pregătirii tehnice a prospectării, explorării şi exploatării resurselor teritoriilor submarine. Aceste atribute ar implica adoptarea unor măsuri iniţiale pentru organizarea procesului tehnologic, în primul rînd în acele perimetre de exploatare rezervate prin Convenţie activităţii la care urmează să participe toate statele. Totodată, Comisia ar urma să adopte acele măsuri practice care vor facilita punerea în funcţiune a noului mecanism internaţional (pregătirea sediului ; asigurarea condiţiilor pentru organizarea primei sesiuni a Adunării tuturor statelor după ratificarea Convenţiei de către 60 de state ; pregătirea condiţiilor tehnice pentru începerea activităţii Consiliului noii Autorităţi etc.).

Trecîndu-se la examinarea implicaţiilor financiare ale funcţionării Comisiei pregătitoare, de la adoptarea pînă la intrarea în vigoare a Convenţiei, s-a atras atenţia asupra faptului că procesul ratificărilor cerute de Convenţie ar putea dura **cîţiva ani**, timp în care funcţionarea Comisiei ar trebui asigurată financiar într-o formă permanentă. Un calcul iniţial efectuat de un grup de experţi din însărcinarea secretarului general al O.N.U. arată că aceste cheltuieli s-ar referi la sesiunile Comisiei, eventuale grupuri de lucru şi activitatea unor tehnicieni chemaţi să efectueze acele pregătiri — specificate în sarcinile acestei Comisii — legate de declanşarea procesului de explorare şi exploatare a resurselor minerale din Zonă. Unele delegaţii au sugerat un sistem de împrumuturi, care se vor restitui ulterior cînd va începe valorificarea bogăţiilor teritoriilor submarine ; alte delegaţii au propus să se recurgă la contribuţiile statelor participante, precum şi la unele contribuţii voluntare din partea statelor sau a unor organizaţii economice. Majoritatea reprezentanţilor statelor au făcut obiecţii la aceste formule de finanţare, deoarece ele ar tinde să asimileze Comisia pregătitoare noului mecanism internaţional. De aceea, ei au insistat ca finanţarea Comisiei să se facă potrivit practicii Naţiunilor Unite, prin aplicarea aceloraşi reguli şi criterii ce se folosesc în cadrul unor reuniuni organizate sub egida O.N.U. şi a unor organisme constituite de organizaţia mondială. Aceasta va sublinia încă o dată statutul tranzitoriu al Comisiei pregătitoare şi va obliga la o restrîngere maximă a cheltuielilor, ceea ce, în mod firesc, va împiedica extinderea unor organisme subsidiare, care ar îndepărta-o de la obiectivele pentru care s-a hotărît constituirea ei.

New York, aprilie 1981

prof. dr. Dumitru MAZILU

Dinamica prețurilor internaționale — martie 1981

PREȚURILE pe ansamblul produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au rămas, practic, la nivelul lunii precedente.

Pe piața produselor agroalimentare, *estimările mai optimiste privind recoltele din actualul sezon au determinat scăderea prețurilor la zahăr și produse tropicale (—6,6%), cereale (—4,3%) și la semințe oleaginoase și grăsimi comestibile (—0,4%). Prețurile la animale, carne și produse animaliere au rămas constante.*

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *deși au scăzut pe ansamblu (—0,4%) au prezentat o evoluție diferită de la o categorie de produse la alta. Pe de o parte, au crescut prețurile la minereuri (+1,1%), lemn și produse din lemn (+0,1%) cu ocazia încheierii noilor contracte de comercializare, precum și la piei brute de bovine (+8,1%) sub influența volumului limitat al ofertelor. Pe de altă parte, prețurile au scăzut la fibre textile naturale (—4,2%) ca urmare a perspectivelor mai favorabile privind culturile de bumbac și a diminuării cererii pentru lînă, precum și la cauciuc natural (—4,1%) și metale (—0,6%) sub influența menținerii cererii slabe din partea industriei prelucrătoare.*

În cadrul combustibililor, *prețurile au crescut ușor la cărbuni și cocs (+2,0%), precum și la produse petroliere (+1,6%), iar la țiței au rămas staționare.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1979-1980 SI FEBRUARIE-MARTIE 1981

= 1970-1972 = 100 =

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	febr.	martie
INDICE GENERAL	1979	338,5 a)	311,1	306,3
	1980	382,7	381,9 a)	373,5 a)
	1981		372,0 a)	371,9 a)
1. Produse alimentare	1979	223,2	205,5	207,5
	1980	264,7	254,9	242,1
	1981		257,4 a)	256,4 a)
- cereale	1979	231,1	206,2	209,2
	1980	258,7	245,9	236,0
	1981		273,6	261,7
- semințe oleag. prod.deriv., grăs.anim.și veg.	1979	237,0	231,7	235,5
	1980	223,0	224,5	210,1
	1981		226,8	225,9 a)
- animale, carne și prod.anim.	1979	200,1	186,2	187,8
	1980	222,6	224,5	214,8
	1981		212,8 a)	212,8 a)
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	216,3	216,7
	1980	455,1	402,1 a)	374,8 a)
	1981		396,0 a)	369,8 a)
2. Combustibili	1979	759,7	673,8	626,2
	1980	902,4	881,4 a)	876,3
	1981		927,0 a)	938,4 a)
- cărbuni și cocs	1979	403,2	392,4	391,5
	1980	461,1	436,5 a)	461,3 a)
	1981		401,2 a)	409,2 a)
- țiței	1979	839,3	585,5	595,0
	1980	1421,0	1344,5	1344,5
	1981		1594,9	1594,9
- produse petroliere	1979	1049,6	928,7	840,8
	1980	1106,1	1106,1	1073,4
	1981		1150,5	1168,9
3. Materii prime industriale	1979	258,1	244,0	249,2
	1980	274,9 a)	283,1 a)	275,2 a)
	1981		252,9 a)	251,8 a)
- minereuri	1979	158,3 a)	143,7	148,3
	1980	192,1 a)	175,2 a)	197,2 a)
	1981		178,5 a)	180,4 a)
- metale	1979	250,8	241,6	245,5
	1980	251,5	264,4 a)	256,0 a)
	1981		250,9 a)	229,6 a)
- cauciuc	1979	357,9	320,0	327,5
	1980	401,5 a)	450,9	415,7
	1981		369,6	354,4
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	274,8	275,4
	1980	356,3	353,7 a)	344,9 a)
	1981		311,4 a)	314,4 a)
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	227,9	226,3
	1980	280,0	288,9	278,9
	1981		287,5 a)	275,5 a)
- piei	1979	389,1	376,4	479,1
	1980	240,2	286,8	227,7
	1981		222,4	240,5

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, țevi din oțel, laminate din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, porci vii, carne de vită.

Programe de dezvoltare

Argentina: preocupări energetice

DIN IMPORTANTELE INVESTIȚII de interes național în sumă de aproximativ 70 miliarde dolari prevăzute pentru perioada 1980—1989, mai mult de jumătate se intenționează să fie orientate pentru dezvoltarea industriei energiei electrice, a petrolului și gazelor naturale.

Industria energiei electrice este principala ramură beneficiară a investițiilor prevăzute să contribuie la creșterea cu 66% a puterii instalate pentru producerea energiei electrice. Accentul va fi pus pe construirea de centrale hidroelectrice și nucleare-electrice cu scopul de a reduce importanța țițeiului și gazelor naturale ca surse primare de energie de la 82% în anul 1980 la 77% în anul 1990. Se urmărește ca ponderea capacităților instalate în centrale hidroelectrice și atomoelectrice să reprezinte în anul 1990, 66% din puterea instalată totală în comparație cu 38% în anul 1980 ; în anul 1995 această pondere ar urma să crească la 77%.

În perioada amintită urmează să fie finalizată construirea marilor hidrocentrale care se realizează în colaborare cu Paraguay și începută construcția a 39 noi centrale hidroelectrice.

În Argentina, care dispune în prezent de o centrală atomoelectrică (cu o putere instalată de 644 MW), se află în curs de construcție o a doua centrală de acest fel cu o putere similară (se află în construcție și o stație pilot pentru producerea apei grele), pînă la sfîrșitul secolului fiind prevăzută construirea a încă șase centrale atomoelectrice.

Se prevede creșterea extracției de țiței, astfel incit din anul 1982 sau 1983 să se ajungă la autoaprovizionare cu acest produs (în prezent se importă aproximativ 10% din consum), iar producția de gaze naturale urmează să crească cu 87%.

Alte proiecte vizează dezvoltarea rețelei de transport. În domeniul transportului feroviar se urmărește creșterea capacității transportului de mărfuri pe distanțe medii și lungi și a transportului suburban de pasageri. Pentru dezvoltarea transportului fluvial și maritim sînt prevăzute o serie de lucrări de amenajări portuare și este vizată sporirea flotei naționale, în primul rînd a celei maritime.

În cadrul schimburilor comerciale bilaterale, România exportă în Argentina mașini-unelte, tractoare, autoturisme de teren, produse chimice, importînd o serie de produse tradiționale (piei, tananți naturali etc.).

Maria DESMIREANU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 13—17.IV.1981, **dolarul american** a continuat să manifeste o tendință netă de întărire.

Evoluția ascendentă a cursului monedei americane a fost determinată în principal de creșterea dobînzilor la depozitele în dolari, ' la intern — unde dobînda preferențială „prime rate" a fost generalizată la 17,5%.

Francul elvețian a înregistrat deprecierea cea mai accentuată în raport cu dolarul S.U.A., situîndu-se la închiderea săptămînii la 1,9950 franci/1 dolar, cu 2,1% sub nivelul de 1,9550 franci/1 dolar pe 10.IV. Dintre factorii negativi de influență se menționează creșterea deficitului comercial al Elveției pe luna martie a.c. la peste 800 mil. franci, precum și perspectivele unui nivel record al inflației în acest an. **Francul francez,** în ciuda menținerii deficitului comercial al Franței pe luna martie a.c. la nivel apropiat de cel al lunii precedente — 3,6 miliarde franci — a pierdut în relația cu dolarul 2% în perioada analizată (5,1675 franci/1 dolar pe 17.IV., comparativ cu 5,0650 franci/1 dolar pe 10.V.). Nivele apropiate de depreciere au înregistrat **lira italiană** (1 090 lire/1 dolar la sfîrșitul săptămînii, față de 1 069 lire/1 dolar nivelul de referință), **marca vest-germană** (2,1875 mărci/ 1 dolar, față de 2,1450 mărci/1 dolar) și **francul belgian** (35,85 franci/1 dolar, comparativ cu 35,18 franci/1 dolar). Nivelul **lirei sterline** de la închiderea perioadei analizate de

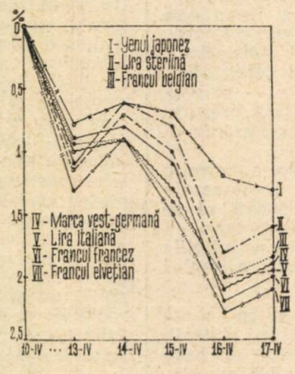

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17.IV., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 10.IV. a.c.

2,1550 dolari/1 liră, reprezenta o depreciere a monedei engleze în raport cu dolarul cu 1,6% (2,19 dolari/1 liră pe 10.IV.1981). De menționat că indicele de apreciere al lirei sterline ponderat cu valutele principalilor parteneri comerciali ai Marii Britanii a scăzut la 98,8%, față de 99,3% la cît se situase cu o săptămînă în urmă.

Yenul japonez, sub impactul previziunilor privind îmbunătățirea situației balanței comerciale nipone în acest an, s-a depreciat în raport cu dolarul S.U.A. doar cu 1,3% pe ansamblul perioadei (217,50 yeni/1 dolar pe 17.IV., față de 214,70 yeni/1 dolar pe 12.IV.1981).

Nivelul **dobînzilor** la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni s-a situat la sfîrșitul intervaluiui prezentat la 16,75% la eurodolari (15,9375% pe 10.IV.), 12,625% la euromărcile vest-germane (12,5% cu o săptămînă în urmă), 12,25% la eurolirele sterline (nivel foarte apropiat de cel cu o săptămînă în urmă) și 8,9375% la eurofrancii elvețieni (8,5625% nivelul de referință).

Creșterea dobînzilor la depozitele în dolari a influențat nefavorabil și prețul **aurului,** care a evoluat permanent pe o linie descendentă, al doilea fixing de la Londra din ziua de 16.IV., (pe 17 aprilie piața din Londra fiind închisă) de 432,50 dolari/uncia era cu 11 dolari/uncia sub cel corespunzător din 10.IV.1981, de 493,50 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

OBIECTIVE ALE INDUSTRIALIZĂRII ÎN ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎNTR-UN ARTICOL intitulat, „CONSECINŢELE SOCIALE ALE INDUSTRIALIZĂRII ÎN LUMEA A TREIA" PIERRE JUDET, economist la Centrul de cercetări privind industrializarea şi dezvoltarea (Universitatea de ştiinţe sociale din Grenoble, Franţa), analizează industrializarea din ţările în curs de dezvoltare văzută sub aspectul unui proces de „restructurare economică şi socială". Pornind de la întrebarea „industrializare — pentru cine?" autorul demonstrează, în expunerea sa, necesitatea realizării unei industrializări axată pe satisfacerea trebuinţelor materiale şi spirituale de bază ale omenirii.

EVOCÎND contextul în care s-a desfăşurat industrializarea în ţările în curs de dezvoltare în perioada postbelică, economistul francez aminteşte că, pînă foarte recent, industria constituia o activitate practic inexistentă pe teritoriile destinate a servi drept debuşeu pentru produsele industriale provenind din metropolele occidentale.

În anii '50, schema pactului colonial — „schimb de materii prime şi produse agricole contra produse manufacturate" — era suficient de înrădăcinată pentru a aprecia, de exemplu, o ţară ca Tunisia „supraindustrializată" atunci cînd numărul muncitorilor industriali era sub 50 000, la o populaţie de 3 milioane locuitori. Chiar şi în anii '60 mulţi experţi occidentali continuau să vorbească despre „vocaţia agricolă" a multor ţări în curs de dezvoltare. Teoria „industriilor industrializante" dezvoltată în acea perioadă[1]) se opunea făţiş acestei afirmaţii, susţinînd, dimpotrivă, nu numai că industrializarea era accesibilă „lumii a treia", dar că „aceasta era una din condiţiile necesare restructurării armonioase a economiilor respective."

În cucerirea independenţei politice, industrializarea devine o problemă de stat, un simbol al eliberării economice. P. Judet remarcă, însă, că acest caracter militant pe care îl îmbracă industrializarea a determinat, la un moment dat, imposibilitatea unor preocupări de detaliu şi manifestarea unei mari îngăduinţe faţă de greşelile comise în cadrul acestui proces, calificate cu uşurinţă drept „inevitabile şi uşor de remediat mai tîrziu". Această evoluţie îndreptăţeşte pe economistul francez să aprecieze că la sfîrşitul anilor '70 industrializarea ţărilor în curs de dezvoltare rămăsese, în numeroase cazuri, un punct final nedeterminat (obiectivele fixate la Lima pentru anul 2000 fiind revelatoare prin drumul lung ce a rămas de parcurs)[2]) cu repercusiuni sociale, provocate de o tehnologie industrială, mai mult sau mai puţin complexă, implantată în economii care de cele mai multe ori erau dominant agricole.

Astfel, tipul de industrializare din ţările în curs de dezvoltare este, după opinia autorului, discutabil, din două motive. Pe de o parte, în unele cazuri, lipsa condiţiilor materiale, financiare, de tehnologie şi cadre adecvate face ca dinamismul industrializării să nu fie suficient de puternic pentru a pătrunde în zonele sărace din Asia, Africa sau America Latină; pe de altă parte, acolo unde se exercită, acest dinamism generează probleme sociale „uneori explozive." Desigur că noile complexe industriale creează mai multe locuri noi de muncă, alte venituri şi se integrează în cadrul oraşelor şi circuitelor moderne oferind, totodată, posibilitatea promovării unei infrastructuri, mult mai dense, pentru educaţie, cultură, sănătate etc. În acelaşi timp, este însă cunoscută amploarea cerinţelor neîndeplinite în legătură cu transportul, locuinţele, precum şi impactul industrializării asupra agriculturii — căreia îi lipseşte cadrul corespunzător pentru adaptare şi asupra populaţiei rurale — nepregătită pentru astfel de transformări radicale şi rapide — în cazul unor evoluţii neechilibrate între cele două sectoare, sau în condiţiile neintegrării tehnologiilor moderne agricole la condiţiile specifice ale ţării în cauză.

Chiar dacă implantarea de noi complexe industriale preconizează lărgirea orizontului tehnic şi a calificării profesionale, P. Judet atrage atenţia asupra necesităţii de a se aprecia cît mai real echilibrul ce trebuie păstrat între marea şi mica industrie, între importuri şi utilizarea potenţialului intern sub raport material şi uman.

Trebuie evitat pericolul ca „ascuţirea unor cerinţe vechi, nesatisfacerea unor cerinţe noi... să genereze sentimente de frustrare", spune autorul — constatări care îl determină să se întrebe care este legătura între „ansamblul de maşini" şi „restructurarea economică şi socială", şi să-şi amintească, totodată, că Fr. Perroux, autorul acestor două definiţii, atrăgea atenţia asupra dezechilibrelor pe care le poate genera dezvoltarea economică: aceasta deplasează mîna de lucru îndepărtînd-o de unităţile originare fără a le oferi neapărat o nouă încadrare socială; într-un anumit loc şi o anumită ramură se concentrează investiţiile, inovaţia tehnică fără a se procura neapărat un avantaj şi altor locuri în care creşterea şi dezvoltarea economică pot fi, în consecinţă, întîrziate...[3]). Impactul dinamic al maşinilor, reia P. Judet, depinde, în final, de „amenajarea mediului în totalitatea lui", adică, „punerea în relaţie dinamică a talentelor şi capacităţilor" pentru găsirea unei compatibilităţi între diferitele proiecte ale grupurilor sociale impunîndu-se o transformare pozitivă în relaţiile sociale, în plan cultural şi educaţional ca proces de dezvoltare globală a unei ţări.

Dezvoltarea tehnico-industrială lineară

RELUAREA în discuţie a acestei probleme este de actualitate astăzi cînd criza provoacă multe fisuri în zidul solid al unor certitudini şi în unele relaţii aparent indestructibile — apreciază autorul. Părea clar, spune el, că în domeniul energetic s-a trecut, în mod istoric, de la era energiei clasice (apa, vîntul, lemnul) la era cărbunelui, apoi la era ţiţeiului şi în sfîrşit la era nucleară; aceasta pînă cînd s-a constatat că energia nucleară riscă să intre într-un impas. Dintr-odată, firul neîntrerupt al noilor cuceriri energetice s-a rupt şi este necesară o întoarcere înapoi, în căutarea cărbunelui, lemnului, apei, vîntului, zăcămintelor minerale cu conţinut mai redus şi micilor căderi de apă etc.

În toate domeniile, liniaritatea dezvoltării tehnice face loc unor procese „pluriliniare". P. Judet îşi susţine această idee prin două exemple. În siderurgie a avut loc o evoluţie accelerată, prin utilizarea instalaţiilor de

[1]) Potrivit lui G. Bernis în două articole din „Economie Appliquée", 1966
[2]) 25% din producţia industrială mondială urmînd să fie realizată, în anul 2000, de ţările în curs de dezvoltare
[3]) Fr. Perroux, L'Economie du XX-ème siècle (Ed. 1964)

foarte mari dimensiuni — furnale, convertizoare și laminoare gigant. Utilizarea cuptorului electric era rezervată numai producției de oțeluri speciale, în timp ce furnalul cu cărbune cocsificabil rămăsese simplu martor al unei epoci trecute. Toate acestea — pînă la apariția noilor „minisiderurgii" pe bază de reducere directă în cuptorul electric, pînă la revenirea recentă a Braziliei, Malaeziei, Filipinelor la furnalele cu cărbune din lemn ; ceea ce în trecut părea depășit, artizanal, este pe cale să se reintregreze în panoplia procedeelor moderne.

De asemenea, în cazul dependenței înguste a agriculturii față de industrie rezultatele nu au fost cele așteptate. Astăzi, constată autorul, „descoperim că nu se rezolvă totul în agricultură numai prin introducerea mecanizării cu tractoare grele sau prin folosirea îngrășămintelor chimice ; analfabetismul nu-l împiedică pe țăran să înțeleagă echilibrul complex al biologiei și ecologiei tot atît de bine sau chiar mai mult decît mecanica sau chimia".

Criteriile obișnuite de evaluare a reușitei unui proces de industrializare sînt rapiditatea construcției obiectivului industrial și eficiența funcționării lui. Într-o țară sau alta din Asia de Sud-Est, de exemplu, uzinele se construiesc într-un timp record și se realizează produse conform normelor internaționale ; spunem că industrializarea lor se realizează în ritm rapid ; se produce repede, eficient, dar ce se produce și pentru cine ? — se întreabă autorul. În unele cazuri, nu se face o analiză a structurii și utilității producției, probabil existînd ipoteza că aceste probleme se reglementează de la sine. Este adevărat, acestea se reglementează dar uneori în profitul anumitor categorii sociale și în detrimentul altora ; se produce încălțăminte de tip urban, inspirată după moda pariziană sau milaneză, dar se produce puțină încălțăminte de lucru și de protecție pentru muncitori și țărani ; se produc cosmetice mai multe decît produsele pentru igiena de bază, pentru filtrarea apei și pentru protejarea alimentelor ; se produc covoare, aparate electrocasnice, se construiesc vile, înainte de a se construi case populare, locuințe rurale etc. Aceste distorsiuni sînt cauzate de strategiile de piață ale marilor grupuri industriale și comerciale, ale companiilor transnaționale ale căror interese nu corespund priorităților de dezvoltare ale tinerelor state.

Rezultă că nu este suficient să se acorde o mare prioritate producției industriale pentru a reglementa problemele consumului, cererii și satisfacerii necesarului populației. Întrebările care își așteaptă răspunsurile, apreciază autorul, vor fi : care anume proces de industrializare corespunde efectiv trebuințelor de bază ale oamenilor ? Ce gamă de produse trebuie să se fabrice, după care tehnologie și metodă, pentru ce fel de utilizare ? Răspunsurile ultimelor întrebări sînt furnizate în general de programele, proiectele sau studiile cu caracter mai mult tehnic, dar intervenind și aici riscul ca aceste studii să fie furnizate de „experți" străini, de fapt exponenți ai intereselor capitalului occidental și nu ai economiei țării în cauză. Răspunsul la prima întrebare îl formulează P. Judet în încheierea articolului său, referindu-se la faptul că astăzi știm din experiență că industrializarea nu își va realiza scopul decît dacă renunțăm la metodele și dinamicile care nu sînt în măsură să stabilească raportul între procesul industrializării și singurul obiectiv socialmente necesar : satisfacerea deziderateleor fundamentale ale populațiilor țărilor în curs de dezvoltare.

Valentina GHEORGHIU
I.E.M.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare

DEFICITELE în balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare sînt tot mai mult accentuate de creșterea ratelor dobînzilor la creditele contractate pe piețele internaționale, precum și de creșterea, de aproape trei ori, în ultimii doi ani, a prețului petrolului. Ziarul britanic **„Financial Times"**, preluînd date furnizate de Morgan Guarantee Trust, arată că, în urmă cu 10 ani, principalele țări importatoare de petrol din „lumea a treia" beneficiare de credite plăteau pentru acestea dobînzi totalizînd 1,1 miliarde dolari. Pentru aceste țări — Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Columbia, India, Coreea de Sud, Filipine, Thailanda, Coasta de Fildeș și Turcia — suma era echivalentă cu mai puțin de 6 la sută din încasările lor din export și reprezenta o rată medie a dobînzii de numai 3,2 la sută. În 1980, dobînzile aferente creditelor însumau circa 16 miliarde de dolari la o rată medie a dobînzii de 9 la sută, absorbind 16 la sută din încasările din export ale țărilor în cauză. În 1981, potrivit sursei citate, proporția încasărilor din export înghițită de dobînzi va manifesta în continuare o tendință accentuată de creștere, urmînd să atingă 20 la sută — fenomen care are loc pe fondul creșterii totalului datoriei externe, fără o creștere semnificativă a exportului acestor țări.

O caracteristică mai nouă pe piața împrumuturilor o constituie faptul că acestea nu mai provin din surse necomerciale, cum se întîmpla cu cîțiva ani în urmă, fapt care permitea ca nivelul dobînzii să nu fie afectat de inflație. În prezent, țările în curs de dezvoltare sînt tot mai mult obligate să apeleze pentru împrumuturi și credite la bănci particulare sau la firme comerciale, prin linii de credit, ceea ce face ca inflația să afecteze în sensul majorării atît necesarul de împrumuturi cît și serviciul datoriei externe.

În același context ar mai trebui adăugat că nu există perspective ca prețul real al petrolului să se reducă în următorii ani. În al doilea rînd, erodarea în continuare a puterii de cumpărare a dolarului american este de natură să contribuie la creșterea ratei dobînzilor la împrumuturile efectuate în această monedă. În sfîrșit, recesiunea determină serioase rețineri din partea țărilor industrializate, de a mai recurge la importuri, inclusiv din țările în curs de dezvoltare, împiedicînd astfel îmbunătățirea situației balanțelor de plăți ale țărilor rămase în urmă.

Em. S.

POVARA DATORIEI EXTERNE A PRINCIPALELOR ȚĂRI IN CURS DE DEZVOLTARE

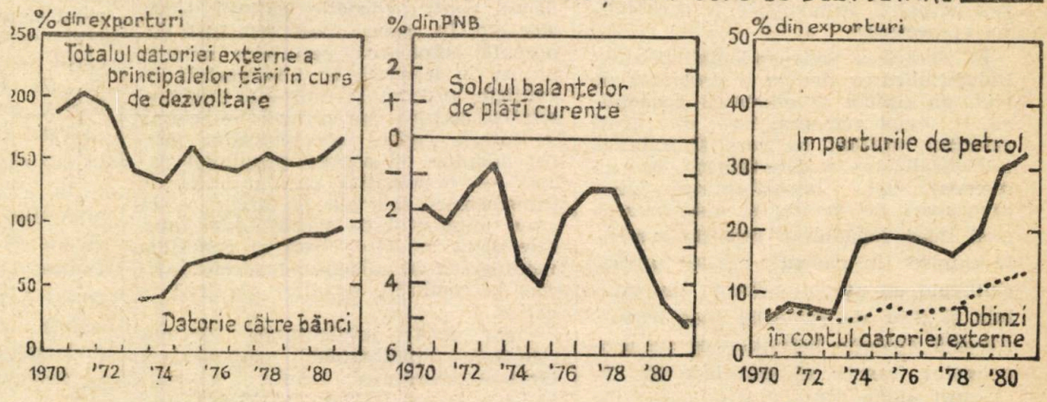

După „Financial Times"

Balanța energetică mondială — evoluții structurale

STRUCTURA balanței energetice mondiale a înregistrat în ultimele trei decenii ample modificări, reflectate concis în graficul de mai jos. În timp ce în 1950 ponderea cărbunelui în consumul mondial al principalilor purtători de energie era de peste 60%, ea a scăzut continuu — aproape la jumătate — pînă în 1973, dată după care intervine stabilizarea acestei ponderi. În schimb, rolul petrolului a crescut mereu, el ajungînd să satisfacă aproape 50% din consumul mondial de energie. Această pondere a cunoscut o ușoară descreștere în ultimii ani, sub efectul măsurilor de economisire și de substituire. În ceea ce privește participarea energiei electrice și a gazelor naturale, aceasta s-a extins continuu, fără a ajunge însă să reprezinte un sfert din consumul total de energie.

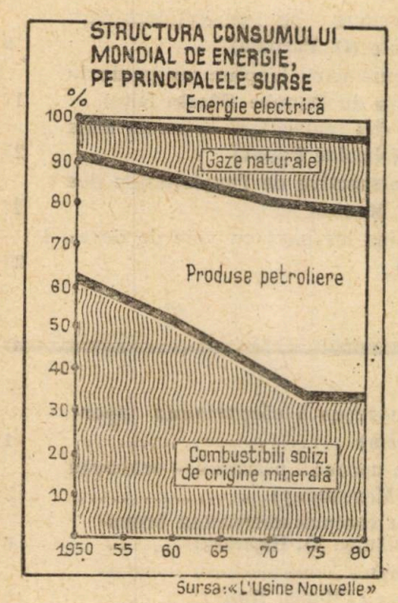

Sursa: «L'Usine Nouvelle»

După aprecieri din surse de specialitate americane, ponderea cărbunelui în balanța energetică mondială va crește doar cu cîteva procente pînă în anul 2000, în timp ce rolul petrolului se va reduce simțitor, prevăzîndu-se o scădere cu circa 20% a volumului extracției mondiale în ultimele două decenii ale acestui secol.

Economia bulgară la orizontul anului 2000

AUTORII ultimului — celui de-al șaselea — volum din seria „Economia Bulgariei", apărut la Sofia, realizează previziuni și argumentează diferite variante ale dezvoltării R.P. Bulgaria în următoarele două decenii, pe etape de cinci și zece ani. Pornind de la previziunile referitoare la reproducția forței de muncă și utilizarea ei rațională, autorii analizează posibilitățile de valorificare superioară a resurselor naționale a condițiilor naturale de care dispune țara.

Se apreciază că economia bulgară va continua să se dezvolte pînă în anul 2000 într-un ritm stabil și dinamic, sporul mediu anual al venitului național fiind evaluat între 5,2% și 6,2%. Sînt de așteptat ample mutații structurale în cadrul economiei, industria urmînd să-și sporească contribuția la formarea produsului social pînă la 70% în anul 2000. În cadrul producției industriale, ponderea sectorului „A" urmează să ajungă la 70% (față de 60,7% în 1978), iar cea a sectorului „B" la 30% (față de 39,3%). Scăderea ponderii producției agricole în formarea produsului social se va produce în condițiile valorificării crescînde a terenurilor arabile, ale unor transformări în structura acestei producții în vederea satisfacerii optime a necesităților alimentare raționale, științific fundamentate, ale populației.

Calitatea produselor — abordări complexe

ÎN ULTIMII ani — relevă revista **Ekonomika i organizacja pracy** — în numeroase întreprinderi din Polonia au fost efectuate încercări de elaborare a unui sistem complex de dirijare a calității produselor, care să devină o componentă distinctă a sistemului de conducere a economiei naționale. El include toate elementele care contribuie la formarea nivelului calității pe parcursul întregului proces de fabricare și exploatare a produsului.

În ceea ce privește problema eficienței cheltuielilor suplimentare necesare pentru ridicarea calității produselor, ea este condiționată de nivelul economiilor obținute pe această cale la scara economiei naționale. Se apreciază că esențial este să se asigure nu cel mai înalt nivel al calității, ci nivelul său optim, respectiv acela pentru care rezultă o diferență maximă între nivelul economiilor obținute de pe urma reducerii cheltuielilor de exploatare și nivelul cheltuielilor suplimentare, cerute de ridicarea calității. Printre factorii care concură la ridicarea rapidă a calității produselor se numără : folosirea multilaterală a realizărilor progresului tehnic, sporirea eficienței activității unităților de cercetare științifică, organizarea rațională a informării asupra tendințelor în domeniul proiectării, cel tehnologic etc., ridicarea calificării lucrătorilor în concordanță cu cerințele unei producții moderne, respectarea disciplinei tehnologice, corelarea stimulentelor materiale cu nivelul calității produselor, perfecționarea controlului tehnic și extinderea aplicării autocontrolului, analizarea periodică, în toate fazele procesului de producție, a cauzelor care determină înrăutățirea calității articolelor fabricate etc.

Evoluții ale consumului

PERIOADA 1980—1985 va fi puțin favorabilă ridicării nivelului de trai al populației din țările Europei occidentale, fiind de așteptat ca partea din produsul național brut afectată consumului maselor să scadă aproape în totalitatea țărilor respective — apreciază autorii unui studiu de prognoză, elaborat sub auspiciile Biroului de informații și previziuni economice din Franța. Această evoluție este determinată atît de faptul că costul majorat al energiei va afecta într-o măsură mai complexă bugetul familiilor decît pe cel al întreprinderilor, cît și de politica de austeritate practicată în domeniul salarizării sau de măsurile de comprimare a alocațiilor pentru asigurări sociale, de permanentizarea nivelului ridicat al șomajului.

Se apreciază că odată cu scăderea ritmului de creștere a consumului populației se vor produce modificări substanțiale în însăși structura consumului. Este previzibilă, între altele, o reducere a cheltuielilor efectuate de populație pentru echiparea gospodăriilor, pentru achiziționarea unor produse de consum curent, în condițiile sporirii cheltuielilor pentru petrecerea timpului liber, a celor legate de achiziționarea articolelor cu performanțe tehnice sau economice superioare, a produselor noi.

Program de utilizare energetică a biomasei

UN PROGRAM, elaborat de experții Comisiei Pieței comune vest-europene, privind utilizarea potențialului energetic al biomasei preconizează ca în anul 2000 pe această cale să fie satisfăcute 3—4% din necesarul de energie al țărilor membre. Este vorba aici, între altele, de efectuarea unor cercetări în domenii ca : folosirea deșeurilor agricole și de altă proveniență, producerea de biomasă pentru obținerea unor purtători de energie, prelucrarea biomasei în combustibil lichid ș.a.

Programul este subdivizat în mai multe etape, în cadrul primei etape urmînd a fi finalizate lucrările deja începute privind obținerea de gaz combustibil, alcool metilic sau etilic din deșeuri, în vederea suplinirii parțiale a insuficienței de resurse energetice. În cea de-a doua etapă urmează să se treacă, pe suprafețe restrînse, la cultivarea unor plante destinate numai scopurilor energetice, îndeosebi pentru utilizarea directă drept combustibil. În etapa a treia (1985—2000) accentul se va pune pe intensificarea culturilor agricole respective, se vor crea premisele pentru o asemenea producție pe scară mare.

În sfîrșit, în cea de-a patra etapă (începînd din anul 2000) se prevede promovarea unor noi procese tehnologice de producere a biomasei, în special recurgerea la procedeele microbiologice. Se apreciază că, în jurul anului 2000, potențialul energetic total care va putea fi valorificat pe toate căile din biomasă în țările Pieței comune (fără Grecia) se va ridica la 75 mil. tone echivalent petrol.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 24 aprilie 1981

— 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român
● Creativitatea — un rol esențial în asigurarea progresului economiei **(Alecu Floareș)** 1
● Accentuarea laturilor calitative în procesul dezvoltării — obiectiv fundamental al politicii partidului **(Marin Mehedințu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALA

— Înfăptuirea programului de înnoire și modernizare a producției **(Gh. Drăghici)** 5

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social.
● Consumul energetic — criteriu de perfecționare a structurii de producție în agricultură **(Oprea Parpală)** 6
● Perfecționarea formelor de aprovizionare tehnico-materială în agricultură **(N. David, I. Preda, C. Negruț)** 8

— Cerințe ale valorificării complexe a resurselor energetice reciclabile **(Ștefan Răgălie)** 10

— Exigențe ale optimizării procesului de tipizare a produselor **(Gheorghița Bucur, Ion Hera-Bucur)** 12

— Opinii. Aprovizionarea tehnico-materială, un mecanism susceptibil de perfecționare. Delimitarea riguroasă a activității precontractuale desfășurate prin bazele județene **(C. Suciu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cuantificarea nivelului de eficiență al activității întreprinderilor **(Iulian Svasta, Victor Sincofschi)** 15

TEORII ● IDEI

— Om-tehnică-mediu. Optimizarea valorificării complexe a resurselor naturale ale Deltei **(Marin Nițu)** 17

— Școli — curente — economiști. Independența și dezvoltarea țării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (I) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Esența și formele exploatării capitaliste **(Coralia Angelescu)** 22

ECONOMIE MONDIALA

— Țări socialiste. Consolidarea realizărilor dobîndite în dezvoltarea economiei **(Nicolae Popov)** 25

— Măsuri pregătitoare în perspectiva exploatării teritoriilor submarine **(Dumitru Mazilu)** 27

— Tendințe ● conjuncturi 28

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Obiective ale industrializării în țările în curs de dezvoltare **(Valentina Gheorghiu)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic -legislativ

IN THIS ISSUE

— Creativity — essential role for the economic progress **(Alecu Floareș)** 1
— Accent on the quality-related aspects in the process of development — a fundamental objective of the policy of the party **(Marin Mehedințu)** 3
— The energy consumption — a criterium for the improvement of the production structure in agriculture **(O. Parpală)** 6
— Man — technology — environment. Optimising the complex activity of turning into account the natural resources of the Danube Delta **(Marin Nițu)** 17
— The socialist countries : consolidation of the achievments in the economic development **(Nicolae Popov)** 25
— The necessity of the preparatory measures to start the exploitation of the submarine territories **(Dumitru Mazilu)** 27
— Objectives of the industrialization in the developing countries **(Valentina Gheorghiu)** 29

DANS LE NUMÉRO

— La créativité — rôle essentiel pour assurer le progrès de l'économie **(Alecu Floareș)** 1
— L'accentuation des côtés qualitatives dans le processus du développement — objectif fondamental de la politique du parti **(Marin Mehedințu)** 3
— La consommation d'énergie — critère de perfectionnement structurel de la production agricole **(O. Parpală)** 6
— Homme — technique — environnement. L'optimisation de la mise en valeur complexe du Delta du Danube **(Marin Nițu)** 17
— Pays socialistes. La consolidation des réalisations obtenues dans le développement de l'économie **(Nicolae Popov)** 25
— Mesures préparatoires dans la perspective de l'exploitation des territoires sous-marins **(Dumitru Mazilu)** 27
— Objectifs de l'industrialisation dans les pays en voie de developpement **(Valentina Gheorghiu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Существенная роль творческого подхода в обеспечении прогресса экономики **(Алеку Флоареш)** 1
— Усиление качественных сторон в процессе развития — основная задача политики партии **(Марин Мехединцу)** 3
— Расход энергии — критерий для совершенствования структуры производства в сельском хозяйстве **(О. Парпалэ)** 6
— Человек-техника-среда. Оптимизация комплексного использования природных ресурсов Дельты **(Марин Ницу)** 17
— Социалистические страны. Упрочение результатов, достигнутых в развитии экономики **(Н. Попов)** 25
— Подготовительные меры в перспективе эксплоатации подводных территорий **(Думитру Мазилу)** 27
— Задания, стоящие перед индустриализацией в развивающихся странах **(Валентина Георгиу)** 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT SANDA – UN AJUTOR PREŢIOS PENTRU GOSPODINE

● „SANDA" este o maşină automată pentru cusături decorative şi utilitare, realizate la nivelul produselor similare pe plan mondial

● Este o maşină folositoare, de înaltă calitate, rezistentă

● Acţionarea electrică este simplă şi sigură

Maşina electrică de cusut SANDA execută următoarele operaţiuni :

- cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu)
- cusătură în zig-zag
- cusătură invizibilă (tiv invizibil)
- tiv îngust, mediu şi lat
- tivirea şi, concomitent, aplicarea dantelei
- cusătură cu rabaterea materialelor
- cusătură paralelă cu marginea materialului
- coaserea înainte şi înapoi
- coaserea nervurilor
- coaserea şnurului
- coaserea nasturilor
- butoniere (netede sau în relief)
- stopat
- vătuire
- surfilare
- broderie (inclusiv ochiuri)
- 3 modele de broderie cu cusătură în zig-zag
- 16 modele de cusături decorative (cu un ac sau ac dublu)
- 6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau ac dublu)

În magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat,
MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT S A N D A
Costă 3 270 lei, se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20% din valoare.

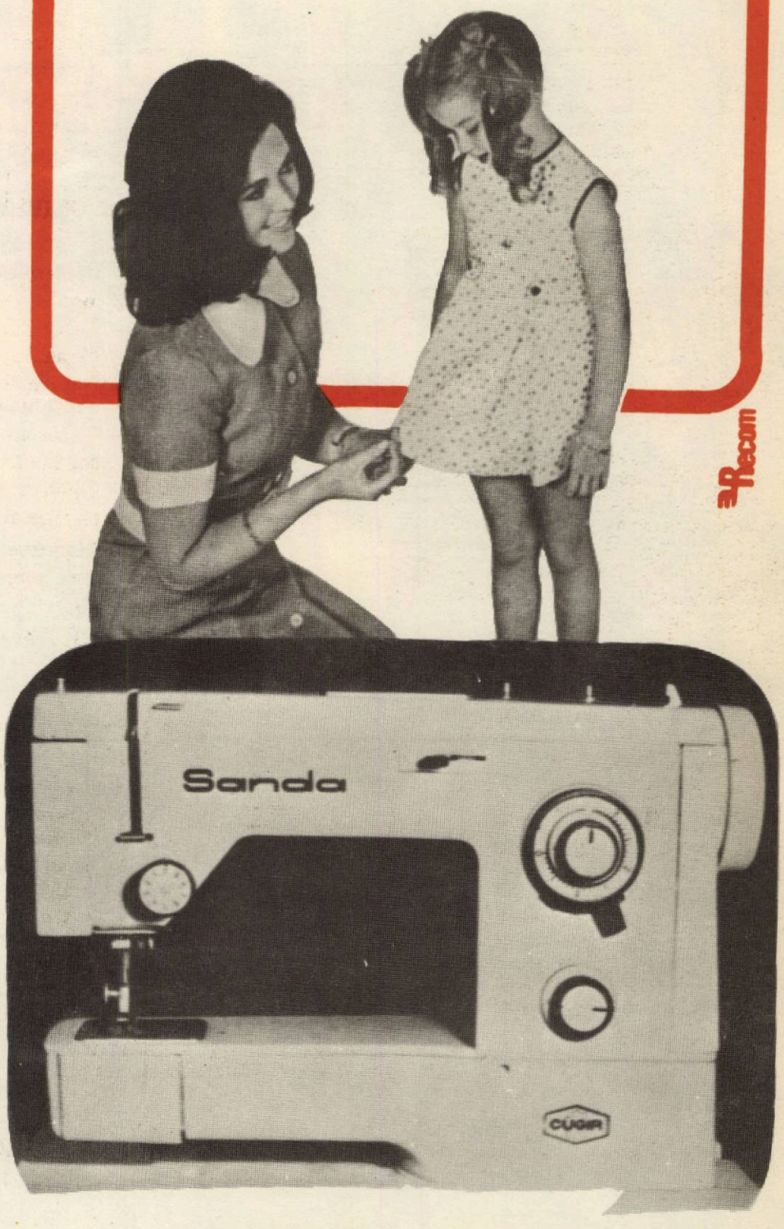

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ LOCALĂ „MATERNA"

oferă cumpărătorilor un bogat sortiment de confecții, tricotaje, încălțăminte și jucării pentru copiii în vîrstă de pînă la 14 ani.

Pentru reînnoirea garderobei de primăvară, unitățile „MATERNA" oferă:

— pardesie și balonseide conform ultimelor tendințe ale modei;
— rochii, fuste, bluze și jachete;
— costume și compleuri din stofă și țesături tip bumbac;
— pantofi și sandale din piele, înlocuitori și fețe textile

Pentru amatorii de sport și turism, unitățile: Cabana, Alpin, Sportivilor, B-dul 1 Mai nr. 44 și B-dul Păcii bloc H, oferă un variat sortiment de articole și obiecte de sezon.

„Vulturul de Mare"
Griviția nr. 210
B-dul 1 Mai nr. 35
Calea Dorobanți bloc 8
Lipscani nr. 40
Calea Moșilor nr. 60 B
Șos. Ștefan cel Mare nr. 33
Șos. Colentina nr. 83
Șos. Pantelimon bloc 2
Șos. Pantelimon bloc 53
Șos. Ianculul nr. 113 A
Șos. Giurgiului nr. 118
B-dul Metalurgiei bloc C 12
B-dul Păcii bloc 1
Șos. Alexandriei

1981 MAI 6

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 18 ● Vineri 1 Mai 1981

ROADELE UNEI POLITICI CONSECVENTE DE RIDICARE A BUNĂSTĂRII POPORULUI

RETRIBUȚIA MEDIE NOMINALĂ NETĂ A PERSONALULUI MUNCITOR
- lei, lunar -

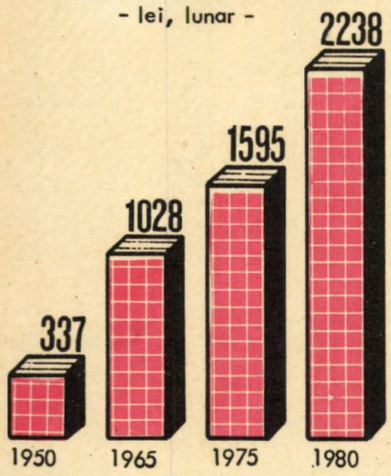

DINAMICA RETRIBUȚIEI REALE
- în procente -

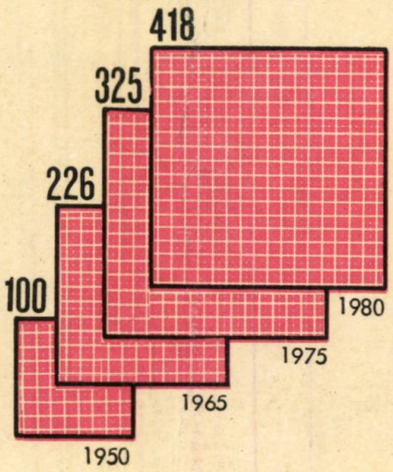

VENITURILE NOMINALE NETE ALE ȚĂRANILOR, OBȚINUTE DIN MUNCA ÎN C.A.P. ȘI DIN GOSPODĂRIILE PERSONALE, PE O PERSOANĂ ACTIVĂ
- lei, lunar -

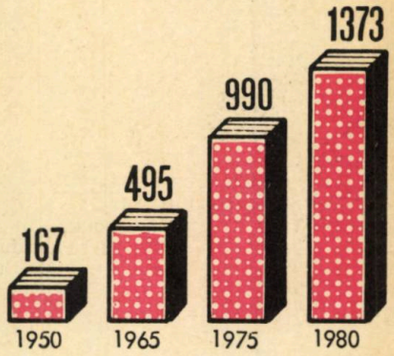

• În conformitate cu Programul - directivă de creștere a nivelului de trai, veniturile totale reale ale populației vor spori în anul 1985 cu 23 - 25 la sută față de anul 1980.

DINAMICA CHELTUIELILOR PENTRU AJUTORUL DE STAT PENTRU COPII
- în procente -

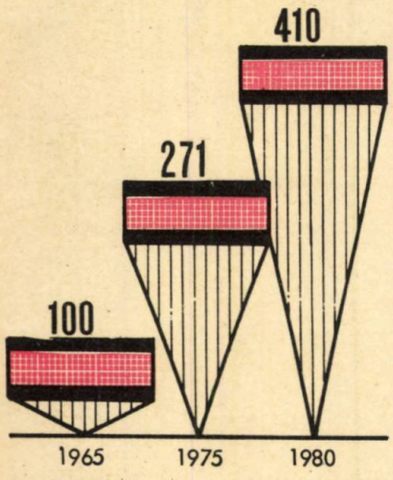

CHELTUIELI SOCIAL - CULTURALE PE UN LOCUITOR
- lei -

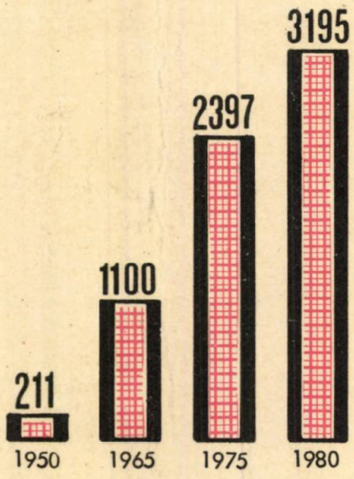

• Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățământului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37 la sută în 1985, ajungînd să reprezinte 14.200 lei pe o familie.

CONSTRUCȚII DE LOCUINȚE DIN FONDURILE STATULUI
- mii apartamente -

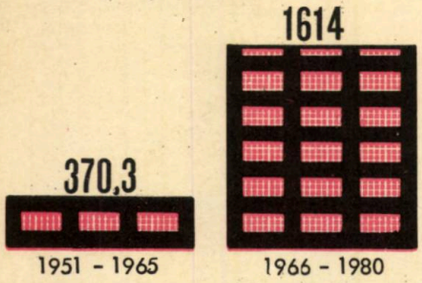

• În acest cincinal se vor construi 1.100.000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care cel puțin 450.000 destinate vînzării către populație.

DINAMICA VÎNZĂRILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL PRIN COMERȚUL SOCIALIST
- în procente -

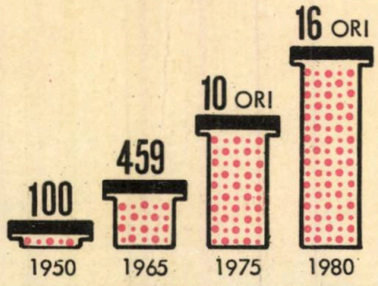

• În cincinalul 1981 - 1985, volumul desfacerilor de mărfuri va spori într - un ritm mediu de 5,4 - 6,4 la sută anual.

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL PE LOCUITOR
- în procente -

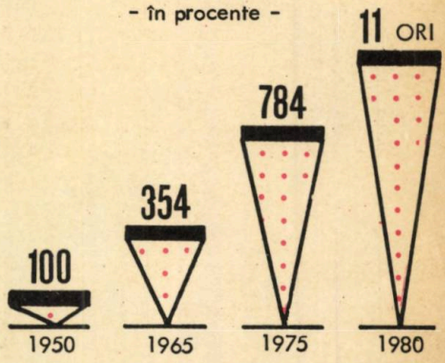

• Ritmul mediu de creștere a venitului național în perioada 1981 - 1985 va fi de 6,7 - 7,4 la sută anual.

D 646

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV
PENTRU
CONSILIILE POPULARE

Asociația locatarilor

Acordarea reducerilor de la plata unor cheltuieli comune de folosință, întreținere și reparații

In activitatea desfășurată de asociațiile locatarilor, încasarea cotelor de contribuție pentru acoperirea cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații generează, deseori, neînțelegeri între membrii asociațiilor și conducerile acestora, divergențele pe această temă pornind de la necunoașterea sau interpretarea greșită a prevederilor actului normativ care consacră posibilitatea ca, în anumite situații, membrii asociațiilor locatarilor să fie exonerați de la plata contribuției pentru unele categorii de cheltuieli comune de folosință, întreținere și reparații.

Potrivit normelor statutare, asociația locatarilor are înscris printre scopurile activității sale și pe acela care vizează stabilirea și încasarea la timp a cotelor de contribuție pentru acoperirea cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații, repartizate potrivit normelor legale persoanelor care dețin suprafețele locative respective (art. 2 litera „b" din Statutul aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 387/1977). Totodată, potrivit art. 3 litera „b" din același Statut, plata contribuției pentru acoperirea cheltuielilor comune reprezintă una din principalele îndatoriri ale membrilor asociației locatarilor cu sublinierea că nemulțumirile cu privire la cuantumul stabilit al cotelor de contribuție la cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații nu îndreptățesc refuzul membrilor asociațiilor de a plăti contribuția la cheltuielile comune, excluzîndu-se posibilitatea suspendării acestor obligații pînă la soluționarea contestațiilor formulate de membrii asociației care se consideră lezați (art. 3 lit. „c").

Aceste prevederi ale Statutului privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor au menirea să determine o refacere rapidă a fondurilor asociațiilor locatarilor diminuate prin acoperirea cheltuielilor comune efectuate periodic, din fondul de rulment, dar și de a se crea posibilitatea ca fiecare membru al asociației să poată primi explicații cu privire la modalitatea de calcul a cotelor părții de contribuție la acoperirea cheltuielilor comune, precum și de a contesta aceste cote, în termen de 10 zile de la afișarea listelor de plată, la comitetul asociației și, ulterior, în cazul respingerii contestației, de a se adresa adunării generale.

Din aceste considerente rezultă necesitatea cunoașterii temeinice a situațiilor în care membrii asociațiilor locatarilor pot beneficia de reduceri sau de scutiri de la plata unor categorii de cheltuieli comune.

Cunoașterea precisă atît de fiecare locatar cît și de conducerile asociațiilor a situațiilor reglementate prin lege, în care membrii asociațiilor pot beneficia de aceste reduceri sau scutiri elimină cazurile de tergiversare a plății contribuției, discuțiile contradictorii, precum și eventualele greșeli în stabilirea cotelor părți de contribuție, asigurînd încasarea acestora în timp optim, reducerea numărului locatarilor restanțieri și menținerea unui climat corespunzător în raporturile dintre membrii asociației și conducerea acesteia.

Modul de stabilire a contribuției fiecărui membru al asociației locatarilor la acoperirea cheltuielilor comune, precum și posibilitățile de scutire sau reducere de la plata contribuției pentru unele dintre aceste cheltuieli sînt reglementate prin Normele cu privire la repartizarea, pe locatari principali și proprietari, persoane juridice și fizice, a cheltuielilor comune de folosință, întreținere și reparații la clădirile cu mai multe apartamente cu destinație de locuință, precum și în clădirile cu destinație mixtă (locuință și altă destinație decît aceea de locuință) aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a Biroului executiv al Comitetului pentru problemele consiliilor populare, publicată în Buletinul Oficial al R.S.R. partea I, nr. 144 din 26 septembrie 1973.

O primă subliniere care se impune este aceea că Normele elaborate de C.P.C.P. în temeiul art. 27 din H.C.M. nr. 860/1973 sînt obligatorii pentru toate asociațiile locatarilor, pentru toți membrii acestora și pentru toți titularii drepturilor locative în cazul clădirilor în care nu s-au constituit asociații ale locatarilor, orice hotărîri contrare acestora fiind lovite de nulitate absolută.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 18 1981

Iată în continuare, prezentate pe scurt, situațiile prevăzute în Normele menționate mai sus în care membrii asociațiilor locatarilor pot beneficia de reduceri sau scutiri de la plata contribuției pentru unele categorii de cheltuieli comune :

● **În cazul apartamentelor care nu sînt dotate cu băi sau dușuri** defalcarea cheltuielilor aferente consumului de apă se face luîndu-se în calcul 1/2 din numărul persoanelor care locuiesc în apartament (punctul 2 litera „a").

Situația menționată mai sus se întîlnește din ce în ce mai rar datorită faptului că noile locuințe construite au asigurat un grad înalt de confort. Mai trebuie arătat că potrivit aceleiași reglementări în cazul folosirii în comun de către locatari a băilor și dușurilor se ia în calcul numărul integral al persoanelor care locuiesc în fiecare apartament.

● **Titularii suprafețelor locative situate la subsol, demisol, parter, mezanin și etajul I din clădirile fără mezanin,** nu contribuie la plata cheltuielilor efectuate cu funcționarea ascensorului (forța) decît în cazul în care clădirea respectivă are părți și instalații comune situate la etajele superioare, cum ar fi băi și spălătorii în stare de funcționare (art. 9 litera „c").

Subliniem faptul că scutirea de la plată privește numai cheltuielile efectuate cu funcționarea ascensorului deoarece, de multe ori, se consideră în mod greșit că scutirile operează și în ceea ce privește cheltuielile de întreținere și reparare a acestuia. Distincția prezintă o deosebită importanță în cazul imobilelor care includ și apartamente proprietate personală sau numai locuințe din această categorie deoarece, potrivit prevederilor anexei 3 cap. A din H.C.M. nr. 860/1973 este obligatorie participarea proprietarilor la acoperirea cheltuielilor efectuate pentru plata lucrărilor de întreținere, reparații și înlocuiri ale ascensoarelor indiferent dacă apartamentele sînt situate la nivele care nu implică folosirea ascensorului (A se vedea și Decizia secției civile a Tribunalului Suprem nr. 779/1976, în Culegerea de decizii pe anul 1976 a T.S., Editura științifică și enciclopedică, București, 1977, pag. 102).

De asemenea, este necesar ca părțile și instalațiile de folosință comună situate la etajele superioare să se găsească în stare de funcționare pentru a atrage participarea acestor titulari de suprafețe locative la plata cheltuielilor efectuate cu funcționarea ascensorului. În cazul cînd părțile și instalațiile comune respective nu funcționează, sînt scoase din uz ori li s-a acordat o altă destinație, titularii de suprafețe locative nu mai au obligația de a suporta cheltuielile privind funcționarea ascensorului, deoarece însăși rațiunea suportării acestora, adică folosirea liftului a dispărut. Totodată, mai trebuie arătat că mențiunea făcută în textul Normelor referitor la părțile și instalațiile comune de tipul băilor și spălătoriilor are un caracter exemplificativ și nu limitativ, aceste părți de folosință comună fiind cele situate, de cele mai multe ori, la etajele superioare ale clădirilor. Neexistînd criterii sau precizări legale cu privire la definirea părților și instalațiilor comune, în literatura de specialitate s-au adoptat criterii de ordin tehnic, apreciindu-se că stabilirea părților și instalațiilor comune constituie o chestiune de fapt. Din aceste considerente, alături de băi și spălătorii, în categoria părților de folosință comună care antrenează includerea la plata cheltuielilor efectuate cu plata ascensorului și a deținătorilor suprafețelor locative menționate în punctul 9 litera „c" din Norme, trebuie incluse și uscătoriile, precum și încăperile amenajate ca birouri ale administrației în care se încasează lunar contribuțiile la cheltuielile comune de folosință, întreținere și reparații.

● **Persoanele care lipsesc din imobil una sau mai multe luni** și au anunțat în scris despre aceasta comitetul asociației, nu participă în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării (punctul 13 litera „c").

În literatura de specialitate s-a subliniat faptul că scutirea prevăzută de punctul 13 litera „c" privește numai cazurile de absență temporară din imobil, în care persoana în cauză își menține drepturile locative de folosință (I. Zidaru, C. Jornescu — Administrarea imobilelor, pag. 96). Cazurile în care dreptul de folosință asupra suprafeței locative se păstrează și pe timpul absenței din imobil sînt enumerate de art. 12 din H.C.M. nr. 860/1973 : cei plecați în misiune în străinătate, cei chemați pentru satisfacerea stagiului militar, concentrații, detașații, cei ce lucrează pe șantiere în altă localitate, bolnavii internați în spitale sau care se găsesc în tratament în altă localitate. Potrivit considerațiilor făcute de autorii lucrării menționate acestor categorii de persoane care absentează temporar din imobil ar trebui să li se adauge persoanele care lipsesc din imobil și pentru alte motive dar își păstrează dreptul de folosință asupra suprafețelor locative cum ar fi : persoanele plecate în delegație, în concediu de odihnă, soțul despărțit în fapt de celălalt soț pînă la intervenirea unei hotărîri judecătorești care să atribuie locuința unuia dintre ei, copiii care locuiesc în altă clădire la rude sau alte persoane, persoanele arestate preventiv pînă la condamnarea lor printr-o hotărîre judecătorească definitivă.

Făcînd o analiză a textului punctului 13 litera „c" din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P. concluzionăm că pentru a se putea ajunge la situația scutirii de la plata unor cheltuieli comune, menționate expres în Normele amintite, trebuie îndeplinite, cumulativ, trei condiții și anume : persoana care absentează temporar trebuie să aibă drepturi locative în imobil ; absența din imobil trebuie să fie pe durata a cel puțin o lună calendaristică ; comitetul asociației locatarilor să fie încunoștiințat în prealabil despre această absență.

În cazul persoanelor care nu au drepturi locative în imobil dar care au fost primite în locuință de titularii suprafețelor respective pe perioade ce depășesc 15 zile în cadrul aceleiași luni calendaristice, există obligația, instituită prin punctul 13 litera „a" din aceleași Norme, de a se contribui, pentru întreaga lună la plata cheltuielilor comune.

Trebuie arătat că nu toate absențele temporare din imobil conduc la scăderea persoanelor respective de la plata cheltuielilor prevăzute de punctul 13 litera „c". Ori

de cîte ori o persoană revine în locuință, chiar și pentru o zi, la intervale mai mici de o lună cum este cazul persoanelor care fac naveta, al copiilor înscriși la creșe, grădinițe sau internate cu orar săptămînal sau al absenților, sub orice motivație, mai mici de o lună, textul prezentat nu-și mai găsește aplicabilitatea.

De asemenea, este absolut necesar ca anunțarea comitetului asociației locatarilor despre absența temporară a unei persoane să se facă în scris și să fie prealabilă, pentru a se da posibilitatea operării scutirilor în luna în care s-a produs absența, întrucît după afișarea listelor de plată modificarea acestora nu mai este posibilă.

În sfîrșit, în cazurile în care facturarea unor cheltuieli comune dintre cele care pot fi scăzute de la plata contribuției membrilor asociației se face pe o perioadă mai mare decît cea în care se înregistrează o absență temporară, scutirea operează proporțional cu numărul de luni în care persoanele absente nu s-au aflat în imobil.

Față de reglementările punctului 13 literele „a" și „c" din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a C.P.C.P., în practică se poate ajunge la situația ca o persoană care absentează din locuința în care are drepturi locative, pe o perioadă mai mare de o lună, fiind primită mai mult de 15 zile în cadrul aceleiași luni calendaristice într-o altă locuință unde nu are asemenea drepturi să contribuie în același timp, la plata acelorași categorii de cheltuieli comune. Situația este justificată prin obligațiile instituite prin normele legale amintite, avîndu-se în vedere că unele cheltuieli comune nu se diminuează în cazul absenței din locuință a unei persoane.

D. SIMINIUC

financiar

Recuperarea prejudiciului provocat de personalul didactic

Potrivit art. 222 alin. 2 din Statutul personalului didactic din Republica Socialistă România (Legea nr. 6/1969), decizia de imputare și celelalte acte pentru recuperarea pagubelor se fac de către conducerea persoanei juridice cu care se află în raporturi de muncă cel încadrat, în afară de cazurile cînd, prin lege, se dispune altfel.

În cele ce urmează ne propunem a analiza unele aspecte privind stabilirea răspunderii materiale și ale obligației de restituire, a cadrelor ce funcționează în unități de învățămînt aflate în subordinea consiliilor populare.

În conformitate cu prevederile art. 13 alin. final din același act normativ, încadrarea în posturi a personalului didactic (la care ne referim în articolul de față) se face de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București prin inspectoratele școlare, iar potrivit art. 18 alin. 1 din legea citată, cei numiți în învățămînt în condițiile art. 13 devin persoane încadrate în muncă a persoanelor juridice în subordinea cărora funcționează unitățile școlare respective, și anume: ai județelor ori municipiului București. Ca o concluzie și o concretizare a prevederilor cuprinse în art. 13 și art. 18 alin. 1 (citate mai sus), în art. 18 alin. 2 se precizează că organele de conducere ale persoanelor juridice unde sînt încadrați cei numiți sînt îndreptățite să îndeplinească toate actele în legătură cu raporturile de muncă ale personalului didactic, în afară de numirea și eliberarea din învățămînt, precum și de cazurile cînd prin lege se dispune altfel.

Din prevederile mai sus citate, care constituie premisele de la care pornim în raționamentul nostru, rezultă că deciziile de imputare pentru stabilirea răspunderii materiale și pentru obligarea la restituirea sumelor încasate necuvenit de personalul didactic încadrat în unități școlare subordonate consiliilor populare județene și al municipiului București se vor emite de către organele de conducere ale acestor consilii populare, în afară de cazurile cînd prin lege se dispune altfel.

După cum este cunoscut, retribuirea acestui personal se face din fondurile alocate în acest scop în bugetele respectivelor unități teritoriale. În astfel de cazuri, toate caracteristicile pagubei materiale sînt prevăzute, în sensul că prejudiciul aparține unității cu care făptuitorul se află în raporturi de muncă, este real și actual.

Dimpotrivă, în cazurile în care personalul didactic încadrat în unități de învățămînt subordonate consiliilor populare comunale încasează în mod necuvenit anumite sume, indiferent cu ce titlu (retribuție tarifară, premii, plata de ore suplimentare, indemnizații), decizia de imputare se emite de aceste unități teritoriale — în calitate de unitate socialistă păgubită — deși raportul de muncă este încheiat între cadrul didactic, beneficiar al plății necuvenite, și consiliul popular județean.

În asemenea situații, prejudiciul nu este propriu unității socialiste cu care beneficiarul se află în raporturi juridice de muncă, ci al altei unități teritoriale. Semnalăm această particularitate, deoarece constituie una din excepțiile de la principiul potrivit căruia unitatea socialistă cu care se află în raporturi de muncă persoana încadrată este titulara dreptului la acțiune pentru recuperarea propriului prejudiciu — pe calea abreviată a emiterii unei decizii de imputare.

dr. C. JORNESCU

jurisdicții

Cu privire la competența comisiilor de judecată

Potrivit Legii nr. 59/1968 (cu modificările ulterioare), dispozițiile sale, referitoare la procedură, se completează, în mod corespunzător, cu prevederile procedurale din dreptul comun.

Drept urmare, normele privind competența vor fi, de regulă, imperative, iar competența, în principiu, va fi absolută. Totuși, în materie de competență teritorială normele legale au, în general, un caracter dispozitiv. Prin consecință, competența teritorială este relativă și uneori chiar alternativă (art. 10 și 11 din Codul de procedură

civilă și art. 30 din Codul de procedură penală). În schimb, normele de drept privind competența ratione materiae (competența materială) sînt imperative, iar competența aceasta este absolută.

Pornind de la aceste principii ne vom opri asupra cîtorva aspecte, aducînd unele lămuriri.

● În ce privește competența materială este de arătat că potrivit legii, comisiile de judecată constituie pe lîngă comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, în afara unor litigii de muncă, judecă unele abateri de la regulile de conviețuire socială, încearcă împăcarea în anumite infracțiuni și judecă unele fapte prevăzute de legea penală, dacă în toate cazurile petiționarul este **cetățean**, iar pe de altă parte, încearcă împăcarea în unele litigii patrimoniale și judecă aceste litigii dintre **persoane fizice.** Diferența pe care o face legea este evidentă : art. 19 și 20 se referă la cetățeni, iar art. 21 are în vedere persoanele fizice.

Este de lămurit dacă legea a avut în vedere numai pe cetățenii români sau pe orice persoană fizică, deci și pe cetățenii altor țări ori persoanele fără cetățenie. Deși redactarea prevăzută de lege este diferențiată și deci s-ar putea conchide că prevederile art. 19 și 20 din lege se aplică numai dacă făptuitorul este cetățean român, totuși soluția legală — impusă de prevederile art. 3 din Codul litigii patrimoniale și judecă aceste litigii dintre **persoanelor** de pe teritoriul țării noastre — este contrarie în sensul că vor cădea sub incidența art. 19 și 20 din Legea nr. 57/1968 și faptele săvîrșite de cetățenii străini. Ar fi și un non sens, ca pentru aceeași faptă, străinului să i se aplice prevederile legislației penale, iar cetățeanului român dispozițiile Legii nr. 57/1968.

● Considerăm că se impun unele lămuriri și cu privire la prevederile cuprinse în art. 19 și 20 din citata lege, cu privire la domiciliul făptuitorului. Legea se referă la competența comisiilor de judecată din raza teritorială „în care domiciliază făptuitorul". Se pune, în mod firesc, întrebarea dacă legea a avut în vedere numai domiciliul propriu-zis sau și reședința făptuitorului (adică are o mutație provizorie, ori este flotant) sau chiar în cazul cînd acesta locuiește în fapt într-un anume loc fără forme legale. Socotim că celeritatea judecării cauzei, ușurința administrării probatoriilor, însăși menirea acestor organe jurisdicționale de influențare obștească impun ca la stabilirea competenței să nu fie avut în vedere domiciliul legal al făptuitorului, ci locul în care acesta locuiește în mod efectiv. Spre exemplu, o persoană cu domiciliul legal în Vaslui dar cu reședința în București comite una din faptele prevăzute de Legea nr. 59/1968 în art. 19 și 20, în municipiul București : Interpretarea strictă a legii ar impune ca soluționarea cauzei să aibă loc în municipiul Vaslui și nu la București, ceea ce pare cu totul nefiresc și străin chiar de economia Legii nr. 59/1968, deoarece influențarea obștească este mult diminuată, dacă nu chiar desființată.

J. COSTIN

Întrebări și răspunsuri

● **EMIL PRODAN, Odobești, Vrancea** — Ministerul Finanțelor ne-a informat că s-a restituit întreprinderii suma în discuție, cu dispoziția de plată nr. 37 din 19 martie a.c.

● **TRAIAN BEJUSCĂ, Oradea** — Potrivit sistemului de retribuire practicat în comerț și aprobat prin Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii, lucrătorii sînt retribuiți în funcție de volumul mărfurilor vîndute. În cursul unui an, gradul de realizare a retribuțiilor oscilează în funcție de volumul acestor mărfuri. La stabilirea planului anual de desfacere a mărfurilor se au în vedere și perioadele cînd unitățile sînt închise pentru efectuarea inventarelor planificate. Atunci cînd unitatea se află în inventar și planul nu se realizează, nerealizarea respectivă urmează să fie recuperată în perioada următoare, astfel că, la realizarea integrală a planului la nivelul anului, lucrătorii primesc retribuția cuvenită pe timpul lucrat. Deci nu se poate înțelege că în perioada de inventariere se lucrează fără plata retribuției. Potrivit reglementărilor în vigoare poate fi retribuit în regie, pe o perioadă de cel mult 60 ore lucrătoare într-un an, personalul operativ și muncitor din magazinele generale și universale, unde activitatea este organizată pe raioane și compartimente mari, în timpul cît acestea se află în inventar planificat.

● **IULIU WALLER, Gherla** — Potrivit pct. 30, lit. b din Convenția de asigurare încheiată între Centrocoop și ADAS, în caz de pagube produse de riscuri asigurate „despăgubirea se va stabili prin diferență între valoarea bunurilor care rezultă din evidență că au existat înainte de producerea evenimentului asigurat și valoarea inventarului încheiat după producerea acestuia". Această metodă de evaluare a pagubei se aplică în toate cazurile în care, în urma producerii evenimentului asigurat, nu există posibilitatea identificării, din punct de vedere fizic, a bunurilor avariate, distruse sau dispărute. În cazul menționat de dv. dacă în urma furtului prin efracție nu a fost posibilă întocmirea unei liste cu bunurile ce au fost sustrase, despăgubirea se stabilește prin diferență, așa cum s-a arătat mai sus. În situația în care făptuitorii furtului au fost identificați iar despăgubirea a fost între timp plătită, pentru bunurile ce au fost găsite, unitatea asigurată este obligată să înapoieze la ADAS despăgubirea primită. Eventuala diferență între despăgubirea plătită de ADAS (între valoarea bunurilor rezultate din evidență înainte de producerea evenimentului și inventarul întocmit după producerea acestuia) și valoarea pagubei stabilită cu certitudine de organele de cercetare penală, după identificarea făptuitorilor furtului, constituie un risc ce revine unității asigurate.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREP. „INDEPENDENȚA"
Serviciul aprovizionare
SIBIU
Str. Karl Marx nr. 33
Telef. : 34 100 int. 150
Telex : 69341

OȚEL ALIAT SCULE
— Lat 140×40 Poloy Tenox kg 170
— Idem 140×50 W 2842 kg. 217,5
— Idem 160×60 W 2842 kg 173.5

OȚEL RAPID
— ∅ 5,8 W 3343 kg 36,70
— ∅ 19 W 3343 kg. 610
— Lat 16×5 W 3355 kg. 256,85
— Idem 16×6 W 3355 kg 400
— Tb 2,5 mm W 3316 kg 47

OȚEL CARBON SCULE
— ∅ 12 OSC 7 kg 90,9
— ∅ 14 erom OSC 7 kg 198,60
— ∅ 27 OSC 7 kg 590
— ∅ 27 OSC 7 kg 13800
— ∅ 27 recopt OSC kg 590
— Pătrat 50 OSL 1 kg 2047
— Idem 60 OSL 1 kg 3229,80

ȚEVI DE CONSTRUCȚII
— 20×1,2 OLT 35 kgr. 374
— 21,3×3,6 St. 35 kgr. 1080
— 22×1,5 OLT 45 K II kgr. 56
— 25×2 OLT 45KB kgr. 100
— 25×2,5 OLT 35 R kgr. 900
— 25×2,5 OLT 35 K. II kg. 881
— 25×2,9 St. 35 DIN kgr. 969
— 25×3 OLT 35 K kg. 940
— 28×2 OLT 35K kg. 157
— 30×1,5 ILT 45 K II kgr. 356
— 30×2 OLT 35 K kgr. 1000
— 30×6 OLT 35 K kgr. 23
— 31,8×2,6 St. 35 kgr. 1190
— 31,8×4 St. 35 kgr. 97
— 32×3,5 12CMOV 3 kgr. 280
— 35×2 OLT 45 K II kgr 4364
— 35×2,5 OLT 45 kgr 236
— 38×2 OLT 35 kgr 207
— 40×1,5 16 MO3 kgr 1295
— 40×3 OLT 35 kgr. 2000
— 42×3 OLT 35 K kgr 95
— 42,4×3,6 St 35 kgr 700
— 42,4×4,5 OLT 35 kgr 400
— 42,5×5 St. 35 kgr 260
— 44,5×4 OLT 35 K II kgr 270
— 45×3,5 10 MOC 50 kgr 371
— 45×8 OLT 35 K II kgr 528
— 48×3 OLT 35 K kgr 732
— 48×4 OLT 45 K kgr. 564
— 48×5,5 OLT 45 kgr 387
— 48×5 OLT 45 K kgr 97
— 48×6 OLT 35 R kgr 247
— 70×5 OLT 35 kgr 542
— 89×8 OLT 35 K kgr 402
— 89×8 OLT 35 kgr 81
— 89×10 14CM04 kgr 233
— 89×16 OLT 35 K kgr. 1034
— 89×20 OLT 35 kgr 110
— 95×14 OLT 45 kgr 930
— 95×16 OLT 45 kgr 575
— 95×16 OLT 65 kgr 213
— 102×14 16 MO 3 kgr 171
— 102×16 OLT 35 K kgr 1027
— 108×6 OLT 35 K kgr 836
— 114×12 OLT 55 kgr 1354
— 114×8 14 CMO 4 kgr 303
— 114×16 OLT 45 kgr 322
— 114×22 OLT 45 kgr 763
— 121×8 OLT 35 K II kgr 190
— 121×18 OLT 35 kgr 1000
— 121×24 OLT 35 kgr. 154
— 127×8 OLT 35 K kgr. 570
— 127×18 OLT 45 kgr. 128
— 127×25 OLT 35 K II kgr 557
— 133×2,2 OLT 35 K II kgr 1548
— 140×16 OLT 45 K kgr. 5936
— 146×8 OLT 45 kgr. 1000
— 146×16 OLT 45 K II kgr. 439
— 146×16 OLT 65 kgr. 658
— 146×28 OLT 45 K kgr 1230
— 159×20 OLT 45 kgr 1012
— 159×22 OLT 35 kgr 501
— 159×25 OLT 45 kgr 1200
— 159×28 40C 10 kgr 1942
— 159×28 OLT 45 kgr 585
— 168×16 OLT 45 kgr 3756
— 168×14 St 4 kgr. 1073
— 168×20 OLT 45 K II kgr 516
— 168×32 OLT 45 kgr 746
— 168×33 OLT 45 kgr 358
— 168×36 OLT 45 kgr 4447
— 168,3×9 12 CrMOV5 kgr 416
— 168,3×22 St. 35 8 I kgr. 855
— 178×6 OLT 35 kgr 509
— 178×10 OLT 35 K kgr 1212
— 178×10 St. 4 kgr 321
— 178×12 OLT 35 kgr 486
— 178×12 OLT 45 K II kgr 586
— 178×12 St. 2 kgr 558
— 178×12 St. 4 kgr. 696
— 178×14 St. 2 kgr. 2160
— 178×18 OLT 45 kgr 274
— 178×22 OLT 35 kgr 904
— 194×8 St. 2 kgr 661
— 194×12 St. 2 kgr 1929
— 194×12 St. 4 kgr 964

→

INTREPRINDEREA MECANICĂ ROTAX

I.M. „ROTAX" Vaslui

Livrează pe bază de comandă fermă următoarele tipuri de produse :

● **Motoreductor MRS 3003/ 3 kW × 1500 rot/min. — pentru betoniere și transportori elicoidali.**

● **Motoreductor MRS 3003/ 4 kW ×1500 rot./min. — pentru betoniere și transportori elicoidali.**

● **Reductor 4BH 25 Dr. — pentru betoniere și utilaj tehnologic.**

● **Tobă simplă și Mecanism rotire — pentru automacaraua AM5**

● **Ventilator SUP 48.0 — pentru semănătoarea universală portată.**

— 194×14 OLT 45 kgr 1267
— 194×14 OLT 45 K kgr 2127
— 194×14 OLT 45 K II kgr 1976
— 194×16 OLT 45 kgr 1075
— 194×16 OLT 45 K II kgr 330
— 194×18 OLT 45 kgr 1384
— 194×20 OLT 35 kgr 2194
— 219×8 OLT 35 K kgr 1101
— 219×20 OLT 35 kgr 6712
— 219×20 OLT 45 kgr 2000
— 245×8 St. 4 kgr 1228
— 245×22 OLT 4 kgr 714
— 273×7 OLT 45 kgr 114
— 273×12 St. 35 8 II kgr 1050
— 215×9 St. 2 kgr 15
— 245×10 OLT 35 K II kgr 1400
— 273×14 St. 4 kgr 2934
— 273×16 16 MO3 kgr 2269
— 273×18 OLT 35 kgr 2641
— 273×32 OLT 35 K kgr. 1500
— 273×36 OLT 35 kgr 2000
— 323,8×11,13 OLT 35 kgr 989
— 324×11 OLT 35 R kgr 497
— 324×12 OLT 45 K kgr 1000
— 324×16 OLT 45 kgr 694
— 325×11 St. 2 kgr 1582
— 356×10 OLT 35 K II kgr 919
— 356×10 OLT 35 R kgr 236

ȚEVI RECTANGULARE

— 80×80×8 OLT 35 kgr. 190
— 100×100×6 OLT 35 kgr 340
— 70×40×2 OL37 kgr 400
— 106×60×8 OL 32 kgr 74
— 5"×4,85 zincate kgr 671
— ∅ 12—13 CN 30 kg 200
— ∅ 7,5 OL 50 kg 1327
— Exagon 4 OL 50 kg 205
— 17—41 MOC 11 kg 600
— 46 41 MOC 11 kg 1359
— 55 41 MOC 11 kg. 1249

LAMINATE ALAMĂ

— Bare rot ∅ 5 Am 58½T kg 50
— Bare rot. ∅ 65 Am 58½T kg 1000
— Tv ∅ 19×1,5 SOMS — 17 kg 237
— Tv ∅ 20×2 MS-71 F33 kg 370
— Tb 8×500×1000 Am 63½T kg 245

LAMINATE ALUMINIU

— Tb 6 mm Al Mg-3 kg 1803
— Tb 30 mm Al Mg-3 kg 950
— Bare late 50×10 Al 99,5 ½T kg 780
— Tb 5×1000×2000 Al 99,5½T kg 500
— ∅ 60 anticoroidal kg 3 000

LAMINATE BRONZ

— ∅ 50 CuZu 12 kg 2800

LAMINATE CUPRU

— ∅ 6 APC — 64 kg 2,60
— Bară hex.1 7 Cu 9 ½ T kg 48
— Lat 10×3 Cu 9 ½ T kg 8,4
— Idem 20×15 Cu 9 ½T kg 1500
— Tb 3 mm Cu 9½ T kg 1000
— Placă 60 mm 9 ½ T kg 400
— Lat 50×5 kg 308
— Idem 36×12,5 kg 722
— Idem 45×10 kg 500
— Placă 12 mm Cu 9M kg 643
— Idem 16 mm kg 395
— Tb 8 mm kg. 350
— Tv ∅ 30×3 kg 774
— Tv ∅ 30×2.5 cu 9½ T kg 1000
— Tv ∅ 24×3 Cu 3 1/21 kg. 1000

LAMINATE PLUMB

— Tv ∅ 66×3 Pb 3 kg. 600

SÎRMĂ ALUMINIU

— Sirmă ∅ 1,8 Al Mg. 3 kg. 177
— idem ∅ 2,4 idem kg. 353,8
— Staniol simplu kg. 5
— Bohlu Fox CM5 K 4 ∅ 325 kg. 268
— THELMAHIT 16/36 ∅ 4 kg. 300
— ELMc B ∅ 4 kg. 1000
— Magneziu metalic To 3,6
— Cărămizi UB7 RC71 buc. 100
— idem N11 idem buc. 192
— idem N12 idem buc. 142
— idem PS1 idem buc. 78
— idem UB8 idem buc. 80
— idem UB9 idem buc. 61
— idem UB6 RCA 75 buc. 81
— idem UB9 idem buc. 211
— idem PS5 RCA 77 buc. 368
— idem N11 RD77 buc. 83
— idem UB9 idem buc. 64
— idem N11 RD79 buc. 228
— idem PL8 idem buc. 52
— idem PS1 RD82 buc. 148
— idem PS6 idem buc. 329
— idem PL1 idem buc. 20
— idem PTI idem buc. 85
— idem PT4 idem buc. 504
— idem UB1 idem buc. 18
— idem UB2 idem buc. 105
— idem N1 IRB 12 buc. 624
— idem N3 idem buc. 700
— idem N7 idem buc. 592
— idem N10 idem buc. 474
— idem PL2 idem buc. 86
— idem PL10 idem buc. 355
— Prod. refr. 484-13.210RO175 buc. 1
— idem 48.47-3 idem buc. 1
— Cărăm. 250×100×85 RC71 buc. 18
— idem 250×225×61 Imp buc. 15
— idem 197-29 ICRC12 buc. 74
— idem 197-30 idem buc. 24
— idem 209.11-124-4 RCA75 buc. 128
— idem 25-1-31 RD 82 buc. 131
— idem 25-2.79 idem buc. 70
— idem 25-2.91 idem buc. 10
— Cărăm. 25.2-79 RO82 buc. 94
— idem 25.2-84 idem buc. 2
— idem 25.2-86 idem buc. 26
— idem 25.2-87 idem buc. 15
— idem 25.2-88 idem buc. 2
— idem 25.2-89 idem buc. 78
— idem 25.2-90 idem buc. 3
— idem 25.2-91 idem buc. 95
— idem 269-11.11.6 RCA 75 buc. 150
— idem 1464-13.41-14.5 buc. 500
— idem 1464-5.1.33 BIS 1,4 buc. 8
— idem 1464-5.1.37 idem buc3. 2
— idem 1464-5.1.38 idem buc. 1
— idem 1464-5.1.42 BIO 0,5 buc. 8
— idem 1464 5.1.43 idem buc. 2
— idem 1464-5.1.44 BIS 1,4 buc. 1
— idem 1464-5.1.65 idem buc. 1
— idem 1464-5.1.66 idem buc. 16
— idem 12016-10-37 RO82 buc. 1
— idem 12016-10-38 idem buc. 1
— idem 14404-14 idem buc. 8
— r. 2253-1.1-35.3 D=11 buc. 2930
— idem BS2 STAS 6251/76 RC 71 buc. 780
— idem PL12 STAS 131/71 Imp buc. 330
— idem MAPS1-19 Imp buc. 11
— Tub MPP5-1-24 buc. 805
— 12. MPP5-1.35.3 D=11 buc. 246
— Cărăm. MPP3-1.16 Imp buc. 70
— idem MPP5/MRP3-1.12 idem buc. 2066
— idem 1.20 idem buc. 7
— idem 1,21 idem buc. 30
— idem 1,25 idem buc. 188
— idem 1,29 idem buc. 33
— idem MRP6-1,34 idem buc. 8
— idem MRP6-22 RC71 buc. 7
— Cărăm. MRP6-24 RC71 buc. 225
— idem MRP6-27 idem buc. 82
— idem MPP6/MRP7-1,8 Imp buc. 6
— idem 1,11 idem buc. 514
— idem 1,13 idem buc. 53
— idem 1,15 idem buc. 1373
— idem 1,17 idem buc. 135
— idem 1,18 idem buc. 235
— idem 1,19 idem buc. 331
— idem 1,21 RC71 buc. 61
— idem 1,29 Imp buc. 547
— idem 1,30 idem buc. 20
— idem 1,32 idem buc. 542
— idem 1.33 idem buc. 13
— idem 1,38 idem buc. 32
— idem 1,42 idem buc. 2131
— idem 1,43 idem buc. 124
— idem 1,44 idem buc. 542
— idem 1,47 idem buc. 38
— idem 1,48 idem buc. 107
— idem 1,51 idem buc. 177
— idem 1,52 idem buc. 99
— idem 1.52 idem buc. 93
— idem 1,53 idem buc. 268
— idem 1,49 idem buc. 107
— idem 1,50 idem buc. 79
— idem 1,53 idem buc. 10
— idem 1,21 RC71 buc. 2312
— idem MPP3-25 idem buc. 736
— idem MPP6-22 idem buc. 3
— idem MRP7-24 idem buc. 384
— idem 26 idem buc. 261
— idem 26 idem buc. 2

— idem 1,24 idem buc. 3
— idem 1,25 idem buc. 625
— idem 1,26 idem buc. 35
— Cărăm. OLC 1.9.10 Imp buc. 175
— idem OLC 1-9.11 idem buc. 12
— idem ORD-2.7 RCA75 buc. 6
— idem ORD-2.23 idem buc. 8
— Bară ceramică ∅ 40×515 buc. 5
— Dop refr. II RCA77 buc. 1424
— Inel Roshing ∅ 15 kg. 213
— idem ∅ 25 kg. 226
— Izolator cu 8 canale buc. 304
— idem des. 1922-1.6.4 buc. 32
— idem 1446-19.13 buc. 320
— idem 1446-19.13.2.3 buc. 236
— idem 1446-19.32.1 buc. 189
— idem 158-14 buc. 42
— idem 269-11.12.13 buc. 10
— idem 1446-13.41.14.1 buc. 656
— idem 1446-13.41.14.4 buc. 56
— idem 1807.14-23 buc. 12
— idem 1807-14.29 buc. 6
— idem 778-1-06.41.11.1 buc. 2670
— Iz. el. cod 20039 35 kw buc. 2
— idem 20107 76 kw buc. 6
— idem 30298 buc. 23
— idem 40012 1 kw buc. 850
— idem 40136 buc. 6
— idem 45123 buc. 250
— idem 45133 buc. 150
— idem 45178 buc. 57 760
— idem 45366 buc. 232
— Iz. des. 778.10.641.11 1 buc. 1672
— Iz. el/cod 30073 3 kW buc. 100
— idem 30081 15 kw buc. 150
— idem 30083 6 kw buc. 100
— idem 55021 buc. 46700
— Iz. F 17 cod 30086 buc. 50
— Iz. IR1 cod 45059 buc. 1402
— Iz. MGX-30-4 2 buc. 20
— Iz. MIP 3/6 buc. 1737
— Iz. BWN 50.96 buc. 4
— Iz. IB ON 55859 10 A buc. 50385
— Prof. cerom. 1807.14.27 buc. 11
— idem NIC 41-14.1 A buc. 114
— idem NIC41-14-4 A buc. 62
— Tub ∅ 10×315 RCA 75 buc. 91
— Tub ∅ 10×30×100 idem buc. 74
— Tub ∅ 10×30×350 idem buc. 131
— Tub ∅ 10×30×355 idem buc. 98
— Tub ∅ 10×35×270 idem buc. 15
— Tub ∅ 10x36x375 idem buc. 80
— Tub ∅ 12x26x258 idem buc. 149
— Tub ∅ 12x37x350 idem buc. 163
— Tub ∅ 14x30x302 idem buc. 891
— Tub ∅ 14x30x360 idem buc. 661
— Tub ∅ 15x25x285/373-36.2 idem buc. 2307
— Tub ∅ 15x25x310 idem buc. 57
— Tub ∅ 15x25x310 idem buc. 111
— Tub ∅ 15x25x315 idem buc. 200
— Tub ∅ 15x30x120 idem buc. 240
— Tub ∅ 15x30x350 idem buc. 106
— Tub ∅ 15x30x360 idem buc. 320
— Tub ∅ 15x30x370 idem buc. 480
— Tub ∅ 15x40x270 idem buc. 380
— Tub ∅ 16x40x150 idem buc. 65
— Tub ∅ 18x38x255 idem buc. 259
— Tub ∅ 18x38x265 idem buc. 28
— Tub ∅ 18x38x265 idem buc. 98
— Tub ∅ 18x40x250 idem buc. 118
— Tub ∅ 18x40x315 idem buc. 79
— Tub ∅ 18x42x400 idem buc. 103
— Tub ∅ 18x42x420 idem buc. 23
— Tub ∅ 20x33x300 idem buc. 60
— Tub ∅ 21x35x468 idem buc. 68
— Tub ∅ 22x34x275 RCA 75 buc. 46
— Tub ∅ 22x40x420 idem buc. 41
— Tub ∅ 22x42x448 idem buc. 21
— Tub ∅ 24x38x400 idem buc. 117
— Tub ∅ 23x50x454 idem buc. 104
— Tub ∅ 24x40x410 idem buc. 121
— Tub ∅ 24x42x385 idem buc. 70
— Tub ∅ 24x42x400 idem buc. 67
— Tub ∅24x42x450 idem buc. 60
— Tub ∅ 24x50x470 idem buc. 86
— Tub ∅ 24x55x410 idem buc. 55
— Tub ∅ 25x40x230 idem buc. 24
— Tub ∅ 25x50x380 idem buc. 98
— Tub ∅ 27x40x225 idem buc. 51
— Tub ∅ 27x40x300 idem buc. 12
— Tub ∅ 30x60x260 idem buc. 200
— Tub ∅ 36x44x465 RG73 buc. 8
— Tub des. 778-10.6.4 RCA 75 buc. 614
— idem 1689-1.2.2.8 buc. 40
— idem 985.1.2.2.2.17 L=370 RCA buc. 300
— idem L=340 RCA buc. 200
— idem 1446-21-1.1.39 RCA 75 buc. 124
— CK 10-91 kg. 1000
— 2BHx28 S buc. 3
— 4BHx40 S buc. 1
— 2H-285x16-0 buc. 3
— 2H-285x16-1 buc. 2
— 3H-770x250-1 buc. 1
— 2CH-285x12,5-0 buc. 10
— 2CH-285x12,5-1 buc. 2
— 3CH-485x71-0 buc. 2
— 3CH-485x71-1 buc. 2
— 2CH-335x20-4 buc. 1
— 1M1-125x31,5-3 buc. 1
— 1M2-250x40-6 buc. 1
— 1M2-80x50-1 buc. 2
— 2g 11,2x1,1/1500-HO5 buc. 3
— 2 g 20x0,55/1500-HO5 buc. 1
— 2 I 16-HO1 fără motor buc. 1
— 2N 9x11/1500-HO 1 buc. 1
— 2-0-18x7,5/1500-HO5 buc. 1
— 3L-45-HO1 fără motor buc. 1
— 3L-50x0,75/1500 — HO 1 buc. 1
— 3-N-63x1,5/1500-HO1 buc. 1
— RSV-1 1/50 buc. 1

Pompe simple
— Sadu 50x9 92 H20 buc. 1
— Sadu 65x4 Q8 H16 buc. 1
— Sadu 65×6 Q19 H16 buc. 24

Electropompe
— Sadu 50x3 Q8 H16 1,5x1500 buc. 7
— Sadu 50x4 Q6 H30 2,2x3000 buc. 4

Ventilatoare
— IRT 2500 40 buc. 1
— IRD 14000 47 buc. 2
— V407G 1600 46 12 buc. 3
— V407G 710 88 3 buc. 3
— V407G 1000 44 14 buc. 1
— V426 9000 140 5 buc. 7
— V427 4500 94 16 buc. 1
— V427 4500 94 7 buc. 8
— V427 7550 98 16 buc. 7
— V427 9000 140 14 buc. 6
— V427G 8000 156 12 buc. 2
— V432G 680 190 5 buc. 1
— V432G 730 522 3 buc. 1
— V432 650 535 10 buc. 1
— V432G 630 540 8 buc. 2
— V472 2000 70 3 buc. 1
— V473G 2000 171 3 buc. 1
— V474G 7100 10 6 buc. 1
— V630 355 670 14 buc. 1
— V710G 6300 645 3 buc. 1

Rulmenți :
— 629 ZZ buc. 2
— 1207 buc. 50
— 1208 K buc. 16
— 1210 buc. 100
— 1211 K C5 buc. 16
— 1215 buc. 20
— 1218 K buc. 5
— 1220 buc. 8
— 1300 buc. 4
— 1305 S3 C4 buc. 96
— 1307 K buc. 15
— 1308 K buc. 5
— 1309 K buc. 16
— 1310 buc. 80
— 1911 K buc. 7
— 1312 K buc. 4
— 1312K buc. 4
— 1316 buc. 70
— 1318 buc. 1
— 1320 buc. 1
— 2205 buc. 221
— 2207 buc. 13
— 2208 P6 buc. 5
— 2209K buc. 40
— 2209 C3 buc. 22
— 2209 K C5 buc. 19
— 2212K buc. 1
— 2212 C3 buc. 6
— 2213 K C5 buc. 20
— 2218 buc. 8
— 2228 buc. 2
— 2305 C3 buc. 3
— 2307 buc. 7

OFERTE

— 2308 buc. 10
— 2310 buc. 10
— 2312 buc. 11
— 2313 buc. 113
— 2320 buc. 3
— 2326 buc. 8
— 3209 buc. 30
— 3220 C5 buc. 1
— 3313 buc. 4
— 3315 buc. 2
— 3316 buc. 24
— 3317 buc. 1
— 6001 buc. 5200
— 6001 RS buc. 300
— 6002 buc. 200
— 6002 P6 buc. 360
— 6002 ZZ buc. 86
— 6003 ZZ buc. 50
— 6005 buc. 400
— 6005 C2 buc. 2
— 6005 RS C3 buc. 12
— 6005 P6 buc. 4
— 6006 buc. 2000
— 6006 2RS buc. 36
— 6008 buc. 3000
— 6018 buc. 10
— 6020 N buc. 62
— 6030 buc. 8
— 6036 buc. 2
— 6040 buc. 4
— 6201 C3 buc. 1000
— 6203 buc. 6000
— 6219 buc. 8
— 6224 C3 buc. 7
— 6226 buc. 24
— 6228 buc. 2
— 6302 buc. 3600
— 6318 buc. 60
— 6320 buc. 12
— 6330 buc. 3
— 6409 N buc. 4
— 6412 buc. 4
— 6415 buc. 3
— 7007 CAT P4 buc. 24
— 7008 GE P4 buc. 2
— 7015 buc. 6
— 7115 K buc. 6
— 7022 buc. 2
— 7024 buc. 1
— 7138 buc. 8
— 7200 B buc. 10
— 7205 C buc. 59
— 7208 PG buc. 8
— 7213 B buc. 184
— 7214 B buc. 19
— 7216 B buc. 6
— 7228 buc. 2
— 16003 buc. 6
— 16005 buc. 33
— 16006 buc. 20
— 16010 buc. 27
— 16013 buc. 8
— 20803 Z buc. 60
— 22216 K buc. 5
— 22232 buc. 10
— 22232 C3 buc. 2
— 22234K buc. 6
— 22240 buc. 2
— 22240 C3 buc. 12
— 22240 C4 buc. 50
— 22312 K C3 buc. 15
— 22315 C3 buc. 1
— 22317 buc. 13
— 22317 K buc. 16
— 22317 C3 buc. 9
— 22318 buc. 10
— 22319 K buc. 2
— 22324 K buc. 1
— 22328 K buc. 1
— 22330 K buc. 16
— 23034 MB C3 buc. 2
— 23040 C3 buc. 1
— 23138 K MB buc. 9
— 23218 K MB buc. 4
— 30120 buc. 1
— 30216 buc. 30
— 30219 buc. 30
— 30221 x buc. 10
— 30228 buc. 4
— 30230 buc. 7
— 30303 buc. 24
— 30307 buc. 21
— 30311 buc. 20
— 30320 buc. 7
— 30324 buc. 4
— 31305 buc. 20
— 31310 buc. 8
— 31315 buc. 12
— 32210 buc. 120
— 32212 buc. 60
— 32214 buc. 20
— 32220 buc. 160
— 32305 buc. 15
— 32308 buc. 16
— 32320 buc. 4
— 32322 buc. 4
— 32324 buc. 7
— 39018 CRA 26 buc. 1
— 51100 buc. 7
— 51101 buc. 16
— 51115 buc. 30
— 51116 buc. 20
— 51117 buc. 29
— 51118 buc. 20
— 51122 P6 buc. 2
— 51128 buc. 5
— 51130 buc. 7
— 51132 P6 buc. 8
— 51138 buc. 6
— 51200 buc. 40
— 51217 buc. 15
— 51234 buc. 6
— 51238 buc. 5
— 51313 buc. 7
— 51317 buc. 10
— 51406 buc. 8
— 51411 buc. 1
— 51412 buc. 5
— 52206 buc. 13
— 52208 buc. 1
— 52210 buc. 3
— 52213 buc. 5
— 52214 buc. 7
— 52216 buc. 4
— 52311 buc. 2
— 58218 buc. 1
— Q. 204 buc. 12
— Q. 205 buc. 6
— Q. 208 buc. 42
— Q. 304 buc. 4
— N. 206 buc. 25
— 126 buc. 8
— E. 15 buc. 7
— EL. 5 buc. 6
— E. 10 buc. 1
— EA. 17 buc. 3
— EL 7 RS buc. 300
— NJ. 207 buc. 11
— NJ. 208 E buc. 5
— NJ. 209 buc. 200
— NJ. 211 buc. 20
— NJ. 211 E buc. 15
— NJ. 216 buc. 32
— NJ. 252 buc. 2
— NJ. 305 buc. 15
— NJ. 307 buc. 20
— NJ. 311 buc. 26
— NJ. 407 buc. 2
— NJ. 2210 C3 buc. 1
— NJ. 2218 buc. 48
— NA. 4830 buc. 1
— NA. 4864 P6 buc. 2
— NN. 3072 K P51 buc. 6
— NN. 3012 K buc. 21
— NN. 3013 K P51 buc. 36
— NN. 3045 K P51 buc. 15
— NN. 3034 K P51 buc. 2
— NN. 3044 K P51 buc. 1
— NN. 3060 KP51 buc. 1
— NU. 315 buc. 1
— NU. 318 C3 buc. 1
— NU. 1052 NA buc. 4
— NU. 2211 buc. 3
— NU. 2228 N P63 buc. 4
— NU. 2230 buc. 2
— NU. 2305 buc. 16
— NU. 2307 NA buc. 1
— NU. 2312 buc. 34
— NU. 3226 buc. 8
— NUP. 203 buc. 10
— NUP. 2208 ZS buc. 6
— NUP. 2214 buc. 4
— NUP. 2215 buc. 2
— NUP. 2216 buc. 5
— RNA. 637825 buc. 4
— RHNA 253220 buc. 6

— NKJ 42/20 buc. 2
— NKJ 42/30 buc. 2
— NKJ 50/30 buc. 2
— NK. 42/30 buc. 2
— NK. 50 buc. 4
— NK. 65/30 (TAF 657835) buc. 10
— NKX 40 buc. 2
— NKX 40 BC 2 HB buc. 2
— AXK 4565 buc. 4
— AXK 6390 buc. 16
— GS. 81109 buc. 5
— GS. 81107 buc. 6
— WA. 1038 buc. 1
— WA. 1045 buc. 13
— WA. 1050 buc. 1
— WA. 1060 buc. 1
— WA. 1070 buc. 2
— WA. 1085 buc. 1
— WA. 1090 buc. 1
— WS. 81108 buc. 2
— WS. 81109 buc. 10
— SB. 22-63/22 buc. 3
— 92. TS 448-CD-39 buc. 1
— TAFI 6072.35 buc. 1
— NAR. 110 NA. 110 buc. 1
— K. 25x35x30 buc. 1
— K. 50x55x20 buc. 2
— NAK. 17 buc. 4
— NAK. 20 buc. 5
— NAK. 50 buc. 7
— NAK. 55 buc. 1
— DNK. 25/16 buc. 4
— NZ. 318 buc. 3
— 7728 buc. 4
— 57707 buc. 2
— 58218 buc. 1
— 64903 buc. 20
— 67714 buc. 1
— 69422 buc. 2
— 77752 buc. 1
— 94904 buc. 4
— 100090 buc. 4
— 108711 buc. 2
— 391023 buc. 5
— 404705 buc. 2
— 436206 buc. 2
— 436208 buc. 8
— 455538 buc. 3
— 791312 buc. 1
— 808106 buc. 5
— 808108 buc. 4
— 852705 buc. 4
— 864705 buc. 8
— 864904 buc. 3
— 922205 buc. 3
— 950118 buc. 3
— 994713 buc. 2
— 639918 buc. 1
— 1004918 K buc. 1
— 1032924 K buc. 4
— 1032924 K+4 buc. 2
— 2007106 buc. 20
— 2097952 buc. 2
— 4074107 buc. 4
— 4074158 buc. 1
— 4074115 buc. 6
— 4084104 buc. 4
— H. 3032 buc. 4
— H. 3038 buc. 45

Motoare electrice

— ASI 0,37-3000 2/3 B5 buc. 3
— ASI 0,37-3000 2/3 B3 buc. 7
— ASI 0,30-1500 2/3 B3 buc. 2
— ASI 0,6-1500 500 v B3 buc. 1
— ASI 0,75-1500 2/3 B5 buc. 6
— ASI 1,1-1500 2/3 B3 buc. 25
— ASI 1,1/1,9-1500/3000 2/3 B5 buc. 21
— ASI 5,5-1000 2/3 B3 buc. 15
— CC. 0,25-1750 410 V buc. 3
— ASA 1,1-1500 380 V buc. 2
— ASI 1,5-1500 2/3 B5 buc. 30
— ASI 7,5-1500 380 V B5 buc. 18
— ASI 2,2-1000 2/3 B5 buc. 100
— DEMAG 14-950 380 V buc. 2
— ASI 22-1000 380 V B3 buc. 23
— ASI 22-1000 2/3 B5 buc. 20
— AFI 22-1500 3/6 B3 buc. 4
— ASI 30-1000 3/6 B5 buc. 3
— ASI 22-1500 380 B5 buc. 6
— ASI 55-1000 380 B3 buc. 15
— AO2 40-1000 2/3 B3 buc. 1
— ASI 75-1000 380 B3 buc. 1
— AE 1,5-1500 buc. 2
— AE 10-750 3/6 buc. 1
— AE 10-1000 3/6 buc. 4
— AE 22-1500 B5 buc. 2
— AE 3-750 B5 buc. 1
— AE 55-750 B5 buc. 1
— CC 4-1500 230 V buc. 1
— CC 6,2-1500 220 V buc. 1
— CC 16/17—2450 buc. 1
— ASFM 15-1500 2/3 B3 buc. 2
— ME aparat sudură 110 V buc. 1
— ASFM 10-1500 B3 buc. 1
— AIFM 15-1000 B3 buc. 9
— NCM 802 45-1000 470 buc. 3
— MCM 803 11-800 440 V buc. 3
— MCM 804 15-750 440 V buc. 3
— AIFM 15-1500 2/3 B5 buc. 5
— MIB2 90-750 3/6 B3 buc. 9
— idem 110-750 3/6 B3 buc. 3
— idem 132-750 3/6 B3 buc. 3
— idem 200-1000 6 KV buc. 2

AMC-uri indigene (grupa 811)

— Ampermetru E.60 — 80 A 40/5 buc. 8
— E.60 — 100 A 50/5 buc. 6
— E.7 0—250 A buc. 10
— M.9 0—1 A buc. 5
— Voltmetru E5 0—250 V buc. 8
— E.6 0 — 100 V buc. 9
— E.7 0 — 600 V buc. 18
— E7 0 — 250 V buc. 8

APARATAJ ELECTRIC :

— Bloc releu termic TSA 10/3,3 A 3670 buc. 200
— idem 10/0,24—0,4 A buc. 150
— idem 10/0,55 A buc. 100
— idem 10/0,75 A buc. 100
— idem 10/1—8 A buc. 100
— idem 10/2,4—3,3 A buc. 150
— idem 10/6—11 A buc. 360
— idem TSA 25 A 3672 buc. 160
— idem TSA 32 A 3672 buc. 450
— idem TSAW 400 A 3678 buc. 150
— idem TSA 32/15 A 3672 buc. 150
— idem TSA 32/20 A 3672 buc. 200
— idem TSA 10/6 A 3670 buc. 150
— idem 10/8 A 3670 buc. 150
— Bobină electromagnet 6510 A buc. 35
— Bobină TCA 32 A 40 V buc. 25
— idem 63 A 380 V buc. 10
— idem 125 A 380 V buc. 10
— idem 200 A 380 V buc. 11
— Buton cod. 3741 (BDAD) buc. 150
— idem r.g. cod. 051 A buc. 100
— idem 652 buc. 400
— idem 652 A buc. 100
— idem manipulator 6260 buc. 24
— idem 6270 buc. 75
— idem cu lampă 653 A buc. 250
— Capac sig. filetat K.IV — 100 A buc. 400
— Comutator stea triunghi 32 A 1723 buc. 150
— idem 32 A 1725 buc. 100
— Contact mobil AC3—40 A buc. 139
— idem fix TCA 40 A buc. 31
— Contactor TCA 10 A/2,4 A 3207 buc. 60
— idem TCA 10 A/4,5 A 3207 buc. 25
— idem TCA 10 A/3,3 A 3270 buc. 30
— Contactor AC3 40 A 220 V 3930 buc. 27
— idem 63 A 3940 buc. 18
— idem 200 A 380 V 3960 buc. 12
— Contactor TCA 6 A 220 V 4001 buc. 200
— idem 32 A 380 V 4010 buc. 400
— Contactor AR 160/500 V buc. 50
— idem 250 A 220 V buc. 100
— Contactor 6020—110 Vcc buc. 36
— idem 6063—500/220 V buc. 84
— Cot pantzer PVC 21 mm buc. 9
— Cutie cdă semnalizare 7010 buc. 38
— idem 3746 buc. 25
— Glob sticlă cu filet pt. armătură (sov.) buc. 378
— Întrerupător aut. protecție 0,4 buc. 20
— idem 0,25 buc. 89
— idem 1 buc. 100
— idem 2,5 buc. 10

— Întrerupător III fișe 10 A 500 V buc. 100
— idem automat 0,4—16 A buc. 18
— idem ISOL—500 4162 buc. 10
— idem 800 4200 buc. 2
— idem 250 A — 380 V buc. 20
— Întrerupător aux. TCA 250 buc. 1489
— Întrerupător caps. 630 A 1831 buc. 8
— Întrerupător USOL 100/100 A buc. 21
— Limitator 4473 buc. 12
— idem 4486 buc. 10
— Magnet 1 W FB 2—02 7202 buc. 2700
— idem 3 W 46029 buc. 1980
— Papuc cablu 12×13,5 buc. 1500
— Patron fuzibil 2 A buc. 7000
— idem MPR 63 A buc. 89
— idem 80 A buc. 560
— idem 100 A buc. 173
— idem 125 A buc. 26
— idem 200 A buc. 250
— idem MPR 250 A buc. 100
— idem 315 A buc. 242
— idem 400 A buc. 159
— idem 500 A buc. 378
— idem 630 A buc. 310
— Priză cu fișe 5 cond. 63 A buc. 84
— Redresor RS 73269 B buc. 35
— Releu RUG—2 buc.
— idem R1.3.1 220 V RS 71613 A buc. 20
— idem RTPa—5 0,1—1,3 sec. buc. 78
— Rezistență 82 ohm 0,5W buc. 1658
— Sonerie electrică 8 V buc. 5
— Subansamblu AC3 (rel) 80 A buc. 10
— Suport sig. MPR 400 A buc. 444
— idem 630 A buc. 259
— Transformator TMA 160 VA 380/24 buc. 100
— idem 250 VA 220/24 buc. 50
— idem 400 VA 380/24 buc. 35
— idem 630 VA 220/24 buc. 30
— idem 1000 VA 380/24 buc. 8
— Tub flexibil D = 42 ml. 200

ELECTRICE JOASĂ TENSIUNE

— Automat ardere ACT—379 buc. 168
— Convertor ELX—122 buc. 1
— Generator impulsuri buc. 7
— Termocuplu 2621512 buc. 100
— idem 26380410Z = 3000 buc. 30
— idem 26300410Z = 4000 buc. 50
— idem 283004101/2 buc. 14
— Termorezistență 2122012251 buc. 40
— idem 2120023222/40 buc. 1925
— idem 266001 buc. 250
— idem 29300Z2000 buc. 200
— Transformator AMA—20 KVA buc. 6
— Adaptor EL/T—162 A AF752F2 0—1400°C buc. 9
— Contor Trifazat 3×100 CR32 buc. 26
— Convertor tensiune ELX—120 buc. 1
— Indicator 0—3000 NMC/A; 2010 buc. 1
— idem E10: M3: C—1600°C buc. 7
— Înregistrator ED5WM3: 20—700°C buc. 1
— idem E352 ; 0—200°C ; CA : M300 buc. 5
— idem E 362 A (6) M, B,; 0—1200°C buc. 10
— idem ELR 352; 0—20 N2;M3 buc. 1
— Logometru LI—144P; 0—100 buc. 3
— idem LI—192; 0—210; PT 100 buc. 5
— LI—192; 20—400 buc. 4
— Milivoltmetru AR—192 H2; 0—20% buc. 5
— idem FE—CT ; 20—600°C buc. 3
— idem MI—192 ; GR—Al : 20—600°C buc. 3
— Nivestat capacitiv buc. 3
— Semnaliz. nivel SN—110 buc. 99
— Traductor presiune HAKAL;0—500 buc. 2
— idem FE31L; HAKAL; 0—200 buc. 1
— idem 0—400 buc. 1

ORGANE DE ASAMBLARE

— Șurub M 10×75 Stas 4845 buc. 19.000
— idem 14×45 buc. 100
— idem 22×45 buc. 100
— idem 22×80 buc. 100
— idem 10×150 Stas 4272 buc. 300
— idem 12×75 buc. 920
— idem 14×70 buc. 600
— idem 18×110 buc. 150
— idem 18×120 buc. 241
— idem 18×140 buc. 254
— idem 22×55 buc. 1200
— idem 22×110 buc. 242
— idem 22×140 buc. 971
— idem 24×110 buc. 1000
— idem 24×180 buc. 500
— idem 5×10 Stas 3169 buc. 3500
— idem 5×25 buc. 576
— idem 5×35 buc. 64
— idem 6×30 Stas 4362 buc. 1500
— idem 6×35 buc. 3400
— idem 8×30 buc. 1000
— idem 4×14 Stas 5144 buc. 13.000
— idem 6×35 buc. 25355
— idem 6×55 buc. 3000
— idem 6×20 Stas 3955 buc. 8248
— idem 8×30 buc. 22.569
— idem 3,5×40 Stas 1451 buc. 8924
— idem 4×16 buc. 4976
— idem 4×50 Stas 1453 buc. 1000
— idem 4×40 buc. 7400
— idem 5×60 Stas 1451 buc. 10.600
— idem 2,5×10 Stas 1452 buc. 6300
— idem 2,5×14 buc. 10.250
— idem 3,5×20 buc. 24.050
— idem 3,5×25 buc. 13.600
— idem 3,5×30 buc. 4500
— idem 4×16 buc. 3300
— idem 4×35 buc. 6116
— idem 5×35 Stas 6220 buc. 2000
— idem 8×60 buc. 4000
— idem 10×110 buc. 3207
— idem 12×180 buc. 176
— idem 16×150 buc. 426
— idem 20×120 buc. 1200
— idem 20×130 buc. 1000
— idem 20×160 buc. 1030
— idem 22×80 buc. 246
— idem 22×100 buc. 390
— idem 22×150 buc. 166
— idem 24×140 buc. 300
— idem 24×160 buc. 400
— idem 24×180 buc. 300
— idem 8×70 Stas 920 buc. 14
— idem 12×120 buc. 956
— idem 14×130 buc. 50
— idem 18×75 buc. 350
— idem 18×80 buc. 500
— idem 18×85 buc. 120
— idem 18×120 buc. 96
— idem 18×160 buc. 400
— idem 20×60 buc. 650
— idem 20×140 buc. 316
— idem 20×200 buc. 382
— idem 22×70 buc. 56
— idem 22×75 buc. 1708
— idem 22×90 buc. 580
— idem 22×100 buc. 38
— idem 22×110 buc. 882
— idem 22×100 buc. 264
— idem 24×90 buc. 30
— idem 24×120 buc. 278
— idem 24×130 buc. 28
— idem 24×140 buc. 498
— idem 24×160 buc. 388
— idem 24×180 buc. 554
— idem 24×200 buc. 383
— idem 24×240 buc. 633
— idem 24×240 buc. 172
— idem 16×180 buc. 810
— idem 20×75 buc. 100
— idem 16×50 Stas 1470 buc. 200
— idem 10×50 Stas 7000 buc. 266
— idem 12×45 buc. 400
— idem 12×60 buc. 1058
— idem 12×80 buc. 565
— idem 12×60 Stas 1472 buc. 7745
— idem 12×90 buc. 1190
— idem 12×80 Stas 1474 buc. 100
— idem 10×60 Stat 1476 buc. 300
— idem 8×70 Stas 6444 buc. 189
— idem 12×45 buc. 896

— idem 10×80 buc. 900
— idem 16×75 buc. 200
— idem 10×35 Stas 6403 buc. 600
— idem 12×45 buc. 800
— idem 12×90 buc. 2585
— idem 12×100 buc. 2899
— idem 12×120 buc. 1188
— idem 16×60 buc. 1677
— idem 16×80 Stas 6403 buc. 3200
— idem 8×20 Stas 6404 buc. 213
— idem 10×25 buc. 2000
— idem 16×40 buc. 648
— idem 4×30 Stas 2117 buc. 1950
— idem 6×30 buc. 100
— idem 8×40 buc. 298
— idem 10×50 buc. 333
— idem 16×30 buc. 886
— idem 20×35 buc. 363
— idem 3×16 Stas 3167 buc. 443
— idem 3×14 buc. 871
— idem 5×30 buc. 93
— idem 5×20 buc. 2116
— idem 5×35 buc. 303
— idem 6×16 buc. 370
— idem 6×20 buc. 490
— idem 6×40 buc. 500
— idem 6×50 buc. 1314
— idem 8×16 buc. 1685
— idem 8×20 buc. 1726
— idem 8×35 buc. 14
— idem 8×40 buc. 956
— idem 5×22 Stas 3954 buc. 20.000
— idem 6×50 buc. 1970
— idem 8×50 buc. 3990
— idem 8×55 Stas 2571 buc. 3980
— idem 8×70 buc. 1950
— idem 10×12 buc. 1183
— idem 12×70 buc. 1200
— Piuliță M 22 Stas 922 buc. 1976
— idem M27 buc. 257
— idem M33 buc. 116
— idem M22 Stas 6218 buc. 502
— idem M12×1,5 Stas 4071 buc. 19.464
— idem M24 Stat 4053 buc. 850
— idem M8 Stas 4074 buc. 1477
— idem M10 buc. 1000
— idem 16×1,5 buc. 500
— idem M24 Stas 4053 buc. 850
— idem M8 Stas 4373 buc. 3000
— idem M22 Stas 4173 buc. 161
— Șurub 06102 M 12×80 buc. 100
— idem M16×20 buc. 25
— idem M16×100 buc. 230
— idem M20×45 buc. 224
— idem M24×60 buc. 315
— idem M24×170 buc. 170
— idem 06110 M6×20 buc. 100
— idem M6×40 buc. 500
— idem M6×45 buc. 100
— idem M6×70 buc. 100
— idem M6×75 buc. 100
— idem M10×80 buc. 265
— idem M16×100 buc. 249
— idem M20×140 buc. 75

TABLOURI ELECTRICE — grupa 508

— Dulap cdă. L 18.402/03 buc. 2
— Cutie forță macara buc. 5
— Dulap L 15.177/01 buc. 1
— idem L 16.152/00 buc. 1
— idem L 17.343/00 buc. 2
— idem L 17.575/00 buc. 2
— idem L 18.118/00 buc. 1
— idem L 18416/00 buc. 1
— idem L 18.436/00 buc. 1
— idem L 18.608/01 buc. 1
— idem L 18.884/01 buc. 1
— Panou elicoidal buc. 6
— Tablou L 12.123/00 buc. 4
— idem L 18.130/00 buc. 2
— idem L 14.380/00 buc. 1
— idem L 16.228/00 buc. 1
— idem L 16.668/00 buc. 1
— idem L 17.244/00 buc. 1
— idem L 17.461/00 buc. 1
— idem L 17.587/00 buc. 1
— idem 64.50.01.1.1.1.1.13 buc. 14
— idem L 18.401/00 buc. 1
— idem L 18.402/01 buc. 3
— idem L 18.883/00 buc. 1
— idem L 15.666/00 buc. 1
— idem L 14.969/00 buc. 1
— 899 Distrib. 64.50.02.8.4.1.1.20 buc. 23
— idem 64.50.02.1.4.71.20 buc. 10
— idem 10.11.5.16.1.0 buc. 20
— idem 64.40.02.1.1.10 buc. 7
— idem 64.50.05.8.4.7.1.20 buc. 11
— idem 64.40.01.7.1.10 buc. 10
— idem 64.40.05.1.1.10 buc. 20
— idem 64.50.01.1.1.1.1.13 buc. 11
— idem 64.50.04.1.1.1.1.13 buc. 6
— idem 64.50.08.1.1.1.20 buc. 1
— idem 64.50.05.1.4.7.1.20 buc. 15
— Supapă sens 15.11.10.0 buc. 20
— Distrib. 10.66.5.16.50 buc. 30
— Supapă 15.41.10 buc. 30
— Distrib. 64.40.02.1.7.06 buc. 1
— Clapetă simplă aer 8" buc. 6
— idem dublă aer-gaz 5—2" buc. 20
— idem dublăF. servo $1^1/_2$—3" buc. 5
— Supapă blocare $1^1/_4$" buc. 50
— idem $1^1/_2$ buc. 20
— Disp. lipsă gaz-aer DN 10 A buc. 8

ECHIPAMENT HIDROPNEUMATIC

— Filtru AP—141 buc. 2
— Ungător AP—144 buc. 2
— Robinet cu cep reper 3249 buc. 2
— Filtru AP 136 buc. 1
— Racord AP 116 buc. 3
— Filtru AP 103 buc. 1
— Alimentator distribuitor AD 22—UC 4465 buc. 10

FILTRE, DIFERENȚIALE ȘI UNGĂTOARE

— Filtru de aer cu element ceramic FC1 Dn6 buc. 50
— Ungător prin pulverizare UP1 Dn6 buc. 8
— Filtre ulei FU 22000000 buc. 20
— Diferențial spate ARO reper 240.2403/100 buc. 13

ARZĂTOARE, SUPAPE ȘI COMPRESOARE

— Arzător cu combustibil lichid ACLU 10 buc. 3
— Supapă de siguranță cu contragreutate Dn 80/65Pn6—10 buc. 1
— Compresor C 500 buc. 1

PIESE TURNATE

— Electrod T25NICR—250 buc. 156
— Creuzet 1217.8 buc. 2
— Grătar T25NICF—250 buc. 5
— Creuzet 1217—8 buc. 1
— Electrod 112.8.83 buc. 5
— Consolă ∅ 1250 Des. 2105.01.02.02 buc. 20
— Element filtrant BzSiDn 32 buc. 1500
— idem BzSiDn 10 buc. 3000

FORJATE

— Inel 909 × ∅ 749×187 buc. 1
— Inel1201 × ∅ 1022×157 buc. 2
— Inel 1156 × ∅ 984×177 buc. 1
— Inel 902 × ∅ 750×174 buc. 2
— Inel 852 × ∅ 588×110 buc. 1
— Inel ∅ 780 × ∅ 590×94 buc. 1
— Inel ∅ 1250 × ∅ 1050×155 buc. 1
— Inel ∅ 707 × ∅ 483×250 buc. 1
— Inel ∅ 2075 × ∅ 1745×355 buc. 2
— Inel ∅ 789 × ∅ 454×177 buc. 1
— Ax antrenare 1935.136.0 buc. 5

PIESE CAUCIUC — GRUPA 451

— Covor cauciuc cu dungi kg. 610
— Plăci cauciuc A1N 6 mm kg. 330
— idem 8 mm kg. 576
— idem 10 mm kg. 1000
— idem 20 mm kg. 26
— idem 25 mm kg. 251
— idem AAP 20 mm kg. 255
— idem A1S 6 mm kg. 1000
— idem 8 mm kg. 1000
— idem 10 mm kg. 2000
— idem A2N 15 mm kg. 65
— idem B1P 5 mm kg. 500
— idem B2P 8 mm kg. 1000
— idem DC×5 kg. 1000
— idem 6 mm kg. 1500
— idem 25 mm kg. 529

BENZI TRANSPORT GRUPA 453

— 250 PES/PA 400×14×4 kg. 755

FURTUNURI CAUCIUC GRUPA 454

— Tub laborator A 45 mm Stas 3074 ml. 400
— Tub P 6/38 Stas 263 ml. 200

— A 10/35 ml. 364
— A 10/38 ml. 331
— Tub apă abs. D 125×5000 ml. 2
— idem D 150 St. 4998 ml. 99
— idem petrol D 150 4614 ml. 4
— idem apă refui. D 125×8000 ml. 2
— Furtun acizi D45 mm ml. 197
— idem alimentare D40 mm ml. 334
— idem P D35 mm ml. 398
— idem came alim. 38 mm ml. 126
— idem SR D38 mm ml. 43
— ider refui. petr. D75 mm ml. 64
— idem tip G 50 mm ml. 98
— idem radiator D45 mm ml. 443
— idem refui. petrol D75 mm ml. 500
— idem D32 mm ml. 250
— idem D38 ml. 250
— idem D40 mm ml. 400
— idem D75 mm ml. 200
— idem alimentar D35 mm ml. 60
— idem apă D40 mm ml. 84
— idem D60 mm ml. 1
— idem apă D75 mm ml. 37
— Idem gaz D 35 mm ml. 379
— idem D80 mm ml. 13
— Tub petrol 10/12,5 St. 263 ml. 2000

CURELE TRAPEZOIDALE
GRUPA 455
— 10×6×450 buc. 6
— 730 buc. 20
— 780 buc. 10
— 875 buc. 4
— 950 buc. 10
— 1025 buc. 1
— 1060 buc. 6
— 1137 buc. 15
— 1400 buc. 24
— 1800 buc. 29
— 2120 buc. 31
— 2240 buc. 1
— idem 10×8×900 buc. 24
— 1137 buc. 24
— 1400 buc. 52
— 2000 buc. 5
— 13×8×530 buc. 10
— 600 buc. 8
— 670 buc. 5
— 727 buc. 5
— 950 buc. 4
— 967 buc. 47
— 1108 buc. 5
— 1175 buc. 11
— 1180 buc. 1
— 1250 buc. 3
— 1317 buc. 30
— 1450 buc. 1
— 2120 buc. 19
— 3000 buc. 8
— 3350 buc. 11
— 3500 buc. 10
— 13×10×1250 buc. 30
— 1347 buc. 10
— 1400 buc. 10
— 2000 buc. 4
— 17×11×710 buc. 30
— 850 buc. 27
— 950 buc. 18
— 1025 buc. 20
— 1210 buc. 10
— 1350 buc. 1
— 1360 buc. 14
— 1780 buc. 2
— 2150 buc. 6
— 2360 buc. 16
— 2543 buc. 70
— 2800 buc. 24
— 3000 buc. 1
— 3100 buc. 14
— 3150 buc. 52
— 3350 buc. 16
— 3600 buc. 3
— 3750 buc. 7
— 4150 buc. 7
— 4250 buc. 1
— 4300 buc. 10
— 4500 buc. 57
— 4750 buc. 11
— 5000 buc. 50
— 5300 buc. 25
— 6300 buc. 73
— 22×8×1400 buc. 3
— 22×12,5×1320 buc. 25
— 22×14×1000 buc. 2
— 1400 buc. 15
— 1450 buc. 3
— 1500 buc. 10
— 1700 buc. 48
— 1800 buc. 90
— 1900 buc. 53
— 2240 buc. 18
— 2650 buc. 10
— 3000 buc. 5
— 3350 buc. 101
— 3750 buc. 28
— 5800 buc. 25
— 6300 buc. 17
— 6700 buc. 20
— 25×16×1310 buc. 15
— 2500 buc. 23
— 4000 buc. 10
— 26×16×1310 buc. 50
— 32×19×3350 buc. 5
— 7500 buc. 2
— 9500 buc. 9
— 9999 buc. 1
— 32×20×3000 buc. 20
— 4250 buc. 60
— 5000 buc. 20
— 38×10×1300 buc. 2
— 38×25×4000 buc. 6
— 40×12×1334 buc. 15
— 50×17×2500 buc. 1
— 22×18×2800 buc. 57
— 4000 buc. 2

CUREA TRANSMISIE LATĂ
GRUPA 456
— 120×3 kg. 84
— 400×5 kg. 203
— 300×3 kg. 749
— 3×6×1000 kg. 255
— S.G. 4×8×340/PA kg. 924

PIELE — TALPĂ
GRUPA 457
— Garnit. piele 71×48×20×4 buc. 996
— Talpă CRUPON 4—5 mm kg. 200
— idem 4—5 mm cl. 2 kg. 243

PVC-uri DIVERSE GRUPA 459
— Grilamid kg. 900
— Grilon kg. 25000
— Jghiab PVC 30×40 kg. 25
— idem 40×60 kg. 7
— Latex F4—180 mm ml. 28
— Raşchete pt. malaxor buc. 128.000
— Plăci plane 2600×1200×4 kg. 6
— idem polipropilenă 3 mm kg. 42
— idem PVC 10 mm kg. 500
— idem PJD native 1500×100 kg. 10
— idem PVC 20 mm kg. 316

ŢESĂTURI — PLASE — ÎMPLETITURI METALICE
GRUPA 464
— Ţesăt. Ng. 12,5×3,15 kg. 1000
— idem met. mată 25×5 kg. 1000
— Împletit. Zn. 20×2,0 kg. 2000
— Ţes. oţel St. 8285 4,0×0,80 kg. 200
— idem 5,0×0,500 kg. 100
— idem 5,3×2,50 kg. 200
— idem Zn 16,0×2,24 kg. 200
— idem Am 0,315×0,20 kg. 100
— idem 1,20×0,63 kg. 100
— idem 1,25×0,620 kg. 100
— idem 1,25×0,630 kg. 100
— idem 3,0×1,00 kg. 500
— idem 3,15×0,50 kg. 100
— idem 3,15×2,00 kg. 200
— idem 5,00×1,25 kg. 1000
— idem Ng 3,15×1,25 kg. 56
— idem 8,0×2,5 kg. 370
— Scurtături ţes. met. kg. 91

CURELE MĂTASE grupa 456
— 1600×75 buc. 30
— 820×60×49,20 buc. 10
— 560×50 buc. 39
— 620×50 buc. 22
— 1600×65 buc. 10
— 500×30 buc. 10
— 700×40 buc. 14
— 740×40 buc. 31
— 750×40 buc. 33
— 800×45 buc. 3

CURELE RELON
— 800×50 buc. 8

CURELE MĂTASE
— 2550×40 buc. 30
— 2330×40 buc. 15
— 1550×60 buc. 1

PIELE TALPĂ — Grupa 457
— Curele crom asbest 40×4 kg. 0.280
— Piele porc marochinărie kg. 9
— Piele garnit. des. kg. 18
— Garnit piele 71×46×20×4 buc. 996

GARNITURI CAUCIUC — Grupa 458
— Garnit. trapez. cauciuc 10×9×5 buc. 12
— idem VN 104 buc. 40
— idem 20PH—1500625 buc. 10
— idem PH 28—1500422 buc. 40
— idem P 20×15×5 buc. 28
— idem 62×93×19 buc. 17
— AS 55×65×7/10 buc. 2
— NIB 55×70×12 buc. 2
— NAB 63×45×12 buc. 26
— 70×90×7 buc. 20
— 16 PH.150054 buc. 10
— 70×85×12 buc. 14
— NAB 80×60×12 buc. 12
— 160×135×19 buc. 30
— Garnit. came FKE—160 buc. 12
— idem STR 12 buc. 32
— idem cuplaj electric buc. 1
— Inel cauciuc telescaun buc. 5

VOPSELE CHIMICALE
— Vinarom crem V—408—212 kg. 450
— idem albastru V—608—220 kg. 210
— idem vernil V—508—210 kg. 400
— Vopsea neagră V—901—1A kg. 1000
— idem ignifugă kg. 195
— Chit cremitic kg. 200
— Lac L—907 kg. 100
— Nitroemail galben kg. 1000
— Grund bogat în zinc G.6505 kg. 1000
— Catalizator NC1 kg. 2000
— Sită moleculară 5A kg. 13000
— Sare SC 630 kg. 5000
— Moliftan praf to. 30

PÎNZETURI
— Pînză filtru PNA—110 ml. 580
— idem relon M355—90 lat ml. 500

MATERIAL PLASTIC
— Vizor mare 14.25.14 buc. 12.000
— Vizor mic 36.18/384 buc. 5000
— Pahar Dn—10 P2074 buc. 1500
— Pahar Dn—16 buc. 6000

IMPRIMATE
— Fişă de însoţire bloc 9000
— Bon limită materiale bloc 1000
— Stat de boală bloc 20
— Stat de pensii bloc 18
— Fişă trimitere la normativ file 1000
— Program Cosol file 192

PIESE AUTO
— Supapă St. buc. 15
— Arbore intermediar SR 113 buc. 2
— Pinion angrenare permanent buc. 2
— Pinion mers înapoi SR 113 buc. 1
— idem arbore vit. II buc. 2
— Capac cutie viteze SR 113 buc. 1
— Arc sabot frînă foto SR 113 buc. 20
— Roată dinţată pt. uşă SR 113 buc. 5
— Rotor pompă apă SR 113 buc. 1
— Cămaşă cilindru buc. 3
— Controlar tip K405—301 80 V buc. 1
— Bec cu flanşe 24×50×55 buc. 2
— Pinion buc. 4
— Robinet buc. 8
— Prezon buc. 30
— Tachet buc. 19
— Ax cu camă buc. 2
— Filtru aer buc. 2
— Pompă PZ—40 buc. 2
— Furcă buc. 3
— Placă grosime ambriaj buc. 1
— Garnitură palier buc. 10
— Filtru motorină buc. 2
— Pinion planetar buc. 6
— Releu buc. 13
— Supape evacuare buc. 9
— Pompă buc. 4
— Delcou buc. 3
— Satelit buc. 4
— Inel etanşare 35×80×12 buc. 10
— Pompă înaltă presiune buc. 3
— Garnit. 50×70×10 buc. 6
— Cuzinet III buc. 14
— Butuc ambreiaj buc. 3
— Arbore intermediar ARO buc. 2
— Pinion arbore cotit ARO buc. 3
— Pinion angrenare ARO buc. 4
— Garnitură ARO buc. 30
— Carcasă sateliţi ARO buc. 3
— Garnitură ARO buc. 1
— Segmenţi etanşare conic ARO buc. 4
— Pinion distrib. arbore cotit ARO buc. 1
— Pinion III buc. 3
— Cărbune perie musă ans. buc. 17
— Ramă far buc. 1
— Camă distribuitor TV buc. 1
— Segment R1 set 6
— Corp pompă benzină TV buc. 1
— Pinion arbore interm. vit. II TV buc. 2
— Pinion mers înapoi buc. 4
— Bucşe mers înapoi buc. 4
— Siguranţe canelate SR 113 buc. 5
— Arc sabot frînă faţă SR 113 buc. 6
— Ax intermediar ans. SR 113 buc. 3
— Miner uşă dr. buc. 3
— Ax secundar UTOS buc. 1
— Pistonaş pompă TV buc. 2
— Geam securit 5×454×245 buc. 5
— Coroană buc. 3
— Pinion buc. 4
— Garnitură buc. 10
— Garnitură chiuloasă buc. 5
— Inel semering 85×120×10 buc. 10
— Tijă tachet buc. 4
— Pompă ulei buc. 2
— Placă buc. 1
— Inel buc. 1
— Termostat buc. 5
— Corp pompă buc. 3
— Sateliţi buc. 12
— Cruce satelit buc. 2
— Supapă admisie buc. 9
— Volan buc. 5
— Disc buc. 12
— Pinion ax planetar buc. 6
— Inel flanşă 57×90×12 buc. 10
— Camă stînga ISA/A buc. 10
— Rolă buc. 1
— Fulie arbore buc. 7
— Pinion planetar mare buc. 6
— Şaibă presiune satelit RD buc. 4
— Coloană evacuare buc. 5
— Pinion ARO buc. 3
— Sincron V.M.L.E.T. ARO buc. 3
— Butuc sincron vit. III ARO buc. 3
— Corp pompă benzină ARO buc. 3
— Pinion planetar 2 ARO buc. 16
— Pinion secundar SR 113 buc. 2
— Pinion ARO buc. 1
— Segment Proclor ARO buc. 4
— Garnituri parţial ARO buc. 1
— Semering distribuitor ARO buc. 1
— Rezervor benzină Ans ARO buc. 1
— Pinion S SR buc. 2
— Elementi SR buc. 4
— Supapă refulare buc. 2
— Pulverizator buc. 58
— Garnit. injector buc. 22
— Bolţ piston SR buc. 1
— Piston RD buc. 1
— Cuzineţi SR buc. 3
— Scaun supapă evacuare SR buc. 3
— idem admisie SR buc. 3
— Garnitură 2 SR buc. 15
— idem 4 SR buc. 3
— Cuzineţi 1 SR buc. 1
— idem 2 buc. 1
— Bucşe ax came ARO buc. 2
— Garnitură ARO buc. 2
— Garnitură inel 2 ARO buc. 3
— Supapă buc. 5
— Arc eter buc. 4
— Supapă evacuare buc. 2
— Pinion distribuţie buc. 4
— Ax came RD buc. 1
— Tije împingători tacheţi buc. 6
— Farfurie superioară buc. 6
— Taler supapă buc. 2
— Garnitură 2 buc. 15
— Arbore delcou SR 113 buc. 8
— Arc ambreiaj ARO buc. 1
— Arc complet SR 113 buc. 1
— Arc melc broască uşă SR 113 buc. 9
— Arc sab. spate scurt SR 113 buc. 40
— Arc supapă motor SR 113 buc. 30

— Ax rolă direcție SR 113 buc. 1
— Braț ștergător parbriz buc. 8
— Broască ușă dreapta, stînga SR 113 buc. 7
— Bucșe arbore came R1 buc. 25
— Bucșe arbore cotit SR 131 buc. 3
— Bucșe bielă motor SR 131 buc. 15
— Bucșe bielă motor C.N. buc. 89
— Bucșe pivot buc. 4
— Bulon admisie SR 113 buc. 10
— Bușon radiator SR 113 buc. 3
— Conector temperatură 33/26 Dacia 1300 buc. 1
— Bucșe bielă SR buc. 3
— Scaun supapă SR buc. 1
— idem 2 SR buc. 1
— Garnitură 3 buc. 12
— idem 5 SR buc. 2
— Bucșă SR buc. 1
— Bucșe ax came 1 ARO buc. 5
— Garnitură inel ARO buc. 2
— Garnitură baie ulei ARO buc. 1
— Regulator ARO buc. 2
— Arc SR buc. 20
— Supape admisie buc. 3
— Pinion ax buc. 1
— Butuc roată spate SR 113 buc. 3
— Cablu frînă mînă TV buc. 1
— Cap bară direcție stînga, dreapta SR 113 buc. 35
— Cap bară direcție stînga, dreapta lung TV buc. 14
— Capac ARO buc. 2
— Cilindru ambleiaj SR buc. 8
— idem frînă față dr. stg. SR buc. 7
— Colector admisie buc. 1
— idem galerie ev. ad. buc. 8
— Cot racord radiator cauciuc buc. 25
— Cruce rulmenți SR 113 buc. 1
— Cutie bachelită VKY—285 buc. 15
— Cutie viteze ans. SR 113 buc. 2
— Cuzineți bielă M461 buc. 3
— Cuzineți elastic ARO buc. 1
— Inel pompă SR buc. 2
— Pulverizator buc. 29
— Piston motor SR buc. 4
— Bolț piston SR buc. 3
— Tije împingătoare buc. 4
— Semipastilă supapă buc. 6
— Farfurie inferioară buc. 5
— Garnitură 1 buc. 7
— Amortizor AT 139300 M buc. 6
— Arb. cupla ulei SR 113—131 buc. 2
— Arc 3133221 pt. direcție buc. 12
— Arc ambreiaj buc 40
— Arc D = 4,5/73124.00016 buc. 30
— Arc sab spate lung SR 113 buc. 40
— Arc spiral D = 16/240890100 buc. 2
— Ax mers înapoi ARO buc. 1
— Ax sateliți SR 113 buc. 8
— Bolț piston SR 113 buc. 27
— Broască ușă dr. stg. buc. 15
— Bucșă Agor SR 113 buc. 12
— Bucșe arbore came SR 131 buc. 26
— Bucșă bielă motor S R131 buc. 16
— idem TV buc. 6
— idem ghidare servo mec. buc. 17
— idem tachet SR 113 buc. 32
— Bujii M18 SR buc. 255
— Bulon ambreiaj buc. 7
— Bușon rez. benzină buc. 4
— Butuc roată față SR 113 buc. 1
— Butuc și bolodor ARO buc. 1
— Cap bară direcție stg. dr. ARO buc. 7
— Capac chiuloasă SR buc. 4
— Capac delcou ans. SR 211 buc. 73
— Capac pompă benzină SR 211 buc. 5
— Cărbune dinam SR 211 buc. 49
— Cărbuni electromotor SR 211 buc. 72
— idem perie masă alternator buc. 75
— Cartuș filtru Tu 41200000 buc. 2
— Chiuloasă motor SR 211 buc. 2
— Cilindru fr. ambreiaj SR 131 buc. 4
— idem superior servo mec. SR 113 buc. 14
— Claxon electromagnetic 4125 buc. 110
— Contact ruptor 678812010 buc. 36
— Cruce cardanică TV buc. 1
— Culbutor SR 211 buc. 30
— Cutie viteze SR 113 buc. 3
— Cuzineți bielă R 1, 2, 3—5 buc. 18
— idem SR 211 set 15
— idem Palier SR 211 set 27
— idem SR 211 set 69
— Diafragmă servo SR 113 buc. 11
— Diodă completă buc. 2
— Disc sprijin SR buc. 2
— Dispozitiv ridicat geam SR 113 buc. 15
— Distribuitor aprindere M461 buc. 3
— Diuze cerc SR 131 buc. 12
— Element filtru SR buc. 89
— idem benzină SR 113 buc. 74
— Excentric SR 113 buc. 2
— Filtru ulei 67.810.110.0 buc. 3
— Filtru ulei 22000000 buc. 33
— Flanșă fixare SR 113 buc. 1
— Flanșe pinion atac SR 131 buc. 1
— Furcă fuzetă stg. dr. SR 131 buc. 1
— Galerie admisie SR 211 buc. 1
— Garnituri buc. 25
— idem 34×44×4 buc. 20
— idem 62×93×13 buc. 2
— idem capac filtru ulei buc. 79
— idem capac tacheți SR 211 buc. 2
— idem chiuloasă compresie buc. 5
— idem SR 211 buc. 3
— idem cilindru II SR 211 buc. 3
— idem piston siguranță buc. 3
— idem receptor frînă ARO buc. 30
— idem direcție 3133213 buc. 18
— idem 3133225 buc. 16
— idem etanșare cauciuc buc. 9
— idem frînă D = 2 ; D = 32 ; D = 38 buc. 1094
— idem piston SR 113 buc. 20
— idem inel bucșe motor buc. 95
— Garnitură inelară pompă centrală buc. 14
— idem pompă apă SR211 buc. 172
— idem regulator SR 113 buc. 10
— idem servo SR 113 buc. 47
— idem servo vacumetic SR 131 buc. 20
— idem tije cauciuc buc. 8
— Geam far ceață buc. 11
— Geam parbriz 505×1445 ARO buc. 2
— Geam rabatabil SR 131 buc. 10
— Geam securit 714×933 buc. 1
— Ghiară manivelă SR 211 buc. 5
— Grup conic M 461 IMS buc. 3
— Indicator nivel benzină SR 113 buc. 1
— Inel cauciuc 3133311 buc. 14
— Inel cauciuc cil. ridic. hidroalic buc. 4
— idem buc. 4
— idem pompă ulei buc. 20
— Inel sig. bolț piston SR211 buc. 111
— Întrerupător axial buc. 11
— Întrerupător lampă stop buc. 9
— Inversor 2R—5A—60,300 SR 113 buc. 31
— Lamă ștergător parbriz SR 101 buc. 4
— Lampă cabină buc. 2
— idem semnalizare spate buc. 1
— Arbore flexibil buc. 4
— Bară direcție stg. SR 131 buc. 2
— Manșete auto macara 80251053 buc. 3
— Melc direcție SR 113, 131 buc. 4
— Membrană completă ARO buc. 1
— idem tije SR 131 buc. 4
— idem 10 găuri SR 113 buc. 34
— Oglindă retrovizoare interior buc. 18
— Pinion antrenare ax pompă apă buc. 1
— Pinion arbore vit. II SR 131 buc. 4
— Pinion arbore mers înapoi buc.
— Pinion atac 240, 2052 SR 113 buc. 2
— idem condus buc. 4
— idem intermediar buc. 2
— idem res înapoi SR 116 buc. 2
— idem planetar SR 113 buc. 16
— idem mare TV buc. 5
— idem secundar vit. 1 SR 113 buc. 13

— Pinion Vit. 3 SR 113 buc. 14
— Piston cilindru servo sup. SR 131 buc. 30
— Piston motor R2 R3, IMS buc. 5
— Piuliță benzină buc. 2
— Cuzineți palier R6 buc. 22
— Dinam complet SR 113 131 buc. 13
— Disc ambreiaj 260×178×3 buc. 79
— Dijunctor conjunctor buc. 1
— Dispozitiv suport uși SR 113 buc. 55
— Distribuitor deleo SR buc. 1
— Electromotor ștergător parbriz SR 113 buc. 26
— Elem. filtru decontor benzină buc. 117
— Elem. filtru ulei SR 113-131 buc. 115
— Far T.V. buc. 1
— Filtru ulei 91 000 000 buc. 66
— Flanșe Ax cardan SR 113 buc. 9
— Flanșe N.P.-2293 buc. 61
— Furcă debreiere ambreiaj buc. 43
— Garnituri buc. 25
— Garnituri buc. 75
— Idem 110.0036 set. 4
— Idem capac tacheți SR 211 buc. 98
— Idem capac servo mecanism buc. 5
— Idem chiuloasa RABA buc. 18
— Idem cilindru 1 SR 113 buc. 21
— Idem 3 SR 113 buc. 1
— Idem receptor frînă buc. 1
— Idem colector admisie SR 113 buc. 153
— Idem direcție 3133024 buc. 8
— Idem etanșare SR 113 buc. 60
— Idem evacuare SR 211 buc. 646
— Idem D = 30 Aro buc. 24
— Idem frînă pompă centrală TV buc. 10
— Idem inelară cil. roată S buc. 50
— Garnituri piston SR 113 buc. 38
— Garniture pompă centrală ARO buc. 40
— Idem semering 44,5×80×10 buc. 10
— Idem servo automat SR 113 buc. 30
— Idem suspensie ARO buc. 50
— Geam securit 5×485×495 buc. 2
— Geam far SR 131 D = 180 buc. 10
— Geam parbriz SR 113 buc. 1
— Geam securit 620×720 buc. 2
— Geam spate SR 131 buc. 4
— Grup conic SR 113 buc. 6
— Guler geam SR 113 ml. 100
— Inel cauciuc 3133214 buc. 18
— Inel cauciuc 80×97,2×5,7 buc. 54
— Inel etanșare UTOS buc. 70
— Inel cauciuc cil. Hidr buc. 4
— Inel etașare disp. ridicat. buc. 14
— Inel sincron Vat 2 buc. 5
— Întrerupător contact SR 211 buc. 6
— Idem semnalizare buc. 10
— Jigler benzină sarcină buc. 2
— Lamă ștergător parbriz SR 113 buc. 1
— Lampă semnalizare D-1300 buc. 1
— Idem stop 3 compartimente buc. 5
— Leră direcție dr. SR 131 buc. 2
— Manometru ulei buc. 6
— Manșon cuplare ambreiaj SR 113 buc. 9
— Melc direcții TV buc. 4
— Membrană fr. spate SR 101 buc. 2
— Membrană 8 găuri M-461 buc. 5
— Miner fixare ușe dreapta buc. 1
— Pastilă coadă supapă ev. SR 211 buc. 9
— Pinion arbore cotit buc. 3
— Pinion arbore came buc. 2
— Pinion bicicl. spate 26-59 buc. 260
— Pinion conducere pompă ulei buc. 5
— Pinion mers înapoi ARO buc. 1
— Idem planetar SR 113 buc. 4
— Idem T.V. buc. 16
— Idem sateliți SR 113-131 buc. 16
— Idem Sincron Vit. 4-5 SR 113 buc. 1
— Idem cilindru pompă aer SR 131 buc. 1
— Idem Motor SR 113-131 buc. 200
— Idem Servo buc. 2
— Pivot fuzetă SR. 113 buc. 2
— Pirghie cdă. debreiere aer ambreiaj buc. 11
— Pirghie debreiere SR 113 buc. 20
— Pirghie pompă benzină SR 113 buc. 18
— Plutitor ARO buc. 1
— Pompă centrală CWB tip FAF buc. 1
— Pompă Hidraulică H12-01-26/SM buc. 39
— Idem H14/4005 buc. 1
— Pompă ulei ARO buc. 2
— Idem simplă buc. 5
— Presetupă pompă apă buc. 5
— Punte diodă Neg. SR 113 buc. 5
— Radiator încălzire buc. 1
— Releu semnalizare mic buc. 29
— Robinet golire apă bloc buc. 10
— Rotor dinam SR 113-131 buc. 6
— Rotor pompă apă buc. 5
— Rotulă superioară buc. 1
— Satelit planetar SR 131 buc. 2
— Șaibă pin. planetar buc. 4
— Idem pinion planetar buc. 12
— Scaun suport evacuare buc. 8
— Segment compresor buc. 18
— Segment direcție 3133209 buc. 16
— Segment ferodon spate SR buc. 4
— Segment motor R2-R3 buc. 15
— Selector ulei arbore cotit buc. 1
— Semi casete sateliți drept. buc. 1
— Deb gaz met. 0,03-0,35 buc. 22
— Idem buc. 20
— Deb. gaz 30-400 1/4 buc. 52
— Deb. azot 10-90 buc. 1
— Aparat mescalit buc. 9
— Manon. cont. 0-600 buc. 30
— Rotametru 5-50 buc. 2
— Regulator SV 20 buc. 7
— Regulator SV 40 buc. 7
— Regulator SV 50 buc. 3
— Reg. aer gaz buc. 3
— Reg. S-U.50.2" buc. 14
— Ventil cu pilot S. 100 buc. 3
— Reg. S.V. 3 buc. 3
— Reg. aer gaz 1"-1/2" buc. 3
— Amestecător gaz-aer buc. 1
— lem cu placă buc. 1
— Lanț ind. inox ∅7 — 2 buc. 311
— IDGM 3 buc. 463
— Idem -4 buc. 205
— IDEM -5 buc. 786
— TEU, W.P.A. 202×12,7 buc. 2
— TEU 16"×21,4 buc. 3
— Reducție 16"×17,4 buc. 6
— Curbă 180°×133×6 buc. 13
— Cot ASTM 234 WP.5 buc. 3
— Amestecător aer-gaz buc. 2
— Arzător lichid MCF. 32 buc. 1
— Idem automat ulei buc. 2
— Clapetă reținere 52 buc. 1
— Aprinzător Z.B.G. buc. 12
— Comutator P.031.250 buc. 4
— Întrerupător 380V buc. 282
— Releu tranzistorizat buc. 24
— Transf. aprindere 5000 V buc. 6
— Idem 600 A buc. 3
— Trans. aprind. A.E.G. buc. 13
— Idem 400 A buc. 1
— Termoregulator 10—110 buc. 7
— Reg. Tem. 40-140 buc. 6
— Manometru ∅ 160—1000×1500 buc. 29

COOPERATICA „ARTA CROITORILOR" BACĂU
Str. Oituz nr. 32, telefon 14755

OFERĂ

3 celule C.I.P.S. — M.10 pentru post trafo de 6 KWA — fără uzură

Vă prezentăm

LITORALUL ROMÂNESC

AL MĂRII NEGRE – ÎN AȘTEPTAREA PRIMILOR OASPEȚI

De la tabăra internațională de copii de la Năvodari pînă la Mangalia, litoralul românesc al Mării Negre este pregătit să ofere milioanelor de vizitatori din țară și de peste hotare, minunate condiții de destindere și de recreare, o gamă largă de servicii și agrement, cele mai moderne proceduri de tratament. Scăldate de apele binefăcătoare ale mării, dăruite cu lacuri și lagune, alături de care hărnicia oamenilor a făurit grădini și parcuri, terenuri de sport, minunate construcții din beton și sticlă — hoteluri și restaurante, complexe sanatoriale, teatre și cinematografe în aer liber, stațiunile litoralului se bucură de un aflux de turiști tot mai mare de la an la an.

Mamaia, Eforie Nord și Eforie Sud, Techirghiol, șiragul de perle al complexului Mangalia Nord — Olimp, Neptun, Jupiter, Venus, Cap Aurora și Saturn sînt nume cunoscute astăzi în lumea întreagă.

Stațiuni-grădină, ele oferă un cadru optim pentru odihnă, o armonioasă îmbinare a naturii cu civilizația modernă, o veritabilă carte de vizită a tradiționalei ospitalități românești.

Litoralul nostru, mai frumos și mai înfloritor în 1981, **își așteaptă oaspeții** într-un adevărat sezon record, atît în sensul fluxului turistic, cît și sub aspectul calității serviciilor ce vor fi oferite celor aproape 3 milioane de turiști români și străini.

Capacitatea de cazare a ajuns la peste 130 000 de locuri în hoteluri, vile și popasuri turistice.

● În sezonul estival din acest an stațiunile litoralului **ȘI PRIMESC OASPEȚII** cu realizări și înfăptuiri care sporesc frumusețea și eleganța lor caracteristică. Centrala O.N.T. „Litoral" a dat în folosință noi capacități de cazare și alimentație publică. Turiștii vor putea beneficia de serviciile noului restaurant „Bulevard", cu o capacitate de 600 locuri (parter, etaj și terasă în aer liber), dat în folosință pe malul lacului Tăbăcărie. A intrat în circuitul economic al municipiului Constanța, Hanul Balcani, vechi vad comercial al orașului, ce cuprinde în alcătuirea sa : hotel categoria I, restaurant clasic, cramă, pescărie, rotiserie, simigerie-patiserie, berărie, cafenea, minimagazin de artizanat ; restaurantul dispune de săli cu mobilier și decorațiuni în stil clasic și românesc pentru reuniuni și mese festive, de posibilități de prezentare a unor spectacole folclorice în stil dobrogean.

La Mamaia vor fi puse în funcțiune, reintrînd în fluxul turistic, vilele 11 și 19, modernizate, care dispun de camere cu două paturi și apartamente cu un grad superior de confort. În orașul Mangalia se vor pune la dispoziția turiștilor un modern restaurant cu 200 de locuri și un bar de zi cu 100 de locuri.

IMPORTANTE REDUCERI DE TARIFE ÎN LUNILE MAI ȘI IUNIE

Cei sosiți pe litoral pentru a-și efectua concediul de odihnă beneficiază de importante reduceri de tarife : în luna mai, costul unei pensiuni complete pentru o zi/persoană este de 57 lei, iar în luna iunie de 65 lei, față de circa 110 lei în lunile iulie și august.

LITORALUL VĂ AȘTEAPTĂ !

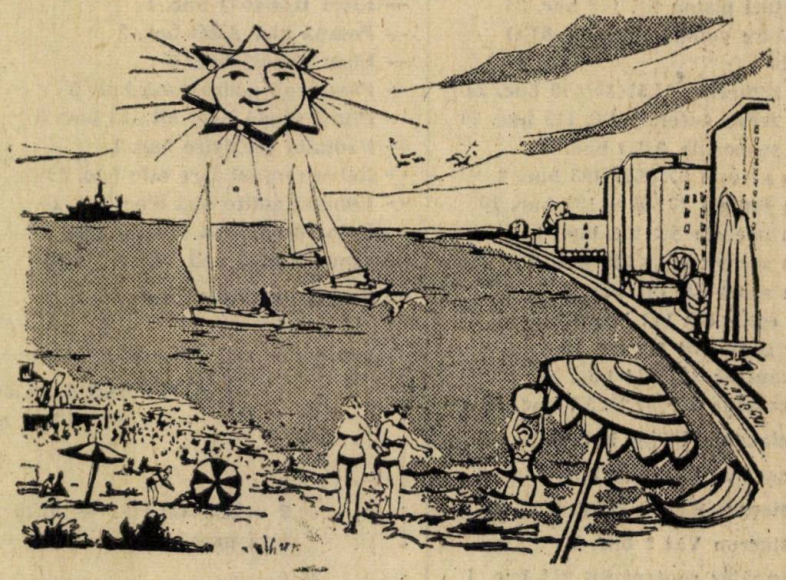

ORGANIZAȚIA JUDEȚEANĂ CONSTANȚA A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN 1883

MUNKÁSOK NEMZETKÖZI SZOLIDARITÁSÁNAK KÖZÖS ÜNNEPE

P.C.R. 1921-1981

Partidul comunist, principala forţă politică în lupta pentru libertate şi dreptate socială, pentru făurirea orînduirii socialiste

ANUL ACESTA sărbătorirea zilei de 1 Mai, care are vechi şi bogate tradiţii în ţara noastră, coincide cu aniversarea a şase decenii de la făurirea Partidului Comunist Român, eveniment de însemnătate istorică în viaţa clasei muncitoare, a poporului nostru. Continuator pe un plan superior al tradiţiilor de luptă ale poporului român pentru libertate, neatîrnare, unitate naţională şi progres social, al celor mai bune tradiţii ale mişcării noastre muncitoreşti, Partidul Comunist Român s-a situat de la bun început în fruntea luptei clasei muncitoare, a maselor populare pentru transformarea revoluţionară a societăţii româneşti.

Primul 1 Mai din România, sărbătorit în anul 1890 prin entuziaste întruniri şi manifestaţii, s-a înscris în istoria mişcării noastre muncitoreşti ca un eveniment de referinţă în procesul său de consolidare politică şi organizatorică. An de an, ziua de 1 Mai şi-a amplificat înţelesul şi semnificaţia. Dintr-o manifestaţie pentru revendicări economice imediate, odată cu dezvoltarea mişcării muncitoreşti, cu crearea partidului revoluţionar al clasei noastre muncitoare, ziua de 1 Mai a prilejuit şi exprimarea revendicărilor social-politice.

Sînt vii în conştiinţa poporului nostru marile manifestări muncitoreşti organizate în decursul anilor cu prilejul zilei de 1 Mai, care prin formele de organizare şi mobilizare, prin conţinutul revendicărilor, prin gradul de participare a maselor, prin spiritul revoluţionar afirmat cu tot mai multă tărie, au reflectat însăşi linia mereu ascendentă a evoluţiei mişcării noastre muncitoreşti, în care făurirea Partidului Comunist Român a însemnat deschiderea unei noi etape. **„De la crearea sa** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, Partidul Comunist Român a ridicat sus steagul luptei revoluţionare, a condus cu abnegaţie marile bătălii de clasă, s-a manifestat ca o forţă politică cu adevărat revoluţionară în stare să răstoarne, prin lupta clasei muncitoare, a maselor largi populare, vechea orînduire bazată pe asuprire şi exploatare şi să făurească o orînduire socială nouă, fără asupritori — orînduirea oamenilor muncii, orînduirea socialistă".**

Înfruntînd condiţiile grele ale ilegalităţii şi prigoanei, partidul comunist a imprimat manifestaţiilor legate de 1 Mai un înalt spirit revoluţionar, transformîndu-le în puternice acţiuni de apărare a intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregului popor român. Evocînd condiţiile în care s-au desfăşurat zilele de 1 Mai în perioada ilegalităţii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Sărbătoream această zi a solidarităţii internaţionale prin acţiuni politice de masă împotriva regimului burghezo-moşieresc, pentru apărarea intereselor clasei muncitoare, ale întregului nostru popor, pentru libertate şi democraţie, pentru viitorul socialist al României".**

O vibrantă mărturie a sporirii influenţei şi capacităţii politice a partidului comunist de a organiza şi de a conduce lupta maselor populare, de a mobiliza clasa muncitoare în cadrul Frontului Unic dintre comunişti şi socialişti a reprezentat-o impunătoarea manifestaţie antifascistă şi antirăzboinică din Bucureşti din ziua de 1 Mai 1939, în a cărei organizare şi conducere un rol important a avut tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Ea a evidenţiat cu putere hotărîrea clasei muncitoare, a maselor largi populare, de a se opune fascismului, de a apăra interesele naţionale supreme ale României, numărîndu-se printre puţinele manifestări din Europa care au avut loc în condiţiile cînd, după München, fascismul era în ofensivă. Documentele Plenarei a VI-a a C.C. al P.C.R. din iunie 1939 au apreciat că „întrunirile şi demonstraţiile de 1 Mai, pregătite de partid sub semnul mobilizării clasei muncitoare pentru apărarea ţării împotriva fascismului extern şi intern, în conlucrarea strînsă cu muncitorii social-democraţi au constituit o victorie de prestigiu obţinută de P.C.R. pe linia făuririi unităţii de acţiune a clasei muncitoare împotriva ofensivei patronale, fascismului şi pericolului de război".

În condiţiile deosebit de complexe de după declanşarea celui de al doilea război mondial, România, rămasă singură în faţa expansiunii hitleriste, a devenit victima Dictatului imperialist de la Viena. Şi în acest moment deosebit de greu pentru poporul român, Partidul Comunist Român, acţionînd ca exponent al intereselor vitale ale poporului, s-a situat în fruntea acţiunilor de protest împotriva Dictatului, printre care marea manifestare de la Cluj — expresie a hotărîrii oamenilor muncii români, maghiari, germani, a întregului popor de a apăra integritatea, suveranitatea şi independenţa României.

În anii grei ai dictaturii militare fasciste şi războiului hitlerist, cînd era în cumpănă însăşi fiinţa naţională a poporului român, Partidul Comunist Român, înţelegînd răspunderile ce-i reveneau în acel moment istoric, a realizat o largă unitate în jurul clasei muncitoare, a forţelor democratice, patriotice, antifasciste, a stabilit legături şi o largă colaborare cu forţele armate în lupta pentru doborîrea dictaturii antonesciene, pentru ieşirea din războiul antisovietic şi alăturarea României coaliţiei antihitleriste.

Realizarea în aprilie 1944 a Frontului Unic Muncitoresc precum şi crearea Blocului Naţional Democrat în iunie 1944 au reprezentat momente de importanţă deosebită în asigurarea luptei unite a clasei noastre muncitoare, în unirea celor mai diverse forţe politice în acţiunea pentru salvarea intereselor fundamentale ale ţării. Relevînd însemnătatea acestui act, manifestul Frontului Unic Muncitoresc, lansat cu prilejul zilei de 1 Mai 1944, expunea, totodată, programul de acţiune : „În ziua de 1 Mai, ziua de luptă şi de speranţe, muncitorimea organizată, unită, de la comunişti la social-democraţi, cheamă întreaga clasă muncitoare, pe toţi muncitorii organizaţi şi neorganizaţi, întreg poporul român, toate partidele şi organizaţiile politice, indiferent de culoarea politică, credinţă religioasă şi apartenenţă socială, la lupta hotărîtă pentru : Pace imediată ! Răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern naţional din reprezentanţii tuturor forţelor antihitleriste ; izgonirea armatelor hitleriste din ţară, sabotarea şi distrugerea maşinii de război germane !"...

Folosind cu succes atît condiţiile interne, cît şi condiţiile internaţionale favorabile, create în primul rînd ca urmare a victoriilor obţinute de armata sovietică, care a dus pe umerii săi greul războiului împotriva hitlerismului, a succeselor dobîndite de celelalte forţe ale marii coaliţii antifasciste, Partidul Comunist Român a organizat, declanşat şi înfăptuit insurecţia naţională armată antifascistă şi antiimperialistă din august 1944, punînd capăt dictaturii militaro-fasciste, participării ţării la un război odios. Alăturîndu-se cu întregul său potenţial uman, militar şi material, coaliţiei antihitleriste, România a adus o contribuţie de seamă la victoria finală. Actul liberator din august 1944 — încununare a unui trecut glorios de luptă, purtată de-a lungul vremii, pentru libertate şi progres — a marcat începutul revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, care a dus la transformarea revoluţionară, socialistă a României.

În noua epocă deschisă de revoluţia de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă din august 1944, Partidul Comunist Român, ţinînd seama de legităţile obiective, de gradul de dezvoltare socială, de tradiţiile şi interesele fundamentale ale poporului român, a desfăşurat o amplă activitate teoretică şi practică pentru rezolvarea, în concordanţă cu interesele fundamentale ale poporului român, a problemelor social-economice, politice, ideologice şi culturale puse de revoluţia socialistă.

După cum se ştie, în procesul luptei revoluţionare, al conlucrării dintre partidele comunist şi social-democrat, dintre reprezentanţii acestora, au avut loc largi contacte şi, în practică,

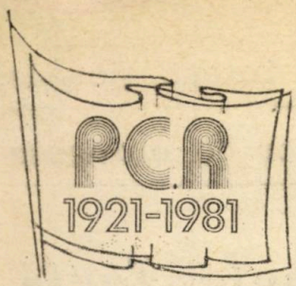

s-a trecut la constituirea și realizarea unor organizații politice unice ale clasei muncitoare, cu conducere unică. Istoricul Congres de la 21 februarie 1948 a consfințit această realitate, proclamînd în mod solemn unificarea celor două partide într-un partid unic, pe baza concepției revoluționare materialist-dialectice despre lume și viață. Aceasta a constituit o măreață victorie politică a proletariatului, a maselor muncitoare din România, care a avut repercusiuni profunde asupra întregii desfășurări ulterioare a evenimentelor, a luptei pentru înfăptuirea transformărilor revoluționare.

Anii care au trecut de atunci au fost pentru poporul român ani de muncă încordată, de eforturi eroice pentru lichidarea rămînerii în urmă ce ne-a fost lăsată moștenire de vechea orînduire, de luptă pentru depășirea multor greutăți, dar și ani de mari victorii, realizări și succese impunătoare.

Devenind forța politică conducătoare în stat, Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea istorică de a conduce clasa muncitoare, întregul popor, în opera de edificare a socialismului și de a încununa astfel aspirațiile seculare spre dreptate socială și libertate națională. Ținînd seama de legile obiective ale noii orînduiri sociale, de trecutul istoric național, de gradul de dezvoltare socială, de tradițiile și interesele fundamentale ale poporului român, partidul comunist a definit etapele dezvoltării României, a elaborat o politică adecvată fiecăreia din aceste etape, a desfășurat o amplă activitate teoretică și practică pentru generalizarea și consolidarea relațiilor socialiste de producție, pentru crearea bazei tehnico-materiale a socialismului, înflorirea științei și culturii, reușind să soluționeze în mod corespunzător multiplele probleme ale făuririi noii orînduiri sociale.

În vasta operă de edificare a societății socialiste se detașează cu strălucire perioada istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. din iulie 1965, care a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu — simbolul cugetului și voinței poporului român în lumea contemporană. Prin hotărîrile și orientările sale cutezătoare, cu adevărat științifice, prin spiritul novator imprimat întregii evoluții, Congresul al IX-lea a marcat trecerea la o etapă nouă de dezvoltare a societății noastre socialiste, de consolidare a cuceririlor socialiste și de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de uriaș avînt creator al maselor populare. Suflul nou deschis de acest Congres și amplificat de Congresele al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului, a determinat progrese grandioase în dezvoltarea României pe calea socialismului. Perioada istorică marcată de aceste congrese se definește ca cea mai dinamică și mai fertilă din istoria poporului nostru. Ea se caracterizează prin mutații calitative, structurale profunde în planul dezvoltării forțelor de producție și a avuției naționale, al creșterii nivelului de trai material și spiritual al poporului, printr-un proces continuu de perfecționare a relațiilor sociale, a formelor de organizare și conducere a societății, prin dezvoltarea în modalități originale a democrației socialiste, printr-un puternic avînt al creației spirituale, prin creșterea remarcabilă a conștiinței socialiste, prin ridicarea necontenită a bunăstării oamenilor muncii și a calității vieții, prin afirmarea amplă, fără precedent, a României pe plan mondial. Toate aceste realizări sînt indisolubil legate de personalitatea și activitatea prodigioasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român și președintele Republicii Socialiste România, care a adus și aduce o contribuție determinantă la elaborarea programelor construcției socialiste în patria noastră, a întregii politici interne și externe, la soluționarea problemelor complexe de care depinde înaintarea neabătută a țării și poporului pe calea bunăstării și civilizației socialiste. Definitoriu pentru modul în care secretarul general al partidului nostru abordează problemele complexe ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate este spiritul novator, capacitatea profundă de analiză multilaterală și de sintetizare a experienței revoluției și construcției socialiste din România, de prefigurare a drumului țării noastre spre comunism în contextul vastului proces revoluționar mondial, conceperea teoriei socialismului științific ca știință revoluționară vie și dinamică, care se înnoiește și se îmbogățește necontenit și a cărei viabilitate constă în permanenta adaptare la dezvoltarea societății, la marile cuceriri ale cunoașterii științifice.

Generalizînd experiența dobîndită în anii edificării socialismului și pornind de la cerințele obiectivului stabilit în Program — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la comunism, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, prin hotărîrile adoptate cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și orientările în perspectivă pînă în 1990, asigură progresul armonios și unitar al forțelor de producție, al tuturor domeniilor vieții economice și sociale, ridicarea țării pe o nouă treaptă de dezvoltare, creșterea în continuare a nivelului de trai al poporului, trecerea României de la situația de țară în curs de dezvoltare la aceea de țară mediu dezvoltată.

Este un adevăr adînc sădit în conștiința poporului nostru că partidul reprezintă interesele sale vitale — naționale și sociale —, că afirmarea tot mai puternică a partidului drept centru vital al națiunii constituie chezășia prezentului demn, a viitorului luminos al României socialiste. Vlăstar puternic din trupul poporului, al clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, partidul nu cunoaște alte țeluri mai înalte decît libertatea, prosperitatea și fericirea poporului. Partidul și poporul formează un tot indestructibil, politica sa, corespunzînd pe deplin intereselor și aspirațiilor vitale ale întregii noastre națiuni, este privită de popor ca propria sa politică. **„Partidul** — spune tovarășul **Nicolae Ceaușescu — sînt oamenii, conștiința lui este conștiința oamenilor... Sîntem astăzi întru totul îndreptățiți să afirmăm : partidul este poporul, reprezentat prin cei mai buni fii ai săi".**

Forța Partidului Comunist Român rezidă tocmai în legătura sa strînsă cu clasa muncitoare, cu întregul popor, în identificarea sa permanentă cu năzuințele și interesele țării. Atît în anii luptei împotriva regimului bazat pe exploatare, cît și în anii revoluției și construcției socialiste partidul nostru a acționat întotdeauna pentru întărirea legăturilor sale cu clasa muncitoare, cu ceilalți oameni ai muncii, pentru unirea eforturilor tuturor celor ce muncesc într-o direcție unică. Rezultatele obținute în lupta revoluționară, în înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională sînt tocmai rodul activității partidului în rîndurile clasei muncitoare și ale celorlalte categorii de oameni ai muncii, al unirii eforturilor întregului popor pentru transpunerea în viață a hotărîrilor partidului. Numai **„trăind și muncind împreună cu poporul, inspirîndu-se din înțelepciunea și experiența poporului, sorbind necontenit din forța sa inepuizabilă** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, partidul comunist rămîne veșnic tînăr, poate conduce cu succes opera de transformare revoluționară a societății, poate asigura înfăptuirea visului de aur al omenirii — comunismul".**

În spiritul solidarității internaționale militante, care a caracterizat de la începuturile sale mișcarea noastră muncitorească, întreaga istorie a partidului, Partidul Comunist Român acționează neabătut pentru întărirea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, cu toate partidele comuniste și muncitorești, dezvoltă legăturile cu partidele socialiste și social-democrate, cu celelalte partide democratice, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele progresiste din întreaga lume, militează pentru crearea unui front larg al forțelor progresiste, antiimperialiste, avînd ferma convingere că stă în puterea acestor forțe, a popoarelor, ca, acționînd unite, să oprească accentuarea încordării internaționale, să asigure salvgardarea păcii și apărarea dreptului vital al popoarelor — dreptul la viață.

Luptînd cu hotărîre pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, partidul nostru își îndeplinește îndatorirea patriotică de înaltă răspundere față de poporul român și, în același timp, aduce o contribuție internaționalistă de mare însemnătate la întărirea forțelor democrației, socialismului și păcii în întreaga lume.

Remarcabilele realizări obținute de poporul nostru în cei 60 de ani de activitate revoluționară a Partidului Comunist Român demonstrează caracterul științific și justețea politicii partidului nostru, capacitatea sa de a aplica în mod creator socialismul științific la condițiile concrete ale României. Întreaga operă de construcție socialistă în țara noastră relevă forța organizatorică și politică a partidului comunist, care a știut să unească elanul revoluționar, energia și capacitatea creatoare ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, ale tuturor celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, puse în mod conștient în slujba celui mai înalt progres social. Unitatea întregii clase muncitoare, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este garanția cea mai sigură a realizării programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea, este chezășia făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate, a înaintării României pe drumul plin de strălucire al civilizației socialiste.

dr. Gheorghe SURPAT

P.C.R. 1921-1981

Accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării economiei româneşti

CARACTERIZATĂ în trecut ca „ţară eminamente agrară", România a reuşit într-un timp istoriceşte scurt să devină o ţară industrial-agrară, cu o economie dinamică şi diversificată, în plin proces de modernizare, omul situîndu-se în centrul întregii politici a partidului şi statului nostru. Politica partidului comunist de edificare a economiei socialiste se bazează pe studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării sociale, pe aplicarea creatoare a principiilor şi adevărurilor generale ale socialismului ştiinţific la condiţiile şi particularităţile României.

Pentru ţara noastră, care a moştenit de la regimul burghezo-moşieresc o economie slab dezvoltată şi cu serioase dezechilibre sectoriale şi teritoriale se ridica, în primul rînd, problema dezvoltării susţinute a forţelor productive, a făuririi unei puternice şi moderne baze tehnico-materiale. **Prioritatea acordată în toţi anii construcţiei socialiste dezvoltării forţelor productive stă la temelia marilor realizări obţinute în dezvoltarea economico-socială a României socialiste.** Ţinînd seama de caracterul specific al economiei moştenite de la regimul burghezo-moşieresc şi de experienţa ţărilor avansate din punct de vedere economic, partidul nostru a pus pe primul plan **industrializarea ţării.** Încă la Conferinţa Naţională din toamna anului 1945, s-a trasat ca linie generală a dezvoltării economice a României industrializarea, bazată pe folosirea raţională a bogăţiilor naturale ale ţării şi dezvoltată în raport de nevoile interne şi de posibilităţile izvorîte din relaţiile economice externe. **În perioada construcţiei socialiste industrializarea ţării, înfăptuită consecvent de partid, a constituit opţiunea politică şi economică fundamentală.**

Preocuparea Partidului Comunist Român pentru industrializare şi eforturile făcute de poporul nostru în această direcţie sînt reflectate de dinamica investiţiilor alocate şi a fondurilor fixe create. Astfel, în 1979 investiţiile alocate industriei au fost de 38 de ori mai mari, decît în 1970, iar ponderea lor pe întreaga perioadă 1951—1979 s-a ridicat la 54,8% din totalul investiţiilor. În aceeaşi perioadă, fondurile fixe din industrie au sporit de 18 ori, ajungînd să reprezinte în 1979 43,5% din fondurile fixe ale economiei naţionale faţă de numai 19,8% în 1950. Cu ajutorul investiţiilor alocate şi în raport de condiţiile istorice ale ţării noastre, de necesităţile diferitelor etape ale construcţiei socialiste, partidul comunist s-a preocupat de dezvoltarea în ritmuri ridicate a industriei, de asigurarea unei structuri moderne şi eficiente prin creşterea sensibilă a ponderii ramurilor şi subramurilor purtătoare ale progresului tehnic, de care depinde dezvoltarea întregii economii, introducerea pe scară largă a progresului tehnic şi îmbunătăţirea calităţii produselor.

Dinamica investiţiilor, fondurilor fixe şi producţiei globale industriale

1950 = 100

	1960	1965	1970	1975	1979
— Investiţii	430	811	13 ori	24 ori	38 ori
— Fonduri fixe	225	357	644	12 ori	18 ori
— Producţia globală industrială	340	649	11 ori	21 ori	31 ori

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1980, D.C.S., p. 102, 142, 143, 385.

Ca urmare, industria a devenit ramură conducătoare şi suportul tehnic al unei economii deosebit de dinamice. Este suficient să menţionăm că nivelul producţiei industriale realizată în 1938 a fost depăşit în 1979 de 46 de ori, al energiei electrice şi termice de 113 ori, al producţiei construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor de 180 de ori, al chimiei de 285 ori, pentru a ilustra progresul considerabil realizat în dezvoltarea industrială a ţării. Astăzi, asemenea rezultate sînt considerate un lucru firesc, au intrat în viaţa noastră cotidiană. Aniversînd partidul este însă cazul să subliniem faptul că teza şi opţiunea industrializării ţării au presupus demascarea şi învingerea unor teze retrograde, reacţionare, a căror aplicare ar fi menţinut România în stare de înapoiere şi la cheremul ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

Viaţa, practica au infirmat asemenea teze. Industrializarea nu numai că n-a izolat România pe plan internaţional, ci dimpotrivă, stă la temelia participării ei din ce în ce mai largi la diviziunea internaţională a muncii, ţara noastră avînd şi dezvoltînd relaţii economice cu un mare număr de ţări. Volumul comerţului exterior a sporit de 34 de ori în perioada 1951—1979, ritmul mediu anual fiind de 12,9%. Industrializarea ţării n-a dus la o „evoluţie retrogradă" ci, dimpotrivă, avuţia naţională a sporit permanent, iar ritmul creşterii economice se înscrie printre cele mai ridicate din lume.

INDUSTRIALIZAREA ţării nu s-a desfăşurat linear. Ea a presupus învingerea unor greutăţi care au ţinut fie de situaţia moştenită de la regimul burghezo-moşieresc, fie de insuficienţa resurselor materiale şi financiare, fie de accesul pe piaţa externă etc ; a presupus, de asemenea, învingerea unor viziuni înguste despre rolul şi profilul industriei româneşti, dezvăluirea limitelor unor teze care fuseseră fetişizate, transformate în adevăruri imuabile (absolutizarea creşterii cu precădere a producţiei de mijloace de producţie, devansarea producţiei de către consumul de energie) ; clarificarea unor probleme privind corelaţiile dintre subramurile industriei, dintre aceasta şi celelalte ramuri ale economiei naţionale ; stabilirea formelor de conducere, a mecanismului de funcţionare.

Caracterul ştiinţific al politicii partidului nostru rezidă, între altele, în capacitatea de a ţine seama de fenomenele şi procesele economice care au loc pe plan naţional şi internaţional şi de învăţămintele care decurg din analiza atentă a propriei noastre experienţe acumulate în decursul anilor. Politica industrială, ca dealtfel întreaga politică economică a partidului nostru, se adaptează permanent cerinţelor noii etape pe care o parcurge ţara noastră şi noilor condiţii interne şi internaţionale.

Criza de materii prime, combustibili şi energie care, prin amploarea şi caracterul său ireversibil afectează întreaga economie mondială, ridică probleme deosebite şi pentru dezvoltarea industriei noastre, a economiei naţionale în ansamblu. Ea reprezintă cauza principală a necesităţii reevaluării dezvoltării economiei noastre, a restructurării ei.

Restructurare în primul rînd în funcţie de criteriul economiei de energie care — aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — va trebui să guverneze însăşi concepţia generală a dezvoltării în perspectivă a economiei noastre naţionale. Pornind de la acest criteriu, Congresul al XII-lea al partidului a hotărît restructurarea industriei în sensul creşterii prioritare a ramurilor de prelucrare superioară a materiilor prime şi materialelor, realizarea de produse de înaltă tehnicitate şi mici consumatoare de energie. La ramurile mari consumatoare de energie se prevăd ritmuri de dezvoltare inferioare mediei pe total industrie. Criteriul economiei de energie vizează nu numai industria ci şi agricultura, ramură în care există mari rezerve de înlocuire a consumului de energie din surse neregenerabile cu energie obţinută din surse regenerabile, îndeosebi prin revoluţionarea pe cale biologică a producţiei agricole, precum şi construcţiile, transporturile, serviciile etc.

Pentru toate ramurile producţiei materiale se pune tot mai acut problema creşterii indicelui de conversiune a energiei în produse industriale, agricole, servicii, respectiv sporirea producţiei, a venitului naţional pe unitatea de energie consumată. Documentele Congresului al XII-lea al partidului prevăd o diminuare cu minimum 40% în deceniul 1981—1990 a indicelui mediu de consum energetic la 1 000 lei producţie industrială, iar pînă la sfîrşitul secolului o reducere a acestui indice de cel puţin 2,6 ori faţă de nivelul anului 1980. Aceste prevederi arată amploarea restructurărilor care trebuie să se înfăptuiască în economie, precum şi eforturile deosebite care se impun în direcţia economisirii combustibililor şi energiei.

În al doilea rînd, are loc o schimbare a priorităţilor în dezvoltarea ramurilor economiei naţionale. În condiţiile actuale prioritară a devenit dezvoltarea ramurilor producătoare de materii prime de bază, respectiv a industriilor extractive şi agriculturii. Evident, aceasta nu înseamnă subaprecierea industriilor prelucrătoare. Dimpotrivă, pe baza dezvoltării prioritare a industriilor extractive şi agriculturii, industriile prelucrătoare

capătă materiile prime necesare pentru depăşirea substanţială a dimensiunilor actuale. Ritmul creşterii producţiei industriilor prelucrătoare trebuie să devanseze pe cel realizat de producţia industriilor extractive şi a agriculturii şi aceasta ca urmare a creşterii gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor, realizarea unor mutaţii radicale în nivelul şi structura consumurilor, recuperarea şi refolosirea materialelor rezultate din procesele de producţie şi de consum. În acest fel, se va ajunge ca la finele cincinalului 1981—1985 ramurile prelucrătoare de bază să deţină peste 90% din producţia industrială a ţării.

Dezvoltarea prioritară a industriilor extractive are o deosebită importanţă pentru diminuarea dependenţei economiei naţionale de piaţa externă, pentru punerea la adăpost de ascensiunea accelerată a preţurilor materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei. În ce priveşte agricultura, dezvoltarea ei prioritară se impune şi pentru faptul că, spre deosebire de industriile extractive, este ramura în care resursele materiale se regenerează permanent, constituind un izvor, practic inepuizabil, al creşterii economice. În plus, această ramură trebuie să asigure securitatea alimentară a poporului nostru, sarcină care capătă noi dimensiuni dacă avem în vedere creşterea cantitativă şi calitativă a cererii ca urmare a sporirii populaţiei şi a veniturilor în condiţiile presiunilor crescînde care se exercită asupra principalului mijloc de producţie — respectiv a pămîntului, de către toate celelalte ramuri şi activităţi neagricole.

În al treilea rînd, se urmăreşte îmbunătăţirea corelaţiei dintre producţia mijloacelor de producţie şi producţia bunurilor de consum. **„Este cunoscută** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — importanţa pe care o are pentru dezvoltarea întregii economii creşterea cu precădere, în cadrul industrializării socialiste, a industriei producătoare de mijloace de producţie. Dar, în acelaşi timp, experienţa a dovedit cît de dăunătoare este pentru progresul social multilateral, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, absolutizarea, fetişizarea producţiei de mijloace de producţie, a industriei grele şi neglijarea industriei bunurilor de consum".** [1])

Fetişizarea producţiei mijloacelor de producţie la care s-a referit secretarul general al partidului, s-a manifestat, în principal, prin stabilirea în anumite perioade a unui decalaj exagerat între ritmul dezvoltării producţiei mijloacelor de producţie şi ritmul dezvoltării bunurilor de consum. Tendinţa de apropiere a ritmurilor medii anuale de creştere a producţiei celor două sectoare ale economiei naţionale, prezentă după Congresul al IX-lea al partidului, tendinţă ilustrată de reducerea coeficientului de devansare de la 1,63 în perioada 1961—1965 la 1,44 în perioada 1966—1970[2]), se manifestă în continuare prin realizarea măsurilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru perioada 1981—1985 referitoare la dezvoltarea industriei uşoare cu un ritm mediu de circa 8% şi a industriei alimentare cu un ritm mediu de peste 8%, creşterea producţiei industriei mici şi artizanale de cel puţin două ori, sporirea producţiei agricole cu 24,5—27,5% faţă de cincinalul anterior, ca rezultat al înfăptuirii unei profunde revoluţii agrare, toate acestea coroborate cu sporirea volumului prestărilor de servicii cu peste 54% faţă de 1980.

MARILE PROGRESE înregistrate în anii construcţiei socialiste în dezvoltarea şi modernizarea forţelor productive pe baza politicii ferme de industrializare a ţării au avut ca rezultat îmbunătăţirea utilizării fondului naţional de timp de muncă. Pe de o parte, s-a creat un mare număr de locuri de muncă în ramurile şi activităţile neagricole care a dat posibilitatea ocupării întregului spor natural al populaţiei apte de muncă, precum şi a populaţiei eliberate din agricultură, cu efecte pozitive asupra dezvoltării economico-sociale a ţării noastre. Astfel, în 1979 numărul persoanelor ocupate în ramurile şi activităţile neagricole depăşea cu 4 980,6 mii pe cel existent în 1950, din care peste 2,5 milioane persoane au fost atrase în industrie. Pe de altă parte, s-a realizat o creştere permanentă a productivităţii muncii, a eficienţei muncii sociale, indicator care exprimă progresul calitativ al factorilor primari ai producţiei, şi al economiei, în ansamblu. Astfel, productivitatea muncii sociale, calculată prin raportarea venitului naţional la populaţia ocupată în producţia materială a sporit de la 4 512 lei pe o persoană ocupată în 1950 la 55 814,2 lei în 1980. Această creştere de peste 12 ori a productivităţii muncii sociale a jucat un rol deosebit de important în dezvoltarea economiei naţionale, în creşterea economică, fapt relevat de dinamica productivităţii muncii sociale, foarte apropiată de dinamica înregistrată de venitul naţional.

Dinamica venitului naţional, productivităţii muncii, înzestrării tehnice a muncii şi a fondurilor fixe la unitatea de venit naţional (în % faţă de anul precedent din tabel)

Anii	Venitul naţional	Productivitatea muncii	Înzestrarea tehnică a muncii	Fonduri fixe la unitatea de venit naţional
1950	—	—	—	—
1955	194,3	173,5	121,9	70,5
1960	139,7	139,7	156,6	111,8
1965	153,7	154,5	138,8	89,9
1970	145,2	144,3	164,2	113,7
1975	170,7	164,9	172,9	105,2
1980	142,5	138,7	167,6	120,5

Datele statistice scot în evidenţă creşterea relativ rapidă a înzestrării tehnice a muncii, fapt care reflectă eforturile depuse pentru introducerea progresului tehnic în economia noastră, pentru dezvoltarea şi perfecţionarea aparatului de producţie. Dar, cu excepţia anilor 1950—1955 şi 1960—1965, înzestrarea tehnică a muncii a devansat creşterea productivităţii acesteia. Ca urmare, a sporit necesarul de fonduri fixe pe unitatea de venit naţional (cu excepţia anilor menţionaţi).

Această situaţie corespunde perioadei istorice în care munca manuală este înlocuită cu cea mecanizată, ca efect al industrializării ţării. Atunci cînd se ajunge la un grad înalt de înzestrare tehnică a muncii în toate ramurile producţiei materiale, se creează condiţiile pentru ca productivitatea muncii să devanseze înzestrarea ei tehnică. Trecerea de la o situaţie la alta marchează trecerea de la forma inferioară a reproducţiei lărgite de tip intensiv la forma superioară a acesteia, a cărei principală caracteristică este sporirea concomitentă a productivităţii muncii şi a eficienţei nete a fondurilor.

Ca urmare, în actualul cincinal, productivitatea muncii sociale, calculată pe baza producţiei nete, va spori în industrie cu 40,0%—43,0%, iar în construcţii-montaj cu 30—35%, ritmul mediu anual fiind de 7,0—7,5% şi respectiv 5,4—6,2%. Totodată, se prevede creşterea eficienţei utilizării fondurilor fixe, astfel încît în 1985, în industrie, la 1000 de lei fonduri fixe — valoare neamortizată — să se realizeze o producţie globală de 1000 lei şi o producţie netă de peste 600 de lei. Odată cu aceasta, eficienţa utilizării materiilor prime, energiei şi combustibilului va trebui să înregistreze o substanţială creştere. Sporirea gradului de prelucrare a materiilor prime, orientarea fabricaţiei spre sortimentele care consumă mai puţină energie vor conduce, în cincinalul 1981—1985, la sporirea indicelui de valorificare a materiilor prime cu 32—34%, la reducerea indicelui de consum de energie primară cu 21—23%, iar a consumurilor normate de metal în construcţia de maşini cu minimum 20—23%.

Ca rezultat al dezvoltării producţiei materiale în condiţiile accentuării factorilor intensivi ai creşterii economice, venitul naţional va spori cu 38,0—43,0%, devansînd creşterea populaţiei. Ca urmare, va continua să crească venitul naţional pe locuitor, care în 1985 va ajunge la 34 600—35 900 lei (2 400—2500 dolari), realizarea acestui obiectiv constituind o condiţie esenţială pentru dezvoltarea economico-socială a ţării, pentru creşterea nivelului de trai al întregii populaţii şi îmbunătăţirea calităţii vieţii, pentru trecerea României în rîndul ţărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

În deceniile luminoase ale edificării noii societăţi în România se distinge cu deosebire perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cînd în suprema funcţie de conducere în partid a fost investit tovarăşul Nicolae Ceauşescu, perioadă în care pe temeiul avantajelor şi superiorităţii orînduirii socialiste, al elaborării unor programe realiste şi al realizării unei conduceri ştiinţifice, s-a asigurat un înalt dinamism dezvoltării economiei naţionale, dezvoltarea forţelor de producţie, pe întreg teritoriul ţării, într-o concepţie unitară şi de largă perspectivă, orientarea fermă spre eficienţă şi calitate superioară, crearea cadrului organizatoric pentru participarea tuturor cetăţenilor ţării la conducerea treburilor obşteşti.

„Pornind de la realizările obţinute şi de la puternicele transformări revoluţionare din societatea noastră, arăta secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 26 martie 1981, **se poate spune că partidul nostru comunist şi-a îndeplinit şi îşi îndeplineşte cu cinste misiunea ce şi-a asumat-o în faţa clasei muncitoare, a întregului nostru popor — de a conduce ţara, întreaga naţiune, pe calea luminoasă a socialismului şi comunismului, de a asigura poporului nostru o viaţă tot mai demnă şi civilizată, liberă şi independentă".**

prof. dr. Marin POPESCU
Academia „Ştefan Gheorghiu"

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Bucureşti, Ed. politică, 1968, p. 532—533
[2]) Mecanismul legilor economice în socialism, Ed. politică, 1980, p. 234

PCR 1921-1981

AMPLE MUTAȚII SOCIALE SUB IMPACTUL POLITICII ECONOMICE A PARTIDULUI

EDIFICAREA socialismului în România, operă de mare întindere și complexitate, a însemnat înfăptuirea unor adînci transformări nu numai în relațiile de proprietate, în baza tehnică materială, în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei, în organizare și conducere etc., ci și în domeniul social. Pentru întîia oară în istoria țării noastre, după îndelungate lupte revoluționare împotriva asupririi și exploatării, cei ce muncesc au devenit, totodată, stăpîni ai mijloacelor de producție și beneficiari ai tuturor bunurilor ce se făuresc în societate. Partidul Comunist Român a acordat și acordă o atenție deosebită factorului uman, evoluției claselor și categoriilor sociale, locului și rolului lor în societate, nivelului de pregătire, condițiilor lor de muncă și de trai.

După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recentul Congres al sindicatelor **„Odată cu lichidarea definitivă a exploatării și instaurarea proprietății socialiste în întreaga economie, cu dezvoltarea uriașă a forțelor de producție, cu marile schimbări petrecute în structura socială a României, s-au schimbat în mod radical fizionomia și caracterul clasei muncitoare, devenind o clasă cu totul nouă, de proprietari deplini ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari a tot ceea ce se realizează în societatea noastră. Au cunoscut, de asemenea, o înnoire profundă, țărănimea, intelectualitatea, celelalte categorii sociale, s-a întărit alianța muncitorească-țărănească, temelia de neclintit a orînduirii noastre noi, s-a realizat unitatea, pe baza acelorași interese și aspirații, a întregului nostru popor, sub conducerea Partidului Comunist Român"**.

Schimbări esențiale în structura populației ocupate

SCHIMBĂRILE cantitative și calitative în ocuparea forței de muncă sînt indisolubil legate de înnoirile de mari dimensiuni ce s-au produs în economia noastră națională, mai ales prin înfăptuirea politicii de industrializare, în condițiile progresului științifico-tehnic. Trecerea României de la situația de țară cu o economie slab dezvoltată, cu caracter preponderent agrar, la aceea de țară cu o economie dinamică, cu o viață socială tot mai înfloritoare, a fost însoțită, în mod firesc, de modificări în structura pe ramuri a populației ocupate, în întregul mod de viață al poporului. În ansamblul mutațiilor sociale, în strînsă concordanță cu dezvoltarea economică a țării, ca un element definitoriu se înscrie deplasarea crescîndă a activității umane din agricultură spre industrie și alte ramuri neagricole. Industrializarea socialistă, contribuind la dotarea tehnică mereu mai înaltă a muncii în toate ramurile economiei, a constituit, totodată, nu numai factorul de atragere, ci și acela de disponibilizare a forței de muncă în alte ramuri, respectiv în agricultură (vezi tabelul nr. 1).

Datele din tabel evidențiază trecerea, în cursul cincinalului 1976—1980, la situația în care ponderea populației ocupate în industrie o depășește pe cea a populației ocupate în agricultură. Odată cu aceasta, au crescut numărul și calitatea clasei muncitoare, clasă conducătoare în societatea noastră socialistă. În anul 1980, în totalul personalului muncitor de 7 340 000 persoane, muncitorii reprezentau peste 80%. În aceeași ordine de idei, se remarcă dinamica cu mult mai accentuată a muncitorilor : față de 1950 în anul 1979 numărul muncitorilor crescuse de 4,7 ori, în timp ce personalul muncitor înregistrase o creștere de 3,38 ori, iar totalul populației ocupate de 1,23 ori.

Clasa muncitoare, se arată în Programul partidului, își îndeplinește cu cinste misiunea istorică în conducerea noii orînduiri. Rolul său esențial este determinat și de faptul că ea este legată de mijloacele de producție cele mai avansate, de aplicarea în viață a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane. Clasa muncitoare are contribuția hotărîtoare la formarea venitului național, la înfăptuirea programului multilateral al societății noastre.

Țărănimea cooperatistă, deși s-a restrîns numericește — de la 4 568 200 persoane în 1962 la 2 307 300 persoane în anul 1979, a cunoscut însă, concomitent, schimbări calitative în pregătirea sa generală, în rolul pe care-l îndeplinește în societate și în modul ei de viață. Odată cu crearea marii proprietăți socialiste în agricultură, țărănimea a devenit o clasă nouă, proprietară și producătoare în același timp, care ocupă un loc important în dezvoltarea economică a țării. În actuala etapă, în concordanță cu rolul agriculturii ca ramură de bază, cu rol hotărîtor în întreaga dezvoltare economico-socială a țării, în fața căreia se ridică sarcini noi, crește în continuare rolul țărănimii ; împreună cu tehnicienii, cu specialiștii de nivel superior și cu alți lucrători ocupați în agricultură, ea este chemată să contribuie din plin la realizarea unei agriculturi de înaltă productivitate, la înfăptuirea noii revoluții agrare. Astfel, țărănimea continuă să joace un rol de cea mai mare importanță atît în producția de bunuri materiale, în sporirea avuției naționale, cît și în conducerea și înfăptuirea întregii opere de construcție socialistă și comunistă.

Schimbările în configurația socială scot în relief și creșterea numerică și calitativă a intelectualității, legată prin idealuri de aspirațiile maselor, de viața și lupta pentru progres a întregului popor, în procesul de făurire a noii societăți. Intelectualitatea, care provine în cea mai mare parte din rîndurile clasei muncitoare și ale țărănimii cooperatiste, participă activ la producția materială, la întreaga viață spirituală și socială a poporului nostru, la progresul general al societății. Cu atît mai mult, se subliniază în Programul partidului, crește rolul și ponderea intelectualității în cadrul națiunii, în întreaga activitate economico-socială, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, ale transformării științei într-o puternică forță de producție, ale așezării la baza întregii noastre dezvoltări a cuceririlor cele mai înaintate ale științei și tehnicii. Totodată, are loc o nouă structurare a intelectualității în concordanță cu însești cerințele economiei naționale, aflată în plin progres. În totalul personalului cu studii superioare, se remarcă mărirea ponderii cercetătorilor științifici și, concomitent, a muncii științifice.

Evident, în cadrul orientării dezvoltării economico-sociale a României în etapa actuală și în perspectivă, în condițiile accentuării laturilor calitative, curentul deplasărilor în structura forței de muncă va urma îndeaproape structurarea ramurilor și subramurilor economiei. Este, de aceea, de așteptat o creștere a numărului celor ocupați în ramuri de vîrf ale progresului tehnic, care asigură valorificarea superioară a resurselor naturale, precum și în ramurile menite să amplifice baza

Tabelul nr. 1

Populația ocupată, pe ramuri ale economiei naționale
(în procente față de total)

Ramuri ale economiei	1950	1960	1965	1970	1975	1979
Populația ocupată — total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
— Industrie	12,0	15,1	19,2	23,0	30,6	34,7
— Construcții	2,2	4,9	6,3	7,8	8,1	9,1
— Agricultură	74,1	65,4	56,5	49,1	37,8	30,7
— Silvicultură	0,2	0,2	0,2	0,?	0,3	0,3
— Transporturi	1,9	2,4	3,1	3,7	4,3	4,7
— Telecomunicații	0,3	0,4	0,6	0,6	0,7	0,8
— Circulația mărfurilor	2,5	3,4	4,0	4,3	5,5	6,1
— Gospodăria comunală, de locuințe și alte prestări de servicii neproductive	0,7	1,5	2,1	3,0	3,4	3,9
— Învățămînt, cultură și artă	2,3	2,7	3,5	3,7	4,0	4,1
— Știință și deservire științifică	0,2	0,4	0,5	0,5	0,8	1,0
— Ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică	1,1	1,6	2,0	2,3	2,6	2,7
— Administrație	1,7	1,2	1,0	0,7	0,7	0,6
— Celelalte ramuri	0,8	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3

Sursă : Anuarul statistic al R. S. România, 1980, p. 112—113

proprie de materii prime, aceasta chiar în dauna unor ramuri energofage, a căror producție prezintă, pe plan mondial de altfel, tendințe de restrîngere. Caracterul complex al dezvoltării economico-sociale în profil de ramură, ținînd seama de larga diversitate a trebuințelor și a muncii socialmente-utile, atrage după sine și alte mutații în structura populației ocupate. Sub influența progresului științifico-tehnic, se constată extinderea și diversificarea unor servicii și, ca urmare, creșterea numărului celor ocupați în asemenea activități. În această privință, redăm, în tabelul nr. 2, repartizarea populației ocupate pe cele trei sectoare :

Tabelul nr. 2

Structura populației ocupate, pe sectoare ale economiei

	1950	1960	1965	1970	1979	1980
Populația ocupată — total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
din care, în						
— sectorul primar*)	74,3	65,6	56,7	49,3	31,0	29,0
— sectorul secundar**)	14,2	20,0	25,5	30,8	43,8	71,0
— terțiar***)	11,5	14,4	17,8	19,9	25,2	

*) Agricultura și silvicultura
**) Industria și construcțiile
***) Restul ramurilor economiei

Ponderea crescîndă a forței de muncă ocupate în sfera serviciilor este încă o expresie a dezvoltării noastre economice și sociale, a creșterii nivelului general de civilizație și devine posibilă, pe măsura ridicării productivității muncii în sfera producției materiale.

În peisajul general al mutațiilor sociale din țara noastră, trebuie să menționăm și afirmarea crescîndă a femeilor în activitatea economică, culturală și social-politică ca urmare a politicii P.C.R. de promovare a egalității depline în drepturi, fără deosebire de sex, naționalitate etc. Este de remarcat sporirea ponderii muncii femeilor în ansamblul muncii sociale și a aportului lor la progresul general al țării ; în totalul personalului muncitor, femeile reprezentau 37% în anul 1980. Fără a neglija anumite particularități ale forței de muncă feminine, subliniem că, în prezent, se constată tendința de extindere a ei nu numai în ramuri considerate „tradițional feminine" ci și în celelalte ramuri ale economiei.

O nouă calitate umană

MUTAȚIILE sociale din țara noastră nu pot fi pe deplin înțelese în afara cunoașterii aspectelor care vizează calitatea oamenilor înșiși, nivelul de instruire și educare, și, implicit, comportamentul lor. Capacitatea oamenilor de a da calitate roadelor muncii, de a judeca și emite idei valoroase care împing înainte producția socială depinde de pregătirea lor profesională și politică, de nivelul conștiinței, de dezvoltarea lor spirituală.

Se impune subliniat, aici, ca o trăsătură definitorie a politicii P.C.R., a concepției secretarului său general, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în domeniul formării cadrelor, **creșterea rolului școlii, ca factor principal în instruirea și educarea tinerei generații, în pregătirea tuturor categoriilor de lucrători**. Parcurgerea învățămîntului obligatoriu de 10 ani este menită să asigure o **pregătire unitară** științifică și de cultură generală **întregului tineret**, indiferent de treapta ulterioară pe care fiecare o urmează, în continuare, în calificarea profesională, fiind astfel vorba de o calitate generală mult mai ridicată a lucrătorilor, practic a întregii populații a țării.

Referindu-ne la clasa muncitoare, menționăm creșterea continuă a ponderii muncitorilor calificați în totalul muncitorilor, ridicarea nivelului de pregătire în diversitatea largă a profilurilor activității industriale, din construcții, transporturi etc., și sporirea însemnată a aportului lor la dezvoltarea, organizarea și conducerea producției. Merită remarcat, în mod deosebit, că, astăzi, **majoritatea tinerilor muncitori este reprezentată de absolvenți ai învățămîntului liceal**, ceea ce reflectă un progres radical față de trecut. În anul școlar 1978/1979, în totalul absolvenților învățămîntului profesional și liceal, la un loc, ponderea cea mai mare o au absolvenții învățămîntului liceal — 69,1%, de unde rezultă tendința de creștere a aportului liceelor la pregătirea cadrelor, în primul rînd a muncitorilor.

În aceeași direcție, a ridicării calității oamenilor și a rolului lor, se impun menționate și următoarele aspecte : a) creșterea, în totalul muncitorilor, a ponderii muncitorilor ocupați în subramuri de vîrf ale industriei — mașini-unelte, electronică, electrotehnică, mecanică fină și optică, instalații și utilaje de automatizare etc., care, prin specificul lor, presupun un grad mai înalt de complexitate a muncii și, deci, un nivel de instruire profesională mai ridicat ; b) întărirea poziției clasei muncitoare, de clasă conducătoare a societății, se manifestă atît pe ansamblul economiei naționale, cît și în cadrul fiecărui județ fapt ce oglindește o latură esențială a schimbărilor structurii sociale în profil teritorial, și, implicit, realizarea unui deziderat de ordin social-politic. Astfel, în anul 1979, ponderea muncitorilor în totalul personalului muncitor, în cadrul unor județe, era după cum urmează : 82% — în Alba, 81,1% în Bacău, 82,3% în Caraș-Severin, 81,6% în Galați, 82,1% în Gorj, 81,9% în Harghita, 82,1% în Hunedoara, 83,7% în Ialomița, 80,4% în Maramureș, 81,3% în Mureș, 80,3% în Olt, 82,3% în Prahova, 82,6% în Sibiu, 81,3% în Suceava, 81,4% în Teleorman, 77,8% în Vaslui, 73,0% în Municipiul București etc. ; c) în domeniul agriculturii, introducerea cuceririlor științei și tehnicii avansate a antrenat după sine, în măsură tot mai mare, necesitatea utilizării muncii calificate și, deci, a unei pregătiri profesionale adecvate a tuturor lucrătorilor ; se manifestă din plin tendința de calificare a țărănimii, întemeiată pe cunoștințe științifice, în locul pregătirii de altădată, bazată pe tradiție, experiență și deprindere.

Ridicarea nivelului de pregătire profesională și a conștiinței socialiste asigură participarea mai eficientă a oamenilor muncii la conducerea colectivă a activității economice în industrie, agricultură, construcții, transporturi, comerț etc. Schimbările sociale care s-au petrecut se materializează, astfel, și **într-un potențial superior de gîndire colectivă** — tehnică, științifică și organizatorică — de care dispun cei ce muncesc și care poate fi valorificat în interesul progresului general.

Accentuarea rolului factorilor intensivi ai dezvoltării, în actuala etapă, necesită întărirea în toate locurile de muncă a spiritului de responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor, a ordinei și disciplinei, a efortului de utilizare cît mai economicoasă a resurselor, de promovare a noului pentru creșterea eficienței.

Omogenizarea socială

PE TERENUL nou, al socialismului, a apărut posibilitatea desfășurării unui proces de omogenizare socială care, în esență, presupune apropierea treptată a condițiilor de muncă și de trai ale claselor și categoriilor sociale, ale populației ocupate în diferitele ramuri de activitate, și în profil teritorial — în județele și localitățile țării.

Înfăptuirea unui asemenea proces a necesitat antrenarea unui complex de factori, dintre care menționăm : dezvoltarea producției industriale, agricole și a construcțiilor, a transporturilor, comerțului, învățămîntului și a altor ramuri în toate județele țării ; apropierea treptată a nivelului de școlarizare, de dezvoltare spirituală generală a celor ce muncesc ; apropierea veniturilor obținute (în condițiile unei diferențieri echitabile), a consumului pe locuitor al diferitelor bunuri precum și în condițiile de locuit și edilitar-gospodărești, în aprovizionarea cu mărfuri, accesul la servicii publice etc.

Partidul și statul nostru socialist promovează în permanență politica de creștere a veniturilor tuturor oamenilor muncii, în condițiile apropierii veniturilor mici de cele mari, ceea ce constituie un important factor în procesul omogenizării sociale. În perioada cincinalului 1976—1980, retribuția medie nominală a sporit cu peste 40%, retribuția reală a personalului muncitor — cu 29%, iar veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă — cu 29%. Raportul dintre retribuția minimă și retribuția maximă pe economie este de 1 la 5,5. Conform prevederilor, în cincinalul 1981—1985, retribuția reală va crește cu 16—18%, iar veniturile reale ale țărănimii pe o persoană activă — cu 20—25%. Creșterea veniturilor oamenilor muncii și apropierea treptată în această privință rezultă și din scăderea deosebit de mare a ponderii personalului muncitor cu retribuție netă de pînă la 1 500 de lei și mărirea, în același timp, a pon-

prof. dr. Constantin ENACHE

(Continuare în pag. 16)

Ridicarea nivelului de trai al întregului popor – țelul suprem al politicii partidului

SE ÎMPLINESC în aceste zile 60 de ani de cînd, la 8 mai 1921, se înființa Partidul Comunist Român. Acel partid sub conducerea căruia, poporul român, prin luptă și muncă, pline de eroism, a dat viață unor nobile năzuințe și aspirații, înscrise cu litere de aur în conștiința sa. Între aceste idealuri se înscrie cel al unei vieți tot mai bune pentru întregul nostru popor, ca rod al activității abnegante desfășurate, idealul potrivit căruia fiecare să se bucure din plin de rezultatele muncii sale — ideal ridicat la rangul de țel suprem al întregii activități a partidului nostru. Ne-o demonstrează mai limpede decît orice anii construcției socialiste, ani în care România, sub conducerea partidului, a obținut măreț succese pe drumul făuririi noii orînduiri, al civilizației socialiste.

În toți acești ani, creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului a constituit scopul final al întregii activități economice, sociale și culturale desfășurate în societate. Acestui țel i-au fost și îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea producției materiale, pentru înfăptuirea vastului program de construcție economică și socială care va ridica România pe o nouă treaptă de progres și civilizație. Omul, satisfacerea nevoilor sale de viață, bunăstarea lui materială și spirituală, înflorirea multilaterală a personalității umane, crearea unei noi calități a vieții, s-au aflat și se află în centrul întregii politici a partidului și statului nostru, al operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. **„Orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă,** arăta în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului... tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste".**

Dezvoltarea economiei – baza sporirii bunăstării

REALIZĂRILE remarcabile obținute de poporul român în dezvoltarea economico-socială și culturală a țării, consecvența cu care partidul urmărește ca tot ceea ce se înfăptuiește în țara noastră să servească oamenilor, creșterii sistematice a bunăstării lor generale (vezi și graficele de pe coperta a II-a) reprezintă rodul unei politici științifice bazată pe cunoașterea și folosirea conștientă a legilor economice potrivit condițiilor concrete ale țării. În concepția partidului nostru, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual se poate înfăptui numai prin creșterea susținută a forțelor de producție, prin dezvoltarea producției industriale și agricole, prin sporirea eficienței întregii activități. Alocarea unei părți importante din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială, concomitent cu utilizarea eficientă a acestui fond, asigură realizarea unui ritm susținut al reproducției socialiste lărgite, creșterea puternică a venitului național. Totodată, unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii, în calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, producători și beneficiari ai bunurilor materiale, pentru creșterea productivității muncii, gospodărirea cu înalt simț de răspundere a materiilor prime, materialelor și energiei, reducerea cheltuielilor materiale de producție, asigură sporirea contribuției factorilor calitativi la creșterea venitului național, și, pe această bază, amplificarea fondului de consum.

Între creșterea producției materiale și ridicarea nivelului de trai al populației există, deci, o legătură indisolubilă. De fapt, toate criteriile de eficiență, indiferent de nivelul economic și domeniul la care se referă, se subordonează, în plan final, eficienței absolute a producției sociale, eficiență exprimată sub forma raportului dintre fondul de consum total în calitate de scop și produsul social în calitate de mijloc. Așa cum sublinia adeseori secretarul general al partidului, cu cît se produce mai mult și mai bun, de o calitate superioară, cu atît se pot satisface mai multe nevoi de consum și într-un grad mai înalt. O altă sursă de creștere a nivelului de trai nu există și nu poate exista în societatea noastră socialistă.

În această lumină, în anii construcției socialismului și cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate — perioadă în care au fost elaborate multe din orientările menționate, perioadă a unor mutații economice de anvergură, a celor mai remarcabile creșteri de bunăstare materială și spirituală a poporului — s-au produs modificări substanțiale în volumul, dinamica și structura producției materiale. În prezent, se înregistrează o creștere de peste 35 ori a producției industriale față de 1950. Pe de altă parte, producția agricolă a crescut de 3,7 ori față de 1950. Venitul național, indicatorul sintetic al dezvoltării, a sporit în perioada menționată de circa 15 ori. Prin ridicarea de noi obiective economice, prin înscrierea în circuitul economic a tuturor zonelor și localităților țării, s-au creat noi și numeroase locuri de muncă — circa 3 milioane în ultimii cincisprezece ani.

Susținută de asemenea remarcabile realizări economice, politica consecventă a partidului și statului nostru de ridicare continuă a bunăstării întregului popor își găsește cea mai concludentă ilustrare în succesele obținute în ce privește creșterea veniturilor și a puterii de cumpărare a populației, a consumului de bunuri alimentare și servicii, îmbunătățirea condițiilor de locuit, de muncă și odihnă, a stării de sănătate și a nivelului cultural al populației.

Venituri în continuă creștere, un consum modern, diversificat

DE LA AN LA AN, **veniturile** personalului din întreprinderi și instituții au sporit ca urmare a creșterii numărului de încadrări și a majorării retribuției nominale pentru toate categoriile de oameni ai muncii. Astfel, în anul 1980, retribuția medie nominală era de 2238 lei față de 337 lei în 1950. Ca urmare a unor măsuri succesive de majorare a retribuțiilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii și a creșterii numărului personalului muncitor, sporul absolut al veniturilor din retribuire a depășit în cincinalul 1976—1980 pe cel realizat în întreaga perioadă 1951—1970.

Majorarea retribuțiilor tarifare, promovările în categorii, trepte, funcții și gradații, creșterea sporului de vechime și a altor drepturi, au dus la sporirea retribuției medii nominale în cincinalul precedent cu peste 40 la sută. Pe fondul creșterii mai puternice a veniturilor directe provenite din muncă, se urmărește realizarea în practică a raportului de 1 la 5,5 între retribuția minimă și cea maximă, prevăzut în Programul partidului, diferențierea veniturilor în concordanță cu munca depusă, o cointeresare materială mai puternică și, în același timp, înfăptuirea în viață a principiilor eticii și echității socialiste.

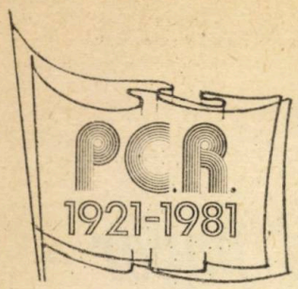

Sporirea continuă a retribuției medii nominale și realizarea unui indice al prețurilor mărfurilor și al tarifelor serviciilor în limitele planificate au asigurat, pentru perioada 1965—1980, creșterea retribuției reale a personalului muncitor într-un ritm mediu anual de peste 4,2%. Introducerea noului mecanism economico-financiar, aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiunii permit sporirea și mai accentuată a veniturilor oamenilor muncii prin participarea la beneficii, formă superioară de cointeresare reglementată prin lege. Prin legarea mai strînsă a mărimii veniturilor personalului muncitor de beneficiile realizate și în raport cu contribuția fiecăruia, se asigură un raport armonios între dezvoltarea generală a economiei naționale și creșterea venitului fiecărui participant la producția socială, între cantitatea și calitatea muncii fiecăruia și sporirea veniturilor sale directe, stimularea pe calea participării la beneficii.

O dinamică rapidă au cunoscut și veniturile țărănimii, principala sursă a acestora fiind creșterea producției agricole. În 1980, de exemplu, veniturile reale totale provenite din muncă în C.A.P și în gospodăriile personale au sporit de peste 4,2 ori față de 1950. O importanță deosebită pentru creșterea veniturilor bănești ale țărănimii o au măsurile luate de partid și de stat privind stimularea producătorilor agricoli prin îmbunătățirea prețurilor de cumpărare a animalelor și produselor animaliere. Numai în cincinalul precedent veniturile reale ale țărănimii — pe o persoană activă — au sporit cu 29 la sută, creștere care se situează peste limita superioară a prevederilor inițiale.

Pe lîngă veniturile provenite din muncă, populația țării noastre a beneficiat și beneficiază de un volum mereu sporit de **venituri provenite din fondurile de consum social.** În perioada 1950—1980 fondurile alocate de la buget pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au sporit de peste 20 ori. Calculate pe locuitor, ele au crescut de la 211 lei în 1950 la 3195 lei în anul 1980. Aceste venituri reprezintă circa 20 la sută din totalul veniturilor reale ale populației. Mai trebuie arătat că în cadrul măsurilor de creștere mai accentuată a nivelului de trai, un loc important îl ocupă majorarea pensiilor și a alocației de stat pentru copii. Numai în anul 1980, față de 1975, pensia medie nominală de asigurări sociale de stat a crescut cu peste 26 la sută, de sporuri mai mari beneficiind pensionarii cu pensii mai mici. De asemenea, în aceeași perioadă, au sporit cu peste 20 la sută pensiile țăranilor cooperatori și s-a instituit sistemul de pensionare pentru țăranii din zonele necooperativizate. Alocația de stat pentru copii s-a majorat în cursul cincinalului 1976—1980 în medie cu 25,5 la sută.

Mărirea sistematică a veniturilor provenite din retribuția muncii, cît și a veniturilor obținute de populație din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale a determinat o creștere continuă a veniturilor reale totale. Puterea de cumpărare a veniturilor totale ale populației a sporit de peste 6 ori în 1980 față de 1950. În condițiile creșterii veniturilor a sporit continuu consumul populației de bunuri și servicii. În deceniul 1971—1980, de exemplu, dinamica respectivă este oglindită de ritmul mediu anual de creștere cu 8 la sută a desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist și cu 7,7 la sută a volumului serviciilor prestate populației prin unitățile socialiste.

Instrucția — factor esențial în procesul îmbunătățirii vieții

O COMPONENTĂ de mare însemnătate a creșterii nivelului de trai o constituie dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății. Partidul are în vedere folosirea tuturor mijloacelor de care dispune societatea pentru ridicarea continuă a nivelului general de **cultură și învățămînt** al maselor largi populare. Răspîndirea științei și culturii, generalizarea învățămîntului de 10 ani și extinderea învățămîntului liceal de specialitate, a celui superior, concomitent cu legarea tot mai strînsă a cunoștințelor predate de nevoile reale ale societății noastre creează condițiile obiective ale formării omului nou, multilateral dezvoltat.

Cîteva date sînt elocvente în acest sens. În anul școlar 1980—1981, peste 25 la sută din populația țării este cuprinsă într-o formă de pregătire din instituțiile de învățămînt. În 1980, din 10000 de locuitori, 2012 erau elevi (față de circa 1030 în anul 1938), iar 90 erau studenți (față de numai 17 în 1938). Totodată, avînd în vedere faptul că progresul tehnico-științific contemporan, cerințele conducerii și organizării științifice producției și a muncii impun asimilarea continuă de cunoștințe, împrospătarea lor după terminarea cursurilor obligatorii de învățămînt, partidul nostru a inițiat crearea unui sistem național de perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii.

Deopotrivă se impun subliniate eforturile întreprinse pentru dezvoltarea continuă a bazei materiale a **culturii și artei.** În perioada 1950—1980 s-a mărit de 3 ori rețeaua teatrelor și instituțiilor muzicale, de peste 5 ori numărul cinematografelor, de peste 10 ori numărul cărților din bibliotecile țării. În felul acesta, dintr-o țară cu un analfabetism ridicat, România a ajuns astăzi în rîndul primelor 15 țări din lume din punct de vedere al numărului de cărți tipărite raportat la un milion de locuitori și în primele 10 țări în ceea ce privește indicele de școlarizare pentru populația în vîrstă de 6—19 ani.

O atenție deosebită acordă partidul nostru **ocrotirii sănătății.** În intervalul 1950—1980, cheltuielile pentru ocrotirea sănătății s-au mărit de peste 21 de ori, reprezentînd peste 1/5 din cheltuielile social-culturale ale statului. Concomitent au înregistrat importante sporuri și investițiile statului pentru construirea de noi spitale, policlinici, dispensare etc., pentru lărgirea și modernizarea celor existente. În prezent, numărul de locuitori ce revin la un medic este de 558 față de 1895 în 1938. O expresie a îmbunătățirii stării de sănătate a populației o constituie scăderea numărului zilelor de incapacitate temporară de muncă. S-a dezvoltat continuu baza tehnico-materială a activității de turism, de odihnă și tratament balnear prin darea în folosință a noi unități de cazare, ridicarea gradului de confort, valorificarea în mai mare măsură a condițiilor naturale existente. Ca un efect sintetic al împlinirilor de amploare în planul bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, durata medie a vieții locuitorilor țării a ajuns la circa 70 de ani, nivel foarte apropiat de cel înregistrat în statele dezvoltate ale lumii.

Un loc principal în cadrul politicii de ridicare a bunăstării populației ocupă îmbunătățirea activității în **domeniul edilitar** și al **construcțiilor de locuințe.** Concomitent cu repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, partidul a întreprins ample acțiuni de sistematizare a tuturor județelor și localităților în vederea dezvoltării lor economice, ridicării generale a gradului de cultură și civilizație. Intensificarea continuă a procesului de urbanizare, cu efecte pozitive asupra nivelului de trai, este reliefat de faptul că în 1980 jumătate din populația țării locuia în mediul urban față de 33,7 la sută în 1965. Concomitent, condițiile de viață în satul românesc au căpătat noi dimensiuni de confort și civilizație. În prezent, peste 15 milioane de cetățeni de la orașe și sate locuiesc în case construite în ultimii 30 de ani.

Creșterea timpului liber și folosirea lui rațională reprezintă o parte importantă a programului de ridicare a nivelului de trai, de îmbunătățire a condițiilor de muncă, de odihnă ale oamenilor muncii. Obiectiv prioritar al actualei etape de dezvoltare a țării, sporirea productivității muncii a devenit factorul decisiv pentru trecerea la săptămîna de lucru redusă, asigurîndu-se mărirea timpului liber al populației active. Începînd cu 1 ianuarie 1978 s-a trecut la reducerea treptată a săptămînii de lucru. Anul acesta se va generaliza săptămîna de 46 de ore în toate întreprinderile și instituțiile. Este însă evident că săptămîna de lucru redusă impune realizarea unei productivități superioare a muncii, întărirea ordinii, disciplinei, îndeplinirea planului la indicatorii producția marfă, netă și fizică în cantitatea, sortimentul și calitatea corespunzătoare nevoii sociale, încadrarea în limitele fondului total de timp de muncă ca normativ de eficiență etc.

CONGRESUL AL XII-LEA AL PARTIDULUI a elaborat un vast program de dezvoltare economico-socială a țării, a cărui îndeplinire permite trecerea patriei noastre de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată din punct de vedere economic. **„Realizarea acestui obiectiv fundamental** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, impune o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială, pe baza afirmării puternice în toate domeniile a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, valorificării la un nivel superior a resurselor materiale și umane ale țării, sporirii substanțiale a productivității muncii, creșterii puternice a eficienței economice, a bogăției naționale."** Pornind de la faptul că sporirea producției materiale și creșterea nivelului de trai constituie un tot unitar, numai realizarea lor concomitentă poate asigura dezvoltarea accelerată a economiei naționale și ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

dr. G. CONSTANTIN

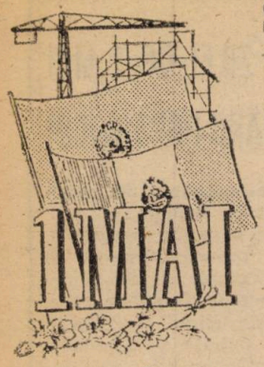

Succese remarcabile în întrecerea socialistă

Cu planul și angajamentele îndeplinite

COLECTIVUL întreprinderii „Electroaparataj" din Capitală înscrie în cronica întrecerii socialiste din primele 4 luni ale acestui an realizări importante :

- peste 12 milioane lei obținute suplimentar la producția fizică și marfă, ceea ce înseamnă realizarea în proporție de 50,4% a angajamentului asumat peste prevederi la acești indicatori ;
- 4,1 milioane lei peste plan la producția netă, echivalentul a 51,3% din angajamentul anual ;
- depășirea cu 18,1% a sarcinilor stabilite la export și de peste 3 ori a angajamentului.

Exprimată fizic producția realizată și livrată suplimentar numai beneficiarilor externi înseamnă : 20 mii buc. microîntreruptoare, 10 mii buc. întreruptoare automate de la 100 la 800 A etc.

Realizările, succint enumerate, se datoresc faptului că începutul anului a găsit întreprinderea temeinic pregătită, cu condiții propice pentru o bună desfășurare a fabricației. Dat fiind că trăsătura dominantă a planului pe 1981 o constituie sporirea simțitoare a laturilor calitative, concretizate în sporirea productivității muncii și a producției nete cu 10%, reducerea cheltuielilor cu 22 lei la mia de lei producție marfă și sporirea exportului cu 32% față de realizările din anul precedent, în întreprindere au fost inițiate o serie de acțiuni de importanță deosebită în scopul înfăptuirii exemplare a noilor obiective.

Mai întîi se cuvine a aminti preocuparea pentru **acoperirea cu contracte pe întregul an a producției** destinate consumului intern, dar mai ales exportului, fondul de marfă planificat fiind în măsură să asigure integral sarcinile stabilite în domeniul aparatajului electric de joasă tensiune. De asemenea, în scopul pregătirii temeinice a realizării producției, **planul fizic a fost defalcat pe secții, ateliere și formații de lucru** cu 6 luni înaintea perioadei de plan, dînd astfel posibilitatea fiecărui participant la activitatea productivă să contribuie la stabilirea măsurilor corespunzătoare realizării produselor, atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ, pregătirii din timp a pieselor și subansamblelor necesare montajului produselor finite. Ca urmare, încă de la începutul anului principalii indicatori ai eficienței (productivitatea muncii și cheltuielile de producție) aveau asigurată realizarea în proporție de 100%, rămînînd în continuare în atenția noastră urmărirea riguroasă a înfăptuirii măsurilor adoptate anterior în adunările generale ale oamenilor muncii pe ateliere, secții și întreprindere.

În acest cadru au fost lansate în fabricație comenzile pentru export care aveau îndeplinite toate condițiile tehnice, materiale și comerciale pentru care partenerii externi acceptau livrări în avans față de termenele prevăzute în contracte. Astfel, a fost urgentată punerea în fabricație a întreruptorului automat de 10 A, cu o pondere însemnată în planul nostru de export, asigurînd devansarea livrărilor cu o lună ca și a primului lot din produsul întreruptor automat pentru protecția conductorilor și a rețelelor destinat, de asemenea, exportului.

Străduințele pentru îndeplinirea sarcinilor și angajamentelor asumate s-au împletit strîns cu **activitatea de înnoire și modernizare a producției și tehnologiilor** utilizate, cu efortul creator al compartimentelor tehnice de concepție și proiectare care s-au soldat cu depășirea cu 8,1% a sarcinilor din acest domeniu.

O importanță deosebită s-a acordat **creșterii productivității muncii,** utilizării cu randament superior a tuturor categoriilor de personal muncitor. Pentru aceasta s-a acționat în special pe calea mecanizării și automatizării proceselor de producție. Este cazul atelierului prelucrări mase plastice, care a fost înzestrat prin autodotare cu dispozitivul de debavurare a reperului.

Petra NEGRU
șef serv. planificare „Electroaparataj" București

→

ÎN CINSTEA ZILEI DE 1 MAI ȘI A ANIVERSĂRII PARTIDULUI

- Printr-o bună organizare a muncii și a producției, **colectivul întreprinderii „Oțelinox" din Tîrgoviște** a depășit în perioada ianuarie – 25 aprilie a.c. producția fizică și cea marfă cu 9,5 la sută. În condițiile reducerii cu aproape 15 la sută a cheltuielilor materiale, au fost livrate beneficiarilor, peste prevederile la zi, importante cantități de produse – tablă inoxidabilă, laminate, obținîndu-se o depășire a beneficiilor cu 80 la sută.
- Oamenii muncii care își desfășoară activitatea în cadrul **Schelei de foraj-extracție Brăila** au realizat suplimentar, de la începutul anului și pînă la 25 aprilie a.c., printre altele, 8,3 milioane mc gaze extrase, 8,5 milioane mc gaze utilizabile, aproape 10 milioane mc gaze comerciale și au forat peste prevederile de plan 2 100 mp. În această perioadă în cadrul schelei de foraj-extracție s-au aplicat circa 340 măsuri geologo-tehnologice cu o eficiență evaluată la peste 6 000 tone țiței extras în plus.
- **Minerii carierei Jilț-sud,** unitate intrată în circuitul productiv al bazinului carbonifer al Gorjului la sfîrșitul anului trecut, au extras și livrat termocentralelor în perioada ianuarie – 25 aprilie a.c. peste 70 000 tone lignit peste prevederile de plan. Succesul se datorește acțiunilor inițiate pentru îmbunătățirea tehnologiilor, îndeosebi la circuitele de benzi transportoare pentru cărbune și steril, creșterii cu peste 40 de procente a productivității fizice pe postul de lucru.
- Acordînd o atenție deosebită înnoirii și diversificării producției, valorificării superioare a întregii mase lemnoase, realizării de produse cu însușiri calitative și funcționale ridicate, **colectivul întreprinderii de prelucrare a lemnului din Vaslui** consemnează la capitolul depășirilor, în perioada ce a trecut de la începutul anului, o producție industrială în valoare de 10 milioane lei, o producție-marfă suplimentară de aproape 3 milioane lei, precum și o producție netă peste prevederi de 3 milioane lei. Concomitent, întreprinderea vasluiană și-a onorat exemplar contractele încheiate cu partenerii de peste hotare, furnizînd în plus la export mărfuri a căror valoare se cifrează la aproape un milion lei.
- O mare și modernă turnătorie de oțel și fontă a intrat în exploatare, în a doua jumătate a lunii aprilie, la **Întreprinderea de utilaj pentru ridicat și transportat din Lugoj ;** ea a fost creată pentru a coopera în producție cu mari întreprinderi constructoare de mașini din Reșița, Timișoara și Caransebeș, cărora le va livra, printre altele, o serie de piese și subansamble, complexe turnate, care intră în componența utilajelor energetice. Dotată cu cuptoare și utilaje din cele mai perfecționate, noua turnătorie are create toate condițiile pentru aplicarea unor tehnologii avansate specifice acestui gen de fabricație, ceea ce asigură o producție anuală de 5 000 tone piese turnate din oțel și 3 770 tone piese turnate din fontă.

←

clichet de la întreruptorul automat monopolar, al preselor hidraulice care au fost perfecționate cu fotocelule în vederea executării operației de calibrare a pastilelor de argint din componența unor piese. În același timp, s-a trecut la extinderea poliservirii în cadrul atelierelor prese bachelită, magneți și sculărie etc. Toate aceste acțiuni au condus la **o economie relativă de circa 40 de persoane.**

Pe de altă parte, s-a urmărit **reducerea cheltuielilor materiale**, creșterea continuă a eficienței întregii activități productive. Pîrghia principală prin care s-a acționat a fost reducerea consumurilor materiale, îndeosebi a celui de metal. Acestui scop i-au fost subordonate măsurile privitoare la utilizarea unor înlocuitori ai metalului (bachelita în primul rînd), reproiectarea de matrițe, care a însemnat eliminarea unor prelucrări și pierderi ulterioare de materiale valoroase, modificarea formei constructive și a gabaritului altor piese, operații soldate, totodată, cu creșterea coeficientului de utilizare a metalului. În acest mod s-a ajuns la economisirea suplimentară a 14 t de laminate (în special cupru și alamă) și a peste 9 tcc echivalente cu 30% și, respectiv, cu 45% din angajamentul anual. Finalitatea economiilor rezultate în urma acțiunilor materializate în 4 luni încheiate se exprimă în creșterea peste prevederi a producției nete cu 1,3%, a beneficiilor cu 29% și în sporirea retribuției medii cu circa 3%.

În întreprindere se adoptă în continuare măsuri pentru realizarea și livrarea ritmică a producției. Acestor cerințe le sînt consacrate acțiunile privind asigurarea aprovizionării tehnico-materiale în cantitățile și sortimentele prevăzute, în respectarea strictă a normelor de consum ; totodată, sporesc preocupările de identificare și folosire în mai mare măsură a materialelor refolosibile (oțel și alamă) în vederea reducerii consumului de materiale cu încă 15 000 kg, respectiv 850 kg.

O sarcină de primă importanță o constituie urmărirea riguroasă a aplicării în producție a măsurilor de creștere a productivității muncii, dat fiind că întregul spor de producție pe acest an urmează să fie obținut pe această bază. Un accent deosebit se va pune și pe realizarea prin autodotare a unor utilaje, acțiune care are un dublu efect economic : reducerea unor importuri estimate la circa 12 mil. lei și creșterea productivității muncii prin reducerea necesarului de manoperă cu 150 mii ore/an.

Garanția succeselor viitoare sînt realizările de pînă acum, faptul că în toate acțiunile întreprinse în activitatea productivă de zi cu zi avem în vedere, așa cum ne îndeamnă secretarul general al partidului, creșterea responsabilității fiecărui om al muncii față de calitatea și eficiența activității economice, a exigențelor impuse de tripla ipostază în care ne aflăm : proprietari, producători și beneficiari ai mijloacelor de producție, ai rezultatelor muncii noastre.

ÎN CINSTEA ZILEI DE 1 MAI ȘI A ANIVERSĂRII PARTIDULUI

● **Colectivul întreprinderii de celule electrice prefabricate Băilești** a produs peste plan în perioada ianuarie – aprilie 1981, 44 posturi electrice de transformare de exterior și 100 celule de stații, sortimente solicitate de către beneficiari de peste hotare. Pe această bază, unitatea a depășit pe intervalul amintit planul producției fizice la aparatajul electric de înaltă tensiune cu aproape 7 milioane lei.

● **Constructorii de locuințe din județele Timiș, Arad, Caraș-Severin** au predat zilele acestea „la cheie" beneficiarilor 2 000 de apartamente noi, cu aproape 120 mai multe decît era prevăzut pentru primele 4 luni din acest an. În același timp, au fost date în folosință un internat școlar cu 400 de locuri, aparținînd Grupului școlar al Întreprinderii mecanice Timișoara, noi spații comerciale, amenajate la parterul unor blocuri de locuințe din Timișoara, Arad, Lugoj, Reșița, precum și alte construcții sociale.

● **Întreprinderea „Electrotimiș" din Timișoara** a îndeplinit principalele obiective înscrise în angajamentul asumat în întrecerea socialistă pentru primele 4 luni din 1981. Sporul de producție realizat de la începutul anului și pînă în prezent, însumînd o valoare de aproape 5 milioane lei, s-a concretizat în agregate și mașini cu înalte performanțe tehnico-funcționale, destinate echipării unor noi capacități industriale din București, Bistrița, Zalău, Craiova, Filiași, Timișoara și din alte orașe ale țării.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Un nou tip de combină minieră

COMBINA de înaintare în subteran tip CI-1M constituie o realizare de prestigiu a Întreprinderii de utilaj minier din Filipeștii de Pădure. Acest modern utilaj servește la executarea lucrărilor miniere de pregătire, cu înclinare pînă la 10°. Combina execută tăierea rocilor cu duritatea de pînă la 400 kgf/cm² în cărbune sau mixt (cărbune cu conținut de rocă, în front mai mic de 30 la sută din secțiunea transversală). Pentru tăierea cărbunelui, noua combină este prevăzută cu un braț și cu un cap sferic înzestrat cu cuțite de tip I 90 MB.

Față de vechiul tip de combină (combina CI-1) noul utilaj prezintă caracteristici mult îmbunătățite : posibilitatea de a tăia și vatra lucrării miniere (excavațiile fiind perfect circulare) — operație care în cazul combinei CI-1 se executa manual, echiparea organului de acționare a transportorului înelar cu un sistem modern de siguranță reglabil, dotarea transportorului înelar cu lanț calibrat cu diametrul 18x64 mm clasa C, STAS 8 777.

Constructiv, noul tip de combină se compune dintr-un organ de lucru, un sistem de deplasare propriu pe șenile, un transportor înelar pentru preluarea materialului excavat, o instalație de desprăfuire și un transbordor cu bandă cu lățimea de 500 mm. Acționarea mecanismelor se face cu motoare electrice antigrizutoase la tensiunea de 380 V, iar pentru dirijarea organului de lucru se utilizează o instalație hidraulică.

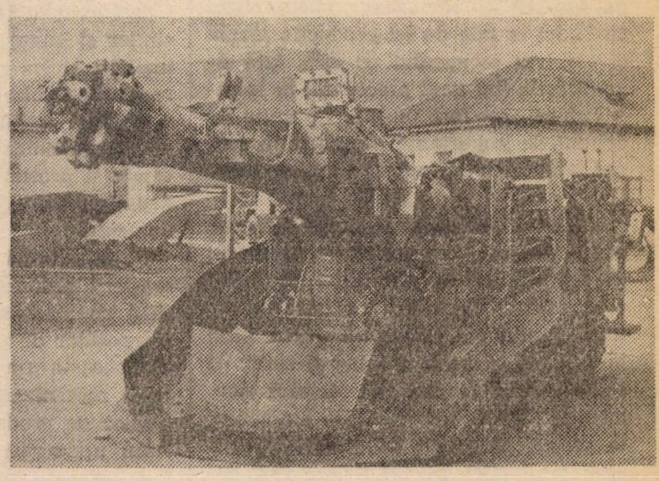

Dintre parametrii funcționali și caracteristicile tehnice reținem : productivitatea de 1 tonă/min ; raza de tăiere de 1 300 mm — 1 500 mm, viteza de deplasare de 1,38 metri/min, presiunea în sistemul hidraulic de 100 bar și puterea instalată de 100 kW. Combina are lungimea (fără transbordor) de 6 570 mm, lățimea de 2 430 mm și greutatea netă de 13,5 tone.

E. K.

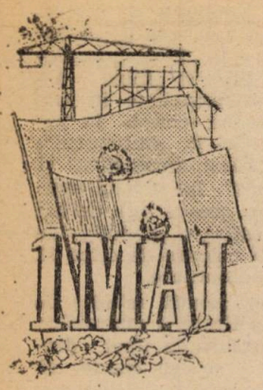

REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE — FACTOR DE BAZĂ AL CREȘTERII EFICIENȚEI

REDUCEREA ACCENTUATĂ, consecventă, a cheltuielilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale reprezintă pentru fiecare unitate economică un obiectiv de maximă însemnătate, o valoroasă sursă de creștere a beneficiului și, în general, de obținere a unei eficiențe înalte în întreaga activitate productivă. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la nivelul economiei naționale sînt necesare măsuri hotărîte pentru sporirea eficienței economice prin reducerea continuă a costurilor de producție și în special a consumurilor materiale, aceasta fiind singura cale reală pentru creșterea venitului național, pentru sporirea bogăției naționale și ridicarea rentabilității generale a activității economice, pentru asigurarea mijloacelor necesare dezvoltării societății, ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului.

În lumina acestor sarcini de o deosebită însemnătate, **în unitățile economice din sectorul cinci al Capitalei** s-a realizat — în cadrul larg stimulator al întrecerii socialiste desfășurate în cinstea celei de-a 60-a aniversări a întemeierii Partidului Comunist Român și a zilei de 1 Mai — o amplă mobilizare de forțe în vederea îndeplinirii ritmice și integrale a sarcinilor de plan și angajamentelor asumate, cu prioritate a celor vizînd reducerea cheltuielilor de producție, în special a consumurilor materiale și energetice. În acest scop, eforturile organizatorice și creative au fost concentrate cu prioritate în direcția accelerării introducerii pe scară largă a progresului tehnic, creșterii gradului de asigurare și calificare a forței de muncă, recuperării și reutilizării materialelor refolosibile, perfecționării activităților de exploatare, de întreținere și reparare a fondurilor fixe etc.

Amplă mobilizare a potențialului productiv pentru creșterea producției și economisirea resurselor materiale

ÎNDEPLINIREA în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal presupune utilizarea la parametri ridicați a valorosului potențial productiv al întreprinderilor din sector, în vederea obținerii unui volum sporit de producție marfă, fizică și netă cu costuri cît mai reduse. La baza acțiunilor întreprinse a stat experiența din cincinalul precedent, care a fost încheiat cu rezultate remarcabile : producția industrială a fost realizată la 15 octombrie 1980, fapt ce a permis obținerea pînă la finele anului a unui spor de producție de 4 miliarde lei (în totalitate pe seama creșterii productivității muncii); la producția marfă planul a fost depășit cu 350 milioane lei. Semnificativ este și faptul că în 1980 planul la producția netă a fost depășit cu 288 milioane lei, la productivitatea muncii cu 1,9 la sută, cu un plus de 2 556 lei/lucrător, iar la beneficii nete — indicator sintetic de eficiență — cu un plus de 128 milioane lei. Realizări însemnate au fost obținute și pe linia micșorării costurilor de fabricație : pe total sector, cheltuielile totale de producție la 1 000 lei producție marfă au fost reduse cu 3,50 lei față de plan, iar cele materiale cu 3,80 lei. Toate aceste rezultate s-au obținut în condițiile sporirii continue a calității și competitivității produselor, fapt materializat, între altele, și în depășirea planului la export cu 5,4 la sută.

Avînd la bază experiența valoroasă acumulată și rezultatele bune din cincinalul și anul trecut, realizarea sarcinilor de plan se situează în acest an la niveluri de eficiență superioare. Astfel, pe total sector, **în trimestrul I din 1981 planul producției marfă a fost depășit cu 109 milioane lei**, cel al producției nete cu 73 milioane lei, iar productivitatea pe lucrător, calculată la producția netă, a sporit cu 1 620 lei ; toate acestea **în condițiile realizării unui nivel al cheltuielilor totale de producție la 1 000 lei producție marfă situat cu 6,2 lei sub sarcina de plan și al unui nivel al cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă situat cu 4,3 lei sub prevederile planului.** (graficul). În acest cadru se cere subliniat faptul că **în toate cele 27 de întreprinderi industriale ale sectorului, nivelurile planificate ale cheltuielilor totale de producție la 1 000 lei producție marfă au fost îndeplinite și de multe ori realizările s-au situat sensibil sub aceste prevederi.** La întreprinderea „Autobuzul", de pildă, cheltuielile realizate în trimestrul I a.c. la 1 000 lei producție marfă s-au situat sub plan cu 12 lei, la „Vulcan" și „Tehnica nouă" cu circa 2 lei, la „Electromagnetica" cu 1 leu ș.a.

Pentru obținerea rezultatelor menționate, în centrul atenției în fiecare unitate economică au fost puse cu prioritate laturile calitative ale activității productive, sporirea la niveluri superioare a eficienței fabricației ; s-a acționat cu consecvență la toate locurile de muncă pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a energiei și combustibilului, reintroducerea în circuitul economic a materialelor recuperabile și refolosibile, pentru reducerea importurilor, prin elaborarea și aplicarea unor programe complexe de măsuri cu termene și responsabilități precise care vizau înnoirea rapidă a produselor și tehnologiilor, calificarea forței de muncă, utilizarea și întreținerea exemplară a capacităților de producție și perfecționarea organizării producției și a muncii.

Eforturi sporite pentru valorificarea superioară a factorilor de creștere a eficienței

ÎN VEDEREA atragerii mai largi și operative a rezervelor disponibile în circuitul producției, în fiecare întreprindere s-a realizat o amplă antrenare a tuturor oamenilor muncii pentru aplicarea unui complex de măsuri menit să contribuie la modernizarea structurii producției, diminuarea în continuare a consumurilor normate de materii prime și materiale, a pierderilor tehnologice, folosirea de înlocuitori pentru produsele de import sau deficitare, folosirea complexă și completă a resurselor proprii disponibile ș.a. Din multitudinea preocupărilor, se cer evidențiate cu prioritate eforturile depuse pentru :

1. accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor. În 1980 au fost asimilate în fabricație și modernizate peste 1 100 de produse și modele și circa 200 de tehnologii ; au fost elaborate noi soluții tehnice pe baza cărora au fost valorificate mari cantități de resurse refolosibile, obținîndu-se pe această cale sporuri de producție de 30 milioane lei și economii la cheltuielile materiale de 10 milioane lei.

În acest an **au fost mult amplificate preocupările pentru înlocuirea și modernizarea produselor și tehnologiilor mari consumatoare de metal și energie, pentru scurtarea duratei ciclului cercetare-proiectare-asimilare în producție** (cazul centralelor electronice

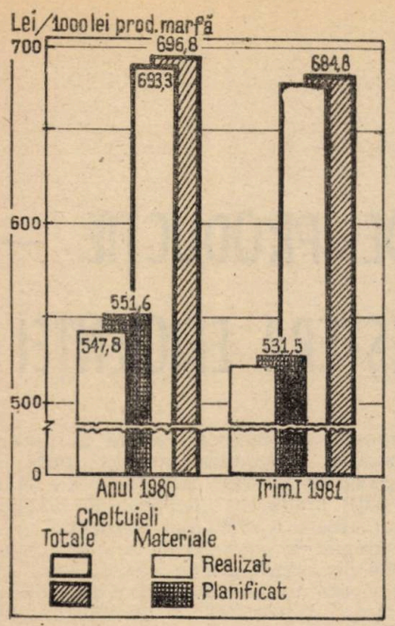

Evoluția costurilor producției marfă — medie pe sector —

la „Electromagnetica", a unor tipuri de cazane de la „Vulcan", a ventilatoarelor pentru turnuri de răcire la Întreprinderea de ventilatoare, a diferitelor utilaje la U.C.R.U., I.C.R.E.T. ș.a.).

O realizare demnă de semnalat în acest cadru o constituie elaborarea și **aplicarea de soluții tehnice care permit modernizarea și îmbunătățirea condițiilor de muncă și a calității producției în sectoarele calde** (turnătorii, forje, tratamente) de la „Vulcan", „Autobuzul", „Electromagnetica", „Metalica", „Ventilatoare" și „Inox". În toate aceste unități s-au analizat și definitivat pînă la finele trim. I a.c. programele de măsuri referitoare la mecanizarea și automatizarea proceselor de fabricație, înlocuirea tehnologiilor mari consumatoare de materii prime, astfel încît să se asigure diminuarea substanțială a rebuturilor și ridicarea coeficientului de utilizare a metalului.

Dar, trebuie precizat că în acțiunea de asimilare a produselor noi și tehnologiilor modernizate persistă unele greutăți a căror rezolvare ar fi de natură să scurteze și mai mult ciclul de pregătire și punere în fabricație a noutăților tehnice. Astfel, la întreprinderea „Electromagnetica", asimilarea centralelor electronice noi, cu o reducere a consumului de metal de peste 75 la sută, gabarit redus și fiabilitate mărită, ar putea fi substanțial accelerată dacă s-ar **asigura prompt** componentele electronice necesare construcției acestor centrale, precum și utilajele tehnologice specifice ca testere și dortatoare de componente și de plăci imprimate echipate și neechipate. În acest sens se impune **urgentarea** completării bazei materiale de componente electronice indigene de către Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul, precum și asimilarea grabnică a utilajelor specifice menționate, de către Institutul de proiectări pentru automatizări, telecomunicații și tehnică de calcul Cluj-Napoca. Totodată, pentru accelerarea aplicării noilor tehnologii este necesară o coordonare mai fermă a colaborării dintre institutele de specialitate și întreprinderile care concură la realizarea noilor produse, prin aplicarea unor indicatori de corelare mai strictă a activității acestora cu cerințele realizării obiectivelor din planul tehnic de către întreprinderi. De asemenea, s-ar putea avea în vedere că încă de la elaborarea proiectelor de produse noi să se țină seama mult mai riguros de baza tehnico-materială existentă sau posibilă de asigurat, precum și de posibilitatea proiectării în timp util a echipamentelor tehnologice necesare executării în serie a noilor produse în întreprinderile ce urmează să le asimileze.

2. creșterea gradului de asigurare și de calificare a forței de muncă. În toate întreprinderile din sector au fost organizate în acest scop în anul 1981 cursuri de calificare și perfecționare a calificării, sub diverse forme, a forței de muncă. La întreprinderea „Electromagnetica", de pildă, sînt cuprinși la diferite cursuri de calificare un număr de 1 884 de oameni ai muncii din care 1 730 de muncitori, iar la „Inox" 284 de muncitori. În același timp, **policalificarea**, în vederea folosirii mai bune a utilajelor și instalațiilor și a reducerii corespunzătoare a costurilor a constituit o preocupare permanentă a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderile industriale, concretizată la nivelul sectorului în existența a peste 5 000 de muncitori care execută mai multe meserii și a peste 1 500 de lucrători înscriși la cursuri de policalificare.

Dat fiind că o sursă prețioasă de utilizare rațională a forței de muncă existente o constituie **trecerea în producție a muncitorilor indirect productivi** și că la sfîrșitul anului trecut, la nivelul sectorului, ponderea lor era de 10,1 la sută din totalul muncitorilor — ceea ce afecta volumul producției obținute, nivelul cheltuielilor relativ constante care se repartizează pe costuri și a celor cu munca vie, îmbunătățirea utilizării lor a constituit în acest an o preocupare importantă în toate întreprinderile noastre. Această acțiune continuă, aflîndu-se în plină desfășurare, la nivelul sectorului preliminîndu-se ca, pînă la sfîrșitul semestrului I a.c., un număr de peste 1 500 muncitori indirect productivi să fie trecuți în producție.

3. perfecționarea exploatării, întreținerii și reparării fondurilor fixe. În această direcție, în anul 1981 se acționează cu forțe sporite în vederea gospodăririi mai severe a energiei și combustibilului, îndeosebi în schimburile II și III prin evitarea mersului în gol al unor utilaje și instalații, prin folosirea de motoare de putere corespunzător dimensionată față de necesitățile procesului de fabricație, la care se adaugă preocupările referitoare la scoaterea din producție a unor fonduri fixe și tehnologii mari consumatoare de energie.

La întreprinderile „Autobuzul", „Electromagnetica", „Inox" și altele s-au reorganizat atelierele de reparații pe grupe de utilaje, pe secții și ateliere, realizîndu-se cu forțe proprii o serie de piese de schimb, ceea ce a condus la scurtarea timpului de staționare a utilajelor cu 2 500 ore la „Autobuzul", cu 2 600 ore la „Electromagnetica" și cu 1 500 ore la „Inox". De asemenea, au fost executate în trimestrul I a.c. piese de schimb în valoare de 410 mii lei la „Autobuzul", de 661 mii lei la „Electromagnetica" și 651 mii lei la „Inox". La nivelul anului 1981 numai în aceste trei unități se prevede a se realiza o producție de piese de schimb în valoare de circa 11 milioane lei prin autoutilare.

4. găsirea de noi soluții tehnice de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, instaurarea unei discipline tehnologice severe menite să asigure condiții pentru recondiționarea și reutilarea pieselor de schimb și a subansamblelor uzate. Dat fiind că în acest domeniu, în anul trecut, alături de rezultate bune, se înregistrau și însemnate resurse neutilizate, în special la U.C.R., la întreprinderea de blănuri „Republica", la „Inox", „Țesătoriile reunite" și „Tricotajul roșu", în 1981 specialiștii din aceste unități au fost mobilizați mai eficient în elaborarea unor soluții tehnologice concrete de prelucrare și valorificare a resurselor materiale reciclabile. De asemenea, la întreprinderea „Autobuzul", în trim. I 1981, prin utilizarea materialelor refolosibile s-au economisit 76 tone metal, prin executarea a 91 repere de la autobuze și autoutilitare din materiale refolosibile (tablă TDA de 1 mm și tablă de alumjniu), rezultate după debitare. În continuare, aici se va extinde debitarea centralizată a tablelor și a țevilor, ceea ce va permite creșterea coeficientului de utilizare a metalului de la 0,87 la 0,89. Totodată, pentru materialele refolosibile care nu își găsesc utilizare în întreprinderea „Autobuzul" a fost întocmit un **album** conținînd 23 de poziții de materiale, indicînd forma, dimesiunile, calitatea și cantitatea materialelor, care au fost difuzate la alte întreprinderi. Aceste materiale reprezintă la nivelul trim. I 1981 70,8 tone, din care s-au livrat la terți 7,8 tone, restul rămînînd în stoc pînă la găsirea unor soluții tehnice de utilizare.

În fine, se cere subliniat faptul că, alături de efortul propriu de creștere a coeficientului de utilizare a metalului, apare necesar ca unitățile furnizoare din cadrul Ministerului Metalurgiei să țină cont mai mult de necesitățile întreprinderilor beneficiare în asigurarea cu formate de metal la tipodimensiunile solicitate.

REZULTATELE OBȚINUTE în primele luni ale acestui an în reducerea cheltuielilor totale, în special a celor materiale, măsurile elaborate și aplicate în întreprinderile noastre în scopul creșterii eficienței constituie premise solide pentru ca unitățile din sectorul nostru, prin îndeplinirea integrală și depășirea prevederilor planului și a angajamentelor asumate să poată aduce în acest an o contribuție substanțial sporită la dezvoltarea social-economică a țării.

Ion B. POPESCU
prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 5 al Municipiului București

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

POTENȚAREA RESURSELOR AGRICOLE DE CĂTRE INDUSTRIA ALIMENTARĂ

CEL DE-AL II-LEA CONGRES al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor a trasat un program cuprinzător de înfăptuire a noii revoluții în agricultura românească — privind folosirea rațională a pămîntului, a întregului potențial tehnico-material și uman, extinderea mecanizării, chimizării și irigațiilor, intensificarea cercetării științifice, promovarea susținută a tehnologiilor moderne, creșterea gradului de calificare a forței de muncă, îmbunătățirea organizării muncii și a producției, perfecționarea întregului sistem de conducere a agriculturii, dezvoltarea democrației socialiste.

Făurirea unei agriculturi capabile să producă mari și variate cantități de produse, în condiții de înaltă eficiență economică, presupune asigurarea unei îmbinări raționale a dezvoltării tuturor ramurilor economice naționale, un rol deosebit avîndu-l industria alimentară, care are sarcina de a transforma produsul agricol în aliment și, în același timp, de a mări eficiența agriculturii prin conservarea produselor agroalimentare, valorificarea superioară a resurselor de materii prime.

Conservarea echivalează cu multiplicarea suprafețelor cultivate

CONSERVAREA **produselor alimentare cu minimum de pierderi** reprezintă o sarcină prioritară a industriei alimenatre, deoarece această activitate nu înseamnă numai asigurarea unor bunuri de primă necesitate, ci și conservarea energiei solare valorificate de agricultură prin fotosinteză, sub forma celui mai valoros produs : alimentul.

Revista „Ceres", editată de F.A.O., reprezenta sugestiv printr-o schemă (fig. nr. 1) micșorarea producției fotosintezei realizate de plante pînă la consumul uman. Dar această schemă nu este completă. Ea nu ține seama de marea labilitate a produselor agroalimentare sub acțiunea a numeroși factori de natură diversă : fizici, chimici, biochimici și microbiologici, care determină degradarea produselor și scoaterea lor din circuitul alimentar. Statisticile F.A.O. menționează că 25 la sută din producția de alimente este pierdută ca urmare a acțiunii microorganismelor, insectelor și rozătoarelor, în special în zonele cu climă caldă. Deci, **folosirea unor metode adecvate de conservare a produselor alimentare prezintă o deosebită importanță socială și economică.**

În prezent sîntem în posesia unei game destul de mari de metode de conservare, care au evoluat și s-au perfecționat de-a lungul istoriei și care pot asigura o bună conservare a produselor ; dar alegerea celui mai adecvat procedeu de conservare reprezintă o problemă complexă, care trebuie să țină seama de o serie de factori :

— compatibilitatea produsului cu metoda de conservare ;

— dotarea tehnică existentă ;

— influența procesului de conservare asupra produsului ;

— consumurile de energie, utilități și forță de muncă pentru conservarea materiilor prime.

În condițiile actuale ale crizei de energie și a unei tot mai iminente crize alimentare pe plan mondial, reconsiderarea din punct de vedere economic a proceselor de conservare, devine o necesitate prioritară.

Valorificarea integrală a potențialului nutritiv

ROLUL industriei alimentare este mult mai complex decît acela de a asigura conservarea produselor agroalimentare. Printr-o prelucrare industrială adecvată, produsele agricole capătă valențe noi, se diversifică, își măresc valoarea și gradul de întrebuințare, răspund mai bine solicitărilor consumatorilor.

Pentru a ilustra mai bine marea capacitate de valorificare a produselor agricole de către industria alimentară, redăm în figura 2, posibilitatea valorificării complexe a cerealelor, considerate de F.A.O. ca principalul produs strategic alimentar. (Menționăm că o parte din tehnologiile prezentate au fost realizate și de către Universitatea din Galați).

Asemenea cerealelor pot fi valorificate toate produsele agricole, asigurîndu-se o exploatare maximă a potențialului nutritiv. Dar acest obiectiv nu poate fi atins decît prin **abordarea nutrițională a proceselor tehnologice.** Bilanțurile nutritive de proces demonstrează că prin prelucrare, pierderile de valoare nutritivă sînt de același ordin de mărime cu produsul util, iar uneori îl depășesc, reliefează necesitatea elaborării unor tehnologii noi, fundamentate din punct de vedere nutrițional și a valorificării complete a produselor secundare, în scopul introducerii lor, sub forma unor alimente valoroase, în circuitul economic — **„tehnologii integrale"**, care să valorifice complet materiile prime asigurînd concomitent o optimizare a proceselor de prelucrare.

Realitatea este că, în multe cazuri în industria alimentară, este dificil de diferențiat produsul principal de cel secundar. Astfel, luînd cazul industriei uleiului, soia are un conținut de 20 la sută ulei și 40 la sută proteine valoroase. A considera uleiul produs principal și proteinele produs secundar este o absurditate din punct de vedere atît nutrițional, cît și economic ; aceasta cu atît mai mult, cu cît pe plan mondial se înregistrează o criză de proteine, iar soia se detașează ca

Fig. nr. 1

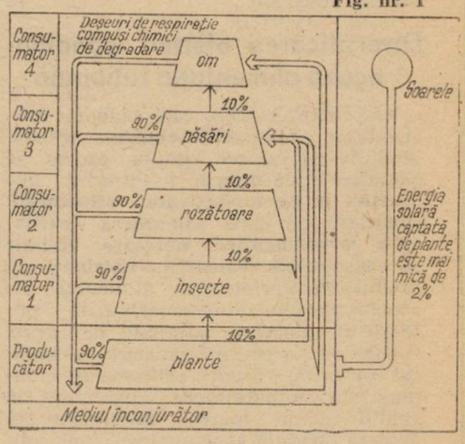

avînd cea mai mare capacitate de sinteză a proteinelor la hectar (fig. 3).

Randamentele modice de transformare a proteinelor vegetale în proteine animale (5—7 kg proteină vegetală pentru 1 kg proteină animală) impune introducerea în circuitul alimentar a unei cantități sporite de proteine vegetale, deoarece asigurarea necesarului de proteine reprezintă un element esențial al politicii nutriționale. Dar aceasta nu înseamnă că trebuie să mergem numai pe linia unei soluții folosite în alte țări, chiar dacă acestea au un avans apreciabil în acest domeniu. Incontestabil, soia ar avea un rol central într-un program proteic, dar nu putem neglija și alte surse de proteine vegetale care acumulează o cantitate mare de proteine la hectar, exercitînd un efect concomitent de fertilizare a solului. Cercetările efectuate în cadrul Universității din Galați și la Institutul pentru chimia alimentelor din București au demonstrat că mazărea reprezintă, pentru alimentația umană, o sursă valoroasă de proteine care se obțin mult mai ușor decît din soia. Trebuie, de asemenea, să ținem seama de faptul că

Fig. nr. 2

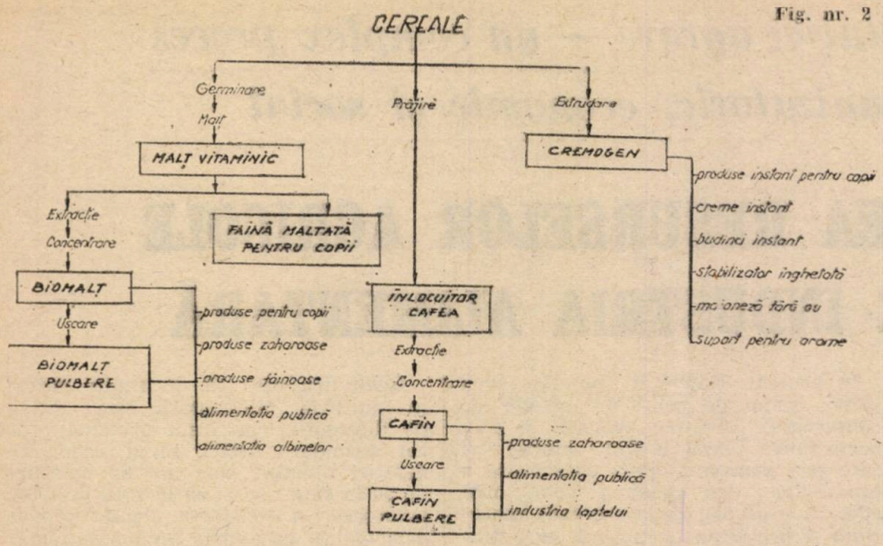

pentru țara noastră, materia primă oleaginoasă de bază este floarea-soarelui, care, pe lîngă ulei, conține și o cantitate importantă de proteine valoroase, ce ar putea fi utilizate în alimentația umană, în urma unor prelucrări adecvate.

Diversificarea ofertei condiționează alimentația rațională

VALORIFICAREA rațională și eficientă a proteinelor vegetale trebuie gîndită nu ca un simplu proces de adăugare a acestora în diferite alimente, ci ca o **strategie alimentară complexă**, în care **asigurarea calităților organoleptice necesare trebuie să însoțească valoarea nutritivă a produsului.** Preferințele alimentare ale consumatorului sînt determinate puternic de obiceiuri familiale, de grup, zonale etc., care au rădăcini în habitul alimentar. Studii psihosociale complexe de comportament alimentar au stabilit că în marea majoritate, în această privință consumatorii sînt conservatori și acceptă greu sau resping produsele alimentare noi, care nu sînt asemănătoare cu cele tradiționale. Ținînd seama de aceasta, în țările în care industria de proteine vegetale a căpătat o largă extindere, s-a dezvoltat în paralel o industrie de adjuvanți de gust și aromă, culoare etc., care permit convertirea proteinelor insipide în produse alimentare cu calități similare celor obișnuite. Alimentele rezultate din proteinele vegetale, posedînd valoare nutritivă și calități senzoriale asemănătoare celor clasice, devin competitive prin faptul că nu conțin factorii de risc — cum este colesterolul —, prezenți în produsele de origine animală.

În felul acesta, industria alimentară poate realiza o performanță economică deosebită : pornind de la materii prime proteice vegetale se creează **produse simulate**, asemănătoare cu carnea, laptele, brînza, mărind sensibil randamentul de utilizare a proteinelor.

Această tehnologie de transformare și prelucrare reprezintă o spectaculoasă cale de potențare a resurselor agricole de către industrie. Pentru a realiza însă acest lucru, este necesar ca, **paralel cu cercetările privind noi surse de proteine, să dezvoltăm un program de cercetări pentru obținerea adjuvanților** de aromă, culoare, gust, deoarece altfel riscăm să rămînem tributari importului de produse și licențe.

Abordarea nutrițională a producției de bunuri alimentare dă posibilitatea să se realizeze **asociații între diferite materii prime care se compensează reciproc din punctul de vedere al componentelor nutritive** și să se obțină o serie de produse a căror valoare nutritivă este superioară celei pe care o are fiecare componentă în parte. Astfel, utilizînd cunoștințele actuale privind alimenația rațională a copiilor, în ceea ce privește necesarul de substanțe nutritive, se pot realiza **mixturi alimentare optimizate**, care să corespundă atît criteriilor nutriționale, cît și unor criterii economice. O astfel de mixtură, realizată în cadrul Universității din Galați, sub forma unei pulberi instant (solubilă), este alcătuită din 75 la sută porumb, 19 la sută mazăre uscată și 6 la sută lapte praf. Stabilită prin programare lineară pe calculator și testată biologic de către Institutul de igienă și sănătate publică din București, ea a demonstrat că posedă calități nutritive asemănătoare — în ce privește fracțiunea proteică — cu cele ale laptelui praf. Avînd calități senzoriale plăcute, un astfel de produs se înscrie pe linia tipurilor de alimente pentru copii existente în alte țări (în S.U.A. ele sînt constituite din porumb, soia și lapte praf) și care reprezintă o sursă de proteine de bună calitate, la un preț scăzut.

„Mai bine mai puțin, dar mai bine" !

POTENȚAREA agriculturii de către industria alimentară este legată și de **selecționarea acelor soiuri care realizează o cantitate mai mare de substanțe nutritive la hectar.** Acestă necesitate derivă din faptul că în majoritatea industriilor agroalimentare, randamentul proceselor depinde direct de conținutul de substanță utilă al materiilor prime. Astfel, am putea lua ca exemplu procesul de transformare a tomatelor în pastă de tomate. Pentru o tonă de pastă cu 30 la sută substanță uscată sînt necesare 6 000 kg tomate cu 5 la sută substanță uscată și numai 5 000 kg tomate cu 6 la sută substanță uscată. Această mică diferență de substanță uscată, de un procent, înseamnă însă o diferență de o tonă de materie primă, pentru care se ocupă un plus de suprafață de cultură, se înregistrează cheltuieli suplimentare pentru plantare, întreținere, recoltare, transport și prelucrare industrială. În același timp, aceasta înseamnă un consum suplimentar de energie de 15 la sută, risipă de apă tehnologică și o reducere a productivității muncii.

La prima vedere s-ar părea că o astfel de problemă privește numai industria respectivă, dar în realitate ea afectează întreaga economie națională ; în ultimul timp a crescut sensibil producția la hectar pentru multe plante de cultură, dar în schimb a scăzut conținutul de zahăr al sfeclei de zahăr, de amidon al cartofilor, de substanță uscată a tomatelor etc., **ceea ce înseamnă, de fapt, risipă de energie pentru manipularea și prelucrarea unei cantități mari de materii prime, sărace însă în substanțe utile.**

De aceea, ar fi necesar ca **pentru produsele agricole destinate industrializării, criteriul de apreciere să fie în primul rînd nu producția la hectar, ci cantitatea de substanță utilă la hectar.** Tentația producțiilor mari aduce pe rampele de materii prime ale fabricilor industriei alimentare, produse agricole cu conținut redus de substanță

Fig. nr. 3

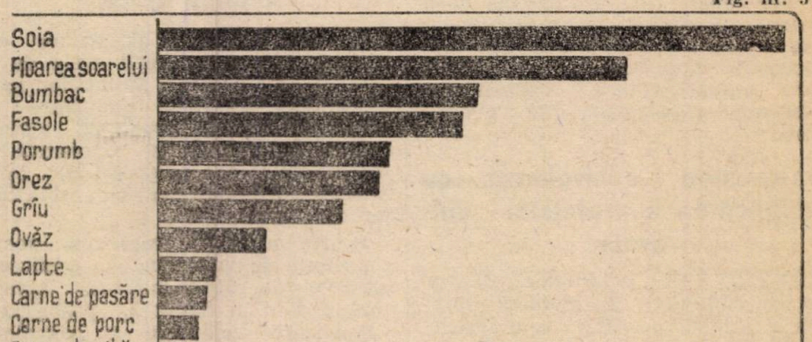

dr. ing. Brad SEGAL
Universitatea Galați

(Continuare în pag. 24)

Mecanismul economico-financiar în acțiune

BUGETUL LUNAR AL UNITĂȚII AGRICOLE — INSTRUMENT OPERATIV AL AUTOGESTIUNII

ÎN CONDIȚIILE noului mecanism economic, bugetul de venituri și cheltuieli al unei unități agricole contribuie la punerea de acord a planului cu posibilitățile de realizare, pentru a acoperi cheltuielile din venituri proprii și a obține beneficiul necesar înfăptuirii procesului de reproducție planificat. Utilizarea lui ca instrument nu numai de realizare a autofinanțării, ci și de gestiune rațională a resurselor destinate procesului de producție devine o necesitate la nivelul tuturor verigilor organizatorice.

Ținînd seama pe de o parte de intervenția stohastică a unor condiții de producție și pe de altă parte de sezonalitatea procesului de producție (deci a cheltuielilor, ca și a rezultatelor), considerăm că în agricultură, **bugetele anuale de venituri și cheltuieli ar trebui concretizate pentru perioade scurte, chiar lunar.**

Pentru a vedea ce formă îmbracă aceste condiții specifice și consecințele pe care ele le determină asupra rezultatelor economice, prezentăm aspecte concrete ale autogestiunii la nivelul unei ferme de vaci de lapte, ilustrînd necesitatea ca **bugetul de venituri și cheltuieli să devină un instrument concret de conducere și reglare operativă a activității economice din unitățile agricole.**

CREȘTEREA eficienței economice în fermele de vaci este, după cum se știe, foarte mult influențată în practică de **respectarea cheltuielilor planificate**, lunar și chiar zilnic și de **reducerea acestora**, în special în perioada de vară. Aceasta face necesară o fundamentare riguros științifică a consumurilor specifice planificate, stabilirea normelor de muncă în concordanță cu nivelul de mecanizare a lucrărilor, îmbunătățirea organizării producției, diminuarea cheltuielilor administrative etc.

La elaborarea bugetului lunar de venituri și cheltuieli al fermei se pot folosi **standarde** (normative) — fizice sau valorice — **de cheltuieli și costuri** antecalculate, după modelul celor practicate în industrie.

Se pot astfel întocmi **bugete parțiale**, ca : bugetul **furajelor**, bugetul **consumurilor de carburanți** pentru tractoare și mașini, bugetul **forței de muncă** ș.a.

Antecalculațiile pe bază de norme ale tuturor cheltuielilor de producție se fundamentează, la nivelul fermelor, pe fișele tehnologice și normativele de cheltuieli în vigoare. **Stabilirea lunară a costului de producție al laptelui** constituie un important indicator al reglării activității, premisă a întăririi autogestiunii economice. Pentru ca procesul de reglare să fie eficace, este necesar ca atît cheltuielile efectuate, cît și producția obținută să fie măsurate corect. Or, pînă în prezent calculul costurilor de producție în unitățile agricole se face pe baza unor concepții metodologice adoptate încă de la crearea primelor unități agricole socialiste ; ca urmare a sistemului practicat, costul real al laptelui nu poate fi cunoscut decît la finele anului, cînd se întocmesc bilanțul contabil și balanța de venituri și cheltuieli. În acest fel, fermele nu pot folosi costurile ca instrumente de îmbunătățire a organizării și conducerii operative a producției.

ÎN NOUA CONCEPȚIE pe care o propunem, **elaborarea normativelor de cheltuieli lunare în funcție de producția planificată, ca și calcularea lunară a costurilor efective și a producțiilor realizate** permit semnalarea eventualelor abateri față de plan **pe tot parcursul procesului de producție.** În creșterea vacilor de lapte, cauzele principale ale unor astfel de abateri se află, în primul rînd, în variația **consumurilor de furaje** (care dețin o pondere de 50—60 la sută în totalul cheltuielilor de producție). De aceea recomandăm utilizarea unui **buget de venituri și cheltuieli flexibil.** Întocmirea lui necesită defalcarea cheltuielilor **în variabile și fixe,** bugetul inițial urmînd să fie recalculat în funcție de volumul realizat al producției de lapte — întrucît modificarea acestui volum influențează nivelul cheltuielilor, ca urmare, în special, a variației consumurilor de furaje.

Elementele bugetului lunar de venituri și cheltuieli ar putea fi :

A. **producția de lapte (hl)**
din care :
a1. livrări în afara unității
a2. consum pentru prelucrare
a3. consum pentru viței.
B. **venituri totale** (mii lei)
C. **cheltuieli fixe** (mii lei)
din care :
c1. amortismente
c2. medicamente
c3. cheltuieli comune
c4. cheltuieli generale
c5. cheltuieli de aprovizionare
c6. alte cheltuieli fixe.
D. **cheltuieli variabile** (mii lei)
din care :
d1. retribuții
d2. furaje
d3. servicii prestate de terți
d4. lucrări cu tractoarele proprii
d5. alte cheltuieli variabile.
E. **total cheltuieli fixe + variabile** (mii lei)
F. **cheltuieli la 1 000 lei venituri** (lei)
G. **cost pe hl de lapte** (lei)
H. **beneficii sau pierderi** (mii lei).

PENTRU exemplificarea corelațiilor ce se realizează am elaborat bugetul lunar de venituri și cheltuieli pentru complexul de creștere a vacilor de lapte Ograda, (județul Ialomița), organizat pe cinci ferme, avînd fiecare efective medii anuale de circa 500 de vaci.

Metodologia utilizată constă în calcularea necesarului lunar de furaje, medicamente, forță de muncă etc. pe baza fișelor tehnologice (întocmite în conformitate cu prevederile Legii nr. 22/1974) și gruparea cheltuielilor de producție în fixe și variabile. În calcul a fost luată numai producția de lapte și s-au folosit ca indicatori de eficiență planificați pe luni : cheltuielile la 1 000 de lei venituri și costul pe hectolitrul de lapte. Tabelul prezintă variația procentuală a elementelor bugetelor lunare (față de luna ianuarie, considerată ca 100%), calculate pentru anul 1980, deci înainte de majorarea prețurilor de producție, care a creat premise pentru echilibrarea veniturilor cu cheltuielile.

Datele din tabel reflectă edificator modul în care se corelează producția cu cheltuielile. Influența condițiilor naturale asupra procesului de producție, în fermele de creștere a vacilor de lapte se exercită, după cum se poate observa, asupra nivelului lunar al costurilor de producție, ca urmare a fluctuației cheltuielilor variabile și în primul rînd a celor cu furajele. Pe această bază, în funcție de condițiile concrete, se pot lua măsuri organizatorice corespunzătoare, la perioade scurte de timp, preîntîmpinîndu-se astfel eventualele efecte negative ale riscului și incertitudinii.

Urmărirea lunară a producției și a veniturilor realizate permite conducătorilor de ferme să ia măsurile necesare pentru a preîntîmpina stressurile provocate la vaci de o furajare inadecvată, să urmărească valorificarea ritmică a producției. Mai mult chiar, se poate urmări zilnic producția, pe fiecare vacă, ceea ce este esențial pentru o administrare rațională, diferențiată a furajelor.

Deosebit de importantă este **corelarea producției lunare cu cheltuielile de producție aferente,** în contextul variației producției în timpul anului și al diferențierii consumurilor de furaje. Este firesc ca în lunile de vară, o sporire a producției să nu ducă la sporirea cheltuielilor. Așa, de pildă, la complexul Ograda s-a prevăzut pentru luna iulie creșterea producției de lapte cu 71,7% față de luna ianuarie, în condițiile reducerii cheltuielilor totale cu

Variația pe luni (I—XII) a elementelor bugetului de venituri și cheltuieli al complexului de vaci Ograda (%)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A	100,0	108,0	106,0	142,0	143,5	153,4	171,7	167,8	167,3	142,4	135,1	129,4
a1	60,9	56,1	56,6	62,5	55,6	57,0	60,9	64,0	62,2	61,3	58,4	57,2
a2	25,2	31,0	31,5	26,6	36,6	34,2	32,6	29,2	30,9	29,5	31,0	32,4
a3	13,9	12,9	11,9	10,9	7,8	8,8	6,5	6,8	6,9	9,2	10,6	10,4
B	100,0	105,0	106,1	126,1	111,8	120,4	132,8	134,3	132,4	128,0	126,2	121,2
C	100,0	101,3	100,7	97,4	99,3	99,3	95,4	94,0	93,3	94,7	98,0	94,0
c1	17,9	18,3	19,1	15,0	15,3	17,3	17,4	16,2	19,2	18,1	17,6	18,3
c2	12,0	11,8	10,5	9,5	9,3	8,7	9,7	9,2	9,9	12,6	12,2	10,6
c3	24,4	23,5	25,0	28,6	28,0	28,7	27,1	27,5	26,2	23,1	23,6	26,1
c4	26,5	26,1	26,3	26,5	26,7	25,3	25,0	26,7	23,4	25,9	25,7	24,6
c5	13,2	13,7	12,5	14,3	14,0	13,3	13,9	14,1	14,2	14,0	14,2	13,4
c6	6,0	6,6	6,6	6,1	6,7	6,7	6,9	6,3	7,1	6,3	6,7	7,0
D	100,0	99,9	101,2	92,2	96,4	96,6	98,8	99,3	95,7	109,4	109,7	105,9
d1	20,5	18,9	19,4	25,8	26,2	26,1	25,5	25,9	25,9	20,7	19,8	19,9
d2	63,3	63,8	62,8	55,4	54,9	55,7	55,1	54,8	55,7	62,0	61,7	63,6
d3	8,7	8,5	9,1	8,3	8,6	7,5	7,8	7,7	7,4	7,9	8,9	7,4
d4	3,6	3,7	3,6	3,9	4,5	3,9	4,3	4,5	4,5	4,1	4,3	4,0
d5	3,9	5,1	5,1	6,8	6,8	6,8	7,3	7,1	6,5	5,3	5,3	5,1
E	100,0	99,2	100,2	92,1	95,9	96,1	97,5	97,6	94,5	106,4	107,1	103,4
(C/E	13,7	14,0	13,7	14,5	14,2	14,1	13,4	13,2	13,5	12,2	12,5	12,4)
(D/E	86,3	86,0	86,3	85,5	85,8	85,9	86,6	86,8	86,5	87,8	87,5	87,6)
F	100,0	94,4	94,4	77,4	85,9	79,8	73,4	72,7	71,3	83,1	99,2	85,3
G	100,0	91,5	70,6	57,0	65,2	60,6	54,6	56,0	54,3	76,8	79,9	78,8

2,5%. În schimb, o producție cu 35,1% mai mare în luna noiembrie față de ianuarie se realizează cu cheltuieli de producție sporite cu 7,1%. Corelațiile între dinamica producțiilor lunare față de luna cu cel mai scăzut nivel și dinamica cheltuielilor de producție oferă conducerii complexului de vaci indicații pentru a lua măsuri de **reducere a costurilor de producție în mod deosebit în lunile de vară, pentru a menține** nivelul mediu anual prevăzut pe hectolitrul de lapte ; în lunile de iarnă, reducerea costurilor este mai greu de realizat.

UN ECART mai mare între creșterea producției medii pe vacă și reducerea cheltuielilor ar putea să asigure o rentabilitate satisfăcătoare a complexului. De pildă, în luna iulie, costul pe hectolitrul de lapte asigură o rată a rentabilității de 9,3%, iar creșterea producției de lapte față de luna ianuarie, raportată la nivelul cheltuielilor de producție, se exprimă printr-un coeficient de 1,76. O activitate rentabilă se mai asigură și în lunile aprilie, august și septembrie ; în toate lunile de iarnă se înregistrează însă pierderi. Se poate estima că — în ipoteza menținerii nivelului actual al cheltuielilor de producție pe vacă/an — reducerea costurilor pe hectolitru și realizarea unei rentabilități de circa 10% s-ar putea obține numai prin mărirea producției medii anuale de lapte pe o vacă furajată cu 30%, ceea ce în actualele condiții de organizare a producției, este greu de realizat. De aceea, **rentabilizarea se poate obține numai prin acțiuni concertate de creștere a producției medii pe vacă și de raționalizare a cheltuielilor de producție.** Recenta reașezare a prețurilor de producție va asigura un prag pozitiv de rentabilitate.

Problema poate fi privită și din alt punct de vedere, nu mai puțin important. În privința cheltuielilor de producție, inclusiv a celor variabile, există o anumită ritmicitate pe lunile anului. Chiar și cheltuielile cu furajele au diferențieri lunare nesemnificative, în raport cu variațiile foarte mari ale producției de lapte. Aceasta înseamnă că planul prevede o furajare corespunzătoare potențialului biologic al vacilor, în fiecare lună, dar din cauza defecțiunilor ce apar în sistemul operativ de aprovizionare și furajare, producțiile lunare oscilează în limite foarte largi. De pildă, pentru luna ianuarie este prevăzută o producție de lapte cu circa 23% mai mică decît cea din decembrie, la cheltuieli de producție aproximativ egale.

Abordarea problemei bugetului lunar de venituri și cheltuieli în fermele de vaci trebuie legată și de variația zonală și sezonieră a prețului de producție pe hectolitrul de lapte.

Eficiența unui asemenea instrument de conducere și organizare operativă pe baze economice a activității fermelor de vaci va depinde, de bună seamă, de eforturile depuse și rezultatele obținute de către fiecare unitate pentru folosirea cît mai rațională a resurselor pe toată durata ciclurilor de producție.

V. V. TOPOR
Letiția ZAHIU
Academia de studii economice București

Ample mutații sociale sub impactul politicii economice a partidului

(Urmare din pag. 6)

derii celor cu retribuție netă de peste 1 500 de lei.

În anii socialismului, au avut loc schimbări esențiale în consumul populației, sporind sensibil volumul acestuia pe locuitor, concomitent cu modificări în structură, în sensul diversificării bunurilor și serviciilor consumate, al creșterii, în cadrul consumului alimentar, a ponderii produselor cu substanțe nutritive ridicate. Creșterea veniturilor bănești ale populației se reflectă, totodată, și în creșterea posibilităților acesteia de a cumpăra produse de folosință îndelungată, care au un aport crescînd în satisfacerea necesităților de trai ale oamenilor, aflate în dinamică neîntreruptă.

Pe lîngă veniturile din retribuirea muncii, populația beneficiază și de însemnate venituri din fondurile sociale de consum, sub formă bănească (pensii, alocații de stat pentru copii, burse, ajutoare etc.) și sub formă de bunuri și servicii pe care le primesc prin sistemul de învățămînt și cultură, ocrotirea sănătății, case de odihnă, instituții pentru copii etc. Veniturile din fondurile alocate de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale, pe locuitor, au crescut de la 211 lei în 1950, la 1 100 lei în 1965, la 2 397 lei în 1975 și la 3 195 lei în anul 1980.

În perspectivă, odată cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție, cu mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție, cu creșterea generală a nivelului de cunoștințe și de calificare a oamenilor muncii, cu ridicarea economică a tuturor județelor și zonelor țării, procesul de omogenizare socială se va intensifica. Vom asista la dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, precum și la apropierea și ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială. De asemenea, vom asista la dispariția treptată a deosebirilor existente încă în condițiile de viață ale oamenilor muncii de la orașe și sate, la apropierea lor treptată, ca urmare a procesului de urbanizare a vieții satelor. În procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, apropierea între muncitorime și țărănime, între toate categoriile sociale, accelerarea procesului formării societății unitare a tuturor oamenilor muncii vor determina, deci, întărirea unității și coeziunii întregului popor, omogenizarea crescîndă a societății noastre.

Realizările remarcabile dobîndite de țara noastră în anii construcției socialiste, precum și direcțiile dezvoltării în viitor, prestigiul fără precedent de care se bucură astăzi România în lume constituie dovezi grăitoare ale justeței politicii P.C.R., ale înaltei sale responsabilități pentru viitorul poporului nostru. Conștienți că ceea ce se înfăptuiește este subordonat ridicării bunăstării sale materiale și spirituale, toți oamenii muncii acționează într-o deplină comunitate de interese pentru transpunerea în viață a Programului partidului, pentru progresul general al patriei și ridicarea pe cele mai înalte culmi ale civilizației.

ANCHETA „R. E."

Carnetul consumatorului

OPȚIUNI PENTRU MICA INDUSTRIE (II)

O investigație privind cererea populației pentru articolele de uz casnic

O ALTĂ caracteristică ce-și pune amprenta asupra modului de manifestare a cererii populației este nivelul de complexitate a produselor de uz casnic.

În scopul unei reprezentări mai exacte asupra caracteristicii „nivel de complexitate", dăm cîteva exemple de :

(a) **produse simple :** tablă pentru copt ardei și vinete, pîlnie, făraș, cîrlige de rufe, sfoară de rufe, suport pentru mașină de călcat, umeraș, bătător de covoare ;

(b) **produse mai complexe :** rîșniță universală, rîșniță manuală pentru nuci, deschizător universal, ciocan de lipit cu accesorii, cărucior-poșetă pentru transportat sugari, pentru bagaje, set de clești ;

(c) **produse de mare complexitate :** mixer electric, robot universal. hotă pentru absorbția mirosului și aburului, cîntar de bucătărie, autosifon, măsuță pe rotile cu dispozitiv de păstrare la cald.

După această caracteristică, produsele cuprinse în anchetă (150) se distribuie pe scara de complexitate cu cele trei niveluri, ca în tabelul nr. 3.

Întrucît doar aproximativ 20% din produsele incluse în anchetă sînt apreciate ca fiind complexe și doar 4% ca fiind de mai mare complexitate, se poate afirma că marea majoritate (aproximativ trei sferturi) din totalul produselor considerate simple pot și trebuie să fie realizate de către industria mică. În legea cu privire la dezvoltarea industriei mici se arată că activitatea în acest domeniu trebuie să se desfășoare în principal prin utilizarea spațiilor și a tehnologiilor existente, precum și prin folosirea în cît mai mare măsură a resurselor secundare și a combustibililor inferiori. Or, nivelul scăzut de complexitate a marii majorități a produselor de uz casnic permite realizarea acestora în condițiile prevăzute de lege. Într-adevăr, între cele 7 grupe se înregistrează diferențieri de complexitate a produselor. Astfel, toate produsele din grupele I-a (produse pentru depozitare) și a IV-a (produse pentru transportat alimente și sticle) au fost incluse în categoria produselor cu nivel simplu de complexitate. Produsele de mai mare complexitate se întîlnesc la grupele a II-a (produse pentru pregătirea alimentelor) și a III-a (produse pentru servirea alimentelor). Comparînd datele din tabelul nr. 3 cu datele din tabelul nr. 1*) putem evidenția influența gradului de complexitate al produselor (inclusiv preț) asupra formării cererii.

Tabelul nr. 3

Grupa de produse	Nivelul de complexitate a produselor (% din total)		
	simple	mai complexe	de mai mare complexitate
Total	75,5	20,3	4,2
I	100,0	—	—
II	70,6	24,0	5,4
III	62,1	9,5	28,4
IV	85,6	14,4	—
V	72,3	27,7	—
VI	100,0	—	—
VIII	58,4	41,6	—

Ierarhizarea produselor după nivelul de complexitate este utilă la întocmirea și defalcarea planurilor de producție între producători. Astfel, dacă produsele simple și unele produse mai complexe pot fi realizate de către industria mică, anumite produse de mai mare complexitate ca : mixer electric, robot universal etc. vor trebui realizate, în parte sau în totalitate, de către industria republicană.

Proporția mare a cererii populației pentru unele produse de mai mare complexitate (ex. mixer electric, robot universal etc.) este motivată de multiplele operații pe care acestea le pot executa, cu consecință directă atît pentru reducerea timpului afectat unor activități casnice, cît și pentru reducerea efortului uman. În același timp însă, anumite aparate casnice de mare complexitate necesită consumuri energetice mari pentru realizarea și exploatarea lor, în comparație cu utilizarea unor produse simple, achiziționate la prețuri larg accesibile.

Mari rezerve în dezvoltarea cererii...

ÎN URMA prelucrării datelor anchetei de teren a rezultat că absența unor produse din dotarea gospodăriilor are la bază una sau alta din motivațiile prezentate în tabelul nr. 4.

Conform variantelor de răspuns, centralizate în tabel, cauzele lipsei din gospodărie a articolelor de uz gospodăresc se explică fie prin acțiunea unor frîne motivaționale („nu consideră necesare produsele" sau „nu le-a trebuit pînă acum"), fie unei informări (publicități) insuficiente („nu știam că există") sau, în sfîrșit, „nu le-a găsit" pe piață, ceea ce denotă deficiențe în asigurarea unei structuri corespunzătoare a ofertei de articole de uz casnic și gospodăresc. Rezultă că există, pe total, o cerere fermă pentru articole casnice în circa 30% din gospodăriile neposesoare (col. 3 + col. 5), la care se adaugă potențial o parte din cei ce vor constata ulterior utilitatea articolelor casnice respective, sau cei ce vor fi convinși de calitatea corespunzătoare a ofertei.

Deosebit de important pentru unitățile producătoare este să analizeze detaliat pe grupe și produse cauzele necumpărării, în special cazurile ce exprimă cererea formulată și nesatisfăcută la un moment dat, precum și unele condiții obiective ale abținerii la formularea cererii (de ex., anumite produse ca : mixer electric, robot universal etc. sînt considerate, de către populația investigată, ca fiind prea costisitoare). Aproximativ o treime din motivațiile neposedării produselor din grupele a VI-a, a VII-a, a IV-a și a III-a sînt incluse la rubrica „nu le consider necesare". Cu toate că unele produse sînt complementare și într-o anumită măsură pot fi utilizate la mai multe tipuri de activități, nici răspunsurile de acest tip nu trebuie considerate ca decizii definitive (cu excepția unor produse ca jucăriile și mobilierul pentru copii, din grupa a VII-a, care nu sînt necesare pentru familiile fără copii). Datele cercetării arată că anumite produse din grupele a II-a, a III-a și a IV-a înregistrează cel mai scăzut nivel de cunoaștere a existenței lor pe piață. Aspectul negativ al acestei situații este amplificat de faptul că cele trei grupe cuprind produse care în mare parte, sînt de folosință curentă în activitățile gospodărești. Aproximativ jumătate din motivațiile neposedării produselor din grupa a V-a,

*) În prima parte a articolului (Revista economică nr. 16/1981)

Tabelul nr. 4

Cauzele pentru care populația nu posedă produsele (în %):

Grupe de produse	nu le consideră necesare.	nu știe că ... există	nu i-au trebuit	nu le-a găsit	alte motive*)
(0)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Total	29,9	15,2	36,8	14,5	3,6
I	24,7	14,7	39,4	16,3	4,9
II	28,8	19,4	31,2	18,0	3,2
III	32,2	17,1	39,4	9,0	2,3
IV	33,1	15,8	34,0	13,2	3,9
V	29,0	6,5	48,3	11,8	4,4
VI	36,1	5,6	45,0	9,3	4,0
VII	34,0	3,9	52,2	5,4	4,5

*) calitate inferioară, prea costisitor etc.

a VI-a și a VII-a sînt incluse la rubrica „nu le-a trebuit pînă acum." Întrucît eșantionul cercetării a cuprins cu precădere o populație tînără, considerăm că procentul de mai sus reprezintă, într-o anumită măsură, cererea potențială pentru viitorul apropiat. La creșterea cererii poate contribui și demonstrarea, prin reclamă și publicitate, a utilității practice a anumitor produse de uz casnic.

Există o corelație puternică între gradul de dotare a gospodăriilor cu unele produse de uz casnic, pe de o parte și prezența produselor în magazine și/sau nivelul de informare al populației, pe de altă parte. Răspunsurile referitoare la nivelul scăzut de informare provin de regulă din partea celor care au o dotare slabă a gospodăriilor cu produse de uz casnic. În situația unei dotări pînă la 30% (vezi tabelul nr. 1 în R.E. nr. 16) persoanele investigate arată că nu știau despre existența pe piață a unui număr însemnat de produse.

Dificultatea analizei statistice a acestor informații constă în natura foarte diferită a răspunsurilor înregistrate. Astfel, dacă gradul de dotare al gospodăriilor este o caracteristică certă asupra existenței ca atare a produselor în gospodării, nivelul de informare sau lipsa temporară a unor produse din magazine constituie variabile de natură mixtă (obiectiv+subiectivă). Spre exemplu, un produs nu este găsit pe piață pentru că a fost căutat numai la unul sau la anumite magazine, pentru că nu se găsește într-o perioadă dată pe piață, sau pentru că nu se mai fabrică. O analiză a cauzelor majore ale acestei situații este, în parte, posibilă pe baza propunerilor formulate de către populația investigată.

...ca și de reciclare a materialelor secundare

ÎNTRUCÎT materialele refolosibile pot fi utilizate în mare parte la realizarea produselor de uz casnic, prezentăm în continuare datele culese printr-o anchetă paralelă pe bază de chestionar, referitoare la tipurile și cantitățile de materiale refolosibile. Răspunsurile afirmative primite de la 65 din cele 140 de întreprinderi cuprinse în ancheta de teren au evidențiat că materialele refolosibele sînt de o mare diversitate, atît în privința sortimentelor, cît și a cantităților estimate pentru anul 1981 și pe întreg cincinalul 1981—1985. În urma analizei întreprinse s-a înregistrat existența următoarelor tipuri principale de materiale refolosibile : metale, lemn, textile, materiale chimice, materiale de construcție, piele și mase plastice. Centralizarea în unități de măsură fizice a cantităților de materiale refolosibile reflectă ordinea de mărime a acestor resurse : 95 979 tone, din care : 62 205 tone metale, 195 tone neferoase, 253 tone lemn, 11 637 tone textile, 826 tone materiale chimice, 2 537 tone cauciuc, 13 913 tone materiale de construcție, 4 081 tone piele, 5 tone mase plastice, 320 tone carton, 7 tone plută. Posibilele schimbări de volum și structură a producției unor întreprinderi, precum și utilizarea unor tehnologii noi de prelucrare, pot produce pe viitor modificări atît în privința sortimentelor, cît și a capacităților de materiale refolosibile. Acest fapt nu este însă de natură să diminueze sensibil volumul resurselor puse la dispoziția industriei mici în direcția valorificării superioare a materialelor refolosibile, a satisfacerii tot mai bune a cererii populației.

Deoarece în anul 1980 n-au fost valorificate toate cantitățile de materiale refolosibile, se impune cu stringență găsirea căilor de valorificare a acestora în totalitate. Rezolvarea acestei probleme este într-adevăr dificilă, deoarece conform opiniei specialiștilor de la întreprinderile cuprinse în anchetă, rezultă că pentru anumite materiale refolosibile nu s-au realizat pînă în prezent tehnologii de valorificare, în timp ce pentru altele se întrevăd căi de valorificare în decursul cincinalului 1981—1985. Pe de altă parte, tehnologia de prelucrare a unor materiale refolosibile — datorită caracteristicilor calitative specifice ale acestora — generează de multe ori consumuri de muncă umană, materiale și energie mai mari decît tehnologia necesară prelucrării materiilor prime. De unde necesitatea de a alege acele alternative care sînt mai rentabile economic într-o perioadă dată.

Concluzii și propuneri

ÎN URMA prelucrării informațiilor anchetei de teren am selectat unele propuneri și cerințe pe care le considerăm utile pentru orientarea micii industrii, pentru toți lucrătorii din domeniul producției, aprovizionării și desfacerii produselor de uz casnic :

1. Propuneri referitoare la utilizarea materialelor refolosibile și a materiilor prime locale în cadrul industriei mici :

- **Pentru fundamentarea planului de dezvoltare a industriei mici este necesară întocmirea de prognoze cu privire la cantitățile, tipurile și căile de valorificare a materialelor refolosibile existente la întreprinderi și materiile prime locale existente în municipiul București.**
- **Constituirea unui colectiv de cercetare și proiectare pentru elaborarea tehnologiilor de prelucrare a materialelor refolosibile existente la întreprinderi și în gospodăriile populației.**
- **Întocmirea unui catalog de materiale refolosibile cu precizarea caracteristicilor fizico-chimice ale acestora.**
- **Elaborarea unui program de colectare de la populație a tuturor tipurilor de obiecte de uz casnic care cuprind o gamă variată de materiale refolosibile.**

2. Propuneri referitoare la organizarea activității industriei mici :

- **Organizarea experimentală a unei rețele de mici ateliere ale industriei mici în noile cartiere.**
- **Elaborarea de studii în vederea proiectării și producerii unui mobilier ergonomic pentru dotarea unităților industriei mici.**
- **Instituționalizarea organizării de expoziții și concursuri pentru stimularea creativității, cu acordarea de stimulente morale și materiale.**

3. Propuneri privind realizarea și desfacerea produselor de uz casnic precum și îmbunătățirea calității unor servicii :

- **Utilizarea mai largă a materiilor prime locale (exemplu lut, lemn etc.) și a materialelor superioare (exemplu oțel și inox) la fabricarea produselor de uz casnic și gospodăresc.**
- **Diversificarea gamei și a tipodimensiunilor produselor de uz casnic și gospodăresc.**
- **Realizarea în cantitate mai mare a unor categorii de produse foarte solicitate de populație.**
- **Îmbunătățirea calității, realizarea unui design nou și creșterea duratei de utilizare a produselor de uz casnic și gospodăresc.**
- **Dezvoltarea rețelei de desfacere a produselor de uz casnic și aprovizionarea uniformă a tuturor cartierelor Bucureștiului, prin deschiderea experimentală a unor magazine proprii ale industriei mici în spațiile existente ale centrelor de interes și în zone cu o structură a rețelei deficitară.**
- **Inițierea unui program special de educare și învățare de către personalul comercial a principiilor și a modului de utilizare a produselor de uz casnic și gospodăresc.**
- **Aprovizionarea cu piese de schimb a magazinelor și a unităților de reparat obiecte de uz casnic și gospodăresc.**
- **Îmbunătățirea sistemului de comercializare a produselor de uz casnic prin desfacerea atît a seturilor complete, cît și a unor piese separate.**
- **Asigurarea unui sistem operativ al serviciilor de reparat pentru toate obiectele de uz casnic și gospodăresc.**
- **Îmbunătățirea sistemului de publicitate pentru noile produse de uz casnic și demonstrații pentru expunerea principiilor de funcționare a acestora.**
- **Crearea condițiilor ca populația să-și poată face singură anumite reparații, prin producerea și desfacerea pe piață a truselor pentru reparat obiecte de uz casnic și gospodăresc, precum și a truselor pentru reparația locuinței și a instalațiilor aferente.**
- **Îmbunătățirea calității serviciilor pentru repararea locuinței și a instalațiilor aferente.**
- **Înființarea unui profil de servicii pentru amenajare interioară a locuinței.**
- **Studierea oportunității propunerii ca persoanele care lucrează la domiciliu pentru industria mică și au ca ocupație staționică munca la domiciliu — lucrează de un anumit timp și intenționează să lucreze pentru o perioadă mai lungă — să beneficieze prin lege, la fel ca alte categorii, de un spațiu suplimentar (spațiu eventual amenajat după o concepție unitară).**

Trăilă CERNESCU
Rodica GHEȚĂU

Experienţe în actualitate

APROVIZIONAREA COMPLEXĂ GARANTATĂ ÎN UNITĂŢILE ECONOMICE

LA CEL DE-AL II-LEA CONGRES al consiliilor oamenilor muncii, ce va avea loc în ultima decadă a acestei luni, vor fi reprezentate şi colectivele unităţilor din sectorul aprovizionării tehnico-materiale. Participarea acestora atît la congres, cît şi la activitatea Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii le creează posibilitatea de a-şi perfecţiona continuu relaţiile cu celelalte ramuri ale economiei naţionale şi departamente, pentru a răspunde într-o măsură tot mai largă exigenţelor dezvoltării economice a ţării, imperativului creşterii eficienţei şi calităţii. În acest context capătă o valoare aparte **depistarea, studierea în cercurile de specialişti, validarea de către organele de resort şi generalizarea experienţelor concrete privind forme şi metode perfecţionate de realizare a procesului de aprovizionare, capabile să rezolve concomitent şi coordonat interesele la nivel micro şi macroeconomic.**

În preocupările în acest sens ale redacţiei revistei noastre se înscrie şi publicarea articolului de faţă.

Dezvoltînd într-o formă originală un domeniu important al serviciilor pentru producţie, B.J.A.T.M. Prahova a preluat, la una din întreprinderile industriale din judeţ, întreaga sarcină a aprovizionării şi gestionării materialelor, contribuind totodată la judicioasa folosire a resurselor materiale, la ritmicitatea procesului de producţie.

UN DOMENIU de mare însemnătate al complexului de măsuri luate de conducerea partidului şi statului nostru pentru creşterea eficienţei în întreaga activitate economică îl constituie perfecţionarea continuă a sistemului de aprovizionare tehnico-materială, a formelor şi metodelor prin care acesta se înfăptuieşte, pentru ca — în condiţiile dezvoltării echilibrate a forţelor de producţie în teritoriu, ale creşterii rapide a volumului mijloacelor de producţie şi produselor ce intră în circuitul economic, ale multiplicării centrelor de producţie şi de consum — **aprovizionarea să se realizeze în concordanţă strictă cu nevoile, în mod operativ, cu cheltuieli cît mai reduse, limitînd la strictul necesar fazele intermediare, transporturile repetate şi formarea de stocuri la unităţile economice producătoare şi/sau beneficiare, deci imobilizarea de resurse materiale şi de mijloace circulante.**

În acest sens, în cincinalul încheiat au fost făcute progrese importante, prin înfăptuirea indicaţiilor date la Congresul al XI-lea al P.C.R. de către secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, ca aprovizionarea tehnico-materială **„să corespundă condiţiilor optime de realizare a producţiei, asigurînd atît desfăşurarea ritmică a producţiei, eliminarea perioadelor de inactivitate, cît şi evitarea formării de stocuri supranormative"**.

Funcţionarea actualei reţele de baze şi depozite, specializate în aprovizionarea unităţilor socialiste cu materiale de uz general în cantităţi nevagonabile, a demonstrat avantajele principiului de teritorializare a aprovizionării, punînd totodată în evidenţă posibilitatea de a adînci şi diversifica fructificarea acestor avantaje.

Astfel, o serie de experimentări reuşite certifică eficienţa **apropierii de consumatori a surselor de aprovizionare** prin **organizarea capacităţilor de depozitare şi derulare a materialelor în diferite oraşe sau direct pe platforme industriale** din judeţe — aşa cum au făcut-o B.J.A.T.M. Iaşi — la Paşcani, B.J.A.T.M. Neamţ — la Roman, B.A.J.T.M. Téleorman — la Zimnicea, B.J.A.T.M. Prahova — la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia ş.a.

O altă cale pentru apropierea de consumatori a surselor de aprovizionare o poate constitui **preluarea de către bazele judeţene a gestiunilor pentru un număr restrins de materiale şi produse din unele întreprinderi productive.** Din analizele făcute la Baza judeţeană Prahova a rezultat că s-ar putea face preluarea pentru o gamă de materiale necesare producţiei de serie a unităţilor respective, cum ar fi profilele pentru sapele de foraj ce se fabrică la „1 Mai" Ploieşti, profilele pentru tijele de pompare care se produc la Întreprinderea mecanică din Cîmpina ş.a. Pot fi, de asemenea, preluate gestiuni întregi, din alte game de materiale de uz general, care pot fi uşor redistribuite în economie.

ÎN ULTIMII ANI, **B.J.A.T.M. Prahova** a experimentat cu bune rezultate o nouă formă : **aprovizionarea complexă, garantată*)**. Experimentarea are loc la **Întreprinderea de mecanică fină Sinaia** (specializată în fabricarea aparaturii de injecţie pentru motoare Diesel, a echipamentelor de ridicare hidraulică pentru principalele tipuri de tractoare, a pompelor şi injectoarelor pentru motoarele locomotivelor L.D.E. şi L.D.H., precum şi a pieselor de schimb pentru întreţinerea produselor întreprinderii, aflate în exploatare în ţară şi peste hotare).

Sistemul de aprovizionare complexă garantată are ca obiectiv principal **îmbunătăţirea aprovizionării unităţilor economice în conformitate cu necesităţile reale,** în sortimentele şi cantităţile prevăzute în comenzile acestora şi la termenele stabilite prin contracte, **în condiţiile consolidării relaţiilor bazate pe gestiunea economică, ale creşterii răspunderii reciproce a organelor de aprovizionare-desfacere, a unităţilor furnizoare şi a celor consumatoare.** Pe baza protocolului stabilit, B.J.A.T.M. asigură unităţii consumatoare resursele materiale care i-au fost repartizate, prestînd în favoarea acesteia toate serviciile aferente. Operaţiile se derulează prin depozite aflate în incinta I.M.F. şi gestionate de către bază.

Ideea de la care s-a pornit este aceea că prin includerea activităţii sale în sfera productivă a întreprinderii, baza judeţeană poate cunoaşte mai bine necesarul de aprovizionat, în volumul şi structura sortimentală reală, iar **participarea directă a personalului specializat al bazei, atît la activitatea de aprovizionare propriu-zisă, cît şi la controlul normelor de consum şi de stoc şi la gospodărirea materialelor** poate contribui mai bine la realizarea planului de producţie al întreprinderii.

Baza dispune de potenţialul necesar pentru asigurarea — din stocuri curente sau special constituite — a unor materiale mai greu de procurat, a celor cu ciclu de fabricaţie mai lung, a laminatelor a căror introducere în fabricaţie necesită perioade de pregătire (ceea ce face ca anumite dimensiuni de profile să se producă în etape, livrarea făcîndu-se, de regulă, la intervale de 3—6 luni). De asemenea, la bază există un important volum de stocuri de intervenţie — bine asortat sortotipodimensional — de materiale de uz general, din care poate rezolva operativ eventualele dereglări în alimentarea procesului de producţie.

Se elimină livrările prin tranzit. Fluxul de transport între bază şi consumator capătă o nouă configuraţie, reducîndu-se, în fapt, la un **transport intern între gestiunile bazei şi secţiile de producţie**, ambele situate în aceeaşi

*) Vezi şi articolul „O formă perfecţionată de aprovizionare tehnico-materială a întreprinderilor", publicat de autor în nr. 40 (7 oct.) 1977 al revistei noastre. (N. red.)

O colaborare din care am avut de cîștigat

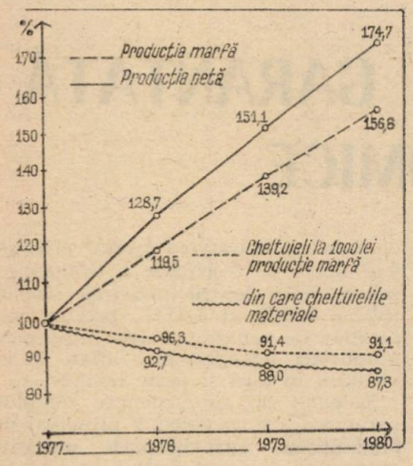

DE CÎND activitatea de aprovizionare a unității noastre a fost preluată de către B.J.A.T.M. Prahova, au fost eliminate o serie de neajunsuri și dificultăți și s-au afirmat însemnate avantaje economice :

- *îmbunătățirea substanțială a ritmicității aprovizionării tehnico-materiale s-a reflectat nemijlocit în ritmicitatea producției întreprinderii ;*
- *au fost înlăturate greutățile pe care le întîmpinam în aprovizionarea cu anumite materiale din bazele specializate ;*
- *prin menținerea numai a cantităților de materiale necesare pe perioade bine determinate s-au putut reduce normativele din stoc ;*
- *nu s-au mai înregistrat stagnări în fabricație, determinate de imposibilitatea de a asigura cantități subminimale dintr-o întreagă gamă de oțeluri (în condițiile în care greutatea medie pe bucată a reperelor din componența aparaturii de injecție este de 50 g) ;*
- *s-au diminuat considerabil transporturile intermediare cu mijoace auto — rezultînd economii bănești, de carburanți și lubrifianți — și s-a extins aprovizionarea cu materiale prin transport feroviar.*

Deși o cuantificare directă e greu de făcut, apreciem că îmbunătățirea formei de aprovizionare tehnico-materială, prin conlucrarea strînsă cu baza județeană, a contribuit din plin la creșterea eficienței economice a activității. I.M.F. Sinaia, demonstrată de evoluția unor indicatori principali în cei patru ani de experimentare, așa cum rezultă din grafic.

Laurențiu DOINARU
directorul Întreprinderii de mecanică fină Sinaia

incintă. **Livrarea materialelor se poate face ritmic, în loturi foarte mici,** în limita nevoilor zilnice de consum ale secțiilor ; ca document de decontare servește „Fișa-limită de consum", folosită atît de întreprindere pentru evidența și calculul cheltuielilor materiale, cît și de către bază, pentru întocmirea avizelor de expediție și efectuarea livrărilor. Prin introducerea sistemului de plăți planificate se creează posibilitatea accelerării vitezei de decontare a documentelor.

Se obține astfel **o reducere însemnată a cheltuielilor și a timpului necesitate de rezolvarea problemelor operative.** Totodată, degajate de problemele gestiunii materialelor (inclusiv depozitarea și conservarea acestora), de litigiile apărute în derularea celor peste 100 de contracte cu furnizorii, **cadrele de specialitate ale I.M.F. pot consacra mai mult timp rezolvării problemelor** de conducere, organizare, tehnice etc. **legate direct de procesul de producție.**

ÎN SARCINA bazei de aprovizionare cad nu numai preocupările, deosebit de complexe, cu caracter **gestionar-gospodăresc,** cum ar fi :

— recepția materialelor primite ;

— aplicarea metodelor moderne de manipulare (facilitată de progresele realizate de B.J.A.T.M. Prahova în extinderea tehnologiilor mecanizate : în anul 1980, comparativ cu 1976 a crescut de 4,8 ori volumul mărfurilor expediate pachetizat, de 3,4 cel paletizat, de 3,5 ori containerizat) și de stivuire (mărindu-se considerabil încărcarea pe metrul pătrat de suprafață de depozitare) ;

— conservarea proprietăților fizico-chimice ale materialelor (de pildă, toate materialele feroase sînt protejate anticorosiv, la întervale de 2—3 luni, prin pulverizare cu I.C.2, produs al Combinatului petrochimic Teleajen) ;

— dotarea tehnică și gospodărească a locurilor de depozitare ;

— evidența tehnico-operativă și financiar-contabilă a stocurilor ;

— instruirea, întrumarea și controlul personalului aferent —

ci totodată, pe baza unei colaborări ce fructifică specializarea ambilor parteneri, **baza intervine activ în însăși concepția de raționalizare a consumurilor materiale la I.M.F.** Astfel, debitarea laminatelor se face de către magazie, la lungimile prevăzute în comandă, cupoanele rezultate rămînînd în gestiune, pentru a primi o utilizare eficientă ; în funcție de resursele existente se propun înlocuitori, adecvați sub raportul proprietăților cerute, dar mai economici ; materialele refolosibile rezultate din procesul de producție sînt preluate de către bază, care se îngrijește de desfacerea lor la alte unități (de pildă, ale industriei mici), unde pot fi valorificate superior prin prelucrări ulterioare. Pe de altă parte, cunoscînd necesitățile de aprovizionare ale întreprinderilor din județ, baza a putut acționa eficace pentru repunerea în circuitul economic a unor materiale specifice în cantități peste normativ și a altor stocuri fără mișcare, preluate de la I.M.F. (Trebuie menționat că datorită noului sistem, întreprinderea nu mai este pusă în situația de a plăti dobînzi penalizatoare pentru depășirea stocurilor normate.)

Incontestabil, toate acestea au avut efecte pozitive în activitatea economică a I.M.F., justificînd dorința întreprinderii de a menține această colaborare.

În ce privește B.J.A.T.M. Prahova, preluarea unor atribuții care i-au lărgit sfera serviciilor prestate, implicînd și o sporire a eforturilor și a răspunderii, s-a dovedit de asemenea avantajoasă pe planul indicatorilor de eficiență economică, a căror evoluție în cei patru ani de experimentare este prezentată în graficul alăturat.

PE PARCURSUL experimentării a reieșit necesitatea rezolvării pe plan normativ a unor probleme ce condiționează valorificarea deplină a avantajelor noului sistem de aprovizionare : modul de calculare și suportarea pierderilor de producție determinate de neaprovizionarea cu unele materiale : nivelul daunelor pe care să le plătească furnizorii ce nu și-au achitat obligațiile de livrare ; soluționarea, în situația specifică, a eventualelor refuzuri justificate prin calitatea necorespunzătoare a unor cantități de materiale ; reglarea influențelor determinate de modificările intervenite în planurile de producție și, implicit, în cele de aprovizionare ; implicațiile ce decurg din planul de colaborare și cooperare etc.

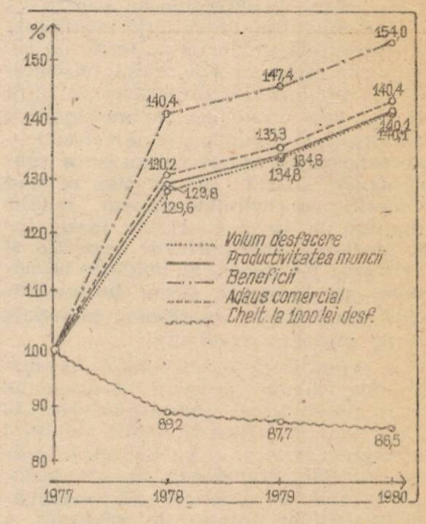

Faptul că sistemul a trezit interes și începe să fie preluat și de alte unități din economie (de pildă, B.J.A.T.M. Vîlcea) face cu atît mai oportune analiza fenomenelor pe care experimentarea le-a pus în evidență și **elaborarea unor norme obligatorii care să reglementeze raporturile între parteneri.** În acest fel, aprovizionarea complexă garantată va avea deschis un vast teren de extindere.

Mihai GHEORGHE
directorul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Prahova

PUNCTE DE VEDERE

ÎN LEGĂTURĂ CU CONCEPTUL „MOD DE VIAŢĂ"

ÎN ULTIMUL timp, literatura de specialitate desemnează condiţia omului în societate prin mai multe noţiuni: „nivel de trai material şi cultural" ; „bunăstare" ; „mod de viaţă" ; „stil de viaţă", „calitatea vieţii", etc. *Asupra conţinutului şi sferei de cuprindere a acestor noţiuni nu există unanimitate şi în jurul lor se poartă încă discuţii. Indiferent însă de opiniile diverşilor specialişti, esenţial este faptul că* diversificarea noţiunilor privind condiţia omului în societate a însemnat, în acelaşi timp, o diversificare a ariei tematice a studiilor. *Ne referim, spre exemplu, la cercetarea problemelor mediului înconjurător ca şi la studiile privind indicatorii sociali.*

Aşa cum s-a arătat, toate noţiunile menţionate mai sus se referă la condiţia omului în societate, fapt ce face ca între ele să existe anumite asemănări. Totodată, între noţiunile amintite există şi deosebiri rezultate atît din sfera lor de cuprindere, cît şi din conţinutul lor intrinsec. Pentru a evita alunecarea într-o discuţie sterilă, speculativ-semantică, socotim necesară tratarea conţinutului categoriilor amintite în funcţie de **criterii obiective.** În principal, acestea se referă la : **trebuinţele populaţiei ; condiţiile şi factorii de care dispune populaţia în procesul satisfacerii trebuinţelor ; calitatea, respectiv capacitatea condiţiilor şi factorilor utilizaţi de om pentru a crea o viaţă agreabilă, plăcută ; comportamentul oamenilor.**

După cum se ştie, omul are, pe de o parte, o natură biologică şi pe de altă parte o natură socială. Ca fiinţă socială omului îi sînt proprii o multitudine de trebuinţe, pe care oamenii de ştiinţă le grupează după criterii foarte diferite. În legătură cu subiectul în discuţie, reţinem una din grupările făcute de Marx, cu privire la trebuinţe : fizice, spirituale şi sociale [1]).

Trebuinţele de ordin fizic au în vedere nevoia de hrană, îmbrăcăminte, adăpost, aer, apă, odihnă etc. şi satisfacerea lor asigură însăşi existenţa omului ca fiinţă biologică. **Trebuinţele spirituale privesc,** în principal, nevoia omului de comunicare, de cunoaştere şi de frumos. **Trebuinţele sociale,** decurg din esenţa omului ca fiinţă socială, care intră în diverse tipuri de relaţii cu semenii săi : familie, muncă, comunitate etc. Între altele, avem în vedere astfel de trebuinţe ca nevoia de tovărăşie şi prietenie, nevoia de stimă şi respect sau nevoia de participare la organizarea vieţii sociale.

Vorbind de trebuinţele omului, se cuvine subliniat că acestea sînt indisolubil legate de faptul că prin natura lui, **omul este o fiinţă creatoare, o fiinţă care munceşte şi care simte organic nevoia de egalitate, că omul se dezvoltă ca o puternică fiinţă politică şi morală.**

Caracterizarea modului în care sînt satisfăcute trebuinţele omului impune în mod firesc utilizarea unor categorii diferite. Aceasta cu atît mai mult cu cît cantitatea şi calitatea bunurilor şi serviciilor de care dispune societatea precum şi cadrul social (tradiţional sau legiferant) în care se realizează diferite tipuri de relaţii sociale nu corespund întotdeauna cu trebuinţele omului.

Astfel, noţiunea cu cea mai restrînsă sferă de cuprindere este **nivelul de trai material şi cultural.** Prin această categorie **se desemnează gradul de satisfacere a trebuinţelor materiale şi culturale ale populaţiei.** În principal, avem în vedere consumul de bunuri alimentare, nealimentare şi de servicii, asigurarea cerinţelor de spaţiu de locuit, gradul de instruire şi cultură, starea sănătăţii etc.

Bunăstarea este o noţiune cu o sferă mai largă cu cuprindere. Pe lîngă aspectele care definesc nivelul de trai material şi cultural propriu zis, bunăstarea se referă în egală măsură la condiţiile de muncă şi la durata săptămînii de lucru, la organizarea şi sistematizarea teritoriului şi la mediul ambiant în care trăieşte omul, precum şi la cadrul social de participare a oamenilor muncii la conducerea activităţii economice şi sociale.

Categoria **mod de viaţă desemnează formele de activitate, respectiv comportamentul oamenilor în procesul satisfacerii trebuinţelor lor în interacţiune cu condiţiile sociale şi naturale de existenţă ale societăţii.** Ne referim la activităţile oamenilor în sfera producţiei şi în afara acesteia, în timpul de muncă şi în timpul liber, la comportamentul omului în colectivul de muncă, în familie şi în societate. Un loc esenţial în comportamentul oamenilor priveşte comportamentul lor economic ca producători de bunuri materiale şi de servicii, precum şi comportamentul lor în calitate de consumatori de bunuri materiale şi de servicii. Modul de viaţă este categoria care reflectă unitatea dintre obiectiv şi subiectiv, dintre condiţiile pe care societatea le pune la dispoziţia omului şi activitatea vitală a acestuia. **Normele morale, valorile ideologice şi culturale proprii societăţii, claselor sociale şi indivizilor ca şi ierarhia acestora au un rol esenţial în formarea şi dezvoltarea modului de viaţă.**

Potrivit structurii sociale a societăţii şi a nivelului de agregare la care este privită activitatea şi comportamentul oamenilor în societate distingem : **modul de viaţă al fiecărui individ luat separat, modul de viaţă al claselor şi categoriilor sociale şi modul de viaţă al societăţii în ansamblul său.**

Cu mulţi ani în urmă întemeietorii socialismului ştiinţific au fundamentat categoria mod de viaţă, dependenţa acestei categorii de condiţiile social-economice dominante. În acest sens, în lucrarea „Ideologia germană" Marx şi Engels au arătat că modul de producţie nu trebuie privit numai ca „reproducţie a esenţei fizice a indivizilor. El este într-o măsură şi mai mare un mod determinat de activitate a acestor indivizi, un mod anumit de manifestare a vieţii lor, un anumit **mod de viaţă al lor.**[2]).

În prezent în literatura de specialitate din ţările socialiste se poartă încă discuţii în legătură cu conţinutul categoriei mod de viaţă. Discuţiile privesc mai ales faptul dacă condiţiile de existenţă ale omului fac sau nu fac parte integrantă din conţinutul categoriei mod de viaţă. Evident, problema priveşte şi relaţia dintre nivelul de trai şi modul de viaţă. Pe lîngă opiniile potrivit cărora modul de viaţă exprimă comportamentul omului în interacţiune cu condiţiile sale de existenţă, există şi opinii potrivit cărora modul de viaţă ar include şi condiţiile de existenţă ale omului, inclusiv elementele care definesc nivelul de trai al populaţiei. Este de la sine înţeles că nu se poate vorbi de comportamentul omului în afara condiţiilor sale de existenţă, respectiv în afara condiţiilor naturale, tehnice, economice, sociale, ca şi în afara valorilor spirituale. Spre exemplu, unul este comportamentul omului în producţie, cînd este proprietar şi altul cînd este salariat. O influenţă însemnată asupra comportamentului producătorului are şi faptul că lucrează manual sau mecanizat, dacă execută de-a lungul întregii vieţi o singură operaţie simplă sau participă alternativ în decursul zilei de muncă la realizarea mai multor operaţii. Aceste relaţii sînt evidente dar nu ne îndreptăţesc să considerăm condiţiile de existenţă amintite ale oamenilor ca parte a modului de viaţă. O asemenea concepţie ar reduce practic toate categoriile economico-sociale fundamentale la categoria mod de viaţă. Lucrurile par mai complicate însă cînd analizăm relaţia dintre nivelul de trai şi modul de viaţă, respectiv comportamentul omului în societate.

A.P. Butenko susţine că nivelul de trai este o condiţie şi un rezultat al

C. GRIGORESCU

(Continuare în pag. 24)

[1]) Karl Marx, Capitalul, vol. I, Ed. politică, Bucureşti, 1960, p. 256 (lb. rusă)

[2]) Karl Marx, Friedrich Engels, Opere, vol. 3, Edit. politică, Bucureşti, 1955, p. 21

Independenţa şi dezvoltarea ţării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (II)

CU ARGUMENTE temeinice — istorice, şi geografice, în studii privind istoria traco-geto-dacilor, a limbii române, vechiul drept românesc, obiceiurile şi datinele străbune, socialiştii români au respins categoric încercările unor istorici, întemeiate pe denaturarea flagrantă a faptelor, a istoriei, de a contesta vechimea, permanenţa şi unitatea poporului nostru pe aria întregului teritoriu românesc al vechii Dacii. „Apoi afirmarea unor istorici ...că (naţia lor, n.n.) au aflat ţara goală şi deci, ocupînd-o s-au făcut stăpîni pe ea, să fie oare mai puţin greşită decît cea a d-lui Atanasiad că Traian a găsit Dacia goală?" sublinia pe bună dreptate Ioan Nădejde într-un articol publicat în „Lumea nouă" din 26 aprilie 1896.

În susţinerea independenţei naţionale, socialiştii au pornit şi de la ideea că ţările române nu au putut fi supuse prin forţă, că ele şi-au păstrat autonomia statală, ceea ce a facilitat propăşirea lor, întărirea conştiinţei unităţii naţionale şi desfăşurarea luptei în scopul făuririi statului naţional deplin suveran. „Niciodată Moldova şi Muntenia nu au făcut parte integrantă din împărăţia turcească, cum au făcut Bulgaria şi Serbia, arăta V. G. Morţun. Am fost tributarii turcilor, dar am fost întotdeauna scutiţi de desăvîrşita lor stăpînire". Faptul că „ne-am păstrat întotdeauna o umbră de neatîrnare, conchide el, ne-a făcut să putem păşi mai lesne şi mai repede, pe calea dezvoltării şi a civilizaţiunei" [1]. Corelaţia strînsă dintre unitatea şi independenţa naţională este subliniată cu o deosebită claritate de revista socialistă „Emanciparea", în care se arăta: „În actuala organizare a Europei cînd naţiunile cele mici sînt jertfite poftelor oricît de năzdrăvane ale marilor state, este de neapărată trebuinţă pentru existenţa românismului ca să fie grupat, strîns legat politiceşte, spre a-şi putea apăra libertatea şi viaţa..."

Poziţia fermă a socialiştilor români în problema unităţii şi independenţei naţionale se baza înainte de toate pe o temeinică analiză a realităţilor timpului. Ea se întemeia pe înţelegerea legităţilor dezvoltării istorice, a rolului constituirii statelor naţionale unitare independente pentru progresul economico-social şi politic al fiecărui popor şi conlucrarea firească între popoare. Principiul naţional, sublinia Al. Bădărău, în revista „Dacia viitoare" din 16 februarie 1883, „este şi va fi mult timp expresiunea justiţiei în dreptul internaţional şi gradaţiunea prin care lumea se va înălţa poate odată la fraternitatea universală sau la ideea de umanitate, cum ea s-a înălţat la ideea de patrie trecînd prin limitele strîmte ale familiei, ale clanului şi ale cetăţii". „Spre acest principiu, continuă el, sînt îndreptate speranţele noastre ca şi ale tuturor popoarelor ce suferă de agresiunea străină". Şi conchide: „dacă dreptul are vreo putere pe acest pămînt, Transilvania şi celelalte părţi ale vechii Dacii unde românii sînt în majoritate trebuie să fuzioneze şi se vor fuziona mai curînd sau mai tîrziu în statul român", căci „înainte e viitorul, înainte progresul, înainte fericirea patriei mamă" [2].

Pe baza înţelegerii profunde a rolului constituirii statelor naţionale unitare şi independente, deci şi a celui român, C. C. Bacalbaşa sublinia în 1883 că lupta pentru unitate şi independenţă naţională „este dreaptă şi trebuincioasă: dreaptă fiindcă românii din provinciile supuse sînt astăzi în stare de robie şi sfîrîmarea oricărei robii este poruncită de dreptate; trebuincioasă, fiindcă o Românie mare şi puternică va permite românilor să se mişte în libertate la ei acasă şi să-şi aşterne după cum le-ar fi pe pofta inimii" [3]. Este pus astfel în lumină faptul că independenţa naţională presupune elaborarea direcţiilor de dezvoltare potrivit intereselor proprii ale naţiunii şi că acţiunile întreprinse în acest sens trebuie să se întemeieze pe dreptate.

În gîndirea şi acţiunile socialiştilor este relevată statornic strînsa legătură dintre libertatea socială şi unitatea şi independenţa naţională. În revista „Dacia viitoare" din 16 februarie 1883, I. Nădejde, de exemplu, sublinia: „Dacia trebuie să fie întemeiată pe **dreptate,** căci numai în numele dreptăţii putem să ne sculăm împotriva asupririi străine, prin urmare dreptatea trebuie să fie şi regulătoarea relaţiunilor între membrii patriei celei mari" şi îşi exprima convingerea că poporul român „va şti a zdrobi nedreptatea ce-i vine de la străin şi pe cea de la român". Iar C. Mille, în ziarul „Munca" din 21 iunie 1892, scria „Voim o Românie mare şi puternică, o Românie însă liberă şi alcătuită din cetăţeni liberi economiceşte şi politiceşte". În acelaşi sens, în cuvîntarea rostită în Parlament în decembrie 1896, V. G. Morţun sublinia: „Trebuie să facem noi înşine din ţara noastră o stîncă solidă care să stea mîndră şi semeaţă înaintea ameninţătoarelor valuri. Pentru a ajunge

---

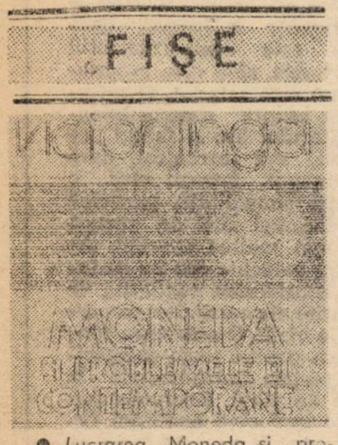

● *Lucrarea „Moneda şi problemele ei contemporane", a cărei apropiată apariţie o semnalam în urmă cu cîteva luni în cadrul rubricii „Şantier Editorial", a văzut de curînd lumina tiparului la EDITURA „DACIA" din Cluj-Napoca. Cele două volume purtînd semnătura profesorului Victor Jinga au fost elaborate într-o manieră precumpănitor monografică. Lucrarea nu are însă un caracter unilateral. Dimpotrivă, autorul a urmărit să ofere o viziune cuprinzătoare asupra fenomenului monetar, îmbinînd perspectiva istorică cu analiza tehnică de detaliu a sistemului monetar actual. Secţiunile tematice în care a fost organizat materialul lucrării — etaloane, funcţii, masă monetară; preţuri, stabilitate, inflaţie; reglementări, instituţii monetare; sisteme, schimburi, lichidităţi, dolarul, balanţa şi moneda; politica monetară; preliminarii ale unei noi ordini monetare etc. — evidenţiază diversitatea problemelor abordate de autor, efortul său de a desluşi efectele imediate şi de perspectivă ale interdependenţelor dintre evoluţia monetară şi mediul economic şi politic.*

Măsuri împotriva degradării mediului

● *În articolul „K metodam vyjadrovani ekonomickych dusledku znehodnocovani zivotniho prostredi" (Cu privire la metodele de evaluare a consecinţelor economice ale degradării mediului) publicat în numărul 3 pe anul în curs al revistei „POLITICĂ ECONOMIE", Jana Klackova se opreşte asupra necesităţii elaborării unei metodologii cît mai riguroase care să permită măsurarea efectelor economice ale degradării mediului ambiant. Analiza este desfăşurată în mod concret asupra relaţiilor dintre poluarea aerului, pe de o parte, iar pe de altă parte efectele acestui proces nociv asupra sănătăţii populaţiei şi asupra productivităţii diferitelor soiuri de plante agricole. Din punct de vedere al demersului metodologic, J.K., distinge două etape importante: a) determinarea efectelor poluării aerului pe grupe boli şi tipuri de culturi şi b) exprimarea valorică a acestor consecinţe — măsurate cu precădere în creşterea indicilor de morbiditate şi mortalitate ai populaţiei, în scăderea producţiilor agricole — deopotrivă, cu măsurarea costurilor pe care le implică prevenirea şi diminuarea poluării. Totodată, autoarea consideră că rezolvarea în condiţiile economiei socialiste a problemelor generale legate de poluare ar necesita stabilirea şi includerea în sistemul de planificare a unor indicatori de calitate a mediului; determinarea eficienţei cheltuielilor destinate acţiunilor privind antipoluarea; stabilirea unui sistem de sancţiuni severe aplicabil agenţilor economici care generează poluarea mediului.*

Exportul şi întreprinderile mici

● *Pornind de la rolul în creştere al întreprinderilor de talie mică şi mijlocie (cu un personal între 10 şi 500 de lucrători) în asigurarea unui nivel sporit de mobilitate economiei în ansam-*

aici, pentru a crea această stîncă, trebuie să deșteptăm la viața politică pe fiii, pe urmașii acelor viteji care în atîtea rînduri și în scurgerea atîtor veacuri ne-au apărat țara și neamul de încălcările ungurești și polone, de năvălirile tătare și turcești" [4]) Cu pregnanță sesiza și ziarul „Munca" din 20 decembrie 1892, interrelațiile dintre larga democrație și independență, cînd arăta că regele are prea multe drepturi. În optica socialiștilor români, lupta pentru unitate și independență națională se împletea astfel cu cea pentru crearea condițiilor necesare în vederea exercitării suveranității în interesul poporului, al afirmării sale libere, egale.

În viziunea socialiștilor, dezvoltarea independentă a românilor este de neconceput fără asigurarea, în primul rînd în viața economică, a unei poziții corespunzătoare a elementelor naționale în raport cu capitalul și pozițiile străine — ca o garanție a naționalității și viabilității statului român. Astfel, în ziarul „Lucrătorul român" din 12 noiembrie 1872 se sublinia că „în momentul de față nimic nu este mai necesară decît unirea întregului element român în contra relelor tendințe străine, tendințele care tind la cotropirea patriei noastre, a căminului nostru, pentru care străbunii noștri au jertfit tot, chiar sîngele și viața lor, prin lupte și alte acte și fapte mari și oneste ca să ne poată conserva o frumoasă și curată patrie, cu un nume demn de originea sa". Țara, se arată în continuare, este prada unor intrigi, discordii și pasiuni oarbe care fac jocul unor inamici străini și ca urmare „ne vedem în cea mai mare parte cotropiți, avînd ei în mîinile lor astăzi comerțul și industria, exploatări și altele și mîine poate vor avea și restul dacă nu ne vom deschide ochii prea bine". Și se conchide : „Să dăm dar noi, lucrătorii industriași, exemple mai întîi, să ne unim în inimi cu toată voința și apoi vom fi siguri că vom reuși a avea o adevărată industrie națională și nu ne îndoim că și celelalte părți interesate ne vor imita"

Pornind de la ideea că numai prin consolidarea economică poate fi întărită ființa națională, evoluția independentă a națiunii române, socialiștii s-au preocupat susținut pentru dezvoltarea economică a țării. Încă în 1841, T. Diamant propunea înființarea unor „colonii agricole-industriale" [5]) și, atunci, sublinia Diamant, „produsele țării n-ar mai fi exportate în stare brută în străinătate și apoi importate manufacturate", produsele manufacturate ar fi mai ieftine, s-ar îmbunătăți situația claselor de jos și, fără îndoială, ar fi înlăturată dependența de străinătate. Ideea cu privire la rolul ce revine industriei naționale în asigurarea independenței este afirmată cu deosebită vigoare cu prilejul constituirii, în 1872, a Asociației generale a lucrătorilor din România, cînd se sublinia necesitatea de a face din industrie „o putere a statului român, o onoare a națiunii noastre" pentru că „Industria națională este esența puternică și producătoare în averea unei țări ;... ea face încă și respectul țării în afară".

Socialiștii au susținut cu consecvență eforturile pentru dezvoltarea economică, pentru dezvoltarea industrială, în care vedeau condiția vitală a propășirii țării, baza solidă a independenței ei. În lucrarea „Post scriptum sau cuvinte uitate", C. Dobrogeanu-Gherea dă o replică vigurosă ideilor proagrariene, atît în varianta moșierească cît și în cea poporanistă, și subliniază că pentru țara noastră dezvoltarea industrială „e chiar o condiție de existență în viitor a țării, o condiție de a fi ori a nu fi". Iar în lucrarea „Neoiobăgia", pledînd cu pasiune pentru înlăturarea obstacolelor care stăteau în calea progresului țării și, înainte de toate, pentru „desființarea totală, completă, neîntîrziată a acestui regim nefast, regimul neoiobag", arată că numai o economie modernă poate constitui baza „pentru existența noastră materială și deci culturală, morală, națională". Privind dezvoltarea industrială ca pîrghia principală a depășirii înapoierii economice a țării, a progresului ei continuu, a asigurării independenței ei economice și politice, socialiștii n-au neglijat desigur celelalte ramuri ale economiei, agricultura în primul rînd. Referindu-se la dezvoltarea acesteia, în ziarul „Adevărul" din 21 februarie 1893, I. Nădejde arăta că aceasta se confruntă cu grave probleme. Alături de concurența străină, arăta el, „primejdia este că pe de o parte nu se lucrează cum se cuvine și grîul e de calitate proastă și al doilea că pămîntul cultivat amenință cu secătuirea". Ca urmare, se arată în mai multe studii, se impun îmbunătățirea lucrării pămîntului și utilizarea pe scară largă a îngrășămintelor. Eforturile socialiștilor au fost orientate spre consolidarea bazelor economice ale independenței.

În același timp, dînd dovadă de cel mai înalt patriotism, ei au subliniat cu tărie necesitatea apărării acesteia. Ei și-au exprimat cu fermitate hotărîrea de a apăra țara de orice agresiune, de a nu da înapoi de la nici o jertfă. „Cînd viața României ca stat neatîrnat, ar fi amenințată, scrie I. Nădejde în gazeta „Munca" din 5 iunie 1894, socialiștii români și-ar face datoria, dîndu-și viața pentru patria lor". Iar în Raportul la Congresul al IV-lea al P.S.D.R. din octombrie 1915, intitulat „Social-democrația și războiul", O. Călin, dînd expresie hotărîrii socialiștilor de a apăra țara în cazul unei agresiuni, afirma : „Vom apăra țara pentru a nu pierde libertățile noastre cînd războiul devine o realitate". Cu cutezanță revoluționară și profund patriotism C. Dobrogeanu-Gherea sublinia, în 1916, că proletariatul „are și interesul și datoria să-și apere țara în vreme de primejdie". Această atitudine fermă se întemeia pe concluzia științifică, marxistă potrivit căreia știrbirea sau pierderea suveranității și independenței afectează grav dezvoltarea economico-socială a popoarelor, evoluția generală pe trepte superioare.

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

[1]) Vechimea, permanența și unitatea poporului român în scrierile socialiștilor. p. 219—220
[2]) Idem., p. 139—140, 144, 145
[3]) Idem, p. 136—137
[4]) Idem, p. 218
[5]) Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, p. 178

---

blul său — calitate deosebit de prețioasă în climatul foarte schimbător al concurenței internaționale — Jean Pierre Dubarry și Zoé Cardot *urmăresc să determine în articolul* „Les PMI et l'exportation" *publicat de revista* „Chroniques d'actualité de la S.É.D.É..I.S." *în numărul său din 1 aprilie a.c., care este ponderea acestor întreprinderi în exportul francez. Rezultatele unor studii amănunțite desfășurate pe mai mulți ani, susțin autorii, sînt în măsură să infirme acea opinie relativ răspîndită potrivit căreia exportul ar constitui apanajul unor mari unități specializate. Astfel, se estimează că circa 19 000 de întreprinderi mici și mijlocii desfășoară o activitate regulată pe piețele străine. Pentru 9 000 dintre aceștia, exporturile reprezintă 20% din cifra globală de afaceri iar pentru 10 000 nivelul exportului depășește 5% din vînzări, pe ansamblul economiei unitățile respective asigurînd 34% din exporturile totale. Potrivit opiniei autorilor un interes aparte prezintă cunoașterea domeniilor pe care este structurat exportul întreprinderilor mici și mijlocii. Analizele întreprinse pun în evidență faptul că orientarea spre export a acestor întreprinderi este mai pronunțată în cazul produselor industriale și a bunurilor de consum și mai redusă în ce privește materialele de transport și echipamentele manajere. Pentru viitor, afirmă J.P.D. și Z.C., se întrevede o creștere a ponderii întreprinderilor mici și mijlocii în exportul francez, evoluție ce are la bază suplețea sistemului de organizare al acestor unități posibilitățile întreprinderilor respective de a se adapta rapid la schimbările pieței și ale progresului tehnologic.*

● *Adaptarea dezvoltării economico-sociale la restricțiile energetice actuale și de perspectivă impune, ca o orientare de largă respirație, descoperirea și punerea în valoare a tuturor căilor apte să asigure cantități sporite de resurse energetice. În acest complex de măsuri, un loc însemnat ocupă și asigurarea funcționării, la parametrii proiectați, a instalațiilor energetice prin organizarea judicioasă și executarea la un nivel calitativ ridicat a activității de reparații — probleme asupra căreia se oprește pe larg* Constantin Roșca *în volumul* „Strategia reparațiilor în sistemele industriale" *publicată recent la Editura craioveană „SCRISUL ROMÂNESC". Autorul consacră o parte a cărții dezbaterii unor probleme de factură teoretică privind utilizarea fondurilor fixe în economia socialistă cu referiri speciale la semnificația economică și strategiile optime de organizare a diferitelor genuri de reparații. În celelalte părți ale lucrării C. Roșca dezvoltă o analiză de detaliu asupra soluțiilor de organizare a reparațiilor în sistemul energetic, avansînd, totodată, unele idei privind posibilitatea modelării organizării reparațiilor din această importantă subramură a industriei naționale.*

FIȘE

Conceptul „mod de viață"

(Urmare din pag. 21)

modului de viață și nu o parte constitutivă a modului de viață.[3]). O poziție aparte exprimă Maria Boiceva-Mihaleva, care consideră numai nivelul consumului de bunuri materiale și de servicii drept condiții ale modului de viață.[4]). Fără îndoială, teza potrivit căreia consumul populației este o condiție și o premisă a modului de viață, este justă. Realizarea consumului alimentar potrivit normelor fiziologice, spre exemplu, asigură o dezvoltare armonioasă fizică și intelectuală a omului, contribuie la dezvoltarea activităților creatoare, atît în producție cît și în afara producției. Pe de altă parte, dezvoltarea activităților creatoare și satisfacerea tot mai deplină a nevoilor cognitive și estetice ale oamenilor contribuie la raționalizarea consumului, la așezarea acestuia pe baze strict științifice, respectiv la un anumit volum și la o anumită structură a consumului alimentar.

Corelații asemănătoare pot rezulta și în privința nivelului și structurii consumului de bunuri nealimentare și de servicii. Dar **ceea ce caracterizează modul de viață nu este consumul populației ca atare, ci comportamentul omului față de bunurile materiale, comportament care determină un anumit nivel și o anumită structură a consumului.** Ne referim, spre exemplu, la faptul că în societățile bazate pe exploatare și inegalitate și cu deosebire în capitalism, consumul de bunuri materiale este un simbol al bogăției, un semn care evidențiază succesul în viață. Deci și cultul față de bunurile materiale, înstrăinarea omului față de lumea materială și transformarea consumului din mijloc de dezvoltare în scop al vieții. Aceasta și explică risipa de bunuri materiale, risipă denunțată chiar și de specialiști care nu împărtășesc ideile socialismului științific. Un exemplu elocvent în această privință sînt lucrările lui Philippe d'Iribarne din care menționăm una semnificativă prin însăși titlul ei : „Le gaspillage et le désir", apărută în anul 1975.

Socialismul însă, prin esența lui, desființează consumul de prestigiu. În noua orînduire locul și rolul omului în societate sînt apreciate nu în funcție de nivelul consumului ci în funcție de munca depusă, de atitudinea față de muncă și față de colectivul din care face parte, de atitudinea și comportamentul în familie și în societate. Subliniind aceste aspecte nu putem spune că în socialism au dispărut comple consumul de prestigiu și înstrăinarea față de bunurile materiale. Fenomene de acest gen nu fac parte însă din modul socialist de viață, ele sînt rămășițe ale orînduirilor bazate pe inechitate și inegalitate socială.

Cîteva cuvinte despre calitatea vieții. **Calitatea vieții** este o noțiune mai puțin elaborată. Unii specialiști localizează calitatea vieții la corespondența dintre proprietățile bunurilor materiale și a serviciilor, pe de o parte, și trebuințe și dorințele populației, pe de altă parte. Alți specialiști localizează calitatea vieții la corespondența dintre proprietățile tuturor condițiilor de existență ale populației, inclusiv a relațiilor sociale, și trebuințele și cerințele omului. Alți specialiști restrîng conținutul categoriei calitatea vieții cu deosebire la natura relațiilor umane și sociale, respectiv la capacitatea acestora de a satisface trebuințele de ordin social ale populației. În unele lucrări calitatea vieții este definită prin elemente care țin de conținutul categoriei mod de viață[5]).

Opinii ca cele menționate sînt de natură să contribuie la definirea calității vieții. Oare în acest context se poate pune întrebarea : categoria calitatea vieții are o existență de sine stătătoare alături de celelalte categorii și dacă da, ce elemente o disting, respectiv ce elemente o caracterizează ? După părerea noastră, calitatea vieții nu poate fi tratată distinct de problematica trebuințelor omului, respectiv de trebuințele fizice, spirituale și sociale și de condițiile și factorii care asigură satisfacerea trebuințelor amintite. Problematica privind calitatea vieții nu este definită **de sfera sau aria de referință a trebuințelor și a condițiilor de realizare a acestora, ci de măsura în care condițiile și factorii materiali și sociali de care dispune populația corespund sau nu trebuințelor și aspirațiilor membrilor societății. Calitatea vieții se pune în egală măsură atît pentru problematica care definește nivelul de trai material și cultural și respectiv bunăstarea socială, cît și pentru problematica modului de viață. Calitatea vieții este un atribut al categoriilor care desemnează condiția omului în societate.**

Așa cum s-a mai spus, conținutul categoriei calitatea vieții nu este pe deplin elaborat și în jurul său continuă să existe puncte de vedere diferite. Cu toate acestea, elementele la care ne-am referit ne oferă suficiente temeiuri să nu împărtășim opiniile acelor specialiști potrivit cărora calitatea vieții ar fi o alternativă burgheză a conceptului marxist „mod de viață".[6])

Confruntarea realităților actuale din țările socialiste cu cele din perioada presocialistă ca și confruntarea lor cu realitățile din capitalismul contemporan sînt o mărturie a schimbării condiției omului în societate, a unității dintre dezvoltarea economică și socială. În această privință fiecare țară socialistă are o experiență proprie.

România a parcurs etape însemnate în formarea modului de viață socialist și ridicarea calității vieții. „Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții", adoptat de Congresul al XII-lea al partidului este o nouă expresie a unității dintre dezvoltarea economică și ridicarea bunăstării populației, a legăturii indisolubile dintre dezvoltarea

[3]) v. A. P. Butenko, Modul de viață socialist ; Probleme și opinii. Ed. Nauka, Moscova, 1978 (lb. rusă).

[4]) v. Lucrarea colectivă : Construirea economiei societății socialiste dezvoltate, Sofia, 1980 (lb. bulgară).

[5]) Referitor la opiniile amintite menționăm lucrările : Emilian Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, București, 1976, p. 27 ; Mihai Drăgănescu și Stelian Beldescu, Calitatea vieții și civilizația în vol. Civilizația socialistă și valorile ei, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1975, Ioan V. Totu, Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (I—IV), Revista economică nr. 22, 23, 24, 25/1980 ; V. Trebici, Calitatea vieții — finalitatea economiei socialiste, Revista economică nr. 38/1976, p. 16 ; B. de Jouvenel, Arcadiei, ou l'art du mieux-être, SEDEIS, Futuribles, ed. nouă, Paris, 1971.

[6]) V. Voprosî filosofii, nr. 3/1975, p. 154.

Potențarea resurselor agricole

(Urmare din pag. 14)

utilă, dar mare de apă, care trebuie eliminată prin consum suplimentar de energie. Aceasta înseamnă nevalorificarea corespunzătoare a celei mai ieftine surse de energie — fotosinteza, risipă de energie pentru transport și pentru... încălzirea atmosferei.

Realizînd produse pentru colectivități mari, specialiștii din industria alimentară devin responsabili de starea de sănătate a națiunii participă la materializarea uneia din cele mai eficiente căi de ocrotire și promovare a sănătății. Utilizarea cu maximă eficiență a produselor agroalimentare este legată și de asigurarea unui **echilibru optim între diferiții componenți ai rației alimentare,** sarcină prioritară a industriei alimentare. Problema interesează în primul rînd pentru a obține un echilibru nutrițional normal și a evita dereglările, care sînt considerate în prezent ca fiind responsabile de ponderea cea mai mare în numărul de îmbolnăviri.

În același timp, o alimentație rațională are și implicații economice care nu sînt de neglijat. S-a stabilit că atunci cînd rația alimentară este deficitară în proteine sau aminoacizi esențiali, pentru a acoperi necesarul organismului trebuie să se consume o cantitate dublă de alimente față de cazul cînd alimentația este echilibrată.

În acest context, industria alimentară are implicații multiple din punct de vedere social și economic. Este o sarcină de onoare a acestei industrii de a răspunde solicitărilor prezente și viitoare, de a potența la nivel superior resursele agriculturii.

N.R. — Așteptăm de la specialiștii din diferite domenii de activitate, de la colaboratorii noștri puncte de vedere menite să contribuie la optimizarea proceselor de integrare a industriei cu agricultura, la schimbarea radicală a unor optici, a unor concepte și chiar politici în aceste domenii. Considerăm că aceasta constituie un cîmp de investigație dintre cele mai importante pentru realizarea unei adevărate revoluționări a agriculturii și a valorificării superioare a produselor agricole.

17 IMPERIALISMUL. CAPITALISMUL MONOPOLIST DE STAT

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

DEZVOLTAREA forțelor de producție în ultima treime a sec. XIX a impulsionat creșterea cantitativă a producției industriale și diversificarea ei ; a determinat dezvoltarea susținută a ramurilor industriei grele, a transporturilor etc. Schimbările survenite în domeniul forțelor de producție au determinat schimbări și în domeniul relațiilor de producție capitaliste : cresc dimensiunile întreprinderilor, se intensifică lupta de concurență (întreprinderile mici și mijlocii sînt dezavantajate în lupta de concurență), se intensifică de asemenea procesul de concentrare și centralizare a capitalurilor. **Concentrarea capitalului** înseamnă creșterea volumului capitalului, ca urmare a acumulării capitaliste. **Centralizarea capitalului** înseamnă creșterea volumului capitalului, ca urmare fie a unirii mai multor capitaluri într-unul singur, fie a înghițirii capitalurilor mici și mijlocii de către marele capital în lupta de concurență. Pe baza concentrării și centralizării capitalurilor sub impulsul liberei concurențe, are loc și procesul de **concentrare a producției**, apărînd monopolurile. Monopolurile își instaurează dominația la sfîrșitul sec. XIX și începutul sec. XX. În același timp are loc și extinderea relațiilor de exploatare capitalistă la nivel mondoeconomic, cuprinderea în păienjenișul relațiilor capitaliste a întregului teritoriu al globului : formarea sistemului mondial capitalist, inclusiv a sistemului colonial al imperialismului. Analizînd schimbările survenite în domeniul relațiilor de producție capitaliste în perioada amintită, V.I. Lenin a ajuns la concluzia că, **instaurarea dominației monopolurilor marchează trecerea capitalismului într-un nou stadiu de dezvoltare cu anumite caracteristici fundamentale : imperialismul.** În lucrarea „Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului" publicată în 1917, V.I. Lenin analizează acest stadiu al capitalismului prin următoarele cinci trăsături economice fundamentale prezente în definiția pe care a dat-o imperialismului :

1 **Instaurarea dominației monopolurilor** este trăsătura esențială a imperialismului contemporan, reprezintă așa cum am mai arătat esența economică a imperialismului. Dominația monopolurilor reprezintă esența economică a imperialismului pentru că monopolurile joacă rolul hotărîtor în viața economică a țărilor capitaliste dezvoltate, influențează evoluția tuturor proceselor și fenomenelor economice, crează condiții pentru intensificarea acțiunii legilor economice prezente în economia capitalistă, își pune pecetea asupra tuturor celorlalte trăsături ale imperialismului. De aceea, V.I. Lenin a denumit imperialismul și **capitalism monopolist.** Monopolurile ajung să controleze în cea mai mare măsură producția, piața, creditul și pot impune prețurile pe piață pentru a obține profituri ridicate, de monopol. **Monopolul reprezintă o întreprindere capitalistă foarte mare sau o uniune de întreprinderi, care concentrează o parte atît de mare a producției și desfacerii unei anumite mărfi, a oricărei activități sociale, încît are posibilitatea să împiedece libera concurență, să domine piața și să stabilească astfel de prețuri și de condiții încît reușesc să obțină profituri ridicate de monopol.** Sursa profitului de monopol se bazează atît pe adîncirea cît și pe extinderea sferei exploatării. Profiturile de monopol se încasează prin intermediul prețului de monopol care, de regulă, este superior valorii mărfii.

2 **Dominația capitalului financiar și a oligarhiei financiare** reprezintă a doua trăsătură a imperialismului. Accentuarea concentrării capitalului din domeniul producției este însoțită de accentuarea concentrării și centralizării capitalului din domeniul bancar. Procesul respectiv determină apariția de mari bănci, de monopoluri bancare. Marile întreprinderi — monopolurile din industrie — au nevoie de credite mari, pe termen lung pe care numai marile bănci le pot acorda. În acest mod, băncile capătă posibilitatea și sînt interesate să cunoască, să controleze, să influențeze activitatea întreprinderilor creditate, iar prin cumpărarea de acțiuni chiar să-și plaseze capital în monopoluri din ramurile mai rentabile, devenind coproprietari. În același timp, monopolurile industriale cumpără acțiuni ale monopolurilor bancare, devenind coproprietari. Ca urmare, are loc o împletire a capitalului monopolist bancar cu capitalul monopolist industrial. Din această împletire rezultă o formă nouă de capital denumit **capital financiar. Capitalul financiar este rezultatul îngemănării și contopirii formelor particulare de capital monopolist, prin urmare, o nouă formă de capital monopolist care este folosită în scopul obținerii unor profituri ridicate și stabile prin exploatarea forței de muncă salariate din sfera productivă, din celelalte domenii de activitate.** Proprietarii capitalului financiar constituie **oligarhia financiară** care își extinde dominația în toate sferele vieții economice, sociale, politice din țara respectivă.

3 **Exportul de capital** capătă primordialitate față de exportul de mărfuri. **Exportul de capital înseamnă transferul de capital peste granițe de către monopolurile și statele burgheze pentru a fi investit în diferite activități economice în scopul obținerii de către exportator a unui profit ridicat și a altor avantaje economice și politice.** Formarea sistemului mondial al capitalismului, formarea sistemului colonial al imperialismului oferă posibilitatea plasării mai rentabile peste granițe a capitalului. În prima jumătate a secolului nostru, exportul de capital era dirijat către colonii și semicolonii. În capitalismul contemporan exportul de capital se îndreaptă și spre țările dezvoltate. Plasarea rentabilă peste granițe a capitalului se face atît de către monopolurile private — export de capital privat — cît și de către stat — export de capital de stat.

4 **Împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste.** Creșterea exportului de capital, extinderea legăturilor externe și coloniale ale celor mai mari uniuni monopoliste facilitează formarea de uniuni monopoliste internaționale ale capitaliștilor care împart între ele lumea din punct de vedere economic. Apar monopolurile internaționale. **Monopolurile internaționale reprezintă înțelegeri între anumite monopoluri din diverse țări referitoare la împărțirea și reîmpărțirea piețelor internaționale, stabilirea prețurilor, dimensiunilor producției pentru obținerea de profituri ridicate.** Apariția lor marchează o treaptă nouă în concentrarea pe scară mondială a capitalului și producției.

Această împărțire a lumii între uniunile monopoliste internaționale se face pe baza raportului de forțe existent între ele la un moment dat. Datorită faptului că raportul de forțe are un caracter instabil și împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste internaționale ale capitaliștilor are un caracter instabil : se modifică permanent și înțelegerile respective în funcție de noul raport de forțe.

5 **Terminarea împărțirii teritoriale a lumii între cele mai mari puteri capitaliste și lupta pentru reîmpărțirea ei.** Așa cum am mai arătat, prin instaurarea dominației monopolurilor și

formarea sistemului mondial capitalist în care fiecare țară reprezintă o verigă se termină împărțirea teritorială a globului între marile puteri. Pentru prima oară, arăta V.I. Lenin — lumea se prezintă ca o lume deja împărțită, așa încît de aici încolo, pot avea loc numai reîmpărțiri, adică trecerea de la un „stăpîn" la altul, și nu trecerea de la situația de teritoriu fără stăpîn la cea de teritorii „cu stăpîni". Terminarea împărțirii teritoriale a lumii a fost însoțită de formarea **sistemului colonial** al imperialismului. Capitalismul a devenit un sistem mondial de asuprire socială și colonială, de exploatare a majorității populației globului de către o minoritate de exploatatori. În zilele noastre tinerele state (foste colonii) care și-au cucerit independența politică, luptă pentru dobîndirea independenței economice.

Dominația monopolurilor determină agravarea contradicției fundamentale a capitalismului cu implicații sociale din ce în ce mai ample, afectînd și pături ale burgheziei nemonopoliste. Apare și ia forme tot mai concrete contradicția dintre monopoluri și întreaga națiune. Se lărgește frontul antiimperialist.

Capitalismul monopolist de stat

ÎN EVOLUȚIA SA, imperialismul cunoaște, ca o treaptă distinctă — capitalismul monopolist de stat, care **reprezintă o etapă în care are loc îngemănarea forței monopolurilor cu forța statului într-un mecanism unic în scopul sporirii profiturilor de monopol și menținerii relațiilor de producție capitaliste.** Manifestări ale mecanismului monopolist — statal au apărut în perioada primului război mondial. După război fenomenul împletirii forței monopolurilor cu forța statului s-a **diminuat, pentru** a se accentua din nou în timpul crizei economice de supraproducție din 1929—1933 și în anii celui de al doilea război mondial. **În perioada postbelică capitalismul monopolist de stat se transformă în formă de existență a societății burgheze în țările capitaliste dezvoltate.**

Amplificarea procesului de îngemănare dintre monopoluri și stat a fost determinată de o serie de factori care au accentuat atît gradul de socializare capitalistă a producției, cît și caracterul privat al însușirii rezultatelor muncii. Dintre acești factori cei mai importanți sînt următorii :

a) **Monopolizarea crescîndă a economiei.** Intensificarea concentrării și centralizării capitalului, întărirea dominației monopolurilor ridică socializarea capitalistă a producției la un grad foarte înalt, ceea ce impune intervenția statului în economie. Totodată, gradul înalt de monopolizare este strîns legat de creșterea puterii oligarhiei financiare de crearea „uniunii personale" între reprezentanții acesteia și guvern.

b) **Revoluția tehnico-științifică.** În condițiile actuale cînd știința s-a transformat într-o forță de producție nemijlocită, dezvoltarea economică depinde în mod hotărîtor de amploarea activității de cercetare științifică. Dar aceasta cere investiții enorme, o folosire centralizată a capitalurilor care nu pot fi realizate numai prin activitatea monopolurilor private, iar uneori nu asigură o rentabilitate imediată. De aceea, bugetul de stat devine, din ce în ce mai mult, principala sursă de finanțare a lucrărilor de cercetare științifică.

c) **Militarizarea economiei naționale.** Intensificarea militarizării economiei naționale a determinat ca o parte foarte mare din venitul național al multor țări capitaliste să fie folosită în scopuri militare. Finanțarea guvernamentală a producției de armament și a cercetării științifice legate de ea contribuie la mărirea profiturilor încasate de marile monopoluri.

d) **Adîncirea contradicțiilor pe plan economic și social.** Desfășurarea luptelor sociale din țările capitaliste, în avangarda cărora se situează proletariatul reprezintă dovada faptului că se manifestă cu putere contradicția dintre clasa muncitoare și clasa capitaliștilor. Pentru menținerea exploatării, oligarhia financiară recurge permanent la ajutorul statului.

e) **Factorii externi care rezultă din conținutul epocii contemporane.** Creșterea forțelor socialismului, precum și amplul proces al destrămării sistemului colonial au restrîns sfera de dominație a capitalismului, au determinat îngemănarea forței monopolurilor cu forța statului în scopul continuării exploatării și menținerii relațiilor de producție burgheze.

Formele capitalismului monopolist de stat

FORMELE sub care capitalismul monopolist de stat se înfățișează nu au apărut toate deodată. Ele s-au conturat și dezvoltat treptat de-a lungul evoluției acestui proces, una sau alta dintre aceste forme, dobîndind în anumite perioade și în anumite țări o amploare mai mare. Principalele forme de manifestare ale capitalismului monopolist de stat sînt următoarele:

1 **Proprietatea monopolistă de stat** — reprezintă o formă a proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție. În țările imperialiste are loc o creștere considerabilă a volumului proprietății de stat. Totodată, ea se extinde asupra unor întreprinderi din industrie (de armament și civile), transport, bănci, institute de cercetare științifică etc. Sub forma întreprinderilor de stat, proprietatea monopolistă de stat s-a dezvoltat pe următoarele căi principale : construcția de întreprinderi noi din bugetul statului, naționalizarea burgheză, formarea societăților mixte — de stat și particulare.

2 **Redistribuirea pe cale bugetară a venitului național.** În perioada postbelică, statele capitaliste dezvoltate concentrează prin intermediul bugetelor între 25% și 40% din venitul național. Bugetul de stat a devenit principalul instrument prin care statul monopolist redistribuie o parte însemnată din venitul național în favoarea monopolurilor.

Cheltuielile bugetare reprezintă un canal important de scurgere a fondurilor statului sub formă de împrumutri acordate marilor companii particulare, de subvenții pentru înființarea unor întreprinderi, pentru stimularea și garantarea exportului de mărfuri și de capital etc. Majoritatea veniturilor bugetare provin din impozite și taxe suportate de masele largi de oameni ai muncii.

3 **Măsurile de reglementare și control a economiei.** În scopul menținerii orînduirii capitaliste, statul capitalist întreprinde o serie de măsuri de reglare și control a economiei care vizează în principal dezvoltarea unor ramuri, concentrarea și centralizarea producției, realizarea produsului social, investițiile, creditele, impozitele, salariile, prețurile etc.

În cadrul măsurilor de reglementare și control, un loc important îl ocupă încercările de planificare și programare a activității economice de către stat. Planificarea monopolistă de stat are însă limite impuse de proprietatea privat capitalistă asupra mijloacelor de producție, avînd doar un caracter informativ și orientativ, fără să poată înlătura instabilitatea economică, contradicțiile capitalismului.

4 **Complexul militar-industrial.** Creșterea susținută a cheltuielilor militare a avut ca rezultat intensificarea conlucrării între statul capitalist, conducerea armatei și marile companii monopoliste în legătură cu efectuarea și finanțarea cercetării științifice, sporirea și perfecționarea producției de armament, achiziționarea acestuia etc. Împletirea intereselor oligarhiei financiare cu cele ale aparatului militar și ale statului capitalist într-un mecanism unic reprezintă complexul militar-industrial.

5 **Sprijinirea expansiunii economice externe a monopolurilor.** Militarizarea reprezintă pentru capitalul monopolist cea mai convenabilă formă de intensificare a intervenției statale în economie, indispensabilă pentru funcționarea capitalismului, întrucît ea asigură instrumentele necesare atît pentru expansiunea externă cît și pentru cea internă.

6 **Intervenția statului în relațiile dintre muncă și capital.** În principalele țări capitaliste, sub acțiunea inegalităților materiale, contradicțiilor sociale și adîncirii antagonismelor politice se extinde baza obiectivă a puternicelor confruntări sociale. În desfășurarea luptelor sociale se remarcă peste tot împletirea organică a revendicărilor social-economice cu cele politice.

Capitalismul monopolist de stat este un fenomen contradictoriu : apărut ca rezultat al adîncirii contradicțiilor capitalismului el determină, pe de o parte, întărirea dominației monopolurilor asupra societății și pe de altă parte, lărgirea bazelor luptei antimonopoliste. Această contradicție are astăzi rolul primordial în întregul proces revoluționar de transformare a societății.

conf. dr. Eliza N. NASTA
lector univ. dr. Constantin GOGONEAȚA

ÎNTREBĂRI :

1. **Care sînt stadiile pe care le-a cunoscut în dezvoltarea sa orînduirea capitalistă ?**
2. **Care este definiția imperialismului dată de V.I. Lenin în lucrarea sa : „Imperialismul — stadiul cel mai înalt al capitalismului"?**
3. **În ce constă esența economică a imperialismului ?**
4. **Ce este capitalismul monopolist de stat ?**
5. **Care sînt cauzele care au determinat dezvoltarea capitalismului monopolist de stat în perioada postbelică ?**
6. **Care sînt principalele forme sub care se înfățișează, în perioada actuală, capitalismul monopolist de stat ?**

Cerințe ale instaurării noii ordini economice internaționale

AGRICULTURA, RAMURĂ VITALĂ ÎN LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII

ÎN EPOCA POSTBELICĂ s-a manifestat unul din paradoxurile aparente ale economiei mondiale și anume : țări cunoscute a fi preponderent agricole resimt lipsa produselor agroalimentare, fiind dependente de hrana livrată de statele industriale. Este și aceasta una din ciudățeniile fenomenului dezvoltării contemporane, caracterizată prin puternice distorsiuni structurale. Acest paradox are însă accente dramatice pentru țările în curs de dezvoltare care, în condițiile unei creșteri demografice puternice, au înregistrat o scădere a volumului de produse agroalimentare pe locuitor. Specialiști, guverne sau organisme internaționale urmăresc cu asiduitate acest fenomen. Problema care domină, însă, preocupările unora din oamenii politici și de știință constă în a da răspuns unor întrebări firești : de ce s-a ajuns în această situație, ce factori ar putea crea un reveriment în acest domeniu ce soluții pot fi adoptate și ce perspective au ele ?

Azi ne dăm seama că, în mod unilateral și uneori exagerat, în creșterea rapidă a industriei se întrezăreau soluțiile lichidării înapoierii și a mizeriei moștenite. Acesta constituie și motivul pentru care factorii de decizie, în numeroase țări, au pus un accent prioritar pe impulsionarea procesului de industrializare. Ea reprezintă o manifestare a încercării de a evita o cale istorică este verificată, dar lungă și costisitoare, o variantă a efectului imitației (numit efectul Duesenberry, după cel care a utilizat primul acest termen). Efectul de imitație se reduce în esență la o teză simplificatoare, care susține că preluarea modului de creștere industrială a țărilor avansate ar porni din instinctul de imitație al țărilor subdezvoltate care își imaginează că prin preluarea modelului s-ar putea beneficia automat și de efectele sale asupra creșterii nivelului de trai și de civilizație.

De aceea, modelul de dezvoltare îl constituie țările industriale, capitaliste sau socialiste. Încercările de a stimula o dezvoltare echilibrată, „mersul pe două picioare", adică industria și agricultura, nu au fost în general acceptate. Modelul de creștere economică pe care-l oferea Noua Zeelandă, de pildă, a fost dezavuat și condamnat ca însemnînd renunțarea la industrializare drept mijloc pentru lichidarea subdezvoltării.

Cu toate acestea, căutările, uneori dureroase și costisitoare prin efectul lor, nu au încetat. Mai devreme sau mai tîrziu, un număr de țări în curs de dezvoltare au optat pentru dezvoltarea echilibrată a celor două sectoare, rupînd cu dihotomia dogmatică industrie sau agricultură. Un exemplu de reevaluare a politicii de orientare a dezvoltării economiei în direcția punerii în valoare a agriculturii îl reprezintă India. Deși înainte de eliberare J. Nehru a spus că nici un indian care are măcar un dram de minte nu ar putea ignora sau subaprecia agricultura, cu toate acestea primele două planuri cincinale ale Indiei 1951—1956 și 1956—1960) au acordat prioritare covîrșitoare industriei. Dar realitățile concrete ale țării, cerințele marii mase a populației mereu crescînde, cîteva catastrofe, secete, au impus o revenire spre un echilibru între cele două ramuri de bază. Astfel, India a obținut o serie de realizări pe calea satisfacerii în măsură din ce în ce mai mare a nevoilor sale alimentare din resurse proprii. Efectele contradictorii ale unei industrializări galopante pot fi urmărite și în Brazilia unde înapoierea agrară pe întinsele zone rurale rămase în afara procesului de creștere economică provoacă criza alimentară și, în unele părți ale țării — o stare de mizerie cruntă, umbrind succesele avîntului industrial din ultimii ani.

ÎN ANUMITE ETAPE ale dezvoltării lor și unor țări socialiste le-a fost caracteristic, într-o formă sau alta, acest fenomen al absolutizării virtuților industrializării ca factor al soluționării tuturor problemelor lichidării rămînerii în urmă. O foarte necesară și valoroasă punere la punct în această problemă, în lumina unei concepții îndrăznețe și inovatoare, conține expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, la Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, din februarie 1981. Secretarul general al partidului nostru a arătat că în lumina experienței construcției socialiste din țara noastră, apare acum foarte evident că teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus de fapt la neglijarea importanței creșterii producției agricole. Aplicarea acestei orientări determină disproporții în dezvoltarea economico-socială generală, influențează negativ asupra nivelului de trai al poporului. Experiența teoretică și practică a țării noastre, ca și a altor țări, în politica agrară are o importanță deosebită pentru țările în curs de dezvoltare care pășesc pe calea propășirii economico-sociale independente, a progresului și civilizației, punînd în evidență necesitatea acordării unui rol deosebit agriculturii, pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale și ridicarea nivelului de trai al poporului, pentru consolidarea independenței naționale.

Este de la sine înțeles că o asemenea abordare a problemei nu poate fi interpretată ca o subapreciere sau negare a necesității industrializării țărilor în curs de dezvoltare. Acest proces se impune în mod obiectiv, legic, și importanța sa nu poate fi negată. Ceea ce trebuie corectat, teoretic și practic, este o anumită exagerare a procesului de industrializare, forțarea sa. Prin industrializare forțată, în unele cazuri și în anumite perioade, s-au creat distorsiuni structurale care la un moment dat au avut influențe negative asupra dezvoltării, atît industriale cît și agricole, care sînt intercondiționate.

În ultimii ani, conștiința că agricultura a fost neglijată a început să se afirme tot mai pregnant. Numeroase guverne din țările în curs de dezvoltare, inclusiv cele socialiste au elaborat programe de creștere a producției agrare, reorientînd structura investițiilor, îndreptînd sume tot mai mari în direcția dezvoltării agriculturii. Efectele nu pot fi, desigur, imediate.

Important este însă, faptul, că organisme internaționale la nivelul O.N.U., guverne și partide politice fac din tema dezvoltării agrare o temă prioritară așa cum acest lucru a fost făcut în lupta pentru industrializarea țărilor în curs de dezvoltare.

Problema nu este simplă ; ea are un trecut încărcat de influența racilelor sistemului colonial, de orientare eronată a primelor programe postbelice de dezvoltare în țările eliberate de handicapul creat, nu în ultimul rînd, de absența unei structuri raționale a economiei naționale, deci de slaba dezvoltare sau totala lipsă a unui sector industrial. Fenomenul este deci izvorît dintr-o dublă neputință : cea creată de istoria dezvoltării lor trunchiate și uriașul decalaj ce apasă asupra structurilor unor economii care niciodată nu s-au putut dezvolta pe deplin și liber.

Modelul istoric al dezvoltării agrare este diferit dee cel contemporan. Unii autori numesc revoluție agrară [1]) puternica creștere a producției agricole care s-a înregistrat în țări vest-europene, începînd cu Anglia, în sec. XVIII—XIX. În acel moment agricultura depășea stagnarea feudală multiseculară și porneș pe calea unei modernizări. Acest proces a premers, întrucîtva, revoluția industrială. El a avut implicații profunde nu întotdeauna favorabile maselor țărănești. Cerințele agriculturii de produse industriale, unelte, a stimulat creșterea producției întreprinderilor producătoare și a celor prelucrătoare de minereuri de fier, de metal și de utilaje diverse. În acest fel agricultura a constituit un suport și stimulent pentru creșterea rapidă a industriei. Totodată, agricultura însăși și-a împlinit destinul și a evoluat sub imperiul revoluției industriale la promovarea căreia a contribuit. Efectele acestei acțiuni dialectice au fost creșterea conjugată și reciproc potențatoare a celor două sectoare de bază ale oricărei economii naționale, industria și agricultura.

1) Paul Bairoch, Révolution industrielle et sousdéveloppement, SEDES, Paris, Ed. 2, 1964, pag. 74 ; E. Kleer, Analiz obscestvenoekonomiceskih struktur stran treliego mira, trad. din l. polonă, Editura Nauka, Moscova, 1968, pag. 28

Dacă revoluția industrială în Europa a fost precedată de o reală și însemnată creștere a producției în domeniul agrar — de pildă, Anglia în sec. XVIII a fost „grădinar al Europei" înainte de a fi „atelier al lumii" —, în țările în curs de dezvoltare avîntul industrial este însoțit de o scădere aproape generală a producției agricole. Următoarele date ilustrează afirmația : În cursul anilor '30 țările în curs de dezvoltare au exportat aproximativ 14 mil. tone cereale spre metropole, între 1956—1966 au importat 10 mil. tone pe an [2]) (după unele surse între 1965—1970 volumul importului de cereale s-a ridicat anual la 25—30 mil. tone) ; în 1975 importul a fost de 50 mil. tone, cu perspectiva ca necesarul de import să ajungă la 85—100 mil. tone de cereale.

Această stare potrivnică firii lucrurilor este în contradicție cu procesul mondial de creștere economică, provoacă daune țărilor în curs de dezvoltare și nu mai poate continua.

NU NE PROPUNEM, aici, să întreprindem o prezentare a cauzelor înapoierii agriculturii în țările în curs de dezvoltare. Dar nu putem să nu remarcăm, de la bun început înapoierea acestui sector, rămînerea sa în urmă cu secole față de metodele de exploatare agricolă în țările avansate. La aceasta trebuie adăugată și precaritatea condițiilor naturale, factorii pedoclimatici care sînt nefavorabili în unele țări, ale Africii în special, dar și ale Asiei de sud și sud-est. Aceasta face ca decalajul agricol să fie greu de depășit. Sînt necesare investiții însemnate pentru introducerea tehnicii, pentru înlăturarea efectelor secetei, inundațiilor, dăunătorilor și ale altor fenomene provocatoare de dezastre pentru punerea în valoare a tuturor terenurilor disponibile și adecvate producției agrare.

Exploatarea colonială a distrus agricultura tradițională în multe țări. În locul unei structuri a producției agrare adaptate nevoilor populației au fost impuse culturile care serveau interesele capitalului : plantele tehnice, fructele tropicale, s-a aplicat pe scară largă monocultura — formulă rentabilă pentru acoperirea unui export masiv spre metropole. Pentru hrana populației au fost importate cerealele ieftine oferite pe piața internațională, în mod paradoxal de țări cu industrie avansată.

Pentru a realiza acest transfer de producție, populația autohtonă nu numai că a fost nevoită să-și schimbe modul tradițional de alimentație, dar a devenit și dependentă de importul de alimente, import realizat în condițiile unor balanțe financiare deficitare și unei lipse acute de mijloace de plată. O asemenea „gospodărire" a provocat profunde transformări în viața populației, a aruncat numeroase țări în stare de dependență și mai grea decît cea dinainte, a încărcat balanța de plăți, adăugînd creditelor destinate industrializării și pe cele pentru acoperirea nevoilor de hrană.

Așa cum le-a fost lăsată moștenire, starea de înapoiere a producției agricole din țările în curs de dezvoltare este provocată și de utilizarea slabă a suprafețelor cultivabile, de lipsa aproape totală a mecanizării și chimizării în majoritatea zonelor fertile, de productivitatea extrem de scăzută a muncii în agricultură, de randamentul scăzut la hectar. Tarele sociale existente, persistența latifundiilor în Asia și America Latină, întîrzierea reformei agrare sau efectuarea ei parțială, ciuntită, adaugă factori de adîncire a mizeriei maselor țărănești, prelungind epoca de înapoiere pe multiple planuri.

Creșterea demografică puternică, neadaptarea agriculturii la noile cerințe, neglijarea ei (în favoarea dezvoltării industriale rapide), precum și repetate calamități naturale au dus-o la starea de inadaptare pe care o deplîng toate forurile naționale și internaționale. La aceste influențe negative trebuie adăugat rolul negativ al raportului de schimb nefavorabil (prețurile inechitabile) al produselor agricole de bază față de produsele industriale și permanenta lui deteriorare pe piața mondială decenii de-a rîndul.

Dacă între 1875—1914, rata creșterii exportului produselor de bază era aproximativ egală cu cea a produselor manufacturate, între 1918 și 1945 această rată se diferențiază în dauna produselor primare, iar după 1945 se prăbușește, atrăgînd după sine scăderea valorilor intrate în țările în curs de dezvoltare de pe urma produselor lor agricole tradiționale. Producția agrară și-a pierdut, din ce în ce mai mult, eficiența, deci a încetat să-i mai stimuleze pe producători. Însă, odată cu aceasta țările în curs de dezvoltare nu au mai fost în stare să asigure o participare în condiții satisfăcătoare a agriculturii la export, încercînd în același timp să fie capabile să asigure și satisfacerea nevoilor crescînde ale propriei populații [3]).

Densitatea crescîndă a populației provoacă una din marile cauze ale rămînerii în urmă a producției agrare raportate la nevoi. În țările cu mare densitate a populației, țări preponderent agrare ca India, Indonezia și altele, suprafața cultivabilă pe locuitor este foarte scăzută în comparație cu indicatorul respectiv din țările azi industrial avansate, fie că luăm în considerație, în ce le privește, date din epoca noastră, fie date din epoca preindustrială. Un studiu asupra suprafeței cultivabile ce revine la un lucrător agricol duce la aceleași concluzii.

PENTRU a înlătura acest fenomen cu efecte negative asupra producției agricole una din măsurile cele mai urgente ar consta în asigurarea unui randament ridicat al producției la hectar, o creștere însemnată a productivității muncii în agricultură, ceea ce înseamnă tocmai introducerea acelui proces de modernizare care lipsește în mare măsură țărilor africane, asiatice și latino-americane. După cum se știe, tocmai în acest domeniu lucrurile nu stau bine în țările în curs de dezvoltare.

Colin Clark dovedește cu date statistice penuria acută de pămînt, în condițiile unei populații dese și vertiginos crescînde, și concomitent slaba productivitate a muncii în agricultură. Dacă, de pildă, în S.U.A. pe unitatea de teren agricol lucrează 1,2 brațe de muncă, în Franța și Germania Federală lucrează 10, în India și Pakistan 31, în Egipt 73. Iar producția realizată, care să permită hrănirea unui anumit număr de persoane de către un lucrător agricol se ordonează invers proporțional.

Profesorul Bert F. Hoselitz furnizează date comparative interesante : dacă în Anglia și Țara Galilor, în 1888, precum și în numeroase țări europene, la mijlocul sec. XIX, pe un lucrător (adică în general pe o familie) reveneau 5—10 ha, actualmente în țările asiatice și în Egipt revin mai puțin de un hectar, maximum două. Corelația dintre suprafețele agricole și creșterea neîncetată în ritm rapid a populației impun atît ridicarea randamentelor la hectar, a productivității muncii cît și extinderea suprafețelor cultivate. Or, aceasta presupune maximă atenție acordată ramurii vitale pe care o reprezintă agricultura, îndreptarea spre producția agrară a unui volum de investiții mult mai mare decît pînă în prezent.

Se poate spune că persistența tuturor acestor probleme constituie o piedică însemnată în calea creării noii ordini economice internaționale și a luptei împotriva sărăciei în lume. Se cere o atitudine radical nouă față de problemele respective, un mod nou de a privi însăși dezvoltarea social-economică, în teorie și practică. Dacă procesul de industrializare rapidă a țărilor în curs de dezvoltare a fost un fenomen pozitiv în sine, în unele cazuri, în funcție de orientările adoptate și de rezultatele obținute, el a început să creeze dificultăți în calea unei dezvoltări armonioase.

Transformările în structura de producție a țărilor în curs de dezvoltare, în unele cazuri, nu însemnau în același timp și lichidarea subdezvoltării, ci continuarea și adîncirea lor sub alte forme, în special aceea a adîncirii și perpetuării penuriei alimentare, în special, și a celei de produse de larg consum, în general. Deci, neglijarea agriculturii, exprimată statistic în restrîngerea ponderii sale în producția totală a țării, și impulsionarea fără limite a creșterii industriei nu au dat întotdeauna rezultatele scontate. Efectele unor disproporții apărute în dezvoltarea economică, între dezvoltarea industrială și cea agricolă, între industria grea și cea ușoară se vor resimți o lungă perioadă, iar eforturile pentru reechilibrarea structurilor sînt tot mai costisitoare.

Înlăturarea racilelor subdezvoltării agrare solicită mari eforturi, financiare și social-politice, măsuri și acțiuni cu adevărat revoluționare. Ele nu au fost făcute, fiind fie neglijate, fie amînate în favoarea unor proiecte industriale, baraje sau alte construcții, adesea economicește nerentabile. În prezent criza alimentară mereu mai profundă impune o uriașă concentrare a eforturilor, atît la scară națională cît și internațională. Dezvoltarea agriculturii și asigurarea hranei necesare unei populații în

[2]) Giussepe Pettrilli, președintele Institutului pentru reconstrucția industrială (I.R.I.), discurs la colocviul internațional asupra dezvoltării industriale a Africii, Dakar, nov. 1972. Stenogramă editată de N.E.A., pag. 89 ; Revista economică nr. 35/sept. 1977, pag. 31.

[3]) Bruce F. Johnston și alții, The Role of Agriculture in Economic Development, American Economic Review, sept. 1961, pag. 571, expun o formulă a ratei anuale a creșterii cererii de produse agricole : D = p + n q în care p — rata creșterii populației, n — elasticitatea cererii pentru produse agricole și q — rata creșterii venitului pe locuitor. Date fiind elasticitatea mare a cererii de produse agricole și nivelul ridicat al creșterii populației, pentru țările în curs de dezvoltare D = 10, cifră care arată cît de mult a rămas în urmă cererea de produse agricole față de ofertă, dacă ținem seama, de faptul că rata medie a creșterii producției agricole pe locuitor în ultimul deceniu a fost abia în jur de 1% anual.

permanentă creștere este necesar să devină obiectiv prioritar în cadrul luptei pentru edificarea unei ordini economice internaționale.

ARGUMENTELE economice în vederea unei dezvoltări prioritare a agriculturii în vederea înlăturării subdezvoltării, dar în special în țările în care situația demografică o impune, sînt numeroase.

1. Primul argument îl reprezintă nevoia, tot mai mare de hrană. Arma verde, rezervele de alimente disponibile în unele din țările mari producătoare, este utilizată ca instrument de presiune politică atît timp cît ele dispun singure de stocuri de produse suplimentare. Popoarele nu pot permite să rămînă dependente într-un domeniu atît de vital. În schimb, o agricultură înfloritoare reduce dependența alimentară față de străinătate, asigură surplus pentru export și pentru importarea celor necesare industrializării treptate.

2. Agricultura și activitățile economice rurale pot crește rapid și cu investiții relativ mai reduse de capital. În același timp, în țările cu mare surplus de forță de muncă, ele asigură folosirea acesteia la lucrări masive ca cele cerute de irigații, ridicarea de stăvilare, formarea de rezerve de apă, mînuirea a mii de pompe manuale simple, prelucrarea unor produse agricole și alte activități cu caracter complementar.

3. Dezvoltarea agriculturii poate crea condiții necesare pentru antrenarea elementelor capabile la munca de organizare și conducere ; industrializarea masivă se izbește de blocaje nu numai din lipsa de capital, dar și din lipsa unei obișnuințe în masă de a participa la disciplina producției, din lipsa experienței de conducere și management, de abilitate și caracter întreprinzător. În absența unor asemenea deprinderi, industrializarea, ca și orice altă activitate economică eficientă, este frînată și întîrziată.

4. Cele mai adeseori o dezvoltare rapidă a producției agricole poate fi atinsă prin utilizarea unor tehnici simple care poate fi compensată prin voința de a acționa și o politică guvernamentală adecvată.

5. În acest context, se pune problema gradului de mecanizare necesar dezvoltării agriculturii în țările cu populație numeroasă. Întrucît mecanizarea eliberează forță de muncă și o îndreaptă spre alte sectoare, apare necesitatea alegerii tipului adecvat de mecanizare și a operațiilor ce se cer mecanizate. Toate acestea trebuiesc, așadar, corelate cu atenție cu sarcina de a se asigura locuri de muncă, în primul rînd în agricultură, pentru acel miliard de oameni care se prevede, conform prognozei demografice, că țările în curs de dezvoltare îl vor avea în jurul anului 2000.

6. Dezvoltarea sectorului agrar este avantajoasă și pentru faptul că, fiind mai puțin costisitoare, permite economii de capital și prin aceea că nu necesită cheltuieli suplimentare pentru construcții de locuințe și alte genuri de construcții necesare în cazul marilor deplasări de forțe de muncă spre industrie, deci spre orașe. Potrivit unor aprecieri, cu o sumă de circa 160 mld. de dolari, între 1985—2000, ar putea fi abordate mari proiecte de dezvoltare agricolă complexă în țările care au cele mai bune condiții pentru aceasta, obținîndu-se o însemnată ameliorare a situației alimentare în lume.

7. Agricultura este una din principalele ramuri care are resurse inepuizabile, este generatoare de bunuri prin îmbinarea elementelor om-natură și valorifică cu cheltuieli energetice minime forța creatoare a speciei umane : ea este cel mai intim legată de traiul și bunăstarea speciei, fiind la îndemîna oricui care vrea să se folosească de marile daruri ale pămîntului.

8. Agricultura — practicată în mod corespunzător — nu este poluantă, ci, dimpotrivă, este un factor care contribuie la reducerea poluării în lumea modernă.

Marile proiecte de valorificare a potențialului agricol al țărilor în curs de dezvoltare nu se află însă în suficientă măsură în atenția guvernelor și a organismelor specializate ale O.N.U., ale F.A.O., în orice caz nu în măsura în care cerințele arzătoare ar impune. Pentru a duce la soluții optime, ele ar trebui abordate urgent și concepute într-o indisolubilă legătură cu industrializarea zonelor subdezvoltate ale lumii. Astăzi, a gîndi separat cele două mari procese, dezvoltarea agricolă și dezvoltarea industrială este nu numai nerațional, dar și vetust. Însuși Fr. List, cunoscut pentru aversiunea sa față de dezvoltarea industrială a popoarelor din continentele extraeuropene, teoretician al „destinului agricol" al popoarelor tropicale și subtropicale, a admis că „în nici o țară mașinile și uneltele agricole nu sînt atît de perfecte și în nici una agricultura nu este într-un stadiu atît de avansat ca acolo unde industria este înfloritoare. Sub influența acesteia din urmă, agricultura, agronomia a devenit ea însăși o industrie, o știință [4]).

Dar posibilitatea de a dezvolta paralel cu industria o agricultură capabilă să o influențeze, la rîndul ei, pe prima a fost cu ani în urmă considerată aproape o erezie și combătută de unii autori în literatura economică. În prezent însă, rolul celor două sectoare ca elemente complementare și reciproc condiționate și chiar necesitatea de a acorda prioritate agriculturii nu mai este privită cu stupoare dogmatică. Apare, în același timp în evidență faptul că pentru dezvoltarea agricolă este necesar un minim al gradului de industrializare a țării, care să ofere baza tehnologică obligatorie atît pentru industrie cît și pentru agricultură și alte ramuri ale economiei. Revoluționarea tehnicii în agricultură este una din bazele principale ale creșterii economice moderne.

INTERDEPENDENȚEI dintre agricultură și industrie a început să i se acorde o importanță din ce în ce mai mare. Acest lucru este cerut de însăși dialectica conexiunilor în cadrul sistemului unitar al structurilor economiei naționale.

Există o corelație strînsă între creșterea industrială și creșterea celorlalte sectoare economice. Rata creșterii fiecărui sector, între 1950—1980, nu a permis stabilirea evidentă a acestei corelații. Dar o analiză comparativă a nivelului absolut al venitului provenit din diferitele sectoare permite stabilirea unui coeficient de corelație suficient de exact. Reiese, astfel, că între expansiunea industriei, a sectorului primar (agricultură și industrie extractivă) și a infrastructurii există o corespondență netă. Un calcul de regresiune simplă arată că fiecărei unități de creștere a producției industriale i se adaugă 4 unități de creștere suplimentară a produsului intern brut pe locuitor provenit din sectorul primar incluzînd agricultura și infrastructura.

În acțiunea dirijată a modificării raționale a structurii economice se acordă, deci, o atenție tot mai mare interdependenței dintre producția industrială și producția agricolă. Practica a convins în măsură tot mai mare că influența pozitivă pe care o exercită industria asupra creșterii producției agricole impune și necesitatea unei industrializări în condițiile unei interacțiuni dialectice între cele două sectoare importante, între acestea și știința și tehnologia avansată, între toate acestea și factorii social-politici revoluționari care acționează în societatea contemporană. Stimulentul reciproc între creșterile celor două sectoare constituie o realitate dialectică vie și indubitabilă. Relația dintre industrie și agricultură nu se limitează, așa cum se afirma în mod simplist, la industria ușoară, ci se extinde în măsură mult mai mare nu numai la ramurile tradiționale ca industria grea, construcția de mașini și chimia ci mai ales asupra unor ramuri noi, moderne, de mare viitor, cu tehnologii superioare și eficiente, așa cum este descris de Maria Popescu în articolul „Reflecții la început și sfîrșit de deceniu" (în Revista economică nr. 1, 1981).

Toate aceste corelații de creștere nu pot să nu influențeze, în viitor, tot mai profund modificările de structură între ramurile economiei naționale, antrenîndu-le reciproc să-și ocupe locul necesar într-o economie care tinde să se apropie de conceptul de economie modernă la nivelul celor avansate în actualul moment istoric.

SINGURA CONCLUZIE este necesitatea de a ridica pe toate căile ritmul de creștere a producției agrare, în conformitate cu cerințele și posibilitățile oferite de știința solului, biologia și agrotehnica contemporană. În momentul de față, agricultura și dezvoltarea ei rapidă nu poate fi o simplă problemă de dezbateri privind prioritățile, ci o problemă cheie, pe care o impune nu numai prezentul, dar mai ales viitorul, cînd asigurarea hranei celor două miliarde de oameni în plus la sfîrșitul acestui secol, va pune sarcini dintre cele mai presante pe întregul glob pămîntesc.

În acest fel, locul și ponderea agriculturii în economia națională nu vor putea fi privite, pur și simplu, ca o cantitate statistică în continuă mișcare, a cărei restrîngere permanentă devine obiectiv abstract, ci un element vital asupra căruia să acționeze toți factorii cu efect revoluționar ai producției și științelor moderne, pentru a obține o eficiență maximă, la nivelul atins în sectorul agrar al țărilor avansate [5]).

Andrei VELA

[4]) Citat după Berl F. Hoselitz, Theories of Economic Growth, p. 201.

[5]) În general, o structură se consideră optimă la un moment istoric dat, dacă asigură prin compoziția și ponderea tuturor ramurilor sale, inclusiv agricultura, eficiența economică maximă (vezi Klaus Steinitz, Entwicklung der Produktionstruktur, în Wirtschaftwissenschaft, august 1968, p.1241). Situarea agriculturii în centrul dezvoltării, în condiții specifice date, este evidențiată și în lucrarea dr. Ioniță Olteanu, Necesitatea unor structuri economice echilibrate, în „Către o nouă ordine economică internațională", Ed. politică, București, 1976 ; Ilie Șalapa, Rezolvarea problemei alimentației pe plan mondial — parte integrantă a procesului de lichidare a subdezvoltării, ibidem, p. 283 ; I. Văcărel, Finanțele și dezvoltarea agriculturii pe plan mondial, Ed. politică, București, 1976, p. 57.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Fenomenul inflaționist, factor de erodare a nivelului de trai în capitalismul contemporan

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII dinamica prețurilor la bunuri de consum și servicii a cunoscut, în țările nesocialiste, o accelerare aproape neîntreruptă — evoluție atestată de datele statistice corespunzătoare (vezi tabelul nr. 1). Însoțitoare permanentă a dezvoltării economiei capitaliste contemporane, chiar și în fazele sale de involuție, respectiv de criză și recesiune, inflația a devenit una dintre problemele cheie ale actualelor politici economice, aplicate în diverse țări industrializate sau în curs de dezvoltare. Sînt tot mai frecvente situațiile (vezi, de exemplu, cazul Angliei) în care creșterea inflaționistă a prețurilor determină o scădere absolută — de la un an la altul — a nivelului de trai al populației, iar factorii de răspundere din țările respective — din neputința de a aplica cu hotărîre măsuri deflaționiste în condiții de recesiune economică — se află în căutarea unui „modus vivendi" cu inflația.

Chiar dacă în 1980, într-o serie de țări, creșterea prețurilor a fost inferioară previziunilor, totuși — în cazul țărilor capitaliste industrializate, de pildă, ea rămîne (cu circa 13 la sută) printre cele mai ridicate din întreg deceniul al optulea. Cel mai mult reține însă atenția nivelul ridicat al inflației în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, respectiv de 2—4 ori superior celui pe ansamblul țărilor nesocialiste.

Lăsînd la o parte cazurile de „inflație consimțită" din unele țări, politică practicată în anumite perioade și care — corelată cu cea a devalorizării valutei naționale — este menită să stimuleze exporturile, să sporească competitivitatea produselor exportate de țara respectivă pe piața mondială, creșterea inflaționistă a prețurilor cu amănuntul la bunuri de consum și servicii a devenit o componentă intrinsecă a vieții economice cotidiene din țările nesocialiste.

Recrudescența inflației trezește însă legitime îngrijorări în rîndul maselor muncitoare din țările în cauză, care constată că cuceririle obținute în domeniul îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă sînt tot mai mult amputate sub o dublă presiune — cea a erodării crescînde a puterii de cumpărare a monedelor naționale și cea a agravării șomajului. În această privință date recente publicate de O.C.D.E. arată că, în Austria — de pildă — în timp ce în perioada 1963—1973 creșterea prețurilor anihila în medie 45 la sută din sporul nominal al salariilor, în intervalul 1973—1980 erau anihilate deja 68 la sută din sporul menționat. Pentru alte țări vest-europene, eroziunea creșterii salariilor nominale a fost și mai pronunțată : de 40 la sută (în 1963—1973) și circa 70 la sută (în 1973—1980) în cazul Belgiei, de 52 la sută și 80 la sută în cazul Olandei, de 53 la sută și 80 la sută în cel al Danemarcei, de 72 la sută și 80 la sută pentru Elveția, de 48 la sută și 90 la sută pentru Suedia etc.

În ceea ce privește dinamica șomajului, statisticile oficiale evidențiază că numai în 1980 efectivul șomerilor a sporit — față de nivelul atins în 1979 — cu 1 485 mii persoane în S.U.A., cu 404,7 mii în Anglia, cu 100,8 mii în Franța, cu 38 mii în Olanda, cu 30,5 mii în Belgia, cu 29 mii în Canada ș.a.m.d, în numeroase țări capitaliste crescînd astfel ponderea „brațelor de muncă inutile" în ansamblul populației apte de a lucra.

Datele din tabelul nr. 2 ilustrează că tendința dominantă în cursul deceniului trecut a fost cea de agravare a inflației. Chiar dacă în unele țări capitaliste (Austria, Belgia, Elveția, R.F.G., Japonia, Olanda) sau în curs de dezvoltare (Chile, Costa Rica) asistăm — în cea de-a doua jumătate a deceniului trecut — la o anumită atenuare a curbei inflației, evoluția economiei majorității țărilor nesocialiste se caracterizează prin recrudescența presiunilor inflaționiste, manifestată mai pregnant în Argentina, Grecia, Islanda, Israel, Italia, Noua Zeelandă, Spania, Turcia, Venezuela și alte țări.

Tabelul nr. 1

Dinamica prețurilor pe grupuri de țări (în %)

Grupul de țări	1960—1964 *)	1965—1969 *)	1970—1974 *)	1975—1979 *)	1980 (estimații)
Pe ansamblul țărilor nesocialiste	3,6	4,8	8,5	11,5	15,5
Din care :					
Țări industrializate	2,3	3,7	7,3	9,1	14,0
Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol	2,0	2,5	8,3	13,6	13,8
Celelalte țări în curs de dezvoltare	13,4	12,5	16,8	26,4	35,5

*) Rata medie anuală
Sursa : „Bulletin Crédit suisse", nr. 7/1980

Tabelul nr. 2

Dinamica prețurilor pe plan național (în %)

Țara	Rata medie de creștere pe perioada 1971—1975	Rata medie de creștere pe perioada 1971—1980
Țări capitaliste dezvoltate		
Anglia	13,0	14,2
Australia	10,2	10,8
Austria	7,3	6,5
Belgia	8,4	7,7
Canada	7,4	8,6
Danemarca	9,3	10,3
Elveția	7,7	5,2
Finlanda	12,0	11,9
Franța	8,9	10,2
R.F.G.	6,1	5,3
Grecia	12,3	15,2*
Irlanda	13,3	14,3*
Islanda	25,0	34,8*
Israel	24,0	47,0
Italia	11,3	14,8*
Japonia	11,5	9,2*
Norvegia	8,4	8,9
Noua Zeelandă	10,2	13,1
Olanda	8,6	7,6
Spania	12,1	16,0
Suedia	7,9	9,8
S.U.A.	6,7	8,3
Țări în curs de dezvoltare		
Argentina	64	225
Bolivia	20,6	20,0
Chile	308	233
Costa Rica	13,6	11,6
Kenya	8,0	9,5
Madagascar*	9,3	10,5
Paraguay*	11,6	13,4
Sri Lanka	7,5	9,5
Thailanda	8,7	10,0
Trinidad-Tobago	13,1	13,7
Turcia	16,9	34,4
Venezuela	5,7	9,6

*) 1971 — noiembrie 1980
Sursa : U.N., „Monthly Bulletin of Statistics", martie 1981

În perioada ianuarie-februarie 1981 rata creșterii prețurilor cu amănuntul la bunuri de consum și servicii a fost — în medie pe țările membre ale O.C.D.E. — de peste două ori mai ridicată decît în semestrul II 1980, răsturnarea tendinței anterioare fiind determinată îndeosebi de majorările de prețuri la produsele alimentare (în ianuarie) și la energie și combustibili (în februarie). Fenomenul de accelerare a creșterii prețurilor a avut un caracter cvasigeneral ; dintre țările membre doar Turcia a reușit să determine la începutul anului curent o scădere a ritmului ridicat al inflației.

Evoluția menționată devine tot mai preocupantă pentru cercurile conducătoare din țările respective, care sînt nevoite să aplice parcimonios măsurile de stimulare a activității economice, de combatere a recesiunii, astfel încît anul curent ar putea — conform unei serii de prognoze — să prelungească în ultima analiză starea de „convalescență" a economiei capitaliste, cunoscută sub plastica denumire de stagflație.

N. P.

Înviorarea construcțiilor navale ?

CONFORM datelor publicate de buletinul **Lloyd's Register of Shipping** industria construcțiilor de nave din țările capitaliste industrializate și din țările în curs de dezvoltare a cunoscut o anumită înviorare a activității sale în cursul anului trecut, exprimată prin creșterea tonajului navelor aflate pe șantiere de la 11 547 mii t.r.b. la sfîrșitul anului 1979, la 14 092 mii t.r.b. în perioada corespunzătoare din 1980. Cifrele de ansamblu ascund, însă, evoluții

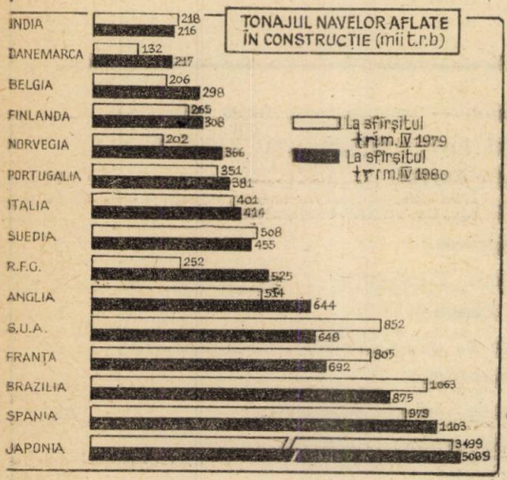

net diferențiate : în timp ce tonajul navelor aflate în construcție a înregistrat creșteri sensibile în Japonia (+45,5%), Spania (+13%), Anglia +25,3%), R.F.G. (+108,3%), Norvegia (+81,2%), Belgia (+44,7%) sau în Danemarca (+64,4%), el a scăzut în Brazilia (—17,6%), Franța (—14%), S.U.A. (—23,4%) și în alte țări. În ceea ce privește portofoliul de comenzi al șantierelor navale din cele 15 țări incluse în graficul alăturat, acesta s-a majorat de asemenea — de la 22,8 mil. t.r.b. la sfîrșitul anului 1979 la 26,4 mil. t.r.b. în perioada corespunzătoare a anului trecut.

În structura tonajului navelor aflate anul trecut în construcție continuau să predomine net cele destinate transportului de petrol, gaze lichefiate, minereuri, chimicale și alte produse în vrac, în timp ce ponderea navelor cu alte utilizări (de pildă, pentru pescuit) rămîne în continuare scăzută.

U.R.S.S. : obiectivele cercetării economice

LA RECENTA sesiune anuală a secției pentru economie a Academiei de Științe a U.R.S.S. au fost dezbătute și aprobate orientările fundamentale ale activității de cercetare economică din cadrul Academiei pe perioada 1981—1985, precum și într-o perspectivă mai îndelungată. Eforturile urmează a fi concentrate asupra elaborării a șase teme complexe privind cercetarea în continuare a problemelor legate de : economia socialismului dezvoltat și transformarea sa în comunism, conducerea planificată a economiei, ridicarea eficienței producției și intensificarea sa, dezvoltarea regională a U.R.S.S. și formarea unor mari complexe economice, sistemul economic mondial socialist, relațiile economice externe. Se apreciază că realizarea obiectivelor menționate necesită dezvoltarea prioritară a cercetării fundamentale și sporirea gradului de finalitate a cercetării aplicative.

Printre sarcinile de prim ordin care stau în fața științei economice sovietice figurează asigurarea elaborării și realizării programului complex (pe două decenii) al progresului științifico-tehnic, precum și intensificarea legăturilor reciproce între știință și producție. Totodată, cercetarea științifică este chemată să-și intensifice preocupările față de aspectele dezvoltării economice și tehnice, legate de economisirea resurselor, în condițiile unei abordări complexe, integrate a problemei. În sfîrșit, în planurile de cercetări pe cincinalul actual a fost inclusă o temă principial nouă — elaborarea metodologiei de măsurare a eficienței măsurilor aplicate în economia națională, în vederea edificării unei baze metodologice unice pentru aprecierea caracterului rațional al investițiilor capitale, al tehnicii noi, al diferitelor decizii organizatorice, economice, administrative ș.a.

Sporirea receptivității cadrelor

AUTORII unui raport, elaborat de Comitetul național din Franța pentru dezvoltarea marilor școli, sugerează o serie de îmbunătățiri ale activității instituțiilor de învățămînt superior cu profil tehnic și economic, pentru a face pe absolvenții lor „mai apți să descifreze sensurile viitorului" în condițiile amplelor mutații care au loc în economia mondială.

Recomandările în cauză pot fi grupate pe trei orientări, și anume :

a) școlile superioare care formează ingineri să aibă o deschidere mai largă către viața internațională, astfel încît studenții să-și însușească una-două limbi de circulație internațională, să fie sporit numărul studenților străini (care — ulterior — să aibă rolul de „ghizi" în promovarea relațiilor tehnico-economice cu țara din care provin) ș.a. ;

b) să se dezvolte o activitate de cercetare calitativ ridicată în facultăți, să fie stimulată capacitatea de inovare a cadrelor didactice și a studenților, ceea ce se poate realiza prin accentuarea caracterului aplicativ al preocupărilor, prin încurajarea muncii în echipă, prin promovarea formării permanente a cadrelor de specialiști de-a lungul întregii lor vieți profesionale etc. ;

c) să se studieze evoluția necesităților economiei naționale în diverse categorii de specialiști cu pregătire înaltă, să se „cupleze" școli superioare de învățămînt tehnic cu cele de învățămînt economic, ceea ce permite îmbogățirea conținutului cunoștințelor căpătate de viitorii specialiști și pregătirea lor pentru cooperarea reciprocă în viața profesională.

Subcontractarea : efecte pozitive și negative

METODA segmentării procesului de producție și a efectuării unor lucrări în cadrul subcontractării — de regulă, de către firme din țări industrializate către întreprinderi din țări în curs de dezvoltare — oferă, în final, mai multe avantaje sau dezavantaje acestor din urmă țări ? Examinînd chestiunea menționată, publicația **Tiers monde** arată că — deși metoda amintită constituie o formă secundară de industrializare a țărilor în curs de dezvoltare, contribuind, într-o anumită măsură, la accelerarea acestui proces și la ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă — ea nu contribuie la stabilizarea economiei țărilor respective (deoarece acțiunile de subcontractare sînt supuse oscilațiilor conjuncturale), deseori nu determină decît prea puțin dezvoltarea unui sector propriu de cercetare-dezvoltare în întreprinderile (ramurile) beneficiare ale comenzilor de subcontractare. Pe de altă parte, însă, subcontractarea pe plan industrial creează condiții pentru mărirea exportului și, în mod frecvent, reducerea importului țărilor în curs de dezvoltare (contribuind, deci, la echilibrarea balanței lor comerciale), permite ridicarea calificării forței de muncă din aceste țări și îmbunătățirea nivelului său de trai.

Pe termen lung, extinderea subcontractării în domeniul industrial va fi frînată — consideră revista — de o serie de factori, ca : reducerea decalajului între nivelele salarizării din țările furnizoare de comenzi și din cele beneficiare, majorarea cheltuielilor de transport, accentuarea măsurilor protecționiste în țările capitaliste dezvoltate, „robotizarea" progresivă a operațiilor de asamblare.

Reconversiunea industriei ceasurilor

STRUCTURA producției de ceasuri a suferit în cea de-a doua jumătate a deceniului trecut mutații radicale. Astfel din cele 220 milioane de ceasuri, la cît era evaluată în 1975 producția lor mondială, doar 20 de milioane erau ceasuri cu cuarț ; anul trecut ponderea acestora din urmă se ridica la 130 milioane dintr-un total estimat la 300 de milioane de unități. Pe o serie de piețe importante (S.U.A., Japonia, Franța, Anglia ș.a.), ceasurile cu cuarț au ajuns să reprezinte jumătate și chiar mai mult din totalul vînzărilor de ceasuri.

Concomitent cu scăderea prețurilor la ceasurile cu cuarț, acestea devenind accesibile unor pături tot mai largi ale populației, se ascute și concurența între marii producători de ceasuri din lume, în frunte cu Japonia care furnizează circa o treime din producția mondială de ceasuri. Cele mai afectate sînt firmele care au continuat să mizeze pe ceasurile cu mecanism tradițional (cum este cazul unei serii de firme cu renume din Franța, Elveția și alte țări), ele întîmpinînd dificultăți de desfacere și căutînd o soluție în fuzionare, în restrîngerea producției sau diversificare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 18 din 1 mai 1981

— 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român

- Partidul comunist — principala forță politică în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru făurirea orînduirii socialiste **(Gheorghe Surpat)** 1
- Accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării economiei românești **(Marin Popescu)** 3
- Ample mutații sociale sub impactul politicii economice a partidului **(Constantin Enache)** 5
- Ridicarea nivelului de trai al întregului popor — țelul suprem al politicii partidului **(G. Constantin)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În cinstea zilei de 1 Mai și a aniversării partidului

- Succese remarcabile în întrecerea socialistă. Cu planul și angajamentele îndeplinite **(Petra Negru)** 9
- Reducerea costurilor de producție — factor de bază al creșterii eficienței **(Ion B. Popescu)** 11

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

- Potențarea resurselor agricole de către industria alimentară **(Brad Segal)** 13
- Bugetul lunar al unității agricole — instrument operativ al autogestiunii **(V.V. Topor, Letiția Zahiu)** 15

— Ancheta „R. E.". Opțiuni pentru mica industrie (II) **(Trăilă Cernescu, Rodica Ghețău)** 17

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Experiențe în actualitate. Aprovizionarea complexă garantată în unitățile economice **(Mihai Gheorghe)** ● O colaborare din care am avut de cîștigat **(Laurențiu Doinaru)** 19—20

TEORII — IDEI

— Puncte de vedere. În legătură cu conceptul „mod de viață" **(C. Grigorescu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Independența și dezvoltarea țării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (II) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Imperialismul. Capitalismul monopolist de stat **(Eliza N. Nasta, Constantin Gogoneață)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cerințe ale instaurării noii ordini economice internaționale. Agricultura, ramură vitală în lichidarea subdezvoltării **(Andrei Vela)** 27

— Statistică internațională. Fenomenul inflaționist, factor de erodare a nivelului de trai în capitalismul contemporan 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

— The communist party — the main political force in the struggle for liberty and social justice, for the setting up of the socialist society **(Gheorghe Surpat)** 1
— Accent on the intensity-related aspects of the Romanian economic development **(Marin Popescu)** 3
— Large scale mutations under the impact of the economic policy of the party **(Constantin Enache)** 5
— Growth of the standard of life of the whole people — a supreme goal of the policy of the party **(G. Constantin)** 7
— On the concept of „way of life" **(C. Grigorescu)** 21
— Requirements of the new international economic order. Agriculture — a vital sector for the eradication of the underdevelopment **(Andrei Vela)** 27

DANS LE NUMERO

— Le Parti Communiste Roumain — la principale force politique dans la lutte pour liberté et justice sociale, pour l'édification du régime socialiste **(Gheorghe Surpat)** 1
— L'accentuation des côtés qualitatives du développement de l'économie roumaine **(Marin Popescu)** 3
— Amples mutations sociales sous l'impact de la politique économique du parti **(Constantin Enache)** 5
— L'élévation du niveau de vie du peuple entier, but suprême de la politique du parti **(G. Constantin)** 7
— A propos du concept „mode de vie" **(C. Grigorescu)** 21
— L'agriculture, une branche vitale dans la liquidation du sous-développement **(Andrei Vela)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Коммунистическая Партия — главная политическая сила в борьбе за свободу и социальную справедливость, за созидание социалистического строя **(Георге Сурпат)** 1
— Усиление интенсивных сторон развития румынской экономики **(Марин Попеску)** 3
— Крупные социальные сдвиги под действием экономической политики партии **(Константин Енаке)** 5
— Повышение жизненного уровня всего народа, высшая цель политики партии **(Г. Константин)** 7
— В связи с концептом «образ жизни» **(К. Григореску)** 21
— Требования установления нового международного экономического порядка. Сельское хозяйство — жизненная отрасль в деле ликвидации недоразвития **(Андрей Вела)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

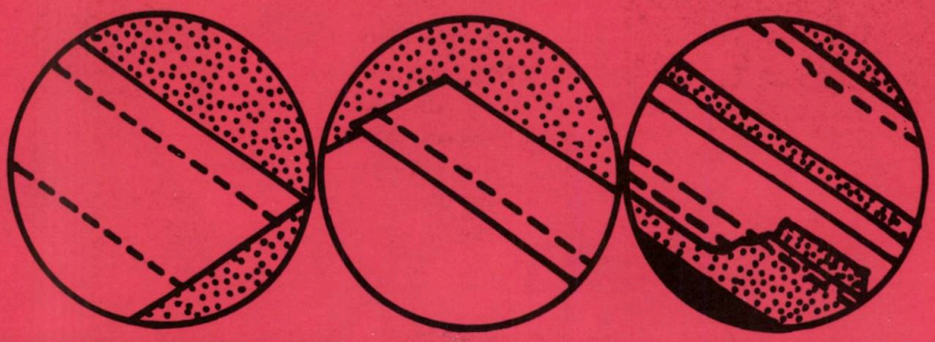

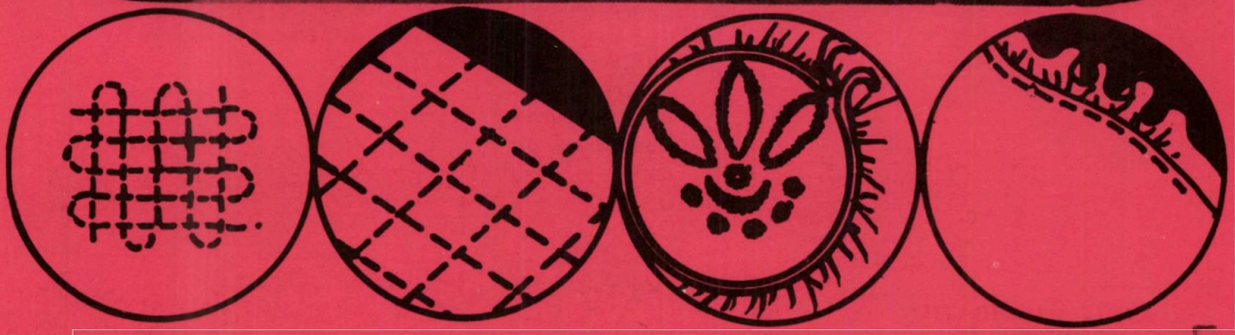

Recom

Mașina electrică de cusut VERONICA — de nelipsit din gospodăria dv!

- este o mașină care execută cele mai uzuale operațiuni : coaserea dreaptă, tivirea, baterea (innădirea materialului), încrețirea;
- tivirea și rabaterea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;
- fiind tip „valiză", nu ocupă spațiu mult și nu strică estetica încăperilor ;
- costă 2 155 lei, se vinde și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei.

În magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat găsiți la vînzare și :

- Mașina de cusut VERONICA normală — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA normală cu picior metalic — cost 2 020 lei ;
- Mașina de cusut VERONICA tip „mobilă" — cost 2 270 lei.

REȚINEȚI !

Toate aceste tipuri de mașini de cusut din gama VERONICA se pot cumpăra și cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de 20% din valoare.

NOUTĂȚI ÎN MODA MASCULINĂ:

≡ cămașa are gulerul îngust
≡ lățimea cravatei nu depășește 6–8 cm

Acestea sînt noile „rigori" ale modei masculine de la care nu fac excepție nici ținuta sport, nici cea de dimineață
REȚINEȚI !

În acest an, magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat sînt aprovizionate cu un sortiment variat de cămăși și cravate executate conform noii linii a modei.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

P.C.R. 60 DE ANI

O ANIVERSARE GLORIOASĂ, SCUMPĂ ÎNTREGULUI POPOR

Numărul 19 ● Vineri 8 mai 1981

ÎN PREZENŢA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU,

a celorlalţi conducători de partid şi de stat, într-o atmosferă sărbătorească, de vibrant patriotism, a avut loc

ADUNAREA POPULARĂ CONSACRATĂ ZILEI DE 1 MAI

D 646

OBSERVATORUL ASTRONOMIC BUCUREŞTI 1863

relaţii
financiar-valutare
şi comerciale internaţionale

drept şi uzanţe internaţionale

Efecte ale clauzei de compensare a garanţiei calitative

1. În temeiul clauzei de compensare a garanţiei calitative (denumită adesea în vocabularul practicii de comerţ exterior „clauză pauşal"), cumpărătorul obţine un rabat forfetar din preţul convenit, acceptînd în schimb să-şi asume obligaţia de a efectua pe contul său remedierea eventualelor defecte pe care le-ar putea prezenta produsele achiziţionate din import (aşa cum s-a arătat în această revistă, nr. 4/1981).

Formularea, fără alte precizări, a clauzei menţionate în contractul de vînzare internaţională încheiat între organizaţii socialiste ale ţărilor membre în C.A.E.R. a ridicat problema dacă, în completarea acestei stipulaţii, se aplică sau nu, în raporturile dintre părţi, dispoziţiile Condiţiilor Generale de livrare 1968/1975. Din cauza varietăţii situaţiilor de fapt care pot să apară în circuitul economic, coroborarea clauzei pauşal cu prevederile C.G.L. nu ar putea fi redusă la o soluţie unică, general valabilă. Ar fi, cu alte cuvinte, necorespunzător realităţii să se afirme că reglementările din C.G.L. sînt total excluse sau, dimpotrivă, că rămîn integral aplicabile şi în contractele de vînzare care cuprind clauza pauşal amintită. Practica arbitrală de comerţ exterior demonstrează că anumite diferenţieri de regim juridic sînt inevitabile. Vom încerca să examinăm în continuare cîteva asemenea situaţii caracteristice.

2. O primă problemă o constituie corelarea clauzei pauşal cu prevederile din C.G.L. care admit repararea prejudiciilor prin plata de despăgubiri persoanei dăunate. Acestea pot fi obţinute numai dacă sînt întrunite, în mod cumulativ, cerinţele stabilite de § 67 D, şi anume neexecutarea culpabilă a unei obligaţii contractuale, producerea unei pagube în patrimoniul celeilalte părţi şi legătura de cauzalitate între neexecutare şi prejudiciul respectiv.

În măsura în care condiţiile menţionate sînt îndeplinite, poate totuşi cumpărătorul să pretindă daune pentru defecte ale mărfii livrate, deşi în contractul de vînzare s-a stipulat clauza pauşal ?

Practica arbitrală a decis, prin hotărîrea nr. 109 din 23 aprilie 1980, că o atare clauză de compensare a garanţiei calitative exclude în principiu vocaţia cumpărătorului de a cere, în plus, despăgubiri de la vînzător pentru imperfecţiunile produselor primite. În motivarea soluţiei citate, Comisia de arbitraj de la Bucureşti a reţinut următoarele : „Pentru lipsurile calitative, care dealtfel sînt în speţă de mică valoare, reclamanta-cumpărătoare nu are dreptul la acţiunea în daune, deoarece între părţi s-a încheiat şi un contract de service, în care s-a stipulat că furnizorul acordă un rabat de 2,30% la valoarea întregii mărfi livrate, tocmai în scopul ca acest rabat să acopere deficienţele calitative ce urmează a fi remediate". Ţinînd seama de stipulaţia arătată, C.A.B. a ajuns la concluzia că „prejudiciul fiind deci acoperit prin rabatul convenit, reclamanta nu mai are dreptul la despăgubiri pentru lipsurile calitative de care se plînge".

Rezultă aşadar că inserarea clauzei pauşal în contractul de vînzare internaţională implică, în mod logic, consecinţa inaplicabilităţii prevederilor din C.G.L. care admit plata de despăgubiri pentru daunele suferite de cumpărător în cazul neexecutării unor obligaţii ce revin furnizorului.

Soluţia amintită se deduce dealtfel şi din prevederile § 75 (2) din C.G.L., potrivit cărora cumpărătorul poate să opteze, dacă este nesatisfăcut de calitatea mărfii, între remedierea deficienţelor şi o bonificaţie din preţ. El nu dispune şi de o a treia alternativă. Cu alte cuvinte, C.G.L. îi refuză în principiu dreptul la despăgubiri, din moment ce lasă cumpărătorului — limitativ — numai posibilitatea de o obţine înlăturarea defectelor sau o reducere a preţului. Cum clauza de pauşal se traduce în fapt printr-un rabat procentual din preţ, înseamnă că, în spiritul exact al § 75 (2) din C.G.L., cumpărătorul a ales cu anticipaţie această soluţie, aşa încît nu mai poate fi autorizat să ceară ulterior livrării, nici înlăturarea defectelor eventuale ale mărfii de către vînzător şi nici să obţină de la acesta despăgubiri, fiindcă ar nesocoti prevederile contractuale.

În concluzie, se poate afirma că, potrivit practicii arbitrale, cumulul despăgubirilor reglementate de C.G.L. cu bonificaţia convenită prin clauza pauşal nu este admisibil.

3. O altă problemă care s-a pus în practica arbitrală priveşte coroborarea clauzei pauşal cu prevederile § 75 (4) din C.G.L., care îndreptăţesc pe cumpărător să obţină o penalitate de întîrziere de la vînzător pe timpul cît durează înlăturarea defectelor mărfii livrate. Pot fi cumulate atari penalităţi cu bonificaţia acordată prin clauza de compensare a garanţiei calitative ?

Practica arbitrală a decis, prin hotărîrea nr. 109 din 23 de reţinut că § 75 (4) din C.G.L. are în vedere acele contracte de vînzare internaţională care nu cuprind o clauză pauşal. Din interpretarea textului citat mai rezultă că acesta se aplică în două situaţii de fapt distincte.

Prima ipoteză în discuţie este aceea în care cumpărătorul a cerut de la început, în baza § 75 (2) din C.G.L., ca vînzătorul să procedeze la remedieri ce au fost efectuate în mod corespunzător, defectele fiind cu alte cuvinte înlăturate. Totuşi, în acest caz, penalităţile instituite de § 75 (4) din C.G.L. trebuie plătite de vînzător pe întreg intervalul de timp cuprins între momentul cînd cumpărătorul şi-a valorificat dreptul de a cere înlăturarea viciilor mărfii (ceea ce practic înseamnă, în conformitate cu § 104 (4) din C.G.L., data expedierii poştale a reclamaţiei sale) şi pînă în momentul cînd obţine şi se află efectiv în posesia unor produse ireproşabile din punct de vedere calitativ. În si-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 19 1981

tuația de care ne-am ocupat, penalitățile sînt datorate, pentru perioada arătată, indiferent dacă defectele mărfii pot fi socotite considerabile sau sînt mai puțin importante.

Dispozițiile § 75 (4) din C.G.L. se aplică deopotrivă, potrivit punctului de vedere în general admis, în cazul în care încercările vînzătorului de a înlătura defectele rămîn infructuoase, așa că părțile convin ulterior un rabat din preț, proporțional cu imperfecțiunile constatate ale produselor. În această de-a doua situație, vînzătorul datorează de asemenea penalitățile prevăzute de § 75 (4) din C.G.L., însă numai pe intervalul de timp dintre data reclamației calitative (care include și cererea de remediere formulată de cumpărător) și momentul cînd părțile, renunțînd la orice tentativă de reparații, au căzut de acord asupra plății bonificației.

Din cuprinsul § 75 (4) rezultă totodată, printr-un raționament **a contrario**, că textul nu poate fi aplicat în ipoteza în care cumpărătorul a cerut de la început vînzătorului o bonificație de preț, așa cum poate proceda în baza § 75 (2) din C.G.L. De astă dată cumpărătorul nu are dreptul să pretindă penalități, deoarece se consideră că reducerea de preț, consimțită de vînzător, acoperă daunele de orice fel izvorîte din existența unui viciu al mărfii. Noțiunea de bonificație folosită de § 75 din C.G.L. include, cu alte cuvinte, despăgubirile care compensează prejudiciul cauzat de imperfecțiunile produselor.

În sensul arătat pot fi citate o serie de hotărîri ale organelor arbitrale de comerț exterior din unele țări socialiste. Astfel, în dosarul nr. 75/1959, arbitrajul de la Berlin (R.D.G.), a stabilit următoarele: „Cumpărătorul nu are dreptul la penalitate, dacă își exercită inițial dreptul la reducerea prețului. Micșorarea valorii mărfii livrate, legată de reducerea posibilității de utilizare din cauza unor defecte, este compensată prin reducerea corespunzătoare a prețului cumpărării. Dobînditorul nu suferă în realitate nici un prejudiciu, în atare condiții, datorită imposibilității de utilizare la parametrii conveniți a produsului obținut". O soluție similară este consacrată de arbitrajul din Berlin (R.D.G.) și prin hotărîrea pronunțată în dosarul nr. 275/1972. Tot astfel, arbitrajul de la Praga a statuat în dosarul nr. 92/1964 că penalitatea în discuție nu poate fi cerută, dacă părțile au căzut de acord **ab initio** asupra rezolvării reclamațiilor calitative prin scăderea unui procent determinat din prețul convenit.

Dacă transpunem acum soluțiile examinate mai sus în cadrul unui contract de vînzare internațională care cuprinde o clauză paușal, trebuie să ajungem la concluzia că în atari situații cumpărătorul nu poate pretinde penalitățile prevăzute de § 75 (4) din C.G.L., peste valoarea bonificației stipulate de părți.

În adevăr, clauza contractuală de compensare a eventualelor imperfecțiuni ale mărfii printr-o reducere de preț antecalculată constituie în fond o opțiune exercitată anticipat de cumpărător, în sensul de a obține bonificație determinată. Într-un atare caz, vînzătorul și cumpărătorul au exclus din capul locului și în mod indubitabil intenția de a recurge la înlăturarea defectelor prezentate de mărfuri, care ar putea fi constatate la data livrării lor. Clauza paușal devansează, cu alte cuvinte, atitudinea pe care cumpărătorul o poate adopta în condițiile § 75 (2) din C.G.L., în momentul primirii produselor cu vicii, solicitînd de la bun început, ca singură sancțiune patrimonială, o bonificație. Întrucît însă opțiunea în favoarea bonificației exclude cumularea ei cu penalitatea de întîrziere instituită de § 75 (4)din C.G.L. (pentru considerațiunile anterior arătate), înseamnă **per a fortiori** că acestea nu pot fi, sub nici un cuvînt, acordate cumpărătorului care a convenit o clauză paușal, din moment ce o asemenea stipulație reprezintă, în esență, însuși acordul — prealabil livrării — ce s-a realizat de părțile în cauză în sensul de a se opera o reducere procentuală de preț pentru compensarea unor posibile defecte ale mărfii vîndute.

4. Un alt efect care decurge din inserarea clauzei paușal într-un contract de vînzare guvernat de C.G.L. constă în excluderea penalității pentru lipsuri calitative ale mărfii cumpărate.

În sensul arătat s-a pronunțat și C.A.B. prin hotărîrea nr. 77 din 29 noiembrie 1974, din care extragem următoarele considerente: „Susținerea pîrîtei-vînzătoare că nu datorează penalități pentru defecte calitative ale mărfii livrate, datorită clauzei paușal convenită cu reclamanta-cumpărătoare este întemeiată. În această privință se constată că prin contractul de **service** încheiat de părți, s-a prevăzut că „pentru finanțarea serviciilor prestate (montaj și cheltuieli necesare în scopul procurării pieselor de schimb) la înlăturarea deficiențelor ivite în perioada de garanție, exportatorul acordă importatorului un rabat de garanție de 1,30%, la prețul de export în valută, pentru fiecare utilaj ce urmează a fi livrat". Întrucît pîrîta vînzătoare a acordat cumpărătoarei acest rabat de 1,30% tocmai în scopul de a acoperi eventualele cheltuieli necesitate de înlăturarea defectelor la utilajele pe care le-a livrat, ar însemna, dacă s-ar acorda reclamantei-cumpărătoare și penalități pentru lipsuri calitative, să se ajungă la îmbogățirea sa fără justă cauză, cît și la nesocotirea contractului de **service** menționat, care reprezintă legea părților și trebuie să fie respectat în totul de ele".

În legătură cu hotărîrea arbitrală citată poate fi adăugat și argumentul de text că dealtfel C.G.L. nici nu instituie vreo penalitate ca sancțiune patrimonială în sarcina vînzătorului, în cazul unor deficiențe ale mărfii livrate. Sancțiunile prevăzute în atari situații de C.G.L. sînt cu totul de altă natură și anume, așa cum s-a arătat anterior, ele constau în înlocuirea mărfii cu vicii, în repararea ei sau în acordarea bonificației convenite din preț. Dacă totuși C.A.B. nu a mai socotit necesar să invoce argumente de text, deduse din cuprinsul C.G.L., aceasta se explică prin considerațiunea că, în raporturile dintre părți, au prioritate prevederile contractuale, numai în subsidiar aplicîndu-se dispozițiile din C.G.L. Ierarhia menționată este expres consacrată de § 110 (1) din C.G.L.

5. Practica arbitrală a avut ocazia să analizeze și unele aspecte referitoare la **decontarea sumelor** care formează obiectul bonificației stabilite prin clauza paușal, stabilind în această privință că dispozițiile § 52 din C.G.L. sînt întru totul aplicabile.

În sensul arătat poate fi citată hotărîrea C.A.B. nr. 84 din 28 decembrie 1974. În speța la care ne referim, vînzătoarea din R.D.G. acordase cumpărătoarei, întreprindere română de comerț exterior, un rabat de 1,50% — denumit de părți „taxă de paușal" — printr-un contract de **service**, formînd anexa la contractul principal de furnizare de mărfuri încheiat între aceiași parteneri. În schimbul bonificației arătate, cumpărătorul acceptase să preia pe seama sa obligația de a efectua în perioada de garanție orice reparații solicitate de clienții din propria sa țară. Contractul de **service** stipulase în plus, în mod explicit, că decontarea taxei de paușal se va face la fiecare factură în valută.

În fapt însă, vînzătorul din R.D.G. a încălcat această din urmă prevedere contractuală, emițînd toate cele 4 facturi, aferente livrărilor trimestriale, cu valoarea integrală a mărfurilor, așadar fără să scadă rabatul de 1,50% din preț. La rîndul său, cumpărătoarea nu a observat eroarea de calcul și a plătit fără nici o rezervă sumele respective. Abia după ce a lichidat, în condițiile arătate, și ultima factură ,sesizîndu-se că achitase mai mult decît se cuvenea potrivit contractului, a cerut, în baza § 55 (6) din C.G.L., Băncii de comerț exterior a R.D.G. o restituire parțială și anume echivalentul procentului de 1,50% din preț, calculat la totalitatea mărfii contractate și livrate. Cererea de stornare a fost satisfăcută.

Totuși s-a ajuns la litigiu, deoarece vînzătoarea a protestat împotriva restituirii efectuate de Banca din Berlin, susținînd prin acțiunea arbitrală că pîrîta-cumpărătoare introdusese tardiv cererea de stornare și ca atare pierduse dreptul de a recupera bonificațiile aferente facturilor inițiale. Cumpărătoarea s-a apărat în sensul că termenele invocate de reclamantă, în temeiul § 52 din C.G.L., nu îi sînt opozabile și că stipulația paușal îi asigurase dreptul la încasarea întregii bonificații înăuntrul perioadei de prescripție extinctivă, care în speță nu se împlinise încă. De

atîfel, potrivit punctului său de vedere, dacă valoarea bonificației ar fi rămas definitiv în patrimoniul vînzătoarei, aceasta ar realiza astfel o îmbogățire fără justă cauză.

Teza cumpărătoarei nu a fost însă împărtășită de către organul arbitral. Prin hotărîrea nr. 84/1974, C.A.B. a decis în prealabil că dispozițiile § 52 din C.G.L. își găsesc deplină aplicare în speță. Potrivit textului citat, cumpărătorul are dreptul ca, în decurs de 14 zile lucrătoare din ziua primirii de către banca țării sale a facturii vînzătorului, să ceară restituirea totală sau parțială a sumei plătite, într-o serie de cazuri limitativ stabilite de C.G.L. Printre ele figurează și situația prevăzută de § 55 (6) și anume faptul, care interesa în speță, că în factură există o eroare de calcul în favoarea vînzătorului.

Ținînd seama de generalitatea reglementării citate, considerăm că în mod justificat C.A.B. a înțeles să supună plățile efectuate pe cale bancară, în cadrul clauzei pausal convenite de părți, regimului instituit de § 52 din C.G.L., de la care dealtfel nici nu derogaseră, sub nici o formă, prin contractul încheiat.

Arbitrajul nu a împărtășit nici teza cumpărătoarei că termenul de 14 zile, fixat de § 52 din C.G.L., ar avea caracter de recomandare și ca atare convenția părților — în speță clauza de pausal — i s-ar putea valabil sustrage. În această privință, hotărîrea C.A.B. nr. 84/1974 a precizat, în mod judicios, următoarele: „În realitate § 52 din C.G.L. a stabilit o procedură foarte rapidă, cu caracter necontencios, pentru lichidarea prin decontare bancară a obiecțiunilor cumpărătorului la factura ce a fost introdusă în banca sa de către exportator, pentru a încasa prețul mărfii livrate. Termenul de 14 zile, fixat pentru valorificarea pretențiilor cumpărătorului, decurgînd din cuprinsul facturii, nu are în nici un caz caracter de recomandare, el fiind imperativ. Dacă s-ar admite totuși teza cumpărătorului, că este posibil să se depășească termenul de 14 zile, s-ar ajunge la perturbări ale sistemului de decontare bancară ce funcționează între partenerii din țările socialiste în raporturile lor contractuale".

În temeiul considerentelor citate, C.A.B. a constatat că pîrîta-cumpărătoare a omis să ceară restituirea rabatului de 1,50% la cele trei facturi inițiale (cele vechi așadar) și că a imputat întreaga sumă (calculată la valoarea tuturor celor patru livrări trimestriale) asupra ultimei facturi (cea mai nouă). În raport cu data acestei facturi finale, cererea de restituire trimisă Băncii de comerț exterior din Berlin respectase termenul legal de 14 zile stabilit de C.G.L. Însă, organul arbitral a reținut totodată că „este vădit că pîrîta-cumpărătoare a depășit termenul de 14 zile înăuntrul căruia putea cere stornarea taxei pausal la cele trei facturi inițiale și ca atare a nesocotit prevederile § 52 din C.G.L.". În consecință, acțiunea vînzătoarei a fost admisă în parte și anume privitor la stornările aferente primelor trei facturi, care erau perimate sub acest aspect.

În subsidiar, organul arbitral a constatat că pîrîta cumpărătoare avea dreptul să obțină retrocedarea valorii încasată nejustificat de vînzătoare ,pe calea unei acțiuni contencioase, însă numai în limita termenului de prescripție extinctivă. Sub acest ultim aspect, hotărîrea nr. 84/1974 a precizat următoarele: „Dacă totuși cumpărătoarea a depășit termenul de 14 zile prevăzut de § 52 din C.G.L., îi rămîne deschisă calea valorificării pretențiilor prin acțiune arbitrală, în limita termenelor de prescripție extinctivă. Din acest punct de vedere, § 52 din C.G.L. nu instituie o decădere din dreptul cumpărătorului de a recupera suma ce i se cuvine din factura vînzătorului. Nici nu se ajunge la o îmbogățire fără cauză a vînzătorului, cum a susținut cumpărătoarea în instanță, de vreme ce nu îi este cu nimic afectată posibilitatea de a recurge la acțiunea arbitrală".

Împărtășind soluția citată, putem adăuga că întrucît decăderile din drepturi sînt de strictă interpretare, pierderea termenului instituit de § 52 din C.G.L. nu privează pe cumpărătorului neglijent de accesul la instanța arbitrală competentă.

dr. O. CĂPĂȚÎNA

Marketing

Publicitatea profesionistă

Teoria economică ca și practica de comerț exterior a demonstrat cît se poate de elocvent că marja de opțiune în luarea deciziilor de către exportator este limitată în mod obiectiv de parametrii sistemului pieței la un moment dat în ceea ce privește: nivelul prețurilor, nivelul (calitatea) acțiunilor de promovare, tipul și eficiența canalelor de distribuție, structura și calitatea ofertei de export.

Analogia între procesul de educație și publicitate sugerată de funcția educativă a publicității comerciale socialiste, ca și de utilizarea în ambele procese a mecanismului psihologic de învățare permite aplicarea principiilor de management al educației elaborate de Shelley în conducerea publicității:

Studiul necesității de schimbare — Anatomia schimbării — Evaluarea schimbării.

Agenției de publicitate îi revine sarcina de a regiza „schimbarea" în comportamentul de consum al cumpărătorilor. Cadrul general în care poate acționa publicitatea este stabilit prin reglementări naționale și internaționale. Spre exemplu în 1963 Camera Internațională de Comerț a publicat regulile pentru publicitatea prin televiziune, care a fost de fapt o recunoaștere a „Codului practicilor publicitare la televiziune" adoptat în 1962 de Uniunea internațională a asociațiilor de publicitate.

Camera Internațională de Comerț a stabilit că acest cod pentru televiziune poate constitui o declarație de principii generală, fiind însă necesară o detaliere a regulilor pentru firmele „comerciale". Citățm:

„Toată publicitatea la televiziune trebuie să fie veridică, onestă și clară. Ea va fi prezentată cu bun gust și conform cu toate prevederile legale și profesionale ale țării respective. Datorită vizionării colective în familie, televiziunea va acorda o atenție specială asigurării unui nivel moral ridicat publicității, pentru a nu deranja, ofensa sau jena spectatorii în vreun fel" („International Rules of Conduct for Television Advertising" — International Chamber of Commerce, Paris, 1963, p. 10).

Pentru respectarea regulilor stabilite Camera Internațională de Comerț a creat Consiliul Internațional asupra Practicilor Publicitare, care examinează cazurile de publicitate neloială. În cazurile în care apar încălcări ale codului Consiliul se angajează să ia măsuri împotriva celui vinovat de practici neloiale.

În afară de aceste reglementări internaționale, fiecare stat își elaborează un cadru juridic propriu pentru activitatea de publicitate, în stabilirea căruia un rol activ joacă, de obicei, Asociația de publicitate — a profesioniștilor — din țara respectivă.

Cu titlu de exemplificare să urmărim în continuare modul în care este reglementată intern publicitatea în Statele Unite, țara care cheltuiește circa 60 la sută din totalul fondurilor de publicitate ale lumii nesocialiste.

Prin anii '20 Federația americană de publicitate, Asociația americană a agențiilor de publicitate și Asociațiile mijloacelor de comunicare în masă au colaborat în crearea instituțiilor „Better Business Bureau" și a „Audit Bureau

of Circulation" (ABC), care urmau să protejeze activitatea de publicitate de abuzuri și să stabilească un minimum de norme impuse sub forma unei autoreglementări prin consens, neguvernamentală.

Biroul de control al circulației (ABC), verifică distribuția prin abonamente și prin vînzare liberă a publicațiilor, oferind informații agențiilor de publicitate cu privire la: distribuția geografică a abonamentelor și vînzărilor la chioșc pe publicații, distribuția gratuită a tipăriturilor, canale pentru îmbunătățirea distribuției, forme de promovare a publicațiilor.

Asociația publicitarilor industriali (Association of Industrial Advertisers) oferă informații mai detaliate cu privire la: numărul de lectori ai publicațiilor (primari și secundari), numărul de pagini de publicitate și principale produse la care s-a făcut publicitate într-o publicație, în ultimii 5 ani, profilul editurilor și activitatea lor trecută și prezentă, cercetarea publicitară efectuată de edituri, preferințele pentru lectură pe eșantioane reprezentative de populație etc. Sistemul „Self-regulation in Advertising" cuprinde un ansamblu de coduri cum sînt cele ale Asociației naționale a radiodifuziunilor, Asociației americane a agențiilor de publicitate, Asociației naționale a publicitarilor etc., care de obicei au o putere de acțiune practic mai mare decît unele reglementări guvernamentale. Consiliile acestor organisme pot interzice practic orice anunț publicitar, film publicitar etc. în momentul în care găsește întemeiată o sesizare a unuia din membrii asociației privind violarea codului. În general nu sînt urmărite aspecte de conținut informațional al publicității (adevăr/neadevăr) ci aspecte de stil, de bun gust etc.). Interzicerea publicității pe motiv de desinformare este atribuția Comisiei Federale pentru Comerț (Federal Trade Commission). Acest sistem de autoreglementare a fost extins și în cadrul agențiilor de publicitate, al marilor companii de mass-media etc. Redăm mai jos cîteva din elementele unui cod al unei mari agenții de publicitate americane, actualizat cu problemele ce confruntă în prezent viața economico-socială:

1. Conține publicitatea informații utile consumului? Are cel puțin un element care să poată fi evaluat ca serviciu făcut consumatorului?

2. Contravine unor norme etice ca: propagarea violenței, distrugerea mediului, propagarea de idei rasiale sau religioase?

3. V-ar place ca respectivul anunț sau film comercial să fie văzut de copiii dumneavoastră?

4. Contravine anunțul publicitar în vreun fel instrucțiunilor de folosire, anunțului de pe ambalajul sau eticheta produselor?

5. Este adecvată introducerea anunțului în acel spațiu grafic sau timp de emisie la care urmează să apară?

Reglementările naționale ale publicității cuprind și un sistem de impozitare a tuturor formelor de publicitate calculat asupra sumelor facturate de agențiile de publicitate. Cotele de impunere variază de la țară la țară și după felul suportului. Exemplu: Italia aplică taxe de 4% pentru presă, 15% pentru radio și televiziune, 10% pentru cinema și premii, 10—12% pentru afișaj.

Rolul conducător în domeniul publicității comerciale revine agenției de publicitate — ca organizație independentă (de mass-media și întreprinderile ce comandă publicitatea), avînd în structura sa specialiști în marketing și creatori care elaborează concepția anunțului publicitar și transpunerea lui materială corespunzător mijlocului de comunicare de masă folosit, în vederea servirii obiectivului comercial al clientului.

Structurile organizatorice întîlnite în cadrul agențiilor de publicitate pot îmbrăca una din următoarele două forme de bază:

— structură de grup;

— structură compartimentată (concentrică).

În prima alternativă un grup de oameni execută întregul flux de activități. Un grup, specializat pe o anumită firmă sau campanie este format din: **director de campanii ale firmei „X"**; **coordonator pentru creație/planificare mass-media**; textieri; regizori; producători t.v.; specialist în planificarea campaniei; **coordonator pentru mass-media**; agent pentru radiodifuziune și televiziune; agent pentru presă; controlor.

În cadrul unei agenții de publicitate se face o grupare a principalilor clienți pe grupuri, ce se specializează în campanii pentru aceleași firme. Structura de grup este caracteristică filialelor din străinătate ale marilor agenții de publicitate. În cea de a doua variantă activitatea agenției de publicitate este compartimentată după funcțiile pe care le are de îndeplinit. Fiecare compartiment execută lucrări pentru toți clienții. Directorul unei campanii publicitare solicită compartimentul „texte" pentru elaborarea textului, compartimentul grafică pentru ilustrare, compartimentul asamblare pentru realizarea schemei anunțului. Această structură este caracteristică micilor agenții de publicitate.

O agenție cu serviciu complet (full service) trebuie să prezinte clienților săi planul campaniei publicitare, care incumbă circa 50% din întreaga muncă pentru realizarea campaniei.

Elementele necesare elaborării planului sînt:

a) Studiul produsului sau serviciului pentru a determina avantajele sau dezavantajele asociate produsului, modul în care se situează produsul față de concurență.

b) Analiza pieței actuale și potențiale pentru care produsul este adaptat, luînd în considerație aria geografică a vînzărilor, posibilitățile de extindere a vînzărilor, conjunctura economică, concurența.

c) Analiza structurii rețelei de distribuție și modul ei de funcționare.

d) Studiul mijloacelor de comunicare în masă disponibile, a modului în care acestea pot fi folosite pentru a forma „imaginea de marcă" dorită. Caracteristicile necesare: caracterul, influența, circulația suportului, tipul de publicitate pe care-l face, tarifele practicate, condițiile grafice oferite etc.

Pe baza analizei acestor 4 elemente agenția de publicitate întocmește planul campaniei, care este prezentat firmei care a comandat publicitatea. După aprobarea planului campaniei de beneficiar se trece la punerea în operă, care are ca faze principale:

a) Scrierea, ilustrarea și design-ul de ansamblu al anunțului și respectiv conceperea anunțului pentru celelalte mijloace de comunicare de masă.

b) Contractarea spațiului, timpului-publicitar sau a altor suporturi publicitare.

c) Verificarea inserțiilor, difuzărilor și a celorlalte forme de publicitate realizate.

d) Întocmirea notei de cheltuieli pentru serviciul complet oferit clientului.

Numărul clienților unei agenții de publicitate este limitat de capacitatea sa de producție. În practica marilor agenții internaționale conlucrarea cu o firmă a unei agenții publicitare atinge în medie 8—12 ani, ceea ce constituie o garanție pentru activitatea agenției de publicitate respective. Din această cauză marile agenții de publicitate își selecționează cu grijă clienții.

Agențiile de publicitate cum sînt : Hungexpo — Ungaria, Agpol — Polonia, Rapid, Made in — Cehoslovacia, Interwerburg — R.D. Germană, Bulgarreklama — Bulgaria, Vneshtorgreclama — U.R.S.S., Publicom — România își extind activitatea în special asupra celei de a doua părți a activității de publicitate, respectiv aduc la îndeplinire planurile de promovare elaborate de întreprinderile de comerț exterior. Excepție face Agenția de publicitate „Hungexpo" care beneficiază de existența unui compartiment de marketing ce deservește întregul oficiu „Hungexpo" din care face și ea parte alături de direcțiile : Tîrgul Internațional Budapesta, Expoziții în străinătate, Editură și tipărituri, Decorservice, Presă — media.

O campanie de publicitate Hungexpo, bazată pe cercetări de marketing, a fost cea pentru marca internațională de lînă pură, „Woolmark". Timp de un an și jumătate s-a desfășurat o campanie susținută prin televiziune, presă, film etc. pentru cunoașterea semnificației semnului de marcă. Cercetarea de teren care a urmat, efectuată în rîndul a circa 1000 de persoane care au fost chestionate asupra semnificației a șase embleme diferite, dintre care una era Woolmark, a constatat rezultatele foarte bune ale campaniei — 77,8% din cei anchetați au recunoscut emblema pentru lînă pură.

De relevat este faptul că pentru campanii de publicitate comandate de firme care livrează mărfuri în țările socialiste, deci pentru importuri, agențiile de publicitate amintite asigură „full-service".

Agenția de publicitate externă „Agpol" deși are în structura sa un compartiment de marketing publicitar, pentru unele campanii de publicitate executate „full-service" comandă studii de marketing unor institute de cercetări specializate. De exemplu pentru campania de publicitate comandată de firma „Coca-cola" în Polonia s-a comandat un studiu de marketing Universității din Lodz (unde lucrează cunoscutul profesor de marketing Jerzy Dietl), care a efectuat o amplă cercetare de marketing în rîndul consumatorilor prin sute de chestionare.

dr. **Ioan GEORGESCU**

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Bănci și companii offshore

Ca parte a planurilor guvernului de diversificare a economiei, s-au întreprins eforturi pentru dezvoltarea Bahreinului ca centru financiar important al zonei Golfului. Într-adevăr, sectorul bancar s-a extins rapid din oct. 1975 cînd au fost acordate licențe băncilor străine care au fost invitate să creeze unități bancare (offshore banking units — O.B.U.)

Motivele pentru care băncile internaționale au ales Bahreinul pentru operațiile lor cu exteriorul au fost următoarele : — în urma creșterilor de prețuri la petrol (1973—1974) diverse țări din regiune acumulaseră excedente masive de lichidități aceste bănci sperind să le atragă spre ele pentru a le exploata ; — acordarea de facilități acestor bănci pentru instalațiile și tranzacțiile lor de schimb : astfel, băncile offshore au fost scutite de taxe, de obligația de a menține rezerve pe lîngă banca centrală, de a respecta o proporție a lichidității, trebuind că plătească numai o taxă de licență anuală B.M.A. (Bahrain Monetary Agency).

La extinderea O.B.U. au concurat o serie de factori, fiecare de o importanță deosebită :

a) localizarea Bahreinului în apropierea principalelor țări producătoare de petrol ale lumii ;

b) fusul orar care face ca ziua de lucru locală să se suprapună cu cea a tuturor centrelor financiare principale ale lumii occidentale și orientale ;

c) sistemul local de comunicații care a sporit mult în sofisticare, o a doua stație terestră pentru comunicațiile prin satelit fiind deschisă în 1980 pentru a suplimenta pe cea construită în 1969 ;

b) relativa stabilitate economică și politică a acestei țări.

În ceea ce privește activitățile O.B.U. acestea includ operații valutare la termen, credite cu dobîndă flotantă acordate de sindicatele de bănci, garanții ale acestora, scrisori de credit, avansuri de capital circulant. Activitățile acestor bănci sînt limitate la oferirea de servicii nerezidenților din Bahrein și, cu condiția aprobării de către B.M.A., la finanțarea proiectelor interne de dezvoltare ; tranzacțiile directe cu rezidenții sînt prohibite, dar este permis să se facă afaceri cu toate celelalte părți inclusiv guvernul, agențiile sale și băncile interne autorizate.

Volumul angajamentelor O.B.U. a crescut în mod rapid de la 6,2 mld. $ la sfîrșitul anului 1976, cînd operau 27 bănci la 15,7 mld. $ în 1977 și 23,4 mld. $ în 1978. În sept. 1980 erau operative 54 O.B.U. angajamentele erau de 33,3 mld. $. În ceea ce privește repartizarea activelor și angajamentelor O.B.U. din Bahrein (egale ca valoare) aceasta se prezintă conform tabelului din pag. 6.

Un moratoriu privind noi licențe O.B.U. a fost impus la mijlocul anului 1979 (o perioadă de trei luni) pentru a permite băncilor o perioadă de consolidare. Totuși noi licențe au fost acordate băncilor străine din zone care erau reprezentate nesemnificativ în Bahreim, îndeosebi din Japonia.

milioane $

Active	dec. 1976	dec. 1977	dec. '78
Țări arabe	2 487	7 065	11 688
America de Nord	13	468	277
Europa occidentală	1 129	3 904	5 301
Alte piețe offshore	1 241	1 888	2 971
Alte piețe	1 344	2 376	3 204
Total	6 214	15 701	23 441
Angajamente			
țări arabe	2 578	8 255	11 666
America de Nord	214	419	1 891
Europa occidentală	2 277	4 995	7 018
Alte piețe offshore	923	1 539	1 850
Alte piețe	222	493	1 016

Sursa: **L'économiste arabe, aug. 1980, p. 30.**

Dacă creșterea activităților O.B.U. s-a încetinit întrucîtva în ultimul timp datorită dificultăților politice din zona Golfului ea a fost totuși remarcabilă în ansamblu. O.B.U. au adus o contribuție importantă la dezvoltarea economiei Bahreinului prin crearea de oportunități de folosire a forței de muncă și prin cheltuielile lor locale. În plus prezența acestora a încurajat unele industrii ajutătoare și a permis să facă din această țară un centru financiar internațional.

Una din realizările cele mai remarcabile ale băncilor offshore este că ele au creat o piață monetară și o piață de compensație interbancară în Bahrein, ceea ce le-a legat de omoloagele lor din regiunea Golfului. Astfel, o bancă din Arabia Saudită poate să depună fonduri în Bahrein dacă rata dobînzii este mai mare aici și să împrumute dacă ele sînt mai mici. Se apreciază că stabilirea de centre concurente în apropiere va fi dificilă dacă nu imposibilă și, în plus, este probabil că Bahreinul va profita de creșterile de prețuri la petrol.

Urmînd succesului din sectorul bancar offshore, guvernul a lansat — ca o extindere logică a pieței O.B.U. — forma de companie offshore sau extempt company (EC). Astfel o companie poate fi înregistrată în Bahrein fără participarea locală majoritară cu rezerva ca ea să îndeplinească anumite condiții privind situația financiară și a capitalului, iar principalele sale activități să fie desfășurate în afara țării. Deși aceasta permite companiilor să opereze o scutire de taxă, o EC trebuie să mențină un oficiu încadrat cu personal în Bahrein.

Extinderea EC-urilor a fost mai mică decît cea a O.B.U. deși în 1979 erau 54 de companii față de 25 în 1978; de asemenea,56 EC erau înregistrate la Ministerul Comerțului și al Agriculturii la mijlocul lunii sept. 1980. iar, alte 30 se aflau în studiu dintre care 15 ca societăți publice pe acțiuni. Potrivit reglementărilor introduse în nov. 1977, EC-urile se pot bucura de avantajele de taxare a incorporării în Bahrein fără a ceda controlul acționarilor locali sau a plăti taxe garanților sau agenților, cu condiția ca ele să nu concureze pe piața locală. Ele sînt astfel „offshore" în același fel ca și unitățile bancare offshore care au adus Bahreinul în centrul atenției ca un centru financiar și de afaceri.

Ele plătesc o taxă anuală de înregistrare la Ministerul Comerțului de 2 500 DB (6 600 $) exceptînd cazul companiilor publice pe acțiuni în cazul cărora taxa a fost ridicată la 10 000 DB (26 000 $) în iulie 1979. O garanție de 5 000—20 000 DB trebuie să fie depusă la B.M.A. pentru achitarea creditorilor locali în caz de lichidare.

Atracția pentru companiile străine privind înființarea de EC-uri constă ca și în cazul O.B.U. de avantajele pe care le oferă Bahreinul. Primele EC-uri înregistrate în martie 1978 au fost două bănci, Gulf Riyadh și Arab Bank. Lor li s-au alăturat încă alte patru: Europa Arab Bank, Al Bahrein Arab African Bank, Trans Arabian Investment Bank și United Gulf Bank; tuturor li s-au acordat licențe O.B.U. de către B.M.A. Nume proeminente în sectorul financiar includ Kleinwort Benson, Citicorp, European Arab Finance Company, Arab International Projects, etc.

Gama activităților EC-urilor cuprinde servicii de consultanță și management, engineering, leasing de echipament, operațiuni navale, de computere, în domeniul aviației, deservire a populației și contractări. Există firme speciale ca Chemsult Analyts care testează mostrele de motoare pe benzină, Inco Gulf Co. care are contracte în Arabia Saudită pentru a oferi informații lui Red Sea Commission asupra resurselor minerale etc.

C. SABIN

studiu de caz

Fundamentarea programului de marketing de export

Factorii care determină volumul exportului pot fi grupați în raport de condițiile în care apar și de posibilitatea de măsurare a efectului lor, astfel:

1. — factori cuantificabili legați direct de mecanismul pieței;

2. — factori de ordin calitativ aparținînd îndeosebi de politica comercială promovată într-o anumită perioadă de țara noastră în raport cu alte țări;

Pornind de la prognoza cererii pe principalele piețe externe, precum și de la posibilitățile producției de a livra pentru export cantitățile solicitate, se ajunge la valori care pot fundamenta programul de marketing privind exportul unui produs pe fiecare piață în parte precum și pe total. Cantitatea preliminată pentru fiecare piață va fi dependentă de mărimea prețului obtenabil la export, precum și de mărimea cererii prognozate pentru piața respectivă.

Proiectarea nivelelor în programul de marketing privind exportul pe baza celei de a doua categorii de factori, presupune luarea în considerare a unor informații de natură diferită, privind o serie de variabile de ordin calitativ: apropierea geografică, înțelegerile pe termen lung, tradițiile în ce privește schimbul de mărfuri, orientările viitoare în ce privește relațiile economice externe. Acoperirea necesităților de import prin valoarea exportului re-

prezintă, de asemenea, un important obiectiv de care se ține seama în fundamentarea programului de marketing.

Rezultă că se poate ajunge la două variante de fundamentare a programului de export, elaborate din unghiuri diferite : una axată pe variabile măsurabile specifice pieței avînd drept obiectiv valorificarea cît mai avantajoasă a produselor disponibile pentru export ; o alta care abordează problema dintr-un cadru mai larg luînd în atenție și aspecte de ordin calitativ importante atît pentru dezvoltarea economică generală cît și pentru promovarea relațiilor economice cu alte țări.

În final este necesar să se ajungă la o cifră unică privind nivelul planificat, nivel care va constitui rezultatul unei puneri de acord între cele două optici, altfel spus, între interesele generale și interesele întreprinderii. Metoda de lucru pe care o avem în vedere în scopul de a realiza îmbinarea dintre cele două optici, are drept punct de plecare, procedeul elaborat în cadrul O.N.U., privind proiectarea fluxurilor comerciale inter-țări [1]).

Bazați pe procedeul recomandat de către specialiștii O.N.U., am formulat o variantă metodologică proprie, adaptată cerințelor întreprinderii de comerț exterior. Principalul indicator recomandat prin metoda propusă, denumit coeficient structural, este definit astfel :

$$S_{kj} = \frac{e_{kj}}{E} : \frac{E_k \cdot E_j}{E^2} \quad \begin{matrix} (k = 1,2...n \text{ produse}) \\ (j = 1,2... \text{ m piețe}) \end{matrix} \quad (1)$$

unde :

e_{kj} = exportul prognozat pentru produsul k spre piața j
E_k = exportul total din produsul k
E_j = volumul total al exportului țării noastre pe piața j;
E = volumul total al exportului de mărfuri al țării estimat pe anul următor.

Coeficientul S_{kj} exprimă intensitatea livrărilor din produsul k spre piața j în raport cu intensitatea exportului total din produsul k (E_k) și a exportului total spre piața j(E_j).

În cazul în care $S_{kj} > 1$ se consideră că fluxul de produs k spre piața j prezintă o mărime semnificativă spre deosebire de situația în care coeficientul S_{kj} tinde spre zero semnalînd o pondere nesemnificativă a curentului de marfă k spre piața j.

Din relația (1), rezultă că : $$e_{kj} = S_{kj} \times \frac{E_k E_j}{E} \quad (2)$$

În vederea îmbinării celor două optici de elaborare a prevederilor privind exportul, vom începe prin a calcula coeficientul S_{kj} pe baza valorilor e_{kj}, E_k, E_j, E proiectate în urma luării în considerare a celei de a doua categorii de factori, respectiv cerințele economiei la un moment dat.

Spre exemplu, să considerăm că, ținînd seama de cea de a doua categorie de factori, se prevăd, legat de exportul nostru de ciment pe piața Egiptului, următoarele valori ; export de ciment spre Egipt (e_{kj}) = 100 mil. lei valută, export total de ciment (E_k) = 3200 mil. lei valută, export total de mărfuri spre Egipt (E_j) = 700 mil lei valută, export total în anul de plan (E) = 42.000 mil lei valută.

În acest caz se obține :

$$S_{kj} = \frac{100}{42000} \cdot \frac{3200 \times 700}{42000^2} = 1,87$$

Întrucît $S_{kj} > 1$ rezultă că se prevede ca exportul de ciment pe piața Egiptului să dețină o pondere însemnată în exportul nostru de ciment precum și în cadrul exportului de mărfuri destinat Egiptului.

Să presupunem că, corespunzător factorilor cuantificabili (prima categorie), s-au obținut următoarele valori : e_{kj} = 78 mil lei val E_k = 3000 mil lei val, E_j = 650 mil lei val.

Stabilirea variantei a doua privind exportul de produs „k" pe piața „j" va rezulta aplicînd relația (2), în care coeficientul S_{kj} este cel calculat, luînd în atenție cea de a doua categorie de factori.

Exemplificînd pe baza valorilor anterior stabilite, obținem :

$$e_{kj} = 1,87 \cdot \frac{3000 \times 650}{420\,00} = 86,8 \text{ mil. lei val} = 86,8 \text{ mil. lei val}$$

Se observă că, în raport cu nivelul preconizat în varianta I-a (78), varianta a II-a (86,8) este superioară datorită faptului că coeficientul structural este supraunitar.

Varianta a II-a se va abate în plus față de prima în măsura în care considerentele de politică comercială primează. La nivel de centrală industrială propunerile privind exportul total din produsul K, se obține însumînd nivelele e_{kj} obținute pentru cele „m" piețe. Similar se va proceda pentru a obține propunerile de plan privind exportul total pe piața j a „p" întreprinderi de comerț exterior.

dr. E. PECICAN
dr. D. VOICULESCU

[1]) Ne referim la lucrarea „Les reseaux commerciaux : projections et teste de cohérence" apărută în „BULLETIN ECONOMIQUE POUR L'EUROPE" — vol. 24, nr. 2/O.N.U., New York/1973.

Informații

FRANȚA : NOI REGLEMENTĂRI CU PRIVIRE LA MARCAREA ORIGINII PRODUSELOR

În baza legii publicate la 1 februarie a.c., începînd de la 1 martie 1981 toate produsele industriale provenind din import în vederea comercializării în Franța trebuie să aibă înscris, în mod vizibil, alături de marca comercială, numele țării de fabricație sau al țării în care a fost adăugată cea mai mare parte a valorii produsului.

Totodată, începînd cu 1 ianuarie 1982, publicitatea efectuată sub orice formă pentru orice produs va trebui să cuprindă — în mod vizibil și în limba franceză — numele țării de fabricație.

MALAIEZIA : ETICHETAREA PRODUSELOR DESTINATE VÎNZĂRII

Conform unui decret aplicabil de la 1 ianuarie 1981, ambalajele produselor condiționate în vederea vînzării — atît cele fabricate pe plan local, cît și cele provenind din import — vor trebui, în mod obligatoriu, să poarte etichete în care să se menționeze următoarele :

— denumirea produsului ;

— numele și adresa producătorului, al importatorului sau al angrosistului ;

— numele țării de origine ;

— capacitatea ambalajului.

În cazul produselor importate, aceste mențiuni trebuie să fie redactate fie în engleză, fie în malaieziană.

În ceea ce privește cimentul, este obligatoriu să se menționeze că produsul corespunde normelor tehnice malaieziene. Pentru îngrășămintele chimice este necesară menționarea pe ambalaj a compoziției chimice a acestora.

Dispozițiile sus-menționate nu sînt aplicabile produselor destinate alimentației umane și produselor farmaceutice, care cad sub incidența prevederilor „Food and Drug Ordinance, 1952".

MIDIFICĂRI ÎN REGIMUL JURIDIC AL SOCIETĂȚII CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ ÎN DREPTUL VEST-GERMAN

În dreptul vest-german, regimul juridic al societății cu răspundere limitată (Gesellschaft mit beschränkter Haftung, GmbH) — S.R.L. — este reglementat prin Legea din 20 aprilie 1892, care, pînă în 1980, nu a suferit decît modificări minore. Legea din 4 iulie 1980, prin care „se modifică legea referitoare la societățile cu răspundere limitată și alte dispoziții ale dreptului comercial", constituie prima reformă — parțială — a regimului juridic al acestor societăți.

Legea din 4 iulie 1980 — cu aplicabilitate de la 1 ianuarie 1981 — modifică o serie de prevederi ale reglementării din 1892 referitoare, în principal, la : capitalul social, responsabilități și interdicții, fuziuni.

Capital social

Conform Legii din 4 iulie 1980, nivelul minim al capitalului social al unei S.R.L. este fixat la 50 000 mărci vest-germane (față de 20 000 mărci vest-germane în baza reglementării anterioare).

Începînd de la 1 ianuarie 1981, acest capital trebuie să fie vărsat astfel încît valoarea totală a aporturilor în numerar și / sau în natură efectuate înaintea înregistrării să fie de minimum 25 000 mărci vest-germane. Societățile deja existente la data de mai sus și al căror capital subscris și vărsat este inferior nivelurilor de 50 000 și, respectiv, 25 000 mărci vest-germane vor trebui să se alinieze noilor reglementări în materie, sub sancțiunea dizolvării lor de plin drept, pînă la 31 decembrie 1985.

În ceea ce privește aporturile în natură, în baza noii legi asociații sînt ținuți nu numai să evalueze fiecare astfel de aport în cadrul statutului (obligație prevăzută și de reglementarea anterioară), ci și să justifice evaluările respective într-un raport special care trebuie anexat statutului și depus împreună cu acesta din urmă cu ocazia înregistrării în registrul de comerț ; nerespectarea acestei dispoziții atrage răspunderea civilă solidară și chiar răspunderea penală a asociaților.

Pe de altă parte, noua lege confirmă expres trei reguli deja consacrate de jurisprudență și anume :

— fiecare aport în natură trebuie să fie efectuat integral înainte de înregistrarea societății ;

— poate fi refuzată înregistrarea S.R.L. dacă nu există, din partea autorităților abilitate, convingerea că valoarea reală a aportului în natură este cel puțin egală cu valoarea înscrisă în actul constitutiv ;

— asociatul al cărui aport în natură a fost supraevaluat este ținut debitor față de societate cu diferența în numerar dintre valoarea înscrisă în actul constitutiv și valoarea reală a aportului său.

Noua reglementare mai dispune că, în cazul în care asociații, în loc să majoreze capitalul social al S.R.L. — așa cum ar fi făcut orice comerciant diligent — furnizează societății sumele necesare sub formă de împrumut, ei nu vor putea să ceară rambursarea acestora (astfel cum pot proceda creditorii obișnuiți) în caz de faliment sau de reglementare judiciară a societății.

Aceleași restricții sînt impuse terților creditori ale căror credite au fost garantate de către asociați, fie personal, fie prin ipotecă, gaj sau altă garanție reală. Dacă, în acest caz, societatea a rambursat creditul și în următoarele 12 luni intră în faliment, asociatul garant trebuie să restituie masei falimentului suma rambursată pînă la concurența cauțiunii furnizate sau a valorii bunurilor remise creditorului drept garanție.

Responsabilități și interdicții

Prin dispozițiile legii din 1980 este agravată răspunderea administratorilor și chiar a asociaților din cadrul S.R.L. în special în cazul în care în care aceștia fac declarații false în scopul obținerii înregistrării societății prin încălcarea dispozițiilor legale în materie.

Pe de altă parte, orice persoană condamnată penal pentru delictul de bancrută nu va putea, timp de 5 ani de la rămînerea definitivă a hotărîrii de condamnare, să fie administrator al unei S.R.L.

Fuziuni

Termenul „fuziune" desemnează operațiunea prin care mai multe societăți sînt înlocuite printr-una singură, fie una dintre cele inițiale, fie o nouă societate creată în acest scop, astfel încît : noua societate devine titulară a activului și, în același timp, debitoare în măsura pasivului societăților inițiale ; acestea din urmă își încetează existența și asociații lor devin asociați ai noii societăți în condițiile fixate prin acordul de fuziune.

Pînă la apariția noii legi, o S.R.L. nu avea posibilitatea să fie absorbită decît de către o societate anonimă sau în comandită pe acțiuni. Legea din 1980 adaugă și următoarele posibilități suplimentare :

— fuziunea între două sau mai multe S.R.L. pe calea creării unei S.R.L. noi ;

— absorbția, de către o S.R.L. deja existentă, a unei alte societăți de capitaluri : S.R.L., societate anonimă sau societate în comandită pe acțiuni.

Adrian CONSTANTINESCU

Redactor coordonator
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Răspunderea privind disciplina de plan și contractuală

Contractele economice constituind un pilon fundamental al mecanismului economico-financiar al întreprinderii, buna funcționare a acestuia este condiționată de executarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate pe ambele fluxuri: aprovizionarea cu materii prime și comercializarea mărfurilor fabricate. Prima condiție a executării întocmai a contractelor economice o constituie o intransigentă disciplină de plan și contractuală. Este motivul pentru care dreptul nostru economic a statuat, alături de un cadru juridic adecvat activității de planificare a aprovizionării tehnico-materiale și a celei contractuale, și unele sancțiuni, penalități și răspunderi patrimoniale.

1. SANCȚIONAREA ABATERILOR DE LA DISCLIPLINA DE PLAN ȘI CONTRACTUALĂ

Potrivit normelor de drept încălcarea disciplinei de plan, atunci cînd fapta nu constituie infracțiune, se sancționează, în principal, cu amenzi contravenționale, iar în cazul disciplinei contractuale sancțiunile au caracter disciplinar.

a) **Sancțiunea abaterilor de le disciplina de plan.** Art. 140 din Legea nr. 14/1971 prevede că „încălcarea dispozițiilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală a celor vinovați". În continuare, art. 142 stabilește faptele care constituie contravenții și din care redăm pe acelea care privesc direct planul de aprovizionare tehnico-materială.

Potrivit textului citat — art. 142, pct. I — constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 3000 la 6000 lei:

— încălcarea obligațiilor cu privire la normarea integrală a consumurilor în industrie, construcții-montaj și prestarea de servicii, precum și cu privire la normarea stocurilor (lit. c);

— nerespectarea deciziilor date, potrivit legii, de M.A.T.M. în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, indiferent de subordonare (lit. f);

Art. 142, pct. II, din aceeași lege, sancționează cu amendă de la 1 000 la 3 000 lei:

— nerespectarea prevederilor legale privind elaborarea balanțelor materiale, încălcarea obligațiilor de repartizare și contractare a resurselor conform destinațiilor din balanțele materiale aprobate, emiterea sau anularea de repartiții de către coordonatorii de balanțe cu încălcarea legii, livrarea de produse fără repartiții între unitățile socialiste, pentru care se elaborează balanțe, precum și încălcarea de către beneficiar a condițiilor de elaborare a specificațiilor (lit. a).

— neluarea măsurilor prevăzute de lege pentru întîmpinarea formării de stocuri disponibile sau fără mișcare din producția internă sau din import, precum și pentru reintroducerea acestora în circuitul economic (lit. d);

— prezentarea de cereri de materiale și produse nefundamentate pe bază de norme de consum și de stoc (lit. g).

b) **Sancționarea abaterilor de la disciplina contractuală.** Legea nr. 71/1969, art. 93 prevede că „persoanele vinovate de neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate de unitățile socialiste prin contractele interne, inclusiv cele privind activitatea de export, import și cooperare economică internațională, precum și prin contractele externe, răspund material și disciplinar pentru prejudiciile cauzate, iar dacă fapta constituie infracțiune, penal și civil, potrivit legii". În continuare, art. 94, stabilește faptele care constituie abateri disciplinare și sancțiunile ce se aplică.

Potrivit textului citat (art. 94, pct. 1) se sancționează cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă:

— lansarea în fabricație de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte (lit. a);

— aprovizionarea cu materiale și produse pentru realizarea unei producții fără desfacere asigurată (lit. b);

Același text de lege, la pct. 2, sancționează cu retrogradarea în funcție sau în categorie, în cadrul aceleiași profesii, pe o durată de 1—3 luni:

— neasigurarea prin contracte a executării comenzilor care corespund normativelor de plan aprobate și repartițiilor emise sau, după caz, contractelor externe (lit. a);

— neluarea măsurilor de organizare a încheierii contractelor economice (lit. b);

— neluarea măsurilor de realizare a obligațiilor contractuale asumate de către părțile contractante (lit. c);

— neurmărirea și neluarea de măsuri pentru încheierea și executarea contractelor de către organele în subordinea cărora se află părțile contractante și coordonatorii de balanțe (lit. d).

Art. 94, pct. 3, sancționează cu reducerea retribuției și a indemnizației de conducere pe 1—3 luni cu 5—10%, cu retragerea uneia sau mai multor gradații sau trepte de retribuire pe 1—3 luni sau, în cazul celor încadrați la nivelul de bază, diminuarea acestuia cu 5—10%, pe aceeași perioadă:

— nerespectarea termenelor de emitere a comenzilor, a proiectelor de contract, precum și de restituire de către beneficiar a contractului semnat (lit. a);

— încălcarea termenelor de conciliere a obiecțiilor la contract sau de rezolvare a neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractelor economice, inclusiv cele privind refuzul de a contracta (lit. b).

Alineatul penultim din textul menționat face precizarea importantă potrivit căreia „în funcție de gravitatea faptei, împrejurările în care a fost săvîrșită, gradul de vinovăție a persoanei și alte elemente prevăzute de lege, pentru abaterile de la disciplina contractuală, inclusiv cele de la pct. 1—3, se va putea aplica oricare altă sancțiune disciplinară prevăzută de Codul muncii".

2. PENALITĂȚILE ÎN RĂSPUNDEREA CONTRACTUALĂ

Răspunderea contractuală, fiind o formă a răspunderii civile patrimoniale, are aceleași elemente constitutive: fapta ilicită, culpa, prejudiciul și legătura cauzală între fapta ilicită și prejudiciu. Evident, pentru a exista răspunderea contractuală, potrivit Legii contractelor economice, se cere existența contractului sub forma înscrisului unic sau a comenzii confirmate în scris, ori — în situațiile determinate — existența comenzii urmată de o executare de îndată. Practica arbitrală a consacrat principiul potrivit căruia prestațiile efectuate cu încălcarea formei scrise constituie o abatere de la disciplina contractuală și produc efecte limitate în sensul că unitatea prestatoare nu poate fi obligată la penalități, ea răspunzînd numai de calitatea prestației, iar unitatea beneficiară fiind obligată numai la plata prețului și la restituirea ambalajelor. De asemenea, în domeniul contractual, funcționează principiul prezumției de culpă. Culpa unității debitoare nu trebuie dovedită de către unitatea creditoare, deoarece ea este prezumată dacă nu-și îndeplinește obligațiile asumate prin contract. Culpa unității debitoare este prezumată pînă la proba contrară, fiindu-i îngăduit să probeze că și-a executat obligațiile sau că neexecutarea lor nu se datorește culpei sale.

a) **Penalitățile contractuale — funcții.** Legea nr. 71/1969, stabilește principiul dominant cu privire la sistemul răspunderii în contractele economice: „Unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract și privește atît paguba efectiv suferită, cît și beneficiul nerealizat".

Din textul citat rezultă principiul potrivit căruia neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale declanșează automat dreptul creditorului și obligația debitorului de a plăti penalități. În literatura de specialitate se remarcă două funcții principale ale penalităților: funcție **reparatorie** cît și o funcție **sancționatorie**; cu ajutorul penalităților se ajunge la despăgubirea unității creditoare pentru prejudiciul suferit, însă în același timp unitatea în culpă se vede sancționată pentru încălcarea obligației prevăzută cu penalitate. Precizăm însă că în cazul în care prejudiciul suferit este mai mare decît cuantumul penalități lor, unitatea creditoare are dreptul să obțină reparația integrală, pe calea daunelor compensatorii, care reprezintă diferența dintre evaluarea prejudiciului patrimonial total și penalitățile aplicate. Rezultă că penalitățile se urmăresc independent de faptul dacă unitatea creditoare reclamantă a suferit sau nu o pagubă, ceea ce înseamnă că ne găsim în prezența funcției de pedeapsă; dacă însă, astfel cum am arătat, suma stabilită drept penalitate urmează să fie mărită pînă la acoperirea prejudiciului suferit de unitatea creditoare, ne găsim în prezența funcției reparatorii. În același timp, penalitățile constituie și un **mijloc de garantare** a îndeplinirii obligațiilor asumate prin contract, deoarece în esență ele au scopul să determine părțile contractante de a executa întocmai și la timp obligațiile luate; cu alte cuvinte, prin mecanismul penalităților se exercită o persuasiune asupra factorilor de decizie, acestea avînd astfel o veritabilă **funcție stimulatorie.**

Acordarea daunelor compensatorii peste penalități, numai cînd acestea din urmă nu acoperă integral prejudiciul efectiv, își găsește rațiunea și totodată limita de aplicare în faptul că ambele sancțiuni izvorăsc din aceeași cauză juridică. De pildă, dacă unitatea furnizoare livrează produse cu întîrziere, unitatea beneficiară este în drept să pretindă daune numai în măsura în care poate dovedi că prejudiciul efectiv depășește cuantumul penalităților de întîrziere prevăzute de lege.

Potrivit art. 45, alin. 1, din lege, părțile sînt de drept în întîrziere dacă nu își execută obligațiile la termenele prevăzute în contract. Spre deosebire de dreptul civil, unitatea creditoare a prestației nu este obligată a pune în întîrziere debitorul. Neexecutarea la termen a prestației are, prin efectul legii, semnificația punerii în întîrziere. Ca urmare, un act adițional intervenit la o dată la care furnizorul se afla deja în întîrziere, dreptul beneficiarului la plata penalităților de întîrziere fiind născut, nu-și produce nici un efect, față de faptul că organizațiile socialiste nu pot face renunțări valabile cu privire la drepturile lor. (Dec. P.A.S. nr. 403/1971).

Penalitățile prevăzute de lege sînt ireductibile. Față de scopul pe care îl urmăresc — de a mobiliza unitățile pentru executarea reală a obligației — orice reducere a penalităților, convenită de părți fie prin contract, fie ulterior, ar duce la diminuarea efortului unității debitoare, care, prin aceasta, n-ar mai manifesta același interes în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin. Reducerea întinderii penalităților, pe considerații de ordin subiectiv sau cu caracter general, ar duce la înlăturarea rolului educativ al clauzei penale, a caracterului ei de garanție a executării obligațiilor contractuale și a îndeplinirii sarcinilor de plan. Părțile contractuale nu pot prevedea de comun acord procente de penalități mai mici decît cele prevăzute de lege, însă pot stabili penalități mai mari. De asemenea, ele pot conveni aplicarea de penalități pentru încălcarea și a altor obligații decît cele prevăzute în art. 47 la pct. 1—7, ținînd seama de specificul relațiilor economice pentru care au încheiat contractul.

b) **Cuantumul penalităților stabilite prin Legea contractelor economice.** Legea nr. 71/1969, art. 47 stabilește, în funcție de natura și gravitatea acțiunii sau inacțiunii care constituie abatere de la disciplina contractuală, penalități ireductibile; pentru a facilita identificarea și aplicarea acestora, în cele ce urmează le-am grupat în 10 puncte, fiecare punct reprezentînd o acțiune sau omisiune penalizată de lege; imediat după enunțarea abaterii penalizate am arătat penalitatea și baza ei legală:

1. neexecutarea în natură a obligației asumate prin contract, la data expirării duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual.

pct. 3: 8% din prețul produsului, lucrării sau prestației neexecutate.

2. întîrzierea în predarea sau, după caz, ridicarea produselor, preluarea lucrărilor ori primirea serviciilor

pct. 1, lit. a) : 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile și 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile ; se calculează la prețul produselor, lucrării sau a prestației, pe durata corespunzătoare a neîndeplinirii sarcinii din planul anual.

3. întîrzierea prezentării la termenele stabilite în contract a specificațiilor ori a detaliilor necesare executării contractului, precum și, în cazul utilajelor tehnologice a instalațiilor complexe, întîrzierea în predarea la termenele convenite a documentației tehnice pentru întregul obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent.

pct. 1, lit. b) : 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile și 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile ; se calculează la prețul produsului, lucrării sau prestației ce nu a putut fi executată ; calculul se face pe durata corespunzătoare a neîndeplinirii obligației, pînă la sfîrșitul anului de plan.

4. întîrzierea în punerea la dispoziție a ambalajelor de către beneficiar cînd, potrivit contractului, îi revine această obligație, sau întîrzierea în restituirea în termen a ambalajelor, paletelor, containerelor, accesoriilor de paletizare-pachetizare și a altor mijloace asemănătoare.

pct. 1, lit. c) : 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele, 20 de zile și 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile ; se calculează la prețul prestației nerealizate datorită ambalajelor ce nu au fost puse la dispoziție sau la prețul ambalajelor, paletelor, containerelor, accesoriilor de paletizare — pachetizare și altor mijloace asemănătoare. în cazul nerestituirii.

5. întîrzierea plății prețului.

pct. 6 : 0,1% în primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 de zile, 0,3% în perioada ce depășește 30 de zile, din suma ce trebuia achitată și pînă la plata efectivă.

6. refuzul nejustificat de plata prețului sau de nerestituire a unei sume încasate fără îndreptățire.

pct. 6 : 0,3% pe zi de întîrziere din valoarea prețului neachitat sau a sumei nerestituite.

7. nerespectarea modalității de efectuare a recepției sau a autorecepției.

pct. 2 : 2% din prețul produsului, lucrării sau prestației ce trebuia recepționată, dacă nu se aplică penalități pentru întîrzierea executării obligației ;

8. încălcarea obligațiilor privitoare la marcarea, ștanțarea, etichetarea sau netrimiterea actelor de livrare ce trebuie să însoțească documentele de transport.

pct. 4 : 1% din prețul fiecărui lot din produsele astfel livrate.

9. netrimiterea certificatelor de calitate, a buletinelor de analiză, a instrucțiunilor de folosire sau cărții tehnice a produsului și a certificatelor de garanție.

pct. 5 : 2% din prețul fiecărui lot de produse astfel livrat.

10. înstrăinarea sau consumarea de produse preluate în custodie, fără consimțămîntul prealabil al unității în favoarea căreia s-a constituit custodia.

pct. 7 : 10% din valoarea produselor înstrăinate sau consumate.

c) **Condiții de aplicare a penalităților.** Odată cu modificarea și completarea Legii contractelor economice prin Legea nr. 3/1979 au fost instituite unele penalități progresive, așa cu m rezultă din tabelul de mai sus. Potrivit celor stabilite de practica arbitrală, nu se cuprind în calculul penalităților scadența și nici ziua în care obligația de livrare a fost îndeplinită.

Penalitățile de întîrziere se datorează : pînă la executarea în natură a prestației ; pînă la data renunțării de către beneficiar la aceasta potrivit art. 40 din lege (Dec. P.A.S. nr. 46/1970) ; pînă la data imposibilității executării obligației din cauză de forță majoră. Observăm referitor la această din urmă împrejurare că legiuitorul nu a făcut nici o distincție după cum cazul de forță majoră intervine înainte sau după scadența termenului de livrare. Prin urmare, așa cum a stabilit practica arbitrală, în materie de penalități, forța majoră produce efecte exoneratoare de răspundere chiar dacă se ivește după scadența obligației de livrare.

d) **Cumularea penalităților datorate în cadrul unui contract.** În practica comercială a întreprinderilor apar situații în care una din părți poate săvîrși două sau mai multe abateri de la regulile de disciplină contractuală, care determină executarea necorespunzătoare sau chiar neexecutarea obligațiilor asumate prin contract. Se pune problema dacă în aceste cazuri creditorul are dreptul la suma acestor penalități, adică dacă poate sau nu să le ceară în mod cumulat. Practica arbitrală, în mod constant, a aplicat principiul cumulului de penalități în cadrul aceluiași contract, motivat pe faptul că fiecare penalitate are o cauză juridică distinctă și că numai prin cumul funcția sancționatorie a penalităților își găsește o aplicare deplină.

Legea contractelor economice tace cu privire la acest aspect al aplicării penalităților, pe o cale indirectă, însă confirmă cumulul. Astfel, bunăoară, statuînd prin art. 47, pct. 2, penalitatea de 2 la sută pentru nerespectarea modalității de efectuare a recepției sau a autorecepției, textul citat face precizarea că această penalitate se acordă numai dacă abaterea nu a determinat întîrzierea în livrări și deci, plata de penalități de întîrziere. Așadar, în acest caz unic, datorită faptului că aceeași acțiune sau inacțiune culpabilă a condus la două abateri de la disciplina contractuală — prima, nerespectarea normelor de recepție sau autorecepție, și a doua, întîrzierea în livrarea produselor — legiuitorul a înțeles să stabilească în mod explicit că se aplică numai cea de a doua penalitate. Per a contrario, în toate celelalte cazuri cumulul este admisibil și, pentru raționamentul arătat — realizarea funcției sancționatorii a penalităților — trebuie să fie aplicat.

e) **Inadmisibilitatea compensațiilor datorate reciproc de părți.** Sînt situații în care, în cadrul aceluiași contract ambele părți săvîrșesc unele abateri de la disciplina contractuală pentru care legea prevede penalități distincte. În alte cazuri, aceleași părți au încheiat două contracte economice separate, în care fiecare din ele datorează celeilalte penalități. Problema care se pune: pot fi compensate asemenea penalități ?

Răspunsul, confirmat de practica arbitrală, este negativ. Penalităţile din cadrul aceluiaşi contract sau din contracte distincte încheiate de aceleaşi părţi nu pot fi compensate. Soluţia contrară ar însemna să se eludeze rolul educativ al penalităţilor, să se stabilească controlul asupra abaterilor de la disciplina contractuală şi, în ultimă analiză, s-ar slăbi disciplina contractuală, ar scădea simţul de răspundere al celor investiţi cu atribuţii de a face ca obligaţiile contractuale să se execute întocmai.

3. DESPĂGUBIRILE ÎN RĂSPUNDEREA CONTRACTUALĂ

Dacă penalităţile constituie modalitatea principală de realizare a răspunderii contractuale, în anumite situaţii, în care pentru abaterea de la disciplina contractuală nu sînt prevăzute penalităţi, despăgubirea este unica soluţie de realizare a răspunderii patrimoniale în contractele economice. Mai mult decît atît, aşa cum am văzut în secţiunea precedentă, în virtutea art. 44 din Legea nr. 71/1969, partea „care nu execută obligaţiile asumate prin contracte ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părţi penalităţi, precum şi despăgubiri", însă numai în măsura în care prejudiciul suferit nu a fost acoperit prin penalităţi.

a) **Reguli comune despăgubirii contractuale.** Paguba, respectiv prejudiciul, constituie elementul esenţial, distinctiv, al răspunderii patrimoniale. Pentru ca răspunderea în contractele economice să poată fi declanşată, prejudiciul patrimonial trebuie să fie cert, actual, direct şi trebuie să fie propriu unităţii care-l reclamă. Pînă cînd un prejudiciu nu se localizează în propriul patrimoniu, întreprinderea respectivă nu are drept la acţiune.

Prejudiciul supus reparaţiei cuprinde atît paguba efectiv suferită de creditor cît şi beneficiul nerealizat. La stabilirea valorii contractelor şi deci la calculul penalităţilor şi al despăgubirilor datorate pentru nerespectarea disciplinei contractuale, se are în vedere preţul la care circulă produsul între unităţile socialiste, în care nu se cuprinde şi rabatul comercial. Dacă la anumite produse, în catalogul de preţuri sînt indicate numai preţurile cu amănuntul, preţul de livrare se determină prin scăderea rabatului comercial din preţul cu amănuntul. Pentru stabilirea beneficiului nerealizat, nu se va lua în considerare beneficiul planificat pe întreaga unitate, ci beneficiul planificat la produsul ce face obiectul obligaţiei de livrare, sau la grupa de produse din care face parte.

Prevederea din art. 44 alin. 2, potrivit căreia despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost integral acoperit prin plata penalităţilor se aplică numai în raport cu penalităţile şi despăgubirile care au acelaşi izvor de obligaţii. De pildă, dacă unitatea furnizoare n-a executat obligaţia de livrare pînă la expirarea duratei corespunzătoare îndeplinirii sarcinii din planul anual, despăgubirile urmează să se impute asupra penalităţilor de întîrziere sau asupra celor de neexecutare în natură, ori asupra ambelor categorii de penalităţi.

Răspunderea contractuală sub forma de despăgubire implică existenţa elementelor ei esenţiale — fapta ilicită, culpa şi legătura cauzală între faptă şi prejudiciu — pe care nu le analizăm, dat fiind caracterul economic al acestei lucrări.

b) **Răspunderea pentru calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate.** Legea nr. 71/1969 nu prevede penalităţi pentru fapta culpabilă de a livra mărfuri de calitate necorespunzătoare, răspunderea contractuală urmînd a fi realizată, în principal, pe calea reparaţiilor în natură, precum şi pe calea despăgubirilor.

În perioada de garanţie furnizorul răspunde, în baza prevederilor art. 39, alin. 2 din Legea nr. 71/1969 şi art. 31 din Legea nr. 7/1977 pentru orice deficienţă de calitate, adică atît pentru vicile ascunse cît şi pentru cele aparente, beneficiarul nefiind decăzut din dreptul de a formula pretenţii pentru viciile aparente descoperite după recepţie. Bineînţeles că răspunderea furnizorului este diminuată sau chiar înlăturată dacă intervine culpa unităţii beneficiare.

Beneficiarul nu este obligat, înăuntru acestei perioade, să dovedească nici existenţa unor vicii ale mărfii, adică să precizeze cauza deficienţelor calitative, şi nici culpa furnizorului, ci numai că produsul nu şi-a păstrat însuşirile prevăzute în contract sau în documentele tehnice, prezumîndu-se aşadar culpa unităţii furnizoare. Prezumţia de culpă este relativă, furnizorul fiind în drept a administra probe că pierderea calităţii se datorează culpei beneficiarului.

Răspunderea furnizorului în perioada de garanţie se prezintă sub cele două forme cunoscute : repararea în natură şi repararea prin echivalent. Repararea în natură se materializează în domeniul calităţii prin recondiţionarea sau înlocuirea produsului cu deficienţe de calitate. Prevederea cuprinsă în art. 31, alin. 1 din Legea nr. 7/1977 şi art. 38 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 relevă preferinţa acordată de lege reparaţiei în natură, dispoziţie legală care concretizează o dată în plus principiul executării în natură a prestaţiilor care este dominant în materia contractelor economice.

În situaţia în care beneficiarul a suferit pagube din cauza calităţii deficitare a produsului, recondiţionarea sau înlocuirea nu determină prin ele însele acoperirea acestor daune şi deci — pe cale de consecinţă — beneficiarul are drept şi la despăgubiri, ceea ce înseamnă că repararea în natură se cumulează cu repararea prin echivalent. Aceasta rezultă clar şi din prevederea cuprinsă în art. 38 din Legea nr. 7/1977, în baza căruia furnizorul răspunde în perioada de garanţie pentru daunele aduse prin nerealizarea parametrilor proiectaţi datorită deficienţelor de calitate.

În perioada de utilizare normată furnizorul răspunde numai pentru viciile ascunse, potrivit art. 39, alin. 2, din Legea nr. 71/1969 şi art. 31, alin. 1, din Legea nr. 7/1977. Deficienţele de calitate determinate de viciile ascunse trebuie să fie imputabile unităţii producătoare, dat fiind că legea prevede expres ca ele să rezulte din fabricaţie, sarcina probei avînd-o reclamantul beneficiar. Legea are în vedere numai situaţia cînd unitatea furnizoare este în acelaşi timp şi producătoare. Totuşi, în practică, sînt dese situaţii cînd furnizorul nu este şi producător, fapt ce nu are nici o consecinţă asupra răspunderii sale care este atrasă în condiţiile art. 31 din Legea nr. 7/1977. Nu este admis ca beneficiarul care nu are raporturi contractuale cu producătorul — şi deci faţă de care acesta este terţ — să-şi valorifice pretenţiile sale împotriva acestuia. Într-o ase-

menea situație beneficiarul are acțiune împotriva furnizorului, iar acesta poate regresa — cerînd și obținînd daunele suferite de la unitatea producătoare — cu condiția ca deficiențele de calitate să nu fie datorate culpei sale.

c) **Răspunderea pentru livrări în contractele de cooperare.** Răspunderea în contractele economice de cooperare — care în toate cazurile se realizează pe calea despăgubirilor — prezintă unele trăsături specifice datorate particularităților pe care le au asemenea raporturi contractuale :

— existența unui sistem de contracte de livrare, unele încheiate între furnizorii de piese, subansamble sau părți din instalații și unitatea care fabrică produsul complex ce are calitatea de beneficiară și un alt contract încheiat între aceasta din urmă și beneficiara instalației sau produsului complex ;

— unitatea care asamblează produsul complex îmbracă în același timp dubla calitate de beneficiară și furnizoare;

— necesitatea și obligativitatea concordanței conținutului contractelor în cooperare cu clauzele din contractul încheiat de furnizorul principal cu beneficiarul, potrivit dispozițiilor cuprinse în art. 9 alin. 2 din Legea nr. 7/1977 ;

— inexistența oricăror raporturi juridice directe între furnizorii de subansamble și beneficiarul ultim;

— a acestuia din urmă față de beneficiarul de utilaje sau instalații complexe atît pentru viciile rezultate din activitatea sa cît și pentru cele ale furnizorilor în cooperare. În ultima ipoteză menționată, cînd furnizorul principal este chemat a răspunde față de beneficiar pentru pagubele generate de viciile constatate la piesele detașate sau la subansamble, pîrîtul va chema în garanție unitatea subproducătoare.

Dacă răspunderea unităților furnizoare în cooperare față de beneficiarul lor, respectiv furnizorul principal și a acestuia față de beneficiarul ultim, pentru viciile datorate culpei proprii, nu prezintă particularități și deci nu ridică nici un fel de dificultate, nu tot aceeași este situația în cazul în care beneficiarul instalației complexe suferă prejudicii din cauza viciilor apărute sau descoperite la piesele detașate sau la subansamblele fabricate de furnizorii în cooperare. La prima vedere s-ar părea că prin chemarea în garanție a acestora din urmă, furnizorul principal va fi exonerat de răspundere, unitățile cooperatoare fiind singurele care vor acoperi, în final, daunele suferite de beneficiarul ultim din cauza viciilor pieselor sau subansamblelor.

În realitate se nasc două dificultăți și anume : cu privire la cuantumul despăgubirilor la care este ținut furnizorul în cooperare ; cu privire la cuantumul răspunderii furnizorului principal în cazul în care a recepționat piese sau subansamble cu vicii aparente.

În ce privește cuantumul despăgubirilor ce trebuie să le plătească furnizorul în cooperare, s-a considerat de majoritatea autorilor că acesta nu va răspunde cu penalități și daune calculate numai la valoarea subansamblului pe care l-a livrat cu vicii, ci va trebui să suporte toate despăgubirile plătite beneficiarului de furnizorul principal, calculate la valoarea produsului complex. Altfel spus, răspunderea furnizorului principal se va strămuta integral asupra unității furnizoare în cooperare, singura culpabilă de executarea unei prestații cu vicii de calitate. O asemenea orientare este firească, dat fiind că în sarcina furnizorului principal nu se poate reține nici o culpă și a-i angrena responsabilitatea — chiar parțial — ar însemna a institui o răspundere fără culpă, procedeu străin sistemului nostru juridic.

Nu tot astfel se prezintă situația în cazul în care furnizorul principal în ipostaza sa de beneficiar recepționează și acceptă subansamble sau piese detașate cu vicii aparente. Într-o asemenea situație este angrenată și răspunderea sa proprie ca beneficiar în baza art. 30 alin. 2 din Legea nr. 7/1977 și art. 39 alin. 1 din Legea nr. 71/1969, în concurs cu răspunderea furnizorilor în cooperare.

În general, în practică este angrenată răspunderea tuturor producătorilor făcîndu-se aplicațiunea principiului culpei comune.

4. MODALITĂȚI DE REALIZARE A RĂSPUNDERII CONTRACTUALE — PRESCRIPȚIA DREPTULUI LA ACȚIUNE

Răspunderea contractuală — atît sub aspectul penalităților cît și al despăgubirilor — poate fi realizată pe două căi principale : calea amiabilă, adică prin înțelegerea părților și prin acțiune arbitrală. În ambele situații este imperios necesar să se observe termenele de prescripție a dreptului la acțiune, la împlinirea cărora, realizarea răspunderii nu mai este posibilă.

a) **Realizarea răspunderii contractuale pe cale amiabilă.** Colaborarea dintre părțile unui contract economic, care trebuie să domine activitatea acestora pe tot timpul executării, se impune a fi continuată și în momentele de impas, respectiv cînd apar fisuri în executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate, sau cînd acestea nu se execută. Ca urmare, din momentul în care se naște dreptul la penalități sau la despăgubiri, întreprinderii creditoare îi revine obligația să-și formuleze pretențiile bănești, judicios calculate și motivate, pe care le comunică părții debitoare.

În practică, din păcate, o pondere mult prea mare o dețin cazurile în care nu se ajunge la o soluționare definitivă pe cale amiabilă, deși încercarea de conciliere directă este o condiție legală pentru ca — în caz extrem, cînd nu se realizează — să se treacă la cea de a doua modalitate, acțiunea arbitrală. Dintr-o atitudine de neexplicat, întreprinderile în culpă contractuală, în loc să verifice în lumina normelor de drept pretențiile formulate de creditori și să vireze de îndată suma pe care legal o datorează, preferă să fie acționate la arbitraj. Este adevărat că această cale are „meritul" de a întîrzia plata și că hotărîrea organului de arbitraj constituie un titlu sigur, o acoperire „solidă" pentru înregistrare în debit a penalităților și a despăgubirilor plătite dar, în același timp, duce și la majorarea sumei de plată cu cheltuielile de arbitrare și consumă un prețios timp de muncă al celor care urmăresc soluționarea, cheltuieli care sînt incompatibile cu principiile noului mecanism economic, respectiv cu autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor.

Dacă este un fapt constatat că soluționarea obligațiilor de plată rezultate din executarea necorespunzătoare a contractelor se realizează într-o măsură mult prea mică pe calea amiabilă, nu este mai puțin adevărat că atitudinea pasivă a debitorilor se datorează și unor imperfecțiuni

procedurale şi unor lacune legislative. Astfel, bunăoară, trecea cu uşurinţă pe cheltuieli a unor taxe de arbitraj, deşi este evident faptul că pretenţiile creditorului pot fi soluţionate din faza de conciliere, este una din cauze care generează litigii arbitrale nejustificate. Tot astfel, obligarea debitorului — sub sancţiune economică — la plata imediată a părţii recunoscute din pretenţiile formulate de creditor ar contribui într-o măsură considerabilă la lichidarea cel puţin parţială a unor litigii, fapt care ar avea influenţe pozitive asupra fondurilor circulante ale întreprinderii creditoare.

Nu trebuie înţeles însă că prin soluţionarea amiabilă a litigiilor precontractuale s-ar putea face unele concesii de reducere a penalităţilor sau a despăgubirilor, cunoscut fiind principiul imperativ al ireductibilităţii.

b) **Realizarea răspunderii contractuale pe calea acţiunii arbitrale.** Creditorul obligaţiei contractuale executate necorespunzător sau neexecutate, în cazul în care nu a reuşit să obţină pe cale amiabilă pretenţiile formulate, are deschisă cea de a doua modalitate, respectiv acţiunea arbitrală.

Competenţa organelor de arbitraj, procedura prearbitrală şi de introducere a acţiunilor, taxa de timbru, procedura în faza arbitrală şi hotărîrile date, precum şi reexaminarea litigiului arbitral au constituit obiectul analizei într-o lucrare precedentă (305—342), motiv pentru care vom mai reveni asupra acestor aspecte.

Subliniem însă faptul că în cazul în care prejudiciul a fost cauzat prin executarea cu întîrziere a obligaţiei de furnizare, sau prin executarea ei necorespunzătoare în perioada anului de plan, pentru a se hotărî acoperirea prejudiciului cauzat, nu mai este necesar să se aştepte expirarea anului de plan. De exemplu, dacă beneficiarul suferă un prejudiciu ca urmare a recondiţionării unor produse primite de la furnizor şi constată că acestea sînt necorespunzătoare sub aspect calitativ, el are dreptul să ceară despăgubirea pentru prejudiciul ce i-a fost astfel cauzat şi mai înainte de expirarea anului de plan. Tot astfel, dacă executarea în natură a obligaţiei de furnizare a devenit imposibilă din alte cauze decît expirarea sarcinii de plan, deci în cursul anului de plan, iar atitudinea unei părţi cauzează prejudiciu celeilalte, aceasta are dreptul la acţiune în despăgubire şi mai înainte de expirarea sarcinii de plan. Regula generală este că întreprinderea creditoare trebuie să introducă acţiunea cel mai tîrziu pînă în ultima zi a termenului de prescripţie.

c) Acţiunea arbitrară în litigiile izvorîte din livrări în tranzit. Împrejurarea că la livrările în tranzit organizat participă trei întreprinderi — furnizorul, beneficiarul intermediar şi beneficiarul efectiv —, iar plata preţului se face de către beneficiarul efectiv direct furnizorului, a determinat o anumită practică arbitrală potrivit căreia : în cazul nelivrării produselor în termen, beneficiarul efectiv este îndreptăţit să acţioneze direct furnizorul pentru plata penalităţilor şi daunelor ; în cazul refuzului sau întîrzierii în plata preţului, acţiunea se exercită de furnizorul efectiv (şi nu de intermediar) direct împotriva beneficiarului efectiv, final.

Pentru ca acest mecanism să poată funcţiona este necesară îndeplinirea unei condiţii fundamentale, prealabile şi anume încheierea de către veriga intermediară a două contracte de furnizare : unul cu unitatea efectiv furnizoare, iar cel de-al doilea — cu unitatea efectiv beneficiară. Este, de asemenea, necesar ca în ambele contracte să se prevadă, în mod concordant, că expedierea produselor, ca şi plata preţului, se face direct între unitatea efectiv furnizoare şi cea efectiv beneficiară, fără participarea verigii intermediare. Lipsa acestui contract poate determina consecinţe patrimoniale negative. Într-adevăr, datorită omisiunii de a încheia contractul cu unitatea efectiv beneficiară, veriga intermediară răspunde faţă de unitatea efectiv furnizoare pentru consecinţele neîndeplinirii obligaţiilor care, în mod normal, trebuiau să-i revină unităţii efectiv beneficiare. Această rezolvare se impune în virtutea faptului că este valabil şi deci produce efecte juridice contractul încheiat între unitatea efectiv furnizoare şi veriga intermediară, iar aceasta din urmă se află în culpă prin omisiunea de a încheia contract cu unitatea efectiv beneficiară (Hot. Arbitr. de Stat Central nr. 4075/1977). În asemenea cazuri, penalităţile se datorează numai de la data introducerii acţiunii, deoarece pîrîta nu este în măsură a cunoaşte că problemele expediate nu au fost achitate în termen. (Dec. P.A.S. nr. 799/1976).

d) **Prescripţia dreptului la acţiune.** Termenul general de prescripţie în raporturile dintre organizaţiile socialiste — potrivit Decretului nr. 167/1958, art. 3 — este de 18 luni. Potrivit art. 4 din decretul menţionat, în anumite cazuri termenul de prescripţie este limitat la 6 luni şi anume în :

— orice acţiune izvorîtă din transmiterea unor produse calitativ necorespunzătoare sau pentru netransmiterea în tot sau în parte a unor produse datorate ;

— orice acţiune prin care se pretinde plata unor penalităţi ori amenzi civile ;

— orice acţiune pentru restituirea de diferenţe de preţ rezultate din recalcularea preţurilor în temeiul dispoziţiilor legale ;

— orice acţiune a organizaţiilor socialiste privitoare la serviciile de telecomunicaţii ce acestea folosesc ;

— orice acţiune izvorîtă dintr-un contract de transport terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva unei organizaţii socialiste de transport.

Prezentarea lapidară de mai sus a termenelor de prescripţie impune unele comentarii suplimentare.

Cu privire la situaţiile în care o întreprindere creditoare pretinde atît penalităţi, cît şi despăgubiri în completare este important de observat că termenul de prescripţie este de 6 luni. Solicitarea după acest termen a despăgubirilor pentru acoperirea integrală a pagubelor suferite — respectiv în termenul general de prescripţie de 18 luni — nu este posibilă deoarece în acest mod s-ar ocoli prevederea legală în baza căreia despăgubirea se acordă numai în completarea penalităţilor.

Cu privire la răspunderea privind calitatea mărfurilor în perioada de garanţie şi de utilizare normată, practica arbitrală a statuat :

— pentru viciile ascunse descoperite în cadrul termenului de garanţie, termenul de prescripţie este de 6 luni, prevăzut de art. 5 din Decretul nr. 167/1958, care începe să curgă de la data descoperirii viciilor conform art. 11 alin. 1 ; pentru viciile ascunse descoperite după expirarea termenului de garanţie, prescripţia începe să curgă, de ase-

mienea, de la data descoperirii viciilor, dar cu condiția ca descoperirea să fi avut loc în cadrul perioadei de utilizare normată (Dec. P.A.S. nr. 578/1979 ; nr. 1047/1979);

— pretențiile derivînd din necorespunderea calitativă a unor produse cad sub incidența prevederilor privind termenul de prescripție de 6 luni, prevăzut de art. 4 din Decretul nr. 167/1958, numai în cazul cînd a avut loc o furnizare; acest termen este aplicabil numai în cazul în care calitatea necorespunzătoare se reclamă cu privire la produse care au fost transmise în executarea unui raport contractual ; în cazul în care între două unități socialiste intervine o predare-preluare de activitate și bunuri ca urmare a reorganizării acestora, dispuse de organe competente potrivit prevederilor Decretului nr. 31/1954, termenul aplicabil este de 18 luni, prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1957, și nu de 6 luni. (Dec. P.A.S. nr. 1223/1979) ;

— dacă nu dovedește că deficiențele calitative apărute în cadrul perioadei de garanție s-au datorat unității beneficiare sau culpei unui terț, unitatea producătoare răspunde în legătură cu aceste deficiențe, fără a distinge dacă viciile au fost aparente sau ascunse ; în acest fel, unitatea producătoare este stimulată în direcția asigurării calității produselor și se asigură realizarea drepturilor corelative ale beneficiarei. (Dec. P.A.S. nr. 459/1979) ;

— nelivrarea unor produse de calitate corespunzătoare pînă la expirarea duratei sarcinii de plan atrage răspunderea furnizorului pentru neexecutarea contractului, iar nu pentru calitatea necorespunzătoare a prestației, nefiind în acest caz în prezența unei livrări efectuate, ci a unei nelivrări, din moment ce beneficiarul nu a primit produsele, restituindu-le (Dec. P.A.S. nr. 277/1979) ;

— potrivit art. 32 din Legea nr. 7/1977, „termenul de prescripție a acțiunii unității comerciale față de unitatea producătoare, pentru recuperarea daunelor rezultate din neîndeplinirea de către producător a condițiilor de calitate, curge de la data plății daunelor de către unitatea comercială".

În practica arbitrală s-a stabilit că noțiunea de „transmiterea unor produse", prevăzută de art. 4 lit. a, se referă la raporturile dintre două unități care implică trecerea dreptului de administrare directă asupra unor bunuri (livrarea de produse etc.), iar nu și la raporturile referitoare la restituirea ambalajelor sau la darea unor bunuri în custodie.

Dacă în contractul de custodie s-a prevăzut un termen de restituire a bunurilor, sînt aplicabile dispozițiile art. 7, alin. 2 din Decretul nr. 167/1958. În consecință, termenul de 18 luni la împlinirea căruia se prescrie dreptul la acțiune al deponentului se socotește începînd de la împlinirea termenului de restituire, iar dacă deponentul, în temeiul art. 1616 c. civ., cere restituirea înainte de termen, prescripția începe a curge de la data cînd s-a cerut restituirea. În cazul cînd se constată că părțile nu au stabilit un asemenea termen prin convenția lor, urmează a se aplica prevederile art. 7, alin. 2 din Decret, text potrivit căruia, în obligațiile al căror termen de executare nu este stabilit, prescripția începe să curgă de la data nașterii raportului de drept, adică, în cazul contractului de custodie, de la încheierea acestuia.

Decretul nr. 167/1958 prevede, în art. 13, următoarele cazuri în care cursul prescripției se suspendă :

— cît timp cel împotriva căruia ea curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere ;

— pe timpul reclamației administrative făcută de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri în temeiul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații (Dec. 167/1958, art. 13).

Se prevede însă, în art. 15, că după încetarea suspendării, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul scurs de la suspendare și că prescripția nu se va împlini înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la încetarea cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai scurte de 6 luni care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare.

Referitor la posibilitatea suspendării cursului prescripției pe perioada folosirii de către unități a formelor legale de decontare, la care face referire art. 4 din Regulile procedurii arbitrale, practica arbitrală a statuat că, de vreme ce unitatea creditoare nu se poate adresa arbitrajului pentru a obține plata prețului, mai înainte de a fi folosit formele legale de decontare, rezultă că ea nu este în măsură să introducă acțiune mai înainte de a cunoaște rezultatul demersurilor făcute spre a obține plata prin bancă. Întrucît această imposibilitate temporară de a introduce acțiunea nu-i este imputabilă creditorului, ci se datorește unor măsuri luate de legiuitor pentru garantarea decontărilor, exercitarea controlului prin leu și evitarea unor litigii inutile, urmează a se face aplicarea art. 13 lit. c din Decretul 167/1958 și, în consecință, a se considera suspendat cursul prescripției pe tot timpul dintre introducerea formei legale de decontare și momentul în care creditorul a luat cunoștință de rezultatul negativ al demersurilor făcute prin bancă în vederea încasării prețului ce i se datorează sau momentul în care trebuia să ia cunoștință despre aceasta, în caz de întîrziere din culpa sa. Astfel prin Dec. P.A.S. nr. 1406/1977 s-a statuat că se consideră suspendată prescripția pe perioada cuprinsă între introducerea la bancă a dispoziției de încasare și refuzul de plată a acesteia.

Potrivit art. 16, lit. c din D. nr. 167/1958 cursul prescripției se întrerupe printr-un act începător de executare. Spre deosebire de suspendare care are efectul de a opri temporar curgerea termenului de prescripție, întreruperea se datorează actelor de voință ale unității creditoare făcute în scopul realizării obligației prevăzute în hotărîrea arbitrală a cărei executare o cere. Așadar, cererea adresată organului de executare de către unitatea creditoare, în scopul începerii executării, întrerupe dreptul de a cere executarea. Astfel, de exemplu, practica arbitrală a statuat (Dec. P.A.S. nr. 1246/1979) că faptul achitării parțiale a facturii de către unitatea debitoare, în condițiile în care plata s-a făcut în mod voluntar, nu produce efecte întreruptive de prescripție. Această soluție este motivată, pe drept cuvînt, pe considerentul că unitatea creditoare nu a ieșit din pasivitate și nu și-a manifestat voința prin îndeplinirea unor acte de executare de care legea condiționează întreruperea prescripției.

Unitatea debitoare a sumei de bani, pentru care unitatea creditoare nu și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea prescripției, are obligația potrivit art. 1 din D. nr. 219/1980, să verse la bugetul de stat suma de bani ce datora, în termen de 45 de zile de la data cînd prescripția s-a împlinit.

Prescripția dreptului de a cere executarea silită a hotărîrilor arbitrale este de 1 an. Reglementarea o găsim atît în prevederile art. 6 din D. nr. 167/1958, cît și cele ale art. 29 din Legea nr. 5/1954 potrivit cărora „dreptul de a cere executarea silită a hotărîrilor arbitrale se prescrie prin trecerea unui an de la pronunțare, afară numai dacă prin hotărîre s-a stabilit un anumit termen pentru executare, în care caz prescripția va începe să curgă de la acest termen"

dr. Al. DETEȘAN
Radu DEMETRESCU
cercetător principal I.E.S.

Consecințe ale reducerii consumurilor

Prin art. 5 din Legea nr. 14/1971 — astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 11/1980 — s-a stabilit obligația unităților socialiste de a realiza utilizarea cu randamente superioare a mijloacelor materiale care le sînt puse la dispoziție și de a respecta normele de consum.

De asemenea, aceste unități sînt îndatorate să asigure gospodărirea rațională a combustibililor și energiei, precum și încadrarea strictă a consumului în cantitățile și sortimentele aprobate prin plan. Ele trebuie să acționeze pentru înlocuirea tehnologiilor învechite cu consumuri energetice ridicate, pentru limitarea fabricării și utilizării produselor energointensive, pentru creșterea randamentelor energetice și pentru diminuarea pierderilor de energie electrică și termică.

Acțiunile întreprinse pe linia reducerii consumurilor pot conduce la situația în care unităților socialiste beneficiare să nu le fie necesară parte din materiile prime, materialele, combustibilii sau energia pentru care au obținut repartiții și au încheiat contracte economice. Cum trebuie să procedeze aceste unități pentru a nu fi obligate să preia ceea ce obiectiv nu le mai este necesar și nici util pentru îndeplinirea sarcinilor de plan ? Sînt ele îndreptățite să refuze, pur și simplu, ceea ce unitățile furnizoare le livrează pe baza contractelor economice valabil încheiate ? Se poate considera justificat, de pildă, refuzul de a primi produsele livrate în baza unui contract de furnizare, pe motiv că acele produse nu mai sînt necesare față de măsurile luate pentru reducerea consumurilor ?

Socotim că răspunsul care se impune este negativ, deoarece potrivit art. 13 din Legea nr. 71/1969, unitățile socialiste sînt obligate să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate. De asemenea, potrivit art. 44 din aceeași lege, unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa.

În conformitate cu art. 46 din legea citată, forța majoră constituie singura împrejurare care apără unitățile socialiste de răspunderea pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contractele economice. Or, reducerea consumului, în condițiile expuse, nu întrunește elementele constitutive ale cazului de forță majoră.

De asemenea, imperativul menținerii ordinei și disciplinei în relațiile dintre unitățile socialiste, ca și puterea obligatorie a contractului economic exclud posibilitatea de a se reține, în cazurile la care ne referim, existența unor împrejurări obiective de natură să exonereze unitatea beneficiară de consecințele refuzului său de a prelua produsele contractate.

Opinia pe care o susținem se întemeiază și pe constatarea că, în instituțiile pe care le analizăm, legea pune la dispoziția unităților beneficiare mijloace adecvate pentru a obține reducerea livrărilor la nivelul necesarului.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 29 din Legea nr. 14/1971, este interzisă folosirea de către unitățile beneficiare a cantităților de energie electrică, energie termică, combustibili și carburanți devenite disponibile ca urmare a realizării de economii, modernizării producției sau din orice alte cauze. Aceste cantități trebuie disponibilizate de către unitățile amintite iar comunicările de disponibilizare, însușite de titularii de plan trebuie transmise lunar, în cel mult 10 zile de la începutul lunii, unității furnizoare, care va opera modificările în contractele economice și le va comunica coordonatorilor de balanță și Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în vederea corectării repartițiilor.

Rezultă, din cele expuse, că efectele reducerii consumului în condițiile arătate determină modificarea contractelor economice privind livrarea energiei electrice, termice, a combustibililor și carburanților. Modificarea contractului este obligatorie în temeiul art. 29 din Legea nr. 14/1971. De asemenea, în mod excepțional, modificarea contractului precede modificarea repartiției, această ordine de succesiune a modificărilor fiind determinată, credem, de necesitatea adaptării neîntîlnite a conținutului raportului contractual dintre părți la situația nou creată prin efectul disponibilizării.

În ceea ce privește materiile prime, materialele, piesele de schimb și ambalajele, reglementarea raporturilor dintre unitatea beneficiară și cea furnizoare — în situația diminuării necesarului ca urmare reducerii consumului — are loc în condițiile prevăzute de art. 111 din Legea nr. 14/1971.

Astfel, pentru prevenirea formării de stocuri disponibile sau fără mișcare de materii prime, materiale, piese de schimb, ambalaje și produse — în situația în care unitățile socialiste realizează economii de materiale, folosesc înlocuitori ai unor materiale deficitare, apar schimbări în structura producției, modificări ale sarcinilor de plan sau din alte cauze — planul de aprovizionare, repartițiile și contractele economice se adaptează pe baza cererilor fundamentale ale unităților beneficiare.

Folosind această procedură, unitățile beneficiare obțin punerea de acord a contractelor economice încheiate pe linie de aprovizionare cu necesitățile lor reduse de materii prime, materiale, piese de schimb și combustibili.

În condițiile în care nu recurge la această procedură, unitatea beneficiară răspunde pentru nerespectarea obligațiilor rezultînd din contractul economic rămas nemodificat.

I. ICZKOVITS

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ BIBLIOTECA 1883

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN

60 DE ANI DE ISTORIE GLORIOASĂ

„Pornind de la realizările obținute și de la puternicele transformări revoluționare din societatea noastră, se poate spune că partidul nostru comunist și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea ce și-a asumat-o în fața clasei muncitoare, a întregului nostru popor — de a conduce țara, întreaga națiune pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, de a asigura poporului nostru o viață tot mai demnă și civilizată, liberă și independentă".

NICOLAE CEAUȘESCU

ANIVERSARE CU PROFUNDE SEMNIFICAȚII CONTEMPORANE

DRUMUL PARCURS de Partidul Comunist Român, timp de șase decenii, din mai 1921 și pînă în anii împlinirilor socialiste, este drumul pe care s-a înscris, pentru poporul român, EROICA veacului douăzeci.

Partidul Comunist Român este piscul gîndirii și acțiunilor progresiste, radicale, umaniste, revoluționare ale națiunii noastre, este chintesența năzuințelor de libertate și independență ale unui popor care a dat, în decursul istoriei sale, uriașe sacrificii pentru a-și apăra existența și salvgarda unitatea.

La Congresul din mai 1921 s-au înmănuncheat cele mai cutezătoare gînduri și planuri, nutrite de înaintașii patrioți, progresiști și revoluționari, pentru a trasa direcțiile noi de înaintare a României, pentru un regim profund democratic, cu structuri sociale și politice real populare, în care milioanele de locuitori ai pămînturilor românești să-și pună în valoare inteligența, hărnicia, capacitățile creatoare.

Partid matur, prin toată încărcătura de experiențe ale trecutului țării, de virtuți ale mișcării socialiste și muncitorești, Partidul Comunist Român era în același timp un partid tînăr prin tot ceea ce își propunea programatic să rezolve radical în destinele evoluției României. Țelurile sale revoluționar înnoitoare respingeau vetustul politicianism, partidismul mărunt, care depărtau gîndirea și acțiunea politică de marile obiective ale progresului țării. Țelurile Partidului Comunist Român, vizau stăruitor cea mai bună societate, fără de exploatare și asuprire, cu un înalt nivel de civilizație și bunăstare a întregului popor.

Făuritorii partidului nostru comunist sînt oamenii patriei românești, cu tot ce au avut mai bun, mai cutezător în gîndurile și simțămintele lor spre înălțarea acestui popor și eliberarea sa de orice asuprire dinăuntru și din afară. Ei au dat viitorului forța de descătușare și înnoire a istoriei și au luat din trecut ceea ce veacurile au adunat în ele pentru această națiune — răspundere și înțelepciune, tărie și învățăminte.

Substanța tenacității acestor oameni ai marilor baricade, a perseverenței lor în a se contopi cu masele, conducîndu-le pe făgașul prefacerilor în slujba intereselor poporului, își are rădăcinile adînc înfipte în istorie.

Marele pas făcut în 1921 a fost o încununare a gîndirii lucide a mișcării muncitorești socialiste, a fost actul de fidelitate față de tradițiile progresiste și de libertate ale poporului.

Dacă revoluționarii democrați din 1848 erau continuatorii răsculaților din 1821, iar revoluția era depozitara a optsprezece veacuri de lucrare a poporului român asupra sa, cum grăia Bălcescu apoi comuniștii erau pe drept cuvînt moștenitorii acestor testamente progresiste, care cuprindeau în ele obiectivele fundamentale prin a căror împlinire, poporul român se putea înălța pe scara țărilor libere, civilizate și realmente înaintate.

În istoria României, nici o forță socială sau politică nu s-a identificat atît de profund, de intim cu obiectivele libertății și progresului țării precum a făcut-o mișcarea muncitorească, încă în veacul trecut. De la primii mesageri ai ideilor socialiste, la întîii pași ai luptei muncitorimii și pînă la partidul său politic de la finele secolului XIX, ni se înfățișează, treaptă cu treaptă, o densă epocă istorică, în care forțele democratice, revoluționare și-au cucerit un binemeritat și determinant rol în dezvoltarea națiunii noastre.

Istoria patriei noastre înscria clasa muncitoare în a doua jumătate a veacului al XIX-lea, ca o clasă de primă generație, care în cea mai mare parte provenea din mediul încadescent al satului acelei epoci, aducînd în lumea orașului, cu fabricile și relațiile ce se dezvoltau, starea de spirit a unei mase clocotinde de revoltă, a unei țărănimi ce sedimentase de veacuri o profundă înverșunare împotriva asupritorilor de clasă. Un asemenea proletariat va evolua repede în direcția afirmării sale pe arena economică, socială și mai ales politică a României. Această evoluție se împletea cu mișcarea socialistă, ale cărei rădăcini adînci ajungeau pînă în prima parte a secolului trecut, cînd cei mai cutezători gînditori progresiști ai lumii elaborau teorii ale socialismului utopic, gînditori în rîndul cărora se aflau și români.

Receptivitatea înaintașilor gîndirii progresiste românești, la tot ce era avansat, la ceea ce putea sluji ridicării acestui popor, la luminile evului modern, a fost o trăsătură cu multe comunicări pozitive în istoria românilor.

De la programul „Ce vor socialiștii români" din 1885 și pînă la întîiul Congres al Partidului Comunist Român din 1921 s-a desfășurat una din cele mai prodigioase activități proprii mișcării noastre muncitorești. Au fost create cercuri și cluburi muncitorești, s-au organizat greve, au avut loc manifestații de stradă, acțiuni de solidaritate cu masele țărănimii, cu răscoalele lor ,s-a participat la reuniuni internaționale socialiste. S-a dezvoltat o elevată publicistică muncitorească, iar pe planul gîndirii socialiste s-au impus teoreticieni ai marxismului, cu confruntări și dezbateri de idei pline de conținut și concluzii pentru viitorul țării. Toate acestea atestau existența unei mișcări muncitorești organizate și prezența în rîndurile socialiștilor români a unei concepții politice socialiste dominant marxiste. Era de fapt viziunea cea mai înaintată privind edificarea unui regim social-politic-economic, care să țină seama de particularitățile țării și să apropie poporul român de limanul adevăratei libertăți naționale și sociale.

În această retortă, fără conținere creatoare de valori, reprezentată de masele muncitoare s-au plămădit cadre noi, militanți care au purtat mai departe flamurile mișcării revoluționare din România.

Animată de suflul internaționalismului proletar în care fusese educată, de la începuturile sale, clasa muncitoare din România va saluta cu entuziasm și mari nădejdi vestea victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Zeci de mii de români, muncitori și ostași au luptat cu arma în mînă pentru triumful Puterii sovietice, împotriva contrarevoluției, mii dintre ei jertfindu-și viața.

Mișcarea muncitorească din România preluînd tot ce era înaintat în trecutul său, patrimoniul bogat al tradițiilor democratice, revoluționare, își va ridica organizațiile sale de clasă la treapta imperativelor epocii de avînt revoluționar general.

Cînd, la Congresul din mai 1921 prin votul delegaților care reprezentau 540 de mandate ale secțiilor locale ale partidului socialist, s-a hotărît mutația radicală comunistă, atunci mișcarea muncitorească din România a semnat marele său act de maturitate politică, în pas cu vremea.

Clasa muncitoare a optat, prin imensa majoritate a reprezentanților săi, pentru a avea în avangardă un partid comunist care să o conducă la împlinirea misiunii sale A optat pentru un program radical care prevedea revoluția, instaurarea puterii celor ce muncesc și construiesc socialismul.

DIN MAI 1921 era prezent în istoria țării, partidul revoluției, partidul care-și propunea programatic traducerea în fapt a răsturnării regimului capitalist și făurirea unei societăți fără de clase exploatatoare, a regimului socialist. Axa principală a activității partidului comunist a fost necontenit pregătirea pentru o asemenea revoluție. Partidul comunist a fost promotorul unității muncitorimii spre a realiza forța principală a revoluției și apoi pentru a fi granitul temeliei societății socialiste. P.C.R. a dat combustia politică alianței muncitorești-țărănești, militantismului intelectualității noastre, tineretului din fabrici, sate și din școli, din care s-a aprins revoluția de eliberare națională și socială, preludiul marilor victorii ale socialismului. Retrospectiva istorică a primelor decenii de activitate a partidului implică analize de esență asupra mișcării revoluționare cu determinările sale interne și înrîuririle externe. Fără a fi copleșiți de cultul trecutului și de festivism, putem trage învățăminte foarte utile cu prelungiri în contemporaneitate și prețioase pentru viitor. Acest partid al revoluției, al înnoirii radicale a societății românești în slujba intereselor maselor celor mai largi populare a parcurs un drum nu lipsit de piedici, îndeosebi în primele decenii. Fără să estompăm scăderile, greșelile proprii ca și acelea, uneori grave, datorate preluării necritice a unor teze cu o largă circulație în anumite perioade în mișcarea comunistă mondială, trebuie arătat că Partidul Comunist Român a găsit forța, capacitatea de a-și dezvolta necontenit fondul sănătos pentru a reprezenta cea mai responsabilă forță politică a națiunii.

Îi aparține Partidului Comunist Român fermitatea cu care s-a impus în lupta pentru salvarea destinelor poporului român, atunci cînd țara, libertatea și existența ei se aflau în cel mai grav impas. Istoria ultimului secol, era plină de învățăminte pentru a concluziona asupra căii pe care evoluase după modelul lumii capitaliste o țară ca România. Perseverarea pe o asemenea cale ar fi dus la orizonturi închise. Partidul Comunist Român a înțeles că oricît s-ar fi zbătut acest vrednic și prea încercat popor să facă saltul multidimensional și îndeosebi economic pentru a se înscrie pe linia progresului economic și social, nu ar fi reușit. Nici dezvoltarea economică, nici independența națională nu puteau fi asigurate de continuarea situării României în cîmpul lumii capitaliste unde, „fatalmente", ne era rezervat un rol periferic, labil pînă la alternative primejdioase pentru ființa națiunii.

Opțiunea era de fond și privea laturi fundamentale ale locului poporului român în istoria contemporană și cea viitoare. Aici a fost decisiv rolul celei mai înaintate forțe democratice din viața politică a României. În asemenea momente de răscruce, Partidul Comunist preluînd marea răspundere națională a știut să impună evoluției țării noastre noua deschidere, populară și socialistă. Era nouă, care începea în istoria poporul român, prin victoriosul august 1944, are în compunerea sa, încă de la început, concepția Partidului Comunist pentru o acțiune de masă ce privea nu numai ieșirea țării din dependența fascistă ci și eliberarea de cătușele unui regim cu structuri economice și sociale grav dăunătoare întregii națiuni.

Partidul Comunist Român a condus o adevărată revoluție, care răsturna nu numai dictatura militară aliată Reichului hitlerist, dar răsturna și valorile de judecată ale locului poporului român, prin tot ce începea vertiginos să se desfășoare într-un chip radical nou.

Partidul Comunist Român s-a manifestat ca forță conducătoare a vastei înnoiri revoluționare a societății românești. În jurul partidului comunist s-a strîns tot ce avea mai progresist poporul nostru spre a croi noile direcții de dezvoltare ale României.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în prezidiul mitingului ce a avut loc la 31 august 1944, în Piața Unirii din București, în cinstea victoriei forțelor insurecționale din România

Congresul de unificare a P.C.R. și P.S.D., în februarie 1948, a marcat crearea partidului revoluționar unic al clasei muncitoare

POPORUL, MUNCITORIMEA ÎN PRIMUL RÎND, s-au dovedit deplin mature pentru a lua în stăpînire frînele puterii politice și avuția națională a țării, spre a le așeza într-o concepție cu totul nouă și cu destinație fundamental diferită — în favoarea maselor producătoare și stăpîne. Partidul Comunist s-a concentrat, după victoria revoluției democratice și trecerea la revoluția socialistă, asupra unor obiective capitale — politice, economice, sociale, culturale — privind puterea politică, industrializarea socialistă, cooperativizarea agriculturii, mari reforme cu conținut socialist în domeniile justiției, învățămîntului, în organizarea administrativă ș.a.

România socialistă s-a ridicat pe temeliile unei realități obiective, urmărind să recupereze mari întîrzieri, cu deosebire economice. Partidul Comunist Român a înțeles că orice revoluție ar face poporul, dacă nu realizează puternici suporți economici, vom fi pradă marilor puteri, iar victoriile politice interne vor fi fără consistență.

Realizarea economiei socialiste unitare, construirea bazelor economice ale socialismului se încheiau, în liniile principale, la jumătatea deceniului șapte, deschizînd o nouă etapă, cu o superioară încărcătură de valori politice, economice, culturale.

Această nouă etapă are pe frontispiciul său Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român care va lumina o fertilă și dinamică perioadă a dezvoltării României, perioadă asupra căreia și-a pus amprenta ca principal promotor, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ținînd seama de marile victorii în construcția socialismului, partidul nostru, după un deceniu, a apreciat că s-au creat condițiile pentru a trece la etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Astăzi ne găsim angajați, toți, întregul popor, în jurul Partidului Comunist Român pentru înfăptuirea obiectivelor măreți ale Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și așezare a României pe noi trepte de civilizație și progres.

Istoria cea mai recentă a României socialiste se constituie într-un sumum de argumente, cu bogate concluzii, pentru căile ieșirii unui popor din subdezvoltare. Cifrele statisticilor sînt aride, dar poartă în substanța lor o fierbinte încărcătură de energii populare puse în slujba unor idealuri superioare. În anii socialismului producția industrială a crescut de peste 48 de ori. E o cifră simplă și în același timp revelatoare. Dar nu numai industria s-a dezvoltat, ci toate domeniile vieții economice, sociale, culturale, dînd împlinire viziunilor programatice de acum șase decenii ale comuniștilor, și mereu mai clar conturate după izbînda revoluției. România socialistă a intrat în deceniul nouă al secolului XX avînd în față obiective hotărîtoare pentru viitorul poporului nostru, care privesc situarea în rîndurile țărilor cu nivel mediu de dezvoltare. Aceasta determină așezarea industriei socialiste pe coordonate intensive și de calitate, într-un nou mecanism economic-financiar, o pondere crescută agriculturii, ce reclamă o nouă revoluție în acest domeniu și evoluția culturii și științei, în pas cu dinamica extraordinară a societății.

CU ACESTE IMPERATIVE, Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, a jalonat strategia înaintării patriei noastre pînă la finele secolului. Dînd o înaltă apreciere abnegației cu care oamenii muncii au dat viață minunatelor edificii ale socialismului, în toate domeniile, secretarul general al P.C.R., tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU cerea comuniștilor să nu uite nici un moment greutățile, lipsurile și datoria de a elimina acele greșeli care au făcut ca rezultatele să nu fie pe măsura eforturilor depuse și a posibilităților de care dispunem : **„Dezvăluirea deschisă a lipsurilor nu diminuează și nu poate diminua cu nimic realizările succesele obținute. Dimpotrivă aceasta constituie o dovadă a forței partidului nostru, care acționează cu fermitate împotriva vechiului, a tot ceea ce este negativ, pentru accelerarea mersului înainte al societății".**

Cu o asemenea concepție profundă prin însăși forța analizei critice, poporul nostru are convingerea fermă că Partidul Comunist Român va ști să dea răspunsuri noi la întrebările noi pe care le ridică și le implică redimensionările necontenite economice, sociale, științifice, culturale, la scară mondială și desigur, națională. Aceasta este dealtfel una din trăsăturile fundamentale ale partidului revoluționar, receptiv la nou în cel mai înalt grad spre a sluji intereselor poporului. Astfel Partidul nostru comunist rămîne un partid al celei mai dialectice deveniri istorice, pentru înfăptuirea măreților obiective ce au în substanța lor virtuțile trecutului eroic și abnegația contemporanilor.

Ne aflăm în fața unor ample deschideri pentru noi și noi mutații, care se înscriu sub același factor de marcare a locului națiunii noastre în istorie și a Partidului Comunist Român în devenirea țării, în edificarea celei mai drepte societăți pe pămîntul patriei noastre, societate a cărei dominantă este umanismul. Ideologia libertății, a demnității, a afirmării depline a capacităților omului este înălțată de Partidul Comunist Român la treapta clarității țelurilor și certitudinilor viitorului, țeluri care implică proiectarea noastră istorică, de cînd ființăm pe aceste pămînturi și pînă acolo unde se așează trainic realizările materiale și spirituale ale năzuinței supreme a omului.

S-a scris mult și încă mai avem a scrie pentru a dezvălui adevăruri întru dreapta cunoaștere a moștenirii pe care Partidul Comunist Român a preluat-o din seva trecutului istoric al poporului român și a întregit-o în aceste șase decenii făurind o nouă istorie pentru generațiile viitoare de la hotarul veacului XX și începutul veacului XXI.

Este hotarul marcat de încercări supreme și deplin conștiente ale națiunii pentru înfăptuirea Programului așezării României pe temelii de istorie de unde niciodată și nimeni să nu cuteze a atenta la libertatea și demnitatea unui popor atît de intim contopit cu forța sa conducătoare revoluționară. Sub această aură Partidul Comunist Român și-a săpat însemnele de noblețe umană în conștiința noastră ca Partid al istoriei, al prezentului și viitorului patriei.

La cea de a șaizecea aniversare, generația noastră aduce prinos de recunoștință pentru toți cei care au purtat tradiția eliberatoare, patriotică, revoluționară și au dezvoltat-o pînă la ridicarea Partidului Comunist Român, în 1921, ca principala forță a renașterii României, prin socialism. Aducem în același timp omagiu de înaltă prețuire tuturor militanților, care au preluat stindardul revoluției și l-au înălțat pe culmi de nouă strălucire a istoriei României, proiectînd viitorul de aur al poporului nostru.

Titu GEORGESCU

Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste

APĂRUT în aceste zile, în Editura politică, volumul 20 din ciclul „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", cuprinde cuvîntări, articole, interviuri ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, din perioada aprilie-octombrie 1980. Apariția acestui volum, în ajunul marii sărbători a poporului nostru, împlinirea a șase decenii de la făurirea gloriosului Partid Comunist Român, ilustrează, odată mai mult, cu deosebită pregnanță rolul decisiv al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în elaborarea strategiei și tacticii dezvoltării noastre economice și sociale, a politicii interne și externe a țării. Avem, astfel, o nouă imagine, cuprinzătoare a contribuției creatoare, de inestimabilă valoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în precizarea, cu înaltă responsabilitate, a opțiunilor, căilor și soluțiilor concrete pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea, pentru îndeplinirea prevederilor planului cincinal 1981—1985, pentru trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară cu nivel mediu de dezvoltare, pentru asigurarea independenței, suveranității și prosperității patriei socialiste, a înaintării ei ferme pe drumul comunismului.

Opera teoretică a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, impresionează prin clarviziunea, profunzimea și multilateralitatea gîndirii sale, constituind o contribuție excepțională la dezvoltarea creatoare a socialismului științific, la îmbogățirea concepției revoluționare a clasei muncitoare. După cum se sublinia în mesajul adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., cu prilejul împlinirii a 15 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, lucrările și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu **„au determinat un profund reviriment în gîndirea social-politică a partidului și poporului nostru. S-a evidențiat cu putere originalitatea soluțiilor concrete adoptate de partidul și statul nostru în rezolvarea problemelor de bază ale organizării și conducerii societății, aplicarea creatoare a socialismului științific, a concepției materialismului dialectic și istoric, a adevărurilor universal-valabile la condițiile social-istorice concrete din România, aprofundarea fenomenelor și aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluționare a societății".** Și mai departe mesajul apreciază că operele tovarășului Nicolae Ceaușescu **„...bogat tezaur de idei profund novatoare — reprezintă o înaltă școală a gîndirii socialiste revoluționare, pentru toți comuniștii din patria noastră, pentru întregul popor".**

Asemenea probleme teoretice majore, care au stat în atenția secretarului general al partidului, ca definirea conținutului epocii contemporane și a procesului revoluționar mondial ; dialectica relațiilor general-particular, național-internațional, obiectiv-subiectiv în viața economică și socială, conținutul, trăsăturile și esența bazei tehnico-materiale a societății socialiste ; esența și dinamismul relațiilor de producție și sociale, fizionomia structurii sociale și de clasă ; amplificarea democrației socialiste, rolul și perspectivele națiunii în epoca actuală ; izvorul și modul de manifestare a contradicțiilor în societatea socialistă ; esența și direcțiile evoluției partidului și statului socialist ; dinamica și complexitatea constituirii și dezvoltării conștiinței socialiste ; procesele economico-sociale specifice contemporaneității și cerințelor aplicării unor noi principii în relațiile dintre state ; necesitatea și conținutul unei noi ordini economice și politice internaționale reprezintă, prin soluțiile oferite, contribuții de inestimabilă valoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la generalizarea teoretică a practicii sociale, la îmbogățirea gîndirii revoluționare. Asemenea rezultate teoretice de excepțională valoare își au rădăcinile în stăpînirea temeinică și promovarea consecventă a concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, în cunoașterea realităților social-istorice, în analiza aprofundată a vieții social-politice interne și internaționale. Se evidențiază, din întreaga operă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, adevărul fundamental că prin însăși esența sa, teoria revoluționară are un spirit viu, novator, îndeamnă la creație, ea fiind teoria a cărei vitalitate își are sursa tocmai în capacitatea de a se îmbogăți continuu, pe baza progreselor științei și ale cunoașterii umane, prin însușirea critică a noilor concluzii deduse din practica socială.

DUPĂ cum reiese și din cel de al 20-lea volum al operelor sale, în centrul preocupărilor secretarului general al partidului nostru este situată în modul cel mai consecvent problematica construcției economice, domeniu hotărîtor și esențial pentru întregul progres multilateral al societății noastre. Întemeiată pe știință, pe cunoașterea profundă a realităților și cerințelor de viitor modalitatea nouă, revoluționară, în care abordează tovarășul Nicolae Ceaușescu problemele esențiale ale dezvoltării economice, potențează știința economică și îi conferă atributele unei pîrghii de acțiune practică și de înfăptuire a obiectivelor dezvoltării economice și sociale.

În mod deosebit în perioada reflectată în volum, problemele economice revin stăruitor datorită activității intense, desfășurată fără preget, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru elaborarea și definitivarea opțiunilor cincinalului în care ne aflăm, a strategiei înfăptuirii obiectivelor stabilite de cel de al XII-lea Congres al partidului, ținînd seama și de influențele unei situații economice internaționale deosebit de complexe. Este suficient să reamintim că în această perioadă au avut loc 6 consfătuiri de lucru la C.C. al P.C.R., pe probleme economice majore, ședința lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, Congresul al II-lea al Consiliilor populare, precum și vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în 6 județe ale țării dedicate în mod direct activității laborioase pentru așezarea opțiunilor planului în profil teritorial.

Problematica aflată în centrul atenției în vasta și rodnica activitate desfășurată de secretarul general al partidului, așa cum se reflectă în volumul recent publicat, se referă la asigurarea dinamismului și creșterea eficienței economice în etapa unor noi exigențe și restricții în sferele hotărîtoare ale producției naționale, a independenței energetice, la o dezvoltare industrială care să permită o mai bună valorificare a resurselor de materii prime și energetice, la creșterea continuă a rolului științei în producția materială, la înfăptuirea unei noi și profunde revoluții în agricultură, la dezvoltarea echilibrată și armonioasă în teritoriu, la participarea activă la circuitul economic mondial și ridicarea competitivității acestei participări. Deosebit de important este faptul că sub îndrumarea și cu contribuția directă a secretarului general al partidului toate aceste probleme de însemnătate vitală nu au rămas la stadiul dezbaterii teoretice ci au luat forma unor programe de acțiune care au început să fie realizate în practică.

Caracterul științific al orientărilor, ideilor și tezelor formulate sau aprofundate de secretarul general al partidului cu

privire la dezvoltarea economică și, în acest cadru, a industriei, rezidă, între altele, în marea sa capacitate de a analiza procesele și fenomenele care au loc în domeniul economic, atît în contextul național cît și internațional și de a obține, pe această bază, concluzii realiste, a căror justețe este pe deplin confirmată de viață. În politica industrială se vădesc eforturile pentru o redefinire și adaptare permanentă la cerințele noii etape pe care o parcurge țara noastră și la noile situații economice internaționale. Criza de energie, combustibili și materii prime care afectează întreaga economie mondială ridică inevitabil probleme deosebite și pentru dezvoltarea industriei noastre. Această situație a impus ca în perioada la care se referă volumul să primeze tocmai preocupările pentru o serie de restructurări economice impuse de criteriul economisirii energiei și combustibililor. Pornind de la această situație nouă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în cadrul Congresului al II-lea al consiliilor populare necesitatea acordării unei deosebite atenții „**...restructurării industriei asigurind realizarea unor produse de înaltă tehnicitate și calitate cu un consum redus de energie și materii prime. Pe ansamblul industriei, în viitorul cincinal trebuie să realizăm o creștere de cel puțin 32—34% a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei**".

Într-un asemenea cadru al dezvoltării economiei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu reliefa la Consfătuirea de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai 1980 necesitatea unei noi ordini de prioritate în dezvoltarea ramurilor economiei naționale ; „**Așa cum am subliniat în hotărîrile Congresului al XII-lea** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o atenție deosebită trebuie să acordăm dezvoltării bazei materiale și în primul rînd bazei energetice**". Dezvoltarea prioritară a industriilor extractive are o importanță deosebită în vederea diminuării dependenței economiei naționale de piața externă, pentru evitarea consecințelor negative pe care le are ascensiunea rapidă a prețurilor pe piața mondială a materiile prime și combustibil.

În aceeași ordine de idei se înscrie și preocuparea secretarului general al partidului pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii. Dezvoltarea ei prioritară, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, se impune în primul rînd pentru că reprezintă un izvor inepuizabil, regenerabil, al creșterii economice și pentru că ea trebuie să asigure continuu și la nivel optim alimentația rațională a întregului nostru popor. De o inestimabilă valoare este, în acest context, teza tovarășului Nicolae Ceaușescu privind înfăptuirea noii revoluții agrare ca mijloc pentru ca agricultura noastră socialistă să producă an de an cantități tot mai mari de produse vegetale și animale, astfel încît această ramură de bază a economiei noastre să pășească hotărîtor într-o nouă etapă, calitativ superioară, de dezvoltare.

Operele tovarășului Nicolae Ceaușescu pun cu putere în lumină rolul științei și tehnicii ca factori esențiali în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul considerînd că asigurarea unui progres puternic al forțelor de producție, creșterea eficienței economice, solicită încorporarea celor mai noi cuceriri tehnico-științifice. Sînt semnificative sublinierile făcute de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la deschiderea anului de învățămînt 1980—1981, privind interdependența dintre dezvoltarea economică și socială și înflorirea științei, învățămîntului și culturii. Astfel, în plin proces al unei revoluții tehnico-științifice, cu vaste consecințe asupra vieții omului, principiul unității dintre teorie și practică se înfățișează ca pivotul unei înțelegeri profunde și originale a rolului și statutului social al științei și învățămîntului, examinate de partidul nostru prin prisma interferenței lor organice cu producția materială, cu viața socială în general.

VOLUMUL prezintă o imagine relevantă a străduințelor tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XII-lea cu privire la perfecționarea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, a aplicării în totalitate a noului mecanism economico-financiar. Formulînd critici asupra unei înțelegeri unilaterale a cerințelor noului mecanism economico-financiar și a autoconducerii muncitorești, în cuvîntarea la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai 1980, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia ideea că „**...noul mecanism economico-financiar presupune, în primul rînd, producție, presupune participare la conducerea și la desfășurarea în bune condițiuni a activității. Noul mecanism presupune autoconducerea muncitorească și autogestiune, presupune, înainte de toate, realizarea producției, creșterea producției nete, a rentabilității și a beneficiilor și asigurarea pe această bază, de fonduri suplimentare pentru participare la beneficii**".

Ampla expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la cél de-al II-lea Congres al consiliilor populare, de o deosebită valoare, în precizarea rolului statului, al organelor locale ale puterii de stat în viața economică a țării, este un impresionant document, care dă expresie gîndirii creatoare, revoluționare, analizei profunde a evoluției societății noastre, la confluența a două cincinale hotărîtoare în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Subliniind sporirea atribuțiilor organelor locale ale puterii de stat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : „**consiliile populare, acționînd în spiritul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, trebuie să-și exercite deplin atribuțiile ce le revin în buna desfășurare a activității industriale, atît în unitățile republicane, cît și în cele de subordonare locală, în mica industrie, în mobilizarea maselor de oameni ai muncii la realizarea exemplară a planului.**"

De o certă importanță apar indicațiile și orientările date de secretarul general al partidului cu privire la dezvoltarea mai accentuată a industriei mici. În condițiile în care industria este confruntată cu noile restricții economice — dificultățile de procurare a materiilor prime și energiei — o mai mare atenție trebuie acordată acelor structuri industriale simple, deosebit de flexibile, care pot să se integreze cu ușurință în procesul recuperării și refolosirii materiilor prime, cu cheltuieli de energie comparativ reduse față de marea industrie. Actualele preocupări pentru revitalizarea acestui sector al economiei au în vedere tocmai rolul de neînlocuit ce revine micii industrii în structura economiei naționale, atît sub aspectul valorificării resurselor materiale și de forță de muncă, cît și al satisfacerii la un nivel superior a cerințelor de consum ale populației.

PRIN întregul său conținut, volumul prezintă o imagine relevantă asupra convingerii profunde a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind finalitatea esențialmente umanistă a edificării noii orînduiri, în cadrul căreia crearea unei economii puternice, moderne, de înaltă eficiență este destinată să asigure condiții de viață și de muncă tot mai bune întregului popor. În acest sens are o însemnătate programatică sublinierea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al II-lea al consiliilor populare că „**...în strînsă concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea, cu întreaga politică a partidului, vom face totul, odată cu dezvoltarea forțelor de producție și creșterea avuției naționale, pentru ridicarea pe toate planurile a nivelului de viață material și spiritual al oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor țării — obiectiv esențial al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România**".

Există, astfel, în gîndirea și acțiunea secretarului general al partidului nostru, o legătură nemijlocită, o condiționare reciprocă între progresul economico-social și prosperitatea materială și spirituală a poporului, între creșterea avuției naționale și satisfacerea nevoilor de trai ale maselor, munca reprezentînd singura sursă de satisfacere a necesităților materiale și spirituale. Desigur că repartizarea veniturilor, retribuirea muncii pornesc de la ideea înfăptuirii ferme a principiilor eticii și echității socialiste, astfel ca fiecare membru al societății să dobîndească venituri numai ca rezultat al muncii depuse, să cîștige în raport cu contribuția sa la progresul societății.

Problemele privind omul și existența sa, destinul său ca ființă socială și individuală liberă și responsabilă, într-un cuvînt umanismul, constituie parte integrantă a procesului edificării societății socialiste. Din această perspectivă, volumul 20, asemenea celor anterioare, pune cu toată forța în lumină gîn-

dr. Mihail CHIOREANU

(Continuare în pag. 12)

PCR 1921-1981

9 Mai — ziua independenței și a victoriei împotriva fascismului

P.C.R. ÎN FRUNTEA LUPTEI PENTRU APĂRAREA INDEPENDENȚEI, INTEGRITĂȚII ȘI SUVERANITĂȚII PATRIEI

IN LUNA MAI poporul român sărbătorește mari evenimente ale istoriei sale. La 9 mai aniversăm proclamarea independenței de stat. În acea zi de mai 1877, în contextul evenimentelor internaționale, au fost materializate aspirațiile de veacuri ale poporului nostru, pentru care unitatea și independența constituiau idealuri sfinte, România declarînd război Turciei și proclamînd completa neatîrnare a țării față de Poarta otomană. Hotărîre istorică, prin care s-a afirmat dreptul națiunii române de a-și ocupa locul ce i se cuvenea în rîndul națiunilor lumii și care a fost întărită pentru totdeauna prin sîngele românesc vărsat, cu abnegație și vitejie, pe cîmpurile de luptă de la Griviția, Smîrdan, Plevna, Vidin. Cu șapte decenii mai tîrziu, la 9 mai 1945, eforturile coaliției antifasciste, cărora poporul român li s-a alăturat cu toate forțele, au fost încununate de victoria asupra fascismului, punîndu-se astfel capăt celui mai grav pericol care a amenințat omenirea.

În acest an, ziua de 9 mai o sărbătorim în atmosfera înălțătoare a împlinirii a șase decenii de la crearea Partidului Comunist Român, șase decenii de istorie glorioasă pusă în slujba intereselor supreme ale poporului.

Partidul Comunist Român, continuatorul celor mai luminoase tradiții ale mișcării revoluționare, socialiste, ale partidului clasei muncitoare făurit în 1893, a dus mai departe și a ridicat pe un plan superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială a poporului român, de apărare a independenței, suveranității și integrității teritoriale a patriei. **„Continuînd aceste luminoase tradiții** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — Partidul Comunist Român s-a identificat întru totul cu năzuințele întregii națiuni, fiind primul partid politic din România care și-a făcut un titlu de onoare în lupta pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru întărirea independenței și suveranității naționale, pentru o viață mai bună și îmbelșugată a întregului popor".**

Stegar al intereselor naționale fundamentale ale poporului român, partidul comunist s-a manifestat, din primele momente, ca cel mai perseverent și mai tenace promotor al salvgardării statului național român unitar și independent, ridicîndu-se cu fermitate împotriva știrbirii prerogativelor suverane ale țării de către monopolurile străine. Așa, de pildă, în scrisoarea comuniștilor din martie 1924 adresată conducerii Partidului țărănesc, prin care se propunea crearea unui bloc muncitoresc-țărănesc, partidul comunist a pus ca unul din punctele principale ale programului organizației proiectate, „salvarea independenței economice a țării prin împiedicarea acaparării bogățiilor ei de către capitaliștii imperialiști străini". În același timp, comuniștii subliniau importanța deosebită a dezvoltării intense a industriei naționale, ca o condiție atît pentru progresul general al societății, cît și pentru consolidarea independenței țării, a creșterii puterii ei de apărare. În articolul **Metalurgia și neatîrnarea**, gazeta „Facla", inspirată de comuniști, susținea că un popor, „care ține la adevărata libertate nu poate să renunțe, oricare i-ar fi natura solului, la o industrializare, fie ea și într-o oarecare măsură, forțată... Cu orice sacrificii deci, un stat cu voință de viață... e nevoit să-și creeze o metalurgie, ca să existe și să dureze. E poate un lux costisitor acesta, dar e un bir plătit independenței".

Clasa noastră muncitoare, care în anii de după primul război mondial își sporise simțitor atît rîndurile cît și gradul de conștiință, a răspuns cu elan patriotic la apelurile comuniștilor, desfășurînd ample bătălii împotriva acaparării resurselor țării de către capitalul străin, pentru dreptul nestingherit al poporului de a fi stăpîn pe avuția țării. Stă mărturie în acest sens viguroasa ridicare la luptă a ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie — februarie 1933, luptă care a dus la eșuarea planului de la Geneva, de așa-zisa „asanare" a României, la suspendarea „curbelor de sacrificiu" și la retragerea din țară a consilierilor și experților străini, ceea ce a conferit acestei viguroase bătălii de clasă un conținut profund patriotic, de apărare a intereselor naționale ale poporului român.

În deceniul al patrulea, în acei ani de grea cumpănă, cînd asupra României planau grave primejdii, atît din interior, din partea agenturii hitleriste — „Garda de fier" — cît și din afară, din partea Germaniei naziste și a aliaților săi poporul român a găsit în mișcarea muncitorească acea forță înțeleaptă, capabilă să concentreze energiile și voințele pentru a birui noile vicisitudini ale istoriei. „Pericole grave amenință națiunea — avertiza, în acele momente, partidul comunist... Independența poporului este amenințată de statele din blocul fascist central-european, zis bloc revizionist, format sub hegemonia imperialismului german care se înarmează în goană nemaivăzută pentru cotropirea în primul rînd a orientului european".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul unor brigăzi de tineret (1946)

NUMEROASELE DOCUMENTE ale P.C.R., publicate în acești ani, concomitent cu apelul la întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare, a tuturor forțelor progresiste, conțin ideea că comuniștii se vor situa pe prima linie pe baricadele luptei pentru apărarea independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării în fața agresiunii externe. În scrisoarea P.C.R. din noiembrie 1935 adresată conducerii Partidului Social-Democrat, în vederea realizării unității de acțiune a proletariatului pentru salvgardarea patriei, se declara : „Noi, comuniștii sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența

României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist". Această poziție pregnant patriotică a fost reafirmată cu putere și în rezoluțiile Plenarei a V-a, lărgită, a C.C. al P.C.R. din august 1936, în care se susținea : „Comuniștii vor considera necesară apărarea fiecărei palme de pământ al țării noastre, pentru a feri poporul român și naționalitățile conlocuitoare din România de subjugarea de către fascismul german". În acest spirit a acționat partidul comuniștilor și în continuare. Printr-o declarație din noiembrie 1937, C.C. al P.C.R. chema „toată democrația română la unitatea de acțiune pentru mobilizarea imediată a muncitorilor, țăranilor și a tuturor celorlalte mase muncitoare ale poporului român și naționalităților conlocuitoare din România, pentru împiedicarea Germaniei hitleriste de a se amesteca în treburile interne ale României, pentru dizolvarea agenturilor lui Hitler în România".

Comuniștii mobilizau masele la lupta pentru apărarea independenței țării apelînd, în dese cazuri, la exemple măreție oferite de istoria poporului român, la pilda înaintașilor noștri. „Ne cheamă la luptă sîngele lui Doja și Tudor Vladimirescu — glăsuia vibrantul apel elaborat de C.C. al P.C.R. în ianuarie 1938. Ne cheamă la luptă dragostea de țară, pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem îngenunchiat și robit".

Începînd cu invadarea Austriei de către Germania nazistă, în martie 1938, urmată de declanșarea crizei cehoslovace, cînd cercul de foc în jurul României se strîngea tot mai mult, comuniștii au reafirmat cu tărie necesitatea imperioasă a organizării forțelor interne pentru salvarea independenței, suveranității și integrității țării. „P.C.R. — scria „Scînteia" în noiembrie 1938 — nu va cruța nici o sforțare, nici o jertfă pentru a strînge laolaltă muncitorimea și a porni în fruntea ei la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României". Cîteva luni mai tîrziu, în martie 1939, în zilele concentrării decretate de guvern, partidul comunist a desfășurat o intensă acțiune de pregătire a opiniei publice pentru a răspunde pozitiv unei asemenea chemări, iar în ceea ce îi privește pe comuniști, ei au fost în primele rînduri ale celor care s-au prezentat la unitățile militare. În articolul „Ce au dovedit concentrările", „Scînteia" din 1 iunie 1939 scria : „Vestea unui atac al Germaniei hitleriste și a Ungariei horthyste asupra hotarelor țării s-a împrăștiat în mod fulgerător peste întreaga țară". În atare situație — continua să arate ziarul — la decretarea concentrărilor de către guvern, „masele de muncitori, țărani, meșteșugari și intelectuali au răspuns cu un elan admirabil la datoria de a apăra țara contra cotropitorilor".

Aprobînd activitatea desfășurată pînă atunci de partidul comunist pe linia apărării intereselor naționale ale României, Plenara a VI-a a C.C. al P.C.R. din iunie 1939, după ce atrăgea atenția națiunii române că „primejdia dezmembrării și ocupării României de către Germania fascistă a crescut enorm", a stabilit drept sarcină centrală concentrarea eforturilor „pentru înfăptuirea grabnică a frontului unic, a Frontului popular, antifascist și a unui larg front al forțelor patriotice care să lupte contra agresiunii fasciste".

Activitatea desfășurată în acei ani de

Tovarășul Nicolae Ceaușescu printre participanții la puternica demonstrație muncitorească, patriotică de la 1 Mai 1939, din Capitală

partidul comunist pe linia unirii forțelor democratice în apărarea independenței patriei a dat rezultate concrete. Astfel, s-au realizat o serie de acorduri, pe baza Frontului Popular Antifascist, s-au obținut victorii ale forțelor democratice coalizate în alegerile parțiale din 1936 ș.a. Avîntul mișcării patriotice a maselor din România a culminat în acea etapă, cu marea demonstrație de la 1 mai 1939 din București, unde peste 20 000 de muncitori au manifestat în stradă împotriva Germaniei naziste, pentru apărarea independenței țării Relevînd semnificația acestui moment, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — care s-a numărat atunci printre principalii organizatori — arată : **„Marea demonstrație de la 1 mai 1939, desfășurată sub semnul unității, al Frontului Unic dintre comuniști și socialiști a evidențiat cu putere hotărîrea eroicii noastre clase muncitoare de a se opune fascismului și politicii de război, de a apăra interesele naționale supreme ale României".** Același spirit combativ s-a manifestat în timpul marilor demonstrații populare din vara anului 1940 împotriva odiosului dictat de la Viena, cînd în întreaga țară, masele populare au cerut să se treacă la lupta armată pentru apărarea integrității și suveranității patriei.

În acele momente grele pentru destinele țării, România s-a aflat izolată, lăsată la cheremul Germaniei naziste, ceea ce a facilitat instaurarea dictaturii militare-fasciste și, mai apoi, antrenarea ei în războiul hitlerist. În anii întunecați de subordonare politică, economică și militară a României de către Germania nazistă, lupta antifascistă desfășurată pînă atunci de poporul român s-a transformat într-o amplă mișcare de rezistență, cuprinzînd treptat, toate categoriile sociale și politice patriotice ale societății românești.

EXPONENT FIDEL al intereselor naționale ale întregului popor, Partidul Comunist Român a elaborat programul rezistenței antifasciste, care cuprindea imperativele cele mai arzătoare ale momentului, ca răsturnarea regimului de dictatură fascistă, ieșirea din războiul hitlerist și alăturarea României la coaliția Națiunilor Unite, eliberarea părții de nord-vest a Transilvaniei de sub ocupația horthystă, constituirea unui guvern al independenței naționale din reprezentanții tuturor forțelor patriotice. Aceste sarcini au fost definite în modul cel mai cuprinzător în documentele programatice ale partidului din acel timp, dar, mai cu seamă, în **Platforma-program** din 6 septembrie 1941. Formulînd cu claritate obiectivele sale de luptă, Partidul Comunist Român a stabilit drept cale de realizare a lor formarea unui larg front unic național antihitlerist și a declarat că este gata „să colaboreze cu toate partidele, grupările, persoanele politice și cu toți patrioții români" contra ocupanților hitleriști, pentru recucerirea independenței și integrității țării.

Apelurile insistente ale comuniștilor la unitatea poporului în lupta pentru eliberarea națională a țării s-au materializat sub forma constituirii mai multor alianțe politice, ca: Frontul Patriotic Antihitlerist (în toamna anului 1943), Frontul Unic Muncitoresc (la jumătatea lunii aprilie 1944), Blocul Național Democrat (iunie 1944) și înțelegerea cu Palatul Regal, cu care comuniștii stabiliseră contacte încă din vara anului 1943. O mare importanță a acordat P.C.R. legăturii lor cu numeroși generali și ofițeri superiori, pentru atragerea armatei alături de forțele patriotice. În ajunul marelui act istoric de la 23 August 1944, larga mișcare de rezistență din România se identifica, în fapt, cu întregul popor, cu întreaga națiune română. Realizarea acestei uriașe coaliții de forțe, a dat posibilitate Partidului Comunist Român ca, în colaborare cu celelalte forțe antihitleriste, să treacă la înfăptuirea cu succes a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Victoria insurecției și alăturarea României la coaliția antihitleristă cu întregul său potențial militar și economic au determinat o accentuare a superiorității de forțe în favoarea Națiunilor Unite. Armata română împreună cu trupele sovietice a continuat acțiunile militare pentru eliberarea deplină a țării și apoi dincolo de frontiere, participînd activ la nimicirea inamicului pe teritoriile Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la înfrînge-

dr. Gheorghe UNC

(Continuare în pag. 9)

O politică științifică de dezvoltare industrială a României

ÎNFĂȚIȘAREA României moderne de astăzi, cu o puternică bază industrială, cu o agricultură radical schimbată față de trecut, în plin proces de reînnoire și așezare pe cuceririle revoluției tehnico-științifice, cu o nouă infrastructură economică, cu o rețea de cercetare, învățămînt, sănătate, comparabilă cu cea a țărilor dezvoltate, cu nivel de trai material și spiritual aflat într-o continuă dinamică, ar fi de neconceput în afara politicii de industrializare socialistă a țării. Încă de la înființarea sa, partidul nostru a văzut în industrializarea țării singura cale pentru a scoate România din starea de înapoiere economică în care se găsea și a o plasa ferm pe orbita progresului și civilizației, pentru valorificarea superioară și în interesul întregii națiuni a resurselor materiale și naturale de care dispunea țara noastră pentru făurirea unei independențe naționale reale. Prin întreaga sa activitate desfășurată pînă la eliberarea țării, P.C.R., a militat activ, împreună cu celelalte forțe progresiste din țară, pentru elaborarea unei strategii naționale de industrializare a țării. Însă în condițiile României burghezo-moșierești, ale structurilor politice, economice și sociale din acea perioadă, cînd economia națională era dependentă într-o bună măsură de interesele marilor monopoluri internaționale, care doreau să mențină în continuare România ca o anexă agrară, furnizoare în principal de materii prime, teza făuririi unei industrii naționale, complexe, a industrializării țării nu a găsit terenul propice necesar.

Abia după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, s-au creat premisele politice pentru ca P.C.R. să-și pună în practică concepția sa de industrializare a țării. Semnificativ este faptul că din cei 60 de ani de activitate, aproape patru decenii P.C.R. a fost forța principală a națiunii noastre, care a condus efectiv întregul proces de făurire a unei economii moderne, de transformare a României într-o țară industrială, asigurînd înscrierea țării noastre printre țările din lume cu rezultatele cele mai remarcabile în domeniul industrializării. La Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945 s-au conturat în linii mari principalele obiective ale industrializării țării. Odată cu cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii și lichidarea proprietății capialiste asupra principalelor mijloace de producție, România a intrat în etapa înfăptuirii sarcinilor revoluției socialiste, între care se înscria pe loc de frunte industrializarea țării.

Așa cum se arată în Programul P.C.R., „călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă, pornind de la realitățile țării noastre și sprijinindu-se pe forțele poporului român, Partidul comunist a pus în centrul politicii sale industrializarea țării ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, dezvoltării multilaterale a societății, asigurării independenței și suveranității naționale". În vederea realizării acestui obiectiv de importanță majoră, partidul a orientat cu consecvență principalele mijloace materiale și financiare, resursele materiale, spre dezvoltarea cu prioritate a industriei, ca ramură care generează creșterea impetuoasă a forțelor de producție la scara întregii societăți, impulsionează dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale, creează condiții pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii, valorificarea superioară a producției agricole și asigură creșterea cantitativă și calitativă a clasei muncitoare. De asemenea, industria fiind legată nemijlocit de revoluția tehnico-științifică, este principalul factor de introducere pe scară largă a progresului tehnic în toate domeniile producției materiale, asigurînd sporirea productivității muncii sociale, avîntul întregii economii. Totodată, în definirea strategiei de industrializare socialistă a țării, s-a avut în vedere, din ce în ce mai mult, faptul că aceasta se înfăptuiește într-o țară socialistă în curs de dezvoltare și că legile generale ale revoluției socialiste trebuie aplicate la condițiile concrete din țara noastră.

Partidul Comunist Român, în strategia de industrializare socialistă a țării a ținut seama că nu există tipare sau rețete unice pentru rezolvarea problemelor noi pe care le ridică dezvoltarea forțelor de producție, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale, că formele și metodele de soluționare a sarcinilor revoluției socialiste depind de un complex concret de factori economici, sociali, politici și istorici etc. Congresul al IX-lea al P.C.R. marchează momentul principal privind trecerea la elaborarea unui concept propriu, corespunzător realităților din țara noastră privind industrializarea socialistă a țării, punîndu-se capăt astfel unor tendințe existente în etapele anterioare, de aplicare mecanică în țara noastră, a unor experiențe valabile în alte condițiuni. Este un merit al partidului nostru, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că în stabilirea orientărilor industrializării țării, în rezolvarea unor sarcini complexe ale construcției socialiste, a fost avută în vedere realitatea țării noastre, că esența și spiritul socialismului științific, ale legilor generale ale revoluției și construcției socialiste au fost aplicate la aceste realități.

CONGRESUL al IX-lea al P.C.R. a marcat un moment de cotitură în orientarea politicii de industrializare socialistă a țării spre laturile calitative, intensive, spre modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale în pas cu cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane, spre valorificarea cu maximum de eficiență a potențialului material și uman de care dispune țara noastră, spre creșterea competitivității produselor industriale românești pe piața mondială.

Cu toate progresele înregistrate în politica de industrializare socialistă a țării, în etapele anterioare Congresului al IX-lea au fost neglijate unele ramuri de vîrf ale industriei, generate de revoluția tehnico-științifică contemporană. După cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din 1967, experiența noastră a arătat ce consecințe negative are insuficienta preocupare pentru dezvoltarea unor ramuri moderne ale industriei ca : electrotehnica, electronica, mecanica fină, mașinile-unelte, pentru deplina punere în valoare a rezervelor agriculturii socialiste, pentru realizarea unui raport cît mai rațional între producția bunurilor de consum și producția mijloacelor de producție. Continuarea acestei orientări ar fi însemnat pentru România, ca și pentru oricare altă țară, menținerea unei dependențe mari față de țările industrializate în ceea ce privește înzestrarea economiei cu mașini și unelte din import, ceea ce ar fi condus nu la atenuarea ci la adîncirea decalajelor tehnologice.

CONCEPȚIA P.C.R. de industrializare a evoluat în timp, ea a cunoscut în permanență îmbunătățiri și adaptări în funcție de etapele respective, de resursele materiale și umane, de tendințele generate de revoluția tehnico-științifică contemporană. Privind retrospectiv, procesul de dezvoltare și modernizare a economiei noastre naționale arată că, de-a lungul anilor, judecățile și opțiunile în domeniul industrializării țării au ținut seama de realitățile țării noastre, de bogățiile naturale ca și de resursele umane de care dispunem, considerate în dinamica lor. Totodată, partidul a avut tot mai mult în vedere în stabilirea politicii de dezvoltare economică a țării experiența țărilor socialiste și a altor țări, legitățile și tendințele ce decurg din revoluția tehnico-științifică contemporană, posibilitățile ce rezultă de aici pentru creșterea cantitativă și calitativă a economiei naționale, pentru elaborarea strategiei ieșirii cît mai rapide a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare și înscrierea țării noastre în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie. Se știe că industrializarea socialistă nu este o legitate general-valabilă pentru toate țările care au trecut sau vor trece la socialism, ci numai pentru acele țări care au pășit pe calea socialismului fără ca această problemă să fi fost rezolvată în cadrul economiei capitaliste. În aceste condiții, România, ca de altfel majoritatea țărilor socialiste, pentru a făuri societatea socialistă multilateral dezvoltată a fost nevoită să acorde o atenție prioritară creării bazei tehnico-materiale a socialismului, înfăptuirii industrializării socialiste. Deci, problemele făuririi economiei socialiste s-au interferat cu problemele acumulării, ale dezvoltării economice, cu înfăptuirea politicii de industrializare socialistă, ca necesitate obiectivă, ca cerință obligatorie pentru dezvoltarea multilaterală a societății socialiste.

Apreciind industrializarea ca o necesitate obiectivă, partidul nostru a subliniat că soluțiile de politică economică, strategiile de dezvoltare, modalitățile de rezolvare a problemelor acumulării etc. nu pot să fie identice. În acest sens, o deosebită importanță prezintă raportul dialectic dintre general și particular, luarea în considerare în stabilirea strategiei de industrializare, în fixarea termenelor de realizare a acestui proces complex, de durată, a situației concrete din fiecare țară, nivelul de dezvoltare a industriei, structurarea producției materiale, și, în primul rînd, a industriei, resursele de materii prime, forță de muncă disponibilă și nivelul de pregătire al cadrelor, posibilitățile financiare ale țării, repartiția pe teritoriu a forțelor de producție, conjunctura internațională etc.

Respectîndu-se trăsăturile comune ale industrializării socialiste — modernizarea principalelor mijloace de producție ca premisă a industrializării pe baze noi, creșterea cu precădere a sectorului producător de mijloace de producție, prioritatea ramurilor de vîrf, generate de revoluția tehnico-științifică contemporană, ritmul rapid și rata ridicată de acumulare etc. — în practică, în politica economică a fiecărei țări, acest proces obiectiv se realizează într-o mare varietate de formule care, în ultimă instanță, conduc la realizarea aceluiași țel, transformarea industriei în ramura conducătoare a economiei, făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste, ca premisă a trecerii spre comunism. Partidul nostru a situat și situează în centrul politicii sale economice, în mod consecvent și ferm, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale. Conform prevederilor stabilite de Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea precum și ale conferințelor naționale ale partidului, politica de industrializare rapidă a țării a fost axată pe următoarele obiective : crearea, într-o perioadă istorică relativ scurtă în țara noastră a unei economii avansate, competitive pe plan internațional, comparabilă cu cea a țărilor avansate, situarea pe prim plan a laturilor intensive calitative, asigurarea unui echilibru în dinamica dintre industrie și agricultură, dintre acestea și celelalte ramuri ale economiei naționale, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, menținerea unei rate înalte de acumulare ca singura cale pentru dezvoltarea în ritm ridicat, pentru accelerarea ritmului creșterii productivității muncii, sporirea eficienței economice, prioritatea ramurilor și subramurilor de vîrf ale revoluției tehnico-științifice contemporane, soluționarea decalajelor economice dintre județe etc. Toate acestea ilustrează caracterul realist, științific al politicii economice a partidului nostru, îmbinarea în chip strălucit a teoriei cu practica construcției socialiste, a generalului cu particularul.

Deși de la o etapă la alta au avut loc unele schimbări de strategie în procesul de industrializare, aceasta a rămas o constantă a politicii economice a partidului și statului nostru în toate etapele construcției socialiste. Drept urmare, planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste în industrie și agricultură, transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei naționale, iar cincinalul 1966—1970 a consolidat această construcție, încheindu-se astfel o etapă importantă a procesului de industrializare socialistă a țării. Odată cu cincinalul 1971—1975, care inaugurează etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, întreaga politică de industrializare socialistă a țării a fost subordonată dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale corespunzător cerințelor etapei actuale, de construire a societății socialiste în țara noastră.*)

Mihai PĂRĂLUȚĂ

*) Continuarea acestui articol va apărea în numărul viitor al revistei.

În fruntea luptei pentru independență

(Urmare din pag. 7)

rea definitivă a Germaniei naziste și încheierea cu succes a războiului în Europa.

„În desfășurarea acestor mari bătălii — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **a participat, timp de aproape 9 luni, alături de glorioasele armate sovietice, un efectiv de peste o jumătate de milion de ostași români care, prin curajul și bărbăția lor, prin înaltul spirit de jertfă ce i-a animat, au adus o contribuție de preț la spulberarea rezistenței îndîrjite a armatelor hitleriste, la realizarea victoriei finale".**

Ceea ce a urmat, într-o nouă epocă de dezvoltare a țării, se arată în Programul Partidului Comunist Român, **„a marcat începutul unei noi istorii a patriei noastre — istoria împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională, pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale a României, a dreptului sacru al poporului român de a fi stăpîn în propria sa țară".** Și, într-adevăr, într-o perioadă de numai 37 de ani, poporul român a parcurs o întreagă epocă istorică, înfăptuind transformări profunde, care au schimbat în mod radical înfățișarea țării, fizionomia societății noastre. Clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Comunist Român, în strînsă alianță cu țărănimea și intelectualitatea, a instaurat puterea revoluționar-democratică, a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om, a asigurat generalizarea relațiilor socialiste de producție la orașe și sate, edificînd societatea socialistă pe pămînturile României. **„Eliberarea țării și construcția socialismului** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **au pus capăt pentru totdeauna dominației imperialiste străine în România, asigurînd pentru prima oară, în mod plenar, independența și suveranitatea națională, pentru care au luptat și s-au jertfit înaintașii, dreptul poporului de a-și făuri viața așa cum dorește, de a fi deplin stăpîn pe destinele sale".**

În anii construcției socialiste, ca urmare a politicii științifice a partidului de industrializare socialistă, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a sporit considerabil potențialul economic al țării, s-au întărit continuu independența și suveranitatea României. Un amplu proces de dezvoltare a cunoscut agricultura cooperatistă care realizează an de an producții agricole sporite. Un puternic avînt au cunoscut învățămîntul, știința și cultura. Pe baza dezvoltării în ritm susținut a industriei și agriculturii, a întregii economii naționale, a sporit an de an venitul național, a crescut nivelul de trai material și spiritual al poporului.

Pe aceste temelii trainice s-a întărit și se întărește continuu unitatea moral-politică a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, sub conducerea Partidului Comunist Român. Relevînd acest fapt, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată: **„Putem spune cu deplină satisfacție că în condițiile socialismului s-au asigurat consolidarea și creșterea fără precedent a forței statului nostru național unitar, realizarea adevăratei unități sociale și politice a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, pe baza acelorași interese și aspirații supreme, a dreptului de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a-și făuri în mod conștient viitorul liber, socialist și comunist".**

P.C.R. 1921-1981

PROBLEMA AGRARĂ ÎN CONCEPȚIA ECONOMICĂ A PARTIDULUI

PENTRU partidul nostru comunist, rezolvarea problemei agrare — sub diferitele sale aspecte : politic, social, organizatoric, tehnic, economic etc. — a constituit dintotdeauna o preocupare centrală și o coordonată esențială, majoră a politicii sale economice.

Încă din perioada ilegalității, comuniștii români au subliniat necesitatea organizării unei acțiuni concrete de dezvoltare a agriculturii, care să asigure o îmbunătățire a situației grele în care se afla majoritatea covîrșitoare a țărănimii. Mărturie în această privință sînt documentele Congresului al V-lea al P.C.R., în care se sublinia că „numai proletariatul orășenesc și industrial condus de Partidul Comunist poate să elibereze masele muncitoare de la sate de sub jugul capitalului și al marii proprietăți moșierești".

Condițiile concrete pentru soluționarea acestei vaste și complexe probleme a dezvoltării noastre economice și sociale s-au creat odată cu preluarea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și instaurarea regimului de democrație populară.

Una din primele acțiuni cu caracter revoluționar, profund democratice, inițiată, organizată și condusă de P.C.R. a constituit-o **reforma agrară din martie 1945.** Înfăptuită direct de către țărănime cu sprijinul activ al clasei muncitoare și sub conducerea P.C.R. reforma agrară a constituit un act legic de dreptate socială, cu consecințe de mare importanță pe plan economic, social și politic. Ea a înlăturat rămășițele relațiilor feudale, trecînd pămîntul în mîinile celor ce-l muncesc, a dezvoltat și cimentat alianța muncitorească-țărănească, acea forță socială care a asigurat răsturnarea de la putere a claselor exploatatoare și a constituit baza trainică a tuturor transformărilor democratice și revoluționare, înfăptuite de către P.C.R. după preluarea puterii.

Modificînd structural economia agricolă a țării, reforma agrară din 1945, cu tot caracterul ei progresist și obiectiv, nu a putut constitui decît primul pas pe calea rezolvării problemei agrare. Deși s-au bucurat de un larg sprijin din partea statului, gospodăriile țărănești mici și mijlocii nu puteau asigura progresul agriculturii în ritmul și în concordanță cu cerințele dezvoltării economice generale și nici soluționarea problemelor economice și sociale ale țărănimii. Singura alternativă pentru rezolvarea acestei probleme o constituia marea producție, capabilă să folosească cu eficiență sporită tehnica modernă și să aplice în practică cuceririle științei. În condițiile făuririi unui puternic sector în economie, ca urmare a naționalizării principalelor mijloace de producție în iunie 1948, **transformarea socialistă a agriculturii s-a impus ca o necesitate obiectivă,** ca un imperativ istoric pentru construirea bazei economice unitare — singura în măsură să garanteze victoria revoluției socialiste, consolidarea puterii muncitorilor și țăranilor, crearea condițiilor pentru dezvoltarea și consolidarea societății socialiste. Răspunzînd acestui imperativ al dezvoltării economice și sociale a țării, Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949 a hotărît **organizarea sectorului socialist de stat în agricultură și trecerea la cooperativizarea agriculturii.**

Socializarea producției agricole, desfășurată pe parcursul a 13 ani de intensă muncă politică și organizatorică, a constituit începutul unei etape calitativ superioare, în înfăptuirea revoluției agrare.

Important de subliniat este faptul că la baza înfăptuirii acestei revoluții agrare a stat în permanență concepția unitară, clară, profund științifică a P.C.R. cu privire la transformarea socialistă a relațiilor de producție din agricultură, concepție izvorîtă din cunoașterea și analiza aprofundată a condițiilor concrete din țara noastră. Dintre elementele componente ale acestei concepții, cărora partidul le-a acordat o atenție deosebită și de care a ținut seama în munca politică și organizatorică de transformare socialistă a agriculturii, pot fi menționate : crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale ; dezvoltarea sectorului de stat al agriculturii ; atragerea micilor producători pe calea cooperației, pe baza liberului consimțămînt și a cointeresării materiale ; sprijinirea materială și financiară a cooperativelor agricole ; asigurarea cadrelor de specialiști și ridicarea permanentă a nivelului de pregătire profesională, culturală și politică a întregii țărănimi.

Înfăptuindu-se pe măsura creării condițiilor materiale, a asigurării cadrelor și a convingerii țărănimii de superioritatea marii producții, socializarea agriculturii s-a concretizat prin creșterea sistematică a producției agricole, infirmînd astfel teoriile burgheze cu privire la inevitabilitatea scăderii producției în perioada unor transformări agrare revoluționare.

DESĂVÎRȘITĂ cu succes în aprilie 1962, transformarea socialistă a agriculturii — cea mai profundă revoluție agrară cunoscută în istoria milenară a poporului nostru — a avut o importanță covîrșitoare pentru întreaga dezvoltare economică, socială și politică a României socialiste. Subliniind importanța și semnificația istorică a acestui proces revoluționar, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Aceasta a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste de stat și cooperatiste, deschizînd, totodată, calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii. Această măreață victorie a marcat crearea economiei socialiste unitare, triumful relațiilor noi, socialiste, atît la orașe cît și la sate, izbînda definitivă a socialismului în România, în toate sectoarele de activitate".**

Odată cu încheierea procesului revoluționar de transformare socialistă a agriculturii, conținutul problemei agrare în țara noastră s-a schimbat radical, creîndu-se cadrul organizatoric adecvat și premisele necesare soluționării ei definitive în spiritul principiilor socialiste de creștere și dezvoltare economică. În perioada care a urmat procesului de cooperativizare s-au inițiat acțiuni concrete de ordin tehnic, economic, organizatoric, politic și social pentru **dezvoltarea și consolidarea tinerelor unități agricole socialiste.**

În scopul creșterii contribuției agriculturii la dezvoltarea economică și socială a țării, se impunea cu necesitate elaborarea unei concepții noi, dinamice, de largă perspectivă, în concordanță cu noile obiective pe care și le punea societatea noastră. Un rol deosebit în elaborarea acestei concepții revoluționare l-au avut Congresul al IX-lea al P.C.R., personal secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Pe baza hotărîrilor congreselor IX—XI ale P.C.R., ale conferințelor naționale și ale plenarelor Comitetului Central ale partidului, care au avut loc în această perioadă, s-a dezvoltat puternic și baza tehnico-materială a agriculturii, a crescut aportul cercetării științifice la dezvoltarea

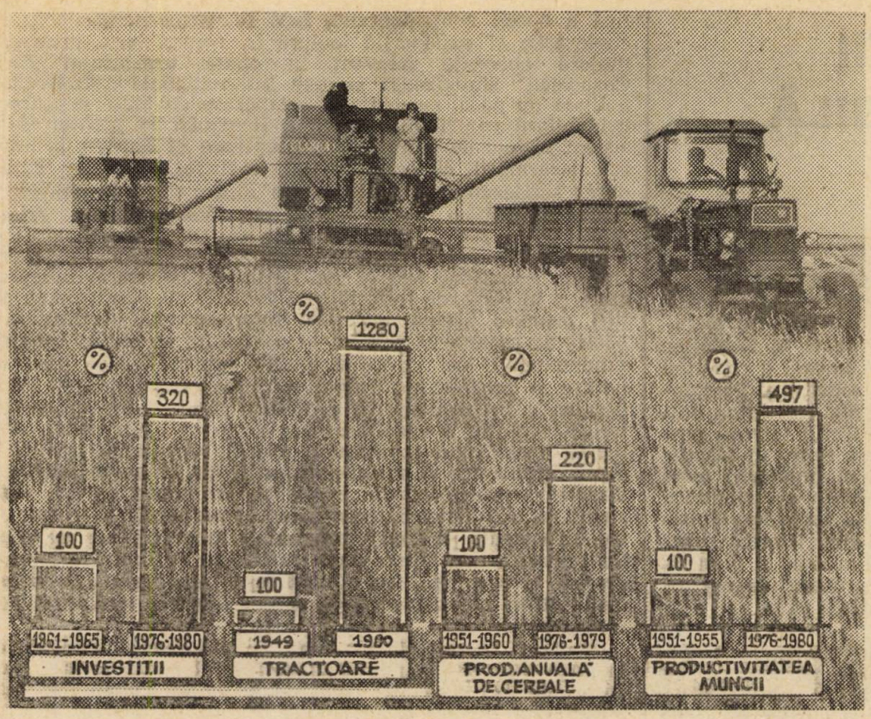

Indicatori caracteristici pentru dezvoltarea potențialului agriculturii românești

producției, a sporit considerabil numărul cadrelor de specialiști agricoli, s-a ridicat calificarea profesională a forței de muncă, s-au perfecționat structurile organizatorice de producție din unități și s-au îmbunătățit continuu activitățile de planificare, organizare și conducere a agriculturii.

Suportul financiar al dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii l-au constituit **investițiile** alocate. Volumul acestora a crescut de la 6,4 miliarde lei în perioada 1951—1955, la 37,5 miliarde în perioada 1961—1965 și la 120 miliarde în perioada 1976—1980. Reține atenția faptul că cca 80% din totalul investițiilor alocate agriculturii, în perioada celor șase cincinale, au provenit din fondurile statului, aceasta avînd un rol hotărîtor în crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. Concomitent cu sporirea volumului de investiții, începînd din 1965 a avut loc o mai judicioasă repartizare a lor pe sectoare și tipuri de unități (I.A.S., S.M.A., unități de cercetare, unități cooperatiste), precum și o mai justă orientare a alocării, sporind ponderea investițiilor productive și a celor care permit **introducerea în producție a tehnologiilor moderne și a cuceririlor științifice** (cumpărări de animale, construcții zootehnice de tip industrial, hidroameliorații, plantații pomiviticole, sere legumicole, mijloace de mecanizare etc.).

Ca urmare a investițiilor realizate au sporit și s-au îmbunătățit calitativ toate categoriile de mijloace fixe. Astfel, parcul de tractoare și mașini agricole a crescut în perioada 1949—1980 după cum urmează : de la 11193 la 144000 tractoare ; de la 5500 la 48050 semănători mecanice ; de la nici o combină autopropulsată la 37660 buc. Creșteri importante s-au înregistrat și la celelalte categorii de mașini și instalații agricole. Față de 30 tipuri de utilaje existente în producția agricolă în 1952, s-a ajuns în 1965 la 190, iar în 1979 la circa 500 de tipuri. Realizările obținute pe linia înzestrării tehnice a agriculturii au determinat transformări radicale în conținutul tehnologiilor de producție, contribuind la continua perfecționare a acestora, la creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole.

O deosebită importanță au avut acțiunile inițiate de conducerea partidului în domeniul **valorificării superioare a întregului fond funciar al țării.** Semnificative sînt acțiunile desfășurate pe baza Programului național de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor, aprobat de către Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie 1970. Astfel, o dezvoltare puternică au cunoscut-o irigațiile, suprafața amenajată sporind de la 20 mii ha în 1949, la 229,9 mii ha în 1965 și la peste 2 600 mii ha în 1980. Concomitent au fost extinse considerabil și celelalte lucrări de hidroameliorare ; suprafața irigată a crescut de la 600 mii ha în 1950 la 1 476 mii ha în 1979, suprafața desecată de la 500 mii la 2 395 mii ha, iar suprafața protejată de eroziune a crescut de la 50 mii la 1 502 mii ha.

IN PREOCUPAREA constantă pentru făurirea unei agriculturi intensive, moderne, de mare randament și eficiență economică, partidul și statul nostru au acordat o atenție deosebită **chimizării producției agricole.** În acest scop, a fost creată și s-a dezvoltat o puternică industrie națională, producătoare de substanțe chimice pentru agricultură (îngrășăminte, pesticide, erbicide, medicamente și produse biologice de uz veterinar etc.). Ca urmare, cantitățile de îngrășăminte chimice livrate agriculturii au crescut de la 5,9 mii tone (substanță activă) în 1950 la 1433,3 mii tone în 1979, revenind circa 145 kg substanță activă la hectarul de teren arabil. S-a îmbunătățit calitatea îngrășămintelor, sub raportul concentrației în substanță activă și al raportului N.P.K. Pentru combaterea bolilor și dăunătorilor, industria noastră chimică a pus la dispoziția agriculturii 5 500 tone de substanțe fitofarmaceutice în 1950 și 28 835 tone în 1979. Creșteri însemnate s-au înregistrat și la erbicide, iar gama medicamentelor și produselor biologice de uz veterinar s-a lărgit ajungînd în 1980 la 377 de sortimente.

O influență crescîndă asupra intensificării producției agricole din țara noastră a exercitat-o **îmbunătățirea continuă a calității materialului biologic** utilizat de către unitățile agricole. În această privință, un rol hotărîtor l-au avut dezvoltarea puternică a activității de cercetare științifică și organizarea judicioasă a acesteia, în profil teritorial. În perioada de început s-au importat, iar ulterior au fost create în țară soiuri și hibrizi cu o mare capacitate de producție la toate plantele de cultură, s-a îmbunătățit simțitor calitatea materialului săditor pomiviticol și s-au înregistrat unele progrese în domeniul ameliorării raselor de animale.

Toate aceste acțiuni au contribuit efectiv la ridicarea gradului de intensivitate și de eficiență a producției noastre agricole.

Mutații esențiale au avut loc, de asemenea, în domeniul asigurării unităților agricole cu cadre de specialiști, ca și în privința pregătirii profesionale și a utilizării forței de muncă. În prezent, în unitățile agricole lucrează 44,9 mii de specialiști agricoli din care 25,4 mii cu studii superioare, la care se adaugă numeroși specialiști în alte unități care servesc agricultura.

Ca urmare a dezvoltării învățămîntului profesional și perfecționării continue a învățămîntului agrozootehnic de masă, a crescut numărul mecanicilor agricoli și s-a ridicat nivelul pregătirii profesionale a lucrătorilor agricoli de toate categoriile, fapt care s-a reflectat pozitiv în calitatea lucrărilor efectuate, ca și în nivelul productivității muncii. Astfel, față de perioada 1951—1955, productivitatea muncii în agricultură a crescut, în cincinalul ce s-a încheiat, de 4,97 ori. Aceasta a compensat în mare parte scăderea populației active ocupate în agricultură, în perioada 1950—1979, de la 6208,7 mii persoane la 3170,9 mii (ponderea acesteia în totalul populației reducîndu-se de la 74,1% la 30,7%).

REZULTATELE DE PRODUCȚIE și economico-financiare obținute în agricultură în ultimele trei decenii au fost influențate într-o mare măsură și de acțiunile întreprinse pe linia îmbunătățirii activităților de **organizare, planificare, conducere a producției agricole și cointeresare materială a lucrătorilor.** Dezvoltarea multilaterală a producției, îmbinarea armonioasă a ramurilor, zonarea producției în profil teritorial, concentrarea, specializarea și cooperarea în producție, perfecționarea sistemului și formelor de planificare, a metodelor de conducere și aplicarea unor forme stimulatoare de cointeresare materială și morală a tuturor lucrătorilor agricoli sînt, fără îndoială, acțiuni de o deosebită importanță pentru intensificarea și modernizarea activității din agricultură.

Ca urmare a aplicării politicii agrare științifice a partidului, **producția agricolă a înregistrat evoluții ascendente de ample proporții.** Astfel, producția medie anuală de cereale a crescut de la 8 709 mii tone în perioada 1951—1960 la 19 179 mii tone în 1976—1979. Producția totală anuală la leguminoase boabe a crescut de la 118,3 mii tone în 1950 la 470,5 mii tone în anul 1979, iar la plantele tehnice (fără soia), de la 2 373,9 mii tone în perioada 1951—1960 la 7 525,6 mii tone în perioada 1976—1979. Rezultate pozitive s-au în-

→

CONTRIBUŢII DE INESTIMABILĂ VALOARE

(Urmare din pag. 5)

direa creatoare, profund revoluţionară a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în care se reflectă în toată bogăţia sa de semnificaţii nobilul ideal al dreptăţii şi egalităţii, aşa cum se întrupează el în practica edificării societăţii socialiste în România, societate de neconceput fără transformarea radicală a condiţiei umane. Contribuţia creatoare a secretarului general al Partidului Comunist Român la îmbogăţirea concepţiei ştiinţifice despre umanism constă în situarea omului în centrul întregii preocupări şi activităţi a societăţii şi, în acelaşi timp, în stabilirea unor raporturi armonioase de drepturi şi îndatoriri între individ şi colectivitate, afirmarea şi dezvoltarea personalităţii umane fiind concepută nu izolat, ci în cadrul societăţii. Potrivit acestei concepţii, umanismul socialist, formă istorică superioară a umanismului, nu este o noţiune abstractă, ci o realitate vie, în continuă mişcare, oglindită de procesul dezvoltării economico-sociale ascendente a noii orînduiri.

ÎNTOTDEAUNA opera teoretică şi activitatea social-politică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu pornesc de la strînsa unitate între făurirea unei civilizaţii superioare pe pămîntul patriei şi politica externă de pace şi largă colaborare cu toate popoarele şi statele lumii, se caracterizează prin analiza realistă a fenomenelor vieţii internaţionale, o asemenea analiză fiind de altfel baza pentru formularea clară a direcţiilor de acţiune ale României pe arena mondială.

Reliefînd trăsăturile epocii contemporane, cursul acesteia spre progresul social, evaluînd consecinţele schimbării raportului de forţe pe plan mondial în favoarea forţelor antiimperialiste, ale păcii şi socialismului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu are un rol determinant în elaborarea politicii externe a partidului şi statului nostru, desfăşoară în acelaşi timp o activitate neobosită pentru înfăptuirea acestei politici. Preşedintele României socialiste s-a afirmat ca o personalitate proeminentă a vieţii internaţionale, ca un militant de seamă al mişcării comuniste şi muncitoreşti mondiale, promotor al principiilor şi normelor relaţiilor de tip nou dintre ţările socialiste, dintre partidele comuniste şi muncitoreşti, partizan înflăcărat al edificării unei noi ordini economice internaţionale.

Şi în volumul de faţă, precum şi în întreaga operă a sa, îşi găseşte expresie concepţia revoluţionară a partidului nostru, a României cu privire la relaţiile internaţionale, analiza ştiinţifică a epocii contemporane, fapt relevat concludent în toate cuvîntările şi expunerile incluse în volum. Aria problemelor majore abordate frecvent în opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu sintetizează politica internaţională a României — politică de pace, prietenie şi colaborare cu toate popoarele — evidenţiază contribuţia activă a României la instituirea unui sistem trainic de securitate şi cooperare în Europa, la realizarea dezarmării, ca cerinţă vitală a întregii omeniri, la lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, la făurirea noii ordini economice internaţionale, la democratizarea relaţiilor dintre state, fie ele mari, mijlocii sau mici, la afirmarea unităţii forţelor democratice, progresiste, revoluţionare de pretutindeni. Asemenea teze şi idei de înaltă valoare teoretică şi-au găsit, şi în perioada reflectată în volumul 20, confirmarea practică printr-o bogată activitate internaţională desfăşurată neobosit de secretarul general al partidului în slujba intereselor fundamentale ale poporului român, aspiraţiilor de pace, colaborare şi progres ale întregii omeniri, a soluţionării pe cale paşnică a problemelor ce confruntă lumea contemporană. Întreaga evoluţie a evenimentelor confirmă clarviziunea şi realismul aprecierilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind procesele economice şi social-politice de pe arena mondială, tendinţele şi transformările ce au loc în lumea de azi, demonstrînd că activitatea internaţională a partidului şi statului nostru corespunde pe deplin intereselor fundamentale ale poporului român, aduce importante contribuţii la lupta forţelor progresiste şi revoluţionare din întreaga lume pentru promovarea unei politici noi, democratice, pentru făurirea unei lumi a păcii şi a dreptăţii.

Desigur, în cele de mai sus, nu am putut surprinde decît în mică măsură şi cu totul fragmentar bogăţia de idei care se desprinde din studierea celui de al 20-lea volum din operele tovarăşului Nicolae Ceauşescu „România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate". Problematica cuprinsă în volum îmbrăţişează într-o concepţie unitară, de o mare valoare ştiinţifică, procesul complex şi multilateral al edificării noii orînduiri, drum pe care poporul român se află angajat ferm, cu toate forţele sale, sub conducerea înţeleaptă a Partidului Comunist Român. Volumul ne dă o nouă imagine a activităţii neobosite desfăşurată de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru definirea strategiei progresului multilateral al naţiunii noastre, pentru transpunerea în practică a politicii partidului, pentru ridicarea României în rîndul statelor cu nivel mediu de dezvoltare, pentru întărirea independenţei şi suveranităţii, pentru creşterea prosperităţii sale. Este exemplul unei activităţi animată de un fierbinte patriotism care mobilizează forţele şi energiile creatoare ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în munca lor rodnică pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de cel de al XII-lea Congres al partidului.

←

registrat şi în legumicultură, pomicultură şi viticultură.

Trebuie subliniat faptul că la toate culturile din sectorul vegetal, producţiile au crescut pe seama sporirii randamentelor la unitatea de suprafaţă, ceea ce oglindeşte accentuarea în această perioadă a procesului de **intensificare a producţiei.**

În sectorul creşterii animalelor, în perioada 1951—1960, producţia medie anuală de carne a fost de 810 mii tone, ajungînd la 2 322 mii tone în 1976—1979. În aceleaşi perioade, producţiile medii anuale au crescut de la 25 759 mii hl la 54 020 mii hl la lapte, de la 19 212 tone la 36 375 tone la lînă şi de la 1 697 milioane la 6 547 milioane bucăţi la ouă. De menţionat că în acest sector producţiile totale au crescut pe seama sporirii atît a randamentelor, cît şi a efectivelor de animale la toate speciile. Rezultatele de producţie, în creştere de la an la an, au asigurat o aprovizionare mai bună a populaţiei cu produse agroalimentare şi crearea unor disponibilităţi pentru exportul de produse agricole.

Contribuţia sporită a agriculturii la dezvoltarea de ansamblu a economiei naţionale, la progresul economic şi social general al ţării este evidenţiată de faptul că în 1979, faţă de 1950 a crescut de 3,97 ori produsul social total şi de 2,77 ori venitul naţional create în agricultură.

Pornind de la locul, rolul şi funcţiile multiple ale agriculturii în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră, la Congresul al II-lea al ţărănimii, din februarie 1981, s-a subliniat că un obiectiv esenţial al actualului cincinal 1981—1985 îl constituie **înfăptuirea unei noi şi profunde revoluţii agrare, cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît şi organizarea producţiei.**

Aşa cum afirma tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la congresul ţărănimii, **„Trebuie să facem totul ca agricultura să-şi îndeplinească pe deplin sarcina de mare răspundere pe care o are în dezvoltarea generală a societăţii noastre, ca toţi oamenii muncii de la oraşe şi sate, lucrînd fiecare în domeniile respective de activitate, să contribuie în egală măsură la dezvoltarea economiei naţionale, la bunăstarea generală a ţării şi a poporului".** Obiectivul fundamental şi în viitor îl constituie **creşterea substanţială a producţiei vegetale şi animale,** pentru a se putea asigura mai buna aprovizionare a populaţiei cu produse agroalimentare, precum şi celelalte nevoi ale economiei naţionale. Pentru realizarea acestui obiectiv major, secretarul general al partidului a pus în atenţia lucrătorilor din agricultură necesitatea soluţionării unor problemecheie, cum ar fi valorificarea deplină a întregii suprafeţe agricole, ridicarea fertilităţii solului, folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale de care dispune agricultura, a forţei de muncă şi a specialiştilor, executarea lucrărilor agricole corespunzătoare normelor agrotehnice înaintate. De asemenea, sînt necesare ridicarea activităţii din zootehnie la nivelul exigenţelor şi cerinţelor actualei etape de dezvoltare a ţării, mecanizarea şi chimizarea complexă a procesului de producţie, creşterea eficienţei investiţiilor, dezvoltarea largă a activităţii de prelucrare a produselor agricole şi altor resurse locale, promovarea susţinută a ştiinţei şi tehnicii moderne, îmbunătăţirea organizării muncii şi a producţiei, perfecţionarea conducerii şi organizării agriculturii. Sînt direcţii de acţiune de înfăptuirea cărora depinde în măsură decisivă însăşi realizarea planului dezvoltării agriculturii în acest cincinal. Astfel, va creşte contribuţia agriculturii la dezvoltarea generală a ţării şi la ridicarea bunăstării întregului popor.

prof. dr. Sabin NICA

P.C.R. 1921-1981

ACCENTUAREA LATURILOR CALITATIVE ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

LA CEA DE-A 60-A ANIVERSARE A PARTIDULUI, după ani de luptă și muncă eroică, de remarcabile succese înregistrate în opera de făurire a societății socialiste, poate fi evaluată la autentica sa semnificație istorică politica realistă a partidului de dezvoltare a unei economii puternice, capabilă să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale, umane și financiare ale țării în scopul ridicării continue a bunăstării întregului popor. Ceea ce caracterizează evoluția economiei românești în anii socialismului — ani în care partidul comunist și-a îndeplinit și își îndeplinește cu succes misiunea istorică de conducător al întregului nostru popor — o constituie constanța și dinamica dezvoltării. Din acest punct de vedere, România socialistă se înscrie printre puținele țări ale lumii a căror dezvoltare economică a urmat și urmează o linie ascendentă, dinamică, echilibrată.

Eforturile desfășurate de poporul nostru sub conducerea partidului, în anii construcției noii societăți, s-au concretizat în dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, în progresele de o însemnătate covîrșitoare consemnate în toate domeniile vieții economico-sociale, în creșterea susținută a nivelului de trai al întregului popor. Pe temeiul acestor realizări de rezonanță istorică, partidul nostru a înscris ca un obiectiv fundamental al cincinalului 1981—1985 trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială.

Situarea în prim-planul preocupărilor tuturor factorilor din economie a laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale nu are un caracter conjunctural, limitat. Sporirea continuă a productivității muncii, economisirea energiei, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, utilizarea cu randamente superioare a fondurilor societății au reprezentat, din totdeauna, parametrii fundamentali ai strategiei dezvoltării elaborate de partid. Semnificația economică și politică majoră a ceea ce a fost denumit generic „cincinalul științei, tehnicii, calității și eficienței" o constituie faptul că, în viitor, creșterea venitului național și crearea, pe această cale, a condițiilor pentru materializarea programelor de ridicare a nivelului de trai al maselor urmează a se realiza cu precădere prin acțiunea factorilor calitativi.

Trecerea la o nouă calitate — cerință obiectivă a dezvoltării economico-sociale

PENTRU țara noastră, fiecare cincinal a reprezentat o creștere cantitativă importantă, concomitent cu un aport tot mai substanțial al acțiunii factorilor calitativi, evoluție care creează temeiul, posibilitatea înfăptuirii în practică a obiectivului strategic stabilit de partid: trecerea la o nouă calitate. Aceste acumulări pot fi concretizate foarte sintetic — pentru perioada 1950—1980 — în creșterea de circa 35 de ori a producției industriale, în sporirea de circa 15 ori a venitului național și de aproximativ 7 ori a volumului fondurilor fixe în condițiile sporirii continue a nivelului lor de tehnicitate etc. Factorilor amintiți li se adaugă progrese însemnate înregistrate în creșterea și utilizarea eficientă a factorului uman, prin lărgirea continuă a ariei de cuprindere a populației active în ramuri economice moderne, de înaltă eficiență, prin ridicarea susținută a gradului de instrucție — generală și de specialitate —, prin articularea flexibilă a mutațiilor ce au loc în conținutul muncii, în structura profesională cu cerințele în continuă schimbare ale producției. S-a urmărit permanent punerea în valoare a factorilor calitativi, care progresiv au început să dețină un rol tot mai important în procesul dezvoltării. Această schimbare este evidențiată cel mai bine de evoluția indicatorilor de eficiență. Astfel, dacă ne oprim la cel mai reprezentativ dintre aceștia : productivitatea muncii, constatăm că indicatorul menționat o cunoscut o dinamică ridicată ; indicele productivității muncii în industrie pe o persoană ocupată, de exemplu, a crescut față de 1950 cu 488 în anul 1970 și la 885 în anul 1979, progres care are la bază promovarea fermă a progresului tehnic, utilizarea cu o eficiență tot mai bună a mașinilor și utilajelor, accentuarea procesului de valorificare superioară a resurselor naturale.

Pe un plan esențial, necesitatea accentuării laturilor calitative în actuala etapă, precum și într-un orizont mai larg de timp este determinată de faptul că factorii cantitativi devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile economiei naționale. Pentru fiecare etapă aceștia au limite care nu pot fi depășite, cu tot aportul pe care îl aduc știința și progresul tehnic. Astfel, în contextul actual al crizei mondiale energetice și de materii prime, aprovizionarea economiei naționale cu combustibil, energie, materii prime și materiale devine o problemă capitală a asigurării procesului de dezvoltare, știut fiind faptul că resursele interne la diverse tipuri de materii prime, materiale și combustibil nu satisfac integral necesitățile economiei, în timp ce procurarea acestora pe calea importului se realizează, în condiții grele, adesea oneroase. Apare astfel la deplina sa importanță și semnificație, atît propriu-zis economică dar și națională, sarcina înscrisă în documentele Congresului al XII-lea al partidului ca o prioritate a dezvoltării pe care partidul o pune în fața tuturor factorilor economici, a colectivelor de oameni ai muncii de a lărgi, pe de o parte, cît mai substanțial baza națională de materii prime iar, pe de altă parte, de a reduce continuu consumurile materiale și energetice.

Iată de ce, realizarea unei dezvoltări economico-sociale susținute, menținerea unei rate ridicate a creșterii economice este de neconceput fără a fructifica toate posibilitățile de care dispune economia națională, atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ. **„Să punem accentul,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare, **nu pe dezvoltarea extensivă, ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României".**

Direcții prioritare de acțiune pentru afirmarea noului

POTRIVIT obiectivului fundamental al cincinalului actual, care prevede continuarea dezvoltării armonioase a complexului economic național, afirmarea noii calități are la bază dezvoltarea de ansamblu a economiei prin creșterea în ritm înalt a producției industriale și agricole, a venitului național, a eficienței economice. Într-o atare concepție, procesul trecerii la o nouă calitate se desfășoară pe mai multe direcții. O primă cale de acțiune o constituie **intensificarea procesului de modernizare a structurii economiei naționale,** acțiune care urmărește dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor, creșterea proporțională, armonioasă a industriei și agri-

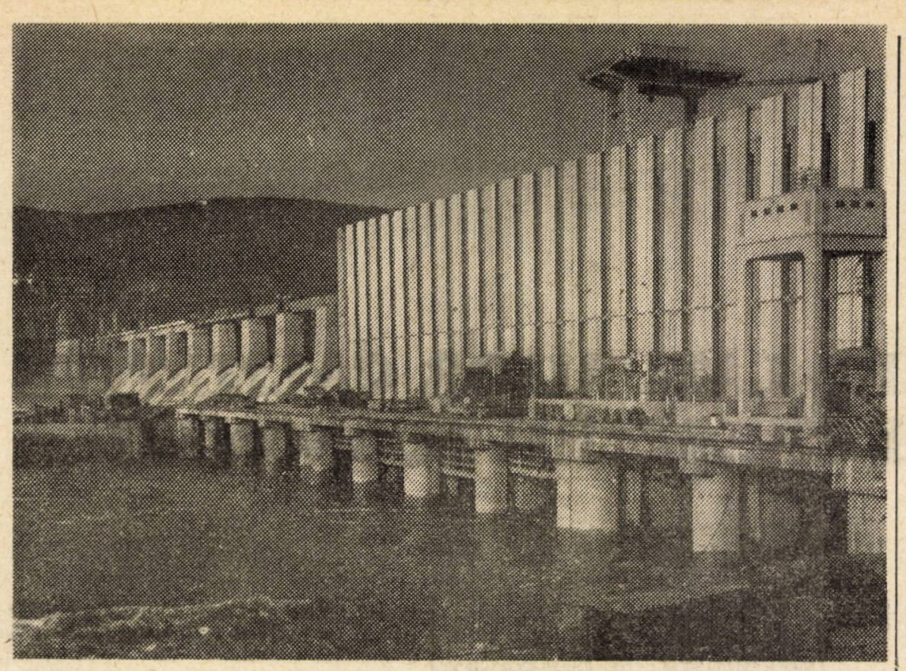

Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier — important obiectiv al energeticii românești

culturii (ca ramuri de bază ale economiei), realizarea unui echilibru optim între diferitele sectoare ale economiei, astfel încît să se acopere cît mai bine necesitățile de consum productiv și individual, să sporească aportul țării noastre la schimburile economice internaționale, să sporească neîntrerupt venitul național și pe această bază să se ridice nivelul de trai.

Pornind de la necesitatea creării și menținerii unei structuri echilibrate, după cum se subliniază în documentele partidului, în următorii ani se va acționa în sensul creșterii cu prioritate a ponderii ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, apte să asigure valorificarea superioară a resurselor și reducerea continuă și substanțială a consumului energetic, simultan cu limitarea producției unor ramuri și chiar cu renunțarea producerii anumitor produse energointensive sau care presupun consumuri mari de materii prime deficitare. Ramurile moderne ale industriei vor cunoaște ritmuri de creștere medii anuale mai ridicate față de total industrie. Astfel, față de ritmul de creștere mediu anual de 9% la producția globală industrială, industria constructoare de mașini va cunoaște un ritm de aproape 12%, industria electronică și electrotehnică de circa 13%, industria chimică de 10% etc.

Restructurarea economiei naționale în funcție de criteriul minimizării consumurilor energetice și materiale, al sporirii gradului de tehnicitate și competitivitate al produselor presupune ca, deopotrivă cu dezvoltarea ramurilor de vîrf, să se asigure lărgirea continuă a producției ramurilor producătoare de materii prime și resurse energetice, domenii prioritare, cu rol hotărîtor în dezvoltarea întregii economii. O astfel de orientare impune intensificarea activității de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte și substanțe naturale, creșterea factorului final de recuperare a țițeiului, utilizarea cărbunelui în producția de energie și ca materie primă în industria chimică, extinderea procesului de valorificare a potențialului hidroenergetic, punerea în valoare a unor zăcăminte sărace în substanță utilă etc.

Concepția privind modernizarea structurii economiei naționale are în vedere nu numai industria, ci și celelalte ramuri economice și, în mod deosebit agricultura, dezvoltarea acesteia constituind o prioritate esențială a cincinalului actual și a perioadei următoare. În mod corespunzător, agricultura, angrenată într-un autentic proces revoluționar, va cunoaște o orientare fermă spre modernizarea aparatului său productiv, spre sporirea și diversificarea producțiilor obținute, progrese menite să sporească contribuția acestei ramuri de bază la progresul multilateral al țării. Semnificativ pentru modernizarea economiei naționale este și procesul dezvoltării economico-sociale echilibrate în profil teritorial, proces prin care se asigură îmbinarea armonioasă a structurilor moderne în profil de ramură cu cele în profil teritorial și accesul tuturor cetățenilor țării atît la desfășurarea, cît și la rezultatele progresului economic general.

Înfăptuirea priorităților în modernizarea și dezvoltarea economiei naționale presupune **afirmarea puternică a revoluției tehnico-științifice** în toate domeniile de activitate, accentuarea contribuției creației științifice românești la progresul multilateral și dinamic al societății noastre. Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, orientat în conformitate cu prioritățile dezvoltării economico-sociale a României în perspectivă, reliefează rolul deosebit ce revine cercetării științifice la rezolvarea problemelor complexe pe care le incumbă modernizarea economiei naționale, introducerea progresului tehnic, perfecționarea organizării, planificării și conducerii producției etc. Introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii asigură valorificarea superioară a resurselor naturale, permite crearea unor noi produse și tehnologii cu consum energetic redus, determină creșterea productivității muncii, a eficienței fondurilor, reducerea cheltuielilor materiale etc. Aplicarea fermă în toate domeniile a celor mai înaintate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contribuie la creșterea aportului științei la progresul economic general, la asigurarea unui caracter viguros dezvoltării economiei noastre.

O altă direcție a intensificării acțiunii factorilor calitativi, a creșterii eficienței economice, strîns legată, de altfel, de orientările menționate, o constituie **valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice,** gospodărirea lor cu maximă eficiență. Transpunerea în practică a acestei orientări impune ca, paralel cu eforturile de reducere a normelor de consum să se acționeze activ pentru reproiectarea produselor, introducerea tehnologii moderne, schimbarea structurii producției, acordîndu-se prioritate produselor care încorporează o cantitate mai mare de muncă complexă, de înaltă calificare. De asemenea, creșterea eficienței fondurilor fixe se înscrie între factorii intensivi care au o influență sporită la dezvoltarea economiei naționale. În acest sens, se prevede ca în 1985 în industrie să se realizeze o producție globală de 1 800 lei și o producție netă de peste 600 lei la 1 000 lei fonduri fixe (valoare neamortizată). Aceste niveluri vor putea fi atinse prin folosirea completă a capacităților și suprafețelor de producție, prin utilizarea la parametrii proiectați a mașinilor și instalațiilor, și întreținerea corespunzătoare a acestora etc.

Pe linia accentuării laturilor calitative în întreaga viață economico-socială se înscriu și **perfecționările aduse mecanismului economico-financiar,** prin instituirea în practica economică a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare, ca principii fundamentale de organizare și conducere a activității. Perfecționarea mecanismului economic și acțiunile care se întreprind în direcția implementării tuturor elementelor promovate prin noul mecanism constituie, în fapt, o rezultantă a preocupărilor susținute ale partidului pentru punerea în valoare a laturilor calitative și în domeniul organizării și conducerii economiei naționale, pentru lărgirea cadrului de participare nemijlocită a oamenilor muncii la decizii, pentru creșterea responsabilității lor în gospodărirea părții din avuția națională ce le-a fost încredințată.

Accentul pe care partidul nostru îl pune pe laturile calitative ale dezvoltării economico-sociale are o sferă de cuprindere care depășește domeniul propriu-zis economic, aceasta acoperind practic toate domeniile de activitate din societate. Noua calitate vizează astfel acțiuni și în domeniul perfecționării relațiilor de producție și sociale, al promovării unei atitudini noi față de muncă, domeniul ridicării gradului de conștiință a tuturor membrilor societății etc. Toate aceste direcții de acțiune, în vederea afirmării noii calități, vor asigura punerea în valoare a unor forme și mijloace de acțiune specifice cadrului larg democratic promovat cu consecvență revoluționară de Partidul Comunist Român.

Preocuparea constantă a partidului pentru intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării reprezintă, în preajma marelui jubileu de la 8 mai, dovada supremă a capacității sale de a înțelege fenomenele din economie și societate, de a desprinde căile cele mai eficiente pentru realizarea obiectivului suprem al politicii partidului, chintesența orînduirii noi, socialiste — ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc.

conf. dr. Viorel CORNESCU

P.C.R. 1921-1981

Creşterea productivităţii muncii — componentă fundamentală a dezvoltării

DEZVOLTAREA economiei naţionale în condiţiile creşterii rodniciei muncii şi a eficienţei forţei productive, ale valorificării superioare a capacităţii de creaţie a întregului popor îşi află o nemijlocită expresie în sporirea productivităţii muncii, respectiv în creşterea într-o proporţie predominantă a producţiei pe seama sporirii productivităţii. Este calea care determină, în cel mai înalt grad, amplificarea venitului naţional, a avuţiei naţionale.

Creşterea productivităţii muncii s-a aflat permanent în centrul politicii partidului de dezvoltare economico-socială a ţării, cu deosebire în perioada ultimului deceniu şi jumătate fiind elaborate, întreprinse, materializate programe de măsuri şi acţiuni complexe în acest scop. Cerinţa creşterii productivităţii, concepută în dimensiunea sa socială, ca factor calitativ esenţial al dezvoltării, a fost, o dată mai mult, sintetizată de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în cuvîntarea rostită la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Bucureşti : **„pentru a putea obţine dezvoltarea generală a ţării, creşterea avuţiei naţionale, a avuţiei materiale şi pe această bază creşterea bunăstării materiale trebuie să ajungem la acelaşi nivel de productivitate a muncii, la aceiaşi nivel de folosire a fondurilor fixe, la acelaşi nivel de cheltuieli materiale ca întreprinderile cele mai bune pe plan mondial".**

Efecte de amploare ale sporirii productivităţii

AMPLIFICAREA productivităţii muncii, respectiv a muncii sociale, reprezintă o consecinţă firească a progresului tehnico-ştiinţific, a ridicării calificării forţei de muncă, o consecinţă determinată de creşterea şi perfecţionarea forţelor de producţie în interdependenţă nemijlocită cu perfecţionarea relaţiilor sociale de producţie. Aşa cum este cunoscut, eforturile făcute de societate în domeniul investiţiilor, în scopul creşterii şi perfecţionării forţelor de producţie, au fost şi sînt substanţiale. În acest sens, în tabelul nr. 1 este prezentată o comparaţie a dinamicii productivităţii muncii, investiţiilor, forţei de muncă şi producţiei în principalele ramuri ale industriei, pentru perioada 1951—1979. Examinarea acestor date arată că cea mai puternică dinamică a revenit investiţiilor, aceasta determinînd hotărîtor însăşi dinamica producţiei şi a productivităţii muncii.

Tabelul nr. 1

Dinamica productivităţii muncii, a investiţiilor, forţei de muncă şi producţiei
— ori —

Ramurile industriei	Dinamica 1979/1950			
	a productivităţii muncii pe o persoană	a investiţiilor	a forţei de muncă	a producţiei
Industrie — total	8,85	38	3,96	31
Energie electrică şi termică	20	45	4,33	46
Combustibil	4,14	7,64	1,86	8,13
Metalurgia feroasă (inclusiv extracţia)	19	65	3,42	30
Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	19	143	6,58	101
Chimie	17	205	10,59	167
Materiale de construcţii	13	44	2,81	45
Exploatarea şi prelucrarea lemnului	6,23	20	2,24	12
Textilă	5,22	35	3,59	18
Confecţii	6,59	349	5,69	23
Pielărie, blănărie, încălţăminte	7,08	24	2,61	14
Alimentară	3,79	35	2,56	9,27

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., 1980, p. 204—205, 398, 198—199, 142—143

Datele menţionate ilustrează însă şi faptul că etapele dezvoltării pe care le-am parcurs pînă în prezent au îmbinat caracterul extensiv cu cel intensiv, evident în proporţii diferite de la ramură la ramură. În unele ramuri dinamica producţiei devansează sau se situează la un nivel apropiat celei a investiţiilor, ca de exemplu în industria combustibililor, energiei electrice şi termice, industria materialelor de construcţii. De asemenea, acţiunea factorilor intensivi de creştere se vădeşte în ramurile care au înregistrat o dinamică înaltă în ce priveşte productivitatea muncii (metalurgia feroasă, construcţiile de maşini, chimia). Ramurile a căror dezvoltare a avut un caracter intensiv mai pronunţat se caracterizează şi prin exigenţe deosebite în ce priveşte condiţiile de lucru ale fiecărui loc de muncă, respectiv condiţiile de înzestrare tehnică.

Desigur, o creştere în perioada 1951—1979 a producţiei industriale de 31 ori, asociată unei creşteri în acelaşi răstimp a personalului din industrie de numai 3,96 ori, reprezintă un succes. Dacă în industria noastră nu s-ar fi realizat progrese substanţiale în domeniul productivităţii muncii, dinamica dezvoltării producţiei înseşi ar fi fost de nerealizat. Trebuie subliniat însă că, productivitatea muncii a sporit într-un ritm mai lent decît eforturile de dezvoltare a forţelor de producţie — ceea ce indică mari rezerve pentru amplificarea în continuare a productivităţii, pentru realizarea, în mai mare măsură, a rolului acesteia de factor hotărîtor al dinamismului activităţii social-economice. În lumina exigenţelor ridicate în faţa activităţii economice de secretarul general al partidului, în perspectivă creşterea productivităţii muncii urmează să îşi aducă un aport substanţial sporit în procesul dezvoltării ţării, cu atît mai mult cu cît, în stadiul actual, preponderent devine caracterul intensiv al creşterii economiei.

Cauză şi, în egală măsură, efect al dezvoltării societăţii în condiţiile valorificării elementelor de progres, creşterii continue a calităţii muncii şi sporirii eficienţei producţiei, productivitatea muncii sociale reflectă corelaţia dintre nivelul şi structura consumului de muncă vie şi materializată pe dife-

rite trepte de agregare ale economiei, pe de o parte, și influențele factorilor producției, pe de altă parte. În condițiile de astăzi ale economiei românești, productivitatea muncii sociale exprimă efectul direct al aplicării în producție a cuceririlor științei și tehnicii, ale organizării superioare, sporirea ei constituindu-se, în tot mai mare măsură, ca o trăsătură economică definitorie a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism. În fapt, creșterea în proporțiile stabilite a productivității muncii sociale constituie chezășia sporirii prezente și în perspectivă a forței materiale și spirituale a țării noastre. Așa cum arăta secretarul general al partidului **„nu vom putea ajunge la nivelul țărilor dezvoltate, nu vom putea depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare, dacă nu rezolvăm problema productivității muncii și eficiența activității noastre economice"**.

Realismul și clarviziunea de gîndire proprii secretarului general al partidului pun, astfel, cu putere în lumină unul din marile adevăruri ale economiei noastre. În condițiile actuale ale crizei mondiale de materii prime și energie, pe lîngă însemnătatea ei intrinsecă, creșterea productivității muncii sociale capătă accente de o importanță vitală pentru progresul economiei. Dezvoltarea, dinamismul acesteia nu pot fi asigurate, în continuare, fără economisire — prin toate pîrghiile, începînd de la restructurarea în această lumină a economiei și pînă la modificarea nomenclatoarelor de produse, la toate nivelele. Economisirea, valorificarea mai bună a ceea ce avem se înscrie ca un comandament esențial al activității în întreaga țară. Așa cum adeseori se subliniază în documentele de partid, din această perspectivă trebuie orientată consecvent întreaga activitate de perfecționare a planificării, conducerii și organizării în economie, raționalizarea muncii, modernizarea procesului de producție în toate sectoarele, pregătirea, inițiativa și acțiunea creatoare a întregului popor. Fiecare procent de creștere a productivității, de sporire a productivității muncii sociale dobîndește, trebuie să dobîndească implicații directe, certe, asupra ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc — țel suprem al politicii partidului nostru.

Tabelul nr. 2

Proporțiile producțiilor realizabile suplimentar pe seama unui procent suplimentar de creștere a productivității muncii

Ramurile industriei	1970/1965	1979/1965
Industrie	1,75	5,03
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	2,06	8,08
Textile	1,70	5,69
Confecții	1,37	3,11

Însemnătatea acțiunilor în acest sens este ilustrată de aportul pe care îl poate avea fiecare procent de creștere a productivității la sporirea producției materiale în general. În stadiul actual al dezvoltării, fiecare asemenea procent prezintă dimensiuni considerabil sporite față de etapele anterioare. În tabelul nr. 2 sînt redate proporțiile dintre producțiile care ar fi putut fi realizate suplimentar pe seama unui procent în plus de creștere a productivității muncii, în anii 1970 și 1979 față de 1965. Datele redate în tabelul amintit sugerează convingător că pe măsura dezvoltării sale, sistemul nostru de producție este din ce în ce mai sensibil la fiecare procent de creștere a productivității muncii.

Largi posibilități și rezerve de creștere

PRINCIPALELE opțiuni ale strategiei dezvoltării economiei românești, definite prin documentele Congresului al XII-lea al partidului, consacră preponderența caracterului intensiv în această etapă a dezvoltării economiei. Indicatorii caracteristici ai dezvoltării economiei în acest cincinal sînt dimensionați avînd în vedere tocmai cerința de a reflecta implicațiile trecerii la o nouă calitate, în toate domeniile de activitate. În acest sens observăm că, spre deosebire de trecut, în cincinalul 1981—1985 urmează ca productivitatea muncii să aibă o dinamică superioară sau foarte apropiată celei a investițiilor; de exemplu, în timp ce pentru creșterea productivității muncii — calculată pe baza producției nete — se preconizează un ritm mediu anual de 7—7,5% în industrie și de 5,4—6,2% în construcții-montaj, pentru investiții se prevede un ritm mediu anual de 5,4—6,2%. Ritmul respectiv de creștere a productivității muncii în industrie vă face posibilă o contribuție în proporție de cca. 80% a acesteia la sporirea producției. Ca un efect însemnat al amplificării productivității muncii sociale, venitul național va crește într-o proporție mai mare (6,7—7,4% în medie pe an) față de produsul social (6,0—6,6%).

Ritmurile și proporțiile de mai sus reflectă posibilitățile de folosire tot mai eficientă a fondurilor fixe, a materialelor și a fondului de timp, posibilități confirmate și de realizările din anii 1976—1980, interval în care productivitatea muncii în industria socialistă a crescut într-un ritm mediu anual de peste 8%, produsul social de peste 9%, iar venitul național de cca. 10%. Aceste realizări atestă că în etapa actuală a dezvoltării trecerea la o nouă calitate este un proces real, un proces caracterizat, între altele, prin scăderea consumului de muncă trecută și vie pe unitatea de produs social, pe seama folosirii mai eficiente a utilajelor, materialelor și fondului de timp de lucru.

Conceptul de economie de muncă — vie și trecută — pe fiecare unitate de produs fizic în parte, cît și pe unitatea de produs social acoperă o largă arie de cuprindere, axîndu-se, în ansamblu, pe întreg sistemul producției noastre, implicit pe intercondiționările specifice lui. În nici o unitate economică risipa de materii prime, materiale sau de energie nu poate fi asociată cu un nivel superior al productivității muncii în acea întreprindere. Măsurile preconizate de Congresul al XII-lea în direcția gospodăririi raționale a materiilor prime și materialelor, organizării recuperării și refolosirii integrale a acestora, economisirii energiei, normării tehnice a consumurilor materiale și energetice, extinderii tipizării produselor, desfășurării ritmice a cooperării în producție, se înscriu, în ansamblu, pe linia acțiunii legii economiei de timp în toate domeniile producției materiale, în sensul creșterii pronunțate a volumului de producție utilă pe fiecare verigă și treaptă tehnologică.

Pentru creșterea în continuare a productivității muncii, partidul nostru are în vedere evaluarea minuțioasă a tuturor factorilor, în scopul estimării rezervelor potențiale și valorificării acestora. Se ține seama de aportul pe care cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și progresul tehnic îl pot aduce la creșterea producției utile pe unitatea de timp de muncă. Pe această linie se înscriu și orientările date de Congresul al XII-lea al partidului privind creșterea rolului științei în modernizarea economiei, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție.

În condițiile acestei viziuni complexe a partidului asupra căilor de folosire superioară a fondului național de timp de muncă, nivelul și dinamica productivității muncii sînt determinate — la fiecare loc de muncă și pe ansamblul economiei — de întregul sistem complex al activității economice*). În acest sistem complex se integrează concepția constructivă și tehnologică a produsului, fluxul și organizarea procesului de producție, configurația fiecărui loc de muncă, organizarea conducerii producției și sistemul ei informațional, de analiză și decizie la nivelul fiecărei unități productive etc., dar și concepția de ansamblu a structurii producției fizice, a proporțiilor care asigură eficiența acestei structuri atît la crearea cît și la utilizarea fiecărui produs, concepția prin care se armonizează, pe ansamblul economiei, implicațiile interdependențelor dintre produsele și serviciile realizate de către diversele unități, atît în activitatea curentă, cît și în fundamentările alternativelor de perspectivă. Dintr-o asemenea perspectivă se relevă mai pregnant caracterul complex, sistemic al productivității muncii, rolul determinant ce-i revine în strategia dezvoltării. Totodată, perspectiva amintită vădește marea diversitate de direcții concrete în care se poate acționa pentru sporirea substanțială a productivității, necesitatea mobilizării și creșterii răspunderii organelor de partid și de conducere colectivă, a fiecărui om al muncii pentru organizarea, desfășurarea și controlul exigent al tuturor laturilor calitative și cantitative ale întregii activități — asigurîndu-se sporirea productivității la nivelul eforturilor întreprinse de societate pentru crearea premiselor necesare în acest sens.

dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU
director general adjunct al Institutului Central de Cercetări Economice

*) În numărul 43/1980 al revistei am evidențiat un punct propriu de vedere referitor la structurarea numeroșilor factori de creștere a productivității muncii

PCR 1921-1981

Dezvoltarea armonioasă și sistematizarea teritoriului, opțiune cu importante implicații economico-sociale

ÎN PROCESUL COMPLEX al dezvoltării economico-sociale a țării, dezvoltarea și sistematizarea teritoriului și localităților ocupă un loc de mare însemnătate. Așa cum adeseori a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în plan strict economic se asigură astfel o punere în valoare superioară a resurselor de pe teritoriu, iar în plan politic pe această cale se creează, efectiv, condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii țării. În acest cadru, un prim și important pas a fost făcut în anul 1968, odată cu reorganizarea administrativ-teritorială a țării, opțiune care în timp și-a confirmat pe deplin rațiunea și eficiența : s-au creat astfel bazele unei dezvoltări mai armonioase a forțelor de producție pe teritoriu, s-a accelerat ridicarea economică și socială a județelor rămase în urmă, a numeroase localități.

Un alt moment remarcabil în cadrul amintit l-a constituit aprobarea, la Conferința Națională a partidului din 1972, a directivelor cu privire la sistematizarea localităților urbane și rurale. Aceste directive s-au aflat la baza elaborării legii sistematizării (1974), ale cărei prevederi vizează zonarea funcțională în legătură cu modul de folosință a terenului, stabilirea regimului de înălțime și densității construcțiilor, precum și al densității locuitorilor, organizarea spațiilor plantate și de agrement, echiparea cu lucrări tehnico-edilitare și căi de comunicație și transport, conservarea mediului înconjurător, creșterea eficienței economice și sociale a investițiilor, îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, de locuit și odihnă pentru întreaga populație. În același an, în Programul partidului au fost înscrise orientările de dezvoltare în perspectivă, adoptîndu-se și planul de sistematizare pentru etapa 1976—1980. Ne vom referi, în cele ce urmează, la cîteva realizări în acest sens, obținute cu deosebire în cincinalul trecut, cînd a fost încheiată o primă etapă a procesului de sistematizare a teritoriului și localităților, realizări care pun în lumină caracterul deopotrivă științific și umanist al politicii partidului nostru de dezvoltare economico-socială a României.

PROBLEMA SISTEMATIZARII teritoriului și localităților este deosebit de complexă. Demersurile în acest sens au necesitat ample eforturi pentru găsirea celor mai bune soluții de valorificare rațională a pămîntului, a tuturor resurselor naturale. În cincinalul trecut secretarul general al partidului a vizionat machetele tuturor orașelor și municipiilor, ale comunelor care urmează să devină centre urbane, indicînd cu aceste prilejuri, precum și în cadrul vizitelor de lucru în județe, măsuri menite să conducă la dezvoltarea localităților într-o concepție unitară și modernă. Ca urmare, au fost puse bazele științifice concrete ale procesului de sistematizare și urbanizare în România, avînd ca scop, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la primul Congres al consiliilor populare, ca **„toate orașele și comunele să devină unități administrativ-teritoriale complexe, capabile să asigure locuitorilor condiții optime de muncă, învățămînt, cultură și ocrotire a sănătății, de aprovizionare, de participare activă la conducerea treburilor publice"**, creindu-se astfel premise deosebit de însemnate pentru dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat.

Prin punerea în funcțiune, în cei cinci ani anteriori, a 2 266 capacități noi de producție industrială, au fost asigurate condiții ca în toate județele să existe capacități care să asigure o producție anuală industrială de cel puțin 10 miliarde lei. În acest cadru s-a asigurat, pentru toate județele și localitățile țării, o creștere însemnată a gradului de ocupare a populației ; de asemenea, s-a diminuat diferența dintre gradul de urbanizare al județelor, indicele care reprezintă diferența dintre județele cele mai urbanizate față de cele mai puțin urbanizate fiind în 1980 de 2,7 față de 3,6 în 1975. Au fost create, în acești ani, 180 platforme industriale, într-o concepție unitară, urmărindu-se folosirea eficientă a terenului, cooperarea strînsă între unitățile industriale la realizarea de lucrări edilitare, drumuri, căi ferate, centrale termice, stații de epurare, depozite și alte dotări specifice ; ca rezultat, suprafața de teren ocupată a fost mai mică cu 2 200 hectare față de cît se prevăzuse inițial.

Potrivit prevederilor din schițele și detaliile de sistematizare aprobate, consiliile populare au acționat pentru construirea, în apropierea zonelor și platformelor industriale, precum și pe principalele artere de circulație, a 280 cartiere noi de locuit, cu dotările și echipările necesare. A fost majorată ponderea clădirilor de locuit cu mai puține niveluri și au fost adoptate rezolvări arhitecturale și de sistematizare funcționale și estetice. În construcția de locuințe au fost realizate cu 47% mai multe apartamente decît în cincinalul precedent, din care marea majoritate din fondurile statului, organizațiilor cooperatiste și obștești. Ponderea cea mai mare în construcția de locuințe o dețin municipiile reședință de județ, remarcîndu-se, totodată, față de perioadele anterioare, o repartizare mai echilibrată a construcției de locuințe în celelalte categorii de localități, cum rezultă din tabel.

Dotările necesare noilor ansambluri de locuințe, precum și îmbunătățirea nivelului acestora în unele localități, au fost asigurate prin punerea în funcțiune a 1 100 000 mp spații comerciale, de prestări servicii pentru populație, 120 000 locuri în creșe și grădinițe, peste 10 000 săli de clasă în școli generale și licee, precum și a unui număr important de unități spitalicești, policlinici, dispensare, centre stomatologice ș.a. Se prevede ca, într-un interval de timp relativ scurt, pentru fiecare județ să se asigure dotările respective la nivelul normativelor în vigoare.

Tot în anii cincinalului trecut au fost construite și modernizate peste 2 100 km străzi, cu o suprafață de 17 mil. mp, urmărindu-se realizarea în cadrul fiecărei localități a unui sistem principal de transport și circulație, prin care să se asigure legături directe cu drumurile naționale și județene, cu zonele și platformele industriale, cu noile cartiere de locuit. O grijă deosebită o manifestă conducerea partidului și statului pentru ridicarea nivelului tehnico-edilitar al localităților, realizîndu-se, în perioada menționată, 5 800 km rețele de alimentare cu apă, 2 100 km rețele de canalizare, 1 060 km rețele de termoficare, utilități necesare creșterii gradului de confort al localităților.

În cadrul primei etape a programului de sistematizare, un loc important l-au ocupat acțiunile întreprinse pentru dezvoltarea din punct de vedere economic, social și edilitar-gospodăresc a celor 129 comune prevăzute să devină centre urbane, între care : Colibași, județul Argeș, Sascut, județul Bacău, Bucecea, județul Botoșani, Nehoiu, județul Buzău, Ianca, județul Brăila, Ilia, județul Hunedoara, Scornicești, județul Olt, Roznov, județul Neamț. Au fost puse în funcțiune, în aceste comune, 298 obiective industriale noi și dezvoltări la unitățile existente, precum și peste 250 obiective agrozootehnice, prin care se asigură valorificarea mai bună a resurselor materiale locale și a forței de muncă. La finele anului 1980, în noile centre urbane erau create peste 250 000 locuri de muncă, iar valoarea producției industriale s-a ridicat la 30,2 miliarde lei, față de 19,5 miliarde lei cît era în 1975. Au fost realizate, de asemenea, 16 000 apartamente, din care 12 000 apartamente din fondurile statului, 102 000 mp spații comerciale și de prestări servicii pentru populație, 860 săli de clasă, 9 000 locuri în creșe și grădinițe, 280 rețele de alimentare cu apă ș.a. În celelalte comune ale țării, în conformitate cu schițele de sistematizare aprobate, au fost construite 784 obiective economice industriale și 78 470 locuințe. Locuitorii acestor comune au contribuit nemijlocit, prin muncă și bani, la realizarea a 4 260 săli de clasă, 363 ateliere școlare, 248 laboratoare școlare, 291 dispensare și 398 grădinițe sătești.

Înfăptuirea Programului național în domeniul sistematizării teritoriului, orașelor și satelor conferă o înfățișare nouă, socialistă localităților patriei, condiții civilizate de trai locuitorilor lor

TRECEREA în revistă, în mod cu totul succint, a unor asemenea rezultate din cadrul primei etape a vastului program de sistematizare relevă dezvoltarea rapidă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, amplasarea de întreprinderi și unități economice în toate județele și centrele importante. Cu atît mai mult în condițiile priorităților aflate în prezent în fața economiei românești — dezvoltarea bazei de materii prime și energie și creșterea intensă a producției agricole — se impun în continuare măsuri ferme pentru realizarea unei organizări și sistematizări teritorial-administrative raționale, asigurîndu-se, după cele mai judicioase criterii economico-sociale, amplasarea unităților industriale, agricole, comerciale, de învățămînt, sănătate etc. În condițiile dezvoltării armonioase a întregului teritoriu se impune urmărită cu perseverență diminuarea exodului de populație din mediul rural, precum și asigurarea unor dimensiuni economice ale comunelor și noilor orașe, practic pentru toate localitățile țării. Așa cum adeseori s-a relevat în documentele de partid, un accent deosebit se pune în acest sens pe restrîngerea perimetrelor construibile ale localităților la strictul necesar și folosirea optimă a pămîntului — componentă inestimabilă a avuției naționale.

În machetele, în schițele și detaliile de sistematizare care urmează să fie prezentate conducerii spre aprobare, începînd cu acest an, vizînd amplasarea noilor obiective economice și sociale în etapa 1981—1985, vor trebui să-și găsească concretizarea prevederile privind dezvoltarea mai accelerată a industriei mici, a producției de artizanat și prestărilor de servicii pentru populație. Acestea sînt sectoare economice care dispun de un potențial important, în măsură să contribuie mai substanțial la creșterea nivelului de trai.

În fapt, industria mică și prestările de servicii sînt domenii în măsură să folosească toată capacitatea de muncă disponibilă, inclusiv pensionarii, bătrînii, infirmii, bolnavii cu program redus de muncă, lucrătorii agricoli în perioada de iarnă — cu munca în ateliere organizate sau la domiciliu. De asemenea, prin natura producției lor, pot folosi în condiții avantajoase resursele locale de materii prime și pot avea un aport substanțial la reciclarea materialelor recuperate din dezmembrarea fondurilor fixe scoase din funcțiune, precum și din reziduurile menajere. Totodată, industria mică și serviciile pot utiliza spațiile de producție improprii marilor unități industriale și, în bună parte, utilaje și aparate scoase din funcțiune de industria republicană. Datorită acestor caracteristici, s-a indicat ca dezvoltarea industriei mici și a serviciilor să se realizeze prin unități mici, dispersate pe întreg teritoriul județelor și localităților, cît mai aproape de cerințele populației și de resursele de materii prime și de forță de muncă.

Prin documentele adoptate la cel de-al XII-lea Congres al partidului se prevede ca producția industriei mici să crească în actualul cincinal de cel puțin două ori. Totodată, în perspectiva anilor 1990 se prevede ca ponderea industriei mici să reprezinte 18—20% din valoarea totală a producției industriale, față de 7,7% în 1980. **„Să facem astfel, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, încît mica industrie și serviciile să contribuie la creșterea mai rapidă a venitului național, a avuției generale a patriei și la ridicarea bunăstării generale a întregului nostru popor".** Sînt opțiuni menite să contribuie esențialmente la înfăptuirea politicii partidului de înflorire a tuturor localităților țării și de ridicare a bunăstării întregului popor.

dr. Virgil DINCĂ

Realizarea construcțiilor de locuințe în perioada 1976—1980 pe categorii de localități

	Total	%	din fondurile statului, cooperatiste și obștești		din fondurile populației, construite cu forțe proprii	
			număr	%	număr	%
TOTAL :	840 644	100,0	755 343	100,0	85 301	100,0
Municipii reședință de județ	556 063	66,15	550 750	72,91	5 313	6,22
Alte municipii	47 264	5,62	45 032	5,96	1 232	1,44
Orașe	142 855	16,99	134 789	17,84	9 066	10,63
Noi centre urbane	15 993	1,91	11 325	1,51	4 668	5,48
Comune	78 469	9,33	13 447	1,78	65 022	76,23

PCR 1921-1981

Mari obiective ale construcției socialiste

CANALUL DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ

IDEEA REALIZĂRII unei legături directe între Dunăre și Marea Neagră, avînd la bază necesitatea scurtării distanței dintre Cernavodă și Constanța de la circa 440 km, cît măsoară calea pe mare pe la gurile Dunării, la 64 km, s-a născut cu mai mult de un secol în urmă, dar materializarea ei a devenit posibilă numai în anii construcției socialiste. Aceasta reprezintă o reflectare a posibilităților largi ale economiei românești în plină dezvoltare, a preocupărilor permanente ale partidului pentru continua modernizare a căilor de transport ale țării, prin crearea unui sistem unitar de mare capacitate și înaltă eficiență economică.

Din studiile de prognoză privind dezvoltarea economică și socială a României, inclusiv din cele privind dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor, în perioada 1970-1990, rezultă, ca o caracteristică principală, ritmuri înalte ale traficului de mărfuri, volumul mărfurilor transportate urmînd să crească de peste patru ori.

Realizarea unui canal navigabil între Constanța, în care se desfășoară principala activitate de import-export a țării, și fluviul Dunărea, cale navigabilă de primă importanță în Europa, ce oferă pentru țara noastră condiții avantajoase de transport pe o lungime de peste 1 000 km, va asigura o nouă și importantă capacitate de transport, capabilă să preia sporul de trafic de pe această direcție. Împreună cu rețeaua largă de cale ferată electrificată, canalul navigabil va asigura o capacitate de transport pentru o foarte îndelungată perspectivă. Totodată, canalul va constitui, o **verigă importantă a sistemului de căi navigabile interioare din Europa,** fiind racordat prin Dunăre și prin sistemul de canale care leagă acest fluviu cu Rinul, Elba, Oderul, Vistula și Niprul, cu acces la Marea Nordului și Marea Baltică. În plus, realizarea unei căi navigabile directe între portul maritim Constanța și Dunăre va favoriza reducerea cheltuielilor de transport, prin scurtarea distanței de transport pe apă pe la gurile Dunării, între Constanța și Cernavodă, cu aproape 380 km, asigurînd, în același timp, condiții avantajoase pentru creșterea traficului de tranzit internațional.

Analizînd toate aspectele ce le prezintă construirea acestui canal, conducerea partidului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, căruia îi revine principalul merit în elaborarea concepției de realizare a canalului, a hotărît și dezvoltarea capacității actualului port Constanța, prin construirea unui nou port maritim, amplasat în zona Constanța sud—Agigea, și în care va debuşa canalul Dunăre—Marea Neagră. Aceste două mari obiective, canalul și portul nou, fac parte din Complexul hidroenergetic și de transport Dunăre—Marea Neagră și sînt corelate în ce privește execuția și termenele de dare în funcțiune.

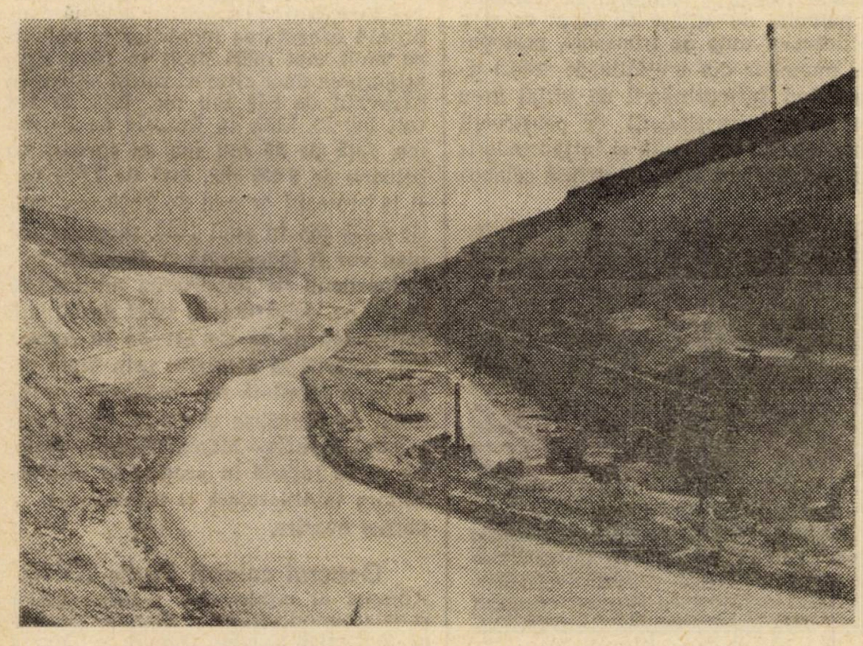

TRASEUL pe care îl urmează canalul, în plină construcție, este rezultatul examinării unui mare număr de variante de studii, precumpănitoare fiind : încadrarea obiectivului în Complexul hidroenergetic și de transport Dunăre—Marea Neagră ; folosirea la maximum a lucrărilor executate în anii 1950—1953 între Cernavoda—Constanța și reducerea volumului de lucrări necesitate de refaceri și dezafectări ; asigurarea funcționării neîntrerupte a sistemului de irigație și a căilor de comunicație existente în zonă ; folosirea la maximum a condițiilor naturale pe care le oferă terenul, în scopul diminuării volumului de lucrări ; asigurarea navigației pe canal, pentru ipoteza în care transporturile se vor efectua cu nave fluviale, dar și maritime de capacitate mică.

Desprinzîndu-se din Dunăre, în zona orașului Cernavoda, canalul, cu o lungime de 64 km, traversează dealul Hinogului, se înscrie pe Valea Carasu, trecînd prin orașul Medgidia și, în continuare, pînă la debușarea în mare, în noul port maritim, străbate platoul cuprins între localitatea Basarabi, prin Straja, spre lacul Agigea. Ca profil, **canalul este destinat, în principal, pentru navigația fluvială, avînd însă funcțiuni complexe de gospodărire a apelor, inclusiv pentru irigații, alimentări cu apă potabilă, industrială și de evacuare a viiturilor provenite din ploi.**

Pentru stabilirea caracteristicilor tehnice ale canalului navigabil a fost necesar să se studieze și determine tipul optim al navei de calcul, ajungîndu-se la concluzia că acestei cerințe îi corespunde barja de 3 000 tone. Convoiul optim de calcul îl constituie șase barje de pînă la 3 000 tone fiecare, în total deci 18 000 tone, cu dimensiuni de circa 300 m și pescaj de cca 4 m, împins de un împingător de 2 200 cp. Pe canal, cu o adîncime de 7 m și o lățime la fund de 70 m pe Valea Carasu, și de 90 m în zona de traversare a platoului de la Basarabi spre mare, vor putea naviga asemenea convoaie în filă dublă.

La intrarea din Dunăre în canal, la Cernavoda, și înainte de debușare în mare, la Agigea, se construiesc două ecluze, cu dimensiuni corespunzătoare convoaielor, fiecare ecluză avînd cîte un port de așteptare în amonte și unul în aval, cu o lățime de 150 m. În lungul canalului, se construiesc trei porturi, la

Cernavoda, Medgidia și Basarabi, pentru volume de trafic diferite, pînă la 11 milioane tone/an. De asemenea, se vor realiza traversări peste canal în zona Cernavoda, Medgidia, Basarabi și Agigea, pe poduri cu o lungime totală, inclusiv viaductele, de aproape 3 000 m, înălțimea liberă pentru nivelul maxim al apelor în canal fiind de 17 metri.

DIN PREZENTAREA SUCCINTĂ a concepției și a principalelor caracteristici tehnice ale canalului Dunăre—Marea Neagră, fără a face o descriere și a altor lucrări — stații de pompare, canale de alimentare cu apă, baraje, linii electrice, linii de telecomunicații, conducte de țiței și gaze, dezafectări și strămutări — se poate desprinde volumul impresionant al activității pe care o desfășoară constructorii acestui deosebit de important obiectiv pentru economia noastră națională. La excavarea a circa 300 milioane metri cubi de pămînt, de structură diferită, la turnarea a peste 4 milioane metri cubi de betoane în ecluze, ziduri de sprijin și construcții portuare, la protejarea malurilor canalului pe o suprafață de peste 4 milioane metri pătrați, ca și la alte lucrări, participă oameni ai muncii din multe județe ale țării, unități militare și brigăzi de tineri organizate de C.C. al U.T.C. Muncind cu abnegație și dăruire, aceștia mînuiesc o tehnică complexă — excavatoare cu cupă de capacitate de pînă la 8 mc, macarale și automacarale, buldozere și autogredere, autobasculante de capacități între 16 și 100 tone, drăgi absorbo-refulante etc., în principal rod al industriei noastre constructoare de mașini.

Bucurîndu-se de atenția deosebită acordată acestui obiectiv de către conducerea superioară a partidului și statului nostru, constructorii canalului conștienți de răspunderea ce o au, depun toate eforturile pentru a-și îndeplini sarcinile ce le revin. În luna iulie 1980, în cadrul vizitei de lucru efectuată pe șantierele canalului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizînd cu profunzime și competență stadiul lucrărilor, a stabilit sarcini concrete pentru realizarea în termen a acestei mari investiții.

În ecluzele de la Cernavoda și Agigea, ritmurile de turnare a betoanelor sînt în continuă creștere, în următoarele luni trebuind să ajungă la cca 1 000 mc/zi, astfel ca această activitate să poată fi încheiată la 1 octombrie 1981. Se acționează intens pentru crearea de noi fronturi de lucru, în vederea realizării zidurilor de sprijin în zona de canal cuprinsă între localitățile Basarabi și Agigea. Constructorii s-au angajat ca,

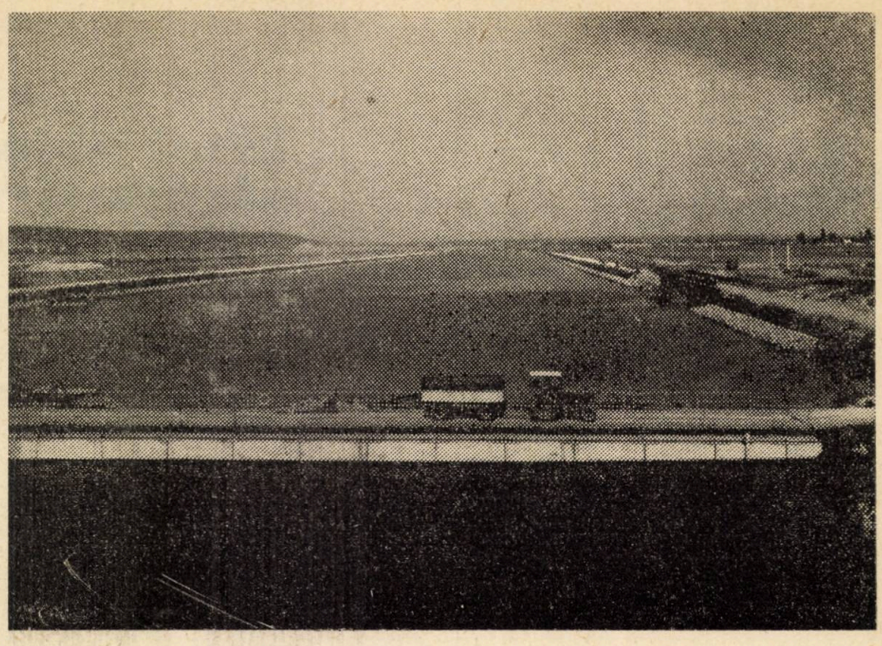

în acest an, să depășească sarcinile fizice de plan, turnînd 85 mii mc betoane în plus și reducînd în acest fel din cantitatea ce rămîne de realizat în anul următor.

Pe șantierele de construcție a podurilor peste canal sînt în curs de finalizare toate lucrările de infrastructură, unitățile de montaj organizîndu-se pentru primirea tablierelor metalice de la uzinele aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, în vederea asamblării și montării lor. În sectorul de canal cuprins între localitățile Cernavoda și Basarabi, pe o lungime de aproximativ 40 km, unități militare, alături și împreună cu muncitori, tehnicieni și ingineri aparținînd grupurilor 1 și 2 șantiere, șantierului de dragaje și formațiunilor Întreprinderii de utilaj greu Basarabi își amplifică eforturile pentru ca în acest an, în luna octombrie, lucrările principale pe această porțiune de canal să fie, în general, terminate.

Organizîndu-și mai bine munca, planificînd mai bine și urmărind îndeaproape ridicarea indicelui de utilizare a parcului de utilaje de săpat ca și a mijloacelor auto de transport, personalul muncitor din unitățile de resort aparținînd Întreprinderii de utilaj greu Basarabi, Întreprinderii de construcții hidrotehnice Constanța și întreprinderilor de transport auto, în strînsă colaborare cu personalul de specialitate din grupurile 3 și 103 șantiere, va spori ritmurile de excavații și de transport, urmînd ca în următoarele luni să depășească 20 milioane tone pe lună. Pe șantierul național al tineretului, o porțiune de canal de 10 km în zona platoului înalt, între km 45 și 55, tinerii în salopete albastre, alături și împreună cu muncitori mai în vîrstă, excavează și trimit spre depozite sau în teritoriile ce se crează în mare, pentru viitorul port, milioane de metri cubi de cretă, argile și calcar, înalță ziduri pentru sprijinirea malurilor, evacuează apele ce răzbat din straturile tăiate de cupele excavatoarelor, execută protecții pe sute de mii de metri pătrați de mal — peisaje noi în această zonă de pe teritoriul dobrogean.

Hotărîtor pentru realizarea și darea în funcțiune a canalului este anul 1981, fapt pentru care programele întocmite și dezbătute în organele și organizațiile de partid și organele de conducere colectivă ale Centralei canalul Dunăre — Marea Neagră și ale unităților subordonate, prevăd executarea lucrărilor în volume cu mult mai mari decît în 1980. Prin asigurarea unor ritmuri medii zilnice la excavații de 260 mii mc, față de 118 mii mc în 1980, la dragaje de 30 mii mc, față de 20 mii mc, la turnări de betoane de 3 400 mc, față de 1 900 mc, și la protecții de mal de 3 000 mp, față de 2 300 mp în anul 1980, sarcinile de plan vor fi îndeplinite și depășite.

Conștienți de importanța misiunii ce le revine, constructorii ce-și desfășoară activitatea de la Cernavoda la Agigea sînt hotărîți să confirme prin fapte încrederea acordată de conducerea partidului de a realiza și da în funcțiune canalul Dunăre—Marea Neagră, obiectiv ce se înscrie în programul de dezvoltare multilaterală și armonioasă a patriei noastre.

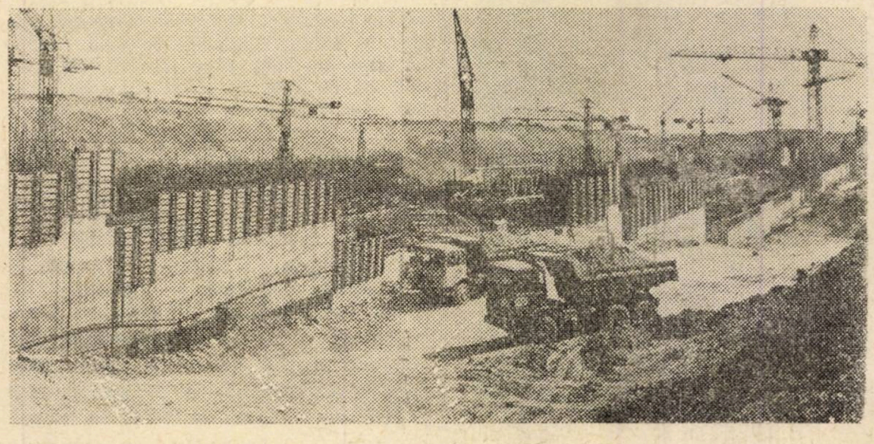

General colonel Vasile IONEL
Adjunct al ministrului transporturilor și telecomunicațiilor și director general al Centralei canalul Dunăre — Marea Neagră

P.C.R. 1921-1981

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ A ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ACTIVITĂȚII ECONOMICO-SOCIALE

PERFECȚIONAREA organizării și conducerii la toate nivelurile și în toate domeniile constituie — alături de creșterea și mai buna gospodărire a potențialului economic și a resurselor — un factor deosebit în dezvoltarea economico-socială ; preocuparea constantă pe care i-o acordă partidul și statul nostru i-au imprimat caracterul unui proces permanent, determinat de însăși dezvoltarea forțelor de producție și de perfecționarea continuă a relațiilor de producție din societatea socialistă românească. Acțiunile întreprinse în acest domeniu s-au concretizat în inițierea unor demersuri și obținerea unor rezultate semnificative pe plan atît teoretic, cît și practic. Ele sînt o expresie a eforturilor intensive pentru **realizarea unui cadru organizatoric capabil de adaptare rapidă la schimbările determinate, în activitatea practică, de evoluția dinamică pe drumul construcției socialiste și comuniste.**

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XII-lea al P.C.R. : **„Pornind de la realitatea care demonstrează că unitatea și lupta contrariilor constituie o lege obiectivă a dezvoltării sociale, partidul a acționat în mod conștient, sistematic, pentru realizarea concordanței dintre noile schimbări și cerințe obiective ale mersului înainte și formele de organizare și conducere a societății.“**

În pas cu strategia dezvoltării economico-sociale s-au realizat perfecționări în domeniul conducerii științifice și democratice a societății, acționîndu-se în direcțiile și pe baza orientărilor stabilite prin documentele de partid și de stat, unele cu incidență nemijlocită asupra concepției și detalierii structurilor organizatorice ale economiei și unităților economice.

O retrospectivă sintetică a etapelor și momentelor de referință privind perfecționarea organizării și conducerii activităților economico-sociale aduce în prim plan însemnătatea documentelor aprobate la congresele IX—XII ale partidului nostru, la conferințele naționale ale P.C.R. din acest interval, la o serie de plenare ale Comitetului Central (dintre care de o importanță deosebită a fost cea din 22—23 martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare), la forurile democrației socialiste pe care le-au constituit congresele consiliilor oamenilor muncii, țărănimii, consiliilor populare. Prin aceste documente, la elaborarea cărora o contribuție de cea mai mare importanță a avut secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, s-au adus valoroase îmbunătățiri conținutului principiilor generale de conducere și organizare, s-au definit direcțiile de studiu și acțiune, s-au formulat cele mai importante măsuri de întreprins, s-au definit sarcinile și atribuțiile organismelor — în majoritatea lor nou create — care alcătuiesc cadrul instituțional de abordare a acestor probleme, conturîndu-se mai bine vastul proces de construcție a societății noastre, de organizare și conducere a ei. În mod corespunzător a fost adaptat și îmbunătățit cadrul normativ.

Acest proces capătă dimensiuni noi, prin prevederile și orientările documentelor aprobate la cel de al XII-lea Congres al partidului ; ele fundamentează o nouă concepție în structurarea economiei, care — ținînd seama de obiectivul fundamental al ridicării acesteia pe o treaptă calitativ superioară — ia în considerare, în mod realist, atît posibilitățile și nevoile proprii, cît și influența fenomenelor nou apărute în economia mondială.

Urmărind afirmarea tot mai puternică a revoluției tehnico-științifice contemporane, obținerea unei eficiențe sporite și a unei calități superioare în toate domeniile de activitate, noua concepție vizează intensificarea procesului de structurare modernă a întregii producții materiale și în primul rînd a industriei, cu dezvoltarea mai rapidă a producției de materii prime, combustibili și energie, a subramurilor și sectoarelor mici consumatoare de energie, accentuarea rolului industriei prelucrătoare care să valorifice superior resursele de materii prime și materiale de care dispunem, diversificarea producției ramurilor de vîrf. Un accent deosebit se pune pe dezvoltarea industriei mici și artizanale, cu perspective și facilități concludent formulate prin documentele și reglementările ulterioare. În același timp, orientările și sarcinile stabilite în legătură cu dezvoltarea și modernizarea agriculturii pun bazele înfăptuirii unei noi revoluții agrare, situînd această ramură pe un loc prioritar în politica economică a etapei actuale.

În aceste condiții se accentuează necesitatea de a promova conducerea și organizarea științifică, de a desfășura acțiuni eficiente care să concretizeze comandamentele formulate în Programul P.C.R. : **„organizarea corespunzătoare și asigurarea funcționării ireproșabile a tuturor sectoarelor de activitate ; reducerea treptată, pe măsura introducerii metodelor moderne de conducere și calcul în viața economică și socială, a personalului administrativ-funcționăresc ; repartizarea corespunzătoare a cadrelor, precizarea clară a răspunderilor și îndatoririlor pe toate treptele organizatorice“.**

O concepție originală, corespunzătoare condițiilor și cerințelor economiei și societății noastre

PUTEM CONSIDERA că întregul complex de principii și măsuri adoptate de partid în acest domeniu se constituie într-o **concepție originală românească privind organizarea și conducerea**, într-un **model propriu economiei și societății noastre**, cu valențe multiple și caracteristici specifice (așa cum se sugerează în schemă) și care susține într-o mare măsură dimensiunile, ritmurile și parametrii calitativi ai evoluției orientate spre desăvîrșirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea treptată spre comunism.

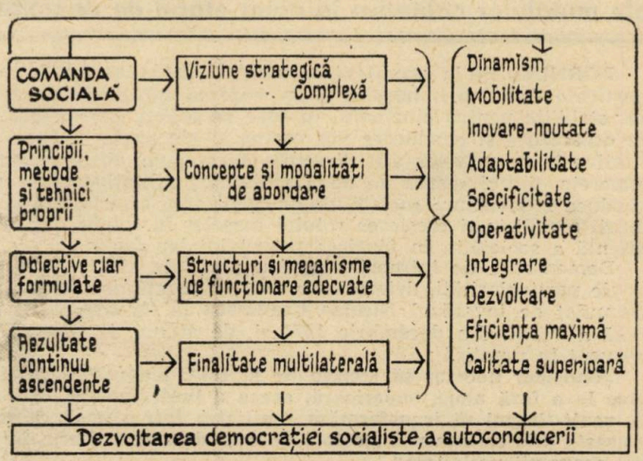

Principalele componente și caracteristici ale modelului românesc de organizare și conducere

În conturarea acestei concepții, în înfăptuirea mutațiilor înregistrate atît la nivel macroeconomico-social cît și la cele inferioare, un rol deosebit și un aport substanțial l-a avut și îl

are tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care, aplicînd în mod creator principiile materialismului dialectic, adaptînd și dezvoltînd potrivit condițiilor țării noastre cunoștințele în domeniul respectiv, a creat o adevărată știință a conducerii societății socialiste românești.

Aplicarea acestei concepții în decursul perioadei celei mai reprezentative sub aspectul căutărilor și măsurilor de perfecționare a organizării și conducerii economiei naționale și a unităților economice, în condițiile întăririi continue a rolului conducător al partidului în societatea românească, ale perfecționării funcțiilor statului nostru socialist, evidențiază realizarea în mod sistematic a unor acțiuni concrete, dintre care se detașează ca mai importante :

— **perfecționarea sistemului de conducere planificată și a mecanismului economico-financiar ;**

— **înființarea și perfecționarea activității organelor de conducere colectivă, instituirea adunărilor generale ale oamenilor muncii,** prin care se pune în practică principiul **autoconducerii muncitorești ;**

— **consolidarea sistemului de organizare a economiei** pe cele trei niveluri — întreprindere, centrală industrială, minister economic ;

— **perfecționarea organizării administrativ-teritoriale și creșterea rolului organelor locale în coordonarea și conducerea activităților economico-sociale din teritoriu ;**

— **îmbunătățirea structurilor de organizare ale tuturor unităților din economia națională ;**

— **crearea unor organisme de mare semnificație în conducerea economico-socială** — Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economico-Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale ș.a. ;

— **perfecționarea cadrului legislativ și normativ ;**

— **crearea și consolidarea sistemului de perfecționare a pregătirii tuturor oamenilor muncii și a sistemului informațional economico-social etc.**

Paralel cu aceste acțiuni majore, contribuind la pregătirea terenului pentru înfăptuirea lor și, totodată, la atingerea obiectivelor de eficiență care le-au inspirat, au fost inițiate și desfășurate în mod organizat măsuri pentru delimitarea mai bună a atribuțiilor și răspunderilor diferitelor organisme și unități, introducerea unui stil de muncă științific în toate compartimentele economice și sociale, extinderea aplicării metodelor moderne de analiză și decizie, ridicarea nivelului de pregătire a cadrelor de conducere (inclusiv a membrilor aleși ai organelor de conducere colectivă), simplificarea evidențelor ș.a.

Ansamblul măsurilor de perfecționare în domeniile respective relevă cîteva elemente deosebit de semnificative : **continuitatea preocupărilor de îmnoire ; mobilitatea și gradul sporit de adaptabilitate a soluțiilor la cerințele eficienței procesului de dezvoltare ; valorificarea legislativă și normativă a experiențelor care s-au dovedit viabile ; atenția majoră acordată adîncirii democrației socialiste, perfecționării formelor și metodelor de conducere, dezvoltării permanente a principiilor de organizare și conducere.**

Subliniem faptul că în țara noastră, perfecționarea organizării și conducerii activităților social-economice constituie un proces dinamic foarte complex, urmărit cu consecvență de către partid și dezvoltat în funcție de etapa parcursă și de dimensiunile impuse de programul de făurire a societății socialiste în România.

Determinante și caracteristici ale mutațiilor calitative în noua etapă de dezvoltare

PORNIND de la experiența acumulată, ținînd seama de perspectivele dezvoltării noastre și în vederea atingerii obiectivelor stabilite pentru cincinalul în care ne aflăm, perfecționările în organizare și conducere vor marca și ele unele mutații calitative în ce privește atît direcțiile de acțiune, cît și măsurile concrete, ținînd seama de noile schimbări calitative ce se vor produce în structura socială, de omogenizarea crescîndă a orînduirii socialiste și creșterea rolului maselor în conducerea conștientă a societății, în făurirea propriului lor destin.

Demersurile de întreprins pentru perioada 1981—1985 au unele particularități, determinate mai cu seamă de imperativul formulat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 și, de atunci, transpus consecvent în practică :

„Consider necesar să trecem de la faza acumulării cantitative la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. A venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul întregii economii naționale."

Pentru obținerea acestei noi calități, a unei eficiențe sporite este nevoie să se intervină atît în baza, cît și în suprastructura sistemelor noastre de organizare și conducere, avînd permanent în vedere influența, la fiecare nivel, a unor factori interni și/sau externi acestuia, cum ar fi :

— **progresul tehnico-științific contemporan,** care determină și va conduce în continuare la apariția în ritm accelerat a unor activități, profesiuni și specialități noi, tot mai diversificate și mai complexe ;

— **dinamismul transformărilor organismelor economico-sociale,** care dau organizării și conducerii caracterul unui proces continuu perfectibil ;

— **evoluția și complexitatea mecanismului relațiilor** în plan departamental, teritorial și interunități, care obligă la reglări succesive ;

— **perfecționarea și dezvoltarea principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere,** care reclamă un cadru organizatoric adecvat (astfel, promovarea noului mecanism economico-financiar prefigurează mutații cantitative și calitative importante) ;

— **perfecționarea relațiilor socialiste de producție și consolidarea unității de interese a tuturor oamenilor muncii din țara noastră,** care creează premise optime pentru conturarea unor structuri normative adecvate unităților socialiste și obiectivelor lor, prin ordonarea desfășurării activităților în funcție de cunoașterea și generalizarea celor mai avansate experiențe. (În acest sens, un moment de mare semnificație l-a marcat Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973, care a hotărît aplicarea în întreaga economie a unor **norme unitare de structură,** urmărindu-se : asigurarea unei mai raționale utilizări a cadrelor de conducere și de execuție, prin dimensionarea judicioasă a structurilor în raport cu activitățile ce trebuie desfășurate ; întărirea sectoarelor de producție și concepție, prin orientarea încadrării specialiștilor, cu precădere, în cadrul acestora, pentru a asigura conducerea și asistența tehnică în toate schimburile de lucru ; realizarea unor structuri suple, capabile să satisfacă mai profund cerința apropierii conducerii de locul execuției ; precizarea locului, sarcinilor și răspunderilor maistrului în cadrul procesului de producție ; tratarea dinamică a procesului de structurare, regăsirea la orice nivel structural a unei concordanțe depline între sarcină, competență și răspundere, în vederea eliminării paralelismelor în desfășurarea activităților și înlăturării practicilor birocratice. Efectele aplicării normelor unitare de structură și a reglementărilor ulterioare au evidențiat deplina lor oportunitate, elaborarea și generalizarea atribuțiilor-cadru ce revin fiecărui component al structurilor organizatorice, ducînd la îmbunătățirea modului de organizare și funcționare a fiecărei unități, pe bază de regulamente concrete, cu sarcini și răspunderi precise pentru fiecare om al muncii din cadrul acestora) ;

— **creșterea continuă a eficienței economice a activității fiecărei unități,** care reclamă — printre altele — utilizarea rațională, cît mai completă, a personalului ei (ținînd seama de nivelul tot mai ridicat de pregătire și experiență al cadrelor), realizabilă mai ales prin definirea riguroasă a funcțiilor și descrierea posturilor, prin promovarea unor metode, tehnici și instrumente de lucru eficiente sub raportul economiei de personal, prin responsabilizarea mai strictă a verigilor organizatorice, eliminarea cazurilor de supradimensionare a structurilor, de centralizare excesivă, de lipsă de suplețe. În acest sens, în ședința din 28 aprilie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit să se treacă la studierea și aplicarea unor îmbunătățiri ale organizării compartimentelor administrative, prin comasarea unor direcții, servicii și birouri.

Direcțiile de acțiune — clar formulate în cuvîntările tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și în alte documente de partid — au drept caracteristici comune :

— **interdependența** lor, corelația de sistem care explică multilateralitatea procesului de dezvoltare economico-socială ;

— faptul că reflectă un model al **evoluției dinamice orientată spre nou, diversificare, eficiență economică, utilitate socială, spre viitor ;**

— indiferent de amploarea lor, aceste direcții se vor desfășura în **cadrul unitar de acțiune** pe care-l reprezintă planul național unic.

Realizarea acestor direcții de acțiune, întemeiată pe polarizarea tuturor energiilor în jurul Partidului Comunist Român, implică sporirea inițiativei, responsabilității și creativității maselor, dezvoltarea conștiinței socialiste, adîncirea democrației socialiste, afirmarea deplină a autoconducerii și a participării responsabile a maselor la conducerea economico-socială, întărirea autogestiunii și autofinanțării unităților economice și sociale, nivelul educațional și de instruire în continuă ridicare al oamenilor muncii.

Și în viitor, un rol deosebit în îmbunătățirile preconizate va reveni, în primul rînd, principiilor de organizare și conducere — ele însele într-o continuă perfecționare, modului cum vom ști să soluționăm problemele în condiții de eficiență maximă, realizării unui „front comun", consecvent orientat spre îndeplinirea obiectivelor propuse prin programele stabilite de partid.

dr. Nicolae OPREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"
Dorin CONSTANTINESCU

P.C.R. 1921-1981

AMPLITUDINEA SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

ISTORIA de peste trei decenii a făuririi orînduirii socialiste pe pămîntul patriei, succesele remarcabile, în plan material şi spiritual, obţinute de poporul nostru, în această perioadă relativ scurtă de timp, sînt legate indestructibil de vasta activitate teoretică şi practică desfăşurată, cu ardentă pasiune revoluţionară şi înalt spirit patriotic, de Partidul Comunist Român. Exponent fidel al năzuinţelor seculare de independenţă şi prosperitate ale poporului nostru, partidul a încorporat, într-o sinteză unică, originală, cele mai înaintate idei elaborate şi susţinute de gînditori străluciţi, a transformat în fapt istoric lupta înaintaşilor, a ţăranilor şi muncitorilor, pentru neatîrnare, pentru progres.

În acest timp, care a consemnat desfăşurarea mai multor etape istorice — cucerirea, de către popor, a puterii politice, instaurarea şi consolidarea relaţiilor de producţie de tip nou, parcurgerea unui drum însemnat pe calea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate —, ultimul deceniu şi jumătate se detaşează pregnant prin amploarea şi calitatea înfăptuirilor. Purtînd amprenta gîndirii creatoare, cutezătoare, a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a activităţii sale neobosite de militant comunist şi înflăcărat patriot această luminoasă perioadă din istoria patriei a consemnat realizări dintre cele mai notabile în planul dezvoltării cu precădere calitative a forţelor de producţie, asigurînd, astfel, un fundament tot mai solid, izvoare tot mai bogate de ridicare a bunăstării întregului popor.

Chintesenţă a socialismului, scop suprem al noii orînduiri sociale ce a înlăturat pentru totdeauna exploatarea, creşterea, an de an mai înaltă, a nivelului de trai al poporului are la bază realizările consemnate în plan economic. Astfel, în decursul a numai trei decenii — perioada 1950—1980 — economia românească a înregistrat progrese notabile. Exprimate în limbajul indicatorilor statistico-economici, aceste succese evidenţiază sporuri importante ale producţiei industriale şi agricole — de 35 ori şi, respectiv, de 3,7 ori — creşterea substanţială a comerţului exterior, de peste 35 de ori în intervalul 1950—1980, dezvoltarea impetuoasă a tuturor celorlalte domenii ale economiei : construcţiile, transporturile şi telecomunicaţiile etc. Sporirea, în perioada amintită, de circa 15 ori a venitului naţional — expresie sintetică a ritmului şi calităţii procesului de dezvoltare şi, totodată, măsură a potenţialului de care dispune economia naţională pentru a continua acest proces —, nu constituie însă efectul singular al acţiunii factorilor cantitativi. Deşi într-o anumită perioadă preponderenţi, factorii extensivi ai creşterii au fost continuu potenţaţi de acţiunea factorilor calitativi. Căci, sporirea fondurilor fixe — de peste 7 ori în treizeci de ani —, s-a realizat în condiţiile ridicării continue a nivelului de tehnicitate al acestora, ale îmbunătăţirii continue a performanţelor lor ; lărgirea ariei de cuprindere a populaţiei apte de muncă s-a desfăşurat simultan cu îmbunătăţirea continuă a calificării sale, a structurii profesionale ; mărirea, an de an, a volumului de resurse energetice şi de materii prime atrase în circuitul productiv s-a realizat sub semnul orientărilor clarvăzătoare, ferme, ale partidului, ale secretarului său general, de a impune atît la nivelul economiei, cît şi la fiecare loc de muncă un regim sever de economisire, de gospodărire a lor.

Accentuarea cu precădere a factorilor intensivi ai creşterii a dobîndit, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, caracterul unui imperativ strategic. Căci, pe fundamentul solid al importantelor acumulări consemnate în planul mijloacelor de producţie, creşterea în continuare a venitului naţional, dezvoltarea generală a economiei şi societăţii româneşti nu poate fi asigurată decît prin obţinerea unui volum crescînd de valoare nou creată, prin utilizarea unor cantităţi minime de materii prime şi agenţi energetici. Numai prin sporirea continuă a productivităţii muncii, prin reducerea consumurilor, prin desfăşurarea unor acţiuni largi şi consecvente de promovare a progresului tehnic poate fi transpus în viaţă obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea — afirmarea calităţii în toate domeniile de activitate. Sporirea neîntreruptă a eficienţei cu care este cheltuită munca socială permite, în condiţiile unei repartizări judicioase — în funcţie de cerinţele concrete ale fiecărei etape de dezvoltare —, a venitului naţional în fond consum şi fond de dezvoltare, asigurarea resurselor materiale şi băneşti pentru creşterea continuă a bunăstării oamenilor muncii.

Dezvoltarea economiei — la temelia ridicării neîntrerupte a nivelului de trai

DINAMISMUL economiei româneşti, accentele calitative imprimate întregului proces de dezvoltare sînt reflectate în mod elocvent de creşterea, în anii 1976—1980, a venitului naţional într-un ritm mediu anual de 7,2 la sută. La rîndul lor, producţia industrială a crescut în cincinalul încheiat, într-un ritm mediu anual de 10,1 la sută (producţia netă) şi de 9,5 la sută (producţia globală), iar producţia globală agricolă (media anuală pe cincinal), a înregistrat un ritm de creştere de 4,8 la sută. Un amplu program de investiţii a permis punerea în funcţiune, în acest interval de timp, a 2 491 capacităţi de producţie industriale şi agrozootehnice, amenajarea pentru irigaţii a 891,4 mii hectare, sporirea fondurilor fixe din economie de la 1 203 miliarde lei, în 1975, la 1 870 miliarde lei, în 1980. Pe această cale s-a asigurat înfăptuirea reproducţiei lărgite, cu puternice accente intensive, o creştere şi dezvoltare economică în ritmuri ridicate.

În condiţiile în care în lumea capitalistă locurile de muncă au fost restrînse, iar numărul şomerilor a sporit continuu, în România socialistă au fost create, în ultimii cincisprezece ani, trei milioane de noi locuri de muncă, dintre care peste un milion numai în cincinalul recent încheiat, garantîndu-se astfel, în practică, dreptul la muncă pentru toţi cetăţenii patriei, deopotrivă cu crearea premiselor pentru sporirea continuă a veniturilor unei părţi tot mai mari a populaţiei.

Dezvoltarea generală a forţelor de producţie, sporirea şi diversificarea producţiei materiale, creşterea avuţiei naţionale, a oferit temeiul real, practic al transpunerii în viaţă a Programului de creştere a nivelului de trai material şi spiritual adoptat de Conferinţa Naţională a partidului din 1977. Înfăptuirea acestui program iniţiat de secretarul general al partidului a condus la cea mai substanţială creştere a veniturilor populaţiei din întreaga istorie a construcţiei socialiste a ţării. Astfel, sporirea în cincinalul încheiat a retribuţiei medii nominale cu peste 40 la sută şi menţinerea indicelui preţurilor şi tarifelor în limitele planificate, a asigurat o creştere a retribuţiei reale a personalului muncitor de 29 la sută ; creşteri

asemănătoare — de 23—25% — au înregistrat, în acest răstimp și veniturile reale ale țărănimii. Sporurile retribuției reale și a puterii de cumpărare a populației cu mult superioare prevederilor inițiale ale cincinalului (de 18—20 la sută) demonstrează pregnant superioritatea orînduirii socialiste, justețea liniei politice a partidului, grija sa permanentă pentru ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Aceste preocupări, ce caracterizează definitoriu politica promovată de partid, politică care situează în centrul său omul, cu nevoile sale complexe, multilaterale, cu aspirațiile sale de mai bine, vor fi prezente și în viitor. Adoptarea, la cel de-al XII-lea Congres al partidului, a Programului-directivă de ridicare a nivelului de trai ilustrează convingător politica profund umanistă a Partidului Comunist Român, eforturile ce se desfășoară pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a maselor de oameni ai muncii.

Un însemnat element strategic al concepției privind ridicarea nivelului de trai al poporului îl constituie faptul că partidul a urmărit consecvent nu numai creșterea veniturilor populației, ci, deopotrivă, lărgirea și diversificarea producției de bunuri de consum — alimentare și nealimentare. Pe baza creșterii puterii de cumpărare a populației, a sporirii și diversificării continue a producției bunurilor de consum, fiecare familie din țara noastră a cumpărat în medie, în 1980, mărfuri în valoare de circa 30 000 lei, față de numai 20 000 lei în 1975. La rîndul său, volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist în 1979 a fost de 15 ori mai mare decît în anul 1950, iar volumul prestărilor de servicii către populație a sporit de peste 4 ori în perioada 1965—1979. În ce privește nivelurile atinse la consumurile fizice de produse alimentare pe locuitor în țara noastră, se apreciază că acestea satisfac, în linii generale, necesitățile fiziologice, științific fundamentate, asigurînd o dezvoltare sănătoasă și armonioasă a întregii populații.

Creșteri însemnate au avut loc și la achiziționarea de către populație a produselor nealimentare : țesături, încălțăminte, bunuri de folosință îndelungată, frigidere, mașini de spălat rufe, automobile și altele, a căror utilizare pe scară din ce în ce mai largă a contribuit la ridicarea gradului de confort și civilizație ale vieții oamenilor muncii. Alături de îmbunătățirea zestrei materiale a populației, un rol important în procesul ridicării neîntrerupte a nivelului de bunăstare a maselor revine vastei activități educaționale, răspîndirii largi a cuceririlor științei și culturii, activității politico-ideologice și culturale de făurire a omului nou. Cetățeanul de astăzi al României socialiste, nu numai că se hrănește mai bine, se îmbracă mai bine, are condiții de viață și de muncă la care nici nu putea visa în orînduirea burgheză, dar, sub influența pozitivă a factorilor economico-sociali și politici proprii socialismului, se preocupă tot mai mult de ridicarea gradului său de instrucție, și educație manifestă o orientare pronunțată nu numai spre îmbunătățirea confortului fizic, ci și a celui spiritual. În acest fel se explică creșterile substanțiale la vînzările de produse ce satisfac trebuințe de ordin cultural : aparate de radio, televizoare, cărți, diverse publicații, discuri muzicale, magnetofoane, instrumente muzicale etc.

O politică socială de inspirație profund umanistă

RIDICAREA sistematică a nivelului de trai și a calității vieții demonstrează cu pregnanță caracterul profund umanist al politicii partidului nostru, care, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pune pe prim plan omul, cu necesitățile sale, manifestarea plenară a personalității umane, realizarea unei societăți în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, să fie participant activ la făurirea propriului său destin".**

În afara veniturilor directe obținute în raport cu cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse, acordate în spiritul eticii și echității socialiste, retribuția socială din fondurile de consum social asigură celor ce muncesc venituri suplimentare în bunuri și servicii gratuite sau cu plată redusă. Între acestea, se impun a fi menționate gratuitatea învățămîntului de toate gradele și a asistenței medicale, alocația de stat pentru copii, burse, ajutoare familiale, indemnizații pentru incapacitate de muncă, întreținerea creșelor, grădinițelor, căminelor de nefamiliști, a cantinelor, acordarea de locuințe, etc. Asemenea venituri ale populației, prin care se îmbină repartiția socialistă după muncă, cu elemente ale repartiției comuniste, după nevoi, au crescut, numai la nivelul cincinalului 1976—1980, cu 39 la sută (pentru fondurile sociale de consum), revenind pe un locuitor în 1980 o retribuție socială de 3 195 lei.

Caracterul profund umanist al politicii sociale a partidului nostru se vădește și în atenția deosebită acordată dezvoltării și perfecționării sistemului de asigurări sociale și pensii, activitatea fiecărui om al muncii fiind răsplătită după încheierea perioadei active, sau în caz de invaliditate, cu o pensie ce pune la adăpost, pe fiecare cetățean muncitor, de grija zilei de mîine, asigurîndu-i condiții demne de trai pe tot parcursul vieții. Numai în decursul anilor 1976—1980, pentru a ne referi la cele mai recente realizări, pensiile tuturor celor 1,8 milioane pensionari din sistemul asigurărilor sociale de stat au fost majorate substanțial în procente diferențiate între 8—40 la sută. Ca urmare, fondul total de pensii s-a ridicat în 1980, la 18,8 miliarde lei, comparativ cu 13,8 miliarde lei, în 1975. Efect nemijlocit al acestor majorări, pensia medie nominală de asigurări sociale de stat a crescut cu 26,1 la sută, concomitent fiind majorate și pensiile I.O.V.R., pensiile militare, ale marilor mutilați de război, ale membrilor cooperativelor meșteșugărești, precum și din alte sisteme de pensii. De o creștere de 20 la sută au beneficiat pensiile țăranilor cooperatori pensionari, în număr de peste 1,2 milioane. Totodată, în anii cincinalului ce s-a încheiat a fost instituit, pentru prima dată în țara noastră, un sistem de pensionare și al țăranilor cu gospodărie individuală din zonele necooperativizate, în care sînt cuprinși pînă acum 155 mii de țărani, dintre care 53 mii primesc deja pensii. Întreaga politică socială, profund umanistă a partidului constituie, în același timp, un puternic mijloc de stimulare și cointeresare a întregului popor, de a-și pune toate capacitățile sale creatoare în slujba creșterii producției și productivității muncii, a întăririi răspunderii pentru gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor de producție, pentru creșterea avuției naționale — temelia traducerii în viață a programului partidului.

Împliniri social-culturale de prestigiu

ROMÂNIA se poate mîndri astăzi, pe bună dreptate, că în privința unor realizări social-culturale se află la niveluri comparabile cu unele dintre țările cele mai avansate din lume. Astfel, a fost generalizat învățămîntul de 10 ani (prima treaptă liceală), proporția populației școlare se ridică la peste 25 la sută din totalul populației țării. În domeniul ocrotirii sănătății, prin numărul de 39,8 mii medici, revenind 558 locuitori la un medic, al paturilor de asistență medicală în număr de 208,2 mii, revenind, în medie, 9,4 paturi la 1 000 de locuitori, ne situăm la nivelul unor țări dintre cele mai avansate (Elveția, Franța, S.U.A., Belgia). Măsurile adoptate și politica românească sanitară au condus la scăderea mortalității, îndeosebi a celei infantile, contribuind ca durata medie a vieții să se ridice în prezent la 70 de ani, nivel aproximativ egal cu cel consemnat în statele dezvoltate ale lumii. Grija față de om se vădește, de asemenea, în trecerea, începînd din 1978, la reducerea treptată a săptămînii de lucru astfel ca aceasta să aibă pentru întregul personal muncitor, în 1985, o durată de 44 de ore.

Un alt aspect semnificativ al politicii sociale din țara noastră îl reprezintă atenția statornică acordată dezvoltării și întăririi familiei — considerată drept nucleul de bază al societății noastre socialiste. Preocuparea pentru creșterea natalității și menținerea unei structuri corespunzătoare de vîrstă a populației, asigurarea vigorii și tinereții poporului s-a vădit în sprijinul material pe care statul l-a acordat și-l acordă în permanență familiilor cu copii. Astfel, numai în cincinalul încheiat, alocația de stat pentru copii a crescut cu 25,5 la sută, de astfel, de alocații au beneficiat, în 1980, 4,5 milioane de copii. De asemenea, în anul 1980, fondurile pentru plata acestor alocații s-a cifrat la 10,6 miliarde lei.

O realizare de mare amploare pe plan social și al calității vieții o reprezintă volumul important de locuințe construite atît din fondurile statului, cît și din fondurile populației. Ca urmare a acestei orientări a partidului, în decurs de trei decenii peste 15 milioane de persoane s-au mutat în locuințe noi, locuințe care asigură un grad sporit de confort, sînt adaptate exigențelor vieții moderne și contribuie nemijlocit la ridicarea bunăstării oamenilor muncii. De asemenea, au fost date în folosință noi cămine pentru nefamiliști, grădinițe și creșe, un număr important de școli, spații pentru învățămîntul superior, internate și cămine pentru elevi și studenți, unități de asistență medicală, o serie de instituții și așezăminte de cultură, ceea ce asigură un fundament solid și un cadru optim înfăptuirii politicii sociale a partidului.

MĂREȚUL BILANȚ al împlinirilor sociale din anii construcției socialiste constituie, pentru întregul nostru popor, un factor mobilizator în direcția desfășurării unei activități susținute, cu eficiență maximă în vederea traducerii în viață a Directivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului, al îndeplinirii planului cincinal pe anii 1981—1985, etapă calitativ superioară și hotăritoare pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

prof dr. Gavril HORJA

P.C.R. 1921-1981

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN - PROMOTOR CONSECVENT AL DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

PRACTICA SOCIAL-ISTORICĂ a demonstrat că democrația socialistă nu se dezvoltă automat, în virtutea existenței doar a condițiilor obiective. Cucerirea puterii politice și a instrumentului său principal — statul —, făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, extinderea relațiilor de producție socialiste la scara întregii economii naționale, eliminarea claselor exploatatoare și a exploatării omului de către om, reprezintă numai maturizarea graduală a condițiilor care fac posibilă și necesară o democrație socialistă reală, autentică. Democrația socialistă ca sistem instituțional, de principii, forme și metode de exercitare a puterii poporului de către poporul însuși este rezultatul acțiunii creatoare și conștiente a factorului politic conducător — partidul comunist —, a liniei sale politice științifice, juste, a unei vaste activități politice și organizatorice, pentru făurirea și perfecționarea cadrului instituțional și organizatoric democratic, pentru formarea unei conștiințe socialiste și democratice a poporului.

În viziunea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, edificarea democrației socialiste constituie, ca și socialismul însuși, un proces de lungă durată, de perfecționare și creație continuă. Procesualitatea fenomenului democratic românesc și-a găsit confirmarea deplină în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, perioadă de profunde mutații revoluționare, în care participarea maselor la conducerea societății a cunoscut cea mai pronunțată dinamică, iar cadrul instituțional democratic o continuă perfecționare calitativă. De fapt în această perioadă s-a constituit sistemul democrației noastre economice și s-a desăvîrșit sistemul democratic pe plan politic și social general.

Concomitent cu rapida modernizare a economiei și a întregii noastre vieți sociale s-a desfășurat în acești ani, procesul de lărgire și perfecționare a cadrului de participare democratică a maselor la luarea deciziilor atît la locul de muncă — în uzine, cooperative agricole de producție, instituții, cît și pe plan județean, de ramură și național.

După cum se știe, în unitățile economico-sociale au fost instituite consiliile oamenilor muncii, organisme de conducere colectivă formate în cea mai mare parte din muncitori și care au acumulat deja o bogată experiență, iar adunările generale ale oamenilor muncii s-au impus ca largi forumuri ale autoconducerii muncitorești.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost instituționalizate o serie de congrese naționale care se convoacă cu regularitate, cum sînt : Congresul Consiliilor Oamenilor Muncii, Congresul Consiliilor Populare , Congresul Agriculturii, Congresul Educației și Învățămîntului. Totodată, au fost create și funcționează de mai mulți ani unele organisme care întrunesc atît caracteristici ale organelor de stat, cît și ale celor de partid și obștești și îndeplinesc atît funcții politice pe linie de partid, cît și funcții executive pe linie de stat. Ele sînt, totodată, prin componența lor, forumuri democratice larg reprezentative, cu caracter deliberativ, ca de pildă : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Culturii și Educației Socialiste ș.a.

DEZVOLTAREA democrației socialiste constituie însuși cadrul creșterii în fapt a rolului maselor populare în creația istorică conștientă, al exercitării rolului conducător al clasei muncitoare în societatea noastră. De aceea, formele reprezentative ale democrației trebuie să se împletească cu cele ale democrației directe, nemijlocite. Pornind de la această concepție partidul nostru a luat măsuri pentru cît mai deplina manifestare a democrației directe. Dezvoltarea democrației socialiste — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — se realizează **„nu printr-o reprezentare, mai largă sau mai îngustă, de către partid a maselor, ci prin participarea nemijlocită a maselor populare, a tuturor categoriilor sociale la conducerea societății“**. O vie expresie a acestei orientări este autoconducerea muncitorească și, în strînsă legătură cu ea, autogestiunea economico-financiară. **„Dezvoltarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare constituie o parte a dezvoltării generale a democrației“**[1]).

În elaborarea conceptului românesc de autoconducere muncitorească, în stabilirea formelor concrete ale autoconducerii s-a pornit de la experiența acumulată pînă în prezent în domeniul organizării și conducerii, de la propriile noastre realități și cerințe. Trecerea la autoconducerea muncitorească a fost pregătită de întregul complex de măsuri de democratizare a vieții economice și sociale luate în ultimii ani, este rezultatul legic al unui proces obiectiv de acumulări cantitative care conduc la un salt calitativ și în domeniul sistemului de conducere și organizare, al mecanismului economico-financiar.

Autoconducerea, autogestiunea, noul mecanism economic în ansamblu, reprezintă principii și forme de bază ale activității de conducere a economiei noastre naționale. Fiecare unitate trebuie să asigure o activitate rentabilă, eficientă, să poată restitui societății, într-un termen dat, investițiile pe care le-a făcut să asigure beneficii, noi mijloace pentru acumulare și dezvoltare, pentru ridicarea bunăstării poporului. În concepția partidului nostru, autoconducerea și autogestiunea reprezintă o înaltă școală politică de educare socialistă a maselor, de creștere a răspunderii fiecăruia față de el însuși, față de unitatea în care muncește, față de întreaga noastră societate. Chiar unitățile bugetare, inclusiv cele din învățămînt, știință și cultură, precum și unitățile administrativ-teritoriale (comunele, orașele și județele) trebuie să ajungă în cîțiva ani să-și organizeze activitatea pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare. **„Este necesar ca, într-un timp scurt, să așezăm întreaga activitate pe principiile autoconducerii, autogestiunii, chiar acolo unde sîntem obligați să finanțăm anumite activități de la buget, stabilind precis cît realizează din venitul propriu, cît primește de la buget, cît are dreptul să cheltuiască fiecare, ce trebuie să producă, ce trebuie să dea societății, pentru aceste cheltuieli“**[2]).

Măsurile de continuă adîncire și perfecționare a democrației noastre socialiste în variatele ei forme, reprezenta-

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, București, Ed. politică, 1979, p. 67

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii (13 iunie 1980), București, Ed. politică, 1980, p. 25—26

Congresul al IX-lea al P.C.R. a inaugurat cea mai fertilă etapă din istoria partidului și a țării

tive sau directe, pornesc de la principiul îmbinării conducerii unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu principiul autoconducerii și autogestiunii unităților administrative și de producție. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniа că **„este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atît pe baza principiului centralismului democratic — lichidînd cu hotărîre centralismul execesiv și rigid —, cît și pe baza principiului autoconducerii, care trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor, veghind însă și acționînd pentru înlăturarea oricăror tendințe anarhice, de patriotism local — cum se spune —, de încălcare a legilor și hotărîrilor obligatorii pentru toți cetățenii patriei"**[3]).

REALIZAREA marilor sarcini stabilite de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., impune participarea tot mai largă și mai activă a maselor populare, perfecționarea neîntreruptă a cadrului organizatoric de participare a acestora la conducerea societății. Acestui imperativ istoric îi răspund măsurile privind creșterea rolului Frontului Democrației și Unității Socialiste în viața social-politică a țării, propuse de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Constituirea de organizații proprii ale Frontului Democrației și Unității Socialiste în sate, orașe și cartiere, precum și în întreprinderi și instituții, s-a înscris ca un moment înnoitor, revoluționar, în viața politică a țării, asigurînd cadrul propice de manifestare și fructificare a gîndirii, înțelepciunii și experienței înaintate a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, la dezbaterea și adoptarea deciziilor care privesc progresul întregii țări, al fiecărei localități. Organism politic reprezentativ, Frontul Democrației și Unității Socialiste semnifică prin actuala sa configurație o treaptă calitativă nouă a unității social-politice a societății noastre, exprimă unitatea de voință și de acțiune a tuturor claselor și categoriilor sociale, a întregului nostru popor.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea democrației socialiste, buna funcționare a tuturor verigilor sistemului nostru democratic sînt indisolubil legate de creșterea rolului conducător al partidului asupra întregii societăți. **„Afirmarea și recunoașterea rolului conducător al partidului comunist în societatea noastră**, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recentul Congres al sindicatelor, **nu diminuează în nici un fel rolul sindicatelor sau altor organizații de masă și obștești, dimpotrivă activitatea politică a partidului duce și trebuie să ducă la creșterea rolului acestora în toate domeniile"**.

Rolul și înalta răspundere a partidului în conducerea întregii vieți sociale fac ca democrația socialistă din țara noastră să fie nemijlocit legată de democrația de partid, să se dezvolte în strînsă îmbinare cu aceasta. În condițiile cînd partidul comunist este partid de guvernămînt, nu poate fi posibilă o democrație autentică pe plan statal și obștesc fără o largă democrație în sînul partidului.

Conducerea de către partid a tuturor activităților sociale reprezintă expresia politică a misiunii istorice a clasei muncitoare, a poziției și rolului ei de clasă conducătoare în societatea socialistă. În actuala etapă de dezvoltare a societății o caracteristică esențială a rolului conducător al clasei muncitoare o constituie participarea ei directă la conducerea societății. Ca urmare a hotărîrilor Conferinței Naționale din decembrie 1977 au fost luate măsuri ca aproximativ 30 la sută din totalul membrilor tuturor organismelor colective de conducere, centrale și locale, să fie muncitori care lucrează nemijlocit în producție. Acest act are o adîncă semnificație social-politică : prezența nemijlocită a muncitorilor în organele de conducere constituie un puternic suflu înnoitor, revoluționar în întreaga activitate economico-socială, îmbină în mod armonios experiența maselor cu cea a cadrelor de conducere, dezvoltă și mai mult unitatea dintre masele muncitoare și organele conducătoare. După cum sublinia în acest sens secretarul general al partidului nostru, **„În elaborarea concepției sistemului democrației noastre, noi am pornit de la faptul că producătorii de bunuri materiale și spirituale, clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății — trebuie să fie prezentă nemijlocit în toate organele de conducere ale statului, în organizațiile obștești, în partidul nostru, în conducerea sa. Aceasta asigură în fapt împlinirea rolului clasei muncitoare de clasă conducătoare a întregii națiuni"**.

Pe fondul amplului și complexului proces de omogenizare socială și națională, de multiplicare și continuă diversificare a formelor și metodelor de participare a maselor la conducerea societății, de permanentă socializare a funcției de conducere, are loc fenomenul de integrare organică a partidului și statului în societate, de apropiere și împletire a activității de partid, de stat și obștești.

Dialogul viu, permanent, cu poporul constituie un atribut esențial al stilului de muncă și conducere al tovarășului Nicolae Ceaușescu și a fost imprimat ca metodă activității întregului nostru partid. Întreaga activitate a secretarului general al partidului ne oferă un admirabil exemplu a ceea ce înseamnă legătura cu masele, încrederea în capacitățile creatoare ale celor ce muncesc. Prezența permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu în rîndul oamenilor muncii, dialogul continuu pe care-l poartă cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale a devenit o componentă definitorie a construcției socialiste din România.

În concepția partidului nostru democrația socialistă poate și trebuie să se manifeste în toate celulele societății, în practica de zi cu zi, la fiecare loc de muncă, în fiecare domeniu de activitate. În acest sens, o importanță deosebită prezintă stilul și metodele de muncă ale cadrelor de conducere, ale organelor colective de conducere. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesară perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă ale organelor noastre de partid și de stat, mutarea centrului de greutate jos, în organizațiile de partid, în unitățile economice și sociale, dezvoltarea și folosirea cu mai mult curaj a criticii și autocriticii, unul din mijloacele importante de îmbunătățire a întregii noastre activități[4]). Cunoașterea realității în

conf. dr. Marin NEAGU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

(Continuare în pag. 29)

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, București, Ed. politică, 1978, p. 591—592.

[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. (29—30 mai 1980), București, Ed. politică, 1980, p. 39—43.

P.C.R. 1921-1981

CONŞTIINŢA SOCIALISTĂ – FORŢĂ DINAMIZATOARE A PROGRESULUI

FAURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate constituie un proces complex care presupune transformări profunde, caltiative în toate sferele vieţii sociale, atît în dezvoltarea forţelor de producţie pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, perfecţionarea în concordanţă cu nivelul acestora a relaţiilor de producţie, a întregii suprastructuri politice şi ideologice, odată cu făurirea unei civilizaţii şi culturi superioare, a unui om nou, cu o înaltă conştiinţă şi o temeinică pregătire profesională şi culturală, cu un profil moral-politic înaintat. Activitatea politico-ideologică intensă de formare şi dezvoltare a conştiinţei socialiste a tuturor oamenilor muncii constituie, de aceea, în viziunea partidului nostru, un domeniu important al construcţiei socialiste, al afirmării plenare a caracteristicilor şi valorilor noii orînduiri şi asigurării progresului hotărît spre faza superioară a acesteia — societatea comunistă.

Edificarea socialismului este un proces conştient, bazat pe cunoaşterea legităţilor obiective ale dezvoltării sociale, pe aplicarea adevărurilor generale ale teoriei revoluţionare la condiţiile specifice fiecărei ţări, fiecărei etape, pe participarea conştientă, în cunoştinţă de cauză şi deplin responsabilă, la înfăptuirea grandioasei opere de emancipare socială, naţională şi umană, la edificarea unei societăţi a omeniei, echităţii şi dreptăţii sociale, a muncii libere, creatoare şi păcii. Dar această operă de conştientizare la nivel social şi individual nu se realizează de la sine, ca un proces spontan, ci presupune o adevărată revoluţie în conştiinţa, comportamentul şi mentalitatea oamenilor, în modul de raportare socială, de gîndire şi acţiune, în psihologia şi deprinderile lor, eradicînd cu hotărîre obiceiuri şi mentalităţi sădite de secole de orînduirile bazate pe exploatare şi asuprire, pe concurenţă şi luptă între oameni, pe acaparare şi egoism. **„Partidul nostru**, arăta în această direcţie tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, a pornit de la faptul că desfăşurarea unei permanente activităţi politico-ideologice şi de educare socialistă reprezintă o necesitate obiectivă în întreaga perioadă de construire a socialismului şi comunismului, o componentă esenţială a procesului de făurire a noii societăţi. Noi considerăm şi am considerat întotdeauna că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire şi exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci şi de a făuri o civilizaţie spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conştiinţă şi pregătire culturală şi profesională, cu un profil moral-politic înaintat“** [1]).

Activitatea laborioasă de formare şi dezvoltare a conştiinţei socialiste a maselor desfăşurată de partidul şi statul nostru se constituie, totodată, într-o puternică forţă motrice a progresului noii orînduiri, în trecerea la o nouă calitate în toate domeniile vieţii noastre sociale. Rolul activ al factorului conştient creşte pe măsura înaintării ţării în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, formarea unui om nou, nu ca excepţie, ci ca fenomen larg social, împreună cu pregătirea condiţiilor materiale şi politice, fiind o condiţie esenţială a trecerii în viitor spre comunism. Iată de ce formarea omului nou şi a conştiinţei sale socialiste, educarea tuturor oamenilor muncii în spiritul valorilor socialismului, a principiilor eticii şi echităţii socialiste, a unei înalte responsabilităţi sociale, constituie o componentă strategică a actualei etape revoluţionare prin care trece ţara noastră. Trecerea la o nouă calitate în toate domeniile construcţiei socialiste se referă deopotrivă şi la cel educativ, al formării unui nou profil moral-politic al membrilor societăţii noastre. **„Dacă ne propunem să transformăm societatea, să transformăm omul, să cunoaştem tainele naturii şi să o transformăm** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — apoi trebuie să ne propunem mai cu seamă să transformăm conştiinţa omului. Fără aceasta nu putem să transformăm nici societatea“** [2]).

CONŞTIINŢA SOCIALISTĂ nu mai este în prezent pentru societatea noastră doar un ideal abstract, ci a devenit profilul moral-politic, spiritual şi comportamental al comuniştilor, a altor oameni ai muncii, ea întrezărindu-se de pe acum în faptele de muncă eroică ale acestora, pentru traducerea în viaţă a obiectivelor politicii partidului nostru. Ea se concretizează viu în unitatea dintre partid şi popor, în patriotismul muncii şi creaţiei pentru progresul şi promovarea economiei, ştiinţei şi culturii româneşti. Progresul material în ţara noastră a fost înfăptuit în unitate cu cel spiritual, cu formarea şi dezvoltarea unei culturi socialiste, cu lărgirea orizontului de pregătire profesional-ştiinţifică, culturală a tuturor oamenilor muncii şi formarea unei concepţii materialist-dialectice, a unei educaţii politice în spiritul politicii partidului nostru.

În modificarea profilului moral-spiritual al poporului nostru un rol hotărîtor l-au avut transformările petrecute în natura relaţiilor de producţie şi în baza tehnico-materială, în structura socială şi în modul său de viaţă şi muncă, în participarea ca subiect activ la realizarea acestor prefaceri revoluţionare, la conducerea societăţii socialiste. Realizările obţinute în acest domeniu sînt totodată rodul intensei activităţi politico-educative desfăşurate de partid şi statul socialist, de instituţiile culturale şi de învăţămînt, de organizaţiile de masă şi obşteşti, de colectivele de oameni ai muncii. Cu toate realizările dobîndite continuă să se menţină încă neîmpliniri, contradicţii şi inegalităţi între diferite nivele şi zone ale conştiinţei şi spiritualităţii umane, între nivelul de conştiinţă moral-politică şi de pregătire al diferitelor categorii şi pături sociale. Schiţînd un bilanţ şi în acest domeniu la Congresul al XII-lea, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a evidenţiat, odată cu realizările obţinute în ridicarea nivelului conştiinţei oamenilor muncii, lipsurile şi deficienţele care se mai menţin în munca politico-ideologică şi cultural-educativă. De aceea Congresul al XII-lea a stabilit ca sarcină centrală a partidului pentru perioada actuală ridicarea întregii activităţi politico-educative şi ideologice **„la nivelul marilor realizări obţinute în opera de construcţie socialistă, transformarea într-o măsură şi mai mare a ideologiei noastre revoluţionare, a muncii educative într-o puternică forţă de mobilizare şi dinamizare a energiilor creatoare ale întregului nostru popor“** [3]).

Există încă la unii oameni o ruptură între vorbă şi faptă, între „înţelegerea raţională“ a lucrurilor şi modul în care ei simt şi se comportă în muncă, în colectivitate şi în viaţa personală. Nu întotdeauna nivelul de conştiinţă ridicat este atributul celor care afişează o cunoaştere şi o înţelegere a mersului lucrurilor, a problemelor. Deşi socialismul a înlăturat conflictul valoric acut la nivel social dintre **ştiinţă** (cunoştinţă) şi **conştiinţă**, la nivelul unor membri ai societăţii se menţin asemenea neconcordanţe, incompatibilităţi. Nu putem spune că ideologia revoluţionară a deve-

[1]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 6, Bucureşti, Ed. politică, 1972, p. 628.

[2]) **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, Bucureşti, Ed. politică, 1979, p. 401—402

[3]) **Nicolae Ceauşescu**, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, Bucureşti, 1979, p. 82

Al XII-lea Congres al partidului a deschis noi perspective pentru dezvoltarea multilaterală și înflorirea patriei noastre socialiste

nit pentru toți oamenii în societatea noastră, nici chiar pentru toți comuniștii în aceeași măsură, în același grad, sistem de gîndire și convingeri proprii, conduită de muncă și viață și nu doar simple idei de care avem cunoștință.

Avînd în vedere tocmai asemenea contradicții în sfera conștiinței, Congresul al XII-lea a stabilit sarcina realizării unei noi calități în organizarea și conducerea muncii politico-educative, în pregătirea politico-ideologică a comuniștilor, a maselor populare și mai ales eficientizarea rezultatelor ei, în diminuarea lacunelor în educația și comportarea unor membri ai societății, pentru ca omul nou, cu un profil moral — spiritual corespunzător societății pe care o făurim să se afirme cît mai larg. **„Activitatea politico-educativă,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să ducă la formarea omului nou, cu un larg orizont de cunoaștere a legităților dezvoltării lumii, a cuceririlor culturii și științei moderne, militant activ pentru transformarea revoluționară a lumii, pentru idealurile nobile ale comunismului"** [4]). O caracteristică generală a concepției partidului nostru privind făurirea societății socialiste, inclusiv cu privire la conștiința socialistă și omul nou o constituie multilateralitatea. O asemenea înțelegere dă expresie aplicării creatoare a concepției marxiste despre omul „total", omul „bogat", în cu totul alt sens decît cel al unei societăți care își făcea un ideal din acumularea de bunuri, de profituri. Este vorba de omul umanizat prin cultură, creație, îmbogățit prin valorile omeniei, echității, dreptății, solidarității, prin aspirația către înalt, către manifestarea multilaterală. La Congresul al X-lea al partidului se schița o asemenea definiție a ceea ce este formarea conștiinței socialiste, aceasta implicînd **„atît cunoașterea temeinică a ceea ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, stăpînirea deplină a profesiunii, cît și însușirea concepției despre lume și societate a partidului nostru — materialismul dialectic și istoric —, formarea unei atitudini cetățenești înaintate"** [5]). O asemenea definiție pornește de la imperativele introducerii cerințelor revoluției tehnico-științifice în funcționarea tuturor domeniilor vieții noastre sociale, care, fără îndoială, depinde de asimilarea acestora într-un mod activ de către oameni, în strînsă legătură cu producția pusă pe aceste baze. Deși nu poate fi o identitate, așa cum am văzut, între știință și conștiință, conștiința este în esența ei cunoaștere, se bazează pe asimilarea cunoștințelor științifice și culturale și lărgirea orizontului de cunoaștere, este una dintre pîrghiile fundamentale ale formării și dezvoltării conștiinței socialiste.

Un rol esențial în educarea științifică îl are învățămîntul ca proces integrat cu practica productivă, cu pregătirea tineretului pentru muncă și viață, care să aplice direct cunoștințele în exercitarea unei meserii utile. Prin orientarea dată în ultimii ani de partid, învățămîntul nostru de toate gradele, avînd tot timpul în vedere pregătirea tinerilor pentru o viață socială, pentru muncă și creație, formarea unor muncitori și specialiști **cetățeni,** care să slujească prin profesie, printr-o muncă de calitate poporul, patria, să contribuie la progresul și prosperitatea acestora armonizînd pregătirea științifico-tehnică cu conștiința, cu educația politico-ideologică.

O componentă de o tot mai mare importanță a conștiinței sociale o reprezintă astăzi, mai ales în condițiile crizei energetice și de materii prime pe plan mondial, conștiința și comportamentul economic, deprinderea de către fiecare cetățean a spiritului de economicitate și rentabilizare a tuturor activităților sociale și, în primul rînd, a celor economice, productive. Într-o asemenea direcție acționează și noul mecanism economico-financiar introdus în unele întreprinderi din 1979, principiul autogestiunii și autoconducerii socialiste, extinse apoi și în alte unități economice, administrativ-teritoriale, social-culturale, care trebuie să urmărească, de asemenea, gospodărirea cu maximum de randament a avuției naționale, a fondurilor financiare. Nu întotdeauna însă în procesul educativ și în activitatea de propagandă tehnico-științifică dimensiunea economică este implicată direct, organic. Astfel, nu întotdeauna organizarea practicii productive a elevilor și studenților este îmbinată organic cu aspectele economice, cu elementele noului mecanism economico-financiar, cum de altfel, propaganda științifico-tehnică în întreprinderi este privită în multe cazuri separat de dimensiunea economică a proceselor tehnico-productive. Dacă vrem ca principiile noului mecanism economico-financiar și ale autoconducerii și autogestiunii socialiste să prindă pe deplin viață, ele trebuie să fie folosite ca pîrghii ale educației din cea mai fragedă vîrstă și să devină deprinderi și mod de comportare, de viață și gîndire.

DIMENSIUNE FUNDAMENTALĂ a educării conștiinței socialiste educația politică contribuie la formarea și dezvoltarea la toți cetățenii a spiritului patriotic, a devotamentului față de partid și popor, față de cauza socialismului, a hotărîrii de a-și pune întreaga energie și pricepere, pînă la sacrificiul vieții dacă-i nevoie, în slujba înfloririi continue a patriei socialiste, a întăririi și apărării suveranității și independenței sale. Formarea unui mod de a gîndi, simți și acționa în spiritul politicii partidului nostru, expresie concentrată a aspirațiilor de progres și bunăstare, de libertate și dreptate ale întregului nostru popor, pentru înțelegerea tendințelor și sensului dezvoltării economico-sociale, a profundelor transformări care au loc în țara noastră și în întreaga lume, educarea oamenilor muncii ca participanți activi la transpunerea în viață a obiectivelor programului partidului, a sarcinilor fiecărei etape a construcției socialiste și comuniste fixate în documentele partidului constituie obiective de prim ordin ale formării omului nou în etapa actuală.

Prin crearea cadrului larg și variat al democrației socialiste oamenii muncii au devenit, totodată, subiecți activi în plan politic, sînt nu numai proprietari și producători, ci și beneficiari și conducători ai întregii vieți politice, economice și sociale. În aceste condiții puterea politică nu numai că aparține poporului, dar și este exercitată de poporul însuși, pentru promovarea intereselor sale fundamentale, ale prosperității și înfloririi patriei noastre socia-

[4]) Idem, p. 85
[5]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, București, Ed. politică, 1970, p. 322

liste. Dezvoltarea democratismului socialist sporește rolul conștiinței politice socialiste, a răspunderii cetățenești pentru slujirea cu devotament a aspirațiilor fundamentale de libertate și independență ale poporului, a năzuințelor de prosperitate, pace și cooperare internațională, pentru întărirea prestigiului și influenței socialismului în lume. Dar practica democratismului socialist și participarea nemijlocită a oamenilor muncii prin cadrele organizatorice ale democrației și autoconducerii socialiste la conducerea unităților și a vieții politice și sociale ridică noi exigențe în direcția pregătirii politice și profesionale a acestora, constituind totodată o școală inegalabilă de educație politică revoluționară, de întărire a răspunderilor civice, a spiritului colectivist, a calităților și deprinderilor de conducere și autoguvernare ale poporului. Dialogul permanent dintre conducerea partidului și oamenii muncii, instaurat ca practică și stil de muncă în întreaga noastră viață politică de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie, totodată, climatul stimulării gîndirii politice vii a oamenilor muncii și de întărire a unității dintre conducători și popor, de eliminare a unor deformări birocratice și tehnocratice și a posibilităților apariției unor forme de alienare și înstrăinare politică și, totodată, de soluționare, împreună cu masele, a unor contradicții sociale, a unor dificultăți și fenomene negative, precum și de formare și de educare a oamenilor politici, a cadrelor de conducere. În viziunea partidului nostru, conducătorul nu este doar un specialist, expert în problemele respective, ci întîi de toate un om politic, a cărui autoritate emană de la popor și se hrănește prin dialogul permanent cu poporul, prin slujirea aspirațiilor și intereselor acestuia. A fi om politic în condițiile societății noastre înseamnă a gîndi și a simți împreună cu poporul, a sluji cu devotament nemărginit idealul său de progres și prosperitate și a asigura înfăptuirea acestui obiectiv, mobilizînd și însuflețind masele în această direcție. Totodată, omul politic prin nivelul său de gîndire și înțelegere a fenomenelor social-politice, prin exemplul său de viață și devotament pentru cauza socialismului, este un **educator**, un **propagandist** al politicii partidului, un factor activ în conștientizarea responsabilității maselor. Iată de ce partidul nostru ține atît de mult la calitatea activiștilor de partid și de stat, a tuturor cadrelor de conducere, acționînd împotriva oricăror înțelegeri deformate, a abuzurilor de orice fel. Autoritatea întregului partid derivă din rădăcinile sale în popor, din slujirea cu devotament nemărginit în cele șase decenii de existență a năzuințelor și aspirațiilor de libertate națională și socială, de progres și bunăstare ale poporului român.

HOTĂRÎTOARE în dezvoltarea conștiinței politice, în formarea omului nou este întărirea rolului conducător al partidului, strîngerea legăturilor sale cu masele de oameni ai muncii, integrarea în viața și activitatea întregii societăți.

Propaganda politică și ideologică, mijloacele mass-media, întreaga activitate politico-ideologică, și educativă, școala — pe toate treptele — științele sociale și în primul rînd cele politice, precum și literatura și arta, prin conținutul și mesajul lor politic major, sînt chemate să conștientizeze în tot mai mare măsură nobilele valori politice și aspirații ale socialismului și comunismului, să sădească și să cultive convingeri și sentimente moral-politice trainice, patriotice, revoluționare.

O zonă fundamentală a conștiinței socialiste, este cea a moralității noi pe care socialismul o făurește. Desigur, distincția dintre conștiința politică și morală nu este atît de netă, valorile și principiile morale avînd o dimensiune politică, iar politica și valorile ei o dimensiune morală. Principiile și normele morale noi promovate de orînduirea socialistă își trag seva din idealul socialist și-l întruchipează la nivelul intim al simțirii și comportamentului individului, al raportării sale la societate, la semeni și la sine, sub forma unor sentimente, principii și norme morale. Principiile umanismului socialist, ale echității socialiste, colectivismului și solidarității umane, ale unei atitudini noi, responsabile față de muncă și proprietatea obștească, ale patriotismului și internaționalismului exprimă un stadiu superior în umanizarea omului și a relațiilor sociale, posibil însă, numai în condițiile înlăturării oricărei asupriri sociale și naționale. Partidul nostru dă o importanță deosebită acestei laturi a conștiinței socialiste, educării comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii în spiritul normelor și principiilor morale socialiste. Elaborînd la Congresul al XI-lea al P.C.R. Codul normelor vieții și muncii comuniștilor, al eticii și echității socialiste, partidul nostru acționează cu perseverență ca acestea să prindă pe deplin viață, să devină climat de muncă în fiecare colectiv și comunitate umană cît de mică, să devină normă de conduită pentru fiecare comunist, pentru fiecare cetățean.

Educarea conștiinței socialiste este un proces complex și îndelungat, care nu se încheie în fond niciodată, pentru că ea se va pune în termeni specifici cu fiecare nouă generație. Convergența tuturor factorilor educativi, politici, instructivi, social-obștești, culturali, a acțiunii familiei și a societății în ansamblul ei, a colectivului de muncă, opiniei publice, instituțiilor de orice fel și mai ales participarea nemijlocită la activitatea de muncă și creație, de autoconducere și autogestiune, la întreaga viață socială, democratică, constituie condiția succesului în această operă dintre cele mai dificile și nobile în același timp. În activitatea partidului nostru, a secretarului general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — problematica educării conștiinței socialiste, a formării omului nou este permanent prezentă, aceasta dînd perenitate grijii ce o poartă omului, afirmării personalității sale, îmbogățirii vieții lui spirituale, de creație și muncă.

Ion FLOREA

PROMOTOR CONSECVENT AL DEMOCRAȚIEI

(Urmare din pag. 26)

mod direct, nemijlocit, printr-o permanentă legătură cu masele, stimularea inițiativei creatoare a acestora, constituie o condiție capitală a unei conduceri cu adevărat democratice, pentru că socialismul este construit cu oameni și pentru oameni și ei sînt, deci, cei care hotărăsc asupra felului cum trebuie să fie înfăptuit.

MANIFESTÎNDU-ȘI deplina încredere în popor, secretarul general al partidului nostru consideră participarea maselor la conducere drept o pîrghie esențială a raționalizării și adoptării celor mai bune soluții, a fundamentării lor științifice. Apar, de aceea, cu totul neîntemeiate aserțiunile unor autori occidentali care opun știința și competența tehnică democrației și vorbesc despre o incompatibilitate funciară între raționalitatea tehnică și introducerea principiilor democratice în activitatea de conducere în societatea modernă. Socialismul rezolvă o asemenea contradicție potențială pe calea democrației ca mijloc al raționalizării și perfecționării activităților economico-sociale și ridicînd necontenit nivelul general de pregătire și cultură al întregului popor, stilul democratic în activitatea cadrelor de conducere.

În concepția secretarului general al partidului nostru democrația este totodată o formă de angajare colectivă și de disciplină socială, de armonizare a intereselor și aspirațiilor individului cu cele ale colectivității. Ea se opune oricăror manifestări anarhice, liberaliste care dăunează progresului societății și realizării personalității umane.

Paralel cu măsurile menite să asigure participarea maselor largi la conducerea societății, în pas cu dezvoltarea economică a țării, cu afirmarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, cu creșterea nivelului de instrucție și cultură al întregului popor, s-au extins și adîncit drepturile și libertățile cetățenești, au fost create condiții pentru respectarea cu maximă rigurozitate a libertăților individuale, s-a creat un climat favorabil confruntării libere a ideilor, exprimării sincere și deschise a părerilor.

Definitoriu pentru concepția și practica românească este faptul că democrația se înfăptuiește nu în numele unui umanism abstract, ci păstrîndu-și și îmbogățindu-și permanent conținutul de valori profund umane, răspunde totodată, cerințelor eficienței și creativității muncii sociale, celorlalte caracteristici definitorii ale activității sociale moderne : operativității, funcționalității, responsabilității, competenței. Democrația se dezvăluie astfel, nu ca o simplă lozincă propagandistică, ci ca o adevărată funcție activă multidimensională a progresului multilateral al întregii noastre societăți.

Procesul dialectic de edificare și dezvoltare a democrației socialiste din țara noastră demonstrează spiritul profund înnoitor, originalitatea strategiei românești de atragere a maselor largi de cetățeni la guvernarea societății, rolul hotărîtor al Partidului Comunist Român în asigurarea tuturor condițiilor pentru dezvoltarea autentic democratică a patriei noastre. Totodată, acest proces relevă o experiență deosebit de bogată în semnificații politice, teoretice și practice, ce se înscrie ca o contribuție de preț la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare, la afirmarea superiorității socialismului care, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să fie societatea totalei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată acționa nestingherit în folosul progresului societății.

P.C.R. 1921-1981

PARTICIPARE ACTIVĂ LA VIAȚA INTERNAȚIONALĂ, LA AFIRMAREA UNOR NOI PRINCIPII ÎN RELAȚIILE INTERSTATALE

CONTINUATOR al măreţelor tradiţii ale poporului român, promotor consecvent al luptei pentru libertate naţională şi socială, independenţă şi suveranitate, pentru lichidarea stărilor sociale nedrepte şi făurirea societăţii socialiste, Partidul Comunist Român s-a afirmat în decursul întregii sale istorii ca o importantă forţă politică, în slujba împlinirii aspiraţiilor de dreptate şi mai bine ale întregii noastre naţiuni, a edificării unor relaţii de prietenie şi colaborare între toate popoarele lumii. De altminteri, încă în primul Program al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, din 1893, document programatic care prefigura năzuinţele ce aveau să se afirme cu putere pe parcursul îndelungatei lupte revoluţionare a clasei muncitoare din ţara noastră se arăta că „social-democraţia română, luptîndu-se contra apăsării şi nedreptăţii ce se fac poporului muncitor, luptă totodată contra oricărei apăsări şi nedreptăţi" [1]).

În actualele condiţii istorice, caracterizate prin afirmarea fără precedent a forţei de atracţie a ideilor socialismului, prin creşterea şi manifestarea tot mai puternică a sentimentului naţional, prin dobîndirea independenţei de către numeroase ţări şi popoare, cerinţele statornicirii unor noi principii democratice în relaţiile internaţionale, ale făuririi unor noi raporturi, bazate pe stimă, respectul egalităţii şi demnităţii fiecărui popor, constituie o realitate pusă la ordinea zilei de întreaga evoluţie a raporturilor mondiale.

Făuritor al unei adevărate doctrine revoluţionare, de largă deschidere, privind sistemul internaţional, legităţile sale, direcţiile evoluţiei în epoca contemporană, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a elaborat în mod magistral trăsăturile unei concepţii noi de politică externă, care ridică respectul principiilor dreptului internaţional la rangul de norme fundamentale, esenţiale pentru promovarea în viaţa popoarelor, în lume, în întregul sistem mondial, a unor relaţii noi, capabile să asigure înfăptuirea reală a aspiraţiilor de dreptate şi libertate, năzuinţe adînci ale fiecărui popor.

Aşa cum arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în remarcabila sa cuvîntare rostită la cel de al doilea Congres al ţărănimii, **„Situăm consecvent la baza raporturilor noastre cu toate statele principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, al nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa şi militäm activ pentru generalizarea largă a acestora în viaţa internaţională. Sîntem convinşi că respectarea acestor principii în raporturile dintre toate statele, recunoaşterea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-şi alege liber, fără nici un amestec din afară, calea dezvoltării reprezintă, în zilele noastre, condiţia primordială a destinderii, înţelegerii, colaborării, securităţii şi păcii mondiale"** [2]).

Promovarea consecventă a acestor principii, rod al unei îndelungate experienţe istorice, al experienţei popoarelor în lupta pentru libertate constituie o chezăşie a însănătoşirii climatului internaţional, a promovării unui nou tip de raporturi între toate statele lumii, în spiritul demnităţii şi respectului intereselor naţionale, al asigurării cerinţelor de pace, de securitate, de colaborare, care sînt astăzi comune întregii umanităţi. Respectul ferm al principiilor de morală şi de drept în relaţiile dintre state se afirmă tot mai mult ca singura cale posibilă pentru rezolvarea crizelor internaţionale, pentru restabilirea încrederii între popoare, pentru soluţionarea constructivă a marilor probleme cu care omenirea este confruntată în actualul moment istoric al evoluţiei sale.

Remarcabilele iniţiative promovate de România în ultimii ani, sînt o expresie consecventă a gîndirii ştiinţifice, revoluţionare a partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, privind promovarea unor noi raporturi economice şi politice între naţiuni, prezenţele prestigioase în cadrul unor organisme, a unor forumuri internaţionale, dau expresie în mod strălucit concepţiei de ansamblu a ţării noastre cu privire la aşezarea vieţii internaţionale pe baza unor noi principii de echitate şi justiţie. Această concepţie se află în deplină concordanţă cu sporirea convingerii popoarelor că astăzi rezolvarea problemelor internaţionale majore implică mai mult ca oricînd soluţii constructive, pe baza dreptului şi nu pe baza forţei, necesitatea elaborării unor direcţii prioritare de acţiune în marile probleme ale contemporaneităţii, cu participarea şi în interesul tuturor popoarelor.

Dacă ne-am referi la oricare dintre problemele majore care preocupă epoca noastră, este un fapt cert că numai aplicarea fermă a principiilor de morală şi de drept în viaţa internaţională, făurirea unor raporturi noi între state şi popoare, este singura cale ce poate oferi cheia înţelegerii constructive şi rezolvării acestor probleme, soluţii viabile şi de perspectivă, de natură să promoveze un climat autentic de stabilitate şi încredere între naţiuni. Aşa, de pildă, referindu-ne la problemele păcii şi dezarmării, trebuie să relevăm importanţa deosebită şi actualitatea permanentă pe care o prezintă unele cunoscute propuneri româneşti, precum îngheţarea şi reducerea bugetelor militare, reducerea treptată a forţelor armate ale tuturor statelor, interzicerea imediată a experimentării armelor atomice şi cu hidrogen, lichidarea bazelor militare şi a forţelor aflate pe teritoriul altor state, încheierea unui acord privind încetarea experienţelor cu arme nucleare în toate mediile, lichidarea armelor de distrugere în masă şi a mijloacelor de transport la ţintă a acestora, iniţiativele privind „Deceniul Dezarmării al Naţiunilor Unite 1970—1980", „Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi efectele sale profund dăunătoare asupra păcii şi securităţii în lume" ş.a.

Numai la ultima sesiune, a XXXV-a, a Adunării Generale a O.N.U., din iniţiativa României în problemele dezarmării au fost elaborate şi adoptate prin consens două importante rezoluţii privind reducerea bugetelor militare şi respectiv consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor. În acelaşi timp, în cadrul aceleiaşi sesiuni, ţara noastră a promovat iniţiative larg apreciate privind încheierea unui tratat de interzicere a folosirii forţei şi a ameninţării cu forţa şi adoptarea unei declaraţii în legătură cu reglementarea paşnică a diferendelor dintre state.

De o înaltă apreciere se bucură remarcabilele propuneri româneşti enunţate în cadrul reuniunii de la Madrid a statelor participante la Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa, iniţiative care dau expresie cît se poate de clar concepţiei de principiu pe care o promovează România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu privind generalizarea unor noi principii şi făurirea unor noi relaţii în viaţa internaţională. Este suficient să amintim ideea convocării unei conferinţe pentru întărirea încrederii şi dezarmării în Europa, încheierea unui tratat general european de nerecurgere la forţă şi la ameninţarea cu forţa, iniţiativele consacrate problemelor lup

---

1) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România, 1893—1900 Ed. politică, Bucureşti, 1969, p. 55

2) „Scînteia", nr. 11 974 din 20 februarie 1981

tei împotriva propagandei de război, rasismului și fascismului, asigurării dreptului la muncă, la educație și la cultură și altele.

Conceptul românesc asupra noii ordini economice și politice internaționale, strălucit elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, dă expresie cît se poate de pregnant ideii făuririi unor noi raporturi internaționale, reciproc avantajoase între state și între popoare, cerinței imperioase a făuririi între țări a unor relații de colaborare și încredere care să elimine în mod definitiv vechea politică, să dea curs aspirațiilor de pace, colaborare, de democrație internațională, să pună capăt disproporțiilor, inegalităților și inechităților, care se fac atît de mult simțite astăzi în lume.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în istoricul raport prezentat la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, **„Una din cele mai grave probleme nesoluționate ale lumii de astăzi este perpetuarea stării de subdezvoltare în care se mai află o mare parte a omenirii, ca rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste ce a dus la împărțirea lumii în țări sărace și bogate. De lichidarea subdezvoltării depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume... Iată de ce considerăm necesar să se treacă hotărît la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, ca parte integrantă a luptei împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului“** [3]).

În spiritul acestor idei novatoare, ce dau expresie gîndirii consecvent revoluționare a partidului nostru, România a fost autoarea unor valoroase propuneri menite să impulsioneze lupta popoarelor pentru lichidarea vechilor stări de dominație și inechitate, să favorizeze dezvoltarea multilaterală a relațiilor de colaborare, în spiritul unor principii noi, democratice, care să răspundă pe deplin aspirațiilor de libertate și dreptate socială ale popoarelor. După cum se cunoaște, o largă rezonanță și un ecou profund a avut la timpul său documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“, prezentat în 1975, la cea de a VII-a sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. Mesajul Președintelui Nicolae Ceaușescu adresat celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare a fost unanim apreciat ca un remarcabil și strălucit program de acțiune în vederea trecerii la măsuri hotărîte pentru transpunerea efectivă în viață a programului noii ordini economice internaționale. La sesiunea specială a Adunării Generale O.N.U. din august-septembrie 1980, România a inițiat propuneri avînd un caracter cît se poate de constructiv și eficient în probleme privind accelerarea industrializării țărilor în curs de dezvoltare și modernizarea agriculturii lor, soluționarea problemei energiei pe baza diversificării resurselor și unei largi cooperări internaționale echitabile între țările producătoare și cele consumatoare, stabilirea unor raporturi fundamentate economic între prețurile marilor categorii de produse (materii prime, combustibili, produse agroalimentare, produse manufacturate) și eliminarea fluctuațiilor excesive ale acestora, ușurarea masivei datorii externe a țărilor în curs de dezvoltare, precum și a condițiilor lor de acces pe piața creditelor internaționale ș.a.

Întreaga desfășurare a relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare, participarea activă a României la lucrările „Grupului celor 77“, evoluția pozitivă a raporturilor economice și politice ale țării noastre cu noile state independente, cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, demonstrează cît se poate de clar că ideea promovării unor noi principii și a unor noi relații în viața internațională reprezintă nu numai un concept teoretic de o largă deschidere și de o mare importanță principială, dar și singura bază trainică pe drumul făuririi unor relații noi echitabile, reciproc avantajoase, în folosul tuturor țărilor și popoarelor lumii.

IN concepția Partidului Comunist Român, în actualele condiții istorice, tocmai o asemenea mutație structurală cum este edificarea noii ordini, democratizarea relațiilor internaționale, eliminarea tuturor vestigiilor vechii politici în relațiile dintre state, impune cu necesitate solidaritatea internațională, unitatea și coeziunea forțelor sociale înaintate, ca o condiție indispensabilă a înfăptuirii transformărilor revoluționare, a afirmării aspirațiilor de libertate, de independență și progres ale popoarelor.

Constituie un merit de excepțională valoare al tovarășului Nicolae Ceaușescu acela de a fi elaborat, pe baza experienței partidului nostru, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a luptei de eliberare a popoarelor, un concept nou, dinamic, clarvăzător, de largă deschidere, privind solidaritatea internațională a popoarelor în lupta pentru promovarea unor relații noi, pentru transformări democratice, pentru eliminarea războiului din viața societății. Adevărată „idee forță“ a epocii noastre, noțiunea de solidaritate internațională este înțeleasă de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, ca o unitate de tip nou, a unor forțe importante ale lumii contemporane ce se afirmă în lupta pentru democrație și progres, ca un uriaș șuvoi revoluționar ce unește participarea plenară și pe deplin angajată a tuturor țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a clasei muncitoare, a mișcărilor de eliberare, a tuturor forțelor democratice care se pronunță împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru dezarmare, pace, pentru respectul dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele. Acționînd în spiritul tradițiilor sale profund internaționaliste și transpunînd în viață imperativul făuririi unei unități de tip nou a tuturor forțelor înaintate ale contemporaneității, Partidul Comunist Român dezvoltă relații largi cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcări de eliberare națională, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu alte partide și grupări politice de diferite orientări, care se pronunță pentru transformări înnoitoare în viața fiecărui popor și în relațiile internaționale.

O condiție esențială a făuririi unei asemenea unități cuprinzătoare, capabilă să asigure promovarea unor noi relații, rezolvarea pe o bază democratică a problemelor majore ale contemporaneității, progresul social al fiecărui popor, o constituie desfășurarea consecventă a relațiilor cu toate aceste partide și grupări politice, în spiritul egalității în drepturi, autonomiei, stimei și respectului reciproc, a recunoașterii dreptului fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, în concordanță cu condițiile concrete și specifice din fiecare țară. Promovarea neabătută a acestor principii, eliminarea oricăror tendințe de a le încălca, diminua sau minimaliza, reprezintă, în actualul moment istoric, o adevărată cheie de boltă a realizării unei unități de tip nou în mișcarea comunistă și muncitorească internațională, a făuririi unei solidarități militante, active, revoluționare, între toate forțele democratice și progresiste din întreaga lume, angajate în apărarea păcii, în lupta pentru traducerea în viață a năzuințelor de mai bine ale tuturor popoarelor.

Înfăptuirea unor asemenea raporturi de prietenie și solidaritate cu toate forțele înaintate, progresiste și democratice constituie un imperativ pus pe primul plan al actualității de întreaga evoluție social-politică a lumii contemporane, de amplificarea fără precedent și diversificarea forțelor care sînt interesate în mod obiectiv în schimbări profunde în sistemul internațional, în a stăvili drumul forțelor reacționare care caută să împiedice procesul destinderii, în promovarea fermă a aspirațiilor popoarelor de libertate și de independență, pentru triumful unei noi politici în întreaga lume. În mod cu totul deosebit se reflectă ideea solidarității și cooperării tuturor forțelor progresiste ale contemporaneității în concepția novatoare și de largă deschidere, de o înaltă valoare științifică și de un incomensurabil interes practic, elaborată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la relațiile internaționale contemporane și perspectivele evoluției acestora în dinamica transformărilor ce se produc pe plan mondial.

După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în mod magistral în raportul prezentat la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, **„Înflăcărațul apel revoluționar lansat de Marx și Engels cu aproape un secol și jumătate în urmă «Proletari din toate țările, uniți-vă», este mai actual ca oricînd. În noile condiții istorice el ar trebui însă completat cu apelul : «Muncitori, țărani, intelectuali, forțe progresiste, antiimperialiste de pretutindeni, popoare din toate țările, uniți-vă în lupta pentru progres și pace, pentru lichidarea imperialismului și colonialismului, pentru libertate națională și socială, pentru dezvoltare liberă și independentă. Acționați ferm pentru colaborare, pentru destindere, pentru securitate, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră, pentru pace»“** [4]).

Edificarea unor noi relații, bazate pe principii ferme, de dreptate și echitate, generalizarea respectului față de independența și suveranitatea popoarelor, recunoașterea năzuințelor lor de dreptate socială și națională, constituie în actualele condiții ale dezvoltării societății contemporane o cerință imperioasă a asigurării bunăstării popoarelor, a promovării cauzei păcii și progresului în relațiile internaționale.

Aducînd o contribuție esențială la edificarea unor asemenea relații, România socialistă se manifestă cu pregnanță ca un important factor de progres în lumea contemporană, acțiunile românești pe planul politicii externe beneficiind pe bună dreptate de o recunoaștere deplină și de un înalt sprijin, deoarece ele concordă prin înaltul lor realism, prin spiritul transformator și cutezanța revoluționară, cu năzuințele fierbinți de pace și progres ale tuturor forțelor înaintate și democratice din întreaga lume.

conf. dr. Victor DUCULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

---

3) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, 1979, Ed. politică, p. 110—111

4) **Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, p. 117—118

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 19 din 8 mai 1981

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — 60 DE ANI DE ISTORIE GLORIOASĂ

— Aniversare cu profunde semnificații contemporane **(Titu Georgescu)** 1

— Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste **(Mihai Chioreanu)** 4

— P.C.R. în fruntea luptei pentru apărarea independenței, integrității și suveranității patriei **(Gh. Unc)** 6

— O politică științifică de dezvoltare industrială a României **(Mihai Părăluță)** 8

— Problema agrară în concepția economică a partidului **(Sabin Nica)** 10

— Accentuarea laturilor calitative în procesul creșterii economiei românești **(Viorel Cornescu)** 13

— Creșterea productivității muncii — componentă fundamentală a dezvoltării **(Barbu Gh. Petrescu)** 15

— Dezvoltarea armonioasă și sistematizarea teritoriului, opțiune cu importante implicații economico-sociale **(Virgil Dincă)** 17

— Mari obiective ale construcției socialiste. Canalul Dunăre—Marea Neagră **(Vasile Ionel)** 19

— Perfecționarea continuă a organizării și conducerii activității economico-sociale **(Nicolae Oprea, Dorin Constantinescu)** 21

— Amplitudinea socială a dezvoltării economiei românești **(Gavril Horja)** 23

— Partidul Comunist Român — promotor consecvent al democrației socialiste **(Marin Neagu)** 25

— Conștiința socialistă, forță dinamizatoare a progresului **(Ion Florea)** 27

— Participare activă la viața internațională, la afirmarea unor noi principii în relațiile interstatale **(Victor Duculescu)** 30

IN THIS ISSUE

— An aniversary of a deep contemporary importance **(Titu Georgescu)** 1

— Unvaluable contribution to the enrichment of the socialist construction theory and practice **(Mihai Chioreanu)** 4

— The Romanian Communist Party at the head of the struggle for the defence of our country's independence, integrity and sovereignty **(Gh. Unc)** 6

— A scientific policy for the industrial development of Romania **(M. Părăluță)** 8

— The agrarian problem in the economic conception of the party **(S. Nica)** 10

— Accent on the quality-related aspects in the process of economic growth **(Viorel Cornescu)** 13

— Social amplitude of the Romanian economic development **(Gavril Horja)** 23

— Active participation to the international life, to the advancement of new principles in the interstate relations **(Victor Duculescu)** 30

DANS LE NUMERO

— Anniversaire avec des profondes significations contemporaines **(Titu Georgescu)** 1

— Contributions d'une valeur inestimable à l'enrichissement de la théorie et de la pratique de l'édification socialiste. **(Mihai Chioreanu)** 4

— Le Parti Communiste Roumain — à la tête de la lutte pour l'indépendance, l'intégrité et la souveraineté de la patrie **(Gh. Unc)** 6

— Une politique scientifique de développement industriel de la Roumanie **(M. Părăluță)** 8

— Le problème agraire dans la conception économique du parti **(S. Nica)** 10

— Accent sur les aspects qualitatifs dans le processus de la croissance de l'économie roumaine **(Viorel Cornescu)** 13

— L'amplitude sociale du développement de l'économie roumaine **(Gavril Horja)** 23

— Participation active à la vie internationale, à l'affirmation des nouveaux principes dans les relations entre les états **(Victor Duculescu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Годовщина глубокого современного значения **(Титу Джорджеску)** 1

— Вклад неоценимой важности в обогащение теории и практики строительства социализма **(Михай Кioряну** 4

— Р.К.П. во главе борьбы за независимость, целостность и суверенитет родины **(Г. Унк** 6

— Научная политика промышленного развития Румынии **(М. Пэрэлуцэ)** 8

— Аграрная проблема в экономическом мышлении партии **(С. Ника)** 10

— Усиление качественных сторон в процессе роста румынской экономики **(Виорел Корнеску)** 13

— Социальный размах развития румынской экономики **(Гаврил Хоржа)** 23

— Активное участие в международной жизни, в утверждении новых принципов в межгосударственных отношениях **(Виктор Дукулеску)** 30

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

O activitate dinamică, neobosită, în slujba înfloririi multilaterale a patriei, ridicării bunăstării întregului popor

Făurirea și dezvoltarea agriculturii socialiste, așezarea ei pe baze moderne constituie o preocupare permanentă a partidului. Rezultatele obținute în sporirea producțiilor agricole vegetale și animale, în condițiile creșterii veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, au asigurat ridicarea consumului de produse agroalimentare pe locuitor, premise pentru o alimentație rațională, echilibrată, factor important al sănătății populației

Înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare a forțelor de producție a dus la făurirea unei industrii moderne, dotată cu mijloace de producție avansate, capabilă să rezolve cele mai complexe probleme ale progresului tehnic contemporan, să asigure înzestrarea tuturor ramurilor cu mașini și utilaje de inalt randament, să contribuie la participarea competitivă a României la schimburiie economice internaționale

Partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pun în centrul intregii politici omul, satisfacerea nevoilor sale materiale și spirituale, crearea unei noi calități a vieții. Ritmul accelerat al imbunătățirii condițiilor de locuit și de deservire social-culturală reprezintă unul din principalele domenii în care se afirmă cu putere ridicarea nivelului de trai al intregului popor.

O activitate dinamică, neobosită, în slujba înfloririi multilaterale a patriei, ridicării bunăstării întregului popor

Gîndirea și acțiunea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, continua întărire a legăturii organice a partidului cu masele de oameni ai muncii au stat la baza creării unei democrații economice și sociale de tip nou, a unui sistem unitar de conducere a țării de către popor ; dezvoltarea democrației socialiste constituie o latură esențială a operei de construcție socialistă și comunistă.

O nouă calitate, o eficiență înaltă în toate domeniile de activitate – acest comandament economico-social, înscris în Programul partidului, determină mutații profunde în opțiunile și acțiunile actualei etape de dezvoltare, în care consolidarea și potențarea realizărilor de pînă acum vor asigura creșterea în ritm susținut a economiei naționale, ridicarea gradului de civilizație a întregului popor.

Beneficiind de sprijinul permanent al partidului și statului, ca ramură de bază, prioritară a economiei naționale, agricultura a luat, pe un front larg, startul unei profunde revoluții care cuprinde atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției, întreaga viață a satului românesc, sporind contribuția acestei ramuri la progresul multilateral al patriei noastre socialiste.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Obiectiv major al planului

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

Numărul 20 ● Vineri 15 mai 1981

Solemnitatea înmînării Titlului de Onoare Suprem

„Erou al Republicii Socialiste România"

tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU

şi tovarăşei ELENA CEAUŞESCU

D 646

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

PROBLEME DE ARBITRAJ

Plan—repartiții

Modificarea repartițiilor și a contractelor economice

Sublinierea stăruitoare a funcțiilor importante care revin balanțelor materiale, repartițiilor și contractelor economice, justifică, în opinia noastră, elementele noi care s-au adoptat, pe plan normativ, prin Legea nr. 11/1980 pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială.

Stabilitate și suplețe sînt două comandamente care acționează deopotrivă, în cadrul noului mecanism economico-financiar, pentru a asigura gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și bănești.

Referindu-ne, de această dată, la ceea ce reprezintă elementul de stabilitate în materia repartițiilor și a contractelor economice, amintim că, atît unitățile socialiste, cît și practica arbitrală s-au confruntat, în anii care au trecut, cu dificultăți determinate de numeroase modificări de repartiții decise de coordonatorii de balanță cu nesocotirea intereselor economice justificate ale unora dintre unitățile socialiste chemate să îndeplinească sarcina de plan concretizată în repartiția modificată.

Dispozițiile legale în vigoare în perioada la care ne-am referit au permis adoptarea unor rezolvări care nu au fost lipsite de oscilații.

De această dată, problema limitelor și condițiilor în care coordonatorul de balanță poate modifica repartițiile emise a primit, prin legea citată, o reglementare care impune soluții ferme.

Astfel, potrivit art. 100 alin. 3 din legea menționată „condonatorii de balanțe vor putea modifica sau anula repartițiile emise numai în cazurile în care această măsură este consecința modificării unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emise de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în condițiile prezentei legi".

Așadar, numai două sînt ipotezele în care coordonatorii de balanță pot dispune modificarea repartițiilor. Prin urmare, dacă nu se identifică nici una dintre cele două ipoteze, modificarea dispusă este nelegală și deci, lipsită de efecte juridice.

Pentru a se putea verifica legalitatea măsurii dispuse de coordonator, credem util să se prevadă, chiar în actul de modificare a repartiției, temeiul măsurii adică, actul prin care s-au modificat unele sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială sau dispoziția obligatorie emisă de M.A.C.F.

O a doua dispoziție, cu consecințe în ceea ce privește dreptul coordonatorilor de balanță de a modifica repartițiile emise este astfel exprimată în ultimul alineat al aceluiași art. 100 : „Se interzice modificarea sau anularea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe după expirarea perioadei pentru care acestea au fost emise".

Deși formularea este apropiată de cea folosită în art. 23 din Legea nr. 8/1972 („modificările de plan pentru perioade expirate sînt interzise"), credem că interpretarea sistematică a dispozițiilor normative în vigoare permite degajarea sensului exact al interdicției stabilite prin textul legal reprodus mai sus.

Legea nr. 71/1969, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 3/1979, prevede, la art. 27, că „repartițiile se vor emite de coordonatorii de balanță și vor cuprinde furnizorii și beneficiarii, cantitățile, caracteristicile tehnico-economice de identificare a produselor și **perioadele de livrare**" (sublinierea autorului).

În schimb, în art. 94 din Legea nr. 14/1971, modificată și completată prin Legea nr. 11/1980, problema a fost reglementată astfel : „Coordonatorii de balanțe, pe baza resurselor alocate titularilor de plan prin balanțele materiale din planul cincinal, vor emite repartiții desfășurate **pe fiecare an** al cincinalului, pe beneficiari, cu indicarea furnizorilor, precum și repartiții anuale cu **defalcare pe trimestre**, corespunzător prevederilor actualizate din planurile anuale" (sublinierile autorului).

Socotim că „perioada pentru care au fost emise", la care se referă art. 100 alin. ultim din Legea nr. 14/1971 este anul de plan în cazul repartițiilor emise pe cincinal și trimestrul — în cazul repartițiilor anuale.

Ne întemeiem opinia pe faptul că, spre deosebire de art. 27 din Legea nr. 71/1969, art. 94 reglementează în mod detaliat perioadele de executare a sarcinilor de plan cuprinse în repartiții. Nu credem că s-ar putea face abstracție de această reglementare atunci cînd se pune problema perioadei în care coordonatorii de balanță pot modifica repartițiile emise.

Dealtfel, socotim că nici din punct de vedere economic nu se justifică modificarea repartițiilor după expirarea trimestrului în care sarcina de plan urma să fie executată, ținînd cont de perturbările iremediabile pe care asemenea modificări le produc în angrenajul complex al aprovizionării tehnico-materiale.

I. ICZKOVITS
Arbitrajul de Stat Central

Supliment la nr. 20 1981 Revista ECONOMICA

transporturi

Unele aspecte privind reglementările în transporturile pe C.F.R. și cu mijloace auto

● Transporturile constituie una din cele mai importante ramuri ale economiei naționale. Prin ele se asigură mișcarea produselor din sfera producției în sfera circulației, realizîndu-se prin intermediul acestora însuși procesul de producție.

Ca urmare a H.C.M. 425/1975 și a ordinelor M.T.Tc. nr. 773 și nr. 725/1976, s-a introdus sistemul elaborării unor balanțe anuale de capacitate privind transporturile corelate, cu balanțele materiale, precum și sistemul contractelor economice anuale de prestații transport.

În legătură cu sistemul contractelor anuale de prestații transport, s-a pus problema naturii juridice a acestor contracte, dacă ele privesc sfera planificării, dacă sînt acte de dispoziție sau dacă se situează în sfera raporturilor contractuale.

Într-o categorie de opinii, contractele anuale au fost considerate ca o fază pregătitoare a transporturilor, fiind denumite contracte prealabile.

În literatura juridică s-a exprimat și părerea că aceste contracte se situează la hotarul dintre planificarea activității de transport și trecerea la executarea transportului.

Tot la hotarul dintre act de planificare și act bilateral fixează aceste contracte și concepția potrivit căreia contractele anuale de transport sînt considerate convenții de plan.

Au existat și păreri, potrivit cărora contractul anual de transport, în forma sa de contract model, are caracter normativ, asemea vechilor Condiții fundamentale abrogate, avînd rolul de a asigura executarea sarcinilor de plan, căci ele sînt acte emanate de la organele centrale și locale ale administrației de stat și cuprind reguli de conduită obligatorii cu caracter imperativ pentru părți, de la care acestea nu pot deroga și a căror nesocotire ar atrage nulitatea clauzei respective și înlocuirea cu o clauză corespunzătoare. Nu sînt ignorate nici unele dispoziții facultative, dar sînt considerate de minimă importanță.

Oricare ar fi nuanțele opiniilor exprimate în legătură cu natura juridică a contractelor anuale de prestații transport, se pot desprinde cîteva trăsături comune, recunoscute de toate aceste opinii :

— sînt neîndoielnic contracte economice ;
— au caracter bilateral ;
— oglindesc legătura dintre plan și contract ;
— fac posibilă și ușurează executarea concretă a sarcinii de plan ;
— oglindesc necesitatea ce s-a resimțit ca o tendință de consacrare a unor forme juridice de participare a organizațiilor direct interesate la elaborarea deciziilor de plan.

Ele nu pot fi considerate exclusiv în sfera actelor de planificare, căci în acest domeniu există balanțele anuale de capacitate de transport, iar din cuprinsul lor izvorăsc obligații și drepturi reciproce sancționate cu penalități în caz de nerespectare, iar pe de altă parte , aceste contracte creează ele însele obligații de planificare și se completează cu decizii de plan anexe la contract. (Programarea lunară, eșalonarea decadală și săptămînală, precum și programarea zilnică).

Nu trebuie neglijat caracterul lor specific ce le deosebește de alte contacte economice și anume că realizează sarcinile de plan concrete prin intermediul fazei a doua a transporturilor, materializată în alte contracte de executare propriu-zisă a transporturilor. (Fractul, scrisoarea de transport).

Practica arbitrală a consacrat concepția, potrivit căreia contractele de transport anuale sînt contracte economice, din care rezultă drepturi și obligații pentru părți și a căror neîndeplinire se sancționează cu penalități.

● În domeniul răspunderii părților pentru executarea contractului anual de prestații transport intervine o răspundere economică materializată prin aplicarea penalităților prevăzute de anexa 2 la H.C.M. 57/1952, menținută în vigoare conform art. 4 din H.C.M. nr. 425/1975.

● În fața actualelor dispoziții normative privind contractele anuale de prestații de transport, practica arbitrală a avut de stabilit care este izvorul penalităților prevăzute de anexa 2 la H.C.M. 57/1952, în condițiile în care anexa se referă la penalitățile pentru neîndeplinirea unor acte administrative de planificare, iar noile dispoziții prevăd încheierea obligatorie a contractelor anuale de transport, eșalonările și programările nemai fiind acte de planificare, ci anexe la contracte.

Ca urmare a reglementării încheierii contractelor anuale de prestații-transport, practica arbitrală a stabilit că penalitățile izvorăsc din contract și că lipsa unui asemenea contract nu dă dreptul la penalități. (Decizia P.A.S. nr. 857/1978).

Tot ca urmare a noilor dispoziții legale termenul de prescripție pentru restituirea penalităților izvorîte din neîndeplinirea contractului anual de prestații transport, se consideră a fi de 6 luni conform art. 4 lit. e din Decretul 167/1958.

Dar aceste contracte nu au fost asimilate în totalitate cu cele reglementate de Legea 71/1969, ceea ce demonstrează, încă o dată, caracterul lor specific, situarea lor la granița dintre actul de planificare și executarea propriu-zisă a transporturilor.

Astfel, pentru situațiile în care vagoanele nu sînt puse la dispoziția beneficiarului pe baza contractului anual de prestații transport, ci satisfacerea cererii se realizează în măsura posibilităților, practica arbitrală nu a admis asimilarea acestei situații cu cea prevăzută de art. 3 alin. ultim din Legea 71/1969. Nu s-a considerat că depunerea la stația c.f. a planului de transport, ar echivala cu o comandă urmată de executare, iar pentru abaterile săvîrșite de părți în cadrul unor astfel de raporturi juridice, nu s-au acordat penalități.

● În majoritatea cazurilor, practica arbitrală a aplicat restrictiv penalitățile prevăzute de anexa 2 la H.C.M. 57/1952.

Astfel, nu a fost admisă acțiunea cărăușului în contra beneficiarului pentru penalități privind anularea transporturilor la eșalonarea lunară, în temeiul art. 9 din Normele

metodologice privind planificarea și executarea transporturilor pe calea ferată, reținîndu-se că reducerea planului de transport s-a făcut ca urmare a necesității optimizării transporturilor, cerință impusă ca urmare a anexei 1 la H.C.M. 425/1975 privind „Programul de măsuri pentru îmbunătățirea mijloacelor de transport feroviare, auto și pe apă". (Decizia P.A.S. nr. 1784/1978).

De asemenea, nu a fost considerată ca abatere modificarea planului de transport la definitivare (art. 13 din Normele metodologice), modificare făcută cu acordul organelor superioare, din dispoziția cărăușului și în interesul economiei naționale, cărăușului respingîndu-i-se cererea de penalități pentru anularea planului de transport lunar. (Decizia P.A.S. nr. 1837/1978).

O altă situație se referă la anulările din plan pentru neîncărcarea tonajului planificat și neîncărcat din cauza blocării spațiului de depozitare la destinatar. Conform Ord. 340/96—1967 al M.T.Tc., organele C.F. sînt în drept să dispună anularea cu plata de penalități a tonajului planificat și neîncărcat din cauza blocării spațiilor sau liniilor industriale de destinație, însă numai în cazul în care tonajul respectiv nu a fost solicitat de expeditor pentru altă stație de destinație. Practica arbitrală nu a considerat valabilă în orice împrejurare această dispoziție normativă, orientîndu-se în sensul de a se cere Stației C.F. dovada că expeditorul a renunțat la tonajul planificat prin neindicarea altei stații de destinație.

Există multe cazuri în care organizația de transport solicită penalizări pentru anulări din plan în situația refuzului beneficiarului de a încărca marfa pentru vagoanele intrate în locație. Aceste acțiuni se justifică de către cărăuș prin prev. art. 22 din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri pe calea ferată și prin prev. art. 7 (13) din T.L.M.

Potrivit art. 22 din aceste norme, dacă un expeditor renunță în scris la o parte sau la toate mărfurile programate, înainte sau după introducerea vagoanelor la încărcare, sau renunță tacit după introducerea vagoanelor la încărcare, acestea se vor anula din programări, întocmindu-se notă de penalități în ziua respectivă.

Prin art. 7 (13) din T.L.M. se prevede că vagoanele puse la încărcare se țin la dispoziția beneficiarului pînă la expirarea termenului de încărcare tarifar, cînd, dacă încărcarea nu s-a început, se consideră că au fost refuzate tacit și pe lîngă locația tarifară calculată pentru tot timpul cît vagoanele au stat la dispoziția predătorului, se percep și penalitățile prevăzute în Instrucția pentru planificarea operativă a transporturilor. Practica arbitrală a adus precizări în sensul că întîrzierea încărcării peste termenul liber tarifar efectuată în cursul aceleiași zile, nu este considerată ca un refuz tacit la încărcare, iar predătorul datorează taxe locații, însă nu și penalitățile prevăzute de H.C.M. 425/1975 și de anexa 2 la H.C.M. 57/1952.

S-a considerat că în acest fel predătorul ar fi sancționat pentru două abateri, deși în realitate a săvîrșit numai una și anume, întîrzierea în încărcarea vagonului, iar planul de transport al zilei a fost realizat. (Decizia P.A.S. nr. 946/1978).

Nu este însă rezolvată situația vagoanelor a căror încărcare începe dar nu se sfîrșește în ziua programată, terminîndu-se încărcarea a doua zi sau în zilele următoare, nefiind clar dacă în această împrejurare se pot percepe penalități pentru refuzul tacit de încărcare a mărfurilor în vagon.

De aceea, credem că nu-și găsește temei legal aplicarea penalităților pentru refuz de încărcarea vagoanelor, în cazul întîrzierii în încărcarea acestora, cînd nu există de fapt un refuz tacit.

Pe de altă parte, s-a observat o tendință de micșorare a răspunderii cărăușului pentru neîndeplinirea obligațiilor izvorînd din contractul anual de prestații de transport, prin dispoziții normative emise de M.T.Tc. și însușite de practica arbitrală.

Anexa 2 la H.C.M. 57/1952 menționează în sarcina cărăușului penalizări pentru nepunerea la dispoziția expeditorului a mijloacelor de transport la data stabilită.

Prin ordine ale M.T.Tc. s-a ajuns la precizarea că aceste penalități nu pot fi aplicate decît „pentru tonajul rămas neîncărcat din planul lunar operativ de transport pentru care, pînă la încheierea ultimei zile a lunii de planificare, nu 'au fost puse la dispoziția clientelei, pentru încărcare vagoanele necesare".

S-a ajuns astfel la neaplicarea sancțiunii prevăzute de anexa 2 la H.C.M. 57/1952, ci la o sancțiune pentru neîndeplinirea globală de către cărăuș a programului lunar.

Dealtfel, expeditorii fac uz foarte rar de această posibilitate pe care legea le-o pune la îndemînă, deși au de suferit pentru neîndeplinirea planului și contractului anual de transport, adeseori neputînd realiza furnizarea produselor, împrejurare în care, datorită altor dispoziții legale însușite de practica arbitrală, furnizorul nu se poate regresa în contra organizației de transport pentru pagubele suferite prin plata de penalități datorate beneficiarului, chiar dacă cărăușul nu i-a pus la dispoziție mijloace de transport și aceasta ar fi singura cauză a nerealizării livrărilor.

● Răspunderea beneficiarului de transport în raport cu cărăușul este antrenată și prin plata de alocații pentru întîrziere în încărcarea sau descărcarea vagoanelor puse la dispoziție.

Cu privire la locații, nu există dispoziții normative care să reglementeze în mod special termenele de prescripție aplicabile acțiunilor prin care se pretinde plata sau dimpotrivă, restituirea acestor taxe, nu există dispoziții normative care să prevadă sancțiuni patrimoniale aplicabile părții care refuză nejustificat plata locațiilor datorate sau restituirea locațiilor încasate fără temei.

In practica arbitrală, aceste probleme au fost soluționate prin aplicarea dispozițiilor privind penalitățile de întîrziere, taxele și tarifele sau prin aplicarea principiilor generale care guvernează instituția răspunderii pentru cauzarea de prejudicii prin fapte ilicite.

Datorită actualelor reglementări, prin introducerea contractelor anuale de prestații de transport, caracterul contractual al taxelor de locații își găsește explicația fără echivoc, în faptul că ele reprezintă penalități sau sancțiuni în general, pentru neexecutarea unor obligații izvorînd din contract și anume aceea a beneficiarului de a încărca și descărca vagoanele în termenul tarifar.

De aceea apare pe deplin justificată aplicarea termenului de prescripție de 6 luni și în cazul acțiunilor plătitorului pentru restituirea acestor taxe achitate pentru întîrziere în încărcarea vagoanelor pînă la expirarea termenului tarifar de încărcare, vagoane ce sînt anulate din planul de transport conform art. 19 pct. 13 din T.L.M.

Aceste taxe și pretenții în legătură cu ele izvorăsc din contractul anual de prestații transport, fiindu-le aplicabile toate reglementările legate de prestațiile contractuale.

● S-au ivit deosebit de multe litigii privind nepredarea cisternelor cu produse petroliere la destinație.

Aceste produse sînt repartizabile, aprovizionarea lor nefiind admisă decît în cazul existenței unui act administrativ de planificare.

În legătură cu nepredarea la destinație a acestor produse, în practica arbitrală se ivesc două probleme deosebite :

— dacă, fără a exista o justificare legală probată (forță majoră, caz fortuit), cărăușul se poate transforma într-un distribuitor al acestui produs atît de necesar economiei naționale ;

— dacă, și aceasta mai grav, poate fi admisă atitudinea cărăușului de a-și însuși o marfă cu restricțiile impuse de planificare, într-un mod foarte simplu, prin declarația că vagonul s-a pierdut.

Deși încheierea unui contract pentru mărfuri repartizabile fără a avea la bază o repartație este lovită de nulitate absolută și totală, în ipostazele indicate mai sus produsele petroliere circulă fără repartiție aducînd prejudicii grave unităților ce au de îndeplinit sarcinile de plan cu urmări în lanț asupra beneficiarilor și subbeneficiarilor.

Împrejurarea că destinatarii întîmplători sau cărăușul achită valoarea mărfurilor nepredate, nu poate da satisfacție beneficiarului care se vede lipsit de produsul ce i s-a repartizat.

Nici chiar împrejurarea că organizația de transport, potrivit art. 81 din Regulamentul de transport și potrivit art 46 alin. 3 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959 este ținut să restituie valoarea dublă a mărfii primită spre transport și nepredată la destinație, nu este de natură a stimula pe cărăuș pentru corecta executare a transportului, căci textele prevăd această posibilitate de dublă dezdăunare numai atunci cînd este demonstrat că organizația de transport și-a însușit această marfă. Practic, este foarte greu de dovedit acest lucru, întrucît părților nu le e la îndemînă această posibilitate de dovadă, iar cărăușul nu are interesul să o demonstreze, putîndu-se situa lesne pe poziția că cisternele s-au rătăcit, ori pur și simplu să nu-și formuleze nici o apărare, cum se întîmplă în mod curent.

În plus, cărăușul și persoanele vinovate de nepredarea mărfii la destinație nu au de suferit prea grav ca urmare a hotărîrilor de obligare la plată pentru marfă nepredată la destinație, deoarece Instrucția 156/1953 a Direcției mișcării și comercialului din M.T.Tc. prevede o modalitate de compensare a minusurilor pe rețea cu plusurile constatate.

Cum cărăușul își creează prisosuri datorită nepredării cisternelor cu combustibil la destinație, fiind obligat la plata contravalorii mărfurilor nepredate, nu mai are nici un interes la eliberarea mărfurilor după primirea hotărîrii arbitrale, dar nici nu se înregistrează cu lipsuri pe rețea.

În aceste condiții, categorisirea abaterii cărăușului drept culpă gravă, nu ar fi exagerată. S-ar lărgi astfel sfera de aplicare a noțiunii de culpă gravă prevăzute de Instrucțiunea nr. 3/1970 a M.T.Tc. (instrucțiunea respectivă și practica arbitrală au considerat culpă gravă numai în caz de accidente de cale ferată).

● Pînă la 1.I.1979 a fost în vigoare Tariful unic de transport Ed. 1974, după această dată intrînd în vigoare Tariful unic Ed. 1979. Ambele tarife au la bază Decretul 523/1973.

În legătură cu documentele de transport ce se întocmesc și rolul lor privind stabilirea relațiilor juridice dintre expeditor și cărăuș, s-a pus problema dacă bonul de transport reprezintă sau nu contract de transport, cu toate consecințele ce decurg din aceasta și în special cu privire la penalități. (Decizia P.A.S. nr. 2676/1979).

Potrivit art. 35 pct. 2 din vechiul tarif și potrivit art. 41, pct. 5 din Tariful unic Ed. 1979, documentele de transport sînt : fișa de transport, bonul de transport și scrisoarea de transport, indicîndu-se și împrejurările în care se folosesc fiecare din aceste documente de transport.

Bonurile de transport se folosesc pentru confirmarea globală a datelor cuprinse în fișa de transport sau ca document de confirmare a fiecărei curse în anumite situații (art. 44 pct. 6 și 7 din Tariful unic Ed. 1979), utilizarea bonurilor de transport fiind specifică la transporturile ciclice (cariere, balastiere, șantiere de construcții).

Referitor la scrisoarea de transport, nu există nici o îndoială că reprezintă contract de transport. De asemenea, este unanimă părerea că foaia de parcurs nu mai este contract de transport, pentru considerentele arătate mai sus.

Dificultatea se ivește în situația în care expeditorul întîrzie plata taxei de transport, atunci cînd transporturile s-au efectuat pe bază de bonuri de transport.

Dacă există contract anual de prestații transport, credem că problema nu este rezolvată, deoarece plata prestației nu izvorăște din contractul anual, ci din contractul propriu-zis de transport.

Din moment ce există împrejurări în care singurul document de transport ce se întocmește este bonul de transport, iar acesta cuprinde elementele esențiale prin care se poate stabili existența raportului juridic între părți, nu există temei pentru ca acest document să nu fie considerat contract de transport.

În plus, bonul de transport cuprinde și confirmarea efectuării prestației.

De aceea, credem că nu este posibil ca unele prestații efectuate de cărăuș pe baza scrisorilor de transport să fie considerate în cadrul relațiilor contractuale, iar prestațiile efectuate pe baza bonurilor de transport atunci, cînd acestea sînt documentele legale de transport ce se întocmesc, să nu poată fi considerate ca fiind contractuale.

9. Staționările sau depășirile duratei operațiunilor de încărcare-descărcare și comerciale.

În legătură cu problema staționărilor, **practica arbitrală s-a pronunțat** în sensul că spre deosebire de locațiile din

cadrul transporturilor feroviare ce au fost tratate ca penalități, în domeniul transporturilor auto, aceste staționări sînt considerate taxe. (Decizia P.A.S. nr. 1149/1976).

S-a argumentat această definire prin aceea că : suma aferentă depășirii timpului liber nu îndeplinește o funcție sancționatoare ; suma respectivă se încasează numai de la expeditor, indiferent în care fază a transportului s-a produs ; aplicarea penalităților este de strictă interpretare ; durata reținerii mijlocului auto pentru încărcarea-descărcarea mărfii și pentru operațiunile comerciale face parte din Tariful de transport propriu-zis și constituie unul din elementele pe baza cărora se calculează tariful pe autovehicul/km ; la stabilirea duratei reținerii mijlocului de transport la încărcare-descărcare și pentru operațiunile comerciale, s-a avut în vedere un timp mediu în construcția tarifului care poate avea anumite limite maxime și minime la anumite categorii de transport.

Consecințele tratării taxelor de staționare ca tarife se referă la aplicarea prescripției de 18 luni și la împrejurarea că pentru întîrzierea în plata taxelor de staționare se datorează penalități.

Încercarea de a explica doar cîteva din aspectele aplicării în practică a dispozițiilor normative privind contractele de transport feroviare și auto a tins să dovedească faptul că perfecționarea legislației este mereu necesară, mereu în tendință de îmbunătățire, în scopul realizării liniilor de perspectivă impuse de documentele de partid.

Lucreția TEODORESCU
Arbitrajul interjudețean Ploiești

Natura juridică a sumei ce se percepe de cărăușul auto pentru depășirea timpului liber, pentru operațiunile de încărcare-descărcare și comercializare

Timpul liber (netarifabil) pentru operațiunile de încărcare-descărcare și comerciale prevăzut la pct. 3 (21) din Tariful Unic se acordă expeditorului pentru fiecare cursă în parte, la transporturile cărora li se aplică tariful pe autovehicul kilometru sau tariful pentru expediții parțiale.

Acest timp liber este diferențiat în funcție de felul și capacitatea mijlocului auto și este prevăzut în Tariful Unic, Partea a II-a, tabelul 12.

Durata reținerii mijlocului auto pentru încărcare-descărcarea mărfii și pentru operațiunile comerciale face parte din tariful pentru transport propriu-zis, constituind unul din elementele pe baza căruia se calculează tariful pe autovehicul kilometru.

La stabilirea duratei reținerii mijlocului de transport la încărcare-descărcare și pentru operațiunile comerciale s-a avut în vedere un timp mediu în construcția tarifului, care poate avea anumite limite minime și maxime la diferite categorii de transport.

Dacă durata operațiunilor de încărcare-descărcare și comerciale este mai mare decît timpul liber acordat prin tarif, art. 3 (27) din Tariful Unic stabilește că, la tariful pe autovehicul kilometru sau la cel pentru expediții parțiale, se adaugă suma aferentă depășirii timpului liber, calculată pe baza tarifului unitar (lei/oră) prevăzut în tariful pe oră și kilometru (tabelele 1 a, 2 a, 3 a).

Rezultă că, în aceste cazuri se aplică un tarif combinat, atît taxele cuvenite cărăușului prevăzute în tariful pe autovehicul kilometru, cît și cele prevăzute în tariful pe oră și kilometru încasîndu-se și rămînînd la cărăuș, ele reprezentînd contravaloarea prestației efectuate.

Pentru cărăuș deci, calea de recuperare a cheltuielilor sale, corespunzătoare duratei reale de reținere a autovehiculelor, se face prin aplicarea tarifului pe autovehicul kilometru, pentru durata reținerii mijlocului auto la încărcare-descărcarea mărfii și pentru operațiuni comerciale corespunzătoare și prin aplicarea tarifului pe oră și kilometru pentru timpul ce depășește durata reținerii prevăzută la art. 3 (21) din Tariful Unic.

Depășirile timpului liber se stabilesc și se tarifează potrivit art. 3 (27) din Tariful Unic, pe fiecare cursă în parte, decontîndu-se întotdeauna expeditorului, indiferent de locul în care se înregistrează.

Reiese că suma aferentă depășirii timpului liber, calculată pe baza tarifului, nu are caracter de penalitate întrucît nu îndeplinește o funcție sancționatoare, specifică penalităților și se încasează numai de expeditor, conf. art. 1 (3) lit. a din Tariful Unic, indiferent în care fază a transportului s-a produs.

Dealtfel, penalitățile avînd caracterul unor sancțiuni patrimoniale, nu se pot aplica decît în cazurile expres prevăzute de lege sau convenite de părți în temeiul legii, neputîndu-se aplica prin asemănare și altor cazuri.

Spre deosebire de taxele de transport, penalitățile — această formă pe care o îmbracă cel mai frecvent în practică răspunderea patrimonială a organizațiilor socialiste, ca o consecință prevăzută de lege pentru cazul nerespectării obligațiilor contractuale și care odată încasate se virează la buget — reprezintă o sancțiune, o măsură de constrîngere la respectarea obligațiilor contractuale.

Natura juridică a sumei aferente duratei ce depășește timpul liber este aceea de tarif și nu de penalitate, deoarece așa cum rezultă din cele de mai sus, constituie modalitatea de recuperare de către cărăuș a unei părți din tariful de transport, în întregul lui, iar din punct de vedere tarifar, face parte din categoria principalelor tarife de transport.

Că este așa o demonstrează și faptul că între cărăuș și expeditor pot fi convenite durate fixe tarifabile pentru imobilizarea mijlocului auto peste timpul liber, indiferent de cauzele (obiective sau subiective) care provoacă neîncadrarea în timpul liber acordat de Tariful Unic.

Stabilirea anticipată a duratei tarifabile a imobilizării peste timpul liber este posibilă la transporturile care se repetă în condiții de exploatare asemănătoare din punct de vedere al organizării operațiunilor de încărcare-descărcare și comerciale.

În aceste cazuri, cărăușul și expeditorul pot stabili anticipat, pe baza unor determinări de probă, o durată medie

tarifabilă pentru imobilizarea mijlocului auto peste timpul liber.

Durata medie tarifabilă convenită de cărăuș și expeditor pe seama depășirii timpului liber se aplică tuturor transporturilor ce se execută pînă la expirarea perioadei pentru care a fost stabilită, aceasta putînd fi modificată și în timpul executării, la cererea expresă a uneia din părți, dacă din înregistrările făcute de aparatele tahograf sau în documentele comerciale, extrase de la unele transporturi reprezentative, rezultă o durată medie substanțial diferită.

Tratarea sumei aferente depășirii timpului liber acordat de tarif, ca taxă, interesează și în legătură cu decontarea, care potrivit tarifului Unic se face întotdeauna de expeditor, indiferent de gradul de organizare și de rolul pe care îl îndeplinește în procesul de transport și indiferent de locul unde s-a produs.

Ar fi și dificil pentru cărăuș să țină o evidență separată a taxelor de transport și a taxelor pentru depășirea timpului liber netarifabil, pentru ca în caz de refuz de plată să acționeze în termenul de prescripție de 18 luni și respectiv de 6 luni, după cum suma refuzată la decontare ar fi taxă de transport propriu-zisă sau nu.

De asemenea, asupra sumei corespunzătoare depășirii timpului liber acordat de Tariful Unic pentru operațiunile de încărcare-descărcare și comerciale, se aplică și cotele procentuale stabilite la art. 21 din Tarif.

În concluzie, natura juridică a sumelor ce se percep de cărăuș pentru depășirea timpului liber acordat de tarif pentru operațiunile de încărcare-descărcare și comerciale este aceea de taxă de transport, potrivit reglementărilor Tarifului Unic aprobat prin Decr. nr. 523/1975 și practicii arbitrale constante.

M. BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

Aspecte privind răspunderea căii ferate pentru depășirea termenului de transport

(Notă la Decizia P.A.S. nr. 2421 din 23 octombrie 1980)

Reclamanta beneficiară Întreprinderea de legume și fructe Arad a cerut ca Regionala de căi ferate Timișoara să fie obligată să-i plătească o sumă reprezentînd daunele egale cu contravaloarea unor pomi de iarnă ce nu au mai putut fi valorificați în perioada sărbătorilor de iarnă, ca urmare a predării lor la destinație cu depășirea duratei de transport normate.

Arbitrajul de stat interjudețean Timișoara a admis în parte acțiunea.

Pîrîta a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că în mod eronat arbitrajul a obligat-o la adunе constînd în prețul mărfii, din moment ce potrivit dispozițiilor art. 78 pct. 2 din Regulamentul de transport C.F.R., pentru depășirea termenului de eliberare a expediției, calea ferată va plăti o despăgubire ce nu poate depăși prețul transportului, răspunderea fiind astfel limitată. Pe de altă parte, pomii de iarnă fiind predați destinatarei în perfectă stare de calitate, nu aveau aplicabilitate în speță prevederile art. 41 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, prin care s-a stabilit răspunderea organizației de transport pentru orice substituire, diluare, denaturare, alterare sau avarie a mărfurilor în cursul transportului. Rezultă din acest text că legiuitorul a înțeles să stabilească în sarcina organizației de transport o răspundere integrală numai pentru situațiile enumerate limitativ și cu condiția ca acestea să intervină în cursul transportului.

În exercitarea dreptului de control s-a reținut că pentru predarea cu întîrziere a pomilor de iarnă în raport cu data cînd aceștia puteau fi valorificați, rezultînd astfel o pagubă, răspunzătoare este calea ferată, în temeiul art. 41 și 47 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, iar paguba este egală cu contravaloarea mărfurilor.

Notă: În speța ce o adnotăm s-a pus o interesantă și în același timp importantă problemă cu privire la interpretarea textelor normative ce vizează răspunderea căii ferate pentru integritatea mărfurilor primite spre transport și condițiile în care are loc despăgubirea beneficiarului atunci cînd este depășit termenul de eliberare.

Asigurarea integrității mărfurilor ce circulă între unitățile socialiste, din punct de vedere cantitativ și calitativ este garantată prin răspunderea generală ce a fost instituită în sarcina organizației de transport, răspundere ce subzistă din momentul primirii și pînă la eliberarea mărfurilor către destinatar. Este ceea ce consacră articolul 38 din Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 941/1959. În ce privește pierderea calității mărfurilor în cursul transportului, datorită diluării, denaturării, alterării sau avarierii, răspunderea incumbă căii ferate în temeiul art. 41 alin. 1 din același regulament, precizîndu-se prin art. 47 că se plătește drept despăgubire suma corespunzătoare cu deprecierea valorii produselor, fără alte daune.

Pe de altă parte, în speța discutată o anumită incidență o au și reglementările cuprinse în Regulamentul de transport C.F.R. Potrivit dispozițiilor art. 78 pct. 1 din Regulament, calea ferată este obligată să plătească destinatarului de la 1/10 pînă la 5/10 din taxele de transport în cazul depășirii termenului de eliberare. Textul vizează evident situațiile în care datorită depășirii duratei de transport nu s-a produs nici o pagubă. Totuși, pct. 2 al aceluiași articol prevede o despăgubire pentru paguba produsă datorită întîrzierii, despăgubirea fiind limitată la prețul transportului.

Ar fi vorba de un concurs de acte normative ce vizează același obiect, întrucît atît Regulamentul de transport C.F.R. cît și Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 reglementează răspunderea pentru daune a căii ferate.

Interferența este însă aparentă, deoarece, în realitate, actele normative menționate reglementează situații distincte. Într-adevăr, prin irterpretarea sistematică a întregului text al art. 78 din Regulamentul de transport C.F.R., se ajunge la concluzia că daunele intervenite ca urmare a depășirii termenului de eliberare și prevăzute de alin. 2 trebuie să fie altele decît cele ce privesc deprecierea mărfii transportate, această concluzie rezultînd din prevederile pct. 3 aliniat ultim, potrivit cărora în caz de

avarie, despăgubirea pentru depășirea termenului de eliberare se cumulează, dacă e cazul, cu despăgubirea prevăzută de art. 77. Iar art. 77 dispune obligația căii ferate de a plăti, în caz de avarie, totalul deprecierii suferite de marfă. Trimiterea la dispozițiile art. 77 din Regulamentul de transport C.F.R. trebuie însă a fi interpretată în prezent, ca o referire la prevederile art. 41 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 apărut ulterior și care constituie temeiul legal al răspunderii căii ferate pentru deprecierea mărfurilor pe timpul transportului.

Și atunci se pune următoarea problemă: este oare dauna provocată de imposibilitatea valorificării pomilor de iarnă predați cu depășirea termenului de eliberare, alta decît dauna vizată de articolul 78 pct. 2 din Regulamentul de transport C.F.R., și în acest caz răspunderea căii ferate se limitează la prețul transportului, sau este ea consecința deprecierii mărfii și drept urmare despăgubirea este integrală în conformitate cu dispozițiile art. 41 și 47 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959?

Pentru un răspuns adecvat se impune o analiză, chiar succintă a conceptului de calitate a produselor.

Într-o accepțiune restrînsă, înscrisă în art. 3 alin. 1 al Legii calității produselor și serviciilor nr. 7/1977, calitatea produselor se realizează prin respectarea cerințelor tehnice, economice, constructiv-funcționale, estetice și de fiabilitate, în continuă perfecționare, care conferă acestora un grad înalt de utilitate economică și socială.

Potrivit accepțiunii celei mai largi, calitatea se poate defini ca fiind ansamblul însușirilor unei valori de întrebuințare, ce exprimă gradul în care aceasta satisface nevoia socială în funcție de parametrii tehnici-economici, estetici, gradul de utilitate și eficiență economică, în exploatare, respectiv consum.

Calitatea produselor este dată, prin urmare, de caracteristicile lor tehnice, funcționale, tehnologice, de fiabilitate, de mentenabilitate, etc. de caracteristicile psihosenzoriale și sociale, estetice, de modă, eleganță, etc. precum și de caracteristicile economice. Așadar, calitatea produselor reprezintă un concept complex, ea constituindu-se din însumarea tuturor caracteristicilor de care este determinată, neputîndu-se omite luarea în considerare a niciuneia dintre ele.

În speța adnotată, s-a discutat dacă organizația de transport răspunde sau nu cu daune integrale pentru depășirea termenului de eliberare a unor pomi de iarnă, care, la eliberare către destinatară și-au păstrat integral caracteristicile fizice intrinsece, dar care, și-au pierdut însușirea de a fi valorificați către populație. Se știe, pomii de iarnă, tăiați în mod special în acest scop, au utilitate într-o perioadă limitată, optimă, aceea a sărbătorilor de iarnă. După scurgerea acestei perioade, valoarea lor scade considerabil, reducîndu-se la cea a materialului lemnos din care sînt constituiți.

Rezultă deci că valoarea de întrebuințare a pomilor pentru sărbătorile de iarnă, este dată atît de caracteristici tehnico-funcționale, cît și de cele sociale ce le asigură un grad de utilitate și eficiență economică. În condițiile în care caracteristicile tehnice se mențin, dar dispar caracteristicile de utilitate socială, ne aflăm în prezența unei degradări, ce poate fi asimilată cu uzura morală a oricărui produs și care duce la pierderea totală sau parțială a calității în raport cu destinația avută în vedere inițial.

În alți termeni, denaturarea și alterarea mărfurilor în cursul transportului, menționate de art. 41 alin. 1 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, se pot produce nu numai prin pierderea sau diminuarea unor caracteristici tehnico-funcționale, ci și prin pierderea gradului de utilizare și eficiență economică. Interpretarea noțiunii de calitate în accepțiunea largă a economiei politice a socialismului, se impune în virtutea obiectivelor urmărite prin politica economică a partidului nostru, de asigurare a unei eficiențe optime în toate sectoarele de activitate și de ridicare necontenită a nivelului de trai material și cultural al poporului. Aceste scopuri trebuie susținute prin toate mijloacele, inclusiv prin intermediul mijloacelor de răspundere juridică.

În concluzie, în speța discutată, corect s-a reținut că au aplicabilitate reglementările cuprinse în Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cele institute prin art. 78 pct. 2 din Regulamentul de transport C.F.R. vizînd alte situații.

Paul STERESCU
arbitru de stat șef
Timișoara

Investiții

Penalități de întîrziere în plată. Acțiune formulată de antreprenorul general în numele subantreprenorului. Inadmisibilitate

Potrivit art. 15 lit. c din Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții montaj, pentru întîrzierea la plată a lucrărilor executate, beneficiarul răspunde cu penalități de 5,05% pentru fiecare zi de întîrziere, fără ca penalitățile să poată depăși 5% din valoarea de deviz a obiectului, penalitatea calculîndu-se la suma plății întîrziate.

Problema care ne-a reținut atenția cu ocazia unui litigiu arbitral, este aceea dacă pentru întîrzierea la plată a unor lucrări executate de un subantreprenor, antreprenorul general poate formula acțiunea pentru penalități de întîrziere în plată împotriva beneficiarului, invocîndu-se contractul de antrepriză încheiat cu beneficiarul și instituția mandatului, sau dreptul la acțiune aparține numai subantreprenorului care a emis situația de plată în baza lucrărilor executate de acesta.

Soluția pronunțată de Arbitrajul de stat interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 467 din 16 februarie 1981 de respingere a acțiunii ca inadmisibilă, face o justă aplicare a unor principii care reglemenează raporturile participanților la realizarea investițiilor, pe care le subliniem în cele ce urmează.

Argumentul de text care justifică această soluție îl găsim în prevederile art. 19 din Regulamentul privind contractul de antrepriză aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, în sensul căruia plata lucrărilor se face către organizația de construcții care le-a executat.

În situațiile în care participă la executarea lucrărilor de construcții-montaj și subantreprenori, limitîndu-ne analiza la această ipoteză, nu și la situația antreprenorilor de specialitate care încheie contract direct cu beneficiarii, relația contractuală a acestora este numai cu antreprenorul general, subantreprenorul executînd lucrările ce fac obiectul contractului de antrepriză, iar plata acestora se face direct de beneficiar, rolul antreprenorului general fiind acela de a aviza situațiile de plată și facturile, prin care se atestă că s-au executat lucrărilor în condițiile documentației și ale contractului de subantrepriză.

În cazurile în care beneficiarul efectuează plata cu întîrziere culpabil, răspunderea acestuia urmează a fi antrenată în raport de executantul lucrărilor, deci față de subantreprenor, căruia i s-a făcut plata cu întîrziere, argumentul de text invocat, impunînd pe cale de consecință, din faptul plății, concluzia că valorificarea drepturilor se face numai de participanții operațiunilor de decontare.

Părțile care participă la executarea unei investiții sînt antreprenorul general, subantreprenorii, antreprenorii de specialitate și beneficiarul lucrărilor. Raporturile contractuale, potrivit Regulamentului privind contractul de antrepriză, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, se perfectează între antreprenorul general și beneficiar pentru întreaga lucrare, între antreprenorul general și subantreprenori pentru anumite lucrări și între antreprenorii de specialitate și beneficiar pentru lucrări de specialitate, cum ar fi diferite instalații.

Referindu-ne la contractul de subantrepriză pe care îl încheie antreprenorul general cu subantreprenorul, subliniem două caracteristici specifice în raport de care, reclamantul și-a legitimat acțiunea rezolvată de arbitraj, mai sus menționată și anume: prima, că obiectul contractului de subantrepriză se regăsește în volumul contractului general de antrepriză încheiat de antreprenorul general cu beneficiarul, apoi, între subantreprenor și beneficiar nu se leagă raport contractual direct.

Interpretîndu-se că între subantreprenor și beneficiar neexistînd raport contractual, subantreprenorul nu are temei de drept pentru perceperea penalităților de întîrziere în plată, s-a susținut că este posibilă instituția mandatului, că antreprenorul general poate formula acțiune în numele și pentru subantreprenor, împotriva beneficiarului.

Exprimăm rezerve față de un asemenea punct de vedere, referindu-ne la mai multe argumente și anume:

1 — Obligația de plată a lucrărilor fiind stabilită prin actul normativ de excepție, în sensul că beneficiarul efectuează plata către unitatea de construcții care le-a executat și nu antreprenorului general care a încheiat contractul, pentru încălcarea acestei obligații legale, beneficiarul răspunde pentru întîrziere în plată față de executant și nu față de antreprenorul general.

Nu se poate invoca impedimentul — lipsa contractului — întrucît lucrările din contractul de subantrepriză fac parte din contractul general de antrepriză încheiat de antreprenorul general cu beneficiarul. În calitatea sa de intermediar, antreprenorul general, are obligația, ne referim la modalitatea de decontare a lucrărilor, să coreleze cele două contracte și să prevadă în contractul de antrepriză generală numărul contractului de subantrepriză, unitatea respectivă și contul de decontare la B.I., iar în contractul de subantrepriză să indice numărul contului de virament al beneficiarului din care urmează a se face plata. Poziția antreprenorului general, sub aspectul pe care-l discutăm, este aceea a unui intermediar, care ar putea răspunde și participa într-un litigiu în legătură cu decontarea lucrărilor ce s-ar produce dintr-un motiv legat numai de corelarea contractelor (indicarea greșită a contului subantreprenorului).

Exprimăm părerea că fiind perfectate cele două contracte-antrepriză generală și subantrepriză — există relație contractuală care justifică o calitate procesuală activă a subantreprenorului împotriva beneficiarului lucrărilor din contractul de antrepriză generală, astfel că nu este cazul a se recurge la instituția mandatului în baza căreia antreprenorul general, contractant cu beneficiarul, se subrogă în drepturile subantreprenorului și formulează acțiunea în numele și pentru acesta.

2 — Părțile care participă la executarea unei investiții — antreprenor general, subantreprenor, antreprenor de specialitate, — lucrează în nume propriu și în limitele obligațiilor asumate prin contractele încheiate și pe cale de consecință și răspunderea este individuală, beneficiarul neputînd răspunde pentru culpa de a nu fi decontat în termen lucrările executate de subantreprenor, prin plata unor penalități către antreprenorul general.

Obligația constructorilor fiind conjunctă în raport cu beneficiarul, este cazul a se sublinia tocmai faptul că obligația executării lucrărilor, fiind divizibilă între antreprenorul general și subantreprenor, fiecare din ei răspunde concret pentru partea sa, fiecare acționînd numai pentru sine în raport cu beneficiarul, așa cum prevede dealtfel art. 19 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964 din punct de vedere al plății.

Corelativ, potrivit art. 26 din Regulamentul de efectuare a recepției obiectivelor de investiții elaborat în baza H.C.M. nr. 900/1970, în cazul cînd s-au constatat deficiențe la lucrările executate, cînd nu s-au executat lucrări achitate, beneficiarul de investiții este îndreptățit să solicite băncii finanțatoare, retragerea din contul contructorului a contravalorii lucrărilor respective, deci retragerea din contul celui care le-a încasat și nu a antreprenorului general (Dec. P.A.S. nr. 1263/31.05.1979 în Rev. română de Drept nr. 11/1979 pag. 76).

3 — În sfîrșit, instituția mandatului și subrogării nu poate fi acceptată în raporturile dintre participanții cu personalitate juridică în circuitul investițional.

Este adevărat că, contractul de mandat este admisibil între persoane juridice, însă ținînd seama de principiul specialității unităților socialiste, considerăm că între subantreprenor ca mandante și antreprenorul general ca mandatar, nu poate interveni un contract de mandat cu obiectul special de a antrena răspunderea beneficiarului de investiții pentru întîrzierea în decontarea unor lucrări în condițiile art. 1532 din Codul civil român și de art. 15 din Regulamentul privind contractul de antrepriză.

Singura motivație a mandatului prin care subantreprenorul autorizează pe mandatarul antreprenorul general să formuleze acțiune împotriva beneficiarului care a întîrziat plata lucrărilor, ar constitui-o lipsa raportului contractual a subantreprenorului mandate cu beneficiarul, față de care, nu-i posibilă promovarea unei acțiune, dar pe care ar legitima-o antreprenorul general prin contractul de antrepriză generală. Or, dacă s-ar admite, prin ipoteză, că între subantreprenor și beneficiar nu există raport contractual, atunci subantreprenorul mandante, nu poate acorda mandat antreprenorului general pentru acționarea beneficiarului, mandatul nefiind licit.

Pentru toate aceste considerente concluzionăm că antreprenorul general nu se poate subroga în drepturile subantreprenorului legate de decontarea directă a lucrărilor de către beneficiar, hotărîrea Arbitrajului de stat interjudețean Constanța de referire, făcînd o justă aplicare a principiului specialității unităților socialiste.

Iulian LASCU
Arbitrajul interjudețean Constanța

Tranzit organizat

Modalitate de optimizare a transporturilor și de diminuare a cheltuielilor de circulație

Mecanismul de aprovizionare impune, adesea, ca în procesul de circulație a mărfurilor de la furnizorul-producător, la beneficiarul efectiv, să se interpună verigi intermediare, care fără a primi efectiv produsele de la producător se obligă să le furnizeze beneficiarilor consumatori ; — prin acest mecanism, produsele și materialele ajung mai repede la consumator, acolo unde necesitățile economiei naționale reclamă, cu cheltuieli mai scăzute și cu alte avantaje de ordin economico-financiar. Pentru realizarea aprovizionării sub această formă, în practică se utilizează contractele economice de livre, cu clauza „tranzit organizat'.

Numărul mare de contracte care se încheie cu clauza „tranzit organizat' și avantajele de ordin economico-financiar, ce le conferă părților și economiei naționale și seria de deficiențe ce se constată în procedura încheierii și executării acestor contracte în special în sectorul Cooperației de consum, UCECOM, UJCAP, BATMA, BJATM și în sectorul M.C.I., — fac utilă discutarea problematicii acestui contract, în scopul executării corespunzătoare a obligațiilor asumate, fapt ce va contribui în mod esențial la diminuarea numărului litigiilor.

Este de subliniat că acest contract fiind în esență un contract de livrare este supuse tuturor prevederilor din Legea nr. 71/1969. Spre deosebire de tranzitul achitat, reglementat de art. 154 (4) din Legea finanțelor care prevede că în „cazul mărfurilor care, potrivit contractelor, se expediază direct beneficiarilor finali, plata urmînd a se face printr-o unitate intermediară, achitarea mărfurilor se efectuează de unitatea intermediară, la primirea documentelor de decontare întocmite de furnizor pentru mărfurile efectiv expediate, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe constatate la primirea, recepția și decontarea mărfurilor de către beneficiaru final", tranzitul organizat presupune contactul direct între furnizorul efectiv și beneficiarul efectiv între care vor avea loc operațiunile de decontare.

Ceea ce este esențial în cazurile în care se adoptă livrarea prin „tranzit organizat" este faptul că trebuie, în mod obligatoriu să se încheie de către veriga intermediară două contracte, unul cu furnizorul producător și al doilea cu beneficiarul efectiv, contracte care sînt într-o strînsă interdependență, constituind două înscrisuri referitoare la o singură operațiune economică. Veriga intermediară are obligația să înscrie în ambele contracte clauza „tranzit organizat', — și să asigure o perfectă concordanță în ce privește toate clauzele din cele două contracte cum ar fi : obiect, sortimente, termenele de livrare, cantitatea, calitatea, stația de destinație, numărul de cont la bancă etc., cunoscînd că în cazul în care nu-și îndeplinește această obligație, va fi obligată față de furnizorul sau beneficiarul efectiv, în funcție de dauna cauzată prin omisiunea sa.

Cele două contracte fiind perfectate, obligația de livrare și toate operațiunile de ordin economic, financiar și juridic se efectuează între furnizorul producător și benefeciarul efectiv.

Am făcut aceste scurte precizări de ordin tehnic-juridic, deoarece în practică se constată, uneori, că părțile nu le respectă întocmai, fapt care generează litigii, ce ar putea fi evitate printr-o mai judicioasă întocmire a contractelor respective.

Avantajele pe care le prezintă utilizarea contractelor cu clauza „tranzit organizat" sînt evidente, atît la nivelul întreprinderilor, cît și la al economiei, în general : contribuie la diminuarea volumului creditelor pe documente în expediție, la simplificarea operațiunilor bancare și la înlăturarea formării de fonduri atrase la cumpărători ; micșorarea cheltuielilor de circulație, manipulare și depozitare, prin expedierea produselor direct în depozitul beneficiarului. Contractul economic cu clauza „tranzit organizat" contribuie de asemenea la folosirea rațională a mijloacelor de transport, la folosirea eficientă a capacităților de transport și la evitarea transporturilor încrucișate.

Avantaje de ordin economico-financiar, au făcut ca acest contract să fie practicat pe o scară largă în mai multe sectoare de activitate, fiind reclamat de realitățile economiei noastre socialiste, care au confirmat astfel utilitatea lui. Tocmai aceste avantaje, solicită atenție sporită din partea organizațiilor socialiste părți în asemenea contracte, atît în faza încheierii cît și în faza executării contractului cu clauza, „tranzit organizat".

V. ISTROAN
arbitru de stat șef — Oradea

Produse metalurgice

Livrarea prin baze de aprovizionare

Derularea contractelor economice încheiate pentru aprovizionarea unităților beneficiare cu produse metalurgice prin sistemul de baze aparținînd Ministerului Aprovizionării Ttehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe prezintă unele aspecte specifice. Ele privesc atît încheierea, cît și executarea acestor contracte, cu repercusiuni asupra răspunderii părților privind executarea obligațiilor de livrare.

Astfel, necesarul de produse metalurgice care se coordonează de către Ministerul Industriei Metalurgice și care se aprovizionează prin bazele amintite se înaintează de către fiecare unitate în parte bazelor județene, care, după centralizarea lor la nivel de județ, le transmit coordonatorului de balanță. Acesta, după echilibrarea și aprobarea balanțelor materiale, emite repartiții pentru produsele metalurgice pe numele bazei județene de aprovizionare tehnico-materială. În acest fel, nu unitățile efectiv consumatoare, ci aceste baze apar ca beneficiare în repartițiile emise.

De aici consecința că numai contractele de aprovizionare încheiate de bazele amintite și întreprinderile furnizoare pe produse metalurgice se sprijină pe repartații emise de către coordonator. Dar, ținînd seama de metodologia la care s-a făcut referire, contractele dintre baze și unitățile efectiv consumatoare sînt valide în măsură în care obiectul lor coincide cu necesarul de produse metalurgice comunicat care și-a găsit acoperirea în repartiția emisă. Cu alte cuvinte, nu s-ar putea invoca nulitatea acestor din urmă contracte pe motiv că repartițiile emise produc efecte numai în raporturile dintre întreprinderile furnizoare de produse metalurgice și bazele la care ne referim.

Uneori însă, bazele încheie contractele de desfacere cu unitățile efectiv consumatoare fără să fie în posesia repartițiilor. La primirea repartițiilor se constată că s-a alocat de către coordonator o cotă mai mică decît cea solicitată prin necesarul centralizat de bază. Poate rămîne această împrejurare fără urmări în ceea ce privește obiectul contractelor încheiate de către baze cu unitățile efectiv consumatoare ? Desigur că nu.

Alocarea unei repartiții ce nu acoperă obiectul contractului trebuie să ducă la modificarea acestuia prin reducerea cantității de produse metalurgice contractate la nivelul acelei părți din necesarul transmis care și-a găsit acoperirea în repartiție.

Chiar și în ipoteza în care părțile nu procedează la modificarea contractului, unitatea efectiv consumatoare nu poate pretinde ca obligațiile de livrare asumate cu depășirea cantității repartizate să fie îndeplinite, afară de cazul în care baza dispune de rezerve în stoc, rezerve care pot fi afectate — în mod legal — îndeplinirii obligațiilor de livrare rezultate din contractele economice încheiate.

Precizăm că, în acest caz, nu se pune problema acelui impediment obiectiv în calea îndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare care este neprimirea repartițiilor de materii prime necesare executării produselor care formează obiectul contractului respectiv.

În speță, obiectul celor două contracte încheiate de bază în calitate de verigă intermediară este același. Atît cu întreprinderea furnizoare, cît și cu unitatea efectiv consumatoare, baza contractează unul și același produs metalurgic.

În consecință, apărarea de răspundere a bazei pentru ceea ce nu a livrat datorită insuficienței repartiției se datorează nulității parțiale a contractului, iar nu efectului exonerator de răspundere atribuit de practica arbitrală neprimirii repartiției de materii prime.

De aici concluzia că în situația la care ne referim, nu se poate pretinde bazei prezentarea confirmării cazului de forță majoră în condițiile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, întrucît avem de a face cu o împrejurare ce afectează însăși validitatea contractului, iar nu cu una constituzivă de forță majoră.

I. IONESCU

jurisdicții

Efectele împuternicirii de reprezentare conform Legii 5/1978

Funcționarea, în cadrul centralelor, a unităților componente cu gestiune economică fără personalitate juridică a fost consacrată, pe planul reglementărilor normative, prin art. 38 din Legea nr. 11/1971. Textul prevedea că unitățile menționate „pot avea independență operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare, pot încheia contracte prin împuternicire de reprezentare și pot avea relații economice și financiare, prin delegare, în limita competențelor stabilite de centrala de care aparțin. Aceste unități exercită o parte din atribuțiile prevăzute pentru întreprinderi la capitolul I, stabilite de către centrala căreia îi sînt subordonate, în funcție de mărimea, amplasarea și condițiile specifice de producție".

Legea nr. 11/1971 a fost abrogată prin Legea nr. 5/1978, care, în art. 75, prevede că „unitățile componente ale centralelor și întreprinderilor pot avea independență operativă, subcont la bancă, pot beneficia de credite bancare pot avea relații economice și financiare, în limita competențelor stabilite de conducerile centralei sau întreprinderii de care aparțin. **Șefii unităților componente pot încheia cntracte cu persoane fizice și juridice, pe baza împuternicirii de reprezentare dată de centrală sau întreprindere".** (Sublinierea autorului).

Analiza comparativă a textelor reproduse permite să se tragă concluzia că, spre deosebire de reglementarea anterioară, sub imperiul actualei legi, împuternicirea de reprezentare nu este dată unității componente fără personalitate juridică, ci șefilor acestor unități. Ca urmare, parte în contractele economice încheiate prin reprezentare este centrala sau întreprinderea dotată cu personalitate juridică astfel că nu are loc transferul asupra unității componente fără personalitate juridică a răspunderii pentru neîndeplinirea conformă a obligațiilor contractuale. Ne referim, desigur, la relațiile dintre părțile contractante, iar nu la raportul dintre centrală sau întreprindere și unitatea componentă cu gestiune economică fără personalitate juridică. În cadrul acestui din urmă raport consecințele patrimoniale ale neîndeplinirii obligațiilor contractuale se pot localiza la unitatea efectiv vinovată.

Faptul că împuternicirea de reprezentare se dă șefului unității, iar nu însăși unității componente cu gestiune economică fără personalitate juridică are, după părerea noastră, consecințe și pe planul raporturilor procesuale.

Considerăm că în litigiul care pune în discuție modul cum s-a executat un contract economic încheiat pe baza împuternicirii de reprezentare, unitatea competentă cu gestiune economică fără personalitate juridică nu poate figura în locul centralei sau întreprinderii de la care emană împuternicirea.

Ne întemeiem opinia pe constatarea că împuternicirea este dată șefului unității componente iar nu însăși acestei unități care fiind lipsită de personalitate juridică nu poate avea calitatea procesuală activă sau pasivă în litigiul arbitral.

De asemenea, dispozițiile art. 75 din Legea nr. 5/1978 nu conferă nici măcar șefului unității componente împuternicire de reprezentare în fața arbitrajului, ceea ce este pe deplin explicabil, dacă avem în vedere faptul că aparatul care asigură o asemenea reprezentare este constituit în cadrul centralei sau întreprinderii dotate cu personalitate juridică.

Dacă unitatea componentă cu gestiune economică fără personalitate juridică este totuși încadrat cu jurisconsulți, aceștia se pot prezenta în fața organelor arbitrale în baza împuternicirii de reprezentare ce li se dă, în condițiile art. 8 din Decretul nr. 143/1955 de către centrala sau întreprinderea dotată cu personalitate juridică.

Considerămă că prezența acestor juriconsulți în fața organelor arbitrale nu constituie, nici pe departe, un argument de natură să legitimeze procesual unitățile componente cu gestiune economică fără personalitate juridică Parte în litigiu poate fi numai centrala sau întreprinderea dotată cu personalitate juridică

H. MATEI

Puncte de vedere

Contract economic nesemnat de furnizor — consecințe

Întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile Dîmbovița acționează la Arbitrajul interjudețean de stat Ploiești, Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Dîmbovița în calitate de pîrîtă pentru plata de penalități de întîrziere.

Reclamanta își motivează acțiunea pe existența contractului nr. 944/1980 (contract nesemnat de organele de conducere ale pîrîtei) în care I.J.G.C.L. Dîmbovița avea obligația să predea reclamantei anumite cantități de materiale refolosibile în cote trimestriale, iar în cadrul trimestrului în cote egale lunare, obligație pe care pîrîta nu a executat-o.

În întîmpinare, pîrîta se apărăr susținînd că nu a semnat contractul 944/80 și că pe cale de consecință nu datorează penalități de întîrziere. Este important de precizat că sarcina de plan pe unitățile din subordinea Consiliului popular al județului Dîmbovița a fost transmisă de M.A.T.M.C.G.F.F., iar resortul de specialitate a defalcat și a transmis la 5 aprilie 1980 cota de plan în cantitățile înscrise și de reclamantă în contract.

La 14 aprilie 1980 pîrîta I.J.G.C.L. Dîmbovița a contestat sarcina de plan la organul de planificare — Comitetul Executiv al C.P.J. Dîmbovița motivînd greșita fundamentare a sarcinilor în raport cu specificul unității și posibilitățile existente în realitate. Nesemnîndu-se contractul de către furnizor, se prezintă un delegat al beneficiarului și încheie un „proces verbal de conciliere" însă nici acesta nu este semnat de directorul unității pîrîte, ci numai de către contabilul șef.

Ulterior forul tutelar al pîrîtei face o adresă la furnizor în sensul că se admite punctul de vedere al beneficiarului, respectiv reclamantei. Chiar și în urma acestei adrese I.J.G.C.L. Dîmbovița nu semnează contractul.

Se pune următoarea întrebare : constituie adresa emisă de forul tutelar al pîrîtei, drept hotărîre dată în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului, în sensul Legii 71/69 republicate ?

Înainte de a da răspunsul la întrebarea de mai sus care constituie cheia rezolvării acestui litigiu, forul tutelar al furnizorului I.J.G.C.L. Dîmbovița comunică Arbitrajului de stat Ploiești că scrisoarea sa trimisă celor 2 părți în litigiu, nu ține loc de contract economic în sensul legii , ci s-a emis în ideea de a se perfecta contractul economic între I.J.G.C.L. Dîmbovița și I.J.R.V.M.R. Dîmbovița — contract ce nu s-a semnat nici pînă în prezent.

Chiar în situația în care C.P.J. Dîmbovița (forul tutelar al pîrîtei) n-ar fi făcut această precizare organului arbitral, apreciem că adresa respectivă nu ține loc de contract economic.

Și iată de ce : în speță nu s-au respectat dispozițiile imperative ale art. 26 lit. c și ale aliniatelor II și III din același articol. Textul de lege sus-menționat precizează

că hotărîrea dată în cazul refuzului de contractare, ține loc de contract pînă la perfectarea acestuia de către părți. Or, în cazul de față contractul nu s-a perfectat nesemnîndu-se de către furnizor. Această scrisoare a consiliului popular nu este hotărîre și nici nu poate ține loc de contract care este „legea părților". Legiuitorul a avut în intenție ca hotărîrea dată de organul în drept, în cazul refuzului de a contracta, să oblige pe furnizor să semneze contractul și numai după semnarea acestuia să fie asumate obligații a căror nerespectare poate conduce la obligarea sa de a plăti penalități.

Ca un corolar al celor arătate, considerăm că scrisoarea forului tutelar nu se poate asimila unui contract economic în baza căruia o parte să poată pretinde celeilalte penalități.

Gheorghe BÂRLIGEANU

NOTA REDACȚIEI

Opiniem că soluția la care s-a oprit autorul articolului de față nu este conformă prevederilor legale. În ce ne privește, considerăm că între pîrîta furnizoare și beneficiara reclamantă s-a instalat un raport contractual „ope legem". Într-adevăr, din textul articolului de mai sus rezultă că între părți s-a întocmit un proces-verbal de conciliere în baza căruia obiecțiile beneficiarului nu au fost conciliate. Într-o atare situație, furnizorul are obligația — în baza art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969 — să sesizeze în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate, iar în cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului sînt considerate acceptate, dacă nu contravin legii. Întrucît furnizorul nu a formulat sesizarea în termenul fixat de lege (dimpotrivă din textul publicat rezultă că o asemenea sesizare nici nu a fost formulată), iar obiecțiile beneficiarului nu sînt contrare legii, se impune a conchide că punctul de vedere al acestei din urmă unități este acceptat, prin efectul legii. Două împrejurări relatate de autorul articolului merită a reține atenția fiind mai semnificative.

Nesemnarea procesului-verbal de conciliere de către conducătorul unității nu poate constitui un argument pentru a se considera că respectivul înscris este inform, căci dacă se admite o asemenea ipoteză, orice unitate care nu se vrea atrasă într-un raport contractul poate paraliza efectele actului normativ, nesemnînd procesul-verbal de conciliere, conduită pe care o considerăm contrară spiritului și economiei legii dar și dispoziției art. 26 potrivit căreia neînțelegerile ivite cu prilejul încheierii contractelor economice, inclusiv cele privind refuzul de a contracta.... se rezolvă de organele competente.

De asemenea, faptul că furnizoarea pîrîtă a avut permanent o atitudine neechivocă și constantă de a refuza contractarea nu poate conduce la ineficacitatea prevederilor art. 25 lit. e din Legea nr. 71/1969, căci dacă se admite un asemenea punct de vedere ar trebui să se considere că unei unități socialiste îi este deschisă posibilitatea de a eluda legea, evitînd un raport contractual deși există un act de planificare în acest sens.

practică arbitrală

● FOND LOCATIV CU ALTĂ DESTINAȚIE DECÎT LOCUINȚA. DEȚINEREA DUPĂ EXPIRAREA CONTRACTULUI. LIPSA DE TEMEI LEGAL

Litigiul a fost generat de refuzul pîrîtului Centrul de librării Cluj de a elibera suprafața locativă cu altă destinație decît aceea de locuință aflată în administrarea directă a reclamantei I.F.E.T. Cluj, deținută după expirarea termenului pentru care fusese închiriată în baza contr. nr. 2257/1978.

Soluționînd cauza, Arbitrajul a admis acțiunea reclamantei dispunînd evacuarea pîrîtului.

Pîrîtul, Centrul de librării Cluj a formulat cerere de rearbitrare susținînd că hotărîrea pronunțată este netemeinică și nelegală întrucît nu a ținut seama de existența ordinului de repartiție nr. 3451 din 5 august 1971 emis de Consiliul popular municipal Cluj, act în baza căruia s-a încheiat cu reclamanta contractul de închiriere, dispunîndu-se evacuarea unei unități socialiste dintr-o suprafață locativă cu altă destinație decît aceea de locuință ce i-a fost legal repartizată.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că pîrîtul a deținut începînd cu 1 aprilie 1978, cu titlu de chirias, o suprafață locativă dintr-un imobil aflat în administrarea directă a IFET Cluj, în baza contractului de închiriere nr. 2857/1978, încheiat în temeiul ordinului de repartizare nr. 3451/1971 emis de Consiliul popular municipal Cluj.

La expirarea valabilității contractului, stabilită prin art. 2 din contract, pe intervalul 1 aprilie 1978 — 1 aprilie 1979, pîrîtul a refuzat eliberarea suprafeței locative deși reclamanta nereînoind contractul de închiriere, deținerea acesteia nu mai avea titlu legal.

In conformitate cu disp. art. 38 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, suprafețele locative cu altă destinație decît aceea de locuință, aflate în administrarea directă sau după caz, în proprietatea unei organizații socialiste este supusă normării.

Pe baza ordinului de repartizare, emis în condițiile legii nr. 5/1973, se încheie contractul de închiriere, potrivit art. 45 din aceeași lege.

Persoanele care ocupă fără contract de închiriere o suprafață locativă din fondul aflat în administrarea întreprinderilor de stat sînt supuse evacuării, fără atribuirea altei suprafețe locative, potrivit art. 23 din Legea nr. 5/1973.

Deținerea unei suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință efectuîndu-se numai pe bază de contract de închiriere încheiat în temeiul unui ordin de repartizare, iar termenul locațiunii fiind cel stabilit prin contract, la expirarea termenului de valabilitate a acestuia, ocuparea ei în continuare este lipsită de o bază legală.

Existența repartiției generează numai obligația încheierii contractului de închiriere, care în speță a existat și

a expirat, astfel încît soluția de evacuare a pîrîtului în aceste condiții este deplin justificată.

Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă prin Decizia P.A.S. nr. 333 din 28 februarie 1981.

● CONTRACT DE ÎNCHIRIERE. NEPLATA CHIRIEI ÎN TERMEN. MAJORĂRI

Prin hotărîrea pronunțată de Arbitrajul de stat interjudețean Timișoara în litigiul dintre reclamantul Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Timiș și pîrîta C.A.P. Sînnicolaul Mare, aceasta din urmă a fost obligată la plata chiriei restante datorată pentru suprafața locativă cu altă destinație decît acea de locuință deținută pe bază de contract.

Reclamantul G.I.G.C.L. Timiș a formulat cerere de rearbitrare prin care arată că nu s-au calculat corect majorările de 0,5% pe zi solicitate în temeiul disp. art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că susținerea petiționarului este neîntemeiată.

Într-adevăr, potrivit art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, neplata în termen a chiriei datorate organizației socialiste pentru suprafețele care servesc drept locuințe sau cu altă destinație, atrage o majorare de 0,5% asupra chiriei datorate, pentru fiecare zi de întîrziere, începînd cu prima zi lucrătoare următoare aceleia cînd suma a devenit exigibilă, fără ca majorarea să poată depăși totalul chiriei restante.

Întrucît majorările solicitate de reclamant și acordate acestuia prin hotărîre privesc perioada restantă, iar calculul a fost făcut cu respectarea dispozițiilor legale susarătate, hotărîrea pronunțată de organul arbitral a fost menținută prin Decizia P.A.S. nr. 2023 din 31 august 1980.

● SUPRAFAȚA LOCATIVĂ CU ALTĂ DESTINAȚIE DECÎT ACEEA DE LOCUINȚĂ DEȚINUTĂ FĂRĂ CONTRACT. EVACUARE

Întreprinderea Electrometal Cluj a cerut ca pîrîtul, Combinatul de prelucrarea lemnului Gherla să fie evacuat necondiționat din suprafața locativă cu altă destinație decît aceea de locuință deținută fără titlu legal, aflată în administrarea sa directă.

Arbitrajul interjudețean Cluj a admis acțiunea.

Pîrîtul C.P.L. Gherla a formulat cerere de rearbitrare prin care a susținut că soluția nu a ținut seama de faptul că suprafața locativă în litigiu îi este necesară continuării activității de producție pînă la realizarea unui obiectiv nou de investiții aprobat pentru anii 1980—1981 și este legal deținută în baza minutei nr. 2283 din 12 dec. 1977 încheiată cu reclamanta.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut că pîrîtul a primit în patrimoniul său ca efect al Decr. nr. 220/1977 o secție de mobilă-tîmplărie pentru care neavînd terminată instalația de extindere, a solicitat ca o parte din activități să rămînă temporar în spațiul industrial al reclamantei, Întreprinderea Electrometal Cluj.

În acest sens reclamanta a încheiat minuta nr. 2283 din 12 dec. 1977 cu pîrîtul prin care s-a stabilit în sarcina acestuia obligația plății amortismentului și a cheltuielilor comune pentru suprafața folosită, aflată în administrarea directă a reclamantei.

Întrucît activitatea secției pîrîtului a stingherit desfășurarea propriei sale activități care între timp s-a extins, reclamanta a solicitat pîrîtului evacuarea spațiului industrial în două etape, pînă la 1 iulie 1979 și pînă la 31 dec. 1979, dar acesta nu a dat urmare invitației reclamantei.

Suprafețele locative cu altă destinație decît aceea de locuință, aflate în administrarea directă sau după caz, în proprietatea organizației socialiste sînt supuse normării, potrivit art. 38 din Legea nr. 5/1973. Repartizarea acestora se face de către organele indicate la art. 39 din aceeași lege, iar contractul de închiriere se încheie potrivit ordinului de repartizare, conf. art. 46 din lege.

În speță, pîrîtul nu a deținut suprafața locativă cu altă destinație decît aceea de locuință, aflată în administrarea directă a reclamantei pe baza unui contract de închiriere încheiat în condițiile Legii nr. 5/1973, astfel încît ocuparea acesteia este considerată ca nelegală.

Minuta invocată de pîrît nu poate fi privită ca și un contract, în lipsa ordinului de repartiție emis în conf. cu prevederile Legii nr. 5/1973, ea reglementînd o situație tranzitorie.

În acest caz s-a justificat evacuarea dispusă de organul arbitral, motiv pentru care cererea de rearbitrare a fost respinsă prin Decizia P.A.S. nr. 2010 din 30 august 1980.

● ÎNCHIRIERE. OBLIGAȚIA PLĂȚII CHIRIEI LEGALE. INLĂTURAREA RĂSPUNDERII. INADMISIBILITATE.

Reclamanta C.A.P. Boișoara a cerut ca pîrîta Coop. de consum Boișoara să fie obligată la plata chiriei datorate pe intervalul 1976—1980 pentru suprafața locativă cu altă destinație decît acea de locuință, deținută în baza contractului de închiriere nr. 90/1970.

Arbitrajul interjudețean Pitești a admis în parte acțiunea, respingînd pretențiile reclamantei la majorări de 0,5% pe zi asupra chiriei restante, în lipsa unei clauze în contract în acest sens.

U.J.C.C. Vîlcea a formulat cerere de rearbitrarea prin care arată că soluția este criticabilă în partea prin care s-a reținut că nu se datorează majorările legale pentru neplata în termen a chiriei de către pîrîtă, pe considerentul că între părți nu s-a prevăzut o clauză în acest sens, arătînd că nu s-au avut în vedere disp. art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973.

În exercitarea dreptului de control, s-a reținut ca materia închirierii este reglementată de Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași.

Este de principiu că, convențiile dintre părți se completează cu prevederile legale în materie, iar clauzele prin care se încalcă aceste prevederi sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu cele corespunzătoare legii.

În speță, prin contractul de închiriere încheiat între părți s-a stabilit o chirie neconformă disp. art. 41 din Legea nr. 5/1973, potrivit cărora, tariful de bază al chiriei lunare pentru suprafețele locative cu altă destinație decît aceea de locuință este unic pe întreg cuprinsul țării, în-

diferent de proprietar, situație în care s-a dispus rearbitrarea litigiului, impunîndu-se obligarea locatorului la plata chiriei legale.

Referitor la lipsa clauzei în contract, corespunzătoare stabilirii unor majorări de 0,5% pe zi asupra chiriei restante, aceasta nu constituie un motiv de înlăturare a răspunderii locatarului aflat într-o asemenea situație de întîrziere a plății chiriei legale.

Unitățile socialiste sînt obligate cînd încheie un contract să ia toate măsurile prevăzute în actele normative pentru a asigura executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate.

Una dintre cele mai indicate măsuri o constituie stipularea unor clauze privind răspunderea pentru nerespectarea de către părți a obligațiilor ce le revin, în speță, pentru neplata în termen a chiriei datorate, stabilirea majorării de 0,5% pe zi asupra acesteia, potrivit disp. art. 11 din H.HC.M. nr. 860/1973.

Părțile nu pot înlătura răspunderea lor prin neînscrierea în contract a unei asemenea clauze, deoarece în felul acesta s-ar renunța de către locator la un drept al său.

Acesta a constituit un al doilea motiv, pentru care hotărîrea a fost desființată prin Decizia P.A.S. nr. 330 din 28 februarie 1981.

● ASOCIAȚIE DE LOCATARI. LITIGIU. COMPETENȚA MATERIALĂ

O asociație de locatari a introdus acțiune la Arbitrajul de Stat împotriva unei întreprinderi socialiste de stat pentru plata prețului unor prestații executate și neachitate.

Acțiunea a fost admisă.

Nemulțumită de soluția pronunțată, pîrîta a formulat cerere de rearbitrare pe considerentul că baza de calcul a fost lipsită de temei legal.

În exercitarea dreptului de control din oficiu, potrivit disp. art. 61 din Regulile procedurii arbitrale s-a reținut că organul competent să rezolve litigiul ivit între o asociație de locatari și o întreprindere socialistă de stat este instanța judecătorească și nu Arbitrajul de Stat.

Într-adevăr potrivit art. 1 din Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat, de către Arbitrajul de Stat se rezolvă litigiile patrimoniale dintre organizațiile socialiste.

Art. 63 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, prevede că asociația de locatari ia ființă de drept în clădirile cu mai multe apartamente sau pe grupe de clădiri și este compusă din locatarii principali, persoane fizice și juridice, dobîndind personalitate juridică din momentul înregistrării sale.

Potrivit disp. de la art. 67 din aceeași lege, orice litigiu în legătură cu aplicarea Legii nr. 5/1973 se soluționează de către instanțele judecătorești, cu excepția celor date în mod expres, în competența altor organe.

O asemenea excepție o constituie litigiile în legătură cu repartizarea, deținerea sau folosirea suprafeței locative cu altă destinație decît aceea de locuință, care în conf. cu prevederile art. 46 alin. 2 din Legea nr. 5/1973, sînt date în competența de soluționare a organelor de arbitraj, atunci cînd toate părțile sînt organizații socialiste.

Atît din prevederile Legii nr. 5/1973 cît și din cele ale Statutului privind organizarea și funcționarea asociației de locatari, aprobat prin Decr. nr. 387/1977, se desprinde că asociația de locatari nu este o organizație obștească, motiv pentru care nu poate figura ca parte într-un litigiu îndreptat împotriva unei organizații socialiste de stat, de competența Arbitrajului de Stat, avînd în vedere disp. art. 1 din Legea nr. 5/1954.

Așa fiind, Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 3535/30 decembrie 1978 a desființat hotărîrea prin care s-a soluționat litigiul dintre o asociație de locatari și o întreprindere socialistă de stat, și desesizîndu-se a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea judecătoriei locului unde își are sediul pîrîtul.

În două alte cazuri similare în care o judecătorie a scos cauza de pe rol trimițînd-o spre rezolvare Arbitrajului de Stat, pentru motivele expuse, acesta s-a considerat necompetent să soluționeze cauzele și suspendînd rezolvarea litigiilor a înaintat dosarele Primului Arbitru de Stat, pentru a se pronunța asupra competenței.

Primul Arbitru de Stat a înaintat dosarele la Procuratura Generală pentru a se analiza dacă nu este cazul declarării unui recurs extraordinar împotriva încheierilor de ședință, pronunțate de judecătorie.

La sesizarea Primului Arbitru de Stat s-a primit un răspuns afirmativ.

De precizat este că, după aceasta, adică începînd din anul 1979, cu asemenea litigii nu a mai fost sesizat Arbitrajul de Stat.

● CONTRACT DE ÎNCHIRIERE. DENUNȚARE UNILATERALĂ. CONDIȚII. EFECTE.

În conformitate cu dispozițiile de la art. 1436 C. civ., locațiunea făcută pentru un timp determinat încetează de la sine cu trecerea termenului, fără să fie trebuință de o prealabilă înștiințare.

Încetarea contractului de închiriere ca efect al denunțării notificate de locatar, ca urmare a dispoziției organelor superioare de stat, duce la încetarea raporturilor de locațiune.

După ce s-a notificat denunțarea, locatarul chiar dacă a continuat a se servi de suprafața locativă cu altă destinație decît aceea de locuință închiriată, nu poate opune potrivit art. 1438 C. civ. — reînoirea tacită a locațiunii.

În consecință, pentru neeliberarea suprafeței locative cu altă destinație decît aceea de locuință după încetarea contractului de închiriere, locatarul este ținut față de locator la plata echivalentului folosinței, care — în materia locațiunii suprafețelor locative cu altă destinație decît aceea de locuință, — este chiria legală reglementată de Legea nr. 5/1973.

La acest echivalent al folosinței nu se datorează majorările prevăzute de art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași.

În acest sens s-a pronunțat P.A.S. prin Decizia nr. 512 din 24 martie 1981.

M. B.

Întrebări și răspunsuri

● **CONSTANTIN PRUDEANU, Rîmnicu Vîlcea.** — În ipoteza în care, după obținerea vizei de flotant, persoana respectivă a locuit efectiv în localitatea unde a fost transferată a-vea dreptul să ceară și să obțină dreptul prevăzut la art. 75 din Legea nr. 5/1974 — alin. 1, lit. c. Acest drept poate fi solicitat, conform art. 176 din Codul muncii, în termen de trei ani. Faptul că, ulterior, contractul de muncă a fost desfăcut din motive imputabile persoanelor în cauză, nu poate determina pierderea unui drept născut cu mult înainte. Celelalte drepturi prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974 nu pot fi acordate, deoarece la data de 27 octombrie 1980, cînd a obținut mutarea domiciliului în localitatea unde lucrează în prezent, era în vigoare un alt contract de muncă, încheiat în luna iunie 1980 (deci nu cel bazat pe transferul în interesul serviciului). Din scrisoarta dv. nu rezultă dacă localitatea Marcea (comuna Ionești) se află la o distanță mai mică de 10 km de Rm. Vîlcea. În cazul în care localitatea se află la o distanță mai mică de 10 km, nu sînt aplicabile prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1979 nici în ce privește al. (1) lit. c, deoarece domiciliul beneficiarului era, la data transferării sale, în localitatea Marcea.

● **ROMAN FARKAȘ, Marghita.** — Un element esențial al contractului individual de muncă este precizarea retribuției cuvenite pentru munca prestată. Din scrisoarea dv. rezultă că la 10 martie 1980 vi s-a stabilit, cu respectarea prevederilor legale (pct. 10 din Anexa nr. 6 la Decretul 100/1979), retribuția corespunzătoare clasei 20 de retribuire. Această retribuție nu poate fi modificată unilateral de către unitate. Adresați-vă comisiei de judecată din unitate cu solicitarea anulării deciziei de micșorare a retribuției cuvenite.

● **GAVRILĂ VOSLOBAN, Constanța** — Perioada de 6 luni de la data majorării cu caracter general a retribuției se referă exclusiv la trecerea în trepte sau gradații superioare. Promovarea în categorii tarifare superioare a personalului muncitor se face în conformitate cu prevederile Legii nr. 12/1971 (art. 22), indiferent de data majorării retribuției.

● **FRANCISC MOLNAR, Timișoara** — Conform art. 17 din Legea nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al personalului, indemnizația de concediu se calculează pe baza retribuției medii zilnice pe ultimele 12 luni. În cazul personalului cart a fost trimis în concediu în luna noiembrie 1980 pe doi ani consecutivi, în anul 1979 neputînd beneficia de acest drept, indemnizația cuvenită, atît pentru concediul restant cît și pe anul 1980, se calculează pe baza retribuției medii zilnice din perioada 1 noiembrie 1979 — 31 octombrie 1980.

● **MARIN PETRESCU, Roșiorii de Vede.** — Dacă atribuțiunile și programa analitică a materiei pe care o veți preda la liceul economic sînt corespunzătoare experienței avute în perioada de peste cinci ani cît ați lucrat în unități comerciale, fiind și absolvent al școlii post-liceale de conducător unități comerciale, veți putea ocupa — prin examen sau concurs — postul de maistru instructor.

● **GEORGE NIȚULESCU, Buzău** — În art. 65 din Legea nr. 12/1971 este prevăzută posibilitatea ca în unitățile agricole de gradele I—III, organele de conducere colectivă ale ministerului de resort să poată aproba, de la caz la caz, ca funcțiile de conducere pentru care este prevăzută condiția studiilor superioare să fie ocupate prin examen sau concurs cu cadre cu studii medii, care au o vechime îndelungată în specialitatea funcțiilor respective, au obținut rezultate deosebite în activitatea profesională și aptitudinile necesare pentru prestarea muncii de conducere. Ca urmare a faptului că între 1974—1977 ați ocupat funcția de contabil principal (pentru care este prevăzută cerința studiilor medii), derogarea pentru neîndeplinirea condiției de studii superioare nu mai are valabilitate. Nu puteți ocupa funcția de economist sau economist principal (inclusiv în unitățile agricole).

● **VASILE GRAURE, Vedea, Pitești.** — Pensionarii de invaliditate de gr. III încadrați în muncă primesc — pe lîngă retribuția tarifară pentru 1/2 normă — și cota parte sau întreaga pensie de invaliditate. La stabilirea cuantumului alocației dt stat pentru copii se ia în considerare suma veniturilor lunare obținute, respectiv se adună retribuția tarifară cu pensia.

● **TEODOR CIOCA, Cîmbrud, Alba** — Conform art. 9 din Legea nr. 3/1977 se recunoaște ca vechime în za unui contract în sensul Codului Muncii. Perioada lucrată în cooperativa agricolă de producție (1961—1965), cînd ați fost retribuit cu norme convenționale, nu se poate lua deci în considerare ca vechime utilă la stabilirea duratei concediului de odihnă cota procentuală a sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate etc.

● **VASILE ȘTEFANIȚĂ, Murgeni, Vaslui.** — Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost transferat, în interesul serviciului, la o unitate care se află la o distanță de peste 10 km de localitatea de domiciliu și că v-ați mutat efectiv împreună cu familia în localitatea unde se află sediul unității la care v -ați transferat. Dacă cele de mai sus pot fi dovedite cu mențiunile corespunzătoare în Buletinul de identitate, sînteți îndreptățiți să beneficiați de prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974. Observația că unitatea unde ați fost transferat se află la o distanță mai mică de 50 km de fostul dv. domiciliu n-are temei legal. Legea nu prevede o asemenea cerință. De asemenea, nu are temei legal nici observația că v-ați mutat la părinții soției. Dacă drepturile cuvenite nu vă sînt recunoscute, urmează să vă adresați comisiei de judecată din unitate, solicitînd aceste drepturi. Sesizarea Comisiei de judecată nu se timbrează.

● **VASILE ȚURCANU, Cornu Luncii, Suceava** — Din scrisoarea dv. rezultă că vă aflați într-o situație neconformă cu reglementările privind încadrarea în muncă a personalului. Transferarea dv. în luna iunie 1979 presupunea o cerere în acest sens, din partea unității la care ați fost transferat, astfel că era obligatorie încadrarea dv. pe data transferării. Solicitați sprijinul organelor de specialitate din Suceava pentru a fi repartizat la o unitate din cadrul județului, pentru a ocupa funcția pentru care v-ați pregătit.

● **GICĂ ANASTASOPOL, Băneasa, Constanța.** — Absolventul învățămîntului superior economic, repartizat în producție în funcția de economist, face parte din categoria personalului de execuție din unitatea respectivă. În consecință, la retribuția ce i se cuvine se fac reținerile prevăzute de lege pentru personalul din această categorie. Faptul că este retribuit cu retribuția prevăzută pentru anul I sau II de activitate și că timp de trei ani efectuează stagiul, nu modifică reglementarea privind condițiile de acordare a retribuției.

● **FLORIAN ANTONESCU, Satu Mare.** — Funcția de șef serviciu contabilitate se află în ierarhia funcțiilor de conducere din unitățile socialiste înaintea funcției de șef birou plan. Și clasele de retribuire sînt diferențiate corespunzător. Numai prin aplicarea prevederilor Decretului nr. 100/1979 a fost posibilă menținerea retribuției avute, astfel că nu era legal să vi se acorde în plus o clasă de retribuire care, conform prevederilor art. 33 din Legea nr. 57/1974, se cuvine numai în caz de promovare.

TURIŞTI!

Sezonul estival pe litoral se apropie

Importante reduceri de tarife pentru lunile MAI şi IUNIE

La întîlnirea cu sezonul estival - „LITORAL '81"

OFICIILE JUDEŢENE DE TURISM vă invită în staţiunile de odihnă de pe ţărmul românesc al Mării Negre

• MAMAIA, EFORIE-NORD, EFORIE-SUD, CAP AURORA, VENUS, SATURN-JUFITER •

În curînd, litoralul românesc, acest uriaş „amfiteatru" al vacanţelor îşi deschide porţile pentru cei ce îndrăgesc soarele şi marea.

Oficiile judeţene de turism au pus deja în vînzare bilete pentru cei ce doresc să-şi petreacă concediul de odihnă în oricare din „perlele" litoralului: Mamaia, Eforie Nord, Eforie Sud, Cap Aurora, Venus, Saturn sau Jupiter.

Important de reţinut: efectuîndu-vă concediul pe ltioral în această perioadă beneficiaţi de tarife substanţial reduse: asfel în luna mai o pensiune completă pe zi/persoană costă numai 57 lei, iar în iunie 65 lei faţă de tariful de 110 lei zi/persoană în lunile iulie–august.

Gazdele dv. vă oferă cazare şi masă în hoteluri şi restaurante de prim rang, precum şi numeroase posibilităţi de agrement.

Informaţii suplimentare precum şi obţinerea biletelor la agenţiile şi filialele oficiilor judeţene de turism din întreaga ţară.

Turişti!

Fiţi prezenţi la întîlnirea cu „Litoral" '81".

Litoralul vă aşteaptă!

MUZEUL NAŢIONAL AL LITERATURII ROMÂNE BIBLIOTECA DOCUMENTARE

„Privind retrospectiv drumul parcurs de Partidul Comunist Român, rolul său în viața politică din România, precum și activitatea sa de întărire a solidarității internaționale cu forțele revoluționare și progresiste de pretutindeni, putem afirma cu îndreptățită mîndrie că partidul nostru și-a îndeplinit întotdeauna cu cinste misiunea istorică ce și-a asumat-o, că a servit neabătut interesele clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

Elan creator în munca pentru progresul multilateral al patriei

ÎNTR-O atmosferă înălțătoare, de elan patriotic, de nestrămutată unitate, poporul român a sărbătorit împlinirea a șase decenii de la crearea Partidului Comunist Român, moment istoric, deschizător de noi drumuri spre eliberarea socială și națională, spre o reală independență, suveranitate și prosperitate a patriei. Sărbătorirea partidului a fost sărbătoarea întregului popor, partidul dovedindu-se în cei 60 de ani de luptă, de muncă, de epocale succese în făurirea pe pămîntul românesc a noii orînduiri sociale, un conducător ferm și încercat, identificîndu-se pe deplin cu aspirațiile și idealurile supreme ale națiunii, chintesență a tot ceea ce a dat ea mai valoros în decursul frămîntatei sale istorii, a celor mai înaintate și mai nobile tradiții democratice și progresiste ale sale. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Se poate afirma că Partidul Comunist Român s-a identificat întru totul cu interesele vitale ale clasei muncitoare, ale întregului popor, că în istoria zbuciumată a poporului român nu a existat niciodată un partid politic care să fi servit cu atîta abnegație interesele întregii națiuni, ale bunăstării și întăririi independenței și suveranității României. Tocmai de aceea Partidul Comunist Român și-a cîștigat încrederea și respectul întregului popor, care vede în el, în politica sa internă și externă garanția dezvoltării continue a țării, a ridicării gradului de civilizație și bunăstare materială și spirituală a maselor, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România."** Această subliniere, făcută de secretarul general al partidului în magistrala expunere la Adunarea solemnă consacrată glorioasei aniversări, este un adevăr fundamental al societății noastre, de care întreaga națiune

este pe deplin conștientă și convinsă, acționînd tocmai de aceea, cu toate forțele pentru traducerea în fapt a politicii partidului.

A fost evident, un moment de bilanț istoric această înălțătoare sărbătoare și din acest punct de vedere Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, se definește, prin analiza profundă pe care o face fiecărei etape istorice, ca un document sintetic, de cea mai mare importanță pentru înțelegerea realistă a istoriei noastre contemporane, a devenirii noastre, a drumului lung parcurs de la situația unei țări slab dezvoltate, considerată eminamente agricolă, la o țară industrial-agrară în plină înflorire, ca și a principalelor orientări ale mersului nostru mai departe a necesității afirmării în viață a noului în luptă cu tot ceea ce este depășit. Este o analiză ce demonstrează, deși acest drum nu a fost lipsit de greutăți, de greșeli, justețea politicii partidului nostru comunist, care, călăuzindu-se de principiile socialismului științific, de concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică, a știut și știe să aplice în mod creator adevărurile generale, îmbinîndu-le în mod armonios cu realitățile și condițiile sociale istorice concrete din România.

Din această perspectivă istorică se detașează net epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului care, prin obiectivele realiste și cutezătoare pe care le-a stabilit, prin suflul nou și puternicul dinamism pe care le-a imprimat dezvoltării economice și sociale a țării, a mobilizat și a pus cu adevărat în valoare energiile creatoare ale poporului în marea operă a făuririi conștiente a propriei sale istorii. Această epocă de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și a statului, este cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a țării. România socialistă a cunoscut în acești 16 ani o dezvoltare fără precedent în toate domeniile, poporul nostru urcînd, an de an, trepte tot mai înalte spre bunăstare, civilizație și progres. Întregul partid, întregul nostru popor, nutresc, de aceea, cele mai alese simțăminte de prețuire și recunoștință față de secretarul general al partidului în care văd pe cel mai autorizat și înflăcărat promotor al intereselor fundamentale ale țării, ale clasei muncitoare, ale tuturor celor ce muncesc, pe revoluționarul dîrz, animat de cele mai nobile idealuri umaniste, pe conducătorul încercat pe drumul libertății și independenței, al bunăstării și fericirii, Apare cu deosebită claritate în evidență în astfel de prilejuri, contribuția fundamentală a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea politicii interne și externe a partidului, la aplicarea creatoare de către partidul nostru a principiilor generale ale socialismului la condițiile concrete din România, la găsirea celor mai potrivite căi și soluții de dezvoltare economico-socială a țării. Gîndirea profund revoluționară a secretarului general al partidului, ca și activitatea sa neobosită, dîrză, pentru promovarea curajoasă a noului în teoria și practica revoluției și construcției socialiste, împotriva a tot ce devine perimat și nu mai corespunde noilor relații ale dezvoltării au fost puse în evidență din nou de strălucita expunere făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul marii sărbători.

Tocmai de aceea, sărbătorind partidul, poporul român l-a omagiat pe secretarul general al partidului președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai strălucit și iubit fiu al său, pe tovarășa Elena Ceaușescu, remarcabil om politic și militant comunist pentru cauza dreptății și libertății celor ce muncesc, pentru fericirea și demnitatea poporului român. Expresie a acestor sentimente de dragoste, de stimă și admirație ale națiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu le-au fost conferite Titlul de Onoare Suprem „Erou al Republicii Socialiste România". „Acum cînd întreaga țară rememorează drumul eroic, de lupte și victorii, parcurs de mărețul nostru partid în cele șase decenii de existență — se arată în Mesajul adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat, Guvernul Republicii Socialiste România și Biroul Marii Adunări Naționale — toți fiii patriei, români, maghiari, germani și de alte naționalități, bărbați și femei, tineri și vîrstnici — își îndreaptă gîndul cu recunoștință și respect spre dumneavoastră, OMUL și REVOLUȚIONARUL PATRIOT dîrz și înflăcărat, a cărui viață și activitate s-au împletit întotdeauna în mod organic cu viața și activitatea partidului, cu lupta sa pentru făurirea noului destin al României".

Fiind un moment aniversar, sărbătorirea partidului a fost, totodată, un eveniment cu largi deschideri spre viitor, lucru firesc de vreme ce în concepția partidului, a secretarului său general, realizările obținute constituie temelia unor obiective noi, superioare. Cu atît mai mult cu cît ne aflăm la începutul unui nou cincinal, al drumului pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului. Iată de ce sărbătorirea partidului s-a desfășurat în întreaga țară într-o atmosferă de angajare deplină, de elan creator în muncă, omagiul adus de popor partidului, secretarului său general fiind întărit prin remarcabile fapte de muncă, fiind o adevărată sărbătoare a muncii. Din uzine și fabrici, de pe șantiere și de pe ogoare, din institute de cercetări, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. muncitori, țărani, intelectuali, raportează despre noi succese în îndeplinirea și depășirea planului și a angajamentelor asumate în întrecere, își exprimă voința de nestrămutat de a-și pune toate energiile în slujba înfăptuirii istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului. Este ceea ce, de altfel, exprimă miile și miile de telegrame și scrisori trimise C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, de pe întreg cuprinsul patriei, odată cu sentimentele de mîndrie patriotică față de gloriosul nostru partid, de marile noastre înfăptuiri, de satisfacție pentru conferirea Titlului de Onoare Suprem tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu.

„Întregul popor a întîmpinat glorioasa aniversare a Partidului Comunist Român cu realizări măreție în înfăptuirea planului pe 1981, primul an al cincinalului arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Este necesar să facem totul pentru realizarea cu succes a acestui plan, pentru a crea o bază trainică în vederea înfăptuirii întregului cincinal și ridicării țării pe o nouă treaptă de dezvoltare economico-socială, pentru bunăstare materială și spirituală a poporului nostru".** Evident noua treaptă de dezvoltare pe care o parcurgem, problemele complexe pe care urmează să le rezolvăm în procesul dezvoltării noastre economico-sociale în această etapă, impactul restricțiilor energetice și de altă natură la care economia noastră va trebui să se adapteze, impun răspunderi sporite din partea fiecărui om al muncii pentru realizarea exemplară a sarcinilor care îi revin. Așa cum reiese din expunerea secretarului general al partidului în centrul atenției trebuie să se afle creșterea tot mai puternică a produsului social, a venitului național, aplicarea consecventă, pînă la capăt, a principiilor noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, aceasta fiind baza dezvoltării în continuare a forțelor de producție, creșterea tot mai puternică a bogăției naționale, sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În aceste condiții, exigențele trecerii la o nouă calitate în toate domeniile, dar în primul rînd în domeniul economiei, presupun ridicarea nivelului calitativ și tehnic al activității, situarea științei ca factor determinant al progresului economico-social, perfecționarea continuă a organizării producției și muncii, mecanizarea și automatizarea largă a proceselor de producție, realizînd o creștere puternică a productivității muncii, acesta fiind

tocmai domeniul în care socialismul trebuie să își afirme superioritatea. **„Ca proprietari, producători și beneficiari, clasa muncitoare, oamenii muncii, sînt chemați** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să asigure un nivel superior al activității în toate domeniile, demonstrînd forța și capacitatea creatoare a oamenilor eliberați de asuprire, stăpîni pe bogăția națională, pe destinele lor".**

Sărbătorirea partidului, expunerea secretarului general al partidului, au prilejuit reafirmarea politicii internaționale a Partidului Comunist Român, care, în spiritul tradițiilor sale revoluționare, acționează larg pentru dezvoltarea relațiilor cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele democratice, antiimperialiste, așezînd la baza acestor relații principiile egalității, respectului reciproc, ale schimbului de experiență și întrajutorării, spiritului solidarității internaționale.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga dezvoltare a vieții internaționale demonstrează că formarea și dezvoltarea statelor naționale reprezintă în epoca actuală un factor de cea mai mare importanță pentru progres, pentru lichidarea subdezvoltării, pentru lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte. Tocmai în aceste condiții se impune mai mult ca orice respectarea și întărirea independenței naționale a tuturor popoarelor, ca una din sarcinile principale ale tuturor celor ce se pronunță pentru progres, pentru colaborare și pace. Aceasta este, de altfel, una dintre opțiunile fundamentale ale politicii internaționale a României socialiste care se pronunță ferm pentru respectarea neabătută a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă, așa cum o dorește, fără nici un amestec din afară, așezînd la baza tuturor relațiilor sale internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forța.

Atrăgînd din nou atenția asupra pericolelor pe care le prezintă agravarea situației internaționale, secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea rostită la adunarea solemnă, cerea, cu înalta răspundere față de soarta omenirii ce îi caracterizează întreaga activitate, să se facă totul pentru apărarea păcii, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la viață și la libertate, pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale, care să deschidă perspectiva progresului întregii economii mondiale, realizării unor relații de echitate și egalitate între toate statele lumii.

Într-o deplină și de neclintit unitate în jurul partidului, a secretarului său general, întregul nostru popor în zilele ce au urmat glorioasei aniversări a partidului și-a exprimat hotărîrea fermă de a răspunde cu cinste chemării adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la înalta tribună a adunării solemne : **să facem totul, dragi tovarăși și prieteni, pentru înfăptuirea Programului partidului, pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație ! Bunăstarea, fericirea poporului, întărirea independenței și suveranității, socialismul și comunismul stau în mîinile sigure ale clasei muncitoare, ale poporului, sub conducerea comuniștilor ! Să întărim continuu unitatea de nezdruncinat a partidului cu poporul !"** Chemare revoluționară, de un fierbinte patriotism care, ca și întreaga expunere pe care o încununează, a declanșat un nou și puternic avînt creator în muncă, pentru trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, pentru accelerarea progresului, a ridicării României în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie, pe noi trepte de afirmare și de prosperitate pentru poporul nostru.

O politică științifică de dezvoltare industrială a României

ÎN DECENIUL 1970—1980, în țara noastră au avut loc adînci prefaceri revoluționare. România și-a schimbat înfățișarea transformîndu-se într-un stat industrial-agrar, cu o industrie în plină ascensiune și o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. Pornind de la aceste mari realizări, în raportul la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că este necesară **„trecerea de la faza acumulării cantitative la o fază nouă, superioară, aceea a luptei pentru calitate. Aceasta este cerința primordială de care depinde viitorul industriei românești, viitorul întregii economii naționale"**. Această orientare stă, dealtfel, la baza întregii politici de industrializare stabilită de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1981—1985, pentru deceniul actual.

Trebuie subliniat că organizarea economiei naționale, pe baza celui mai înalt nivel al științei și tehnicii, folosirea pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale tehnicii pe plan mondial în toate ramurile producției materiale, reprezintă un obiectiv central al politicii economice a P.C.R. de industrializare socialistă a țării. Se remarcă preocuparea crescîndă a partidului nostru de a valorifica la maximum faptul că industrializarea socialistă a țării are loc în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Această orientare permite făurirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate corespunzător cerințelor tehnicii moderne, crearea de noi capacități de producție, uzine, ramuri întregi industriale pe baza nivelului mondial în domeniul respectiv. De aceea, factorul hotărîtor al făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră îl constituie progresul tehnico-științific neîntrerupt, așezarea pe baza tehnicii celei mai avansate a tuturor ramurilor economiei naționale, creșterea aportului științei, cercetării științifice proprii la înscrierea României pe cele mai înalte culmi ale științei și tehnicii contemporane. În vederea asigurării unei concordanțe cît mai depline între obiectivele făuririi bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate și direcțiile și ritmul revoluției tehnico-științifice, Congresul al XII-lea al P.C.R. a cerut intensificarea promovării progresului tehnic în toate sectoarele activității productive, extinderii proceselor de mecanizare și automatizare, dezvoltarea cu prioritate a ramurilor de vîrf ale revoluției tehnico-științifice contemporane, îmbinarea strînsă a științei și tehnologiei cu învățămîntul și producția, extinderea formelor și metodelor avansate de organizare și desfășurare a activității de cercetare și dezvoltare tehnologică.

Prin rezultatele remarcabile obținute, politica de industrializare socialistă a țării promovată de P.C.R. și-a dovedit, în confruntarea cu practica, justețea. În decurs de trei decenii, 1950—1980, s-a produs un adevărat salt în dezvoltarea forțelor de producție în industrie și celelalte ramuri ale economiei naționale, s-a schimbat radical configurația economică a țării, s-a conturat deja profilul unei țări industriale, s-au redus continuu, mai ales în ultimul deceniu, decalajele economice față de țările industrializate. Astfel, producția globală industrială a crescut în perioada 1950—1980 de 33 ori, în cadrul acesteia s-au dezvoltat cu prioritate ramurile de vîrf ; industria chimică a crescut de 178 ori, industria constructoare de mașini de 111 ori. Au cunoscut dinamici rapide și celelalte ramuri ale industriei ; industria metalurgică a crescut de 29 ori, industria ușoară de 20 ori, industria de combustibil și energie de 13 ori, industria alimentară de 9,4 ori, de asemenea, producția agricolă a crescut de peste 3 ori.

România este printre puținele țări din lume care a realizat un ritm mediu de creștere a producției industriale în perioada 1950—1980 de peste 12%. Totodată, a crescut de peste 9 ori productivitatea muncii în industrie. Tot un rezultat al industrializării țării este și creșterea numărului personalului muncitor de 3,6 ori, creîndu-se în decurs de 30 de ani peste 4 milioane de noi locuri de muncă. Aceste rezultate s-au putut obține în condițiile unui efort susținut de investiții, al căror volum a sporit de 33 ori. Pe această bază, venitul național a crescut în perioada 1950—1980 de 14 ori, veniturile totale ale populației de 10 ori, fondul de retribuire a muncii personalului muncitor de 21 ori și veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum de 23 ori.

Se poate aprecia că în cincinalul 1976—1980 s-a încheiat o etapă importantă a procesului de industrializare socialistă a țării, perioadă în care România s-a apropiat, din punct de vedere cantitativ (iar la unele produse industriale importante chiar depășim) de producția pe locuitor a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. În deceniul al optulea România a intrat deci în etapa decisivă a industrializării țării, cînd pe prim plan se pun laturile calitative ale industrializării țării.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în recenta expunere cu prilejul aniversării a 60 de ani de la constituirea P.C.R., **„În 30 de ani de construcție socialistă România a parcurs un drum lung, mai multe etape istorice, de la o țară cu economie slab dezvoltată, denumită eminamente agricolă, la țară industrial-agrară în plină înflorire"**. Politica industrială a partidului în cincinalul actual și în deceniul 1981—1990 are drept coordonate fundamentale : lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, dezvoltarea bazei tehnico-materiale necesară înfăptuirii noii revoluții agrare, continuarea fermă a politicii de amplasare în teritoriu a forțelor de producție, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale.

Întreaga strategie a industrializării țării în acest deceniu, cînd va trebui să se înfăptuiască în linii generale prevederile Programului P.C.R. este subordonată realizării obiectivului de lungă durată fixat în acest program și anume „Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de țările industriale dezvoltate ale lumii. Pînă în anul 1990 acest proces de apropiere și egalizare va fi în linii generale realizat. Se va ajunge la un grad de dezvoltare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, care să permită asigurarea unui înalt nivel de civilizație socialistă tuturor cetățenilor, crearea premiselor materiale și culturale pentru trecerea la edificarea comunismului". Prevederile cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, asigură tocmai traducerea în viață a acestor obiective măreț.

Industrializarea este un proces de lungă durată, care cuprinde întreaga perioadă pe care o străbate o țară, de la stadiul de țară în curs de dezvoltare, la țară cu dezvoltare medie și pînă la țară industrială. România se află în prezent în plin proces de transformare în țară cu dezvoltare industrială medie. Evident, în funcție de etapa în care se află, strategia industrializării are anumite particularități, trăsături specifice. Studiind atent Directivele congreselor P.C.R. în domeniul dezvoltării economice, obiectivele stabilite pentru fiecare din cele 6 cincinale, precum și ale cincinalului actual, se desprinde clar concluzia că, în stabilirea politicii industriale, a direcțiilor și priorităților de dezvoltare pentru fiecare perioadă s-a ținut seama de gradul atins în industrializarea țării și de nivelul de dezvoltare a diferitelor ramuri ale economiei naționale, de resursele proprii și posibilitățile economiei naționale, de direcțiile revoluției tehnico-științifice contemporane și tendințele din economia mondială, de cerințele participării active, eficiente la schimburile economice internaționale. Un element nou al situației industriale a etapei actuale decurge din faptul că resursele creșterii extensive au fost în țara noastră într-o bună măsură epuizate, urmînd ca întreaga dezvoltare să fie axată pe factori intensivi. Acest ele-

*) *Prima parte a acestui studiu a apărut în Revista economică nr. 19 din 8 mai 1981.*

ment nou determină schimbări de concepție și orientare a politicii de industrializare a țării.

Partidul nostru, în spiritul realismului care îl caracterizează în abordarea problemelor dezvoltării economice, analizînd critic rezultatele obținute, are în vedere în cincinalul și deceniul actual o reierarhizare a priorităților dezvoltării ramurilor și subramurilor economiei naționale, asigurarea unui echilibru optim între dezvoltarea industriei și a agriculturii. Astfel, în cincinalul 1981—1985 se prevăd o serie de reorientări ale politicii de industrializare socialistă a țării, în funcție de criza energetică și implicațiile ei asupra economiei noastre naționale, de tendințele de dezvoltare a economiei mondiale, de resursele proprii de materii prime. Aceasta presupune îmbunătățiri și schimbări de structură atît în interiorul industriei, cît și între ramurile economiei naționale. Totodată, prin politica de investiții și pe alte căi, se vor elimina unele efecte negative ale concepției anterioare de industrializare asupra dezvoltării agriculturii. Referindu-se la această problemă tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în cuvîntarea la Congresul al VI-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole, al întregii țărănimi : **„...în lumina experienței construcției socialiste din țara noastră, apare acum foarte evident că teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus de fapt la neglijarea importanței creșterii producției agricole. Aplicarea acestei orientări determină disproporții în dezvoltarea economico-socială generală, influențează negativ asupra nivelului de trai al poporului"**. Industrializarea în general, cea socialistă în special, într-o viziune largă include ca o componentă organică și așezarea pe baze moderne a agriculturii, crearea premiselor necesare pentru transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale. Pe baza experienței mondiale, este evident că o agricultură modernă, intensivă, de mare randament se poate realiza numai în condițiile existenței unei puternice industrii capabile să asigure nevoile de modernizare ale agriculturii. Pornind de la aceste considerente, în cincinalul actual, prin politica de investiții și pe alte căi, se va face o reconsiderare a raportului dintre industrie și agricultură în vederea optimizării acestuia.

Însăși problema acumulării se pune în actualul cincinal în alți termeni decît în perioadele anterioare. În primul rînd, are loc o reducere a ratei acumulării de la cca. 34% în deceniul trecut, la cca. 30% în perioada 1981—1985. În al doilea rînd, în cincinalul actual se contează aproape exclusiv pe resursele interne de acumulare, întrucît în această perioadă vin scadențele creditelor externe primite anterior și pe prim plan se situează restituirea acestora. De asemenea, cel puțin în condițiile actuale de pe piața internațională a creditelor, cînd dobînzile au atins nivele antieconomice, de neimaginat cu ani în urmă, de 15—20% chiar și peste, însăși teza, care a avut o anumită circulație și în rîndul economiștilor din țara noastră, în sensul că este avantajos, pentru o țară care se industrializează, să utilizeze, pe lîngă resursele interne de acumulare, care, evident, rămîn determinante și creditul extern ca factor de accelerare a creșterii economice, ar trebui revăzută. Ce rentabilitate trebuie să aibă un obiectiv construit pe bază de credit extern cu asemenea dobînzi pentru a putea fi restituite, fără a fi afectat venitul național, rata acumulării în perspectivă ? În aceste condiții, creditul devine un instrument, o pîrghie în mîna țărilor industrializate emițătoare pentru redistribuirea venitului național în favoarea lor. În condițiile restrîngerii la minimum posibil a creditului extern în cincinalul 1981—1985, menținerea dinamismului economiei naționale, ritmurile susținute de creștere, se pot asigura, pe de o parte, numai printr-o maximizare a eficienței utilizării fondului de acumulare, a investițiilor, pe de altă parte, printr-o valorificare cu eficiență sporită a capacităților deja construite pe bază de credite externe, în așa fel încît acestea să fie capabile să restituie, prin exporturi, valuta primită pentru investiție și dotare.

În cincinalul actual, deși rata acumulării se menține înaltă, resursele și posibilitățile financiare, ca urmare, a necesității restituirii creditelor externe, sînt mai reduse. Această realitate își imprimă pecetea asupra întregii strategii de industrializare. Diminuarea resurselor de acumulare, afectează (influențează), într-o oarecare măsură ritmul de dezvoltare. Parțial, așa se explică, reducerea ritmului de creștere a producției industriale și a venitului național în cincinalul actual față de deceniul trecut. Pe de altă parte, această încetinire de ritm se explică, atît prin dimensiunea actuală a industriei și a economiei naționale, un procent de creștere însemnînd un spor absolut mult mai mare, cît și prin necesitatea consolidării rezultatelor obținute, a realizării unor proporții optime între ramurile economiei naționale și în primul rînd între industrie și agricultură. Cu toate acestea, ritmurile preconizate în condițiile agravării crizei economice în economia mondială, pentru perioada 1981—1985 mențin în continuare România printre țările cu economia cea mai dinamică din lume, dar aceasta obligă economia națională la o mobilizare totală a rezervelor și resurselor interne, la găsirea de noi căi și soluții de creștere a gradului de valorificare, de maximizare a eficienței utilizării fondurilor fixe.

Strategia industrializării în cincinalul 1981—1985 include cerințele trecerii la o nouă calitate în întreaga dezvoltare economico-socială a țării, ale reproducției lărgite intensive Ea urmărește asigurarea condițiilor economice necesare pentru ca perioada 1981—1985 pînă în 1990 să devină efectiv deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței. Această orientare are în vedere, totodată, luarea în considerare a faptului că omenirea se află în pragul celei de a doua revoluții industriale, iar cuceririle acesteia trebuie avute în vedere în strategia dezvoltării industriale. Pe planul efectelor economice, aceasta înseamnă ca partea covîrșitoare a sporului producției industriale, a venitului național să se asigure pe calea creșterii mai rapide a productivității sociale a muncii, prin organizarea științifică a producției și muncii în toate ramurile economiei.

Tocmai pornindu-se de la aceste considerații, așa cum rezultă din Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., în planul cincinal 1981—1985 se proiectează unele schimbări de raporturi între ramuri și subramuri menite să conducă la realizarea unui echilibru corespunzător între diferitele ramuri și sectoare de activitate, să asigure realizarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată. Astfel, se va acorda prioritate dezvoltării bazei de materii prime din resurse proprii și agriculturii, creșterii mai accentuate a ramurilor de prelucrare superioară și limitării la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie. Intervin schimbări de fond și în ceea ce privește corelația dintre creșterea producției industriale, a venitului național și a producției de energie. Cu ani în urmă se considera că creșterea mai rapidă a producției de energie față de producția industrială ar fi o legitate a industrializării socialiste. Această teză, valabilă în anumite limite, în condițiile abundenței de resurse energetice și ale dezvoltării extensive, a devenit caducă, și, mai ales, în condițiile restricțiilor energetice, trebuie reconsiderată. De fapt, începînd cu cincinalul 1976—1980, în țara noastră creșterea producției industriale și a venitului național au devansat sporirea producției de energie electrică. În noua etapă, esența industrializării socialiste a țării constă în realizarea unui procent de creștere a producției industriale și a venitului național, cu un consum cît mai mic, subunitar de energie.

Totodată, resursele energetice sînt și principalul factor perturbator al structurilor industriale actuale, care determină o nouă restructurare a ramurilor industriale. Asemenea restructurări au mai avut loc în decursul istoriei dezvoltării industriale, dar au fost generate de alți factori. Restructurarea ramurilor industriale în ciuda unor efecte negative de scurtă durată, a avut de fiecare dată caracter progresist, de stimulare a dezvoltării forțelor de producție. Și actuala restructurare generează dezvoltarea unei noi generații de ramuri industriale motrice ca electronica, automatizarea informativă, telecomunicațiile, precum și cercetării pentru găsirea de surse alternative de energie competitive.

Țara noastră face eforturi pentru a se adapta din mers la impactul puternic cu criza energetică mondială, pentru a preîntîmpina unele efecte negative ale acesteia. Astfel, în cincinalul 1981—1985 raportul dintre creșterea producției industriale și a producției de energie electrică este de aproape 3 la 1, iar la venitul național de peste 2 la 1. Semnificativ pentru noua strategie de industrializare socialistă a țării este și raportul dintre ritmul de creștere a investițiilor și cel al producției industriale și a venitului național. Se considera ca o cerință de bază a industrializării socialiste asigurarea unui ritm mai rapid de creștere al investițiilor, teză în general corectă în condițiile industrializării extensive. În etapa dezvoltării intensive, cînd pe prim plan se situează eficiența economică, iar productivitatea muncii trebuie să devină factorul hotărîtor al creșterii economice ritmul de creștere a investițiilor trebuie să fie mai mic decît al producției industriale și al venitului național. În cincinalul actual se prevede realizarea unui ritm de creștere a producției industriale de cca. 9% și a venitului național de peste 7% în condițiile unui ritm de creștere a investițiilor de cca. 6%.

Continuarea politicii de industrializare a țării, realizarea obiectivelor stabilite pentru perioada 1981—1985 vor determina schimbări calitative în structura industriei românești, modernizarea la nivelul cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane a bazei tehnico-materiale a societății, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, îmbunătățirea amplasării rațională pe teritoriu a forței de muncă și lichidarea în linii generale a decalajelor economice dintre zonele și județele țării, creșterea nivelului de trai și crearea unei noi calități a vieții. Totodată, România va ieși din stadiul de țară în curs de dezvoltare și se va transforma într-o țară socialistă cu dezvoltare industrială medie, apropiindu-se mult de nivelul statelor avansate, realizîndu-se astfel unul din idealurile pentru care au militat forțele progresiste din țara noastră încă din secolul trecut, iar partidul comunist încă de la constituirea sa. Rezultatele obținute în dezvoltarea economico-socială a țării confirmă justețea politicii partidului nostru în anii construcției socialiste, demonstrează superioritatea industrializării socialiste.

Mihai PĂRĂLUȚĂ

Perfecționarea continuă a organizării

și conducerii activității economico-sociale

Adaptare la cerințele autoconducerii și autogestiunii, stimularea inițiativei și responsabilității la toate nivelele

DINAMICA evoluției și complexității activităților economico-sociale implică și o dinamică adecvată a formelor de organizare și conducere a acestora — cerință pe care partidul și statul nostru o rezolvă într-un spirit consecvent revoluționar. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat, în Expunerea la Adunarea festivă din Capitală consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea P.C.R. ;

„Trebuie să fim pe deplin conștienți că fiecare etapă de dezvoltare presupune noi forme și noi metode de muncă, presupune o abordare îndrăzneață, realistă a problemelor, lipsită de dogmatism, de conservatorism, de închistare și sectarism. Nu există forme organizatorice, metode de muncă valabile o dată pentru totdeauna. Atît formele organizatorice, cît și metodele de muncă, precum și diferite măsuri impuse de progresul economico-social, corespund etapei în care a ajuns la un moment dat dezvoltarea societății. Așa trebuie înțeleasă concepția revoluționară despre lume și viață !"

Valorificarea cadrului organizatoric al conducerii participative

NOUA ETAPĂ de dezvoltare presupune o îmbunătățire a organizării și activității statului nostru socialist, o democratizare a formelor organizatorice, pentru a permite tuturor oamenilor muncii, întregului popor să participe direct la elaborarea întregii politici interne și externe a statului, la înfăptuirea ei. Așa cum preciza secretarul general al partidului în Raportul la Congresul al XII-lea, toate organele noastre de stat, centralele, conducerile întreprinderilor, consiliile populare trebuie să-și bazeze întreaga activitate pe consultarea largă a maselor, pornind de la faptul că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor. Organismele democrației noastre socialiste — consiliile oamenilor muncii, adunările generale, consiliile populare, organele de conducere democratică la nivel național — trebuie să capete un conținut tot mai profund, să acționeze efectiv ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor.

Promovarea largă a formelor colective de conducere, a democrației socialiste în toate sectoarele de activitate, elaborarea pe plan conceptual, aplicarea în viață și întărirea continuă a autoconducerii muncitorești, inseparabil îmbinată cu autogestiunea și autofinanțarea constituie una din cele mai remarcabile și semnificative orientări adoptate de partidul nostru în construirea modelului românesc de conducere și organizare economico-socială. S-a realizat, practic, **un sistem unitar de conducere a țării de către popor, o democrație economică și socială de tip nou,** care permite să se valorifice larg inițiativa și capacitatea de creație a maselor în înfăptuirea Programului partidului.

Esențialul este, acum, să se asigure buna funcționare a acestui cadru democratic, folosirea deplină a posibilităților pe care el le oferă. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a cerut ca organele de conducere colectivă — consiliile oamenilor muncii din toate unitățile economico-sociale, consiliile de conducere ale ministerelor și altor organe centrale, ca și congresele și consiliile naționale, care completează în mod minunat activitatea organelor de stat — să-și îndeplinească în condiții din ce în ce mai bune rolul și atribuțiile pe care le au în societatea noastră :

„Să nu uităm nici un moment că etapa pe care o străbatem impune, ca o legitate obiectivă, perfecționarea și creșterea rolului organelor colective, democratice, de conducere. În același timp este necesar să fie întărite ordinea, disciplina, spiritul de răspundere, să se asigure întărirea controlului clasei muncitoare, al maselor asupra tuturor domeniilor de activitate."

Pregătirea și începutul noului cincinal au fost marcate de o intensă activitate pe această linie. Congresul consiliilor populare, cel al țărănimii, cel al sindicatelor, consfătuirea de lucru de la Brașov pe problemele agriculturii, Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, cele două runde ale adunărilor generale consacrate stabilirii măsurilor pentru îndeplinirea planului pe acest an s-au afirmat efectiv ca foruri de analiză și soluționare a celor mai importante probleme ale dezvoltării pe plan național, teritorial, al ramurilor și al unităților.

Peste puțin timp va avea loc cel de-al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, chemat să dezbată și adopte măsurile necesare creșterii contribuției organelor de conducere colectivă din unitățile economico-sociale la realizarea planului pe 1981 și pe întregul cincinal. Participarea activă și nemijlocită a producătorilor bunurilor materiale la actul conducerii, contribuția lor tot mai substanțială în cadrul organelor de conducere colectivă — se arată în Tezele pentru congres — au determinat o îmbunătățire generală a activității unităților economice, a centralelor și ministerelor.

În etapa în care am pășit va continua acțiunea de **perfecționare a cadrului organizatoric al conducerii participative, a formelor de adîncire a democrației socialiste, de corelare a structurilor de organizare și conducere a unităților cu cele ale organismelor politico-sociale din cadrul acestora,** aplicîndu-se totodată cu fermitate principiul că orice conducător trebuie să fie în același timp om politic și specialist. Vor fi luate noi măsuri pentru sporirea atribuțiilor adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii, care să-și spună cuvîntul asupra activității conducerii întreprinderilor, inclusiv să hotărască destituirea acelor conducători care nu-și îndeplinesc îndatoririle și să discute promovarea celor ce urmează să conducă activitatea economică în viitor.

Dezvoltarea autoconducerii impune afirmarea deplină a elementelor sale de conținut, în strînsa lor interdependență:

— participarea directă, conștientă și deliberată a tuturor oamenilor muncii la procesul conducerii ;

*) Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 19/1981 al revistei (Nota red.)

— unitatea dialectică dintre munca și conducerea colectivă și răspunderea personală, creșterea responsabilității față de gospodărirea unităților economice, față de consecințele pentru colectivitate ale deciziilor adoptate ;

— întărirea ordinei și disciplinei, promovarea autocontrolului, dezvoltarea spiritului civic înaintat ;

— punerea în valoare a potențialului creator al colectivității pentru obținerea unor rezultate performante, generatoare de eficiență ridicată.

Totodată, puternica motivație morală a participării la conducere se cere însoțită de măsuri vizînd perfecționarea repartiției socialiste, aplicarea justă a principiilor de retribuție, în concordanță cu normele eticii și echității, utilizarea judicioasă, eficace a resurselor alocate — din fondurile statului și din fondurile proprii ale unităților — pentru continua îmbunătățire a condițiilor de muncă și sociale ale oamenilor muncii, pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor lor de trai materiale și spirituale ; în această privință adunărilor generale, consiliilor oamenilor muncii, sindicatelor le revin importante îndatoriri și răspunderi.

Experiența de pînă acum, orientările formulate de secretarul general al partidului, președintele republicii, scot în evidență unele condiții ce se cer îndeplinite pe un plan tot mai larg, pentru afirmarea autoconducerii. Iată cîteva dintre ele :

— dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, a personalității lor, educarea lor în spiritul participării conștiente și eficace la autoconducere ;

— ridicarea calificării personalului muncitor, prin însușirea a tot ceea ce este mai înaintat pe plan național și internațional în tehnică, în metodele de organizare și conducere științifică a întreprinderilor ;

— perfecționarea sistemului informațional, informarea organelor de conducere colectivă și a tuturor oamenilor muncii asupra rezultatelor obținute, a perspectivelor și a problemelor cu care se confruntă unitatea, realizarea unui climat propice dezbaterilor, consultarea sistematică a colectivelor din secții și ateliere, pentru adoptarea unor decizii fundamentate ;

— definirea cuprinzătoare a perspectivei activității unităților ;

— promovarea utilizării unor metode și tehnici de conducere cu caracter participativ ;

— realizarea unei autentice scări a valorilor, pe baza performanțelor obținute și relațiilor statornicite în procesul muncii și întreținerea emulației pentru ridicarea tuturor la nivelul celor mai bune rezultate individuale și colective.

Adaptarea la cerințele unei economii moderne, eficiente

ÎNTĂRIREA și perfecționarea continuă a **conducerii unitare**, pe baza planului național unic, a dezvoltării economico-sociale și **lărgirea atribuțiilor unităților economice** — principii a căror îmbinare dialectică asigură unitatea de concepție și sinergia eforturilor la nivel macro și microeconomic — impun ca în noua etapă, ce va marca la sfîrșitul deceniului realizarea în linii mari a sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, să sporească rolul și răspunderea centralelor, județelor și întreprinderilor în elaborarea și înfăptuirea tuturor prevederilor de plan, în întărirea autoconducerii și autogestiunii economice.

Pe planul conducerii și organizării, aceasta implică un complex de acțiuni printre care apreciem că se vor înscrie cu caracter de prioritate :

● evoluția în continuare a procesului de **concentrare a unităților economice în organizații mari, puternice**, care să asigure în interiorul lor creșterea gradului de mobilitate pentru adaptarea elastică la cerințele economiei și ale pieței internaționale, creșterea gradului de specializare și cooperare tehnologică ;

● îmbunătățirea în continuare a **structurilor de organizare și conducere pentru marile unități economice**, cu procese de producție complexe, volum mare al producției și număr important al forței de muncă, urmărindu-se apropierea conducerii de execuție și folosirea cît mai eficientă a personalului de specialitate, atît la nivelul centrelor de decizie operativă și de concepție, cît și pentru asigurarea asistenței tehnice și economice în procesul de producție pe schimburi de lucru. Pentru unitățile mici această îmbunătățire va avea în vedere eliminarea paralelismelor, a unor verigi organizatorice inutile, reducerea activităților de birou care nu își găsesc o justificare obiectivă în condițiile specifice ;

● îmbinarea acțiunii de perfecționare a structurilor de organizare și conducere a unităților economice cu **dezvoltarea și organizarea platformelor industriale, a marilor complexe social-economice**, prin crearea unor baze unice de concepție și de formare/perfecționare a pregătirii profesionale care să realizeze mai bine integrarea cercetării cu producția și învățămîntul, a unor baze unice de întreținere și reparații, a unor centre unice de informatică etc., precum și prin folosirea în comun a utilităților (căi de acces, alimentări cu energie, apă ș.a.) ;

● experimentarea și dezvoltarea unor **noi formule organizatorice, în plan departamental și teritorial**, cum ar fi : centrale, platforme (zone) industriale și combinate integrate, complexe agroindustriale, uzine integrate cu cercetarea ș.a.;

● mai buna definire a unor elemente ale **structurilor de organizare și conducere a unităților economice din agricultură și industrializarea produselor agricole**, a relațiilor acestora în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, integrarea în forme specifice a cercetării și învățămîntului agricol cu producția ;

● soluționarea de principiu și de detaliu a **interferenței industriei mici cu industria mare și mijlocie**, punîndu-se accentul pe mecanismul de funcționare a activităților economico-sociale în teritoriu și pe autoritatea, competența și responsabilitatea organelor locale ale puterii și administrației de stat ;

● stabilirea **statutelor anumitor verigi organizatorice și funcții**, cu precizarea mai clară a atribuțiilor, prerogativelor și responsabilităților, în vederea asigurării unui echilibru optim al centralizării cu descentralizarea ;

● îmbinarea elementului primar al organizării — stabilirea de atribuții, responsabilități și competențe pe fiecare post — cu rezerva de elasticitate necesară **dezvoltării unor activități interdisciplinare, intercompartimente** ; promovarea formelor organizate (cu caracter permanent sau de intervenție) de participare directă a specialiștilor din compartimentele funcționale la rezolvarea unor probleme ale producției, ca și de antrenare a cadrelor din producție în munca de concepție ; dinamizarea și eficientizarea aportului comisiilor pe domenii, al altor colective cu caracter formalizat sau obștesc la analize, la fundamentarea deciziilor conducerii și la controlul îndeplinirii lor ; studierea, interpretarea științifică și formularea metodologică a inițiativelor muncitorești, pentru a conferi generalizării lor un caracter organizat și o eficiență ridicată ;

● perfecționarea metodelor, tehnicilor și procedeelor de conducere a întreprinderii, prin **promovarea mai activă a prelucrării automate a datelor și a unor instrumente eficiente de lucru**, asigurarea bazei tehnice a conducerii, realizarea interferenței dintre calculatoarele de proces și cele de conducere ;

● reconsiderarea **activităților și lucrărilor de concepție**, care se cer stăpînite și efectuate **în avans** față de celelalte activități de rutină, de execuție.

O LARGĂ deschidere pe plan teoretic și practic, în legătură cu viitoarea dezvoltare a principiilor și formelor conducerii și organizării economico-sociale, oferă precizarea făcută de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în recenta cuvîntare la gloriosul jubileu al partidului :

„Va trebui să ne gîndim foarte serios la relațiile și la locul pe care trebuie să-l aibă în statul nostru noul cadru democratic, noile organisme, care, fără îndoială, trebuie să devină o parte integrantă și să contribuie la transformarea continuă a statului, la creșterea rolului clasei muncitoare, al poporului în conducerea societății."

Perfecționarea organizării și conducerii, conjugată strîns cu adîncirea democrației muncitorești, cu afirmarea inițiativei și responsabilității maselor de oameni ai muncii, va contribui la înfăptuirea obiectivului fundamental al actualului plan cincinal — continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale.

dr. Nicolae OPREA
Academia „Ștefan Gheorghiu"
Dorin CONSTANTINESCU

CERINȚE ALE REALIZĂRII

SARCINILOR DE PLAN

Accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții

CONECTAREA în termen cît mai scurt a noilor obiective de investiții la circuitul producției prezintă o importanță deosebită pentru întreaga economie națională, întrucît astfel se poate obține o cantitate suplimentară de produse, se asigură amortizarea mai rapidă a fondurilor de investiții, se creează premisele satisfacerii în măsură sporită a cerințelor beneficiarilor interni și ale exportului. În acest scop, în întreprinderile de construcții-montaj, precum și în toate celelalte unități care participă la procesul investițional există preocupări susținute în vederea utilizării la indici înalți a mijloacelor de construcții din dotare și a forței de muncă, pentru promovarea tehnologiilor moderne de înalt randament.

În lumina sarcinilor de mare însemnătate care revin unităților de construcții potrivit prevederilor planului pe acest an, prezentăm o analiză a activității desfășurate în cadrul **Întreprinderii de construcții speciale industriale și montaj din București**, în dorința de a evidenția căile de acțiune capabile să contribuie la accelerarea punerii în funcțiune a capacităților de producție planificate pe acest an.

Valorificarea superioară a potențialului propriu de producție

PUTERNICĂ UNITATE specializată, Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj (I.C.S.I.M.) aduce o contribuție esențială la realizarea și punerea în funcțiune a noilor capacități de producție ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — din București, județele Călărași și Brăila, desfășurînd în cadrul a două grupuri de șantiere lucrări de construcții industriale și civile pentru un număr de peste 40 de beneficiari. În cadrul acestei unități, în anul 1981 planul producției nete de construcții-montaj a fost realizat pe trimestrul I numai în proporție de 95,75 la sută, perioadă în care, din cauza unor greutăți în activitatea de aprovizionare și transport, au trebuit să fie elaborate și aplicate o serie de măsuri organizatorice pentru suplinirea deficiențelor amintite.

În acest scop, s-a trecut, începînd cu trimestrul II al acestui an, **de la organizarea întreprinderii pe șantiere la cea pe grupuri de șantiere**, fapt care a permis și permite în continuare utilizarea mai eficientă a forței de muncă, prin concentrări și mișcări mai operative ale personalului în funcție de necesități, creșterea indicelui de folosire a mijloacelor de mecanizare.

Ca sursă de utilizare superioară a potențialului disponibil, **perfecționarea activității de programare, lansare și urmărire a producției** a concentrat eforturile specialiștilor, materializîndu-se în realizarea pe calculator a calculului devizelor de execuție, în furnizarea pe această cale, deocamdată în mod experimental, a planurilor operative cu anexele necesare (de forță de muncă, de materiale etc.), pentru lotul Mihai Bravu de la șantierul nr. 4 al întreprinderii. Această inițiativă va fi în continuare generalizată la grupurile de șantiere numărul 1 și 2, încă în cursul acestui an, urmînd ca în 1982 ea să fie generalizată și la celelalte unități productive componente ale I.C.S.I.M.

Dat fiind că specificul activității desfășurate o reprezintă lucrările cu caracter de unicat, o preocupare importantă a reprezentat-o și **crearea unui atelier specializat** pentru elaborarea tehnologiilor de execuție, ceea ce a adus întreprinderii însemnate avantaje pe linia scurtării ciclului de execuție a lucrărilor (cu circa 10 la sută) și a folosirii mijloacelor de mecanizare la indicii superiori (cu circa 5—10 la sută față de situația din trecut).

Cu toate eforturile depuse însă, rezultatele obținute în desfășurarea lucrărilor de construcții-montaj și de punere în funcțiune de noi capacități de producție nu s-au ridicat la nivelul sarcinilor din planul primelor luni din 1981. Din totalul celor 6 noi obiective de investiții ce trebuiau puse în funcțiune în trimestrul I a.c., una singură a fost realizată integral la termenele planificate, două au fost doar parțial realizate (dezvoltări de capacități la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic și întreprinderea „Timpuri noi" din București), iar trei capacități au rămas nerealizate (la Întreprinderea de mașini grele și „Timpuri noi" din Capitală).

Perfecționarea activității de transport și aprovizionare

ÎN ACTIVITATEA I.C.S.I.M., desfășurată în perioada ce a trecut din acest an, există unele decalaje între prevederile de plan și realizările obținute, apărute datorită acțiunii unor cauze obiective și subiective, a căror înlăturare de către toți factorii implicați ar fi de natură să contribuie substanțial la accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective de investiții. Este vorba de:

● **existența unor rezerve în activitatea proprie, care se cer atrase cît mai rapid în circuitul producției** prin înlăturarea neajunsurilor existente în activitatea de asigurare a forței de muncă necesare(prin completarea operativă a efectivului de lucrători cu încă 600 de cadre, pînă la nivelul planificat), prin ridicarea gradului de utilizare a timpului de lucru (cu peste 10 procente), prin sporirea preocupări pentru pregătirea din vreme a execuției, prin eliminarea întîrzierilor care mai persistă în promovarea tehnologiilor moderne de mare productivitate, în organizarea riguroasă a muncii, respectarea tehnologiei de construcții și montaj ș.a. ;

Pentru creșterea contribuției proprii la realizarea sarcinilor din planul acestui an prin mobilizarea mai amplă a potențialului productiv disponibil, au fost luate și se cer adoptate în continuare măsuri în vederea :

— **perfecționării activității de planificare, programare-urmărire a activității de construcții-montaj** în așa fel încît să se depășească neajunsurile manifestate în trecut, cînd nu s-a reușit întotdeauna să se urmărească includerea în plan numai a obiectivelor la care era asigurată documentația de execuție necesară, cînd conducerea operativă a activității nu a reușit să acorde la toate obiectivele atenția necesară întocmirii de grafice detailate de execuție care să permită evidențierea clară și urmărirea operativă a obligațiilor compartimentelor și subunităților I.C.S.I.M. referitoare la asigurarea de materiale, utilaje și forța de muncă ;

— **creșterii indicelui de utilizare al utilajelor din dotare** prin elaborarea cu mai multă consecvență, mai fundamentată, a fișelor de evidență a capacităților și urmărirea lor mai riguroasă, prin perfecționarea modului de programare al utilajelor astfel încît să fie evitate mutările prea dese ale acestora, folosirea lor sub capacitate (în special la macaralele turn de la șantierele de construcții civile), prin efectuarea mai rapidă a depanărilor la mijloacele de mecanizare a lucrărilor (în special la șantierul Oltenița), precum și prin repararea centralizată și asigurarea cu mai mare operativitate a pieselor de schimb necesare în cadrul Stației de utilaje transport existente în cadrul trustului.

● **desfășurarea necorespunzătoare a activității de transport**, pe care este chemată să o presteze pentru I.C.S.I.M. unitatea specializată a ministerului, și anume Întreprinderea de transporturi auto care aparține de Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant.

Noua întreprindere de transport nebeneficiind de o experiență proprie nu a putut învinge sau evita unele greutăți inerente debutului într-o activitate așa de complexă ca cea de transport. Totuși, atunci cînd de calitatea activității de transport prestate depinde direct nivelul de realizare a planului de producție în unitățile beneficiare, problema remedierii unor neajunsuri se cere privită și rezolvată cu maximum de operativitate și responsabilitate. Este vorba de respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, a obligațiilor pe care unitatea de transport și le asumă prin contracte față de beneficiari ; pentru că nu se poate admite ca în continuare

I.T.A. să asigure numărul de autovehicule de transport contractate cu I.C.S.I.M. decît în proporție de 50—60 la sută, sau chiar mai puțin, așa cum s-a întîmplat pe întreg parcursul trimestrului I al acestui an.

Numărul redus de mijloace pus la dispoziție pentru transport este motivat de către I.T.A. prin dimensiunile mai reduse ale cotei de combustibil pe care o are la anumite categorii de utilaje din dotare. Fără a neglija rațiunea economisirii la maximum a combustibilului, **specialiștii din cadrul I.C.S.I.M. apreciază totuși că marea majoritate a greutăților în transport nu provin dintr-o diminuare absolută a combustibilului disponibil în cadrul unității de transport, ci, în primul rînd, din existența unor interese de plan diferite la deținătorul de mijloace de transport față de unitatea de construcții beneficiară :** prima este interesată să efectueze cît mai mulți tone/kilometri, iar cea de-a doua, datorită faptului că activitatea de transport este în foarte mare măsură în construcții o activitate tehnologică, nu poate oferi pentru căruș, un nivel ridicat de realizări la acest indicator, comparativ cu alte unități productive deservite de acesta care, datorită profilului de fabricație, cooperărilor în producție, pot oferi curse mai lungi și mai avantajoase. În favoarea acestei opinii se aduce argumentul că atunci cînd beneficiarul, respectiv I.C.S.I.M., se ocupă de procurarea cotelor de benzină necesare pentru căruș, se obține, e adevărat cu efort, cantitatea necesară de combustibil. Pentru rezolvarea cît mai grabnică a acestei situații.

Apare necesară o mai bună corelare a indicatorilor de plan între căruș și I.C.S.I.M., în așa fel încît întreprinderea de transport să fie mai direct și nemijlocit legată în aprecierea gradului de realizare a sarcinilor de plan de contribuția adusă la îndeplinirea indicatorilor specifici activității de construcții-montaj (inclusiv cei privind punerile în funcțiune). Sau **ar putea fi examinată mai atent și propunerea specialiștilor constructori ca I.C.S.I.M. de a fi deservit de o singură autobază a I.T.A.** (poate chiar cea predată la înființarea acesteia), și aceasta în exclusivitate.

În fine, nu este lipsită de interes opinia conform căreia **o îmbunătățire substanțială a gradului de utilizare s-ar putea obține dacă s-ar avea în vedere de către factorii de resort că utilajele specifice de construcții** (ca transportoare de beton, transportoare de ciment, macarale, trailere etc.), **deși sînt pe pneuri și din această cauză au fost predate către I.T.A., reprezintă totuși, în fapt, utilaje pur tehnologice pentru constructor și nu mijloace de transport și că deci, pentru utilizarea lor rațională, ar putea fi examinată posibilitatea trecerii lor înapoi la unitatea de construcții.**

● **neritmicitatea în aprovizionarea cu unele materiale indispensabile bunei desfășurări a activității de construcții** sau diferențe considerabile între necesarul fundamentat și aprobat inițial și cotele de consum acordate ulterior. La **bitum,** de pildă, dintr-un necesar fundamentat de 2 400 de t, s-au acordat doar 430, la **ciment,** față de 80 000 t, s-au alocat doar 43 000 ; la toate acestea se adaugă probleme generate de neritmicitate în aprovizionare la oțel-beton, profile grele, mijlocii și ușoare, tablă mijlocie și groasă etc.

Pentru realizarea unei aprovizionări normale este necesar deci un efort sporit din partea furnizorilor pentru sporirea operativității și ritmicității în livrare, precum și o preocupare mai atentă din partea forurilor de resort la dimensionarea cotelor alocate, de natură să prevină modificările uneori prea dese pe care le efectuează în timp scurt asupra nivelului cantităților de materiale alocate (de exemplu, în luna mai, într-o singură zi, cotele alocate la materialele amintite au fost modificate de două ori, cu cantități de ordinul sutelor de tone). De asemenea, **constructorul este necesar să-și dimensioneze mult mai riguros necesarul,** mai aproape de nevoile producției, direcție în care există încă rezerve. Că este așa o demonstrează faptul că, la ciment de exemplu, față de calculul inițial al necesarului, s-a putut renunța ulterior la circa 25 000 t. prin recalcularea consumurilor pe baza adoptării unor soluții noi.

Sporirea eforturilor pentru mobilizarea mai amplă a potențialului propriu productiv, perfecționarea colaborării și a sprijinului acordat de toate unitățile implicate vor contribui la realizarea pînă la sfîrșitul anului a sarcinilor de plan, la sporirea contribuției întreprinderii la edificarea peisajului industrial într-un sector-cheie al economiei naționale.

Șerban STELU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Creșterea ponderii produselor de calitate superioară

ÎN CURSUL TRIM. I 1981 întreprinderile Ministerului Industriei Chimice au depășit cu 259 mil. lei planul la producția de calitate superioară (în cadrul producției care se realizează în mai multe calități) ; ponderea produselor de calitate superioară a ajuns astfel la 87,9 la sută în totalul producției respective. Rezultate deosebite s-au obținut mai ales la acid clorhidric de sinteză, polietilenă de mică densitate, anhidridă ftalică, cauciuc sintetic — CAROM, clorură de aluminiu, rețele cord din fire viscoază de mare rezistență (graficul).

Ceea ce a contribuit în mod hotărîtor la obținerea rezultatelor menționate a fost preocuparea constantă a unităților pentru calitatea producției în toate etapele, începînd cu concepția, asigurarea aparaturii și a personalului de control, respectarea tehnologiei de fabricație, calificarea muncitorilor și terminînd cu urmărirea comportării produsului la consumatori.

Pentru a ridica în continuare ponderea produselor de calitate superioară, întreprinderile din industria chimică trebuie să, acționeze atît în direcția atingerii mai grabnice a parametrilor proiectați în special, la unitățile noi (octanol 2-etil-hexanol fire relon — exclusiv pentru rețele, fire de viscoză normale, tetraclorură de carbon, acid clorhidric de sinteză) cît și în ce privește eliminarea operativă a defecțiunilor tehnico-organizatorice în funcționarea unor instalații. De asemenea, este necesar ca întreprinderile și centralele să depună eforturi pentru mobilizarea tuturor posibilităților de care dispun — perfecționarea tehnologiilor de fabricație, respectarea disciplinei tehnologice, întărirea controlului interfazic etc. — în vederea creșterii parametrilor calitativi ai produselor. Îmbunătățirea calității are influențe pozitive asupra rentabilității, întrucît producția de calitate superioară este cotată la prețuri mai ridicate de desfacere.

J. C.

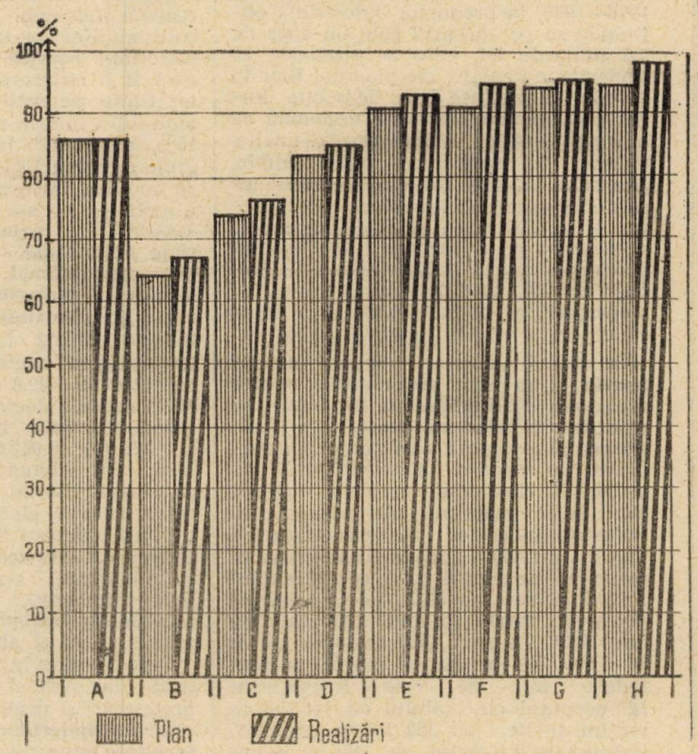

A — Ponderea valorii produselor de calitate superioară din producția care se realizează în mai multe calități ; B — Fire celulozice viscoză tip bumbac (exclusiv fibre celulozice viscoză HWM) pe capacități existente ; C — Fire relon (exclusiv pentru rețele) pe capacități existente ; D — Fibre celulozice viscoză tip lînă pentru fire cardate ; E — Cauciuc sintetic — CAROM 1500 ; F — Cauciuc sintetic — CAROM 1712 ; G — Anhidridă ftalică ; H — Sodă calcinată.

Reducerea cheltuielilor materiale — factor de bază al diminuării costurilor de producție

Alexandrina GĂINUȘE
prim-secretar al Comitetului județean Bacău al P.C.R.

IN ACȚIUNEA de diminuare continuă, consecventă, a costurilor de producție — ca factor de bază al creșterii eficienței economice — un rol esențial îl joacă reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întreaga economie, în fiecare întreprindere, reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs trebuie să reprezinte în permanență un obiectiv de primă importanță, pentru realizarea căruia se cer depuse eforturi sporite în vederea dimensionării judicioase și respectării normelor de consum, accelerării înnoirii și modernizării producției, utilizării raționale a fondurilor fixe și recuperării tuturor resurselor reciclabile.

Pentru înfăptuirea acestor sarcini de o deosebită însemnătate, în unitățile economice din județul Bacău, sub conducerea și îndrumarea comitetului județean de partid, este realizată o amplă mobilizare de forțe materiale și umane pentru ca, printr-un efort creativ și organizațional sporit, prin utilizarea superioară a valorosului potențial productiv disponibil să se obțină rezultate de prestigiu în realizarea producției nete, fizice și marfă planificată cu consumuri materiale substanțial mai scăzute.

Economisirea resurselor materiale

ÎN AMPLA întrecere socialistă care se desfășoară în întreaga țară pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1981, unitățile economice ale județului Bacău au adus și aduc în continuare o contribuție considerabilă. Eforturile depuse pe multiple planuri pentru utilizarea la cote superioare a potențialului productiv s-au materializat în realizarea și depășirea prevederilor planului cincinal 1976—1980, la producția industrială obținîndu-se pe această cale un spor de 7,2 miliarde lei, care se regăsește în importante depășiri ale planului fizic la o serie de produse de o deosebită importanță pentru economia națională ca energie electrică, țiței, mașini-unelte, organe de asamblare, utilaj chimic, cherestea, mobilă, celuloză și hîrtie, țesături și produse alimentare. Continuarea și amplificarea acestor preocupări a făcut ca pe trimestrul I 1981 planul producției marfă industrială să fie depășit cu 157,5 mil. lei, iar în multe întreprinderi să se îndeplinească în bune condițiuni și planul producției nete.

În cadrul acestor eforturi **un loc aparte l-au avut preocupările pentru reducerea cheltuielilor de producție, cu prioritate a celor materiale,** prin diminuarea permanentă a consumurilor specifice. Ca urmare a acțiunilor întreprinse, în cincinalul care s-a încheiat cheltuielile materiale de producție în industria județului au fost reduse cu 55,6 lei la 1 000 lei producție marfă și, în principal, pe această bază, cele totale au fost diminuate cu 89,2 lei la 1 000 lei producție marfă în anul 1980 față de anul 1976. În anul 1980 costurile totale la 1 000 lei producție marfă au fost reduse față de cele înregistrate la începutul cincinalului cu 116 lei la mașini-unelte, cu 300 lei la armături industriale din fontă, cu 280 lei la organe de asamblare, cu 275 lei la utilaj chimic, cu 270 lei la celuloză și hîrtie, cu 104 lei la mobilă, cu 119 lei la țesături, cu 356 lei la zahăr ș.a. în primul rînd pe seama reducerii consumurilor materiale.

Accentuînd această dinamică descrescătoare, preocupările de economisire și gospodărire judicioasă a materialelor și energiei au determinat ca **în trimestrul I 1981 cheltuielile materiale pe ansamblul județului să se reducă la 688,8 lei la 1 000 lei producție marfă (față de 699,8 lei în trimestrul I 1980), iar cele totale la 830,2 (față de 840,1 înregistrate în trimestrtul I al anului 1981).**

Este demn de remarcat faptul că diminuarea cheltuielilor de producție s-a realizat îndeosebi pe seama micșorării consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie și combustibil, precum și a reducerii greutății produselor finite. Se realizează, astfel, față de anul 1976 mașini-unelte mai ușoare cu 15%, armături industriale mai puțin grele cu circa 10%, organe de asamblare cu 25%, iar greutatea țesăturilor și a mobilierului s-a redus cu circa 20%. Totodată, **la materii prime și materiale importante ca metal, combustibil convențional, energie electrică, benzine și motorină s-au obținut și în acest an economii față de consumul normat,** care în trimestrul I a.c. la Întreprinderea metalurgică din Bacău reprezentau 42,8 t de metal și 651,1 MWh energie electrică, la întreprinderea „Electrocentrale" Borzești 22,2 t de metal, 161 tcc și 952,0 MWh energie electrică, la Combinatul de celuloză și hîrtie „Letea" Bacău 33,7 t de metal și 5 798 MWh energie electrică, la Trustul petrolului Moinești 3812,9 MWh energie electrică și 110 tcc; economii materiale asemănătoare s-au înregistrat și la mina Comănești, Întreprinderea mecanică Bacău, Întreprinderea de utilaj chimic Borzești și altele.

Concomitent, în întreprinderile industriale din județul nostru se manifestă preocupări și pentru **valorificarea superioară a materiilor prime,** în acest sens rezultate bune obținînd, de exemplu, Întreprinderea mecanică Bacău, care la un milion de lei producție a redus consumul de metal față de anul 1976 cu circa 20 de tone, Întreprinderea metalurgică Bacău cu o diminuare la același indicator de 15 tone, Combinatul de prelucrare a lemnului Comănești la cherestea fag pentru mobilier curbat cu 88,1 mc etc.

Alături de aceste rezultate, se cere menționat faptul că în domeniul reducerii cheltuielilor materiale, în fiecare dintre întreprinderile noastre **există încă rezervele însemnate,** pentru a căror punere în valoare va fi mobilizat mai amplu potențialul productiv disponibil, vor trebui intensificate în continuare preocupările tuturor oamenilor muncii. O asemenea sarcină se cere privită cu responsabilitate sporită, în special în unele unități cu pondere mare în economia județului și în care printr-un efort sporit de creativitate și organizare se poate și trebuie să se obțină rezultate net superioare nivelului actual înregistrat la cheltuielile materiale, cum ar fi Combinatul petrochimic Borzești, Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău, Combinatul de prelucrarea lemnului și Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Bacău ș.a.

Așa după cum am arătat, în județul Bacău există în multe întreprinderi o bună experiență în ce privește gospodărirea judicioasă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, se desfășoară acțiuni viguroase de economisire și valorificare superioară a materiei și energiei, pe baza unor programe complexe de măsuri cu sarcini și responsabilități precise a căror transpunere în practică a fost temeinic pregătită încă din cursul anului trecut, și asupra cărora ne propunem să ne oprim în continuare.

Factori de accelerare a valorificării

SARCINILE ÎNSEMNATE ce se cer înfăptuite în anul 1981 cît și în întregul cincinal pe linia reducerii accentua-

te a cheltuielilor materiale, în general a costurilor de producție, au determinat ca, de la finele anului trecut, în toate întreprinderile județului să fie constituite și să acționeze colective de lucru de **analiză și elaborare a programelor de măsuri privind reducerea cheltuielilor de producție** pentru găsirea de soluții de valorificare accelerată, pe scară largită, a însemnatelor rezerve interne de economisire și valorificare superioară a materialelor prin înnoiri în tehnologie și organizare, perfecționarea calificării cadrelor, accelerarea punerii în funcțiune a capacităților planificate, utilizarea intensivă și întreținerea în bune condițiuni a fondurilor fixe, realizarea ritmică și de calitate a producției fizice în structura planificată, întărirea disciplinei tehnologice, recuperarea resurselor reciclabile etc. Din multitudinea acestor acțiuni se cer menționate cu prioritate:

■ **Accelerarea înnoirii și modernizării tehnologiilor și produselor** ca sursă de mare eficiență în economisirea și în valorificarea superioară a resurselor materiale. Printr-un aport de creativitate sporit în unitățile noastre constructoare de mașini se vor realiza încă din acest an mașini de alezat și frezat mai ușoare cu 400 kg, ceea ce asigură niveluri ale raportului performanțe — consum de metal comparative cu țări cu tradiție în construcția de mașini și economisirea unei cantități de fontă care raportată la producția acestui produs din 1981 reprezintă 800 tone. De asemenea, prin reproiectarea familiei de robinești tip „fluture" se obține o economie anuală de 70 tone fontă, precum și eliminarea în totalitate a consumului de bronz, înlocuit cu fontă placată cu cauciuc și mase plastice, iar prin îmbunătățirea calității producției de plăci aglomerate din lemn și placaje se realizează o reducere de minimum 8% a consumului de material lemnos la producția de mobilă. Totodată, se cere semnalat faptul că, prin programele întocmite, s-au găsit posibilități de asimilare în anul 1981 a unui număr de 960 repere și subansamble ce se procurau din import, ceea ce va diminua efortul valutar cu peste 40 milioane lei.

La obținerea la nivelul județului a unor realizări însemnate pe această linie, un aport însemnat aduce, alături de alte unități, Întreprinderea de mașini-unelte Bacău, la care produsul de bază — mașina de alezat și frezat orizontal tip A.F.D. 100 — a fost modernizat începînd cu anul 1979, prin adoptarea unui nou sistem de planșaibă cu cremalieră, în locul planșaibei cu casetă satelit, care asigură și prinderea automată a sculei, reducînd astfel timpii auxiliari. Aceste modernizări reduc, în același timp, consumul specific de materiale necesar în fabricație cu 335 kg metal pe mașină, în paralel cu creșterea calității produselor. Tot la această întreprindere se cere menționată și asimilarea ștergătoarelor de ghidaje, care a adus economii în valoare de 436 000 lei/an, și a periilor colectoare, cu un efect economic de 183 000 lei/an.

În plus, prin valorificarea creativității proprii au fost înlocuite unele elemente din import cum sînt: microîntrerupătoare, arcuri disc, acumulatori de presiune hidraulici, cuplaje și frîne electromagnetice, rulmenți și altele, acțiune cu o eficiență economică de 15 milioane lei anual. De asemenea, prin asimilarea mașinii de alezat și frezat tip A.P.C.-130-2A se asigură reducerea importurilor la acest tip de mașini în valoare de circa 150 milioane lei anual și, ceea ce este foarte important, un grad mai mare de valorificare a metalului (130 lei/kg față de 80 lei/kg la mașinile de serie A.F.-85).

Pentru modernizarea tehnologiilor de fabricație au fost extinse procedeele de execuție pe mașinile-unelte cu comandă numerică din dotare pentru piese de tipul carcase, lagăre, suporți și altele, obținîndu-se însemnate creșteri ale productivității muncii. De asemenea, în unitățile industriei ușoare continuă acțiunea de modernizare a tehnologiilor pentru realizarea de noi tipuri de țesături, din fire pieptănate, în amestec cu materiale recuperabile, a căror greutate va fi redusă cu 10% față de cele ce se realizează acum.

Nu trebuie uitat însă, cu toate rezultatele înregistrate, că **în domeniul modernizării produselor și a tehnologiilor, în ritmul și eficiența acestei acțiuni, există încă serioase rezerve,** pentru a căror punere operativă în valoare se acționează și va trebui să se acționeze mult mai operativ în special în ce privește: ● **scurtarea substanțială a duratei ciclului de asimilare,** care în prezent se mai ridică în unele cazuri la 3—4 ani și chiar mai mult (în special în întreprinderile constructoare de mașini și combinatele chimice) ; ● **îmbunătățirea funcționării mecanismului cooperării în producție** pentru realizarea de produse noi, în sensul ca furnizorii să-și respecte mai strict la termen și cantitativ obligațiile asumate; ● **antrenarea mai largă a creativității originale de masă,** inclusiv în vederea realizării de utilaje prin autodotare pentru sporirea contribuției adusă în prezent la reducerea importurilor (la Combinatul de prelucrare a lemnului și Combinatul de celuloză și hîrtie „Letea" Bacău).

■ **Refolosirea în circuitul productiv a resurselor reciclabile** în special în ce privește energia secundară, resturile de metal și lemn, dar și piesele și subansamblele de utilaje tehnologice ce pot fi recondiționate și refolosite (la Întreprinderea mașini-unelte Bacău, prin recondiționarea pieselor de schimb, în anul 1980, s-au economisit 44 206 lei, iar în trim. I 1981 suma de 39 980 lei). În această acțiune, din diversitatea preocupărilor existente se disting prin contribuția adusă cele din cadrul Întreprinderii metalurgice din Bacău. Aici, alături de alte realizări ,o preocupare însemnată o constituie reutilizarea șpanului de aluminiu în cuptorul de inducție; în procesul de prelucrare rezultă aproximativ 60 de tone de șpan pe an, din care prin retopire în procesul de ardere se obține o cantitate de 36 tone aluminiu bloc. Din calcul rezultă că dacă prin valorificarea la I.C.M., din 60 t șpan de aluminiu se obțin 360 000 lei, prin realizarea celor 36 tone aluminiu bloc se obține o valoare de 1 080 000 lei/an, deci pe total, o eficiență economică de 720 000 lei pe an. Tot aici, prin reutilizarea șpanului din fontă (care se află în faza de experimentare) se obține o economie de peste 1 milion lei pe an. În continuare în atenția întreprinderii, ca preocupare prioritară, se situează și utilizarea șpanului de oțel prin punerea în funcțiune în luna iunie a unui cuptor de inducție, ceea ce va conduce la reutilizarea a peste 300 tone șpan, cu o eficiență economică de 280 000 lei pe an.

În toate unitățile noastre se urmărește cu consecvență amplificarea preocupărilor și a rezultatelor obținute în acest sens, motiv pentru care **situăm în centrul atenției valorificarea rezervelor care există în ce privește: ● accelerarea elaborării de tehnologii specifice de recirculare; ● finalizarea în ritm mai alert a investițiilor pe care le face necesare uneori procesul de refolosire; ● specializarea activității unităților de pe marile noastre platforme industriale și stimularea cooperării cu industria mică.**

■ **Perfecționarea activității de întreținere și reparații a fondurilor fixe,** ca pîrghie de mare efect în diminuarea consumului material de produs la nivelul întregului județ prin funcționarea la parametrii proiectați a capacităților de producție, înlăturarea rebuturilor, a reparațiilor costisitoare ș.a. Alături de alte unități, rezultate bune s-au obținut la întreprinderea de stofe „Proletarul" — Bacău, unde în cincinalul care a trecut cheltuielile cu întreținerea și repararea fondurilor fixe au înregistrat o scădere relativă în raport cu volumul producției marfă fabricată. Astfel, dacă în anul 1976 cheltuielile respective reprezentau 4,13% din VPM, în anul 1980 ponderea lor în total VPM a scăzut cu 0,34%, ceea ce reprezintă în valori absolute o reducere de aproape 2 mil. lei.

Această reducere — mult accentuată în acest an — a fost posibilă ca urmare a măsurilor luate pentru scurtarea timpilor de reparații și îmbunătățirea asigurării pieselor de schimb și a calității reparațiilor și care priveau asigurarea materialelor necesare pentru recondiționarea pieselor uzate ce se pretează a fi refolosite prin recondiționare, îmbunătățirea calității pieselor de schimb executate în atelierele proprii pentru reparații prin completarea dotării acestora cu un aparat de verificare a durității, o mașină de rectificat plană și o presă cu excentric, organizarea unor cursuri de calificare pentru lăcătușii de întreținere și reparații a utilajelor textile, ceea ce a condus la îmbunătățirea exploatării utilajelor, la creșterea productivității muncii, precum și a calității pieselor și reparațiilor executate, dezvoltarea activității de reutilizare după recondiționare a pieselor uzate.

În acest context, trebuie arătat că dealtfel **perfecționarea continuă a calificării întregii forțe de muncă și policalificarea cadrelor** au constituit elemente cărora li s-a acordat deosebită însemnătate în toate întreprinderile din județ în atingerea obiectivului de diminuare a costurilor materiale și totale ale fabricației.

REZULTATELE OBȚINUTE, măsurile elaborate și transpunerea lor operativă în producție prin antrenarea largă a specialiștilor, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile noastre economice creează premise solide pentru realizarea sarcinilor din planul de producție al acestui an și cincinal cu costuri reduse, în condiții de eficiență sporită, pentru sporirea contribuției județului la dezvoltarea social-economică a țării.

Economisirea materiilor prime — multiplicitatea metodelor

BUNA gospodărire a materiilor prime și materialelor, devine în industrie o chestiune tot atît de importantă ca și buna organizare a procesului de producție, deoarece — indiferent de natura materiei prime — economisirea merită efortul depus, mai ales atunci cînd e vorba de manipularea unor cantități importante. În sprijinul afirmațiilor de mai sus, revista „L'Usine Nouvelle" citează propriul său caz : pînă în mai 1981 pentru imprimarea publicației erau folosite suluri de hîrtie cu lățimea de 97 cm, din care un centimetru era apoi decupat cu mașina. Decizia adoptată, în colaborare cu serviciul tehnic al tipografiei, de a renunța la această „marjă" a condus la economisirea a 25 tone de hîrtie pe an.

În general, acțiunile de economisire vizează cu prioritate materiile prime mai scumpe, cum sînt — de pildă — metalele prețioase (aur, argint, platină) sau unele metale neferoase (crom, cobalt, mangan, titan etc.), dar și materii prime atît de diferite ca : lemn de esență rară, lînă, caolin, pastă de hîrtie ș.a. Aceasta, îndeosebi atunci cînd materia primă deține o pondere ridicată în ansamblul costurilor de producție (cum este cazul industriei de mobilă — cu circa 40 la sută). Merită relevat și faptul că, atunci cînd se obțin reduceri importante la consumul unor materii prime, se produce o „economisire în lanț" : începînd de la transport și manipulare, continuînd cu reducerea stocurilor respective și terminînd, de regulă, cu reducerea greutății însăși a produsului finit.

Important este — subliniază revista — ca economisirea să nu constituie o preocupare ocazională, a unor anumite servicii și în anumite momente, ci să beneficieze — în fiecare întreprindere — de o abordare complexă, de o tratare globală, inclusiv la proiectarea fiecărui produs nou. Este necesar să fie examinate succesiv diferitele căi de economisire a materiilor prime și materialelor, cum sînt : substituirea (de exemplu — prin îmbunătățirea tehnologiilor — a unor metale mai scumpe cu altele mai ieftine, a unor esențe superioare de lemn cu altele, de calitate mai scăzută ș.a.m.d.), reducerea greutății pieselor și subansamblurilor (de pildă, a grosimii pereților unor conducte sau ambalaje, a gabaritului motoarelor care acționează diferite aparate sau instalații etc.), automatizarea — pe baza programării — a unor operații de prelucrare a materiilor prime (în industria confecțiilor, cea a încălțămintei, în industria hîrtiei ș.a.), corelarea și cointeresarea reciprocă furnizor-beneficiar în livrarea de către primul a materiei prime de calitate și cu gabaritul cît mai adaptat cerințelor tehnologice ale celui de-al doilea, precum și multe alte căi.

Subliniind că asemenea căutări și eforturi caracterizează tocmai ramurile industriale si întreprinderile mai dinamice, cele care se pregătesc de pe acum să facă față cu succes cerințelor și restricțiilor care vor domina tehnologiile anilor viitori, revista menționată încearcă să efectueze un prim bilanț al realizărilor deja obținute în domeniul economisirii de industria franceză, bilanț pe care-l redăm în cele ce urmează.

Primele realizări

Industria lemnului :

— înlocuirea lemnului exotic cu lemn de esențe autohtone ;

— optimizarea prelucrării prin tăiere, adaptarea ei la calitatea lemnului și la nevoile fabricației ;

— utilizarea scurtăturilor, prin îmbinarea cap la cap.

Prelucrarea cauciucului și a pielei :

— optimizarea decupării tălpilor.

Sectorul construcțiilor :

— folosirea de țevi pentru instalații sanitare din cupru cu o grosime a peretelui de 0,8 mm, în locul celor de 1 mm ;

— executarea scurgerilor la instalațiile sanitare din țevi din mase plastice (polietilenă reticulată) în loc de metal ;

— cabluri electrice și telefonice din aluminiu, în loc de cupru ;

— adaptarea produselor la punerea în operă pe șantier.

Prelucrarea metalelor :

— utilizarea oțelurilor cu conținut redus de elemente de aliere — nichel, cobalt, crom (de exemplu oțeluri cu elemente de dispersie) ;

— înlocuirea reperelor din cupru cu repere din aluminiu, metale feroase, mase plastice;

— optimizarea formei pieselor pe bază de calcul ;

— restudierea concepției produselor, în scopul ușurării acestora ;

— substituirea titanului prin oțel ;

— îmbunătățirea toleranțelor și reducerea operațiilor de finisaj prin turnare de precizie, turnare sub presiune sau în forme din nisip aglomerat în vid ;

— micșorarea folosirii maselotelor și a alimentării cu metal ;

— reducerea pierderilor la topire prin compactarea deșeurilor (alimentarea cu metal lichid) ;

— optimizarea operațiilor de strunjire prin folosirea calculatorului ;

— forjarea prin extruziune, matrițarea în tipare închise sau microfilarea, în vederea măririi preciziei și a reducerii operațiilor de prelucrare ;

— micșorarea cantității de deșeuri, ușurarea pieselor prin utilizarea metalurgiei pulberilor (sinterizare simplă sau prin forjare).

Industria hîrtiei :

— reglarea vitezei valțurilor la mașina de fabricat hîrtie ;

— reducerea „căzăturilor" la formarea sulurilor sau a lățimii sulurilor ;

— înlocuirea caolinului prin carbonat de calciu, la fabricarea hîrtiei cretate.

Industria textilă :

— întrebuințarea firelor cu miez din fibre artificiale pentru substituirea parțială a fibrelor naturale (lînă, in, bumbac) ;

— optimizarea amestecurilor de bumbac, destinate prelucrării la mașina automată ;

— automatizarea operației de croire, folosirea calculatorului pentru optimizarea așezării tiparelor ;

— folosirea analizatorului în vederea eliminării variațiilor în lățimea țesăturii.

Prelucrarea maselor plastice:

— ameliorarea tehnologiei de extrudere-suflare ;

— injectarea de materiale compuse în scopul reducerii consumului de mase plastice nobile ;

— utilizarea dublei orientări în locul operațiilor de extrudere-suflare ;

— calcularea matrițelor ;

— micșorarea cantității de deșeuri prin recurgerea la matrițe fără bavuri sau carote.

Tratamente de suprafață :

— înlocuirea aurului prin aliaje de cositor-plumb, de nichel-paladiu, folosirea băii de tratare cu aur-fier sau a depunerii ionice a nitrurii de titan ;

— înlocuirea nichelului prin aliaj de fier-nichel ;

— depunerea selectivă a metalelor prețioase.

Sudură :

— folosirea materialelor de adaos cu un procent redus de argint sau fără argint ;

— înlocuirea materialelor de adaos cu argint prin tehnici moderne de sudură (cu laser, cu plasmă, prin frecare ș.a.).

N. P.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

PRIORITĂȚI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ DIN AGRICULTURĂ (I)

prof. Nicolae GIOSAN
președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice

PORNIND de la sarcina trasată de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea agriculturii, ca una din ramurile de bază care condiționează progresul economico-social general al societății noastre, Congresul țărănimii, de la începutul acestui an, a dezbătut hotărîri de o mare însemnătate pentru înfăptuirea unei noi revoluții agrare, care să asigure trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate din agricultură. **„Ne propunem, de fapt — subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la tribuna acestui forum — să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale."**

Printre documentele adoptate de al II-lea Congres al țărănimii se înscrie pe un prim plan și **„Programul cu privire la dezvoltarea cercetării tehnico-științifice în agricultură în perioada 1981—1985 și măsurile ce trebuie luate pentru aplicarea rapidă în producție a rezultatelor cercetării și generalizarea tehnologiilor și experienței avansate"**, în a cărui elaborare s-a pornit de la directivele generale și obiectivele concrete stabilite prin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială, științifico-tehnologică și în domeniul energiei în cincinalul 1981—1985 și în perioada de perspectivă.

Întreaga activitate de cercetare din această ramură este concentrată în vederea traducerii în viață a obiectivului stabilit de secretarul general al partidului — înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole. Programele de cercetare au în vedere, totodată, indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul consfătuirilor, întîlnirilor cu specialiștii, precum și al vizitelor de lucru făcute în unități de producție, institute și stațiuni de cercetare din agricultură.

Ținînd seama atît de experiența pozitivă acumulată, cît și de neajunsurile existente încă, de rolul crescînd al cercetării științifice în asigurarea progresului agriculturii, în acest program sînt stabilite direcțiile fundamentale, obiectivele de cercetare pe perioada 1981—1985 și în perspectivă, măsurile de perfecționare a conducerii activității de cercetare și de introducere și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură, precum și coordonatele dezvoltării, colaborării și cooperării științifice internaționale a României în acest domeniu.

Obiectivele de cercetare au în vedere amplificarea contribuției progresului științific, tehnic și tehnologic la realizarea sarcinilor agriculturii noastre — de satisfacere la nivelul optim a cerințelor de consum ale populației cu produse agroalimentare, de asigurare cu materii prime a industriei alimentare, ușoare și altor ramuri, de creare a unor disponibilități pentru export, de participare sporită la constituirea fondului național de dezvoltare economică și socială.

Planul de cercetare pe perioada 1981—1985, precum și prevederile de perspectivă mai îndelungate au fost elaborate în strînsă concordanță cu cerințele de dezvoltare, atît ale fiecărui sector de producție în parte, cît și ale ramurii în ansamblu.

Creșterea randamentului la hectar și sporirea conținutului de substanțe valoroase al producțiilor vegetale

ÎN PRINCIPALUL domeniu al producției vegetale — culturile de **cereale și plante tehnice**, cercetările vor fi axate pe crearea de noi soiuri și hibrizi, care să asigure : producții mari și constante pe unitatea de suprafață ; un conținut ridicat de substanță utilă ; consumuri specifice (materiale și energetice) și cheltuieli pe unitatea de produs cît mai mici ; rezistență la boli, dăunători și la condiții nefavorabile de mediu ; rezistență la cădere, pentru eliminarea pierderilor la executarea mecanizată a lucrărilor de întreținere și de recoltare.

Se urmărește **perfecționarea tehnologiilor actuale și elaborarea de tehnologii noi**, care să cuprindă într-un mod integrat toate verigile necesare, începînd cu lucrările solului, raionarea soiurilor și hibrizilor, fertilizarea cu îngrășăminte organice și minerale, densitatea optimă a plantelor, lucrările de întreținere, recoltare, depozitare și conservare a producției. Institutelor și stațiunilor de cercetare le revine, de asemenea, un rol însemnat în asigurarea cantitativă și calitativă a necesarului de semințe pentru întreaga agricultură, precum și a unui excedent pentru export.

Orientările cercetărilor în domeniul culturii **grîului** sînt axate pe crearea de soiuri cu un potențial biologic de producție de 8—11 t/ha, acordîndu-se o atenție deosebită soiurilor precoce, rezistente la secetă și arșiță, precum și cu rezistență complexă și durabilă la boli și dăunători, care să asigure recolte mari și stabile în întreaga varietate de condiții pedoclimatice din țara noastră.

Obiectivele principale în activitatea de ameliorare pentru **orz și orzoaică** de toamnă le constituie creșterea rezistenței la iernare, la cădere și la bolile foliare, precum și realizarea unor soiuri cu bobul mare, condiții esențiale pentru sporirea producției la hectar.

O importantă parte a tematicii de cercetare este axată și în viitor pe cultura porumbului, urmărind în continuare crearea unor hibrizi mai timpurii, cu o capacitate mare de producție (10—15 t/ha), rezistenți la frîngerea tulpinilor și la cădere, toleranți la frig, secetă și arșiță, care să ajungă la maturitate deplină și în anii mai răcoroși, în toate zonele pedoclimatice ; în vederea creșterii gradului de mecanizare a lu-

crărilor vor trebui să fie îmbunătățite tehnologiile de cultură, atît la porumbul irigat, cît și la cel neirigat.

În cercetările din domeniul plantelor tehnice preocupările sînt orientate spre ameliorarea soiurilor, în sensul sporirii randamentelor la hectar și a conținutului în elemente nutritive. Astfel, la cultura **florii-soarelui** se urmărește creșterea capacității de producție a hibrizilor (la 4,5—5 t/ha), ridicarea conținutului de ulei la 52—54%, crearea unor hibrizi precoci, cu talie scurtă, rezistenți la putregaiul alb și cenușiu ; în ce privește **soia**, s-au stabilit ca obiective obținerea unor soiuri timpurii, cu un potențial de producție de peste 4 t/ha, precum și creșterea conținutului de proteină la 45%. Pentru **sfecla de zahăr** se au în vedere creșterea capacității de producție (la 65—80 t/ha), a conținutului de zahăr (la 19—20%), a rezistenței la păstrare (fără pierderi), precum și a gradului de mecanizare a tuturor lucrărilor. La cultura **inului pentru fibră** cercetările ce vor fi inițiate vor viza mărirea rezistenței la fuzarioză și la cădere, iar la **inul pentru ulei** — obținerea unor soiuri cu sămînță galbenă și cu un conținut ridicat de substanțe utile.

Ca și în cazul cerealelor și plantelor tehnice, și în **horticultură** programul de cercetări este orientat spre crearea de soiuri și hibrizi cu un potențial ridicat de producție, cu un conținut sporit de substanțe alimentare (proteină, vitamine, săruri) calitativ superioare, perfecționarea tehnologiilor, producerea de sămînță și material săditor la nivelul cerințelor acestui important sector al agriculturii noastre. În **legumicultură și floricultură**, eforturile de creație se axează pe îmbunătățirea fondului de hibrizi și soiuri, pe elaborarea de tehnologii care să asigure creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție. Programul prevede crearea de soiuri cu un potențial biologic de producție de 55—75 t/ha la tomate, 50—55 t/ha la ardei, 40 t/ha la ceapă 12—15 t/ha la usturoi.

Cultura **cartofului** va beneficia de aportul cercetării științifice prin realizarea unor soiuri cu o capacitate de producție de 70—80 t/ha, rezistențe la viroze și mană. Vor fi studiate și rezolvate condițiile necesare pentru extinderea culturii cartofului pentru sămînță în zona de sud a țării, în vederea reducerii cheltuielilor cu transportul materialului de plantare. Totodată, sînt programate cercetări pentru crearea de soiuri de cartofi destinate culturii în sistem irigat după recoltarea păioaselor.

Un domeniu important al cercetărilor urmărește creșterea potențialului de producție în **pomicultură.** Noile soiuri de măr și păr, pretabile la densități mari în plantații intensive și superintensive, se vor caracteriza prin rezistență la boli și rodire timpurie, completînd sortimentul de varietăți existente ; la prun se vor crea soiuri cu fructe mari, cu conținut ridicat în substanță uscată și sîmbure detașabil, iar la cireș și vișin — soiuri cu talie redusă și autofertile. Îmbunătățirea metodelor de combatere integrată a bolilor și dăunătorilor va permite reducerea numărului de tratamente și a consumului de pesticide poluante. Creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor în livezi și în pepiniere, ca și producerea materialului săditor de înaltă valoare biologică și liber de viroze, necesar dezvoltării patrimoniului pomicol, vor constitui în continuare un obiectiv major al cercetărilor din pomicultură. Cît privește **viticultura,** se va acorda o atenție mai mare selecției clonale, pentru a înmulți numai formele care asigură producții ridicate și o calitate superioară ; temele de cercetare în domeniul mecanizării privesc atît lucrările din complexele de altoire și forțare, cît și recoltarea mecanizată a strugurilor.

Ridicarea potențialului de producție al pămîntului, folosirea integrală a fondului funciar, gospodărirea rațională a resurselor de apă

ÎN VEDEREA folosirii cu eficiență cît mai ridicată a principalului mijloc de producție din agricultură, cercetării îi revine, ca o sarcină de însemnătate aparte, cunoașterea în dinamică a potențialului de fertilitate naturală și economică al solurilor, a evoluției caracteristicilor lor fizice, chimice și biologice, în vederea utilizării lor cu randamente cît mai ridicate prin amplasarea mai eficientă a culturilor pe zone ecologice, prin elaborarea de tehnologii de cultivare diferențiate, prin fundamentarea pedologică a lucrărilor hidroameliorative. Se vor elabora măsuri pedoameliorative în scopul **punerii în valoare a terenurilor slab productive și neproductive** (soluri erodate nisipoase, sărăturate, acide, cu exces de umiditate etc.).

Pentru folosirea cît mai eficientă a **terenurilor irigate** se au în vedere perfecționarea metodelor de udare, stabilirea sistemelor de amenajare și a schemelor hidrotehnice pe bază de automatizări, precum și elaborarea unor noi soluții constructive și tehnologice, care să asigure pe terenurile irigate sporirea producției, reducerea consumurilor specifice de apă, energie, materiale și forță de muncă.

Colaborarea fructuoasă cu cercetarea din domeniul chimiei capătă perspective noi de dezvoltare. Domeniul său va cuprinde prioritar : **diversificarea sortimentelor de îngrășăminte** cu conținut ridicat de substanță activă ; **stabilirea dozelor optime** sub raport economic, pe baza metodelor moderne de testare a solului și plantei, care să ducă la creșterea coeficientului de utilizare a elementelor nutritive de către plante ; studierea posibilităților de a folosi ca îngrășăminte dolomitele, turba și, marna, cenușile și alte reziduuri și deșeuri industriale, dejecțiile rezultate la complexele de creștere industrială a animalelor, precum și gunoaiele menajere.

Prin diversificarea și modernizarea tehnologiilor pe culturi și zone pedoclimatice, prin stabilirea sistemelor zonale de agricultură, a unor asolamente raționale, a structurii și rotației culturilor, se vor asigura realizarea, în unitățile de producție, a parametrilor cantitativi, calitativi și economici obținuți de cercetarea proprie și pe plan mondial. Un complex de studii și cercetări se referă la **obținerea, pe aceleași suprafețe, a două culturi pe an,** în special în zonele irigate din sudul țării.

Vor fi dezvoltate cercetările în legătură cu **programarea recoltelor** pe zone, microzone și unități de producție, avînd la bază bilanțul consumului de resurse și energie și utilizînd tehnica electronică de calcul. Cercetările de **hidrologie** sînt axate pe elaborarea de soluții pe bazine hidrografice pentru amenajarea complexă a cursurilor de apă, acumulărilor colinare pe rîurile interioare, utilizarea apelor subterane și gospodărirea rațională a tuturor resurselor de apă, iar cele **de meteorologie** — pe elaborarea unor agrosisteme diferențiate, atît la nivel zonal, cît și al unităților de producție, în vederea folosirii maximale a factorilor climatici.

Perfecționarea sistemei de mașini

ÎN DOMENIUL mecanizării agriculturii, atenția se concentrează asupra realizării **sistemelor modulare de mașini,** care să asigure cuplarea a 2—5 mașini de un singur tip, pe lățime — formînd agregate mari, în funcție de capacitatea energetică a tractorului, sau cuplarea a 2—5 mașini de diferite tipuri, în adîncime — formînd agregate complexe, care execută mai multe operații la o singură trecere. Totodată, sistema de mașini pentru cereale și plante tehnice va fi completată cu **elemente noi, de mare randament.** Prin aceasta, cercetarea în domeniu, în colaborare cu industria constructoare de mașini, va contribui la înfăptuirea indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul țărănimii, ca într-un timp scurt să se încheie procesul de tipizare a tractoarelor și mașinilor agricole, stabilindu-se cîteva tipuri, strict necesare, verificate pe deplin în condițiile agriculturii noastre.

Preocupările actuale și de perspectivă imediată vizează **realizarea unor agregate combinate-modulate,** care să răspundă noilor cerințe în condițiile aplicării sistemului de lucrare a solului cu minim de lucrări și de introducere a noilor tehnologii îmbunătățite, simple și eficiente, orientate în direcția **reducerii consumului de combustibil, într-o primă etapă, cu circa 30%.**

Se acordă, de asemenea, prioritate stabilirii sistemei de mașini pentru lucrările pe terenuri în pantă, pentru viticultură, pomicultură și legumicultură, pentru recoltarea furajelor și pentru mecanizarea lucrărilor în zootehnie.

Micșorarea consumurilor specifice de materiale în construcția și exploatarea tractoarelor și mașinilor agricole, care constituie de asemenea un obiectiv principal al cercetării, se va concretiza prin : reducerea numărului necesar de mașini ; ridicarea capacității de lucru a agregatelor, prin mărirea vitezelor de lucru ; scăderea uzurilor în procesul de exploatare și, implicit, diminuarea consumului de piese de schimb ; perfecționarea tehnologiilor de recondiționare și extinderea aplicării lor.

Căi de creștere a eficienței comerțului exterior

PROMOVAREA EXPORTURILOR COMPLEXE

ÎNTREPRINDEREA de comerț exterior „Industrialexportimport" cu o tradiție de cîteva decenii în domeniul exporturilor complexe, își concentrează în prezent activitatea pe tranzacții comerciale din domeniul chimic, petrochimic, instalații de foraj, platforme de foraj marin, utilaj minier și geologic și servicii inginerești de profil.

Pornind de la valorificarea superioară a resurselor naturale cum sînt țițeiul, gazele, sarea, industria chimică românească a cunoscut unul din cele mai înalte ritmuri de creștere dintre ramurile industriale. Folosind tehnologii rezultate din cercetări proprii și colaborarea cu unele firme de engineering specializate, s-a realizat o industrie chimică modernă, cu o diversificare extrem de largă de produse — de la petrochimie, polimeri, fibre chimice, la îngrășăminte, produse ale chimiei anorganice pornind de la sare, produse farmaceutice și cosmetice, chimie organică de sinteză, anvelope și articole tehnice din cauciuc, ca să facem numai o succintă enumerare a unora dintre principalele subramuri dezvoltate în ultimele cincinale.

În acest proces complex de edificare, se afirmă tot mai mult școala românească de chimie, cu vechi tradiții și care, în această perioadă, capătă o afirmare și recunoaștere internațională, sub conducerea tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu.

Politica de largă cooperare internațională între state, promovată de țara noastră, pe baza principiilor respectării suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, face ca azi România să fie un partener apreciat de toate țările.

Mesajul de pace și colaborare internațională dus de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vizitele efectuate peste hotare, acordurile și înțelegerile realizate cu conducătorii statelor respective au creat cadrul favorabil încheierii unor contracte importante de export în domeniul instalațiilor complexe. Astfel, contractele pentru rafinăriile Karachi (Pakistan), Banias, (Siria), Zarqa (Iordania), Anatolia Centrală (Turcia) și complexul de îngrășăminte Homs (Siria), au fost semnate de către întreprinderea noastră ca urmare a înțelegerilor intervenite la nivel înalt.

Valorificarea integrală a potențialului tehnic

ANGAJAREA firmei „Industrialexportimport" în realizarea unor asemenea proiecte complexe în exterior a însemnat mari pași înainte, cu profunde semnificații pe planul răspunderii și al afirmării internaționale a potențialului României socialiste. Cu toată noutatea muncii, avînd uneori, caracterul unei activități de pionierat, cu toată că pe parcursul construirii acestor obiective n-au lipsit unele greutăți, azi putem concura de la egal la egal, cu firme avînd experiență internațională îndelungată.

Desigur că pe planul eficienței exportului, livrările de instalații complexe conduc la rezultate superioare, întrucît :

— angajează exportul de inteligență prin licențe, know-how și lucrările de engineering aferente proiectelor. Nivelul acestui export poate atinge în funcție de serviciile oferite — pînă la 8-10% din valoarea proiectului. Spre exemplu, pentru o rafinărie cu capacitate de 3,5 milioane tone/an, cu profil standard, engineering-ul se situează între 20-25 milioane de dolari.

— valorifică superior utilajele, echipamentele și materialele. Metalul inclus în livrare sau înglobat în utilaje și echipamente își multiplică valoarea, — în funcție de complexitatea proiectului de 3 pînă la 10 sau în cazuri speciale chiar de 15 ori. De asemenea antrenează în furnitură, utilaje specifice produse de multe alte ramuri industriale dat fiind faptul că din totalul furniturilor noastre, în medie 70—80% sînt fabricate în România ;

— dezvoltă asimilarea de noi produse, tehnologii și metode de control de calitate, conform exigențelor și normelor internaționale ;

— utilizează în condiții de eficiență sporită activitatea întreprinderilor de construcții și montaj, precum și asistența tehnică în perioada de construcție și după punerea în funcțiune, prin contractele de service ce le generează ;

— asigură pentru o lungă perioadă o piață de desfacere a pieselor de schimb, cu eficiență corespunzătoare și, în același timp, deschide un larg cîmp de conlucrare viitoare privind realizarea de noi obiective ;

— stimulează activitatea de cercetare-dezvoltare în institutele de proiectări și progresul tehnic în construcții-montaj, prin cerința de utilizare în aceste proiecte, a unor soluții și tehnologii variate, moderne, ca și prin lărgirea cooperării cu firme străine de engineering.

De asemenea, realizarea exporturilor complexe conduce la promovarea schimburilor bilaterale pe plan economic, tehnic și științific.

Cele enumerate nu epuizează aspectele pe care le ridică exportul de instalații complexe, în special privind avantajele partenerului din străinătate pe linia valorificării resurselor naturale proprii, formării de specialiști, industrializării ș.a.m.d.

Referindu-ne la experiența acumulată de INDUSTRIALEXPORTIMPORT în realizarea de obiective complexe, și avînd în vedere condițiile conjuncturale actuale cu care sîntem confruntați pe piața internațională sînt necesare noi măsuri menite să asigure competitivitatea exporturilor complexe, și amplificarea acestui gen de operațiuni în structura comerțului nostru exterior.

Un nou concept strategic

COMPETITIVITATEA — sub cele trei aspecte principale ale sale : tehnic, termen de realizare, preț + condiții de plată — capătă astăzi, în condițiile concurenței extrem de puternice pe piața externă, o semnificație deosebită și hotărîtoare în cadrul licitațiilor internaționale.

Disponibilitățile mari de export ale firmelor occidentale, ca urmare a reducerii investițiilor interne în țările capitaliste dezvoltate (în general posesoare de tehnologii avansate), le fac deosebit de agresive în special în țările care dispun de mijloace de plată, cum sînt cele exportatoare de petrol, ca și în alte țări.

Această situație reclamă, după părerea noastră, un nou concept strategic și măsuri adecvate de adaptare la condițiile pieței internaționale. Avem în vedere următoarele :

— În activitatea externă :

● concentrarea eforturilor și activității pe zone și relații selecționate pe baza unui studiu conjunctural general, a tradiției pe piață, a experienței și potențialului comparat de vînzare-cumpărare ; elaborarea de studii detaliate pe pieței și relațiile astfel selecționate ;

● încheierea de acorduri, convenții — la nivele diferite : întreprindere, ramură, guvernamentale — cu echivalenții externi, pentru angajări de obiective complexe în ideea industrializării locale sau zonale ;

● inițierea de convenții cu firme străine de profil, în scopul asocierii pe sistem „contractor principal — subcontractor", la licitațiile internaționale importante : inițierea de acorduri de cooperare pe terțe piețe cu firme puternice, selecționate pentru obiective și domenii concrete, pe principiul „serviciu contra serviciu" ;

● propunerea unor condiții economice „atrăgătoare" de ofertare — cu plăți eșalonate, plăți prin produse, plăți prin costuri realizate, credite cu dobînzi speciale etc.

În activitatea internă :

● institutele de inginerie tehnologică să elaboreze o documentație de prezentare amplă, cu referințe tehnice, precum și materiale promoționale, cu o grafică corespunzătoare ; să se elaboreze, de asemenea, oferte tehnice de referință, cu posibilități de adaptare la parametrii solicitați, care să poată constitui bază de discuție și de orientare a beneficiarului potențial ;

● în proiectarea tehnologică și de produse să se asigure tipizarea largă a elementelor și utilajelor de bază, astfel ca durata elaborării proiectelor de execuție pentru instalațiile complexe și echipamentele aferente să poată fi adusă la nivelul termenelor oferite de firmele concurente ;

● dotarea cu echipamente moderne a institutelor de inginerie tehnologică și de produs și trecerea pe calculator a elementelor de proiectare se impun ca măsuri menite să garanteze creșterea productivității, reducerea termenelor și a costurilor — încă foarte ridicate — ale proiectării ;

● asigurarea, conform prevederilor legale, cu prioritate a materialelor pentru utilajele destinate exportului, constituie o premisă esențială a respectării termenelor de livrare și a încadrării în prețurile interne preliminate pe baze tehnologice justificate. De multe ori în adjudecarea unei comenzi termenul de livrare are prioritate față de preț.

● Organizarea corespunzătoare a „furnizorului general intern", astfel ca întocmirea ofertei comerciale interne să se centralizeze cu efecte pozitive, atît sub raportul coordonării tehnice și comerciale cît și al promptitudinii.

● organizarea de colective speciale în cadrul „furnizorului general intern" pentru fiecare proiect în parte, pentru programarea și urmărirea fabricației în întreprinderi, inclusiv expedierea și recepția cantitativă și calitativă, pe care trebuie să le efectueze împreună cu întreprinderea de comerț exterior ;

● organizarea și dotarea corespunzătoare a întreprinderilor de construcții-montaj, în vederea asigurării unor oferte competitive din punctul de vedere al prețului și termenelor de livrare. În cele mai multe situații, competitivitatea întreprinderii de construcții-montaj este decisivă în adjudecarea unui proiect. Există astăzi pe piața internațională o concurență foarte puternică din partea firmelor de construcții din Extremul Orient și sud-asiatice adesea, în combinații cu firme americane și vest-europene) ;

● creșterea competenței întreprinderii de comerț exterior, prin adaptarea organigramei conform activității specifice ; crearea de colective speciale pe fiecare obiectiv, încă din faza precontractuală ; de asemenea, ICE-ul să dispună de delegați cu activitate preponderentă la proiectanți, la furnizori, pentru urmărirea execuției pe șantier etc. ;

● accelerarea și simplificarea în continuare a formalităților de avizare a ofertelor de instalații complexe, pentru a asigura o mai mare operativitate în răspunsul către partener, ca și în participările la licitațiile internaționale.

Apreciem, de asemenea, ca necesară îmbunătățirea organizării activității de exporturi complexe în cadrul tuturor ministerelor și centralelor care participă și au în subordine unități de proiectare, de producție, de construcții-montaj. Implicarea compartimentelor specializate alături de întreprinderile de comerț exterior trebuie să se facă încă din perioada de elaborare a planului apoi de prospectare, ofertare, contractare și punere în funcțiune a obiectivelor.

ing. Emilian ULEIA
director general
I.C.E. Industrialexportimport

Romînia — Filipine cu motoplanorul

DE CURÎND a părăsit țara, la bordul unui motoplanor IS-28 M2, un membru al conducerii firmei „Philippine Gliders Inc." — în direcția Ungaria, Austria și Elveția, de unde se va îndrepta spre Filipine. După realizarea acestui zbor, care va însuma peste 20 000 km, importatorul filipinez își propune să efectueze ocolul pămîntului tot la bordul unui asemenea aparat, construit la Brașov de Întreprinderea de construcții aeronautice.

Performanțele remarcabile ale acestui motoplanor, conceput la Centrul național aeronautic, face ca el să fie exportat, în mod curent, în numeroase țări. Aparatul are o anvergură de 17 m, lungimea de 7,5 m, înălțimea de 1,8 m și suprafața portantă de 18,24 mp. Cele două posturi de pilotare sînt dispuse alăturat în cabina acoperită cu o cupolă transparentă, glisantă. Ambii piloți au acces la toate comenzile, scaunele și pedalele palonierelor fiind reglabile. Ca planor, IS-28 M2 are o finețe maximă de 29, viteza minimă de cădere 0,9 m/sec., viteza minimă (volet 0°) 75 km/oră și viteza maximă 210 km/oră. Dotat cu motor Limbach SL 1700 Ei, de 68 CP la 3 600 rot./min., cu elice cu pas reglabil Hoffmann HO-V-62-R, aparatul dezvoltă (la 0 m) o viteză maximă în zbor orizontal de 180±5 km/oră, o viteză de croazieră maximă de 160 km/oră și o viteză economică (cu 2400 rot./min. și 7,5 l/oră consum de benzină) de 132 km/oră. Viteza lui de urcare este de 2,7 m/sec., plafonul practic 5 000 m, raza de acțiune maximă 450 km și autonomia de zbor 5 ore.

Amintim că anul trecut, trei motoplanoare de același tip au efectuat un zbor de peste 22 000 km, între Brașov și Tacumwal (Australia).

E. K.

CONTRACTE-TRANZACȚII

O NOUĂ NAVĂ LIVRATĂ ARMATORILOR GRECI

DE CURÎND au luat sfîrșit probele de mare ale vrachierului „Leandros", cu o capacitate de 55 000 tdw destinat unui armator grec. Nava a fost construită în Șantierul „2 Mai" din Mangalia și face parte dintr-un contact realizat de întreprinderea de comerț exterior „NAVIMPEX" a Centralei navale Galați cu partenerul elen. Destinat transportului de mărfuri în vrac (cereale, fosfați, minereuri de fier ș.a.), Vasul a fost executat în conformitate cu Regulile „Lloyd's Register".

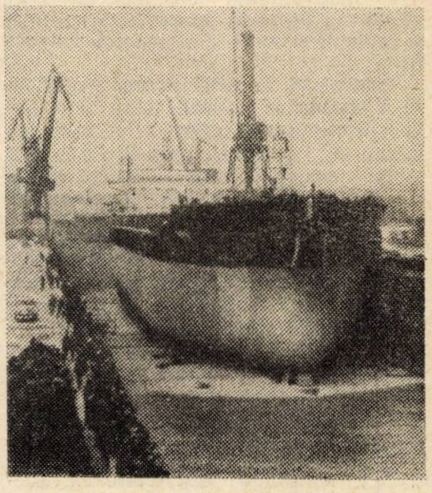

„Leandros" are o zonă de navigație practic nelimitată, fiind prevăzut, în acest scop, și cu dotările cerute de regulile pentru ca nalele Suez și Panama. Autonomia lui este de 16 000 mile marine, iar viteza pe care o dezvoltă, cu încărcătură la capacitate, este de 15,7 noduri/oră. Echipamentele de navigație, precum și cel pentru asigurarea confortului echipajului (format din 49 de persoane) sînt dintre cele mai moderne. Lungimea maximă a acestui tip de vrachier ,proiectat de specialiștii Institutului de cercetări și proiectări navale (ICEPRONAV) din Galați, este de 220 metri, lățimea 32,20 metri, înălțimea de construcție 17 metri și pescajul de eșantionaj 12,35 metri.

VAGOANE PENTRU CĂILE FERATE PERUANE

ÎN PORTUL peruan Matarani a fost descărcat de curînd un nou transport de vagoane pentru pasageri, livrate căilor ferate din Peru — ENAFER — de către firma „Mecanoexportimport" din București.

Lotul a fost format din vagoane de lux „Pullman", vagoane pentru pasageri clasele I-a și a II-a și vagoane-restaurant. Construite de Întreprinderea de vagoane din Arad, după proiectele proprii, ele sînt destinate a fi exploatate pe linii cu ecartament normal (1435 mm), în condițiile unei altitudini de peste 4 000 de metri, ceea ce a necesitat echiparea cu mașini de exigen pentru fiecare pasager.

Livrarea acestui nou lot de vagoane se înscrie în cadrul unei serii de comenzi pe care căile ferate peruane le-au încredințat exportatorului român.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PÎRGHIA CREDITULUI ÎN APLICAREA AUTOGESTIUNII

ÎN CADRUL noului mecanism economico-financiar creditul și dobînda constituie importante pîrghii **de stimulare** a activității economice în direcția creșterii eficienței economice, în general și a eficienței folosirii fondurilor materiale și bănești de care dispun unitățile economice, în special, **de sprijinire** a transpunerii în fapt a principiilor autogestiunii economico-financiare.

Aplicarea măsurilor de perfecționare a sistemului de creditare a dus la realizarea unei **noi calități** în funcționarea creditului și dobînzii ca pîrghii financiare de influențare a activității economice a întreprinderilor. În materialul de față ne propunem să scoatem în relief **mutațiile calitative** care au avut loc în sistemul nostru de creditare, în conformitate cu hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, și să ne spunem părerea asupra posibilităților de perfecționare în continuare a acestuia, odată cu încheierea acțiunii de experimentare a măsurilor întreprinse în economie pe linie de credit.

● Creditare diferențiată în funcție de condițiile concrete ale fiecărei unități

SISTEMUL actual de creditare se caracterizează printr-o diferențiere mai pronunțată a creditării în raport de calitatea activității economice a întreprinderilor. În acest sens, se acordă o atenție mai mare întreprinderilor care, în mod frecvent, își imobilizează fondurile bănești în stocuri de valori materiale necorespunzătoare, în depășiri de cheltuieli etc. Această mutație calitativă în sistemul nostru de creditare a fost generată de aplicarea principiului autogestiunii economico-financiare. Astfel, în condițiile actuale, creditarea diferențiată se realizează într-un număr mai mare de etape decît înainte de modificarea Legii finanțelor, în 1979. O problemă care se ridică în legătură cu acest aspect considerăm că se referă la succesiunea etapelor creditării diferențiate. După părerea noastră, apare o necorelare a succesiunii etapelor în funcție de conținutul acțiunilor ce se pot întreprinde. Astfel, instituirea de către bănci a controlului prealabil asupra plăților ar trebui să preceadă etapa de acordare a creditelor pentru refacerea capacității de plată. În susținerea acestei păreri ne bazăm pe faptul că măsura de instituire a controlului prealabil asupra plăților are un pronunțat caracter de prevenire a formării în întreprinderi a unor stocuri necorespunzătoare. Or, în situația că succede acțiunea de creditare pentru refacerea capacității de plată, instituirea controlului prealabil asupra plăților nu mai răspunde acestui deziderat. De asemenea, datorită condițiilor restrictive în care se obțin creditele pentru refacerea capacității de plată, unitățile economice apelează rar la aceste credite, chiar în situația menținerii incapacității de plată pe o perioadă relativ îndelungată, fapt ce duce la neinstituirea controlului prealabil asupra plăților, pe motivul că nu s-a realizat etapa precedentă a creditării diferențiate. Nici etapa de analiză a situației economico-financiare de către organele de decizie a acestora sau de alte organe, atunci cînd acestea își imobilizează fondurile și nu-și rambursează creditele la scadență nu operează, tot pe aceleași considerente. Deci și această etapă ar trebui să devanseze etapa de acordare a creditelor pentru refacerea capacității de plată. În acest fel, analiza ar avea un caracter mai operativ și mai eficient, măsurile întreprinse pe baza ei ducînd la înlăturarea fenomenelor care generează incapacitatea de plată.

În concluzie, **părerea noastră este că trecerea de la o etapă la alta în procesul creditării diferențiate n-ar trebui să se realizeze rigid prin parcurgerea succesivă, și obligatorie a tuturor celorlalte etape ; această trecere trebuie să se aprecieze de către organele bancare în funcție de condițiile concrete ale fiecărei unități economice.** În acest fel ar crește și rolul organelor bancare în analiza complexă a situației economico-financiare a întreprinderilor, decizia privind succesiunea etapelor fiind astfel fundamentată în mod corespunzător.

● La baza contractului de credit, criterii economice

SISTEMUL nostru de creditare a dobîndit o operativitate mai accentuată. Accentuarea operativității în creditare a fost generată de : extinderea sferei de folosire a contului curent ; introducerea contractelor de credite ; perfecționarea corelațiilor dintre bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor și planurile de credite ale băncilor ; implicarea mai mare a organelor bancare în procesul de gospodărire a fondurilor întreprinderilor etc.

Extinderea sferei de folosire a contului curent, după părerea noastră, **trebuie apreciată ca cea mai importantă măsură de adaptare a sistemului de creditare principiilor noului mecanism economico-financiar.** În condițiile autogestiunii economico-financiare, autoconducerii și autofinanțării era necesar să se lase întreprinderilor posibilitatea de a folosi — pe lîngă resursele permanente — și resursele existente temporar în cont la bancă, între care un loc important îl ocupă acumulările bănești (pe perioada de la încasare și pînă la vărsarea lor pe destinații). Analizînd situațiile mai multor unități economice deservite de bănci diferite se constată că sînt rare cazurile în care unitățile economice nu-și mai pot vărsa acumulările la scadență, iar acolo unde apar asemenea cazuri ele se manifestă pe perioade foarte scurte.

De asemenea, prin creditarea prin contul curent a produselor facturate în curs de încasare (la intern și la export), a produselor finite destinate exportului, a produselor cu ciclu lung de fabricație etc. s-au eliminat o serie de operațiuni legate de depunerea documentelor la bancă (care atestă existența produselor sau livrarea acestora), stimulîndu-se în același timp decontările din inițiativa plătitorilor. Lărgirea sferei de folosire a contului curent este marcată de faptul că la nivelul unităților economice din județul Cluj deservite de Banca Națională, ponderea creditelor acordate prin contul curent în totalul creditelor curente (normale) a crescut de la 56%, cît era la sfîrșitul anului 1979, la peste 80% la sfîrșitul anului 1980. În acest fel s-a ajuns la o folosire a contului curent în concordanță cu conținutul său.

Prin introducerea contractelor de credite, relațiile bancă-întreprindere au căpătat noi valențe calitative. Trecerea la acțiunea de negociere a creditelor pe baza acestor instrumente elimină, în principiu, situația în care băncile își îndreaptă atenția îndeosebi asupra posibilităților de înlăturare a fenomenelor deja apărute în activitatea întreprinderilor, crescînd în același timp influența lor în prevenirea producerii unor fenomene negative, în ridicarea eficienței activității economice a întreprinderilor. Pe baza contractelor de credite, băncile își adîncesc activitatea de control, atît în procesul planificării necesităților de credite, cît și în procesul urmăririi riguroase a executării planului economic. În măsura în care se realizează deziderатul major al introducerii contractelor de credite (de perfecționare a relațiilor bancă-întreprindere și punerea acestor relații pe criterii economice) se poate spune că asemenea contracte reprezintă o nouă calitate în sistemul nostru de creditare. Părerea noastră este că pînă în prezent s-a avut în vedere mai mult aspectul juridic al acestor acte bilaterale și mai puțin conținutul economic al relațiilor oglindite în acestea. Ele pot deveni instrumente de bază în creditare în măsura în care întocmirea lor se

fundamentează pe o analiză complexă a situației economice a întreprinderilor, iar în execuție se respectă prevederile acestor contracte.

● Planul de credite, în concordanță cu bugetul de venituri și cheltuieli

PERFECȚIONAREA corelațiilor dintre bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor și planurile de credite ale băncilor este marcată, pe de o parte, de faptul că baza de plecare în stabilirea necesităților de credite pentru cuprinderea lor în planul de credite o constituie bugetele de venituri și cheltuieli, iar pe de altă parte, de faptul că planurile de credite ale băncilor nu reflectă pasiv prevederile din aceste bugete ; din contră, atunci cînd pe ansamblul economiei naționale apare o schimbare structurală între resursele de creditare și destinația acestora este necesară intervenția organelor centrale din economie, intervenție în urma căreia se modifică și prevederile bugetelor de venituri și cheltuieli privind volumul creditelor de care vor beneficia unitățile economice.

Considerăm că procesul de perfecționare a corelației dintre bugetele de venituri și cheltuieli și planurile de credite nu poate fi declarat încheiat. După cum se cunoaște, în ultimii ani, stocurile și cheltuielile cu caracter de mijloace circulante se stabilesc în bugetele de venituri și cheltuieli ca niveluri pentru sfîrșitul perioadelor de plan (trimestru și an), așa cum se stabilesc de altfel și creditele în planurile de credite. Nu corespunde acestei rezolvări modul de stabilire a resurselor atrase, resurse care în bugetele de venituri și cheltuieli nu apar stabilite ca venituri pentru sfîrșitul perioadelor, ci în cea mai mare măsură ca niveluri minime și permanente pe o anumită perioadă (pasive stabile). Or, stabilirea acestor resurse într-un asemenea mod nu asigură comparabilitatea lor cu nivelul stocurilor și cheltuielilor și cu celelalte resurse de acoperire (fondul mijloacelor circulante și creditele). Prin trecerea la stabilirea acestor resurse ca niveluri pentru sfîrșitul perioadelor s-ar perfecționa corelațiile dintre bugetele de venituri și cheltuieli și planurile de credite. În plus, s-ar pune de acord modul de planificare a lor cu modul de urmărire în execuție a acestora, unde apar ca resurse pentru sfîrșitul perioadei.

Implicarea într-o măsură mai mare a organelor bancare în procesul de gospodărire a fondurilor întreprinderilor decurge în perioada actuală din necesitatea creșterii continue a eficienței procesului de folosire a fondurilor în întreaga economie națională. O asemenea implicare a organelor bancare în acest proces se manifestă, în principal, în următoarele direcții : creșterea gradului de cunoaștere de către organele bancare a realităților din întreprinderi ; creșterea rolului băncilor în sprijinirea unităților economice în eliminarea fenomenelor negative care apar în procesul de gospodărire a fondurilor.

În prezent, s-a accentuat caracterul preventiv al controlului bancar, în dauna celui ulterior și s-a schimbat raportul dintre controlul scriptic și cel faptic, în favoarea celui faptic. După părerea noastră, unor asemenea mutații calitative, care au un rol deosebit în sporirea eficienței folosirii fondurilor în economie, trebuie să le corespundă și o reașezare a obiectivelor de control între diferite organe de control financiar din economie. Numai în acest fel organele bancare pot răspunde necesității de a-și aduce un aport remarcabil în ridicarea pe o treaptă superioară a întregului proces de folosire a fondurilor materiale și bănești din economia națională.

● Metodologie simplificată de creditare

ELASTICITATEA mai pronunțată a sistemului de creditare este dată de : simplificarea sistemului de indicatori bancari folosiți în creditare ; metodologia mai generală de creditare etc. Astfel, s-a renunțat la indicatorii „limită de creditare" și „cifră de control", funcțiile acestora fiind luate de indicatorul „plafon de credite", indicator folosit și înainte, dar numai în etapa aprobării și repartizării planului de credite, nu și în cea de execuție propriu-zisă a planului de credite. O asemenea viziune asupra indicatorilor bancari folosiți în creditare conferă sistemului de creditare calitatea de a fi mai elastic. În ceea ce privește metodologia de creditare, aceasta este generală pe economie pentru problemele comune tuturor ramurilor, iar în unele ramuri sînt redate numai particularitățile. Mai mult, metodologia este simplificată și în ceea ce privește urmărirea modului de folosire a creditelor. Părerea noastră este că metodologia de creditare are un rol deosebit în manifestarea caracterului elastic al creditării. Pentru a răspunde acestui deziderat ea trebuie concepută și realizată, după părerea noastră, ca o metodologie de ordin principial, lăsîndu-se posibilități de acționare a organelor bancare în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate. În acest sens, ea poate fi „curățită" de unele amănunte nesemnificative, de unele referiri la acte normative, altele decît Legea finanțelor, de „completarea" ei pe parcurs printr-o multitudine de „circulare bancare", acestea din urmă trebuind să se refere doar la sarcini exprese ce revin organelor bancare în fiecare perioadă.

dr. Teodor ROȘCA
Cluj-Napoca

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Microcalculatorul M-118 GS

LA TÎRGUL internațional de la Leipzig, din această primăvară, microcalculatorul românesc M-118 GS s-a impus printre produsele din același domeniu prezentate de numeroase firme de prestigiu din toate continentele. Caracteristicile și performanțele microcalculatorului produs de Întreprinderea de calculatoare electronice din București, au determinat pe organizatori să-i decearnă medalia de aur.

M-118 GS reprezintă din punct de vedere tehnologic și al performanțelor, o evoluție calitativ superioară a familiei de microcalculatoare M-18, produse consacrate în țară și peste hotare. Față de sistemul de referință, noul produs prezintă și unele caracteristici constructive și funcționale adaptate la particularitățile psihofiziologice și antropometrice ale operatorului. Aparatul poate fi instalat pe orice birou, trăsăturile formal-estetice integrîndu-se armonios în ambianța cotidiană de muncă. Dimensiunile de gabarit ale microcalculatorului nu depășesc 150×150×80 mm și o greutate de 40 kg.

Sistemul (vezi foto) include un echipament nou, și anume un dispozitiv de afișare grafică și alfanumerică pe tub catodic. Aceasta permite o prezentare sintetică și sugestivă a rezultatelor calculelor sub forma graficelor și tabelelor, nu numai sub formă numerică, ca predecesorii lui.

Performanțele operaționale îl plasează la nivelul microcalculatoarelor de capacitate medie-mare, competitiv cu sistemele similare pe plan mondial, atît din punct de vedere hardware (microprocesor, 64 kB memorie internă, disc flexibil etc.), cît și software (compilatoare FORTRAN, COBOL, PLM, PASCAL etc.) și numeroase programe utilitare. Principalele domenii de utilizare ale sîstemului sînt cercetarea științifică, proiectarea și ingineria tehnologică, mica gestiune, învățămînt.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Cheltuieli

CONFORM dispozițiilor art. 29 din Legea contractelor economice, dacă părțile, de comun acord, stabilesc modificări în prevederile contractelor încheiate, partea care a solicitat modificarea suportă consecințele patrimoniale ce decurg din aceasta. În cazul cînd un contract se modifică sau se anulează din motive independente de voința părților contractante — cum ar fi, de pildă, cazul în care repartiția care a stat la baza contractului se modifică sau se anulează de către organul competent, în condițiile legii, fără intervenția partenerilor contractuali — cheltuielile efectuate cu aprovizionarea, pregătirea fabricației produselor etc., retribuția forței de muncă ș.a. urmează a se suporta de unitatea furnizoare.

În condițiile noului mecanism economico-financiar și al autonomiei gestionare a unităților socialiste, ni se pare injust ca aceste cheltuieli să fie suportate din contul unității, afectînd fondul de participare la beneficii al oamenilor muncii, fondul pentru acțiuni sociale, de premiere etc. Iată de ce credem că prevederile H.C.M. nr. 1885/1970 care reglementează unele situații similare ar trebui actualizate. În acest sens propun ca sumele respective să fie suportate dintr-un fond creat cu această destinație specială.

Cornel JIANU
jurisconsult — București

ECOURI

Dezvoltarea producției de metal

ÎN NUMERELE 7 și 8 ale revistei a fost publicat articolul „Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție", care analiza unele aspecte majore referitoare la dezvoltarea producției de metal la Combinatul siderurgic din Galați.

Apreciind în mod deosebit competența cu care au fost abordate și analizate cauzele care creează greutăți combinatului și, totodată, intenția evidentă a „Revistei economice" de a sprijini soluționarea lor, vom menționa în cele ce urmează acțiunile urmărite în cadrul ministerului nostru pentru soluționarea problemlor de fond menționate de dv.

Asigurarea integrală, sub aspect cantitativ și calitativ a materialelor refractare, a fost perturbată atît în anul 1980 cît și în acest an de calitatea argilelor refractare primite. Calitatea slabă a unor produse destinate oțelăriilor a condus la consumuri sporite și, implicit, la diminuarea capacităților de producție ale fabricilor de cărămizi. Conducerea ministerului și Centrala pentru produse refractare din Brașov au stabilit și aplică măsuri pentru eliminarea neajunsurilor atît în acest domeniu, cît și în cel al fabricației prafurilor de turnare. Efectul lor, în ceea ce privește cărămizile pentru oalele de turnare se concretizează în creșterea durabilității căptușelii oalelor la 16—18 șarje căptușală, performanță identică cu cea a produselor din import.

În asigurarea cărbunilor din Valea Jiului, sectorul minier a avut restanțe mari în anul 1980 care, cu toate demersurile făcute nu au putut fi recuperate. În trimestrul I a.c. restanțele s-au menținut. Se continuă acțiunile pentru recuperarea întîrzierilor în livrare.

Pentru anul 1981 Combinatul siderurgic Galați are asigurate resursele de feromangan și ferosiliciu. Există unele greutăți în asigurarea ferocromului, datorită atît unor dificultăți tehnologice apărute la punerea în funcțiune a primelor capacități de producție la Combinatul metalurgic Tulcea, cît și în perfectarea contractelor cu unii parteneri externi. Se acționează în continuare pentru punerea la punct a fabricației la Tulcea și punerea în funcțiune pînă la finele sem. I a capacităților planificate în acest an.

Împreună cu organele Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăriri Fondurilor Fixe am reanalizat corelarea dintre normele de consum aprobate prin planul de stat și cotele de gaz metan alocate și au fost operate corecturile necesare, pentru semestrul I, astfel încît cotele sînt în prezent corelate cu normele de consum, volumul și structura producției. În luna iunie, corespunzător stadiului realizării și punerii în funcțiune a noilor capacități, vor fi analizate măsurile ce trebuie luate pentru semestrul II a.c.

În vederea creșterii volumului pieselor de schimb și subansamblelor necesare activității de întreținere și reparații, unitățile M.I.M. și-au dezvoltat capacitățile proprii, înregistrînd an de an depășiri din punct de vedere al planului. Pentru eliminarea deficiențelor manifestate în activitatea de asigurare a pieselor de schimb și subansamblelor necesare întreținerii și reparațiilor s-au stabilit măsuri care vizează întocmirea nomenclatoarelor pieselor de schimb pentru fiecare tip de utilaje, codificarea și urmărirea pe calculator a consumului pe tipuri de lucrări și reparații, evoluția stocurilor, fiabilitatea, îmbunătățirea calității pieselor, stabilirea de norme și normative de consum pe tipuri de reparații. În vederea reducerii importului de piese de schimb, subansamble, aparataj electric, electronic și hidraulic, sînt în curs măsuri, care urmăresc înlocuirea și asimilarea cît mai completă a aparaturii electrice, electronice și hidraulice.

O atenție deosebită a fost acordată fabricației și asimilării cilindrilor de laminor. Din anul 1966 s-au stabilit programe comune M.I.M.-M.I.C.M. privind specializarea fabricației și eșalonarea asimilărilor. Aceste programe au fost reactualizate în 1980, prevăzîndu-se eliminarea completă a importurilor în 1982—83. Conform acestor programe, în unitățile Ministerului Industriei Metalurgice se fabrică : cilindri din oțel forjat pînă la ∅ 800 mm pentru laminoarele la cald la Întreprinderea mecanică din Aiud și cilindri din fontă la întreprinderea „Victoria" din Călan, la întreprinderea de fier Vlahița și la întreprinderea „Oțelul Roșu". Unitățile M.I.C.M. vor produce : cilindri din oțel forjat peste 800 mm, pentru laminoare la cald la I.M.G.-București, cilindri din oțel turnat pentru laminoare la cald peste 10 tone la I.C.M.-Reșița și cilindri din fontă peste 25 tone la Întreprinderea de utilaj greu din Iași.

În vederea execuției rolelor pentru instalațiile de turnare continuă a oțelului la C.S. Galați s-au făcut eforturi pentru echivalarea mărcii de oțel care să asigure o fiabilitate corespunzătoare, astfel încît în anul 1981 se vor asigura 1 000 buc. role, conform graficelor însușite de conducerile M.I.M. și M.I.C.M.

În ceea ce privește îmbunătățirea activității de întreținere și reparații, au fost reactualizate programele de reparații ale principalelor instalații și agregate, corelate cu starea de uzură și cu sarcinile de producție. La nivelul ministerului se revăd normativele tehnice de reparații pentru utilajele și instalațiile specifice industriei metalurgice. Se vor elabora în acest an normative de timp pe operații și categorii de lucrări, pentru revizii, reparații utilaje și instalații metalurgice, în vederea determinării volumului de manoperă, iar pentru creșterea capacității de execuție a reparațiilor au fost angrenați și alți constructori specializați, aparținînd altor ministere. Pentru executarea reparațiilor capitale la mașinile și utilajele standardizate, s-au asigurat reparații la întreprinderile reparatoare specializate.

Toate lucrările nefinalizate la ajustajul de la turnarea continuă nr. 1 și laminorul de tablă groasă nr. 2, menționate în articol, precum și altele, au fost analizate cu întreprinderea de construcții, beneficiarul și, unde a fost cazul, cu proiectantul încă la începutul anului, întocmindu-se programe de lucru cu responsabilități și termene concrete. Ministerul a creat condiții pentru realizarea lor asigurînd, prin plan, indicatori și resurse materiale corespunzătoare. Aceste programe se urmăresc periodic în vederea punerii în funcțiune a obiectivelor din zona ajustajului de la turnarea continuă nr. 1, cuptoarelor din zona de tratament termic de la laminorul de tablă groasă nr. 2 și se analizează săptămînal prin specialiști nominalizați prin ordin al ministrului. Periodic, în cadrul analizelor care se fac la Combinatul siderurgic Galați la nivelul unui adjunct al ministrului, se acordă o atenție specială și lucrărilor în curs de finalizare, în mod deosebit programului special pentru zona de tratament termic de la laminorul de tablă groasă nr. 2.

Neculai AGACHI
ministrul industriei metalurgice

★

REFERINDU-NE la nota intitulată „Maistru", apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 6/1981 al „R.E.", menționăm că la elaborarea normativelor pentru constituirea formațiilor de lucru conduse de maiștri, întocmite de UCECOM, cu avizul organelor de resort, s-a ținut seama atît de prevederile Legii nr. 6/1977, cît și de cele ale Decretului nr. 335/1978 prin care s-a stabilit ca numărul minim de muncitori, în medie pe ramură, pentru cooperația meșteșugărească, să fie de 30. Avînd în vedere ponderea numerică a muncitorilor din domeniile : confecții de îmbrăcăminte, lenjerie, galanterie, în vederea încadrării în numărul mediu pe ramură, a fost necesar ca pentru aceste activități să se prevadă numărul minim în formație de 30 muncitori. La elaborarea normativului respectiv au fost consultate și uniunile județene, propunerile acestora fiind cuprinse între 25 și 40 muncitori în formație. La unitățile în care nu se întrunesc condițiile pentru acordarea unui post de maistru, pentru conducerea activității se folosește funcția de responsabil de unitate.

Ion RACHIERU
director în U.C.E.C.O.M.

pagină realizată de
EMIL ZAMFIRESCU

Probleme metodologice ale determinării eficienței fondurilor fixe

O ANALIZĂ corectă a eficienței fondurilor fixe trebuie să se bazeze pe o cuantificare cît mai exactă a raportului dintre efect și efort în procesul funcționării acestor fonduri, utilizîndu-se un sistem de indicatori cît mai semnificativi, care să reflecte valențele noi ale problemei în condițiile noului mecanism economico-financiar bazat pe autoconducere și autogestiune, pe creșterea rolului și răspunderii tuturor colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea rațională, cu maximum de randament, a fondurilor materiale și financiare încredințate.

Se disting, în principal, două modalități de abordare a eficienței fondurilor fixe : abordarea tradițională și abordarea econometrică.

Potrivit **abordării tradiționale,** eficiența economică a fondurilor fixe se determină cu ajutorul indicatorilor de tipul efect/efort. Introducerea acestui tip de indicatori în statistica dărilor de seamă din practica noastră economică a avut loc cu o anumită întîrziere, în raport cu alți indicatori, ca de pildă productivitatea muncii, din cauza subaprecierii de către teoria economică a rolului „fondurilor fixe" ca factor al creșterii economice.

Sporirea considerabilă a volumului fondurilor fixe în anii construcției socialiste și rolul preponderent al acestor fonduri în funcția de producție a economiei românești au determinat o preocupare susținută pentru creșterea eficienței lor. Pe planul muncii de planificare și evidență statistică din economia noastră, acest fapt și-a găsit expresia în introducerea unor indicatori care să cuantifice producția la fond fix.

Problema perfecționării metodologiei de determinare a eficienței fondurilor fixe a constituit o preocupare constantă atît a teoriei economice cît și a practicii economice din țara noastră, cu scopul de a reflecta cît mai corect raportul dintre cheltuielile efectuate pentru înzestrarea muncii cu fonduri fixe și rezultatele obținute în procesul de producție. Această preocupare este demonstrată de frecventele modificări intervenite în metodologia respectivă, în direcția completării și a creșterii gradului de precizie a indicatorilor utilizați, a adecvării sistemului de indicatori la mutațiile intervenite în dezvoltarea economiei noastre, cînd preponderența factorilor calitativi ai dezvoltării impune ca indicator principal de efect producția netă și marfă în locul producției globale, cînd crește semnificația economică a beneficiului în contextul noului mecanism economico-financiar, iar uzura morală a fondurilor fixe impune calcularea acestor indicatori atît la valoarea inițială cît și la valoarea rămasă a fondurilor fixe. Metodologia de determinare a eficienței fondurilor fixe aplicată în prezent este rezultatul a numeroase tatonări și experimentări, sintetizînd o experiență de peste un deceniu.

Astfel, între 1970—1972, pentru determinarea eficienței fondurilor fixe din întreprinderile industriale se calculau indicatorii producția globală, producția marfă și beneficiile la 1 000 lei „mijloace fixe", în cadrul raportului explicativ la Darea de seamă contabilă ; din 1973 se introduce un formular special cu indicatori ai eficienței fondurilor fixe care cuprindea inițial 3 indicatori : producția globală și beneficiul la 1 000 lei fonduri fixe și venitul net la 1 000 lei fonduri de producție. Ulterior, au mai avut loc modificări ale acestui formular, care în 1978 cuprindea următorii indicatori : producția globală la 1 000 lei fonduri fixe medii din activitatea totală, producția netă la 1 000 lei fonduri fixe medii din activitatea de bază ; beneficii la 1 000 lei fonduri fixe medii din activitatea totală ; beneficii la 1 000 lei fonduri fixe medii din activitatea de bază ; beneficii la 1 000 lei fonduri de producție medii din activitatea totală.

În condițiile transpunerii în viață a noului mecanism economic, pe baza programului de măsuri pentru aplicarea Hotărîrii C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare din martie 1978, începînd cu anul 1979 s-au introdus ca **indicatori de plan și de realizări beneficiile și valoarea producției nete la 1 000 lei fonduri fixe ;** întreprinderile industriale de stat, întreprinderile agricole de stat, unitățile de construcții-montaj și transporturi calculează :

— valoarea producției nete totală la 1 000 lei fonduri fixe totale, din care : valoarea producției nete din activitatea de bază la 1 000 lei fonduri fixe din activitatea de bază ;

— beneficiul total la 1 000 lei fonduri fixe totale, din care : beneficiul din activitatea de bază la 1 000 lei fonduri fixe din activitatea de bază.

Pentru fiecare din acești indicatori, fondurile fixe se calculează : la valoarea de inventar și la valoarea rămasă după scăderea amortizării (se scade uzura totală a fondurilor fixe de la punerea în funcțiune). Toți acești indicatori se calculează în profil departamental, teritorial și de ramură.

Preocupări similare pentru perfecționarea metodologiei de calcul a eficienței fondurilor fixe se constată și în alte țări socialiste, în direcția găsirii unor indicatori semnificativi, care să exprime cît mai adecvat nivelul și dinamica corelației dintre efect și efort în acest domeniu al creșterii economice contemporane.

În urmă cu un deceniu, domina opinia că[1]) indicatorul de eficiență a fondurilor fixe trebuie calculat ca un raport între producția globală (în prețurile cu ridicate ale întreprinderii) și valoarea medie anuală a fondurilor fixe considerîndu-se că producția globală ar reflecta integral producția ce se creează în întreprinderi prin unirea forței de muncă cu fondurile de producție.

În prezent, majoritatea economiștilor susțin că, pentru determinarea eficienței fondurilor fixe, cel mai bun indicator de efect este producția netă[2]) considerîndu-se că, spre deosebire de producția globală, acest indicator caracterizează în mai mare măsură valoarea produsului creat cu ajutorul fondurilor fixe utilizate. Beneficiul, ca componentă de bază a producției nete, reflectă schimbările sortimentale care au loc în direcția creșterii produselor cu un grad ridicat de rentabilitate, fiind astfel direct legat de folosirea fondurilor fixe și de crearea venitului național.

În literatura de specialitate din alte țări socialiste este întîlnită și opinia utilizării producției marfă vîndută și încasată ca indicator de efect în raportul de eficiență al utilizării fondurilor fixe, argumentîndu-se că mărimea lui ar fi mai apropiată de cea în expresie fizică a indicatorului respectiv. Există și opinii contrare, potrivit cărora, producția marfă vîndută și încasată ar depinde în mare măsură de respectarea disciplinei de plată a întreprinderii.

Se propune de asemenea, folosirea drept indicator la numărătorul formulei de eficiență a fondurilor fixe numai a venitului național produs de către munca mecanizată, eliminîndu-se din calcul producția realizată din activități ca : asamblarea, descărcarea, depozitarea, recepția și controlul producției, reparațiile și reglarea utilajelor. Ori, o astfel de metodă, nu ia în considerație faptul că activitatea productivă nelegată direct de manevrarea unor mașini și utilaje se desfășoară în clădirile și instalațiile întreprinderilor care au, în totalul fondurilor fixe, o pondere destul de mare, uneori de peste 50%. În producția-industrială sînt greu de delimitat activitățile complet independente de fondurile fixe, pentru a fi excluse din calcul eficienței acestora.

În ce privește numitorul formulei de determinare a eficienței fondurilor fixe, în literatura de specialitate din alte țări socialiste se propun următorii indicatori :

— totalul fondurilor de producție (fixe și circulante) ;

— fondurile fixe la valoarea de inventar și la valoarea neamortizată (netă) ;

— partea activă a fondurilor fixe (mașini și utilaje) ;

— valoarea amortizărilor anuale.

Dacă producția ar fi raportată la totalul fondurilor de producție, nici o îmbunătățire a folosirii fondurilor fixe nu s-ar reflecta în indicatorul de eficiență în cazul în care utilizarea fondurilor circulante ar avea o influență negativă.

Un argument pentru luarea în calcul a valorii rămase a fondurilor fixe este că, în fiecare an, o cotă din valoarea investițiilor în fonduri fixe este recuperată prin amortizare. Obiecția ce se aduce luării în calcul a valorii rămase este că, pe măsură ce se uzează sau îmbătrînesc, fondurile fixe ar deveni tot mai eficiente.

[1]) Rahimov, R.K., Fondoiomkosti produkții v promișelnnosti srednei Azii, Irton, 1968, p. 40 ; Mesterovici S.K. „Smisli i metodi iscislenia pokazatelei fondootdaci" Naucin, zap. Len. finansogo ekonomiceskogo instituta vip. 30, 1968, Leningrad, 295—306

[2]) Prognozirovanie fondootdaci, Kiev, Naukova Dumka, 1977, p. 31

O problemă importantă care se ridică la determinarea eficienței fondurilor fixe este cea a prețurilor în care se evaluează numărătorul și numitorul. Ținînd seama de specificul economiei socialiste (dezvoltare planificată, creșterea echilibrată) cea mai mare parte a specialiștilor opinează pentru folosirea indicatorilor respectivi în prețuri curente. Evaluarea indicatorilor eficienței fondurilor fixe în prețuri constante a reprezentat întotdeauna o metodă care nu a comportat discuții în ceea ce privește valoarea sa cognitivă, analitică. În ultima vreme însă, estimărilor în prețuri constante atît pentru producție, cît și pentru fonduri li se aduc obiecții în ceea ce privește natura lor economică, faptul că nu reflectă corelații economice reale, ridică dificultăți de calcul foarte mari.

Mulți specialiști sînt de părere că pentru analiza pe termen scurt a dinamicii eficienței fondurilor fixe cele mai potrivite sînt prețurile curente. Cînd este vorba de studierea pe termen lung a eficienței fondurilor fixe, îndeosebi pentru țările capitaliste prețurile curente nu sînt indicate, date fiind frecventele oscilații conjuncturale .

În literatura de specialitate se întîlnesc și păreri care susțin că nu ar fi o încălcare a condițiilor de comparabilitate și compatibilitate dacă, eficiența fondurilor fixe s-ar calcula ca un raport între venitul național în prețuri curente și fondurile fixe în prețuri comparabile.

Problema determinării eficienței fondurilor fixe continuă să fie controversată în gîndirea economică socialistă, numărul indicatorilor propuși majorîndu-se pentru a cuprinde aspecte inedite în condițiile limitării severe a resurselor economice, în comparație cu nevoile crescînde de dezvoltare a fiecărei economii naționale. Este unanimă opinia că un singur indicator nu poate exprima complexitatea eficienței fondurilor fixe, concentrîndu-se eforturile în vederea elaborării unui sistem de indicatori complementari, astfel încît să fie cuantificată multitudinea interconexiunilor generate de funcționarea fondurilor fixe.

Gîndirea economică din țările capitaliste nu a fost în trecut preocupată de eficiența fondurilor fixe ca atare, ci de eficiența fondurilor totale utilizate în activitatea economică. În prezent, în condițiile intensificării interesului pentru defalcarea contribuției fiecărui factor la creșterea economică, se manifestă o accentuare a preocupărilor pentru aprofundarea aspectelor legate de utilizarea eficientă a fondurilor fixe.

În literatura anglo-saxonă privind eficiența fondurilor fixe, se lucrează, de regulă, cu indicatorul statistic $\frac{C^*)}{Y}$ — „capital-output-ratio" (raportul capital-producție), denumit în teoria economică „coeficientul capitalului", care nu este altceva decît inversul indicatorului cunoscut în metodologia românească sub denumirea de „valoarea producției la 1 000 lei fonduri fixe". În modelul de creștere economică Harrod-Domar, coeficientul capitalului reprezintă variabila fundamentală. Se pare că lui Roy Harrod îi revine prioritatea în privința utilizării noțiunii „coeficientul capitalului". În discutarea abstractă a echilibrului macroeconomic dinamic, Harrod presupune că coeficientul capitalului reprezintă o constantă. Transpunînd această idee în contextul teoriei eficienței economice, aceasta echivalează cu afirmația că eficiența fondurilor fixe este stagnantă. Ideea constanței coeficientului capitalului**) este lipsită de suport statistic în opera economică a lui Harrod [1]).

Frecvent, coeficientul capitalului apare în forma sa **marginală.** S. Kuznets fundamentează astfel acest indicator : [2]). Dacă se notează capitalul reproductibil prin C și producția agregată prin Y, formarea de capital este ΔC (adică spor de capital) ; proporția formării de capital (rata acumulării) este de $\frac{\Delta C}{Y}$; ritmul creșterii producției agregate este $\frac{\Delta Y}{Y}$. De aici, derivă indicatorul **„raportul incremental capital — producție"** $\frac{\frac{\Delta C}{Y}}{\frac{\Delta Y}{Y}} = \frac{\Delta C}{\Delta Y}$

adică, raportul dintre sporul absolut de capital și sporul absolut de produs. (Aceasta este o altă formă a raportului dintre rata acumulării și ritmul creșterii economice).

O altă formulare a coeficientului marginal al capitalului este așa-numitul I.C.O.R. — prescurtare pentru **„gros incremental capital-output ratio"** (raportul incremental brut dintre capital și producție [3]). Acest indicator fiind, de fapt, un raport dintre investiții și producție, este denumit uneori „investment-output ratio." Metoda sa de calcul este : se împarte proporția medie a investiției interne brute totale (sau a investiției de fonduri fixe productive) în produsul național, în prețuri curente (deci, rata investițiilor) la ritmul de creștere a producției în termeni reali.

În literatura franceză [4]) se utilizează noțiunea de „eficiența capitalului", analogă cu noțiunea „productivitatea muncii", calculîndu-se atît eficiența medie cît și cea marginală a capitalului prin raportarea produsului intern brut la stocul de capital și respectiv prin raportul dintre creșterea produsului și investiția anuală.

Se consideră că, eficiența „convenabilă" este eficiența marginală și că singura evaluare operațională a capitalului este cea care face să coincidă eficiența medie cu cea marginală. Dacă Eficiența $= \frac{\Delta P.I.B.}{\text{inv. netă}} = \frac{P.I.B.}{\text{capital}}$ atunci capitalul este egal cu P.I.B./eficiența sau capitalul = P.I.B. × investiția netă/ΔP.I.B.

★ ★ ★

Abordarea tradițională a eficienței fondurilor fixe în economia românească a înregistrat un progres substanțial, perfecționîndu-se în mod continuu, pe baza experienței cîștigate în anii construcției socialiste.

Metodologia actuală din țara noastră prezintă în această problemă un sistem închegat de indicatori de profundă semnificație economică. Aceasta nu înseamnă că nu ar mai fi posibilități de îmbunătățire a metodologiei actuale de determinare a eficienței fondurilor fixe. Cercetarea științifică are menirea să continue eforturile în această direcție.

Pentru completarea acestui sistem, s-ar putea avea în vedere ca variabile de efect :

— producția marfă, ca indicator ce reflectă rezultatele finale ale activității întreprinderilor ca urmare a livrării efective a producției în circuitul economic. Acest indicator, spre deosebire de producția globală, nu include volumul producție neterminate în perioada de raportare. În plus, producția marfă este o reflectare directă a indicatorului producției fizice, în condițiile în care prețurile nu se modifică de la o perioadă la alta.

— valoarea adăugată brută, indicator format din producție netă și amortizări, caracterizează efectele proprii activității de producție a fiecărei unități în corelație directă cu contribuția pe care o au atît forța de muncă cît și fondurile fixe ; acest indicator permite și extinderea sferei comparațiilor internaționale.

— aportul valutar net în cazul producției destinate exportului și îndeosebi raportat la fondurile de producție importate prin introducerea acestei variabile s-ar pune în dependență importul de utilaje pentru investiții de realizarea unui export corespunzător.

Variabilele de efort ar putea fi completate pentru ramurile industriei prelucrătoare cu partea activă a fondurilor fixe, care are un rol preponderent în aceste ramuri.

La nivel microeconomic, sistemul de indicatori ar putea să fie extins prin introducerea unei serii de indicatori în expresie fizică, diferențiați pe ramuri, în funcție de specificul activității. De pildă, în siderurgie, se pot folosi indicatori ca : — producția de aglomerat pe metru pătrat suprafață de coacere a șarjei ; cantitatea de fontă obținută de la un metru pătrat de suprafață de coacere a șarjei ; cantitatea de fontă obținută de la un metru cub de volum util al furnalului ; producția de oțel pe un metru pătrat suprafață de vatră la cuptoarele Siemens Martin ; producția de oțel de la o tonă de capacitate a convertizorului ; durata medie a unei șarje.

Dar, calculul eficienței fondurilor fixe în expresie fizică, deși toate că este considerat cel mai adecvat, nu poate fi efectuat decît la nivel microeconomic, pentru o producție omogenă realizată pe anumite tipuri de mașini și utilaje luate separat.

În ceea ce privește abordarea econometrică a eficienței fondurilor fixe aceasta va fi tratată într-un număr ulterior al revistei.

M. HOROVITZ
Gh. ZAMAN
S. SAND
M. CIUMAR

*) C = capital ; Y = producție agregată

[1]) R. Harrod, Toward a Dynamic Economics, London, Macmillan, Co. Ltd. 1963

**) Coeficientul capitalului se calculează, de regulă, ca raport între stocul de capital depreciat (valoarea rămasă după scăderea amortizării, prin metoda liniară) și produsul intern brut

[2]) Simon Kuznets, Population, Capital and Growth, W.W. Mortons Company, Inc. New York, 1973, p. 125

[3]) Agnus Madison, Economic Growth in The West, The Twentieth Century Fund, New York, 1964, p. 77

[4]) J. Plassard, J. M. Boussemart, L'investissement et le progrès Masson, Paris, 1977, p. 60—62

Independenţa şi dezvoltarea ţării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (III)

SOCIALIŞTII români au formulat soluţii urmărind să potenţeze capacitatea de apărare a ţării, să păstreze şi să garanteze independenţa ei ; printre aceste soluţii figura şi înarmarea întregului popor. Formulată de asociaţiile muncitoreşti constituite în Banat între anii 1868–1872, ideea de „armare generală a poporului"[1] va fi promovată cu consecvenţă de socialişti. Cu forţa de convingere a faptelor ei demonstrau : „Orice armată cît de puternică, ar deveni fără putere cînd ar avea să lupte cu întregul popor... Poporul e puterea !"[2]. Iar Programul P.S.D.R., adoptat în 1910, arăta că în condiţiile înarmării poporului „dacă un stat străin ar voi să atace teritoriul ţării, poporul întreg are să se ducă la frontieră". Formularea şi promovarea concepţiei despre înarmarea întregului popor n-a însemnat, desigur, minimalizarea sau negarea necesităţii de a avea o armată capabilă să apere independenţa şi suveranitatea ţării. Astfel, „Lumea nouă" din 2 aprilie 1898 arăta că „deşi dorim naţiunea înarmată, sîntem pentru o armată permanentă cît mai puternică şi cît mai bună... noi ştim că pe armată se reazimă existenţa noastră de stat neatîrnat". Este evidentă preocuparea socialiştilor pentru crearea unor instrumente necesare pentru păstrarea şi garantarea independenţei naţionale, pentru a pune patria la adăpost de orice dominaţie şi ingerinţă străină.

Înţelegînd interconexiunea dialectică dintre unitatea şi independenţa naţională şi dintre acestea şi progresul economico-social şi politic al ţării, doctrinarii clasei muncitoare s-au angajat cu fermitate în primele rînduri ale luptei pentru realizarea deplinei unităţi naţionale a poporului român, pentru apărarea integrităţii teritoriale a ţării, manifestîndu-şi — prin gîndire şi acţiune — înaltul spirit patriotic, vitejia şi abnegaţia. Cu toate că primul război mondial a avut un caracter imperialist, poporul român nu a participat la el cu intenţii de cotropire şi anexiune teritorială. De altfel, poporul român n-a avut niciodată asemenea intenţii, fapt care a fost subliniat cu mîndrie de socialiştii români. Încă înainte de declanşarea primului război mondial, C. Dobrogeanu-Gherea arăta : „Sîntem una din puţinele ţări care n-am robit neamuri străine. În schimb, ţara a fost victima banditismului cuceritor al vecinilor noştri, care ne-au răpit şi ne stăpînesc un teritoriu şi un număr de locuitori români aproape egal cu acela al României libere". „Într-adevăr, continuă el, n-am jefuit, n-am cucerit pe nimeni, nu stăpînim nici un neam străin împotriva voinţei lui, am fost victima unor mari nedreptăţi istorice, noi n-am făcut nici o victimă. De aceea, senini, cu conştiinţa perfect împăcată, în plenitudinea dreptului nostru, putem formula revendicările noastre, le putem formula în virtutea dreptului şi echităţii, în virtutea dreptului imprescriptibil al unui popor de a trăi nesupărat şi de sine stătător în marginile sale etnice"[3]. De subliniat este faptul că în abordarea unităţii şi independenţei naţionale, revoluţionarii români au avut în vedere în permanenţă toate ţinuturile româneşti care se aflau sub dominaţie străină. Referindu-se la dorinţa arzătoare a tuturor românilor de reîntregire a ţării, C.D. Gherea sublinia : „Într-o ţară care are nenorocirea ca o parte din trupul ei să fie sub stăpînirea străină, întregirea ţării e o dorinţă comună tuturor cetăţenilor. Această dorinţă este în afară de discuţie"[4].

În numele idealului secular de unitate şi independenţă, militanţii socialişti au participat activ la lupta pentru apărarea patriei, a integrităţii sale teritoriale şi pentru reîntregirea ei. Ei au salutat cu deosebită satisfacţie principiile egalităţii şi autodeterminării popoarelor proclamate de tînărul stat sovietic : „Voi cereţi ca nici o naţiune să nu ţină în asuprire pe alta... Nici o ţară să nu răpească pămînt străin şi nici o ţară să nu ceară haraciu, despăgubire de război, de la alta... Scopurile astea toate... sînt atît de măreţe şi de sfinte, încît **va trebui să ducă la izbîndă"**[5]. În numele acestor principii socialiştii români cereau emanciparea naţională a românilor din toate teritoriile subjugate, formarea statului naţional român unitar independent. Cu deosebită tărie se ridicau ei împotriva politicii de anexiune şi jaf economic a Puterilor Centrale, a aşa-numitului Tratat de pace de la Bucureşti, din mai 1918. Într-o rezoluţie — publicată în ziarul „Social-democraţia" din 8/21 iulie 1918 — a Congresului P.S.D.R. din iulie 1918 se subliniază că acesta, consecvent principiului „Pace fără anexiuni şi contribuţii şi dreptul popoarelor de a dispune libere de ele însîle", protestează împotriva înstrăinării unei părţi din teritoriul României, contra „contribuţiunilor de

FIŞE

IDEI CONTEMPORANE

CATASTROFĂ SAU O NOUĂ SOCIETATE?

un model latino-american al lumii

EDITURA POLITICĂ

● *Prin recenta apariţie în prestigioasa serie „Idei contemporane" a Editurii Politice a volumului* „CATASTROFĂ SAU O NOUĂ SOCIETATE ? — UN MODEL LATINO-AMERICAN AL LUMII" *cititorul din ţara noastră are prilejul să intre în contact cu o lucrare de referinţă în domeniul modelelor globale de dezvoltare a omenirii. Totodată, lucrarea amintită, continuînd o acţiune editorială meritorie, care s-a concretizat în timp prin publicarea, între altele, a cărţilor „Omenirea la răspîntie", „Restructurarea ordinii internaţionale", „Viitorul economiei mondiale", oferă temeiul unei analize comparative a evoluţiei diferitelor concepţii privind viitorul omenirii. Analiză cu atît mai utilă cu cît, după cum subliniază profesorul Mircea Maliţa în deschiderea volumului, „Modelul Bariloche" — cum mai este denumită cartea recent tradusă — marchează importante mutaţii de optică. Astfel, spre deosebire de modelele elaborate anterior, care puneau accentul cu deosebire pe limitele fizice ale dezvoltării comunităţii mondiale, colectivul de cercetători care a realizat modelul latino-american al lumii stabileşte drept parametri fundamentali, în funcţie de care trebuie gîndit şi construit viitorul planetei, satisfacerea nevoilor umane fundamentale : hrană, educaţie, locuinţe, ocrotirea sănătăţii. Opţiune metodologică semnificativă care aduce în centrul atenţiei problemele sociale deosebit de grave, de complexe cu care se confruntă ţările în curs de dezvoltare.*

Reajustări economice

● *În convorbirea purtată cu renumitul economist chinez* Xue Muqiao *şi pe care redacţia revistei* „La Chine en construction" *o consemnează în numărul din aprilie a.c. sînt abordate o serie de aspecte privind acţiunea, de largi proporţii şi implicaţii naţionale, de remodelare a economiei chineze (titlul interviului : Xue Muqiao parle du réajustement de l'economie chinoise). Cauzele care au determinat iniţierea unor atari măsuri care se desfăşoară simultan şi, totodată, ca elemente complementare ale reformei sistemului economic rezidă, după cum se subliniază în articol, într-o serie de aspecte care s-au vădit în economia chineză în decursul ultimilor doi ani : stabilirea unor obiective de dezvoltare insuficient corelate cu resursele disponibile ; apariţia unor discrepanţe în dezvoltarea teritorială, supradimensionarea lucrărilor destinate infrastructurii. Tocmai de aceea, opinează Xue Muqiao, s-a impus ca o necesitate cerinţa elaborării unor modele de dezvoltare economică care să ţină seama, în mai mare măsură, de condiţiile concrete ale Chinei. Potrivit acestei optici obiectivele de dezvoltare de lungă durată — valorificarea cu deosebire a potenţialului productiv existent, sporirea rentabilităţii economice, sporirea producţiei deopotrivă cu îmbunătăţirea nivelului de trai al maselor — urmează să fie susţinute prin acţiuni cu efecte rapide, scontate*

război, deghizate, impuse țării prin tratatul de pace". Ei își exprimă deci cu claritate și fermitate protestul și indignarea față de acel înrobitor tratat și susțin cu ardoare dreptatea și legitimitatea năzuințelor și deziderateloor tuturor românilor, hotărîrea de a depăși orice piedică pentru a realiza țelul lor secular de a trăi într-o patrie unitară și independentă.

În numele acestor înalte idealuri, socialiștii din Transilvania au chemat poporul român la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care avea menirea să finalizeze împlinirea deziderateului formulat de revoluționarii ardeleni la 1848 – **„Noi vrem să ne unim cu țara!"**. În chemarea adresată de ei, publicată în ziarul „Adevărul" din 17 noiembrie/1 decembrie 1918, se sublinia: „Se va arăta în primul rînd că națiunea română, care veacuri de-a rîndul a suportat jugul robiei naționale, voiește acum să devină cu desăvîrșire liberă și să se contopească într-un singur stat", că românii voiesc „să se alcătuiască o Românie mare, în care să li se asigure toate mijloacele unei dezvoltări înfloritoare". În continuare, sînt subliniate reformele mari și însemnate, în primul rînd reforma agrară și introducerea votului universal, care se cereau a fi înfăptuite pentru ca poporul român să pășească „pe o nouă treaptă socială mai înaltă și omenească".

Militînd cu ardoare pentru înfăptuirea deplinei unități statale a României, socialiștii au demonstrat cu argumente convingătoare efectele pozitive pe care aceasta le va avea în planul dezvoltării libere și independente a țării, al propășirii ei materiale și spirituale. „Independența noastră – sublinia E. Isac – este o condiție sine qua non a viitorului nostru și independența nu ne poate fi asigurată decît atunci dacă nu vor mai exista provincii românești, ci dacă toată românimea va trăi o singură viață de stat". Înmănunchind laolaltă toate energiile românilor, continuă el, unirea va asigura folosirea lor „pentru progresul cultural, social și economic" și România mare, „în urma industrializării și comercializării sale viitoare, va deveni un stat modern în care se va forma o clasă puternică de muncitorime".

Salutînd cu căldură realizarea statului național român unitar, Congresul partidului Social-Democrat din Ardeal și Banat din ianuarie 1919 subliniază „că unirea poporului românesc într-un singur stat independent este o necesitate istorică, bazată pe dreptul la liberă dispoziție al tuturor popoarelor" și că în felul acesta neamul românesc își poate „dezvolta în deplină libertate toate bunurile ce posedă – materiale, intelectuale, sufletești". Iar Declarația istorică din 13 februarie 1919 a Comitetului Executiv Provizoriu al Partidului Socialist și a Comisiei Generale Provizorii a Sindicatelor din România salută cu o deosebită bucurie dezrobirea națională a românilor din provinciile subjugate, subliniind că „împiedicate în dezvoltarea lor economică, politică și culturală, aceste provincii s-au emancipat de sub aceste dominațiuni, devenind libere"[6]). Aprobînd fără rezerve această declarație, socialiștii din Transilvania arătau: „Iar pentru ca întreg poporul românesc să se poată dezvolta pe baze solide și sănătoase, am constatat că este absolut de lipsă ca toate provinciile românești să se unească și să devină o singură organizație de stat. Și, constatînd aceasta, am lucrat și lucrăm și astăzi pentru unirea tuturor românilor"[7]). Argumentarea temeinică a efectelor pozitive ale realizării statului național român unitar și independent în planul dezvoltării multilaterale se împletește astfel organic cu exprimarea hotărîrii de a participa activ la consolidarea lui continuă.

Socialiștii au arătat, totodată, că formarea României mari, libere și independente, creează condiții favorabile pentru activitatea forțelor progresiste ale societății, mișcării muncitorești revoluționare, desfășurării luptei acesteia pentru progresul țării. „România nouă de astăzi – sublniau ei – trebuie să devie România socialistă de mîine" [8]). Înfăptuirea acestui ideal impunea organizarea temeinică a clasei muncitoare, unificarea mișcării muncitorești din România reîntregită și orientarea luptei ei pornind de la studierea atentă a realităților concret-istorice ale țării. „Teoria marxistă care ne călăuzește – arăta astfel ziarul „Socialismul" din 6 noiembrie 1920 – ne impune să cunoaștem, în rîndul dintîi, împrejurările în care trăim, mediul țării noastre, solul în care trebuie să săpăm și fiecare să așezăm temelia organizațiilor noastre. Să reclădim casa noastră pe o temelie de piatră masivă, ca nici furtunile să nu o clatine, nici șuvoaiele să nu o miște, nici cutremurele să nu o zdruncine. Strîngeți rîndurile proletari din tot cuprinsul țării mărite, pregătiți uneltele, adunați materialele. Pornim la reclădire". Vigurosul spirit militant se împletește, deci, cu o viziune largă, a perspectivei istorice de dezvoltare a patriei reîntregite și libere.

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

[1]) Ideologie și progres, p. 86

[2]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. I, partea I, p. 54

[3]) C. Dobrogeanu Gherea, Opere complete, vol. 5, Ed. politică, București, 1978, p. 102, 109

[4]) Idem, p. 242

[5]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1916—1921, Ed. politică, București, 1966, p. 70

[6]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1916—1921, p. 157, 166

[7]) Presa muncitorească și socialistă din România, vol. III, partea I, p. 80

[8]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1916—1921, p. 167

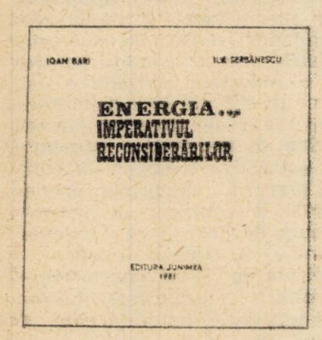

● *În ansamblul preocupărilor, amplificate și diversificate considerabil în decursul ultimilor ani, consacrate problemelor energetice, lucrarea publicată recent de* Ioan Bari *și* Ilie Șerbănescu *la* Editura Junimea – „ENERGIA... IMPERATIVUL RECONSIDERĂRILOR" – *se individualizează prin maniera multidisciplinară de cercetare. O atare procedură se justifică prin însăși complexitatea domeniului, prin efectele multiple pe care le are energia asupra dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări, a întregii planete. Concepția autorilor potrivit căreia înțelegerea și găsirea unor soluții viabile ecuației energetice necesită studierea deopotrivă a factorilor economici, politici și sociali, este pusă în lumină de însuși modul de organizare a cărții. Astfel, este schițată o radiografie a stării de fapt actuale în ce privește energia pe plan mondial, în care scop sînt analizați principalii factori ce acționează asupra economiei energetice, elementele ce au generat criza energetică, resursele de care dispune omenirea pentru a acoperi consumurile energetice aflate în creștere. Autorii se opresc, de asemenea, în paginile cărții asupra restructurărilor ce se impun în sfera energetică mondiale, o secțiune a volumului fiind consacrată rolului și locului țării noastre în contextul energetic mondial.*

Sesiune științifică

● *În cadrul manifestărilor consacrate sărbătoririi a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, în cadrul* Academiei de Studii Economice – Catedra *„Eficiența investițiilor și a fondurilor fixe" – a fost organizată recent o sesiune de comunicări avînd drept tematică creșterea eficienței economice în lumina aplicării noului mecanism economico-financiar. Străduindu-se să surprindă aspecte inedite și să ofere soluții practice pentru implementarea cu rezultate cît mai bune a noului mecanism la nivelul unității economice din diferite ramuri ale economiei, autorii comunicărilor au abordat problemele legate de eficiență*

FIȘE

într-o viziune sistemică. O ilustrare a manierei în care au fost concepute și realizate lucrările prezentate în cadrul sesiunii o constituie analiza posibilităților de integrare, pe platformele industriale, a unor tehnologii complementare apte să asigure valorificarea resurselor secundare (procesul circular activ); propunerile avansate de o serie de referenți în direcția completării sistemului de indicatori aflat în uz cu indicatori de calitate care să reflecte și laturile psiho-sociale ale activității; ideile privind nivelurile de agregare a indicatorilor, la nivel micro și macroeconomic, în profil de ramură și teritorial în raport cu prevederile noului mecanism economico-financiar etc.

STRUCTURILE ECONOMICE ÎN PERSPECTIVA DECENIILOR VIITOARE (I)

CRIZA ECONOMICĂ MONDIALĂ are efecte reale mai profunde chiar decît bănuim. Caracterul său devastator este resimţit în lume în mod deosebit de ţările cu economie slabă, cele în curs de dezvoltare. Însă încetinirea ritmurilor creşterii economice, pînă la nivelul zero sau chiar sub acest nivel, inflaţia galopantă însoţită de scăderea nivelului de trai al maselor, şomajul în proporţii rar întîlnite, acumularea mărfurilor nevîndute şi oscilaţiile valutare greu de controlat subminează şi economiile pînă acum considerate solide ale unor state industrial avansate ale lumii capitaliste. Starea de alarmă generală se extinde nu numai asupra prezentului, dar şi asupra viitorului.

În aceste condiţii, cu greu se poate da răspuns întrebărilor folosind modificările structurilor economice şi dinamica acestor procese în următorii ani şi cu atît mai dificil în ceea ce priveşte următoarele decenii.

Neputinţa de a oferi soluţii problemelor, în special cînd este vorba de viitorul economic al ţărilor în curs de dezvoltare, s-a manifestat pregnant şi cu prilejul marilor reuniuni internaţionale consacrate strategiei globale menite să ducă la edificarea noii ordini economice internaţionale. În ciuda unor confruntări dramatice între reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare şi ai celor dezvoltate, nici Sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U., din august-septembrie 1980, nu a dat un răspuns satisfăcător problemelor fundamentale privind cel de-al treilea deceniu al dezvoltării (1980—1990). Indicatorii creşterii economice preconizaţi pentru viitorul deceniu al dezvoltării sînt modeşti faţă de cerinţele mari ale luptei împotriva înapoierii şi în contextul deteriorării continue a locului pe care-l ocupă ţările în curs de dezvoltare în economia mondială.

Aşadar, s-ar părea că o privire în viitor ar fi oarecum hazardată. Totuşi, lucrurile nu stau aşa. Fiinţa umană are nevoie de o perspectivă a posibilităţilor sale. Aceasta cu atît mai mult atunci cînd marile probleme, care îl pot copleşi, la un moment dat, lasă cu greu să se întrevadă soluţiile. Deci, o privire în viitor, pe baza unui trend verificat de istoria unui sfert de veac de dezvoltare în epoca postbelică, 1955—1980, nu este lipsită de interes şi poate deschide unele perspective asupra modului în care se poate presupune, pe baza unor analize ştiinţifice oneste, că se vor modifica actualele structuri economice în lume pînă la sfîrşitul acestui secol.

Cît mai aproape de realitate, cu curajul inovării

PENTRU A REALIZA O PROGNOZĂ apropiată de realul posibil, cercetătorul fenomenelor economice ale ţărilor în curs de dezvoltare trebuie să evite şi rigiditatea şi excesul de prudenţă. În acest domeniu trebuie încurajat simţul inovaţiei şi acceptată într-o oarecare măsură fantezia ca factor de previziune. Un anumit curaj al prospecţiunii nu poate lipsi din această operă. Dealtfel, tovarăşul Nicolae Ceauşescu spune că e nevoie de multă cutezanţă, trebuie depuse eforturi intense pentru a da răspunsuri fenomenelor de azi şi aceasta trebuie făcut nu întorcîndu-ne spre trecut, ci cercetînd prezentul şi scrutînd viitorul cu clarviziune ştiinţifică.

Pentru a aborda concret perspectivele modificărilor în structura economiei ţărilor în curs de dezvoltare în următoarele decenii, trebuie pornit de la prognoza ritmurilor de creştere a sectoarelor şi a ramurilor economiilor lor, luîndu-se în considerare efectul de durată pe care îl imprimă desfăşurarea crizei economice mondiale.

Procesul de industrializare va continua, structura pe ramuri se modifică

ÎN CIUDA UNOR DIFICULTĂŢI uriaşe, provocate de protecţionismul crescînd al statelor capitaliste avansate, procesul industrializării ţărilor în curs de dezvoltare, care, pînă în prezent a cunoscut anumite succese remarcabile, va continua mult dincolo de pragul anului 2 000. Ponderea industriei în structura economiilor acestor ţări tinde să ajungă din urmă pe cea existentă în ţările actual nente industriale şi în deceniile următoare se va stabiliza, probabil, în jurul cifrei de 35% din produsul intern brut total. O mare parte a ţărilor azi în curs de dezvoltare vor deveni ţări cu o industrie de dezvoltare medie, iar unele chiar avansate.

În interiorul sectorului industrial se pot anticipa o serie de modificări importante care permit să se prevadă, în ansamblu, că în jurul anilor 2 000, industria ţărilor în curs de dezvoltare va avea o mare asemănare cu industria ţărilor occidentale din epoca anilor 1935—1950 şi parţial 1950—1970.

Încă o anumită perioadă de timp se poate conta pe creşterea continuă, absolută, a ramurilor industriei extractive, cu tendinţa unei încetiniri a ritmului ei de creştere şi a unei scăderi relative a importanţei sale. La baza acestei aprecieri se află ponderea crescîndă a ţărilor în curs de dezvoltare în rezervele şi în exploatarea materiilor prime şi a resurselor energetice ale lumii. Ele ocupă şi vor ocupa un loc tot mai însemnat în balanţa mondială de materii prime minerale şi de energie, constituind mari zone geografice de producători de materii prime.

Ţările în curs de dezvoltare deţin cele mai mari rezerve de energie hidraulică, gaze naturale, petrol (81,58% din rezervele cunoscute în 1973) şi cărbune. Numai platformele continentale ale Asiei de sud însumează 70% din rezervele de petrol submarin luate în evidenţă în ultimii ani. În aceste ţări se găsesc, de asemenea, zăcăminte însemnate de uraniu şi de metale necesare tehnicilor şi tehnologiilor de vîrf. O serie de minereuri metalifere, reprezentînd cea mai mare parte a producţiei mondiale, provin din ţări în curs de dezvoltare, iar rezervele descoperite recent măresc necontenit rolul lor în exploatarea acestora.

În perspectiva anilor 2 000 se vor menţine producţii ridicate la extracţia de minereuri. La minereul de fier se poate conta, în această perspectivă, pe mari producători, printre care, în primul rînd, Brazilia, India, Venezuela, Chile, Liberia, Gabon, Argentina, Ghana, Maroc, Nigeria şi altele ; pentru cupru : Chile, Peru, Zambia, Zair, Panama, India ; bauxită : India, Indonezia, Malaezia, Jamaica, Surinam, Guiana, Sierra Leone şi altele ; resursele de staniu ale Malaeziei, Thailandei şi Boliviei sînt cele mai bogate din lume (circa 70%). Există, aşadar, condiţii pentru o dezvoltare de largă perspectivă a industriei extractive şi prelucrătoare de materii prime pe multe decenii de aici înainte.

Puternicul proces de înlocuire cu materiale sintetice sau de economisire drastică a materiilor prime nu are decît o influenţă relativă asupra ponderii industriei extractive a ţărilor în curs de dezvoltare. În schimb, creşterea preţurilor materiilor prime, în primul rînd a petrolului (din 1973), a modificat, pe ansamblu, în favoarea anumitor ţări în curs de dezvoltare ponderea acestora în structura exportului mondial de materii prime.

Date statistice în acest sens, publicate de O.N.U., atestă creşterea rolului ţărilor în curs de dezvoltare în asigurarea necesarului de materii prime a economiei mondiale, tendinţă care se poate extrapola, fără teamă de a greşi, dincolo de limitele secolului nostru. Încă o anumită perioadă de acum înainte, ele se vor supune tendinţei de specializare în producţia de materii prime în vederea exportului.

În cadrul industriei extractive, producţia de hidrocarburi deţine şi va deţine încă multă vreme o preponderenţă însemnată.

O asemenea perspectivă de lungă durată nu este, desigur, favorabilă ţărilor în curs de dezvoltare. Industria extractivă creează o valoare nouă mai mică în comparaţie cu celelalte ramuri economice şi, îndeosebi, ramurile cu tehnicitate de vîrf ; ea are, în genere, o productivitate a muncii relativ mai scăzută şi cu toată importanţa sa economică nu este o ramură care

propulsează progresul tehnic în aceeaşi măsură ca alte ramuri, fiind în general o mare consumatoare de forţă de muncă. Din această cauză ca şi din alte cauze, legate de condiţiile naturale sau de dorinţa de a-şi conserva propriile resurse naturale, ţările industrial avansate sînt gata să cedeze acest tip de producţie ţărilor mai slab dezvoltate, realizînd pe seama industriei extractive fenomenul pe care-l numim „transfer de structuri" şi care face parte din politica ţărilor industrial avansate de a trece procesele de producţie cu eficienţă mai scăzută, mari consumatoare de energie, de materii prime, de forţă de muncă etc. şi adesea şi poluante, spre ţări rămase în urmă.

Nu este mai puţin adevărat însă că, avînd la bază importante resurse naturale şi o puternică activitate extractivă, ţările în curs de dezvoltare dispun de atuul care le poate asigura avîntul industriilor prelucrătoare. Ponderea acestora poate creşte în măsură remarcabilă pe baza unor ritmuri mai înalte decît cele atinse de ramurile extractive. Zonele de mari producători de materii prime sînt, în perspectiva anilor 2 000, potenţiali factori de prelucrare ai unui volum mare din materiile prime pe care le extrag.

Economia ţărilor în curs de dezvoltare va fi caracterizată şi în deceniile următoare prin dezvoltarea ponderată, dar constantă, a industriei prelucrătoare. Totuşi, această ramură va cunoaşte deplasări mai intense din nordul globului pămîntesc, unde este concentrată azi, spre sud.

Continuînd tendinţele manifestate în deceniile '50—'70, în cadrul unor ramuri prelucrătoare, care cunosc în prezent şi vor cunoaşte şi în viitor un ritm înalt de creştere, se conturează o serie de noi deplasări structurale. În scurt timp, o tot mai mare pondere vor ocupa sectoarele care utilizează materiile prime existente din abundenţă la faţa locului : rafinării de petrol şi uzine petrochimice, siderurgie şi topitoriile de metale colorate, uzinele de prelucrare primară a acestora (laminare, trefilare), centralele hidroenergetice, fabrici de prelucrare a lemnului ş.a. Se prevede ca în 1982, producţia de oţel a ţărilor în curs de dezvoltare să reprezinte 20% din producţia mondială, faţă de 7% cît era în 1977 [1]).

Industria grea se va situa ferm şi în continuare, pînă în anul 2 000 şi ulterior, în fruntea ramurilor prelucrătoare. În India şi Brazilia, de acum ponderea industriei grele în industria prelucrătoare este de 50% şi mai mult. Importanţa industriei grele creşte nu numai pentru faptul că ea stă la baza industrializării, ci şi pentru că această ramură nu şi-a epuizat întru totul rolul pe plan mondial.

Un studiu elaborat sub auspiciile O.N.U. consideră că nu este iluzoriu să se afirme că pînă în anul 2 000, Africa ar putea face paşi însemnaţi pentru a deveni independentă din punct de vedere al producţiei industriale şi să poată participa în măsură mai mare la un schimb mondial, dacă prin unirea eforturilor popoarelor sale cu un ajutor internaţional eficient s-ar elabora o strategie raţională. Dealtfel, în forurile economice panafricane, ca şi în concepţia a tot mai mulţi economişti de pe acest continent (vezi de exemplu şi Samir Amin) se preconizează tot mai mult stimularea unei cooperări „orizontale" între ţările continentului. Rămînînd unul din marii exportatori de produse primare, continentul african va importa tot mai activ echipament industrial pentru investiţii, dezvoltînd puternic industria prelucrătoare. În pragul secolului XXI, Africa, pornind de la resursele sale naturale, ar fi capabilă să producă 110 mil. tone de oţel, să devină un producător principal de cupru şi aluminiu pentru export şi prelucrare, un exportator important de produse din lemn ; ea ar putea atinge o producţie de 100 mil. tone îngrăşăminte azotoase şi fosfatice, să fie o regiune a lumii dotată cu cel puţin 3—5 mari complexe petrochimice, industrii mecanice de transport şi electrice.

Importanţa crescîndă a industriilor prelucrătoare este subliniată de toate prognozele privitoare la structurile de viitor ale economiei ţărilor în curs de dezvoltare. Dar unii autori consideră că, chiar dacă ţările în curs de dezvoltare vor reuşi să-şi realizeze pînă în anul 2 000 imaginea prospectivă creată după modelul actual al ţărilor industriale, ele nu vor fi în măsură să reducă decalajul existent, nici să modifice radical natura participării lor la schimbul internaţional. Bunurile industriei tradiţionale pe care ele vor putea să le livreze în anul 2 000 pe piaţa mondială vor juca faţă de produsele noilor industrii (de vîrf) ale ţărilor industrial avansate exact acel rol pe care-l au azi materiile lor prime faţă de produsele industriale. Aşadar, din acest punct de vedere, decalajul se păstrează, dar la alt nivel calitativ.

[1]) Structural changes in industry, UNIDO/ICIS. 136/Rev. 1, 9 may 1980, New York

Mai multă atenţie nevoilor concrete ale maselor populare

DECI PENTRU O PROGNOZĂ REALISTĂ, preluarea unor formule experimentate în trecut nu constituie o soluţie eficientă. Teza privind dezvoltarea industriei grele tradiţionale nu deschide întotdeauna calea spre o economie modernă. Diversificarea structurii economice pentru ţările în curs de dezvoltare azi nu înseamnă a urma şi în viitor calea diversificării capitaliste din secolele trecute. Aşadar, nu poate fi vorba despre o simplă extrapolare a tendinţei verificate spre un tip de industrializare istoriceşte epuizat, ci de construirea unei structuri moderne, proprii, bazate pe posibilităţi reale şi tehnologii avansate.

În ceea ce priveşte ramurile industriei uşoare ale ţărilor în curs de dezvoltare, ele îşi vor menţine probabil, vreme îndelungată, însemnătatea şi un ritm înalt de creştere, în pas cu ritmul creşterii demografice, al luptei pentru înlăturarea mizeriei şi suferinţelor, pentru asigurarea unei civilizaţii demne de epoca noastră. Totuşi, după cum reiese din planurile de perspectivă ale unui număr de ţări, ponderea acestor ramuri va fi şi în continuare mereu restrînsă în favoarea ramurilor industriei grele şi a construcţiilor de maşini. Dacă se exagerează acest proces, neglijînd deci ramurile industriei uşoare, se poate comite o eroare care ar duce la o neacoperire cronică a cerinţelor de consum ale unei mase de oameni mereu mai mari. În ultimul timp, însă, intră tot mai mult în viziunea guvernelor din ţările în curs de dezvoltare alcătuirea unor planuri de dezvoltare mai echilibrate, manifestînd o grijă mai accentuată, vădind realism faţă de necesitatea ridicării nivelului de trai ca scop şi factor al procesului de dezvoltare conomico-socială pe termen lung.

Pe ansamblul producţiei industriale a lumii, în anul 2 000, ţările în curs de dezvoltare îşi vor asigura o participare de 15,64%, faţă de 9% cît era în 1975, deci o creştere de 1,7 ori a ponderii industriei lor în producţia industrială mondială. În aceste condiţii ele nu vor putea realiza sarcina pusă în declaraţia de la Lima, din 1975. Totuşi, ţările în curs de dezvoltare vor participa la realizarea producţiei industriale a lumii nesocialiste cu 24,07% în anul 2 000, ponderea producţiei lor industriale în producţia lumii se pare că va fi încă şi în acea epocă de 4 ori mai mică decît cea a ţărilor avansate.

Problema de perspectivă, esenţială pentru dezvoltarea industriei ţărilor în curs de dezvoltare, nu este însă cea cantitativă, ci problema calităţii dezvoltării structurii lor economice. Pentru a nu se ajunge la un izomorfism structural, bazat pe tipicul industrializării parcurs de ţările industrial avansate în deceniile trecute este necesar ca prospectarea dezvoltării industriale actuale în aceste ţări să tragă învăţăminte din experienţa evoluţiei economice de pînă acum şi să profite de cuceririle ştiinţei şi tehnicii. El trebuie să realizeze ruptura necesară faţă de mecanismele care le împing, pe baza unui automatism al modelelor de creştere, la copierea căii parcurse în trecut.

Pentru realizarea acestei necesităţi imperioase, ţările în curs de dezvoltare trebuie să-şi construiască o structură de referinţă, un model structural propriu, în cadrul căruia, într-un mod adecvat specificului lor, ramurile de vîrf ale industriei să ocupe o pondere din ce în ce mai mare. Este adevărat că această sarcină se izbeşte de necontenita problemă a folosirii mîinii de lucru existentă în abundenţă în aceste ţări, ca şi de alte piedici privind nivelul calificării, resursele de investiţii etc. În anul 2000 ele vor trebui să asigure noi locuri de muncă pentru un miliard de oameni. Nu au fost încă elaborate acele modele de structură economică avansată care să asigure coexistenţa industriilor de vîrf, slab consumatoare de muncă, cu ramurile ergofage, ca industria uşoară (alimentară, textilă, casnică), dar mai ales agricultura. Modalităţile actuale ale utilizării şi retribuirii forţei de muncă (timpul de muncă stabilit conform unor condiţii tradiţionale generate în ţări europene, orar de lucru rezultat din lupte sindicale, salarii corelate cu un anumit grad de productivitate, nivel de calificare, precum şi nivelul tehnic al producţiei) par a fi şi ele una din piedicile în calea acestui scop ; menţinerea lor mecanică stă la baza opoziţiei dintre tehnica şi tehnologia înalt productivă şi mîna de lucru ieftină. Nu este exclus ca un asemenea model socio-economic de utilizare a forţei de muncă să nu fie adecvat ţărilor în curs de dezvoltare urmînd să fie adaptat nevoilor specifice de trai, tradiţii, calificare şi chiar climă în mijlocul cărora trăiesc milioane de oameni care nu au venit încă în contact cu civilizaţia tehnică. Şi astfel să se asigure înlăturarea contradicţiei cuprinse în binomul : tehnică-om în ţările în curs de dezvoltare.

dr. Andrei VELA

Construcții navale

1980 a însemnat al cincilea an consecutiv de pierderi financiare și creștere a șomajului în industria navală a țărilor capitaliste dezvoltate. Anul trecut, numărul navelor lansate la apă în aceste țări a fost cel mai mic din ultimii cinci ani, iar activitatea în cadrul sectorului a reprezentat numai o treime din cea a anului de vîrf 1965. În timp ce industria navală vest-europeană se află în continuu declin, concurența japoneză pare să nu fie afectată de criză. În 1980, constructorii de nave din Japonia au înregistrat o creștere cu 30 la sută a producției (vezi graficul), reușind, totodată, să achiziționeze trei din fiecare cinci comenzi lansate pe piața occidentală.

Criza petrolieră care a afectat în mod deosebit Europa de Vest a determinat reducerea însemnată a comenzilor de nave petroliere și concedierea — în perioada 1975—1980 — a peste o sută de mii de muncitori din acest sector, respectiv a 40 la sută din totalul forței de muncă angajată.

Situația de lider pe care o ocupă Japonia este pusă de revista americană Newsweek *pe seama măsurilor luate de această țară în sensul reorientării unei mari părți a forței de muncă din docuri către liniile de asamblare sau chiar către alte sectoare de activitate (cum ar fi industria de automobile), precum și datorită orientării prioritare a producției către nave destinate transportului de cărbune.*

După o jumătate de deceniu de declin se așteaptă ca anii '80 să aducă un reviriment în industria navală occidentală. Această revenire

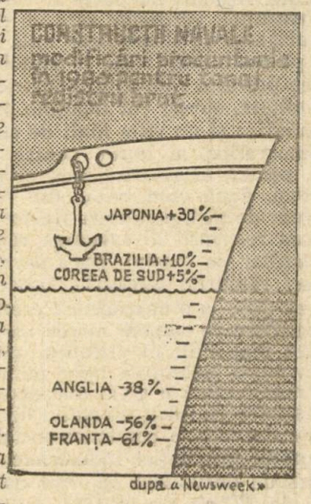

după „Newsweek"

este prognozată de specialiști să înceapă odată cu a doua jumătate a actualului deceniu deși, potrivit acelorași estimări, este greu de presupus că se va putea asista la o micșorare sensibilă a distanței care separă Europa occidentală de Japonia.

Agricultura — un sector prioritar

UNUL din obiectivele majore asumate de Franța după criza energetică din 1973, acela de a-și acoperi nota de plată la petrolul importat prin livrări de produse agricole, începe să dea roade — apreciază agenția de știri Associated Press. În ultimii trei ani, industria agroalimentară franceză a trecut de la un deficit de 3,3 mrd. franci în 1977 la un surplus de 17 miliarde franci în 1980.

Sprijinite și de creșterea prețurilor, aceste realizări se bazează în bună parte pe succesul în prospectarea și pătrunderea exportatorilor francezi pe noi piețe, în special în Orientul Apropiat și în țările în curs de dezvoltare angajate deja pe calea industrializării, surse oficiale franceze apreciind că există condiții favorabile pentru dezvoltarea și extinderea în continuare a exporturilor de produse agroalimentare. În acest sens, eforturile se îndreaptă către îmbunătățirea activității de prelucrare a bunurilor agroalimentare, acest sector ocupînd în economia țării — în funcție de profitul anual net — locul următor după sectoarele cu profil tehnic.

Potrivit planului de dezvoltare pe perioada 1981—1986, investițiile în acest sector vor crește cu o rată anuală de 4,6%. Investițiile guvernamentale au crescut anul trecut cu 24,2% la 2,8 mrd. franci, iar subsidiile din partea statului au totalizat 441,4 mil. fr.

Programe de dezvoltare

Emiratele Arabe Unite : perspectivele dezvoltării economiei

ECONOMIA E.A.U. a fost multă vreme caracterizată prin absența oricărei planificări oficiale a dezvoltării. Ca urmare, guvernul federal își concentrează în prezent atenția asupra formulării unui plan de dezvoltare cuprinzător, pentru perioada 1981—1985, care va acorda atenție prioritară dezvoltării industriale în vederea diversificării surselor de venit ale țării.

Astfel, emiratul Abu Dhabi a pregătit o listă de 17 proiecte diferite, pornind de la industria grea la industria ușoară (concentrată la Mussafah și Al Ain) și industria de asamblare. De asemenea, emiratul are în vedere realizarea a încă 10 proiecte privind industria petrolului și gazului. Complexul de la Ruweis este un obiectiv central în planurile de dezvoltare industrială, investiția totală fiind proiectată la 20 mld. dolari, pentru o etapă de 10—12 ani.

În același timp emiratul Ras al Khaimah și-a propus construirea unor fabrici de azbest, aluminiu, sticlă, fier, ciment, decuparea pietrelor, fabricarea produselor farmaceutice etc. În emiratul Al Fujeirah sînt avute în vedere a fi realizate mai multe proiecte, între care o uzină de crom și cupru, melamină, sticlă, produse lactate și suc de fructe, iar emiratul Ajman pune accentul pe dezvoltarea industriei de marmură pentru export, creșterea păsărilor și vacilor, transformarea produselor agricole etc.

Eforturile sînt cu atît mai importante dat fiind o serie de greutăți cum ar fi lipsa de resurse naturale, altele decît petrol și gaze, o mare dependență de muncă străină, piața internă mică pentru cele mai multe produse, competiție regională pentru o gamă de produse etc.

În sectorul agricol (care în prezent asigură 1% din PNB) rolul cel mai important îl deține emiratul Ras al Khaimah. Proiectele cele mai importante se referă la cercetările în producția de cereale și creșterea animalelor, construirea de fabrici de îngrășăminte, înființarea unei corporații agricole de comercializare (care va deveni operațională anul acesta), extinderea terenului agricol (cu 10% pe an) mai ales în Ras al Khaimah și zonele de oază Al Ain și Daydh. În ceea ce privește activitatea piscicolă orientările sînt legate de un studiu recent al Națiunilor Unite care întrevede stocuri potențiale enorme ; se prevede, totodată, înființarea unei autorități de exploatare a resurselor marine ca parte a unui program de naționalizare a exploatărilor piscicole.

Sabin CARANTINA

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 20 APRILIE — 8 MAI A.C. a marcat o activitate tranzacțională relativ susținută pe piețele valutare internaționale, proces în cadrul căruia **cursul dolarului S.U.A.**, după o inițială slăbire în raport cu nivelurile atinse în săptămîna 13—17 aprilie, a cunoscut o tendință tot mai pronunțată de consolidare față de majoritatea valutelor occidentale. Această evoluție a fost motivată atît de mișcarea dobînzilor la fondurile în dolari (pe piața S.U.A. și pe piețele internaționale de capital) cît și de publicarea unor date ce indică o ameliorare a conjuncturii curente a economiei americane. Astfel, dacă în perioada 20—24 aprilie dobînzile la fondurile în eurodolari au înregistrat o ușoară slăbire (de 0,25%), ulterior nivelul lor s-a ridicat substanțial (cu 3,5% față de 24 aprilie).

Cursul **lirei sterline** față de dolar a cunoscut o slăbire sensibilă (de la 2,15 dolari/1 liră la 17 aprilie la 2,11 dolari/1 liră la 8 mai) reflectînd atît evoluția curentă puțin favorabilă a economiei britanice cît și deteriorarea poziției lirei ca valută petrolieră în condițiile actualului raport cerere — ofertă pe piața internațională la țiței. Poziția **mărcii vest-germane** în raport cu dolarul S.U.A. a slăbit, intervalul 20 aprilie — 8 mai marcînd o depreciere a mărcii cu 3,5%. Pe lîngă influența exercitată de consolidarea cursului dolarului ca atare, deteriorarea cursului mărcii vest-germane a fost motivată și de publicarea unor date privind situația relativ mai dificilă a economiei acestei țări în ultima lună.

Francul elvețian s-a depreciat în raport cu dolarul S.U.A. cu 3,4% în intervalul analizat. Poziția acestei monede a fost influențată nefavorabil de evoluția

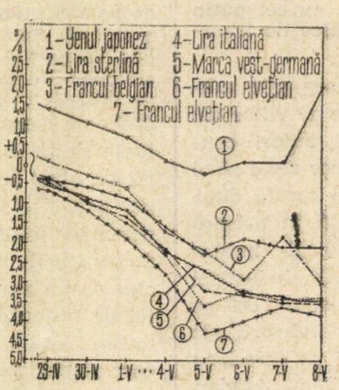

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 aprilie — 8 mai 1981 luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 17 aprilie 1981

curentă a economiei elvețiene (creșterea prețurilor de consum cu 5,6% în termeni anuali în luna aprilie, diminuarea rezervelor internaționale ale țării cu 497 mil. franci în ultima decadă a lunii aprilie etc). Majorarea, în ziua de 8 mai, a ratei scontului în Elveția, de la 4% la 5%, și a ratei de dobîndă la lombard de la 5,5% la 6,5% nu a fost în măsură să contracareze presiunile à la baisse exercitate asupra francului. **Francul francez** a cunoscut în același interval o depreciere și mai pronunțată față de dolar (de 3,8%) situîndu-se la 8 mai la 5,37 franci/1 dolar. Această valută s-a aflat sub influența exercitată de mai mulți factori, între care, pe lîngă situația dinaintea alegerilor prezidențiale, s-a detașat conjunctura actuală a economiei franceze (creșterea prețurilor de consum cu 1,0% în martie după un spor de 0,9% în februarie a.c.).

Dobînzile la **depozitele în eurovalute** au cunoscut o evoluție diferențiată (sînt date nivelurile de dobîndă la depozitele pe 6 luni din 17 aprilie și 8 mai) : eurodolari : 16,6875 — 19,3125% ; euromărci vest-germane 12,625—12,75% ; eurofranci elvețieni : 8,9375—9,5625%.

Prețul aurului a fluctuat în intervalul analizat într-o marjă de circa 25 dolari/uncie (între 475 și 500 dolari/uncie) fiind, la finele perioadei, de 485,75 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

ENERGETICA MONDIALĂ (I)

— Actualitate și perspectivă —

Mihail FLORESCU
ministru secretar de stat
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

ÎNTRE resursele dezvoltării un loc central îl ocupă energia, factor vital al activității economice și sociale, suport indispensabil al creșterii nivelului de viață și civilizație al omenirii.

Din capul locului trebuie arătat că distribuția neuniformă în timp și spațiu aduce cu sine unele probleme specifice. Distribuția neuniformă în spațiul terestru a resurselor de energie are drept efect elaborarea politicii energetice în fiecare țară în parte în corelare cu problemele energiei **la nivei mondial.** Distribuția neuniformă în timp a resurselor de energie, ca și inerția sectorului energetic — datorită în primul rînd valorii mari a investițiilor cuprinse în infrastructura energetică — obligă, atît la scara fiecărei țări, cît și la nivel mondial la o abordare **pe termen lung.** Așadar, cunoașterea problemelor actuale și de perspectivă în energetica mondială este pentru noi nu o curiozitate științifică, ci o necesitate obiectivă în sprijinul asigurării surselor de energie solicitate de progresul economico-social accelerat al țării noastre, în contextul crizei energetice ce se manifestă pe plan mondial.

În prezent, energetica mondială depinde într-o măsură hotărîtoare de petrol, ca sursă de energie primară (44%), restul consumurilor fiind asigurate de gazele naturale (21%), cărbuni (32,5%), energie nucleară și alte surse (1—2%). Structura consumului pe tipuri de resurse primare a evoluat și va evolua încă mult de-a lungul istoriei (fig. 1). Multe mii de ani omul a folosit ca resurse energetice soarele, vîntul, lemnul și energia animală. Cărbunele nu se cunoștea înainte de anul 1 300, iar petrolul era pînă în 1850 bun pentru orice altceva, dar nu era utilizat ca sursă de energie. Prima revoluție industrială, mașina cu abur, inventată și perfecționată între 1698—1765, a adus în scenă cărbunele ; un secol mai tîrziu motorul cu combustie internă (1876), motorul diesel (1892) și apoi motorul cu reacție au evidențiat calitățile energetice ale petrolului și gazelor naturale.

Competitivitatea acestora s-a bazat pe versatilitatea lor și pe costul investiției specifice pentru transformarea energiei primare în energie utilă, mecanică, termică sau electrică. Spre exemplu, în perioada anilor 1950—1970 investiția specifică pentru tipuri de centrale electrice a condus la opțiunea pentru petrol, centralele termoelectrice pe cărbune și hidrocentralele prezentînd valori ale investiției specifice cu 30—80% mai ridicate, iar centralele nucleare-electrice cu peste 100%, la aceeași putere instalată. Astfel se explică faptul că deși în anul 1950 cărbunele deținea o pondere de peste 50% în energetica mondială, iar petrolul sub 30%, în 1975 practic rolurile se inversează. Din acest punct de vedere exemplul Statelor Unite, redat în fig. 2, este tipic.

Tabelul nr.1

Evoluția demografică și consumul mondial de energie

Zone ale globului	1950		1974		2000 (estimări)	
	mil. loc.	mil. tec.	mil. loc.	mil. tec.	mil. loc.	mil. tec.
Țări occidentale dezvoltate	598,5	1 930,1	793,5	5 077,9	1 007	7 520
Țări socialiste europene	268,5	449,6	360,0	1 885,5	443	5 095
Țările lumii a treia (China, Africa, Asia, America de Sud)	1 616,0	183,0	2 717,5	1 357,9	4 953	7 685

Răsturnări similare s-au produs și în alte țări occidentale. Dacă în R.F.G. în 1957 hidrocarburile reprezentau 11% în structura energiei primare și cărbunele 84,7%, în 1979 hidrocarburile au ajuns să acopere 67% din balanța energetică iar cărbunele 19%. În Franța în 1950 petrolul reprezenta 17,7% și cărbunele 19%, iar în 1972 situația era următoarea — petrolul reprezenta 65,3% și cărbunele 15,6%. Aceste răsturnări au grăbit criza energetică, au creat mari dificultăți în dezvoltarea și utilizarea altor surse de energie primară.

Rezervele de petrol și în general de combustibili fosili sînt limitate, astfel că economia mondială se vede obligată să-și inventarieze resursele și consumurile și să decidă asupra strategiilor energetice ale viitorului. Consumul mondial de energie cunoaște în secolul nostru o creștere rapidă, după cum rezultă din tabelul 1.

O analiză de fond a evoluției consumurilor mondiale de energie, prezentată la al XI-lea Congres Mondial al Energiei (München, sept. 1980), conduce la următoarele constatări mai importante :

— dinamica necesităților de energie este într-o strînsă corelație cu dinamica populației și dezvoltarea industrială a țărilor lumii. Astăzi 70% din populația globului trăiește în condițiile unui consum de energie de cca 0,5 tec pe om și an, în timp ce consumul de energie pe locuitor și an în Europa este de 5,0 tec, iar cel din S.U.A. de 12,0 tec pe om și an ;

— ritmul de creștere a producției energetice de +5% pe an realizat între 1950 și 1974 are tendința, în ansamblu, de a se menține aproximativ același pînă în anul 2000, cu tot efortul guvernelor țărilor mari consumatoare de energie de a limita consumurile. Situația este determinată și de faptul că este necesar să se lichideze decalajul dezvoltării între țările bogate și sărace, țările slab dezvoltate devenind în perioada care urmează un factor important al creșterii nevoilor mondiale de energie. Cu toată această creștere consumul pe un locuitor în aceste țări va fi încă modest ; se va ajunge la un consum de 1,65 tec/loc în anul 2000, față de 12,5 tec/loc în țările occidentale. În felul acesta deși decalajul se va reduce în anul 2000 la 1 : 7,5 față de 1 : 12 în 1974 și 1 : 25 în 1950, țările slab dezvoltate vor atinge în anul 2000 un nivel necorespunzător pentru a putea susține un ritm de dezvoltare economică care să micșoreze decalajul, să elimine subnutriția și sărăcia.

În prognozele elaborate se apreciază că va fi necesar un secol pentru ca țările slab dezvoltate să ajungă la un consum de cca 8 tec pe om și an, care reprezenta consumul unui locuitor al S.U.A. în 1950. În această ipoteză însă, considerînd populația globului de cca 10 miliarde de locuitori, din care 8,3 miliarde în țările slab dezvoltate azi, consumul anual global de energie pri-

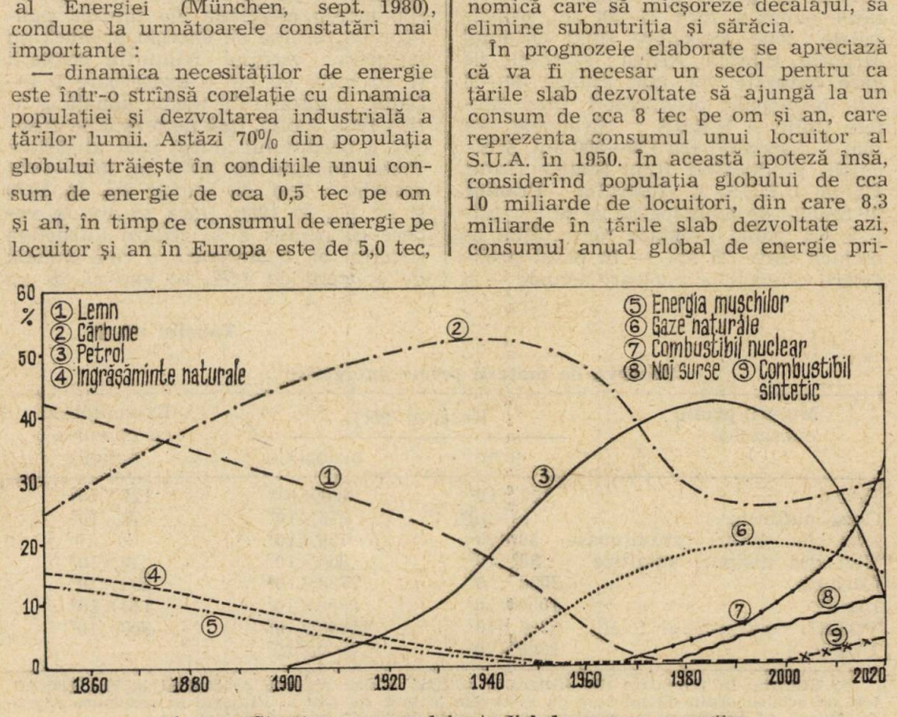

Fig. 1 — Structura consumului mondial de resurse energetice

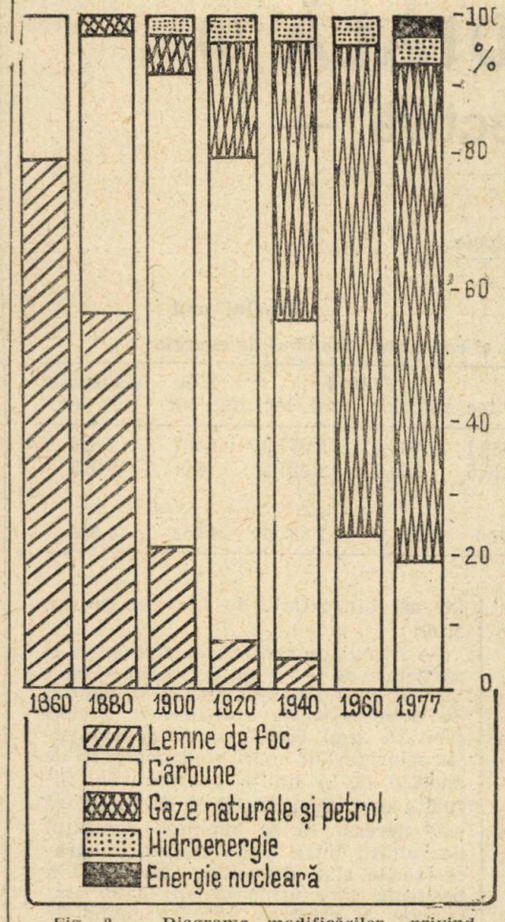

Fig. 2 — Diagrama modificărilor privind consumul de energie în S.U.A. (% din totalul energetic)

mară va fi în anul 2075 de cca 85 miliarde tec.

Rezervele de materii prime energetice, conform datelor prezentate la al XI-lea Congres Mondial al Energiei, sînt expuse în tabelul 2.

Față de necesarul de energie estimat pînă în anul 2000 se apreciază că, rezervele de **petrol** pot satisface necesitățile omenirii încă 25—38 ani, principalele zone petroliere fiind Orientul Mijlociu, Siberia, Africa ; rezervele de **gaze naturale** vor mai ajunge 30—55 ani, principalii producători fiind Statele Unite și U.R.S.S. ; cărbunele va mai fi disponibil cca 150—200 ani, principalii producători fiind Statele Unite, China, U.R.S.S. și Australia. **Uraniul**, în funcție de tehnologiile ce se vor utiliza, va putea satisface necesitățile omenirii între 25 ani — în cazul proliferării centralelor nucleare actuale — și cîteva sute de ani în cazul utilizării fuziunii nucleare. Principalii deținători de resurse sînt S.U.A., Canada, Africa de Sud, Australia. În cazul celei mai optimiste estimări, amenajarea totală a potențialului disponibil de **energie hidro** nu va putea acoperi în anul 2000 decît 17% din necesarul omenirii.

Noile surse de energie : soarele, vîntul, biomasa, energia provenită din arderea deșeurilor, energia geotermală ș.a. deși pot asigura tot necesarul de energie al omenirii, au nevoie de 25—30 ani pentru a ajunge la soluții tehnologice competitive tehnico-economice care să asigure utilizarea lor pe scară largă.

În acest cadru criza petrolului declanșată în 1973 pe fondul conflictului din Orientul Mijlociu — deși a avut inițial un caracter predominant politic, determinat de distribuția resurselor, concentrate în anumite spații geografice și politice, și a consumurilor concentrate în alte spații, a declanșat criza energiei. În aceeași perioadă s-a dezlănțuit cea mai puternică criză economică de la terminarea celui de al doilea război mondial și care nu mai are alt echivalent în istoria capitalismului decît marea criză economică din anii 1929—1933. Izbucnirea unei noi recesiuni economice în 1980, cu prelungire, după toate prognozele, și în 1981, a agravat criza energetică.

Criza petrolului din 1973—1974 a declanșat ridicarea prețurilor la nivele nebănuite, iar al doilea șoc din 1978—1979 a determinat o nouă creștere a prețurilor la 36—41 dolari barilul în 1980, față de 1,7—2 dolari în 1970, respectiv o creștere de 20 de ori în decurs de un deceniu.

Criza energetică are în prezent un caracter mondial, cu implicații pe toate continentele și în toate domeniile : economic, politic, tehnic, ecologic ș.a. ; ea își extinde consecințele asupra tuturor țărilor, indiferent de mărime, de gradul de dezvoltare, de orînduirea socială. Criza a accentuat și agravat actualele dezechilibre ale economiei capitaliste. Penuria de petrol și prețurile mereu crescînde ale tuturor tipurilor de resurse de energie primară au influențat esențial ritmurile creșterii și au atras cu ele o exacerbare a inflației, a cărei rată medie anuală a atins 10%. Astfel, față de o rată de creștere a produsului global brut al țărilor Pieței comune de 3,7% în 1977—1978, aceasta a fost de numai 2% în 1979 și de 1% în 1980. Dacă se are în vedere că pentru a se reduce întrucîtva șomajul ar fi necesară o rată anuală de creștere de 4,5% se explică de ce șomajul a crescut în ultimul an în toate aceste țări, atingînd în S.U.A. 7% din populația activă, în Franța și Anglia 6—7%, în Italia 7,6%, în Canada 8,5%.

Dereglarea pieței țițeiului și a produselor petroliere a fost provocată și de marile stocuri strategice ce au fost constituite de țările capitaliste dezvoltate. Administrația S.U.A. a hotărît, de exemplu, să constituie rezerve în depozite subterane, importînd zilnic 100 mii barili de țiței, cu intenții de a crește la 250 mii/zi ; se consideră că asemenea rezerve, care corespund la 112 zile de consum, dereglează piața de aprovizionare și măresc deficitul balanței de plăți americane. Izbucnirea conflictului armat între Irak și Iran a îngreunat aprovizionarea cu țiței a pieței mondiale, cu toate că țările capitaliste dezvoltate au scăzut importurile de țiței, în mare măsură sub influența scăderii producției, a crizei economice care bîntuie din 1980.

Sînt puternic lovite țările în curs de dezvoltare, cu excepția celor producătoare de petrol. Fiind țări cu un potențial economic redus, dependente de piața internațională în domeniul produselor și documentațiilor tehnice necesare progresului, sînt puternic afectate de inflație, care a înregistrat rate anuale între 25% și peste 100%. În condițiile creșterii în continuare a prețului petrolului problema dezvoltării lor în perspectivă ia aspectele dramatice ale însăși existenței lor, dependența energetică transformîndu-se tot mai mult într-o dependență economică cu implicații politice.

Nici țările socialiste — care au o economie planificată și care datorită caracteristicilor fundamentale ale economiei și orînduirii sociale nu sînt bîntuite de crize și recesiuni economice — nu sînt ferite de efectele crizei energetice. Cu excepția U.R.S.S. — țară exportatoare de energie — celelalte țări participă, ca importatori la piața mondială care este unică și indivizibilă, iar efectul fluctuațiilor prețurilor asupra dezvoltării acestor țări este în directă corelație cu dependența de importul de energie.

Criza energetică mai este agravată și de răspîndirea inegală a resurselor primare pe glob și îndeosebi de discrepanța între producție și consum, între țările bogate și țările sărace. În 1978 țările dezvoltate capitaliste au produs 36% din energia primară mondială și au consumat circa 60% ; țările în curs de dezvoltare au produs 32,3% și au consumat 10% ; țările socialiste, au o situație echilibrată, au produs 31,7% și au consumat 30,8%.

Avînd în vedere caracterul global-mondial al crizei energiei, cadrul instituțional de abordare și soluționare a aspectelor fundamentale implică participarea tuturor țărilor pe baza reprezentării distincte și democratice și a luării în considerare a intereselor fiecăreia din ele. În acest sens, țara noastră a fost inițiatoarea propunerii de a ridica problema energiei la nivelul Organizației Națiunilor Unite, plasînd-o pe același plan și în corelație cu problema instaurării noii ordini economice internaționale, bazate pe temelia trainică a afirmării depline și respectării stricte a principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și amenințarea cu forță.

Tabelul nr. 2

Rezerve de materii prime energetice

Materii prime energetice	Rezerve (tec) certe	Rezerve (tec) probabile	Exploatabile cu tehnologii actuale
Petrol	127×10^9	360×10^9	127×10^9
Gaze naturale	79×10^9	276×10^9	79×10^9
Ulei din șisturi bituminoase	50×10^9	720×10^9	30×10^9
Ulei din nisipuri asfaltice	50×10^9	360×10^9	30×10^9
Cărbuni	2000×10^9	7728×10^9	493×10^9
Lignit	1000×10^9	2399×10^9	144×10^9
TOTAL combustibili fosili	3306×10^9	11843×10^9	903×10^9
Uraniu *)	2200×10^6	4000×10^3	

*) Utilizate în reactoare din generația actuală aceste rezerve corespund la cca 120×10^9 tec, de același ordin de mărime cu rezervele actuale de petrol. Utilizate în reactoare reproducătoare, se estimează un randament energetic de 40—60 ori mai ridicat

R. S. CEHOSLOVACĂ

Modificări structurale în dezvoltarea economiei

EVENIMENT MARCANT al vieții social-economice, Congresul al XVI-lea al Partidului Comunist din Cehoslovacia a trasat orientările esențiale ale strategiei de dezvoltare a țării în prima jumătate a deceniului al optulea, subliniind în mod deosebit necesitatea realizării unor modificări structurale, atît în producția cît și în comerțul său exterior, modificări care să permită o adaptare mai flexibilă a economiei țării, în ansamblul ei, la noile condiții economice interne și internaționale.

Țară industrializată, Cehoslovacia a elaborat în cadrul strategiei generale de dezvoltare economică, un program complex de reorganizare a industriei sale, urmărind să realizeze o dezvoltare mai nuanțată, diferențiată a principalelor sectoare industriale, pentru a asigura creșterea competitivității produselor sale pe piața mondială. Astfel, pentru industria construcțiilor de mașini, sector cheie al industriei cehoslovace, schimbările structurale urmăresc să determine creșterea mai rapidă a unor sectoare prioritare (producția de autovehicule, mașini cu comandă numerică, utilaje energetice, mașini unelte pentru prelucrarea metalelor prin așchiere și deformare), concomitent cu reducerea sau chiar eliminarea unor producții nerentabile (locomotive electrice și diesel, vagoane, instalații siderurgice). O altă direcție o constituie accelerarea proceselor de modernizare și raționalizare a ramurilor industriale pe baza sprijinirii achiziționării de licențe și brevete din țările deținătoare ale tehnicii de vîrf.

Ca urmare a aplicării acestor măsuri se apreciază că industria construcțiilor de mașini va înregistra, în perioada celui de-al șaptelea cincinal o creștere pe ansamblu de 35%, situîndu-se printre ramurile cele mai dinamice. Mutațiile structurale vizate se vor oglindi și în structura și volumul schimburilor comerciale, acestea căpătînd o nouă configurație și noi dimensiuni ca urmare a schimbării obiectivelor strategiei economice.

În sectorul energetic, asigurarea necesarului sporit de energie se va face în principal pe seama valorificării maxime a resurselor interne, noile orientări structurale vizînd intensificarea exploatărilor de cărbune și mai ales a utilizării centralelor atomoelectrice existente și a încă 3 centrale ce vor intra în funcțiune în această perioadă (estimîndu-se, chiar, că 85% din creșterea producției de energie se va face pe seama energiei nucleare). Punerea în aplicare a acestor măsuri se va reflecta în comerțul cu materii prime energetice și combustibili, creînd posibilitatea reducerii importurilor de petrol în scopuri energetice.

În agricultură, în perioada 1981—1985 conform noilor direcții elaborate, se prevede o dezvoltare accentuat diferențiată a celor două ramuri ale sale, ritmul de creștere al producției vegetale urmînd să devanseze pe cel al producției animaliere. Aceste reorientări sînt stabilite ca urmare a aprecierii gradului de satisfacere a cerințelor consumului intern cu produsele alimentare furnizate de ambele sectoare, cît și pe baza redefinirii structurii exportului de produse agro-alimentare.

Privit nu numai în interdependența legăturilor sale cu sectoarele și ramurile economiei țării, ci și ca un domeniu distinct al acesteia, comerțul exterior cehoslovac a necesitat elaborarea unui program special de restructurări, în scopul unei mai bune corelări cu noile direcții de dezvoltare economică generală.

În acest domeniu obiectivul principal l-a constituit stabilirea unei linii strategice de intensificare a dezvoltării schimburilor comerciale, prevăzîndu-se în perioada actualului cincinal o creștere superioară a exportului, de 29,1%, comparativ cu cea a importului de 22,8% și sporirea eficienței lor, astfel încît să se realizeze o adaptare mai rapidă și mai consecventă a economiei naționale la modificările de pe piața mondială. Realizarea acestui obiectiv presupune o tot mai largă participare la diviziunea internațională a muncii, paralel cu dezvoltarea intensivă a forțelor productive. Această orientare este justificată de participarea comerțului exterior la crearea venitului național cu circa 30%, cifră care ilustrează dependența accentuată a economiei cehoslovace de condițiile economice externe. Noua orientare de intensificare a participării economiei cehoslovace la diviziunea internațională a muncii se reflectă în accentul pus pe acțiunile de specializare și cooperare în producție pe plan internațional.

Referitor la structură, în cincinalul 1981—1985 va crește ponderea grupei de mașini și instalații, grupă pivot în structura exportului, pînă la un nivel de 54%. Se urmărește în special majorarea ponderii instalațiilor complexe în volumul global al exportului industriei construcțiilor de mașini. Exportul de produse metalurgice va scădea, în volum fizic, concomitent cu îmbunătățirea structurii sale prin creșterea oțelurilor de calitate superioară.

În orientarea geografică a schimburilor, grupa țărilor socialiste urmează să dețină în continuare ponderea majoritară în schimburile comerciale ale Cehoslovaciei, prevăzîndu-se chiar o mai accelerată creștere a acesteia în perioada actuală, față de cincinalul anterior. Se prevede, de asemenea, ca pentru susținerea dinamicii exportului către țările nesocialiste să se procedeze — în microstructură — la schimbări calitative corespunzătoare solicitărilor partenerilor externi. Prin aceste măsuri se urmărește, totodată, majorarea ponderii produselor industriei construcțiilor de mașini în exportul orientat spre țările capitaliste dezvoltate. Realizarea unei evoluții echilibrate a relațiilor economice externe ale Cehoslovaciei este considerată o sarcină de excepțională însemnătate, pentru soluționarea căreia vor fi mobilizate toate resursele economiei naționale.

RELAȚIILE DE COLABORARE pe multiple planuri dintre România și Cehoslovacia au înregistrat în decursul ultimilor ani o tendință accentuată de adîncire și diversificare, convorbirile și întîlnirile la nivel înalt dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husak constituind momente semnificative și deschizînd largi perspective legăturilor de strînsă colaborare dintre partidele și popoarele celor două țări. Schimburile comerciale și cooperarea economică româno-cehoslovacă s-au desfășurat, în cincinalul 1976—1980, pe baza acordului comercial de lungă durată și a altor acorduri, protocoale, convenții bilaterale, contribuind la realizarea obiectivelor de dezvoltare economică a ambelor țări.

Deosebit de importante pentru lărgirea schimburilor economice s-au dovedit a fi livrările de mărfuri reciproce efectuate în baza numeroaselor convenții de specializare și cooperare încheiate în domenii ca producția de utilaj metalurgic, utilaj pentru industria chimică, mașini automate pentru producția de șuruburi, auxiliari pentru industria cauciucului, coloranți organici. Noi convenții de cooperare au fost realizate și în producțiile de strunguri carusel și de mașini de găurit în coordonate.

Ponderea produselor realizate în cadrul acțiunilor de specializare și cooperare va crește considerabil, urmînd să atingă o participare de 30% în volumul total al schimburilor reciproce.

Apropiata vizită pe care delegația de partid și de stat, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, o va face în Cehoslovacia la invitația tovarășului Gustav Husak, întîlnirile și convorbirile la cel mai înalt nivel care vor avea loc cu această ocazie vor deschide noi perspective pentru identificarea de forme și domenii noi de cooperare pe multiple planuri, pentru dezvoltarea legăturilor de sinceră prietenie și strînsă colaborare în interesul ambelor țări și popoare, cauzei generale a păcii și colaborării internaționale.

Ana BRIȘAN
I.E.M.

Creşterea rolului construcţiilor de maşini în industria socialistă

ÎN ŢĂRILE socialiste din Europa, membre ale C.A.E.R., construcţiile de maşini şi prelucrarea metalelor cunosc un ritm devansator de dezvoltare, faţă de cel pe întreaga industrie. Comparativ cu anul 1960 volumul producţiei ramurii amintite a sporit în 1979 — pe ansamblul ţărilor respective — de 7,2 ori, iar cel al producţiei întregii industrii — de 4 ori. Această evoluţie a determinat creşterea ponderii producţiei construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor, în cadrul producţiei industriale globale, la aproximativ 30% în 1979.

Totodată, în decursul ultimelor două decenii s-au redus simţitor decalajele existente între ţările europene membre ale C.A.E.R., în ceea ce priveşte ponderea construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor în ansamblul industriei, pe primele locuri în această privinţă situîndu-se, în anul 1979, Polonia, România şi R.D.G. (vezi tabelul).

Dinamica ponderii construcţiilor de maşini %

Ţara	1960	1970	1979
Bulgaria	12,3	20,1	27,9
Cehoslovacia	24,8	29,8	29,9
R.D.G.	24,5	30,5	33,8
Polonia	15,9	25.6	34.8
România	24,0	25,0	34,0
Ungaria	25,1	28,9	31,1
U.R.S.S.	20,1	23,2	26,9

Sursa : „B.I.K.I.", nr. 47/1981

Dinamici comparative ale productivităţii muncii

COMPARAREA dinamicii productivităţii muncii în principalele ţări capitaliste pe o perioadă de peste un secol (1870-1978) evidenţiază o serie de tendinţe de lungă durată. Astfel, din datele tabelului de mai jos rezultă că Statele Unite au înregistrat cel mai constant ritm de creştere a productivităţii orare a muncii pe ansamblul perioadei examinate, ritm care a devansat pînă la jumătatea actualului secol ritmurile corespunzătoare din celelalte ţări în cauză, dar care, apoi, a rămas în urmă, înregistrînd nivelul comparativ cel mai scăzut odată cu declanşarea crizei economice din anii 1974-1975.

Dinamica productivităţii muncii (în %, pe oră lucrată)

Ţara	1870—1913	1913—1950	1950—1960	1960—1973	1973—1978
Anglia	1,1	1,6	2,2	3,7	2,0
Franţa	1,8	2,0	4,4	5,5	3,9
R.F.G.	1,9	1,0	6,8	5,4	4,2
Italia	1,2	1,7	4,3	6,8	4,1
Japonia	1,9	1,3	5,8	9,8	3,9
S.U.A.	2,1	2,6	2,4	2,6	1,1

Sursa : „Problèmes économiques", nr. 1717/1981.

O evoluţie net deosebită (exceptînd încetinirea din ultimii ani) a cunoscut productivitatea muncii în R.F.G., Italia, Japonia şi — într-o oarecare măsură — în Franţa, ţări care au reuşit treptat, în ultimele decenii, să reducă considerabil decalajul care le despărţea de S.U.A., în privinţa nivelului productivităţii muncii. În sfîrşit, Anglia — situîndu-se în general la limita inferioară a sporirii productivităţii muncii — a marcat o apreciabilă rămînere în urmă sub aspectul competitivităţii industriei sale.

Albania : valorificarea resurselor minerale

ÎN CADRUL creşterii de aproximativ 125 de ori a producţiei globale a industriei albaneze între anii 1938-1979, un rol esenţial l-a jucat dezvoltarea industriei extractive. Înainte de eliberare erau exploatate — şi, în general, exportate în stare brută — cinci sau şase substanţe minerale. Datorită eforturilor depuse în perioada postbelică, şi îndeosebi în cursul cincinalului 1976-1980, au fost prospectate şi în mare parte puse în valoare zăcăminte de importanţă industrială cuprinzînd 37 de minerale. De la şase mine aflate în funcţiune în 1944, anul trecut numărul acestora a ajuns la 60. Este ilustrativ, de pildă, că cantitatea de petrol extrasă în prezent din vechile zăcăminte petrolifere nu reprezintă decît 0,25% din întreaga extracţie de petrol, al cărei volum s-a dublat în raport cu nivelul din 1960.

Concomitent s-a extins şi s-a modernizat baza tehnico-materială a industriei miniere, Albania ajungînd să ocupe unul din primele locuri în lume la extracţia de minereu de crom şi la producţia de feronichel şi să fie unul dintre furnizorii de seamă pe piaţa mondială a cuprului.

Franţa : fiabilitatea politicii de economisire a energiei

FĂCÎND bilanţul politicii de economisire a energiei, aplicată în Franţa în perioada 1973-1980, revista **L'Usine Nouvelle** apreciază că rezultatele obţinute plasează economia franceză pe un loc de frunte în lume. Astfel, ponderea petrolului în balanţa sa energetică s-a redus de la 66% în 1973 la 53% în 1980, energia economisită în acest interval reprezentînd aproximativ 100 mil. tone echivalent petrol, respectiv volumul anual al importului de petrol al ţării. Se apreciază că coeficientul elasticităţii cererii de energie (sporul de energie necesitat de creşterea cu 1% a P.N.B.) a evoluat de la 1 în primii ani ai deceniului trecut la cel de 0,62 în medie pe anii 1976-1980. Ca urmare, economia franceză a ajuns la cele mai înalte performanţe energetice între principalele ţări capitaliste industrializate, şi anume : consumul unei t.e.p. de energie în Franţa corespunde la peste 2 000 dolari de produs intern brut, faţă de 1 700 dolari în R.F.G. şi Japonia, 1 200 dolari în Anglia şi 960 dolari în S.U.A.

Graficul de mai jos ilustrează concis evoluţiile menţionate în principalele trei sectoare economice consumatoare de energie. În ceea ce priveşte viitorul, în cercurile oficiale se preconizează continuarea efortului de finanţare şi stimulare a economisirii, devenită „prima sursă naţională de energie", obiectivul propus fiind realizarea unei economii de 60 mil. t.e.p. în 1990, comparativ cu 24 mil. t.e.p. anul trecut.

CREŞTEREA ECONOMICĂ ŞI CONSUMUL DE ENERGIE, ÎN 1980 FAŢĂ DE 1973

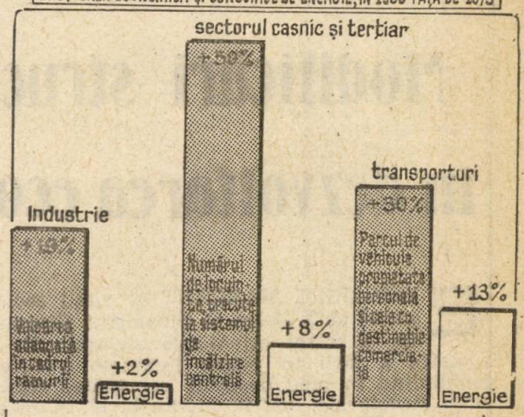

Valorificarea deşeurilor vegetale

CONFRUNTATE cu creşterea consumului energetic cît şi cu cea a preţului petrolului, Filipinele s-au angajat în realizarea unui „program alcogaz" pentru producerea alcoolului anhidric din reziduuri vegetale care urmează să fie ulterior amestecat cu petrol brut. Paiele cerealiere, cojile de nuci de cocos, păstăile de orez şi alte reziduuri celulozice vor putea, în curînd, să economisească un sfert din cele 2 000 milioane dolari cheltuiţi, anual pentru petrolul importat de Filipine.

Pe de altă parte, cu ajutorul Organizaţiei pentru Dezvoltare Industrială a Naţiunilor Unite (O.N.U.D.I.), Filipinele au lansat un program-studiu în valoare de 435 mii dolari privind dezvoltarea tehnologiilor de transformare cu ajutorul enzimelor a deşeurilor celulozice în etanol, program care include cercetări asupra resurselor disponibile şi proiectarea unei uzine pilot. În cazul îndeplinirii cu succes a acestui program deşeurile agricole şi forestiere ar putea furniza ţării o energie echivalentă cu 60 milioane barili de petrol pe an, estimează un raport recent al O.N.U.D.I.

GLOSAR

Asistența financiară a OPEC

CONCOMITENT cu un ajutor mai substanțial și în condiții ameliorate al țărilor dezvoltate, noua ordine economică internațională presupune sporirea rolului autoajutorării colective a țărilor în curs de dezvoltare.

Ca urmare a creșterii considerabile a prețului petrolului și a veniturilor lor petroliere, țările membre ale OPEC au devenit o importantă sursă nouă de finanțare în condiții de favoare a dezvoltării economice a celorlalte țări în curs de dezvoltare. Ajutorul financiar concesional al țărilor membre ale OPEC acordat celorlalte țări în curs de dezvoltare a sporit de la 1,1 miliarde dolari în 1973 la 4,7 miliarde dolari în 1979, atingînd 1,28% din produsul lor național brut. Acest ajutor, care în 1979 a reprezentat peste o cincime din ansamblul ajutorului public pentru dezvoltare furnizat de țările occidentale, a acoperit parțial nevoile financiare suplimentare ale țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, generate de mărirea repetată și substanțială a prețului petrolului.

Ajutorul financiar concesional al țărilor membre ale OPEC prezintă unele particularități față de asistența acordată de țările occidentale. În primul rînd, asistența financiară a țărilor membre ale OPEC provine din resurse naturale neregenerabile, în timp ce ajutorul occidental își are originea în surse reînnoibile de bogăție. În al doilea rînd, ajutorul țărilor membre ale OPEC este, în principal, nelegat, adică este utilizabil pentru achiziții oriunde în lume; în schimb, ajutorul occidental este în mare măsură legat de achiziționarea de bunuri și servicii în țara donatoare, de regulă, la prețuri cu mult superioare celor de pe piața mondială. În al treilea rînd, ajutorul occidental, chiar dacă nu este legat, este folosit, în cea mai mare parte pentru achiziții în țările occidentale, care sînt sursa principală de procurare a produselor de care au nevoie țările beneficiare ale ajutorului ; în schimb, ajutorul țărilor membre ale OPEC nu conduce, în general, la utilizarea sa în aceste țări, posibilitățile lor de a furniza alte mărfuri decît petrolul fiind limitate.

Ajutorul țărilor membre ale OPEC este furnizat atît pe cale bilaterală, cît și multilaterală. În vederea sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, țările membre ale OPEC au creat în 1976 Fondul special al OPEC, cu un capital inițial de 800 milioane dolari, majorat ulterior la 4 miliarde dolari. Acest fond acordă credite fără dobîndă pe termen de 25 de ani, inclusiv o perioadă de grație de 5 ani țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol pentru reechilibrarea balanțelor de plăți deficitare și pentru înfăptuirea unor proiecte de dezvoltare industrială ; de asemenea, acest Fond a servit pentru plata contribuției OPEC în sumă de 435,3 miliarde de dolari la Fondul internațional pentru dezvoltarea agricolă și va finanța aportul OPEC la Fondul comun pentru produsele de bază.

În vederea sporirii ajutorului OPEC pentru celelalte țări în curs de dezvoltare, Algeria și Venezuela au propus recent transformarea Fondului special al OPEC într-o instituție nouă, denumită Agenția pentru dezvoltare și cooperare economică între țările în curs de dezvoltare, cu un capital inițial de 20 miliarde de dolari, care ar putea fi mărit ulterior. Participanții la Agenție ar fi țările membre ale OPEC, dar ea ar putea include ulterior și alte țări în curs de dezvoltare. Agenția va împrumuta atît de la țările membre, cît și de pe piețele de capitaluri. Funcția principală a Agenției ar consta în finanțarea dezvoltării economice generale a țărilor în curs de dezvoltare, cu accentul pe programele și proiectele care ar favoriza comerțul dintre ele și ar diminua dependența lor față de energia importată.

Victor ALDEA

Producție industrială

Steliana Sandu, Tîncăbești — Obiectivul privind sporirea la 25% în anul 2000 a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială se referă la industria prelucrătoare (și nu la industrie în general, așa cum poate rezulta din articolul apărut în nr. 17 din 24 aprilie a.c.). Potrivit unor estimații preliminare ale O.N.U.D.I., aceasta ponderea era anul trecut de 10,9% (și anume America Latină 6,15%, Asia 3,78%, Africa 0,97%) comparativ cu 8,2% în 1960, 8,8% în 1970 și 10,3% în 1975. De notat însă că dacă în 1960 țările în curs de dezvoltare contau cu 57,4% în populația globului, în 1980 ponderea lor sporise la aproape două treimi.

Creșterea din ultimii ani a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială a industriei prelucrătoare este atribuită de experții O.N.U.D.I. atît progreselor rapide obținute de un număr restrins de țări ale „lumii a treia", cît și ritmurilor mai lente de creștere înregistrate în perioada respectivă în America de Nord și Europa occidentală. Astfel, zece țări în curs de dezvoltare, între care Brazilia, Mexic, Argentina, Coreea de Sud, India, Turcia, Iran, Indonezia, Thailanda, au contribuit cu 70% la creșterea producției industriei prelucrătoare realizată după 1960, în vreme ce în alte țări în curs de dezvoltare creșterea a fost minimă sau inexistentă.

Singurele ramuri industriale în care obiectivul de 25% fixat la Lima a fost depășit de pe acum sînt industria de rafinare a petrolului și cea a tutunului.

Ocrotirea sănătății

Margareta Mogan, Rîșnov — Conceptul de „ocrotire primară a sănătății" care stă la baza actualei strategii a Organizației Mondiale a Sănătății, mai ales în mediul rural și în suburbiile mizere ale marilor orașe ale țărilor „lumii a treia", ținînd seama de nevoile și resursele lor limitate, pornește de la numai o preocupare marginală. Noua abordare pe care o presupune conceptul amintit se referă la imunizarea împotriva celor mai răspîndite boli contagioase, asistența prenatală, acordarea de asistență medicală copiilor începînd de la naștere, îngrijirea în caz de boală sau accident și educația sanitară. Totodată, ea se referă și la activități care nu sînt direct medicale, dar care au o influență directă asupra morbidității și mortalității, precum educația privind o alimentație rațională, îmbunătățirea calității alimen-

În ultimii ani, omenirea a produs mai puține cereale decît a consumat. În consecință situația alimentară a țărilor slab dezvoltate a devenit și mai precară, reprezentînd un obstacol major în calea îmbunătățirii stării de sănătate a populației.

principiul că ocrotirea sănătății este nu numai un drept fundamental al oamenilor ci și un obiectiv major al dezvoltării și că în consecință ea trebuie să fie accesibilă tuturor.

Experții O.M.S. subliniază că timp de trei decenii atenția s-a concentrat prioritar asupra aspectelor pur științifice ale ocrotirii sănătății în țările în curs de dezvoltare, în vreme ce pentru asigurarea accesului la asistența sanitară a existat telor și a depozitării și desfacerii lor, amenajarea unor rețele salubre de apă potabilă și canalizare, protecția împotriva accidentelor.

Înfăptuirea integrală a acestui program — estimează experții O.M.S. — ar majora considerabil durata medie de viață (cu circa 24 de ani în regiunile cele mai sărace ale Africii și cu circa 11 ani în mediile sărace din Asia și America Latină). În același timp, s-ar prelungi și „viața activă", cu 4 pînă la 9 ani pentru cei care reușesc să depășească virsta de 15 ani.

Articole de sinteză

B. Mihai, București, Aleea Zăvideni 1 — Vă mulțumim pentru aprecierile privind articolele de sinteză despre economia țărilor socialiste apărute în decursul anilor în revistă, precum și pentru sugestia privitoare la scrierea cifrelor în tabele. Vă informăm că — în afară de cele la care vă referiți — asemenea articole de sinteză pe țări socialiste au mai apărut și în nr. 8/1975, 11/1976, 23/1977 și 12/1978 ale „Revistei economice". Un nou articol a apărut în nr. 17 din 24 aprilie 1981 al revistei noastre.

Convenția de la Lomé

Dumitru Marchitan, Balș — 1) Este adevărat că potrivit statisticilor Comisiei Pieței Comune, pe ansamblul celor 60 de state în curs de dezvoltare din Africa, regiunea Caraibilor și Pacificului (ACP) asociate la C.E.E. în baza celei de a doua Convenții de la Lomé s-a înregistrat în ultimii doi ani un excedent comercial în relațiile cu țările Pieței comune de 3,6 și respectiv 4 miliarde dolari. Exporturile țărilor respective spre C.E.E. au sporit cu 24% în 1979 și 28% în 1980, dar trebuie ținut seama că cifrele respective includ și exportul de petrol.

Pe de altă parte, țările A.C.P. și-au exprimat recent teama că în urma concesiilor tarifare acordate de Piața comună altor țări în curs de dezvoltare se vor reduce schimburile lor comerciale cu cele nouă țări dezvoltate membre ale C.E.E., schimburi care dețin în prezent principala pondere în comerțul lor exterior.

2) Nigerul este al patrulea mare producător mondial de uraniu, cu 4 000 tone pe an.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 15 mai 1981

60 DE ANI DE LA CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

— Elan creator în munca pentru progresul multilateral al patriei 1

— O politică științifică de dezvoltare industrială a României **(Mihai Părăluță)** 4

— Perfecționarea continuă a organizării și conducerii activității economico-sociale. Adaptare la cerințele autoconducerii și autogestiunii, stimularea inițiativei și responsabilității la toate nivelele **(Nicolae Oprea, Dorin Constantinescu)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cerințe ale realizării sarcinilor de plan. Accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor de investiții **(Șerban Stelu)** 8

— Reducerea cheltuielilor materiale — factor de bază al diminuării costurilor de producție **(Alexandrina Găinușe)** 10

— Economisirea materiilor prime — multiplicitatea metodelor **(N.P.)** 12

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
Priorități în cercetarea științifică din agricultură (I) **(Nicolae Giosan)** 13

— Căi de creștere a eficienței comerțului exterior. Promovarea exporturilor complexe **(Emilian Uleia)** 15

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Pîrghia creditului în aplicarea autogestiunii **(Teodor Roșca)** 17

— Cititorii au cuvîntul 19

— Probleme metodologice ale determinării eficienței fondurilor fixe **(M. Horovitz, Gh. Zaman, S. Sandu, M. Ciumara)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Independența și dezvoltarea țării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (III) **(Dumitru Mureșan, Mircea Rozorea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare (I) **(Andrei Vela)** 24

— Tendințe-conjuncturi 26

— Energetica mondială (I). Actualitate și perspectivă **(Mihail Florescu)** 27

— R.S. Cehoslovacă. Modificări structurale în dezvoltarea economiei **(Ana Brișan)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Creative stir for the manisidedly progress of our country 1

— A scientific policy of industrial development of Romania **(Mihai Părăluță)** 4

— Cutting down the material expenses — basic element of the reduction of the production costs **(Alexandrina Găinușe)** 10

— Priorities for the scientific research in agriculture (I). **(Nicolae Giosan)** 13

— Ways to upgrow the efficiency in foreign trade. Promotion of the complex exports **(Emilian Uleia)** 15

— The credit lever in the self management system **(Teodor Roșca)** 17

— Methodological problems of the efficiency of the fixed assets **(M. Horovitz, Gh. Zaman, M. Ciumara, S. Sandu)** 20

— World energetics (I). Current topics and prospects **(Mihail Florescu)** 27

DANS LE NUMERO

— Essor créateur dans le travail pour le progrès multilatéral du pays 1

— La politique scientifique de développement industriel de la Roumanie **(Mihai Părăluță)** 4

— La reduction des dépenses matérielles — facteur fondamental de la diminution des coûts de production **(Alexandrina Găinușe)** 10

— Priorités dans la recherche scientifique dans l'agriculture (I) **Nicolae Giosan)** 13

— Voies d'accroissement de l'efficience du commerce extérieur : la promotion des exportations complexes **(Emilian Uleia)** 15

— Le levier du crédit dans l'application de l'autogestion **(Teodor Roșca)** 17

— Problèmes méthodologiques de l'efficience des fonds fixes **(M. Horovitz, Gh. Zaman, M. Ciumara, S. Sandu)** 20

— L'énergétique mondiale (I). Actualité et perspectives **(Mihail Florescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Творческий подъем в деятельности, направленной на всесторонний прогресс родины. 1

— Научная политика промышленного развития Румынии **(Михай Пэрэлуцэ)** 4

— Снижение материальных затрат — главный фактор уменьшения производственных затрат **(Александрина Гэинуше)** 10

— Главные направления научных исследований в области сельского хозяйства (I) **(Николае Джиосан)** 13

— Пути повышения эффективности внешней торговли: развитие комплексного экспорта **(Эмилиан Улея)** 15

— Кредит как рычаг для применения самохозяйствования **(Теодор Рошка)** 17

— Методологические проблемы эффективности основных фондов **(М. Хоровиц, Г. Заман, М. Чумара, С. Санду)** 20

— Мировая энергетика (I). Современность и перспектива **(Михаил Флореску)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

RADIORECEPTOARE PORTABILE

În toate magazinele specializate ale comerțului de stat, RADIORECEPTORUL PORTABIL, un prieten instruit și plăcut, oricînd dispus să vă țină companie!

Radioreceptoarele portabile întrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales în drumeții. Iată cîteva calități tehnice pe care le prezintă radioreceptoarele portabile:

- **— selectivitate**
- **— sensibilitate**
- **— claritate**
- **— greutate redusă**
- **— alimentare economică la baterii sau la rețea**

Magazinele specializate ale comerțului de stat vă oferă toate tipurile de radioreceptoare portabile, răspunzînd tuturor preferințelor

	Game de undă	Preț
● CORA	1	345
● APOLLO	1	345
● PESCĂRUȘ	2	450
● ALFA	2	500
● COSMOS 3	3	645
● COSMOS 5 (funcționează și la rețea)	3	740
● ALBATROS	4	800
● JUPITER (funcționează și la rețea)	4	845
● MADRIGAL	4	1 270
● GLORIA	4	1 400

Radioreceptoarele portabile pot fi cumpărate și cu plata în 18 rate lunare, avansul minim fiind de numai 20% din preț.

recom

NOUTĂȚI ÎN MODA MASCULINĂ:

≈ cămașa are gulerul îngust
≈ lățimea cravatei nu depășește 6-8 cm.

Acestea sînt noile „rigori" ale modei masculine de la care nu fac excepție nici ținuta sport, nici cea de dimineață

REȚINEȚI !

În acest an, magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat sînt aprovizionate cu un sortiment variat de cămăși și cravate executate conform noii linii a modei.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MASEI LEMNOASE

Numărul 21 ● Vineri 22 mai 1981

Într-o atmosferă de prietenie și stimă reciprocă,
expresie a bunelor relații de colaborare multilaterală
dintre poporul român și poporul cehoslovac

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI DE STAT CONDUSĂ DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ÎN R.S. CEHOSLOVACĂ

D 646

curier
economic legislativ

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS CENTRUM 1689

contract economic

de livrare

Actul final al executării contractelor economice de livrare — predarea mărfurilor și încasarea prețului — echivalează cu realizarea funcțiilor sale economice, înseamnă, în același timp, constituirea premiselor cerute pentru o executare corespunzătoare a bugetului de venituri și cheltuieli. În această secțiune ne rezumăm să analizăm numai prima fațetă a executării contractelor — livrarea mărfurilor la termenele, în cantitatea și în condițiile de calitate stabilite —, urmînd ca cea de a doua latură — plata prețului — să o abandonăm în cadrul unei secțiuni următoare.

1. PRINCIPIUL EXECUTĂRII ÎN NATURĂ A CONTRACTELOR DE LIVRARE — COLABORAREA PĂRȚILOR

Legea nr. 71/1969, art. 33, prevede că „unitățile socialiste sînt obligate să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate". Textul citat statuează, de fapt, normele fundamentale privind realizarea contractelor economice de livrare, dezbătute în literatura de specialitate sub denumirea de executarea în natură a obligațiilor contractuale.

a) **Livrarea în cantitatea contractată.** Un prim aspect al executării în natură a contractelor economice este obligația furnizorului să livreze, la termene, în întregime cantitățile stabilite pe fiecare produs și sortiment în parte, iar a beneficiarului de a primi numai ceea ce constituie obiectul obligației. Astfel, dacă prin contract produsul a fost nominalizat potrivit actului de planificare în cantitatea corespunzătoare a două sau mai multe sortimente, executarea obligației în natură trebuie să se realizeze prin livrarea acestor sortimente. În consecință, se arată în Decizia P.A.S. nr. 263/1979, nu este posibilă o compensare între sortimente dacă produsul respectiv a fost planificat și contractat sub forma a două sortimente, unitatea furnizoare fiind îndreptățită să execute prestația numai în forma planificată și convenită prin contract. Practica arbitrală a recunoscut, constant — atunci cînd specificațiile se stabilesc prin contract — posibilitatea modificării sortimentului aceluiași produs, fie prin acordul părților contractante, fie prin acceptarea tacită a unității beneficiare rezultată din primirea fără obiecțiuni a altui sortiment. Astfel, s-a decis că în cazul cînd furnizorul livrează, în cadrul aceleiași grupe de produse și în limitele admise de actele de planificare, un alt sortiment decît cel contractat, iar beneficiarul acceptă și achită acest sortiment, se consideră că acesta și-a dat acordul cu privire la modificarea sortimentelor, realizîndu-se un acord tacit de modificare a contractului și deci, livrările efectuate în aceste condiții sînt privite ca fiind contractuale (Decizia P.A.S. nr. 2989/1979). Dacă însă unitatea beneficiară nu acceptă primirea unui produs în alte sortimente decît cele contractate, unitatea furnizoare nu poate susține că și-a executat obligația în natură prin livrarea altui sortiment. Produsul livrat în alt sortiment va trebui restituit unității furnizoare sau ținut la dispoziția ei, această unitate rămînd ținută în continuare să-și execute obligația în natură prin livrarea sortimentelor contracte, cu toate consecințele care rezultă din neexecutarea obligației la nivelul cantității contractate.

În funcție de natura produselor și de prevederile din contract, acesta poate fi privit ca executat întocmai dacă livrarea la un anumit termen și pe total s-a făcut în limita toleranțelor în plus sau în minus stabilite.

b) **Livrarea la nivelul calitativ contractat.** Calificativul de corespunzător calitativ se atribuie — în accepțiunea mai largă a noțiunii, singura care corespunde cerințelor unei economii moderne — numai acelui produs care este conform indicilor de calitate din documentele tehnice normative și din contracte și poate fi folosit potrivit destinației sale. Numai prin livrarea unor produse care îndeplinesc în mod cumulativ aceste însușiri se va putea considera îndeplinită obligația unității furnizoare, astfel cum prevede art. 38 alin. 1 din Legea nr. 71/1969. Aliniatul 2 al acestui articol stabilește consecințele nerespectării obligației de a livra mărfurile la nivelul calitativ stabilit și anume: „Produsele refuzate de unitatea beneficiară pentru lipsuri calitative se consideră nelivrate dacă furnizorul nu asigură remedierea sau înlocuirea lor, în termenul stabilit de comun acord cu beneficiarul". Principiul stabilit prin textul

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 21 1981

citat este în concordanță cu prevederile art. 31 din Legea nr. 7/1977, privind calitatea produselor și serviciilor. Datorită acestor prevederi, restituirea cu titlu de daune a prețului aferent produselor calitativ necorespunzătoare nu mai este singurul mod de reparație reglementat de legislația economică în vigoare, așa cum era pînă la apariția Legii nr. 7/1977. Dimpotrivă, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 7/1977, remedierea și înlocuirea produselor constituie modalități legale, prin ele realizîndu-se reparația în natură care este, evident, preferabilă reparației prin echivalent. În măsura în care aceste modalități nu acoperă paguba unității beneficiare intervine răspunderea unității furnizoare, produsele fiind considerate nelivrate.

c) **Colaborarea părților la executarea întocmai a contractelor.** Finalitatea urmărită — aprovizionarea și comercializarea mărfurilor în bune condiții — nu poate fi realizată dacă părțile, depășind prevederile stricte ale clauzelor mai mult sau mai puțin detaliate ale contractelor, nu colaborează, nu conlucrează permanent, și în mod sincronizat, la executarea obligațiilor asumate. Acționînd potrivit acestui principiu al colaborării, părțile trebuie să-și coordoneze acțiunile, să aibă inițiative, spirit gospodăresc, de așa natură încît efortul lor comun, convergent, să contribuie din plin la executarea la timp și întocmai a obligațiilor pe care și le-au asumat.

Colaborarea întreprinderilor aflate în raporturi contractuale trebuie manifestată pe întreaga perioadă contractuală începînd cu încheierea contractelor și pînă la ultimul act de executare. Necesitatea executării întocmai și la termen a obligațiilor contractuale obligă părțile să aibă o asemenea atitudine reciprocă încît eventualele deficiențe în executarea obligațiilor de către o parte să fie înlăturate de cealaltă parte. Astfel, Arbitrajul de stat a hotărît că în cazul cînd beneficiara nu trimite documentația tehnică astfel cum s-a convenit prin contract, furnizoarea nu este scutită de răspundere pentru nerealizarea contractului dacă prin profilul său de activitate putea găsi singură soluțiile tehnice necesare (Dec. P.A.S. nr. 589/1978).

Colaborarea în spiritul unei depline conlucrări trebuie să se manifeste ori de cîte ori este nevoie să se pună în valoare obligațiile părților contractante cu privire la executarea în natură a prestațiilor. Astfel, de exemplu, dacă întreprinderea beneficiară a convenit să-și trimită delegatul său pentru recepția produselor, are îndatorirea să ia toate măsurile organizatorice ca delegatul să fie prezent la unitatea furnizoare, indiferent de faptul că aceasta ar fi în drept să livreze produsele pe bază de autorecepție; tot astfel, dacă are obligația să trimită ambalajele pentru ambalarea și expedierea produselor, trebuie să ia toate măsurile ca ambalajele să nu fie deteriorate și să aibă rezistența necesară condițiilor de transport ale produselor. În adevăr, dacă unității furnizoare îi revine obligația, potrivit art. 13 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, să ambaleze produsele, în mod corespunzător, în egală măsură îi revine obligația și unității beneficiare, atunci cînd trimite ambalaje pentru expedierea produselor, să se îngrijească ca ambalajele să fie apte pentru expediere;

La executarea întocmai a contractelor și întreprinderile furnizoare sînt obligate să manifeste spirit de colaborare pe tot parcursul perioadei contractuale. Astfel, este străin acestui principiu refuzul de a executa unele obligații de livrare, posibil de executat, chiar dacă cu privire la acestea sînt unele obiecțiuni precontractuale nesoluționate pînă la primul termen de livrare. Practica arbitrală a statuat, în mod constant, că în situațiile în care obiecțiunile nu privesc calitatea mărfurilor de livrat, respectiv gama sortimentală a acestora, ci numai termenele, sau chiar cantitățile, livrarea trebuie efectuată, în limita părții care nu comportă discuții, chiar înainte de soluționarea neînțelegerilor de către organul competent (Dec. P.A.S. nr. 69/1978).

Pe parcursul executării contractelor, făcînd o aplicare a principiului colaborării, întreprinderile furnizoare au obligația să facă cunoscut beneficiarilor cazurile în care a adus îmbunătățiri produselor, prin introducerea unor perfecționări tehnice în procesul de fabricație; în baza art. 30, din Legea nr. 71/1969 părților le revine obligația să actualizeze contractele în asemenea situații.

În sfîrșit, mai semnalăm că obligația părților de a depozita și conserva în bune condiții unele produse primite în afara sau peste prevederile contractuale este tot o formă de materializare a colaborării reciproce, avînd ca resort justificativ necesitatea apărării bunurilor din patrimoniul economiei naționale.

2. TERMENELE LA CARE SE POT EFECTUA LIVRĂRILE

Regula de principiu este stabilită de art. 40 din Legea nr. 71/1969, potrivit căreia furnizorii sînt obligați „să livreze produsele la termenele prevăzute în contract". Pe cale de excepție, livrările pot fi efectuate cu anticipație sau cu întîrziere.

a) **Livrarea cu anticipație.** Textul citat mai sus, la lit. a) prevede că „livrarea produselor cu anticipație se poate face numai cu acordul părților, dat prealabil fiecărei livrări. În cazul mașinilor, utilajelor și instalațiilor destinate obiectivelor de investiții, livrarea anticipată se poate face numai cu acordul băncii finanțatoare prin care se atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiții pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată".

Față de prevederile legii se poate pune problema: Ce se întîmplă dacă furnizorul livrează totuși mărfurile înainte de termenul de livrare, fără acceptul prealabil al furnizorului?

În lumina regulilor de autogestiune, coroborate cu obligațiile de bună colaborare și gospodărire a bunurilor materiale, răspunsul este următorul: întreprinderea beneficiară are obligația să primească produsele ce i-au sosit, să le depoziteze și să ia măsuri pentru conservarea lor, fără să aibă obligația de plată a acestor produse; dacă a făcut cheltuieli cu depozitarea și conservarea produselor ce i-au sosit înainte de termen, sau a suferit alte pagube, are dreptul să pretindă furnizorului plata acestora, cu titlul de despăgubiri.

Pe plan juridic, dacă acordul beneficiarei a fost obținut în prealabil și sub formă scrisă, livrarea cu anticipație produce toate efectele unei executări contractuale la termen; la termenul modificat produsele trec în administra-

rea operativă (respectiv în proprietatea) unității beneficiare, care va suporta și riscul pieirii fortuite a acestora. Toate aceste efecte nu se produc dacă acordul beneficiarului nu există, iar plata prețului se amînă pînă la împlinirea termenului (Dec. P.A.S. nr. 1640/1978).

Dacă acordul beneficiarului este indicat să fie expres și formulat în scris, în practică, se consideră că el a fost dat implicit, respectiv el rezultă din împrejurări care nu lasă nici un dubiu cu privire la existența lui, cum ar fi, de exemplu : recepția produselor de către delegatul unității beneficiare în incinta unității furnizoare, primirea lor la destinație, sau acceptarea și plata facturii.

Potrivit normelor de drept, livrarea înainte de termen a utilajelor pentru investiții depinde, în ultimă instanță, de acordul băncii finanțatoare. Art. 97 din Legea nr. 9/1972, prevede că : „Livrarea utilajelor, mașinilor și instalațiilor tehnologice, înainte de termenele contractuale, se poate face numai dacă furnizorul a obținut acordul scris al unității beneficiare de investiții, dat cu acordul băncii finanțatoare, prin care se atestă că achiziționarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condițiile pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată". De aici rezultă că în ceea ce privește produsele destinate investițiilor, orice acord realizat fără consimțămîntul băncii finanțatoare, este un acord nul de drept.

b) **Livrarea cu întîrziere.** Art. 40 din Legea nr. 71/1969, lit. b) prevede că „livrarea produselor cu întîrziere se poate face numai cu acordul prealabil al beneficiarului, care va putea să refuze primirea produselor dacă datorită întîrzierii este în imposibilitatea de a le mai folosi sau s-ar depăși nivelul stocurilor normate determinate potrivit legii".

Instituirea acestei norme de drept tinde atît la întărirea disciplinei contractuale, cît și la prevenirea formării unor stocuri supranormative. Ca urmare, întreprinderea beneficiară poate refuza primirea numai în cadrul unor limite legale pentru apărarea intereselor economice ale ambelor părți contractante, iar în final, pentru apărarea intereselor economiei naționale. Întrucît refuzul nu poate reprezenta un act discreționar al beneficiarului spre a se putea însă aprecia dacă prestația întîrziată va fi sau nu utilă este necesară dovedirea inutilității raportată la scopul îndeplinirii sarcinii de plan. Practica arbitrală a hotărît în mod constant că unitatea beneficiară are obligația să facă dovada împrejurărilor care constituie temeiul refuzului. (Dec. P.A.S. nr. 1335/1978 ; Dec. P.A.S. nr. 49/1979).

Legat de necesitatea acordului beneficiarei pentru executarea cu întîrziere a obligației de livrare se pune problema de a se ști ce se întîmplă dacă aceasta nu răspunde în nici un fel solicitării unității furnizoare sau răspunde negativ, iar răspunsul ei nu este motivat pe unul din cele două motive de refuz, prevăzute de lege.

În primul caz, credem că furnizoarea este îndreptățită, mai mult chiar, este obligată să continue livrarea și după expirarea termenului, de vreme ce beneficiara nu a înțeles să răspundă și să motiveze refuzul de a primi mărfurile (Dec. P.A.S. nr. 1335/1978).

În cazul în care unitatea beneficiară se limitează prin răspunsul dat la un refuz simplu, nemotivat, întreprinderea furnizoare este din nou în drept să continue livrările. Într-un litigiu supus spre soluționare, al cărui obiect era întîrzierea plății prețului, s-a decis, de către organul arbitral, pe drept cuvînt, că unitatea beneficiară (pîrîtă) trebuia să facă dovada — în justificarea refuzului de plată a prețului — că refuză produsele deoarece este în imposibilitate să le folosească în raport cu sarcinile sale de plan. În lipsa unor atare dovezi răspunderea unității beneficiare rămîne angajată pentru decontarea cu întîrziere a prețului produselor livrate (Dec. P.A.S. nr. 398/1979). Dacă însă unitatea beneficiară (pîrîtă), în cazul livrării unor produse cu întîrziere, face dovada că nu mai putea folosi produsele și le-a luat în custodie, refuzul lor și al plății prețului odată cu instituirea custodiei este întemeiat. În această situație obligația unității beneficiare de a plăti produsele se naște numai în condițiile și la data acceptării livrării, prin scoaterea produselor din custodie (Dec. P.A.S. nr. 49/1979).

c) **Imputația livrărilor.** Strîns legat de livrarea cu întîrziere a mărfurilor se ridică problema de a ști în contul cărei restanțe se consideră livrat un anumit lot ; cu alte cuvinte, în situația în care sînt mai multe restanțe succesive, iar ultimul lot de marfă a fost livrat la un nou termen contractual, livrarea va fi considerată în contul restanțelor sau în contul ultimului termen de livrare ?

Este cunoscut că această problemă este rezolvată în Codul civil, în sensul că debitorul care are mai multe datorii, al căror obiect este de aceeași speță, are dreptul să declare, atunci cînd face plata, care este datoria pe care înțelege să o stingă. Dacă debitorul nu face nici o precizare și nici creditorul nu face vreo alegere, plata trebuie să se impute asupra datoriei ajunse la termen pe care debitorul, la data plății, avea un interes mai mare s-o achite. În cazul că una din datorii este ajunsă la termen, iar cealaltă nu este scadentă, imputația se face asupra datoriei ajunse la termen, chiar dacă datoria încă nescadentă ar fi mai puțin oneroasă. În ipoteza că datoriile sînt de egală natură, imputația se face asupra datoriei mai vechi. Dacă datoriile sînt egale, imputația se face proporțional asupra tuturora.

Reglementarea expusă mai sus, prevăzută de Codul civil nu este compatibilă cu sistemul contractelor economice dintr-o economie planificată; în principiu, sarcinile de plan sînt anuale, cu defalcarea pe trimestre, înăuntrul cărora executarea sarcinilor se face ritmic la diferite termene. Sarcinile de plan pe economie fiind interdependente, neîndeplinirea unei sarcini, într-un anumit contract, se repercutează asupra sarcinilor de plan din cadrul altor contracte. Această interdependență cere ca perturbarea ce s-ar produce prin neîndeplinirea unei obligații să fie limitată cît mai mult, pentru ca efectele ei să se resimtă cît mai puțin. Dacă, de exemplu, în cadrul unui contract, unitatea furnizoare a rămas în restanță cu unele cantități dintr-un anumit produs, iar la termenul următor este în situația de a livra o cantitate din același produs, fără a putea acoperi însă și restanța, este necesar, pentru a se evita noi perturbări, ca livrarea făcută să se impute mai întîi în contul termenului ce s-a împlinit mai recent. Practica arbitrală a aplicat, în mod constant, regula de imputație de mai sus. (Dec. P.A.S. nr. 305/1979).

3. RECEPȚIA SAU AUTORECEPȚIA MĂRFURILOR ÎNAINTE DE LIVRARE

Legea nr. 71/1969, art. 34, prevede că produsele contractate „se vor livra pe bază de recepție cantitativă și calitativă. Părțile contractante pot conveni, ținînd seama de natura produselor, ca livrarea să se facă și prin autorecepție". Așadar, livrarea mărfurilor pregătite pentru expediere poate fi efectuată fie pe bază de recepție, fie prin autorecepție, cu excepțiile pe care le vom învedera în cele ce urmează.

a) **Recepția mărfurilor.** Potrivit art. 2 din Legea nr. 7/1977, verificarea calității produselor se face cu luarea în considerare a prevederilor din standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contracte. Textul citat precizînd că regulile de bază se stabilesc prin acte normative, lasă cîmp liber ca prin acordul părților, potrivit art. 22 din Legea nr. 71/1969, să se stipuleze condiții de recepție amănunțite care nu au putut să fie incluse în dispozițiile normative, dat fiind caracterul lor de generalitate ; în acest fel se aplică în mod coerent prevederile art. 2 din Legea nr. 7/1977 și ale art. 22 din Legea nr. 71/1969, care nu se exclud.

Mijloacele prin care se determină cantitatea, potrivit art. 12 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, sînt ale unității furnizoare, aceasta fiind obligată să determine cantitatea prin metodele adecvate produsului supus recepției : metoda gravimetrică (pentru stabilirea greutății), metoda volumetrică (pentru determinarea volumului), măsurătoarea liniară (pentru produse în metraje), numărătoarea (număr de bucăți) ; dacă produsele se livrează în diferite tipuri, dimensiuni etc., determinarea cantitativă se face și în funcție de aceste elemente. Determinarea cantității în actele de livrare și în documentele de transport se face, — potrivit art. 12 din Regulament — prin două elemente, în funcție de natura produselor și de unitatea de măsură în care se contabilizează în evidențele unității furnizoare. Astfel, dacă prima determinare a cantității se face prin stabilirea greutății, cea de a doua se va face prin stabilirea volumului ; sau dacă o cantitate dintr-un produs se stabilește prin măsurătoare liniară, cea de a doua determinare trebuie să se facă prin numărătoarea baloturilor care conțin metrajul. O excepție de la această regulă o fac, în practică, produsele livrate în vrac, a căror cantitate se determină prin cîntărire ; uneori se înscriu în documentele întocmite pentru aceste produse și volumul lor, însă acest al doilea mijloc este cu totul relativ, deoarece în cursul transportului produsele pot suferi tasări sau schimbări de suprafață.

Potrivit art. 11 din Regulamentul aprobat prin H.C.M nr. 941/1959 documentul prin care se consemnează rezultatele recepției este procesul-verbal, în care trebuie să se înscrie : produsul, cantitatea stabilită potrivit art. 12 din Regulament, calitatea, sortimentul, prețul, precum și orice alte elemente de identificare a produsului ce se livrează. Procesul-verbal de recepție trebuie să fie semnat de delegații care au participat la recepție din partea unităților furnizoare și beneficiare. Cu privire la puterea probantă a procesului-verbal de recepție în ceea ce privește dovedirea cantității livrate trebuie făcută următoarea distincție corespunzătoare uneia din cele două situații arătate în continuare.

În cazul în care, după efectuarea recepției, delegatul unității beneficiare ridică produsele cu mijloacele acesteia sau le expediază el însuși, procesul-verbal de recepție semnat de delegații ambelor părți constituie o dovadă împotriva căreia beneficiarul nu mai poate face, de regulă, proba contrară în ceea ce privește cantitatea față de furnizor, în afara unor cazuri evidente de lipsuri de la furnizor. De asemenea, unitatea beneficiară nu mai poate formula obiecții dacă recepția s-a efectuat după greutatea netă a produselor sau după numărul și cantitatea unităților de produse aflate în ambalaje ; dacă recepția s-a făcut după greutatea brută și după numărul ambalajelor, fără să se verifice și conținutul, procesul-verbal face dovada cantității nete numai pînă la proba contrară, el dovedind în mod absolut numai greutatea brută și numărul coletelor numărate și preluate. Prin regulamentul amintit (art. 69) se subliniază în mod expres prezumția de culpă a unității beneficiare, stabilindu-se această prezumție pentru situația cînd marfa ambalată a fost ridicată de către unitatea beneficiară, după greutatea brută și numărul coletelor, iar acestea nu corespund la controlul efectuat la depozitul său.

Dacă recepția se efectuează de delegații celor două unități, însă reprezentantul beneficiarului lasă produsele să fie expediate de către furnizor, unitatea beneficiară este în drept să ridice obiecțiuni cu privire la lipsurile cantitative constatate cu prilejul verificării produselor la destinație. Atîta timp deci cît delegatul său nu a participat la expedierea produselor, beneficiarul poate contesta constatările din procesul-verbal de recepție. Soluția arbitrajului de stat în următoarea speță va fi concludentă. Recepția produselor s-a efectuat la sediul unității furnizoare împreună cu delegatul unității beneficiare care a ridicat și produsele. În această situație, se prevede prin Dec. P.A.S. nr. 1637/1979, dreptul de proprietate și riscurile au trecut de la furnizoare la beneficiară pe data recepției, astfel că spargerile, pe timpul transportului nu-i sînt imputabile unității furnizoare. Susținerea unității beneficiare că degradarea produselor a intervenit datorită ambalării necorespunzătoare de către unitatea furnizoare nu a fost reținută.

b) **Autorecepția mărfurilor.** Art. 34, alin. 2, din Legea nr. 71/1969 conferă părților contractante dreptul să convină ca livrarea să se facă și prin autorecepție în acele cazuri în care natura produselor permite identificarea și verificarea lor pe această cale. Iar alin. 3 al aceluiași articol stabilește în sarcina acelorași părți contractante, obligația ca modalitățile autorecepției, ca și cele ale recepției, să fie prevăzute în contracte încă la încheierea lor. Rezultă deci, că recepția și autorecepția sînt operațiuni asupra cărora părțile contractante pot conveni fără nici o opreliște.

Furnizorul, deși nu a convenit prin contract ca livrarea să se facă și pe bază de autorecepție, poate totuși să se elibereze, în lipsa delegatului beneficiarei, de obligația sa, prin autorecepția și expedierea produselor. Cu alte cuvinte, unitatea beneficiară nu se poate opune la livrarea produselor prin netrimiterea delegatului la unitatea furnizoare pentru recepția produselor a căror livrare a ajuns la termen. De aceea, în lipsa delegatului beneficiarei unității furnizoare trebuie să i se permită eliberarea de obligația asumată și încasarea prețului produselor, prin autorecepția

și expedierea lor, în mod unilateral, chiar dacă aceasta n-a fost convenită prin contract. Astfel, practica arbitrală a considerat că ținînd seama de obligația întreprinderilor de a-și îndeplini planul de producție, unitatea furnizoare este aceea care are în principiu obligația de a expedia produsele, eliberîndu-se de obligația contractuală asumată; aceasta, în situația în care din formularea și interpretarea dată clauzelor contractului încheiat de părți, rezultă că ridicarea produselor de către unitatea beneficiară constituie de fapt numai o modalitate subsidiară de executare a contractului (Dec. P.A.S. nr. 469/1978).

Autorecepția produselor trebuie să se efectueze de către comisia de autorecepție și primire constituită potrivit art. 4, lit. b din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. În adevăr, autorecepția produselor este o operație unilaterală care se efectuează la unitatea furnizoare, tot așa cum este îndeplinită în mod unilateral de către unitatea beneficiară operația de primire a produselor la destinație. Pentru desfășurarea normală a autorecepției și primirii produselor, prin art. 4 din Regulament s-a prevăzut obligația pentru conducătorii unităților de a constitui comisii de autorecepție și de primire a produselor, în a căror componență intră: reprezentantul conducătorului unității, gestionarul care eliberează sau primește produsele sau înlocuitorul său permanent; persoana însărcinată cu expedițiа și primirea produselor. Rezultatele autorecepției se consemnează, ca și în cazul recepției, în procese-verbale, care cuprind aceleași elemente ca și procesul-verbal de recepție, cu deosebirea că în cuprinsul lui trebuie să se menționeze neprezentarea pentru recepție a delegatului unității beneficiare, sau că prin contract s-a convenit livrarea prin autorecepție, cînd legea îngăduie.

Prin efectuarea autorecepției și expedierea produselor, unitatea furnizoare își dovedește îndeplinirea obligației sale, procesul-verbal de autorecepție făcînd această dovadă pînă la proba contrară. Unitatea beneficiară poate răsturna puterea probantă a acestui proces-verbal, făcînd dovada prin acte întocmite în momentul primirii produselor la destinație, cu privire la existența unor lipsuri care provin din culpa unității furnizoare.

c) **Recepția în cadrul contractului de livrări complexe.** Art. 35 din Legea nr. 71/1969 prevede că „pentru utilaje tehnologice, instalații și alte produse de complexitate tehnică ridicată, recepția de către beneficiar este obligatorie. Acesta va putea face recepția și pe faze de fabricație". Așadar, pentru această categorie de produse, părțile nu pot conveni, în mod valabil, livrarea prin autorecepție. Nesocotirea acestei interdicții atrage nulitatea clauzei respective și înlocuirea ei, de drept, cu prevederile corespunzătoare ale art. 35 citat.

Recepția pe faze de fabricație, care nu exclude recepția finală, constă în verificarea calitativă ce se efectuează de unul sau mai mulți reprezentanți ai unității beneficiare, avînd calificarea necesară, împreună cu delegații întreprinderii producătoare; operațiunile de verificare se pot efectua asupra pieselor, subansamblelor, ansamblelor, utilizîndu-se metode adecvate (examene de laborator, utilizarea de aparate de măsură și control, verificatoare etc.).

La recepția finală se întocmește procesul-verbal potrivit procedurii arătate mai sus.

4. MODALITĂȚI DE EXECUTARE A OBLIGAȚIILOR DE LIVRARE: PREDARE, EXPEDIERE, PRELUARE ÎN CUSTODIE; TRANSFERUL RISCURILOR DE LA FURNIZOR LA BENEFICIAR

Executarea contractelor de livrare se poate realiza, în funcție de prevederile contractuale, prin trei modalități: predarea mărfurilor către beneficiar, la sediul furnizorului; expedierea lor de către furnizor la destinația indicată de beneficiar; preluarea mărfurilor în custodie de către furnizor, în condițiile legii.

a) **Preluarea mărfurilor de către întreprinderea beneficiară.** În mecanismul nostru de comercializare a mărfurilor regula este că expediția acestora se face de furnizor, fie în cazul în care delegatul beneficiarului a recepționat produsele, fie cînd livrarea se face prin autorecepție. De la această regulă fac excepție acele situații în care părțile au convenit altfel prin contractele încheiate. În adevăr, pot fi situații, în care, fie datorită naturii produselor, fie din cauza condițiilor dificile de expediere, unitatea beneficiară convine ca produsele să fie ridicate de delegații săi. Enumerăm cîteva din astfel de situații: unitatea beneficiară are sediul în aceeași localitate cu unitatea furnizoare și aceasta din urmă nu este dotată cu mijloace de transport pentru efectuarea de livrări în aceeași localitate; unitatea furnizoare nu poate planifica mijloace de transport pentru distanța la care trebuie să fie expediate produsele; pînă la unitatea beneficiară nu există mijloace de transport organizate.

Față de faptul că art. 22 din Legea nr. 71/1969 dă dreptul părților să includă în contracte orice clauze necesare executării întocmai a obligațiilor asumate — cu condiția de a nu fi contrare legilor și actelor de planificare — uneori părțile stipulează că obligația de ridicare a produselor revine beneficiarului, cu posibilitatea pentru furnizor ca să expedieze prin grija sa produsele neridicate de beneficiar. Într-o asemenea situație, furnizorul nefiind împiedicat în executarea obligației sale de livrare a produselor de neîndeplinirea obligației beneficiarului de a le ridica, s-a considerat — în mod just — că acesta din urmă datorează penalitățile prevăzute de art. 47, pct 1, lit. a din lege, deoarece norma legală citată sancționează atît întîrzierea în predarea produselor contractate, cît și întîrzierea în ridicarea lor (Dec. P.A.S. nr. 208/1979). Bineînțeles că, în baza aceleiași prevederi legale, este pasibilă de penalități și beneficiara care nu și-a îndeplinit obligația concretă asumată prin contract de a ridica produsele.

În virtutea aceluiași drept, uneori părțile stipulează în contract numai obligația beneficiarului de a ridica produsele la termen, fără să specifice și alternativa expedierii lor de către furnizor. Într-o atare situație s-a conchis că, față de inexistența obligației furnizorului de a expedia produsele, beneficiarul este dator cu penalități întrucît nu și-a respectat obligația de a ridica produsele, astfel cum și-a asumat-o prin contract (Dec. P.A.S. nr. 37/1979).

În sfîrșit, facem mențiunea că furnizorul nu este ținut să livreze produsele prin autorecepție și să le expedieze beneficiarului, în cazul în care atît furnizorul cît și beneficiarul se află în aceeași localitate, iar beneficiarul care are această obligație trebuie să facă dovada prezentării la recepție (Decizia P.A.S. nr. 1474/1977). Dacă beneficiara nu-și

respectă obligațiile, astfel cum am arătat, unitatea furnizoare este în drept să ia măsuri de natură fie să se elibereze de obligația sa de livrare, fie de a valorifica produsele fabricate și a încasa contravaloarea lor.

Legat de obligația întreprinderii beneficiare de a prelua mărfurile de la furnizor, prezentăm în continuare două spețe concludente. Într-o primă speță, reclamanta-furnizoare a pretins ca pîrîta-beneficiară să-i plătească o sumă cu titlu de penalități de întîrziere în ridicarea produselor contractate. Pîrîta a arătat că în lipsa delegatului ei, furnizoarea trebuia să procedeze la livrarea pe bază de autorecepție urmată de expedierea produselor. În contract era prevăzută clauza că beneficiara avînd sediul în aceeași localitate cu firnizoarea, are obligația să ridice produsele la termenele fixate, fără însă să se fi convenit, ca în cazul în care produsele nu sînt ridicate, furnizoarea să procedeze la expedierea lor, pe cheltuiala beneficiarei. Litigiul neputînd fi conciliat pe cale directă, s-a introdus cerere de arbitrare pentru plata penalităților de întîrziere. Organul arbitral n-a reținut susținerea pîrîtei în sensul că furnizoarea avea obligația să contribuie la executarea contractului prin livrarea produselor. Atunci cînd există înscrisă obligația expresă a beneficiarei de a ridica produsele de la furnizoarea din aceeași localitate, neexecutarea contractului se datorează exclusiv beneficiarei care nu ridică produsele și care trebuie să plătească penalități (Dec. P.A.S. nr. 37/1979). În cea de a doua speță s-a reținut că în contractul legal încheiat s-a înserat o clauză potrivit căreia alături de obligația de ridicare a produselor de către beneficiar s-a menționat și posibilitatea unității furnizoare de a trece în custodie și de a autorecepționa produsele în cazul neridicării lor de către unitatea beneficiară. Legalitatea acestei clauze a fost pusă în discuție în cursul executării contractului, atunci cînd beneficiarul neprezentîndu-se spre a ridica produsele, furnizorul l-a acționat pentru penalități, procedînd totodată însă la autorecepție și la trecerea lor în custodie. Arbitrajul a considerat clauza ca legală întrucît posibilitatea de a autorecepționa produsele nu înlocuiește și nu stinge obligația beneficiarului de a ridica produsele. Or, neîndeplinirea obligației de către beneficiar dă naștere dreptului de a pretinde penalități (Dec. P.A.S. nr. 1973/1979).

b) **Expedierea mărfurilor de către întreprinderea furnizoare — livrări în tranzit.** Art. 16 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr 941/1959 prevede că expedierea produselor este în sarcina unității furnizoare. Așadar regula este că sarcina expedierii mărfurilor revine furnizorului. Legat de această obligație, prin același Regulament (art. 13) se prevede că tot furnizorul trebuie să facă ambalarea în mod corespunzător, potrivit cu natura produselor, cu documentele tehnice de standardizare și dispozițiile în vigoare.

Livrarea mărfurilor în tranzit corespunzînd unor cerințe economice legate de celeritatea livrărilor și reducerea cheltuielilor de circulație este reglementată cu privire la modalitatea de plată, prin Legea nr. 9/1972 (art. 134) și Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, nr. 2/1980.

Pentru ca în sarcina furnizorului să subziste obligația de livrare direct beneficiarului final, este necesar ca veriga intermediară să încheie două contracte concordante în legătură cu aceeași cantitate de produse. Primul contract se încheie cu unitatea efectiv furnizoare care se obligă, față de veriga intermediară, să livreze respectivele produse. Cel de al doilea contract se încheie cu unitatea efectiv beneficiară care se obligă să preia aceleași produse și să achite prețul aferent. Se observă că, în primul contract, veriga intermediară are calitatea de unitate beneficiară, pe cînd în cel de al doilea contract — calitatea de unitate furnizoare. Pe lîngă încheierea celor două contracte, verigii intermediare îi revine și obligația de a le corela în mod corespunzător. Prin efectul corelării prestația contractată cu unitatea beneficiară se execută exact în condițiile convenite cu unitatea furnizoare și invers. Necorelarea celor două contracte poate da loc, de asemenea, unor consecințe păgubitoare.

Cu privire la modul de facturare și de decontare a prețului în cazul livrărilor în tranzit vom reveni în cadrul unei secțiuni următoare.

c) **Livrarea produselor agroindustriale.** Art. 36, din Legea nr. 71/1969, prevede că în cazul unor asemenea produse, unitățile producătoare și cele beneficiare sînt obligate să asigure predarea, recepția și primirea acestora, la termenele din graficele de livrare stabilite prin contract. Același text prevede, în continuare, că „unitățile producătoare sînt obligate să predea la cel mai apropiat centru de colectare produsele agrozootehnice ușor alterabile, în cazul în care beneficiarul nu s-a prezentat, conform graficelor, pentru recepție. Predarea se face pe baza recepției efectuate de centrul de colectare în prezența unui delegat al consiliului popular local sau altui delegat neutru, competent. Centrele de colectare sînt obligate să recepționeze, să preia și să valorifice aceste produse. Unitatea producătoare răspunde pentru pagubele cauzate ca urmare a nepredării la timp a produselor centrului de colectare cel mai apropiat".

Așadar, produsele agroindustriale au un regim propriu de livrare datorită naturii lor perisabile, care, pentru a se evita pagube materiale, trebuie riguros respectat, începînd cu faza de stabilire a graficelor privind termenele și pînă la ultimul act de executare — preluarea efectivă a cantităților contractate.

d) **Preluarea mărfurilor în custodie de către furnizor.** O ultimă modalitate de eliberare de obligația de livrare la termen a furnizorului o constituie preluarea mărfurilor în custodie. Această cale de excepție privind executarea contractelor de livrare nu este reglementată de Legea contractelor economice ; ca urmare, la constituirea custodiei la furnizor trebuie să fie avute în vedere Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste nr. 2/1980, care stabilesc condițiile în care sînt admise la decontare asemenea operațiuni.

Potrivit pct. 84, lit. c), din normele menționate produsele destinate aprovizionării tehnico-materiale (consumului industrial) pot fi lăsate în custodia furnizorului și plățile pe bază de dispoziție de încasare cu factură, numai dacă există „acordul cumpărătorului (beneficiarului n.n.) dat prin semnarea actului de recepție cantitativă și calitativă".

Lăsarea în custodie a mărfurilor echivalînd cu un depozit, procesul-verbal de recepție urmează să conțină toate datele unui contract de depozit : identificarea amănunțită a mărfurilor cu arătarea cantității, calității, mod de ambalare, respectiv de individualizare de celelalte mărfuri ale furnizorului, locul de depozitare și termenul de depozitare.

Credem că nu este necesar să detaliem obligațiile care revin părților din contractul de depozit, acesta fiind reglementat de Codul nostru civil (art. 1616); este suficient să subliniem faptul că toate cheltuielile privind depozitarea și consecințele acestei operațiuni privesc pe beneficiar.

Dela regula generală, potrivit căreia constituirea custodiei se face prin simplul acord al părților, normele de drept prevăd două excepții ; prima, în cazul în care obiectul contractului de livrare îl constituie mărfuri destinate desfacerii la intern către populație custodia nu poate fi constituită, potrivit textului citat, decît cu „aprobarea direcției de credite din centrala băncii, la cererea ministerului de care aparține cumpărătorul și numai dacă există acordul prealabil al plătitorului, pentru lăsarea în custodie a acestor mărfuri".

Cea de a doua excepție o reprezintă custodia la furnizor pentru utilaje, mașini și instalații tehnologice destinate investițiilor, care se poate constitui numai dacă se face dovada că beneficiarul nu are capacitatea de depozitare sau nu i s-a asigurat, deși a stabilit din timp, mijloacele de transport necesare.

Normele metodologice amintite, la pct. 84, lit e, alin. 3, fac precizarea importantă potrivit căreia pentru plata mărfurilor preluate în custodie de furnizor — din categoria celor de mai sus — este necesară „viza prealabilă a inspectorului, din care să rezulte că produsele sau mărfurile respective fac obiectul unui contract, că există în realitate și că au fost ambalate, împachetate, etichetate, depozitate în bune condiții și separat de celelalte stocuri ale furnizorului". Evident, pentru produsele petroliere, mărfuri în vrac, cherestea, ulei comestibil în bazine, cereale, zahăr, etc., verificarea existenței stocurilor se face pe baza evidențelor operative sau contabile.

e) **Transferarea riscurilor de la furnizor la beneficiar.** Art. 41 din Legea nr. 71/1979, prevede că mărfurile trec în administrarea directă sau proprietatea unității beneficiare, după caz :

— pe data predării produselor către unitatea beneficiară ;

— pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina unității furnizoare ;

— pe data trecerii produselor în custodia unității furnizoare, cu acordul unității beneficiare și în condițiile legii.

Consecințele trecerii mărfurilor în administrarea directă sau, după caz, în proprietatea întreprinderii beneficiare sînt stabilite prin alin. 2 al textului citat și anume : „Pe data trecerii produselor în proprietatea sau administrarea directă a unității beneficiare, aceasta datorează plata prețului produsului sau prestației, iar riscurile trec asupra sa".

5. GARANTAREA CALITĂȚII MĂRFURILOR LIVRATE

Noțiunea de termen de garanție — definită de art. 31, alin. 2, din Legea nr. 7/1977 — înseamnă limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și cheltuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu îi este imputabilă. În această perioadă deci, producătorul este în culpă prezumată pentru toate deficiențele de calitate, indiferent dacă se datorează unor vicii aparente sau ascunse.

a) **Noțiunea de viciu aparent și de viciu ascuns.** Dicționarul enciclopedic român definește viciul ca fiind un defect al lucrului (sau lucrării) care îi micșorează valoarea de întrebuințare, împiedicînd uneori chiar folosirea lui. În literatura de specialitate defectele posibile ale unui produs sînt grupate, după modalitatea de determinare, în două mari categorii : vicii aparente, și vicii ascunse.

Se consideră ca viciu aparent acela care este susceptibil de a fi descoperit în momentul predării lucrului sau lucrării cu mijloacele tehnice de care se dispune în mod legal. Viciul aparent poate fi descoperit de beneficiar în fazele de fabricație, cu ocazia controlului efectuat la furnizor, cît timp produsul se află în patrimoniul furnizorului, după cum poate fi depistat după recepție, cu ocazia verificării în depozitul destinatarului ori chiar în perioada de garanție.

Viciu ascuns — în antiteză cu cel aparent — reprezintă acel defect care micșorează sau împiedică valoarea de întrebuințare a unui lucru și care nu poate fi descoperit în momentul predării, ținîndu-se seama de metodele tehnice existente de verificare a calității.

Importanța clasificării viciilor rezultă din Legea nr. 71/1969, art. 39, care prevede că „în perioada de garanție unitatea furnizoare răspunde pentru calitatea produselor, iar după expirarea acesteia, pentru vicii ascunse, constatate potrivit legii".

Așadar, în garantarea calității mărfurilor livrate de către o întreprindere furnizoare se face distincție între termenele de garanție, cînd răspunde atît pentru viciile aparente cît și pentru cele ascunse și între perioada care începe să curgă după acest termen — numită perioadă de utilizare normată — cînd răspunde numai pentru viciile ascunse.

b) **Certificarea calității — termene de garanție.** Legea nr. 7/1977, art. 49, stabilește că produsele se livrează numai însoțite de certificate de calitate, de garanție, buletine de analiză ; pentru fiecare mașină, utilaj sau instalație se întocmește cartea tehnică a produsului, care îl însoțește, obligatoriu, la livrare.

În documentele menționate mai sus se înscrie obligatoriu termenul de garanție prevăzut în actele normative, sau stabilit prin contract, conform art. 22, lit. e, din Legea nr. 71/1969.

Art. 31 alin. 3 din Legea nr. 7/1977 prevede că „termenul de garanție curge de la data livrării produsului". Prin livrarea produsului se înțelege predarea lui fie direct unității beneficiare, fie cărăușului, cu respectarea condițiilor contractuale și legale. Astfel, bunăoară, dacă livrarea s-a făcut în garnituri incomplete sau fără actele legale care atestă calitatea, perioada de garanție începe să curgă numai după ce asemenea defecțiuni în livrare au fost înlăturate.

Pentru ca beneficiarul să poată utiliza efectiv perioada de garanție, contractul model pentru furnizarea produselor din ramura construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor îndrumă părțile contractante ca prin înțelegere — în raport cu specificul produselor — să stipuleze drept moment al începerii curgerii termenului de garanție data livrării sau data punerii în funcțiune.

În cazul utilajelor și instalațiilor complexe realizate prin cooperare în producție, termenul de garanție curge față de toți furnizorii din momentul în care utilajul sau instalația respectivă a fost livrată (sau pusă în funcție).

Cu privire la bunurile de folosință îndelungată vîndute populației, H.C.M. nr. 753/1965 și Instrucțiunile date în aplicarei ei stabilesc că nu se socotește în durata termenului de garanție timpul scurs de la data reclamării defecțiunilor și pînă la data repunerii bunului în stare de folosință. În acest fel, perioada necesară pentru remedierea defecțiunilor se adaugă la perioada de garanție.

În cazul produselor alimentare, termenul de garanție începe să curgă din momentul fabricării acestora, data respectivă trebuind să fie imprimată pe produse. Pentru ca termenul de garanție să fie în folosul consumatorului, acestea se livrează în mod obligatoriu înainte de împlinirea unei treimi din termenul fixat.

c) **Perioada de utilizare normată.** Spre deosebire de termenul de garanție, care poate fi convenit și pe cale contractuală, perioada de utilizare normată este stabilită numai prin acte normative și are funcția să prestabilească răspunderea producătorului pentru vicii ascunse pe toată această perioadă. Art. 31, alin. 4, din Legea nr. 7/1977, definește perioada de utilizare normată acel interval de timp în cadrul căruia produsul, în condițiile de exploatare, depozitare și transport stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristice funcționale.

În prezent, perioada de utilizare normată nu este stabilită decît pentru fondurile fixe supuse amartizării (Catalogul anexă la Legea nr. 62/1968) și pentru unele mărfuri de folosință îndelungată destinate fondului pieței (Instrucțiunile date în aplicarea H.C.M. nr. 753/1965).

d) **Remedierea sau înlocuirea produselor necorespunzătoare calitativ.** Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 7/1977, remedierea și înlocuirea produselor livrate constituie modalități legale de reparare în natură a executării necorespunzătoare, sub aspect calitativ, a obligațiilor contractuale asumate de furnizor.

Remedierea produselor necorespunzătoare poate fi efectuată — în comcepția legii — în următoarele situații :

— după transmiterea bunului în patrimoniul unității beneficiare, adică după ce a început perioada de garanție și pe toată durata acesteia, atît pentru viciile aparente cît și pentru cele ascunse ;

— după expirarea termenului de garanție, numai pentru viciile ascunse ce apar sau sînt descoperite, în tot timpul duratei de utilizare normată. Remedierea produselor în perioada de utilizare normată constituie obligația unității producătoare numai pentru vicile ascunse ale produsului ce apar sau se descoperă în acest interval de timp.

Înlocuirea produselor cu defecte ca și remedierea lor pot avea loc înăuntrul termenului de garanție cît și după expirarea acestuia, pe toată durata perioadei de utilizare normată.

6. OBLIGAȚIILE ÎNTREPRINDERILOR BENEFICIARE PRIVIND PRELUAREA MĂRFURILOR — CUSTODIA LOR LA BENEFICIAR

Dintre multiplele obligații ce revin întreprinderilor beneficiare cu privire la executarea contractelor de livrări ne vom ocupa în această secțiune de cea mai tipică — preluarea mărfurilor —, urmînd ca plata prețului să fie tratată în cadrul capitolului V. Tot în cadrul acestei secțiuni vom analiza și regimul legal al constituirii custodiei la beneficiar, situații ce prezintă importanță în activitatea comercială a întreprinderilor.

a) **Preluarea mărfurilor de către beneficiar — constatarea lipsurilor.** Am arătat pe parcursul acestei secțiuni că întreprinderea beneficiară poate prelua mărfurile atît de la depozitele furnizorului — în cazul în care recepția are loc aici, iar transportul se face cu mijloacele sale —, cît și la destinație, cînd expedierea acestora se face prin grija furnizorului.

Trecînd peste formalitățile care se întocmesc și activitățile care se desfășoară cu ocazia preluării mărfurilor de la cărăuș — pe care le vom analiza în cadrul capitolului IV —, arătăm că beneficiarul este obligat să verifice cantitatea și calitatea mărfurilor la locul de depozitare ; în situația în care cu ocazia acestor verificări se constată lipsuri calitative sau cantitate, în conformitate cu art. 58 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, întreprinderea beneficiară este obligată să întocmească proces verbal în care se consemnează deficiențele constatate ; potrivit aceluiași regulament, întreprinderea beneficiară în situația în care constată unele lipsuri cantitative sau calitative este obligată să asigure :

— limitarea verificării la coletul la care s-a constatat deficiența, atunci cînd produsele au sosit ambalate în colete. Coletul verificat se va păstra, împreună cu ambalajul, iar celelalte colete nu se vor desface (art. 58 alin. 2 din regulament) ; în caz de nerespectare a acestei dispoziții, lipsurile din celelalte colete nu vor fi recunoscute și se vor imputa persoanelor care au încălcat-o ;

— depozitarea produselor sosite cu deficiențe, în așa fel încît ele să fie individualizate și separate de toate celelalte produse, cu care eventual s-ar putea confunda. Pretențiile formulate ulterior de unitatea destinatară în legătură cu calitatea și cantitatea necorespunzătoare a produselor riscă să fie respinse, dacă produsele au fost puse în circuit fără ca unitatea destinatară să se fi conformat tuturor prevederilor legale privind mijloacele de verificare și individualizare a produselor ;

— invitarea neîntîrziată a unității expeditoare, pe cale telegrafică sau telefonică, pentru a trimite un delegat în scopul verificării și constatării în comun a necorespunderii produselor ; această comunicare va cuprinde arătarea pe scurt a deficiențelor ; în cazul produselor ușor alterabile, anunțarea unității furnizoare trebuie făcută încă înainte de primirea produselor de la cărăuș ;

— sesizarea cărăușului, printr-o reclamație scrisă, adresată șefului unității de transport de destinație, atunci cînd există bănuieli că lipsa provine de pe parcurs și că ea ar fi imputabilă cărăușului (art. 59 alin. 2 din regulament). cu invitația de a-și trimite un delegat pentru constatări ;

— ca măsură excepțională, punerea imediată în circuit a produselor primite. Aceasta se poate face, conform art. 60, din regulament, numai cînd este învederată necesitatea punerii imediate în circuit, după ce s-a făcut verificarea cu delegatul unei organizații neinteresate și, eventual, împreună cu delegatul cărăușului, fără să se mai aștepte împlinirea termenului de 5 zile și verificarea de care ne vom ocupa în cele ce urmează.

Menționăm că întreprinderea furnizoare este obligată ca — în urma încunoștințării ei — să-și trimită un delegat la locul în care au fost depozitate produsele, pentru verificarea acestora. Termenul în care trebuie să se prezinte acest delegat este de 24 de ore de la anunțare, pentru cazul în care unitatea furnizoare sau expeditoare este situată în aceeași localitate și de cinci zile, în celelalte cazuri. Dacă delegatul unității furnizoare nu se prezintă pînă la expirarea termenului, verificarea produselor se va face în prezența delegatul unei organizații neinteresate, desemnată potrivi art. 70 din regulament și — dacă este cazul — în prezența delegatului cărăușului.

În ce privește forța probantă a procesului verbal încheiat la depozitul întreprinderii destinatare, cu respectarea art. 58 și 59 din regulament, arătăm că el este opozabil :

— căii ferate, dacă unitatea destinatară poate dovedi că lipsurile constatate s-au produs în timpul efectuării transportului, răsturnînd prezumția de neculpabilitate a căii ferate, care decurge din preluarea produselor fără obiecții, de către unitatea destinatară ;

— unității expeditoare, dacă sînt suficiente elemente de dovadă din care să rezulte că lispurile provin de la aceasta, iar nu din timpul transportului ; în această situație operează, pînă la proba contrară, prezumția de neculpabilitate a unității expeditoare, decurgînd din faptul că la expediere s-a întocmit proces-verbal de recepție sau autorecepție ; sarcina de a răsturna această prezumție revine unității destinatare (beneficiare).

b) **Preluarea mărfurilor în custodie de către beneficiar.** Spre deosebire de depozitul (custodia) de mărfuri la furnizor, care are — așa cum s-a arătat — caracter contractual, custodia la beneficiar este numai în mod excepțional consecința unui contract și anume în cazul în care, potrivit legii, furnizorul lasă în custodie produsul la beneficiar, în scopul aprovizionării acestuia (posibilitate prevăzută de pct. 49 din Normele metodologice nr. 2/1980 privind efectuarea plăților între unitățile socialiste). În toate celelalte cazuri custodia de mărfuri la beneficiar nu este consecința unui acord intervenit între unitățile implicate, ci urmarea unor situații de fapt și anume :

— cînd se primesc produse necomandate, necontractate sau nerepartizate ;

— cînd sînt primite produse necorespunzătoare calitativ ;

— cînd livrarea produselor a avut loc înainte de termen, fără ca furnizorul să fi obținut acordul prealabil al beneficiarului ;

— cînd livrarea produselor a fost efectuată după termenul contractual, fără acordul prealabil al beneficiarului.

În primul caz — cînd custodia a fost constituită pentru aprovizionarea beneficiarului — normele metodologice menționate reglementează în mod detaliat modul în care se face plata produselor consumate de beneficiar, aspecte pe care le vom analiza în cadrul capitolului V.

În celelalte cazuri în care, în mod involuntar, se pot constitui custodii la beneficiar, modalitatea lichidării lor este diferită : reexpedierea mărfurilor necomandate sau care au fost livrate cu întîrziere și neacceptate de beneficiar, la adresele indicate de furnizor ; înlocuirea sau remedierea produselor necorespunzătoare calitativ ; preluarea definitivă la împlinirea termenului a mărfurilor expediate cu anticipație de furnizor și plata prețului.

Pe durata custodiei — cu privire la care se face un proces verbal de constituire — întreprinderea beneficiară are obligația să asigure buna depozitare și conservare a mărfurilor, iar cea furnizoare este obligată să suporte toate cheltuielile cu depozitarea și lichidarea custodiei ; de asemenea, riscurile privind mărfurile sînt în seama sa pe toată perioada cît durează custodia.

dr. Al. DETEȘANU
Radu DEMETRESCU

financiar

Unele lămuriri privind exceptările de la majorarea chiriei

Legea nr. 5/1973, modificată și republicată în 1980 (B. of. I nr. 122 din 31 dec. 1980) cuprinde, în art. 35 alin. 2 excepțiile de la prevederile alin. 1 în care este stabilită regula și condițiile de majorare a chiriei.

Întrucît numeroase scrisori sosite la redacție solicită precizări și răspunsuri privind cazurile și condițiile în care chiria nu se majorează, în cele ce urmează se dau unele lămuriri.

● Se exceptează de la majorarea chiriei, tinerii nou încadrați în producție, timp de 5 ani de la încadrare. Este evident că în cazul în care titularul de contract se află în situația vizată de text nu va plăti chiria majorată. Dacă însă soțul sau soția titularului de contract se află în această situație și nu însuși titularul, nu se poate beneficia de prevederea de excepție a legii deoarece actul normativ vizează numai pe titular, reglementînd raporturile de locațiune numai cu el, nu și cu membrii familiei sale.

● Potrivit textului de lege citat, sînt exceptați de la majorarea chiriei și tinerii căsătoriți care la data căsătoriei nu au depășit vîrsta de 28 de ani, pe o perioadă de 5 ani de la căsătorie. Această prevedere de lege impune unele precizări prealabile. Legea înțelege a acorda beneficiul ei numai celor ce se află la începutul activității sociale, nu și altor persoane și — de asemenea — numai dacă tinerii rămîn căsătoriți în perioada prevăzută de text. În cazul în care soțul sau respectiv soția titularului de contract are, la data căsătoriei, vîrsta de peste 28 ani, este evident că nu se poate beneficia de exceptarea de la majorare. Această soluție se impune atît prin interpretarea literală a textului de lege care folosește cuvîntul **tinerii** la plural, cît și din considerente de logică juridică, neputîndu-se pretinde ca în cazul în care unul din soți are 35—40 ani sau chiar mai mult să beneficieze de o prevedere legală ce are de scop protejarea celor tineri.

● Sint exceptate, de asemenea, de la majorarea chiriei persoanele încadrate cu contract de muncă, transferate în interes de serviciu, timp de 5 ani de la data transferului. Este evident că legea are în vedere numai pe titularul de contract, deoarece ea are ca obiect reglementarea raporturilor de locațiune dintre proprietari și chiriași nu și între membrii lor de familie. Deci va beneficia de exceptare de la majorarea chiriei numai dacă titularul de contract este transferat în interes de serviciu. Dacă soțul sau respectiv soția titularului de contract de închiriere este transferat (ă) în interes de serviciu și nu acesta din urmă, nu se poate acorda beneficiul legii deoarece nu a avut loc concomitent și o schimbare de domiciliu. De asemenea, pornind de la rațiunea legii, de a ajuta pe cei transferați în interesul serviciului cînd prin ipoteză aceștia își schimbă și domiciliul, credem că nu pot beneficia de protecția legii persoanele care continuă a locui în același imobil dar care au fost transferați în interesul serviciului în altă unitate, dar în aceeași localitate. Într-adevăr, din punct de vedere al regimului locațiunii pentru aceste persoane nu a intervenit nici un element nou. Aceeași este soluția și în cazul în care au loc reorganizări de unități socialiste (cu predări și preluări de activitate), situații în care personalul este considerat transferat în interesul serviciului, fără însă ca să aibă loc o mutare efectivă a domiciliului celor transferați. Și în acest caz protecția legii nu ar avea nici o rațiune.

J. COSTIN

raporturi de muncă

Acordarea zilei libere în cursul lunii

După cum este cunoscut, în cele mai multe unități din economie, s-a trecut la acordarea unei zile libere în cursul unei luni, în condițiile realizării integrale a sarcinilor de plan. În legătură cu calcularea unor drepturi ale personalului muncitor în unitățile unde se aplică această reducere a timpului de lucru, s-au ridicat — în principal — următoarele probleme :

1. **Cum se consideră — din punctul de vedere a legislației muncii — ziua liberă. Este o zi lucrătoare sau nelucrătoare ?**

— Avînd același regim cu al zilelor de repaos săptămînal și al sărbătorilor legale, s-a stabilit că ziua liberă trebuie considerată — în toate cazurile — **zi nelucrătoare.**

Drept urmare, durata concediului anual de odihnă se **majorează** cu ziua liberă, dacă această zi se include în perioada cît persoana în cauză se află în concediu. Astfel, muncitorul care— ținînd seama de anii săi de vechime în muncă — ar avea drept la un concediu de odihnă de 17 zile lucrătoare, se va bucura de un concediu de 20 zile calendaristice, dacă în afara celor două zile de repaos săptămînal se adaugă și ziua liberă din luna respectivă.

Menționăm că spre deosebire de concediul de odihnă, care — potrivit Legii 27/1967 — se acordă pe zile nelucrătoare, concediul medical fiind acordat pe zile calendaristice, include și ziua liberă astfel cum include și zilele de repaos săptămînal sau de sărbători legale.

2. **Modul de calcul a indemnizației cuvenite în perioada concediului de odihnă.**

În unitățile unde ziua liberă se acordă de mai mult de 12 luni premergătoare concediului, indemnizația zilnică se stabilește prin împărțirea retribuției medii lunare **la 24,4 zile în loc de 25,5 zile** (art. 17 din Legea nr. 26/1967).

În unitățile unde acordarea zilei libere s-a făcut mai recent, pentru lunile în care s-a aplicat regimul de lucru neredus, retribuția medie lunară se obține prin împărțirea la 25,5 zile, iar în lunile unde s-a aplicat regimul de lucru redus, împărțirea retribuției lunare se face la 24,4 zile, făcîndu-se media corespunzătoare. Retribuția zilnică se înmulțește cu numărul zilelor nelucrătoare — **inclusiv ziua liberă** — din perioada concediului.

3. **Calculul indemnizației cuvenite pentru incapacitate temporară de muncă.**

Ținînd seama de prevederile art. 21 din Hotărîrea 880/1965, indemnizația cuvenită în timpul concediului medical pentru incapacitate temporară de muncă, se află prin împărțirea retribuției tarifare lunare de încadrare și a sporului de vechime la 24,4 zile (în loc de 25,5 zile) ; indemnizația zilnică se înmulțește cu numărul zilelor lucrătoare din perioada concediului medical, din care se exclude ziua liberă, considerată — așa cum am arătat mai sus — zi nelucrătoare.

4. **Stabilirea indemnizației pentru primele trei zile de concediu medical.**

Atunci cînd una din cele trei zile este ziua liberă, reducerea cu 50% a indemnizației se aplică pentru cele două zile lucrătoare, iar dacă între cele trei zile se află și ziua de repaos săptămînal, reducerea cu 50% a cuantumului indemnizației se aplică la singura zi lucrătoare din intervalul de 3 zile.

3. **Stabilirea retribuției tarifare orare în unitățile unde, se acordă ziua liberă.**

Retribuția tarifară orară a personalului muncitor se stabilește prin împărțirea retribuției tarifare lunare de încadrare la 195,5 ore — în loc de 204 ore. Această retribuție este luată în considerare, spre pildă, la stabilirea sporului cuvenit pentru prestarea unor ore suplimentare, a sporului pentru munca în timpul nopții etc.

S. IOAN

Unele drepturi materiale ale celor ce prestează muncă la domiciliu pe baza unui contract de muncă

Din coroborarea prevederilor art. 37 lit. b cu ale art. 39 din Legea nr. 2/1980, cu privire la dezvoltarea industriei mici, rezultă că drepturile pe care le conferă calitatea de persoană încadrată în muncă, cuvenite celor care prestează munca la domiciliu pe baza unui contract de muncă, se deosebesc în raport de durata și natura contractelor de muncă. Într-adevăr, potrivit art. 37 lit. b din actul normativ citat, con' actul de muncă se încheie pe durată

determinată (în cazul unei producții care necesită o activitate neîntreruptă de 3—12 luni), sau pe durată nedeterminată (în cazul producției a cărei realizare necesită o activitate de peste 12 luni neîntreruptă), și, pe cale de consecință, drepturile ce li se conferă titularilor vor fi deosebite.

Pentru acordarea acestor drepturi (fie cele generate de contractul de muncă pe durată determinată, fie a celor ce derivă din contractul de muncă pe durată nedeterminată), art. 39 din lege prevede o condiție unică și comună ambelor categorii și anume: persoanele în cauză trebuie să realizeze un volum de producție egal cu cel stabilit pentru personalul care lucrează în cadrul unității. In acest scop, același text de lege abilitează Ministerul Muncii să elaboreze norme, cu acordul Uniunii Generale a Sindicatelor.

În cele ce urmează ne vom ocupa de drepturile cuvenite fiecărei categorii de titulari ai contractelor de muncă, făcînd precizările necesare, în afară de retribuirea propriu-zisă.

● **Ajutoare materiale (indemnizații) în cadrul asigurărilor sociale de stat.** Potrivit prevederilor H.C.M. și U.G.S.R. nr. 880/1965 (cu modificările ulterioare), au drept la următoarele ajutoare materiale: pentru incapacitate de muncă; în cazul trecerii în altă muncă, din cauză de boală sau accident; în cazul reducerii programului de lucru, din aceleași motive; în cazul trimiterii la tratament balneoclimateric; în cazul carantinei; pentru procurarea de proteze; pentru sarcină și lehuzie; pentru îngrijirea copilului bolnav; în caz de deces.

Ajutorul material pentru incapacitate de muncă se acordă în mod diferențiat și anume: personalului cu contracte de muncă pe durată nedeterminată, din prima zi de incapacitate și pînă la data însănătoșirii; celor cu contracte de muncă pe durată determinată, pe o durată de cel mult 65 zile lucrătoare în cursul unui an calendaristic, dar numai dacă au o vechime în muncă de cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni premergătoare, sau de 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului medical. În cazul în care incapacitatea de muncă a celor cu contracte pe durată determinată se datorește unui accident de muncă, în legătură cu munca sau unei boli profesionale, ajutoarele se acordă, indiferent de vechimea în muncă, pe toată durata incapacității.

Ajutoarele materiale pentru trecerea în altă muncă sau în cazul reducerii programului de lucru din cauza bolii sau accidentului, în cazul trimiterii la tratament balneoclimateric și pentru procurarea de proteze se acordă numai celor încadrați cu contracte de muncă pe durată nedeterminată. Cei încadrați temporar, pe durată determinată nu au drept la aceste ajutoare.

Ajutorul material în caz de carantină se acordă și celor încadrați temporar. Ajutorul material pentru sarcină și lehuzie și cel pentru îngrijirea copilului bolnav se acordă tuturor celor încadrate în muncă, indiferent de natura contractului de muncă.

Ajutorul de deces se acordă celor încadrați cu contracte de muncă pe durată nedeterminată în cazul decesului unui membru de familie pe care îl întreține. Cei încadrați temporar beneficiază de acest ajutor numai dacă au o vechime în muncă de cel puțin 4 luni în ultimele 12 luni premergătoare sau 10 luni în ultimii doi ani premergători. La decesul celui încadrat permanent, membrii familiei acestuia sau persoanele din afara familiei care au suportat cheltuielile ocazionate de deces au drept la ajutor. Pentru cei cu contracte de muncă pe durată determinată, decedați în urma unui accident de muncă, în legătură cu munca sau a unei boli profesionale se acordă ajutor de deces, fără îndeplinirea condițiilor de vechime.

● **Alocația de stat pentru copii.** Alocația se acordă acelor familii în care unul sau ambii părinți sînt încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Cei încadrați cu contracte de muncă pe durată determinată nu au drept la alocația de stat pentru copii. Alocația de stat pentru copii se acordă diferențiat în funcție de mediul urban sau rural, în care domiciliază titularul dreptului. Ea se acordă în cuantumul stabilit pentru mediul urban și persoanelor domiciliate în localități componente ale municipiilor și orașelor precum și persoanelor prevăzute în anexa la Decretul nr. 246/1977, indiferent de mediul în care domiciliază. Alocația stabilită pentru mediul rural se acordă și persoanelor domiciliate în comunele suburbane și în satele aparținînd municipiilor și orașelor. Este de reținut deci că domiciliul titularului este luat în considerare la stabilirea cuantumului alocației și nu sediul unității cu care se află în raporturi de muncă.

● **Participarea la beneficii a oamenilor muncii** constituie un drept de care beneficiază integral personalul muncitor indiferent de natura (durata) contractului de muncă și de locul prestării muncii. Așadar, pot participa la beneficii, în condițiile legii, și persoanele care prestează muncă la domiciliu, pe bază de contract de muncă (pe durată nedeterminată sau determinată). Singura deosebire se referă la cuantumul cotei ce se acordă, celor permanenți revenindu-le sume mai mari, deoarece calculul se face și în raport de timpul cît beneficiarul a fost retribuit de unitate.

● **Premiile pentru rezultate deosebite în cursul anului, pentru economii de materiale și de forță de muncă** se acordă și celor ce prestează muncă la domiciliu pe baza unui contract de muncă, indiferent de durata (natura) acestuia.

● **Sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate** se acordă, în condițiile legii, și persoanelor care prestează muncă la domiciliu pe bază de contract de muncă, dar numai dacă acestea sînt încheiate pe durată nedeterminată. Nici nu se poate concepe acordarea acestui spor celor încadrați temporar.

● **Stimulente suplimentare pentru realizarea producției destinată exportului** se pot acorda, cu condițiile Decretului nr. 145/1979 (cu modificările ulterioare), și persoanelor care prestează munca la domiciliu pe baza unui contract de muncă, indiferent de durata acestuia. Nu există nici un impediment în acordarea acestor stimulente celor încadrați temporar; chiar mai mult, unele produse artizanale destinate exportului se lucrează în pondere mare prin muncă la domiciliu cu caracter sezonier.

Fără a exista dispoziții legale exprese privind neacordarea altor sporuri celor încadrați cu contracte de muncă și care prestează muncă la domiciliul lor, totuși prin na-

tura lor, prin esența lor, ele nu pot fi acordate acestei categorii de persoane. Ne referim la sporul pentru muncă în condiții deosebite (ce nu pot fi întîlnite la domiciliul prestatorilor); retribuția tarifară majorată pentru munca în condiții grele (inexistente la locuința celor în cauză); sporul de șef de echipă sau de brigadă (neputînd exista o formație de lucru la domiciliu); sporul pentru ore suplimentare (la domiciliu neexistînd un program organizat de 8 ore zilnic) și sporul pentru munca de noapte.

Dr. C. JORNESCU

comerț exterior

TAILANDA: DETALII PRIVIND REGLEMENTAREA IMPORTURILOR

Regimul importurilor în Tailanda se caracterizează printr-un grad relativ ridicat al protecției tarifare la frontieră, protecție asigurată atît prin taxele vamale, cît și printr-o serie de alte taxe (dintre care se detașează taxa asupra cifrei de afaceri).

Pentru cea mai mare parte din mărfurile care fac obiectul importului în Tailanda nu este necesară obținerea unor licențe de import. Totuși, există o serie de excepții de la acest regim, cuprinse în două liste specifice:

a) mărfuri total prohibite la import, în categoria cărora intră anumite fructe, produse de cofetărie, zahăr, piper, caiete pentru uz școlar, lemn de toate sorturile;

b) mărfuri pentru importul cărora este necesară existența unei licențe de import (hîrtie kraft, carton, ceai, aur — minereu sau semiprelucrat —, fontă, bare de oțel).

Tariful vamal, structurat conform Nomenclatorului tarifar de la Bruxelles, cuprinde taxe vamale fie specifice (exprimate în unități monetare pe unitate de măsură a mărfii, de obicei greutate), fie „ad valorem" (exprimate în procente din valoarea în vamă a mărfii). La importul mărfurilor pentru care în tariful vamal sînt menționate atît taxe specifice, cît și „ad valorem" nu se ia în considerare decît taxa cu nivelul cel mai mare.

Taxele vamale variază între zero și 100 la sută și se calculează pe baza prețului CIF al mărfii. Produsele care pot concura producția locală, precum și produsele de lux sînt supuse unor taxe vamale foarte ridicate (conserve alimentare — 80%, încălțăminte — 100%, geamuri trase — 50%, autoturisme — 80%, unele cosmetice — 100% etc.).

Taxa asupra cifrei de afaceri. Se percepe suplimentar față de taxa vamală, nivelul ei variind între 1,5% și 30% în funcție de produs. Taxa este percepută asupra valorii mărfii după vămuire, valoare majorată cu o taxă numită „marjă beneficiară forfetară".

Documente de expediție a mărfurilor. Sînt suficiente facturile comerciale detaliate, redactate în limba engleză și însoțite de documentele obișnuite de transport.

Regimul mostrelor și al mărfurilor importate temporar. Formalitățile de scoatere din vamă a mostrelor și mărfurilor importate temporar în Tailanda sînt deosebit de complexe. Carnetul ATA nu este utilizabil în această țară.

Deseori, în vederea importului temporar este necesară depunerea unei cauțiuni calculate asupra taxelor vamale majorate cu 20%. Această cauțiune trebuie depusă prin intermediul unei bănci locale.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Conform opiniilor unor specialiști în comercializarea diverselor produse pe piața tailandeză, este util ca exportatorii spre această țară să aibă în vedere, între altele, următoarele recomandări practice:

— corespondența, cataloagele și alte documente eventuale trebuie să fie redactate în limba engleză, singura limbă utilizată în materie comercială;

— este utilă indicarea în corespondență a unor referințe de vînzare în alte țări din Asia de sud-est;

— este preferabil ca prețurile oferite să fie indicate CIF Bangkok inclusiv ambalajul, în dolari S.U.A.;

— exportatorii trebuie să se abțină, pe cît posibil, de la orice majorare de preț pe timpul executării contractului;

— colaborarea cu un agent local este recomandabilă în majoritatea cazurilor și indispensabilă atunci cînd vînzările se intenționează a fi efectute către organisme de stat.

TUNISIA: MODIFICĂRI ALE REGIMULUI FISCAL

Prin legea nr. 80.88, din 31 decembrie 1980 au fost aduse modificări importante regimului fiscal din Tunisia, cu implicații directe sau indirecte, inclusiv asupra importului de mărfuri în această țară. Prezentăm, în cele ce urmează, principalele modificări survenite.

Desființarea taxei speciale de compensație. Taxa specială de compensație — aplicabilă în baza legii nr. 78.315 din 23 martie 1978 — a fost suprimată, fiind — în cazul anumitor produse — incorporată în taxa vamală.

Modificarea nivelului taxei pentru formalități vamale. Noul nivel al taxei pentru formalități vamale, percepută cu ocazia importului, este de 0,100 dinari tunisieni/1 000 kg. mărfuri greutate brută, dar nu mai puțin de 5% din valoarea mărfurilor (nivelul anterior era de 0,050 dinari tunisieni și, respectiv, 3%).

Instituirea unui comision asupra declarațiilor vamale. Noua lege instituie un comision de 1,5% din valoarea taxei pentru formalități vamale, comision care nu trebuie să fie inferior sumei de 1 dinar tunisian pentru fiecare declarație vamală.

Modificarea nivelului taxei de consum asupra anumitor autovehicule. Cea mai importantă modificare a survenit în cazul importului de autoturisme pentru transportul de persoane, altele decît cele pentru transport în comun (cu excepția celor dotate cu motor cu explozie avînd o putere de maximum 5 CP); în acest caz, nivelul cumulat al taxei de consum și al taxei de producție este următorul:

— în cazul importatorilor-producători: 59,5%;

— în cazul altor importatori: 75%.

Modificarea impozitului de consum pentru anumite motoare. A fost majorat impozitul de consum pentru motoare cu combustie internă sau cu explozie pentru autovehicule cu capacitate cilindrică de pînă la 2 000 cm.c. de la 135 la 265 dinari/bucată.

Toate aceste modificări în regimul fiscal sînt susceptibile, în principiu, să influențeze asupra prețurilor obtenabile la exportul în Tunisia.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

Întrebări și răspunsuri

● **VEIGEL ADALBERT, Carei** — Perioada de 6 ani și 9 luni cît ați lucrat în funcții tehnice nu se include în vechimea în funcții economice, astfel că nu poate fi luată în considerare la stabilirea vechimii în specialitate minim necesară pentru ocuparea funcției de economist șef la Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist. Dat fiind că activitatea tehnică nu este înrudită în sensul Legii nr. 12/1971 cu activitatea economică, nu sînt aplicabile nici prevederile pct. 2 din anexa nr. 2 la legea sus-menționată, precum și prevederile art. 41 din această lege care se referă expres la „funcții medii în specialitate".

● **IOAN SANDOR, Harghita** — Din adeverința Uniunii județene a cooperativelor dt producție Bihor rezultă în mod indubitabil că activitatea ce ați desfășurat ca instructor la Comisia economică a U.J.C.A.P. a avut elemente definitorii ale activității economice (organizarea și retribuirea muncii, încheierea contractelor economice, urmărirea realizării planului financiar etc.). Pentru a completa această adeverință ar fi indicat să solicitați copii certificate după rapoartele făcute, procesele verbale încheiate, precum și după alte materiale lucrate în perioada respectivă (eventuale sinteze economice, propuneri de plan etc.). Eventual solicitați și la U.N.C.A.P. confirmarea că atribuțiunile de serviciu ale instructorului U.J.C.A.P. erau și sînt de natură economică.

● **TRANDAFIR TOADER, Iași** solicită unele lămuriri în legătură cu facturarea energiei termice către I.G.C.L. și apoi, de aceste unități către asociațiile de locatari.

Răspundem în ordinea întrebărilor: Energia termică produsă în centralele electrice și de termoficare se achiziționează de către I.G.C.L. la preț de întreprindere și o distribuie la consumatori la tariful stabilit prin Decretul nr. 283/1979.

Potrivit prevederilor Decretului nr. 103/1980 , de modificare a Decretului nr. 283/1979, energia termică furnizată trebuie să fie în limita temperaturii normate de maximum 18 grade C.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 19/1971 modificată și republicată în 1979, beneficiarii încălzirii trebuie să suporte toate cheltuielile strict necesare.

Drepturile și obligațiile întreprinderilor de gospodărire locativă și a asociațiilor de locatari cu privire la furnizarea de energie termică nu sînt reglementate printr-un act normativ, ci prin contractul de furnizare încheiat între părți cu respectarea prevederilor legale.

● **ȚENȚ P. GHEORGHE, Oradea** se interesează de elementele prețului de cost a energiei termice. Potrivit Decretului nr. 283/1979, modificat prin Decretul nr. 103/1980, chiria pentru încăperea punctului termic este o cheltuială care se suportă de beneficiarii energiei termice, fiind un element al prețului de cost al încălzirii. Legea nr. 19/1971, modificată și republicată în 1979 cuprinde prevederi în același sens. Aceasta este valabil bineînțeles, dacă se plătește o astfel de chirie proprietarului clădirii în care este situat punctul termic.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, bd. Magheru 32—36, București** se interesează dacă unitățile socialiste deținătoare de spații în clădiri comune se consideră ca membre ale asociației și în ce condiții ?

În conformitate cu prevederile Statutului asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, unitățile socialiste care dețin spații în clădirile comune sînt membre de drept ale respectivei asociații de locatari. Fiecare unitate este considerată ca un membru indiferent de suprafața deținută și de destinația acesteia.

În concepția statutului asociației, nu interesează — pentru acordarea calității de membru — numărul de camere deținute, suprafața, destinația spațiului ocupat sau numărul de membri ai familiei. Drept urmare, la stabilirea numărului de membri ai asociației, fiecare unitate socialistă deținătoare de spațiu, se consideră ca un membru. Considerăm că acest procedeu este just. Într-adevăr, evidența asociației nu se ține separat pentru apartamentele proprietate personală, apoi deținătorul unei garsoniere este considerat ca un membru ca și deținătorul apartamentului cu 4—5 camere și cu familie numeroasă,, în fine, calculul se face simplu și odată cunoscute elementele se repetă lună de lună cu sumele cheltuielilor.

● **IOAN NECULOIU ISPAS, Brașov.** — Conform reglementării în vigoare (Legea nr. 57/1974) personalului tehnic, economic și de specialitate din secțiile dt producție i se acordă retribuția tarifară în raport de îndeplinirea a 2—4 indicatori decurgînd din planul unității. Acești indicatori se stabilesc de consiliul oamenilor muncii și sînt confirmați de centrala de resort. Personalul muncitor încadrat pe gradații are același regim cu al personalului tehnic și economic. Pentru muncitorii în regie acordarea retribuțiilor se face în raport cu realizarea sarcinilor lor concrete de muncă și nu în raport de indicatorii de plan ai unității. Aceste sarcini concrete nu pot fi exprimate valoric. Pentru personalul muncitor care lucrează în acord, retribuția se acordă în raport de îndeplinirea lucrărilor în acord ce i-au fost încredințate.

● **I. ANTON, București** — Sumele cuvenite muncitorilor pentru realizările obținute în acord global se calculează în raport cu orele prestate efectiv, dacă au fost pontate de unitate. Acordantul care a lucrat deci, peste programul de lucru, în acord global, are dreptul ca, la repartizarea retribuțiilor cuvenite, să se ia în considerare nu numai rtribuția tarifară de încadrare, dar și timpul lucrat. La repartizarea cotei părți din beneficii se iau în considerare — în toate cazurile — retribuțiile tarifare a vute în cadrul timpului lucrat în regim normal.

● **VIORICA GAVIȚA, Beiuș, Bihor** — Conform soluției adoptate recent de organele competente, numai absolvenții învățămîntului superior la cursuri la zi, cu o vechime în muncă de cel puțin patru ani înainte de absolvire, pot beneficia de prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974. În situația dv. sînt aplicabile prevederile art. 35 lit. b din legea sus-menționată. Avînd ca studii liceul economic, comisia de încadrare și promovare a personalului din unitate poate considera ca vechime într-o specialitate înrudită cu aceea economică perioada lucrată ca operator la Centrul teritorial de calcul electronic Oradea (pct. 2 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971).

● **VIRGIL HETOC, Oradea** — Astfel cum s-a relatat și în Curierul economic legislativ nr. 7/1981, Comisia centrală de pensii a precizat că vechimea în muncă prevăzută în carnetul de muncă, dovedită cu martori, cu respectarea prevederilor legale în acest domeniu, se ia în considerare la stabilirea dreptului la pensie. Așa cum s-a precizat în materialul publicat în Curierul economic legislativ, anterior acestei soluții s-a considerat că această vechime nu se ia în considerare. Reveniți deci la organele de pensii competente și, în cazul în care se refuză soluționarea cererii dv., adresați-vă Comisiei centrale de pensii de la Ministerul Muncii.

● **TOMA MIHAILA, Rm. Vîlcea** — Potrivit prevederilor anexei nr. IV la Legea nr. 57/1974 — cap. II, Construcții-montaj, muncitorii care lucrează în acord, în unitățile unde se aplică nivelul B de retribuție, au o retribuție tarifară lunară de 2 683 lei la categoria a 5-a. Această retribuție este stabilită la 2 989 lei lunar pentru muncitorii din categoria a 6-a și la 3 427 lei lunar pentru muncitorii specialiști. Între retribuțiile categoriei a 6-a și aceea a specialiștilor este o diferență de 446 lei și nu de 673 lei cum scrieți dv.

oferte DE PRODUSE DIN STOC

• capacitati de producție • produse noi

ÎNTREPRINDEREA DE RELEE MEDIAȘ
Str. Gloria nr. 5
Telefon 928—15901, 2,3
Telex 69712 — IRMED—R

LAMINATE ALAMĂ
— Bandă Am 1/2 T 0,5×22 kg. 600
— Idem 0,7×90 kg. 18
— Idem 0,8×48 kg 15
— Idem 1×16 kg. 30
— Idem 2×30 kg. 80
— Idem 2×36 kg. 16
— Idem 2×60 kg. 40
— Idem 63 T 1,5×36 kg. 517
— Tabla Am 63 1/2 T 3,2×500×2000 kg. 56
— Bară alamă 58 1/2 T ∅ 3 kg. 400
— Idem 63 1/2 ∅ 4 (M) kg. 271
— Idem 58 M kg. 130
— Idem 63 1/2 T 5,5×5,5 kg. 201,4
— Idem 58 1/2 T 5,5×5,5 kg. 133,7
— Țeavă Am 63 1/2 T ∅ 16×0,3 kg. 73
— Idem ∅ 20×0,5 kg. 589
— Idem ∅ 23×1,5 kg. 55

LAMINATE ALUMINIU
— Tabla Al 99,5 M 0,3×1000×2000 kg. 276,02
— Idem Al 1/2 T 0,4×1000×2000 kg. 100

LAMINATE BRONZ
— Banda Bz 6 T 0,1×13,5 kg. 319
— Idem 6 FT 0,2×2,5 kg. 496
— Idem 0,2×32 kg. 160
— Idem 0,2×50 kg. 90
— Idem Bz 6 FT 0,25×14 kg. 185
— Idem 0,25×55 kg. 16,5
— Idem 0,25×195 kg. 4
— Idem Bz 6 T 0,25×300 kg. 98
— Idem 0,3×18 kg. 2823
— Idem Bz 6 FT 0,3×18 kg. 2823
— Idem 6 FT 0,4×32 kg. 73
— Idem Bz 6 FT 1×32 kg. 52
— Idem 1×50 kg. 137
— Tabla Bz 6 1/2 T 0,3×300×2000
— Idem Bz 6 FT 2×600×1000 kg. 110

LAMINATE CUPRU
— Banda cupru 9 1/2 T 0,18×300 kg. 155
— Idem 0,2×230 kg. 63
— Idem 0,8×140 kg. 749
— Bara Cu 9 1/2 T 5×35 kg. 63,4

SÎRMĂ ALAMĂ
— 63 1/2 T ∅ 1 kg. 150
— ∅ 1,8 kg. 36,1
— 58 T ∅ 4 kg. 600

SÎRMĂ ALUMINIU
— 99,5 T ∅ 2,5 kg 2
— ∅ 3,5 kg. 34,5
— ∅ 4,5 kg. 790

SÎRMĂ CUPRU
— 9 1/2 T ∅ 1 kg. 147,75
— ∅ 1,5 kg. 925
— ∅ 3 kg. 557,4
— ∅ 4 kg. 1545,5

BARE OȚEL
— OL 37 hex 5 kg. 1367
— OL 37 hex 5,5 kg. 371,15
— OL 37 ∅ 4,7 kg. 162
— OL 37 ∅ 5,3 kg. 2670
— ∅ 8,8 kg. 286
— OL OLC 45 ∅ 5,3 kg. 100
— OL AUT 12 ∅ 4 kg. 1477,90
— Țeavă OLT 35 6×1 kg. 50
— Cuie tablă 1,4×25 kg. 50
— 1,8×20 kg. 1059,50
— Cuie constr 2×20 kg. 40
— Idem 2,5×30 kg. 40
— Idem 2,5×40 kg. 21
— Idem 3×70 kg. 13
— Idem 4×100 kg. 4
— Bară oțel 13 CN 30 ∅ 15 kg. 1030
— ∅ 16 kg. 793
— Bandă lam. rece OL 38 0,2×40 kg. 3343
— 0,6×40 kg. 58,50
— 1×50 kg. 102
— 1,5×25 kg. 1572,50
— 1,5×45 kg. 17
— Tablă fmfr RFe 60 1,5×1000×2000 kg. 6000
— Idem 1,8×1000×2000 kg. 4300
— Idem 2×1000×2000 kg. 3700
— Idem 3×1000×2000 kg. 4000
— Idem 4×1000×2000 kg. 1900
— Idem 1×1000×2000 kg. 1100
— Banda fmfr RFe 60 1,5×85 kg. 2400
— Idem 2×85 kg. 8000
— Bară fmfr RFe 60 ∅ 5,5 kg. 1500
— ∅ 10 kg. 2800
— ∅ 11 kg. 3500
— ∅ 12 kg. 4200
— ∅ 12,5 kg. 1500

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
Str. Cavafii Vechi nr. 15, sector 3
Telefon 14 76 00
Cod 762323 70056

WARSZAWA
— Amortizor spate buc. 1
— idem stînga buc. 1
— Arbore primar buc. 1
— Arbore secundar buc. 4
— idem buc. 2
— Arc sincron buc. 14
— Arc spiral buc. 6
— Arc supapă motor buc. 19
— Aripă spate stînga-dreapta buc. 2
— Ax trenfix buc. 3
— Ax arbore intermediar buc. 4
— Ax comandă distribuitor buc. 1
— Bază stabilizator buc. 7
— Bielă motor buc. 1
— Bobină electromotor buc. 1
— Bobină stator dinam buc. 2
— Bolț piston buc. 10
— Boască ușă față dreapta buc. 4
— Bucșă bară stabilizatoare față buc. 12
— Butuc roată față buc. 1
— Cablu frînă mînă buc. 2
— Capac carburator buc. 1
— Bucșă arcuri buc. 6
— Bucșă cu ghivent excentric buc. 19
— Bucșă distanțare planetar buc. 3
— Cărbune dinam buc. 17
— Cărbune electromotor buc. 10
— Carcasă termostat buc. 1
— Cercel arc spate buc. 4
— Bucșe pivot fuzetă buc. 21
— Cuzinet bielă buc. 8
— Difuzor buc. 2

— Electromotor calorifer buc. 1
— idem ştergător buc. 1
— Element filtru aer buc. 17
— Ciocan platinat buc. 4
— Contact temperatură complet buc. 2
— Culbutori complet buc. 8
— Flanşă arbore cu came buc. 1
— idem cruce cardan buc. 5
— Furcă ambreiaj buc. 4
— Furcă glisantă arbore cardan buc. 4
— Furcă schimbător vit. 2—3 buc. 3
— Fuzetă stînga buc. 6
— Garnitură chiulasă motor buc. 1
— Geam lampă semnalizare buc. 2
— Ghiară manivelă buc. 1
— Ghid motor buc. 8
— Inel vit. 2—3 buc. 1
— idem buc. 4
— idem buc. 1
— Manşon buc. 12
— Mecanism schimbător viteze buc. 1
— Palete ventilator buc. 1
— Pinion arbore secundar vit. 2 buc. 2
— Pinion distribuţie arbore cotit buc. 3
— Pinion kilometraj 203 buc. 5
— Pinion planetar 203 buc. 2
— Pinion satelit 203 buc. 2
— Pirghie comandă acceleraţie 2—3 buc. 2
— idem intermediară buc. 6
— Piston motor 825 buc. 4
— Placă sincron buc. 6
— Plutitor carburator buc. 2
— Pompă buc. 2
— Racord cauciuc radiator buc. 1
— Radiator apă buc. 1
— Ramă exterioară far buc. 1
— Regulator avans anterior buc. 2
— Rezervor benzină buc. 1
— Rolă sector direcţie buc. 6
— Şaibă pinion planetar buc. 2
— idem satelit buc. 2
— Segmenţi compresor buc. 15
— idem ungere buc. 45
— Siguranţă bolţ piston buc. 32
— Sită sorb plutitor ulei buc. 2
— Supapă admisie motor buc. 6
— Suport inferior arc spiral buc. 6
— Tacheţi completi buc. 10
— Taler arc supapă buc. 7
— Tampon elastic superior buc. 5
— Termostat radiator buc. 1
— Tub cauciuc buc. 4
— Turbină pompă apă buc. 2
— Şaibă manşon sincron buc. 8
— Scaun supapă admisie evacuare buc. 8
— Şaibă manşon sincron buc. 10

INTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT

Str. Unităţii 79—91 — sector 3.
Telefon 21.68.71 ; 21.51.40 — 4, 8
Telex 11.698

PROFILE GRELE

— UNP ∅ 240 mm kg. 142
— UNP ∅ 260 mm kg. 129

SÎRMĂ CU REZ. PESTE KGF/MM2

— Sîrmă CSC 9 ∅ 0,91 mm (import) kg. 1100
— idem OIC 45 ∅ 2 mm kg. 2692
— Sîrmă OSC 8 ∅ 1,58 mm kg. 4500

PIETRE DE POLIZOR

— 350x40x127 — 25 N buc. 15
— 350x50x127 — 25 N buc. 10
— 350x25x127 — 25 N buc. 18

BENZI OŢEL ALIAT CARBON 1,20% DIN IMPORT

— 23x0,14 mm kg. 35
— 22x0,15 mm kg. 130
— 22x0,16 mm kg. 85
— 22x0,18 mm kg. 46
— 22x0,20 mm kg. 42
— 25x0,25 mm kg. 10
— 25x0,35 mm kg. 167
— 25x0,40 mm kg. 150

RULMENŢI

— NU 209 buc. 7
— NU 310 NA buc. 5
— idem 626 buc. 30
— NK 30g E buc. 2
— 1207 k buc. 20
— 1208 buc. 5
— 1209 buc. 25
— 1303 buc. 10
— 1304 buc. 10
— 2200 buc. 3
— 2207 K buc. 10
— NU 2209 buc. 3
— 2305 K buc. 20
— 2307 K buc. 18
— 3201 buc. 8
— 3211 buc. 5
— 3308 buc. 40
— 6301 ZZ buc. 15
— 6310 ZZ buc. 25
— 7200 buc. 15
— 31305 buc. 10
— 32304 buc. 10
— 32305 buc. 15
— 51103 buc. 10
— 51105 buc. 20
— 51106 buc. 10
— 51201 buc. 24
— 51202 buc. 35
— 51203 buc. 10
— 51407 buc. 20
— 52202 buc. 20
— 52305 buc. 20
— 52405 buc. 10
— Bloc releu termic TSA 1,8 A buc. 10
— Cablu FY 10 mm mi. 1500

CURELE TRAPEZOIDALE

— 6x4x650 buc. 40
— 10x6x1600 buc. 3
— 10x8x1350 buc. 50
— 17x11x710 buc. 8
— 17x11x850 buc. 4
— 17x11x1180 buc. 3
— 17x11x4500 buc. 2

CURELE DIN PIELE

— Curele răsucite 10—12 mm kg. 25

CURELE MĂTASE FĂRĂ SFÎRŞIT

— 1110x35 mm buc. 8
— 1900x30 mm buc. 25

DIVERSE

— Condensatori ceramici B 3000 2000 TGL 68-109 buc. 24
— Freze ciupercă ∅ 8x1, 20x3 NR Z 25x65 buc. 2000
— Electrozi arămiţi crăiţuire ∅ 10 mm buc. 900

PIESE AUTO

— Contact platinat TV, vechi perechi 8
— Camere auto 560/13 buc. 2
— Anvelope 560/13 buc. 3
— Diafragme pompă benzină 8 g buc. 27
— Filtru ulei Dacia buc. 3
— Capac Delcou TV vechi buc. 2
— Site pompă benzină vechi buc. 28
— Braţe ştergător cu lame pt. IMS buc. 4

MOTOARE ELECTRICE PROVENITE DIN CASARE ÎN STARE DE FUNCŢIONARE

— 50205 0,8x1410 Gab. 90 663788 buc. 1
— 50206 0,250x1400 idem 3571 buc. 1
— 50206 0,250x1400 idem 3572 buc. 1
— 50199/1 1,0x1410 idem 100 315830 buc. 1
— 50207 1,1x940 idem 90 62245 buc. 1
— 50207 1,1x940 idem 100 706420 buc. 1
— 50208 1,7x930 idem 140 449125 buc. 1
— 50203 3x1410 idem 140 551881 buc. 1
— 50209 4,5x900 idem 140 281612 buc. 1
— 50199/2 0,15x2820 idem 63 760344 buc. 1

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE GEAMURI DIN BUZĂU

Înființată cu 13 ani în urmă, mai exact în anul 1968, Întreprinderea de geamuri din Buzău, deși tînără în industria sticlei din țara noastră, și-a cîștigat un nume de prestigiu pe meridianele lumii prin varietatea și calitatea produselor executate.

Activitatea productivă în a cărei desfășurare aparatura electronică are un rol deosebit, este organizată pe următoarele secții: **oglinzi, geamuri-securizate, laminate, șlefuite și trase, cărămizi de sticlă cu goluri în diferite nuanțe coloristice, geam duplex.** Liniile moderne de **geam profilit, instalație de securizat, atelierul de oglinzi venețiene, sectorul de geamuri prelucrate pe cant, atelierul de mobilier urban sau secțiile de ambalaje și jaluzele** întregesc componența unei unități republicane românești cu grad înalt de tehnicitate.

În cincinalul recent încheiat colectivul de muncă de la această prestigioasă întreprindere a realizat peste 23 milioane mp de geam tras și peste 48 milioane mp de geamuri prelucrate în diferite tipuri și dimensiuni.

Gama sortimentală (peste 100 de produse) prezintă, între altele, articole ca:

- **geamuri trase pentru construcții;**
- **ecrane de protecție din geamuri duplex;**
- **parbrize pentru autoturisme;**
- **oglinzi din geam tras și din geam șlefuit tip venețian;**
- **geam profilit închis și deschis;**
- **jaluzele pe canturi;**
- **cărămizi de sticlă;**
- **mobilier urban;**
- **table școlare;**
- **butelii de sticlă;**
- **geamuri emailate în diverse culori;**
- **geamuri prelucrate cu grosimi între 4—15 mm.**

Geamul „Izovit", obținut prin sudarea a două sau mai multe plăci de geam, distanțate între ele cu bandă metalică, asigură un grad sporit de confort și o perfectă izolare termică și fonică. Se utilizează în construcții civile, industriale și social-culturale.

Geamul „Duplex" are o largă întrebuințare în industria de autovehicule, avînd un coeficient de transmisie al luminii de peste 75 la sută. Acest geam întrunește cele mai exigente cerințe ale controlului optic.

Geamul securizat se folosește pe scară largă la confecționarea ușilor, vitrinelor panoramice etc., pentru marile magazine, holuri de hoteluri, săli de aeroporturi ș.a. a cabinelor telefonice etc.

Geamul emailat se realizează într-o gamă coloristică diversă. Se folosește la placarea fațadelor, sau interioarelor decorative, precum și la confecționarea diferitelor tipuri de uși.

Pentru realizarea unor produse de calitate și mai bună și pentru lărgirea gamei sortimentale, harnicul colectiv de muncă de la Întreprinderea de geamuri din Buzău și-a propus să înființeze o secție de sticlă spongioasă care va folosi nisipul rezultat din procesul de șlefuire al geamurilor, o instalație de oglinzi aluminizate, iar pentru economii de energie și combustibil vor fi executate instalații pentru recuperarea gazelor de la cuptorul de topit și a apelor r[illegible] care vor fi refolosite prin darea în folosință a unei stații de epurare.

Ion VASILESCU

Aspect din moderna Secție de șlefuire — polizare a geamurilor

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Producția fizică realizată la toate sortimentele

ÎNDEPLINIREA în cele mai bune condiții a producției fizice planificate, ritmic și în structura optimă solicitată reprezintă una din preocupările de bază ale fiecărei întreprinderi, pornind de la necesitatea — subliniată în repetate rînduri în documentele de partid — realizării unei concordanțe între cererea de consum intern, productiv și neproductiv, solicitările pieței internaționale și plan, acoperirii integrale a contractelor economice cu produse de calitate superioară și parametrii tehnici-funcționali ridicați. În acest context se înscriu și eforturile depuse de colectivul de oameni ai muncii de la întreprinderea „Policolor" din Capitală, una din cele mai reprezentative întreprinderi din industria chimică.

Eforturi susținute — rezultate superioare

ACTIVITATEA economică a întreprinderii pe linia realizării integrale a sarcinilor prevăzute pentru 1981 este concretizată în rezultatele valoroase dobîndite în primele 4 luni ce au trecut din acest an.

Dinamica realizării producției fizice

— % —

Denumirea indicatorului	Ani: 1975	1977	1979	1980	1981 (4 luni față de aceeași perioadă din 1980)
Producția fizică					
— lacuri și vopsele	100	131,3	139,1	140,5	115,2
— prod. macromoleculare	100	151,2	165,6	164,5	140,7

Realizările dobîndite se datoresc, în principal, aplicării ferme a unei strategii proprii privind dezvoltarea unitară, omogenă și concentrată a întreprinderii, care a permis o cunoaștere complexă și o dirijare superioară a procesului de producție, asigurînd maleabilitatea și adaptabilitatea structurii lui față de modificarea cererii. Astfel, numai de la începutul anului, pe lîngă cele 528 produse finite nominalizate, întreprinderea a introdus în fabricație alte 5 serii de produse noi și 3 semifabricate, reprezentînd circa 4% din producție. Dintre acestea menționăm: emailuri cu uscare la cuptor și emailuri cu uscare la aer necesare industriei constructoare de mașini; lacul electroizolant pe bază de rășini alchidice oil-free pentru confecționarea tablelor electrotehnice silicioase, care înlocuiește un produs similar din import pe bază de rășini solubile în apă; rășini poliesterice nesaturate de tip Polestral K 70 și Polestral 500 necesare pentru chitul poliesteric; rășina Nestrapol UV 1 pentru masa de șpaclu în industria lemnului și care înlocuiește produsul similar din import Roschidal UV 11 etc. Modificările survenite în structura producției au putut fi realizate într-un timp relativ scurt datorită activității sectorului de cercetare al întreprinderii (cazul seriei de emailuri cu uscare la cuptor și seriei de emailuri cu uscare la aer), cît și colaborării cu Centrul de cercetări pentru protecții anticorozive, lacuri și vopsele (cazul seriei de lacuri electroizolante pe bază de rășini alchidice oil-free), ceea ce a asigurat importante economii, în primul rînd prin scurtarea timpului de asimilare. În cazul lacului electroizolant pe bază de rășini alchidice oil-free, de pildă, termenul de asimilare a fost doar de cîteva luni, în condiții economice superioare de calitate. Totodată, se cuvine a fi menționat și faptul că toate produsele sau seriile de produse noi asimilate, pe lîngă faptul că au rezolvat o problemă economică stringentă, reprezintă, fiecare în parte, modalități concrete de reducere a efortului valutar pe întreprindere prin utilizarea materiilor prime indigene și renunțarea la import. Un singur exemplu este edificator: în cazul seriei de emailuri cu uscare la cuptor efortul valutar s-a redus de la 840 $/t la vechiul produs la 59 $/t, ceea ce asigură întreprinderii importante economii și totodată o optimizare a importului de materii prime.

Alături de satisfacerea cerințelor mari ale economiei întreprinderea urmărește îndeaproape și realizarea producției destinată fondului pieței, prin fabricarea de produse care să asigure o mai bună satisfacere a cererii de consum a populației. În această perioadă de timp au fost asimilate în producție și livrate pieței masticuri de antifonizat autoturisme, în trei culori și s-au încheiat pregătirile necesare asimilării unui nou produs — Gudrapol — pentru finisarea caroseriilor și care înlocuiește un produs similar din import.

De ce totuși restanțe la unele sortimente ?

DEȘI VALOROASE, rezultatele obținute nu reflectă în întregime posibilitățile interne ale întreprinderii, existînd o serie de restanțe (este adevărat mici) pe linia realizării planului fizic la unele sortimente. În ceea ce privește restanțele, edificator este faptul că din planul trimestrului I a.c. unele produse nu au fost realizate la nivelul planificat. Este cazul grundului solubil în apă pentru autoturisme și lacului electroizolant, ale căror nerealizări s-au datorat, în principal, neritmicității producției la secția rășini de temperaturi înalte ca urmare a neconcordanței dintre capacitatea mai mică a acestei secții și planul de producție al întreprinderii. Și aceasta în condițiile în care la reactoarele aferente rășinilor epoxidice, secție de bază a întreprinderii, există în prezent capacitate disponibilă, deci o utilizare insuficientă a acestei linii tehnologice.

Eliminarea locului îngust de la secția rășini alchidice este o problemă ce ține de mai buna organizare a producției și a muncii, de integrarea și specializarea diferitelor secții și activități, în funcție de structura și nivelul producției, de amplificarea colaborării interuzinale, intersecții, precum și de adaptabilitatea mai mare a gîndirii tehnice proprii la nevoile de schimbare în fluxul tehnologic sau tehnologiile existente. Înlocuirea parțială, de exemplu, a lacului electroizolant cu un alt produs similar creat cu materii prime din țară, deși este o măsură operativă bună, nu rezolvă problema lărgirii și diversificării producției în condițiile existente.

Restanțe se regăsesc și în domeniul desfacerii produselor finite ca urmare a unei preocupări mai puțin susținute a întreprinderii pe linia asigurării contractelor, în funcție de producția realizată. Pe primele 4 luni ale anului se înregistrează o neacoperire cu contracte a unei cantități de circa 4—5 mii t produse macromoleculare.

Mobilizarea și valorificarea rezervelor disponibile

VALORIFICAREA maximă a resurselor interne se poate realiza, după părerea noastră, în primul rînd prin **adîncirea specializării și cooperării,** măsură care poate asigura o lărgire substanțială a producției și sporirea eficienței economice. De altfel, această orientare cîștigă tot mai mult teren în practica economică a întreprinderii, pentru perioada imediat următoare fiind preconizate o serie de acțiuni în acest sens. Se urmărește concentrarea producției de rășini dure de tip „Romfen" și „Aducol" la secția de rășini Cățelu, ceea ce va permite o specializare mai mare a activității întreprinderii, paralel cu descongestionarea locului îngust de la secția rășini 1 și utilizarea rațională, eficientă a tuturor

Corneliu BÂRNEA

(Continuare în pag. 20)

Dezvoltarea accelerată a bazei de materii prime și energetice

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MASEI LEMNOASE (I)

ÎNTRE materiile prime care au o însemnătate deosebită în aprovizionarea unui important număr de sectoare și întreprinderi ale economiei naționale **lemnul** se înscrie la loc de frunte. De aceea, lemnul, ca de altfel toate materiile prime, se cere gospodărit rațional și eficient pe întreg circuitul exploatării, prelucrării și utilizării sale, astfel încît din aceeași cantitate de masă lemnoasă să se obțină un volum sporit de produse, în condiții de eficiență ridicată.

Creșterea disponibilului de masă lemnoasă destinată prelucrărilor industriale, la nivelul cerințelor crescînde ale economiei naționale, în condițiile în care tăierile sînt limitate — așa cum se prevede în Directivele-program de conservare și valorificare a fondului forestier al țării pînă în anul 2010 — impune măsuri organizatorice deosebite în exploatări / în ce privește colectarea, sortarea și valorificarea integrală prin tehnologii adecvate, a întregului fond forestier de pe suprafețele planificate a fi exploatate. Ce acțiuni desfășoară întreprinderile forestiere pentru a exploata și valorifica cît mai eficient lemnul din pădure, cum asigură acestea livrarea lemnului industrial către beneficiari încît prevederile de plan în exploatările forestiere și în unitățile de prelucrare — să se realizeze ritmic cantitativ și calitativ ?

Realizări însemnate, dar și rezerve ce se cer operativ valorificate

TRECEREA la realizarea sarcinilor de plan pe 1981 a găsit întreprinderile din **Centrala de exploatare și transport a lemnului** într-o situație deosebit de favorabilă : **toate prevederile de plan din cincinalul precedent au fost nu numai realizate, ci și depășite.** A fost livrată economiei naționale o cantitate suplimentară de lemn industrial în valoare de zeci de milioane lei.

Dispunînd de o bogată experiență, de un program mobilizator pentru noul cincinal, întreprinderile de exploatare forestieră și-au luat din vreme măsuri pentru a obține și în acest an rezultate bune în îndeplinirea sarcinilor de plan. Aceasta a impus, în primul rînd, tăierea, sortarea și aducerea la drumurile de acces a unei cantități însemnate de lemn, pentru ca în condițiile primăverii să poată fi ușor livrată beneficiarilor. La 1 ianuarie 1981, de pildă, se aflau în stoc gata de livrare peste 2 milioane m^3 lemn industrial. Ținînd seama că pentru întregul an cantitatea de lemn din pădurile țării ce trebuie să fie tăiată și livrată economiei naționale se ridică la 20 milioane metri cubi, au fost luate măsurile necesare astfel încît din fiecare parchet să se realizeze cantitățile planificate pe fiecare sortiment.

Este de relevat faptul că **la capătul primului trimestru din 1981 majoritatea întreprinderilor din cadrul centralei au reușit să-și realizeze sarcinile de plan atît la producția marfă, producția netă, cît și la indicatorii calitativi și de eficiență.** Bunăoară, întreprinderile forestiere de exploatare și transport din Suceava, Pitești, Piatra Neamț, Rîmnicu Vîlcea, Miercurea Ciuc și-au îndeplinit planul la producția marfă între 101—103%, producția netă între 101—123%, productivitatea muncii între 100—107%, iar nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă s-a situat între 99,8 și 100% etc.

Situația pe ansamblul centralei însă nu se prezintă la nivelul prevederilor de plan. Aceasta întrucît o serie de unități, cu pondere importantă în realizarea sarcinilor de plan, nu au reușit să exploateze și să livreze cantitățile planificate de lemn industrial. Între acestea se numără I.F.E.T. Caransebeș, Bacău, Baia Mare, Sibiu, Tîrgu Jiu, care în primele 2 luni din 1981 au realizat planul la indicatorii producție marfă și producție netă doar în proporții situate între 77 și 92%. În lunile martie, aprilie și mai însă unitățile amintite au reușit să se încadreze în prevederile de plan și să recupereze din restanțe, excepție făcînd întreprinderile din Caransebeș și Sibiu.

Ceea ce constituie însă o rămînere în urmă cu efecte negative în lanț este **nerealizarea la nivelul planificat a obligațiilor din contractele economice :** la nivelul centralei, prevederile pe ansamblul trimestrului I a.c. au fost acoperite doar în proporție de 91,9%. Cele mai multe contracte neonorate au cuprins anumite sortimente de lemn industrial și anume : bușteni de fag (—39,5%), bușteni de rășinoase (—13,3%), lemn de mină (—45,0%), cherestea de rășinoase (—17,9%), cherestea de fag (—35,6%). La celelalte sortimente (bușteni furnir de stejar, lemn de celuloză, cherestea de stejar, cherestea din diverse specii, lăzi din foioase, uși-ferestre, traverse normale și speciale, butoaie de fag — ambalaj), prevederile din contracte au fost onorate în totalitate și în multe cazuri în devans. În lunile aprilie și mai livrările de lemn au fost mult intensificate, acoperindu-se în mai mare măsură prevederile din contractele economice.

Deficiențele care s-au manifestat în activitatea întreprinderilor forestiere se datorează unor cauze de natură obiectivă (avem în vedere iarna grea din acest an, intemperiile continuate pe perioade lungi, mai ales în zonele de munte etc.), dar și unor neajunsuri proprii — respectiv modului în care s-a planificat și derulat transportul lemnului (atît cu mijloace proprii, cît și cu cele ale C.F.R.) de la pădure la beneficiar, unor dificultăți în aprovizionarea cu carburanți și anvelope etc. Firește, dacă asemenea neajunsuri nu s-ar fi manifestat, dacă rezervele de stoc ar fi fost transportate și livrate beneficiarilor, nu s-ar fi ajuns la situația ca unele întreprinderi de industrializare a lemnului să ducă lipsă de materie primă și să nu-și realizeze la rîndul lor în primele luni ale anului curent planul de producție la indicatorii principali.

Socotim totuși că în cadrul Centralei de exploatare a lemnului s-a acumulat o valoroasă experiență care merită relevată, că acțiunile întreprinse în lunile martie, aprilie și mai a.c. (atît de către centrală, cît și de unitățile ce-i aparțin) au avut și au darul de a recupera mult

din rămînerile în urmă în ce privește realizarea planului de producție și de livrări, că în continuare sînt condiții ca în ansamblu sarcinile, plus angajamentele luate, să fie îndeplinite ritmic, cantitativ și calitativ. Iată de ce ne propunem în cele ce urmează ca alături de prezentarea rezultatelor pozitive obținute de multe I.F.E.T.-uri, să relevăm și o serie de rezerve ce pot fi mai activ mobilizate, cît și acțiunile posibile de întreprins în vederea creșterii capacității centralei și unităților sale în realizarea exemplară a planului pe 1981 la toți indicatorii.

Perfecționarea tehnologiei și a organizării — surse de sporire a producției și a eficienței

ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE de exploatare și valorificare superioară a masei lemnoase au fost și sînt depuse cu consecvență eforturi însemnate în direcția modernizării tehnologiilor de lucru, perfecționării organizării producției și a muncii, ceea ce a permis obținerea unor rezultate superioare atît pe linia creșterii volumului producției, cît și a nivelului de eficiență. În acest sens au fost elaborate la nivel de cincinal, cu defalcare pe fiecare an, programe de măsuri complexe la nivelul centralei industriale și al întreprinderilor forestiere de exploatare și transport componente, în vederea satisfacerii cerințelor economiei naționale dintr-un volum de tăieri limitate la posibilitatea normală a pădurii, a creșterii productivității muncii și diminuării efortului fizic, a reducerii costurilor de producție, în special a celor materiale și energetice, concomitent cu creșterea proporției lemnului provenit din rărituri și curățiri ale pădurii. Din multitudinea preocupărilor și a rezultatelor obținute în acest sens, se cer menționate cu prioritate cele referitoare la :

1 **Introducerea și extinderea tehnologiilor moderne** în toate fazele procesului de exploatare a lemnului :

● la operațiunile de **recoltare** activitatea desfășurată mecanizat a crescut de la 14,7% în anul 1960, la 99,4% în anul 1981, în primul rînd prin utilizarea largă a fierăstraielor mecanice ;

● la operațiunile de **colectare** s-a trecut la activitatea mecanizată odată cu creșterea volumului și sortimentelor din lemn de foioase necesare pentru industrializare, pentru a se asigura evacuarea rapidă a lemnului din parchete, respectarea regulilor silviculturale de protejare a pădurii în perioada de vegetație, cît și pentru sporirea volumului de masă lemnoasă exploatabilă (în condițiile muncii nemecanizate în pădure rămîneau circa 1,2 mil. mc sub formă de buturi nedespicate și crăci). Utilizarea instalațiilor cu cablu (a funicularelor) și a tractoarelor a determinat creșterea indicelui de mecanizare la această categorie de lucrări de la 15,7% în anul 1960, la 81% în prezent, precum și reducerea substanțială a pierderilor de material lemnos ;

● la operațiunile de **încărcat lemnul în mijloacele de transport**, ponderea muncii manuale a scăzut de la 96% în anul 1960, la numai 7% în 1981. În trecut, efectuarea manuală a operației de încărcare făcea necesar ca cea mai mare parte a masei lemnoase ce se expedia din pădure să fie formată din lemn despicat (cu consum suplimentar de muncă), pentru a fi relativ ușor de manipulat manual ; de asemenea, cantitatea de bușteni manipulată era mai mică, iar pentru încărcarea acestora se construiau rampe ce reclamau consumuri ridicate de lemn de calitate superioară ;

● la **transport** ponderea operațiunilor desfășurate cu mijloacele mecanizate ale unităților forestiere a crescut de la 72% în anul 1960, la 100% în acest an. Aceasta a fost posibilă datorită extinderii rețelei de drumuri forestiere. S-au creat astfel condiții pentru ca circulația să poată fi efectuată și pe pante de pînă la 12% (față de numai 6% pe calea ferată), pentru reducerea costurilor de investiții (350 000 lei pe km de drum, față de 1 100 000 lei pe km de cale ferată), diminuarea consumului de materiale (consum de numai 1 t de material metalic și 1 m³ material lemnos pe km de drum, față de 50 t material metalic și 58 m³ material lemnos pe km la calea ferată) și a cheltuielilor de exploatare (1,04 lei pe t km la transport auto față de 2,56 lei pe t km la transportul pe calea ferată în anul 1980).

Sporirea gradului de mecanizare în parchete a dus, de asemenea, la creșterea productivității muncii de la 0,640 m³/om-zi în 1950 la 2 300 m³/om-zi realizat în anul 1980. Pe această bază numărul de muncitori folosiți în exploatările forestiere s-a diminuat continuu, ajungînd în prezent la circa 50% față de anul 1950, reducere realizată în special la doborîtul, fasonatul și colecta-

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 10)

În numărul viitor — o analiză asupra cauzelor unor neajunsuri și modului în care factorii vizați acționează pentru eliminarea lor și crearea condițiilor necesare realizării ritmice, la un înalt nivel calitativ și de eficiență a sarcinilor de plan.

Realizarea producției cu cheltuieli cît mai reduse

ÎN CADRUL EFORTURILOR GENERALE pentru obținerea producției industriale cu costuri cît mai reduse, Centrala de utilaje și piese de schimb din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții a obținut în cursul trimestrului I. 1981 realizări remarcabile (graficul). Economiile față de nivelul planificat al cheltuielilor totale de producție au avut o evoluție semnificativă: peste 2 mil. lei în ianuarie, peste 5 mil. lei pe primele două luni și peste 22 mil. lei pe trimestrul I.1981. În același interval, și economiile la cheltuielile materiale au avut o dinamică ascendentă: peste 5 mil. lei în ianuarie, aproape 10 mil. lei pe două luni, peste 20 mil. pe trimestrul I.1981.

Aceste rezultate au fost obținute, în principal, prin preocuparea permanentă a întreprinderilor de a realiza integral producția fizică, în sortimentele și calitățile stabilite, de a nu depăși normele de consum de materiale, de a diminua ponderea cheltuielilor generale și de secție în costurile de producție (producția marfă planificată a fost depășită cu 0,7%, producția netă cu 3,4%, productivitatea muncii calculată la producția netă cu 3,2%).

Evidențiind rezultatele pozitive în ansamblu, trebuie să arătăm că ele ar fi putut să fie superioare dacă întreprinderea „Feroemail"-Ploiești și Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Gheorghieni ar fi realizat nivelele planificate ale costurilor totale de producție, evitînd o cheltuială suplimentară de aproape 3 mil. lei. De altfel, situația nesatisfăcătoare la aceste două întreprinderi s-a perpetuat de la o lună la alta pe întreg trimestrul I.1981. Dată fiind această situație, se impune o analiză asupra cauzelor care au determinat depășirea cheltuielilor de producție la ambele întreprinderi, închiderea tuturor canalelor care conduc la risipă, astfel ca pînă la sfîrșitul sem. I.a.c. să se ajungă la încadrarea lor în nivelele planificate.

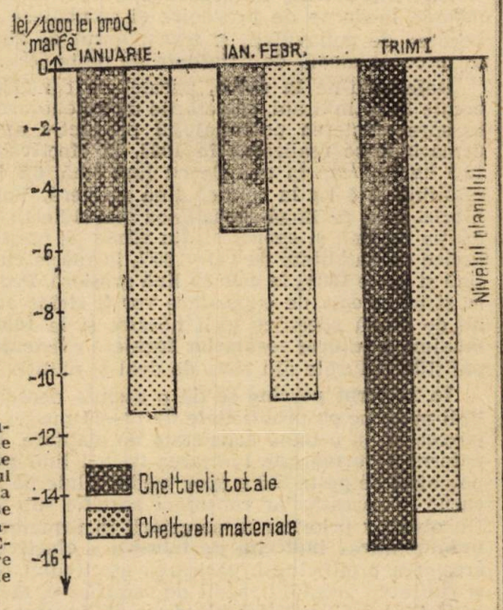

Reducerea cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție marfă pe trimestrul I 1981 la Centrala de utilaje și piese de schimb din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

I. C.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

PRIORITĂȚI ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ DIN AGRICULTURĂ (II)

prof. Nicolae GIOSAN
președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice

Creșterea potențialului productiv în zootehnie

CORESPUNZĂTOR procesului și sarcinilor de creștere a ponderii pe care o deține zootehnia, în producția agricolă totală, programul prevede o puternică dezvoltare a cercetărilor în acest domeniu. Principalele obiective stabilite constau în elaborarea de noi **metode de ameliorare a raselor de animale și păsări** și noi **tehnologii de creștere,** care să asigure obținerea unor producții mari, îmbunătățirea calității produselor și a randamentelor în procesul de prelucrare, reducerea consumului specific de hrană și a cheltuielilor pe unitatea de produs. Se vor crea noi linii și hibrizi cu performanțe superioare, adaptate la diferite condiții ecologice și forme de exploatare, cu indici înalți de reproducție și se vor elabora metode și procedee noi de prevenire și combatere a bolilor, pentru reducerea mortalității, mai ales la tineret.

Prin accentuarea procesului de specializare a stațiunilor de cercetări de profil pe creșterea și ameliorarea uneia din cele 3 rase de **bovine** din țară, cercetarea urmărește realizarea unor linii cu un **potențial biologic de producție** de 5 500—6 000 litri lapte la rasele Bălțată românească și Brună și de 6 500—7 000 litri la rasa Friză, paralel cu creșterea conținutului de grăsime și de proteină din lapte. Se are în vedere îmbunătățirea, în același timp, a potențialului de producție de carne ; nivelul propus constă în realizarea, la descendenții taurilor pepinieri, a unui spor mediu zilnic în greutate de peste 1 200 g la rasa Bălțată românească, 1 150 g la rasa Brună și 1 100 g la rasa Friză, cu un consum de furaje de sub 5,5 UN pe 1 kg de spor.

În scopul maximizării progresului genetic se vor îmbunătăți tehnicile actuale de reproducție și selecție ; folosindu-se metode moderne de prevenire și combatere a sterilității, provocarea de poliovulații și transplantul de zigoți, se va asigura un procent mediu de **natalitate** de peste 85%.

Referindu-ne **la ovine,** paralel cu consolidarea liniilor nou create în ultimii ani, cercetările de ameliorare vor fi concentrate spre creșterea potențialului productiv al raselor existente, urmărindu-se realizarea în 1985, la efectivele din cercetare, a 12,5 kg lînă/cap la ovinele cu lînă fină, 6,5 kg la cele cu lînă semifină și 4 kg la cele cu lînă grosieră. Vor fi create linii și hibrizi care, pe lîngă capacitatea mai ridicată în ce privește producția de lînă și sporul mediu zilnic de creștere, să asigure un indice de natalitate de 140—160% la rasele cu lînă fină și semifină și peste 120% la cele cu lînă grosieră. Procesul de ameliorare și tehnologia de exploatare vor fi strîns adaptate la condițiile de climă specifice țării noastre și la **folosirea cu eficiență maximă a tuturor resurselor furajere existente,** în mod deosebit pajiștile naturale din zona de deal și munte.

În sectorul porcine se dă o atenție deosebită creării de noi linii materne cu prolificitate de 13—14 purcei la o fătare (23—25 purcei/an) și o bună capacitate de alăptare. În privința raselor paterne se urmărește formarea de noi linii pure și sintetice, cu potențial de peste 750 g spor mediu zilnic pe animal, avînd 70% carne în carcasă, iar consumul specific sub 2,6 kg concentrate. Un obiectiv prioritar al cercetării în următorii ani îl constituie **îmbunătățirea indicelui de folosire a efectivului matcă,** prin creșterea prolificității, păstrarea efectivului cu pierderi minime și ridicarea greutății medii de sacrificare, fără a afecta negativ calitatea cărnii și proporția de carne în carcasă. Ponderea mare a efectivelor de porcine la gospodăriile populației face necesară crearea unor linii de porcine care să valorifice corespunzător și alte resurse furajere existente (cartofi, sfeclă, bostănoase etc.).

În avicultură lucrările de cercetare sînt îndreptate spre **crearea de hibrizi noi pentru ouă,** avînd o producție de 290 ouă/găină la Leghorn și peste 260 ouă/găină la hibrizii autosexabili de ouă cu coajă brună, în condițiile folosirii de rații furajere cu 16—18% proteină și 2 900—3 100 kcal/kg energie metabolizabilă — iar la rasele de carne — hibrizi autosexabili cu număr sporit de pui pe găină-matcă și greutate de peste 2 kg la broileri de sub 54 zile, la un consum specific sub 2,3 kg de furaj concentrat. Se vor efectua cercetări de ameliorare a celorlalte specii de păsări de carne (hibrizi broiler de curcă, cu un potențial de 6—6,6 kg greutate vie la 14 săptămîni ; hibrizi broiler de rață și gîscă, cu greutate de 3,5 kg, respectiv 5 kg la vîrsta de 8 săptămîni), paralel cu îmbunătățirea producției de ouă de incubație și a procentului de ecloziune.

În sprijinul realizării indicațiilor conducerii de partid și de stat privind **dezvoltarea creșterii viermilor de mătase** vor fi continuate sau inițiate cercetări în domeniul sericiculturii, avînd ca teme crearea de linii și hibrizi noi, cu potențial ridicat de producție și rezistență sporită la boli, pretabili să folosească și alte resurse furajere (frunze de ricin, stejar etc.). Formează obiective prioritare crearea a **noi soiuri de dud** cu 22—26% proteină în frunze, adaptate la condițiile de climă din țara noastră, elaborarea de tehnologii noi de **creștere în serii succesive** pe toată perioada de vegetație.

Cercetarea din **apicultură** va fi axată pe formarea de linii noi, adaptate la condițiile ecologice din diferitele zone ale țării. Creșterea dirijată și difuzarea unui număr sporit de mătci valoroase, precum și diversificarea bazei furajere și valorificarea superioară a produselor apicole sînt premise ale unor rezultate calitativ superioare.

În piscicultură programul de cercetare urmărește ridicarea producției în amenajările sistematice la peste 3 600 kg pește la hectar, precum și sporirea simțitoare a potențialului productiv al iazurilor și acumulărilor, prin crearea de noi linii de hibrizi adaptați acestor condiții, îmbunătățirea tehnologiei de reproducere, creștere și difuzare a speciilor valoroase, aplicarea policulturii și folosirea mai eficientă a hranei. O mare dezvoltare vor lua cercetările legate de **pescuitul oceanic, cultura și aclimatizarea** la condițiile platformei continentale românești a Mării Negre **a unor specii nevertebrate marine utile,** cultura dirijată a peștilor marini în lacurile litorale și alte amenajări.

Componentă de bază a unei zootehnii moderne, **baza furajeră** reprezintă condiția esențială a unor producții sporite. Cercetările din acest domeniu sînt orientate în direcția creării de soiuri și tehnologii îmbunătățite, precum și valorificării superioare a producției, în mod deosebit a **resurselor furajere secundare din agricultură și industria alimentară.** În acest sens se vor intensifica și cercetările privind lărgirea resurselor de proteină și folosirea eficientă a acestora în hrana diferitelor categorii de animale.

Avînd în vedere ponderea pajiștilor naturale în producția furajelor de volum din țara noastră (peste 45%), în viitorii ani tematica de cercetare va fi orientată spre formarea de **noi soiuri de graminee și leguminoase perene valoroase** pentru pajiști, odată cu asigurarea necesarului de semințe pentru regenerarea și suprainsămînțarea a peste un milion hectare pe an. De asemenea, se vor extinde cercetările legate de **îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare a pajiștilor,** în ceea ce privește pășunarea ca și recoltarea și conservarea masei verzi, în vederea realizării unor producții maxime de lapte, carne și lînă la hectar.

O preocupare deosebită în zootehnie se acordă **asistenței sanitar-veterinare.** Se pune un accent mai mare pe efectuarea celor mai eficace **tratamente preventive.** În acest scop, cercetările

de medicină veterinară au ca direcții prioritare : găsirea de noi căi pentru limitarea incidenței și eradicarea bolilor infecțioase ; rezolvarea problemelor de patologie animală caracteristice marilor unități de creștere. Se vor extinde cercetările în domeniul patologiei reproducției și al bolilor la animalele tinere din toate speciile, acordîndu-se mai multă atenție studiului factorilor nespecifici (nutriționali și de metabolism) ce se pot manifesta prin infecunditate, avort și frecvență ridicată a morbidității. Producția de biopreparate și medicamente de uz veterinar va fi orientată spre îmbunătățirea calității produselor existente și realizarea de noi produse cu efect superior asupra sănătății animalelor.

Metode, procedee, tehnici moderne

PORNIND de la faptul că actualele metode de investigare sînt limitate, nepermițînd obținerea unor progrese deosebite în ameliorarea plantelor și animalelor, în tematica de cercetare a fost introdus un **program special de inginerie genetică**, avînd ca obiectiv **crearea de organisme noi, capabile să depășească cu mult performanțele actuale privind potențialul productiv.** Lucrările sînt orientate în direcția obținerii unor forme, în primul rînd la cereale și plante tehnice, dar și la alte grupe de plante, capabile **să fixeze azotul atmosferic** — prin simbioză cu microorganisme sau prin asimilare directă de către celulele proprii. Realizarea unui înalt potențial productiv al animalelor face necesară trecerea la folosirea unor metode și tehnici noi de **transformare genetică a caracterelor biochimice și imunologice** legate de reproducție, de influențare a sexului, transferul de gene între specii și în interiorul speciei, în vederea creării de organisme animale cu caractere deosebite prin grefarea unor însușiri biologice cu rezistență genetică la factorii agresivi din condițiile exploatării intensive, corectarea erorilor înnăscute de metabolism etc. În cadrul acestui program, vor avea un loc preponderent cercetările de **microbiologie,** dat fiind rolul microorganismelor în sporirea producției și creșterea randamentelor de conversiune energetică.

Un alt program special se referă la **creșterea producției și utilizarea biomasei,** prin ameliorarea unor plante și specii forestiere în vederea producerii unei cantități maxime de biomasă la unitatea de suprafață, ca și prin elaborarea de procedee noi pentru **conversiunea biomasei în produse agroalimentare și în combustibili.**

Folosirea de **surse energetice neconvenționale** în agricultură constituie o preocupare prioritară a cercetării. Un program special va fi consacrat **producerii și utilizării biogazului** în activitatea productivă a unităților agricole. În domeniul **energiei eoliene** se are în vedere realizarea de noi tipuri de motoare multiple, care să poată lucra și la viteze reduse ale vîntului (3 m/sec), în vederea pompării apei în fermele zootehnice, uscării fînului, producerii energiei electrice ș.a. Se extind preocupările specialiștilor și în ceea ce privește **folosirea energiei solare** pentru uscarea cerealelor și a altor produse agricole, precum și în fermele zootehnice și se vor amplifica, de asemenea, cercetările în legătură cu **folosirea căldurii apelor geotermale,** mai ales în producerea legumelor de seră, în floricultură etc.

Cu asistența tehnică a institutelor și stațiunilor Academiei de Științe Agricole și Silvice se vor realiza, în perioada 1981—1985, cca. 350 unități de producere a biogazului, care vor aduce un aport de 65 000 tcc, o capacitate de producere și utilizare a energiei geotermale echivalentă cu 120 000 tcc (utilizată pentru sere, topitorii de in și cînepă, piscicultură ș.a.), instalații pentru captarea energiei solare cu o capacitate de 20 000 tcc și instalații eoliene cu o capacitate echivalentă cu 180 tcc. De asemenea, se vor pune în funcțiune recuperatoare de căldură ce vor realiza o economie de 170 tcc.

Industria alimentară va beneficia de rezultatele unor ample cercetări pentru valorificarea superioară a materiilor prime agricole, diversificarea produselor, ridicarea calității și reducerea costului acestora, prin perfecționarea tehnologiilor actuale, elaborarea de noi tehnologii și utilaje bazate în special pe chimia fermentativă și de sinteză, folosirea procedeelor de termosterilizare, atomizare, radiații ionizante etc. în prelucrarea produselor horticole.

Soluționarea problemelor complexe pe care le pune dezvoltarea agriculturii necesită promovarea pe scară largă a metodelor moderne ale științei conducerii activității economice și sociale. În acest scop, cercetările din domeniul **economiei agrare** vor fi concentrate spre perfecționarea și aplicarea metodelor moderne de planificare, organizare și conducere a consiliilor unice agroindustriale și a unităților agricole, de optimizare economică a proceselor tehnologice. O atenție deosebită se va acorda perfecționării și aplicării autoconducerii și autogestiunii unităților, a mecanismului economico-financiar în agricultură.

Un sistem unitar de introducere a progresului tehnic

ÎNFĂPTUIREA sarcinilor de dezvoltare a agriculturii necesită — concomitent cu intensificarea cercetărilor științifice — îmbunătățirea activității de introducere în producție a rezultatelor obținute, prin măsuri vizînd creșterea răspunderii organelor agricole, a unităților de cercetare, a specialiștilor din producție și a cadrelor didactice pentru aplicarea **operativă și integrală a progresului tehnic în activitatea practică.** În acest sens, Academia va îmbunătăți coordonarea și controlul întregii activități de cercetare și proiectare tehnologică din agricultură, silvicultură, industria alimentară și gospodărirea apelor. Împreună cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, va fi elaborat și aplicat un sistem unitar de introducere a progresului tehnic avînd ca direcții principale :

— stabilirea anuală a soiurilor și hibrizilor pentru fiecare specie, diferențiați pe zone de cultură ;

— producerea necesarului de sămînță și material săditor pentru întreaga țară, creșterea animalelor de prăsilă și a reproducătorilor în unitățile de cercetare și în fermele specializate ;

— stabilirea tehnologiilor pentru fiecare cultură în parte, diferențiate pe soiuri și hibrizi, pe baza rezultatelor obținute în cercetare și de către unitățile agricole fruntașe ; a tehnologiilor de cultivare rațională a terenurilor irigate, a celor cu exces de umiditate, a celor erodate, a solurilor acide, nisipoase și sărăturate ; a tehnologiilor (diferențiate pe zone) de ameliorare complexă a pășunilor și fînețelor prin reînsămînțare și supraînsămînțare, fertilizare ; de strîngere și conservare a producției ;

— îmbunătățirea structurii bazei furajere în concordanță cu zonele de creștere a animalelor și cu mărimea efectivelor ;

— ameliorarea și raionarea raselor de animale pe zone pedoclimatice ;

— perfecționarea sistemei de mașini în cultura plantelor, horticultură și zootehnie ;

— îmbunătățirea continuă a zonării producției agricole și introducerea rezultatelor în planurile anuale și de perspectivă ;

— cuprinderea rezultatelor cercetărilor în planul de promovare a progresului tehnic și urmărirea realizării acestora printru-un sistem similar cu cel aplicat pentru planul de stat ;

— valorificarea rezultatelor cercetărilor în documentațiile de proiectare pentru construcții de mașini și investiții în construcții, ca și în sistemul național de brevetare a invențiilor, în planul acțiunilor de ridicare a nivelului de pregătire a cadrelor din agricultură ;

— organizarea de manifestări științifice, consfătuiri de lucru etc. (în colaborare cu organele agricole și cu unitățile de producție), publicarea rezultatelor cercetărilor și difuzarea lor la unitățile interesate.

Activitatea institutelor și stațiunilor de cercetare se va integra organic în cea a consiliilor unice agroindustriale, contribuind la ridicarea nivelurilor de producție și a eficienței economice.

Prin accelerarea participării științei la intensificarea și modernizarea agriculturii, va fi transpusă în practică indicația dată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la recentul Congres al țărănimii : **„Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole presupun realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare, de introducere și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură."**

Asigurarea furajelor – factor esențial al progresului în zootehnie

CREȘTEREA substanțială a producției zootehnice se înscrie între obiectivele de cea mai mare însemnătate ale înfăptuirii noii revoluții agrare. Argumentele care o susțin sînt numeroase. Carnea, laptele, ouăle, celelalte produse din carne, lapte etc. constituie alimente strict necesare consumului populației, cerute de aceasta într-o măsură tot mai mare ; produsele zootehniei asigură — în măsură esențială — necesarul material al industriei alimentare, ca și o parte din materiile prime și materialele trebuincioase în industria ușoară, chimică etc. De asemenea, activitățile în zootehnie contribuie direct la diminuarea caracterului sezonier al activităților din agricultură, la asigurarea continuității acestora, la desfășurarea lor într-un ritm susținut pe tot parcursul anului, respectiv la obținerea corespunzătoare a veniturilor. Pornind de la asemenea elemente, importanța creșterii producției zootehnice a fost semnificativ pusă în lumină de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care sublinia că **„Realizarea programului partidului nostru, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului cer o agricultură dezvoltată, o zootehnie avansată".**

Sector cu o evoluție dinamică

TREBUIE evidențiat faptul că, în prezent, producția zootehnică reprezintă aproape 44% din totalul producției agricole, activitatea acestui sector înregistrînd cea mai dinamică evoluție. Comparativ cu dinamica producției globale agricole, care a cunoscut o creștere de 2,7 ori în anul 1979 față de anul 1938, producția agricolă vegetală a sporit în aceeași perioadă de 2,2 ori, în timp ce producția animalieră a crescut de 3,7 ori. Asemenea dinamici au fost consemnate în condițiile în care dintre care menționăm : creșterea ponderii producției zootehnice în valoarea producției globale agricole totale, de la 30,3% cît era în 1938, la 44%, așa cum am amintit ; concentrarea și specializarea producției în mari unități agricole de stat și cooperatiste ; extinderea și generalizarea soluțiilor constructive și tehnologice cu un grad din ce în ce mai accentuat de mecanizare și automatizare, urmărindu-se imprimarea, în activitatea zootehnică, a unui pronunțat caracter industrial ; introducerea la nivel național a unui sistem de ameliorare, înmulțire și difuzare către unitățile de producție a efectivelor de animale valoroase sau a materialului seminal ; organizarea și dotarea rețelei pentru apărarea sănătății animalelor ; sprijinirea creșterii animalelor în sectorul gospodăriilor populației ; specializarea, adaptarea și implicarea tot mai accentuată a unităților de cercetare și de învățămînt de profil în realizarea programelor de dezvoltare a zootehniei.

Înfăptuirea programelor pentru dezvoltarea zootehniei s-a materializat în creșterea și îmbunătățirea efectivelor animale (vezi și tabelul nr. 1), în sporirea contribuției acestui sector la constituirea fondului de stat de produse agroalimentare necesare consumului populației și asigurarea la un nivel superior a industriei cu materii prime. În anul 1979 s-a asigurat, de exemplu, o producție pe locuitor de 114 kg de carne în viu, 268 litri de lapte total (laptele de oaie recalculat la 3,5% grăsime), 320 bucăți ouă, 1,8 kg lînă ș.a.

Reliefînd succesele obținute în dezvoltarea zootehniei, trebuie menționat, totodată, faptul că producțiile nu au fost realizate la nivelul sarcinilor. Nerealizarea efectivelor de animale și a producțiilor stabilite s-au datorat cu precădere indicelui de natalitate mai redus la bovine și ovine, procentului ridicat de mortalitate și de sacrificări

Tabelul nr. 1

Efective de animale

— mii capete —

	Ani :						
	1938	1965	1970	1975	1980	1981	1985
Bovine	3 653	4 953	5 216	6 126	6 650	6 940	8 000
Ovine și caprine	10 452	13 932	14 355	14 310	16 500	17 500	20—22 000
Porcine	2 761	5 365	6 359	8 813	12 500	13 000	15 000
Păsări ouătoare	20 500	26 500	38 139	40 116	56 520	60 000	60 000

investițiile pentru modernizarea și dezvoltarea capacităților de producție din zootehnie și asigurarea animalelor de reproducție au însumat peste 75 miliarde de lei în perioada 1965—1980, din care peste 37 miliarde de lei în cincinalul recent încheiat.

În acest cadru, în zootehnia românească au avut loc o seamă de mutații, de necesitate, obținerii unor producții medii de lapte și lînă sub cele posibile. Cauza fundamentală a neatingerii obiectivelor planificate atît în ce privește efectivele cît și producțiile animaliere medii și totale, practic cauza care a generat, în cea mai mare parte, neajunsurile subliniate mai sus o constituie însă lipsurile existente în asigurarea bazei furajere — atît din punct de vedere calitativ cît și cantitativ. Tocmai în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„asigurarea furajelor reprezintă în momentul de față problema centrală a zootehniei. Avînd în vedere condițiile concrete de care dispunem, va trebui să luăm măsuri urgente pentru creșterea producției și utilizarea cît mai economică a furajelor de volum, pentru sporirea ponderii acestora în hrana animalelor."**

Posibilități pentru îmbunătățirea hranei animalelor

PORNIND de la marile obiective ale agriculturii, de la sarcinile zootehniei în cincinalul 1981—1985 — un ritm înalt de creștere, apt să permită ca, în 1985, 45%—46% din totalul producției agricole să o reprezinte producția animalieră — este evident că trebuie să se producă o adevărată revoluție în asigurarea furajelor, piatra unghiulară a activității în zootehnie. Producțiile furajere prevăzute — de 46 950 mil. u.n., din care 16 550 mil. u.n. concentrate în 1981 și 54 100 mil. u.n., din care 20 100 mil. u.n. concentrate în 1985 (ponderea furajelor de volum în cantitățile totale de hrană pentru principalele specii bovine și ovine fiind de 75—90%) — vor trebui să satisfacă, cu mult mai bine decît pînă în prezent, exigențele, în continuă creștere, de hrănire a șeptelului, pentru fiecare unitate agricolă. Ce măsuri și factori trebuie să acționeze pentru a se obține producțiile furajere, animaliere prevăzute ?

Pornind de la realitățile agriculturii noastre și, totodată, în lumina prevederilor Programului de măsuri pentru sporirea producției de furaje în perioada 1981—1985, se poate aprecia că, pe un plan general, eforturile factorilor implicați, la un nivel sau altul, în asigurarea furajelor de volum pentru bovine și ovine trebuie îndreptate, în primul rînd, în direcția dezvoltării activității de creștere a animalelor respective în strînsă legătură cu resursele furajere existente în fiecare localitate. În acest cadru, o atenție însemnată se impune acordată sporirii numărului de bovine și ovine în zonele de deal și de munte. În aceste zone, deși se află suprafețele cele mai întinse de pajiști naturale (sînt concentrate circa 80% din pajiști, adică peste 3,5 mil. ha), în condițiile creării complexelor zootehnice de dimensiuni mari, cu precădere în zonele de șes, ale utilizării sistemului cunoscut de hrănire a animalelor, se consemnează cea mai mică încărcătură de animale la ha. În consecință, pentru o parte importantă din șeptelul țării și pentru cele mai multe luni din an, nu animalele sînt duse la hrană, așa cum, dealtfel, se proceda din vechime, ci hrana este adusă la animale.

Evident, acest sistem este obiectiv necesar într-o anumită măsură (pe timpul iernii, în condiții speciale etc.), dar, dincolo de aceasta, aduce după sine transporturi, consumuri energetice neraționale, investiții excesive, un considerabil consum suplimentar de muncă socială pe care o agricultură de mare randament, rațională, eficientă, așa cum își propune să devină agricultura românească — și mai ales în condițiile restricțiilor energetice și materiale actuale — nu și-l poate permite. Dezvoltarea zootehniei în zonele de deal și de munte constituie o premisă însemnată pentru ca localitățile să-și asigure, din producție proprie, nevoile de consum local de produse animaliere, cît și obligațiile către fondul central de stat — sarcină de cea mai mare însemnătate în ansamblul dezvoltării economico-sociale a țării. Dealtfel, această acțiune se impune cu atît mai mult cu cît, potrivit prevederilor, și în continuare principala sursă de producere a furajelor de volum va fi cea a fînețelor naturale — peste 1 400 mii ha și cea a pășunilor naturale — aproape 3 000 mii ha în 1981.

În lumina indicațiilor conducerii partidului, potrivit cu legile țării, trebuie considerabil sporită, efectiv sprijinită creșterea animalelor, a producției animaliere în gospodăriile populației. Potrivit legiuitorului, toți cetățenii care dețin, într-o formă sau alta, teren agricol, sînt obligați să crească animale, atît pentru consumul propriu cît și pentru contractări sau vînzări cu statul. O asemenea stipulație, cu însemnate efecte benefice atît pentru piața agricolă cît și pentru cîștigurile țărănimii, ridică, evident, probleme în ce privește asigurarea bazei furajere, principala dificultate în calea sporirii șeptelului și a producțiilor animaliere.

Există considerabile rezerve apte să asigure baza furajeră necesară, fiind dealtfel întreprinse numeroase acțiuni în acest sens. După părerea noastră, acestora li s-ar putea adăuga și aceea potrivit căreia pentru **țăranii cooperatori — ca și pentru alți crescători de animale — acolo unde este posibil, să se destineze parcele din suprafețele respective ale C.A.P.-urilor, pentru a produce, pentru folosință proprie, furaje în cultură dublă după recoltarea culturii de bază.** În acest sens, avem cu deosebire în vedere faptul că din cele aproape 3 mil. ha cultivate cu grîu și orz, și care se pretează realizării de cultură dublă, aceasta este planificată — și realizată — pe aproape 1,6 mil. ha cu diverse culturi succesive, și în primul rînd cu plante furajere — cea mai mare parte din diferența de suprafață agricolă amintită localizîndu-se la C.A.P.-uri.

Chiar la o primă și globală apreciere există deci posibilitatea realizării suplimentare de furaje în cultură dublă pe suprafețe însemnate, nelezîndu-se cu nimic sarcinile planificate, ci dimpotrivă. Asigurarea bazei furajere pentru creșterea animalelor în gospodăriile populației impune, de asemenea, existența în comerț a uneltelor, a mașinilor și utilajelor mecanice pentru recoltarea furajelor de pe suprafețe mai mici sau deosebite — terenuri în pantă etc.; producătorii trebuie să găsească aceste produse pe piață, și să și le poată procura în condiții avantajoase, asigurîndu-se utilizarea pentru producerea furajelor a oricărei suprafețe agricole.

Constituirea bazei furajere trebuie concepută în condițiile îmbunătățirii radicale a alimentației animalelor — asigurîndu-se rații furajere raționale, echilibrate, corespunzător cerințelor fiziologice specifice fiecărei specii și categorii de animale. Experiența unor unități agricole din județele Constanța, Olt, Sibiu demonstrează că asemenea măsuri nu determină o creștere a consumului specific de hrană, ci, dimpotrivă, prin faptul că animalelor li se asigură hrana de care realmente au nevoie, în doze optime, la timpul potrivit, conduce la o reducere a acestui consum specific — sporind în schimb producțiile estimate, rentabilitatea, eficiența activității.

Un rol însemnat în asigurarea bazei furajere, în creșterea producției de masă verde la ha, îl are mobilizarea lucrătorilor din unitățile de cercetare și învățămînt de profil zooveterinar, a tuturor specialiștilor pentru generalizarea mai rapidă a cuceririlor științei, pentru crearea de noi soiuri de plante furajere, îmbunătățirea tehnologiilor etc. Este adevărat că față de sarcinile de amploare care se află în fața zootehniei, numărul de cadre cu pregătire superioară și medie care își desfășoară activitatea în acest sector ar părea insuficient : din totalul cadrelor cu pregătire superioară ocupate în agricultură (nivele pe 1979) doar puțin mai mult de o pătrime sînt ingineri zootehniști și medici veterinari, o proporție asemănătoare vădindu-se pentru zootehniști și veterinari în totalul cadrelor cu studii medii. Implicarea directă și imediată a fiecăruia din acești specialiști în rezolvarea unor probleme vizînd îmbunătățirea concretă a raselor de animale, a productivității acestora, a soiurilor de plante furajere și a randamentului nutritiv ce se obține de la plantele existente este însă o acțiune posibilă, o acțiune în măsură să permită amplificarea rezultatelor.

Un alt aspect acum. În asigurarea necesarului de furaje al zootehniei, la producțiile medii planificate să se realizeze de pe pajiștile naturale (în 1981 cca. 3 tone fîn la hectar și 14 tone la hectar masă verde) ca și de pe alte suprafețe de peste 830 mii ha, cultivate cu plante furajere în ogor propriu (28 tone la hectar masă verde de la leguminoase și gramineele perene, 42 tone la hectar rădăcinoase, 50 tone la hectar la raigrasul aristat, urmat de porumb siloz și respectiv 8—10 t la ha masă verde la culturile succesive), se pot adăuga cantitățile însemnate de produse așa-zis secundare din industrie, agricultură și zootehnie, produse care se pretează pentru furajarea animalelor (vezi tabelul nr. 2). Pentru numeroase unități agricole ca și din industria alimentară, astfel de produse sînt încă, din păcate, considerate nefolositoare cînd, în fond, cu puțin spirit gospodăresc, dar cu un grad de profesionalism și conștiință civică mai ridicate, ele pot — și trebuie dealtfel, așa cum este prevăzut — să primească destinații utile. În fapt, pe această cale se asigură nu numai mijloace suplimentare pentru hrana animalelor, ci se și înlătură supape de poluare a mediului, de transport nenecesare etc.

Înfăptuirea în practică a acțiunilor amintite va crea condiții esențiale pentru asigurarea nevoilor de furaje ale sectorului zootehnic. Neîndoielnic că, acest proces implică creșterea producției de masă verde la ha, o structură nutrițională optimă a culturilor furajere, a hranei animalelor, probleme pe care le vom trata într-un articol viitor.

dr. Alexandru IGNAT

Tabelul nr. 2

Produse secundare din industrie, agricultură și zootehnie pretabile de folosit în furajarea animalelor *)

Surse furajere din agricultură	Culturi vegetale	— Tulpini porumb	10—15 mil. t
		— Ciocălăi	1,5—2,5 mil. t
		— Paie cereale	6— 8 mil. t
		— Pleavă	1,5— 2 mil. t.
	Culturi industriale	— Capitule, tulpini de floarea-soarelui	400 000—500 000 t
		— Colete, frunze sfeclă	1 000 000 t
		— Vreji de cartofi	1 000 000 t
		— Vreji de soia	200 000 t
	Culturi hortiviticole	— Resturi legume	1 000 000 t
		— Vreji de leguminoase (mazăre, fasole)	500 000 t
		— Tescovină	1 000 000 t
		— Borhot fructe	1 000 000 t
		— Drojdie vin	100 000 t
Surse furajere din industria alimentară		Borhot din sfeclă	1 500 000 t
		Borhot din porumb	200 000 t
		Borhot din malț	200 000 t
		Borhot din cartof	200 000 t
		Reziduuri conserve	300 000 t
		Reziduuri abator :	
		— sînge	50 000 t
		— păr și pene, copite	50 000 t
		— conținut stomacal și ruminal	100 000 t
Surse furajere din zootehnie		Dejecții păsări :	
		— așternut	300 000 t
		— baterii	600 000 t
		Dejecții taurine (complexe	1 000 000 t
		Dejecții porcine (complexe)	1 500 000 t
		Dejecții ovine (complexe)	200 000 t

*) Date estimative I.C.N.A. Săftica.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI AERONAUTICE ROMÂNEȘTI

14 MAI 1981, ora 20 și 17 minute, ora României : de pe cosmodromul Baikonur și-a luat zborul nava cosmică „Soiuz-40", avînd la bordul ei pe locotenentul-major pilot inginer Dumitru Prunariu și pe comandantul navei Leonid Popov, Erou al Uniunii Sovietice, pilot cosmonaut. Se materializează, astfel, pe un plan superior, orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu, care în cuvîntarea rostită la Conferința Națională a cercetării științifice și proiectării din 25 octombrie 1974 insista asupra necesității dezvoltării unor domenii de vîrf, promotoare ale progresului tehnic multilateral și rapid în toate sectoarele economiei naționale : **„Am reluat — și va trebui să impulsionăm — cercetarea în domeniul aeronauticii, domeniu în care am avut, în trecut, realizări și cercetători de valoare internațională... Va trebui să ne angajăm cu mai multă hotărîre în abordarea unor probleme largi, de perspectivă — inclusiv în problemele explorării Cosmosului, care au un viitor important".**

Astăzi, cînd am fost martorii activității primului cosmonaut cercetător român la bordul complexului științific orbital, în mod firesc ne reamintim și de tradițiile, de geniul creator al poporului român, al cărui aport inedit la crearea bazelor astronauticii moderne este deosebit de semnificativ.

Să rememorăm : ● 1529—1569 este perioada în care guardul de artilerie sibian Conrad Haas, imaginînd diferite rachete compuse și propunînd chiar termenul de rachetă (vezi documentul de la Sibiu, cunoscut azi în toată lumea sub denumirea științifică de „Pars Archivi Civitas Cibinensis"/Varia II 374 sau, mai simplu, Coligatul de la Sibiu, la capitolul 3 intitulat „Wie du sollst machen gar schöne Rackette...") avea să se numere printre promotorii europeni ai rachetelor în trepte și, deși era șeful arsenalului din Sibiu, se numără, probabil, printre primii care a intuit aplicațiile, în beneficiul umanității, ale rachetelor. ● În 1803 aflăm, dintr-un poem al poetului grec I. Villara, că sătenii din comuna Săracu au încercat să înalțe un balon umflat cu aer cald (la numai două decenii în urma ascensiunii balonului Montgolfier). ● În „Iașii de odinioară" Rudolf Șuțu menționează că în 1875, la conacul moșiei din satul Cristești, s-a înălțat un turn înalt, din vîrful căruia un profesor ieșean a sărit cu un fel de planor. ● În 1884, țăranul Ion Stoica din satul Ormendea-Zărand, trimitea la expoziția „Asociațiunii" din Sibiu „o mașină de zburat cu aripi batante". ● Alexandru Ciurcu, inventînd „butelia reactivă" împreună cu francezul Just Buisson, poate fi considerat printre cei care au conceput instalarea motorului reactiv pe vehicule destinate să funcționeze pe apă, pe pămînt și în aer. ● Mecanicul Dumitru Popescu din Muscel a plătit cu viața năzuința sa de a rezolva problema dirijării baloanelor, pe atunci o problemă de bază în aeronautică (1905). ● A urmat o pleiadă de inventatori români care, prin contribuția lor, au înscris România printre țările fondatoare ale aviației mondiale : Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă, Ion Stroiescu, Radu Manicatide, Iosif Șilimon, Elie Carafoli ș.a. ● Rămîn de o riguroasă prognoză științifică cuvintele lui Aurel Vlaicu din motto-ul la lucrarea sa „Aeroplanul Vlaicu" (1911) cînd scria : „Așa vom ajunge la stele !" (Sic itur ad astra !) ● Să nu-l uităm nici pe savantul de origine română Hermann Oberth (născut în 1894), fondatorul astronauticii contemporane, omul care, în lucrarea sa intitulată „Racheta în spațiul interplanetar" (1923) a definit „astronava", a fundamentat apoi, atît teoretic cît și practic, posibilitățile funcționării rachetelor cu combustibili lichizi pentru cucerirea spațiului circumterestru. De menționat că o bună parte din lucrările sale de bază (teoretice și practice) Oberth și le-a gîndit în perioada cît a trăit la Sighișoara și la Mediaș (1924—1938), perioadă din care datează „Procedeu și dispozitiv de combustie rapidă" (brevet nr. 19 516/6.0.3.1930), prin care el brevetează o metodă originală de folosire a propergolului lichid sau criogenic pentru alimentarea motoarelor-rachetă, metode atît de uzuale astronauticii contemporane. ● Între 1940—1944 un inventator român din Orăștie, pe nume Nicolae Văideanu, a proiectat, brevetat și, parțial chiar a construit o rachetă cu combustibili lichizi, cu numeroase priorități originale în sistemul de dirijare al rachetei. ● O confirmare a aportului substanțial la dezvoltarea aeronauticii și astronauticii, al geniului creator al poporului român o constituie și primirea, în 1961, cu drepturi depline, a Comisiei de astronautică a Academiei Republicii Socialiste România în Federația Internațională de Astronautică.

Fundamentată pe asemenea bogate tradiții, era firesc ca industria aerospațială să își găsească un loc important în ansamblul industriei românești. Și deși încă înainte de cel de al doilea război mondial industria aviatică românească înregistrase anumite succese, abia după Congresul al IX-lea al partidului, atunci cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat importanța dezvoltării unor producții de cea mai mare tehnicitate, această ramură industrială a cunoscut un adevărat avînt. Astfel, după anul 1968, s-a trecut la fabricarea în serii mijlocii și mari a unor aeronave de concepție proprie sau pe bază de licență, inclusiv motoare cu reacție și ansambluri mecanice pentru elicoptere reactive, fabricate pentru prima oară în țara noastră ; în cooperare cu R.S.F. Iugoslavia, fabricăm avionul cu reacție „IAR-93/ORAO" ; am construit sute de aparate utilitare și de transport de tipul „Pilatus Britten-Norman" BN-2 ; realizăm, în prezent, avionul școală „IAK-52" ; după licența „Snias" din Franța, fabricăm, la Brașov, două tipuri de elicoptere moderne cu reacție ; se dezvoltă intens pe platforma Băneasa din Capitală capacitățile de producție pentru construirea avionului mediu-curier de pasageri „BAC 1-11" etc.

Prin potențialul său științific și tehnologic, România este în măsură să-și aducă o contribuție deosebită la programul „Intercosmos". Înainte ca primul cosmonaut-cercetător român să se afle la bordul complexului spațial „Saliut-Soiuz", oamenii de știință și specialiștii români au participat la descifrarea „Cosmosului apropiat", prin elaborarea unor aparate, instalații și dispozitive care s-au aflat la bordul unora dintre cei peste 20 de sateliți din seria „Intercosmos", al celor 10 rachete geofizice de foarte mare altitudine, ca și al zecilor de rachete meteorologice, la care ar trebui să mai adăugăm o serie de colaborări la programul național sovietic din seria „Cosmos". În toate acestea, ca și în aparatura trimisă la bordul complexului spațial „Saliut-Soiuz" se află materializată inteligența tehnică românească. Din 1968, cînd în cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie a luat ființă Comisia Română pentru Activități Spațiale, țara noastră are un aport original în eforturile desfășurate pe plan mondial pentru cunoașterea unor noi aspecte ale Universului, pentru studierea multilaterală a biosferei, a scoarței Pămîntului, precum și pentru aprofundarea cercetării proceselor ex-

col. ing. Ioan MURĂRESCU

(Continuare în pag. 20)

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei implică

Raționalizarea consumului de combustibil în producerea energiei electrice și termice

UTILIZAREA RAȚIONALĂ și gospodărirea cu înalt spirit de răspundere a energiei au un rol deosebit de important în asigurarea condițiilor necesare progresului economico-social al țării, ridicării gradului de bu-

Graficul nr. 1

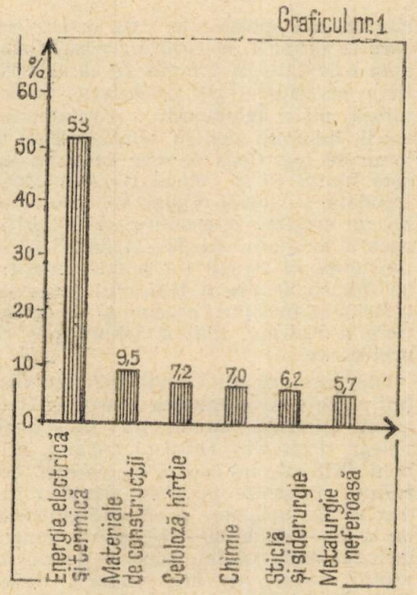

Cota costului pentru combustibil, apă și energie electrică în totalul cheltuielilor primare din industria României în anul 1978

năstare și civilizație ai celor ce muncesc. De o mare însemnătate în acest context este sporirea substanțială, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, a valorii utile obținute pe unitatea de energie cheltuită, respectiv reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național produs.

În prezent, consumul de energie primară pentru producerea unei unități de venit net de 1 000 lei înregistrează în țara noastră o dinamică descrescătoare, însă nivelul realizat este încă sub cel atins în țările avansate industrial. Considerăm că este pe deplin posibil să scadă consumul de energie fără a stînjeni dezvoltarea activității economice, dacă pornim de la următorul adevăr : **raportul între energia pierdută și cea consumată este diferit la procesele moderne față de cele mai puțin evoluate.** Pe ansamblu în țara noastră pierderile reprezentau la începutul cincinalului precedent peste 61% din energia consumată, iar activitatea de producere a energiei electrice participa cu o pondere de 20,53% *) la pierderile totale. O analiză atentă arată că o parte din pierderi pot fi returnate în circuitul de consum, făcînd să crească valoarea energiei utile.

Să examinăm, așadar, cu ce cotă intervin elementele energetice (combustibilul, energia electrică și apa) în cheltuielile primare în cîteva ramuri cunoscute ca energointensive. Vom observa (graficul nr. 1) că industria energiei electrice și termice deține locul întîi în această privință, respectiv elementele energetice au aici o pondere de 53% din totalul cheltuielilor primare. Aceste dimensiuni importante ale elementelor energetice în costurile ramurii sînt determinate în principal de pierderile mari de energie primară în procesul producerii energiei termoelectrice (circa 60%). Situația se datorește faptului că din totalul energiei electrice produsă din surse termice, 78% se obține cu o tehnologie — în condensație — care poate realiza un randament maxim de 35%. Totodată, se constată că energia electrică are o pondere importantă în totalul consumului de energie primară al țării — 23% în anul 1977 — și tendința este să crească mereu. De altfel, această tendință se regăsește în multe țări și se datorește în principal intensificării electrificării proceselor tehnologice de fabricație.

Din aceste date rezultă că raportul consum energetic—venit național poate fi în continuare influențat, acționînd pe de o parte pentru **returnarea pierderilor de energie în circuitul economic** și, pe de altă parte, pentru **creșterea cît mai substanțială a venitului național.** În ramura energiei electrice aceasta implică necesitatea găsirii unor soluții adecvate în vederea reducerii principalului element al cheltuielilor de producție în obținerea energiei — costurile aferente combustibilului, energiei electrice și apei — din centralele termoelectrice. Cum se poate realiza acest lucru ? Răspunsul la această întrebare este : **în principal prin modificarea tehnologiei.** Este bine cunoscut faptul că soluții radicale de reducere a consumurilor materiale nu pot fi găsite decît prin promovarea cu consecvență a progresului tehnic, prin aplicarea de măsuri care vizează modernizarea și modificarea tehnologiei, aceste căi general valabile fiind aplicabile și ramurii energiei electrice.

Un alt segment al consumului de energie este „consumul casnic și alți consumatori", unde energia se utilizează cu un randament mediu de circa 40%, iar ponderea acestui consum în totalul energiei consumate în țară este de aproape 12%. Totodată, acest segment are o pondere de 12,48% în pierderile totale de energie ale țării. Este de remarcat și faptul că principalul purtător de energie sînt hidrocarburile — 70%, combustibilii solizi intervenind cu o pondere de 17,8%, iar energia electrică cu peste 12% ; principala destinație a consumului de combustibil o formează încălzirea spațiilor de locuit și social-administrative.

Am mai remarca faptul că întregul consum de energie pentru populație are un caracter fluctuant și că cel al combustibilului este sezonier, iarna fiind de 5—7 ori mai mare decît vara. O astfel de situație impune existența unor stocuri importante de combustibil sau, în cazul gazelor naturale, supraechiparea rețelelor de transport și distribuție, precum și a mijloacelor de extracție. În ultimul timp s-a impus, totodată, și echiparea unor stații de com-

Graficul nr. 2

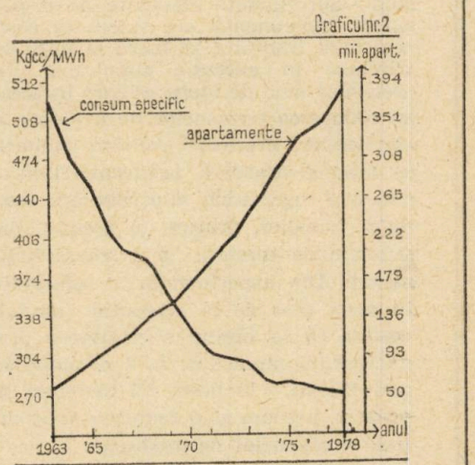

Dinamica construcțiilor de apartamente în Capitală și a consumului specific net de combustibil la întreprinderea „Electrocentrale" București

presoare pentru pomparea gazelor la mare distanță sau realizarea unor mari depozite de gaze în zona centrelor de consum — toate solicitînd eforturi im-

*) Aurel Iancu : Consumul energetic și structura producției, Ed. Academiei R.S.R., București, 1979, pag. 61

portante de investiții, iar în exploatare consumuri apreciabile de energie pentru funcționarea acestor complexe tehnologice.

Toate cele arătate ne permit să constatăm că economisirea energiei la acest segment — îndeosebi prin creșterea randamentului cu care acesta este utilizat — are o importanță și o complexitate mai mare decît rezultă din simpla apreciere a cotei din consumul total de energie primară. Iată cîteva măsuri care pot contribui la economisirea energiei în acest sector al consumului :

— continuarea construcției de locuințe în blocuri cu mai multe etaje, care au un consum de căldură de ordinul a 0,65% față de construcțiile individuale;

— limitarea suprafețelor vitrate și îmbunătățirea izolației noilor clădiri ;

— stabilirea unor norme și probe de etanșeitate la recepția construcțiilor.

Aceste măsuri vor avea efect asupra încetinirii creșterii consumului de energie în raport cu creșterea construcției de locuințe și clădiri social-culturale. Dar măsura care va contribui la micșorarea actualelor pierderi din acest segment al consumului de energie este extinderea sistemului de încălzire din centralele termoelectrice.

În acest sens experiența acumulată în București este pe deplin convingătoare. Urmărind evoluția producerii combinate a energiei electrice și termice în marile termocentrale pe o perioadă îndelungată (15 ani), apare o diminuare spectaculoasă a consumului specific de combustibil, la mai mult de jumătate față de sistemul vechi, odată cu amplificarea numărului apartamentelor racordate la sistemul de termoficare (graficul nr. 2).

Consumul specific net de combustibil din centralele electrice de termoficare din București este cu circa 60 kgcc/MWh mai mic decît cel realizat de cea mai economică centrală termoelectrică de condensație a țării de 800 MW din Luduș. Această diferență între consumurile specifice ale celor două întreprinderi energetice cu tehnologii diferite permite ca la aceeași cantitate de energie electrică produsă într-un an, cea din București să consume cu 300 000 tone (în echivalent huilă) mai puțin decît cea din Luduș. Combustibilul economisit în acest mod reprezintă 1,3% din consumul de combustibil al ramurii energiei electrice, sau consumul anual de combustibil pentru producerea energiei termice necesare industriei și sectorului casnic al unui oraș de peste 150 000 locuitori cu o dezvoltată industrie prelucrătoare.

Examinarea critică a procesului tehnologic actual dominant de producere a energiei termoelectrice, a tehnologiei producerii energiei termice în marile aglomerări urbane, a transportului energiei electrice poate furniza în continuare elemente prețioase pentru adoptarea unor soluții eficiente de economisire a energiei, de realizare a procesului creșterii economice în condițiile unui consum de energie relativ mai scăzut.

Ioan MUNTEANU
Sibiu

Valorificarea superioară a masei lemnoase

(Urmare din pag. 3)

tul lemnului la fazele ce necesită un mare efort fizic.

2 Concentrarea mijloacelor de producție și a forței de muncă disponibilă pe un număr redus de exploatări simultane. Necesitatea unei asemenea acțiuni a fost determinată de faptul că pînă acum erau atacate simultan un număr de peste 4 000 de parchete de exploatare, ceea ce ducea la dispersarea potențialului productiv pe un front prea larg de lucrări și din această cauză la imposibilitatea urmăririi desfășurării operațiunilor tehnologice, la greutăți în asigurarea la vreme a asistenței tehnice necesare, la diminuarea productivității și a eficienței. În prezent, pe baza unor studii aprofundate efectuate pe o perioadă îndelungată, s-a trecut la concentrarea frontului de lucru la 2 000 de parchete în execuție simultană. Un asemenea mod de lucru asigură în acest an reducerea termenelor de lichidare a parchetelor, creșterea calității asistenței tehnice acordate, asigurarea liniștii necesare regenerării și conservării fondului forestier, precum și premise însemnate de creștere a productivității muncii. Din experimentările efectuate în acest sens de la începutul anului, rezultă că se obține o creștere a productivității muncii de la 2 m³/om-zi în anii trecuți, la peste 2,5 m³/om-zi în prezent, precum și o reducere substanțială a costurilor de producție.

3 Pregătirea specializată a lucrărilor, cu anticipație față de perioada de plan. În acest sens, încă din trimestrul IV al anului anterior celui de plan, se manifestă preocupări multiple pe linia pregătirii producției, materializate în eșalonarea lucrărilor, stabilirea restricțiilor silvice, a naturii produselor recoltate, a felului tăierilor, precum și a nivelului stocurilor de realizat pentru asigurarea continuității lucrărilor și a livrărilor. Totodată, acțiunea de pregătire are în vedere și desfășurarea lucrărilor tehnologice pregătitoare, cum ar fi construirea pe traseul de exploatat a instalațiilor cu cablu, a căilor de acces, realizarea unor mici amenajări necesare pentru platformele primare ș.a.

Ceea ce trebuie semnalat este faptul că în prezent s-a trecut la efectuarea unei pregătiri specializate a producției de către echipe de specialiști organizate și afectate în mod special pentru efectuarea acestei categorii de lucrări. Dacă pînă în prezent pregătirea se efectua mai mult sau mai puțin empiric, de către cei care efectuau și tăierile, începînd din acest an în cadrul fiecărei întreprinderi forestiere de exploatare și transport au fost constituite 3—4 echipe de pregătire specializate pe efectuarea acestei categorii de lucrări, ceea ce permite, conform experimentelor efectuate, creșterea productivității muncii în exploatare cu circa 15%, precum și reduceri substanțiale ale duratelor de desfășurare a lucrărilor tehnologice.

4 Deplasarea centrului de greutate al operațiunilor tehnologice mari consumatoare de forță de muncă din parchetele de exploatare în centre de preindustrializare (de sortare și valorificare a materialului lemnos). Înființarea acestor unități productive permite efectuarea mecanizată a operațiunilor de manipulare a lemnului, precum și creșterea gradului de valorificare a masei lemnoase. Totodată, în cadrul lor, pe lîngă sortarea mecanizată a lemnului în stare lungă (nesecționat în parchete), se manipulează mecanizat cu ajutorul benzilor transportoare — în scopul sortării și valorificării — și părțile de la baza arborilor care înainte nu se valorificau, sau porțiunile cu deprecieri, care se despică mecanizat ; acestea sînt apoi orientate în funcție de caracteristicile principale spre producerea de celuloză, plăci aglomerate, distilate, tananți, dulăpași pentru semifabricate și lemn de foc. Ceea ce este de semnalat este faptul că în cadrul lor este creat, totodată, și cadrul organizatoric favorabil de creștere a gradului de valorificare a lemnului cu 20—25 lei/m³ (prin existența în cadrul lor a unor ateliere de industrializare a lemnului subțire, inferior și mărunt), precum și de extindere a tipizării liniilor tehnologice de prelucrare.

Dat fiind că pînă în prezent au fost înființate 4—5 asemenea centre la Pîngărați (Neamț), Moldovița (Suceava), Telega (Prahova), Stîlpeni (Argeș), Băbeni (Vîlcea), în care s-au obținut rezultate deosebite pe linia creșterii indicelui de utilizare a masei lemnoase de la 70—75% la 80—85% (lemn pentru utilizări industriale), sporirii productivității muncii, ușurării muncii fizice ș.a., **apare necesară o sporire a eforturilor și în alte zone de acțiune ale centralei industriale, în vederea creșterii operativității cu care se acționează pentru extinderea acestei experiențe înaintate, pentru înființarea de astfel de centre,** în așa fel încît numărul lor să ajungă cît mai rapid la cifra de 200, conform prevederilor din programele întocmite.

Pentru sporirea volumului de lemn exploatat în condiții de eficiență sporită, acolo unde nu sînt încă create condiții pentru extinderea acestei metode, întreprinderile de exploatare și transport trebuie să intensifice controlul privind respectarea devizelor lucrărilor din lemn ocazionate de scosul și transportul masei lemnoase, precum și respectarea prescripțiilor tehnologice, a standardelor și normelor interne privind toate lucrările din exploatările forestiere, înălțimea cotelor la tăierea arborilor, supralungimile ce se acordă la sortimentele fasonate, calitatea și dimensiunile materialului lemnos utilizat la lucrările specifice din pădure (rampe, canale etc.).

Sporirea capacității productive

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră presupune preocuparea susținută pentru dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, la nivelul progreselor înregistrate de știința și tehnica modernă. De nivelul, structura și eficiența utilizării bazei tehnico-materiale depind forța economică a țării, reducerea și recuperarea decalajelor față de țările dezvoltate, schimbarea structurii economiei naționale și făurirea unui complex economic național unitar, modern, eficient și echilibrat, capacitatea de adaptare a economiei la schimbările ce au loc în domeniul forțelor de producție și în structura producției sociale, pe plan național și internațional, ridicarea bunăstării oamenilor muncii, garanția independenței țării. **„Trebuie să înțelegem, subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că numai dezvoltarea forțelor de producție, creșterea avuției naționale reprezintă garanția viitorului comunist al României, a bunăstării poporului, garanția independenței și suveranității patriei."**

Creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii

ÎNȚELEGÎND în toată profunzimea unitatea dialectică dintre acumulare, dezvoltare și bunăstare, partidul a demonstrat că alocarea sistematică a unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare a constituit și constituie un imperativ vital, ce izvorăște din necesitatea asigurării unor ritmuri susținute de creștere și de creare a unei puternice baze tehnico-materiale în proporții optime, pentru a asigura propășirea economică și socială a țării, participarea sa activă la schimbul de valori materiale pe plan mondial. Așa cum s-a subliniat, în cincinalul 1981—1985 rata acumulării reprezintă 30%, reflectînd condițiile noi în care va avea loc procesul creșterii economice. Eforturile pentru dezvoltare se reflectă prin înfăptuirea unui vast program de investiții (tabelul nr. 1). În perioada 1951—1980 au fost investite în economia națională 2173,9 miliarde lei. În mod deosebit în anii de după 1965 au fost realizate programe de investiții de o amploare din ce în ce mai mare, comparativ cu perioada anterioară, cît și de la cincinal la cincinal. Numai în cincinalul 1976—1980 au fost realizate lucrări de investiții în valoare de 932,3 miliarde lei, volumul acestora fiind aproape egal cu cel al investițiilor din cele trei cincinale precedente. În cincinalul actual va fi alocat un volum de investiții (1300—1350 miliarde lei) superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975.

Tabelul nr. 1

Investițiile realizate în economia națională în perioada 1951—1980

Perioada	Volumul investiț. (mld. lei)	Ponderea cincinalelor în volumul total al investiții (în %)	Creșterea față de perioada precedentă (în %)	Ritmul mediu anual de creștere (în %)
1951—1955	61,9	2,85	100,0	18,2
1956—1960	100,2	4,61	161,9	10,1
1961—1965	199,7	9,19	199,3	14,8
1966—1970	330,8	15,22	165,6	10,65
1971—1975	594,0	25,25	166,0	10,7
1976—1980	932,3	42,88	169,8	11,15

Eforturile depuse în această direcție, ce demonstrează elocvent vigoarea economiei românești, sînt concretizate în creșterea puternică a fondurilor fixe în principal a celor productive. În anul 1980 valoarea fondurilor fixe a reprezentat 1870 miliarde lei, față de 1203,3 miliarde lei în 1975, și respectiv 757 miliarde lei în 1970, înregistrîndu-se un ritm mediu anual de creștere în perioada 1976—1980 de 9,25%. La sfîrșitul actualului cincinal, volumul total al fondurilor fixe în economia națională va ajunge la 3000 miliarde lei, realizîndu-se, așadar, un spor absolut de peste 1000 miliarde lei, care este egal cu cel realizat în întreg deceniul 1971—1980.

Aceste cifre scot în evidență ceea ce se numește vîrsta tînără a fondurilor fixe : de pildă, 59,5% din totalul fondurilor fixe existente în anul 1980 au fost puse în funcțiune în ultimul deceniu. Coeficientul de înnoire a fondurilor fixe, respectiv raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune anual și cele existente la începutul anului se menține ridicat și în cursul cincinalului actual. Astfel, din totalul fondurilor fixe de care va dispune economia națională în 1985, aproape 60% vor fi puse în funcțiune după anul 1975, iar circa 37,6% vor avea o vechime mai mică de 5 ani. Toate acestea constituie o expresie grăitoare a caracterului modern al bazei tehnico-materiale a economiei noastre.

Politica partidului de înzestrare mai accentuată a economiei naționale cu fonduri fixe noi și moderne este reliefată și de modul cum se concretizează aceste fonduri în diferite ramuri și sectoare de activitate economico-socială (tabelul nr. 2). În această direcție, se cuvine a se remarca, în primul rînd, preocuparea pentru dezvoltarea sectoarelor productive. Este de menționat că în cincinalul actual, din totalul fondurilor fixe, circa 77% vor lărgi zestrea tehnică a ramurilor producției materiale, iar circa 23% baza materială a activităților social-culturale. Se prevede astfel, să fie construite peste 1 200 noi capacități și modernizate circa 1 100 unități industriale importante, construite peste 375 noi capacități în agricultură, precum și numeroase alte obiective economice, științifice, sociale și culturale.

Analizînd structura fondurilor fixe pe ramuri, se observă că industria ocupă locul principal, în anul 1985 acesteia revenindu-i circa 48% din totalul fondurilor fixe. Dezvoltînd și modernizînd industria, promovînd progresul tehnic din această ramură, se asigură modernizarea structurilor economice, progresul în ritmuri susținute a întregii producții materiale, propagarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice, valorificarea în modul cel mai eficient a resurselor naturale, realizarea unei înalte productivități a întregii munci sociale.

Creșterea fondurilor fixe în toate ramurile economiei naționale s-a concretizat în sporirea continuă a acestora pe locuitor, cît și a gradului de înzestrare tehnică a muncii (tabelul nr. 3). Potrivit datelor din tabel, expresia valorică a gradului de înzestrare tehnică a muncii (respectiv fondurile fixe pe o persoană ocupată) a înregistrat creșteri însemnate în toate ramurile prezentate. O creștere rapidă a fost consemnată în construcții — determinată de sarcinile mari care au stat în fața construcțiilor, de tendința tot mai pronunțată de industrializare a acestei ramuri, fapt ce a impus sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii cu un ritm mediu anual de 8,57%. O situație asemănătoare a cunoscut agricultura ; în acest sector

Tabelul nr. 2

Structura fondurilor fixe pe principalele ramuri ale economiei naționale, față de total (1) și față de fondurile fixe productive (2) — % —

		1950	1965	1975	1980	1985
Total economie națională	1	100	100	100	100	100
din care :						
Fonduri fixe productive	1	53,9	61,1	75,3	77,6	77,1
	2	100	100	100	100	100
— industrie	1	19,8	31,8	41,6	48,8	47,9
	2	36,8	51,9	57,5	62,9	62,1
— construcții	1	0,7	2,4	3,5	3,5	3,1
	2	1,3	4,0	4,9	4,5	4,0
— agricultură	1	19,0	13,5	11,4	9,6	8,9
	2	35,2	22,1	15,8	12,3	11,5
— transporturi și telecomunicații	1	13,7	10,9	12,1	14,0	14,2
	2	25,4	17,4	16,7	18,0	18,5
Sfera serviciilor social-culturale, administrației	1	46,1	38,9	24,7	22,4	22,9

Tabelul nr. 3

Dinamica fondurilor fixe ce revin pe locuitor și pe o persoană ocupată pe ansamblul economiei naționale și pe principalele sale ramuri

		Dinamică în anii :				
		1950	1965	1975	1979	1980
Total fonduri fixe pe economie ce revin pe locuitor	lei/locuitor	12 691	27 161	56 639	77 979	84 230
	în %	100	214,0	446,3	614,4	663,7
	în %		100	208,5	287,1	310,1
Total fonduri fixe pe economie ce revine pe o persoană ocupată	lei/locuitor	24 710	53 366	118 542	166 599	179 808
	în %	100	216,0	479,7	674,2	727,7
	în %		100	222,1	312,2	336,9
din care :						
a) Industrie	lei/persoană	40 957	88 218	160 971	208 793	
	în %	100	215,4	393,0	509,8	
	în %		100	182,3	236,7	
b) Construcții	lei/persoană	7 778	20 356	50 018	84 460	
	în %	100	261,7	643,1	1 085,9	
	în %		100	245,7	414,9	
	lei/persoană	6 335	12 739	27 506	59 101	
	în %	100	201,1	434,2	932,9	
	în %		100	215,9	463,9	
d) Transporturi și telecomunicații	lei/persoană	150 366	161 453	290 907	375 220	
	în %	100	107,4	193,5	249,5	
	în %		100	180,2	232,4	

Sursa datelor : calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R.S.R. 1980, pag. 45, 91 și 112—113.

noile relații de producție au creat cadrul favorabil extinderii mecanizării lucrărilor agricole, sporirii suprafețelor pe care s-au efectuat lucrări de îmbunătățiri funciare, a suprafețelor irigate, a fondului pomiviticol și a sectorului zootehnic, ceea ce a avut ca efect creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, în aceeași perioadă, într-un ritm mediu anual de 8,0%.

Analiza comparativă a ritmurilor medii anuale de creștere a gradului de înzestrare tehnică a muncii, diferențiate pe cele două subperioade (1951—1965, respectiv 1966—1980), scoate în evidență caracterul deosebit de dinamic al înzestrării tehnice a muncii în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului. Creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii se va menține și în cursul cincinalului 1981—1985. După cum se arăta la Congresul al XII-lea al partidului, fiecare locuitor va fi proprietarul unor mijloace fixe de circa 120 000 lei. În 1985, valoarea fondurilor fixe ce va reveni pe o persoană ocupată va spori cu 46,8% față de anul 1980. Ritmuri mai ridicate de creștere vor înregistra agricultura, transporturile și telecomunicațiile, ceea ce va imprima activității desfășurate în aceste ramuri un caracter industrial tot mai pronunțat.

Laturile calitative ale acestui proces vor fi puternic marcate de intensificarea dotării cu mașini și utilaje de înaltă performanță, prin integrarea progresivă a mecanicii fine, a electronicii și tehnicii de calcul în structura mașinilor și instalațiilor. Un accent deosebit se va pune pe crearea și folosirea în producție a unor tipuri de mașini-unelte de mare productivitate, cu viteze sporite și de înaltă precizie, a unor mașini multifuncționale și agregate cu nivel ridicat de automatizare, premise însemnate pentru obținerea unor randamente mai înalte în procesul de fabricație a unor volume sporite de producție fizică, în paralel cu asigurarea unei reduceri substanțiale a consumurilor de combustibil și energie electrică.

Ample acțiuni pentru creșterea eficienței investițiilor

DEZVOLTAREA și modernizarea potențialului tehnic, sporirea capacității productive a țării depind nu numai de volumul și structura investițiilor pe ramuri și elemente componente, ci și de timpul care se scurge pînă la concretizarea lor în fonduri fixe. Oricît de mari ar fi aceste investiții, fără o materializare corespunzătoare în fonduri fixe, ele nu semnifică altceva decît că au fost cheltuite importante resurse care stau imobilizate în clădiri, stocuri de utilaje nemontate ș.a. De aceea, documentele partidului nostru subliniază necesitatea scurtării duratei de execuție a obiectivelor de investiții, transformării rapide a investițiilor în fonduri fixe și creșterii gradului de materializare a investițiilor în fonduri fixe puse în funcțiune. Relația dintre fondurile investite și fondurile fixe puse în funcțiune este întrucîtva asemănătoare cu cea dintre producția valorică și producția fizică. Altfel spus, după cum societatea are nevoie de producție fizică și nu de producție valorică, tot așa satisfacerea nevoilor sale este împlinită de punerea în funcțiune cît mai rapidă a fondurilor fixe și nu de efectuarea cheltuielilor de investiții.

În condițiile amplificării susținute a bazei tehnico-materiale a societății noastre, o orientare esențială în scopul sporirii eficienței în activitatea de investiții o constituie cea privind reducerea numărului de obiective de investiții, concentrarea forțelor pe principalele obiective productive, asigurarea unui raport strict între volumul obiectivelor de investiții aflate în lucru și cele care încep, astfel încît să nu se depășească capacitatea pe un an de execuție. Sînt măsuri întreprinse în anul trecut din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și care ghidează întreaga activitate de investiții în cincinalul în curs.

Scurtarea termenelor de execuție a lucrărilor de investiții și de punere în funcțiune a noilor capacități de producție este influențată de numeroși factori care acționează în întregul proces investițional și privesc, în egală măsură, pe beneficiari și proiectanți, pe furnizorii de materiale și utilaje, pe constructori și montori, băncile finanțatoare și titularii de investiții. În acest sens, în Legea pentru adoptarea planului național unic pe anul 1981 sînt stipulate sarcini privind prevederea în documentațiile de investiții, atît pentru lucrările în curs de execuție cît și pentru lucrările noi, a celor mai eficiente soluții tehnologice și constructive care să conducă la reducerea consumurilor de materiale, energointensive, de metal și ciment, limitarea volumului și a suprafeței construcțiilor industriale și agrozootehnice, extinderea utilizării materialelor și elementelor de construcții și instalații tipizate, precum și a materialelor și resurselor locale. Totodată, se prevăd măsuri pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj și asigurarea livrării utilajelor și materialelor în concordanță cu graficele de eșalonare a investițiilor, asigurarea forței de muncă necesară efectuării acestora în condiții optime, ridicarea calificării constructorilor și a calității execuției lucrărilor, participarea specialiștilor din unitățile beneficiare la executarea lucrărilor de montaj a utilajelor și la efectuarea probelor, exploatarea în bune condiții a obiectivelor puse în funcțiune și investițiile efectuate, dintre lucrările noi și lucrările în continuare, se vor scurta duratele de execuție a obiectivelor, — toate acestea constituind procese cu rezultate favorabile asupra creșterii producției materiale și a venitului național. Astfel de orientări vădesc, odată mai mult, preocuparea consecventă a partidului pentru accelerarea activității economico-sociale a țării în concordanță cu exigențele asigurării unei dezvoltări calitative — obiectiv fundamental al actualei etape de progres a economiei românești.

dr. Vasile M. POPESCU

O nouă generaţie de schimbătoare de căldură solară

SCHIMBĂTOARELE de căldură constituie elementul de bază al tuturor sistemelor de recuperare a căldurii, jucînd deci un rol esenţial în economisirea de energie în industrie şi în dezvoltarea unor energii noi.

Un grup de specialişti americani a elaborat o nouă concepţie de realizare a schimbătoarelor de căldură care are la bază contactul direct dintre două lichide nemiscibile. Coeficientul transferului de căldură atinge aproape 100%, deoarece, spre deosebire de schimbătoarele de căldură clasice cu plăci şi tuburi, nu există nici o suprafaţă interioară de separare a celor două fluide. Ideea acestui dispozitiv s-a născut în cursul studiilor sistemelor de recuperare a căldurii solare şi geotermice. Schimbătorul se prezintă sub forma unei sfere. În cazul sistemului care foloseşte energia solară, apa circulă în colector graţie unei mici pompe care creează o presiune diferenţială de circa 30 g/cm². La ieşirea din captatorul solar, apa, a cărei temperatură este în jur de 70°C, pătrunde prin zona superioară a sferei, pe care o traversează încet căzînd într-un lichid organic nemiscibil cu ea (butan sau octan). Temperaturile celor două lichide se egalizează, toată căldura apei fiind cedată pînă cînd atinge fundul sferei. Fluidul organic transformat în vapori pune în mişcare o turbină, după care, răcit reintră în circuit cu ajutorul unei pompe.

Un alt tip de schimbător solar, extrem de compact şi care poate produce în acelaşi timp apă caldă şi apă rece, a fost prezentat recent la Salonul inventiilor de la Geneva. Dispozivul este format dintr-o sferă în jurul căreia sînt dispuse spirele reţelei de circulaţie hidraulică. În timpul zilei, soarele se deplasează în jurul sferei şi luminează o suprafaţă constantă care rămîne în permanenţă perpendiculară faţă de razele soarelui. Restul sferei captează energia din razele difuzate sau reflectate, ceea ce permite dispozitivului să funcţioneze şi atunci cînd cerul este acoperit. În zonele mai puţin însorite, sfera este acoperită cu o carcasă dintr-un material plastic transparent, care produce aşa-numitul efect de seră.

Absorbind energia solară în timpul zilei, sfera produce apă caldă utilizînd o cantitate de energie importantă şi o suprafaţă redusă, dispozitivul devine emiţător de energie noaptea, producînd apă rece, prin utilizarea unei cantităţi de energie mai mici dar a unei suprafeţe de patru ori mai mare.

Un schimbător a cărui sferă are un diametru de 1,13 m poate stoca 300 l de apă, un volum suficient pentru consumul zilnic al unei familii.

Aparatul funcţionează automat, fără a necesita supraveghere sau întreţinere. Un dispozitiv de reglare automat face deosebirea dintre noapte şi zi şi controlează gradul de însorire, cît şi temperaturile apei stocate şi ale reţelei de circulaţie hidraulică. El reglează debitul de apă al reţelei, care creşte proporţional cu energia solară primită.

Reţeaua de circulaţie hidraulică este formată dintr-un cauciuc sintetic, rezistent la restricţiile mediului înconjurător. Acest material suplu se dilată ziua, la căldură şi se contractă noaptea, la frig. Economic, fiabil şi uşor de instalat (printr-o simplă racordare la reţeaua de distribuţie), acest dispozitiv reprezintă o ingenioasă şi eficientă utilizare a energiei solare.

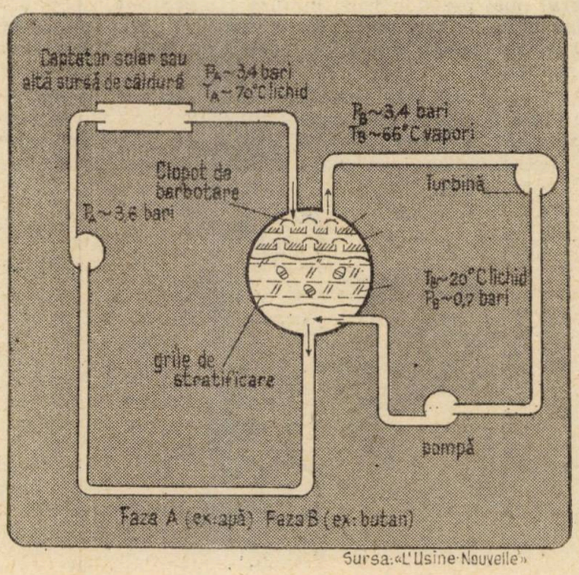

Sursa: «L'Usine Nouvelle»

Transportul maritim: resurecţia cărbunelui

TRANSPORTUL naval, este cunoscut, constituie un important consumator de hidrocarburi. Tocmai de aceea, deşi faptul ar putea părea surprinzător, atenţia specialiştilor se îndreaptă spre găsirea unor soluţii tehnice eficiente sub aspect economic care să permită substituirea acestui agent energetic devenit atît de scump. Aflate în stadiul schiţelor, sau chiar în etapele mai avansate ale experimentărilor, direcţiile considerate în momentul de faţă cele mai promiţătoare sînt utilizarea cărbunelui drept combustibil; combustibil unic sau în combinaţie cu alţi agenţi energetici: într-o proporţie de pînă la 30% hidrocarburi sau chiar dotarea navelor cu pînze, aşa cum propun anumiţi constructori japonezi. Principiul tehnic pe care se bazează utilizarea cărbunelui în transportul maritim este arderea acestui combustibil într-un cazan şi pe baza aburului obţinut, punerea în mişcare a unei turbine. Specialiştii au selectat patru soluţii tehnologice ce ar putea fi utilizate: a) încălzirea cu cărbune concasat pe grătar, procedeu utilizat la dotarea navelor ce se află în prezent în construcţie (permite arderea completă a combustibilului dar instalaţia este de proporţii mari); b) încălzirea pe bază de cărbune pulverizat (procedeu simplu, permite arderea completă a cărbunelui, dar prezintă inconveniente în caz de oprire a motorului) ; c) arderea în „pat fluidizat", considerată a fi tehnica viitorului (permite arderea oricărui tip de cărbune dar, în actualul stadiu de elaborare tehnologică, randamentul instalaţiei este afectat de mişcările navelor care au tendinţa de a destabiliza patul fluidizat) ; d) încălzirea mixtă cărbune-hidrocarburi.

Utilizarea cărbunelui drept combustibil principal în transportul maritim, apreciază specialiştii, ridică însă o serie de alte probleme conexe de natură tehnico-organizatorică : transportul, alimentarea cu cărbune şi stocarea acestuia pe navă, pe de o parte, iar pe de altă parte eliminarea produselor secundare cum sînt cenuşa şi zgura de cărbune. Nu mai puţin însemnate sînt elementele de ordin economic. Cel mai important rezidă în fluctuaţia preţurilor pe piaţa mondială la cele două tipuri de combustibil — petrolul şi cărbunele — care, pe termen scurt, influenţează eficienţa substituţiei amintite. La aceste elemente se adaugă costul mai mare cu 5—25% al construcţiilor în cazul folosirii cărbunelui; un număr de personal sporit necesar întreţinerii instalaţiilor; reducerea încărcăturii utile a navelor ca urmare a unui spaţiu mai mare destinat rezervelor de combustibil; dificultăţile ce vor apare, un timp, în ce priveşte aprovizionarea cu cărbune, avîndu-se în vedere faptul că nu toate porturile sînt dotate cu sisteme de alimentare specifice. Dacă aceste elemente asigură, astăzi, eficienţă utilizării cărbunelui drept combustibil cu deosebire a acelor nave destinate, ele însele, transportului de cărbune, pentru viitor, în condiţiile prevăzute ale creşterii continue a preţului la hidrocarburi, navele propulsate pe bază de cărbune vor deveni competitive. Lupta pentru supremaţie tehnologică în acest domeniu se află în plină desfăşurare.

OMOGENITATEA — CONDIȚIE ESENȚIALĂ A EFICIENȚEI SISTEMELOR DE PRODUCȚIE

ÎMBUNĂTĂȚIREA calității și eficienței sistemelor de producție, în conformitate cu obiectivele fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., trebuie realizată prin folosirea tuturor mijloacelor oferite de știință și tehnică, dintre acestea interesînd în mod deosebit cele oferite de **cibernetica sistemelor industriale** și de **teoria calității sistemelor de producție** *).

Folosind aceste mijloace s-a demonstrat că, pentru a reduce la minimum propagarea **entropiei organizatorice**, fiecare sistem de producție, modelat ca în fig. 1, trebuie să fie dotat cu **rezerve de resurse** (filtrul F_1) și cu **stocuri de produse** (filtrul F_2).

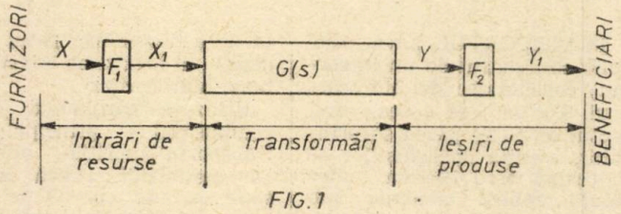

FIG. 1

În acest fel, între două sisteme așezate în serie conform fig. 2, se stabilește o **legătură** a cărei intensitate poate fi calculată ca produs dintre valorile filtrelor E_1 și F_2 — valori ce vor fi cu atît mai mici, cu cît nivelurile stocurilor de produse, respectiv rezervelor de resurse vor fi mai mari.

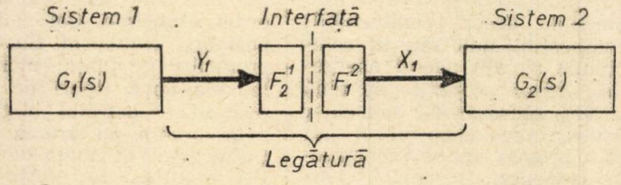

FIG. 2

S-a mai demonstrat și faptul că entropia organizatorică se propagă cu atît mai repede, cu cît diferențele de entropie între sistemele aceluiași macrosistem, respectiv intensitățile legăturilor dintre sistemele respective, sînt mai mari ; de unde rezultă concluzia imediată că este necesar ca atît nivelurile de entropie ale sistemelor, cît și intensitățile legăturilor dintre acestea să scadă cît mai mult, respectiv **sistemele să fie cît mai bine organizate și mai independente unele față de altele.**

Se confirmă astfel și pe acest plan teoretic justețea politicii economice a partidului nostru — de pildă a măsurilor luate pentru ca fiecare județ să fie cît mai puțin dependent de celelalte din punct de vedere agroalimentar.

Un aspect care se impune atenției este acela al **masei sistemelor** luate în considerare. Problema prezintă o mare importanță, întrucît un sistem de masă mică nu va putea influența hotărîtor creșterea entropiei într-un sistem de masă mare, indiferent de nivelul (chiar foarte ridicat) de entropie al sistemului-sursă.

Din punctul de vedere al ciberneticii sistemelor industriale și al teoriei calității sistemelor de producție, prin **masa unui sistem de producție** înțelegem capacitatea de producție a sistemului, reprezentată fie prin valoarea producției realizabilă pe unitatea de timp, fie prin cuplul format din mulțimea sistemelor ireductibile (sau capacităților acestora) și mulțimea legăturilor dintre aceste sisteme. La rîndul lor, sistemele ireductibile vor fi evaluate prin mulțimea factorilor de bază ai transformărilor (om + mașină), mulțimea factorilor de intrare (materiale + energie) și mulțimea legăturilor dintre acești factori.

Se admite că toate sistemele unui macrosistem sînt legate între ele, formînd un **graf total** ca în fig. 3, în care m_i și Ψ_i reprezintă masa și, respectiv, entropia sistemului **i**. Se acceptă că între două sisteme **i** și **j**, intensitatea corectă va fi obținută înmulțind intensitatea (calculată ca produs al valorilor filtrelor) cu raportul maselor celor două sisteme („emițător", respectiv „receptor").

În acest fel, entropia totală recepționată de un sistem va fi dependentă de intensitatea legăturilor sistemului respectiv cu celelalte sisteme din macrosistem și cu masele relative ale sistemelor interconectate.

PENTRU a putea observa influența maselor sistemelor asupra propagării entropiei, au fost luate în considerare 3 tipuri diferite de macrosisteme, cu diferite distribuții ale maselor între sistemele componente. Evaluarea gradului de împrăștiere a valorilor maselor s-a făcut cu ajutorul unei pseudomăsuri numită **omogenitate**, calculată ca produs al maselor relative ale sistemelor ; s-a putut astfel observa că aceasta scade pe măsură ce macrosistemul este mai neomogen.

Întrucît intensitățile reale depind nu numai de mase, ci și de intensitățile de bază (calculate ca produse ale filtrelor), s-a acceptat că intensitățile I_{ij} sînt egale pe ambele direcții — pseudomăsura acceptată avînd tot caracter de omogenitate, calculată ca produs simplu al intensităților legăturilor, fiecare intensitate fiind luată în calcul o singură dată.

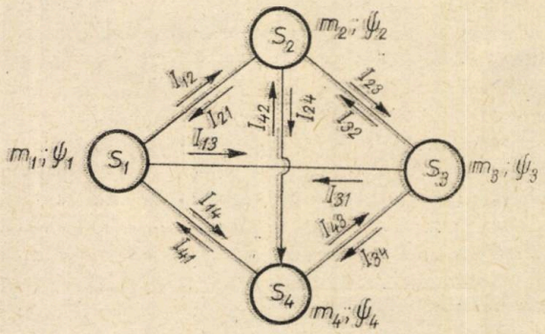

FIG. 3

Efectuînd calculele fluxurilor totale de entropie pentru trei distribuții de mase și două distribuții de intensități, s-au obținut rezultatele trecute în tabelul nr. 1, din care se observă că :

— cu cît sistemele sînt de masă mai mare, cu atît primesc relativ mai puțină entropie ;

— cu cît intensitățile legăturilor sînt mai egale între ele, cu atît sistemele primesc mai puțină entropie.

Prin urmare, este necesar ca **sistemele de producție să fie cît mai puternice, iar legăturile dintre ele să fie cît mai egale.**

Creșterea puterii, respectiv a masei sistemelor de produc-

*) Vezi articolul pe această temă, publicat în „Revista economică", nr. 10/1981.

Macro-sistemul	Entropie primită de sistemul		Macro-sistemul	
	nr.	de masă	M'	M''
M_1	1	0,25	0,016	0,047
	2	0,25	0,113	0,126
	3	0,25	0,075	0,077
	4	0,25	0,170	0,155
M_2	1	0,20	0,055	0,063
	2	0,10	0,302	0,348
	3	0,30	0,048	0,043
	4	0,40	0,089	0,060
M_3	1	0,15	0,048	0,063
	2	0,05	0,617	0,742
	3	0,35	0,033	0,029
	4	0,45	0,074	0,083

Tabelul nr. 1 : **Valorile de entropie primită de fiecare sistem în parte.**

ție se realizează prin concentrarea producției și formarea de mari unități productive (trusturi, centrale etc.), iar egalizarea intensităților legăturilor se realizează prin uniformizarea (normată) a sistemului de relații dintre acestea, paralel cu distribuirea proporțională a dotării, respectiv a resurselor de orice fel.

Măsurînd aportul total de entropie în macrosistem ca sumă a entropiilor primite de fiecare sistem component și folosind datele din tabelul nr. 1 se obțin rezultatele din tabelul nr. 2, din care putem deduce următoarele concluzii :

Macro-sistemul	M'	M''
M_1	0,374	0,405
M_2	0,495	0,514
M_3	0,772	0,917

Tabelul nr. 2 : **Aportul total de entropie în sistem.**

— cu cît masele sistemelor sînt mai apropiate între ele, cu atît aportul total de entropie în macrosistem este mai mic ;

— cu cît intensitățile legăturilor dintre sisteme sînt mai apropiate, cu atît aportul total de entropie în macrosistem este, de asemenea, mai mic.

Deci, se impune ca **sistemele de producție din cadrul unui macrosistem să fie de capacități (mase) cît mai apropiate,** iar legăturile dintre ele **să fie cît mai egale.**

Ultimele două grupuri de concluzii evidențiază, de asemenea, caracterul științific al politicii P.C.R. de dezvoltare cît mai echilibrată a județelor patriei noastre, impunîndu-se ca — treptat și pe cît posibil — toate complexele productive să ajungă la aproximativ aceeași mărime (fie prin dezvoltare, fie prin concentrare) și la același nivel de dotare cu resurse.

Pe baza acestor concluzii se poate afirma că **omogenitatea sistemelor de producție** este un factor important nu numai al reducerii nivelurilor de entropie organizatorică, ci și al creșterii economice.

Omogenitatea presupune, deci, **repartizarea uniformă a resurselor și capacităților între diferitele subsisteme ale unui sistem**, aceasta corespunzînd și modelelor de optimizare curente, din care rezultă că dacă există o singură resursă de împărțit între mai multe sisteme (sau activități), iar eficiența sistemelor (măsurată în funcția-obiectiv) este proporțională cu mărimea acestora, atunci maximizarea funcției-obiectiv se obține în cazul cînd resursa este distribuită în mod egal între sistemele respective.

dr. Mihai RAFIROIU
Institutul politehnic „Traian Vuia"
Timișoara

Optimizarea mărimii lotului de fabricație după criteriul minimizării costurilor

ORGANIZAREA producției de serie presupune ca trecerea pieselor de la o operație la cea următoare să se facă în loturi — cantități de piese de același fel lansate simultan în fabricație, pentru executarea cărora e necesar, la fiecare operație, un singur consum de timp de pregătire, încheiere — ceea ce reduce greutatea specifică a acestui fel de cheltuieli de timp în totalul timpului pe bucată.

Lansarea în fabricație a unui lot este însoțită de anumite cheltuieli independente de mărimea lui, cum ar fi cele cu pregătirea și executarea lansării, cu pregătirea și încheierea lucrului la fiecare loc de muncă, precum și acumulările (beneficii+I.C.M.) nerealizate datorită staționării utilajelor pe perioada timpului de pregătire-încheiere a lucrului. Totalitatea acestor cheltuieli (notate cu Ci) se repartizează întregului lot de piese, astfel încît costul pentru o piesă (y_1) va fi cu atît mai mic, cu cît este mai mare numărul de piese ce compun lotul.

Pe perioada executării lotului apar însă o serie de cheltuieli ocazionate de imobilizarea mijloacelor circulante. Mărimea lor pentru o singură piesă (y_2) depinde de numărul pieselor ce compun lotul, deoarece durata imobilizării este egală cu timpul de execuție a întregului lot, timp ce depinde de mărimea acestuia.

Funcția ce exprimă costurile totale pentru o singură piesă (y) se obține însumînd valorile obținute pentru y_1 și y_2, adică însumînd raportul dintre Ci și numărul de piese (n) ce compun lotul, cu produsul dintre :

— valoarea în lei a mijloacelor circulante imobilizate pentru o singură piesă, determinată prin însumarea costului piesei pînă la intrarea lotului la prima operație (Cm) cu 1/2 din valoarea medie a costului prelucrării (Cp) — retribuții directe+cheltuieli indirecte (considerînd că în intervalul de timp în care se execută complet cele n piese ce formează lotul, costul prelucrării variază liniar continuu între valorile zero, înaintea primei operații și Cp după ultima operație) ;

— pierderea, în lei, pentru fiecare leu-zi mijloace circulante imobilizate (pi) ;

— durata imobilizării unei piese, în zile (t), egală cu durata executării întregului lot.

Mărimea optimă a lotului de fabricație (n) constă în minimizarea funcției y, minimizare care se obține la acea valoare a lui n, pentru care prima derivată a funcției este egală cu zero. Această valoare este dată în formula alăturată.

$$n = \sqrt{\frac{C_i}{\left(C_m + \frac{C_p}{2} \cdot d \cdot p_i\right)}}$$

OBSERVAȚII :

● Cazul în care numărul loturilor ce urmează a se lansa este egal cu raportul dintre cantitatea totală **N** de piese ce trebuie executate și mărimea optimă **n** a lotului de fabricație, respectiv cu raportul dintre perioada **T** în care trebuie executat întreg volumul de piese și timpul **t** necesar executării unui lot de piese, este un caz particular ce rezultă după rezolvarea problemei cu formula generală prezentată mai sus, atunci cînd perioada **R** de repetare a lansării în fabricație a două loturi succesive este egală cu **t** (această perioadă se determină ca raport între **T — t** și **N/n — 1**) — și nicidecum o condiție inițială permanent valabilă, deoarece de cele mai multe ori aceasta nu este îndeplinită. Pentru ca lotul calculat cu această condiție să fie într-adevăr optim, ar trebui să pretindem celui care se ocupă cu organizarea să emită o astfel de îmbinare a operațiilor tehnologice (deoarece mărimea lotului a fost precis determinată și timpii necesari prelucrării unei piese la toate operațiile au fost stabiliți prin metode științifice exacte), care să conducă la obținerea unui timp de prelucrare a întregului lot egal cu timpul obținut din condiția inițială — **(n . T) : N** — ceea ce este foarte greu de realizat.

● Nici numărul mediu de loturi **(t/R)** ce se găsesc simultan în fabricație nu influențează mărimea lotului optim, deoarece în cazul existenței simultane a mai multor loturi în fabricație (**R** mai mic decît **t**), pe durata **R** dintre finalizările a două loturi succesive, cheltuielile datorate imobilizării mijloacelor circulante pentru un singur lot se vor multiplica cu numărul loturilor aflate simultan în fabricație, dar perioada de imobilizare **R** fiind mai mică decît **t**, produsul lor rămîne constant și egal cu valoarea imobilizării mijloacelor circulante pentru un singur lot, pe întreaga durată **t** de fabricație a acestuia.

Ioana Mircea FUIOR
Blaj

*) Pentru determinarea duratei **t** se însumează timpul (în zile) necesar prelucrării unei piese, la toate operațiile, cu produsul a 3 elemente :

1) diferența dintre numărul **n** de piese și **np** (numărul pieselor din lotul de transport pentru îmbinarea mixtă a operațiilor tehnologice ; în cazul îmbinărilor succesive și paralelă a acestor operații, **np = 1**) ;

2) durata **d**, în zile, egală : în cazul îmbinării succesive a operațiilor tehnologice — cu timpul necesar prelucrării unei piese la toate operațiile ; în cazul îmbinării paralele — cu timpul necesar operației cu durata cea mai mare ; în cazul îmbinării mixte — cu diferența dintre duratele totale ale operațiilor tehnologice lungi și duratele totale ale operațiilor tehnologice scurte. Operația lungă se încadrează între două operații cu durate mai scurte, sau între una (anterioară) mai scurtă și una egală ; operația scurtă se încadrează între două operații cu durata mai lungă sau între una (anterioară) egală și una mai lungă ;

3) durata **Ti**, în zile, a intervalelor între operații, datorate transportului de piese, controlului sau așteptărilor pentru eliberarea locului de muncă.

În dezbaterea specialiştilor

AUTOFINANŢAREA UNITĂŢILOR ECONOMICE (I)

EXIGENŢELE deosebite ale actualei etape de dezvoltare a economiei româneşti, cerinţele imperioase ale realizării unei înalte calităţi în întreaga activitate economico-socială, aşa cum sînt ele temeinic fundamentate în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., impun gospodărirea cu maximum de eficienţă a resurselor economiei naţionale, sporirea mai accentuată a eficienţei economice, înfăptuirea unui regim sever de economii în toate domeniile.

Acestor cerinţe de primă importanţă, le răspund măsurile adoptate de partid, cu trei ani în urmă, pentru introducerea noului mecanism economico-financiar, eforturile deosebite ale conducerii partidului pentru trecerea hotărîtă la aplicarea neabătută a acestui mecanism în toate unităţile, inclusiv în cele social-culturale şi administrativ-teritoriale, aşezarea întregii activităţi economico-sociale pe baza autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare. Măsurile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie 1980 şi de Plenara din decembrie 1980, sarcinile, orientările şi indicaţiile concrete, de excepţională însemnătate, cuprinse în cuvîntările şi expunerile tovarăşului Nicolae Ceauşescu, au în vedere faptul că fiecare unitate, de orice fel, trebuie să ştie ce produce, ce venituri are, ce consumă şi ce trebuie să dea societăţii. **„Trebuie să înţelegem** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că aplicarea autoconducerii, autogestiunii şi autogospodăririi constituie o necesitate a dezvoltării societăţii noastre, o latură foarte importantă a democraţiei economice, a democraţiei în general“** [1]

Prin activitatea proprie, fiecare unitate economică trebuie să obţină o rentabilitate şi eficienţă cît mai ridicate, să poată restitui societăţii în termenul stabilit fondurile pe care le-a primit, să obţină beneficii cît mai mari, în vederea asigurării mijloacelor pentru dezvoltare şi să participe în proporţii sporite la acoperirea nevoilor generale ale societăţii. Secretarul general al partidului a atras atenţia în repetate rînduri că aplicarea efectivă a principiilor noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii şi autogestiunii se face cu încetineală şi cu rezerve în unele domenii, că **„acest nou mecanism îşi face loc cu greu, întîmpină rezistenţă din partea vechiului, a obişnuinţei de a lucra fără a da socoteală pentru rezultatele economice obţinute“** [2], că şi faptul că unii tovarăşi şi unele colective, precum şi unele consilii populare **„au înţeles din noul mecanism economico-financiar numai partea privitoare la posibilitatea de a cheltui mai uşor, fără a da prea multă socoteală de aceste cheltuieli. Ei n-au înţeles esenţialul din noul mecanism economic — adică aşezarea întregii noastre activităţi pe principiul autoconducerii şi autogestiunii, al eficienţei economice, gospodărirea cu grijă a fiecărui gram de material, a fiecărui ban“** [3].

Complexul de măsuri adoptate de partidul nostru, actele cu caracter normativ legiferate după introducerea acestui nou mecanism, acţiunea fermă a conducerii partidului, au în vedere că aplicarea noului mecanism economico-financiar, autoconducerea şi autogestiunea, problemele ridicării într-un ritm mai susţinut a eficienţei economice sînt obiective de însemnătate covîrşitoare ale vieţii economico-sociale în actualul cincinal şi pe o lungă perspectivă, al înfăptuirii sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea tuturor sectoarelor de activitate, ridicarea continuă a bunăstării întregului popor, a calităţii vieţii.

Un loc principal şi unul din pilonii de bază ai înfăptuirii principiilor noului mecanism economico-financiar îl constituie **autofinanţarea unităţilor economice, asigurarea funcţionalităţii**

Evoluţia unor indicatori economici
(efectiv realizat în anul 1980 faţă de anii 1978 şi 1979 (în %)

Nr. crt.	INDICATORI		CIUTMR	CIUEMMR	CIUTCR	CIMUMFS	CIMME	CIPCMP	CIMCCLV	CENTRALA PRELUCRARII LEMNULUI	CENTRALA BERE SPIRT AMIDON APE MINERALE
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Prod. marfă vîndută şi încasată	1980/78	122	128	130	145	114	120	272	111	123
		1980/79	110	121	114	123	106	114	105	104	109
2.	Producţia netă	1980/78	123	131	142	145	120	115	116	112	122
		1980/79	108	111	116	123	108	107	107	107	108
3.	Beneficiul total	1980/78	140	61	141	55	124	61	50	77	54
		1980/79	112	136	113	47	108	56	111	114	184
4.	Fonduri fixe	1980/78	136	137	125	143	122	130	137	109	115
		1980/79	121	117	112	111	112	116	125	101	108
5.	Mijloace circulante	1980/78	125	122	146	148	99	120	87	113	114
		1980/79	111	107	111	114	93	115	87	103	102

[1] **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980, Editura politică, Bucureşti, 1980, p. 19.

[2] **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Şedinţa plenară lărgită a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, iunie 1980, Editura politică, Bucureşti, 1980, p. 24

[3] **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor populare, 10—12 septembrie 1980, Editura politică, Bucureşti, 1980, p. 15

acesteia în condiţiuni cît mai bune, manifestarea ei ca instrument şi pîrghie economică de primă importanţă pentru creşterea deosebită a răspunderii întreprinderilor şi centralelor în realizarea, cu cheltuieli minime, a indicatorilor de plan, în mobilizarea şi utilizarea cu maximă eficienţă a întregului potenţial material şi uman de care ele dispun, în administrarea, cu rezultate cît mai bune, a resurselor încredinţate de societate.

În literatura noastră economică există păreri diferite cu privire la conceptul de autofinanţare. Ele se deosebesc, mai ales în ce priveşte aria de cuprindere a autofinanţării, accentul care se pune pe o latură sau alta a sa [4]). Opinia noastră este aceea că **autofinanţarea unităţilor economice reprezintă utilizarea directă, nemijlocită, de către acestea a unei părţi din venitul lor în scopul formării sau creşterii fondurilor necesare desfăşurării cu eficienţă cît mai ridicată a activităţii, pe baza prevederilor planului naţional unic, a realizării reproducţiei lărgite şi înfăptuirii obiectivelor de ordin social** [5]).

Considerăm că ne îndepărtăm serios de conţinutul şi funcţiile autofinanţării dacă includem în cadrul acesteia, aşa cum fac unii autori, acoperirea costurilor de producţie, fondurile destinate stimulării materiale personale a oamenilor muncii ş.a. Argumentul principal pe care-l aducem în sprijinul opiniei noastre este acela că autofinanţarea unităţilor economice este un proces economic care ţine nemijlocit de finanţele acestora, de mecanismul formării fondurilor necesare lărgirii activităţii economice a unităţilor şi realizării unor obiective de ordin social ; reprezintă, în esenţă, finanţarea întreprinderilor pe seama propriilor mijloace ; realizează, pe planul relaţiilor financiare, trăsăturile autogestiunii. Ţinînd seama mai ales de aceste considerente, autofinanţarea unităţilor economice se manifestă ca o latură de prim rang a aplicării noului mecanism economico-financiar, a funcţionării întreprinderilor şi centralelor pe baza autogestiunii economico-financiare. Aceasta din urmă îşi pierde mult din conţinut şi eficienţă dacă principiul autofinanţării nu se manifestă realmente, în toată amploarea sa ; atribuţiile, competenţele, şi cu deosebire răspunderile unităţilor economice se manifestă, într-o bună măsură, şi în legătură cu constituirea acestor fonduri şi, mai ales, cu existenţa resurselor pentru formarea lor în conformitate cu nevoile reale, fundamentate temeinic, ale unităţii respective. Volumul acestor resurse trebuie să fie nemijlocit legat de nivelul de eficienţă, de rentabilitate, obţinut în mod ritmic, prin efortul propriu al întreprinderii.

În legătură cu locul şi funcţiile autofinanţării în cadrul noului mecanism economico-financiar, fără să ne propunem abordarea lor detaliată, considerăm că, ţinînd seama de cele arătate mai sus, s-ar cuveni subliniat rolul acesteia, în strînsă legătură cu celelalte laturi, procese şi pîrghii economice în realizarea efectivă a autogestiunii economico-financiare, în întărirea considerabilă a acesteia în calitate de suport economic trainic al autoconducerii muncitoreşti ; ea reprezintă una dintre ipostazele şi laturile cele mai importante ale autogestiunii ca metodă de conducere planificată a unităţilor economice. Autofinanţarea este o pîrghie cu rol deosebit de important în creşterea răspunderii unităţilor economice în vederea utilizării cu eficienţă maximă a părţii din averea societăţii, din patrimoniul ei unic şi indivizibil, încredinţate întreprinderii şi centralei spre administrare; ea contribuie în mod substanţial ca autogestiunea să se înfăptuiască, în primul rînd, în unităţile economice, deci acolo unde efectiv se obţine producţia şi se realizează direct tripla calitate a oamenilor muncii. Autofinanţarea se manifestă ca una din modalităţile concrete de realizare a acumulării socialiste a formării fondului de dezvoltare economico-socială la nivel microeconomic, a asigurării unui volum de fonduri în concordanţă cu nevoile reale ale unităţilor şi în dependenţă nemijlocită de propriile ei rezultate, mai ales pe planul eficienţei. Totodată, autofinanţarea trebuie privită şi este imperios necesar să funcţioneze, în corelaţie cu celelalte pîrghii economice, ca una din căile pentru armonizarea sistemului de interese economice din societatea noastră socialistă, pentru îmbinarea intereselor generale ale societăţii cu cele ale întreprinderii şi ale personalului muncitor. Acest lucru se înfăptuieşte, în bună măsură, prin dependenţa nemijlocită a realizării efective a autofinanţării. Totodată, aşa cum rezultă din cercetarea datelor, unităţile economice nu sînt stimulate, în măsură necesară, pentru sporirea ponderii fondurilor obţinute pe calea autofinanţării. Practic, în privinţa rolului pe care trebuie să-l joace autofinanţarea în buna gospodărire a fondurilor, lucrurile decurg, în fond, ca şi pînă la introducerea măsurilor pentru perfecţionarea conducerii şi planificării economico-financiare.

Datele de bilanţ şi darea de seamă arată că, în anii 1978—1980, în comparaţie cu nivelul indicatorilor obţinuţi în anii precedenţi, realizările sînt notabile. Centralele analizate (tabel) au înregistrat în general creşteri importante ale producţiei marfă şi nete, precum şi, într-o serie de cazuri, ale beneficiului. În acelaşi timp însă, realizările efective la producţia marfă fabricată, la cea vîndută şi încasată, la producţia netă şi la beneficii, sînt inferioare faţă de prevederile de plan, ori depăşirile sînt minime. Pe de altă parte, planul punerilor în funcţiune a fondurilor fixe de regulă s-a realizat, iar prevederile referitoare la mijloacele circulante de care au dispus în fapt întreprinderile şi centralele au fost, în majoritatea cazurilor analizate de către noi, simţitor depăşite. De aceea şi dinamica fondurilor fixe, dar mai ales a mijloacelor circulante, a fost de regulă superioară dinamicii cunoscute de indicatorii privind producţia obţinută, în multe cazuri această devansare fiind substanţială.

Totodată, trebuie reţinut că procentele privind corelaţiile ce au rezultat se concretizează, la nivelul centralelor şi unor întreprinderi mai mari cuprinse în cercetarea noastră, în cifre absolute. Să ne oprim doar la exemplul Centralei industriale de utilaj tehnologic şi material rulant. La această unitate economică, nerealizările faţă de prevederile de plan au fost la producţia marfă vîndută şi încasată de 2 170,3 milioane lei în anul 1978, de 1 070,4 milioane lei în 1979 şi de 820 milioane lei în 1980 ; la producţia netă de 837,7 milioane lei în 1978, de 504,8 milioane lei în 1979 şi de 887,7 milioane lei în 1980 ;volumul beneficiului nerealizat faţă de plan a fost de 1018,9 mil. lei, 551 mil. lei şi, respectiv 686,8 mil. lei. În acelaşi timp însă, pe ansamblul centralei, valoarea de inventar a fondurilor fixe s-a menţinut, în anii respectivi, la nivelul prevederilor, iar volumul mijloacelor circulante totale, la sfîrşitul fiecărui an, întrecea prevederile de plan cu 979,1 mil. lei în anul 1978, cu 1387,9 mil lei în 1979 şi cu 906,4 mil. lei în anul 1980. Situaţia este similară la Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic şi maşini de ridicat, ca şi la alte centrale. Exemplele de această natură sînt desigur evidente şi în cazul altor întreprinderi luate în studiu.

În majoritatea cazurilor analizate nivelul planificat al indicatorilor de eficienţă a utilizării fondurilor fixe nu s-a realizat. De asemenea, diferenţa absolută dintre nivelul realizat în anul 1980 şi cel din anii 1978 şi 1979 la aceiaşi indicatori înregistrează o tendinţă de scădere.

Concomitent, însă, volumul fondurilor fixe s-a realizat la nivelul planului, iar faţă de nivelul realizat în anii precedenţi a cunoscut creşteri importante în anul 1980. Desigur, cauzele evoluţiei arătate a indicatorilor respcetivi îşi au izvorul într-o paletă largă de factori. Într-o bună măsură, evident, ele ţin de factori de ordin intern, de activitatea întreprinderilor şi centralelor respective. Scopul studiului de faţă nu este însă evidenţierea acestor cauze.

Emil CIOFLAN
Lazăr COSTINEL

[4]) O sinteză a acestor păreri găsim în studiul amplu şi deosebit de interesant cu privire la autogestiunea economico-financiară a întreprinderii, al prof. univ. dr. Aurel Negucioiu, publicat în Revista economică, 1981, nr. 2 (suplimentul revistei), nr. 3 şi nr. 4/1981.

[5]) Vezi şi N. Anţoniu, P. Bran, Finanţele unităţilor economice, Ed. didactică şi pedagogică, 1980 ; E. Vasilescu şi colectiv, Circulaţia băneaască şi creditul, Ed. didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1980.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Independenţa şi dezvoltarea ţării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (IV)

Formarea statului naţional unitar a marcat un eveniment de importanţă covîrşitoare. „România — se apreciază în Programul partidului nostru — a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice. În faţa mişcării revoluţionare a maselor populare se pun sarcini noi, legate de transformarea democratică a societăţii româneşti". Lupta pentru înfăptuirea acestor sarcini, via efervescenţă politică, în centrul căreia un rol tot mai important juca clasa cea mai înaintată a societăţii — clasa muncitoare, au pus la ordinea zilei necesitatea organizării pe baze noi a avangărzii politice a acesteia. Activitatea ideologică şi organizatorică desfăşurată în acest scop a creat condiţii corespunzătoare ca la Congresul Partidului Socialist Român din mai 1921 să se hotărască transformarea acestuia în Partid Comunist, ceea ce a marcat un eveniment de răscruce în istoria mişcării noastre muncitoreşti, a întregii naţiuni, începutul unei noi etape, superioare în lupta pentru dezvoltarea independentă a ţării. **„Făurirea Partidului Comunist Român — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — a ridicat pe o treaptă superioară lupta pentru libertate şi dreptate socială, împotriva exploatării şi asupririi, pentru apărarea şi întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale"[1]).** Continuatori direcţi ai măreţelor bătălii purtate secole de-a rîndul de poporul nostru pentru neatîrnare, pentru independenţă, pentru exercitarea neîngrădită a dreptului suveran de a fi stăpîn pe propria sa ţară, trăgîndu-şi necontenit seva din interesele vitale ale poporului român, comuniştii s-au situat în fruntea luptei pentru apărarea şi consolidarea independenţei şi suveranităţii naţionale a României. În ciuda tuturor împrejurărilor şi opreliştilor determinate de condiţiile extrem de grele în care îşi desfăşurau activitatea în perioada dintre cele două războaie mondiale, ei au promovat idealul scump al independenţei şi suveranităţii naţionale, înflăcăratul patriotism, încrederea nestrămutată în capacitatea poporului nostru de a-şi apăra interesele sale fundamentale, de a se dezvolta de sine stătător. Organizarea şi conducerea de către P.C.R. a nenumăratelor bătălii ale clasei muncitoare, ale maselor largi populare, care au jalonat perioada menţionată, s-au împletit organic cu o intensă activitate politică şi organizatorică desfăşurată în vederea mobilizării şi unirii tuturor forţelor naţionale, patriotice în lupta împotriva pericolului fascist, pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale. Amplele lupte sociale din perioada marii crize economice din 1929—1933 au demonstrat cu tărie marea forţă mobilizatoare a partidului comunist, consecvenţa sa revoluţionară şi ataşamentul său faţă de cauza poporului, a independenţei şi suveranităţii ţării. **„În bătăliile de clasă purtate în anii 1929—1933 — arăta secretarul general al partidului — clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, s-a afirmat cu putere pe arena istoriei ca cea mai înaintată forţă a societăţii româneşti, avangarda luptei întregului popor împotriva pericolului fascist, pentru drepturi economice şi politice, pentru democraţie, independenţă şi suveranitate naţională"[2]).**

În anii „30", P.C.R. a arătat cu toată claritatea gravele primejdii care planau asupra ţării, atît din interior, datorită faptului că fascismul devenise un pericol real, cît şi din afară, din partea statelor fasciste. Astfel, ziarul „Scînteia" din 27—28 decembrie 1935 sublinia: „În Europa centrală se formează cu repeziciune un bloc de state imperialiste, războinice"; „Existenţa neamului românesc ca naţiune, existenţa României ca ţară independentă sînt în joc". Dînd expresie viguroasă voinţei hotărîte a poporului român, ziarul citat arăta în continuare, că acesta „îşi va apăra existenţa" şi că „Proletariatul român este în fruntea poporului întreg în această luptă". Ca urmare, partidul comunist desfăşoară o vastă activitate politică şi organizatorică împotriva politicii de fascizare a ţării şi a pregătirii războiului imperialist, pentru prietenie şi colaborare cu Uniunea Sovietică. El propune crearea Frontului popular care să cuprindă toate forţele naţiunii. „De închegarea rapidă şi de lupta energică a acestui front al poporului va depinde nu numai salvarea libertăţilor lăuntrice ale poporului, ci şi existenţa sa ca naţiune"[3]), conchide ziarul „Scînteia".

Numeroase documente ale P.C.R. din această perioadă atrag atenţia asupra pericolului ce plana asupra poporului român din partea statelor fasciste, dar şi asupra hotărîrii lui ferme de a apăra prin orice mijloace şi orice sacrificii integritatea teritorială, independenţa şi suveranitatea. Astfel, în Hotărîrea C.C. al P.C.R. din ianuarie 1936 se subliniază cu toată claritatea: „Independenţa poporului român este ameninţată de statele din blocul fascist central european, zis bloc revizionist, format sub hegemonia imperialismului german... Poporul român îşi va mobiliza toate slăvitele sale tradiţii de luptă pentru independenţă şi libertate şi, în frunte cu proletariatul său, va sări la arme pentru a respinge cotropitorii fascişti de sub semnul crucii încîrligate hitleriste şi al coroanei habsburgice şi pentru a-şi apăra existenţa"[4]). În documentele partidului comunist, problema apărării independenţei şi suveranităţii naţionale, a graniţelor ţării s-a situat pe plan prioritar. Într-o rezoluţie a Plenarei C.C. al

FIŞE

VALTER ROMAN

LIMITE SAU COTITURĂ

● *Volumul* „Limite sau cotitură" *publicat recent la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ *sub semnătura profesorului* Valter Roman *se înscrie pe linia preocupărilor statornice şi de durată ale autorului privind investigarea fenomenului ştiinţifico-tehnic contemporan. În numeroase pagini de carte sînt repuse în discuţie o serie de probleme ce pot fi considerate drept constante ale gîndirii despre revoluţia ştiinţifico-tehnică: raportul ştiinţă-dezvoltare socială, corelaţia ştiinţe ale naturii — ştiinţe umaniste, raportul dintre revoluţia ştiinţifico-tehnică şi revoluţia socială. Elementele de noutate pe care le oferă lucrarea constau în lărgirea ariei de interpretare a fenomenelor amintite prin includerea în ecuaţie a mutaţiilor survenite în climatul economic mondial: criza energetică şi de materii prime, accentuarea concurenţei, generalizarea competiţiei privind promovarea produselor şi a tehnologiilor noi. La aceste aspecte se adaugă alte analize privind fenomene afirmate cu mai multă putere în ultimul timp, cum sînt impactul microelectronicii asupra dezvoltării economico-sociale, raportul inteligenţă umană — inteligenţă artificială etc. Urmărind să proiecteze analizele de detaliu în planul mai general al judecăţilor filozofice, ultimul capitol al cărţii este consacrat dezbaterii unor probleme de fond ale modalităţilor prin care filozofia marxistă poate să se raporteze creator la noile fenomene ce se afirmă în ştiinţă şi societate.*

Mecanismul planificării

● *Procesul de continuă perfecţionare a instrumentelor de planificare în economia socialistă impune, pe măsura sporirii complexităţii organismului social, integrarea eficientă în dimensionarea activităţii care se planifică a unor indicatori mai nuanţaţi, care să exprime cu deosebire anticiparea unor mutaţii pe care viitorul le va aduce în modul de viaţă. Pentru o astfel de orientare, afirmă Václav Kluson în articolul „Společenské hodnoty a plánovaní" (Sistemul social de valori şi planificarea") publicat în nr. 4/1981 al revistei* POLITICĂ EKONOMIE, *pledează faptul că eficienţa eforturilor economice desfăşurate în prezent se afirmă în viitor, este confirmată în primul rînd de generaţiile viitoare. Iată, deci, susţine V.K., că descifrarea sistemului de valori şi de norme sociale ce vor condiţiona atît procesul de producţie propriu-zis cît şi sfera consumului dobîndeşte un rol deosebit în planificarea economică. Odată acceptat acest adevăr, cercetării economice îi apar în faţă sarcini noi, concrete, cu deosebire pe plan metodologic. Un prim obiectiv îl constituie exprimarea acestor variabile sociale în indicatori statistico-economici. Un al doilea obiectiv, afirmă autorul studiului, îl constituie integrarea unor astfel de indicatori de măsurare a sistemului de valori specific fiecărei generaţii, a nor-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

P.C.R. din august 1936 se arăta cît se poate de clar că „În caz dacă Germania hitleristă dezlănțuie războiul... va ataca România cu ajutorul Ungariei hortiste, comuniștii vor considera necesară apărarea fiecărei palme de pămînt al țării noastre... de subjugarea de către fascismul german. Continuînd lupta pentru asigurarea pozițiilor economice și politice ale muncitorimii, țărănimii....., noi, comuniștii vom intra în primele rînduri ale luptătorilor pentru respingerea agresiunii fasciste și vom duce războiul pînă la capăt"[5]).

Poziția fermă a comuniștilor de demascare a creșterii pericolului de război pornea de la înțelegerea clară a intențiilor agresive ale Germaniei naziste, care viza „dezmembrarea României în folosul țărilor vecine fasciste și... înrobirea străină a poporului român..., acapararea tuturor bogățiilor țării de către imperialismul german". În același timp, ea se întemeia pe luarea în considerare a legăturii indisolubile dintre independența și dezvoltarea țării. La aceeași plenară se sublinia : „Interesele de dezvoltare a forțelor productive ale României și independența economică și politică a ei impun o politică de pace". De aceea, se arată în continuare, partidul comunist „luptă pentru o politică externă și internă care să asigure o adevărată apărare a țării împotriva atacului militar din partea fascismului german. El cere o politică de strînsă legătură cu Uniunea Sovietică și de încheiere a unui pact de asistență mutuală cu ea"[6]). De aceea, partidul comunist și-a intensificat eforturile pentru unirea tuturor forțelor democratice, antifasciste, pentru apărarea intereselor poporului, a drepturilor și libertăților democratice, împotriva războiului imperialist care se pregătea.

Lupta consecventă pentru asigurarea păcii a fost însoțită și de propunerea unor măsuri care să potențeze capacitatea de apărare a țării în cazul în care agresiunea devine iminentă. Astfel, la plenara menționată se arăta că partidul comunist „cere naționalizarea industriei grele de armament și a Băncii Naționale", măsuri pentru apărarea populației civile, cere măsuri de impunere specială asupra veniturilor exploatatorilor și, de asemenea, ca „cheltuielile militare să fie supuse unui control democratic al organizațiilor democratice de masă".

Partidul nostru a reacționat prompt împotriva acordului de la München și invadării Cehoslovaciei de către trupele naziste, și-a ridicat glasul cu putere împotriva acestui act barbar, chemînd în mod ferm să se pună stavilă politicii agresive a Germaniei hitleriste, fiind profund atașat ideii de apărare a independenței naționale și integrității teritoriale a țării, a tuturor statelor. Ziarul „Scînteia" din 25 noiembrie 1938 sublinia : „Nori grei se strîng deasupra țării noastre. Existența ei liberă este amenințată". Și, punînd în lumină faptul că cotropirea României făcea parte dintr-un plan mai larg al politicii agresive a imperialismului german, ziarul menționat continua : „România este un «amănunt» în planul acesta criminal, dar un amănunt de mare însemnătate. Pentru ei acest «amănunt» înseamnă grîu, petrol și o bază de pornire a atacului antisovietic. Pentru noi acest «amănunt» înseamnă ciopîrțirea țării, pierderea independenței ei, sărăcie și robie și prefacerea României într-un cîmp de război stropit de sînge"[7]). În felul acesta sînt puse în lumină cu o deosebită claritate, dimensiunile și semnificațiile deosebite pe care le avea lupta pentru apărarea independenței și suveranității patriei, a ființei naționale a poporului român. O expresie elocventă a înaltului patriotism ce anima clasa muncitoare, masele largi populare, a hotărîrii lor de a apăra drepturile fundamentale ale întregului popor român, a fost marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 mai 1939 din București, care a avut un puternic ecou în întreaga țară ca și peste hotare.

În momentele de grea încercare ale odiosului „Dictat de la Viena", partidul comunist, proletariatul român s-au aflat pe pozițiile cele mai înaintate, profund patriotice. Partidul comunist a organizat puternice manifestații de protest, chemînd poporul la lupta pentru apărarea integrității și suveranității patriei. De asemenea, comuniștii s-au aflat în fruntea luptei împotriva ocupării țării de către trupele germane și a angajării României în războiul antisovietic. Într-o circulară a C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941 se arăta că este necesară îmbinarea luptei pentru revendicările zilnice ale maselor populare „cu lupta de dezrobire națională a poporului român împotriva ocupanților germani și a lacheilor lor trădători de țară". Iar în Platforma – program a C.C. al P.C.R. din 6 septembrie 1941 se subliniază din nou necesitatea concentrării tuturor forțelor patriotice pentru răsturnarea dictaturii militar-fasciste, scoaterea României din războiul antisovietic, alăturarea ei forțelor antihitleriste, izgonirea trupelor naziste din țară, restabilirea deplinei independențe și suveranități naționale, instaurarea unui regim democratic.

Realizînd o largă unitate a tuturor forțelor patriotice în lupta pentru realizarea idealurilor naționale și democratice, P.C.R. a organizat și condus înfăptuirea victorioasă a insurecției de la 23 August 1944 care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei, la transformarea revoluționară, socialistă a României. Partidul nostru a mobilizat poporul român la angajarea, cu toate forțele materiale și umane, alături de întreaga coaliție antifascistă, în războiul antihitle-

dr. Dumitru MUREȘAN
dr. Mircea ROZOREA

(Continuare în pag. 20)

[1]) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 17, Ed. politică, Buc., 1979, p. 281.
[2]) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste**, vol. I, Ed. politică, București, 1968, p. 367.
[3]) Apărarea patriei, a independenței și suveranității naționale, Ed. politică, București, 1977, p. 206, 207, 208.
[4]) Documente din istoria P.C.R., E.S.P.L.P., 1953, p. 267—268.
[5]) Pentru pace, pîine, pămînt și libertate. Rezoluțiile și hotărîrile Plenarei a V-a lărgită a C.C. al P.C.R. August 1936, Ed. C.C. al P.C.R., 1936, p. 13.
[6]) Idem, p. 6, 14.
[7]) „Scînteia" anul VIII, Nr. 14 (104), 25 noiembrie 1938, p. 2.
[8]) Conferința Națională a Partidului Comunist Român. 16—21 octombrie 1945, Ed. P.C.R., 1946, p. 6—8.

melor sociale proprii diferitelor grupuri sociale, în sistemul indicatorilor de plan precum și determinarea multiplelor influențe ce iau naștere.

● *Psihotehnica, disciplină cu precădere aplicativă, care urmărește să stabilească o concordanță între cerințele tehnice ale locului de muncă și disponibilitățile individuale ale muncitorilor, reprezintă un produs al revoluției industriale. Aceeași forță dinamică, progresul științei și tehnicii este astăzi pe cale să impună modificarea acestui mod specific de întrepătrundere a științelor tehnice cu științele umane. Căci, după cum susține* Ionel Dorofte *în lucrarea „Analiza și predicția performanțelor umane", publicată recent la* Editura Științifică și Enciclopedică, *mutațiile care au loc, pe de o parte, la nivelul activității productive – procesul cel mai însemnat fiind creșterea ponderii elementelor intelectuale ale muncii – iar pe de altă parte cerința de a umaniza progresiv actul muncii impun elaborarea unor metode mai suple de înfăptuire a triadei om-mașină-mediu de muncă. Realitatea noastră industrială, susține autorul, obiectivele de dezvoltare, necesită o mai atentă cunoaștere a omului, privit în complexitatea sa. Acestui scop îi sînt subordonate ideile și analizele concrete efectuate într-un număr de unități industriale, ale căror concluzii sînt înmănuncheate în volum.*

bs biblioteca de sociologie

Ionel Dorofte

Analiza și predicția performanțelor umane

Dezbatere științifică

● *Organizată de Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri, dezbaterea științifică desfășurată recent și avînd drept temă : „Un model economico-matematic de determinare și actualizare a indicatorilor de eficiență valutar-financiară pe produse sau grupe de produse destinate exportului", a reunit cercetători științifici din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice, cadre didactice, specialiști din unități economice, ministere. Pe parcursul discuțiilor au fost evidențiate anumite limite ale sistemului actual de indicatori utilizați pentru determinarea eficienței valutar-financiare a activității de comerț exterior, avansîndu-se, totodată, propuneri de îmbunătățire a analizei acestei activități prin folosirea unor metode și tehnici moderne de calcul. Intervențiile participanților s-au axat în principal pe aspecte privind : necesitatea implementării unui sistem perfecționat de indicatori de eficiență ; extinderea aplicării unui sistem de modele economico-matematice utile analizei activității de comerț exterior ; îmbunătățirea sistemului informațional prin prisma utilizării unor tehnici moderne de planificare și analiză economico-financiară etc.*

FIȘE

Producția fizică realizată la toate sortimentele

(Urmare din pag. 1)

capacităților de producție. Pe de altă parte, această acțiune se împletește organic cu aceea de reprofilare a unor capacități de producție pentru producerea unor serii complexe de produse și semifabricate în funcție de necesitățile întreprinderii. Este cazul adaptării proceselor tehnologice de fabricație a rășinilor tip „Melarom" și „Urezit" pe reactoarele aferente rășinilor epoxidice, unde există în prezent capacități disponibile.

Rezerve deosebite pe linia creșterii producției fizice, așa cum rezultă și din programul de măsuri tehnico-organizatorice al întreprinderii, se regăsesc și în domeniul **organizării și modernizării producției**, care valorificate integral și în cel mai scurt timp, vor asigura sporirea gamei sortimentale și calității produselor. În acest sens se preconizează ca în perioada imediat următoare să se introducă în producție un nou flux tehnologic la secția lacuri și vopsele, axat în principal pe creșterea numărului de operații automatizate (dozări de materii prime și semifabricate, nuanțare, ambalare) și lărgirea capacităților de producție la secția rășini prin înlocuirea reactoarelor de sinteză de capacitate mică (3—5 mc) cu reactoare de 7 mc realizate în țară în colaborare cu I.U.C.-Ploiești și Combinatul chimic Făgăraș.

O altă cale importantă pentru creșterea producției fizice o reprezintă **asimilarea de produse noi și crearea de noi sortimente.** Deși întreprinderea are unele rezultate pozitive în acest sens, totuși există serioase rezerve dacă ținem seama de faptul că din cele 15 serii de produse și produse noi prevăzute a fi asimilate, au fost introduse în producție, pînă în prezent, doar 5, deși ne aflăm aproape la jumătatea anului. Problema centrală în acest domeniu, subliniată de altfel și de specialiștii întreprinderii, o reprezintă scurtarea termenului de însușire a produselor noi. Urgentarea asimilării producției rășinilor Dinox 020 și 010 S și a rășinilor Melarom 1, în condițiile modificărilor aduse tehnologiilor de fabricație, de pildă, va permite realizarea unor economii de circa 920 000 lei prin reducerea consumurilor specifice, paralel cu creșterea calității produselor. Și astfel de exemple mai pot fi date. Principalul constă în mobilizarea cît mai rapidă a acestor rezerve care pot aduce un însemnat aport la îndeplinirile lună de lună a producției fizice la toate sortimentele planificate.

Dezvoltarea industriei aeronauticii

(Urmare din pag. 8)

traterestre și a comportării ființei umane în spațiul interplanetar.

Astăzi, în domeniul telecomunicațiilor realizăm, practic, legături directe prin satelit cu toate regiunile globului. În meteorologie, de 10 ani, se folosesc, pentru elaborarea prognozelor, datele furnizate de sateliții meteorologici. Țara noastră, răspunzînd favorabil propunerilor lansate de Uniunea Sovietică, colaborează cu importante realizări în cercetarea și folosirea spațiului extraatmosferic în scopuri pașnice în cadrul programului „Intercosmos". Colaborarea în cadrul acestui program vizează : telecomunicațiile, meteorologia, fizica, medicina-biologia, precum și investigarea de la distanță a resurselor naturale cu mijloace aerospațiale.

Specialiștii români și-au adus o importantă contribuție la studierea radiațiilor cosmice, a astrofizicii, energiilor mari care reprezintă, în opinia experților, una dintre cele mai interesate direcții de cercetare a proceselor și fenomenelor din Univers, precum și în domeniul medicinii și biologiei spațiale, analizînd reacțiile adaptative ale organismelor vii în condițiile specifice zborurilor cosmice.

Printre realizările de prestigiu ale specialiștilor români în cadrul programului „Intercosmos" se numără : magnetometrul SGR, produs de Institutul central de fizică, care a permis, în premieră mondială, măsurarea simultană, la bordul a doi sateliți, a cîmpului magnetic generat de curenții longitudinali, făcînd posibilă caracterizarea spațială a traseului acestor curenți ; aparatul SEZ-10 instalat pe satelitul Intercosmos-17, care a folosit pentru prima oară fenomenul de radiație de tranziție într-un experiment spațial. În actualul zbor cosmic, de un deosebit interes este experimentul Astro, prin care se urmărește identificarea unor noi forme de existență a materiei nucleare, blocul electronic al aparaturii respective — realizat în țara noastră — fiind remarcabil prin gradul înalt de miniaturizare a componentelor, fiabilitate mare și consum redus de energie.

O mare importanță prezintă și programul „Capilar 1" realizat de chimiști și fizicieni români, în vederea determinării posibilității de obținere în spațiul cosmic de cristale cu profil predeterminat, cît și experimentele cu caracter biomedical „Miocard" ce urmărește completarea cunoștințelor privind modificările ce au loc la nivelul aparatului cardiovascular în timpul zborului cosmic.

Programul-directivă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, prevede, în continuare, o participare activă și multilaterală a cercetării științifice românești la eforturile desfășurate pe plan mondial pentru cercetarea Universului și folosirea pașnică a spațiului extraatmosferic în beneficiul întregii umanități. Cercetările științifice desfășurate în cadrul programului „Intercosmos" au în vedere o mai bună înțelegere a modului în care Terra interacționează cu Soarele și mediul oferit de Soare (sursă fundamentală de energie care influențează atît clima, cît și vremea), studiul atmosferei înalte, magnetosferei, radiațiilor cosmice. Pe linia aplicațiilor tehnicilor spațiale, vor continua eforturile în domeniile teledetecției, meteorologiei și telecomunicațiilor.

Independența și dezvoltarea

(Urmare din pag. 19)

rist, luptă în care a dat jertfe grele pînă la victoria finală asupra Germaniei naziste. Totodată, el a mobilizat cu energie toate forțele națiunii la eforturile pentru reconstruirea economiei naționale, asigurarea condițiilor pentru reafirmarea României ca stat suveran și independent atît pe plan intern, cît și în politica internațională. În documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1945 se subliniază : „Bătălia reconstrucției este bătălia muncitorilor, țăranilor, a tehnicienilor, a inginerilor, a intelectualilor, a întreprinzătorilor, a tuturor acelora ce voesc să creeze o Românie mai fericită, o Românie liberă, puternică și independentă".[8]) Cum se știe, conferința a elaborat programul transformărilor democratice ce se impuneau în acea etapă, indicînd ca obiectiv principal pentru asigurarea progresului general al societății românești, trecerea la industrializarea țării. Profundele transformări democratice, revoluționare pe care poporul nostru le-a înfăptuit sub conducerea partidului comunist, au asigurat progresul necontenit al țării, dobîndirea independenței depline și consolidarea bazelor ei fundamentale, independența reală, exercitarea neîngrădită a dreptului suveran al poporului nostru de a fi stăpîn pe propria sa țară. Pornind de la faptul că temelia independenței și suveranității naționale o constituie crearea unei puternice economii naționale, P.C.R. a elaborat pentru fiecare etapă a construcției socialiste direcțiile de acțiune și a mobilizat toate energiile națiunii pentru dezvoltarea economică susținută, de sine stătătoare a țării. Strîns unit în jurul încercatei forțe politice călăuzitoare, care este partidul său comunist, poporul român, este angajat astăzi cu întreaga sa energie creatoare în lupta pentru traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, întărirea continuă a patriei, a independenței și suveranității sale.

PRODUCȚIA NETĂ – INDICATOR DE BAZĂ AL ACTIVITĂȚII UNITĂȚILOR ECONOMICE

EXIGENȚELE legate de aplicarea în viață a noului mecanism economic și financiar, problemele complexe ce apar la nivelul unităților economice și a căror soluționare condiționează nemijlocit însăși eficiența acestei acțiuni au declanșat ample dezbateri în rîndul specialiștilor — atît teoreticieni cît și practicieni — schimburi de păreri ce au reprezentat temeiul îmbogățirii substanțiale, în ultima vreme, a literaturii consacrate acestei arii de preocupări. Iată deci care este cadrul general în care a fost tipărită lucrarea **„Valoarea producției nete — indicator de bază al activității economice“** *) purtînd semnătura lui **Gheorghe Obreja** și a lui **Constantin Stoenescu**; o carte implicată în actualitate, o carte care, concepută la mai bine de trei ani de la generalizarea aplicării noului mecanism economico-financiar oferă o analiză a experienței acumulate în economie și aprofundează fenomenele noi ce s-au conturat în acest timp.

Sintetizînd orientările înscrise în documentele de partid și de stat pe linia perfecționării continue a sistemului de indicatori economici, precum și prevederile principale ale actelor normative recent apărute, lucrarea îmbrățișează un spectru larg de probleme — teoretice, metodologice, organizaționale —, reclamate de implementarea **noului mecanism** economico-financiar. Ea oferă astfel cititorului posibilitatea de a descifra și înțelege valențele producției nete în promovarea laturilor calitative ale întregii activități din sfera producției materiale.

Punctul de pornire al lucrării îl constituie prezentarea succintă a noilor orientări și măsuri adoptate în domeniul perfecționării activității de planificare economico-financiară, insistîndu-se mai cu seamă asupra rolului și funcțiilor la care este chemat să răspundă — fidel, complet și eficient — în‘regul sistem unitar de indicatori ai planului național unic, respectiv ai planului propriu de dezvoltare a fiecărei unități economice. In acest context, un loc deosebit îl ocupă în volum tratarea sistematică a principiilor de bază ce caracterizează esența noului mecanism economico-financiar cum sînt : autoconducerea și autogestiunea economico-financiară, planul economic de dezvoltare, bugetul propriu de venituri și cheltuieli, sistemul fondurilor unităților economice ș.a.

Alături de prezentarea problemelor legate de sporirea răspunderilor unităților economice de bază, a organelor lor de conducere colectivă, în procesul concret al planificării economico-financiare și a folosirii pîrghiilor și instrumentelor ce le-au fost puse la îndemînă pentru asigurarea și consolidarea autogestiunii economice, un loc cuprinzător este atribuit în lucrare prezentării funcțiilor principalilor indicatori valorici care caracterizează dezvoltarea diferitelor ramuri ale producției materiale. Autorii urmăresc să determine cu precizie locul indicatorului valoarea producției nete în sistemul de indicatori economici relevînd, totodată, interdependențele multiple, efectele — în sensul lor general pozitiv dar și unele distorsionante — pe care le are acest indicator asupra noului mecanism. Tocmai de aceea se poate considera ca fiind deosebit de utilă atît pentru teoreticieni cît și pentru practicieni, tratarea în volum a relațiilor directe ale indicatorului valoarea producției nete cu cel mai sintetic indicator — venitul național în care scop autorii prezintă și o anexă intitulată „Formarea produsului social, cheltuielile materiale și venitul național“.

O atenție deosebită acordă autorii volumului aspectelor metodologice ale determinării și calculării indicatorului „valoarea producției nete“ în diferite ramuri ale economiei în care funcționează noul mecanism : industrie, agricultură, construcții, transporturi etc. Sînt de asemenea prezentate aspectele — teoretice dar și cele practice — referitoare la rezultatele obținute în activitatea de producție prin integrarea valorii producției nete și a producției fizice în sistemul indicatorilor de plan. Sînt analizate localizarea și comensurarea efectelor principalilor factori dinamizatori ai producției nete, cerințele prezente și viitoare ale funcționării unui sistem informațional adecvat pe toate treptele organizatorice capabil să ofere precizie, operativitate și cîmp larg de fundamentare a prevederilor de plan, urmăririi și raportării producției nete.

Dar, cu siguranță, partea cea mai izbutită a lucrării, în care apare mai clar contribuția proprie a autorilor, capacitatea lor de a sesiza problemele și a oferi soluții o reprezintă capitolele 8, 9 și 10. Sînt sintetizate în aceste pagini o serie de opinii și propuneri cu conținut practic, a căror aplicare constituie pentru specialiști elemente de reflecție. Relațiile deosebit de complexe ce se evidențiază în practica economică prin aplicarea noului mecanism economico-financiar între producția netă, costul de producție și preț; între producția netă și cerințele perfecționării metodelor de conducere etc. sînt supuse în volum unei analize atente, aprofundate, îmbogățită cu idei noi pe care le avansează autorii.

În acest cadru, în carte se acordă o justificată atenție necesității de a gîndi rolul și locul indicatorului valoarea producției nete nu atît ca pe o schimbare de ierarhie în structura indicatorilor ce definesc activitatea întreprinderilor economice, ci în sensul său mai profund, de a modifica însuși modul în care este concepută activitatea economică ca atare. Căci, stabilirea maximizării producției nete drept funcție obiectivă a activității economice a unei întreprinderi impune noi corelații la nivelul tuturor compartimentelor de activitate. Se vădește astfel necesitatea, susțin autorii lucrării — fapt relevat și în alte lucrări de specialitate —, ca indicatorul valoric producția netă să fie utilizat sistematic la fundamentarea planurilor de dezvoltare a unităților economice, în funcție de aceasta urmînd a se decide, într-o mai mare măsură, structura și volumul producției. Totodată, indicatorul amintit impune regîndirea altor corelații ale sistemului de indicatori. În acest sens, în carte este susținută ideea utilității eliminării din costurile de producție a unor elemente de venit net cum ar fi: contribuția pentru asigurările sociale, dobînzile de credite, cheltuielile cu tehnica nouă și, corespunzător, prezervarea acestora din beneficiu; fapt care ar necesita, poate, însăși redimensionarea unor niveluri de determinare a beneficiilor și a destinațiilor sale.

O atenție deosebită se acordă în volum analizei efectelor înnoirii producției asupra producției nete, sub dublu aspect: al influențelor pozitive — care sînt predominante — de creștere a capacității fiecărei unități de a-și realiza producția netă, de a obține beneficii suplimentare și a-și lărgi baza autodezvoltării, dar și sub aspectul eforturilor material-financiare pe care le necesită introducerea de noi produse și tehnologii. Este accentuată, deopotrivă, necesitatea aprofundării unor aspecte metodologice cum ar fi stabilirea, diferențiat pe tipuri de produse, a nivelurilor de uzură morală a produselor și depistarea acelor pîrghii economice apte să asigure un nivel corespunzător ritmului de înnoire etc.

Considerăm însă că lucrarea ar fi avut de cîștigat dacă autorii ar fi prezentat și limitele indicatorului, adaptarea lui la cerințele gestiunii economice interne a întreprinderilor, poziția lui față de procesul de cooperare și specializare și alte aspecte, dacă ar fi pătruns în intimitatea efectelor conexe, nu întotdeauna pozitive, pe care le relevă aplicarea acestui indicator la nivelul diferitor unități economice. Analiză cu atît mai necesară cu cît în literatura de specialitate din țara noastră s-a acumulat un important fond de idei, de studii care impun nu numai sesizarea dificultăților sau, cum apare uneori în carte, un inventar al problemelor ci și rezolvarea lor, atît pe termen scurt cît și lung, investigarea efectelor respective asupra dezvoltării economico-sociale generale. Ar fi constituit un punct de real interes și prezentarea mai detaliată a experienței acumulate în alte țări socialiste în direcția sporirii cuantumului valorii nou create.

Problematica de certă actualitate a lucrării o recomandă ca o contribuție în domeniul literaturii economice consacrată acestei probleme. Volumul constituie, totodată un prilej de amplificare a dialogului și confruntării de opinii între specialiștii din producție, din cercetare cît și din alte domenii de activitate pentru găsirea și aplicarea a noi soluții de consolidare a locului și funcțiilor indicatorului producția netă în accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate de producție.

dr. Gheorghe ȘICA

*) Gheorghe Obreja, Constantin Stoenescu, „Valoarea producției nete — indicator de bază al activității economice“, Editura politică București, 1980.

18 CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

I. Conținutul crizei generale a capitalismului

CARACTERUL ISTORIC al societății capitaliste a fost demonstrat de clasicii marxism-leninismului, iar practica ultimelor 6—7 decenii a confirmat acest adevăr esențial. Aceasta înseamnă că modul de producție capitalist a apărut în anumite condiții istorice pe ruinele sistemului feudal, s-a maturizat inegal în diferitele țări și apoi a intrat în faza sa descendentă. În general, **faza descendentă a capitalismului** se caracterizează prin aceea că sistemul relațiilor de producție burgheze, ca și suprastructura apărută pe baza lor nu mai stimulează deplin progresul forțelor sociale de producție.

Pe o anumită treaptă a evoluției sale, faza descendentă a societății burgheze — fază care se definește prin locul istoric al imperialismului — se manifestă sub forma crizei generale a capitalismului. Pe de altă parte, criza generală a capitalismului reprezintă o parte inseparabilă a epocii contemporane, epocă care se caracterizează prin profunde transformări cu caracter revoluționar atît pe plan național, cît și pe plan mondial și care cuprinde perioada revoluțiilor socialiste, a revoluțiilor de eliberare națională, precum și a revoluționării forțelor de producție pe baza științei și tehnicii noi, epoca trecerii omenirii la socialism, a triumfului socialismului și comunismului pe plan mondial. **Criza generală a capitalismului reprezintă procesul istoric complex și multilateral al prăbușirii efective a capitalismului, în ansamblul său și al nașterii societății socialiste.**

Pentru înțelegerea deplină a conținutului crizei generale a capitalismului este necesar să fie subliniate cîteva caracteristici ale procesului.

Esența crizei generale a capitalismului este **unică.** Aceasta înseamnă că prăbușirea capitalismului și nașterea socialismului, luate împreună, definesc pretutindeni și întotdeauna procesul, indiferent de formele concrete prin care ele se manifestă.

În al doilea rînd, procesul crizei generale a capitalismului este **ireversibil.** Acest caracter decurge logic din adîncirea continuă a contradicțiilor proprii capitalismului, care reprezintă cauza principală și directă a apariției și dezvoltării crizei generale.

În al treilea rînd, criza generală are un **caracter complex și multilateral,** ea cuprinzînd toate laturile vieții sociale și afectînd profund economia, activitățile social-politice și ideologice, relațiile dintre țările capitaliste, sistemul mondial capitalist în ansamblul lui.

Criza generală a capitalismului are **anumite trăsături** pezente într-o formă sau alta în toate fazele existenței acesteia. Trăsăturile principale sînt următoarele :

— restrîngerea progresivă a sferei de dominație a capitalismului pe plan mondial ;

— criza sistemului colonial al imperialismului, destrămarea și prăbușirea acestui sistem sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională, lupta tinerelor state suverane pentru dobîndirea și consolidarea independenței lor economice și politice ;

— adîncirea instabilității economiei capitaliste, atît pe planul intern al fiecărei țări, cît și în planul relațiilor internaționale ;

— criza politicii imperialiste de dictat, de folosire a forței și de amenințare cu forța ;

— criza ideologiei burgheze, criza tuturor componentelor suprastructurii burgheze, în special a celei politice etc.

Prima fază a crizei sistemului capitalist a început odată cu primul război mondial, îndeosebi odată cu victoria Revoluției din Octombrie 1917. Victoriile revoluțiilor socialiste într-un șir de țări din Europa și Asia, respectiv afirmarea socialismului pe plan mondial după cel de-al doilea război mondial, au marcat trecerea la a doua fază a crizei generale, toate acestea ducînd la schimbarea radicală a contextului istoric de existență a sistemului capitalist. La începutul deceniului al VIII-lea sistemul capitalist a intrat într-o nouă fază a crizei sale generale.

II. Noua fază a crizei generale a capitalismului. Documentele P.C.R. despre conținutul și formele noii faze

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au adus o contribuție remarcabilă la clarificarea unor probleme fundamentale ale societății burgheze, ale lumii contemporane în ansamblul ei. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie teza adoptată la Congresul al XI-lea al partidului nostru, conform căreia la începutul deceniului al VIII-lea sistemul capitalist a intrat într-o nouă fază a crizei sale. **„O caracteristică a epocii noastre** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o constituie noua fază a crizei vieții economico-sociale, ascuțirea tot mai accentuată a contradicțiilor în cadrul lumii capitaliste"** [1]).

Pornind de la trăsăturile generale, permanente, ale crizei generale a capitalismului și ținînd seama de manifestările lor noi în ultimii ani, formele actuale de manifestare a crizei generale pot fi grupate astfel :

— restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial, îngustarea bazei de acțiune a imperialismului ;

— dezvoltarea mișcării de eliberare națională și socială, intrarea luptei tinerelor state suverane într-o nouă etapă ;

— adîncirea și diversificarea fără precedent a instabilității economice în țările capitaliste ;

— criza capitalismului monopolist de stat ;

— criza politicii și ideologiei burgheze ;

— intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii ;

— criza vechii ordini economice și politice internaționale ;

— apariția unor probleme mondiale grave, a căror cauză ultimă se află în relațiile de producție burgheze, în politica imperialistă și neocolonialistă.

a) **Restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial**

Capitalismul a încetat de a mai fi un sistem unic și atotcuprinzător. Alături de sistemul mondial capitalist, aflat în declin, a apărut și se dezvoltă socialismul. După al doilea război mondial, revoluția socialistă a învins într-o serie de alte țări din Europa, Asia și America Latină, țările respective ieșind pentru totdeauna din sfera de exploatare a capitalismului. Ele au încetat deci să mai fie folosite pentru scopurile de profit ale marilor monopoluri sau ca sfere de influență politică ale puterilor imperialiste.

În ultimii ani, au survenit unele schimbări de ordin calitativ în raportul dintre dezvoltarea țărilor socialiste și a celor capitaliste. În întreaga perioadă 1973—1979 ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în țările socialiste a fost de peste 3 ori mai înalt decît în țările capitaliste. **Capitalismul în general nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, el nu mai oferă soluții acceptabile problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană.** Socialismul s-a dovedit a fi singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unei vieți economice internaționale cu adevărat echitabile. Rezultă

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 12, București, Ed. politică, 1976, p. 475

că în ultimii ani economia capitalistă contemporană funcționează într-un context internațional nou. Mai întîi este vorba de faptul că accentuarea politicii imperialiste, colonialiste s. neocolonialiste, de forță și dictat, de reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație se lovește de voința tot mai puternică a popoarelor de a se dezvolta libere, stăpîne pe bogățiile lor naționale, pe destinele proprii. În același timp, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru, **„continuă să se dezvolte contradicțiile sociale de clasă, contradicțiile dintre lumea socialistă și lumea capitalistă, se accentuează tot mai mult contradicția dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate din punct de vedere economic. Toate acestea fac ca evoluția mondială contemporană să fie deosebit de contradictorie“**[2]).

b) **Noua fază a luptei tinerelor state suverane**

Criza sistemului colonial al imperialismului a început încă din timpul primului război mondial și s-a manifestat sub diferite forme și intensități în toți anii interbelici. După al doilea război mondial, procesul respectiv a intrat într-o nouă fază, manifestîndu-se prin **destrămarea și prăbușirea sistemului colonial** sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională. Pe fondul agravării contradicțiilor dintre metropole și colonii, dintre popoarele care trăiesc în țările și teritoriile slab dezvoltate economic și marile monopoluri internaționale, lupta eroică a acestor popoare a luat o mare amploare, ele fiind sprijinite politic, diplomatic, moral și material de țările socialiste, de toate forțele progresiste contemporane. În deceniul al 8-lea lupta popoarelor din fostele colonii, semicolonii și teritorii dependente a intrat într-o nouă fază ; caracteristica ei principală constă în **prioritatea luptei pentru independența economică în ansamblul eforturilor acestor țări și popoare pentru dezvoltarea de sine stătătoare.** În acest sens, forțele progresiste din aceste țări promovează programe complexe menite să ducă la înlăturarea exploatării lor neocolonialiste de către marile monopoluri internaționale, de către puterile imperialiste, la valorificarea resurselor materiale și umane de care dispun, în concordanță cu interesele naționale etc. Unele dintre popoarele acestor țări, în frunte cu forțele revoluționare, se orientează spre calea necapitalistă de dezvoltare. Pe plan internațional, țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate se afirmă tot mai puternic ca națiuni libere și independente, ridicîndu-se cu hotărîre împotriva vechilor relații de inechitate, pentru o nouă ordine economică și politică internațională.

c) **Adîncirea instabilității economiei capitaliste**

În ultimii ani s-au accentuat unele fenomene care evidențiază caracterul perimat al relațiilor de producție burgheze : o nouă fază a instabilității economiei capitaliste, în care roadele revoluției tehnico-științifice sînt folosite cu precădere de către o minoritate monopolistă și se irosesc cantități enorme de resurse pentru înarmări ; la proporții deosebite dezvoltarea inegală ; se manifestă cu deosebită ascuțime problema pieței ; apar o multitudine de crize economice ciclice și neciclice ; folosirea incompletă a capacităților de producție ; marea risipă de resurse neregenerabile, de mijloace de muncă perfecționate ; șomajul cronic de masă ; amploarea fără precedent a inflației în anii de pace ; crizele financiar-valutare etc.

Capitalismul s-a confruntat în anii 1974—1975 cu una dintre cele mai puternice crize economice ciclice din istoria sa. Masa produsului național brut al țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut în anul 1975 cu 2,4%, comparativ cu anul precedent. Pentru prima dată în perioada postbelică, producția materială a lumii capitaliste a înregistrat stagnări și scăderi doi ani consecutivi. Criza economică ciclică a cuprins aproape toate țările capitaliste dezvoltate, ceea ce nu a permis unora dintre aceste țări să iasă din criză pe seama altora, cum s-a întîmplat de cîteva ori în perioadele postbelice anterioare. Se constată o agravare și prelungire a perioadelor conjuncturale defavorabile, cu corolarul său — încetinirea creșterii economice în toate țările capitaliste. Față de anii 1948—1970, cînd perioadele de criză și depresiune au reprezentat circa 20%, în anii 1971—1980 perioadele de recesiune (termen care se referă la situațiile conjuncturale nefavorabile în economiile capitaliste) s-au extins la peste 60% din interval ; în această ultimă perioadă, ritmurile medii anuale de creștere a produsului intern brut au fost de 2—5 ori mai mici decît în deceniile postbelice anterioare.

Un alt aspect al noii faze a crizei sistemului capitalist, cu efecte deosebit de grave pentru masele de oameni ai muncii, îl constituie **șomajul cronic — total și parțial — de mare amploare.** În ultimii ani, numărul șomerilor a crescut considerabil în țările capitaliste dezvoltate, cu toate pronosticurile optimiste ale oficialităților burgheze și în pofida măsurilor întreprinse de statele respective. Se apreciază că, în anul 1975, au existat peste 15 milioane de șomeri în țările capitaliste dezvoltate, față de aproximativ 14 milioane în anul 1970. În ultimii ani, șomajul s-a menținut la cote mult mai ridicate decît în anii '50 și '60. Crește ponderea tineretului în totalul șomerilor.

Inflația, de o amploare fără precedent, constituie o altă componentă principală a instabilității economiei capitaliste contemporane. În unele țări capitaliste dezvoltate, ritmul anual al inflației a fost, în ultimii ani, de peste 20%. Departe de a fi un factor de creștere economică, inflația actuală înrăutățește climatul conjunctural, grăbește apariția crizelor economice. Inflația este folosită de statul burghez ca instrument de redistribuire a venitului național în avantajul capitaliștilor. Creșterea prețurilor bunurilor de consum și scumpirea serviciilor, corelate cu menținerea salariilor nominale sau cu o creștere mai lentă și întîrziată a lor, duce la creșterea costului vieții și la înrăutățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii.

O caracteristică nouă a instabilității economiei țărilor capitaliste dezvoltate constă în îmbinarea recesiunii economice, a stagnării creșterii economice cu șomajul și cu inflația, îmbinare cunoscută sub denumirea de **„stagflație“.**

d) **Intensificarea luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii**

Ultimii ani marchează tendința cercurilor imperialiste de a ieși din criză prin intensificarea exploatării maselor populare din propriile țări și, totodată, prin aruncarea consecințelor acesteia pe seama altor popoare, prin aservirea economică mai ales a statelor în curs de dezvoltare. Se poate afirma — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — că lupta pentru reîmpărțirea lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante a intrat acum într-o etapă nouă, ducînd la ascuțirea extremă a contradicțiilor dintre diferite state și grupuri de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie.

La agravarea acestor stări de lucruri contribuie, într-o însemnată măsură, **continuarea și accentuarea cursei înarmărilor,** pentru care se cheltuiesc anual peste 500 miliarde dolari. Aceasta constituie o grea povară ce apasă pe umerii tuturor popoarelor, un obstacol imens în calea normalizării vieții internaționale, a depășirii instabilității economice și politice mondiale. Cu toate acestea, datorită schimbării raportului de forțe pe arena mondială, a revoluționării tehnicii militare, cercurile agresive ale burgheziei nu mai pot folosi războiul mondial ca mijloc de diversiune și de expansiune externă, de reîmpărțire a sferelor de influență, fără riscul real al dispariției civilizației.

e) **Criza ordinii economice și politice internaționale**

Noua fază a crizei sistemului capitalist este marcată și de criza ordinii economice și politice internaționale generată de imperialism, cuprinzînd întreg ansamblul de relații economice, sistemul monetar internațional, mecanismul formării prețurilor pe piața mondială, al schimburilor internaționale de mărfuri și servicii, care vin în contradicție flagrantă cu cerințele și avantajele cooperării internaționale.

Domeniul valutar este terenul celor mai evidente manifestări ale crizei capitalismului. Sistemul valutar capitalist, bazat pe etalonul aur și devize, a încetat să mai funcționeze. Efectele ample generate de criza valutar-financiară asupra comerțului internațional, asupra relațiilor dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și disputele înverșunate cu privire la reorganizarea sistemului valutar internațional au scos în evidență că această criză are la bază contradicții antagoniste, agravate continuu de adîncirea crizei generale.

Din cele arătate mai sus rezultă că în lumea contemporană continuă să se mențină stări de lucruri anacronice care contravin noilor forțe de producție, intereselor forțelor sociale și naționale progresiste. Rezolvarea de fond a tuturor acestor probleme este posibilă în socialism. De aceea, „nădejdea omenirii se îndreaptă tot mai mult către idealul comunismului a cărui misiune istorică este eliberarea popoarelor, a întregii omeniri de exploatare și asuprire socială și națională, realizarea unei lumi a dreptății și egalității pe plan național și internațional“.[3])

prof. dr. Nițu DOBROTĂ

INTREBARI

1. În ce constă conținutul crizei generale a capitalismului ?

2 Enumerați trăsăturile principale ale crizei generale a capitalismului.

3 Care sînt formele de manifestare a noii faze a sistemului capitalist ?

4 Analizați principalele fenomene social-economice care marchează și caracterizează adîncirea instabilității economici capitaliste în noua fază a crizei generale.

5. Prin ce se caracterizează lupta pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență în etapa actuală ?

6. În ce constă criza ordinii economice și politice internaționale ?

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 15, București, Ed. politică, 1977, p. 304

[3]) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., București, Ed. politică, 1975, p. 729

STRUCTURILE ECONOMICE ÎN PERSPECTIVA DECENIILOR VIITOARE (II)

Știința și tehnica în plin avînt impun noi modele structurale în economie

ȚĂRILE în curs de dezvoltare au de realizat, în deceniile următoare, un proces gigant de încorporare în întregime sau a unei părți cît mai mari din cuceririle științei și tehnicii în structurile economice pe care și le construiesc. Aceasta presupune, desigur, realizarea unui salt tehnologic, științific și cultural-psihologic fără precedent.

În ciuda întîrzierii tehnologice care se manifestă în structurile economice realizate pînă în prezent țările în curs de dezvoltare, dacă vor reuși să înfăptuiască saltul necesar și să-și însușească avantajele pe care le oferă cuceririle științei și tehnicii contemporane, se vor găsi din unele puncte de vedere într-o situație mai favorabilă decît țările azi dezvoltate în epoca demarajului din sec. XVIII-XIX și ar putea ajunge cu mai puțină risipă de energie și mijloace la structurile economice pe care le impun cerințele secolului XX.

De îndată ce economia țărilor în curs de dezvoltare va deveni capabilă să rezolve problemele complexe ce-i stau în față și să stăpînească mecanismele care asigură reducerea decalajului față de țările industriale avansate, se creează acele condiții minimale necesare pentru o acțiune favorabilă de însușire și valorificare a cuceririlor progresului tehnic și științific. Există un nivel minim necesar al dezvoltării economice și sociale care, odată atins, deschide cale largă revoluției științifice și tehnice pentru a-și afirma rolul de factor motor, autonom, în accelerarea depășirii decalajului care a mai rămas față de economiile avansate. Țările în curs de dezvoltare trebuie, înainte de toate, să lupte pentru atingerea acelui nivel.

Unul din factorii componenți obligatorii ai acestuia îl constituie capacitatea unei țări de a-și mobiliza resursele și a concentra spiritul de creație al poporului cu scopul de a organiza forțele de cercetare proprii capabile să aducă contribuții originale la dezvoltarea științei și tehnicii, să creeze, în cadrul condițiilor specifice date, forțele de producție necesare dezvoltării.

Din acest moment, cînd un asemenea proces creator a fost dezlănțuit și au fost asigurate condițiile necesare unui demaraj energic în economie, revoluția științifică și tehnică și într-o țară în curs de dezvoltare devine un accelerator al dezvoltării, un multiplicator al ei.

Pornind de la posibilitățile de care dispun, dar în directă dependență de modul în care vor fi în stare să transforme aceste posibilități în realitate, se poate presupune că un număr de țări în curs de dezvoltare va atinge pînă în anul 2000, un nivel corespunzător de ridicat al unora din ramurile de vîrf ale economiei lor (țările exportatoare de petrol din Orientul arab și de pe coasta de vest a Africii, Brazilia, Venezuela, Argentina, Mexic, Algeria, India — care a și realizat pași însemnați în acest domeniu — și altele).

Este de prevăzut că, din cauza marilor decalaje existente în știință și tehnologie, a lipsei de mijloace materiale, de experiență și de cadre calificate, ramurile de vîrf ale industriei, ca și cercetarea științifică, vor progresa în țările în curs de dezvoltare, în viitorul previzibil, într-un ritm mai lent decît în țările industrial avansate. Însă, nu trebuie excluse din calcule nici momentele surpriză, cazurile de descoperiri epocale sau invenții care să modifice acest ritm. Aceasta cu atît mai mult cu cît și în țările în curs de dezvoltare prinde rădăcini convingerea că activitatea în domeniul cercetării științifice este cel puțin egală în importanță cu oricare altă activitate economică și trebuie desfășurată cu cea mai mare energie. Există programe prioritare pentru stimularea cercetării științifice, echiparea laboratoarelor și formarea cadrelor de specialitate.

În anul 2000, gradul de industrializare va fi atît de avansat încît un număr de țări (cel puțin Mexic, Brazilia, Venezuela, Algeria, Malaezia ș.a) vor fi depășit stadiul de țări în curs de dezvoltare, intrînd în rîndul țărilor cu dezvoltare medie. În linii mari, America Latină va fi prima care va încheia acest proces, devenind continent industrializat. Între 2010—2020, urmează ca Africa să se apropie de acest obiectiv, situîndu-se la nivelul de producție al Europei anilor '60—'70, secondată de Asia de sud și est, deși cu importante diferențieri de la o țară la alta.

Cu toate că schema este abstractă, ea se corelează cu aprecierile prospective ale diferitelor centre de studii de prognoză.

Neglijarea agriculturii ar putea fi scump plătită

ÎN CIUDA prognozelor preferențiale dezvoltării industriale, în țările în curs de dezvoltare, pe termen lung, problema agriculturii rămîne un element de însemnătate vitală, cu repercusiuni asupra întregii economii mondiale. Această afirmație este valabilă pentru o perioadă istorică ce se va întinde cu mult dincolo de limitele anului 2000. În structura economică a numeroase țări, agricultura va ocupa, fără îndoială, un loc preponderent în deceniile ce vin, cu toate că pe ansamblu ponderea ei scade de la 27,0% din P.I.B. în 1980, la 15,3% la sfîrșitul secolului. În funcție de ponderea ocupată de agricultură în ansamblul economiei, este previzibil ca în anul 2000, tabloul zonelor geografice să se prezinte astfel: Orientul Mijlociu 8%, America Latină 9%, Africa 18%, Asia de sud și sud-est (fără Japonia) 21%. În țările avansate, ponderea agriculturii se va micșora probabil la 2,9%.

Prognoza populației indică o tendință de stabilizare a creșterii în jurul anului 2000. Oricum, masa populației care va consuma produse agricole va crește în mod absolut, iar alimentația mondială, va fi la fel de dificil de asigurat ca și azi, dacă nu se iau pînă atunci măsuri radicale. Se apreciază că, în termeni pur tehnologici, problema alimentației pe plan mondial ar putea fi rezolvată pînă în anul 2000. În acest scop au fost elaborate strategii ample și cuprinzătoare. Se consideră că esența soluției se găsește în alocarea de investiții în volum necesar ridicării agriculturii la nivelul unei ramuri economice moderne, comparabilă cu industria. Unii autori apreciază necesarul de investit pe perioada 1980—2000 la 160 mld. dolari, ceea ce reprezintă o sumă anuală echivalentă cu circa 4,4% din creșterea anuală a produsului intern brut al țărilor avansate.

În planurile de perspectivă elaborate în ultimii ani, un număr mai însemnat de țări în curs de dezvoltare acordă prioritate dezvoltării agricole ca bază a întregii dezvoltări social-economice.

Acest sumar tablou prospectiv al structurii economice a țărilor în curs de dezvoltare în jurul anului 2000 lasă nerezolvate numeroase probleme. Una dintre acestea se pune ca o întrebare deosebit de dificilă: există, oare, o structură eficientă (ideală) pentru țările în curs de dezvoltare în contextul unei diviziuni internaționale a muncii, care se conturează în perspectiva deceniilor ce vin ? Răspunsul este greu de dat. Fără îndoială că teoretic ar putea exista o asemenea structură, care ar trebui totodată să fie structura optimă a unei economii naționale în condițiile istorice concrete de care dispune. De pe tărîmul practicii, asemenea întrebări sînt urmate de multe alte întrebări similare ale căror răspunsuri se modifică de la etapă la etapă.

Există oare o structură economică optimă ?

SE FAC încercări de a determina optimul în structura economiei naționale pe baza calculelor matematico-statistice. Metoda este mai mult sau mai puțin corectă în cazul procesului de conducere a modificărilor structurale într-o economie cu dezvoltare medie și avansată. În cazurile în care profilul structural se „ construiește " în procesul de creare a sistemului economiei naționale, metodele respective nu sînt însă operante. În asemenea cazuri, procesul de formare planificată a structurilor este o problemă de concepție, de politică economico-socială cu atît mai dificilă cu cît se creează pe un teren nedesțelenit. Factorii care trebuie să stea la baza elaborării modelului structural al economiei naționale sînt mult mai complecși și cuprind pe lîngă elementele obiective cuantificabile și o serie de elemente subiective din domeniul politicului, precum și influențe externe, într-o succesiune în care una superioară să decurgă din una inferioară (aval-amonte) pentru a da eficiență întregului ansamblu al economiei naționale.

Aceasta înseamnă o modelare a structurii economiei în funcție de structura și volumul resurselor și gradul lor de disponibilitate. Așezarea ramurilor pornește, în primul rînd, de la realitățile concrete și posibilitățile reale diferite, de la bogă-

țiile naturale proprii sau de la resursele ușor acordabile în cadrul schimburilor internaționale avantajoase, al cooperării largi cu parteneri siguri și de durată.

● O structură rațională pornește de la luarea judicioasă în calcul al factorului uman al fiecărei țări, de la elaborarea perspectivelor în așa fel încît întreaga populație să participe la înfăptuirea lor. O structură a economiei care se elaborează acum este în dependență de numărul populației și mai ales de dinamica demografică pînă în anul 2000. Un obiectiv esențial îl constituie îmbinarea în așa fel a sectoarelor de producție, încît să evite pierderea forțelor umane prin inutilizarea cronică a lor. Aceasta impune o structură care să combine ramurile cu mare consum de muncă cu cele de înaltă tehnicitate.

● O structură modernă este menită să pună în valoare întreaga capacitate de creație a unei națiuni, toate trăsăturile sale de inteligență și voință. De aceea, economiile țărilor în curs de dezvoltare se prevede a fi structurate în legătură directă cu aplicarea unui vast program național și internațional de ridicare a nivelului cultural, tehnic, de calificare corespunzătoare a maselor în vederea însușirii procedeelor tehnologice moderne. Cercetarea științifică proprie pe baza formării cadrelor tehnice și științifice cu calificare superioară este alt factor de acțiune imediată, necesar modelării structurii economice în viitorul previzibil.

● O structură economică este valabilă și tinde spre optim în măsura în care este capabilă să satisfacă cerințele de consum ale populației, să asigure formarea și menținerea unei piețe interne sigure și volum de produse competitive în măsură suficientă pentru a permite încadrarea țării în circuitul economic mondial pe baze echitabile.

● Legarea structurii de producție de tradițiile înrădăcinate în masa populației, de specificul național, de justa repartiție teritorială a forțelor de producție, respectînd nevoile locale, valorificînd resursele proprii — aceștia sînt factorii capabili să ducă la declanșarea energiilor latente și să facă tranziția spre producția industrială într-un mod care evită dezrădăcinarea populației în proporții de masă, urbanizarea galopantă în aglomerări citadine mizere, crearea unor probleme sociale insolubile în termene scurte.

● O structură economică științific elaborată ține seama de contextul internațional al fiecărei țări, de poziția geografică a fiecărei țări, de condițiile de vecinătate imediată și îndepărtată, căi de comunicații și accesul la marile rute internaționale, fluxuri mondiale de produse și materii prime.

● Cooperarea activă preconizată în cadrul noii ordini economice internaționale, aduce, fără îndoială, elemente noi în elaborarea structurilor economice la nivelul național și ușurarea sarcinii de investiții pentru a dezvolta cu prioritate ramuri care au condiții optime în situația dată.

Într-un cuvînt, o structură optimă, în mod obligatoriu, trebuie să țină seama de forțele și resursele, deci de posibilitățile reale ale fiecărei țări. Axarea obiectivelor de structură pe un scenariu ideal nu folosește dezvoltării. Aceasta nu înseamnă ca obiectivele să nu fie îndrăznețe. Ele sînt, în general, gîndite ca rezultat al unei dezvoltări de lungă perspectivă — seculară și, în unele cazuri, multiseculară.

Tipuri de structuri economice posibile în următoarele trei decenii

ÎN FUNCȚIE de condițiile specifice existente, cu riscul de a forța realitățile, se pot prevedea cîteva tendințe individuale sau pe grupe de țări de a se forma tipuri de structuri economice în țările în curs de dezvoltare care să persiste chiar dincolo de limitele anului 2000, cum ar fi :

— Țări cu structuri predominant agrare, cu un grad mereu crescînd de prelucrare industrială a produselor vegetale și animale. Acestea ar putea deveni pentru țările în curs de dezvoltare un exemplu neozeelandez de structură economică.

— Țări cu structuri predominant extractive, cu ramuri de prelucrare a materiilor prime (uneori în sortimente reduse — hidrocarburile) cu o tendință de accentuată dezvoltare, dar cu o agricultură slabă sau total absentă. Exemplu pentru o asemenea structură este Arabia Saudită.

— Structuri complexe agrar-industriale care pornesc de la o predominanță agricolă-extractivă (de la ramuri primare care au condiții favorabile) spre o însemnată pondere a industriei prelucrătoare. O dezvoltare în această direcție are India.

— Țări cu structuri industriale bazate pe puternice ramuri prelucrătoare care mențin și dezvoltă o agricultură avansată. Modele previzibile de asemenea structură reprezintă Algeria și Brazilia.

— Țări cu structuri industriale puternice, dar cu un slab hinterland agrar sau fără un asemenea hinterland.

Pe continentele Americii Latine, Africii și Asiei vor coexista, pe termen lung, structuri de producție de cea mai mare varietate în focul dezvoltării economice creîndu-se, neîncetat, tipuri noi, intermediare, azi nebănuite. În timp ce unele țări azi în curs de dezvoltare, vor atinge în anii 2000—2025 niveluri înalte din punct de vedere industrial, inclusiv în domeniul industriilor de vîrf, altele vor continua să rămînă multă vreme țări preponderent agrare sau bazate pe extracția și prelucrarea primară a unor resurse ale subsolului. O viziune uniformizatoare asupra structurilor economice este sortită eșecului. Viața duce la conturarea în perspectivă a unor modele structurale foarte variate, deosebite de cele existente.

Dinamica structurii economiei țărilor în curs de dezvoltare este pe cale să provoace o puternică mișcare funcțională în structura economică a întregii lumi. Și astfel, marile transformări pe care le declanșează industrializarea în aceste țări duc, în perspectivă, la o nouă diviziune internațională a muncii care va implica profunde efecte asupra țărilor industrial avansate. Numeroși autori prevăd de pe acum necesitatea ca, pe termen lung, aceste țări să se adapteze la un efort planificat de reconsiderare permanentă a propriei economii, a structurilor economice.

Această perspectivă este de pe acum luată în considerare de factorii de conducere politică și economică a țărilor occidentale. Este o teamă în fața evidenței că odată cu industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, țările azi industrial avansate își pierd poziția pe care au cucerit-o în diviziunea internațională a muncii. Teama de a fi nevoite să cedeze avantajele obținute, teama de stagnare și criză, pesimismul profund de tipul „mal du siècle", sînt sentimente vechi în lumea capitalistă, ele au apărut odată cu afirmarea noului mod de producție, cel socialist, și se accentuează în perspectiva dezvoltării economice a țărilor care în epoca postbelică au cucerit libertatea și independența de sub jugul colonial.

În legătură cu aceasta este interesant de relevat că afirmarea treptată a țărilor în curs de dezvoltare ca entități economice de sine stătătoare și, în viitor ca forțe economice în plină ascensiune, nu a provocat și nu va provoca noi distorsiuni sau rupturi în sistemul economic mondial ; fenomenele noi care însoțesc apariția acestor entități economice se caracterizează însă printr-o interpendență crescîndă a elementelor structurii economiei mondiale. Acest fenomen constituie o chemare la o cooperare strînsă și loială între state. Este ușor previzibil că dependența din trecut a unui grup de state față de altele se transformă în interdependență, aducînd un grad mai mare de libertate și posibilități noi de dezvoltare pe care tipul de relații economice specifice ordinii economice internaționale vechi nu le facilita.

Trebuie spus cu toată claritatea că o asemenea situație nouă neliniștește cercurile obișnuite cu dominația seculară, economică, politică și militară, asupra lumii. Actuala criză economică-financiară din țările occidentale adîncește această teamă. Date fiind, însă, condițiile concrete, multiplele probleme încă nerezolvate ale subdezvoltării, pentru o perioadă îndelungată nu există nici un motiv de preocupare pentru țările industrial avansate că un nou model de structură economică în țările în curs de dezvoltare ar putea avea efecte negative dezastruoase asupra sistemului lor economic.

Realitățile vieții economice internaționale acționează pe căi sinuoase în direcția unor soluții care să acopere nevoile țărilor în curs de dezvoltare, uneori în ciuda avertismentelor lansate de teoreticienii burghezi. Dificultățile economico-financiare ale țărilor occidentale, contradicția de interese dintre ele, în condițiile crizei de materii prime și resurse energetice, agravate prin instaurarea unor noi raporturi de forță pe plan mondial și de efectele luptei pentru reîmpărțirea lumii și cucerirea de noi zone de influență, toate acestea adîncesc gravitatea problemelor economiei capitaliste, înăspresc condițiile în care se desfășoară lupta pentru restructurarea economiei mondiale. Este evident că presiunea puternică, organizată de popoare, de grupări politice și organismele internaționale și exercitată asupra guvernanților din țările industrial avansate le obligă să adopte atitudini mai raționale, ceea ce, în unele cazuri, își pune tot mai evident pecetea asupra actelor și deciziilor factorilor de răspundere în metropolele economico-financiare ale lumii nesocialiste. Afirmarea mereu mai puternică a relațiilor economico-politice noi pe plan internațional, pe măsura intensificării luptei generale pentru o nouă ordine în lume, situația creată prin demonstrația de forță a statelor posesoare de hidrocarburi și alte materii prime, rolul la care aceste fenomene au obligat centre care în trecut au fost obișnuite să domine prin forță, completează, fără îndoială, tabloul unor transformări de mare anvergură, care creează o nouă situație în lume.

dr. Andrei VELA

Piața cauciucului natural

PREȚUL cauciucului natural, care varia la începutul anului trecut în jurul a 100 pence pe kilogram a coborît în luna aprilie la aproape 50 pence/kg (potrivit cotațiilor la bursa din Londra, pentru livrări imediate). Ziarul britanic Financial Times *apreciază că reducerea cererii de cauciuc natural a fost în principal cauzată de recesiunea internațională și de diminuarea cererii pentru autovehicule, în condițiile în care aproape patru cincimi din producția anuală — de circa 4 mil. t — de cauciuc natural este folosită pentru fabricarea de anvelope.*

Grupul internațional pentru studii asupra cauciucului apreciază, însă, că nu este vorba decît de un fenomen de scurtă durată. Pentru următorii zece ani se așteaptă o creștere cu 50% a cererii pentru cauciuc natural (iar producția mondială de cauciuc natural și sintetic se așteaptă să însumeze 19 mil. t pe an în 1990 față de 12,6 mil. t în prezent, creștere la care va contribui într-o proporție însemnată și cauciucul sintetic).

De altfel, principalii producători de cauciuc natural (Malayesia, Indonezia, Thailanda) au început deja să-și majoreze suprafețele cultivate, încurajați fiind de perspectiva competitivității sporite, sub aspectul prețurilor, în raport cu cauciucul sintetic. Pe de altă parte, pornind de la o experiență mexicană, suscită tot mai mult interes — inclusiv în Statele Unite — posibilitatea extinderii culturii unei specii de arbust care dă recoltă la doi ani față de șase ani cît este ciclul la arborele de cauciuc exploatat astăzi în lume.

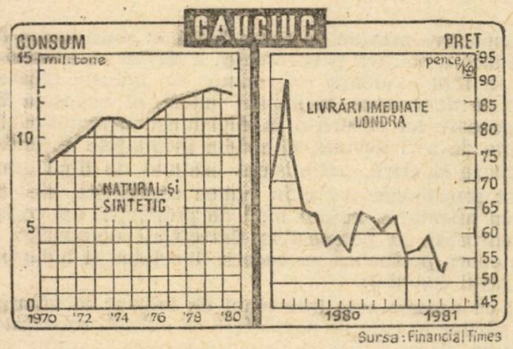

Sursa: Financial Times

Anglia: stimularea tehnologiilor de vîrf

DEPARTAMENTUL industriei din Anglia a lansat recent un program menit să ducă la promovarea mai intensă a tehnologiilor de vîrf, în special în domeniul microelectronicii. Programul își propune, pe de o parte, să subvenționeze astfel de proiecte provenite de la unități industriale care nu dispun integral de fondurile necesare și, pe de altă parte, să atragă instituțiile financiare particulare în acțiunea de creditare a acestor proiecte. Departamentul industriei asumîndu-și un rol de garant în legătură cu fezabilitatea proiectelor respective. În acest sens a fost realizat un acord de principiu cu 16 din principalele bănci și companii de asigurare care vor furniza, pe baza avizului favorabil primit din partea Departamentului industriei, credite, în proporție de pînă la 25%, pentru proiecte a căror valoare depășește 250 mii lire sterline.

De la lansarea programului guvernul a acordat subvenții însumînd 23 mil. lire sterline pentru diferite proiecte în domeniul microelectronicii. Numai în cursul acestui an Departamentul a aprobat subvenții în valoare de 20 mil. lire, numărul mediu al cererilor de subvenționare din partea industriei fiind de circa 28 pe lună.

Programe de dezvoltare

Ghana: opțiuni economice

LINIILE directoare ale planurilor și programelor de dezvoltare ale Ghanei vizează ca o caracteristică generală, stimularea sectoarelor direct productive, întărirea sectorului de stat în domeniile hotărîtoare ale producției materiale, asigurarea echilibrului balanțelor comercială și de plăți, repartiția echitabilă a venitului național.

Prin creșterea și diversificarea producției, agricultura — sectorul de bază al economiei — își propune să contribuie la asigurarea într-o măsură sporită a consumului intern de produse agricole și la intensificarea exportului. Agricultura este reprezentată de producțiile de cacao (Ghana fiind unul din principalii producători mondiali), porumb, orez și arahide. Se acordă, de asemenea, atenție sporirii producțiilor de cauciuc, trestie de zahăr, citrice și bumbac precum și valorificării superioare a masei lemnoase (lemnul tropical reprezintă, după cacao, al doilea produs de export) și a resurselor piscicole.

Ultimii ani au evidențiat accelerarea procesului de industrializare axat pe valorificarea importantelor resurse miniere (bauxită, mangan, aur și diamante). Alături de ramurile tradiționale (industria alimentară și textilă) se detașează industriile metalurgică, chimică și farmaceutică. Cercetările și prospecțiunile miniere au permis identificarea unor noi zăcăminte de aur și uraniu, iar lucrările de prospectare offshore au permis trecerea la extracția de țiței, producția de petrol acoperind o parte din necesarul intern. Urmează, de asemenea, să înceapă exploatarea zonei Half Hassini, din apropierea cîmpurilor petrolifere ale Coas'ei de Fildeș și a zăcămintelor de la Saltpond (la sud-vest de Accra), a căror producție este estimată la 100 mii barili pe zi. Pe linia orientărilor de dezvoltare echilibrată a tuturor regiunilor țării și a politicii de reducere a presiunii demografice asupra marilor aglomerări urbane, au fost lansate noi proiecte în domeniul industriei, agriculturii și transporturilor.

Măsurile de stimulare și modernizare a producției au facilitat creșterea și diversificarea continuă a exporturilor formate din produse agricole și minereuri. Paralel, procesul de industrializare antrenează importul cu prioritate de mașini și utilaje, echipament industrial și de transport.

În acest cadru, relațiile economice dintre România și Ghana cunosc o continuă dezvoltare și diversificare; țara noastră exportă în Ghana tractoare și alte mașini agricole, produse ale industriei metalurgice și chimice și importă produse agricole, în special cacao. Relațiile de cooperare se concretizează în domeniul asamblării tractoarelor. Noi posibilități de realizare a anumitor obiective sînt deschise de proiectele ghaneze în sectoarele producției materialelor de construcții, industriei de îngrășăminte chimice și prelucrării lemnului.

Vizita oficială pe care, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, o va efectua în aceste zile în țara noastră președintele Republicii Ghana, dr. Hilla Limann va deschide, fără îndoială, noi perspective în dezvoltarea relațiilor economice, politice, tehnico-științifice și culturale dintre cele două țări.

Marcel MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 11—15.V.1981, **dolarul S.U.A.** a fost principalul beneficiar al mișcărilor de cursuri de pe piețele valutare.

Factori de influență pozitivă pentru evoluția monedei nord-americane au apărut atît la intern — unde principalele mari bănci comerciale au ridicat dobînda preferențială „prime rate" de la 19 la 19,5%, iar cifrele publicate ale producției industriale în S.U.A. pe luna aprilie a.c. arată o creștere de 0,4%, respectiv o creștere de 3% pentru perioada ultimelor 12 luni (din aprilie 1980) cît și la extern, unde principalul beneficiar al tensiunilor din cadrul sistemului valutar vest-european a fost tot dolarul S.U.A. (și în mai mică măsură francul elvețian).

Rezultatul recentelor alegeri prezidențiale din Franța a creat presiuni puternice asupra **francului francez**, care se situa la închiderea intervalului analizat cu circa 3% sub închiderea din 8.V.1981 (5,53 franci/1 dolar, față de 5,37 franci/1 dolar respectiv). Intervențiile directe ale Băncii Franței pe piață nu au avut rezultate spectaculoase, francul evoluînd aproape permanent la limita minimă de intervenție. Celelalte valute principale vest-europene din sistem au înregistrat pe ansamblul intervalului prezentat procente apropiate de depreciere: **francul belgian** 1,5% (37,50 franci/1 dolar pe 15.V.1981, față de 36,95 franci/1 dolar pe 8.V.1981), **marca vest-germană** 1,4% (2,2375 mărci/1 dolar, față de 2,2650 mărci/1 dolar respectiv) și **lira italiană** 1,3% (1 143,50 lire/1 dolar, comparativ cu 1 129 lire/1 dolar). **Yenul japonez**, obligat să suporte și influența nefavorabilă a reducerii excedentului comercial în relația reciprocă cu S.U.A. s-a depreciat pe ansamblul perioadei prezentate cu peste 2% în raport cu dolarul S.U.A. (221,75 yeni/1 dolar la închiderea săptămînii, față de 217 yeni/1 dolar, cursul de referință). Persistența unor acute probleme sociale în Marea Britanie a determinat scăderea cursului **lirei sterline** cu aproape 2% pe ansamblul acestui interval, respectiv la 2,07 dolari/1 liră cursul din 15.V.1981, față de cca. 2,11 dolari/1 liră, închiderea din 3.V.1981. După o lungă perioadă de timp, **francul elvețian** nu a mai urmat întru totul mișcarea cursului mărcii vest-germane, mișcarea unor fonduri speculative în Elveția determinînd menținerea nivelului francului la 2,0650 franci/1 dolar, la închiderea din 15.V.1981, curs foarte apropiat de cel de referință.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute s-au situat la sfîrșitul săptămînii la circa 19,25% la eurodolari și 12,5% la eurolira sterlină (nivele apropiate de cele ale închiderii din 8.V.1981), 13% la euromărcile vest-germane (creștere cu 0,25%) și 10,125% la eurofrancii elvețieni (creștere cu 0,5% față de nivelele închiderii săptămînii precedente).

Prețul **aurului** la Londra a fluctuat între 480 și 500 dolari/uncia, al doilea fixing din ziua de 15.V.1981 fiind de 485 dolari/1 uncie, nivel foarte apropiat de cel corespunzător din 8.V.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEAN

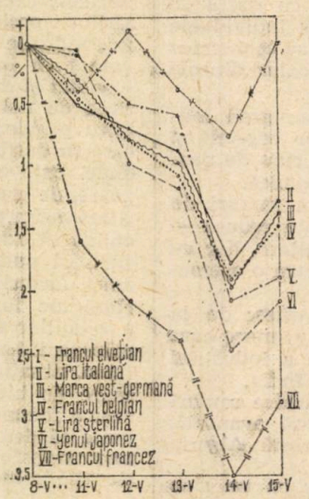

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—15 mai a.c., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 8 mai 1981

ENERGETICA MONDIALĂ (III)

— Actualitate și perspectivă —

Mihail FLORESCU
ministru secretar de stat
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

„Energie pentru lumea noastră"

PENTRU ce politică trebuie să militeze lumea în condițiile scăderii consumului de hidrocarburi ca resurse energetice, care sînt alternativele la starea actuală a energeticii, bazată în principal pe hidrocarburi și combustibili fosili, sînt probleme care au făcut obiectul unor ample dezbateri la a XI-a Conferință mondială a energiei (München, septembrie 1980) desfășurată sub deviza **Energie pentru lumea noastră.**

Un efort de analiză și sinteză pentru a încerca să identificăm care sînt principalele orientări rezultate din dezbaterile celei de a XI-a Conferințe mondiale a energiei ar putea fi concluzionat în următoarele :

1. Omenirea se va găsi în acest sfîrșit de secol în etapa de tranziție de la sursele de energie de felul petrolului — ieftine, localizate și epuizabile, la sursele reînnoibile ca energia nucleară (procesele de fuziune) și solară, distribuite mai uniform sau inepuizabile, dar mai scumpe. Trecerea menționată este un proces îndelungat și costisitor, bazat pe un important efort de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, ce necesită o reală cooperare internațională și un consens economico-politic. Totodată, ea nu privește numai tehnologiile din domeniul energiei, ci și reașezări importante în structurile economice. În etapa de tranziție consumul de hidrocarburi, petrol și gaze, care în prezent reprezintă cca. 65% din totalul resurselor primare, va descrește progresiv. Aceasta se va manifesta mai întîi la consumul de petrol.

2. Pentru ca această reducere a consumului de hidrocarburi să fie posibilă, este necesar ca locul acestora să fie preluat în principal de cărbune și energia nucleară — în prima etapă procese de fisiune — care se estimează că vor reprezenta împreună practic jumătate din consumul de energie primară al anului 2 030.

3. Cărbunele va constitui o sursă importantă de energie, în principal pentru țările care au rezerve proprii, deoarece piața potențială a comerțului internațional de cărbune nu va putea reprezenta, la sfîrșitul secolului, decît un sfert din cea a petrolului. În efortul de a se folosi cantități sporite de cărbune se dezvoltă atît procedee pentru înnobilarea, cît și pentru gazeificarea și lichefierea acestuia.

4. Reducerea ponderii petrolului în alimentarea cu energie va trebui să se producă, în principal, în țările industrializate, în care se consumă, în prezent, marea majoritate a cantităților de petrol produse în lume, peste 90% din producția mondială. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, mari producătoare de petrol, acestea nu vor mai fi dispuse să exporte petrol decît dacă li se vor asigura în contrapartidă condițiile creării unor economii industrializate, care să permită, în continuare, creșterea nivelului de trai, în condițiile unor sporuri importante de populație și în perioada post-petrolieră. Atingerea acestor obiective nu va fi posibilă în aceste țări decît prin combinarea optimă a introducerii energiei nucleare, pentru utilizările în care se cere potențial energetic ridicat și a energiei solare, pentru celelalte utilizări. Drept urmare, multe din țările în curs de dezvoltare, mijlocii și mari, din Asia și America, vor fi aduse în următorii 20 de ani în situația de a introduce centrale nuclearo-electrice de puteri unitare mai mici decît cele folosite în prezent în țările industrializate — realizate cu cooperarea tehnologică și financiară a acestora.

5. De o importanță decisivă pentru stabilitatea energetică pe plan mondial, în perioada de trecere la epoca post petrolieră, este ieșirea din impasul actual în care se află realizarea programelor de construcție de centrale nuclearo-electrice în țările occidentale industrializate și trecerea la materializarea neîntîrziată a acestor programe. În felul acesta se vor putea obține și reduceri importante ale necesarului de petrol al acestor țări. Pentru realizarea acestor programe potențialul tehnologic al țărilor industrial dezvoltate este pus la punct. În ceea ce privește fondurile necesare pentru investiții, acestea au devenit însă foarte greu procurabile în ultimul timp și din această cauză se solicită cointeresarea țărilor O.P.E.C., prin reinvestirea în țările occidentale, a unei părți a capitalurilor disponibile, obținute din vînzarea petrolului.

6. Alte căi de importanță deosebită ar putea fi : reducerea consumurilor specifice de materii prime și de energie la toate nivelurile economiilor naționale ; trecerea la producția combinată a energiei electrice și termice, generalizarea termoficării industriale și urbane ; îmbunătățirea randamentelor ciclurilor energetice de la extracție pînă la consumurile finale ; restructurarea ramurilor economice în vederea asigurării unei dezvoltări economico-sociale în condițiile unui consum energetic cît mai redus ; recuperarea tuturor pierderilor de energie termică și electrică și creșterea substanțială a energiei utile obținute, care în prezent se situează între 40—45%. Sînt uriașe pierderi în procese tehnologice care reprezintă azi și în viitorul imediat principala sursă de energie.

7. În ceea ce privește sursele noi de energie, inepuizabile sau reînnoibile, se consideră că energia solară, utilizată în prezent în principal pentru producerea de căldură, este competitivă economic, în domeniul aplicațiilor în care este necesară o temperatură joasă sau medie. În prezent nici una din filierele pentru producerea de energie electrică — conversie directă sau ciclu termodinamic — nu sînt maturizate tehnologic, din care motiv se fac cercetări intense pentru definitivarea soluțiilor. Atenție deosebită se acordă celulelor fotovoltaice pentru producția de energie electrică, cu mari perspective de materializare. Energia vîntului, o altă formă de manifestare a energiei solare, este accesibilă pe scară largă, utilizarea ei intensivă fiind condiționată doar de dezvoltarea tehnologiilor specifice. Dintre celelalte surse noi, energia geotermală este în prezent, competitivă cu soluțiile clasice, atît pe filiera producerii energiei electrice cît și a căldurii, utilizarea acesteia fiind totuși limitată la zonele bogate în această resursă. În ceea ce privește valorificarea biomasei se constată că pentru zonele geografice cu climat temperat, aceasta va fi orientată cu precădere spre obținerea de combustibili sintetici.

Noile surse de energie prezintă cîteva particularități care le limitează în prezent cîmpul de acțiune și anume : se pretează unei producții descentralizate de energie electrică și căldură, în grupuri de putere mică, ceea ce le face mai greu compatibile cu sistemele electroenergetice și de termoficare naționale. În absența unor sisteme de stocare bine puse la punct, au încă un caracter aleator funcție de variațiile resursei primare. Se apreciază că ele vor deveni competitive economic spre sfîrșitul acestui secol — cînd se va produce și maturizarea tehnologiilor de captare, conversie și stocare a lor. În condițiile creșterii prețurilor la petrol și gaze naturale, chiar și la nivelul tehnologiilor de azi, aceste energii au devenit competitive din care motiv în toate țările s-au extins realizarea, experimentarea și cercetarea lor. Astfel prețul de cost al energiei electrice în Statele Unite produse pe filiera nucleară este de 3,9 cenți/kWh produsă în centrale eoliene de 4,8 cenți/kWh, pe cărbune 5,1 cenți/kWh, pe solar între 9 și 11, iar la petrol 9,1 cenți/kWh, cînd barilul se obținea cu 28 dolari. Energia pe bază de țiței, în condițiile de prețuri ale anului 1979 era de 2,33 ori mai scumpă decît cea produsă în centrale atomoelectrice și de 1,78 ori mai scumpă decît cea pe cărbune.

Scenarii alternative

ACUITATEA situației actuale explică avalanșa scenariilor de dezvoltare economică și energetică elaborate de specialiști în toate țările lumii — mari sau mici, dezvoltate sau în curs de

dezvoltare, socialiste sau capitaliste — și a programelor de acțiuni complexe adoptate la nivelul guvernelor pentru a face față cerințelor imediate și de perspectivă.

Ca trăsături generale aceste programe prevăd pentru echilibrarea energetică pe termen scurt măsuri severe de gospodărire rațională a energiei, iar pe termen lung programe vizînd exploatarea unor noi surse și tehnologii energetice.

În S.U.A. spre exemplu programul energetic prevede ca măsuri pe termen scurt, asigurarea unui sistem eficient de izolare termică a locuințelor, aplicarea unor norme stricte în ce privește încălzitul și condiționarea aerului, fixînd ca limită maximă pentru încălzire 18°C, iar pentru instalațiile de climatizare funcționarea numai peste 27°C. Ca măsuri pe termen lung programul menționează restrîngerea utilizării petrolului, în favoarea cărbunelui, o extindere moderată a energeticii nucleare și o aplicare explozivă a energeticii bazate pe noile surse de energie — în principal solare — după cum rezultă din datele de mai jos :

Balanța energetică a S.U.A. (%)

	1977	2000
Combustibili fosili	95	79
— țiței	42	13
— gaze naturale	26	11
— cărbune	18	34
— biogaz și combustibili sintetici	9	21
Energie solară	2	10
Energie nucleară	3	11
Import	24	18 din total

În august 1980 Institutul american de petrol a publicat un studiu în care analizează opțiunile energetice în deceniul anilor 1980. Perspectiva energetică în Statele Unite este asigurată deoarece această țară deține resurse vaste de energie, care îi vor permite reducerea masivă a importurilor, — 50% din consumul de țiței. În aceste condițiuni se va realiza : stabilizarea producției de petrol și gaze naturale la un nivel cel puțin apropiat de cel prezent ; dublarea utilizării cărbunelui ; triplarea ponderii energiei nucleare, creșterea producției de combustibili sintetici și surse reînnoibile ; continuarea tendinței eficiente de conservare a energiei. În aceste condiții în 1980 Statele Unite urmăresc să asigure nevoile lor energetice, ceea ce nu va reclama, se subliniază în studiul Institutului american de petrol, nici o soluție miraculoasă, ci numai rațiune, nici modificări radicale în politica guvernului — ci numai reglementări rezonabile.

În Japonia, țară care importă în prezent peste 85% din energia necesară, au fost elaborate două programe, unul privind economisirea resurselor clasice, denumit foarte sugestiv „Moonshine" („Lumina lunii") și al doilea „Sunshine" („Lumina soarelui"), care abordează domeniile energeticii bazate pe resurse geotermale, solare, vînt și valuri, inclusiv producerea hidrogenului, fiind marcat de realizarea unei centrale geotermale cu o putere instalată de 60 MW în 1980 și a unei centrale solaro-electrice de 10 MW în 1985. Cheltuielile bugetare alocate pentru proiectul „Sunshine" au ajuns la 95 mil. dolari în anul 1978, cu un curs ascendent în continuare, așteptîndu-se ca rezultatele să fie pe măsură, respectiv în anul 2000 cca. 20% din energia primară necesară să fie acoperită din noile surse.

În Franța, definite de Consiliul central de planificare, la începutul anului 1980, apoi adoptate de consiliul de miniștri, noile orientări privind utilizarea energiei sînt ambițioase. Petrolul, care reprezenta două treimi din consumul național de energie în 1973, ar urma să reprezinte în 1990 mai puțin de o treime. O astfel de opțiune a avut în vedere atît dezvoltarea energeticii nucleare, cît și creșterea aportului noilor surse de energie, astfel ca ele să atingă cca. 9% din energia Franței în anul 2000.

Măsuri de reducere a consumului de energie și combustibil au fost luate și în țările socialiste. Astfel în R.P. Ungară se utilizează intensiv apele geotermale. În U.R.S.S. s-au luat măsuri pentru creșterea extracției de turbă, pregătirea și folosirea combustibililor locali și a resurselor secundare de combustibili și energie, extracția suplimentară de cărbune și șisturi bituminoase ș.a.

Am încercat să punctăm cîteva din problemele care preocupă omenirea din punct de vedere al asigurării cu resurse energetice și să subliniem căile care pot conduce la rezolvări favorabile și raționale.

În ceea ce privește Programul național de asigurare energetică nu putem decît să reafirmăm clarviziunea și puterea de analiză științifică a principiilor formulate în „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, în perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000". Analiza comparativă a prevederilor Programului-directivă și a prognozelor elaborate de specialiștii din lumea întreagă, ca și rezultatele obținute pînă în prezent în România demonstrează că în țara noastră se întreprind pași importanți pentru reducerea ponderii hidrocarburilor în balanța energetică și accentuarea utilizării combustibililor solizi, extinderea construcțiilor de hidrocentrale, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea noilor forme de energie.

Rămîne în sarcina tuturor realizarea integrală a prevederilor Programului-directivă aprobat la Congresul al XII-lea al partidului.

UN ECHILIBRU SENSIBIL

PERIOADA RECENTĂ a fost caracterizată, din punct de vedere climatologic, de o serie de fenomene, care de regulă se manifestă mult mai rar. Printre acestea sînt citate : secetele catastrofale din Sahel din anii 1968 și 1974, două ierni extrem de grele în S.U.A. în anii 1978 și 1979, un val de căldură, considerat fără precedent, în aceeași țară în anul trecut, secetă în acest an în Australia etc.

Specialiștii, arată revista „L'Express" într-un recent număr al său, pun aceste fenomene pe seama creșterii procentului de bioxid de carbon în atmosferă, climatologii atrăgînd atenția că este necesar să se reacționeze fără întîrziere. Într-adevăr, s-a calculat că în ultimii 30 de ani, odată cu fumul uzinelor și termocentralelor au fost eliminate în atmosferă circa 5 miliarde tone de CO_2, iar tendința este de creștere a acestei cantități. Ultimele aprecieri indică pentru anii următori o nouă creștere a acestei cantități cu 3 la sută anual, ceea ce determină accentuarea așa-numitului „efect de seră" : bioxidul de carbon în amestec cu alte elemente poluante formează un ecran care împiedică libera circulație a razelor solare. În timp ce acest ecran este permeabil la trecerea razelor solare directe, el se opune trecerii înapoi a razelor reflectate, oprind astfel căldura emisă sub formă de raze infraroșii în interiorul atmosferei terestre a cărei temperatură crește corespunzător.

În cercurile de specialitate se apreciază că dacă va fi continuată aceeași tendință, proporția de CO_2 în atmosferă se va dubla pînă în anul 2050, ceea ce va determina o creștere a temperaturii cu 2—3°. O altă estimație o supraliciteză pe prima, arătînd că dacă omenirea va continua să folosească numai combustibili fosili, creșterea temperaturii va fi de 8° pînă în anul 2100. Dacă partea combustibililor străini ar fi redusă cu 75 la sută creșterea nu ar mai fi decît de un grad.

Care sînt însă consecințele acestei încălziri, puțin sau deloc perceptibilă pentru om care se adaptează la variații de temperatură de 10—15° de la o zi la alta ? După cum apreciază climatologul suedez Bert Bölin perioadele uscate și calde vor deveni din ce în ce mai dese mai ales în zonele situate în latitudinile nordice. Toți specialiștii sînt de acord că echilibrul termic este foarte fragil și că orice modificare poate avea consecințe incalculabile. La o încălzire cu 2° se consideră că marile zone cerealiere din centrul S.U.A. vor deveni aride, în timp ce Canada s-ar transforma în principalul grînar al lumii. Cu o încălzire de 5° calota glaciară a Arcticii ar începe să se topească, iar nivelul mărilor ar crește cu unul pînă la 5 metri, ceea ce ar face ca mari orașe așezate pe țărmul mărilor să dispară de pe hărți. Sînt însă și unii specialiști, puțini la număr, care apreciază că pămîntul a intrat într-o nouă eră glaciară și că, în aceste condiții, efectul de seră ar fi binevenit.

25 mai — Ziua eliberării Africii

Solidaritate militantă în lupta pentru apărarea independenței și libertății popoarelor

ÎN URMĂ cu 18 ani, la 25 mai 1963, a fost întemeiată Organizația Unității Africane, eveniment memorabil în istoria contemporană, care a intrat în calendarul aniversărilor Națiunilor Unite sub numele semnificativ de **Ziua Eliberării Africii.**

Înființarea Organizației Unității Africane a reprezentat pentru popoarele tinerelor state independente din Africa o acțiune de importanță crucială, în totală concordanță cu obiectivele lor vitale de libertate, pace, colaborare și progres pe întregul continent, consfințite în Carta Organizației. Printre acestea sînt înscrise la loc de cinste promovarea unității și solidarității tuturor statelor africane ; coordonarea și intensificarea cooperării dintre statele membre și a eforturilor lor în vederea asigurării unei vieți mai bune pentru popoarele africane ; apărarea suveranității, independenței politice și integrității teritoriale a statelor membre ale Organizației ; lichidarea colonialismului sub toate formele și manifestările sale; promovarea cooperării internaționale în spiritul Cartei O.N.U.

Reflectînd hotărîrea popoarelor africane de a depăși starea gravă de subdezvoltare, moștenire a îndelungatei exploatări și oprimări coloniale, de a lichida numeroase decalaje ce le separă de țările dezvoltate ale lumii și de a se angaja ferm pe făgașul dezvoltării economice, tehnice și științifice, Organizația Unității Africane își joacă din plin rolul important pe care îl deține în elaborarea strategiei, planurilor și programelor economice, la nivelul regional și subregional. În această ordine de idei trebuie relevată activitatea O.U.A., desfășurată în cooperare cu Comisia Economică O.N.U. pentru Africa, de potențare a eforturilor proprii ale statelor africane, în baza unei abordări cuprinzătoare, proiectată pe fundalul general al condițiilor economice și politice mondiale.

Din documentele adoptate la cel mai înalt nivel în cadrul Organizației Unității Africane, între care Programul de acțiune de la Lagos, adoptat în aprilie 1980 de șefii de stat și de guvern ai celor 50 de state membre ale O.U.A., se desprind cu claritate cîteva concluzii fundamentale, constituind tot atîtea jaloane în formularea obiectivelor strategice ale dezvoltării economice a statelor membre. Printre acestea amintim : opțiunea statelor africane pentru o dezvoltare multilaterală pe baza eforturilor proprii, individuale și colective, prin folosirea uriașelor potențiale umane și resurse naturale de care dispun ; depășirea subdezvoltării pe calea industrializării, diversificării sectoarelor productive, folosirii cuceririlor științei și tehnologiei moderne ; reașezarea și restructurarea relațiilor economice ale statelor africane cu statele dezvoltate, prin abolirea actualelor inechități și inegalități din comerțul mondial, care favorizează țările industrializate, ca o componentă a instaurării unei noi ordini economice internaționale și în acest context, deblocarea negocierilor globale aflate în prezent în impas datorită refuzului statelor industrializate occidentale de a da curs cererilor legitime ale țărilor în curs de dezvoltare ; asigurarea transferului de tehnologie și reglementarea activităților companiilor transnaționale pentru sprijinirea eforturilor de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare ; organizarea unui mecanism eficace de utilizare a organelor și instituțiilor internaționale din sistemul Națiunilor Unite în scopul dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv cele africane, îndeosebi a celor mai puțin dezvoltate dintre ele ; întărirea cooperării și colaborării țărilor africane cu celelalte țări în curs de dezvoltare, cu țările mici și mijlocii, cu țările nealiniate ale lumii, toate egal interesate în apărarea independenței și suveranității naționale, în instaurarea unei noi ordini economice internaționale, în făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Acordînd o importanță deosebită obiectivelor și acțiunilor popoarelor Africii, Organizației Unității Africane, pentru atingerea idealurilor nobile de pace, prosperitate și bunăstare, România socialistă a dezvoltat relații strînse de solidaritate militantă, de cooperare și întrajutorare cu statele și popoarele africane. În prezent, țara noastră întreține relații diplomatice cu practic cvasitotalitatea statelor membre ale Organizației Unității Africane, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Relațiile stabilite de Partidul Comunist Român cu mișcările de eliberare națională din Africa, precum și cu popoarele pe care acestea le reprezintă ilustrează din plin profunda solidaritate militantă a partidului nostru cu cauza dreaptă a acestor popoare. P.C.R. a semnat cu o serie de mișcări de eliberare din Africa, chiar înainte de declanșarea luptei armate, primele lor documente oficiale bilaterale, constituind un prim act de recunoaștere a lor pe plan internațional ca reprezentante unice și autentice ale popoarelor respective. Aceste raporturi de profundă solidaritate au dobîndit noi valențe după scuturarea jugului colonial, cînd aceste mișcări, devenite partide de guvernămînt în țările lor, dezvoltă și promovează ample raporturi de prietenie și colaborare cu Partidul Comunist Român, cu România socialistă, cu poporul român.

Această poziție consecventă a țării noastre a fost reliefată în repetate rînduri în întîlnirile secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu șefii de state din Africa, cu conducătorii mișcărilor de eliberare națională, atît pe pămîntul României, cît și pe cel al Africii, și consemnată în documentele și declarațiile comune adoptate cu aceste prilejuri.

Definind adîncile semnificații ale raporturilor româno-africane, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, președintele Republicii Socialiste România, sublinia în mesajul său către cea de-a XVII-a Conferință la nivel înalt a Organizației Unității Africane, că **„legăturile trainice de solidaritate și colaborare care unesc poporul român și popoarele africane capătă astăzi o semnificație și mai profundă prin conținutul tot mai bogat al raporturilor care s-au statornicit între România și statele independente din Africa. Sîntem bucuroși să constatăm că aceste relații cunosc un progres continuu, se amplifică și se adîncesc pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, avantajului și respectului reciproc. Țările noastre colaborează, de asemenea, în mod fructuos la O.N.U. și alte reuniuni internaționale, în cadrul grupului țărilor în curs de dezvoltare și al țărilor nealiniate, unindu-și eforturile în lupta pentru lichidarea politicii imperialiste și colonialiste, pentru apărarea independenței și libertății popoarelor."**

dr. Ștefan NĂSTĂSESCU

Eforturile interne — element prioritar al opțiunilor de dezvoltare

SUB ACEST titlu, revista **„South"** își începe seria de articole dedicate găsirii soluțiilor optime pentru eradicarea sărăciei și a subdezvoltării în lume. Propunîndu-și să promoveze cele mai noi idei vehiculate astăzi pe plan mondial în această arie de preocupări, revista — profilată, de altfel, pe problemele țărilor în curs de dezvoltare — prezintă, pentru început, opiniile profesorului dr. Ralf Dahrendorf, director al Școlii de economie din Londra.

Abordarea — pînă acum mai mult cu caracter pasiv, de constatare — a problemelor subdezvoltării ar trebui orientată, opțional, în două direcții prioritare, arată R. Dahrendorf. O primă cale ar fi cea a acțiunilor pe plan internațional, plan în care persistă încă o doză mare de discuții diplomatice sterile, lipsite de realism. Comunitatea internațională, cu participarea efectivă a Grupului celor 77 ar trebui să se îndrepte în primul rînd, către rezolvarea problemelor de bază ale populației, a cerințelor finale legate de supraviețuire, de asigurarea unui nivel adecvat de subzistență. Parametrii unei asemenea opțiuni strategice ar fi, astfel, producția agricolă efectivă și distribuția acesteia, asistența medicală, programe în domeniul habitatului — elemente care cer o abordare coordonată din partea atît a țărilor din „Nord" cît și a celor din „Sud", aflate încă la periferia dezvoltării. O atare opțiune, îndreptată către rezolvarea trebuințelor de bază presupune — în concepția autorului citat — două aspecte. Pe de o parte, considerarea valorilor, a experienței și a condițiilor interne ; pe de altă parte, dreptul de decizie al țărilor rămase în urmă asupra tipului de dezvoltare propus, adecvat cerințelor și sarcinilor asumate pe termen scurt sau într-o perspectivă mai îndelungată.

De aici decurge cea de a doua direcție în strategia dezvoltării, respectiv considerarea prioritară a opțiunilor interne. Experiența a demonstrat că în procesul dezvoltării, toate țările — inclusiv cele care astăzi sînt puternic industrializate — au avansat pe o linie sinuoasă, cu multe succese și insuccese, actuala criză din economia mondială fiind o dovadă în sensul dificultăților ce pot apare pe plan economic, social și politic. În alte cazuri, dezvoltarea a fost asociată cu apariția și creșterea dependenței unor țări față de altele sub raport economic sau mai ales tehnologic. Iată, astfel, tot atîtea rațiuni care îl fac pe Ralf Dahrendorf să susțină dreptul și necesitatea țărilor angajate azi pe calea dezvoltării de a-și alege calea și tipul de creștere cel mai corespunzător cu condițiile și tradițiile lor naționale, ținînd cont în primul rînd de dezideratul rezolvării problemei trebuințelor de bază ale populației. Pentru realizarea acestui deziderat pledează și reorientările recente în optica unor organisme internaționale, cum ar fi Banca Mondială care se preocupă tot mai mult de găsirea căilor de combatere a foametei, a sărăciei sau a lipsei de locuințe decente. Dar aceasta nu înseamnă că o țară sau alta ar avea obligația să adere necondiționat la un anume organism internațional care ar impune țării în cauză un anumit tip de creștere — subliniază prof. Dahrendorf; în opinia sa, decizia de a fi membră a O.C.D.E., G.A.T.T., F.M.I. sau B.I.R.D. trebuie să aparțină exclusiv țării interesate în funcție de prioritățile asumate, de obiectivele sale, de modul în care această țară își concepe propria creștere economică.

Em. S.

Breviar

● **Analizînd perspectivele pe termen mediu (anii 1982—1987), Organizația Internațională a Muncii consideră că problemele ocupării forței de muncă pe plan mondial se vor complica și se vor agrava în perioada următoare, — scrie publicația Forum du développement. Situația în acest domeniu va evolua sub incidența unor factori ca : a) creșterea efectivului populației active din punct de vedere economic cu un sfert de miliard de persoane, din care circa trei-pătrimi în țările în curs de dezvoltare ; b) cea mai mare parte a acestui spor va avea loc în domeniul activităților agricole ; c) vor continua să crească cheltuielile militare, ceea ce va limita posibilitățile de mărire a investițiilor pentru dezvoltarea economiei și crearea de noi locuri de muncă ; d) prelungirea stagnării economice în țările capitaliste dezvoltate va influența negativ asupra eforturilor de ridicare a economiei depuse de țările în curs de dezvoltare ; e) vulnerabilitatea accentuată a economiilor naționale (relevată de pildă, de „criza" energetică) va afecta stabilitatea, structura, perspectivele dezvoltării unor ramuri economice.**

În asemenea condiții se apreciază drept puțin probabil că în perioada 1980—1982 să poată fi create 600 milioane de noi locuri de muncă în țările în curs de dezvoltare și 60 milioane de locuri în țările capitaliste dezvoltate, cît se consideră necesar pentru a se asigura atît ocuparea masei șomerilor, cît și a forței de muncă suplimentare, menționată mai sus.

● Penetrarea întreprinderilor transnaționale în spațiile naționale a fost însoțită de șocuri și presiuni continue și violente (fluctuații însemnate ale prețurilor internaționale, deficite ale balanțelor de plăți, ritmuri galopante ale inflației, creșteri spectaculoase ale datoriei externe) împiedicînd guvernele țărilor în cauză să aplice politicile economice și sociale considerate drept oportune sau obligîndu-le să abandoneze chiar și unele din programele economice elaborate.

● Alocarea continuă a unei părți majore din resursele productive ale lumii și din veniturile majorităților guvernelor, inclusiv din unele țări în curs de dezvoltare, spre înarmare contribuie la micșorarea posibilităților de atingere a scopurilor propuse în vederea dezvoltării sociale a unei țări.

● Realizarea și extinderea programelor economice în țările lumii a treia, trăsătură pozitivă a ultimelor două decenii, au rămas dependente de normele și tehnicile țărilor industrializate. Alternativele tehnologice oferite lumii a treia, condiționate și de procesele de transnaționalizare, au continuat însă să nu răspundă problemelor legate de ocuparea forței de muncă, de necesitatea extinderii inițiativelor locale și a capacităților de producție, în vederea satisfacerii necesităților de bază ale economiei.

● Guvernele țărilor lumii a treia care au încercat să aplice o „strategie unitară" în vederea dezvoltării sociale, au mai întîmpinat dificultăți și pe alte planuri, cum ar fi: informare economică neadecvată, structuri administrative ineficiente, resurse financiare insuficiente etc.

Dezvoltarea metodologiilor de planificare și aplicarea lor la structurile prezente a fost și rămîne deficitară deoarece aceste metodologii nu iau în considerare tot ansamblul de factori, inclusiv pe cei sociali în determinarea strategiilor lor de creștere.

Liliana RĂDULESCU

COORDONATE SOCIO-ECONOMICE ALE DEZVOLTĂRII

DECALAJELE tot mai evidente între obiectivele sociale și economice preconizate de O.N.U. pe plan internațional și realizările puțin încurajatoare privind dezvoltarea țărilor rămase în urmă a făcut ca preocuparea principală a cercetării în acest domeniu să se îndrepte către identificarea mijloacelor și a instrumentelor necesare reducerii și chiar eliminării treptate a acestor decalaje, căutări care au loc concomitent cu orientarea către elaborarea unei strategii unitare de dezvoltare.

Raportul Institutului de Cercetări pentru Dezvoltare Socială a Națiunilor Unite (U.N.R.I.S.D.) de la Geneva prezintă, astfel, o serie de elemente și de factori care stau la baza acestui decalaj și de existența cărora trebuie să se țină seama în procesul de elaborare a unor noi strategii de dezvoltare. Iată care ar fi acești factori, în viziunea U.N.R.I.S.D. :

● Transferurile financiare internaționale de natură să contribuie la stimularea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare nu au înregistrat niveluri suficient de ridicate pentru a contribui efectiv la realizarea programelor de dezvoltare economică și socială ale țărilor respective. Insuficienței resurselor financiare li s-au adăugat și alți factori : rapida creștere demografică, inegalitățile în repartizarea veniturilor, în nivelul consumurilor, în accesul la servicii, toate acestea contribuind la înregistrarea, de către majoritatea țărilor lumii a treia, a unor rate scăzute de creștere economică.

Potențial hidroenergetic

DEZVOLTAREA economică a țărilor africane reclamă și un consum sporit de purtători de energie, prognozîndu-se că numai consumul de energie electrică de pildă, se va dubla în cursul actualului deceniu. Or, numai 12 țări africane sînt producătoare și exportatoare de petrol, majoritatea lor depinzînd de importul de petrol sau produse petroliere, iar zăcămintele de cărbune fiind relativ mai reduse decît în alte zone ale lumii.

În aceste condiții, o importanță deosebită prezintă bogatele resurse hidroenergetice care nu erau valorificate la sfîrșitul deceniului trecut decît în proporție de 3—4% (vezi tabelul). Ținîndu-se seama de faptul că realizarea unui mare număr de hidrocentrale necesită investiții de ordinul a zeci de miliarde de dolari, o largă contribuție este chemată să aducă aici cooperarea internațională.

Resursele hidroenergetice ale Africii

— în mii MW —

Regiunea	Potențial pus în valoare	Potențial hidroenergetic evaluat cu suficientă precizie	Total resurse
Africa de Nord	3,3	22,1	25,4
Africa de Vest	1,7	56,9	58,6
Africa de Est	4,6	135,0	139,6
Africa centrală	1,6	108,1	109,7
Africa de Sud (fără R.S.A.)	—	5,4	5,4
R.S.A.	0,2	4,4	4,6
Total	11,3	332,0	343,3

Sursa : „World Water", nr. 8/1980.

Automatizare

ÎN CADRUL unui seminar franco-polonez desfășurat la Paris și dedicat problemelor utilizării sistemelor automatizate și a roboților industriali în diferite ramuri ale industriei, au fost formulate o serie de opinii și recomandări, reluate de publicația poloneză **Zarzadzanie.** Astfel, de pildă, la stabilirea eficienței proiectelor de automatizare se cuvine să se ia în considerare următoarele criterii : rentabilitatea, inclusiv optimizarea economică a proceselor de producție ; economisirea materiilor prime și a energiei ; reducerea personalului ocupat ; fiabilitatea și securitatea procesului tehnologic ; cerințele față de calitatea produselor ; îmbunătățirea condițiilor de muncă ; protecția mediului înconjurător ; cerințe care rezultă din complexitatea procesului.

Conform prognozelor elaborate de specialiști francezi, automatizarea proceselor de producție va înregistra progrese mai sensibile în industria chimică, în construcțiile de automobile, în industria electronică și electrotehnică, în cea a sticlei ș.a. A fost subliniată, totodată, însemnătatea aplicării automatizării în întreprinderile mici și mijlocii, întrucît acest lucru va permite ridicarea productivității muncii în întreaga industrie. Se apreciază, între altele, că automatizarea conducerii întreprinderii permite adoptarea unor decizii mai juste, reducerea intervalului de timp ce se scurge între adoptarea deciziei și executarea acesteia, o adaptare mai flexibilă la condițiile schimbătoare de activitate, precum și urmărirea rezultatelor economice ale deciziilor adoptate.

Economisirea energiei

LA simpozionul internațional desfășurat la începutul lunii aprilie în Berlinul occidental pe problemele economisirii energiei a fost prezentat un bilanț al măsurilor promovate în acest domeniu de țările membre ale Agenției internaționale pentru energie, din momentul izbucnirii crizei energetice. Se apreciază că în 1979 consumul de resurse energetice, calculat pe o unitate de produs național brut, scăzuse — pe ansamblul țărilor membre — cu 8% față de nivelul atins în 1973 ; în cazul petrolului reducerea a fost de 11%.

În industria țărilor respective s-a obținut, în aceeași perioadă, o micșorare cu 4,9% a consumului de purtători de energie, în condițiile creșterii cu 8,3% a volumului producției industriale. Se estimează că, în deceniul actual, ponderea produselor petroliere în consumul industrial de energie va scădea de la 43% la 33%, în timp ce ponderea cărbunelui se va mări de la 20% la 25%. În Japonia, de pildă, pînă la finele acestui an toate fabricile de ciment urmează să treacă la utilizarea cărbunelui ! În sectorul casnic și cel comercial se prevede că ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie va scădea în deceniul al nouălea pînă la 0,8%, față de 1,8% în perioada 1973—1979, în condițiile reducerii treptate a consumului de produse petroliere.

Dezvoltarea industriei locale

ȚINÎNDU-SE seama de faptul că crearea unor întreprinderi mari, de subordonare republicană în industria ușoară și alimentară reclamă ample investiții și durează mult timp, în R.P.D. Coreeană — paralel cu această activitate — s-a pus un accent tot mai mare pe dezvoltarea industriei locale de profil corespunzător. Numai în perioada 1969—1980 numărul unităților industriei locale a sporit de aproape două ori ; concomitent, în ultimul deceniu baza tehnico-materială a industriei locale s-a consolidat și s-a modernizat prin înzestrarea acesteia cu peste 185 mii de mașini-unelte și alte echipamente, iar personalul ei a fost întărit cu numeroși tehnicieni și muncitori calificați.

Ca urmare, între anii 1969 și 1979 valoarea producției globale a industriei locale s-a mărit de 2,8 ori, iar în cadrul acesteia producția articolelor de uz curent a sporit de 7,8 ori, cea de țesături și confecții — de 5,2 ori ș.a.m.d., în condițiile lărgirii sortimentelor fabricate și ale îmbunătățirii calității produselor. În prezent, industria locală din R.P.D. Coreeană furnizează jumătate din producția de bunuri de consum industriale și constituie prima sursă de venit a bugetelor locale.

Dezvoltare în funcție de mediul înconjurător

CONFRUNTATE cu o continuă deteriorare a mediului înconjurător, țările din Marea Caraibilor au adoptat la începutul lui aprilie în Jamaica un vast Plan comun de acțiune. Principalele obiective ale acestui plan constau în evaluarea stării actuale a mediului înconjurător al regiunii și în sprijinirea guvernelor țărilor din zonă pentru prevenirea deteriorării lui în continuare printr-o gestiune rațională a activităților de dezvoltare.

Planul de acțiune cuprinde mai multe proiecte ce privesc prevenirea și lupta împotriva poluării apelor de coastă, a distrugerii pădurilor tropicale și degradării solului, impactul turismului asupra mediului ambiant, probleme specifice ridicate de fragilitatea unor ecosisteme insulare. O problemă majoră ce stă în fața țărilor din bazinul Caraibilor o reprezintă dezvoltarea rațională a surselor de energie neconvenționale ținînd cont de mediul ambiant. Un studiu recent elaborat în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător (P.N.U.E.) recomandă acestor țări utilizarea deșeurilor agricole pentru producția alcoolului și metanului, recurgerea la microhidrocentrale și la sisteme locale ce folosesc energia produsă de soare și vînt.

Păduri în pericol

RITMUL distrugerii, cel mai adesea iremediabile, a pădurilor tropicale este estimat la cel puțin 10 milioane ha pe an. Distrugerea pădurilor tropicale este probabil cea mai periculoasă modificare globală a mediului înconjurător în epoca noastră, mai periculoasă chiar decît extinderea deșerturilor și poluarea", afirmă profesorul vest-german Eberhard F. Brüning într-o comunicare prezentată la Universitatea din Hamburg. O anumită influență asupra climei este perceptibilă de pe acum, relevă E. Brüning : alterarea ciclului atmosferic al apei, accentuarea fenomenelor de eroziune a solului, reducerea umidității și temperaturii aerului, ca și a cantităților de apă și căldură îndreptate spre regiunile temperate.

Distrugerea pădurilor tropicale va însemna în același timp dispariția unui ecosistem unic în felul său, următoarea sută de ani urmînd a fi martora încetării existenței a cel puțin 500 000 (dacă nu chiar 1 milion) de specii de plante și animale, respectiv a aproape o treime din totalitatea speciilor care populează astăzi planeta noastră. Pe de altă parte, suprafețele cultivabile s-ar putea reduce cu pînă la jumătate, fenomen care ar îngreuna considerabil combaterea subnutriției cronice de care suferă o bună parte a locuitorilor Terrei.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 21 din 22 mai 1981

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Cerinţe ale realizării sarcinilor de plan. Producţia fizică realizată la toate sortimentele **(Corneliu Bârnea)** 1

— Valorificarea superioară a masei lemnoase (I) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 2

— Înfăptuirea revoluţiei agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic şi social
- Priorităţi în cercetarea ştiinţifică din agricultură (II). **(Nicolae Giosan)** 4
- Asigurarea furajelor — factor esenţial al progresului în zootehnie **(Alexandru Ignat)** 6

— Dezvoltarea industriei aeronautice româneşti **(Ioan Murărescu)** 8

— Raţionalizarea consumului de combustibil în producerea energiei electrice şi termice **(Ioan Munteanu)** 9

— Sporirea capacităţii productive **(Vasile M. Popescu)** 11

— Ştiinţă-tehnologie-eficienţă 13

CONDUCERE ORGANIZARE

— Omogenitatea — condiţie esenţială a eficienţei sistemelor de producţie **(Mihai Rafiroiu)** 14

— Optimizarea mărimii lotului de fabricaţie după criteriul minimizării costurilor **(Ioan Mircea Fuior)** 15

TEORII-IDEI

— În dezbaterea specialiştilor. Autofinanţarea unităţilor economice (I) **(Emil Cioflan, Lazăr Costinel)** 16

— Şcoli-curente-economişti. Independenţa şi dezvoltarea ţării — elemente fundamentale în gîndirea muncitorească din România (IV) **(Dumitru Mureşan, Mircea Rozorea)** 18

— Producţia netă, indicator de bază al activităţii unităţilor economice **(Gheorghe Şică)** 21

ÎN SPRIJINUL CANDIDAŢILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Criza generală a capitalismului **(Niţă Dobrotă)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare (II) **(Andrei Vela)** 24

— Tendinţe-conjuncturi 26

— Energetica mondială. Actualitate şi perspectivă (II) **(Mihail Florescu)** 27

— 25 Mai — Ziua Eliberării Africii. Solidaritate militantă în lupta pentru apărarea independenţei şi libertăţii popoarelor **(Ştefan Năstăsescu)** 29

— Forumul dezvoltării 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier-economic-legislativ. Probleme de arbitraj.

IN THIS ISSUE

— Main tasks of the scientific research in agriculture (II). **(Nicolae Giosan)** 4

— The development of Romanian aerospace industry **(Ioan Murărescu)** 8

— Rise in the productive capacity **(Vasile M. Popescu)** 11

— The self-financing system of the economic units under the debate of the specialists **(Emil Cioflan, Lazăr Costinel)** 16

— Schools-trends-economists. Independence and development of the country — basic goals of the Romanian economic thought (IV) **(Dumitru Mureşan, Mircea Rozorea)** 18

— Economic structures in the perspective of the future decades (II) **(Andrei Vela)** 24

— World energetics. Present and perspective (II) **Mihail Florescu)** 27

DANS LE NUMERO

— Priorités dans le recherche scientifique dans l'agriculture (II). **(Nicolae Giosan)** 4

— Le développement de l'industrie aérospatiale roumaine **(Ioan Murărescu)** 8

— L'augmentation de la capacite productive **(Vasile M. Popescu)** 11

— Dans le débat des spécialistes. L'auto-financement des unités économiques **(Emil Cioflan, Lazăr Costinel)** 16

— Ecoles-courants-économistes. L'indépendance et le développement du pays — éléments fondamentaux de la pensée économique roumaine (IV) **(Dumitru Mureşan, Mircea Rozorea)** 18

— Les structures économiques dans la perspective des futures décennies (II) **(Andrei Vela)** 24

— L'énergétique mondiale. Actualité et perspectives (II) **(Mihail Florescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Главные направления научных исследований в области сельского хозяйства (II) **(Николае Джиосан)** 4

— Развитие румынской авиакосмической промышленности **(И. Мурэреску)** 8

— Увеличение производительной способности (I) **(Василе М. Попеску)** 11

— На обсуждение специалистов. Самофинансирование экономических предприятий **(Емил Чиофлан, Лазэр Костинел)**..... 16

— Школы • течения • экономисты. Независимость и развитие страны — основные элементы экономического мышления в Румынии (IV) **(Думитру Мурешан, Мирча Розоря)**..... 18

— Экономические структуры в перспективе будущих десятилетий (II) **(Андрей Вела)** 24

— Мировая энергетика. Современность и перспектива (II) **(Михаил Флореску)** 27

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Abonamentele se încheie la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari de presă din întreprinderi şi instituţii. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi şi instituţii — 260 lei anual; pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, elevi, studenţi — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacţia şi administraţia: 70159, Bucureşti Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 Bucureşti. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcţionează normal chiar şi la variaţii mari ale tensiunii de reţea. Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33 la sută. Termenul de garanţie pentru buna funcţionare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm.)	Preţ (lei)	Aconto (15%)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2 920	438	103
SNAGOV	47	2 920	438	103
SIRIUS	50	3 050	457	108
SIRIUS	50	3 100	465	110
DIAMANT	61	3 600	540	128

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe plan mondial.

NOUTĂȚI ÎN MODA MASCULINĂ:

≈ cămașa are gulerul îngust
≈ lățimea cravatei nu depășește 6-8 cm.

Acestea sînt noile „rigori" ale modei masculine de la care nu fac excepție nici ținuta sport, nici cea de dimineață
REȚINEȚI !

In acest an, magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat sînt aprovizionate cu un sortiment variat de cămăși și cravate executate conform noii linii a modei.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

COMPONENTE ALE EFICIENŢEI

Numărul 22 ● Vineri 29 mai 1981

Expresie a relațiilor de colaborare și solidaritate dintre România socialistă și noile state independente ale Africii

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII GHANA, DR. HILLA LIMANN

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA PLATFORMELOR INDUSTRIALE

Un concept, o realitate cu mari rezerve de dezvoltare

IN CONCEPȚIA partidului nostru asupra dezvoltării economico-sociale a României, edificarea unei economii puternice, moderne — ca principală condiție a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — reprezintă un complex național armonios, îmbinînd organic, într-o structură echilibrată toate ramurile și domeniile de activitate economică, a căror dezvoltare permite folosirea cu maximum de eficiență a resurselor materiale și umane de pe întreg cuprinsul patriei. Făurirea acestui complex național armonios implică atît asigurarea unei juste proporționalități în dezvoltarea ramurilor economiei naționale în ansamblu, cît și amplasarea rațională a forțelor de producție — și în primul rînd a industriei — pe întreg teritoriul țării, care să permită oamenilor muncii să se bucure în mod egal de roadele politicii de industrializare socialistă.

O caracteristică esențială a perioadei ultimelor trei cincinale o constituie aplicarea consecventă și cu rezultate deosebit de elocvente a concepției științifice a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind **îmbinarea armonioasă a dezvoltării ramurilor economiei — și în special a industriei — cu dezvoltarea teritorială complexă, realizarea unei distribuiri spațiale echilibrate a activităților economico-sociale, organizarea și perfecționarea succesivă, în forme variate, a concentrării, specializării, cooperării și combinării producției.**

În acest sens, se înscriu ca o etapă importantă apariția și dezvoltarea platformelor industriale; problematica acestora nu numai că rămîne actuală, dar capătă noi semnificații în condițiile dezvoltării unităților mici (inclusiv pentru prelucrarea produselor agricole) — orientare deschisă prin hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R. și concretizată ulterior prin reglementări normative, prin planul național unic pe anul 1981 și prin demararea unor investiții de acest fel.

După cum se prevede în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985, **amplasarea noilor obiective industriale se va face în zona sau pe platforme special delimitate".**

CONCENTRAREA spațială a activităților economice și în special a celor industriale constă în **gruparea mai multor unități dintr-una sau mai multe ramuri, grupare guvernată de principiile combinării, specializării sau cooperării în producție, prin care se asigură rezultate economice avantajoase.**

Platforma industrială — formă spațială de concentrare a producției industriale — constă dintr-o **grupare de unități amplasate compact în cadrul unui teren optim dimensionat și riguros delimitat, unități în strînsă legătură de producție, în raport de interdependență cu diverse rețele, lucrări tehnico-edilitare sau servicii auxiliare comune,** prin care se asigură scurtarea duratei de execuție a obiectivelor noi, creșterea eficienței economice a investițiilor și reducerea cheltuielilor de producție.

Conceperea și amplasarea platformelor industriale sînt precedate de întocmirea schemelor de dezvoltare și amplasare a forțelor de producție și a documentațiilor de sistematizare teritorială. Prin studiile și proiectele de concepere și amploasare a platformelor industriale se asigură satisfacerea condițiilor pentru optimizarea dimensionării activităților industriale în profil teritorial, stabilindu-se totodată combinarea, concentrarea, specializarea și cooperarea unităților.

Amplasarea platformelor industriale constituie rezultatul simbiozei ce se formează între amplasarea optimă a fiecărei unități componente și avantajele economice ale grupării acestor unități; pentru a valorifica pe deplin aceste avantaje, gruparea unităților industriale în cadrul unei platforme trebuie determinată în strînsă dependență de relațiile ce se dezvoltă între ele pe linie de producție, ținînd seama de prelucrarea în stadii succesive a materiilor prime sau semifabricatelor și de utilizarea completă a materiilor prime și a deșeurilor industriale. Această grupare este cu atît mai eficientă, cu cît are în vedere cooperarea complexă și specializarea unităților în procesul de producție, prevederea de servicii unice pentru menținerea ca-

● Grupaj realizat de colectivul și colaboratorii Catedrei **Organizarea și conducerea unităților industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații a Academiei „Ștefan Gheorghiu"**, pe baza cercetărilor și dezbaterilor asupra problematicii platformelor industriale

Supliment la nr. 22 1981 Revista ECONOMICA

pacităților de producție, precum și crearea unor sisteme comune de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, transport al materiei prime și produselor, asigurare cu utilități tehnico-edilitare, cu servicii administrative și sociale.

Concentrarea unităților economice pe platforme industriale, în multe cazuri de profiluri și structuri diferite, cu relații ierarhice multiple, precum și creșterea complexității activității economice în cadrul platformelor impun din ce în ce mai mult o conducere științifică a activității economico-sociale din acest microsistem, atît pe ansamblu cît și pe componentele sale, așa cum sugerează schema.

MECANISMUL DE CONDUCERE LA NIVELUL PLATFORMEI INDUSTRIALE

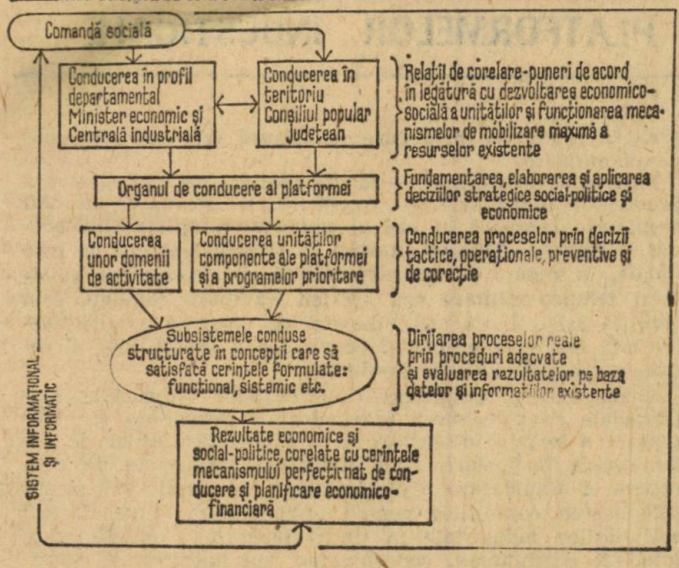

PERFECȚIONARILE ce se conturează ca necesare în organizarea și conducerea platformelor, pentru a le asigura o maximă funcționalitate și eficiență, urmează să țină seama — pe lîngă concluziile desprinse din experiența noastră de pînă acum — și de o serie de aspecte cum ar fi:

● tendința ce se manifestă, pe plan atît intern cît și internațional, privind concentrarea activităților social-economice în teritoriu ;

● posibilitatea abordării platformelor industriale ca **sisteme social-economice deschise** atît pe plan departamental cît și teritorial, avînd cerințele unui organism social-economic complex, într-un proces continuu, dinamic și de adaptare organică a legăturilor sale cu macrosistemul economico-social, în contextul realităților acestuia ;

● marile comandamente puse în fața **sistematizării teritoriului și a localităților, a zonelor și platformelor industriale,** prin documente de partid și de stat, prin actele normativ-legislative elaborate ;

● asemănările și deosebirile ce pot apare între problemele organizării și conducerii **la nivelul unităților economice, al departamentelor și teritoriului** și cele privind **platformele și zonele industriale,** ca loc de legătură între primele ;

● posibilitățile de **perfecționare a principiilor, metodelor, tehnicilor și procedurilor de lucru privind organizarea și conducerea activităților social-economice în platformă,** cu obiectiv prioritar : **creșterea eficienței economice a utilizării resurselor existente și care se vor crea.**

Nicolae OPREA

Conducerea politică unitară a activităților economice și sociale

NOUA ETAPĂ de dezvoltare a societății noastre socialiste — a evidențiat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistraala expunere la Adunarea festivă din Capitală, consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea P.C.R. — impune creșterea rolului partidului în toate domeniile de activitate, perfecționarea continuă a activității sale, a stilului și metodelor lui de muncă. **„Realizarea rolului conducător al clasei muncitoare și a rolului politic conducător al partidului se poate înfăptui numai pe baza unei largi democrații revoluționare, muncitorești, socialiste."**

Exercitarea acestui rol la nivelul microeconomic și microsocial, al colectivului unității economice, înseamnă unirea forțelor, energiei și capacității comuniștilor, a celorlalți oameni ai muncii din unitatea respectivă, canalizarea lor într-un singur șuvoi în vederea înfăptuirii liniei politice, a directivelor și hotărîrilor partidului, asigurînd o înaltă eficiență a întregii activități productive, valorificarea deplină a condițiilor create de partidul și statul nostru pentru continua ridicare a nivelului de trai material și spiritual al maselor.

Intr-o platformă industrială, unde își desfășoară activitatea mii și zeci de mii de oameni ai muncii formînd colectivele diferitelor unități grupate teritorial, se ridică zilnic nenumărate probleme — de organizare și desfășurare normală a procesului de producție, aprovizionare și desfacere; producerea și distribuirea utilităților ; activitatea de reparații și întreținere a instalațiilor și utilajelor ; transportul, depozitarea și conservarea mărfurilor ; selecționarea, pregătirea și promovarea cadrelor ș.a. — care cer **o rezolvare coordonată,** de efectele căreia să beneficieze toate unitățile ce compun acest mare ansamblu economic. Nu de mică importanță — și deseori greu de rezolvat în mod izolat de către fiecare component al platformei — sînt și problemele de ordin social-cultural : transportul personalului la și de la locul de muncă, organizarea și funcționarea cantinelor, căminelor pentru nefamiliști, grădinițelor pentru copii, activitățile culturale și sportive etc.

In prezent, organizațiile de partid de pe o platformă industrială sînt subordonate, de regulă, comitetului de partid municipal sau orășenesc pe raza căruia se găsește aceasta. Toate relațiile pe linie de partid între întreprinderile din platformă se realizează prin organul teritorial, ceea ce este destul de greoi.

Conducerea colectivă a unităților industriale și, deci, rolul secretarului de partid ca președinte al consiliului oamenilor muncii se realizează tot numai la nivelul fiecărei componente a platformei. Situația este aceeași și pentru organizațiile sindicale și de U.T.C. Astfel, la nivelul municipiului sau orașului, numărul liniilor de legătură pentru informare și transmiterea de sarcini este egal cu numărul organizațiilor politice și administrative, înmulțit cu numărul unităților din platformă. Iar dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că unitățile principale din platformă sînt, în general, coordonate de comitetul județean de partid și consiliului popular județean, avem imaginea unui complex de relații care ocupă un mare număr de oameni, iar eficiența conducerii în profil teritorial nu este în toate cazurile cea care ar putea fi dacă s-ar simplifica acest sistem de legături.

Așadar, în teritoriul platformei industriale există un mare număr de factori de decizie și/sau de influență (organizațiile de partid, sindicale, de tineret, consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii), dar la nivelul platformei, adică în miezul producției, acolo unde este locul cel mai potrivit pentru armonizarea acestui concert al unor asemenea factori, nu se află nici un dirijor. Toți acești factori transferă la oraș, municipiu sau județ, nenumărate probleme pentru soluționarea cărora cer sprijin, deși rezolvările s-ar găsi, în multe cazuri, la fața locului, prin cooperarea organizațiilor politice, obștești și economice de pe platformă.

CONDUCEREA științifică de către partid presupune adoptarea acelor forme de organizare și conducere care să dea posibilitatea repartizării și folosirii forțelor partidului cu maximum de eficiență.

Considerăm, de aceea, că pentru o mobilizare deplină a forțelor și resurselor, *structura organizatorică* pe linie de partid (sindicală, de U.T.C.) *ar trebui să fie astfel adaptată, încît să asigure îndrumarea și controlul unitare ale întregii activități de pe platformă.*

O astfel de structură organizatorică unitară ar prezenta multe avantaje. Un comitet de partid la nivelul platformei ar putea cunoaște direct modul cum sînt folosite mijloacele de producție din unitățile respective și, deci, ar putea interveni operativ pentru rezolvarea tuturor problemelor ce apar, prevenind perturbarea activității ; ar mobiliza mai bine, nemijlocit, resursele de capacitate organizatorică și de conducere pentru îndeplinirea sarcinilor de plan ; ar orienta cooperarea unităților de pe platformă pentru identificarea posibilităților și găsirea operativă de soluții privind utilizarea la maximum a capacităților de producție, atragerea cadrelor de specialitate în soluționarea problemelor tehnice și tehnologice comune sau interferente, concentrarea resurselor pentru dezvoltarea bazei materiale și acțiunilor în domeniul social-cultural etc.

Pe lîngă creșterea rolului conducător al tuturor organizațiilor de partid de pe platformă, existența unui comitet de partid le acest nivel, reunind secretarii de partid, președinți ai consiliilor oamenilor muncii din diferitele unități (indiferent de subordonarea lor departamentală), va garanta îndeplinirea obiectivelor ce revin colectivelor de oameni ai muncii, în condițiile unei eficiențe economice maxime ; va asigura funcționarea eficientă a principiului muncii și conducerii colective, cadrul optim pentru manifestarea plenară a democrației muncitorești, stimulînd și veghind direct la participarea oamenilor muncii la conducerea activităților din platformă. Totodată, organele teritoriale ar fi degrevate de o multitudine de probleme imediate ce pot fi mult mai bine rezolvate la nivelul platformei, rămînîndu-le mai mult timp pentru studierea posibilităților de dezvoltare și modernizare a platformei, în contextul evoluției economico-sociale generale a județului și a ramurii respective.

Prezența în organul politic unic de conducere a unor cadre de conducere și a altor comuniști din unitățile de pe platformă va lărgi inițiativa și răspunderea în rezolvarea problemelor comune, va adînci și consolida unitatea tuturor oamenilor muncii din aceste mari complexe economice, va antrena participarea lor la elaborarea și aplicarea hotărîrilor ce privesc întregul sistem, în condițiile cunoașterii mai bune a necesităților și posibilităților pe întreaga platformă.

Nicolae DRAGASON

Concluzii și propuneri rezultate din analize-diagnostic

PORNIND de la faptul că **analiza-diagnostic a organizării și conducerii activităților economice și social-politice** reprezintă un instrument de analiză sistematică a realității, de cunoaștere coordonată a aspectelor multiple izvorîte, la toate nivelurile și în toate domeniile, din practica edificării societății socialiste, au fost cercetate și o serie de platforme industriale, dintr-o gamă tipologică foarte largă.

Intr-o perioadă concludentă, de cîțiva ani, s-au investigat diverse zone și platforme industriale, pornind de la cele omogene (monocolor), apoi la cele cu nucleu de bază și pînă la cele eterogene, complexe, urmărindu-se în principal să se stabilească elementele necesare fundamentării unor decizii oportune și realiste în vederea găsirii celor mai adecvate forme și metode de organizare și conducere a activităților legate de conceperea și realizarea acestor mari complexe economico-sociale, de asigurare a funcționării lor cu eficiență sporită, atît în structurarea departamentală cît și în profil teritorial.

Analiza-diagnostic aplicată la platformele industriale cercetate a avut ca elemente de referință, pe de o parte, prevederile cadrului normativ-legislativ ce le reglementează, iar pe de altă parte, coordonatele definite prin teoria și practica organizării și conducerii în țara noastră.

Au fost vizate în principiul următoarele **obiective** :

— identificarea problemelor reale de organizare și conducere ale platformelor, ținînd seama de etapele și de participanții la conceperea, realizarea și funcționarea lor ;

— precizarea direcțiilor de perfecționare a organizării și conducerii platformei, atît pe ansamblu, cît și pe domenii și unități componente, interpretînd platforma ca un sistem economic-social complex cu mari implicații atît în profil de ramură, departamental, cît și la nivel teritorial ;

— aprecierea gradului și modalităților în care se aplică în platformă o serie de principii, metode și tehnici eficiente de organizare și conducere, relevarea unor posibilități de generalizare a soluțiilor favorabile ;

— identificarea direcțiilor, căilor și mijloacelor de valorificare superioară a resurselor existente, de creștere a eficienței economico-sociale prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, dezvoltarea mai rapidă a bazei de materii prime interne, mărirea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, gospodărirea rațională a combustibililor și creșterea mai accentuată a productivității muncii, sporirea rapidă a eficienței fondurilor fixe, reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție.

In majoritatea cazurilor, s-a constatat că problemele de organizare și conducere nu sînt soluționate încă din etapa de proiectare, ca o preocupare continuă și bazată pe o viziune strategică clară. Elementele și premisele ce stau la baza conceperii platformei nu sînt îndeajuns de atent studiate, irosindu-se în mod nejustificat o serie de resurse; sarcinile partenerilor în conceperea și realizarea platformelor nu sînt judicios stabilite, iar poziția coordonatorului de platformă este încă neclară ; nu s-au găsit încă soluții favorabile pentru un sistem de conducere a platformei, care să antreneze în mod corespunzător responsabilități în plan departamental și teritorial. Au fost identificate mari rezerve de creștere a eficienței activităților în platformele și zonele industriale.

(Aceste constatări sînt, în mare măsură, valabile și în cazul noilor platforme industriale în curs de realizare.)

ȚININD seama de elementele comune — experiență pozitivă și neajunsuri — desprinse din analizele-diagnostic, au fost formulate o serie de **măsuri de perfecționare**, dintre care cele mai semnificative sînt :

● **Respectarea mai fermă a prevederilor normativ-legislative privind conceperea, realizarea și funcționarea platformelor industriale și dezvoltarea integrată, încă din faza de proiectare, a unor preocupări privind alcătuirea și funcționarea lor, de pildă :**

— componentele constructive, arhitecturale și tehnologice, în interdependența lor funcțională ;

— componentele echipamentelor sociale și de servicii ;

— componentele de suprastructură și ale sistemului de conducere, în definirea cărora să fie relevate competențele, autoritatea și responsabilitățile organelor departamentale și locale.

Toate aceste componente se impun a fi tratate corelat, la specific și în funcție de caracteristicile tipologice ale platformei, ceea ce va determina și orientări cu privire la dimensionarea optimă a acesteia.

Se cere, deci, o **metodologie unitară de concepere, proiectare și cercetare a platformei**, care să conducă la unitate în abordarea și formularea obiectivelor, la flexibilitate în soluțiile adoptate.

... **Soluționarea problemelor de organizare și conducere ...ă din etapa de proiectare,** ceea ce este în deplină con...danță cu sarcinile formulate prin documentele de par...d și de stat. Pornind de la necesitatea unei documentații complete — tehnico-economică-organizatorică, cercetarea a relevat că se impun :

— în primul rînd abordarea organizării și conducerii într-o **viziune strategică,** vizînd **o eficiență economico-socială maximă** și **permanentă deschidere spre inovare în structurarea și funcționarea mecanismelor create ;**

— în al doilea rînd, **tratarea diferențiată, dar corelată a problematicii platformei pentru perioada de investiții și pentru cea de producție propriu-zisă.** In ambele cazuri este necesar să se creeze sisteme de conducere prin care să se realizeze interfața între organismele departamentale și cele teritoriale, cu accent pe sarcini, competențe și responsabilități certe (cercetările noastre au semnalat, de pildă, dificultăți în legătură cu relevarea responsabilității unice privind conducerea platformei) ;

— în al treilea rînd, determinarea condițiilor necesare unei funcționări ireproșabile a acestor complexe, deci **definirea bazei tehnico-materiale a conducerii.** Ne exprimăm convingerea asupra necesității ca în avizarea documentației platformei să fie inclusă și expertizarea acestei baze a sistemului de organizare și conducere, care să asigure performanțele dorite.

Toate cele menționate ne orientează asupra nevoilor de perfecționare a proiectării, pentru a fi în măsură să se rezolve, simultan cu proiectarea noilor investiții, problemele de organizare și conducere a acestora.

● **Perfecționarea principiilor, formelor și metodelor de organizare și conducere planificată a activităților în platformă.** Rezolvînd, spre exemplu, modul de aplicare a principiului centralismului democratic, al conducerii de către partid a activității în platforme, al conducerii colective, autoconducerii muncitorești, vom putea găsi răspunsurile corespunzătoare nevoilor de organizare în profil teritorial și departamental. Perfecționarea planificării teritoriale va cuprinde, fără îndoială, și platforma industrială. In cadrul platformei se impun **forme specifice de organizare și funcționare a organelor de conducere colectivă, a celor de partid și ale organizațiilor de masă,** avînd un statut adecvat etapei și obiectivelor urmărite. Se cer promovate, de asemenea, preocupări susținute pentru **elaborarea, testarea și generalizarea unor metode și instrumente de conducere modernă a platformei,** cu accent pe promovarea procedurilor care să utilizeze calculatorul electronic și toate cuceririle progresului științific-tehnic contemporan.

Este de la sine înțeles că toate aceste perfecționări vor implica modificări și adaptări ale cadrului normativ-legislativ existent, ale sistemului de indicatori tehnico-economici, ale relațiilor și responsabilităților valabile astăzi, fapt ce va repune în actualitate problematica dimensiunii optime a platformei și, eventual, reconsiderarea unor relații pe linia minister-centrală-întreprindere.

● **Valorificarea superioară a resurselor naturale, materiale, umane și financiare în toate etapele concepției și realizării platformei, urmărindu-se o eficiență maximă** — ceea ce solicită, printre altele :

— o **coordonare unitară a eforturilor,** în toate etapele avute în vedere, **definirea și corelarea răspunderilor** pe toate verigile organizatorice ;

— o **conducere politică de ansamblu,** cu autoritate pentru toate activitățile de pe platformă :

— **stabilirea priorităților și criteriilor de abordare și acțiune,** care să conducă la o eficiență maximă atît pe ansamblu, cît și pe fiecare componentă organizatorică a platformei ;

— acordarea unei atenții speciale **domeniilor care susțin activitatea productivă, echipamentelor asociate** ca : informatică, cercetare științifică, perfecționarea cadrelor ș.a. Unele din aceste activități vor trebui proiectate și realizate anticipat, ele fiind surse importante de eficiență.

● **Reconsiderarea sistemului actual de conducere și realizare a platformelor, punînd accent pe problematica organizării și conducerii lor,** urmărind mai atent concretizarea prin soluții cît mai adecvate a orientărilor formulate de conducerea de partid și de stat, referitoare la :

— corecta amplasare a industriilor în cadrul zonelor și platformelor industriale, pentru o bună armonizare a resurselor cu cerințele economico-sociale pe toate planurile;

— elaborarea schițelor de sistematizare într-o viziune de perspectivă și cu antrenarea tuturor factorilor ce vor participa la concepția, realizarea și funcționarea platformelor ;

— desfășurarea centralizată a unor **activități care,** dispersate, devin neeconomicoase ;

— apropierea zonelor de locuit de **locurile de muncă ;**

— perfecționarea mecanismului de funcționare și a sistemului de relații în cadrul și în afara platformei, potrivit cerințelor în profil teritorial și departamental-sectorial;

— aplicarea mai largă a principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere validate la nivel macro și/sau microeconomic.

N. O.

Experiență pozitivă în organizarea platformelor specializate

IN CINCINALUL 1981—1985, orientarea investițiilor pentru ramura construcțiilor de mașini — urmărind, potrivit Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., continuarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, care realizează produse de înaltă tehnicitate și mici consumatoare de energie — are în vedere amplasarea noilor obiective pe platformele industriale constituite, ocuparea cît mai rațională a suprafețelor și dezvoltarea la maximum a cooperării între unitățile învecinate, dezvoltarea echilibrată, în perspectivă a tuturor zonelor industriale. Un accent special se va pune pe asigurarea funcționalității sistemelor ce se dezvoltă în teritoriu, atît pe ansamblul platformei cît și pe unitățile componente, precum și pe realizarea unei concepții unitare de organizare și conducere, care să materializeze următoarele principii :

— asigurarea unui **echilibru rațional și unitar în repartizarea răspunderilor și sarcinilor de conducere între toate nivelurile organizatorice,** de la minister la ultima unitate de producție ;

— **separarea organizatorică a funcțiilor coordonatoare față de conducerea operativă** a activității economico-productive ;

— soluționarea problemelor de ordin **structural-organizatoric prin reglementări unitare ;**

— subordonarea sarcinilor din domeniul **sistemelor informatice,** mecanismului organizatoric și de conducere ;

— evaluarea eficienței variantelor organizatorice de constituire a platformelor industriale și **adoptarea de soluții care să răspundă cerințelor de concentrare și specializare a producției.**

Cu privire la dezvoltarea organizării producției, în strînsă corelare cu creșterea nivelului de **concentrare** și de adîncire a specializării, trebuie să se țină seama de următoarele elemente :

● unitățile și subunitățile de producție din componența sistemelor economice mari (platformă) trebuie **să aibă o specializare îngustă,** pentru realizarea unor produse omogene din punct de vedere constructiv-tehnologic, sau pentru realizarea unor operații sau grupe de operații tehnologice, la nivelul optim al concentrării producției ;

● ca rezultat al „descompunerii" structurii mai multor unități și concentrării unor funcțiuni de bază și de servire, trebuie să se asigure o structură de producție care să răspundă noilor condiții de organizare structurală și anume **organizarea de fabrici integrate pe profile distincte de producție** — avînd în componență unități de producție

ristici și influențe ale activității de transport, în fluxul de realizare a acesteia pe verigile organizatorice din procesul respectiv — așa cum sugerează schema.

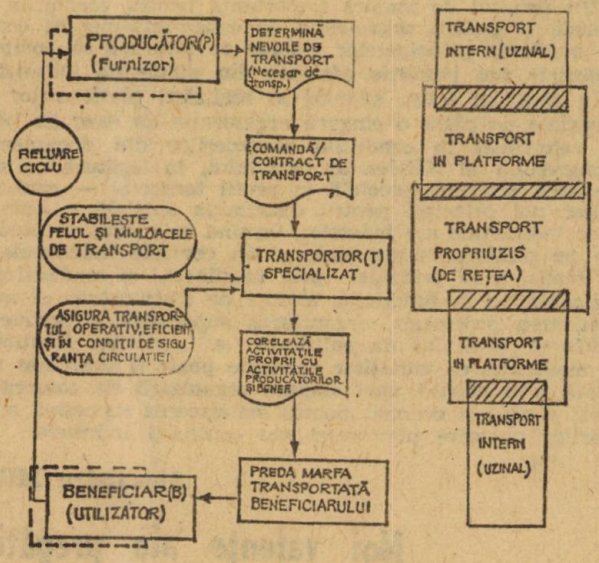

În judecățile de valoare pe care le facem cu privire la activitatea de transporturi în platformă, o atenție specială se acordă delimitării sferelor economice de utilizare a diferitelor sisteme de transport și care se bazează pe caracteristicile tehnico-economice ale mijloacelor respective, cum sînt : capacitatea și repartizarea pe platformă a rețelelor de transport, mobilitatea și accesibilitatea diverselor mijloace de transport, costurile investiției și exploatării pentru fiecare sistem de transport, frecvența manipulărilor, gradul de siguranță al circulației etc.

Cooperarea diverselor mijloace de transport face parte din acțiunea de organizare modernă și unitară a transporturilor și constă în perfecționarea desfășurării **traficului combinat,** cu participarea mai multor mijloace de transport, **sub o coordonare unică în cadrul platformelor respective.**

Analiza și perfecționarea activității de transport în platformele industriale urmează a se face în ideea unei integrări maxime a diferitelor feluri de transport și obținerii unei eficiențe sporite, ceea ce va conferi o serie de avantaje, cum ar fi :

● **repartizarea rațională a sarcinilor de transport pe feluri (sisteme) de transport,** ținînd seama de proprietățile tehnice, energetice și economice ale acestora, astfel ca cerințele de transport să fie satisfăcute cu minimum de cheltuieli ;

● **dezvoltarea rațională a infrastructurilor feroviare și auto, ca și a instalațiilor aferente,** în corelație cu etapele de dezvoltare a platformei ;

● **utilizarea rațională și dezvoltarea parcului feroviar și auto în corelație cu dezvoltarea volumelor de producție, în condițiile utilizării pe scară largă a tehnologiilor moderne de transport ;**

● **respectarea normelor de siguranță a circulației, protecția muncii și P.S.I.**

ȚINÎND SEAMA că în volumul transporturilor din platformele industriale o pondere importantă o ocupă transportul feroviar, catedra Organizarea și conducerea unităților, din Academia „Ștefan Gheorghiu", a efectuat o serie de cercetări în cadrul regionalelor de cale ferată București, Brașov, Craiova, Galați, cele mai concludente rezultate fiind obținute în platformele industriale Șimian și Slatina.

Cercetările au început printr-o analiză-diagnostic și abordare tipologică a principalelor procese tehnologice din activitatea de transport feroviar, respectiv : manevrarea trenului la sosire, pentru alegerea vagoanelor pe destinatari ; introducerea vagoanelor pe liniile de încărcare-descărcare ; încărcarea-descărcarea propriu-zisă ; scoaterea vagoanelor de pe liniile de încărcare-descărcare ; acumularea vagoanelor și pregătirea trenului în vederea expedierii.

S-a urmărit să se evidențieze cauzele și să se propună soluții unor situații negative concretizate într-un volum mare de încărcare-descărcare cu un consum ridicat de muncă manuală și într-o staționare a vagoanelor cu mult peste normă.

Analizîndu-se componentele staționării, s-a constatat că — în timp ce prin introducerea progresului tehnic și perfecționarea proceselor de exploatare, staționarea pentru prelucrări în stațiile tehnice de cale ferată a marcat în ultimul timp o scădere de la 39% la 30% — ponderea mare (45,5%) a constituit-o timpul cît vagonul s-a găsit sub operațiile de încărcare-descărcare la beneficiarii de transport. Imobilizarea vagoanelor se menține ridicată, ritmul de creștere a locațiilor depășindu-l adesea pe cel al volumului activității, exprimat în vagoane încărcate+descărcate.

Printr-o abordare tipologică s-au putut recomanda soluții de perfecționare, care să deplaseze curba caracteristică actuală cît mai spre optim. Soluțiile preconizate au vizat îndeosebi : reducerea staționării vagonului de marfă sub operațiile de încărcare-descărcare și manevră ; utilizarea rațională a locomotivelor de manevră în complexele industriale; perfecționarea tehnologiilor de transport și depozitare la întreprinderile din platforma industrială ; perfecționarea sistemului de organizare a conducerii transporturilor în platformă.

Soluțiile care vizează îmbunătățirea utilizării vagonului de marfă sînt specifice fiecărui beneficiar de transport, mergînd în detaliu pe feluri de marfă și loc de muncă la fronturile de încărcare-descărcare, cît și pe dispozitivul de linii din cadrul platformei industriale analizate.

ÎN CELE CE URMEAZĂ prezentăm cîteva din căile de reducere a staționării vagoanelor la încărcare-descărcare :

● **sistematizarea și dezvoltarea** — corespunzătoare traficului — a **dispozitivelor de linii** și a **fronturilor de încărcare-descărcare ;**

● **creșterea capacității de depozitare** (platforme, buncăre, magazii, rampe) **și dotarea corespunzătoare** cu utilaje de transport și manipulare ;

● **îmbunătățirea organizării muncii la operațiile de încărcare-descărcare,** prin : introducerea lucrului în 2 și 3 schimburi ; eliminarea unor succesiuni de operații și simultaneizarea acestora ; stabilirea precisă a responsabilităților ; perfecționarea și modernizarea sistemului informațional ; alegerea tipurilor de vagoane specifice diverselor categorii de mărfuri ; utilizarea sistemelor gravitaționale la încărcări-descărcări (buncăre, bazine) ; elaborarea de fluxuri tehnologice scurte, cu utilaje de mecanizare și cu o normare corespunzătoare a muncii (practic, în prezent nu există un sistem organizat, special conceput, pentru lucrul la fronturile de încărcare-descărcare) ;

● **introducerea pe scară largă a mecanizării operațiilor de încărcare-descărcare-manipulare** (utilaje, dispozitive, macarale, benzi), care să înlocuiască forța de muncă necalificată;

● **aplicarea tehnologiilor moderne de ambalare și transport** (pachetizare, paletizare, containerizare, transcontainerizare) ;

● **coordonarea activității de manevră** pe zone de linii industriale ;

● **folosirea în comun a mijloacelor de remorcare** (inclusiv accesul mijloacelor întreprinderilor pe liniile căii ferate);

● **asigurarea și pregătirea personalului necesar,** specializat la baremurile de la calea ferată ;

● **organizarea din timp a capacităților necesare pentru depozitarea și conservarea materiilor prime din import,** care sosesc uneori în cantități ce depășesc normativele ;

● **prevederea sistemelor de organizare și conducere a activităților de transport încă în faza de proiectare a noilor obiective industriale** (în prezent avem organizare de corecție, dar lipsește organizarea de concepție) ;

● **perfecționarea sub toate aspectele a relațiilor beneficiar de transport-trasportator ;**

● realizarea centralizată a **serviciilor de manevră și remorcare a convoaielor** pentru toate întreprinderile din platformă, de către întreprinderea care deține ponderea principală în activitatea feroviară. Se poate astfel, prin centralizarea serviciilor de transport, să se organizeze o **secție de transport feroviar uzinal**, cu personal, dotări tehnice și instrucțiuni de serviciu corespunzătoare.

● **organizarea periodică**, de către coordonatorii de platformă, **a unor analize de lucru cu beneficiarii de transport**, în vederea utilizării raționale a mijloacelor de transport.

Nicolae MIHAILESCU
Nicolae OPREA

Creșterea eficienței investițiilor prin organizarea unitară a constructorului

DUPĂ CUM este cunoscut, cincinalul actual va conduce la o dezvoltare economico-socială importantă și armonioasă a teritoriului, accentul fiind pus pe laturile calitative ale dezvoltării, pe eficiența economică. O serie de indicatori prevăzuți, în documentele adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, pentru finele actualului cincinal — ca : 70 000 lei/om/an producție globală, 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori, obținerea a 1800 lei producție globală și 600 lei producție netă la 1000 lei fonduri fixe (valoare neamortizată), majorarea indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energetice cu 32—34%, obținerea a 80% din sporul venitului național pe seama creșterii productivității muncii, creșterea populației urbane la 55% — dau o nouă viziune și dezvoltării prin investiții, al căror volum va depăși 1300 miliarde de lei.

Se pune problema construirii unor unități economice mai mici, amplasate în platforme deja existente, a dezvoltării unor unități-satelit, a modernizării și reutilării unităților existente, paralel cu limitarea echipării cu noi obiective economice a unor orașe care au atins un nivel înalt de dezvoltare industrială ; toate acestea ilustrează creșterea laturilor calitative ale procesului investițional.

Din acest punct de vedere se impun măsuri corespunzătoare în seama tuturor participanților la activitatea de concepere și realizare a investițiilor, de o reală eficiență, dovedindu-se — așa cum s-a confirmat în practică — **organizarea unitară a constructorului în cadrul zonelor și platformelor industriale.**

Amplasarea unităților în platforme industriale constituie unul dintre factorii de creștere a eficienței economice a investițiilor pentru construcțiile industriale, lucrările tehnico-edilitare, unitățile de producție auxiliară, gospodăriile de transporturi și depozite etc. Realizarea platformelor industriale de către o organizație unică de construcții-montaj ca antreprenor general conduce la remarcabile avantaje de natură organizatorică, economică, socială etc., ce se regăsesc atît pentru unitatea de construcții, cît și, în special, pentru societate.

Un prim avantaj constă în **simplificarea cadrului organizatoric al executantului**, cu respectivele implicații în simplificarea corespunzătoare a procesului de corelare-coordonare între acesta și ceilalți participanți la realizarea obiectivelor de investiții : titulari și beneficiari de investiții, furnizori de utilaje și materiale de construcții, organizații de transport, prestatori de diverse servicii etc.

Un alt avantaj este reprezentat de **concentrarea potențialului de execuție de care dispune constructorul** (utilaje tehnologice, mașini și mijloace de ridicat și transport, forță de muncă de diferite specializări și calificări, obiecte de organizare de șantier — inclusiv baze de producție și/sau de construcții), regăsindu-se și în mărirea posibilităților de urmărire a lucrărilor, cu efecte remarcabile în accelerarea ritmului și creșterea calității acestora.

Se asigură, totodată, **o mai bună colaborare între organizația de construcții și responsabilii desemnați pentru coordonarea realizării platformelor industriale** (ministere, centrale industriale sau organe locale ale puterii de stat), avînd ca efect ușurarea întregului sistem de programare, execuție și control.

Un rezultat de majoră importanță pentru economia națională și pentru organizația de construcții-montaj constă în **nivelarea principalelor resurse ce urmează să compună obiectele sau lucrările aferente din platforma industrială.**

In fine, un ultim avantaj al realizării platformelor industriale de către o singură organizație de execuție poate fi valorificat în condițiile prevederilor din documentele Congresului al XII-lea al partidului, în legătură cu dezvoltarea economico-socială în profil teritorial — care stabilesc noi principii pentru distribuția spațială a activităților industriale ale județelor, urmînd ca sporul de producție pe platformele existente și în centrele industriale să se realizeze în principal prin reutilarea și modernizarea capacităților în funcțiune, alături de mecanizarea și automatizarea proceselor, organizarea superioară a producției, ridicarea nivelului de calificare a cadrelor. **Reutilarea și modernizarea unităților existente poate fi avantajos realizată prin efortul unei singure organizații de construcții,** efort gradat și ordonat pentru satisfacerea succesivă a lucrărilor necesare platformei sau centrului industrial

Alexandru MIU

Noi valențe ale pregătirii și perfecționării cadrelor

IN cuvîntarea la Plenara din ianuarie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a cerut să se dea o mai mare atenție ridicării pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii, organizării reciclării și ridicării nivelului de cunoștințe al întregului personal — activitate **„hotărîtoare pentru creșterea productivității muncii, pentru ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției, pentru întreaga noastră dezvoltare economico-socială".**

Platforma industrială oferă cadrul favorabil regăsirii, la nivelul respectiv, a principalelor dimensiuni și forme ale sistemului nostru național de educație permanentă, legiferat încă din anul 1971. Un accent special se pune pe pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere, precum și pe formarea specialiștilor, domenii în care rezultatele obținute în cîteva platforme industriale (Galați, Buzău, Brașov, Turda, Găești ș.a.) se cer susținute și dezvoltate.

În platformele respective s-au inițiat și realizat programe care, în conformitate cu principiile ce caracterizează sistemul național de pregătire, să răspundă orientărilor și direcțiilor de acțiune formulate în acest sens.

Printre principiile avute în vedere menționăm :

— **instruirea prin muncă și pentru muncă**, principiu a cărui aplicare permite o orientare mai bună a obiectivelor procesului de instruire și a modalităților de realizare a lor;

— **integrarea instruirii cu activitatea de cercetare și cu cea productivă**, care asigură caracterul practic-aplicativ al instruirii, abordarea creativă a aspectelor practice — curente și de viitor — ale producției ;

— **promovarea unor metode de instruire active, participative**, orientate pe antrenarea cursanților la **rezolvarea concretă a unor cazuri reale**, obținute din practică.

Aceste principii au determinat și orientările în concepera și structurarea formelor și metodelor pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor, urmărind :

● realizarea unor programe de perfecționare capabile să răspundă **cerințelor individuale și sociale** pentru perioadele curente și de perspectivă ;

● dezvoltarea caracterului **permanent** al procesului de învățare, prin intensificarea gradului în care acesta se realizează la locul de muncă, în confruntare cu problemele reale de organizare și conducere ;

● introducerea unor forme și programe care să asigure continuitatea procesului și cuprinderea, într-o concepție sistemică, a unui număr cît mai mare de cadre de conducere ;

● trecerea treptată de la perfecționarea cadrelor de conducere la formarea și perfecționarea **echipei de conducere**, atît pe ansamblul unității, cît și pe domenii de activitate ;

● finalizarea eficientă a programelor, care să permită conturarea profesiunii de conducător ; implicarea cadrelor de conducere în continuarea procesului de perfecționare în unitățile din care provin ; evidențierea perfecționării gîndirii economice, care are calitatea să esențializeze munca de conducere ;

● intensificarea activității de pregătire a **rezervei de cadre** și a echipelor de conducere pentru **noi obiective** de investiții și dezvoltare ;

● accentuarea perfecționării cadrelor de conducere și a specialiștilor din activitatea de **cercetare-proiectare și inginerie tehnologică**, în vederea participării lor la rezolvarea problemelor de organizare și conducere ale obiectivelor noi și celor supuse dezvoltării.

DINTRE numeroasele programe organizate în ultimii cinci ani de către Academia „Ștefan Gheorghiu" direct pe platformele industriale — și care, în afară de rezultatele favorabile pe care le-au avut în unitățile respective, au contribuit la „perfecționarea perfecționării", la stabilirea mai judicioasă a dimensiunilor și sferei de cuprindere ale acestui proces — menționăm :

— programe de pregătire a cadrelor de conducere din întreprindere, respectiv de formare a echipei de conducere la locul de muncă ;

— programe de pregătire a echipelor de conducere ale mai multor întreprinderi din teritoriu ;

— programe de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere și de formare a unor specialiști în metode și tehnici de organizare și conducere ;

— programe de perfecționare a pregătirii organelor de conducere colectivă ale întreprinderilor ș.a.

Obiectivele principale ale programelor au vizat :

— însușirea teoretică, metodologică și aplicativă, de către participanți, a unor metode, tehnici și procedee de organizare și conducere, în scopul valorificării depline și eficiente a resurselor umane, materiale și financiare ale întreprinderii ;

— formarea echipei de conducere atît pe ansamblu, cît și pe unități componente sau domenii de activitate ale întreprinderii ;

— însușirea cunoștințelor necesare perfecționării deprinderilor de a lucra cu oamenii, pentru asigurarea unei atmosfere de muncă responsabilă și creatoare ;

— rezolvarea de către cursanți, în echipă — concomitent cu pregătirea lor teoretică — a unor probleme prioritare de organizare și conducere a întreprinderii.

Conținutul tematic al programelor a fost stabilit în cadrul unei echipe interdisciplinare, adesea pe baza unei analize-diagnostic orientată spre relevarea adevăratelor probleme și nevoi de instruire, principalele elemente incluse referindu-se la : perfecționarea mecanismului de conducere planificată, economico-financiară a unității, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, eficientizarea utilizării resurselor unității, perfecționarea metodelor, tehnicilor și stilului de conducere, creșterea performanțelor cantitative și calitative ale întreprinderii ș.a.

Concepția de ansamblu și **elemente de noutate** ce au caracterizat programele respective au fost, în principal, următoarele :

— toate programele au dovedit un pronunțat caracter practic — temele incluse s-au referit la întreprindere, problemele tratate fiind inspirate de cazuri reale, concrete ;

— stabilirea cerințelor de instruire și orientarea programului s-au efectuat în cadrul unei analize-diagnostic prealabile, care a imprimat acestuia un caracter formativ intensiv, ce îmbină elementele teoretice cu latura practică a întreprinderii ;

— în cadrul programului, participanții au avut de rezolvat o problemă prioritară, practică a întreprinderii. Ei au avut sarcina ca, pe lîngă însușirea cunoștințelor predate la curs (care s-a desfășurat direct în întreprindere), să aplice la locul lor de muncă cele învățate și să elaboreze, pe parcursul programului, lucrări de absolvire, în colective de 2—4 persoane (temele acestor lucrări, stabilite încă de la începutul programului, au fost elaborate sub îndrumarea și cu asistența tehnică a cadrelor didactice și de instruire). Lucrările de absolvire au fost concepute în concordanță cu cerințele abordării sistemice a întreprinderii, corelarea lor făcîndu-se prin grija unui șef de proiect coordonator. Trebuie menționat faptul că la elaborarea acestor lucrări au fost atrași și alți specialiști din unitate, care lucrează în domeniile respective și care se preconizează să participe — într-o etapă ulterioară sau chiar simultan — la alte cursuri de perfecționare ;

— lucrările de absolvire și soluțiile implementate au constituit elemente de bază în evaluarea finală a programului și a cursanților ;

— pentru a cunoaște aspectele concrete ale întreprinderii, cadrele didactice au avut sarcina să se documenteze la fața locului și să cunoască foarte bine faptele din întreprindere. Pentru prezentarea unor teme au fost antrenați și specialiști din alte întreprinderi similare, realizîndu-se un schimb de experiență ; în același scop, s-au efectuat vizite de studiu în alte unități ;

— încheierea unor programe a avut loc în cadrul unor simpozioane în care au fost susținute proiecte de absolvire și s-au făcut utile schimburi de păreri ;

— pentru a avea imaginea progresului obținut prin aplicarea măsurilor proiectate de către cursanți, în unele cazuri situațiile existente s-au înregistrat pe filme, care au reprezentat elemente de referință ;

— de asemenea, ținînd seama că majoritatea acestor programe s-au realizat pe bază de contract, cadrele de instruire care au participat la programe și au îndrumat lucrări de absolvire au continuat să acorde — la cerere — asistență tehnică de specialitate pentru implementarea soluțiilor aprobate de organele de conducere colectivă ale unității respective.

După cum se poate constata, profilul acestor programe, conținutul tematic și modul de organizare se pretează la desfășurarea lor nu numai într-o singură întreprindere, ci și comasat **pentru toate unitățile de pe o platformă**, inclusiv prin **module specializate**, care prezintă avantajul de a nu întruni un număr de cursanți excesiv de mare. Astfel de module ar putea avea ca obiect și **„formarea formatorilor"** — pregătirea, pe fiecare platformă, a unui nucleu de instructori care să desfășoare în continuare perfecționarea, în probleme de organizare și conducere, a cadrelor : președinți, vicepreședinți și membri ai C.O.M., membri ai comisiilor pe domenii, personal tehnic-productiv ș.a.

N. O.

Programe de perfecționare pe platformele industriale

ÎN CINCINALUL TRECUT, mai mult de o pătrime din totalul programelor organizate de centrele departamentale de perfecționare a pregătirii cadrelor s-au desfășurat în unități economice și sociale, pe mari platforme industriale și șantiere, în bazine miniere ș.a. Aceasta a dat posibilitatea ca instruirea să se desfășoare în strînsă legătură cu problemele concrete ale producției, fără a desprinde cursanții, pe perioada programelor, de locurile lor de muncă.

Ținînd seama de această experiență pozitivă, de necesitatea unei mai bune integrări a învățămîntului cu cercetarea și producția, programul de măsuri elaborat de Ministerul Educației și Învățămîntului în vederea acțiunilor de perfecționare a cadrelor pe perioada 1981—1985 prevede ca instruirea să se efectueze de regulă în întreprinderi industriale, agricole și de alte profile — cu o dotare tehnică de înalt nivel și cu rezultate deosebite în activitatea economică, în conducere și organizarea producției și a muncii — precum și pe marile platforme industriale. În cadrul unor centrale și mari întreprinderi, precum și pe unele platforme industriale urmează să fie organizate, în acest scop, filiale ale centrelor de perfecționare.

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

Creditele pentru export

CURSURILE VALUTARE

I. Autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor a fost generalizată odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 12/1980, care a instituit principiul potrivit căruia pentru mărfurile exportate întreprinderile producătoare primesc contravaloarea în lei a prețului în valută încasat de la cumpărătorii externi. De asemenea, acestea plătesc în lei materiile prime importate cu luarea în considerare a prețurilor în valută pe piața externă. Cu alte cuvinte, întreprinderile producătoare sînt confruntate direct cu piața internațională, prețurile în valută regăsindu-se în lei în propria lor gestiune. Ca urmare, pentru efectuarea decontărilor sînt necesare unele elemente prestabilite — cursuri de revenire în lei a valutelor —, precum și o serie de tehnici financiar-contabile proprii efectuării plăților în lei și creditării livrărilor la export pe perioada decontării.

Începînd cu acest număr ne-am propus să prezentăm — în lumina Legii nr. 12/1980, așa cum a fost modificată prin Decretul nr. 115/1981 — tehnica creditării și decontării activității de export, privită numai din punctul de vedere al întreprinderilor producătoare, epuizînd în cele ce urmează aspectele legate de cursurile valutare.

1. NOȚIUNEA DE CURS ȘI CONVERTIBILITATE VALUTARĂ

Pentru efectuarea decontărilor dintre întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de importuri este necesar ca, în prealabil, să se convertească prețul în valută în lei, operație care se face în baza unor cursuri valutare a căror principii de formare sînt instituționalizate prin Legea nr. 12/1980.

În țările cu economie capitalistă preschimbarea în monedă națională a valutelor încasate de exportatori și procurarea de către importatori a valutelor necesare plăților externe se realizează prin vînzare-cumpărare, de la băncile autorizate, care operează pe pieţele financiar-valutare. Prețul unei valute exprimat într-o monedă națională, respectiv într-o valută se numește **curs valutar**, care poate fi oficial sau de piață.

Cursul valutar oficial este stabilit de autoritatea monetară pe cale unilaterală sau convențională ; el poate sau nu să fie apropiat de raportul valoric real dintre două monede (exemplu : cursul valutar oficial al leului față de dolar, potrivit listei de cursuri, este de 4,47 lei) ; acest gen de curs nu se mai practică de țările capitaliste dezvoltate ca urmare a fenomenelor inflaționiste care fac să fie depășită paritatea aur a monedelor naționale.

În unele țări, printre care și România, se stabilește, alături de cursul oficial, și **cursul valutar oficial cu primă** care se utilizează pentru operațiuni necomerciale. Potrivit legislației noastre, se consideră operații necomerciale toate încasările și plățile din contul curent al balanței de plăți care nu privesc activitatea de comerț exterior. Pentru asemenea operațiuni efectuate cu țări capitaliste prima este de 168,46%, calculată la cursul oficial, astfel încît cursul oficial de 4,47 lei dolarul revine în cazul cursului oficial cu primă la 12 lei dolarul.

Cursul valutar de piață se determină pe pieţele valutare în baza cererii și a ofertei, putîndu-se astfel modifica zilnic, sau, așa cum se întîmplă în perioada de agitație bursieră, de la oră la oră ; ca urmare, nivelul cursului valutar de piață (cursul liber) se poate situa : la paritate (la nivelul cursului oficial), sub paritate și supra paritate.

Noțiunea de **convertibilitate**, în decursul timpului, a avut mai multe înțelesuri, prima fiind aceea larg deschisă, din perioada etalonului aur, cînd oricare deținător al unor bancnote avea dreptul să le prezinte la ghișeele băncii emitente solicitînd în schimb cantitatea de aur pe care acestea le reprezentau.

În perioada etalonului aur-devize noțiunea de convertibilitate a primit un înțeles mult mai restrîns ; în primul rînd, a fost exclus dreptul de a pretinde convertibilitatea bancnotelor în aur, care puteau fi preschimbate numai în alte valute convertibile ; de la acest principiu făcea excepție dolarul, care era convertibil în aur numai la cererea băncilor centrale deținătoare, adresată direct Trezoreriei S.U.A. Cu alte cuvinte, conținutul noțiunii de convertibilitate s-a modificat, în noua accepțiune rezumîndu-se numai la **dreptul limitat al deținătorului de bancnote de a cere băncii de emisiune preschimbarea acestora într-o valută**, la cursul oficial ; așadar, odată cu adoptarea etalonului aur-devize convertibilitatea a devenit un mijloc prin care debitorii își pot procura la scadență, în schimbul sumei corespunzătoare în moneda națională, la cursul oficial sau cel puțin la un curs cunoscut, valuta necesară pentru plata datoriei față de un creditor extern.

Odată cu suspendarea convertibilității aur a dolarului, din 15 august 1971, alături de alte monede naționale și dolarul a trecut la flotare. Din acest moment nu se mai poate vorbi de o convertibilitate oficială, ci de o convertibilitate de piață ; evident, băncile centrale continuă să intervină prin cumpărarea sau vînzarea monedelor proprii pentru a le susține cursul conform politicii lor monetare, dar asemenea tranzacții trebuie privite tot ca o convertibilitate de piață. Subliniem că în prezent, față de trecerea la flotare a valutelor convertibile, deci în noile condiții create, convertibilitatea se efectuează la cursul pieței.

2. CURSUL COMERCIAL UNIC

Art. 33 din Legea nr. 12/1980 prevede că începînd cu 1 ianuarie 1981 se introduce cursul comercial unic în activitatea de comerț exterior. Acest curs reflectă media cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse și se stabilește anual, împreună cu acestea, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Cum în raporturile contractuale internaționale de export și import cu parteneri din țări cu valută convertibilă nu

în toate cazurile prețul este stabilit în dolari S.U.A., Banca Națională, în baza cursului comercial unic în lei pentru un dolar, stabilește cursul comercial în lei pentru celelalte valute ale țărilor nesocialiste, precum și a dinarului iugoslav.

Pentru ca între cursul comercial în lei al dolarului și între același curs al celorlalte valute convertibile să fie un raport real, care să ia în considerare oscilațiile pieței, Banca Națională este investită să modifice cursurile comerciale ale acestor valute; modificarea se face ori de cîte ori se constată oscilații ale cursului dolarului exprimat în aceste valute, mai mari de ±2%, față de nivelul pe baza căruia s-a stabilit cursul comercial unic în lei anterior operațiunii de modificare.

Așadar, unitatea de calcul **leu valută** este înlăturată și introdus **cursul comercial unic**; ca urmare, planul de comerț exterior și cooperare economică internațională, planul de turism internațional și de prestații internaționale, planul de încasări și plăți valutare, planul de operațiuni necomerciale, balanța de plăți externe, operațiunile în valută ale băncilor și alte operațiuni în valută, precum și raportarea realizării acestora vor fi exprimate în lei, la cursul comercial unic pentru rubla transferabilă și pentru dolarul S.U.A.

3. CURSUL DE REVENIRE PE PRODUSE ȘI PE GRUPE DE PRODUSE

Alături de cursul comercial unic, pentru a se putea cuantifica eficiența pe produse sau pe grupe de produse, anual, prin plan, se stabilesc cursuri de revenire proprii, a căror medie stă la baza cursului comercial unic. Importanța practică a cursurilor de revenire la export și import, pe produse și grupe de produse constă în faptul că decontarea între întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri pentru export sau beneficiare de importuri se face la aceste cursuri.

Cursurile de revenire pe mărfuri sau grupe de mărfuri se stabilesc în lei pentru o rublă transferabilă și pentru un dolar S.U.A. și trebuie să reflecte îmbunătățirile structurii sortimentale și valorificarea superioară a materiilor prime indigene și din import. Pentru a răspunde la acest deziderat, cursurile de revenire pe produse sau pe grupe de produse, în cazurile în care cuprind un număr mare de sortimente, pot fi detaliate pe fiecare sortiment în parte, sub condiția ca cursurile astfel stabilite să se încadreze în cursul mediu aprobat pentru grupa respectivă. Detalierea pe sortimente se face de către centrale, împreună cu ministerele economice coordonatoare și se avizează de către M.C.E.C.E.I. În cazul mărfurilor sezoniere, detalierea cursurilor de revenire medii anuale poate fi făcută și pe trimestre.

O prevedere importantă, realistă, o constituie art. 38 din Legea nr. 12/1980, potrivit căreia în cazul apariției unor fenomene conjuncturale deosebite pe piețele externe, care conduc la importante influențe negative sau pozitive față de cursurile de revenire planificate, nedeterminate de activitatea unităților producătoare sau de comerț exterior, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Ministerul Finanțelor, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale cu sarcini de comerț exterior, prezintă spre aprobare propuneri de modificare a cursurilor de revenire respective sau cu privire la oportunitatea continuării efectuării exporturilor, respectiv a importurilor, care rezultă că sînt neeficiente. În bugetul de stat se prevede anual un fond de regularizare a influențelor conjuncturale, care se formează din prelevările rezultate din influențele favorabile ale prețurilor din taxele vamale la import și din alte surse.

4. CONVERTIREA ÎN LEI A PREȚULUI ÎN VALUTĂ

Mecanismul intern de export bazat pe contractul economic de comision impune, pe lîngă o activitate complexă în sfera protecției și aprovizionării tehnico-materiale, o finanțare corespunzătoare a întreprinderilor producătoare. Dacă în faza de producție completarea mijloacelor circulante cu credite bancare urmează regulile comune expuse într-o secțiune precedentă, în cea de a doua fază — livrarea mărfurilor — norme de drept speciale instituie un sistem de creditare și decontare menit să stimuleze interesul întreprinderilor pentru această activitate. Așa fiind, în cele ce urmează, plecînd de la prevederile Legii nr. 12/1980, așa cum a fost modificată prin Decretul nr. 115/1981, vom expune problemele pe care le ridică creditarea și decontarea livrărilor de mărfuri la export, grupate în trei segmente: convertirea în lei a prețului în valută; creditarea întreprinderilor producătoare; decontarea în lei către aceste întreprinderi.

Art. 35, din Legea nr. 12/1980, prevede că prețurile externe de export se reflectă în rezultatele economico-financiare ale întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export. În continuare, art. 36 prevede că „la export, întreprinderile de comerț exterior decontează unităților producătoare contravaloarea mărfurilor exportate, la prețul transformat în lei la cursul de revenire stabilit pe mărfuri sau grupe de mărfuri, din care deduc cota de comision sau rabat comercial, stabilită conform normelor legale".

Pentru stabilirea în lei a prețului extern cuvenit întreprinderii producătoare este necesar ca, în prealabil, prețul din contractul comercial de vînzare internațională să fie adus în condiția FOB net; cu alte cuvinte, se deduc toate cheltuielile privind parcursul extern al mărfurilor, în situația în care prețul extern a fost stabilit în condiția CIF sau într-o altă condiție de livrare care implică pentru întreprinderea de comerț exterior unele cheltuieli externe. După ce prețul în valută a fost rectificat, se convertește în lei, prin înmulțirea acestuia cu cursul de revenire al produsului respectiv, din care se scade comisionul cuvenit întreprinderii de comerț exterior. Rezultatul acestor operațiuni reprezintă valoarea în lei cuvenită întreprinderii producătoare pentru mărfurile exportate.

Remarcăm faptul că determinarea sumei de încasat, în lei, pe calea convertirii prețului în valută în baza cursului de revenire planificat pe produs, înlătură **prețul intern complet de export** ca element de calcul al drepturilor bănești cuvenite întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export. Aceasta înseamnă că aceste întreprinderi sînt confruntate direct cu piața internațională, eficiența exporturilor fiind condiționată de competitivitatea mărfurilor românești oferite.

În aceste condiții se pune problema : ce rol joacă prețurile interne complete de export ? Încetindu-le funcția de decontare a livrărilor, prețurilor interne complete de export le revine funcția economică de cuantificare a eficienței operațiunilor de export efectuate. În condițiile autogestiunii economico-financiare, dacă după decontarea livrărilor la export se va realiza relația :

valoarea încasată prin convertirea prețului în valută < **preț intern complet de export**

înseamnă că operațiunea respectivă a fost efectuată în pierdere. Întreprinderea producătoare care livrează la export în astfel de condiții înregistrează pierderi egale cu diferența dintre valoarea încasată prin convertirea în lei a prețului în valută și prețul intern complet de export.

Cum asemenea situații, în special în cazurile în care exporturile dețin o pondere importantă în planul de desfacere, au ca rezultat diminuarea substanțială a beneficiului sau chiar dezechilibrarea bugetului de venituri și cheltuieli, ieșirea din impas poate fi realizată pe una din următoarele două căi : reducerea costurilor de fabricație prin toate mijloacele posibile, iar dacă aceasta nu poate fi realizată, măsura extremă, cu implicații negative asupra planului de export, este aceea de a se scoate produsul respectiv din nomenclatorul de export. Evident, această măsură extremă poate fi evitată prin adaptarea produsului în cauză cerințelor de pe piața unde se exportă, prin îmbunătățirea parametrilor funcționali, ai fiabilității, elemente ce îl pot face mai competitiv și, deci, exportabil la un preț mai ridicat.

Alături de contractul economic de comision pentru export, în anumite situații determinate prin actul normativ, întreprinderile de comerț exterior pot cumpăra mărfuri destinate exportului și prin intermediul contractului de livrări. În asemenea situații — prevede Legea nr. 12/1980, art. 27 — preluarea mărfurilor se face pe cont propriu „la prețurile pieței internaționale din momentul cumpărării și cu plata imediată". Ca urmare, convertirea în lei a prețului în valută nu ridică probleme deosebite : prețul pieței în valută determinat de părți la data încheierii contractului, înmulțit cu cursul de revenire a produsului sau a grupei de produse în cauză arată contravaloarea în lei a unei unități de măsură din marfa vîndută.

În ipoteza, puțin probabilă, în care marfa solicitată de întreprinderea de comerț exterior pentru a fi inclusă într-o operațiune comercială pentru aport valutar nu are curs de revenire stabilit, credem că se impune să se ia ca bază de calcul cursul comercial unic.

În numărul viitor, vom analiza categoriile de credite ce pot fi acordate întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export.

dr. Al. DETEȘAN

Răspunderile întreprinderii de comerț exterior comisionare

Art. 72 din Legea nr. 71/1969 prevede că raporturile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior, pentru desfășurarea operațiilor de export sau import se stabilesc prin contracte economice de comision, contracte de livrare, executări de lucrări sau prestări de servicii pentru export.

În temeiul acestui text legal se încheie, cu privire la activitatea de export, contracte de comision între unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior. Obiectul acestor contracte îl constituie încheierea și executarea contractelor externe pe care întreprinderile menționate le încheie în nume propriu, dar pe seama unităților producătoare. În vederea realizării acestui obiect, în sarcina părților se prevăd obligații menite să asigure traducerea în viață a tuturor cerințelor pe care le implică exportul produselor.

Neîndeplinirea acestor obligații atrage răspunderea patrimonială, răspundere care trebuie să constituie nu numai mijlocul juridic de acoperire a pagubei cauzate, ci — în primul rînd — un instrument eficient de combatere a comiterii unor abateri de la obligațiile contractuale.

Astfel, pentru îndeplinirea prestației care îi incumbă, întreprinderea de comerț exterior încasează un comision. Întîrzierea unității producătoare în achitarea comisionului este sancționată prin plata de penalități, așa cum prevede art. 80 alin. penultim din legea citată : „Întîrzierea în efectuarea plății comisionului se penalizează potrivit reglementărilor legale referitoare la neplata prețului." Se face trimitere, evident, la dispozițiile art. 47 pct. 5 și 6 din aceeași lege.

Aceste sancțiuni nu sînt însă aplicabile atunci cînd întîrzierea sau refuzul de plată se referă la obligația întreprinderii de comerț exterior de a transmite valoarea produselor exportate.

Art. 80 lit. e din Legea nr. 71/1969 prevede pentru refuzul nejustificat al întreprinderii de comerț exterior de a deconta în termen sumele încasate din vînzarea mărfurilor exportate aplicarea unei penalități de 0,3% pentru fiecare zi de întîrziere.

Stabilirea acestei penalități suplinește o lacună a regimului legal anterior în care această abatere nu era sancționată prin plata de penalități.

Ipoteza art. 80 lit. e din legea citată are în vedere situația unei întreprinderi de comerț exterior care, deși a încasat de la clientul extern valoarea mărfurilor exportate, refuză să deconteze unității producătoare contravaloarea ce i se cuvine în lei.

Cu alte cuvinte, penalitățile se datorează numai în cazul cînd prețul în valută a fost încasat de la partenerul străin. Contrar, ipoteza legii nu este îndeplinită și, prin consecință, nu se poate pune problema aplicării sancțiunii prevăzute de art. 80 lit. e, citat mai sus.

Această situație nu corespunde întru totul necesităților economice întrucît este posibil ca neîncasarea prețului de la beneficiarul străin să fie urmarea unei activități defectuoase a întreprinderii de comerț exterior comisionare. Astfel, de pildă, neîncasarea prețului la extern

poate să fie consecința nealegerii unui mod de plată adecvat, neobținerii garanțiilor necesare sau lipsei de stăruință a acestei întreprinderi în realizarea creanței sale. Deși asemenea fapte — comisive sau omisive — au neîndoielnic semnificația unei comportări culpabile, unitatea producătoare comitentă nu poate obține sancționarea promptă — prin penalități — a întreprinderii de comerț exterior ce nu-și îndeplinește obligațiile.

Apare deci, o lipsă de simetrie în sancționarea aceleiași abateri după cum mărfurile refuzate formează obiectul unor contracte de comision sau de furnizare. Deși interesul și îndreptățirea unităților producătoare de a obține în termenul legal valoarea mărfurilor realizate în executarea unor contracte economice este același, atît în cazul mărfurilor produse pentru beneficiarii interni, cît și pentru acelea executate pentru clienții externi prin intermediul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision, sancțiunile pe care le au la îndemînă aceste unități nu sînt aceleași.

Credem că această situație inechitabilă și nejustificată, atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere juridic ar putea fi remediată prin stabilirea, pe cale normativă, a unei penalități aplicabile întreprinderii de comerț exterior comisionare care, în mod culpabil, nu obține în termen de la clienții străini valoarea mărfurilor exportate.

În lipsa unei asemenea penalități, răspunderea întreprinderilor de comerț exterior comisionare poate fi angajată numai în legătură cu daunele pe care unitățile producătoare dovedesc că le-au încercat ca urmare neîncasării la termen a valorii mărfurilor de la clienții străini.

I. ICZKOVITS

practică arbitrală

Litigii arbitrale în care sînt puse în discuție elementele răspunderii materiale

De regulă, litigiile arbitrale au drept obiect solicitarea de despăgubiri pentru prejudiciile create din culpă de unitățile socialiste, în legătură cu contractele de livrări de produse, prestări de servicii sau executare de lucrări. În cadrul acestor litigii se pune în discuție, de regulă, existența și întinderea daunei, fapta culpabilă a unității pîrîte, raportul cauzal între faptă și prejudiciu și temeiul răspunderii (contractual și delictual).

Sînt însă și unele litigii arbitrale, mai puțin numeroase, în care sînt puse în discuție nu elementele răspunderii civile (contractuale sau delictuale), ca în cazurile de mai sus, ci elementele răspunderii materiale. Prin aceasta ele au un specific aparte, motiv pentru care le vom analiza în cele ce urmează.

Din această categorie de litigii arbitrale fac parte, de pildă, și cele generate de cauzarea de prejudicii unor unități socialiste de către persoane cu care nu se află în raporturi de muncă, acestea fiind delegate de alte unități socialiste, iar paguba este creată în cursul executării delegării. Este știut că pentru prejudiciul cauzat de persoana delegată unității la care a fost trimisă nu se poate emite decizie de imputare de către conducătorul organizației păgubite, deoarece lipsește o condiție esențială pentru existența răspunderii materiale și anume raportul juridic de muncă. Ca atare, unitatea prejudiciată se va îndrepta împotriva unității care a dispus delegarea cu acțiune arbitrală în despăgubiri. În cazul acestui litigiu arbitral, vor fi puse în discuție elementele răspunderii materiale, instituție proprie și specifică dreptului muncii. Unitatea prejudiciată, reclamantă în litigiul arbitral, va trebui să dovedească existența indispensabilă și cumulativă a elementelor răspunderii materiale și anume: existența unui prejudiciu cert și actual (în înțelesul dat de legislația muncii acestor noțiuni); săvîrșirea unei fapte ilicite de către persoana delegată; raportul cauzal dintre faptă și prejudiciu.

Fapta ilicită se poate prezenta sub forma unei acțiuni sau a unei omisiuni.

Din cele de mai sus se poate observa că, deși în prezența unui litigiu patrimonial între două unități socialiste, organul arbitral va avea a se pronunța asupra existenței și întinderii răspunderii materiale a unei persoane încadrate în muncă și — pe cale de consecință — pentru dauna produsă unității reclamante de către o persoană delegată să oblige la plată cu titlu de despăgubiri unitatea delegantă.

De asemenea, poate face obiectul unui litigiu arbitral și solicitarea despăgubirilor pentru dauna produsă de o unitate ierarhic superioară prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor de serviciu a unei persoane încadrate la acest organ, fapt care a provocat prejudiciul unității subordonate. În cadrul litigiului se vor pune în dezbatere elementele răspunderii materiale a persoanei respective.

Dr. C. JORNESCU

comerț exterior

Convenția de porte-fort

În condițiile în care schimburile economice internaționale se desfășoară sub amprenta fluctuațiilor valutare, a scumpirii continue a prețurilor materiilor prime și manoperei, instabilitatea economică a pieței capitaliste fiind o trăsătură caracteristică, analiza riscurilor comerciale ca și diversitatea riscurilor în contractele și operațiile de comerț internațional, aduc în actualitate măsurile și garanțiile pentru atenuarea sau înlăturarea lor. Riscul, este deci

o componentă majoră în strategia comercială internațională.

Utilitatea garanțiilor este justificată de faptul că în raporturile sale cu debitorul, dintr-o obligație sau contract, adeseori creditorul este expus riscului ca la scadență, debitorul să nu-și mai poată executa plata sau prestația.

Luarea de măsuri și garanții face ca operațiile de comerț exterior să fie cursive, le asigură celeritatea, mobilizează plățile ca și executarea completă a obligațiilor asumate.

Pentru a se apăra împotriva riscurilor, exportatorii și importatorii, pentru considerarea și garantarea drepturilor lor utilizează cele mai diverse mijloace de asigurare și garantare.

Sînt folosite în mod obișnuit în activitatea de comerț internațional garanții sau creații ale practicii, cum sînt:

a) De drept comun:

— dreptul de gaj general asupra tuturor bunurilor mobile și imobile ale debitorului, drept ce face ca toți creditorii să intre în concurs între ei, pentru acoperirea creanțelor;

— garanții personale sau fidejusiune, simple sau solidare cu renunțarea la beneficiul de deviziune sau discuțiune;

— garanții reale, gaj-amanet, ipotecă, privilegiu;

b) Ca o altă categorie de garanții de la lege sînt luate în considerație pentru asigurarea executării obligațiilor:

— clauzele penalizatoare;

— arvuna și cauțiunea;

— asigurarea împotriva riscurilor;

c) Garanții specifice, din care fac parte o serie de acte juridice (cu manifestări de voință exprese); care pot intra în cadrul garanțiilor personale, avînd trăsăturile esențiale ale acestora, fie pe baza efectelor lor juridice, cum sînt:

— scrisoarea de garanție bancară utilizată mai ales în garantarea creditului comercial, îmbrăcînd forma unei fidejusiuni simple sau sub formă solidară (cînd ordonatorul și girantul sînt în raport distinct, abstract):

— avalul cambiilor;

— rezerva dreptului de proprietate.

Aici practica vieții, în relațiile de drept comun, economice și comerciale a impus o nouă garanție consacrată deja în legislații mai noi, avînd o aplicațiune curentă și fiind în anumite împrejurări singura sau cea mai la îndemînă.

Dreptul elvețian nou reglementează, iar viața și practica civilă și comercială a țărilor dezvoltate cunoaște garanția personală, de genul contractului de fidejusiune simplă, convenția de „porte-fort", potrivit căreia la capitolul III, despre efectele obligațiilor față de terți, art. 111 se arată: „Acela care promite altuia faptele unui terț, este ținut la despăgubiri și dobînzi pentru orice neexecutare din partea terțului".

Obișnuit se realizează această garanție prin mențiuni de genul: „qui se porte-fort du montant de Frs". Deci, semnatarul porte-fort, devine garantul pentru angajamentele debitorului din convenție, însă ierarhizat, dacă nu plătește debitorul, plătește el.

„Porte-fort"-ul garantează angajamentele debitorului, cu tot patrimoniul său; iar cînd acea persoană este fizică, medic, avocat, comerciant etc. în cadrul unei meserii reglementate, este afectată în cazul insolvabilității și prin radierea sa din listele celor admiși să execute profesia.

Practica juridică, jurisprudența românească au acceptat în cadrul libertății convențiilor și acordului de voință al convențiilor, ca o persoană să-și ia angajamentul că terțul se va obliga sau executa, iar neexecutarea de către terț dă naștere unei acțiuni în daune contra promițătorului.

Cu privire la interpretarea judiciară că o convenție de porte-fort a avut loc aceasta este reținută în baza art. 978 c. civ. după care atunci cînd o clauză poate fi interpretată în deosebite feluri, trebuie ales înțelesul care să dea convenției putința de a produce efectele ei normale.

Convenția de porte-fort, este așa dar promisiunea pe care și-o asumă o persoană sub forma unui angajament, prin care făgăduiește că va face toate diligențele necesare pentru a determina pe terț să îndeplinească prestațiunea. Neexecutarea de către terț dă naștere unei acțiuni în daune contra promițătorului. Francezii numesc această promisiune a obligației sau a faptului unui terț „promesse de porte-fort", art. 1120 c. civ. fr.

Subliniem deosebirea instituției de drept a porte-fortului de cea a stipulațiunii în folosul altuia, deoarece prima leagă două persoane, din care una se obligă personal să obțină fapta unui terț, în timp ce a doua persoană urmărește nașterea unui drept în favoarea unui terț.

Cristina SCHEAUA

practică judecătorească

● **Restituire sume necuvenite.** Cel vinovat de încadrarea unor persoane în clase și gradații superioare celor cuvenite potrivit legii este apărat de răspundere materială dacă persoanele respective au fost retribuite în acord global. În speță unitatea a emis o decizie prin care a imputat contestatorului o sumă de bani „reprezentînd retribuția încasată necuvenit pe o perioadă de doi ani" de către doi ingineri ce au fost încadrați greșit, din culpa contestatorului, în clase și gradații superioare celor la care erau îndreptățiți. Instanța a admis contestația, a anulat decizia de imputare, reținînd că unitatea nu a suferit nici un prejudiciu, întrucît cei doi ingineri au fost retribuiți în acord global și conform form art. 12 din Legeaovxc(iilț aoirtgerVao-ș art. 12 din Legea 57/1974 retribuirea în acord global se face în raport cu cantitatea produselor realizate în timpul programului de lucru. (Judecătoria sectorului 3 București — sentința civilă nr. 4078/1980).

Întrebări și răspunsuri

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** —Ordinul nr. 2940/1961 a fost abrogat prin ordinul Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 4070/1973. Acordarea scăzămintelor pentru pierderile materiale normale, stabilite prin ordinul nr. 4070/1973, se face numai pentru unitățile subordonate Ministerului Educației și Învățămîntului. În baza art. 15 din H.C.M. nr. 1885/1970 comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București pot aproba utilizarea acestor scăzăminte de către unitățile de învățămînt subordonate.

● **DUMITRU FRUNZĂ, Pitești** — Art. 42 alin. 1 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977 prevede că activitatea de control tehnic al calității se organizează ca serviciu, birou, colectiv independent, laborator de control și formații de lucru cuprinzînd muncitori, maiștri, tehnicieni și specialiști cu studii superioare. Art. 43 alin. 1 prevede că personalul menționat mai sus trebuie să fie autorizat de către inspectoratele județene și al municipiului București pentru controlul calității produselor. În art. 42 alin. 2 se arată că serviciile, birourile și colectivele independente de control tehnic al calității sînt subordonate conducătorului unității și inspectoratelor județene și al municipiului București pentru controlul calității produselor, iar în art. 43 alin. 2 se prevede că numirea, schimbarea din funcție, sancționarea disciplinară sau desfacerea contractului de muncă al personalului din serviciile, birourile, colectivele independente se face de către conducătorul unității, cu acordul I.J.C.C.P. Din analiza acestor texte din lege rezultă că în timp ce art. 42 alin. 1 și 43 alin. 1 se referă la întregul personal din activitatea de control tehnic al calității, art. 42 alin. 2 și 43 alin. 2 omite personalul din activitatea de control tehnic al calității din cadrul laboratoarelor de control și formațiilor de lucru. Inspectoratul general de stat pentru controlul calității produselor consideră că necuprinderea în textele art. 42 alin. 2 și 43 alin. 2 și a personalului încadrat în laboratoare de control și formațiuni de lucru nu se datorește unei omisiuni intenționate a legiuitorului, ci doar unei economii a textului. O dovadă în susținerea acestei teze rezultă din însăși cuprinsul art. 42 alin. 1, care prevede că în activitatea de control tehnic al calității sînt cuprinși și muncitorii și maiștrii, deci nu numai personalul care este încadrat în servicii, birouri și colective independente. Prevederile art. 42 și 43 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977 au drept scop ocrotirea personalului din activitatea de control tehnic al calității de eventualitatea unor abuzuri din partea conducerilor unităților sau conducătorilor unor formațiuni de lucru, drept represalii ca urmare a respingerii pentru calitatea necorespunzătoare a unor produse semifabricate. Dacă întregul personal din activitatea de control tehnic al calității este supus autorizării I.J.C.C.P. în baza art. 43 alin. 1, nu există motive sau raționamente logice care să justifice ca numirea, schimbarea din funcție, sancționarea disciplinară sau desfacerea contractului de muncă al acestui personal să fie făcută cu acordul I.J.C.C.P. doar pentru personalul încadrat în servicii, birouri, colective independente și nu și pentru cel încadrat în laboratoare de control sau formațiuni de lucru. Deci prevederile art. 42 alin. 2 și 43 alin. 2 se referă la întregul personal din activitatea de control tehnic al calității, adică la tot personalul însărcinat în mod expres cu astfel de atribuții și autorizat în acest sens și care funcționează în servicii, birouri, colective independente, laboratoare de control și formațiuni de lucru, cuprinzînd în această categorie muncitorii, maiștrii, tehnicienii și specialiștii cu studii superioare.

● **MARIA NEACȘU, Prundeni, Vîlcea** — În alin. e, art. 33 din Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat se menționează că în Consiliul oamenilor muncii este prevăzută și funcția de: „vicepreședinte, funcție în care este desemnat secretarul organizației Uniunii Tineretului Comunist". În același articol se arată că la întreprinderile cu un număr mare de femei, președinta comisiei de femei va fi desemnată și în funcție de vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii

● **ALEXANDRU COTOARĂ, Tîrgu Mureș** — Depunerile de părți sociale la fondul de dezvoltare pentru membrii cooperatori sînt reglementate prin Legea nr. 29/1978. Prevederile respective urmează a fi cuprinse în modificările ce vor fi aduse statutului model al cooperativei meșteșugărești și de invalizi în vederea aprobării lor de Congresul cooperației meșteșugărești. Pentru lucrătorii ce-și desfășoară activitatea în cadrul industriei mici pe bază de contract de muncă neavînd calitatea de membri cooperatori, cît și pentru cei care lucrează în baza Decretului nr. 101/1980, reglementarea depunerilor de părți sociale la fondul de dezvoltare este făcută prin Legea nr. 2/1980, art. 22. Persoanele care lucrează în cooperativele meșteșugărești și au altă calitate decît membrii cooperatori pot depune sume de bani la fondul de dezvoltare în temeiul art. 22 din Legea nr. 2/1980.

● **ILIE PÎRVA, Plosca, Teleorman.** Absolventul învățămîntului superior repartizat în producție are dreptul să fie retribuit, din momentul încadrării, cu retribuția prevăzută pentru al doilea an de activitate, dacă a lucrat cel puțin 12 luni înainte de absolvire. După trecerea unui an de la încadrare este retribuit la nivelul de bază al funcției pe care o ocupă (art. 35 lit a din Legea nr. 57/1974). În aplicarea prevederilor Decretului nr. 54/1975 el are, însă, obligația, să presteze întreaga perioadă de stagiatură — în cazul dv. trei ani — la unitatea unde a fost repartizat.

● **NINU FLOREA, Bistrița.** — Cadrul militar trecut în rezervă are dreptul la recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate dacă se reîncadrează în termen de 90 de zile de la data trecerii în rezervă. În aceste condiții, în aplicarea Legii nr. 57/1974 art. 200 alin. (3), lit. c și a prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, i se poate stabili o retribuție apropiată sau cel mult egală cu aceea avută. Dacă retribuția maximă a funcției în care a fost reîncadrat este stabilită sub retribuția avută, i se poate stabili, cel mult, retribuția prevăzută la gradația ultimă a funcției pe care o deține în preztnt. În nici un caz nu i se poate stabili o retribuție mai mare decît aceea prevăzută la gradația ultimă a funcției ce o deține.

● **EMILIAN DINICĂ, București** — Absolvenții învățămîntului superior ai Academiei de Științe Economice, facultatea de planificare și cibernetică economică, sînt retribuiți ca economiști dacă ocupă funcția de „economist", sau ca „analiști programatori" dacă îndeplinesc o asemenea funcție. În consecință, retribuția dv. este corect stabilită.

● **MIRCEA C. GEORGESCU, Craiova.** — Potrivit art. 7 alin. 1 din Decretul nr. 246/1977 alocația de stat pentru copii se acordă începînd cu luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Cererea dv. pentru acordarea alocației fiind făcută în luna martie, rezultă că dreptul la alocație vi se cuvine cu începere din luna aprilie.

● **DEMITRIE I. POPA, Topoloveni** — Din scrisoarea dv. rezultă că îndepliniți condiția de vechime pentru a fi trecut, în condițiile prevăzute de art. 33 din Legea nr. 57/1974, la gradația VII. Menționăm că trecerea în această gradație se poate face numai în mod excepțional și numai cu confirmarea organului ierarhic superior al unității. Numărul personalului încadrat în ultima gradație nu poate depăși 5—8 la sută din totalul personalului încadrat pe gradații din cadrul fiecărei unități.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE TRACTOARE DIN BRAŞOV

Primul tractor românesc — IAR-22 — a fost prezentat specialiştilor în decembrie 1946. Au urmat numeroase alte tipuri: KD-35, IAR-23, KDS-35, UTOS-30 şi multe altele. Gradul înalt de specializare al întreprinderii şi de calificare al întregului colectiv de muncă braşovean permit fabricarea celor mai diverse tipuri de tractoare.

În momentul de faţă sînt incluse în programele de fabricaţie tractoare agricole şi industriale cu puteri cuprinse între 28 şi 360 CP, care permit mecanizarea unei largi game de lucrări. Cele mai moderne tipuri de tractoare în fabricaţie sînt:

— tractoare pentru agricultură între 26 şi 180 CP: U-300, U-340, U-350, U-445, U-530, U-550 M, U-640, U-650 M, U-800, U-850, U-1010, A-1800 A, S-445, S-530, S-550, S-640, SM-800.

— tractoare speciale: CGA şi MA 445 de 32 şi respectiv 45 CP;

— tractoare industriale între 45 şi 360 CP: 445 SD, 350 SD, 550 MSD, 640 SD, IF 650.;

— A 800 IF, A 1200 IF, S 1500 LS, S 1801 IF, A 1801 IF, A 3602 IF, TIH 445 DH, TIH 530, IF 550 M, IF 640, S 651 LS, S 801 LS, S 1801 L, A 1801 L, A 3602 L etc.

În perioada anilor 1981—1985 se vor fabrica 4 tipuri de tractoare agricole pe roţi de 80—100 CP; 4 tipuri de tractoare industriale pe şenile de 60—80 CP; 2 tipuri de tractoare industriale pe roţi de 80 CP; 2 tipuri de tractoare industriale pe roţi de 120 CP; 2 tipuri de tractoare industriale pe roţi de 180 CP şi 2 tipuri de tractoare pe şenile.

Tractoarele româneşti s-au impus pe pieţele internaţionale datorită calităţii lor superioare, fiind omologate de institute specializate. Dintre acestea menţionăm: Institutul C.N.E.E.M.A. din Franţa; Kraft — Fahrt — Bundesamt din R.F.G.; Centro Prove Autoveical Di Milano; Ankara Universitesi — Turcia; Nebraska — S.U.A.; University of Saskatchenwan — Canada. 90 de ţări de pe toate meridianele lumii au importat peste 200 000 de tractoare româneşti, dintre care 26 ţări africane.

Constructorii braşoveni de tractoare au primit recent trofeul „International Africa Award — 1981", distincţie anuală, care se acordă firmelor şi companiilor care desfăşoară o activitate deosebită — comercială, industrială-agrară şi socială — în ţările Africii. Pentru bunele rezultate obţinute de maşinile agricole româneşti, întreprinderea braşoveană de comerţ exterior „Universal Tractor" a mai primit, cu cîţiva ani în urmă, un trofeu similar pentru continentul Asia.

Ion VASILESCU

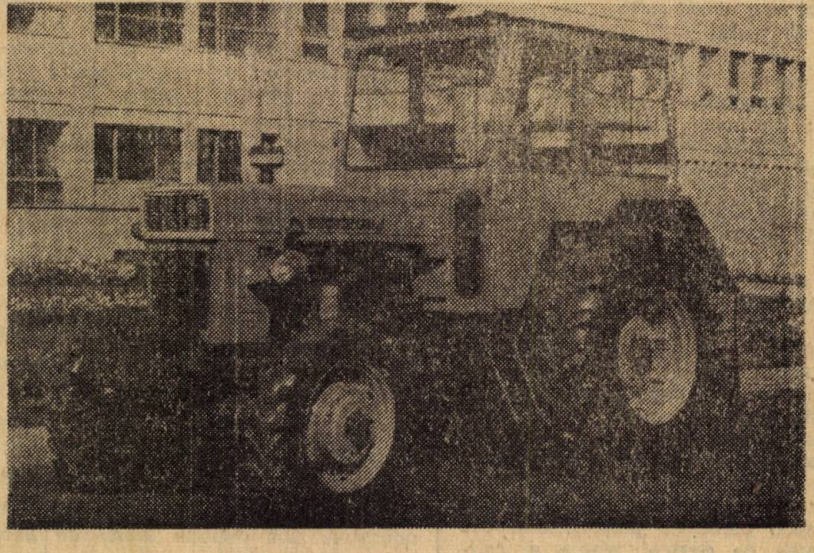

Tractor U 800 DT (cu dublă tracţiune)

ORSZÁGOS MUSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

DEZBATERE „R. E.“

INDUSTRIA MODERNĂ PRESUPUNE O OPTICĂ NOUĂ ASUPRA SPECIALIZĂRII ȘI COOPERĂRII (I)

INDEPLINIREA SISTEMATICĂ a indicatorilor de plan, obținerea unei producții sporite în condițiile evitării unor eforturi financiare suplimentare, în primul rînd, pe baza sporirii accentuate a productivității muncii și valorificarea superioară a resurselor materiale, într-un cuvînt crearea unei industrii moderne, de înalt randament, implică și *promovarea unor noi concepte de organizare și conducere a producției.* Unul dintre aceste concepte, care în decursul anilor a evoluat continuu, îl constituie rezolvarea adecvată a interdependențelor — *profilare, specializare și cooperare în industrie.* Specializarea producției și lărgirea cooperării, ca o formă de adîncire a diviziunii sociale a muncii și sporire a eficienței producției constituie pentru partidul și statul nostru un instrument de politică economică, prin care se urmărește crearea unei structuri eficiente proprii unei economii moderne. *„O direcție principală a dezvoltării întregii noastre industrii* — se menționează în Programul partidului — *va fi concentrarea și specializarea producției, profilarea cît mai judicioasă a fiecărei întreprinderi în funcție de criteriile generale ale economiei, extinderea cooperării dintre unități pentru realizarea producției în serii mari, eficiente, aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării, a tehnologiilor moderne de fabricație“.*

Ținînd seama de condițiile deosebite în care se pun astăzi problemele dezvoltării industriale, ca și de noile opțiuni pe care le deschid procesele de specializare și cooperare, „Revista economică“ a organizat, recent, în colaborare cu Comitetul sectorului 2 al P.C.R. din municipiul București, o dezbatere pe tema : *„Specializarea și cooperarea — factori de sporire a eficienței economice“*, la care au participat specialiști și cadre de conducere din principalele întreprinderi din această zonă, în scopul cunoașterii experienței dobîndite și a problemelor ce se cer rezolvate pentru ca acest mecanism să funcționeze cît mai bine.

Specializarea — un concept complex

ÎN DESCHIDEREA dezbaterilor tovarășul IOAN POPA a arătat că : *„Linia ascendentă a realizărilor din ultimii 15 ani, sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru industria românească reprezintă un factor mobilizator și dinamizator pentru colectivele de oameni ai muncii din sectorul II al Capitalei. Producția netă obținută în anul 1980 în cadrul sectorului a reprezentat 20,8 la sută din realizările municipiului București. În această zonă teritorială, întreprinderile din ramura construcțiilor de mașini — unități la care gradul de prelucrare industrială, tehnicitate, varietate și complexitate tehnologică este foarte ridicat — dețin în cifrele realizărilor pe anul trecut 51 la sută din producția-marfă, respectiv 65 la sută din producția netă a întregului sector, înregistrînd cea mai ridicată valoare a productivității muncii. Această puternică reprezentare creează premise favorabile (și obligația în același timp) organizării judicioase a acțiunilor de specializare și cooperare în producție.*

În ultimii ani, în unitățile noastre în majoritate aparținînd sectorului de electronică și mecanică fină, au fost inițiate ample cercetări asupra structurii producției prezente și de perspectivă, au fost luate măsuri pentru diversificarea și gruparea ei — în funcție de specific — în unități profilate ; alte studii au evidențiat posibilități de sporire a producției fără cheltuieli mari de investiții, în principal prin organizarea superioară a producției și a muncii, prin valorificarea mai bună a potențialului tehnic și uman existent. În urma concluziilor reieșite din cercetările și studiile respective au fost efectuate transferuri de produse de la o unitate la alta, s-a stabilit mai bine profilul unor noi capacități de producție din programul investițional. În acest sens există în sectorul nostru multe experiențe pozitive despre care aș dori să vorbească succint reprezentanții întreprinderilor prezenți la dezbatere“.

„Industria electronică de pe teritoriul sectorului 2 al Capitalei — a arătat tov. OCTAVIAN JUNCU — *este compusă dintr-o serie de întreprinderi și institute care fac parte din Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul. Pe măsura dezvoltării acestei industrii s-a impus, datorită necesității de a crește competitivitatea produselor, de a spori viteza de înnoire a acestora, să se realizeze o specializare a producției. În acest sens, s-au parcurs etape importante și s-a ajuns, pornind de la o întreprindere care încerca să-și facă aproape totul, să se organizeze unități specializate, în următoarele domenii : componente electronice active — I.P.R.S.-Băneasa ; conectoare și comutatoare pentru echipamente electronice — „Conect“ ; echipamente periferice pentru tehnica de calcul — IEPER și Rom Control Data ; calculatoare electronice — Întreprinderea de calculatoare electronice ; electronică profesională (radiocomunicații și aparate de măsură) — Întreprinderea de echipamente electronice de măsură și industriale ; televizoare — Electronica.*

Specializarea s-a realizat nu numai în domeniul producției, ci și în cel al cercetării prin crearea a 3 institute de profil :

Rezultatele specializării sînt elocvente. Dacă am lua numai anul 1980, gradul de înnoire al produselor a fost de 80,45%, cel de încărcare a utilajelor a atins 85%, iar exportul a crescut cu 98% față de 1979.

Cu toate aceste realizări, considerăm că specializarea unităților din cadrul centralei noastre nu a atins încă un nivel comparabil cu cel existent în țările cu industrie dezvoltată. Specializarea, fiind unul din elementele fundamentale, alături de cel al perfecționării tehnologiilor (de fapt acești doi factori se condiționează reciproc) în creșterea eficienței producției, considerăm că trebuie luate unele măsuri pe linie legislativă care să stimuleze adîncirea acțiunii respective. Primul lucru care se cere rezolvat este cel al modului în care se calculează costurile de producție. Nu vrem să intrăm în amănunte, considerînd că aceasta ar putea să constituie obiectul unei alte dezbateri, dar am dori să relevăm unele aspecte. Deși în fond specializarea în condițiile unităților noastre conduce la reducerea costurilor de producție, acestea devin, în final, mult mai mari, întrucît cotele de beneficii, amortismentele etc. adăugate sînt, adesea artificial umflate. De asemenea, prin adîncirea specializării, în unele cazuri, se reduce producția netă (valoarea nou creată) și de aceea unii conducători de întreprinderi manifestă rezerve față de aceasta. Asemenea probleme, rezolvate favorabil, ar da un puternic impuls atît în direcția adîncirii specializării cît și în cea privind valorificarea maximă a avantajelor ce le oferă ea“.

„Ca urmare a acțiunilor generale de profilare și specializare a producției — spunea tov. EUGEN ZARCULA — *întreprinderii „Aversa“ i-a fost stabilit în 1963 ca profil — fabricația de pompe, ceea ce a determinat, așa cum era și normal, o concepție nouă în organizarea producției, în promovarea tehnologiilor avansate etc. — toate conducînd la obținerea de rezultate remarcabile în sporirea producției și eficienței economice. În urma indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat în anii 1979—1980 o parte din sortimentul de pompe, cu complexitate tehnică mică și medie — în principal produsele*

DEZBATEREA a fost condusă de tovarășul **Ioan Popa,** prim-secretar al Comitetului sectorului 2 al P.C.R. din municipiul București. În jurul „mesei rotunde“ au luat parte tovarășii : **Roland Ionescu,** secretar, sectorul 2 al P.C.R. ; **Octavian Juncu,** director tehnic, Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul; **Valeriu Matache,** director, Întreprinderea de mecanică fină ; **Ștefan Dincă,** director, Întreprinderea de echipamente electronice de măsură și industriale ; **Traian Mihu,** director, Întreprinderea de echipamente periferice ; **Eugen Zarcula,** director tehnic, Întreprinderea de pompe „Aversa“ ; **Traian Cănescu,** director tehnic, Întreprinderea „Electroaparataj“ ; **Dumitru Sperlea,** director tehnic, Întreprinderea „Cinescoape“ ; **Doina Didif,** director tehnic, I.P.R.S. Băneasa ; **Nicolae Domocoș,** inginer șef, Întreprinderea de calculatoare electronice ; **Iancu Mușat,** inginer-șef Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice ; **Mihai Bunescu,** șeful serviciului plan, Combinatul de industrializare a lemnului Pipera ; **Mihai Silișteanu,** director tehnic, Întreprinderea „Electronica“ ; **Aristide Caranda,** director, Întreprinderea „Acumulatorul“. Din partea „Revistei Economice“ a participat tov. **Vasile Boescu,** șef de secție.

de serie, au fost transferate la alte întreprinderi din cadrul M.I.C.M. în scopul eliberării în unitatea noastră a unor capacități de producție necesare diversificării și sporirii producției de pompe speciale. În prezent, producția pe care o realizăm este de serie mică și unicate — ca efect al specializării — solicitînd eforturi deosebite de concepție constructivă și tehnologică. De asemenea, pentru actualul cincinal, prin Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru pompe și ventilatoare, a fost elaborat un program special de dezvoltare pentru producția de „pompe de vehiculare centrifuge și volumice", pe baza criteriilor cuprinse în Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990. Potrivit acestui program, întreprinderea noastră are sarcina să fabrice un număr de 47 serii unitare de pompe însumînd 601 tipuri de bază din care 378 au și fost asimilate, restul urmînd a fi asimilate pînă în 1985".

În cadrul dezbaterii au fost evidențiate și alte laturi importante ale profilării și specializării producției, ca urmare a punerii în practică a unei strategii de perspectivă. „Întreprinderea „Acumulatorul" — *a spus tov.* ARISTIDE CARANDA — *are un înalt grad de specializare a producției, caracterizată de faptul că, pînă de curînd a fost singura unitate din țară profilată pe fabricația de acumulatoare cu plumb. Specializarea în unitatea noastră s-a făcut pe două căi : restringerea gamei de produse din producția de bază, unificarea unor tehnologii și stabilirea unor fluxuri tehnologice comune, în vederea reducerii costurilor și creșterii productivității muncii. Referindu-mă, îndeosebi, la progresele realizate din punct de vedere tehnologic, vreau să arăt că aceleași instalații sau linii tehnologice de producere a oxizilor, de malaxare a pastei de turnare ș.a. se utilizează pentru producerea tuturor sortimentelor de acumulatoare. Acest grad înalt de specializare a avut drept efect obținerea unei eficiențe sporite : creșterea productivității muncii cu aproape 23 la sută în acest an față de 1980 și reducerea costurilor în ultimii 5 ani la 1 000 lei producție-marfă de la circa 800 lei la 670 lei.*

În prezent ponderea producției specializate în totalul producției este de 98,2 la sută, iar ponderea utilajelor specializate din totalul celor aflate în dotare este de 82 la sută. Pentru viitor, ca urmare a strategiei de care dispunem, se preconizează adîncirea procesului de specializare sortimentală și tehnologică a întregii producții de acumulatoare, în care sens s-a trecut la construirea unei noi întreprinderi la Bistrița".

Au fost arătate, în cadrul dezbaterii și alte aspecte. Ceea ce merită reținut este faptul că *acțiunea de specializare a producției a fost adîncită în multe locuri în specializarea pe secții, pe linii tehnologice, pe brigăzi de lucrători, pe repere, subansamble sau ansamble,* cum este de exemplu cazul Combinatului de industrializare a lemnului Pipera. Peste tot — acolo unde procesul specializării producției a fost pus la punct — s-a ajuns la folosirea cu maximum de eficiență a tehnicii din dotare și a forței de muncă, la obținerea unei înalte productivități și gospodărirea mai bună a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei.

Relația tipizare—specializare

O ACȚIUNE IMPORTANTĂ întreprinsă în cincinalul încheiat și care a creat condiții pentru o adîncire a specializării, a constituit-o *trecerea la tipizare în masă a produselor.* Dovedindu-se un conceput avansat de organizare și realizare a unor produse, familii de produse, de sortotipodimensiuni — tipizarea a permis ca prin utilizarea unui număr restrîns de piese și subansamble, să se obțină o gamă largă de produse, diversificate, în condiții de înaltă eficiență economică.

„În întreprinderea „Aversa" acțiunea de tipizare a fost orientată spre două direcții fundamentale — spunea tovarășul EUGEN ZARCULA — *și anume :* tipizarea hidraulică și tipizarea constructiv-tehnologică, *acțiune care a dus la reducerea numărului de sortotipodimensiuni ale pompelor și agregatelor de pompare de la 132 795 la numai 16 173. Estimăm că pînă în 1985, ținînd seama că sînt în curs de asimilare noi tipuri de pompe, circa 90 la sută din sortimentele pe care le producem vor fi tipizate. În ultima perioadă, prin utilizarea unei game tipizate de subansamble de lagăr — organizată pe 6 mărimi constructive — s-au proiectat și asimilat un număr de 9 familii de pompe cuprinzînd 176 de tipuri de bază.*

În domeniul tehnologiilor de prelucrare, la baza tipizării a stat gruparea pieselor pe clase, grupe și tipuri cu un grad mare de asemănare. În felul acesta au fost elaborate tehnologii tip și fluxuri tehnologice continue de prelucrare. Eliminarea proceselor tehnologice individuale elaborate înainte după priceperea fiecărui tehnolog, în funcție de vechime și experiență, care cereau o mare varietate de dispozitive speciale, a condus la scăderea numărului proceselor tehnologice individuale de la circa 30 000 la aproximativ 13 500".

„În întreprinderea de cinescoape — a arătat tovarășul DUMITRU SPERLEA *— toate produsele, componentele lor de bază, precum și procesele tehnologice sînt tipizate și specializate. Valoarea componentelor (repere, subansamble) standardizate și tipizate reprezintă 109 la sută din valoarea totală a producției marfă. Care sînt avantajele tipizării întregii producții ? Putem utiliza aceleași scule și dispozitive, aceleași tehnologii, permite un grad înalt de încărcare a mașinilor-unelte, o folosire mai bună a spațiilor de producție etc. Restrîngerea prin tipizare a gamei sortimentale a creat posibilitatea să adîncim specializarea pe linii tehnologice, pe brigăzi de lucru, pe subansamble. Toate aceste măsuri ne-au permis ca, în anii din urmă, să dublăm productivitatea muncii, să reducem costurile de producție cu peste 20 la sută".*

Completînd cele arătate de antevorbitor, tovarășa DOINA DIDIF a arătat : *„La I.P.R.S. Băneasa, datorită acțiunii de tipizare, s-a redus numărul de sortotipodimensiuni din nomenclatorul de componente electronice de la 8 485 în 1978 la 6 844 în 1979, la 3 121 în septembrie 1980, iar pe 1981 este planificat să scadă la 2 614. Reducerea numărului de sortotipodimensiuni a condus la o mai rațională specializare a activității, la obținerea unor rezultate deosebite economice (reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă de la 572 în 1978 la 430,2 în 1981 (primul trimestru) sporirea productivității muncii pe un lucrător cu peste 5 700 lei pe 1981 față de 1978".*

Așadar, faptele atestă că în domeniul tipizării s-au realizat progrese însemnate. Dar aceasta nu înseamnă deloc că nu mai există posibilități. Dimpotrivă. Iată un exemplu. La *Întreprinderea de calculatoare electronice,* acțiunea de tipizare și unificare a reperelor mecanice a fost încheiată și, în prezent, se definitivează catalogul cu piese comune — ca element esențial pentru conducerea activității de proiectare a produselor noi și modernizate. În execuția S.D.V.-uri, 60 la sută sînt tipizate, atenția fiind concentrată spre cele cu pondere importantă în asigurarea pregătirii fabricației (ștanțe și matrițe, dispozitive de găurit, sudat, frezat, accesorii pentru presele revolver etc.). *„Se poate spune — arăta tovarășul* NICOLAE DOMOCOȘ *— că, în prezent, ca urmare a acțiunilor întreprinse, aproximativ 50 la sută din valoarea producției se obține pe seama elementelor tipizate, unificate. Cu toate acestea, extinderea tipizării nu se derulează în ritmul așteptat, deoarece unitatea noastră este obligată să realizeze cu forțe proprii toate elementele necesare S.D.V.-urilor, întrucît întreprinderile de profil de scule și șuruburi din țară nu oferă o gamă largă de elemente de asamblare și fixare. Sînt din păcate și cazuri cînd prețurile de vînzare a produselor sau subansamblelor tipizate la fabricile de profil depășesc cu mult pe cele ce se realizează cu forțele proprii ale beneficiarului. Din această pricină se manifestă tendința de trecere la integrarea forțată a producției fără să se mai apeleze la avantajele cooperării cu unitățile specializate.*

Același fenomen a fost relevat și de tovarășul OCTAVIAN JUNCU : *„În cadrul ramurii electronice majoritatea întreprinderilor sînt specializate. Faptul că la produsele finite se utilizează o gamă largă de elemente de asamblare standardizate (șuruburi, piulițe, șaibe, arcuri etc.), dar cu un consum mic din punct de vedere al tonajului, furnizorii specializați nu ne satisfac cererile. Așa este cazul cu furnizorul de șuruburi mici, care nu acoperă, nici cantitativ și nici sortimental, cererile întreprinderilor din centrală. Aceasta conduce la executarea în fiecare întreprindere a necesarului neacoperit. Considerăm absolut necesară extinderea producției de organe de asamblare mărunte în unități specializate".*

Din dezbateri a rezultat necesitatea accelerării procesului de tipizare la care se cer larg antrenați specialiștii din institutele de cercetări și inginerie tehnologică. Totodată, este necesară editarea de cataloage de elemente tipizate, la nivelul M.I.C.M., care să servească drept îndrumar în activitatea de proiectare a produselor noi, mai ales pentru cunoașterea posibilităților de execuție a diverselor produse cu acestea. S-a insistat, de asemenea, de către cei ce au luat cuvîntul la dezbatere, asupra necesității specializării noilor capacități prevăzute în programele de investiții, astfel încît acestea să fie dimensionate încă din proiectare cu producția de subansamble, repere sau ansamble tipizate capabile să satisfacă realizarea unei game tot mai largi de produse.

Dezbatere consemnată de

B. VASILE
Ț. LUDOVIC

Dezvoltarea continuă a bazei de materii prime și energetice

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MASEI LEMNOASE (II)

PERFECȚIONAREA CONTINUĂ a activității de exploatare și valorificare a lemnului prezintă o însemnătate deosebită pentru întreaga economie națională, atît pentru asigurarea necesarului de materie primă pentru industria de prelucrare, cît și în vederea satisfacerii la un nivel tot mai ridicat cu produse din lemn a cerințelor interne și la export. Pentru aceasta eforturile tuturor factorilor implicați se cer orientate spre exploatarea rațională a masei lemnoase și livrarea acesteia ritmic la beneficiari.

Așa cum relatăm în articolul precedent („RE" nr. 21/1981), în prima parte a anului curent nu au fost onorate în întregime contractele încheiate între unitățile Centralei de exploatare a lemnului și diverșii săi beneficiari, datorită insuficientelor rezerve de lemn tăiat și adus la locurile accesibile de transport auto sau pe calea ferată, nevalorificării unor rezerve potențiale de lemn din pădure. În acest cadru, continuăm analiza efectuată de revista noastră pe problematica exploatării raționale și valorificării eficiente a lemnului din pădure cu prezentarea principalelor modalități de atragere în circuitul economic a însemnatelor rezerve disponibile.

Capacitățile de producție — mai bine utilizate

FOLOSIREA UTILAJELOR tehnologice din dotare la indici superiori reprezintă una dintre marile rezerve interne de sporire a producției în unitățile de exploatare forestieră — de nivelul acesteia depinzînd atît cantitatea de lemn tăiată, colectată, selectată cît și transportul ei în unitățile de preindustrializare sau direct la beneficiar. Carențele existente în primul trimestru din anul 1981 în acest domeniu au avut însemnate efecte negative manifestate în insuficienta valorificare a resurselor lemnoase din pădure.

Ținînd seama de natura acestor neajunsuri, preocupările factorilor vizați vor trebui să urmărească cu prioritate rezolvarea cît mai rapidă și eficientă a problemelor legate de perfecționarea **organizării activității de întreținere și reparare a parcului de utilaje tehnologice din dotare,** a cărei desfășurare necorespunzătoare a determinat creșterea timpului de staționare a acestora față de prevederi, cu însemnate pierderi de capacitate: la funiculare de 5%, la tractoare de 3—4%, la mașini și autotrenuri forestiere de 5—6% etc. În acest context se cer sporite operativitatea și eficiența cu care se desfășoară o serie de acțiuni, dintre care amintim : ● executarea dezăpezirilor, repararea și pregătirea drumurilor în și după perioada de iarnă ● asigurarea stocurilor normate de piese de schimb, în corelare cu graficele de întreținere și reparații (în special la fierăstraie mecanice, tractoare etc). ● organizarea schimbului II pentru scosul și mai ales transportul lemnului (în această formă, în prezent lucrează numai 25% din totalul parcului de transport disponibil) ● sporirea ritmicității în aprovizionare cu o serie de materiale indispensabile mijloacelor din dotare (uleiuri, instalații de transmisie, hidraulice, diverse piese de motoare), pentru care nu se asigură cotele solicitate la nivelul necesarului fundamentat pe bază de norme de consum etc.

Totodată, **se cer recuperate întîrzierile în recrutarea forței de muncă,** manifestate în special la începutul anului ceea ce a avut ca urmare directă neutilizarea la indicii planificați a utilajelor tehnologice din dotare, stagnări ale fluxului tehnologic și nerealizări ale sarcinilor planificate de producție în special la I.F.E.T. Caransebeș, Tîrgu-Jiu, Baia Mare etc. Pentru compensarea efectelor acestui neajuns se cer intensificate preocupările unităților respective în vederea extinderii mecanizării și perfecționării organizării producției și a muncii ; tot atît de important este însă să sporească eficiența acțiunilor de recrutare a forței de muncă, de îmbunătățire continuă a condițiilor sociale din cadrul exploatărilor forestiere, precum și de creșterea substanțială a productivității lucrătorilor existenți. O deosebită importanță în acest context prezintă, pe de o parte, extinderea acordului global, pentru care există posibilități de creștere în acest an de peste 15% (după aprecierea specialiștilor centralei), iar pe de altă parte, ridicarea calificării și policalificarea cadrelor, formarea de noi contingente de lucrători specializați, în special operatori în centre de sortare și industrializare a lemnului, șoferi, operatori la funiculare ș.a.

Realizarea acestor obiective necesită **extinderea activităților de programare și urmărire a producției în fiecare exploatare** și, ceea ce este cel puțin tot atît de important, coordonarea activității de doborîre-secționat-scos-apropiat cu cea de transport propriu-zis a lemnului încă din faza de elaborare a documentației de execuție a lucrărilor. La adoptarea variantei tehnologice optime — din cele trei variante de acțiune care se elaborează în prezent la exploatarea fiecărui parchet — în acest an se vor avea mai mult în vedere imperativele coordonării mai stricte a capacității de exploatare cu cea de transport disponibilă, inclusiv din punct de vedere al minimizării consumurilor materiale tehnologice și a celor energetice cumulate. Pe această cale este prevăzut, conform studiilor efectuate, să se realizeze în acest an un spor de cîteva zeci de mii mc lemn industrial față de 1980. Totodată, însemnate economii de energie și carburant se vor obține în faza de recoltare a lemnului prin introducerea unor fierăstraie mecanice, acționate electric, cu consumuri specifice reduse, care să înlocuiască fierăstraiele care funcționează cu benzină la operațiunile de secționat lemnul atît la punctele fixe din centrele de sortare cît și în unitățile de preindustrializare, și prin extinderea în sectoarele greu accesibile a scosului lemnului cu ajutorul tracțiunii animale.

Aprovizionarea ritmică, operativă

ÎNTRE PROBLEMELE care solicită mult cadrele de conducere, specialiștii din întreprinderi și centrală se numără și cele privind aprovizionarea tehnico-materială. Numărul mare cît și diversitatea mijloacelor mecanizate și a celor de transport din dotare necesită asigurarea cantităților normate și contractate de carburanți, piese de schimb, anvelope, cabluri etc. Din păcate, o parte din aceste materiale nu sînt asigurate la vreme în cantitățile și calitatea prevăzută prin plan sau STAS. Astfel, faptul că **uleiurile** nu sînt livrate conform cerințelor de a acoperi o gamă variată de calități pentru diferite utilaje, motoare etc și sezoane, pe lîngă că duce la consumuri mari, afectează și buna funcționare și întreținere a diferitelor mecanisme. Este în interesul economiei naționale ca rafinăriile să producă și să livreze uleiuri în

funcție de gama mijloacelor mecanizate existente în dotarea întreprinderilor, pentru diferite sezoane (iarnă-vară), întrucît pe această cale se pot obține mari economii la nivelul țării.

În vederea economisirii unor derivate ale țițeiului, specialiștii au stabilit condițiile necesare **extinderii transportului cu funicularul,** îndeosebi în locurile greu accesibile de exploatare a lemnului, dar lipsa de cabluri împiedică aplicarea măsurii respective. Mai mult chiar, lipsa de acoperire a necesarului planificat cu asemenea produse pune în pericol și asigurarea în bune condițiuni a funcționării funicularelor existente. În anul trecut întreprinderile forestiere nu au primit 380 tone cabluri, iar în trimestrul I a.c. nu li s-au livrat din cota repartizată 400 tone. Bazele de aprovizionare susțin că situația se datorește nerealizării planului de livrare de către întreprinderea „Cablul Românesc" — Ploiești și Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii.

Probleme deosebite se ridică și în ce privește **acoperirea cantitativă și sortimentală cu anvelope.** Lipsesc din cotele de aprovizionare, perioade lungi, anvelopele de 1100/20, 1200/20, anvelopele pentru tractoare 1400/38 cît și pentru vehiculele de mare capacitate (de la o tonă în sus). Dat fiind faptul că cea mai mare parte a transportului lemnului din pădure la unitățile de cherestea, la stațiile C.F.R. este efectuată cu mijloace proprii ale unităților forestiere, lipsa anvelopelor imobilizează un număr însemnat de autocamioane și tractoare, și prin aceasta se transportă o cantitate mai redusă de lemn, neacoperindu-se la vreme și cu sortimentele necesare cerințele unităților de industrializare a lemnului.

În fine, o altă grupă de probleme o reprezintă **piesele de schimb.** Trebuie avut în vedere efortul deosebit făcut de centrală și de unități de a executa în atelierele proprii de autoutilări, recondiționări, asimilări de piese de schimb, a căror valoare se ridică la peste 1 miliard lei în cincinalul încheiat. Sînt însă piese de schimb sau subansamble de mare tehnicitate care nu pot fi executate în atelierele proprii dotate necorespunzător ; ele se cer confecționate în unitățile specializate ale industriei construcțiilor de mașini. Avem în vedere, în special, piesele de schimb pentru motoarele Diesel, Saviem și Raba, ca vilbrochene, arbori cotiți, cilindri, cutii de viteză AK 5 și AK 6, cămăși de pistoane etc. Nu este vorba de supraaprovizionare, ci de acoperirea cotelor repartizate ; din păcate, asemenea piese și ansamble nu sînt executate de către furnizorii specializați la nivelul solicitărilor, din care cauză bazele specializate ale M.A.T.M.C.G.F.F. acuză lipsa lor perioade foarte lungi, și, în consecință, nu-și respectă obligațiile față de beneficiari. Se impune, așadar, o mai mare responsabilitate și disciplină în realizarea la cotele planului a fiecărui sortiment din subansamblele și piesele de schimb de către fiecare unitate furnizoare specializată în asemenea produse.

Firește, eforturile mari trebuie depuse atît de către centrala de exploatare și transporturi forestiere cît și de unități în ridicarea gradului de gospodărire și întreținere a tuturor mijloacelor din dotare, în utilizarea rațională a carburanților și a pieselor de schimb, în efectuarea prin efort propriu a cît mai multe activități de reparații și recondiționări de piese și mijloace fixe, reșapări de anvelope — elemente ce pot contribui la înlăturarea în mare parte a neajunsurilor amintite în aprovizionare.

Transportul — condiție a valorificării înalte

ASIGURAREA tuturor condițiilor pentru buna desfășurare a transporturilor prezintă o importanță deosebită în derularea în condiții de eficiență sporită a întregii activități de exploatare și valorificare a masei lemnoase. În această direcție trebuie să se aibă permanent în vedere că vehicularea lemnului din pădure la beneficiari reprezintă, de fapt, pentru unitățile centralei, o fază tehnologică a fluxului de producție care condiționează direct realizarea valorificării superioare a lemnului în fabricile de mobilă, de celuloză și hîrtie.

Lemnul odată tăiat, colectat, secționat și adus în parchet are din punct de vedere tehnologic o anumită perioadă de staționare pentru uscare. Depășirea acesteia conduce la degradarea sa calitativă, el nemaiputînd fi utilizat în scopuri industriale. În această privință, au existat în trecut și mai există și în prezent situații cînd importante cantități de lemn necolectate și nelivrate la timp beneficiarilor (mai ales lemnul provenit din doborîturi de vînt, acțiuni de curățire a pădurii, loturi tăiate în terenuri greu accesibile) s-au degradat pricinuind pagube economiei naționale. Iată de ce efectuarea, în termenele prescrise a colectării, selectării și transportului constituie operațiuni de mare importanță în planul tehnologic de valorificare a lemnului. Pentru aceasta la stabilirea priorităților de acțiune trebuie avute în vedere anumite coordonate :

● Specificul activității de exploatare a lemnului a impus, pînă acum, acordarea de prioritate transportului auto în totalul categoriilor de transport, acesta efectuîndu-se chiar de către întreprinderile Centralei de exploatare a lemnului, care au fiecare în subordine cîte o unitate de acest gen. Generalizarea introducerii în activitatea de transport a autotrenurilor de mare capacitate, perfecționarea organizării și coordonării activității de exploatare-transport a lemnului pot și trebuie să conducă la sporirea accentuată a cantităților de lemn transportate într-o perioadă de timp.

Avînd în vedere eficiența economică ridicată a **utilizării unor mijloace de transport cu o capacitate mare** — (de 20—25 mc pe un autovehicul) în condițiile reducerii consumului de combustibil cu circa 10%, — **se impune ca toți factorii implicați să acționeze conjugat pentru diminuarea la maximum a staționărilor la punctele de încărcare-descărcare** (prin mecanizarea operațiunilor de ridicare și coborîre, eliminarea așteptărilor la cap de linie, dimensionarea corespunzătoare și aprovizionarea ritmică a punctelor de încărcare, coordonarea riguroasă a volumului exploatărilor cu capacitatea de transport etc.), **precum și pentru utilizarea completă a capacității acestor mijloace** (prin încărcarea lor la capacitate, optimizarea, traseelor de transport, asigurarea pieselor de schimb etc.). În fine, mai multă atenție se cere acordată recuperării restanțelor în activitatea de construire sau modernizare a unor drumuri forestiere adecvate.

● Creșterea continuă a distanțelor de transport datorită îndepărtării de beneficiari a parchetelor supuse exploatării, deschiderii a numeroase bazine forestiere înfundate și intrării în circuitul economic a unor unități de producție situate în condiții grele de accesibilitate etc. face de asemenea necesar ca la eforturile proprii ale unităților forestiere să se alăture și cele ale întreprinderilor a căror activitate condiționează direct vehicularea lemnului la beneficiari (calea ferată, furnizorii de combustibili etc.). Astfel, nu trebuie neglijat faptul că transportul lemnului la beneficiari se efectuează pe distanțe medii și lungi cu mijloacele căii ferate. În acest sens, **se ridică problema realizării unei ritmicități sporite în asigurarea vagoanelor.** Se impune deci creșterea responsabilității conducerilor regionalelor de cale ferată Suceava, Iași, Craiova, Brașov și Cluj, deoarece datorită rămînerilor în urmă în realizarea planului de transport în special în aceste zone, nu se asigură la timp materia primă (respectiv lemnul semiindustrializat) în unitățile de industrializare, deci se creează greutăți în realizarea ritmică a sarcinilor de plan.

● Imperativul economisirii energiei face necesară o reconsiderare a importanței acordate promovării acelor forme de transport care se încadrează cel mai bine în această cerință (transportul pe apă, cu atelajele, cu mijloacele de vehiculare a lemnului care folosesc forța gravitațională etc). În acest sens **o atenție mai mare necesită în special transportul lemnului cu atelajele,** domeniu în care de altfel a existat în țara noastră o bogată tradiție, și a cărui extindere devine imperios necesară datorită însemnatelor economii de combustibil pe care le face posibile.

Mai rapid se cer materializate în practică și studiile efectuate privind **extinderea instalațiilor cu cablu care utilizează la vehicularea lemnului forța gravitației,** în timp ce motorul este utilizat numai la tractatul sarcinii, iar pe plan local ar trebui examinată mai serios posibilitatea revenirii la jilipuri și cuscae, în utilizarea cărora am avut de asemenea o bună tradiție. Desigur, toate aceste acțiuni se cer precedate de calcule riguroase de eficiență. În fine, **ar trebui revigorată și tradiția plutăritului pe plan local,** acolo unde condițiile o permit. Firește, se cunoaște că plutăritul a fost mult diminuat ca urmare a construirii barajelor hidroenergetice pe principalele cursuri de apă, dar el revine din nou în actualitate.

EVIDENT, acțiunile de organizare mai eficientă a activității de exploatare (prezentate în prima parte a articolului), cît și cele de ordin tehnologic pot fi în continuare perfecționate — sarcini deosebite revenind în acest sens fiecărei întreprinderi și centralei. Pe această cale volumul de masă lemnoasă recoltată de pe aceeași suprafață poate spori substanțial, în timp ce cheltuielile de producție pot scădea simțitor. Pe ansamblu, toate aceste acțiuni trebuie să conducă la o mai bună aprovizionare cu lemn industrial a economiei naționale, la sporirea accentuată a volumului de beneficii prin reducerea costurilor de producție.

Vasile BOESCU
Bogdan PĂDURE

Factor de bază pentru accelerarea creșterii productivității muncii

MECANIZAREA ȘI AUTOMATIZAREA proceselor de producție

PROGRAMELE, ACȚIUNILE ȘI MĂSURILE inițiate pentru înfăptuirea principalelor obiective ale planului pe 1981 și pe întreg cincinalul actual urmăresc accentuarea procesului de dezvoltare intensivă a economiei. În această direcție **promovarea largă a progresului tehnic** este de natură să asigure valorificarea în condiții de eficiență sporită a tuturor resurselor materiale și umane, creșterea continuă a productivității muncii. De altfel, pentru acest an planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării prevede **o creștere a productivității muncii în industrie față de 1980 de 7%**. Principalele pîrghii și direcții de acționare pentru atingerea nivelului respectiv le constituie extinderea mai rapidă a mecanizării și automatizării producției și introducerea de noi tehnologii de lucru bazate pe utilaje și echipamente cu parametrii de funcționare superiori rezultați prin extinderea automatizării proceselor de fabricație.

Sarcina centrală trasată de partid privind intensificarea și extinderea mecanizării și automatizării în industrie se regăsește în principal în : a) mecanizarea și automatizarea producției în procesele de prelucrare, pe operații sau pe grupe de operații ; b) automatizarea proceselor de producție pe ansambluri mari de instalații. În prima categorie se încadrează industria prelucrătoare, producătoare de repere și produse (industria constructoare de mașini, industria ușoară), în timp ce în cea de a doua categorie sînt cuprinse procesele de producție continui din industriile prelucrătoare de materii prime (industria chimică, petrochimică, metalurgică, energetică, materialelor de construcții, în transporturi și telecomunicații). În realizarea programului de dezvoltare a economiei, industria producătoare de instalații de automatizare se regăsește implicată în ansamblul ei, atît prin aportul ce-l aduce în cadrul ramurii construcțiilor de mașini, cît și prin contribuția directă în toate sectoarele din economia națională. Prin automatizare se realizează, concomitent cu sporirea producției, ridicarea calității și un nivel superior al eficienței economice, în mod deosebit prin creșterea productivității.

Utilizarea mașinilor cu comandă automată

DEZVOLTAREA producției de utilaje tehnologice cu un nivel ridicat de automatizare, realizarea de mașini-agregate sau linii de prelucrare complexe cu regimuri automate de funcționare reduce treptat sfera de utilizare a mașinilor-unelte universale, cu deservire manuală. Este de remarcat faptul că, dacă în urmă cu un deceniu regimurile automate de funcționare la mașinile-unelte conduceau la utilizarea acestora la producția de serie mare sau foarte mare, în etapa actuală, **datorită echipamentelor de comandă automată a mașinilor-unelte și a agregatelor de prelucrare, bazate pe comanda numerică computerizată (CNC) dispunînd de posibilitatea de programare ca și de schimbare rapidă a programelor, mașinile-unelte și agregatele de prelucrare cu regimuri de lucru automat sînt indicate și pentru producția de serie mică sau unicate.**

Echipamentele de comandă automată sistem CNC la mașinile unelte și agregatele de prelucrare acționează pînă la 10 axe de prelucrare distincte și dispun de o capacitate mare de memorare de programe, ceea ce permite abordarea cu succes a prelucrărilor de piese cu contururi foarte complexe. Agregatele de prelucrare și centrele de prelucrare (de strunjire, de frezare, de alezat și frezat) au magazii de scule (pînă la 64 de scule distincte) și sînt deservite atît de comanda numerică propriuzisă, cît și de automatele programabile, echipamente electronice care realizează, prin comutație statică și, deci, fără nici o piesă în mișcare, programele de funcționare ale mașinii și schimbarea automată a sculei. Sînt domenii de activitate în producție în care, la actualul nivel de dezvoltare a industriei, nu se pot concepe a fi executate operații de precizie decît cu mașini-unelte specializate, comandate numeric. Actuala dezvoltare a electronicii și introducerea în ritm accelerat a microelectronicii au condus implicit la miniaturizarea produselor și respectiv la creșterea densității de componente electronice pe plăcile cu circuite imprimate realizate în prezent cu două sau mai multe straturi. La realizarea acestora în volum din ce în ce mai ridicat și cu pretențiile deosebite de precizie, un rol deosebit îl are **utilizarea rațională a agregatelor și mașinilor-unelte specializate funcționînd cu regim de lucru automat.** Astfel, în fabricația de plăci cu circuite imprimate, nu este de conceput ca operația de găurire pentru implementarea componentelor electronice (și sînt pe o placă modul standard pînă la 3 000 de găuri Ø 1,1 mm) să se efectueze altfel decît cu mașini de găurit cu capete comandate numeric (comandă de poziționare). Productivitatea muncii la prelucrările realizate cu astfel de utilaje este cel puțin de 2,2 ori mai ridicată, iar din punct de vedere calitativ, datorită mijloacelor automate de măsurare ca și de supraveghere a realizării operațiilor (control piese și control — corectare automată a uzurii sculei) rebuturile sînt practic eliminate.

Industria noastră a realizat în acest domeniu echipamente complexe de automatizare pentru mașinile unelte și centrele de prelucrare, echipamente care comandă automat acționările principale și ale avansurilor mașinilor, dotate cu motoare de curent continuu, prin convertizoarele și variatoarele de turație, acestea fiind comandate automat prin echipamentele de comandă program numerică (Numerom) sau automatele programabile. În domeniul echipamentelor de comandă numerică sistem CNC urmează să se asimileze o familie completă, a cărei aplicație — datorită capacității de lucru mari a echipamentelor (pînă la 10 axe) — permite realizarea celor mai complexe regimuri de prelucrare automată.

Avînd în vedere dotarea tot mai intensă a economiei cu mașini unelte cu comandă automată, o atenție deosebită se impune asupra modului de utilizare a acestora. Sînt în prezent la beneficiari circa 1 000 de astfel de mașini-unelte, din care la aproape 30% nu se folosesc comenzile numerice pe care le au în echiparea lor. Folosirea întregului parc de mașini-unelte cu comandă numerică implică în special pentru beneficiari asigurarea personalului calificat pentru exploatarea unor astfel de echipamente, o întreținere corespunzătoare și condiții de lucru adecvate.

Evoluția concepției și a fabricației echipamentelor cu comandă numerică se bazează, în primul rînd, pe utilizarea de componente electronice cu funcțiuni multiple, așa cum sînt memoriile semiconductoare și microprocesoarele. Se realizează în prezent comenzi numerice de sistem de tip CNC, de dimensiuni care permit încadrarea echipamentului în însuși batiul mașinii-unelte. De asemenea, se folosesc în țara noastră **roboți în industria prelucrătoare,** care preiau funcțiuni din ce în ce mai complexe : de ridicare-transport-așezare, de executare a unor operații grele (sudură, nituire), precum și cicluri complexe de

lucru în cazul în care construcția acestora este special concepută pentru unele aplicații. Astfel, în turnătorii se realizează linii complexe de turnare deservite în exclusivitate de roboți, care execută inclusiv operațiile de turnare.

Introducerea și utilizarea roboților industriali permit extinderea unor procese care nu pot fi efectuate de om, așa cum este cazul proceselor din reactoarele nucleare ce echipează centralele electrice nucleare sau în medii nocive. Elementele principale care condiționează succesul roboților în aplicațiile industriale sînt concentrate în : echipamente de acționare electrică și de comandă automată a regimului de lucru ; sistemele mecanice de transmisie a mișcărilor în sistemele articulate mobile. În ceea ce privește echipamentele pentru comanda automată a regimurilor de lucru, acestea sînt de tipul comandă numerică sistem C N C, programabile cel puțin după 4 axe simultane (sisteme liber programabile).

Realizarea montajului cu dispozitive și scule automatizate

DE O IMPORTANȚĂ MAJORĂ în atelierele de montaj ale construcției de mașini este sporirea nivelului de mecanizare a proceselor de asamblare și montaj, ca urmare a dezvoltării producției de scule și dispozitive specifice cu acționare electrică și pneumatică, precum și a fabricației de linii automate și semiautomate. În această direcție, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcțiile de mașini realizează cu industria de automatizare linii de montaj pentru produse de serie, la care prin mecanizarea operațiilor și a transportului de piese se obține o creștere a productivității muncii de peste 5 ori, concomitent cu asigurarea unei calități superioare.

Astăzi, datorită evoluției fabricației de scule și dispozitive, ca și experienței acumulate în organizarea și realizarea montajului de serie în flux, nu se mai concepe existența unor ateliere de montaj de serie fără un nivel de dotare care să asigure executarea tuturor operațiilor dificile mecanizat. De asemenea, controlul final de calitate al produselor se execută pe standuri specializate, cu regim automat de lucru, care asigură verificarea parametrilor funcționali de bază într-un timp minim. Astfel, în industria electrotehnică, prin mecanizarea montajului și automatizarea unor operații de producție și control, s-a reușit ca productivitatea muncii să se dubleze și în unele cazuri să se tripleze concomitent cu ridicarea sensibilă a calității produselor. La etalonarea contoarelor pentru energia electrică, la I.A.E.M. Timișoara în prezent în locul metodelor clasice de cronometrare manuală a consumului de energie se utilizează un stand cu citire directă prin celule fotoelectrice și cu prelucrare automată prin minicalculator a mărimilor măsurate, cu afișarea directă a rezultatelor. Metoda utilizată permite ca operațiile de etalonare și de reglare să se execute simultan, productivitatea la aceste operații mărindu-se de peste 3 ori.

În industria de automatizări, de electronică industrială și profesională nivelul de exigență impus de siguranța în exploatare obligă la verificarea bucată cu bucată a componentelor electronice și electrice. Realizarea acestor verificări la un număr suficient de mare de parametri funcționali pentru toate componentele necesită un volum important de lucrări, cu cheltuieli de dotare și consum de forță de muncă și energie foarte mari. Datorită acestui fapt, se practică pe plan mondial testarea componentelor electrice și electronice bucată cu bucată, cu ajutorul dispozitivelor și standurilor de testare cu regim automat de funcționare, care permit într-un timp foarte scurt realizarea programului complet de încercare. Automatizarea operațiilor de control testare bucată cu bucată a componentelor electronice, a blocurilor electronice și a subansamblelor funcționale reduce în raport de cel puțin 1/10 volumul de muncă necesar și asigură, prin programele introduse în sistemele automate, verificarea diferitilor parametri și evidentierea eventualelor defecțiuni și a locurilor unde apar. De asemenea, mecanizarea operațiilor de cablare, ca și celei de implementare a componentelor contribuie în raport de cel puțin 1/3 pînă la 1/4 la reducerea volumului de muncă prestat în cadrul soluțiilor tehnologice clasice.

În industria noastră de profil s-au realizat prin concepție proprie standuri de test cu minicalculator, care conform programelor de test execută operațiile de verificare completă. Extinderea pe scară largă a acestora este legată de utilizarea echipamentelor cu nivel de profesionalizare foarte ridicat, bazate pe microprocesoare și memorii semiconductoare (cu grad de integrare foarte larg). Instalații care se găsesc de asemenea în dotarea întreprinderilor.

Programe prioritare de extindere a mecanizării și automatizării

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor planului pe 1981 în condițiile unei înalte eficiențe implică eforturi deosebite pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție în toate sectoarele economiei. Pe baza programelor speciale prioritare, pentru **industria extractivă** se va realiza noi tipuri de echipamente în construcție specială pentru utilaje specifice extracției cărbunelui din subteran, pentru utilajele grele utilizate în exploatările la suprafață, precum și pentru extracția de petrol și gaze. Se realizează echipamentele complete pentru excavatoarele de mare capacitate, a căror productivitate este net superioară. De asemenea, **pentru automatizarea exploatării sondelor de petrol și de gaze** se realizează echipamente de telemecanică și telesupraveghere automată. Pentru **industria metalurgică**, prin asimilarea în țară a echipamentelor de acționare în curent continuu prin comutație statică, pentru puteri mari, s-a reușit asigurarea necesarului acestui sector important al economiei la combinatele siderurgice de la Hunedoara, Galați, Călărași etc. În **industria energetică**, de asemenea, automatizarea cazanelor de abur și apă fierbinte, a turboagregatelor asigură un nivel de integrare maxim din țară. În **industria chimică, petrochimică și a materialelor de construcții** se extinde utilizarea calculatoarelor electronice pentru conducerea proceselor care se desfășoară în regim automat cu ajutorul echipamentelor și aparaturii de automatizare realizate de industria națională de automatizare.

Extinderea procedeelor tehnologice moderne în industria de automatizări asigură în prezent abordarea de sisteme de automatizare evoluate, care permit efectuarea reglajului automat în procese de producție cu un mare grad de complexitate. Utilizînd tehnologia de fabricație a echipamentelor numerice, automatizarea proceselor în industria chimică urmează a se face cu „Sisteme distribuite". Acestea sînt caracterizate printr-un grad foarte mare de modernizare a blocurilor de lucru (care înlocuiesc panouri și chiar echipamente), dar cu o extindere a activității de programare. Prin programare se poate realiza urmărirea completă a procesului de fabricație pe ecran grafic-color, pe care prin eșantionare se poate urmări orice echipament, element sau parametru de funcționare. Utilizarea semnalelor optice, transmise pe cabluri cu fibre de sticlă, permite de asemenea extinderea unor automatizări de proces în medii de lucru dificile și extinderea automatizării transmisiei de date, atît de necesară în informatică și în automatizări.

În telecomunicații, tehnologia numerică se impune în prezent prin trecerea la echipamentele electronice cu comutație temporală care acționează prin minicalculator specializat și realizează, odată cu un nivel mult sporit de activități în raport cu centralele telefonice clasice, servicii de abonat și rețea care ușurează deservirea și respectiv viteza de lucru în telecomunicații.

Nivelul de dezvoltare a producției de mijloace de automatizare, experiența acumulată pînă în prezent în aplicarea automatizărilor în diferite sectoare ale producției sînt elementele de bază care asigură industriei românești posibilități de a rezolva practic orice problemă de automatizare din economia națională. În acest sens sînt însă necesare și rezolvarea unor probleme, mai ales în ce privește producerea în țară a unor materiale cu caracteristici superioare (oțeluri aliate, benzi arcuitoare, oțeluri inoxidabile sau rezistente la medii foarte agresive, mase plastice și materiale electroizolante specifice), precum și a diferite componente electronice și electrice de performanță. Așadar se impune un efort conjugat în întreaga economie pentru soluționarea problemelor care să asigure extinderea automatizării și mecanizării, utilizînd în măsură maximă și cu o înaltă eficiență concepția românească.

Barbu Gh. PETRESCU

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

OPTIMIZAREA REPARTIZĂRII MIJLOACELOR S.M.A. PENTRU EFECTUAREA LUCRĂRILOR AGRICOLE

FUNCȚIONAREA cît mai eficientă a cadrului nou creat de organizare și conducere a agriculturii noastre impune dotarea consiliilor unice agroindustriale cu mijloacele necesare pentru a-și organiza și planifica științific și eficient din punct de vedere economic activitatea, repartizînd cît mai bine baza materială a lucrărilor agricole la nivel de unități (ferme) și sole și asigurînd utilizarea ei oportună și deplină.

Referindu-ne la lucrările mecanizate, se cere ca ele să fie executate în perioadele optime și în termene cît mai scurte, respectîndu-se normele agrotehnice, cu folosirea la maximum a capacității atît a parcului întreg, cît și a fiecărui tractor și mașini în parte, cu un consum minim de forță de muncă și carburanți. Trecînd în mod hotărît la realizarea treptată în practică a tuturor exigențelor pe care le implică înfăptuirea concretă a unei noi revoluții în agricultură : context în care mecanizarea optimă are un rol esențial, pregătirea următoarelor campanii agricole din acest an trebuie să beneficieze nu numai de o bază tehnico-materială bine pusă la punct, ci și de instrumente capabile să garanteze o astfel de utilizare a ei, încît recoltarea să se facă rapid și fără pierderi, iar arăturile și însămînțările de toamnă să fie executate la datele stabilite și de bună calitate.

În cele ce urmează supunem atenției organelor agricole un model practic de **repartizare după criterii economice a resurselor S.M.A. pentru efectuarea lucrărilor agricole în fermele din sectorul vegetal al unui consiliu unic agroindustrial.**

Problema și modelul ei

MODELUL — conceput la Centrul de calcul al Universității din București — descrie un sistem compus dintr-un număr de unități agricole (ferme) și un S.M.A. (sau secție S.M.A.), care răspund împreună de realizarea planurilor de efectuare a lucrărilor agricole pentru un număr dat de culturi vegetale pe fiecare fermă.

Lucrările care trebuie executate în cadrul culturilor de pe o anumită solă sînt caracterizate, conform tehnologiilor stabilite pe anul agricol respectiv, prin: (a) sarcina planificată (volumul de lucru), exprimată în unități specifice de măsură (ha, tone, tone/km etc.); (b) datele planificate de începere și de terminarea lucrării; (c) un număr de opțiuni privind agregatele indicate să o efectueze (descrise prin : tipul sursei energetice de tractare, tipul și numărul mașinilor agricole atașate acesteia, prin productivitatea fiecărui agregat la lucrarea dată ; (d) numărul de schimburi și variația maximă a duratei acestora.

De asemenea, printre informațiile de intrare despre lucrări, furnizate modelului, trebuie să fie și corelația în timp dintre începutul planificat al unei lucrări și cel al lucrării precedente de pe solă. Prin aceasta se înțelege modul de declanșare — impus de agrotehnică — al unei lucrări, care în model poate fi: declanșare imediată după ce începe cea precedentă (de exemplu pentru păstrarea calităților solului sau a umidității); declanșare decalată fix ca timp (de exemplu la activități de tipul prașilei); începerea necorelată fix cu momentul real al începerii lucrării precedente.

Menționăm că lucrările considerate în model pot cuprinde mai multe lucrări ale pămîntului propriu-zise, dacă acestea sînt efectuate la o singură trecere a agregatului (pentru economie de combustibil).

Resursele pe care le va repartiza modelul sînt cele din dotarea S.M.A. (sau secției S.M.A.) ; trebuie precizate : (a) numărul existent de surse energetice *) de fiecare tip ; numărul de mașini agricole de diferite tipuri, atașabile surselor energetice pentru formarea agregatelor conform specificațiilor fiecărei lucrări.

Obiectivele urmărite în cadrul modelului, conform cu cele din cadrul sistemului real, sînt : a) o realizare optimă a lucrărilor cu resursele date și b) evitarea folosirii neeconomice a surselor energetice. Pentru aceasta trebuie : a) să se încerce efectuarea lucrărilor cu acele agregate (combinații sursă energetică + mașini agricole) care asigură o productivitate maximă la acel tip de sarcină și b) să se minimizeze deplasările surselor energetice de pe un teren pe altul sau de la o unitate la alta, care ar consuma combustibil (și — evident — și timp).

În scopul realizării primului obiectiv, fiecare lucrare conține informațiile despre opțiunile privind agregatele, ordonate strict după productivitatea fiecăruia ; modelul va satisface aceste opțiuni, alocînd lucrării agregatele disponibile care îi asigură productivitatea maximă posibilă. Pentru al doilea obiectiv, în cadrul fiecărei opțiuni (deci respectînd primatul criteriului productivității) se caută mai întîi ca sursele energetice eliberate de o lucrare care

*) Prin „sursă energetică" înțelegem tipurile de tractoare, camioane, combine autopropulsate (deci tot ce are motor și poate tracta eventuale mașini agricole), ca și forța de muncă umană, împărțită în echipe egale.

PRINTRE METODELE și tehnicile conducerii științifice, la orice nivel în economie, un loc important pe plan mondial îl ocupă modelarea proceselor tehnico-economice.

SIMULAREA *este, în esență, o tehnică de realizare a experiențelor cu calculatorul electronic, prin care* „se asociază unui sistem real un model adecvat, numit model de simulare, care reprezintă toate interacțiunile logice ale componentelor sistemului, precum și mecanismul schimbării lor în timp" *.

Experimentarea unor decizii „pe viu", în chiar realitatea economico-socială este dificil de realizat, datorită costurilor ridicate și unor consecințe imprevizibile ce pot apărea. În astfel de situații analiza efectelor măsurilor propuse, prin simulare pe un model, este un instrument de neînlocuit.

Modelul de simulare este folosit pentru a se studia evoluția în timp a sistemului pe care-l descrie, corespunzător diferitelor decizii care se iau în procesul de armonizare a obiectivelor cu resursele. Altfel spus, modelul de simulare permite efectuarea unor experiențe „artificiale", iar pe baza prelucrării rezultatelor observate în cadrul acestor experiențe, să se hotărască care sînt deciziile optime ce se pot aplica sistemului real.

*) I. Văduva, „Modele de simulare cu calculatorul", „Ed. tehnică, București, 1977.

s-a încheiat să fie lăsate lucrării următoare de pe solă, apoi să fie repartizate unor lucrări apropiate geografic (din aceeași fermă) și doar în cazul în care aceasta nu e posibil, să fie repartizate celorlalte lucrări.

Orice repartizare acordă prioritate lucrărilor cu întîrzieri ale începerii sau cu un ritm slab de desfășurare (de exemplu, pentru asigurarea unui timp de vegetație suficient culturilor) și respectă corelația lucrărilor (impusă de condițiile agrotehnice).

Evident, repartizarea unei surse energetice la o anumită lucrare este condiționată și de disponibilitatea mașinilor agricole specifice care să i se atașeze.

Rezultatele principale furnizate de model constau din informații precise asupra modului în care se realizează lucrările, cu resursele existente (repartizate conform criteriilor de optim menționate) și situații statistice periodice asupra utilizării maxime și a gradului de utilizare mediu al resurselor din dotare. Informațiile despre lucrările încheiate permit să se observe eventualele întîrzieri ale începerii sau terminării lucrării față de plan, depășirea duratei de efectuare a acesteia, productivitățile zilnice medie și maximă cu care s-a lucrat.

Situațiile periodice ale resurselor pun în evidență perioadele de încărcare maximă (campanii) sau redusă, pe fiecare tip de utilaj agricol.

Utilizarea rezultatelor modelului la luarea deciziilor

DACĂ din ultima situație statistică a anului, care dă o privire globală asupra întregii activități, se constată că utilizările maxime la anumite tractoare, combine etc. sau la unele mașini agricole n-au ajuns la capacitate (la dotarea existentă), înseamnă că respectivele resurse au surplusuri inactive, care pot fi redistribuite între diferite S.M.A.-uri ; modelul constituind, deci, un instrument de repartizare științifică a resurselor conform necesităților.

Pe aceeași situație statistică finală pot fi identificate resursele utilizate la maximum. Se poate ca o resursă să aibă un grad de utilizare medie ridicat (de ex. între 85% și 100%) și o utilizare maximă chiar egală cu capacitatea (dotarea). Acestea sînt sigur resurse deficitare critice, care trebuie suplimentate în cazul cînd modelul a arătat că apar întîrzieri mari la lucrări, cu toată distribuirea optimizată a resurselor disponibile. De asemenea, se poate ca o resursă să nu aibă un grad de utilizare medie ridicat, dar să aibă utilizarea maximă egală cu capacitatea. Aceste resurse pot fi și ele suplimentate, însă temporar (situațiile periodice din timpul anului ne arată exact cînd sînt ele mai solicitate). Deci, conducerea consiliului unic poate vedea ușor **unde și care sînt disponibilitățile de resurse** (de cedat) și mai ales **unde sînt solicitările de resurse** (la ce tipuri de resurse energetice și/sau de mașini agricole). Dar modelul permite și **determinarea cu exactitate a numărului de resurse necesar pe tipuri.**

Presupunem că s-a constatat că mai multe lucrări agricole au depășit timpii de începere și încheiere planificați, sau intervalul lor de execuție rezultat este prea lung. Se întocmește, pe baza datelor modelului, o listă cu sursele energetice și mașinile agricole cele mai solicitate de către aceste lucrări. Apoi se face o rulare a modelului în care s-au suplimentat dotările la aceste resurse (fie la toate cu același procent, fie la cele mai cerute cu un procent mai mare, după cum pare mai indicat). Se va vedea în ce măsură, cu noile dotări, situația se apropie de cea planificată (normală) — în sensul că lucrările se încadrează mai bine în termenele stabilite și, concomitent, are loc o scădere a vîrfurilor solicitărilor. Din cîteva rulări cu diferite capacități se ajunge la o situație optimă și, făcînd diferențele față de dotarea existentă, conducerea consiliului vede care sînt suplimentările strict necesare.

De asemenea, cu ajutorul modelului se pot studia ușor :

— efectele folosirii unui nou tip de tractor sau camion, la care eventual se pot atașa un număr mai mare de mașini agricole sau de remorci, deci care are o productivitate sporită la anumite lucrări ;

— efectele măririi numărului de opțiuni (se poate prevedea ca la o lucrare să fie folosit încă un tip de agregat, însă cu productivitate relativ mică ; dacă totuși cîștigul de recoltă obținut prin terminarea lucrării fără întîrzieri compensează această ineficiență, e mai bine să se adauge și acest ultim tip de agregat printre opțiuni, modelul putînd servi la fundamentarea economică a acestei decizii) ;

— efectele unui nou tip de mașină agricolă care, atașată (în locul celei vechi) unei surse energetice, poate să-i confere o productivitate mai mare la anumite lucrări ;

— efectele exacte ale măririi numărului de schimburi la anumite lucrări ;

— perioadele de solicitare redusă ale diverselor tipuri de mijloace, pentru a putea planifica reviziile, fără a reduce disponibilitatea acestora.

Utilizările menționate ale modelului la fundamentarea deciziilor ilustrează posibilitățile aplicării simulării la o varietate de situații legate de tehnologiile agricole. Modele de acest tip pot descrie repartizări de resurse la lucrările agricole pe baza unei multitudini de criterii, încorporînd calcule de eficiență economică propuse de specialiștii în tehnologii agricole. Rezultatele obținute prin utilizarea modelului pot indica precis efectele care vor fi obținute prin utilizarea modelului, pot indica precis efectele care vor fi obținute în practică aplicînd criteriile respective și căile de îmbunătățire a încadrării lucrărilor în termenele optime.

Dacă se decid anumite măsuri, **rularea modelului arată exact, încă înainte de aplicarea lor, care vor fi efectele lor cantitative,** acesta fiind avantajul esențial al simulării ca instrument al planificării și fundamentării deciziilor.

Cu minime modificări, modelul poate servi la **planificarea pe termene mai scurte** (pe durata unei campanii), în care caz, el necesită la intrare date asupra situației existente la începutul intervalului de planificat.

Maria LOVIN
Dorin PANAITE
Matei BOGDAN
Centrul de calcul al Universității din București

Un nou utilaj agricol: mașina de adunat și căpițat

MAC-3 este denumirea unui nou echipament agricol, recent asimilat și introdus în fabricație la Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia.

Este vorba despre o mașină de adunat și căpițat semipurtată, care — utilizată în agegat cu un tractor de 65 CP — servește la strîngerea paielor și furajelor și lăsarea acestora în căpițe, în vederea eliberării terenului după recoltarea cerealelor, pentru a se putea efectua imediat lucrările de arat și semănat la cultura a II-a. Ea poate lucra și la recoltarea tulpinelor de porumb direct din lan, iar la furaje — din brazdele lăsate de vindrover sau cositoare-greblă autopropulsată.

Căpițele realizate au înălțimea de 2 430 mm, lungimea de 4 300 mm și înălțimea de 2 100 mm. Masa lor, în cazul finului, fiind de 3 tone ,ele pot fi transportate cu platforme autoîncărcătoare PAC-3.

Mașina are ecartamentul de 2 900 mm, sarcina utilă de 3 tone și masa (cu echipament pentru porumb) de 4,5 tone.

Lățimea de lucru de 1 800 mm permite recoltarea simultană a 2 rînduri de tulpini de porumb. Productivitatea mașinii este de 25 tone pe zi.

Realizarea noului utilaj agricol rezolvă eficient strîngerea rapidă a furajelor și evitarea pierderilor prin deprecieri.

Cercetare — producție — eficiență

EFECTELE ECONOMICE ALE TRANSPLANTULUI DE EMBRIONI ÎN ZOOTEHNIE

CU PRILEJUL vizitei de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, din 21 aprilie a.c., în unități de cercetare și producție din sectorul agricol Ilfov, la Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor Corbeanca au fost prezentate principalele rezultate obținute în ameliorarea efectivelor și producerea materialului de prăsilă, printre care a reținut atenția și o junincă obținută din încrucișarea raselor Holstein și Sură de stepă, prin transfer nechirurgical, de embrion.

Articolul de mai jos înfățișează semnificația științifică și economică deosebită a acestui succes al cercetării biologice românești.

REALIZAREA unei revoluții în zootehnie, capabilă să sporească aportul acesteia la aprovizionarea cu materii prime a industriei alimentare și ușoare, la satisfacerea cerințelor de consum fundamentate științific ale populației, precum și la crearea unui excedent de produse de origine animală pentru export, presupune declanșarea unei adevărate revoluții în domeniul cercetării științifice biologice, chemată să contribuie direct la soluționarea rapidă și eficientă a problemelor ridicate de producție. Un obiectiv central trebuie să-l constituie efortul permanent de ameliorare a tuturor raselor de animale, pentru a ne situa în cel mai scurt timp la nivelul celor mai bune realizări ale zootehniei pe plan mondial.

„Cercetarea — sublinia secretarul general al partidului, de la tribuna Congresului al II-lea al agriculturii — **va trebui să acționeze mult mai rapid pentru îmbunătățirea raselor de animale la toate speciile, pornind de la rasele autohtone, care, de-a lungul timpului, s-au aclimatizat condițiilor din țara noastră.**

Activitatea de ameliorare a animalelor trebuie orientată spre obținerea unor rase cu valoare biologică ridicată, mai corpolente, care să asimileze mai bine hrana, să realizeze producții mari în perioade scurte și cu un consum de furaje mai mic pe unitatea de produs."

Preocupările din ultimul deceniu ale cercetătorilor români în domeniul biologiei și geneticii au înscris unele rezultate valoroase pe plan teoretico-științific și practico-aplicativ, printre care și experimentarea cu succes a **„transferului de embrioni" *)**, al cărui obiectiv principal îl constituie **obținerea unui număr sporit de descendenți de la genitori de mare valoare,** prin metode biotehnice cît mai simple, mai puțin costisitoare, care să asigure o largă și rapidă generalizare în practica curentă de producție.

Specialiștii de la I.C.C.T. Corbeanca au aplicat metoda la taurine, recoltînd embrioni de la o vacă „mamă" (donatoare) deosebit de valoroasă din punctul de vedere al potențialului productiv, de rasă Holstein-Frizâ și transplantîndu-i la o vacă „doică" (receptoare) de valoare economică scăzută, din rasa Sură de stepă autohtonă, capabilă să asigure dezvoltarea normală a fetusului în perioada intrauterină și să dea naștere unui produs viabil.

Această reușită se înscrie la nivelul realizărilor similare ale specialiștilor din diferite alte țări socialiste, ca și din țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada, Danemarca, Australia), sporind prestigiul pe plan internațional al cercetării științifice românești.

În condițiile noastre, aplicarea pe scară largă a transferului de embrioni în unitățile zootehnice de creștere și exploatare a taurinelor va avea implicații economice și tehnico-științifice de importanță majoră.

Avantaje economice

TRANSFERUL de embrioni reprezintă o soluție cu eficiență economică ridicată, întrucît :

● contribuie la **sporirea numerică rapidă a efectivelor de taurine** (care, de la circa 6,5 milioane capete la începutul anului 1980, trebuie să ajungă în 1985 la 7,2—7,5 milioane, iar în 1990 la 10 milioane) — întrucît, în loc de a obține de la o vacă un singur vițel pe an (exceptînd cazurile de fătări gemelare) sau maximum 10—12 viței pe viață productivă, prin noua metodă se pot recolta de la aceeași vacă donatoare un număr de ovule apte a fi fecundate, din care să rezulte **5 pînă la 20 de viței pe an,** respectiv 100—150 pe întreaga viață productivă ;

● poate deveni un mijloc de obținere a unor **producții de lapte și carne tot mai mari.** Folosind embrioni recoltați de la vaci „recordiste" (care dau 30—40 litri de lapte pe zi), însămînțate cu material seminal provenit de la tauri testați amelioratori pentru lapte (situați în vîrful „piramidei ameliorării"), este posibil să se obțină generații viitoare de vaci plusvariante, care să ridice media producției de lapte, în numeroase unități agricole, la **cel puțin 3 500—4 000 litri/vacă/an ;** pe de altă parte, considerînd că de la o vacă s-ar putea realiza 100 de viței pe viață productivă, aceasta înseamnă **un plus de circa 20 tone de carne** — cantitate ce s-ar dubla dacă în uterul vacilor din rase de carne, aflate în faza incipientă a gestației, s-ar implanta un embrion suplimentar, obținîndu-se cîte doi viței (în loc de unul) destinați îngrășării și valorificării ;

● permite — pînă la încheierea procesului de transformare prin „absorbție" cu Frizâ și Brună — **valorificarea superioară a raselor locale de taurine neameliorate :** Sura de stepă, Roșia dobrogeană și Mocănița, care pot constitui un material biologic apt să primească embrionii, să-i crească și să dea naștere viitorilor produși, în condiții de întreținere și exploatare rentabile (fiind rase mai puțin pretențioase la hrană) ;

● creează condiții pentru **reducerea cheltuielilor pentru comerțul cu animale vii** (costul transportului, prețul de cumpărare al animalelor etc.), urmînd ca acesta să se facă numai în cazuri bine justificate din punct de vedere economic ; în măsura în care se vor crea posibilități pentru producerea în serie a embrionilor, care să fie conservați, stocați și distribuiți la unitățile de producție zootehnică, se vor realiza însemnate economii de mijloace bănești și de timp ;

● față de comerțul cu animale vii (mai ales cînd acestea sînt transportate de la mari distanțe), **se evită totodată riscul contractării unor boli, al stressului de transport și adaptare la noile condiții de viață,** cu toate implicațiile lor economice nefavorabile — cheltuieli cu tratamentul medicamentos, pierderi de producție în perioada de stress și adaptare etc. ;

● metoda necesită **cheltuieli relativ reduse** cu forța de muncă, materialul biologic, instrumentarul, substanțele hormonale și alte materiale folosite, existînd posibilitatea de a diminua sensibil costul pe un transplant, pe măsura perfecționării tehnicilor utilizate pe faze de lucru ;

● prin valorificarea producțiilor de lapte și carne suplimentare, prin vînzarea de animale vii ca material de prăsilă, provenit din genitori valoroși, se pot obține **venituri însemnate, beneficii tot mai mari,** contribuind la creșterea rentabilității unităților crescătoare de taurine ;

● acumularea de experiență în practica productivă și în perfecționarea metodelor de producere și conservare de lungă durată a embrionilor va deschide un nou domeniu pentru extinderea relațiilor de colaborare economică ale României cu alte țări, prin **exportul excedentului de embrioni valoroși** — ceea ce ar oferi un aport valutar însemnat pentru un produs obținut cu minimum de consumuri materiale și energetice ; într-un viitor nu prea îndepărtat, România ar putea deveni un „centru" furnizor de embrioni cu pedigree-uri garantate, împreună cu toate serviciile de know-how, pentru ajutorarea fermierilor din țările în curs de dezvoltare.

Importanță științifică

TOTODATĂ, transferul de embrioni are și o importanță teoretică și științifică ;

● **În domeniul ameliorării taurinelor:** — se va putea obține **un progres genetic mai rapid, indus prin mame.** Actualmente, ponderea cea mai mare

*) Metoda a fost elaborată cu aproape un secol în urmă (Heape, 1890) folosindu-se pe atunci animale de laborator ; perfecționată continuu, ea a ajuns astăzi, pe plan mondial, o metodă biotehnică de importanță genetică și economică majoră.

(70%) în inducerea progresului genetic o au taurii, în timp ce vacile participă numai cu 30%. Folosind vaci „mame" selecționate ca plusvariante donatoare, pe baza sexării și creșterii dirijate a embrionilor, se pot obține generații de femele valoroase ;

— producînd serii de viței (5—20) pe an și pe vacă donatoare, în perioada în care aceasta se află în mod normal gestantă, transferul de embrioni permite **accelerarea procesului de ameliorare a populației de taurine** și reducerea sub 4 ani a intervalului între generații ;

— creșterea numărului de descendenți pe vacă mamă și pe taur tată, introduși în testarea performanțelor pentru producția de lapte, carne sau pentru amîndouă, creează premisele pentru **sporirea preciziei în determinarea valorii de ameliorare a taurilor.**

● **În domeniul geneticii :**

— transferul de embrioni permite **studiul genetic al embrionilor,** depistarea celor care prezintă nuclei cu gene purtătoare de anomalii, generatoare de boli ereditare, a embrionilor cu modificări morfologice anormale. Prin folosirea laserului, a razelor roentgen, a microchirurgiei genetice asupra genelor „defecte", acestea se distrug și pot fi înlocuite cu gene valoroase, ceea ce conferă **certitudinea obținerii de animale sănătoase, viabile și cu potențial ereditar ridicat.**

● **În domeniul reproducției taurinelor:**

— transferul de embrioni permite studiul ciclului estral la vacă, și în general, **studierea aspectelor morfofiziologice ale reproducției** la această specie; contribuie la **perfecționarea metodelor de fecundare** „in vivo" și „in vitro" a ovulelor de vacă ; stimulează **perfecționarea tehnicilor de conservare prin congelare a zigoților de vacă,** în vederea stocării și folosirii lor ulterioare ; permite **obținerea dirijată de generații de femele sau masculi,** conform cu necesitățile impuse de producția de lapte sau carne, prin sexarea în prealabil a embrionilor înainte de transplant.

● **Din punct de vedere biologic :**

— în cazul transferului de embrioni nu s-a constatat fenomenul de „respingere" ce se produce la grefele de organe ;

— **viteii născuți din embrioni transplantați** își păstrează individualitatea (nu suferă influența maternă a vacii „doică"), **au o viabilitate foarte bună,** imunitate la boli datorită anticorpilor conferiți prin colostrul de vacă receptoare și se adaptează ușor la mediu ;

— transferul de embrioni poate fi **un domeniu de lărgire a relațiilor de cooperare științifică internațională,** în vederea creșterii aportului științei la soluționarea unor probleme acute ale epocii contemporane, cum ar fi „foamea de proteină".

Unele dezavantaje și limite

CU TOATE CĂ are aceste avantaje certe, transferul de embrioni prezintă și anumite limite și aspecte negative, legate îndeosebi de stadiul încă incipient al rezolvărilor.

Pe parcursul etapelor transferului se produc pierderi de material biologic**). Totodată se fac încă simțite efectele negative ale unor deficiențe în metodele de apreciere morfologică a embrionilor, de conservare pe termen lung, în tehnicile de recoltare și transplant, ca și cele determinate de calitatea uneori necorespunzătoare a produselor hormonale și instrumentarului folosit. Apreciem că aceste limite vor putea fi depășite prin efortul cercetării și prin asigurarea unor condiții necesare acesteia.

Măsuri organizatorice și tehnice necesare

APLICAREA largă în producție a transferului de embrioni presupune asigurarea unui cadru tehnico-organizatoric adecvat, în principal prin :

● crearea unui **centru de producere, stocare și difuzare masivă a embrionilor de taurine** — dotat cu laboratoare de cercetare științifico-aplicativă în domeniul geneticii, ameliorării și reproducției (echipate corespunzător), secții de producere dirijată a embrionilor destinați înlocuirii efectivelor matcă actuale, un serviciu comercial care să se ocupe de stocarea și distribuirea embrionilor către unitățile beneficiare ;

● realizarea unei **rețele de distribuție în toate județele țării a embrionilor conservați** (după modelul rețelei de reproducție și selecție), conform programului de ameliorare în perspectiva 1985—1990;

● defalcarea, din programul de ameliorare existent, a ponderii efectivelor de taurine (pe rase) destinate reproducerii pe calea transferului de embrioni, stabilindu-se **liste de vaci donatoare, de tauri testați amelioratori, de potrivire a perechilor** în vederea realizării de produși cu pedigree valoroase ; individualizarea produșilor obținuți prin transplant și urmărirea performanțelor lor productive ;

● **oficializarea,** prin acte cu caracter normativ, **a aplicării în producție** a transplantului de embrioni, **cu precădere în unitățile care dispun de material biologic scăzut ;**

● **pregătirea cadrelor de specialiști** în domeniul reproducției, pentru efectuarea transplantului de embrioni în unitățile de producție.

Agatha POPESCU
Vasile ZAHIU

**) 25—30% din vacile donatoare selecționate nu pot fi folosite la colectarea de zigoți, datorită reacțiilor nespecifice la tratamentul hormonal. Procentul de fecunditate este ceva mai mic la vacile cu superovulație: 65—95%. Numărul de zigoți viabili recoltați pe cale chirurgicală variază între 80 și 90%, iar pe cale nechirurgicală este de 45—60%, explicabil prin deficiențele existente încă în aceste tehnici. Procentul de gestație este de 50—60% în cazul transplantului chirurgical și 45—50% la cel nechirurgical. Faza de recoltare a embrionilor, îndeosebi cea de blastocist, în uter, determină obținerea unui procent mai redus de embrioni pentru transfer și nidare.

AGRORAMA

Realizări în agricultura olandeză

În pofida unei suprafețe agricole reduse (2,5 mil. ha) Olanda s-a situat anul trecut la exportul de produse agro-alimentare pe locul trei din lume, după S.U.A. și Franța. În 1980 Olanda a reușit să exporte mai multe produse agricole decît a importat, valoarea exporturilor ridicîndu-se anul trecut la circa 33 miliarde de guldeni. Temelia acestui export îl constituie produsele lactate, în fiecare trei litri de lapte produși în țară doi fiind exportați, după prelucrare.

Analizînd premisele acestei reușite, presa de specialitate enumeră în primul rînd concentrarea și modernizarea industriei de prelucrare a laptelui : în intervalul 1950—1979 numărul fabricilor s-a redus de la 580 la 158, în condițiile dublării producției de lapte (la 11,6 mil. tone pe an). Un alt atu îl constituie avansata specializare a producției de brînzeturi, două mărci („Gouda" și „Edam") reprezentînd aproape nouă zecimi din întreaga producție ; concentrarea asupra a două produse, competitive atît prin calitățile lor cît și prin preț, permite atingerea unei productivități superioare. Astfel, de pildă, fabrica de brînzeturi De Prinsess, situată în nordul Olandei, este aproape în întregime automatizată, două schimburi a cîte șapte persoane transformînd zilnic 500 tone de lapte în 50 tone de brînză ; același grad înalt de automatizare se întîlnește și în halele de păstrare a produselor.

În sfîrșit, ca efect al măsurilor de concentrare și mobilizare, al îmbunătățirii rasei vacilor de lapte, al introducerii gestiunii bazate pe prelucrarea automată a datelor etc., a sporit sensibil și productivitatea în veriga inițială — fermele de vaci de lapte, producția medie (pe vacă și an) fiind de 5 mii de litri.

Hibrizi de porumb pentru recolte record

O PARTE însemnată din terenurile destinate culturii porumbului în Bulgaria — îndeosebi în zona de nord-vest a țării — sînt însămînțate cu hibrizi de mare productivitate, creați la Institutul de încercare a soiurilor de porumb din localitatea Kneja.

Institutul, care în ultimii ani a devenit cel mai puternic centru de cercetări din agricultura bulgară, dispune de un personal de înaltă specializare și de o bază tehnico-materială adecvată, care îi permit ca anual să aibă în proces de selecție circa 20 de mii de linii de autopolenizare și să experimenteze 10—12 mii de hibrizi noi. În afară de lotul propriu de experimentare, se utilizează două sere — dotate cu aparatură modernă — pentru producerea semințelor. De asemenea, în 6 localități din diferite regiuni se face experimentarea ecologică a hibrizilor propuși, în vederea omologării.

Cercetările proprii sînt îmbinate cu studierea celor mai bune rezultate obținute pe plan mondial în domeniul selecționării și tehnologiei porumbului. În decurs de un singur an s-au experimentat peste 1 200 de hibrizi și linii din întreaga lume.

O serie de hibrizi creați de cercetătorii institutului din Kneja și-au găsit o largă aplicare în producție, dînd recolte record.

Căi de creștere a eficienței comerțului exterior

PÎRGHII DE STIMULARE A EXPORTURILOR ÎN CONDIȚIILE NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR (I)

CONDIȚIILE actuale ale economiei mondiale, caracterizate prin adîncirea interdependențelor economice dintre statele lumii, pe de o parte și ascuțirea concurenței pe piețele internaționale, pe de altă parte, fac ca dezvoltarea exporturilor să devină o problemă centrală în politicile economice ale majorității statelor. În acest context necesitățile de dezvoltare economică a țării, inclusiv prin adîncirea participării la diviziunea internațională a muncii conferă dezvoltării exporturilor un loc prioritar în politica comercială a României. **„Exportul** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu este o ocupație benevolă, nu este o dorință abstractă de a participa la schimbul mondial de valori. Fără un export susținut, fără dezvoltarea largă a schimburilor de produse materiale cu alte țări nu putem avea condiții pentru dezvoltarea continuă a economiei românești. Comerțul exterior, exportul în principal, constituie o latură esențială pentru dezvoltarea activității noastre economice, pentru ridicarea generală a bunăstării întregului nostru popor."**

Imperativul dezvoltării exporturilor a determinat intensificarea preocupărilor pe linia adoptării unor instrumente de stimulare a producției de export și a vînzărilor în străinătate. În perioada actuală, practic toate țările care participă la circuitul economic mondial — fie ele socialiste sau nesocialiste, dezvoltate sau în curs de dezvoltare — folosesc metode de stimulare a exporturilor care variază în funcție de nivelul de dezvoltare economică, de principiile care stau la baza organizării și funcționării mecanismului economic, de obiectivele urmărite, de gradul de dependență față de piața externă, de forța concurențială a produselor indigene etc.

Aceste măsuri urmăresc sprijinirea producției pentru export, îmbunătățirea structurii acesteia și dezvoltarea vînzărilor în străinătate ale firmelor și întreprinderilor naționale. Prin utilizarea lor, în numeroase țări s-au obținut rezultate pozitive concrete pe linia majorării globale a exporturilor. Ele constau practic în acordarea unor facilități pentru realizarea producției destinate exportului și pentru comercializarea acesteia pe piața externă. Caracterul stimulativ al acestor instrumente derivă din aceea că, în funcție de interesele specifice urmărite, ele asigură condiții mai favorabile de producție și desfacere la extern în comparație cu condițiile create pentru producția și desfacerea pe piața internă.

Referindu-ne la condițiile țării noastre, în contextul aplicării generalizate a noului mecanism economico-financiar apare posibilitatea de perfecționare și diversificare a utilizării instrumentelor de stimulare a exporturilor, cum sînt: scutiri și facilități vamale acordate la importurile pentru producția destinată exportului, stimularea prin beneficii a producției pentru export, acordarea de credite pentru producția de export și pentru comercializarea acesteia, folosirea de către unitățile producătoare a unei părți din încasările valutare realizate peste prevederile de plan, constituirea de fonduri speciale la nivelul unităților economice în vederea stimulării oamenilor muncii etc. Aceste instrumente sînt de natură să creeze un cadru stimulativ activității de export, o folosire de forțe și pîrghii economice pentru stimularea acestei activități. Căci, așa cum arată secretarul general al partidului, **„...trebuie să înțelegem că problemele producției pentru export, ale asigurării exportului cu un curs de revenire cît mai bun, cu o valorificare superioară a materiilor prime constituie una din problemele fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism economic".**

În acest sens, direcțiile posibile de acțiune în vederea perfecționării instrumentelor de stimulare a exporturilor românești pot fi grupate în trei categorii principale:

— direcții de acțiune pe planul instrumentelor de natură bugetară;

— direcții de acțiune pe planul instrumentelor de natură fiscală;

— direcții de acțiune pe planul instrumentelor de natură financiar-bancară.

Pe plan bugetar

LEGEA privind autogestiunea economico-financiară și valutară în activitatea de comerț exterior stipulează **utilizarea fondului de regularizare a influențelor conjuncturale,** prevăzut anual în bugetul de stat (conform art. 38 al. 2 din Legea nr. 12/1980) **exclusiv pentru acoperirea diferențelor negative de preț înregistrate la exportul unor produse de importanță deosebită pentru economia națională.** Respectarea strictă a acestei prevederi are o importanță economică deosebită, întrucît utilizarea generalizată (pentru orice marfă) a acestui fond ar conduce la eliminarea caracterului stimulativ al fondului.

● **Revizuirea** — în sensul îmbunătățirii — **a mecanismului de acordare a unor prime de export, pentru unele realizări deosebite în domeniu**[1]). Îmbunătățirea funcționării și utilizării acestui mecanism ar urma să constea, între altele, în: diferențierea nivelului primelor de export (în funcție de gradul de prelucrare a mărfii exportate, relația de export, rezultatele financiare efective ale exportului, faptul dacă prin export se realizează o pătrundere importantă pe piața unei anumite țări sau a unui grup de țări), precum și în asigurarea unui sistem care să garanteze distribuirea acestor prime exclusiv celor care au contribuit nemijlocit la obținerea realizărilor deosebite la export.

● **Participarea statului, din fonduri în lei, special constituite la nivelul bugetului, la acoperirea în mod selectiv și în anumite proporții, a unor cheltuieli menite să conducă la creșterea semnificativă a volumului de export** (realizarea unor studii importante de piață; finanțarea anumitor campanii de publicitate, de importanță deosebită etc.). În scopul cointeresării întreprinderilor în vederea utilizării cu maximă exigență a unor astfel de fonduri, s-ar putea avea în vedere, eventual, condiționarea

1) Dealtfel, acest instrument este prevăzut, într-o formă generală, încă în Legea 19/1971 (republicată în B.O. al R.S. România, partea I, nr. 3/12 ianuarie 1977)

acordării sprijinului financiar respectiv de obținerea unor rezultate efective pe linia sporirii exporturilor. Pentru aceasta, în cazurile neobținerii, în perioadele convenite, a rezultatelor stabilite, aceste finanțări ar urma să se transforme, automat, în credite, rambursabile de către întreprinderile beneficiare în anumite intervale, cu dobînzi la nivelul celor practicate în mod normal pentru finanțarea activității de export-import.

Trebuie avute în vedere îndeosebi acele sectoare cu produse elaborate, ale tehnicii de vîrf (electronică, mecanică fină, aparatură de măsură și control, industria chimică de mic tonaj — coloranți, lacuri, medicamente, catalizatori etc.) pentru care, fără excepție, producătorii din întreaga lume alocă sume importante în vederea studierii și penetrării pe piață prin campanii publicitare de mari proporții.

Dacă am fixa afirmația noastră numai asupra unor medicamente originale românești, al căror viitor se profilează cu rezultate terapeutice de mare eficacitate (cum ar fi boicilul, covalitinul, ulcosilvanilul) ne dăm seama imediat de necesitatea lărgirii preocupărilor actuale cu noi programe de studiere a pieței și publicitate care să grăbească procesul de cunoaștere a acestor produse pe piața mondială.

Pe plan fiscal

Stimulente pentru producători

● **Diferențierea modului de aplicare a regimului prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete,** în sensul acordării unui regim mai favorabil pentru partea din producția totală care este destinată exportului.

● **Practicarea unor cote diferențiate de vărsăminte din beneficiile planificate la bugetul statului,** după cum acestea au fost realizate la producția pentru export sau nu (cu acordarea unui regim mai favorabil în primul caz).

● **Stabilirea unor cote diferențiate de vărsăminte la buget din beneficiile** — planificate și peste plan — **realizate de întreprinderi de comerț exterior.**

La aplicarea în practică a acestor măsuri, ar urma să se aibă în vedere o serie de elemente suplimentare. Astfel, concretizarea regimurilor mai favorabile în cazul producției pentru export — propuse la primele 2 puncte de mai sus — ar putea avea loc **fie prin reducerea cotelor procentuale de prelevare la buget** din valoarea producției nete, respectiv din beneficiile planificate, **fie prin rambursări parțiale ulterioare automate** din cotele deja vărsate la buget, cu ocazia exportului efectiv (eventual în primul trimestru al anului următor anului de plan).

Calcularea cotelor de reducere (sau rambursare) a vărsămintelor la buget din beneficiile planificate ar urma să se facă **fie exclusiv pe baza beneficiilor aferente producției pentru export, fie pe baza beneficiilor totale realizate de unitatea de producție** (cu condiția, în acest ultim caz, a îndeplinirii integrale a planului valoric și fizic de export).

Cotele de reducere (sau de rambursare parțială) a vărsămintelor la buget **ar urma să se stabilească în mod diferențiat,** în funcție de: gradul de prelucrare și interesul pentru economia națională al produselor exportate; ponderea pieselor și subansamblurilor în totalul producției pentru export; relația pe care s-a efectuat exportul; tipul de operațiune prin care s-a efectuat exportul (export normal, export pe bază de credit, export în contrapartidă etc.).

Cotele diferențiate de vărsăminte la buget din beneficiile realizate de întreprinderile de comerț exterior ar urma să fie stabilite cu condiția îndeplinirii planului și/sau a depășirii acestuia, **în funcție,** între altele, **fie de volumul total, fie de ponderea în totalul activității a produselor cu grad înalt de prelucrare, operațiunilor comerciale pentru aport valutar, operațiunilor de export în contrapartidă și relațiilor de export.**

Regimul mai favorabil ar urma să se concretizeze fie în reduceri de cote de vărsăminte, fie în rambursări parțiale din vărsămintele deja efectuate (în acest ultim caz, după realizarea efectivă a exporturilor).

Utilizarea — în principal la nivelul unităților producătoare și al întreprinderilor de comerț exterior, dar și la nivelul ministerelor tutelare — a fondurilor formate prin facilitățile fiscale sus-menționate ar urma să fie stabilită în limite care să permită un grad înalt de flexibilitate în luarea deciziilor de către unitățile beneficiare — în concordanță cu imperativele autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare — acordîndu-se o atenție specială **atît cheltuielilor necesare care să contribuie direct sau indirect la majorarea volumului exporturilor** (investiții de mică amploare, recuperabile pe termen scurt, pentru creșterea calității și pentru pregătirea și condiționarea mărfurilor pentru export; dotarea sediilor din țară și din străinătate pentru o mai eficientă activitate în domeniul exporturilor; organizarea de acțiuni de publicitate, finanțarea deplasărilor în străinătate, precum și a activității unor echipe de voiajori comerciali etc.), **cît și suplimentării fondurilor destinate cointeresării personalului muncitor în creșterea volumului desfacerilor în străinătate și a eficienței acestora.**

Adrian CONSTANTINESCU
Victor BABIUC
Nicolae MURGU

CONTRACTE — TRANZACȚII

COOPERARE FRUCTUOASĂ ÎN DOMENIUL TEHNICII DE CALCUL CU PARTENERI VEST-GERMANI

REZULTATELE meritorii obținute de specialiștii Centrului de cercetare științifică, inginerie tehnologică și producție industrială pentru tehnica de calcul au stimulat pozitiv interesul a numeroase firme străine de a coopera cu el în vederea realizării de echipamente ultramoderne. Un exemplu de cooperare fructuoasă în acest domeniu este și cea perfectată cu firma vest-germană „Aristo Graphic Systems" din Hamburg. Această conlucrare a permis realizarea în comun a unor sisteme reunind, pe de o parte, performanțele minicalculatorului „Independent" I-100 cu dispozitivele de digitalizare și de testare automată de precizie și eficiență ridicată realizate de partenerul vest-german.

Din rîndurile primilor beneficiari ai acestei cooperări evidențiem, în primul rînd, o serie de unități științifice românești. Astfel, Institutul politehnic București utilizează un calculator Felix-32 și dispozitive „Aristo" în cadrul unui sistem cibernetic pentru structurarea proceselor de învățămînt programat, care permite, printre altele, elaborarea în cadrul procesului de învățămînt a unor proiecte complexe, optime din punctul de vedere al soluțiilor alese. La rîndul său, Institutul de construcții folosește și el un alt sistem, rod al aceleiași fructuoase cooperări, pentru prelucrarea înregistrărilor provenite de la sateliții de teledetecție în vederea trasării hărților tematice în cadrul programului de descoperire și de inventariere a resurselor terestre. Enumerarea beneficiarilor ar putea fi continuată și cu alte exemple, atît din țară cît și de peste hotare.

FABRICA DE CIMENT DE LA SHEIK SAID (SIRIA) VA INTRA ÎN FUNCȚIUNE

DUPĂ trecerea cu succes a celor mai importante teste la care au fost supuse instalațiile fabricii de ciment din localitatea Sheik-Said, specialiștii români și cei sirieni fac ultimele pregătiri pentru punerea acesteia în funcțiune. Fabrica are două linii tehnologice, cu capacitatea zilnică de cîte 1 500 tone clincher și lucrează după procedeul uscat. Ea va putea asigura, în acest fel, în mare măsură solicitările economiei siriene, creînd și surplusuri pentru export. Cimentul obținut în această fabrică — una dintre cele mai mari existente în regiune — va fi de cea mai bună calitate, datorită aplicării tehnologiei puse la dispoziție de firma „Industrialexportimport" partenerului său din Damasc (firma „The General Organization for Cement"). Utilajele instalate sînt și ele dintre cele mai moderne, fiind executate de către unități industriale românești de prestigiu — Întreprinderea de mașini grele, „23 August", „Automatica" ș.a.

Calitatea ireproșabilă a furniturilor a făcut din firma „Uzinexportimport" un reputat furnizor de asemenea obiective executate „la cheie". De altfel, pînă în prezent specialiștii noștri au construit în alte țări, de pe diferite continente, peste 30 de fabrici de ciment totalizînd mai mult de 40 linii de producție complete, cu capacități variind între 300 și 1 500 tone clincher pe zi, în funcție de procedeul solicitat : umed sau uscat. Acest volum impresionant de livrări a avut loc în perioada 1958—1980, deci aproape două linii tehnologice pe an — performanță notabilă, dacă ținem seama că una din trăsăturile specifice ale acestui gen de investiții o constituie perioada relativ lungă de finalizare, cuprinsă între trei și patru ani.

O NOUĂ PIAȚĂ PENTRU AUTOBUZELE ROMÂNEȘTI: PERU

DE CURÎND, întreprinderea „Autobuzul" din Capitală a început să livreze în Peru primele autobuze ROMAN 112 UD destinate transportului de călători în centrele urbane. Primul lot de 50 de autobuze livrate pe această nouă piață a fost încărcat în portul vest-german Hamburg pentru a traversa oceanul.

Autobuzele fac parte din cadrul unui contract care prevede livrarea a peste 300 asemenea mașini, semnat de firma AUTOEXPORTIMPORT din Brașov cu firma „Gramma" din Lima. Ele se caracterizează printr-o capacitate de transport de 110 persoane, printr-un confort deosebit și un design modern, fiind echipate cu un motor diesel cu șase cilindri verticali, amplasat sub podea, construit în baza licenței MAN, care dezvoltă o putere de 192 CP la 2 130 rot/min și are un consum mediu de 35 litri la suta de kilometri. Viteza pe care o dezvoltă aceste autobuze construite pentru această nouă piață externă este de 64 km/oră.

E. K.

Perfecționarea activității economice a consiliilor populare

UN ROL IMPORTANT în aplicarea noului mecanism economico-financiar revine consiliilor populare, care răspund de întreaga activitate din unitățile lor teritorial-administrative. Pentru îndeplinirea acestui rol însă este necesar, așa cum sublinia secretarul general al partidului, să fie înlăturate tendințele de centralism excesiv, manifestate de unele ministere și organe centrale. De asemenea, trebuie ca înseși consiliile populare să înțeleagă bine esența noului mecanism economic și avantajele lui. În această privință, pe bună dreptate, au fost criticate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Congresul al II-lea al consiliilor populare, din septembrie 1980, unele consilii populare care **„n-au înțeles esențialul din noul mecanism economic — adică așezarea întregii noastre activități pe principiile autoconducerii și autogestiunii, ale eficienței economice, gospodărirea cu grijă a fiecărui gram de material, a fiecărui leu. Ele nu au înțeles că aplicarea noului mecanism economic impune a gospodări cît mai eficient întreprinderile și toată economia națională, toate celelalte sectoare de activitate, a face să crească venitul național, avuția generală a țării".**

Se desprinde evident necesitatea ca și activitatea consiliilor populare să fie direcționată după aceleași principii și criterii economice ca întregul sistem economic din care fac parte și cu care trebuie să se armonizeze în înfăptuirea țelului suprem al politicii partidului — creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

În cadrul activității economice a consiliilor populare, un domeniu important îl constituie gospodăria comunală, care nu a avut o reglementare unitară proprie, desfășurîndu-și activitatea în baza unui mare număr de reglementări parțiale, emise în perioada 1938—1969. Proiectul Legii gospodăriei comunale, supus, în prezent, dezbaterii publice, urmărește tocmai să umple acest gol, prin reactualizarea, completarea și unificarea reglementărilor existente, corespunzător exigențelor impuse de dezvoltarea societății socialiste în etapa actuală. Proiectul de lege cuprinde distinct, pe secțiuni, activitățile de gospodărie comunală, cu stabilirea precisă a sarcinilor, atribuțiilor și drepturilor consiliilor populare de toate categoriile, precum și ale unităților de gospodărie comunală — întreprinderi, grupuri de întreprinderi, exploatări, secții și alte formații de lucru — care organizează, execută și răspund de realizarea activității de gospodărie comunală. De asemenea, sînt evidențiate obligațiile și drepturile cetățenilor și unităților socialiste, în calitate de beneficiari ai activităților de gospodărie comunală.

Este de cea mai mare actualitate, în aceste condiții, perfecționarea activității economice pe care o desfășoară consiliile populare prin unitățile proprii — de gospodărie comunală, de construcții industriale, de prestări servicii, de transport în comun etc. — pentru sporirea veniturilor proprii, deci a resurselor necesare pentru autofinanțare. Aplicarea și întărirea autogestiunii economico-financiare în activitatea consiliilor populare impun acestora obligația să-și acopere cheltuielile de producție și circulație din venituri proprii, să obțină beneficii din care să asigure propria dezvoltare și contribuția la dezvoltarea generală a societății, să-și creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și pentru acoperirea cheltuielilor determinate de satisfacerea unor nevoi social-culturale ale acestora în cadrul programului de creștere a nivelului de trai. Trebuie create condiții pentru creșterea contribuției fiecărei unități economice la dezvoltarea societății și pentru cointeresarea mai directă a colectivelor de oameni ai muncii în îndeplinirea prevederilor de plan, în dezvoltarea economică a fiecărei localități.

Perfecționarea activității economice a consiliilor populare apare cu atît mai necesară cu cît o analiză a modului cum s-a desfășurat această activitate în anul 1980 demonstrează existența a numeroase rezerve care trebuie puse în valoare, deși se poate conchide că pe ansamblu s-au obținut rezultate bune. Planul a fost îndeplinit la producția globală în proporție de 105,7%, la producție-prestații în gospodăria comunală și locativă 103,4%, la prestări de servicii către populație 102,3%, la livrări de mărfuri către fondul pieței 134,5%, la export 134,4%. Au fost date în folosință 186 604 apartamente, reprezentînd cel mai mare număr de locuințe realizate pînă în prezent într-un an. Se mențin însă unele aspecte din care rezultă că fenomenele economice nu sînt încă bine stăpînite în toate sectoarele și domeniile de activitate : se înregistrează pierderi, depășiri necorespunzătoare la fondul de retribuire, nerealizarea unor indicatori, credite nerestituite la scadență etc.

Astfel, la organizațiile locale de construcții, producția de construcții-montaj nu a fost îndeplinită la nivelul planificat. Această nerealizare, împreună cu lipsurile în organizarea producției și a muncii, manifestate, în principal, prin utilizarea necorespunzătoare a utilajelor și a forței de muncă și prin neîndeplinirea în unele cazuri a normelor de muncă, precum și dispersarea accentuată a lucrărilor pe teritoriul județelor, au condus la depășirea cu 54,2 lei a nivelului de cheltuieli planificat la 1 000 lei producție. O influență negativă asupra balanței de venituri și cheltuieli a exercitat-o și neîndeplinirea planului de contractare a apartamentelor proprietate personală ; există încă, în acest domeniu, o neconcordanță între cerere și ofertă în ce privește, în primul rînd, amplasamentul și apoi numărul de camere.

Unitățile de gospodărie comunală și locativă în întreprinderile de prestări servicii și de producție au realizat un volum de producție și prestații cu 6,1% peste prevederile de plan. Rezultate bune s-au înregistrat și pe linia întreținerii fondului locativ, planul la lucrările de întreținere, reparații și prestări în construcții fiind îndeplinit în procent de 112,3%. Cu asemenea rezultate era normal ca și activitatea financiară să fie favorabilă, realizîndu-se un volum de beneficii cu 10,8% mai mare decît volumul planificat. Totuși, un număr de 4 întreprinderi au înregistrat pierderi peste cele planificate. De asemenea, au fost înregistrate pierderi nejustificate la unele activități, determinate de lipsa de control și îndrumare și de menținerea cheltuielilor de producție la un nivel ridicat.

O altă problemă care influențează negativ situația economico-financiară a unor consilii populare o constituie faptul că obiectivele economice, locuințele și dotările social-culturale și edilitare realizate în municipiile reședință de județ dețin încă o pondere prea mare în totalul obiectivelor noi, în detrimentul localităților mici și mijlocii. Datorită nerealizării obiectivelor economice prevăzute în unele orașe mici, precum și în noile centre urbane, o parte din locuințele construite nu sînt încă ocupate, neîncasîndu-se ca atare chiriile luate în calcul în balanța de venituri și cheltuieli. Pe de altă parte, un număr însemnat de locuințe și obiective social-culturale și edilitare nu au fost date în folosință ca efect al nepregătirii investițiilor, dispersării forțelor și mijloacelor de producție, nefolosirii utilajelor la întreaga capacitate, indisciplinei existente pe unele șantiere. O seamă de șantiere nu au fost aprovizionate ritmic cu ciment, oțel-beton, plase sudate, materiale termo și hidroizolante, agregate minerale ș.a.

În agricultură, consiliile populare nu și-au exercitat în totalitate atribuțiile

ce le reveneau cu privire la conducerea unitară a acesteia în unitățile lor administrativ-teritoriale, realizarea planului privind baza furajeră și creșterea efectivelor de animale, asigurarea fondului de stat și a produselor pentru populație.

Ca urmare a măsurilor adoptate, rezultatele trimestrului I arată că în anul 1981 asemenea fenomene tind să scadă ca frecvență și intensitate, devenind mai evidente avantajele aplicării mecanismului economico-financiar în toate domeniile și sectoarele de activitate : volumul de producție și prestații în gospodăria comunală a fost îndeplinit în proporție de 107,6%, prestările în construcții 109,8%, prestările de servicii pentru populație 100,7%, producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale 111,4%, livrările de mărfuri către fondul pieței 115,3%. În mod corespunzător, indicatorii financiari se prezintă îmbunătățiți.

Experiența de pînă acum arată că este oportun ca în fiecare județ să se desfășoare analize detaliate, fundamentate pe calcule, în mai multe variante, pentru stabilirea propunerilor de amplasare a noilor obiective de investiții economice, lucrări social-culturale, locuințe și echipare edilitară pe perioada 1981—1985, în cadrul schițelor de sistematizare ale localităților, urmărindu-se eficiența maximă a construcției și exploatării fiecărui obiectiv atît pe plan local cît și în cadrul sistemului economic național.

În domeniul construcțiilor de locuințe, accelerarea ritmului de închidere și finisare a apartamentelor cu stadiu avansat de execuție și funcționarea permanentă a comisiilor de recepție ar reduce termenele de predare a apartamentelor. Aceasta presupune însă ca noile construcții de locuințe să fie începute organizat, în conformitate cu graficele de livrare a materialelor, luîndu-se măsuri corespunzătoare pentru folosirea utilajelor și forței de muncă în vederea realizării productivității muncii planificate. Este necesar să se organizeze aprovizionarea șantierelor și execuția astfel încît să nu se mai repete situațiile din anii anteriori, cînd datorită unor livrări în afara fluxului tehnologic au avut loc imobilizarea și degradarea unor prefabricate, depășirea necorespunzătoare a fondului de retribuire și, în general, a nivelului cheltuielilor planificate. De asemenea, apare necesară o mai bună repartizare a locuințelor în teritoriu, avîndu-se în vedere în mai mare măsură ca pînă acum și nevoile municipiilor și orașelor care nu sînt reședință de județ, ale localităților care vor deveni centre urbane, ale cartierelor din apropierea platformelor și zonelor industriale.

Impactul crizei energetice care se înregistrează pe plan mondial se face simțit și asupra concepției privind construcția locuințelor, astfel încît trebuie să se ajungă la o minimizare a consumurilor de materiale de construcție care, se știe, sînt puternic energofage, dar aceasta să nu ducă la creșterea consumurilor energetice în exploatarea clădirilor respective. În acest sens ar trebui efectuate calcule cît mai precise pentru a evidenția eficiența economică a unor termoizolații sporite, chiar implicînd unele costuri suplimentare, prin prisma economiei de combustibil pe care o asigură în exploatare o perioadă de 30—40 de ani. De asemenea, va crește ponderea clădirilor cu număr mai mic de niveluri, în scopul economisirii cheltuielilor suplimentare pe care le necesită blocurile înalte pentru fundație, ascensoare, hidrofoare etc., reducerii consumurilor de energie electrică, termică și de carburanți în operațiile de execuție a construcțiilor. În același scop, începînd cu anul curent, se urmărește extinderea la un număr mai mare de locuințe a soluției de acoperiș cu șarpantă, care față de acoperișurile în terasă, prezintă un consum mai mic de energie înglobată, de metal și ciment, precum și cheltuieli de întreținere mai reduse cu peste 50%.

În fața constructorilor de locuințe se pune și problema executării în mediul rural și în orașele mici și mijlocii a unor locuințe cu parter și etaj, prevăzute cu sobe cu combustibil solizi. În contextul adîncirii crizei energetice, acestea prezintă avantajul că, pe lîngă lemne și cărbuni, pot utiliza și o serie de resurse locale — crengi și buturi scoase din pădure, tulpini de floarea-soarelui și de tutun, ciocălăi și coceni de porumb, joarde de la vița de vie ș.a. În același timp, ele au funcționalitate multiplă : încălzesc, au cuptor pentru copt și plită pentru gătit și pot fi dotate în partea superioară și cu un recipient din care să se asigure apa caldă menajeră.

Unitățile de gospodărie comunală și locativă și întreprinderile de prestări servicii și de producție, în afara caracterului economic al activității lor, au un rol tot mai important în ridicarea nivelului de confort al cetățenilor. Odată cu creșterea gradului de urbanizare, sporesc dotările tehnico-edilitare și social-culturale, dar în același timp, pentru obținerea unor rezultate economice bune, capacitățile existente trebuie să fie exploatate corespunzător. Dacă analizăm, spre exemplu, eficiența economico-financiară și socială a fondurilor destinate alimentării cu apă și canalizării localităților, constatăm că s-au făcut pași importanți, dar că încă sînt localități, ca Brăila, Reșița, Craiova, Galați, Rm. Vîlcea, Tulcea ș.a., nedotate cu stații de epurare, că în unele județe (Gorj, Arad, Dîmbovița ș.a.) apa potabilă este folosită nerațional, consumîndu-se în proporție mare pentru scopuri industriale și de construcții și că se înregistrează pierderi mari în instalațiile de distribuire a apei, care în unele județe (Satu Mare, Vaslui) ajung la 10—20%. De consemnat și faptul că într-o serie de municipii și orașe se înregistrează un deficit de capacitate la captarea și tratarea apei precum și defecțiuni în exploatare.

Sarcini mari revin întreprinderilor respective pe linia dezvoltării prestărilor de servicii pentru populație, deficitare în prezent mai ales în privința construcțiilor. Pentru stimularea sporirii volumului de prestări în acest domeniu și satisfacerea în mai bune condiții a solicitărilor cetățenilor, considerăm că executarea acestui tip de prestări cu plata în rate ar trebui realizată în condiții similare atît de către unitățile de stat, cît și de cele cooperatiste. Actualmente, reglementările, care sînt diferite, dezavantajează unitățile de stat.

Deși s-au făcut unele progrese, totuși se acționează prea lent pentru generalizarea la toate instalațiile de epurare a apelor uzate, inclusiv la cele construite înainte de a se pune problema folosirii surselor neconvenționale de energie, a recuperatoarelor pentru gazul metan rezultat din fermentarea nămolurilor. Este necesar, în același timp, să se extindă recuperarea materiilor prime din deșeurile menajere (metal, sticlă, țesături etc.) și să se producă energie termică prin arderea reziduurilor care nu pot avea altă întrebuințare. O instalație cu o capacitate zilnică de incinerare a 200 tone deșeuri, pe lîngă că contribuie la rezolvarea corespunzătoare a salubrizării orașului, asigură o economie anuală de 1 350 mii lei, prin valorificarea produselor secundare (1 800 tone fier balotat și 7 000 mc/an blocuri eficiente pentru construcții), reduce distanțele de transport și elimină operațiile de compactare, nivelare și acoperire a deșeurilor menajere. În afară de acestea, furnizează în rețeaua urbană 35 000 Gcal/ an energie termică, echivalentul unei economii efective de 2 790 tone/an combustibil convențional. Pînă la realizarea de asemenea stații de incinerare în fiecare localitate, recuperarea materiilor prime reciclabile din deșeurile și gunoaiele provenite de la întreprinderi și de la populație trebuie să aibă loc, întrucît s-a constatat că acestea conțin mari cantități de metale, hîrtie etc. Spre exemplu, Întreprinderea de salubritate București a colectat, de la gropile de gunoi, în anul 1980, 2 763 tone de fier, 118 tone de fontă, 24 tone cupru, 11 tone bronz, 30 tone alamă, 30 tone zinc, 17 tone plumb, 42 tone aluminiu, 41 tone hîrtie și 1 600 anvelope auto uzate.

Desigur, o preocupare deosebită trebuie să o constituie dezvoltarea mai accelerată a industriei mici, a producției de artizanat și a prestărilor de servicii pentru populație, fiind sectoare economice care dispun de un potențial important, în măsură să contribuie mai substanțial la creșterea nivelului de trai și a veniturilor consiliilor populare.

În orice caz, sugestiile de mai sus nu epuizează problematica largă a ansamblului de acțiuni ce trebuie întreprinse de consiliile populare pentru îmbunătățirea situației lor economico-financiare, pentru aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestiune. Ele constituie numai cîteva direcții de acțiune legate în mai mare măsură de activitățile proprii și specifice consiliilor populare, în care pot fi obținute rezultate bune, cu eforturi relativ mici de investiții.

dr. Virgil DINCA

1 Iunie — Ziua internațională a copilului

COPIII ROMÂNIEI SOCIALISTE: STIMULAREA RESPECTULUI ȘI DRAGOSTEI PENTRU MUNCĂ

LA 1 IUNIE, întreaga lume progresistă sărbătorește Ziua internațională a copilului, a celor ce reprezintă viitorul omenirii și pe care popoarele au datoria de a-i crește, ocroti și educa.

În România, preocuparea pentru crearea celor mai bune condiții materiale și spirituale, de viață și activitate ale copiilor sînt ridicate la rangul de politică de stat, copiii aflîndu-se în atenția permanentă a partidului și statului nostru, a întregii societăți. Interesul și dragostea cu care copiii sînt înconjurați în România se concretizează în fiecare an prin mii și mii de locuri în creșe, grădinițe și școli, prin milioane de manuale școlare, prin numărul mare de apartamente care se atribuie familiilor, prin asistența medicală gratuită, prin crearea a numeroase terenuri de sport, locuri de joacă, tabere și sate de vacanță și multe altele, pentru toți copiii patriei noastre socialiste — români, maghiari, germani și de alte naționalități. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „tinerii, copiii patriei noastre se dezvoltă într-un climat social-politic și etic nou, superior, dispunînd de tot ceea ce este necesar pentru a se forma ca oameni înaintați, făuritori conștienți și prieepuți ai României socialiste și comuniste".**

Acționînd în deplină conformitate cu Declarația Drepturilor Copilului, adoptată de Organizația Națiunilor Unite, societatea românească veghează cu neobosită consecvență pentru ocrotirea copiilor, pentru asigurarea accesului lor neîngrădit la învățătură, știință și cultură, la toate cuceririle civilizației moderne, pentru formarea tuturor copiilor ca cetățeni liberi, demni și egali, participanți activi la opera de înflorire multilaterală a patriei.

O minunată expresie a politicii partidului și statului nostru de a milita neabătut pentru cauza păcii și bunăstării copiilor a constituit-o faptul că fondurile necesare recentei măriri a alocației de stat pentru copii s-au asigurat prin diminuarea fondurilor destinate cheltuielilor militare.

Eforturi deosebite se fac pentru asigurarea celor mai bune condiții pentru învățătură, la care copiii au acces gratuit. În acest sens funcționează peste 14 487 școli generale, peste 9 584 laboratoare și peste 8 816 ateliere școlare, circa 936 000 locuri în grădinițe.

O atenție deosebită se acordă perfecționării muncii de educare comunistă prin muncă și pentru muncă, cultural-artistice și sportive a pionierilor și școlarilor, de îmbunătățire continuă a conținutului activităților destinate timpului liber al copiilor. În acest scop, în București sînt în plină desfășurare lucrările de construcții ale „Centrului copilului" și „Casei Centrale a pionierilor și șoimilor patriei", iar în toate județele își desfășoară activitatea un număr de 250 Case ale pionierilor și șoimilor patriei.

În condițiile în care învățămîntul este chemat în continuare să se dezvolte pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, a politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea, o atenție deosebită se acordă pregătirii tehnico-productive a elevilor, ce se desfășoară în atelierele proprii ale unităților de învățămînt, în secțiile de producție ale unor întreprinderi sau în cadrul lucrărilor practice agricole.

Activitățile pionierești tehnico-aplicative și științifice cuprind de la un an la altul un număr din ce în ce mai mare de pionieri și școlari. Astfel, în prezent își desfășoară activitatea în școli, unități economice, case ale pionierilor și șoimilor patriei 59 208 cercuri tehnico-aplicative și 50 261 cercuri științifice pe discipline de învățămînt, care cuprind 2 503 807 pionieri și școlari (78% din totalul elevilor).

Înscris în cadrul acțiunii pentru stimularea participării maselor la activitatea de creație științifică și tehnică, integrată în Festivalul Național „Cîntarea României", concursul de creație tehnico-științifică al pionierilor și școlarilor „Start spre viitor" a reușit să asigure o participare de masă a elevilor la activitatea de creație tehnico-științifică. Au fost antrenați 268 809 pionieri și școlari cu 92 114 lucrări, din care 400 au fost selecționate pentru expoziția republicană. Din acestea, 20 de lucrări sînt în atenția Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci în vederea brevetării lor ca invenții, iar 15 au fost reținute de către Oficiul Central pentru Mijloace de Învățămînt din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului în vederea omologării și introducerii acestora în fabricația de serie, pentru dotarea laboratoarelor și atelierelor școlare.

Comparativ cu edițiile anterioare ale Festivalului Național „Cîntarea României", se remarcă o mai mare diversitate a domeniilor de aplicabilitate a lucrărilor de creație tehnico-științifică, evidențiindu-se, în acest sens, implicarea în mai mare măsură a Organizației Pionierilor în antrenarea copiilor la probleme economice majore actuale, cum ar fi : găsirea unor noi surse de energie precum și de economisire a acesteia. („Dispozitiv pentru transformarea energiei valurilor în energie electrică" — Casa pionierilor și șoimilor patriei C.P.S.P. Tecuci, jud. Galați ; „Instalație pentru biogaz" — C.P.S.P. Pîncota, jud. Arad ; „Termostat pentru reglarea consumului de gaz" — C.P.S.P. Gherla, jud. Cluj ; „Ecolux" — C.P.S.P. București), precum și la cunoașterea directă a structurii ramurilor economiei naționale, a mijloacelor de producție specifice acestora, condiție care stă și la baza unei bune orientări școlare și profesionale a elevilor („Tester pentru semiconductoare" — C.P.S.P. sector 1 București ; „Mașină pentru scuturat și uscat polenul din flori" — C.P.S.P Oltenița, jud. Călărași ; „Mașină de recoltat porumb cu plan orizontal" — C.P.S.P. Jimbolia, jud. Timiș).

Preocuparea pentru lărgirea caracterului de masă al tuturor activităților tehnico-aplicative și științifice pionierești se corelează cu măsurile pentru îmbunătățirea conținutului metodelor și formelor de organizare a acestora, cu sporirea utilității lor în orientarea școlară și profesională a copiilor. În acest sens s-au luat măsuri pentru orientarea profilului activităților tehnico-științifice în concordanță cu nevoile actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, cu necesarul de forță de muncă calificată pentru toate ramurile economiei, și în mod deosebit pentru sectoarele deficitare.

În ansamblul acțiunilor inițiate în sprijinul unei mai bune orientări școlare și profesionale a elevilor, un loc important îl ocupă întîlnirile și dezbaterile cu activiștii de partid, contactul nemijlocit cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale. Astfel, se organizează frecvent vizitarea unor obiective economice și social-culturale, au loc întîlniri ale copiilor cu fruntași în producție, cu inovatori și inventatori, cu oameni de știință, expoziții, concursuri, schimburi de experiență etc.

Sistemul activităților de muncă patriotică, desfășurat sub genericul „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei", a asigurat participarea nemijlocită a pionierilor și școlarilor la acțiunea republicană de valorificare și introducere în circuitul economic a materialelor refolosibile, la protejarea mediului înconjurător, la înfrumusețarea localităților, la ocrotirea și dezvoltarea avuției naționale. Realizarea în proporție de 104,2% a angajamentelor de muncă patriotică asumate de către consiliile și comandamentele pionierești în anul 1980, precum și realizarea celor pe 1981 în proporție de 60% în cinstea aniversării creării Partidului Comunist Român sînt cifre care atestă creșterea preocupării pionierilor și școlarilor pentru înțelegerea semnificației politice și patriotice a activității desfășurate în acest domeniu.

Conștienți fiind de faptul că pionierii și șoimii patriei reprezintă schimbul de mîine, contemporanii anului 2000. Organizația Pionierilor este preocupată permanent să asigure ca fiecare copil să-și însușească cît mai profund convingeri durabile de muncă și viață comunistă, să se pregătească temeinic pentru viitor, pentru transpunerea în viață a perspectivelor deschise de înaintare a României spre comunism

Vasile VĂCARU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Livrări la export

DORIM să punem în discuție unele aspecte ce pot părea mărunte, dar care constituie probleme ce afectează bugetul de venituri și cheltuieli al unei întreprinderi. Astfel, o unitate socialistă primește comanda pentru export de la unitatea de comerț exterior. În comanda respectivă se înscrie un anumit preț stabilit în valută, cu ocazia contractărilor cu partenerii străini. Se livrează marfa și, în momentul în care se plătește suma de către clientul străin, unitatea de comerț exterior decontează suma corespunzătoare în lei unității producătoare. Aici apare problema la care dorim să ne referim. Suma ce se cuvine unității producătoare va fi în mod necesar mai mică decît cea plătită de clientul extern, întrucît se scade comisionul întreprinderii de comerț exterior, așa cum se prevede în articolul 36 din Legea nr. 12/1890.

În momentul în care se elaborează planurile anuale, se are în vedere portofoliul de comenzi, deci în mod normal se prevede și un plan valoric pe baza prețurilor din comenzi. Unitatea socialistă, cînd raportează realizările, raportează în fond sumele obținute, mai puțin comisionul întreprinderii de comerț exterior. În acest fel, la o sumă de 2 500 000 dolari S.U.A. și un comision de 0,5% apare un minus scriptic efectiv de 12 500 dolari S.U.A. în bugetul unității producătoare, deci implicit o nerealizare a planului. Urmează justificările, raportările duble – respectiv odată o raportare preliminară la suma integrală din contract, iar apoi o raportare cu suma reală din buletinul vamal, deci o creștere a birocrației în ultimă instanță.

Pentru a se evita o astfel de situație propunem ca în momentul în care se emite comanda de către unitatea de comerț exterior, prețul în valută să aibă scăzut deja comisionul cuvenit. În acest fel nu se încalcă nici prevederile articolului 23 din Legea nr. 12/1980, care prevede necesitatea corelării prețurilor din contractul extern și cel intern, și se evită și aceste diferențe scriptice care însă pînă la urmă se materializează într-o nerealizare a planului valoric.

Ștefan HERCHI
jurisconsult la Întreprinderea de confecții din Oradea

Costuri

PENTRU nevoile de analiză și fundamentare a sistemului de prețuri în construcții sîntem de părere ca, în viitor, la baza metodologiei de planificare a costurilor să stea și structura costurilor care exprimă cheltuielile socialmente necesare. Pentru aceasta propunem introducerea noțiunii de cost al șantierului, care să cuprindă doar elementele de cheltuieli socialmente necesare din structura costurilor (materiale, manoperă, utilaj, cheltuieli indirecte) și costul de gestiune format din costul șantierului la care să se adauge contribuțiile la asigurări sociale, impozitul pe retribuții, cheltuielile pentru fondul de cercetare, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, dobînzi, remedieri și refaceri la lucrările de construcții și cheltuielile neproductive. În acest mod costul își poate îndeplini ambele roluri : indicator de apreciere a activității organizațiilor de construcții și al cheltuielilor socialmente necesare, utilizat în planificare și stabilirea prețurilor.

Valeria BABAIȚA
Timișoara

ECOURI

Fonduri fixe

AM CITIT cu mult interes articolul „Utilizarea intensivă a fondurilor fixe", publicat în nr. 6 al „Revistei economice", prin care se efectuează o analiză amplă asupra modului în care Centrala de motoare și materiale electrotehnice din București și întreprinderile din componența sa s-au preocupat de folosirea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, mijloace fixe pentru care s-au cheltuit însemnate fonduri de investiții. Dorim să arătăm că avem în atenția noastră permanentă, factorii de influență analizați în tabelul prezentat în articol, unul dintre cei mai importanți fiind factorul aprovizionarea materială cu care, datorită specificului producției noastre, ne confruntăm în permanență. Problema asigurării forței de muncă a fost rezolvată prin înființarea liceului industrial și a școlii profesionale cu profil, din care în acest an a ieșit prima promoție.

Apreciem ca foarte valoroasă inițiativa luată de dv. de a analiza diferiți factori care influențează pozitiv sau negativ utilizarea intensivă a fondurilor fixe și considerăm că continuarea ei și la alte centrale ar contribui la cunoașterea metodelor avansate de muncă, ajutînd întreprinderile și centralele în îmbunătățirea continuă a activității lor.

Șt. PUȘCAȘU
director general adjunct la I.C.M.E. București

★

ACTIVITATEA de producție la Întreprinderea „Electroprecizia" din Săcele se desfășoară în patru secții direct productive (în cadrul cărora ființează 24 linii tehnologice specializate) și trei secții indirect productive. În cursul anului trecut, ca urmare a măsurilor luate, utilajele din secțiile direct productive au fost organizate în cea mai mare parte pe trei schimburi, realizîndu-se un indice de încărcare de 90%, schimburile neprogramate reprezentînd în cazul acestor secții un procent de 8% din timpul disponibil. Ponderea mare a schimburilor neprogramate s-a datorat și regimului strict de economii la energie electrică și combustibil, (la energia electrică economiile pe anul 1980 s-au cifrat la peste 2 100 MWh).

Ponderile mari semnalate în „R.E." la schimburi neprogramate și activitatea de întreținere și reparații ne indică suficiente rezerve de creștere a gradului de utilizare a capacităților de producție. În acest sens menționăm că printre obiectivele anului în curs este prevăzută și creșterea gradului de poliservire a mașinilor-unelte. Sînt prevăzute, de asemenea, alimentarea mecanizată cu semifabricate a unui număr tot mai mare de mașini, evacuarea mecanizată a deșeurilor etc.

Pentru îmbunătățirea activității de întreținere și reparații s-au constituit echipe și formații specializate. O serie de piese de schimb necesare reparațiilor utilajelor se execută cu forțe proprii.

Gh. BUCERZAN
director la întreprinderea „Electroprecizia" Săcele

★

ÎN întreprinderea noastră s-au desfășurat ample acțiuni de reorganizare a secțiilor de producție, a atelierelor din cadrul secțiilor, s-au reamplasat utilajele în vederea formării de linii tehnologice specializate pe executarea în flux a anumitor repere componente ale motorului electric. Prin aceste măsuri s-au realizat o mai uniformă încărcare a utilajelor cu posibilitatea creșterii gradului lor de exploatare, o utilizare rațională a spațiului productiv, dar mai cu seamă posibilitatea programării mai eficiente a lucrului în trei schimburi. Asemenea reamplasări se au în vedere în toate secțiile de producție, astfel încît să existe o desfășurare optimă a diferitelor faze ale procesului de producție, o dimensionare rațională a schimburilor de lucru.

O altă posibilitate de mărire a indicelui de utilizare a parcului de utilaje din dotare, de data aceasta prin mărirea duratei de exploatare, cum reiese și din articolul din „R.E.", o constituie perfecționarea continuă a activității de întreținere și reparații. În acest scop în întreprindere au fost formate colective de specialiști în vederea recepționării calitative a utilajelor ieșite din reparații, stabilirii cauzelor de căderi accidentale mai importante a utilajelor, urmăririi modului cum sînt întreținute și exploatate mașinile. Pornind de la realitatea că unitatea noastră este dotată cu mașini, instalații și aparatură dintre cele mai moderne, am considerat ca o necesitate obiectivă, organizarea unor forme de perfecționare a pregătirii profesionale, în care au fost cuprinși, numai în anul 1980, un număr de peste 700 oameni ai muncii.

Cu toate că contractele cu furnizorii au fost încheiate în timpul legal, termenele de livrare a unor materiale electrotehnice (sîrmă de bobinaj, tablă silicioasă) nu sînt în totalitate respectate, producînd perturbații în buna desfășurare a procesului de producție. Pentru evitarea acestui aspect ne străduim să perfecționăm continuu mecanismul colaborării, menținîndu-se contacte permanente cu furnizorul. Articolul apărut în „R.E." s-a vrut și a reușit să fie un îndreptar în munca noastră de identificare a cauzelor ce frînează atingerea unei eficiențe maxime. De aceea, acest articol a fost prelucrat cu toți factorii de răspundere din întreprindere.

Gheorghe ALEXANDRU
inginer șef cu producția la Întreprinderea de motoare electrice Pitești

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

TRIBUNA „R.E."

JURISTUL DE ÎNTREPRINDERE

– Apărător al legalității socialiste, sfătuitor al conducerii, educator al oamenilor muncii –

PRIVITĂ GLOBAL, unitatea socialistă se înfățișează ca un ansamblu de activități [1]) complexe și dinamice, care se condiționează reciproc și a căror integrare armonioasă permite unității să inițieze anumite acțiuni, să reacționeze corespunzător la toate solicitările mediului, să se adapteze acestora și, în final, să evolueze eficient și să se dezvolte continuu.

Dacă în majoritatea lor, activitățile unei întreprinderi aparțin fiecare unei anumite funcțiuni, regăsindu-se în aceasta și numai în aceasta, sînt însă unele — puține la număr — al căror conținut (atribuții, sarcini) se regăsesc și în conținutul altor activități, din mai multe funcțiuni.

Activitatea juridică face parte prin excelență din această ultimă categorie. Ea cuprinde totalitatea atribuțiilor [2]) prin care se creează condițiile ca întreprinderea să-și desfășoare activitatea în cadrul normelor legale, asigurîndu-se **respectarea legalității socialiste** de către organele de conducere, compartimentele funcționale și de producție, ca și de către totalitatea oamenilor muncii din respectiva unitate, precum și atribuțiile prin care se asigură **apărarea intereselor patrimoniale legale ale unității.**

ATRIBUȚIILE respective au fost precizate normativ încă din anul 1955 [3]). Totuși, în mod paradoxal, activitatea juridică a fost mai puțin studiată prin prisma principiilor moderne ale științei organizării și conducerii. În mod frecvent, în literatura românească din domeniul organizării, pornindu-se de la ponderea atribuțiilor juridice în celelalte activități, s-a considerat un conținut al activității juridice mult îngustat față de cel real. O asemenea viziune se regăsește în însuși „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi" (C.O.E.S., 1977), prin care această activitate a fost plasată în cadrul funcțiunii comerciale, la compartimentul desfacere, sub motivul că cea mai mare parte din volumul său de muncă se realizează la vizarea contractelor comerciale de desfacere a produselor.

În etapa actuală, de permanentă și perseverentă dezvoltare a democrației socialiste și a legalității socialiste, promovate consecvent de către conducerea partidului, înțelegerea îngustă a activității juridice — ca reprezentînd în principal atribuții ce comportă mai mult sarcini de rutină (de pildă, domeniul relațiilor contractuale) — poate restrînge nu numai sfera noțiunii, dar și, ceea ce este mai grav, însăși **sfera de preocupări** a juristului din întreprindere.

Un statut corespunzător atribuțiilor reale

DIAGRAMA DE RELAȚII a **jurisconsultului** (vezi schema din pagina următoare), realizată pe modelul structurii de organizare a Întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, pune în evidență faptul că juristul din întreprindere are relații cu :

— consiliul oamenilor muncii, directorul și celelalte funcții din conducerea întreprinderii ;

— organizații de masă și organisme obștești — comitetul sindicatului și consiliul de judecată muncitoresc ;

— marea majoritate a compartimentelor ce aparțin tuturor funcțiunilor întreprinderii — relații cu un pronunțat caracter funcțional (rol de direcționare specializată, de sfătuitor), prin avizele date asigurînd respectarea legalității socialiste, precum și apărarea intereselor patrimoniale legale ale întreprinderii. Randamentul calitativ și cantitativ al muncii sale este în strînsă dependență de calitatea colaborării cu aproape toate compartimentele unității economice ;

— toți oamenii muncii din întreprindere, în exercitarea sarcinilor sale de popularizare a legislației — în vederea prevenirii abaterilor de la legalitate — și prin sfătuirea personalului muncitor în rezolvarea unor probleme personale din domeniul dreptului muncii.

La acestea se adaugă relațiile directe pe scară ierarhică — cu centrala, dar și cu ministerul economic (arbitrajul departamental), precum și relațiile (prin împuternicirea de reprezentare dată de director) cu organele jurisdicționale, cu procuratura etc. (Menționăm că în „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi" sînt nominalizate, în domeniul juridic, 8 atribuții care nu epuizează nici pe departe sfera identificată de noi, iar diagrama principalelor relații ale compartimentului desfacere, dată în acest document, nu cuprinde relațiile exterioare cu specific din domeniul juridic).

Așa cum se arată în proiectul Tezelor pentru cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, **cunoașterea și aplicarea hotărîrilor de partid, a legilor țării constituie o „condiție esențială a participării competente a oamenilor muncii la organizarea și conducerea producției, la întregul proces de transpunere în viață a prevederilor de plan, la exercitarea de către organele autoconducerii muncitorești a atribuțiilor ce le revin".**

Dat fiind rolul pe care este chemat să-l îndeplinească din acest punct de vedere activitatea juridică din întreprinderi, considerăm necesar ca, în cadrul măsurilor de îmbunătățire a organizării compartimentelor administrative, **juriștilor să li se atribuie un loc corespunzător** (eventual în subordinea directă a conducerii), **care să elimine verigile intermediare nespecializate, să mărească autoritatea lor** pentru realizarea în bune condiții a activității juridice, **să asigure mai buna lor încărcare cu sarcini, precum și funcționarea efectivă a relațiilor** prezentate în diagramă.

În același timp se cere ca atribuțiile juristului să fie detaliate mult mai adîncit decît în actualul regulament-cadru, definindu-se domeniul colaborării lor cu compartimentele de O.P.M. și relațiile cu conducerile întreprinderilor. (Trebuie observat, în legătură cu aceasta, că organizația profesională a juriștilor încă nu și-a spus pe deplin cuvîntul în ce privește definirea conceptului de activitate juridică în cadrul întreprinderii, detalierea atribuțiilor de realizat și poziția juristului în structura organizatorică a întreprinderii). Cerințele complexe ale postului de jurist de întreprindere în accepțiunea considerată — și care, de fapt, corespunde nevoilor reale — trebuie corelate și cu motivația exercitării acestei funcții, atît pe plan moral — prin implicarea mai profundă în viața colectivului, cît și pe plan material — prin atenuarea diferenței de retribuție față de alți specialiști cu studii superioare din unitate, potrivit cantității și calității muncii prestate, a eficienței sale economice și sociale.

[1]) Prin **activitate** înțelegem totalitatea acțiunilor de o anumită natură (tehnică, economică, administrativă, juridică etc.), a cărei efectuare necesită cunoștințe într-un anumit domeniu de specialitate și care contribuie la realizarea uneia din funcțiunile întreprinderii.

[2]) **Atribuție** = un ansamblu de sarcini identice, necesare pentru realizarea unui anumit obiectiv al unei activități. **Sarcină** = cea mai mică unitate de muncă individualizată și avînd un sens complet.

[3]) Decretul nr. 143/1955 privitor la organizarea și funcționarea oficiilor juridice.

→

PRINCIPALELE RELAȚII ALE JURISTULUI DIN UNITĂȚILE ECONOMICE

(corespunzător numerotării din schemă)

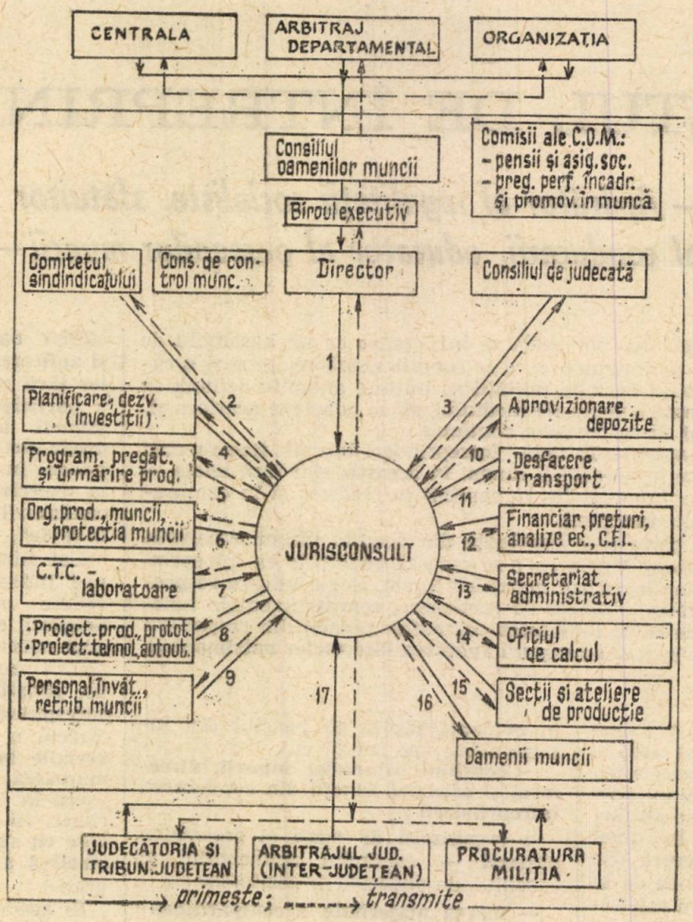

1. Primește : instrucțiuni, ordine, dispoziții cu privire la întocmirea proiectelor de decizii cu caracter normativ intern, proiectelor de contract, reprezentarea în diferite instanțe, rezolvarea oricăror lucrări cu caracter juridic. **Transmite :** informații cu privire la respectarea legalității în întreprindere, a disciplinei contractuale, cauzele generatoare de litigii de muncă, litigii arbitrale, modul de rezolvare a litigiilor etc.

2. Primește : sesizări asupra aplicării incorecte a dreptului muncii; solicitări privind cunoașterea legislației. **Transmite :** sugestii cu privire la modul de rezolvare a sesizărilor oamenilor muncii în spiritul respectării actelor normative, metode de popularizare a legislației în vigoare.

3. Primește : informații cu privire la litigiile înregistrate. **Transmite :** indicații cu privire la respectarea dispozițiilor legale ; sesizarea unor cazuri de indisciplină.

4. Primește : informații în legătură cu obiectivele și planul de investiții, documente. **Transmite:** vizarea contractelor de antrepriză și de achiziționări de utilaje, precum și asupra respectării clauzelor contractuale.

5. Primește : informații asupra cauzelor care au determinat neexecutarea producției fizice la termenele contractate, pentru formularea apărării în instanță. **Transmite :** informații cu privire la litigiile care se înregistrează la diferite unități, privind cooperarea în producție ; vizarea contractelor de cooperare.

6. Primește : solicitări privind rezolvarea unor dosare de accidente de muncă. **Transmite :** informații privind legislația specifică și modalități de rezolvare legală a dosarelor de accidente.

7. Primește : informații privind refuzurile de calitate (ca furnizor sau beneficiar). **Transmite :** sprijin pentru rezolvarea pe cale amiabilă sau arbitrală a refuzurilor, informații privind respectarea prevederilor legale în domeniul calității ; instrucțiuni (efectuează instruirea) privind recepția produselor.

8. Primește : contracte și convenții de cercetare și proiectare, pentru vizare. **Transmite :** contractele și convențiile vizate.

9. Primește : solicitări de vizare a unor documente privind relațiile de muncă. **Transmite :** documente vizate privind contractul de muncă, transferări în altă muncă, sancțiuni și recompense, retribuirea muncii ; informații privind normele legale din domeniul dreptului muncii, al retribuirii muncii ; informații cu privire la soluționarea unor spețe întîlnite în practica judecătorească.

10. Primește : contracte pentru vizare ; diverse solicitări pe parcursul derulării contractelor. **Transmite :** sugestii cu privire la încheierea contractelor, la soluționarea neînțelegerilor precontractuale, vizarea contractelor ; sugestii cu privire la modul de acționare a furnizorilor în vederea respectării obligațiilor contractuale; instruirea comisiei de recepție și gestionarilor ; informații cu privire la soluționarea unor spețe intervenite în practica arbitrală.

11. Primește : contracte pentru vizare ; diverse solicitări pe parcursul derulării contractelor. **Transmite :** sugestii cu privire la încheierea contractelor, soluționarea neînțelegerilor precontractuale, vizarea contractelor ; sugestii privind modul de acționare pentru nerespectarea obligațiilor contractuale, precum și pentru formularea apărării în eventuale litigii ; concilieri prearbitrale ; prelucrarea de spețe deosebite ; instruirea comisiilor de recepție și a gestionarilor.

12. Primește : solicitări privind rezolvarea unor probleme rezultate din activitatea C.F.I., precum și din activitatea de încasare a facturilor ; solicitări privind rezolvarea unor litigii patrimoniale. **Transmite :** sugestii privind rezolvarea unor dosare ale C.F.I. ; sprijin în acționarea și urmărirea debitorilor ; concilieri prearbitrale la unele facturi sau drepturi neîncasate ; sugestii pentru rezolvarea unor litigii patrimoniale.

13. Primește : solicitări privind cunoașterea legislației specifice în vigoare ; contracte pentru vizare ; solicitări privind rezolvarea unor litigii patrimoniale. **Transmite :** instruirea personalului de secretariat asupra prevederilor legale privind rezolvarea cererilor, sesizărilor și reclamațiilor oamenilor muncii ; informații privind noile reglementări legale în domeniul P.S.I. ; vizarea contractelor de prestări de servicii administrative pentru unitatea economică ; sugestii pentru rezolvarea unor litigii patrimoniale.

14. Primește : contracte pentru vizare. **Transmite :** sugestii cu privire la încheierea contractelor de proiectare și exploatare cu centrele de calcul electronic (teritoriale sau departamentale).

15. Primește : solicitări privind legislația în vigoare în diferite domenii ale dreptului muncii și dreptului economic. **Transmite :** informații privind legislația în vigoare în aceste domenii.

16. Primește : solicitări privind modalitatea legală de rezolvare a unor litigii de muncă și cunoașterea legislației în vigoare. **Transmite :** sugestii privind modul de rezolvare a unor litigii de muncă ; popularizarea, în rîndurile personalului muncitor, a legislației socialiste, a noilor legi, decrete și altor reglementări.

←

Completări necesare în pregătirea profesională

ȚINÎND SEAMA de atribuțiile activității juridice din unitățile economice și de faptul că aceasta se desfășoară în colectivul de oameni ai muncii — producători, proprietari și beneficiari, apare clară diferența de profil dintre juristul de întreprindere și cel din justiție. Din acest punct de vedere devine necesar, în etapa actuală, ca pregătirea (specializarea) juristului de întreprindere să fie completată și cu o **pregătire economică și de organizare**, chiar și cu unele **cunoștințe generale tehnologice** (ce ar putea fi însușite pe timpul funcționării în respectiva unitate), care să-i dea posibilitatea de a participa efectiv la respectarea și îmbunătățirea reglementărilor stabilite de noua ramură a dreptului — dreptul economic, de a susține interesele legale ale întreprinderii în cunoștință de cauză și, deci, cît mai temeinic. O asemenea pregătire trebuie avută în vedere cu atît mai mult, cu cît juriștii pot fi folosiți cu bune rezultate și în alte activități (de pildă, personal-învățămînt-retribuire), în conducerea funcției comerciale ș.a. În plus, după cum a rezultat dintr-o cercetare efectuată la I.C.H. Palas-Constanța în urma căreia s-a stabilit un model de profesiogramă sociologică a juristului de întreprindere, pentru desfășurarea eficientă a activității acestuia este foarte importantă existența unor **aptitudini intelectuale** (îndeosebi putere de observare, memorie vizuală, atenție distributivă și concentrată, învățare), precum și a unor **trăsături de caracter și de temperament** (iuțeala acțiunii, stăpînire de sine, disciplina muncii, conștiinciozitate, meticulozitate, operativitate), care trebuie educate și dezvoltate.

TOATE ACESTE ASPECTE au fost prezentate pornind de la faptul că atît procesul de producție, cît și desfășurarea activității administrative implică un complex de decizii de cele mai variate naturi, decizii ce se cer a fi luate nu numai operativ, dar și respectînd deplin legislația socialistă, litera și spiritul legii. La aceasta se mai adaugă și faptul că în condițiile generalizării cu succes a noului mecanism economico-financiar, este nevoie nu numai de cunoașterea profundă a legalității, dar — mai mult ca oricînd — și de o sporită preocupare pentru apărarea intereselor patrimoniale ale unităților economice. De aici rezultă implicit **necesitatea de a reinterpreta rolul juristului în cadrul întreprinderii și poziția sa în structura de organizare a acesteia.**

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

În dezbaterea specialiștilor

AUTOFINANȚAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE (II)

DINAMICILE ȘI CORELAȚIILE la care ne-am referit în numărul trecut al revistei oglindesc, fără tăgadă, faptul că centralele și întreprinderile nu acționează destul de hotărît pentru a utiliza cît mai eficient zestrea tehnică încredințată de societate spre o bună și eficientă administrare.

Fără îndoială, este evident că principiul autofinanțării n-a acționat și nu funcționează încă cu temeinicia și exigența cerute de noul mecanism economico-financiar în scopul sporirii răspunderii unităților economice pentru realizarea unor parametri ridicați de eficiență a fondurilor fixe, potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. de realizare a unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică. Situația se prezintă într-un mod asemănător și în cazul mijloacelor circulante, așa cum reflectă calculele din tabelul nr. 1 (vezi numărul trecut) și tabelul nr. 2.

Analiza datelor evidențiază cu putere că în timp ce volumul planificat al mijloacelor circulante a fost depășit, acest lucru nu-și găsește corespondent în evoluția indicatorilor privind îndeplinirea planului producției nete, producției marfă vîndute și încasate și beneficiilor. Toate acestea își găsesc reflectarea în modul în care a evoluat viteza de rotație a mijloacelor circulante. Sarcinile stabilite în plan privind accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante nu s-au realizat decît la unele din unitățile la care ne referim.

Să ne oprim, prin prisma celor arătate, la Centrala industrială de mașini unelte, mecanică fină și scule. La această mare unitate economică gradul de îndeplinire a planului la producția marfă vîndută și încasată a fost de 101,3% în anul 1978, de 95,1% în 1979, de 96,4% în 1980, la producția netă de 97,2%, de 92,3% și respectiv 97%, iar la beneficiul total de 97%, de 86,5% și respectiv 91,1%. În schimb, evoluția volumului utilizat de mijloace circulante și a vitezei de rotație a acestora au cunoscut o tendință opusă. Volumul mijloacelor circulante utilizate față de cele planificate a crescut cu 400 mil. lei în 1978, cu 679 mil. lei în 1979 și cu 212 mil. lei în 1980, ponderea fondurilor împrumutate fiind de 57,9% în 1978, de 68,4% în 1979 și de 63,4% în anul 1980, creditele restante și nerambursate în termen fiind în volum apreciabil. Drept urmare, durata unei rotații a mijloacelor circulante a crescut față de cea planificată, cu 17 zile în 1978, cu 34 zile în 1979 și cu 39 zile în 1980.

Modul în care funcționează, în prezent, principiul autofinanțării unităților economice, după cum rezultă din elementele și corelațiile cuprinse în tabelele la care ne-am referit, are drept consecință volumul exagerat de credite la care apelează unele unități economice atît în cadrul planului, cît și peste plan. Acest fapt determină ca circuitul și rotația fondurilor să fie, de regulă, mult sub posibilități. Rezervele privind creșterea eficienței utilizării mijloacelor circulante sînt departe de a fi mobilizate în toată amploarea lor.

După opinia noastră, sistemul de creditare trebuie să constituie o pîrghie mult mai eficace pentru a determina întreprinderile și centralele să facă față cerințelor reproducției lărgite într-o măsură cît mai mare cu fonduri proprii, să apeleze la credite în limitele stricte ale planului de credite, plan temeinic fundamentat și, desigur, să evite cu orice chip credite nerambursate la scadență. Raportul dintre autofinanțare și creditare trebuie să încline pentru creșterea substanțială a ponderii autofinanțării.

Creditul trebuie să joace un rol mult mai important în gospodărirea fondurilor pe toate treptele sistemului de organizare și conducere a ramurilor economiei naționale. Activitatea întreprinderilor și centralelor trebuie așa fel organizată încît să fie obținută și vîndută cît mai repede producția, să se reducă la strictul necesar volumul stocurilor pentru ca unitățile respective să-și asigure mijloacele financiare din resursele proprii. Prin urmare, creditul trebuie să-și intensifice rolul, să-și amplifice funcțiile pentru ca principiul autofinanțării să acționeze realmente ; trebuie să determine unitățile economice ca, prin ridicarea substanțială a rentabilității, a eficienței în general, să reducă la minimum și chiar să renunțe la mijloacele împrumutate. **„Autogospodărirea, autoconducerea, autofinanțarea — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — înseamnă că fiecare unitate, de orice fel, să ajungă să trăiască prin mijloacele proprii și să apeleze numai în cazuri cu totul excepționale la anumite credite“** [1].

Considerăm că aplicarea autofinanțării unităților economice trebuie să fie înfăptuită într-un astfel de mod încît acestea să fie la maximum cointeresate, prin sistemul de pîrghii economice, în creșterea ponderii fondurilor provenite din surse proprii pe baza realizării la un nivel superior a indicatorilor de eficiență, să-și realizeze sarcinile de plan cu un volum minim de fonduri. Ca urmare, raportul dintre finanțarea unităților economice din fondurile generale ale societății și creditare, pe de o parte și autofinanțare pe de altă parte, trebuie să încline, într-o măsură cît mai mare, în favoarea acesteia din urmă. Modul cum funcționează în prezent principiul autofinanțării și anume constituirea fondurilor proprii cu destinație economică potrivit necesarului din plan și mai puțin în raport de nivelul rentabilității, de rezultatele pe planul eficienței, redistribuirea resurselor formate care întrec, într-o perioadă sau alta, nevoile de creștere a fondurilor fixe și circulante, ca și modul de realizare a creditării, determină, în realitate, ca ponderea finanțării și creditării în constituirea fondurilor să fie hotărîtoare. După concluziile noastre, aceasta afectează într-o mare măsură negativ rigoarea cu care se manifestă aplicarea noului mecanism economico-financiar. Or, trebuie să apară, și prin consecințele autofinanțării, o distincție netă între unități în funcție de eficiența cu care utilizează mijloacele încredințate de societate, își gospodăresc patrimoniul de care dispun. Întreprinderile în care fondurile din resurse proprii au o pondere mai mare trebuie să dispună de avantaje în plus, și invers.

Este cunoscut că în prezent necesarul de fonduri pentru activitatea economică se stabilește prin includerea în acest necesar — în mod automat — și a ratelor scadente la creditele primite, precum și dobînzile aferente acestora. Pe de altă parte, așa cum arată realitatea, reflectată în calculele noastre, în procesul execuției bugetului de venituri și cheltuieli, întreprinderile utilizează un volum de credite peste prevederile de plan, în condițiile cînd realizările privind activitatea lor economică nu se ridică nici la nivelul sarcinilor planificate. Ca urmare, creditul se manifestă în realitate ca o sursă prea lesnicioasă de finanțare permanentă, cu consecințe negative pe planul eficienței utilizării mijloacelor fixe și circulante. Ca o concluzie de ordin mai general ce rezultă din cele de mai sus este faptul că unitățile economice — întreprinderi și centrale — nu sînt puse în situația de a căuta și aplica soluții pentru optimizarea volumului de fonduri, pentru realizarea sarcinilor de plan cu fonduri minime.

Pornind de la concluziile pe care le-am desprins în cercetarea noastră cu privire la funcționalitatea autofinanțării ca una din componentele cele mai de seamă ale noului mecanism economico-financiar, considerăm că se impun perfecționări ale modalităților de constituire a fondurilor create la dispoziția întreprinderilor și centralelor și, bineînțeles, perfecționări în repartizarea beneficiului. În acest sens, s-ar impune ca o anumită cotă din beneficiu să fie vărsată la bugetul de

[1] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, 15 februarie 1981, Ed. politică, București, 1981, p. 37

Tabel nr. 2

INDICATORII PRIVIND MIJLOACELE CIRCULANTE

		CIUTMR	CIUEMMR	CIUTCR	CIMUMFS	CIMME	CIPCMP	CIMCCLV	Centr. prel. lemn	Centr. spirt
1. Dinamica fondurilor împrumutate (în %)	1980/1978	140	132	127	178	82	105	121	179	148
	1980/1979	115	109	86	122	88	104	104	142	103
2. Ponderea mijloacelor circulante împrumutate (în %)	1978	63	63	59	58	53	63	31	33	52
	1979	67	67	70	68	46	28	36	38	60
	1980	70	68	61	63	44	28	43	45	52
3. Dinamica creditelor restante și nerambursate (în %)	1980/1978	151	168	118	134	95	141	234	343	50
	1980/1979	128	72	81	57	39	199	135	232	133
4. Diferența între durata unei rotații a mijloacelor circulante efectiv realizată față de cea planificată (zile ±)	1978	+39	+31	+43	+17	+33	+ 1	+17	+21	+ 5
	1979	+43	+ 4	+44	+34	+20	+ 0,4	+14	+16	+ 8
	1980	+23	+45	+19	+39	+ 3	+ 1	+ 1	+ 8	− 2
5. Diferența dintre durata unei rotații realizate în 1980 față de 1978 și 1979 (zile ±)	1)	+15	+65	−24	+70	− 8	0	− 6	+ 5	+ 6
	2)	+ 4	+58	−55	+29	−11	0	−11	− 2	0

1) diferența dintre durata unei rotații în anul 1980 față de anul 1978 ;
2) diferența dintre durata unei rotații în anul 1980 față de anul 1979.

stat în raport cu volumul fondurilor primite de la societate rămas de restituit. În consecință, pe măsura creșterii ponderii fondurilor din surse proprii ca urmare a autofinanțării, beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii va spori într-o anumită măsură. Volumul absolut al vărsămintelor la bugetul de stat din beneficiul planificat, așa cum rezultă acest beneficiu din bugetul de venituri și cheltuieli, ar trebui să reprezinte suma minimă pentru a fi încasată de stat, indiferent de mărimea absolută a beneficiului efectiv realizat. Vărsarea la buget a unei părți din beneficiu în raport cu fondurile primite de la societate va determina într-o mai mare măsură unitățile economice să folosească mai eficient fondurile de care dispun, să acționeze consecvent pentru îndeplinirea sarcinilor de plan cu un volum minim de fonduri, să-și formeze, pe baza autofinanțării, fondurile proprii, să fie stimulate și determinate în creșterea ponderii acestora.

În acest context, utilizarea beneficiului pentru formarea tuturor fondurilor întreprinderii și centralei, atît a celor pentru activitatea economică cît și a celorlalte, inclusiv a fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii, ar urma să se efectueze, în anumite cote, din beneficiul rămas după vărsămintele la buget. Desigur, din această parte a beneficiului trebuie să se aloce, conform dispozițiilor legale, și sumele necesare, în completarea celor provenite din amortizare, pentru restituirea fondurilor primite de la societate. De asemenea, pentru constituirea fondurilor destinate activității economice a întreprinderilor și centralelor, ar fi potrivit să se aloce numai din beneficiul planificat anumite cote. Unitățile respective ar deveni mai cointeresate în maximizarea prin plan a beneficiului, în mobilizarea tuturor rezervelor posibile în această privință, în fundamentarea temeinică a bugetului de venituri și cheltuieli, cu participarea efectivă a tuturor compartimentelor, a tuturor cadrelor, a întregului colectiv de oameni ai muncii. În consecință, ar urma ca din beneficiul peste plan să se facă alocări, tot în anumite cote, pentru fondul pentru construcții de locuințe și alte obiective cu caracter social, fondul pentru acțiuni sociale și fondul de participare a oamenilor muncii la beneficiu, cote stabilite ca și în prezent, în funcție de căile de obținere a acestui beneficiu. Beneficiul peste plan rămas după aceste destinații ar urma să fie vărsat la buget, ponderea minimă a acestei părți fiind în continuare stabilită prin lege. În acest fel, bugetul de venituri și cheltuieli s-ar transforma într-un instrument deosebit de important pentru realizarea, atît în procesul elaborării planului, cît și al realizării acestuia, a unui regim sever de economii, ar determina mobilizarea la maximum, prin plan, a rezervelor interne. Întreprinderile și centralele ar avea o răspundere mult sporită, în condițiile respectării stricte a disciplinei de plan și financiare pentru maximizarea beneficiului, pentru prevenirea acțiunii factorilor ce afectează rentabilitatea și, de asemenea, lucru deosebit de important, ar crește răspunderea pentru asumarea unor sarcini de plan sporite cu același volum de fonduri, sau în condițiile sporirii acestora în proporții minime.

O serie de probleme apar și în legătură cu fondurile formate pentru activitatea economică a unităților în procesul autofinanțării și care nu sînt necesare, într-o anumită perioadă, finanțării fondurilor fixe cu destinație productivă sau creșterii necesarului de mijloace circulante potrivit prevederilor de plan. Opinia noastră este aceea că sistemul actual de redistribuire a acestor fonduri în cadrul centralei sau între centrale, ca și vărsarea lor la bugetul de stat în anumite condiții, diminuează serios, în fapt, rolul și funcțiile autofinanțării, creșterea răspunderii și stimularea unităților economice în realizarea, într-o măsură mereu sporită, a reproducției lărgite cu resurse proprii, obținute pe calea ridicării eficienței economice. În realitate, sistemul de redistribuire a sumelor din categoria celor de mai sus înseamnă finanțarea unei unități cu resursele altora care, de regulă, obțin rezultate mai bune în utilizarea fondurilor. Această stare de lucruri vine în contradicție flagrantă cu exigențele noului mecanism economico-financiar.

Subliniind necesitatea imperioasă ca orice mijloace de care dispun întreprinderile și centralele să nu poată fi utilizate decît în strictă conformitate cu prevederile planului, ale bugetului de venituri și cheltuieli, ale actelor normative, prevenindu-se orice fel de încălcare a disciplinei financiare, a legilor țării, considerăm că aceste fonduri trebuie să rămînă în patrimoniul unității unde au fost obținute, într-un cont distinct la bancă, purtător de dobînzi stimulative pentru unitățile economice. Întreprinderilor li s-ar putea acorda dreptul ca, în funcție de nevoile de perspectivă pe linia creșterii fondurilor fixe și a mijloacelor circulante, sumele necheltuite într-o anumită perioadă să fie acumulate în vederea satisfacerii acestor nevoi. De asemenea, ele ar mai putea fi utilizate în scopul restituirii mai devreme a fondurilor primite de la societate, deci pentru diminuarea ponderii acestora în totalul fondurilor cu destinație economică ale unităților. Pentru perioada cînd fondurile respective se păstrează la bancă, într-un cont distinct, ele ar constitui o resursă suplimentară de creditare. Totodată, aceste mijloace ar putea fi utilizate, în condiții stabilite prin norme, pentru redistribuire în cadrul centralei sau între centrale, dar tot cu regim de creditare, sub controlul băncii, ele nefiind scoase din patrimoniul întreprinderii unde au fost obținute. Și pe această cale, autofinanțarea ar întări răspunderea unităților economice pentru gestionarea cu eficiență sporită a tuturor fondurilor încredințate spre administrare și gospodărire, pentru obținerea la fiecare leu concretizat în fonduri fixe și mijloace circulante a unei producții nete, producții marfă și producții în unități fizice și a unui beneficiu cît mai ridicate.

În condițiile accentuării importanței și funcțiilor autofinanțării, sistemul de creditè trebuie să joace, așa cum am arătat, un rol mult mai activ în gospodărirea fondurilor. La plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1980 se sublinia cerința imperioasă de a micșora stocurile și, pe cînd posibil, să nu se mai apeleze de către întreprinderi la credite. De aceea, credem că se impune măsura ca restituirea creditelor acordate întreprinderii pentru completarea fondurilor proprii să se facă din aceste fonduri pe măsura constituirii lor planificate. În același timp, sistemul dobînzilor penalizatoare trebuie să descurajeze mult mai serios apelul la credite în afara prevederilor riguroase de plan, iar în cazul creditelor neachitate în termen, întreg beneficiul care ar putea fi obținut cu acestea, să fie preluat la buget ca beneficiu necuvenit întreprinderii.

Aplicarea noului mecanism economico-financiar impune deci, ca parte organică, funcționarea efectivă, cu eficiență sporită pe planul răspunderilor întreprinderilor, centralelor, colectivelor de oameni ai muncii, a principiului autofinanțării unităților economice. Măsurile în acest domeniu trebuie să ducă la transformarea autofinanțării într-o pîrghie importantă a realizării autogestiunii economico-financiare, pentru ca rigorile noului mecanism economico-financiar să se manifeste din plin, inclusiv în privința autofinanțării.

Emil CIOFLAN
Costinel LAZĂR

OM — TEHNICĂ — MEDIU

IMPORTANȚA INGINERIEI SOCIALE

Aș dori să pornesc de la remarca insuficientei participări și contribuții a psihologiei și sociologiei românești la procesul proiectării, producției și desfacerii bunurilor materiale. Desigur, explicațiile sînt multiple. Ceea ce aș dori să subliniez este însă faptul că în afara unor considerente obiective și în primul rînd avîndu-se în vedere complexitatea acestui domeniu, o parte importantă din vina pentru această rămînere în urmă o putem atribui unor factori de natură subiectivă, deci evitabili și depășibili în viitor. Și anume, este vorba, pe de o parte, de o insuficientă concentrare metodologic-operațională a cercetărilor psiho-sociologice, realizate din păcate de multe ori într-o manieră mai mult filozofico-literară (lucru pe deplin explicabil avîndu-se în vedere formația academică precumpănitoare a specialiștilor respectivi) decît riguros experimentală, iar, pe de altă parte, această necesară colaborare este frînată și de o anumită neîncredere aprioricâ și nejustificată a economiștilor și inginerilor în posibilitățile practice de intervenție ale psihologiei și sociologiei. În acest context, considerăm oportună constituirea unei **inginerii sociale a resurselor umane**, disciplină primordial concret-aplicativă pe baze multidisciplinare, aflată cam în aceleași raporturi dialectice cu psihologia, sociologia și pedagogia, precum disciplinele tehnologice cu matematica, fizica și chimia.

Ca rezultat activ al acțiunii convergente a unei pluralități de factori, în noul deceniu în care am pășit vom asista, fără nici o îndoială, la o amplificare foarte serioasă a rolului și incidenței sociale a aplicațiilor practice ale cercetărilor socio-psihologice. Acest reviriment pozitiv este solicitat, în primul rînd, de comandamentele morale și politice ale societății noastre socialiste, comandamente care fac necesare regîndirea și reproiectarea treptată pe baze mai raționale a sistemului „oameni-mașini-oameni" ce constituie o întreprindere productivă, în așa fel încît să se realizeze nu numai o producție sporită, ci și manifestarea deplină a imensului potențial creator al personalității umane. Căci, nu trebuie pierdut din vedere faptul că impunerea pe plan mondial a primei revoluții industriale, pe lîngă efecte fundamental pozitive ale creșterii spectaculoase a productivității muncii, a contribuit, în mod nedorit, la erodarea foarte serioasă a calificării profesionale și a importanței factorului uman ca element motor al dispozitivului industrial. Astfel, dacă în faza artizanală meseria era o brățară de aur ce se dobîndea prin ani grei de ucenicie, organizarea în manieră tayloristă a muncii, care mai domină astăzi marea industrie, pulverizează profesiile în mii și mii de specializări cît mai simple cu putință în așa fel „ca și individul cel mai redus să le poată învăța în cîteva ore" (Frederick Taylor, 1905). În prezent automatizarea și modernizarea tehnologiilor specifice celei de-a doua revoluții industriale ridică din nou, într-un proces tehnico-informatic analizat pe larg de profesorul Mihai Drăgănescu, ștacheta exigențelor față de cunoștințele și aptitudinile personalului muncitor. De aici sarcini noi pentru laboratorul de psihologie industrială care trebuie să descopere și să propună cele mai adecvate măsuri de „îmbogățire a sarcinii" și de „umanizare a muncii".

Psihologia inginerească poate furniza proiectantului date importante privind funcționalitatea integrării individului în activitatea pe care o desfășoară, funcționalitate măsurată însă și din perspectiva elementului uman și nu exclusiv tehnic. Constatarea comună este aceea că dacă inginerul care concepe sau pune în funcțiune o tehnologie acordă toată atenția măsurătorilor, calculelor și reverificărilor în vederea stabilirii unei solicitări optime a mașinilor și dispozitivelor, deseori același inginer tratează superficial sau empiric aspectele care țin de interrelația om-mașină. Și lucrul acesta are adesea repercusiuni multiple asupra productivității muncii.

Credem că în viitor un rol foarte important îl vor avea cercetările privind ritmul și durata optimă a activității. Se poate, de altfel, constata ușor că mărirea peste o anumită limită, pe care nu o sesizăm de obicei decît retroactiv, a vitezei și ritmului de execuție conduce la micșorarea performanțelor calitative ale produselor și la creșterea procentului de rebuturi. Și invers, mărirea duratei normate a timpului de execuție pentru reducerea riscurilor și pierderilor de fabricație se poate dovedi că are eficiență economică. Același lucru este valabil și pentru determinarea oportunității introducerii unor pauze de recuperare sau a unor surse suplimentare de iluminat. Or, stabilirea și aplicarea în proiectarea fluxurilor tehnologice a curbelor solicitării optime, curbe ale eficienței maxime care nu s-au dovedit a fi nici simple și nici intuitive, ci pot fi obținute numai prin investigații foarte specializate, pot aduce avantaje economice importante pentru majoritatea unităților productive.

Interdependentă cu această problemă, dar căpătînd în contextul crizei energetice și de materii prime un grad ridicat de prioritate, este descoperirea unor metode noi, totodată mai eficiente și mai economice, de învățare și perfecționare a deprinderilor și abilităților practice de manipulare a diferitelor unelte, mașini și instalații productive. Căci, nefăcînd decît sporadic obiectul unor cercetări de amploare realizate cu metodologia și instrumentarul tehnico-științific al unei adevărate „inginerii a învățămîntului", metodele actuale de instruire și formare în profesii concrete au încă, în bună parte, un caracter pe care îl putem defini fără nici o rezervă drept empiric și artizanal. Și anume schema generală a procesului de învățare cuprinde următoarele etape : a) prezentarea principiilor teoretice care ar defini succesiunea mișcărilor ; b) observarea unei persoane care lucrează efectiv ; c) trecerea la manevrarea direct „în sarcină" a dispozitivului respectiv.

În logica de mai sus, devenită prin puterea obișnuinței aproape inatacabilă, se ascund totuși inadvertențe disfuncționale de fond. Și anume, experiența practică dovedește cu ușurință că : a) cunoașterea teoretică cît și asistarea în calitate de observator la execuția unei operații nu conduce în mod necesar la favorizarea formării unor deprinderi (astfel nu s-a dovedit că persoanele care au călătorit zeci de mii de kilometri pe scaunul din dreapta șoferului ar învăța ulterior mai rapid conducerea autovehiculului) ; și b) învățarea „în sarcină" a manipulării diferitelor mașini și dispozitive este simultan **dificilă** (pornindu-se de la început cu o solicitare prea complexă pentru un neinițiat) uneori **periculoasă** (atît pentru individul în cauză, dar chiar și pentru alte persoane) și în primul rînd **risipitoare de mari cantități de scule, materii prime și energie** (cheltuite inutil, întrucît formarea deprinderilor este în principal un proces informațional-cognitiv). Efortul economic total pe economia națională a unor asemenea investiții — în bună parte evitabile — este considerabil. O evaluare estimativă realistă a acestora, luîndu-se în calcul și cheltuielile „ascunse" sau incluse nediferențiat în costurile de producție (amortizări și mai ales deteriorări premature ale utilajelor, timpi productivi morți, rebuturi) precum și pierderile provocate de performanțele calitative și cantitative necorespunzătoare a acelei părți a personalului care nu și-a însușit și perfecționat în suficientă măsură deprinderile concrete de muncă — ar putea constitui un veritabil și oportun semnal de alarmă privind necesitatea luării unor măsuri energice de modernizare a pedagogiei și tehnologiei didactice de formare în profesiile industriale.

Fără nici o îndoială, soluția cea mai promițătoare în această perspectivă o constituie **realizarea și aplicarea pe scară largă a simulatoarelor.** Într-adevăr, avînd în vedere atît progresele remarcabile obținute în cunoașterea legilor învățării și a comportamentului uman în general și mai ales a tehnologiei electronice și a aparaturii audiovizuale, putem prognoza, cu un grad ridicat de certitudine, un adevărat „boom" comercial al simulatoarelor și aparaturii electrodidactice. Dacă vom lua în calcul un procent de reducere a cheltuielilor cu formarea de circa 25—40%, va rezulta un potențial de ordinul a cîtorva zeci de mii de tone materii prime și combustibil economisibile pe an (să ne gîndim că numai școlile de șoferi amatori consumă circa 3 000 vagoane benzină pe an). Desigur, o problemă încă dificilă o constituie costul ridicat al simulatoarelor clasice și mai ales fiabilitatea redusă a acestora, dar noile circuite integrate și soluții constructive permit o depășire rapidă a acestui stadiu. Astfel, experimentările pe care le efectuăm în cadrul unui colectiv interdisciplinar la Institutul politehnic Iași, în colaborare cu Centrala Electroputere Craiova pentru realizarea unui nou tip de simulator dovedesc din plin acest fapt.

Devine de la sine înțeles că nu putem aborda tema ingineriei sociale a resurselor umane fără a aduce în discuție și domeniul cel mai consacrat de aplicare a psihosociologiei industriale și anume **orientarea și selecția profesională.** De altfel, în opinia publicului larg, rolul aplicativ al psihologiei ar consta în cvasitotalitate în aplicarea de teste de aptitudini și perso-

Ionel DOROFTE
Iași

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Repere ale crizei teoriei economice occidentale (I)

ANALIZA de ansamblu a gîndirii economice nemarxiste relevă că în ultimul deceniu, mai mult ca oricînd, accentuarea crizei de sistem a capitalismului contemporan – definită în literatura occidentală în termeni cvasigenerali „stagflaţie" şi în termeni mai mult sau mai puţin concreţi drept „modificarea profundă a ritmului şi tipului de creştere", spre deosebire sau în contrast cu evoluţia economică din cel de-al treilea pătrar al secolului nostru (perioada 1950–1975) – a dus la o îngrijorare tot mai marcantă a economiştilor occidentali. Aceasta a condus nu numai la diversificarea preocupărilor şi la divizarea orientărilor, ci a generat şi o stare critică a teoriei economice occidentale actuale.

După cum subliniază Paul Samuelson, situaţia precară a ştiinţei economice din Occident, relevînd faptul că establishmentul economiştilor este tot mai mult încolţit de realităţi, accentuează „starea de malaise" [1]), de rău permanent „a mandarinilor economiei" ca şi a teoriei economice occidentale în general. În căutarea cauzelor şi a căilor de surmontare a fenomenelor negative sau regresive din economia ţărilor capitaliste dezvoltate, analiza stării de criză a teoriei economice occidentale a devenit o preocupare a numeroşi economişti din ţările apusene. Depăşind punctul de recunoaştere propriu-zisă a crizei, mai mulţi dintre aceştia – între care unele nume proeminente – abordează explicit în analizele pe care le întreprind formele de manifestare ale stării de criză în gîndirea economică : divizarea extremă a concepţiilor, abordărilor, explicaţiilor, divizare transformată în divergenţe, sciziuni şi schisme teoretice şi practice însoţite de calificări care au ajuns pînă la contestarea sau abandonarea unor concepte, noţiuni şi instrumente ale analizei economice ; criza de identitate a ştiinţei economice ; lipsa, adeseori, a respectului reciproc între economişti, care uneori îmbracă forma unor blamări în rîndul economiştilor şi chiar referitor la profesia lor ; lipsa crescîndă de consideraţie a societăţii pentru economişti, care a mers pînă la negarea statutului de ştiinţă al economiei politice etc.

Edificatoare pentru aceste considerente este, după opinia noastră, constatarea care dealtfel stă la baza unui studiu al lui P. Samuelson conceput ca „diagnostic al stării de malaise a ştiinţei economice" şi anume că „establishmentul economic" este nu numai extrem de divizat dar şi situat în vîrful criticii a numeroase curente contestatare care au tendinţă de a arunca peste bord rezultate importante ale ştiinţei economice. A luat astfel sfîrşit, după cum se exprima plastic L. Stoleru [2]), parafrazîndu-l pe A. Einstein, „unitatea în relativitate" pe care economiştii occidentali şi-o găsiseră în primele decenii postbelice.

Într-adevăr, încercarea de explicare a cauzelor evoluţiilor economice depresive ale economiei capitaliste şi de căutare a unor căi adecvate pentru dezvoltare a accentuat tendinţele de grupare a economiştilor occidentali – în interiorul sau în afara celor două mari orientări doctrinare, liberalism şi keynesism. Aceasta a dus la apariţia unor curente noi, cu deosebire de contestare, în forme din ce în ce mai virulente, a ceea ce se consideră „ştiinţa economică oficială" sau „establishmentul economic", după expresia lui P. Samuelson. Ca urmare, în sistemul doctrinelor economice occidentale se află, pe de o parte, „establishmentul" [3]) reprezentat de o serie de economişti şi profesori cu autoritate de la unele universităţi americane sau din Europa (P. Samuelson, F. Modigliani, J. Tobin, E. Lundberg, J. Tinbergen, S. Okita, Ed. Malinvaud, H. Mattews ş.a.) care în pofida unor deosebiri, cîteodată importante, sînt uniţi în jurul a trei idei fundamentale : economics-ul este o disciplină ştiinţifică şi de aceea trebuie – şi poate – să enunţe ipoteze empiric controlabile ; instrumentele analitice ale teoriei economice occidentale ca echilibru, optimum etc., reprezintă realizări ştiinţifice importante, dar perfectibile ; faptele, fenomenele economice observate joacă rolul rezultatelor experimentale din ştiinţele exacte.

Pe de altă parte, în gîndirea economică occidentală se vădesc tot mai pronunţat curentele mai mult sau mai puţin contestatare, dintre care pot fi citate următoarele grupări de explicare a cauzelor şi de indicare a modalităţilor de dezvoltare pe mai departe a economiei capitaliste :

a) Monetarismul şi şcoala de la Chicago a lui Milton Friedman, pentru care originea actualelor stări negative ale economiei rezidă în principal, dacă nu exclusiv, în monedă. În accepţia respectivă, inflaţia este privită ca un fenomen monetar care generează după un anumit timp şomaj. În consecinţă, un control direct şi riguros al masei monetare aplicat pe o perioadă de timp suficient de mare alături de o generalizare a cursurilor flexibile oferă posibilitatea de a stăpîni şi schimba actuala situaţie economică precară a ţărilor capitaliste dezvoltate. După 1970, cînd A. Burns a devenit directorul Băncii Federale de rezerve, ideile şcolii monetariste au avut o aplicare largă în S.U.A.

FIŞE

„Teorie şi metodă în ştiinţele sociale"

INSTITUTUL DE FILOZOFIE

Epistemologia ştiinţelor sociale

Coordonatori: Angela Botez
Vasile Tonoiu
Cătălin Zamfir

● *Lucrările pe care le prezentăm abordează, deşi din perspective diferite, o problematică similară: mecanismele care guvernează procesul cunoaşterii ştiinţifice privite atît în perspectiva evoluţiei lor istorice cît şi sub aspectul fenomenelor specifice epocii contemporane. Prima dintre cărţi, publicată de* Editura Politică *şi care reprezintă cel mai recent volum din seria „Teorie şi metodă în ştiinţele sociale", este consacrată problemelor de epistemologie a ştiinţelor sociale – titlul cărţii:* „EPISTEMOLOGIA ŞTIINŢELOR SOCIALE". *Coordonatorii:* Angela Botez, Vasile Tonoiu şi Cătălin Zamfir – *au ţinut să precizeze încă din primele pagini de text ideile pe baza cărora au fost selecţionate şi organizate studiile înmănunchiate în volum: 1) faptul că, în contextul revoluţiei tehnico-ştiinţifice actuale, epistemologia – ramură distinctă a filozofiei care studiază procesul cunoaşterii ştiinţifice –, înregistrează o mutaţie structurală: trecerea de la caracterul normativ la cel de investigare propriu-zisă a procesului cunoaşterii ştiinţifice ; 2) necesitatea de a cuprinde în acest spaţiu de analiză, în mai mare măsură, ştiinţele sociale. În această viziune, studiile reunite în carte abordează, concret, probleme privind modelele socioculturale în filozofia socială a ştiinţei; limbajul ştiinţelor sociale; raportul dintre explicaţia cauzală şi explicaţia funcţională; niveluri de măsurare şi evaluarea măsurării în ştiinţele social-umane etc.*

● *Cel de al doilea volum –* „TEORIA ŞTIINŢIFICĂ" – *poartă semnătura lui* Ilie Pîrvu *şi a fost tipărit de curînd la* Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică. *Domeniul său de cuprindere este, în acelaşi timp, mai restrîns şi mai larg decît al volumului prezentat anterior; mai restrîns, întrucît nu se opreşte decît asupra unei etape a demersului ştiinţific (nivelul teoretic), şi mai extins întrucît prin tematica sa, cartea nu cantonează într-un domeniu sau altul al cercetării ştiinţifice – ştiinţe ale naturii sau ştiinţe sociale –, ci priveşte cunoaşterea ştiinţifică în integralitatea sa. Reflectînd interesul larg de care se bucură în rîndul oamenilor de ştiinţă problematica teoriei ştiinţifice, a rolului său sporit în procesul cunoaşterii, în cele trei secţiuni ale volumului sînt supuse unei analize detaliate principalele orientări în domeniul metateoriei ştiinţifice ; modelul empirist-logic al teoriei ştiinţifice; empirismul pragmatic şi interpretarea holistă a ştiinţei; conceptul istoric-sociologic al ştiinţei; concepţia „teoriilor ştiinţifice închise "etc.*

Diviziunea muncii şi profesiunile

● *În studiul* Razdelenieto na truda i profesiite *(Diviziunea muncii şi profesiunile), Sofia, 1980,* Profizdat M. Makedonska *analizează modificările care s-au produs în diviziunea muncii ca urmare a progresului tehnico-ştiinţific contemporan, subliniind că profilul şi structura profesiunilor sînt influenţate de doi factori: a) gradul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a producţiei şi b) posibilităţile pe care le are societatea de a asigura pregătirea muncitorilor pe un anumit profil, luîndu-se în consideraţie atît necesitatea satisfacerii intereselor societăţii cît şi a celor individuale.*

O primă etapă în procesul armonizării diviziunii muncii şi a profesiunilor, subliniază P.M., o constituie elaborarea sistemului de moduli pe structuri de calificare şi pe profesiuni. Un ase-

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

b) Grupul „ortodoxilor tradiționaliști", considerați ca reprezentînd curentul ultraliberal, organizat într-o Asociație internațională (de la muntele Pèlerin) la inițiativa lui F. Hayek. Acest curent cuprinde o serie de economiști occidentali cunoscuți, cum ar fi G. Haberler și F. Machlup, J. Rueff ca și alți economiști care cultivă teze tradiționale ca cele ale lui Ch. Rist. Pentru aceștia situația actuală de criză este rezultatul extinderii progresive și dezordonate a dirijismului în economie.

Amplificarea intervenției statului, de pildă în domeniul veniturilor, al prețurilor, al creditului ca și dezvoltarea economiei „mixte" — ca rezultat al îmbinării intervenției economice a statului cu acțiunile pieței — au dezorganizat „mecanismul natural" al pieței. Soluția relansării economice ar consta în revenirea la mecanismul dominant al pieței.

c) Mai recent s-a constituit și o descendență a curentului liberalist : „grupul tinerilor economiști" considerați ca „libertarieni", de orientare mai radicală, în sensul situării pe o poziție vehement critică a capitalismului dirijat. Ținînd seama de ideile exprimate, adesea ei sînt priviți în gîndirea economică occidentală ca fiind intrucîtva anarhiștii dreptei. Din acest grup care domină departamentele de economie ale universităților americane ca cea din Florida, face parte chiar fiul lui Milton Friedman. Ideea fundamentală a acestui grup de economiști este extinderea mecanismului pieței chiar și în domenii în care nu s-a mai aplicat — de exemplu serviciile publice ; se poate spune că acești economiști sînt partizani ai unei liberalizări totale a vieții economico-sociale.

d) Curentul criticist al teoriei economice tradiționale. Acesta cuprinde, pe de o parte, un grup moderat care nu critică instrumentele de analiză economică și nici rezultatele acesteia dar relevă insuficiența lor. Reprezentanți ai acestui curent pot fi considerați J.K. Galbraith și W. Leontief, care constată că în lumea noastră marile ipoteze ale teoriei economice convenționale (concurența pură și perfectă, hegemonia consumatorului, legea randamentelor descrescînde etc.) sînt desmințite de realitate. În consecință, un control strict și permanent al prețurilor și al veniturilor, respectiv al salariilor, după K. Galbraith, sau o planificare suplă la scara mondială, după W. Leontief, ar constitui soluții eficiente în situația de astăzi a economiilor naționale și a economiei mondiale.

— Pe aceleași poziții criticist-contestatare se situează și curentul neokeynesist, reprezentat mai ales de foști sau actuali profesori la Universitatea din Cambridge, dintre care sînt recunoscuți ca șefi de școală Joan Robinson, Nicholas Kaldor și Piero Sraffa. Acești continuatori ai tezelor lui J. M. Keynes, considerați în gîndirea economică occidentală ca fiind de orientare spre stînga, apreciază că știința economică convențională — pe care o denumesc neoclasică — este construită pe o bază discutabilă. Persistența inflației și a șomajului demonstrează, după opinia lor, veridicitatea tezelor keynesiste privind contradicția dintre economisire și investiții. În optica acestor economiști esențialul nu constă în mecanismele pieței, pe care le consideră mecanisme superficiale, ci în mecanismul de stabilire a relațiilor dintre volumul producției și repartiției (distribuirii) veniturilor între diferitele categorii de agenți.

Unii dintre reprezentanții neokeynesiști de pe continent, cum ar fi L. Stoleru, adept al intervenției statului în economie și a dirijării acesteia, susțin că, în prezent, rolul politicii economice constă nu în „a resorbi dezechilibrul keynesian" în timp, ci în spațiu, pentru că actualmente se pune problema aplicării echilibrului schemei lui M. Keynes la nivelul lumii întregi.

În sfîrșit, o altă orientare criticistică ține de grupul economiștilor radicali care ajung pînă la a contesta pertinența științei economice acolo unde realitatea prezintă numai imaginea înfruntărilor politice și sociale. Este vorba de o serie de universitari americani, mai ales din California, care asimilînd situația actuală cu o criză a capitalismului pe plan internațional, se întîlnesc cu o serie de teze a lui P. Sweezy, Ch. Bettelheim ș.a., fapt pentru care sînt considerați ca marxizanți.

Fără a intra în analiza profundă a fondului de idei ale acestor curente și doar insistînd asupra caracteristicilor care relevă specificul fiecărei orientări, trebuie să subliniem că această divizare și grupare extinsă a opiniilor — în sine poate puțin revelatoare pentru o situație de criză a științei economice — a îmbrăcat forma unor divergențe de ordin teoretic reflectate în situațiile conflictuale dintre diversele politici economice adoptate de principalele țări capitaliste. Transformarea diversității în divergențe și în adevărate sciziuni, schisme teoretice și practice, însoțite de calificări reciproce care ajung pînă la contestarea totală a unor concepte, instrumente și metode de lucru, constituie, după opinia noastră, una dintre manifestările expresive ale crizei teoriei economice occidentale. Această criză este însă mai mult pusă în lumină de analiza critică a ideilor menționate, de realitățile lumii de astăzi care infirmă categoric precepte fundamentale ale științei economice capitaliste.

dr. Sorica SAVA

[1]) Paul Samuelson, „Les économistes ne sont plus ce qu'ils etaient", Le Nouvel Economiste, octobre, 1977.

[2]) Lionel Stoleru, „Gérer la croissance douce", L'expansion, octobre, 1977.

[3]) Christian Schmidt, „L'Establishment et ses contestataires", Le Nouvel Economiste, octobre, 1977.

menea proces permite reflectarea schimbărilor care s-au produs în diviziunea muncii — datorate influenței progresului tehnic — ca și tipizarea acestora, ținîndu-se seama de asemănările în conținutul calificării cerute de profesiuni. Potrivit opiniei autoarei, examinarea mecanismelor de transfer a cunoștințelor specifice diferitelor profesiuni și evidențierea posibilităților de însușire cît mai rapidă a unor noi profesiuni permit elaborarea unor metode flexibile de adaptare a mecanismelor actuale de calificare la cerințele previzionate. În studiu se avansează ideea că, pe baza formelor organizatorice de cumulare a profesiunilor, unitățile economice să-și elaboreze programe anuale și pe termen lung de policalificare, programe care să fie incluse în planurile de dezvoltare socială a colectivelor de muncă.

Populația agricolă în Africa

● *În rezolvarea problemei agrare, în creșterea capacității interne de asigurare cu bunuri alimentare, țările africane au de soluționat nu numai probleme de natură economică, ci și importante probleme sociologice care afectează nemijlocit resursele de forță de muncă. Căci, afirmă Jacques Lombard în studiul „Une autre" «fin des paysans»: ceux d'Afrique noire" tipărit în numărul din ianuarie-martie 1981 al publicației „REVUE TIERS-MONDE", în statele africane se înregistrează un fenomen similar ce'ui pe care sociologul francez Hendri Mendras îl denumea, într-o lucrare publicată la sfîrșitul deceniului șase, „sfîrșitul țărănimii", și anume schimbarea structurilor rurale tradiționale. Spre deosebire însă de țăranii din țările dezvoltate al căror „sfîrșit" sugera transformarea acestora într-un grup de tehnicieni receptivi la progresul tehnic, în Africa procesul este determinat de alte cauze și îmbracă forme ce nu au fost încă suficient studiate.*

Pătura țărănească africană din zilele noastre, susține J.L. se desprinde tot mai mult de structurile tradiționale datorită, în primul rînd, unor factori economici — extinderea culturilor comerciale, fapt care afectează posibilitatea de autoaprovizionare a familiilor; amplele mișcări de colonizare a unor suprafețe agricole virgine etc. Acționează, de asemenea, asimilarea progresului tehnic, dar care se desfășoară extrem de greu. Tocmai de aceea, opinează autorul, menținerea unor structuri socio-culturale judicioase ale populației rurale africane, prevenirea unor disfuncționalități în acest cadru, determinate, mai ales, de mirajul orașului, constituie o condiție a progresului agriculturii africane.

Dezbatere

● *Redactori de specialitate ce probleme de agricultură de la publicații centrale și locale, cercetători, specialiști din cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie s-au întîlnit recent în cadrul unei dezbateri organizată de Consiliul Ziariștilor și cu concursul Comitetului Județean de partid Giurgiu. Problematica discuțiilor — de stringentă actualitate pentru economia națională — a constituit-o utilizarea în agricultură a surselor neconvenționale de energie. Dezbaterea a prilejuit detașarea unor soluții practice care se impun în actuala etapă de elaborare a tehnologiilor energiilor neconvenționale pe linia generalizării operative și eficiente a soluțiilor cunoscute în economie, a promovării unor soluții noi, eficiente. Au fost subliniate deopotrivă posibilitățile pe care le au cadrele din cercetare, presa de a stimula, prin mijloacele ce le sînt specifice, realizarea de echipamente simple și puțin costisitoare capabile să convertească energia solară, a vîntului, energia biomasei în agenți energetici utili, atît la nivelul unor mari complexe agrozootehnice cît și în cazul gospodăriilor țărănești.*

FIȘE

INGINERIA SOCIALĂ

(Urmare din pag. 21)

nalitate. Totuşi şi în acest domeniu clasic de intervenţie se impun perfecţionări importante, în special prin depăşirea unor scheme analitic-simpliste, pentru o abordare dinamic-sistemică a examenului de psihodiagnostic şi a integrării acestuia într-o strategie unitară în ceea ce priveşte recrutarea, repartizarea şi perfecţionarea cadrelor.

În cadrul unei politici ştiinţifice a dinamicii forţei de muncă un rol important îl are asigurarea unor interdependenţe funcţionale între aspectele de nivel micro şi macro, a intereselor individuale cu cele ale colectivului şi societăţii. La o analiză teoretică vom distinge următoarele trei categorii de cerinţe care au o acţiune simultană dar care, trebuie să subliniem, pot fi şi divergente ba chiar în contradicţie.

Cerinţele individului reprezintă interesele, dorinţele persoanelor particulare de a-şi alege o profesie în concordanţă cu **imaginea subiectivă** pe care şi-o formează despre locul lor în structura socială, precum şi cu **grupul profesional de referinţă** la care se raportează. Aceste dorinţe, formate şi modelate într-un complex proces de maturizare socială, pot uneori să fie în neconcordanţă cu cerinţele sociale sau ale întreprinderii (urmărindu-se posturi „călduţe" sau profesii pentru care se dispune şi aşa de un excedent de candidaţi) dar şi cu interesele reale şi de prespectivă ale candidaţilor.

Cerinţele întreprinderii derivă din necesitatea asigurării funcţionalităţii ca un tot unitar a organizaţiei productive şi reprezintă totalitatea solicitărilor şi baremurilor privind caracteristicile performanţiale şi de atitudine ale persoanelor încadrate. Astfel, întreprinderi din ramuri şi sectoare diferite vor avea cerinţe bine diferenţiate în ceea ce priveşte calităţile şi modul ideal de comportament al personalului muncitor. Aceste cerinţe nu se reduc şi nu se suprapun în întregime cu prerogativele formal formulate, ci pot acţiona şi într-o manieră neexplicitată dar nu mai puţin selectivă.

Cerinţele social-politice generale exprimă comandamentele de sistem reprezentînd interesele societăţii în ansamblu în ceea ce priveşte structura pe profesii şi dinamica calitativă a forţei de muncă. Acestea au un caracter complex şi le determină, în ultimă instanţă, direct sau indirect, pe celelalte. În societatea socialistă, prin intermediul deciziilor de perspectivă, cerinţele social-politice se impun ca prioritare nu numai în raport cu orientările, de multe ori subiective, ale tinerilor care îşi aleg o profesie, ci şi cu preferinţele întreprinderilor şi unităţilor industriale luate izolat.

În acest proces foarte complex al pregătirii cadrelor în concordanţă atît cu cerinţele economiei naţionale, dar şi cu înclinaţiile şi disponibilităţile indivizilor care se încadrează, indivizi cu aptitudini şi experienţe atît de diferite, în literatura de specialitate sînt enunţate de obicei două strategii : selecţia şi orientarea profesională, la care s-a mai adăugat de curînd şi o a treia metodologie mai avansată, alocarea (afectarea) optimă.

Orientarea profesională porneşte de la cunoaşterea aptitudinilor şi istoriei persoanei în cauză, aceasta fiind „consiliată" să se îndrepte spre acea profesie căreia îi corespunde cel mai bine. Această metodologie, desigur evidenţiabilă ca intenţii, este totuşi de două ori criticabilă prin aceea că : a) nu ţine cont de posibilităţile reale de formare şi încadrare ; b) evaluările şi aprecierile la care ajunge, uneori printr-un travaliu laborios, specialistul în orientare nu devin în nici un fel „criterii" social-mente acceptate care să permită accesul la o formă de perfecţionare, pierzîndu-se în acest fel un efort important şi chiar ncrederea solicitanţilor în astfel de metode.

Selecţia profesională constă în reţinerea prin filtrul unui examen-concurs a unui procent variabil din candidaţii iniţiali. Deci, într-un mod simetric orientării, se porneşte de la cerinţele postului de muncă şi a profesiei şi nu de la individ. Concursul selectiv poate avea la bază o serie de probe urmărind fie aptitudinile, fie — în majoritatea cazurilor — cunoştinţele şi experienţa anterioară. În ambele variante trebuie să reţinem că principala caracteristică a bateriei de probe utilizate este **validitatea**, adică gradul de suprapunere a evaluărilor făcute la concurs **(predictorii,** în terminologia de specialitate) şi rezultatele **(criteriile)** obţinute în activitatea anterioară a candidaţilor respectivi.

Nu este greu să depistăm neajunsurile examenului de selecţie organizat în această formă. Cel mai greu este de a putea găsi o baterie de probe suficient de predictivă şi în acelaşi timp uşor de aplicat şi prelucrat statistic. În afara unor preocupări docimologice perseverente, coeficienţii de validitate ale diferitelor forme de examen sînt suficient de modeşti, tinzînd uneori chiar la zero. În plus, eficacitatea concursului depinde strict de surplusul de candidaţi faţă de numărul de locuri disponibile şi nu asigură o distribuţie pe ansamblu optimă : indivizii respinşi la criteriile şi concurenţa unei profesii ar fi putut promova sau ar fi fost mai indicaţi la altă categorie profesională.

Alocarea optimă a resurselor umane, o nouă strategie care se impune în prezent, constă în evaluarea tuturor candidaţilor pentru toate posturile disponibile şi repartizarea acestora printr-un evoluat sistem de decizie şi ordonanţare matematică în aşa fel încît să se asigure o suprapunere maximă între aptitudinile, cunoştinţele şi interesele indivizilor şi solicitările şi perspectivele diferitelor locuri de muncă. Avantajele clar conturate ale acestui sistem sînt : a) mărirea şanselor de realizare profesională şi socială a indivizilor ; b) ridicarea nivelului de performanţe medii în muncă a grupurilor alocate ştiinţific ; c) menţinerea la un nivel acceptabil a costurilor programelor de selecţie în condiţiile în care mărim mult eficienţa acestora.

Desigur, deocamdată astfel de metode nu se pot aplica încă pe scară foarte mare deoarece nu dispunem întotdeauna de seturi de probe pentru testarea aptitudinilor suficient de valide şi de diferenţiate (testele existente mergînd mai ales pe depistarea unor trăsături şi factori generali, puţin specifici), iar problemele de calcul pentru optimizarea distribuţiei cresc exponenţial odată cu numărul de profesii şi de indivizi luaţi în considerare. Dar chiar la nivelul actual, în permanentă ameliorare, aplicarea în şcoală şi industrie a metodelor moderne de repartizare a cadrelor poate deveni o pîrghie cu importante efecte economice şi social-umane. Astfel, într-un experiment efectuat la solicitarea şi sub controlul conducerii Combintatului de utilaj greu-Iaşi am recurs la compararea prediţiilor făcute cu ajutorul unei baterii corespunzătoare de teste asupra performanţelor unui grup de control şi rezultatele obţinute efectiv de acesta în activitatea productivă. Rezultatele demonstrează că pentru profesiile respective (aşchietori metale şi turnători) prin alocarea psihometrică a cadrelor putem obţine un spor mediu de productivitate de circa 10—15%, ceea ce, dacă ne gîndim la sfera foarte larg aplicabilă, înseamnă foarte mult.

Din această prezentare rezultă, credem, ca evidentă oportunitatea şi eficacitatea socială a introducerii examenului de psihodiagnostic în recrutarea, repartizarea şi orientarea spre cele mai potrivite forme de perfecţionare a personalului. Pe scurt, logica comună metodelor de psihodiagnoză şi prognoză psihometrică ar putea fi rezumată în felul următor :

Există diferenţe importante între oameni în oricare domeniu al performanţelor luate în considerare. Variabilitatea obligatorie a dotării aptitudinale şi a experienţei dobîndite face ca în procesul de producţie variabilitatea individuală a productivităţii muncii să oscileze uşor în jurul cifrei de 200% (cei mai slabi realizează circa 70% din normă în timp ce fruntaşii depăşesc 140%). Cum constatarea unanimă este că nimeni nu e apt pentru toate profesiile, dar fiecare are un domeniu de maximă eficienţă, rezultă deci marile disponibilităţi pe care le oferă aplicarea cu ajutorul celor mai noi mijloace puse la dispoziţie de ştiinţă a principiului atît de actual pentru societatea noastră socialistă : **un om potrivit la un loc de muncă potrivit.**

Diferenţele între performanţele indivizilor nu scad ci cresc odată cu experienţa. În contrast cu o anumită concepţie comună nespecialiştilor, rezultatele slabe obţinute de cineva datorită unei greşite orientări profesionale iniţiale pot fi foarte greu compensate printr-un efort suplimentar, în timp ce o persoană cu înclinaţii pentru domeniul respectiv poate atinge într-un timp record nivelul performanţial maxim.

Între aptitudini (totalitatea particularităţilor psihofiziologice care determină potenţialul de progres al unui individ într-un domeniu oarecare) **şi capacităţi** (totalitatea deprinderilor şi cunoştinţelor dobîndite prin exersarea unei activităţi) **raporturile sînt de independenţă relativă.** Deci, prin concursul foarte complex al împrejurărilor şi al intereselor şi seriozităţii indivizilor nu avem în practică o coincidenţă neapărat necesară între potenţialul de progres al indivizilor şi nivelul de satisfacere a unei performanţe la un moment dat. Asimetria rezultă din aceea că unele persoane fără aptitudini au perseverat şi au obţinut chiar succese mai ales din punctul de vedere al examenului clasic de cunoştinţe în timp ce indivizi foarte dotaţi, dar fără o pregătire specială, pot şi sînt uneori declaraţi respinşi. Interesele reale ale persoanelor în cauză, ale întreprinderilor şi societăţii sînt de a reduce cît mai mult această asimetrie disfuncţională, obiectiv în vederea căruia examenul psihologic de aptitudini (ca singură cale de a discerne în profunzimea personalităţii umane) este de neînlocuit. Dar introducerea pe scară largă a unor metode şi tehnici moderne de conducere şi alocare optimă a personalului solicită o mai bună cunoaştere a tot ceea ce este nou şi valid în acest domeniu de către factorii de răspundere din întreprinderi cît şi de o nouă abordare,mai accentuat pragmatic-operaţională, a ştiinţei socioumanistice aplicate, ce vor trebui să se constituie tot mai mult într-o adevărată inginerie socială a resurselor umane.

19

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII — PROBLEMĂ MAJORĂ A CONTEMPORANEITĂȚII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN RAPORTUL prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, la cel de al XII-lea Congres al P.C.R. se arată că **„una din cele mai grave probleme nesoluționate ale lumii de astăzi este perpetuarea stării de subdezvoltare în care se află o mare parte a omenirii, ca rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste ce a dus la împărțirea lumii în țări sărace și bogate. De lichidarea subdezvoltării depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume".** [1])

1. **Conținutul și cauzele subdezvoltării.** În lume există în prezent circa 120 de state slab dezvoltate și în curs de dezvoltare. Între ele există deosebiri importante, semnificative în ce privește suprafața și numărul populației, dotarea cu resurse naturale, gradul de înzestrare tehnică și de organizare a producției, structurile social-economice, regimurile politice existente, tradițiile naționale, istorice, gradul de cultură și civilizație, nivelul de trai și calitatea vieții. Specialiștii O.N.U. au ajuns la concluzia precizării în rîndurile acestora a țărilor cel mai puțin dezvoltate (numărul lor se ridica în 1978 la 38 de țări), insuficient înzestrate cu resurse materiale și umane, în care produsul intern brut pe locuitor este sub 300—400 de dolari. Economia țărilor celor mai sărace bate pasul pe loc, fiind confruntată cu probleme foarte grave. Ea suferă cel mai mult atît din cauza subdezvoltării, cît și de pe urma crizei energetice, a celei de materii prime și a crizei valutar-financiare. Datele publicate în Raportul din anul 1980 al Băncii Mondiale arată că țările cele mai rămase în urmă din Africa și Asia, unde trăiesc majoritatea săracilor lumii, se caracterizează printr-o dezvoltare mult mai înceată comparativ cu celelalte țări în curs de dezvoltare.

În ultimele trei decenii (1950—1980), creșterea medie anuală a produsului național brut pe locuitor a fost de 1,3 la sută în țările cele mai sărace și de 3 la sută în celelalte țări ale „lumii a treia". Dacă produsul național brut pe locuitor a crescut în țările cele mai sărace de la 164 de dolari în 1950 la 245 de dolari în 1980, pentru celelalte țări în curs de dezvoltare creșterea s-a ridicat de la 625 de dolari în 1950 la 1 521 de dolari în 1980. Pentru comparație și aprecierea decalajelor existente relevăm că în țările dezvoltate, produsul național brut pe locuitor s-a ridicat de la 3 841 de dolari cît reprezenta în 1950 la 9 684 de dolari în 1980.

Totodată, sub incidența crizei petrolului și a celei energetice, țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol și-au sporit în mod substanțial veniturile. Dacă pînă la criza din 1973—1974, nu existau deosebiri prea mari între ritmurile de creștere a celor două grupe de țări, după această perioadă, ele au început să se diferențieze și anume să se accelereze în țările exportatoare de petrol, și să se încetinească în cele importatoare. Această situație nu se limitează doar la ultimii 7—8 ani, ci, după aprecierea unor specialiști, își va pune amprenta mai departe asupra evoluției economiei țărilor în curs de dezvoltare și chiar a economiei mondiale în ansamblu.

Subdezvoltarea economică nu este, așadar, un fenomen omogen. Ea prezintă un tablou de o mare varietate a structurilor social-economice și politice, diversitate care se manifestă nu numai de la un continent la altul, sau de la o regiune la alta, dar și între țările aceluiași continent sau chiar în cadrul aceleiași țări. Independent de amplitudinea ei și de formele pe care le îmbracă, subdezvoltarea este o realitate a lumii contemporane, **generată de relațiile de dominație și exploatare, de politica imperialistă și neocolonialistă** care au dus la împărțirea lumii în țări sărace și țări bogate. Subdezvoltarea nu reprezintă o etapă istorică necesară, nu se înscrie în evoluția normală a societății omenești, nu este rezultatul lipsei de aptitudini, de posibilități a țărilor respective. Multe din aceste țări cunoșteau în momentul cotropirii lor un grad de civilizație înaintat pentru etapa respectivă (incașii, aztecii, indienii). Puterile coloniale au distrus însă complet sau în parte aceste civilizații, întrerupînd mersul normal al dezvoltării lor. Structurile indigene au fost înlocuite cu structuri anormale, anacronice, menite să perpetueze asuprirea și dependența convenabile intereselor metropolei. Starea de subdezvoltare în care se află o parte însemnată a statelor lumii este efectul relațiilor de dominație și cotropire colonială, un produs al relațiilor de exploatare și aservire, al dominației imperialiste, a faptului că starea lor actuală poartă într-o formă sau alta amprenta moștenirii trecutului, precum și a relațiilor inechitabile existente astăzi în lume. În economia acestor țări, industria este slab dezvoltată. Agricultura, ca „ramură de bază", dispune de o înzestrare tehnică, în general, rudimentară. Potențialul agricol în cele mai multe țări este ineficient utilizat, iar între cele două sectoare ale agriculturii (vegetal și zootehnic) există dezechilibre acute, reale. Dezechilibre adînci există, de asemenea, între ramurile productive și cele neproductive, între sectorul primar, cel secundar și cel terțiar. În numeroase țări domină monoproducția — extractivă sau agricolă, insuficienta amenajare a teritoriului, slaba dezvoltare a industriei prelucrătoare, caracterul îngust și fragmentar al pieței interne, rămînerea în urmă a procesului de constituire a complexului economic național unitar. Procesul reproducției sociale poartă amprenta, într-o serie de țări, a specializării înguste pentru export a economiilor lor naționale și a dependenței lor de un număr redus de produse.

Structura social-economică a țărilor în curs de dezvoltare este extrem de eterogenă, se caracterizează prin existența unei multitudini de tipuri de relații și sectoare social-economice. Se remarcă persistența într-o formă dominantă a relațiilor de producție precapitaliste, mai ales în unele țări ale Africii tropicale, îmbinarea unor rămășițe precapitaliste cu relațiile de producție burgheze, de exemplu, în țările Americii Latine unde, de regulă, acestea din urmă dețin o pondere dominantă ; predominarea micii producții de mărfuri într-o altă categorie de țări ; relații economice de tranziție de la modurile de producție precapitaliste spre capitalism, de la capitalism spre socialism — sub forma sectorului de stat și cooperatist.

Nici una din aceste structuri nu există însă în formă pură. În strînsă legătură cu aceste forme are loc un proces de trecere de la economia naturală la cea bănească, de la dezvoltarea agrară la cea agrar-industrială și chiar industrial-agrară.

Ca urmare a acestei structuri economice și structura socială prezintă anumite aspecte specifice și anume : a) reproducerea în forme noi, a unor raporturi tribale adaptate la noile condiții, acolo unde dominante sînt structurile economice gentilice ; b) adîncirea contradicțiilor dintre proprietarii funciari și țărănime, partea cea mai numeroasă a populației în acele țări unde predomină relații de producție bazate pe proprietatea feudală asupra pămîntului. Ca urmare, marea majoritate

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 110—111.

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

a țărănimii dispune de pămînt insuficient și desface în mică măsură produse pe piață. Ea reprezintă un imens rezervor de nemulțumiri, frămîntări și convulsii sociale, militînd pentru prefaceri structurale în economie ; c) în țările în care există relații de producție capitaliste, clasele sociale principale sînt burghezia și proletariatul. În rîndurile burgheziei se disting : burghezia națională, care poate juca în anumite împrejurări un rol progresist mai ales în lupta împotriva capitalului străin ; burghezia proimperialistă (compradoră), legată de marile puteri financiare, menită să favorizeze expansiunea capitalului străin în economie, jefuirea bogățiilor țării și exploatarea populației de către imperialism. Proletariatul este în curs de creștere atît numeric cît și în ceea ce privește calificarea. Condițiile lui de muncă și viață sînt reflectate într-o serie de trăsături ca : nivel comparativ redus de organizare, persistența unor mentalități ce oglindesc starea lui anterioară, ponderea însemnată a muncitorilor necalificați și a celor sezonieri etc.

Ca expresii anacronice existente în economia unor țări pot fi menționate : persistența dominației capitalului monopolist străin, a societăților supranaționale chiar și după obținerea independenței politice : dependența acestor țări față de circuitele comerciale, financiare și monetare internaționale. În acest scop sînt folosite practicile neocolonialiste, ale schimburilor neechivalente prin folosirea largă a prețurilor de monopol, prin diferențele existente în mărirea valorii unității marfă și deschiderea foarfecelui prețurilor în defavoarea produselor țărilor cu structuri subdezvoltate. În astfel de condiții, procesul de reproducție, inclusiv a structurilor social-economice, îmbracă un caracter amendat de rolul și efectele nefavorabile ale „factorilor externi", de dependența lor de piața mondială. Totodată, un rol nefast îl au mecanismele exploatării financiare, îndeosebi practica creditelor acordate în condiții grele, de împovărare a economiei țărilor sărace. Datoria externă reprezintă pentru țările subdezvoltate o uriașă povară financiară, înseamnă export de venit național, ceea ce frînează procesul dezvoltării acestor țări, îmbogățind, în același timp, și mai mult țările bogate. „Pragul sărăciei absolute", „lupta pentru supraviețuire", termeni necunoscuți într-un trecut nu prea îndepărtat, sînt utilizați în prezent pentru a descrie situația critică în care se află o mare parte a popoarelor din „lumea a treia".

2. **Căile înlăturării subdezvoltării.** În amplul proces de eradicare a subdezvoltării, alegerea căii de dezvoltare social-economică prezintă o importanță deosebită. În acest sens, există în vasta arie de lichidare a subdezvoltării numeroase experiențe. În concepția partidului nostru, calea capitalistă nu mai oferă posibilitatea unui progres rapid. Numai socialismul poate asigura concentrarea în mîinile întregului popor și folosirea dirijată, cu maximum de randament, a mijloacelor necesare dezvoltării accelerate a forțelor de producție, a făuririi unei baze tehnico-materiale moderne. O dovadă elocventă a justeței și realismului acestei aprecieri o constituie însăși experiența și realizările obținute de poporul român în dezvoltarea sa economică și socială, în crearea unei economii naționale moderne.

Deși nu există un model unic de lichidare a subdezvoltării, realitatea arată că o autentică dezvoltare economică este imposibil de înfăptuit fără existența independenței economice, după cum nu poate fi vorba de o independență economică deplină în condițiile sărăciei, ale slabei dezvoltării economice. Prin independență economică înțelegem o asemenea situație internă și externă a unei țări care-i permite : a) să dispună liber, suveran de resursele sale naționale ; b) să dețină toate pîrghiile economice de comandă ; c) să exercite deplina autoritate asupra tuturor activităților de orice natură care se desfășoară pe teritoriul național ; d) să păstreze în cadrul țării avuția națională, să închidă orice oficiu de deversare fără echivalent a venitului național ; e) să asigure o dezvoltare a complexului economic național unitar potrivit intereselor națiunii respective.

Evident, lichidarea rămînerii în urmă față de țările dezvoltate constituie în primul rînd sarcina tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării. Aceasta impune concentrarea tuturor forțelor materiale și umane în vederea progresului rapid al agriculturii și industriei, a creșterii corespunzătoare a fondului de acumulare, expresie grăitoare a efortului fiecărei națiuni pentru propria ei dezvoltare, a formării cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate, asigurării unei eficiențe economice și sociale sporite. Dar, alături de intensificarea efortului propriu, un rol de cea mai mare însemnătate pentru lichidarea subdezvoltării îl are lărgirea colaborării internaționale bazată pe echitate și avantaj reciproc, pe sprijinul multilateral acordat tinerelor state. Colaborarea internațională este chemată să contribuie la dezvoltarea industriei și agriculturii, la valorificarea superioară a resurselor naturale, la folosirea cu maximum de randament a potențialului de care aceste țări dispun. Eforturile în direcția eradicării subdezvoltării se cer sprijinite în mod corespunzător de țările dezvoltate. Aceasta cu atît mai mult cu cît majoritatea țărilor bogate și-au asigurat progresul pe seama exploatării fostelor colonii. Este deci moral și echitabil ca țările dezvoltate economic să restituie o parte din ceea ce și-au însușit, contribuind sub diferite forme la eforturile țărilor cu structuri subdezvoltate de a-și făuri o economie modernă, de a lichida subdezvoltarea economică și socială.

În acest context, industrializarea țărilor în curs de dezvoltare nu se reduce la o simplă creștere cantitativă a producției industriale, ci impune o asemenea dezvoltare care să ducă la lichidarea structurilor vechi, coloniale ale economiei naționale, să fie însoțită de schimbări calitative, structurale în economie, să asigure diversificarea producției, ameliorarea folosirii brațelor de muncă, problemă care, în condițiile vertiginoasei creșterii demografice, a devenit extrem de acută.

În ce privește agricultura, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, în prezent se înregistrează un deficit substanțial de cereale și alte alimente, fapt ce stă la baza malnutriției și foametei unui număr de circa un miliard de oameni. De aici decurge necesitatea obiectivă, de așezare pe baze moderne a agriculturii, de gospodărire judicioasă a fondului funciar și de sporire a randamentelor atît la cultura vegetală, cît și la creșterea animalelor, de transformare radicală a relațiilor de producție existente în agricultură.

Obținerea independenței economice presupune, de asemenea, lupta fermă împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă totalitatea măsurilor economice, politice, ideologice, militare, întreprinse în mod direct sau indirect de către statele imperialiste în vederea limitării independenței tinerelor state, a exploatării în continuare a acestor state și a aruncării pe seama lor a consecințelor crizei structurale, globale și a celorlalte crize ale societății capitaliste. Pentru exercitarea politicii de dominație și asuprire se folosește atît calea economică, cît și cea militară. Fără îndoială că ambele constituie un pericol pentru cauza independenței și păcii și, ca urmare, trebuie respinse cu fermitate de către toate popoarele.

Țara noastră, a cărei rămînere în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine, al exploatării bogățiilor țării de către marile monopoluri imperialiste, este legată de tinerele state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. În Mesajul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a adresat celei de a cincea Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare este prezentată concepția partidului și statului nostru referitoare la direcțiile de acțiune ale tuturor țărilor lumii pentru înlăturarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice și politice internaționale. Se propun printre altele : a) elaborarea unui program de lungă durată — pînă în anul 2000, cu o primă etapă pînă în anul 1990 — care să prevadă măsuri de dezvoltare mai intensă a economiei țărilor în curs de dezvoltare ; b) elaborarea unor programe speciale pentru dezvoltarea agriculturii pe baza extinderii irigațiilor, ameliorării solului și mecanizării lucrărilor, care să asigure satisfacerea cerințelor de consum ale maselor ; c) alcătuirea unui program pentru dezvoltarea industriei, în special a industriei alimentare și textile, precum și a altor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare ; d) adoptarea unui program privind dezvoltarea învățămîntului, a pregătirii cadrelor naționale pentru toate domeniile de activitate ; e) crearea unor organisme de studii și cercetare pe zone geografice, care să analizeze sarcinile și obiectivele economice și sociale specifice ale acestor țări și să preconizeze soluții concrete pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă aceste state.

prof. dr. Gheorghe TOMESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt cauzele subdezvoltării ?

2. Prin ce se caracterizează subdezvoltarea economică ? Definiți structura social-economică a țărilor în curs de dezvoltare.

3. Ce înțelegeți prin independența economică a țărilor în curs de dezvoltare ?

4. Care este raportul dintre efortul propriu și colaborarea internațională în procesul de lichidare a subdezvoltării ?

5. Ce măsuri se impun în ce privește agricultura ? Dar cu privire la dezvoltarea unei industrii proprii ?

STRUCTURILE ECONOMICE ÎN PERSPECTIVA DECENIILOR VIITOARE (III)

„Transferul de structuri economice" spre țări în curs de dezvoltare

PE FONDUL unor condiții defavorabile, nemaiîntîlnite pentru capitalism, de ordin endogen și exogen, are loc un transfer tehnologic, în măsură covîrșitoare pe baze comerciale, conform schemei : materii prime sau petrol — utilaj și cunoștințe. Acest transfer, pentru unele țări în curs de dezvoltare, are o semnificație deosebită. El contribuie la crearea unor ramuri de producție pentru care există resurse abundente și cîștigă o asemenea importanță și asemenea proporții încît s-ar putea vorbi de un „transfer de structuri economice" de la țările industrial avansate înspre țările în curs de dezvoltare. Nu ne permite spațiul să ne ocupăm de cazurile în care țările industrial avansate consimt să exporte industrii poluante pentru a-și conserva mediul ambiant. Acest tip de transfer se adaugă celorlalte și completează fluxul ireversibil al structurilor de la centru la periferie.

Dezvoltarea unor zone industriale noi pe harta lumii, de prelucrare a petrolului, petrochimice sau siderurgice, extinderea unor ramuri ale industriei ușoare, alimentare, textile și de mobilă (tradiționale pentru țări în curs de dezvoltare) începe să fie resimțită în economia țărilor avansate[1]).

În esență, aceasta reprezintă începutul unui proces cu ample consecințe și anume, modificarea structurii economiei țărilor industrial avansate sub impulsul uriașelor transformări care au loc în viața economică a lumii, în special a țărilor în curs de dezvoltare. Cu ea se deschide un dosar uriaș care va cuprinde file de istorie privind procesul de retragere a economiei mondiale capitaliste de pe pozițiile sale de hegemon și adaptarea structurii economiei țărilor industrial avansate la posibilitățile lor reale.

Teza „transferului de structuri" a stat în centrul numeroaselor dezbateri și documente elaborate de diverse organisme ale Organizației Națiunilor Unite specializate pe problemele dezvoltării. S-a pornit de la cerința ca țările în curs de dezvoltare să organizeze noi structuri economice, pe plan regional, ținîndu-se seama de posibilitățile de cooperare între ele, în cadrul unor complexe economice menite să valorifice resursele proprii existente. Obiectivul principal al unei astfel de structuri era de a rupe sistemul de structuri inechitabile impuse de marile puteri industriale.

La sesiunea a III-a U.N.C.T.A.D. (Chile, 1971) însuși un reprezentant al grupului de țări industriale din Europa occidentală a afirmat că chiar din țările industrializate trebuie să înceapă modificarea structurilor economice pentru a putea permite intrarea produselor lumii a treia, dar în așa fel încît agricultura sau ramurile învechite cele mai puțin competitive din aceste țări să nu sufere în mod dramatic.

În mai 1974, prin rezoluția consacrată noii ordini economice internaționale, Organizația Națiunilor Unite consfințea ideea necesității modificării structurilor economice în țările cu înaltă industrializare pentru a crea condiții dezvoltării nestingherite a țărilor în curs de dezvoltare. În felul acesta a fost săvîrșit un pas decisiv pentru crearea unei noi diviziuni internaționale a muncii.

Practic, acest proces a și început să se desfășoare independent de faptul că a fost sau nu evidențiat în rezoluțiile O.N.U. Unii autori leagă transferul structural de o anumită diminuare obligatorie a activității economice în țările occidentale, aflate sub puternicul efect al unei crize economice prelungite și cu perspectiva de a se menține încă în deceniul următor sau îl văd ca o stagnare de tipul creșterii zero, iar alții — ca o reducere generală a nivelului de trai al occidentului. Între timp, fiecare țară industrială în parte caută să participe cît mai intens la efortul conflictual pentru asigurarea pe termen cît mai lung posibil a unei aprovizionări sigure cu materii prime și hidrocarburi, nu numai acaparînd zone de influență, dar și cedînd tehnologie în asemenea proporții încît aceasta ia, așa cum am mai spus, caracterul unui real transfer de structuri.

Conștiința necesității de a accepta, într-o formă sau alta, anumite măsuri privind restructurarea economiei mondiale și a celei proprii cîștigă teren chiar în cercuri influente din țările industrial avansate. Raportul Consiliului guvernamental japonez pentru problemele structurii industriale consideră perioada pînă în anul 1985 drept etapă de tranziție spre o economie cu un consum redus de energie și materii prime, de reducere a ritmului de creștere. Prin promovarea tehnologiei intensive și dezvoltarea cu precădere a ramurilor industriale cu un înalt grad de prelucrare, bazate pe realizarea unor produse de mare valoare și consum material scăzut, se vor obține mutații semnificative în ponderea diferitelor sectoare ale economiei. În același timp, raportul arată că în viitor produsele manufacturate necesare înlocuirii importului produselor deficitare, ca și materiile prime cu grad mai avansat de prelucrare (nu minereu, ci bloomuri și laminate) vor constitui obiectul unui import mai intens din țările în curs de dezvoltare.

În Franța, de asemenea, capătă o largă recunoaștere însemnătatea restructurării economiei ca factor primordial care poate crea condițiile pentru a face față marilor probleme puse de criză.

Începînd din 1973—1975 în articole și studii, abundă termeni ca „remodelarea hărții industriale", „abandonarea industriilor tradiționale", „emigrarea siderurgiei", „redistribuirea mondială a siderurgiei", „ajustări dureroase pentru industria Europei".

Profunda criză economico-financiară din Occident provoacă deplasarea ritmurilor de creștere dinspre ramurile cu productivitate scăzută spre cele înalt productive. Se pot descifra tendințele de viitor prin extrapolarea neforțată a acestor deplasări. Astfel, din 1976, se manifestă în Europa de Vest o însemnată scădere a ritmului de creștere economică, deci a ponderii producției în producția internă brută într-o serie de ramuri ca industria extractivă, transporturi, construcții navale și industriale, produse chimice primare, mobilă și o creștere a ritmului în industriile electronice, sisteme de comunicații, producția de televizoare în culori, aparate electrocasnice noi ș.a. Această tendință indică posibilitatea de a se încerca înfăptuirea unei „ieșiri" din criza economică mondială pe seama unor însemnate deplasări în structura economică a țărilor industrial avansate însăși, abandonînd ramuri economice care și-au epuizat factorii de eficiență, de rentabilitate, în favoarea ramurilor economice noi, viguroase, reprezentînd știința și tehnica de vîrf. De altfel, în Statele Unite și în Europa occidentală, de pe acum o parte tot mai mare a investițiilor, a forței de muncă și deci a activităților economice, se concentrează în producerea și prelucrarea cunoștințelor în locul producerii de bunuri materiale de tip clasic.

Asemenea fenomene, care în perspectiva anilor 2000 vor cunoaște o tot mai puternică expansiune, întăresc poziția acelora care susțin teza despre societatea postindustrială organizată pe baza cunoștințelor științifice și axată pe relații sociale noi și structuri economice noi, spre care ar păși societățile dezvoltate ale Europei de Vest și Americii de Nord. Aceasta nu se poate ca în perspectivă să nu influențeze puternic întreaga structură economică a lumii nesocialiste.

Apare cu o mare marjă de probabilitate, în perspectiva anilor 2000—2050, fenomenul prin care țările avansate vor renunța la ramuri întregi sau la o mare parte a unora din ramurile industriei lor prelucrătoare bazate pe mare consum de materii prime și energie, preferînd să importe, în locul materiilor prime și a resurselor energetice, produse în faze avansate de prelucrare, chiar produse finite (laminate) cu profile complicate, piese turnate și agregate grele, aliaje complexe și produse de aluminiu și alte metale colorate cu mare consum de material.

Este de presupus că țările avansate își vor rezerva tot mai mult activitatea din sectorul quaternar (cercetare științifică) pentru a-și asigura superioritatea în producția de utilaje și aparate sofisticate, licențe pentru invenții. Noile structuri preferențiale se vor îndrepta spre industriile polimerilor și materialelor plastice, electronice și optice, chimice și sintetice, aerospațiale și comunicații, energogenice și a fluidelor, sau

→

[1]) Jan Little, Tibor Scitovsky, Maurice Scott, Industry and Trade in some developing countries, Oxford University Press, 1971, 2nd ed.

R. P. MONGOLĂ

Consolidarea bazei tehnico-materiale şi sporirea eficienţei

POPORUL MONGOL este în prezent antrenat cu toate forţele sale în înfăptuirea sarcinilor planului de dezvoltare a economiei naţionale pe 1981 — primul an al celui de-al 7-lea cincinal, ale cărui prevederi sînt dezbătute în aceste zile la Congresul al XVIII-lea al Partidului Popular Revoluţionar Mongol. Obiectivul fundamental al planului pe anul în curs constă în consolidarea continuă a bazei tehnico-materiale a economiei naţionale, în utilizarea raţională a capacităţilor de producţie, a resurselor de muncă, a celor materiale şi financiare, în aplicarea consecventă a regimului de economii şi ridicarea eficienţei producţiei sociale — toate contribuind convergent la ridicarea nivelului de trai material şi cultural al populaţiei.

Volumul investiţiilor în economia naţională (din toate cursele de finanţare) se va ridica la 3,6 miliarde tugrici, ele urmînd a fi orientate în proporţie de 70% în dezvoltarea producţiei materiale ; sarcina fundamentală o constituie în continuare sporirea eficienţei investiţiilor, concentrarea forţelor şi mijloacelor pe obiectivele care prezintă cea mai mare importanţă.

Prin planul pe 1981 se prevede ca, pe calea folosirii eficiente a bazei tehnico-materiale a economiei naţionale şi a resurselor de forţă de muncă, să se realizeze o creştere cu 9% a venitului naţional (produs), trei sferturi din acest spor urmînd a fi obţinute pe seama ridicării productivităţii muncii. În industrie, a cărei producţie globală va creşte — în comparaţie cu nivelul din 1980 — cu 9,5%, se va pune accent pe întărirea bazei energetice a economiei naţionale, pe dezvoltarea industriei miniere, a celei uşoare şi alimentare, a industriei materialelor de construcţii. În acest context, o atenţie deosebită se acordă aprovizionării stabile a economiei naţionale cu combustibili şi energie, prevăzîndu-se — între altele — majorarea producţiei de cărbune (la 4,5 mil. tone), a celei de energie electrică etc. Dintre celelalte ramuri prioritare, industria minieră urmează să-şi sporească producţia cu 42,8% (îndeosebi datorită intrării în funcţiune a etapelor a treia şi a patra din marele combinat „Erdenet"), industria alimentară — cu 14,6%, cea textilă — cu 11,8% ş.a.

În zootehnie — ramură de bază nu numai a agriculturii, ci şi a întregii economii naţionale — se urmăreşte extinderea şeptelului de vite cu 2% (faţă de 1980), a producţiei de carne şi lînă cu 4%, a celei de unt cu 10%, a volumului achiziţiilor centralizate de lapte cu 16%, iar de ouă cu 4,5% În cultura plantelor, pe seama lărgirii suprafeţelor cultivate şi celor irigate, se prevede majorarea substanţială a producţiei de nutreţuri şi furaje precum şi a celei de cereale panificabile şi de legume.

Progresele realizate de diferite ramuri ale economiei naţionale se vor reflecta în mod favorabil asupra bunăstării oamenilor muncii mongoli, fiind prevăzut ca în cursul acestui an veniturile băneşti ale populaţiei să crească cu 6%, volumul desfacerilor de mărfuri în comerţul socialist cu amănuntul cu 5,5%, fondul locativ din ţară — cu 5,5% ş.a.m.d.

Se preconizează, de asemenea, ca volumul comerţului exterior al R.P. Mongole să sporească în 1981 cu 11% ; ponderea schimburilor cu ţările socialiste se ridică la 98%, fiind în curs de desfăşurare şi numeroase acţiuni de cooperare economică, tehnică şi industrială cu ţările respective. În acest cadru relaţiile economice dintre România şi R.P. Mongolă cunosc o evoluţie favorabilă, recent fiind încheiat între cele două părţi un acord asupra schimburilor comerciale pe perioada 1981—1985.

N. P.

---

a unor produse spectaculoase ca laserul şi computerele superperfecţionate şi miniaturizate, microprocesoarele, întemeiate total pe activitatea ştiinţifică, dependente de cercetarea ştiinţifică cea mai nouă.

Este posibil ca în deceniile următoare să se ivească şi să se manifeste astfel un decalaj de tip nou între grupările de state pe care azi le numim ţările industrial avansate şi ţări în curs de dezvoltare. Acest decalaj care se va prelungi încă un timp nedefinit, ar putea fi bazat pe menţinerea şi dezvoltarea unei producţii industriale în ţările avansate în domenii de înaltă specializare, specifice stadiului de dezvoltare economică, numit în genere, postindustrial şi preconizat ca atare în scenariile viitorului.

Paralel cu aceasta, ţările în curs de dezvoltare vor depăşi industrializarea de tip clasic, progresînd în domeniile industriale ale producţiei de masă bazată pe prelucrarea materiilor prime autohtone. Viteza înaltă a progresului tehnico-ştiinţific va introduce raporturi noi în nivelurile de dezvoltare ale economiilor naţionale. În acel viitor, previzibil, ţările în curs de dezvoltare vor beneficia, fără îndoială în măsură mereu mai mare, exponenţială, de cuceririle civilizaţiei mondiale. Mai mult, ele vor participa la producerea şi aplicarea lor.

Un scenariu optimist al structurii economice viitoare a lumii

PE BAZA DATELOR EXPUSE anterior, este totuşi posibil ca, în linii mari, să construim un scenariu optimist al structurii economice viitoare a lumii.

Într-o primă etapă, în viitorii 30—40 de ani, probabil se va manifesta tendinţa ca ponderea fiecărei ţări în economia mondială să se reaşeze în funcţie de factorii de producţie de care va putea dispune în mod optimal, de numărul şi pregătirea populaţiei şi de spaţiul geografic ocupat.

Factorii artificiali instauraţi de-a lungul secolelor de dominaţie şi influenţă străină, de asuprire economică şi naţională, prin elemente de forţă, vor dispărea treptat şi vor înceta, în cele din urmă să fie factori determinaţi ai structurilor economico-sociale. Pe măsură ce urmările acestor factori negativi, inegalitatea şi inechitatea în relaţiile internaţionale se vor şterge, dezvoltarea economică a naţiunilor, structurile economiei lor se vor înfăptui în mod liber, iar popoarele îşi vor desfăşura nestingherit capacitatea de creaţie. Acesta este obiectivul principal al noii ordini economice internaţionale.

În descrierea acestui viitor nu ne este permis să cădem în idealism. Dezvoltarea inegală cauzată de factorii obiectivi nu va dispărea cu totul şi dintr-o dată, ci va dăinui încă o vreme. Însă nivelul de conştiinţă internaţională, gradul de cooperare benevolă vor atenua la minim deosebirile. Aceste deosebiri nu vor avea nimic asemănător cu discrepanţele şi decalajele cu care secolele XIX-XX au culminat deasupra tuturor epocilor istoriei omeneşti.

Ca urmare a unei noi diviziuni internaţionale a muncii în America Latină, Africa şi Asia se vor forma noi zone cu o puternică dezvoltare economică, adăugîndu-se, alături de statele socialiste, vechilor state industriale din Europa şi America de Nord. Printre ţările care se vor ridica la nivelul de mari puteri economice pot fi citate : Brazilia, India, Argentina, Nigeria şi, bineînţeles China, care au şansele cele mai mari de a realiza un salt bazîndu-se pe vaste resurse materiale şi umane, pe teritorii întinse. În general, se apreciază, că, structura economică a lumii modelată şi în raport cu marile bazine (spaţii geografice) unde există rezervoarele principale de materii prime, pămînturi fertile şi forţă umană, va modifica şi fluxurile tradiţionale ale căilor comerciale, nefiind exclus ca unele centre mondiale de azi să devină periferice într-un viitor mai mult sau mai puţin îndepărtat.

Actuala criză economică mondială, cu toate efectele sale negative, are un puternic rol de factor stimulativ în marile procese de transformări structurale care în mod previzibil se vor desfăşura în economia lumii. Istoria confirmă existenţa unor asemenea contradicţii dialectice. Cu cît criza este mai profundă, cu atît ne putem aştepta ca modificările pe care le va impune în structura economică a ţărilor să fie mai radicale.

dr. Andrei VELA

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale — aprilie 1981

PE PIAȚA internațională a produselor de bază prețurile au continuat să înregistreze tendința de scădere din lunile precedente, sub influența creșterii cursului dolarului american față de celelalte monede occidentale și a menținerii unei activități tranzacționale reduse. Prețurile internaționale pe ansamblul produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au scăzut în luna aprilie, potrivit indicelui Institutului de economie mondială, cu 2,9% față de nivelul existent în luna precedentă.

Prețurile la produsele agroalimentare, *au scăzut în medie cu 4,1%, cu evoluții diferențiate. Prețurile au înregistrat o scădere accentuată la zahăr și produse tropicale (—14,9%), la animale, carne și produse animaliere (—4,4%).*

Pe de altă parte, prețurile au crescut la cereale (+1,2%).

Activitatea slabă din ramurile industriei prelucrătoare din țările capitaliste dezvoltate a exercitat o influență depresivă asupra marii majorități a prețurilor materiilor prime și semifabricatelor industriale *și anume : cauciuc natural (—8,6%), fibre textile naturale (3,5%), lemn și produse din lemn (—3,1%), minereuri (—2,2%), metale feroase și neferoase (—1,3%).*

La combustibili, *prețurile au scăzut la produsele petroliere (—5,0%) sub influența existenței unei cereri sporadice din partea consumatorilor vest-europeni, care folosesc din stocurile proprii. Prețurile au scăzut în special la motorină și păcură și mai puțin la benzină, la care a avut loc o sporire sezonieră a consumului. Scăderea prețurilor la cărbuni și cocs (—2,6%) reflectă creșterea cursului dolarului american față de marca vest-germană, monedă în care sînt exprimate aceste prețuri.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. IN ANII 1979-1980 ȘI MARTIE - APRILIE 1981

1970-1972 = 100 -

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Martie	Aprilie
INDICE GENERAL	1979	338,5a)	366,3	314,5
	1980	382,8a)	374,0a)	372,4
	1981	-	373,8a)	362,8
1. Produse alimentare	1979	223,2	207,5	208,0
	1980	264,7	242,1a)	236,8
	1981	-	251,3a)	240,9
- cereale	1979	231,1	209,2	204,3
	1980	258,7	236,0	227,8
	1981	-	261,7	264,8
- semințe oleag. prod.derivate, grăs.anim.și veg.	1979	237,0	235,5	234,8
	1980	223,0	210,1	199,6
	1981	-	225,9	226,4
- animale,carne și prod.anim.	1979	200,1	187,8	193,2
	1980	222,6	214,6a)	211,4
	1981	-	215,2a)	205,7a)
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	214,7	214,0
	1980	455,1	374,8a)	381,6
	1981	-	369,8a)	314,6
2. Combustibili	1979	759,3	626,0	660,0
	1980	963,8	872,4	899,4
	1981	-	942,9	912,0a)
- cărbuni și cocs	1979	463,8	391,5	383,7
	1980	461,1	461,3	456,8
	1981	-	425,8	414,8a)
- țiței	1979	837,3	695,9	715,0
	1980	1425,8	1363,8	1396,5
	1981	-	1282,3	1582,3
- produse petroliere	1979	1049,6	840,8	881,5
	1980	1106,1	1073,4	1112,1
	1981	-	1188,9	1110,2
3. Materii prime industriale	1979	258,1a)	249,2	252,8
	1980	274,9a)	275,5a)	270,3a)
	1981	-	255,5a)	247,9
- minereuri	1979	158,3a)	148,3	150,4
	1980	191,2a)	197,5a)	196,5a)
	1981	-	174,9a)	171,1a)
- metale	1979	250,8	245,5	246,9
	1980	251,5	256,2a)	252,2a)
	1981	-	229,6a)	226,6a)
- cauciuc	1979	357,9	327,5	322,4
	1980	401,5	415,7	398,4
	1981	-	354,4	324,0
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	275,8	286,6
	1980	356,3	344,9	344,3
	1981	-	323,9	313,7a)
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	226,3	221,8
	1980	298,0	278,9a)	271,1a)
	1981	-	275,4a)	265,8a)
- piei	1979	389,7	479,1	488,7
	1980	240,2	227,7	289,5
	1981	-	240,5	255,5

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, țevi din oțel, laminate din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, hulă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, uleiuri de ricin, porci vii, carne de vită.

Programe de dezvoltare

Maroc — priorități energetice

MAROCUL este dependent în mare măsură de sursele externe de aprovizionare, ceea ce are un puternic impact asupra economiei prin efectele defavorabile asupra balanței comerciale și de plăți : astfel necesarul de țiței, asigurat în întregime din import atinge în prezent 4 milioane tone/an și urmează să se ridice la 7,7 mil. tone în 1985 și la 10 mil. tone în 1990.

Noua politică energetică vizează, prin orientarea în acest domeniu a unui flux sporit de investiții, un ansamblu de măsuri concentrat spre descoperirea și punerea în valoare a unor zăcăminte de țiței, gaze naturale, șisturi bituminoase și cărbune. Prospecțiunile executate în zonele Taza, Fez, Sidi Kacem și Essaouira au evidențiat existența unor însemnate zăcăminte de țiței și gaze naturale (peste 1,4 miliarde mc). Zăcămintele de șisturi bituminoase, concentrate în zonele Timahdit (Atlasul Mijlociu) și Tarfaya (în sudul țării), sînt apreciate ca fiind printre cele mai importante din lume. Se apreciază că exploatarea acestora într-un ritm mediu anual de 30—40 milioane tone ar permite obținerea unei producții anuale de 3 mil. tone petrol brut.

Definit ca imperativ al depășirii dificultăților ce confruntă economia marocană, planul energetic național — orientat în perspectiva anilor 2000 — vizează utilizarea a noi surse energetice cum ar fi energia eoliană, solară, geotermică și cu predilecție, energia nucleară. În acest cadru, sînt luate în calcul imensele zăcăminte de fosfați (aproximativ 60 miliarde tone), a căror valorificare va permite Marocului — primul exportator mondial — să dețină primul loc și în ierarhia mondială a producătorilor de fosfați. O mare parte a acestei producții (aproximativ 30%) urmează a fi valorificată în unități proprii, creînd astfel posibilitatea obținerii unei producții anuale de peste 4 milioane tone de acid fosforic, combustibil ce poate fi utilizat la extragerea uraniului necesar funcționării centralelor nucleare.

Marocul promovează o politică economică de cooperare cu parteneri străini în valorificarea resurselor energetice, în executarea de lucrări de cercetare, prospectare și prelucrare a resurselor minerale.

În cadrul relațiilor româno-marocane se evidențiază acțiunile de cooperare realizate în industria extractivă, de minereuri neferoase și transporturi (un important obiectiv fiind construirea portului Nador), precum și continua diversificare a schimburilor comerciale, România livrînd mașini și utilaje, tractoare, autovehicule de teren și importînd din această țară materii prime și unele produse prelucrate.

Marcel MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN intervalul 18—22 mai a.c., piețele valutare internaționale au cunoscut o perioadă relativ agitată. Cursul **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale a înregistrat oscilații sensibile și contradictorii. La începutul intervalului, el a cunoscut o slăbire față de majoritatea valutelor occidentale, în special față de francul elvețian și lira sterlină. Ulterior, revizuirea datelor oficiale privind creșterea produsului național brut al S.U.A. în trim. I a.c. de la 6,5% la 8,4% (în termeni anuali) și a ratei inflației de la 7,8% la 10%, a fost interpretată de majoritatea operatorilor de devize ca reflectînd un comportament bun al economiei americane chiar și în condițiile unor rate înalte de dobîndă, fiind posibilă continuarea politicii monetare și de credit restrictive, în scopul frînării inflației și al evitării unei „încălziri" excesive a economiei. Drept rezultat poziția dolarului s-a întărit. În aceste condiții, un număr de bănci centrale din țările vest-europene au întreprins măsuri de susținere a valutelor naționale (în principal Banca Federală a R.F.G. care, potrivit aprecierii unor operatori de devize a procedat, în ziua de 20 mai, la intervenții prin vînzări de dolari pe piețele valutare însumînd circa un miliard dolari), determinînd o nouă slăbire a cursului monedei americane. Spre sfîrșitul perioadei analizate, pe fondul majorării dobînzilor pe piața de capital din S.U.A. (unde în ziua de 22 mai dobînda preferențială a atins 20,5%), dolarul s-a consolidat.

Cursul **lirei sterline** față de dolar a marcat o îmbunătățire temporară, în bună parte ca efect al așteptărilor (neconfirmate ulterior) privind o majorare a dobînzii minime de împrumut, precum și al publicării unor date statistice ce evidențiază o slăbire a tendinței de restrîngere a producției industriale care se manifestase în ultimele 18 luni. Spre finele săptămînii, pe fondul consolidării poziției dolarului, precum și în condițiile anticipării unui raport cerere-ofertă la țițeiul puțin favorabil menținerii unor niveluri înalte de preț la țițeiul extras din Marea Nordului, cursul lirei sterline a slăbit.

Evoluția oscilantă a cursului **mărcii vest-germane** a reflectat influența unor factori contradictorii (anticiparea unei politici monetare restrictive ; publicarea unor estimări potrivit cărora situația economică a R.F.G. nu se va deteriora în 1981 în măsura în care se prevedea anterior ; majorarea prețurilor cu ridicata în luna aprilie a.c. cu 7,4% față de aprilie 1980).

Cursul **francului elvețian** a marcat, pe ansamblu, o îmbunătățire față de dolar și față de valutele vest-europene, în principal sub influența majorării dobînzilor la fondurile în franci în Elveția și a restrîngerii deficitului comercial al acestei țări de la 797,9 mil. franci în martie a.c. la 707,9 mil. în aprilie a.c.

Cursul **francului francez** a oscilat în perioada analizată între 5,51 și 5,57 franci/dolar, în principal datorită incertitudinilor privind politica economică a noului cabinet.

Oscilații ample a cunoscut în același interval, reflectînd consolidarea sau deteriorarea poziției dolarului S.U.A., și **lira italiană** (între 1 140 și 1 151 lire/dolar). O poziție relativ fermă față de dolar și față de majoritatea valutelor europene a prezentat **yenul japonez** care, la finele intervalului cota 221,75 yeni/dolar, nivel similar celui din 15 mai a.c.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut o evoluție diferențiată (se dau nivelurile în % la depozitele pe 6 luni din zilele de 15 și 22 mai) : eurodolari 19,3125 — 18,75, eurofranci elvețieni 9,5625 — 10,3125, euromărci vest-germane 12.75 — 12,9375%.

Prețul aurului a oscilat în cursul săptămînii analizate în jurul nivelului de 480 dolari/uncie, diminuîndu-se la finele acestui interval sub influența îmbunătățirii cursului dolarului. La al doilea fixing de la Londra din ziua de 22 mai prețul aurului s-a situat la 472,50 dolari/uncia.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

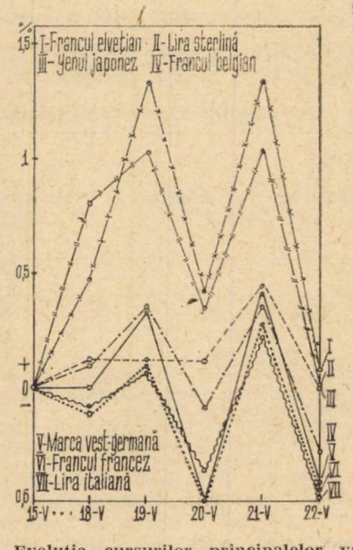

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 mai 1981, luîndu-se ca bază nivelurile de curs din ziua de 15 mai 1981

Dezvoltare inegală

DATELE statistice publicate de O.C.D.E. evidențiază că, drept urmare a dezvoltării inegale, potențialul economic al principalelor țări capitaliste a progresat în mod diferențiat, reducîndu-se unele decalaje și amplificîndu-se altele. În timp ce în 1961 S.U.A. dețineau ceva mai mult de jumătate din produsul intern brut al principalelor șapte țări capitaliste industrializate, în 1979 această pondere s-a redus la 45,4% (calculat în prețurile și cursurile valutare din 1975), micșorîndu-se implicit avansul lor îndeosebi față de a doua plasată — Japonia. Pe de altă parte, apare evidentă scăderea relativă a potențialului economic al Angliei : dacă în 1961 P.I.B.-ul său se apropia de cel al Franței și depășea pe cel al Japoniei, în ultimii ani el tinde să se apropie de P.I.B.-ul Italiei (vezi graficul, în care suprafața cercurilor corespunde cu P.I.B.-ul însumat din anul respectiv).

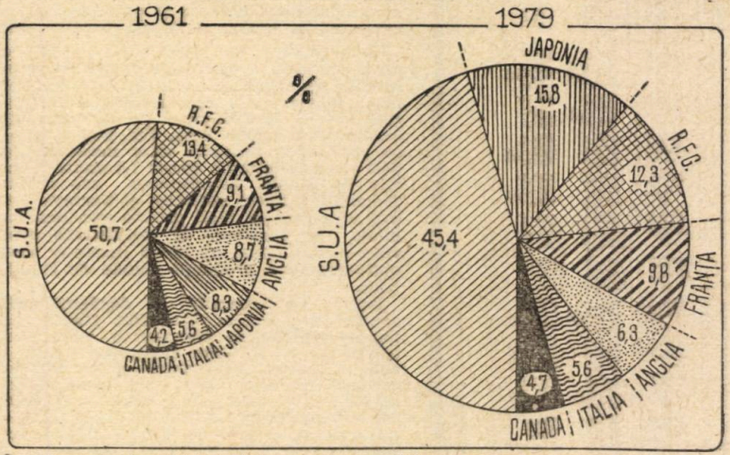

Pe de altă parte, sectoarele considerate drept strategice ale industriei urmează să beneficieze de un fond de finanțare de către stat a inovațiilor tehnologice (1 800 miliarde lire pe următorii trei ani), alte fonduri fiind alocate pentru dezvoltarea cercetării științifice (1 900 miliarde lire), pentru investiții în dezvoltarea producției de energie electrică (3 000 miliarde lire), pentru încurajarea reconversiunilor industriale și stimularea exporturilor.

Ungaria — program de perfecționare a cercetării științifice

ÎN Ungaria a început — conform hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.M.S.U. — aplicarea programului de perfecționare a bazei de cercetări științifice din industrie și agricultură, urmărindu-se întărirea caracterului centralizat al lucrărilor de cercetare și accelerarea promovării rezultatelor lor în producție. Se prevede ca în cursul actualului cincinal mai mult de jumătate din volumul total al lucrărilor de cercetare să fie efectuate nemijlocit în întreprinderi. Între altele, în conformitate cu programul menționat, nu demult la combinatul metalurgic și de construcții de mașini din Csepel a fost creat un nou centru de cercetări științifice. Se apreciază că, prin transpunerea în practică a rezultatelor studiilor ce se vor efectua pentru perfecționarea structurii producției, volumul beneficiilor combinatului va spori cu 1,5 miliarde forinți.

Bilanțul cincinalului trecut evidențiază că numai în industria construcțiilor de mașini au fost aplicate peste șase mii de noi soluții elaborate de centrele de cercetări științifice din întreprinderi, efectul economic cumulat al acestora ridicîndu-se la peste 8 miliarde forinți.

Metale — creșterea consumului pînă în 1990

CONFORM prognozei elaborate anul trecut de grupul de studii „Chase Econometrics", după o scădere temporară în anii de criză de la jumătatea deceniului trecut, consumul principalelor metale feroase și neferoase va crește din nou în țările capitaliste dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare, în perspectiva anului 1990. Acoperirea necesarului corespunzător de metale va necesita extinderea capacităților de producție existente în țările respective, ceea ce va reclama investiții evaluate la circa 275 miliarde dolari în cazul fontei și oțelului, la peste 71 miliarde dolari în cazul aluminiului, la circa 41 miliarde dolari în cel al cuprului, la aproape 8 miliarde dolari în cazul nichelului etc.

Dinamica consumului (modificări medii anuale, în %)

Metalul	1973—1979	1979—1984 *	1984—1990 *
Oțel	— 0,1	3,8	3,1
Aluminiu	1,5	4,3	4,2
Cupru	1,6	2,7	3,0
Plumb	0,6	2,1	3,4
Zinc	— 0,6	2,9	3,3
Argint	— 1,5	1,1	3,3
Nichel	1,7	3,8	3,8
Cositor	— 2,3	2,0	1,5
Magneziu	1,2	5,0	3,8

*) Previziuni.
Sursa: „Metal Bulletin Monthly", 1980.

Italia: acțiuni de sprijinire a industriei

UN PROIECT de lege care urmărește sprijinirea industriilor aflate în dificultate și finanțarea inovațiilor tehnologice a fost aprobat recent de guvernul italian. Intitulat „Măsuri urgente în favoarea sectoarelor strategice ale economiei" (cum sînt considerate producția de automobile, chimia, electrotehnica), proiectul de lege își propune — între altele — blocarea spiralei taxelor financiare în siderurgie, favorizarea reducerii producției și deblocarea facilităților de plată pentru întreprinderile aflate în dificultate ș.a. Este vizată îndeosebi întreprinderea de stat „Finsider", care întîmpină dificultăți financiare crescînde sub efectul recesiunii din siderurgia vest-europeană.

Înnoirea produselor

O SERIE de studii elaborate în Anglia, printre care și ancheta efectuată în 1980 de „British Institute of Management" (după care sînt reproduse datele din tabel), conchid că firmele mijlocii sînt mai dinamice sub aspectul înnoirii producției decît întreprinderile mici și mai ales deci mari companii engleze, acestea din urmă căutînd mai ales să-și mențină pozițiile deja cucerite într-un anumit segment de piață. Astfel, în timp ce fiecare a cincea firmă mijlocie și-a înnoit sortimentul producției în proporție de peste 40% în decursul celor trei ani care au precedat ancheta, în cazul firmelor mici și celor mari aceeași performanță a fost realizată numai de fiecare a zecea întreprindere.

Dependența dintre dimensiunile firmelor și ponderea produselor noi

Ponderea produselor noi (în %) [1]	Pe ansamblul firmelor	Pe firme cu o cifră de afaceri (în milioane de lire sterline)			
		pînă la 2	2—5	6—25	peste 25
0	1	2	3	4	5
Pînă la 20	58	67	49	57	66
21—40	25	22	30	21	24
Peste 40	19	11	22	20	9

[1] În volumul total al mărfurilor, care constituiau sortimentul producției firmei în momentul efectuării anchetei.
Notă : Cifrele din coloanele 1—5 reprezintă repartiția (în %, rotunjit), pe cele trei grupe, a firmelor care au furnizat datele cerute de anchetă.

GLOSAR

Echilibrul economic

DESPRE starea de echilibru a unei economii se vorbește în cazul în care proporțiile diferitelor cantități globale se prezintă în așa fel încît să permită fluxuri armonizate, prețuri stabile și o funcționare satisfăcătoare a aparatului economic.

Un echilibru perfect este imposibil în practică. Viața economică, întocmai ca și organismele vii, nu cunoaște un asemenea echilibru ca stare permanentă, deoarece el presupune realizarea mai multor echilibre parțiale („subechilibre") care concură la realizarea și menținerea echilibrului general. Or, realizarea concomitentă a acestor echilibre parțiale este problematică în capitalism ; ea este unul din obiectivele pe care economia socialistă planificată centralizat își propune să le înfăptuiască.

Se consideră că rezultanta cea mai elocventă și mai cunoscută a echilibrului economic este stabilitatea prețurilor. Această stabilitate este însă ea însăși relativă, deoarece nu există prețuri care să nu fie influențate, într-un sens sau altul, într-o perioadă sau alta, de diferiți factori interni și externi. Ca urmare, în Occident se apreciază că într-o țară în care se înregistrează o creștere anuală a nivelului general al prețurilor de 2—3% se poate vorbi, într-un context internațional inflaționist, despre existența unei stabilități a prețurilor.

Echilibrul economic mai are ca expresie echilibrul balanței plăților curente : acesta reflectă un raport armonios între economia internă și mediul economic înconjurător. Nici acest echilibru nu este ușor de realizat, așa cum experiența internațională o demonstrează.

Echilibrul pe piața forței de muncă — rezultantă a unei acoperiri integrale a cererii pentru locuri de muncă prin oferta de asemenea locuri — reflectă buna funcționare a acestei piețe, precum și un nivel stabil al salariilor. Dar, ca și în cazul prețurilor, în țările capitaliste se consideră că o proporție a șomajului de pînă la 3% din totalul populației active s-ar încadra în noțiunea de echilibru pe piața forței de muncă, ceea ce ilustrează relativitatea conceptului de echilibru economic.

Alte echilibre economice parțiale sînt cele între acumulare și investiții și, în sfîrșit, între masa banilor în circulație și fluxurile materiale din economie, la fel de greu realizabile.

Discuții mari au loc în Occident cu privire la compatibilitatea dintre echilibrul economic și creșterea economică. Un curent de gîndire susține că creșterea economică nu este compatibilă cu stabilitatea monetară, avînd în vedere că o anumită depreciere a banilor ar avea un efect stimulativ asupra creșterii. Întrucît stabilitatea monetară este legată, după cum a rezultat din cele de mai sus, de conceptul de echilibru economic, înseamnă că creșterea economică echivalează cu dezechilibrul economic. S-a susținut chiar că dezvoltarea nici nu poate fi concepută fără dezechilibru, dat fiind că numai dezechilibrul generează mișcarea, numai el constituie fermentul dezvoltării.

Un alt curent susține dimpotrivă că numai o creștere care nu rupe echilibrul prețurilor este o creștere reală, obiect al unei politici economice corecte. S-ar mai putea adăuga că economiștii din Occident care preferă compromisele susțin că politica economică este obligată să caute întotdeauna combinația optimă între ritmul de creștere dorit și dezechilibrele „tolerabile".

Aceste controverse denotă, alături de altele, criza gîndirii economice occidentale care întovărășește criza economică. În socialism, echilibrul economic nu este un deziderat, ci un imperativ al conducerii planificate a economiei.

C. K.

Ajutor pentru dezvoltare

Radu Vlaiculescu, Cîmpina — 1) În legătură cu modul de repartizare a ajutorului pentru dezvoltare s-a elaborat așa-numitul principiu al „aplicării graduale", potrivit căruia țările în curs de dezvoltare ar urma să beneficieze de ajutor sub forma accesului privilegiat la resurse și piețe, în funcție de diferitele nivele ale dezvoltării lor economice. Prin interpretarea unilaterală, subiectivă a acestui principiu țările occidentale vizează reducerea sau chiar suprimarea ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare mai avansate.

Este evident că, în lipsa unor criterii obiective de repartizare a ajutorului, stabilite de comun acord între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, aplicarea acestui principiu deschide calea unor discriminări arbitrare între țările în curs de dezvoltare. În această situație, țara noastră consideră că ar fi necesar să se convină pe plan internațional criterii obiective, echitabile de repartizare a ajutorului, criterii care să prevadă acordarea de ajutor cu prioritate țărilor în curs de dezvoltare celor mai defavorizate, fără însă a suprima sau diminua ajutorul pentru celelalte țări în curs de dezvoltare.

2) În vederea ușurării poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace, în martie 1978 la Consiliul U.N.C.T.A.D. țările dezvoltate au convenit să amelioreze retroactiv condițiile ajutorului public pentru dezvoltare în favoarea acestei categorii de țări. Potrivit estimației Secretariatului U.N.C.T.A.D., măsurile adoptate pe baza deciziei din martie 1978 s-au soldat cu anularea sau refinanțarea în condiții mai favorabile în cadrul acestui ajutor a unei datorii în sumă de 5 miliarde dolari. Aceste măsuri au avut însă un efect limitat asupra ansamblului problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, datorie care, în 1978, a depășit probabil 300 miliarde dolari.

Exploatarea muncii copiilor

Viorica Enache, Titu — Apropierea zilei de 1 iunie reamintește constatarea că numărul copiilor și adolescenților în vîrstă de pînă la 15 ani care muncesc în loc să învețe a sporit în lume în ultimii doi ani, el ridicîndu-se în prezent la cel puțin 55 milioane. După cum subliniază experții Biroului internațional al muncii, este foarte probabil ca numărul real al copiilor care muncesc să fie mult mai mare, dată fiind varietatea formelor de utilizare a muncii copiilor. În acest sens concludente sînt rezultatele unei anchete întreprinse de experții B.I.T. în rîndul a circa 100 de state membre și 7 teritorii neautonome : o serie de guverne au declarat cu acest prilej că, în anumite zone din țările lor, aproape toți copiii au intrat pe piața forței de muncă, unii chiar în mod legal. O serie de guverne s-au declarat în mod deschis incapabile de a lichida acest fenomen cît vreme țările lor nu vor fi atins un nivel de dezvoltare economică care să nu mai facă din muncă o condiție a supraviețuirii copiilor. Căci subliniază experții B.I.T., copiii nu muncesc numai pe cont propriu, ca angajați, ci adeseori și pentru alți membri ai familiei, la domiciliu sau în agricultură. Într-o serie de țări este interzis copiilor să lucreze numai în timpul orelor de clasă, ceea ce este de natură să dăuneze atît sănătății cît și studiilor lor.

În același timp autorii relevă că nici învățămîntul obligatoriu nu va rezolva problema dacă nu furnizează o bază convenabilă pentru angajare.

Raportul experților B.I.T. urmează a fi supus reuniunii Conferinței Internaționale a muncii, care se va desfășura la Geneva între 3 și 24 iunie.

Reclamă excesivă

Pompilia Steresecu, București. — Interzicerea reclamei pentru lapte praf pentru noii născuți în țările în curs de dezvoltare, recomandată de Organizația Mondială a Sănătății printr-un cod internațional de conduită beneficiind de sprijinul U.N.I.C.E.F. s-a datorat în principal constatării că promovarea excesivă în aceste țări a unor mărci occidentale de lapte praf a descurajat hrănirea naturală atunci cînd aceasta era posibilă, ceea ce a redus imunitatea copiilor la o serie de maladii. Acest fenomen este de natură să agraveze morbiditatea și mortalitatea infantilă, și așa extrem de ridicate în aceste țări : în total circa 15 milioane de copii încetează din viață înainte de a împlini vîrsta de 1 an. După cum relevă experții O.M.S., utilizarea incorectă a substitutelor laptelui matern de către mame analfabete sau folosirea unei ape nepotabile pentru prepararea lor sporește riscurile de îmbolnăvire. În același timp, arată experții citați, utilizate corect alimentele pentru noii născuți, între care în primul rînd laptele praf, se dovedesc extrem de necesare atunci cînd mamele nu-și pot alăpta copiii sau lipsesc de lîngă ei fiind la lucru. Desigur că utilizarea corectă presupune o informare corespunzătoare, codul făcînd de aceea o distincție între prezentarea modului de întrebuințare a produselor și presiunea publicitară. Codul O.M.S. are un caracter universal; el vizează, cu alte cuvinte, și țările dezvoltate, unde se apreciază că circa 25 la sută din copiii de vîrstă mică sînt supraponderali datorită înțărcării premature, sub impulsul intensei campanii promoționale a unor mari monopoluri din industria alimentară.

Statistică

Ștefania Nicolae, Făgăraș — 1) Venitul național al R. P. Chineze a crescut în anul 1980, potrivit comunicatului statistic dat publicității în luna aprilie la Beijing, cu 6,9 la sută. Tot anul trecut populația țării a sporit cu 11,6 milioane de oameni, ajungînd la 982,5 milioane de locuitori. În ciuda secetei puternice și inundațiilor din două provincii, recolta de cereale a țării a fost destul de bună (318,2 milioane tone), relevă același comunicat. Totodată, s-a înregistrat o reducere a deficitului comercial al țării de la 3,1 miliarde yuani în 1979 la 1,9 miliarde în 1980.

2) Un amplu articol mai recent consacrat preocupărilor actuale ale economiștilor chinezi puteți consulta în numerele din 13, 20 și 27 martie a.c. ale revistei noastre.

Clădiri înalte

Petre Nicolae, Constanța — Blocul turn „Empire State Building" din New York a fost într-adevăr cea mai înaltă clădire din lume din 1931 (anul construcției sale, cînd a detronat din poziția de lider al zgîrie-norilor blocul Chrysler, tot din insula Manhattan) pînă în 1970, cînd s-a terminat construcția turnurilor gemene ale lui World Trade Center din New York. Curînd însă și acestea au fost întrecute în înălțime de blocul Sears din Chicago. În cei 50 de ani de la inaugurare, observatorul de la etajul 102 al lui Empire State Building a fost vizitat de peste 60 milioane de oameni. Istoria mai consemnează faptul că într-o zi ceață din iulie 1948 blocul a fost ațins din greșeală în dreptul etajului 79, de aripa unui bombardier B 25, provocînd un incendiu. Se estimează că demolarea acestui imens zgîrie nori, construit din materiale foarte rezistente, ar costa în prezent de 10 ori mai mult decît a costat la timpul său construcția.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 29 mai 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezbatere „R.E.“ Industria modernă presupune o optică nouă asupra specializării și cooperării (I) **(B. Vasile, Ț. Ludovic)** 1

— Valorificarea superioară a masei lemnoase (II) **(Vasile Boescu, Bogdan Pădure)** 3

— Mecanizarea și automatizarea proceselor de producție **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

● Optimizarea repartizării mijloacelor S.M.A. pentru efectuarea lucrărilor agricole **(Maria Lovin, Dorin Panaite, Matei Bogdan)** 7

● Efectele economice ale transplantului de embrioni în zootehnie **(Agatha Popescu, Vasile Zahiu)** 9

— Pîrghii de stimulare a exporturilor în condițiile noului mecanism economico-financiar **(Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu)** 11

— Perfecționarea activității economice a consiliilor populare **(Virgil Dincă)** 13

— Copiii României socialiste : stimularea respectului și dragostei pentru muncă **(Vasile Văcaru)** 15

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ORGANIZARE

— Tribuna „R.E.“. Juristul de întreprindere **(Ionel Dumbravă)** 17

TEORII-IDEI

— În dezbaterea specialiștilor. Autofinanțarea unităților economice (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr)** 19

— Om-tehnică-mediu. Importanța ingineriei sociale **(Ionel Dorofte)** 21

— Școli-curente-economiști. Repere ale crizei teoriei economice occidentale (I) **(Sorica Sava)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității **(Gheorghe Tomescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare (III) **(Andrei Vela)** 27

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Organizarea și conducerea platformelor industriale.

IN THIS ISSUE

— Modern industry brings about a new view on specialization and cooperation 1

— Mechanization and automation in the production processes **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

— Levers to stimulate exports in terms of the new economic and financial mechanism **(Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu)** 11

— Improving the economic activity of the popular councils **(Virgil Dincă)** 13

— Self-financing in the economic units under the debate of specialists (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr)** 19

— Importance of the social engineering **(Ionel Dorofte)** 21

— Schools-trends-economists. Guide marks of the crisis of western economic theory (I) **(Sorica Sava)** 22

— Economic structures in the perspective of the future decades (III) **(Andrei Vela)** 27

DANS LE NUMÉRO

— L'industrie moderne suppose une optique nouvelle sur la spécialisation et la coopération 1

— La mécanisation et l'automatisation des processus de production **(Barbu Gh. Petrescu)** 5

— Leviers de stimulation des exportations dans le cadre du nouveau mécanisme economique et financier **(Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu)** 11

— Le perfectionnement de l'activité économique des conseils populaires **(Virgil Dincă)** 13

— L'autofinancement des unités économiques (II) **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr)** 19

— Homme-technique-environnement. L'importance de l'ingénierie sociale **(Ionel Dorofte)** 21

— Ecoles-courants-économistes. Repéres de la crise de la théorie économique occidentale (I) **(Sorica Sava)** 22

— Les structures économiques dans la perspective des futures décennies (III) **(Andrei Vela)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Современная промышленность предполагает новый взгляд на специализацию и кооперирование (I) 1

— Механизация и автоматизация производственных процессов **(Барбу Г. Петреску)** 5

— Рычаги стимулирования экспорта в условиях нового экономико-финансового механизма **(Адриан Константинеску, Виктор Бабюк, Николае Мургу)** 11

— Совершенствование экономической деятельности народных советов **(Вирджил Динкэ)** 13

— На обсуждение специалистов. Самофинансирование экономических предприятий (II) **(Эмил Чиофлан, Костинел Лазэр)** ... 19

— Человек — техника — среда. Значение социального инженерства **(Ионел Дорофте)** 21

— Школы ●течения ●экономисты. Ориентиры в кризисе западной экономической теории (I) **(Сорика Сава)** 22

— Экономические структуры в перспективе будущих десятилетий (III) **(Андрей Вела)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre asigurările de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și „asigurarea familială mixtă de viață", care satisface dorința celor care vor să ia o măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiilor lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, această asigurare prezintă următoarele caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care, la data contractării asigurării, sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

— suma asigurată se plătește : în caz de invaliditate permanentă din accidente a oricăruia dintre asigurați ; la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă) ; în caz de deces din orice cauză al oricăruia dintre asigurați ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și de vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putînd fi achitate și în rate.

La expirarea asigurării la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, suma asigurată se plătește concomitent cu o indemnizație de 10%.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1981 JUN 5

15 mai — 15 iunie

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII

Confecțiile noi, moderne, atractiv colorate, precum și pantofii și sandalele cu fețe textile sînt cadouri pentru copii pe care le puteți cumpăra din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

RECOM

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

APA
O RESURSĂ VITALĂ A DEZVOLTĂRII

Numărul 23 ● Vineri 5 iunie 1981

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A MASEI LEMNOASE

SUPRAFAȚA TOTALĂ OCUPATĂ CU PĂDURI

Dinamica
- mii hectare -

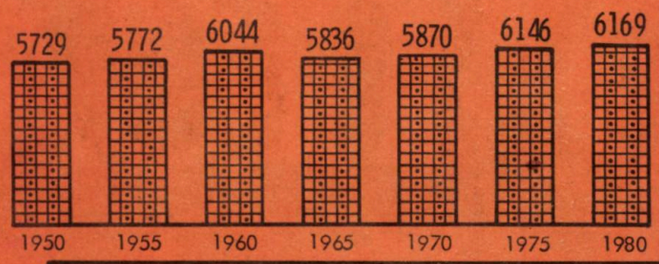

Structura pe specii
- în procente -

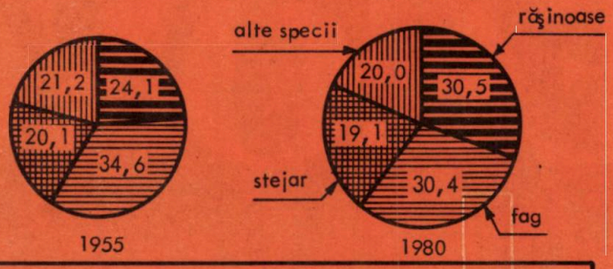

• În cincinalul 1981 - 1985 vor fi executate lucrări de reîmpăduriri pe o suprafaţă de peste 200 mii hectare, din care 65 - 70 % vor fi plantate cu răşinoase.

INDUSTRIA DE EXPLOATARE ŞI PRELUCRARE A LEMNULUI

- în procente -

I n v e s t i ţ i i

Ponderea în totalul investiţiilor industriale

- milioane lei -

Dinamica producţiei globale

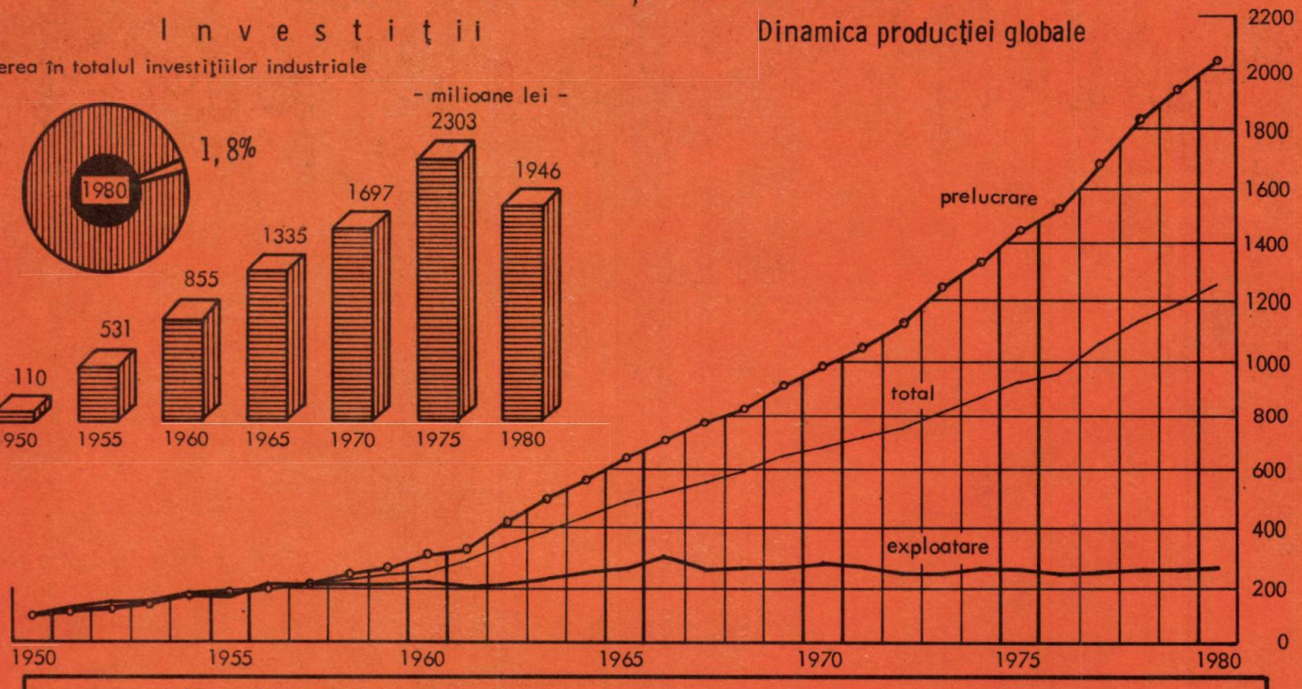

• Volumul de masă lemnoasă pusă în circuitul economic în anii cincinalului 1976 - 1980 s-a situat la un nivel aproximativ constant, fiind în medie anuală de 19.644 mii mc.
În perioada 1981 - 1985, se va urmări ca exploatarea masei lemnoase să se încadreze strict în nivelul posibilităţilor pădurilor, în condiţii de vîrstă şi diametre optime de tăiere.

GRADUL DE VALORIFICARE A PRODUSELOR OBŢINUTE DINTR-UN METRU CUB DE MASĂ LEMNOASĂ

- în procente -

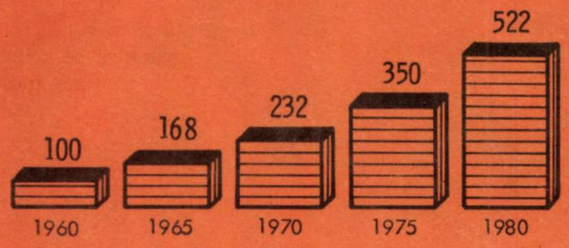

• Gradul de valorificare a masei lemnoase va spori în cincinalul 1981 - 1985 cu cel puţin 30 %, dezvoltîndu - se îndeosebi industria de mobilă şi hîrtie.

PRODUCŢIA DE MOBILĂ

- miliarde lei -

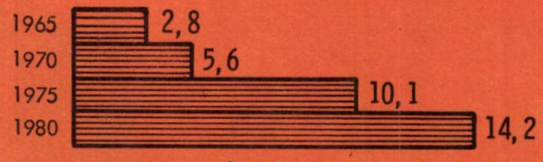

PRODUCŢIA DE PLĂCI DIN PARTICULE AGLOMERATE ŞI FIBROLEMNOASE

- mii tone -

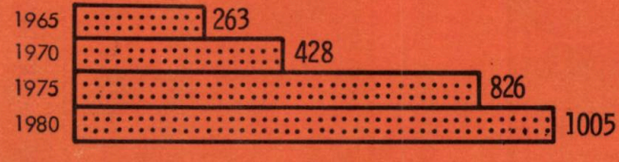

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

MAGYAR ÉS OROSZ NYELVŰ DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLAT

Îndeplinirea integrală și la termen a planului de investiții

PRINCIPALA sarcină a întreprinderilor de construcții-montaj o reprezintă realizarea integrală a obiectivelor de investiții la termenele planificate și în condiții superioare de calitate. În acest scop colectivul de oameni ai muncii de la Trustul de construcții industriale Ploiești depune eforturi susținute pentru încadrarea tuturor lucrărilor în graficele de execuție planificate, mobilizînd importante mijloace financiare, materiale și umane pe principalele obiective, în vederea punerii lor în funcțiune la termenele prevăzute.

Scurtarea duratei de execuție

PE PRIMELE 4 LUNI DIN 1981 unitățile trustului au predat beneficiarilor în cadrul termenelor fixate un număr de 10 obiective de investiții, reprezentînd capacități de producție deosebit de importante din industria chimică și din agricultură și unități social-culturale aparținînd Ministerului Construcțiilor Industriale (instalațiile de alchilare și de piroliză din platforma chimică Teleajen, instalațiile de alumină și catalizatori de la rafinăria Vega, instalația de detergenți lichizi de la „Dero" — Ploiești, capacitatea de producție de la întreprinderea de anvelope „Victoria", complexul de hale de la ferma de bovine „Albești", cantina de 1 000 de locuri de la Liceul mecanic Ploiești etc.).

Realizările respective au fost posibile ca urmare a **direcționării mai bune a mijloacelor materiale și a forței de muncă**, spre șantierele și punctele de lucru cu obiective prioritare, **organizării superioare a producției și a muncii**, cu efecte directe asupra calității și scurtării termenelor lucrărilor planificate. Extinderea lucrărilor de preparare și turnare a betoanelor în brigăzi complexe, precum și mecanizarea operațiilor de turnare, în special la punctele greu accesibile, au asigurat scurtarea timpului de execuție a diferitelor obiective prevăzute a fi realizate din beton armat. Economii de timp s-au realizat și datorită optimizării transportului de materiale, prin integrarea sa pe fluxuri tehnologice și distanțe stricte de parcurs, facilitîndu-se astfel reducerea timpului de aprovizionare a punctelor de lucru și ritmicitatea lucrărilor de execuție.

Paralel cu aceasta, se remarcă și o altă experiență bună la nivelul trustului (ce se cere extinsă la fiecare punct de lucru), și anume : **constituirea unor fronturi de lucru tampon**, paralele cu cele de bază, menite să asigure continuarea funcțiilor de execuție ale echipelor de lucru, chiar și în condițiile în care, din diferite cauze (lipsa materialelor de construcții, deficiențe de aprovizionare etc.), se impune întreruperea parțială a activității la obiectivele atacate. Se asigură astfel, pe lîngă o folosire mai bună a timpului de lucru și a forței de muncă, și o scurtare a termenelor stabilite în graficele de executare a diferitelor lucrări.

Deși, în general, s-au adoptat soluții și măsuri eficiente, atît la nivelul trustului, cît și la fiecare unitate în parte, nu s-a reușit totuși să se valorifice integral posibilitățile interne și nici nu s-au soluționat în întregime dificultățile cu care se mai confruntă unele șantiere.

Insuficiențe în valorificarea posibilităților proprii

ÎN PERIOADA ce a trecut din acest an trustul ploieștean a înregistrat și unele rămîneri în urmă în predarea a 7 obiective de investiții. Între acestea se numără : instalațiile de normalhexan de la rafinăria Vega și cea de cauciuc polibutadienic din platforma chimică Brazi, instalația de sulfat 3 de la Valea Călugărească, refacerea și dezvoltarea întreprinderii de în Ploiești etc. Restanțele respective sînt în principal, rezultatul unor cauze de ordin intern, legate de :

1) **Folosirea incompletă a zilei de muncă la unele puncte de lucru**, ca urmare, între altele, a eșalonării necorespunzătoare a livrării betoanelor pe șantiere în perioadele de vîrf ale producției. Deși cele trei stații de preparare a betoanelor au capacitatea necesară acoperirii cererii, totuși, programarea necorespunzătoare a livrării lor (cu punct de maxim în orele dimineții), în funcție de stadiile de execuție ale fiecărui obiectiv, conduce la o gîtuire a activității la nivelul punctelor de lucru și întreruperi nejustificate ale programului zilnic planificat, depășirea termenelor prevăzute de constructor, neasigurarea la timp a fronturilor de lucru pentru montaj, și, în final la întîrzieri în punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții. Neonorarea la timp a termenului prevăzut pentru predarea instalației de cauciuc polibutadienic din platforma chimică Brazi, de pildă, se datorează neasigurării la timp a fronturilor de lucru pentru montaj, vina principală revenind constructorului.

2) **Aprovizionarea necorespunzătoare a locurilor de muncă**, neasigurarea integrală a pregătirii zilnice a execuției, în special prin neconcordanța dintre momentul începerii activității pe șantier și cel a aprovizionării cu materialele de construcții necesare (întîrzieri de 1—2 ore) ;

3) **Întîrzieri în acțiunea de calificare în meseriile deficitare.** Astfel, dacă din punct de vedere numeric, forța de muncă este asigurată la nivelul cifrelor planificate, în structură se remarcă lipsa totală sau parțială a unor meserii (zidari, lăcătuși, sudori, electricieni), ceea ce determină neacoperirea vîrfurilor de lucrări, stagnări ale producției, lipsa continuității și ritmicității execuției la diferite puncte de lucru. Iată de ce este necesar ca alături de cele 5 cursuri de calificare existente, să se acorde o atenție deosebită și extinderii acțiunilor de policalificare, în funcție de cerințele actuale și de perspectivă ale producției.

4). **Preocupare insuficientă pentru lărgirea activității de mică mecanizare.** Pierderile de timp existente de exem-

plu, prin deplasarea muncitorilor (în marea majoritate calificați) de la punctele de lucru la magazia centrală și invers, pentru procurarea materialelor necesare, și care în unele cazuri variază zilnic între 1—1 1/2 ore, ar putea fi eliminate complet prin mecanizarea operațiunilor de aprovizionare, cu eforturile proprii ale constructorului, măsură ce ar asigura, totodată, creșteri însemnate ale productivității muncii.

- Restanțele amintite sînt în parte și rezultatul greutăților pe care le mai întîmpină trustul în relațiile cu furnizorii pe linia asigurării la timp și de calitate a unor materiale și utilaje (filtrele de la I.M.U.M. Baia Mare și spălătorul de gaze de la I.U.C. Buzău), deselor schimbări și completări ale documentațiilor, în fazele de finalizare a lucrărilor (cazul instalației de fenolacetonă Brazi), necorelării în folosirea utilajelor de săpat și transportat la cărăuș etc. O mai strînsă colaborare a trustului cu acești furnizori ar fi de natură să înlăture în bună măsură neajunsurile respective.

Măsuri mobilizatoare pentru accelerarea activității pe fiecare șantier

PREDAREA pînă la sfîrșitul anului a tuturor capacităților de producție planificate impune, printre altele, valorificarea maximă a tuturor rezervelor interne, urmărirea mai atentă a derulării procesului de producție, stabilirea unui complex de măsuri tehnico-organizatorice care să conducă la accelerarea activității la fiecare șantier și punct de lucru. În acest sens, principalele direcții de acțiune în care se cer orientate eforturile ar fi :

● **perfecționarea conducerii proceselor de producție** prin generalizarea activității de programare a producției și a muncii, ca urmare a aplicării sistemului „SICOP" cu toate subprogramele sale. Aceste acțiuni vizează în special pregătirea mai bună a lansării și execuției lucrărilor, prin asigurarea, de exemplu, încă înainte de atacarea obiectivelor planificate, a tuturor condițiilor materiale necesare realizării ritmice și în timpul cel mai scurt a acestora. Astfel, atunci cînd s-a luat serios în considerație factorul pregătirea producției, ca în cazul fermei de vaci de la Tîrșov, s-a reușit reducerea la jumătate a timpului de execuție planificat față de toate celelalte construcții agricole de acest fel ;

● **introducerea soluțiilor constructive și tehnologiilor noi,** prin lărgirea colaborării cu proiectanții și beneficiarii în domeniul asimilării proiectelor tip în documentațiile de execuție, ceea ce va permite încadrarea mai bună în duratele stabilite prin grafice ;

● **extinderea gradului de prefabricare a elementelor de construcții** (de la 27 la sută la 30 la sută), în special la grupurile de șantiere Brazi și Teleajen, a gradului de prefabricare la lucrările de instalații, industrializarea lucrărilor de beton monolit la șantierele 2 și 3 ale trustului etc., care vor asigura, pe lîngă creșterea considerabilă a productivității muncii, și scurtarea termenelor de execuție la obiectivele prevăzute pentru acest an ;

● **optimizarea relației constructor-întreprindere de transport** pe linia utilizării mai eficiente a utilajelor grele de construcții pe pneuri (buldozere, excavatoare etc.) și a cărei finalitate este, în esență, trecerea acestor utilaje în patrimoniul întreprinderilor de construcții, asigurîndu-se tripla lor funcționalitate : a) eficiență sporită în exploatare ; b) consumuri mai reduse de combustibil, c) reducerea volumului de timp afectat lucrărilor de construcții, printr-o dirijare centralizată, în funcție de cerințele producției. Desigur că, această direcție de acțiune poate și, în primul rînd, trebuie să fie analizată de toți factorii de răspundere implicați în bunul mers al acestei activități, concluzia desprinsă putînd servi drept bază pentru găsirea unor noi căi și mijloace de creștere a eficienței economice în activitatea de construcții-montaj, cu implicații directe asupra nivelului realizării sarcinilor de plan.

Corneliu BĂRNEA

Normele de consum — între prevederi și realizări

ÎN TRIMESTRUL I/1981 întreprinderile din subordinea Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei au reușit prin aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice să reducă normele de consum planificate la materiale, energie și combustibil. Astfel, la cele 6 norme de stat s-au obținut diminuări de 10—12% în trim. I/1981 față de trim. I/1980. La norma de consum de energie electrică pentru cărbune extras din cariere de pildă, reducerea față de perioada corespunzătoare a anului trecut, este de circa 9%, iar la cea de metal pentru piese de schimb de circa 12%. Reducerea normelor de consum a permis obținerea, în trimestrul I/1981 comparativ cu aceeași perioadă din anul trecut, a unor importante economii : la lemn de mină peste 5 mii mc, la metal peste 1,1 mii tone, la combustibil convențional peste 8000 tcc.

În unele cazuri însă normele de consum au fost depășite, fapt care a atras după sine utilizarea suplimentară a unor cantități de materiale : 36 tone metal la producția de armături de mină, 58 mc lemn de mină la extragerea minereurilor nematalifere, 1839 MWh energie electrică la extragerea minereurilor neferoase și 223 MWh la prelucrarea cărbunilor etc. Evitarea unor astfel de abateri față de consumurile normate necesită luarea de către unitățile de producție a celor mai adecvate măsuri tehnico-organizatorice ca : extinderea utilizării înlocuitorilor lemnului de mină (Centrala sării și nemetaliferelor) ; intensificarea îmbunătățirii calității minereurilor neferoase spre a se evita transportul de steril (Centrala minereurilor și metalurgiei neferoase — Baia Mare) ; eliminarea funcționării în gol a utilajelor (combinatele miniere Oltenia și Valea Jiului) ; folosirea autovehicolelor la capacitate maximă și diminuarea volumului de transport în afara procesului de producție (Direcția generală autonomă a petrolului și gazelor, Centrala minereurilor-Deva) ; intensificarea recuperării și refolosirii armăturilor (combinatele miniere Ploești și Oltenia).

Nivelurile de realizare a principalelor norme de consum pe trim I/1981 la întreprinderile din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei.

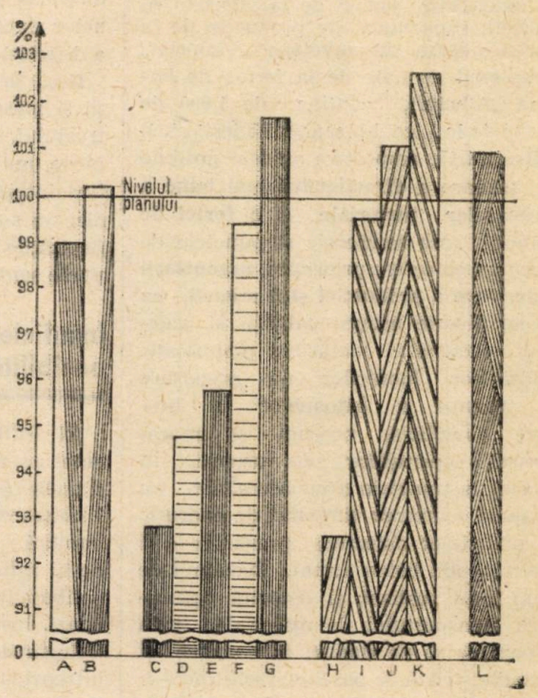

METAL

A = Piese de schimb pentru mașini și utilaje ; B = Armături de mină.

LEMN DE MINĂ

C = Lucrări miniere de investiții — sectorul de minereuri ; D = Cărbune extras din subteran ; E = Lucrări miniere de investiții — sectorul carbonifer ; F = Minereuri neferoase extrase din subteran ; G = Minereuri nemetalifere extrase din subteran.

ENERGIE ELECTRICĂ

H = Cărbune extras din cariere ; I = Cărbune extras din subteran ; J = Cărbune prelucrat ; K = Minereuri neferoase extrase.

BENZINĂ

L = Transport de marfă cu autovehicule, capacitate sub 1,5 tone

DEZBATERE „R. E.“

INDUSTRIA MODERNĂ PRESUPUNE O OPTICĂ NOUĂ ASUPRA SPECIALIZĂRII ȘI COOPERĂRII (II)

PROFILAREA ȘI ADÎNCIREA SPECIALIZĂRII, ca factori de organizare superioară a producției și sporirea eficienței economice, conduce, în mod implicit, la lărgirea cooperării. Acest mod de conlucrare dintre unități poate da rezultate deosebite dacă relațiile dintre ele funcționează ca un mecanism precis, bine sincronizat.

Publicăm, în cele ce urmează, alte aspecte ale experienței pozitive, cît și unele probleme privitoare la necesitatea perfecționării acestui mecanism — formulate de participanții la dezbaterea organizată de „Revista economică“ și Comitetul sectorului 2 al P.C.R. din municipiul București.

DEZBATEREA a fost condusă de tovarășul **Ioan Popa**, prim-secretar al Comitetului sectorului 2 al P.C.R. din municipiul București. În jurul „mesei rotunde“ au luat parte tovarășii : **Roland Ionescu**, secretar, sectorul 2 al P.C.R. ; **Octavian Juncu**, director tehnic, Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul ; **Valeriu Matache**, director, Întreprinderea de mecanică fină ; **Ștefan Dincă**, director, Întreprinderea de echipamente electronice de măsură și industriale ; **Traian Mihu**, director, Întreprinderea de echipamente periferice ; **Eugen Zarcula**, director tehnic, Întreprinderea de pompe „Aversa“ ; **Traian Cănescu**, director tehnic, Întreprinderea „Electroaparataj“ ; **Dumitru Sperlea**, director tehnic, Întreprinderea „Cinescoape“ ; **Doina Didif**, director tehnic, I.P.R.S. Băneasa ; **Nicolae Domocoș**, inginer șef, Întreprinderea de calculatoare electronice ; **Iancu Mușat**, inginer-șef Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice ; **Mihai Bunescu**, șeful serviciului plan, Combinatul de industrializare a lemnului Pipera ; **Mihai Silișteanu**, director tehnic, Întreprinderea „Electronica“ ; **Aristide Caranda**, director, Întreprinderea „Acumulatorul“. Din partea „Revistei Economice“ a participat tov. **Vasile Boescu**, șef de secție.

În actualitate — opțiunea pentru fabricația de componente

NECESITATEA acută de a crea o industrie modernă de înalt randament, implică punerea în valoare a marilor rezerve existente în întreprinderi privind ridicarea productivității muncii, economisirea și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibilului și energiei. Asemenea cerințe aduc în actualitate imperativul găsirii în cadrul profilării și specializării producției a noi căi și forme specifice. Este vorba, în special, de **trecerea de la specializarea pe verticală** (fabricarea de produse, familii și grupe de familii) **la cea pe orizontală** (dezvoltarea producției de componente, module) în serii mari și de complexități diferite, capabile să faciliteze realizarea, prin combinare, a unei game largi de produse. Un asemenea mod de perfecționare sau, mai bine zis, de adîncire în continuare a specializării producției, creează condițiile unei mari flexibilități și adaptabilități la solicitările beneficiarilor, permite executarea în termene mai scurte și la un nivel competitiv mai înalt a unei game mai largi de produse, sporirea considerabilă a eficienței economice.

În cadrul dezbaterii au fost evidențiate o serie de realizări în domeniul specializării producției de componente. *„Diversificarea largă a producției, necesitatea adaptării rapide la progresul tehnic, la cerințele beneficiarilor, reducerea perioadei de asimilare a produselor noi, ridicarea eficienței economice a impus — spunea tov.* OCTAVIAN JUNCU — *în cadrul specializării unităților centralei noastre schimbări profunde, trecerea de la specializarea pe verticală, pe produs, la cea pe orizontală ; respectiv pe componente.*

Avem de acum realizate o serie de acțiuni pe linia modularizării producției. Am dezvoltat și dezvoltăm unități de capacități mici și medii, care corespund acoperirii cu componente a necesităților secțiilor de montaje. Întreprinderea de calculatoare, de pildă, este în prezent o unitate de montaj, iar I.P.R.S. Băneasa este furnizorul de componente. Asemănător stau lucrurile și cu Întreprinderea de echipamente periferice „Conect“ și altele. „Electronica“ execută în prezent componente pentru circa 40% din producția industrială, toate pentru realizarea paletei de produse în care este profilată și specializată ca, de pildă, difuzoare, potențiometre, mijloace de deflexie, diverse subansamble mecanice etc. Pentru viitor ne gîndim ca această unitate, respectiv „Electronica“, s-o împărțim în mici fabrici de subansamble și componente mărunte — astfel încît să satisfacă și cerințele unității de montaj cît și pe cele ale altor beneficiari.“

Specializarea pe componente a producției presupune analize și studii aprofundate, în așa fel încît să se țină seama, în primul rînd, de eficiență *„Întreprinderea „Electroaparataj“ — arăta tov.* TRAIAN CĂNESCU — *al cărei nomenclator de produse finite cuprinde 770 de poziții distincte grupate în 8 familii de produse (contactoare, contactoare cu relee, întrerupătoare automate, relee termice de protecție, echipamente pentru tracțiune și altele) își asigură componentele necesare realizării produselor de la unitățile specializate pentru anumite repere de serie. Resoartele, de pildă, sînt achiziționate de la Întreprinderea de piese auto Sibiu, piesele ceramice de la „Electromecanica“-Turda, contactele electrice de la I.C.P.E. și „Sinterom“ Cluj-Napoca etc. În acest mod „Electroaparataj“ reușește să aibă o constanță în ridicarea nivelului producției atît cantitativ cît și calitativ, să realizeze sarcinile de reducere a costurilor.*

Desigur, trecerea la execuția pe componente a producției impune schimbări substanțiale în organizare, tehnologie, concepție etc. Dar, problemele odată rezolvate, asigură largi posibilități de diversificare a producției, de reducerea substanțială a perioadelor de asimilare și modernizare a produselor, de sporire a eficienței. Consider necesar ca problema în sine să nu rămînă numai atributul centralei industriale, ci ea să fie privită de pe pozițiile economiei naționale, întrucît o serie de componente, de pildă, din electronică, mecanică, electrotehnică etc, pot fi valabile și pentru realizarea de produse din ramuri diverse. Or, o investiție eficientă este aceea care asigură serii mari, și aceasta poate avea loc numai în condițiile cunoașterii nevoilor la scara economiei naționale.“

Realizarea producției pe componente constituie un concept adecvat prin care poate fi impulsionată modernizarea proceselor industriale, creînd noi posibilități de multiplicare a produselor în gamă variată, pot fi evitate problemele grele care se pun atunci cînd se trece la asimilarea produselor noi. Asemenea evoluții pot determina o creștere substanțială a gradului de mobilitate și competitivitate a industriei noastre, creînd noi posibilități de accelerare a introducerii progresului tehnic și a unor soluții noi economicoase. Totodată, sporirea fiabilității și adaptabilității la progresul tehnic, privită în ansamblu, la nivelul ramurii constructoare de mașini, impune accelerarea acțiunii, îndeosebi în realizarea unor unități specializate care să producă componente în domeniul arborilor cotiți, componente în domeniul transmisiilor mecanice (roți dințate), echipamente hidraulice și altele. Sigur că acest concept cere încă studii adîncite și multilaterale pentru a analiza implicațiile sale.

Cooperarea — un mecanism ce se cere perfect sincronizat

„PRACTICA A DEMONSTRAT — evidențiia tovarășul IOAN POPA — *că adîncirea specializării este de neconceput fără o cooperare perfectă între diferite unități. Alternativa ca fiecare unitate să-și producă singură toate piesele sau subansamblele necesare realizării produsului finit este în mod evident neeconomicoasă. Unele experiențe pozitive ale întreprinderilor noastre atît în ce privește planificarea unor cooperări la nivel de centrale, derularea acestora, cît și urmărirea desfășurării lor pe parcursul perioadei contractuale, pot aduce în discuție multe aspecte importante pentru perfecționarea cooperării industriale“.*

„Colaborarea între unitățile C.I.E.T.C. — a arătat tov. OCTAVIAN JUNCU — *se desfășoară, în general, bine, întrucît sînt urmărite de un comandament de coordonare organizat în acest scop. Astfel, cooperările au la bază contracte economice încheiate anual cu evaluarea trimestrială a livrărilor și stabilirea de grafice lunare de livrări între părți. Anexele trimestriale la contracte se corectează înaintea fiecărui trimestru, cu acordul părților, iar eventualele divergențe sînt soluționate prin comandamentul respectiv al centralei.*

Pentru asigurarea de stocuri tampon de 15—30 de zile și evidențierea ordinei de urgență a livrărilor, centrala a stabilit un model de grafice, care conține necesarul lunii în curs și al lunii următoare. Pentru optimizarea fabricației la furnizori și asigurarea de stocuri la beneficiari, fără ca aceasta să afecteze din punct de vedere financiar părțile contractante, derularea obligațiilor contractuale se face în prezent prin Baza de aprovizionare — desfacere a D.I.E.E. la peste 70% din cooperări.

Pe baza contractelor și a graficelor lunare de livrări, furnizorii își programează producția atît cantitativ cît și pe sortimente solicitate — acest lucru fiind controlat strict la fiecare început de lună de către centrală. În cazul cînd apar totuși dereglări, respectiv nerespectarea livrărilor potrivit eșalonărilor din grafice, centrala analizează operativ cauzele care au generat o atare situație și, în majoritate a cazurilor, găsește soluții de rezolvare optimă a problemei. Cînd aceste dereglări se datoresc unor cauze obiective, ele sînt aduse la cunoștință organelor superioare, cerîndu-se sprijin în rezolvarea lor (mai ales cînd este vorba de importuri, de repartiții de cote de materiale, cooperări cu întreprinderi din alte centrale sau ministere etc.). Atunci cînd cauzele sînt de natură subiectivă, se aplică penalizări întreprinderii furnizoare, iar prin analize aprofundate din partea centralei se găsesc soluții pentru preîntîmpinarea repetării unor asemenea situații".

Am redat mai amplu experiența Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul deoarece se consideră că ea posedă o bună experiență în ce privește organizarea și derularea cooperării interuzinale. De altfel, experiența bună dobîndită în domeniul cooperării a fost subliniată și de alți participanți la dezbatere ale căror întreprinderi aparțin de alte centrale industriale. *„Întreprinderea de cinescoape — sublinia tov.* DUMITRU SPERLEA — *cooperează la realizarea unor produse cu unități din cadrul C.I.E.T.A. și C.I.E.T.C. — ambele aparținînd de M.I.C.M. Cooperarea se face, potrivit dispozițiilor comunicate de minister, prin încheierea de contracte și pe baza graficelor de livrări lunare ; în cazuri speciale, urmărirea livrărilor se face și decadal. De menționat că planurile de cooperare se analizează și se semnează la nivel de centrală cu toți factorii de răspundere, asigurîndu-se condiții pentru realizarea lor, atît în calitate de furnizori, cît și în cea de beneficiar. În calitate de furnizor, avem contracte de cooperare numai cu unități din cadrul M.I.C.M. și, în special, pentru echiparea dulapurilor de automatizare cu lămpi de semnalizare, întrerupătoare basculante cu mercur ș.a. Pot afirma că, în toate cazurile, cooperarea se desfășoară în condiții mulțumitoare".*

O largă cooperare practică și alte întreprinderi din sectorul 2 al Capitalei. Întreprinderea de mecanică fină, de pildă, are relații de cooperare numai în calitate de beneficiar cu 35 de unități. Ca și în celelalte cazuri, și aici cooperarea se realizează pe bază de comenzi și contracte ferme, cu termene de livrare stabilite de comun acord între beneficiari și furnizori. Toate comenzile de cooperare sînt cuprinse în planul de producție al întreprinderii furnizoare — pe luni și trimestre. Așadar, sarcinile de cooperare sînt parte integrantă a planului de producție a întreprinderilor și, prin urmare, ele se cer realizate prompt și eficient. Cu toate acestea mai sînt cazuri și, uneori, din păcate nu puține, cînd activitatea în domeniul cooperării interuzinale nu se desfășoară normal, creînd un adevărat „lanț" de neajunsuri.

Referindu-se la acest aspect principal din cadrul cooperării — și anume : nerespectarea unor prevederi contractuale, în special acel al realizării și livrării la termen și în mod ritmic a pieselor sau subansamblelor — mai mulți participanți au pus problema eficacității penalizărilor în respectarea disciplinei contractuale. A reieșit, într-un consens unanim, că penalizările nu acoperă nici pe departe prejudiciile create prin nerespectarea termenelor de livrare, că ele nu constituie o pîrghie suficient de eficace pentru a asigura funcționarea ireproșabilă a mecanismului cooperării. Așadar, nu pe perceperea penalizărilor, — care, în general, vorbind sînt mai mult... simbolice — trebuie să se pună accentul, ci pe găsirea de posibilități comune (furnizor-beneficiar) de a se respecta strict disciplina de plan, de a se livra, potrivit graficelor, toate piesele, subansamblele sau ansamblele pentru a se facilita realizarea producției marfă — indicator care joacă un rol hotărîtor nu numai în asigurarea eficienței economice, ci și în acoperirea nevoilor multiple cu produse ale economiei naționale.

În condițiile adîncirii specializării, lărgirea cadrului cooperării este strict legată și de posibilitatea unor întreprinderi de a satisface — la termen, cantitativ și calitativ — solicitările diferiților beneficiari. *„Întreprinderea Electroaparataj — arată tov.* TRAIAN CĂNESCU — *nu s-a putut aproviziona în unele cazuri cu diferite piese (resoarte) de la întreprinderea specializată din Sibiu, fiind nevoită să și le confecționeze prin efort propriu, fapt care a influențat negativ atît calitatea, cît și eficiența economică. Aceleași aspecte sînt valabile și în cazul garniturilor din cauciuc (problemă ce se pune pentru un mare număr de unități), cît și în cel al pieselor de schimb pentru unele utilaje din dotare. Ca atare, ar fi necesară analizarea unor asemenea aspecte și, după caz, suplimentarea capacităților de producție pentru realizarea reperelor deficitare pe economie."*

Un alt aspect, care merită reținut, a fost reliefat de tov. EUGEN ZARCULA. *„În general, la piese brute, turnate și forjate, necesitățile sînt rezolvate de întreprinderea „Aversa" prin cotele anuale acordate prin balanță de M.I.C.M., de regulă cu furnizorii solicitați, încheindu-se contractele economice de cooperare, care sînt apoi urmărite sistematic. Dar pentru construcții sudate nu se alocă cote prin balanțe, fapt care creează mari greutăți în găsirea de furnizori. De regulă, apelăm la întreprinderi care aparțin de Consiliile populare care au un grad mai scăzut de dotare tehnică și cărora trebuie să le asigurăm materia primă și materialele necesare. De aceea, propunem găsirea unor soluții pentru întocmirea de balanțe anuale și la acest capitol de repere și subansamble".*

Mobilitate în utilizarea factorilor stimulatori

ÎN PREZENT, cînd se pune un accent deosebit pe obținerea, în toate domeniile de activitate, a unei eficiențe economice cît mai înalte, a fost abordată problema pîrghiilor stimulative în domeniul cooperării, respectiv prețurile la care sînt livrate de către furnizori piesele sau subansamblele contractate. *„În multe cazuri, prețul reperelor realizate prin cooperare — a spus tov.* VALERIU MATACHE — *este mai ridicat decît în cazul în care s-ar realiza în cadrul întreprinderii beneficiare din cauza cotelor de regie și de beneficiu care se aplică de furnizor. Întrucît acest aspect a fost ridicat de multe ori (în unele cazuri au și intervenit măsuri corespunzătoare), aș dori să fac cîteva propuneri în vederea remedierii situației respective :*

- *fiecare subfurnizor să aplice cota de beneficiu numai la valoarea adăugată prin activitatea sa proprie (valoarea nou creată + amortizările aferente produsului), nu la întreaga valoare a produsului achiziționat de la subfurnizorul precedent ; aceasta ar înlătura practica de a se calcula beneficii la beneficii și de umflare a prețurilor de livrare al produselor ;*
- *stabilirea unor cote de beneficiu minime la furnizor pentru favorizarea funcționării în condiții optime a mecanismului cooperării. Pentru a nu se diminua gradul de îndeplinire a sarcinilor de beneficiu planificat al întreprinderii furnizoare, acesta să fie modificat periodic cu o valoare egală cu diferența dintre beneficiul mediu planificat și valoarea rezultată din cota de beneficiu aplicată pentru lucrările executate în cadrul cooperării. La produsele ce se execută în cooperare cu materialul beneficiarului să se practice un sistem de prețuri și tarife din care să fie exclusă valoarea materialului ;*

În cadrul dezbaterii au fost făcute și alte propuneri interesante menite să ducă la stimularea bunei funcționări a mecanismului cooperării interuzinale, din care reținem :

- *beneficiul adăugat la piesele livrate în cadrul cooperării să fie limitat la o valoare minimă (pînă la 10%) de către centralele industriale coordonatoare și nu lăsat la discreția stabilirii de către unitatea producătoare.* (DUMITRU SPERLEA) ;
- *prețul de livrare a reperelor realizate prin cooperare de către întreprinderile specializate să nu depășească prețul la care a fost realizat inițial reperul respectiv, în cadrul întreprinderii nespecializate* (TRAIAN CĂNESCU) ;
- *să se studieze posibilitatea cointeresării cooperărilor în producție între beneficiari și furnizori, eventual prin raportări diferite a unor indicatori de eficiență economică* (MIHAI SILIȘTEANU).

Desigur, propunerile făcute în cadrul dezbaterii oferă un cadru larg de reflecție, fiind necesar ca ele să fie studiate la nivel de ministere și organe de sinteză pentru a se reține cele care pot constitui un stimulent în activitatea partenerilor în acțiunile de cooperare. Prin stabilirea unui cadru mai larg de elemente stimulative s-ar crea premise favorabile valorificării mai depline a avantajelor adîncirii specializării, stopării tendințelor de integrare a producției indiferent de efectele economice și, fără îndoială, s-ar obține rezultate mai consistente pe linia reducerii costurilor și economisirea unor însemnate valori materiale.

Dezbatere consemnată de
B. VASILE și T. LUDOVIC

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

CĂI DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ȘI EFICIENȚEI ECONOMICE LA CULTURA SFECLEI DE ZAHĂR (I)

CONDIȚIILE de climă și sol din țara noastră sînt deosebit de favorabile culturii sfeclei de zahăr — una din plantele tehnice cu mare valoare economică și caracterizată printr-un nivel ridicat de intensivitate. La un hectar cultivat cu sfeclă de zahăr se realizează o producție globală de cca. 5 ori mai mare decît la cereale, iar folosind în furajarea animalelor produsele secundare și reziduurile industriale rezultate din prelucrarea recoltei de pe această suprafață, se pot obține 40—60 hl. lapte de vacă sau 500—800 kg carne de taurine. Avînd încă un nivel mai redus de mecanizare, cultura sfeclei de zahăr se practică în special în cooperativele agricole de producție, care au disponibilități mai mari de forță de muncă — ceea ce contribuie la utilizarea mai deplină și uniformă a acesteia în timpul anului, la realizarea unor venituri mai mari și mai constante.

Decalaje între randamentul la hectar și randamentul la prelucrare

DATELE statistice arată că în ultimele 3 decenii producția de sfeclă de zahăr a României a crescut de aproape 10 ori, deși suprafața cultivată s-a mărit de numai 3,6 ori. Sporirea de circa 2,9 ori, în acest interval, a producției medii la hectar s-a datorat introducerii culturilor intensive, perfecționării tehnologiilor, folosirii unor soiuri selecționate de mare randament, progreselor însemnate realizate în ce privește cantitățile de îngrășăminte chimice și pesticide aplicate la hectar,nivelul de mecanizare, extinderea suprafețelor irigate, precum și mai bunei amplasări a culturii pe zone agricole.

Nu același lucru se poate spune despre evoluția producției de zahăr; aceasta a crescut într-o proporție mai mică decît cea de sfeclă (pentru producerea unei tone de zahăr fiind necesară, în ultima perioadă, o cantitate de sfeclă cu peste 71% mai mare decît în anul 1950), ceea ce se explică în primul rînd prin scăderea conținutului de substanță utilă al plantei (inclusiv datorită prelungirii perioadei de recoltare), pierderilor mari în timpul recoltării, transportului și depozitării, precum și în procesul de prelucrare.

Posibilități pentru un important salt calitativ

POTRIVIT obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., în intervalul 1981—1985 producția agricolă urmează să se dezvolte în proporții mult mai mari decît cele înregistrate în cincinalele anterioare. În ce privește sfecla de zahăr ritmul mediu anual de sporire a producției, care în perioada 1950—1979 a fost de 3,2%, va crește la circa 20%, ceea ce va asigura realizarea sarcinii trasate la Congresul al II-lea al agriculturii, de a se ajunge la o producție totală anuală de 12,6—13 milioane de tone.

Creșterea în numai 5 ani a producției cu circa 70% nu se poate realiza decît **printr-o profundă revoluție în tehnologia de cultivare și de industrializare a sfeclei, însoțită de un complex de măsuri tehnice, organizatorice, economice, politice și sociale.**

Direcția principală în care trebuie să se acționeze în continuare o constituie **intensivizarea.** Actualele randamente medii la hectar sînt încă mult sub posibilitățile de care dispunem, nivelul lor fiind de aproape 2 ori mai mic decît cel realizat în țări cu agricultură avansată. Totodată, față de aceste medii se înregistrează mari diferențieri pe județe și unități agricole, chiar la condiții asemănătoare. De exemplu, în anul 1979, față de o producție medie pe țară de 23 620 kg la ha, în unele județe (Caraș-Severin, Prahova, Ilfov, Dolj și Vrancea) s-au recoltat de pe un hectar peste 30 000 kg, pe cînd în altele (Brașov, Satu Mare, Bihor, Neamț, Vaslui, Harghita, Iași, Sălaj, Bacău, Arad, Botoșani) randamentele au fost sub 20 000 kg.

Anul trecut, 43 de unități au realizat peste 40 000 kg/ha, ceea ce demonstrează **posibilitățile reale ale unui salt calitativ în producția sfeclei de zahăr.** Valorificarea deplină a acestor posibilități implică: o mai bună repartizare teritorială a culturii, în zonele și pe terenurile cele mai favorabile; folosirea celor mai bune soiuri; chimizarea optimă; îmbunătățirea metodelor de întreținere, irigații, recoltare, transport, depozitare etc. — astfel încît să se obțină nu numai o **producție mai mare** de sfeclă, ci și **sporirea conținutului în zahăr** al acesteia, să se elimine în cît mai mare măsură pierderile cantitative și calitative de la recoltare pînă la prelucrarea finală, să scadă cheltuielile de producție și mai ales cele cu transportul, să crească **rentabilitatea producției și a industrializării sfeclei de zahăr.**

Generalizarea celor mai avantajoase soiuri

PRODUCȚIILE pe unitatea de suprafață deosebit de mari obținute în unele țări la cultura sfeclei de zahăr se datoresc utilizării în exclusivitate a soiurilor poliploide (cu garnitură multiplă de cromozomi), care, în comparație cu soiurile diploide, au un randament la hectar cu circa 20% superior.

În țara noastră, s-au obținut rezultate deosebite în **crearea de soiuri poliploide,** cu un potențial productiv care le situează la nivelul celor mai bune din lume (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Potențialul productiv al unor soiuri poliploide românești

Soiul	Producție de rădăcini (t/ha)	Conținut de zahăr (t)
R. Poli 1 și 7	45—55	8,1— 8,5
Stupini 2 M	72	12,2
Monorom	66	10,5

Extinderea acestor soiuri, ca și continuarea cercetărilor de inginerie biologică în vederea creării unor soiuri noi, cu un ritm mai rapid de acumulare a zahărului vor contribui la sporirea randamentelor medii la hectar atît la rădăcini, cît și la zahărul rezultat din prelucrarea acestora.

Una din căile de sporire a randamentelor și eficienței economice este și generalizarea **soiurilor de sfeclă monogerme,** la care executarea lucrărilor necesită un consum mai redus de forță de muncă. Au fost create, și în prezent sînt introduse în cultură, soiuri monogerme a căror eficiență economică, în compa-

rație cu cele plurigerme, este dovedită atît teoretic, cît și practic, prin rezultatele superioare la principalii indicator (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Eficiența economică a producției în funcție de tipul de soi

Indicatori	Tipuri de soiuri		B/A
	A : poligerm	B : monogerm	%
Randament mediu (t/ha)	65	69	106,1
Consum de forță de muncă (zile-om/ha)	43	26	60,4
Cheltuieli de producție (lei/ha)	10320	9198	88,2
Cost unitar (lei/t)	159	135	85,0
Beneficii (lei/ha)	9165	11220	121,2

Astfel de rezultate, nu numai înregistrate experimental, dar și verificate în producție de unitățile care au folosit semințe din soiuri monogerme, pledează pentru generalizarea acestor soiuri. Sarcini deosebit de importante revin în acest sens Institutului de cercetări pentru cultura sfeclei, care este necesar să-și prevadă în programele de activitate realizarea unor cantități cît mai mari de semințe, continuarea și aprofundarea cercetărilor privind crearea de noi soiuri monogerme cu randamente sporite de rădăcini și de zahăr la unitatea de suprafață.

Cerințe specifice privind îngrășămintele

CERCETĂRI efectuate la noi în țară au demonstrat că dintre toate culturile de cîmp, sfecla de zahăr consumă, pentru realizarea unor producții corespunzătoare potențialului său biologic, cele mai mari cantități de substanțe nutritive. Această „foame", determinată de lungimea perioadei de vegetație și de cantitatea mare de substanță organică ce se produce, reclamă soluri îngrășate în toate zonele pedoclimatice în care se cultivă sfecla.

Aplicarea separată a îngrășămintelor cu azot, fosfor și potasiu, în cantități foarte ridicate, nu duce la sporuri de recoltă semnificative; nivelul absolut al producțiilor realizate este destul de modest (tabelul nr. 3).

După cum rezultă din tabel, **aplicînd împreună îngrășămintele cu N, P, K se obțin producții mari și eficiente.**

În condițiile noului mecanism economico-financiar, un criteriu de bază de care fiecare unitate agricolă trebuie să țină seama la alegerea dozelor de îngrășăminte îl constituie **asigurarea celui mai mare spor de beneficiu.** Influența exercitată de îngrășămintele chimice asupra producției și eficienței economice la sfecla de zahăr în diferite zone ale țării este elocventă. De exemplu, în jud. Suceava cele mai bune rezultate se obțin prin administrarea unor doze de îngrășăminte chimice cuprinzînd N60, P96, K120 — la care, față de lotul martor (neîngrășat), randamentul mediu de rădăcini de sfeclă este mai mare cu 47%, cel de zahăr cu 48%, iar beneficiul cu 112%. În această zonă, la toate variantele care au în vedere fertilizarea în complex, se realizează sporuri mari — de 27—47% la rădăcini, 26—48% la zahăr și 41—112% la beneficiu. În zona Bihorului, variantele de fertilizare cu cele trei sorturi de îngrășăminte aduc creșteri față de martor, cuprinse între 33 și 39% la rădăcini, 26 și 46% la zahăr, 59 și 124% la beneficii. În ce privește zona de sud a Olteniei, se remarcă faptul că la toate variantele de îngrășare, sporul de zahăr este superior sporului înregistrat la rădăcini. Astfel, la varianta 7, la care se înregistrează cele mai bune rezultate, sporurile respective sînt de 39% și 23%.

Tabelul nr. 3

Efectul aplicării îngrășămintelor cu N,P,K asupra producției și a beneficiului, în diferite zone de cultură (neirigată) a sfeclei de zahăr

În ordine, zonele : Suceava, Oradea, Caracal, Brașov (în % față de rezultatele obținute la hectarul de loturi-martor neîngrășate)

Variante	Producție rădăcini	Producție zahăr	Beneficii
1. N60	104; 107; 114; 118	102; 96; 116; 112	97; 111; 128; 154
2. N120	108; 121; 124; 114	103; 114; 116; 105	95; 149; 144; 116
3. P48	121; 117; 109; 121	121; 110; 127; 116	159; 162; 119; 170
4. P96	132; 128; 103; 124	133; 126; 136; 118	187; 200; 127; 173
5. N60, P48	124; 124; 120; 126	123; 124; 129; 119	157; 171; 138; 175
6. N60, P48, K60	136; 139; 127; 126	146; 146; 137; 118	192; 224; 153; 167
7. N60, P48, K120	138; 130; 123; 127	141; 130; 139; 121	193; 180; 159; 166
8. N60, P96, K120	147; 133; 123; 131	148; 129; 142; 125	212; 182; 130; 170
9. N120, P48, K60	127; 131; 129; 130	126; 131; 137; 116	146; 173; 148; 144
10. N120, P96, K60	132; 139; 129; 130	129; 141; 138; 119	151; 195; 140; 150
11. N120, P96, K120	136; 133; 131; 120	134; 126; 138; 116	162; 159; 142; 128
12. N180, P96, K120	135; 139; 135; 123	135; 131; 136; 113	141; 167; 142; 98

Rezultatele obținute în zona Brașovului sînt mai puțin concludente în ceea ce privește administrarea îngrășămintelor chimice ; deși la toate variantele de îngrășare (exclusiv varianta 12) se realizează, la hectar, recolte medii la rădăcini și conținuturi de zahăr mai mari decît cele obținute pe lotul martor neîngrășat, sporurile de producție la zahăr sînt cu mult mai mici decît cele înregistrate la producția de rădăcini.

Toate cele arătate demonstrează că pentru realizarea sarcinilor mari ce revin agriculturii referitor la producția sfeclei de zahăr, este necesar **să se acorde o mai mare atenție modului în care se stabilesc combinațiile și dozele de îngrășăminte.** Pentru aceasta, unitățile agricole cultivatoare de sfeclă de zahăr pot folosi datele furnizate de stațiunile experimentale, sau pot organiza loturi pe care să se aplice, pentru comparație, diferite doze și combinații de îngrășăminte.

I. ALECU
N. DAVID
Gh. FRĂȚILĂ

AGRORAMA

Valorificarea superioară a proteinelor vegetale

DE *pe un hectar cultivat cu* mazăre *se recoltează circa 1 500 kg boabe, al căror conținut de proteine, de 370 kg, echivalează cu cel din 1 850 kg de carne. Valorificarea acestei componente esențiale a valorii nutritive prin consumul alimentar direct al mazărei este mai puțin eficientă decît în cazul izolării și concentrării proteinelor, care se pot realiza utilizînd procedee simple : stratificarea cu aer și ultrafiltrarea.*

Boabele de struguri *conțin 0,8 g de proteine la 100 g. Aceasta, fără a lua în calculul valorii nutritive și sîmburii. Ca subprodus la procesul de vinificație, aceștia reprezintă o importantă sursă potențială de ulei, proteine și tanin ; s-a calculat că pe această cale, Franța și Italia ar putea obține o producție de proteine echivalentă cantitativ cu cea realizată din floarea-soarelui . Proteinele extrase din sîmburii de struguri au un conținut de aminoacizi cu sulf analog celor din soia, dar cuprind lizină într-o proporție mai mică.*

Valoarea nutritivă a proteinelor din soia *poate fi sporită prin diminuarea conținutului de fitați, compuși care interferează cu absorbția mineralelor alimentare din organism. În acest sens a fost pus la punct un procedeu care constă în extragerea compușilor solubili în apă, filtrare (sau centrifugare) și purificare prin ultrafiltrare.*

Căi de creștere a eficienței comerțului exterior

PÎRGHII DE STIMULARE A EXPORTURILOR ÎN CONDIȚIILE NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR (II)

CONTINUĂM în acest număr publicarea studiului privind pîrghiile economice de stimulare a exporturilor cu prezentarea unor opinii privind regimul vamal, finanțarea producției și a comercializării. (În numărul trecut au fost prezentate pîrghiile de natură bugetară și fiscală).

Facilități vamale

UTILIZAREA **mai eficientă a tarifului vamal de import** al R.S. România, în contextul transpunerii în practică a necesității alinierii mecanismelor de formare a prețurilor de export, la cele utilizate pe plan internațional, cuantumul taxelor vamale plătite de unitățile importatoare, urmînd să se reflecte nemijlocit în bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor importatoare. În acest fel ar spori cointeresarea întreprinderilor importatoare în administrarea pe principii economice a politicii de import.

● **Practicarea**, în perspectivă, a **unui sistem complex de acordare selectivă de scutiri, reduceri sau rambursări de taxe vamale de import**, în strînsă concordanță cu natura și scopul importurilor efectuate, cu rolul lor în dezvoltarea exporturilor.

În contextul aplicării efective a tarifului vamal, al evidențierii directe, la nivelul unităților importatoare a plăților incumbate de taxele vamale, ar urma să se experimenteze și apoi să se permanentizeze sisteme de scutiri, reduceri și/sau rambursări de taxe vamale **aferente importurilor de materii prime, materiale și echipamente destinate exclusiv majorării producției pentru export**, ridicării nivelului tehnologic al acesteia. În diferențierea scutirilor, a cotelor de reducere și/sau de rambursări de taxe vamale **ar urma să se țină cont, între altele de gradul de prelucrare și conținutul național al produselor exportate, precum și de relația pe care se efectuează exportul** (în funcție de prioritățile stabilite prin politica comercială a țării).

Instrumente de natură financiar-bancară

Finanțarea producției de export. Finanțarea activității de producție pentru export poate avea loc atît prin utilizarea resurselor proprii, cît și din resurse atrase (credite), în lei sau în devize. În vederea îmbunătățirii utilizării acestor instrumente, pot fi avute în vedere următoarele :

● **Constituirea unor fonduri proprii, destinate în mod expres perfecționării producției pentru export**, din fondurile totale, rezultate ca urmare a beneficierii de facilități fiscale.

● **Utilizarea fondurilor în valută**, rezultate din depășirea beneficiilor planificate la export, **cu prioritate în vederea dotărilor destinate creșterii și îmbunătățirii calitative a producției destinate a fi vîndute în străinătate** (așa cum, de altfel, se prevede și în art. 43 din Legea nr. 12/1980).

În spiritul principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare, ar urma **să se asigure un grad satisfăcător de flexibilitate în utilizarea de către titularii direcți ai fondurilor (în lei sau în valută) respective.** În acest sens, pe lîngă posibilitatea utilizării lor în limitele planificate pentru anul următor, ar urma să se asigure anumite cote din aceste fonduri care să **poată fi utilizate imediat, pe parcursul anului**, cu un minim de aprobări din partea organelor ierarhic superioare și a celor bancare, **în funcție de o serie de factori conjuncturali, precum și de unele cerințe exprese suplimentare ale clienților externi** (de satisfacerea cărora depinde creșterea suplimentară a eficienței exporturilor).

● **Acordarea unor condiții mai favorabile (concesionale) de creditare a producției pentru export**, în comparație cu cele aferente producției pentru piața internă.

Spre deosebire de situația prezentă, cînd nu se face distincție între creditarea producției pentru piața internă și a celei pentru piața externă, (practicîndu-se același nivel al dobînzii — 5% pe an) — și aceleași termene de rambursare), ar urma ca, pentru producția de export, să se asigure **credite cu dobînzi mai scăzute** cu 1—2 puncte procentuale și cu termene de rambursare mai mari față de cele acordate pentru producția cu desfacere internă. Evident, și în cadrul acestor din urmă credite ar urma să se facă o serie de distincții în ceea ce privește condițiile de acordare, în funcție de: perioada de recuperare, din veniturile de export, a investițiilor a căror realizare este creditată ; gradul de prelucrare și importanța producției finite ; relația de export etc. Acest obiectiv poate fi realizat nu numai prin reducerea dobînzilor și extinderea rambursării la creditele aferente producției pentru export, ci și prin majorarea dobînzilor și micșorarea termenelor de rambursare la producția pentru piața internă (astfel încît, în final să se asigure o marjă preferențială producției pentru export).

Pentru acordarea unor astfel de credite în condiții concesionale, **ar urma să se constituie în mod planificat, un fond special** (în lei și în valută), distinct de fondurile generale de creditare a producției la nivelul economiei naționale (fond special la a cărui administrare să participe — pe lîngă organele de sinteză și bancare — și reprezentanți ai unor centrale industriale și ai unor întreprinderi de comerț exterior importante).

Acordarea creditelor în condiții concesionale ar urma să se facă **pe baza unor angajamente din partea întreprinderilor beneficiare în ceea ce privește rambursarea fondurilor primite prin veniturile obținute din majorarea efectivă a exporturilor într-un anumit interval (2—5 ani).** În cazul nerespectării angajamentelor, creditele în condiții concesionale ar urma să se transforme în credite obișnuite, inclusiv dobînzile recalculate din urmă.

Finanțarea operațiunilor de comerț exterior. În vederea stimulării activității de export a întreprinderilor de comerț exterior prin instrumente financiar-bancare adecvate, ar putea fi luate în considerare următoarele măsuri:

● **Acordarea unor condiții mai favorabile (concesionale) de creditare** a activității întreprinderilor de comerț exterior exportatoare, în mod diferențiat, în funcție de anumite criterii.

Creditarea ar urma să se facă cu dobînzi mai scăzute decît cele practicate pe planul vînzărilor pe piața internă. În ceea ce privește diferențierea condițiilor de creditare, ar trebui să se țină cont de o serie de elemente, precum : ritmul de creștere a exporturilor înregistrat în anul anterior acordării creditelor ; structura și importanța produselor exportate ; volumul (sau ponderea în totalul activității) al operațiunilor comerciale pentru aport valutar și/sau al operațiunilor în contrapartidă etc.

● **Corelarea condițiilor de acordare a creditelor pentru finanțarea activității generale cu condițiile în care între-**

prinderile exportatoare acordă credite de export clienților externi. Aceasta deoarece, în prezent, diferențele dintre dobînzile mai reduse la creditele acordate, în baza unor acorduri anumitor clienți externi și dobînzile la creditele obținute de întreprinderile de comerț exterior pentru finanțarea propriei activități sînt suportate din rezultatele financiare ale acestora din urmă. Pentru ca această situație să nu împieteze asupra activității întreprinderii ar fi necesar fie ca diferența **respectivă să fie acoperită de la bugetul statului, fie ca, pentru partea din activitatea sa globală aferentă exportului în condiții de credit preferențial, întreprinderea să beneficieze de credite cu dobînzi concesionale, egale cu cele consimțite clientului extern.**

Creditarea exporturilor. În condițiile adîncirii concurenței pe piața internațională, în prezent, în vederea pătrunderii și menținerii pe piețele externe — în special cu anumite produse, mai ales din domeniul construcțiilor de mașini —, este imperios necesară sporirea competitivității la export, inclusiv prin condițiile de plată amînată acordate clienților externi. Avînd în vedere aceste elemente și ținînd seama de necesitatea continuei perfecționări a creditării exporturilor de produse românești, ar putea fi avute în vedere următoarele :

● **Reducerea verigilor administrative** care trebuie parcurse **și a formalităților care** trebuie îndeplinite pentru acordarea de credite de export.

● **Fixarea,** în cadrul plafonului de credite planificat **a unor fonduri speciale din care să se acopere diferențele între dobînzile preferențiale** acordate unor clienți externi în baza unor acorduri guvernamentale **și dobînzile aferente creditelor de finanțare a activității întreprinderilor exportatoare.**

● **Permiterea** — nu numai de **jure,** ci și de **facto — a acordării unor credite negarantate pe termen scurt unor clienți tradiționali.** Căci, cu toate că reglementările în vigoare prevăd această posibilitate, totuși, în practică, în ultimul timp, se acordă tot mai rar astfel de credite, **ceea ce împietează într-o anumită măsură asupra relațiilor cu unii clienți tradiționali, cu bonitate financiară verificată.**

● **Instituționalizarea sistemului de asigurare a creditelor de export,** de un organism de stat de sine stătător care ar urma să ofere întreprinderilor de comerț exterior asemenea facilități, preluînd riscul de neplată. Aceste facilități ar putea fi oferite și de un organ sau agenție specializată care să funcționeze pe lîngă B.R.C.E., în scopul de a garanta întreprinderilor de comerț exterior plata și a prelua unele riscuri care astăzi ne fac să considerăm creditele de export acordate ca fiind negarantate. Întreprinderea de comerț exterior ar putea în aceste condiții să trateze creditele în regimul creditelor de export garantate crescînd astfel operativitatea negocierilor și perfectării contractelor.

● **Extinderea utilizării liniilor de credit la export.** O astfel de orientare ar contribui la **o mai mare aliniere la practica internațională.** Utilizarea liniilor de credit ar urma să se facă **în limitele expres fixate prin plafoanele de credite externe din balanța de plăți și în mod diferențiat,** în funcție de amploarea și durata operațiunii de export, importanța produselor exportate, importanța și bonitatea partenerilor externi potențiali, beneficiari ai liniilor de credit etc.

● **Acordarea unei asistențe sporite,** prealabile discuțiilor cu partenerii externi, **din partea organelor în drept** (Ministerul Finanțelor și B.R.C.E.) **în ceea ce privește nivelurile orientative ale condițiilor de creditare ce urmează a fi negociate.** Această asistență ar trebui să aibă în vedere printre altele **organizarea unui sistem informațional permanent** referitor la: condițiile de creditare practicate de anumite țări la o serie de contracte reprezentative ; posibilitățile de rambursare în condiții optime de către diverși parteneri a creditelor obținute ; fapte și situații deosebite remarcate pe plan internațional în legătură cu acordarea și rambursarea creditelor de export ; posibilitățile de asigurare, reasigurare și garantare a rambursării creditelor etc.

Perfecționarea activității de creditare a exporturilor, în sensurile sus-menționate ar fi de natură să conducă la eliminarea unor neajunsuri care se mai înregistrează în prezent în activitatea de export.

În perspectiva anilor următori cu siguranță că se vor avea în vedere noi și noi stimulente economico-financiare care să atragă pe investitorii producției de export chiar din faza de concepție și investiție. Avem în vedere utilizarea acelor pîrghii economice care să conducă la o structură superioară a producției, la crearea de capacități de producție adaptabile la timp la cerințele pieței. O primă idee este aceea de a acorda unele facilități legate de investiția specifică pentru cei ce creează capacități de produse solicitate pe piața externă, de produse elaborate cu valori mari pe unitatea de măsură.

Direcțiile de acțiune sus-menționate vizează măsuri menite să conducă la stimularea activității de export, la creșterea — atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ — a exporturilor, la sporirea eficienței acestora, la majorarea încasărilor valutare ale țării. În același timp, propunerile sînt formulate în contextul necesității și sarcinilor privind așezarea fermă a întregii activități de comerț exterior pe principiile autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare și valutare.

Luarea în considerare și concretizarea ansamblului acestor măsuri potențiale — sau numai a unora dintre ele — stabilirea corelațiilor și a efectelor directe și indirecte asupra altor domenii economice, precum și stabilirea unui calendar în acest scop necesită continuarea analizelor — globale și sectoriale — în ceea ce privește posibilitățile efective de aplicare și oportunitatea acestora, **analize care trebuie să antreneze participarea largă a organelor de decizie, a unităților operative de producție și de export, precum și a unităților de cercetare** din domeniul industriei și agriculturii, finanțelor și prețurilor etc. De aceea, cele de mai sus **trebuie să fie considerate drept direcții potențiale de acțiune** în vederea îmbunătățirii complexului de instrumente vizînd stimularea exporturilor românești, în lumina noului mecanism economico-financiar.

Adrian CONSTANTINESCU
Victor BABIUC
Nicolae MURGU

Contracte — Tranzacții

UTILAJ PETROLIER DESTINAT CANADEI

PE 30 mai a plecat din portul Constanța, la bordul navei „Lash-Italia", o instalație de foraj F-100 destinată petroliștilor canadieni. Instalația, fabricată de Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște, este destinată atît forajului sondelor de țiței și gaze pînă la adîncimi de 2000 m (folosind prăjini de foraj de 4½"), cît și lucrărilor de reparații și intervenții la sondă pînă la adîncimi de 6000 m. Acest echipament aparține noii game „F" de instalații de foraj, realizate în cadrul acțiunii de modernizare continuă a utilajului petrolier și este prevăzut cu un grup motopompă separat, dispunînd de performanțe ridicate la operațiile de manevră a garniturii de foraj și a mesei rotative. Instalația de foraj propriu-zisă este montată pe o remorcă, constituind un element transportabil, astfel că punerea în funcțiune nu mai necesită prezența unor echipamente grele de ridicare pentru asamblarea de elemente transportate separat.

Livrarea acestei instalații face parte din cadrul unui contract, perfectat de firma INDUSTRIAL EXPORTIMPORT cu firma „Unicor Drilling Ltd" din Calgary (provincia Alberta), care include livrarea în tot cursul acestui an, a diferite utilaje petroliere de fabricație românească.

COOPERARE ROMÂNO-AMERICANĂ ÎN PRODUCȚIA DE MAȘINI-UNELTE

CU prilejul recentelor lucrări ale Comisiei economice mixte româno-americane a fost semnat de către Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule și firma nord-americană „Sceffer Grindig Co"-Montebello (California) un protocol de cooperare privind realizarea, în comun, a unei noi familii de mașini de rectificat plan cu ax vertical și masă rotativă de mare productivitate — familie compusă din cinci tipovariante cu diametrul mesei rotative cuprins între 1 600 și 3 600 mm și cu puterea motorului principal între 110 și 350 kW.

Prima tipovariantă — denumită RPVR-66/1600 — va fi realizată în primul trimestru al anului viitor și va intra în programul de export începînd din trimestrul III 1982. Proiectele noii familii de mașini vor fi realizate, în comun, de specialiștii Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte, mașini complexe, mecanică fină și scule „Titan" și cei ai firmei nord-americane, fabricația realizîndu-se la Întreprinderea de mașini-unelte din Bacău, cu livrări de completare de la partener.

Mașinile realizate la Bacău vor fi livrate pe piața nord-americană prin firma „Sceffer Grindig Co", iar pe terțe piețe de către una din întreprinderile de comerț exterior românești cu care colaborează C.I.M.U.M.F.S.

REFERINȚE TEHNICE DE PRESTIGIU PENTRU AUTOVEHICULELE ROMÂNEȘTI

RECENT au luat sfîrșit în Belgia și Franța probele finale de omologare a încă două noi tipovariante de autocamioane ROMAN, echipate cu motoare MAN fabricate la Brașov. Institutele specializate — UTAC — din aceste două țări, apreciind calitățile produselor românești, au acordat certificatele de omologare autoșasiurilor ROMAN 19 215 echipate cu motoare Diesel de 158 kW (DIN) și ROMAN 19 256 DFS cu motoare Diesel de 188 kW (DIN). Testarea acestor vehicule realizate în orașul de la poalele Tîmpei a durat mai multe luni și s-a desfășurat în deplină conformitate cu reglementările C.E.E. În acest fel, alte două tipuri de vehicule românești au căpătat „cale liberă", alături de multe altele, pe aceste piețe vest-europene deosebit de exigente în ceea ce privește normele de atestare. Omologările au fost făcute pentru ca astfel să se poată răspunde numeroaselor solicitări pe care firma AUTOEXPORTIMPORT le primește de la partenerii săi din aceste două state.

33 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție

O PUTERNICĂ BAZĂ TEHNICO-MATERIALĂ, UTILIZATĂ LA PARAMETRII SUPERIORI

LA 11 IUNIE se împlinesc 33 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție — eveniment de importanță majoră în procesul instaurării unor noi relații de producție și sociale în țara noastră. **„Realizarea acestui salt calitativ în viața societății noastre, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, impunea ca o condiție sine qua non trecerea avuției naționale în mîinile celor ce muncesc. Un rol hotărîtor l-a avut în acest sens actul revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție și, apoi, cooperativizarea agriculturii, care au dus la crearea unui puternic sector socialist în economie".**

Prin actul de la 11 iunie 1948 au fost naționalizate toate întreprinderile din 12 domenii industriale importante pentru refacerea și dezvoltarea economică. În același timp se naționalizau toate bogățiile subsolului, care la adoptarea Constituției din aprilie 1948 nu erau proprietate de stat, precum și principalele întreprinderi industriale sau societăți bancare, de asigurări, miniere, de transporturi și telecomunicații. Ca efect al legii s-au naționalizat 8 894 de întreprinderi, dintre care 3 560 erau de interes local. Sectorul socialist creat în economie prin naționalizare a constituit temeiul pe care s-a edificat, în timp, o puternică bază tehnico-materială a societății noastre.

În perioada 1951—1980 au fost investite în economia națională 2 173,9 miliarde lei, din care numai în cincinalul 1976—1980 au fost realizate lucrări de investiții în valoare de 932,3 miliarde lei, volum care este aproape egal cu totalul investițiilor din cele trei cincinale precedente. În cincinalul 1981—1985 va fi alocat un volum de investiții de 1 300—1 350 miliarde lei — superior întregului volum efectuat între anii 1951—1975. Eforturile depuse în această direcție sînt concretizate în creșterea puternică a fondurilor fixe, în principal a celor productive. În 1980 valoarea fondurilor fixe a reprezentat 1 870 miliarde lei, față de 1 203,3 miliarde lei în 1975 și, respectiv, 757,1 miliarde lei în 1970. La sfîrșitul actualului cincinal, volumul total al fondurilor fixe în economia națională va ajunge la 3 000 miliarde lei. Așa cum este cunoscut, simpla existență a unei puternice baze tehnico-materiale nu este suficientă pentru a se obține o creștere economică pe măsura eforturilor. Aceasta nu poate veni de la sine. Progresul economic este cu atît mai rapid cu cît fondurile fixe sînt mai eficient folosite, asigurîndu-se un spor cît mai mare al productivității muncii sociale.

Pentru țara noastră, o asemenea cerință apare și mai stringentă, ținînd seama de scopurile imediate și de perspectivă ale politicii economice a partidului: depășirea într-un timp cît mai scurt a stadiului de țară în curs de dezvoltare, trecerea României pînă în 1985 în stadiul de țară cu o dezvoltare economică medie și apoi apropierea ei de statele industriale dezvoltate ale lumii. Sînt obiective care atît la indicatorii cantitativi cît, mai ales, la cei calitativi impun ritmuri înalte de creștere și, implicit, utilizarea eficientă a fondurilor fixe. În lumina acestor cerințe, în Directivele Congresului al XII-lea al partidului, se subliniază că folosirea intensivă a capacităților de producție, creșterea eficienței fondurilor fixe „reprezintă una din problemele de bază ale viitorului plan cincinal..., o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm înalt a economiei naționale".

În condițiile actuale, odată cu aplicarea noului mecanism economico-financiar, fiecare colectiv trebuie să chibzuiască cu maximă exigență și maturitate în angajarea banului public, să asigure zi de zi folosirea deplină, intensivă a mașinilor și utilajelor, întrucît numai astfel pot fi create condiții pentru recuperarea grabnică a fondurilor avansate de societate.

Utilizarea la capacitatea maximă și cu înalt randament a tuturor mijloacelor tehnice și a suprafețelor existente în întreprinderi creează avantaje de cea mai mare însemnătate pentru creșterea economică accelerată a României. Comparativ cu calea măririi potențialului productiv prin investiții, utilizarea intensivă a tehnicii existente permite, în primul rînd, să se obțină un spor de producție cu aceleași fonduri fixe sau uneori cu investiții mici, economisindu-se astfel importante fonduri de investiții și valutare. În al doilea rînd, statul are posibilitatea să îndrepte aceste fonduri economisite spre alte sectoare, în vederea dezvoltării economiei naționale și ridicării nivelului de trai al populației. În al treilea rînd, se cîștigă timp, întrucît sporul de producție obținut pe baza intrării în funcțiune a unor noi capacități de producție necesită nu numai fonduri de investiții și valutare, ci și un timp relativ îndelungat pentru realizarea acestor obiective. În al patrulea rînd, sporul de producție se obține fără să fie nevoie, în general de forță de muncă suplimentară, ci pe baza creșterii calificării și experienței în muncă, cît și a folosirii sale în mod judicios. În sfîrșit, se reduce costul de producție pe unitatea de produs pe seama micșorării ponderii cheltuielilor de manoperă, cît și a cheltuielilor constante (inclusiv a cheltuielilor de amortizare), întrucît acestea se repartizează asupra unui volum sporit de producție.

Acțiunea unor factori multipli

REFERINDU-NE la eficiența utilizării fondurilor fixe, ni se par sugestive datele din tabelul nr. 1, care prezintă evoluția cîtorva indicatori de sinteză, respectiv a corelațiilor ce se stabilesc între aceștia. Pe ansamblul perioadei 1950—1979, în ramurile industriale, transporturi și telecomunicații, ca și pe total economie se manifestă o tendință de creștere a produsului social (global) și a venitului național (producției nete) pe unitatea de fonduri fixe productive, precum și de sporire mai rapidă a productivității muncii, comparativ cu cea a înzestrării muncii cu fonduri fixe productive. O astfel de tendință este determinată de mai mulți factori.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori ce caracterizează eficiența utilizării fondurilor fixe — în %

	Perioada	Total economie națională	Industrie	Construcții	Agricultură	Transporturi și telecomunicații
Productivitatea muncii	1	1138,2	949,7	397,6	543,1	635,9
	2	319,9	249,1	223,8	283,2	196,3
Înzestrarea muncii cu fonduri fixe (fonduri fixe populația ocupată)	1	619,5	502,8	1013,9	894,1	201,5
	2	320,8	267,3	422,9	495,7	210,5
Eficiența globală a fondurilor fixe (produsul social/fonduri fixe)	1	183,7	138,9	41,2	87,1	216,0
	2	99,4	80,0	50,6	69,7	87,9
Eficiența netă a fondurilor fixe (venitul național/fonduri fixe)	1	183,7	188,9	39,2	60,7	315,6
	2	99,7	93,2	52,9	57,1	93,2
Creșterea productivității muncii, comparativ cu creșterea fondurilor fixe	1	149,4	52,8	7,8	119,1	105,6
	2	93,5	48,5	34,4	98,7	57,7
Creșterea eficienței nete a fondurilor fixe comparativ cu creșterea înzestrării muncii cu fonduri fixe	1	29,7	37,6	3,9	6,8	156,6
	2	31,1	34,9	12,5	11,5	44,3

1 = 1979/1950 ; 2 = 1979/1965

Unul dintre aceștia este **progresul tehnic.** Ne vom referi, în principal, la industrie, ramură care — așa cum se știe — deține cea mai mare pondere în volumul fondurilor fixe productive și un rol hotărîtor în creșterea produsului social și a venitului național. În întreaga perioadă 1950—1979, produsul global al acestei ramuri a crescut de 25 ori, iar producția netă de 34 ori, în timp ce volumul fondurilor fixe a sporit de 18 ori. Totodată, productivitatea muncii pe o persoană ocupată a crescut într-o proporție mai mare (de 9,497 ori) decît înzestrarea muncii cu fonduri fixe productive (de 5,028 ori). Înseamnă, deci, că în anul 1979, comparativ cu anul 1950, în întreaga industrie eficiența globală a fondurilor fixe productive calculate în raport cu produsul global a crescut cu 38,9%, iar eficiența netă a acestor fonduri cu 88,9%. Cu alte cuvinte, la fiecare leu investit în fonduri fixe productive și la fiecare procent de creștere a înzestrării muncii cu fonduri fixe productive s-au obținut o producție netă și respectiv o productivitate a muncii de aproape două ori mai mari.

Asupra tendinței de creștere a producției pe unitatea de fonduri fixe productive influențează și o serie de **factori structurali,** cum ar fi schimbările survenite în structura fondurilor fixe. În acest sens, un rol esențial l-a avut concentrarea mijloacelor materiale și financiare spre construirea de însemnate obiective cu caracter productiv, în ramuri hotărîtoare pentru progresul întregii economii. Ca urmare a acestui fapt, a avut loc și creșterea ponderii fondurilor fixe active în structura fondurilor fixe, ceea ce a influențat pozitiv randamentul fondurilor fixe productive, în sensul creșterii producției specifice pe unitatea de fonduri fixe, respectiv al descreșterii necesarului specific de fonduri fixe productive. Astfel, față de anul 1950, în 1979 fondurile fixe productive specifice pentru obținerea unei unități de produs global (sau coeficientul global al fondurilor fixe productive) au scăzut cu 28,0%, iar fondurile fixe productive specifice pentru obținerea unei unități de producție netă (respectiv coeficientul net al fondurilor fixe productive) cu 47,1%. În mod corespunzător, aceste rezultate pozitive se reflectă și în reducerea ponderii cheltuielilor de amortizare a fondurilor fixe în structura costului efectiv al producției marfă în industria republicană — de la 7,5% în anul 1951 la 4,5% în 1979.

În afara progresului tehnic și factorii structurali, mai pot fi menționați și o serie de **factori organizatorici,** cum sînt: concentrarea, specializarea și cooperarea producției industriale, îmbunătățirea organizării producției și a muncii etc., care sporesc productivitatea muncii și producția specifică pe fonduri fixe. La rezultate și concluzii asemănătoare ajungem dacă examinăm evoluția eficienței fondurilor fixe în ramura transporturi și telecomunicații, cît și pe ansamblul economiei.

Cu toate aceste realizări, dacă analiza evoluției indicatorilor sintetici menționați mai sus se referă la perioade mai scurte, se observă anumite schimbări în corelațiile favorabile amintite. Factorii care determină aceste modificări au o dublă natură: obiectivă și subiectivă. Dintre factorii de natură obiectivă care, așa cum arată experiența a numeroase

Tabelul nr. 2

Greutatea specifică în totalul fondurilor fixe productive, produsul social și venitul național (total economie = 100)

	Fonduri fixe productive		Produs social		Venit național	
	1980	1985	1980	1985	1980	1985
— industrie	62,9	62,1	66,2	69,9	60,7	65,0
— agricultură	12,3	11,5	12,2	10,9	14,2	12,7
— construcții	4,5	4,0	10,8	9,0	10,1	8,5
— transporturi și telecomunicații	18,0	18,5	4,0	3,5	5,2	4,6

țări, își pun în mod inevitabil amprenta asupra eficienței fondurilor fixe, menționăm: necesitatea înlocuirii accelerate a fondurilor fixe (a căror valoare, în destule cazuri, manifestă o tendință de creștere); înrăutățirea condițiilor de exploatare a resurselor naturale; necesitatea alocării unor fonduri sporite pentru dezvoltarea și modernizarea căilor de comunicații, a mijloacelor de transport, pentru amenajări urbane etc. — procese manifestate cu deosebire după anul 1960.

Pentru țara noastră, în afară de factorii menționați, eficiența fondurilor fixe este influențată și de unele sarcini social-economice pe care ni le propunem. Modernizarea și diversificarea accentuată a ramurilor, subramurilor și produselor, cerințe ale făuririi unei economii moderne, nu sînt posibile fără construirea de noi capacități și obiective productive. Aceasta presupune alocarea de investiții sporite nu numai în mașini și utilaje — fonduri fixe active — ci, deși într-o pondere cît mai mică, inevitabil și pentru construcții. Totodată, în industrie sporesc investițiile necesare în ramurile și subramurile extractive (îndeosebi pentru producția de lignit și de minereuri neferoase sărace), în sectorul energetic, pentru termocentrale, în sectorul de combustibili inferiori și pentru hidrocentrale care necesită cheltuieli specifice ridicate pe unitatea de fonduri fixe. Sînt și cazuri cînd unele fonduri fixe productive nu dau efectele economice decît după o perioadă de timp relativ mai îndelungată.

Tot astfel, în agricultură, lucrările de irigații pentru amenajări funciare și prevenirea inundațiilor implică importante fonduri de investiții care dau roade în termene mai lungi. Situații asemănătoare există în transporturi și telecomunicații, ca: dublarea și electrificarea unor căi ferate, modernizarea drumurilor și a altor mijloace de transport urbane, crearea sau dezvoltarea de porturi maritime sau fluviale etc. Se cuvine adăugat că și dezvoltarea sau sistematizarea unor localități, care în trecut erau lipsite de o industrie proprie, au impus și impun în continuare construirea de linii de comunicații, rețele electrice, noi platforme industriale, inclusiv clădiri ce nu contribuie direct la sporirea producției, dar care rezolvă sarcini complexe și de perspectivă.

O producție cît mai mare de la fiecare unitate de fond fix

TOATE ACESTE condiții obiective nu justifică însă unele neajunsuri datorate cauzelor de ordin subiectiv. După cum s-a subliniat și la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1980, asupra eficienței fondurilor fixe au influențat negativ: depășirea termenelor de punere în funcțiune a unor capacități de producție; neatingerea parametrilor de producție proiectați la termenele prevăzute în graficele aprobate; indici scăzuți de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor; neasigurarea unei aprovizionări ritmice cu materii prime, materiale, scule etc.; deficiențe în pregătirea și utilizarea forței de muncă; slaba întreținere, reparare și, mai ales exploatarea necorespunzătoare a fondurilor fixe din dotare etc. Dincolo de aceste cauze, la originea unor indici necorespunzători de utilizare a mașinilor și utilajelor se află insuficienta preocupare a unor conduceri de întreprinderi, centrale și ministere pentru crearea practică a tuturor condițiilor necesare bunei desfășurări a producției.

În condițiile aplicării neabătute a principiilor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii, cînd este nevoie de o schimbare a caracterului dezvoltării spre o creștere în mai mare măsură pe baza factorilor intensivi, se impune ca fiecare unitate, de orice fel, să întreprindă acțiuni și măsuri ferme pentru sporirea eficienței fondurilor fixe. La dimensiunile economiei naționale din anul 1985, de pildă, creșterea numai cu un procent a eficienței fondurilor fixe productive ar asigura un spor de venit național de aproape 8 miliarde lei, venit pentru a cărui obținere ar fi altfel necesare circa 3 procente de acumulare. Înțelegem, în această lumină, mai bine de ce la Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea și importanța obținerii în industrie în anul 1985 a **„...unei producții globale de cel puțin 1 800 lei și a unei producții nete de peste 600 lei la fiecare mie de lei fonduri fixe, valoare neamortizată".**

În ansamblu, eficiența fondurilor fixe ce va fi obținută în cincinalul 1981—1985 este reliefată sintetic prin contribuția ce urmează să o aducă principalele ramuri ale producției materiale la formarea produsului social și a venitului național, comparativ cu partea ce le revine în totalitatea fondurilor fixe productive (tabelul nr. 2). Astfel, în 1985 industria va primi din totalul fondurilor fixe productive circa 62,1% și va contribui la formarea venitului național cu 65%. Pe seama ridicării eficienței fondurilor fixe în industrie urmează să se asigure în 1985 peste 20% din întregul spor prevăzut al venitului național. De asemenea agricultura va fi beneficiară a 11,5% din totalul fondurilor fixe productive și va participa cu 12,7% la venitul național. În fapt, numai dacă s-ar asigura funcționarea deplină a capacităților existente s-ar putea realiza producția prevăzută fără nici o altă investiție.

dr. Vasile M. POPESCU

CREȘTEREA POPULAȚIEI ȘI POLITICA DEMOGRAFICĂ [I]

SĂRBĂTORIREA a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român constituie un prilej de a analiza și drumul parcurs de populația României, schimbările cantitative și calitative ale acesteia, în strînsă relație cu modificările profunde pe care le-a cunoscut societatea românească în anii socialismului. În acest context capătă o importanță deosebită punerea în evidență a politicii demografice a partidului, evaluarea eficacității acesteia cu atît mai mult cu cît populația „bunul cel mai de preț al societății" — s-a aflat în centrul strategiei dezvoltării, atît ca beneficiar final al întregii activități desfășurate în societate, cît și ca principala forță de producție. Politica demografică, ca parte integrantă a politicii social-economice, a urmărit influențarea caracteristicilor demografice în sensul opțiunilor fundamentale ale societății socialiste. O asemenea analiză are în vedere raportul dintre cantitate și calitate, poziția populației ca sistem demografic relativ autonom „intersectat" cu celelalte sisteme din societate, modificarea caracteristicilor populației în procesul de modernizare a societății, desfășurarea tranziției demografice în condițiile specifice din țara noastră. Analiza retrospectivă a populației trebuie continuată cu evaluarea prospectivă a principalelor tendințe.

Dimensiuni ale tabloului demografic

VOM PORNI de la cîteva repere principale care ne permit să conturăm situația demografică a României în ultimele trei decenii și jumătate. La 1 ianuarie 1981 populația României se cifra la 22,3 mil. locuitori, cu o densitate de circa 94 locuitori pe km p. Ca număr, România se situează pe locul 9 în rîndul țărilor din Europa și pe locul 33 printre cele 126 de țări ale lumii avînd o populație de peste un milion de locuitori. Întrucît la 1 ianuarie 1946 populația României a fost de 15,744 mil., rezultă că în cei 31 de ani, creșterea totală a fost aproximativ 6,550 mil. sau 187 mii persoane anual, ceea ce corespunde unei rate medii anuale de creștere de 1%. Prima remarcă este aceea că din punct de vedere al dinamismului demografic România se încadrează în tipologia țărilor cu ritmuri de creștere relativ modeste. Această constatare este confirmată de principalele variabile demografice — natalitatea și mortalitatea. Mai precis, populația României face parte din modelul european, cu unele particularități care îi sînt conferite de istoria și cultura sa.

Creșterea demografică amintită este rezultatul unei evoluții în care vom surprinde uneori tendințe contradictorii, de altfel caracteristice modernizării societății.

Să examinăm, pornind de la datele prezentate în tabelul nr. 1, mai întîi mișcarea naturală a populației României : natalitatea, mortalitatea și excedentul natural. Natalitatea a urmat o tendință sistematică de scădere, care a început curînd după războiul mondial. Atenția este reținută de faptul că în perioada 1961—1965 scăderea a fost foarte puternică ; măsurile adoptate la sfîrșitul anului 1966 — restricții la practicarea întreruperilor de sarcină — au avut ca rezultat redresarea natalității — este drept, pentru o perioadă relativ scurtă.

Cît privește mortalitatea, scăderea a fost spectaculară : în anii 1956—1965 nivelul ei reprezenta aproape jumătate din nivelul antebelic. Creșterea ușoară din ultima perioadă se datorează unui alt proces pe care l-a cunoscut populația României, anume cel de îmbătrînire demografică. Dacă avem însă în vedere un indice care nu este influențat de structura populației pe vîrste, anume speranța de viață la naștere sau viața medie („durata medie a vieții") vom constata că reducerea mortalității este o tendință sistematică. De la circa 42 de ani, în perioada 1945—1947, aproape aceeași ca în anii 1930—1932, speranța de viață la naștere a ajuns la 63,17 ani în 1956, situîndu-se la aproximativ 70 de ani (67,42 ani pentru bărbați și 72,18 ani pentru femei) în 1976—1978. Cîștigul obținut într-o perioadă relativ scurtă de timp este într-adevăr mare : cu o valoare de 70 de ani, România se situează în categoria țărilor dezvoltate, ceea ce spune foarte mult în ceea ce privește progresele înregistrate de țara noastră în toate planurile : economic, social, cultural etc.

Ce semnificație are această evoluție a natalității și mortalității pentru creșterea naturală a populației ? Faptul cel mai remarcabil este acela că dacă în perioada antebelică un excedent natural de 10 la 1 000 locuitori (sau o rată de creștere de 1%) se realiza în condițiile unei natalități ridicate (circa 29‰), dar și ale unei mortalități ridicate (circa 19‰), în perioada 1971—1975 același rezultat s-a obținut la niveluri substanțial mai reduse : o natalitate de 19,3‰ și o mortalitate de 9,4‰, cu un excedent natural de aproape 10‰. Aceasta este una din caracteristicile tranziției demografice din România, pe care o vom examina mai tîrziu. Rolul mortalității și al natalității la creșterea demografică a fost diferit în subperioadele anilor 1946—1980 : pînă în 1966 cea mai mare contribuție la creșterea naturală se datora scăderii mortalității mai rapide decît scăderea natalității ; în ultimii ani factorul de creștere a populației este natalitatea — la care se adaugă prelungirea vieții, ca urmare a creșterii duratei medii de viață S-a modificat prin urmare caracterul reproducerii populației. Întrucît ne referim la mortalitate, este locul să arătăm că mortalitatea infantilă a cunoscut o scădere foarte rapidă : cu un nivel de 29,1 decese sub 1 an la 1 000 născuți-vii, în 1930, acest important indice a scăzut de șase ori față de 1938. Scăderea mortalității reflectă înfăptuirea unui obiectiv de cea mai mare importanță al politicii demografice.

Modificări calitative în structura populației

ÎN CONDIȚIILE în care creșterea populației a fost relativ redusă, cele mai importante procese sînt cele de ordin calitativ. Semnificația lor — după cum se va vedea mai tîrziu — este diferită. În această categorie intră : schimbarea proporțiilor populației după vîrstă și redimensionarea familiei. Sub efectul combinat al scăderii fertilității și al creșterii duratei medii de viață au început să se schimbe proporțiile dintre populația tînără, adultă și bătrînă, în sensul creșterii ponderii bătrînilor și micșorării importanței relative a tinerilor. Procesul — comun tuturor țărilor din Europa — este cel de îmbătrînire demografică a populației. Ca tendință de lungă durată, îmbătrînirea populației României este de durată ceva mai recentă, ritmul este însă destul de rapid în ultimele decenii. Considerînd drept populație „tînără" 15 cohorte între 0—14 ani, populație „adultă" 45 de cohorte între 15—59 ani, iar populație „bătrînă" cohortele în vîrstă de 60 ani și peste, schimbările structurii popu-

Tabelul nr. 1

Rate demografice în perioadele 1936—1940 și 1946—1980

la 1 000 locuitori

Perioada	Născuți vii	Decese	Excedent natural	Căsătorii	Divorțuri	Decese sub 1 an la 1 000 născuți-vii
1936—1940	29,2	18,9	10,3	8,9	0,71	174,8
1946—1950	25,2	16,5	8,7	11,2	1,30	150,3
1951—1955	24,8	11,4	13,4	10,9	1,49	96,9
1956—1960	21,6	9,6	12,0	11,2	1,34	77,5
1961—1965	15,3	8,6	7,2	9,3	1,91	56,4
1966—1970	22,5	9,3	13,2	7,7	0,45	51,9
1971—1975	19,3	9,4	9,9	8,1	0,84	38,0
1976—1980	18,9	9,8	9,1	9,0	1,51	30,7

Tabelul nr. 2

Structura populației României pe grupe de vîrstă, vîrsta medie și vîrsta mediană, raportul de dependență de vîrstă

	Recensăminte			
	1930	1956	1966	1977
Populația totală	100,0	100,0	100,0	100,0
0—14 ani	33,5	27,5	26,0	25,4
15—59 ani	59,1	62,6	61,7	60,1
60 ani și peste	7,4	9,9	12,3	14,5
din care :				
65 ani și peste	5,0	6,4	7,8	10,3
Vîrsta medie (ani)	26,66	24,99	30,50	30,72
Vîrsta mediană (ani)	22,73	24,99	30,50	30,72
Raport de dependență *)	692	597	621	662

*) Populația în vîrstă de 0—14 ani și 60 ani și peste la 1 000 persoane în vîrstă de 15—19 ani.

lației după vîrstă se pot vedea din tabelul nr. 2.

Potrivit datelor tabelului, în cele aproape cinci decenii examinate, proporția populației de 60 ani și peste a crescut de la 7,4% la 14,5%, a populației în vîrstă de peste 65 de ani s-a dublat, vîrsta medie a crescut cu aproape 6,5 ani, vîrsta mediană a sporit cu 8 ani. Cît privește raportul de dependență de vîrstă, acesta înregistrează o creștere sistematică, cu deosebirea însă că față de trecut sporește „presiunea" populației bătrîne asupra populației adulte și scade „presiunea" populației tinere. În 1930, la un raport de dependență de 692, foarte ridicat, partea ce revenea populației de 0—14 ani era de 567 (82% din „presiunea" totală), iar partea populației bătrîne era de 125 (18% din total), în timp ce în 1977, cînd raportul de dependență a fost de 662, partea populației tinere a fost de 422 (64%), iar a populației bătrîne de 240 (36% din total).

Să amintim că îmbătrînirea demografică este mai avansată în rîndul femeilor ; de altfel, și diferența dintre durata medie de viață a femeilor și cea a bărbaților crește sistematic, fiind în prezent de aproape 4,8 ani față de 3,5 ani în 1956. De asemenea, populația rurală este mai îmbătrînită decît cea urbană, în ciuda faptului că natalitatea în mediul rural este mai ridicată decît la orașe. Cauza o constituie migrația de la sat la oraș, care „depopulează" satul mai ales de elementele tinere. Populația unor provincii istorice ca Banatul, Crișana și Maramureș este mult mai afectată de îmbătrînire decît Moldova.

Așa cum cauzele care generează îmbătrînirea demografică acționează în decursul unei perioade îndelungate, ca tendință seculară (în sens statistic), tot așa întinerirea populației nu se poate realiza decît într-o perioadă mare de timp, de cîteva decenii. Important pentru politica social-economică și demografică este să se evalueze riguros consecințele și implicațiile acestui proces. Or, acestea sînt numeroase și afectează cele mai diferite sisteme din societate : sistemul educațional, sistemul economic, sistemul sanitar etc. Se modifică necesarul de școli, de locuințe, de alimentație, de locuri de muncă, de servicii sanitare — ca să nu amintim decît aceste consecințe cuantificabile. De pildă, numărul pensionarilor de asigurări sociale a crescut de la 1,116 mil., în 1950, la aproximativ 1,8 mil., în 1980, ceea ce pune probleme importante unor procese economice cum ar fi redistribuirea venitului național și „sarcina" populației active legată de constituirea fondului de pensii.

Un alt proces calitativ, pe fondul dinamicii demografice și sociale, este redimensionarea familiei, remodelarea ei. Ca urmare a scăderii fertilității populației, pe de o parte, și a modificării funcțiilor familiei, pe de altă parte, într-o societate foarte dinamică, familia a trecut de la tipul ei extins la cel nuclear, reducîndu-se totodată dimensiunea ei. Dacă în anii 1930 rata totală a fertilității era de circa 4 copii de o femeie, în decursul întregii sale vieți fertile, în ultimii ani acest indice este de 2,5 copii ; totodată, numărul mediu de membri revenind la o gospodărie, care a fost în trecut de 4,5 persoane, s-a redus, fiind de 3,2 persoane la ultimele două recensăminte. Familia tradițională, în care coexistau 3—4 generații, are astăzi o frecvență redusă, locul fiindu-i luat de familia nucleară. Această tendință este facilitată în mare măsură de creșterea nivelului de trai, de îmbunătățirea condițiilor de locuit, dar și de factori culturali și psihologici : tînăra pereche căsătorită se desprinde de vechea familie și sub raport locativ, pentru a-și duce o viață autonomă. Desigur, procesul este complex, cauzele și consecințele sînt variate și numai studii interdisciplinare, cu participarea prioritară a sociologiei și economiei politice ar putea să redea dimensiunea întregului proces. Dar se poate de pe acum reține importanța familiei din punct de vedere strict demografic, pentru funcția de procreare, și ca atare se poate înțelege de ce consolidarea familiei este un obiectiv atît de însemnat al politicii demografice a partidului.

Dacă caracteristicile demografice ale populației se modifică mai greu — este cunoscută așa-numita inerție demografică — în schimb caracteristicile economice, educaționale și sociale pot fi modificate mult mai rapid, cu condiția aplicării unor strategii de mare anvergură. Cazul țării noastre confirmă această legitate, așa cum se poate demonstra cu modificările survenite în „stocul de învățămînt" în populația activă, în urbanizare și în structura socială a populației.

Să începem cu nivelul de instruire al populației așa cum poate fi acesta cunoscut cu prilejul recensămintelor populației din 1956, 1966 și 1977 (vezi tabelul nr. 3). Înainte de a scoate în evidență semnificația acestor cifre, să reamintim că la recensămîntul din 1948 numărul înregistrat al neștiutorilor de carte a fost aproape de 3,2 mil., reprezentînd 23,1% din numărul total al persoanelor în vîrstă de 7 ani și peste ; la recensămîntul din 1930, numărul acestora a fost de 4,4 mil., deținînd o proporție de 38,2%.

Creșterea numărului și a proporției persoanelor cu studii superioare și medii s-a produs cu un ritm foarte rapid : numărul persoanelor cu studii superioare a crescut cu 53,6% în 1966 față de 1956, iar în 1977 a fost de 2,9 ori mai mare ca în 1956. În proporții similare a crescut numărul persoanelor cu studii medii. Dacă populația în vîrstă de 12 ani și peste a crescut în intervalul 1955—1977 cu 25,5%, stocul de învățămînt superior și mediu a sporit, în aceeași perioadă, cu 185%. Dacă în ceea ce privește numărul de elevi și de studenți România se află în categoria țărilor dezvoltate, în ce privește numărul populației cu studii superioare și medii, cu toate progresele evidente, situația este încă aceea a unei țări cu dezvoltare medie : din 100 de persoane în vîrstă de 12 ani și peste 14,2 au studii superioare și medii, iar 85,7% au nivel elementar de instruire. Evident, însă, față de trecut, amploarea progreselor este remarcabilă. Dealtfel, de amploare se vădesc și celelalte modificări petrecute în structura populației, de exemplu, din punct de vedere al sferei de ocupare, probleme pe care le vom examina într-un număr următor al revistei.

Tabelul nr. 3

Populația în vîrstă de 12 ani și peste după felul școlii absolvite

Anii	Populația în vîrstă de 10 ani și peste	Învățămînt superior	%	Învățămînt mediu	%	Învățămînt elementar	%
1956	13 405 630	213 723	1,6	623 383	4,7	12 653 524	93,7
1966	15 191 248	328 241	2,2	1 012 025	6,7	13 850 982	91,1
1977	16 934 742	612 305	3,6	1 788 345	10,7	14 534 094	85,7

prof dr. Vladimir TREBICI

dosar „R.E."

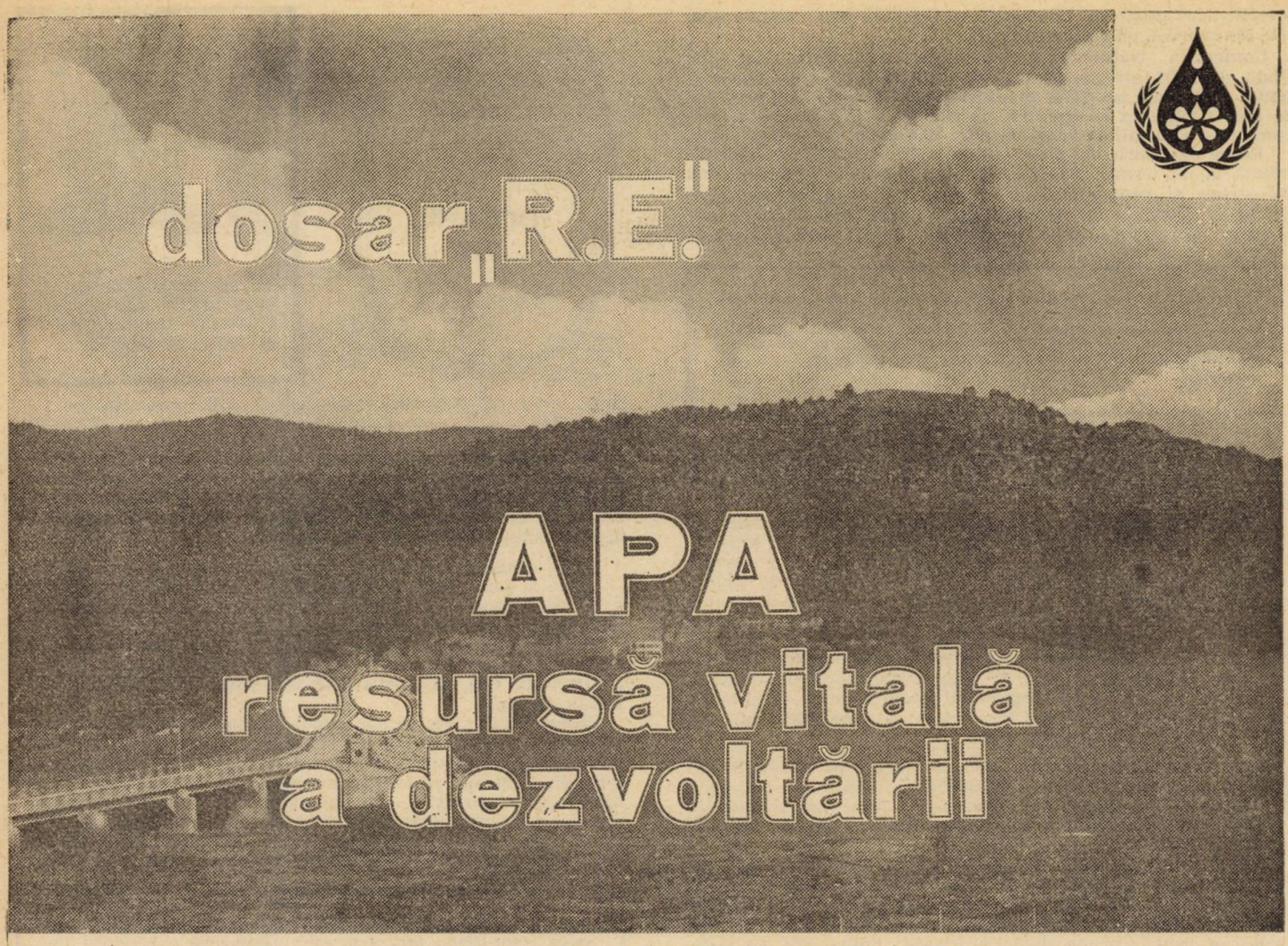

APA resursă vitală a dezvoltării

ORGANIZAȚIA Națiunilor Unite lansa, la sfîrșitul anului trecut, un important și vast program la scară mondială : DECENIUL INTERNAȚIONAL AL APEI POTABILE ȘI AL ASANĂRII (1981—1990).

O problemă care afectează zone largi ale planetei — lipsa apei potabile — creează un tablou de cea mai tristă rezonanță prin implicațiile sale : 800 milioane de oameni suferă de boli datorită penuriei de apă salubră ; din aceeași cauză mor zilnic în lume 25 mii de persoane ; lipsa apei curate constituie, alături de malnutriție, cauza morții a aproape jumătate din numărul copiilor care nu ating vîrsta de cinci ani în țările în curs de dezvoltare. Gravele decalaje socio-economice care persistă azi în lume fac ca doar în 14 țări ale „lumii a treia" să existe un nivel aproximativ satisfăcător (circa 65%) al consumului de apă potabilă.

Alături de furnizarea unui volum suplimentar de apă potabilă pentru 2 miliarde de oameni, precum și asigurarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologia modernă destinată satisfacerii necesităților lor de apă sănătoasă, O.N.U., își propune să realizeze un program sanitar minim pentru regiunile cele mai puternic afectate și un sistem de informare în masă asupra problemelor de igienă. O sarcină grea, apreciată chiar ca deosebit de ambițioasă (cheltuielile sînt estimate să însumeze circa 300 miliarde dolari pe parcursul celor 10 ani) la care vor contribui organismele financiare ale O.N.U., țările membre ale organizației, cu participarea — prin programe naționale coordonate — a 60 de țări în curs de dezvoltare.

Pornind de la problemele specifice ridicate de deceniul O.N.U. al apei potabile, ne-am propus ca, printr-un grupaj de articole să extindem aria de cercetare la cele mai importante aspecte privind utilizarea acestei prețioase resurse naturale în industrie, agricultură, pentru consum individual și în ceea ce privește căile cele mai adecvate de conservare și folosire rațională a acesteia — premisă importantă pentru asigurarea unor condiții normale de viață.

Necesitățile tot mai mari de apă, determinate de creșterea populației și dezvoltarea economică, precum și de intervenția — uneori nefastă și cu efecte ireversibile — a omului asupra echilibrelor ecologice au făcut ca, în ultimul timp, mitul despre „apa la îndemîna tuturor" să se destrame, locul lui fiind preluat de preocupări tot mai intense și justificate pentru conservarea și utilizarea rațională a acestei resurse destul de limitată. Cîteva cifre sînt edificatoare : dacă suprafața Terrei este acoperită în proporție de 71% de ape, din acest volum aparent imens, numai 2,7% îl reprezintă apa dulce, restul fiind constituit din apa mărilor și oceanelor. Dar nici aceste rezerve reduse nu sînt decît în mică măsură la îndemîna omului : 77,2% din totalul de apă dulce este înghețat în calotele polare, 22,4% se află în sol, la adîncimi greu de atins, astfel ca numai 0,4% — sau 95 000 kmc — asigură perpetuarea vieții pe planeta noastră. Teoretic, acest volum ar fi suficient pentru o populație de cinci ori mai mare decît cea actuală. Practic, însă, apa potabilă este repartizată extrem de neuniform dacă ne gîndim că, o țară cum este Canada — cu numai 0,6% din populația globului — deține o șesime din resursele de apă dulce ale acestuia, în timp ce regiuni imense din Africa subecuatorială au fost transformate în deșerturi sau nu au avut niciodată destulă apă.

Pe de altă parte, consumul de apă înregistrează rate de creștere nemaiîntîlnite. Astfel, agricultura, care absoarbe două treimi din disponibilitățile totale de apă dulce și-a majorat de șapte ori consumul în perioada 1900—1975, iar pînă în 1985 se preconizează o nouă creștere (cu 20% față de nivelul actual). Consumul industrial, care în perioada amintită a crescut de 20 de ori, urmează să se dubleze pînă în 1985. Și pentru că sîntem ; în domeniul exemplificărilor cifrice, iată și alte dimensiuni impresionante ale consumului de apă : pentru spălarea unei tone de cărbune se folosesc pînă la 6000 l de apă ; la producerea unei tone de zahăr — pînă la 20 000 l o tonă de hîrtie — 120-800 mii l ; o tonă de cauciuc sintetic — 1,7 milioane litri de apă. Un consum industrial specific ridicat se înregistrează la producerea aluminiului : procesul de fabricație, de la bauxită la o tonă de aluminiu pur necesită 1,2 milioane/l de apă. Și o altă latură a consumului industrial de apă : din totalul de circa 200 kmc, cît folosește anual industria mondială, numai o cincime se evaporă, restul devenind ape uzate.

Ca urmare, iată cum se conturează tabloul global al necesităților de consum, la nivelul anului 2000 : 7000 kmc pentru irigații, 700 kmc în industrie și 600 kmc în consumul populației. Adăugînd pierderile, ajungem la un consum total — foarte aproximativ de altfel — de 9700 kmc, din care circa 5500 kmc ape neregenerabile. În plus este destul de greu de estimat în

prezent dacă progresul tehnologic va favoriza economisirea apei sau, dimpotrivă, un consum sporit[1]).

Conferința Națiunilor Unite asupra apei, de la Mar del Plata, din 1977, atrăgea deosebit de serios atenția asupra importanței ce trebuie acordată planificării și gospodăririi resurselor de apă, subliniind că această problemă se impune a fi circumscrisă strategiilor și politicilor naționale pe termen lung.

Pe de altă parte, se poate întîmpla ca o anumită viziune limitată la un termen scurt în utilizarea apelor (în principal industriale și pentru irigații), deși ar putea apare îndreptățită și eficientă la un moment dat să aibă, mai tîrziu, efecte negative asupra mediului înconjurător însăși asupra dezvol-

● **Transformarea Sahelului, odinioară zonă aptă pentru culturi cerealiere și pășunat — într-o regiune aridă, deșertică a fost în bună parte consecința distrugerii irațională a pădurilor de gaz, arbori ale căror rădăcini lungi de pînă la 200 m puteau să-și extragă apa necesară chiar în perioada de secetă îndelungată.**

tării sociale în spațiul respectiv. Or, prevenirea unor astfel de erorii previzibile este mult ușurată atunci cînd problema gospodăririi apei este inclusă în programele de dezvoltare pe termen lung.

Conceptual, se conturează tot mai mult ideea renunțării la coordonarea utilizării rezervelor în funcție de cerere, considerîndu-se ca fiind mai realist raportul invers, respectiv planificarea cu prioritate a cererii de apă, dat fiind caracterul limitat al acestei prețioase resurse naturale. Pe un plan mai larg se pune, de asemenea, problema dacă în ce privește folosirea apei trebuie să ne limităm strict la relația „cost-eficiență". Apa fiind una din puținele resurse greu regenerabile, limitată ca volum disponibil și atît de importantă în procesul vieții, reducerea la acest simplu raport nu poate fi luată în considerare în fața unor priorități imperioase ca protejarea sănătății omului și a mediului înconjurător.

REFERINDU-NE la cîteva din domeniile prioritare de folosire a apei se impune să abordăm, în primul rînd, agricultura — principalul consumator al acestei resurse, în fața căreia stau sarcini de mare importanță și departe de a fi ușor de realizat.

Inițiată de Conferința Mondială Agrară, acțiunea „apă pentru agricultură" și-a propus, încă din 1975, realizarea unui vast program de îmbunătățiri funciare prevăzut să se realizeze pînă în 1990. Eforturile sînt considerabile : 22 milioane ha, care vor beneficia pentru prima dată de irigații ; îmbunătățirea sistemelor de drenare a apei, pe suprafețe însumînd 78 mil. ha — obiective a căror realizare necesită investiții de aproape 100 miliarde dolari în prețuri 1975[2]).

Am redat aceste cifre atît pentru a avea un tablou al eforturilor însemnate preconizate a se realiza, cît și pentru a sublinia și alte concluzii care s-au desprins pe parcursul studiilor

● **În provincia chineză Heilongjiang recuperarea pentru agricultură a unor întinse zone care în trecut erau acoperite cu păduri și bălți a avut ca efect imprevizibil distrugerea echilibrului ecologic : coborîrea pînzei de apă freatică la adîncime a redus posibilitatea de evaporare ceea ce a dus la apariția unor vînturi puternice (cu viteza de pînă la 90 km/oră) care au curățat solul agricol fertil de suprafață. În prezent, specialiști ai Institutului pentru resurse naturale din Heilongjiang cooperează cu experți ai Universității Națiunilor Unite pentru găsirea căilor optime de restabilire a echilibrului ecologic în zonă.**

efectuate. Astfel, o primă concluzie constă în aceea că trebuie acordată o atenție sporită menținerii în stare de funcționare și cu utilizare eficientă a sistemelor de irigații existente, date fiind cheltuielile și eforturile însemnate pe care le implică realizarea de noi rețele de irigații. S-a mai desprins, de asemenea, concluzia că de multe ori construirea de baraje în scopuri energetice, modificarea cursurilor de apă în intenția de a alimenta mari obiective industriale sau zone locuite au dus la neglijarea necesităților reale ale agriculturii.

Este semnificativ, de exemplu, un calcul minim al Băncii Mondiale care estimează la 2 800 dolari/ha cheltuielile determinate de realizarea a noi sisteme de irigații (inclusiv rezervoare, canale, drumuri) și la aproape 1 000 dolari/hectar costul lucrărilor de drenare, fără a mai socoti aici cheltuielile cu pregătirea mîinii de lucru calificată.

Calificarea și specializarea trebuie înțeles atît la nivelul forței de muncă angajate direct în lucrările agricole sau de hidroameliorații, cît mai ales la nivelul factorilor de decizie chemați să se oprească asupra celor mai pertinente soluții, determinate prin studii de specialitate, care să evite ruperea

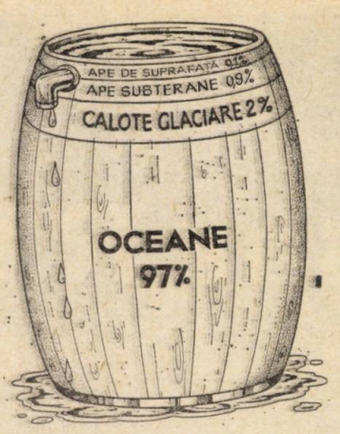

(După Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător)

echilibrelor ecologice. Intervenția omului prin practici agricole greșite, defrișarea unor terenuri care ulterior s-au dovedit improprii pentru agricultură sînt cîțiva dintre factorii care au dus la eroziunea accelerată a solului pe întinderi însumînd, la nivel mondial, 600—700 milioane hectare.

ÎN industrie, problemele legate de utilizarea apei se pun cu și mai mare acuitate, atît în ce privește gospodărirea resurselor — ca materie primă sau auxiliar tehnologic, dar mai ales sub aspectul poluării.

Este, într-adevăr, o problemă grea dar nu și nerezolvabilă, în măsura în care omenirea va înțelege să gospodărească cu grijă resursele de apă, să considere apa ca parte integrantă a echilibrului ecologic.

Resursele limitate de apă impun folosirea apei potrivite pentru scopul potrivit. A venit vremea cînd nu ne mai putem permite să irosim apa prin încălcarea etapelor firești de întrebuințare, cînd trebuie reflectat cu răspundere înainte de a folosi apă potabilă direct în procese industriale care nu reclamă o asemenea calitate, deturnînd astfel cantități însemnate din consumul populației. Nu trebuie uitat că este mult mai greu, sînt mult mai mari cheltuielile pentru epurare decît cele pentru

● **Un alt proiect al Universității Națiunilor Unite vizează refacerea potențialului agricol în zona pakistaneză a bazinului fluviului Indus. Aici, trecerea la sisteme de irigații în tot timpul anului — efectuate însă în exces și la care au contribuit și ploile musonice — a dus la apariția bălților și la formarea de sărături. Ca o primă măsură s-a trecut la construirea de sisteme de canale verticale de scurgere a apei suplimentare de la suprafață, specialiștii O.N.U. studiind în prezent mijloacele optime de controlare a irigărilor, precum și a folosirii îngrășămintelor chimice sau a pesticidelor în zonă.**

asigurarea apei curate, nepoluată. Și totuși, aceste deziderate nu sînt imposibile, obținîndu-se chiar rezultate promițătoare : în industria siderurgică, unde consumul de apă atinge 200 mc pentru o tonă de oțel, prin recirculare s-a ajuns la consumuri de numai 3 mc/t ; la prelucrarea sfeclei de zahăr consumurile au scăzut de la 15 mc, la o tonă sfeclă prelucrată, la 1—5 mc ; recircularea apei cu recuperarea materiilor utile în industria hîrtiei permit consumuri de zece ori mai reduse[3]).

În stabilirea zonelor cu destinație industrială devine necesară evaluarea mai riguroasă a factorilor relativi la calitatea și cantitatea apei folosite, alături de problema deșeurilor rezultînd din activitatea respectivă. În egală măsură se impune să se acorde atenția cuvenită tratării apelor uzate pentru prevenirea poluării — tratare pe care Rezoluția Conferinței asupra apei o recomandă să fie făcută cît mai aproape de sursă și, pe cît posibil, odată cu procesul de epurare a apelor urbane[4]). Nu trebuie pierdut din vedere nici efectul distructiv al agenților chimici care se ridică în atmosferă, revenind pe pămînt prin precipitațiile acide — fenomenul de creștere a acidității lacurilor și rîurilor avînd ca rezultat distrugerea faunei și florei acvatice și, în final, modificări în chimia apelor.

Sînt, într-adevăr, probleme deosebit de grave care se cer și pot fi rezolvate prin eforturi comune și cît mai urgent. Calculele arată că pentru rezolvarea problemelor celor mai stringente în materie de alimentare cu apă, asanare și menținerea calității apei, cheltuielile la nivel mondial în 1975 erau de circa 20 miliarde dolari pe an, pentru ca în actualul Deceniu al apei să ajungă la 30 miliarde dolari, iar estimările la nivelul anului 2000 să indice cifra de 40 miliarde dolari. Rezultă, deci, o creștere sensibilă a preocupărilor, a interesului pe care omenirea înțelege să îl acorde acestor probleme ale căror repercusiuni — în caz că se întîrzie luarea măsurilor adecvate — pot deveni incalculabile și chiar ireparabile pentru omenire.

prof. dr. Constantin MOCANU
A.S.E.

[1]) Cucu Vasile, Resursele de apă în perspectiva creșterii populației. Strălucirile apei, UNESCO 1977
[2]) U. N. Water Conference, Mar del Plata, Argentina, Doc. E/CONF 70/11
[3]) Popescu Vasile, Sisteme de epurare a apelor uzate și de reutilizare a apei obținute, Strălucirile apei, UNESCO 1977
[4]) Doc. O.N.U. E/CONF/29

Un program complex în slujba progresului economic și social

Ion ILIESCU
președinte al Consiliului Național al Apelor

DE CE PROBLEMA APEI a devenit în ultimii ani obiectul unor preocupări atît de largi și chiar al unor veritabile semnale de alarmă ? Se vorbește chiar despre o posibilă criză a apei, comparabilă cu cea a energiei ! Nu cumva se exagerează ? Ce a intervenit nou în balanța apei pe glob, să justifice aceste preocupări și semnale de alarmă ?

Elementul determinant constituie ritmul susținut al **creșterii prelevărilor și consumurilor de apă** impus de civilizația industrială, ca și de **procesul intens de poluare** a cursurilor de apă și a pînzei freatice. În ceea ce privește țara noastră, reflectînd procesul general al creșterii economico-sociale, prelevările de apă din diferite surse, ca și consumurile au cunoscut o creștere deosebit de rapidă în ultimii 30 de ani.

Dacă în 1950 se prelevau din diferite surse de apă, pentru diferite folosințe (industrie, agricultură, gospodărie comunală) circa **1,4 mlrd mc** apă pe an, în 1980 s-a ajuns la un potențial de prelevări de peste **20 mlrd mc**, urmînd ca **cerințele să crească la 35 mlrd mc** în 1990 și la **45 mlrd mc** după anul 2 000.

Desigur, procesul în sine al creșterii utilizărilor de apă este pozitiv reflectînd dezvoltarea activității economico-sociale, apariția de noi platforme industriale și capacități de producție, dezvoltarea orașelor și a confortului urban, modernizarea agriculturii — extinderea suprafețelor irigate, a complexelor zootehnice și a incintelor piscicole. Dar, asigurarea acestor cerințe crescînde se face cu tot mai mari dificultăți și cu eforturi financiare și materiale din ce în ce mai mari.

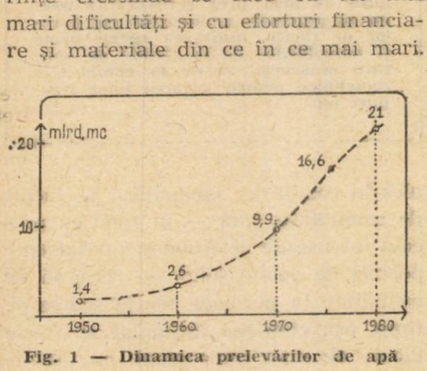

Fig. 1 — Dinamica prelevărilor de apă

Ca structură, la nivelul anului 1980, consumul se prezintă astfel :

— **industria** a folosit cca. **9 mlrd mc** apă industrială și peste 1,5 mlrd mc apă potabilă ; **populația** — în jur de **6—700 mil mc** (apă **distribuită centralizat** ; fără a se lua în calcul apa din fîntîni și din izvoare folosită de populație) ; **agricultura** — circa **8 mlrd mc** (potențial ; efectiv, în 1980, s-a utilizat mai puțină apă în sistemele de irigații — în jur de 5 mlrd mc (datorită regimului de precipitații din perioada de primăvară-vară) ; **piscicultura** — circa **2 mlrd mc.**

Față de cantitățile de apă prelevată, consumul propriu-zis este mai mic. Circa 9 mlrd mc din apa prelevată — în special de industrie și localități — se returnează în cursurile de apă după utilizare, însă sub formă de ape uzate (adică cu grade diferite de poluare chimică, biologică, bacteriologică, termică etc.) — ceea ce duce la deteriorarea calității cursurilor de apă și deci a sursei pentru folosințele din aval. O bună parte din apa folosită pentru irigare pătrunde în subteran, alimentînd suplimentar pînza freatică.

Cîtă vreme resursele de apă acopereau fără dificultăți, în regim natural, cerințele diferitelor folosințe, nu se puneau probleme deosebite. Problemele s-au complicat însă, pe măsură ce și raportul dintre resursele de apă și cerințe a devenit tot mai strîns.

Care este situația resurselor de apă din țara noastră ? Putem conta pe trei surse de bază : Dunărea, rîurile interioare și apele subterane.

Dunărea constituie sursa cea mai bogată de apă. Cu debite medii multianuale de cca 6 000 mc/sec și deci cu un stoc total anual — într-un an mediu — la intrarea pe teritoriul țării noastre de 170 mlrd mc, s-ar părea că Dunărea singură ar acoperi toate cerințele de perspectivă ale țării. Și, în fapt, ea este folosită astăzi ca principală sursă de alimentare a celor mai mari sisteme de irigații din țară — pe o suprafață de cca 2 mil. ha. Nu putem însă lua în balanță întreg stocul de apă transportat de Dunăre, din mai multe considerente : ● în primul rînd, datorită statutului său de principală arteră de navigație europeană, care impune asigurarea unor nivele minime necesare navigației. Or, în unele perioade secetoase, de vară și toamnă, cînd debitele Dunării pot coborî și sub 2 000 mc/sec (tocmai atunci cînd și solicitările în apă ale altor folosințe — în special ale agriculturii — sînt maxime) se impun restricții la prelevări, ● în al doilea rînd, datorită statutului său internațional, trebuie avute în vedere prelevările în perspectivă, în special în amonte, ale celorlalte state dunărene ; ● în al treilea rînd, prin poziția sa mărginașă față de teritoriul țării, Dunărea poate satisface doar cerințe dintr-o zonă limitată, cea de sud și sud-est a țării.

De aceea — în balanța resurselor de apă — se ia în calcul un potențial utilizabil din Dunăre de circa 20—25 mlrd mc.

● **Principala sursă de apă** pentru acoperirea diferitelor folosințe pe teritoriul țării o reprezintă **rețeaua rîurilor interioare.** La nivelul actual și de perspectivă al solicitărilor de apă trebuie să spunem că, în primul rînd, debitele rîurilor noastre sînt relativ modeste. Într-un an hidrologic mediu, suma debitelor transportate de toate rîurile interioare se ridică la **37 mlrd mc**, ceea ce revine în jur de 1 600 mc/locuitor și an, situîndu-ne pe locul 21—22 între țările europene. Dar, aceasta nu e totul : cei 37 mlrd mc nu pot fi luați în calcul ca element de balanță, întrucît utilizarea lor nu este posibilă, datorită distribuției foarte neregulate în timp. Aceasta face ca în regim natural, neamenajat, cursurile de apă interioare să poată asigura cu continuitate prelevări doar de circa **5—6 mlrd mc !** De aceea, în vederea ridicării gradului de folosire a acestei surse de apă, se impune realizarea pe cursurile de apă a unor **lacuri de acumulare**, care să poată reține volume de apă din perioadele de viituri (contribuind astfel și la diminuarea amplitudinii acestora și deci a inundațiilor în zonele din aval) și să le redistribuie în perioadele secetoase.

Din studiile întreprinse pe toate bazinele hidrografice ale țării pentru amenajarea integrală, în perspectivă, a acestora, se preconizează realizarea a peste 1 000 lacuri de acumulare, cu un volum total de peste 30 mlrd mc — ceea ce ar putea face posibilă ridicarea potențialului de utilizare a surselor de apă ale rîurilor interioare la cca 20—25 mlrd mc într-un an.

● **A treia sursă** de apă o constituie depozitele de **apă subterană**, atît din pînza freatică, cît și din straturile de mare adîncime. Din evidențele existente, aceste depozite reprezintă un potențial de circa 8—8,5 mlrd mc ; însă, din acestea se poate conta pe un stoc utilizabil tehnic și economic de circa 4,5 mlrd mc anual.

În acest fel, suma celor trei resurse de apă reprezintă un potențial de perspectivă de circa 50 mlrd mc/anual. La care trebuie adăugată posibilitatea utilizării repetate a unor cantități de apă, cu condiția asigurării și protejării calității apei.

În momentul de față se prelevă cam 2—2,5 mlrd mc apă din straturile subterane (peste jumătate din potențialul acestora), 11 mlrd mc din rîurile interioare (de circa 2 ori potențialul lor în regim natural ; surplusul s-a obținut prin lacurile de acumulare și derivațiile de debite din alte bazine, realizate în cursul anilor ca și prin utilizarea multiplă a unor volume de apă pe cursul rîurilor) și 8 mlrd mc din Dunăre.

Problemele asigurării în perspectivă a folosințelor de apă, ale utilizării complexe și raționale a resurselor de apă ale țării au format obiectul Programului național de amenajare în perspectivă a bazinelor hidrografice. Elaborat sub îndrumarea nemijlocită a conducerii superioare de partid și de stat, cu participarea unui număr însemnat de specialiști din unități de cercetare, proiectare și învățămînt, dezbătut pe plan

național, inclusiv la Congresul consiliilor populare din februarie 1976 și adoptat ca lege de Marea Adunare Națională în aprilie 1976 — Programul național prevede amenajarea completă și complexă, într-o concepție unitară, a tuturor bazinelor hidrografice, în vederea folosirii optime a resurselor de apă și asigurării tuturor folosințelor, în pas cu dezvoltarea economico-socială a țării. Realizarea obiectivelor programului se va desfășura de-a lungul mai multor decenii, presupunînd mari eforturi financiare, un volum uriaș de lucrări și mari consumuri de materiale, care se vor concretiza într-un mare număr de obiective hidrotehnice complexe și alte lucrări, în cadrul bazinelor hidrografice.

Perioada 1976—1980 a constituit și prima etapă de înfăptuire a obiectivelor Programului național. În această perioadă s-au dat în exploatare lacuri de acumulare cu funcții complexe (energetice, de apărare, pentru alimentări cu apă) însumînd un volum de **2 mlrd mc,** ridicînd volumul total al principalelor lacuri de acumulare pe rîurile interioare la 6 mlrd mc (nu se însumează în acestea cele peste 1 000 de

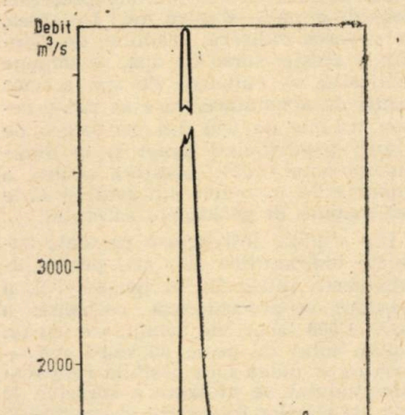

Fig. 2 — Hidrograf anual global pentru rîuri interioare : 1) volum de apă scurs într-un an mediu ; 2) volum de apă asigurat pentru folosințe în perspectivă prin regularizare în lacuri de acumulare ; 3) volum de apă asigurat pentru folosințe în etapa 1985 prin regularizări în lacuri de acumulare ; 4) volum de apă asigurat în regim natural ; 5) volum de apă regularizat prin lacuri de acumulare în perspectivă. În medie, pe principalele rîuri interioare, raportul dintre debitul minim și maxim — de viitură, este de 1 : 200, iar pe unele cursuri de apă se ajunge pînă la 1 : 1 000 și chiar 1 : 2 000.

iazuri piscicole, care nu influențează regimul cursurilor de apă). S-au realizat peste 2 000 km de lucrări de regularizare — calibrări de albii, îndiguiri, consolidări de maluri, care împreună cu volumele de atenuare a viiturilor au mărit gradul de asigurare a unor localități și incinte împotriva inundațiilor (astfel, din cele 1 500 localități afectate de inundațiile din 1970 și 1975 — 900 dispun în momentul de față de lucrări de apărare).

A fost efectuat un volum important de lucrări pentru alimentări cu apă ale unor localități, platforme industriale, complexe zootehnice, incinte piscicole și sisteme de irigații (însumînd o capacitate de prelevare suplimentară de debite de apă de peste 5 mlrd mc).

Dacă ne referim la alimentările cu apă potabilă, sînt concludente efectele eforturilor făcute de economia națională pentru ridicarea gradului de urbanizare al localităților și creșterea acestui indicator de confort al populației : față de 101 localități racordate la sisteme de alimentări cu apă în 1950, numărul lor în 1979 a ajuns la 1 363 ; rețeaua de distribuție a crescut în aceeași perioadă — de la 3 700 km, la 17 380 km, iar cantitatea de apă potabilă distribuită — de la **113 mil mc,** la **2,4 mlrd. mc.**

Amenajările hidroenergetice realizate în ultima perioadă au ridicat puterea instalată a hidrocentralelor de la 2 630 la 3 500 MW și respectiv producția de energie electrică de la 8,7 mlrd kWh în 1975 la 11,3 mlrd în 1980, ceea ce echivalează cu energia produsă de 4,5 mil t combustibil convențional.

Au crescut în această perioadă suprafața irigată cu peste 900 000 ha, lucrările de desecare cu 700 000 ha, de combatere a eroziunii solului cu 800 000 ha, s-au executat lucrări de corectare a torenților pe 370 km, împăduriri pe 30 000 ha.

Pentru protecția calității apelor (deși nu s-au realizat sarcinile de plan) au fost realizate încă 300 instalații și stații de epurare (atît la unitățile industriale, cît și la localități), numărul acestora ajungînd la **3 640.**

În etapa actuală, ne aflăm în stadiul definitivării prevederilor cincinalului 1981—1985.

Se prevede, în acest interval realizarea unor noi lacuri de acumulare, cu funcție complexă, cu un volum total de peste 2 mlrd mc, dezvoltarea capacităților de alimentări cu apă — pentru unități industriale, agricole, localități și sisteme de irigații cu încă 6—7 mlrd mc, creșterea suprafețelor irigate cu încă 600—700 mii ha, regularizări și îndiguiri de cursuri de apă pe încă 3 000 km, desecarea unor noi suprafețe de teren, în special în zona din nordul Bucureștiului, în Cîmpia de vest și în Moldova — în luncile Jijiei și Bîrladului. În cadrul programului energetic (program prioritar în noul cincinal) — vor fi puse în funcțiune noi capacități hidroenergetice, însumînd o putere instalată de 2 700 MW (dintre acestea — 30 MW vor însuma numai capacitățile instalate în microhidrocentrale, ce se vor instala pe cursuri de apă, în special în zonele montane).

Una din sarcinile de bază ale Consiliului Național al Apelor, în cooperare cu ceilalți titulari de investiții și cu Comitetul de Stat al Planificării este de a asigura conjugarea optimă și corelarea corespunzătoare a diferitelor categorii de lucrări, pe bazine hidrografice. Între acestea, trebuie avute în vedere în special următoarele :

● corelarea lucrărilor de regularizare și în special de îndiguire a unor cursuri de apă, cu realizarea unor volume de atenuare în zona amonte, pentru a evita amplificarea inundațiilor în aval prin intensificarea și creșterea vitezei de propagare a viiturilor datorită încorsetării albiilor. Asemenea fenomene s-au produs deja, ca urmare a devansării unor îndiguiri în perioade anterioare și rămînerii în urmă cu programarea sau executarea unor acumulări sau incinte de atenuare a viiturilor pe cursul superior al Oltului, unele porțiuni din bazinele Crișurilor, Someșului, Bîrladului și altor cursuri de apă, ceea ce impune ca în perioada următoare, să se acorde prioritate lucrărilor de atenuare a viiturilor.

● în special în unele bazine din zona subcarpatică, se înregistrează valori mari de debite solide (aluviuni tîrîte sau în suspensie) ca urmare a proceselor intense de eroziune a solului pe terenuri silvice sau agricole, a numeroaselor formațiuni torențiale cu forță mare de antrenare a materialelor solide — îndeosebi în perioade de viituri. Rîurile noastre sînt, din acest punct de vedere, adevărați cărăuși, care transportă anual peste 50 milioane tone aluviuni (în medie cîte **2 tone** de pe fiecare ha din teritoriul țării, în unele zone, în special din cotul Carpaților — în Vrancea și bazinul Buzăului — ajungînd pînă la 25 t/ha). Acest fenomen natura, deși nu poate fi înlăturat, poate fi diminuat. Acest lucru se impune mai

PROGRAMUL NAȚIONAL prevede :

● **Construirea a 1 400 lacuri de mlrd. mc, din care 24 mlrd. mc pentru alimentări cu apă și 10 mlrd mc pentru atenuarea viiturilor**

● **peste 2 000 km derivații (canale, galerii, conducte) pentru transferul a 3 mlrd. mc apă spre zone deficitare în resurse de apă**

● **îndiguiri pe 9 000 km cursuri de apă (conjugate cu volume de atenuare în amonte) pentru apărarea unor localități și scoaterea de sub inundații a unor terenuri agricole**

● **calibrări de albii și apărări de maluri pe 12 000 km cursuri de apă**

● **lucrări de combatere a excesului de umiditate (desecări și drenaje) pe cca. 7 mil. ha**

● **lucrări de combatere a eroziunii solului, în special în bazinele colectoare ale lacurilor de acumulare (total suprafață afectată — 7 mil. ha, din care 4 mil. ha în stadiu mai avansat)**

● **împăduriri de terenuri degradate, amenajări de torenți și perdele forestiere de protecție a lacurilor de acumulare, a digurilor și altor lucrări hidrotehnice**

● **utilizarea întregului potențial energetic al cursurilor de apă apreciat la 40 mld. kWh (din care 10 mld. kWh pe Dunăre și 2 mld. kWh în microhidrocentrale) — cu o putere instalată de cca. 13 mii MW**

● **dezvoltarea navigației pe unele cursuri de apă, inclusiv pe canale (Dunăre-Marea Neagră, Dunăre — București, Siret — Ialomița — Mostiștea, etc.) — dezvoltarea pisciculturii, agrementului și sporturilor nautice, etc.**

● **măsuri pentru protecția calității apelor, prin realizarea de stații de epurare la toate folosințele evacuatoare de ape uzate cu recuperarea substanțelor utile, ca și prin promovarea de tehnologii cu consumuri reduse de apă, prin recircularea apelor în procesele tehnologice sau a celor de răcire, utilizarea apelor uzate și nămolurilor de la stațiile de epurare orășenești și de la complexele zootehnice pentru irigarea unor terenuri etc.**

ales în condițiile amenajării de lacuri de acumulare, care — în zone cu procese intense de eroziune și mari transporturi de debite solide — riscă să fie colmatate în perioade foarte scurte de timp, așa cum s-a întîmplat cu unele lacuri de mici dimensiuni, cu funcție energetică, de pe Argeș și Olt. **Singura soluție este executarea în devans, în bazinele colectoare ale lacurilor programate în schemele de amenajare hidrotehnică, a unor lucrări de combatere a eroziunii solului, de atenuare a torenților, de protecție a malurilor și de reținere a aluviunilor pe cursurile afluente,** lucrări costisitoare, dar necesare ; altminteri — decolmatarea lacurilor este practic nerealizabilă, presupunînd

(Continuare în pag. 30)

HIDROENERGETICA
priorităţi şi perspective

ECHIVALENTUL ÎN ENERGIE electrică al întregului volum de apă provenit din media de precipitaţii pe teritoriul ţării noastre (care variază între 400 mm şi 1 600 mm pe an în funcţie de altitudine) are o valoare teoretică de cca. 230 miliarde kWh/an. Datorită pierderilor de apă prin infiltraţii şi evapo-transpiraţie acest potenţial se reduce la 90 miliarde kWh/an repartizat pe circa 100 000 km/cît măsoară întreaga reţea hidrografică a ţării ; concentrarea potenţialului are loc însă numai pe cursurile rîurilor, care însumează circa 5 000 km (4 000 km pe rîuri interioare şi 1 000 km pe Dunăre). Luarea în considerare a limitărilor impuse de condiţiile geo-morfologice de teren, de randament, de gradul de regularizare a debitelor conduce astfel la diminuarea potenţialului pînă la 38 miliarde kWh/an.

Studiile efectuate pînă în prezent arată că acest potenţial poate fi amenajat în condiţiile tehnice actuale, prin realizarea a 600—750 centrale hidroelectrice cu puteri mai mari de 1 MW, obţinîndu-se o putere totală de circa 13 600 MW.

Prin realizarea unor centrale de mică putere şi a unor microhidrocentrale (MHC) pe rîuri de interes local, pe lîngă lucrări hidrotehnice existente sau care se execută pentru gospodărirea apelor (baraje, canale, conducte etc.) se mai poate obţine în cîteva mii de MHC o putere instalată de circa 800 MW şi o producţie de energie de circa 2 miliarde kWh/an.

În final, potenţialul hidroenergetic al R.S.R. se apreciază la 40 miliarde kWh pe an, din care 28 miliarde kWh revin rîurilor interioare, iar 12 miliarde kWh pe an părţii române din potenţialul Dunării.

Din datele furnizate în anul 1980 de Comisia Economică O.N.U. pentru unele ţări din Europa, rezultă că ţara noastră, cu 0,168 milioane kWh/km^2 se situează pe media de potenţial tehnic amenajabil specific al acestor ţări.

În perioada 1951—1980 au fost puse în funcţiune un număr de 50 CHE, majoritatea de vîrf, cu o putere instalată la nivelul anului 1980 de 3 500 MW şi o producţie de energie de 12 500 GWh/an revenind un cost specific pe kW instalat la circa 8 000 lei. La nivelul anului 1980 se realizează un grad de utilizare a potenţialului hidroenergetic de 28%.

Se poate menţiona faptul că azi sînt amenajate în cea mai mare parte rîurile Bistriţa, Someş, Sebeş, Cerna, Motru, Olt, Lotru, Argeş. Amenajările realizate sînt remarcabile prin concepţie, prin soluţiile lor hidrotehnice şi prin economicitatea lor ridicată. Este de subliniat numărul mare de baraje, diversitatea de tipuri (de greutate, în arc, ciupercă cu contraforţi etc.) şi de materiale utilizate (beton, anrocamente, balast etc.) de înălţimi (pînă la 167 m), diversitate care reflectă condiţiile geomorfologice foarte diferite în care s-au amplasat aceste lucrări.

Rata mondială de creştere a producţiei de energie electrică poate fi considerată relativ redusă, fiind de 150% în anul 2000, faţă de nivelul anului 1979, accentul punîndu-se pe reducerea consumului prin perfecţionarea tehnologiilor.

La noi în ţară ritmul de creştere a producţiei de energie electrică este superior celui mondial, prevederile actuale menţionînd atingerea creşterii de 150% înainte de anul 2000 la nivelul întregii ramuri de producere a energiei electrice,

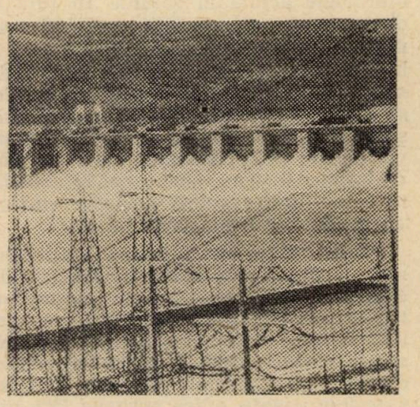

Un important obiectiv hidroenergetic : Porţile de Fier I

iar la hidrocentrale creşterea urmînd să se realizeze în jurul anului 1985.

Trebuie subliniat, totodată, faptul că pe plan mondial criza petrolului şi a combustibililor, a condus la **accentuarea tendinţei de punere în valoare a tuturor cursurilor de apă, chiar şi a acelora care la un moment dat erau considerate ca neeconomice.**

În ţara noastră, pe baza studiilor preliminare gradul de utilizare preconizat la diferite etape conduce la necesitatea atingerii nivelurilor din tabel.

Perioada	Grad de utilizare a potenţialului	CHE număr	Putere nou instalată MW	Producţie energie electrică mlrd. kWh/an	Acumulări mil. mc.
1981—1985	45%	50	2 000+2 600	6—7	2 000
1991—2000	100%	400	4 000+5 000	14—16	17 000
1986—1990	65%	70	3 000+3 500	7—8	4 000

Pentru valorificarea căderilor de apă de interes local, se prevede o puternică intensificare a execuţiei de microhidrocentrale. După cum s-a mai menţionat, prin realizarea a circa 10 mii de MHC se pot obţine 800 MW şi aproximativ 2 miliarde kWh/an. Execuţia lor urmează să se efectueze în principal pe plan local, pe baza proiectelor tip şi a celor 12 tipodimensiuni de microturbine ce urmează a fi produse de către industria noastră.

Un domeniu nou în amenajarea hidroenergetică a ţării îl constituie centralele hidroelectrice cu acumulare prin pompaj (CHEAP). Prin funcţionalitatea lor aceste centrale sînt destinate preluării părţii variabile a consumului de energie electrică, zilnică sau săptămînală, folosind energia din orele de sarcină minimă pentru producerea energiei corespunzătoare în orele de sarcină maximă.

Construcţia acestor centrale este impusă, pe de o parte de amplificarea dezvoltării puterilor instalate în centralele termoelectrice pe cărbune inferior şi de apariţia centralelor nuclearo-electrice, cu posibilităţi limitate de funcţionare la sarcină variabilă, iar pe de altă parte de epuizarea treptată a posibilităţilor de realizare de centrale hidroelectrice gravitaţionale cu specific de vîrf.

Studiile efectuate au evidenţiat ca posibile circa 40 de amplasamente în zona montană a ţării, podişul Dobrogei precum şi în zona Porţilor de Fier ; sînt posibile, de asemenea, amenajări suplimentare în acest sens la unele centrale hidroelectrice existente ca Sebeş, Lotru etc.

Pe de altă parte este caracteristic faptul că în perspectivă rămîn de amenajat zone de rîuri cu potenţial mai scăzut, cu condiţii geomorfologice mai puţin favorabile, cu implicaţii în zonă sau în privinţa căilor de comunicaţie rutiere şi feroviare.

O altă caracteristică a amenajărilor în perspectivă o reprezintă diminuarea continuă a puterii unitare medii pe hidroagregat, de la 30 MW în 1981—1985 la 17 MW în 1986—1990, ajungînd în final după 1990 la 6 MW, ceea ce conduce la creşterea indicelui de volume de lucrări construcţii-montaj şi echipamente pe unitatea de capacitate şi produs.

Centralele hidroelectrice au însă marele avantaj că nu consumă nici un fel de combustibil şi că beneficiază de refacerea anuală a „sursei" pentru producerea energiei electrice, iar lucrările hidrotehnice, care asigură tehnologic pro-

cesul de producere a energiei electrice, cu o durată de viață care ajunge pînă la 100 ani.

UNA DIN PROBLEMELE IMPORTANTE care stă în permanență în fața colectivelor de proiectanți este dimensionarea optimă a puterii instalate a CHE, respectiv numărul de ore de funcționare al hidrocentralelor pentru exploatarea lor la vîrful sau la baza graficului de sarcină.

În anul 1980, țara noastră realiza în medie 3 600 ore de funcționare a puterii instalate în CHE față de media de circa 3 100 ore a 10 țări europene.

Pentru a avea o imagine mai completă asupra sarcinilor în acest domeniu este, de asemenea, important de subliniat faptul că durata de viață a CHE solicită o previziune asupra funcționării lor în cadrul sistemului energetic pe cel puțin 40—50 ani.

Din analiza evoluției puterii unitare a grupurilor montate în centralele hidroelectrice din R.S.R. în perioada 1950—1980 rezultă că dacă la nivelul anilor 1953—1955 se discuta despre puteri unitare ale grupurilor în CHE sub 10 MW, aceste puteri au crescut la 55 MW în perioada 1962—1966 și la 170—175 MW în perioada 1970—1972.

În proiectarea unor CHE în ce privește puterea unitară a grupurilor la condițiile specifice centralelor noastre hidroelectrice, România a ajuns la nivel mondial.

În sfîrșit, trebuie evidențiat faptul că, dacă în trecut se importa în întregime echipamentul electromecanic și hidromecanic necesar amenajărilor noastre hidroenergetice, în prezent echipamentul este, practic, fabricat în întregime în țara noastră, reușind chiar să devenim exportatori de echipament electromecanic.

ing. P. ANTOCI
ing. I. KAYTAR
Institutul de studii și proiectări hidroenergetice

ENERGIA VALURILOR, a cărei folosire preocupă din ce în ce mai mult pe specialiști, reprezintă, de fapt, o formă condensată a energiei solare, deoarece viteza vîntului și durata sa de acțiune sînt factorii determinanți în procesul de formare a valurilor de vînt ; pe de altă parte, variațiile de potențial baric al maselor de aer sînt cauzate de energia radiațiilor solare repartizate diferit. Caracteristica de concentrare a energiei eoliene și solare, ca și faptul că exploatarea se poate realiza, la randament maxim, pe suprafețe relativ restrînse sînt rațiuni pentru captarea și utilizarea energiei valurilor. Relativ economică pe termen lung în raport cu celelalte surse mai puțin traumatizante pentru om și natură, în contextul preocupărilor pentru folosințele complexe, energia valurilor de vînt începe să devină competitivă în rîndul surselor de energie ale viitorului.

În decursul ultimilor 40 de ani, specialiști din diferite țări au propus și experimentat cu rezultate promițătoare mai multe instalații destinate utilizării acestei energii. În 1976 a fost brevetată o instalație românească de captare și conversie, specifică regimului de valuri din Marea Neagră. Sistemul a fost conceput pentru valuri neregulate și constă din preluarea directă, prin intermediul unui plutitor, a mișcării pe verticală a apei care, transmisă unui generator rectiliniu, este transformată în curent electric alternativ, ce poate fi folosit în stare brută ca sursă de căldură. Un principal avantaj al soluției românești constă în posibilitatea nelimitată de dezvoltare pe verticală a instalațiilor, precum și capacitatea instalației de a prelua valuri cu înălțimea cuprinsă între 5 și 9 metri.

SOLUL ȘI APA
factori esențiali pentru agricultură

OTRĂSĂTURĂ COMUNĂ atît pentru sol cît și pentru apă este aceea că ambele sînt resurse naturale limitate, care nu pot fi înlocuite sau reînnoite, dar care, prin lucrări de protecție și alte măsuri, printr-o folosire judicioasă, își pot îndeplini cu succes funcțiile ce le revin în procesul dezvoltării societății. Dar, este tot așa de adevărat că o agricultură cu cît este mai dezvoltată, cu atît pune probleme mai acute cu privire la calitatea mediului înconjurător, apa fiind unul din componentele acestuia ce poate fi afectat în mod deosebit.

Capacitatea maximă a solului de a înmagazina apa accesibilă plantelor este, pe totalul teritoriului agricol al României, de circa 20 kmc, adică în medie un strat cu înălțimea de 134 mm. Orice aport absolut de apă din precipitații care depășește această valoare este excedentar din punctul de vedere al bilanțului hidrologic actual al solului. În funcție de varietatea de condiții privind permeabilitatea solului, reliefuI, litologia și hidrologia, acest excedent de apă poate să treacă în apa freatică prin infiltrație, să se scurgă la suprafața terenului sau să bălțească pe sol. În ceea ce privește variația în teritoriu, capacitatea maximă de înmagazinare a apei accesibile, întîlnită în diferite soluri agricole variază de la 50 la 200 mm (vezi tabelul).

Pentru asigurarea funcționalității normale a solului ca rezervor și furnizor de elemente nutritive și apă se impune introducerea irigațiilor pe solurile cu deficit de umiditate care, în țara noastră, se apreciază la peste 5 milioane hectare, dintre care circa 2,3 milioane hectare sînt deja irigate, adică aproape 25% din suprafața totală arabilă a țării.

În același scop, sînt necesare lucrări de desecare și drenaj pe circa 4 milioane hectare, asemenea lucrări executîndu-se în prezent pe aproape 2,5 milioane hectare. Dintre acestea, lucrările executate în ultimii 20—30 ani, în incintele îndiguite din Lunca Dunării pe mai mult de 300 mii ha, au dovedit o bună eficacitate, ceea ce nu se poate afirma în aceeași măsură pentru lucrările de desecare-drenaj executate pe mai mult de 600 mii ha în alte zone decît cele îndiguite, unde încă trebuie să se intervină cu lucrări suplimentare tehnico-inginerești, completate cu lucrări agropedoameliorative corespunzătoare sistemului de agricultură special adaptat condițiilor locale.

În prezent, agricultura irigată ocupă o suprafață de circa 2,3 milioane de hectare pe care se aplică anual circa 10 kmc de apă pentru irigații în perioadă caldă. O dată cu această cantitate de apă se transportă, însă și cantități însemnate de săruri și multe alte substanțe de sinteză care pot deveni agenți poluanți ai solurilor. De exemplu, odată cu aplicarea prin irigație a circa 10 km³ de apă cu un conținut de 0,3 g/l săruri (gradul mediu de mineralizare al apei Dunării) se introduc în sol circa 3 milioane tone săruri. Dar în multe cazuri, concentrația în săruri a apei de irigație depășește 0,3 g/l săruri datorită deprecierii calității apelor de irigație prin deversarea de ape uzate.

În ultimii ani, se constată extinderea excesului de umiditate care afectează calitatea solului, reducînd substanțial producția agricolă ca urmare, în primul rînd, a modificărilor substanțiale survenite în regimul pluviometric.

La acestea contribuie însă și pierderile de apă în cadrul unor sisteme de irigație, mai ales pe canalele de aducție neimpermeabilizate, ca și modul defectuos de exploatare a sistemului de irigație. Astfel, pe canalele necăptușite, aceste pierderi ating valori de 800—1 400 l/mp/24 ore, iar pe cele căptușite, dar cu rosturile degradate, 250—350 l/mp/24 ore și uneori chiar mai mult. O altă sursă de influență a nivelului apei freatice o constituie pierderile de la udat în cîmp.

De ridicarea nivelului apei freatice este legată uneori și apariția fenomenului de salinizare secundară în zonele cu potențial de salinizare, cum este cazul în sistemele de irigație Terasa Brăilei, Terasa Viziru, Calafat-Băilești, Mihail Kogălniceanu și altele. Este adevărat că evoluția acestor fenomene poate rămîne neobservată în prima etapă pentru cei neavizați, dar odată atinse nivelele critice de salinizare sau mlaștinire a solului, acestea au implicații grave asupra capacității productive a solurilor, pînă la scoaterea solurilor respective din circuitul agricol, iar amenajările propriu-zise din sistem pot deveni, practic, inutile. Cercetările de lungă durată au pus în evidență o creștere progresivă a nivelului freatic și uneori apariția unui strat suprafreatic în majoritatea amenajărilor luate în observație. Astfel, de exemplu, în 1980, nivelul apei freatice la adîncime între 0 și 1 m acoperea 9 000 ha în sistemul Calafat-Băilești din care cu apa

Repartiția terenurilor agricole după capacitatea de reținere a apei pe 1 m adîncime

Capacitatea maximă de înmagazinare a apei		Capacitatea de reținere a apei ușor accesibile	
Valori (mc/ha/1m)	Suprafețe (mii ha)	Valori (mc/ha/1m)	Suprafețe mii ha
sub 600	1 073	sub 300	2 493
601—1 000	2 404	301—500	3 714
1 001—1 400	3 952	501—700	3 352
1 001—1 400	3 952	701—850	3 999
1 401—1 700	5 219	851—1 000	865
1 701—2 000	1 445	peste 1 000	513
peste 2 000	853		
TOTAL	14 946	TOTAL	14 946

Datorită diversității mari a condițiilor și factorilor pedoclimatici din țara noastră, învelișul de sol este foarte variat și complex :

- **de la solurile cernoziomice, solurile cele mai fertile, care ocupă 26,5 la sută din suprafața agricolă, respectiv 37,4 la sută din suprafața arabilă —**
- **pînă la solurile slab productive sau chiar neproductive, reprezentate prin soluri hidromorfe, solurile sărăturate și regosolurile, inclusiv solurile erodate pe suprafețe însemnate ;**
- **dintre acestea, numai solurile erodate sau cele cu potențial de eroziune prin apă ocupă 45 la sută din suprafața agricolă, respectiv 33 la sută din suprafața arabilă.**

În România, învelișul de sol se caracterizează prin predominarea solurilor grele, puțin permeabile, care ocupă o proporție de peste 60 la sută din suprafața agricolă, ceea ce face ca, în cazul cînd reliefuI nu permite scurgere de suprafață, să aibă loc, frecvent, fenomene de supraumiditate.

la suprafață — 2 350 ha ; 17 800 ha în sistemul Sadova-Corabia din care 2 600 ha cu apă la suprafață ; 6 600 ha în sistemul Călmățui-Călărași din care 1 000 ha cu apă la suprafață. De remarcat că, în unele sisteme cum ar fi Pietroiu-Ștefan cel Mare, Jegălia, Giurgiu-Răzmirești, Carasu, nivelul apei freatice a crescut la unele foraje cu 4—10 m.

În ce privește excesul de umiditate atît în terenurile din sistemele irigate cît și din afara acestora, fenomenul se datorează și unor amenajări și lucrări care au modificat regimul hidrogeologic al teritoriului, așa cum este cazul unor acumulări locale de apă, obturarea prin colmatare sau construcții a unor scurgeri temporare concentrate ale apelor de suprafață etc, la care se adaugă efectul inundațiilor de amploare mai mare sau mai mică, dar tot mai frecvente în ultimul timp.

O altă cauză a afectării calității solului prin intermediul apei este și modul de executare a irigării prin aspersiune, deoarece puterea cinetică a picăturii de apă depășește cu mult rezistența la distrugere a agregatelor structurale provocînd degradarea structurii solului cu formare de crustă și compactarea solurilor în partea superioară, fenomene ce se manifestă pe suprafețe tot mai mari. De asemenea ar mai fi de menționat — și nu în ultimul rînd — fenomenul de eroziune a solului datorită irigației, mai ales în cazul udărilor pe brazde, ca și în cazul suprasaturării solului prin irigație, indiferent de modul de aplicare a apei, atunci cînd debitul de udare depășește viteza de infiltrare a apei și se provoacă scurgeri de suprafață în pînze sau chiar în șuvoaie concentrate.

Cea mai mare parte din debitul solid purtat de apele curgătoare este inert, contribuind totuși la colmatarea acumulărilor de apă și a rîurilor. În același timp, însă, parte din îngrășămintele și pesticidele aplicate pe terenurile agricole și silvice, ca și diferitele substanțe emise în aer și căzute pe sol, în măsura în care sînt transportate de apele de scurgere de suprafață, pot apare ca poluanți în ape.

Pe circa 45% din suprafața agricolă a țării noastre, respectiv pe 33% din suprafața arabilă a unor soluri supuse la eroziune în diferite grade sau cu potențial de eroziune, scurgerea apelor de suprafață provenite din ploi și topirea zăpezilor are un caracter stihinic cu efecte dintre cele mai imprevizibile și dăunătoare ; aceasta periclitează atît capacitatea productivă a solurilor, eficiența procesului de producție agricolă cît și calitatea apei din rețeaua hidrografică, ca și terenurile din aval, afectînd inclusiv funcționalitatea bazinelor de acumulare a apei în diferite scopuri, a stațiilor de alimentare cu apă a așezărilor umane, industriei și altor consumatori.

În ansamblu, față de pierderile tolerabile de sol pe terenurile agricole, limitate la nivelul de 3—6 t/ha/an, în țara noastră, se estimează că pierderile efective de sol de pe terenurile agricole și în special cele de pe terenurile arabile sînt de circa 15 t/ha/an, ceea ce înseamnă o pierdere totală anuală de circa 150 milioane tone de sol. Avînd în vedere, însă, mecanismul de transport al materialului erodat pe versanți și în rețeaua de evacuare a scurgerii de suprafață, în rîurile cu scurgere permanentă ajunge în medie circa 30% din solul erodat din bazinele hidrografice cu folosință agricolă, respectiv circa 50 milioane tone sol pe an ; la acestea se adaugă cantități însemnate provenite mai ales din rețeaua de scurgere concentrată din zona forestieră.

după P.N.U.E.

DATĂ FIIND AMPLOAREA și gravitatea fenomenului de eroziune în țara noastră, fenomen determinat de însești condițiile orografice și pedoclimatice, problema combaterii eroziunii solului se află în atenția statului nostru.

Trecerea la abordarea lucrărilor antierozionale, într-o concepție unitară de amenajare complexă pe bazine hidrografice a permis introducerea elementelor de progres tehnic și tehnologic în domeniul exploatării intense a terenurilor agricole în pantă. Succesele obținute de unele unități din asemenea zone s-au bazat pe restructurarea categoriilor de folosință, a structurii și rotației culturilor, aplicarea unor tehnologii corespunzătoare de cultură antierozională, în condițiile unei dotări tehnice corespunzătoare, aplicate de cadre calificate. În mod deosebit, vin în sprijinul acestei susțineri rezultatele remarcabile de la Stațiunea centrală de cercetări pentru combaterea eroziunii solului — Perieni, județul Vaslui, ca și ale unor unități de producție. În cadrul lucrărilor de amenajare antierozională, introducerea de asolamente cu sole adaptate condițiilor de pantă, în condițiile unei agriculturi intensive, impune un spor substanțial de tehnicitate atît în ce privește proiectarea cît și executarea lucrărilor de amenajare, dar mai ales a celor de exploatare.

În amenajarea antierozională a terenurilor în pantă trebuie să se țină seama și de alte particularități care, în anumite cazuri, capătă o importanță deosebită. Astfel, pentru protejarea unor obiective speciale în aval de suprafața de colectare a apelor, încă de la proiectare trebuie să se prevadă lucrări cu caracter de prevenire, dat fiind riscul acceptat de eroziune, lucrări diferențiate în funcție de importanța obiectivului respectiv de apărat.

Solul este folosit în anumite condiții pentru **valorificarea unora din apele uzate ca sursă de apă de irigație sau elemente nutritive** pentru culturile agricole sau plantațiile forestiere. De altfel, acest mod de abordare s-a adoptat recent și în țara noastră în ce privește folosirea în agricultură ca apă de irigație și îngrășămînt a dejecțiilor de la complexele de creștere și îngrășare în sistem industrial a porcilor, cunoscînd că unele din aceste complexe evacuează hidraulic peste 5 000 m³ dejecții pe zi.

INTENSIFICAREA UTILIZĂRII SOLULUI și apei ridică probleme noi cu privire la **protecția mediului înconjurător.** Progresele tehnice, atît în gospodărirea solului cît și a apelor, oferă căi și mijloace suficiente pentru ca aceste două resurse naturale să facă obiectul unei atenții sporite cu privire la protecția și ameliorarea calității lor.

Este necesar ca fiecare județ, fiecare unitate de producție deținătoare sau utilizatoare de sol și apă să prevadă măsurile și lucrările necesare de protecție și îmbunătățire continuă a calității lor, în condițiile folosirii lor cu o cît mai mare eficiență economică și ecologică. De asemenea, se impune, ca o măsură ce trebuie introdusă și generalizată în toate domeniile de activitate, controlul calității la sursă a tuturor apelor ce se evacuează de la orice proces de producție, inclusiv de pe terenurile agricole. Pentru protecția solului împotriva poluării datorită unor ape poluate este necesar ca în tot mai multe activități, inclusiv din agricultură, cît mai multe din sistemele clasice de tratare a apelor uzate să fie trecute la sisteme în circuit închis cu reciclarea și recircularea apelor uzate.

Față de toate acestea, este necesar să se îmbunătățească strategiile de abordare a problemelor în sensul de a se asigura, între altele, la nivelul cerințelor, inventarierea detaliată a resurselor de sol și apă ale țării, evaluarea potențialului lor cantitativ și calitativ, elaborarea de tehnologii în măsură să asigure o eficiență economică, socială și ecologică cît mai ridicată.

Corneliu RĂUȚA
director
Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie

Rezervor de prețioase resurse alimentare

PROGRAMUL NAȚIONAL DE AMENAJARE a bazinelor hidrografice din țara noastră, în care se încadrează și programul de extindere a amenajărilor piscicole, creează condiții pentru dezvoltarea pisciculturii, una din folosințele bazinelor acvatice cu rol major în satisfacerea cerințelor elementare complexe ale populației și una din căile de gospodărire rațională a bogăției pe care o reprezintă apele naționale.

Programul de dezvoltare a pisciculturii din apele interioare ale țării noastre prevede pentru perioadele următoare satisfacerea într-o măsură sporită a cererii, prin creșteri de aproape două ori și jumătate a producției în 1985 față de anul 1980. În ceea ce privește producția de pește din apele interioare, considerată pe bună dreptate subramură a agriculturii, se prevăd creșteri medii la hectar de la 405 kg în 1980 la 1 300 kg în 1985, în amenajările piscicole, iar în crescătoriile furajate intensiv, pînă la circa 1 700 kg/ha. Dat fiind importanța acestui aliment se preconizează măsuri care să ducă la refacerea fondului piscicol, la crearea unei baze mai bune pentru viitor. Astfel, vor fi amenajate pentru piscicultură suprafețe cu bălțiri care nu ar putea fi folosite agricol, precum și lacurile de acumulare, care au asigurate resursele de alimentare cu apă corespunzătoare pentru producția piscicolă. Vor fi, de asemenea, reamenajate crescătorii furajate intensiv și unele dintre amenajările piscicole nefurajate, în vederea creșterii producției la hectar și vor fi extinse amenajările în regim mixt agropiscicol. Sînt prevăzute pentru dezvoltarea pisciculturii din țara noastră importante investiții, măsuri de aclimatizare de noi specii de pești, ca și elaborarea de noi tehnologii de reproducere și creștere a speciilor de pești cu valoare industrială de mare productivitate în condiții de eficiență economică ridicată.

Pe baza condițiilor pe care le avem, precum și prin ameliorarea progresivă a acestor condiții se întrevede ca piscicultura să devină o ramură prioritară în asigurarea populației cu produse alimentare de înaltă valoare nutritivă.

Creșterile producției piscicole din apele interioare se vor obține atît prin sporirea suprafețelor amenajate în scopuri piscicole, cît și prin aplicarea unor tehnologii moderne de pescuit și piscicultură, care să asigure o valorificare maximă a capacităților productive în toate tipurile de bazine acvatice.

Creșterea producției de pește a apelor interioare în actualul cincinal se va realiza atît prin intensificarea și modernizarea pescuitului în bălți și lacuri naturale unde se pune problema introducerii în producție a unor noi unelte și metode de pescuit cu accent deosebit pe măsurile de mecanizare, cît mai ales pe exploatarea din ce în ce mai intensivă a lacurilor de acumulare și a bazinelor special amenajate pentru piscicultură. Ca reflectare a celor menționate, în 1985 față de 1980, producția de pește — în condițiile unei exploatări adecvate a bazei existente trebuie să crească din pescuit în bălți și lacuri naturale cu 148%, din bazinele de acumulare cu 382%, iar din bazinele amenajate cu 430%.

Lacurile de acumulare existente și cele ce se vor realiza în continuare pentru folosințe multiple, reprezintă un însemnat potențial piscicol și de aceea încă de la proiectare, cît și pe parcursul realizării lor trebuie să se aibă în vedere măsurile care să asigure posibilitatea exploatării lor inclusiv prin piscicultură. Se impune, de asemenea, ca ihtiofauna să fie protejată față de acțiunea stațiilor de pompare — în lacurile destinate irigațiilor pentru agricultură, — sau față de instalațiile hidroenergetice.

Dacă în cazul lacurilor cu destinații energetice se pun probleme mai complicate legate de construirea unor instalații mai costisitoare pentru îndepărtarea peștelui, instalații totuși necesare, în cazul lacurilor destinate irigării terenurilor agricole problemele se pot rezolva mai ușor. Este necesar în acest sens ca stațiile de pompare să se amplaseze la coada unor văi afluente înguste sau la extremitatea unor canale special create, cu lungimi de cîțiva kilometri, de natură să permită construirea unor instalații mai simple de împiedicare a evadării peștelui, iar secțiunea lor redusă și curentul de apă din perioadele de pompare dînd posibilitatea obținerii energiei electrice necesare instalațiilor respective.

Pentru ca lacurile de acumulare să-și aducă aportul la producția piscicolă a țării este necesar, în condițiile în care sînt asigurate o bună populare și protejare a ihtiofaunei, să existe posibilități depline de pescuit. Aceasta presupune ca înainte de inundare, fundul lacurilor să fie bine curățat de orice obstacol care ar putea să împiedice pescuitul.

Buna populare a lacurilor de acumulare presupune a avea la dispoziție cantitățile necesare de pește care anual să fie deversate în aceste bazine. Pentru aceasta se impune ca în avalul fiecărui lac să fie construite pepiniere piscicole destinate special pentru acțiunile de populare. Nu fără importanță este utilizarea lacurilor de acumulare ca și a canalelor de irigații pentru creșterea superintensivă în viviere a peștelui, deoarece ele oferă condiții optime pentru aplicarea tehnologiilor respective.

În ceea ce privește bazinele piscicole amenajate, țara noastră dispune de largi posibilități de extindere a acestora. Există încă suprafețe mari de terenuri neproductive sau slab productive pentru agricultură, înregistrate în prezent în circuitul agricol, mai ales ca pășuni. Ne referim în special la terenurile sărăturate care, date în folosință piscicolă ar putea nu numai să asigure o însemnată producție de pește, dar care, prin acest tip de exploatare ar putea să fie ameliorate.

Nu mai vorbim de o întrebare care se pune de mai multă vreme : „de ce terenul exploatat piscicol se consideră altceva decît teren agricol, dacă el servește, ca și pășunile, pentru o producție animalieră — peștele — și prin rotație poate fi utilizat și pentru producția vegetală ?“. Răspunsul la această întrebare ar trebui să ducă la soluția ca intrarea unui teren în folosință piscicolă să nu mai ducă la obligativitatea recuperării în altă zonă a suprafeței respective

care de regulă generală este o zonă „agricolă" neproductivă sau foarte slab productivă.

APELE CALDE GEOTERMALE ȘI INDUSTRIALE oferă posibilități largi de aplicare a unor tehnologii moderne de creștere superintensivă a peștelui, fie în bazine deschise, fie în interiorul unor construcții tip seră. Țara noastră dispune de mari rezerve de ape geotermale ce pot fi utilizate în scopuri piscicole, precum și de mari rezerve de energie termică în apele de răcire din instalațiile industriale. De ce să răcim aceste ape industriale în turnuri gigant, foarte costisitoare și să nu realizăm răcirea prin bazine în care poate crește și peștele? Folosirea apelor geotermale și a celor calde industriale ar permite creșterea peștelui tot timpul anului, respectiv scurtarea ciclului de producție cu cel puțin un an; ar permite, de asemenea, reproducerea peștilor de apă caldă în sezonul de iarnă și creșterea puietului pînă în primăvară, astfel ca în bazinele clasice pierderile obișnuite, destul de mari, să se reducă la minimum; ar permite în sfîrșit, sustragerea acțiunii de creștere a peștelui de sub influența nocivă a capriciilor naturii. Folosirea apelor geotermale și industriale este imperios necesară, deoarece aceasta nu implică investiții deosebite ci, dimpotrivă, evită cheltuieli însemnate impuse de construirea de turnuri de răcire.

Indiferent de calea de obținere a producției de pește, un deziderat major al piscicultur ii este asigurarea unei calități corespunzătoare a apei din bazine. Fiind unul dintre inelele finale ale lanțului trofic, peștele acumulează, altfel, multe din substanțele poluante care, prin consum pot trece și provoca neajunsuri omului. De aceea, respectarea riguroasă de întreaga populație a țării a legilor privitoare la protecția mediului ambiant și în special a apelor nu mai poate fi neglijată.

Putem afirma că în legătură cu piscicultura din țara noastră ne aflăm într-un moment de răscruce, un rol deosebit revenind cercetării științifice care are de rezolvat o serie de probleme fundamentale ca cele de genetică, fiziologie, hidrobiologie, etc., cît și probleme cu aplicabilitate imediată.

Dumitru BOGATU
directorul Centralei de cercetare și producție pentru piscicultură și industrializarea peștelui — Galați

ACVACULTURA — SURSĂ IMPORTANTĂ DE PROTEINE

Creșterea necesarului de proteine destinate consumului uman face ca în prezent acvacultura să capete tot mai multă importanță alături de pescuitul tradițional. În 1975 acvacultura furniza, la nivel mondial, 800 000 t de pește, 15 000 t de creveți 145 000 t moluște și 1,1 milioane t de alge. Și totuși acvacultura rămîne încă o activitate periferică, în ciuda avantajelor sale incontestabile, a eficienței și a condițiilor existente sau ușor realizabile. Experiențele sînt promițătoare, un ajutor prețios constituindu-l folosirea apelor industriale cu temperatură ridicată, deversate în rîuri sau lacuri. Iată cîteva realizări ale specialiștilor francezi, consemnate de ziarul „Le Monde":

● Societatea franceză Mediterranée-pisciculture, care dispune de bazine alimentate cu ape provenind din industrie, încălzite la 17—18°C, a obținut într-o primă etapă experimentală, 7 t de pește anual sperînd ca, anul viitor recolta să ajungă la 30 t

● Cooperativa comunală „Les poissons du soleil", tot din Franța, beneficiază, de asemenea, de ape încălzite (deversate la temperatura de 30°C după utilizare în piscine termale) folosite pentru cultura puietului și îngrășarea unor specii de pește (lupi și păstrăvi de mare) a căror producție fiind prevăzută să atingă 15 tone în 1981 și de 40 t în 1982. Creșterea peștilor se realizează în cuști suspendate în apele lacului Than, alimentarea făcîndu-se artificial.

● În apele de coastă ale Atlanticului și în zona Canalului Minecii au fost în ultimul timp realizate crescătorii de somoni cu o producție estimată la aproape 400 t în 1981.

● Tot în zonele de coastă ale Atlanticului au fost realizate crescătorii de pește pe baza utilizării apelor încălzite provenind de la centrale nucleare franceze situate în imediata apropiere a apelor oceanului.

În această activitate există, desigur, o serie de probleme încă nerezolvate pe deplin. Astfel, sînt încă ridicate nivelul cheltuielilor determinate de asigurarea hranei, distribuirea acesteia în cazul crescătoriilor în cuști suspendate, întreținere, încălzire etc., ceea ce face ca, din motive de rentabilitate atenția să se îndrepte cu prioritate către specii „nobile": creveți, somon, dorade, calcan. Dar aceste specii fiind în general, carnivore consumă în timpul creșterii mai multe proteine decît pot produce. Ca urmare, se află în studiu posibilitatea orientării acvaculturii către specii ierbivore a căror creștere implică consumuri mai reduse. Alte cercetări vizează reducerea riscului de epidemii în bazinele destinate acvaculturii, cunoscut fiind că îmbolnăvirea cîtorva indivizi poate duce la distrugerea rapidă a întregii culturi.

Economicitatea transportului pe apă

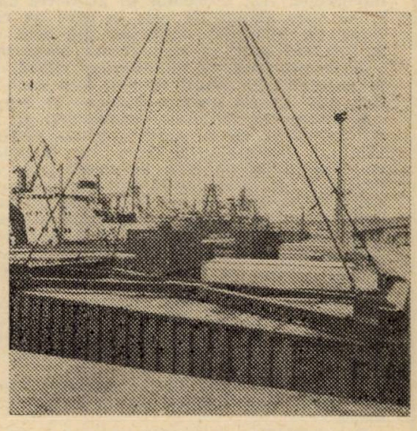

Conteinerizarea — caracteristică actuală a transporturilor pe apă

CRIZA energiei a pus din nou, pe plan mondial, cu o deosebită acuitate, necesitatea folosirii cursurilor de apă ca o principală cale de transport. Mijlocul actualului secol a marcat o dezvoltare explozivă a transportului rutier, acesta preluînd, datorită caracteristicilor sale — operativitate și rapiditate în executarea transportului, mare capacitate de penetrabilitate în locuri mai puțin sau deloc accesibile drumului de fier, eliminarea unor manipulări intermediare mărfurile putînd fi transportate direct, pînă la locul de producție sau de consum — chiar și o bună parte a mărfurilor transportate „prin tradiție", pe calea ferată. Creșterea vertiginoasă a prețurilor energiei, îndeosebi a celei bazate pe hidrocarburi, a impus în ultimul timp, reconsiderarea apei, una dintre cele dintîi căi de transport cunoscute și folosite de omenire.

Ce considerente fac, mai ales în situația actuală, ca apa să fie din nou apreciată drept cale de transport principală ?

Mai întîi, bineînțeles, restricțiile energiei, respectiv a combustibilului consumat (vezi grafic).

Este cazul să subliniem că partidul nostru, a cărei politică este caracterizată nu numai prin capacitate de soluționare a problemelor pe care le ridică fiecare etapă de dezvoltare economico-socială a țării dar și printr-o justă și realistă apreciere a perspectivei, a pus cu hotărîre problema utilizării, pentru transporturile de mărfuri în principal, a celor mai importante cursuri de apă din țara noastră, încă înainte de apariția crizei mondiale a energiei. Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea, prevedea astfel gospodărirea unitară a tuturor surselor de apă, lucrările de regularizare a cursurilor de apă urmărind, odată cu satisfacerea unor cerințe importante ale economiei și ale populației, și a cerințelor de transport. Drept urmare, în decembrie 1975 Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat „Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice ale R.S.R.", program pe care Marea Adunare Națională l-a adoptat dîndu-i, în aprilie 1976, putere de lege. Trebuie, de asemenea, subliniat faptul că în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a subliniat importanța și necesitatea folosirii intensive, pentru nevoile transporturilor, a cursurilor de apă, preluarea unui volum mai mare de transport pe fluviu. Pe acest criteriu, de altfel, de-a lungul Dunării, începînd de la

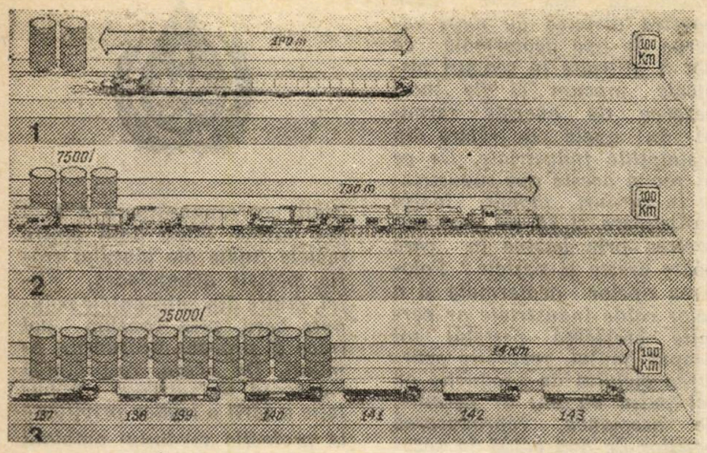

Potrivit revistei „Science et Vie", după care reproducem graficele alăturate, pentru a transporta 5 000 tone de mărfuri este nevoie de un singur convoi fluvial care consumă de cinci ori mai puțin combustibil decît 143 autocamioane de 35 tone fiecare (ocupînd o distanță de 14 km pe șosea), sau trei trenuri cu un consum total de carburant mai mare cu 25 la sută decît cel necesar în cazul transportului fluvial. Alături de economia de energie, transportul pe calea apei contribuie la descongestionarea șoselelor și a căilor ferate.

Drobeta-Turnu Severin și pînă la Tulcea, au fost amplasate importante obiective industriale care să aibă apele fluviului drept principală cale pe care să fie aprovizionate cu materiile prime necesare și pe care să-și expedieze produsele.

Ca urmare a investițiilor făcute, navigația noastră fluvială cunoaște în prezent un proces de dezvoltare și modernizare. A crescut, astfel, capacitatea de operare a porturilor noastre fluvial-maritime Brăila, Galați și Tulcea prin înzestrarea lor cu macarale de mare forță, s-a modernizat portul Cernavodă, au fost amenajate porturi noi cum sînt portul mineralier Galați care deservește Combinatul siderurgic din aceeași localitate, portul mineralier Tulcea sau portul Mahmudia, se lucrează intens la amenajarea și dezvoltarea portului Sulina. Flota fluvială, la rîndul său, a fost dotată cu noi tipuri de nave, propulsate și nepropulsate, trecîndu-se la o tehnologie nouă, navigația prin împingere. Semnificative sînt cifrele comparative dintre anul 1980 și anul 1979. În acest ultim an, în sectorul navigației fluviale, de pildă volumul mărfurilor transportate a crescut cu 2,65 milioane tone, indicele de utilizare a capacității navelor a sporit cu 15 la sută, iar puterea de remorcare a flotei fluviale a crescut cu peste 4 000 C.P. Mai trebuie adăugate amenajările hidrografice făcute pe Dunăre (balizaj, menținerea șenalului navigabil, etc.).

Creșterea volumului de transport de mărfuri pe apă este însă încă departe de nivelul posibilităților oferite de cursurile de apă. În anul 1980, de pildă, din volumul total al mărfurilor transportate în țara noastră pe fluviu s-a realizat doar 1,6 la sută. Multe unități industriale mari, care au posibilitatea să se aprovizioneze cu materii prime și să expedieze produsele folosind navele fluviale, preferă trenul. Combinatul de îngrășăminte chimice T. Măgurele, de pildă, pentru cantități însemnate de îngrășăminte complexe și uree pe care le are de transportat la Constanța, Giurgiu, Calafat, Călărași, Cernavodă și Tulcea, solicită vagoane în loc să organizeze transportul lor pe apă. Tot cu trenul sosesc, la Turnu Măgurele, cele aproape 200 mii de tone de apatită și fosforită, de la Constanța. Sfecla de zahăr din zonele Călărași și Turnu Severin, situate pe malul Dunării, este adusă cu trenul la fabricile de zahăr din Giurgiu și Corabia. Întreprinderile de prefabricate din Giurgiu și Călărași își expediază produsele numai cu trenul, inclusiv pentru zonele deservite de porturi. În aceste cazuri nu numai că nu este folosită o cale ieftină de transport dar se și prelungește, cu totul nejustificat, distanța și implicit durata de transport.

Pe fluviu sînt încă mari posibilități dar insuficient folosite. Importante cantități de minereuri, cărbune și alte mărfuri sînt transbordate în mijloace de transport feroviare în porturile Brăila și Galați în loc să fie urcate cu navele pînă în porturile Drobeta-Turnu Severin și Orșova. Nici beneficiarii de transporturi nu țin seama, întotdeauna, de acest lucru. Bunăoară, produsele cerealiere din Insula Mare a Brăilei, sînt încărcate în șlepuri, descărcate la silozul de la Brăila de unde sînt reîncărcate în vagoane și expediate în diferite locuri de depozitare din țară cînd, mult mai simplu (și mai economicos !) ar fi ca odată încărcate în șlepuri ele să fie dirijate, direct, cu aceste mijloace, la locuri de depozitare situate tot pe malul Dunării iar la silozurile din țară să fie transportate, cu trenul, cerealele din localitățile din interior.

Asemenea exemple subliniază, odată în plus, necesitatea ca forurile de resort să manifeste mai mult spirit gospodăresc interzicînd astfel de transporturi neeconomicoase atît pentru întreprinderile beneficiare cît și pentru economia națională, pe ansamblul ei.

Dunărea reprezintă, desigur, principala cale navigabilă a țării noastre. În actualul cincinal ei i se va adăuga Canalul Dunăre — Marea Neagră, care, odată cu scurtarea considerabilă a distanței de transport pentru o largă gamă de mărfuri va asigura și o apreciabilă reducere a costului acestuia. Folosirea intensivă a Dunării pentru transport și cu substanțiale beneficii pentru economia națională este însă strîns legată de extinderea navigației interioare. Promovarea căraușiei pe principalele rîuri, folosindu-se configurația geografică deosebit de favorabilă a țării noastre, a constituit o veche preocupare la noi. Ne referim nu numai la plutăritul intens pe rîurile Bistrița și Siret, îndeosebi, ci și la alte aspecte. În 1834, bunăoară, Obștească Adunare a Munteniei a hotărît „facerea studiilor asupra gîrlelor care ar fi mai lesne plutitoare" stabilind chiar și taxele pentru navigația pe Olt iar în 1857 și 1861, vaporașul „Prințul Vogoride" executa, cu două șlepuri, transporturi de sare și alte mărfuri, pe Siret, de la Vadul Roșca și Călieni la Galați. Sînt, de asemenea, cunoscute numeroase studii pentru folosirea la navigație a rîurilor interioare, alături de Dunăre, Prut, Siret, Mureș, Timiș, Bega, Jiu, Olt, Ialomița și chiar pîrîul Buzău. Încă în 1913, prof. ing. A. Davidescu a studiat chiar amenajarea unui canal navigabil subcarpatic de la Turnu Severin, de-a lungul Olteniei, Munteniei și sudul Moldovei, cu legături la Dunăre, în jurul Brăilei, pentru nave de 2 500 tone.

În ultimul deceniu, pe baza indicațiilor date de conducerea

Ion CHIRU

(Continuare în pag. 32)

TRANSPORTURI FLUVIALE

Mult timp neglijat, transportul fluvial începe să revină în atenție în țările vest-europene care dispun de cursuri de apă navigabile. Am prezentat în graficele alăturate cîteva din avantajele care alături de cele la care ne referim în continuare au făcut ca planurile naționale din mai multe țări europene să ia tot mai mult în considerare acest mijloc de transport.

● Costul final pe tonă-km se ridică, în Franța, la 0,21 franci în cazul transportului fluvial, față de 0,31 franci pe calea-ferată sau 0,36 franci pentru transportul rutier.

● Viteza de deplasare realizabilă pe fluvii nu este doar atît de redusă pe cît se pare la prima vedere : dacă un convoi fluvial nu depășește 12 km/h, nu trebuie uitat cît timp pierde cu staționările un tren de marfă ; pe de altă parte, viteza de deplasare pe calea ferată sau șosea nu depășește 50 km/h în cazul transportului de mărfuri — viteză care, din cauza aglomerației și blocărilor poate scade chiar sub cea a unui convoi fluvial.

● Transportul pe canale, rîuri sau fluvii poate produce mult mai puține accidente, mărfurile sînt ferite de trepidații iar poluarea fonică nu ridică probleme pentru locuitorii din zonele limitrofe.

● Transportul containerizat face să crească interesul pentru folosirea cursurilor de apă. Primele containere au apărut pe Rin în 1970, pe Sena în 1979 și pe Rhône în 1980. Noi perspective se deschid, de asemenea pentru transportul paletizat de mărfuri.

● Pe fluviile din Franța au început să apară șlepuri încărcate cu autoturisme, vagoane de metrou, utilaje siderurgice cu gabarit mare.

Perspectivele oferite de transporturile fluviale sînt evidențiate și de ponderea acestora în totalul transporturilor în unele țări vest-europene : 20 la sută în Belgia, 25 la sută în R.F.G., 50 la sută în Olanda —, cu creșteri continue de la an la an ale investițiilor destinate sporirii și modernizării navelor, pentru realizarea de amenajări pe cursurile de apă navigabile.

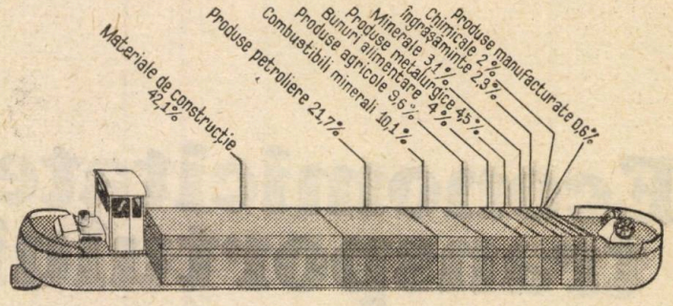

După cum rezultă din graficul alăturat, realizat pe exemplul Franței, în transporturile fluviale de mărfuri principala pondere continuă să o dețină produse transportate în vrac, în cazul cărora cheltuielile de transport la mare distanță cu alte mijloace ar duce la scumpirea sensibilă a produsului ; pe de altă parte, creșterea prețului combustibililor, deci și a cheltuielilor de transport îi determină pe specialiști să aprecieze că în viitor va crește ponderea produselor manufacturate expediate pe această cale.

PĂDURILE protectoare ale bazinelor hidrografice

O VECHE preocupare a sectorului silvic o constituie corectarea torenților, cunoscut fiind rolul horător pe care-l are vegetația forestieră în reducerea scurgerilor torențiale și în protecția solului. Pădurea este astăzi unanim recunoscută pe plan mondial ca un element de echilibru și condiție a existenței florei, faunei și a regimului hidrologic.

Cercetările efectuate în țara noastră și în străinătate atestă **rolul pădurii în atenuarea viiturilor și diminuarea efectelor marilor inundații** (vezi caseta).

Este cunoscut astăzi că pădurile au o capacitate de reținere și înmagazinare în sol de circa 10 000 mc apă pe an și hectar. Pentru a produce lemn, pădurile consumă din aceasta 3 000—4 000 mc; restul de 6 000—7 000 mc apă se înmagazinează ca rezervă, iar prin stratul freatic alimentează debitul izvoarelor. Sub aspectul protecției solului și apei, pe lîngă extinderea vegetației forestiere, interesează modul de amplasare a pădurii pe versant și în special structura acesteia, care este determinată în principal de modul de gospodărire aplicat. În această direcție se poate arăta că sub o pădure de fag, cu consistență 0,8 cu litieră, eroziunea solului este de 84 ori mai mică decît pe terenul descoperit, iar sub aceeași pădure fără litieră, efectul este de numai 6 ori mai mic.

Din cele prezentate rezultă în mod evident că pădurea poate fi considerată ca un „dispecerat general al naturii", din ea și prin ea trecînd în cazul țării noastre, peste 70 la sută din cantitatea totală de apă.

Procesele torențiale și de degradare a terenurilor

FENOMENELE torențiale și de eroziune a solului, au luat o mare amploare în condițiile naturale specifice țării noastre (relief accidentat, substrat litologic ușor erodabil, rețea hidrografică densă ș.a.) datorită în principal, **defrișării în trecut a pădurilor și gospodăririi necorespunzătoare a terenurilor agricole în pantă (în special a pășunilor).** Dacă la începutul secolului trecut, pădurile acopereau circa 30—40 la sută din teritoriul țării, în perioada care a urmat reformei agrare din 1864 pînă în 1930, deci în mai puțin de șapte decenii, țara noastră a pierdut prin defrișare o considerabilă suprafață împădurită, procentul de pădure scăzînd la aproximativ 27 la sută și menținîndu-se la acest nivel pînă în prezent, ceea ce situează România pe locul 13 în Europa, sub media de împădurire a acestui continent, care este de 29,3 la sută.

Numai prin aplicarea legii pentru înființarea de pășuni comunale, în **1920—1921, au fost defrișate peste un milion de hectare de pădure situate pe coastele repezi ale bazinelor hidrografice din zonele montane și de coline înalte pentru a fi transformate în islazuri.** Datorită pășunatului nerațional acestea au fost repede distruse prin eroziune într-o proporție covîrșitoare, devenind terenuri ruinate, lipsite de sol și constituind în același timp, vaste focare de alimentare cu cantități imense de aluviuni a viiturilor torențiale.

Datorită eroziunii și torențialității se poate pierde însă bunul cel mai de preț al generațiilor actuale și viitoare, solul, a cărui refacere necesită perioade îndelungate, iar în multe cazuri terenurile cu eroziuni excesive nu mai pot fi ameliorate nici chiar prin împăduriri.

Procesele torențiale și de degradare sînt concentrate în zonele de munte și deal, unde suprafața bazinelor cu torențialitate excesivă a fost apreciată la circa 15 la sută din suprafața totală a zonelor menționate, respectiv 2 milioane de hectare. Numărul bazinelor hidrografice mici — pînă la 2 mii hectare — avînd un deosebit caracter torențial este de **circa 5 600** și cu o lungime de albii prezentînd degradări avansate (eroziuni, surpări și alunecări de maluri, depozite de aluviuni ș.a.) de aproape 30 **mii km.** În aceste mici bazine torențiale, deosebit de active se află focarele principale de aluviuni.

În cazul versanților, aceste focare, respectiv surse de aluviuni depind ca extindere și capacitate de furnizare de materiale, pe de o parte de o serie de **factori naturali** (sol, substrat litologic, pantă, lungimea versanților, expunere, regim de precipitații), iar pe de altă parte, de **factorii social-economici** cu influență hotărîtoare asupra folosinței terenurilor și modului de exploatare a acestora. În aceleași condiții naturale, gradul de eroziune a solurilor crește în linii mari în funcție de folosința terenurilor, în următoarea ordine: păduri, fineață, pășune, cereale-păioase, vie și livadă prășitoare, teren necultivat și fără vegetație.

Indicii de eroziune variază de la 0,1

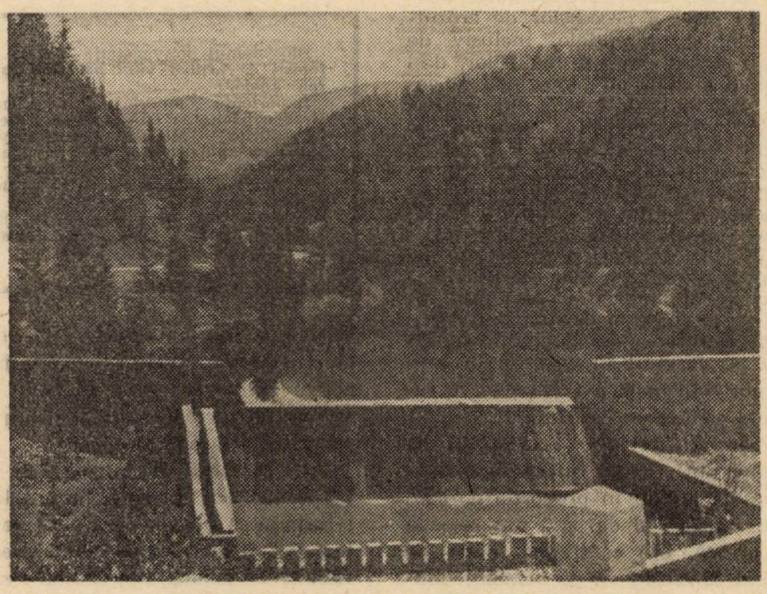

Lucrări de amenajare pentru protecția Lacului Roșu

● **Extinderea agriculturii prin cucerirea de terenuri favorabile în exclusivitate pădurii, incendiile și defrișările pe scară largă a pădurilor pentru nevoile omului reduc progresiv suprafața de circa 4 miliarde hectare ocupată pe glob de pădure**

● **Pe glob, în fiecare an sînt distruse între 5 și 10 milioane hectare de pădure.**

● **Pentru hîrtia necesară unui ziar londonez de mare tiraj este rasă zilnic o pădure de 40 hectare.**

● **În zona montană a Someşului şi Mureşului, în anul 1970, în bazine cu suprafaţă pînă la 4 000 ha, debitele maxime au fost cu 35—40% mai mici în bazinele complet împădurite şi cu 25% mai mici în bazinele acoperite pe jumătate cu pădure ;**

● **În zona Valea Rea, Prahova, într-un bazin împădurit la un nivel de precipitaţii de 130 mm, s-au scurs numai 30 mm, respectiv 23%, restul de 100 mm, respectiv 77% a fost reţinut în sol, litieră sau coronament, alimentînd pînzele freatice ;**

● **De pe terenurile agricole în pantă, cu eroziune excesivă şi de adîncime, se pot scurge debite solide specifice pînă la 50—120 mc/hectar an. În aceleaşi condiţii, în terenurile acoperite cu păduri cu consistenţă plină, transportul de aluviuni este în mod obişnuit sub 0,500 mc pe hectar an, respectiv de 65—250 de ori mai mic ;**

● **Turbiditatea medie a riurilor (gradul de încărcare), în bazinele de recepţie bine împădurite este sub 100 g/mc faţă de pînă la 5 000 g/mc, în zonele înalte neîmpădurite şi cu substrat litologic friabil ;**

● **După unele studii făcute în statul Carolina de Nord — S.U.A., s-a ajuns la concluzia că în urma despăduririi, frecvenţa viiturilor a crescut de 4 ori, timpul pînă la apariţia vîrfului viiturii a scăzut sub jumătate, iar debitul maxim a crescut de 7 ori ;**

● **Reţeaua rădăcinilor unui singur molid de 80 de ani totalizează 4 km, a unui fag de 70 de ani — 22 km. Prin aceasta se asigură solului stabilitatea mecanică, iar după ce rădăcinile mor şi putrezesc, se creează în sol zeci de mii de canale prin care circulă apa de infiltraţie ;**

● **Sub adăpostul pădurii zăpada se topeşte mult mai încet, întîrzierea variind între 10 şi 15 zile ;**

● **Pădurile reduc pînă la 62% din viteza vîntului, ce duce cu el o parte din umezeala solului, pe care îl usucă sau îl spulberă.**

t/ha/an, în cazul pădurii cu consistenţă plină şi al fineţelor de foarte bună calitate, pînă la 10—30 t/ha/an, în cazul culturilor de prăşitoare (porumb), şi al terenurilor necultivate lipsite de vegetaţie. Aceşti indici cresc dacă solul este afectat de eroziuni sau compactat în urma unei exploatări neraţionale.

În cazul albiilor, intensitatea proceselor de degradare este în funcţie de panta longitudinală a albiei şi înclinarea malurilor, de volumul de apă în scurgere, de viteza curentului de apă şi de friabilitatea rocilor din albii.

În funcţie de constituţia petrografică a albiilor, de pante, de gradul de consolidare cu vegetaţie, **indicii specifici de eroziune pe albiile torenţiale** variază între cîteva zeci de mc şi cîteva sute de mc aluviuni pe km de albie şi pe an. Datorită intensităţii deosebit de mari a proceselor de eroziune a albiilor torenţiale, inclusiv de surpare şi alunecare a malurilor, deşi suprafaţa albiilor nu reprezintă, în general, mai mult de 2—5% din suprafaţa bazinelor respective, volumul de aluviuni furnizat de acestea şi repartizat convenţional pe suprafaţa bazinelor de recepţie aferente echivalează cu **o eroziune specifică de ordinul a 10—30 t/ha/an.** Cercetările recente efectuate de Institutul de cercetări şi amenajări silvice arată că, în asemenea condiţii, cantitatea de aluviuni provenită din reţeaua de albii poate depăşi de trei-patru ori cantitatea de aluviuni rezultată de pe versanţi în cazurile în care folosinţa principală a terenurilor o reprezintă pădurea şi pajiştile.

În ceea ce priveşte **transportul de aluviuni,** din studiile întocmite rezultă că acestea provin în proporţie de 52% de pe versanţi şi de 42% din reţeaua hidrografică. Din cantitatea totală de aluviuni furnizată de pe versanţi, fondului forestier îi revin numai circa 8%, aceasta ca urmare firească a funcţiei de protecţie hidrografică şi antierozională a pădurii. Din cercetările efectuate de specialiştii silvici în bazine experimentale avînd substrat litologic constituit din marne, respectiv şisturi cristaline, rezultă că nivelul mediu anual de precipitaţii scurse din totalul precipitaţiilor anuale este de ordinul a 50—150 mm.

Această degradare reprezintă un adevărat cerc vicios : pe măsură ce solul devine neproductiv, presiunea asupra resurselor existente creşte, iar degradarea se accentuează.

Reîmpădurirea — condiţie vitală pentru agricultură

UNA DIN CELE mai grele probleme o constituie reinstalarea pădurii pe terenurile care prin eroziune şi-au pierdut parţial sau total solul. Aceste terenuri ruinate nu oferă decît cele mai grele condiţii staţionale (pante abrupte, lipsă de sol, textură argiloasă sau nisipoasă, deficit de apă ş.a.). În astfel de condiţii, împădurirea versanţilor degradaţi nu se poate realiza decît după executarea în prealabil a unor lucrări ajutătoare de consolidare.

În perioada 1948—1980 s-au constituit 1 550 perimetre de ameliorare, din care

Biosistemul sol-vegetaţie poate fi **folosit ca „filtru viu" pentru epurarea apelor.**

Experienţe americane au demonstrat capacitatea suprafeţelor recent împădurite — alimentate prin aspersiune cu ape uzate — de a reduce cu peste 90% concentraţia de fosfor la adîncimea de 60 cm, iar în cazul unor păduri de 8 ani — procentul de reţinere variind între 97—99% la adîncimea de 1,20 m, fără efecte negative asupra dezvoltării vegetaţiei.

510 cu acţiune definitivă, 330 cu lucrări începute şi 710 perimetre noi. În aceste perimetre s-au executat peste 120 000 ha lucrări de împădurire a terenurilor degradate.

Prin lucrările executate s-au corectat numeroase formaţii torenţiale, înlăturîndu-se pagubele cauzate de acestea. Pot fi menţionate **numeroase perimetre de ameliorare,** în mai toate judeţele ţării.

Aceste perimetre pot fi considerate ca demonstrative (staţii pilot). Trebuie arătat însă, că aceste rezultate valoroase s-au obţinut pe suprafeţe relativ reduse, de ordinul a 200—500 de hectare, fapt ce nu s-a reflectat decît în mică măsură în bilanţul hidrologic al cursurilor principale de apă. Aceasta se datoreşte faptului că în bazinele de recepţie în care s-au constituit aceste perimetre nu s-a acţionat conjugat şi de către celelalte sectoare.

În cincinalul actual se prevede **sporirea în continuare a investiţiilor pentru lucrările de amenajare a torenţilor.** De asemenea, potrivit Programului naţional de amenajare a bazinelor hidrografice, urmează ca pînă în anul 1990 să se execute pe **230 mii hectare împădurirea terenurilor degradate din fondul agricol,** devenite inapte pentru alte culturi agricole.

Trebuie arătat că în realizarea acestor împăduriri se întîmpină **mari dificultăţi** deoarece fie că aceste terenuri neproductive figurează în evidenţele cadastrale la folosinţe agricole productive (arabil, fineţe, păşuni ş.a.), fie că sectorul agricol condiţionează preluarea de către sectorul silvic a acestor terenuri — pentru ameliorare prin împădurire — de primirea, în schimb, a unor suprafeţe echivalente din fondul forestier. Această condiţie trebuie însă combătută, căci un asemenea „schimb" pe lîngă faptul că ar ataca în mod nejustificat întinderea fondului forestier, care şi aşa a suferit un recul important şi cu mari implicaţii asupra declanşării şi amplificării proceselor torenţiale şi de degradare, ar duce la agravarea dezechilibrului hidrologic prin defrişarea unor noi suprafeţe păduroase.

Să nu se uite că **focarele cele mai grave** ale proceselor torenţiale şi de eroziune sînt răspîndite pe terenurile cu pante mari, folosite astăzi ca păşune sau ca teren arabil cu productivităţi foarte scăzute şi care în trecut au fost acoperite cu păduri ce s-au defrişat.

Printr-o reglementare judicioasă, care să creeze cadrul legal de acţiune, **întreaga suprafaţă de terenuri degradate,** apreciată la aproximativ 600—700 mii hectare, va putea constitui una dintre cele **mai importante** surse de sporire atît a patrimoniului agricol, cît şi a celui forestier.

O altă dificultate în acţiunea de amenajare este existenţa **golului alpin** în partea superioară a cursurilor de apă, peste limita superioară a pădurii. Această zonă este cea mai vulnerabilă pentru formarea debitelor maxime torenţiale, deoarece are pante abrupte, este complet denudată, are pat stîncos, iar configuraţia terenului este propice concentrării apelor. De pe aceste suprafeţe (munţii Maramureşului, Bucegi, Retezat, Făgăraş ş.a.) se tranzitează prin reţeaua hidrografică din fondul forestier importante cantităţi de aluviuni şi un aflux mare de apă, care încarcă cursurile de apă cu aluviuni şi colmatează lucrările hidrotehnice. Pentru amenajarea acestor zone deosebit de importante şi pentru **economia pastorală,** se propune constituirea unei **comisii naţionale** alcătuită din specialişti agronomi, silvicultori, hidrologi, geologi şi pedologi, care să elaboreze studii şi să întocmească programe pentru ameliorarea condiţiilor naturale, redresarea şi valorificarea potenţialului acestor suprafeţe.

S. A. MUNTEANU
Facultatea de silvicultură şi exploatări forestiere — Braşov
A. COSTIN
Departamentul silviculturii — M.E.F.M.C.

Optimizarea exploatării apelor și prevenirea inundațiilor

INUNDAȚIILE sînt, fără îndoială, unele din cele mai distructive fenomene naturale.

O caracteristică a pagubelor economice potențiale, care pot fi provocate de inundații este **tendința acestora de a crește în timp, la aceeași mărime a viiturilor, ca urmare a faptului că odată cu dezvoltarea social-economică crește numărul și importanța obiectivelor care pot fi afectate. Această creștere a pagubelor potențiale este proporțională cu ritmul de dezvoltare economică, fiind în medie de 8—10% pe an.**

Analiza amănunțită efectuată recent asupra stadiului apărării împotriva inundațiilor, bazată pe asigurările de calcul normate după clasa de importanță a obiectivelor expuse inundațiilor, a relevat faptul că în urma lucrărilor hidrotehnice executate și a măsurilor de apărare împotriva inundațiilor realizate pînă în prezent sînt apărate în funcție de clasa lor de importanță 909 localități din care 28 municipii, 66 orașe și 814 comune. Acestea au fost totodată cele mai grav afectate în trecut, cum este cazul localităților Satu Mare, Dej, Beclean, Sighișoara, Tg. Mureș, Reghin, Ocna Mureș, Deva, Tîrnăveni, Copșa Mică, Odorhei, Alba Iulia, Mediaș, Arad, Turda, Vaslui, Tg. Neamț, Roman, Pașcani, Slobozia, Urziceni și altele.

Mai sînt apărate, la viituri de mărimea celor din 1970 și 1975, însă sub asigurarea normală sau numai parțial, alte **791** localități din care 24 municipii, 72 orașe și 695 comune, în total fiind **apărate aproape complet un număr de 1 700** localități. Din cele 9 504 obiective economice, potențial inundabile sînt apărate la clasa lor de importanță 3 871 obiective, iar alte 3 929 obiective sînt apărate la viituri ca cele mai mari cunoscute în ultimele decenii, însă sub clasa lor de importanță.

În privința terenurilor agricole sînt apărate 874 mii ha la clasa lor de importanță, la care se adaugă alte 280 mii ha apărate puțin sub nivelul asigurărilor normate.

Rezultă că într-un timp istoricește foarte scurt au fost realizate lucrări într-un ritm necunoscut în întreaga noastră existență, rod al eforturilor orientate de partidul și statul nostru, care pun în prim plan interesele fundamentale ale populației. Astfel, în perioada 1976—80, ca primă etapă a Programului național de amenajare a bazinelor hidrografice au fost realizate lacuri de acumulare cu rol de atenuare a viiturilor, cu un volum de peste 2 miliarde mc, îndiguiri și regularizări de albii pe 2 300 km cursuri de apă, suprafețele desecate s-au extins cu 600 000 ha, s-au efectuat lucrări de combatere a eroziunii solului pe cca. 900 000 ha și corectări de torenți pe 370 km, asociate cu împăduriri pe cca 30 000 ha, coeficientul de împădurire menținîndu-se în jurul valorii de 26%.

Realizările deosebit de ample au condus la faptul că apele mari de pe rîurile din vestul și centrul țării din martie 1981 și de pe Dunăre din martie-aprilie 1981, deși au avut valori ieșite din comun, nu au condus la pagube importante și nici la victime omenești, succesul fiind datorat în primul rînd lucrărilor și măsurilor operative de apărare.

Cu toate aceste realizări, se mai ridică în continuare problema apărării la clasa lor de importanță a tuturor localităților, obiectivelor economice și terenurilor agricole care mai pot fi afectate de inundații. **Ritmul construcției de acumulări de apă în raport cu îndiguirile și regularizările trebuie accelerat, pentru a se diminua efectul de grăbire a scurgerii apelor mari, în special prin realizări de acumulări temporare, care să nu scoată importante suprafețe din circuitul agricol.**

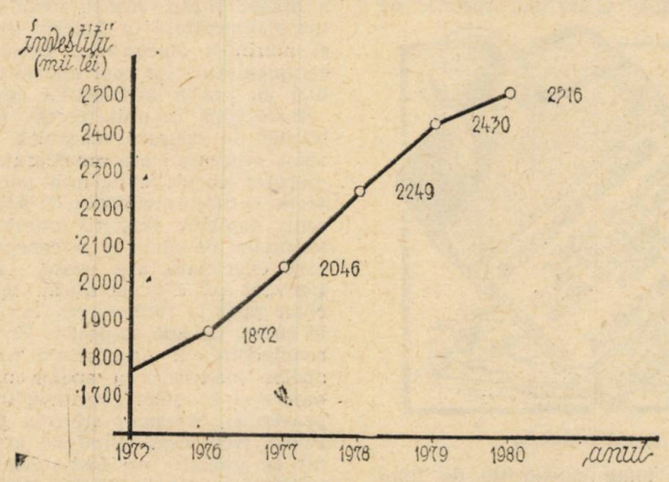

Dinamica investițiilor pentru lucrări de apărare împotriva inundațiilor în perioada 1976—1980

Inundațiile din anul 1980 și 1981, localizate mai ales în vestul țării, au scos în relief pagubele importante pe care le pot pricinui scurgerile pe versanți și excesul de umiditate în zonele depresionare, precum și interceptarea, fără subtraversări corespunzătoare a unor văi torențiale, cu scurgere nepermanentă, de către căile de comunicație. S-a văzut că pot fi inundate, unele localități, prin scurgeri intense pe versanți, chiar dacă acestea sînt apărate de inundare din revărsarea cursurilor de apă limitrofe, fiind necesară promovarea mai rapidă a lucrărilor de canalizare pentru apele pluviale, prevăzute în schemele de sistematizare aprobate.

Este însă bine de subliniat că amplasarea de noi obiective economice, extinderea localităților în albiile majore ale cursurilor de apă, în zone de regulă inundabile trebuie evitată, deoarece chiar prin executarea lucrărilor de apărare locale, pericolul potențial de inundare se menține, iar scurgerea nestingherită a apelor mari este mult îngreunată. Trebuie să subliniem aici interpretarea corectă a factorilor de risc care însoțesc în mod obiectiv orice lucrare de apărare. Astfel, conform practicii mondiale și a normativelor interne, orice lucrare de apărare se dimensionează la un anumit debit de calcul, cu asigurarea statistică corespunzătoare clasei de importanță a obiectivelor apărate.

Astfel, un obiectiv economic poate fi apărat la un debit cu probabilitate statistică normată, spre exemplu, de 1%, adică o frecvență de apariție centenară. Aceasta însă poate apărea chiar în anii următori construcției. Se admite riscul ca la depășirea acestei valori să se inunde obiectivul respectiv, fiind mai rentabilă refacerea lui decît dimensionarea lucrărilor de apărare peste asigurarea normată, cînd costurile cresc în mod exagerat. Din aceste motive nici un obiectiv nu poate fi considerat perfect apărat și este de dorit să evităm lucrări de apărare costisitoare prin amplasări greșite ale obiectivelor.

Pentru mărirea gradului de siguranță a lucrărilor de apărare și evitarea pagubelor în zonele inundabile fără lucrări de apărare se aplică o serie de măsuri operative de apărare, constînd în primul rînd din crearea unui sistem informațional hidrometeorologic pentru avertizare-prognozare a mărimilor periculoase și a unui sistem informațional operativ decizional. De asemenea, se prestabilesc măsurile operative care trebuie luate la diferite grade de periculozitate în vederea diminuării efectelor negative ale apelor mari. Rolul acestor măsuri preventive este important, constatîndu-se diminuări medii ale pagubelor economice de 40—50% și evitarea apariției de victime omenești.

Pe linia conducerii operative a acțiunilor de apărare împotriva inundațiilor

au fost, de asemenea, luate o serie de măsuri menite să diminueze efectele distructive ale acestora. Subliniem în mod deosebit, eforturile importante ale statului nostru pentru îmbunătățirea sistemului informațional în domeniul apelor prin extinderea rețelei hidrometrice, completarea programelor de lucru, dotarea cu aparatură modernă de telecomunicații și de măsurare a parametrilor fenomenelor hidro-meteorologice. Astfel, dispunem de peste 1 500 posturi pluviometrice, 170 stații meteorologice, 48 stații hidrologice cu circa 750 posturi hidrometrice. Au fost instalate circa 1 200 radiotelefoane de fabricație românească, majoritatea autonome, adică independente de rețeaua electrică. S-au instalat 7 radaruri meteorologice, care permit urmărirea formațiilor noroase și mărirea timpului de anticipare al prognozelor hidro-meteorologice. Avem acces la unele date satelitare care furnizează informații pe mari spații asupra circulației atmosferei, însă aceste căi de teledetecție a fronturilor de ploi nu sînt încă aduse la nivelul necesităților și al posibilităților tehnice,

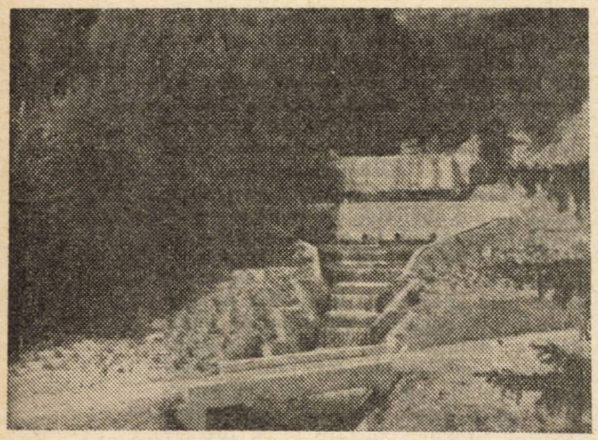

Amenajarea torentului Unghia Mică (Prahova)

datorită efortului valutar pe care-l incumbă.

S-a realizat și a intrat parțial în funcțiune sistemul automat de informare-avertizare asupra pericolului de inundații din bazinul superior al Mureșului și sînt în curs de execuție sisteme similare în bazinele Argeș, Buzău și Siret. Totodată, au fost create oficii mici de calcul la unele unități teritoriale de gospodărirea apelor pentru prelucrarea automată a informațiilor hidrometeorologice și de gospodărire a apelor în sistemele hidrotehnice. S-au elaborat programe și modele matematice de calcul de tipul ploaie-debit și de propagare în albii a undelor de viitură, ca și pentru calculul efectului avarierii construcțiilor hidrotehnice.

În perioada 2 martie—7 aprilie 1981, cînd au avut loc pe Dunăre viituri deosebit de mari, anunțarea valorilor prognozate ale nivelurilor în diferite puncte caracteristice pe Dunăre cu anticipare de pînă la zece zile au permis luarea unor măsuri de consolidare a digurilor existente în punctele mai slabe și contra eroziunii valurilor pe aproape 600 km și s-au construit diguri noi locale pe circa 64 km, fapt ce a condus la salvarea unor obiective de o deosebită importanță economică și a 400 mii ha suprafețe agricole.

conf. dr. ing. M. PODANI
secretarul Comisiei Centrale de apărare împotriva inundațiilor de pe lîngă Consiliul Național al Apelor

Componentă importantă a preocupărilor edilitare

SCHIMBĂRILE ÎN STRUCTURA forței de muncă determinate în principal de procesul general de industrializare, de modernizare a agriculturii, de creștere a numărului de orașe și în ultima analiză, de sporul de populație urban, au făcut să crească numărul echipărilor hidroedilitare ale localităților — alimentarea cu apă potabilă și evacuarea apelor uzate —, echipări ce răspund în primul rînd satisfacerii unor cerințe vitale ale populației, cu efecte hotărîtoare asupra igienei și sănătății locuitorilor, ca și asupra condițiilor de mediu.

Această preocupare a fost determinată de nivelul scăzut pe care echipările respective îl aveau pînă acum trei decenii, cînd, de exemplu, din 152 orașe existente numai 80 erau alimentate cu apă în sistem centralizat, și abia 60 dispuneau parțial de canalizare. Mai mult de 60% din locuințele din mediul urban nu aveau instalații de alimentare cu apă, peste 80% nu aveau instalații de canalizare, iar în toată țara erau numai șase stații de epurare orășenești.

Pentru echiparea localităților țării cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, s-au avut în vedere configurația pe care rețeaua de localități urmează să o capete treptat, prin transformările preconizate pe linia urbanizării unor centre de comună, crearea unor sate model, etc. precum și volumul de locuințe ce urmează a se realiza pînă în anul 1990.

Pentru deceniul 1981—1990 s-a preconizat, astfel, introducerea sistemelor de alimentare cu apă în circa 1 250 localități și dezvoltarea sistemelor existente cu o capacitate totală de circa 86 mc/s. Rețelele de distribuție urmează a se extinde cu încă 8 000 km, ajungînd să acopere peste 70% din lungimea totală a străzilor. Consumul specific de

(După P.N.U.E.)

apă, pentru toate categoriile de folosințe, va ajunge în anul 1990, în mediul urban, în medie la 690 litri pe locuitor și zi, din care 240 litri pe locuitor-zi destinată acoperirii cerințelor casnice. Populația care va beneficia de alimentare cu apă potabilă din sisteme centralizate va fi de 17,5 mil. locuitori, din care 15,5 mil. în mediul urban (93% din totalul populației urbane) și 2 mil. în mediul rural (24% din totalul populației rurale).

ÎN PREZENT, APA POTABILĂ distribuită în municipii și orașe, provine în proporție de peste 55% din surse de suprafață, (rîuri și lacuri de acumulare), proporție cu tendință pronunțată de creștere în viitor, avînd în vedere că nevoile de apă ale localităților urbane nu pot fi satisfăcute în majoritatea cazurilor decît din această categorie de surse de apă, deoarece sursele subterane nu pot asigura debite mari decît în anumite situații favorabile.

> În condițiile unor rezerve limitate de apă curată în pînza freatică, specialiștii vest-germani au pus la punct un procedeu pentru epurarea apelor industriale uzate și reintegrarea lor ulterioară în pînza freatică.
>
> În urma cercetărilor efectuate, a fost realizată o stație pilot de tratare biologică a apelor uzate, obținîndu-se o calitate comparabilă cu cea a apelor subterane, pe baza unui tratament tehnologic nou în care a fost inclusă și o etapă de tratament chimic pentru eliminarea fosfaților (în vederea evitării fenomenelor de eutrofizare a apelor). Stația pilot dispune de două filiere independente de tratare, fiecare producînd 50 mc de apă pe oră folosind apele uzate, tratate anterior biologic. După filtrare, apa este pompată printr-o conductă sub presiune lungă de 7 km și infiltrată în sol prin două puțuri de profunzime. Terenul de infiltrare este constituit dintr-un strat de nisip de 10 metri într-un strat impermeabil de marnă, cu o anumită pantă naturală. La distanțe de circa 100 metri de punctul de infiltrare au fost forate 20 de puțuri pe direcția de scurgere, prin care se extrage apa pentru analiză.

Mijlocul principal de acțiune în scopul asigurării calității apelor, este reducerea nocivității apelor uzate evacuate de industrie, orașe și obiective agro-zootehnice în instalații de epurare a apelor uzate. Aceste instalații au o mare diversitate în funcție de profilul și mărimea obiectivelor deservite, iar complexitatea lor este uneori comparabilă cu cea a instalațiilor industriale.

Dacă pînă în anii trecuți, realizarea treptei de epurare mecanică a apelor uzate orășenești era considerată în numeroase cazuri suficientă pentru protecția calității cursurilor de apă, în prezent, datorită creșterii numărului folosințelor de apă și a consumatorilor care evacuează ape uzate, se merge frecvent pînă la epurarea totală, sau chiar pînă la interzicerea evacuării lor în cursul de apă respectiv. Un exemplu concludent îl reprezintă canalizarea apelor meteorice, a apelor uzate menajere și a apelor reziduale industriale provenite de pe platforma Rafinăriei Pitești Sud care, avînd un grad înaintat de poluare, au fost deviate în totalitate în alt bazin hidrografic (rîul Dîmbovnic) în scopul protejării rîului Argeș, principala sursă de alimentare cu apă a municipiului București.

Pentru orașele industrializate, avînd ca emisari rîuri cu folosință de apă potabilă, a fost necesar să se proiecteze instalații de epurare cu eficiență ridicată de peste 95%, astfel ca la deversarea în emisari, apele uzate epurate să nu conțină mai mult de 30 mg/l CBO_5 și 40 mg/l suspensii (în unele ca-

→

RELAȚIA CALITATEA APEI — CALITATEA PRODUCȚIEI

ÎN ULTIMUL DECENIU, problema poluării s-a impus tot mai mult, nu numai în cercurile restrînse ale specialiștilor, ci și în masele largi ale cetățenilor, ca urmare a volumului sporit de informații cu acest subiect, difuzate prin televiziune, radio, presă și lucrări de popularizare.

Încrederea în capacitatea omenirii de a preveni și combate poluarea este justificată de veștile despre noi mijloace, mai eficiente, utilizabile în acest scop : bacterii și plante care devorează substanțele poluante, instalații de mare randament pentru epurarea apelor uzate, materiale care pot absorbi sau dispersa petrolul ajuns pe suprafața apei, tehnologii industriale curate, nepoluante.

În totalul apelor uzate brute din țara noastră, așa cum rezultă din procesele de folosire, inclusiv în locuințe, și care sînt evacuate prin canalizări organizate, sînt antrenate anual peste 5,5 milioane tone de materiale în suspensie, circa 500 mii tone substanțe organice exprimate prin consumul biochimic de oxigen în cinci zile, mai mult de 150 mii tone reziduuri petroliere și grăsimi, săruri toxice cu un conținut de aproape 6 mii tone pe an, metale, plumb, cupru, crom, peste 130 tone cianuri și multe altele.

CONSECINȚELE IMPURIFICĂRII APELOR sînt tot atît de variate și de complexe ca și cauzele acesteia și exigențele specifice cu privire la calitatea apei pentru activitățile ce o folosesc sau pentru diferite forme de viață acvatică.

Pe primul plan se situează consecințele **igienico-sanitare și ecologice**, care apar datorită prezenței în ape a unor substanțe toxice, radioactive, cancerigene, mutagene, alergice — provenind în special din ape uzate ori reziduale industriale, ca și din folosirea în teritoriul deschis a unor substanțe chimice — precum și prezenței bacteriilor patogene, virusurilor, ouălor de paraziți intestinali și altor agenți patogeni vehiculați de apele uzate din așezări umane sau din zootehnie.

Apa folosită în scop potabil, cea pentru adăparea animalelor sau pentru piscicultură trebuie să satisfacă condiții specifice, care diferă în cazul folosirii directe de cele destinate utilizării după tratare prealabilă. Menținerea echilibrului ecologic este legată de menținerea calității apelor, iar modificările acestui echilibru prin schimbarea raportului între specii constituie un indicator al nivelului calității apelor.

Consecințele tehnico-economice sînt provocate de devierile de la calitatea apei folosite în desfășurarea diferitelor activități, în raport cu cea prescrisă în normele specifice.

Așa de exemplu, apa pentru industria hîrtiei trebuie să nu conțină fier și mangan decît în concentrații foarte mici pentru a nu păta sau colora produsul. Duritatea ridicată a apei — datorată sărurilor de calciu și magneziu — produce dificultăți în spălarea și înălbirea celulozei, în cazanele centralelor termice și de termoficare, în industria textilă, în oțelării, fiecare folosire impunînd respectarea unor limite specifice. Apa folosită la irigații nu trebuie să dăuneze producției agricole, calității produselor, fertilității solului, ceea ce presupune respectarea unor multiple condiții fizice, chimice și biologice, legate în primul rînd de salinitate, toxicitate și pH.

Depășirea limitelor admisibile ale indicatorilor de calitate specifici fiecărui domeniu de folosire a apei produce neajunsuri sau daune tehnologice (mergînd pînă la imposibilitatea desfășurării activității celor care au nevoie de apă), probleme biologice complexe mergînd chiar pînă la **distrugerea vieții.** Se scumpesc totodată instalațiile ori costurile de tratare a apei iar uneori devine necesară aducerea apei curate de la distanțe importante, ceea ce implică lucrări costisitoare.

Neajunsurile produse de poluare se propagă în lanț, atît în mediul natural în care dispariția unei specii duce la afectarea vieții altora, cît și în mediul creat de om în care dereglările dintr-un sector de activitate economică ori socială se resimt și în alte sectoare.

Este **de remarcat puritatea excepțională** la care trebuie să menținem sau să aducem apele spre a putea fi utilizabile, puritate care depășește pe cea a componentelor unor medicamente sau a reactivilor analitici. O apă în care se admite un total de substanțe străine de 500 mg/l are o puritate de 99,95%, iar substanțele fenolice se admit în apa de rîu destinată potabilizării în procent de numai 0,0000001%. Aceasta exemplifica înalta tehnicitate necesară în protecția, epurarea și tratarea apei.

ÎN ȚARA NOASTRĂ, **epurarea apelor uzate s-a dezvoltat mult** în ultimii ani. De la cîteva sute de instalații de epurare existente în anul 1960, numărul lor a ajuns la circa 3 700 în prezent. Totuși din cei peste 4 milioane mc ape uzate care necesită epurare, numai 25% se epurează suficient, 45% se epurează parțial, sub nivelul necesar, iar restul de circa 30% nu se epurează. Se cuvine subliniat faptul că fondurile alocate de stat pentru investiții în instalații de epurare au crescut an de an

Poluarea datorată apelor uzate a dus la :

- **Creșterea explozivă a algelor în lacul elvețian Leman, ca urmare a deversărilor de fosfați și nitrați, avînd drept consecință previzibilă degradarea lacului ca sursă de apă potabilă ;**
- **distrugerea echilibrului chimic al lacului Constance datorită deversărilor de ape uzate conținînd compuși nocivi ai metalelor grele ;**
- **acumularea în apele Rinului, a circa 90 000 t deșeuri industriale zilnic, în condițiile în care acest fluviu alimentează cu apă potabilă 14 milioane locuitori din Europa occidentală ;**
- **degradarea apelor din lacurile suedeze, ca urmare a ploilor acide infestate cu emanații de acid sulfuric transportat pe calea aerului din Anglia și R.F. Germania și chiar din Statele Unite.**

←

zuri exigențele au fost chiar mai mari ca de exemplu localitățile Ploiești, Pitești, Sibiu, Cluj-Napoca, Baia Mare, Iași, Suceava, etc.).

EFICIENȚE DE EPURARE atît de ridicate nu pot fi obținute decît prin introducerea după treapta de epurare mecanică sau de epurare mecano-chimică, a epurării biologice într-una sau mai multe trepte, în funcție de compoziția apelor uzate.

În privința stațiilor de epurare, acestea sînt amenajate în 65% din totalul municipiilor și orașelor, capacitatea lor reprezentînd 60% din debitul apelor uzate ce rezultă din localitățile respective. În aproximativ 40% din cazuri stațiile de epurare asigură deocamdată numai epurarea mecanică a apelor uzate. Capacitatea maximă atinsă în prezent pentru stațiile de epurare este de 2—3 mc/s.

În ceea ce privește concepția tehnologică, sistemele de canalizare realizate pînă în prezent au folosit în majoritatea cazurilor procedeul unitar, iar pentru scurgerea apelor s-a folosit gravitatea. În anumite situații strict locale, pentru unele zone joase din cuprinsul localităților, se recurge la pomparea apelor uzate colectate, fie în bazine învecinate, fie direct în rîu.

Pentru dezvoltarea coordonată și unitară a sistemelor de canalizare, s-au elaborat programe de perspectivă, care prevăd, în limii mari, următoarele obiective :

- *extinderea sistemelor de canalizare în localitățile în care această echipare este rămasă în urmă față de rețelele de distribuție a apei potabile, fie față de alte localități*
- *extinderea sistemelor de canalizare în localitățile din mediul rural*
- *dotarea cu stații de epurare a tuturor localităților din mediul urban*
- *extinderea capacității stațiilor de epurare existente, pentru a se putea trata tot debitul de ape uzate provenind din cuprinsul localităților*
- *completarea cu treapta biologică a stațiilor de epurare, care deocamdată nu au decît treapta mecanică, în măsura în care această completare este justificată.*

Constantin HOȚULETE
director în Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală

Sursa : Programul Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător.

ajungînd la peste 1,5 miliarde lei pe an, dar multe unităţi nu dau atenţia necesară execuţiei în termen a lucrărilor şi funcţionării cu randamentul maxim posibil al instalaţiilor de epurare realizate. Ca urmare se menţine încă o situaţie necorespunzătoare a calităţii apelor pe multe tronsoane de rîuri intens solicitate prin evacuări de ape uzate, iar pe altele riscul de poluare a crescut.

La această situaţie au contribuit mai puţin dificultăţile obiective decît cauzele subiective, în special insuficienta preocupare pentru măsurile şi lucrările de protecţie a calităţii apelor în raport cu atenţia acordată producţiei. Aceasta, deşi în „Legea Apelor" se prevede explicit că „în scopul asigurării protecţiei apelor, în producţia planificată de bunuri materiale, procesul epurării apelor uzate se integrează în circuitul de producţie, indicii de calitate ai apelor uzate fiind indicatori de plan."

Aceasta dovedeşte că pîrghiile administrative şi economice nu acţionează stimulativ în sensul protecţiei apelor. Pentru evacuarea apelor uzate în cursurile de apă nu se plăteşte nimic, deşi apărarea calităţii apelor implică eforturi importante. Se face simţită necesitatea introducerii unui sistem de plăţi pentru evacuarea apelor uzate, cu majorarea progresivă, simţitoare, în caz de depăşire a nivelului de calitate admis şi — de ce nu — cu gratificaţii cuvenite lucrătorilor implicaţi în proces, în cazul unei calităţi a apelor mai bună decît cea prescrisă prin acordurile şi autorizaţiile organelor de gospodărire a apelor. Sancţiunile contravenţionale aplicate pînă acum nu s-au dovedit eficiente.

Apar totodată necesare informarea şi educarea populaţiei, mai sistematic şi mai insistent, pentru formarea unei puternice opinii de masă în favoarea protecţiei apelor.

O altă cale de a asigura protecţia calităţii apelor este concepţia în **amenajarea teritoriului şi sistematizarea localităţilor şi zonelor industriale.** Se urmăreşte **amplasarea raţională** a unităţilor industriale şi zootehnice în raport cu potenţialul lor poluant şi cerinţele de protecţie a apelor, **respectarea zonelor de protecţie** pentru alimentări cu apă existente şi viitoare — din ape de suprafaţă sau din subteran —, planificarea dezvoltării localităţilor cu considerarea efectului lor în ce priveşte poluarea apelor.

Amenajarea bazinelor hidrografice se foloseşte de asemenea pentru a favoriza protecţia calităţii apelor prin mărirea **diluţiei,** asigurînd sporuri de debit — la nevoie — din lacurile de acumulare, **intensificarea autoepurării** prin amenajări pentru reaerare artificială sub formă de trepte în albie sau instalaţii mecanice ori pneumatice de aerare, precum şi — cînd este cazul — prin amplasarea prizelor de apă ale unităţilor industriale în aval de propria evacuare.

Odată cu extinderea folosirii îngrăşămintelor şi înmulţirea şi dezvoltarea marilor unităţi industriale şi a conductelor şi rezervoarelor pentru produse petroliere şi substanţe chimice a crescut şi **riscul poluării apelor subterane,** semnalîndu-se astfel de poluări chiar în zone ale unor captări de apă potabilă sau industrială. Măsurile de prevenire a unor astfel de cazuri constă în principal în realizarea unor lucrări de calitate la conducte, canale şi instalaţii tehnologice care vehiculează poluanţi şi organizarea unei atente supravegheri şi întreţineri a acestora. Măsurile de combatere sînt dificile şi costisitoare, din cauza timpului mare necesar pentru a se evacua apa poluată din subteran şi a se efectua în continuare extragerea de apă pentru spălarea stratului acvifer. Totuşi ele se impun, dată fiind valoarea deosebită a apei subterane, care în general este o apă de foarte bună calitate.

CONCEPŢIA, PROGRAMAREA ŞI FOLOSIREA măsurilor şi lucrărilor de protecţie a calităţii apelor implică **urmărirea** atentă a **evoluţiei calităţii** acestora printr-un program de analize fizice, chimice şi biologice sistematice, cu caracter de continuitate.

Pe lîngă folosirea tehnicilor clasice de laborator — în prezent funcţionează laboratoare teritoriale de hidrochimie şi hidrobiologie în toate judeţele şi municipiul Bucureşti, la oficiile de gospodărire a apelor, precum şi la cele 9 direcţii ale apelor pe bazine hidrografice — au fost concepute şi realizate în ţară staţii automate multiparametrice pentru urmărirea calităţii apelor şi un sistem unitar de stocare şi prelucrare a datelor folosind tehnica modernă de calcul.

Echipamentele necesare **pentru instalaţiile de epurare** a apelor uzate constituie obiectul unor programe de asimilare şi perfecţionare la care contribuie toate organele interesate.

Specialiştii angrenaţi în activitatea de protecţie a calităţii apelor **aparţin unor discipline variate :** hidrotehnicieni, chimişti, fizicieni, hidrologi, biologi, electronişti, mecanici, igienişti ş.a.

Pentru perioada 1981—1985 se impune o intensificare a acţiunilor de protecţie a calităţii apelor, în primul rînd prin realizarea de către ministere şi consilii populare a instalaţiilor de epurare la toate unităţile existente şi localităţile care produc modificări importante ale calităţii apelor şi care nu au astfel de instalaţii sau la care acestea sînt insuficiente, precum şi prin asigurarea staţiilor de epurare la toate obiectivele noi sau dezvoltările de la care rezultă ape uzate. Se are în vedere, de asemenea, folosirea cu maximum de randament a instalaţiilor de epurare existente şi îmbunătăţirea tehnologiilor poluante, pentru micşorarea pierderilor de substanţe utile şi reducerea eforturilor în instalaţiile de epurare.

Aceste măsuri vor fi sprijinite de extinderea cercetărilor ştiinţifice ca şi prin îmbunătăţirea şi diversificarea utilajelor specifice. O deosebită atenţie va fi acordată acţiunilor de informare şi educare, în vederea generalizării unei puternice opinii de masă în sprijinul asigurării atenţiei, fermităţii şi perseverenţei necesare pentru prevenirea şi combaterea poluării. Sînt, astfel, create condiţii pentru a se asigura protecţia calităţii apelor, element indispensabil existenţei şi dezvoltării.

ing. Constantin RĂDESCU
director în Consiliul Naţional al Apelor

UN LAC VECHI DE 1 200 DE ANI DISTRUS DE POLUARE ÎN NUMAI 50 DE ANI

După cum se cunoaşte, lipsa circulaţiei verticale a apelor de lac, datorită poluării, face ca oxigenul să nu mai poată pătrunde pînă la cele mai mari adîncimi pentru a permite menţinerea normală a vieţii în aceste regiuni. Un astfel de fenomen are loc în zilele noastre în lacul american Erie, fiind unul din cele mai izbitoare exemple de intervenţie neavenită a omului asupra mediului.

O adevărată mare interioară ca dimensiuni, principala resursă naturală pentru o regiune populată de 13 milioane locuitori, lacul Erie a devenit atît de poluat încît sistemele biologice au fost, practic, distruse. Poluarea prin dejecţii de canal netratate a făcut să crească cererea biologică de oxigen necesar convertirii deşeurilor organice în săruri anorganice. Dar produşii anorganici rezultaţi în urma tratării primare şi secundare a reziduurilor sînt, în mare parte, reconvertiţi în substanţe organice rămînînd în lac şi dînd naştere la o cerere şi mai mare de oxigen, atît de nocivă pentru echilibrul biologic. Excesul de substanţe organice a stimulat apariţia şi proliferarea rapidă a algelor care, după o viaţă extrem de scurtă se depun pe fundul lacului accentuînd şi mai mult stratificarea apelor şi producînd, ca o reacţie în lanţ, alte substanţe organice.

În afară de fosfaţii proveniţi din detergenţii vărsaţi în canalele oraşului şi din nitraţii aduşi de pe terenurile agricole intens fertilizate, majoritatea substanţelor nutritive necesare algelor au pătruns şi continuă să pătrundă în apele lacului Erie odată cu apele reziduale secundare ale instalaţiilor de tratare.

S-a greşit, deci, încă de la proiectarea acestor uzine pe malul unui lac care prezintă deja fenomene de stratificare termică, iar cînd s-a observat acest lucru s-a sugerat instalarea unui număr mai mare de instalaţii-moderne, mai eficace, pentru tratarea apelor uzate ; dar nici acum nu s-a menţionat faptul că, în realitate, chiar funcţionarea normală a acestor uzine va intensifica fenomenele de poluare, de îmbătrînire prematură a lacului.

În concluzie : un lac vechi de 12 mii de ani a devenit numai în ultimii 50 de ani, treptat, extrem de poluat, iar echilibrul biologic a fost puternic tulburat. Au dispărut, mai întîi speciile de peşti cu bogată valoare nutritivă (sturionii, ştiuca nordică, scrumbiile), în locul lor apărînd numai peşte comun. Lipsa oxigenării lacului a făcut ca ţărmurile să se umple cu grămezi de peşti şi alge în putrefacţie, apele odinioară scînteietoare — sînt pline de nămol. S-au închis plajele ; industria de pescuit, celelalte industrii care-şi legau activitatea de viaţa acestui lac sînt mult afectate, iar fenomenul de îmbătrînire prematură continuă, se accelerează, fără ca cineva să poată găsi o soluţie satisfăcătoare.

APELE POT FI PROTEJATE

● Acumularea, în apele Lacului Palici din Iugoslavia a unor mari cantităţi de mîl şi ape reziduale infestate făceau ca acest obiectiv balnear şi turistic să fie sortit, treptat, distrugerii. Recent, însă, la Subotiţa (oraş situat pe malul acestui lac) s-a încheiat o lucrare hidrotehnică amplă (care a durat patru ani) constînd din golirea şi curăţarea lacului, ulterior acesta fiind realimentat cu 2 milioane mc de apă curată. În afara celor trei baraje, în zona de deversare a apelor industriale a fost construită o reţea de instalaţii de epurare, purificare şi controlare a salităţii apei.

Salvarea florei şi faunei acvatice a fost, astfel, completată cu posibilitatea utilizării apelor lacului pentru irigarea zonelor agricole adiacente.

● În R.F.G., de-a lungul fluviilor sînt instalate analizoare care stabilesc calitatea apei transmiţînd datele la calculator care le prelucrează şi semnalează depăşirea cotelor de poluare admise, precum şi cauzele poluării.

O VALOROASĂ SURSĂ DE MATERII PRIME ŞI ENERGIE

Tratarea apelor pentru alimentare şi epurarea apelor uzate conduc la formarea unor importante cantităţi de nămol, cu o compoziţie deosebit de complexă, întrucît înglobează atît produse biologice cît şi materii prime, intermediare sau finite,, din activitatea industrială.

CERCETĂRILE ŞI DETERMINĂRILE efectuate în ultimii ani pe diferite tipuri de ape uzate orăşeneşti şi industriale, asupra tehnologiilor şi instalaţiilor de epurare existente ne-au condus la evaluarea unei cantităţi de 600 000 mc nămol/zi sau peste 200 mil. mc nămol/an, la care se adaugă 6—8 mil. t/an gunoaie menajere.

Ţinînd seama de caracteristicile chimice ale nămolurilor (deci şi de provenienţa apelor uzate) acestea s-ar putea grupa în două mari categorii : nămoluri cu compoziţie predominant organică (peste 50%), şi cele cu compoziţie predominant anorganică la care procentul de materii volatile este sub 50%.

În prima categorie, de nămoluri organice, se încadrează nămolurile rezultate din epurarea apelor uzate orăşeneşti, din zootehnie, din industria alimentară, industria inului şi cînepii, pielărie, unele ramuri ale industriei chimice etc. şi reprezintă circa 10% din totalul nămolurilor şi reziduurilor industriale produse. În cea de a doua categorie se pot încadra toate celelalte nămoluri provenite din epurarea apelor uzate industriale în care ponderea importantă o deţin preparaţiile de cărbune şi minereuri, industria metalurgică, termocentrale cu combustibil solid ş.a.

ESTE BINE CUNOSCUT că din procesele de epurare a apelor uzate orăşeneşti rezultă cantităţi importante de nămoluri cu compoziţie organică. Tehnologia aplicată în general ca prima treaptă de prelucrare a acestor nămoluri este fermentarea anaerobă mezofilă cu producere de gaz de fermentare combustibil.

În prezent, din cele 50 staţii de epurare orăşeneşti prevăzute cu treaptă de fermentare anaerobă a nămolului, 11 produc şi valorifică gazul de fermentare în centrale proprii realizînd importante economii de combustibili convenţionali.

Atenţia specialiştilor se îndreaptă, în ultimul timp spre forme superioare de valorificare a gazului de fermentare, spre conversia în energie mecanică, termică sau electrică vizînd în acelaşi timp posibilităţile de purificare a acestor gaze pentru creşterea randamentului. Formele de valorificare superioară a gazelor de fermentare vor permite realizarea unei autonomii energetice a staţiilor de epurare mari (circa 100 000 locuitori echivalenţi racordaţi la reţeaua de canalizare).

În afara acestui avantaj (în balanţa energetică) nămolul fermentat este parţial mineralizat şi decontaminat, diminuînd pericolul pentru mediul înconjurător, cedează cu uşurinţă apa (prin deshidratare naturală sau mecanică) şi poate fi reintegrat în mediul natural în sprijinul producţiei vegetale, conţinînd săruri nutritive în forme accesibile plantelor şi culturilor agricole. La nivelul anului 2 000, utilizarea acestor nămoluri în agricultură ar aduce un aport echivalent cu cca. 100 000 t sulfat de amoniu şi cca. 280 00 t carbonat de calciu.

O altă sursă importantă de nămoluri cu compoziţie predominant organică o constituie fermele zootehnice (porcine, taurine). Din punct de vedere al caracteristicilor fizico-chimice, aceste nămoluri şi dejecţii sînt similare cu cele orăşeneşti. În prezent, se pune problema fermentării anaerobe cu producere de gaz combustibil şi pentru aceste nămoluri. Evaluarea cantităţilor şi posibilităţilor de fermentare anaerobă conduce la o producţie potenţială de cca. 0,5—0,6 mc gaz/kg substanţă organică introdusă pentru nămoluri de la porci şi de 0,2—0,3 mc gaz/kg substanţă organică introdusă pentru dejecţii totale de la fermele de vite mari.

Nămolurile cu compoziţie organică oferă şi alte posibilităţi de valorificare. Astfel, nămolul biologic excedentar este un material bogat în proteine, aminoacizi, vitamine etc., care prelucrat în mod adecuat, pentru păstrarea caracteristicilor sale nutritive, constituie un excelent furaj proteinat pentru hrana animalelor şi păsărilor, avînd în acelaşi timp un preţ de cost mai redus decît drojdia furajeră produsă în acest scop sau importată. O evaluare pertinentă a nămolului biologic excedentar (ape uzate orăşeneşti, industrie alimentară, unele ramuri ale industriei chimice ş.a.), arată că acesta poate contribui la balanţa de furaje cu circa 100 mii t/an.

Valorificarea nămolului în sprijinul producţiei vegetale nu trebuie privită numai sub aportul strict al substanţelor fertilizante (care reprezintă numai cîteva procente din cantitatea de îngrăşăminte chimice utilizate) ci trebuie să se aibă în vedere aportul de humus în sol ce reprezintă o valoare inestimabilă, avînd în vedere diminuarea accelerată a stocului humic în condiţiile agriculturii intensive.

ÎN CAZUL nămolurilor anorganice, ceea ce atrage atenţia în primul rînd, sub aspect economic, este conţinutul de metale sub formă de săruri sau oxizi.

Astfel, săruri de crom se regăsesc în nămolurile provenite de la tăbăcării minerale, acoperiri galvanice, pigmenţi minerali, fabricarea sărurilor de crom. Din nămolurile provenite din epurarea acestor ape uzate se pot recupera săruri de crom reprezentînd circa o zecime din producţia de bicromat de sodiu anuală din ţara noastră. Deşi prezintă avantajele economice menţionate, această soluţie nu se aplică încă în unităţile respective. Zinc şi săruri de zinc se regăsesc într-o serie de nămoluri provenite din epurarea apelor uzate de la acoperiri galvanice, preparaţii neferoase, de la fabricarea firelor şi fibrelor de viscoză ş.a.

Cercetările întreprinse de Institutul de cercetări şi proiectări pentru gospodărirea apelor au vizat posibilitatea recuperării şi reutilizării sărurilor de zinc din ape uzate şi nămoluri provenite de la acoperiri galvanice şi viscoză. Cercetările ce se efectuează la Combinatul de fibre artificiale Brăila creează posibilitatea recuperării unor importante cantităţi de săruri de zinc (peste 2 000 t/an) din industria viscozei.

Analizele efectuate pe nămoluri cu conţinut de metale neferoase (săruri) au pus în evidenţă cantităţi semnificative de săruri de nichel, cadmiu, cupru, provenite de la acoperiri galvanice, industria electronică şi electrotehnică, metalurgia neferoasă prelucrătoare etc.

Pentru unele din aceste unităţi (Întreprinderea de calculatoare Bucureşti, Laromet, Electrocontact Botoşani), prin măsuri organizatorice şi tehnologice, fără cheltuieli de investiţii, s-a organizat reintroducerea metalelor în cir-

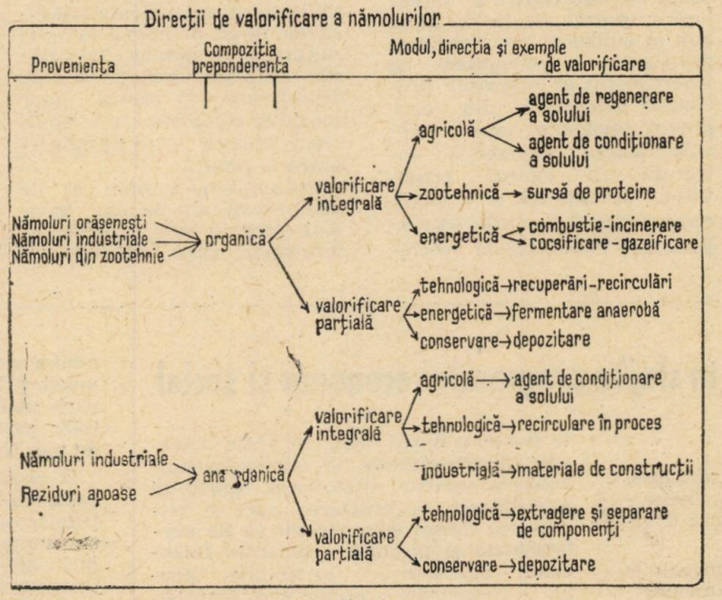

Fig. 1

cuitul economic prin prelucrarea în comun cu concentratele neferoase în întreprinderi de profil. Din punct de vedere economic rămîne de studiat problema recuperării fie a componentului a cărui concentrație este apropiată de cea a minereurilor (de exemplu cupru 9,0—9,5% sau zinc minim 15%) prin sacrificarea celorlalte, fie conservarea nămolurilor complexe pînă la elaborarea unor tehnologii competitive pentru toți componenții. Pe plan mondial sînt avute în vedere ambele alternative, în funcție de importanța sursei.

La acestea se pot adăuga importante surse cu conținut de fier (săruri, oxizi sau metalic) din industria metalurgică (ape uzate de la spălarea gazelor de furnal, de la oțelării, mașini de turnat fonta pe bandă, laminoare). Este de menționat că în general se aplică procedee de recuperare intensivă în proporție de peste 50% atît pentru ape cît și pentru substanțe utile dar trebuie să ne stea în atenție și valorificarea extensivă a acestor materiale, ca de exemplu valorificarea materialelor existente în halde, a tunderului uleios ș.a.

Recuperarea și valorificarea sărurilor metalice din aceste nămoluri și reziduuri industriale nu este totuși singura cale de a le pune în valoare, întrucît, după recuperare, aceste nămoluri pot fi utilizate, pe baza tehnologiilor elaborate și experimentate de institute de specialitate, ca materiale de construcții, cărămizi, dale, materiale pentru drumuri, adaosuri în fabricarea cimentului și materialelor de construcții.

Nămolurile de la preparațiile carbonifere, care conțin și importante cantități de argile, humus, alături de pulbere și granule fine de cărbune constituie surse foarte bune pentru industria materialelor de construcții. Încercările efectuate la scară industrială au demonstrat posibilitatea și eficiența acestui mod de valorificare.

O altă sursă de nămol de care institutul nostru s-a preocupat și care a început să fie valorificată ca agent de condiționare a solului este nămolul provenit de la fabricile de zahăr, atît cel de la transportul și spălarea sfeclei de zahăr, ce conține pămînt și resturi vegetale cît și nămolul din procesul tehnologic ce conține cantități importante de carbonat de calciu (circa 60%), zaharuri, substanțe fertilizante etc.

Încercînd o sistematizare a căilor de valorificare a nămolurilor (prezentată în fig. 1) se pun în evidență trei direcțiuni principale: prelucrarea și valorificarea în interiorul procesului tehnologic din care provin (metalele, săruri etc); valorificarea energetică integrată în cadrul procesului de epurare și valorificarea agricolă socotită ca singura cale judicioasă de reintegrare în mediul natural pentru o multitudine de nămoluri, dejecții și reziduuri. În fig. 2 sînt puse în evidență unele posibilități de valorificare a diferitelor tipuri de nămol în agricultură și zootehnie. Cercetările efectuate, unele în curs de desfășurare în cadrul unor colective complexe nu epuizează această cale de reintegrare în natură.

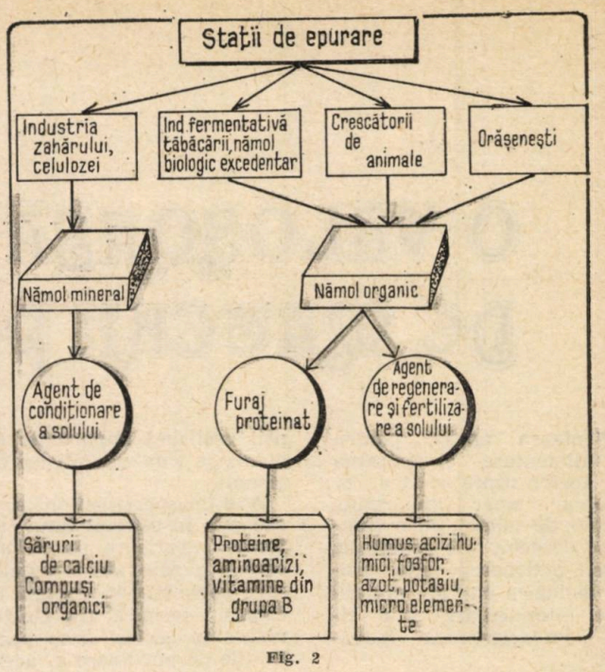

Fig. 2

Preocupările actuale și de perspectivă, atît pe plan mondial cît și în țara noastră, se îndreaptă spre valorificarea substanțelor utile la locul de producere și epurare cu eficiență ridicată a apelor uzate, în scopul recirculării intensive și extensive ale acestora. Este important de reținut faptul că apele uzate și nămolul format nu sînt un balast de care trebuie să scăpăm oricum și pe orice cale.

dr. ing. Veturia GHEDERIM
Institutul de cercetări și Proiectări pentru Gospodărirea Apelor

Un program complex în slujba progresului economic și social

(Urmare din pag. 16)

lucrări foarte costisitoare de dragare, cu mare consum de energie și ineficiente, în condițiile menținerii unor transporturi mari de aluviuni.

● Poluarea unor porțiuni întregi de rîuri creează situații dificile alimentărilor cu apă ale unor zone și localități. De aceea, în perioada următoare se impune cu prioritate să se realizeze **stații de epurare ale unor unități industriale și localități care au devenit surse periculoase de poluare.**

Trebuie spus că, din acest punct de vedere, nici legislația noastră nu este destul de riguroasă, legea apelor prevăzînd penalizări doar pentru cei ce nu asigură exploatarea corespunzătoare a stațiilor de epurare existente, dar nu și pentru unitățile care nu sînt dotate cu stații de epurare și deversează ape uzate complet neepurate.

● **Este necesar să se generalizeze introducerea normelor de consum de apă și să se promoveze măsuri de reducere a consumurilor specifice,** prin utilizarea de tehnologii care presupun consumuri mai mici de apă, prin realizarea recirculării apei, cît și prin măsuri vizînd eliminarea risipei de apă — pe conducte, în instalații, datorită unor armături defecte sau de proastă calitate (vane, robineți, etc.). În afara măsurilor administrative și tehnico-organizatorice, pentru stimularea spiritului gospodăresc în utilizarea apei și eliminarea risipei **este necesar să fie perfecționate și pîrghiile economico-financiare** aplicînd principiile noului mecanism economico-financiar. În comparație cu alte state dezvoltate, atît socialiste, cît și nesocialiste, aceste pîrghii în țara noastră sînt încă foarte modeste, cu efect limitat și nestimulatoare, pentru economisirea apei. O atenție deosebită trebuie acordată gospodăririi judicioase a **apei potabile** — apa cea mai scumpă — care, la noi, **se consumă în cantități mari în unități industriale, nu întotdeauna în mod justificat.**

Un mare consumator de apă au devenit **sistemele de irigații** în care se înregistrează mari pierderi de apă, atît pe canalele de distribuție a apei, cît și prin tehnologia de udare — la intervale lungi, cu norme mari de apă, care depășesc capacitatea de reținere a plantelor — cea mai mare cantitate din apa vehiculată pierzîndu-se în sol, cu efectele negative care rezultă din ridicarea pînzei freatice. Acest fenomen necesită un **studiu aprofundat pentru a găsi soluții pentru îmbunătățirea tehnicilor de irigare, cu reducerea consumurilor de apă, creșterea eficienței irigării pentru plante și reducerea efectelor negative asupra solului și pînzei de ape freatice.**

O problemă deosebită o reprezintă **poluarea apelor subterane,** atît prin pătrunderea în sol a unor reziduuri de substanțe poluante de pe platforme industriale, din conductele de produse petroliere, din batale ale unor exploatări petrolifere, miniere, a dejecțiilor de la complexele animaliere, cît și prin pătrunderea în pînza freatică a substanțelor chimice (îngrășăminte și pesticide), nedegradabile, utilizate de agricultură. În această privință, **singurele măsuri eficiente sînt cele preventive** — eliminarea cu hotărîre a surselor de poluare a straturilor subterane de apă.

DESIGUR într-un articol nu pot fi epuizate toate problemele. Mi-am propus să schițez doar unele din cele mai importante. Aș dori să subliniez, în încheiere, că problemele economiei și gospodăririi apei devin însă probleme de mare interes național, la rezolvarea cărora trebuie să concure toți factorii interesați — atît gospodarii de ape, cît și beneficiarii ei, practic toți cetățenii țării, interesați în asigurarea cantitativă și calitativă, în prezent și în perspectivă, a surselor necesare de apă, atît pentru dezvoltarea activităților economice, cît și pentru confortul și sănătatea colectivităților umane.

PROIECTARE-EXPLOATARE: CONCEPȚIE UNITARĂ

CURSURILE DE APĂ din țara noastră și în special cele din zona colinară de la cotul și din sudul Carpaților, prezintă numeroase zone cu albii degradate, caracterizate prin puternice fenomene de colmatare și erodare, ceea ce provoacă micșorarea capacității de scurgere la viituri, mărind pericolul de inundații.

Eroziunea solului și procesele torențiale afectează o suprafață de circa 7,3 milioane ha, din care 5,3 milioane ha prezintă fenomene grave de eroziune, necesitînd lucrări ample pentru combatere.

Un efect major al eroziunii accelerate a fost depozitarea în văi și albiile rîurilor a unor însemnate cantități de pietriș, nisip și alte materiale solide, care au provocat și provoacă în continuare numeroase modificări ale albiilor diminuînd capacitatea lor de transport, cum este cazul Buzăului, Oltețului, Bîrladului, Jijiei, Tîrnavelor, Călmățuiului, Crișurilor, Moldovei etc. Aceste aluviuni, ca și depozitele de steril și materiale făcute în albiile cursurilor de apă, sînt puse în mișcare la viituri constituind, de asemenea, surse de colmatare a albiilor. Aproximativ jumătate din volumele anuale de aluviuni se scurg în numai 20 zile dintr-un an, cînd sînt ape mari.

Însemnatele cantități de materiale transportate de cursurile de apă afectează albiile rîurilor și în mod special lacurile de acumulare cu volume mici, dar neprotejate prin lucrări antierozionale. Așa cum rezultă din grafic, cel mai rapid ritm de colmatare l-au avut cele două lacuri de acumulare Bascov și Pitești din bazinul hidrografic Argeș, care în decurs de 5 ani s-au colmatat în proporție de 90% și, respectiv, 98%. De asemenea, un ritm accelerat de colmatare îl au și lacurile de capacitate mică de pe rîul Olt: Dăești, Rm. Vîlcea, Govora, precum și prizele pentru centralele termoelectrice de la Mintia pe Mureș, Ișalnița pe Jiu etc.

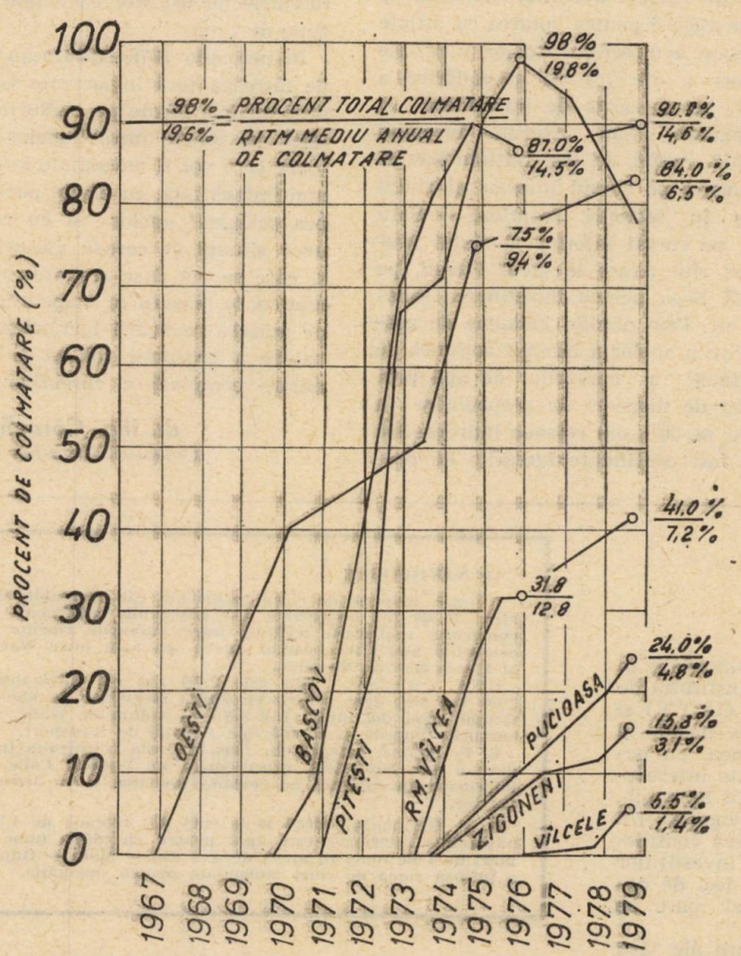

Fig. 1 — Gradul de colmatare al unor lacuri din bazinele hidrografice Argeș, Olt, Ialomița

Colmatarea accentuată a unora din lacuri a impus efectuarea de studii privind modul de formare și transport a aluviunilor și reconsiderarea problemelor de proiectare și exploatare a lacurilor de acumulare ținîndu-se cont și de acest aspect al transportului mare de debit solid.

AMENAJAREA ANTIEROZIONALĂ reprezintă prima și cea mai importantă cale pentru regularizarea debitelor de apă din bazinele hidrografice și în special pentru reducerea debitelor solide, care condiționează buna funcționare a lucrărilor hidrotehnice și menținerea capacității de transport a cursurilor de apă, conservînd în același timp solul țării.

Este necesar ca promovarea lucrărilor antierozionale să se facă în special acolo unde procesele torențiale sînt grave și de unde se transportă cea mai mare cantitate de aluviuni. Toate aceste măsuri, cu efect după o perioadă de 15—20 ani, trebuie luate înaintea realizării lacurilor de acumulare și regularizării cursurilor de apă.

Întrucît timpul efectiv de colmatare al unei acumulări este strîns legat de capacitatea acumulării raportată la volumul scurs anual pe cursul de apă, respectiv, pentru creșterea duratei de funcționare a lacurilor, se impune realizarea unor lacuri de acumulare mari în punctele-cheie ale bazinelor hidrografice care să controleze cît mai complet atît debitele de apă, cît și cele de aluviuni. În același scop este necesar să se realizeze pe unii afluenți, cu transport mare de debit solid, lucrări de oprire a acestuia și consolidarea albiilor.

Pentru ca aluviunile ce vor ajunge totuși în rețeaua hidrografică să nu provoace împotmoliri, este necesar să se asigure o întreținere permanentă a albiilor prin înlăturarea unor depuneri și ostroave, curățirea de vegetație, concentrarea scurgerii, dirijarea extragerii de materiale din albii etc., încît aceste aluviuni să nu se depună și să fie spălate la ape mari. De asemenea, soluțiile constructive ce se adoptă la barajele de pe cursurile de apă trebuie să permită o spălare eficientă a aluviunilor ce s-ar putea depune și să asigure tranzitarea lor la ape mari.

În prezent, volumul de material ce colmatează albiile și care ar fi necesar să fie îndepărtat pentru asigurarea unei scurgeri normale, precum și volumul ce colmatează lacurile de acumulare, se apreciază la circa 1 miliard mc, din care 8% în lacurile de acumulare. Avînd în vedere volumul foarte mare al acestor aluviuni depuse, cît și aportul permanent de noi aluviuni, nu se

poate pune problema înlăturării în totalitate a întregii cantități, atît datorită costului foarte mare (apreciat la peste 20 miliarde lei), consumului de energie, lipsei terenurilor pentru depozitare, cît și ineficienței acțiunii în actualul stadiu de amenajare a bazinelor hidrografice.

Pentru cursurile de apă, acțiunea trebuie îndreptată spre întreținerea acestora și realizarea unor curățiri și regularizări locale în zonele cu probleme dificile pentru scurgere și în intravilane (zonele din perimetrul suprafețelor cu așezări umane).

În ceea ce privește lacurile de acumulare, în funcție de condițiile de amplasare în zonă și de folosințele deservite trebuie analizat tehnico-economic dacă volumele ce se recîștigă prin decolmatare justifică cheltuielile, comparativ cu crearea de capacități în lacuri noi. O situație deosebită o prezintă lacurile care se găsesc în intravilanul localităților care au un rol urbanistic și de agrement sau lacurile cu prize de apă pentru mari consumatori industriali sau populație și care trebuie menținute în stare de funcționare. Asemenea decolmatări se fac pe lacurile de pe rîul Colentina din municipiul București, precum și pe lacurile Bascov și Pitești din zona municipiului Pitești.

În același timp va trebui promovată realizarea unor lacuri de acumulare mari, iar măsurile pentru combaterea colmatării să se stabilească prin proiect, în funcție de condițiile concrete ale bazinului hidrografic din amonte în ceea ce privește transportul de aluviuni și măsurile antierozionale preconizate.

Pentru ca albiile cursurilor de apă să nu mai prezinte degradările din prezent este necesar ca extragerea de balast și nisip din albie — care reprezintă valori foarte mari de peste 60 mil. mc pe an — să fie mai bine și mai ferm dirijată și să contribuie și pe această cale la regularizarea și decolmatarea albiilor, chiar dacă costul materiilor extrase ar suferi unele modificări.

De asemenea, se impune ca depozitările de materiale ce se extrag din balast sau cariere să fie protejate pentru a nu mai fi antrenate de apele mari, amplificînd colmatarea cursurilor de apă și a lacurilor de acumulare.

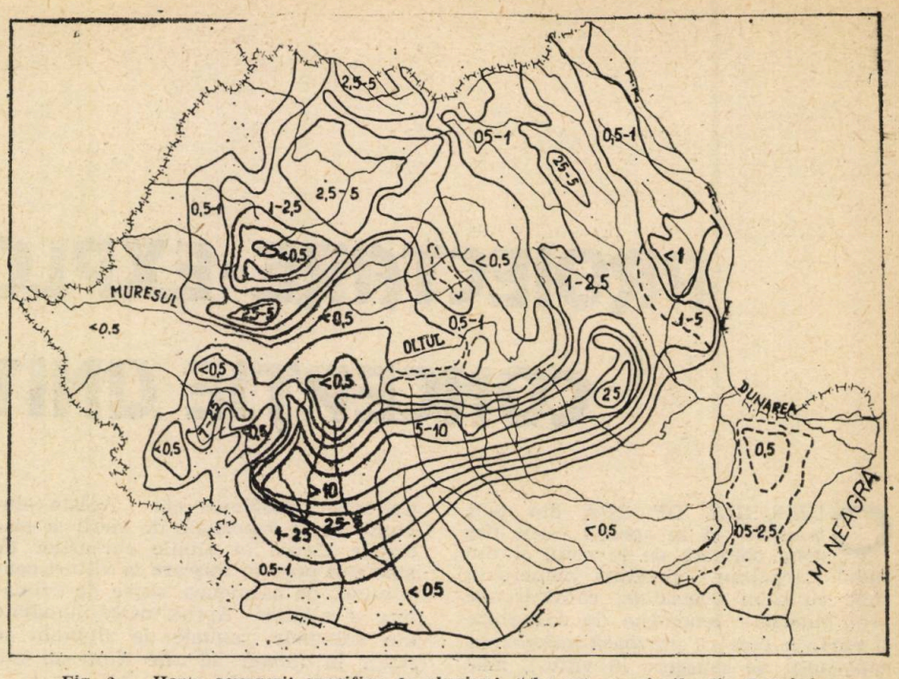

Fig. 2 — Harta scurgerii specifice de aluviuni (t/ha-an) pe rîurile din România

În vederea aducerii la îndeplinire a sarcinilor stabilite pentru întreținerea albiilor cursurilor de apă și a cuvetelor lacurilor de acumulare, au fost luate, de către Consiliul Național al Apelor măsuri pentru dotarea cu utilaje de dragaj a direcțiilor apelor și utilaje terasiere a oficiilor de gospodărire a apelor, iar lucrările de întreținere și decolmatare s-au executat începînd din 1977. Astfel, au fost inițiate lucrări de dragare pe cursul inferior al rîului Someș în sectorul frontieră — Satu Mare, pe cursul inferior al rîului Mureș, pe rîul Argeș la lacul Pitești, pe canalul Bega pentru întreținerea șenalului etc. Prin oficiile județene de gospodărire a apelor a început acțiunea de întreținere a cursurilor de apă prin crearea de districte de gospodărire a apelor, pe 60% din rețeaua hidrografică și au fost continuate lucrările de dragare pentru asanarea lacurilor Capitalei. În unele cazuri s-a utilizat cu rezultate bune spălarea hidraulică a depunerilor pe perioada apelor mari, ca de exemplu la viitura din iunie 1979, la barajul Pitești, unde s-au evacuat prin spălare 400 mii mc, echivalent cu lucrările de dragare executate anterior timp de 2 ani.

În perioada 1976—1980 s-au executat pe întreaga țară importante volume de despotmoliri locale pe cursurile de apă mici, în zonele intravilanelor, pe sectoare care vor fi amenajate într-o etapă mai îndepărtată, cu efecte pozitive asupra scurgerii apelor și cu rezolvarea unor situații ce cereau măsuri urgente și care se vor face resimțite efectiv în mai mare măsură în etapele următoare pe măsura realizării lucrărilor de combatere a eroziunii solului și de amenajare completă a cursurilor de apă.

dr. ing. Corneliu RUSU
Consiliul Național al Apelor

Transporturile pe apă

(Urmare din pag. 22)

superioară de partid, au fost întocmite studii aprofundate în acest domeniu, printre executanți numărindu-se și Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi (I.C.P.T.T.) și Institutul de proiectări pentru transporturile auto, navale și aeriene (I.P.T.A.N.A.) ; a fost întocmit, de asemenea, cu colaborarea tuturor ministerelor și organelor teritoriale interesate, un plan de amenajare a bazinului hidrografic din România, planul cuprinzînd și tratînd inclusiv problemele navigației. Un asemenea mod de abordare a problemei, prin lărgirea considerabilă a ariei beneficiarilor și deci a amortizării investițiilor necesare, reduce substanțial costul navigației fiind deci de natură să stimuleze atragerea unui volum mult mai mare de mărfuri.

Amenajarea pentru navigație a rîurilor interioare ale țării și prin construcția unor canale navigabile intermediare, realizarea unei largi rețele navigabile apare, astfel, ca o necesitate de strictă actualitate pentru țara noastră și economia ei. Se rezolvă în acest fel probleme deosebit de importante, respectiv, în ce privește transporturile — reducerea considerabilă a necesarului de combustibili și energie aferente în cazul utilizării căilor ferate sau a șoselelor, reducerea apreciabilă a consumului de metal și alte materiale pentru construcția mijloacelor de transport, pentru a enumera doar cîteva dintre cele mai însemnate aspecte. Accentul deosebit care se pune, pe bună dreptate, astăzi, pe eficiența economică în toate domeniile vieții economice și sociale a țării, constituie încă un argument, de mare greutate, pentru depunerea eforturilor necesare în vederea folosirii la navigație a apelor României.

CĂI NAVIGABILE

U.R.S.S. dispune de circa 146 000 km căi navigabile dintre care circa 19 000 km reprezintă căi navigabile artificiale. Canalele construite realizează legături între cursurile rîurilor interioare asigurînd astfel transportul intern, pe apă, între Marea Neagră și Marea Baltică, de pildă.

R.S.F. Iugoslavia din cele 2 400 km căi navigabile interne, 2 100 km sînt apte pentru circulația șlepurilor de 650—1 000 tone. Ocupă locul doi, după U.R.S.S., ca volum de trafic realizat pe cursurile interne și ca mărime a flotei de transport.

R. P. Polonă, rețeaua de 4 630 km este constituită în principal dintr-o axă Nord-Sud, reprezentată de Vistula. Căile navigabile interioare au legătură cu rețeaua sovietică și cu aceea a țărilor vestice.

R. F. Germania : circa 50 la sută din rețeaua de 4 700 km căi navigabile interioare este apță pentru circulația unor nave mai mari de 1 000 tone. În afară de axa Rin — Main — Dunăre, există o întinsă rețea de rîuri amenajate pentru navigație.

Tipizarea tehnologiilor

de manipulare-transport-depozitare

ANALIZA-DIAGNOSTIC A „SISTEMULUI LOGISTIC“

PRODUCȚIA materială are drept scop satisfacerea unor necesități (cereri) de bunuri. Odată realizate, de calitățile și în cantitățile cerute, aceste bunuri materiale (denumite în continuare produse) intră într-un proces complex de mișcare în spațiu și timp, de la producător la utilizator. Această activitate de manipulare-transport-depozitare se întîlnește în literatura de specialitate sub denumirea de **„logistică industrială“** [1]).

În cadrul logisticii industriale există **un flux de materiale** — constituit din totalitatea operațiilor la care este supus produsul după fabricare, respectiv ambalarea, pachetizarea, paletizarea, marcarea, manipularea, transportul intern, depozitarea, încărcarea în mijlocul de transport, transportul propriu-zis pînă la utilizator, depozitarea și manipulările la utilizator pînă la introducerea efectivă în consum — și **un flux al relațiilor** ce se creează în cadrul acestor procese.

Deci, operațiile logistice contribuie la satisfacerea cererii prin deplasarea produselor acolo **unde** și **cînd** sînt necesare ; totodată, ele sînt generatoare de costuri, care se adaugă cheltuielilor cu realizarea produselor.

Pornind de la omniprezența sistemelor în activitatea socio-economică, ne propunem abordarea sistemică a operațiilor de manipulare-transport-depozitare. Totalitatea operațiilor logistice se pot constitui într-un model de **sistem** (grupare de elemente componente care acționează împreună în vederea atingerii unui obiectiv comun) **„deschis“** (vezi fig.), la care „ieșirile“ sînt dependente de „intrări“ și de operațiile în interiorul sistemului, dar nu au nici o influență de reglare asupra acestora. Intrările în sistem reprezintă produsul cu costul său **(C)**, iar ieșirile **(C')** sînt constituite din costul produsului, la care s-au adăugat costurile cu logistica **(L)**.

Acest sistem trebuie să asigure realizarea deplasării produselor de la producător la utilizator în condiții de **simultaneitate a eficacității** (prin realizarea volumului de „vînzări“) **și eficienței** (prin maximizarea beneficiilor). Considerăm de aceea că operațiile logistice trebuie abordate sistemic, în totalitatea lor, ca o premisă a tipizării tehnologiilor de manipulare-transport-depozitare [2]), deoarece ele se interferează și influențează reciproc, „ieșirile“ din sistem fiind direct influențate de aceasta.

Metoda propusă pornește de la **produs**, care este urmărit la cei trei participanți ai operațiilor M.T.D., respectiv **producătorul, cărăușul și consumatorul** (utilizatorul) — cele trei subsisteme ale sistemului logistic. Operațiile logistice prin care trece succesiv produsul sînt generatoare de costuri care se localizează însă numai la producător și consumator : **L = Lp + Lc.** Astfel, **Lp** — costurile cu logistica la producător — se compun din cele pentru : ambalare, pachetizare, paletizare — **Ca** ; manipulare — **Cmp** ; transport intern — **Ctip** ; depozitare — **Cdp.** Dintre costurile cu logistica la consumator — **Lc** — fac parte cele pentru : transportul produsului de la depozitul producătorului la utilizator — **Ct** (cheltuieli suportate de consumator, dar avînd influență asupra indicatorilor de plan-eficiență economică ai cărăușului) ; manipulare — **Cmc** ; transportul intern — **Ctic** ; depozitare — **Cdc.**

Analiza diagnostic a sistemului logistic pentru un produs trebuie, așadar, să permită stabilirea condițiilor optime, respectiv : **L** optim = min **(Lp + Lc).**

Există două căi principale pentru reducerea costurilor logistice :

a) **reducerea numărului de operații logistice la care este supus produsul ;**

b) **reducerea cheltuielilor pentru realizarea fiecărei operații logistice.**

Îndeplinirea acestor deziderate implică proiectarea unui lanț continuu al unui minim de operații de manipulare-depozitare-transport, pornind de la realizarea unor unități de încărcătură paletizate la producător, imediat după fabricarea produsului și deplasarea acestora cu operații minime (respectiv costuri reduse) la consumator — pe principiul „încărcătură unitară“ egală cu „unitate de depozitare“, egală cu „unitate de transport“.

Caracteristica logistică a produsului

ÎN MODELUL prezentat în schemă se poate observa că intrările în sistem le reprezintă produsele. În funcție de caracteristicile lor, acestea comportă costuri diferite cu operațiile logistice.

Nomenclatoarele întreprinderilor pentru prelucrarea materialelor plastice grupează produsele după diferite criterii. Un criteriu general utilizat îl constituie clasa de polimeri din care sînt realizate produsele (policlorură de vinil, polietilenă de joasă sau înaltă densitate, polistiren și ABS, poliamide, policarbonați ș.a.) ; alte clasificări grupează produsele după criteriul utilizării lor (bunuri de larg consum, ambalaje, repere tehnice, repere auto etc.) sau după cel al tehnologiei de fabricație (produse injectate, extruse, calandrate, recipienți suflați etc.).

Nici una dintre clasificările existente nu este satisfăcătoare pentru abordarea sistemică și unitară a operațiilor de logistică ;

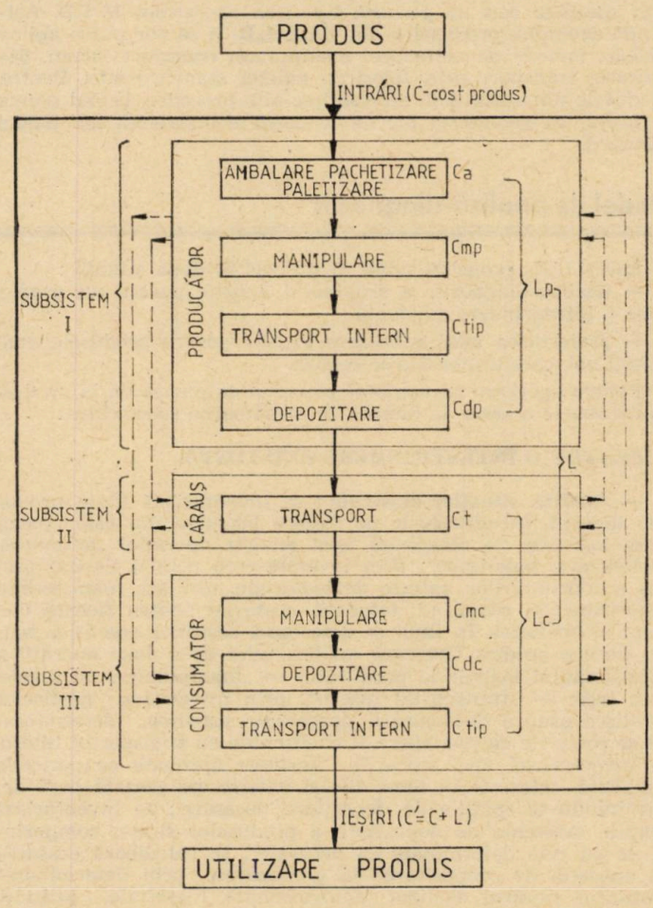

din acest motiv am introdus conceptul de **„caracteristică logistică“** a unui produs.

În cadrul industriei pentru prelucrarea maselor plastice (și, probabil, și în alte sectoare industriale) două caracteristici sînt determinante, permițînd gruparea produselor și aplicarea unitară a tehnologiilor tipizate în manipularea, depozitarea, transportul și distribuția mărfurilor :

[1]) Noțiunea pare a fi adaptată după terminologia militară, în care logistica este „arta de a combina toate mijloacele de transport, de aprovizionare și de cazare a trupelor“.

[2]) Vezi articolul pe această temă de dr. I. Dumbravă, publicat în nr. 7/1981 al revistei (N. red.)

A. **Corelația dimensională între geometria produsului și dimensiunile paletei standardizate.** Această caracteristică logistică este foarte importantă, ea permițind sau nu ambalarea, manipularea, transportul și depozitarea produselor pe paleta standardizată. Produsele **paletizabile** (A_1) — a căror geometrie permite înscrierea în dimensiunile paletei de 1 200×800 mm, standardizată internațional — permit proiectarea și realizarea unui lanț continuu de operații minime de manipulare și transport, imediat după fabricare și pînă la utilizatorul final, datorită reglementărilor legale care prevăd livrarea mărfurilor cu schimbul paletei pe circuitul producător-cărăuș-consumator. Produsele **nepaletizabile** (A_2) necesită un număr mult mai mare de operații și, respectiv, costuri mai ridicate.

B. **Greutatea volumetrică.** Această caracteristică logistică depinde de masa materialului și de geometria produsului, calculîndu-se ca raport între masa acestuia (în kg) și volumul ei (în mc). Ea are o influență hotărîtoare în special asupra costurilor transportului și depozitării, ca o rezultantă a gradului diferit de încărcare a capacității utile a mijlocului de transport sau a depozitului. Datele statistice rezultate din experimentări au condus la stabilirea valorii de 350 kg/mc ca limită minimă (B_1) pentru folosirea rațională a mijloacelor de transport. Așadar, toate produsele care au greutatea volumetrică inferioară acestei valori (B_2) conduc la folosirea nerațională a mijloacelor de transport, ceea ce le mărește costurile unitare de transport.

Pe baza criteriilor enunțate, avem acum posibilitatea să grupăm produsele din material plastic în 4 clase logistice :

A_1B_1 — produse paletizabile și cu greutate volumetrică mare (peste 350 kg/mc) ;

A_1B_2 — produse paletizabile, cu greutate volumetrică mică ;

A_2B_1 — produse nepaletizabile, cu greutate volumetrică mare ;

A_2B_2 — produse nepaletizabile, cu greutate volumetrică mică.

Pentru fiecare clasă logistică se poate stabili un lanț de operații specifice care să permită tipizarea operațiilor M.T.D. Astfel, de exemplu, produselor din clasa A_1B_1 li se vor putea aplica aceleași metode de ambalare, manipulare, transport intern, depozitare, transport prin folosirea paletei standardizate. Pentru produsele din clasa A_2B_1 se stabilesc alte procedee, ținînd seama de faptul că geometria lor nu le permite înscrierea în paleta standard.

Model de analiză-diagnostic

MODELUL proiectat poate fi utilizat în două situații :

— analiza-diagnostic a sistemului logistic pentru un produs dintr-o întreprindere existentă ;

— proiectarea unui subsistem logistic pentru produsele unei unități noi, care urmează a se realiza.

Pentru operarea cu modelul proiectat se pleacă de la produs, realizîndu-se o serie de lucrări, în următoarea succesiune :

● **PENTRU O ÎNTREPRINDERE EXISTENTĂ**

— **Analiza situației existente :** se inventariază toate produsele unității, încadrîndu-le pe fiecare într-una din cele patru clase logistice. Se realizează apoi analiza operației „ambalare, pachetizare, paletizare", prin inventarierea pentru fiecare produs a consumurilor unitare de materiale, utilități, manoperă și amortismente, calculînd, totodată, costurile pentru fiecare element al operației. În final se determină costurile operației pentru fiecare produs. Urmează analiza celei de-a doua operații a subsistemului logistic la producător — „manipularea" și a celei de-a treia — „transportul intern", prin întocmirea graficelor detaliate asupra desfășurării operațiilor logistice, determinîndu-se costurile cu manopera și cheltuielile cu transportul intern. Se inventariază apoi stocurile normate aprobate pe perioada analizată, calculate în tone, zile și valoric, pe această bază determinîndu-se spațiile de depozitare necesare ; se inventariază spațiile existente de depozitare a produselor finite, comparîndu-se cu cele determinate ca necesare ; se calculează costurile cu operația de „depozitare" la producător, prin determinarea costurilor fiecărui element (amortismente, materiale, utilități, manoperă). Se pot acum calcula costurile cu logistica la producător, prin însumarea costurilor operațiilor logistice. În același fel se determină costurile logistice, din subsistemul transport propriu-zis și cele de la utilizator, determinîndu-se costurile cu logistica la consumator. Modelul sistemic proiectat permite determinarea întregului volum de costuri cu logistica, dar și determinarea lor pe subsisteme. Practic, deci, producătorul și utilizatorul își pot analiza fiecare, separat, costurile M.T.D. ; metodele de analiză-diagnostic sînt identice.

LOGISTICA ȘI OPTIMUL ECONOMIC

CONSIDERATĂ ca ansamblul activităților ce au ca obiect aducerea unei cantități dintr-un produs, la locul și în momentul în care există o cerere, logistica poate fi divizată în două circuite distincte : unul în amontele produselor (aducerea materiilor prime, materialelor, semifabricatelor, reperelor componente etc.) la locul de fabricație — ceea ce se cheamă logistica de aprovizionare ; celălalt în aval, avînd scopul de a distribui produsul la beneficiari.

După cum apreciază autorul unui articol publicat în revista franceză „L'Usine Nouvelle", logistica trebuie să realizeze un compromis eficient între obiective divergente ale unora din funcțiunile și activitățile întreprinderii. Producția cere serii mari, comercialul cere diversificare și dispersarea stocurilor, financiarul cere stocuri cît mai reduse. Criteriul de armonizare a acestor interese îl constituie optimizarea costurilor logistice — de pildă, determinarea cît mai exactă a nivelului de echilibru între economicitatea grupării mai multor livrări și neeconomicitatea umflării stocurilor.

Sub raport organizatoric se propune ca personalul din întreprindere însărcinat cu acest domeniu de probleme (se avansează chiar ideea unei noi profesii interdisciplinare — aceea de „logistician") să fie repartizat pe trei profile : responsabil cu transporturile, responsabil logistic (un inginer cu specializare economică) și logistician pentru activități post-vînzare. **(D. C.)**

— **Proiectarea unui sistem logistic nou, eficient și eficace.** Obiectivul propus este : **L** = min **(Lp+Lc)**. Operațiile de proiectare pornesc tot de la produs, încadrat logistic într-una din cele patru clase — ceea ce permite să se stabilească, pentru fiecare clasă și grupă de produse, un anumit procedeu, material, echipament care să conducă la costuri minime cu operațiile logistice. Se stabilesc succesiv : procedeul și materialul pentru ambalarea, pachetizarea, paletizarea produsului din fiecare clasă logistică ; metodele și utilajele pentru manipularea produselor ; metodele și utilajele pentru transportul intern ; metodele și spațiile pentru depozitare ; mijloacele de transport pentru fiecare produs, în funcție de proprietățile sale logistice. Pe măsură ce se definesc aceste elemente, se evaluează și costurile lor. Eficiența subsistemului proiectat se determină prin diferența între costurile totale cu logistica în situația existentă și cele în situația proiectată. Se înțelege că pentru realizarea subsistemului proiectat, acesta va conține datele necesare privind : măsuri organizatorice de implementare ; organizarea circulației în incintă ; reamplasări de activități și utilaje ; eventuale construcții și amenajări noi necesare ; crearea unui sistem de gestiune și evidență (dacă sînt condiții — automată) a datelor.

● **PENTRU O ÎNTREPRINDERE NOUĂ**

Modelul de analiză-diagnostic poate fi utilizat în proiectarea de noi unități economice, după verificarea sa în cîteva întreprinderi existente și perfecționarea ulterioară. El permite stabilirea de soluții optime, care să conducă la costuri reduse în exploatare — și poate constitui un nou mod de a aborda proiectarea de noi unități, adică **proiectarea cu prioritate a subsistemului logistic al întreprinderii, care să determine apoi soluții de plan general și de amplasare a obiectelor tehnologice** în concordanță cu cerințele de diminuare a costurilor.

Concluzii

MODELUL prezentat reprezintă o primă formă de analiză aprofundată, științifică a sistemului logistic în ramura produselor din material plastic. El este în curs de verificare practică, o primă aplicare a sa fiind în curs de realizare la Întreprinderea chimică Orăștie, unde se realizează analiza-diagnostic, efectuîndu-se în prezent fotografierea situației existente. Lucrarea decurge anevoios, deoarece pînă în prezent, în unitățile noastre nu se urmăresc și nu se evidențiază costurile pe fiecare operație logistică (acestea regăsindu-se în cea mai mare parte global, în cheltuielile generale de întreprindere), ceea ce împiedică în fapt și găsirea celor mai eficiente măsuri pentru reducerea acestor costuri.

Deși modelul este încă susceptibil de îmbunătățiri, considerăm că el poate constitui un punct de plecare în acțiunea de tipizare a tehnologiilor M.T.D.

Dată fiind complexitatea domeniului logistic, apreciem ca oportună această tipizare, pe ramuri de produse. Pentru modelul prezentat ne propunem, ca o etapă de perspectivă, realizarea unui program de introducere pe calculator a analizei-diagnostic a subsistemelor logistice.

Dumitru CHETRARU
atelierul de proiectare Iași al Centralei industriale de prelucrare cauciuc și mase plastice

PREȚURILE RESURSELOR ȘI CONSUMURILE CUMULATE

ÎNTR-UN studiu anterior, pornindu-se de la situația cînd prețurile interne nu reflectă îndeajuns de corect înzestrarea cu resurse a complexului național, a fost evidențiată o posibilitate de estimare a coeficientului unitar de schimb în comerțul exterior, prin considerarea consumurilor cumulate de resurse materiale și energetice [1]). Astfel în formula coeficientului valutar unitar (R),

$$R = \frac{\sum_i q_{xi}(P_{xi} - C_{xi}) + \sum_j q_{mj}(P_{mj} - C_{mj})}{\sum_i q_{xi}(E_{xi} - C^e_{xi}) + \sum_j q_{mj}(E_{mj} - C^e_{mj})} \quad (1)$$

q_{xi} este cantitatea din produsul x_i exportată, P_{xi} prețul intern complet de export al lui x_i, C_{xi} consumul cumulat exprimat în prețuri interne, E_{xi} prețul extern iar C^e_{xi} valoarea externă a consumului cumulat (analog se explică pentru import semnificațiile lui q_{mj}, C_{mj}, E_{mj} și C^e_{mj}). Acest R a fost utilizat la evaluarea — ordonarea — diverselor eforturi interne din perspectiva posibilităților de valorificare pe piața externă, relevîndu-se că efectuarea exportului este avantajoasă dacă, $\frac{P_{xi} - (R \cdot C^e_{xi})}{E_{xi} - C^e_{xi}} < R$, adică $P_{xi} < R \cdot E_{xi}$, în cazul importului situația inversîndu-se. Într-un alt studiu, a fost prezentată o modalitate de evaluare a eficienței unui proiect investițional prin luarea în calcul a consumurilor cumulate [2]). Notîndu-se cu $V_{il}(t)$ costurile curente totale la momentul t ale producției realizate pe baza investiției I_{il} (investiția l pentru manufacturarea produsului x_i), cu $C^e_{il}(t)$ consumul cumulat de resurse materiale și energetice exprimat în valoarea sa externă, iar cu $V^e_{il}(t)$ valoarea externă a producției exportate la momentul t, eficiența investiției, admițîndu-se rata de actualizare u și termenul de funcționare T al capacității de producție este :

$$R_{il} = \frac{\sum_1^T \frac{V_{il}(t)}{(1+u)^t} - R \cdot \sum_1^T \frac{C^e_{il}(t)}{(1+u)^t} + \sum_1^S I_{il}(t)(1+u)^t}{\sum_1^T \frac{V^e_{il}(t)}{(1+u)^t} - \sum_1^T \frac{C^e_{il}(t)}{(1+u)^t}} \quad (2)$$

Evident este de dorit ca $R_{il} < R$. În formulă, R_{il} arată cheltuiala medie de muncă nouă efectuată pe durata de viață a investiției în vederea obținerii unei unități de valoare externă, prin luarea în considerație a consumurilor cumulate de resurse materiale și energetice. Incluzînd și componenta din investiția totală, R_{il} poate fi asemuit cu valoarea adăugată unitară.

Subliniem, deci, că recurgerea în analiză la consumurile cumulate de resurse materiale și energetice s-a făcut considerîndu-se că prețurile interne nu reflectă îndeajuns de economic înzestrarea cu factori de producție a complexului național. Se observă, de asemenea, că valoarea (prețul) externă a consumurilor cumulate este prezumată a fi cea revelată de piața externă. Firesc, se poate pune întrebarea, în ce măsură este corectă aducerea la nivelul prețului extern a costului consumului cumulat în cazul unei economii care valorifică și resurse interne ? La această întrebare vom căuta să răspundem în continuare.

1. În primul rînd trebuie făcută distincția între costul de producție (a se citi de „extracție") și prețul resursei. Cu alte cuvinte, se poate spune că costul de producție nu este singurul determinant al prețului și deseori, nici cel mai important.

Dacă ar fi să enumerăm factorii care influențează prețul, cinci credem că s-ar impune : a) costul de extracție ; b) **raritatea** resursei (raportul cerere-ofertă) ; c) monopolul asupra resursei ; d) elemente conjuncturale ; e) factorul extraeconomic (politic). Pentru resursele epuizabile, în condiții normale pe piață [3]), factorul determinant al prețului este raritatea, mai precis renta de raritate [4]). În spațiul economic național, raporturile dintre prețuri, deci prețurile relative, trebuie să reflecte în mod adecvat importanța, valoarea economică a resurselor epuizabile ; astfel încît exploatarea lor să producă în timp maximum de utilitate [5]). Aceasta semnifică un nivel al prețului resursei suficient de înalt, care să nu implice intervenția publică de subvenționare.

Referindu-ne la raritate, se cuvine să menționăm ceea ce în literatura de specialitate poartă denumirea „cost al renunțării la alternativă" (opportunity cost). Acesta din urmă are un rol deosebit în evoluția prețurilor la resurse substituibile. Astfel, creșterea costului resurselor alternative (privite ca produse) — de exemplu, mărirea prețului petrolului —, pentru cărbune înseamnă, pe de o parte, scăderea relativă a „costului renunțării la alternativă", iar, pe de altă parte, înscrierea propriului preț, pe o traiectorie ascendentă ; în afara cazului cînd ameliorările de ordin tehnologic sînt atît de substanțiale încît pot anihila această ascensiune. La nivelul întregului complex național, „costul renunțării la alternativă" poate fi privit din două puncte de vedere : a) situația resurselor substituibile considerate ca produse alternative (ex. : petrol/cărbune) ; b) substituirea importului cu producție internă. Din acest din urmă punct de vedere este important să subliniem două aspecte :

— creșterea prețului extern, ce denotă scăderea „costului renunțării la alternativă" pentru resursele interne, face mai rentabilă exploatarea acestora ;

— modificarea „costului renunțării la alternativă" nu trebuie să lase neschimbate prețurile interne ale resurselor respective atunci cînd ea exprimă o nouă stare globală ; în așa fel încît și producătorii interni să trateze conform noilor circumstanțe resursele utilizate, să „internalizeze" condițiile schimbate de pe piața mondială.

Cît de mult poate să devieze prețul resursei de la costul de extracție se poate observa la resursele energetice și, îndeosebi, la petrol. Chiar înainte de „explozia" din 1973, prețul reprezenta un multiplu al costului, pentru ca acum, decalajul să fie de-a dreptul impresionant. La un cost de extracție în zona Orientului Mijlociu, douăzeci — douăzeci și cinci cenți per baril corespunde un nivel al prețului de peste 36 do-

(Continuare în pag. 1)

Daniel DĂIANU

---

[1]) Daniel Dăianu : „Eficiența comerțului exterior și consumurile cumulate de resurse", în „Studii de economie industrială", nr. 6, Buc. 1979, Institutul de Economie Industrială și Revista de Statistică, nr. 5, 1979.

[2]) Daniel Dăianu : „Consumurile cumulate de resurse și eficiența investițiilor în producția pentru export", Revista de Statistică, nr. 11/1980

[3]) Atunci cînd monopolul asupra resurselor nu face renta absolută excesivă, sau monopsonul consumatorilor nu impune un preț de achiziționare inferior valorii reale a resurselor. Cazul prețului petrolului este ilustrativ pentru ambele situații.

[4]) Renta de raritate se află scăzînd din prețul de piață „normal" (nedistorsionat de acțiunea monopolului) costul de extracție. Se mai întîlnește uneori și sub denumirea de preț net.

— N. N. Constantinescu consideră că „...în măsura în care producția unor zăcăminte va fi necesară și cerută pe piață, valoarea socială a produselor industriei extractive (ca și a celei agricole) va fi determinată nu de condițiile medii, ci de cele mai grele...". Adică de „timpul socialmente necesar extremal-maxim"/Teoria generală a valorii bazată pe muncă și revoluția științifică-tehnică contemporană, în vol. Știința și Contemporaneitatea, Ed. politică, Buc., p. 259—260. La pag. 265 din același studiu, autorul arată că renta de monopol poate apare și în relațiile dintre țările socialiste, atunci cînd „resursa naturală devine deosebit de rară, producătorul dispunînd de condițiile unui monopol natural"

— Trebuie subliniat totodată că renta de raritate are în vedere raportul cerere-ofertă nu numai în prezent, ci și în viitor. Raritatea unei resurse nu poate fi judecată astfel la un singur moment, ci în relație cu o perioadă înăuntrul căreia se pun în valoare în timp util resurse alternative.

— Pentru o excelentă expunere a problemei exploatării optime a resurselor epuizabile indicăm studiul lui Robert Solow, „The Economics of Resources or the Resources of Economics", American Economic Review, may, 1974, p. 1—14.

[5]) N. N. Fedorenko, principalul animator al școlii sovietice de economie matematică, într-o lucrare recentă privind funcționarea optimă a economiei socialiste subliniază printre altele : „...utilitatea socială permite comensurarea eficienței cheltuielilor de resurse, în raport cu rezultatele producției" (p. 79) ; valoarea este „...relația dintre costurile de producție și utilitate" (p. 85) ; criteriul împărțirii timpului de muncă social între diferitele tipuri de activități, „trebuie căutat nu în cheltuieli, ci în rezultate, în însăși valoarea de întrebuințare" (p. 36) ; principala problemă a activității de planificare devine problema identificării modalităților de folosire a resurselor cu maximum de efect util (p. 89) ; ceea ce implică acceptarea tezei privind „necesitatea aplicării largi a cheltuielilor marginale în formarea prețurilor" (p. 91) / Voprosi optimalnogo funkționirovaniia ekonomiki, Moskva, 1980. În lucrare sînt reluate din ideile promovate de-a lungul anilor de reputați economiști sovietici ca Kantorovici, Nemcinov, Novojilov.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Repere ale crizei teoriei economice occidentale (II)

STAREA de criză a teoriei economice occidentale este vădit relevată, după cum o atestă înşişi economişti cunoscuţi din ţările capitaliste dezvoltate, de caracterul ei inoperant şi totodată de inoportunitatea ei. Această incapacitate de a cuncaşte şi de a răspunde cerinţelor realităţii, datorată fundamentelor abordării, este subliniată sugestiv nu numai de faptul că „în timp ce dezechilibrele structurale se înmulţesc şi incertitudinile cresc", economiştii „oricît ar fi ei sînt incapabili de a găsi remedii eficiente la această maladie de surpare a forţelor" [1]), dar şi de crearea şi adîncirea unui adevărat „paradox" pe planul teoriei şi practicii economice. Conţinutul paradoxului constă, după opinia economiştilor francezi A. Gh. Martinet şi H. Savall [2]), în faptul că, pe de o parte „niciodată nu au existat atîţia economişti calificaţi, lumea dispunînd de tehnicile şi instrumentele de lucru cele mai elaborate", iar pe de altă parte „niciodată rezultatele lor nu au fost atît de discutate".

Carenţa aceasta majoră, caracterul inoperant şi totodată inoportunitatea teoriei economice occidentale, care-l aduce pe economist în faţa unei dileme radicale, ori să se îndoiască de tot, ori să creadă în posibilitatea şi capacitatea de a se găsi mecanisme şi acţiuni pozitive, a dus la scăderea consideraţiei pentru economişti – prestigiul cîştigat de ei în primele decenii postbelice transformîndu-se într-o negare a competenţei lor, situaţie asemănătoare cu cea a medicilor din cauza eşecurilor continue în faţa bolii maligne. În urma analizei stării ştiinţei economice occidentale, unii autori [3]) ajung la concluzia că aceasta se află chiar într-o poziţie ridicolă în faţa problemelor cruciale ale societăţilor lor, economiştii apărînd adesea în postura „medicului din Molière sau a doctorului Knock".

Dezordinea şi starea de confuzie teoretică pe fondul unei diversităţi extreme a ipotezelor, conceptelor şi abordărilor conturează deopotrivă dimensiunile crizei şi ale inoportunităţii ştiinţelor economice din ţările capitaliste dezvoltate. Fenomenul a dobîndit asemenea proporţii încît pentru acelaşi fapt economic analizele, cauzele şi interpretările sînt fundamental opuse, excluzîndu-se pur şi simplu reciproc. Astfel, ratele de schimb flotante sînt inflaţioniste pentru unii economişti şi stabilizatoare pentru alţii, inflaţia – o maladie cronică, un element esenţial al realităţii contemporane, pentru unii, şi un fenomen conjunctural, pentru alţii etc. Exemplele pot fi mult mai numeroase şi ceea ce este de menţionat este că neputinţa de a furniza soluţii pentru multiplele probleme economice prezente şi de viitor a generat şi amplificat, alături de negarea utilităţii panopliei de remedii tradiţionale, şi opoziţii metodologice şi respectiv contestări a unor fundamente teoretice. Pentru economiştii francezi S. de Brunhoff, Cl. Servolin şi M. Beaud [4]), criza este într-atît de profundă încît „ştiinţa economică actuală" trebuie supusă unei „critici fundamentale", ceea ce la nivelul unei ştiinţe înseamnă în fond o reflecţie radicală asupra obiectivului, metodelor, posibilităţilor şi limitelor demersului analitic.

Conştiinţa crizei teoriei economice occidentale, a lipsei ei de adecvare, la cerinţele şi posibilităţile lumii de astăzi a cuprins cercuri tot mai largi de economişti. După L. Stoleru [5]) în ultimii ani necesitatea unei „noi ştiinţe economice" se impune de la sine. Noua ştiinţă „a reglării economice în cadrul unei creşteri moderate" trebuie să răspundă, după opinia sa, următoarelor două tipuri de probleme economice fundamentale : apariţia de limite naturale ale creşterii economice şi sfîrşitul adaptării între factorii de sporire a producţiei şi debuşeele acesteia.

Edificatoare din punctul de vedere al crizei gîndirii economice din ţările capitaliste dezvoltate este şi tendinţa de îndepărtare de teoria economică oficială, prin ceea ce se consideră „o critică din interiorul ei" în maniera neokeynesistă, „o critică din exteriorul ei" specifică curentului radical american şi european, „o viziune transcendentă" asupra faptelor economice prezentă în abordările epistemologice, metodologice şi conceptuale ale lui F. Perroux, ca şi pur şi simplu evaziunea din universul teoriei printr-un demers empiric, mai puţin spectaculos, dar mai util în concepţia unor autori occidentali. Încercarea de a depăşi pragul unor simple opoziţii metodologice – echilibru/dezechilibru, static/dinamic, microeconomic/macroeconomic etc. – exprimînd insatisfacţia profesorilor şi practicienilor din economie faţă de poziţia şi rezolvarea problemelor în stil neoclasic, aceste dizidenţe teoretice, metodologice demonstrează că diversitatea abordărilor, flagrantă în ochii tuturor în momentul stabilirii opţiunilor şi recomandărilor de poli-

FIŞE

MIHAIL FLORESCU

Strategia dezvoltării în chimie

EDITURA POLITICĂ

● *Deşi, la prima vedere, lucrarea „Strategia dezvoltării în chimie" publicată la EDITURA POLITICĂ sub semnătura lui* Mihail Florescu *ar părea să cantoneze într-o sferă precis delimitată: chimia, ideile pe care le avansează autorul privind destinul chimiei în viitor îl conduc pe cititor într-o zonă de largă respiraţie intelectuală. Căci, prin destinul său, chimia – ştiinţă revoluţionară a secolului nostru, ale cărei realizări sînt, practic, încorporate în fiecare domeniu de activitate, în fiecare obiect ce ne înconjoară, dar care se află astăzi în pragul unor opţiuni şi căutări majore –, ilustrează convingător înseşi marile dileme cu care se confruntă lumea contemporană. Urmărind pe parcursul a mai multor studii cuprinse în volum să surprindă etapele semnificative ale dezvoltării în timp a acestei discipline ştiinţifice, Mihail Florescu a căutat, totodată, să delimiteze cît mai riguros rolul chimiei în desfăşurarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice, să stabilească care sînt implicaţiile sociale ale industriei chimice în societatea contemporană. O atenţie aparte este acordată în lucrare dezvoltării chimiei în ţara noastră, caracterului realist al orientărilor privind adaptarea industriei chimice la restricţiile energetice şi de materii prime.*

Construcţii neterminate

● *În contextul amplelor programe investiţionale orientate spre dezvoltarea puternică a potenţialului productiv al economiei socialiste – opinează* Zdeněk Šrein *în articolul „Regulace rozestavěnosti a národohospodářsky plán" (Determinarea volumului optim al construcţiilor neterminate şi planul naţional unic) publicat în numărul din aprilie a.c. al revistei cehoslovace „POLITICÁ EKONOMIE" – o importanţă în creştere dobîndeşte determinarea efectelor economice pe care un anumit volum al construcţiilor neterminate cu caracter productiv le are asupra activităţii economice de ansamblu – la nivel macro şi microeconomic. Elementul cel mai însemnat il constituie stabilirea unor niveluri optime ale acestei categorii economice care să nu se afle în contradicţie cu indicatorii de eficienţă. În practică, alături de măsuri urmărind îndeplinirea exemplară a planului, această cerinţă vizează şi mecanismul de planificare : capacitatea de a elabora indicatori îndeajuns de expresivi care să permită o corelaţie optimă, pe intervale de timp determinate, între structura şi volumul producţiei, pe de o parte, şi volumul construcţiilor neterminate, pe de altă parte. Indicatorii respectivi, opinează Z.S., deşi ar avea un caracter preponderent normativ, nu ar trebui să fie incluşi în sistemul de planificare curentă ci ar urma să fie folosiţi drept criterii specifice la elaborarea schiţelor de plan.*

Eficienţa protecţiei mediului

● *În decurs de un deceniu optica asupra protecţiei mediului ambiant s-a modificat fundamental opinează* Mostafa Kamal Tolba, *directorul executiv al programului O.N.U. pentru mediul înconjurător, în raportul său anual intitulat „L'Etat de l'environnement – 1981". Astfel, dacă în anii '70 se înregistra o puternică mişcare de sensibilizare a opiniei publice şi a factorilor politici la efectele poluării asupra echilibrului planetar*

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

tică economică, a atins limitele unei polarizări devenite teren de adevărată confruntare, din care nu lipsesc atacurile uneori injurioase chiar din partea unor economiști din lumea academică. De pildă, P. Samuelson care, preocupat de explicarea stării de criză a științei economice occidentale, se situează pe o poziție de critică vehementă a orientărilor contestatare, mergînd cu aprecierile pînă la un afront total.

Inspirat poate de K. Marx, pe care ne face dovada că l-a studiat în multe din lucrările sale, P. Samuelson [6]) afirmă că știința economică oficială – știința economică aplicată – are „obsesia unei fantome", adică a unei amenințări permanente. Fapt real, afirmă el, dar a-această „fantomă", amenințare, situație a științei economice nu ține (și aici intervin numeroasele apostrofări, altercații tipice pentru divergențele și calificările uneori chiar blamatorii caracteristice pentru dimensiunile sciziunii din gîndirea economică occidentală)

– nici de „recomandările simpliste" ale lui K. Galbraith, cărora nici unul dintre experții „bine informați" nu le dau atenție ;

– nici de curentul monetarist ai cărui reprezentanți cu toate că alcătuiesc „o minoritate respectabilă de economiști competenți" au efectuat „previziuni și directive de politică necorespunzătoare" ;

– nici de „economiștii ortodocși", care au rămas paseiști crezînd în efectele benefice ale restabilirii etalonului aur, problematică care nu mai prezintă interes nici pentru seminarele economiștilor.

– nici de ideile neokeynesiștilor ale căror preocupări sînt lipsite de utilitate, aceștia „rămînînd ghemuiți în subtilitățile teoriei capitalului",

– „nici de valul noilor economiști" dovedit „incapabil" de a previziona dezvoltarea economiei moderne etc.

Sau Robert Solow [7]) care, luînd atitudine împotriva mișcării radicale, o reduce printr-o simplă trăsătură de condei la un set de opinii lipsite de semnificație afirmînd : „Nu există o știință economică radicală ci o biată critică radicală, politică și poetică a științei economice existente... Dacă noi am neglijat știința economică radicală, am făcut-o pentru că ea este neglijabilă".

Manifestare într-un fel și a carențelor majore, această scădere a respectului reciproc între economiști și chiar pentru profesia lor reflectă o profundă și amplă formă a stării critice a teoriei și practicii economice din țările capitaliste dezvoltate, anume „criza de identitate" [8]) a științei economice. Considerată de către unii economiști occidentali de-a dreptul „dramatică", întrucît împietează asupra însuși viitorului profesiunii de economist, această stare se manifestă în primul rînd în domeniul formării economice universitare. Este vorba de existența unei derute în ce privește conținutul și natura programelor de pregătire economică la nivel superior. Disensiunile s-au ascuțit într-atît de mult încît se pune în discuție însăși denumirea disciplinei economice.

Această intuiție asupra unei boli reale și nu imaginare, după cum însuși P. Samuelson [9]) subliniază, nu este însă urmată de studii aprofundate în care să se ia în considerație neajunsurile de fond ale teoriei economice, cele ce privesc fundamentarea ipotezelor, cîmpul de analiză, modalitățile de abordare și de interpretare a realității economice. Ignorarea acestui adevăr nu poate să amelioreze sau să înlăture starea de criză a teoriei economice occidentale. Prin simpla apreciere că nu „știința economică și nici economiștii universitari sau practicieni au greșit" și că starea critică a analizei economice este generată de „natura economiei mixte moderne", adică de îmbinarea intervenției statului în jocul liber al pieței, se prezintă drept trăsătură esențială o anumită formă de existență a societății capitaliste contemporane.

Abordarea prin prisma apologierii sistemului capitalist a problemelor economice fundamentale ; neglijarea unora dintre fenomenele cele mai esențiale și actuale – inegalitatea repartiției veniturilor și a bogăției, costurile sociale ale dezvoltării economice, risipa și efectele nocive ale acesteia în anumite condiții, specificitatea și gravitatea problemelor economiei internaționale ; deghizarea conflictelor socio-economice în disfuncții ale mecanismelor economice – sînt, fără îndoială, indiciul elocvent al stării critice a teoriei economice occidentale la începutul acestui ultim pătrar al secolului nostru. Deopotrivă, ele reprezintă reflecția unor tare cardinale care nu pot constitui un suport al noilor cercetări și al noilor descoperiri într-un domeniu al științei atît de disputat și de util ca cel al investigației economice.

dr. Sorica SAVA

[4]) L. Stoleru, „Gérer la croissance douce", L'expansion, octobre, 1977

[2]) Alain-Ch. Martinet, Henri Savall „L'histoire de la science économique", în L'encyclopedie de l'economie, Paris, 1978

[3]) Ibidem

[4]) S. de Brunhoff, Cl. Servolin, M. Beaud, „La crise de la science économique", Monde, 22 mai 1973

[5]) L. Stoleru, op. cit. în loc. cit

[6]) P. Samuelson, „Les économistes ne sont plus ce qu'ils etaient", Le nouvel économiste, octobre, 1977

[7]) R. Solow, „Discussion" The American Economic Review, mai 1971

[8]) P. Samuelson, op. cit., în loc. cit.

[9]) Ibidem

pe termen lung, în prezent, aceeași problemă apare sub forma necesității de a stabili o corelație optimă între creșterea economică și costul măsurilor de protecție a mediului.

Există însă numeroase indicii, opinează M.K.T. că într-o perspectivă apropiată și această optică asupra triadei om-societate-mediu ambiant va fi schimbată ; și anume abandonarea punctului de vedere potrivit căruia protecția mediului ar reprezenta un cost social inevitabil și oneros în favoarea investirii acestei activități cu virtuți de eficiență economică, evaluată chiar pe termene medii sau scurte. Două sînt elementele care, după opinia autorului, îndrituiesc o atare afirmație. Primul se referă la modalitățile extrem de diverse prin care degradarea mediului afectează dezvoltarea economiei : diminuarea și deteriorarea resurselor de forță de muncă deopotrivă cu sporirea cheltuielilor cu asistența sanitară ; deteriorarea solului, a apelor, a instalațiilor și utilajelor etc. – și, corespunzător, numărul mare de domenii în care cercetarea științifică poate oferii soluții eficiente de anihilare a acestor efecte. (Potrivit unor calcule, de pildă, reducerea cu 60% a poluării atmosferice în S.U.A. ar permite economisirea anuală a 40 mld. dolari). Cel de al doilea element vizează însăși concepția asupra dezvoltării economiei naționale : promovarea industriilor nepoluante, perfecționarea tehnologiilor, proiectarea noilor capacități de producție în concordanță cu cerințele protecției mediului etc.

• *O monografie de proporțiile celei publicate recent la* EDITURA ACADEMIEI *sub coordonareg lui* Grigore Vilceanu – „Consumul populației în Republica Socialistă România – consacrată consumului neproductiv reprezintă, în actuala etapă a construcției socialiste în țara noastră, o lucrare de actualitate. Căci, investigarea acestui mo-*

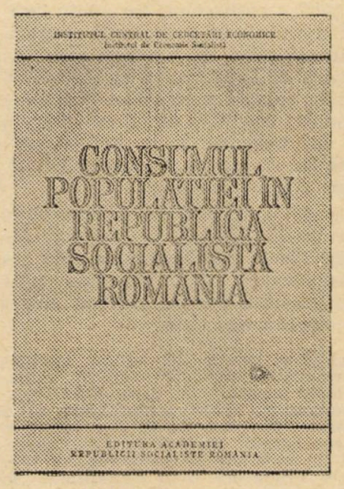

ment al procesului de reproducție este relevantă atît pentru mutațiile ce s-au produs în planul comportamentelor de consum specifice diferitelor categorii ale populației cît și în ce privește rolul consumului neproductiv ca factor de stimulare a producției, parametru de bază în dimensionarea și structurarea economiei. Urmărind să surprindă în toată complexitatea această sferă a realității economice și sociale autorii studiilor înmănunchiate în lucrare – Grigore Vilceanu, Maria Molnar, Maria Poenaru, Rodica Emanoil, Elena Badea, Vergiliu Iordache, George Moșanu și Gheorghe Răducanu – au desfășurat investigațiile atît în planul propriu-zis economic cît și în cel al demografiei, sociologiei și psihologiei, nutriției etc. Rezultatele au permis autorilor să contureze un model de consum al populației specific țării noastre în condițiile actuale, să detașeze tendințele pentru viitor, evidențiind, totodată și acțiunile ce se cer întreprinse pentru asigurarea unui echilibru dinamic între cerere și baza materială a consumului.

FIȘE

Prețurile resurselor

(Urmare din pag. 35)

lari (mai, 1981). Desigur, în cazul petrolului acționează puternic, pe lîngă factorii conjuncturali — ilustrați de situația pe piața „spot" — cei de ordin extraeconomic. [6]) De adăugat însă că, pînă în 1973, prețul petrolului impus de cartelul celor șapte mari companii a fost sub nivelul cerut de o exploatare rațională a acestei resurse epuizabile. S-a trecut deci aproape brusc de la anomalia prețului relativ prea scăzut, la anomalia prețului relativ prea înalt.

2. A doua problemă pe care dorim s-o introducem în analiză privește maniera în care prețurile externe sînt puse în relație cu cele interne. Dacă această relaționare se face în mod direct și automat, prin intermediul cursului valutar — cazul economiilor cu valuta națională convertibilă — și dacă autoritatea publică nu introduce un sistem de control al prețurilor interne, acestea din urmă reflectă evoluția prețurilor externe. În țările capitaliste avansate aceasta este regula, existînd însă și excepții [7]). În statele socialiste, unde stabilitatea condițiilor economice constituie un obiectiv primordial al factorilor de decizie, astfel dorindu-se o mai facilă evaluare a îndeplinirii sarcinilor de plan, intervine un **filtru** de raportare a prețurilor interne la cele externe [8]), prin acest filtru urmărindu-se și evitarea pătrunderii unor distorsiuni inflaționiste în economia internă. Nu este mai puțin adevărat că stabilitatea prețurilor interne, atunci cînd este înțeleasă într-un mod strict, ca imobilism, poate intra în contradicție cu celelalte laturi ale funcționării sistemului economiei naționale, aflat în permanentă dinamică, deci suferind modificări continue. Din acest punct de vedere, reflectarea de către prețurile interne a schimbărilor survenite înăuntrul spațiului național devine o condiție sine qua non a susținerii procesului de dezvoltare. Prețul trebuie să fie, de altfel, un sensibil indicator (semnalizator) al dinamicii economiei. O altă particularitate a economiilor socialiste este neconvertibilitatea valutei naționale, acest lucru avînd și el consecințe pe planul legării mai strînse a prețurilor interne de cele externe.

Pornind tocmai de la unele deficiențe existente în formarea prețurilor interne în mecanismul de funcționare a economiei socialiste, am propus folosirea consumurilor cumulate prin luarea în considerare a prețurilor externe. Dar, așa cum am menționat mai înainte, se naște firească întrebare : cît de potrivită este metoda cînd o parte din resursele utilizate este de proveniență indigenă ? Pentru o țară aproape, sau total dependentă în privința materiilor prime de sursele externe de aprovizionare, întrebarea capătă răspuns de la sine. Situația pare să se complice pe măsură ce resursele interne dețin o pondere din ce în ce mai mare în ansamblu. Revenind la prima afirmație, dacă se importă resurse pentru a fi încorporate prin prelucrări, ar fi complet irațional ca la valorificarea pe piața externă a bunurilor rezultate să nu se încerce recuperarea, cel puțin, a valorii date străinătății pentru aducerea în țară a resurselor. Se poate concluziona că utilizarea consumurilor cumulate în aprecierea rezultatelor financiare depinde, în primul rînd, de mecanismul de funcționare a economiei socialiste și de înzestrarea cu factori de producție [9]). De mecanism depinde reacția economiei naționale la evoluția economiei internaționale, modificările care intervin în prețurile relative interne [10]). Iar înzestrarea cu factori permite un anumit grad de libertate în evaluarea oportunității valorificării pe piața externă a unor eforturi interne.

3. Am admis ideea că utilizarea consumurilor cumulate se impune mai ales atunci cînd prețurile interne nu reflectă îndeajuns de corect valoarea resurselor. În continuare ne vom referi la resursele energetice în încercarea de a clarifica pînă unde se poate merge cu această metodă. Pentru început cîteva precizări pe care le considerăm absolut necesare.

Prin excelență, energia este un produs intermediar. Ea se regăsește încorporată în bunurile la manufacturarea cărora a fost utilizată [11]). Desigur, ea există și sub formă de produs final, atunci cînd apare ca atare în tranzacții. Astfel, pentru o țară producătoare de petrol sau cărbune, exportul acestor resurse energetice implică aprecierea lor ca produse finale.

— Energia este un termen generic. În fapt, avem de-a face cu mai multe resurse energetice. Între acestea există un anumit grad de substituibilitate, și coeficient de conversie. Dacă comparația între resurse pe baza unității convenționale BTU [12]) este destul de ușoară în cazul petrolului, gazului natural și cărbunelui, pentru hidroenergie și energia nucleară lucrurile se complică. De asemenea, foarte importante la compararea resurselor energetice sînt forma combustibilului (lichid, gazos sau solid) și cheltuielile de utilizare (costul preparării, stocarea, securitatea, cheltuielile cu evitarea poluării etc.). Energia solară, de exemplu, este încă foarte scumpă datorită costului excesiv al stocării, al transformării într-o altă formă de energie.

Concluzia majoră care se poate trage este că nu întotdeauna este avantajoasă considerarea energiei și ca bun final, în sensul că trecerea de la situația de bun intermediar la cea de produs final ar reduce din valoarea reală a combustibilului datorită inevitabilelor pierderi pe itinerar. Legată de această concluzie este următoarea întrebare ce exprimă întregul miez al problemei ridicate : **care este „costul" (randamentul) transformării energiei din bun intermediar în bun final ?** Formulat altfel, care este posibilitatea de a exporta energia în starea ei și nu ca parte încorporată în produs ? Un cost cît mai redus al transformării — deci un randament cît mai aproape de limita superioară 1 — arată că alternativa de valorificare a energiei pe piața externă în formă pură este de luat în seamă atunci cînd se analizează eficiența exportului produsului care, în urma prelucrării, ar încorpora energia. Deci, prețurile externe, ajustate pentru a fi curățate de factorii conjuncturali și extraeconomici, trebuie avute în vedere la examinarea modului de valorificare a resurselor interne. Două sînt, prin urmare, judecățile finale :

a) Cu cît randamentul este mai ridicat, cu atît este mai folositoare evaluarea valorificării resurselor interne pe baza prețurilor externe. Și invers, cu cît randamentul de transformare este mai mic, cu atît utilizarea prețurilor externe este mai problematică.

b) Cu cît gradul de energointensivitate a produsului este mai ridicat, cu atît mai mult se impune recurgerea la calcularea indicatorului consumurilor cumulate și referirea la prețurile externe. Energointensivitatea mare poate atenua serios din inconvenientul unui randament de transformare nu suficient de înalt.

Să vedem cum s-ar putea estima randamentul de transformare a energiei din bun intermediar în produs final. Admitem pentru energia cumulată încorporată, exprimată în unități convenționale, o valoare externă antecalculată E_a. Energia, sub formele sale diferite, se poate valorifica pe piața externă la un anumit preț compozit E_p. În plus, realizarea lui implică cheltuieli care pot fi mai mult sau mai puțin recunoscute pe piața externă ca K_p. Ignorînd cheltuielile, randamentul este E_p/E_a (nu poate fi mai mare de 1), iar cu acestea rezultă din formula $\frac{E_p + K_p}{E_a + K_i/R}$.

Se poate stabili de asemenea raportul $\gamma = \frac{P^e - P^i/R}{P^e}$,

în care P^e este prețul extern al produsului, P^i este prețul intern iar R este coeficientul de schimb unitar. Cu cît γ este mai aproape de 0, cu atît mai puțin anevoios devine și procesul de utilizare a prețurilor externe. Esențial este deci ca prețurile relative interne să reflecte cît mai corect înzestrarea cu factori a economiei naționale.

Prin urmare, formulele (1) și (2) pot fi ajustate cu coeficientul randamentului, astfel încît să se țină seama de limitele procesului de transformare a resurselor din bunuri intermediare în produse finale.

---

[6]) Într-un model simulat pe computer, profesorul Robert Pindyck de la MIT (S.U.A.) analizînd comportamentul cartelului O.P.E.C., a arătat că, în anul 1975, dacă ar fi acționat în condițiile unei piețe „competitive" (nesupuse influenței de monopol), țările producătoare ar fi trebuit să impună un preț de vînzare mergînd de la 1,50 dolari la 5 dolari per baril. Deci cu mult sub nivelul existent la data respectivă. (Chiar admițînd inerente erori de apreciere și metodologice, diferența este semnificativă) / „Gains to Producers from Cartelization of Exhaustible Resources", Review of Economics and Statistics, march, 1977.

[7]) O situație extrem de curioasă a existat pînă în febr. a.c., în S.U.A., unde controlul asupra prețurilor la petrolul exploatat intern le-a menținut la un nivel mult inferior celui de pe piața externă. Acest lucru, pe de o parte, nu încuraja exploatarea internă, iar pe de altă parte, stimula consumul excesiv. Spun curioasă avînd în vedere „liberalismul" presupus a se manifesta pe piața nord-americană.

[8]) Tăria acestui filtru depinde mult de mecanismul economic, care diferă de la o țară socialistă la alta.

[9]) Într-o economie în care prețurile sînt suficient de flexibile și exprimă corect valoarea resurselor, utilizarea metodei consumurilor cumulate devine superfluă.

[10]) Un exemplu concret în acest sens pe experiența Ungariei oferă M. M. Tardos în studiul „Interactions between planned and market economies", în volumul „Resourse Allocation & Economic Policy", Macmillan, London, 1976, p. 52—60. Se arată astfel că dificultățile tot mai mari întîmpinate în procurarea de materii prime și resurse energetice, îndeosebi în privința prețurilor de achiziționare — inclusiv în raporturile cu ceilalți membri ai C.A.E.R. —, au impus o legare mai strînsă a prețurilor interne de cele externe.

[11]) Avem în vedere și energia care, de facto, se pierde în procesul prelucrării.

[12]) Unitatea termică britanică (B.T.U.) echivalează cu cantitatea de energie necesară ridicării temperaturii unui pfund de apă de la 62°F la 63°F.

IMPERATIVUL UNEI COOPERĂRI FINANCIARE SPORITE PE PLAN INTERNAȚIONAL

Reuniunile din Gabon (mai 1981)

ESTE SIMPTOMATIC că Africa devine tot mai mult gazda unor importante reuniuni economice internaționale. Anul acesta, în a doua jumătate a lunii mai, a venit rîndul unei mici țări africane, Gabon, să găzduiască o serie de asemenea reuniuni. Alegerea locului nu a fost întîmplătoare : Gabon, fostă colonie franceză, cu o populație de 1,2 milioane de locuitori, este astăzi o țară liberă care a putut ajunge printr-o politică economică judicioasă și prudentă, bazată îndeosebi pe exploatarea unor bogate resurse naturale — în primul rînd petrol, mangan și uraniu —, la un venit pe locuitor de 3 000 dolari S.U.A., unul din cele mai ridicate din Africa. Această țară ecuatorială înfățișează viitorul continentului african stăpîn pe destinele lui, pe bogățiile lui uriașe.

O trecere în revistă a dificultăților prezente ale economiei mondiale...

LA LIBREVILLE, capitala Gabonului, s-au întrunit în perioada 18—22 mai următoarele grupări : Comitetul interimar al Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internațional (F.M.I.), a cărui misiune este de a consulta Fondul în problemele sistemului monetar internațional ; Comitetul dezvoltării (noua denumire a fostului „Comitet ministerial mixt al Consiliului guvernatorilor Băncii Mondiale și Fondului cu privire la transferul resurselor reale către țările în curs de dezvoltare") ; Grupul interguvernamental al celor 24 cu privire la problemele monetare internaționale (organul de studiu al Grupului celor 77 de țări în curs de dezvoltare) și, în sfîrșit, Grupul celor 10, constituit din principalele țări industrializate ale lumii occidentale.

Discuțiile din cadrul reuniunilor de la Libreville au avut ca fundal și sursă de preocupări dificultățile permanentizate ale economiei mondiale. Țările industrializate înregistrează ritmuri de creștere economică deosebit de slabe și un șomaj foarte ridicat. În unele țări, intensitatea procesului inflaționist s-a mai redus întrucîtva, ca urmare a politicii economice restrictive cu care se încearcă să se combată stagflația. Marele deficit al balanței plăților curente înregistrat în 1980 pare, după experții occidentali, să nu mai continue la același nivel, însă dezechilibrele de balanță ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol se vor accentua și mai mult, punînd probleme deosebit de grave de finanțare externă pentru numeroase țări care fac parte din această categorie. Comerțul mondial, atestă materialele prezentate la reuniunile din Gabon, rămîne ca și în 1980 într-o stare de marasm, presiunea protecționistă fiind încă puternică în diferite țări.

...și ale organismelor valutar-financiare internaționale

ÎN ACESTE CIRCUMSTANȚE, organismele valutar-financiare internaționale se află într-o situație inextricabilă. Țările în curs de dezvoltare, prinse în cleștele crizei mondiale, au nevoie de un sprijin financiar extern mai mare ca oricînd, iar principala sursă a acestui sprijin o constituie tocmai organismele valutar-financiare internaționale. În același timp, piețele monetare și de capital înregistrează cele mai mari dobînzi care au apărut vreodată în timp de pace, dobînzi pe care trebuie să le plătească și organismele valutar-financiare dacă vor să-și întregească mijloacele de finanțare. Asemenea dobînzi sînt însă prohibitive pentru marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare, cliente ale acestor organisme. Neputînd să-și procure asistența financiară necesară, deficitele balanței plăților curente ale țărilor subdezvoltate cresc, capacitatea lor de a importa, de a-și onora angajamentele financiare anterioare scade, dificultățile acestor țări, provocate în mare măsură de conjunctura internațională, se repercutează în cele din urmă asupra acestei conjuncturi, agravînd fenomenele de criză.

Organismele valutar-financiare internaționale au făcut eforturi considerabile în ultima vreme pentru a rupe acest lanț al slăbiciunilor. F.M.I., al cărui rol ca organism de finanțare a deficitelor de balanță a crescut foarte mult, a căutat noi căi și mijloace pentru a-și întări baza financiară și a sprijini cît mai consistent posibil țările deficitare în acțiunea lor, plină de obstacole în actualele condiții internaționale, de echilibrare a balanței plăților.

La reuniunea precedentă a Comitetului interimar (28 septembrie 1980), acest organ a considerat că F.M.I. trebuie să încheie cît mai curînd posibil aranjamente prin care să se poată împrumuta din diferite surse potențiale de finanțare, inclusiv, dacă apare necesar, de pe piața capitalurilor. Un prim aranjament de acest fel a fost încheiat în martie 1981 cu Agenția monetară a Arabiei Saudite, pentru un împrumut de 8 miliarde D.S.T. (1 D.S.T. = circa 1,20 dolari S.U.A.), cu posibilitatea majorării la 12 miliarde D.S.T., în ipoteza în care balanța plăților și situația rezervelor valutare ale Arabiei Saudite o vor permite. În același timp, F.M.I. a dus tratative cu alte țări membre în vederea obținerii a încă unei sume de 6—7 miliarde D.S.T. anual în cursul următorilor trei ani.

Fără ca aceste căutări de fonduri de împrumut să reprezinte o inovație (și în trecut, în cazuri dificile, F.M.I. a recurs la asemenea soluții, în cadrul „Aranjamentelor generale de împrumut" încheiate în 1962 cu Grupul celor zece mari puteri financiare occidentale), dimensiunile sumelor și continuitatea preocupărilor în această direcție demonstrează o schimbare profundă a politicii resurselor Fondului, altădată orientată aproape exclusiv spre utilizarea propriilor mijloace de finanțare.

Pe acest fundal economic și financiar preocupant, reuniunile din Gabon au încercat să rezolve unele probleme de substanță.

Construcții pe un teren instabil

ASTFEL, în cadrul reuniunii **Comitetului interimar** — organ al F.M.I. înființat în 1974 și compus din 22 membri, miniștri de finanțe și guvernatori de bănci centrale — a fost pus în discuție un raport asupra situației economice mondiale, precum și asupra politicii F.M.I. cu privire la procurarea de fonduri și acordarea de facilități lărgite de împrumut țărilor membre. În această privință, la ultima sesiune anuală a F.M.I. din toamna anului 1980 se stabilise ca F.M.I. să acorde un volum mai mare de credite decît în trecut țărilor care fac eforturi deosebite pentru redresarea balanțelor de plăți într-un interval de timp rezonabil. De asemenea, au fost prezentate spre dezbatere două rapoarte ale Comitetului directorilor executivi ai F.M.I., unul asupra drepturilor speciale de tragere (D.S.T.) iar altul asupra rolului F.M.I. în acoperirea fluctuației costului importurilor de alimente.

În legătură cu D.S.T., în discuție se află de mai multă vreme o serie de aspecte încă neclarificate, referitoare la acest instrument monetar inedit al F.M.I. Este adevărat că recent în cursul primelor luni ale acestui an, au fost luate măsuri care au venit în întîmpinarea unor cerințe de amplificare a rolului economic-financiar al D.S.T. Astfel, la 1 ianuarie 1981 a intrat în vigoare simplificarea evaluării D.S.T., care acum se determină ca sumă a unor anumite cantități din cinci mo-

nede (în loc de 16 înainte). În prezent, „coşul" cuprinde numai dolarul S.U.A., marca vest-germană, yenul japonez, francul francez şi lira sterlină. Numărul instituţiilor oficiale autorizate să folosească D.S.T. ca „alţi" deţinători" (pe lîngă ţările membre) a fost majorat la nouă prin includerea Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare şi a Asociaţiei Internaţionale pentru Dezvoltare.

Unul din aspectele încă neclarificate în legătură cu D.S.T. este durata „perioadei de bază" în cadrul căreia se fac alocări de D.S.T. (F.M.I. nu face emisiuni şi implicit alocări de D.S.T. ţărilor membre în fiecare an, ci numai în anii „perioadelor de bază" stabilite de conducerea acestui organism). Ţările „conservatoare" preferă perioade de bază mai lungi, de exemplu de cinci ani, pentru ca emisiunea în volumul stabilit să se repartizeze pe un număr mai mare de ani pentru a se evita o influenţă inflaţionistă, în timp ce ţările în curs de dezvoltare preferă perioade de trei ani, astfel încît alocările primite de ţările membre să fie mai consistente. La Libreville nu s-a putut realiza un consens în această privinţă.

Cu privire la D.S.T. mai există o controversă asupra racordării sau neracordării emisiunilor de D.S.T. la nevoile de finanţare ale ţărilor în curs de dezvoltare. Aceste ţări pledează pentru o asemenea racordare, în timp ce ţările dezvoltate sînt contra. Una din posibilităţile evocate încă cu ani în urmă de ţările în curs de dezvoltare a fost aşa-numita „legătură" (engl. link) între emisiunea de D.S.T. şi finanţarea dezvoltării, în sensul ca o parte din emisiune să fie alocată organismelor de finanţare a dezvoltării pentru întărirea capacităţii lor de finanţare. Ţările dezvoltate resping ideea „legăturii", pentru motivul că F.M.I., emitentul D.S.T., nu este un organism de finanţare a dezvoltării, astfel încît „legătura" ar fi în contradicţie cu scopurile şi prevederile statutare ale F.M.I. Nici în această privinţă nu s-a putut realiza vreun progres în discuţiile de la Libreville.

Despre finanţarea sprijinirii de către F.M.I. a importurilor de alimente ale ţărilor subdezvoltate nu s-a discutat în contradictoriu. Aceasta a fost încadrată în planul de acţiune „Securitatea alimentaţiei", adoptat de Conferinţa F.A.O. şi se referă la cazurile în care ţările cu venituri mici şi deficite alimentare întîmpină greutăţi pe linia balanţei plăţilor, generate de creşterea deosebit de mare a preţurilor internaţionale la produsele alimentare. Întrucît cerealele au o pondere importantă în alimentaţia ţărilor sărace, F.M.I. a fost solicitat să caute soluţii îndeosebi pentru finanţarea acestei categorii de importuri.

O altă latură a preocupărilor legate de finanţarea dezvoltării este aceea a creării unui Cont de subvenţionare a dobînzii la creditele F.M.I. destinate ţărilor în curs de dezvoltare cu venit scăzut, alimentarea contului urmînd să se facă din donaţii voluntare şi din alte surse. Contul, deşi înfiinţat formal încă din decembrie 1980, nu a început să funcţioneze din lipsă de mijloace financiare. S-a făcut apel la F.M.I. pentru urgentarea procurării acestor mijloace, subvenţionarea unei părţi din dobîndă fiind apreciată ca singura soluţie în condiţiile actuale pentru mărirea accesibilităţii ţărilor sărace la creditele F.M.I.

Comitetul dezvoltării, înfiinţat ca şi Comitetul interimar în 1974, are ca obiectiv supravegherea procesului de dezvoltare în lume, avizarea şi informarea Consiliilor guvernatorilor F.M.I. şi B.I.R.D. cu privire la toate aspectele transferului de resurse către ţările în curs de dezvoltare şi face sugestii în legătură cu luarea de măsuri legate de concluziile la care a ajuns. În discuţiile de la Libreville s-a aflat în centru programul de împrumut al Băncii Mondiale şi al afiliatelor ei, Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare (A.I.D.) şi Corporaţia Financiară Internaţională (C.F.I.), rolul Comitetului dezvoltării în negocierile globale din cadrul O.N.U. şi un program de acţiuni pentru Africa subsahariană.

Au fost analizate măsurile care ar putea fi luate în vederea creşterii capacităţii de împrumut a Băncii Mondiale în anii 1982—1986 în următoarele direcţii : finanţarea unui program de ajustări structurale ale ţărilor în curs de dezvoltare, dezvoltarea surselor de energie ale acestor ţări şi sprijinirea dezvoltării economice a R.P. Chineze.

Realizarea programelor prevăzute depinde de posibilităţile pe care B.I.R.D. le-ar avea pentru completarea actualelor resurse. S-a preconizat la Libreville majorarea capitalului B.I.R.D., înfiinţarea unui nou organ afiliat la B.I.R.D. pentru finanţarea energiei, obţinerea de noi împrumuturi pe piaţa capitalurilor. Trebuie menţionat că în această privinţă există o atitudine rezervată din partea unor ţări dezvoltate care consideră că sumele la care au ajuns evaluările B.I.R.D. ar fi prea mari şi că „obezitatea crescîndă" a acestui organism l-ar împiedica să-şi exercite în bune condiţii misiunea de control al investiţiilor pentru dezvoltare. Numai noua afiliată a B.I.R.D. pentru energie ar necesita în perioada 1982—1986 fonduri evaluate la 30 miliarde de dolari, destinate să acopere de-abia 10% din totalul necesarului de investiţii pentru sectorul energetic al ţărilor în curs de dezvoltare.

Reuniunea de la Libreville nu a reuşit să risipească atmosfera de suspiciune pe care unele ţări dezvoltate au creat-o în jurul proiectelor de lărgire a platformei de finanţare a B.I.R.D. Anii trecuţi, în legătură cu aceste proiecte de „elefantizare" a organismului, au fost aduse critici la adresa conducătorului lui, Robert McNamara, aflat la un pas de a fi înlocuit, aşa cum a fost înlocuit la un moment dat conducătorul Fondului Monetar Internaţional, Pierre-Paul Schweitzer, atunci cînd vederile lui au intrat în conflict cu interesele unei mari puteri occidentale. Pasiunea care se pune în aceste polemici în jurul B.I.R.D. arată că nu este vorba despre controlul investiţiilor finanţate de acest organism, ci de preferinţa pe care o manifestă unele ţări dezvoltate de a finanţa dezvoltarea pe cale bilaterală, de la creditor la debitor, şi nu prin intermediul unui organism internaţional, de a folosi fondurile destinate dezvoltării pentru a întări legăturile directe cu ţările în curs de dezvoltare şi nu pentru a întări un organism care, prin poziţia lui, „anonimizează" sursele de finanţare.

Atît în „Palais des Conférences" de la Libreville, cît şi în alte locuri, asemenea discuţii au pierdut din vedere esenţialul : că există cerinţe vitale care trebuie satisfăcute de comunitatea internaţională, că fondurile afectate acestor cerinţe sînt mult sub ceea ce reprezintă un minimum rezonabil şi că B.I.R.D. este cel mai mare şi cel mai bine pregătit organism de finanţare a dezvoltării.

Un interes deosebit a prezentat studiul perspectivelor de dezvoltare a ţărilor subsahariene şi programul de acţiune pentru îmbunătăţirea acestor perspective. Raportul Băncii Mondiale a subliniat sărăcia acestor ţări şi deteriorarea perspectivelor de creştere : pentru deceniul 80, creşterea economică anuală în ţările din această regiune africană a fost estimată în cel mai bun caz la 1% pe locuitor. S-a arătat că asemenea perspective sînt „intolerabile" şi că ele preocupă în cel mai înalt grad comunitatea internaţională. La reuniunea de la Libreville a fost accentuată urgenţa abordării problemei dezvoltării în Africa subsahariană, importanţa programelor de acţiune, intenţia ca la reuniunea din septembrie 1981 a Comitetului dezvoltării să fie examinate în amănunt aceste programe.

Afiliatele existente ale B.I.R.D. — A.I.D. şi C.F.I. — au în permanenţă dificultăţi de procurare a fondurilor, ca urmare a epuizării aproape totale a mijloacelor financiare de care dispun şi a condiţiilor vitrege de completare a acestor mijloace. Reuniunea de la Libreville nu a adus nimic pozitiv pe această linie. Mai ales situaţia A.I.D., organul de finanţare a ţărilor celor mai sărace, a fost evocată cu îngrijorare.

Cooperarea financiară internaţională trebuie întărită

LA ÎNCEPUTUL acestor comentarii pe marginea întîlnirilor din Gabon se făceau aluzii la situaţia inextricabilă a organismelor valutar-financiare internaţionale, la scumpetea extraordinară a împrumuturilor pe piaţa monetară şi a capitalurilor, tocmai într-o perioadă în care ţările în curs de dezvoltare au cea mai mare nevoie de fonduri şi cea mai mică capacitate de a suporta o asemenea scumpete. Au contribuit cu ceva discuţiile de la Libreville în înlăturarea acestei situaţii, au adus ele o contribuţie la rezolvarea unei probleme de care depinde viitorul economic, social şi politic al omenirii ? Este cert că organele care s-au întrunit la sfîrşitul lunii trecute nu sînt organe de decizie, ci consultative. Dar tocmai datorită acestui caracter, ele ar fi putut manifesta o mai mare libertate de configurare a soluţiilor menite să scoată finanţarea dezvoltării din actualul impas. Lucrurile nu s-au întîmplat.

La bilanţul nesatisfăcător al reuniunilor de la Libreville a contribuit şi absenţa unor miniştri dintr-o serie de state care au un cuvînt greu de spus în problemele financiare internaţionale. Absenţa a fost comentată ca reflectînd reţinerea acestor state de la luarea unor angajamente în condiţiile actuale.

În luarea sa de cuvînt, conducătorul delegaţiei Republicii Socialiste România, ministrul finanţelor, Petre Gigea, a trecut în revistă dificultăţile pe care le întîmpină ţările în curs de dezvoltare ca urmare a circumstanţelor internaţionale, îndeosebi a dobînzilor exorbitante. Concluzia care s-a desprins a fost aceea că statele dezvoltate au obligaţia de a contribui mai mult la opera de ridicare din sărăcie a unei mari părţi din omenire. Nu există posibilităţi în aceste timpuri de criză ? Cele 550 miliarde de dolari cheltuite pentru distrugerea acestei omeniri atestă că posibilităţi pentru salvarea ei există. Raţiunea umană va trebui în cele din urmă să învingă.

dr. Costin C. KIRIŢESCU

Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști

De la „societatea de consum" la o „societate conservativă"

„THE big rock candy mountain" — marea promisiune a muntelui de zahăr. Iată paradigma care a justificat, timp de cîteva decenii, așa-numita societate de consum. Axiomă pe al cărei temei au fost clădite concepte politice și economice, a fost organizată economia țărilor industrializate, idee care, răspîndită la nivelul unor populații vaste, a determinat un mod comportamental specific. Ce se va întîmpla însă în viitorul apropiat ? În ce direcție va evolua acest eșafodaj clădit pe credința, astăzi infirmată de practică, a infinității resurselor planetare ? Kimon Valaskakis urmărește, într-un studiu publicat sub egida Universității Națiunilor Unite *), să pătrundă în țesătura extrem de densă a faptelor și fenomenelor sociale, încercînd să ofere cîteva puncte de reflecție asupra configurației unei posibile societăți viitoare, o societate care, definită prin antinomie față de „societatea de consum", ar putea să poarte denumirea simbolică de „societate conservativă".

Încercarea de a contura profilul societății de mîine, opinează Kimon Valaskakis, trebuie să debuteze cu o analiză amănunțită a societății actuale, „societatea de consum". În virtutea acestei opțiuni metodologice „societatea de consum", a cărei imagine sugestivă o prezintă societatea nord-americană, este investigată în trei planuri distincte : cel al sistemului de valori, al conceptelor politico-economice fundamentale, al determinantelor psihosociologice.

Două sînt elementele de bază în funcție de care se structurează sistemul de valori propriu „societății de consum" : primul susține că fericirea este dobîndită, mai ales, pe calea acumulării de bunuri; cel de al doilea, principiul „antropocentric", afirmă supremația omului asupra naturii. Din perspectiva acestui principiu natura ar fi fost creată pentru a satisface nevoile oamenilor, ea dispunînd de resurse nelimitate și fiind, prin ea însăși, incompetentă. Sarcina de a o transforma, modifica și converti ar reveni în aceste condiții speciei umane. Dar, tocmai datorită acestor concepții, modul în care omul a tratat mediul înconjurător în epoca dezvoltării industriale a avut un caracter prădalnic și parazitar.

În planul conceptelor fundamentale ce au orientat activitatea economică în epoca societății de consum, caracteristice sînt două noțiuni, pe care autorul studiului le denumește metaforic „etica muncii" și „etica creșterii". Etica muncii, a cărei origine o vede în doctrina calvinistă care propovăduiește mîntuirea prin muncă grea, a îmbrăcat în „societatea de consum" forma unei așa-numite „etici a productivității". Modernizată, această idee a fost exprimată și urmărită prin indicatorul „valoare adăugată", a cărei sporire a devenit un parametru important de evaluare a performanțelor unei națiuni. Absolutizarea preocupării pentru obținerea valorii adăugate (la care noi am adăuga că nu este altceva decît goana după maximizarea profitului) a condus la acreditarea concepției potrivit căreia orice transformare a produselor naturale, indiferent de natura și finalitatea sa, ar fi utilă. Proiectată la nivel macroeconomic, aceasta a condus la o creștere nerațională a producției, ca urmare a lipsei de preocupare pentru utilitatea și fiabilitatea produselor, cu singurul scop de sporire a valorii nou create, deci a profitului și, ca atare, la un consum risipitor de materii prime și energie.

Concepția amintită se află legată indisolubil de o a doua caracteristică a societății de consum : „etica creșterii", potrivit căreia orice domeniu al vieții — atît sociale cît și individuale — trebuie să se afle într-un proces continuu de creștere. Ceea ce nu crește ar fi supus pieirii, susțin ideologii „societății de consum". Dar, afirmă Kimon Valaskakis, eroarea nu constă în a susține necesitatea dezvoltării, ci în incapacitatea de a opta pentru modele de creștere adecvată.

Un alt plan, care s-a aflat mult mai frecvent în atenția cercetătorilor din științele sociale, îl constituie modelele de comportament generate de societatea de consum și răspîndite în marea masă a populației. Orientîndu-și producția spre bunuri cu o durată de viață mereu mai scurtă, a căror uzură morală survine adesea chiar în momentul achiziționării lor, „societatea de consum" a creat și acele pîrghii prin care să acționeze asupra consumatorilor. Direcțiile cele mai importante sînt, potrivit autorului studiului : cultul noutății și fragmentarea nevoilor umane.

Dacă un produs nu este nou el trebuie evitat. Stigmatul de „folosit" atașat unui bun, situație care frecvent îmbracă forme aberante, își are originea în sistemul de valori propriu acestei societăți. Societatea de consum a condus, totodată, și la exacerbarea ideii de posesiune, întrucît numai dobîndirea unui bun mai nou sau mai scump poate simboliza bunăstarea, numai astfel acesta devine o expresie a unui anumit standard de viață. Încărcătura socială a noutății ar putea fi apreciată drept pîrghia psihologică prin care mase largi de oameni sînt orientate spre a cumpăra produse de care, practic, nu au nevoie.

Societatea de consum determină nu numai proliferarea nevoilor ci și o fragmentare considerabilă a acestora. Prin intermediul canalelor publicitare omul societății de consum este convins că are nenumărate nevoi specifice care, la rîndul lor, pot fi satisfăcute numai individual. În mod logic, fragmentarea nevoilor determină un proces continuu de fragmentare a bunurilor.

Iată, deci, cîteva elemente ce caracterizează profilul „societății de consum". Care sînt variantele de scenariu ale societății de mîine ce ar putea fi imaginate ca alternative viabile „societății de consum" ? Kimon Valaskakis afirmă că în această perspectivă se impune de la bun început o delimitare metodologică : fie proiectarea unor schimbări care să reflecte adaptarea la noile restricții ale dezvoltării fără a afecta însă structura actuală a societății de consum, fie substituirea integrală a sistemului de valori al acestui model societal cu altul nou.

În lumina primei variante, avînd în vedere că acumularea de bunuri constituie o tendință și o componentă a bunăstării, realizarea unei societăți noi ar putea avea la bază principiul „creșterii prin conservare". Ideea fundamentală care ghidează un atare scenariu o constituie diminuarea substanțială a practicilor risipitoare și propensiunea spre creșterea susținută a eficienței. Eficiență care, la rîndul său, trebuie obținută prin folosirea cu prioritate a unor tehnologii avansate — care să economisească energie și materii prime —, pe baza promovării unui consum rațional (atît neproductiv cît și de factori de producție). O atare societate nu reclamă restructurări numai în sistemul de valori ci, în primul rînd, în plan comportamental. Cea de a doua variantă, care presupune schimbarea radicală a structurilor societății de consum, a mentalităților dominante, ar presupune, arată autorul, renunțarea la conceptele care orientează activitatea economico-socială spre o creștere mecanică și nerațională și promovarea unei orientări spre viața simplă și reconsiderarea relațiilor omului cu natura.

Fără a constitui o abordare exhaustivă a problematicii deosebit de complexe, cu efecte în toate planurile societății : politic, economic, organizațional, sociologic, psihologic etc., a profilului societății viitoare, studiul realizat de Kimon Valaskakis, deși absolutizează unele aspecte, oferă cîteva elemente de real interes pentru gîndirea socio-economică, antrenată într-un amplu efort de soluționare a dificultăților de fond cu care se confruntă omenirea.

Cristian POPESCU

*) Kimon Valaskakis, The Big Rock Candy Mountain : a paradigme of the values of the mass consumption society

Neocolonialismul – obstacol în calea dezvoltării de sine stătătoare a naţiunilor (II)

Companiile transnaţionale

ÎN LITERATURA occidentală se afirmă adeseori că monopolurile supra, trans sau internaţionale ar trebui lăudate pentru contribuţia lor „la răspîndirea mai rapidă a tehnologiei moderne, la o mai adecvată diviziune a muncii pe plan internaţional, o productivitate sporită, mai multe locuri de muncă... Trustul internaţional a dat, totodată, naştere primului sistem internaţional de administraţie civilă cu adevărat eficient...“ (J.K. Galbraith, Mitologia economică lezează interesele societăţii multinaţionale ; adevărul îi este favorabil, studiu reprodus din „Harvard Business Review“, în Sinteza, 37).

Se încearcă cu asiduitate să se acrediteze ideea că aceste companii ar fi încetat să mai aibă o natură imperialistă. Există însă în prezent un număr impresionant de experienţe şi fapte care evidenţiază rolul companiilor transnaţionale de instrument deplin, complex şi eficient al neocolonialismului contemporan (Vezi I. Şerbănescu, Corporaţiile transnaţionale, Ed. politică, Bucureşti, 1978). Cunoscînd expansiunea cea mai rapidă dintre toate instituţiile secolului al XX-lea, marile corporaţii transnaţionale au dobîndit dimensiuni gigantice. Potrivit Raportului Nord-Sud al Comisiei W. Brandt, cifra de afaceri a filialelor corporaţiilor transnaţionale de 830 miliarde de dolari era în 1976 echivalentă cu produsul naţional brut al tuturor ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. Una din principalele funcţii ale transnaţionalelor o constituie maximizarea profiturilor. Pentru a realiza acest obiectiv, nici un mijloc nu este de prisos. Se folosesc mecanisme sofisticate pentru mişcarea legală şi nelegală de fonduri de la o ţară la alta, numeroase şi complicate scheme de fixare a preţurilor semnificînd speculaţii asupra preţurilor şi alterări ale bilanţurilor în scopul deturnării veniturilor de la o ţară la alta.

Beneficiind de faptul că schimburile „în familie“ (între filialele transnaţionalelor) reprezintă circa 30% din comerţul mondial, transnaţionalele stabilesc preţuri artificiale de transfer mai scăzute la „exporturi“ şi mai ridicate la „importuri“, orientează profiturile obţinute în ţări cu impozite mari spre cele cu impozite mici, eludează taxele vamale, se sustrag, în general, controlului ţărilor în care îşi desfăşoară activitatea. Marile companii petroliere transnaţionale monopolizează într-o măsură crescîndă sursele alternative de energie, inclusiv domeniul tehnologiilor de economisire, manipulează preţurile acestora. Pentru a-şi atinge obiectivele, ele nu se dau în lături de la nici o metodă. În ultimii ani au dobîndit o largă notorietate numeroase cazuri de corupţie la nivel mondial pentru a influenţa guvernele diferitelor ţări dezvoltate ori nedezvoltate de a adopta decizii în favoarea companiilor transnaţionale. Pentru ţările în curs de dezvoltare asemenea practici au profunde consecinţe nefaste. Ele sînt supuse unui continuu proces de decapitalizare, unei scurgeri crescînde de venit naţional spre exterior. „Transnaţionalele îşi procură de aici materiile prime care le îmbogăţesc, obţin avantaje enorme din exploatarea forţei de muncă ieftine. Operaţiunile lor afectează profund economiile naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare, limitează libertatea lor de acţiune, le imprimă trăsăturile negative ale diviziunii internaţionale capitaliste a muncii“ (Clement Rohee, Guyana, Comunicare la Conferinţa ştiinţifică internaţională de la Berlin, 20—24 octombrie 1980).

„Diplomaţia grîului“

ÎN DECURSUL anilor '70, strategia neocolonialismului şi-a completat arsenalul cu o nouă armă — cea alimentară. Premisa utilizării alimentelor ca mijloc de presiune şi dominaţie a constituit-o creşterea deficitului alimentar în cele mai multe ţări şi zone ale globului. Dacă în 1939 doar Europa occidentală importa mai multe cereale decît exporta, în prezent, în această situaţie se află toate celelalte regiuni ale lumii, cu excepţia Americii de Nord şi Oceaniei (World Development Report, 1980). Sub acest aspect, o situaţie dramatică s-a creat în ţările în curs de dezvoltare unde, în perioada postbelică, producţia agricolă a crescut într-un ritm mediu de 2,5% pe an, iar cererea de alimente a crescut cu peste 3% pe an, pe măsură ce au crescut populaţia şi veniturile. Ca urmare, 400—500 milioane de oameni suferă de foame şi de alimentaţie deficitară şi această cifră creşte din zi în zi (Edouard Saouma, Noua ordine alimentară, Mejdunarodna Politica, noiembrie 1980). În acelaşi timp, importurile de cereale ale acestor ţări au crescut de la 20 milioane tone în 1960 la peste 50 milioane tone la începutul anilor '70 şi la circa 88 milioane în anul 1980. În ritmul actual s-ar putea ca „lumea a treia“ să aibă nevoie de importuri de aproximativ 145 milioane tone în 1990, din care 80 milioane tone vor fi necesare ţărilor mai sărace din Asia şi Africa. Aceste importuri crescînde solicită la maximum resursele financiare ale acestor ţări, prejudiciindu-le posibilităţile de dezvoltare pentru mulţi ani în viitor.

Dependenţa crescîndă a ţărilor în curs de dezvoltare de importurile de alimente este generată şi accentuată de diviziunea internaţională existentă a muncii, iar principalii beneficiari ai acestei dependenţe sînt marile companii capitaliste agroindustriale. Cu toate că între 50 şi 80% din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare este ocupată în agricultură, ea nu poate să-şi asigure hrana necesară datorită „specializării“ în culturi de export destinate în principal pieţelor din ţările dezvoltate, iar veniturile în devize obţinute nu servesc, de regulă, asigurării unei alimentaţii corespunzătoare pentru păturile largi ale populaţiilor acestor ţări. Astfel, în multe din ţările cele mai defavorizate din punct de vedere agricol din Africa, cele din regiunea Sahel, printr-un sistem economic şi legislativ complicat, populaţia este obligată să cultive continuu arahide şi bumbac a căror vînzare pe pieţele externe îmbogăţeşte companiile ce se ocupă cu comercializarea, în timp ce foametea face ravagii în majoritatea ţărilor acestei regiuni.[1]) La fel de relevantă sub acest aspect este şi situaţia alimentară din America Latină. În această regiune, 150 milioane de oameni, adică 48% din totalul populaţiei sînt subalimentaţi. Or, acest subcontinent exportă mai multe produse agricole decît importă. Acest paradox se datoreşte aceleiaşi „specializări“ înguste, deformate, în cadrul diviziunii internaţionale a muncii. Între 1972—1974 exporturile Americii Latine de produse agricole „specializate“ corespundeau cifrei de 450 de calorii pe zi pe locuitor, ceea ce este aproape echivalentul totalului deficitului alimentar din această regiune (Ane-Marie Holenstein, Alternative în sectorul agricol şi alimentar în lumea a treia, Problèmes économiques nr. 1625/1980).

Realizarea de către companiile internaţionale a unor profituri enorme din monopolizarea şi speculareа unor produse agricole este, poate, cel mai elocvent ilustrată de aşa-numitul „scandal al seminţelor“ dezvăluit de cercetătorul canadian Pat Roy Mooney şi amplu comentat cu ocazia sesiunii speciale a O.N.U. din vara anului 1980, consacrată problemelor dezvoltării mondiale (Ilie Şerbănescu, Dezvăluiri privind mecanismul jefuirii popoarelor de către marile trusturi, Scînteia, 7 septembrie 1980).Pornind de la unele plante, îndeosebi cereale, procurate fără nici o plată din ţările în curs de dezvoltare în care varietatea fondului genetic este considerabil superioară faţă de cea din ţările dezvoltate, aparţinînd, de regulă, emisferei nordice, cîteva mari corporaţii din industria chimică şi farmaceutică au creat aşa-numitele „soiuri miracol“ care, în proporţie de 80%, sînt concentrate în băncile genetice aparţinînd acestor corporaţii. Folosind diferite mijloace, îndeosebi programele de asistenţă agroalimentare, finanţate pe seama contribuabililor din ţările dezvoltate, corporaţiile respective reuşesc să impună ţărilor în curs de dezvoltare să cumpere asemenea soiuri contra unor sume uriaşe, care anual se ridică la 10 miliarde de dolari. Folosirea în cultură a acestor soiuri are drept consecinţă, între altele, şi degradarea fondului genetic al ţărilor în curs de dezvoltare şi, drept urmare, intensificarea dependenţei lor agricole de ţările dezvoltate.

La toate acestea se adaugă faptul că în ultimii ani alimentele sînt folosite tot mai mult ca mijloc de presiune politică, de şantaj, ca armă pentru a impune adoptarea unei anumite atitudini şi opţiuni în relaţiile economice şi politice internaţionale, fapt reflectat şi de apariţia unui nou termen în instrumentarul neocolonialismului din acest domeniu, acela de „diplomaţia grîului“.

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 16/1981 al revistei noastre.

[1]) Preţul unei livre de cafea (453,39 g) este de 0,55 dolari într-unul din porturile exportatoare ale acestui produs şi de 5—6 dolari în magazinele de „coloniale“ din New York. Profiturile monopolurilor sînt de 10 ori mai mari decît veniturile producătorilor.

Exploatarea monetară și financiară

INEGALITĂȚILE economice structurale dintre țările sărace și bogate sînt folosite și valorificate de către acestea din urmă și prin subtile și complexe instrumente monetare și financiare. Deși de-a lungul deceniilor postbelice aceste instrumente au evoluat, ele și-au păstrat nealterată natura lor neocolonialistă.

Schimbările din cursurile valutare ale valutelor de rezervă, devalorizările și revalorizările repetate și imprevizibile, asociate cu procesele inflaționiste mondiale, al căror centru generator se află tot în țările capitaliste dezvoltate, se soldează, în ultimă instanță, cu pierderi de venit din partea țărilor sărace, cu destabilizarea economiilor naționale ale acestora.

Flotările repetate și accentuate ale cursurilor principalelor valute introduc o mare incertitudine privind veniturile reale din exporturi și costul real al importurilor.

Așa cum avea să constate U.N.C.T.A.D. (Document TD/140, 1972), devalorizările dolarului de la începutul anilor '70 au provocat țărilor în curs de dezvoltare pierderi din valoarea rezervelor lor valutare de circa un miliard de dolari, deoarece ele au trebuit să-și vîndă mărfurile ce erau contractate pe termene lungi, de regulă materii prime, în dolari devalorizați, în timp ce o mare parte a importurilor lor și a datoriei externe era exprimată în valute revalorizate față de dolari (mărci vest-germane, franci francezi, yeni japonezi etc.). În anii '70 asemenea pierderi au crescut continuu datorită permanentizării flotărilor dezordonate ale cursurilor valutare și erodării principalelor valute occidentale, ca urmare a inflației. În conformitate cu datele existente, după 1974 inflația a provocat țărilor în curs de dezvoltare o pierdere de 80 miliarde de dolari.

Instabilitatea monetară amplifică mișcările de capitaluri speculative, dezorganizează piața monetară, creează neîncredere între debitori și creditori, contribuind într-o mare măsură la scumpirea costului creditului. Actualul nivel al ratei dobînzilor, ce se menține la cote deosebit de ridicate, este un instrument de prim ordin în spolierea financiară a țărilor sărace, în aruncarea dificultăților crizei economice pe spatele lor și în concentrarea, în continuare, a bogăției spre țările creditoare, în principal centrele capitaliste dezvoltate.

Dacă la nivelul deosebit de ridicat al dobînzilor se adaugă înrăutățirea celorlalte condiții de acordare a creditelor, exprimată în reducerea ponderii creditelor publice pe seama celor private, sporirea împrumuturilor pe termen scurt și mediu în defavoarea celor pe termen lung, reducerea perioadei de grație etc., se poate explica de ce datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a crescut în cursul anilor '70 de șase ori depășind 400 miliarde de dolari, de ce, în aceeași perioadă, serviciul acestei datorii a crescut de nouă ori, înghițind în prezent o treime din veniturile în devize ale acestor țări.

Alte forme și instrumente ale neocolonialismului

PREPONDERENȚA metodelor economice în strategia actuală a neocolonialismului nu înseamnă ignorarea de către acesta a altor forme și instrumente de exploatare și dominație. Așa cum se exprima profesorul american Michael P. Sullivan, „Cu toate că, soluțiile economice și celelalte soluții nemilitare par să fie mai proeminente astăzi decît în trecut, aceasta poate să însemne pur și simplu că soluțiile de suprafață și nu soluțiile de substrat sau maniera de rezolvare s-au schimbat" (Journal of International Studies, vol. 7, nr. 2/1978).

Concomitent cu soluțiile economice, strategia neocolonialistă cuprinde o gamă variată de metode politice, diplomatice, culturale, ideologice, militare etc., avînd drept trăsătură comună caracterul agresiv, promovarea „dreptului" forței, amestecul în treburile interne ale altor națiuni, lezarea independenței și suveranității lor. Dintre acestea face parte **destabilizarea**, metodă ce reunește într-un tot, folosind simultan, presiunea economică, supralicitarea și stimularea dificultăților economice interne, întreruperea creditelor externe ori impunerea, în schimbul acordării lor, a unor condiții economice și sociale care amplifică tensiunile politice interne, întreruperea unor livrări de mărfuri, îndeosebi de piese de schimb, bunuri de larg consum și alimente, amenințarea militară, agresiunea ideologică, diplomatică etc. În Guatemala, de pildă, împotriva guvernului democrat progresist prezidat de Jacobo Arbenz s-au folosit „agresiunea diplomatică care a culminat cu aprobarea de către Organizația Statelor Americane a unei rezoluții care a pus capăt principiului neintervenției și în același an, 1954, agresiunea armată care a răsturnat guvernul legal" (Guillermo Toriello Garrido, Comunicare la Conferința științifică internațională, Berlin, octombrie 1980), înlocuindu-l cu un regim convenabil puterii neocolonialiste. Șirul exemplelor ar putea fi mult continuat pînă în zilele noastre.

„Divide et impera", vechi instrument de dominație și dictat, a cunoscut o deosebită revitalizare, ocupînd în prezent un loc proeminent în arsenalul neocolonialist. Se exacerbează unele deosebiri existente în mod real între state, generate de istorie, de mediul geografic, de trăsături naționale, de cultură, tradiții, religie etc., folosindu-le în scopul menținerii unor conflicte vechi, al creării altora noi, pentru a le prelungi la infinit, între timp vînzîndu-se armament și speculînd ambii adversari.

Tactica dominării prin divizare este folosită intens în cadrul lungului și pînă acum infructuosului „dialog nord-sud". Leitmotivul „argumentelor" unor puteri occidentale în acest dialog este acela că problemele lumii a treia trebuie să fie rezolvate pornind de la multitudinea diferențelor existente între țările acestei lumi. Se „uită" cu desăvîrșire că alături de aceste diferențe există și trăsături comune, realități comune, cauze comune ale acestor realități care constituie baza obiectivă a solidarității și unității țărilor sărace și care necesită o rezolvare globală, unitară. Referindu-se la această tactică, omul politic și cercetătorul francez Maxime Gremetz arăta la conferința de la Berlin : „Pornind de la aceste diferențe (dintre diferite state — n.n.) imperialismul încearcă să le opună unele altora, să le divizeze în revendicările pe care ele le formulează, privind instaurarea noii ordini economice internaționale".

În cursul dezbaterilor referitoare la instaurarea noii ordini economice, pe lîngă tentativele de dezbinare a țărilor în curs de dezvoltare, se folosește și tactica de a oferi concesii ori a formula „soluții" în probleme marginale, care nu pun în pericol avantajele centrelor dominatoare, nu schimbă și nu înlătură esența, principiile și inechitățile sistemului economic internațional existent.

În ultimii ani s-au intensificat eforturile principalelor țări capitaliste dezvoltate de elaborare și promovare unitară, în comun, a politicii lor față de țările în curs de dezvoltare, fapt denumit tot mai des în literatura economică și politică internațională drept **neocolonialism colectiv.** În procesul elaborării și promovării coordonate a acestei politici, un rol de prim rang revine așa numitei Comisii Trilaterale — organizație politică neguvernamentală alcătuită din personalități ale vieții politice din America de Nord, Europa Occidentală și Japonia, creată în 1973.

În dezbaterile privind instaurarea noii ordini economice internaționale strategia atlantică colectivă se particularizează prin încercarea de a impune o abordare fragmentară a problemelor lichidării subdezvoltării, în scopul divizării frontului țărilor în curs de dezvoltare și prin blocarea unor hotărîri neconvenabile pe cale de a fi adoptate în reuniuni internaționale etc.

O expresie particulară a neocolonialismului colectiv o constituie și eforturile de a „asocia" țările în curs de dezvoltare la organizații supranaționale dominate de puterile imperialiste. În această direcție, o tentativă de dată relativ recentă, care într-o formă specifică urmărește să reediteze experiența „asocierii" la Piața Comună Europeană a unui mare număr de state din Africa, Pacific și Caraibe, o constituie aceea de a se crea o „Comunitate a Bazinului Pacificului"; denumită uneori și „Comunitatea Asiano-Pacifică".

★

NEOCOLONIALISMUL contemporan constituie fără îndoială un mare pericol pentru dezvoltarea independentă, liberă, de sine stătătoare a națiunilor lumii. El poate ridica mari obstacole în calea rezolvării unor probleme vitale ale contemporaneității cum sînt eradicarea foametei și sărăciei, a decalajelor economice, științifice și tehnice dintre țări, oprirea cursei înarmărilor și promovarea destinderii, democratizarea relațiilor economice și politice, conservarea mediului ambiant etc. El poate cauza omenirii nenumărate suferințe prin stimularea aventurilor militare locale și chiar prin declanșarea unei conflagrații mondiale. Imperialismul și neocolonialismul nu pot însă opri mersul ascendent al istoriei, nu pot pune capăt năzuinței și luptei omului, oriunde s-ar afla, pentru o viață liberă, demnă, pentru progres economic și social. Viitorul nu aparține neocolonialismului, dominației și dictatului. Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „mutațiile profunde în raportul mondial de forțe creează condiții tot mai propice luptei popoarelor pentru abolirea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de apartheid și discriminare rasială, a oricărei forme de dominație și inegalitate, pentru asigurarea dreptului fiecărui popor de a-și făuri în mod liber independent un viitor de prosperitate și fericire".** *)

dr. Constantin

*) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, București, Ed. politică, p. 682—683

AUSTRIA

Prezenţă activă pe pieţele internaţionale

CREŞTEREA economică înregistrată de Austria în ultimii ani (un ritm aproape dublu faţă de media pe ansamblu O.C.D.E.) a fost susţinută în special de investiţiile importante realizate ca urmare a unei politici de continuă stimulare din partea guvernului, concretizată în reducerea sau chiar scutirea de impozite a fondurilor investite, acordarea de credite avantajoase întreprinderilor industriale şi de turism ş.a. Numai investiţiile în fonduri fixe absorb între 26 şi 28% din P.I.B. Activitatea de cercetare a fost, de asemenea, încurajată, statului revenindu-i rolul de principal promotor al acestei activităţi pe plan naţional.

Producţia industrială austriacă, ca factor ce a contribuit la obţinerea de rezultate pozitive în economia naţională, a înregistrat o creştere de 4,3% în 1980 faţă de 1979. Paralel cu creşterea producţiei industriale, în Austria s-a ameliorat substanţial gradul de utilizare a capacităţilor de producţie, ceea ce a determinat sporirea numărului populaţiei ocupate şi reducerea ratei şomajului la sub 2% din populaţia activă a ţării în 1980, nivel considerat ca cel mai scăzut în raport cu al celorlalte ţări capitaliste industrializate.

Înviorarea activităţii economice şi obţinerea unei producţii industriale sporite faţă de anii precedenţi a fost stimulată într-o măsură considerabilă, aşa cum arătam, de evoluţia dinamică a activităţii investiţionale. Investiţiile au fost cu precădere îndreptate în direcţia modernizării ramurilor de vîrf ale economiei, precum şi în scopul restructurării de ansamblu a economiei austriece, în următorii ani. Importante investiţii au fost destinate industriei energetice (respectiv industriei de exploatare şi prelucrare a petrolului şi industriei energiei electrice), industriei siderurgice, precum şi industriei constructoare de maşini, obiectivul fiind sporirea competitivităţii produselor austriece pe pieţele externe.

Beneficiind de o industrie dezvoltată, în cadrul căreia deosebit de reprezentative sînt siderurgia, metalurgia şi industria constructoare de maşini, reprezentată de firme de renume mondial, Austria se numără azi printre ţările puternic industrializate. Industria constructoare de maşini şi de mijloace de transport realizează motoare electrice, turbine şi generatoare electrice, precum şi maşini şi utilaje destinate industriei textile, industriei de prelucrare a lemnului precum şi utilaje agricole. În industria autovehiculelor, Austria s-a specializat în producerea de autovehicule grele (camioane, tractoare agricole) dar a inclus în programul său de fabricaţie şi părţi componente (motoare Diesel, şasiuri şi chiar caroserii). În afară de acestea se produc autovehicule de teren — biciclete şi motociclete cunoscute şi apreciate azi pe diverse pieţe internaţionale.

Alături de marea industrie, industria meşteşugărească, tradiţională în economia ţării, alături de cea a obiectelor de artă, deşi cu o pondere mică în producţia industrială totală, s-a făcut remarcată pe plan internaţional prin produsele sale de sticlărie (în special cristaluri), porţelan şi dantele.

Confruntată cu probleme legate de criza petrolului, Austria a iniţiat măsuri menite pe de o parte să stimuleze lărgirea bazei energetice proprii şi folosirea într-o măsură mai mare a energiei hidroelectrice. Concomitent, guvernul federal a elaborat un program complex de măsuri în vederea asigurării în mod continuu a energiei necesare economiei naţionale, încercînd să reducă la maximum dependenţa economiei ţării de importul de astfel de materii prime, prin valorificarea la maximum a resurselor interne precum şi printr-o judicioasă gospodărire a resurselor energetice în general.

Printre priorităţile economice ale Austriei se numără şi alte sectoare cum sînt agricultura, silvicultura şi pescuitul. Deşi participă cu numai 4,3% la crearea produsului naţional brut, agricultura produce şi asigură în proporţie de peste 90% necesarul de produse agroalimentare de care are nevoie ţara. În anumite sectoare producţia este chiar superioară necesarului intern. Deşi dezvoltarea altor sectoare economice a provocat o puternică migrare a forţei de muncă în detrimentul agriculturii (aici lucrînd în prezent 10% din populaţia ocupată a ţării), totuşi, în ultimul deceniu, valoarea producţiei agricole a crescut de peste două ori şi jumătate.

La diminuarea deficitului balanţei comerciale, o contribuţie însemnată o au excedentele realizate din activităţile de turism precum şi încasările provenite de la organisme şi organizaţii economice internaţionale ce îşi au sediul în capitala austriacă. Veniturile nete realizate din turism au crescut în 1980 cu 22% faţă de 1979, cifrîndu-se la 42,4 miliarde schilingi şi acoperind 50% din deficitul balanţei comerciale. Comerţul de tranzit austriac precum şi operaţiunile de „Switch" realizate în Austria au avut în deceniul al optulea o evoluţie deosebit de favorabilă, valoarea acestor operaţiuni sporind considerabil în ultimii ani şi constituind, în acelaşi timp, o sursă suplimentară de venituri.

Relaţiile economice dintre România şi Austria se desfăşoară în baza acordului pe termen lung 1976—1986 privind schimburile comerciale dintre cele două ţări (semnat la Viena, la 20 mai 1976) şi în baza Acordului pe termen lung de cooperare economică industrială şi tehnică între cele două ţări, semnat la Bucureşti la 14 iulie 1975. O serie de acorduri şi convenţii vin să întregească acest cadru menit să permită dezvoltarea relaţiilor dintre cele două ţări : Acordul privind promovarea, protecţia şi garantarea investiţiilor, Acordul interguvernamental de cooperare în domeniul ştiinţei şi tehnologiei, Convenţia de colaborare în domeniul aplicaţiilor paşnice ale energiei nucleare, Acordul privind evitarea dublei impuneri pe venituri şi avere.

În perioada 1976—1980 volumul schimburilor comerciale ale României cu Austria s-a dublat faţă de 1975, cifrîndu-se în ultimul an la aproape 500 milioane dolari. România exportă produse siderurgice, chimico-farmaceutice, ale industriei constructoare de maşini, bunuri de larg consum, produse prelucrate din lemn, legume şi fructe proaspete şi alte produse agroalimentare şi importă din această ţară maşini şi utilaje, instalaţii şi aparate de măsură şi control, materii prime pentru industria farmaceutică, laminate feroase, cocs, produse ale industriei uşoare.

Cu partenerii austrieci au fost finalizate importante acţiuni de cooperare în producţie, în domeniile construcţiilor de maşini, metalurgiei, industriei energiei electrice şi industriei alimentare, printre cele mai semnificative obiective fiind construcţia de nave fluviale, realizarea de echipamente de sudură, instalaţii de zincare pentru Combinatul de la Galaţi ş.a. Au fost, de asemenea, iniţiate acţiuni de cooperare pe terţe pieţe, avînd ca principale obiective construirea de rafinării de petrol şi a unor combinate chimice.

Între România şi Austria s-au stabilit relaţii prieteneşti de colaborare care se dezvoltă continuu în interesul ambelor ţări şi care, favorizate de apropierea geografică şi de legătura oferită de Dunăre, au fost stimulate în ultimii ani de contactele frecvente şi întîlnirile la diferite niveluri între factori de răspundere din cele două ţări.

Apropiata întîlnire la cel mai înalt nivel ocazionată de vizita pe care preşedintele Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu o va efectua în Austria, la invitaţia preşedintelui federal al acestei ţări — eveniment marcant în cronica relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-austriacă — va reprezenta, fără îndoială, un pas important în extinderea şi aprofundarea acestor relaţii în multiple domenii, în interesul reciproc al ambelor ţări, va conferi noi valenţe conlucrării şi amplificării raporturilor comerciale, cooperării economice şi tehnice.

Margareta BUDA
I.E.M.

R.F.G.: program antirecesionist

RECENT a fost lansat la Bonn un plan guvernamental menit să stimuleze dezvoltarea economiei vest-germane și să contribuie la depășirea actualei recesiuni care s-a făcut simțită destul de puternic și continuă să afecteze situația economică a țării.

Planul, pentru a cărui realizare se prevăd cheltuieli însumînd 6,3 miliarde mărci, are în vedere în principal sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, prin instituirea unui sistem mai avantajos de creditare. Se apreciază că aceste întreprinderi vor dispune de o mobilitate mai mare în introducerea de tehnologii noi, care să asigure economisirea energiei în dezvoltarea proceselor industriale automatizate și computerizate în condiții de competitivitate ridicată. Tot în domeniul energetic se prevede trecerea la folosirea pe scară largă a energiei solare, a pompelor de căldură, în ideea reciclării căldurii reziduale, de la termocentrale, pentru încălzirea imobilelor particulare.

Planul mai are în vedere un program larg de calificare a forței de muncă, în condițiile în care se simte deja o lipsă acută de forță de muncă specializată pentru anumite sectoare industriale. În acest sens se prevede modificarea actualului sistem de impozite care permite persoanelor neangajate sau necalificate să beneficieze de un regim special de impozitare.

Interesul pentru stimularea întreprinderilor mici și mijlocii este bazat pe faptul că acestea reprezintă în prezent 95% din totalul firmelor vest-germane.

Interes sporit pentru cărbune

PORTURILE franceze sînt angajate în acțiuni ample de investiții în vederea creșterii capacității de încărcare a depozitelor portuare și pentru construirea de noi nave destinate transportului, respectiv importului de cărbune — apreciază cotidianul Financial Times. *Franța, care este deja cel mai mare importator de cărbune în cadrul Pieței comune, intenționează ca pînă la sfîrșitul acestui deceniu să suplinească cu cărbune mai mult de o treime din petrolul pe care este nevoită să îl importe în prezent. Suplimentar față de consumul termocentralelor, industria franceză și-a propus ca pînă în 1990 să majoreze la 20 mil. tone consumul de cărbune față de 3 mil. t în prezent.*

Cel mai ambițios program și l-a propus portul Marseille-Fos, respectiv asigurarea unui nivel al importurilor de cărbune de 12 mil. t în 1990 (față de 0,8 mil. t în prezent), prin investiții însumînd 550 mil. franci francezi. La Dunkerque au fost anunțate investiții de 350 mil. franci pentru un nou terminal destinat navelor de transport în vrac pentru cărbune, ceea ce va duce la creșterea cu 50%, respectiv la 12 mil. t/an a capacității de transport la cărbune. Noi capacități de depozitare mai sînt prevăzute a fi realizate în porturile Rouen și Le Havre.

Programe de dezvoltare

Mexic: valorificarea resurselor naționale

ORIENTĂRILE economiei mexicane vizează îndeplinirea obiectivelor actualului program guvernamental privind dezvoltarea echilibrată a tuturor sectoarelor economice, prin mobilizarea întregului potențial material, financiar și uman al țării. Aplicarea unei politici energetice naționale, crearea unei industrii prelucrătoare diversificate, modernizarea agriculturii, dezvoltarea mai armonioasă a regiunilor țării continuă să reprezinte principalele direcții în dezvoltare.

Industria petrolieră continuă să reprezinte sectorul cheie în cadrul economiei mexicane. Producția medie de țiței în anul 1980 a fost de 2,3 milioane barili/zi, din care 10% a fost utilizat ca materie primă pentru industria petrochimică, proporție care va fi în următorii ani substanțial majorată.

O atenție particulară se acordă în ultimii ani extracției de minereuri, intensificîndu-se activitatea de exploatare a minereurilor de cupru, zinc, argint (Mexicul este primul producător mondial de argint), molibden, plumb și sulf.

În industria prelucrătoare accentul se pune în prezent pe diversificarea producției, în vederea reducerii importurilor și a promovării exporturilor de produse prelucrate (în anul 1980 valoarea acestor exporturi a depășit 2,5 miliarde dolari). Efortul de investiții se concentrează spre dezvoltarea industriilor siderurgică, chimică și petrochimică, a construcțiilor de mașini și a materialelor de construcții.

Pentru susținerea dezvoltării economice, și în primul rînd a procesului de industrializare, Mexicul este obligat să acorde atenția cuvenită creșterii capacității generatoare de energie electrică. În următorii ani vor surveni modificări în structura balanței energetice a țării, prin creșterea ponderii hidroenergiei și a gazelor naturale. Tot în cadrul politicii de diversificare a surselor de energie, o atenție sporită se acordă în prezent valorificării bogatelor zăcăminte de minereu de uraniu de care dispune țara (rezervele certe de minereu sînt estimate la 4 700 tone conținut uraniu, iar cele probabile se consideră că ar fi de ordinul a 100 000 tone conținut uraniu). Prima centrală atomoelectrică a țării, amplasată în localitatea Laguna Verde, va intra în funcțiune la sfîrșitul anului 1981.

Agricultura continuă să figureze pe lista priorităților în cadrul planului de dezvoltare economică a țării. În condițiile menținerii unui ritm de creștere demografică de 3,5% pe an principalul obiectiv urmărit este sporirea producției la produsele agricole de bază, în vederea realizării unui grad mai ridicat de autoaprovizionare și prin aceasta a reducerii importurilor (în anul 1980 Mexicul a importat peste 10 milioane tone cereale).

Relațiile economice dintre România și Mexic au înregistrat în ultimii ani o continuă dezvoltare, reflectată de sporirea volumului schimburilor comerciale, precum și de lărgirea și diversificarea formelor de cooperare. Exporturile țării noastre în Mexic în 1980 au constat din mașini-unelte, mașini pentru industria textilă, rulmenți și produse chimice, iar importurile au inclus condimente și bumbac fibră.

Rodica Maria RĂDULESCU
I.E.M.

SĂPTĂMÎNA 25—29.V.1981 s-a caracterizat printr-o evoluție destul de contradictorie a cursului **dolarului S.U.A** pe piețele valutare. Astfel, dacă în prima parte a intervalului, poziția monedei americane s-a consolidat față de majoritatea valutelor occidentale și aceasta în ciuda unor măsuri destul de drastice luate de unele autorități centrale vest-europene (vezi cazul Franței), spre sfîrșitul perioadei cursul dolarului a înregistrat scăderi ca urmare a apariției unor factori de influență negativă. La închiderea din 29.V.1981 doar yenul japonez, lira italiană, marca vest-germană și francul elvețian cotau sub nivelele din 22.V.1981, în timp ce francul belgian era la paritate, iar francul francez și lira sterlină înregistrau chiar reprecieri.

Sub influența perspectivelor nefavorabile legate de reducerea actualului excedent comercial al Japoniei cu S.U.A. și al unei cereri sporite de dolari din partea comercianților pentru acoperirea plăților la termen, **yenul japonez** a înregistrat o depreciere de 0,8% pe ansamblul perioadei, situîndu-se la închiderea săptămînii, la 223,50 yeni/1 dolar, față de 221,75 yeni/1 dolar pe 22.V.1981. **Lira italiană**, ca urmare mai ales a reizbucnirii crizei politice prin demisionarea guvernului, a înregistrat în toată această perioadă nivele inferioare celui din 22.V.1981 de 1 145 lire/1 dolar, cursul din 29.V.1981 de 1 153 lire/1 dolar reprezentînd o depreciere de 0,7%. **Marca vest-germană**, după ce în ziua de 27.V.1981 a cotat la cel mai redus nivel din ultimii 4 ani față de dolar (2,35 mărci/1 dolar), s-a redresat ulterior pînă la 2,32 mărci/1 dolar la închiderea perioadei analizate, ceea ce reprezintă o depreciere de 0,3% în raport cu nivelul de referință de 2,3125 mărci/1 dolar.

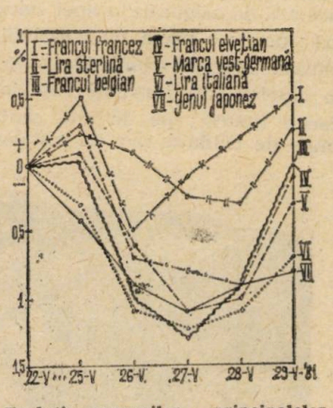

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29.V.1981, luîndu-se ca bază cursurile din 22.V.1981

Francul elvețian era tranzacționat la sfîrșitul săptămînii la un nivel destul de apropiat de cel din 22.V.1981, respectiv la 2,0650 franci/1 dolar, față de 2,0625 franci/1 dolar, în timp ce **francul belgian** se situa la paritate (37,60 franci/1 dolar). **Lira sterlină**, beneficiind de perspectiva creșterii dobînzilor, a recuperat în relația cu dolarul pînă la nivelul de 2,0750 dolari/1 liră, (cursul de închidere din 29.V.1981), față de 2,07 dolari/1 liră pe 22.V.1981.

Ca urmare a măsurilor luate de Banca Franței, care, între altele, a ridicat dobînda sa de intervenție de la 20 la 22% și a acționat direct și permanent pe piață prin cumpărări, **francul francez** a înregistrat la închiderea intervalului o repreciere de cca. 0,5% (5,52 franci/1 dolar, față de 5,55 franci/1 dolar respectiv).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere destul de accentuată la **eurodolari** (de la 18,75% pe 22.V.1981, la 17,25% pe 29.V.1981), în timp ce la euromarca vest-germană și eurofrancul elvețian dobînzile au fost relativ constante, respectiv la 12,875% și 10,25%.

Prețul **aurului** la Londra a oscilat între 460 și 480 dolari/uncia, al doilea fixing din ziua de 29.V.1981 de 479,25 dolari/uncia fiind cu 6,75 dolari/uncia peste cel corespunzător din 22.V.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Decalaje în dezvoltarea industriei prelucrătoare

EFORTURILE depuse pînă în prezent, atît pe plan național, cît și pe cel internațional, pentru dezvoltarea industriei — în special a celei prelucrătoare — în țările în curs de dezvoltare n-au reușit să reducă sensibil decalajul care le desparte în această privință de țările industrializate. Astfel, lăsînd la o parte o serie de țări a căror industrie a realizat progrese notabile în ultimele două decenii, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare valoarea producției pe locuitor a industriei prelucrătoare era în 1978 de

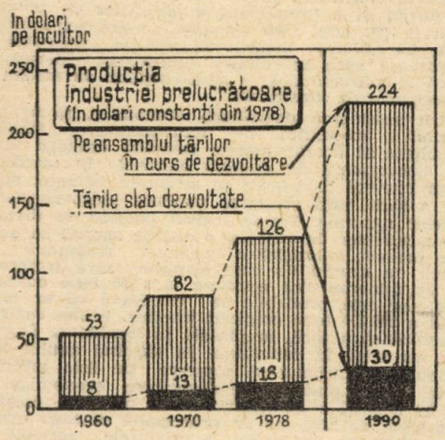

18,2 ori mai scăzută decît în țările capitaliste dezvoltate ; în cazul celor mai sărace țări în curs de dezvoltare decalajul respectiv era de ordinul a 1/128.

După calculele specialiștilor, dacă se extrapolează ritmul de creștere înregistrat de producția industriei prelucrătoare din țările în curs de dezvoltare în perioada 1960—1978 (vezi graficul), decalajul menționat va fi în anul 1990 de ordinul a 1/13, respectiv 1/97 — dacă se ia în considerare un ritm mediu anual de creștere a industriei prelucrătoare din țările capitaliste industrializate (în perioada 1979—1990) de 2%, și de ordinul a 1/16 și 1/127 — în varianta unui spor mediu anual de 4%. Cifre care evidențiază, o dată în plus, necesitatea intensificării eforturilor de industrializare, îndeosebi a economiei țărilor slab dezvoltate.

Reducerea consumurilor materiale

MICȘORAREA consumurilor specifice de materiale în diferite ramuri industriale este strîns legată de utilizarea unor noi categorii de materii prime primare și materiale, a unor noi tehnologii, precum și de modificările organizatorice în domeniul producției și al aprovizionării. Efectul diverselor măsuri și inițiative diferă de la o ramură la alta ; studii efectuate în anii 1970—1979 în economia poloneză au evidențiat că, în timp ce în construcțiile de mașini, în industria electrotehnică și în producția mijloacelor de transport o parte considerabilă din economiile de materiale pot fi realizate în etapa lucrărilor de proiectare a produselor, în alte ramuri — ca industria chimică, a celulozei și hîrtiei, alimentară etc — un rol mult mai important joacă progresele realizate în domeniul tehnologiilor.

Se apreciază că este necesar să se extindă și să se aprofundeze studierea influenței exercitate de factorii tehnico-economici asupra reducerii consumurilor specifice de materiale în procesele de producție, pe căi cum sînt : elaborarea unor metode care să permită determinarea celor mai avantajoase direcții de modificare a structurii sortimentului materiilor prime și materialelor utilizate (la nivelul întreprinderii și al ramurii) ; elaborarea metodelor optime de analiză a posibilităților folosirii complexe a materialelor cu accent deosebit pe materiile prime secundare ; cercetarea eficienței stimulentelor materiale asupra modificării consumurilor materiale și a tehnologiilor în diverse ramuri industriale ; studierea tendințelor de dezvoltare a înlocuirii materialelor scumpe sau deficitare în ramurile hotărîtoare pentru economia națională ; perfecționarea metodelor de determinare a eficienței înlocuirii materialelor în anumite grupe de ramuri industriale ș.a.

U.R.S.S.: extinderea producției de cereale

PRODUCȚIA de cereale a crescut în Uniunea Sovietică de la 0,5 tone în medie pe locuitor în perioada 1961—1965, la circa 0,8 tone în cincinalul trecut. Obiectivul urmărit este ajungerea la o tonă pe locuitor în anul 1990. Pentru realizarea în cincinalul actual a unei recolte medii anuale de cereale de 238—243 mil. tone, recolta obținută la hectar ar trebui să sporească cu cel puțin trei chintale, comparativ cu perioada 1976—1980 (cînd randamentul mediu la culturile cerealiere a crescut cu 1,9 chintale, față de nivelul atins în cincinalul precedent).

Printre recomandările făcute în acest sens la Consfătuirea agronomică unională din decembrie 1980 — arată revista **Ekonomisceskaia gazeta** — figurează și aplicarea în fiecare colhoz și sovhoz a unui sistem de cultură fundamentat din punct de vedere științific. Acesta ar urma să includă asimilarea unor asolamente adecvate și trecerea la o tehnologie superioară de cultivare a cerealelor, perfecționarea prelucrării solului și protejarea lui de eroziunea cauzată de vînturi și ploi, îmbunătățirea calității semințelor și introducerea accelerată de noi soiuri și hibrizi, intensificarea administrării îngrășămintelor și extinderea culturilor pe terenuri ameliorate, reducerea termenelor de efectuare a lucrărilor de cîmp etc. După cum evidențiază calculele, numai asimilarea unor asolamente adecvate va permite să se obțină suplimentar de pe aceleași suprafețe cel puțin 6 mil. tone de cereale.

„Sat solar"

ÎNTR-O localitate din apropierea München-ului (Penzberg) a fost ridicat în ultimii ani un așa-numit „sat solar", primul de acest gen din R.F. Germania. „Satul", a cărei construcție a început în anul 1972, este format de fapt din 21 de case. Ținînd seama că numărul de zile însorite este redus în această zonă, sistemul de încălzire a caselor și de asigurare a apei calde este mixt : pe de o parte, cu instalații care captează energia solară (pe acoperișurile caselor sînt instalați captatori de diferite tipuri) ; pe de altă parte, cu pompe de căldură sau cu instalații pe bază de păcură (acestea intră automat în funcțiune atunci cînd energia solară nu este suficientă).

Observațiile de pînă acum permit următoarele concluzii : costul unei asemenea locuințe este cu aproximativ 8% superior față de locuințele convenționale ; cheltuielile determinate de dotarea caselor cu astfel de instalații se amortizează în aproximativ 8—10 ani, în primul rînd prin economia de păcură ; pentru zonele (țările) care au un grad mai mare de însorire, încălzirea se poate face numai cu instalația care captează energia solară, ceea ce va determina o reducere simțitoare a costului acesteia.

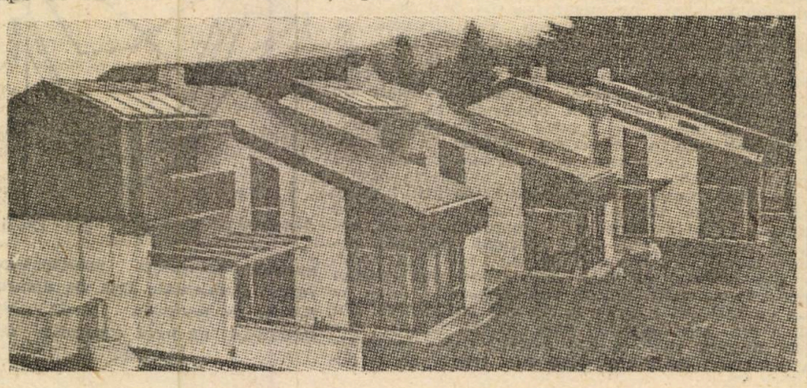

GLOSAR

Sistemul global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare

ELEMENTE preferențiale în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare au apărut odată cu crearea unor grupări economice subregionale ale acestor țări. Problema creării unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare s-a pus odată cu realizarea Protocolului GATT privind negocierile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare din 1973, iar teoretic și activ la Conferința pentru cooperare economică dintre țările în curs de dezvoltare de la Ciudad de Mexico din 1976, apoi la UNCTAD IV și mai recent la UNCTAD V.

Sistemul este „global" în sensul că se referă atît la **produse** (manufacturate, agricole și produse prelucrate din agricultură precum și alte mărfuri), la **tipul de bariere** (tarifare dar și netarifare), cît și la **nivelul la care se vor acorda concesiile** (subregional, regional, interregional și al lumii a treia). De asemenea, în structura preferințelor comerciale se vor cuprinde nu numai barierele (tarifare sau netarifare), ci și angajamente contractuale ferme cu privire la nivelul prețurilor — element deosebit de important în condițiile actualei fluctuații mondiale a acestora atît la materii prime cît și la produse manufacturate, în condițiile instabilității economiei mondiale.

O atenție deosebită este atribuită problemei nivelului de dezvoltare, diferențiindu-se din rîndul țărilor în curs de dezvoltare gruparea țărilor cel mai puțin avansate, pentru care se vor acorda concesii preferențiale speciale, diferențiate și nereciproce.

Sistemul generalizat de preferințe acordat de țările dezvoltate celor în curs de dezvoltare și sistemul global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare nu trebuie contrapuse, întrucît țările în curs de dezvoltare au nevoie stringentă de ambele, inclusiv de importurile în condiții avantajoase de utilaje și echipamente industriale, de aparatură modernă purtătoare de progres tehnico-științific, din țările dezvoltate cît și de plasarea exporturilor lor pe piețele acestora.

Din punct de vedere practic există cîteva aranjamente preferențiale dintre care „Protocolul GATT privind negocierile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare" poate fi considerat cea mai mare schemă interregională. Acest protocol a intrat în vigoare în februarie 1973, cînd 16 țări în curs de dezvoltare și-au acordat reciproc preferințe tarifare în special la produse manufacturate. Acestea sînt : Brazilia, Chile, Mexic, Peru, Uruguay, India, Coreea de Sud, Pakistan, Filipine, Egipt, Grecia, Israel, Spania, Tunisia, Turcia, Iugoslavia. La protocol au aderat mai tîrziu Paraguay, Bangladesh și România.

Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a ratificat prin Decretul nr. 255 din 10 iulie 1978 Protocolul de aderare a României la „Protocolul de negocieri comerciale între țările în curs de dezvoltare" încheiat la Geneva la 3 martie 1978 și a aprobat Regulile de origine pentru reglementarea aplicării reducerilor de taxe vamale acordate de România în cadrul acestui protocol.

Protocolul se aplică produselor specificate în lista României, care sînt originare din teritoriul țărilor participante. Aceste mărfuri vor fi supuse cu ocazia importului din România la taxe vamale care nu vor fi mai ridicate decît acelea prevăzute în lista României. De aceea, România este obligată să notifice celorlalte țări participante schimbările survenite în regimul său de comerț exterior, precum și importul de produse originare din țările participante.

Depunînd la 22 august 1978 instrumentele de ratificare la Geneva, România a devenit cel de al 19-lea membru al Protocolului GATT.

Prin aceasta, România contribuie la impulsionarea propriilor sale relații economice externe, la impulsionarea schimburilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare, la dezvoltarea unității lor economice și politice.

Șerban IONESCU

Masă rotundă

Marius Morariu, Timișoara — Dezbaterea la masa rotundă intitulată „Noua ordine economică și politică internațională" consemnată de dumneavoastră în nr. 4/1981 al revistei „Forum studențesc", editată de U.A.S.C. din centrul universitar Timișoara și pe care ați avut amabilitatea a ne-o trimite la redacție, cuprinde nu numai opinii interesante, ci și unele precizări mai puțin prezente în discuțiile, foarte numeroase de altfel, pe această temă de stringentă actualitate. Dezbaterea abordează o gamă variată de aspecte (poate prea variate!), în condițiile unui spațiu relativ restrîns ; după părerea noastră ea ar fi cîștigat printr-o mai clară delimitare din start a domeniului, extrem de vast în acest caz. Unele formulări sînt discutabile („incompatibilitatea diferitelor sisteme social-politice"), altele sînt improprii („multe din studiile publicate de Clubul de la Roma s-au dovedit ariviste..."). Dincolo de aceste neajunsuri, se simte însă că a avut loc o dezbatere, și încă în contradictoriu, cu argumente și contraargumente, ceea ce trebuie salutat și... continuat.

Conductă intercontinentală

Romulus Murgea, Mediaș — Prima conductă intercontinentală pentru transportul gazelor naturale, și anume cea unind cîmpurile gazeifere Hassi R'Mel din Algeria de centrele industriale din nordul Italiei și avînd o lungime de 2 500 km, este deja realizată în proporție de 50%. După ce străbate Algeria și Tunisia, conducta ajunge la Marea Mediterană pe care o traversează pînă în Sicilia pe o distanță de 160 km, la o adîncime pe alocuri de 610 metri. Conducta traversează, de asemenea, strîmtoarea Messina. În porțiunile subacvatice conducta, cu un diametru de 51 cm, este instalată cu ajutorul unor vase submersibile, adîncimea de lucru fiind prea mare pentru scafandri. În ciuda condițiilor grele, viteza de înaintare a depășit 1 600 metri pe zi. Conducta este construită ca urmare a unui contract de livrare a 12,5 miliarde mc de gaze naturale anual încheiat pe 25 de ani de companiile de stat Sonatrach (Algeria) și ENI (Italia).

Impozite internaționale

Victoria Iliescu, Videle — 1) Ca urmare a insuccesului sistemului finanțării voluntare, în diferite foruri s-au prezentat într-adevăr numeroase propuneri privind instituirea de impozite internaționale în scopul colectării automate a resurselor necesare ajutorului public pentru dezvoltare (impozite directe asupra veniturilor ; impozite asupra comerțului internațional, comerțului cu arme, asupra investițiilor internaționale, bunurilor durabile de lux, cheltuielilor militare, consumului de energie, comerțului internațional cu țiței, turismului internațional etc. ; impozite asupra veniturilor realizate din exploatarea „bunurilor comune" ale omenirii — resursele oceanului, atmosfera, spațiul cosmic, regiunile polare).

O altă propunere care vizează crearea unui mecanism automat de finanțare a dezvoltării prevede realizarea unei legături între crearea de noi drepturi speciale de tragere și asigurarea unui ajutor suplimentar pentru dezvoltare.

Trebuie să remarcăm totuși că ideea colectării automate a resurselor care să fie acordate ca ajutor public pentru dezvoltare este încă relativ nouă și, deci, nu ne putem aștepta la adoptarea de propuneri în această materie decît după lungi deliberări și negocieri.

2) Vă sugerăm să trimiteți articolul dumneavoastră revistei „Lumea", de profilul căreia pare mai apropiat.

Protecția faunei sălbatice

Ioan Meșter, Sighișoara — Noile reglementări adoptate de cele 69 de state (dintre care două treimi sînt în curs de dezvoltare) care au aderat la Convenția asupra comerțului internațional cu specii de faună și floră amenințate cu dispariția (CITES) privesc interzicerea comerțului cu trei specii de balene și exercitarea unui control strict asupra comerțului cu papagali (cu excepția a trei specii) și cu coral negru semiprețios, larg utilizat de bijutieri. Măsurile se referă în mod expres numai la comerțul între țările care sînt părți de convenție, dar acestea — la ultima lor reuniune de la New Delhi — au decis lansarea unui apel către toate celelalte state ale lumii de a înceta total comerțul cu plante și animale din speciile amenințate.

Secretariatul permanent al Convenției se află la Gland, în Elveția, el fiind administrat, în numele Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, de Uniunea internațională pentru conservarea naturii și resurselor sale.

Interesul crescînd manifestat pe plan mondial pentru problemele protecției faunei și florei sălbatice a fost ilustrat de participarea la sesiunea de la New Delhi — în afara reprezentanților guvernelor celor 69 țări semnatare ale Convenției — a unor observatori din alte 16 state și a 30 de organizații comerciale și de conservarea naturii.

Următoarea sesiune a CITES este prevăzută pentru primăvara anului 1983, în Botswana.

Decimalizare

Radu Pascu, Iași — În prezent nu mai există nici o țară în lume care să aibă sistemul monetar organizat pe altă bază decît cea zecimală. Ultimele țări care au adoptat sistemul zecimal au fost Marea Britanie (intrarea în vigoare a legii adoptate în 1967 s-a produs la 15 februarie 1971, dar proiecte în acest sens existau de la începutul secolului al XVII-lea), Gambia, Malta și Nigeria (cea din urmă la 1 ianuarie 1978).

Circulația monetară engleză va cunoaște în următorii ani noi schimbări ca urmare a scăderii puterii de cumpărare a lirei. Între acestea se numără introducerea unei monede în locul bancnotei de 1 liră, începînd cu 1983 (o asemenea monedă a mai existat acum 500 de ani). Deși costul producerii unei monede este dublu față de cel al unei bancnote, durata ei de viață este de circa 40 de ani (metalul putînd fi apoi reutilizat), față de numai 9 luni în cazul bancnotei. Din același motiv și autoritățile americane se străduiesc să promoveze moneda de 1 dolar.

În Anglia se consideră că, din cauza inflației, în perspectivă și bancnota de 5 lire va fi înlocuită printr-o monedă metalică. În orice caz bancnotele de 5 lire se utilizează în prezent la fel de frecvent ca cele de 1 liră cu un deceniu în urmă. Este o urmare a faptului că puterea de cumpărare a lirei de acum zece ani s-a redus în prezent la 28 pence. Din același motiv a crescut mult și frecvența utilizării bancnotelor de 10 și 20 de lire, iar în luna martie a fost pusă în circulație bancnota de 50 lire sterline.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 5 iunie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Îndeplinirea integrală și la termen a planului de investiții **(Corneliu Bârnea)** 1

— Dezbatere R.E. Industria modernă presupune o optică nouă asupra specializării și cooperării (II) 3

— Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic, social. Căi de creștere a producției și eficienței economice la cultura sfeclei de zahăr (I) **(I. Alecu, N. David, Gh. Frățilă)** 5

— Pîrghii de stimulare a exporturilor în condițiile noului mecanism economico-financiar (II) **(Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu)** 7

— O puternică bază tehnico-materială, utilizată la parametrii superiori **(Vasile M. Popescu)** 9

— Creșterea populației și politica demografică (I) **(Vladimir Trebici)** 11

DOSAR „R.E." — APA, RESURSĂ VITALĂ A DEZVOLTĂRII

— Apa, resursă vitală a dezvoltării **(Constantin Mocanu)** 13

— Un program complex în slujba progresului economic și social **(Ion Iliescu)** 15

— Hidroenergetica : priorități și perspective **(P. Antoci, I. Kayter)** 17

— Solul și apa — factori esențiali pentru agricultură **(Corneliu Răuță)** 18

— Rezervor de prețioase resurse alimentare **(Dumitru Bogatu)** 20

— Economicitatea transportului pe apă **(Ion Chiru)** 21

— Pădurile, protectoare ale bazinelor hidrografice **(S.A. Munteanu, A. Costin)** 23

— Optimizarea exploatării apelor și prevenirea inundațiilor **(M. Podani)** 25

— Componentă importantă a preocupărilor edilitare **(Constantin Hoțulete)** 26

— Relația calitatea apei — calitatea producției **(Constantin Rădescu)** 27

— O valoroasă sursă de materii prime și energie **(Veturia Ghederim)** 29

— Proiectare-exploatare : concepție unitară **(Corneliu Rusu)** 31

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Tipizarea tehnologiilor de manipulare-transport-depozitare. Analiza-diagnostic a „sistemului logistic" **(Dumitru Chetraru)** 33

TEORII — IDEI

— Prețurile resurselor și consumurile cumulate **(Daniel Dăianu)** 35

— Școli • curente • economiști. Repere ale crizei teoriei economice occidentale (II) **(Sorica Sava)** 36

ECONOMIE MONDIALĂ

— Imperativul unei cooperări financiare sporite pe plan internațional **(Costin C. Kirițescu)** 39

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. De la „societatea de consum" la o „societate conservativă" **(Cristian Popescu)** 41

— Neocolonialismul — obstacol în calea dezvoltării de sine stătătoare a națiunilor (II) **(Constantin Mecu)** 42

— Austria. Prezență activă pe piețele internaționale **(Margareta Buda)** 44

IN THIS ISSUE

— Modern industry implies a new approach of specialization and cooperation (debate) (II) 3

— 33 years since the nationalization of the main means of production. A strong, highly used material basis **(Vasile M. Popescu)** 9

— Water, a vital source of development **(Constantin Mocanu)** 13

— A complex programme for economic and social progress **(Ion Iliescu)** 15

— Hydroelectricity : priorities and prospects **(P. Antoci, I. Kayter)** 17

— Soil and water — essential factors in agriculture **(Corneliu Răuță)** 18

— Forests — protectors of hydrographic basins **(S.A. Munteanu, A. Costin)** 23

— The prices of resources and cumulative consumption **(Daniel Dăianu)** 35

DANS LE NUMÉRO

— L'industrie moderne suppose une optique nouvelle sur la spécialisation et la coopération (débat) (II) 3

— 33 ans depuis la nationalisation des principaux moyens de production. Une forte base matérielle, hautement utilisée **(Vasile M. Popescu)** 9

— L'eau, une source vitale de développement **(Constantin Mocanu)** 13

— Un programme complexe au service du progrès économique et social **(Ion Iliescu)** 15

— L'énergie hydraulique : priorités et perspectives **(P. Antoci, I. Kayter)** 17

— Le sol et l'eau — facteurs essentiels pour l'agriculture **(Corneliu Răuță)** 18

— Les forêts — protectrices des bassins hydrographiques **(A.S. Munteanu, A. Costin)** 23

— Les prix des ressources et les consommations cumulées **(Daniel Dăianu)** 35

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Современная промышленность предполагает новый взгляд на специализацию и кооперирование (Обсуждение) (II) 3

— 33-летие национализации основных средств производства. Мощная материально-техническая база, используемая на высоком Уровне **(Василе М. Попеску)** 9

— Вода — жизненный источник развития **(Константин Мокану)** 13

— Сложная программа, служащая экономическому и социальному прогрессу **(Ион Илиеску)** 15

— Гидроэнергетика: приоритеты и перспектива **(П. Анточ, И. Кайтер)** 17

— Почва и вода — существенные факторы сельского хозяйства **(Корнелиу Рэуцэ)** 18

— Леса — предохранители гидрографических бассейнов **(С.А. Мунтяну, А. Костин)** 23

— Цены на ресурсы и совмещённые расходы **(Даниел Дэяну)** 35

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

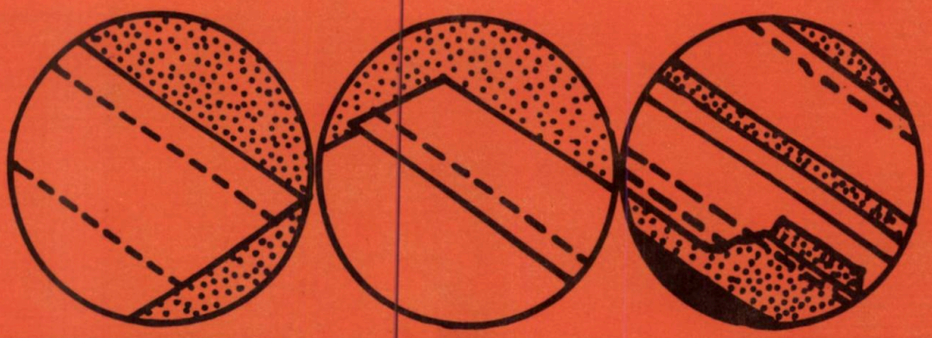

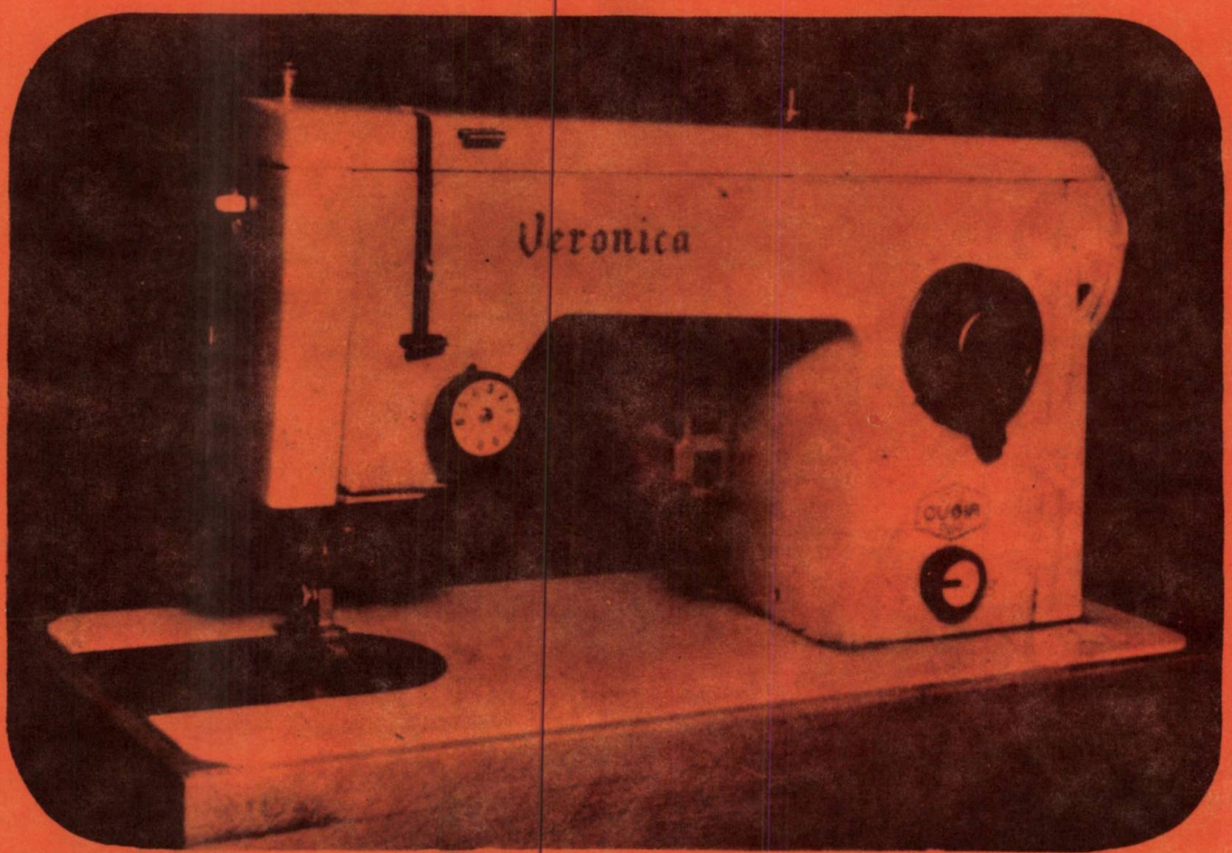

3R Recom

Maşina electrică de cusut VERONICA — de nelipsit din gospodăria dv !

- este o maşină care execută cele mai uzuale operaţiuni : coaserea dreaptă, tivirea, baterea (înnădirea materialului), încreţirea;
- tivirea şi rabaterea sînt efectuate fără a necesita însăilarea ;
- fiind tip „valiză", nu ocupă spaţiu mult şi nu strică estetica încăperilor ;
- costă 2 155 lei, se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 431 lei.

În magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat găsiţi la vînzare şi :

- Maşina de cusut VERONICA normală — cost 2 020 lei ;
- Maşina de cusut VERONICA normală cu picior metalic — cost 2 020 lei ;
- Maşina de cusut VERONICA tip „mobilă" — cost 2 270 lei.

REŢINEŢI !

Toate aceste tipuri de maşini de cusut din gama VERONICA se pot cumpăra şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de 20% din valoare.

15 mai — 15 iunie

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII

Confecțiile noi, moderne, atractiv colorate, precum și pantofii și sandalele cu fețe textile sînt cadouri pentru copii pe care le puteți cumpăra din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

RECOM

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

un imperativ al creşterii eficienţei

CALITATE COMPETITIVITATE

Numărul 24 ● Vineri 12 iunie 1981

CONSFĂTUIREA DE LUCRU DE LA C.C. AL P.C.R.

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN UNITĂŢI INDUSTRIALE ŞI AGRICOLE DIN CAPITALĂ ŞI JUDEŢUL OLT

La Întreprinderea textilă din Slatina

La ferma Pantelimon se examinează noile instalaţii automate
muls

D 646

curier
economic legislativ

raporturi de muncă

Noua reglementare legală privind modul de recuperare a unor pagube aduse avutului obștesc

1. — Experiența impusă de aplicarea dispozițiilor Codului muncii a pus în lumină necesitatea completării și perfecționării mecanismului de recuperare a pagubelor aduse avutului obștesc. Recent a apărut un Decret al Consiliului de Stat — nr. 63 din 25 martie 1981 *) — prin care, îmbunătățindu-se actualul sistem în vigoare, se instituie o procedură de natură să eficientizeze într-o măsură mai mare activitatea de recuperare a unor pagube aduse avutului obștesc.

Acest act normativ se încadrează în acțiunea generalizată de perfecționare a sistemului legislativ, de creare a unor mijloace adecvate de proteguire a patrimoniului unităților socialiste de stat și cooperatiste, corespunzător actualului stadiu de dezvoltare a vieții noastre economice și sociale.

În elaborarea decretului s-a ținut seamă de experiența organelor de specialitate, îndeosebi economice și juridice, din anii trecuți, rezultată din practica aplicării dispozițiilor Codului muncii în materia răspunderii materiale, precum și de imperativele noului mecanism economico-financiar impunînd o organizare cît mai judicioasă a activității unităților, menținerea integrității patrimoniale, ordine și disciplină în administrarea și folosirea bunurilor obștești.

2. — Trebuie subliniat, pentru a înțelege cît mai bine contextul în care s-a făcut simțită necesitatea apariției noii reglementări legislative, că activitatea practică de aplicare a dispozițiilor Codului muncii a pus în lumină unele dificultăți de ordin obiectiv întîmpinate de organele în drept la emiterea deciziilor de imputare și care au condus, în ultimă instanță, la imposibilitatea recuperării integrale a unor pagube sau obținerii de titluri executorii împotriva adevăraților vinovați.

Astfel, deși în cursul unor procese se evidențiază grație sistemului probator mult mai complex și diversificat pe care-l are la dispoziție un organ de jurisdicție, existența unor pagube mai mari produse unităților prejudiciate ori vinovăția altor persoane decît cele chemate să răspundă pentru acele pagube, nu se mai putea lua nici o măsură de tragere la răspundere materială a celor vinovați.

Este adevărat că practica s-a străduit să aducă unele corective, folosindu-se de dispozițiile art. 108 (4) din Codul muncii care prevăd că după expirarea termenelor de constatare și imputare a pagubei prejudiciul se impută celui vinovat. În acest sens Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 5 din 26 iunie 1974, a statuat că paguba nerecuperată de la persoana vinovată de producerea ei poate fi recuperată de cel care nu a luat o măsură eficientă de imputare.

Dar aplicarea dispozițiilor textului citat ca și valorificarea îndrumărilor date de Tribunalul Suprem nu a dat loc unor rezolvări complete, operative și eficace a dificultăților rezultate din practică.

Într-adevăr, pentru a fi trasă la răspundere o persoană pentru faptul de a nu fi luat o măsură eficientă de imputare se cere stabilirea unei culpe în sarcina sa, la baza oricărei răspunderi trebuind să stea ideea de vinovăție. Or, în fapt s-a constatat că existența unei astfel de culpe este foarte dificil de probat, pentru că nu puteau fi identificate elementele reale și neîndoielnice care să o configureze. De cele mai multe ori infirmarea — totală sau parțială — a punctului de vedere adoptat de către organul emitent prin decizia de imputare s-a dovedit a fi natit rezultatul unor greșeli săvîrșite de el cît a posibilităților sporite pe care un organ de jurisdicție — specializat — le are de a aprofunda, printr-o anchetă judiciară corespunzătoare, cauza.

Dar chiar și în situația în care se constatau elemente de culpă în sarcina organului emitent, fiind antrenată răspunderea materială a acestuia, trebuie observat că se ajungea la o situație cumva paradoxală în sensul că, deși rezulta cu certitudine că paguba există și că de producerea ei sînt vinovate anumite persoane — altele decît cele față de care fusese emisă decizia de imputare — totuși nu se putea lua nici o măsură de imputare față de adevărații vinovați, paguba fiind recuperată, însă nu pe seama acestora.

*) Art. 1. — În cazul cînd prin hotărîrea definitivă a unui organ de jurisdicție se constată că paguba ce urmează a se recupera în condițiile Codului muncii este mai mare decît aceea imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul competent, potrivit legii, va lua măsuri de recuperare a pagubei reale de la persoana care a provocat prejudiciul, prin emiterea unei decizii de imputare, în termen de 60 de zile de la data cînd a luat cunoștință de hotărîrea definitivă, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data la care hotărîrea a rămas definitivă.

După expirarea acestui termen, prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare.

Art. 2. — Decizia de imputare poate fi emisă, în condițiile art. 1, alin. 1, numai o singură dată.

Art. 3. — Dispozițiile prezentului decret se întregesc cu dispozițiile din legislația muncii și Legea nr. 2/1973 privind Curtea Superioară de Control Financiar.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 24 1981

In sfîrșit, tot ca o consecință negativă poate fi semnalat și faptul că unele organe de control, temîndu-se să nu fie trase la răspundere în cazul anulării deciziei de imputare emise pe baza propunerilor făcute, pentru cercetări incomplete, au manifestat, îndeosebi atunci cînd problemele se vădeau ceva mai dificile, anumite reținere, evitînd să aprofundeze controlul și să întocmească acte de răspundere materială ori, dimpotrivă, să propună valori de imputat foarte mari, fără o acoperire reală, în ideea că ancheta judiciară va suplini lipsurile actului de control, făcînd lumină în cauză.

Prin urmare, în loc de o întărire a spiritului de răspundere, s-a ajuns la o dispersare a lui, fapt care a atras consecințe negative atît în ce privește activitatea de apărare a patrimoniului obștesc cît și în ce privește protejarea intereselor legitime ale personalului muncitor.

3. — O primă observație care trebuie desprinsă, pornind de la constatările mai sus făcute și luînd în considerare economia decretului analizat este aceea că procedura instituită urmărește, în principal, **completarea** procedurii de recuperare a unor pagube, prevăzută de Codul muncii, introducînd un sistem cît mai activ de valorificare a drepturilor unităților păgubite și creînd, în același timp, garanții suplimentare de apărare a persoanelor nevinovate.

Această procedură este menită să suplinească anumite dificultăți de ordin obiectiv care au împiedicat emiterea, încă de la început, a unei decizii de imputare corespunzătoare sub toate aspectele.

Ea nu poate fi folosită însă ca o cale ocolită de reparare a greșelilor săvîrșite de cei care, datorită lipsei de diligență sau greșitei îndepliniri a atribuțiilor de serviciu, nu au fost în măsură să asigure în mod eficient, protejarea patrimoniului obștesc, oferindu-le un „refugiu" care să-i pună la adăpost de răspundere.

Din acest punct de vedere trebuie reținut că emiterea unei decizii tardive ori de către un organ necompetent nu poate da loc, de principiu, aplicării procedurii instituită de decret, de astfel de cazuri rămînînd răspunzător cel din vina căruia nu s-a putut lua, în mod legal, măsura imputării.

Cazurile avute în vedere sînt cele în care, cu toată străduința depusă nu s-au putut identifica adevărații vinovați sau paguba reală, în cursul judecății apărînd elemente noi, rezultate cel mai adesea din materialul probator administrat în fața instanței, care evidențiază lipsa de vinovăție a celor față de care s-a luat măsura imputării, și, dimpotrivă, vinovăția altor persoane.

Dealtfel, este de menționat că decretul nu instituie o procedură de „repunere în termen", așa cum funcționează în prezent, conform dispozițiilor Codului muncii, în favoarea persoanei încadrate în muncă (art. 177) sau este prevăzută în Decretul nr. 207/1976 privind răspunderea materială a militarilor. Textul analizat reglementează numai o procedură de completare a procedurii obișnuite de recuperare a pagubelor produse prin fapte cu caracter nepenal săvîrșite de persoane încadrate în muncă, creînd cadrul juridic în care se poate urmări și realiza repararea pagubei.

4. — O primă consecință pe care o impune această constatare este aceea că nu se cere analizarea și evaluarea contextului în care s-a ajuns la greșita emitere a primei decizii de imputare — firește totul circumscris la cele două ipoteze avute în vedere de lege — fiind suficient să se constate, din motivarea unei hotărîri judecătorești definitive (vom reveni mai departe asupra acestei noțiuni), că paguba produsă este mai mare decît cea imputată sau că vinovată de producerea ei este o altă, sau și o altă, persoană decît cea față de care s-a luat inițial măsura imputării.

O a doua consecință impusă de constatarea făcută este că, spre deosebire de vechea procedură a repunerii în termen, cunoscută de Codul muncii din 1950, în noua reglementare nu este necesară parcurgerea unei etape intermediare și anume, constatarea pe cale judecătorească a îndeplinirii condițiilor de emitere a celei de a doua decizii, temeiul unei noi decizii de imputare găsindu-se în însăși hotărîrea judecătorească prin care s-a stabilit că paguba reală este mai mare sau că vinovat de producerea pagubei este o altă — sau și o altă — persoană.

Prin urmare este necesar și suficient ca organul în drept să ia măsura recuperării, adică, de regulă, același organ care a emis și prima decizie, constatînd îndeplinite condițiile legii să emită o nouă decizie.

La rîndul său, instanța judecătorească are dreptul și desigur obligația ca, din oficiu, să examineze, înainte de a trece la verificarea legalității și temeiniciei acestei din urmă decizii, dacă sînt îndeplinite condițiile legii. Sub acest aspect trebuie remarcat că simpla invocare a dispozițiilor Decretului nr. 63/1981 nu poate justifica legalitatea emiterii celei de a doua decizii, atunci cînd cauza reală este alta. De exemplu, nu este admisibilă emiterea unei noi decizii sub cuvînt că noi cercetări, mai complete, au evidențiat existența unei pagube mai mari, ori stabilirea altor persoane vinovate.

5. — O problemă care s-ar putea ridica în practică, în legătură cu condiția de emitere a noii decizii, este aceea referitoare la noțiunea de „hotărîre definitivă".

Definirea acestei expresii este dată de dispozițiile Codului de procedură civilă și ea nu poate face obiectul niciunui dubiu. Sînt totuși cazuri cînd o hotărîre definitivă este atacată cu recurs extraordinar și, ca urmare a admiterii recursului extraordinar, cauza se rejudecă pronunțîndu-se o nouă (sau noi) hotărîre judecătorească.

Întrucît prin efectul admiterii recursului extraordinar se desființează hotărîrea definitivă prealabilă din cauză, reluîndu-se cursul procesului, ceea ce trebuie avut în vedere, ca temei, pentru decizia de imputare emisă în condițiile decretului citat este noua hotărîre definitivă. Pe cale de consecință, termenele de 6 luni și respectiv, 60 de zile se calculează în funcție de data acestei din urmă hotărîri definitive.

Aceeași soluție, pentru rațiuni de identitate, și în cazul hotărîrilor revizuite sau atacate cu contestație în anulare. Hotărîrea definitivă (inițială) fiind desființată nu mai poate constitui un temei al promovării procedurii prevăzute de Decretul nr. 63/1981, astfel că ceea ce trebuie avut în vedere, pentru a aprecia dacă sînt îndeplinite condițiile legii în vederea emiterii unei noi decizii de imputare, sînt constatările conținute în hotărîrea — definitivă — pronunțată după judecarea cererii de revizuire sau a contestației în anulare.

6. — Am arătat că emiterea noii decizii se sprijină pe constatările conținute într-o hotărîre definitivă pronunțată de un organ de jurisdicție. Expresia „organ de jurisdicție" urmează a fi privită nu într-o concepție restrictivă ci largă deoarece finalitatea vizată de legiuitor este aceea de a se repara unele erori, intervenite fie în legătură cu identificarea faptelor și persoanelor vinovate, fie în legătură cu aprecierea dată faptelor stabilite ori gradului de imputabilitate, pe seama unor persoane, a pagubelor constatate. Iar din acest punct de vedere apare nerelevantă împrejurarea că hotărîrea care evidențiază existența unei pagube nerecuperate s-a dat în rezolvarea unui litigiu de muncă, într-un litigiu civil sau unul penal.

7. — Cele două ipoteze în care sînt aplicabile dispozițiile Decretului nr. 63/1981 sînt următoarele : a) paguba ce urmează a se recupera este mai mare decît cea imputată ; b) paguba nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat.

Cîteva observații în legătură cu fiecare din aceste ipoteze :

a) O reevaluare a pagubei poate avea loc fie ca urmare a descoperirii unor noi elemente păgubitoare — de exemplu, într-o gestiune se constată că sînt mai multe bunuri lipsă decît cele identificate prin actul de control care a stat la baza primei decizii — fie prin redimensio-

narea valorii propriu-zise a pagubei — de exemplu, se constată că prețurile luate în calcul au fost greșit aplicate.

b) Paguba a fost produsă de o altă, sau și de o altă persoană decît cea față de care s-a emis inițial decizia de imputare. De menționat că această ipoteză vizează numai situația înlocuirii răspunderii unei persoane cu cea a răspunderii altei persoane, ori a antrenării răspunderii unei persoane străine față de cele figurînd în decizia inițială, iar nu și situația în care se constată că paguba deși reală nu este imputabilă, în tot sau în parte, datorită unor factori exoneratori de răspundere. Prin urmare, dacă prin hotărîrea judecătorească se dispune absolvirea de răspundere pentru că paguba se consideră a fi rezultatul unui risc normal al serviciului (art. 102 din Codul muncii), nu se mai pot iniția noi cercetări și emite o nouă decizie de imputare în condițiile decretului nr. 63/1981, chiar dacă unitatea consideră că alte persoane sînt vinovate de producerea pagubei, întrucît față de ele nu s-ar justifica aplicarea dispozițiilor art. 102 din Codul muncii.

Trebuie subliniat că în oricare dintre cele două ipoteze nu se cere ca organul de jurisdicție să fi stabilit el însuși noul cuantum, exact, al pagubei sau să identifice precis celelalte persoane care se fac răspunzătoare de producerea pagubei.

Este suficient ca din contextul hotărîrii pronunțate să se desprindă elemente îndestulătoare pentru a forma convingerea că paguba este mai mare sau că la producerea ei a contribuit și o altă persoană, determinarea precisă a cuantumului sau identificarea exactă a noilor persoane vinovate urmînd a se face, potrivit normelor metodologice, înăuntrul termenului de 60 de zile care începe să curgă după ce unitatea a luat cunoștință de hotărîrea definitivă.

8. — Pentru emiterea celei de a doua decizii decretul prevede două termene corelate. Un termen de 6 luni, reprezentînd limita maximă în care poate fi pusă în mișcare procedura de recuperare prin emiterea unei noi decizii și un termen de 60 zile, în care trebuie emisă decizia propriu-zisă.

Modelul structural al unei astfel de reglementări poate fi regăsit și în Decretul nr. 167/1958. Astfel, cu titlu de exemplu menționăm conținutul art. 11 care prevede că prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru sau ale unei lucrări executate începe să curgă de la data descoperirii viciilor, însă cel mai tîrziu la împlinirea unui an de la predarea lucrului sau lucrării.

Tot astfel, Decretul nr. 63/1981 stabilind curgerea unui nou termen de prescripție de 60 zile pentru emiterea unei noi decizii de imputare — în cazurile anume reglementate — condiționează exercitarea procedurii de recuperare și deci declanșarea curgerii termenului de un moment limită și anume, 6 luni de la data rămînerii definitive a hotărîrii organului de jurisdicție.

Rațiunea unei atare reglementări rezidă în necesitatea de a nu se prelungi îndefinit momentul în care unitatea poate acționa, menținîndu-se în acest fel o stare de insecuritate juridică. Legea creează cadrul legal pentru luarea unor noi măsuri de recuperare a pagubelor suferite, în situația în care, obiectiv, acestea se justifică, dar impune o atitudine diligentă și factorilor de răspundere, obligîndu-i să nu rămînă într-o stare de pasivitate ci să urmărească atent toate situațiile litigioase interesînd integritatea patrimoniului încredințat în administrare operativă.

Emiterea noii decizii nu este în nici un fel legată de termenele de decădere de 3 ani și, respectiv, 1 an prevăzut de art. 108 (1) din Codul muncii.

9. — Modul de calculare a celor două termene. Momentul de la care începe să curgă termenul de 60 de zile este cel la care organul competent a luat cunoștință de producerea pagubei iar momentul luării la cunoștință poate fi dovedit în orice fel, așa cum s-a stabilit constant în practica instanțelor de judecată atunci cînd s-a pus problema aplicării dispozițiilor art. 108 (2) din Codul muncii. Astfel, trebuie considerat că organul competent a luat cunoștință atunci cînd a fost sesizat printr un referat emanat de la un compartiment în subordine (contabilitate, oficiul juridic etc.), actul respectiv fiind înregistrat la registratura generală a unității sau purtînd o dată certă prin care să se ateste că a ajuns la cunoștința conducătorului (de exemplu rezoluția, datată, a acestuia). De asemenea, în cazul în care hotărîrea respectivă a fost comunicată — la cerere — unității, fiind înregistrată la registratura generală.

Termenul de 6 luni, avînd un caracter obiectiv, începe să curgă de la data rămînerii definitive a hotărîrii organului de jurisdicție, independent de împrejurarea că unitatea a fost sau nu reprezentată în proces sau că reprezentantul acesteia nu a participat la judecarea cauzei în instanța în care hotărîrea a rămas definitivă.

10. — Dispozițiile decretului impun, astfel cum s-a arătat mai sus, un moment limită, pentru declansarea procedurii de recuperare. Aceasta înseamnă că organul competent trebuie să ia cunoștință de existența hotărîrii judecătorești pînă la epuizarea intervalului de 6 luni, prin urmare și în ultima zi a acestui termen de 6 luni. Iar din momentul luării la cunoștință are la dispoziție cele 60 de zile în care promovează procedura de recuperare prin emiterea deciziei de imputare.

Astfel, dacă o hotărîre a rămas definitivă pe data de 1 ianuarie iar organul emitent a luat cunoștință la 15 mai, termenul de 60 de zile începe să curgă de la această dată — care nu intră însă în calcul — luînd sfîrșit la 14 iulie, ultima zi în care poate fi emisă decizia de imputare.

Prin urmare, practic, decizia de imputare se emite după cele 6 luni prevăzute de art. 1 din decret, soluție care însă nu contrazice ci dimpotrivă confirmă spiritul și economia textului analizat.

11. — S-a formulat și un punct de vedere contrar, în sensul că termenul de 6 luni este un termen fix, care acționează independent de momentul în care se situează luarea la cunoștință de către organul emitent a hotărîrii organului de jurisdicție ; acest termen nu poate fi sub nici o formă și în nici o situație depășit, nici chiar atunci cînd operează cazuri de suspendare sau întrerupere a curgerii termenului. Cu alte cuvinte, în situația în care, de exemplu, organul emitent luînd cunoștință de existența unei hotărîri prin care se reține că producerea pagubei pentru care s-a emis decizia de imputare inițială este rezultatul unei conivențe între mai multe persoane — în afara celei de față de care s-a emis decizia de imputare — iar organul emitent, bizuindu-se pe constatările instanței, sesizează imediat organul de urmărire penală, suspicionînd existența unei activități cu caracter fraudulos, dar acest din urmă organ anchetează cauza mai mult de 6 luni dînd ordonanță de neurmărire penală, nu se mai poate emite totuși o nouă decizie de imputare în condițiile Decretului nr. 63/1981, fiind depășit termenul limită de 6 luni.

Argumentul pe care se sprijină teza expusă este dedus exclusiv din fomularea literală a textului analizat și care — se afirmă — nu poate suferi nici o interpretare.

Nu împărtășim acest punct de vedere pentru următoarele motive :

In primul rînd, și ca o problemă de principiu, este cunoscut că analiza literală a unui text are o valoare subsidiară, de completare, prevalent în înțelegerea dispozițiilor unui act normativ fiind descifrarea sensului acestora, rațiunea și finalitatea vizată de legiuitor, astfel cum se desprind din economia generală a legii, privită, la rîndul său, și în funcție de contextul obiectiv — economic, social, juridic — care a impus-o.

Analizînd textul respectiv (art. I alin. 1) în raport de aceste principii sînt de observat următoarele :

Astfel cum s-a arătat mai sus (v. supra 8) „modelul" care a inspirat sistemul de activare și corelare a celor două termene — 6 luni și 60 zile — se regăsește în dispozițiile Decretul nr. 167/1958, prin raportarea curgerii termenului de prescripție la un moment subiectiv și la altul obiectiv.

În valorificarea acestui concept trebuie reamintit că tot în materia răspunderii materiale s-a ajuns la aceeași soluție atunci cînd s-a pus problema corelării termenului de 3 ani, respectiv 1 an, cu termenul de prescripție de 60 de zile. Astfel, prin Decizia de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem nr. 5/1974, pct. 3, s-a statuat că „decizia de imputare va putea fi emisă și după expirarea acestor termede (3 ani și respectiv 1 an n.n.) în cazul în care atît constatarea pagubei cît și luarea ei la cunoștință au avut loc înăuntrul lor. Într-o atare situație, termenul de 60 de zile se va putea împlini și după expirarea termenului de constatare a pagubei".

Prin urmare, pentru rațiuni de identitate, fiind vorba de calcularea termenelor în cazul unor proceduri similare de emitere a titlurilor executorii în cazul unor acte de răspundere materială, apare firesc și de reală utilitate practică aplicarea unui sistem unitar.

Pe de altă parte, o interpretare contrară ar duce la o soluție în vădită contradicție cu litera și spiritul textului analizat, total inacceptabilă.

Astfel, dacă s-ar considera că termenul de 60 de zile trebuie să se împlinească, cu necesitate, înăuntrul intervalului de 6 luni, ar însemna că în realitate unitatea nu are la dispoziție decît 4 luni pentru a lua cunoștință de producerea pagubei, iar practic nici atît deoarece esențial pentru emiterea noii decizii nu este cunoașterea soluției date în primul litigiu ci a considerentelor (motivării) care au stat la baza acelei soluții. Or, explicitarea, prin motivare, a soluției intervine mult mai tîrziu decît pronunțarea hotărîrii însăși.

Prin urmare, considerăm că ceea ce trebuie corelat cu evenimentul obiectiv al expirării celor 6 luni nu este data la care, formal, se emite decizia de imputare, ci **momentul luării la cunoștință a hotărîrii definitive,** deoarece acesta face să se nască obligația pentru organul emitent de a acționa, așadar, de a declanșa procedura de recuperare, impunînd efectuarea cercetărilor și finalizarea lor, printr-un act corespunzător, nu mai tîrziu de 60 de zile (desigur sub rezerva de a nu acționa în cauză un motiv de suspendare sau întrerupere).

Dealtfel, faptul de netăgăduit că termenul de 60 de zile este un termen de prescripție — deci susceptibil de întrerupere sau suspendare — certifică încă o dată concluzia că nu decizia de imputare trebuie emisă cel mai tîrziu înnăuntrul intervalului de 6 luni, întrucît și în situația în care s-a luat cunoștință cu mai mult de 60 de zile, înainte de expirarea celor 6 luni, de existența unei hotărîri definitive, dacă apare o cauză de suspendare sau de întrerupere acest interval de 6 luni ar fi depășit.

A admite altă soluție ar însemna să se aplice o sancțiune (decădere) unei părți aflate în imposibilitate de a acționa, consecință care încalcă un principiu de bază din materia prescripției, nesocotind în același timp și o exigență de etică juridică.

Așadar, singura interpretare a textului care ni se pare rațională și care se verifică în orice implicație practică este aceea că doar momentul luării la cunoștință trebuie să se plaseze în intervalul de 6 luni.

12. — Decizia de imputare poate fi înlocuită, în condițiile Decretului nr. 63/1981, printr-un angajament de plată asumat de către debitor.

13. — După expirarea termenului în care poate fi emisă noua decizie de imputare, potrivit dispozițiilor alin. 2 al art. 1 din decret, prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare.

Acest text reiterează dispoziția conținută în art. 108 (4) din Codul muncii și includerea lui a fost dictată de necesitatea reglementării situației create prin pierderea noului termen. Într-adevăr, prin efectul acestor dispoziții legale operează un transfer al răspunderii materiale de pe seama persoanelor din vina cărora nu s-a luat inițial o măsură eficientă de imputare (decizia de îndrumare nr. 5 din 26 iunie 1974 a Plenului Tribunalului Suprem) pe seama persoanelor care, avînd posibilitatea de a repara această eroare, nu au făcut-o.

Răspunderea reglementată prin textul citat trebuie înțeleasă sub o dublă ipostază.

Într-o primă accepție prejudiciul devine imputabil celor care au pierdut termenul, dar, firește, nu numai termenul de 60 de zile, în care trebuia emisă decizia de imputare ci și termenul de 6 luni, în care trebuia să se ia cunoștință de hotărîrea judecătorească prin care s-a stabilit că paguba este mai mare sau că a fost produsă de altă persoană decît cea căreia i s-a imputat.

Trebuie observat că reglementarea adusă de Decretul nr. 63/1981 în legătură cu răspunderea pentru pierderea termenului de imputare dă loc unor consecințe care nu se întîlnesc în aplicarea dispozițiilor Codului muncii care reglementează de asemenea, răspunderea pentru pierderea termenului de imputare.

Astfel, în sistemul Codului muncii devine imputabilă paguba suferită de unitate dacă organul emitent a pierdut termenul de 60 zile în care urma să se ia măsura imputării. Nu există răspundere materială pentru neimputarea unei pagube ce nu a fost constatată în termen de 3 ani, respectiv 1 an ; altfel spus, organul în drept să ia măsura imputării nu poate fi tras la răspundere (materială) pentru că s-a pierdut termenul în care paguba trebuia constatată.

In sistemul Decretului nr. 63/1981 care completează procedura de recuperare a prejudiciului considerăm că nu mai este necesar să se parcurgă etapa intermediară de luare la cunoștință. Altfel spus, organul emitent nu se poate prevala de faptul că nu i s-a adus la cunoștință existența hotărîrii organului de jurisdicție din care rezultă elemente ce determină emiterea unei alte decizii de imputare, în absența unei astfel de dovezi el urmînd a fi, de principiu, exonerat de orice răspundere.

Soluția pe care o impune economia decretului este aceea că împotriva organului emitent funcționează o prezumție de responsabilitate, el fiind reputat că a luat sau că putea și trebuia să ia cunoștință de situația care genera noua măsură de imputare.

Regimul, mai riguros, instituit prin decretul analizat își găsește explicația în faptul că, prin ipoteză, organul emitent a avut o dată cunoștință de existența pagubei. Ca atare, el este obligat la un plus de diligență în activitatea desfășurată pentru a nu se ajunge la pierderea posibilității de valorificare, în cadrul de excepție creat de decret, a acestui ultim mijloc de acționare pus la dispoziția unității.

Această prezumție de responsabilitate nu funcționează însă în mod absolut, în sensul că nu atrage automat răspunderea materială a celui chemat să acționeze. Și aici ca și, în general, în materia răspunderii materiale condiția angajării răspunderii unei persoane o constituie existența culpei. Considerăm însă, pentru rațiunile mai sus expuse, că spre deosebire de regimul Codului muncii, în cazul analizat nu unitatea trebuie să facă dovada că s-a adus la cunoștința conducătorului (organul emitent) a hotărîrii organului de jurisdicție din care rezultă obligația emiterii unei noi decizii de imputare, ci organul emitent trebuie să dovedească împrejurările concrete care l-au împiedicat să ia cunoștință de această hotărîre și să acționeze.

A doua ipostază sub care trebuie înțeleasă ideea de răspundere prevăzută în alineatul final al art. 1 din decret este aceea în care noua decizie de imputare, deși emisă în termen, este, de asemenea, greșită, fie în legătură cu persoana căreia i s-a imputat paguba, fie cu valoarea pagubei imputate.

Firește că răspunderea organului emitent nu este antrenată decît în cazul în care se constată o vină în sarcina acestuia, așa cum s-au dat îndrumări și de către Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1974.

Termenul în care poate fi valorificat dreptul unității de a se dezdăuna pe seama celui vinovat de neluarea măsurii de imputare — în condițiile Decretului nr. 63/1981 — este de 3 ani, în cadrul acestui interval de timp trebuind să se inițieze procedura de recuperare ; termenul de emitere a deciziei de imputare este de 60 de zile de la data la care cel în drept a luat cunoștință de producerea pagubei.

14 — Decretul nr. 63/1981 prevede că nu poate fi emisă decît o singură decizie de imputare, în cadrul prevăzut de art. 1 alin. 1 din decret.

Am arătat mai sus că aplicarea acestui text nu împiedică valorificarea dreptului unității de a urmări persoana sau persoanele vinovate de neluarea măsurii de imputare, temeiul răspunderii acestor persoane fiind, desigur, altul decît răspunderea celui care a comis faptul cauzator de prejudicii.

Termenele în care poate fi constatată paguba și, respectiv, emisă decizia de imputare față de persoanele vinovate de neluarea măsurii de imputare ori greșita emitere a acesteia sînt cele prevăzute de Codul muncii, dispozițiile decretului nemaifiind incidente cu privire la astfel de situații. În aceste cazuri sînt aplicabile și îndrumările date de către Tribunalul Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 5/1974, pct. 3.

15. — Ținînd seama de modul de reglementare instituit, de finalitatea vizată de text, ca și, în general, de circumstanțele obiective care au impus apariția decretului, pentru a se asigura aplicarea sa corespunzătoare și a se realiza, în final, o cît mai bună proteguire a avutului obștesc, cu respectarea, totodată, a intereselor legitime ale oamenilor muncii, apare necesară inițierea în unitățile economice și instituții a unor măsuri cu caracter organizatoric-administrativ, prin care să se creeze condiții eficace de funcționare a prevederilor sale.

Astfel, se impune organizarea unei evidențe stricte a tuturor cauzelor, de indiferent ce natură, al căror obiect îl constituie litigii privind patrimoniul unității. Pe aceeași linie, este util să se asigure și o evidență a cursului procesual al fiecărui litigiu chiar dacă unitatea nu are posibilitatea de a fi reprezentată la toate termenele, pentru a se cunoaște soluția finală, aceasta cu atît mai mult cu cît, potrivit legii, hotărîrile de recurs nu se comunică.

În sfîrșit, conducerile unităților trebuie să organizeze un flux informațional corespunzător care să asigure luarea la cunoștință de către compartimentele interesate, precum și, în final, de însăși conducerea unității a modului de soluționare a tuturor proceselor angajînd patrimoniul obștesc creîndu-se condițiile unei intervenții operative și eficiente, potrivit normelor Decretului nr. 63/1981, atunci cînd interesele unității o cer.

M. GIUGARIU

Recuperarea daunelor aduse avutului obștesc prin emiterea unei noi decizii de imputare

1. Codul muncii al Republicii Socialiste România intrat în vigoare la 1 martie 1973 (Legea nr. 10/1972), reglementează posibilitatea **repunerii în termen numai referitor la termenele de sesizare a organelor de jurisdicție a muncii.** În acest sens art. 177 prevede că persoana care a pierdut termenul de sesizare a organelor de jurisdicție a muncii poate cere acestora, pentru motive temeinice, repunerea în termen.

Cu privire la termenele pentru constatarea pagubei ori a obligației de restituire, precum și pentru emiterea deciziei de imputare, repunerea în termen a devenit astfel inadmisibilă.

În aplicarea acestei soluții legislative, Plenul Tribunalului Suprem al R.S.R., prin decizia de îndrumare nr. 5 din 26 iunie 1974 (Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1974, p. 14—25) a statuat că paguba nerecuperată de la persoana vinovată de producerea ei poate fi recuperată de la cel care nu a luat o măsură eficientă de urmărire.

Ca atare, potrivit art. 108(2) din Codul muncii, pentru recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc, deciziile de imputare trebuie emise în termen de 60 de zile de la data cînd cel în drept să emită decizia a luat la cunoștință de producerea daunei. După expirarea acestei perioade, chiar dacă s-ar constata că alte persoane decît cele imputate sînt vinovate sau cuantumul real al pagubei este mai mare decît cel prevăzut în decizia de imputare, pe baza Codului muncii, nu există temei legal pentru a se lua măsuri de recuperare față de cei care au produs-o în mod direct.

2. Prevederile citate au unele **consecințe nefavorabile.** În privința activității de reîntregire a patrimoniului obștesc, aceste consecințe constau în aceea că urmărirea nu este îndreptată împotriva persoanelor care prin fapta lor au cauzat în mod direct paguba, iar uneori au realizat și foloase patrimoniale de pe urma acesteia (ex.: cînd au încasat sume nedatorate, au primit bunuri necuvenite ori li s-au prestat servicii la care nu sînt îndreptățiți). Urmărind o protecție sporită pentru oamenii muncii, în general, reglementarea din Codul muncii a dus la consecința înlăturării — în fapt — a răspunderii celor care prin faptele comise au păgubit realmente avutul obștesc. Acest efect se obține nu pe motivul că cei care au produs paguba nu ar fi în culpă, ci numai pe considerentul că decizia de imputare inițială s-a emis pe numele altei persoane sau s-a dat pentru o sumă mai mică decît cuantumul real al prejudiciului. Este binecunoscut că posibilitatea de recuperare a pagubei de la alte persoane decît cele care au cauzat în mod direct paguba, mai ales dacă au tras foloase materiale, este mult mai dificilă și de durată mai îndelungată.

Totodată, se poate ajunge și la prejudicierea intereselor legitime ale personalului muncitor, întrucît sînt trase la răspundere organele de conducere ale unităților și organe de control care uneori nu au nici o vină. Astfel, în activitatea de aplicare practică a reglementărilor Codului muncii au existat situații cînd, cu toate eforturile stăruitoare depuse, cu toate că s-a manifestat diligență deosebită de organele de control și cele de conducere a unității, nu s-au putut identifica corect, în termenul legal, persoanele vinovate și nici volumul exact al pagubelor. Într-adevăr, în unele cazuri dificultățile întîmpinate de conducerile unităților socialiste și organele de control în identificarea persoanelor efectiv vinovate de cauzarea pagubelor în dauna avutului obștesc, precum și cu privire la stabilirea cuantumului real al acestora, se datoresc faptului că nu au la îndemînă mijloace procedurale complexe ce sînt puse de lege la dispoziția instanțelor judecătorești. Ne referim mai ales la mijloacele probatorii — martori, expertize (grafologice, tehnice, contabile etc.) — care nu se pot realiza de organele de conducere și de control, în calitate de organe administrative, în condițiile în care acestea se pot administra în fața instanțelor judecătorești. În consecință, la stabilirea persoanelor vinovate și întinderii prejudiciului adus avutului obștesc, organele respective pe baza cercetărilor administrative efectuate nu dispun de elemente de fapt atît de complete ca cel pe care le oferă instanțelor judecătorești procedura

judiciară, astfel că aprecierea lor este influențată nefavorabil, cu toate că uneori nu au nici un fel de culpă.

Ținînd seama de dificultățile amintite, întrucît legislația noastră socialistă este condusă de principiul instituirii răspunderii juridice pe bază de culpă și pentru a nu permite să scape de răspundere cei care efectiv au produs pagube avutului obștesc, **a apărut necesitatea îmbunătățirii reglementărilor legale în materie.**

Dealtfel și literatura noastră juridică a opiniat pentru adoptarea unor reglementări care să înlăture dificultățile create de inadmisibilitatea repunerii în termen a unității, în cazul termenelor pentru constatarea pagubei ori a obligației de restituire, precum și pentru emiterea deciziei de imputare. Soluția preconizată de literatura juridică, aceea a reintroducerii instituției repunerii în termen, este diferită de reglementarea ce s-a adoptat, așa cum vom vedea din cele ce urmează.

3. Pentru a înlătura dificultățile create de practica aplicării prevederilor Codului muncii, s-a adoptat **Decretul Consiliului de Stat nr. 63/1981** cu privire la modul de recuperare a unor pagube aduse avutului obștesc (publicat în B. Of., I, nr. 17 din 25 martie 1981).

Principiul de bază al noii reglementări constă în posibilitatea de a emite o nouă decizie de imputare, în cazul cînd prin hotărîrea definitivă a unui organ de jurisdicție se constată că paguba este mai mare decît suma imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat.

Observăm deci că nu este vorba de reintroducerea instituției clasice a repunerii în termen a unității, ci de o **modalitate specială, circumscrisă în limite precise în decret, de emitere a unei noi decizii de imputare care să înlăture neajunsurile deciziei inițiale și care să ducă la corecta identificare a persoanei răspunzătoare și stabilirea întinderii reale a prejudiciului.**

În condițiile noii reglementări, organul competent a emite decizia de imputare, conform prevederilor Codului muncii, nu are nevoie de concursul organului de jurisdicție pentru a emite o nouă decizie, așa cum se întîmplă în cazul repunerii în termen. Odată îndeplinite condițiile noului decret, organul competent va putea trece direct la declanșarea procedurii de emitere a noii decizii de imputare, curgînd un nou termen de 60 de zile de la data de cînd a luat cunoștință de hotărîrea definitivă a organului de jurisdicție. În cadrul acestui termen de 60 de zile organul competent are drepturile și obligațiile pe care le prevede Codul muncii, în general, pentru emiterea deciziei de imputare.

4. Noua reglementare stabilește însă cîteva **condiții speciale** pentru a se putea emite o nouă decizie de imputare.

În primul rînd, posibilitatea emiterii unei noi decizii de imputare este condiționată de o **hotărîre definitivă** pronunțată de organul de jurisdicție a muncii. În decret nu se face vreo precizare privind categoria de organe de jurisdicție care pot pronunța o hotărîre definitivă care să constituie temei legal pentru emiterea unei noi decizii de imputare. Este deci indiferent care dintre organele de jurisdicție au pronunțat hotărîrea, aplicîndu-se regulile generale de competență din domeniul legislației muncii. De asemenea, nu se cere ca hotărîrea să fie pronunțată numai în cadrul exercitării căilor ordinare de atac, astfel că poate proveni și în urma exercitării căilor extraordinare de atac, prevăzute de lege pentru materia dreptului muncii, (ex.: hotărîrile definitive ce se pronunță : în cazul judecății după casare, ca urmare admiterii unui recurs extraordinar ; după judecarea cererii de revizuire sau a contestației în anulare). Este irelevantă și întinderea perioadei de timp trecută de la data producerii pagubei și pînă la pronunțarea hotărîrii definitivă. Condițiile în care rămîne definitivă o hotărîre de jurisdicție nu sînt precizate în decret, acestea fiind cele generale prevăzute de reglementările procedurale.

În al doilea rînd, este necesar ca hotărîrea definitivă să constate că **paguba** ce urmează a se recupera în condițiile Codului muncii **este mai mare decît aceea imputată** (prin prima decizie de imputare) **ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat.** Uneori numai în cursul soluționării litigiului de muncă, ca urmare a probelor variate ce se administrează, cu respectarea unei proceduri complexe, în fața organului de jurisdicție (martori, expertize, cercetarea la fața locului, verificări de scripte etc.) potrivit Codului de procedură civilă, se constată că prejudiciul adus avutului obștesc este mai mare decît cel consemnat în decizia de imputare inițială sau că dauna nu a fost produsă de persoana (sau persoanele) căreia i s-a imputat. Numai în aceste două cazuri noul decret permite a se trece la procedura de emitere a unei noi decizii, care se va putea referi, deci, la diferența constatată în plus de organul de jurisdicție față de suma imputată inițial și la persoana răspunzătoare în locul celei căreia i se imputase prejudiciul. Nici o altă împrejurare decît cele două expres prevăzute de decret și examinate mai sus, nu vor putea justifica emiterea unei noi decizii de imputare bazată pe prevederile decretului (spre exemplu, nu va avea temei legal admiterea unei noi decizii de imputare pe motiv că în urma unor verificări administrative s-a descoperit că paguba ar fi mai mare, ori că ar fi comisă de altă persoană, dacă acest fapt nu este constatat prin hotărîre judecătorească definitivă).

O altă condiție specială pentru a se putea trece la emiterea unei noi decizii de imputare o constituie prevederea privind **momentul de la care începe să curgă termenul de 60 de zile.** Este legală numai acea decizie de imputare care a fost emisă în termen de 60 de zile de la data cînd organul competent, potrivit legii, a luat cunoștință de hotărîrea definitivă. Întrucît decretul nu stabilește criterii specifice de luare la cunoștință a hotărîrii definitive, urmează a se avea în vedere regulile procedurale generale, doctrina și practica judiciară ce s-a cristalizat în materie. Ceea ce este însă cu adevărat specific în decret este prevederea care stabilește un termen maxim în acest sens de 6 luni, de la data la care hotărîrea a rămas definitivă. Această prevedere are ca scop să mobilizeze unitățile socialiste pentru a urmări stadiul de soluționare a litigiilor de muncă și să treacă la procedura de emitere a noii decizii de imputare în mod operativ. Întrucît este foarte greu de stabilit o dată precisă a luării la cunoștință despre hotărîrea definitivă, rămînea deschisă calea pentru multiple modalități de prelungire la infinit a datei emiterii noii decizii, fapt prin care se acoperea neglijența unor oameni ai muncii. Or pentru apărarea avutului obștesc este important să fie cît mai rapid reîntregit patrimoniul socia-

list, iar persoana vinovată să suporte fără întîrziere răspunderea ce îi incumbă. De aceea s-a prevăzut limitarea la 6 luni a termenului respectiv, ceea ce implică o urmărire cu multă grijă, de către unitățile socialiste, a modului de soluționare a litigiilor de muncă, întrucît dacă nu se va respecta prevederea legală nu se va putea trece la emiterea unei noi decizii de imputare și va fi antrenată răspunderea materială a celor vinovați de omisiunea în îndeplinirea acestei îndatoriri.

Dealtfel, în art. 1 alin. 2 a decretului se prevede expres că după expirarea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare. Este vorba desigur, de diferența constatată în plus de organul de jurisdicție în raport cu suma imputată inițial și respectiv de paguba reținută că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat.

5. În art. 2 al decretului este stabilită o prevedere importantă și anume **că o nouă decizie de imputare poate fi emisă numai o singură dată.** Legiuitorul a considerat că în cadrul litigiului de muncă s-au completat suficient elementele de fapt și s-au putut lămuri toate problemele de drept ridicate de fiecare litigiu în parte, astfel încît să permită organului competent a lua măsura de recuperare fără a mai comite erori în identificarea corectă a persoanei vinovată de producerea pagubei și respectiv în stabilirea exactă a cuantumului prejudiciului. De asemenea, s-a apreciat că organul competent a lua măsura de recuperare are îndatorirea să verifice cu și mai multă temeinicie faptele cauzatoare a daunei și să evite a stabili un alt cuantum al prejudiciului decît cel real sau altă persoană decît cea vinovată efectiv de cauzarea pagubei. În orice caz, dacă și noua decizie de imputare va determina un prejudiciu mai mic decît cel real sau altă persoană decît cea vinovată, răspunderea materială va incumba celui vinovat. În această ipoteză, pentru stabilirea răspunderii materiale, credem că vor putea fi avute în vedere, în continuare, considerentele deciziei de îndrumare nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem al R.S.R.

6. În sfîrșit, decretul stabilește că prevederile sale se întregesc cu dispozițiile din legislația muncii și Legea nr. 2/1973 privind Curtea Superioară de Control Financiar, după caz.

Importanța deosebită și consecințele ce le atrage nerespectarea prevederilor noului decret, impun o cunoaștere temeinică și o aplicare corespunzătoare a dispozițiilor respective de către organele de conducere ale unităților socialiste, de organele financiar-contabile, organele de control din economie și toți juriștii.

De asemenea, este necesar ca unitățile socialiste să organizeze o evidență la zi și completă a litigiilor, de la pornirea acestora și pînă la soluționarea lor, urmărind evoluția fiecărui proces pe toată durata de soluționare, inclusiv obținerea și cunoașterea temeinică a hotărîrii definitive, chiar și a celor care, potrivit legii nu se comunică părților (ex.: hotărîrile date în recurs). În funcție de hotărîrile definitive, conducerile unităților socialiste urmează, dacă sînt îndeplinite condițiile din decret, să ia măsuri pentru emiterea noii decizii de imputare, pentru a evita antrenarea propriei lor răspunderi materiale.

drd. IOAN CONDOR
consilier juridic șef — Ministerul Finanțelor

Participarea părților în litigiile de muncă

1. **Noțiunea de părți și poziția procesuală a acestora.** În general prin părți se desemnează persoanele care exprimă interese contrarii, în sensul că cel puțin una din ele „pretinde că are de realizat un drept împotriva celeilalte sau celorlalte, care au nesocotit acest drept" (A. Hilsenrad și I. Stoenescu, Procesul civil în R.P.R., Editura științifică, București 1957, p. 66).

Raportul juridic de muncă are un caracter bilateral, el stabilindu-se între o unitate socialistă și o persoană fizică care se încadrează în muncă. De aceea, determinarea părților care participă la soluționarea litigiului de muncă nu întîmpină dificultăți practice. Dimpotrivă, se poate afirma în această privință că dobîndesc calitatea de părți însăși subiectele raportului juridic de muncă : unitatea și persoana încadrată în muncă.

De la regula enunțată se cunosc și excepții, în sensul că pot dobîndi calitatea de părți în litigiile de muncă și persoanele care nu mai au calitatea de subiecte ale raportului juridic de muncă. De asemenea, pot dobîndi, așa cum vom arăta mai jos, calitatea de părți și moștenitorii persoanei încadrate în muncă.

În dreptul comun părțile poartă denumiri diferite în funcție de poziția procesuală și de rolul pe care îl au în cadrul procedurii judiciare. Astfel, cel care acționează în justiție, solicitînd protejarea unui drept subiectiv, poartă denumirea de reclamant. Cel chemat să răspundă pentru încălcarea dreptului subiectiv se numește pîrît.

Adeseori în practică aceste noțiuni sînt utilizate și pentru părțile unui litigiu de muncă. În realitate poziția părților într-un litigiu de muncă este determinată de însuși scopul urmărit de acestea, scop care se află într-o legătură indisolubilă cu obiectul litigiului. Din acest punct de vedere socotim necesar să facem distincție între litigiile de muncă care au ca obiect anularea unor măsuri luate de unitate și litigiile care se referă la valorificarea unor drepturi patrimoniale (independent de existența vreunui act de modificare sau încetare a contractului de muncă).

În prima situație persoana încadrată în muncă urmărește desființarea unui act de modificare sau încetare a contractului de muncă, ori a unei decizii de imputare sau sancționare emis de organele competente ale unității. Mijlocul procedural pus la dispoziția persoanei încadrate în muncă, pentru desființarea măsurilor nelegale ale unității, este contestația. Dealtfel în codul muncii întîlnim referiri concrete la acest mijloc procedural.

În acest sens, art. 174 și 175 stabilesc competența de soluționare a unor **contestații** de către instanțele judecătorești, de organul ierarhic superior sau de organele colective de conducere. De asemenea, art. 110 din codul muncii precizează că persoana încadrată poate formula **contestație** împotriva deciziei de imputare, precum și împotriva angajamentului de plată (dacă acesta din urmă a fost asumat din eroare). Față de mijlocul procedural folosit — contestația — urmează că persoana încadrată în muncă, parte în litigiu, poartă denumirea de contestator. La rîndul său, unitatea care urmărește menținerea actului pe care l-a emis va purta denumirea de „intimat" sau „unitate intimată".

In cea de-a doua situație — aceea a valorificării unor drepturi patrimoniale — persoana încadrată în muncă urmărește obligarea unității la plata unor drepturi bănești. Mijlocul procedural ce trebuie utilizat pentru realizarea acestui scop nu poate fi altul decît cererea de chemare în judecată, formulată în fața organului de jurisdicție competent. Așa fiind, în aceste condiții persoana care sesizează organul de jurisdicție va purta denumirea de reclamant iar partea adversă va dobîndi calitatea de pîrît.

În ipoteza în care litigiul de muncă ajunge în faza recursului părțile vor purta denumiri corespunzătoare : de recurent și intimat.

Cît privește poziția procesuală a părților în cadrul litigiilor de muncă aceasta se caracterizează prin relativa lor constanță, în sensul că persoana încadrată în muncă dobîndește calitate procesuală activă iar unitatea calitate procesuală pasivă.

Principiul relativei constanțe a părților în litigiul de muncă poate fi desprins din însăși dispozițiile cuprinse în codul muncii privitoare la posibilitatea luării unor măsuri de organele de conducere ale unității (v. D. Radu, Competența și procedura de soluționare a litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești, Iași 1978, p. 84—85). Astfel, potrivit art. 107 din codul muncii obligarea la plata despăgubirilor sau a contravalorii bunurilor, precum și la restituirea sumelor încasate fără drept, se face prin decizie de imputare, emisă, după caz, de conducătorul unității sau de organul ierarhic superior. De aceea, art. 110 din codul muncii acordă persoanei în cauză posibilitatea de a formula contestație la organul de jurisdicție competent.

Dispozițiile legale menționate ne conduc la concluzia că în litigiile de muncă privitoare la răspunderea materială părțile au o relativă constanță : persoana încadrată în muncă avînd o calitate procesuală activă iar unitatea calitate procesuală pasivă. Actualul cod al muncii nu consacră și posibilitatea promovării unei acțiuni împotriva persoanei încadrate în muncă, pentru realizarea obligației de despăgubire (Desigur avem în vedere realizarea obligației de dezdăunare în cadrul răspunderii materiale. În ipoteza în care fapta ilicită constituie infracțiune, despăgubirile se stabilesc potrivit legii civile, nefiind aplicabile normele de protecție ale codului muncii. v. în acest sens, Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 1199/1975, în C.D. pe anul 1975, p. 192 ; Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 2332/1972, în C.D. pe anul 1972, p. 155).

Cu toate acestea, regula enunțată cunoaște o excepție.

Această excepție se referă la ipoteza în care a intervenit decesul autorului faptei (persoanei încadrate în muncă) anterior emiterii deciziei de imputare. Într-o asemenea împrejurare unitatea nu mai poate proceda practic la emiterea deciziei de imputare. De aceea, instanța noastră supremă a statuat, prin decizia de îndrumare nr. 1/1976 că „...unitatea are deschisă calea acțiunii împotriva moștenitorilor, la organul de jurisdicție și în termenele prevăzute de codul muncii" (în C.D. pe anul 1976, p. 25). Este singurul caz în care unitatea dobîndește calitate procesuală activă — de reclamantă — într-un litigiu de muncă.

2. **Persoana încadrată în muncă.** Așa cum am arătat deja, persoana încadrată în muncă dobîndește în cadrul litigiului de muncă legitimare procesuală activă, adică are îndreptățirea de a participa la activitatea de soluționare a cauzei în vederea apărării drepturilor sale. Îndreptățirea unei persoane fizice sau juridice de a participa la activitatea de soluționare a unui litigiu de muncă este determinată de însăși calitatea acesteia de parte într-un raport juridic de muncă.

Regula potrivit căreia într-un litigiu de muncă are calitatea de parte numai persoana încadrată în unitate comportă și unele excepții.

O primă excepție privește fostele persoane încadrate în muncă. Contractul de muncă, deși are un caracter intuitu personae, determină unele efecte care se produc și după încetarea raportului juridic dintre unitate și persoana care s-a aflat în serviciul acesteia. Acest lucru se poate întîmpla, de pildă, în cazul în care o persoană, încălcîndu-și obligațiile sale de serviciu, a produs un prejudiciu unității. Ulterior este posibil ca autorul faptei ilicite să-și schimbe locul de muncă (unitatea). O atare împrejurare nu este însă de natură să schimbe natura răspunderii (materiale) care revine acelei persoane. În calificarea răspunderii juridice a persoanei încadrate în muncă este esențială împrejurarea că fapta ilicită a fost săvîrșită în timpul activității și în legătură cu serviciul acesteia. De aceea, litigiul care se declanșează în aceste condiții urmează a fi calificat în mod corespunzător, adică ca un litigiu de muncă.

Această calificare nu vizează numai ipoteza răspunderii materiale a unei persoane care nu mai este în serviciul unității ci și în cazul răspunderii unității față de fostele presoane încadrate în muncă. Dealtfel, această soluție este prevăzută în mod expres în art. 26 din legea nr. 59/1963 privind comisiile de judecată, text potrivit căruia : „Comisia de judecată este competentă să rezolve pricina și în cazul în care angajatul, membru cooperator sau membrul altei organizații obștești nu mai lucrează în organizația respectivă, însă fapta a fost săvîrșită ori litigiul s-a ivit în timpul cît a făcute parte din acea organizație".

În legătură cu dispozițiile **art. 26 din legea** nr. 59/1968 se impune următoarea precizare : deși legea se referă în mod expres la competența comisiei de judecată soluția consacrată de ea se aplică în toate situațiile, indiferent care este organul de jurisdicție competent (v. în acest sens, S. Ghimpu și Gh. Mohanu, Litigiul de muncă, Editura științifică și enciclopedică, București 1975, p. 19).

Instanța noastră supremă a făcut o aplicare concretă a acestei soluții și pentru ipoteza în care litigiul generat de răspunderea materială este de competența instanțelor judecătorești. În acest sens, prin decizia de îndrumare nr. 1/1976, s-a statuat că : „Recuperarea, în cadrul răspunderii materiale, a pagubelor suferite de avutul obștesc din vina persoanelor încadrate în muncă, în cazul în care au fost descoperite după desfacerea contractului, se face pe calea deciziei de imputare, indiferent dacă cel în cauză a trecut în alt loc de muncă sau nu s-a încadrat în muncă la altă unitate" (în C.D. pe anul 1976, p. 25).

Din aceste precizări ale Tribunalului Suprem rezultă că litigiul care poate lua naștere ca urmare a contestației introduse împotriva deciziei de imputare este un litigiu de muncă.

Socotim că fostele persoane încadrate în muncă pot deveni părți și în litigiile de muncă privitoare la răspunderea disciplinară, art. 26 din legea nr. 59/1968 nefăcînd

nici-o distincție sub acest aspect. În considerarea acestei idei trebuie să subliniem o particularitate : aceea că un atare litigiu presupune că sancțiunea disciplinară a fost aplicată în perioada în care autorul faptei avea calitatea de persoană încadrată în muncă. Nu se poate aplica o sancțiune disciplinară unei persoane după ce a încetat raportul juridic de muncă al acesteia cu unitatea. În schimb, dacă s-a aplicat o sancțiune, în condițiile anterior menționate, aceasta poate fi contestată la organele de jurisdicție competente. Este cazul, de pildă, al desfacerii disciplinare a contractului de muncă.

A doua excepție de la regula potrivit căreia numai persoanele încadrate în muncă pot deveni părți ale litigiului de muncă se referă la transmiterea unor obligații patrimoniale către moștenitorii acestora. Astfel, în cadrul răspunderii materiale, decesul persoanei încadrate în muncă determină transmiterea obligației de reparare a prejudiciului către moștenitori (bineînțeles dacă aceștia au acceptat succesiunea). Instanța noastră supremă a hotărît în această privință, prin decizia de îndrumare nr. 1/1976, că : „În cazul în care decesul a avut loc înainte de a se fi emis decizie de imputare, unitatea are deschisă calea acțiunii împotriva moștenitorilor..." (în C.D. pe anul 1976, p. 25). Litigiul de muncă care ia naștere în aceste condiții are ca părți unitatea și moștenitorii persoanei încadrate în muncă. De asemenea, s-a decis că „...dacă decesul a avut loc înainte de comunicarea deciziei de imputare, aceasta va fi comunicată moștenitorilor, care vor putea introduce contestație" (v. Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 1/1976 pct. 14, în C.D. pe anul 1976, p. 25). Așadar și în acest caz poate apărea un litigiu de muncă între unitate și moștenitorii autorului faptei ilicite. Dacă decesul persoanei obligate la despăgubiri intervine pe parcursul soluționării litigiului, moștenitorii pot dobîndi calitatea de părți în locul antecesorului lor, fie ca urmare a intervenției lor în proces, fie la cererea unității (v. Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 1/1976, în C.D. pe anul 1976, p. 25).

Moștenitorii persoanei încadrate în muncă pot deveni părți și în litigiile privitoare la acordarea unor drepturi bănești ce decurg din executarea sau încetarea contractului de muncă.

Pentru a fi parte într-un litigiu de muncă este necesar ca persoana în cauză să posede capacitate procesuală de folosință.

Această cerință poate fi desprinsă din prevederile art. 41 c. pr. civ., text potrivit căruia „Orice persoană care are folosința drepturilor civile poate să fie parte în judecată" În consecință pentru a fi parte într-un litigiu de muncă legea nu impune ca o anumită persoană să aibă și capacitate procesuală de exercițiu. Capacitatea de exercițiu reprezintă însă o condiție necesară pentru îndeplinirea unor acte de procedură și pentru exercitarea drepturilor procesuale. Aceasta este situația în dreptul comun. În cadrul unui raport juridic de muncă persoana încadrată trebuie să aibă și capacitate de exercițiu (deplină sau restrînsă) întrucît potrivit legii poate dobîndi o asemenea calitate numai la împlinirea vîrstei de 16 ani (art. 7 din codul muncii). Legea permite în mod excepțional încadrarea în muncă a minorilor și la împlinirea vîrstei de 14 ani dar numai pentru activități temporare iar în unitățile industriale de la vîrsta de 15 ani. În aceste din urmă situații este necesară și încuviințarea părinților sau a tutorelui (practic posibilitatea încadrării în muncă a minorilor între 14—16 ani este limitată la perioada vacanțelor școlare întrucît potrivit legii educației și învățămîntului aceștia au obligația de a-și continua studiile pînă la absolvirea primei trepte de liceu).

Persoana care a împlinit vîrsta de 16 ani, avînd capacitate deplină de a încheia un contract de muncă, dobîndește din punct de vedere procedural și capacitatea de a fi parte într-un litigiu de muncă. Sub acest aspect capacitatea minorului nu este supusă vreunei restricții, în sensul că odată ce dobîndește calitatea de parte el poate formula cereri (contestații), propune probe, invoca excepții, pune concluzii asupra tuturor împrejurărilor de fapt și de drept ale cauzei, fără să fie necesară încuviințarea prealabilă a actelor sale. De asemenea, nu este necesară asistarea în litigiul de muncă a minorului care a împlinit vîrsta de 16 ani, de către ocrotitorii săi legali (v. în acest sens, Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 13/1957, în „Culegere de decizii de îndrumare ale Plenului Tribunalului Suprem în materie civilă pe anii 1952—1965", Editura științifică București, 1966, p. 274). Se ridică însă problema de a ști care este situația minorului avînd vîrsta între 14—16 ani, în ceea ce privește participarea sa în calitate de parte într-un litigiu de muncă.

Tribunalul Suprem, referindu-se la situația procesuală a minorului cu capacitate de exercițiu restrînsă, în general, a decis că acesta urmează a fi asistat de părinții săi sau de tutor (v. în acest sens, Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 13/1957, în „Culegere de decizii...", p. 274). Aceasta înseamnă că ocrotitorii legali ai minorului cu capacitate de exercițiu restrînsă vor semna alături de el cererile adresate instanței, urmînd a fi citați în acest scop la judecarea cauzei.

Instanța noastră supremă pare a consacra o altă soluție în ce privește situația procesuală a minorului cu capacitate restrînsă de exercițiu, avînd vîrsta între 14—16 ani și care participă ca parte într-un litigiu de muncă. Remarcăm în această privință că Tribunalul Suprem nu face, în cuprinsul deciziei de îndrumare nr. 13/1957, nici-o diferențiere între capacitatea deplină și capacitatea restrînsă de a fi parte într-un litigiu de muncă. Așa fiind, din decizia menționată, se desprinde concluzia că minorul (indiferent dacă a împlinit sau nu vîrsta de 16 ani) nu trebuie să fie asistat în litigiul de muncă.

Ne exprimăm părerea că față de interesul realizării unei ocrotiri depline a minorilor cu capacitate de exercițiu restrînsă, interes pe care îl are în vedere și instanța noastră supremă, se impune o altă soluție și anume aceea a asistării acestora în litigiile de muncă. Facem precizarea, care de fapt rezultă și din considerațiile anterioare, că avem în vedere situația minorului avînd vîrsta de 14—16 ani întrucît din punct de vedere al dreptului muncii numai acesta are o capacitate restrînsă de a fi subiect al unui raport juridic de muncă.

Soluția asistării minorului, avînd vîrsta de 14—16 ani, i litigiile de muncă, decurge din însăși dispozițiile de drept substanțial, prevăzute în codul muncii (art. 7) și în decr. nr. 31/1954 (art. 10). Potrivit acestor dispoziții legale minorul avînd vîrsta între 14—16 ani poate încheia un contract de muncă numai cu încuviințarea ocrotitorilor săi legali. O încuviințare similară este impusă de lege și pentru încheierea unor acte de drept civil de către minorul cu capacitate de exercițiu restrînsă. Din punct de vedere procesual se consideră, așa cum am subliniat deja, că minorul cu capacitate de exercițiu restrînsă trebuie să fie asistat în procesul civil (v. Trib. Suprem, Plen. dec. de îndrumare nr. 13/1957, în „Culegere de decizii...", p. 274).

Rațiunile care impun asistarea minorului în procesul civil subzistă și atunci cînd acesta participă în calitate de parte într-un litigiu de muncă. În mod firesc situațiile identice trebuie să-și găsească o rezolvare consecventă, determinată de dispoziții legale corespondente și de aceleași rațiuni juridice.

Iată de ce apreciem că nu se poate susține în mod convingător că minorul cu capacitate de exercițiu restrînsă trebuie să fie asistat în procesul civil, pe cînd în litigiul de muncă o atare asistare nu ar fi necesară. Așadar, în acele situații — este adevărat mai rar întîlnite în practica judiciară — în care minorul, avînd vîrsta de 14—16 ani, devine parte într-un litigiu de muncă, acesta urmează a fi asistat de ocrotitorii săi legali (v. în acest sens, S. Ghimpu și Gh. Mohanu, op. cit. p. 18).

3. **Unitatea.** Termenul de unitate este folosit în mod generic în art. 172 al. 3 din codul muncii spre a defini litigiul de muncă. Acest termen este explicat însă de art. 188 din codul muncii, text care precizează că: „Prin unități, ca părți în raporturile de muncă cu persoanele încadrate în baza unui contract de muncă, se înțeleg unitățile socialiste de stat, organizațiile cooperatiste și celelalte organizații obștești". Deși textul se referă la „unități" ca părți în raporturile de muncă, aceeași accepțiune trebuie dată și atunci cînd unitățile participă ca părți în litigiile de muncă.

În litigiul de muncă unitatea dobîndește, în principiu, calitatea procesuală pasivă.

Spre a participa ca parte într-un litigiu de muncă este necesar ca unitatea să aibă personalitate juridică (v. în acest sens, V.D. Zlătescu, Unitatea economică de stat și personalitatea juridică, Editura științifică și enciclopedică, București 1979, p. 97—98; S. Ghimpu și C. Mohanu, op. cit., p. 23). Condiția la care ne referim a fost afirmată și în practica judiciară. În acest sens, Tribunalul Suprem, prin decizia de îndrumare nr. X A din 22 oct. 1959, a statuat că subunitățile întreprinderilor socialiste, atîta timp cît sînt lipsite de personalitate juridică, nu au capacitate procesuală și nu pot figura ca părți în proces (în „Culegere de decizii...", p. 322).

După apariția legii nr. 5/1978, cu privire la organizarea și conducea unităților socialiste de stat, s-a susținut că nu numai centralele și întreprinderile care au personalitate juridică ci și unitățile componente ale acestora pot figura ca părți în litigiile de muncă (v. în acest sens, I.R. Urs, Gh. Tigăeru, C. Jornescu, op. cit., p. 236). Opinia menționată se bazează pe faptul că unitățile componente ale unei centrale sau întreprinderi pot primi împuternicire de reprezentare din partea acestora din urmă. Această împuternicire de reprezentare ar presupune, în această concepție, și participarea la activitatea de judecată.

Socotim că acest punct de vedere nu poate fi reținut întrucît unitățile componente ale centralei și întreprinderii nu îndeplinesc condiția, la care se referă art. 41 c. pr. civ., de vreme ce nu posedă personalitate juridică. Este adevărat însă că, potrivit art. 73 din legea nr. 5/1978, „Șefii unităților componente pot încheia contracte cu persoane fizice și juridice, pe baza împuternicirii de reprezentare dată de centrală sau întreprindere". Legea se referă la încheierea unor contracte, în general, deci și la încheierea unui contract de muncă, nu însă și la încheierea unor acte procedurale, adică la participarea la activitatea judiciară. Dealtfel, actele de drept substanțial, la care se referă legea, se încheie de către șefii unităților componente **în numele centralelor sau întreprinderilor** care au acordat o astfel de împuternicire de reprezentare. Aceasta înseamnă că centrala sau întreprinderea este aceea care devine parte în cadrul raportului juridic respectiv.

Așadar, cu referire la contractul de muncă, chiar dacă acesta se încheie de către șeful unei unități componente a centralei sau întreprinderii, calitatea de parte va fi dobîndită de unitatea cu personalitate juridică. Pe de altă parte, această soluție este explicabilă de vreme ce împuternicirea de reprezentare este dată nu unității fără personalitate juridică, ci șefului acesteia, care este încadrat în muncă de centrală sau, după caz, de întreprindere (v. în acest sens, V. Neguț, Cu privire la relațiile juridice ale unităților economice fără personalitate juridică, în R.R.D. nr. 10/1980, p. 30).

Unitățile componente neavînd relații juridice ci numai relații economice și financiare nu pot participa în nume propriu nici la activitatea judiciară. Sub aspectul participării unității la activitatea desfășurată în fața organelor de jurisdicție, legea stabilește principiul reprezentării acesteia de către directorul întreprinderii, respectiv de directorul general al centralei (art. 40 și 51 din legea nr. 5/1978). Conducătorul unității cu personalitate juridică poate da împuternicire de reprezentare și altor persoane din întreprinderea sau centrala respectivă. Reprezentarea unei persoane juridice reprezintă însă o problemă distinctă de aceea a determinării unității care are calitatea de a participa ca parte în litigiul de muncă. Sublinierea acestei idei ne relevă încă o dată faptul că indiferent care este persoana care are abilitarea de a reprezenta unitatea cu personalitate juridică, parte în litigiu poate deveni numai aceasta din urmă. Actele procedurale îndeplinite de reprezentant se răsfrîng asupra unității cu personalitate juridică, singura care are calitate de parte într-un litigiu de muncă.

Sînt principalele motive pentru care socotim că decizia de îndrumare nr. X A/1959 a Plenului Tribunalului Suprem și-a păstrat pe deplin actualitatea.

dr. Ioan LEȘ

Creditele pentru export

CREDITAREA ÎNTREPRINDERILOR PRODUCĂTOARE

II. În numărul precedent am prezentat conceptul de curs și convertibilitate valutară, cursul comercial unic, cursul de revenire pe produse și grupe de produse, precum și aspecte privind convertirea în lei a prețului în valută. Continuăm în acest număr cu problematica creditării întreprinderilor producătoare de mărfuri pentru export.

Fabricarea și livrarea mărfurilor pentru export constituie sub toate aspectele, activități mai complexe în raport cu cele destinate pieței interne. tSabilirea prin contractele comerciale internaționale de export a unor condiții diferite de finisare, ambalare și expediere, amînarea uneori a livrărilor din motive independente de voința producătorilor, în general, intercalarea factorului timp între momentul în care mărfurile sînt gata pentru export și momentul încasării contravalorii lor în lei, sînt elemente specifice care trebuie luate în seamă și care impun creditarea întreprinderilor producătoare după reguli proprii, avantajoase, menite să stimuleze și pe această cale activitatea de export.

Luîndu-se în considerare toți acești factori, toate aceste elemente specifice activității de export, prin Legea nr. 12/1980, așa cum a fost modificată prin Decretul nr. 115/1981, s-a statuat un regim propriu de creditare care, în esență, constă din instituirea a cinci categorii de credite posibil de utilizat : credite cu funcții de avans asupra producției de export contractate ; credite pentru mărfuri ce nu pot fi expediate ; credite pentru mărfuri expediate ; credite cu dobîndă, acordate pînă la încasarea în lei a prețului extern ; credite aferente cotei de garanție reținută de întreprinderile de comerț exterior.

Creditele cu funcții de avans asupra producției de export contractate se acordă în limita a 10% din valoarea mărfurilor. Așa cum prevede art. 36 [1], din Legea nr. 12/1980, acest avans se acordă „pentru stimularea unităților de producție în lansarea în fabricație și executarea la termen și în bune condiții a mărfurilor destinate exportului". El se acordă — prevede în continuare textul citat — „pe bază de contracte interne și externe ferme și a comenzilor de lansare în producție pentru mașini, utilaje, echipamente, instalații complexe și alte mărfuri". Pentru a se exclude orice discuții cu privire la dreptul întreprinderilor de a primi credite sub formă de avans asupra producției de export, legea prevede obligația pentru Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Ministerul Finanțelor ca, împreună cu ministerele economice interesate să stabilească o listă cu produsele pentru care se acordă avansuri.

Avansul de 10% pentru produsele determinate prin lista de mai sus se acordă lunar — la prețurile externe ale mărfurilor respective, transformate în lei, la cursurile de revenire aprobate —, sub formă de **credite fără dobîndă**, de către unitățile bancare la care întreprinderile producătoare îndreptățite să le primească își au contul. Pentru acordarea creditelor, întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să confirme existența contractului comercial de export pentru mărfurile respective, precum și termene de livrare prevăzute în aceste contracte.

Creditele pentru mărfurile ce nu pot fi expediate sînt instituite prin art. 36[2], din Legea nr. 12/1980. Potrivit acestui text se poate acorda credit de 20% din valoarea „mărfurilor complet terminate, pregătite pentru export, executate în condițiile și la termenele stabilite prin contractele externe și interne, lotizate, ambalate și pregătite pentru expediere, dar care nu au putut fi exportate din motive inependente de unitățile producătoare". În continuare textul citat prevede că creditele se acordă numai sub condiția efectuării recepției de către întreprinderea de comerț exterior, prin reprezentanți proprii sau, pe bază contractuală, prin unități specializate ; procesele verbale încheiate în aceste condiții, trebuie să fie „verificate și confirmate de către organele Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor și de unitățile Băncii Naționale a Republicii Socialiste România sau ale Băncii pentru Agricultură și Industria Alimentară, după caz".

Creditele se acordă lunar, **fără dobîndă**, iar cota de 20% se calculează asupra prețurilor externe ale mărfurilor în cauză, transformate în lei la cursurile de revenire aprobate.

Creditele pe documente de transport sînt reglementate de art. 36[2], lit. b, din Legea nr. 12/1980, care prevede că se acordă „20% la expedierea mărfurilor din unitățile producătoare, pe baza documentelor de transport".

De aceste credite — acordate asupra prețurilor externe, transformate în lei, la cursul de revenire aprobat — pot beneficia toate întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export, indiferent de faptul dacă au beneficiat sau nu de avansul de 10% sau dacă au fost creditate cu 20% pentru neexpedierea mărfurilor la timp din motive ce nu le sînt imputabile. Cu alte cuvinte, o întreprindere producătoare poate beneficia atît de credite cu funcție de avans, de 10%, apoi de credite pentru imposibilitatea expedierii, de 20%, precum și de credite „pe documente de transport", de 20% ; cum foarte bine poate să beneficieze numai de ultima categorie de credite — de 20% —, dacă nu a avut vocație pentru creditele din primele două categorii.

Creditele din această categorie se acordă din momentul expedierii mărfurilor, — probă făcută cu documentele de expediere — și pînă în momentul încasării contravalorii lor în lei.

Creditele cu dobîndă, pînă la incasarea în lei a prețului în valută sînt instituite prin art. 36[4], din Legea nr. 12/1980. Textul menționat are următoarea redactare : „Pînă la încasarea integrală de la întreprinderile de comerț exterior a prețului mărfurilor produse pentru export, Banca Națională a Republicii Socialiste România și celelalte bănci pot acorda credite unităților producătoare pentru acoperirea diferențelor corespunzătoare cotelor prevăzute la art.

36[2] lit. a și b, în funcție de costurile efective, în limita celor planificate, la care se adaugă, după caz, cheltuielile cu ambalajele și alte cheltuieli speciale de export, precum și cheltuielile de circuație pînă la frontieră".

Așadar, întreprinderile producătoare pot beneficia pe lîngă creditele sub formă de avans (de 10%) credite pentru nelivrarea mărfurilor (de 20%) și credite pe documente de transport care atestă expedierea (de 20%) — în total, deci 10%+20%+20%, care sînt fără dobîndă — și de credite bancare cu dobîndă pentru o sumă egală cu diferența dintre creditele primite fără dobîndă și costurile efective ale mărfurilor livrate (în limita costurilor planificate), la care se adaugă celelalte cheltuieli efectuate cu expedierea acestora.

Făcînd o paralelă între aceste credite și cele pe care le obțin întreprinderile producătoare pe documente în curs de încasare, unele avantaje sînt evidente : pe cîtă vreme creditele obținute pentru documente în curs de încasare în cadrul contractelor interne de livrări pentru aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor sau pentru fondul pieței sînt în întregime purtătoare de dobînzi, în cazul livrărilor la export o parte din valoarea mărfurilor (20, 30 sau 50 la sută) sînt creditate fără dobîndă și numai pentru diferența, pînă la costurile efective, documentele de transport sînt creditate cu dobînda legală. Este foarte adevărat că în primul caz perioada de creditare — timpul scurs între expediere și încasarea prețului — este mult mai mică, în raport cu acea în cazurile livrărilor la export, fapt ce scade din valoare avantajul arătat. Credem că stabilirea unor cote mai substanțiale de creditare, pentru ipoteza în care întreprinderile producătoare au fabricat în termen marfa, dar sînt în imposibilitate de livrare din motive ce nu le aparțin, ar fi dat de natură să stimuleze într-o măsură mai mare activitatea de export ; în același timp, privită din punctul de vedere al principiilor care guvernează autogestiunea economico-financiară a întreprinderii, creditarea fără dobîndă pe perioada în care mărfurile, recepționate, ambalate și lotizate stau în stoc, fără ca acestea să aibă vreo culpă, ar fi și echitabilă și necesară pentru o executare corespunzătoare a bugetului de venituri și cheltuieli.

Creditele bancare aferente cotei de garanție se acordă în cazul exporturilor de mașini, utilaje și instalații complexe, în măsura în care la decontarea contravalorii mărfurilor livrate întreprinderea de comerț exterior a reținut o cotă reprezentînd garanții tehnice acordate în contractul comercial extern.

Acordarea creditelor se face la cerere, iar pentru fundamentarea lor întreprinderile producătoare trebuie să facă dovada :

— pentru **credite cu funcții de avans** prin depunerea copiei contractului comercial internațional de export și „a comenzi de lansare în producție", înțelegînd prin acest document comunicarea întreprinderii de comerț exterior pentru începerea executării contractului încheiat cu partenerul extern, în contul întreprinderii producătoare ;

— pentru **credite pentru mărfuri ce nu pot fi expediate** dovada se face prin contractul comercial internațional de export, care atestă că mărfurile au fost executate la termenele stabilite și prin procesul-verbal de recepție încheiat în condițiile arătate mai sus și cu viza I.G.S.C.C.P., în cuprinsul căruia, sau printr-un document aparte, întreprinderea de comerț exterior confirmă împrejurarea că expedierea la export este oprită din alte cauze care nu îi sînt imputabile producătorului ;

— pentru **creditele pe documente de transport** dovada se face cu scrisoarea de trăsură feroviară internă, în cazul expedierii mărfurilor într-un port românesc sau cu scrisoarea de trăsură internațională în cazul exporturilor **via terra** ; dacă exportul se realizează cu mijloace auto sau pe cale aeriană dovada se face cu documentul respectiv de transport, la care credem, că trebuie atașat actul prin care întreprinderea de comerț exterior a dispus expedierea, precum și o copie de pe factura proforma remisă acestei întreprinderi ;

— pentru **credite cu dobîndă pînă la încasarea în lei a prețului în valută** dovada se face cu contractul comercial internațional de export și a copiei scrisorii de remitere externă a documentelor de plată, primită de la întreprinderea de comerț exterior, pe care aceasta trebuie să menționeze numărul, data și suma facturii proforma la care se referă remiterea respectivă.

Rambursarea creditelor din categoriile celor de mai sus se face la o scadență care nu poate fi determinată cu precizie la data acordării, fiind în funcție de momentul în care întreprinderile de comerț exterior decontează către întreprinderile producătoare contravaloarea în lei a prețului în valută. Normele bancare prevăd că această perioadă nu poate depăși 90 de zile, de la acordarea **creditului cu dobîndă pînă la încasarea în lei a prețului în valută.**

În numărul viitor vom aborda tehnica decontării în lei către întreprinderile producătoare, precum și plata importurilor.

dr. Al. **DETEȘAN**

comerț exterior

Reglementări generale privind importul în Canada

Piața canadiană prezintă o serie de caracteristici specifice, care trebuie avute în vedere de către exportatorii de mărfuri în condițiile în care aceștia doresc să pătrundă și să se mențină pe piață.

Politica de import a Canadei poate fi caracterizată ca fiind, în general, liberală, marea majoritate a produselor nefăcînd, în principiu, obiectul restricțiilor de import. De la această dată regulă există, totuși, unele excepții :

a) toate produsele înscrise în paragraful C al tarifului vamal canadian fac obiectul unei interdicții de principiu la intrarea în Canada (animale suspecte de a fi atinse de unele boli contagioase, unele publicații etc.), însă pentru unele dintre acestea pot fi obținute derogări ;

b) este necesară obținerea de licențe de import pentru următoarele produse : materii radioactive, echipamente pentru industria atomică, arme și expozibili, grîu, orz și ovăz, curcani, anumite produse lactate, zahăr, bovine vii, îmbrăcăminte și încălțăminte ;

c) importul de băuturi alcoolice face obiectul monopolului comisiilor provinciale specializate, comisii care sînt subordonate autorităților provinciale.

Taxe vamale și alte taxe percepute cu ocazia importului

a) Taxe vamale propriu-zise. Taxele vamale sînt stabilite pentru majoritatea pozițiilor tarifare, ad valorem și variază, în general, între 5% și 30%. Tariful vamal cuprinde, de asemenea, taxe vamale specifice, precum și combinate (ad valorem și specifice).

Un tratament vamal special este aplicabil produselor provenind din țările membre ale Commonwealth, acestea făcînd obiectul unor taxe vamale reduse, în medie, cu 10% (reducerile ajung pînă la 30% și 50% pentru unele țesături din lînă). O serie de excepții de la aceste dispoziții speciale sînt aplicabile anumitor produse provenind din Marea Britanie și din Irlanda, aceste produse nebeneficiind de reducerile de taxe vamale amintite.

Produsele manufacturate provenind din țările în curs de dezvoltare fac obiectul preferințelor vamale generalizate, nediscriminatorii și nereciproce acordate de Canada, preferințe constînd, în majoritatea cazurilor, în reduceri ale taxelor vamale de import aplicabile.

b) Taxe indirecte percepute la import. Atît produselor fabricate pe plan local, cît și celor importate li se aplică o taxă uniformă (taxă federală de vînzare). Nivelul normal al acesteia este de 9%; materialele de construcție și echipamentele utilizate în construcții fac obiectul unui nivel redus al acestei taxe (5%), în timp ce băuturilor alcoolice li se aplică nivelul majorat de 12%.

Taxa federală de vînzare este calculată pe baza valorii mărfii, majorată cu cuantumul taxelor vamale. Sînt exceptate de la plata acestei taxe în principal unele produse alimentare, confecții, încălțăminte, biciclete.

Tot cu ocazia importului este aplicabilă, pentru unele produse (anumite autovehicule, bijuterii, ceasuri etc.), o taxă de acciză avînd aceleași niveluri ca și cele aplicabile produselor similare canadiene.

In fine, ca și produsele indigene, produsele importate fac obiectul unor taxe provinciale percepute cu ocazia vînzării cu amănuntul; nivelul acestor taxe nu depășește, în general, 8%.

Facturarea produselor exportate. Orice export de mărfuri pe piața canadiană avînd o valoare mai mare de 500 dolari canadieni trebuie să fie însoțit de o factură vamală specială — „factură vamală canadiană" — redactată în 4 exemplare și expediată în același mod ca și facturile comerciale.

Factura vamală servește drept bază pentru calcularea taxelor vamale, pentru perceperea unor eventuale taxe antidumping și, de asemenea, drept dată care se ia în considerare pentru stabilirea cursului de schimb la care se poate face transformarea prețului mărfii dintr-o monedă într-alta. Pentru a se evita o serie de dificultăți în legătură cu stabilirea bazei de calcul a taxelor vamale, este necesar ca în factura vamală să fie înscrise și eventualele cheltuieli de transport și de asigurare; se recomandă, de asemenea, ca valoarea ambalajului mărfii să fie menționat separat în factura vamală.

Pe lîngă factura vamală, exporturile avînd valori mai mari de 10.000 dolari canadieni trebuie să fie însoțite de o „declarație specială a exportatorului" (formular B. 31).

Reglementări sanitare și tehnice. Produsele animale, produsele alimentare, produse farmaceutice, cosmetice, îngrășămintele, expozibilele, produsele inflamabile, semințele etc. sînt supuse unor reguli specifice — marcarea originii mărfurilor, certificate de inspecție, certificate sanitare etc. —, în conformitate cu legile canadiene referitoare la alimente și droguri, la carne și conserve alimentare etc.

Pentru a putea fi importate în Canada, aparatele electrice trebuie să fie însoțite de aprobarea din partea Asociației canadiene pentru standarde (Canadian Standards Association).

Reglementări privind etichetarea mărfurilor. Produsele de consum trebuie să fie conforme normelor de ambalare și de etichetare stabilite de către Ministerul pentru consum și corporații.

Majoritatea articolelor textile importate în Canada trebuie să fie etichetate astfel încît să se indice, conform unor modalități foarte precise, compoziția exactă a articolelor.

Reglementări vamale speciale.

a) Mostrele. Mostrele fără valoare comercială sînt admise în Canada fără plata de taxe vamale. Cele cu valoare comercială fac obiectul taxelor vamale și trebuie să fie însoțite de facturi vamale. Mostrele aduse de către comercianți — mostre avînd valoare comercială — beneficiază de regimul admisiei temporare cu condiția constituirii unui depozit valutar echivalent cu contravaloarea taxelor vamale normal aplicabile, rambursabil într-un interval de 12 luni.

Regimul admisiei temporare pe baza carnetelor ATA poate fi utilizat pentru importul temporar de mostre comerciale, filme, mărfuri destinate a fi expuse, aparate și instrumente științifice.

b) Materiale publicitare și documentare. Taxele vamale aplicabile la importul acestora sînt de 10 cenți/libră (dar nu mai puțin de 25% din valoarea mărfurilor respective). Cataloagele și listele de prețuri într-un singur exemplar, precum și documentele publicitare avînd o valoare unitară de maximum 1 dolar canadian sînt exceptate de la taxe vamale de import.

c). Ambalaje. Dacă prețul ambalajului nu a fost menționat separat în factura vamală, ambalajului îi este aplicabilă aceeași taxă vamală ca și mărfii pe care o cuprinde. Dacă prețul a fost însă menționat separat, taxa vamală aplicabilă este de 7,5%. Ambalajele mărfurilor care sînt exceptate de la plata taxelor vamale, precum și ale mărfurilor care sînt supuse unor taxe vamale specifice (iar nu ad valorem) nu fac obiectul taxelor vamale.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
Str. Cavafii Vechi nr. 15, sector 3 — cod 70056 Telefon : 14.76.00

T.V. 12
— Arbore cardan spate buc. 3
— Carac cutie viteză buc. 2
— Cutie viteză completă buc. 1
— Furcă glisantă arbore cardan buc. 5
— Geam securit curbat buc. 6
— Geam prabriz autoturism teren buc. 2
— Ghiduri supapă buc. 19
— Geam curbat buc. 5
— Radiator buc. 1
— Cap schimbător viteză buc. 2
— Manșon flanșat de cuplare buc. 2
— Arbore pîrghie comandă direcție buc. 7
— Flanșă cuplaj elastic buc. 7

ARO 240
— Arbore cardan buc. 2
— Arbore planetar spate dreapta buc. 4
— Arbore secundar buc. 6
— Ax cardan față buc. 2
— Ax furcă viteză buc. 61
— Ax pinion mers înapoi buc. 4
— Ax roată vitezometru buc. 4
— Ax satelit buc. 2
— Ax schimbător mers înapoi buc. 8
— Bornă conexiune buc. 2
— Bucșă cauciuc arc amortizor
— Bridă spate buc. 4
buc. 8
— Carton pivot ans. buc. 4
— Casetă satelit buc. 5
— Cilindru frînă față buc. 2
— Fuzetă ans. buc. 3
— Garnituri baie ulei buc. 50
— Garnituri refulare buc. 104
— Grilă inferioară buc. 2
— Pinion mers înapoi buc. 3
— Inel de cauciuc pentru etanșare buc. 98
— Inel fuzetă buc. 4
— Piston motor buc. 8
— Racordare ieșire buc. 2
— Resort spate lung buc. 81
— Tub frînă spate buc. 6
— Tub intrare ulei buc. 4
— Bridă arc față cu piuliță buc. 8
— Siguranță buc. 40
— Supapă pompă accelerație buc. 2
— Electromotor ștergător parbriz buc. 8
— Curele trapezoidale pompă apă buc. 57
— Manetă schimbător viteză buc. 1
— Piston buc. 2
— Piston centrală frînă buc. 2
— Segmenți piston motor buc. 2
— Suport ax culbutor buc. 2
— Pinion vit. 1 buc. 8
— Garnituri baie ulei buc. 50
— Garnituri pompă apă buc. 2

TRACTOR U—650
— Arc buc. 5
— Articulație buc. 2
— Radiator buc. 5
— Bucșă buc. 3
— Distribuitor buc. 47
— Cilindru buc. 2
— Inel ambreiaj cu nituri buc. 1
— Inel buc. 28
— Mască radiator buc. 1
— Piston buc. 20
— Pompă amorsare buc. 1
— Pompă pentru tractor buc. 2
— Prelată tractor buc. 1
— Roată lanț buc. 1
— Supapă evacuare buc. 4
— Țeavă bară direcție buc. 4

TRACTOR S—1300
— Cilindru tractor buc. 4

I.M.S.-59
— Arbore flexibil vitezometru buc. 2
— Diafragmă pompă benzină buc. 10

DACIA 1300
— Arc de întoarcere buc. 6
— Arc elicoidal buc. 5
— Ax bielă buc. 10
— Burduf ax ieșire buc. 6
— Capac vas presiune radiator buc. 2
— Capac pompă buc. 8
— Centrator de amestec buc. 13
— Cuzinet ax comandă ambreiaj buc. 15
— Panou lateral buc. 8
— Motoraș calorifer căldură buc. 1
— Motoraș ștergător parbriz buc. 2
— Platou frînă spate dreapta buc. 6
— Rulment direcție buc. 4
— Semibucșă interioară ax buc. 10
— Set inel axial buc. 3
— Suport dreapta stînga buc. 4
— Suport pt. racord cu trei căi buc. 15
— Traversă suport vit. buc. 2
— Disc de închidere cutie buc. 3
— Excentric direcție buc. 4
— Furcă bendix pt. demaror buc. 11

M-461
— Amortizor telescopic spate buc. 5
— Arbore cardan față asamblat buc. 3
— idem simplu buc. 3
— Arbore intermediar buc. 5
— Arbore planetar față dreapta buc. 5
— Arbore primar buc. 15
— Arbore secundar buc. 4
— Arc suspensie față buc. 1
— Ax furcă vit. buc. 6
— Ax pinion mers înapoi buc. 4
— Ax planetar față stînga buc. 1
— Capac carburator buc. 1
— Butuc roată buc. 1
— Cap bară completă buc. 18
— Capac cutie vit. buc. 1
— Pivot fuzetă buc. 4
— Segmenți și bolțuri buc. 1
— Șaibă pinion buc. 10
— Semiinele inferioare buc. 1
— idem superioare buc. 1
— Suport fuzetă buc. 2
— Suport motor față buc. 2
— Tablou bord dublu tropicalizat buc. 1
— Tampon elastic superior suport motor buc. 1
— Carter punte spate buc. 1
— Cutie viteză completă buc. 1
— Furcă mers înapoi buc. 3
— Furcă schimbător buc. 3
— Garnitură etanșare apă buc. 12
— Indicator nivel benzină buc. 23
— Melc acționare vitezometru buc. 2
— Pinion arbore cotit buc. 1
— Pinion vit. 2 buc. 2
— Pinion mers înapoi buc. 3
— Pîrghie benzină buc. 10
— Pîrghie comandă accelerație buc. 10
— Pîrghie fuzetă dreapta buc. 1
— Radiator încălzire buc. 1
— Cilindru principal ambreiaj buc. 3
— Flanșă exterior fuzetă asamblare buc. 1
— Ramă far ceață cu geam buc. 4
— Ramă far principal cu geam buc. 1
— Reazim sferic față stînga buc. 9
— idem dreapta buc. 8
— Bară direcție transversală buc. 1
— Capac pompă apă buc. 2
— Cilindru principal ambreiaj buc. 3
— Flanșă arbore planetar spate buc. 1

SR-113
— Arbore compresor buc. 1
— Arbore planetar spate buc. 1
— Ax levier cu rolă direcţie buc. 1
— Capac butuc roată faţă buc. 2
— Cuzinet palier cota normală buc. 1
— Diafragmă pompă benzină buc. 17
— Flanşă arbore secundar buc. 1
— Fulie arbore cotit cu amortizor buc. 1
— Ghid supapă admisie Bucegi buc. 56
— Melc acţionare vitezometru buc. 2
— Pinion angrenare permanenţă buc. 3
— Pinion arbore secundar vit. 3 buc. 3
— Pinion mers înapoi buc. 2
— Pinion arbore secundar vit. 2 buc. 3
— Pinion planetar Z-20 buc. 3
— Pinion vit. 2 buc. 5
— Pinion fuzetă dreapta buc. 7
— Pompă ulei basculare buc. 2
— Ridicator hidraulic buc. 4
— Scaun supapă buc. 2
— Sector dinţat reglare carburator de la autocamion buc. 1
— Segmenţi compresor cotă normală buc. 6
— Supapă pompă benzină buc. 15
— Sincron cuplaj vit. 2—3 buc. 11
— Tub frînă faţă buc. 1
— Ventilator cu 6 palete buc. 9
— Ax furcă schimbător vit. 1 buc. 2
— Bulon arc faţă buc. 58
— Butuc asincron 4—5 buc. 3
— Supapă admisie compresor buc. 2
— Triunghi semnalizare remorcă buc. 28
— Arbore distribuitor buc. 1
— Furcă mers înapoi buc. 1
— Furcă schimbător 1—2 buc. 1
— Furcă schimbător 3—4 buc. 2
— Fuzetă dreapta buc. 1
— Fuzetă stînga buc. 1
— Rotor electromotor buc. 66
— Furcă ambreiaj buc. 1
— Levier pompă benzină buc. 1

SR-114
— Cutie distribuitor buc. 1
— Record triplu frînă buc. 6
— Arbore secundar buc. 1

SR-131
— Arbore cardan complet buc. 1
— Arbore intermediar buc. 1
— Arbore primar buc. 51
— Arc supapă motor buc. 24
— Ax pinion satelit buc. 4
— Cap schimbător viteză 4—5 buc. 2
— Buşon radiator apă buc. 2
— Capac angrenaj kilometraj buc. 1
— Capac cutie citeză buc. 1
— Capac rezervor benzină buc. 15
— Chiuloasă admisie compresor buc. 11
— Chiuloasă refulare buc. 11
— Cuzinet palier buc. 3
— Cuzinet palier buc. 5
— Electromotor ventilator încălzire buc. 1
— Excentric acţionare pompă benzină buc. 2
— Cilindru superior servomecanism buc. 1
— Contact cu cheie buc. 48
— Garnitură cauciuc de la dispozitivul de ridicare buc. 30
— Inel expandor buc. 8
— Mînere macara geam buc. 16
— Pastile supapă evacuare buc. 40
— Pinion arbore secundar vit. 2 buc. 2
— Pinion acţionare frînă mînă buc. 6
— Pirghie pompă benzină buc. 24
— Piston cilindru principal buc. 20
— Piston cilindru principal buc. 20
— Piston compresor cotă normală buc. 2
— Pivot fuzetă buc. 12
— Plutitor carburator buc. 3
— Priză de putere buc. 3
— Record simplu buc. 6
— Şaibă pinion buc. 4
— Segment piston compresor buc. 11
— Segmenţi mijloc buc. 23
— Supapă vid servo buc. 9
— Suport arc faţă buc. 1
— Suport ax culbutor buc. 3
— Supapă aer buc. 8
— Supapă cilindru principal buc. 14
— Sincron cuplaj vit. 3—4 buc. 3
— Tachet motor ans. buc. 9
— Tamburi roată spate buc. 4
— Ţeavă de egalizare buc. 6
— Şurub reglare buc. 11
— Taler arc supapă admisie buc. 16
— Termostat T-5211 buc. 10
— Tije cu membrană carburator buc. 2
— Tub flexibil ambreiaj buc. 9
— Tub frînă faţă buc. 18
— Vitezometru ansamblat buc. 6
— Volan direcţie buc. 1
— Arbore flexibil vitezometru buc. 17
— Arbore secundar cu clapetă buc. 2
— Ax cu pirghie ambreiaj buc. 1
— Bobină electromotor buc. 1
— Bridă spate buc. 4
— Bucşă bielă cotă normală compresor buc. 2
— Bucşă arbore volan buc. 1
— Butuc sincron vit. 3—4 buc. 2
— Arbore cu came motor buc. 1
— Capac lagăr palier spate buc. 1
— Furcă schimbător 1—2 buc. 1
— Garnitură cauciuc dispozitiv ridicare buc. 30
— Pinion secundar vit. 1 buc. 1
— Pinion satelit buc. 4
— Pirghia de sus a fuzetei buc. 2
— Pirghie pompă benzină buc. 6
— Piston pompă acceleraţie buc. 10
— Racord flexibil buc. 4
— Racord frînă spate buc. 8
— Flanşe furcă cardan buc. 4
— Garnitură colector admisie buc. 25
— Pinion c-da. pompă ulei buc. 3
— Resort superior saboţi buc. 1
— Rondele siguranţă buc. 10
— Fulie compresor autocamion buc. 4
— Cuzinet palier R-4 buc. 11
— Capac lateral casetă direcţie buc. 2

SR-132
— Ax cardan spate complet buc. 4
— Inel viteză buc. 3

SR-101
— Cablu kilometraj complet buc. 3
— Contact stop pneumatic buc. 15
— Pinion reductor diferenţiar buc. 10
— Pinion arbore secundar vit. buc. 2
— Rotor electromotor buc. 9
— Supapă pompă benzină buc. 70
— Volan direcţie buc. 8
— Arcuri spate motor buc. 25
— Ax cardan buc. 2
— Ax cardan scurt buc. 2
— Bucşă bielă motor buc. 3
— Bielă compresor buc. 5
— Bulon spate buc. 55
— Bulon spate stînga buc. 10
— Cercel arc spate fără bucşă buc. 2

Intreprinderea Mecanică Cîmpina

SOLICITĂ DE URGENŢĂ

600 — ŞASE SUTE — metri de cablu electric armat din aluminiu cu secţiunea de 3 × 185 mm pentru tensiunea de 10 kilovolţi tip acyaby sau nayseyfgby.

Întrebări și răspunsuri

● **DAN PASCARIU, Nădrag** — Personalul cu studii superioare, repartizat după absolvirea învățămîntului superior la o întreprindere, unde ocupă funcția pentru care s-a pregătit, face parte din personalul tehnic, economic sau de specialitate — de execuție — al unității. Faptul că se află în perioada de stagiu prevăzută de Decretul nr. 54/1975 nu are nici o incidență asupra aplicării prevederilor Legii nr. 57/1974 în ce privește condițiile de acordare a retribuției, în raport cu îndeplinirea integrală a indicatorilor și sarcinilor decurgînd din planul unității — care se aplică personalului de execuție din compartimentul unde absolventul lucrează.

● **OCTAV VITCU, Ibănești, Botoșani** — Întrucît ați îndeplinit funcția de director al Asociației economice intercooperatiste de creșterea vacilor mai puțin de trei ani, la trecerea dv. în funcția deținută anterior nu se putea lua în considerare retribuția avută ca director al asociației. Dat fiind faptul că de la numirea dv. ca șef fermă, anterior numirii ca director, precum și perioada cît ați funcționat ca director, totalizează mai mult de doi ani, era posibil ca la reîncadrarea dv. ca șef fermă să vi se acorde o gradație, perioada lucrată ca director luîndu-se în acest caz în considerare ca vechime în gradație.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Sînnicolau Mare** — Inginerul agronom încadrat ca șef de fermă prin derogare de la condițiile de vechime poate fi trecut în gradații superioare numai după realizarea vechimii minim necesare pentru ocuparea funcției pe care o ocupă prin derogare.

● **ÎNTREPRINDEREA FILATURA DE LÎNĂ, Mizil** — Persoanei care lucrează într-o unitate organizată pe baza Decretului nr. 101/1980 nu i se recunoaște calitatea de persoană încadrată pe baza unui contract de muncă, în sensul Codului muncii și al Legii nr. 1/1970. În constcință, soția încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată, la o unitate de stat, fiind singura membră a familiei cu această calitate, este titulară a dreptului la alocația de stat pentru copii, dacă sînt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de Decretul nr. 246/1977.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PIESE DE SCHIMB ȘI UTILAJE PENTRU INDUSTRIA CHIMICĂ, Satu Mare** — Art. 6 al. 3 din Decretul nr. 246/1977 prevede în mod expres că în cazul părinților divorțați alocația se acordă părintelui care are copilul în îngrijire. Această dispoziție are caracter imperativ. În ipoteza în care mama, căreia i s-a încredințat copilul în îngrijire, este membră a cooperativei agricole de producție, titular al dreptului la alocație este soțul încadrat într-o unitate de stat, alocația fiind remisă însă soției. În speța relatată de dv. soțul continuă deci să fie titular al dreptului la alocație, fiind necesar să fie dovedit însă faptul că alocația a fost plătită mamei.

● **GELU BÎRZAN, Pufești, Vrancea** — Programul de lucru se stabilește prin regulamentele de ordine interioară aprobate de organele de conducere colectivă ale unităților socialiste împreună cu comitetele sindicatelor. Art. 92 (2) din Codul muncii precizează că Regulamentele de ordine interioară prevăd îndatoririle care trebuie respectate de către persoanele încadrate în muncă și măsurile de asigurare a disciplinei socialiste a muncii. În îndrumarul elaborat de Ministerul Muncii și Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, conform prevederilor art. 23 din Legea nr. 1/1970, sînt prevăzute, între alte dispoziții referitoare la contractul de muncă, și acelea referitoare la programul unității. Din cele de mai sus rezultă că șeful unei secții teritoriale de producție n-are competență nici dreptul să stabilească un alt program de muncă decît cel stabilit prin r.o.i. al întregii unități.

● **MARCEL ILIAȘ, Cîmpia Turzii** — Funcția dt șef lot este echivalentă cu aceea de șef atelier care, la rîndul său, se consideră echivalentă cu aceea de șef birou tehnico-economic. În consecință, dv. fiind trecut, din motive organizatorice, într-o funcție echivalentă, nu se pune problema necesității unei vechimi minime în funcția anterioară trecerii, de cel puțin trei ani. În aplicarea Decretului nr. 100/1979 unitatea vă poate deci menține retribuția avută anterior.

● **GHEODGHE HUȚANU, Buzău.** — Funcția de economist principal nu este echivalentă cu aceea de contabil șef. În cazul dv. nu sînt deci aplicabile prevederile anexei la Decretul nr. 100/1979 privind posibilitatea menținerii sau acordării unui număr de gradații personalului transferat în aceleași funcții sau în funcții echivalente, dar în unități unde nivelurile de retribuire sînt mai mari sau mai mici, după caz. De asemenea, nu se pune problema transferării în interesul serviciului într-o funcție cu niveluri de retribuire mai mici. În situația dv. se aplică deci prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974, soluție adoptată în mod just și de organul de conducere al unității.

● **ANGHEL PĂUN, Rm. Sărat** — Funcția pe care ați ocupat-o — șef atelier confecții metalice — este echivalentă cu aceea de șef atelier proiectare automatizări. În aceste condiții, conducerea unității poate ca, în aplicarea prevederilor anexei 6 la Decretul nr. 100/1979, să vă mențină gradația avută la vechiul loc de muncă, fără ca această posibilitate să constituie o obligație.

● **DINU ARGINT, Ploiești.** — Absolventul Facultății de economia industriei poate ocupa funcția de șef al unui birou tehnico-economic, dar nu poate ocupa funcția de șef birou tehnic. După absolvirea, cu diplomă, a învățămîntului seral, veți beneficia de prevederile art. 35, lit. b din Legea nr. 57/1974. Dacă aveți vechimea minim necesară veți putea ocupa funcția de șef birou economic sau tehnico-economic. Desigur, dacă nu veți folosi diploma de absolvire, veți putea ocupa, în continuare, funcția pe care o deținеți în prezent.

● **VICTOR PUIU SUPCĂ, București.** — Potrivit prevederilor pct. 3 din Nota la anexa nr. 1 la Legea nr. 12/1971 muncitorii cu școală medie calificați la locul de muncă se asimilează cu muncitorii din grupa a II-a a tabelului prevăzut în anexa nr. 1. În acest tabel se prevede că pentru trecerea la grupa a II-a de încadrare, este necesară o vechime minimă în meserie de un an și pentru trecerea în categoria superioară de încă doi ani și jumătate.

● **OTTO TAPODY, Tășnad, Satu Mare.** — Personalul muncitor care a beneficiat de concediul anual de odihnă anterior pensionării, n-are obligația să restituie unității cota parte din indemnizația de concediu corespunzătoare lunilor din anul în curs pe care nu le-a mai lucrat, ca urmare a pensionării. Art. 19 (5) și art. II din Legea nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al personalului muncitor prevăd în mod limitativ cazurile cînd se restituie cota parte din indemnizația de concediu. Între aceste cazuri nu figurează și încetarea contractului de muncă în urma pensionării.

● **EMIL D. PRICOP, Brăila** — Personalul muncitor care a beneficiat de indemnizația de transferare prevăzută de art. 75 din Legea nr. 57/1974 este considerat că s-a mutat efectiv în localitatea unde unitatea își are sediul. În consecință el nu poate beneficia, concomitent și de sporul de șantier care se acordă exclusiv personalului nelocalnic.

Moment de o deosebită însemnătate în dezvoltarea colaborării prietenești româno-austriece

VIZITA DE STAT A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN AUSTRIA

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ premergătoare Congresului consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, forum al democrației reale și profunde a societății noastre, în întreaga țară se desfășoară o amplă întrecere pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, pentru punerea în valoare a rezervelor de reducere a consumurilor materiale, în general a cheltuielilor de producție, pentru creșterea productivității muncii și a eficienței economice, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de export ; în același timp, în agricultură se dă bătălia pentru obținerea unor recolte cît mai bogate. Pe acest fond de muncă exemplară, de vie emulație socialistă, se detașează cu pregnanță deosebită intensa activitate desfășurată de secretarul general al partidului, în cadrul căreia se înscriu și Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., vizitele de lucru efectuate în întreprinderi industriale și agricole din Capitală și din județul Olt, participarea la marea adunare populară din municipiul Slatina, unde tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o importantă cuvîntare.

La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. au fost analizate stadiul lucrărilor din agricultură și pregătirea campaniei de vară, situația efectivelor de animale și a asigurării bazei furajere, a livrării produselor agroalimentare la fondul de stat. Totodată, a fost examinat modul în care se realizează planul în industrie, investiții și în domeniul comerțului exterior, stabilindu-se măsuri concrete pentru îndeplinirea integrală și în cele mai bune condițiuni a planului pe anul în curs. Ampla cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în încheierea consfătuirii de lucru constituie un document deosebit de bogat în orientări clare, concrete, menite să determine o îmbunătățire radicală a activității în toate sectoarele economiei noastre naționale.

Fructuoase convorbiri au fost purtate de secretarul general al partidului cu muncitori și specialiști și în cursul vizitelor în întreprinderi industriale și unități agricole. Astfel, în cadrul dialogului purtat cu colectivele de muncă ale unor întreprinderi constructoare de mașini din Capitală, cu specialiști ai centralelor și ministerelor de resort, ca și în unități industriale din județul Olt, secretarul general al partidului a analizat probleme esențiale privind modernizarea, înnoirea și diversificarea produselor, extinderea tipizării și promovarea largă a cuceririlor științei și tehnicii, creșterea continuă a productivității muncii și reducerea consumurilor materiale și de energie, realizarea integrală a producției fizice și a producției nete, onorarea contractelor de export în condiții de înaltă calitate. Corespunzător, în unitățile agricole vizitate secretarul general al partidului a analizat situația lucrărilor agricole, a dat indicații clare, precise, pentru sporirea considerabilă a producției vegetale și animale, pentru înfăptuirea unei noi revoluții în agricultura noastră.

Noul dialog al secretarului general al partidului cu oamenii muncii, cu poporul, s-a soldat, ca de fiecare dată, cu măsuri judicioase de perfecționare a activității, rod al înțelepciunii colective, al participării directe a maselor la conducere, au determinat o nouă și puternică emulație în muncă, în activitatea plină de abnegație pe care oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, o desfășoară pe întreg cuprinsul patriei. Desfășurîndu-se sub semnul acestei emulații, al înaltei responsabilități muncitorești, adunările generale ale oamenilor muncii, a căror desfășurare a început în aceste zile, ca și conferințele județene ce vor avea loc în pregătirea Congresului consiliilor oamenilor muncii, trebuie să dezbată toate problemele de care depinde îndeplinirea planului, asigurînd soluționarea lor în cea mai mare parte pînă la Congres. În același timp, ele sînt chemate așa cum sublinia secretarul general al partidului, să dea cea mai mare atenție opiniei oamenilor muncii, să asigure alegerea acelora care întrunesc adeziunea generală a colectivelor întreprinderilor respective.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ

AUTOCONDUCEREA muncitorească reprezintă o formă evoluată, superioară a conducerii colective, un sistem de structurare a autorității în care fiecare component apare deopotrivă în postura de conducător, de decident și în cea de executant. Baza structurală a autoconducerii o constituie un sistem închegat de organe de conducere colectivă directă (adunarea generală a oamenilor muncii) și prin reprezentare (consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al acestuia), care funcționează pe baza principiului democratic al muncii colective. Promovarea noului mecanism economico-financiar a dus la crearea și afirmarea relației autoconducere-autogestiune-autofinanțare, care presupune ca unitatea economică să dispună de importante competențe decizionale și de acțiune în ceea ce privește utilizarea pîrghiilor economice și folosirea rațională a resurselor tehnice și materiale, a întregului personal muncitor.

În anii care au trecut de la primul Congres al consiliilor oamenilor muncii, activitatea organelor de conducere colectivă din întreprinderi și centrale și-a îmbunătățit continuu — în ansamblu — conținutul, nivelul calitativ al îndeplinirii sarcinilor concrete ce le-au fost conferite prin lege, demonstrînd rolul tot mai însemnat al participării active și nemijlocite a producătorilor bunurilor materiale la actul conducerii, necesitatea de a intensifica și eficientiza în continuare această participare.

Acum, în pragul celui de-al II-lea Congres, care va reprezenta un mare eveniment în viața democratică a societății noastre socialiste, este momentul ca în fiecare unitate, în fiecare colectiv de muncă să facem o analiză serioasă, nefestivistă a drumului parcurs. Fără îndoială, în cincinalul precedent au fost obținute mari realizări, dar, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, nu putem trece cu vederea peste unele neîmpliniri, minusuri și lipsuri ce s-au manifestat și care au făcut ca unele întreprinderi să nu-și valorifice pe deplin posibilitățile de care dispuneau pentru depășirea planului de producție și de beneficii. La originea acestor lipsuri au stat slabul spirit de exigență și disciplină, de economie, apariția unor tendințe de automulțumire.

Competența decizională acordată consiliilor de conducere ale unităților se cere însoțită și sprijinită de-o intensă muncă organizatorică și politico-educativă, care să facă din exigență, din disciplină, din efortul de autodepășire caracteristici de esență ale activității fiecărui colectiv. Dar aceste caracteristici trebuie să se regăsească în însuși stilul și metodele de muncă ale C.O.M. Or, mai sînt unități în care funcționarea eficace a autoconducerii și autogestiunii mai este frînată — în grade mai mari sau mai mici de un anumit formalism. Caracterul de „informare" al unor ședințe, diminuarea operativității în soluționarea unor probleme prin mărirea artificială a ciclului lor de rezolvare în organele colective de conducere, selecția deficitară a problemelor abordate și ponderea excesivă acordată celor neesențiale, neexercitarea tuturor atribuțiilor stabilite prin lege, programarea și pregătirea necorespunzătoare a materialelor și a reuniunilor, tolerarea lipsei de responsabilitate a celor ce ar trebui să raporteze în fața consiliului despre modul în care și-au rezolvat sarcinile rezultate din hotărîrile anterioare, reținerea nejustificată a unor membri ai C.O.M., inclusiv reprezentanți ai oamenilor muncii, în participarea la dezbateri, neformalizarea deciziilor adoptate și neprecizarea elementelor esențiale necesare finalizării lor etc. diminuează calitatea actului de conducere și a efectelor sale.

Aplicarea corectă și integrală, în spiritul și litera lor, a prevederilor legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat și a regulamentului-cadru de funcționare a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi este de natură să elimine mare parte din neajunsurile semnalate. Consider totodată că, pentru a asigura o eficiență

sporită activității C.O.M., a preveni eludarea unor dispoziții legale, a promova metode științifice în analiză, în fundamentarea și adoptarea deciziilor, sînt necesare unele precizări și completări atît în cadrul normativ, cît mai cu seamă în practica muncii organelor de conducere colectivă, astfel încît să se realizeze mai bine echilibrul necesar între atribuții, competențe și responsabilități, să se fructifice pe deplin dreptul conferit și datoria ce revine oamenilor muncii de a participa la rezolvarea problemelor economice și sociale ale întreprinderilor.

● Prin Legea nr. 5/1978, consiliului oamenilor muncii îi sînt încredințate 18 atribuții precis determinate, la care se adaugă „alte atribuții prevăzute de lege, precum și sarcini stabilite de adunarea generală a oamenilor muncii sau de organele de conducere colectivă ale unității cărora îi este subordonată întreprinderea". În sarcina biroului executiv sînt prevăzute 24 de atribuții ținînd de conducerea activității operative. Întrucît exercitarea acestora implică, în cele mai multe cazuri, analize periodice cu măsuri adecvate, rezultă frecvent, pentru ambele organe, un grad ridicat de încărcare a ordinei de zi a ședințelor de lucru.

De regulă, ordinea de zi a reuniunilor consiliului oamenilor muncii este propusă de către biroul executiv (în activitatea căruia nu sînt antrenați direct și cu rol deliberativ nici secretarul organizației de partid, președinte al C.O.M., nici vreunul dintre reprezentanții oamenilor muncii), apărînd uneori necorelări sau suprapuneri între tematicile de analiză și dezbatere ale celor două organe, inversări de competențe, aglomerări de probleme care duc fie la o tratare superficială, fie la pelungirea obositoare a discuțiilor.

Cel puțin din aceste considerente — și cel puțin pentru întreprinderile mari, cu o componență numeroasă a organelor de conducere colectivă — ar fi, cred, util să se experimenteze constituirea unui **„colectiv de stat-major" al consiliului oamenilor muncii**, cu rol deliberativ și alcătuit din : secretarul organizației de partid pe unitate — președinte al C.O.M. ; trei dintre vicepreședinții consiliului — și anume reprezentantul oamenilor muncii, președintele comitetului sindicatului și directorul ; reprezentantul C.O.M. al centralei din care face parte întreprinderea (consider necesară participarea acestuia, pentru a implica mai strîns centrala, printr-o reprezentare nu facultativă și ocazională, ci directă și constantă, în rezolvarea problemelor întreprinderii).

Acestui colectiv i s-ar putea încredința responsabilități care în Legea nr. 5/1978 și în actualul regulament-cadru de funcționare a C.O.M. fie că nu sînt prevăzute, fie că sînt atribuite fără adresă precisă sau nu la cea mai bună adresă. De pildă : să întocmească proiectul planului de muncă al C.O.M. ; să propună adunării generale a oamenilor muncii, spre aprobare, cadrele care să îndeplinească periodic (cu posibilitatea de reconfirmare) funcții de conducere ; să suspende din funcție și să propună adunării generale revocarea acelor membri ai C.O.M. care nu au desfășurat o activitate corespunzătoare ; să propună consiliului încadrarea în/eliberarea din funcție a personalului de conducere a uzinelor, fabricilor și altor subunități similare, a șefilor de secții (ateliere) și de compartimente ; să propună adunării generale și organului ierarhic superior persoanele care să fie numite ca membrii ai C.O.M. ; să răspundă de pregătirea și desfășurarea în bune condiții a adunărilor generale, de aducerea la îndeplinire a măsurilor stabilite și a propunerilor făcute de oamenii muncii ; să convoace adunarea generală extraordinară cînd apare necesitatea adoptării, cu consultarea întregului colectiv, a unor măsuri concrete pentru îmbunătățirea activității întreprinderii ; să îndrume și controleze direct activitatea comisiilor pe domenii și consiliului de judecată muncitoresc ; să analizeze periodic modul în care biroul executiv aduce la îndeplinire atribuțiile conferite de lege și hotărîrile C.O.M. ; să soluționeze divergențele ivite în biroul executiv sau în consiliu. Enumerarea ar putea fi continuată și cu alte probleme care și-ar căpăta o rezolvare adecvată în acest colectiv restrîns, dar reprezentativ, lesne de întrunit cu periodicitate fixă și oricînd e nevoie ; consiliul și biroul executiv ar fi astfel, pe de o parte, degrevate de chestiuni a căror soluționare nu cîștigă nimic prin prezența tuturor membrilor, iar pe de altă parte inițiativa unor măsuri aduse în dezbaterea celor două organe ar avea girul mai multor persoane — inclusiv al vicepreședintelui reprezentant al oamenilor muncii — și confirmarea centralei în ce privește încadrarea în obiectivele strategico-tactice departamentale și posibilitatea sprijinului de la acest nivel.

● Aplicarea eficientă și responsabilă a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune și **creșterea rolului contabilului-șef** în organele prin care se exercită conducerea colectivă a unităților. Hotărîrile adoptate de B.E. nu exclud răspunderea contabilului-șef, iar acesta și directorul sînt singurii care pot angaja cheltuieli materiale și bănești ; de aceea ar fi, poate, potrivit ca el să fie investit cu sarcina de vicepreședinte al C.O.M. și al biroului executiv și/sau cu dreptul de veto asupra hotărîrilor care contravin disciplinei de plan, contractuale și financiare, prevederilor bugetului de venituri și cheltuieli aprobat de adunarea generală. În prezent, contabilul-șef are obligația de a refuza, în condițiile legii, orice operație patrimonială care contravine dispozițiilor legale, dar dacă intervine în biroul executiv cu o divergență asupra căreia nu se realizează un acord, instanța ce decide este C.O.M., în care el este unul din cei 15—35 de membri.

● Legea prevede ca dintre membrii numiți ai C.O.M. să facă parte și șefii unor compartimente de muncă, lăsînd la latitudinea adunării generale propunerile nominale (cu excepția șefului compartimentului C.T.C., care intră de drept în componența conducerii colective). E firesc că nu s-a instituit un model rigid, deoarece în funcție de talia întreprinderii, de specificul activității, de gradul de înnoire tehnologică și de dezvoltare a activităților conceptuale etc., într-o anume unitate și într-o anume perioadă, un compartiment sau altul poate avea o importanță prioritară, iar calitățile personale ale celor propuși trebuie avute și ele în vedere. Consider însă că în orice ipoteză, din consiliu (eventual și din B.E.) n-ar trebui să absenteze — ca membri de drept — **șeful compartimentului organizarea producției și muncii, protecția muncii** (care, în cadrul atribuțiilor ce-i revin privind controlul sarcinilor, ar putea asigura și secretariatul acestor organe, mai eficient decît șeful ori altă persoană din compartimentul planificare sau financiar) și **șeful compartimentului planificare-dezvoltare** (care să răspundă și de întreținerea la zi a tabloului de bord al conducerii colective). Sensul acestei propuneri rezultă de la sine, dacă ținem seama de importanța crescîndă a activităților respective în mecanismul de ansamblu al întreprinderii.

În vederea funcționării corespunzătoare a sistemului propus, precum și pentru creșterea eficienței activității organelor de conducere colectivă din întreprindere, apreciez necesar ca :

● toate materialele ce se prezintă în ședințele consiliului oamenilor muncii să fie întocmite (sau avizate, cînd sînt elaborate de alte colective) de **comisiile pe domenii** și însușite de „colectivul de stat-major" al C.O.M. ;

● să se avizeze de către acest colectiv întrunirea consiliului numai dacă : s-au soluționat problemele stabilite în ședința precedentă ; sînt create condiții de desfășurare operativă și eficientă a lucrărilor ;

● să se stabilească **criterii riguroase de selectare**, în adunările generale pe sectoare, **a reprezentanților** pentru adunarea generală sau pentru C.O.M., inclusiv pentru reprezentantul oamenilor muncii propus pentru funcția de vicepreședinte al consiliului (vechime în întreprindere, pregătire politică și profesională, devotament față de colectiv, spirit de inițiativă, exigență, simțul răspunderii personale ș.a.) ;

● să se creeze condițiile necesare în vederea **creșterii rolului adunării generale și a consiliului oamenilor muncii în fundamentarea indicatorilor economico-financiari** (de jos în sus), în asigurarea bazei materiale a planului și a desfacerii produselor pe piața internă și la export ;

● să se includă, între atribuțiile adunării generale a oamenilor muncii și ale „colectivelor de stat-major" al C.O.M., dreptul și obligația de **a trage la răspundere pe cei ce au acționat altfel decît s-a stabilit în bugetul de venituri și cheltuieli** și din vina cărora nu s-au obținut rezultatele scontate în crearea fondurilor, inclusiv a beneficiului ;

— **structura organizatorică a întreprinderii să fie mai flexibilă**, dîndu-se C.O.M. (sau „colectivului de stat-major") latitudinea unor adaptări în funcție de modificările ce apar ca necesare în viața întreprinderii și de a aproba structura de personal în cadrul numărului mediu și fondului de retribuție acordate ;

— să se asigure **o mai bună corelare între structura profesională** a membrilor organelor de conducere colectivă și ai comisiilor pe domenii **și atribuțiile** conferite acestora prin lege.

Aurel CRISTEA

Aplicarea regulamentului de funcţionare nu este facultativă!

CREȘTEREA complexității activităților economice și sociale ale întreprinderilor, multitudinea factorilor interni și externi de incidență ce trebuie avuți în vedere, rolul sporit ce revine, în aceste condiții, deciziilor strategice și celor operative, de corecție fac evidentă dependența tot mai strînsă a calității activității economice de calitatea actului de conducere. Analizînd experiența unităților fruntașe, vom găsi, de regulă, în temelia succeselor lor, o solidă armătură de previziune, adaptare, organizare, mobilizare și control, de acțiuni oportune, perseverente și eficiente prin care se manifestă atributele conducerii colective, participarea maselor de oameni ai muncii la rezolvarea problemelor economice și sociale.

Există însă, la unele întreprinderi, factori — tradiția de dată încă recentă a formelor instituționalizate ale democrației muncitorești ; practici ale stilului autoritar al conducerii unipersonale ; neglijarea metodelor științifice de luare a deciziei ; absolutizarea importanței preocupărilor operative în dauna celor cu bătaie mai lungă etc. — care fac ca în activitatea organelor prin care se exercită conducerea colectivă să apară elemente de formalism, un caracter dezorganizat datorat nedefinirii unor obiective clare derivate din conjugarea sarcinilor de plan cu situația efectivă, lipsă de fermitate și consecvență în îndeplinirea hotărîrilor adunărilor generale ale oamenilor muncii.

Astfel de cazuri — net minoritare în tabloul de ansamblu al activității C.O.M.-urilor, dar care trebuie, totuși, să rețină atenția prin influența potențial negativă asupra rezultatelor ce le obțin respectivele colective de muncă — au fost identificate în cadrul unei investigații făcute, anul trecut, de cabinetele teritoriale pentru problemele organizării economice și sociale. Notăm de la început că acestea nu s-au limitat la constatări, ci, sub îndrumarea comitetelor județene (municipale) de partid, au dat sprijin concret pentru înlăturarea deficiențelor, prin organizarea de dezbateri și schimburi de experiență, prin consultanță etc.

„Electromotor", întreprinderea de încălțăminte „Modern" și cea de industrializare a sfeclei de zahăr din Timișoara, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb și cea de produse ceramice din Lugoj sînt unități cu merite în organizarea producției, în introducerea progresului tehnic, dar ale căror conduceri colective au tergiversat fără justificare întocmirea propriului regulament de funcționare a consiliului oamenilor muncii și a biroului executiv, prin adaptarea la specific a regulamentului-cadru. Că o astfel de statuare ordonată a mecanismului activității nu e o simplă formalizare a unor reguli oricum cunoscute și aplicate, o demonstrează încălcările de atribuții întîlnite, de pildă, la Întreprinderea mecanică Brașov, la Combinatul chimic din orașul Victoria, la „Colorom" Codlea sau Combinatul de celuloză Zărnești, unde probleme de competența consiliului oamenilor muncii se discută în biroul executiv — și invers. Abaterea este de principiu, întrucît competențele atribuite celor două organe țin seama de sfera lor de intervenție (conducere strategico-tactică, respectiv operativă), de gradul caracterului lor reprezentativ și de autoritatea participanților la decizie; cînd biroul executiv rezolvă probleme de resortul consiliului, înseamnă că o face peste capul președintelui și celorlalți membri ai C.O.M., ceea ce contravine democrației muncitorești și prezintă un risc accentuat de îngustare a opticii în orientarea deciziilor.

Alt exemplu : la Întreprinderea județeană de construcții-montaj Tulcea, la Exploatarea minieră Somova-Mahmudia, reuniunile de lucru ale birourilor executive nu sînt programate (ca termen, dar mai ales ca temă) după un program de muncă, astfel că — prin necunoașterea din vreme a problemelor de către toți participanții — își atenuează sensibil caracterul deliberativ, devenind simple ședințe operative de producție.

Eludînd regulamentul de funcționare, care definește și paleta problematicii ședințelor, C.O.M. și B.E. de la întreprinderea „Electrocentrale" și Țesătoria de mătase din Deva și-au supraîncărcat în mod frecvent ordinea de zi cu chestiuni curente, ce puteau și trebuiau să fie soluționate la nivelul compartimentelor ; oare aceasta nu diminuează responsabilitatea pe treptele ierarhice ? Și cum funcționează această responsabilitate la Întreprinderea de lianți din aceeași localitate, unde aceleași probleme se repetă în planurile de muncă ale C.O.M. de la o lună la alta, de la un trimestru la altul, iar în planurile de măsuri revin aceleași puncte care nu se realizează ?

Anul trecut, C.O.M. de la Întreprinderea de construcții industriale și montaj Brașov s-a întrunit numai de două ori. Mai rar, adică, decît adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii ! Aria teritorială a activității acestei unități nu poate, în nici un caz, să justifice ocolirea obligativității muncii și conducerii colective. După cum „urgențele" nu pot motiva, la „Electroprecizia" Săcele și Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș, decalarea datei stabilite inițial pentru mai mult de jumătate din ședințele ordinare ale C.O.M. și ținerea a peste o treime dintre acestea în absența reprezentanților oamenilor muncii.

Unele materiale prezentate în ședințe cu un caracter constatativ și justificativ, nu pot sta la baza unor decizii adecvate, deseori ele sînt întocmite de cîte o singură persoană și nu prezintă variante de măsuri. Comisiile pe domenii (de pildă la „Libertatea" Sibiu, Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, Întreprinderea de utilaj pentru prelucrarea cauciucului Băicoi) nu sînt antrenate la redactarea materialelor, la efectuarea de analize și întocmirea de studii. Astfel de semnalări provin din mai multe județe, relevînd că nu pretutindeni cerințele unei conduceri deopotrivă științifice și participative sînt înțelese, agreate și urmate.

Apropiatul Congres al consiliilor oamenilor muncii va trebui să marcheze un punct de cotitură în abordarea de către aceste organe a rolului și răspunderilor ce le revin. Importanța politică, economică și socială a conducerii colective și autoconducerii este prea mare pentru a putea fi îngăduite manifestări, chiar izolate, de neadaptare la exigențele noului, la imperativele ordinei și disciplinei în întreaga activitate.

Dan CONDREA

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

Planul — realizat ritmic, integral la toate sortimentele

ÎN MAREA ÎNTRECERE ce se desfășoară în întreaga țară pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor de plan prevăzute pentru acest an, o atenție deosebită se acordă realizării ritmice, integrale, și la toate sortimentele a prevederilor de plan, depășirii, în condiții de calitate, a întregii producții planificate. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., este necesară o eșalonare judicioasă a producției, în special în perioada semestrului II al anului, pentru asigurarea îndeplinirii integrale a planului pe 1981.

Referindu-ne, în acest context, la activitatea întreprinderii chimice Dudești este de subliniat faptul că datorită mobilizării largi a colectivului de oameni ai muncii, **s-a reușit să se realizeze și chiar să se depășească, pe primele 4 luni din 1981, prevederile de plan, la principalii indicatori. Astfel, producția netă a fost îndeplinită în proporție de 158,5%, producția marfă 164,3%, producția fizică 121,09%, exportul 105,56%, productivitatea muncii 166,09%** etc. Aceste rezultate au fost posibile ca urmare a fundamentării și aplicării corespunzătoare a tuturor măsurilor anterior stabilite în adunările generale ale oamenilor muncii, privind pregătirea condițiilor necesare înfăptuirii obiectivelor stabilite pentru acest an, valorificarea largă a rezervelor interne, disponibile, promovarea progresului tehnic etc. De altfel, aceste realizări sînt și o urmare a dorinței întregului nostru colectiv de a cinsti prin fapte cît mai concludente Congresul consiliilor oamenilor muncii, ce va avea loc în curînd.

Eforturi susținute în sprijinul producției

ACTIVITATEA FRUCTUOASĂ desfășurată în acest an este legată, în primul rînd, de accentuarea unui factor important al organizării producției și a muncii și anume **mobilizarea superioară a resurselor materiale și umane**, orientarea lor spre realizarea zi de zi, lună de lună, a sarcinilor de plan. Aceasta a și făcut posibil ca pe baza rezultatelor obținute și a dificultăților cu care s-a mai confruntat întreprinderea în anii precedenți, să se poată elabora un amplu program de măsuri orientat în principal pe :

- asigurarea pregătirii corespunzătoare a producției anului 1981
- accentuarea creșterii productivității muncii în condițiile specifice ale întreprinderii
- sporirea rolului gîndirii tehnice proprii pe linia dezvoltării unor noi tehnologii de fabricație și a perfecționării parametrilor tehnico-funcționali ai produselor noi asimilate
- modificarea structurii exportului în vederea creșterii ponderii produselor cu grad superior de prelucrare industrială.

Din multitudinea acestor măsuri se desprind două direcții de acțiune care au constituit obiectul central al activității întreprinderii și anume : pregătirea corespunzătoare a producției și sporirea productivității muncii :

1) Pregătirea producției acestui an, începută încă din 1980, s-a concretizat, în principal, prin modul **sistematic în care s-a urmărit realizarea obiectivelor fiecărei etape a acestui proces, de la nominalizarea producției pînă la onorarea comenzilor beneficiarilor.** În același timp, nominalizarea producției s-a făcut pe verticală, pînă la nivelul fiecărei secții, instalații și produs, pe luni și trimestre, ceea ce a condus la obținerea unei structuri stabile și realizarea ritmică a planului fizic și stabilirea anticipată a nivelului de realizare a producției nete și a celorlalți indicatori valorici (cheltuielile de producție, beneficiul etc.). Urmărirea strictă a realizării producției pe sortimente și evidențierea cheltuielilor pe produse a dus la obținerea de economii, de exemplu, la consumuri specifice de 22 milioane lei, paralel cu suplimentarea cantităților de produse erbicide necesare pentru campania agricolă a acestui an. Nominalizarea producției fizice pe fiecare sortiment și în timp a permis, totodată, asigurarea unei structuri și cantități corespunzătoare a materiilor prime necesare, ritmicitatea și continuitatea producției. Toate acestea au făcut posibile ca pe primele 4 luni ale anului contractele de livrare, atît la intern cît și la export să fie în întregime realizate, în condiții de calitate superioară a produselor (în această perioadă au fost modificate standardele de calitate la peste 30 de reactivi chimici).

Totodată, este necesar să evidențiem faptul că efectele pozitive obținute pe baza asigurării pregătirii corespunzătoare a producției s-au datorat și deselor analize făcute împreună cu muncitorii și tehnicienii din fiecare secție și de la fiecare instalație, în scopul fundamentării modalităților și măsurilor concrete necesare obținerii cantităților suplimentare de produse solicitate. Astfel, prin eforturi proprii s-a asigurat îmbunătățirea proceselor tehnologice de obținere a sulfatului tribazic de plumb și a celor de la instalația de apă oxigenată, care au condus la creșterea producției anuale de la 1 500 t la 2 000 t și sporirea capacității proiectate cu 15%.

2) **Amplificarea căilor de creștere a productivității muncii** ca o condiție esențială a realizării dublei finalități a activității economice : sporirea producției fizice obținute în unitate de timp și creșterea valorii nou create. Aceasta s-a datorat, în principal, adîncirii concentrării și centralizării producției la nivelul întreprinderii, prin integrarea pe platforma Dudești a producției de reactivi chimici din platforma Pucheni și centralizarea întregii producții de erbicide, cu efecte directe asupra nivelului producției, folosirii judicioase a forței de muncă și utilizării integrale a capacităților de producție și mijloacelor de transport intern. De altfel, această măsură a creat condiții și pentru extinderea acordului global la nivelul secțiilor de lucru, asigurîndu-se pe lîngă o sporire cu 2% a producției realizate și creșterea gradului de cointeresare materială a personalului muncitor (cîștigul mediu a crescut cu circa 10%). Concentrarea producției a permis și o cunoaștere mai bună a cerințelor producției, precum și intervenții operative în fluxurile tehnologice, în special pe linia modificărilor și perfecționărilor aduse tehnologiilor de fabricație, și care s-au concretizat în sporuri însemnate ale producției și productivității muncii, economii materiale și financiare, folosirea eficientă a forței de muncă. De exemplu, prin amenajarea unei instalații noi de condiționare a dualului producția obținută la același număr de muncitori a crescut de la 5 t la 25 t în 8 ore.

Pentru noi, un domeniu important de creștere a productivității muncii l-a reprezentat și aplicarea consecventă, de la început, a indicației conducerii superioare de partid privind participarea directă la activitatea productivă a fiecărui cadru tehnic-economic din întreprindere, care alături de acțiunile de muncă patriotică au însumat o economie de peste 16 000 ore. Astfel, realizarea cu sporuri însemnate a producției de erbicide din acest an s-a datorat într-o proporție de 30% utilizării acestei căi, asigurîndu-se totodată importante economii de forță de muncă.

Deși rezultatele de pînă acum sînt bune, nu înseamnă că s-a făcut încă totul pe linia valorificării integrale a rezervelor interne de creștere, începînd de la locul de muncă și secția de producție și pînă la nivelul unității economice. Astfel, de la începutul anului întreprinderea s-a confruntat cu unele greutăți cum ar fi : — calitatea necores-

punzătoare a unor produse (unii stabilizatori pentru producerea maselor plastice, reactivii folosiți la produsele cu utilizare farmaceutică etc.) ; — preocupare insuficientă pentru recuperarea resurselor refolosibile (ca în cazul recuperării acidului lauric din apele de spălare a peroxidului de la „Lauroil" și utilizarea „cozilor și frunților" de distilare de la purificarea solvenților și alcoolilor) ; — nerealizarea producției fizice la toate sortimentele (de exemplu cei cinci reactivi chimici pe bază de mangan) etc.

Priorități în valorificarea resurselor

ÎN VEDEREA REALIZĂRII integrale și depășirii planului pe acest an întreprinderea și-a propus să mobilizeze, într-un grad înalt, o gamă variată de resurse, stabilind totodată și o serie de direcții prioritare de acțiune pentru perioada imediat următoare :

● **mobilizarea resurselor de creativitate** ale întregului colectiv în vederea intensificării acțiunii de asimilare a produselor noi, paralel cu îmbunătățirea structurii sortimentale a producției și exportului. Astfel, pe lîngă cele 8 produse cuprinse în plan întreprinderea s-a angajat să-și suplimenteze cu 93 numărul de produse noi asimilate (alhidridă acetică, sulfocianură de potasiu, citrat de amoniu, permanganat de potasiu etc.), paralel cu sporirea cu 50 a numărului de reactivi realizați în prezent, produse cu un înalt grad de prelucrare industrială ;

● **reproiectarea constructivă și tehnologică a unor utilaje**, instalații și piese de schimb pentru asigurarea unor parametri tehnico-funcționali de calitate superiori și reducerea importului. Se evidențiază aici atît unele îmbunătățiri tehnologice ale instalațiilor (definitivarea experimentării obținerii alcoolului etilic absolut prin distilarea algeotropă dernară și obținerea hidroxidului de mangan prin calcinarea carbonatului de mangan) și modernizări ale capacităților de producție (schimbarea condițiilor de cristalizare a clorurii de bariu reactivi și modificarea condițiilor de precipitare cu amoniac a precipitatului alb de mercur), cît și importantele economii de peste două milioane lei prin intensificarea acțiunii de asimilare a pieselor de schimb.

● **utilizarea integrală a întregii capacități de producție** atît prin încărcarea corespunzătoare a fiecărei instalații cît mai ales prin asigurarea unei multifuncționalități a acestora în exploatare.

● **punerea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați** în termen a celor două capacități de producție prevăzute pentru acest an (dezvoltarea instalației de peroxizi organici și instalația de polieterglicolici), care vor permite satisfacerea în totalitate a cerințelor beneficiarilor interni de peroxizi și solvenți organici în industria de lacuri și vopsele.

Desigur, toate acestea scot în evidență faptul că posibilitățile de sporire a producției, în acest domeniu de activitate, nu sînt nici pe departe epuizate. Studierea și aprofundarea aspectelor desprinse din experiența noastră de pînă acum, precum și din experiența altor unități cu rezultate bune în realizarea integrală a planului vor contribui la îndeplinirea în bune condiții și cu eficiență sporită a prevederilor de plan din acest an.

Gh. DINU
director al Întreprinderii chimice Dudești

Stimularea mecanizatorilor pentru rezultate deosebite în campania de vară 1981

PE LÎNGĂ măsurile tehnice și organizatorice în vederea executării la timp și de calitate a lucrărilor agricole din campania de vară, au fost luate măsuri și de ordin economic, stabilindu-se criterii privind stimularea mecanizatorilor pentru rezultate deosebite. Stimularea mecanicilor agricoli se va face pentru depășirea normelor la : recoltarea cerealelor păioase ; balotarea paielor ; arat, pregătit teren și însămînțat culturi duble.

Nivelul premiului este de 130 lei pentru depășirea normei zilnice de lucru, la o anumită dată, cu cel puțin 30 la sută ; premiile vor putea fi acordate la cel mult 20 la sută din numărul mecanicilor agricoli (combinieri, mecanici agricoli care lucrează cu presele, tractoriști), cu condiția ca aceștia să execute lucrări de calitate.

Din graficul alăturat (A), întocmit pentru situația în care la recoltarea cerealelor păioase (orz, grîu) lucrează o formație compusă din 12 combine acționate de 12 mecanici agricoli, rezultă că 9 combinieri depășesc norma zilnică de lucru, unul realizează această normă, iar 2 se situează sub normă. Din cei care depășesc norma, numai 4 înregistrează realizări de peste 30 la sută, și dintre aceștia trebuie stabiliți combinierii care vor fi premiați. Aplicîndu-se procentul de 20 la sută, rezultă că vor fi premiați 2 combinieri (prin rotunjire, în minus, de la 2,4), deci combinierii cu nr. 9 și 3, în cazul că aceștia au efectuat lucrări de calitate. În caz contrar, combinierii cu nr. 1 și 11 pot fi incluși între cei premiați (avînd depășiri la norma zilnică de lucru de peste 30 la sută). De subliniat că și în cazul unei formații de 8 combine pot fi premiați tot 2 combinieri (prin rotunjire, de această dată, în plus). Din graficul alăturat (B) rezultă că premiul pentru depășirea normei zilnice de lucru poate să reprezinte echivalentul retribuției cuvenite pentru realizarea normei zilnice de lucru. Trebuie precizat aici că, în condițiile în care formația lucrează în acord global, pentru depășirea producției planificate se acordă retribuție suplimentară întregii formații, inclusiv celor premiați prin aplicarea criteriilor de mai sus.

La balotarea paielor, o condiție suplimentară pentru acordarea premiilor este aceea ca lucrarea de balotare și eliberare a terenului de baloți să se încheie în cel mult 48 de ore de la terminarea recoltării pe tarlaua respectivă. De asemenea, acordarea premiilor pentru depășirea normelor la arat, pregătit teren și însămînțat culturi duble este condiționată de încheierea însămînțării culturilor duble în termen de 48 ore de la terminarea recoltatului pe tarlaua respectivă.

În toate cazurile, acordarea premiilor trebuie să aibă la bază înregistrările corespunzătoare în evidența tehnic-operativă (fișe de treer ale zilei precedente și procese verbale de recepție întocmite decadal).

I. M.

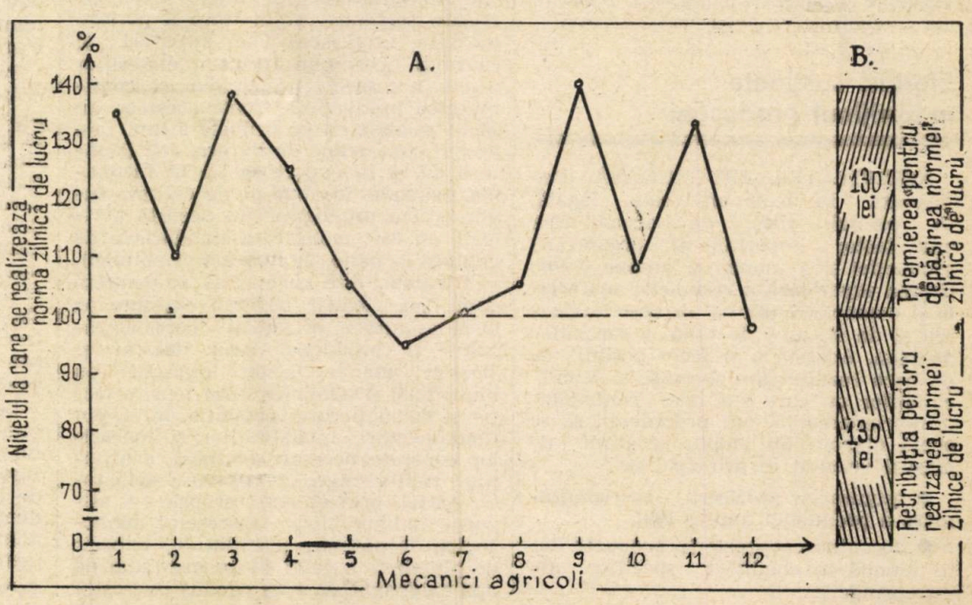

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

CALITATE – COMPETITIVITATE: UN IMPERATIV AL CREȘTERII EFICIENȚEI

RIDICAREA CONTINUĂ a calității produselor în toate unitățile economice, în condiții de eficiență sporită, reprezintă o cerință de bază pentru creșterea competitivității și a rentabilității producției, un element fundamental în procesul satisfacerii în grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și ale exportului, al sporirii bunăstării și civilizației întregului popor. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din ziua de 4 iunie a.c., **în fiecare întreprindere, în întreaga economie națională, se impune o intensificare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului privind ridicarea calității tuturor produselor, care are o importanță primordială pentru progresul economiei noastre naționale.**

În lumina sarcinilor complexe, de mare responsabilitate care le revin în acest domeniu, unitățile economice din întreaga țară acționează cu forțe sporite în vederea îmbunătățirii continue a performanțelor tehnice, economice și estetice ale produselor. Eforturile creative și organizaționale întreprinse în vederea ridicării performanțelor calitative ale produselor românești, realizării pe parcursul fabricației a unei calități a produselor în concordanță cu prevederile din documentațiile de execuție s-au materializat la acest început de an și de cincinal în numeroase **realizări de prestigiu :**

● au fost substanțial ridicate clasele de calitate ale produselor realizate prin omologarea în condiții de calitate înaltă și trecerea în fabricație a multor produse cu caracteristici ridicate, printre care se cuvin amintite motoarele Diesel de 360 CP, locomotivele Diesel electrice de 1 100 CP cu motor ușor și alimentator, axe cardanice pentru instalații de foraj de mare adîncime, centre de prelucrare, mașini de găurit în coordonate, agregate complexe de prelucrat și filetat mufe pentru industria petrolieră, calculatoare electronice, numeroase mărci de oțeluri superioare, sute de produse din industria chimică, din celelalte ramuri ;

● sporirea calității de conformitate cu prevederile din proiecte a fost realizată în procesul de execuție prin ridicarea calificării personalului muncitor, extinderea metodelor eficiente de control activ și nedistructiv pe fluxul de fabricație și, în final, verificarea și modernizarea utilajelor tehnologice, a S.D.V.-urilor, îmbunătățirea condițiilor de depozitare a semifabricatelor și a produselor finite etc.

Realizările prezentate nu oglindesc, evident, decît o parte din rezultatele obținute în întreprinderi ca urmare a aplicării programelor speciale privind ridicarea calității produselor. Alături de ele însă, trebuie menționat faptul că, așa cum aprecia secretarul general al partidului la recenta Consfătuire de lucru cu activul de partid, pe lîngă produsele cu performanțe înalte, se mai mențin uneori în fabricație produse și tehnologii ai căror parametri se cer cît mai urgent perfecționați, că mai există încă, la unele locuri de muncă, indisciplină și lipsă de exigență în desfășurarea proceselor tehnologice. Avînd în vedere importanța înlăturării operative a acestor neajunsuri, investigațiile prezentate în continuare își propun să evidențieze cauzele generatoare și să sugereze unele soluții de remediere.

Performanțe superioare – din fază de concepție

PENTRU RIDICAREA calității produselor fabricate în condiții de eficiență sporită, în întreprinderi trebuie să se acționeze atît în direcția conceperii de produse noi sau modernizate cu performanțe superioare, deci a îmbunătățirii clasei de calitate, cît și a respectării riguroase în fabricație a prevederilor din proiectele de execuție, deci a calității de conformitate. Este adevărat că în anii cincinalului precedent, al revoluției științifice și tehnice, a sporit considerabil față de trecut ponderea activităților privind asigurarea clasei de performanță a produselor. Și totuși, avînd în vedere că tot atît de adevărat este și faptul că se mai mențin uneori în fabricație produse învechite, se conturează pregnant ideea că pentru a spori gradul de competitivitate al produselor se impune în continuare o accelerare a procesului de asigurare a unor clase de calitate tot mai ridicate. În acest scop **atenția specialiștilor se cere concentrată spre deplasarea priorităților de la asigurarea calității de conformitate la realizarea unor clase de calitate superioare,** situate la nivelul celor mai bune performanțe înregistrate pe plan mondial (fig. nr. 1), desigur, fără a neglija cu nimic însemnătatea pe care trebuie să o aibă în continuare exercitarea unui control riguros al concordanței parametrilor din documentație cu cei efectiv realizați în producție. Deosebit de importantă este în acest context respectarea cerinței ca, printr-un efort creativ sporit, asimilarea unor noi produse sau modernizarea altora, efectuată în scopul reducerii importurilor sau diminuării consumurilor materiale să nu diminueze cu nimic calitatea obținută.

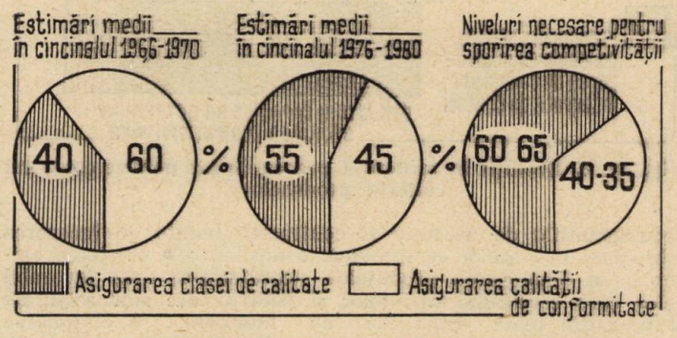

Fig. nr. 1 Evoluții în structura activităților de asigurare a calității produselor

Din investigațiile efectuate a reieșit că pentru a spori „productivitatea" în procesul de elaborare a ideilor de produse cu caracteristici superioare, apare necesară perfecționarea continuă a sistemului de evaluare a rezultatelor cercetării, a structurii organizatorice a unităților de cercetare în sensul întăririi unităților direct productive cu nuclee puternice de cercetare-proiectare, colective interdisciplinare de cercetare etc., a utilizării personalului de cercetare prin acordarea unei atenții sporite sistemului de selecție și încadrare, și, acolo unde este cazul, sistemului de calificare și cointeresare.

De la controlul post-operativ, la cel activ și preventiv pe flux

DEȘI ESTE un adevăr evident faptul că, indiferent de produs, calitatea se realizează în toate etapele activității productive, atît în cea de execuție, cît și în cea de pregătire a fabricației, în unele cazuri menținerea unui nivel înalt al calității produselor mai este concepută de către anumiți specialiști în principal prin amplificarea în final a controlului produselor. Fără îndoială, și în aceste cazuri drumul produselor de calitate necorespunzătoare a fost barat, totuși, nu trebuie uitat faptul că în astfel de situații controlul postoperativ a acționat cu eficiență redusă, în sensul că a reușit doar să constate defecțiunile, fără a putea să le prevină, sau să informeze operativ conducerea întreprinderii despre locul și timpul la care s-au produs. Dacă la aceasta se adaugă și faptul că, totuși, cauzele care provoacă cele mai mari și frecvente deficiențe de calitate sînt localizate în etapa de pregătire a fabricației și nu în cea de execuție, **se poate aprecia ca necesară creșterea prioritară a ponderii și contribuției controlului activ și preventiv** prin : ● reorganizarea comisiilor de recepție a materiilor prime, materialelor, pieselor și subansamblelor, astfel încît să se prevină introducerea în fabricație a celor ce nu îndeplinesc condițiile de calitate prevăzute în documentații. ● analiza și clarificarea, de către compartimentele tehnice și cele de control de calitate din unități, a tuturor prevederilor din

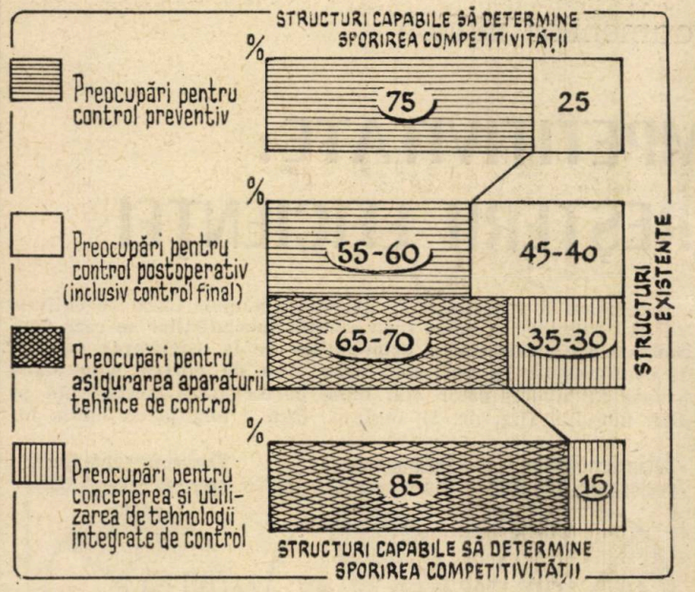

Fig. nr. 2. Evoluții în structura preocupărilor pentru controlul calității produselor

documentațiile de execuție și contracte, înainte de începerea fabricației produselor ce trebuiesc controlate ; ● creșterea exigenței în omologarea produselor, acordîndu-se aviz favorabil celor care corespund cerințelor și pentru care sînt asigurate și pregătite toate condițiile de fabricație ; ● eliminarea derogărilor care se mai acordă uneori drept „rabat" în realizarea parametrilor tehnico-economici prevăzuți în documentații ; ● urgentarea încheierii acțiunii de testare a tuturor controlorilor de calitate și a metrologilor.

Pentru implementarea unui control activ, eficient, interesantă de examinat ar fi și cerința — formulată de unii specialiști din întreprinderi — de deplasare mai accentuată a interesului de la dotarea fragmentară cu mijloace necesare asigurării calității către preocupările privind conceperea și utilizarea unor tehnologii unitare, integrate de control (fig. nr. 2). Este vorba de elaborarea din timp a unor programe tehnologice de control care trebuie realizate în cadrul documentației tehnice de execuție de către unitatea de cercetare de profil împreună cu unitatea producătoare și care nu se realizează în prezent la vreme și de calitate. Dat fiind că stabilesc într-o viziune sistemică modul și durata de efectuare a operațiunilor de control, aparatura și celelalte mijloace necesare, calificarea personalului, modalitățile de efectuare a unui control activ, ele constituie un instrument de bază pentru fundamentarea organizării activității de control, iar absența lor determină mari greutăți în normarea muncii de control, în dimensionarea compartimentelor C.T.C. ș.a.

Argumente pentru extinderea gestiunii calității produselor

PRACTICA A DEMONSTRAT că o adevărată calitate presupune realizarea ei în condițiile economisirii resurselor materiale și umane utilizate, ale reducerii cheltuielilor de producție. Printre mijloacele care stau la îndemîna specialiștilor din unitățile economice pentru realizarea simultană a celor două comandamente majore — sporirea calității și reducerea costurilor — deosebit de eficientă, dar din păcate mult prea puțin utilizată față de avantajele însemnate pe care le aduce în aplicare, este metoda „gestiunea calității produselor". Ea acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate (prin intensificarea controlului și a preocupărilor pentru îmbunătățirea soluțiilor constructive și tehnologice cuprinse în proiectele produselor, ridicarea calificării cadrelor, dotarea cu standuri de probă etc.), se obține o diminuare a cheltuielilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a costurilor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil (fig. nr. 3). De exemplu, aplicarea gestiunii calității la întreprinderile „Electroprecizia"-Săcele, „Electroaparataj"-București, Întreprinderea de motoare electrice Pitești a făcut posibilă reducerea costurilor totale ale calității în medie cu 10—15% în condițiile sporirii nivelului calitativ al produselor.

În acest cadru **insistăm din nou asupra necesității ca în unitățile economice să se depună eforturi substanțiale amplificate pentru înlăturarea tuturor cauzelor care au tendința să restrîngă aria sa de aplicare, să stăvilească generalizarea experienței înaintate acumulată în implementarea gestiunii calității cu o eficiență ridicată.** Pe această linie, preocupările factorilor implicați vor trebui să aibă mai mult în vedere : ● accelerarea elaborării unei metodologii care să asigure o interpretare unitară a tuturor elementelor care intervin în bilanțul calității, în repartizarea costurilor pe cele trei categorii ; ● perfecționarea sistemului actual de evidență primară și, în general, a sistemului informațional economico-financiar actual care nu în toate întreprinderile definește și evidențiază nemijlocit costurile calității cu toate elementele lor componente.

Perfecționări ale sistemului de urmărire a nivelului calității

ÎN CE PRIVEȘTE clasa de calitate, unitățile noastre dispun de un sistem bine fundamentat de criterii de apreciere, aliniat ca nivel de performanțe tehnice, economice și funcționale la cele mai bune realizări de pe plan mondial. Revenim însă asupra constatării că, în ce privește urmărirea calității produselor față de prevederile documentației de execuție, indicatorii pe care îi are la dispoziție întreprinderea nu oglindesc, în principal, aspectele pozitive ale activității desfășurate pentru realizarea unor produse de calitate, oferind informații referitoare doar la ponderea valorică a rebuturilor și remanierilor în producția marfă ș.a. Dat fiind că, așa cum este și normal, acești indicatori nu se planifică, referitor la calitatea produselor există posibilitatea urmăririi planificate

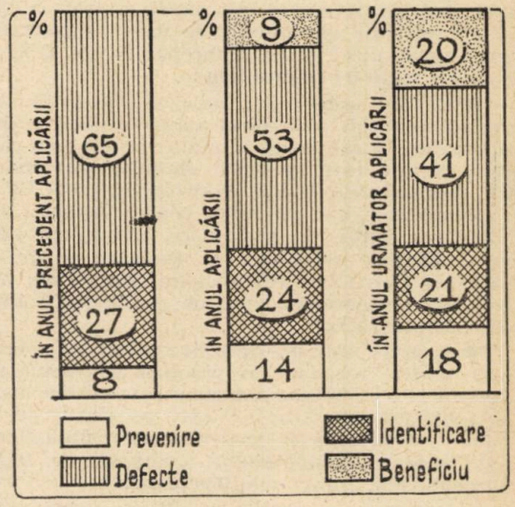

Fig. nr. 3. Evoluția costurilor calității în condițiile aplicării gestiunii calității într-o întreprindere constructoare de mașini

doar a indicatorilor „ponderea produselor noi și modernizate în producția marfă vîndută și încasată", și „ponderea producției de calitate superioară care se realizează în mai multe clase de calități", care însă, nu oferă decît indirect informații despre nivelul calității produselor, sau nu au decît o aplicabilitate restrînsă.

Pentru rezolvarea problemelor semnalate, **ar putea fi luată în discuție oportunitatea aplicării indicatorului** „ponderea produselor cu marcă de calitate în totalul producției marfă", dat fiind că în Legea calității produselor este prevăzută acordarea mărcii de calitate acelor produse care se situează la nivelul celor mai bune performanțe obținute pe plan mondial, precum și faptului că acest indicator va putea fi planificat, iar evoluția lui va putea fi urmărită în timp. Aplicarea lui în practică presupune însă ca **în întreprinderi să se acorde o atenție sporită realizării de produse care să se înscrie cît mai bine în aria de exigențe pe care o presupune marca de calitate, iar factorii de resort să acționeze pentru transpunerea mai operativă în practică a prevederilor legale referitoare la acordarea mărcii de calitate.**

Cunoașterea și extinderea experienței valoroase acumulate în numeroase întreprinderi în domeniul ridicării eficiente a calității, generalizarea cît mai rapidă a metodelor și tehnicilor valoroase folosite, pot reprezenta — prin utilizarea lor selectivă și specifică — factori importanți de accelerare, în cincinalul actual al calității și eficienței, a procesului de ridicare a performanțelor produselor românești, de creștere a competitivității lor în cadrul schimbului mondial de valori.

Bogdan PĂDURE

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

COSTURILE ACTUALE DE PRODUCȚIE — BAZA CREȘTERII RENTABILITĂȚII

ÎN PERIOADA cincinalului precedent s-au produs mutații importante în volumul și structura producției, în nivelul productivității sociale a muncii ca efect al dezvoltării în ritmuri susținute a bazei tehnico-materiale, perfecționării continue a tehnologiilor de fabricație, valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale din țară și import, organizării științifice a producției și a muncii etc. Multitudinea factorilor care au acționat în perioada menționată asupra costurilor de producție a determinat o evoluție diferită — ca sens și intensitate — a acestora, pe produse, grupe de produse, subramuri și ramuri ale economiei naționale.

Reducerea costurilor — rentabilități ridicate

ESTE DE PRECIZAT faptul că, în timp ce în unele subramuri ale industriei — cu precădere cele destinate prelucrării finale — cum sînt construcția de mașini, industria ușoară, unele subramuri ale industriei chimice și alimentare s-au înregistrat reduceri însemnate în nivelul costurilor de producție, obținîndu-se față de prețurile de producție stabilite la 1.I.1977 rentabilități ridicate, în alte ramuri industriale, îndeosebi cele extractive, cheltuielile materiale și totale au crescut de la an la an, în general datorită condițiilor de exploatare, respectiv a punerii în circuitul economic a unor zăcăminte cu conținuturi mai reduse de substanțe utile aflate la adîncimi mai mari, astfel încît prețurile de producție și de livrare în multe cazuri erau necorespunzătoare.

Dacă notăm, de exemplu, cu 100 nivelul costurilor în lei/U.M. care au stat la baza stabilirii prețurilor de producție (anul 1975) la unele materii prime de bază, evoluția acestora are forma din tabelul de mai jos.

Menționăm faptul că măsurile luate pentru punerea în valoare a resurselor interne, deși au condus la creșterea costurilor de producție, s-au justificat pe deplin din punct de vedere economic, fiind o cerință obligatorie pentru creșterea bazei proprii de materii prime necesare dezvoltării economico-sociale în ritmurile stabilite, în condițiile accentuării pe plan mondial a crizei energetice și de materii prime și a proceselor inflaționiste tot mai pronunțate.

După cum se știe, în ultimii ani prețurile materiilor prime din import și îndeosebi ale purtătorilor de energie au înregistrat creșteri spectaculoase; aceste creșteri au fost practic suportate, sub forma diferențelor de preț, de către bugetul de stat. Acoperirea de la bugetul de stat, pe calea subvențiilor pentru producția internă și a diferențelor de preț la importurile de materii prime și materiale, care la nivelul anului 1980 a ajuns la peste 70 miliarde lei și care, după cum am arătat, trebuiau să se reflecte în costurile ce stau la baza evaluării producției, a provocat unele neajunsuri asupra comensurării și urmăririi procesului complex al dezvoltării economico-sociale.

Eliminarea acestora era posibilă numai printr-o revedere a prețurilor de producție și de livrare pe baza unei cunoașteri temeinice a costurilor reale de producție pe produse, grupe de produse, subramuri și ramuri ale economiei. Pe această linie se înscrie complexul de măsuri aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și adoptat de Marea Adunare Națională cu privire la actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare și a tarifelor pentru serviciile prestate unităților socialiste.

Mutațiile intervenite în structura pe ramuri a prețurilor de producție și de livrare în urma acțiunii de actualizare pusă în aplicare de la 1.I.1981 este redată în grafic.

Intrarea în vigoare de la 1 ianuarie 1981 a prețurilor de producție și de livrare actualizate a creat condiții mai bune pentru funcționarea noului mecanism economico-financiar, pentru aplicarea principiilor autogestiunii, autofinanțării și autoconducerii muncitorești. După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 „numai așa vom putea aprecia exact cît ne costă un produs, pornind de la costurile reale ale materiilor prime, de la costul real al muncii; numai astfel vom ști cu cît îl vindem, care sînt beneficiile, dacă produsul respectiv este rentabil, dacă avem eficiență economică, dacă sîntem competitivi în raport cu ce se realizează pe plan internațional".

Avînd la bază costurile de producție planificate pe anul 1981, analizate critic, noile prețuri de producție și de livrare actualizate au creat premisele pentru rentabilizarea tuturor unităților economice care își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile de plan. Aceasta presupune realizarea integrală a producției fizice și valorice în structura dată prin plan cu încadrarea necondiționată în nivelul costurilor totale și materiale planificate. Practic, nivelul costurilor luat în considerare la dimensionarea noilor prețuri trebuie să constituie limită maximă, neadmițîndu-se nici un fel de depășiri determinate de risipă, utilizare nerațională a materiilor prime, combustibilului și energiei, nerealizării planului fizic, folosirii incomplete a capacităților de producție etc.

Fundamentarea riguroasă a programelor de reducere a costurilor

ÎNFĂPTUIREA acestor sarcini impune acțiuni hotărîte din partea tuturor factorilor de răspundere din economie, încă din primul an al cincinalului. În acest sens, este necesar ca în toate unitățile productive să se desfășoare analize complexe pentru **fundamentarea riguroasă a programelor de reducere a costurilor** cu măsuri concrete privind perfecționarea tehnologiilor de fabricație, reproiectarea produselor, utilizarea în proporție crescîndă a materialelor refolosibile, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, organizarea științifică a producției și a muncii. Avînd în vedere că, pe ansamblul industriei, materiile prime și materialele dețin o pondere de peste 67% în totalul costurilor de producție și de circa 84% din volumul cheltuielilor materiale, este necesar să se acorde o atenție deosebită **reducerii consumurilor specifice.** În acest sens, se impun noi măsuri pe linia reducerii, prin reproiectare, a gabaritelor produselor, eliminării rebuturilor și a deșeurilor în procesul de turnare și prelucrare prin îmbunătățirea proceselor tehnologice și creșterea gradului de calificare al muncitorilor, utilizării de materiale adecvate, corespunzător proiectelor de execuție, folosirii materialelor refolosibile etc.

Anul 1975=100

PRODUSUL	U.M.	ANII			
		1977	1978	1979	1980
Țiței extras	t	86,6	104,8	126,2	146,5
Gaz metan extras	1 000 mc	89,4	100,2	116,8	121,2
Huilă spălată energetică	t	101,8	105,9	113,5	124,5
Lignit din subteran	t	116,6	127,3	125,2	137,2
Lignit din carieră	t	112,5	143,6	239,3	254,9
Minereu de fier	t	123,6	134,5	161,3	184,4
Bauxită	t	106,2	105,4	111,2	114,9
Huilă pentru cocs	t	100,0	103,8	124,4	134,2

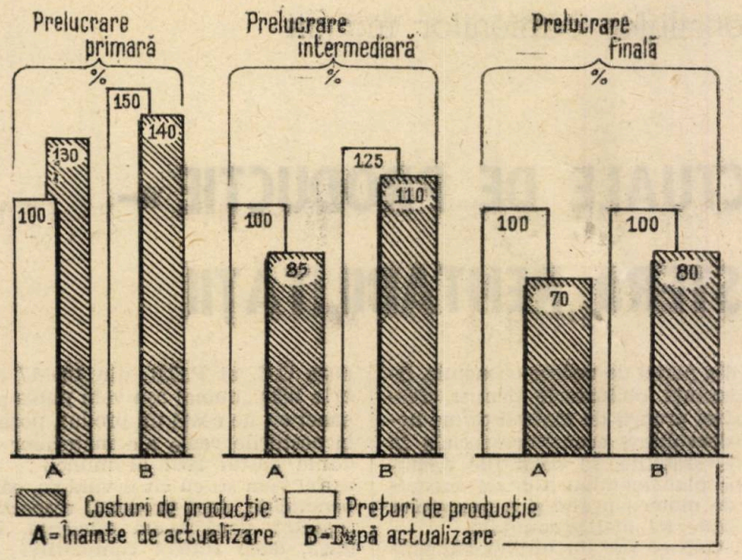

Se impun noi măsuri pe linia micșorării consumurilor de energie și combustibili (la nivelul anului 1980 acestea reprezentau peste 5% din totalul cheltuielilor materiale), prin eliminarea pierderilor, captarea și utilizarea energiilor rezultate din diversele procese tehnologice, restrîngerea consumurilor neproductive, introducerea de noi procese tehnologice sau perfecționarea celor existente care să conducă la un consum mai mic de energie și combustibil pe unitatea de produs, optimizarea transportului uzinal.

Un alt factor asupra căruia este necesar a se acționa în continuare în scopul reducerii cheltuielilor totale și materiale îl constituie **utilizarea intensivă a capacităților de producție.** În acest sens trebuie luate toate măsurile ce se impun pentru asigurarea unei aprovizionări ritmice a producției, executarea la termenele stabilite a reviziilor și reparațiilor curente și capitale, eliminarea întreruperilor, specializarea lucrătorilor, o mai bună folosire și întreținere a utilajelor în schimburile doi și trei și altele.

Printre factorii principali asupra cărora considerăm că mai sînt încă posibilități de acționare în vederea economisirii muncii sociale se situează și **utilizarea mai bună a forței de muncă,** creșterea eficienței acesteia. Este de precizat faptul că cheltuielile efectuate cu retribuția personalului muncitor dețin peste 17% din totalul costurilor de producție, iar în unele ramuri ale industriei ponderea este și mai ridicată. Ca urmare, sînt necesare și în această direcție noi măsuri care să conducă la reducerea costurilor pe unitatea de produs și implicit la încadrarea în prevederile de plan privind creșterea productivității muncii. Va trebui acționat în continuare pentru creșterea gradului de pregătire a forței de muncă, a ponderii muncitorilor direct productivi, o mai bună organizare a fluxului tehnologic, automatizarea unor operațiuni, îndeosebi a celor care necesită multă forță de muncă.

Desigur, gama factorilor asupra cărora se poate acționa pentru realizarea volumului de economii planificat la costurile de producție este mult mai largă, iar soluțiile și metodele de aplicat cu mult mai complexe. Se impune însă intensificarea analizelor, pe toate treptele organizatorice, în vederea depistării acestor soluții, înscrierea lor în programele speciale de măsuri, cu termene și responsabilități precise și urmărirea sistematică a modului în care se aduc la îndeplinire.

Totodată, avînd în vedere că ponderea în totalul costurilor de producție revine cheltuielilor legate de consumul de materiale și utilizarea capacităților de producție, cadrele tehnice din întreprinderi, centrale, ministere și din institutele de proiectare și cercetare trebuie să aducă un aport mult mai substanțial decît în prezent la fundamentarea și acoperirea integrală cu măsuri viabile, localizate pe produse și locuri de muncă, a programelor de reducere a costurilor.

Sarcinile noi pe linia reducerii costurilor și creșterii eficienței în acest cincinal al calității impun ca aceste **programe de măsuri să devină instrumente operative de lucru și decizie pentru organele de conducere colectivă** ale întreprinderilor, centralelor și ministerelor, să fie mai ales neîntîrziat puse în aplicare, pentru ca economiile scontate să fie în mod real obținute, singura cale prin care se fundamentează, obiectiv, rentabilizarea tuturor produselor, serviciilor, a întreprinderilor și întregii activități economice.

Nicolae VĂCĂROIU
Viorel BĂSCĂ

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Mașină specială de honuit

MAȘINA specială de honuit (superfinisat) corpuri de pompă pentru autoturisme, realizată de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică — Titan București, în colaborare cu firma „Citroën" din Franța, se prezintă ca o premieră națională de certă valoare. Împletind eficient cele două mari avantaje ale procedeului de honuire (productivitate de 3—4 ori mai mare față de alte procedee similare și precizie extrem de ridicată), acest utilaj complex este conceput în vederea dotării întreprinderilor cu specific de producție — serie foarte mare sau de masă, putînd intra, fără alte amenajări, în liniile de fabricație industrială. Această particularitate a determinat, de fapt, soluția constructivă, care reprezintă o noutate din punct de vedere tehnic și tehnologic.

Realizarea unei productivități ridicate (400—600 mm³ metal aşchiat pe minut) în activitățile de prelucrare a impus utilizarea procedeului de rodare cu scule diamantate. Pentru satisfacerea condițiilor de înaltă precizie necesară a fi asigurată piesei prelucrate, mașina este prevăzută cu 6 posturi de lucru (încărcare-descărcare, control piesă brută, rodare eboș, rodare finiție, control final și roluire suprafață) dispuse tehnologic, avînd inserate stații de control activ pe posturile de lucru. Soluția tehnică de complementare a rodării cu procedeul de roluire este o premieră absolută pe plan mondial și a impus o serie de particularități constructive. Dat fiind vitezele de lucru mari ale mașinii, ea este complet carcasată, în așa fel încît elimină orice pericol pentru personalul de deservire. Totodată, acționările ei sînt foarte moderne și de cea mai înaltă fiabilitate.

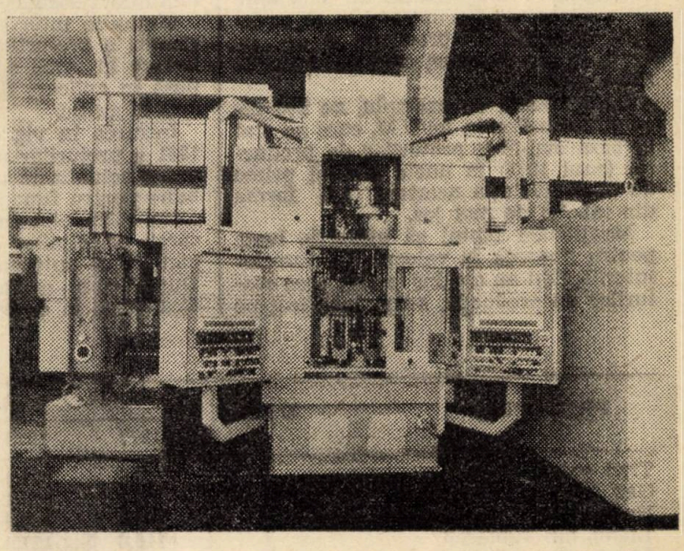

Această valoroasă realizare a creației științifice și tehnice oferă, totodată, posibilitatea reducerii eforturilor valutare necesare importării unor utilaje asemănătoare și a achiziționării sale de către beneficiari străini.

M. P.

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

Structuri de export deschise către inovația tehnică și organizatorică

ÎN ANII socialismului industria noastră ușoară a cunoscut o dezvoltare dinamică, producția sa acoperind necesitățile populației și contribuind în tot mai mare măsură la export. Paralel s-a dezvoltat și o industrie de mașini și echipamente pentru industria ușoară — grupată organizatoric în Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară, care constituie în prezent un sector important al construcțiilor de mașini — avînd în structura sa 14 întreprinderi specializate cu 30 000 de muncitori și un puternic sector de cercetare și creație tehnică — Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje de industrie ușoară, cu peste 800 de cercetători și proiectanți.

Oferta de export a acestei subramuri, prezentă pe piața externă sub marcă înregistrată : „TISCEMA" a Centralei de mașini textile, cuprinde o gamă foarte largă de utilaje și linii tehnologice complete pentru industria textilă, industria confecțiilor, industria de prelucrare a pieilor naturale și blănăriei, încălțămintei, pentru producția de bunuri de consum din cauciuc și mase plastice, pentru industria sticlei și a ceramicii fine.

Rezultatele bune obținute în organizarea producției de export ca și în comercializarea externă în anul 1980 au fost apreciate în mod deosebit, I.C.E. CENTRALA DE MAȘINI TEXTILE fiind distinsă cu Ordinul Muncii.

În continuare ne propunem să prezentăm cîteva elemente definitorii pentru strategia de export a centralei.

Argumentele competitivității tehnice

SE POATE SPUNE că industria ușoară, inclusiv mijloacele de producție pentru această industrie, are o îndelungată tradiție în țara noastră. Ca și în alte țări europene începuturile producției industriale în România sînt legate de industria textilă, sticlăriei etc. Însă, despre o industrie producătoare de mașini pentru industria ușoară nu se poate vorbi decît după primul război mondial, cînd începe producția de mașini necesare industriilor textilă și încălțămintei, sticlei și ceramicii fine. În anii construcției socialiste, industria ușoară, beneficiind de importante investiții — în ultimii ani fondurile de investiții alocate acestei ramuri s-au ridicat la cîteva miliarde lei pe an — a cunoscut o dezvoltare armonioasă, atît ca structură pe ramuri, cît și în profil teritorial.

Tradițiile acestor industrii în țara noastră au permis ca, într-un interval de timp relativ scurt, principalul furnizor de tehnologii pentru producția de bunuri de consum să devină propria industrie de utilaje pentru industria ușoară.

Sînt bine cunoscute azi întreprinderile românești specializate pe grupuri mari de utilaje textile ca de exemplu: „Unirea"-Cluj-Napoca, în utilaje pentru filaturi din fibre naturale și în amestec, utilaje pentru prelucrarea fibrelor sintetice și altele, „Metalotehnica"-Tg. Mureș, în special pe producția de utilaje pentru sectorul tricotaje, „Imatex"-Tg. Mureș pe utilaje în special pentru sectorul țesătorie, în timp ce „Metalul Roșu"-Cluj-Napoca produce utilaje din sectorul de finisaj textil, condiționare etc. În București, „Tehnometal" produce utilaje pentru industria textilă și pielărie.

În prezent, principalele caracteristici ale ofertei românești pentru export, care-i conferă o înaltă competitivitate, sînt :

Nivelul tehnic ridicat, obținut prin cercetare proprie, ca și prin cooperări internaționale cu firme de prestigiu.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU MAȘINI ȘI UTILAJE DE INDUSTRIE TEXTILĂ BUCUREȘTI, cu filiale în principalele centre ale industriei textile din țară: Arad, Cluj-Napoca, Iași, Lugoj, Sibiu, Tîrgu Mureș constituie o importantă forță de creativitate tehnico-științifică, concentrînd peste 800 de experți (cercetători, proiectanți etc.), angajați pe linia transpunerii în viață a programului de dezvoltare a fabricației de mașini textile, adoptat în ultimii ani.

Pornind de la studierea cererii interne și externe de profil, activitatea de cercetare-dezvoltare este axată pe: asimilarea de noi tipuri de mașini, utilaje și linii tehnologice de înalt nivel tehnic, adoptarea de tehnologii neconvenționale existente sau în curs de constituire, ridicarea parametrilor de funcționare (reducerea spațiului de amplasare-deservire, reducerea greutății mașinilor, concentrarea operațiunilor de prelucrare, reducerea consumurilor de materii prime, energie, combustibil, perfecționarea design-ului ca element al competitivității, modernizarea sistematică a nomenclatorului potrivit prognozelor tehnologice și de marketing.

Urmare a realizărilor deosebite obținute în activitatea de cercetare științifică, Centrala de mașini textile a fost solicitată să acorde licențe unor parteneri externi pentru invenții românești ca: proces de termocolare și termoformare — în Anglia, procedeu de fabricare a pansamentelor sterile pe bază de fracțiuni de colagen și procedeu de fabricare a grinzilor canal pentru hale industriale în R. F. Germania, procedeu de nitrurare în băi de sodiu — în Ungaria ș.a.m.d. În același timp, centrala a preluat o serie de procedee și tehnologii de prelucrare moderne de la firme de prestigiu ca: Officine Galileo și Necchi — Italia, Heberlein — Elveția, Bruckner, Ingolstadt și Thiess — R. F. Germania, Textima — R. D. Germană.

În actualul cincinal se va urmări creșterea în continuare a randamentului mașinilor prin: creșterea vitezei de lucru, crearea de linii automate, scurtarea proceselor tehnologice.

Oferta complexă, în gamă completă — este o altă caracteristică a programului de export pe care îl prezintă la ora actuală Centrala de mașini textile — București. Aceasta se referă în primul rînd la experiența amplă și potențialul industrial pe care-l deține în prezent centrala prin executarea și livrarea a circa 800 tipodimensiuni de echipamente tehnologice pentru cele mai diferite sectoare ale producției de bunuri de consum. Mai mult de 75 la sută din noile capacități de producție puse în funcțiune în ultimii ani în industria ușoară românească sînt de fabricație autohtonă. În livrările, în cooperare, pe terțe piețe sînt antrenate, alături de fabricile centralei și alte firme străine de prestigiu, participarea românească la aceste proiecte variind între 50—90 la sută din utilaje, în funcție de specificația beneficiarului.

Oferta complexă se exprimă, totodată, în capacitatea centralei de a oferi alături de utilaje, o gamă largă de servicii inginerești, absolut necesare în special în acțiunile de implantare de noi industrii în zone aflate în faza demarajului industrial. O PUTERNICĂ ORGANIZAȚIE DE ENGINEERING INTEGRAT — cum este la ora actuală Institutul de proiectări pentru industria ușoară (I.P.I.U.) oferă pentru toate sectoarele de profil (industrie textilă, confecții, încălțăminte, pielărie, articole plastice și din cauciuc, bunuri durabile) servicii de:

— elaborare de studii de fundamentare a dezvoltării (prognoză tehnologică și economică aplicată, planificare pe termen lung și mijlociu, studii de valorificare a resurselor, studii preliminare de fezabilitate);

— engineering pentru noi obiective (proiecte de execuție pentru obiective de industrie ușoară și instalații aferente; plan de implementare, studii geodezice și topografice, asistență tehnică în utilizarea engineeringului);

— servicii de organizare și management (diagnoze ale întreprinderii, proiectarea de noi sisteme de management și raționalizarea sistemelor existente, proiectarea de nuclee de cercetare-dezvoltare cu sistemul informațional subsecvent, proiectarea structurilor de producție, inclusiv metode ergonomice, studiul

muncii, transport-manipulare, modelare matematică, sisteme cu programare și reprogramare rapidă, proiectarea personalului, inclusiv metode de selecție, instruire, integrare accelerată, relații de grup, comunicare, proiectarea funcției comerciale și de marketing, a funcției financiare, rețele internaționale, precum și asistență tehnică în aplicarea know-how-ului de management).

În execuția acestor servicii institutul colaborează cu cei mai calificați experți, oameni de știință, cadre universitare. În ultimele trei decenii institutul a elaborat 500 de proiecte de obiective industriale pentru industria ușoară, aplicate atît în țară cît și peste hotare.

Flexibilitatea ofertei constituie o preocupare constantă a colectivului de ingineri, tehnicieni, cercetători ai centralei în vederea adaptării cu multă suplețe la condițiile de mediu ale partenerului (geografic, economic, industrial etc.) Desigur că un factor hotărîtor în acest sens l-a constituit experiența dobîndită de constructorii români de mașini în edificarea multor ramuri noi ale industriei ușoare românești, pornind de la cele mai noi tehnologii mondiale și de la soluții originale românești de mare randament și eficiență. Tendința de mondializare a schimburilor economice prezentă, ca preocupare majoră, în politica de dezvoltare și politica comercială a multor țări în curs de dezvoltare implică, între altele, industrializarea în propria țară a materiilor prime, inclusiv cele ale industriei ușoare (bumbac, in, lînă, piei etc.). Aceste preocupări și cerințe au găsit în partenerul român un furnizor cu experiență, dispunînd de tehnologii moderne, dornic de a dezvolta cooperarea cu țările în curs de dezvoltare, în spiritul promovării active a unei noi ordini economice internaționale.

Pentru a se putea integra cu ușurință în sistemele de producție ale diverșilor parteneri externi, fie cu linii complete, fie cu subansamble, o preocupare majoră în concepția producției de export a centralei a fost proiectarea standardizată și modularizată, ceea ce conferă o mare mobilitate în integrarea în cadrul unui obiectiv a diferitelor variante de echipamente și linii tehnologice.

Pentru cincinalul actual se preconizează continuarea acestei preocupări, însă la un nivel superior, și anume proiectarea liniilor de prelucrare într-o concepție integrată, generatoare de mari economii în exploatare.

Se urmărește, de asemenea, diversificarea tehnologiilor de prelucrare (pentru materii prime noi sau înlocuitori, materiale secundare, deșeuri).

Valorificare superioară înseamnă export de inteligență

COROLARUL acestei strategii de produs este că astăzi, atît în țară cît și în străinătate, mașinile purtînd marca „TISCEMA" sînt recunoscute printre cele mai bune în fabricarea, prelucrarea și finisarea firelor, materialelor textile, confecțiilor, pieilor sau încălțămintei, ca și pentru producerea obiectelor din sticlă și ceramică fină. Buna calitate și înalta funcționalitate a mașinilor a făcut ca cea mai mare parte a producției centralei să fie astăzi livrată la export în peste 30 de țări, din patru continente.

În ceea ce privește volumul valoric al exportului, dacă ar fi să luăm ca dată de referință anul 1979, s-ar putea arăta că în anul 1980 exportul de mașini pentru industria ușoară a crescut cu 54 la sută, iar pentru anul 1981 au fost încheiate deja contracte care asigură creșterea volumului de export la aproape dublu față de anul 1980.

Un important volum de livrări a fost efectuat de C.M.T. în țări cu tradiție în producția de mașini și utilaje pentru industria ușoară din Europa cum ar fi : R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, U.R.S.S., Spania, Italia, R. F. Germania, Grecia, Portugalia etc. Mașinile textile produse în România au fost, de asemenea, vîndute în S.U.A., Mexic și într-o serie de țări din Africa etc.

De o deosebită apreciere se bucură livrările de fabrici complete, echipate cu mașini textile, Centrala punînd la dispoziția partenerului toate serviciile complementare, pornind de la stadiul de proiectare, construcție, echipare cu mașini și instalații, ajungînd în final, pînă la acordarea asistenței tehnice și școlarizarea personalului local. Dintre aceste livrări complexe amintim: fabrici de confecții în Tanzania, filaturile de bumbac din Bangladesh, uzina de țesătorie din Congo, filatura de bumbac din Sudan, filatura de lînă și mătase, fabrica de tricotaje din R. P. Mongolă.

Cu personal ingineresc și economic de elită s-au efectuat și studii de fezabilitate pentru proiecte distincte ale partenerilor din străinătate, au fost școlarizați în funcționarea și întreținerea utilajului românesc, în fabricile textile românești numeroși tehnicieni de la diverse firme partenere.

Răspunzînd cererilor formulate de partenerii externi, ca și cerințelor de pe piața internă, Centrala industrială de mașini și utilaje pentru industria ușoară se va dezvolta puternic în acest cincinal pe cordonatele noii calități. În acest context, pentru anul 1985 se prevede o creștere a exportului de circa 13 ori față de anul 1980.

În actuala conjunctură internațională, extrem de critică pentru industriile tradiționale în țările dezvoltate, ca și explozia produselor noi, mai ales pentru articolele de modă, tot mai frecvent vor apare cereri pentru partizi mici de mașini, pentru dotarea unor mici unități de industrie ușoară, concepute a poseda o mare mobilitate în fabricație, serii scurte, cu prețuri mai mari decît produsele standard, de serie mare. Ca urmare, atît în negocierea comercială externă ca și în contractarea internă se impune o mare receptivitate față de acest tip de comenzi. Dar, desigur că receptivitatea producătorului final este hotărîtă, la rîndul său, de capacitatea de reacție promptă a industriei orizontale a subfurnizorilor. Statutul de exportatori acordat acestora din urmă este de natură să-i mobilizeze, prin aplicarea pîrghiilor de stimulare prevăzute.

Însemnata creștere a exportului I.C.E. „C.M.T." nu se va rezuma numai la o creștere cantitativă, ci și calitativă a produselor. În acest sens în perioada 1981—1985 s-a prevăzut asimilarea unui număr de 163 tipuri noi de mașini și utilaje și modernizarea unui număr important de tipuri de utilaje din producția curentă, în vederea ridicării nivelului performanțelor și competitivității acestora atît pentru asigurarea necesarului intern, cît și pentru export. Paralel cu aceasta producția de piese de schimb va fi astfel orientată încît să asigure cerințele beneficiarilor externi. În acest scop s-a prevăzut dezvoltarea condițiilor de producție și concepție existente și crearea de noi capacități, astfel încît să se poată realiza o concentrare a producției, o profilare și o specializare în continuare a întreprinderilor existente.

Modernizarea utilajelor exportate de I.C.E. „C.M.T." are în vedere și respectarea cerințelor de eficiență economică a exportului. În acest sens o atenție deosebită se va acorda reducerii consumului de metal al mașinilor, consumului de energie și apă, creșterii tehnicității utilajelor destinate exportului.

Nivelul tehnic și calitatea mașinilor românești de filat, tricotat, cusut, finisaj, ca și a mașinilor pentru încălțăminte au putut fi apreciate la tîrgurile și expozițiile internaționale — peste 16 — la care C.M.T. a participat cu exponate în anul 1980. Nu puține au fost cazurile cînd utilajele textile expuse la tîrgurile generale sau specializate au fost elogiate în presa de specialitate a țării organizatoare sau distinse cu trofee internaționale. Exemplu, medalia de aur obținută la Zagreb-R.S.F.I. pentru mașina de filat in uscat.

Pe linia comercializării, preocupările se concentrează în prezent asupra unor aspecte ca: perfecționarea rețelei de distribuție externă prin participarea C.M.T. la societăți comerciale mixte, crearea de depozite de piese de schimb în străinătate care să asigure promptitudinea service-ului, desfășurarea de acțiuni de prospectare-contractare prin grupele de specialitate constituite potrivit noilor reglementări ale activității de comerț exterior.

O deosebită atenție se acordă dezvoltării în continuare a cooperării și specializării în producție cu țările socialiste membre C.A.E.R., care permit buna satisfacere a necesarului de mașini textile ale fiecărei țări ca și dimensiuni optime de fabricație pe tipuri, linii și subansamble de mașini. Pentru un exportator relativ nou pe piața internațională cum este C.M.T. apare cu evidență faptul că o ascuțită luptă de concurență are loc nu numai pe planul calității, parametrilor, termenelor de livrare, creditului, dar și în ceea ce privește propaganda comercială, eforturile promoționale de introducere și menținere în atenția partenerilor actuali și potențiali din țările cu economie de piață. Pentru a răspunde acestor cerințe întreprinderea de comerț exterior și-a propus alcătuirea unor programe de promovare incluzînd editarea cu promptitudine a prospectelor, cataloagelor etc., participarea la tîrguri și expoziții internaționale, publicarea în presa specializată internațională de informații publicitare, desfășurarea de acțiuni de prospectare ș.a.

Lavinia NICULESCU
Ioan GEORGESCU

DEZBATERE „R. E."

INDUSTRIA MODERNĂ PRESUPUNE O OPTICĂ NOUĂ ASUPRA SPECIALIZĂRII ȘI COOPERĂRII (III)

ÎN NUMERELE 22 și 23/1981 ale „Revistei economice" a fost redată experiența acumulată și unele probleme ce se cer rezolvate în domeniul profilării, specializării, tipizării și cooperării în producție în întreprinderile din sectorul 2 al municipiului București. În continuare publicăm alte aspecte din cuvîntul participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică" și Comitetul sectorului 2 al P.C.R. al municipiului București, pe tema : *„Specializarea și cooperarea, factori de creștere a eficienței economice"*, care evidențiază eficiența economică a concentrării și specializării producției atît în marile platforme industriale cît și în zonele economico-industriale.

Platforma industrială în contextul concentrare-specializare-cooperare

GĂSIREA DE NOI VARIANTE ale organizării superioare a producției, capabile să pună și mai bine în valoare potențialul productiv și tehnic al întreprinderilor din sectorul 2 al Capitalei, a format, de asemenea, o problemă în cadrul dezbaterii. Două au fost direcțiile care au polarizat atenția participanților : pe de o parte, *organizarea specializării și cooperării în producție în profil teritorial*, avînd în vedere atît diversificarea foarte mare a producției din sector, cît și numărul ridicat de tehnologii avansate, care au multiple posibilități de aplicare ; pe de altă parte, *ținînd seama de platforma industrial-economică Pipera și de perimetrul sectorului, necesitatea specializării unor întreprinderi sau secții pentru prestarea de servicii.* Ambele idei, de o deosebită însemnătate economică, avansate și susținute de tovarășul IOAN POPA, prim secretar al Comitetului de partid al sectorului, au găsit un ecou puternic în rîndul participanților la dezbatere, care văd în această organizare o măsură care să le permită folosirea într-un grad mai înalt a zestrei tehnice, a forței de muncă, într-un cuvînt obținerea unei eficiențe economice mai ridicate.

De altfel, așa cum a reieșit din discuții, primii pași s-au și făcut în aceste domenii. De pildă, întreprinderea „Electroaparataj" este specializată în fabricarea micromotoarelor care, împreună cu reductorul realizat de Întreprinderea mecanică fină, sînt livrate la F.E.A. pentru a fi montate la mecanismele de antrenare a înregistratoarelor. Alte unități de pe platformă sau din zonă, cum ar fi, de exemplu, „Conect" produc matrițe, SDV-uri și utilaje pentru întreprinderile cu profil electronic — I.E.M.I., Electronica, Întreprinderea de calculatoare ș.a. Și în activitatea de prestări de servicii cu caracter industrial s-au înregistrat unele rezultate — e drept încă timide — dar care demonstrează că există condiții ca și în acest domeniu să se facă mult mai mult.

„Combinatul de industrializare a lemnului furnizează unităților din platforma industrială Pipera nu numai agentul termic — a arătat tov. MIHAI BUNESCU *— ci și reperele din PAL melaminat (pentru calculatoarele electronice cît și pentru alte utilități). Dar există posibilități mult mai largi de cooperare atît între întreprinderile din platforma Pipera cît și cu cele amplasate în alte zone industriale ale sectorului — Obor și Pantelimon. Aș da un singur exemplu : potrivit repartiției combinatul nostru se aprovizionează cu trăgătorii din material plastic utilizat la mobilierul de bucătării de la Întreprinderea de mase plastice Buzău. Apreciez că ar fi mult mai eficient (diminuarea cheltuielilor de transport și sporirea operativității în aprovizionare) dacă aceste piese din material plastic ar fi realizate de Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice care se află în zona industrială Obor".*

Această propunere nu numai că a găsit, în cadrul dezbaterii, ecoul dorit, dar problema furnizării unor repere din mase plastice a fost lărgită, în sensul că întreprinderea din Obor poate executa asemenea piese și pentru alte unități din zonă. *„Fiind o unitate specializată — a arătat tov.* IANCU MUȘAT *— Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Obor poate coopera cu toate întreprinderile din cadrul sectorului. Întrucît numeroase unități din zonă — „Electronica", „Electroaparataj" și altele — și-au dezvoltat fiecare ateliere proprii de prelucrare a maselor plastice, acest lucru limitează colaborarea. Desigur că, dacă s-ar renunța la fabricarea reperelor din mase plastice în atelierele proprii, întreprinderea noastră ar putea furniza în condiții mai bune produsele solicitate pentru toate unitățile de profil electronic sau electrotehnic, de calitate ridicată și la costuri mai reduse. Susțin, deci, că preluarea activităților de prelucrare a maselor plastice de la celelalte unități din perimetrul sectorului 2 este în principiu posibilă, ea necesitînd însă un studiu economic aprofundat".*

„Găsesc oportună — sublinia tov. DUMITRU SPERLEA *— organizarea la nivelul Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul cît și al sectorului 2 de partid a unei analize asupra dotării tehnice a fiecărei întreprinderi și specializarea unor unități în producerea de repere și subansamble tipizate, de serie mare — în ștanțări, acoperiri metalice, prelucrări mecanice speciale, producere de componente și chiar de organe și subansamble de mașini. În acest mod se poate crea o specializare a producției în platforma și zona noastră industrială și, totodată, se poate realiza o largă cooperare între toate unitățile din sector".*

Desigur, propunerile în domeniul cooperării pe linie industrială din zonă pot fi extinse — așa cum au subliniat participanții la dezbatere — la efectuarea unor servicii. Asupra acestor posibilități este necesar să se facă mai ales studii și calcule economice, pentru a se găsi cît mai rapid soluții deosebit de economicoase. Iată cîteva din aceste propuneri :

- *înființarea de unități specializate la nivelul sectorului, dotate cu utilaje corespunzătoare și personal de specialitate, care să asigure repararea utilajelor celorlalte întreprinderi în condiții de calitate, termene reduse și la un preț acceptabil* (TRAIAN CĂNESCU) ;
- *dat fiind că toate întreprinderile de pe platforma Pipera dispun de stații de climatizare, stații de oxigen, stații de producere a oxigenului (majoritatea acestor întreprinderi au profil de microelectronică și de electronică) ar fi util și economic să se creeze un „service" unic, care să rezolve toate cerințele unităților. În acest mod s-ar utiliza mai judicios forța de muncă, utilajele și s-ar economisi importante sume de bani* (DUMITRU SPERLEA) ;
- *pe platforma industrial-economică Pipera toate unitățile utilizează electrocare și motostivuitoare. Fiecare din acestea au secții de întreținere și reparații pentru acumulatorii care asigură funcționarea mijloacelor de transport amintite. Dacă s-ar organiza o unitate de încărcare și întreținere a acumulatorilor tutelată de întreprinderea noastră, care este producătoarea acestora, s-ar ajunge la o mai bună acoperire a cerințelor, cu efecte asupra reducerii cheltuielilor pentru acest domeniu de activitate* (ARISTIDE CARANDA).

Faptul că există preocupări de a se găsi modalități care să ducă la o mai intensă valorificare a posibilităților de pe platforma Pipera și din perimetrul sectorului 2 atît în domeniul extinderii cooperării în producție, cît și în cel al serviciilor, este un element care se cere cu deosebire subliniat. Rămîne doar ca factorii de răspundere, dovedind receptivitate, să analizeze îndeaproape aceste posibilități, să concretizeze măsurile adecvate, astfel încît propunerile făcute în cadrul dezbaterii să capete, treptat, viață.

Adîncirea specializării și cooperării în cadrul zonei complexe economico-industriale

DAT FIIND specificul organizării activității industriale în sectorul 2 al Capitalei în mari platforme industriale, o bună parte din aspectele supuse dezbaterii au cuprins, cum era și firesc, și unele probleme strîns legate de valorificarea posibilităților de adîncire a specializării și cooperării între ele, de concentrare a unor activități, îndeosebi cu caracter de servicii. Apreciind propunerile existente pentru perfecționarea și modernizarea continuă a organizării activității atît în fiecare întreprindere cît și la nivel de platformă industrială, conducătorul dezbaterii tov. IOAN POPA, s-a referit pe larg, în concluziile sale, la posibilitățile existente ce se cer mai bine și mai eficient valorificate.

„Doresc, în încheierea dezbaterii, să subliniez — arăta tovarășul IOAN POPA *— marile rezerve disponibile din sectorul nostru în adîncirea specializării și cooperării. Nu am în vedere doar sensul clasic al specializării ce decurge din diviziunea muncii în condițiile specifice ale orînduirii socialiste (deci specializarea în profil de ramură și subramură) și nici numai în cadrul platformei industriale, ci și în condițiile noi și al posibilităților mari pe care le creează conceptul mai larg de zonă economico-industrială. În cazul nostru, nu numai platforma Pipera ci și Obor și Pantelimon, deschid noi perspective specializării și cooperării în profil teritorial. De altfel, la nivelul sectorului am și acționat în vederea organizării specializării și cooperării în producție în profil teritorial : am avut în vedere atît diversificarea foarte mare a produselor, subansamblelor și reperelor care se fabrică în unitățile noastre, cît și numărul ridicat de tehnologii avansate, cu multiple posibilități de aplicare. Prin adîncirea specializării se urmărește crearea condițiilor favorabile pentru :*

— dotarea cu mașini și utilaje de mare complexitate tehnică, randamente și productivitate ridicate ;

— implementarea de tehnologii noi prin care se realizează valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ;

— folosirea pe scară largă a mecanizării complexe și automatizării ;

— îmbunătățirea structurii parcului de mașini și utilaje, înlocuirea celor uzate fizic și moral, redistribuirea lor conform cu necesitățile nou create prin extinderea specializării ;

— accelerarea ritmului de implementare a rezultatelor cercetării științifice și tehnologice în producție.

Specializarea și cooperarea oferă un cadru adecvat desfășurării procesului de producție, creînd condiții favorabile pentru punerea în valoare a tuturor resurselor materiale și umane în vederea realizării ritmice și la nivelele prevăzute a planurilor de producție. Acest fapt capătă amploare în condițiile organizării zonei economice industriale, care nu trebuie să se limiteze strict la unitatea administrativ teritorială, antrenînd și întreprinderi învecinate din alte sectoare : Automatica, IMUAB, F.E.A., „23 August" etc.

Referindu-mă la cîteva acțiuni desfășurate pe linia cooperării și specializării în profil teritorial în zona ce cuprinde și platformele industriale — Obor-Pantelimon, constatăm că s-au înregistrat o serie de realizări cu efecte pozitive, în special, între unitățile din cadrul construcțiilor de mașini. Astfel, putem nota : realizarea de către CCSIT-MFS a părții de orologerie pentru mecanismul de antrenare a diagramei la electrocardiograful cu un canal, fabricat la IEMI ; specializarea întreprinderii „Aversa" pentru operații de turnare de piese necesare în alte unități (Întreprinderea Suveica comandă părțile turnate pentru piesele de schimb care și le realizează prin autoutilare, operație care inițial se efectua în întreprinderi din provincie în condiții neeconomice) ; „Electroaparataj" s-a specializat în fabricarea micromotoarelor care apoi, împreună cu reductorul realizat de Întreprinderea mecanică fină, sînt livrate la FEA pentru a fi montate la mecanismele de antrenare a înregistratoarelor ; „Conect" s-a specializat în producerea de matrițe, SDV-uri și utilaje pentru toate întreprinderile din profil electronic (IEMI, „Electronica", IEPER, Calculatoare etc.), cît și subansamble și repere de conectică preluate de la Electronica și IEMI (care le produceau în condiții de tehnologii improvizate, neeconomice) ; IPRS Băneasa este beneficiarul cooperării cu alte unități cum ar fi : „Conect" (tuburi de aluminiu pentru condensatoare de diverse tipuri și altele).

Pornind de la experiența pozitivă acumulată, ne-am preocupat și vom continua să acționăm consecvent pentru perfecționarea acestei activități și îndrumarea unităților noastre economice de a-și rezolva problemele de cooperare — specializare în cel mai mare grad în cadrul celor 3 platforme industriale de care am amintit, ținînd cont și de avantajele economice privind legătura de transport directă, pe distanțe mici, cît și posibilitatea intervenției atunci cînd va fi necesar a Comitetului de partid al sectorului pentru coordonarea activității. Stă în atenția noastră ca specializarea să se facă numai pe baza unor criterii de eficiență economică, care presupun, în primul rînd, minimizarea cheltuielilor materiale pe fiecare reper, combătînd tendința unor întreprinderi de a încărca artificial prețul de livrare a subansamblelor executate pentru terți sau de a accepta cooperări numai în condiții de rentabilitate sporită.

Ideea de specializare care ne preocupă pentru perioada următoare în cadrul zonei economico-industriale am conceput-o, în primul rînd, pe orizontală — pe tipuri de categorii de repere și subansamble, nu pe produse finite, avînd în vedere atît extinderea formelor existente, cît și accentuarea preocupărilor pe două direcții esențiale : specializarea pe procedee tehnologice și specializare pe activități de servicii cu caracter industrial. Avem în vedere faptul că specializarea, pentru a fi eficientă, presupune anumite cerințe :

— tipizarea, unificarea și standardizarea pieselor, subansamblelor și produselor ;

— stabilirea fabricației unor componente și subansamble în aceeași întreprindere pe criterii tehnologice și de materie primă utilizată ;

— delimitarea activităților de prelucrare propriu-zisă și de montaj ;

— fixarea seriilor de fabricație în limite optime prin criterii de economicitate și eficiență ;

— analizarea costurilor de fabricație pentru diverse variante tehnologice și de execuție.

Respectarea acestor cerințe va conduce la creșterea, în continuare, a eficienței economice. Dar specializarea și cooperarea nu reprezintă numai o consecință a dezvoltării și perfecționării mijloacelor de producție, a diversificării produselor, ci și o premisă favorabilă pentru perfecționarea continuă a tehnologiei și optimizarea activităților conexe care deservesc producția industrială. De aceea, ne vom concentra atenția spre organizarea specializării și cooperării în cadrul unităților noastre pe criteriul tehnologic (prelucrări mecanice la „Mecanică Fină", subansamble și accesorii de materiale plastice la IPMP, operațiuni de turnare la Întreprinderea „Aversa", SDV-istică la Întreprinderea „Conect", operațiuni specializate cu caracter de montaj electronic la IEMI, „Electronica" și „Calculatoare" etc.), apelînd, atunci cînd va fi cazul, și la cooperări cu întreprinderi vecine sectorului (prelucrări la cald, forjări etc. la „23 August", prelucrări prin frezare, piese cu gabarite mari și prelucrări prin așchiere pe mașini cu comandă numerică de mare precizie la IMUAB și altele).

De asemenea, vizăm specializarea unor întreprinderi cu posibilități pentru furnizarea de servicii. În acest sens exemplificăm faptul că C.I.L. Pipera furnizează agentul termic pentru întreaga platformă. Putem organiza centralizat activtăți de confecționare și recondiționare a unor piese de schimb (cu specific mecanic în platforma Obor, respectiv cu specific electrotehnic la „Electroaparataj", repararea și recondiționarea bateriilor de acumulatori la „Acumulatorul", extinderea contribuției întreprinderii Conect la confecționarea de SDV-uri, și matrițe pentru a deservi și alte unități din sector, în afara celor din platforma Pipera). Într-o etapă viitoare vom analiza posibilitățile de specializare în profil teritorial pentru asigurarea transportului intern la întreprinderile mici prin crearea unui parc de utilaje de transport și ridicat cu tracțiune electrică la una sau două întreprinderi mari, care să fie dirijate organizat spre celelalte unități, în funcție de necesități ; dezvoltarea unui centru de calcul electronic puternic, grefat pe Întreprinderea de calculatoare, de exemplu, care să asigure prelucrarea datelor ce presupun volum mare de activități financiar-contabile, consumuri etc., la întreprinderile mici, care nu-și pot permite să facă investiții. În acest fel, se va realiza și o disponibilizare de forță de muncă ce va putea fi dirijată spre activități direct productive.

Ansamblul acțiunilor întreprinse pînă în prezent și a celor preconizate pentru adîncirea specializării și cooperării în cadrul zonei economico-industriale, puternic sprijinite de colectivele de oameni ai muncii,sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, vor conduce la îmbunătățirea activității economice, în general, la realizarea și depășirea în condiții optime a sarcinilor economico-financiare pe acest an și pe întregul cincinal 1981—1985".

Dezbatere consemnată de
B. VASILE și T. LUDOVIC

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Coordonatele lucrărilor de sezon în agricultură :

MOBILIZARE – ORGANIZARE

SFÎRȘITUL campaniei de primăvară și începutul celei de vară, cînd sîntem în posesia strîngerii recoltei, coincide cu o amplă mobilizare de forțe, cu un efort fizic și de organizare intensificat. Pe lîngă diversificarea mare a lucrărilor agricole de sezon, suprapunerea unora dintre acestea, evoluția condițiilor climatice contribuie în bună măsură la intensificarea efortului individual și colectiv pentru executarea în termen și de calitate a fiecărei lucrări agricole.

Campania de primăvară : plusuri și minusuri

CAMPANIA agricolă de primăvară s-a desfășurat în condiții bune ca urmare a măsurilor tehnice și organizatorice luate, a asigurării bazei materiale necesare. Față de programul stabilit inițial, executarea lucrărilor s-a înscris, în general, în limitele de calitate și timp prevăzute în Decretul nr. 405/1980 privind aprobarea normelor pentru executarea lucrărilor agricole de bază la culturile de cereale și plante tehnice. Au existat însă unele neajunsuri care, evidențiate, nu justifică minusurile din activitatea organelor agricole, ci determină un plus de organizare, de efort și mobilizare.

Arăturile executate în iarnă-primăvară pe cele peste 1,4 mil. ha (în mod deosebit în județele : Călărași, Olt, Ialomița, Giurgiu, Constanța, Tulcea, Timiș, Bihor, Arad, Vaslui, Botoșani) au fost posibile prin mobilizarea permanentă a unităților agricole, a tuturor lucrătorilor din agricultură. Dar, în efectuarea acestora au avut loc abateri de la condițiile de calitate, ca urmare a preocupării mai slabe în 1980 pentru eliberarea terenului de resturile vegetale, a nereglării corespunzătoare a mașinilor. În asemenea condiții, pe aceste suprafețe arăturile au ieșit neuniforme, ceea ce a solicitat în primăvară eforturi suplimentare pentru pregătirea terenului în vederea însămînțărilor, precum și un consum mare de energie.

Sub aspectul materialului de semănat, prin cantitățile de semințe asigurate s-a îmbunătățit structura soiurilor și hibrizilor, a crescut simțitor suprafața celor de mare producție și timpurii, omologați în ultimii ani. La porumbul boabe spre exemplu, în acest an, față de 1980, a crescut ponderea hibrizilor timpurii și semitimpurii cu 11 la sută ; față de 1979 ponderea acestora a crescut cu 21 la sută, diminuîndu-se în aceeași proporție ponderea hibrizilor tîrzii.

Condițiile pedoclimatice, volumul și calitatea arăturilor, ca și gradul de asigurare cu sămînță au făcut posibilă declanșarea însămînțărilor de primăvară în prima decadă a lunii martie, moment în care au fost realizate condițiile de temperatură din sol, care să asigure germinarea și răsărirea uniformă a plantelor. Culturile din epoca I, cît și din epoca a II-a, pe cele aproape 6 mil. hectare au fost însămînțate cu respectarea indicatorilor de calitate și mai ales cu asigurarea normelor de densitate, în funcție de structura culturilor, soiurilor și hibrizilor, precum și de sistemul de cultură — irigat sau neirigat.

Un aspect pozitiv, cu implicații favorabile asupra întreținerii culturilor în aceste zile, este acela că au fost folosite cantități mai mari de erbicide față de anii precedenți, care au fost aplicate în condiții tehnice corespunzătoare ; după răsărirea plantelor, s-a observat efectul pozitiv al acestora în combaterea buruienilor pentru care s-au administrat. S-a erbicidat întreaga suprafață de porumb irigat, peste 70 la sută din porumbul neirigat și întreaga suprafață de soia, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, inul pentru ulei și fibră și mari suprafețe de legume, încadrîndu-ne astfel în prevederile programului de executare a tehnologiilor cu minim de lucrări și consum de energie redus. De asemenea, au fost erbicidate peste 1,7 mil. ha cereale păioase de toamnă, realizîndu-se programul stabilit, cu excepția unor suprafețe neerbicidate în timp util, din estul țării (Vaslui, Iași, Bacău) unde, condițiile meteorologice nefavorabile, ca și unele deficiențe organizatorice, au determinat nerealizarea în totalitate a programului stabilit.

În ultima parte a lunii aprilie și luna mai, condițiile meteorologice au fost mai puțin favorabile răsăririi uniforme și explozive a culturilor prășitoare. Prin temperaturile mai scăzute înregistrate în această perioadă și cantitățile mari de precipitații căzute în majoritatea zonelor țării, răsăritul sfeclei de zahăr și porumbului a fost întîrziat cu 10—14 zile, mai ales în Moldova și Transilvania, iar lucrările de întreținere sînt întîrziate. Cu toate acestea, datorită măsurilor luate, de asigurare a unor norme corespunzătoare de sămînță la hectar, precum și de combatere a fenomenului de băltire a apelor, s-a realizat în majoritatea cazurilor o densitate bună, iar acolo unde s-au observat goluri în cultură acestea au fost completate. În zonele cu exces de umiditate și luciu de apă din sudul țării (Călărași, Giurgiu, Ialomița, Tulcea, Dolj, Olt ș.a.), ca și în cele care au suferit de pe urma inundațiilor din prima parte a lunii mai (Alba, Mureș, Harghita, Sibiu, Brașov) nu au fost însămînțate toate parcelele, iar circa 100 000 ha de porumb, sfeclă de zahăr, soia, legume au fost reînsămînțate sau replantate.

Lucrarea de sezon nr. 1 : întreținerea culturilor

ÎN condițiile arătate și față de evoluția regimului de temperatură și umiditate, întreținerea culturilor este lucrarea prioritară în aceste zile. Pentru întreținerea mecanică și manuală a culturilor prășitoare au fost stabilite suprafețele pe care se vor executa lucrările necesare în funcție de cultură, suprafața erbicidată, erbicidul folosit și sistemul de aplicare a erbicidelor, plecînd de la faptul că, suprafețele și culturile erbicidate total cu Lasso și Treflan nu vor fi întreținute mecanic, decît în cazuri de excepție, pe vetre de buruieni cu frunza lată (pălămidă, rapiță, știr), care nu sînt eliminate de aceste erbicide ; pelicula de erbicid care s-a format la suprafața solului asigură protejarea culturilor și împiedică răsărirea buruienilor. Pe restul suprafețelor, de circa 3 mil. hectare, se aplică lucrările de întreținere mecanică și manuală, conform programului și în funcție de gradul de îmburuienare și tasare a solului. Pentru executarea în epoca optimă există dotarea mecanică necesară în toate județele (executarea prașilei mecanice în 12—14 zile pe întreaga suprafață ocupată cu culturi prășitoare). O atenție deosebită se va acorda întreținerii exemplare a culturilor legumicole care, prin specificul lor, necesită un număr mare de brațe de muncă.

O bună organizare a lucrărilor de întreținere mecanică în condițiile actuale constă în executarea acestora cu agregate grupate în formații mari de lucru și cu aceiași mecanizatori care au participat la semănat, pentru crearea răspunderii acestora în ce privește calitatea lucrărilor, menținerea densității stabilite și stimularea cointeresării prin acordul global. De asemenea, specialiștii din unitățile agricole de

producție, celelalte cadre cu responsabilități în asigurarea bunului mers al procesului de producție sînt cointeresați să controleze permanent calitatea lucrărilor de întreținere, să nu permită diminuarea densității plantelor iar după caz, să urmărească completarea golurilor din culturi, mai ales pe suprafețele unde plantele nu au răsărit sau au dispărut, datorită excesului de umiditate. Este locul să menționăm aici concluziile conducerii partidului expuse la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c. în urma controlului efectuat în unități agricole, cînd a constatat că nu peste tot lucrările de întreținere îndeplinesc condițiile de calitate sau sînt întîrziate. Față de această situație reală, specialiștii din minister, de la direcțiile generale agricole județene, din consilii și unități au fost mobilizați pentru a fi permanent în teren să controleze calitatea lucrărilor, pentru a asigura condițiile optime de dezvoltare a culturilor.

Condiții optime pentru strîngerea recoltei

Programul întocmit pentru campania de vară pe total țară, județe și unități, cuprinde în primul rînd recoltarea cerealelor păioase, care se va eșalona din punct de vedere calendaristic, în funcție de zonele pedoclimatice și culturi, astfel :

— orzul și orzoaica de toamnă, în trei zile bune de lucru ;

— grîul și orzoaica de primăvară, în 8—10 zile lucrătoare ;

— eliberarea terenului de paiele de orz se va realiza concomitent cu recoltatul, iar paiele de grîu la cel puțin 2 zile după recoltarea acestei culturi ;

— transportul producției se va executa concomitent cu recoltatul, direct de la combine, stabilindu-se măsuri pentru a nu se depozita sub cerul liber nici un bob de cereale ;

— însămînțarea culturilor duble, la care se va acorda prioritate — pe suprafețele irigate — legumelor și porumbului pentru boabe, se va realiza în 2—3 zile de la recoltare, folosind, la pregătirea terenului și semănat toate tractoarele A-1800, organizate în formații mari.

Exploatarea la capacitatea tehnică, normată, a mijloacelor mecanice de care dispune agricultura face posibilă încadrarea în perioadele menționate. Prin folosirea corespunzătoare a celor 35 681 combine C-12, 15 541 prese și 4 461 MAC-6, precum și prin asigurarea parcului corespunzător de mijloace de transport există posibilitatea recoltării întregii suprafețe cultivate cu cereale păioase în perioadele optime prevăzute, folosind integral timpul de lucru și cu organizarea schimbului II, prin detașarea numărului necesar de combinieri și mecanizatori din județele din nord spre sud (8 980 mecanizatori în prima etapă și 6 700 în etapa a II-a), sau întrajutorarea cu combine între județele limitrofe (1 830 combine C-12 din județele din sud în nord, pentru recoltarea grîului). De subliniat faptul că recoltarea cerealelor se va efectua numai în formații complexe de lucru, în cadrul cărora vor funcționa module specializate pe recoltare și transport, eliberat terenul, arat și semănat culturi duble, formații și module dimensionate corespunzător.

Recoltarea cerealelor păioase într-un interval cît mai scurt, eliberarea terenului în zilele imediat următoare recoltării nu reprezintă un scop în sine, ci sînt determinate de însămînțarea culturilor duble încă în rezerva de umiditate a culturilor recoltate. Pentru realizarea integrală a programului de culturi duble, pe suprafața de 1,6 mil. ha (din care 800 mii ha porumb și 79,3 mii ha legume), o atenție deosebită se va acorda organizării eliberării terenului de paie prin folosirea tuturor mijloacelor existente (remorci, platforme, sănii, tîrșuri, atelaje), astfel încît în 2—3 zile de la recoltare să se efectueze și însămînțarea. Îndeplinirea programului de culturi duble este asigurată și prin aceea că întreaga cantitate de sămînță de porumb pentru producția de boabe și masă verde, cît și pentru culturile legumicole și furajere, se află în unități.

Pentru acoperirea nevoilor de transport a noii recolte — ținînd seama de faptul că în perioada de vîrf de campanie necesarul zilnic de transport este de circa 365 mii tone — este în curs de definitivare programul de asigurare a mijloacelor de transport.

În primul rînd s-a pus accent pe folosirea economică a întregii capacități de transport de care dispune agricultura (circa 120 mii tone/zi la ITSAIA, remorci S.M.A. și ale unităților C.A.P.) urmînd ca diferența să fie asigurată cu sprijinul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Reparațiile la întregul parc de tractoare și mașini agricole care vor fi folosite în campania de vară sînt în curs de încheiere, executîndu-se concomitent și recepția acestora, de către echipe de specialiști.

Pentru preluarea recoltei fără pierderi și înlăturarea oricărei depozitări sub cerul liber, spațiile pentru producția de cereale destinată fondului de stat și fabricilor de nutreturi combinate sînt asigurate în totalitate : întreprinderile pentru valorificarea cerealelor și plantelor tehnice (I.V.C.P.T.) dispun de silozuri și magazii pentru depozitarea sub formă de boabe a unei cantități aproape duble față de producția de grîu, orz și orzoaică prevăzută pentru preluarea la fondul de stat, urmînd ca, ulterior, diferența de spațiu să fie ocupată cu alte produse care se recoltează și depozitează sub această formă (floarea-soarelui, soia, fasole, orez etc.).

Pe lîngă asigurarea spațiului de depozitare propriu-zis, îmbunătățirea condițiilor de recepționare (pentru preluarea oricăror cantități zilnice recoltate), executarea lucrărilor de reparații, dezinsecții și dezinfecții a silozurilor și magaziilor sînt realizate în procent de 92 la sută, diferența de spațiu fiind ocupată în prezent cu produse ce urmează a se livra. Aparatele de laborator pentru analizele de calitate, instalațiile de mecanizare a preluării produselor sînt, de asemenea, în stare de funcționare. Specialiștii I.V.C.P.T sînt deja în județe pentru a stabili puncte suplimentare de recepționare mecanizată a produselor, pentru a face față preluării în zilele și orele de vîrf. O atenție deosebită trebuie acordată de către specialiștii și cadrele de conducere din unitățile agricole calității recoltei de grîu și orz care trebuie să se încadreze în indicii stabiliți. Totodată, pentru buna desfășurare a lucrărilor din campania de vară, în mod deosebit la preluarea produselor la fondul de stat, la fiecare consiliu unic va fi un împuternicit, activist de partid care, împreună cu lucrători de la Direcția generală agricolă județeană, trustul S.M.A., I.V.C.P.T. și U.J.C.A.P. vor asigura preluarea și livrarea la fondul de stat și la fondul de furaje a producției prevăzute în planul de stat. Această măsură, indicată de conducerea partidului la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie, reprezintă o garanție în plus pentru realizarea în bune condiții a fondului central de produse agricole.

Măsurile adoptate de organele de conducere a agriculturii pentru buna desfășurare a campaniei agricole de vară trebuie susținute și prin măsuri de întrajutorare și sprijinire de către alte ministere. Astfel, în vederea realizării integrale a tuturor acțiunilor legate de recoltare, eliberarea terenului de paie, transport și depozitarea producției, sprijinul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini de a livra în termen tractoarele, combinele, camioanele, remorcile și celelalte utilaje prevăzute în plan pentru acest semestru este esențial. De asemenea, furnizorii de piese de schimb și materiale pot sprijini campania agricolă prin livrarea integrală a acestora, în vederea executării la timp a reparațiilor prevăzute. Un sprijin așteptăm și din partea Ministerului Industriei Metalurgice prin livrarea în timp util a sîrmei de balotat (22 mii tone pînă la 31 iulie și 5 mii tone pînă la 31 august a.c.).

Deficitul mare înregistrat la mijloacele de transport de unitățile agricole în perioada recoltării cerealelor păioase trebuie acoperit prin cooperarea cu Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. În perioada 20 iunie — 20 iulie unitățile agricole trebuie să dispună de mijloace suplimentare de transport (față de capacitatea proprie) conform programului întocmit. Prin colaborarea aceluiași minister, trebuie să asigure — la începutul campaniei — necesarul de vagoane pentru transportul a circa 200 mii tone cereale din sudul țării pentru acoperirea nevoilor de consum din județele din nord.

Îndeplinirea întocmai a acestor cooperări cu unitățile agricole, acordarea la timp a sprijinului solicitat sînt deosebit de importante pentru realizarea volumului mare de lucrări în campania agricolă de vară. Avînd baza tehnico-materială asigurată, programe de lucru judicios întocmite și o organizare corespunzătoare toți specialiștii, toate cadrele de conducere din agricultură vor acționa cu toată răspunderea pentru realizarea sarcinilor prevăzute în programe, prin mobilizarea forțelor și mijloacelor existente în scopul executării, în timp util, a tuturor lucrărilor agricole din această campanie.

Marin CONSTANTIN
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

CITITORII AU CUVÎNTUL

REZOLVĂRI CU SPRIJINUL „REVISTEI ECONOMICE"

IN nota intitulată „Economii", publicată în „R.E." nr. 15, se arăta că numai în cadrul unităților sanitare din județul Mehedinți se aruncă în fiecare an circa 5 300 kg dopuri din cauciuc. Autorul notei, economistul Traian Birău, de la Direcția sanitară a județului Mehedinți, propunea în nota respectivă ca specialiștii din unitățile centrale să studieze posibilitatea recuperării și refolosirii acestor materiale care, pe întreaga țară, însumează anual circa 30 milioane lei.

Nota a fost trimisă Centralei pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile din București, care ne-a răspuns următoarele :

„Organele noastre de specialitate, analizînd propunerea făcută în „Revista economică", sînt de acord să primească dopurile din cauciuc din fiecare județ. În acest sens Ministerul Sănătății urmează să dea dispoziții unităților sanitare să strîngă și să predea aceste produse la unitățile noastre."

Ion HENDEL
director comercial

Prestări servicii

CASELE de ajutor reciproc ale pensionarilor funcționează în țara noastră încă din anul 1952 în baza Decretului nr. 204/1951. Legea nr. 13/1972 și Statutul cadru elaborat de Ministerul Muncii în februarie 1973 menționează că C.A.R.-urile sînt organizații cu personalitate juridică cu caracter economico-financiar și de prestări de servicii. Printre alte activități, în temeiul legii sus-menționate, am dorit să organizăm și ateliere de prestații de servicii la domiciliu, în care ar urma să lucreze numai meseriași pensionari, membri ai organizației, pe bază de contract civil. Planurile noastre se întemeiază și pe ceea ce spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare din iunie 1980 : **„...Trebuie să încurajăm mai bine producția la domiciliu, angajarea în mai mare măsură a unor cetățeni în producția de bunuri materiale — inclusiv a pensionarilor, a bătrînilor... Să ne gîndim nu cum să găsim tot felul de justificări pentru a împiedica munca omului, ci cum să înlăturăm obstacolele, cum să-l stimulăm să muncească și să producă mai mult... Să trecem deci la organizarea lucrului la domiciliu, dînd posibilitatea oamenilor ca în timpul liber să execute diferite produse și să cîștige suplimentar".**

Din păcate, cu toate încercările făcute, organizația noastră nu a găsit înțelegerea necesară la Direcția județeană a muncii de a deschide o serie de ateliere la domiciliu. Menționăm că sistemul de ateliere din rețeaua C.A.R. funcționează în unele județe cum sînt Timiș, Bihor, Cluj și altele, pe baza aprobării consiliilor populare județene, activitățile fiind diversificate în toate ramurile prevăzute în anexa nr. 1 la Decretul nr. 101/1980.

Propunem Ministerului Muncii, Consiliului pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestări de servicii către populație și Ministerului Finanțelor să cuprindă casele de ajutor reciproc în anexa mai sus menționată și să aprobe funcționarea atelierelor propuse de noi.

Nicolae GHEORGHE
președintele Casei de ajutor reciproc a pensionarilor din Craiova

Ambalaje

MĂSURILE adoptate pentru extinderea și obligativitatea recuperării ambalajelor de sticlă în rețeaua comercială au fost necesare și binevenite. Dar în actualul sistem marea diversitate de tipuri de sticle aflate în circulație creează o serie de greutăți magazinelor alimentare. Pe de o parte, magazinele sînt obligate să preia toate tipurile de sticle aduse de cetățeni, dar aceasta presupune o sortare ulterioară, mai ales odată cu extinderea transportului în containere. Pe de altă parte magazinele nu dispun de forța de muncă necesară pentru efectuarea acestei operațiuni și nici de spațiile pentru depozitarea unei mari diversități de ambalaje. În plus, de multe ori depozitele refuză să primească, unele din tipurile de ambalaje de sticlă aflate în cantități mai mici. Toate acestea conduc la blocarea spațiilor de depozitare, sau chiar, în unele cazuri, de vînzare, în detrimentul bunei serviri a cumpărătorilor.

În fața acestei situații mi se pare că s-ar impune o standardizare mai accentuată a ambalajelor de sticlă. De altfel, în privința borcanelor acest lucru a și fost realizat, în prezent circulînd în măsură covîrșitoare numai două tipuri de borcane. De asemenea, la sticle s-ar putea crea 4 tipuri de sticle cu capacități diferite, de la 0,250 l pînă la 1 litru. De asemenea, pentru evitarea unor neplăceri destul de frecvente astăzi ar trebui realizat un tip special de sticle pentru ulei, care să circule direct între fabrici și depozite și magazine și invers, uleiul urmînd să se vîndă numai cu schimb de ambalaj.

În sfîrșit școlile sau alte forme de activități obștești ar trebui să recupereze diferitele tipuri de ambalaje din sticlă fără circulație comercială, care astăzi nu se recuperează, dar care reintroduse în circuitul economic ar conduce, de asemenea, la însemnate economii de energie.

Dumitru MUȘAT
lucrător comercial

ECOURI

Capacități

DUPĂ părerea noastră articolul intitulat „Utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție", publicat în „Revista economică" nr. 8, surprinde aspecte majore ale problemei abordate.

În ultimele luni pentru preluarea în producție internă a pieselor de schimb care au constituit obiect de import, au fost organizate în fiecare unitate acțiuni de inventariere și de elaborare a documentațiilor de execuție, stabilindu-se, cu sprijinul centralelor și ministerelor, măsuri de realizare a acestora la întreprinderea beneficiară sau la alte unități. În aceste condiții, s-a convenit, spre exemplu, preluarea de către unitățile M.I.C.M. a unor volume majorate de piese de schimb pentru C.S. Galați. În prezent, în acest combinat, se acționează pentru grăbirea elaborării desenelor de execuție și pentru alte piese de schimb care sînt necesare în anul în curs și care urmează să fie preluate în vederea asimilării de către întreprinderile M.I.C.M. În acoperirea necesarului de piese de schimb al C.S. Galați se are în vedere ca beneficiarului să-i revină un rol principal, ținînd seama că acesta dispune de importante capacități de producție și reconditionare a pieselor de schimb, care trebuie folosite la întreaga capacitate.

Prevederile planului național unic privind producția de piese de schimb și capacitățile destinate în acest scop, precum și măsurile luate în ultima perioadă în acest domeniu, asigură încă din anul în curs îmbunătățirea aprovizionării cu piese de schimb, în concordanță cu cerințele crescute cantitativ și calitativ ale economiei.

Comitetul de stat al planificării

Mecanizare

ÎN legătură cu problema ridicată în articolul intitulat „Tipizarea tehnologiilor de manipulare-transport-depozitare", apărut în nr. 7 al „R.E.", arătăm că baza tehnico-materială a magaziilor de distribuție aparținînd cooperației de consum s-a dezvoltat continuu, de la an la an, fiind investite fonduri atît pentru construcții noi și modernizarea celor existente, cît și pentru dotarea cu mijloace de manipulare, depozitare și transport corespunzătoare. O atenție sporită s-a acordat magaziilor de distribuție de la sediul județului, prin care se manipulează o pondere însemnată a mărfurilor.

Cu toate acestea, unele din aceste magazii nu au condiții pentru introducerea și practicarea unui sistem paletizat corespunzător la primirea și expedierea mărfurilor, precum și de mecanizare mai accentuată a operațiunilor de depozitare-manipulare. Pe baza unor analize efectuate s-au întocmit, în fiecare județ, programe de măsuri în perspectiva anilor 1981—1985 și în continuare, cu sarcini concrete în vederea îmbunătățirii substanțiale a activității de mecanizare a operațiunilor de manipulare și depozitare a mărfurilor. De asemenea, noile construcții se vor executa după proiecte tip, concepute astfel încît să asigure mecanizarea completă a tuturor operațiunilor legate de primirea și expedierea mărfurilor în rețeaua de desfacere cu amănuntul, inclusiv a hîrtiei destinată fondului pieței.

I. VETRINEANU
director adjunct în „Centrocoop"

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Puncte de vedere

Aspecte ale implicațiilor automatizării asupra teoriei valorii

PRINTRE multiplele probleme pe care le ridică actualul nivel de dezvoltare al societății se numără și cea privitoare la implicațiile pe care le aduce cibernetizarea producției în sfera gîndirii economice. În noile condiții generate de revoluția tehnico-științifică, conținutul, esența unor categorii economice încep a fi reconsiderate, încercîndu-se să li se confere noi accepțiuni, compatibile cu modul în care se desfășoară activitatea umană. În această arie de preocupări se înscriu și problemele referitoare la conținutul categoriei economice de plusvaloare în condițiile în care mijloacele de muncă din ce în ce mai perfecționate înlocuiesc omul în producție într-o măsură tot mai însemnată. În cele ce urmează vom lua ca exemplu „robotul" [1], căutînd un răspuns la întrebarea dacă acesta — ca mijloc de producție, ca fond fix — poate produce plusvaloare ?

În cazul „sistemului om", spre deosebire de celelalte „sisteme animal", aptitudinile fizice (Af) și aptitudinile intelectuale (Ai) la un loc, înseamnă ceva mai mult decît suma lor algebrică. Prin urmare, între Af și Ai, ca părți ale unui întreg, există o relație de interdependență, o unitate dialectică, care are drept rezultat un **efect sinergetic**, mai mare decît suma părților care formează întregul. Prin efect sinergetic se înțelege deci acel fenomen ce rezultă din complimentaritatea părților unui întreg, unui tot, în contextul mediului său înconjurător.

Diferența dintre efectul sinergetic realizat de om ca sistem și suma aptitudinilor sale fizice și în special intelectuale reprezintă ceea ce în producție forța de muncă creează peste propia sa valoare.

Pe măsura trecerii timpului, funcție de situația oferită de mediul înconjurător, de condițiile concrete în care a fost obligat să trăiască, aptitudinile fizice ale omului au evoluat. În același timp, a început accelerarea procesului de dezvoltare a aptitudinilor sale intelectuale. Ceva mai tîrziu, pe un alt segment al săgeții timpului, raportul dintre aptitudinile fizice și cele intelectuale s-a schimbat, înregistrîndu-se o aproximativă egalitate. Forța de muncă a omului cunoaște o creștere în general, dar în special pe seama dezvoltării aptitudinilor intelectuale. Ajungînd în zona segmentului săgeții timpului care înseamnă epoca noastră, forța de muncă are alte dimensiuni, care sînt determinate prioritar de dezvoltarea aptitudinilor intelectuale. Sugestiv, această evoluție a dimensiunilor forței de muncă este redată în figura 1.

În procesul muncii, omul și-a dezvoltat atît aptitudinile fizice cît mai ales cele intelectuale, munca l-a creat pe om (Fr. Engels). În acest proces, în mod firesc, omul a căutat continuu să-și potențeze aptitudinile. Pentru a lega două scînduri cu un cui, omul a inventat, a creat și a folosit ciocanul. Ce altceva poate fi considerată o unealtă în acțiune decît o prelungire a aptitudinilor fizice ale omului, o concretizare a eforturilor depuse anterior în domeniul aptitudinilor sale fizice și intelectuale, în sfera gîndirii sale ? Ciocanul presupune, pentru producerea lui, cheltuială de mijloace de producție (mijloace de muncă și obiecte ale muncii) — rod al muncii trecute, al eforturilor depuse tot de om mai înainte — precum și o nouă muncă pentru a le transforma în ciocan. Omul folosește ulterior ciocanul și alte obiecte ale muncii (cuie, scînduri etc.), pentru a confecționa scaune. În fiecare scaun se regăsesc cheltuielile efectuate (mijloace de muncă de ex. ciocanul ; obiecte ale muncii, de ex. cuie, scîndură), precum și contravaloarea aptitudinilor fizice și intelectuale pe care omul a transferat-o asupra scaunului. Înseamnă, așadar, ca valoarea unui scaun să fie determinată de valoarea mijloacelor de producție consumate, precum și de valoarea creată de forța de muncă cheltuită pentru producerea lui.

În procesul de producție, omul — ca element principal participativ la producerea de bunuri materiale — datorită cuplării aptitudinilor sale fizice cu cele intelectuale (aflate într-un proces evolutiv rapid) poate produce o valoare echivalentă cu forța sa de muncă consumată, precum și una suplimentară.

Apariția valorii suplimentare este de neimaginat în condițiile lipsei de aptitudini intelectuale, dobîndite în procesul muncii, proces specific omului. Mai mult decît atît, se poate afirma că, **în esență, la originea procesului de producere a acestei valori suplimentare se află acumularea de cunoștințe în urma experimentelor (contactul cu mediul ambiant), a creativității și talentului omului, adică acumularea de aptitudini intelectuale dobîndite în procesul muncii, efectul sinergetic al acestora.**

În acest context, trebuie căutat și răspunsul la întrebarea dacă mai poate exista un alt lucru din natură sau creat de om care să aibe astfel de proprietăți, decurgînd din aptitudinile sale intelectuale.

Figura 1

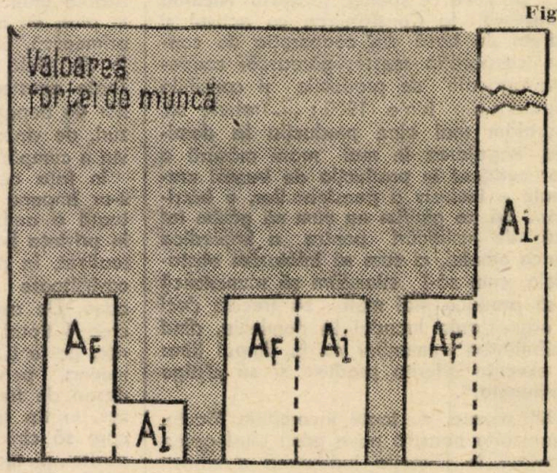

Se știe că elementele constitutive ale valorii unei mărfi sînt : cheltuielile materiale (c), cheltuielile cu forța de muncă (v) și ceea ce creează forța de muncă peste propria sa valoare (p). Deci, valoarea unui produs, în condițiile participării elementelor c și v, în mod normal trebuie să fie mai mare decît suma lor algebrică.

Deci, valoarea unui produs, în cele din urmă, trebuie să reflecte mulțimea elementelor sale (c, v, p), structura sa.

Datorită dezvoltării aptitudinilor sale, îndeosebi a celor intelectuale, omul construiește în perioada T un robot. Pentru a-l realiza, evident, omul cheltuiește „c" și „v". Prin urmare, în perioada T, forța de muncă, realizînd robotul, creează și „p". Toate aceste elemente, în final, se concretizează, se materializează, într-un robot „perfect", care, desigur, are o anumită valoare (c+v+p). Cu ajutorul banilor, această valoare se exprimă printr-un preț, adică este reprezentată printr-o anumită cantitate de bani, de unități monetare, unități de măsură (U.M.).

Acceptînd o unitate de măsură oarecare (U.M.), în cele din urmă, robotul „perfect" are, bunăoară, o valoare exprimată printr-un preț de 100 UM. Se pune întrebarea : ÎN PERIOADA T+1 ROBOTUL VA AVEA PROPRIETATEA SĂ REALIZEZE O VALOARE MAI MARE DECÎT PROPRIA SA VALOARE ?

[1] „Sistem automatizat care acționează pe baza unui program de lucru stabilit sau care reacționează la anumite influențe exterioare, asigurînd executarea operațiilor corespunzătoare și dînd impresia unor acțiuni omenești", Dicționar enciclopedic român, Editura Politică, București, 1966, vol. IV, pag. 160

Va reuși el să realizeze, de pildă, 101 UM, fără nici un fel de intervenție din partea omului ?

Pentru a răspunde la această întrebare se propune un exemplu : S-a realizat un robot „perfect" care, singur — fără nici un fel de asistență umană — va recolta materii prime, pentru care, prin ipoteză, nu se plătește nimic, le va prelucra și va obține cărămizi crude, pe care apoi le va vinde prin automatul său de vînzare. Nici o cărămidă crudă nu poate fi luată fără a se plăti automatului o anumită cantitate de UM. Ce număr de UM trebuie dat robotului, în mod normal, deci asigurîndu-se un schimb echivalent, pentru a elibera o cărămidă crudă ? Ce reprezintă acest număr, ce reflectă el ?

O primă remarcă : acestui număr nu i se poate spune preț, pentru că „valoarea" pe care ar urma să o exprime nu are decît „c". Or, așa cum este consacrată în accepțiunea sa „clasică", categoria economică de „valoare a mărfii" presupune c+v+p. În condițiile absenței unuia din aceste trei elemente, se obține altceva (fără „p", cost de producție ; fără „c", valoare nou creată). Dacă lipsește „v" ce se obține ? Numai costuri materiale, „c", pentru că „p" nu poate genera decît „v-ul" ! Atunci ce număr de UM trebuie dat robotului pentru o cărămidă crudă ?Evident : numărul de UM ce rezultă, raportînd contravaloarea lui „c" la numărul de cărămizi crude ce se poate realiza pînă cînd robotul se uzează total (robotul este „perfect", dar nu și în sens de perpetuum mobile ; are, așadar, un sfîrșit). Întreaga cantitate de UM va fi preluată de om, care din nou va crea un robot „perfect". Dacă va produce un robot identic cu cel precedent — reproducție simplă — înseamnă că va trebui ca, la fel ca data trecută, cu o parte din suma preluată să cumpere mijloace de producție (c) și cu o altă parte să cumpere forță de muncă (v), care să creeze și un nou „p" egal ca dimensiune cu cel de dinainte [și pe care omul l-a consumat integral]. Dacă, însă, omul dorește să creeze un robot superior — reproducție lărgită — care, în aceeași unitate de timp, să realizeze mai multe cărămizi crude și, deci, data viitoare să „recolteze" o cantitate mai mare de UM, va trebui să mărească volumul cheltuielilor fie cu „c" fie cu „v" fie cu amîndouă, să adauge, deci, o parte din p-ul" creat anterior. Dacă „c" rămîne neschimbat sau scade și totuși se produce un robot superior înseamnă că au crescut „v" și „p". Aceasta din urmă (p) nu se poate modifica, în cazul de față nu poate crește decît ca urmare a modificărilor aptitudinilor fizice — cantitativ — creștere numerică — sau a aptitudinilor intelectuale — calitativ — creșterea calificării — fie a ambelor, aferente lui „v".

Prin urmare, indiferent de felul reproducției — simplă sau lărgită — în perioada T, omul creează „p", iar în perioada T+1 recuperează cheltuielile ocazionate de producerea robotului și recoltează ceea ce forța sa de muncă a creat peste propria sa valoare în perioada T.

Datorită proprietăților cu care a fost înzestrat, robotul are posibilitatea să efectueze în mod MECANIC și nu conștient ceea ce i-a programat omul. Așa zisa „activitate de producție" a sa nu este nimic altceva decît derularea programată a unei suite de comenzi ce i-au fost date. Această derulare programată are deci caracterul unui proces prestabilit de transferare MECANICĂ a valorii robotului și de transformare a elementelor desprinse din natură — **tot în baza unei hotăriri umane luată anterior** — în noi produse necesare omului. Se poate, așadar, afirma că în această situație este vorba de efecte „întîrziate" ale activității desfășurate de om anterior. Realizarea efectelor trebuie, deci, privită ca o consecință a activității trecute, ca un consum de forță de muncă trecută ce nu mai poate avea proprietatea de a produce o valoare mai mare decît propria sa valoare, deoarece **în această formă materializată, nevie,** „forța de muncă" este lipsită de conștiință (nu mai creează, ci transformă în mod mecanic).

Pînă aici se înțelege că, s-a presupus că unul și același om, în perioada T, produce un robot, iar în perioada T+1 îl pune la „treabă" și recuperează din automatul acestuia atît cheltuielile pe care i le-a ocazionat producerea lui cît și ceea ce omul a creat peste valoarea forței sale de muncă. Dar ce se întîmplă dacă un om produce robotul și altul îl cumpără și-l pune la „treabă" ? Înseamnă oare că cel care cumpără robotul, în final, să nu cîștige nimic, pentru că nu are cine să-i producă „p" ? Bunăoară, un deținător de fonduri bănești cumpără un robot de la un producător numai de dragul de a satisface anumite nevoi ale oamenilor, fără să realizeze nici un cîștig pentru el ? Dacă ar fi așa, atunci cumpărătorul de robot se numește filantrop, deoarece fără să-și însușească nimic din muncă străină „înțelege" să satisfacă, prin intermediul banilor săi, anumite nevoi ale oamenilor. Dar, în realitate, nici un deținător de bani nu trimite în „circulație", nici el puțin o parte din suma pe care o are, fără să fie sigur că în cele din urmă se va alege cu ceva în plus, cît mai mult în plus. Deci, și atunci cînd cumpără robot, urmărește același lucru. Nefolosind „v", cum își atinge obiectivul ? Pe ce căi ?

Atunci cînd deținătorul de fonduri bănești cumpără un robot, știind că acesta nu-i poate crea o valoare suplimentară, **în virtutea legii profitului mijlociu,** va cere producătorului de robot să-i cedeze jumătate din valoarea suplimentară creată de forța de muncă folosită de acesta atunci cînd a realizat robotul. Presupunînd că valoarea robotului este formată din 60c + 20v + 20p, înseamnă că trebuie să-i cedeze 10 p. Deci, cumpărătorul va plăti numai 90 UM, urmînd ca el să încaseze 100 UM, adică să-și însușească ulterior 10 UM suplimentare. Este vorba aici de o formă de redistribuire cu întîrziere a valorii suplimentare creată de forța de muncă peste propria sa valoare în procesul de producție al robotului.

A doua cale de realizare de valoare suplimentară, cumpărătorul o are în procesul de „vînzare-cumpărare" a produselor realizate de robot, în funcție de raportul dintre cererea pentru aceste produse și oferta robotului. Dacă, bunăoară, cererea este foarte mare, robotul poate „constata" acest lucru, pentru că a fost dotat cu un sistem de percepere corespunzător, de exemplu, măsurarea frecvenței, intensității eliberării produselor sale. Cînd această întensitate, această frecvență, depășește un prag dinainte stabilit, robotul, prin program, este autorizat să „ridice prețul". În această situație, posesorul său va realiza un beneficiu suplimentar. Dacă, însă, raportul cerere-ofertă este nefavorabil, adică în exemplul luat frecvența solicitărilor este scăzută, atunci, începînd cu un anumit prag, robotul „scade prețul" produselor sale. Desigur că, în această ultimă situație, posesorul robotului va pierde din ceea ce producătorul de robot i-a lăsat în virtutea legii profitului mijlociu și poate chiar pierde din propriile fonduri bănești avansate, se poate ruina. În primul caz, însă, el va realiza o valoare suplimentară, bunăoară va încasa 101 UM. Este clar că acest 1 în plus nu are nimic comun cu valențele „naturale" ale robotului, nu poate reprezenta o CREAȚIE a acestuia. Este vorba aici de o altă redistribuire a valorilor create în alte sfere de activitate umană.

În afara celor două căi, deținătorul de robot mai poate realiza o valoare suplimentară în condițiile în care este singurul producător, putînd deci, deliberat, să impună un preț de monopol.

*

1. De-a lungul întregii sale existențe, omul a creat mijloace de muncă din ce în ce mai perfecționate pe care le-a interpus între el și obiectele muncii. Trebuie sesizat, însă, că această perfecționare nu a schimbat esența procesului de creare a plusvalorii, ci a mărit numai „distanța" dintre om și obiectele muncii. Pe de altă parte, viteza de perfecționare a mijloacelor de muncă (inclusiv calculator, robot, sisteme automatizate etc.) nu a făcut altceva decît să accelereze procesul de potențare a aptitudinilor fizice și, în ultima vreme, în mod deosebit a celor intelectuale, fără să schimbe însă esența procesului de producere a plusvalorii.

2. Neluarea în considerare a faptului că orice mijloc de muncă — oricît de perfecționat ar fi, utilizat în orice domeniu de activitate umană — este în final o simplă creație a omului, ar putea lăsa deschisă poarta fetișizării în interpretarea legilor economice. Evident, pornind de la o premisă falsă, fetișizantă — cum procedează de pildă, unii autori care consideră că robotul ar putea crea plusvaloare — se realizează un sofism cu consecințe din cele mai grave pe planul gîndirii, al activităților economice și sociale.

dr. Gh. NISTORESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţia economică a „noii drepte" şi criza societăţii capitaliste

CRIZA societăţii capitaliste contemporane, cu consecinţe dintre cele mai grave asupra umanităţii în ansamblu, asupra individului şi perspectivelor realizării sale, preocupă astăzi întreaga lume, inclusiv oficialităţile capitaliste şi ideologia de dreapta, căutîndu-se, din partea acestora, soluţii şi modalităţi de ieşire din criză de pe poziţii conservatoare în detrimentul maselor exploatate şi afectate în modul cel mai dur de pe urma adîncirii crizei. De fapt, ideologia „Noii Drepte", s-a constituit în mare măsură ca un răspuns, ca o meditaţie, dintr-o perspectivă reacţionară, asupra adîncirii actualei crize a societăţii capitaliste.

În demersurile lor, reprezentanţii „Noii Drepte" sesizează şi descriu unele fenomene şi manifestări reale ale crizei profunde prin care trece în prezent societatea capitalistă. Dar la reprezentanţii „Noii Drepte", interpretarea acestor fenomene, analiza cauzelor şi schiţarea soluţiilor ieşirii din criză stau sub semnul unei concepţii neştiinţifice şi conservatoare, anticomuniste şi antipopulare. Pornind de la o concepţie idealistă despre istorie şi om, concepţie care socoteşte drept factor determinant mentalitatea, – „mentalitatea este destinul" – reprezentanţii „Noii Drepte" consideră că orice criză „este în mod fundamental o criză de conştiinţă"[1]), iar în analiza actualei crize a societăţii occidentale aceştia se opresc cu precădere asupra fenomenelor de ordin spiritual, manifestărilor în sfera conştiinţei. Sînt total lăsate de o parte sau estompate cauzele, aspectele de ordin economic şi social, consecinţele grave ale crizei societăţii capitaliste, asupra nivelului de trai al oamenilor muncii, nu se aminteşte nimic despre deteriorarea condiţiei umane în rîndul claselor exploatate şi a categoriilor marginale.

Înainte de toate însă, criza actuală nu este socotită de aceşti ideologi de dreapta ca o criză a civilizaţiei capitaliste în ansamblul ei, ci ca o „criză a omului"[2]), a mentalităţii şi spiritualităţii sale ; ea este considerată a fi o criză „în fiecare dintre noi", o criză a „civilizaţiei interioare"[3]) cum se exprimă unul din mentorii acestei orientări, Louis Pauwels. Din această perspectivă idealistă „nu lumea este rea, în criză", ci „ideea pe care ne-o facem despre lume"[4]).

Care sînt manifestările crizei actuale a societăţii occidentale luate totuşi în considerare de „noua" ideologie ? Mai întîi, în viziunea „Noii Drepte", criza „capătă forma unei negativităţi, adică a unei puneri generale în cauză, care se extinde tot mai mult în toate domeniile"[5]). Atingînd apogeul puterii sale asupra naturii, gîndesc aceşti teoreticieni, omul ajunge să pună în discuţie totul, să se îndoiască şi de sine. Cauzele mai profunde, de ordin economico-social ale acestei reevaluări, ale crizei conştiinţei şi mentalităţii omului contemporan, rămîn însă nesesizate în consideraţiile ideologilor „Noii Drepte", iar concepţia lor idealistă nici nu-i stimulează spre aceasta.

Un alt semn al crizei îl constituie, în viziunea acestor ideologi, „pierderea sentimentului apartenenţei" şi „identităţii", fenomenul desrădăcinării şi anonimatul la care este expus tot mai mult individul astăzi, astfel încît putem vorbi pe ansamblu despre o „societate anonimă". Toate acestea se exprimă în slăbirea consensului social şi al civismului, în proliferarea delincvenţei şi criminalităţii. Ceea ce favorizează asemenea fenomene sînt „declinul legii", slăbirea prestigiului şi autorităţii ei, larga punere în cauză a legalităţii şi slăbirea voinţei colective în apărarea normelor sociale. La aceasta se adaugă clemenţa pedepselor, precum şi publicitatea facilă făcută violenţei, care creează un climat de stimulare a agresivităţii în raporturile umane. Se consideră şi pe bună dreptate, toate acestea imprimă crizei actuale o dimensiune etică, constînd într-un vacuum de ideal, trăit mai ales în rîndurile tineretului care, fiind la vîrsta entuziasmului şi a idealului, „se simte fără scop, fără speranţă şi fără efortul de a le îndeplini"[6]). „Noua Dreaptă" sesizează astfel vidul spiritual şi al valorilor într-o societate animată de fascinaţia profitului care în stadiul ei „de consum" dă omului „mijloace de trai, dar nu şi raţiuni de a trăi"[7]).

Fiind expresia crizei în plan ideologic, „Noua Dreaptă" dezvăluie, dintr-o perspectivă unilaterală, a unui idealism cultural şi de pe poziţii de dreapta, adîncirea fenomenului de dezagregare a valorilor, conştiinţa profund tragică şi nefericită, frustrată şi alienată a omului contemporan într-o societate în care totul fiind subordonat profitului, cvasitotalitatea manifestărilor şi creaţiilor sale se măsoară în bani, iar el, creatorul tuturor acestor valori este negat ca valoare şi devine din scop, mijloc, obiect printre celelalte lucruri. Într-un mod lipsit de luciditatea perspectivei clare, meditaţia reprezentanţilor „Noii Drepte" asupra crizei Occidentului sesizează faptul că acesta se află în faţa unui **moment socratic,** al imperativului aplecării omului asupra lui însuşi, asupra conştiinţei sale, pe care însă capitalismul dominat de obsesia profitului şi randamentului nu-l poate realiza. De aici şi unele accente critice în consideraţiile reprezentanţilor săi,

FIŞE

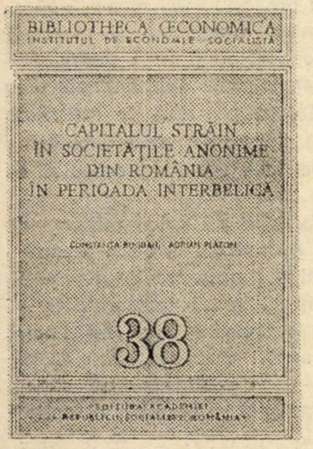

● *Încorporînd un important volum de muncă de documentare – desfăşurată într-un domeniu şi acoperind o perioadă istorică pentru care sursele de informaţie sînt în general greu de ordonat într-o perspectivă metodologică unitară – lucrarea „Capitalul străin în societăţile anonime din România în perioada interbelică" publicată recent în colecţia „Bibliotheca Oeconomica" a* EDITURII ACADEMIEI *investighează o problematică de cert interes pentru înţelegerea evoluţiei economiei româneşti în perioada dintre cele două războaie mondiale. Cunoaşterea, prin intermediul diverselor evidenţe statistice ale vremii, a volumului, ponderii şi repartiţiei pe ramuri a capitalului străin plasat în întreprinderile economice româneşti, profiturile obţinute de acest capital, mecanismul transferului de profituri oferă o imagine reală a locului României în diviziunea capitalistă a muncii, permite determinarea, cu riguzozitate ştiinţifică, a gradului de exploatare şi aservire a economiei noastre intereselor străine. Autorii* – Constanţa Bogdan şi Adrian Platon – *au structurat lucrarea în funcţie de obiectivele cercetării. Astfel, un prim capitol este consacrat unor aspecte generale legate de penetrarea capitalului străin în economia românească în perioada 1921–1930. În secţiunile următoare ale volumului, analiza activităţii capitalului străin este desfăşurată pe principale ramuri de activitate economică, concluziile privind profiturile obţinute de capitalul străin în perioada 1934–1938, cele privind transferul de profit şi capital, fiind susţinute de numeroase anexe cu caracter tehnic.*

Serviciile – creatoare de valoare

● *Deşi dezbaterile în rîndul economiştilor sovietici în privinţa considerării serviciilor drept o categorie social-economică se desfăşoară de cîteva decenii, încă nu s-a ajuns la un consens în această privinţă, opinează* K. Zulpukarov *în articolul* Usluga kak ekonomicesckaia kategoria *(Prestarea de servicii, considerată ca o categorie economică), publicat în revista* „Ekonomiceskie nauki", *Nr. 4/1981. Unii autori, menţionează K.Z., consideră serviciile doar ca un moment ulterior muncii creatoare de valoare, în timp ce alţii apreciază că serviciile reprezintă însăşi activitatea, însăşi munca – întrucît prestarea servicii-*

de pe poziții însă conservatoare, aristocratice față de ceea ce ei numesc „burghezismul" acestei societăți, fără însă a întreprinde o critică asupra fundamentelor, fără a se releva căile depășirii acestor fenomene. Capitalismul, fără a fi negat în fondul său, în structurile sale esențiale, nu poate armoniza progresul tehnic și de cunoaștere al omului cu forța sa morală și capacitatea de autoperfecționare și autodepășire în plan spiritual, al relațiilor interumane. Reprezentanții „Noii Drepte" consideră că numai „restabilirea autorității vechilor norme sociale" va duce la diminuarea acestor fenomene și va orienta impulsurile agresive spre creație care dă specificitate omului. O manifestare a crizei conștiinței omului contemporan ar consta, după reprezentanții „Noii Drepte", în declinul tradiției sau ceea ce aceștia numesc „pierderea memoriei", ruptura cu trecutul sau „amnezia istorică". În viziunea „Noii Drepte" omul și societatea europeană actuală nu-și pot regăsi echilibrul decît identificîndu-și rădăcinile lor profunde în istoria îndepărtată, în care ei văd și „rădăcinile viitorului". Ideologii „Noii drepte" identifică aceste valori, ca „rădăcini ale viitorului", în civilizația și cultura indoeuropeană, teritoriu în care ei regăsesc și modelul viitoarei organizări social-politice. Vechea dreaptă manifesta simpatie pentru aristocratismul feudal, în timp ce „Noua Dreaptă" se întoarce mult mai adînc în trecut, spre civilizația indoeuropeană ca sursă ancestrală a autenticelor valori pentru viitor.

O expresie a crizei actuale o constituie manifestările acesteia în sfera politică care constă, după opiniile acestor gînditori, în zdruncinarea raporturilor ierarhice inegalitare, în subestimarea funcțiilor și valorilor **politice** (ale suveranității îndeosebi), **militare** și juridice, acordîndu-se preferință activității și valorilor productive, economice, care în societățile de piață au trecut pe primul plan. Ei vorbesc despre criza autorității politice, a funcțiilor politice ale statului. O asemenea hipertrofiere a activităților economice și sociale ale statului, ce ar fi avut loc în secolul nostru, s-ar datora ideologiei egalitare și dispariției treptate a unei concepții ierarhice asupra organizării sociale. Ideologia egalitară, îndeosebi sub forma ei marxistă, ar fi cea vinovată de racilele semnalate ale societății actuale, devenind pîrghie de contestare, de slăbire a consensului social prin promovarea «luptei de clasă». De aceea, mentalitatea egalității între oameni este considerată dușmanul principal, cu care trebuie luptat, în procesul redresării și asigurării ieșirii societății occidentale din criză. Desigur, lupta maselor pentru egalitate socială și națională limitează burghezia monopolistă în încercările ei de ieșire din criză pe seama acestora. De aceea, mentalitatea egalitară devine inamicul său numărul unu. Dintr-o perspectivă idealistă și metafizică, reprezentanții „Noii Drepte" nu mai analizează contradicțiile și antagonismele reale de clasă ale societății capitaliste contemporane, care ajung la o stare conflictuală în actualul stadiu al adîncirii crizei. Făcînd o paranteză, subliniem faptul că, referindu-se direct la asemenea aspecte, ideologia marxistă nu face, în fond decît să dezvăluie starea de fapt și să arate calea adevărată spre rezolvarea și eliminarea conflictelor economico-sociale și ideologice.

prof. dr. Ion FLOREA

1. Club de l'Horloge : **Les Racines du Futur. Demain la France,** Masson, Paris, 1977, p. 9
2. Idem, p. 13
3. Louis Pauwels, **Comment devient-on ce que l'on est,** Stock, Paris, 1978, p. 178
4. Ibidem
5. Jean Claude Valla, **Une communauté de travail et de pensée,** în vol. **Pour une renaissance culturelle,** Editions Copernic, 1979, p. 29
6. Club de l'horloge : **Les Racines du Futur. Demain la France,** Masson, Paris, 1977, p. 55
7. Pierre Vial, **Nouvelle Droite ou nouvelle culture ?** în vol. **Pour une renaissance culturelle,** Editions Copernic, Paris, 1979, p. 15

Analiză — dezbatere

SĂPTĂMÎNA trecută a avut loc la Iași o analiză asupra activității de cercetare științifică desfășurată în ultimii ani de Centrul teritorial de cercetări economice din această localitate. Totodată, au fost prezentate și discutate două lucrări elaborate de cercetători din cadrul centrului : 1) Posibilități de reducere a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și de creștere a producției nete la Întreprinderea metalurgică din Iași și 2) Valorificarea superioară a resurselor materiale și umane din zona de munte a Moldovei.

Făcînd parte integrantă din practica de lucru a Institutului central de cercetări economice (menționăm că asemenea manifestări s-au desfășurat la toate centrele teritoriale de cercetări economice din țară), recenta analiză de la Iași a prilejuit înainte de toate sublinierea rolului și răspunderii deosebite ce revin cercetătorilor din economie pentru elaborarea unor lucrări care să vină în sprijinul practicii economice, al soluționării unor probleme majore pe care le ridică dezvoltarea economico-socială a patriei.

În cadrul dezbaterii, pornindu-se de la cerința ca cercetătorii din centrul teritorial să abordeze în primul rînd problemele care privesc dezvoltarea economică zonală, dar și unele probleme economice de interes mai larg, au fost făcute o serie de sugestii referitoare la : atragerea și concentrarea tuturor forțelor de cercetare ale județului (cercetători științifici, cadre didactice, economiști și alți specialiști din producție și din organele județene de sinteză) asupra unor probleme majore și evitarea dispersării pe teme ; formarea unor echipe interdisciplinare puternice de cercetare ; modalități de perfecționare a organizării muncii de cercetare, de alegere a temelor și de coordonare a lucrărilor ; necesitatea unor variante de soluții care să faciliteze opțiunea beneficiarului ; dezvoltarea cercetărilor fundamentale care să-și tragă seva din cercetări legate de practică ; valorificarea cercetărilor, în primul rînd prin aplicarea rezultatelor în producție.

lui coincide cu momentul consumării acestuia; uneori, prin serviciu prestat se înțelege folosirea nu a unei valori de întrebuințare, ci a acțiunii utile.

În definiția pe care o propune K.Z. optează pentru a considera serviciile drept o acțiune utilă cu valoare de întrebuințare, menită să satisfacă nevoi bine determinate ale unui consumator concret. Activitatea prestatoare de servicii este întruchipată într-o anumită valoare de întrebuințare, astfel că serviciile pot fi considerate o relație economică a oamenilor legată de consumarea unei activități utile, a unei munci care satisface o necesitate socială. Rezultatul acestei munci constituindu-l un anumit efect util, indiferent de caracterul nevoilor (fizice sau spirituale) și de forma satisfacerii lor (individuală, colectivă), precum și de caracterul și forma de întruchipare a utilității respective (materială sau nematerială) în obiecte de consum sau în omul însuși, serviciile pot fi considerate drept creatoare de valoare.

O piață internă diversificată — premisă a unui export rentabil

● *Orientarea țărilor în curs de dezvoltare spre o dezvoltare autocentrată ar putea constitui o alternativă de depășire a crizei economice mondiale, apreciază André Grjebine în articolul „De la crise mondiale au developpement autocentré" publicat în numărul din 15 martie al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S.". O atare tendință, care concret presupune lărgirea capacității de absorbție și a complexității structurale a pieței interne, ar conferi temei practic ideii de largă circulație în literatura economică potrivit căreia un comerț exterior eficient poate fi realizat numai pornind de la o economie națională puternică, diversificată. În acest sens, cazul Japoniei, recunoscută prin forța sa de penetrație pe piețele externe, este concludent: cea mai mare parte a produselor exportate de această țară susține A.G., au fost inițial fabricate pentru a răspunde unei cereri interne. Faptul că o asemenea cerință devine deosebit de actuală și pentru țările în curs de dezvoltare are la bază cîteva elemente. Între acestea, susține autorul, necesitatea de a reduce dependența economiilor naționale de sursele externe de materii prime și energie, și dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de resurse. Alături de acest aspect, opinează A.G., dezvoltarea mai puternică a pieței interne constituie o condiție a depășirii dificultăților ce se resimt la determinarea unor strategii de export care să prevadă, pe termen lung, segmentele de piață rentabile. În fapt, o piață internă puternică diversificată, oferă capacități sporite de adaptare a economiei la fluctuațiile pieței mondiale.*

FIȘE

20

NOUA ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ IMPERATIV AL CONTEMPORANEITĂȚII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu,** membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

EPOCA contemporană se caracterizează prin profundele transformări provocate de afirmarea socialismului ca o forță internațională, de apariția unui mare număr de state independente și suverane — ca urmare a destrămării și prăbușirii fostelor imperii coloniale. Totodată, în epoca actuală, omenirea este zguduită de crize economice, de contradicții și conflicte care amenință pacea mondială, se confruntă din ce în ce mai vizibil, cu fenomenul subdezvoltării, care afectează peste două treimi din populația globului. Acestea, ca și alte dezechilibre și stări conflictuale, își au rădăcina în vechea diviziune internațională a muncii, în vechea — și încă actuala — ordine economică internațională, în relațiile economice și politice internaționale generate de imperialism, de politicile colonialiste și neocolonialiste. Datorită faptului că efectele acestor stări de lucruri, ca urmare a interdependențelor dintre țări, se reflectă asupra întregii lumi, dezvoltarea civilizației contemporane depinde în modul cel mai direct de înlocuirea vechii ordini economice internaționale cu una nouă. În acest domeniu, de maxim interes pentru lumea de azi, al făuririi unei noi ordini economice internaționale, Partidul Comunist Român, țara noastră și în mod direct președintele Nicolae Ceaușescu aduc o contribuție hotărîtoare.

Conceptul de ordine economică internațională

PRIN **ordine economică internațională se înțelege un anumit sistem de relații economice internaționale și mecanismele economice pe baza cărora ele se desfășoară.** Înțeleasă astfel, ordinea economică internațională se sprijină pe diviziunea internațională a muncii care, la rîndul ei, reflectă gradul de dezvoltare economică și de participare a diferitelor națiuni la circuitul economic mondial.

Actuala ordine economică internațională s-a născut în procesul formării sistemului mondial capitalist, cu apendicele său — sistemul colonial, ceea ce, firește, a însemnat construirea sa corespunzător modelului unei lumi bazate pe exploatare, inegalitate, asuprire, pe împărțirea în țări bogate și țări sărace, despărțite de enorme decalaje economice și tehnologice, adaptîndu-și acestor caracteristici și respectivele mecanisme comerciale, ale prețurilor, monetar-financiare etc.

Este însă lesne de înțeles că niciuna din premisele ordinii economice internaționale nu poate rămîne multă vreme neschimbată. Cu atît mai mult cu cît perioada postbelică care a intrat în istorie ca o perioadă de intens dinamism economic și politic, a fost însoțită de mari prefaceri. Victoria socialismului în mai multe țări din Europa, Asia și America Latină, eliberarea națională a fostelor popoare coloniale, intensificarea luptei forțelor progresiste și democratice împotriva practicilor imperialiste, colonialiste și neocolonialiste au reprezentat tot atîtea procese care au făcut ca ordinea economică internațională existentă să devină un obstacol în calea progresului și un pericol real pentru pacea și securitatea internațională.

Așadar, actuala ordine economică internațională nu mai corespunde cu lumea de azi, ca urmare a schimbărilor revoluționare ce s-au produs în ultimele decenii, nu mai reflectă nici actualul raport de forțe internaționale. Fiind apărută pe baza diviziunii internaționale capitaliste a muncii, ea implică menținerea unei părți însemnate a lumii într-o stare de gravă subdezvoltare, deși dezechilibrele existente în economia mondială, în cele din urmă, limitează și posibilitățile de dezvoltare ale țărilor avansate din punct de vedere economic.

Actuala ordine economică internațională menține practicile colonialiste și neocolonialiste, pune restricții de tot felul în calea relațiilor internaționale, permite amestecul în treburile interne ale altor state. De asemenea, în lumina celor de mai sus, ea generează și întreține stări de încordare, de tensiune și animozitate internațională care reprezintă un permanent pericol pentru pacea lumii.

Așa cum s-a apreciat la Congresul al XII-lea al P.C.R., perpetuarea stării de subdezvoltare în care se mai află o mare parte a omenirii, ineficiența primelor două „decenii ale dezvoltării", ca și a tratativelor „Nord-Sud", tendința țărilor capitaliste industrializate de a-și rezolva probleme generate de actuala criză economică pe seama țărilor sărace, ca și rezultatele necorespunzătoare ale conferinței U.N.C.T.A.D. de la Manila, care au arătat că țările bogate nu dovedesc înțelegerea necesară față de problemele cele mai stringente ale țărilor în curs de dezvoltare, sînt tot atîtea argumente care ne fac să considerăm necesar **„să se treacă hotărît la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, ca parte integrantă a luptei împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului."** [1]. Mai mult decît atît, a devenit o situație inacceptabilă pentru omenire această polarizare a ei, prin concentrarea bogăției la un pol și a mizeriei și sărăciei la celălalt. **„Pacea și colaborarea** — conchide secretarul general al partidului — **nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără instaurarea noii ordini economice internaționale."** [2].

Prin urmare, rezultă, pe de o parte **necesitatea inexorabilă** a instaurării unei noi ordini economice internaționale. Pe de altă parte, acțiunile tot mai viguroase întreprinse pe plan internațional de forțele progresiste, tendința de afirmare independentă a tuturor națiunilor lumii, de a se pune capăt politicii imperialiste de forță și dictat, a sferelor de influență, creează și **posibilitatea** instaurării unei noi ordini economice internaționale.

[1] **Nicolae Ceaușescu,** „Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R.", Ed. politică 1978, p. 111.
[2] Ibidem, pag. 112

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

Concepția P.C.R. cu privire la noua ordine economică internațională

PARTIDUL Comunist Român și-a fundamentat concepția sa despre noua ordine economică internațională în documentele congreselor sale, în lucrările secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la analiza științifică a întregii dezvoltări a societății contemporane. În înțelegerea sa, o nouă ordine economică internațională nu poate fi redusă la schimbări minore ci presupune un amplu proces de transformări care trebuie să înlăture definitiv relațiile de dominație și exploatare și să le înlocuiască cu un nou tip de relații, caracterizate printr-o colaborare reală între state suverane și egale în drepturi.

De aceea, în concepția P.C.R. o primă premisă a instaurării noii ordini economice internaționale este **lichidarea cu desăvîrșire a raporturilor de inegalitate, dominație și asuprire** a unor popoare de către altele, a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, instaurarea unor raporturi cu adevărat democratice și echitabile între toate națiunile, respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, de a-și alege liber calea dezvoltării economico-sociale.

În centrul eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale este pusă **lichidarea subdezvoltării și reducerea decalajelor dintre state.** Aceasta presupune, înainte de toate, **efortul propriu** al țărilor în curs de dezvoltare pentru folosirea la maximum a resurselor interne materiale, financiare și umane, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare, în vederea creării unor industrii naționale moderne, a promovării agriculturii, transporturilor și comunicațiilor, formarea de cadre naționale și de structuri proprii de cercetare tehnologică, ca și dezvoltarea diverselor sectoare ale activităților social-culturale. Desigur, se impune ca aceste eforturi să fie sprijinite de o contribuție corespunzătoare din partea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic și, în primul rînd, a acelora care și-au clădit actuala bogăție pe exploatarea colonială.

Pe lîngă mobilizarea eficientă de către țările în curs de dezvoltare a resurselor de care dispun, propunerile țării noastre în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale vizează și complexe prefaceri ale mecanismelor economice internaționale :

— **soluționarea judicioasă a problemei materiilor prime și energiei,** prin asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime, la sursele de energie, în scopul folosirii lor raționale, a înlăturării risipei și a intensificării eforturilor comune pentru identificarea de noi resurse ;

— **asigurarea unui raport just între prețurile materiilor prime și prețurile produselor industriale,** ca și a unei corelații corespunzătoare între ultimele și prețurile produselor agricole, în vederea evitării fluctuațiilor excesive și adeseori haotice ale prețurilor internaționale și a reducerii influenței situațiilor de monopol ;

— **soluționarea urgentă a crizei alimentare mondiale,** prin adoptarea unor măsuri hotărîte pentru dezvoltarea rapidă a producției agricole, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare ;

— **crearea condițiilor ca toate statele să poată beneficia, în cadrul colaborării internaționale, de cuceririle științei și tehnicii moderne,** prin deschiderea largă a accesului țărilor în curs de dezvoltare la știință și tehnologia modernă, furnizarea de către țările dezvoltate a descoperirilor tehnico-științifice în condiții avantajoase și acordarea de asistență tehnică ;

— **eliminarea barierelor artificiale și a clauzelor discriminatorii** din care exporturile de produse industriale și de alte produse din țările în curs de dezvoltare îndreptate spre piețele țărilor dezvoltate ;

— orientarea activității Fondului Monetar Internațional și a Băncii Mondiale, în general a fluxului monetar internațional, în direcția **sporirii mijloacelor financiare transferate țărilor în curs de dezvoltare,** a acordării de credite pentru aceste țări în condiții mai avantajoase etc.

În concepția Partidului Comunist Român, realizarea acestor măsuri ar aduce o contribuție decisivă la instaurarea unei noi ordini economice internaționale, conducînd spre formarea unei noi diviziuni internaționale a muncii prin progresul rapid al activităților productive în țările în curs de dezvoltare, pe baza conjugării eforturilor proprii ale acestora cu o intensă cooperare economică internațională.

Activitatea României pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale

ȚARA noastră s-a înscris printre cele mai active țări ale lumii, nu numai în domeniul conceptualizării, dar și al inițierii și organizării de acțiuni menite să deschidă calea instaurării unei noi ordini economice internaționale. Pozițiile sale de bază, în această direcție, se sprijină pe două teze fundamentale : în primul rînd, că toate statele lumii, indiferent de dimensiuni, nivel de dezvoltare sau orînduire socială, pot și trebuie să contribuie activ la rezolvarea acestei probleme și, în al doilea rînd, că în dezbaterea și organizarea celor mai eficace acțiuni de instaurare a noii ordini economice internaționale cadrul cel mai potrivit îl reprezintă cel mai larg forum mondial — Organizația Națiunilor Unite — precum și alte organizații și organisme internaționale care pot contribui la democratizarea reală a vieții internaționale.

În acest sens, țara noastră a militat în vederea adoptării, în 1974, de către a VI-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., a Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale. O contribuție deosebită a României a fost prezentarea la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., din septembrie 1975, a Declarației „Poziției României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale", conținînd o serie de propuneri concrete în această direcție, ca și a documentului „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U., la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice", ambele bucurîndu-se de un larg ecou internațional. Este recunoscută în întreaga lume intensa activitate desfășurată de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, concretizată atît prin importantele contribuții teoretice la definirea conceptului noii ordini economice internaționale, cît și prin numeroasele contacte cu șefi de state și guverne, conducători ai organizațiilor internaționale, ai unor partide politice în cadrul cărora a afirmat consecvent poziția principială a României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, a fost, de asemenea, una din inițiatoarele organizării sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 consacrată problemelor noii ordini economice internaționale și care a dezbătut necesitatea lansării unor negocieri globale privind cooperarea economică internațională, cu participarea și în interesul tuturor statelor, precum și definirea principalelor prevederi ale strategiei internaționale în cel de-al III-lea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, care a început la 1 ianuarie 1981. Chiar dacă rezultatele concrete obținute în această sesiune au fost reduse, ca urmare a poziției obstrucționiste a unora dintre principalele țări capitaliste dezvoltate, țările în curs de dezvoltare își îndreaptă în continuare eforturile în direcția asigurării solidarității lor și a promovării cu fermitate a pozițiilor lor. România sprijină pe toate căile aceste eforturi deoarece, după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în legătură cu ultima sesiune specială, în prezent, se **„impune cu atît mai mult ca țările în curs de dezvoltare să-și întărească solidaritatea, să acționeze într-o strînsă unitate, pentru a putea determina obținerea unor rezultate pozitive în realizarea noii ordini economice internaționale."**

conf. dr. Ion F. MĂRGINEANU

ÎNTREBĂRI :

1. Ce reprezintă ordinea economică internațională ?

2. De ce se impune instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?

3. Care sînt principalele trăsături ale concepției P.C.R. cu privire la noua ordine economică internațională ?

4. În ce constă participarea activă a României la eforturile întreprinse spre instaurarea unei noi ordini economice internaționale?

Restructurări necesare în domeniul ajutorului pentru dezvoltare

TOVARĂȘUL **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Realizarea noii ordini economice internaționale și lichidarea subdezvoltării presupun, pe lîngă colaborarea pe principii de echitate și egalitate, o politică de ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate. Considerăm aceasta nu ca o politică de asistență socială — ca să spun așa — ci ca o obligație și o necesitate internațională** [1]).

O politică de ajutor mai substanțial implică efectuarea de schimbări structurale în economia mondială, de natură să asigure sporirea considerabilă a proporțiilor ajutorului, cît și îmbunătățirea radicală a condițiilor acordării acestuia, a calității sale. O astfel de politică este deosebit de necesară în împrejurările actuale cînd criza economică din lumea occidentală se repercutează negativ asupra situației economico-financiare a țărilor în curs de dezvoltare.

În unele cercuri din Occident există părerea că, în condițiile actualei crize economice din țările dezvoltate cu economie de piață, ar fi greu de conceput o amplificare a ajutorului lor pentru dezvoltare. În realitate însă tocmai creșterea acestui ajutor ar fi un factor de natură să contribuie la depășirea crizei economice, stimulînd exporturile occidentale în țările în curs de dezvoltare. După cum se arată în raportul „Nord-Sud : un program de supraviețuire", elaborat de comisia independentă prezidată de Willy Brandt „o politică viguroasă de ajutor ar fi în final nu o povară, ci o investiție într-o economie mondială mai sănătoasă, ca și într-o comunitate mondială mai sigură" [2]).

Obiective pe deplin realizabile

POTRIVIT prevederilor strategiei internaționale pentru cel de-al treilea deceniu al dezvoltării, adoptate de Adunarea generală a O.N.U., ajutorul public pentru dezvoltare al țărilor dezvoltate ar trebui să crească în mod rapid și substanțial, în vederea atingerii și, dacă este posibil, depășirii obiectivului de 0,70% din P.N.B. al acestor țări. În acest sens, se stipulează că țările dezvoltate care nu au atins încă obiectivul trebuie să facă eforturi pentru a-l atinge în 1985 și, în orice caz, nu mai tîrziu decît în a doua jumătate a deceniului. Obiectivul de 1% ar urma să fie atins ulterior, cît mai curînd posibil.

Atingerea obiectivelor noii strategii internaționale a dezvoltării privind creșterea A.P.D. este pe deplin posibilă, dacă se va manifesta voința politică necesară. Acest lucru este demonstrat și de faptul că unele țări membre ale C.A.D. (Suedia, Norvegia, Olanda, Danemarca) au reușit să depășească obiectivul de 0,70% și să se apropie treptat de un nivel de 1% din P.N.B.

În vederea creșterii ajutorului public pentru dezvoltare, O.N.U. a recomandat țărilor dezvoltate luarea de măsuri noi și complementare : introducerea în planurile sau programele lor economice de obiective cantitative privind A.P.D. pe o bază plurianuală ; sporirea în fiecare an a bugetului lor de ajutor în valoare reală cu un procentaj corespunzător ; rezervarea a cel puțin 1% din creșterea prevăzută a produsului lor interior brut pentru A.P.D. ; realizarea unui mecanism de compensare a dobînzilor, spre a determina în acest fel o expansiune largă a curentelor de ajutor în condiții de favoare ; reducerea sensibilă a perioadei care se scurge între momentul asumării angajamentului de ajutor și cel în care fondurile sînt vărsate.

O sporire substanțială a A.P.D. ar putea interveni în cazul folosirii unei părți din fondurile eliberate prin dezarmare în scopul sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în această privință : **„Considerăm de cea mai mare importanță să se acționeze pentru reducerea cheltuielilor militare cu cel puțin 10 la sută pînă în 1985. Din sumele economisite pe această cale, 50 la sută ar putea fi alocate pentru satisfacerea nevoilor sociale din fiecare țară, iar 50 la sută pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare"** [3]). Aplicarea acestei propuneri a țării noastre ar conduce în cazul diminuării cu 10% a actualului nivel ale cheltuielilor militare de 500 miliarde dolari — la sporirea ajutorului pentru dezvoltare cu 25 miliarde dolari, adică la mai mult decît o dublare a A.P.D.

Paralel cu sporirea semnificativă a A.P.D., se impune lărgirea substanțială a sferei tratamentului preferențial aplicat de țările dezvoltate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în diferite domenii, în special în materie de comerț internațional. În acest sens, noua strategie pentru actualul deceniu al dezvoltării subliniază necesitatea aplicării efective a principiului tratamentului diferențiat, mai favorabil, pe bază de nereciprocitate față de țările în curs de dezvoltare, în vederea lărgirii accesului lor la piețe și creșterii ponderii lor în comerțul mondial.

În contextul noii ordini economice internaționale, condițiile acordării ajutorului trebuie să fie în deplină concordanță cu principiile fundamentale ale dreptului internațional, cu nevoile și interesele dezvoltării economico-sociale independente a țărilor în curs de dezvoltare.

Ajutorul pentru dezvoltare nu trebuie să servească ca instrument de amestec în treburile interne ale țării beneficiare, acordîndu-se fără condiții politice sau militare.

În prezent, încercările de a lega ajutorul de condiții politice sau militare sînt respinse cu fermitate de țările în curs de dezvoltare, care consideră pe bună dreptate că ajutorul constituie o obligație pentru țările dezvoltate și un drept legitim al țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic.

Ajutorul trebuie repartizat în mod echitabil între țările beneficiare, în funcție, în primul rînd, de nevoile lor. Ținînd seama de acest criteriu al nevoilor, Adunarea generală a O.N.U., diferitele organe și instituții ale O.N.U. au subliniat necesitatea acordării cu prioritate de ajutor țărilor în curs de dezvoltare celor mai defavorizate, fără a neglija însă celelalte țări în curs de dezvoltare. Acordarea unui ajutor sporit țărilor în curs de dezvoltare cele mai defavorizate nu trebuie să se facă în detrimentul celorlalte țări în curs de dezvoltare, ci pe calea amplificării ajutorului pentru ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Ajutorul pentru dezvoltare trebuie să se înscrie în obiectivele de dezvoltare și prioritățile țărilor în curs de dezvoltare, în planurile lor de dezvoltare economico-socială. Grija de a utiliza cu eficiență mijloacele care le sînt furnizate din exterior revine țărilor în curs de dezvoltare înseși.

Asistența pentru dezvoltare trebuie acordată în condiții suple, adaptate la situația particulară a țărilor în curs de dezvoltare. În domeniul A.P.D., s-a recomandat, în acest sens, de către O.N.U. adoptarea, pe cît posibil, de măsuri în următoarele direcții :

— A.P.D. destinat țărilor celor mai puțin avansate să fie acordat, ca regulă generală, sub formă de donații, în timp ce pentru celelalte țări în curs de dezvoltare „elementul de subvenție" aplicat în prezent, în cadrul împrumuturilor pentru dezvoltare, să fie sensibil mărit ;

— împrumuturile și subvențiile acordate în cadrul A.P.D. să fie, pe cît posibil, nelegate ;

— Partea pe care o reprezintă în A.P.D. asistența pentru programe (ajutorul nelegat de proiecte individuale) și finanțarea cheltuielilor locale să fie, în caz de nevoie, simțitor sporită.

În ce privește ajutorul comercial acordat sub forma Sistemului generalizat de preferințe, se impune suprimarea tuturor măsurilor care restrîng utilizarea acestui sistem (contingente, sume maximale, clauze arbitrare de salvgardare etc.).

Ajutorul pentru dezvoltare trebuie să fie acordat pe o bază cît mai certă, previzibilă. În acest spirit, în ce privește A.P.D., se are în vedere posibilitatea de a se asuma de țările donatoare angajamente pe termen lung privind furnizarea A.P.D., precum și trecerea treptată de la sistemul actual, puțin eficient, al contribuțiilor voluntare la mecanisme automate de mobilizare a resurselor pentru ajutor prin instituirea de impozite internaționale, realizarea unei legături între crearea de noi drepturi speciale de tragere și asigurarea unui ajutor suplimentar pentru dezvoltare etc.

În ce privește Sistemul generalizat de preferințe este necesar să i se confere un caracter juridic de natură să asigure aplicării sale mai multă certitudine și permanență (consolida-

* Articolul de față reprezintă o continuare a articolului intitulat „Noi dimensiuni ale conceptului de ajutor pentru dezvoltare", publicat de același autor în nr. 15 din 10 aprilie 1981 al revistei noastre.

[1]) Interviul acordat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cotidianului japonez „Asahi Shimbun", Scînteia, 23.I.1979.

[2]) „North-South : a programme for survival", Pan Books, London and Sidney, pag. 226.

[3]) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, 1979, pag. 108.

rea taxelor preferențiale în cadrul S.G.P., retragerea eventuală de concesii preferențiale să nu se facă unilateral, ci să constituie obiectul consultărilor prealabile cu țările în curs de dezvoltare beneficiare, pe baza unor proceduri convenite de comun acord).

Realizarea unui ajutor eficient presupune participarea efectivă a țărilor în curs de dezvoltare la procesul de adoptare a deciziilor în materie de asistență internațională pentru dezvoltare, în cadrul unor instituții multilaterale, cu caracter democratic, de natură să ofere cadrul necesar pentru realizarea unui mai mare automatism al transferurilor de resurse în condiții de favoare, să permită alocarea mai echitabilă a ajutorului pe țări beneficiare, să favorizeze oferirea unui ajutor nelegat și o mai justă repartiție a efortului de ajutor între țările donatoare.

În ultimul timp s-au făcut unele progrese în această direcție prin înființarea Fondului internațional pentru dezvoltare agricolă și a Fondului comun pentru produsele de bază.

În septembrie 1975, România a prezentat la sesiunea a VII-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. propunerea privind constituirea unui Fond de dezvoltare pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, format din contribuțiile țărilor dezvoltate și din economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare, fond care să fie administrat de O.N.U., unde, potrivit principiului egalității statelor, fiecare stat membru deține un singur vot. Această propunere a fost reînnoită în mesajul președintelui Nicolae Ceaușescu, adresat celei de-a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare de la Manila din mai-iunie 1979.

Ideea unui Fond mondial de dezvoltare este susținută și de Comisia independentă pentru problemele dezvoltării economice internaționale. În concepția Comisiei, un astfel de fond ar trebui să fie administrat de țările dezvoltate și în curs de dezvoltare pe o bază mai echitabilă de conlucrare decît în instituțiile existente și să beneficieze de o participare universală.

Concomitent cu un ajutor mai substanțial și în condiții ameliorate al țărilor dezvoltate, noua ordine economică internațională presupune sporirea rolului autoajutorului colectiv al țărilor în curs de dezvoltare. În ultimii ani, ajutorul dintre țările în curs de dezvoltare, sub diferite forme — asistență financiară și tehnică, preferințe comerciale etc. — tinde să se amplifice (în privința asistenței financiare acordate de țările O.P.E.C., vezi „Revista economică" nr. 20 din 15 mai 1981, pag. 31).

Este de menționat, de asemenea, că o serie de țări în curs de dezvoltare mai avansate nemembre ale O.P.E.C., furnizează sub diferite forme ajutor pentru dezvoltare celorlalte țări în curs de dezvoltare, primind, în același timp, asistență din alte surse. Strategia internațională a dezvoltării pentru actualul deceniu prevede ca țările în curs de dezvoltare care sînt în măsură să o facă să continue acordarea de asistență financiară celorlalte țări în curs de dezvoltare.

În vederea favorizării cooperării tehnice dintre țările în curs de dezvoltare se preconizează acordarea unui tratament preferențial experților și tehnologiei provenind din alte țări în curs de dezvoltare. În „Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale", adoptat de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării generale a O.N.U. se prevede că în cadrul cooperării dintre țările în curs de dezvoltare „De fiecare dată cînd este posibil, un tratament preferențial trebuie acordat importurilor provenind din țările în curs de dezvoltare și exporturilor acestor țări". În prezent, între țările în curs de dezvoltare există înțelegeri vamale preferențiale la nivel regional și chiar interregional, dar cu o participare relativ restrînsă de țări. În scopul extinderii comerțului preferențial între țările în curs de dezvoltare se prevede crearea unui sistem global, mondial de preferințe comerciale, atît tarifare cît și netarifare între toate aceste țări. Negocierea unui astfel de sistem mondial de preferințe între țările în curs de dezvoltare este, în prezent, în faza de pregătire.

De asemenea, se preconizează ca țările în curs de dezvoltare exportatoare să acorde prioritate furnizării de țiței, produse alimentare și materii prime altor țări în curs de dezvoltare, în vederea satisfacerii necesităților lor cu aceste bunuri esențiale.

Succesul noii politici în domeniul ajutorului pentru dezvoltare va depinde însă și de restructurarea ansamblului relațiilor economice internaționale, conform exigențelor noii ordini economice mondiale, astfel încît mecanismele economice internaționale să consolideze și să nu anihileze efectele măsurilor de ajutor în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

România și ajutorul internațional pentru dezvoltare

ȚARA noastră militează cu consecvență pentru amplificarea substanțială a ajutorului pentru dezvoltare, ca factor important al eradicării subdezvoltării, eliminării decalajelor economice dintre state și al instaurării unei noi ordini economice internaționale. Printre inițiativele și propunerile sale în această direcție amintim : crearea unui Fond de dezvoltare al O.N.U., la a cărui formare să contribuie economiile realizate prin reducerea cheltuielilor militare ; anularea datoriei externe a țărilor cu un venit național sub 500—600 dolari pe locuitor, reducerea acestei datorii, instituirea de moratorii și alte măsuri de reeșalonare a plăților inclusiv amînarea acestora fără dobîndă, pe termen de 15—20 ani, pentru alte țări în curs de dezvoltare confruntate cu problema datoriei externe ; sporirea asistenței tehnice acordate țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv constituirea unui Fond special pentru burse, administrat de UNESCO, la care să contribuie, în primul rînd, țările dezvoltate ; sporirea fără restricțiuni vamale a exporturilor de produse industriale și de alte produse ale țărilor în curs de dezvoltare la prețuri avantajoase.

Ca și alte țări în curs de dezvoltare mai avansate, România are atît calitatea de beneficiar cît și de donator de asistență pentru dezvoltare. Țara noastră beneficiază de programele de asistență tehnică ale organismelor din sistemul O.N.U., în primul rînd ale P.N.U.D. Astfel, în 1978, cheltuielile angajate de organismele din sistemul O.N.U. în țara noastră pentru finanțarea asistenței tehnice nerambursabile, au reprezentat 3 195 mii dolari, din care contribuția P.N.U.D. s-a cifrat la 2 241 mii dolari [4]).

P.N.U.D. a prevăzut o cifră indicativă de planificare (C.I.P.) a asistenței tehnice pentru România de 7,5 milioane dolari pentru ciclul cincinal de programare pe perioada 1977—1981, identică cu cea din perioada 1972—1976 și are în vedere aceeași cifră pentru noul ciclu de programare pe perioada 1982—1986.

Ca țară în curs de dezvoltare, România beneficiază de Sistemul generalizat de preferințe din partea tuturor țărilor donatoare membre ale O.C.D.E. De asemenea, ca membră a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, România beneficiază de creditele acestei bănci, care, deși nu se încadrează în definiția ajutorului public pentru dezvoltare, stabilită de O.C.D.E., se acordă în condiții mai favorabile decît creditele de pe piața capitalurilor.

În același timp, România își aduce contribuția la ajutorarea celorlalte țări în curs de dezvoltare. Dat fiind faptul că România este ea însăși o țară în curs de dezvoltare și dispune de resurse limitate, principala formă de ajutor pe care o practică față de țările în curs de dezvoltare o constituie promovarea unei largi cooperări economice și în producție. Țara noastră urmărește ca această cooperare să se dezvolte pe o bază rentabilă pentru ambele părți, contribuind atît la progresul țărilor partenere în curs de dezvoltare, cît și la satisfacerea unor necesități ale economiei noastre în plină dezvoltare.

De asemenea, România acordă, potrivit posibilităților sale, asistență celorlalte țări în curs de dezvoltare prin intermediul unor instituții de ajutor pentru dezvoltare din sistemul O.N.U., contribuind în moneda sa națională la finanțarea activităților Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Fondului de Dezvoltare Industrială, Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă etc. Sumele în lei, puse la dispoziția acestor instituții, se folosesc în România pentru acordarea de burse de studii, organizarea de stagii de specializare, seminarii, livrarea unor echipamente ș.a.m.d.

În cadrul activităților vizînd crearea unui larg sistem de întrajutorare economică, reciproc avantajoase între țările în curs de dezvoltare, România participă activ la eforturile îndreptate spre dezvoltarea relațiilor comerciale dintre aceste țări, pe bază preferențială. În iulie 1978, țara noastră a aderat la Protocolul privind negocierile comerciale între țările în curs de dezvoltare încheiat sub egida G.A.T.T., protocol care prevede acordarea reciprocă de concesii vamale preferențiale între țările membre (în prezent, 18 țări în curs de dezvoltare). Deci, în acest caz, România are dubla calitate de donator și beneficiar de concesii vamale preferențiale. În momentul de față țara noastră, alături de celelalte țări membre ale Grupului celor 77, este angajată în pregătirile în vederea deschiderii negocierilor vizînd crearea unui sistem mondial de prefreințe comerciale între toate țările în curs de dezvoltare, destinat să faciliteze sporirea comerțului lor reciproc și creșterea lor economică.

Atingerea de către România în cursul actualului cincinal a stadiului de țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare economică va spori posibilitățile sale de a ajuta țările în curs de dezvoltare. În același timp, țara noastră va fi îndreptățită să primească în continuare sprijin în eforturile sale vizînd eliminarea decalajului care o desparte de țările puternic dezvoltate sub raport economic.

Victor ALDEA

[4]) Nota secretarului general al O.N.U. A/35/224 din 9 iunie 1980, versiunea franceză, pag. 72.

R. P. BULGARIA

Formă modernă de organizare socialistă a muncii

DEZVOLTAREA bazei tehnico-materiale trainice a economiei naţionale a R.P. Bulgaria şi diversificarea structurii economice ridică probleme noi şi complexe. În aceste condiţii progresul tehnico-ştiinţific, capacitatea de a aplica rapid rezultatele sale, dobîndesc o însemnătate deosebită în intensificarea dezvoltării economiei. Totodată problemele organizării muncii, au ocupat şi vor ocupa un loc important în cadrul politicii economice aplicate în R.P. Bulgaria, deoarece formele de organizare a muncii trebuie să corespundă celei mai eficiente utilizări a tuturor factorilor de producţie, în toate etapele de dezvoltare.

O formă avansată de organizare colectivă a muncii este brigada. Ea creează posibilităţi mai largi pentru introducerea progresului tehnico-ştiinţific, pentru folosirea eficientă a capacităţilor de producţie, a resurselor materiale, pentru creşterea productivităţii muncii. În cadrul unei brigăzi se poate asigura cu mai mult succes o structură optimă a lucrătorilor pe profesiuni şi calificări, o diviziune şi cooperare mai raţională în muncă. Prin intermediul brigăzii se realizează o mai bună îmbinare a intereselor personale cu cele colective. Se creează condiţiile pentru creşterea răspunderii colective faţă de eficienţa şi calitatea producţiei. Membrii brigăzii sînt educaţi în spiritul colectivismului, al întrajutorării tovărăşeşti, al controlului muncii celorlalţi şi al autocontrolului. Aceasta facilitează deservirea mai multor maşini, cumularea profesiunilor, înlocuirea reciprocă în muncă. Prin ea se dezvăluie mai limpede necesitatea ridicării, a perfecţionării măiestriei profesionale.

Principalul element la constituirea oricărei brigăzi este stabilirea sferei de acţiune a acesteia, una din cerinţe fiind ca brigada să creeze un produs finit sau o parte relativ importantă a acestuia. În funcţie de gradul de cooperare şi de diviziune a muncii, ele se împart în brigăzi complexe şi specializate. Din brigăzile complexe fac parte muncitori cu profesiuni distincte, care efectuează lucrări diferite, dar legate între ele, cuprinzînd întregul ciclu al produsului respectiv. Brigăzile specializate reunesc muncitori avînd aceeaşi profesiune, care efectuează procese tehnologice identice. Este clar că, potrivit noii tendinţe — de a furniza produsul finit — brigăzile sînt, de regulă, complexe. O metodă deosebit de importantă de organizare şi conducere a activităţii brigăzii constă în introducerea gestiunii economice. Principalul ţel al aplicării ei este asigurarea unei eficienţe cît mai înalte a producţiei prin folosirea deplină a tuturor elementelor sale. Ea se întemeiază pe principiul determinării clare a răspunderii şi a cointeresării materiale, prin stabilirea unei legături strînse între rezultatele finale ale activităţii şi retribuirea după muncă a membrilor brigăzii.

Cointeresarea materială în cadrul brigăzii, bazată pe gestiune economică, îşi găseşte expresia — în condiţiile noului mecanism economic — în sistemul de formare a fondului de retribuire, care se axează pe două elemente esenţiale : cantitatea de produse fabricate şi încadrarea tarifară complexă. Aceasta din urmă ţine cont numai de munca efectiv prestată pe o unitate de produs şi se face în funcţie de cerinţele privind cantitatea, calitatea, mărimea cheltuielilor, termenul de executare ş.a.

Fondul de retribuire astfel constituit pe brigadă se măreşte cu o parte din valoarea economiilor realizate la materii prime, materiale, combustibil, energie electrică ş.a., precum şi cu o parte din efectul economic obţinut prin îmbunătăţirea calităţii producţiei. În condiţiile nerespectării indicatorilor la factorii enumeraţi mai sus, fondul de retribuire este redus în mod corespunzător. Este evident că condiţiile specifice ale activităţii pot ridica variate exigenţe. De aceea, fiecare întreprindere elaborează reglementări interne proprii privind organizarea retribuirii muncii şi a gestiunii economice interne.

ÎN APRILIE 1980 a avut loc la Sofia o consfătuire pe plan naţional, la care au fost examinate principalele probleme ale aplicării consecvente a abordării economice şi ale perfecţionării organizării socialiste a muncii în agricultură. S-a apreciat, între altele, că în noul cincinal producţia agricolă — vegetală şi animală — poate să crească cu 25—30% pe baza mobilizării resurselor existente. Această sarcină va trebui rezolvată printr-o mai bună organizare a muncii, aplicabilă în condiţiile noii abordări economice şi ale noului mecanism economic. În acest scop s-a recomandat un nou tip de organizare pe brigăzi. În ce constau trăsăturile sale caracteristice ?

Brigăzile de tip nou sînt complexe. Ele răspund pentru toate culturile de pe teritoriul pe care îl lucrează. Prin aceasta se creează condiţii pentru folosirea cît mai eficientă a fondului funciar şi a tehnicii prin structurarea cît mai judicioasă a componenţei brigăzii, prin concentrarea asolamentelor ş.a. Brigăzile de tip nou se constituie pe baza şi pe principiile gestiunii economice interne, scopul urmărit fiind realizarea autogestiunii complete. S-a acordat, de asemenea, complexelor agroindustriale dreptul de a transfera conducerilor brigăzilor o parte din funcţiile legate de încheierea înţelegerilor privind aprovizionarea materială şi realizarea producţiei finite.

Conducerea brigăzilor de tip nou se bazează pe respectarea principiului centralismului democratic, adunarea generală a brigăzii alegînd consiliul de producţie şi pe brigadier. Toţi lucrătorii brigăzii participă la elaborarea planului de producţie, organizează înfăptuirea acestuia şi adoptă hotărîrea referitoare la repartizarea fondului de retribuire în raport cu rezultatele obţinute.

Avantajele noii organizări pot fi ilustrate, de pildă, prin rezultatele obţinute de o brigadă din cadrul complexului agroindustrial Pelovo, din judeţul Plevna ; compusă din 27 de mecanizatori (în ajutorul cărora, la nevoie, se mai ataşează 4 combineri, 5 şoferi şi 8 mecanici), brigada a extins suprafaţa pe care o cultivă de la 3400 ha la 7200 ha. Numărul de tractoare în brigadă a scăzut de la 24 la 12, iar efectivul brigăzii s-a redus de 2,5 ori. Concomitent au scăzut, raportat pe un mecanizator, şi cheltuielile legate de consumul de materii prime şi materiale. În sistemul anterior de organizare, pentru obţinerea unei producţii globale în valoare de 100 leva se cheltuiau 20 leva pentru retribuirea muncii, iar odată cu aplicarea noii organizări aceste cheltuieli au ajuns la 14 leva, cu tendinţa de a scădea la 12 leva.

Asemenea exemple devin tot mai frecvente, fapt care demonstrează avantajele noilor forme de organizare a muncii în economia R.P. Bulgaria. S-a hotărît ca brigăzi de tip nou să fie organizate în toate ramurile producţiei materiale, ţelul principal fiind obţinerea în următorii ani a unor creşteri spectaculoase ale productivităţii muncii.

Dafin DOINOV
„Ikonomiceski jivot"
Sofia

FORUMUL DEZVOLTĂRII

PROBLEME ÎN ATENȚIA AGRICULTURII MONDIALE

„DEGRADAREA pămîntului și reducerea fertilității solului constituie o amenințare directă pentru producția alimentară mondială" — aprecia, recent, Comitetul F.A.O. pentru agricultură, cu ocazia unei reuniuni organizată la Roma, considerînd că pentru menținerea și creșterea producției agricole se impune instituirea unei largi campanii de conservare a solului și a resurselor de apă.

Deteriorarea crescîndă a solului, în special în țările în curs de dezvoltare este consecința utilizării excesive, nejudicioase, a terenurilor agricole în condițiile presiunilor exercitate inclusiv de creșterea rapidă a populației. Raportul prezentat de Comitetul F.A.O. pentru agricultură cu ocazia reuniunii menționate arată că 35% din solurile destinate agriculturii în țările africane situate la nord de Ecuator, 60% din cele aflate în zona Orientului Apropiat și 51% din India sînt amenințate de eroziune, bălțiri excesive sau salinizare, care se vor accentua progresiv în caz că nu vor fi luate măsuri adecvate pentru conservarea solului. O altă cauză a acestor fenomene o constituie faptul că pînă la 30% din terenurile agricole din Africa, America Latină, Oceania și Asia de sud-est sînt cultivate de fermieri care își schimbă frecvent locul de muncă, ceea ce duce la creșterea forțată a perioadelor de producție pe seama reducerii perioadelor de refacere a fertilității solurilor.

În aceste condiții se impun măsuri pentru creșterea fertilității prin reciclarea deșeurilor organice și folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte. Un prim pas îl constituie inițiativa F.A.O. de a realiza proiecte de conservare a solului în regiunile geografice amintite, care să devină cadrul unui viitor schimb de experiență pentru țările interesate. Comitetul a mai cerut, de asemenea, tuturor guvernelor țărilor în cauză să creeze infrastructuri organizatorice pentru alcătuirea de programe destinate conservării solurilor, pentru stimularea pe cale legislativă a acestor activități.

În concepția F.A.O., conservarea solului trebuie văzută în contextul conservării mediului înconjurător și nu ca simple metode de control asupra eroziunii solului. Împădurirea, o mai bună administrare a fondului silvic și agrosilvicultura sînt astfel considerate ca elemente esențiale pentru gospodărirea adecvată a pămîntului. În sfîrșit, un alt factor important îl constituie ridicarea nivelului de pregătire a forței de muncă angajată în această activitate.

Țările în curs de dezvoltare: opțiuni clare pentru negocierile globale

ȚĂRILE în curs de dezvoltare se află la începutul unei importante etape care poate și trebuie să genereze noi relații între state, cu condiția ca „lumea a treia" să se prezinte unită, cu opțiuni clare, comune în negocierile cu țările dezvoltate.

Într-un interviu acordat revistei **„South"**, Jan Pronk, secretar general adjunct al U.N.C.T.A.D., arată că, țările în curs de dezvoltare ar putea avea în vedere crearea unui sistem propriu de preferințe generalizate și — pînă la intrarea în funcțiune a unui asemenea instrument dificil de instituționalizat pe termen scurt — aplicarea de taxe asupra importurilor din țările industrializate, urmînd ca încasările respective să fie destinate dezvoltării economiilor naționale. Pe planul intensificării cooperării și al apropierii dintre țările aflate în curs de dezvoltare, J. Pronk apreciază posibilitățile încă insuficient exploatate în sensul inițierii și adîncirii unor acțiuni de specializare și cooperare sectorială. Desigur — arată secretarul general adjunct al U.N.C.T.A.D. — există încă multe decalaje, de pildă, între Bangladesh și Singapore, ambele fiind țări în curs de dezvoltare ; dar distanța este mult mai mare între Singapore și țările industrializate — fapt care pledează pentru o mai mare apropiere, ca sferă de interese între primele două, cu atît mai mult cu cît țările industrializate urmăresc să dezbine grupul țărilor aflate în curs de dezvoltare, pentru a-și impune propriile interese și politici economice în relațiile internaționale. De aceea, din acest punct de vedere este necesar, să se acorde o atenție mai mare cooperării economice între țările „lumii a treia", cooperare bazată pe acțiuni reciproce, pe politici comune și multilaterale în domeniul resurselor și al energiei.

Fără îndoială că procesul dezvoltării nu poate exclude cooperarea bilaterală a țărilor în curs de dezvoltare cu cele industrializate, după cum nici dialogul „Sud-Sud" nu poate înlocui dialogul „Nord-Sud". Nuanțele apărute în ultimul timp — sublinia secretarul general adjunct al U.N.C.T.A.D. — se referă la faptul că pentru țările rămase în urmă se conturează noi posibilități de amplificare a conlucrării dintre ele, ca o cale de coordonare a intereselor și obiectivelor lor față de țările dezvoltate, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Breviar

● **Recent a fost propusă de către O.N.U.D.I. înființarea unei bănci internaționale pentru dezvoltare industrială. Propunerea O.N.U.D.I. pentru crearea unui mecanism financiar — care a găsit un larg ecou în rîndul țărilor în curs de dezvoltare — este menită să vină în sprijinul realizării obiectivului pe care și i-au propus aceste țări, respectiv ca ponderea lor în industria prelucrătoare mondială să atingă 25% în anul 2000. Realizarea acestui obiectiv ar necesita ajutoare externe estimate la 387 miliarde dolari în perioada 1980—1990 și 1 411 mld. dolari în perioada 1980—2000.**

Sesiunea din acest an a Consiliului de conducere al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) a stabilit noi măsuri pentru facilitarea realizării celei de a treia etape a programului pentru dezvoltare pe perioada 1982—1986. Consiliul a hotărît să majoreze, de la 1 miliard dolari la 1,5 miliarde dolari fondul de rezervă destinat promovării cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, pe parcursul anului 1981. Insistîndu-se asupra priorității pe care țările în curs de dezvoltare trebuie să o acorde, în cadrul programelor naționale, studiilor preinvestiționale se subliniază totodată rolul mai activ pe care trebuie să îl joace P.N.U.D. în pregătirea activităților investiționale. În acest scop a fost creat un fond special de pregătire în valoare inițială de 150 mii dolari.

Pe de altă parte, a fost definitivată o nouă distribuire a ajutoarelor externe acordate de P.N.U.D. țărilor în curs de dezvoltare, pornindu-se de la principiul că ponderea cea mai mare trebuie să o dețină țările cu cea mai grea situație sub aspectul industrializării. Astfel, din totalul fondurilor disponibile destinate sprijinirii programelor naționale, 80% vor fi acordate țărilor cu un venit pe locuitor de sub 500 dolari ; de un tratament special se vor bucura țările cu venituri sub 200 dolari pe locuitor, și în mod special acele țări aflate în categoria celor mai puțin dezvoltate. 19% din totalul resurselor financiare disponibile vor fi acordate pentru realizarea proiectelor subregionale, regionale, interregionale și globale, stabilindu-se totodată noi criterii privind alocațiile în funcție de : ponderea într-o anumită regiune a țărilor cele mai sărace, a celor lipsite de litoral sau a celor recent eliberate ; numărul de medici la 1 000 de locuitori ; nivelul analfabetismului ; ponderea industriei în produsul național brut ; numărul țărilor insulare aflate în curs de dezvoltare ; țări cu probleme ecologice și geografice deosebite ; țări din „prima linie".

● **Un număr restrîns de companii transnaționale au o influență majoră asupra comerțului internațional cu textile și bumbac, determinînd țările în curs de dezvoltare să accepte prețurile impuse de importatorii occidentali, de natură să contribuie la menținerea situației de rămînere în urmă în care se află țările în curs de dezvoltare — apreciază un recent raport al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare.**

Pe de altă parte, se arată în studiul citat, această concentrare are efecte nefaste chiar și asupra țărilor industrializate cum ar fi închiderea întreprinderilor mici și mijlocii și creșterea șomajului. În cazul unor firme mari, pentru evitarea unor situații de faliment, statul intervine cu subsidii care sînt suportate în cele din urmă, însă, de marea masă a populației.

Comerțul internațional cu bumbac este dominat de 15 companii transnaționale, rezultatul fiind că unii producători de bumbac obțin numai 2% din prețul cu amănuntul al confecțiilor executate din materia primă livrată de ei. În industria textilă, piața este dominată de 30—40 mari companii, apreciază raportul citat care consideră că în actualul deceniu concentrarea se va accentua și mai mult cauzînd reduceri și mai mari în forța de muncă angajată.

pagină realizată de
Em. STANCU

DOCUMENTAR

Industria „metalului alb" – influențe contradictorii

● Evoluții diferențiate, sub impulsuri conjuntcurale ● Impactul „crizei" energetice ● Competitivitatea aluminiului în creștere ● Diversificarea continuă a amplasării geografice a industriei aluminiului ● Mutații în structura surselor de energie ● Tensiuni pe piața mondială a aluminiului.

ÎN CEA de a doua jumătate a deceniului trecut activitatea industriei aluminiului din țările nesocialiste a fost condiționată de o serie de factori, ca existența unui excedent de capacități, creșterea rapidă a cheltuielilor de producție (în primul rînd la energie, bauxită și echipament industrial), nivelul relativ redus al ratei profitului la capitalul investit și incertitudinea asupra dinamicii în perspectivă a consumului de „metal alb".

Producția de aluminiu a înregistrat, în perioada 1970—1979, un ritm de creștere mult mai lent în țările capitaliste dezvoltate (în medie, de 3,7% pe an), decît în țările în curs de dezvoltare (11,5%). Ca urmare, și ponderea acestora din urmă în producția totală de aluminiu a lumii nesocialiste a sporit simțitor, respectiv de la 6,6% în anul 1970 la 12% în 1979 ; după aprecierea specialiștilor această tendință se va menține și în viitor, țările în curs de dezvoltare urmînd să dispună în 1986 de o cincime din capacitatea totală de producție a aluminiului din lumea nesocialistă.

CONJUNCTURA economică în care a evoluat în deceniul trecut și evoluează în continuare industria aluminiului din lumea nesocialistă a exercitat asupra ei influențe complexe, uneori chiar contradictorii, într-o serie de țări avînd loc în anii de recesiune 1974—1975 chiar o reducere absolută a nivelului producției. Astfel, de pildă, „criza" energetică a avut ca efect scumpirea producției industriei de aluminiu, mare consumatoare de energie electrică, ceea ce a determinat — pe de o parte — deplasarea proiectelor de lărgire a capacităților de producție sau de construire a unor uzine noi îndeosebi către țările care dispun de surse de energie mai ieftine decît petrolul (hidroenergie, cărbune ș.a.) ; pe de altă parte, s-au intensificat lucrările de elaborare și implementare a unor tehnologii mai puțin energofage de obținere a aluminiului. Această preocupare este ilustrată și de datele din tabelul nr. 1, care evidențiază o dezvoltare în general mai rapidă a producției de aluminiu secundar, în comparație cu cel primar, întrucît în cazul celui secundar (obținut prin colectarea și retopirea deșeurilor, pieselor și obiectelor vechi din aluminiu) consumul de energie electrică este mult mai redus.

În cercurile de afaceri se remarcă creșterea — în a doua jumătate a deceniului trecut — a cererii de piese turnate din aluminiu (acesta devenind — în pofida creșterii prețului său — un concurent tot mai serios al oțelului și al fontei), îndeosebi din partea industriei de automobile din S.U.A., care a rămas întrucîtva în urmă față de firmele concurente din alte țări în privința reconversiunii modelelor sale. Dar această tendință a fost contracarată, în parte, de efectele recesiunii economice prelungite din țările capitaliste dezvoltate, reflectate — între altele — în restrîngerea cererii (iar în unele țări, și a producției) de automobile și alte mijloace de transport. După previziunile specialiștilor în materie, în a doua jumătate a anului în curs este de așteptat o ameliorare a cererii pentru piese turnate din aluminiu atît din partea industriei de automobile cît și din partea altor ramuri industriale, ceea ce ar impulsiona implicit producția aluminiului, mai ales a celui secundar.

Tabelul nr. 1

Țara și produsul	Producția în mii tone 1970	1973	1975	1979	în % 1979/1970
Statele Unite					
— aluminiu primar	3 607	4 109	3 519	4 557	126
— aluminiu secundar	544	816	470	792	146
Europa occidentală					
— aluminiu primar	1 841	2 545	2 868	3 213	175
— aluminiu secundar	793	977	843	1 161	152
Japonia					
— aluminiu primar	728	1 097	1 013	1 010	139
— aluminiu secundar	322	536	424	746	232

Sursa : B.I.K.I. nr. 5/1981, pag. 7.

Este de așteptat ca procesul de diversificare a amplasării geografice a industriei aluminiului să se mențină și în deceniul următor, în condițiile unei creșteri relativ lente a capacităților de producție în principalele zone producătoare din lumea nesocialistă — America de Nord, Europa occidentală și Japonia. Statele Unite, de pildă, cărora le reveneau în 1950 jumătate din totalul capacităților industriei de aluminiu din țările nesocialiste, și-au redus această pondere la 38% în anul 1979 și se apreciază că ea va scădea pînă la 28% în 1985. În schimb, Australia, America Latină, unele țări din Asia de sud-est, din Orientul Apropiat și Mijlociu sînt considerate a avea cele mai mari perspective în privința amplasării noilor uzine de aluminiu.

Va avea loc, concomitent, o modificare a structurii purtătorilor de energie pe baza cărora se obține energia electrică consumată de uzinele de aluminiu; conform datelor existente anul trecut 57% din uzinele de aluminiu, proiectate a fi puse în funcțiune pînă în 1986, vor primi energie electrică de la hidrocentrale, 28% — de la centrale electrice pe bază de cărbune, 8% — de la centrale folosind gaze de sondă ș.a.m.d. *).

CONFORM unor evaluări publicate în 1980, prin realizarea proiectelor deja aprobate de construire a unor noi uzine de aluminiu, capacitatea totală a acestei industrii din țările nesocialiste va spori pînă în anul 1986 cu peste 4 mil. tone/an, repartizate după cum urmează (vezi tabelul nr. 2). Se apreciază că capacitatea totală a industriei de aluminiu din țările nesocialiste poate atinge, în cea de-a doua jumătate a deceniului al nouălea, 20 de milioane de tone pe an. Întrucît consumul total de aluminiu al țărilor nesocialiste în anul 1990 este estimat la 20-22 mil. tone, este de așteptat ca în următorii ani să fie lansate noi proiecte de extindere a capacităților de producție.

În ceea ce privește situația de pe piața aluminiului, ca urmare a slăbirii activității de investire în noi capacități în anii următori izbucnirii „crizei petrolului" și utilizării incomplete a capacităților existente (mai ales în Japonia), încă în anul 1979 s-a manifestat un decalaj temporar între cererea și oferta la acest metal. După opinia unor specialiști, un asemenea raport între cerere și ofertă va apărea și la mijlocul deceniului actual, conjunctură care va determina menținerea unui nivel ridicat la prețurilor la aluminiu. Conform altor previziuni, ca — de pildă — cele ale experților firmei engleze de studii „Anthony Bird Associated", creșterea mai rapidă după 1982 a capacităților de producție ale industriei aluminiului din țările nesocialiste (în medie cu peste 7% pe an) va determina o mărire a stocurilor disponibile de metal și o scădere a gradului de utilizare a capacităților.

Tabelul nr. 2

Regiunea sau țara	Spor de capacități pînă în 1986 (mii t)
Europa occidentală	590
S.U.A. și Canada	570
Australia. Noua Zeelandă	960
Total țări capitaliste dezvoltate	2 120
America Latină	1 100
Asia	670
Africa	220
Total țări în curs de dezvoltare	1 990
Total țări nesocialiste	4 110

Sursa : B.I.K.I., nr. 140/1980, pag. 7.

N. P.

*) Cifrele exprimă ponderi în totalul capacităților de producție proiectate.

Lemnul: o importantă sursă energetică

LEMNUL redevine o importantă sursă de energie, cu destinație industrială și pentru consumul privat, în măsură să contribuie la reducerea dificultăților energetice în lume — apreciază Institutul american de cercetări Worldwatch. Deși în prezent combustibilul energetic produs pe bază de lemn deține numai 8% din consumul mondial de energie, cererea se pare că se va dubla către sfîrșitul secolului; în Statele Unite, utilizarea lemnului ca sursă de energie va crește de cinci ori în aceeași perioadă, urmînd să asigure circa 20% din consumul energetic american; în Piața comună, industria hîrtiei își acoperă în proporție de 20% necesarul de energie prin utilizarea deșeurilor lemnoase (în S.U.A. această industrie își acoperă în prezent pe aceeași cale 50% din necesarul energetic față de numai 40% în 1972 iar în Suedia pînă la 60%).

Pe plan mondial preocupările sînt îndreptate în prezent spre obținerea de combustibil lichid din lemn la prețuri competitive, dat fiind că prețul actual al metanolului produs din lemn este încă de trei ori mai mare față de cel pe bază de gaze naturale. Pe acest considerent, în mai multe țări — printre care S.U.A., Canada, Brazilia și Franța — se lucrează în prezent la îmbunătățirea tehnologiilor aferente. Se prevede, astfel că metanolul obținut din lemn ar putea deveni, în viitorul deceniu competitiv cu combustibilul clasic folosit pentru mijloacele de transport.

În același timp, studiul citat ridică și o altă problemă esențială: cea a reîmpăduririlor. Practic, utilizarea lemnului ca sursă de energie trebuie să se bazeze pe renunțarea la despăduriri, în schimb trecîndu-se la programe ample de plantări de noi păduri. Eforturi se fac și în această direcție: în ultimii zece ani, Banca Mondială și-a majorat de 10 ori fondurile destinate proiectelor silvice, numai în perioada 1978—1980 realizîndu-se 37 de astfel de proiecte, în valoare de 300 mil. dolari; Congresul american a alocat 400 mil. dolari în 1980 pentru a încuraja utilizarea deșeurilor lemnoase; Franța își propune să cheltuiască circa 50 mil. dolari pe an pentru utilizarea biomasei pe bază de lemn ca sursă alternativă de energie.

Producția de cacao

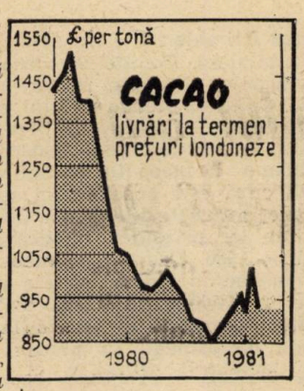

ESTIMĂRI *ale operatorilor britanici de la bursa londoneză de materii prime situează la 70 mii tone producția de cacao peste nivelul cererii în anul agricol 1980—1981. Această cifră apare ca fiind mult mai redusă față de estimări anterioare care considerau excedentul la circa 100 mii tone. Reducerea surplusului este pusă în primul rînd pe seama creșterii consumului, care este așteptat să atingă 1,546 mil. față de 1,457 mil. t în sezonul trecut. Prognozele indică o producție de 1,616 mil. t, sub nivelul record 1,626 mil. t al recoltei din 1979—80.*

Creșterea așteptată a consumului este pusă mai ales pe seama tendinței de scădere a prețurilor care nu dă semne de revenire pe termen scurt. Un factor de echilibru îl va constitui, se pare, criza economică din țările industrializate și reducerea, în consecință a puterii de cumpărare a populației din aceste țări.

Programe de dezvoltare

Tunisia — preocupări pentru industrializare

AL VI-lea plan de dezvoltare economică (1982—1986) a Tunisiei, în curs de elaborare, prefigurează o nouă dimensiune industrială în perspectiva celui de-al III-lea Deceniu al dezvoltării. Industria — care participă cu 40 la sută la formarea P.I.B. — va primi un puternic flux de investiții, concentrat spre realizarea unui amplu program de studii, cercetări și prospecțiuni în vederea punerii în valoare a tuturor resurselor naturale, valorificării superioare a acestora prin crearea de noi capacități a căror producție va fi orientată cu prioritate spre export.

Posibilitățile de dezvoltare industrială se bazează în bună parte pe existența, în subsolul țării a unor importante rezerve de fosfați, plumb, zinc, cupru, argint etc. Totodată, Tunisia deține importante zăcăminte de țiței — care permit o producție anuală de peste 5 mil. tone — și se estimează existența unor rezerve de gaze naturale de peste 60 miliarde mc. În următorii ani vor intra în exploatare zăcămintele de țiței descoperite recent în zonele Sfax, Tazarka, Makhrouga și Laarich; precum și zăcămintele de gaze naturale „Off-shore" din zona Miskar.

Privit la scară națională, procesul de industrializare urmărește diversificarea industriei prelucrătoare ce urmează a fi axată pe realizarea de unități mici și mijlocii, plasate în diferite zone ale țării, în apropierea surselor de materii prime. Prin îmbunătățirea repartiției teritoriale a noilor capacități productive, se urmărește dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării și frînarea exodului spre marile centre urbane.

Politica economică în domeniul industriei este fondată atît pe stimularea investițiilor interne private cît și pe intervenția mai susținută a statului în realizarea obiectivelor majore din industria chimică și petrochimică, metalurgică, energetică și construcții de mașini.

Se acordă, de asemenea, permise pentru explorarea unor perimetre miniere, pentru dezvoltarea echilibrată a tuturor regiunilor țării și frînarea exodului spre marile centre. Un loc preponderent în orientarea investițiilor revine industriei de prelucrare a fosfaților — concentrată în zonele Sfax, Djebel — Djelloud și Gabes — producția de fosfați urmînd să crească de la 5 mil. t la 10 mil. t pînă în 1985. Recent a fost inaugurat complexul industrial din zona Gafsa cu o producție anuală de 430 mii tone acid sulfuric și 144 mii tone acid fosforic și se află în proiect construcția unei uzine-pilot cu capacitate de 100 tone pe zi. Alte proiecte se referă la extinderea capacității rafinăriei de la Bizerta, construcția a două fabrici de ciment (la Enfida și Gebel), fiecare cu o producție de un milion de tone, fabrica de zahăr de la Sidi Ben Bechir cu capacitate de 41 mii tone.

Pe linia relațiilor tradiționale stabilite între România și Tunisia, țara noastră exportă cu prioritate produse ale industriei construcțiilor de mașini, materiale de construcție, autovehicule și importă materii prime minerale și unele produse prelucrate.

Marcel MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

SAPTAMINA 1—5 IUNIE 1981 a fost marcată de o puternică consolidare a poziției **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare internaționale, cursul monedei americane majorîndu-se simțitor față de majoritatea valutelor occidentale, în special față de cele vest-europene. Această evoluție a fost motivată în principal de mișcarea dobînzilor la depozitele în dolari atît pe piața americană cît și pe cea internațională de capital. În cursul săptămînii, dobînzile la fondurile federale s-au situat la un nivel ridicat, o serie de mari bănci americane au procedat la majorarea dobînzii preferențiale de împrumut prin broker („prime broker loan rate") de la 19,5% la 20,5% și ulterior la 21%.

Poziția **lirei sterline** s-a deteriorat substanțial, cursul monedei britanice slăbind atît față de dolar cît și față de o serie de valute vest-europene. La 5 iunie cursul se situa la 1,9350 dolari/1 liră (cel mai scăzut nivel din ultimii 4 ani) comparativ cu 2,075 la începutul intervalului analizat.

Cursul **mărcii vest-germane**, a marcat, de asemenea, o slăbire puternică față de dolar, situîndu-se la 5 iunie la 2,4225 mărci/dolar (comparativ cu 2,3200 mărci/dolar la 29 mai a.c.). Evoluția a reflectat orientarea investitorilor spre fondurile în dolari, purtătoare de dobînzi ridicate. Influența exercitată de mișcarea dobînzilor nu a putut fi contracarată de publicarea datelor ce atestă îmbunătățirea conjuncturii economice curente în R.F.G.

Și poziția **francului elvețian** s-a deteriorat dar într-o mai mică măsură decît cea a lirei sterline și a mărcii, față de dolar. La finele intervalului analizat cursul s-a situat la 2,1425 franci/dolar (în raport cu 2,0650 franci/dolar la 29 mai). O influență negativă pe lîngă cea a mișcării dobînzilor, a exercitat știrea privind diminuarea rezervelor internaționale ale țării în ultima decadă a lunii mai. Cursul **francului francez** față de dolar s-a depreciat în intervalul analizat cu 3,25% (comparativ cu 6,6% în cazul lirei sterline, 4,2% în cel al mărcii vest-germane și 3,6% în cazul francului elvețian), atingînd, la 5 iunie 5,71 franci/dolar. Poziția **lirei italiene** s-a deteriorat (deprecierea față de dolar fiind de 4,3%), atît ca reflex al întăririi cursului monedei americane, cît și datorită situației economice curente a țării (se apreciază între altele că în trimestrul I produsul național brut a crescut cu 0,3%, comparativ cu 2,0% cu cît sporise în trim. IV 1980). Cursul **yenului japonez** față de dolar a prezentat o evoluție mai favorabilă decît cel al valutelor vest-europene (deprecierea a fost de 1,8%, în principal datorită situației comparative mai favorabile din economia niponă. La 5 iunie cursul se situa la 227,50 yeni/dolar.

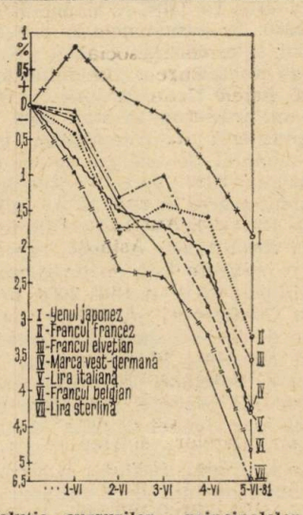

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 1—5.VI.1981, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din 29.V.1981

Dobînzile la fondurile în eurovalute au înregistrat următoarele modificări (la depozitele pe 6 luni datele sînt pentru 29 mai și 5 iunie): eurodolari 17,25%—17,8125%; eurofranci elvețieni 10,25—10,50%; euromărci vest germane 12,875%—13,0625%. Sub influența consolidării poziției dolarului, **prețul aurului** a marcat o slăbire pronunțată, diminuîndu-se de la 483,25 dolari/uncia (29 mai, al doilea fixing Londra) la 460 dolari/uncia (5 iunie, al doilea fixing de la Londra).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Şomajul la cote fără precedent în 1982

ANUL 1981 marchează un nou pas în tendinţa de încetinire a creşterii economice pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate, care se manifestă după 1978. Previziuni recente vorbesc chiar de o stagnare a creşterii produsului naţional brut în acest an (vezi graficul). Ea reflectă faptul că în cazul cîtorva din principalele ţări capitaliste dezvoltate va avea loc o scădere a produsului naţional brut (cea mai pronunţată în Marea Britanie : 2%). În aceste condiţii, subliniază Comitetul consultativ al sindicatelor din cele 24 ţări membre ale O.C.D.E., numărul total al şomerilor din ţările capitaliste dezvoltate urmează să atingă nivelul record de 30 milioane la începutul anului viitor. Această cifră este considerabil superioară celei avansate de experţii O.C.D.E. în ultima lor prognoză, publicată în decembrie 1980. Contînd pe amorsarea unei redresări în a doua parte a anului 1981, ei prevedeau atunci că numărul şomerilor va creşte de la 23 la 25,5 milioane de oameni. În prezent speranţele privind o eventuală redresare în acest an s-au risipit.

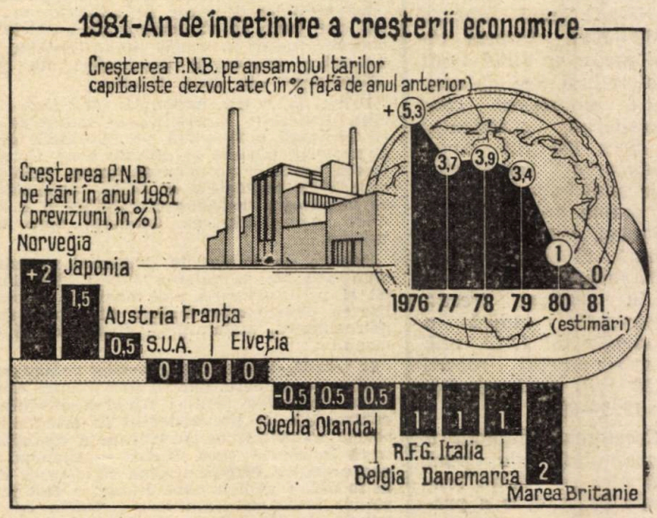

R. D. G.: dezvoltarea construcţiilor

SECTORUL construcţiilor ocupă un loc important în economia R.D.G., contribuind cu 10,1% la formarea produsului naţional brut şi cu 9,1% la venitul naţional. El cunoaşte un ritm susţinut de dezvoltare, producţia sa sporind în medie cu 5,2% pe an în cursul cincinalului trecut, patru cincimi din sporul respectiv fiind obţinute pe baza creşterii productivităţii muncii. În decursul anilor s-a dezvoltat considerabil baza tehnico-materială a ramurii, începînd cu producţia materialelor de construcţii (cea de ciment, de pildă, a ajuns la circa 12 mil. tone pe an) şi terminînd cu producţia de prefabricate (capacitatea unităţilor respective a crescut de la echivalentul a 35 mii de apartamente noi în 1975 la peste 100 mii de apartamente anul trecut).

Una dintre direcţiile fundamentale ale activităţii sectorului o constituie construcţia de locuinţe, realizate în proporţie de 90% prin metode industriale (pe bază de panouri prefabricate). În cincinalul actual, de exemplu, se prevede să se construiască 600 mii de apartamente noi şi să se modernizeze 330-350 mii de apartamente vechi. Concomitent, diferitele întreprinderi de construcţii-montaj îşi concentrează eforturile asupra obiectivelor legate de lărgirea bazei de materii prime şi energie, de extinderea producţiei de echipament pentru economia naţională, ca şi asupra lucrărilor de reconstrucţie şi raţionalizare în cadrul unor complexe industriale. Un alt obiectiv important îl constituie intensificarea activităţii de export într-un număr crescînd de ţări şi lărgirea continuă a ofertei : de la materiale de construcţii, pînă la obiective complete şi prestări de lucrări de construcţii cu caracter special.

Perspective energetice

DUPĂ aprecierea Institutului francez al petrolului, ponderea acestei surse în aprovizionarea cu energie pe plan mondial ar urma să se reducă de la 43,5% în 1980 la 38% în 1990 şi la 30—35% în anul 2000. În pofida acestei reduceri a ponderii sale, cererea pentru petrol ar urma să crească de la 3,05 miliarde tone în 1980 la 3,6 miliarde tone în 1990 şi la 4,2 miliarde tone în anul 2000.

Se consideră că, în ansamblu, consumul mondial de energie se va dubla pînă în anul 2000 : de la 7 miliarde tone echivalent petrol în 1980 la 9,5 miliarde t.e.p. în 1990 şi la 12—13,5 miliarde t.e.p. în anul 2000. Aceste estimări reprezintă totuşi o reducere faţă de prognozele de 14,3 miliarde t.e.p. în anul 2000, prezentate la Conferinţa mondială privind energia de la München, din septembrie 1980 şi apreciate în prezent ca fiind exagerate. Totodată, Institutul francez al petrolului prevede o creştere considerabilă a producţiei de gaze : de la 1,35 miliarde t.e.p. în anul 1980 la 2,5 miliarde t.e.p. în anul 2000, iar a producţiei de cărbune de la 2 la 4 miliarde tone. În ceea ce priveşte utilizarea energiei nucleare, experţii francezi estimează o puternică lărgire a acesteia : de la 0,15 miliarde t.e.p. în 1980 la 1,7 miliarde t.e.p. în anul 2000, respectiv de 11 ori. În sfîrşit, participarea energiei hidraulice şi a noilor surse de energie, ar urma să atingă în următorii 20 de ani un nivel de 1,2 miliarde t.e.p., faţă de 0,45 miliarde t.e.p. în 1980.

Întreprinderi „flotante"

PRIMA conferinţă pe problemele întreprinderilor „flotante" (Paris, octombrie 1980) a analizat stadiul atins în proiectarea, executarea şi exploatarea acestui tip aparte de unităţi economice, al căror număr se ridică în prezent pe plan mondial la peste 40. Ele sînt amplasate în majoritatea cazurilor în apropierea ţărmului unor ţări în curs de dezvoltare, dar au fost executate şi aparţin îndeosebi unor ţări dezvoltate, ca Japonia, S.U.A., U.R.S.S., Suedia, Canada, Franţa, Italia ş.a.

După cum s-a apreciat la conferinţă, deşi asemenea întreprinderi oferă avantajul reducerii considerabile a cheltuielilor legate de infrastructură (în special de edificarea reţelei de transport, aferente), precum şi cel al punerii în funcţiune în termene comparativ mai scurte, ele prezintă totodată inconvenientul de a nu se integra pe deplin în economia ţării în ale cărei ape teritoriale se află. În ceea ce priveşte profilul întreprinderilor „flotante" în funcţiune sau al celor aflate în stadiul de proiect, pe primul loc (ca număr) se situează unităţile destinate producţiei de energie electrică şi desalinizării apei marine, urmate de cele care prelucrează petrolul şi gazele naturale, de hoteluri şi stabilimente infrastructurale, de unităţi ale industriei chimice şi petrochimiei.

Înviorarea exportului de cărbune

ÎNTR-UN studiu de prognoză asupra evoluţiei exportului mondial de cărbune se arată că în prezent acesta ocupă — ca volum (peste 150 mil. tone pe an numai cu nave maritime) — locul trei, după minereu de fier şi cereale. Două treimi din cantitatea exportată revine cărbunelui cocsificabil, dar se apreciază că în cursul deceniului actual cea mai mare creştere a exportului se va înregistra la cărbunele energetic : de la 51,8 mil. tone în 1980 la peste 110 mil. tone în 1985 şi la 215 mil. tone în anul 1990. Ca atare, va spori şi ponderea exportului în volumul mondial al extracţiei de cărbune (în prezent ea este de peste 3%), prevăzîndu-se şi o extindere considerabilă a parcului de nave maritime destinate transportului de cărbune energetic, respectiv de trei ori în 1990, faţă de 1980.

Conform previziunilor, principalii importatori de cărbune energetic din lumea capitalistă vor fi ţările Europei occidentale şi cele din Extremul Orient, în timp ce exportatori de bază în cadrul acestor ţări vor rămîne S.U.A., Canada, R.S.A. şi Australia, aceasta din urmă sporindu-şi cel mai mult exporturile de cărbune energetic (respectiv de cca. 8 ori, în intervalul 1980—1990).

GLOSAR

„Economia ofertei"

INCORPORATĂ masiv în programul economic al administrației Reagan și dispunînd de promotori în posturi-cheie din aparatul decizional, „teoria și politica economică de stimulare a ofertei", cum s-ar traduce explicit „supply side economics", sau mai sintetic „economia ofertei", a căpătat o largă răspîndire în S.U.A.

În esență, adepții teoriei „economiei ofertei" consideră că pentru creșterea volumului activității economice, calea cea mai bună este stimularea producției (supply) și nu cea a consumului de bunuri și servicii, adică a cererii. Cu alte cuvinte, se pune sub semnul îndoielii întreaga politică de sorginte keynesistă pusă în aplicare după al doilea război mondial și care a fost în vogă mai ales în anii '50 și '60. Soluția constă — se afirmă —, în reducerea impunerilor fiscale (taxelor), care ar mări stimulentul pentru persoane individuale și întreprinderi de-a produce, investi și economisi. Celor care amintesc de posibilitatea accentuării inegalităților sociale în urma reducerii taxelor, li se răspunde că structura sistemului fiscal în vigoare „descurajează (penalizează) munca și investiția productivă". Cît privește reducerea inițială a veniturilor federale datorită diminuării taxelor, aceasta ar fi, cel puțin compensată de efectele globale ale stimulării activității economice, de creșterea ulterioară a volumului taxelor. Aceasta este dealtfel ideea surprinsă într-o reprezentare grafică de mult comentată „curbă a lui Laffer", care încearcă să demonstreze existența unui nivel optim al impunerii fiscale. Care ar fi diferența fundamentală față de teoria și politica ultimelor decenii ?

Începînd cu anii politicii „New-Deal" a președintelui Fr. D. Roosevelt, accentul s-a pus, conform preceptelor economistului britanic J. M. Keynes, pe manipularea cererii efective. Ideea era ca în perioada de slăbire a activității economice, autoritatea publică să susțină cererea (consumul) prin reducerea taxelor sau prin creșterea cheltuielilor guvernamentale. Expansiunea cererii determina creșterea producției. Ultimii 15 ani au făcut însă revelația pierderii tot mai mult din eficacitatea rețetelor keynesiste, a apariției permanentei stagflații : stagnare acompaniată de inflație. Din cauza inflației mari, keynesiștii se opun reducerii taxelor. În schimb, noua teorie susține că, din contră, o producție mai mare și o concurență „intensificată" vor frîna ascensiunea prețurilor. Se recomandă și o serie de măsuri complementare în acest sens : reducerea ratei de creștere a masei monetare (propunere care vine în întîmpinarea monetariștilor) ; reducerea, eliminarea graduală a deficitelor bugetare. După cum arată economistul Alan Greenspan, un program activ de reducere a taxelor și cheltuielilor bugetare va conduce la scăderea substanțială a ratelor dobînzilor pe termen lung. În orice caz, efectele concrete ale unui asemenea program ar fi vizibile nu mai devreme de 2—3 ani.

Optimismul promotorilor noii teorii contrastează cu scepticismul celor atașați politicii tradiționale. Dintre aceștia din urmă, Charles Schultze, de exemplu, apreciază că nu există nici un motiv care să facă să se creadă că indivizii și întreprinderile își vor modifica comportamentul ; că reducerea taxelor, în loc să ducă la economisire și investiții suplimentare, nu va avea ca efect mărirea consumului și alimentarea inflației. Elocvent este că și Paul Samuelson împărtășește un punct de vedere similar.

Daniel DĂIANU

Prețul petrolului

Nicola Grigor, Craiova — Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa rubricilor noastre de informații. Ne străduim să vă răspundem imediat, în măsura în care dispunem de date.

1) Anul trecut în țara noastră s-au extras 11,5 milioane tone țiței (respectiv 93,4% din producția anului 1979 și 78,9% din cea a anului 1975) și 28,2 miliarde metri cubi de gaz metan. Producția pe locuitor se poate obține împărțind aceste cifre la 22,3 milioane de locuitori, cît era populația țării noastre la sfîrșitul anului 1980. Tot anul trecut țara noastră a importat 15,961 milioane tone de țiței. În ce privește prețul petrolului importat, aceasta — reflectînd în general prețurile de pe piața mondială — nu este totuși unic, ci diferă de la un producător la altul, în funcție de o serie de factori.

2) În cazul OPEC, în conformitate cu acordul realizat în insula Bali în decembrie 1980, prețul de bază al barilului de țiței exportat variază între 32 și 36 de dolari, la care se poate adăuga o primă pentru calitate pînă la nivelul

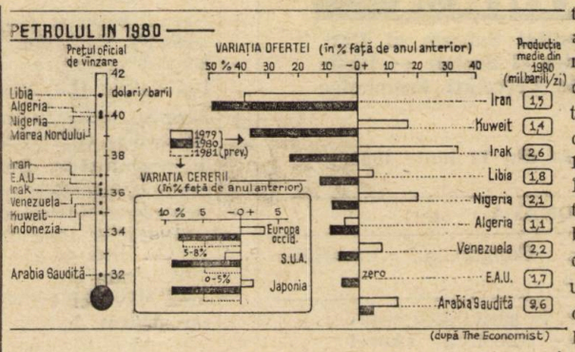

(după The Economist)

total de 41 dolari (vezi graficul). Principalul exportator mondial de petrol, Arabia Saudită, care furnizează actualmente 40% din producția totală a OPEC de 25 milioane de barili pe zi, exportă barilul de petrol cu 32 dolari. Majoritatea celorlalte țări din OPEC exportă petrolul cu circa 36 dolari barilul. O nouă creștere de prețuri este de așteptat anul viitor, odată cu resorbirea actualului excedent al ofertei de 2—3 milioane de barili pe zi (8—12% din producția OPEC), apărut ca efect al încetinirii activității economice în principalele țări consumatoare. Actualele stocuri mondiale de petrol sînt estimate la 5,3 miliarde de barili, reprezentînd echivalentul consumului din 88 de zile, față de 74 zile în 1979.

3) Nu dispunem de date directe privind structura producției de energie termoelectrică a țării noastre pe surse de combustibil în anul 1930, dar ele se pot calcula orientativ pe baza prevederilor din Programul-directivă de cercetare-dezvoltare în domeniul energiei, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Criterii

Auxilian Streja, Făgăraș — În cadrul P.N.U.D., pentru prima dată în istoria ajutorului pentru dezvoltare s-a convenit un sistem de criterii obiective privind repartizarea pe țări beneficiare a ajutorului. Potrivit rezoluției 80/30 a Consiliului de administrație al P.N.U.D., repartizarea resurselor între țările în curs de dezvoltare în cel de al treilea ciclu de programare (1982—1986) se face pe baza produsului național pe locuitor și a numărului locuitorilor, ținînd seama și de unele criterii suplimentare : nevoile particulare ale diferitelor categorii de țări în curs de dezvoltare dezavantajate sub raport economic și geografic; amploarea eforturilor de dezvoltare ale fiecărei țări ; povara datoriei externe cumulative a fiecărei țări, deficitul global al balanței de plăți și deteriorarea cronică a raportului de schimb.

Din totalul sumei disponibile spre a fi repartizată pe țări pentru finanțarea asistenței tehnice, 80% au fost alocate pentru țările al căror P.N.B. pe locuitor este egal sau inferior sumei de 500 dolari, iar restul de 20% pentru țările cu un P.N.B. pe locuitor de peste 500 dolari, în mod invers proporțional cu P.N.B. pe locuitor. Evident, aplicarea de către P.N.U.D. a unor criterii unanim convenite de repartizare a ajutorului nerambursabil pe care-l acordă este de natură să elimine subiectivismul, arbitrarul în domeniul alocării pe țări a resurselor sale.

Comerț cu artă

Rodica Spiridon, Călărași — În materie de tablouri prețul cel mai ridicat din secolul nostru a fost obținut pînă acum pentru un autoportret intitulat „Eu Picasso", realizat de marele pictor spaniol în anul 1901, la vîrsta de 19 ani. Licitația respectivă a avut loc la Galeriile Sotheby din New York în luna mai a.c. și a durat trei minute. Tabloul a fost adjudecat de un colecționar american, care nu și-a declinat identitatea, contra sumei de 5,3 milioane dolari (la care se adaugă 10% comisionul galeriei). În istoria acestui gen de tranzacții numai trei tablouri au înregistrat vreodată prețuri mai ridicate : unul de Rubens (5,4 milioane dolari), unul de Velazquez (5,54 milioane) și altul de Turner (6,4 milioane dolari).

Creșterea prețurilor la tablouri reprezintă și ea un indiciu al persistenței și agravării inflației, obiectele de artă fiind considerate întotdeauna un plasament mai sigur decît multe altele.

Preferințe comerciale

Venera Curchel, Șercaia — Efectul pozitiv al Sistemului generalizat de preferințe asupra exporturilor unor țări în curs de dezvoltare este diminuat atît ca urmare a restricțiilor aplicate de țările donatoare asupra importurilor preferențiale, cît și datorită eroziunii sistemului respectiv ca rezultat al reducerii taxelor vamale convenite la negocierile de sub egida G.A.T.T., precum și al multiplicării acordurilor preferențiale. În afară de restricțiile aplicate față de importurile preferențiale din toate țările în curs de dezvoltare, România, ca și alte state în curs de dezvoltare mai avansate, este supusă la limitări suplimentare în folosirea preferințelor vamale generalizate din partea unor țări donatoare.

Țara noastră, împreună cu celelalte state membre ale Grupului celor 77, se pronunță pentru ameliorarea radicală a Sistemului generalizat de preferințe, pentru eliminarea oricărei discriminări în aplicarea acestui sistem, astfel încît preferințele vamale generalizate să constituie un ajutor eficace pentru accelerarea progresului țărilor în curs de dezvoltare și eliminarea decalajelor din economia mondială.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 12 iunie 1981

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii.

● Creşterea eficienţei în activitatea organelor de conducere colectivă **(Aurel Cristea)** 2

● Aplicarea regulamentului de funcţionare nu este facultativă ! **(Dan Condrea)** 4

● Planul — realizat ritmic, integral la toate sortimentele **(Gh. Dinu)** 5

● Calitate-competitivitate : un imperativ al creşterii eficienţei **(B. Pădure)** 7

● Costurile actuale de producţie, baza creşterii rentabilităţii **(Nicolae Văcăroiu, Viorel Bâscă)** 9

● Structuri de export deschise către inovaţia tehnică şi organizatorică **(Lavinia Niculescu, Ioan Georgescu)** 11

— Dezbatere „R. E.". Industria modernă presupune o optică nouă asupra specializării şi cooperării (III) 13

— Înfăptuirea revoluţiei agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic şi social. Coordonatele lucrărilor de sezon în agricultură : mobilizare, organizare **(Marin Constantin)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

TEORII-IDEI

— Puncte de vedere. Aspecte ale implicaţiilor automatizării asupra teoriei valorii **(Gh. Nistorescu)** 18

— Şcoli — curente — economişti. Concepţia economică a „noii drepte" şi criza societăţii capitaliste **(Ion Florea)** 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAŢILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Noua ordine economică internaţională — imperativ al contemporaneităţii **(Ion F. Mărgineanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Restructurări necesare în domeniul ajutorului pentru dezvoltare **(Victor Aldea)** 24

— R.P. Bulgaria. Formă modernă de organizare socialistă a muncii **(Dafin Doinov)** 26

— Forumul dezvoltării 27

— Industria „metalului alb" : influenţe contradictorii 28

— Tendinţe-conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Quality-competitivness, un imperative to upgrow the efficiency **(B. Pădure)** 7

— Actual costs of production ; support for the growing profitableness **(N. Văcăroiu, V. Bâscă)** 9

— Export structures opened to the technical and organizational innovation **(Lavinia Niculescu, Ioan Georgescu)** 11

— Modern industry means a new view on specialization and cooperation (III) (debate) 13

— Points of view. Some aspects of the implications of the automatic production on the theory of the value **(Gh. Nistorescu)** 18

— Schools-trends-economists. The economic conception of the „new right" and the crisis of the capitalist society **(Ion Florea)** 20

— New structures needed concerning the aid for development **(Victor Aldea)** 24

DANS LE NUMÉRO

— Qualité-compétitivité : un impératif de la croissance de l'efficience **(B. Pădure)** 7

— Les coûts actuels de production, fondement de la croissance de la rentabilité **(N. Văcăroiu, V. Bâscă)** 9

— Des structures d'exportation ouvertes vers l'innovation technique et en matière d'organisation **(Lavinia Niculescu, Ioan Georgescu)** 11

— L'industrie moderne suppose une optique nouvelle sur la spécialisation et la coopération (III) (débat) 13

— Points de vue. Aspects des implications de l'automatisation sur la théorie de la valeur **(Gh. Nistorescu)** 18

— Ecoles-courrants-économistes. La conception économique de la „nouvelle droite" et la crise de la societé capitaliste **(Ion Florea)** 20

— Restructurations nécessaires de l'aide au développement **(Victor Aldea)** 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Качество и конкурентоспособность, повелительное требование для роста эффективности **(Б. Пэдуре)** 7

— Нынешние производственные издержки, основа для увеличения рентабельности **(Н. Вэкэряу, В. Бысэ)** 9

— Экспортные структуры, доступные техническим и организационным новшествам **(Лавиния Никулеску, Иоан Джорджеску)** 11

— Современная промышленность предполагает новый взгляд на специализацию и кооперирование **(Обсуждение)** (III) 13

— Точки зрения. Аспекты последствий автоматизации для теории стоимости **(Г. Нистореску)** 18

— Школы ● течения ● экономисты. Экономическое возрение «нового правого» течения и кризис капиталистического общества **(Ион Флория)** 20

— Необходимые перестройки в области помощи для развития **(Виктор Алдя)** 24

Abonamentele se încheie la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari de presă din întreprinderi şi instituţii. Preţul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi şi instituţii — 260 lei anual; pentru cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, elevi, studenţi — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacţia şi administraţia: 70159, Bucureşti Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 Bucureşti. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT SANDA - UN AJUTOR PREŢIOS PENTRU GOSPODINE

● „SANDA" este o maşină automată pentru cusături decorative şi utilitare, realizată la nivelul produselor similare pe plan mondial

● Este o maşină folositoare, de înaltă calitate, rezistentă

● Acţionarea electrică este simplă şi sigură

Maşina electrică de cusut SANDA execută următoarele operaţiuni :

- cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu)
- cusătură în zigzag
- cusătură invizibilă (tiv invizibil)
- tiv îngust, mediu şi lat
- tivirea şi, concomitent, aplicarea dantelei
- cusătură cu rabatarea materialelor
- cusătură paralelă cu marginea materialului
- coaserea înainte şi înapoi
- coaserea nervurilor
- coaserea şnurului
- coaserea nasturilor
- butoniere (netede sau în relief)
- stopat
- vătuire
- surfilare
- broderie (inclusiv ochiuri)
- 3 modele de broderie cu cusătură în zigzag
- 16 modele de cusături decorative (cu un ac sau ac dublu)
- 6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau ac dublu)

În magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat,
MAŞINA ELECTRICĂ DE CUSUT S A N D A
Costă 3 270 lei, se vinde şi cu plata în 18 rate lunare, avansul fiind de numai 20% din valoare.

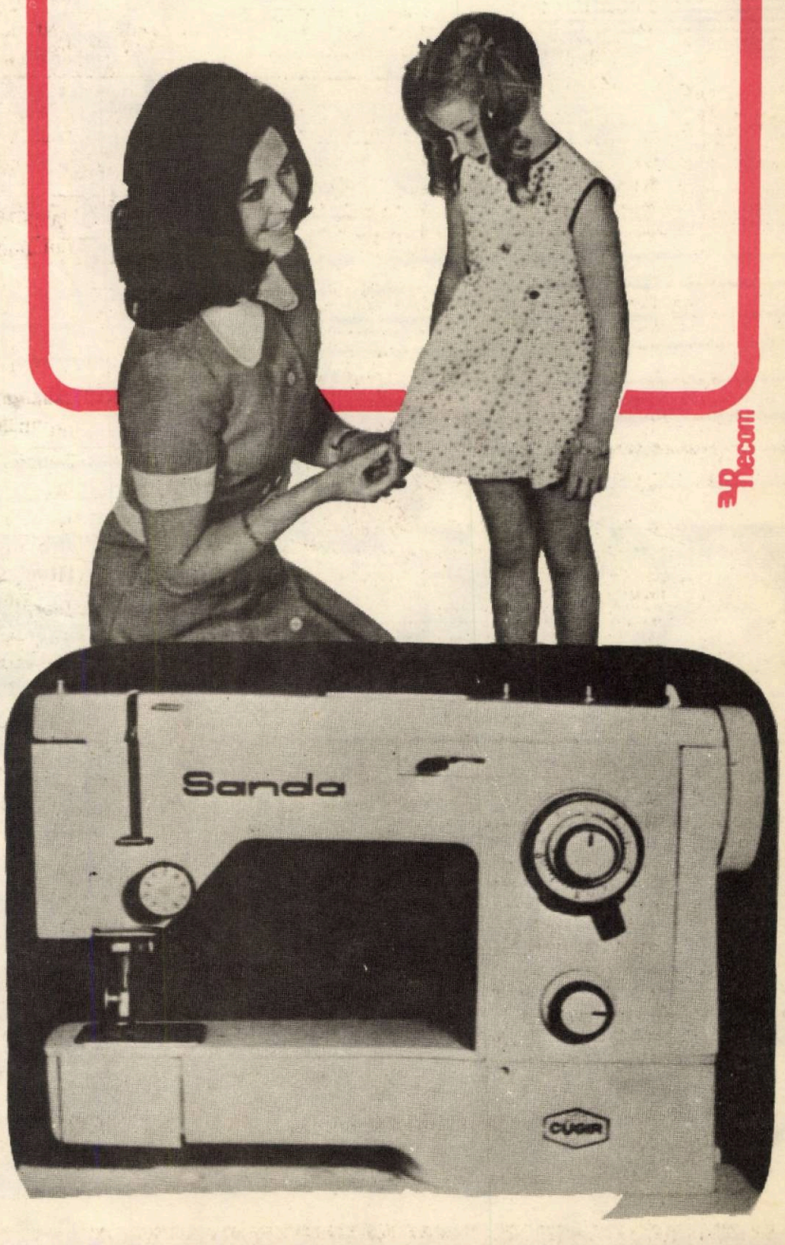

1981 JUN 29

15 mai — 15 iunie

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII

Confecțiile noi, moderne, atractiv colorate, precum și pantofii și sandalele cu fețe textile sînt cadouri pentru copii pe care le puteți cumpăra din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

RECOM

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

MOBILIZARE · ORGANIZARE · EFICIENȚĂ

Numărul 25 ● Vineri 19 iunie 1981

Diminuarea consumurilor şi valorificarea superioară a resurselor materiale

REDUCEREA CONSUMURILOR NORMATE DE METAL ÎN INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI -în procente-

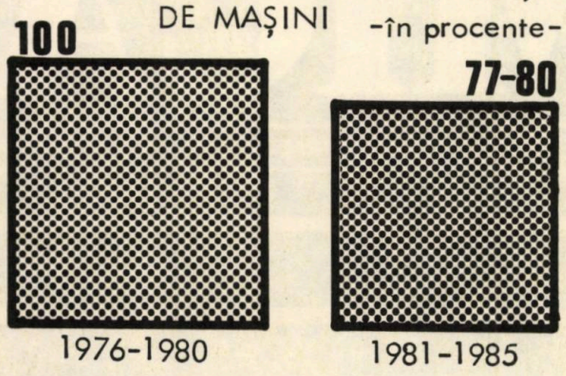

REDUCEREA INDICELUI DE CONSUM DE ENERGIE PRIMARĂ ÎN INDUSTRIE -în procente-

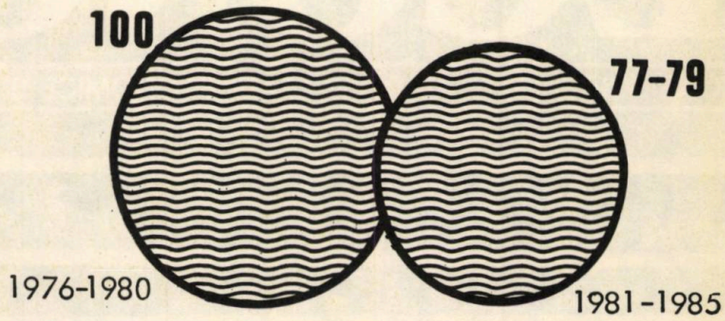

CREŞTEREA COEFICIENTULUI DE SCOATERE A METALULUI ÎN PRODUCŢIA DE LAMINATE

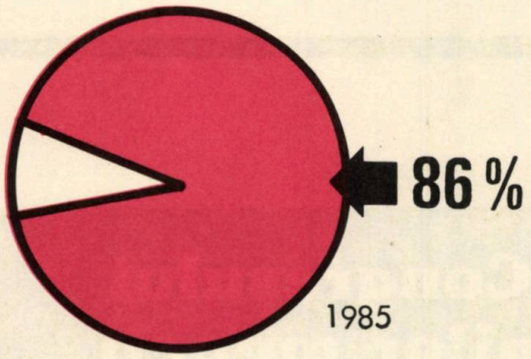

SPORIREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MATERIILOR PRIME DE BAZĂ ŞI ENERGIEI -în procente-

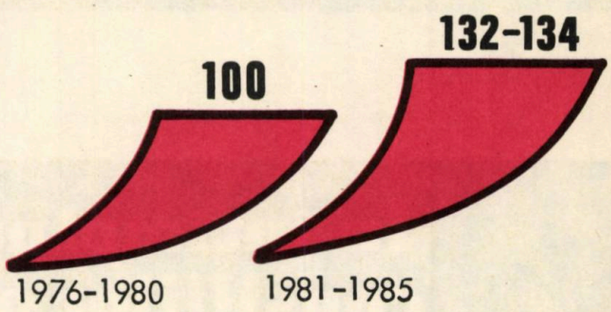

REDUCEREA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCŢIE MARFĂ INDUSTRIALĂ -în procente-

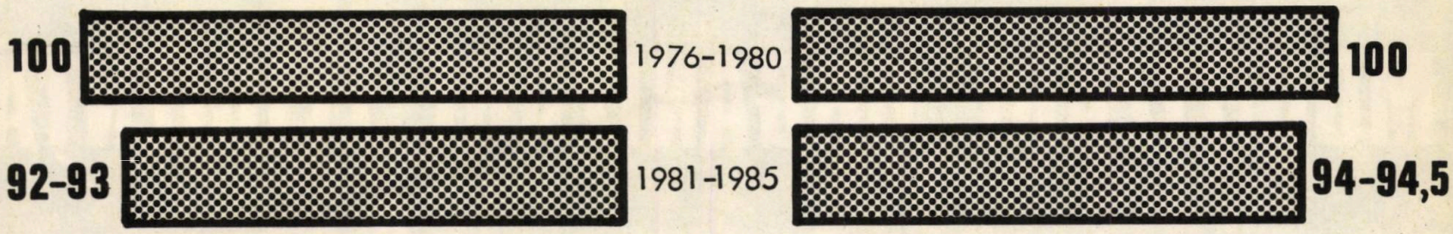

REDUCEREA GREUTĂŢII SPECIFICE A CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN PRODUSUL SOCIAL -în procente-

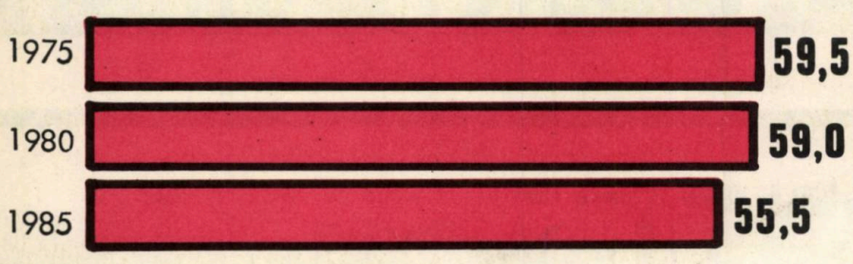

o În cincinalul 1981-1985, venitul naţional va spori într-un ritm mediu anual de 6,7 - 7,4 %, depăşind ritmul produsului social, care va fi de 6,0-6,6 %.

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Arbitraj de marfă în operațiunile cu aport valutar

Modalitățile concrete de utilizare a operațiunilor de bursă de către întreprinderile noastre de comerț exterior în vederea diminuării riscului operațiunilor și creșterii aportului valutar impun cîteva precizări :

— o serie de operațiuni specifice de bursă (hedgingul) sînt de natură să asigure întreprinderile românești împotriva unor riscuri specifice operațiunilor cu aport valutar și în primul rînd a riscurilor legate de evoluția nefavorabilă a prețurilor sau a cursurilor valutare. Astfel :

— **utilizarea operațiunilor de hedging** funcționează ca măsură asiguratorie în cazul principalelor tipuri de operațiuni de aport valutar :

a) **la reexport :** — prin vînzarea, respectiv cumpărarea la preț fix a unei mărfi cu livrare la termen, în cazul reexporturilor de tip back to back sau a celor speculative ale unor stocuri de marfă ;

— prin protejarea prețului internațional a unui stoc de marfă existent în depozit și destinat revînzării (în cazul reexporturilor speculative de stocuri de marfă) ;

— prin asigurarea cursului valutar în toate cazurile de reexport etc.

b) **la operațiunile tranzitare** (tip lohn, import de completare, reexporturi cu disponibilizare etc.) :

— protejarea prețului internațional, al materiei prime importate avînd ca destinație fabricarea unui produs pentru piața internațională ;

— acoperirea unor nevoi planificate ale economiei naționale, la un anume termen, de materii prime și respectiv desfacerea anticipată a unor produse de bursă a căror producție indigenă e planificată la un anume termen (vezi și prevederile Legii nr. 12 din 1980) ;

— asigurarea cursului de schimb valutar.

c) **la operațiunile de switch :** prin asigurarea cursului de schimb valutar (respectiv anticiparea unei cumpărări sau vînzări pe devize libere).

d) **la operațiunile financiare** (forfaiting, factoring etc.) :
— prin asigurarea cursului de schimb etc.

Avînd în vedere faptul că bursele pot deveni în anume condiții în operațiunile speculative (vezi cazul Engelhard-Hunt prezentat în numărul 8/1981) factori de amplificare a riscurilor (spre exemplu în cazul unor manipulări de piață) este recomandabilă utilizarea lor în operațiuni de aport valutar în primul rînd ca factori stabilizatori prin folosirea operațiunilor specifice de hedging.

Astfel, trebuie tot mai activ propagată în rîndurile factorilor de decizie din întreprinderile de comerț exterior ideea de asigurare a prețurilor de contract la mărfurile de bursă (sau încorporînd materii prime de bursă prin operațiuni de hedging). Așa cum este de neconceput o operațiune de import-export fără asigurarea mărfii (respectiv obținerea unei polițe de asigurare) trebuie să devină de neconceput o operațiune de aport valutar fără corelarea ei cu o operațiune hedging (respectiv „luarea unei poziții" short sau long pentru asigurarea evoluției prețului la marfa reală).

Spre exemplu, la operațiunile de tranzitare, mai precis în cazul reexportului cu disponibilizare se poate exemplifica folosirea hedgingului pe următorul caz ipotetic (inspirat din utilizarea hedgingului de către o serie de brokeri americani în domeniul cerealelor) :

În conformitate cu estimările de producție ale unui grup de fermieri americani se întrevede posibilitatea livrării spre vînzare a 100 mii tone grîu în lunile septembrie 1981 (40.000 tone), decembrie 1981 (40.000 tone) și respectiv martie 1982 (20.000 tone). Cunoscînd că în perioada de recoltare (iunie — septembrie) prețurile pentru grîu sînt mai reduse ca în restul perioadei anului, firma întreprinde măsuri de contractare a disponibilului, reușind să contracteze abia în lunile iunie — iulie cînd prețurile sînt deja în scădere.

Presupunînd că prețul la care reușește să contracteze este de 170 $/t pot interveni factori conjuncturali care să determine oprirea scăderii și începutul unei creșteri a prețurilor sau respectiv continuarea tendinței de scădere.

În primul caz desigur că firma în cauză pierde livrînd la prețuri sub prețul pieței la momentul derulării contractului.

Pentru evitarea unei astfel de situații producătorul se adresează unor firme de brokeri, dispunînd cumpărarea

Supliment la nr. 25 1981 Revista ECONOMICA

treptată la bursa din Chicago a unui număr de contracte acoperind cantitatea disponibilă la export, eșalonate la termen (septembrie, decembrie 1980 și martie 1981). Altfel zis adoptă poziții long.

Presupunem că la datele cumpărării prețul mediu la bursa din Chicago a fost de 169 $/t ; piața fiind în creștere (cazul nefavorabil) pe măsura livrării și respectînd limitele de lichidare a pozițiilor deschise la bursă revinde contractele la un preț mediu de 133 $/t realizînd un cîștig de 14$/tonă. Acest cîștig de 14 $/t adăugat la prețul încasat de la cumpărătorul mărfii, de 170 $/t conduce la un preț de 184 $/t ceea ce corespunde cu prețul mediu al pieței în perioada de derulare.

Situația sintetică a operațiunii se prezintă după cum urmează :

I. Încasări

Stoc marfă fizică :

c) valoare stoc 100.000 tone vîndut la preț mediu de 170 $ în lunile septembrie. decembrie 1981 și martie 1982:

100.000 tone X 170 $/t = 17.000.000 $

—c) valoare contracte la termen vîndute :

100.000 t X 183 $/t = 18 300 000 $

Total 35.300.000 $

II. Cheltuieli

—c) valoarea stocului de marfă :

100.000 t X 184 $/t = 18 400 000 $

—c) valoarea de cumpărare a contractelor la termen :

100.000 t X 169 $/t = 16.900.000 $

Total 35.300.000 $

În legătură cu acest exemplu sînt necesare cîteva precizări :

— calculația de mai sus este valabilă la momentul încheierii operațiunii (efectuarea calculației la momentele intermediare care apar fiind esențiale pentru stabilirea necesităților de finanțare) ;

— din calcule a fost omisă la capitolul cheltuieli poziția referitoare la cheltuielile cu intermediarii și cele de deschidere a garanțiilor de executare a contractelor ;

— un model similar se poate constitui cu ușurință pentru cazul de scădere a prețurilor (respectiv adoptarea unor poziții „short"). În legătură cu hedgingul bazat pe adoptarea de poziții „short" (vînzarea la termen a unor poziții care nu se obțin în speranța unei scăderi de prețuri și recumpărării pozițiilor vîndute la noile prețuri diminuate) a existat în practică riscul unor pierderi mult mai ridicate decît în cazul adoptării pozițiilor long. Aceasta intervine ori de cîte ori un grup de speculatori a reușit să cumpere titlurile disponibile, necesare celor ce au adoptat poziții short pentru acoperirea vînzărilor făcute fără deținere de stoc efectiv, ceea ce le permite ca indiferent de situația cotațiilor să ceară prețuri exorbitante. Este ceea ce se cheamă a „strangula piața" sau în limbajul din Wall Street un „short squeeze". Acest gen de operațiuni era curent în perioada dintre cele două războaie, continuînd în mod limitat în perioade mai apropiate (e citat în lucrările de specialitate cazul omului de afaceri Eddi Gilbert care prin astfel de operațiuni a făcut să crească cursul unor acțiuni mobiliare de la 17 la... 195 $ per acțiune).

Astăzi aceste cazuri sînt aparent mai puțin frecvente datorită unor acțiuni întreprinse de comitete speciale de pe lîngă burse.

Operațiunile de bursă în realizarea de aport valutar

Din analiza posibilităților de utilizare a hedgingului în operațiunile de aport valutar (alături de cazul operațiunilor cu tranzitare exemplificat, se pot construi exemple pentru fiecare din tipurile de operațiuni prezentate în prima parte a articolului) există tentația de a se crede că adoptarea regulii de conduită impuse de hedging evită orice pierdere. În practică însă cheltuielile specifice de bursă pentru menținerea contractelor (de raportare, curtaj și dobînzi) duc la pierderi mari.

Nu se poate deci profita de protecția adusă la vînzarea la termen (simultană cu cumpărarea de stoc efectiv) decît dacă aceasta e practicată temporar cînd există tendința fermă de scădere a pieței.

Tocmai în aceasta constă sursa unor cîștiguri în valută la operațiunile de bursă, în acest sens existînd consacrate o serie de strategii de acțiune (vezi André Kovacs — Comprendre la bourse — Editions Hommes et Tehniques 1978).

Presupunem că în perioada $t_1...t_9$ cotațiile la bursa X înregistrează pentru marfă următoarea evoluție pe contract :

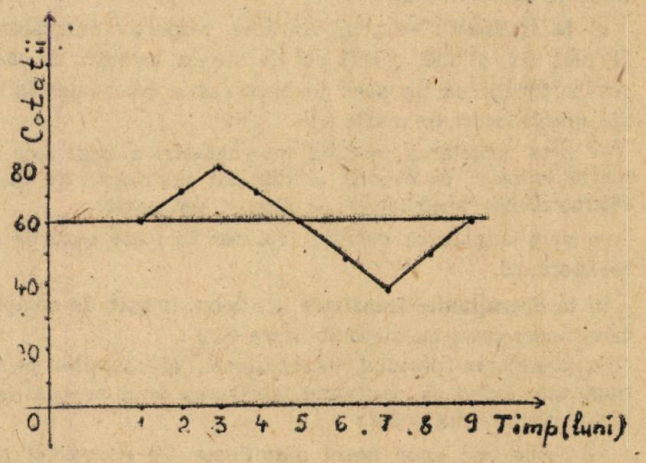

O astfel de strategie constă în următoarele acțiuni :

— la momentul t_1 se cumpără un număr de contracte la cotația zilei ;

— în momentele următoare, dacă între un moment și cel precedent cursul a crescut nu se va acționa, dacă există contracte de vînzare ce expiră, acestea se vor reeșalona ;

— dacă, între un moment și cel precedent, cursul scade pentru prima dată după o creștere, se va vinde la termen echivalentul a ceea ce s-a cumpărat la momentul t_1;

— dacă scăderea continuă nu se va proceda decît dacă e cazul (poziția e la scadență) la reeșalonarea poziției la termen.

Aplicînd strategia de mai sus se vor obține următoarele rezultate (în cazul unui hedging).

t_1 : se cumpără 100 de contracte la 6000 $ per contract investiție :

t_2 : cursul urcă la 7000 $. Nu se întreprinde nimic

t_3 : cursul urcă la 8000 $. Nu se întreprinde nimic.

t_4 : cursul scade la 7000 $; după o creștere se vînd la termen 100 contracte. Nu e nevoie de acoperire pentru că aceleași contracte există în stoc ca marfă fizică.

t_5 : scăderea continuă la 6000 $. Nu se întreprinde nimic.

t_6 : scăderea continuă la 5000 $. Nu se întreprinde nimic.

t_7 : scăderea continuă la 4000 $. Nu se întreprinde nimic.

t_8 : cursul a crescut la 5000 $ și are loc vînzarea la termen deci se răscumpără. Se obține un beneficiu în speță 100(7000—5000) = 200.000 $.

t_9 : cursul crește din nou. Nu sînt vînzări la termen, nu se întreprinde nimic.

Bilanț pentru stocul deținut la cursul de 6000 $ per contract : Beneficiul de la momentul t_8 reprezintă beneficiul net. (Respectiv un randament de 33,3% al investiției).

Recomandăm cititorului studierea strategiei pentru alte cicluri de bursă de tip „neutru" (care încep și se termină cu aceeași valoare).

Desigur că exemplificarea de mai sus a făcut abstracție de o serie de elemente care pun o serie de condiții suplimentare pentru realizarea unor astfel de beneficii (mărimea capitalului investit, perioada de valorificare etc.).

Prin abordarea unor strategii în care se ține seamă de posibilitățile de investiție ale întreprinderii și perioadele planificate de raportare a aportului valutar se poate fundamenta obținerea cu un grad ridicat de certitudine a unor beneficii în valută.

Întrucît arbitrajul de marfă este indisolubil legat de arbitrajul valutar în operațiunile de aport valutar ne propunem abordarea într-un număr viitor corelat a acestor două tipuri de arbitraj.

Florin POGONARU

conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Cuantificarea gradului de variabilitate a cursurilor de schimb ale principalelor metode

Contracararea efectelor negative pe care le au riscurile valutare asupra activității de comerț exterior și cooperare economică internațională presupune — explicit sau implicit — o evaluare a tendinței trecute și viitoare a cursurilor de schimb ale monedelor care sînt utilizate la derularea tranzacțiilor externe. Într-un fel sau altul, luarea deciziilor într-o multitudine de probleme de comerț exterior — precum investițiile în societăți mixte, controlul expunerii valutare, contractarea creditelor externe, planificarea exportului și importului etc. — are la bază o anumită presupunere (presiune) privind evoluția cursurilor de schimb.

În acest context, o importanță sporită prezintă cuantificarea gradului de variabilitate sau instabilitate a cursurilor de schimb. Prin variabilitatea cursurilor de schimb înțelegem măsura în care acestea înregistrează fluctuații pe termen scurt, care se abat de la tendința de durată. Preferăm denumirea de variabilitate în locul celei de instabilitate, deoarece aceasta din urmă s-a încetățenit în limbajul de specialitate în mare măsură ca desemnînd depreciere, scăderea valorii monedei. Sensul variabilității este cel de nesiguranță a tendinței cursului pe termen scurt, deci de instabilitate pe termen scurt în ambele sensuri (scădere și creștere de curs).

Este cunoscut că, de regulă, monedele instabile care înregistrează fluctuații în curs, sînt evitate în operațiunile externe, deoarece riscurile valutare cresc proporțional cu gradul de variabilitate a cursurilor. În alegerea tipului de clauză valutară, sau a monedei de contract, este necesar să se aibă în vedere și comportamentul monedei respective în ceea ce privește variabilitatea. Un exemplu : la un contract de export derulat în franci elvețieni se introduce o clauză valutară pentru a contracara o eventuală scădere a cursului francului în perioada de derulare a plăților. În realitate, francul elvețian cunoaște puternice fluctuații și exact în perioada respectivă cursul acestuia crește. Drept consecință, în virtutea prevederilor clauzei valutare, exportatorul trebuie să restituie o parte din contravaloarea mărfii, reprezentînd corespondentul procentului de „revalorizare de facto" a francului.

Concluzia care decurge din exemplul precedent este aceea că, prin folosirea clauzei valutare la export s-ar fi contracarat riscul scăderii cursului francului elvețian, dar utilitatea clauzei în cazul instabilității cursului s-a dovedit discutabilă. Apare și mai necesară, prin urmare, estimarea gradului de variabilitate a monedelor contractuale.

O metodă de cuantificare a variabilității cursurilor de schimb este prin compararea abaterilor zilnice, săptămînale sau lunare în cazul diferitelor monede care prezintă interes. Pentru a se delimita variabilitatea unei monede de cea a celorlalte monede se folosește metoda cursurilor de schimb efective (cursul de schimb efectiv al unei monede este cel calculat în medie ponderată față de mai multe monede și nu numai față de o singură monedă). Datele rezultate din aceste comparații apar sub forma unor indici de instabilitate pentru anumite monede, în anumite perioade de timp. Prezentăm în continuare o astfel de metodă de calcul, împreună cu rezultatele sale.

Pentru calcularea indicelui de variabilitate a cursurilor de schimb s-a utilizat o serie de date statistice lunare privind evoluția cursurilor de schimb efective a 16 principale monede occidentale în perioada martie 1979 — februarie 1980 [1].

Indicele de variabilitate a fost calculat ca un raport între eroarea standard a estimării ecuației de trend a cursurilor de schimb (ES) și media seriei de date repre-

[1]) World Financial Markets — Morgan Guaranty Trust Company of New York, martie 1980, p. 14.

zentînd cursurile de schimb (CS): (Detalii de calcul se pot obține de la Institutul de economie mondială — București).

Tabelul nr. 1 prezintă rezultatele prelucrării econometrice a datelor statistice reprezentînd cursurile de schimb ale celor 16 valute în perioada martie 1979 — februarie 1980.

Cîteva concluzii pot fi desprinse din datele Tabelului nr. 1 :

Tabelul nr. 1

Indicele variabilității cursurilor de schimb ale principalelor monede în perioada martie 1979 — februarie 1980

Țara	Moneda	Valoarea indicelui
S.U.A.	dolar	0,0078
Canada	dolar	0,0080
Japonia	yen	0,0240
Anglia	liră	0,0230
R.F.G.	marcă	0,0067
Franța	franc	0,0063
Italia	liră	0,0062
Belgia	franc	0,0044
Olanda	gulden	0,0066
Elveția	franc	0,0080
Austria	shiling	0,0089
Danemarca	coroană	0,0150
Norvegia	coroană	0,0070
Suedia	coroană	0,0040
Australia	dolar	0,0037
Spania	peseta	0,0167

1. In perioada analizată, cele mai variabile (instabile) cursuri de schimb au fost cele ale yenului, lirei sterline, peso-ului spaniol și coroanei daneze, iar cele mai puțin variabile au fost cursurile de schimb ale dolarului australian, coroanei suedeze și francului belgian.

2. Cursul de schimb al dolarului canadian a fost ceva mai variabil decît cel al dolarului american, dar foarte apropiat de acesta. Aceasta constituie și evidența econometrică a faptului că în perioada analizată, dolarul canadian a evoluat în legătură cu dolarul S.U.A.

Indicii foarte apropiați ai monedelor unor țări ca R.F.G., Franța, Italia, Olanda, constituie evidența econometrică a evoluției concertate a cursurilor de schimb ale monedelor respective în cadrul Sistemului Monetar European intrat în funcțiune chiar în această perioadă.

Ion ANTON
Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

Marketing

Agenția de publicitate

Pe plan internațional reglementarea principiilor și regulilor fundamentale pentru desfășurarea activității de publicitate a fost făcută prin „Codul practicilor loiale în domeniul publicității" elaborat de Camera internațională de comerț de la Paris în 1937, cu modificări ulterioare în anii 1949 și 1955.

Văzută ca parte integrantă a activității comerciale, publicității i se recunoaște aportul în comunicarea producător-consumator și, respectiv rolul important în procesul de realizare a mărfurilor, în bunul mers al activității economice în general. Desigur că această funcție de comunicare implică exigențe deosebite pe linia conținutului informațional, care direct sau indirect ajunge la public, avînd o largă audiență socială. Asociațiile de consumatori de tipul „Consumer Omnibus" veghează asupra informării corecte a consumatorilor, sancționînd nerespectarea acestui principiu.

Activitatea de publicitate trebuie să respecte legile și cutumele țării în care se desfășoară, ca și regulile fundamentale privind veridicitatea informației, loialitatea și decența modului de prezentare.

Loialitatea se referă în special la evitarea concurenței neloiale, subliniind, spre exemplu, calitățile unui produs propriu prin evidențierea unor deficiențe ale mărcilor concurente. În același timp, nu trebuie să se abuzeze de încrederea sau lipsa de cunoaștere a consumatorilor.

Argumentele utilizate în cadrul campaniilor publicitare trebuie să vizeze formarea unor motivații de cumpărare, consum bazate pe încredere, pe eliminarea „frînelor" generate de nereceptivitatea față de nou și în nici un caz să nu se axeze pe superstiții sau să genereze sentimente de teamă.

În ceea ce privește, veridicitatea, această regulă fundamentală se extinde asupra unei multitudini de aspecte începînd cu informații corecte privind materiile prime ce stau la baza produselor, modul de fabricare, trebuințele satisfăcute, declararea originii corecte, a prețului și condițiilor de cumpărare, servicii înainte și post vînzare, calitatea, garantarea și eventual drepturile de proprietate intelectuală rezervate. Alte reguli privesc : imitația, denigrarea, referirea la terți, respectarea denumirii produselor, identificarea și informarea privind siguranța în utilizare, în special la articole pentru copii și bolnavi.

În transpunerea în practică a acestor principii un rol primordial revine agențiilor de publicitate internațională, care participă la elaborarea și difuzarea campaniilor publicitare, alături de firma care comandă campania și proprietarul de media.

STRUCTURA AGENȚIEI

Marile agenții de publicitate au o structură mixtă, (Graficul nr. 2), parțial de grup și parțial compartimentată (vezi și suplimentul nr. 19/1901).

Graficul nr. 1

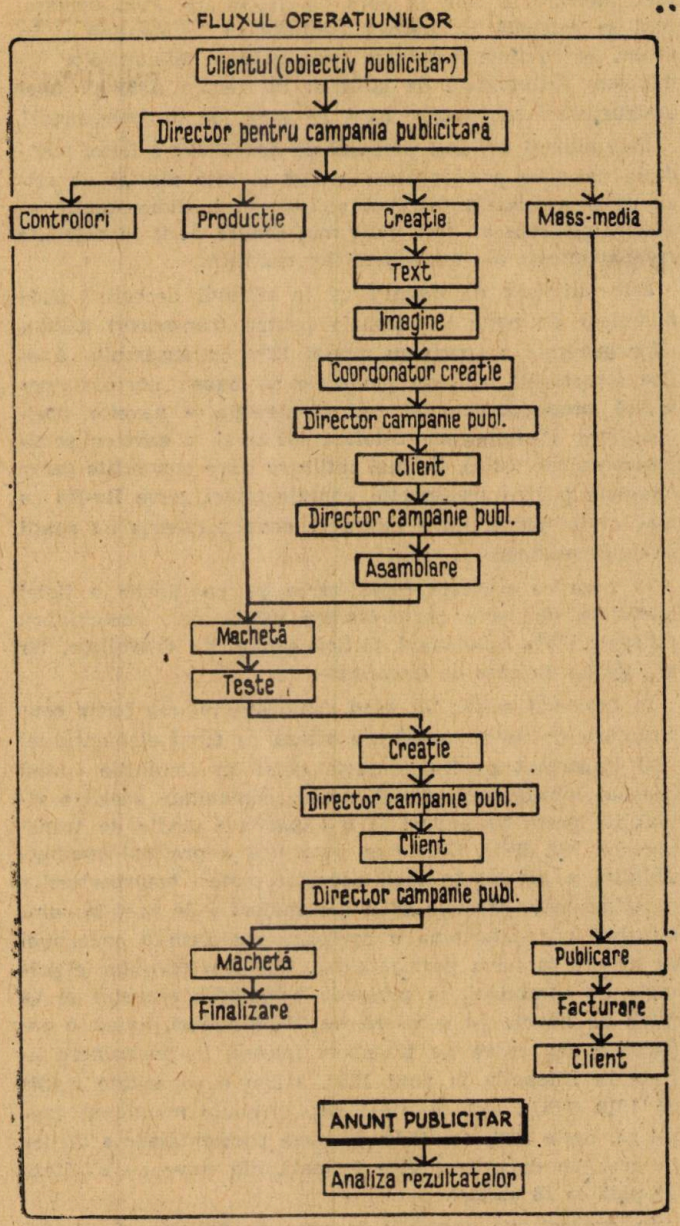

Fluxul operațiunilor în cadrul unei agenții de publicitate de la prezentarea de client a obiectivului publicitar și pînă la apariția anunțurilor în mass-media este prezentat în Graficul nr. 1.

ATRIBUȚIILE PE FUNCȚIUNI ȘI COMPARTIMENTE SÎNT URMĂTOARELE:

Directorul de campanie publicitară este omul cheie în desfășurarea unei campanii publicitare. Deși nu e mai mult decît un interpret între client și agenție (numărul lor într-o mare agenție de publicitate — cum este „J. W. Thompson" este mare — de exemplu în filiala sa londoneză — sînt 173 de directori de campanii), el trebuie să înțeleagă foarte exact nevoile clientului și să le interpreteze cu aceeași precizie grupului care se ocupă de respectiva campanie publicitară. El urmărește desfășurarea fiecărei etape a campaniei publicitare acordînd asistență acolo unde este nevoie. După cum se poate constata din succesiunea etapelor muncii de creație (Graficul nr. 1) el mediază tot timpul între client și fiecare etapă. Printre calitățile cele mai necesare funcției sale sînt: capacitatea de a negocia, buna cunoaștere a marketingului publicitar pentru a putea acorda asistență tehnică tuturor membrilor unui grup de creație, însușiri de conducător pentru a coordona munca.

Graficul nr. 2

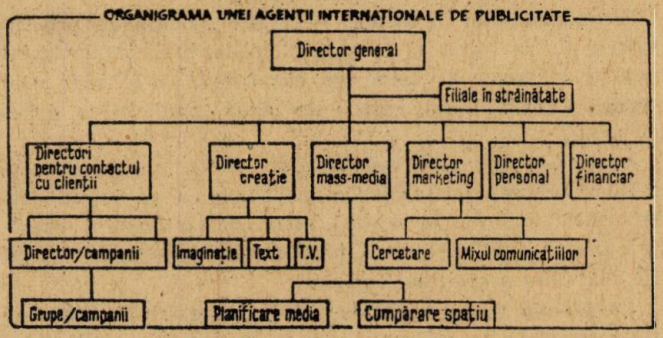

Compartimentul creație cuprinde de regulă textieri, designeri, tipografi al căror talent este unit pentru a da expresie publicitară avantajelor propuse de un produs, de o marcă, astfel ca să aibă un impact cît mai puternic asupra cumpărătorilor potențiali.

Pentru o campanie se realizează cîteva variante de texte și ilustrații în diferite culori, cu diferite caractere de litere, care în urma aprobării de client sînt testate. În urma pretestului variantele ce au înregistrat cele mai bune aprecieri se reîntorc pentru definitivare la compartimentul de creație, după care sînt înaintate spre publicare compartimentului mass-media.

Compartimentul mass-media — În afara operațiunilor de rutină de a regla operațiunile financiare cu diferitele organizații de mass-media, acestui compartiment îi revine sarcina importantă de a face planificarea pe mijloace ale comunicării de masă și suporturi publicitare a unei campanii publicitare.

Calitatea planificării este determinată în mod nemijlocit însă de cercetările efectuate în cadrul compartimentului de marketing.

În ceea ce privește cumpărarea „spațiului" sau „timpului" publicitar trebuie precizat că se pot face economii însemnate la fondurile de publicitate prin alegerea selectivă a suporturilor ca și prin tratative strînse de preț pentru obținerea de rabaturi.

În acest sens s-ar putea aminti că și în acest sector există tarife tratate, respectiv agenția „Publicom" la noi poate obține tarife mult mai mici decît ar obține o întreprindere de comerț exterior care s-ar adresa pentru prima dată unei agenții de publicitate din străinătate.

Compartimentul marketing — Amploarea relativ scăzută a cercetărilor privind audiența suporturilor publicitare, controlul eficienței campaniei etc. se explică prin interesul modest al clienților pentru aceste aspecte.

Cum însă planificarea de compartimentul mass-media nu se poate face fără asemenea date, cercetări de marketing se fac și pe contul agenției însăși. De regulă, un ase-

menea compartiment studiază întreg mixul comunicațiilor de marketing, respectiv și celelalte forme de promovare (promovarea vînzărilor, ambalaj etc.) formulînd strategia de ansamblu a promovării.

Compartimentul producție-control are atribuții privind asigurarea materializării publicității prin transpunerea poligrafică sau pe bandă magnetică, peliculă, film a creației publicitare. În același timp urmărește prin controlori fluxul parcurs de anunțurile pentru diferitele campanii publicitare pe studii de realizare și compartimente, înlesnind colaborarea intercompartimentală.

Compartimentul tipărituri — Multe agenții de publicitate și-au dezvoltat la cererea clienților un compartiment pentru prospecte și cataloage comerciale și tehnice, care uneori include fișele, cărțile de vizită, publicitatea directă letrică.

Acest compartiment colaborează cu cel de creație în tehnoredactarea respectivelor materiale ca și cu alți colaboratori externi. În același timp compartimentul tipărituri poate să îndeplinească pentru întreaga agenție funcția de asigurare a spațiului tipografic.

Publicitate redacțională — De regulă există o organizație separată care preia funcția de a organiza publicitatea redacțională pentru clienții unei agenții de publicitatea, deși cea mai bună soluție este ca directorul de campanie publicitară să se ocupe și de această latură.

Pentru alegerea unei agenții de publicitate trebuie să se obțină în prealabil informații privind : — Calitatea și numărul clienților ; — mersul afacerilor (ascendent sau descendent) ; — gama de servicii oferite ; — numărul de salariați ; — calitatea creației publicitare ; — capacitatea de a angaja diverse suporturi ; — legăturile internaționale ; — condițiile contractuale oferite ; — este dispusă să ia noi comenzi.

Se pot studia, de asemenea, cîteva cazuri de succes ale respectivei agenții.

I. GEORGESCU

Transporturi internaționale

Navele portcontainer în transporturile maritime

Folosirea pe scară largă a transporturilor maritime de mărfuri în containere a condus în mod implicit la dezvoltarea construcției de nave specializate, precum și la diversificarea tipodimensională a containerelor.

În ceea ce privește construcția de nave portcontainer, aceasta a cunoscut o creștere însemnată în majoritatea țărilor.

Astfel, în anul 1980, capacitatea flotei mondiale destinate transporturilor containerizate de mărfuri, totaliza 11,3 milioane t.r.b. marcînd o creștere de 6 ori față de 1970 (1,9 milioane t.r.b.).

Chiar dacă această dinamică s-a atenuat în ultimul timp, ca urmare a fenomenelor negative care se manifestă în economia mondială, proiectele de dotare a flotelor comerciale cu nave portcontainer continuă să dețină o poziție însemnată în strategiile de dezvoltare a numeroase țări, inclusiv în cele în curs de dezvoltare. Prin urmare, deși se așteaptă ca această tendință să se mențină și în viitor, ea trebuie explicată prin prisma dificultăților financiare întîmpinate de state și nicidecum datorită unei restructurări tehnologice care ar avea loc în transporturi.

De subliniat că, deși procesul de dezvoltare a flotei mondiale de nave portcontainer a fost și este afectat de criza care marchează întregul sector naval, dimensiunile acestor influențe au fost mult mai reduse decît în celelalte compartimente ale transporturilor maritime.

Este suficient de amintit că în ultimul deceniu flota mondială de nave tradiționale pentru transportul mărfurilor generale a sporit cu numai 12%, în ansamblu. Analiza structurală a flotei mondiale de nave portcontainer indică preponderența în cadrul acesteia a navelor portcontainer în întregime celulare (34%) și a navelor semiportcontainer (35%). Se mai întîlnesc nave convertite (nave adaptate pentru transportul containerelor), nave Ro-Ro cu mai multe punți, nave mixte și nave portbarje cu spații pentru containere.

În ceea ce privește repartizarea pe pavilioane a flotei mondiale de nave portcontainer există un dezechilibru puternic, 75% aparținînd țărilor capitaliste dezvoltate, iar 4% țărilor în curs de dezvoltare.

În perioada anilor '70, cînd combustibilul era ieftin, constructorii de nave considerau viteza ca fiind elementul cel mai important pentru o navă, chiar în condițiile unui consum considerabil. Astfel, navele comandate aveau o viteză de peste 30 noduri și o capacitate medie de transport de 962 TEU. Creșterea puternică a prețului combustibilului a afectat în mod deosebit piața transporturilor containerizate. Efectele ultimelor majorări de preț la combustibili vor determina o revizuire completă a concepției cu privire la nava portcontainer. Conform opiniilor exprimate de specialiști, în perioada următoare accentul se va pune pe navele cu o viteză de 21-23 noduri, avînd o capacitate mai mare de transport (navele portcontainere aflate în comandă în anul 1980, aveau o capacitate medie de 1010 TEU). Tot în acest sens, trebuie menționat faptul că, peste 50% din flota de nave portcontainer a țărilor în curs de dezvoltare este formată din nave cu o viteză de pînă la 18 noduri.

În prezent, un domeniu în care se anticipează că vor avea loc schimbări importante îl constituie sistemul de propulsie a navelor portcontainer. În construcția navelor portcontainer motorul Diesel constituie mijlocul de propulsie predominant. Astfel, cca. 60% din navele flotei mondiale sînt echipate cu motoare Diesel, ele fiind preferate turbinelor cu aburi pentru randamentul lor superior. Cea mai mare răspîndire au cunoscut-o motoarele Diesel de mică turație (100—250 turații/minut) care se caracterizează printr-un consum specific scăzut de carburant, o mare robustețe, prin simplitate în exploatare și o perioadă lungă de funcționare fără reparații. În schimb, aceste motoare au un gabarit relativ mare și o greutate ridicată pe unitatea de putere. În vederea reducerii consumului de combustibil lichid și a eficientizării transportului cu nave portcontainer, în rîndul armatorilor apare ca posibilă orientarea spre reintroducerea sistemului de propulsie pe

bază de cărbune. Astfel, revista engleză „The Shipping World" a analizat recent problema revenirii la propulsia pe bază de cărbune și a ajuns la concluzia că, deși în prezent diferența dintre prețul cărbunelui și a combustibililor petrolieri nu este destul de mare pentru a stimula substanțial acest proces, totuși această diferență are perspective de a se accentua tot mai mult în viitor. Conform datelor disponibile, rezultă că trecerea unei nave clasice, cu propulsie Diesel la alimentarea cu cărbune ar costa circa 5—6 milioane dolari, instalarea cazanului pentru cărbuni și a buncărelor neimplicînd reducerea vitezei de transport a navei; în schimb, se produce o foarte mică reducere a capacității de transport pentru containere.

Intensificarea luptei de concurență dintre principalele țări producătoare, sporirea costurilor la materiile prime, energie, echipamente și utilaje navale, creșterea costului mîinii de lucru și a inflației la nivel mondial, au determinat o sporire considerabilă a prețurilor navelor portcontainer. Astfel, cu excepția unor anumite tipuri de nave transportoare de gaze lichefiate și a unor nave de pasageri moderne, navele portcontainer, în întregime celulare, continuă să fie cele mai scumpe. Publicația engleză „Fairplay International" (iulie, 1980) arată că prețul unei nave portcontainer de 25.000 t.d.w., cu o capacitate de 1200 TEU este de 29 milioane lire sterline (o creștere de aproape 6 ori față de 1970). Pentru comparație, prețul unui cargou convențional de 13.000 t.d.w. este de 6 milioane lire sterline (creștere de numai 4 ori față de același an de referință).

V. CARATA
I.E.M.

noțiuni, termeni, operațiuni

Avantajul comparativ în comerțul internațional

Permanentele ajustări ale producției față de necesarul mondial în funcție de valoarea de piață, reprezintă procesul de reglare a valorii internaționale la nivelul timpului de muncă necesar pe plan mondial, distinct de cel prin care se formează prețul de echilibru.

Prețul de echilibru al pieței mondiale pune de acord la un moment dat oferta mondială de export cu cererea mondială de import, dar nu corespunde neapărat nivelului tehnico-organizatoric al condițiilor producției, adică timpului de muncă necesar la nivel mondial.

Acțiunea legii valorii pe plan internațional determină la perioade mai lungi de timp — formarea prețului internațional corespunzător valorii internaționale a unei mărfi. Acesta este prețul de echilibru al sistemului — care, față de prețul de echilibru al pieței, are în plus calitatea remarcabilă că formează condiții pentru reproducția normală a unei ramuri, astfel încît producătorul mediu să-și vîndă marfa la valoarea sa reală.

Datorită distribuirii neuniforme a progresului tehnic între ramurile producției mondiale și a permanentei creșteri a necesarului mondial, nivelul de echilibru al sistemului trebuie abordat în dinamică. Variația cheltuielilor de producție, a volumului și structurii necesarului, datorate atît progresului tehnic cît și modificării consumului atrage deplasarea echilibrului preț-cheltuieli de muncă, ofertă-cerere și producție-necesar social în poziții noi.

Pentru fiecare ramură se formează o scară internațională a productivității și intensității muncii sociale și evident, această scară diferă de la o marfă la alta, astfel încît una și aceeași țară poate avea poziții diferite în scara internațională la mărfuri diferite. Pe de altă parte, fiecare marfă are concomitent o evaluare distinctă în fiecare economie națională și o evaluare internațională. Mărfuri echivalente în sistemul valoric național pot avea evaluări diferite în sistemul valorilor internaționale, după cum mărfuri cu valori internaționale egale, pot avea valori diferite în cadrul unei economii naționale. Teoretic, comparabilitatea dintre valorile naționale și cele internaționale se realizează prin intermediul raportului dintre productivitatea medie a unei unități de muncă națională și productivitatea universală, iar practic, această comparabilitate se realizează prin prețuri. Acest raport permite, teoretic, compararea valorilor naționale cu cele internaționale și determinarea avantajelor relative în producție ale fiecărei țări.

Se poate spune deci că o țară are avantaj comparativ la o marfă, dacă valoarea națională a mărfii, transformată în unități valorice date de muncă medie universală este mai mică decît valoarea internațională a acesteia. (Circulația mărfurilor în orice țară impune utilizarea prețurilor ca expresie de valoare a mărfurilor în aur*). Cînd prețul pe piața internă este mai mic decît pe piața externă, se stimulează exportul și invers, cînd prețul intern îl depășește pe cel extern, se stimulează importul.

În țările cu productivitatea muncii mai ridicată, unui gram de aur îi corespunde un volum de muncă mai mic decît în țările cu productivitatea muncii scăzută, în funcție de raportul dintre productivitățile din cele două țări. Astfel, o marfă care este rezultatul unei munci de două ore într-o țară mai puțin dezvoltată poate avea același preț exprimat în aur ca o marfă rezultată dintr-o muncă de o oră într-o țară dezvoltată.

Dar, o condiție necesară pentru ca compararea prețurilor interne cu cele internaționale să oglindească realist raporturile dintre valorile naționale și cele internaționale, este ca cursurile valutare să corespundă valorii banilor, adică nivelurilor productivității și intensității muncii sociale din fiecare țară. Pe de altă parte, cînd prețurile naționale nu oglindesc cheltuielile reale de muncă socială din diversele ramuri ale producției, dispare baza pentru indicarea realistă a avantajului comparativ și deci a specializării potrivit acestui principiu.

Un factor de perturbare a schimburilor comerciale îl constituie obstacolele tarifare din calea comerțului inter-

*) K. Marx, Capitalul vol. I, E.S.P.L.P., București, 1957, p. 129.

național. Acestea deformează de regulă prețurile interne și internaționale, respectiv informațiile privind avantajul relativ. Barierele netarifare din comerțul internațional acționează deosebit de nociv asupra exporturilor din țările partenere, limitîndu-le, chiar dacă acestea au avantaj relativ. Astfel se diminuează participarea lor la comerțul mondial și avantajele ce decurg în mod normal de la această participare.

Efectul pe termen lung al obstacolelor de tot felul în comerțul mondial îl constituie diminuarea ritmului de creștere a productivității muncii sociale — deci a creșterii economice — atît în țările ce instituie obstacole, cît și în cele împotriva cărora se instituie aceste obstacole. Specializarea, potrivit avantajului relativ, atrage creșterea productivității medii naționale și deci tendința spre excedent a balanței de plăți. Invers, dispersarea producției, duce la diminuarea nivelului general de productivitate.

Fiind date, așadar, condițiile producției dintr-o țară, productivitatea medie pe plan național depinde de gradul specializării acesteia, care, la rîndul ei este dată de funcțiile de producție din diferite ramuri ale economiei naționale.

Potrivit teoriei funcțiilor de producție, la funcții liniar-omogene, cu intensități identice ale factorilor de producție, adîncirea specializării determină creșterea permanentă a productivității muncii sociale. Dacă intensitățile factorilor variază între funcțiile de producție, specializarea producției atrage pînă la un anumit punct creșteri ale productivității muncii sociale după care, continuarea specializării se reflectă în scăderi ale acestei productivități.

Dar, avantajele relative în producție pot fi modelate prin strategia dezvoltării fiecărei țări. În perioade mai mult sau mai puțin îndelungate, o economie națională poate trece de la avantaje relative în producția produselor primare la cele manufacturate, sau, în cadrul acestora din urmă, de la o grupă de mărfuri la alta, prin modernizarea ramurilor sale, ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă, accelerarea introducerii progresului tehnic în producție, perfecționarea sistemului național de prețuri și a valutei naționale etc.

Este recomandabil să se înregistreze avantaje relative — și deci specializarea producției — în ramuri cu compoziție organică ridicată ; întrucît însă în aceste ramuri progresul tehnic este rapid, avantajul de productivitate se păstrează aici cu prețul unor eforturi mai mari decît în celelalte ramuri.

Stabilirea concretă a domeniilor în care o țară are avantaje relative necesită abordarea dinamică a unui complex de factori ce țin de forțele de producție. Principalul factor îl constituie forța de muncă, pregătirea acesteia și repartizarea ei pe ramuri, productivitatea muncii aflîndu-se în dependență de condițiile concrete în care se desfășoară producția. Spre exemplu, modelul Heckscher-Ohlin — explică structura exportului și importului unei țări prin dotarea acesteia cu factori de producție, în condițiile unei anumite tehnologii a producției. Potrivit acestui model, fiecare țară exportă produsele a căror obținere necesită în mai mare măsură factorul mai abundent al țării.

Se apreciază că exporturile încep ca mărfuri produse pentru piața locală, fiind rare exemple cînd acestea să fi fost destinate de la început pieței externe. Dacă marfa se produce cu costuri scăzute, poate intra în competiția internațională. Întrucît condițiile producției sînt în permanentă modificare, modelul Heckscher-Ohlin își găsește o aplicabilitate limitată, pe termen scurt, doar la stabilirea specializării pentru export. Progresul tehnic, apariția unor produse noi, determină anumite fluxuri de export ce ies de sub incidența explicației tradiționale. Invenția și inovația conferă țării de origine un avantaj absolut, cu caracter temporar. Acesta dispare pe măsură ce funcția de producție se generalizează, prin imitare la celelalte țări, specializarea intrînd în continuare în incidența modelului Heckscher-Ohlin, pînă la următoarea invenție sau inovație.

lector. univ. Ovidiu RUJAN

drept și uzanțe internaționale

Decontarea livrărilor la export și a importurilor

III. Epuizate fiind aspectele privind creditarea operațiunilor de export efectuate de întreprinderile producătoare, continuăm în acest număr cu prezentarea tehnicii privind decontarea livrărilor la export și a importurilor.

DECONTAREA EXPORTURILOR

Regulile de bază privind decontarea dintre întreprinderea de comerț exterior și cea producătoare sînt stabilite prin art. 36, alin. 2 și 3 din Legea nr. 12/1980, care prevede : „Mărfurile exportate, inclusiv cele în condiții de credit pe o perioadă mai mare de un an, se plătesc integral unităților producătoare de către întreprinderile de comerț exterior, pe baza declarației vamale și a altor documente care, potrivit legii, atestă trecerea frontierei. La livrările de instalații complexe, echipamente, utilaje și lucrări de construcții, la care se acordă garanție de bună funcționare, plata se va face în condițiile arătate la alineatul precedent, mai puțin contravaloarea garanției ce ce se va plăti după încasarea acesteia de la partenerul străin, la termenele și în condițiile prevăzute prin contractele externe".

În vederea decontării, întreprinderii producătoare îi revine obligația ca după expedierea fiecărui lot de marfă la export, să remită, în 24 de ore, întreprinderii de comerț exterior, factura internă proforma, însoțită de documentul de transport și de celelalte documente prevăzute în contractul comercial de vînzare-cumpărare care cad în sarcina ei să le elibereze și care după caz, sînt : certificatul de calitate, de garanție, buletin de analiză de laborator, certificat fitosanitar etc.

Potrivit normelor de drept și a clauzelor din contractul de comision, întreprinderii de comerț exterior îi revin următoarele obligații cu privire la decontare :

— să factureze cumpărătorului extern marfa livrată și, potrivit modalității de plată promovată în contractul comercial de vînzare internațională, să urmărească încasarea

prețului în valută într-un termen cît mai scurt posibil ; pentru considerentele pe care le vom vedea în secțiunea următoare, după depunerea facturii externe la bancă, trebuie să remită întreprinderii producătoare o copie a acestei facturi pe care va menționa data prezentării ei la ghișeele Băncii Române de Comerț Exterior ;

— să vireze prețul în lei, prin dispoziție de plată, în termenul prevăzut în contractul economic de comision (maximum 5 zile) din momentul în care buletinul vamal ajunge în posesia ei ;

— în situația exporturilor de mașini, utilaje și instalații complexe, valoarea aferentă cotei de garanție de bună funcționare se decontează întreprinderii producătoare la expirarea perioadei de garanție prevăzută în contractul comercial de vînzare internațională la cursul de revenire la care s-a decontat exportul respectiv.

Din împrejurarea că centralele au latitudinea să stabilească cursuri de revenire diferențiate pe sortimente, în cadrul aceleiași grupe de produse pentru care există un curs mediu de revenire, este necesară regularizarea diferențelor de curs de la un sortiment la altul, în cazul în care acestea sînt livrate de întreprinderi diferite, componente ale aceleiași centrale. În asemenea situații, fiecare întreprindere componentă regularizează cu centrala diferența dintre valoarea decontată de către întreprinderea de comerț exterior la cursul de revenire mediu aprobat și cea cuvenită în baza cursurilor de revenire detaliate pe sortimente. În acest scop, la centrală se deschide un cont de colectare și de plată a diferențelor. Regularizarea se face zilnic, decadal, sau lunar, după specific, iar trimestrial soldul favorabil sau nefavorabil al acestui cont se repartizează pe întreprinderile componente, în raport cu aportul fiecăreia la crearea acestor diferențe.

În cazul exporturilor complexe, la primirea în cont a sumei virate de întreprinderea de comerț exterior, furnizorul general plătește subfurnizorilor interni contravaloarea mărfurilor sau a lucrărilor efectuate de către aceștia, pe baza cursurilor de revenire pentru fiecare component al furniturii ; aceste cursuri de revenire se stabilesc de așa natură încît să se asigure încadrarea lor în cursurile de revenire aprobate, prin nota de fundamentare, pe principalele grupe de furnituri — utilaje tehnologice, materiale, construcții metalice, proiecte etc. —, sau, după caz, la cursurile de revenire medii aprobate anual pe grupe de produse.

DECONTAREA IMPORTURILOR

Urmărind aplicarea consecventă a principiului autogestiunii economico-financiare, Legea nr. 12/1980 prevede că la import, întreprinderile de comerț exterior decontează întreprinderilor beneficiare contravaloarea mărfurilor importate cu luarea în considerare a prețurilor de cumpărare și a cheltuielilor suplimentare aferente.

a) **Prețul de facturare al întreprinderii de comerț exterior.** Art. 37, din Legea nr. 12/1980, stabilește că întreprinderile de comerț exterior decontează beneficiarilor de importuri mărfurile importate, potrivit următoarelor reguli de bază :

— produsele la care se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin convertirea în lei a prețurilor externe la cursul de revenire pe mărfuri sau grupe de mărfuri, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale ;

— produsele la care nu se prevăd prin plan cursuri de revenire se livrează la prețuri formate prin transformarea în lei a prețurilor externe la cursul comercial unic, la care se adaugă taxele vamale și cota de comision stabilită conform normelor legale.

De la regulile prezentate mai sus fac excepție unele materii prime și materiale de bază din import pentru care se stabilesc prețuri fixe, în luarea în considerare a prețurilor acestor mărfuri pe piața internațională. Ca urmare, întreprinderile de comerț exterior importatoare decontează beneficiarilor de importuri mărfurile care se înscriu în această categorie la prețurile fixe stabilite, la care se adaugă cota de comision.

La convertirea în lei a prețurilor în valută se iau în calcul prețul extern franco frontiera română. Acest preț se formează de întreprinderea de comerț exterior importatoare din prețul extern în valută stabilit prin contractul comercial de import, la care se adaugă cheltuielile de circulație pe parcursul extern, precum și alte cheltuieli comerciale.

b). **Prețul de facturare al bazelor de aprovizionare intermediare.** Este bine cunoscut că majoritatea mărfurilor se importă prin intermediul unor baze de aprovizionare județene sau specializate, de subordonare departamentală.

In situațiile în care mărfurile se livrează direct beneficiarilor finali, decontarea urmează două etape :

— întreprinderea de comerț importatoare facturează bazei de aprovizionare mărfurile, potrivit regulilor arătate în secțiunea precedentă ;

— fiind în posesia facturii primite de la întreprinderea de comerț exterior, baza de aprovizionare — beneficiară intermediară — refacturează mărfurile respective întreprinderii beneficiare finale, la prețul din prima factură, la care adaugă cota ce legal i se cuvine.

In cazul în care mărfurile din import intră în depozitele bazei de aprovizionare, de unde se livrează, ulterior, diverșilor beneficiari, decontarea față de aceștia se face potrivit următoarelor reguli :

— dacă întreprinderile de comerț exterior au emis mai multe facturi corespunzătoare numărului de loturi intrate din aceleași mărfuri, în care prețurile sînt diferite, se stabilesc prețuri medii pe o perioadă anterioară, concludentă ;

— în baza acestor prețuri medii, bazele de aprovizionare vor factura mărfurile pe măsura livrării lor către întreprinderile beneficiare.

c) **Instrumente de decontare.** Normele nr. 2/1980 (pct. 86) stabilesc principiul potrivit căruia „decontarea mărfurilor din import se va face, în toate cazurile, prin dispoziție de încasare cu factură". În continuare, textul menționat, prevede că dispozițiile de încasare cu facturi care se prezintă de către întreprinderile de comerț exterior pentru mărfurile sosite din import trebuie să poarte atît pe factură, cît și pe dispozițiile de încasare, mențiunea, înscrisă în mod vizibil, **„import"** : la rubrica „obiectul plății", se vor menționa numărul și data documentelor pe baza cărora s-a făcut facturarea. De asemenea, „pentru mărfurile transportate pe apă, în vrac, în dispoziția de încasare

se va indica și diferența înscrisă în cargoraport, sau, dacă este cazul, se va face mențiunea că nu s-a încheiat un astfel de document".

Menționăm că potrivit normelor arătate, întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să înscrie distinct în factură cantitățile de mărfuri constatate la vămuire ca sosite în plus, peste cele prevăzute în conosament.

De asemenea, întreprinderile de comerț exterior sînt obligate ca la facturarea mărfurilor sosite din import pe bază de credite bancare sau comerciale, alături de mențiunea **„import"** să facă o mențiune în plus: **„Garanții"**.

Art. 155 (4) din Legea nr. 9/1977 face precizarea importantă, potrivit căreia „în cazul cînd primirea și recepția mărfurilor din import nu se efectuează în termen de cel mult 20 de zile de la data primirii facturilor de la întreprinderile de comerț exterior, beneficiarii sînt obligați să dispună plata documentelor în cauză, cu dreptul de a refuza ulterior eventualele diferențe în funcție de verificare și recepție, în cadrul termenelor și condițiilor din contractele externe".

Este bine cunoscut că o importantă parte din importuri se derulează prin intermediul bazelor de aprovizionare. În cazurile în care mărfurile se expediază direct beneficiarilor finali și care le preiau în custodie, și se decontează bazelor pe măsura consumului, Normele nr. 2/1980, la pct. 87, prevăd că bazele sînt obligate să efectueze plata de îndată ce au primit documentele de recepție, întocmite de către beneficiarii finali. Dacă bazele nu primesc documentele de recepție în termen de cel mult 20 de zile de la primirea dispozițiilor de încasare cu facturi, acestea vor dispune plata către întreprinderile de comerț exterior, urmînd să efectueze refuz de plată ulterior, după primirea proceselor verbale de recepție de la beneficiarii finali, cu respectarea termenelor din contractele comerciale de import.

dr. Al. DETEȘAN

Obligativitatea plății penalităților în cazul livrării întîrziate de mărfuri potrivit C. G. L. — C. A. E. R.

Regimul răspunderii contractuale stabilit prin C.G.L.-C.A.E.R. 1968/1975 se remarcă prin măsurile pe care le instituie pentru a impulsiona cît mai eficient executarea obligațiilor asumate de părțile în cauză. Sancțiunile patrimoniale cu caracter prestabilit prevăzute de C.G.L., precum penalitățile procentuale datorate pentru întîrziere în livrarea mărfii, îndeplinesc un rol stimulator care nu poate fi subestimat, asigurînd astfel o strictă disciplină contractuală.

În sensul arătat, § 83 pct. 1 din C.G.L. stabilește că în cazul întîrzierii în livrarea mărfii față de termenele convenite prin contract, vînzătorul va plăti cumpărătorului o penalitate calculată la valoarea mărfii nelivrate în termen. În continuare, C.G.L. precizează cuantumul acestor penalități, care se măresc progresiv, cu cît întîrzierea se prelungește (§ 83 pct. 2), fără să poată totuși depăși un plafon de 8% din prețul produselor livrate după expirarea termenelor inițial convenite (§ 83 pct. 3).

În practică se constată că părțile omit, destul de frecvent, să insereze în contractele de comerț exterior încheiate între organizații economice din țări diferite, membre ale C.A.E.R., clauze care să prevadă explicit atare sancțiuni patrimoniale sau cel puțin să se refere la dispozițiile § 83 din C.G.L. și să le declare aplicabile în raporturile reciproce. Asemenea lacune au ridicat pe plan juridic problema dacă omiterea clauzei de penalități de întîrziere poate fi considerată ca o derogare implicită de la reglementările C.G.L. sau este lipsită de semnificație, regimul răspunderii contractuale stabilit de C.G.L. rămînînd nemodificat.

În problema semnalată, Comisia de arbitraj de la București a luat poziție prin trei hotărîri succesive, pronunțate, desigur, în cadrul unor vînzări încheiate între parteneri socialiști și anume în raporturile cu întreprinderi de comerț exterior din R. D. Germană (hotărîrea nr. 96 din 8 aprilie 1980 și nr. 117 din 29 aprilie 1980) cît și din R. S. Cehoslovacă (hotărîrea nr. 147 din 29 mai 1980). Jurisdicția arbitrală a decis că penalitățile prevăzute de C.G.L. sancționează întîrzierea vînzătorului în livrarea mărfii, chiar dacă o clauză corespunzătoare nu a fost inserată în contractul respectiv.

În motivarea soluției citate, Comisia de arbitraj se întemeiază pe caracterul în genere obligator al dispozițiilor din C.G.L. și în orice caz pe natura imperativă a reglementărilor cuprinse în § 83.

Astfel, hotărîrea nr. 96/1980 examinînd regimul penalităților de întîrziere s-a referit cu titlu general la obligația părților de a se conforma prevederilor C.G.L. în următorul considerent: „Indiferent de vreo trimitere prin contract la C.G.L., acestea se aplică de plin drept tuturor contractelor de vînzare-cumpărare încheiate între părți din țări socialiste membre ale C.A.E.R., așa cum rezultă din preambulul C.G.L.".

Spre deosebire de motivarea citată, hotărîrile nr. 117/1980 și nr. 147/1980 au înțeles să se întemeieze nemijlocit pe însăși prevederile § 83 din C.G.L. în problema regimului juridic al penalităților de întîrziere, statuînd următoarele: „Dispozițiile § 83 din C.G.L., care constituie dreptul comun al părților, au caracter imperativ, de la care acestea nu pot deroga. De aceea, tăcerea contractului nu poate fi interpretată ca voința subînțeleasă a părților de a deroga de la textul citat, privitor la penalitățile datorate de vînzător în cazul întîrzierii în livrare față de termenele convenite". În consecință se conchide în sensul că, „dealtfel chiar o derogare expresă ar fi ineficientă".

Oricare dintre motivările reproduse mai sus conduce în fond la același rezultat, stabilind neîndoielnic că în raporturile dintre întreprinderile de comerț exterior din țări membre ale C.A.E.R. regimul penalităților de întîrziere în livrare, instituit de C.G.L., se aplică operațiunii de vînzare internațională, independent de faptul că părțile l-au acceptat expres, au omis să-l încorporeze în contract sau eventual au stipulat excepții de la prevederile C.G.L., acestea din urmă fiind în principiu neavenite.

În subsidiar, hotărîrile C.A.B. la care ne referim au analizat și apărarea formulată de către vînzător în sensul

că specificul livrării era de natură să autorize, în speţele respective, renunţarea părţilor la regimul penalităţilor de întîrziere instituit de C.G.L.

Organul arbitral a respins însă acest punct de vedere, constatînd că nici caracteristicile mărfii, nici ale livrării nu puteau să justifice, în litigiile pe care le-a examinat, înlăturarea regimului de penalităţi de întîrziere prevăzut de C.G.L. Astfel, hotărîrile nr. 117/1980 şi nr. 147/1980 au precizat următoarele: „Dispoziţiile cuprinse în Preambulul C.G.L. nu-şi au aplicaţie în raporturile dintre părţi, deoarece acestea nu au înţeles că în speţă contractul avea particularităţi deosebite".

Motivarea hotărîrii nr. 96/1980, deşi mai complexă, se situează pe aceeaşi linie de gîndire.

Soluţia practicii arbitrale de care ne-am ocupat contribuie, printr-o interpretare corectă a dispoziţiilor cuprinse în C.G.L., la întărirea răspunderii contractuale în raporturile de comerţ exterior.

dr. O. CĂPĂŢÎNĂ

MAREA BRITANIE: OBLIGATIVITATEA MARCARII ORIGINII MĂRFURILOR

Prin Decretul nr. 121/1981 privitor la marcarea originii mărfurilor care fac obiectul tranzacţiilor comerciale, începînd cu 1 ianuarie 1982 va fi interzisă desfacerea anumitor mărfuri în cazul în care nu va fi indicată în mod clar şi precis originea acestora. Aceeaşi reglementare se aplică şi în cazul publicităţii făcute în vederea vînzării mărfurilor respective.

Prevederile decretului sus-menţionat se aplică următoarelor mărfuri:

1. **Îmbrăcăminte şi articole textile:**

— fire şi fibre textile;
— stofe;
— îmbrăcăminte din orice fel de material;
— accesorii de îmbrăcăminte din ţesături, inclusiv pălării, mănuşi, şaluri, eşarfe, cravate, şosete şi batiste;
— lenjerie de pat, de masă, de toaletă şi de bucătărie;
— perdele, huse şi alte articole similare, din ţesături;
— saci de dormit, pături, perne şi articole similare;
— cuverturi, pleduri;
— covoare;
— linoleum şi alte articole pentru acoperirea pardoselilor, pe suport textil;
— pînze pentru ambarcaţiuni, corturi şi alte articole de camping, din materiale textile;
— umbrele de toate felurile.

2. **Aparate electrice pentru uz casnic:**

— receptoare TV şi radio, picupuri, aparate de înregistrare sau de reproducere a imaginilor şi a sunetului în sistem TV, magnetofoane;

— aparate electromecanice, inclusiv maşini de spălat rufe, maşini de spălat veselă, aspiratoare, maşini de cusut, ventilatoare, aparate de uscat părul, aparate de ras electrice, mixere;

— aparate electrotermice, inclusiv aparate pentru încălzirea localurilor, pentru încălzirea apei, maşini de gătit electrice, aparate pentru prăjirea pîinii, maşini de călcat, ondulatoare pentru păr;
— frigidere şi congelatoare.

3. **Încălţăminte**

4. **Tacîmuri:** cuţite, furculiţe, linguri, polonice, platouri, maşini mecanice de tăiat pîine etc., fabricate parţial sau total din metal.

KUWEIT: PRINCIPALELE PREVEDERI ALE LEGII VAMALE

Regimul vamal la importul în Kuweit este stabilit prin Legea nr. 13/1980 referitoare la tariful vamal. Conform acestei legi, nivelul taxelor vamale aplicabile la importul majorităţii produselor este de 4%.

Un anumit număr de produse beneficiază de scutire de taxe vamale cu ocazia importului; între acestea se numără, în principal: produsele alimentare, cărţile şi publicaţiile, filmele cinematografice developate, aurul, argintul şi pietrele preţioase.

Pe de altă parte, în vederea protejării producţiei naţionale, următoarele produse fac obiectul unei taxe vamale de import de 15%:

— paste făinoase şi biscuiţi uscaţi;
— racorduri de ţevi, capace şi cadre diverse din fontă;
— uşi şi cadre pentru ferestre, precum şi îmbrăcăminţi murale exterioare, din aluminiu;
— bureţi artificiali, saltele şi perne din spumă de poliuretan, articole de uz casnic din melamină;
— unele lichide prezentate în recipiente tip „spray" (insecticide, produse pentru întreţinerea mobilei şi pentru curăţirea ferestrelor, dezodorante);
— articole de mobilier din metal;
— hîrtie de ambalaj;
— acumulatori electrici.

În acelaşi timp, prin Decretul nr. 46/1980 au fost majorate taxele vamale şi pentru alte produse importate care pot concura producţia naţională; este vorba de amestecuri brute pentru fabricarea de detergenţi şi de saci din polietilenă sau polipropilenă, pentru care nivelul taxei vamale a fost fixat la 30%.

SIERRA LEONE: MAJORAREA UNOR TAXE PERCEPUTE LA IMPORT

Conform deciziei anunţate de Ministerul de Finanţe, au fost majorate taxele vamale percepute cu ocazia importului de autovehicule, tutun, bere şi băuturi alcoolice în Sierra Leone.

De asemenea, au fost majorate taxa pentru licenţa de import (import licence fee) şi taxa asupra facturilor (invoice entry fee), acestea atingînd în prezent nivelul de 12% din valoarea c.i.f. a mărfurilor importate (faţă de un nivel anterior de 9,5%).

A. C.

Redactor coordonator:
dr. Ioan GEORGESCU

Conducere

Sub acest titlu de rubrică publicăm în fiecare număr o suită de teme privind instrumenteie economico-juridice de realizare a conducerii întreprinderilor, competențele și răspunderea organelor de conducere privind toate domeniile de activitate : planificare economico-financiară, organizarea muncii—raporturile de muncă, aprovizionare—desfacere, gestionarea valorilor materiale și bănești, control.

Temele vor fi prezentate succint, cu indicarea actului normativ care le reglementează, astfel incit fiecare din ele să constituie o celulă, o componentă a unei viitoare lucrări care va cuprinde, sub formă de breviar, toate normele de drept care alcătuiesc armătura juridică a noului mecanism economico-financiar, lucrare pe care am intitulat-o, în mod provizoriu :

Legislația întreprinderii de la A la Z
CONDUCERE

- **instrumente economico-juridice**
- **activități**
- **competențe-răspunderi**

Invităm cititorii să ne sugereze ce teme îi interesează cu prioritate și care anume ar trebui să fie conținutul și structura lucrării ; de asemenea, îi rugăm să ne sesizeze orice erori în cuprinsul temelor publicate și faptul dacă modul de prezentare răspunde exigențelor profesionale.

Pe parcursul prezentării temelor vom folosi următoarele abrevieri : L = lege ; D = decret ; N. M. = norme metodologice ; M.A.T.M. = Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ' P.A.S. = primul arbitru de stat

REFUZUL DE PLATĂ

Refuzul de plată este modalitatea admisă de lege prin care beneficiarul-plătitor își manifestă dreptul de a nu accepta plata decit la prețul legal și numai a acelor mărfuri (sau prestații) pe care le-a primit, respectiv le-a recepționat, sau pe care deși nu le-a primit este obligat să le plătească. Legea nr. 9/1980 instituționalizînd refuzul de plată, prin art. 158, după ce stabilește că „beneficiarul are dreptul ca, înlăuntrul termenului stabilit pentru acceptare sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata integral sau parțial" pentru una din cauzele pe care le stabilește, în mod limitativ. N.M. nr. 2/1980, pct. 112, fac precizarea importantă și anume că în cazurile cînd există temei numai pentru refuz de plată parțial, „nu se admite refuzul integral".

a) **Livrări necontractuale.** Refuz de plată poate fi făcut — prevede art. 158, lit. a, din legea citată — atunci cînd **„livrarea produselor, executarea lucrărilor sau prestarea serviciilor nu constituie obiectul unui contract sau nu are alt temei legal, cu condiția să nu folosească bunurile pentru care se cere plata"**. Textul citat condiționează refuzul de plată de nefolosirea bunurilor pentru care se cere plata. Cum folosirea acestora echivalează cu achiesarea destinatarului mărfurilor primite în afara unui contract, la oferta de contractare făcută de furnizor prin expedierea mărfurilor, înseamnă că livrarea devine contractuală, iar ca urmare marfa trebuie plătită. Evident, în cazul în care produsele primite sînt supuse repartițiilor, această prezumție nu operează, dar folosirea lor justifică totuși dreptul furnizorului de a primi prețul, temeiul juridic fiind ideea de îmbogățire fără justă cauză a primitorului. Refuzul de plată, în cadrul acestui motiv, poate fi făcut numai dacă livrarea nu are „alt temei legal", decît contractul ; printre alte temeiuri legale se înscrie și acela prevăzut de L. nr. 71/1969, art. 43, în virtutea căruia organele ierarhic superioare au dreptul să transfere sarcina de plan și contractele încheiate de un furnizor, unui alt furnizor din subordinea sa. În asemenea situații, beneficiarul nu are dreptul să refuze primirea și, deci, plata mărfurilor livrate de noul furnizor.

b) **Produse primite după expirarea termenului de acceptare.** Potrivit art. 158, lit. b, se poate face refuz de plată și în cazul în care **„produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau al altor termene stabilite de bancă"**. Cu privire la acest motiv de refuz de plată, N.M. nr. 2/1980, pct. 111, fac precizarea că în calculul termenului de acceptare a plății se includ și zilele acordate ca prelungire pentru neprimirea sau nerecepționarea mărfurilor, respectiv maximum 20 de zile plus zilele acordate pentru recepționarea mărfurilor sosite în ziua expirării termenului. Pot fi situații în care, deși produsele n-au fost primite, totuși refuzul să fie nejustificat. Astfel, de pildă, produsele au pierit pe timpul transportului dintr-o cauză de forță majoră și nu mai pot fi, deci, primite la destinație ; sau produsele scad în greutate pe timpul transportului, din cauza naturii lor. În aceste situații plata trebuie făcută, deoarece prin trecerea produselor în administrarea sau proprietatea unității beneficiare, au trecut asupra acesteia și riscurile. De asemenea, plata produselor trebuie făcută și în cazul primirii parțiale a produselor la destinație din cauze imputabile cărăușului, deoarece, astfel cum am arătat, dreptul la acțiune împotriva acestuia îl are unitatea beneficiară. Făcînd aplicare a principiului potrivit căruia refuzul total nu poate fi făcut atîta vreme cît se poate face refuz parțial, în cazurile în care pînă la expirarea termenului de acceptare au sosit numai o parte din mărfuri, acestea vor fi plătite prin dispoziție de plată, urmărind ca pentru celelalte cantități să se refuze plata.

c) **Prețuri nelegale — erori de facturare.** Art. 158, lit. c, prevede o altă ipoteză a dreptului de a se refuza plata și anume în situația cînd **„prețurile sau tarifele pe baza cărora s-a stabilit suma de plată sînt mai mari decît cele legale, ori suma de plată a fost stabilită în mod eronat.** Furnizorul se află în culpă nu numai dacă a indicat un temei legal eronat, dar și în situația în care pe factură nu este menționat sub nici o formă temeiul legal al prețului. Dacă această lacună nu poate fi împlinită de către furni-

zor pînă la expirarea termenului de acceptare, beneficiarul este în drept deci să refuze integral plata. Cu privire la cel de-al doilea aspect — stabilirea eronată a sumei de plată — arătăm că revine ca obligație beneficiarului să refacă calculele și, în funcție de valoarea reală datorată, să facă refuz parțial de plată.

d) **Nerespectarea clauzelor contractuale.** Refuzul de plată — în ipoteza art. 158, lit. d — poate fi făcut în situația în care **„nu sînt respectate clauzele contractuale cu privire la cantitate, calitate, termen de livrare, precum și alte clauze contractuale"**. Textul reprodus conține mai multe ipoteze în care beneficiarul poate refuza plata și care, în funcție de o serie de alte elemente pot avea rezolvări diferite. **Cantitatea livrată** de furnizor poate încălca obligațiile contractuale sub dublu aspect: livrarea unei cantități mai mici, situație care se identifică cu ipoteza de la lit. b, respectiv neprimirea unei părți din marfa facturată, pînă la expirarea termenului de acceptare fapt care obligă la plata numai a acelor mărfuri care au fost primite și recepționate, iar pentru diferență beneficiarul are dreptul să facă refuz parțial de plată; livrarea unei cantități mai mari decît cea contractată, se identifică cu ipoteza prevăzută la lit. a, respectiv cantitatea livrată în plus față de obligația contractuală este privită ca livrare necontractuală, motiv ce dă dreptul beneficiarului să refuze plata acestora (sub condiția să nu folosească mărfurile livrate peste cantitatea pe care trebuia de fapt să o expedieze furnizorul). **Calitatea mărfurilor livrate** constituie motiv de refuz de plată numai în cazul în care mărfurile respective sînt ținute la dispoziția furnizorului pentru a fi schimbate cu altele de calitate corespunzătoare. În situația în care beneficiarul optează pentru înlăturarea defecțiunilor de către furnizor sau de către un terț în contul acestuia, el este obligat să accepte plata. **Livrarea cu nerespectarea termenelor contractuale** poate constitui motiv de refuz de plată numai în cazurile în care: 1) pentru livrările anticipate, dacă beneficiarul nu și-a dat acordul ca livrarea să se efectueze în aceste condiții; refuzul de plată este de fapt o amînare a plății, pînă la împlinirea termenului, cînd se naște obligația de plată, fiind astfel exigibilă; dacă beneficiarul folosește mărfurile înainte de împlinirea termenului de livrare este dator ca prin dispoziția de plată să efectueze plata la data folosirii lor; 2) pentru livrările cu întîrziere refuzul de plată poate fi făcut numai în situația în care furnizorul nu a cerut beneficiarului acordul să expedieze mărfurile, sau în situația în care la primirea unei asemenea cereri a răspuns negativ.

e) **Neprimirea documentelor esențiale — nedatorarea sumei cerute.** Sub titlul de mai sus am cuprins două ipoteze prevăzute de art. 158: 1) potrivit lit. e, refuzul de plată poate fi făcut atunci cînd **„nu s-au primit documentele prevăzute în contract fără de care produsele nu pot fi recepționate, folosite sau valorificate"**; 2) potrivit lit. f, mai poate fi făcut refuz de plată și în situația în care **„suma pretinsă nu este datorată"**.

f) **Procedura refuzului de plată.** N.M. nr. 2/1980 (pct 113) prevăd că refuzul de plată se comunică pe verso-ul exemplarului 3 al dispoziției de încasare, „care va constitui originalul scrisorii de refuz ce se va prezenta unității bancare împreună cu o copie a refuzului. Refuzul va cuprinde: suma refuzată, numărul și data facturii la care se referă refuzul de plată (și ale facturilor parțiale, în cazul facturilor recapitulative), emitentul acesteia și explicații detaliate privind motivul refuzului". În continuare, aliniatul 2 al textului citat prevede că în cazul refuzurilor parțiale pentru lipsuri cantitative, beneficiarul este obligat să arate precis, concret, în ce constă lipsa respectivă, cu indicarea elementelor necesare pentru identificarea de către furnizor a mărfurilor reclamate lipsă la destinație. Dacă refuzul este fundamentat pe nerespectarea unor dispoziții legale sau a clauzelor contractuale, beneficiarul este obligat, în motivarea refuzului său, să menționeze care anume prevederi și din ce acte normative, precum și care clauze contractuale, au fost încălcate de către furnizor. Unitatea bancară verifică, înainte de a admite refuzul de plată dacă acesta a fost introdus în termen, dacă se încadrează în prevederile art. 158 din L. nr. 9/1972 și dacă el a fost redactat prin înscrierea tuturor elementelor arătate mai sus. Eventualele litigii care pot să se nască din refuzul de plată manifestat de către beneficiar se soluționează de către organele arbitrale de stat, sau de către alte organe învestite cu asemenea competențe. N.M. nr. 2/1980, la pct. 114, aliniat final, prevăd obligația cumpărătorului de a reveni asupra refuzului, efectuînd plata din proprie inițiativă, prin dispoziție de plată, a doua zi după aceea în care a consumat, ori a valorificat marfa, sau dacă a convenit cu furnizorul să preia marfa pentru care a făcut refuz de plată. Totodată, beneficiarul va solicita furnizorului să-i retrimită factura, dacă aceasta i-a fost restituită odată cu refuzul de plată.

g) **Răspundere.** L. nr. 7/1969, art. 47, pct. 6 prevede o penalitate de 0,3% pe zi de întîrziere, din valoarea prețului neachitat, pentru refuzul nejustificat de plată. Penalitățile plătite furnizorului se impută persoanei vinovate de refuzul nejustificat a sumei datorate.

REPARTIȚIE

Repartițiile sînt acte de planificare care au funcția de transmitere a prevederilor din balanțele materiale și de a obliga unitățile indicate ca furnizoare și beneficiare de a încheia contracte economice de livrare, potrivit conținutului lor privind obiectul, cantitatea și trimestrul de livrare.

a) **Emitere.** Potrivit L. nr. 14/1971, art. 100, competența exclusivă de a emite repartiții o au coordonatorii de balanțe. Emiterea repartițiilor, potrivit textului citat se face „pe baza resurselor și destinațiilor din balanțele materiale aprobate și a specificațiilor pe sortimente, tipuri și dimensiuni primite de la beneficiari", și, evident, în conformitate cu programele de fabricație și cele de optimizare a transporturilor. În lumina normei de drept menționate, pentru ca o repartiție să fie legal emisă și, deci, să producă efecte juridice, trebuie să îndeplinească mai multe condiții și anume: 1) **condiții de fond:** să fie emisă de coordonatorul de balanțe materiale ale produselor care fac obiectul repartiției; să fie conformă cu prevederile balanțelor sintetice și analitice pe producători și beneficiari și cu programele de fabricație pe sortimente și tipodimensiuni înscrise în repartiție; să aibă la bază programe de optimi-

zare a transporturilor, astfel încît cheltuielile de circulație de la furnizor la beneficiar să fie minime ; 2) **condiții de formă** : să fie emisă sub formă scrisă, de regulă, pe formulare tipizate, astfel încît conținutul exemplarului trimis furnizorului și cel trimis beneficiarului direct să fie identice ; în conținutul actului să se înscrie toate elementele de identificare a coordonatorului, a furnizorului și a beneficiarilor, cu arătatea organelor ierarhic superioare, titulare pe plan ; cantitățile, calitatea și perioadele de plan de executare (an, trimestru) trebuie să fie astfel înscrise încît să excludă echivocuri, respectiv interpretări diferite ; repartițiile trebuie să fie datate. Emiterea repartițiilor se face la datele stabilite prin actele normative și anume : art. 21 din L. nr. 8/1972 prevede că actualizarea prevederilor planului anual și desfășurarea acestora pe ministere, alte organe centrale, centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene se aprobă prin decret cu cel puțin 6 luni înainte de începerea executării planului ; ca urmare, acesta fiind momentul cînd planul de aprovizionare tehnico-materială și, implicit, balanțele materiale devin definitive, sau se definitivează de către organele competente să le aprobe, rezultă că coordonatorilor le revine obligația să emită repartițiile anuale imediat după ce balanțele intrate în competența lor, potrivit nomenclatorului, au fost aprobate ; făcînd aplicarea prevederilor înscrise în L. nr. 8/1972, art. 21, alin. 2 și 3, potrivit cărora întreprinderile sînt obligate ca în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan să ia măsuri „pentru definitivarea contractării și asigurării tuturor condițiilor în vederea realizării sarcinilor de plan stabilite", rezultă că emiterea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe — repartiții care stau la baza contractelor — trebuie să se facă cel mai tîrziu în primele două luni ale trimestrului menționat ; în cazuri justificate, unele repartiții se emit și pe parcursul anului de plan, care însă pentru a fi valabile trebuie emise înainte de începerea trimestrului în care sarcina de plan trebuie executată ; norma de drept cuprinsă în art. 114 din L. nr. 14/1971 ne permite concluzia potrivit căreia emiterea repartițiilor pe parcursul executării planului, atunci cînd asemenea situații sînt justificate, trebuie să fie făcută cu cel puțin 75 de zile înainte de începerea trimestrului în care urmează să se execute : mașini, utilaje și instalații de serie, organe de asamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice ; 45 de zile pentru materii prime, materiale și alte produse necuprinse în cele arătate mai sus.

b) **Modificare și anulare.** L. nr. 14/1971, la art. 111 și următoarele, stabilește modalitățile legale de prevenire a formării de stocuri de produse disponibile ; obligațiile care revin coordonatorilor de balanță de a preîntîmpina ca anumite produse contractate, ce nu mai sînt necesare beneficiarilor, să nu se mai fabrice și, deci, să nu se mai livreze, pot fi astfel sintetizate : primind de la organele ierarhic superioare ale beneficiarilor comunicările cu privire la măsurile de redistribuire, coordonatorii de balanțe sînt obligați „să modifice" repartițiile emise anterior și să le comunice furnizorilor și beneficiarilor în vederea adaptării contractelor economice de livrare ; prin termenul „să modifice" folosit de legiuitor se înțelege atît diminuarea cantităților repartizate anterior unor beneficiari, cît și suplimentarea cotelor atribuite altora ; de asemenea, în cadrul unor astfel de acțiuni de redistribuire este posibil ca să se anuleze unele cantități din repartițiile emise pentru unii beneficiari care, din diferite motive, nu mai au nevoie de ele ; modificarea repartițiilor pentru motivele arătate mai sus și, deci, și a eventualelor anulări, se poate efectua de coordonatorii de balanțe cel mai tîrziu : cu 75 zile înainte de începerea trimestrului în care trebuiau executate prevederile din repartiții, pentru mașini, utilaje și instalații de serie, organe de asamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice ; cu 45 de zile înainte de începerea trimestrului respectiv, pentru materii prime, materiale și alte produse care nu intră în categoria celor de mai sus. Art. 100 din L. nr. 14/1971, referindu-se la cazurile în care pot fi modificate sau anulate repartițiile de către coordonatorii de balanțe, stabilește că asemenea modificări sau anulări pot fi operate „numai în cazurile în care această măsură este consecința modificării unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială sau a dispoziției obligatorii emise de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, în condițiile prevăzute de lege". Sintetizînd normele de drept evocate, conchidem că repartițiile pot fi modificate sau anulate în următoarele cazuri : în cadrul redistribuirilor făcute de organele ierarhic superioare ale beneficiarilor, în vederea preîntîmpinării formării de stocuri disponibile și pentru acoperirea mai judicioasă a necesarului întreprinderilor pe care le au în componența lor ; în cazurile în care s-au făcut în prealabil modificări ale unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială și pe cale de consecință, se impune modificarea corespunzătoare a repartițiilor sau de anulare a unora ; în baza dispozițiilor obligatorii emise, potrivit legii, de către M.A.T.M., L. nr. 14/1971, prin ultimul alineat al art. 100, face o precizare de importanță hotărîtoare pentru disciplina de plan și contractuală și anume : „Se interzice modificarea sau anularea repartițiilor de către coordonatorii de balanțe după expirarea perioadei pentru care acestea au fost emise".

c) **Răspunderile.** Potrivit L. nr. 14/1971, art. 142, pct. II, se sancționează cu amendă de la 1 000 la 3 000 lei nerespectarea prevederilor legale privind elaborarea balanțelor materiale, încălcarea obligațiilor de repartizare și contractare a resurselor conform destinațiilor din balanțele materiale aprobate, emiterea sau anularea de repartiții de către coordonatorii de balanțe cu încălcarea legii. L. nr. 71/1969, art. 94, pct. 3, lit. a prevede sancționarea cu reducerea retribuției și a indemnizației de conducere pe 1—3 luni pentru neemiterea comenzilor în termen de 20 de zile de la primirea repartițiilor, a proiectelor de contract, precum și de restituire de către beneficiar a contractului semnat.

A. D.

Întrebări și răspunsuri

● **TARAN PAVEL, Tulcea** — Personalul șalupelor remorcher are dreptul, conform H.C.M. nr. 787/1958, la alocația de hrană la bord, în măsura în care deplasările se fac în condițiile prevăzute de Instrucțiunile de aplicare ale Hotărîrii sus-menționate, elaborate de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

● **ANA BOJIU, Balș.** — Dacă Ministerul Educației și Învățămîntului consideră școala pe care ați absolvit-o ca pe o școală de nivel mediu, și avînd mai mult de 2 ani de activitate, puteți ocupa, potrivit prevederilor poziției 69 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, funcția de contabil.

● **DUMITRU DUMITRESCU, Constanța.** — Dat fiind prevederile Decretului nr. 367/1980 nu este posibilă transformarea postului pe care-l ocupați în prezent (contabil) în funcția de economist. Veți putea beneficia de prevederile art. 35, lit. b din Legea nr. 57/1974 numai după încetarea aplicării Decretului nr. 367/1980.

● **RAMONA POPESCU, Focșani.** — Institutul de marină „Mircea cel Bătrîn" este considerat, conform Decretului nr. 502/1973 (art. 1, alin. 3), ca Institut militar tehnic de specialitate. După prestarea perioadei de activitate la care v-ați obligat prin angajamentul semnat la înscrierea la institut, puteți ocupa în orice instituții sau întreprinderi funcții tehnice pentru care se cer studii superioare în specialitate (electromecanică, în compartimentele de exploatare, întreținere și reparații).

● **AUREL LUNG, Iara, Cluj** — Conform reglementării instituite prin Legea nr. 57/1974 muncitorii care lucrează pe autoexcavatoare, retribuiți ca excavatoriști, n-au dreptul la o indemnizație sau spor pentru faptul că lucrează și ca șoferi, conducînd excavatorul la locul de muncă.

● **ION D. ILIE, Rm. Vîlcea** — În prezent îndepliniți funcția de șef contabil la o întreprindere, avînd o vechime în specialitate economică de peste 22 ani. Conform reglementărilor în vigoare, după absolvirea Facultății de drept nu veți putea fi retribuit cu retribuția prevăzută, la funcția ce o dețineți, pentru cadrele care au absolvit învățămîntul superior economic. În prezent, învățămîntul superior juridic nu dă posibilitatea ocupării unor funcții pentru care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului economic. Desigur, dacă în prezent ocupați funcția respectivă, cu respectarea reglementărilor privind derogarea de la condițiile de studii, veți putea deține și în viitor, în condițiile art. 68 din Legea nr. 12/1971, funcția de șef contabil.

● **MANDA TRONARU, Bolintin Vale, Giurgiu** — În unitățile unde se aplică săptămîna redusă de lucru (o zi liberă pe lună), această zi se consideră nelucrătoare. În consecință ziua liberă mărește durata concediului de odihnă, dacă această zi se află înlăuntrul perioadei de concediu. Concediul medical se acordă pe zile calendaristice (inclusiv ziua liberă), iar calculul indemnizației zilnice acordate pe linia asigurărilor sociale de stat se află prin împărțirea retribuției tarifare lunare și a sporului de vechime la 24,4 zile (în loc de 25,5 zile).

● **VASILE ROBITU, Gheorghieni** —Decretul nr. 367/1980, la care vă referiți, are un caracter temporar. Acest decret exceptează posturile din activitatea productivă (la nivelul secției, atelierului și altor compartimente similare).

● **ÎNTREPRINDEREA CINEMATOGRAFICĂ, Botoșani** — Pentru a ocupa funcția de secretar principal școală este necesară o vechime în specialitate de cel puțin șapte ani. În anul 1977, persoana respectivă putea fi deci încadrată ca secretar școală, cu aceeași retribuție cu aceea avută la vechiul loc de muncă, desigur cu majorările cu caracter general intervenite în această perioadă. Încadrarea la clasa 10 de retribuire a fost eronată.

● **MIHAI POPESCU, Broșteni-Mehedinți** — Din scrisoarea dv. rezultă că, după acordarea, conform reglementării în vigoare, a derogării de la condițiile de vechime, ați primit, cu începere din luna septembrie 1979, retribuția corespunzătoare funcției de inginer șef la C.A.P. Fiind transferat în interesul serviciului la C.U.A.S.C. ca inginer șef (zootehnic), aveți dreptul la retribuția prevăzută pentru această funcție, dacă vi s-a menținut derogarea de care ați beneficiat în anul 1979. Dacă nu vi s-a menținut derogarea, nu puteți ocupa funcția de inginer șef, pentru care se cer alte condiții de vechime în specialitate.

● **S.U.G.T.C., Brăila** — Potrivit prevederilor art. 15 din Hotărîrea nr. 880/1965, astfel cum au fost modificate prin Hotărîrea nr. 1356/1968, cuantumul indemnizației pentru sarcină și lehuzie este de 85% din retribuția tarifară lunară de încadrare pentru persoanele cu o vechime neîntreruptă în muncă de peste 12 luni, 65% pentru cele cu o vechime neîntreruptă între 6—12 luni și de 50% celor cu o vechime neîntreruptă mai mică de șase luni.

● **IOAN BARNA, Reșița** — Ocupați, prin derogare de la condițiile de vechime în specialitate prevăzute de Legea nr. 12/1971, funcția de șef birou. Pentru a putea beneficia de acordarea unei gradații este necesar să îndepliniți, în prealabil, condiția de vechime necesară. După împlinirea acestei condiții se vor putea aplica prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974 și ale Legii nr. 12/1971.

ÎNTREPRINDEREA DE IN PLOIEȘTIȘORI
Comuna Blejoi, județul Prahova
produce și vinde
pe bază de comandă fermă :
● **ÎNLOCUITOR DE ZEGRAS**
prețul este de 3,85 lei/kg
Se vînd și loturi pentru probe
Telefon 2.12.94

ÎNTREPRINDEREA METALURGICĂ AIUD
Str. Samuel Vulcan nr. 2—10
jud. Alba
PRODUCE ȘI LIVREAZĂ
în 1981 :

● **Paletă ladă europeană 800x 1200 mm, STAS 8635-70 = număr nelimitat**

● **Tîmplărie metalică din profile îndoite la rece (tip Iași) — uși, ferestre, vitrine = 600 t**

● **Dulapuri metalice tip vestiar cu 1, 2, 3 compartimente STAS 1394-74 = număr nelimitat**

● **Dulapuri metalice pentru arhivă cu și fără fișet STAS 1392-74 = număr nelimitat**

● **Dulapuri metalice pentru scule STAS 2504-74 = număr nelimitat**

● **Dulapuri metalice de comandă (echipamente electrice) = număr nelimitat.**

● **Cutii metalice pentru piese mici = număr nelimitat.**

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA DE RADIATOARE, ECHIPAMENT METALIC, OBIECTE ȘI ARMĂTURI SANITARE DIN BUCUREȘTI

Amplasată pe una din principalele platforme industriale ale Capitalei, Întreprinderea de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare a devenit în scurt timp de la înființare binecunoscută în țară și străinătate. Produsele executate în această importantă unitate economică de interes republican sînt încorporate în toate construcțiile social-edilitare, în toate locuințele noastre.

IREMOAS, nume prescurtat, dar la fel de bine știut, a fost înființată în anul 1965 prin comasarea fostelor întreprinderi de radiatoare și băi din fontă, de armături neferoase și echipament metalic și o fabrică de tîmplărie metalică.

În prezent, IREMOAS are în componența sa trei unități, fiecare cu cîte două secții de grad special. Acestea sînt: fabrica de armături neferoase și echipament metalic cu specific de prelucrări mecanice, tratament de suprafață și montaj, fabrica de radiatoare din fontă, băi și alice cu caracter metalurgic, respectiv turnătorii specializate și mecanizate pentru serie mare și fabrica de tîmplărie metalică și corpuri de încălzire care execută numeroase operațiuni specifice și utilaje necesare industriei materialelor de construcții.

Volumul de aproape 80 000 de tone piese turnate anual, situează uzina pe locul 3 pe țară, după întreprinderile de tractoare și de autocamioane din Brașov.

Produsele fabricate aici se bucură de o înaltă apreciere din partea beneficiarilor interni și externi. Iată cîteva din ele:

— **Căzi de baie din fontă emaiIată** (producția acestor produse asigură necesarul pentru construcțiile de locuințe din toată țara).

— **Radiatoare din fontă** (sînt produse în patru tipodimensiuni).

— **Alice de sablaj** (sînt executate într-o gamă largă de dimensiuni și calități. Se folosesc la curățirea pieselor turnate și la pregătirea acestora pentru vopsit).

— **Armături sanitare** (200 de tipodimensiuni cu o estetică și un finisaj deosebite asigură cerințele tuturor construcțiilor de locuit).

— **Echipament metalic** (se fabrică în 160 tipodimensiuni de echipament pentru mobilier, în special pentru binale).

— **Tîmplărie metalică** (este destinată atît construcțiilor de locuințe, cît și celor industriale; gama tipodimensiunilor este deosebit de variată, în funcție de solicitările beneficiarilor. Ținînd seama de cerințe, conducerea unității a hotărît tipizarea tîmplăriei metalice).

— **Mașini și utilaje** (se execută anual aproape 3 000 tone de mașini și utilaje specifice industriei materialelor de construcții).

— **Corpuri de încălzire din tablă** (acest sortiment prezintă o noutate pe plan național).

Produsele cu marca IREMOAS se bucură de o înaltă apreciere în 26 de țări ca Anglia, Grecia, Cipru, Kuweit, Siria, Libia, Liban, Zair, Thailanda, Venezuela, Egipt, Coasta de Fildeș, Arabia Saudită și altele.

Ion VASILESCU

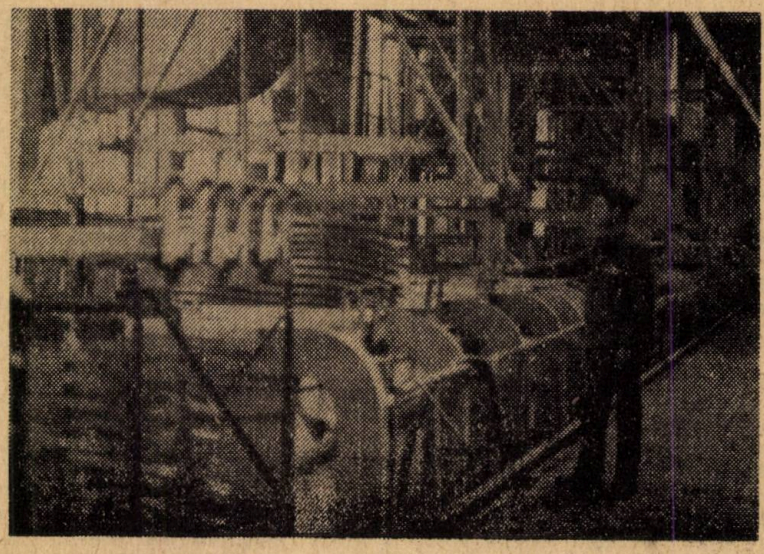

Aspect din secția de acoperiri galvanice

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII DEMOCRATICE SOMALIA, MOHAMED SIAD BARRE

Expresie a dorinței comune de extindere a raporturilor româno-somaleze, în interesul cauzei independenței, destinderii și păcii în lume

UN EVENIMENT DE MARE ÎNSEMNĂTATE ÎN VIAȚA SOCIETĂȚII NOASTRE SOCIALISTE, ÎN DEZVOLTAREA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI

SĂPTĂMÎNA VIITOARE își va inaugura lucrările **cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe** — remarcabil eveniment al vieții noastre politice, economice și sociale.

Caracterizat de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** drept **„un mare forum al democrației noastre muncitorești"**, congresul va reuni peste 11 000 de reprezentanți ai muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din sectoarele principale ale economiei naționale, președinți ai consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, activiști de partid, alte cadre cu munci de răspundere și specialiști. Faptul că majoritatea delegaților vor fi muncitori și maiștri care lucrează direct în producție — ponderea acestora mărindu-se considerabil față de primul congres, — subliniază rolul hotărîtor al clasei muncitoare, care își îndeplinește în mod organizat și permanent rolul de forță conducătoare a întregii noastre societăți pe calea socialismului și comunismului, sub gloriosul stindard de luptă al partidului.

Unitatea dialectică dintre dezvoltare și democrație

PERIOADA ce a trecut de la precedentul congres a fost marcată de importante succese în dezvoltarea și consolidarea unei economii socialiste moderne. A crescut în ritmuri înalte industria, forța capabilă să propulseze progresul în întreaga economie, să schimbe radical caracterul muncii în toate ramurile, să accelereze ridicarea calității vieții poporului. Hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., a căror înfăptuire mobilizează intens energia și capacitatea creatoare a oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — de pe cuprinsul patriei, promovează cu aceeași consecvență și în actualul cincinal dezvoltarea armonioasă și eficientă a industriei în fiecare județ, ca o garanție a creșterii avuției naționale, a venitului național și, prin aceasta, a bunăstării și civilizației pentru toți locuitorii țării.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, **dezvoltarea economică și înflorirea democrației socialiste constituie două fațete ale unuia și aceluiași proces unitar de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate**, între ele existînd o legătură legică de îngemănare și interconditionare. Avîntul producției materiale, asimilarea celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane înlesnesc și impun perfecționarea continuă a relațiilor de producție ; se creează astfel terenul favorabil și necesar pentru participarea tot mai largă a oamenilor muncii, a maselor populare la organizarea și conducerea vieții economico-sociale, iar această participare conștientă și activă a proprietarilor-producători-beneficiari constituie un important factor dinamizator al dezvoltării producției.

În proiectul Tezelor Consiliului Național al Oamenilor Muncii, cuprinzător document programatic pregătitor al congresului, se subliniază :

„Unitatea organică dintre socialism și democrație se dovedește a fi una din trăsăturile definitorii ale gîndirii și experienței politice românești, afirmată strălucit cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate.

Promotorul consecvent al acestei orientări în teorie și practică, comunistul care a adus contribuția hotărîtoare la elaborarea unei viziuni originale, armonioase despre afirmarea principiilor democrației socialiste, la conturarea formelor concrete care dau conținut sistemului democrației noastre, așa cum a fost el edificat în ultimii 15 ani, în strînsă legătură cu cerințele și problemele care au apărut în fiecare etapă a construcției socialiste, este secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Convingerea nestrămutată că socialismului îi este inerentă o largă democrație pentru cei ce muncesc a inspirat și inspiră întreaga gîndire și acțiune politică desfășurată pe acest tărîm de conducătorul partidului și statului nostru."

În concordanță cu experiența acumulată, cu cerințele apărute și cu condițiile create, democrația muncitorească, suport trainic pentru manifestarea largă a întregului sistem al democrației noastre socialiste ,și-a adîncit și multiplicat trăsăturile definitorii. Consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, centrale și alte unități socialiste de stat — a căror înființare a marcat momentul de esență al înlocuirii principiului conducerii unice cu cel al conducerii colective — și-au lărgit competențele, și-au îmbunătățit continuu conținutul muncii, pentru îndeplinirea sarcinilor concrete ce le-au fost conferite prin lege. În componența acestor organisme s-a mărit ponderea muncitorilor și maiștrilor, implicarea lor nemijlocită în problemele activității productive conferind deciziilor și acțiunilor un sensibil plus de realism și oportunitate, o garanție majoră a înfăptuirii.

A crescut rolul adunărilor generale, foruri supreme de conducere colectivă, prin care clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii participă în mod organizat la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială. Promovarea, în ultimii ani, a noului mecanism economico-financiar a dat autoconducerii muncitorești suportul firesc al autogestiunii economico-financiare, care impune întreprinderilor obligația de a-și acoperi cheltuielile de producție și de circulație, de a obține beneficii din care să restituie fondurile primite de la societate, să-și asigure propria dezvoltare, să contribuie la dezvoltarea generală a societății, să creeze resursele pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, precum și pentru acoperirea cheltuielilor necesare satisfacerii unor nevoi social-culturale în cadrul programului general de creștere a nivelului de trai al celor ce muncesc, stabilit de partid.

Reglementarea formelor de conducere colectivă — expresie a democratismului consecvent al orînduirii noastre — la toate nivelele și în toate structurile, de la unități economice și instituții pînă la ministere, alte organe centrale, organe locale ale administrației de stat — a situat conducerea colectivă la rangul unui principiu general al întregului cadru instituțional al statului nostru socialist.

„Dispunînd de acest cadru, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, este necesar să acționăm continuu pentru perfecționarea conducerii și planificării întregii activități economico-sociale, pentru o mai bună organizare, pentru un control mai eficient, sporind răspunderea tuturor organelor de conducere în realizarea sarcinilor încredințate."**

O problematică de mare interes și actualitate

ACESTEI CERINȚE îi corespunde pe deplin problematica pe care al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii și-o va înscrie pe ordinea de zi.

Pornind de la analiza activității desfășurate de Consiliul Național, de consiliile de conducere ale ministerelor, centralelor, întreprinderilor din industrie, construcții, transporturi, comerțul interior și exterior, din sectorul aprovizionării tehnico-materiale, gospodăririi fondurilor fixe, recuperării și valorificării materialelor refolosibile, din turism, din sistemul financiar-bancar, de consiliile de conducere din cooperația meșteșugărească și cea de consum, cei peste 11 000 de delegați vor dezbate prevederile proiectului planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981-1985, căile pentru înfăptuirea acestora în condițiile unei eficiențe maxime, astfel încît să se asigure, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., progresul neîntrerupt al economiei și al bunăstării poporului.

Pentru a oferi concluzii valabile, realiste, operaționale, analiza va avea în vedere atît succesele înregistrate cît și neajunsurile care s-au mai manifestat, cauzele ce au determinat unele rămîneri în urmă, astfel încît să se poată degaja clar direcțiile în care să se orienteze în continuare eforturile. Proporțiile ritmurile, aria de cuprindere a procesului de trecere a României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la acela de țară socialistă mediu dezvoltată sînt atît de ample, orientarea lor științifică de către partid este atît de solidă, încît greutățile și deficiențele ivite într-un moment sau altul, într-un domeniu sau altul sînt întotdeauna depășite. Așa cum, pe bună dreptate, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Slatina, de la începutul acestei luni, au fost și neajunsuri și lipsuri, s-au comis și o serie de greșeli : **„puteam lucra cu rezultate mai bune. Dar, criticînd ceea ce este negativ, acționînd pentru lichidarea acestor stări de lucruri, trebuie să spunem că, pe ansamblu, am demonstrat că muncitorimea română, sub conducerea comuniștilor, știe să conducă mai bine decît au condus clasele burghezo-moșierești, și asigură înălțarea României pe culmi tot mai înalte, de progres și civilizație."**

Congresul urmează să dezbată, în plen și în cadrul secțiunilor pe ramuri de activitate și pe domenii de probleme, complexe de măsuri vizînd punerea optimă în valoare a unor asemenea factori de dezvoltare accelerată și eficientă, cum sînt : introducerea cuceririlor revoluției tehnico-științifice în toate ramurile economiei naționale, intensificarea progresului tehnic, modernizarea și înnoirea tehnologiilor de fabricație și a produselor ; asigurarea bazei de materii prime, de combustibili și energetică, realizarea în țară a unor materii și materiale care în prezent se importă ; creșterea mai accentuată a productivității muncii ; reducerea cheltuielilor materiale și de producție, micșorarea consumurilor specifice, valorificarea resurselor secundare ; pregătirea forței de muncă, ridicarea calificării profesionale și perfecționarea pregătirii cadrelor.

În mod firesc, o atenție aparte va fi acordată ridicării calității tuturor produselor, asigurării execuției lor ireproșabile, problemă de importanță primordială pentru progresul economiei naționale ; dotarea tehnică modernă a întreprinderilor noastre, spiritul creator al muncitorilor, maiștrilor, inginerilor și tehnicienilor, realizările cercetării autohtone sînt condiții care permit un salt important din acest punct de vedere, ceea ce va contribui la diminuarea drastică a importurilor și satisfacerea în măsură sporită a nevoilor de aprovizionare din resurse interne, la dezvoltarea producției industriale pentru export și sporirea aportului valutar al comerțului nostru exterior.

Aplicarea consecventă a noului mecanism economic, a autogestiunii implică rezolvarea corelată a tuturor acestor coordonate ale unei reale eficiențe. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c., secretarul general al partidului a insistat asupra necesității de a se institui în toate întreprinderile și sectoarele economiei naționale **un regim rațional, de înaltă răspundere în consumul energiei și materiilor prime, în folosirea forței de muncă, în cheltuielile financiare, pe baza unor norme stricte** ; în această direcție trebuie dezvoltate democrația muncitorească, autoconducerea și autogestiunea, în acest fel trebuie aplicat noul mecanism economico-financiar în toate colectivele de oameni ai muncii.

În lumina aprecierilor făcute și sarcinilor formulate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta consfătuire, aspecte specifice ale acestor obiective au fost dezbătute cu spirit de răspundere în cadrul adunărilor generale din unități și al conferințelor județene ale reprezentanților oamenilor muncii, ce au avut loc în ultima perioadă, în vederea confirmării delegaților pentru congres și aprobării candidaților pentru Consiliul Național al Oamenilor Muncii. Cu acest prilej, analizîndu-se toate problemele de care depinde îndeplinirea planului de stat, au fost stabilite măsuri pentru soluționarea lor, în cea mai mare parte, pînă la congres.

Calitatea muncii, determinantă a calității vieții

MARELE FORUM NAȚIONAL al oamenilor muncii va lua, de asemenea, în dezbatere căile concrete de materializare a programului stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind ridicarea nivelului de trai, material și spiritual și creșterea continuă a calității vieții în cincinalul 1981—1985.

În înfăptuirea acestui scop fundamental al politicii partidului nostru, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care poporul o edifică cu succes, sînt profund implicate sectoarele reprezentate la Congresul consiliilor oamenilor muncii : unitățile producătoare de bunuri de consum, cele prestatoare de servicii pentru populație, cele de construcții de locuințe și edificii social-culturale, cele comerciale, prin rezultatele directe, materiale ale activității lor ; toate unitățile din economia noastră socialistă — prin contribuția la formarea venitului național, din care statul alocă resursele pentru consum ; fiecare unitate în parte, prin fondurile — în directă relație cu volumul beneficiilor — pe care le constituie în propria lor gestiune pentru construcția de locuințe, pentru acțiuni social-culturale și pentru stimularea oamenilor muncii, prin măsurile vizînd îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai, prin crearea condițiilor pentru realizarea unei înalte productivități a muncii, deci a unor venituri sporite, pentru aplicarea săptămînii de lucru reduse.

Organelor de conducere colectivă le revin sarcini de cea mai mare răspundere în valorificarea tuturor acestor posibilități, în unirea și organizarea eforturilor oamenilor muncii pentru creșterea avuției naționale și a propriei lor bunăstări. În proiectul Tezelor pentru Congres este astfel sintetizat un adevăr profund, confirmat de realitățile de fiecare zi : „Nimic din ceea ce dă relief nivelului nostru de trai, aflat în continuă creștere, nu ne-a căzut din cer, nu ne-a venit de-a gata. Fiecare pas pe drumul bunăstării noastre l-am făcut numai bizuindu-se pe munca fără preget a clasei muncitoare, a întregului nostru popor. Avem deplina convingere, confirmată de fapte, că numai muncind mai bine și mai spornic, vom putea avea o viață mai bună, mai luminoasă."

Această convingere se manifestă ca un puternic factor dinamizator al întrecerii socialiste, al cărei debut energic în 1981 a dus la îndeplinirea și depășirea sarcinilor pe primele cinci luni, asigurînd premisele realizării în bune condiții a planului anual și creînd o bază trainică înfăptuirii noului cincinal. Prin bogata sa încărcătură de dăruire, inițiativă și responsabilitate, prin energiile pe care le pune în acțiune, întrecerea socialistă se constituie într-o elocventă manifestare a autoconducerii, demonstrînd că socialismul și comunismul se construiesc pentru oameni și cu oamenii, că nu este posibilă construcția socialismului fără clasa muncitoare, fără munca întregului popor.

Accentuarea continuă a autoconducerii

FORMA DEMOCRATICĂ de organizare a economiei și celorlalte sectoare ale societății socialiste românești, în care oamenii muncii participă direct la luarea deciziilor și la activitatea de înfăptuire a lor, reprezintă **un sistem unitar complex bine structurat, un cadru minunat de conducere de către poporul însuși, în mod conștient, a destinelor sale.**

Se impune însă — așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului — să se valorifice pe deplin valențele cadrului creat, să se asigure **buna funcționare a sistemului,** inclusiv prin **perfecționarea continuă a mecanismului său,** potrivit cerințelor fiecărei etape.

Al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii va avea, ca un punct esențial al dezbaterilor sale, problematica tot mai complexă a muncii și conducerii colective, a adîncirii autoconducerii muncitorești, a atragerii maselor la rezolvarea obiectivelor economico-sociale, la întreaga activitate a întreprinderilor.

Consiliile de conducere ale unităților industriale și din celelalte sectoare, adunările generale, acționînd într-un spirit revoluționar, comunist, au adus o contribuție de mare însemnătate la toate realizările dobîndite în ultimul cincinal ; s-a îm

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 19)

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

PRIORITATE CAPACITĂȚILOR CU TERMEN DE PUNERE ÎN FUNCȚIUNE ÎN 1981

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE integrală și la termen a obiectivelor de investiții prevăzute pentru acest an constituie o cerință esențială a scurtării duratelor de imobilizare a unor importante mijloace materiale și financiare și creșterii eficienței acestora. Așa cum s-a subliniat de nenumărate ori în documentele de partid, terminarea execuției și darea în exploatare la termen a noilor capacități de producție industriale și agrozootehnice planificate pentru 1981 trebuie să reprezinte obiectivul central al tuturor factorilor investiționali, de la constructor și pînă la beneficiar.

Concentrarea forțelor pe obiectivele principale

ORIENTAREA PRIORITARĂ a planului de investiții din acest an, în special pe finalizarea obiectivelor aflate în curs de execuție din anii anteriori, așa încît acestea să poată fi puse în funcțiune într-un termen cît mai scurt și în condiții de eficiență economică, a făcut cu putință ca **pe primele 5 luni ale anului să fie conectate integral sau parțial la circuitul economic peste 100 capacități.** Aceste rezultate s-au datorat mai multor factori, printre care:

— concentrarea producției pe un număr restrîns de șantiere, în principal la obiectivele cu stadiu avansat de execuție și care a permis finalizarea în devans cu 1—7 luni a unor capacități de producție (secția de cazane industriale de la întreprinderea „Vulcan" București, capacitatea de piese forjate de la Întreprinderea mecanică Muscel, secția de mase plastice prelucrate de la Întreprinderea de mase plastice Drăgășani etc.). Darea în exploatare cu 7 luni mai devreme a secției de mase plastice prelucrate, de pildă, a permis obținerea, pînă în prezent, a unei producții suplimentare de peste 1 000 t față de prevederile planului pe acest an;

— colaborarea mai bună între constructor și beneficiar pe linia asigurării continuității lucrărilor de construcții-montaj. Atunci cînd beneficiarii au ajutat efectiv constructorul, participînd cu forțe proprii la montarea utilajelor pe șantier (cazul capacității de conductori din oțel-aluminiu pentru linii electrice aeriene din cadrul C.I.C.M. Bistrița și capacității de utilaje de ridicat și transportat de la Întreprinderea mecanică Topleț), nu au existat probleme în respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune, asigurîndu-se totodată și o eficiență ridicată pe tot parcursul execuției (cazul noilor capacități de producție de la Întreprinderea metalurgică Aiud, C.U.G.-Cluj-Napoca, Întreprinderea mecanică Nicolina-Iași etc.);

— îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, în special cu materiale de construcții și cu prefabricate ușoare și ieftine, care, pe lîngă importantele economii înregistrate la consumurile specifice și cheltuielile de producție, a asigurat ritmuri superioare în execuție, evitarea stagnărilor și întreruperilor pe șantierele de construcții (capacitatea de prefabricate pentru locuințe de la I.M.C. Doicești, capacitatea de la Întreprinderea mecanică Topleț etc.).

Desigur, mai sînt și alți factori care au contribuit la realizarea obiectivelor amintite, la termen sau înainte de acesta. Dar, ceea ce se cere reținut este faptul că atunci cînd se iau din vreme măsuri pentru pregătirea temeinică a investiției (documentațiile, notele de comandă, eliberarea terenurilor, deschiderea finanțării, contractarea utilajelor, organizarea șantierelor, asigurarea forței de muncă necesare etc.), activitatea propriu-zisă de construcții-montaj se desfășoară bine și operativ, termenele de predare a obiectivelor fiind în general mult reduse. Din păcate, nu peste tot lucrurile se petrec așa. Din analiza efectuată a rezultat că în perioada celor 5 luni din 1981 au întîrziat să fie puse în funcțiune peste 80 de capacități de producție. Ce factori au determinat această stare de lucruri?

De ce restanțe în executarea lucrărilor ?

MINUSURILE înregistrate pe primele 5 luni ale anului 1981 s-au datorat, în general, unor deficiențe în organizarea activității pe șantiere, neurmăririi atente a încadrării execuției în graficele planificate, întîrzierilor nejustificate ale constructorului în pregătirea fronturilor pentru montaj, în asigurarea utilajelor în ordinea necesară montajului etc. Analizate la nivelul unităților economice aceste deficiențe s-au concretizat, în principal, în:

● **Neasigurarea la timp a documentațiilor de execuție la unele obiective de investiții.** Cu toate că pentru volumul producției de construcții-montaj prevăzut în planul pe 1981, documentațiile de execuție trebuiau predate constructorului cu 6 luni înainte de începutul anului, acestea nu au fost asigurate integral de majoritatea ministerelor și consiliilor populare. La 1 mai a.c. procentul de nerealizare a acestora de către unii beneficiari era de: 27,1% la M.I.C.M., 23,2% la M.E.F.M.C., 30,1% la Consiliul popular județean Covasna etc. Ținînd seama de importanța deosebită a pregătirii execuției lucrărilor, se impune luarea de către factorii interesați a celor mai urgente măsuri pentru întocmirea, avizarea și aprobarea notelor de comandă a tuturor capacităților de producție cu termen de predare pentru 1981, concomitent cu pregătirea condițiilor necesare fundamentării încă de pe acum a planului pentru anul viitor.

● **Restanțe în livrarea utilajelor tehnologice.** Depășirea duratelor planificate de execuție este determinată și de stagnările pe unele șantiere datorită neasigurării la vreme a utilajelor necesare, în conformitate cu prevederile din documentații. La începutul lunii mai a.c. furnizorii de utilaje, de exemplu, din cadrul industriei construcțiilor de mașini erau în restanță față de prevederi cu 26,7% din cantitățile de utilaje tehnologice aferente obiectivelor cu termen de punere în funcțiune în acest an, inclusiv pentru investițiile din propriul sector (cazul Întreprinderii de utilaj tehnologic Buzău, Întreprinderii de armături industriale din fontă și oțel Zalău, Întreprinderii de utilaj greu Craiova, întreprinderii „Unio" • Satu Mare etc.). Utilajele lipsesc uneori de pe șantiere și pentru că **la unii beneficiari s-a încetățenit practica de a accepta termene de livrare care nu corespund întotdeauna cu data punerii în funcțiune a capacităților de producție** sau chiar ulterioare termenelor de dare în exploatare. Totodată, ca o reacție inversă, se întîlnesc și situații în care unii beneficiari acceptă sau chiar solicită termene de livrare a utilajelor în devans, cu luni de zile, față de începerea montajului și care, pe lîngă imobilizările nejustificate de fonduri și creșterea costurilor investițiilor (datorată cheltuielilor suplimentare pentru depozitarea utilajelor pe șantiere), lipsesc furnizorii de utilaje de posibilitatea executării unor comenzi pentru obiectivele cu termene mai apropiate de dare în funcțiune.

● **Ritmuri scăzute de execuție a lucrărilor de construcții-montaj.** Cu toate că prin plan s-a asigurat concentrarea forțelor pe un număr restrîns de șantiere, reducîndu-se dispersarea acestora, se înregistrează încă rămîneri în urmă și ritmuri scăzute în execuția lucrărilor de construcții, în special la unele obiective de investiții din cadrul M.E.E., M.E.F.M.C., M.T.Tc. etc. Față de volumul planificat al lucrărilor de construcții-montaj, în perioada 1 I—31 V a.c. realizările efective reprezintă doar 26% la Întreprinderea de biosinteze Calafat, 35,5% la stația 220 KV Tg. Jiu Nord, 62,5% la hidrocentrala Bistra-Poiana Mărului etc.

Neasigurarea la timp, de către constructori, a frontului pentru montaj a făcut posibilă și formarea unor stocuri mari de utilaje pe șantiere, nepredate la montaj, multe din ele cu durata de staționare depășită (ponderea acestor utilaje a crescut de la începutul anului cu 13,3%), în special la unele obiective de investiții din cadrul M.E.E., M.I.U., M.I.M., M.I.C.M. etc. La aceasta

trebuie să mai adăugăm și imobilizările de utilaje ca urmare a livrării acestora de către furnizori fără respectarea ordinii de montaj.

Valorificarea integrală a rezervelor interne

REZULTATELE OBȚINUTE în acest an de organizațiile de construcții evidențiază existența încă a unor serioase rezerve de creștere și îmbunătățire calitativă a procesului de producție pe șantierele de construcții de valorificare eficientă a întregului potențial material și uman. Este necesară de aceea intensificarea eforturilor tuturor factorilor implicați în procesul investițional pentru atragerea cît mai rapidă a acestora în circuitul economic și concentrarea activității, în principal, spre următoarele direcții de acțiune:

● **adaptabilitate sporită din partea constructorului în dirijarea forțelor materiale și umane** pentru concentrarea acestora la obiectivele importante, care au asigurate toate condițiile de dare în funcțiune la termen, precum și pentru executarea în termene cît mai scurte a lucrărilor de care depinde montarea utilajelor aflate în stoc;

● **extinderea mecanizării lucrărilor de construcții și utilizarea mai deplină a mijloacelor din dotare.** Este necesar, în acest sens, ca organizațiile de construcții să se ocupe mai mult de extinderea mecanizării lucrărilor atît **pe orizontală**, în cazul lucrărilor complexe, cu pondere mare (prepararea și turnarea betoanelor, săparea și transportul pămîntului etc.), cît și **pe verticală**, pînă la nivelul lucrărilor auxiliare (vopsitorii, zugrăveli și tencuieli, încărcarea și descărcarea materialelor de construcții și agregatelor etc.), și care ar asigura creșteri însemnate ale productivității muncii, scurtarea termenelor de execuție, calitatea sporită a lucrărilor de construcții. Paralel cu aceasta se impune o utilizare mai bună a mașinilor și utilajelor mecanizate, prin creșterea gradului de încărcare și folosirea integrală a acestora pe toată durata zilei de muncă. Situațiile existente în prezent pe multe șantiere de construcții aparținînd în special M.C.Ind., M.I.M., M.T.Tc., M.A.I.A., M.E.E. etc. demonstrează o folosire incompletă a întregului parc de utilaje, indicele de folosire a timpului de lucru nedepășind 50% (excavatoare 45—46%, buldozere 48—50%, încărcătoare 44—45%, automacarale și macarale mobile (45—46%). Dacă s-ar asigura creșterea, de exemplu, numai cu două procente a indicelui de folosire a utilajelor mecanizate, s-ar putea obține economii zilnice de circa 1—3 ore la nivelul organizațiilor de construcții;

● **asigurarea și pregătirea din vreme a forței de muncă necesare.** Este binecunoscut faptul că asigurarea forței de muncă la nivelul prevederilor de plan, precum și pregătirea, prin diverse forme, a acesteia reprezintă una din direcțiile prioritare de acțiune care poate contribui, în mare măsură, la rezolvarea unora din multiplele probleme legate de respectarea termenelor de execuție planificate la obiectivele de investiții prevăzute pentru acest an. Aceasta cu atît mai mult cu cît experiența de pînă acum demonstrează faptul că 10—15% din nerealizări se datorește tocmai lipsei forței de muncă pe șantiere, în primul rînd a forței de muncă calificate. Restanțele, de exemplu, în darea în funcțiune a unor obiective de investiții (Fabrica de prefabricate din beton armat Zalău, Întreprinderea de fire artificiale Lupeni, Instalația de sulfat 3 de la Valea Călugărească etc.), se datoresc în bună măsură și lipsei parțiale sau totale a unor meseriași (zidari, lăcătuși, sudori, electricieni, macaragii, excavatoriști etc.) la unele trusturi de construcții: T.C.Ind. Cluj, Craiova, Bacău, Ploiești etc. Asigurarea, din vreme, a acestora ar permite înlăturarea unor stagnări ale producției, continuitatea și ritmicitatea execuției pe diferite șantiere, acoperirea vîrfurilor de lucrări, în condițiile creșterii corespunzătoare a calității producției. De aceea, se impune, cu prioritate extinderea cursurilor de calificare existente și, în primul rînd, a acțiunilor de policalificare, în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale activității de construcții;

● **livrarea cu prioritate pe șantiere de către unitățile producătoare a utilajelor restante,** precum și a utilajelor care condiționează darea în exploatare a capacităților aflate în stadii avansate de execuție sau montarea utilajelor deja achiziționate. Aceasta impune și respectarea mai strictă de către furnizorii de utilaje a disciplinei contractuale, în sensul livrării utilajelor pe șantiere, în condiții de calitate corespunzătoare și în concordanță cu necesitățile tehnologice de montaj;

● **recepționarea și preluarea operativă de către beneficiarii de investiții a lucrărilor terminate** în vederea pregătirii din timp a tuturor condițiilor necesare pentru începerea și efectuarea probelor tehnologice. Totodată, este necesară creșterea exigenței în efectuarea recepțiilor, astfel încît la darea în exploatare a noilor obiective de investiții să existe garanția realizării parametrilor proiectați în cadrul termenelor aprobate.

Punerea în valoare a tuturor acestor rezerve va asigura condițiile materiale necesare pentru încadrarea strictă în graficele de execuție, pentru gospodărirea și utilizarea rațională a bazei tehnico-materiale, calitatea superioară a lucrărilor de construcții-montaj și implicit realizarea integrală, pînă la sfîrșitul anului, a prevederilor planului de investiții.

Alexandru TACHE
Banca de investiții

NOTE

MOTOARE CARE MERG ÎN GOL DAR CONSUMĂ DIN... PLIN

TRACTAREA vagonetilor de mină în subteran la întreprinderile Combinatului minier Valea Jiului (ca și în alte exploatări miniere) se efectuează cu locomotive Diesel de mină de 45 cp — LDM 45. Pornirea motorului acestor locomotive se face, pentru a preveni aprinderea și explozia gazului și a prafului de cărbune, cu un mecanism propriu, de construcție specială, denumit demaror LDM 45. Acesta se livrează fie în dotarea locomotivelor, fie ca piese de schimb, de către unitățile specializate ale M.I.C.M.

Datorită unor factori cum ar fi frecvența mare de porniri, precum și mediul în care sînt utilizate, aceste demaroare au o durată de folosință mult mai scurtă decît a utilajelor pe care le deservesc. Neînlocuirea sau nerepararea lor la timp face ca un număr de peste 150 locomotive în exploatare la C.M. Valea Jiului să nu aibă astfel de auxiliare în funcțiune. În asemenea împrejurări pornirea motorului se face prin tragere-împingere cu alte locomotive sau trolii. În timpul de așteptare pentru încărcarea-descărcarea vagonetilor, formarea trenurilor etc. (cca 1/3 din timpul total disponibil din cele 24 de ore de lucru), motoarele locomotivelor care nu au demaroare în stare de funcțiune merg în gol: se consumă astfel inutil motorină, se grăbește uzura utilajului și, totodată, se poluează mediul cu gaze arse; în aceste condiții este necesară intensificarea aerajului care, la rîndu-i, solicită consum suplimentar de energie electrică.

Pentru evitarea acestor inconveniente este necesar ca toate locomotivele Diesel de mină de 45 CP din parcul combinatului minier Valea Jiului, ca și din ale celorlalte exploatări miniere în situații asemănătoare, să fie echipate cu demaroare în stare de funcționare. În acest scop se impune ca întreprinderile și combinatele miniere, împreună cu Centrala industrială de utilaj petrolier și minier să întocmească un program comun concret, cu termene certe de punere în practică a cîtorva obiective:

● *stabilirea, prin inventarierea parcului LDM 45, a necesarului de demaroare și asigurarea lor fie prin fabricarea unora noi, fie prin repararea celor defecte;*

● *programarea unei întreprinderi de construcții de mașini, din cadrul Centralei industriale de utilaj petrolier și minier, care să organizeze producția, repararea și livrarea în timp util a demaroarelor (inclusiv rezerva), solicitate de combinatele miniere și aprobate;*

● *urmărirea, prin evidență operativă de către compartimentele mecano-energetice, a stării de funcționare a demaroarelor cu care sînt echipate LDM 45 și înlocuirea imediată a celor uzate, astfel ca motoarele să fie pornite în exclusivitate cu aceste mecanisme.*

Prin aplicarea imediată a unor astfel de măsuri la parcul de LDM 45 care nu au în dotare demaroare se poate reduce consumul de motorină cu circa 2 000 t/an, numai la Combinatul minier Valea Jiului. Dar dacă se adaugă economia posibilă de realizat și la celelalte exploatări din toate combinatele miniere? Și aceasta cu atît mai mult cu cît, din calcule estimative, rezultă că prețul de achiziție al unui demaror se poate acoperi cu costul motorinei consumată în timpul mersului în gol la o singură locomotivă în aproximativ 45 zile.

C. Năstase-URSU

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE

REDUCEREA consumurilor se înscrie ca o resursă deosebit de valoroasă de sporire a cantităților de materiale ce pot fi puse la dispoziția economiei naționale pentru satisfacerea unor cerințe suplimentare. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c., **o atenție deosebită trebuie acordată în fiecare întreprindere, în întreaga economie națională, respectării normelor de consum, reducerii continue a consumului de materii prime și energie, pentru asigurarea unei dezvoltări dinamice și eficiente.**

În marea întrecere socialistă desfășurată în acest început de an și cincinal pentru realizarea integrală a producției fizice, nete și marfă planificată pe 1981 cu consumuri materiale reduse și eficiență ridicată, experiența multor unități din Capitală a confirmat faptul că **economia de materiale se obține în primul rînd acolo unde acțiunea de fundamentare, respectare și diminuare a normelor de consum de materiale este strîns legată de reproiectări constructive și tehnologice, de mărirea nivelului de utilizare a materiilor prime și materialelor, de creșterea gradului de înnoire a produselor, de recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile,** direcții în care eforturile se cer în continuare amplificate în toate întreprinderile.

Exigențe ale respectării normelor de consum

DESFĂȘURÎND întreaga sa activitate în ideea că economisirea de materii prime reprezintă o sursă importantă de materiale, de asigurare a unui disponibil suplimentar de aprovizionare, Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București, în strînsă colaborare cu compartimentele de specialitate din întreprinderi a întreprins ample acțiuni în vederea respectării normelor de consum, a diminuării consumurilor. Pe această bază **într-un număr de 17 întreprinderi din Capitală au fost identificate și valorificate în acest an noi posibilități de micșorare a consumurilor de materii prime și materiale** care au făcut disponibile următoarele cantități : material metalic — 3 620 t ; conductori de cupru — 260 km, material poliester și polietilenă — 25 t, materiale textile — 2,4 t. Aceste economii rezultate în urma reducerii normelor de consum au fost generate de aplicarea unui complex de **măsuri** tehnico-organizatorice vizînd :

1 **Reproiectarea constructivă de repere, subansamble și ansamble ale unor produse,** cu prioritate la întreprinderile : I.R.E.M.O.A.S., unde prin reproiectări constructive de capace, tîmplărie metalică, mînere etc. s-au obținut la unele produse reduceri ale unor norme de consum cu pînă la 32 la sută; I.M.U.A.B., unde prin reproiectarea unor repere de la mașinile de alezat și frezat, frezele longitudinale cu portal, mașinile de rectificat, au fost posibile reduceri ale normelor de consum cuprinse între 10—12 la sută, economisindu-se astfel cantitatea de 41,7 t, laminate finite pline numai la producția realizată într-un trimestru.

2 **Reproiectări de tehnologie, de planuri de croire, de debitare, de rețete de fabricație, înlocuiri de materiale energointensive.** La Întreprinderea mecanică a agriculturii și industriei alimentare, de pildă, prin revizuirea planurilor de croire la combina autopropulsată pentru recoltat porumb, mașina de recoltat și încărcat rădăcinoase, mașina de decoletat sfeclă, s-au realizat economii de metal de 6,86 t ; revizuirea planurilor de debitare la aceleași produse au condus la economii de metal de 17,6 t, iar prin reducerea adaosului de prelucrare și înlocuiri de materiale la produsele CARP, mașina de închis cutii și mașina de decoletat sfeclă consumul de metal a fost diminuat cu 7,7 t. De asemenea, la aceeași întreprindere, prin organizarea centrală a debitării de table și laminate, s-a obținut pe primele 5 luni o economie suplimentară de metal de peste 13 t, iar prin modificarea grosimii electrozilor de sudură utilizați și a folosirii integrale a acestora se estimează la producția anului 1981 o economie de peste 15 000 kg electrozi.

3 **Valorificarea resurselor materiale refolosibile** care sînt permanent identificate, sortate, depozitate, și valorificate în baza cotelor repartizate. În acest domeniu, o contribuție însemnată la economisirea de materii prime și materiale, printr-o evidențiere, depozitare și valorificare exemplară au adus-o întreprinderile : ● I.C.M.E., unde prin colectarea și sortarea capetelor rezultate din procesul de producție (capete de conductori) și de livrare, s-au identificat și valorificat 260 km capete conductori și cabluri electrice ; ● I.U.C „Griviția Roșie", la care, printr-un efort deosebit s-a reușit colectarea — creîndu-se în acest sens un depozit special — de capete și margini de tablă, depozitate pe sortotipodimensiuni, ceea ce a permis identificarea unei cantități de capete și margini din tablă mijlocie și groasă de peste 1 600 t.

Alături de aceste realizări bune se cere semnalat însă și faptul că **există în întreprinderile din Capitală și exemple de nerespectare a normelor de consum, de depășire a consumurilor normate.** Astfel, în primele 5 luni ale acestui an, normele de consum au fost depășite în special de unele unități ale M.I.C.M., în procent de circa 2 la sută față de consumurile normate aprobate. Principalele **cauze** ale nerealizărilor semnalate provin din :

● **depozitări necorespunzătoare ale diferitelor materiale,** motiv pentru care la întreprinderile „Timpuri noi" și „23 August" s-au înregistrat depășiri ale consumului normat de cocs metalurgic situate între 20-40 la sută ;

● **nerespectări ale tehnologiei de fabricație și defecțiuni ale unor instalații tehnologice** la Întreprinderea de țevi „Republica" unde, la produsul țevi sudate, s-au înregistrat depășiri ale normei de consum de țagle oțel carbon și aliat cu 10—15 la sută ;

● **preocupări insuficiente pe linia îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație, a reproiectării acestora** au determinat la I.M.G.B., la produsul turbină cu abur 330 MW (inclusiv schimbătoare de căldură), depășirea consumului normat cu peste 130 t laminate și piese turnate din neferoase în anul 1980, iar ca urmare a manipulării necorespunzătoare a electrozilor de grafit s-a înregistrat în acest an un consum suplimentar însemnat.

În vederea înlăturării acestor neajunsuri, în toate întreprinderile în care ele se mai manifestă se cer aplicate operativ **măsuri** complexe privind ● **revizuirea și refacerea tuturor tehnologiilor învechite ;** ● **stabilirea de noi soluții constructive privind executarea unor repere din capete și margini** existente fie în aceeași unitate economică, fie rezultate în alte întreprinderi, înlocuirea unor piese turnate cu altele forjate sau sudate, extinderea matrițării și a turnării de precizie în vederea eliminării consumului suplimentar de material, executarea unor capace, carcase, cartere băi ulei etc. în construcția sudată sau matrițată în loc de construcție turnată ; ● **extinderea folosirii de piese recondiționate ;** ● **înlocuirea materialelor energo-intensive** cu altele cu un consum minim de energie.

Aprovizionarea rațională — factor însemnat de economisire

ACTIVITATEA desfășurată a avut permanent în vedere și faptul deosebit de important că **consumuri materiale suplimentare pot apărea și datorită unei aprovizionări neraționale,** a supraaprovizionării cu unele materiale, formării de stocuri supranormative și

fără mișcare. În vederea realizării unei aprovizionări raționale, capabilă să conducă la gospodărirea judicioasă a resurselor, eforturile au fost orientate spre **întocmirea exigentă a necesarului de aprovizionat,** prin fundamentarea tehnică exigentă, pe baza stocului existent a normelor de consum și corelarea lor permanentă cu noile modificări survenite ca urmare a reproiectărilor constructive și tehnologice, utilizarea de materiale ce înglobează minimum de energie, de resurse interne sau existente pe plan local, respectarea cu strictețe a termenelor de livrare și a calității materialelor solicitate, precum și depozitarea corespunzătoare a acestora.

Mai mult decît atît : **deosebit de importantă la întocmirea necesarelor de aprovizionare este schimbarea radicală a mentalității conform căreia la dimensionarea necesarului se pornea de la ceea ce trebuie adus ; de fapt baza de pornire în stabilirea necesarului trebuie să o constituie resursele de materiale refolosibile (fostele deșeuri) și numai față de acestea să se stabilească pe baza stocului existent și a normelor de consum permanent îmbunătățite, cantitatea de materii prime și materiale ce trebuie aprovizionată.** Nerespectarea acestor deziderate conduce în mod direct la dereglări în sistemul de aprovizionare, la consumuri suplimentare de materii prime, materiale și energie, imobilizări de importante stocuri de materiale și suprafețe de depozitare, la degradarea sau deprecierea acestora și în final la cheltuieli materiale suplimentare.

Pentru a spori contribuția sistemului de aprovizionare în acțiunea de reducere a consumurilor, Baza de aprovizionare tehnico-materială a Municipiului București a acționat și acționează permanent pentru **identificarea și lichidarea stocurilor fără mișcare aflate în unitățile economice, readucerea acestora în circuitul economic, precum și pentru preîntîmpinarea formării de noi stocuri fără mișcare și supranormative.** Astfel, în perioada primelor cinci luni a.c. au fost preluate de la unitățile de pe raza Municipiului București și reintroduse în circuitul economic peste 8 000 t metal, 1 100 kg cabluri și conductori electrici, 22 000 buc. lămpi electrice și corpuri de iluminat, 32 000 buc. aparate electrice de joasă tensiune, electrozi, organe de asamblare, scule așchietoare și abrazive în valoare totală de aproximativ 10 000 lei, piese de schimb, rulmenți, în valoare de peste 25 000 mii lei, material lemnos, materiale de protecție și produse de instalații de peste 5 000 mii lei, precum și produse chimice și anvelope de aproximativ 5 000 mii lei. Aceste importante stocuri de materiale, au fost readuse în circuitul economic, ele aflîndu-se peste stocul normat, unele fiind fără utilizare la întreprinderile : Vulcan, I.M.E.B., I.C.M.P., Semănătoarea, „23 August", „Tehnometal", „Ventilatoare, „Autobuzul", Mecanică fină și altele, valoarea totală a acestor prelucrări fiind de circa 200 000 mii lei.

Cu toate acțiunile întreprinse și rezultatele bune înregistrate trebuie relevat faptul că au rămas încă pe stoc, fără mișcare și fără posibilitatea imediată de prelucrare, materiale în valoare de aproximativ 140 000 mii lei, care prin intervențiile M.A.T.M.C.G.F.F. și Baza de aprovizionare tehnico-materiale a Municipiului București vor fi distribuite cît mai rapid altor B.J.A.T.M.-uri, și că se manifestă totuși în continuare o anumită tendință de supraaprovizionare, de creare de stocuri supranormative în special la unele întreprinderi ca : Ventilatoare, „Vulcan", I.M.E.B., I.C.M.P., I.U.P.S (M.E.F.M.C.), „Tehnometal", Mecanică Fină care depășesc cu regularitate stocurile normate de metal, cu cantități cuprinse între 150—2 800 t, ca „măsură de prevedere" — dăunătoare și inutilă de altfel — pentru acoperirea unor schimbări ale prevederilor din planul fizic și contracte, pentru acoperirea lipsurilor generate de unele probleme tehnice și organizatorice nerezolvate. Cea mai bună dovadă că este așa o reprezintă faptul că după o analiză severă efectuată de organele băncii și ale bazei de aprovizionare asupra cuantumului necesarului solicitat la anumite materiale, întreprinderile în cauză și-au diminuat pretențiile uneori și cu 15—20 la sută.

De asemenea, trebuie recunoscut că în unele cazuri, nici livrările de materiale de la B.A.T.M.M.B. către unitățile economice consumatoare de pe raza municipiului București, nu au fost prompte, neasigurîndu-se sortotipodimensiunile solicitate de procesul de producție, uneori fiind necesar a se efectua înlocuiri la dimensiuni și calități apropiate, ceea ce a influențat negativ consumurile normate, iar alteori a condus la formarea de stocuri supranormative. Desigur, în cadrul unității noastre se acționează energic pentru înlăturarea acestor neajunsuri, pentru asigurarea printr-un efort propriu organizatoric sporit a unei aprovizionări tehnico-materiale corespunzătoare. La preocupările noastre în acest sens este necesar însă a se adăuga un efort mai susținut, atît din partea unor furnizori, pe linia asigurării fondului de marfă repartizat, la termen și pe sortotipodimensiunile solicitate, cît și din partea unor consumatori, pe linia încadrării în consumurile normate, asigurării unei depozitări corespunzătoare și în mod special întocmirii unui plan de aprovizionare bine fundamentat, în concordanță cu planul fizic detaliat pe produse al producției marfă, ce trebuie cunoscut anterior întocmirii necesarului de aprovizionat. Satisfacerea tuturor acestor deziderate poate conduce direct la încadrarea în consumurile normate, evitarea formării stocurilor de materiale fără mișcare și a supranormativelor, contribuind în mod substanțial la asigurarea operativă și gospodărirea judicioasă a bazei materiale a planului.

Aurel ORVAS,
directorul Bazei de aprovizionare tehnico-materială a Municipiului București

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Motoare hidrostatice lente cu pistoane radiale

FOTOGRAFIA alăturată înfățișează un utilaj folosit pe scară tot mai largă la transportarea materialelor în vrac (beton, cărămizi, pămînt etc). Importanța și ineditul utilajului constau în faptul că are încorporat în structura lui un element — deși foarte mic ca dimensiune — de cel mai mare viitor : „roata motoare" sau, în limbaj tehnic, „motorul hidrostatic lent cu pistoane radiale". Este o invenție de mare răsunet pe plan mondial, pusă la punct de specialiștii brăileni din cadrul întreprinderii de utilaj greu „Progresul". Motoarele cu pistoane radiale sînt destinate a servi ca elemente motrice în transmisiile complet hidrostatice pentru vehicule și utilaje, în special pentru acelea cu caracteristici de tracțiune impuse. Ele pot fi folosite la viteze maxime de 80 km/oră și la puteri de pînă la 980 kW.

„Roțile motoare" sînt unități cu pistoane radiale la care pistoanele, situate într-un corp central fix (stator) și alimentate cu ulei sub presiune, prin intermediul unui sistem de distribuție relativ, acționează prin capete de cruce cu role asupra a două came cu mai multe ondulații. Carcasa roții, rotativă, poartă camele și preia de la acestea momentul motor generat de apăsarea pistoanelor.

Cele două regimuri de funcționare se realizează prin utilizarea a două volume specifice (cîte unul pentru fiecare regim), astfel încît numărul de pistoane în funcțiune la fiecare din cele două regimuri este același. Trecerea de la regimul de tracțiune la regimul rapid se realizează prin aplicarea unui semnal de presiune joasă la orificiul de comutare a roții. La dispariția acestui semnal roata revine la regimul de tracțiune. Schimbările de regim pot fi efectuate, datorită acestei valoroase invenții, chiar sub sarcină.

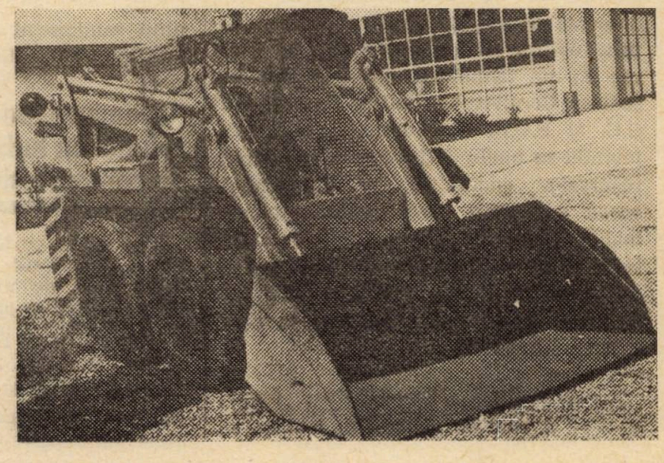

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

Reducerea eforturilor țării în domeniul procurării materiilor prime și energiei

Producerea energiei electrice și termice cu eficiență ridicată

UN OBIECTIV MAJOR în domeniul energetic îl constituie creșterea eficienței economice. În acest scop se cere acționat pentru reducerea investiției specifice și a consumurilor materiale necesare, în special a celor energetice, adoptînd soluții tehnice care să permită creșterea randamentelor energetice și a fiabilității prin optimizări dimensionale, adoptarea de noi tehnologii, etc. Dealtfel, în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 10 martie a.c., relevîndu-se unele deficiențe în utilizarea resurselor energetice cu randament sporit s-a cerut perfecționarea tehnologiilor și modernizarea utilajelor existente în producerea energiei electrice și termice, urgentarea aplicării în practică a rezultatelor obținute în cercetarea științifică.

*) Vezi articolul „Raționalizarea consumului de combustibil în producerea energiei electrice și termice" publicat în R.E. nr. 21 din 22 mai 1981

COMPARAREA centralei termoelectrice de condensație de la Luduș, cu cele trei centrale termoelectrice de termoficare din București*) (fiecare cu o capacitate de producție de circa 1/3 din cea a Ludușului), în ceea ce privește consumul specific de combustibil, ne permite să constatăm că și în ramura energiei electrice combinarea procesului tehnologic intern are un rol deosebit de important în determinarea eficienței economice. **Concentrarea producției de energie electrică în mari centrale termoelectrice nu poate constitui o regulă generală pentru obținerea unei eficiențe ridicate.** Ea are efecte economice pozitive mai ales în ceea ce privește investiția specifică (lei/MWi) și productivitatea muncii (om/MWi). Odată cu concentrarea producției de energie electrică în mari centrale electrice s-a impus însă construirea de linii și stații electrice de foarte înaltă tensiune (220 și 400 KV) necesare transportului energiei electrice de la locul producției spre zonele de consum. Acestea solicită, la rîndul lor, pe de o parte, cheltuirea unor importante fonduri de investiții și, odată cu aceasta, consumuri însemnate de materiale energointensive (ciment, oțel, cupru, aluminiu, izolatori electrici).

Pe de altă parte, transportul energiei electrice prin aceste linii se realizează cu pierderi însemnate, respectiv circa 20% din pierderile totale de energie electrică. Am sublinia, totodată, că pierderile de energie electrică din Sistemul energetic național în ultimii cinci ani sînt de ordinul a 4 miliarde kWh/anual, valoare ce este foarte aproape de consumul casnic al întregii populații din țara noastră. Dar în județele îndepărtate de sursele de energie electrică, pierderile în rețele ating cote de ordinul 16—17% din consumul lor total de energie electrică (16,4% în anul 1979 în județul Sibiu). Ni se pare astfel că **soluția concentrării puterii în mari centrale electrice este discutabilă.** Aceasta cu atît mai mult cu cît, paralel cu construcția și exploatarea marilor centrale termoelectrice în condensație, care utilizează combustibilul cu un randament de maximum 35%, o bună parte din industria noastră prelucrătoare din marile municipii își produce energia termică în centrale proprii. Din cauza dispersării, ele funcționează însă cu randamente mici și utilizează un personal numeros. După opinia noastră și aceasta este una din cauzele realizării unui randament mediu relativ mic pe ansamblul industriei.

Argumente pentru adoptarea soluției cu turbine de contrapresiune

TURBINA cu aburi în regim de contrapresiune este cunoscută în practica industrială de mai multe decenii. În țara noastră o regăsim însă doar pe cîteva mari platforme industriale (Brazi, Borzești, Işalnița etc.) la capacități de 25 și 50 MW pentru producerea combinată de energie electrică și abur tehnologic industrial. Limitarea instalării acestui tip de turbine în țara noastră cît și în alte state se datorează de fapt unor factori exteriori tehnologiei (în principal, costul redus al gazului metan în trecut, a făcut preferabilă turbina de condensație). Dificultățile privind aprovizionarea și restricțiile în utilizarea hidrocarburilor au condus însă la găsirea și introducerea unor tehnologii de ardere a combustibililor fără reziduri, a unor cicluri de producție cît mai închise.

Aplicînd aceste idei — în condițiile existenței unui sistem de termoficare dezvoltat — colectivul întreprinderii „Electrocentrale" — București a pus la punct modificările tehnice necesare, care au permis ca turbinele clasice de condensație și priză să funcționeze în timpul lunilor reci (octombrie — aprilie) în regim de contrapresiune. Acest regim de funcționare permite ca în perioada celor șapte luni de iarnă să se obțină medii lunare la consumurile specifice brute cuprinse între 167—173 kgce/MWh față de 221—237 kgce/MWh cît se înregistra la funcționarea în regim clasic, cu aceleași instalații, în același interval, în urmă cu 2—3 ani.

Acest „model" experimentat la scară industrială ne permite să considerăm că **trebuie dezvoltate cu precădere centralele termoelectrice de termoficare avînd în dotare turbine cu abur în contrapresiune.** Impunerea acestor instalații este motivată de următorii factori mai importanți :

a) **înlocuirea hidrocarburilor și folosirea cărbunelui** la producerea energiei termice (apă fierbinte pentru încălzirea locuințelor, a dotărilor social-economice, a halelor industriale etc., și abur tehnologic pentru producție) ;

b) **evitarea poluării marilor municipii ale țării** prin montarea de centrale termice pentru încălzire și scopuri tehnologice pe bază de cărbune, de capacitate relativ mică (5—20 Gcal/h) și renunțarea la construirea celor de capacități mari, așa cum s-a procedat pînă în prezent ;

c) **randamentul net al centralei termoelectrice dotată cu turbine cu abur de contrapresiune** este mult mai ridicat față de soluțiile clasice ;

d) **transportarea pe cale ferată a unei cantități minime de cărbune** pentru satisfacerea integrală a cererilor enunțate la punctele a și b ;

e) **fiabilitatea sistemului energetic** impune **asigurarea dispersării surselor de producere a energiei electrice** încît, în caz de calamități naturale sau alte cauze, să se poată asigura funcționarea locală — în insule — a producerii energiei electrice și consumul acesteia ;

f) **reducerea pierderilor de energie electrică** în rețelele de foarte mare tensiune ș.a.

Premisele care facilitează promovarea centralelor termoelectrice cu turbine de abur în regim de contrapresiune, sînt în principal :

- existența în țară a unei puternice industrii care poate asigura instalațiile necesare, inclusiv a turbinelor cu abur de contrapresiune de mare capacitate ;
- dezvoltarea industriei în zone industriale și mari platforme industriale, precum și construirea unor mari an-

sambluri (cartiere, cvartale) de locuințe se pretează la alimentarea centralizată cu energie termică sub formă de apă fierbinte și abur tehnologic.

În fața energeticii românești, în stadiul actual, se află deci o problemă rezultată din rațiuni economice, respectiv de economisire a energiei primare, de data aceasta la producerea energiei electrice și a energiei termice pentru marile municipii ale țării și siguranța în alimentarea cu energiei electrică a consumatorilor. Aceste deziderate se pot realiza prin modificarea concepției tehnologice de constituire și funcționare a Sistemului energetic național. În acest sens **se impune descentralizarea parțială a producerii energiei pe plan național și centralizarea pe plan local (la nivelul marilor municipii și a zonelor limitrofe acestora) a producerii energiei termice, utilizînd tehnologia adecvată unor centrale termoelectrice de puteri modeste — 150—400 MW — avînd în dotare cîteva turbine cu aburi de contrapresiune de puteri mari (50—150 MW). Soluția se încadrează în orientările din documentele de partid referitoare la valorificarea în măsură cît mai largă a resurselor locale cu investiții reduse și cu randament maxim.**

Modelul analizat ne permite a afirma totodată că **centrala termoelectrică de termoficare cu turbine de contrapresiune are o serie de avantaje față de cea clasică, asigurînd,** la aceeași capacitate de producție :

● un **randament superior față de centrala termoelectrică de termoficare clasică și dublu față de cea în condensație** (care produce numai energie electrică). Din punct de vedere energetic, un randament ridicat înseamnă micșorarea corespunzătoare a fluxului de materie primă, ceea ce, în condițiile unui combustibil inferior cum este lignitul, conduce la reducerea marilor consumuri energetice cumulate (directe și indirecte) ocazionate de extragerea, prelucrarea și transportul acestuia. Am sublinia că în condițiile centralei termoelectrice de condensație, pentru a produce 1 MWh este necesar a transporta o masă de 230 kg păcură, iar pentru același efect în cazul lignitului se transportă 1750 kg ;

● **reducerea suprafeței de teren ocupat de centrala termoelectrică și,** nu în ultimul rînd, **scăderea cu peste 4% a cheltuielilor de investiții totale** (din care volumul de construcții cu 15—18% și greutatea echipamentelor mecanice și a conductelor metalice aferente sălii turbinelor cu circa 5% etc.). Este de subliniat faptul că greutatea specifică a echipamentelor de la o centrală termoelectrică funcționînd pe gaze este de 23 tone/MW, iar la una funcționînd pe lignit de 37 tone/MW. Aceasta înseamnă că, la un bloc energetic de 100 MW, în cazul lignitului avem nevoie de echipamente cu o greutate de 1400 tone în plus, față de același bloc funcționînd pe gaze. În condițiile actuale ale țării noastre, cînd avem un program de trecere a termoenergeticii de la funcționarea pe gaze la cea pe lignit, turbina de contrapresiune — mai ușoară decît cea clasică — ameliorează în parte sporul de metal necesar pentru realizarea programului. Este de reținut că principalele materiale (ciment, oțel) și echipamente ce se economisesc sînt din categoria celor considerate energo-intensive și, deci, reducerea posibilă a cheltuielilor de investiții trebuie văzută și ca o economie masivă de energie primară (de exemplu, o tonă de utilaje energetice — turbină cu aburi de 330 MW înseamnă un consum de 14.223 tcc.). Pe de altă parte, prin reducerea volumului de lucrări de construcții și folosind aceeași forță de muncă și dotare tehnică se poate ca, în aproximativ același timp, să se construiască mai multe centrale termoelectrice sau să se reducă durata de execuție cu 2—3 luni.

Adaptarea instalațiilor existente la restricțiile impuse de resursele energetice primare

AM CONSTATAT anterior că tehnologia producerii combinate a energiei electrice și termice permite obținerea aceluiași efect cu un consum mic de energie primară. În țară avem însă mai multe cazuri (tabelul) în care centralele termoelectrice de condensație (care produc numai energie electrică) au fost amplasate în apropierea unor aglomerări urbane, care la rîndul lor își procură energia termică arzînd combustibil în centrale termice mici și cu randamente scăzute.

Din punct de vedere tehnic este demonstrată posibilitatea ca din turbinele existente să se obțină abur cu ajutorul căruia să se prepare apă fierbinte pentru încălzirea orașelor și a serelor legumicole. De asemenea, practica noastră economică a arătat (la București și Ploiești) că apa fierbinte poate fi transportată prin conducte la distanțe de 20 km. Totodată, calculele efectuate evidențiază faptul că, prin realizarea investițiilor necesare (modificări în centralele termoelectrice, conducte între acestea și centralele termice din orașe sau sere, transformarea centralelor termice în puncte termice etc.) pentru alimentarea a 50% din locuințele și dotările social-culturale ale orașelor în cauză și a celor două sere legumicole cu căldură din centralele termoelectrice existente se obțin rezultate economice mult îmbunătățite față de situația actuală.

1. Pentru a asigura livrarea aceleiași cantități de energie electrică și energie termică în regim de producție combinat se consumă cu 6,3% mai puțină energie primară decît în sistemul actual de producere separată. Am remarca, totodată, că la o investiție toală de 630 milioane lei, se obțin economii anuale de combustibil de 520 mii tcc. Din aceasta rezultă că dacă admitem un termen de recuperare de zece ani — în general adoptat pentru investițiile din energetică — se confirmă ideea că investițiile efectuate în zona de transformare sau consum a energiei sînt mai eficiente decît în zona extracției de combustibil.

2. Beneficiul este superior în varianta producerii combinate a energiei electrice și termice în comparație cu producerea separată a acestora, pe ansamblul celor cinci zone estimîndu-se un beneficiu suplimentar de circa 175 milioane lei anual.

3. Cheltuielile la 1000 lei producție marfă pot fi simțitor mai mici în varianta producției combinate decît în situația existentă (în medie, pe cele cinci zone, ele putînd fi diminuate cu peste 36 lei).

4. În varianta producerii combinate se obține o rată a eficienței economice a fondurilor fixe superioară față de situația existentă, pe ansamblul celor cinci zone, acesta crescînd de la 7,6% la 8,2%.

Centrale termice de condensație amplasate în vecinătatea unor localități urbane

Centrala termică de condensație (CTE)	Localitatea învecinată	Nr. locuitori (mii)	Distanța între CTE și localitate în km
Mintia	Deva	70	7
	Hunedoara	84	20
	Simeria	sere legumicole	16
Paroșeni	Lupeni	30	3
	Petroșani	42	15
	Vulcan	30	3
Ișalnița	Craiova	221	13
	Ișalnița	sere legumicole	—
Brăila	Brăila	204	10
Doicești	Tîrgoviște	7	11

În asemenea cazuri problemele producerii energiei electrice și încălzirii urbane nu s-au integrat în sistemul mai general economico-social al economiei în ansamblu. În trecut ele au fost analizate fiecare numai la nivel microeconomic, au fost neglijate interdependențele, s-a luat în considerare doar eficiența pe fiecare unitate luată separat și, astfel, aceste cazuri prezintă azi o contradicție între optimul macroeconomic și optimul microeconomic. Or, se știe că primatul minimului total al cheltuielilor față de minimile parțiale este o necesitate obiectivă în economia socialistă. În condițiile actuale, cînd 25—30% din importul nostru de producție îl constituie petrolul, cocsul și cărbunele, cînd facem mari eforturi de investiții pentru a asigura exploatarea lignitului din Oltenia, precum și a șisturilor bituminoase din Banat, este necesar să asigurăm acele măsuri care să înlăture contradicția creată.

Ioan MUNTEANU
Sibiu

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

DEZBATERE „R. E."

Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor

ÎN PROCESUL de sporire a calității și competitivității — sarcină centrală a acestui an și cincinal, accelerarea înnoirii produselor și tehnologiilor reprezintă un factor de primă mărime. Este adevărat că economia românească a obținut, în prima jumătate a acestui an, succese de prestigiu materializate în produse și tehnologii noi, moderne, cu performanțe tehnico-funcționale situate la nivelul celor mai bune realizări de pe plan mondial, bine apreciate pe piața internă și de către partenerii externi. Tot atît de adevărat este însă că, așa cum se sublinia în lucrările Consfătuirii de lucru de la C.C al P.C.R., din ziua de 4 iunie a.c., se mai mențin uneori în fabricație produse și tehnologii ai căror parametri se cer cît mai urgent îmbunătățiți, că, în general, în fiecare întreprindere, în întreaga economie, se cer intensificate preocupările pentru ca, prin eforturi creatîve și organizaționale sporite, să fie ridicat continuu și substanțial nivelul calitativ și competitivitatea produselor fabricate.

În lumina acestor sarcini de deosebită însemnătate, continuăm dezbaterea inițiată de revista noastră pe problemele promovării mai accentuate a progresului tehnic în economie, abordînd de această dată — după ce în articolele anterioare am analizat probleme ale strategiilor de dezvoltare și ale planificării în activitatea de înnoire — domeniu deosebit de important al aprovizionării tehnico-materiale. Am urmărit să evidențiem opiniile, sugestiile și propunerile specialiștilor din întreprinderi, institute de cercetare, centrale industriale, ministere și organe de sinteză, idei capabile să contribuie la perfecționarea activității de asigurare cu materiile prime și materialele necesare, a procesului de modernizare, pentru desfășurarea sa cu operativitate și eficiență sporită, în unitățile economice.

● Specificul înnoirii — o cerință de care trebuie mai mult ținut seama în aprovizionare ● Instrumente de stimulare a producătorilor în realizarea cantităților mici de materiale cerute de cercetare ● Argumente pro și contra sistemului de fundamentare a necesarului de aprovizionat.

● Pledoarie pentru un sistem specializat de aprovizionare a cercetării ● Aprovizionarea numai pe bază de comenzi, fără repartiții și contracte ? ● Noi baze specializate pentru nevoile cercetării sau folosirea mai bună a celor existente ?

În această parte a dezbaterii prezentăm opiniile următorilor participanți : **Aurel Bârsan,** inginer principal, șeful colectivului cercetare-progres tehnic din Direcția baza materială a planului din Comitetul de Stat al Planificării ; **Michel Baier,** din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ; **Andrei Băneșeu,** secretar științific al Institutului central pentru construcții de mașini ; dr. chim. **Viorica Tamaș,** șef de secție la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din cadrul Institutului Central de Cercetări Chimice, președinta Comisiei de chimie la Consiliul inginerilor și tehnicienilor din municipiul București ; **Petre Potop,** director adjunct științific al Institutului de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru produse anorganice și metale neferoase ; **Adrian Popa,** consilier economic la Institutul național de motoare termice.

ANDREI BĂNESCU : „O problemă deosebit de importantă pentru scurtarea duratei ciclului de cercetare-aplicare o reprezintă îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale a activității de înnoire, atît în ce privește asigurarea materiilor prime și a materialelor cît și cea a aparaturii necesare. Aprovizionarea cu *materiale* a institutelor se caracterizează prin trăsături deosebite față de întreprinderile industriale. Cele mai importante se referă la : urgența mare în aprovizionare ; cantitățile mici (în general nevagonabile) ale necesarului ; existența unui nomenclator foarte diversificat ; solicitarea de materiale care nu se produc curent sau nu se produc deloc ; dificultăți deosebite în ce privește stabilirea unor normative de aprovizionat cu un an înainte de perioada de plan, așa cum prevede sistemul actual de derulare a aprovizionării. Aprovizionarea cu *aparatură* se caracterizează prin : gradul îngust de specializare a aparaturii ; existența unui nomenclator foarte mare de aparate și instrumente necesare ; prețul relativ ridicat al aparaturii necesare datorat și faptului că se produce de multe ori în unicate : imposibilitatea de a produce în țară toată gama de aparate solicitată. Din această perspectivă, după părerea mea, actualul sistem de aprovizionare tehnico-materială a unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică din industria construcțiilor de mașini nu este îndeajuns de bine adaptat specificului activității de cercetare și creează dificultăți în procesul de scurtare a ciclului de cercetare și realizare a noilor produse.

Consider că îmbunătățirea aprovizionării în activitatea de înnoire se poate realiza perfecționînd actualul sistem prin adoptarea unor măsuri dintre care cele mai importante mi se par a fi :

● acordarea efectivă a unei *priorități* în aprovizionarea tehnico-materială a activității de modernizare. Această cerință izvorăște din faptul că desfășurarea activității de cercetare presupune o bază materială care nu poate fi cunoscută cu exactitate înainte de încheierea contractelor de cercetare, ci, de multe ori, aproape de finalizarea temelor de cercetare. În acest sens, obligativitatea institutelor și a nucleelor de cercetare din întreprinderi de a prezenta la centrala industrială cu un an înainte consumurile lor viitoare nu permite să se estimeze necesarul real de aprovizionare care, așa cum am arătat, poate fi cunoscut numai pe parcursul activității de cercetare ;

● includerea în planul de aprovizionare tehnico-materială a unor uzine beneficiare și a nevoilor de materiale și aparatură necesare institutelor pentru care acestea nu primesc repartiție datorită canităților mici solicitate ;

● organizarea unui *parc restrîns* de camionete sau furgonete, care să asigure pentru toate institutele de cercetare dintr-o anumită zonă teritorială transportul operativ al aparatelor și materialelor (în cantități nevagonabile) necesare desfășurării activității ;

● crearea unei *bănci de date centralizate* cu posesorii aparaturii de cercetare de interes general pentru a permite și întreprinderilor care nu o posedă de a solicita anumite prestații specializate".

VIORICA TAMAȘ : „Dar o astfel de acțiune organizatorică, pentru a fi efectivă, trebuie să se fundamenteze și pe o *schimbare de optică* la nivelul industriei, al producătorilor de materii prime. Deoarece în cercetare se resimte nevoia unei foarte mari diversități de produse, dar în cantități relativ mici, în timp ce întreprinderile noastre nu sînt interesate în direcția fabricării de cantități reduse, a așa-numitelor produse de mic tonaj. De aceea se recurge adesea la import. Importanța promovării unei asemenea optici noi — a cărei extindere în practică nu este deloc simplă, ea necesitînd nu numai o schimbare în mentalitatea producătorilor ci și crearea unor instrumente economice adecvate (prețuri stimulatoare) — se evidențiază și mai puternic dacă luăm în considerație faptul că o bună parte din substanțele, materialele, utilajele pe care le solicită cercetarea vor consti-

tui într-un viitor pe care revoluția științifică și tehnică îl comprimă tot mai mult, însăși baza de materii prime și utilaje a industriei".

PETRE POTOP : „Legat de aceasta aș supune atenției utilitatea de a se găsi anumite posibilități pentru *integrarea flexibilă a specificului aprovizionării tehnico-materiale a cercetării în sistemul de aprovizionare a producției.* O bună corelare în acest domeniu ar fi utilă însăși producției. Căci cercetarea, prin natura sa, se află în căutarea noului ; noul în cadrul tehnologiilor existente, care trebuie necontenit perfecționate, sau găsirea de noi tehnologii. Perfecționarea tehnologiilor, mai cu seamă elaborarea de tehnologii noi, presupune de regulă și materiale, utilaje noi care, ulterior, vor fi introduse pe scară largă în producție. Iată de ce consider că această corelație și *prioritate* pe care institutele trebuie s-o aibă în aprovizionarea tehnico-materială sînt deosebit de importante.

De altfel, nu trebuie uitat că există un decret prin care institutele de cercetări au prioritate în aprovizionarea materială, dar care nu se aplică încă riguros în toate cazurile. Un exemplu concret din activitatea noastră îl constituie dificultatea pe care am întîmpinat-o în a procura anumite tipuri de motoare electrice de la Întreprinderea de motoare electrice București necesare pentru amenajarea unor instalații de cercetare. Au fost greutăți atît în ce privește includerea acestor comenzi în planul întreprinderii, cît și în ce privește sortimentul și cantitatea de motoare comandată. Din punctul nostru de vedere este dificil să avansăm o comandă care să fie înscrisă în plan, pe bază de contract, întrucît cerințele de aprovizionare a cercetării sînt mai fluctuante decît în industrie. Și aceasta deoarece apreciez că în momentul inițierii cercetării nu se poate stabili decît necesarul global de materii prime, materiale, utilaje sau adesea nu se pot face nici un fel de specificații. Numai după ce studiile și experimentările au ajuns în etapa proiectării pot fi stabilite cu precizie sortimentele de materiale și cantitățile necesare pentru produsul respectiv și poate fi fundamentat cu exactitate necesarul de aprovizionat".

AUREL BÎRSAN : „Aprovizionarea în domeniul cercetării și în scopul realizării obiectivelor de progres tehnic are desigur, o serie de particularități de care trebuie să ținem seama. Consider totuși că fiecare institut poate determina cu mai mare exactitate, în momentul cînd trebuie să intrăm într-o nouă perioadă de plan, ceea ce are nevoie. Sînt, evident, numeroase cerințe ce apar ca noutate în aprovizionare față de perioada anterioară, dar nu cred că acestea dețin ponderea : în general sînt utilizate aceleași substanțe, materiale, reactivi, foarte multe dintre piese, subansamble, componenți se înscriu în gamele cunoscute de sortotipodimensiuni, ceea ce ar putea permite creșterea gradului de precizie în fundamentarea necesarului. Deci cunoscîndu-le pe acestea, am putea propune în balanțele de materiale anumite poziții fixe pentru cercetarea științifică și progresul tehnic. Această chestiune se poate rezolva cu condiția să obținem de la ministere, iar ministerele de la institute etc. anumite specificații. S-ar crea astfel o premisă favorabilă pentru stabilirea de repartiții pentru activitatea de cercetare și pentru progresul tehnic care în prezent, nu se practică. Nu se practică nu numai datorită cantităților, de regulă mici, în comparație cu eonsumul producției, dar și pentru faptul că în balanțele pe care noi le întocmim nu sînt prevăzute astfel de poziții".

Realitatea constatată în investigațiile efectuate de către revista noastră în numeroase întreprinderi industriale și unități de cercetare atestă faptul că, pentru accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor apare necesar ca în elaborarea, pregătirea și derularea mecanismului aprovizionării factorii de resort (furnizorii de materiale M.A.G.F., și C.S.P.), să țină mai mult și prioritar seama de cerințele specifice ale activității de cercetare (în special diversitate mare și volum mic de materiale), avînd în vedere și găsirea pîrghiilor economice de stimulare a acestui proces. Tot atît de necesar este însă ca în toate unitățile angrenate în activitatea de înnoire să se amplifice studiile de marketing și prognoză privind obiectivele cercetării, ceea ce poate permite în mod cert o fundamentare mai riguroasă și o elaborare mai operativă decît are loc în prezent, a necesarului de aprovizionat pentru cercetare.

ADRIAN POPA : „Atît în asigurarea materialelor necesare execuției obiectivelor cercetării (laminate, organe de asamblare, elemente de etanșare), cît și în obținerea aparaturii de cercetare sau a unor organe necesare amenajării standurilor de experimentare (vane, schimbătoare de căldură etc.), institutele de cercetare întîmpină dificultăți deosebit de mari. *Asimilarea institutelor de cercetare în aceeași rețea de aprovizionare ca marea industrie,* care are un program de fabricație stabilit și un volum de producție important, *constituie în prezent, un obstacol în scurtarea ciclului de cercetare-dezvoltare,* implicit a ciclurilor de asimilare a noilor motoare termice.

În acest context, apreciez că apare necesară ● organizarea unui sistem de de aprovizionare tehnico-materială *unic* pe țară, *specializat pentru cercetarea științifică,* de unde institutele să se poată aproviziona în tot cursul anului pe bază de comenzi (și nu de repartiție sau contracte) ; ● stabilirea planului de producție al Întreprinderii pentru aparatură și utilaj de cercetare București pe baza propunerilor institutelor de cercetare și cadrelor universitare cu compartimente de cercetare ; ● extinderea producției de aparatură de cercetare în cooperare cu alte țări".

VIORICA TAMAȘ : „Pentru a veni în sprijinul îmbunătățirii aprovizionării rețelei de cercetare din chimie cred că este util *să se creeze un depozit separat pentru cantități mici și diversitate mare* de reactivi care să deservească cercetarea chimică. Un astfel de depozit ar putea fi dirijat eventual, de C.N.S.T."

ADRIAN POPA : „Mai mult decît atît : apreciez în acest context că prezintă interes analiza posibilității *înființării unei baze de aprovizionare* pentru institutele de cercetare, care să centralizeze nevoile acestora și care să beneficieze de facilități în ceea ce privește termenul de planificare a necesarului, obținerea repartițiilor etc.".

MICHEL BAIER : „Pornind de la decretul cu privire la prioritatea acordată aprovizionării cercetării, în cadrul C.N.S.T., a fost sugerată oportunitatea înființării unei întreprinderi, a unei baze care să se ocupe de aprovizionarea pentru cercetare. Potrivit specificului său, cercetarea solicită un sortiment foarte mare de produse, dar în cantitate foarte mică. Tocmai de aceea noi am propus ca această întreprindere să se ocupe numai de aprovizionarea pentru cercetare. Pînă acum însă ea nu a prins contur ; nu este încă precizată sub al cărui patronaj să se afle această unitate : la C.N.S.T., la M.I.C.M., etc. Indiferent de subordonare, o asemenea unitate o apreciez utilă, căci este un fapt cert că cercetarea întîmpină dificultăți mari cu aprovizionarea".

AUREL BĂRSAN : „Consider ca deosebit de necesar ca factorii de resort cu sprijinul C.S.P. C.N.S.T., și al unor ministere economice să realizeze o mai bună organizare în domeniul aprovizionării cercetării. Pînă acum C.S.P., a încercat, împreună cu C.N.S.T., care a avut cîteva inițiative în această direcție, să pună bazele unei unități centralizate, dar nu am ajuns încă la soluții practice convenabile. În acest context, apreciez că, existînd bazele teritoriale de aprovizionare, nu ar reprezenta o dificultate deosebită organizarea în cadrul lor a anumitor *compartimente* care să se ocupe în exclusivitate de cercetare și progres tehnic. *Deci nu este vorba de a crea unități și spații noi, ci de a ne organiza mai bine în cadrul bazelor care deja funcționează,* prin desemnarea în exclusivitate a unei persoane care să se ocupe de acest gen de probleme, să asigure stocurile corespunzătoare și să fie obligată în același timp să recepționeze noutățile cu care să se intervină operativ în aprovizionarea institutelor. Bineînțeles, ar trebui să se ocupe și de partea de aprovizionare din țară și din import, așa cum se procedează și pentru producție. Nu ar fi o greutate pentru că în alte țări — U.R.S.S., R.D. Germană, R.P. Ungară — se practică un astfel de sistem. Cred că în felul acesta am putea rezolva mai bine problemele decît să acționăm acum pentru înființarea unei alte rețele de aprovizionare.

Fără îndoială, așa cum a reieșit din numeroase opinii ale participanților la dezbatere, punerea în atenția factorilor de resort a necesității organizării unui sistem mai operativ de aprovizionare ritmică a activității de înnoire și adoptarea de măsuri concrete în acest sens ar fi de natură să scurteze sensibil durata ciclului de asimilare și să ridice calitatea produselor și a tehnologiilor noi. În paralel cu aceasta însă ar trebui mai bine valorificate rezervele și posibilitățile pe care le oferă sistemul actual de derulare a aprovizionării în diferitele sale verigi și etape componente (în special în ce privește funcționarea bazelor județene și a celor specializate de aprovizionare tehnico-materială), ceea ce ar permite sporuri substanțiale ale calității activității de asigurare a materiilor prime necesare, prin eforturi organizatorice proprii, fără investiții suplimentare.

Dezbatere organizată de
Bogdan PĂDURE
Cristian POPESCU

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

Costurile normate – cerință a reducerii costurilor totale de producție

ÎN CONTEXTUL măsurilor inițiate de partid pentru aplicarea în practica unităților economice a principiilor noului mecanism economico-financiar se înscriu și preocupările privind introducerea în întreprinderile industriale a unor metode evoluate de evidență, urmărire și control al costurilor de producție. Pentru a se putea acționa în domeniul reducerii costurilor — izvorul principal al creșterii eficienței economice — este necesar ca organele colective de conducere ale unităților economice să cunoască modul cum se cheltuiesc mijloacele materiale și bănești, dacă aceste cheltuieli se încadrează în nivelul prevăzut în normele de consum și de muncă și care sînt cauzele depășirilor de costuri.

Pentru realizarea acestei cerințe, la Întreprinderea de pompe „AVERSA" din București preocupările pentru introducerea metodei costurilor normate (standard) au început de mai mulți ani, parcurgîndu-se succesiv o serie de etape cum sînt: revizuirea tuturor tehnologiilor de fabricație, elaborarea nomenclatoarelor de produse, întocmirea listelor de componente ale fiecărui produs, definitivarea structurii articolelor de calculație specifice activității fiecărei secții de fabricație, elaborarea calculațiilor normate pentru fiecare reper, subansamblu și produs, stabilirea structurii abaterilor față de costurile normate, pentru fiecare secție și gruparea acestora pe cauze, organizarea evidenței și urmărirea abaterilor etc. Parcurgerea etapelor la care ne-am referit a necesitat un volum de muncă deosebit, colaborare permanentă a cadrelor economice din sectorul financiar-contabil cu cele din domeniul proiectării și tehnologiei.

Măsuri tehnico-organizatorice

SEMNALĂM în continuare cîteva dintre problemele de ordin metodologic cu care ne-am confruntat.

● Pentru sectorul de fabricație la cald, în costul normat al pieselor turnate s-au introdus două articole de calculație noi, și anume: „energie tehnologică" și „uzura S.D.V.-urilor cu destinație specială", cheltuieli care înainte de trecerea la metoda costurilor normate se includeau în categoria cheltuielilor comune ale secției (primul articol) și respectiv în costul produsului finit (al doilea articol).

● Potrivit sistemului de organizare a procesului de producție bazat pe metoda de lucru „cu semifabricate din producția proprie", s-a organizat și sistemul de urmărire a costurilor, fiind necesar a se elabora calculații normate pentru fiecare reper și subansamblu executat în regim de semifabricat din producție proprie, precum și pentru fiecare produs finit, prevăzut a se fabrica în anul de plan.

● Ținînd seama de faptul că producția se realizează în loturi de fabricație, a fost necesar să se stabilească cu exactitate mărimea optimă a lotului de fabricație, element deosebit de important în calculul manoperei pe reper și produs, prevăzută în documentația tehnologică pentru pregătirea locului de muncă, a utilajului și sculelor necesare efectuării fiecărei operații. În acest context s-a avut în vedere faptul că timpul normat pentru astfel de operațiuni se referă la un lot de fabricație, spre deosebire de timpul de lucru concret de execuție al fiecărei operații, care se referă la unitatea de produs.

● Pentru reperele și subansamblele executate în regim de „semifabricate din producție proprie" s-a convenit să se utilizeze pentru evaluarea producției de semifabricate și, respectiv, darea lor în consum, costul normat de secție, deci fără cota parte din cheltuielile generale ale întreprinderii, acestea din urmă incluzîndu-se direct în costul normat al produselor finite. Concomitent, s-a stabilit ca valabilitatea calculațiilor normate să fie de un an, urmînd ca toate modificările de norme de consum și de muncă efectuate pe parcursul anului de plan să fie considerate abateri, pînă la o nouă reeditare a calculațiilor valabile pentru anul următor.

Urmărirea abaterilor s-a realizat pe articole de calculație și în cadrul acestora pe feluri de abateri și pe cauzele care le-au generat, pe genuri de activități (producția de repere turnate, repere prelucrate, subansamble și produse finite), sistem care asigură concentrarea eforturilor asupra muncii de analiză și control.

Opțiuni privind adoptarea unor metodologii de lucru

ÎN ESENȚĂ, metoda costurilor normate constă în determinarea cu anticipație a costului fiecărui reper, subansamblu și produs, pe baza normelor de consum și de muncă (pentru cheltuielile directe de producție) și a planurilor de cheltuieli comune ale secției și generale ale întreprinderii (pentru cheltuielile indirecte de producție). Toate diferențele care apar în procesul de producție, în plus sau în minus față de costurile normate, sînt considerate abateri de la normele de consum și de muncă și de la planurile de cheltuieli indirecte.

Spre deosebire de metodele de calculație a costurilor bazate pe postcalcul, în care costul efectiv al fiecărui produs se calculează ori de cîte ori se repetă pe parcursul unui an execuția aceluiași produs, în cadrul metodei costurilor normate calculația se realizează o singură dată, înainte de execuția produselor. O astfel de calculație, elaborată la începutul fiecărui an, se utilizează pe tot parcursul anului de plan, urmărindu-se în mod distinct numai abaterile care apar față de costurile normate.

Un alt argument care pledează pentru utilizarea calculațiilor normate este și faptul că, în execuție, majoritatea consumurilor prevăzute în tehnologie pentru fabricarea unui produs nu se modifică, așa încît prin postcalcul s-ar repeta calculul pentru 90—95% din consumuri ori de cîte ori se fabrică același produs. Pentru realizarea acestor lucrări, postcalculația solicită un volum deosebit de mare de muncă, fără utilitate practică și fără eficiență în procesul decizional. Efectuarea cu anticipație a calculațiilor normate permite îndreptarea atenției factorilor de conducere de la fiecare nivel organizatoric asupra acelor consumuri care depășesc pe cele normate, considerate excepții.

O problemă majoră, hotărîtoare am putea spune, pentru aplicarea metodei, a constituit-o opțiunea pentru unul din procedeele de bază ale etapei colectării cheltuielilor și anume: adoptarea sistemului de colectare globală a cheltuielilor, pentru întreaga producție, pe articole de calculație și urmărirea distinctă a abaterilor pe feluri și cauze, într-un sistem similar, sau urmărirea costurilor normate și respectiv a abaterilor pe fiecare reper, subansamblu și produs.

Punînd față în față cele două sisteme de lucru, **am optat pentru prima variantă,** considerînd că aceasta permite o simplificare deosebită a muncii de calculație și, totodată, creează

condițiile necesare concentrării întregii atenții spre urmărirea, calcularea, evidențierea și analiza cauzelor producerii abaterilor. Cea de a doua variantă implică dublarea actualului volum de muncă, fiind necesară compararea tuturor consumurilor efective cu cele normate ; ținînd seama de varietatea mare de tipodimensiuni existente în fabricație, sistemul de lucru este deosebit de greoi și lipsit de operativitate.

Schematic, procedeul de lucru adoptat, potrivit primei variante la care ne-am referit, poate fi prezentat astfel :

A) — **Contul cheltuielile producției de bază — NORMATE**

DEBIT	CREDIT
— Colectarea lunară a cheltuielilor pe articole de calculație, conform normelor de consum și de muncă și a planurilor de cheltuieli indirecte.	— Decontarea producției executate, evaluate în costuri normate, pe baza bonurilor de predare.

B) — **Contul cheltuielile producției de bază — ABATERI**

DEBIT	CREDIT
— Colectarea lunară a abaterilor față de costurile normate, pe articole de calculație.	— Decontarea abaterilor, la finele lunii, în mod proporțional asupra produselor finite și asupra producției neterminate.

Soldul contului „Cheltuielile producției de bază" — NORMATE exprimă valoarea producției neterminate existentă la finele fiecărei luni în cost normat. Soldul contului „Cheltuielile producției de bază" — ABATERI, reflectă abaterile aferente producției neterminate rămase la finele fiecărei luni, cu care se corectează soldul producției neterminate în cost normat și se determină costul efectiv al producției neterminate ce se evidențiază în bilanțul contabil.

Conceptul de cost efectiv al produselor

APLICAREA cu bune rezultate în practica unităților economice a metodei costurilor normate impune, după opinia noastră, modificarea radicală a actualului concept privind costul efectiv.

În condițiile utilizării metodelor de calculație bazate pe postcalcul (ne referim în mod deosebit la metoda pe comenzi), optica celor care lucrează efectiv în domeniul calculației costurilor este aceea că la sfîrșitul fiecărei luni, după un volum de muncă deosebit, stabilesc costul efectiv al fiecărui reper, subansamblu și produs. Se înțelege desigur că prin cost efectiv se are în vedere un cost absolut real, riguros exact. Este evident că în aceste condiții se omite a se ține seama de faptul că, potrivit metodologiei specifice metodei pe comenzi, la sfîrșitul lunii, în funcție de situația concretă a fiecărei comenzi, decontarea producției și calculul costului efectiv se fac fie la cost planificat, pentru cantitățile predate parțial dintr-o comandă, fie la un nivel sub costul planificat, în situația în care costurile colectate pe acea comandă sînt sub cele planificate și, în sfîrșit, la cost efectiv, în situația închiderii comenzii. Rezultă în mod clar că prin metoda pe comenzi nu se poate asigura determinarea unui cost efectiv atît pentru fiecare produs în parte, cît și pentru întreaga producție fabricată.

Totodată, este necesar a menționa faptul că și în cazul comenzilor considerate închise, costul efectiv nu este cel real în toate cazurile, întrucît în practică se produc alunecări de costuri de la o comandă la alta, ca urmare, în primul rînd, a utilizării unor materiale comune mai multor comenzi. În acest mod, economiile care se înregistrează la sfîrșitul lunii la unele comenzi devin plusuri în perioadele următoare prin apariția costurilor ulterioare.

Sînt cîteva argumente pe care se întemeiază ideea modificării conceptului actual de cost efectiv, în sensul de a considera costul efectiv al fiecărui produs egal cu costul normat, iar al întregii producții — costul normat plus sau minus abaterile repartizate la finele lunii. Prin acest procedeu, întreaga producție se evaluează lunar în costuri normate, foarte apropiate de cele reale, costuri care conțin totalitatea consumurilor, nemaifiind influențate de costurile ulterioare sau de alți factori perturbatori. În privința abaterilor, considerăm că procedeul adoptat nu exclude posibilitatea ca în cadrul sistemului de urmărire și evidențiere a abaterilor să se poată identifica pentru abaterile mai importante și reperul, subansamblul și produsul la care se referă abaterea, aceasta numai pentru necesități de analiză, fără însă a se pune problema corectării costului unitar normat al produsului în cauză cu abaterile aferente.

Disciplină riguroasă în efectuarea cheltuielilor

PRINCIPALELE avantaje ce decurg din aplicarea metodei costurilor normate la nivelul întreprinderii noastre pot fi sintetizate astfel : a creat condițiile tehnice și organizatorice pentru urmărirea cu rigurozitate a fiecărui consum și încadrarea în planurile de cheltuieli indirecte ; a simplificat substanțial volumul de muncă în domeniul calculației efective, sporind operativitatea obținerii informațiilor privitoare la costurile fiecărui produs în raport cu normele de consum și de muncă ; a pus la dispoziția factorilor de decizie informații deosebit de prețioase, cu privire la abaterile care se produc față de consumurile normate, pe parcursul desfășurării procesului de producție ; s-a realizat o fundamentare a planului costurilor de producție la nivelul normelor de consum existente la începutul fiecărui an și s-au direcționat eforturile pentru reducerea consumurilor și pentru încadrarea în sarcina de micșorare a costurilor și respectiv pentru realizarea indicatorilor cheltuieli totale și materiale la 1 000 lei producție marfă ; a creat condițiile necesare pentru introducerea la fiecare loc de muncă a unui regim strict de economii.

Avantajele economice prezentate generic pot fi concretizate prin realizările obținute de întreprinderea de pompe „AVERSA". Astfel, pe trimestrul I a.c. față de media trimestrială realizată în anul 1980, costurile totale de producție au fost reduse cu 3,4 mil. lei. De asemenea, în aceeași perioadă s-au obținut economii de metal de 61,2 tone.

Este important de arătat că prin aplicarea metodei costurilor normate s-au creat premisele introducerii unei discipline riguroase în efectuarea cheltuielilor, așa încît orice consum de materiale sau manoperă peste normele prevăzute în documentația tehnică este evidențiat într-un document distinct (ca de exemplu : aviz de înlocuire de material, fișă suplimentară de manoperă, fișă singulară etc.) avizat de organele tehnice și aprobat de conducerea întreprinderii. Punînd în centrul atenției generale problema modului cum sînt cheltuite mijloacele materiale și bănești, colectivul întreprinderii a reușit, totodată, să realizeze principalii indicatori de plan pe trimestrul I a.c. și anume : producția marfă fabricată (101,1%), producția netă (102,8%), productivitatea muncii (103%), planul de export (110,5%), costuri totale la 1 000 lei producție marfă (—0,1 lei ‰), costuri materiale la 1 000 lei producție marfă (—0,1 lei ‰).

Concluzia principală care se desprinde din aplicarea metodei costurilor normate este aceea că prin urmărirea distinctă a costurilor normate și separat a celor care depășesc pe cele prevăzute în normele de consum și de muncă — operațiune care se realizează chiar pe parcursul desfășurării procesului de producție — se obțin informații deosebit de prețioase pentru toți factorii de decizie ca și pentru întregul colectiv de oameni ai muncii, pentru a putea interveni operativ în înlăturarea cauzelor producerii abaterilor și pe această cale să acționeze direct pentru reducerea costurilor de producție.

dr. Stere STATICA
contabil șef la Întreprinderea „AVERSA" — București

În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

MOBILIZARE AMPLĂ ÎN ACȚIUNEA DE AUTOAPROVIZIONARE

PLENARA Comitetului Central al Partidului Comunist Român din octombrie 1980, cu ocazia discutării planului pe anul 1981, alături de hotărîrea de a se realiza peste prevederile planului o producție suplimentară de bunuri de consum de circa 10 miliarde lei, a stabilit responsabilități importante în aprovizionarea cu bunuri și servicii a populației din toate zonele țării. În acest context, pentru realizarea unor produse cum ar fi carnea, laptele, legumele, ouăle și altele, răspunderea organelor județene sporește atît în ceea ce privește realizarea planului și asigurarea fondului central, cît și în ceea ce privește asigurarea consumului propriu. Concomitent, se are în vedere asigurarea unui cadru juridic adecvat care, promovînd principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și în profil teritorial, să ducă la o mai bună aprovizionare a populației. Potrivit legii privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte și legume, precum și decretului privind organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli, în condițiile creșterii răspunderii organizațiilor județene pentru asigurarea fondului central de produse, județele sînt stimulate, căpătînd largi competențe în orientarea și realizarea sarcinilor de plan, precum și în ceea ce privește folosirea unor produse realizate peste plan de către întreprinderile de pe raza fiecărui județ. Astfel, județele vor beneficia — peste ceea ce este stabilit prin normele de consum — pentru depășirea planului de producție, de o anumită cotă de produse de la fiecare întreprindere de stat sau cooperatistă. De asemenea, din achizițiile suplimentare realizate de la populație, de către unitățile achizitoare din zonă, județele vor dispune de 60% din producția de carne, lapte, iar la legume și ouă de o cotă cu mult mai mare. În anumite situații, potrivit noii legislații, o serie de unități economice care produc în anexe proprii diferite produse alimentare vor dispune în întregime de cantitățile realizate, în cadrul planului sau peste prevederile sarcinilor de plan.

Subliniind atenția pe care conducerea partidului nostru o acordă acțiunii de autoaprovizionare în vederea îmbunătățirii continue a consumului populației, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta: **„Acordăm... consiliilor populare răspunderi mai mari, atribuții sporite și lăsăm posibilitatea ca, pe baza obținerii de producții suplimentare în condițiile realizării efectivelor de animale, să se poată realiza un consum suplimentar. Doresc însă să fiu bine înțeles că acest consum suplimentar nu se poate asigura decît pe bază de producții suplimentare."**[1]) În conformitate cu aceste indicații, pe baza aplicării ferme a programului de măsuri stabilit pe 1981, atît pentru agricultură cît și pentru industrie, în vederea creșterii volumului bunurilor de consum destinate populației, organele locale teritoriale trebuie să treacă la acțiuni ferme, mobilizînd masele de oameni ai muncii ca atît în cadrul unităților economice din care fac parte, cît și prin gospodăria personală să contribuie din plin la valorificarea corespunzătoare a resurselor de care dispun pe plan local pentru mai buna satisfacere a cerințelor populației de bunuri de consum.

Rolul organelor și întreprinderilor comerciale

TRECÎND la aplicarea măsurilor stabilite de conducerea partidului cu privire la îmbunătățirea continuă a aprovizionării cu mărfuri a populației și creșterea contribuției în această privință a fiecărei zone, a fiecărei ramuri, întreaga activitate comercială este caracterizată printr-o evoluție deosebit de intensă și creșterea continuă a preocupărilor de implicare cu responsabilitate în organizarea și desfășurarea vastului complex de acțiuni privind autoaprovizionarea.

În acest context, organele și întreprinderile comerciale trebuie să-și înscrie activitatea pe coordonatele viitorului cu un program riguros de acțiuni, elaborat în lumina hotărîrilor plenarelor din octombrie și decembrie 1980, de o atenție deosebită urmînd să se bucure atît contribuția proprie la mărirea fondului de mărfuri pus la dispoziția populației, cît și îmbunătățirea continuă a sistemului de legături dintre furnizori și magazinele de desfacere, perfecționarea formelor de organizare și funcționare a unităților comerciale, extinderea formelor moderne de comerț, studierea cererii de mărfuri în profil teritorial și acordarea asistenței de specialitate diferitelor unități economice, meșteșugarilor particulari și altor categorii de populație ce își aduc contribuția la buna desfășurare a acțiunilor de autoaprovizionare.

În ceea ce privește contribuția proprie a comerțului la mărirea și diversificarea fondurilor de mărfuri puse la dispoziția populației din fiecare zonă a țării, precum și la îmbunătățirea modului de satisfacere a cererii de consum, sistemele noastre comerciale dispun de multiple posibilități. Ținînd seama de rolul important ce revine sectorului de alimentație publică în justa orientare a consumului alimentar, cît și în sporirea aportului comerțului la creșterea volumului de produse oferit populației din fiecare localitate, considerăm că în această direcție s-ar putea acționa în două direcții principale.

O primă direcție s-ar referi la dezvoltarea și diversificarea producției culinare. Acționînd cu fermitate în această direcție, în contextul preocupărilor sale de a contribui la îmbunătățirea consumului populației prin asigurarea unei alimentații variate, raționale a omului, organele comerciale — atît cele de stat cît și cele cooperatiste — vor trebui să treacă cu mai multă hotărîre la dezvoltarea, diversificarea și îmbunătățirea calității produselor culinare. În cadrul acțiunii de stabilire a sortimentelor orientative ce trebuie realizate și desfăcute pe tipuri de unități, la nivelul fiecărui județ, organele comerciale locale trebuie să concretizeze sortimentele respective pe fiecare unitate în funcție de amplasament, tipul și categoria unității, precum și mediul în care funcționează. Și lucrul cel mai important: fondul de marfă trebuie îmbogățit continuu din resursele proprii ale unităților, realizate prin gospodăriile anexe. De asemenea, această acțiune este necesar să fie însoțită de măsuri care să asigure și o bază tehnică corespunzătoare. Avem în vedere, în principal, organizarea unor carmangerii centrale și a unor laboratoare de cofetărie axate în special pe realizarea unor produse cu specific local tradițional și exercitarea unor influențe pozitive în legătură cu introducerea și promovarea în desfacere a unor produse ce au un rol important în asigurarea unui consum rațional, corespunzător noilor condiții impuse de viața modernă.

O a doua direcție are în vedere creșterea continuă a gradului de accesibilitate a populației la serviciile oferite de unitățile sectorului de alimentație publică. Este vorba de o mai mare atenție în ceea ce privește zonarea, profilarea și reorientarea rețelei pentru a o apropia cît mai mult de masele de consumatori, creșterea, diversificarea și facilitarea achiziționării de către populație a produselor culinare, îmbunătățirea continuă a nivelului de

1) **Nicolae Ceaușescu**: Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român — octombrie 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 30

servire a populației, precum și asigurarea unor servicii complementare care sînt tot mai solicitate de populație.

Rolul cantinelor restaurant

ÎNTRE ACȚIUNILE deosebite întreprinse atît pentru creșterea gradului de accesibilitate a populației la serviciile oferite de sectorul de alimentație publică, cît și pentru creșterea contribuției directe a comerțului la mărirea fondului de produse adus în circuitul comercial, de o mare atenție urmează să se bucure în continuare perfecționarea activității cantinelor restaurant.

În lumina importantelor sarcini ce revin comerțului, potrivit complexului de măsuri stabilit de plenarele C.C. al P.C.R. din octombrie și decembrie 1980, atît cu privire la asigurarea perfecționării pe mai departe a conducerii și planificării economico-financiare, cît și cu privire la autoaprovizionare, în contextul lărgirii continue a participării oamenilor muncii la adoptarea deciziilor, la toate nivelele vieții sociale și de stat, cantinele restaurant pot și trebuie să devină un instrument important în creșterea contribuției autoaprovizionării la sporirea fondurilor de mărfuri puse la dispoziția populației în profil teritorial.

Potrivit legislației în vigoare, cantinele restaurant sînt subordonate consiliilor populare care, prin organele lor comerciale de specialitate, asigură coordonarea activității acestora. În același timp, conducerea operativă a cantinelor restaurant este asigurată de comitete formate din reprezentanți ai personalului muncitor abonat, ai organelor sindicale, organizațiilor de tineret și de femei, ai conducerilor întreprinderilor al căror personal ia masa la cantină. Aceste comitete au largi atribuții în conducerea și gospodărirea unității. Adaptarea continuă a mecanismului economico-financiar la noile cerințe generate de creșterea puternică a forțelor de producție, avînd drept scop punerea de acord a cadrului organizatoric democratic cu mecanismul economico-financiar, în așa fel ca metodele de planificare și conducere să asigure o manifestare activă a tuturor organelor colective și a inițiativei maselor de oameni ai muncii, oferă un cadru de acțiune adecvat, prin intermediul acestor cantine restaurant, de mobilizare a unor forțe locale în acțiunile de autoaprovizionare.

În contextul noilor preocupări privind îmbunătățirea aprovizionării cu mărfuri a populației și creșterea contribuției organelor locale, prin organizarea unor acțiuni susținute de autoaprovizionare, cantinele restaurant trebuie avute în vedere ca unități social-economice puternice, cu o complexă activitate de producție și desfacere. Ținînd seama de modul de funcționare și conducere a cantinelor restaurant și de rolul important ce revine comitetelor sindicale și conducerilor întreprinderilor și organizațiilor socialiste în îndrumarea și sprijinirea activității acestora, organele comerciale locale și îndeosebi întreprinderile ce coordonează activitatea cantinelor restaurant trebuie să treacă, pe baza unor programe comune, la o lărgire considerabilă a bazei de producție proprie care este necesar să se realizeze în gospodăriile anexă ale acestor unități. Experiența acumulată pînă în prezent arată că acest lucru este pe deplin posibil prin aplicarea unor măsuri gospodărești bine gîndite. Între acestea se pot aminti : o inventariere, cu sprijinul consiliilor populare locale și al întreprinderilor pe lîngă care funcționează cantinele restaurant, a terenurilor din incinta unităților economice și sociale, precum și a altor terenuri ce pot fi atribuite în folosință spre a fi cultivate ; amenajarea și exploatarea unor grădini de legume și zarzavat ; amenajarea și exploatarea unor livezi (meri, peri, cireși, vișini, piersici, gutui etc.) ; organizarea în cadrul gospodăriilor anexă a unor creșcătorii și îngrășătorii de animale, creșcătorii amenajate și prevăzute și cu condiții pentru reproducție ; diversificarea bazei de producție a gospodăriilor anexă, prin amenajarea unor microcentre de semiindustrializare a unor produse legumicole sau fructe din grădinile și livezile proprii, realizînd cantitățile necesare consumului curent de murături, compoturi, gemuri, dulcețuri sau necesarul pentru iarnă la conservele legumicole ; amenajarea unor patiserii ; organizarea unor carmangerii care prin prelucrarea cărnii și subproduselor rezultate din sacrificarea animalelor din creșcătorii să realizeze toate preparatele de carne posibile ; organizarea și a altor microsecții de producție în cadrul acestor gospodării anexă, cum ar fi ciupercării, eleștee sau bazine piscicole etc.

Desigur, obiectivul tuturor acestor amenajări trebuie să-l constituie în principal buna organizare a cantinelor restaurant, diversificarea și ieftinirea meniurilor oferite abonaților. În același timp, însă surplusul de produse realizate în cadrul diferitelor sectoare ale gospodăriei anexe (grădini de legume și zarzavat, livezi, creșcătorii și îngrășătorii de animale, carmangerii, microcentre de semiindustrializări, ciupercării etc.) poate fi valorificat prin bufete, chioșcuri sau unitățile mobile pe care cantinele restaurant au dreptul să le organizeze potrivit legii, contribuind astfel atît la îmbunătățirea aprovizionării personalului muncitor din zona respectivă, cît și la creșterea eficienței unităților respective. Amintim faptul că, potrivit legii, cantinele restaurant sînt scutite de impozitul pe circulația mărfurilor și că, de asemenea, nu varsă la buget eventualele beneficii ce se realizează din funcționarea lor pe regim de restaurant sau din cadrul activității unităților ce le aparțin. Toate aceste beneficii sînt folosite pentru îmbunătățirea și ieftinirea meniurilor fixe și pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale pe care cantinele restaurant o au la dispoziție.

Un alt mare avantaj pe care îl prezintă sistemul de organizare și funcționare a cantinelor restaurant și pe care organele comerciale trebuie să-l folosească din plin constă în faptul că prin intermediul organelor sindicale, organizațiilor de tineret și de femei, ce fac parte din comitetele de conducere ale acestor unități pot fi mobilizate mase largi de oameni ai muncii din întreprinderile pe lîngă care funcționează respectivele unități, pentru a-și aduce aportul direct la cultivarea sau exploatarea grădinilor de zarzavat, a livezilor, creșcătoriilor de animale sau altor microsecții din gospodăriile anexă. Se înțelege, însă, că într-o asemenea viziune, activitatea de autoaprovizionare nu mai poate fi redusă la laturile ei administrative, înțelese în mod funcționăresc. Ea presupune în acest caz o îmbinare a muncii economico-financiare cu o intensă muncă politică în rîndul oamenilor pentru a-i face să înțeleagă că de munca lor depind buna aprovizionare, diversificarea meniurilor, precum și creșterea și diversificarea sortimentelor de produse pe care le pot achiziționa din bufetele de incintă, chioșcurile sau punctele mobile organizate de cantinele restaurant.

Organizarea producției în gospodăriile populației

O MARE ATENȚIE este necesar a fi acordată de către organele comerciale, în contextul creșterii importanței diferitelor acțiuni de asigurare pe plan local a celei mai mari părți de produse alimentare destinate aprovizionării populației, sistemului de relații realizate cu unele categorii de populație ce se oferă să contracteze cu întreprinderile comerciale diferite cantități de legume, fructe sau alte produse alimentare. În acest caz este necesar a se realiza, la nivelul consiliilor populare locale, echipe mixte formate din specialiști ai diferitelor organe implicate în acțiunea de autoaprovizionare, în vederea asigurării asistenței de specialitate pe multiplele planuri în care aceasta se face necesară. Alături de asistența agrotehnică, zootehnică, fitosanitară și altele, realizată de organele de specialitate, comerțului îi revin sarcini deosebite, în special pe linia urmăririi evoluției producției contractate și preluării operative a cantităților ajunse la scadență, în vederea reducerii la minimum a perisabilităților sau degradării produselor. Aceasta pentru a putea oferi în permanență populației produse proaspete, ieftine și de bună calitate, iar pe de altă parte, pentru a se evita crearea unor pagube în dauna producătorilor, fenomen care ar putea afecta bunele intenții și entuziasmul acestora, determinînd reținerea pe viitor a unora de a mai contribui la acțiunile de autoaprovizionare. Organele comerciale ar putea gîndi, de asemenea, și la un sistem operativ de preluări directe prin intermediul unor unități cu amănuntul care să fie aprovizionate de aceste categorii de producători, cu respectarea strictă a spiritului de exigență necesar sistemelor de recepție.

Dezvoltarea permanentă a orașelor și comunelor țării, ca unități teritorial-administrative de bază ale societății noastre, ca centre economice puternice, capabile să asigure condiții de muncă și de viață optime locuitorilor lor, presupune participarea intensă a acestora la rezolvarea operativă a problemelor economice și sociale cu care se confruntă, în așa fel ca înseși unitățile teritorial-administrative: comune, orașe și județe să poată trece treptat la autoconducere și autogestiune economico-financiară.

dr. D. PATRICHE

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

Antrenarea tuturor forțelor de la sate pentru realizarea exemplară a lucrărilor recoltei de cereale

PRIN VOLUMUL mare de lucrări și prin complexitate, recoltarea culturilor de vară se înscrie ca una dintre cele mai importante campanii agricole. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut organelor de partid și organismelor din agricultură să treacă imediat la pregătirea temeinică a campaniei agricole de vară, în vederea recoltării și valorificării fără pierderi a producției de cereale.

Pe baza indicațiilor date, ca și a soluțiilor stabilite, lucrătorii din agricultură s-au mobilizat, în toate compartimentele și cu toate forțele, pentru a asigura condiții optime de executare a lucrărilor specifice acestei etape.

Stringerea recoltei — în timp cît mai scurt și fără pierderi

ÎN PREGĂTIREA actualei campanii agricole se are în vedere, în primul rînd, **asigurarea bazei tehnice și materiale** în toate unitățile agricole de producție, astfel încît **recoltarea, transportul producției, strînsul paielor, eliberarea terenului și însămînțarea culturilor duble să se efectueze în timpul cel mai scurt,** respectînd întrutotul prevederile normelor pentru executarea lucrărilor agricole de bază la culturile de cereale și plante tehnice.

În acest scop, programul de desfășurare a lucrărilor, detaliat pe județe și unități agricole de producție, prevede ca recoltarea cerealelor păioase să fie **eșalonată calendaristic** — în funcție de zonele pedoclimatice și culturi — astfel : orzul și orzoaica de toamnă, în trei zile bune de lucru ; grîul și orzoaica de primăvară, în 8—10 zile bune de lucru ; eliberarea terenului de paiele de orz concomitent cu recoltatul și de paiele de grîu la cel mult două zile după recoltare ; transportul producției concomitent cu recoltatul, direct de la combine ; însămînțarea culturilor duble — la care se va acorda prioritate legumelor și porumbului boabe pe suprafețele irigate — în 2—3 zile de la recoltare, folosind cu precădere la pregătirea terenului și semănat toate tractoarele A—1800, organizate în formații mari.

Prin **folosirea corespunzătoare a bazei tehnice de recoltare existente** (combine, prese de balotat), precum și a parcului de mijloace de transport, recoltarea întregii suprafețe cultivate cu cereale păioase se poate face în perioadele optime prevăzute, cu condiția **utilizării depline a timpului de lucru.**

Pentru realizarea integrală a programului de culturi duble, sarcină deosebit de importantă în vederea asigurării bazei furajere, ca și pentru obținerea unor cantități suplimentare de legume, o atenție deosebită va trebui acordată eliberării operative de paie a terenului și însămînțării tuturor suprafețelor prevăzute în program. Pentru aceasta ne-am organizat și dispunem de semințe, îngrășăminte chimice, erbicide, ca și de utilajele agricole necesare.

Măsuri deosebite au fost luate pentru aplicarea întocmai a indicației secretarului general al partidului privind **transportul producției direct de la combine la locurile de depozitare,** eliminînd cu desăvîrșire practica depozitării intermediare pe pămînt, sub cerul liber, care poate duce la deprecieri, sau chiar la pierderi din recoltă. În acest sens, pe lîngă asigurarea mijloacelor de transport s-a acționat intens pentru pregătirea depozitelor. În prezent sînt asigurate în totalitate spațiile pentru preluarea producției de grîu, orz și orzoaică, destinată fondului de stat și fabricilor de nutrețuri combinate, iar lucrările de reparații la silozuri și magazii sînt, practic, terminate. De asemenea, sînt pregătite aparatele de laborator pentru analiza calității produselor, ca și instalațiile de mecanizare a preluării acestora.

Totodată, specialiștii întreprinderilor de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice stabilesc, în fiecare județ, puncte suplimentare de recepționare, pentru a face față solicitărilor de preluare în zilele și orele de vîrf, ca și în cazul unor condiții meteorologice deosebite.

Flux tehnologic precis, disciplină industrială

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor acestei campanii — operativitate, eficiență, valorificare maximă a producției — presupune o disciplină deosebită din partea specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură, sprijin activ și la timp din partea sectoarelor și unităților cu care colaborăm, astfel încît să se realizeze un flux tehnologic fără dereglări și întreruperi.

Pentru aceasta se impune ca toate consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, fiecare unitate agricolă de producție să-și definitiveze de îndată propriul plan operativ de campanie, cu sarcini, termene de execuție și răspunderi concrete pentru fiecare membru al biroului executiv, șef de fermă și de formație. În mod deosebit trebuie să se aibă în vedere :

- **ÎN PERIOADA DE PREGĂTIRE A RECOLTĂRII :**

— recepționarea tractoarelor, combinelor și celorlalte mașini agricole care vor fi folosite în această campanie pentru confirmarea **calității reparațiilor.** O atenție deosebită trebuie dată la recepționarea combinelor de recoltat, verificării punctelor prin care se pot produce pierderi de boabe ;

— **inventarierea,** de către specialiștii agricoli, **a solelor și a stadiului de coa-**

cere a culturilor, stabilindu-se ordinea de recoltare ;

— aducerea formațiilor complexe de mecanizare la capătul solelor, cu 2—3 zile înainte de începerea efectivă a recoltatului ;

— organizarea, de către birourile executive ale consiliilor unice agroindustriale, a **instruirii** mecanizatorilor, specialiștilor și celorlalte cadre care participă la executarea lucrărilor din campanie, pentru cunoașterea **tehnologiei de lucru** la recoltare, la livrarea producției și la eliberarea terenului de paie, corelată cu însămînțarea culturilor duble ;

— pregătirea fiecărei sole, înainte de începerea recoltatului — șeful formației fiind obligat să asigure curățirea marginilor, deschiderea parcelelor de lucru pentru fiecare combină, stabilirea drumurilor de acces etc. ;

— mobilizarea generală a forțelor mecanice și manuale din toate unitățile agricole de producție pentru **terminarea prașilelor**, așa încît **declanșarea lucrărilor de recoltare a cerealelor să coincidă cu încheierea celor de întreținere a culturilor**, pentru ca specialiștii, conducerile și ceilalți lucrători să-și poată concentra toate forțele la strîngerea recoltei. În programul întocmit au fost stabilite suprafețele pe care se vor executa lucrările necesare, în funcție de cultură, suprafață erbicidată și sistemul de aplicare a erbicidelor. Suprafețele și culturile erbicidate total nu vor fi întreținute mecanic, decît în cazuri de excepție, pe vetrele de buruieni cu frunza lată, necombătute de aceste erbicide ; pe restul suprafețelor trebuie continuate prașilele mecanice și manuale, în funcție de gradul de îmburuienare și tasare a solului. Avem dotarea tehnică, în toate județele, pentru executarea prașilei mecanice la intervalele necesare pe întreaga suprafață ocupată cu culturi prășitoare. Lucrările de întreținere trebuie executate cu agregatele grupate în formatii mari (administrînd concomitent și îngrășămintele chimice prevăzute în tehnologie) și cu aceiași mecanizatori care au executat semănatul, ceea ce va întări răspunderea lor pentru calitatea lucrării și menținerea densității stabilite. Specialiștii din unități trebuie să controleze permanent, pe teren, calitatea și densitatea, iar unde e nevoie, să completeze toate golurile din culturi, mai ales pe suprafețele unde plantele au dispărut, datorită excesului de umiditate.

● ÎN PERIOADA DE EFECTUARE A RECOLTĂRII :

— organizarea **executării în flux a tuturor lucrărilor** din campania de vară, **respectînd ordinea tehnologică** a acestora — în care scop tractoarele, combinele și celelalte mașini agricole, inclusiv mijloacele de transport, vor fi organizate în formații complexe, conduse de specialiști ca șefi de formații (vezi caseta) ;

— asigurarea semințelor pentru însămînțările din toamnă. Aceasta este o problemă de mare importanță ; în anii trecuți, multe unități au folosit semințe de slabă calitate, ceea ce a dus la un consum exagerat de sămînță la hectar și la densități necorespunzătoare. Loturile semincere de grîu și orz trebuie recoltate la umiditatea corespunzătoare păstrării germinației (maximum 16%), sămînța urmînd a fi condiționată concomitent cu sau imediat după recoltare și depozitată în condițiile bune de păstrare.

În această perioadă se impune ca toate cadrele de conducere, toți specialiștii să fie în cîmp, în mijlocul mecanizatorilor și cooperatorilor, pentru controlul calității lucrărilor de întreținere și al aplicării măsurilor de pregătire a campaniei, astfel încît **la începutul recoltării să fie create toate condițiile pentru efectuarea ei rapidă și fără pierderi.**

Teodor CHEȚAN
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Formația complexă

Formația complexă este constituită din formații specializate, iar din însumarea activității acestora rezultă procesul complet de recoltare. Astfel, în cadrul unui consiliu unic sau unei unități agricole, o formație complexă se compune din :

● formație specializată pentru recoltarea și transportul producției principale (module de cîte 4 combine C—12 în zonele de șes și 3 combine C—12 în zonele colinare, cu mijloacele de transport) ;

● formație specializată pentru strîngerea producției secundare (prese, dotate obligatoriu cu platforme pentru baloți și mașini de adunat în căpițe) ;

● formații specializate pentru însămînțarea culturilor duble (tractoare, pluguri, discuri și semănători).

Formația complexă este condusă de un șef de formație, care răspunde direct de recoltare, ajutat de alți doi specialiști, care răspund de activitatea celorlalte formații specializate.

În scopul asigurării funcționării neîntrerupte a tuturor utilajelor, fiecare formație trebuie să fie deservită de o echipă de depanare, dotată cu atelier mecanic, piese de schimb, materiale, precum și mecanici de reparații cu o bună calificare.

În ce privește organizarea și funcționarea utilajelor de recoltare este necesar să se asigure :

— lucrul combinelor în două schimburi (orele 5—13 și 13—21), pentru a se obține un randament maxim ;

— dimensionarea parcelelor ca mărime, astfel încît să se asigure pentru fiecare combină timpul de lucru pentru întreaga zi — fiind interzisă mișcarea utilajelor de la o parcelă la alta, în timpul orelor de lucru.

AGRORAMA

DUPĂ opinia specialiștilor, deficitul mondial de proteine va depăși în anul 2000 cifra de 25 milioane de tone, față de circa 10 mil. tone în 1980. Pe de altă parte, și în domeniul creșterii intensive a animalelor se va manifesta un „gol" de 22 mil. tone (echivalent diferite turte și făinuri furajere).

Căile de rezolvare a acestor probleme au constituit nu demult obiectul unui colocviu internațional, care a reunit la Paris experți din circa 30 de țări. După cum s-a relevat în cadrul dezbaterilor, există relativ puține șanse ca agricultura să poată răspunde la o asemenea cerere sporită. Una dintre căile promițătoare de soluționare o constituie cultivarea pe scară industrială a unor microorganisme furnizoare de proteină. Ca „substrat" pentru astfel de culturi pot servi substanțe de origine fosilă (parafine, metanol etc.) sau de altă natură (melasă, zer, celuloză, reziduuri rezultate din vinificație ș.a.).

Această metodă are avantajul de a putea fi aplicată independent de condițiile geografice sau climatice, iar procesele pot fi pe deplin controlate de om. Pe de altă parte, chiar dacă — pentru a elimina deficitul de proteine estimat pentru anul 2000 — s-ar recurge numai la petrol, cantitatea necesară ar reprezenta ceva mai puțin de 1% din consumul său actual pe plan mondial. De altfel, asemenea instalații — experimentale sau cu caracter industrial — pentru sinteza proteinei funcționează într-o serie de țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare, printre care și România.

FOLOSIREA instalațiilor de captare a energiei solare și-a dovedit avantajele și în uscarea cerealelor. Gradul de eficacitate al colectorilor solari este de 60—80% la o insolație puternică și de 40—60% cînd insolația este redusă. Cele mai bune rezultate se obțin cînd temperatura aerului de uscare este cît mai uniformă ; pentru uscarea pe timpul nopții și în perioade cu cerul acoperit, se folosește înmagazinarea energiei termice prin încălzirea unei cantități de apă sau pietriș.

LA Institutul de microbiologie și virusologie al Academiei de Științe a U.R.S.S. a fost pusă la punct o metodă care înlesnește alegerea, pentru fiecare zonă, a soiurilor de plante cele mai adecvate sub raportul rezistenței la frig, respectiv la uscăciune, precum și din punctul de vedere al proprietăților de coacere, prin analiza rapidă — în numai două ore — a calităților diferitelor soiuri. Prin presarea și uscarea citorva grăunțe de cereale se extrage din ele conținutul lichid ale cărui molecule, supuse acțiunii unui cîmp electromagnetic alternativ exterior, dau un spectru de oscilații de unde, care oferă informații asupra compoziției chimice și altor caracteristici ale soiului respectiv. Pe baza acestor parametri se poate aprecia oportunitatea cultivării lui într-o anumită zonă climatică fără verificarea multianuală a cerealelor în lan.

Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția

ÎN CADRUL preocupărilor existente în întreaga economie pentru realizarea unei calități noi, superioare, a întregii activități, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția reprezintă un factor major de sporire pe multiple planuri a eficienței. Desfășurată în cadrul organizatoric favorabil creat de conducerea de partid și de stat pentru participarea activă și efectivă a cercetării din învățămîntul superior la sprijinirea unităților economice, **colaborarea dintre Academia de Studii Economice și Întreprinderea de mașini electrice București** se înscrie printre realizările notabile în acest domeniu.

Unitate industrială importantă în cadrul industriei constructoare de mașini, Întreprinderea de mașini electrice din București a acordat și acordă o atenție deosebită perfecționării continue a organizării producției și a muncii, ca pîrghie valoroasă de sporire a eficienței. Pentru ridicarea nivelului de organizare a producției și a muncii, conducerea întreprinderii a solicitat sprijinul unor institute de învățămînt superior, finalizat, printre altele, prin realizarea unor **contracte** de cercetare științifică cu Academia de Studii Economice, pe baza cărora eforturile comune au fost orientate spre :

1 Cunoașterea cît mai exactă a capacității de producție existente și a gradului de folosire a acesteia. În acest scop a fost elaborat de către un colectiv de cercetare de la Academia de Studii Economice un studiu complex intitulat „Calculul și optimizarea capacităților de producție", pe baza căruia s-a realizat o dimensionare riguroasă a capacității de producție pe cele trei secții ale întreprinderii, precum și o analiză detaliată a situației folosirii fondurilor fixe. Pentru calculul capacității de producție s-a folosit atît metodologia oficială, recomandată de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și o metodă de calcul recomandată de literatura de specialitate, în funcție de veriga conducătoare, pe baza produsului reprezentativ. Calculul efectuat pentru dimensionarea capacității de producție a evidențiat faptul că prin eforturi susținute și în condițiile unei structuri optime de producție, întreprinderea dispune de potențialul productiv necesar îndeplinirii sarcinilor sporite ce-i revin pe anul 1981. Iată un exemplu semnificativ : studiul efectuat a permis să se aprecieze că un substanțial spor de capacitate disponibilă ar apărea dacă pentru secțiile I și a II-a ale întreprinderii s-ar organiza o unitate structurală de prelucrări mecanice după principiul tehnologic, comună pentru ambele secții, renunțîndu-se la forma actuală de organizare, cînd fiecare secție dispune de grupa de utilaje de prelucrări mecanice și își livrează reciproc anumite piese prelucrate, și care are ca principal inconvenient utilizarea incompletă a potențialului productiv din cele două secții.

2 Evidențierea rezervelor de creștere a volumului producției, direcție în care un punct central de concentrare a eforturilor l-a constituit determinarea cu ajutorul calculatorului electronic a sortimentului optim, cu funcții de optimizare privind folosirea completă a fondului de timp disponibil și maximizarea beneficiului întreprinderii. Pe baza aplicării programului privind stabilirea sortimentului optim a rezultat că, în condițiile adoptării acestui sortiment care respectă cerințele fabricării produselor și cantităților prevăzute în planul pe 1981, s-ar putea obține un spor substanțial de beneficii.

Totodată, **o atenție deosebită s-a acordat adoptării, pe baza unor studii aprofundate, a unui amplu program de măsuri tehnico-organizatorice care să asigure creșterea productivității muncii pe baza creșterii producției nete.** Elaborarea studiului pe această temă de către cadrele didactice și studenții Catedrei de conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale a necesitat studierea detaliată a situației producției nete, a nivelului productivității muncii, prevăzîndu-se un ansamblu de măsuri care să asigure creșterea acestora, pe baza unei analize-diagnostic a activității întreprinderii, fundamentată pe analiza dinamicii principalilor indicatori, a unei analize de ansamblu a dinamicii costurilor și a cheltuielilor materiale în corelație cu volumul producției marfă, a cauzelor unor nerealizări, în acest fel punîndu-se în evidență căile principale de reducere a cheltuielilor materiale. Măsurile elaborate de colectivul de cercetare din cadrul A.S.E. împreună cu specialiștii din I.M.E.B. au fost introduse în planul de măsuri tehnico-organizatorice al întreprinderii pe 1981, urmînd a fi aplicate în funcție de obținerea fondurilor de investiții necesare ; ele prezintă o eficiență economică ridicată, concretizată în creșterea volumului producției și reducerea cheltuielilor materiale (de altfel, prin cumularea efectelor măsurilor propuse s-a estimat posibilitatea, pe anul 1981, a îndeplinirii și depășirii producției nete).

Atenția deosebită acordată de conducerea întreprinderii ridicării nivelului de organizare a producției și a muncii s-a reflectat în obținerea unor indicatori economici superiori comparativ cu perioadele anterioare. Astfel, o analiză succintă a unor indicatori principali în primul trimestru din acest an, în comparație cu indicatorii din trimestrul patru al anului 1980, evidențiază faptul că productivitatea muncii a crescut cu 10,6%, producția netă cu 8,5%, producția marfă cu 6,6%, în condițiile reducerii numărului mediu scriptic de lucrători ; la obținerea acestor rezultate a contribuit în mod direct și aplicarea măsurilor propuse în studiile amintite.

3 Organizarea producției la atelierul debitare-construcții metalice a constituit tematica unui alt studiu care a făcut obiectul unui contract de cercetare științifică, pornind de la premisa că acest atelier influențează în mod direct asupra ritmicității și continuității desfășurării activității în celelalte secții de producție.

Colectivul de cercetare din A.S.E., analizînd variantele de organizare a fluxului tehnologic la atelierul debitare-construcții metalice, elaborate de specialiștii din cadrul I.E.M.B., a determinat împreună cu aceștia o variantă optimă de reorganizare a fluxului de fabricație. Această variantă, adoptată de conducerea întreprinderii, urmează a fi aplicată în cursul acestui an. Ea va da posibilitatea folosirii mai bune a capacității de producție existente, perfecționării activității de depozitare, utilizării mai raționale a suprafețelor de producție. Un loc special în cadrul propunerilor de perfecționare a organizării acestui atelier îl ocupă folosirea tehnicii firelor de așteptare pentru dimensionarea optimă a necesarului de fierăstraie automate, precum și evidențierea modalității practice de utilizare a pachetului de programe Crocodil, pentru croirea optimă a laminatelor din tablă, cu ajutorul calculatorului electronic. Soluțiile implementate și în curs de aplicare au avut efecte pozitive asupra reducerii cheltuielilor de producție. Astfel, numai în primul trimestru al anului 1981, comparativ cu 1980, cheltuielile materiale au scăzut cu circa 19 lei ; pe ansamblul atelierului, prin aplicarea măsurilor se estimează o creștere substanțială a volumului de producție, cu

30 milioane lei anual, în condițiile îmbunătățirii tuturor celorlalți indicatori economici ai atelierului.

4 **Organizarea muncii pe principii ergonomice** a constituit un obiectiv important al preocupărilor desfășurate în cadrul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, materializat și el într-un contract de cercetare intitulat „Creșterea productivității muncii prin organizarea ergonomică a muncii în secțiile I și II". Cercetarea, care a cuprins cca. 150 de locuri de muncă reprezentative, indicate de serviciul de organizarea producției și a muncii din întreprindere, s-a orientat către : ● verificarea aptitudinilor psihologice și fiziologice la cca. 1 400 de muncitori, pe această bază formulîndu-se recomandări precise, pe persoane, cu privire la mai buna lor utilizare viitoare ● consultarea oamenilor muncii, pe baza unui chestionar cu circa 130 de întrebări, asupra unor probleme sociologice și de organizare ergonomică a muncii menite să sporească productivitatea muncii fără a solicita noi fonduri importante de investiții ● analizarea bioritmurilor a peste 1 400 de muncitori și elaborarea de recomandări cu privire la programarea în schimburi, planificarea concediilor, alcătuirea formațiilor de lucru.

Rezultatele cercetării, la care au participat activ și specialiștii serviciului de organizare, au scos în evidență următoarele **soluții** care, odată implementate, vor avea ca efect îmbunătățirea organizării muncii și implicit creșterea productivității :

● dezaglomerarea spațiilor de muncă pentru a elimina consumul de timp necesar mutării din loc în loc a semifabricatelor aflate în așteptare ;

● îmbunătățirea concepției constructive a sculelor, deoarece folosirea unor scule necorespunzătoare duce la manipulări suplimentare și la diminuarea calității ;

● generalizarea, pe cît posibil, a poziției de lucru așezat, cu condiția reproiectării unor mașini și locuri de muncă ;

● aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă prîn folosirea unor muncitori alimentatori și a unor mijloace de transport adecvate ;

● îmbunătățirea metodelor de muncă pe baza principiilor economiei de mișcări ;

● utilizarea eficientă a timpului de muncă, prin eliminarea tuturor componentelor sale neproductive.

PE BAZA APLICĂRII soluțiilor propuse de colectivul de cercetare se estimează posibilitatea obținerii unor creșteri substanțiale ale productivității muncii în special, și a eficienței economice în general. Acțiunea de implementare a soluțiilor oferite de contractele de cercetare încheiate între A.S.E. și I.M.E.B. este în plină desfășurare, ea avînd loc sub asistența de specialitate a cadrelor didactice care au participat la elaborarea proiectelor.

C. SEDERIAȘ
director general-adjunct al Centralei industriale de mașini și motoare electrice,
C. BĂRBULESCU
șeful catedrei de Conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale din cadrul Academiei de Studii Economice București

UN EVENIMENT DE MARE ÎNSEMNĂTATE

(Urmare din pag. 3)

bunătățit conținutul activității lor, s-a acumulat o experiență pozitivă în exercitarea atribuțiilor sporite ce le revin. Aceasta trebuie să fie baza de pornire pentru ca și în acest domeniu, cincinalul calității și eficienței să înscrie un progres marcant, organismele democrației muncitorești — sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, în strînsă colaborare cu sindicatele — să acționeze efectiv **ca foruri de dezbatere responsabilă și soluționare justă, operativă a tuturor problemelor.** Perfecționîndu-și stilul și metodele de muncă, ele au datoria să promoveze ordinea și disciplina, organizarea științifică a producției și a muncii, buna gospodărire a avutului obștesc, să sprijine afirmarea plenară a tot ceea ce este nou și înaintat, a fermității și exigenței muncitorești, a experienței și înțelepciunii colective.

Îndeosebi trebuie intensificată dezbaterea problemelor cu oamenii muncii, în consiliile de conducere, în adunările generale, prin realizarea unui climat propice dezbaterilor, atragerea colectivelor de specialiști, a comisiilor pe domenii la elaborarea în mai multe variante a soluțiilor de rezolvare, prin consultarea sistematică a colectivelor din secții și ateliere, fructificînd capacitatea creatoare a muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, economiștilor, maiștrilor, a tuturor cadrelor cu o bogată experiență profesională, a tuturor celor ce pot aduce o contribuție la îmbunătățirea întregii activități economice.

Se impune ca în activitatea consiliilor să sporească aportul reprezentanților oamenilor muncii, fiecare membru să aibă sarcini și răspunderi bine stabilite, să cunoască aprofundat problemele din secția sau compartimentul în care-și desfășoară activitatea, ca și problemele de ansamblu ale întreprinderii, să fie antrenat la adoptarea hotărîrilor și la îndeplinirea acestora, să raporteze periodic despre stadiul îndeplinirii obiectivelor ce i-au fost încredințate din programul de muncă. În același timp, biroul executiv, directorul au obligația de a-i informa permanent pe toți membrii consiliului în ce privește mersul realizării principalilor indicatori de plan, aplicarea în condițiile specifice a hotărîrilor de partid și de stat, modul de rezolvare a problemelor cu care se confruntă unitatea, a propunerilor făcute de oamenii muncii, a hotărîrilor adoptate de adunarea generală și a propriilor decizii ale consiliului. Un asemenea mod de lucru, participativ și responsabil, reprezintă o trăsătură indispensabilă a muncii și conducerii colective, o condiție de neînlocuit pentru inițierea și desfășurarea cu succes a unor acțiuni bine fundamentate și eficiente.

Manifestîndu-se ca adevărate foruri de decizie, de conducere ale clasei muncitoare, adunările generale — chemate să dezbată problemele fundamentale ale unităților, măsurile care se impun în fiecare etapă pentru realizarea planurilor de producție în condițiile unei calități superioare a întregii activități — trebuie să-și exercite pe deplin și cu toată exigența dreptul și obligația de **control asupra muncii consiliilor,** să-i tragă la răspundere pe acei membri ai acestor organe care nu și-au îndeplinit mandatul încredințat. În acest sens, Congresul urmează să dezbată măsura propusă de conducătorul partidului și statului nostru, privind investirea adunărilor generale cu dreptul de a confirma periodic sau, după caz, de a revoca nu numai membrii aleși, ci și pe cei numiți ai consiliilor, inclusiv cadrele de conducere. Aceasta va așeza relațiile de reprezentare și răspunderile pe o bază corespunzătoare autoconducerii reale.

Congresul va alege — într-o nouă componență, considerabil lărgită și cu o pondere net majoritară a elementului muncitoresc — Consiliul Național al Oamenilor Muncii. După cum se evidențiază în proiectul Tezelor pentru Congres, crearea acestui organism, avînd în fruntea sa pe cel mai stimat și iubit fiu al poporului român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a dat valențe noi, superioare afirmării tot mai puternice a rolului clasei muncitoare în conducerea întregii vieți economico-sociale, dezvoltării democrației muncitorești, atragerii întregului popor la exercitarea puterii de stat. Participanții la congres vor alege, dintre candidații desemnați în adunările din unități — potrivit caracterizării făcute de secretarul general al partidului — pe **„cei mai destoinici și mai pricepuți și, în același timp, oameni cu spiritul cel mai revoluționar"**, pe **„acei muncitori, ingineri, specialiști care se bucură de încrederea deplină a colectivelor în mijlocul cărora își desfășoară activitatea, să reprezinte cu cinste aceste colective și, totodată, să constituie o garanție că, împreună cu reprezentanții celorlalte întreprinderi, acest mare forum, care este Congresul, și apoi Consiliul Național — de 1 500 de oameni — va ști să conducă pînă la congresul următor activitatea consiliilor oamenilor muncii, să asigure înfăptuirea neabătută a sarcinilor din toate domeniile"**.

Noua etapă a dezvoltării României, îndeplinirea celui de-al 7-lea cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului presupun sporirea rolului și atribuțiilor Consiliului Național al Oamenilor Muncii, definirea mai cuprinzătoare a locului acestuia în sistemul conducerii activităților economico-sociale, a relațiilor lui cu organismele de stat.

REALIZĂRILE cu care colectivele unităților socialiste întîmpină al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii demonstrează interesul deosebit cu care este așteptat cel mai reprezentativ forum al clasei noastre muncitoare, convingerea că hotărîrile pe care acesta le va adopta vor ridica la un nivel și mai înalt democrația socialistă, vor asigura întărirea și mai puternică a rolului conducător al partidului în toate domeniile, vor da un puternic imbold eforturilor pentru îndeplinirea cincinalului, pentru înaintarea fermă a patriei noastre pe drumul luminos al socialismului și comunismului, al bunăstării și fericirii.

CREȘTEREA POPULAȚIEI ȘI POLITICA DEMOGRAFICĂ (II)

Mutații de amploare

SCHIMBĂRI calitative importante caracterizează populația activă a țării. Acestea se referă atît la ratele de activitate, la repartiția populației active pe sectoare, cît și la „stocul de învățămînt". Să remarcăm mai întîi gradul înalt de ocupare al resurselor de muncă : se estimează că aproximativ 82% din populația în vîrstă de 15—60 ani este ocupată în una din ramurile economiei naționale. Cît privește proporția populației active în întreaga populație a țării, ea oscilează, în diverși ani, în jurul valorii de 50%. Creșterea populației active de la recensămîntul din 1966 la cel din 1977 este relativ modestă și se explică în special prin factori demografici și educaționali, în schimb modificările ratelor de activitate și repartiției pe sectoare sînt evidente, pronunțat calitative (vezi și tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ratele de activitate (%) ale populației masculine și feminine la recensămintele din 1956, 1966 și 1977

Grupa de vîrstă	Masculin			Feminin		
	1956	1966	1977	1956	1966	1977
TOTAL	67,2	60,7	55,2	52,7	48,1	45,1
14—19 ani	32,2	40,3	32,0	75,0	42,8	27,6
20—24 „	94,5	90,8	87,1	78,0	74,3	75,6
25—29 „	97,6	97,2	97,0	74,2	78,5	83,1
30—39 „	98,2	98,3	87,5	73,5	78,6	83,6
40—49 „	97,8	97,4	94,8	75,4	77,0	79,6
50—54 „	96,5	94,0	88,8	72,6	71,3	69,7
55—59 „	94,1	89,6	78,7	67,7	58,8	52,5
60 ani și peste (plus nedeclarați)	77,5	50,5	25,1	46,1	28,2	15,5

Scăderea ratei brute de activitate, atît la populația masculină cît și la cea feminină, exprimă o tendință pozitivă : scade proporția populației active în vîrstă de 14—19 ani ca urmare a cuprinderii tot mai largi a tineretului în sistemul școlar și, de asemenea, se reduce proporția populației active în vîrstă de 55 ani și peste, care preferă să se retragă din activitate și să beneficieze în mod legitim de pensie. O altă caracteristică a populației active este gradul ridicat de participare a femeilor la munca socială : 45,1% din populația feminină totală, iar la vîrstele de 20—55 ani între 70 și 84%. Se vor reține pentru politica demografică, ca factori potențiali ce influențează fertilitatea, atît creșterea nivelului de instruire, cît și gradul ridicat de ocupare a populației feminine.

Schimbări calitative spectaculoase au avut loc în structura populației active, așa cum rezultă din repartiția acesteia pe sectoare (tabelul nr. 2). Așa cum se desprinde din datele tabelului, creșterea ponderii populației ocupate în industrie și construcții de la 14,4% (1950) la 50% (1980) este suficientă pentru a reda una din dimensiunile modernizării economiei românești, legată nemijlocit de industrializarea țării. Desigur, restructurarea populației ocupate a putut fi cu putință pe baza creării intense a unor noi locuri de muncă : în perioada 1950—1980 au fost create circa 5,2 milioane noi locuri de muncă, din care în industrie aproape 2,5 milioane. După unele estimații, costul creării unui loc de muncă în industrie a fost, în cincinalul 1951—1955, de aproximativ 150 000 lei ; în cincinalul 1976—1980 el s-a ridicat la circa 750 000 lei.

De deosebită importanță politică, socială și economică sînt schimbările ce au survenit în structura socială a populației (tabelul nr. 3). Creșterea absolută și relativă a clasei muncitoare este, fără îndoială, trăsătura cea mai pregnantă a schimbărilor sociale în cele trei decenii și jumătate ale istoriei contemporane a României.

Fără să ne fi propus o inventariere exhaustivă a schimbărilor calitative ale populației României, este locul să amintim cel puțin urbanizarea, cu consecințele și implicațiile ei. La recensămîntul din 1912, proporția populației urbane (a municipiilor, orașelor și comunelor suburbane) a fost de 16,3%, în

Tabelul nr. 2

Populația ocupată pe sectoarele primar, secundar și terțiar (%)

Sectorul	1950	1960	1970	1980
TOTAL				
din care :	100,0	100,0	100,0	100,0
Primar	74,3	65,6	49,3	29,0
Secundar	14,4	20,0	30,8	50,0
Terțiar	11,3	14,4	19,9	21,0

Notă : Sectorul **primar :** agricultura și silvicultura, sectorul **secundar :** industria și construcțiile, sectorul **terțiar :** celelalte ramuri ale economiei naționale.

1930 de 21,4%, în 1948 de 23,4%, pentru a ajunge la 47,5% în 1977. Un asemenea dinamism presupune o foarte intensă migrație de la sat la oraș, crearea de noi locuri de muncă în sectoarele secundar și terțiar și, desigur, remodelarea orașelor — ca și a satelor, de altfel

Tabelul nr. 3

Populația totală pe categorii sociale (%) la recensămintele din 1956, 1966 și 1977

	1956	1966	1977
TOTAL	100,0	100,0	100,0
Muncitori	23,7	39,9	54,0
Intelectuali și funcționari	13,3	12,3	13,2
Țărani cooperativizați	7,2	38,6	23,0
Țărani cu gospodărie individuală	51,1	5,2	3,8
Meseriași cooperativizați	1,1	2,3	3,2
Meseriași particulari	2,6	0,9	0,6
Alții	1,0	0,8	1,9

— în cadrul unei ample acțiuni de sistematizare a teritoriului național, cu obiective ce interesează îndeaproape politica demografică.

De la măsuri izolate, la o politică demografică coerentă

ISTORIA politicii demografice din țara noastră învederează că deși omul, populația s-au aflat în centrul preocupărilor, în special în strategia creșterii nivelului de trai material și spiritual, politica demografică, ca sistem de măsuri și de obiective, a fost pentru prima dată formulată în Programul Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea al partidului.

Într-o formă sintetică politica demografică din România are următoarele obiective : a) reducerea sistematică a

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 23, din 5 iunie a.c., al revistei.

morbidității și mortalității, crearea condițiilor pentru sănătatea populației și creșterea, pe această bază, a duratei medii de viață ; b) stimularea natalității prin mijloace economice, legislative, educative, ceea ce înseamnă că politica este pronatalistă ; c) ocrotirea familiei ca nucleu de bază al societății, consolidarea ei prin diferite mijloace de care dispune societatea pentru ca aceasta să-și exercite eficient funcțiile cu care este investită, în special cea de procreare și de educare a noilor generații ; d) asigurarea unui spor demografic normal, considerat necesar în raport cu obiectivele naționale, sociale și economice ale țării ; e) asigurarea unei repartiții juste a populației după vîrstă, în sensul unei întineriri demografice, al unui echilibru între populația tînără, adultă și bătrînă ; f) asigurarea unei distribuții raționale a populației pe teritoriu, înfăptuirea urbanizării în concordanță cu caracteristicile societății socialiste, determinarea unor fluxuri migratorii care să fie raționale din punct de vedere economic și social. Remarcăm că fiecare din obiectivele enumerate se află în orbita unei strategii (sanitară, educațională, economică, sistematizarea teritoriului) pentru a cărei realizare sînt alocate fonduri importante din partea societății. Să mai amintim că unele din aceste obiective au expresie cifrică, altele se pot deduce din prognozele economice, sociale și demografice. De pildă, reducerea mortalității trebuie să ducă la creșterea duratei medii de viață care, în 1985, va trebui să fie de 71 ani (pentru ambele sexe). Numărul populației va trebui să ajungă la 23,4—23,7 milioane în anul 1985 și la circa 25 milioane în anul 1990, ceea ce presupune o natalitate superioară celei înregistrate în ultimii ani și o mortalitate staționară și chiar în ușoară scădere. Cît privește urbanizarea, echilibrul dintre populația urbană și rurală, raportul dintre diferitele tipuri de orașe după mărime — aceste obiective figurează, direct sau indirect, în Planul de sistematizare a teritoriului național.

Din punct de vedere istoric, politica demografică — ca și politica social-economică, în general — într-o primă perioadă a pus accentul pe aspectele cantitative, trecînd apoi la obiective calitative, în cadrul general al acțiunii pentru o nouă calitate, inaugurată de cincinalul 1976—1980. Dacă are importanță un anumit număr al populației, un anumit efectiv al noilor generații, de pildă, incomparabil mai importantă este calitatea acestora care înseamnă sănătate, o dezvoltare fizică și psihică armonioasă, îmbunătățirea caracteristicilor educaționale, asigurarea calității vieții de familie, a mediului ecologic, a mediului social.

Stimularea natalității

DINTRE toate obiectivele demografice, cel mai important — de altfel și mai dificil de influențat — este natalitatea. Stimularea natalității nu se rezumă la mijloace cum sînt alocațiile de stat pentru copii — circa 4,5 milioane de copii beneficiază de alocații —, ajutoarele pentru familiile cu mulți copii și alte ajutoare. Este deosebit de important să se modifice comportamentul demografic al populației, în sensul afirmării opțiunii pentru familia de dimensiuni mai mari decît în prezent. Nu vom intra în analiza motivației politicii demografice, dar vom aminti că ea este de natură națională, socială, economică, educațională și psihologică. În ultimă analiză, se pune problema de a modifica o tendință de lungă durată, de a opri scăderea natalității și de a o ridica la un nivel de aproximativ 22—23 născuți-vii la 1 000 locuitori [1]). Prin specificul său, natalitatea — ca și alte fenomene demografice — nu poate fi modificată decît prin măsuri complexe, prevăzute pe o perioadă mare de timp ; măsurile de conjunctură — experiența noastră a arătat clar acest lucru — nu pot să aibă decît efecte de scurtă durată, cum a fost cazul măsurilor legislative de la sfîrșitul anului 1966 privind întreruperile de sarcină.

Să încercăm o evaluare prospectivă a celor două componente ale mișcării naturale — a natalității și mortalității. Pentru aceasta — potrivit unui principiu al prospectivei — trebuie luată o perioadă egală cu perioada pentru care se face analiza retrospectivă, ceea ce, în cazul nostru, înseamnă perioadele 1971—1980 și 1981—1990 (vezi și tabelul nr. 4).

Scăderea natalității și ușoara creștere a mortalității au avut drept rezultat micșorarea excedentului natural : în 1980 acesta a fost de 168 460 sau de 7,5 la 1 000 locuitori, unul din cele mai scăzute.

Or, în anul 1985 numărul populației ar trebui să fie de 23,4—23,7 milioane, iar în 1990 de circa 25 milioane. Pentru a atinge aceste cifre, în perioada 1981—1985 (considerat la 1.VII.1985) creșterea totală a populației va trebui să fie de 1,1—1,4 milioane persoane, adică 245—310 000 anual. Pentru atingerea cifrei de 25 milioane, excedentul natural va trebui să fie mai mare. Transpus în termenii de natalitate și de mortalitate, ar fi necesar un indice de natalitate de circa 22 născuți vii la 1 000 locuitori și o rată de mortalitate de 9,5—10 decese la 1 000 de locuitori, cu un excedent de 11—12 la 1 000 de locuitori. Or, valorile respective pentru deceniul 1971—1980 au fost : circa 19 născuți-vii la 1 000 locuitori, 9,6 decese și un excedent de 9,5.

Iată deci cît de important este ca să se ia un complex de măsuri pentru redresarea natalității. Cît privește atingerea unei durate medii a vieții de 71 de ani, în 1985, ea este posibilă prin adoptarea în continuare a unor măsuri pentru reducerea mortalității și, mai ales, a mortalității infantile. Mortalitatea infantilă a ajuns, în 1980, la 29 decese sub 1 an la 1 000 născuți-vii — cel mai scăzut nivel din istoria demografică națională ; nivelul ei este însă mai ridicat față de unele țări din Europa.

În actualul deceniu sînt prevăzute o serie de măsuri în domeniul îmbunătățirii caracteristicilor calitative ale populației, în special a sănătății și a nivelului de instruire, a condițiilor de locuit, a condițiilor de muncă și, în general, al nivelului de trai material și cultural al populației. Politica demografică a Partidului Comunist Român, inspirată din principiile umanismului socialist și călăuzită de grija pentru viitorul poporului român, se aplică cu consecvență, an de an, folosindu-se mijloace importante. Traducerea cu succes în viață, realizarea opțiunilor fundamentale care corespund intereselor majore ale societății solicită însă un efort de mare anvergură din partea întregii populații, în spiritul unui autentic patriotism și al răspunderii pentru viitor.

Tabelul nr. 4

Născuți-vii, decesele și excedentul natural în anii 1971—1980 (rate la 1 000 locuitori)

Anii	Născuți-vii		Decese		Excedent natural	
	Absolut	Rate	Absolut	Rate	Absolut	Rate
1971	400 146	19,5	194 306	9,5	205 840	10,0
1972	389 153	18,8	189 793	9,2	199 360	9,6
1973	378 696	18,2	203 559	9,8	175 137	8,4
1974	427 732	20,3	191 286	9,1	236 446	11,2
1975	418 185	19,7	197 538	9,3	220 647	10,4
1971—1975	2 013 912	19,3	976 482	9,4	1 037 430	9,9
1976	417 353	19,5	204 873	9,6	212 480	9,9
1977	423 958	19,6	208 685	9,6	215 273	10,0
1978	416 598	19,1	211 846	9,7	204 752	9,4
1979	410 603	18,6	217 509	9,9	193 094	8,7
1980*)	400 557	18,0	232,097	10,5	168 460	7,5
1976—1980	2 069 069	18,9	1 075 010	9,8	994 059	9,1

*) Date provizorii

prof dr. Vladimir TREBICI

[1]) Ar fi necesar să folosim indici mai perfecționați, dar pentru demonstrația noastră este suficient să recurgem la rata brută de natalitate

Om — tehnică — mediu

Modernizarea depozitării produselor agricole, componentă a revoluției în agricultură

PRIN SPECIFICUL său, în domeniul producției agroalimentare se manifestă o contradicție între caracterul accentuat sezonier al producției agricole și cel permanent al cererii populației. Deși prin extinderea perioadei de obținere a unor produse, în special legume, această contradicție s-a atenuat, ea este departe de a fi fost rezolvată fiind, mai mult, accentuată și de necesitatea desfășurării ritmice a producției în industria alimentară, care folosește ca materie primă produse vegetale în stare proaspătă. În privința producției animaliere, aceasta are un grad sporit de ritmicitate, ceea ce permite și satisfacerea eșalonată a cererii populației.

În aceste condiții, rezolvarea contradicției amintite poate fi realizată doar pe calea depozitării produselor agricole, activitate ale cărei principale funcții ar fi următoarele :

● Conservarea cantităților de produse excedentare în vederea livrării lor ritmice potrivit trăsăturilor cererii. În acest mod producția agricolă poate asigura mai bine satisfacerea cererii de consum, evitîndu-se pierderile cantitative și deprecierile calitative.

● O a doua funcție, care are un caracter pur economic spre deosebire de prima, care este și socială, se referă la posibilitățile pe care depozitarea le oferă pentru valorificarea produselor în perioadele de extrasezon cînd prețurile sînt mai mari. Este vorba de acele produse la care prețurile au drept criteriu de diferențiere și perioada în care se valorifică, așa cum sînt legumele și fructele.

Dacă prin activitatea de depozitare se asigură un nivel al cheltuielilor pe unitatea de produs mai mic decît sporul firesc de preț, atunci unitatea care depozitează produsele obține beneficii. Deosebit de importantă este această a doua funcție a depozitării atunci cînd produsele agricole respective sînt destinate exportului, deoarece permite ofertarea acestora pe piața externă în perioadele conjuncturale cele mai favorabile. De altfel, nu întîmplător, țările cu agricultură dezvoltată au depus mari eforturi pentru rezolvarea problemelor legate de asigurarea spațiilor de depozitare și de perfecționarea tehnologiilor de păstrare a produselor agricole. Aceasta cu atît mai mult cu cît menținerea calității produselor agricole în timpul depozitării este o problemă dificilă, mai cu seamă în cazul legumelor și fructelor, caracterizate printr-un grad ridicat de perisabilitate. Apare, astfel, necesitatea perfecționării permanente a tehnologiilor și metodelor de păstrare a produselor, urmărindu-se crearea unor condiții optime specificului fiecărui produs, astfel încît calitatea acestora să fie menținută cît mai îndelungat.

● Depozitele, pe lîngă procesul propriu-zis de păstrare a produselor, servesc și pentru condiționarea acestora înainte de a fi livrate rețelei comerciale sau altor beneficiari, mai ales cînd este vorba despre legume și fructe, care dobîndesc prin această condiționare un aspect comercial corespunzător exigențelor consumatorilor. Totodată, tranzitul prin spațiile de depozitare permite alcătuirea unui sortiment comercial complet, corespunzător cererii.

● În fine, prin sistemul de depozitare se acționează în sensul constituirii unor stocuri tampon cu ajutorul cărora se asigură aprovizionarea ritmică a populației și a celorlalte categorii de consumatori din marile centre de consum de produse agricole (orașe, centre industriale etc.). De altfel, se observă, mai ales la legume și fructe, o creștere permanentă a cererii în centrele urbane, ca urmare, pe de o parte, a creșterii populației, iar pe de altă parte ca urmare a faptului că însăși populația are tendința de a renunța la aprovizionarea tradițională de toamnă-iarnă datorită, în special, lipsei spațiilor corespunzătoare de depozitare. Situația amintită determină sporirea sarcinilor unităților de valorificare în vederea asigurării permanente a unor cantități tot mai mari de legume și fructe necesare consumului populației în afara perioadelor de producție prin extinderea activității de depozitare.

Optimizarea activității de depozitare

ROLUL deosebit care, așa cum am văzut, revine activității de depozitare a produselor agricole pentru valorificarea superioară a acestora și satisfacerea nevoilor de consum ale populației și ale economiei presupune, deci, crearea unei rețele de depozite care să permită păstrarea întregului volum de produse în condiții corespunzătoare.

Problema ni se pare de o deosebită actualitate, cu atît mai mult cu cît ne aflăm în fața unei noi revoluții în agricultură, care va determina, în mod firesc, o puternică creștere a producției agricole. Pe de altă parte, rețeaua existentă este departe de a fi satisfăcătoare chiar la actualul nivel al producției, ori trebuie să nu uităm că orice pierdere din producția realizată este o pierdere reală pentru economia națională. De aceea, este necesar ca pe întreaga filieră, din momentul optim al recoltării și pînă la acela al consumului final să se depună toate eforturile pentru evitarea sau diminuarea la minimum a pierderilor din producție. Tocmai de aceea, capătă o tot mai largă circulație noțiunea de sector agroalimentar, care se referă la întregul drum al produselor agricole de la producător pînă la consumatorul individual sau industrializare. Tratarea separată a problemelor — producție agricolă — considerată încheiată odată cu recoltarea — transport, depozitare, condiționare, comercializare sau industrializare — credem că nu mai poate fi considerată satisfăcătoare, deoarece poate genera în fiecare din aceste verigi pierderi irecuperabile. Din contra, considerăm că trebuie să existe o viziune complexă asupra întregului lanț, care să permită corelarea cît mai bună a capacității și posibilităților fiecărei verigi. Credem cu atît mai necesară o asemenea viziune deoarece dacă s-au făcut eforturi deosebite pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, dacă s-au înregistrat progrese considerabile în mecanizarea producției agricole, în schimb rezultatele sînt mult mai modeste în celelalte verigi care s-au bucurat de mai puțină atenție, dar care sînt la fel de importante pentru ca producția agricolă să fie valorificată integral și în condiții superioare, fiind, practic, faze ale reproducției în această ramură de bază a economiei naționale.

Desigur că amplasarea depozitelor pentru păstrarea cerealelor și a plantelor tehnice este diferită de aceea a depozitelor pentru păstrarea legumelor și fructelor. În primul caz amplasarea trebuie să se facă în strînsă legătură cu zona din care se constituie fondul de marfă depozitat astfel încît să se obțină o reducere a distanțelor de transport. Totodată, aceste depozite trebuie să fie amplasate în apropierea căilor principale de transport pentru a se asigura vehicularea cu cheltuieli reduse a produselor de la depozite către beneficiarul industrial, pentru care ele constituie materii prime.

Amplasarea depozitelor pentru păstrarea legumelor și fructelor ridică probleme mai dificile, deoarece este vorba de produse, în general, perisabile, pretențioase față de manipulare și condițiile de transport și, în același timp, cu o ritmicitate ridicată în cererea populației. Legumele și fructele necesită, de asemenea, condiții de păstrare diferite, în funcție de particularitățile fiecărui produs, ceea ce are influență asupra modului de folosire a spațiilor de depozitare. În aceste condiții amplasarea depozitelor poate fi zona de producție sau centrul de consum unde produsele sînt solicitate.

Amplasarea depozitelor în zona de producție prezintă avantajul că produsele parcurg o distanță redusă pînă la locul de depozitare, ceea ce influențează asupra capacității de păstrare a produselor respective. În același timp, se reduc „vîrfurile" de transport către centrele de consum în perioada de recoltare a legumelor și fructelor. Amplasarea depozitelor în centrele de consum prezintă avantajul că produsele sînt aduse în apropierea piețelor de desfacere, permițînd satisfacerea ritmică a cererii consumatorilor, evitîndu-se transportul acestora către centrele de consum în perioada de iarnă cînd pot apărea anumite inconveniente. În această situație însă, se reduce capacitatea de păstrare a produselor întrucît ele sînt transportate pe o distanță mai mare, înainte de a fi depozitate, de la locul de producție la cel de depozitare. Cea mai rațională soluție pare să fie amplasarea unor depozite specializate în zone de producție și amplasarea depozitelor universale în centrele de consum. Adoptarea acestei soluții permite ca produsele ce

urmează a se da în consum în perioada de iarnă-primăvară, de exemplu cartofi, mere, rădăcinoase, necesitînd deci o perioadă mai mare de păstrare, să se depoziteze la locul de producţie, parcurgînd de la acesta pînă la locul de depozitare o distanţă mică, evitîndu-se deprecierile datorate transportului pe distanţe mai lungi, care, aşa cum s-a arătat, diminuează capacitatea de păstrare a produselor. Totodată, produsele care, de regulă, se consumă în perioada de vară-toamnă şi care necesită operaţiuni de recondiţionare, resortare etc., sînt păstrate în depozitele universale din centrele de consum. De fapt este vorba, în cea mai mare parte, de o activitate de tranzitare a legumelor şi fructelor pe care o efectuează aceste depozite.

Probleme similare de optimizare se ridică şi în legătură cu alegerea tipului de depozit, în funcţie de particularităţile produselor ce urmează a fi păstrate, de cheltuielile de exploatare, gama fiind foarte diversificată, de la simple spaţii acoperite pînă la silozurile şi depozitele cu temperatură controlată. În cazul depozitelor pentru legume şi fructe, în funcţie de tipul de depozit, investiţiile pe metrul cub variază de la 1 600 lei în cazul celor cu ventilaţie naturală pînă la 2 600 lei în cazul celor cu instalaţii de condiţionare a atmosferei. În schimb, pierderile prin perisabilitate sînt de două ori mai mari în cazul depozitelor cu ventilaţie naturală.

Există tendinţa de a se recurge la depozite simple, care evident necesită cheltuieli de investiţie reduse, dar care, de regulă, nu asigură condiţii optime de păstrare, conducînd, aşa cum arătam, la perisabilităţi considerabile, astfel încît economiile iniţiale sînt de fapt anulate de pierderile importante şi frecvente din perioada exploatării. În această situaţie considerăm că principalul criteriu îl poate constitui compararea cheltuielilor de depozitare pe unitatea de produs în diferite variante, cu costurile în care să se includă şi pierderile de produse în timpul depozitării. Trebuie însă să se ţină seama şi de faptul că pierderile sînt absolute, irecuperabile, şi că practic ar trebui făcut totul pentru a le evita. Pentru alegerea variantei optime se poate apela la indicatorul „termenul de compensare a investiţiei suplimentare" pe baza economiei de cheltuieli pe o unitate de produs depozitată :

$$T_{rc} = \frac{I_1 - I_2}{C_2 - C_1 Q_2},$$

în care :
I_1, I_2 — investiţii în varianta 1 şi respectiv 2 ;
C_1, C_2 — cheltuielile pe unitatea de produs depozitată în varianta 1, respectiv în variata 2 ;
Q_2 — cantitatea de produse depozitate.

O investiţie mai mare asigură crearea unor spaţii moderne, bine utilate din punct de vedere tehnic, precum şi posibilităţile de dirijare a condiţiilor de păstrare, ceea ce se repercutează pozitiv asupra nivelului pierderilor şi deci al cheltuielilor cu care se desfăşoară activitatea de depozitare, implicit asupra eficienţei economice a acesteia.

În acest caz, eficienţa economică poate fi exprimată printr-o serie de indicatori, dintre care cei mai importanţi sînt : volumul activităţii ; volumul pierderilor şi deprecierilor pe timpul depozitării ; volumul livrărilor de produse către consumatori, indiferent care este natura acestora ; investiţia totală şi specifică ; cheltuieli de depozitare, totale şi pe unitate de produs depozitată (inclusiv consum energetic) ; necesarul de personal şi productivitatea muncii ; rezultatele financiare, exprimate prin beneficii.

Creşterea eficienţei economice a activităţii de depozitare

PRIVITĂ în ansamblul său activitatea de depozitare trebuie să se desfăşoare în condiţii de eficienţă, respectiv cheltuielile de depozitare să se regăsească în preţurile produselor comercializate în afara perioadelor de recoltare, mai ales atunci cînd este vorba de exporturi, aceste preţuri asigurînd şi un beneficiu unităţii care asigură depozitarea. Aceasta presupune două aspecte care trebuiesc neapărat avute în vedere : pe de o parte minimizarea cheltuielilor de depozitare, fără a se afecta însă calitatea produselor sau a mări pierderile, ceea ce ar avea un efect invers ; pe de altă parte întrucît cheltuielile cresc odată cu durata depozitării este necesar să se stabilească o astfel de curbă a preţului produselor care să stimuleze activitatea de depozitare a produselor agricole în condiţiile menţionate mai sus. Desigur însă că întrucît posibilităţile de a acţiona asupra preţurilor sînt limitate în mod firesc de o serie de factori de o mare importanţă socială, prima cale rămîne hotărîtoare pentru creşterea eficienţei economice a depozitării.

În aceste condiţii o atenţie deosebită trebuie să fie acordată calităţii produselor care se depozitează, mai ales atunci cînd este vorba de legume şi fructe cu un grad ridicat de perisabilitate. Am început cu acest aspect, deoarece considerăm că tocmai aici există o serie de situaţii care generează pierderi de produse, deci cheltuieli suplimentare. În cazul produselor perisabile, pentru evitarea pierderilor considerăm că ar trebui creat un adevărat lanţ frigorific de la producător pînă la consumator, a cărui organizare ar putea fi următoarea : ● o primă sortare a produselor de către producător la locul recoltării, ● organizarea transporului cu mijloace avînd temperaură controlată (în transcontainere frigorifice, tractate de autotractoare, primele servind în timpul staţionării şi ca spaţii de depozitare, iar mijlocul de tracţiune vehiculînd într-un du-te-vino permanent, transcontainerele între locul producţiei şi al depozitării), ● preluarea rapidă şi condiţionarea produselor (sortare, calibrare, ambalare) în vederea depozitării lor pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp în funcţie de volumul producţiei şi al cererii ● alcătuirea sortimentului comercial solicitat de magazinele de desfacere ● transportul produselor cu mijloace de capacitate mică în reţeaua comercială pentru aprovizionarea ritmică şi numai în cantităţi vandabile în aceeaşi zi a produselor (menţionăm că practica aprovizionării magazinelor cu cantităţi exagerate din unul sau două sortimente, lipsind altele, duce la deprecierea unor cantităţi importante de produse în chiar ultima verigă a acestui lanţ. Pe de o parte magazinele nu dispun de spaţii corespunzătoare pentru o depozitare mai îndelungată, iar schimbarea preţurilor de la o calitate la alta se face greoi, ceea ce conduce uneori chiar la deprecierea totală a produselor). Se poate obiecta că o asemenea schemă ar implica suplimentarea consumurilor energetice, dar trebuie să ţinem seama că şi pentru produsele agricole supuse pericolului degradării s-au consumat importante cantităţi de energie. Calculele comparative în această privinţă s-ar putea dovedi extrem de interesante şi de relevante. Desigur, pentru limitarea la minimum a pierderilor este necesar să fie avute în vedere şi alte aspecte : aplicarea tratamentelor necesare înainte de efectuarea recoltării pentru evitarea bolilor şi a atacului dăunătorilor, dezinfecţia spaţiilor de depozitare şi a ambalajelor, evitarea oricăror vătămări mecanice ale produselor în timpul recoltării, transportului, condiţionării etc. De asemenea, ar putea fi avut în vedere şi un sistem de preluare din reţeaua de depozitare şi cea comercială a acelor produse care, deşi şi-au pierdut în bună parte calităţile necesare pentru a fi vîndute populaţiei, păstrează încă o anumită valoare nutritivă, astfel că ar putea fi utilizate ca hrană pentru animale.

La fel de importantă pentru creşterea eficienţei economice a activităţii de depozitare este creşterea coeficientului de utilizare a spaţiului de depozitare cît mai aproape de limita maximă posibilă pentru fiecare produs (bineînţeles nu în detrimentul condiţiilor de depozitare), deoarece o serie de cheltuieli avînd un caracter relativ constant creşterea cantităţii depozitate în acelaşi spaţiu conduc la reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs.

Sporirea productivităţii muncii, respectiv cantitatea depozitată sau tranzitată într-o unitate de timp, cu un anumit personal, este un important factor de creştere a eficienţei economice a acestei activităţi. În acest sens de o deosebită importanţă apare organizarea muncii în depozite, conceperea unor fluxuri raţionale de preluare, pregătire şi livrare a produselor, dimensionarea optimă a punctelor de lucru, evitarea locurilor înguste, amplasarea optimă a utilajelor. În aceeaşi direcţie acţionează mecanizarea lucrărilor în depozite (descărcare-preluare, transport intern, sortare, calibrare etc) ceea ce accelerează considerabil procesele tehnologice, mărind capacitatea de tranzitare a depozitelor, şi evitînd deprecierea calitativă a produselor. În acest scop ar fi, credem, necesar ca industria noastră să manifeste preocupări sporite pentru diversificarea gamei utilajelor necesare în activitatea de depozitare, cu atît mai mult cu cît pe plan mondial s-au înregistrat progrese considerabile în acest domeniu devenit de o stringentă actualitate.

Desigur, cele de mai sus nu şi-au propus să epuizeze subiectul, ci numai să aducă în discuţie aspecte ale unei probleme care, în perspectiva înfăptuirii noii revoluţii în agricultură, trebuie să se afle de pe acum în atenţia specialiştilor pentru ca rezultatele să fie cu adevărat cele aşteptate.

Nicolaie SAVU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţia economică a „noii drepte" şi criza societăţii capitaliste

REPREZENTANŢII „Noii Drepte" propovăduiesc întoarcerea la un model organicist trifuncţional de societate, care ar fi fost propriu popoarelor indoeuropene şi care ar răspunde „în mod real identităţii lor biologice şi istorice" [8]. „Noua Dreaptă" pleacă de la premisa că popoarele Europei de astăzi sînt moştenitoare ale unuia şi aceluiaşi popor indoeuropean şi că atunci, cu peste două mii de ani în urmă, s-ar fi plămădit aluatul unităţii sale culturale, „marile mituri fondatoare, sistemele de valori, formele de organizare socio-familiale" pe care civilizaţiile europene ce au urmat le-au particularizat în cursul istoriei prin geniul lor propriu. Ceea ce ar ţine de specificul mentalităţii şi ideologiei indoeuropene ar fi între altele „simţul ascuţit al **diversităţii** umane", al ierarhiei funcţiilor şi stratificării sociale. Civilizaţia indoeuropeană se baza, consideră Alain de Benoist, pe „proeminenţa suveranului şi preotului asupra războinicului şi a războinicului asupra producătorului" [9], aşa cum există primatul sufletului şi spiritului asupra inimii şi al inimii asupra stomacului, al spiritualului asupra corporalului şi al corporalului asupra economicului [10]. O redresare a Europei ar trece deci, în această optică obsedată de nostalgia indoeuropenismului, prin „reapropriere a unei memorii colective", singura capabilă să reactualizeze această moştenire şi s-o proiecteze într-o formă nouă în societatea europeană actuală şi viitoare, să regenereze un «mit fondator». Dar o asemenea soluţie este nu numai reacţionară, conservatoare, preconizînd întoarcerea societăţii contemporane spre valorile unei epoci incipiente în dezvoltarea Europei, ci face abstracţie şi de extraordinara dezvoltare a forţelor de producţie, ştiinţei şi tehnicii, de acumularea istorică pe plan material şi spiritual în decursul ultimilor două mii de ani. De altfel reprezentanţii ideologiei „Noii Drepte" consideră această epocă dominată de ideologia egalitară, – mai întîi cea creştină, apoi cea iluministă şi în continuare cea socialistă, pe care aceştia le pun pe acelaşi plan –, ca pe o rătăcire sau o abatere de la istoria autentică.

În mod firesc s-ar putea formula întrebarea : oare gîndirea economică este total absentă dintr-o asemenea ideologie a „Noii Drepte" care are ambiţia de a fi atotcuprinzătoare, cu toate că ea se prezintă, aşa cum am arătat cu alt prilej [*], ca fiind pătrunsă de un spirit antieconomicist ? Desigur că nu poate fi vorba despre aşa ceva. Sesizînd economismul absorbant al mentalităţii burgheze în practică şi în teorie, spiritul „materialist" al burgheziei, reprezentanţii „Noii Drepte" caută să le depăşească fără să schimbe nimic din structurile economice sociale ale societăţii capitaliste, ci menţinînd şi accentuînd inegalităţile în aşa fel încît ideea de inegalitate să devină o adevărată mentalitate a omului contemporan. Ei sesizează faptul că civilizaţia burgheză, dominată de fascinaţia profitului, obiectualizează însuşi omul, îl unidimensionalizează, face din el mijloc, nu scop al acţiunii sociale. Astfel, deşi „Noua Dreaptă" se postează într-o poziţie critică faţă de alienările la care-i supus omul într-o societate de piaţă, nu contestă structurile ei economice şi sociale, urmărind chiar să le întărească, să le revitalizeze. Şi, substituind termenul de „materialist" luat în sens de ideal de viaţă, care pune accentul pe acapararea de bunuri, pe o viaţă lipsită de orizont spiritual, înţelesului filozofic dat acestuia, adică de concepţie materialistă asupra lumii şi istoriei, reprezentanţii „Noii Drepte" asimilează marxismul cu „burghezismul", considerîndu-le ca variante ale aceleiaşi viziuni economiciste, care face din **Homo œconomicus** singurul ideal.

În concepţia economică, pentru că într-o serie de texte „Noua Dreaptă" încearcă să elaboreze şi o astfel de concepţie, se pune accentul pe ideea de ordine, pe făurirea unei „economii organice", bazată pe planificare, fără ca statul să se amestece în toate amănuntele dezvoltării economice. Statul trebuie să asigure dinamismul istoric şi echilibrul politic şi de aceea, consideră aceştia, el trebuie să facă din economie o „strategie secundară", „un subsistem al sistemului organic general al societăţii" [11], dînd prioritate funcţiei suverane a acestuia (pe plan politic, juridic etc.). Deşi concepţia „economiei organice" a „Noii Drepte" se prezintă de aceştia ca fiind „revoluţionară", ea nu schimbă cu nimic natura actuală a economiei occidentale, nu vizează cu nimic caracterul ei capitalist. „Noul" sistem economic („organic"), se spune într-un asemenea text economic nesemnat, dar scris în numele grupului GRECE, trebuie să funcţioneze după aceleaşi reguli ale mercantilismului, ale obţinerii profitului şi ale raţionalităţii financiare şi productive, care, fără îndoială, este subordonată tot profitului. Numai că, spre deosebire de „burghezismul" de consum, „economia organică" vizează **mai intîi** diminuarea progresivă a producţiilor masive de bunuri individuale, pentru că ridicarea indefinită a nivelului de viaţă blochează, după opiniile ideologilor „Noii Drepte", iniţiativele Statului providenţial.

În al doilea rînd, „economia organică" ar presupune ridicarea unor noi elite, a unei adevărate **aristocraţii economice.**

Reprezentanţii „Noii Drepte" critică politica economică, neoliberală sau marxistă, pentru că se bazează pe o analiză macroeconomică, şi ar fi deopotrivă abstracte,

[*] Prima parte a articolului a apărut în numărul 2/1981 al revistei.

FIŞE

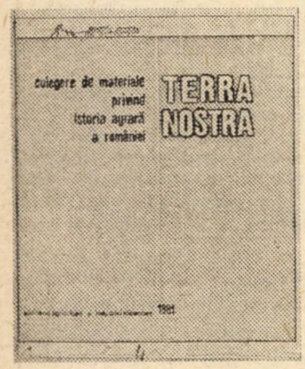

● *IN mai mare măsură decît alte sfere ale activităţii economice, cunoaşterea şi investigarea în adîncime a unor aspecte legate de istoria agriculturii naţionale dobîndeşte, alături de semnificaţiile sale culturale şi patriotice majore, şi o dimensiune practică. Deoarece agricultura – idee pe care o argumentează, pe baza unui bogat material documentar, cel de al IV-lea volum al publicaţiei TERRA NOASTRĂ tipărit recent sub redacţia lui Eugen Mewes –, activitate cu rădăcini milenare în existenţa umană este legată intim de populaţia care o practică. Aceste legături sînt sintetizate în tradiţii şi obiceiuri de muncă, într-o cunoaştere de detaliu a condiţiilor pedoclimatice din fiecare microzonă, cunoştinţe a căror valoare nu este diminuată de penetrarea masivă a progresului tehnic contemporan. Dimpotrivă, aşa cum se desprinde şi din studiile înmănunchiate în volum, îmbinarea armonioasă a tradiţiei şi inovaţiei în mediul rural reprezintă o condiţie a eficienţei, o premisă fundamentală pentru exploatarea raţională a potenţialului productiv al agriculturii româneşti.*

Opţiuni energetice

● *IN cel de al 10-lea volum, publicaţia maghiară „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE" inserează, alături de alte materiale, un articol consacrat problemelor energetice – titlul articolului : „Az energiagazdálkodás dilemmái (Dilema managementului în domeniul energiei). Analiza eficienţei cu care este folosită energia pe ansamblul economiei, se arată în articol, conduce la concluzia că progresele înregistrate pînă în prezent în această direcţie se datorează cu deosebire conştientizării, de către factorii economici, a impactului costurilor energetice asupra dezvoltării şi aplicării unor măsuri menite să asigure o mai bună gospodărire a acestei resurse. Pentru o perspectivă mai largă însă, se vădeşte necesitatea elaborării unei noi concepţii asupra managementului în domeniul energiei. Cele mai complexe probleme, se subliniază în articol, apar în efortul de a armoniza două modalităţi fundamentale de asigurare cu energie : lărgirea bazei energetice proprii şi economisirea energiei în procesele productive. Necesitînd investiţii importante cu amortizare lentă, lărgirea bazei energetice proprii poate împieta, într-o măsură, posibilităţile de îmbunătăţire a randamentelor energetice în industrie, această din urmă cale solicitînd la rîndul său, importante fonduri destinate modernizării utilajelor.*

reducţioniste şi egalitariste. Pe aceleaşi considerente aceştia resping total rezultatele cercetărilor „globalizante" ale Clubului de la Roma pentru că folosesc optica analizei de sistem şi aceasta ar presupune un egalitarism, care asociază „fiinţele mai mult sau mai puţin independente şi cel mai adesea concurente în ansamblele cele mai vaste posibile, precum umanitatea, biosfera sau ecosistemul şi nu mai judecă o evoluţie decît în funcţie de aceste ansamble" [12]). Dar respingînd analiza macroeconomică la nivel naţional şi mondial „Noua Dreaptă" consideră ea însăşi prioritare compartimentele „supraeconomice", adică cele care iau în consideraţie interesele ansamblului sistemului, ale statului capitalist în raport cu cele particulare, ale firmelor, producătorilor şi consumatorilor. Promovînd modificarea raportului dintre Stat şi întreprinderi după principiul „organismului politic", care să presupună incitări disciplinare şi politice din partea statului capitalist, aplicînd legile pieţei într-un cadru politic şi juridic inviolabil, bazat pe puterea de lege a planului, „Noua Dreaptă" justifică ideologic actuala tendinţă din ţările capitaliste avansate spre un „etatism autoritar". Pe planul economiei mondiale „Noua Dreaptă" opune tendinţelor „mondialiste" sau „internaţionaliste" din economie concepţia „naţionalismului economic", pe care-l asimilează unei forme „antiimperialiste", opunîndu-se asimilării culturale.

Un asemenea model de „economie organică", bazat pe „naţionalismul economic", pe o semiautarhie, reprezentanţii „Noii Drepte" îl localizează la întreg spaţiul european. Ei consideră că actuala criză economică a Occidentului provine dintr-o excesivă internaţionalizare a mecanismelor economice. Crearea unui spaţiu economic semiautarhic la nivelul Comunităţii Economice Europene, ca obiectiv al „Noii Drepte", face din aceasta exponentul ideologic al acelui curent politic din statele vest-europene, care exprimă conştiinţa contradicţiilor puternice dintre organizaţia Pieţei Comune şi Statele Unite, a încercărilor de redresare economică prin eforturi comune şi coordonate între partenerii acestei grupări economice.

Dacă în ansamblu ideologia „Noii Drepte" este lipsită de orice originalitate, gîndirea economică este cel mai sărac conturată în corpul său. Ea implică, totodată, ideea utopică a contrapunerii spaţiului geografic şi economic european economiei şi pieţei mondiale, precum şi maniera de a judeca totul în termenii raporturilor de forţă, concepţia lor opunîndu-se, ca mod de gîndire economică, instaurării unei noi ordini economice mondiale, bazată pe egalitatea suverană a tuturor statelor, pe eliminarea decalajelor dintre ţările bogate şi cele sărace, pe excluderea forţei şi discriminărilor de orice fel din relaţiile economice internaţionale, a oricăror practici colonialiste şi neocolonialiste. Tratînd totul în termenii raporturilor de forţă, „Noua Dreaptă" nu respinge aceste practici decît pentru spaţiul vest-european în raport cu Statele Unite, nu şi în raportările sale la lumea a treia, la celelalte zone ale globului.

Acest lucru este de la sine înţeles de îndată ce principalul pericol proclamat de aceştia este ideea egalităţii, iar ţelul lor este tocmai apărarea raporturilor de inegalitate dintre indivizi şi popoare. În acest context nu ne poate de loc mira că Louis Pauwels o spunea fără ocolişuri, arătînd că „singura şansă pentru lumea a treia, marxistă sau nu, este compromisul cu superputerile occidentale", că progresul acesteia „trece prin neocolonialism, pe baza bunelor afaceri reciproce" [13]). Oricît de absconse ar fi ţintele unei ideologii de dreapta, uneori gîndurile şi ţelurile urmărite apar la suprafaţă, fiind exprimate în mod clar, cu toate cenzurările pe care ea şi le impune pentru a nu părea în ochii opiniei publice prea evident reacţionară şi sfidătoare în raport cu aspiraţiile popoarelor. Declaraţia menţionată a mentorului ideologiei „Noii Drepte", Louis Pauwels, este pe deplin semnificativă din punctul de vedere al ţelurilor pe care le vizează o asemenea ideologie a inegalităţii.

Ideologia „Noii Drepte" se dezvăluie a fi în fond o utopie răsturnată, care, sub masca realismului, a luării în seamă a realităţilor pe care nimeni nu le mai poate nega, încearcă să înăbuşe şi să anihileze aspiraţiile maselor spre egalitate şi echitate, să le facă să accepte starea de fapt a situaţiei lor de dominaţi şi privaţi de o serie de drepturi în numele „dreptului fundamental" al omului, dreptul la diferenţă, care nu este altceva decît dreptul inegalităţii, al robiei şi exploatării. În fond ei iau starea de fapt, status-quo-ul de clasă al lumii capitaliste de astăzi, ca ideal de societate spre care omenirea ar trebui să aspire.

Ideologia „Noii Drepte" este astfel de trei ori apologetică în raport cu ordinea capitalistă actuală : **întîi,** pentru că reduce criza acestei societăţi la aspectele de ordin spiritual, al conştiinţei umane ; în **al doilea rînd,** pentru că apără deschis „valorile" inegalităţii sociale şi naţionale înscrise structural în realitatea acestei societăţi ; în **al treilea rînd,** pentru că vrea să înscrie „organic" aceste „valori" în funcţionarea economiei occidentale, făcînd din structurile economice pîrghia fundamentală de promovare a elitelor conducătoare şi dominatoare.

prof. dr. Ion FLOREA

---

[8]) Club de l'horloge, **Les Racines du Futur. Demain la France,** Masson, Paris, 1977, p. 92

[9]) Alain de Benoist, **L'Europe retrouvée,** în vol. Maiastra : **Renaissance de l'Occident,** Plon, 1979, p. 297.

[10]) Idem, p. 306

[11]) De văzut în această privinţă **Sensul procapitalist al „antieconomismului" „noii drepte",** în Revista economică nr. 15 şi 16 / 1980

[11]) **La Nouvelle Droite** (Le dossier du „Procès"), Nuvelles Editions Oswald, Paris, 1979, p. 59

[12]) Charles Bressoles, **Croissance Zéro : Les apaties du renoncement,** în vol. **Pour une renaissance culturelle,** Editions Copernic, Paris, 1979, p. 68

[13]) Louis Pauwels, **Lettre ouverte aux gens heureux et qui ont bien raison de l'être,** Editions Albin Michel, Paris, 1971, p. 101

Planificarea în Franţa

● *CIT adevăr conţine afirmaţia unor economişti potrivit căreia sistemul de planificare practicat în Franţa s-ar afla, din punctul de vedere al eficienţei sale, în regres ? Pentru a formula un răspuns acestei întrebări doi autori – Bruce R. Scott şi Janice Mc Cormick – întreprind în studiul „La planification française : l'expérience des années 70 et les perspectives pour les années 80" publicat în numărul din 15 februarie 1981 al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S.", o amănunţită analiză a metodologiei de planificare aplicată în această ţară comparativ cu evoluţiile economice consemnate atît pe plan naţional cît şi mondial.*

Perioada de recesiune economică din ultimii ani, criza mondială de materii prime şi energie, opinează autorii, s-au repercutat considerabil şi asupra concepţiei de planificare din Franţa. Astfel, progresele economice din anii '50 şi '60 au validat o strategie de planificare fundamentată metodologic pe extrapolare, în care parametrul de bază al calculelor economice îl constituia sporirea productivităţii ; productivitate care, la rîndul său, urma a fi obţinută cu deosebire prin creşterea capacităţilor de producţie. Saltul înregistrat la preţurile materiilor prime, accentuarea competiţiei internaţionale, observă B.S. şi J.McC., i-au determinat pe planificatorii francezi, în pragul deceniului '80, să procedeze la o reconsiderare a opţiunilor strategice de dezvoltare : proiectarea ritmurilor de creştere în funcţie de rentabilizarea exporturilor. În plan metodologic o atare opţiune a condus la abandonarea metodelor extrapolative în favoarea unor concepte mai nuanţate, apte să surprindă caracterul de pronunţată complexitate şi adesea greu de anticipat al fenomenelor economice contemporane.

● *Desfăşurîndu-şi investigaţiile într-un perimetru geografic precis delimitat – ţările din Orientul Mijlociu – publicaţia „Medio Oriente Informa" urmăreşte, în compensaţie, să surprindă o gamă cît mai largă de domenii, de la politic pînă la cel cultural, să supună atenţiei publice un evantai larg de probleme. O menţiune aparte necesită secţiunea consacrată economiei. Astfel, urmărind structura uneia din apariţiile relativ recente ale publicaţiei „Medio Oriente Informa" (numărul 21 din februarie a.c.) se remarcă cîteva studii consacrate atît unor probleme cu caracter mondial, cum este, de pildă, articolul „Reflexiones Sobre el rol de la OPEP en la economia mundial" (Consideraţii privind rolul OPEC în economia mondială), cît şi unor aspecte regionale : „Arquitectura del desierto en los ciudades arabes" (Arhitectura adaptată zonelor deşertice din oraşele arabe).*

FIŞE

DOCUMENTAR

Presiunea fiscală în lumea capitalistă

UN FENOMEN cu puternice incidențe economice și sociale, care se manifestă în ultimii ani, îl constituie accentuarea presiunii fiscale pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate. Politica fiscală diferă de la o țară la alta, corespunzător condițiilor și cerințelor economice interne, ducînd la deosebiri sensibile în ce privește amploarea poverii pe care o reprezintă impozitele. Dincolo însă de aceste diferențieri, rămîne ca un element comun tuturor țărilor capitaliste majorarea necontenită a volumului încasărilor pe care statul le percepe de la contribuabili.

O servitute tot mai greu de suportat

INTENSITATEA cu care impozitele apasă asupra societății într-un anumit moment este ilustrată de raportul procentual dintre prelevările fiscale și produsul intern brut (vezi tabelul nr.1).

Datele publicate de O.C.D.E., cu privire la fiscalitatea din țările membre scot în evidență existența, de mai mulți ani, a unei tendințe generalizate de creștere a proporției impozitelor în produsul intern brut, în condițiile menținerii unui decalaj important între țări în privința indicatorilor presiunii fiscale.

Datorită opțiunilor sale statornice în materie de contribuții, Japonia a fost în întreaga perioadă de referință țara industrializată cu cea mai redusă presiune fiscală, după cum Suedia a continuat să aibă în tot acest timp cea mai mare povară a impozitelor. Creșterea mai pronunțată a impozitelor în țările scandinave și Belgia (în medie cu peste 15 puncte procentuale între 1965 și 1979), urmate apropiat de Olanda și Elveția (peste 11 puncte procentuale), a produs în intervalul respectiv unele modificări în clasificarea țărilor după indicatorul presiunii fiscale.

Semnificativ nu este, însă, faptul că s-au produs asemenea schimbări de locuri în cadrul clasificării, ci acela că, datorită creșterii generalizate, s-a ajuns la situația ca țările cu cea mai redusă povară a impozitelor — exceptînd Japonia — să prezinte în 1979 un procent al prelevărilor fiscale din produsul intern brut la nivelul la care se situau, la mijlocul anilor '60, țările cu cea mai accentuată fiscalitate.

Din numeroase comentarii apărute în ultima vreme se desprinde preocuparea specialiștilor occidentali în legătură cu faptul că prelevările fiscale tind, în tot mai multe țări, să reprezinte o proporție în jur de 50% din produsul intern brut, devenind o servitute din în ce mai greu de suportat de contribuabili. Există aprecieri că amploarea fiscalității a depășit de mult limitele rezonabile în care poate fi suportată, atît din punct de vedere economic cît și social, aducîndu-se ca argumente efectele negative evidente produse asupra economiilor populației, nivelului de trai, construcțiilor civile, investițiilor ș.a. Cu atît mai mult stîrnește reacții negative servitutea impozitelor cu cît din volumul veniturilor bugetare astfel constituite, sume imense sînt irosite pentru cursa înarmărilor.

Un aspect deosebit de semnificativ al problemei, mai ales prin implicațiile sale sociale, îl constituie cine anume trebuie să suporte, în principal, această necontenită accentuare a presiunii fiscale din lumea capitalistă. Creșterea cea mai pronunțată nu a fost înregistrată de impozitele asupra firmelor capitaliste, cu toate că sînt cunoscute profiturile substanțiale realizate de ele în ultimele decenii. De fapt, această categorie de impozite nu a contribuit, în perioada 1965-1978, la creșterea înregistrată de presiunea fiscală decît cu mai puțin de 1%. Greul poverii fiscale, în continuă creștere, îl reprezintă contribuțiile persoanelor fizice, sub diferitele lor forme : impozite directe (precumpănitoare fiind cele aplicate asupra veniturilor), impozite indirecte, cotizații pentru asigurări sociale, impozite și taxe diverse aplicabile pe plan național și impozite și taxe cu caracter local.

Disproporțiile la care s-a ajuns între diferitele categorii de contribuabili sînt importante, datele publicate indicînd că încasările fiscale de la firmele capitaliste au constituit în 1979 numai 2,7% din totalul produsului intern brut al țărilor membre ale O.C.D.E., în timp ce contribuțiile directe ale persoanelor fizice depășeau 20%. Este de adăugat că o mare parte din impozitele indirecte — aplicate asupra consumului — se repercutează de asemenea asupra persoanelor fizice, astfel încît din punct de vedere fiscal raportul persoane juridice/persoane fizice era în 1978 de peste 1/10.

Politica fiscală din țările capitaliste și efectele ei asupra situației contribuabililor sînt ilustrate cu o și mai mare claritate de datele referitoare la schimbările ce s-au produs în cadrul structurilor fiscale din aceste țări (vezi tabelul nr. 2).

Repartiție inechitabilă

REMARCA ce se impune este că, deși în perioada supusă analizei impozitele asupra firmelor capitaliste s-au mărit ca cifră absolută datorită creșterii masei impozabile, iar procentul ce îl reprezintă din produsul intern brut al țărilor membre ale O.C.D.E., a sporit ușor, de la 2,4% la 2,7%, importanța lor ca parte componentă a prelevărilor fiscale s-a diminuat. În fapt, ponderea ce revine impozitelor asupra firmelor capitaliste în totalul încasărilor s-a redus pe ansamblul acestei grupări de la 9% în 1965 la 8% în 1978. Pe țări, atrage atenția faptul că s-a redus ponderea impozitelor asupra firmelor capitaliste tocmai în cele în care se înregistrează cele mai ridicate profituri și unde există o fiscalitate mai accentuată, ca Suedia, S.U.A., R.F. Germania. În schimb, **încasările de la persoanele fizice au devenit de departe cea mai importantă sursă a prelevărilor fiscale din țările capitaliste.** Principala componentă a contribuțiilor persoanelor fizice o constituie, în general, impozitele directe, fiind de notat și unele excepții, ca Franța, unde au o pondere redusă și accentul se pune pe impozitele indirecte.

Tabelul nr. 1

Prelevări fiscale în % din produsul intern brut

	1965	1979
Japonia	18,05	24,06
Canada	25,94	31,22
S.U.A.	26,51	31,32
Elveția	20,71	31,51
Italia	27,25	32,75
Anglia	30,83	33,79
R.F.G.	31,59	37,22
Franța	34,97	41,02
Belgia	30,76	44,47
Danemarca	30,05	44,96
Norvegia	33,31	46,70
Olanda	35,48	47,20
Suedia	35,60	52,91
Piața comună*)	30,86	40,51

*)Media pe cele 9 țări membre
Sursa : O.C.D.E.

Structura impozitelor directe nu este aceeași în toate țările, cuprinzînd mai multe categorii de prelevări fiscale, însă, privit pe ansamblu, partea covîrșitoare o reprezintă impozitul pe venit.

Referitor la această principală sursă fiscală este de arătat că, după aprecierea chiar a specialiștilor occidentali, impozitul pe venit este în toate țările inechitabil repartizat între straturile sociale. Spre exemplu în Franța, unde impozitul pe venit are o importanță mai redusă, după cum se arăta într-un raport al Comisiei de studiu asupra impozitului pe avere întocmit în 1978, sistemul existent este o cauză de nedreptăți pe plan social.

Este știut că în toate țările capitaliste dezvoltate patronii de întreprin-

Tabelul nr. 2

Ponderea categoriilor de impozite (în %) în total încasări fiscale

Țara	1965						1978					
	Impozite directe persoane fizice	Contribuții asigurări sociale	Total persoane fizice	Impozite asupra firmelor	Impozite indirecte	Altele	Impozite directe persoane fizice	Contribuții asigurări sociale	Total persoane fizice	Impozite asupra firmelor	Impozite indirecte	Altele
	1	2	3(1+2)	4	5	6	1	2	3(1+2)	4	5	6
Anglia	31	15	46	6	33	15	34	18	52	7	27	14
Belgia	21	31	52	6	37	5	35	30	65	6	26	3
Canada	23	6	29	15	41	15	33	12	45	11	32	12
Danemarca	41	5	46	5	41	8	51	1	52	3	38	7
Elveția	31	22	53	7	30	10	36	30	66	6	20	8
Franța	11	34	45	5	38	12	13	42	55	5	31	9
R. F. Germania	26	27	53	8	33	6	30	34	64	6	26	4
Irlanda	17	6	23	9	53	15	29	14	43	5	47	5
Italia	11	34	45	7	39	9	20	41	61	9	26	4
Japonia	22	19	41	18	27	14	22	29	51	18	17	14
Norvegia	28	31	59	8	28	5	26	37	63	6	26	5
Olanda	40	12	52	4	41	3	37	18	55	5	38	2
S.U.A.	31	16	47	16	22	15	34	25	59	11	17	13
Suedia	48	12	60	6	32	2	42	27	69	3	24	4
Piața comună	23	24	47	7	36	10	29	27	56	8	29	7
Total O.C.D.E.	25	19	44	9	37	10	32	24	56	8	29	7

Sursa : O.C.D.E.

deri, comercianții, alte categorii de oameni de afaceri beneficiază în mod tradițional de o serie de avantaje sub formă de exonerări și scutiri, de posibilități de subevaluare a veniturilor la declarare, de stimulente pentru reinvestirea veniturilor. Așa, de exemplu, din venitul impozabil se pot deduce cheltuieli de protocol și reprezentare a căror sumă nu poate fi controlată și a căror destinație nu poate fi clar deslușită dacă a fost într-adevăr legată de desfășurarea afacerilor sau pentru consumul personal. De asemenea, mai poate fi dedusă din suma impozabilă și achiziționarea de automobile destinate în principiu activității profesionale, cînd ele pot fi în fapt vehicule ale familiei, folosite în scopuri personale și de loc sau numai în mică măsură pentru afaceri. La acestea trebuie adăugate și multiplele posibilități de fraudă fiscală deschise oamenilor de afaceri care mînuiesc întregul ansamblu de încasări și plăți legate de activitatea lor.

În schimb, salariații din oricare sector al economiei nu beneficiază de nici o asemenea scutire sau înlesnire și, în realitate, suportă proporțional cu veniturile realizate impozite mai mari decît cei ce desfășoară o activitate pe cont propriu.

Este interesant de văzut la ce situație s-a ajuns și în privința altei surse importante de încasări de la persoanele fizice — contribuțiile pentru asigurările sociale. Aceste contribuții s-au amplificat într-o asemenea măsură și s-au îndepărtat atît de mult de un adevărat sistem de asistență socială încît cotizațiile percepute trebuie să fie considerate ca o componentă fiscală, așa cum sînt resimțite, de altminteri, de către contribuabili. De altfel și în lucrările de specialitate contribuțiile pentru asigurările sociale sînt prezentate ca o sarcină para-fiscală. Datele publicate sînt grăitoare și într-o altă privință : dezvoltarea sistemului de asigurări sociale — despre care se discută atît de mult — s-a realizat în țările respective nu printr-o îmbunătățire structurală sau prin corectări ale inechităților sociale, ci prin finanțarea sporită de către contribuabili, ca urmare a majorării procentelor cotizațiilor și a lărgirii bazei impozabile, pe calea desființării plafoanelor pînă la care beneficiau de exonerări unele categorii de salariați.

Amploarea pe care au luat-o contribuțiile pentru asigurări socială este scoasă în evidență de faptul că în 1978 ele au ajuns să reprezinte aproape un sfert din totalul încasărilor fiscale din țările membre ale O.C.D.E. În unele țări, ca Franța și Italia, s-au atins niveluri de peste 40% din totalul rețetelor fiscale, ceea ce pune sub semnul întrebării însuși caracterul acestor prelevări, respectiv în ce măsură mai pot fi calificate cotizații pentru asigurări sociale.

O altă categorie de prelevări fiscale care suscită numeroase discuții o constituie impozitele indirecte. Aplicate asupra consumului, impozitele indirecte reprezintă pe ansamblul O.C.D.E., în jur de 30% din totalul încasărilor fiscale. După cum este cunoscut, un loc foarte important îl ocupă acum în țările membre ale Pieței comune prelevarea fiscală asupra cheltuielilor de consum, denumită taxa asupra valorii adăugate (TVA). Aceasta este aplicată asupra mărfurilor și serviciilor și este suportată în întregime de către consumatori.

TVA creează, la rîndul său, inegalități sociale, întrucît cei cu venituri mari nu pot în mod fizic să utilizeze aceste venituri pentru consumul lor curent decît parțial, restul fiind destinat economiilor, plasamentelor și investițiilor care le sporesc și mai mult cîștigurile Categoriile sociale cu venituri modeste le consumă inevitabil în întregime pentru existența zilnică, suportînd proporțional un șoc mult mai mare în ce privește taxa asupra valorii adăugate. Dacă se face deci o raportare a TVA ce se plătește nu ca valoare absolută, ci față de venituri, rezultă un procent mult mai redus pentru cei cu venituri mari decît pentru cei cu venituri mici. Concluzia este că încasările din diferitele categorii de impozite de la persoanele fizice constituie partea covîrșitoare a rețetelor fiscale, baza pe care se sprijină întregul sistem fiscal din lumea capitalistă.

Impozitele directe de la persoanele fizice și contribuțiile pentru asigurări sociale luate laolaltă au o pondere pe ansamblul O.C.D.E. de 56% din totalul prelevărilor fiscale, dar în unele țări ajung să reprezinte chiar în jur de 2/3 din total. Adăugînd cea mai mare parte din impozitele indirecte, precum și aproape în întregime impozitele și taxele cuprinse în categoria „altele", rezultă că în sarcina persoanelor fizice revine o proporție de circa 90% din totalul contribuțiilor.

În fața reacțiilor negative tot mai puternice ale masei de contribuabili, în ultimii ani au fost puse în discuție unele măsuri menite să atenueze inegalitățile sociale și să reducă sarcina ce apasă asupra contribuabililor cu venituri mai reduse. În Franța, de pildă, s-a încercat instituirea unui așa-numit „impozit asupra marilor averi" pentru a supune unei impozitări sporite pe marii bogătași, dar proiectul nu a fost aprobat. Și în alte țări au existat anumite inițiative, ca Raportul Meade în Anglia sau Raportul Carter în Canada, care au propus reforme structurale ale sistemului fiscal, fără a se fi ajuns însă la un rezultat.

Punerea în aplicare a unor proiecte de reformă mai mult sau mai puțin de fond nu poate aduce, totuși, îmbunătățiri profunde, structurale ale sistemului fiscal din lumea occidentală. Situația reală care există acum în lumea capitalistă a fost cît se poate de bine arătată chiar într-un raport al unei comisii fiscale care analiza situația contribuabililor : dacă se ia în considerare o scară a veniturilor de la 1 la 100, cei aflați pe locul 10 dispun cu de venituri totale de peste 10 ori mai mari decît cei aflați pe locul 90, iar dacă se ține seama și de averea imobilă de care dispune fiecare atunci decalajul este și mai mare.

Alături de alte mecanisme ale statului capitalist, sistemul fiscal își aduce contribuția la menținerea inechității sociale rezultînd din disproporțiile flagrante dintre veniturile diferitelor categorii sociale. În aceste condiții, un obiectiv important al luptei revendicative a oamenilor muncii din lumea capitalistă îl reprezintă reducerea poverii impozitelor și stabilirea unui sistem fiscal mai puțin discriminatoriu.

Radu NEGREA

Dinamica prețurilor produselor de bază — mai 1981

INDICELE agregat calculat de Institutul de economie mondială, indică, pentru luna mai a.c., o scădere cu 4,1% a prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România.

Cele mai accentuate scăderi de prețuri au fost înregistrate la produsele agroalimentare *(—4,5%). Sub influența unei activități tranzacționale reduse, prețurile au scăzut la zahăr și produse tropicale (—12,5%), cereale (—4,8%), precum și la animale, carne și produse animaliere (—3,9%). Excepție de la această tendință au făcut prețurile semințelor oleaginoase și uleiurilor vegetale comestibile care au crescut cu (+2,3%), datorită existenței unei cereri de import mai active pe piața vest-europeană și a volumului relativ restrîns al disponibilităților de vînzare pe termen apropiat.*

Activitatea tranzacțională redusă de pe piața internațională a materiilor prime și semifabricatelor industriale *a determinat o scădere a prețurilor la această categorie de produse, în medie de 3,6%: la piei brute de bovine (—7,9%), ca rezultat al existenței unei oferte mondiale abundente, la lemn și produse din lemn (—5,8%) minereuri (—5,0%) și metale feroase și neferoase (—2,9%). Scăderea mai puțin semnificativă a prețurilor fibrelor textile naturale (—0,8%) s-a datorat condițiilor nefavorabile de climă pentru culturile de bumbac din S.U.A.*

Prețurile cauciucului natural au făcut excepție de la această tendință, înregistrînd o ușoară creștere (+1,2%) sub influența înviorării temporare a pieței occidentale.

La combustibili, *activitatea redusă din industria siderurgică a țărilor capitaliste a determinat o scădere a prețurilor la cărbuni cocsificabili și cocs (—5,9%). La produsele petroliere, prețurile au scăzut (—6,1%), reflectînd în continuare, nivelul redus al cererii și stocurile încă excedentare de țiței și produse petroliere existente în țările occidentale.*

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

INDICELE SINTETIC I.E.M. ÎN ANII 1979-1980 ȘI APRILIE-MAI 1981

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Apr.	Mai
INDICE GENERAL	1979	338,5	314,5	331,4
	1980	382,9[a]	373,4[a]	383,8[a]
	1981		363,4[a]	348,6[a]
1. Produse alimentare	1979	223,2	208,0	213,6
	1980	264,7	256,8[a]	257,3[a]
	1981		240,9[a]	230,1[a]
- cereale	1979	231,1	204,3	217,1
	1980	258,7	227,4	235,4
	1981		264,8	252,1
- semințe oleag., prod.deriv., grăs.anim. și veg.	1979	237,0	234,8	235,4
	1980	223,0	193,6	206,2[a]
	1981		226,4	231,5[a]
- animale, carne și prod.anim.	1979	200,1	193,2	195,9
	1980	222,6	211,4[a]	217,3[a]
	1981		205,7[a]	197,7[a]
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	214,0	221,9
	1980	455,1	321,6[a]	485,6[a]
	1981		314,6[a]	275,5[a]
2. Combustibili	1979	759,3	660,0	742,0
	1980	963,2	839,4	922,1[a]
	1981		913,6	875,5[a]
- cărbuni și cocs	1979	403,2	382,7	386,6
	1980	461,1	454,8	475,0
	1981		418,7	394,1
- țiței	1979	837,3	715,0	765,7
	1980	1425,8	1336,5	1437,2
	1981		1582,3	1582,3
- produse petroliere	1979	1049,6	881,5	1047,8
	1980	1106,1	1112,1	1130,7
	1981		1110,2	1042,7
3. Materii prime industriale	1979	258,1	252,8	254,9
	1980	275,0	270,3[a]	273,6[a]
	1981		248,4[a]	239,5[a]
- minereuri	1979	158,3[a]	150,4	152,4
	1980	193,0[a]	190,5[a]	190,8[a]
	1981		181,2[a]	172,1[a]
- metale	1979	250,8	246,9	248,3
	1980	251,5	253,2	252,6[a]
	1981		226,6	220,1[a]
- cauciuc	1979	357,9	353,4	368,2
	1980	401,5	396,4	376,6
	1981		324,0	327,8
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	286,6	288,1
	1980	356,3	344,3[a]	365,2[a]
	1981		312,5[a]	294,1[a]
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	221,8	226,1
	1980	280,0	271,1[a]	265,6[a]
	1981		265,8[a]	262,6[a]
- piei	1979	389,7	488,7	492,7
	1980	240,2	200,5	173,9
	1981		255,5	235,2

a) Date provizorii pentru: fero-mangan, fero-siliciu, țevi din oțel, laminate din cupru, minereu de fier, minereu de mangan, cromită, huilă, cocs de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie, iută, miere, ulei de ricin, porci vii, carne de vită.

Programe de dezvoltare

SOMALIA: valorificarea superioară a resurselor naționale

DUPĂ REVOLUȚIA DIN 1969, eforturile Somaliei s-au îndreptat către înlăturarea urmărilor dominației coloniale. Acest deziderat a stat la baza Programului Partidului Socialist Revoluționar Somalez, care își propune să asigure consolidarea independenței economice a țării prin realizarea unui vast program vizînd valorificarea resurselor naturale, modernizarea agriculturii și ridicarea nivelului cultural al poporului.

Obiectivele economice care se prevăd a se realiza în cadrul viitorului plan cincinal, 1982—1986, constituie astfel o nouă etapă a preocupărilor pentru creșterea echilibrată a economiei.

Planul alocă dezvoltării tuturor sectoarelor economice suma de 2 085 milioane dolari și prevede ritmuri anuale de creștere de 2,3% în agricultură, 4,5% la importuri și 2,8% la exporturi. Cea mai mare parte a investițiilor, circa 950 mil. dolari, este destinată agriculturii, creșterii producției de animale și ameliorării zonelor de vegetație și microclimatului, în special, în cele trei regiuni nordice, Heron, Galgudud și Mudoug, grav afectate de secetă în anii trecuți.

Suma de 55 mil. dolari afectată dezvoltării pescuitului indică importanța care se acordă acestui sector, în ultimul timp această activitate realizîndu-se în mod organizat, sub forma cooperativelor sătești de producție.

Cheltuielile care se fac în scopul dezvoltării culturilor agricole, creșterii animalelor și pescuitului depășesc 40% din investițiile de plan. La valorificarea bogatelor resurse naturale ale Somaliei un rol important revine industriei prelucrătoare care va utiliza în mai mare măsură baza proprie de materii prime în unități industriale de producție a zahărului, bumbacului, tutunului, materialelor de construcție etc. Astfel, complexul de zahăr de la Juba, cu o capacitate de circa 100 000 tone zahăr pe an, va asigura întregul consum intern și va realiza un excedent pentru export la nivelul anului 1985.

Strategia preconizată de viitorul plan de dezvoltare economică va fi susținută și de extinderea și modernizarea infrastructurii de transport și telecomunicații.

Actuala vizită pe care o întreprinde în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Democratice Somalia, general-maior Mohamed Siad Barre, se înscrie în contextul eforturilor comune pentru identificarea de noi căi de colaborare bilaterală, pentru extinderea cooperării pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural, precum și în alte domenii, în folosul celor două țări și popoare.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 8—12 VI 1981 dolarul S.U.A. a înregistrat un recul general pe piețele valutare.

Reducerea nivelului dobînzilor la depozitele în dolari, tensiunile create în Orientul Apropiat, precum și unele zvonuri legate de posibile noi măsuri concertate ce ar putea fi luate de autoritățile monetare valutare vest-europene pe linia apărării cursului monedelor lor — au fost factori de influență negativă pentru dolar, care cota la închiderea din 2 VI 1981 sub nivelele corespunzătoare din 5 VI 1981 față de restul valutelor occidentale.

Francul elvețian, beneficiind de refugiul unor bani „fierbinți" (hot money), în condițiile menținerii fermității creșterii dobînzilor în această valută, a înregistrat reprecierea cea mai accentuată față de dolar, situîndu-se la sfîrșitul intervalului prezentat la 2,1050 franci/1 dolar, cu 1,8% peste cursul de închidere din 5 VI 1981 de 2,1425 franci/1 dolar. După ce în prima parte a perioadei analizate s-a situat la nivele inferioare celui din 5 VI 1981 de circa 39,50 franci/1 dolar), **francul belgian,** urmare mai ales a intervențiilor repetate și directe pe piață ale Băncii centrale, a recuperat pînă la 38,90 franci/1 dolar, respectiv o reprecierе de 1,5% față de cursul de referință. **Yenul japonez** și **marca vest-germană** au înregistrat nivele de reprecierе apropiate față de dolar, respectiv 1,1% (225 yeni/1 dolar pe 12 VI 1981, față de 227,50 yeni/1 dolar pe 5 VI 1981) și 1% (2,40 mărci/1 dolar, comparativ cu 2,4225 mărci/1 dolar).

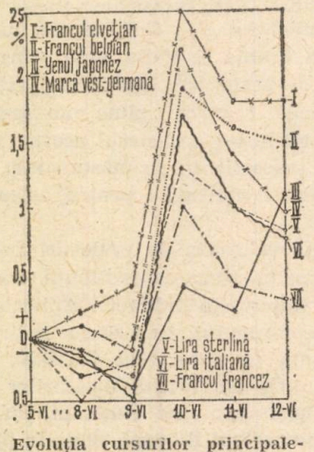

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12.VI., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 5.VI. a.c.

Lira italiană cota la închiderea din 12 VI 1981 la 1 195 lire/1 dolar, cu 0,8% peste nivelul de referință de 1 205 lire/1 dolar; un procent apropiat de reprecierе în relația cu dolarul a înregistrat și **lira sterlină** (1,95 dolari/1 liră pe 12 VI 1981, comparativ cu 1,9350 dolari/1 liră la închiderea săptămînii precedente.

Francul francez care continuă să suporte influențele schimbărilor la nivelul conducerii țării era cotat la închiderea din 12 VI 1981 la 5,69 franci/1 dolar, cu 0,3% sub cursul din 5 VI 1981, de 5,7050 franci/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni, au înregistrat o scădere mai importantă la eurodolari (de la 17,8125% pe 5 VI 1981, la 17,125% la 12 VI 1981), și mai moderată la euromarca vest-germană (de la 13,0625% la 12,75%) și eurofrancul elvețian (de la 10,5% la 10,25% respectiv).

Micșorarea descrescîndă a dobînzilor a favorizat investițiile în aur al cărui preț se situa pe 12 VI 1981 la 472 dolari/uncia (al doilea fixing de la Londra), cu 12 dolari/uncia peste cel corespunzător din 5 VI 1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea specialiştilor

Deceniul nouă: perspective de dezvoltare

LA ACEST început de deceniu, omenirea se află confruntată cu o gravă problemă, subdezvoltarea, care afectează o mare parte a globului şi de a cărei lichidare depinde, în ultimă instanţă bunăstarea şi pacea întregii noastre planete. Situaţia critică în care se află o mare parte a popoarelor din aşa-numita „lume a treia" impune găsirea neîntîrziată a unei căi eficiente de ieşire din starea de subdezvoltare economică. O.N.U., prin diversele sale organisme specializate, acordă o deosebită atenţie acestei probleme iniţiind o serie de studii şi consfătuiri avînd ca obiect eradicarea subdezvoltării şi lansarea unui nou „deceniu al dezvoltării", care să aibă la bază o nouă ordine economică internaţională. Studiul intitulat **„Deceniul crizei — lumea în anii optzeci"** elaborat în cadrul **Coaliţiei Internaţionale pentru Dezvoltare,** cu sprijinul **U.N.E.S.C.O.** şi **U.N.D.P.,** de către **Ken Laidlaw şi Roy Laishley** se înscrie şi el pe linia acestor preocupări.

Studiul debutează cu o retrospectivă a ultimului deceniu, care în ciuda realizării unei creşteri a indicelui produsului naţional brut în multe ţări în curs de dezvoltare, este marcat de mărirea decalajului dintre aceste ţări şi ţările industrializate. „La capătul a trei decenii de acţiune internaţională dedicate dezvoltării, este probabilă, pînă în 1985, o creştere cu 50 dolari pe locuitor a veniturilor anuale ale ţărilor celor mai sărace faţă de veniturile anului 1965, comparativ cu o creştere de 3 900 dolari pe locuitor a veniturilor ţărilor celor mai bogate", remarca în acest sens Shridath Ramphal, secretar general al Commonwealthului.

În ultimul deceniu, ţările în curs de dezvoltare au atins un indice de 8% pentru creşterea anuală a producţiei industriale. Cu toate acestea, la sfîrşitul anilor şaptezeci ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială a lumii a fost de numai 9%. A doua conferinţă a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) desfăşurată la Lima în 1975 a stabilit ca ţel atingerea de către ţările în curs de dezvoltare a unei ponderi de 25% din producţia industrială mondială pînă la sfîrşitul secolului. Realizarea acestui obiectiv pare totuşi puţin probabilă. Cu toate progresele realizate, în multe ţări, săracii reprezintă o proporţie mai mare din totalul populaţiei decît la începutul anilor şaizeci. În ţările „lumii a treia" a avut loc un proces de pauperizare pe care dezvoltarea economică, în contextul unei inegalităţi acute — în ceea ce priveşte veniturile, proprietatea, accesul la muncă — l-a accelerat.

Experienţa ultimilor douăzeci de ani a dovedit caracterul inadecvat al strategiilor bazate pe „dezvoltare autarhică" şi „dezvoltare în funcţie de exporturi", în combaterea sărăciei maselor. În cursul acestui deceniu, ţările în curs de dezvoltare vor trebui să adopte noi strategii de dezvoltare, susţin autorii studiului.

Două treimi din comerţul ţărilor în curs de dezvoltare se efectuează cu ţările industrializate. În timp ce acest comerţ a furnizat ţărilor bogate materii prime esenţiale, o mare varietate de bunuri de consum şi o sursă importantă de comenzi de export pentru produse industriale, ţările în curs de dezvoltare nu au realizat beneficii echivalente. În ultimul deceniu, preţul produselor lor neprelucrate, care reprezintă 60% din totalul exporturilor, nu a reuşit să ţină pasul cu creşterea anuală de 14—15% a preţurilor bunurilor importate din Occident. De aceea, ţările în curs de dezvoltare sînt obligate să facă împrumuturi în speranţa că veniturile viitoare vor permite rambursarea datoriilor şi vor lăsa un surplus pentru investiţii. În ultimii zece ani, datoriile ţărilor „lumii a treia" s-au triplat, ajungînd la suma de 300 miliarde dolari în 1979.

Confruntate cu această situaţie, ţările în curs de dezvoltare încearcă să se orienteze spre dezvoltarea unui comerţ inter-regional, căutînd să se descătuşeze de rigorile comerţului cu ţările puternic dezvoltate. În acelaşi timp ele militează pentru schimbarea rolului lor în structura comercială internaţională, prin asigurarea unor condiţii comerciale mai echitabile, îmbunătăţirea sistemului monetar internaţional, adoptarea unei noi ordini economice internaţionale.

Deceniul prezent constituie un moment de răscruce şi pentru ţările dezvoltate din punct de vedere economic. Structurile economice actuale fac din ce în ce mai greu faţă crizelor ce confruntă succesiv lumea capitalistă. Deoarece consumul de energie a fost strîns legat de prosperitatea anilor trecuţi, criza energetică ce confruntă ţările industrializate în deceniul actual sugerează faptul că însăşi dezvoltarea lor economică este pusă sub semnul întrebării. Adaptarea la noile realităţi necesită o regîndire majoră a ţelurilor dezvoltării industriale, rolul ţărilor industrializate în economia internaţională fiind încă preponderent.

Autorii studiului consideră că, în deceniul care a trecut, ţările dezvoltate au trecut problemele lor economice în seama economiei mondiale, forţînd ţările în curs de dezvoltare să preia o parte disproporţionat de mare din povara restructurării economice. Acest lucru a avut loc, în primul rînd, pe calea preţurilor inflaţioniste ale produselor industriale şi ale celor alimentare exportate de ţările dezvoltate, în al doilea rînd, datorită instabilităţii valutare şi în cele din urmă datorită sporirii numărului de măsuri protecţioniste, care au lovit puternic comerţul ţărilor în curs de dezvoltare. Această situaţie nu poate continua în deceniul actual, se susţine în studiu. Un număr crescînd de locuri de muncă din Occident depind în prezent de continuarea cererii ţărilor în curs de dezvoltare pentru produsele occidentale. Adaptarea la noile realităţi economice este o necesitate de primă urgenţă. De asemenea, nu mai poate continua consumul excesiv al resurselor naturale ale lumii de către ţările dezvoltate, economiile acestor ţări trebuind să se adapteze la o nouă eră caracterizată printr-o mai mare austeritate.

Capitolul doi al studiului se axează pe examinarea **interdependenţei,** atît între Nord şi Sud cît şi între problemele implicate în edificarea unui nou sistem economic. Din punct de vedere economic, Nordul este dependent de Sud de multe decenii. 90% din consumul de cositor al ţărilor dezvoltate şi tot cauciucul natural provin din ţările în curs de dezvoltare. Acelaşi lucru este valabil în proporţii diferite în ceea ce priveşte bauxita, cuprul, petrolul şi multe alte materii prime. Interdependenţa este cît se poate de evidentă în acest context, dar ea se manifestă într-o economie mondială controlată de principalele puteri industriale. Structurile comerciale prezente servesc numai intereselor acestora, iar ţările în curs de dezvoltare se găsesc într-o stare de dependenţă economică şi financiară de instituţiile şi corporaţiile din ţările occidentale.

Ca furnizoare de materii prime, ţările în curs de dezvoltare se menţin pe piaţă într-o situaţie dezavantajoasă faţă de producătorii de produse finite. Toate sporurile productivităţii sînt transferate ţărilor dezvoltate în loc să fie transformate în cîştiguri ale ţărilor în curs de dezvoltare. Cea mai mare parte a comerţului ţărilor „lumii a treia" se desfăşoară prin intermediul companiilor multinaţionale, ceea ce permite manipularea preţurilor în avantajul acestora din urmă. Un procent de 75% din producţia mondială de ceai este valorificat de numai patru companii, în timp ce trei companii americane controlează 70% din comerţul mondial de banane. Ţările „lumii a treia" constituie o importantă piaţă de desfacere pentru produsele occidentale. În 1978 ţările în curs de dezvoltare au preluat 20% din produsele prelucrate exportate de ţările Europei occidentale, 32% din cele exportate de S.U.A. şi 46% din cele exportate de Japonia.

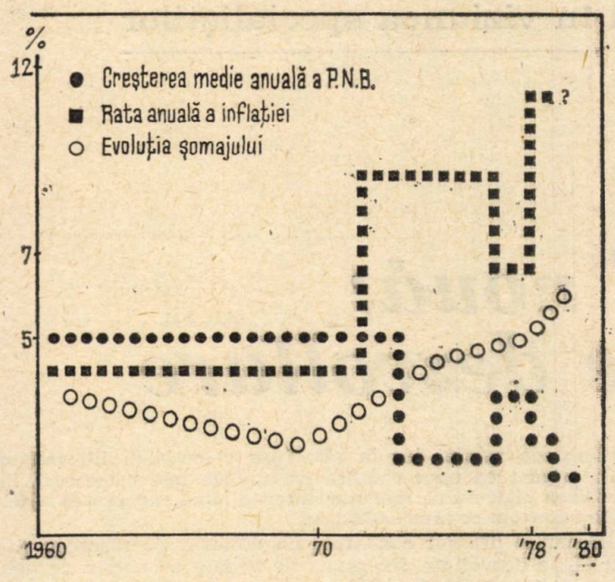

Sursa : „Crisis Decade : The World in the Eighties" (ICDA)

În timp ce ţările în curs de dezvoltare absorb o parte însemnată a exporturilor ţărilor dezvoltate, acestea din urmă refuză să răspundă în acelaşi fel. Produsele prelucrate importate din ţările „lumii a treia" reprezintă doar 3% din totalul comerţului cu ţările dezvoltate.

Măsurile protecţioniste impuse de către ţările industrializate au provocat ţărilor în curs de dezvoltare în deceniul trecut pierderi de cel puţin 5 miliarde dolari pe an la export. Specialişti ai U.N.C.T.A.D. au calculat că dacă toate barierele comerciale împotriva produselor prelucrate ar fi ridicate, ţările în curs de dezvoltare ar avea un profit suplimentar de 24 miliarde dolari pe an pînă în 1985.

Ţările dezvoltate justifică aceste măsuri protecţioniste prin creşterea necontenită a şomajului în aceste ţări. Dar studii efectuate de G.A.T.T. arată că cea mai mare parte a locurilor de muncă pierdute în ţările occidentale se datorează transformărilor tehnologice în producţie şi mai puţin importurilor din ţările „lumii a treia".

O altă problemă gravă cu care sînt confruntate ţările în curs de dezvoltare o reprezintă **lipsa resurselor financiare,** în special dificultatea obţinerii împrumuturilor şi subvenţiilor necesare planurilor de dezvoltare pe termen lung. Deşi ţările puternic dezvoltate au convenit asupra unui procent de 0,7% din produsul naţional brut pentru ajutorarea ţărilor în curs de dezvoltare, acest lucru n-a fost respectat decît de un număr infim de ţări. Pentru a face faţă problemelor financiare crescînde, multe ţări în curs de dezvoltare recurg la împrumuturi din surse comerciale. Asemenea împrumuturi reprezintă în prezent peste 60% din datoriile ţărilor în curs de dezvoltare comparativ cu numai 30% în 1970. La sfîrşitul anilor şaptezeci datoria ţărilor „lumii a treia" s-a ridicat la circa 300 miliarde dolari.

Rezolvarea problemei alimentare este una din priorităţile majore ce stau în faţa ţărilor în curs de dezvoltare. Cu douăzeci de ani în urmă, ţările în curs de dezvoltare nu erau confruntate cu o asemenea problemă. Astăzi ele importă 80 milioane tone de cereale anual, iar pînă la sfîrşitul acestui deceniu, după cum estimează F.A.O., cantitatea se va ridica la 145 milioane tone. Rata de creştere a producţiei de produse alimentare în ţările în curs de dezvoltare a înregistrat o scădere drastică în cursul ultimului deceniu, îndeosebi în ţările africane. Zair, care era o mare exportatoare de produse alimentare cu douăzeci de ani în urmă, cheltuieşte acum 300 milioane dolari anual pentru satisfacerea nevoilor interne.

Au fost înfiinţate numeroase organisme specializate cum sînt Programul Alimentar Mondial şi Fondul Internaţional pentru Dezvoltare Agricolă (F.I.D.A.) pentru a face faţă nevoilor urgente de hrană ale ţărilor în curs de dezvoltare, dar resursele lor sînt destul de limitate. Stocurile de produse alimentare mondiale sînt mult prea mici pentru a face faţă necesităţilor actuale.

Asigurarea necesarului de hrană pentru toţi constituie o sarcină prioritară pentru toate ţările în curs de dezvoltare. În multe ţări, rezolvarea acesteia implică o extinsă reformă agrară, în cadrul unei strategii de **dezvoltare prin forţe proprii.**

O astfel de strategie, ce are ca ţel satisfacerea trebuinţelor de bază (hrană, îmbrăcăminte, locuinţe, asistenţă medicală şi educaţie) trebuie să aibă în vedere şi păstrarea patrimoniului cultural. Erodarea valorilor culturale ce s-a înregistrat în ultimele decenii trebuie oprită şi înlocuită cu respectarea culturii naţionale, a limbii, valorilor, credinţelor, artei şi meşteşugurilor populare.

O strategie de dezvoltare prin forţe proprii a ţărilor în curs de dezvoltare, susţin autorii studiului, ar urma să acorde mai puţină prioritate producţiei de export în favoarea bunurilor pentru consumul intern.

Există însă limite fizice în cadrul fiecărei ţări care împiedică o dezvoltare prin forţe proprii. De aceea, concomitent cu mărirea gradului de dezvoltare prin forţe proprii ţările în curs de dezvoltare trebuie să urmeze o politică de dezvoltare colectivă între ele.

Se consideră că ţările în curs de dezvoltare trebuie să acorde o mai mare prioritate întrajutorării reciproce, prin **întărirea cooperării regionale** în domeniul comerţului, tehnologiei, comunicaţiilor, producţiei alimentare etc. Dezvoltarea cooperării între ţările în curs de dezvoltare a fost formulată ca un obiectiv prioritar al deceniului actual. Ea ar include elaborarea unui mecanism financiar comun; de exemplu, crearea unei Bănci Comerciale a „lumii a treia", care să promoveze comerţul între ţările în curs de dezvoltare şi să reducă dependenţa de valute şi pieţele străine; crearea unor corporaţii multinaţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare, cît şi a unor linii maritime comune; fondarea unor institute de cercetare şi dezvoltare care să servească necesităţile ţărilor în curs de dezvoltare şi să descopere noi resurse.

Multe ţări în curs de dezvoltare consideră că accentuarea cooperării între ele ar putea oferi o mai eficientă utilizare a resurselor locale şi satisfacerea nevoilor de bază. Dezvoltarea prin forţe proprii la nivel regional poate duce la o producţie mai ieftină a bunurilor de bază, ţările în curs de dezvoltare avînd în acest sens suficiente resurse şi tehnologii.

Anii optzeci au debutat cu încercări în cadrul Naţiunilor Unite de a pune la punct o nouă Strategie de Dezvoltare Internaţională ; în acest context negocierile globale propuse cu ocazia sesiunii speciale a ONU din 1980 — destinată noii ordini economice internaţionale — sînt menite să ducă la iniţierea de măsuri de menţinere a puterii de achiziţionare a exporturilor de materii prime a ţărilor în curs de dezvoltare, crearea unui fond de industrializare pentru ţările „lumii a treia", accesul la pieţele ţărilor industrializate şi reforma sistemului monetar mondial.

Ţările în curs de dezvoltare consideră că o acţiune concertată poate duce la adoptarea unei **noi ordini economice internaţionale** care le-ar permite accelerarea ratelor lor de creştere economică. Pe linia eforturilor depuse pentru elaborarea unei noi strategii pentru dezvoltarea internaţională se înscrie şi înfiinţarea Comisiei Brandt. Aceasta propune şi ea o strategie pe termen lung în patru puncte ce include transferuri masive de resurse spre ţările în curs de dezvoltare; o strategie energetică internaţională; un program global pentru alimentaţie şi reforme majore în sistemul monetar internaţional. Comisia se declară, de asemenea, în favoarea unor reforme instituţionale — liberalizarea şi democratizarea Fondului Monetar Internaţional, dezvoltarea băncilor regionale, strîngerea legăturilor între G.A.T.T. şi U.N.C.T.A.D. ; de asemenea, sporirea transferurilor financiare către ţările în curs de dezvoltare.

Ţările industrializate au şi ele de învăţat din strategiile de dezvoltare prin forţe proprii aflate în dezbatere în momentul de faţă. Şomajul în creştere şi standardele de viaţă care stagnează, pe de o parte, şi o centralizare crescîndă şi o sporire a puterii multinaţionalelor, pe de alta, duc la o stare de profundă nemulţumire faţă de natura şi orientările societăţii industriale. Se aud din ce în ce mai multe voci ce pledează în favoarea unei societăţi alternative, descentralizate, preocupate mai mult de calitatea vieţii decît de „consumerismul" societăţii moderne. Apariţia partidelor ecologiste în Europa occidentală sînt un exemplu privind insuflarea unor noi valori şi priorităţi în arena politică a societăţilor industrializate.

Pe plan intern, fiecare ţară este confruntată în deceniul actual cu reconsiderări şi decizii fundamentale privind direcţiile de dezvoltare în viitor. La nivel internaţional, o primă prioritate o constituie felul în care neîncrederea, prejudecăţile şi interesele proprii ale fiecărei naţiuni pot fi depăşite pentru a conduce la adoptarea unei noi strategii de dezvoltare globală care să asigure pacea şi progresul în lume.

V. NEGOIŢA

Decalaje în producția agricolă

DACĂ decalajele dintre producția pe locuitor a industriei prelucrătoare din țările capitaliste dezvoltate și cea din țările nesocialiste în curs de dezvoltare ating dimensiuni semnificative (vezi „Revista economică", nr. 23 a.c.), situația este cel puțin tot atît de alarmantă în privința satisfacerii din resurse proprii a necesarului de produse agroalimentare pentru populație.

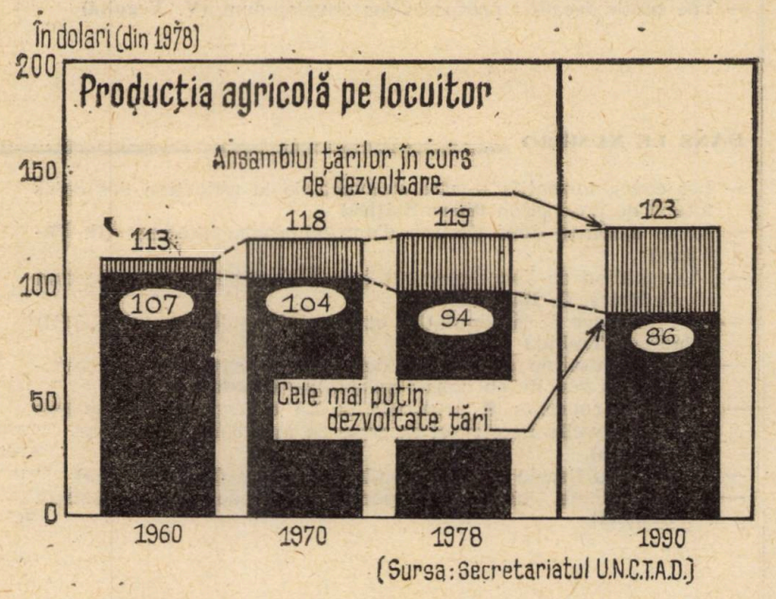

(Sursa: Secretariatul U.N.C.T.A.D.)

După cum evidențiază graficul alăturat, producția agricolă pe un locuitor din ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a crescut doar cu ceva mai mult de 5% în perioada 1960—1978, iar pînă în anul 1990 se prevede un spor de numai 3—4%. Deosebit de preocupantă este evoluția producției agricole în țările cel mai puțin dezvoltate, unde același indicator s-a redus cu circa 12% în prima perioadă menționată, estimîndu-se că nivelul său va scădea în continuare cu 8—9% pînă în anul 1990.

Ținîndu-se seama de faptul că producția agricolă pe locuitor din țările capitaliste dezvoltate a crescut și va crește în continuare în decursul celor trei decenii examinate, experții U.N.C.T.A.D. se așteaptă ca — în expresie valorică (în dolari constanți din 1978) — decalajul respectiv să se accentueze, în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare, de la circa 1 : 2,2 în 1960 la circa 1 : 3,0 în 1990 ; în cazul celor mai puțin dezvoltate țări același decalaj ar spori de la circa 1 : 2,4 la 1 : 4,3, concomitent cu întărirea dependenței țărilor în cauză de importul de produse agroalimentare.

Biomasa — combustibil competitiv

ÎN CADRUL referatului „Aspecte economice ale utilizării biomasei", prezentat la conferința științifică pe problemele folosirii biomasei pentru obținerea de energie (Göttingen, 1980), se sublinia că biomasa prezintă atuuri apreciabile, dacă este folosită la încălzire împreună cu alți purtători tradiționali, de energie (petrol, cărbune brun, cocs). Utilizarea biomasei drept combustibil necesită cheltuieli specifice mai reduse (calculat pe o unitate de energie obținută), contribuind totodată la protejarea mediului înconjurător. Este vorba aici de deșeurile rezultate din exploatările forestiere, din prelucrarea lemnului, din gospodăriile populației și din diferite unități industriale, potențialul caloric respectiv fiind estimat la 3 000—5 500 kcal/ha.

Specialiștii recomandă producerea de brichete dintr-un amestec tehnologic, care să cuprindă în proporție de 30% deșeuri forestiere și în aceeași proporție deșeuri rezultate din prelucrarea lemnului, diferența de 40% fiind constituită din resturi de hîrtie și carton. De pe acum, ca urmare a „crizei petrolului", brichetele de biomasă sînt folosite în diverse țări (în S.U.A., și Canada pentru încălzirea locuințelor, iar în R.F.G. pentru încălzirea localurilor cu destinație industrială), în condiții de competitivitate cu sistemele de încălzire folosind produse petroliere.

Albania: dezvoltarea comerțului exterior

DEZVOLTAREA și modernizarea economiei albaneze, și în primul rînd a industriei sale socialiste, valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării au permis între altele — extinderea și diversificarea continuă a comerțului exterior. Anul trecut volumul exportului albanez a sporit cu 33%, devansînd ritmul de creștere a importului, iar pentru anul în curs se prevede mărirea fluxului de mărfuri cu circa 18% în ambele sensuri.

În cursul cincinalului 1976—1980 ponderea produselor finite și a semifabricatelor în cadrul exportului albanez a crescut la circa 70%, pe lista produselor exportate adăugîndu-se gaze de sondă, feronichel, concentrat de pirită, cărbune, uree, hîrtie de tipar ș.a. În cel de-al șaptelea cincinal (1981—1985) se urmărește nu numai mărirea considerabilă a volumului schimburilor comerciale externe, ci și îmbunătățirea structurii acestora, prin întărirea rolului deținut în cadrul exporturilor de asemenea grupe de mărfuri ca : derivate din petrol, energie electrică, produse minerale, produse ale industriei materialelor de construcții, alimentare și ușoare.

Industria alimentară: orientări înnoitoare

O CERCETARE asupra tendințelor de inovare în industria alimentară a țărilor Pieței comune vest-europene a evidențiat că cercetarea fundamentală este relativ puțin răspîndită în această ramură, majoritatea firmelor mulțumindu-se să folosească și să adapteze la nevoile lor descoperirile făcute în alte ramuri, ca industria chimică și farmaceutică, construcțiile de mașini și producția de aparataj etc. Se apreciază că în anii '50—60 principala preocupare de înnoire era legată de lansarea unor produse alimentare noi, dar în care elementul „nou" era deseori puțin semnificativ.

În ultima perioadă conducerile multor firme cu profil alimentar consideră că numărul sortimentelor de produse este suficient pentru a satisface cerințele pieței ; mai mult, s-a constatat că consumatorii reacționează negativ la apariția continuă pe piață a unor denumiri noi, necunoscute, mai ales dacă ele reprezintă doar mici modificări ale unor produse devenite deja familiare. De aceea, tendințele înnoitoare în producția industriei alimentare vest-europene se axează în ultimii ani îndeosebi pe realizările de seamă din alte domenii, cum sînt : ingineria genetică, metodele moderne de conservare a produselor alimentare, perfecționarea utilajelor.

Exportul de textile

ÎNTR-UN studiu elaborat de secretariatul U.N.C.T.A.D., se subliniază că ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în exportul mondial de articole textile și confecții s-a redus în deceniul trecut, cu 9%, în condițiile creșterii absolute a valorii exporturilor lor la această grupă de mărfuri cu peste 160%.

Referitor la afirmația că importurile sporite de articole textile din țările în curs de dezvoltare ar provoca șomaj în industria textilă din țările capitaliste dezvoltate, experții U.N.C.T.A.D. opinează că un rol mult mai important în reducerea locurilor de muncă din ramura respectivă îl joacă mutațiile tehnologice care au loc în ea. Totodată, ritmul în care a sporit importul în țările occidentale de articole textile și confecții provenind de la furnizori din același grup de țări a fost de aproape două ori mai mare în perioada menționată decît ritmul de creștere a importului respectiv din ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 19 iunie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În întîmpinarea Congresului consiliilor oamenilor muncii

- Un eveniment de mare însemnătate în viața societății noastre socialiste, în dezvoltarea democrației muncitorești **(Dorin Constantinescu)** 2
- Prioritate capacităților cu termen de punere în funcțiune în 1981 **(Alexandru Tache)** 4
- Reducerea consumurilor materiale **(Aurel Orvas)** 6
- Producerea energiei electrice și termice cu eficiență ridicată **(Ioan Munteanu)** 8
- Accelerarea înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor 10
- Costurile normate — cerință a reducerii costurilor totale de producție **(Stere Stătică)** 12
- Mobilizare amplă în acțiunea de autoaprovizionare **(D. Patriche)** 14

— Antrenarea tuturor forțelor de la sate pentru realizarea exemplară a lucrărilor recoltei de cereale **(Teodor Chețan)** 16

— Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția **(C. Sederiaș, C. Bărbulescu)** 18

— Creșterea populației și politica demografică (II) **(Vladimir Trebici)** 20

TEORII—IDEI

— Om-tehnică-mediu. Modernizarea depozitării produselor agricole — componentă a revoluției în agricultură **(Nicolaie Savu)** 22

— Școli • curente • economiști. Concepția economică a „noii drepte" și criza societății capitaliste **(Ion Florea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Presiunea fiscală în lumea capitalistă **(Radu Negrea)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— Deceniul nouă : perspective de dezvoltare **(V. Negoiță)** 29

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Normative costs — a requirement for the reduction of the general costs of production **(Stere Stătică)** 12
— Large scale mobility in the activity of self-supplying **(D. Patriche)** 14
— Integration of the education with research and production **(C. Sederiaș, C. Bărbulescu)** 18
— Population growth and the demographic policy (II) **(Vladimir Trebici)** 20
— Modernization in stocking the farm products : a component of the revolution in agriculture **(Nicolaie Savu)** 22
— Schools • trends • economists. The economic conception of the „New Right" and the crisis of the capitalist society **(Ion Florea)** 24
— Tax pressure in the capitalist world **(Radu Negrea)** 26
— The ninth decade : prospects for development **(V. Negoiță)** 29

DANS LE NUMÉRO

— Les coûts normatifs — une exigence de la réduction des coûts totaux de production **(Stere Stătică)** 12
— Large mobilité dans l'action d'auto-approvisionnement **(D. Patriche)** 14
— L'intégration de l'enseignement à la recherche et la production **(C. Sederiaș, C. Bărbulescu)** 18
— La croissance de la population et la politique démographique (II) **(Vladimir Trebici)** 20
— La modernisation du stokage des produits agricoles — composante de la révolution dans l'agriculture **(Nicolaie Savu)** 22
— Ecoles • courants • économistes. La conception économique de la „Nouvelle Droite" et la crise de la société capitaliste **(Ion Florea)** 24
— La pression fiscale dans le monde capitaliste **(Radu Negrea)** 26
— La neuvième décennie : perspectives de développement **(V. Negoiță)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Нормированные затраты — требование уменьшения общей стоимости продукции **(Стере Стэтика)** 12
— Широкая мобилизация в деле самоснабжения **(Д. Патрике)**.... 14
— Интегрирование народного образования с исследованием и производством **(К. Седериаш, К. Бэрбулеску)** 18
— Рост населения и демографическая политика (II) **(Владимир Требич)** 20
— Модернизация складского хозяйства длясельскохо зяйственных продуктов — составная часть революции в сельском хозяйстве **(Николае Саву)** 22
— Школы • течения • экономисты. Экономическое возрение «нового правого» течения и кризис капиталистического общества **(Ион Флоря)** 24
— Налоговое бремя в капиталистическом мире **(Раду Негря)**..... 26
— Восьмидесятые годы: перспективы развития **(В. Негоицэ)**.... 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

adas

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea mixtă de viaţă constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului asiguratului din orice cauză. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitate asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

Asigurarea familială mixtă de viaţă dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 ani, oricare din aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.

● Asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

● Asigurarea mixtă de viaţă cu îndemnizaţie pentru urmaşi garantează urmaşilor înscrişi în poliţă primirea eşalonată a unor sume de bani. În baza acestei asigurări, ADAS plăteşte : jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.

Asigurările mixte de viaţă prezintă o serie de caracteristici comune dintre care enumerăm :

● Sînt accesibile tuturor persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.

● Se pot contracta pe termene de la 5 la 65 ani.

● Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de mărimea sumei asigurate, putînd fi achitate şi în rate.

● La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, sumele asigurate se plătesc concomitent cu o indemnizaţie de 10%.

● Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere 1 000 de lei.

● Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.

● În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul nu mai plăteşte prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei.

● Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.

● Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

În acest scop se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.

Pentru informaţii suplimentare şi pentru contractarea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

NICI METEOROLOGII NU MAI AU REZERVE: VARA A SOSIT!

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă o gamă extrem de largă şi diversificată de articole vestimentare pentru sezonul cald ale căror modele — concepute după cele mai recente viziuni ale creatorilor de modă — şi contexturi, reuşesc să satisfacă gusturile cele mai rafinate.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

Numărul 26 ● Vineri 26 iunie 1981

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

CONFERINȚA REPREZENTANȚILOR OAMENILOR MUNCII DIN MUNICIPIUL BUCUREȘTI

D 6416

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

STIL ŞI METODE ÎN ACTIVITAŢEA CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII

CEL DE-AL II-LEA CONGRES AL CONSILIILOR OAMENILOR MUNCII, care se desfăşoară în aceste zile în Capitală, dezbate — alături de alte probleme de importanţă majoră pentru dezvoltarea viitoare a economiei şi societăţii româneşti — căile perfecţionării în continuare a muncii şi conducerii colective, adîncirii autoconducerii muncitoreşti, formă evoluată de manifestare a democratismului orînduirii noastre socialiste. În acest cadru, o atenţie deosebită se acordă organizării mai bune a participării oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, îmbunătăţirii stilului şi metodelor de muncă al organelor de conducere, sporirii răspunderii acestora în realizarea sarcinilor încredinţate.

Este necesar, aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „să se facă totul pentru îmbunătăţirea activităţii consiliilor oamenilor muncii, pentru creşterea răspunderii şi rolului lor în conducerea economiei, a întregii societăţi".**

Afirmarea unei calităţi noi, superioare şi asigurarea unei eficienţe înalte în întreaga activitate economică presupune în actuala etapă, din partea consiliilor oamenilor muncii, îmbinarea preocupărilor curente cu cele de perspectivă, concentrarea asupra problemelor esenţiale ale activităţii economice şi sociale, promovarea unui stil de conducere participativ, bazat pe consultarea largă a personalului muncitor, aplicarea unor metode ştiinţifice în pregătirea, fundamentarea, evaluarea şi adoptarea deciziilor, fermitate în aplicarea acestora şi a propunerilor oamenilor muncii.

Ediţia de faţă a suplimentului „Revistei economice" reuneşte cercetări întreprinse în unităţi industriale din diferite ramuri, cu privire la modul concret în care conducerile colective rezolvă unele din aceste imperative. Concluziile ce se desprind pot fi, credem, utile şi pentru alte întreprinderi, sugerînd consiliilor oamenilor muncii direcţii de îmbunătăţire a propriei activităţi, ca o premisă pentru ridicarea performanţelor de ansamblu ale colectivelor de muncă.

Redacţia va continua să publice, atît în revistă cît şi în suplimentele acesteia, articole privind forme şi modalităţi concrete de adîncire a democraţiei muncitoreşti, a autoconducerii. Aşteptăm, în acest sens, contribuţia la dezbateri şi la un larg schimb de experienţă, a membrilor organelor de conducere colectivă din întreprinderi, centrale, ministere, a oamenilor muncii din producţie, a specialiştilor.

Contribuţia reprezentanţilor oamenilor muncii la activitatea organelor colective de conducere

EFICIENŢA procesului de conducere este determinată în principal de capacitatea conducătorilor de a adopta măsuri specifice, corespunzătoare situaţiei decizionale date. Posibilitatea fiecărui organ de conducere colectivă de a organiza reuniuni de lucru eficiente depinde atît de lărgirea orizontului cu privire la condiţiile ce se cer respectate, cît şi de abilitatea de a crea aceste condiţii în acord cu specificul respectivelor organe, ţinînd în permanenţă cont de particularităţile membrilor acestora, ale problemelor ce urmează a fi discutate, într-un cuvînt de capacitatea de **a sesiza modificările care se impun pentru a adapta normele generale la situaţiile concrete, astfel ca deciziile luate să determine îmbunătăţirea activităţii în domeniul vizat.**

O cercetare, ce a cuprins o perioadă de 4 ani, a urmărit să evalueze cîteva din caracteristicile şedinţelor C.O.M. şi ale adunărilor generale ale oamenilor muncii, precum şi contribuţia reprezentanţilor oamenilor muncii în desfăşurarea activităţii acestor organe din trei întreprinderi industriale clujene: **„Libertatea"** (prelucrarea lemnului), **„Armătura"** (produse din metal) şi **„România muncitoare"** (industria uşoară). Au fost alese unităţi din ramuri diferite, pentru a observa modul cum caracteristicile specifice: producţia, modul de organizare, pregătirea şi structura personalului îşi pun amprenta asupra modului de lucru al organelor colective de conducere.

● EVALUAREA REUNIUNILOR DE LUCRU ALE C.O.M.

Tabelul nr. 1 prezintă, pentru anii I—IV din perioada analizată, frecvenţa şedinţelor consiliilor oamenilor muncii (Nr.), numărul total al celor ce au intervenit în dezbateri (Int.) şi, din acest total, numărul intervenţiilor reprezentanţilor oamenilor muncii (Rep.) la întreprinderile „Libertatea" (Lib.), „Armătura" (Arm.) şi „România muncitoare" (R.M.).

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 26 1981

Tabelul nr. 1

Intreprinderea	Anii: I Nr.	Int.	Rep.	II Nr.	Int.	Rep.	III Nr.	Int.	Rep.	IV Nr.	Int.	Rep.
Lib.	1o	96	15	1o	1o1	11	12	123	11	9	136	9
Arm.	1o	81	7	1o	98	19	1o	83	15	1o	9o	1o
R.M.	9	82	8	12	113	16	11	1o9	16	12	12o	23

Conform prevederilor legale, reuniunile de lucru ale C.O.M. la întreprinderi trebuie să aibă loc odată pe lună. Din tabel rezultă că aceste cerinţe nu sînt respectate consecvent. În aproape toate cazurile cînd nu au avut loc reuniunile de lucru (ordinare), aceasta s-a întîmplat în lunile ianuarie-februarie şi iulie-august, perioade ale anului în care au avut loc adunări generale ale oamenilor muncii. Totodată, în perioadele în care nu s-au ţinut şedinţele ordinare au avut loc un număr mare de şedinţe extraordinare, ceea ce a grevat necorespunzător timpul de muncă al membrilor C.O.M.

Nerespectarea frecvenţei normale a şedinţelor C.O.M. mai are ca efect aglomerarea unora dintre ele cu un număr mare de puncte la ordinea de zi şi transferarea unor probleme importante, spre rezolvare, biroului executiv al consiliului.

În ce priveşte numărul vorbitorilor în cadrul şedinţelor, acesta a marcat o sensibilă creştere la „Libertatea" şi „România muncitoare" şi s-a menţinut aproximativ la acelaşi nivel la „Armătura".

La toate cele trei întreprinderi, ponderea intervenţiilor reprezentanţilor oamenilor muncii este redusă (1—2 într-o reuniune). Această situaţie face necesară, pentru atragerea în mai mare măsură la discuţii a reprezentanţilor oamenilor muncii, luarea unor măsuri cum ar fi : **informarea lor din timp asupra problemelor ce urmează a fi discutate**, astfel încît să le poată discuta cu colectivele de oameni ai muncii din care provin ; **atragerea sau consultarea lor la întocmirea diverselor materiale ce se** prezintă în C.O.M.; **valorificarea propunerilor pe care ei le fac**, prin cuprinderea în deciziile adoptate.

Consiliile oamenilor muncii din cele trei întreprinderi îşi desfăşoară activitatea pe bază de planuri de muncă anuale, defalcate pe trimestre şi luni.

Analizînd structura şi frecvenţa problemelor discutate în C.O.M. în perioada analizată (Tabelul nr. 2), se constată că :

Tabelul nr. 2

Probleme discutate în C.O.M. (grupate pe categorii)	Frecv. pe ord. de zi în cei 4 ani... Lib.	Arm.	R.M.
Analize de ansamblu, angajamente	2o	2o	26
Realizarea sarcinilor de plan	39	16	5
Realizarea contractelor economice	7	-	-
Realizarea sarcinilor la export	-	4	-
Analiza calităţii produselor	5	-	32
Econ: energ.,comb.,materii prime	6	6	14
Anal: activ: secţiilor şi serviciilor	19	9	11
Anal. activ. sociale, personal-retrib.	6	3o	4
Analiza morbidităţii	-	8	6
Diverse*	32	34	38

* Premieri şi diminuări de retribuţii; derogări de la condiţiile de studii; aprobări de documentaţii; casarea unor mijloace fixe; trecerea pe costuri a unor cheltuieli; repartizări de locuinţe etc.

— problemele abordate acoperă, în general, sfera de preocupări şi atribuţii stabilite prin lege acestui organ ;

— în funcţie de specificul fiecărei întreprinderi, de problemele cu care ea se confruntă, tipurile de probleme au ponderi diferite în cadrul preocupărilor C.O.M. din cele trei unităţi (există o variaţie, uneori pronunţată, pe ani a abordării lor — variaţie pe care nu am redat-o în tabel);

— la întreprinderile „Libertatea" şi „România muncitoare", dezbaterea doar sporadică a problemelor de personal face să fie neglijate unele posibilităţi de motivare a oamenilor muncii.

● EVALUAREA ADUNĂRILOR GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII

Tabelul nr. 3 cuprinde date privind numărul participanţilor la dezbateri în adunările generale (for ce s-a întrunit de cîte 2 ori în fiecare din primii trei ani ai perioadei analizate şi de 3 ori în al patrulea an).

Tabelul nr. 3

Intreprinderea	Nr. participanţilor la dezbateri în adunările generale din anii: I	II	III	IV
Libertatea	23	24	26	52
Armătura	32	39	37	53
România munc.	24	32	27	33

Se observă că numărul celor care participă la discuţii este în creştere de la un an la altul la întreprinderile „Libertatea" şi „Armătura", vădind preocuparea sporită a participanţilor faţă de problemele dezbătute ; la „România muncitoare", evoluţia a fost similară în primii doi ani ai perioadei, scăzînd apoi (în al patrulea an, numărul mediu al intervenţiilor într-o adunare a fost mai mic decît în primul an), ceea ce dovedeşte că nu s-a realizat pe deplin un climat propice dezbaterilor.

O proporţie destul de însemnată din cei ce au luat cuvîntul au constituit-o reprezentanţii oamenilor muncii în consiliile de conducere : 37% la „Libertatea", 34% la „Armătura", 21% la „România muncitoare" (cel puţin aceeaşi pondere au deţinut-o intervenţiile cadrelor de conducere, şefilor de secţii şi compartimente şi altor specialişti). Este de presupus că reprezentanţii au adus opinia colectivelor din secţiile în care lucrează. Dar ei fac parte din C.O.M., au deci posibilitatea de a prezenta opinia lor şi în şedinţele lunare : poate ar fi fost mai firesc ca în adunările generale, majoritatea vorbitorilor să fie alţi oameni ai muncii, care să pună în obiectivul analizei nu numai rezultatele activităţii, ci şi contribuţia consiliului de conducere la obţinerea lor.

● EVALUAREA CONTRIBUŢIEI REPREZENTANŢILOR OAMENILOR MUNCII

Numărul reprezentanţilor oamenilor muncii în C.O.M. este de 11 la „Libertatea", 10 la „Armătura" şi 8 la „România muncitoare". Evaluarea contribuţiei lor la dezbaterile în cadrul C.O.M. s-a făcut sub aspectul obiectivelor vizate prin propunerile formulate de către aceştia, al numărului acestor propuneri, precum şi al numărului de reprezentanţi care au formulat propuneri de un anumit tip. În funcţie de conţinutul tehnico-economic şi social al problemelor abordate, am identificat 7 tipuri de propuneri (Tabelul nr. 4) care se referă la problemele de bază ale

Tabelul nr. 4

Conţinutul propunerilor, pe domenii de probleme	Nr. reprezent. oamenilor muncii care au formulat propuneri (Rep.) şi numărul propunerilor lor (Prop.) Libertatea Rep.	Prop.	Rep.	Prop.	Rep.	Prop.
Aprovizionare	9	17	6	12	16	28
Planificare	5	8	3	6	5	9
Producţie	17	24	1o	16	15	26
Ec. mat.+energie	2	6	6	9	5	8
Personal-retrib.	6	13	6	8	12	21
Sociale	8	14	16	21	8	13
Generale	6	16	12	18	2o	37

activităţii întreprinderii : aprovizionare, planificare, producţie, personal-retribuire, sociale, economii de energie, combustibil şi materii prime, probleme generale (în sfera acestora din urmă am inclus propunerile referitoare la : organizarea producţiei şi a muncii, lansarea producţiei, desfacerea producţiei, eficienţa activităţii întreprinderii, recepţia şi depozitarea materiilor prime şi produselor finite, reparaţia utilajelor, transportul intern etc.).

Se observă că reprezentanţii oamenilor muncii din cele trei întreprinderi acordă o importanţă mai mare problemelor de producţie, sociale, de aprovizionare, celor cu caracter general, pe care le cunosc mai bine şi care reprezintă probleme majore cu care se confruntă unităţile respective. Identificînd care dintre reprezentanţii oamenilor muncii contribuie cel mai mult la soluţionarea problemelor cu care se confruntă C.O.M., s-a constatat că doar puţini participă efectiv la activitatea de conducere, majoritatea neangrenîndu-se decît sporadic în activitatea desfăşurată de acest organ.

Această stare de lucruri se datorează următoarelor cauze : orientare insuficient fundamentată în alegerea unor reprezentanţi, nivel scăzut al cunoştinţelor acestora în domeniul conducerii şi organizării, neinformarea lor din timp şi în detaliu asupra problemelor ce se vor discuta în C.O.M., slaba preocupare a preşedinţilor consiliilor pentru integrarea reprezentanţilor oamenilor muncii în diferitele acţiuni întreprinse.

● EVALUAREA CONTRIBUŢIEI OAMENILOR MUNCII ÎN ADUNĂRILE GENERALE

Adunările generale ale oamenilor muncii sau ale reprezentanţilor acestora constituie forul în care membrii unei colectivităţi se confruntă cu propriile lor rezultate, cu cerinţele desprinse din comanda socială, dînd producătorului-proprietar al avuţiei naţionale posibilitatea să se manifeste ca bun gospodar nu numai la locul său de muncă, ci şi în evaluarea activităţii întregii unităţi şi în definirea direcţiilor şi căilor de perfecţionare a acesteia.

In Tabelul nr. 5 este redată structura pe tipuri de probleme (în % din total) a propunerilor făcute de oamenii muncii în adunările generale din perioada la care se referă analiza. Grupa problemelor generale include propuneri referitoare la : programarea producţiei, normarea muncii, depozitare, desfacerea produselor, organizarea producţiei şi a muncii, creşterea eficienţei economice, activitatea desfăşurată de C.O.M. etc., precum şi solicitări la adresa organelor locale privind rezolvarea unor probleme cetăţeneşti.

Tabelul nr. 5

Probleme	Libertatea	Armătura	România munc.
Aprovizionare	1o	9	17
Planificare	9	7	7
Producţie	2o	14	17
Econ. mat., energie	6	8	9
Personal-retribuire	18	14	25
Sociale	15	28	12
Generale	22	2o	13

Din această structură reiese atenţia prioritară pe care participanţii la adunările generale o acordă identificării şi punerii în valoare a posibilităţilor de îmbunătăţire a activităţii întreprinderilor în care lucrează. Aceste propuneri se întemeiază pe analiza critică a neajunsurilor, aşa cum se reflectă ele la locul lor de muncă, pe descoperirea de noi rezerve. Totodată, ponderea grupelor de probleme personal-retribuire şi sociale reflectă, pe de o parte, sprijinul dat conducerilor colective pentru concretizarea unor măsuri vizînd aplicarea corectă a sistemului de retribuire şi de stimulare materială, ameliorarea condiţiilor de lucru şi de trai, iar pe de altă parte, necesitatea ca aceste organe să intensifice popularizarea legislaţiei muncii şi să explice mai amănunţit, în adunările generale, modul în care este stabilită destinaţia fondurilor pentru acţiuni sociale.

În general, la toate cele trei întreprinderi propunerile formulate în adunări sînt cuprinse în planurile de măsuri tehnico-organizatorice, stabilindu-se responsabilităţi precise şi termene pentru aducerea lor la îndeplinire.

Remarcăm însă că, deşi la adunările generale participă un număr mare de oameni ai muncii care lucrează direct în producţie, destul de puţini dintre ei participă la discuţii şi fac propuneri.

Situaţiile constatate pe o perioadă relativ îndelungată evidenţiază, alături de o serie de aspecte pozitive, necesitatea antrenării mai susţinute a reprezentaţilor oamenilor muncii în activitatea organelor de conducere colectivă. În acest sens o analiză detaliată, pe baza prelucrării unor date obţinute (printr-un chestionar) direct de la reprezentanţii oamenilor muncii din cele trei întreprinderi a evidenţiat concret ceea ce trebuie făcut pentru creşterea aportului acestora în pregătirea, adoptarea şi înfăptuirea deciziilor. La aceasta ne referim în cele ce urmează.

Modalităţi de potenţare a antrenării

CONTRIBUŢIA membrilor echipelor de conducere — activitatea concretă pe care aceştia o exercită în cadrul respectivelor organe colective — constituie modul în care sînt valorificate efectiv condiţiile create pentru a determina **potenţarea antrenării lor.** Antrenarea reprezintă **totalitatea acţiunilor întreprinse pentru a asigura condiţii favorabile realizării personalului muncitor, la nivelul capacităţilor sale, din proprie iniţiativă şi pentru a favoriza potenţarea capacităţii viitoare.**

Antrenarea vizînd garantarea unor posibilităţi pentru desfăşurarea activităţilor, iar contribuţia exprimînd tocmai modul concret în care se realizează acele activităţi, înseamnă că **între antrenare şi contribuţie există aceeaşi relaţie ca între posibilitate şi rezultatul obiectiv realizat.** Din această perspectivă, studierea antrenării poate forma o bază de evaluare anticipată a modalităţii în care reprezentanţii oamenilor muncii în consiliile de conducere vor contribui la activitatea de conducere.

● METODOLOGIA DE STUDIU

Pentru evaluarea modalităţilor concrete de potenţare a antrenării au fost organizate studii specifice privind condiţiile date din fiecare întreprindere. Studiul s-a bazat pe un chestionar cuprinzînd 23 de întrebări (vezi caseta din pag. 4), care au urmărit măsurarea următoarelor 5 variabile **(A—E)** şi 14 indicatori **(X_1—X_{10})** ce caracterizează procesul conducerii :

A. ŞEDINŢA (forma de desfăşurare a activităţii consiliului oamenilor muncii) :

X_1 — număr
X_2 — durată
X_3 — momentul (în cadrul sau în afara programului)
X_{41} — solicitare fizică (durata zilei de muncă înainte şi după includerea în C.O.M.)
X_{42} — solicitare profesională (informare cu privire la ordinea de zi + solicitare la elaborarea ei)
X_{51} — conţinut : grad de noutate a problemelor

B. ASPIRAŢII

X_{61} — spre atribuţii de conducere (participare la şedinţe de partid, U.T.C., sindicat, de producţie ; sesizări de probleme, propuneri de remediere)
X_{621} — spre considerarea opiniei muncitorilor (receptivitatea conducerii faţă de problemele formulate)
X_{622} — spre considerarea opiniei subiectului chestionat (numărul propunerilor formulate şi al celor aplicate)

C. SATISFACŢIE

X_7 — satisfacţie generală (profesională + privind participarea la activitatea de conducere + extraprofesională)

D. INTERESUL PROMOVAT

X_8 — natura activităţii colective (interes individual / interes colectiv)

X_9 — interes faţă de conţinutul activităţii colective (probleme discutate; frecvenţa participărilor; calităţile cadrelor de conducere)

E. CREATIVITATE

X_{10} — formularea unor idei noi (numărul persoanelor considerate de către subiect ca fiind creative, faţă de media pe eşantion).

Pentru fiecare indicator au fost stabilite scoruri care indică limitele extreme ale variaţiei acestuia; limita maximă reflectă întotdeauna fie tendinţa favorabilă, fie direcţia de modificare cea mai probabilă. Evaluarea indicatorilor în conformitate cu scările specifice constituite permite calcularea unui scor pentru fiecare subiect în parte.

● EŞANTIONUL ALES

Eşantionul a cuprins 19 reprezentanţi ai oamenilor muncii în C.O.M. din cele 3 întreprinderi studiate. Structura subeşantionului fiecărei întreprinderi este redată în Tabelul nr. 6.

Prin prelucrarea chestionarelor completate de subiecţi au rezultat scorurile celor 14 indicatori. În general, pentru indicatorul X_{11} (solicitare fizică) s-a exprimat o evaluare aproximativ uniformă; o variabilitate restrînsă au prezen-

Tabelul nr. 6

Intr.	Nr. rep.	Domenii de activ. tip	nr.	Studii tip	nr.	Vîrstă grupă	nr.
Lib.	8	muncitor	4	şc.prof.	1	20-30	2
		maistru	2	liceu	5	30-40	3
		inginer	2	super.	2	40-50	3
Arm.	5	muncitor	3	şc.prof.	4	20-30	2
		maistru	1	liceu	1	30-40	1
		şef form.	1			40-50	2
R.M.	6	muncitor	2	şc.prof.	1	30-40	3
		maistru	2	liceu	5	40-50	3
		tehnician	1				
		şef form.	1				

Chestionar

I. *Care este situaţia dv. în ce priveşte: vechimea în post, studiile, vîrsta, sexul, retribuţia lunară, numărul de copii, funcţiile eventual deţinute în ultimii 5 ani în organizaţia de partid, de tineret, sindicală? Care dintre posturile pe care le-aţi ocupat în întreprindere v-a produs cea mai mare satisfacţie? În ce muncă (cea actuală sau care alta) consideraţi că aţi putea contribui mai deplin la îmbunătăţirea rezultatelor întreprinderii?*

II. *Sînteţi sau nu mulţumit de modul în care a evoluat situaţia dv., de cînd faceţi parte din personalul întreprinderii, în ce priveşte: realizarea profesională, conţinutul muncii depuse, promovarea profesională, participarea la activitatea de conducere, viaţa de familie, recunoaşterea acordată de tovarăşii de muncă realizărilor dv. profesionale, condiţiile de locuit?*

III. *Dacă sînteţi membru de partid, cît de des luaţi cuvîntul în adunările generale ale organizaţiei de bază?*

IV. *Cît de des luaţi cuvîntul în adunările grupei sindicale din care faceţi parte?*

V. *Ce calităţi consideraţi că trebuie să posede un reprezentant al oamenilor muncii, membru al C.O.M.?*

VI. *Sînteţi consultat în alcătuirea ordinii de zi a şedinţelor C.O.M.?*

VII. *Cînd cunoaşteţi ordinea de zi a şedinţelor C.O.M. din care faceţi parte — cu cîteva zile înainte, cu o zi înainte, în ziua şedinţei, după începerea şedinţei?*

VIII. *Cîte şedinţe ale C.O.M. au loc, de regulă, într-un trimestru şi la cîte dintre ele participaţi?*

IX. *Care sînt duratele-obişnuită, maximă şi minimă, în ore, ale şedinţelor C.O.M.?*

X. *Şedinţele C.O.M. au loc în timpul sau în afara orelor de program?*

XI. *Cît durează ziua dv. de muncă (luînd în consideraţie tot intervalul de timp pe care îl destinaţi problemelor de serviciu)?*

XII. *Care este frecvenţa discutării în C.O.M. a problemelor legate de: desfăşurarea procesului de producţie, aprovizionare, desfacere, personal, eficienţa muncii de conducere, alte probleme (care anume)? În cazul discutării repetate, aspectele analizate sînt aceleaşi sau diferite?*

XIII. *Ce probleme discutate în C.O.M. le-aţi găsit foarte interesante?*

XIV. *Care dintre problemele în legătură cu atribuţiile de conducere ce vă revin, analizate în C.O.M., le-aţi considerat deosebit de utile şi care inutile?*

XV. *Cîte şedinţe şi cu ce frecvenţă consideraţi că ar fi suficiente pentru a rezolva în cadrul C.O.M. problemele respective?*

XVI. *Cît de des luaţi cuvîntul în şedinţele C.O.M.?*

XVII. *Cîte propuneri aţi făcut în şedinţele C.O.M.? Cîte din ele au fost acceptate? Cîte din acestea au fost aplicate?*

XVIII. *Cum apreciaţi calitatea participării dv. la activitatea C.O.M. şi ce condiţii ar trebui create pentru ca să puteţi aduce o contribuţie şi mai mare?*

XIX. *De cîte ori în ultima săptămînă şi pentru cît timp v-aţi văzut cu alţi membri ai C.O.M., pentru consultare sau rezolvarea unor probleme personale, a unor probleme legate de locul dv. de muncă, a unor probleme ale tovarăşilor dv. de muncă ce v-au solicitat sprijinul?*

XX. *Care dintre ceilalţi membri ai C.O.M. (funcţia lor) iau cel mai des cuvîntul în şedinţe?*

XXI. *Care dintre membrii C.O.M. (funcţia lor) aduc cele mai multe idei noi, propuneri valoroase în cadrul şedinţelor?*

XXII. *Cum sînt îndeplinite (întotdeauna, de cele mai multe ori, rar; cu sau fără modificări ulterioare) hotărîrile adoptate de C.O.M. în probleme de aprovizionare, selectarea şi promovarea personalului muncitor, realizarea planului de producţie, acordarea premiilor?*

XXIII. *Apreciaţi că în întreprinderea dv., în general, sînt sau nu luate în considerare de către cadrele de conducere opiniile oamenilor muncii?*

tat indicatorii X_{51} (gradul de îndeplinire a hotărîrilor), X_{42} (solicitare profesională), X_{52} (gradul de noutate a problemelor). O variabilitate mai accentuată s-a constatat la indicatorii X_{61} (aspiraţii spre atribuţii de conducere) şi X_7 (satisfacţie generală).

● EVALUAREA RELAŢIILOR DINTRE INDICATORI

Pentru a evalua modalităţile specifice de antrenare au fost studiate relaţiile dintre indicatorii care caracterizează reuniunile de lucru (şedinţele) şi ceilalţi indicatori, care privesc dimensiuni ale procesului de conducere, folosindu-se coeficienţi de corelaţie, calculaţi separat pentru fiecare subeşantion şi pe totalul eşantionului.

Urmărind valorile coeficienţilor de corelaţie pe total eşantion (pentru cele trei întreprinderi) s-a constatat că :

— foarte puţini coeficienţi prezintă valori semnificative ;

— indicatorul X_1 (număr de şedinţe) corelează semnificativ cu X_2, X_{42}, X_{51}, reliefînd tendinţa subiecţilor de a considera utilă organizarea unui număr de şedinţe : mai mic, pe măsură ce durata acestora creşte ; mai mare, pe măsură ce solicitarea lor profesională creşte ; mai mare, în măsura în care creşte gradul de îndeplinire a hotărîrilor adoptate ;

— indicatorul X_2 (durata şedinţei) corelează semnificativ cu X_3, X_{52}, X_{42}, X_{621}, X_8, X_9, arătînd că subiecţii consideră utilă organizarea unor şedinţe : mai scurte, în cadrul programului de lucru ; mai scurte, dar cu un grad ridicat de noutate ; mai scurte, odată cu aceasta accentuîndu-se şi solicitările profesionale ; cu durată mai mare, dar sporind totodată exigenţa faţă de activitatea depusă de conducători ; mai scurte, dar cu o preocupare sporită pentru problemele discutate, referitoare la locul lor de muncă ; mai scurte, dar cu o îmbunătăţire de conţinut a activităţii colective ;

— indicatorul X_3 (momentul desfăşurării şedinţei) corelează semnificativ cu : X_{42}, X_{621}, X_{622}, X_8, X_9, reflectînd faptul că şedinţele programate în timpul orelor de lucru măresc solicitarea profesională a subiecţilor, iar cele în afara programului de lucru fac ca subiecţii să devină mai exigenţi faţă de calitatea muncii desfăşurate de conducători, să manifeste un interes mai mare faţă de problemele discutate referitoare la locul lor de muncă, să manifeste un interes major pentru activitatea desfăşurată în colectiv ;

— solicitările fizice (X_{41}), corelate cu X_{622} şi X_9, scot în relief tendinţa unor subiecţi — în condiţiile unei solicitări excesive — de a-şi considera mai puţin utilă munca, de a-şi considera propunerile mai puţin apreciate de către conducători şi de a-şi diminua preocuparea pentru activităţile desfăşurate în colectiv ;

— solicitarea profesională în cadrul şedinţelor (X_{42}), corelată cu X_8 şi X_9 arată că, odată cu accentuarea solicitărilor profesionale, subiecţii sînt mai preocupaţi de probleme ale locurilor lor de muncă, se implică mai mult în activitatea de conducere desfăşurată în colectiv ;

— gradul de îndeplinire a hotărîrilor (X_{51}) corelează semnificativ cu X_9, reflectînd tendinţa subiecţilor de a se implica mai mult în activitatea de conducere desfăşurată în colectiv, odată cu creşterea gradului de îndeplinire a hotărîrilor (fără modificări) ;

— gradul de noutate al problemelor (X_{52}) corelează semnificativ cu X_{621} şi semnalează faptul că în cazul şedinţelor cu un grad redus de noutate, subiecţii se implică mai puţin în activitatea desfăşurată în colectiv.

● MIJLOACE DE POTENŢARE A ANTRENĂRII

Din studiul întreprins rezultă că **prin crearea unor condiţii care să permită intensificarea solicitărilor profesionale şi fizice, se poate potenţa antrenarea,** în măsură în care **această intensificare se realizează din proprie iniţiativă** şi în care se asigură **cadrul necesar lărgirii contribuţiei** reprezentanţilor oamenilor muncii în cadrul şedinţelor C.O.M. **Aceste condiţii ar fi, în principiu :**

— organizarea unui număr mai mic de şedinţe, în timpul programului de muncă, dar cu un grad ridicat de noutate ;

— îndeplinirea hotărîrilor fără modificări neinsuşite de toţi membrii consiliului ;

— luarea în considerare a opiniilor formulate de către reprezentanţii oamenilor muncii şi aplicarea propunerilor lor.

Pe baza relaţiilor rezultate la nivelul subeşantioanelor studiate, au fost identificate modalităţile specifice de antrenare pentru fiecare din cele trei întreprinderi. Aplicarea lor în activitatea consiliilor va putea determina lărgirea contribuţiei reprezentanţilor oamenilor muncii la creşterea eficienţei conducerii colective, la îmbunătăţirea rezultatelor economice şi sociale ale celor trei întreprinderi.

dr. Ioan POP
Valer ILIEŞ
dr. Dan STEGĂROIU

Preocupare pentru utilizarea eficientă a resurselor

IMPERATIVUL accentuării laturilor calitative ale întregii activităţi face ca aplicarea neabătută a noului mecanism economico-financiar, consolidarea autoconducerii muncitoreşti să devină extrem de importante în ansamblul căilor intensive de sporire a eficienţei economice.

Indicaţiile date de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la şedinţa plenară lărgită din 13 iunie 1980 a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, privind sporirea rentabilităţii, mobilizarea tuturor resurselor interne pentru creşterea productivităţii muncii în întreprinderi, accentuează asupra unor elemente de bază ale exercitării autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii. **„Este deci necesar** — sublinia cu acel prilej secretarul general al partidului — **să trecem cu hotărîre la aplicarea acestor principii, să cîntărim bine cu ce cheltuieli materiale şi de forţă de muncă realizăm producţia, să urmărim creşterea mai puternică a producţiei nete, a avuţiei naţionale".**

În actuala etapă de consolidare a autoconducerii muncitoreşti în toate unităţile, asigurarea efectului stimulator al acesteia, valorificarea superioară a resurselor materiale şi umane ale întreprinderilor necesită pe de o parte înţelegerea şi utilizarea corectă a caracteristicilor generale ale noului mecanism economico-financiar, a cerinţelor sale de ansamblu, iar pe de altă parte aplicarea lor în mod diferenţiat, corespunzător condiţiilor concrete din fiecare unitate.

Vom ilustra justeţea unui asemenea mod de înţelegere a raportului dintre particular şi general, între activitatea organelor de conducere colectivă, a consiliilor oamenilor muncii şi rezultatele economice obţinute, prin exemplul a două unităţi : **„Adesgo" Bucureşti** şi **Combinatul de îngrăşăminte chimice** (C.I.C.) **Slobozia,** înainte şi după aplicarea noului mecanism.

ASIGURAREA ŞI FOLOSIREA FORŢEI DE MUNCĂ

Caracteristicile ce diferenţiază cele două întreprinderi (volumul activităţii, tehnologiile procesului de producţie, structura personalului muncitor, calificarea acestuia etc.) au determinat, din partea consiliilor oamenilor muncii preocupări distincte, căi proprii de acţiune în rezolvarea sarcinilor privind utilizarea eficientă a forţei de muncă, creşterea productivităţii muncii. Structura preocupărilor C.O.M. (Tabelul nr. 1) confirmă diferenţierea atenţiei acordate şi a modului de abordare de către organele colective de conducere a problemelor concrete cu care este confruntată fiecare din cele două unităţi.

Tabelul nr. 1

STRUCTURA PROBLEMELOR AFLATE PE AGENDA DE LUCRU A C.O.M.
(în % din totalul problemelor analizate)

	"Adesgo"-Bucureşti			C.I.C. Slobozia		
	1978	1979	1980*	1978	1979	1980*
Perfecţionări tehnologice	15,2	13,3	18,9	-	6,5	21,4
Organiz. prod. şi a muncii	19,0	16,7	5,4	20,0	19,4	21,4
Preg. şi util. forţei de muncă	5,1	5,0	2,7	20,0	16,0	7,2
Disciplina muncii	10,1	13,3	21,6	-	16,0	14,2
Calitatea produselor	-	3,3	10,8	-	6,5	7,2
Reducerea consum. materiale	-	10,0	18,9	20,0	19,4	21,4
Relaţii contractuale	6,3	11,7	8,1	10,0	6,5	-
Analiza, indicat. de eficienţă	21,5	8,3	5,4	30,0	6,5	-
Îmbunăt. condiţiilor de muncă	22,8	18,4	13,5	-	3,2	7,2

* Semestrul I

Deşi determinate de cauze diferite, dificultăţile în asigurarea cu personal muncitor la nivelul necesar îndeplinirii planului de producţie au constituit un fenomen comun ambelor întreprinderi.

La „Adesgo" aceste dificultăţi au făcut ca atenţia C.O.M. să se îndrepte cu precădere spre îmbunătăţirea condiţiilor de muncă. Rezolvările succesive — prin mecanizări, uşurarea efortului fizic, ameliorarea microclimatului etc. — au mărit nu numai confortul în timpul lucrului, ci şi productivitatea muncii, iar ca urmare a sporit cîştigul muncitorilor, eliminîndu-se astfel în bună parte factorii ce favorizau fluctuaţia personalului. Practic, la începutul anului 1980 condiţiile de muncă nu mai prezentau puncte nevralgice, ele reducîndu-şi astfel şi ponderea în ansamblul problemelor în legătură cu care organul de conducere colectivă şi-a exercitat atribuţiile de analiză, decizie şi control. În etapa următoare, C.O.M. a abordat insistent alte probleme legate de îmbunătăţirea folosirii personalului muncitor: perfecţionarea proceselor de producţie şi, mai ales, întărirea disciplinei.

Această abordare în etape, această maleabilitate în tematica şedinţelor consiliilor oamenilor muncii denotă o bună cunoaştere a realităţii, dar şi o înţelegere corectă a cerinţelor unei înalte eficienţe în utilizarea principalei resurse a întreprinderii. Efectele obţinute ilustrează justeţea unei asemenea orientări. În intervalul considerat, în condiţiile reducerii fluctuaţiei forţei de muncă de la 4,1% la 2,1%, productivitatea muncii pe un muncitor (calculată la producţia globală) a crescut cu peste 27%.

Dar simpla adaptare a tematicii şedinţelor la imperativele economico-sociale majore nu poate asigura prin ea însăşi eficienţa activităţii conducerii colective, calitatea deciziilor şi rezultatelor lor. **Pregătirea minuţioasă şi caracterul de lucru al desfăşurării şedinţelor, participarea responsabilă a fiecărui membru al C.O.M. la analiza şi soluţionarea problemelor, în urma unei largi consultări a oamenilor muncii din secţiile de producţie, a specialiştilor,** reprezintă tot atîtea imperative pentru funcţionarea deplină a valenţelor autoconducerii muncitoreşti.

În acest sens, la „Adesgo" se remarcă preocuparea constantă a biroului executiv a consiliului oamenilor muncii, de direcţionare a dezbaterilor spre concret. Dîndu-se atenţie pregătirii materialelor, acestea oferă o imagine cuprinzătoare asupra cauzelor diferitelor situaţii analizate şi propun măsuri de îmbunătăţire a activităţii. Paralel se are în vedere evitarea supraîncărcării ordinii de zi: foarte puţine sînt şedinţele cu mai mult de 2—3 materiale în dezbatere.

Considerăm că organul colectiv de conducere de la această întreprindere îşi va putea fundamenta mai ştiinţific actul de decizie, insistînd pe antrenarea efectivă, nu doar formală a specialiştilor din unitate atît la efectuarea analizelor şi redactarea materialelor cît şi în dezbateri, pentru soluţionarea problemelor ivite în întreprindere. Activitatea comisiilor pe domenii constituie un cadru propice pentru o asemenea participare.

La C.I.C. Slobozia rezultatele pe linia mai bunei utilizări a resurselor umane nu sînt la fel de bune — iar activitatea desfăşurată de consiliul oamenilor muncii n-a reuşit pînă în prezent să aducă o ameliorare de substanţă a situaţiei.

Printre neîmplinirile în ce priveşte eficienţa utilizării forţei de muncă remarcăm: menţinerea la un nivel ridicat a fluctuaţiei (8—10%), nerealizarea sarcinii de plan la productivitatea muncii şi chiar — pentru un timp — reducerea nivelului absolut al acesteia comparativ cu perioada anterioară implementării noului mecanism economico-financiar, menţinerea la o cotă ridicată a timpului neutilizat (aproximativ 4% din fondul total de timp disponibil) şi, în cadrul acestuia, a lipsurilor nemotivate.

Faptul că în structura problemelor aflate în atenţia C.O.M., în tematica analizelor, rezolvarea unor probleme legate de condiţiile de muncă, de întărirea disciplinei deţine o pondere relativ scăzută denotă o nejustificată subapreciere a importanţei acestora. Exemplul citat evidenţiază, prin relaţia cauză-efect, rolul ce trebuie acordat în activitatea organelor colective de conducere, înţelegerii caracterului sistemic al autoconducerii muncitoreşti, ca rezultantă a caracterului unitar şi intercondiţional al realităţii.

Tot din Tabelul nr. 1 rezultă că la C.I.C. Slobozia, dinamica internă a unităţii nu se reflectă în acelaşi grad ca în cazul întreprinderii „Adesgo", în dinamica structurii tematicii de lucru a C.O.M. **Stabilirea la întîmplare, lipsită de consecvenţă, a domeniilor de analiză creează pericolul desfăşurării formale a şedinţelor, fără rezultate concrete, palpabile.** Aşa se explică de ce multe din măsurile luate în vederea combaterii indisciplinei şi creşterii productivităţii muncii nu au prevăzute termene şi responsabilităţi precise, ceea ce le diminuează eficienţa.

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCŢIE, REALIZAREA DE BENEFICII

Analiza îndeplinirii sarcinilor de reducere a cheltuielilor — materiale şi totale — de producţie, a influenţelor diferiţilor factori asupra acestora, ca şi a influenţei cheltuielilor asupra beneficiului nu numai că relevă nivelul activităţii generale a întreprinderii, gradul de raţionalitate în utilizarea materiilor prime şi materialelor, ci oferă şi **un indiciu expresiv al modului în care se exercită autoconducerea muncitorească şi autogestiunea economico-financiară,** al modului în care consiliul oamenilor muncii activează pentru folosirea judicioasă a resurselor pe care societatea le încredinţează unităţii productive. Pornind de la astfel de analize, organele colective de conducere îşi pot defini mai bine obiectivele de intervenţie pentru creşterea producţiei nete şi a beneficiilor, deci pentru sporirea aportului întreprinderilor la mărirea venitului naţional.

Atenţia prioritară acordată la întreprinderea „Adesgo" reducerii sistematice a cheltuielilor de producţie, **analizele efectuate pe elemente componente şi factori de influenţă** au permis ca nivelul acestor cheltuieli la 1000 de lei producţie să se situeze, în perioada analizată, sub prevederile planului sau cel mult la nivelul acestora. Ca urmare, de la introducerea noului mecanism economico-financiar ele au fost diminuate cu cca. 15%, ceea ce a contribuit la creşterea rentabilităţii, a fondurilor destinate autofinanţării şi altor nevoi, la eliberarea unor resurse necesare altor unităţi din economie.

Subestimarea rolului autoconducerii muncitoreşti a reprezentat (făcînd abstracţie de unele deficienţe apărute în procesul de producţie şi a căror remediere a fost întîrziată din motive obiective, independente de unitate) o cauză importantă a nerealizării acestui important indicator de eficienţă la C.I.C. Slobozia, unde cheltuielile — totale şi materiale — la 1000 de lei producţie, în loc să scadă, au înregistrat o majorare faţă de nivelul realizat în 1978, cu 25,1%, respectiv cu 24,3%.

Printre lipsurile manifestate în activitatea C.O.M., cu implicaţii directe asupra nivelului cheltuielilor de producţie şi a rentabilităţii în general, remarcăm în primul rînd diminuarea drastică a ponderii deţinute, în problematica

şedinţelor C.O.M., de analiza îndeplinirii indicatorilor de eficienţă, pînă la eludarea totală a temei de pe ordinea de zi în tot cursul primului semestru din 1980 — doar în parte suplinită prin analiza situaţiei existente şi a măsurilor de luat pentru reducerea consumurilor de materii prime şi materiale. Ponderea cumulată a celor două probleme a scăzut, de la 50% în 1978, la 21,4% în sem. I al anului trecut, deci în evoluţie inversă faţă de cea a costurilor efective.

În afară de aspectul cantitativ al acestor analize, notăm şi neajunsuri de ordin calitativ : materialele prezentate în C.O.M. s-au limitat la analiza activităţii compartimentului financiar-contabil, neinsistînd asupra modului în care s-au achitat de sarcinile şi responsabilităţile în domeniu secţiile de producţie şi celelalte compartimente. Considerăm că s-ar fi impus completarea colectivelor care au redactat aceste materiale, cu specialişti din compartimentele tehnice-tehnologice, cu cadre de conducere şi muncitori din secţii, care sînt cei ce pot şi trebuie să acţioneze efectiv pentru reducerea cheltuielilor de producţie.

O imagine a respectării cerinţei de bază a noului mecanism economico-financiar, de a se asigura venituri suplimentare faţă de cheltuielile avansate, o oferă analiza beneficiului aferent producţiei marfă fabricate. Fiind influenţat direct de nivelul cheltuielilor la 1000 de lei producţie marfă, beneficiul conferă finalitate muncii depuse de colectivele din întreprinderi, determină direct volumul fondului de participare la beneficii.

La întreprinderea „Adesgo", activitatea pozitivă pe multiple planuri a avut drept corolar depăşirea substanţială a beneficiului planificat, atît pe seama reducerii cheltuielilor de producţie, cît şi a sporirii volumului producţiei marfă. Nu este de mirare, în lumina celor arătate mai sus, că la C.I.C. Slobozia acest lucru nu s-a întîmplat.

Ilustrativă pentru rezervele ce mai există, la ambele întreprinderi analizate, pe linia perfecţionării autoconducerii muncitoreşti şi a sporirii rolului său în creşterea productivităţii muncii este şi analiza **modului de participare a membrilor C.O.M. la dezbaterile din şedinţele organului colectiv de conducere** (Tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

PARTICIPAREA LA DEZBATERI A MEMBRILOR C.O.M.

	C.I.C. Slobozia		"Adesgo"-Bucureşti	
	Nr. part. la dezb.	Nr. interv.	Nr. part. la dezb.	Nr. interv.
1978	111	385	99	144
1979	112	259	129	168
Sem. I 1980	10	15	68	85

Din nou se observă un decalaj între cele două întreprinderi. La „Adesgo", numărul celor ce au luat parte la dezbateri a marcat o continuă creştere (de subliniat îndeosebi prezenţa tot mai activă a reprezentanţilor oamenilor muncii, a căror pondere în luările de cuvînt a trecut, în intervalul considerat, de la 10,9% la 32,4%), iar numărul mediu al intervenţiilor lor într-o şedinţă nu a depăşit 1,2—1,5, ceea ce denotă că întrunirile C.O.M. au un caracter concret, de lucru, oamenii spun direct şi clar ce au de spus, fără să se piardă în reveniri şi completări. Cît priveşte C.I.C. Slobozia, surprinde numărul extrem de redus al participanţilor la dezbateri în sem. I 1980 (semn că materialele n-au fost cunoscute din vreme şi nu au trezit interes), iar faptul că numărul intervenţiilor a fost de 2,3—3,5 ori mai mare se explică mai cu seamă prin întrebările puse şi răspunsurile primite de preşedintele C.O.M. şi de director, sugerînd un stil de discuţii nu colegial, ci mai degrabă administrativ ; în acest dialog-chestionar, reprezentanţii oamenilor muncii au doar rareori prilejul şi motivaţia să ia cuvîntul. Nu pledăm, bineînţeles, pentru înlocuirea unei **discuţii libere, dar bine orientate,** cu o suită de succinte dări de seamă personale ; de pildă, dacă materialele prezentate ar propune, cum ar fi normal, mai multe variante de rezolvare a problemelor supuse analizei, confruntarea punctelor de vedere ar fi indispensabilă pentru optimizarea deciziei. Dar nu aceasta este situaţia la C.I.C. Slobozia.

*

Afirmarea autoconducerii muncitoreşti ca un puternic factor de dezvoltare şi eficienţă nu se poate realiza pur declarativ, ci numai pe temeiul faptelor. Consiliile oamenilor muncii, organe ale autoconducerii, poartă răspunderea **gîndirii, declanşării, dirijării şi controlului acţiunilor care să mobilizeze colectivele din întreprinderi la înfăptuirea tuturor indicatorilor de plan.** Ele sînt datoare să răspundă concret, cuantificabil chemării adresate de Consiliul Naţional al Oamenilor Muncii, prin Hotărîrea adoptată în şedinţa plenară din 19—20 ianuarie a.c. : **„Trebuie făcut totul pentru valorificarea superioară a întregului nostru potenţial economic, pentru realizarea cu mijloacele de care dispunem a unor rezultate tot mai bune, pentru creşterea productivităţii muncii sociale şi a rentabilităţii întregii producţii".**

Ion GHIZDEANU

Pregătirea pentru munca de conducere

INDEPLINIREA în bune condiţii a atribuţiilor şi responsabilităţilor ce incumbă consiliilor oamenilor muncii, implică din partea celor ce fac parte — de drept, numiţi sau aleşi — din aceste organe colective, nu numai înalte calităţi moral-politice şi solide cunoştinţe profesionale, ci şi capacitate de orientare în problemele ce formează domeniul specific al activităţii de conducere, participare activă, în cunoştinţă de cauză la munca colectivă, la actul de decizie. În acest sens, Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecţionarea pregătirii cadrelor de partid, de stat şi ale organizaţiilor de masă sublinia că odată cu pregătirea politico-ideologică şi profesională a cadrelor din economie, **este necesară înarmarea lor cu temeinice cunoştinţe în domeniul organizării şi conducerii.**

Sistemul naţional de pregătire şi perfecţionare a cadrelor, conceput în urmă cu un deceniu şi care, pe parcursul funcţionării sale, a cunoscut îmbunătăţiri de esenţă, a căpătat în ultima perioadă o dimensiune nouă, prin iniţierea unor forme de **perfecţionare a echipelor de conducere, a preşedinţilor, vicepreşedinţilor şi reprezentanţilor oamenilor muncii în consilii** — acţiune desfăşurată cu concursul Academiei „Ştefan Gheorghiu", şcolilor interjudeţene de partid, organelor teritoriale ale sindicatelor. Pot fi citate numeroase exemple de efecte pozitive obţinute, în urma acestei pregătiri specializate, pe planul întăririi muncii colective, al calităţii analizei şi deciziilor, al antrenării maselor de oameni ai muncii la conducere şi, în final, pe planul rezultatelor economico-sociale.

O investigaţie făcută recent într-o serie de unităţi a relevat însă că :

— nu toţi reprezentanţii oamenilor muncii au fost cuprinşi în cursurile organizate cu doi ani în urmă ;

— unele din aceste cursuri au avut caracterul unor simple instructaje, fără a face apel la forme participative, la legătura cu realităţile întreprinderilor, fără a oferi noţiuni cît de elementare asupra celor mai curente şi accesibile metode şi tehnici ale ştiinţei conducerii ;

— între timp componența multor consilii a suferit schimbări (de pildă, în urma alegerilor de partid, sindicale, celor din organizațiile de tineret și de femei, sau prin alegerea, în adunările generale, a reprezentanților oamenilor muncii), iar noii membri ai C.O.M. nu au beneficiat de nici o modalitate de perfecționare în probleme de conducere ;

— perfecționarea șefilor de compartimente și altor specialiști, în cadrul programelor organizate de centrele departamentale, are în vedere cunoștințele profesionale, dar numai rareori oferă și elemente care să le fie utile — în cazul cînd sînt membri ai consiliilor — în munca de conducere.

Considerăm necesar, în etapa actuală, ca pregătirea membrilor consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi să capete **un caracter organizat, permanent și cuprinzător,** incluzînd elemente de economia întreprinderii, conducere, organizare, psihologia muncii colective, legislație ș.a., care să completeze în domenii specifice cunoștințele dobîndite la învățămîntul politic. Propunem în acest sens :

— **stabilirea conținutului-cadru al programelor de perfecționare,** diferențiate pe categorii de membri ai C.O.M., care să fie adaptate la specificul fiecărei unități. Acest conținut să fie defalcat în module ale unui ciclu de durată, astfel încît în fiecare an să fie parcurse 2—3 module. (Diferențierea amintită ar urma să fie astfel dozată și realizată nu prin opoziție, ci prin complementaritate, încît să nu împiedice, ci să stimuleze practicarea, în organul de conducere colectivă, a unui „limbaj comun") ;

— extinderea formei **„perfecționarea echipei de conducere"**, practicată de către Academia „Ștefan Gheorghiu", acțiune în care ar putea fi antrenați specialiști de la școlile interjudețene de partid, centrele departamentale de perfecționare, cabinetele teritoriale de organizare, învățămîntul superior ;

— organizarea, **pe plan local** și la nivelul centralelor **industriale** sau altor unități asimilate acestora, a cît mai multor **schimburi de experiență în legătură cu stilul și metodele de muncă ale C.O.M.** (menționăm că în investigația noastră nu am întîlnit nici un caz în care compartimentele de organizare de la întreprinderi și centrale să-și fi îndeplinit rolul prevăzut în atribuțiile unitare, de a „propune măsuri pentru perfecționarea activității organelor de conducere colectivă și de generalizare a experienței pozitive a acestora") ;

— completarea perfecționării personalului muncitor la locul de muncă, sub îndrumarea șefului direct, cu participarea la **conferințe, simpozioane, dezbateri** ș.a. — organizate de către sindicate în colaborare cu comisiile de pregătire și perfecționare, încadrare și promovare în muncă — pentru a răspîndi **în mase** unele cunoștințe de conducere și organizare, necesare oamenilor muncii nu numai în activitatea profesională, dar și **în vederea unei mai eficiente participări la conducere ;**

— editarea unor **materiale ajutătoare** — eventual chiar a unei publicații periodice a Consiliului Național al Oamenilor Muncii — privind experiența, stilul și metodele de muncă ale C.O.M.

Dan CONDREA

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

● *CADRUL legislativ al conducerii, deciziei și răspunderii colective, obligatorie în toate domeniile vieții politice, sociale și economice din Iugoslavia, a fost completat cu un nou act normativ, privind munca colectivă în adoptarea hotărîrilor. El constituie un nou și important pas înainte în adîncirea și perfecționarea sistemului de autoconducere socialistă. Noua lege se referă nu numai la conducerea și răspunderea colectivă în administrarea fiecărei organizații sau instituții în parte, ci mai cu seamă la lărgirea participării oamenilor muncii la luarea hotărîrilor în cele mai importante probleme ale țării. Fiecare verigă de conducere de la orice nivel al administrației de stat și din toate domeniile vieții politice, sociale și economice poate constitui numai instrumentul de realizare a autoconducerii oamenilor muncii. Se prevede, de asemenea, creșterea rolului parlamentului în exercitarea controlului asupra organelor executive.*

● *LARGA reformă economică aplicată recent în Cuba, care a semnificat revenirea la acțiunea legilor economice ale socialismului, a pus un accent deosebit pe revalorizarea stimulentelor morale și materiale. A fost perfecționat sistemul de retribuire ; în industrie s-a introdus pentru prima dată lucrul în acord, care a dus la creșterea cîștigurilor obținute de muncitori ; marile întreprinderi au trecut la acordarea de credite din fonduri proprii ; în fabrici au fost organizate gospodării anexă și magazine pentru aprovizionarea muncitorilor. Crește tot mai mult sfera competențelor consiliilor muncitorești, care — avînd ca sarcină principală stabilirea normelor de muncă, urmărirea diferențierii cîștigurilor în funcție de rezultatele obținute în muncă și stabilirea destinației fondurilor sociale — se ocupă nu numai de problemele producției, ci și de îmbunătățirea relațiilor interumane.*

● *PERFECȚIONAREA sistemului de planificare și conducere a economiei la toate nivelele, introdusă în ultima perioadă în R.S. Cehoslovacă, pune accentul pe factorii calitativi, pe eficiența activității, aplicarea rapidă în producție a cuceririlor progresului tehnic, accentuarea răspunderii personale. Aceste obiective stau și la baza sistemului îmbunătățit de retribuire a muncii, după criterii care țin seama de rezultatele concrete ale activității și de importanța acestora pentru societate (vechiul sistem avea în vedere în principal producția globală și alți indicatori cantitativi, numai 4% din retribuție fiind condiționată de calitatea muncii). S-a introdus alocarea, din beneficii, a unui fond de premiere special pentru utilizarea cît mai rentabilă a mijloacelor de producție — mașini, utilaje, instalații, clădiri. O importanță deosebită se acordă folosirii efective și depline a timpului de lucru, fiind prevăzute stimulente materiale pentru lucrătorii conștiincioși și penalizări pentru cei nedisciplinați.*

● *FILATURA de bumbac nr. 12 din Shanghai este una din cele 8 600 de întreprinderi din R. P. Chineză în care, începînd din 1978, se experimentează un mecanism economic ce acordă unităților productive un grad sporit de autonomie, în sensul că după îndeplinirea planului producției fizice și efectuarea vărsămintelor din beneficii, ele dispun de o considerabilă flexibilitate în ce privește producția pentru desfacerea directă pe piață, utilizarea beneficiilor suplimentare pentru dezvoltare și pentru stimularea oamenilor muncii. Întrucît creșterea eficienței economice — obiectiv principal al experimentării — necesită o largă participare democratică a personalului unității la rezolvarea problemelor de producție și sociale, congresul (adunarea generală) oamenilor muncii din întreprindere, ce se întrunește anual, a fost învestit cu atribuții importante : pregătirea și implementarea planului de producție și a bugetului anual ; aprobarea planurilor de dezvoltare prin investiții, de sporire a eficienței, de control al protecției mediului ; controlul activității de cercetare și dezvoltare ; adoptarea de hotărîri privind retribuțiile, beneficiile și condițiile de lucru ; aprobarea, revizuirea, abrogarea normelor de muncă ; modificarea structurii administrative ; aplicarea de sancțiuni disciplinare ; aprobarea modului de utilizare a fondurilor sociale și a cotelor de participare la beneficii ; aprobarea regulamentului de organizare și funcționare și a celui de ordine interioară ; inițierea altor acțiuni în folosul oamenilor muncii. Congresul alege directorul întreprinderii și aprobă propunerile acestuia pentru numirea altor cadre de conducere, discută programele de măsuri pentru realizarea planului. Între sesiunile congresului, urmărirea îndeplinirii hotărîrilor acestuia este încredințată unui număr de 6 comisii, organizate de către comitetul de partid pe întreprindere și care cuprind reprezentanți ai oamenilor muncii și ai conducerii. Domeniile de activitate ale comisiilor sînt : examinarea propunerilor oamenilor muncii ; probleme de conducere și organizare ; metode de producție ; retribuții și recompense ; probleme sociale ; educație. Această formulă constituie o experiență nouă ; în alte întreprinderi din R.P. Chineză, atribuțiile respective sînt exercitate de către sindicate, de către comitetul permanent al congresului ori prezidul acestuia sau de către alte organe.*

Redactor coordonator : **Dorin CONSTANTINESCU**

Conducere

Sub acest titlu de rubrică publicăm în fiecare număr o suită de teme privind instrumentele economico-juridice de realizare a conducerii întreprinderilor, competențele și răspunderea organelor de conducere privind toate domeniile de activitate : planificare economico-financiară, organizarea muncii-raporturile de muncă, aprovizionare-desfacere, gestionarea valorilor materiale și bănești, control.

Temele vor fi prezentate succint, cu indicarea actului normativ care le reglementează, astfel incit fiecare din ele să constituie o celulă, o componentă a unei viitoare lucrări care va cuprinde, sub formă de breviar, toate normele de drept care alcătuiesc armătura juridică a noului mecanism economico-financiar, lucrare pe care am intitulat-o, în mod provizoriu :

Legislația întreprinderii de la A la Z

CONDUCERE

- **instrumente economico-juridice**
- **activități**
- **competențe-răspunderi**

Invităm cititorii să ne sugereze ce teme îi interesează cu prioritate și care anume ar trebui să fie conținutul și structura lucrării ; de asemenea, îi rugăm să ne sesizeze orice erori în cuprinsul temelor publicate și faptul dacă modul de prezentare răspunde exigențelor profesionale.

Pe parcursul prezentării temelor vom folosi următoarele abrevieri : L = lege ; D = decret ; N. M. = norme metodologice ; M.A.T.M. = Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; P.A.S. = primul arbitru de stat.

Contul curent bancar

Autogestiunea economico-financiară implică dreptul întreprinderilor de a dispune de un cont curent bancar, prin intermediul căruia să efectueze încasările și plățile rezultate din obligațiile care se nasc din raporturile contractuale și de altă natură încheiate în vederea executării activităților lor de bază. Acest cont, așa cum vom arăta, constituie instrumentul financiar-contabil prin care se realizează, se materializează, autonomia funcțională a întreprinderii în raport cu celelalte unități economice, cu organul ierarhic superior și cu bugetul statului. 1) **Contractul de cont curent.** Privit din punct de vedere juridic, contul curent bancar este un contract încheiat de o întreprindere — titulară de cont — cu o bancă, prin care titularul se obligă să păstreze la aceasta disponibilul bănesc, contra unei dobînzi, iar banca se obligă să efectueze operațiuni de încasări și plăți din contul deschis și să acorde credite pînă la plafonul aprobat, pentru care percepe dobînzi și comisioane.

Datorită faptului că funcționarea contului curent bancar este detaliat reglementată prin N.M. nr. 2/1980, **deschiderea lui, respectiv încheierea contractului,** nu comportă negocieri între părți, formalitățile reducîndu-se la o cerere pe care o adresează întreprinderea, unității bancare, și la care anexează : dovada înregistrării la stat a întreprinderii ; actul de confirmare a conducătorului de a dispune de plăți din cont ; o fișă cu specimene de semnături ale persoanelor autorizate să semneze documente de încasări și plăți din cont. Din momentul deschiderii contului, disponibilitățile bănești ale titularului se păstrează numai la bancă, cu excepția numerarului pe care îl poate reține în casă, potrivit plafonului stabilit de comun acord cu banca ; plățile și încasările de la și față de unitățile socialiste se fac, în cazul în care depășesc suma minimă de 500 lei, numai pe calea viramentelor ; unitatea bancară se obligă să înregistreze de îndată, toate operațiunile efectuate și să elibereze titularului, extras de cont zilnic ; banca se obligă să plătească dobînda legală pentru disponibilitățile aflate în cont, iar titularul contului se obligă să plătească băncii dobînzile legale pentru creditele acordate, precum și comisioane pentru operațiunile efectuate.

În calitatea de organ central al administrației de stat, băncile exercită, prin unitățile sale, controlul operațiunilor pe care titularii de cont le dispun a fi efectuate, aspect de care ne vom ocupa în cadrul secțiunilor următoare. 2) **Efectele juridice ale operațiunilor în cont curent.** Dintre efectele juridice ale operațiunilor în cont curent semnalăm compensația și curgerea dobînzilor de plin drept. Ca urmare a remiterilor reciproce de valori care se contabilizează în debitul și creditul contului curent se realizează o fuziune a acestor operațiuni, care are drept rezultat **compensarea** lor. Evident, pentru ca o remitere în cont să producă efectul compensării trebuie ca aceasta să fie certă, exigibilă, cu alte cuvinte, să îndeplinească toate condițiile pentru a fi susceptibilă de plată. Datorită mecanismului oferit de contul curent, înregistrarea contabilă înlocuiește orice alte forme de inscripții ; este suficientă înregistrarea în cont pentru ca plata să fie considerată efectuată și să opereze de drept compensarea asupra soldului la zi. Pentru ca să se reflecte în contul curent atît stingerea creanțelor, cît și a datoriilor în raport cu aceeași întreprindere și pentru ca asupra unor astfel de operațiuni să se poată efectua controlul bancar, N.M. nr. 2/1980 (pct. 16) interzic compensarea directă de către întreprinderi, prin plata numai a diferențelor. Față de importanța problemei, redăm integral textul menționat : „Este interzis ca în dispoziția de plată sau încasare și în facturile atașate la acestea să se adauge sau să se scadă sume provenite din alte operații decît cele la care se referă documentul respectiv, indiferent dacă acestea privesc livrări de mărfuri sau altfel de obligații de plată. Pentru decontarea unor astfel de operații se vor întocmi documentele de decontare separate". Cel de-al doilea efect juridic îl reprezintă curgerea de drept a dobînzilor ; aceasta înseamnă că fiecărei sume trecute în contul curent i se cuvine dobînda calculată potrivit procentului legal stabilit. Față de mecanismul de funcționare a contului curent, care poate avea sold debitor în cazul în care titularul contului are disponibilități proprii la bancă, precum și sold creditor care reprezintă creditul acordat de bancă (pînă la plafonul planificat), dobînda poate curge atît în favoarea titularului de cont, cît și în aceea a băncii. Cu

alte cuvinte, pentru soldurile debitoare, banca bonifică dobînzi titularului, iar pentru soldurile creditoare, titularul plătește dobînzi băncii. 3) **Răspunderea unităților bancare**, în cadrul contractului de cont curent, este limitată la valoarea sumelor eronat eliberate, neînregistrării sau înregistrărilor eronate, precum și de plata penalităților ce se varsă la bugetul de stat, suportate de titularul de cont din cauza unor astfel de erori. Răspunderea băncii este prezumată, din momentul în care titularul de cont a dovedit eroarea de înregistrare sau de plată, ea trebuind să facă dovada că eroarea respectivă s-a produs din cauza titularului sau din alte cauze care nu îi sînt imputabile. N.M. nr. 2/1980 (pct. 35), prevăd că sesizarea băncii cu privire la erorile de înregistrare în cont trebuie făcută în 10 zile. În continuare, textul citat prevede că „răspunderea băncii încetează dacă pînă la expirarea termenului stabilit nu este sesizată cu reclamație scrisă despre neînregistrarea sau înregistrarea eronată a operațiilor în conturi, operațiile efectuate și soldurile considerîndu-se confirmate. Titularii de cont pot solicita însă și după termenul de mai sus, în cadrul termenului legal de prescripție, rectificarea operațiilor respective".

Decontarea prin contul curent bancar — reguli generale

Legea nr. 9/1972, art. 154(1) prevede că **„plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară"**. Acest principiu domină întregul mecanism al plăților, indiferent de modalitatea de plată adoptată. Potrivit L. nr. 9/1972 și a N.M. nr. 2/1980, principiile și regulile de bază privind decontările prin contul curent, sînt următoarele: 1) **Pentru efectuarea plăților se pot folosi atît instrumente emise din inițiativa beneficiarului, cît și din a furnizorului,** limita minimă obligatorie fiind 250 lei, cînd plățile se fac prin cecuri de decontare din carnete de cecuri cu sau fără limită de sumă; 500 lei, pentru plățile care se fac prin dispoziție de plată sau de încasare. N.M. nr. 2/1980 (pct. 11) prevăd că în cadrul relațiilor economice cu caracter de continuitate care au ca obiect livrări de mărfuri sau prestări de servicii sub 5 000 lei fiecare operație este indicat să se facă decontarea cumulat, la intervale de timp stabilite de către furnizor și beneficiar, fără însă a se putea depăși 3 luni; în anumite situații, băncile pot aproba decontarea cumulată și pentru sume între 5 000—25 000 lei, fără însă a se depăși 30 de zile de la prima livrare sau prestație de servicii. De asemenea, la pct. 12 din aceleași norme se stabilesc și situațiile în care se pot vira sume și sub 250 lei. Instrumentele de decontare se prevăd prin contractele economice, la opțiune trebuind să se aibă în vedere ca acestea să asigure încasarea într-un timp cît mai scurt a creanței; băncile pot dispune înlocuirea formelor și instrumentelor de decontare alese de părți, cu altele, care răspund dezideratului arătat (art. 151). 2) **Plățile din contul curent se efectuează cu consimțămîntul titularului de cont,** cu excepția acelor plăți care privesc obligații constatate prin titluri executorii, precum și a plăților pentru efectuarea cărora normele de drept prevăd că se vor deconta fără acest consimțămînt (art. 152 1) din Legea nr. 9/1972). Pentru produsele care, prin natura lor, se consumă imediat după primire, întreprinderile pot stabili prin contractele economice de livrare, cu acordul băncilor, ca decontarea acestora să se efectueze imediat după preluare de către beneficiar, eventualele diferențe urmînd să fie regularizate ulterior (art. 152). N.M. fac precizarea că prin produse cu consum imediat se înțeleg produsele alimentare cu circulație rapidă, cum sînt: pîine, laptele și produsele lactate proaspete, ouăle, carnea și produsele de carne, peștele, legumele și fructele în stare proaspătă, berea, vinul etc. De asemenea, în această formă de decontare pot fi cuprinse și deconturile privind livrările de apă, energie electrică și termică, gazele și altele. De semnalat că pentru ca decontarea să se efectueze imediat, este necesar ca părțile să prevadă această formă de decontare prin contractele economice de livrare pe care le încheie. 3) **Pentru accelerarea vitezei de rotație a fondurilor bănești, plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, beneficiarul contractual fiind obligat să le efectueze, iar furnizorul fiind dator să le ceară** (art. 154). Plata se face în baza facturii emise de către furnizor, aceasta fiind, în principal, documentul prin care se stabilește suma care urmează a fi decontată. Pct. 15 din N.M. nr. 2/1980 prevăd că întreprinderile sînt obligate ca pe facturile emise să înscrie temeiul legal al prețurilor sau al tarifelor. Dacă prețurile și tarifele sînt cuprinse în cataloage emise de organele competente, în facturi se indică numai simbolul catalogului, pagina și poziția. Accelerarea vitezei de rotație a fondurilor bănești este legată și de modul în care este organizată activitatea de desfacere, de facturare și de întocmirea celorlalte documente, precum și de recepție, în cazul aprovizionării. N.M. subliniind importanța acestor activități, stabilesc, la pct. 39 că „documentele de decontare prezentate de titularii de conturi trebuie să fie întocmite pe imprimate tipizate și completate la mașina de scris, de facturat electronică, electromecanică sau la calculator, cu toate elementele prevăzute de formular. Fac excepție cecurile de decontare care trebuie să fie completate cu cerneală sau pastă, de aceeași mînă, cu excepția rubricilor privind disponibilul din carnet înainte de eliberarea cecului și a numărului de cont. Documentele prezentate de titularii de conturi, care nu sînt întocmite în conformitate cu prezentele norme și completate cu toate datele cerute de formular, nu se primesc de bancă. În astfel de cazuri, banca nu răspunde de consecințele rezultate din refuzul efectuării operațiilor". 4) **Livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii pentru cooperativele agricole de producție și asociațiile economice intercooperatiste se fac numai după ce furnizorii s-au asigurat de posibilitățile de plată ale acestora.** (art. 163). N.M. nr. 2/1980 (pct. 20) prevăd că în asemenea cazuri se folosește, ca instrument de asigurarea efectuării plății, adeverința de disponibil sau scrisori de comunicare a volumului creditelor aprobate. 5) **Stabilirea regulilor în relațiile de decontare.** Prin pct.

36 din N.M. nr. 2/1980 întreprinderile sînt obligate ca împreună cu unităţile bancare să stabilească anual, pînă la sfîrşitul lunii ianuarie, **reguli ce trebuie respectate în relaţiile de decontare**, prin încheierea unui proces-verbal şi care trebuie să conţină: termenele maxime pentru prezentarea documentelor spre decontare; termenele de remitere către beneficiar a facturilor cu dispoziţie de plată; termenele maxime pentru recepţia mărfurilor din import, precum şi de remitere către verigile intermediare a documentelor de recepţie şi de preluare în custodie a produselor; termenele de acceptare a plăţii documentelor avizate de bancă; termenele de efectuare a decontărilor din proprie iniţiativă; cazurile sau relaţiile în care se poate folosi dispoziţia de încasare cu factură pentru decontări în aceeaşi localitate; cazurile şi limita valorică de la care dispoziţia de încasare cu factură trebuie să fie primită spre încasare numai după prezentarea şi verificarea prealabilă a documentelor doveditoare de expediere a produselor sau de predare a acestora; cazurile sau produsele pentru care se pot introduce documente prevăzute cu menţiunea „decontare imediată"; modalitatea de avizare (la ghişeu sau prin poştă) a documentelor de decontare supuse acceptării, precum şi de predare a extrasului de cont; termenele şi condiţiile de virare a soldurilor din subconturi ş.a. În cazurile în care regulile prevăzute pentru anul expirat corespund şi anului următor, ele pot fi menţinute întocmai, printr-o menţiune în acest sens, pe exemplarul din procesul verbal aflat la bancă.

Decontarea — forme şi instrumente

Decontarea între întreprinderi poate fi realizată prin două forme, respectiv modalităţi de plată: prin acceptarea plăţii şi prin asigurarea cu anticipaţie a sumelor necesare efectuării plăţii.

a) **Acceptarea.** Potrivit pct. 42 din N.M. nr. 2/1980 privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste, „acceptarea este forma de decontare prin care plăţile între unităţile socialiste se efectuează pe baza consimţămîntului plătitorului (debitorului), dat prin depunerea la bancă a documentelor de decontare emise de acesta, sau prin acceptarea plăţii documentelor emise de creditor". Observăm că textul citat include în forma de plată prin acceptare atît instrumentele de plată care sînt emise din iniţiativa plătitorului, cît şi acelea emise de creditor. Cum plata creanţelor devenite exigibile, respectiv plata preţului mărfurilor livrate, a lucrărilor efectuate şi a serviciilor prestate revine ca obligaţie, în primul rînd, beneficiarul din contractul economic (debitorul creanţei) şi cum plata făcută de acesta răspunde cerinţei de celeritate şi de asigurare a unui circuit direct al documentelor, N.M. nr. 2/1980, la pct. 42, prevăd că „în operaţiile de decontare se vor folosi, cu prioritate, instrumente emise din iniţiativa plătitorului". Aceste instrumente sînt: dispoziţia de plată cu factură sau cu situaţie de plată, dispoziţia de plată simplă (fără factură) şi cecul de decontare.

Plata prin instrumente de plată emise din iniţiativa furnizorului se adoptă numai în cazurile în care datorită specificului operaţiilor se consideră că instrumentele emise de beneficiar nu corespund relaţiilor economico-financiare dintre părţile dintr-un contract economic. În asemenea situaţie, Normele menţionate prevăd utilizarea următoarelor instrumente de plată: dispoziţia de încasare cu factură sau cu situaţie de plată; talonul — situaţie de plată.

b) **Plata prin asigurarea cu anticipaţie.** N.M. nr. 2/1980, pct. 127 prevăd că „asigurarea cu anticipaţie a sumelor necesare efectuării plăţilor se va face de către întreprinderile plătitoare prin următoarele forme sau instrumente de decontare: acreditiv, scrisoare de garanţie, adeverinţă de disponibil, cec de decontare din carnete cu şi fără limită de sumă şi dispoziţia de plată operată în prealabil". 1) **Acreditivul** este forma de decontare care asigură cu anticipaţie plata mărfurilor livrate, a lucrărilor sau a serviciilor prestate, prin efectuarea plăţii scadente, dintr-o sumă care este ţinută la dispoziţia furnizorului, la unitatea bancară unde acesta îşi are deschis contul curent. La această formă de decontare se recurge, de regulă, în cazurile în care din comportamentul întreprinderilor beneficiare rezultă că acestea nu-şi îndeplinesc, în mod repetat, obligaţiile de plată asumate sau sînt uneori în imposibilitate de plată pe timp mai îndelungat. Deschiderea acreditivelor se face din disponibilităţile în contul curent sau în alte conturi de disponibilităţi, iar în cazul cooperativelor agricole de producţie şi din credite bancare acordate pentru plăţi de furaje şi seminţe. Potrivit N.M. nr. 2/1980, pct. 130, pentru deschiderea acreditivului beneficiarul din contractul economic remite băncii la care are contul curent deschis, o dispoziţie de plată în care se înscrie: valoarea acreditivului, respectiv suma de plată, care nu poate fi mai mică de 10 000 lei; denumirea furnizorului, sediul acestuia şi unitatea bancară la care acesta are cont curent deschis; felul şi cantitatea mărfurilor, lucrărilor şi serviciilor ce face obiectul contractului, al cărui număr şi dată să fie menţionat; termenul de valabilitate al acreditivului, care nu va putea depăşi 45 de zile de la data deschiderii (pe care unitatea bancară îl poate prelungi încă 30 de zile); documentele pe care furnizorul trebuie să le prezinte la bancă pentru decontare (factura, documentele de transport sau de custodie, certificatul de calitate etc.). În baza cererii de deschidere a acreditivului banca debitează contul beneficiarului şi remit două exemplare din dispoziţia de plată băncii furnizorului, care creditează contul acreditive deschise. La efectuarea livrărilor, furnizorul prezintă, în interiorul termenului de valabilitate a acreditivului, o dispoziţie de încasare cu factură, la care anexează actele prevăzute în acreditiv. Acreditivul se încheie în următoarele situaţii: la folosirea integrală a sumei; la expirarea valabilităţii; la cererea beneficiarului, cu acordul prealabil al furnizorului. 2) **Scrisoarea de garanţie bancară** — potrivit art. 139, din N.M. nr. 2/1980 — este instrumentul prin care banca beneficiarului din contractul economic confirmă, la cererea acestuia, „că pentru anumite cazuri bine precizate va asigura, pe o anumită perioadă şi în limita unei sume determinate, efectuarea plăţilor prevăzute în scrisoare, din credite bancare, în cazul cînd la data solicitării plăţii de

către furnizor, plătitorul nu va avea alte posibilități de plată". Remarcăm că spre deosebire de acreditiv, care este alimentat din disponibil aflat în cont, scrisoarea de garanție se eliberează pe seama creditelor aprobate prin plan sau din credite ce se pot aproba de unitățile bancare în cursul executării planului. Pentru emiterea scrisorii de garanție, cererea de credite trebuie să conțină toate elementele unei asemenea scrisori și anume: cuantumul sumei plăților a căror garantare se cere (sumă ce nu poate fi mai mică de 10 000 lei); felul creditelor pe seama cărora se eliberează scrisoarea de garanție; furnizorul, sediul, unitatea bancară și numărul contului; felul și cantitatea mărfurilor (lucrărilor sau serviciilor) ce face obiectul contractului pentru care se cere eliberarea scrisorii de garanție, care se coroborează cu termenele de livrare din contract; documentele pe care trebuie să le prezinte furnizorul la bancă pentru încasarea prețului. După aprobarea cererii de credit, se eliberează scrisoarea de garanție, se blochează suma corespunzătoare din plafoanele creditului respectiv, iar un exemplar din scrisoare este remis de beneficiar, furnizorului. Acesta, după executarea prestației, prezintă băncii sale, în interiorul termenului de valabilitate a scrisorii de garanție, dispoziția de încasare cu factură, împreună cu documentele care atestă îndeplinirea obligației de livrare (sau de executare a lucrării). N.M. nr. 2/1980, la pct. 145, prevăd că „la primirea documentelor de la banca furnizorului, unitatea băncii le va pune la dispoziția plătitorului, care verifică dacă au fost respectate condițiile prevăzute cu privire la felul mărfurilor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate, dacă valoarea documentelor este în limita scrisorii și dacă nu a fost depășit termenul de valabilitate. **Decontarea documentelor de plată se face în toate cazurile cu acceptarea expresă a plătitorului,** în care acesta va menționa că furnizorul a respectat condițiile din scrisoarea de garanție". Ca și în cazul acreditivului, scrisoarea de garanție își încetează valabilitatea la folosirea integrală, la expirarea termenului fixat, precum și la cererea beneficiarului din contractul economic, cu acordul prealabil al furnizorului. Pentru reducerea sau revocarea scrisorii de garanție, este necesară o scrisoare prezentată de beneficiar, cu acordul scris al furnizorului. 3) **Dispoziția de plată operată în prealabil și cecurile din carnete cu limită de sumă,** ca formă de asigurare anticipată a sumelor necesare plății, se utilizează în toate cazurile în care decontarea mărfurilor livrate, lucrărilor executate și serviciilor prestate se face din conturi de autofinanțare ale consiliilor populare comunale și din fondurile de contribuție bănească a locuitorilor (dacă prestațiile respective nu privesc lucrări de construcții montaj). 4) **Adeverința de disponibil** se utilizează în cazul livrărilor către unitățile agricole cooperatiste, care se eliberează de unitățile bancare, potrivit pct. 20, din Normele nr. 2/1980. Aceeași funcție poate avea și scrisoarea de comunicare a volumului creditelor aprobate.

Al. D.

comerț exterior

REGIMUL DE PROTECȚIE A INVENȚIILOR ÎN MAREA BRITANIE

Începînd de la 1 iunie 1978, regimul juridic al titlurilor de protecție a invențiilor — brevetele de invenție — este reglementat prin „Patents Acts 1977". Pe de altă parte, Marea Britanie este semnatară a „Convenției de la Paris 1883" (cu privire la data constituirii depozitului reglementar de la care curge dreptul de prioritate al titularului străin al dreptului de inventator), precum și a „Tratatului de la Washington 1970" (asupra cooperării în materie de brevete de invenție).

Sistemului britanic îi este caracteristic faptul că, spre deosebire de majoritatea altor sisteme naționale în materie, inventatorului i se oferă posibilitatea de a depune un dosar provizoriu în vederea obținerii brevetului; acest dosar provizoriu poate să cuprindă numai prezentarea prescurtată a cererii sale, cu oportunitatea pentru inventator de a-și îmbunătăți ulterior invenția. Avantajul acestei posibilități rezidă în aceea că dreptul de prioritate al inventatorului se naște chiar de la data depunerii dosarului provizoriu, acest drept fiind deci opozabil pe plan internațional încă de la acea dată.

Dreptul de a solicita eliberarea brevetului aparține inventatorului sau oricărei persoane fizice sau juridice proprietară a unei invenții. Avînd în vedere complexitatea cererii de brevet, este recomandabilă utilizarea, în acest scop, a serviciilor unor agenți specializați în domeniu (Patent Agent); serviciile acestor agenți sînt remunerate pe baza unor tarife orare.

Formele cererii de brevet

Cererea de brevet poate îmbrăca, conform legislației britanice, două forme.

a) Depunerea unui dosar complet, odată cu plata taxei legale, dosar cuprinzînd: descrierea detaliată a invenției, desenele și planurile corespunzătoare, instrucțiunile necesare etc.

Dosarul complet trebuie să fie remis direct sau trimis la Oficiul pentru brevete (Patent Office) în două exemplare, prin intermediul unui Patent Agent. El trebuie să fie semnat de către inventator sau de către mandatarul său (Patent Agent).

Este necesar, de asemenea, să se indice o adresă în Marea Britanie la care Oficiul pentru brevete să trimită orice corespondență legată de cererea de brevet (de aicei, adresa indicată este cea a firmei Patent Agent-ului).

Data constituirii depozitului reglementar, de la care se asigură protecția invenției, este data depunerii dosarului sus-menționat.

b) Depunerea unui dosar provizoriu. Această posibilitate oferită datorită faptului că, deseori, redactarea documentelor și a cererii de brevet se dovedește a fi extrem de complexă, necesitînd timp și asistență de specialitate. Tocmai de aceea, legea permite inventatorului ca, în mă-

sura în care gradul de complexitate a invenției este deosebit de ridicat, acesta să-și asigure dreptul de prioritate depunînd un dosar provizoriu ; el dobîndește, astfel, un interval de timp suplimentar, util pentru definitivarea invenției sale.

Caracteristicile și examinarea cererii de brevet

Obiectul cererii trebuie să fie brevetabil, adică trebuie : să aibă aplicabilitate practică ; să prezinte un caracter de noutate pe plan internațional, deci să nu fi făcut obiectul publicării sau divulgării sub altă formă (oral sau în scris) ; să reprezinte un progres față de cunoștințele deja existente în materie.

Nu pot face obiectul unei cereri de brevet în Marea Britanie : exploatarea unor procedee biologice pentru reproducția animalelor sau a plantelor ; tratamentele medicale sau veterinare (sînt însă brevetabile procedeele și procesele din domeniul microbiologiei și al exploatării agricole, precum și medicamentele) ; teoriile științifice, metodele matematice, programele în domeniul informaticii și „creațiile estetice".

Examinarea cererii de brevet are loc după cum urmează.

a) În termen de 16 luni de la data care marchează începutul dreptului de prioritate, deponentul — sau, în general, mandatarul său (Patent Agent) — trebuie să completeze formularul FORM 7/77 („Statement of Inventorship of the Right to Grant a Patent"), care constituie o declarație de invenție. Pe această bază, Oficiul pentru brevete (Patent Office) efectuează cercetarea și întocmește un raport (Search Report) care trebuie să cuprindă orice element susceptibil să afecteze validitatea brevetului (orice probă demonstrînd existența unor brevete similare).

b) În termen de 18 luni de la data nașterii dreptului de prioritate (adică de 2 luni de la data întocmirii raportului amintit de către Oficiul pentru brevete) cererea de brevet este publicată în jurnalul oficial al Oficiului. După aceea are loc examinarea dosarului de invenție — pe baza cererii scrise a deponentului —, examinare care dă, de obicei, naștere la un mare volum de corespondență și care necesită o perioadă de timp îndelungată.

c) După examinare are loc eliberarea oficială a brevetului. Întregul proces de obținere a brevetului de invenție nu trebuie, conform reglementărilor, să depășească 4 ani și 6 luni de la data nașterii dreptului de prioritate. Practic, în prezent, eliberarea brevetului necesită cel puțin 3 ani și 6 luni de la data nașterii dreptului amintit.

Durata și condițiile protecției invenției

Durata de protecție asigurată prin eliberarea brevetului de invenție este de 20 de ani de la data constituirii depozitului reglementar, născîndu-se astfel, un drept exclusiv de a interzice oricărei alte persoane exploatarea invenției.

Proprietarul brevetului este ținut să plătească o taxă anuală începînd din al cincilea an al perioadei de protecție ; aceasta înseamnă că, la sfîrșitul celui de-al patrulea an, el va urma să achite o taxă de 50 lire sterline, taxă care va crește pînă la nivelul maxim de 190 lire sterline pentru cel de-al 20-lea an.

Protecția invenției este asigurată prin posibilitatea, pentru proprietarul brevetului, de a recurge la acțiunea în contrafacere, dacă are motive să considere că brevetul său este imitat în mod ilegal. Contrafacerea este definită ca fiind exploatarea, vînzarea, punerea în vînzare, deținerea în vederea utilizării sau importul în scopuri comerciale a unui articol brevetat, fără autorizarea proprietarului brevetului.

În apărarea sa, cel acuzat pentru contrafacere poate ataca validitatea brevetului, dar, în acest caz, probele necesare sînt mult mai dificil de administrat față de proba contrafacerii. Astfel, în cazul atacării validității brevetului, este necesar să se administreze, între altele, probe cu privire la : lipsa noutății obiectului brevetului (invenția a fost divulgată, oral sau în scris înainte de depunerea cererii pentru acordarea brevetului) ; nivelul insuficient al progresului adus în raport cu cunoștințele deja existente ; eventuala eroare asupra persoanei solicitantului brevetului ; brevetare neregulată ; descrierea inadecvată a invenției.

TANZANIA : MODIFICĂRI ALE UNOR TAXE PERCEPUTE CU OCAZIA IMPORTULUI

Autoritățile tanzaniene au luat o serie de măsuri menite, pe de o parte, să conducă la majorarea veniturilor fiscale, iar, pe de altă parte, să simplifice sistemul de taxare.

În vederea atingerii acestor obiective, tariful vamal a făcut obiectul unor modificări constînd în majorarea taxelor vamale și în diferențierea nivelurilor acestora în funcție de gradul de utilitate a produselor importate. În virtutea acestor modificări, medicamentele și cărțile au fost exceptate de la plata de taxe vamale ; o taxă de bază de 15% a fost fixată pentru importul de produse considerate ca fiind importante pentru dezvoltarea economică a țării (de exemplu bunuri de investiții) ; produselor considerate neesențiale (de exemplu textile, confecții) li se aplică taxe vamale de 50% ; nivelul taxei vamale aplicabile importurilor de produse considerate de lux (de exemplu parfumuri și autoturisme cu capacitate cilindrică mare) a fost fixat la 100%.

Pe de altă parte, au fost stabilite noi niveluri ale taxei asupra vînzării după cum urmează :

— produsele alimentare de bază sînt exceptate de la plata acestei taxe ;

— 25% pentru încălțăminte, mobilă etc. ;

— 50% pentru anumite aparate casnice, anumite produse agroalimentare și pentru autoturismele cu capacitate cilindrică mică ;

— 75% pentru țesăturile din bumbac și articolele textile din bumbac și din relon ;

— 100% pentru produsele considerate de lux (anumite articole de îmbrăcăminte, autoturisme cu capacitate cilindrică mare).

NIGER : REGIMUL JURIDIC AL PRINCIPALELOR TIPURI DE SOCIETĂȚI COMERCIALE

Principalele tipuri de societăți comerciale care pot fi constituite în Niger — inclusiv cu participare străină la capital — sînt : societatea anonimă (S.A.) și societatea cu răspundere limitată (S.R.L.). Regimul juridic aplicabil organizării și funcționării acestor societăți a suferit o serie de modificări prin Ordonanța 80—15 din 19 iunie 1980. In urma acestor modificări, cele două tipuri de societăți sînt reglementate după cum urmează.

1. Capital social

— **S.A.** Nivelul minim al capitalului social este de 10 milioane franci CFA , divizat în acțiuni cu o valoare nominală individuală de minimum 10 000 franci CFA. Capitalul trebuie vărsat în proporție de cel puțin 25% cu ocazia subscrierii, restul urmînd a fi vărsat în următorii 5 ani de la înscrierea societății în registrul de comerț.

— **S.R.L.** Capitalul minim este de 2 milioane franci CFA, divizat în părți sociale cu o valoare nominală de minimum 5 000 franci CFA, trebuind vărsat integral cu ocazia subscrierii.

În cazul ambelor tipuri de societăți, taxa de înregistrare aplicabilă aporturilor la capital este de 2% (pînă la un capital de 1 miliard franci CFA).

2. Acționari sau asociați

— **S.A.** Societatea anonimă trebuie să aibă cel puțin 7 acționari. Deciziile sînt în mod obligatoriu luate cu ocazia reuniunilor adunării generale a acționarilor.

— **S.R.L.** Numărul minim de asociați în cadrul unei S.R.L. este de 2. Deciziile pot fi luate fie prin consultări scrise între asociați, fie în cadrul adunării generale a acestora (după cum se prevede în statut).

3. Documente constitutive. Formalități de constituire

— S.A.

a) cu maximum 20 acționari : statutul ; declarația notarială de subscriere și vărsare a capitalului (în conformitate cu prevederile legale) ; semnarea statutului de către acționari sau de către mandatarii lor ; actul notarial prin care se constată constituirea societății.

b) cu peste 20 acționari : constituirea societății implică depunerea prealabilă a statutului la grefa tribunalului local și convocarea unei adunări generale constitutive.

— **S.R.L.** Statutul trebuie să fie constatat exclusiv prin act notarial. Orice modificare sau completare a actului constitutiv trebuie să aibă loc prin act autentic sau să facă obiectul unei declarații notariale.

4. Administrarea societății

— **S.A.** Societatea anonimă este administrată de către un consiliu de administrație compus din 2—12 membri aleși dintre asociați. Administratorii sînt aleși cu majoritate de voturi de către adunarea generală a acționarilor, pe o perioadă de 6 ani, cu posibilitatea de a fi realeși. Administratorii trebuie să posede un număr de acțiuni determinat prin statut (acțiuni „de garanție"). Administrator al unei astfel de societăți poate fi și o persoană juridică.

La constituirea societății, administratorii pot fi numiți prin statut, pentru o perioadă de maximum 3 ani.

Conform legii, consiliul de administrație trebuie să aleagă un director sau un președinte-director general, în conformitate cu dispozițiile statutare.

— **S.R.L.** Este administrată de către unul sau mai mulți mandatari calificați ca administratori, care nu au calitatea de comerciant. Primii administratori ai S.R.L. sînt numiți prin statut ; ulterior, numirea și revocarea administratorilor se face cu majoritate de voturi de 2/3 din capitalul social. În lipsa unor dispoziții contrare, administratorii sînt numiți pentru toată perioada de funcționare a societății, înscrisă în statut.

5. Impozite și taxe principale

De la 1 octombrie 1980, nivelul impozitului asupra beneficiilor obținute din activități industriale și comerciale este de 50% (dar nu mai puțin, ca sumă globală, de 1% din cifra de afaceri realizată).

În ceea ce privește taxele asupra cifrei de afaceri, în Niger există 3 astfel de taxe :

— taxa locală, de 2,5%, aplicabilă asupra vînzărilor cu ridicata sau cu amănuntul de anumite produse alimentare sau alte produse destinate consumului local ;

— taxa asupra prestărilor de servicii, de 13%, aplicabilă asupra prestărilor de servicii de orice natură, precum și, în general, asupra oricărei activități nesupuse taxei de producție sau neexonerate de la plata acesteia ; în acest sens, antreprenorii de lucrări de construcții-montaj sînt considerați ca fiind prestatori de servicii ;

— taxa de producție, aplicabilă asupra vînzărilor de produse destinate a fi consumate în Niger, vînzări efectuate de către fabricanții produselor respective ; taxa de producție are 3 niveluri : nivelul normal (18%), nivelul redus (13,5%) și nivelul majorat (26%).

6. Facilități fiscale

Pentru investiții efectuate în sectoare de interes deosebit pentru economia națională a Nigerului, se pot acorda o serie de facilități fiscale, pentru perioade care variază între 4 și 10 ani, facilități care constau în :

— scutirea totală de la plata impozitului asupra beneficiilor rezultate din activități industriale și comerciale, precum și de la alte eventuale taxe complementare ;

— reducerea nivelului taxei asupra cifrei de afaceri pînă la 1/3 din nivelul normal ;

— scutirea totală de taxe vamale la importul de echipamente și materii prime necesare realizării obiectului de activitate al societății ;

— reducerea cu 50% a eventualelor taxe vamale de export.

Pe lîngă facilitățile sus-menționate, investitorii pot beneficia de o serie de avantaje suplimentare — reducerea nivelului de taxare a consumului de energie și „înghețarea" nivelurilor fiscalității pentru o perioadă relativ îndelungată — dacă este îndeplinită cel puțin una din următoarele 3 condiții :

— forța de muncă a societății este de cel puțin 500 salariați ;

— se realizează o investiție de bază de minimum 500 milioane franci CFA (250 milioane în cazul investițiilor în domeniul hotelier) ;

— se realizează în țară o valoare adăugată de cel puțin 500 milioane franci CFA pe an.

Adrian CONSTANTINESCU
I.E.M.

Întrebări și răspunsuri

● **IOAN CHIOREANU, Cluj-Napoca** — Întrucît funcția de șef serviciu la circumscripția financiară a municipiului Cluj-Napoca (de gr. 1) se consideră funcție superioară celei de șef al circumscripției financiare Turda, ca urmare a transferării dv. în interesul serviciului trebuie să se aplice prevederile art. 33 din Legea nr. 57/1974 și să beneficiați de o majorare cu o clasă a retribuției avute. Din cele relatate de dv. aveți dreptul să fiți încadrat la clasa 28 de retribuire.

● **DINU BACI, Bistrița.** — Îndeplinind funcția de revizor tehnic, nu vă puteți prezenta la concursul de admitere la școala de maiștri. Ca muncitor ați fost încadrat la categoria a 3-a. Perioada cît lucrați ca revizor tehnic și șef de coloană nu se ia în calculul vechimii în meserie.

● **EUGEN ORHA, Brașov.** — Perioadele lucrate ca merceolog, contabil, planificator, tehnician și contabil șef se pot lua în considerare la stabilirea vechimii necesare pentru ocuparea postului de gestionar materiale, magaziner, șef depozit. Vechimea în funcțiile de magaziner-șef depozit nu se ia însă în considerare ca vechime în specialitate economică.

● **RODICA MIHĂILESCU, Sinaia** — Potrivit prevederilor art. 5 din Hotărîrea nr. 880/1965, astfel cum au fost modificate prin H.C.M. nr. 1356/1968, personalul muncitor cu patru ani vechime neîntreruptă în muncă are dreptul ca în perioada concediului medical să beneficieze de o indemnizație de 65% din retribuția tarifară lunară de încadrare. Conform art. 6 din Hotărîrea nr. 880/1965, hepatita epidemică fiind o boală transmisibilă, indemnizația se acordă integral din prima zi de concediu, fără reducerea cu 50% pe primele trei zile.

● **CONSTANTIN POPA, Slatina** — În art. 41 și următoarele din Legea nr. 57/1974 sînt prevăzute categoriile de personal și condițiile în care acesta poate beneficia de adaosul la retribuție sau i se diminuează retribuția, în raport de realizarea sarcinilor proprii de muncă, precum și în raport cu realizarea a 2 pînă la 4 indicatori de plan. În alin. 3 al art. 41 se prevede că pentru personalul din compartimentele funcționale, retribuit în regie, acordarea retribuției tarifare este condiționată de realizarea sarcinilor proprii de muncă, corespunzător funcției îndeplinite. Nu este prevăzut să se acorde adaos la retribuție celor care — fiind încadrați cu 1/2 normă — lucrează mai mult, în vederea îndeplinirii sarcinilor ce le revin.

● **V. CERCADIA, București** — Hotărîrea nr. 880/1965, modificată prin H.C.M. nr. 1356/1968, prevede — la art. 15 — cotele din retribuția tarifară lunară de încadrare — în cazul concediului pentru sarcină și lehuzie, după cum urmează: 85% pentru persoanele cu o vechime neîntreruptă în muncă de peste 12 luni, 65% pentru cele cu o vechime neîntreruptă de 6—12 luni și 50% pentru cele cu o vechime neîntreruptă de pînă la 6 luni. Potrivit prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 2489/1966, modificate prin H.C.M. nr. 1356/1968, persoanele care nasc al treilea copil și următorii au dreptul la o indemnizație de 94% din retribuția tarifară de încadrare, indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă.

● **DOINIȚA POPA, Sibiu** — Sumele primite drept indemnizație de personalul care prestează muncă peste programul normal de lucru — conform Decretului nr. 100/1979 — precum și sumele primite pentru orele prestate, peste norma didactică, de către cadrele didactice se iau în considerare la stabilirea venitului lunar în funcție de care se acordă alocația de stat pentru copii.

● **AKOS KALLO, Cluj-Napoca** — Muncitorii calificați, absolvenți ai învățămîntului mediu de cultură generală se încadrează, potrivit prevederilor pct. 3 din Nota la anexa 1 la Legea nr. 12/1971, în grupa a II-a. Urmăriți tabelul cu condițiile minime de pregătire și vechime necesare pentru încadrarea și promovarea muncitorilor calificați.

● **I. MUNTEANU, Gostavăț, Olt** — Pentru a putea beneficia de sporul la retribuire pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, este necesar ca personalul în cauză să fi lucrat pe baza aceluiași contract de muncă sau să fi trecut în alte unități în condițiile în care legea prevede menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Din scrisoarea dv. rezultă că trecerea în mai multe unități, în decursul perioadei de 13 ani, s-a făcut în alte condiții decît cele prevăzute de art. 9 din Legea nr. 1/1970.

● **EMIL N. MUNEANU, București** — Codul muncii stabilește — la art. 123 — că orele prestate (de persoanele încadrate în muncă) peste programul de lucru, în scopul asigurării serviciului pe unitate, cu excepția celor care îndeplinesc funcții de conducere a unităților, se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 60 de zile. Acest termen este prevăzut de Codul muncii în favoarea personalului în cauză ca o garanție a realizării lui. În nici un caz neacordarea timpului liber corespunzător în termenul prevăzut mai sus nu duce la pierderea dreptului la compensarea orelor prestate în afara programului de muncă în scopul asigurării serviciului pe unitate. Acordarea de către conducerea unității a timpului liber corespunzător, peste termenul de 60 de zile, s-a făcut deci cu respectarea legislației muncii.

● **MITRICĂ D. VÎLCU, Tg. Neamț** — La transferarea dv. în interesul serviciului, potrivit prevederilor anexei nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, conducerea unității putea să vă stabilească o retribuție tarifară lunară apropiată sau cel mult egală cu aceea avută în funcția deținută anterior transferării. Această retribuție nu putea însă depăși — în nici un caz — retribuția prevăzută la ultima gradație a funcției pe care o ocupați în prezent.

● **ELENA DUMITRU, Zăvideni, Vîlcea** — Din cele relatate de dv. rezultă că îndepliniți condițiile de studii și de vechime în specialitate pentru a putea fi promovată în funcția de operator principal. Ocuparea acestei funcții nu este condiționată de numărul de mașini în dotare, cum eronat ați fost informată. Menționăm însă că îndeplinirea condițiilor de studii și vechime nu determină obligatoriu conducerea unității să aprobe prezentarea dv. la examen în vederea promovării în funcție. Această promovare este condiționată și de alte elemente și — în primul rînd — de existența fondului de retribuire corespunzător, de aprobarea modificării statului de funcții etc.

● **TITU VARVAROI, Cîmpulung Moldovenesc** — Personalul muncitor la care vă referiți a fost încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată la o altă unitate aflată la o distanță mai mare de 10 km de unitatea dv. Dacă această încadrare s-a făcut cu respectarea prevederilor legale privind repartizarea în producție a absolvenților învățămîntului superior și dacă transferul în interesul serviciului s-a făcut, de asemenea, cu respectarea prevederilor decretului privitor la repartizarea absolvenților, atunci absolvenții în cauză, aflați în perioada de stagiu, beneficiază de drepturile prevăzute de art. 75 din Legea nr. 57/1974. Condiția este ca domiciliul lor anterior transferării să fi fost la o depărtare de cel puțin 10 km de sediul unității dv.

Vă prezentăm

ÎNTREPRINDEREA „INOX" DIN BUCUREȘTI

Întreprinderea „Inox" este profilată pentru producerea de bunuri de larg consum ca :

- **tacîmuri**
- **bricege și foarfeci diferite**
- **articole pentru pescuit**
- **produse pentru truse manichiură**
- **diverse**

Creșterea de la an la an a cererii de produse pentru piața internă a făcut ca efortul muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor să fie îndreptat nu numai spre îmbunătățirea continuă a calității produselor, ci și spre lărgirea gamei sortimentale. Începînd din anul 1966 produsele întreprinderii au început să fie solicitate și pe piața externă. In scopul satisfacerii cererilor an de an au fost puse în funcțiune noi capacități de producție, mergîndu-se pe linia modernizării utilajelor și asimilării în cadrul atelierului de autoutilare a unor utilaje noi, corespunzătoare unor tehnologii avansate.

In loc de prezentare a unor produse cu marca INOX, vom reda pe scurt opinia celor care le confecționează.

De pildă :

— Modern și practic — tacîmul Md 4 000

— Pentru o masă festivă — tacîmuri din argint

— Tăvile și fructierele de argint — frumoase și practice

— Tacîmul Md 2 003 îmbină elementul clasic cu cel modern

— Într-un decor cu tradiție, cu tacîm modern Md 5 200

— Un cadou util și de bun gust — garnitura completă de tacîmuri

— Pentru ateliere specializate și gospodării, un bogat sortiment de foarfece

— Bricege de calitate, practice și utile

— Buni patinatori la orice vîrstă, grație patinelor INOX

— Folosind uneltele de pescuit INOX, tolba va fi întotdeauna plină de... pește

Ion VASILESCU

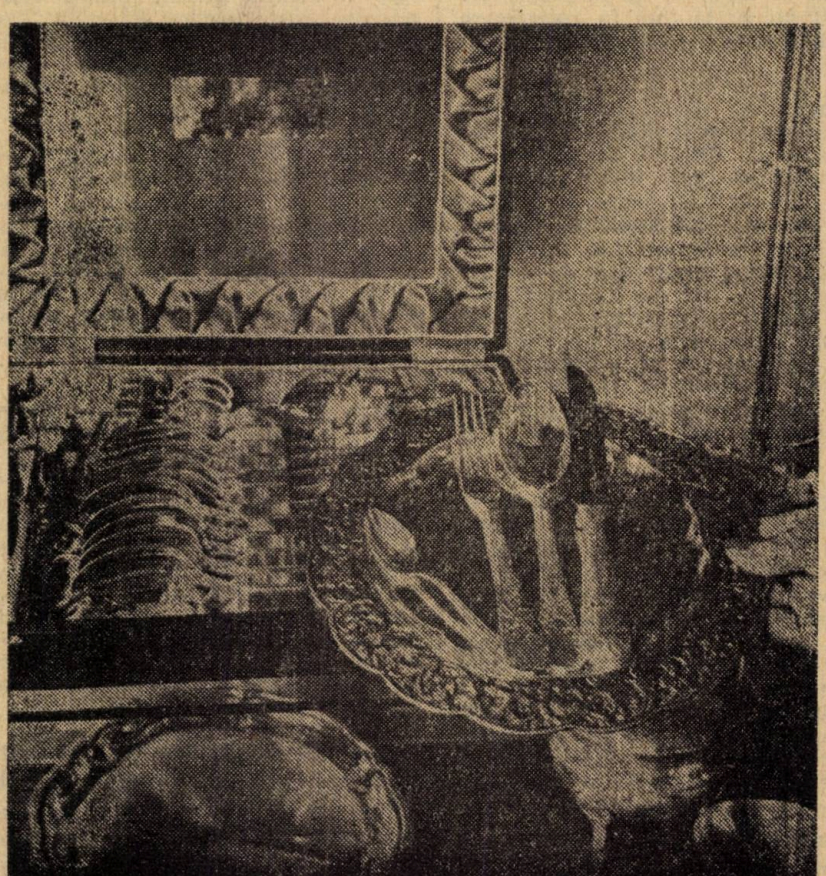

CONGRESUL OAMENILOR MUNCII

Marele forum democratic naţional al clasei muncitoare, al autoconducerii

ÎNTR-O ATMOSFERĂ de înaltă responsabilitate şi puternică angajare muncitorească, revoluţionară în înfăptuirea politicii partidului se desfăşoară în aceste zile, în Capitală, lucrările celui de-al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcţii, transporturi, circulaţia mărfurilor şi finanţe. Unsprezece mii de reprezentanţi ai milioanelor de lucrători din fabrici şi uzine, din mine şi de pe şantiere, din institute de cercetări şi proiectări, din reţeaua comercială şi de servicii, de aprovizionare tehnico-materială, din instituţiile financiare dezbat, împreună cu conducerea partidului şi statului nostru socialist, legămintele naţionale pentru noua etapă de muncă şi împliniri — planul cincinal 1981—1985 şi alte programe privind diferite domenii de activitate.

Importanţa şi obiectivele congresului au fost astfel formulate, sintetic, de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**:

„Actualul Congres al consiliilor oamenilor muncii este chemat să dea noi dimensiuni rolului conducător al clasei muncitoare, să perfecţioneze şi să dezvolte formele democratice de conducere a societăţii, să hotărască dezvoltarea viitoare a României în noua etapă strategică a edificării socialismului şi comunismului. Iată de ce putem afirma că acesta este Congresul clasei muncitoare conducătoare a României noi, socialiste."

Oamenii muncii, întreaga opinie publică din ţara noastră urmăresc cu cel mai viu interes momentele derulării acestui eveniment de amplă rezonanţă. Prin emisiunile în direct ale radioteleviziunii, prin presă, a ajuns pînă la fiecare loc de muncă vibrantul mesaj patriotic, revoluţionar, pe care-l constituie Expunerea prezentată de la înalta tribună a congresului de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii. Acest document programatic de inestimabilă valoare teoretică şi practică, împletind analiza ştiinţifică, realistă cu gîndirea prospectivă îndrăzneaţă şi novatoare, poate fi de pe acum considerat ca o nouă şi deosebit de importantă contribuţie la edificiul

complex și totodată unitar, original prin orientarea consecvent materialist-dialectică și prin inspirația din realitățile naționale, pe care-l reprezintă politica concepută și urmată neabătut de partidul comunist de mai bine de un deceniu și jumătate. Puternicul ecou al cuvîntării răsună acum nu numai sub cupola marii săli a congresului, ci pînă în cel mai îndepărtat colț de țară, trezind noi energii, umplînd inimile de fierbinte mîndrie patriotică, de hotărîrea de a înfăptui neabătut indemnurile conducătorului partidului și statului.

Perioada ce a premers congresului a fost marcată de o vie activitate politică și economică. Sub semnul întrecerii socialiste care a adus pe primele cinci luni ale celui de-al 7-lea cincinal un bilanț marcînd rezultate bune pe ansamblul economiei, au continuat la o cotă și mai înaltă eforturile neprecupețite ale celor ce muncesc, pentru a acumula noi garanții ale realizării parametrilor cantitativi și de eficiență ai planului pe 1981. Adunările generale din întreprinderi, conferințele județene și pe municipiul București ale reprezentanților oamenilor muncii, analizînd temeinic, cu exigență și răspundere activitatea din acest interval, contribuția consiliilor de conducere, evidențiind unele neajunsuri care s-au mai manifestat, au formulat căi și măsuri concrete pentru realizarea ritmică și integrală a producției fizice și nete, a producției destinate exportului, pentru ridicarea calității produselor, creșterea productivității muncii și a eficienței economice.

Într-o deplină unanimitate, aceste foruri ale democrației muncitorești au adresat Congresului al II-lea al consiliilor oamenilor muncii **propunerea ca tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, cel mai iubit și stimat fiu al națiunii, exponentul strălucit al idealurilor și năzuințelor supreme ale acesteia, să fie reinvestit în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii,** ca o garanție a înfăptuirii neabătute a măreților obiective stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Marelui forum muncitoresc i-a fost prezentat spre dezbatere și adoptare Planul de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, la a cărui definitivare s-a avut în vedere înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului. Punînd accentul pe realizarea unei înalte calități în întreaga activitate a economiei, a societății românești, planul asigură dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, perfecționarea relațiilor sociale, ridicarea continuă a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Opțiunea fermă pentru o dezvoltare economică intensivă, care să pună puternic în valoare acumulările de pînă acum, rezultă din ritmurile medii anuale de creștere prevăzute pentru principalii indicatori : produsul social — 6,1%, venitul național — 7,1%, producția industrială netă — 8,8% și globală — 7,6%, producția globală agricolă — 4,5—5,0%, volumul comerțului exterior — 11,9%, — productivitatea muncii în industrie — 7,0%, din prioritatea ce se acordă dezvoltării în continuare a acelor ramuri ale industriei care asigură baza de materii prime și materiale, adîncirea gradului de prelucrare și valorificarea superioară a acestora.

Îndeplinirea noului cincinal, în proporțiile și ritmurile stabilite, va garanta realizarea obiectivului strategic fundamental trasat de Congresul al XII-lea al partidului : **trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată**, ceea ce presupune o dezvoltare puternică a tuturor sectoarelor de activitate — atît a industriei și agriculturii, cît și a celorlalte ramuri economice, a științei, învățămîntului, culturii — o ridicare puternică a nivelului de trai material și spiritual. Totodată așa cum evidențiia secretarul general al partidului, **„înfăptuirea acestui obiectiv strategic necesită perfecționarea întregii activități de planificare și conducere a activității economico-sociale, creșterea răspunderii consiliilor de conducere și a colectivelor oamenilor muncii din fiecare întreprindere și instituție."**

Va fi **un cincinal al calității și eficienței** — această unanimă hotărîre rezultă ca expresia cea mai concentrată a luărilor de cuvînt la congres.

Prioritatea ce se acordă **calității** rezultă firesc din condițiile pe care industria și celelalte sectoare le-au acumulat la capătul a trei decenii de dezvoltare impetuoasă : dotare tehnică modernă, esențialmente nouă ; experiență ; o bază de cercetare și dezvoltare tehnologică în continuă amplificare ; cadre cu nivel profesional ridicat. Or, aceste condiții încă nu sînt valorificate la maximum — mai cu seamă dacă ne raportăm la cerințele în continuă evoluție ale pieței interne și externe, la greutățile legate de conjunctura mondială a crizei economice și concurenței foarte active, la necesitatea de a compensa eforturile valutare pentru importul de materii prime încorporînd în produsele noastre cît mai multă muncă de înaltă calificare și inteligență tehnică. Așa cum cere secretarul general al partidului și cum avem pe deplin posibilitatea, **„se impune să facem totul pentru ca produsele românești să poată fi competitive, să se măsoare — din punct de vedere al nivelului tehnic și calității — cu oricare produs similar pe plan internațional și, totodată, să asigure o puternică eficiență economică, creșterea rentabilității, a beneficiilor... Problema calității pentru întreaga producție, a calității pentru producția de export trebuie să fie considerată problema nr. 1 a întregii noastre activități."**

Ținînd seama de faptul că activitatea de comerț exterior, extinderea schimburilor economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea generală a țării noastre, din dezbaterile la congres rezultă pregnant preocuparea de prim ordin ce trebuie acordată realizării producției pentru export, creșterii continue a eficienței comerțului nostru exterior ; congresul urmează să hotărască adoptarea de măsuri ferme de către toate întreprinderile, de către guvern, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului în acest domeniu.

Zestrea tehnică, materială, umană de care dispune azi economia noastră se cere fructificată mai bine și sub aspec-

tul unui alt factor esenţial al dezvoltării : **productivitatea muncii.** Programul de accelerare a progresului tehnic, aflat în dezbaterea congresului, va trebui să determine o adevărată cotitură în creşterea şi modernizarea mecanizării, în extinderea automatizării şi introducerea roboţilor la operaţiile unde aceştia pot da cele mai eficiente rezultate, în înnoirea tehnologiilor, în organizarea pe baze ştiinţifice a producţiei şi a muncii. O înaltă tehnicitate a producţiei, o desăvîrşită ordine şi disciplină, întemeiată pe conştiinţa socialistă muncitorească, ne vor putea duce la o productivitate a muncii chiar superioară celei obţinute în capitalism, afirmînd superioritatea orînduirii noastre faţă de cea capitalistă şi în domeniul hotărîtor al producţiei materiale.

Realizarea unei noi calităţi presupune, de asemenea, o atenţie deosebită pentru creşterea eficienţei economice, a rentabilităţii, pentru reducerea accentuată a cheltuielilor materiale şi de producţie şi sporirea mai puternică a beneficiilor. **„Esenţa noului mecanism economic** — arăta secretarul general al partidului — **constă tocmai în realizarea producţiei la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale şi de muncă, cu maximum de rentabilitate şi beneficii."**

Actualul congres ilustrează pe multiple planuri o nouă etapă în dezvoltarea democraţiei socialiste, în perfecţionarea continuă a sistemului acesteia, ce se constituie în ţara noastră într-un model unic în felul său, de participare a maselor populare la conducere.

Prin includerea, pentru prima dată, a unităţilor comerţului interior şi exterior, a celor de aprovizionare tehnico-materială, a celor de servicii, a celor din sistemul financiar-bancar, Congresul oamenilor muncii şi Consiliul Naţional al Oamenilor Muncii, alături de Congresul întregii ţărănimi şi Consiliul Naţional al Agriculturii realizează cuprinderea, în două sectoare puternice — industrial şi agricol, a tuturor ramurilor economice. **„Aceasta** — arăta secretarul general al partidului — **asigură o organizare mai bună şi o participare corespunzătoare a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii vieţi economico-sociale din ţara noastră. Se poate afirma că am realizat, astfel, un cadru democratic unitar pentru dezbaterea tuturor problemelor interne şi externe ale societăţii noastre socialiste."**

Congresele din aceste două sectoare întrunesc cîte un delegat la mai puţin de cinci sute de oameni ai muncii din ramurile economice. O asemenea normă de reprezentare în foruri cu astfel de largi atribuţii în definirea coordonatelor muncii şi vieţii unei întregi naţiuni nu a mai cunoscut istoria şi ea demonstrează puternic că în România **socialismul se construieşte cu poporul, pentru popor.**

Alături de creşterea numărului delegaţilor la congres, de lărgirea importantă a componenţei viitorului Consiliu Naţional al Oamenilor Muncii, de alegerea membrilor acestuia dintre mai mulţi candidaţi, subliniem semnificaţia aparte a instituirii consiliilor judeţene şi al municipiului Bucureşti ale reprezentanţilor oamenilor muncii, cu rol de seamă în dezbaterea şi rezolvarea pe plan teritorial a problemelor economico-sociale şi a implicaţiilor lor interramuri, mărirea încă din 1980 a frecvenţei adunărilor generale din unităţi, la trei pe an, ca şi propunerile supuse congresului, cu privire la sporirea atribuţiilor, competenţelor şi responsabilităţilor adunărilor generale, ale consiliilor de conducere şi ale consiliului naţional, la împletirea tot mai strînsă a activităţii organelor de stat cu noile organisme democratice, trecînd tot mai mult în seama acestora o serie de atribuţii în domeniul planificării şi conducerii activităţii economico-sociale. Pe fondul afirmării autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare ca principiu de bază în organizarea şi funcţionarea unităţilor socialiste, toate aceste perfecţionări marchează înfăptuirea consecventă a principiului înscris în Programul partidului, privind dezvoltarea şi adîncirea democraţiei socialiste ca un factor esenţial şi o necesitate obiectivă în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, care **„asigură în fapt posibilităţile poporului de a participa la conducerea societăţii, de a-şi hotărî în mod suveran destinele, de a-şi făuri viitorul aşa cum doreşte".**

Programele supuse dezbaterii congresului cuprind prevederi importante, însufleţitoare, în legătură cu ridicarea continuă a nivelului de trai, material şi cultural — creşterea veniturilor şi a consumurilor, îmbunătăţirea condiţiilor de locuit şi a rezolvării altor cerinţe sociale. Dar **realizarea acestor prevederi depinde direct de cantitatea şi calitatea muncii fiecărui om şi a întregii naţiuni ;** tot ceea ce se va realiza pentru progresul economiei, pentru înfăptuirea neabătută a cincinalului se va reflecta nemijlocit în dezvoltarea generală a patriei, în nivelul de trai al poporului — ţelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esenţa societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România.

Ataşamentul deplin faţă de politica internă şi externă a partidului, stima şi preţuirea faţă de secretarul său general — sentimente fierbinţi ce-i animă pe participanţii la congres, pe toţi oamenii muncii — întăresc expresia voinţei populare de a creşte **rolul conducător al partidului** ca centru vital al întregii naţiuni, glorios stegar, organizator şi conducător al luptei pentru construirea socialismului şi comunismului, pentru ridicarea bunăstării maselor, pentru independenţa patriei, colaborare internaţională şi pace.

Nu încape îndoială că hotărîrile pe care le va adopta al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, acţiunile pe care ele le vor declanşa în întreprinderi, centrale şi ministere pentru perfecţionarea întregii activităţi vor da un nou impuls participării însufleţite a poporului la înfăptuirea politicii partidului, la realizarea cu succes a cincinalului, nouă şi importantă treaptă de dezvoltare economico-socială a patriei.

C. DAMIAN

Congresul consiliilor oamenilor muncii

GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE COLECTIVĂ PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI ECONOMICE

IN RAPORTUL MUNCITORESC la Congres, în dezbaterile asupra căilor de accelerare și aprofundare a afirmării noii calități în întreaga activitate productivă, reprezentanții colectivelor de oameni ai muncii din unități pun un accent deosebit pe mărirea eficienței economice, principală resursă care asigură continuarea dezvoltării intensive, creșterea venitului național și, prin aceasta, condițiile ridicării nivelului de trai al poporului în ritmurile și proporțiile stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Realizarea ritmică a producției fizice în sortimentele stabilite, maximizarea producției nete, diminuarea cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale prin reducerea consumurilor în condițiile menținerii și îmbunătățirii calității produselor, judicioasa gospodărire a mijloacelor financiare, depășirea volumului planificat al beneficiilor sînt probleme care intră în sfera firească de preocupări nu numai a cadrelor de conducere și a specialiștilor, ci a tuturor oamenilor muncii, ca probleme fundamentale, de conținut ale autoconducerii și autogestiunii.

In Cuvîntarea la Conferința reprezentanților oamenilor muncii din municipiul București, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a atras atenția asupra înțelegerii și soluționării depline și constante a acestui imperativ :

„Este necesar să aplicăm mult mai ferm noul mecanism economic, în toată complexitatea sa, să acționăm pentru creșterea mai puternică a eficienței economice, pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție."

Prezentăm, în cele ce urmează, elemente din experiența de pînă acum și acțiuni curente ale consiliilor oamenilor muncii din trei întreprinderi industriale.

Răspunderi concrete pentru fiecare membru al consiliului de conducere

REALIZAREA INDICATORILOR de eficiență economică ai unei întreprinderi se obține cu contribuția fiecăruia din lucrătorii săi, indiferent de postul pe care îl ocupă. Dar valoarea acestei contribuții depinde nu numai de eforturile sale proprii, ci într-o măsură hotărîtoare de **orientarea, deciziile și acțiunile stabilite la nivelul eșalonului de conducere.**

În îndeplinirea atribuțiilor conferite de lege și a mandatului încredințat de consiliul oamenilor muncii, biroul executiv din **Întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas-Constanța** a căutat soluții pentru cuprinderea în detaliu, dar coordonată unitar a problemelor ce decurg din aplicarea noului mecanism economic.

În acest sens, întreprinderea a fost abordată ca un **sistem avînd ca obiectiv fundamental maximizarea producției nete și realizarea în parametrii planificați a producției fizice,** obiectiv ce cade în aria răspunderii consiliului de conducere, respectiv a biroului său executiv, dar a cărui îndeplinire interesează întregul colectiv de oameni ai muncii, întrucît condiționează volumul fondului total de retribuție și al beneficiilor. Pentru a avea garanția realizării obiectivului general fixat, s-au stabilit **obiective parțiale cu răspunderi concrete pe membrii biroului executiv,** de pildă :

— directorul : depășirea producției nete prin reducerea costurilor și realizarea producției fizice ;

— inginerul-șef : micșorarea costurilor materiale pe seama reducerii consumurilor specifice, depășirea producției marfă prin realizarea producției fizice planificate, creșterea calității produselor și îmbunătățirea structurii de producție ;

— directorul adjunct : reducerea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere, aprovizionarea cu materiale ieftine și înlocuitori, creșterea ponderii exportului și depășirea producției marfă vîndută și încasată ;

— contabilul-șef : evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin calculația costurilor, reducerea costurilor generale ale secțiilor și întreprinderii, un sever control preventiv în vederea evitării risipei de resurse ;

— șeful compartimentului control tehnic de calitate-laboratoare : respingerea la furnizori a materiilor prime și materialelor necorespunzătoare, prevenirea defectelor de calitate, reducerea rebuturilor.

O astfel de îmbinare a răspunderii personale cu cea colectivă în cadrul organului de conducere operativă a obligat pe fiecare membru al biroului executiv să stabilească, la rîndul său, **obiective pe compartimentele** pe care le coordonează sau conduce (birouri, secții, ateliere etc.), care să-i dea și garanția realizării propriilor sale obiective. S-a ajuns în acest fel la definirea unui **concept al conducerii prin obiective, detaliat pînă la nivelul executanților** și care, supus apoi aprobării consiliului oamenilor muncii, a completat nu numai regulamentul de organizare și funcționare, respectiv fișa postului fiecărui om al muncii din întreprindere, dar și criteriile de retribuție.

În conformitate cu acest concept, șefilor de secții și ateliere li s-au stabilit ca obiective depășirea producției nete și realizarea producției fizice, cu minimizarea costurilor ; maiștrilor tehnologi — realizarea producției fizice și încadrarea în cotele alocate ; muncitorilor tehnologi — realizarea producției fizice și nedepășirea consumurilor specifice planificate etc.

Asemenea măsuri, reprezentînd de fapt elemente ale autoconducerii muncitorești în care răspunderea pentru rezultatele întreprinderii revine fiecărui om al muncii și tuturor laolaltă, au contribuit la îndeplinirea an de an a producției nete, iar pe primele cinci luni din 1981 I.C.H. Palas-Constanța înregistrează, la fiecare 1 000 de lei producție, o economie totală de 13,10 lei la cheltuielile de producție, din care 10,23 lei la costurile materiale.

Reprezentanții colectivului întreprinderii noastre se prezintă în fața Congresului consiliilor oamenilor muncii cu aceste rezultate pozitive, dar și cu convingerea că ele vor putea fi îmbunătățite în continuare pe măsură ce întregul personal muncitor va fi și mai mult implicat nu numai în autoconducere, ci și în autogestiune, prin promovarea răspunderii personale pînă la fiecare loc de muncă, stimulînd astfel inițiativa și simțul gospodăresc, ordinea și disciplina.

Ionel DUMBRAVĂ
prim-vicepreședinte al consiliului oamenilor muncii, directorul I.C.H Palas-Constanța

Gospodari ai locurilor de muncă și ai întregii întreprinderi

„CONTRIBUȚIA reprezentanților oamenilor muncii la activitatea consiliului de conducere are o însemnătate practică deosebită, cel puțin din două puncte de vedere. Cunoscînd bine situația din sectoarele în care lucrează, ei alimentează continuu dezbaterile și hotărîrile colective cu elemente faptice, cu relevarea necesităților reale, cu idei și soluții concrete ; iar odată hotărîrile adoptate, sprijină și urmăresc realizarea lor direct la verigile de bază ale execuției."

Această caracterizare, secretarul comitetului de partid și președintele consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea

„Unirea" din **Cluj-Napoca**, **Octavian Cicoș** o susține prin exemplul acțiunilor pentru **reducerea consumurilor materiale și energetice.**

Fiind vorba de o unitate cu specific de construcții de mașini (utilaje pentru industria ușoară), aici se prelucrează cantități însemnate de metal, inclusiv sortimente scumpe și deficitare. Îmbunătățiri succesive în proiectare au simplificat constructiv produsele, le-a redus greutatea ; dar și fabrica era datoare să contribuie, prin execuție, la economisirea metalului. Anul 1980 a fost marcat, în acest sens, de o acțiune ce s-a bucurat de o largă participare.

Într-o ședință a C.O.M., reprezentanții oamenilor muncii au adus o bogată recoltă de idei culese din secții, care s-au adăugat soluțiilor imaginate de cadrele tehnice de concepție. Proiectul programului de măsuri a fost completat apoi cu propunerile din adunările generale. Din cele 279 de măsuri aprobate de adunarea generală, 28 la sută vizau tocmai diminuarea consumurilor. Exprimate cifric, rezultatele aplicării lor au însumat, la nivelul anului, economii de 36 tone de metal, 1 129 MWh energie electrică și echivalentul a 517 tone de combustibil convențional.

După cum ne relata președintele C.O.M., resursele puse în valoare au fost nu numai de ordin tehnic și tehnologic, ci poate, în primul rînd, din domeniul **bunei gospodăriri.** Reprezentanții oamenilor muncii au avut aici rolul unui real catalizator, sesizînd inițiativele, cît de mărunte în aparență, ajutîndu-le să se materializeze, răspîndindu-le. În colaborare cu activul sindical din secții, ei au imprimat la locurile de muncă ordinea, grija pentru cea mai rațională folosire a sortimentelor și tipodimensiunilor de laminate, pentru evitarea mersului în gol al mașinilor, pentru înlăturarea rebuturilor.

S-a reușit astfel nu o campanie, ci instaurarea unui **climat durabil și mereu deschis spre mai bine,** crearea și întărirea conștiinței fiecărui om asupra răspunderii ce-i revine în administrarea și valorificarea superioară a resurselor încredințate de societate.

Pe acest fond, adunarea generală din februarie și-a propus, pentru 1981, depășirea sensibilă a cotelor de eficiență din 1980. Iar la recenta adunare, premergătoare Congresului consiliilor oamenilor muncii, s-a putut prezenta un prim bilanț de etapă. Cele 147 de teme din programul de măsuri, parțial rezolvate în acest interval de specialiștii din întreprindere în strînsă colaborare cu colectivele din secții, au fost cotate cu o eficiență totală antecalculată de peste 5 milioane de lei. Încă din primul trimestru, prin reducerea cheltuielilor materiale s-a obținut un spor suplimentar al producției nete de 2,7 milioane de lei. S-a demarat, pe baza propunerilor oamenilor muncii, o acțiune cu perspective deosebit de interesante ce se înscrie pe linia utilizării resurselor secundare : resturile de material, în loc să fie predate global pentru retopit, sînt triate și se reține din ele ceea ce poate fi utilizat prin prelucrări ulterioare fie în propria unitate, fie în alte întreprinderi. Se valorifică astfel, în prezent, mai mult de jumătate din capetele de bară, iar compartimentele de specialitate lucrează la găsirea de folosințe pentru resturile de laminate din oțel inoxidabil și aluminiu.

Au fost epuizate rezervele ? Nicidecum. Noi măsuri sînt în pregătire, noi raționalizări sînt în studiu. Urmează să fie reașezate normele de consum, potrivit condițiilor create și progreselor dobîndite. Problema eficienței economice continuă să se afle pe agenda consiliului oamenilor muncii.

N. IOGHIZ

Producția fizică — prima îndatorire, prima condiție a autogestiunii

PARTICIPANȚII la adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii în care s-a analizat activitatea desfășurată în ultimul an al cincinalului trecut de către **Trustul petrolului Ploiești** nu au avut motive să fie satisfăcuți de rezultatele obținute. În condițiile atenției prioritare pe care conducerea de partid și de stat o acordă ramurii extractive, ale cerințelor economiei naționale privind asigurarea cu materii prime și resurse energetice autohtone pentru diminuarea importului, realizarea de către această unitate a numai 80 la sută din cantitatea de țiței extras planificată — chiar compensată parțial, în volumul producției marfă, cu depășiri la gaze utilizabile, gazolină și prestări de servicii la terți — a apărut ca un serios semnal de alarmă, cu atît mai mult cu cît ea a influențat negativ nivelul relativ al cheltuielilor materiale și al producției nete.

Au existat, fără îndoială, impedimente dincolo de limitele posibilităților de intervenție și de rezolvare ale trustului : neconfirmarea producției estimate a fi realizată din unele sonde noi, a volumului rezervelor în cazul unor sonde de mare adîncime, neritmicitatea în livrarea baritei, a unor carburanți și lubrifianți, insuficiența materialului pentru pompele de fund ș.a. Dar, după cum recunoaște președintele consiliului oamenilor muncii, **Nicolae Roșca,** directorul trustului : „în darea de seamă s-a arătat — iar participanții la dezbateri au subliniat prin criticile lor îndreptățite — că la originea nerealizărilor au stat și deficiențe proprii, ținînd în primul rînd de calitatea muncii conducerii colective, de operativitatea scăzută în soluționarea situațiilor ivite, de slabul control al îndeplinirii hotărîrilor adoptate". Prelungirea peste normal a ciclului de demontare-transport-montare al instalațiilor, întîrzierile în întocmirea programelor geologice, volumul ridicat al timpului neproductiv la brigăzile de foraj, cazurile de distribuire nejudicioasă a forței de muncă în funcție de urgențe, rămînerea în urmă față de prevederile programului de ridicare a calificării și policalificării au atîrnat greu pe talerul minus al eficienței economice, irosind o parte din potențial.

Cu puțin timp înaintea adunării generale avusese loc plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la care tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** subliniind imperativul de a pune pe primul plan creșterea producției de materii prime, îndeosebi de petrol și cărbune, de alte surse energetice, precizase : **„Este necesar să acordăm cea mai mare atenție activității consiliilor de conducere ale oamenilor muncii din toate unitățile sectoarelor respective. Oamenii muncii din aceste sectoare trebuie să-și unească eforturile pentru a folosi cu maximum de randament mijloacele pe care statul, întregul popor le alocă ramurilor prioritare respective pentru a asigura realizarea producțiilor stabilite și chiar producții suplimentare."**

Colectivul trustului prahovean a reacționat în mod responsabil, cu spirit revoluționar, muncitoresc, la acest apel. Concluziile rezultate din analiza exigentă a activității, inclusiv a celei desfășurate de consiliul de conducere, numeroasele propuneri făcute au inspirat un amplu program unitar de măsuri. Acum, la patru luni de la aprobarea lui, multe din îmbunătățirile prevăzute sînt deja operaționale, altele se află în pragul finalizării.

Cu titlu exemplificativ menționăm : organizarea unor colective de ingineri și geologi care inventariază întregul fond de sonde sub aspectul modalităților de a obține, de la fiecare din ele, o producție maximă : intensificarea lucrărilor de cercetare geologică pentru acumularea de date cît mai precise asupra formațiunilor situate la mare adîncime ; extinderea organizării muncii în brigăzi complexe de foraj, formă ce a dat rezultate bune în creșterea producției la schelele Boldești și Berca ; echiparea pompelor cu supape din carburi sinterizate și cămăși cromate-nitrurate, ceea ce, prelungindu-le durata de funcționare fără intervenții, va permite ca la 500 de sonde prevăzute cu astfel de pompe producția de țiței să crească, prin eliminarea întreruperilor în extracție, cu cel puțin cinci mii de tone ; extinderea injecției cu polimeri și testarea a 5 noi procese de injecție, în vederea creșterii gradului de recuperare a țițeiului din zăcămînt ; înființarea unor echipe de service, lucrînd în acord global, pentru depanarea pe teren a autotroliilor — astfel ca, prin reducerea cu circa o treime a timpului neproductiv impus de intervenții, să se diminueze cu peste 4 500 tone pierderile de producție etc. Se apreciază că la nivelul întregului an, măsurile de acest fel vor aduce un plus de producție de 625 mii de tone și vor permite punerea în evidență, în raza de activitate a trustului, a unor rezerve recuperabile totalizînd mai mult de 4 milioane de tone.

Chiar în condițiile în care producția fizică sporită se obține cu aceleași cheltuieli materiale, volumul absolut și relativ al acestora este încă, pe ansamblul trustului, exagerat de mare, datorită insuficientei exploatări a posibilităților de a-l diminua. În adunarea generală din această lună s-a cerut să se urgenteze introducerea unor măsuri prevăzute încă de la începutul anului, să se extindă folosirea anvelopelor reșapate, colectarea și regenerarea uleiurilor și a fluidelor de foraj uzate, recuperarea și refolosirea țevilor provenite din detubări de sonde și demontări de conducte, recondiționarea pieselor de schimb în atelierele proprii și în uzinele mecanice de reparații din zonă ale sectorului petrolier ; cimentul, barita, motorina și alte materiale de largă utilizare trebuie mai strict gospodărite. Toate acestea cer din partea consiliului oamenilor muncii fermitate în urmărirea îndeplinirii propriilor hotărîri, stabilirea de răspunderi precise la nivelele de execuție, antrenarea mai largă a cadrelor tehnice, a comisiilor pe domenii în vederea asigurării tuturor condițiilor unei reale autogestiuni.

Gheorghe ȘTEFAN
Ploiești

Congresul consiliilor oamenilor muncii

Reducerea eforturilor țării pentru procurarea materiilor prime și energiei implică

REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI LA PRODUCȚIA DE ȚIȚEI

AMPLUL PROCES DE CREȘTERE cantitativă și calitativă a tuturor ramurilor economice, problemele complexe pe care le ridică pe plan mondial criza energetică necesită sporirea eforturilor pentru lărgirea continuă a bazei de materii prime, acoperirea în proporție cît mai mare a necesarului din resurse proprii. Cu prioritate în domeniul hidrocarburilor, instabilitatea prețurilor și dificultățile de pe piața mondială impun preocupări susținute pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan de exploatare a zăcămintelor de petrol și gaze naturale, creșterea aportului lor la asigurarea independenței energetice a țării, așa cum prevăd documentele adoptate de Congresul al XII-lea al partidului. Aceasta înseamnă realizarea, zi de zi, a producției planificate prin mobilizarea forțelor angrenate în activitatea care, direct sau indirect, contribuie la punerea în evidență și determinarea de noi rezerve, la efectuarea forajelor de explorare și exploatare, la îmbunătățirea proceselor de extracție și creșterea gradului de recuperare din zăcăminte.

Trustul petrolului din Moinești care are o pondere de circa 14% în producția totală de țiței a țării, își desfășoară activitatea de cercetare foraj și extracție pe un mare perimetru, în care sînt cuprinse județele: Galați, Vaslui, Bacău, Neamț, Covasna, Suceava și Maramureș, cu zone variate și complexe din punct de vedere geologic. Datorită abordării cu răspundere și competență a sarcinilor și angajamentelor asumate, folosirii unor căi de acțiune eficiente pentru îndeplinirea lor și realizării măsurilor adoptate în perioada pregătirii planului și ca urmare a înlăturării unor deficiențe, cele 3 schele de extracție ale trustului (Comănești, Zemeș și Modîrzău) s-au situat în primele 4 luni ale anului curent pe locuri fruntașe în întrecerea socialistă în domeniul extracției țițeiului și gazului metan.

Intensificarea procesului de extracție

REALIZAREA SARCINILOR DE PLAN pe primele 4 luni ale acestui an referitoare la extracția țițeiului și gazului natural și creșterea producției față de perioada similară a anului anterior (tabelul) a necesitat mobilizarea amplă a resurselor materiale, organizatorice și umane existente. Astfel a fost posibil ca, în acest interval de timp, pe întregul trust să fie extrase suplimentar peste 100 000 mii m^3 gaze, 125 tone țiței și 154 tone gazolină, produse atît de necesare consumului energetic în aproape toate sectoarele activității economice și sociale.

Obținerea rezultatelor consemnate sintetic a fost posibilă prin orientarea activităților în cîteva direcții principale:

1 **Studierea structurilor geologice cunoscute ca fiind productive, intensificarea cercetării zonelor cu productivitate mai redusă și reorientarea cercetării la mică adîncime pentru descoperirea de noi zăcăminte.** Acest grup de măsuri cu efect însemnat în producție a cerut o amplă desfășurare de forțe încă din anii anteriori. Au fost puse în evidență numeroase noi zone și blocuri (porțiuni) productive în extinderea zăcămintelor cunoscute. Obținerea de producție pe noile blocuri productive a impus trecerea operativă la proiectarea exploatării, completarea gabaritului (numărului) de sonde de exploatare pe zăcămînt. Au fost puse în producție un număr de 30 sonde noi cu debit important în volumul zilnic de țiței extras și cu posibilitatea ca, pînă la sfîrșitul anului, producția din sondele noi să o depășească simțitor pe cea similară din anul precedent.

2 **Desfășurarea unor acțiuni intense pentru recuperarea cît mai rapidă în producție a sondelor devenite neproductive.** Datorită amplasamentului pe terenuri uneori foarte accidentate, supuse intemperiilor, calamități naturale sau alte cauze provoacă avarieri de coloane și scoaterea din producție a unor sonde. Pentru remedierea lor au fost organizate brigăzi specializate dotate cu aparatură și mijloace de transport adecvate (instalații și trolii, instalații mobile cu grad de tehnicitate și parametri funcționali ridicați etc.), care au intervenit în timp mai scurt decît în anul precedent și au efectuat lucrări de consolidare a terenurilor, reparații capitale și de altă natură la sonde și alte instalații deteriorate. Astfel, în lunile ianuarie-aprilie, un număr de 31 de sonde neproductive din cauzele amintite au fost repuse în producție, aducînd suplimentar un aport de peste 3 mii tone.

3 **Accelerarea lucrărilor de punere în producție a sondelor din zonele prioritare și în general a celor cu debite mari.** Elaborarea și aplicarea unor programe complexe de acțiune derulate după grafice cu termene și responsabilități concrete au contribuit la o cît mai operativă și bună valorificare a rezervelor existente în structuri noi și de mare adîncime, cu o productivitate situată peste media pe trust, în zonele Asău, Ghelința, Conțești. Pentru alte trusturi se acționează în continuare prin atacarea lucrărilor astfel încît acestea să se desfășoare în paralel cu întocmirea studiilor de zăcămînt făcute de Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina.

Abordarea unei orientări noi mai eficiente de folosire a instalațiilor de foraj la perforare și la alte operații încă din faza de punere în producție a sondelor a determinat scurtarea termenelor de punere în funcțiune la un număr de 6 sonde. Totodată, prin aplicarea tehnologiei mai eficiente de generalizare a perforării sondelor prin tubing (în loc de coloană) s-a obținut punerea în producție a sondelor mai devreme cu o zi, ceea ce a constituit și constituie în continuare un cîștig însemnat. Evident, folosirea unor tehnologii moderne de foraj a condus la punerea în valoare a unor noi zăcăminte și la intrarea în funcțiune mai din vreme a unor sonde de mare adîncime, care dau țiței și gaze cu debite industriale.

4 **Extinderea sistemului de urmărire centralizată a exploatării, respectiv a funcționării sondelor.** Prin realizarea programului propus în acest sens se urmărește captarea, măsurarea și transportul țițeiului și gazelor în sistem închis. Pînă în anul 1990 această metodă urmează să cuprindă circa 900 de sonde și 16 parcuri petroliere. Deocamdată, în ceea ce privește extracția, au fost telemecanizate conform prevederilor programului un număr de 300 de sonde și s-a trecut la elaborarea documentației pentru telemecanizarea altor 150 sonde pînă la sfîrșitul anului. Astfel va fi posibil ca începînd cu anul viitor, pentru circa 40% din sondele de exploatare aparținînd Schelei Modîrzău, de exemplu, urmărirea parametrilor de funcționare să se facă centralizat, ceea ce va permite o supraveghere mai bună, intervenții mai operative, calificate și, în final, reducerea timpului de opriri accidentale și, deci, o producție substanțial mai mare.

Realizarea producției fizice și nete

Denumirea indicatorilor	Îndeplinirea planului pe 4 luni 1981 (%)	Creșteri față de perioada corespunzătoare din 1980	
Țiței extras	100,02	27 296	t
Gaze brute (asociate + libere)	142,80	71 688	mii m³
din care :			
— gaze utilizabile	143,80	73 132	mii m³
— coeficient de industrializare a gazelor	107,00	0,8%	
Gazolină	100,60	1 586	t
Producția marfă (în prețuri comparabile)	107,00	15 889	mii lei
Producția netă	137,20	—	
Productivitatea muncii	136,50	—	

Recuperarea din zăcământ – factor intensiv de exploatare

PRIN APLICAREA proceselor și metodelor de mărire a gradului de recuperare este pus anual în evidență în cadrul unităților trustului un volum important de rezerve recuperabile cu un aport substanțial și o pondere din ce în ce mai mare în producția de țiței. Analizarea în detaliu și din timp a întregului fond de sonde și stabilirea acelora cu posibilitățile cele mai mari de sporire a debitelor prin lucrări adecvate a permis executarea unui volum mare de operații de intensificare a debitelor la sondele vechi (87 de fisurări hidraulice și 370 tratamente cu solvenți și soluții tensioactive). Așa s-a ajuns ca în schelele Trustului petrolului din Moinești să se aplice procesele de injecție de apă la peste 65 la sută din zăcămintele aflate în exploatare. Dealtfel, sarcina prevăzută la forajul pentru mărirea factorului final de recuperare a fost depășit cu 67,5 la sută, în primele 4 luni a.c. procesul de injecție de apă fiind extins și la zăcămintele Tașbuga, Chilii-Vest, Foale, Tazlău, Cîmpeni Est, Dofteana și Cerdac.

Datorită aplicării măsurilor preconizate în această direcție, producția stabilită a fi obținută ca urmare a aplicării proceselor de recuperare a fost realizată în proporție de 105 la sută și reprezintă peste 26 la sută din producția totală a trustului. Dar, factorul final de recuperare trebuie să atingă în acest an o valoare de peste 28 la sută, diferențiată substanțial, în funcție de condițiile de zăcământ, pe cele 3 schele de extracție (Zemeș — 30,2 la sută, Modîrzău — 31 la sută, Comănești — 21 la sută). În acest sens au fost analizate, împreună cu institutul de specialitate din Cîmpina toate zăcămintele, au fost întocmite studii care, prin aplicarea lor, să conducă la creșterea volumului de rezerve recuperabile, prin utilizarea metodelor celor mai adecvate în funcție de condițiile fizico-litologice ale zăcămintelor. Dacă, în prezent, la un număr de 30 de zăcăminte se aplică injecția de apă pe scară industrială și se află în faza experimentală la alte două, în același timp, la alte 3 zăcăminte se experimentează combustia subterană și pe un altul, injecția ciclică de abur. Și pentru că, în cincinalul actual, se prevede creșterea aportului recuperării în producția totală de țiței, specialiștii inițiază experimentarea și aplicarea în premieră pe trust a injectării de bioxid de carbon pe zăcămîntul Cerdac și deschiderea sectorului minier experimental pe zăcămîntul Șalonț (al doilea după cel de la Sărata Monteoru-Ploiești), ca și extinderea în continuare a procedeelor cunoscute, în așa fel încît în anii următori, prin găsirea și introducerea metodelor moderne și optimizarea proceselor adecvate, recuperarea țițeiului să tindă spre 35 la sută, poate chiar mai mult.

Rezerve de creștere a producției

CERINȚELE aprovizionării economiei cu energie și combustibili impun extragerea ritmică a unor cantități cît mai mari de hidrocarburi și în schelele trustului moldovean. Pentru că, pe întregul an, producția de țiței va trebui să crească aici cu cel puțin 6,4 la sută față de anul trecut, iar cea de gazolină cu 11,4 la sută. Analiza efectuată a relevat că pentru aceasta se cer valorificate în mai mare măsură capacitățile existente și cele noi, forța de muncă disponibilă în special prin :

● **reducerea în continuare a duratei probelor de producție la sondele noi care se pun în funcțiune, de la 19 zile în prezent, la circa 17 zile** prin intensificarea eforturilor privind construirea parcurilor de separatoare, a conductelor de apă, țiței și gaze, a drumurilor de acces, prin generalizarea tehnologiei de testare cu pakere permanente, dopuri de coloană și perforare prin țevile de extracție, aspecte care pînă acum nu au fost luate în considerare în toată complexitatea lor la unele locuri de muncă ;

● **scurtarea duratei actuale de oprire a sondelor prin îmbunătățirea activității de intervenții, astfel încît timpul de reparare a unei sonde să poată fi redus cu 3 zile față de anul trecut.** În acest sens se impune o mai bună dotare a brigăzilor specializate în astfel de operații cu dispozitive mecanice de înșurubat și deșurubat țevi de extracție, extinderea utilizării instalației de intervenție I.C.-5 etc., dar și o disciplină tehnologică de exploatare și întreținere mult mai riguros respectată. Totodată, este necesar ca numărul de intervenții pe sondă activă să scadă datorită, printre altele, sporirii eforturilor organizatorice de mărire a duratei de funcționare a pompelor de extracție și utilizării cuplurilor de cămăși — piston adecvate fiecărei sonde. Efectuarea, concomitentă a unui număr sporit de operații (de la 22 la 25 pe lună) pentru protecția sondelor împotriva dificultăților provocate de nisipul din straturile petroliere prin consolidări și filtre, poate contribui în și mai mare măsură la creșterea duratei de funcționare a sondelor între două intervenții ;

● menținerea și accelerarea ritmului descoperirii și dării în exploatare de noi zăcăminte și acumulării de hidrocarburi. Pentru aceasta, specialiștii au apreciat că se impune intensificarea forajului de cercetare pentru conturarea de noi zăcăminte și îmbinarea lui optimă cu cel de exploatare, fapt care ar determina reducerea perioadei de introducere în producție a noilor obiective. Totodată, apare necesară realizarea în termen și integrală a tuturor lucrărilor de investiții necesare exploatării zăcămintelor respective (instalații de suprafață de captare, transport și depozitare a țițeiului și gazelor), astfel încît noile obiective să producă cît mai rapid cu putință și să funcționeze cu randamentele cotate.

Desigur, multitudinea și complexitatea problemelor de rezolvat la un trust de foraj și extracție cu o arie atît de vastă ca cel din Moinești, dispersarea mijloacelor și a forței de muncă pe spațiul a 7 județe necesită soluții și rezolvări prompte, eficiente, unele în bună parte realizate, altele în curs de rezolvare sau în studiu. Ele privesc în special coordonarea mai operativă și cuprinzătoare a tuturor instalațiilor de foraj și extracție (atît ca supraveghere cît și ca intervenție), stabilitatea și calitatea forței de muncă pentru care se urmărește în permanență asigurarea în grad mai ridicat a condițiilor economico-sociale impuse de deplasarea și replierea acesteia pe zone foarte îndepărtate și greu accesibile și, poate, nu în ultimul rînd — așa cum au subliniat specialiștii Trustului — reorganizarea secțiilor și atelierelor din cadrul Trustului (care să fie conduse de către specialiști cu studii superioare sau medii) în vederea apropierii acestora de noile zone de cercetare și exploatare, un sistem informațional bine pus la punct și, mai ales, asigurarea tehnică și materială corespunzătoare.

Gh. DRĂGHICI

Congresul consiliilor oamenilor muncii

TIPIZAREA — cerință a creșterii calității și competitivității produselor

O CONSECINȚĂ a nivelului avansat atins de activitatea de tipizare în ultima perioadă este deplasarea ponderii preocupării organelor de sinteză și a institutelor de concepție de la selectarea și ordonarea în șiruri tipodimensionale a obiectelor și produselor industriale, privite individual, spre **linii și instalații tehnologice funcționînd în contextul unor sisteme de fabricație date.** Procesul a fost generat de concluziile desprinse cu ocazia examinării de către conducerea de partid și de stat, la 4 februarie 1981, a expoziției de tipizare a produselor industriale, constatîndu-se că se impune o abordare complexă și sistemică a tipizării unor utilaje, mașini și instalații din industriile ușoară, alimentară, chimică, metalurgică și constructoare de mașini, (în special din sectoarele calde), ținîndu-se seama de tehnologiile la care acestea sînt articulate și de sincronizarea lor funcțională cu alte sisteme tehnice interconectate.

Abordarea sistemică a tipizării

CONCEPEREA unor tipuri de mașini intercorelate funcțional, din punct de vedere al capacităților de producție și al succesiunii operațiilor de lucru, întruchipează principiul abordării sistematice — de la general la particular — insuficient încetățenit în practica noastră. Aplicarea acestui principiu în practica economică presupune soluționarea optimizată, cu prioritate, a ansamblului tehnologic și numai pe această bază proiectarea și optimizarea elementelor sale componente. **În tipizare, abordarea sistemică impune ca mod de lucru stabilirea, mai întîi, a unui nomenclator de produse necesare la nivelul economiei, elaborarea pe această bază a tehnologiilor tip de fabricație, tipizarea liniilor și instalațiilor tehnologice realizatoare a acestor tehnologii, tipizarea utilajelor și mașinilor din structura liniilor, apoi a ansamblelor și celorlalte elemente componente ale produselor și, în final, proiectarea tehnologiilor de grup pentru prelucrarea pieselor de mașini.** Prin aceasta se creează posibilitatea obținerii unei viziuni de ansamblu asupra întregului complex tehnologic studiat, ca urmare, a adoptării acelor soluții care asigură folosirea repetată a modulelor constructive și a altor elemente structurale tipizate, în componența unui număr cît mai mare de produse.

Deși acest mod de lucru nu mai generează de mult rețineri în rîndul specialiștilor, totuși în practica institutelor de concepție care se ocupă cu asimilarea de noi produse predominant este principiul de lucru de la particular la general, adică proiectarea unor utilaje în mod separat, insuficient încadrate în sistemul tehnologic din care fac parte ; chiar dacă sînt realizate într-o concepție superioară, de înaltă tehnicitate și optimizate sub aspectul parametrilor lor funcționali, produsele respective prezintă o slabă eficiență economică. Iată de ce **considerăm că procesul de tipizare care se desfășoară în prezent la nivelul tuturor ramurilor industriale cu scopul stabilirii într-o primă etapă a unui nomenclator cuprinzînd peste 400 linii și instalații tehnologice tipizate, fundamentate printr-un sistem de indicatori tehnico-economici, prezintă avantaje incontestabile ca metodă superioară de lucru în sfera concepției, încetățenind practica abordării și soluționării problemelor de la general la particular.** Se poate afirma că aplicarea generalizată a acestei metode în diferite sectoare din economia noastră ar permite, după cum se remarcă și într-o interesantă carte de specialitate recent apărută la noi*), obținerea unor efecte maxime în urma unei mai bune utilizări a resurselor materiale, forței de muncă și mijloacelor financiare avute la dispoziție.

Linii tehnologice tipizate pentru procese tehnologice înrudite

ÎN CONCEPȚIA abordării sistemice a tipizării, trecerea la realizarea de linii tehnologice impune, în primul rînd, studii corespunzătoare în domeniul proceselor de fabricație la care sînt articulate utilajele, ținînd seama de toate ramurile economice unde au loc procese și operații tehnologice înrudite. Asemenea studii sînt elaborate de institutele tehnologice ale ramurilor beneficiare de linii, instalații și module tehnologice, care transmit rezultatele, sub formă de teme, institutelor de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare ale ramurii constructoare de mașini.

Realizarea unor sisteme de mașini tipizate pentru construirea drumurilor, de pildă, presupune stabilirea în prealabil a procesului tehnologic-tip pentru astfel de lucrări, incluzînd decopertarea stratului vegetal de pămînt de la suprafață, săparea, transportul pămîntului, nivelarea și compactarea stratului de bază, punerea în operă a fundației și îmbrăcămintei drumului etc. Considerăm necesar a insista asupra acestui aspect, întrucît **actuala tipizare a liniilor tehnologice este, după părerea noastră, insuficient susținută de studii tehnologice de ramură și mai ales cu caracter interramuri — pentru operații și procese tehnologice înrudite comune mai multor ramuri.** Spre exemplu o sistemă a utilajelor de lucru autopropulsate pentru mecanizarea lucrărilor grele și cu volum mare de muncă în care se includ excavatoare, buldozere, screpere, autotractoare, autoîncărcătoare, echipamente pentru exploatări miniere la suprafață etc. trebuie să aibă la bază studiile tehnologice ale tuturor ramurilor economice interesate în aceste utilaje, în cazul dat — construcții, drumuri, agricultură, industria minieră, forestieră etc.

Gruparea și clasificarea proceselor tehnologice cu identificarea similitudinilor elementelor comune, precum și determinarea principalilor parametri tehnologici de lucru, reprezintă condiția sine que non pentru realizarea unei concepții de tipizare eficientă și de perspectivă, creînd prin aceasta premise favorabile unificării principalelor soluții constructive, a tehnologiilor de fabricație, a modului de exploatare, întreținere și reparare. Asemenea procese tehnologice tip, a căror cercetare prealabilă condiționează proiectarea în concepție tipizată a completurilor și liniilor tehnologice de mașini pot fi — dacă ne vom referi la industria construcțiilor — stabilite pentru operații de transport și ridicat-descărcat, punerea în operă a conductelor pentru magistrale, lucrări terasiere, lucrări de betoane, lucrări de finisare. Procesele tehnologice tipizate trebuie să fie alese dintre cele de perspectivă ,luîndu-se în considerație executarea fiecărei operații tehnologice în condițiile unei eficiențe maxime, sub aspectul consumului de muncă și al costurilor.

Clasificarea proceselor tehnologice trebuie să se facă pe baza unei terminologii unice stabilită pe baza unui vocabular științifico-tehnic, care să fie înțeles în mod unitar de toți cei ce execută lucrări de tipizare. Indicațiile metodologice care se dau cu ocazia executării diferitelor lucrări de tipizare trebuie să înceapă chiar cu acest vo-

*) Ion Crișan — Tehnologia ca sistem, Ed. Enciclopedică, 1980

cabular înțeles de toți, necesitatea lui fiind resimțită deseori în faptul că ambiguitățile de ordin terminologic conduc mai departe la interpretări diferite privind lucrările propriu-zise de tipizare care trebuie elaborate.

Procesul de tipizare-standardizare a utilajelor care urmează celui al tehnologiilor tip, trebuie astfel ordonat și descompus încît sarcina asumată spre realizare să fie soluționată succesiv. În unele țări această succesiune este cunoscută sub forma așa-numitelor standarde de 4 nivele în care se include stabilirea seriei tipodimensionale de parametri principali (nivelul întîi), conceperea șirurilor de produse unificate constructiv pe baza generalizării lucrărilor anterioare cu raportarea la toate ramurile interesate (nivelul al II-lea), stabilirea șirurilor tipodimensionale de agregate, subansamble și alte elemente structurale unificate (nivelul al III-lea) și proiectarea proceselor tehnologice de reper, respectiv de execuție a pieselor în domeniul construcțiilor de mașini cu toate standardele aferente (nivelul IV).

O abordare sistemică după metodele prezentate a motoarelor Diesel, spre exemplu, presupune ca numai după stabilirea standardelor de gradul întîi — la parametrii principali, pentru automobile, autotractoare, autobuze, tractoare, mașini agricole, mașini de construcții și terasiere, nave fluviale și maritime, să fie elaborat standardul pentru produsul respectiv. Nu există îndoială că printr-o asemenea abordare a tipizării și standardizării motoarelor Diesel, numărul tipodimensiunilor de motoare tipizate va fi mult mai mic decît cererile, examinate fiecare în parte, ale unor ramuri industriale. Rezultatele unui asemenea mod de lucru ar corespunde întrutotul indicațiilor conducerii de partid și de stat date cu ocazia examinării exponatelor și realizărilor în domeniul tipizării motoarelor Diesel, la expoziția din 4 februarie 1981, unde s-a indicat „să se producă motoare care să poată fi utilizate la cît mai multe genuri de instalații și acționări, legînd mai strîns folosirea acestora de însăși tipizarea instalațiilor și echipamentelor".

Fundamentarea tehnico-economică a tipizării

SELECTAREA, în vederea tipizării, a liniilor și instalațiilor tehnologice reprezintă o operație complexă de evidențiere, calcul și comparare, pe baze multicriteriale a liniilor tehnologice proiectate, aflate în execuție sau în stare de funcționare. Principalul criteriu de comparație trebuie să fie acela al nivelului tehnologic realizat de linia respectivă, cunoscut fiind faptul că factorul tehnologic este determinant pentru sporirea eficienței economice a proceselor de producție. Nivelul tehnic al tehnologiei, respectiv concepția tehnologică adoptată, trebuie să reprezinte tendința tehnicii în domeniul și perioada dată ; tocmai de aceea **tipizarea procesului tehnologic trebuie să devanseze faza de tipizare a părții mecanice a liniilor și instalațiilor tehnologice.** Se vor prefera, spre exemplu, procese tehnologice bazate pe forjarea la cote fixe a pieselor de mașini și semifabricatelor, inclusiv a roților dințate, în locul tehnologiilor cu volum ridicat al prelucrării mecanice, turnarea în forme metalice sau de precizie cu adaosuri mici de prelucrare în locul turnării în nisip, a acționărilor hidraulice în locul celor mecanice ș.a.

Nivelul tehnic — respectiv calitatea tehnologiei tipizate — este exprimat printr-o serie de indici tehnico-economici, cuantificînd consumurile materiale, energetice, de muncă vie ș.a. În funcție de specificul ramurii economice acești indicatori pot fi : coeficientul de scoatere a metalului la liniile de producere a oțelului, fontei și de laminare ; gradul de folosire a metalului la liniile de prelucrări mecanice ; consumul de amestec de formare la liniile de formare-turnare ; consumuri energetice kWh/hl lapte — la instalații de muls vaci la bidon ; kWh/t — la instalațiile de preparare furaje pentru animale ; procentul de rebuturi la liniile de formare-turnare ș.a.

Funcționalitatea liniilor tehnologice reprezintă de asemenea o condiție de bază pentru tipizarea lor. Puterea, capacitatea de lucru, vitezele sau alte caracteristici exprimă nivelul de îndeplinire a funcției pentru care liniile și instalațiile tehnologice au fost concepute. Sub acest aspect se impune ca în documentele tehnico-normative de tipizare și standardizare să fie incluse instalații reprezentative constituind tipuri de bază ale liniilor tehnologice respective, aflate în funcțiune și care să fi parcurs faza operațiilor de testare și omologare. Se insistă asupra acestui fapt întrucît **o tipizare viabilă este numai aceea care se sprijină pe tipuri de produse omologate și cu documentația definitivată.** Numai după omologarea tipului de bază se poate trece la executarea celorlalte tipuri, parametrii proiectați și caracteristicile de funcționalitate, în general, fiind confirmați, corectați și definitivați numai după parcurgerea proceselor de testare-omologare. Neglijarea acestui aspect în unele situații și tipizarea — cu lansarea în fabricație de serie sub imperativul unor lucrări de investiții urgente — de utilaje și instalații tehnologice neomologate a avut consecințe dintre cele mai neplăcute pentru punerea în funcțiune a sistemelor tehnologice din care au făcut parte produsele respective și atingerea performanțelor acestora.

Calitatea de funcționalitate a liniilor tipizate mai înseamnă și **posibilitatea lor potențială de a fi proliferate pentru alte procese înrudite și alte capacități de producție, plecîndu-se de la modulul de bază prin adăugarea de noi module sau perfecționări constructive adecvate unor procese tehnologice specifice.** Spre exemplu, linia continuă de tratamente termice, concepută de Filiala I.C.S.I.T.P.S.C. din Sibiu pe baza unor module funcționale interschimbabile — mecanisme de șarpare, cuptoare de austenitizare, camere de răcire, mecanisme de răcire — etc. — poate să fie executată în 50 variante constructive din punct de vedere al polivalenței tratamentelor termice posibile de realizat (îmbunătățiri, recoaceri izoterme, normalizări-reveniri, normalizări și comentări), productivității orare (500, 750, 1 000, 1 250 și 1 500 kg/h) și greutății șarjelor tratate.

Capacitatea de producție este un alt parametru principal care servește drept bază de comparație a performanțelor tehnice ale liniilor și instalațiilor tehnologice tipizate, față de cele existente în funcțiune. Ideal este ca să se compare, sub aspectul indicatorilor tehnico-economici, linii tehnologice cu capacități echivalente. Această condiție nu ni se pare obligatorie însă, mai ales atunci cînd în funcțiune nu există linii de capacități similare, întrucît indicatorii specifici privind consumurile materiale, energetice, forța de muncă, productivitatea etc. calculați pentru fiecare instalație, prin raportarea la capacitatea de producție respectivă, permit obținerea, în anumite intervale de mărimi, a unor date perfect comparabile între ele, nealterînd calitățile tehnologice ale instalației tipizate.

Compararea instalațiilor tipizate cu instalații existente în țară, chiar în situația unor capacități diferite este preferabilă comparării cu instalații din străinătate pentru care nu există date certe, cele din prospecte îmbrăcînd de multe ori aspect de reclamă, din care cauză rezultatele calculelor sînt puternic denaturate. Considerăm că nu este inutil a preciza și faptul, acceptat cu greutate uneori de organele de sinteză, că sînt frecvente cazurile cînd capacitatea liniilor și instalațiilor tehnologice nu are o valoare fixă, ci oscilează între anumite intervale de mărimi — maxime și minime (liniile de formare-turnare, liniile de tratamente termice ș.a.) în funcție de sortimentul pieselor care se produc, configurația acestora etc.

Importanța aspectelor teoretico-metodologice în activitatea de tipizare a liniilor și instalațiilor tehnologice este indiscutabilă, absența unor indicații metodologice complete și clare de la început fiind resimțită uneori de factorii care lucrează în acest domeniu și constituind motivul principal al unor repetate refaceri a nomenclatoarelor și fișelor de fundamentare tehnico-economică.

Ion Hera-BUCUR
Gheorghița BUCUR

Congresul consiliilor oamenilor muncii

Cai de creștere a eficienței

comerțului exterior

Creativitatea tehnică în slujba raționalizării importului

INSTITUTUL de proiectări tehnologice pentru industria ușoară în scopul valorificării cît mai bune a potențialului său de creație tehnico-științifică și a răspunde cerințelor tot mai largi și diversificate ale industriei ușoare privind dotarea cu noi tehnologii a căutat să identifice noi căi de accelerare a procesului de creativitate, generarea unui climat care să stimuleze inovația.

În condițiile în care problema raționalizării importurilor, echilibrarea balanței comerciale și de plăți constituie una din restricțiile asigurării mersului înainte al economiei noastre, creativitatea tehnică, această resursă proprie de tehnologii moderne, a căpătat o importanță și semnificație aparte în efortul general de modernizare continuă a structurii economiei. Prezentăm în continuare rezultatele remarcabile obținute de colectivul de oameni ai muncii din cadrul I.P.I.U. în valorificarea acestei importante pîrghii de creștere economică pe care o constituie progresul tehnic, contribuția adusă la echilibrul balanței tehnologice a țării.

Valorificăm superior materia noastră primă : ideile

PREOCUPĂRILE pentru accelerarea procesului de creativitate, ca instrument principal de atingere a unei noi calități în activitatea Institutului de Proiectări tehnologice pentru industria ușoară (I.P.I.U.), au condus la măsuri pe 3 direcții principale :

- **adaptarea structurilor organizatorice pentru a face posibilă valorificarea optimă a potențialului de creativitate ;**
- **organizarea sistematică a transferului orizontal și vertical de informații și tehnologii în cadrul propriului sistem și într-un sistem mai larg interorganizațional ;**
- **dezvoltarea unor metode de conducere care să stimuleze inovarea.**

Plecîndu-se de la caracterul complex al industriei ușoare, cu ramuri diferite în raport cu specificul tehnologic — peste 300 de familii de procese tehnologice principale — a fost creată o structură organizatorică de tipul colectivelor pluridisciplinare, orientate pe subramuri industriale. Structura colectivului pluridisciplinar a fost astfel alcătuită încît tehnologii, economiștii, inginerii (constructori, de instalații etc.), arhitecții să poată aborda simultan și în comun toate aspectele proiectării unui obiectiv industrial, să poată comunica între ei și împreună în scopul realizării proiectului cu minimum de cheltuieli.

De la structura de organizare pe secții și ateliere de specialitate, în care fluxul activităților era întrerupt de „granițele" formale ale structurilor organizatorice, s-au obținut **„grupuri funcționale" cu structură pluridisciplinară**, în care s-a creat cadrul organizatoric pentru stimularea dialogului interdisciplinar și gîndirii creatoare colective. În același timp, această schimbare structurală a fost însoțită de concentrarea unor specialiști din domenii de inginerie generală, cum sînt studiile topo-geo, studiile energetice de zonă și altele, care participă de la caz la caz în raport cu necesitățile proiectului, la impactul pluridisciplinar de lucru.

Întregul sistem este asistat de colectuve avînd caracter de stat major care, elaborînd prognoze și studii de marketing, permit stabilirea obiectivelor pentru colectivele complexe. In felul acesta, îmbinîndu-se principiul de diviziune a muncii cu principiul unei organizări pluridisciplinare, se obține o structură flexibilă la pătrunderea noului, în care s-a îmbunătățit substanțial comunicarea între specialiști, s-au verificat mai bine ipotezele și s-a reușit găsirea de noi soluții originale, materializate în invenții și inovații prin aplicarea cărora s-au redus simțitor costurile de investiții și fondurile valutare necesare proiectelor.

Pe planul activității de conducere, principiul de bază a constat în descentralizarea deciziei, crearea unei largi autonomii creatoare și introducerea metodei de conducere prin „buget simulat". Această metodă constă în esență în transmiterea către colective, pentru fiecare specialitate în parte, a performanțelor necesare în cadrul proiectului, precum și bugetul care le stă la dispoziție din devizul general pentru atingerea acestei performanțe. Acest sistem stimulează gîndirea economică, instrumentul ingineresc devenind un instrument specific de rezolvare a problemelor economice.

Astfel, cu ajutorul metodei de „analiză a valorii" aplicată la costul funcțiunilor unor instalații și părți de instalații în cadrul proiectelor industriei ușoare, s-a ajuns la concluzia că instalații cum ar fi cele de epurare a apelor necesită soluții noi, întrucît costurile arătau un dezechilibru important între cheltuielile pentru realizarea funcțiunilor tehnologice și cele pentru realizarea epurării reziduurilor prin aceste funcții. În felul acesta s-au generat soluții inovatoare, restabilind echilibrul necesar. Dar alături de noutățile care provin direct din practică prin fuziunea elementelor date, există și noutăți la geneza cărora participă știința.

Gestiunea modernă a informațiilor — o premisă esențială

PENTRU înlesnirea transferului orizontal și vertical de informație tehnico-științifică, în cadrul Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară a fost organizat colectivul de servicii inginerești, care printre activitățile sale are responsabilitatea documentării operative pe teme deschise și la cererea colectivelor de proiectare.

Dacă informarea cu privire la nivelul actual al tehnicii este relativ ușor de realizat, informarea de perspectivă este o sarcină mult mai dificilă, deoarece identificarea informațiilor este posibilă numai în condițiile folosirii unor categorii de materiale documentare cu circulație restrînsă. Dintre acestea fac parte publicațiile de uzină, rapoartele de cercetări, cataloagele de fabricație și prospectele comerciale. Cercetările privind nivelul tehnicii moderne sînt extinse și asupra aspectelor economice ale asimilării și modernizării, în special asupra eficienței economice ale acestora. Calitatea noului produs desigur că depinde în primul rînd de concepția constructivă, dar și de calitatea materialelor și semifabricatelor, de nivelul de înzestrare a întreprinderii cu utilaje tehnologice, precum și de nivelul tehnologic și organizarea fabricației. Iată de ce informarea de perspectivă trebuie să procure toate datele necesare pentru cunoașterea în detaliu a acestor elemente de proiectare care concură la realizarea unui produs modern, competitiv pe piața internă și externă, la data la care el va fi fabricat. Se cunoaște că, între etapa de proiectare-dezvoltare și fabricație există un decalaj de luni și uneori de ani de zile, iar informarea de perspectivă trebuie să furnizeze datele necesare nivelului tehnic ce va fi realizat în anii următori.

Unul din mijloacele folosite în informarea de perspectivă este studiul atent al brevetelor de invenții.

Dacă reținem faptul că cel puțin 50% din soluțiile tehnice sînt consemnate în brevetele de invenții încă înainte de fabricarea utilajelor respective, rezultă că nu putem începe lucrările de proiectare fără examinarea diferitelor variante constructive elaborate pe plan mondial, care să permită în final elaborarea unor soluții cu parametri echivalenți altor tipuri similare, dar cu forme și detalii constructive neprotejate de brevete.

Informarea de perspectivă privind tendințele pe plan mondial trebuie să examineze un spectru foarte larg de probleme începînd cu tendințele în cercetarea aplicativă, tendințele în construcții și tehnologii și terminînd cu tendințele în conjunctură. Cele din urmă sînt informații economice curente obținute de către serviciul de marketing și studiul pieței.

În institutul nostru se folosesc următoarele forme de informare a specialiștilor din literatura de brevete :

MEDALIILE OBȚINUTE DE INVENȚIILE I.P.I.U. LA TÎRGURILE ȘI SALOANELE INTERNAȚIONALE DE INVENȚII

- **Grindă canal prefabricată din beton precomprimat pentru hale industriale. Brevete nr. 45087 și 54287. Medalii de argint – Nürenberg și Köln**
- **Aparat pentru ventilație, încălzirea și răcirea aerului. Brevet nr. 55000. Medalia de Vermeil – Bruxelles**
- **Construcție industrială universală blindată cu pod tehnic. Brevet nr. 54982. Medalii de argint – Geneva și Köln**
- **Grindă canal prefabricată pentru ventilarea sau încălzirea halelor industriale. Brevet nr. 52990 .Medalia de Vermeil – Bruxelles**
- **Deflector reglabil din elemente prefabricate de beton armat. Brevet nr. 54985. Medalia de argint Geneva**
- **Sistem de protecție și obturare pentru deschiderile lanternourilor halelor industriale. Brevet nr. 54984. Medalia de argint – Geneva**
- **Procedeu și instalație pentru evacuarea lichidelor mai ușoare decît apa din rezervoare submerse. Brevet nr. 59309. Medalia de argint – Viena**
- **Aparat pentru haşurarea desenelor. Medalia de argint – Viena**
- **Perspectograf. Medalia de aur – Viena**
- **Instalația de foraj geotehnic. Medalia de aur – Geneva**
- **Procedeu și instalație de urmărire automată, control și sintetizare a parametrilor producției. Medalia de argint – Geneva**
- **Element prefabricat din beton precomprimat pentru acoperirea halelor industriale. Brevet nr. 53703 și 58877. Medalia de aur – Bruxelles**
- **Aparat indicator bioritmic. Medalia de argint – Geneva**
- **Instalație pentru neutralizarea apelor alcaline și eliminarea hidrogenului sulfurat. Medalia Vermeil – Geneva**
- **Structură de beton integrat prefabricată pentru hale etajate în industria ușoară. Medalia de argint – Geneva**
- **Cupolă pentru iluminarea orientată a construcțiilor. Medalia de aur – Geneva**

— brevetoteca, organizată în cadrul bibliotecii tehnice, pune la îndemîna specialiștilor brevete pe specificul activităților care se desfășoară în institut ;

— la cererea colectivelor de specialiști, se colaborează cu O.S.I.M., pentru obținerea de cercetări bibliografice din literatura de brevete pe diferite teme.

Considerăm că prin folosirea calculatorului ca mijloc de înmagazinare a acestui inestimabil tezaur care este literatura de brevete se pot obține informații utile la diferite nivele, astăzi putîndu-se caracteriza chiar tendințele de dezvoltare a diferitelor ramuri industriale după brevetele înregistrate.

Proiectele cu tehnologii mai dificile, prezentînd un grad de noutate mai ridicat, sînt pregătite din punct de vedere al documentării cu studii de sinteză, care permit punerea la îndemîna proiectanților a principalelor informații asupra stadiului rezolvării problemei în țară și străinătate.

În acest scop, au fost organizate în institut două prospecteci cuprinzînd ultimele noutăți trimise de sau cerute de la firmele de specialitate.

Valoarea „produselor" noastre se estimează după cantitatea de informații noi incluse

CLIMATUL de permeabilitate la nou creat în cadrul institutului și metodele folosite de stocare și transmitere a informațiilor permit specialiștilor noștri să-și finalizeze soluțiile noi străbătînd în procesul de creație transformările calitative prezentate în figura 1.

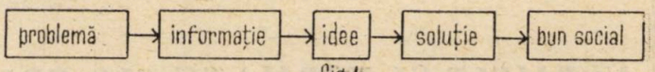

fig. 1

Dacă într-o primă fază proiectele se dezvoltă arborescent, în variante multiple, finalizarea lor necesită îngustarea numărului de variante și asigurarea unui proces corect de decizie în limită de timp.

O formă organizatorică specifică o constituie discuțiile planificate și organizate pentru stimularea soluțiilor noi, între tehnologi, arhitecți, constructori, instalatori, și C.T.E.-urile pe parcurs și finale, respectiv consiliile tehnico-economice care evaluează soluțiile și îngustează arborele de variante spre deciderea unei variante.

În procesul de conducere, una din preocupările de bază o constituie instruirea permanentă a întregului personal, atît în domeniul specialității de bază, cît și în domeniile colaterale. Astfel, în ultimii ani circa trei sferturi din personalul cu studii superioare a urmat cursuri postuniversitare, pregătire prin sisteme de conferințe sau alte forme de perfecționare în cadrul organizației sau în alte organizații de specialitate, accentul de bază punîndu-se pe impactul metodelor cercetării operaționale, ale ciberneticii și informaticii, a tehnologiilor avansate din domeniul industriei ușoare sau din domenii înrudite, cunoașterea limbilor străine etc. Această pregătire are ca scop lărgirea orizontului pentru domenii colaterale și îmbunătățirea comunicației, practicarea limbajelor interdisciplinare și cunoașterea experiențelor practice.

Un rol determinant în tot acest proces îl are închiderea cercului cunoașterii prin studiul critic al rezultatelor aplicării soluțiilor în practică.

Numai contactul nemijlocit cu practica supune ideea verificării reale de valoare. Numai în contextul economico-social al întreprinderii se obțin validări reale unui nou util. În acest sens, sînt organizate prin plan deplasări pentru analiza critică a soluțiilor proiectate în condiții de funcționare, în general fie în perioada atingerii parametrilor, fie după ce aceștia au fost atinși. Aceste analize sînt pregătite pe bază de chestionare, împreună cu beneficiarul, luîndu-se în seamă toate observațiile de la toate nivelele ierarhice ale sistemului creat.

Dacă ar fi să se precizeze etapele pe care le parcurge o soluție nou realizată de specialiștii din cadrul institutului nostru, s-ar putea reda schematic, conform schemei din fig. 2 filtrele de analiză prin care trece pînă la implementarea ei în practică. Soluțiile noi introduse în proiectele institutului trec prin filtrele amintite, primesc contur și sînt introduse în funcție de caracterul lor de noutate, fie sub formă de invenții, fie sub formă de inovații, în noile tehnologii elaborate.

Metoda permite îmbunătățirea fie a ipotezelor, fie a metodelor de calcul, precum și a efectului evoluției factorilor social-economici specifici diferitelor regiuni și impactul acestora asupra metodelor de proiectare a obiectivelor industriale.

Trebuie de asemenea, amintit că un rol important în sporirea creativității îl constituie îmbunătățirea bugetului de timp al cadrelor cu studii superioare prin introducerea largă a calculului automat în proiectare. Introducerea metodelor de calcul automat pentru activitățile repetitive a permis degajarea unui potențial de gîndire orientat spre elaborarea de ipoteze și verificarea lor.

Aport valutar = zeci de milioane /an

CONSECINȚA acestei preocupări pentru menținerea unui climat de efervescență creatoare în cadrul institutului este faptul că în anii '70 au fost înregistrate peste 30 de invenții și 162 de inovații, iar numărul de invenții pe care I.P.I.U. le-a aplicat în proiectele pe care le elaborează și le-a înregistrat la O.S.I.M. să crească an de an.

Invențiile apreciate că pot fi valorificate la export au fost înregistrate în țări cu tradiții e tehnică, obținînd brevetele țărilor respective. Astfel, de exemplu, pentru invenția „Instalații automate de urmărire și control a parametrilor producției", invenție distinsă la Geneva cu medalia de argint și aplicată în țară la Fabrica de stofă mobilă București cu bune rezultate

Alexandru NIȚULESCU
director tehnic
Delia NEAM
șef colectiv Servicii inginerești I.P.I.U

(Continuare în pag. 13)

Congresul consiliilor oamenilor muncii

NORMELE ȘI NORMATIVELE PRIVIND CONSUMURILE DIN ECONOMIE – INSTRUMENTE ALE ÎNTĂRIRII AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI ȘI AUTOGESTIUNII ECONOMICO-FINANCIARE

CALE FUNDAMENTALĂ pentru înfăptuirea sarcinilor actualului cincinal al calității și eficienței, în concordanță deplină cu cerința obiectivă a creșterii aportului factorilor intensivi la dezvoltarea economico-socială a țării, subliniată cu toată claritatea la Congresul al XII-lea al partidului, o reprezintă accentuarea reducerii consumurilor de muncă materializată și vie în toate domeniile de activitate, folosirea rațională, cu spirit gospodăresc a resurselor materiale, de forță de muncă, valutare și financiare ale societății.

În cadrul noului mecanism economico-financiar, al autoconducerii și autogestiunii, un rol important în stimularea unităților socialiste în reducerea și limitarea la strictul necesar a cheltuielilor de orice natură este conferit sistemului de normative și norme. La consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 4 iunie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la consumurile din economie, a arătat că vor trebui introduse rapid noi norme de consum, atît la energie și materii prime, cît și la cheltuielile financiare și de forță de muncă, instituindu-se un regim rațional de înaltă răspundere în toate întreprinderile și sectoarele economiei.

Ordine și disciplină în consumul de resurse

NORMELE ȘI NORMATIVELE exprimă fie mărimi prestabilite ale eficienței folosirii resurselor materiale, de forță de muncă, valutare și financiare, valabile în anumite condiții tehnice, economice și organizatorice de desfășurare a proceselor economice și sociale, fie niveluri optime, în anumite etape de dezvoltare economico-socială, ale formării și alocării resurselor. În legătură cu conținutul normelor și normativelor sînt de făcut cel puțin două precizări și anume : a) indiferent de etalonul folosit în construcția normelor și normativelor — natural, natural-convențional, de timp, bănesc — acestea sînt de regulă expresia unui raport a cărui mărime caracterizează intensitatea, laturile calitative în desfășurarea unor procese economico-sociale. Referindu-ne, de exemplu, la coeficientul de scoatere a metalului în industria metalurgică, mărimea acestuia a fost în anul 1980 de 81,1 la sută. Acest coeficient este prevăzut să fie de 83 la sută în anul 1981, ceea ce, practic, la nivelul întregului an, înseamnă un plus de 330 000 tone de laminate obținute din aceeași cantitate de metal. Un alt exemplu sugestiv : creșterea în anul 1981 numai cu 1 la sută a valorii producției nete ce se realizează la 1 000 lei fonduri fixe în industrie echivalează cu un spor de producție netă de aproape 3 miliarde lei ; b) normele și normativele au o arie de utilizare extrem de largă, în fapt, în toate domeniile de activitate economico-socială. Ele pot fi aplicabile în profil departamental, de ramură și teritorial, pe toate treptele organizatorice, la nivelul întreprinderilor, centralelor, unităților social-culturale, ministerelor, unităților teritorial-administrativ.

Prin Hotărîrea C.C. al P.C.R. din martie 1978, s-a prevăzut extinderea utilizării normativelor și normelor în planificarea și folosirea mijloacelor materiale și bănești, în strînsă legătură cu sporirea drepturilor și atribuțiilor unităților socialiste în planificarea propriei activități, cu necesitatea întăririi autogestiunii economico-financiare, a ordinii și disciplinei în efectuarea consumului de resurse. În acest sens, a crescut numărul normelor și normativelor care prin cuprinderea în planul național unic, au devenit forme de exprimare a sarcinilor de plan.

Normele și normativele constituie, în același timp, **instrumente ale organelor de conducere colectivă din unitățile socialiste în determinarea și stimularea colectivelor de oameni ai muncii, a fiecărui lucrător în reducerea și limitarea la strictul necesar a consumurilor de orice natură, în realizarea producției fizice, a producției nete, investițiilor, exporturilor în condiții de eficiență maximă,** în urmărirea, analiza și controlul acestora, reprezentînd astfel pîrghii importante pentru înfăptuirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Din cele prezentate rezultă și faptul că normele și normativele au, de regulă, caracter **obligatoriu**, fie prin înscrierea lor în plan, ca indicatori de plan, fie prin aceea că aplicarea lor este prevăzută ca atare prin acte normative, adoptate special în acest scop.

Rațiuni ale extinderii folosirii normelor și normativelor

ȚINÎND SEAMA de interesele generale ale societății, de economisirea maximă a resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie, de forță de muncă, valutare și financiare, de accentuarea acestei necesități în condițiile de existență a crizei energetice în lume, ale creșterii simțitoare a cheltuielilor reclamate de asigurarea bazei de materii prime și energetice a economiei, conducerea de partid și de stat a acționat pentru așezarea pe baze normative a tuturor consumurilor unităților socialiste, pentru stimularea inițiativei și spiritului gospodăresc al populației în economisirea energiei și altor resurse materiale.

Așa cum se știe, în cincinalul trecut, oamenii muncii au obținut succese remarcabile pe linia reducerii consumurilor din economie. Astfel, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în industria republicană au fost reduse cu 6,3 la sută, respectiv, la nivelul anului 1980, comparativ cu anul 1975, volumul economiilor obținute a fost de circa 100 miliarde lei. Cu toate rezultatele bune care s-au obținut pe linia reducerii consumurilor din economie, există încă rezerve importante în acest domeniu, ca urmare a neîncadrării stricte a unor unități socialiste în normativele și normele de consum prevăzute în plan, în cele privind recuperarea, refolosirea și recondiționarea, după caz, a materiilor prime, materialelor, energiei, pieselor de schimb etc., ceea ce a condus la depășirea consumurilor prevăzute prin plan. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, în anul 1980, în țara noastră, a fost de circa 60 la sută, proporție încă mare comparativ cu aceea care există în țările dezvoltate economic.

Necesitatea imperioasă a actualizării și perfecționării normelor și normativelor existente în economie, extinderii aplicării normelor și normativelor la unele categorii de consumuri, precum și a folosirii lor în elaborarea și fundamentarea planului național unic, bugetului de stat, bugetelor de venituri și cheltuieli, celorlalte planuri financiare poate fi înțeleasă mai bine dacă se au în vedere următoarele aspecte :

● în ultimii ani, și în special după introducerea noului mecanism economico-financiar, în economia națională au avut loc îmbunătățiri sensibile în condițiile tehnice, economice și organizatorice ale desfășurării producției materiale și activităților social-culturale, cu largi implicații pozitive asupra mărimii consumurilor din economie. Este suficient a ne referi la acțiunea de largă amploare privind tipizarea și standardizarea produselor și tehnologiilor, ale cărei efecte sînt deosebit de favorabile asupra eficienței folosirii resurselor — numărul mărcilor de oțeluri produse în țară a fost redus de la 700 la 166, numărul sortimentelor și tipodimensiunilor în producția de mașini, utilaje și echipamente din industria construcțiilor de mașini va fi redus cu 77 la sută — precum și la dezvoltarea activității de recuperare, refolosire și recondiționare, după caz, a materiilor prime, materialelor, energiei, pieselor de schimb etc. Totodată, toate ramurile economice sînt înzestrate cu fonduri fixe moderne, semnificativ fiind faptul că peste 62 la sută din volumul acestora au fost puse în funcțiune în deceniul trecut. Aceste condiții noi fac necesară actualizarea rapidă,

în primul rînd, a normelor și normativelor privind consumurile din economie ;

● a fost creat un cadru juridic nou, menit să asigure întărirea disciplinei și a ordinii în gospodărirea avuției naționale, reducerea consumurilor la strictul necesar, în scopul creșterii mai rapide a venitului național, sursa sigură a ridicării continue a nivelului de trai al întregului popor. Ne referim, îndeosebi, la Legea nr. 11/1980 pentru modificarea și completarea Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, prin care au fost stabilite atribuții și responsabilități precise în domeniul elaborării și aprobării normelor și normativelor ;

● începînd cu anul 1981, în economie au fost puse în aplicare prețuri de producție, de livrare, de contractări și achiziții, precum și tarife, pentru serviciile prestate între unitățile socialiste, actualizate și îmbunătățite pe bază de criterii economice. În mod firesc, această acțiune, deosebit de necesară pentru buna funcționare a noului mecanism economico-financiar, solicită actualizarea în special a normelor și normativelor de cheltuieli ;

● există încă indicatori de plan în fundamentarea cărora normele și normativele au un grad de participare redus, după cum atît în unitățile economice, cît și în unitățile din sectoarele social-culturale, de administrație se efectuează încă consumuri care nu au la bază norme și normative.

Deși se cunoaște că orice cheltuială în economie se poate efectua numai pentru obiectivele și acțiunile înscrise în planul național unic și în limita prevederilor din bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților socialiste, totuși experiența muncii de planificare arată că oriunde un indicator din aceste planuri nu este fundamentat riguros pe bază de norme și normative, în dimensionarea și efectuarea consumurilor atîrnă greu „performanțele" în mărimea consumurilor realizate în perioada precedentă.

În mod deosebit, în sectoarele social-culturale, în unitățile administrativ-teritoriale, care urmează a-și desfășura activitatea pe principiile autogestiunii economico-financiare, actualizarea și extinderea normelor și normativelor este necesar să fie făcută foarte rapid, nu numai în domeniul consumurilor, dar și în cel al veniturilor, atît la nivelul unităților cît și la nivel macroeconomic ;

● obiectivele noului cincinal și ale anului 1981 în domeniul eficienței impun ca toate normele și normativele privind consumurile din economie să fie reconsiderate, pentru a orienta și stimula unitățile socialiste, colectivele de oameni ai muncii în îndeplinirea acestora. Semnificativ este să subliniem că, în actualul cincinal, indicele de valorificare a materiilor prime de bază va spori cu cel puțin 34 la sută, consumul normat de metal se va reduce cu cel puțin 21—23 la sută, 40 la sută din necesarul intern al economiei naționale la fier se va asigura prin procesul de recuperare și revalorificare, cheltuielile la 1000 lei producție-marfă în industria republicană se vor micșora cu 7—8 la sută, urmînd a se acționa și pentru reducerea suplimentară a costurilor de producție în vederea compensării, într-o măsură mai mare, a efectelor creșterii prețurilor la materii prime, materiale, combustibili și energie.

Obiective și responsabilități

ÎNTREPRINDERILOR, centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale le revin sarcini deosebit de importante, de mare răspundere în actualizarea și introducerea rapidă în economie de noi norme și normative de consum. Ele au obligația, potrivit legii, de a asigura elaborarea și actualizarea normelor și normativelor de consum și de stoc pentru toate categoriile de materii prime, materiale și combustibili, actualizarea normelor și normativelor de recuperare, refolosire și recondiționare, după caz, a acestora ; actualizarea normelor de muncă, corespunzător noilor condiții tehnice, organizatorice asigurate, a normativelor tehnice privind duratele de funcționare între reviziile și reparațiile fondurilor fixe, precum și a normativelor de timp pe operații și categorii de lucrări.

Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe îi revine sarcina de stabilire și actualizare, la propunerea coordonatorilor de balanță, a normelor și normativelor de recuperare, refolosire și recondiționare a pieselor și subansamblelor, obligatorii pentru toate unitățile din economie. Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii, împreună cu celelalte organe centrale, au sarcina de a actualiza, pe baza criteriilor aprobate de conducerea de partid și de stat, normele maxime de cheltuieli pentru mobilier și obiecte de inventar pentru toate spațiile în care se desfășoară activități de birou, precum și pentru unitățile comerciale, hoteliere, de alimentație publică și unitățile din sectoarele social-culturale, urmărind reducerea la strictul necesar a acestor cheltuieli.

Întreprinderile, centralele, ministerele, organele centrale și locale au, de asemenea, obligația de a actualiza și extinde normele și normativele folosite în planificarea și efectuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești, a cheltuielilor care se suportă direct din rezultatele financiare ale unităților economice, precum și a cheltuielilor pentru unele acțiuni cu caracter economic care se mai finanțează încă din bugetul statului-întreținerea și repararea drumurilor, unele acțiuni agrozooveterinare, de gospodărie comunală ș.a.

În paralel cu eforturile pentru actualizarea și îmbunătățirea sistemului de norme și normative privind consumurile din economie existent, este necesar a se acorda o atenție sporită perfecționării normelor și normativelor cu caracter de sinteză privind consumurile sau alocările de resurse, folosite în procesul planificării, la nivelul centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale din economie.

Theodor STOLOJAN
Ministerul Finanțelor

RAȚIONALIZAREA IMPORTULUI

(Urmare din pag. 11)

(4 milioane lei economii/an), s-a obținut în anul trecut un brevet american.

Sub aspectul eficienței economice concrete, al contribuției aduse la echilibrarea balanțer comerciale departamentale, pot fi menționate o serie de tehnologii noi proiectate de institut :

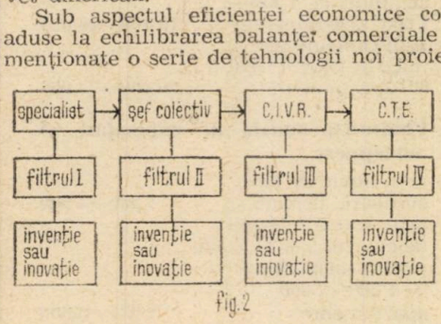

Fig. 2

— Instalația de albit continuu, în exploatare la întreprinderile textile din Satu Mare și Vaslui prin aplicarea căreia se obține o economie de circa 3 milioane lei valută/an.

— Linie de talpă artificială, în exploatare la I.I.S. Partizanul-Bacău, a cărei aplicare conduce la economii în valoare de 15 mil lei valută/an și valorificarea a 2 400 tone materiale secundare/an.

— Instalație de apretat uscat catifea — în exploatare la I.T. Botoșani prin aplicarea căreia se realizează 1 100 mii lei valută/instalație/an.

— Îmbunătățirea iluminatului industrial și reducerea consumului de energie electrică în țesătorii. Aplicarea acestei teme aduce economii de 1 400 000 lei/an la exploatare și 3 600 000 lei la investiții. Tema a fost aplicată la 8 investiții din cadrul Ministerului Industriei Ușoare.

— Cuptor pentru arderea glazurii de porțelan. Prin aplicarea acestei teme la întreprinderile de porțelan din Alba Iulia și Dorohoi se realizează economii de 7,6 mil. lei valută pentru 4 cuptoare și reducerea consumului de combustibil de 14%=840 mii Nm³/an (pentru 4 cuptoare).

— Instalații pentru captarea energiei solare — care va aduce beneficiarilor economii de combustibili lichizi evaluate la 340 t c.c./an.

Dintre procedeele tehnologice, tehnologiile și utilajele noi concepute de I.P.I.U. și aplicate în primele luni ale cincinalului revoluției tehnico-științifice, care aduc importante economii valutare amintim :

● Robotizarea distribuției pieselor la prese, care se aplică la secțiile de prese din industria articolelor casnice din M.I.U. (exemplu I.I.S. Metaloglobus-București) reducînd importul cu 20 milioane lei anual ;

● Sincronizarea automată a liniilor tehnologice din secțiile de finisaj ale industriei textile, care se aplică la întreprinderile textile din Satu Mare, Vaslui și export Polonia, reducînd importul cu 15 mil. lei și crescînd exportul cu 12 mil. lei.

● Conducerea programată a funcționării haspelelor, lucrare care urmează să se aplice la finisajul textil din întreprinderile M.I.U. realizînd economii de 3 mil. lei prin reducerea importului.

Extinderea utilizării cărbunilor în consumul casnic

REZERVELE de petrol și gaze situate la un nivel scăzut, ca și creșterea prețurilor lor, au readus cărbunele în actualitate pentru cele mai multe din țările lumii. În fapt reîntoarcerea la cărbune reprezintă una din alternativele omenirii de a-și asigura viitorul energetic, întrucît, la ora actuală, cărbunele este combustibilul de care Terra dispune în cantitățile cele mai mari. Potrivit unor estimări recente, peste nouă zecimi din rezervele mondiale de energie care pot fi exploatate și folosite cu mijloace tehnice cunoscute, sînt constituite din cărbuni. În această situație și consumul casnic trebuie să urmeze strategia energetică generală, majorînd ponderea cărbunilor în balanța combustibililor folosiți.

Condiții ale unei utilizări eficiente

ÎN ȚARA noastră s-a realizat o creștere a producției de cărbune în 1970 de peste 9 ori, iar în 1980 de cca. 25 ori față de 1938. S-a asigurat, de asemenea, o dinamică pronunțat ascendentă consumului casnic de cărbune în raport cu celelalte surse de energie termică, aceasta crescînd de 7 ori în 1970 și de circa 20 ori în 1980, față de 1955 (tabelul nr. 1). Ca pondere însă, în consumul total de combustibili al populației, după cum rezultă din datele aceluiași tabel, cărbunele se situează încă la un nivel scăzut — cca. 14%, marcînd chiar o stagnare în ultimii 10 ani. Cum însă nu apare o altă alternativă, și pornind de la interesele generale ale economiei, în prezent și în perspectivă, rezultă că majorarea ponderii cărbunilor în consumul casnic de combustibili devine o necesitate obiectivă. Problema se pune în ce condiții să fie folosit, atît în centralele termice, cît și în consumul individual, spre a fi cît mai avantajos economiei și populației.

Tabelul nr. 1

Evoluția consumului casnic de combustibil

— în procente —

Natura sursei de asigurare	1960		1970		1980	
	1	2	1	2	1	2
lemn de foc	115,0	36,0	65,7	18,5	38,4	9,1
cărbune	229,6	4,3	685,0	14,5	1960,0	13,8
deșeuri agricole	141,2	24,7	152,0	18,0	124,0	11,6
produse petroliere	123,1	9,4	186,0	9,5	350,0	18,1
gaze naturale	123,1	22,4	376,5	29,0	493,0	28,1
termoficare	194,2	3,2	1250,0	10,5	2800,0	17,1
energie electrică	—	—	—	261,7	261,7	2,2

Notă : în coloana unu este înscrisă dinamica (față de anul 1955 = 100), iar în cea de-a doua coloană ponderile diferitelor tipuri de combustibil

Din acest punct de vedere, în ansamblurile de locuințe lucrurile se vădesc clare. După calculele Institutului de studii și proiectări energetice efectuate în anii anteriori rezultă că termoficarea reprezintă soluția cea mai avantajoasă de încălzire și prima de recomandat în cazul folosirii cărbunelui pentru încălzit (tabelul nr. 2) Încălzirea cu cărbune și anume cu lignitul pe care economia îl are disponibil se încadrează în limite economice admisibile și în cazurile în care se utilizează în termocentrale. Costul unității de căldură este cu atît mai avantajos cu cît centralele vor avea capacități mai mari și vor fi compuse din cazane cu capacități unitare mai mari, alimentînd ansambluri de locuințe, de asemenea, cît mai mari. Nu este prea indicată folosirea lignitului în unități mici, sub 1Gcal/h, întrucît, în afară de diferența de costuri, se înregistrează pierderi de combustibil față de arderea acestuia în cazane mari. Acceptarea de microcentrale termice pe lignit se justifică în condițiile cînd cazanele mari funcționează deja cu cărbuni inferiori, sau cînd politica energetică recomandă asemenea soluții în scopul protejării resurselor de combustibili superiori. Mai trebuie spus că în analiza elementelor economice de care depinde folosirea unui tip de combustibil, trebuie luate în considerație și cheltuielile de transport determinate de volumul de transport și de distanța dintre consumator și furnizorul de combustibil. Din datele de care dispunem, se poate aprecia că peste distanța de 200 km, transportul cărbunelui devine neeconomic (tabelul nr. 3).

Ținînd seama de condițiile în care se asigură echilibrul balanțelor de combustibili în următorii ani, de necesitatea prezervării rezervelor de gaze naturale pentru asigurarea pe o perioadă cît mai lungă de timp a materiei prime pentru industria chimică, precum și de faptul că necesitățile consumului intern trebuie să fie acoperite prin importuri crescînde de țiței, pentru încălzitul urban al locuințelor este necesar deci să se dezvolte cu prioritate termoficarea prin rețele publice alimentate din centrale electrice de termoficare, precum și din centrale termice de zonă. Asemenea unități trebuie echipate cu cazane fabricate în țară, funcționînd cu cărbuni inferiori, dimensionate și amplasate astfel încît să prezinte indicatori de eficiență ridicați.

În cazul consumatorilor individuali, activizarea consumului de cărbuni, mai ales în mediul rural, depinde de fabricarea și vînzarea unor sobe și instalații de ardere adecvate folosirii acestui fel de combustibil. O problemă însemnată în acest cadru o constituie aceea a construirii unor asemenea sobe care să țină seama de calitatea și specificul cărbunilor din țara noastră : ușor degradabili prin exfoliere, conținut mare de apă, steril și praf. O formă îmbunătățită de folosință a lignitului în sobe

Tabelul nr. 2

Cheltuieli raportate la un apartament convențional, în cazul încălzirii cu lignit

Sistemul încălzirii	Cheltuieli în lei
I. Cheltuieli de investiții	
— prin rețele de termoficare urbană	8 600— 9 500
— prin centrale termice de cuartal sau de zonă, pentru ansambluri de 1 200—7 000 apartamente	13 500—18 000
— prin centrale termice de bloc (circa 80 apartamente)	20 000—22 000
II. Cheltuieli anuale de exploatare și întreținere	
— prin rețele de termoficare urbană	1 550—1 900
— prin centrale termice de cuartal sau de zonă, pentru ansambluri de 1 200—7 000 apartamente	2 634—3 696
— prin centrale termice de bloc (circa 80 apartamente)	9 000—9 500

Tabelul nr. 3

Influența distanței de transport asupra costului unității de căldură

— lei/Gcal —

Felul combustibilului	Distanța de transport în km			
	50 km	100 km	150 km	200 km
Lignit din bazinul Cîmpulung-Muscel	84	88	92	95
Lignit din bazinul N.V. Ardeal	76	81	84	88
Lignit din bazinele Rovinari și Motru	64	71	76	80
Huilă sortată de Valea Jiului	55	58	59	61
Brichete din lignit — Căpeni	74	76	78	80
Brichete din huile — Coroești	64	66	67	68

sînt brichetele, al căror consum a crescut an de an. Brichetele au o putere calorică mai mare și prezintă avantaje în procesul de transport, manipulare, depozitare. Este, totodată, necesar ca noile sobe și instalații de ardere să preia funcționalitatea multiplă a sobelor tradiționale, care serveau pentru încălzit, gătit și copt și să păstreze avantajul acestora de a acumula căldură și a o menține o perioadă mai îndelungată de timp. În măsura în care este posibil, la sobe se impune includerea unui recipient în partea superioară, din care să se asigure necesarul de apă caldă menajeră.

Rolul cercetării și al factorilor teritoriali responsabili

ÎN ACEST context, sarcini mari revin cercetării de specialitate și constructorilor de mijloace de ars individuale, astfel încît problema respectivă să fie cît mai grabnic soluționată. Pînă atunci, sînt necesare măsuri economice de stimulare a înlocuirii sau adaptării sobelor existente prin prețuri corespunzătoare de achiziție sau transformare, cu plata în rate, avînd în vedere că promovarea lignitului în consumul casnic nu este determinată atît de dorința consumatorilor, cît de interesul economiei. Direcțiile principale de cercetare trebuie orientate cu prioritate către prelucrarea economică a combustibililor solizi, în scopul îmbunătățirii caracteristicilor de ardere și diminuării factorilor poluanți și spre perfecționarea sistemelor și mijloacelor de ars individuale, în vederea creșterii randamentelor de ardere și a elementelor de confort.

O problemă importantă pe linia prelucrării cărbunilor este aceea a eliminării fumului în timpul arderii care, pe lîngă poluare, provoacă înfundarea frecventă a coșurilor și canalelor de fum. Unele rezultate au fost obținute deja în realizarea așa-numitului „combustibil defumat", prin semicarbonizarea la temperatura de aproximativ 700°C, îndeosebi a huilelor tinere cu conținut ridicat de materii volatile. Producerea lui ca atare nu este, însă, economică, implicînd o tehnologie complicată și costisitoare. Dar ea ar putea deveni convenabilă în cazul cînd combustibilul respectiv rezultă ca subprodus la fabricarea gazului de oraș (Stadtgaz) sau a gazului de distanță (Ferngas), prin degazarea cărbunilor cu valorificarea concomitentă a gudroanelor, procedeu aplicat deja în unele țări — R.F.G., Anglia ș.a. Pînă atunci, trebuie extinsă brichetarea care pe lîngă avantajele menționate, permite valorificarea sorturilor mărunte de cărbune, rezultate inerent din exploatarea mecanizată a acestuia și transformă cărbunele într-un combustibil standard ca formă și calitate, rezistent la intemperii, manipulare, stocare și ardere. Brichetele ușurează comercializarea cărbunilor inferiori și oferă consumatorilor posibilitatea folosirii unui combustibil solid, în condiții superioare de igienă și confort.

Ca sarcini pentru cercetare se profilează continua îmbunătățire a randamentului și confortului de folosire a cărbunelui prin modificarea sistemelor și agregatelor de ardere, cu cheltuieli minime compensate de avantajele obținute. Un agregat de ardere corespunzător trebuie, în general, să răspundă următoarelor condiții : să fie în măsură să folosească toate tipurile de combustibili solizi destinați scopurilor neindustriale (uz casnic) ; arderea să poată fi dirijată cu ușurință cît mai simplu posibil, de exemplu, prin reglarea admisiei aerului ; să permită încărcarea unei cantități mari de combustibil solid, asigurînd arderea lui continuă și deci încălzirea continuă și uniformă a încăperii, un timp îndelungat. După unele experimentări reușite, efectuate în ultimii ani, apreciem că poate fi avut în vedere și sistemul de sobe cu arderea inversă, sistem prin care focarul se încarcă în întregime cu cărbuni și se aprinde în partea de sus, focul propagîndu-se descendent prin masa de combustibil. Acest sistem are avantajul unei arderi aproape fără fum, cu condiția unei bune etanșeități a sobei. Neetanșeitatea, în special cea a cenușarului, duce la aprinderea necontrolată a întregii încărcături de combustibil și la arderea lui rapidă, însoțită de o degajare violentă de căldură care provoacă supraîncălzirea suprafețelor de radiație a sobei.

În dirijarea consumului de combustibil o importanță deosebită o are și prețul de procurare a combustibililor, în el trebuind să se reflecte politica economică a statului sub aspectul gospodăririi resurselor energetice. Or, în prezent, se observă că la stabilirea prețurilor primează încă acoperirea cheltuielilor efectuate cu obținerea combustibililor respectivi, din care cauză între scara prețurilor cu amănuntul și valorile calorice nu există o concordanță, consumatorii procurîndu-și aceeași cantitate de căldură la prețuri diferite. Diferențele de prețuri nu sînt concordante nici cu gradul de confort pe care îl oferă combustibilul folosit. Căldura obținută din cărbune revine mai scumpă decît cea obținută din gaz metan, de exemplu.

Pentru extinderea consumului de cărbune în locuințele cu mijloace de ars tradiționale, rețeaua de desfacere are un mare rol. Transportul de la distanțe mari scumpește combustibilul în general și în mod deosebit pe cel de care ne ocupăm, și se realizează dificil, datorită lipsei mijloacelor de transport proprii. Deși cantitățile de combustibili solizi care se livrează în orașe și sate sînt aproximativ egale, rețeaua depozitelor de desfacere în mediul rural este insuficientă și disproporționat repartizată în teritoriu. Revine, în medie, un depozit la 50 de sate, iar în unele județe există numai 2—3 depozite. Se impune deci o atenție mai mare alocării investițiilor pentru depozite, pentru realizarea lor în teritoriu pe amplasamente care să îmbine interesele de economicitate ale statului și cetățenilor. Din unele calcule efectuate, apare că un depozit de combustibil solid, spre a fi rentabil, are nevoie de un dever de cel puțin 2 000 tone anual. Cum acest deziderat economic nu poate fi totdeauna realizat, apreciem că trebuie extinsă inițiativa unor județe, unde se practică expedierea directă a vagoanelor de combustibil în satele mai îndepărtate, în baza listelor de solicitanți vizate de conducerea cooperativelor agricole de producție, consiliile populare sau unitățile locale. Descărcarea și distribuirea combustibililor se face prin grija unui colectiv obștesc, format dintre solicitanții înscriși în listă. Trebuie menționat însă că în promovarea acestui sistem nu s-a găsit o formă de stimulare a celor ce își asumă răspunderea primirii, recepționării, descărcării și distribuirii combustibilului.

În concluzie, pentru dezvoltarea folosirii cărbunelui în limite economice admisibile, la încălzirea locuințelor situate în blocuri, se impune concentrarea acestora în ansambluri mari, utilizarea termoficării la cea mai largă scară posibilă, folosirea de centrale termice mari, dotate cu cazane de capacități unitare cît mai mari, respectarea distanțelor economice de transport. În locuințele cu mijloace de ars individuale, creșterea ponderii cărbunelui necesită perfecționarea aparatelor consumatoare de cărbuni inferiori, realizarea unei corelații mai strînse între prețurile de procurare ale combustibililor, valorile lor calorice și gradul de confort pe care îl oferă, îmbunătățirea situației rețelei de desfacere, în special în mediul rural. Într-o perspectivă mai largă se impune soluționarea eliminării, pe bază de procedee tehnologice economice a componentelor de disconfort din cărbune — fum, steril, sulf etc. — în etapa actuală ar putea fi însă oferit un plus de calitate cărbunelui, prin brichetare.

dr. Virgil DINCA

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

CĂI DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ȘI A EFICIENȚEI ECONOMICE LA CULTURA SFECLEI DE ZAHĂR (II)

Optimizarea tehnologiilor

ELABORAREA și optimizarea tehnologiilor de cultură a plantelor de cîmp sînt acte de concepție și decizie, cu un conținut strict dependent de condițiile unităților agricole la care se referă. Orice încercare de a se da soluții tehnologice pentru realizarea unui anumit nivel de producție, fără a ține cont de condițiile pedoclimatice și social-economice, este lipsită de bază științifică.

Elaborarea unor tehnologii de cultură care să permită realizarea sarcinilor stabilite în domeniul producției vegetale pentru actualul cincinal necesită **fundamentarea din punct de vedere tehnic și economic atît a fiecărei secvențe, cît și a întregului ansamblu tehnologic.** Aceste probleme sînt foarte stringente pentru cultura sfeclei de zahăr, întrucît această cultură are un grad de intensivitate ridicat, solicitînd un volum ridicat de resurse materiale, umane, tehnice și financiare.

În tabelul nr. 4 sînt redate cîteva variante tehnologice alcătuite pe baza rezultatelor cercetărilor din stațiunile experimentale și ale celor obținute de unitățile fruntașe în cultura sfeclei de zahăr. Se poate constata că, dintre variantele cuprinse în tabel, cea mai eficientă este realizată pe terenuri irigate, cu sămînță monogermă, cu erbicidare, îngrășare cu N128, P96, K100 și recoltare mecanică. Din datele prezentate se pot desprinde diferențele privind randamentele la ha, consumul de forță de muncă, cheltuielile de producție la ha, costul unitar și beneficiile, corespunzător diverselor secvențe sau variabile ale variantelor tehnologice diferențiate în funcție de soiuri, nivel de mecanizare, modul de întreținere a culturilor, chimizare, aplicarea sau neaplicarea irigațiilor, modul de recoltare. Sînt tot atîtea elemente pe care organele de decizie din unitățile agricole trebuie să le studieze în strînsă corelație cu condițiile locale de producție și să le aibă în vedere la stabilirea tehnologiei optime de cultivare a sfeclei de zahăr.

Tabelul nr. 4

Variante tehnologice la cultura sfeclei de zahăr

Secvențe constante	Secvența variabilă	Prod. medie (t/ha)	Consum de muncă (z.o./ha)	Cheltuieli totale (lei/ha)	Cost unitar (lei/t)	Beneficiu (lei/ha)
Sămînță plurigermă ; erbicidat ; fertilizat cu N128, P96, K100 ; recoltat mecanic	Irigat	65	43	10 320	159	9 165
	Neirigat	40	36	8 550	213	3 480
Irigat ; erbicidat ; fertilizat cu N128, P96, K100 ; recoltat mecanic	Sămînță plurigermă	65	43	10 320	159	9 165
	Sămînță monogermă	68	26	9 198	135	11 220
Sămînță plurigermă ; irigat ; erbicidat ; fertilizat cu N128, P96, K100	Recoltat mecanic cu BM6-KS-6	65	43	10 320	159	9 165
	Recoltat manual după dislocator	55	64	11 400	172	8 320

Repartizarea suprafețelor

AUTOGESTIUNEA economico-financiară a unităților agricole impune luarea măsurilor necesare ca odată cu sporirea randamentelor medii la hectar să se realizeze și reducerea costurilor unitare de producție. Una dintre căile importante în această direcție o constituie micșorarea distanțelor de transport — respectiv a cheltuielilor de transport și a consumurilor de carburanți.

Repartizarea teritorială optimă a culturii sfeclei de zahăr trebuie privită din mai multe puncte de vedere. În primul rînd este necesară **afectarea de suprafețe cu potențial ridicat, situate în zone cît mai apropiate de fabricile de zahăr existente,** astfel încît să se reducă distanțele de la care se transportă materia primă către unitățile de prelucrare. Prin aprovizionarea fabricilor cu sfeclă produsă în județe îndepărtate se pierd cel puțin 2—3 procente de zahăr, plus cheltuielile pentru transport.

În al doilea rînd, se pune problema unei mai bune **corelări a amplasării noilor capacități de prelucrare cu cea a culturii sfeclei de zahăr,** ceea ce asigură multiple avantaje. Secretarul general al partidului a dat indicația să se construiască întreprinderi mici, care să prelucreze materia primă de pe raza unui consiliu agroindustrial — de pildă, fabrici de zahăr cu o capacitate de prelucrare de 1 000 tone pe zi, în așa fel încît transportul sfeclei de zahăr să se facă numai cu remorci cu tractor, de pe o rază de cel mult 30 km. Acțiunea de realizare a unor astfel de fabrici a și demarat puternic.

Tabelul nr. 5

Cheltuielile de transport pentru 1 tonă de sfeclă de zahăr (lei)

Distanța (km)	Modul de încărcare-descărcare		
	Manual	Semi-mecan.	Mecanizat
Sub 1 km	15,1	8,9	4,8
5,1— 6,0	25,0	19,2	18,8
10,1—11,0	35,0	30,3	28,5
15,1—17,0	46,3	41,4	40,3
20,1—22,0	52,5	49,2	49,2
22,1—25,0	—	53,4	—
25,1—35,0	—	56,8	—
35,1—45,0	—	75,7	—

Modificarea concepției referitoare la dimensionarea și amplasarea fabricilor de zahăr prezintă o deosebită importanță economică, prin eliminarea transporturilor de la mari distanțe, reducerea costului lor, micșorarea consumului de carburanți, diminuarea pierderilor cantitative și calitative de la recoltat pînă la prelucrare, creșterea randamentului la industrializare, posibilități de utilizare mai eficientă a reziduurilor rezultate din prelucrarea sfeclei, asigurarea ocupării în tot cursul anului a oamenilor muncii din raza consiliilor agroindustriale unde sînt amplasate noile fabrici, creșterea veniturilor lor.

Pentru exemplificare, în tabelul nr. 5 sînt redate cheltuielile de transport la sfecla de zahăr cu tractorul U—650 și

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 23 din 5 iunie a.c. al revistei.

remorca de 5 tone (R. B—5), în funcție de distanțele de transport și modul de încărcare-descărcare, calculate după tarifele actuale practicate de stațiunile pentru mecanizare a agriculturii pînă la distanța de 45 km (peste această distanță, transporturile se fac de către I.T.S.A.I.A. cu autocamioane, sau pe calea ferată).

Din datele prezentate se poate vedea că odată cu distanța crește și costul transportului, ajungînd ca la 20—22 km, față de distanța de sub 1 km, el să fie de 3,5 ori mai mare la încărcare-descărcare manuală, de 5,5 ori mai mare la manipularea semimecanizată (încărcare manuală și descărcare prin basculare) și de 10,2 ori mai mare la manipularea mecanizată. La o distanță de 25—30 km față de locul de industrializare, cultura sfeclei devine total neeficientă sub acest aspect, deoarece costul transportului depășește 50 lei pe tonă și presupune un consum mare de carburanți. În cazul transportului cu autocamioane I.T.S.A.I.A., costul pe tonă este mult mai ridicat, ajungînd ca la 30 km să fie de cca. 118 lei, la 40 km — 149 lei, la 80 km — 203 lei, iar la 120 km — 238 lei. La expedierea sfeclei în vagoane de cale ferată trebuie avute în vedere — pe lîngă cheltuielile de transport — costul încărcărilor și descărcărilor repetate, precum și pierderile mai mari pe timpul transportului.

Valorificarea superioară a producției secundare și a reziduurilor industriale

DINTRE culturile tehnice, sfecla de zahăr contribuie în cea mai mare măsură la completarea bazei furajere, atît prin coletele de la recoltare, cît și prin reziduurile rezultate de la fabricarea zahărului. Pe plan mondial, țările în care sfecla de zahăr are o pondere mare în structura culturilor sînt și mari crescătoare de taurine, specia care consumă cel mai eficient subprodusele rezultate din cultura și industrializarea acestei plante. Și la noi în țară se înregistrează **o corelație strînsă între suprafețele și producțiile de sfeclă**, pe de o parte **și efectivele de taurine și producția de lapte**, pe de altă parte — județele mari cultivatoare de sfeclă de zahăr deținînd și importante efective de taurine.

Excluzînd din calcul județele care dispun de suprafețe mari ocupate cu pajiști naturale și calculînd coeficientul de corelație al lui Spearman, rezultă că nivelul acestuia este de 0,75 în corelația suprafață cultivată cu sfeclă de zahăr și efectivul de taurine și de 0,65 în corelația suprafață cultivată cu sfeclă și efectivul de vaci de lapte. Județele care cultivă suprafețe mici de sfeclă au și o pondere redusă în totalul producției de lapte. Desigur că dacă analiza și grupările statistice s-ar fi făcut pe consiliile unice agroindustriale cultivatoare de sfeclă de zahăr, coeficientul ar fi fost mult mai strîns (aproape de 1). În această corelație trebuie reținute influențele exercitate de distanța dintre unitățile producătoare de sfeclă și cele prelucrătoare, precum și de capacitatea de prelucrare, în raport cu producția de sfeclă din fiecare județ.

Interacțiunea dintre cultura sfeclei de zahăr și creșterea taurinelor se poate demonstra și prin calcule privind producția de lapte și de carne ce se poate obține pe baza producției secundare și a reziduurilor rezultate din producția și industrializarea sfeclei de zahăr (tabelul nr. 6).

Datele tabelului evidențiază faptul că, **odată cu realizarea de randamente mai mari la ha, crește proporțional cantitatea de produse secundare și reziduuri** (colete și tăiței de sfeclă, melasă), **iar pe această bază crește și cantitatea de lapte și carne ce se poate obține, concomitent cu o producție sporită de zahăr.**

Este de remarcat că, deși avantajele pe care valorificarea secundară a sfeclei de zahăr pentru completarea bazei furajere sînt bine cunoscute, pînă în prezent reziduurile de la unele fabrici de zahăr nu sînt utilizate eficient, datorită în primul rînd distanțelor mari la care se transportă (tabelul nr. 7).

Se poate constata că, deși tăițeii umezi de sfeclă se livrează la prețuri foarte mici (10 lei/tonă), costul lor crește mult dacă sînt transportați la distanțe mari. Dacă pînă la 35 km costul unei U.N. rezultate din tăiței este sub 0,70 lei, pe distanțe mai mari utilizarea acestora în hrana animalelor devine neeconomicoasă, mai ales dacă avem în vedere conținutul foarte sărac în alte substanțe nutritive, în special în proteină. În cazul transportului cu autocamioane, utilizarea tăițeilor devine neeconomică chiar de la distanța de 20—30 km. Calculele economice demonstrează justețea reorientării concepției privind dimensionarea și amplasarea fabricilor de zahăr, ca și a altor obiective pentru industrializarea produselor agricole. Odată cu realizarea programelor privind sporirea producției de sfeclă de zahăr, legume, fructe, lapte ș.a., este necesară **crearea unor capacități de prelucrare de proporții reduse, amplasate cît mai aproape de locul unde se produce materia primă.** Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, odată cu realizarea programului de sporire a suprafeței și producției de sfeclă de zahăr, după extracția zahărului **restul de 85% din sfeclă să rămînă ca bază furajeră.**

În scopul sporirii producției de sfeclă de zahăr și de zahăr, a fost emis Decretul Consiliului de Stat privind **organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli.** Prin prevederile acestui act normativ, membrii cooperatori, țăranii cu gospodării individuale și alte categorii de producători individuali sînt stimulați să cultive sfeclă de zahăr, pe care să o predea unităților cooperației de consum, spre industrializare. Ei primesc în schimb zahărul rezultat din industrializare (8,5 kg de zahăr pentru 100 kg de sfeclă predată), plata pentru prestarea serviciului respectiv făcîndu-se în natură, prin reținerea unei anumite cantități de zahăr și de reziduuri industriale. Producătorii agricoli individuali sînt cointeresați și pe această cale să contribuie la creșterea producției de zahăr, asigurînd necesarul pentru membrii familiei și disponibilități pentru fondul de stat.

Tabelul nr. 6

Transformarea în lapte și carne a produselor secundare și a reziduurilor industriale la 1 hectar cultivat cu sfeclă

	Producția medie de sfeclă la ha (t)					
	10	20	30	40	50	60
Furaje :						
— colete sfeclă (t)	1,2	2,4	3,6	4,8	6,0	7,2
— tăiței sfeclă (t)	8,0	16	24	32	40	48
— melasă (t)	0,5	10	15	20	25	30
— total val. nutr. (U.N.)	1 320	2 640	3 960	5 280	6 600	7 920
Produse animaliere :						
— lapte (hl)	13,2	26,4	39,6	52,8	66,0	79,2
— carne (kg)	176	352	528	704	880	1 050

Tabelul nr. 7

Costul unei U.N. provenită din tăiței umezi de sfeclă de zahăr, în funcție de distanța de la care aceștia se transportă

Distanța (km)	Cheltuieli (lei)			Cost U.N. (lei)
	Tăiței	Transp.	Total	
Transport cu tractor și remorcă (S.M.A.)				
Sub 1	10	8,9	18,9	0,19
5,1— 6	10	19,2	29,2	0,29
10,1—11	10	30,3	40,3	0,40
20,1—22	10	49,2	59,2	0,59
25,1—35	10	56,8	66,8	0,67
35,1—46	10	75,8	85,7	0,86
Transport cu autocamioane (I.T.S.A.I.A.)				
20	10	88,0	98,0	0,98
40	10	149,0	159,0	1,59
80	10	203,0	213,0	2,13
120	10	228,0	238,0	2,38

I. ALECU
N. DAVID
Gh. FRĂȚILĂ

CITITORII AU CUVÎNTUL

Livrări

TAXA de transport în cazul în care livrarea la export se face cu condiția franco frontiera română este un aspect asupra căruia dorim să ne oprim în cele ce urmează. În măsura în care întreprinderea de comerț exterior cunoaște momentul în care un client extern dorește marfa comandată, cu sprijinul organizației de transport aceasta se și livrează la punctul de frontieră convenit. Numai că, pentru unitatea producătoare, nu este indiferentă modalitatea de livrare. Practica unităților de comerț exterior este să dizloce mijloacele de transport auto de la baza din București. Dacă analizăm lucrurile, observăm că unitatea furnizoare, care suportă taxa de transport pînă la frontieră, va plăti odată, de pildă, drumul București–Oradea, iar în al doilea rînd drumul Oradea–punctul de frontieră convenit. Potrivit principiului autogestiunii economico-financiare, nu este totuna de unde se dizlocă mijlocul de transport. Propunem să se lase latitudinea unității producătoare posibilitatea asigurării mijlocului de transport de la coloanele din localitate de reședință sau din alt oraș învecinat. În acest fel s-ar economisi însemnate cantități de benzină, iar unitățile producătoare ar face economii care ar îmbunătăți executarea bugetului de venituri și cheltuieli și, în final, ar majora beneficiul unității.

Ștefan NAGY
merceolog principal la Intreprinderea de confecții din Oradea

Expoziții-analiză

AM CITIT despre o inițiativă lăudabilă privind organizarea unei expoziții-analiză a diverselor importuri de piese, mașini și utilaje ; obiectivul acestor expoziții îl consitutie analizarea posibilităților de executare în țară a unora dintre produsele respective și de reducere pe această cale a importurilor. Pe această linie, pentru reducerea efortului valutar, îmi permit să propun ca în fiecare județ să se organizeze acțiuni similare sub egida organelor județene, a Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a celorlalte ministere interesate pentru a analiza cu factorii de resort posibilitățile de executare a pieselor de schimb.

F. STAICU
Sinaia

ECOURI

Transporturi

DEȘI capacitățile de transport au crescut substanțial în anul 1980, față de 1979, așa cum se menționează în articolul publicat sub titlul „Cum sînt utilizate mijloacele de transport", apărut în nr. 9 al „R.E.", totuși mijloacele de transport de folosință generală nu au putut fi utilizate la normele stabilite, astfel că la finele anului 1980 s-au înregistrat unele nerealizări.

Din analiza modului lor de utilizare au rezultat următoarele : în transportul feroviar, indicatorul de utilizare a vagonului de marfă planificat, exprimat în tone nete/km tonă capacitate, a fost realizat în proporție de 88,3%. Nerealizarea acestui indicator s-a datorat, în principal, diminuării volumului de import la unele produse; anulării din plan a unui volum de peste 5 milioane tone produse cărieră și balastieră; reducerii distanței de transport a mărfurilor, ca efect al acțiunii de optimizare a transporturilor; neutilizării la capacitate a vagoanelor speciale pe tot timpul anului (cisterne petroliere, pentru ciment, cenușă de termocentrală), din lipsă de cereri de transport.

Cauzele nerealizării indicatorului rulajul vagonului marfă planificat prin plan departamental aparțin atît căii ferate (starea tehnică necorespunzătoare a unor mijloace de remorcare ca urmare a insuficientelor revizii și reparații, lipsei pieselor de schimb, circularea trenurilor cu viteze sub limita prevăzută în grafic etc.), cît și ministerelor beneficiare de transport care nu au reușit să aplice cele mai eficiente măsuri pentru organizarea și folosirea rațională a vagoanelor de marfă, pentru utilizarea mai bună a capacităților de încărcare-descărcare existente. Consecința acestora s-a concretizat în imobilizări de vagoane la beneficiari, în medie peste 7 000 vagoane pe zi, cu 17% mai mult decît în 1979. Printre ministerele beneficiare de transport care au provocat cele mai mari imobilizări de vagoane au fost M.I.M., M.I.Ch., M.E.F.M.C., M.E.E.

În cadrul marilor întreprinderi și combinate s-au înregistrat mari depășiri ale normelor de staționare la încărcare-descărcare. De exemplu, la C.S. Hunedoara cu 27,3%, la Combinatul chimic Tr. Măgurele cu 44,3%, la Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească cu 23%, iar la Combinatul de celuloză și hîrtie din Drobeta Turnu Severin cu 74,3%. Imobilizări importante de vagoane s-au înregistrat și în portul Constanța.

La nivelul anului 1980, indicele de utilizare a unei tone capacitate din parcul inventar de autovehicule marfă a înregistrat o nerealizare de 5,1%, determinată în primul rînd de greutățile întîmpinate în aprovizionarea cu anvelope, combustibil și unele repere din piesele de schimb deficitare pentru parcul dotat cu motoare diesel. Aceste cauze au condus pe parcursul anului 1980 și, în special, în trimestrele II și IV la un volum important de mașini zile staționare.

În vederea asigurării realizării integrale a sarcinilor de plan și la toți indicatorii, pentru anul 1981 s-a elaborat un plan de măsuri tehnico-organizatorice pe compartimente de specialitate, cu sarcini concrete și termene de execuție. Calea ferată, împreună cu ministerele, centralele și beneficiarii de transport vor acționa în continuare pentru eliminarea imobilizărilor lor prin folosirea integrală a capacităților

I. TUDOSIE
adjunct al ministrului transporturilor și telecomunicațiilor

Utilaje

REFERINDU-NE la articolul publicat în „Revista economică" nr. 9 intitulat „De ce întîrzieri în regenerarea cauciucului", vă arătăm că toate utilajele pentru prelucrarea și regenerarea cauciucului, conform Decretului nr. 531/1973, se proiectează de către institutele de specialitate din cadrul Ministerului Industriei Chimice Din cîte cunoaștem, s-a trecut la proiectarea utilajelor pentru regenerarea cauciucului. Pentru două din ele (presele de vulcanizat anvelope gigant de tractor reșapate, dimensiunile 1 500 și 2 000) din lipsă de capacitate în institutele industriei chimice s-a solicitat ca acestea să fie proiectate de către Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru fabricație – CCSITF Grivița Roșie București Înțelegîndu-se importanța realizării în țară a acestor utilaje, unitatea noastră a răspuns solicitării adresate, angajîndu-se la elaborarea documentației de execuție pentru cele 2 prese de vulcanizat anvelope reșapate.

Centrala noastră a răspuns tuturor solicitărilor industriei chimice. În întreprinderile noastre executăm o serie de utilaje pentru întreprinderile de prelucrare a cauciucului, toate însă pe baza documentațiilor elaborate în institutele sale de specialitate. Dintre acestea exemplificăm : presele de vulcanizat anvelope, valțuri simple și duble pentru amestecat cauciuc, presa pentru vulcanizat curele trapezoidale etc.

M. MARTINESCU
director tehnic în Centrala industrială de utilaj tehnologic chimic și rafinării

Timp de lucru

DEFALCAREA pe categorii a fondului de timp calendaristic, respectiv timp aferent concediilor legale de odihnă, sărbătorilor și zilelor de repaus legal și fondului de timp maxim disponibil, se face așa cum arată și autorii articolului „Determinarea și gestiunea fondului de timp de lucru" publicat în „Revista economică" nr. 9. În sarcina de gospodărire a unităților intră atît timpul efectiv lucrat, cît și timpul neutilizat datorat întreruperilor, concediilor de maternitate și boală, învoirilor și concediilor fără plată, absențelor aprobate prin lege și absențelor nemotivate, în scopul analizei permanente a acestor categorii de timp și stabilirii măsurilor pentru diminuarea timpului neutilizat și creșterea timpului efectiv lucrat.

Intreprinderile au obligația îmbunătățirii permanente a condițiilor de muncă pentru reducerea accidentelor și îmbolnăvirilor profesionale, a controlului periodic al stării sănătății personalului și utilizării acestuia în condiții corespunzătoare realizării ritmice a sarcinilor în timpul normal de lucru, asigurării condițiilor sociale necesare prin construirea de cămine, creșe etc., precum și întăririi disciplinei în muncă prin reducerea absențelor nemotivate.

Propunerea autorilor articolului ca fondul de timp maxim disponibil să fie calculat în alt mod ar determina o neurmărire a categoriilor de timp. În întreprinderi nu s-ar aplica nici măsurile pentru creșterea timpului efectiv lucrat.

A. SIMA
director în Ministerul Muncii

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

CU PRIVIRE LA MĂSURAREA DECALAJELOR ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ A DIFERITELOR STATE

Cercetările teritoriale — domeniu important al științei economice reţin din ce în ce mai mult atenţia nu numai a economiştilor şi sociologilor ci şi a diferitelor organisme economice cu caracter naţional sau internaţional. Discuţiile care au loc în cadrul unor organisme ale O.N.U. sînt manifestări concrete ale interesului ce se acordă disproporţiilor şi decalajelor dintre diferitele ţări sau zone economice. Ele sînt mărturii ale necesităţii stringente de a se introduce o nouă ordine economică, menită, printre altele, să restabilească echilibrul spaţial al economiei mondiale, grav ameninţat de inegalităţile existente, de concentrarea forţelor de producţie, inclusiv a cunoştinţelor ştiinţifice şi tehnice, în cîteva ţări ale lumii şi insuficienţa acestora în cea mai mare parte dintre ţări.

Cercetările teritoriale (regionale) au un larg cîmp de aplicare atît în comparaţiile internaţionale referitoare la diferite state sau grupe de state, cît şi pentru comparaţiile din interiorul diferitelor ţări. Cercetarea decalajelor în dezvoltarea economică a unor zone ale lumii, a unor ţări, măsurarea cît mai exactă a acestora, detectarea cauzelor care le determină şi a posibilităţilor de înlăturare a lor, constituie preocupări de bază ale economiei în profil teritorial.

Ca preocupare a ştiinţelor economice, economia teritorială cercetează avantajele relative ale diferitelor regiuni şi zone ale unor ţări cu scopul de a le delimita, de a le măsura gradul de dezvoltare, de a stabili localizarea optimă a unor centre de producţie. În cadrul cercetărilor economice, studiile economice cu caracter regional sînt legate, ca şi în alte domenii, de cercetările statistice. Strînsa conlucrare dintre economia în profil teritorial şi statistică se manifestă atît prin preluarea de către cea dintîi a unor metode din instrumentarul statisticii, în special a analizei dispersionale şi a analizei factoriale, cît şi prin utilizarea diferiţilor indicatori statistici pentru măsurarea structurilor economice cuprinse în studiile de economie cu profil teritorial.

Un fapt este cert, că măsurarea decalajelor dintre dezvoltarea economică a ţărilor lumii necesită rezolvarea unor probleme de metodologie statistică cum ar fi : elaborarea unei concepţii unitare privind măsurarea gradului de dezvoltare economică a statelor lumii, concepţie care trebuie să precizeze, pe de o parte, criteriile de care trebuie să se ţină seama la măsurarea dezvoltării economice, iar, pe de altă parte, informaţiile necesare pentru o cunoaştere cît mai reală a dezvoltării economice, cerinţele naţionale şi internaţionale la care trebuie să răspundă aceste informaţii ; elaborarea unui sistem de indicatori sintetici care să stea la baza aprecierii dezvoltării economice şi asigurarea comparabilităţii acestora atît sub aspectul sferei de cuprindere, cît şi sub aspectul unităţilor valutare în care sînt exprimate ; stabilirea parametrilor, a indicatorilor în funcţie de care pot fi apreciate decalajele în dezvoltarea economică şi a metodelor ce urmează să fie folosite pentru măsurarea acestor decalaje, pentru ierarhizarea gradului de dezvoltare economică a ţărilor obiect al comparaţiilor.

Din problemele menţionate vom aborda în continuare două aspecte mai importante şi anume : alegerea indicatorilor care permit aprecierea dezvoltării economice, asigurarea comparabilităţii acestora ; metodologia statistică utilizată pentru măsurarea decalajelor, pentru ierarhizarea gradului de dezvoltare a diferitelor state.

În legătură cu primul aspect, alegerea unui sistem de indicatori, menţionăm că aprecierea dezvoltării economice a unei ţări necesită luarea în considerare a două grupe mari de indicatori şi anume : a) indicatori care să exprime posibilităţile de dezvoltare şi în acest caz un rol important îl au indicatorii potenţialului economic (tehnico-material şi uman) şi cei ai resurselor naturale de care dispune fiecare ţară ; b) indicatori care exprimă rezultatele obţinute prin folosirea potenţialului economic şi în acest caz un loc important trebuie să-l ocupe indicatorii produsului social, ai venitului naţional şi ai nivelului de trai al populaţiei.

Cu toate că gradul de dezvoltare economică al unei ţări este reflectat cel mai concludent prin indicatorii rezultatelor obţinute, la aprecierea dezvoltării economice, a decalajelor în dezvoltarea diferitelor state, nu pot fi omişi indicatorii care exprimă dimensiunile şi structura potenţialului economic şi în principal nivelul tehnic al potenţialului tehnico-material şi gradul de instruire al potenţialului uman.

Referitor la utilizarea indicatorilor potenţialului economic — în cadrul cărora un loc important trebuie să-l ocupe indicatorii care exprimă dimensiunile, structura, nivelul tehnic al fondurilor fixe, indicatorii populaţiei ocupate, ai gradului de instruire a acesteia — subliniem necesitatea raportării lor, în vederea asigurării comparabilităţii, la dimensiunile populaţiei ţărilor analizate.

Rezultatele obţinute în urma utilizării potenţialului economic, în statisticile naţionale şi internaţionale, de regulă, sînt exprimate, pe de o parte, prin indicatori fizici care exprimă dimensiunile producţiei şi consumului principalelor produse şi servicii, iar pe de altă parte, prin indicatori sintetici care exprimă dimensiunea, structura şi dinamica venitului naţional produs şi folosit. Folosirea indicatorilor fizici pentru aprecierea dezvoltării şi a decalajelor necesită selectarea celor mai reprezentative grupe de produse şi servicii pentru toate ţările analizate, raportarea dimensiunilor indicatorilor selectaţi la numărul populaţiei şi stabilirea unor indici calculaţi prin raportarea nivelului producţiei sau consumului pe un locuitor al diferitelor ţări faţă de o ţară luată ca bază.

Dezvoltarea economică naţională, reducerea decalajelor economice care separă ţările lumii este condiţionată în cea mai mare măsură de efortul fiecărei ţări ceea ce presupune valorificarea cît mai eficientă a resurselor materiale şi umane naţionale. Modificările intervenite în structura producţiei şi în principal a producţiei industriale în ţările dezvoltate ale lumii, impuse de criza energetică şi de materii prime, fac ca o serie de indicatori fizici consacraţi în comparaţiile internaţionale (producţia de oţel pe locuitor, producţia de energie pe locuitor etc.) să nu mai fie concludenţi în condiţiile actuale. În aceste condiţii lista produselor reprezentative care se iau în calculul comparaţiilor trebuie să cuprindă în principal produse care intră în consumul final al societăţii, iar comparaţiile să se facă pe baza nivelului producţiei şi consumului pe locuitor.

Cu toate că efectuarea unei astfel de analize este mai uşor de realizat, ea nu dă posibilitatea unei caracterizări sintetice a rezultatelor obţinute prin utilizarea potenţialului de care dispune o ţară, nu permite efectuarea unor analize mai profunde privind dezvoltarea economică, particularităţile structurilor economice naţionale şi mutaţiile care au intervenit în cadrul acestora. Această limită este înlăturată prin folosirea indicatorilor valorici sintetici care exprimă rezultatele obţinute în activitatea economică, indicatori care — după cum am mai menţionat — reflectă categoriile economice produs social şi venit naţional. Practica statisticilor internaţionale foloseşte mai mulţi indicatori pentru a exprima diferitele aspecte ale conţinutului categoriilor menţionate (Produs intern brut şi net, produs naţional brut şi net, venit naţional creat, repartizat, folosit, etc.). Aceasta necesită ca în studiile privind comparaţiile nivelului de dezvoltare să se utilizeze pentru toate ţările aceiaşi indicatori sintetici. Din sistemul de indicatori statistici care exprimă rezultatele obţinute în economia naţională cei mai indicaţi, pentru studiile privind dezvoltarea economică, pentru exprimarea decalajelor dintre diferitele ţări, sînt indicatorii venitului naţional, indicatori, care exprimă cel mai concludent rezultatele eforturilor unei naţiuni pentru dezvoltarea economică. Folosirea acestor indicatori în scopul menţionat necesită soluţionarea a două probleme metodologice de mare însemnătate şi de care depind rezultatele comparaţiilor efectuate: asigurarea comparabilităţii indicatorilor din punct de vedere al conţinutului lor, al sferei de cuprindere şi asigurarea comparabilităţii indicatorilor din punct de vedere al unităţilor valutare în care se exprimă, al preţurilor în care sînt evaluaţi. Comparabilitatea indicatorilor din punct de vedere al sferei de cuprindere se pune în special atunci cînd se compară indicatori sintetici calculaţi în sistemul de balanţe (S.P.M.), sistem utilizat în statistica ţărilor socialiste, cu indicatori calculaţi în sistemul conturilor naţionale (S.C.N.), sistem utilizat în statistica ţărilor nesocialiste şi de oficiul statistic al O.N.U.

Comparabilitatea indicatorilor calculați în cele două sisteme necesită recalcularea acestora după o singură metodologie[1]).

Cea de a doua problemă metodologică, asigurarea comparabilității indicatorilor din punct de vedere al unităților valutare în care sînt exprimați, se pune atît pentru comparațiile efectuate între statele care folosesc același sistem de calcul cît și pentru cele care folosesc sisteme diferite de calcul a venitului național (S.P.M. sau S.C.N.). Pentru a-i face comparabili, indicatorii calculați după metodologia unui singur sistem este necesar să fie exprimați într-o singură unitate valutară, într-un singur sistem de prețuri. În acest scop, cel mai frecvent sînt utilizate cursurile valutare oficiale. Recalcularea indicatorilor într-o singură unitate valutară după cursul oficial valutar nu dă rezultatele cele mai corespunzătoare. De regulă cursul oficial valutar nu reflectă puterea de cumpărare reală a valutelor diferitelor țări. Acest neajuns precum și faptul că la stabilirea cursurilor oficiale valutare se iau în calcul numai prețurile produselor care fac obiectul comerțului exterior, produse care reprezintă numai o parte din elementele materiale care alcătuiesc conținutul venitului național, fac ca rezultatele recalculării să fie mai mult sau mai puțin viciate.

Cel mai indicat, pentru recalcularea indicatorilor comparați în aceeași unitate valutară, respectiv în același sistem de prețuri, este folosirea unor indici de prețuri care să evidențieze raportul dintre prețurile unei țări față de prețurile altei țări. Acest procedeu presupune : separarea indicatorilor comparați (venitul național, consumul populației, etc.) într-un număr de produse și servicii care să fie reprezentative și echivalente în toate țările comparate ; exprimarea fiecărei grupe în prețurile țărilor comparate ; calcularea indicilor de prețuri, indici care urmează să fie utilizați pentru evaluarea indicatorilor naționali în prețurile unei singure țări.

După asigurarea comparabilității indicatorilor din punct de vedere al sferei de cuprindere și al prețurilor în care sînt evaluați, se pot calcula indicatori derivați (productivitatea muncii, eficiența fondurilor fixe, venitul național și consumul pe locuitor, etc.) care pot fi folosiți cu bune rezultate pentru aprecierea structurilor economice, a nivelului de dezvoltare și a modificărilor intervenite în dezvoltarea economică a țărilor comparate.

În legătură **cu metodele statistice** utilizate în cadrul cercetărilor de economie spațială, considerăm că instrumentarul statistic de analiză trebuie orientat spre măsurarea nivelului de dezvoltare economică a unei țări, a decalajelor existente între nivelurile de dezvoltare și în sfîrșit pentru ierarhizarea gradului de dezvoltare economică.

Pentru măsurarea decalajelor nivelurilor de dezvoltare și ierarhizarea țărilor după gradul de dezvoltare economică, statistica ne oferă variate metode și modele, dar, în acest studiu ne oprim asupra a două dintre ele și anume : metodele analizei factoriale și metodele taxonomice. **Metodele analizei factoriale** abordează structurile statistice ale economiilor naționale folosind cu predilecție metodele comparative monofactoriale și multifactoriale. Indicatorii de analiză ne dau posibilitatea să stabilim locul pe care-l ocupă fiecare țară în raport cu ansamblul economiei mondiale.

Indicatorii ce măsoară locul ocupat de fiecare țară în cadrul sistemului economiei mondiale oferă posibilități concrete de ierarhizare a unităților teritoriale după anumite criterii economico-sociale. Cel mai frecvent, în studiile privind determinarea locului ocupat de o țară în sistemul mondial sînt utilizate rangurile, care sînt mărimi de ordine ce nu țin seama de conținutul și forma de exprimare a factorilor analizați. Dar, deoarece pentru ierarhizarea reală a unei țări trebuie să analizăm un număr relativ mare de factori și implicit să calculăm ranguri după fiecare factor, se impune folosirea unui indicator general care să sintetizeze într-o singură mărime locul ocupat de o națiune în ansamblul economiei mondiale. Acest indicator se poate regăsi fie într-un rang mediu obținut pe baza unei medii aritmetice a tuturor rangurilor după factorii luați în considerare, fie într-un rang teoretic estimat pe baza unei funcții de regresie liniară multiplă, fie printr-un indice care să sintetizeze într-o valoare numerică gradul de dezvoltare al țării în raport cu dezvoltarea economică a celorlalte. Toate aceste posibilități le oferă analiza factorială, analiza dispersională, corelația și regresia etc.

În cadrul cercetărilor de economie spațială **metodelor taxonomice** li se acordă o mare atenție. Spre deosebire de metodele analizei factoriale care presupun clasificarea țărilor cercetate conform unor indici sintetici considerați independenți unul față de altul, metodele taxonomice urmăresc ordonarea țărilor cercetate conform gradului asemănării lor din punctul de vedere al mai multor caracteristici luate în considerație simultan și apoi împărțirea acestora în subgrupe de țări cu cea mai mare asemănare. Se evită astfel, problema clasificării conform unor indici sintetici, calculați pe baza unor analize de corelație între caracteristicile componentelor cercetate ; se poate observa însă că colectivitatea statistică formată din țările cercetate este finită și este constituită din numărul țărilor independente și suverane. Analiza corelației presupune însă continuitatea variabilelor și a funcției densității lor, distribuția normală a variabilelor și așa mai departe, presupune, cu alte cuvinte, o abordare probabilistică. În clasificările despre care este vorba, avem însă de-a face cu populații finite, cu un număr redus de țări din care nu putem extrage eșantioane și, dat fiind că cercetarea cuprinde totalitatea acestor populații, abordarea trebuie să fie, prin natura lucrurilor, deterministă.

O astfel de abordare este cea taxonomică, înțelegînd prin aceasta orice clasificare naturală a elementelor unei populații precum și principiul conform căruia se efectuează o astfel de clasificare. Elementele populației sau colectivității ce urmează a fi supuse clasificării pot fi atît componente separate cît și clase de componente.

Nu vom aborda problematica de bază a metodei, ci în continuare, menționăm principiile generale și unele aspecte privind avantajele aplicării acesteia în măsurarea decalajelor, pornind de la ideea că este larg utilizată în studiile referitoare la măsurarea decalajelor economice.

Aplicarea metodelor taxonomice impune luarea a trei decizii : și anume : determinarea compoziției colectivității generale ; stabilirea colectivității caracteristicilor conform căreia urmează să se facă clasificarea, și alegerea uneia dintre metodele taxonomice cunoscute (acestea nu se deosebesc între ele în esență, ci numai prin amănunte). În cazul cînd colectivitatea își modifică compoziția (să spunem prin constituirea unor noi state sau prin schimbarea numărului unităților teritorial administrative) aceasta poate duce la schimbarea întregii clasificări fie prin mărirea numărului subgrupelor, fie prin eliminarea unora dintre acestea. De asemenea, modificarea colectivității caracteristicilor poate duce la schimbarea întregii clasificări.

După cum am mai arătat, se cere ca taxonomia să fie „naturală". Deși nu există o definiție cuprinzătoare și unanim acceptată a acestei cerințe, pot fi totuși enunțate postulate menite să o satisfacă și anume :

— Clasificarea naturală a unei colectivități conform unor caracteristici trebuie să țină seama în egală măsură de toate variabilele reprezentînd aceste caracteristici. Dacă însă variabilele prezintă un înalt grad de corelație, se poate presupune că ele sînt măsuri ale uneia și aceleași trăsături. De aceea, variabilele formînd ansamblul nu trebuie să fie corelate sau să fie slab corelate. În cazul cînd se pornește cu luarea în considerație a unui număr mare de variabile, se va proceda la o operație de „reducție" prin eliminarea acelora care prezintă o corelație ce depășește o anumită limită dinainte stabilită ;

— Dacă clasificarea colectivității urmează să fie completată cu elemente aparținînd altei colectivități, caracteristicile obiectelor din aceste două colectivități trebuie să fie identice;

— Orice clasificare taxonomică va fi o clasificare exhaustivă și distinctă. Rezultatul unei asemenea clasificări poate fi formarea unei singure clase sau a mai multora.

Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o taxonomie reușită, pentru a fi eficientă în măsurarea decalajelor economice dintre țări, sînt următoarele : fiecare grupă trebuie să fie constituită pe baza cît mai multor informații asupra elementelor sale, să se sprijine, cu alte cuvinte, pe un număr cît mai mare de variabile necorelate sau slab corelate între ele ; în principiu fiecare caracteristică are aceeași însemnătate pentru formarea claselor sau grupelor ; asemănarea perfectă sau identitatea a două elemente este o funcție de asemănări a tuturor caracteristicilor conform cărora sînt clasificate ; diferitele clase sau grupe se formează pe baza influenței simultane a caracteristicilor luate în considerare în formarea acestor clase sau grupe.

În concluzie, susținem că metodele taxonomiei oferă o oarecare simplificare pentru alcătuirea tipologiilor obiectelor distribuite într-un spațiu dat, față de analiza factorială. Utilă apare mai ales compararea tipologiilor alcătuite pe baza unor metode diferite, pentru folosirea cărora, datorită volumului mare de muncă, este necesar un efort colectiv pentru strîngerea datelor, prelucrarea și analiza lor. Indiferent însă de efortul care trebuie făcut, credem că o măsurare reală a decalajelor economice dintre țările lumii nu poate fi concepută fără să se utilizeze metodele taxonomice.

I. CAPANU
D. POROJAN
P. WAGNER

[1]) I. Capanu — Statistică economică, Ed. politică, București, 1978, cap. 12

RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI ȘI CÎTEVA PROBLEME ALE CONSUMULUI

CREȘTEREA continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor este legea fundamentală a socialismului. Baza obiectivă a acesteia este proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, aceeași poziție de proprietar, producător și beneficiar a tuturor membrilor societății. Ca urmare, socialismul se dezvoltă ca orînduire socială a maselor, capabilă să creeze condiții materiale și spirituale pentru dezvoltarea personalității la nivel de **masă**. De fapt, legea fundamentală a socialismului descrie **mecanismul conexiunii inverse între societate și totalitatea membrilor ei,** mecanism care realizează atît progresul societății cît și evoluția ascendentă a totalității membrilor ei luați în mod individual. Prin înfăptuirea acestei legi, societatea umană certifică ansamblul legilor istorice, dovedește că a ajuns pe acea treaptă istorică în care, în mod conștient (planificat științific și prospectiv) și-a cristalizat singurul mecanism care economisește la maximum creativitatea, care stăvilește risipa acesteia și este eficient atît pentru întreaga societate cît și pentru fiecare individ în parte.

De fapt, la nivelul legii economice fundamentale se poate observa corelația indisolubilă dintre cantitate și calitate. Tocmai în acest sens, documentele de partid subliniază necesitatea diversificării produselor și serviciilor, a creșterii veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii și, în mod deosebit, a îmbunătățirii calității tuturor elementelor participante la creșterea nivelului de trai. Începînd cu Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 și mai ales de la Congresul al XII-lea, cuvîntul de ordine a întregii noastre dezvoltări economico-sociale este **trecerea la o nouă calitate.**

În asigurarea unei noi calități în toate componentele nivelului de trai, întreaga noastră societate are de învins moșteniri care ne marchează încă destul de puternic ; fiind încă țară în curs de dezvoltare este evident că saltul în ceea ce privește nu atît venitul pe cap de locuitor, ci suma și calitatea tuturor bunurilor materiale și spirituale va urma după depășirea acestui nivel economic (acestui nivel al producției). În orice caz însă, rezolvarea în perspectivă a problemei calității nivelului de trai are loc, în primul rînd, tocmai prin trecerea la o nouă calitate în producție, în întreaga viață economico-socială și numai ca urmare a acesteia prin măsuri specifice domeniului. Cum se reflectă însă această trecere la o nouă calitate în producție asupra nivelului de trai ? Apare evident faptul că unele probleme privind cantitatea de produse sau de pildă, asigurarea calității lor „naturale", privind înfăptuirea unității dintre continuitate și discontinuitate în nivelul de trai se rezolvă și se vor rezolva numai prin inserarea mai puternică a **științei** în întreaga viață economico-socială.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia tocmai faptul că noua calitate în întreaga viață economico-socială impune **o responsabilitate** crescută a tuturor oamenilor muncii, o autoexigență și un **autocontrol** crescut în producție pentru asigurarea nivelului cantitativ și calitativ cerut. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reliefat rolul științei, al cadrelor specializate și învățămîntului ca și a necesității perfecționării organizării, a simplificării, raționalizării și, mai ales, adîncirii democrației socialiste, a autoconducerii în întreaga viață economico-socială, tocmai ca singurele modalități eficiente de stăpînire a acestor probleme, de dovedire, și în acest plan, a superiorității istorice a socialismului indiferent de condițiile noi și grele în care se dezvoltă. **„Noi construim o societate nouă, în condiții internaționale grele. Trebuie să depășim rapid stadiul de înapoiere pe care l-am moștenit ; ceea ce alții au realizat în sute de ani noi trebuie să realizăm în cîțiva zeci de ani. Pentru aceasta trebuie ca fiecare să fie conștient și să înțeleagă faptul că a realiza o societate nouă presupune din partea tuturor să-și asume răspunderea pentru înfăptuirea idealurilor socialismului și comunismului în România"** [1].

Conceptul de **„nivel de trai material și spiritual"** este suficient de larg pentru a fi înțeles nu numai sub forma condițiilor materiale, chiar a condițiilor materiale ale culturii (școli, cărți etc.). El presupune și ansamblul relațiilor și instituțiilor sociale („instituiri teleologice" în formularea sugestivă a lui Lukács) care fac posibilă dezvoltarea personalității umane. În acest sens trebuie făcută o apropiere între „nivelul de trai material și spiritual" și „calitatea vieții" în socialism. De fapt, lupta pentru înfăptuirea legii fundamentale a socialismului înseamnă în același timp efortul creării tuturor condițiilor necesare pentru o calitate a vieții de tip socialist.

De-a lungul construirii socialismului, odată cu cristalizarea abordării sale creatoare, a evoluat și înțelegerea unor aspecte de esență ale legii fundamentale. Astfel, deși este evidentă necesitatea, și astăzi, a unei strategii prioritare în domeniul condițiilor materiale, ea nu mai este privită în modul oarecum exclusivist în care era înainte. De asemenea, este cunoscut rolul specific al producției bunurilor materiale ca urmare a dezvoltării în ritmul cel mai accelerat din economie a industriei. Dar lucrurile trebuie în permanență regîndite, atît în funcție de marile probleme globale care confruntă epoca contemporană după 1973 cît și în funcție de problemele interne, practice (și teoretice) care se ivesc în procesul făuririi unei civilizații socialiste multilateral dezvoltate. În acest sens se impune sublinierea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** după care **„teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus de fapt la neglijarea importanței creșterii producției agricole. Aplicarea acestei orientări determină disproporții în dezvoltarea economico-socială generală, influențează negativ asupra nivelului de trai al poporului"** [2].

Creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor a stat întotdeauna în centrul atenției partidului. Dar, datorită faptului că nivelul de trai e în funcție de strategia de dezvoltare a socialismului, de modalitățile de ridicare a eficienței producției și tocmai pentru că partidul a învățat treptat, prin antrenarea maselor largi, să găsească forme noi de creștere a producției, a eficienței etc., și în ceea ce privește nivelul de trai s-au evidențiat succese importante și situații semnificative numai după : a) generalizarea relațiilor socialiste și făurirea bazei tehnico-materiale a socialismului — după anumite acumulări cantitative în sfera producției ; și b) odată cu **regîndirea** lucidă, aplicînd creator la condițiile noastre concrete tezele socialismului științific, a **integralității problemelor dezvoltării**. (Așa se explică de pildă, salturile reflectate în cifre comparînd anii '80 cu 1965 de pildă). Acest proces de regîndire, început după 1965, presupune, în esență (și în legătură cu problema abordată în lucrarea de față) : 1) înțelegerea sistemică a principiilor făuririi multilaterale a socialismului — legătura indisolubilă dintre dezvoltarea forțelor de producție și adîncirea democrației socialiste, formarea conștiinței socialiste etc., ca noi și fundamentale „forțe de producție (cum formula Marx) și 2) sublinierea unor corelații noi în sfera forțelor de producție între economisire — principiile ecologice, valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale și umane, calitate și productivitate.

dr. Ana BAZAC

(Continuare în pag. 24)

[1] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August", din București, în „Scînteia" nr. 11 970, 15 februarie 1981

[2] **Nicolae Ceaușescu** — Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, București, Ed. Politică 1981

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Considerații ale economiștilor sovietici privind condiționarea și exprimarea eficienței producției sociale (I)

DEŞI la prima vedere pare că este cît se poate de evidentă legătura ce se stabileşte în mod organic între structura producţiei sociale sau, în general, între structura economică şi eficienţa întregii activităţi economice, în realitate, la o analiză mai profundă, această evidenţă, simplă la suprafaţă, apare cît se poate de complexă în procesele macroeconomice ale reproducţiei socialiste. În literatura sovietică de specialitate se consideră că aceste două categorii nu pot fi reduse la o unitate indisolubilă, sau substituite, deoarece în procesul de creştere a eficienţei producţiei sociale modificările de structură reprezintă doar nişte momente particulare. Între categoriile „eficienţa producţiei sociale" şi „eficienţa modificărilor de structură în producţia socială" se identifică o legătură nemijlocită şi, totodată, o independenţă relativă, unitate şi contradicţii. Dezvoltînd această idee, V.D. Ahundov consideră că eficienţa în fiecare ramură de producţie, ca urmare a folosirii resurselor interne, poate să crească pînă la un anumit nivel, după care urmează necesitatea înfăptuirii unor modificări structurale între ramurile economice [1]). Potrivit opiniei exprimate de V.D. Ahundov, aceste modificări nu pot fi realizate imediat, schimbarea orientării în dezvoltarea ramurii fiind legată de crearea şi introducerea în exploatare a noilor capacităţi de producţie; ca urmare, conservatorismul relativ al legăturilor dintre ramurile economice reduce ritmurile de creştere a eficienţei economice a producţiei sociale. În consecinţă, Ahundov apreciază că modificările de structură reprezintă un factor de care depinde creşterea eficienţei producţiei sociale. În condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane, aceasta relevă un aspect particular al complexelor economice – aspect care se referă la rapiditatea de manevrare a restructurărilor.

Această părere este evident în contradicţie cu opiniile exprimate în U.R.S.S. acum 10–12 ani, cînd se considera că structura producţiei este o consecinţă a unui plan optim şi nu o condiţie pentru a se obţine un astfel de plan [2]). Astăzi se insistă foarte mult pe elementul de fundamentare şi optimizare a planurilor sub raportul modificărilor de structură ce se impun prin prisma necesităţii dezvoltării forţelor de producţie. De aici se poate deduce că nu este posibilă modelarea unei creşteri proporţionale a elementelor componente ale unui sistem economic fără să se ţină seama de modificările ce apar în condiţiile social-economice. Mai mulţi economişti sovietici apreciază că o astfel de neglijare viciază modelul şi conţine în sine germenele unor disproporţii care pot deveni supărătoare în condiţiile realizării reproducţiei sociale lărgite.

Cercetarea eficienţei determinată de modificările de structură a producţiei sociale, respectiv a legăturii dintre categoriile menţionate, este nemijlocit legată de precizarea şi comensurarea eficienţei producţiei sociale. În literatura sovietică se consideră că criteriul de eficienţă economică a reproducţiei sociale trebuie astfel formulat încît el să sintetizeze diferitele laturi sau aspecte ale eficienţei producţiei sociale, să concretizeze modificările de structură. În acest sens, se apreciază că acest criteriu îl poate constitui expresia concretă a acţiunii legii economice fundamentale a socialismului, respectiv gradul de satisfacere a nevoii sociale.

Unele rezerve în legătură cu acest criteriu, care în general este acceptat, sînt exprimate prin prisma faptului că el poate constitui un criteriu sintetic sub aspectul final al construirii socialismului, deoarece, pe parcursul diferitelor etape ale construcţiei socialismului, consumul individual şi, în consecinţă, progresul social sînt relativ limitate de către societate în vederea intensificării ritmurilor în care se înfăptuieşte reproducţia lărgită. Se înţelege că şi în această situaţie **ritmurile progresului social** trebuie să cunoască o continuă creştere, ceea ce constituie limita sub care nu poate fi redusă creşterea consumului individual şi social. În acest sens se subliniază că ritmurile necorespunzătoare ale progresului social, la fel ca şi ritmurile foarte ridicate ale consumului, în ultimă instanţă se reflectă negativ asupra ritmurilor reproducţiei lărgite. Totuşi, pro-

FIŞE

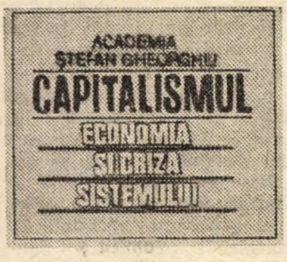

● *Un colectiv de autori din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu" a publicat recent la* EDITURA POLITICĂ *un volum consacrat analizei modului de producţie capitalist. Lucrarea* „Capitalismul – economia şi criza sistemului" *(coordonator profesorul Tudorel Postolache) cuprinde principalele capitole ale economiei politice a capitalismului, dar atenţia autorilor s-a îndreptat cu prioritate asupra elementelor noi care se conturează în etapa actuală în cadrul economiei şi societăţii capitaliste. Îmbinînd investigaţia de factură retrospectivă cu proiecţiile asupra unui viitor previzibil, autorii studiilor cuprind în sfera cercetării deopotrivă economia ţărilor capitaliste dezvoltate şi pe cea a unor ţări în curs de dezvoltare. O atenţie aparte este acordată în volum sesizării şi explicării, din perspectiva materialismului istoric, a mutaţiilor ce au avut loc în raporturile dintre ţările capitaliste. În această optică, fenomenele cele mai semnificative, potrivit opiniei autorilor, pot fi considerate redistribuirea centrelor de forţă în cadrul lumii capitaliste; conturarea unei noi trepte de internaţionalizare a capitalului şi, în sfîrşit, caracterul structural al crizei sistemului capitalist declanşată la sfîrşitul deceniului şapte.*

Perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie

● *Revista* „EKONOMICESKIE NAUKI" *a găzduit, în mai multe din apariţiile sale, o amplă dezbatere, cuprinzînd 14 articole, consacrată problemelor politico-economice ale orînduirii socialiste dezvoltate. Sintetizînd, în nr. 4/1981 al revistei menţionate, opiniile expuse în cursul dezbaterii, redacţia arată că una dintre principalele probleme teoretice pe care trebuie să le soluţioneze ştiinţa economică constă tocmai în determinarea criteriilor economice pe baza cărora poate fi caracterizat noul stadiu al dezvoltării societăţii socialiste. Astfel, se arată în articol, în cursul dezbaterii a fost subliniată ideea că trecerea la socialismul dezvoltat presupune atingerea unui nou nivel în socializarea producţiei, fapt care impune şi găsirea unor forme organizatorice corespunzătoare. Totodată, construirea socialismului dezvoltat ar presupune un salt calitativ şi o îmbogăţire a relaţiilor socialiste de producţie, deopotrivă cu creşterea rolului abordării complexe, în viziune sistemică, a modului socialist de gospodărire a resurselor societăţii. Cît priveşte locul ce revine omului în sistemul relaţiilor de producţie ale socialismului participanţii au fost unanimi în a aprecia rolul crescînd al factorului subiectiv în dezvoltarea economică, odată cu trecerea la socialismul dezvoltat.*

Resorturile competitivităţii japoneze

● *Capacitatea de a defini o strategie eficientă, determinarea structurilor economice apte să asigure concretizarea strategiei respective, cunoaşterea aprofundată a mediului economic şi social în care activează, sesizarea particularităţilor fiecărui beneficiar – ar fi, potrivit opiniei exprimate de Jean-Paul Plantevin în articolul* „Les fondements de la compétitivité japonaise" *publicat de revista* „MANAGEMENT FRANCE" *în numărul său din mai a.c., elementele cele mai importante care asigură competitivitatea economiei japoneze. Desfăşurînd în continuare analiza asupra primului*

gresul social nu este privit ca o alternativă a dezvoltării producției sociale. Din aceste considerente V.D. Ahundov precizează că o creștere materială a nivelului de trai trebuie pusă în funcție nu numai cu structura repartiției venitului național, dar și în funcție cu ritmurile în care crește masa valorii nou create. Economistul citat apreciază că modificarea structurii repartiției venitului național în direcția creșterii consumului individual în condițiile stagnării creșterii venitului național, în mod inevitabil va duce la reducerea ritmurilor reproducției lărgite și în consecință și a ritmurilor progresului social.

În stabilirea legăturii dintre structura economică și eficiența producției sociale se consideră că nivelul și ritmurile de creștere ale venitului național reflectă nu numai potențialul de producție al economiei, dar și nivelul și ritmurile progresului social. Pentru ilustrarea acestei teze venitul național este prezentat ca un produs dintre productivitatea muncii simple, coeficientul de transformare a muncii simple în muncă complexă și numărul lucrătorilor din sfera producției materiale.

În acest cadru, rezultă că la un anumit nivel al productivității muncii și al numărului celor ocupați în sfera producției materiale, volumul venitului național este direct proporțional cu coeficientul de transformare a muncii simple în muncă complexă. În această situație, maximizarea producerii venitului național cere o creștere progresivă a complexității muncii și intensificarea ritmurilor de creștere a ramurilor producției prelucrătoare, ambele fiind nemijlocit legate de creșterea resurselor de muncă calificată. În consecință, sporirea resurselor de muncă calificată reprezintă una din condițiile necesare pentru înfăptuirea progresului social, a laturilor sale materiale și spirituale [3]).

Referitor la factorii de care depinde creșterea venitului național se face remarca că acești factori, fiecare în parte, au o natură diferită. Nivelul productivității muncii simple se caracterizează prin gradul de intensitate a muncii și gradul de înzestrare a muncii cu tehnică, iar mărimea coeficientului de transformare se stabilește în totalitatea lui prin intermediul structurii producției : coeficientul este cu atît mai ridicat cu cît este mai mare ponderea producțiilor care cer muncă calificată. Astfel, se stabilește o legătură directă între structura economică sub aspect calitativ și volumul venitului național creat.

Un alt aspect al legăturii dintre structura economică și eficiența activității economice este analizat prin prisma eficienței cheltuielilor din produsul social. După aprecierea unor economiști sovietici, printre care V. P. Plișevski, A. F. Samohvalov și V.D. Ahundov [4]), se socotește că în noțiunea de cheltuieli trebuie cuprinsă numai acea parte din produsul social care contribuie în mod activ la crearea de valoare nouă, evidențiindu-se cheltuielile ce trebuie înlocuite (compensate). În fapt, în cheltuieli nu este inclusă nici o parte din plusprodus și aceasta deoarece se consideră că o astfel de includere ar constitui o greșeală din următoarele considerente : a) plusprodusul prin esența sa nu reprezintă o cheltuială, ci o parte din valoarea nou creată ; b) cheltuielile legate de formarea fondului de acumulare sînt luate în considerație în cadrul indicatorului fonduri de producție (fonduri fixe productive și fonduri circulante), motiv pentru care includerea părții din plusprodus destinată acumulării în noțiunea de cheltuieli ar duce, în mod inevitabil, la luarea de două ori în considerație a aceleeași mărimi – ceea ce, la rîndul său, ar duce la rezultate eronate privind eficiența. Plecînd de la aceste premise, se stabilește o formulă a eficienței producției sociale care reprezintă raportul dintre volumul fizic al valorii nou create și cheltuielile efectuate cu cele mai importante elemente ale producției.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

[1]) V. D. Ahundov : Soverșenstvovannie structuri obscestvennogo vosproizvodstva, Ed. Ekonomika, Moskva 1977, p. 23—24

[2]) S.S. Satalin : Proporționalnost obșcestvennogo proizvodstva, Ed. Ekonomika, Moskva, 1968, p. 4

[3]) În legătură cu acest punct de vedere prezintă interes și observațiile ce se fac referitor la indicatorii de felul „ponderea inginerilor și tehnicienilor în numărul total al personalului din industrie" sau „ponderea celor ocupați în producția industrială în totalul populației ocupate" etc., care adesea se folosesc în literatura sovietică pentru a caracteriza progresul social. Se consideră că acești indicatori nu pot reflecta în totalitate nici nivelul și nici ritmurile progresului social, deoarece ei nu caracterizează rezultatele muncii categoriilor respective de lucrători. Folosirea indicatorilor menționați în scopul arătat pleacă de la premisa că munca categoriilor respective de oameni ai muncii este de calitate superioară, avînd în vedere pregătirea lor. În realitate însă între pregătirea formală a categoriilor respective și calitatea muncii complexe prestată de aceste categorii nu se stabilește întotdeauna o corelație corespunzătoare și, în consecință, acest lucru diminuează sau chiar anulează semnificația acestor indicatori pentru determinarea și caracterizarea progresului social.

[4]) Effectivnost obscestvennogo proizvodstva, Kriterii, metodî rasciota, pokazateli (colectiv de autori, redactor responsabil V. P. Plișevski). Cap. II : Voprosî soverșenstvovania sistemî pokazatelei de V.P. Plișevski, Ed. Ekonomika, Moskva, 1976

---

factor – determinarea strategiei de promovare a exporturilor – J.P.P. evidențiază legătura foarte strînsă pe care o realizează exportatorii japonezi între activitatea de marketing și cea de dezvoltare tehnologică. Astfel, înainte de a se decide asupra oportunității pătrunderii pe un anumit segment al pieței mondiale este întreprinsă o minuțioasă informare asupra posibilității de perfecționare a produselor, asupra calității, a costurilor de producție, inclusiv cerințele privind design-ul, ambalajul etc. Odată stabilit segmentul de piață rentabil, afirmă autorul studiului, se declanșează așa-numita „Customarisation", cu alte cuvinte acțiunea de adaptare a produsului la cerințele specifice fiecărei țări, fiecărui beneficiar. Această acțiune presupune atît cunoașterea perfectă a modului în care urmează a fi utilizat produsul de către un anumit beneficiar cît și dezvoltarea unor activități conexe: service, întreținere etc.

● *Este pe deplin justificată în ultimii ani sporirea considerabilă a literaturii economice consacrată analizei componentelor economico-financiare ale activității întreprinderilor. Interesul cercetătorilor, al cadrelor didactice, al specialiștilor din producție pentru acest tip de analize izvorăște din ampla acțiune inițiată de conducerea de partid privind perfecționarea activității economice, proces deosebit de complex, care a generat o suită de fenomene inedite solicitînd, în egală măsură, și reconsiderări în planul teoriei economice. Iată deci contextul în care a fost tipărită de curînd la* EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ *lucrarea – „Mecanismul financiar al întreprinderii". Autorii – A. Giurgiu, M. Bunduchi, G. Stineanu – au urmărit să ofere o viziune sistematizată asupra legilor economice care guvernează componenta financiară a activității întreprinderii în interdependență cu celelalte genuri de activități. Potrivit acestor coordonate metodologice în volum sînt prezentate, alături de elemente organizatorice și funcționale, cum ar fi sistemul financiar al întreprinderii, planificarea financiară ș.a., și elemente de analiză privind posibilitățile de modelare a sistemului financiar al întreprinderii în vederea perfecționării sale ca pîrghie de bază în sporirea eficienței activității unităților economice.*

Industria mică

● *Pe parcursul unei săptămîni, la Oradea și în alte localități bihorene s-au desfășurat simpozioane, mese rotunde și alte manifestări, încheiate cu o*

FIȘE

largă dezbatere și o expoziție la nivel județean, în legătură cu rezultatele și perspectivele de dezvoltare ale industriei mici. Organizată de Consiliul popular județean, acțiunea a marcat un an de dezvoltare în Bihor a acestui sector de deosebită importanță economică și socială, pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și în conformitate cu prevederile legii adoptate în toamna trecută. Participanții – cadre de conducere la nivelul județelor, primari ai localităților, lucrători cu munci de răspundere din sistemele cooperatiste și din unitățile industriale și de servicii tutelate de consiliile populare, specialiști – au făcut o temeinică analiză a realizărilor, a rămînerilor în urmă și cauzelor acestora și au formulat propuneri eficiente, care au fost incluse într-un cuprinzător program de măsuri.

Ridicarea continuă a nivelului de trai

(Urmare din pag. 21)

Deşi asigurarea nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor, reflectînd întregul proces de făurire a socialismului, s-a realizat la parametrii din ce în ce mai ridicaţi, evoluţia sa redă dificultăţile parcurse în construirea socialismului, depăşite, la început numai teoretic, în înţelegerea nouă a problemelor. În orice caz, este evident că abordarea nivelului de trai (a consumului în ultimă instanţă) se face prin integrarea sa în sistemul mai complex al producţiei, al muncii sociale, se face reliefînd determinarea sa de către sistemul economic. Este necesar — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **„ca activitatea noastră să se desfăşoare pe principiile legităţilor economice, pentru că numai aşa vom avea o dezvoltare sănătoasă, o creştere reală a nivelului de trai"** [1]).

O problemă deosebit de importantă care apare în analiza nivelului de trai este **planificarea** sa. De la început trebuie precizat faptul că planificarea nivelului de trai în societatea noastră nu înseamnă o plafonare a sa, un control limitativ al calităţii vieţii, a aspiraţiilor şi nevoilor omului de către societate. Dimpotrivă, ea este realizată tocmai pentru asigurarea unor condiţii materiale şi spirituale echitabile pentru întregul popor astfel încît, în perspectiva depăşirii nivelului de ţară în curs de dezvoltare şi construirii multilaterale a socialismului, fiecare individ să se poată manifesta şi dezvolta ca personalitate creatoare. Planificarea nivelului de trai face parte integrantă din planul unic de dezvoltare economico-socială a ţării şi reflectă acurateţea ştiinţifică, precizia ca şi viziunea dialectică din planificarea tuturor celorlalte domenii ale producţiei, ale repartiţiei în profil teritorial a forţelor de producţie etc. Trebuie însă remarcat faptul că, mai ales din 1965, partidul şi, de fapt, întregul popor au învăţat să dezvolte caracterul democratic şi prospectiv al planului unic de dezvoltare şi abia în urma unor salturi (cel reprezentat de introducerea noului mecanism economico-financiar e deosebit de semnificativ) acest caracter s-a evidenţiat ca atare.

Evoluţia concepţiei noastre în ceea ce priveşte producţia a dus deci la cristalizarea unui program de creştere a nivelului de trai, tot atît de dinamic ca şi cel privind dezvoltarea forţelor de producţie. Este semnificativ faptul că, în efortul de regîndire, de după 1965, a planificării construirii socialismului s-au constituit planuri de dezvoltare economico-socială din ce în ce mai cuprinzătoare, pe baza unei înţelegeri din ce în ce mai profunde a interdependenţelor economice, a organizării ştiinţifice şi defalcării sarcinilor, a raporturilor domeniilor prioritare cu celelalte, a unităţii domeniilor ca şi a independenţei lor relative, a realizării sarcinilor prezente cu perspectiva. Lărgirea şi aprofundarea planurilor de dezvoltare asupra întregii vieţi economico-sociale au presupus şi sublinierea unor **direcţii esenţiale** în ceea ce priveşte **ridicarea nivelului de trai.** În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism au fost jalonate, pentru prima dată, principalele direcţii de acţiune, modalităţi de înfăptuire consecventă a legii fundamentale a socialismului.

Direcţiile de acţiune privind creşterea nivelului de trai reflectă viziunea umanistă, de largă suprafaţă şi perspectivă a partidului nostru. Evoluţia nivelului de trai ca obiectiv fundamental al politicii partidului şi parte integrantă a planului unic de dezvoltare relevă capacitatea de stăpînire de către partid şi de către popor în societatea socialistă a legilor dezvoltării sociale. Într-adevăr şi în ceea ce priveşte nivelul de trai puterea de control a partidului s-a dovedit cu prisosinţă. **Sistemul de preţuri,** care, datorită agravării problemelor globale ca şi a adîncirii crizei de sistem a capitalismului şi a influenţei acestora asupra întregii lumi, inclusiv a celei socialiste, are o mobilitate specifică, este revelator. Astfel, după cum se ştie, sistemul nostru de preţuri este unitar şi corelat pe întreaga ţară. În ceea ce priveşte sistemul de preţuri trebuie totodată remarcat faptul că documentele de partid atrag atenţia asupra obligativităţii necondiţionate pentru diferitele unităţi economico-sociale de a pune în concordanţă măsurile interne de producţie cu prevederile centrale. Cu alte cuvinte, pentru rentabilizarea mai rapidă a diferitelor unităţi sau produse nu trebuie să se contravină acelor prevederi care au menţionat în mod ferm faptul că **„în 1981 şi în următorii ani, pînă cînd vom rentabiliza aceste produse, vom da subvenţii de la buget pentru produsele care se vînd populaţiei spre a menţine preţurile actuale... Deci, pe măsură ce vom trece la majorarea retribuţiei şi la aplicarea celorlalte măsuri de creştere a nivelului de trai vom trece şi la reglarea preţurilor, în conformitate cu hotărîrile pe care le avem, pentru a păstra şi asigura sporirea prevăzută a veniturilor, dar şi pentru a aşeza activitatea din comerţ pe principii economice"** [2]). Pe baza creşterii productivităţii muncii, a calităţii şi eficienţei, soluţia preconizată în documentele de partid este ca, pe fondul diversificării sortimentelor, să crească numărul produselor de calitate şi prelucrare superioară — vîndute în mod evident cu preţ mai mare — ceea ce va compensa preţurile cu care vor fi vîndute alte produse asemănătoare necesare populaţiei. În acest proces de compensare este însă necesar ca unităţile să depăşească două capcane : pe de o parte, aceea de a nu îndeplini integral producţia fizică, numărul şi varietatea sortimentelor programate — trecînd pe seama producţiei de calitate superioară şi o parte a materiei prime necesare celorlalte produse şi determinînd astfel unele „goluri" la acestea din urmă — şi, pe de altă parte, scăderea artificială, nejustificată a calităţii celorlalte produse „tradiţionale". În această ordine de idei, necesitatea educării unui consum ritmic eşalonat, opus supraaprovizionării şi stocării practicate încă de unele unităţi şi cetăţeni este indisolubil legată de perfecţionarea organizării (democratice) atît în unităţile specifice, în comerţ cît şi în producţie, pentru a pune capăt aprovizionării neritmice şi neuniforme pe teritoriu a unor produse.

În aceeaşi ordine de idei, o problemă de importanţă principială este **determinarea ştiinţifică a nevoilor.** Este cunoscut faptul că procesul determinării ştiinţifice a nevoilor este o latură a strategiei complexe de înaintare spre comunism, spre repartiţia după nevoi. Determinarea ştiinţifică a lor presupune, în primul rînd, numai determinarea nevoilor materiale, în domeniul spiritual asigurîndu-se în perspectivă condiţii nelimitate pentru accesul la cultură şi dezvoltarea creativităţii.

În al doilea rînd, determinarea ştiinţifică a nevoilor este în funcţie de posibilităţile societăţii la un moment dat, de necesitatea de depăşire rapidă a nivelului de ţară în curs de dezvoltare şi de asigurare cît mai echitabilă a nivelului de trai pentru întreaga populaţie. Acest criteriu de determinare a nevoilor nu numai că nu vine în discordanţă dar se conjugă armonios cu celelalte.

În al treilea rînd, determinarea ştiinţifică a nevoilor este 1) în funcţie de viziunea ştiinţifică, în permanent progres, asupra omului înţeles ca fiinţă bio-psiho-socială, viziune modernă care reprezintă însă, sub unele aspecte, o spectaculoasă reintoarcere pe plan superior la cutume — mai ales de ordin fizic, medical, alimentar — tradiţionale. Alimentaţia raţională, care se îndepărtează de aspectele stresante aduse de civilizaţia rafinării industriale este exemplul cel mai relevant ; 2) viziunea ştiinţifică asupra nevoilor presupune, însă, în acelaşi timp, o concepţie sistematică, unitară asupra nevoilor umane în contextul evoluţiei sistemice a lumii înconjurătoare. Cu alte cuvinte, rezolvarea necesităţilor umane nu trebuie să încalce principiul prezervării mediului înconjurător, al menţinerii echilibrului natural şi integrităţii ecosistemelor ca şi al economisirii şi valorificării raţionale a resurselor materiale şi umane. Socialismul ca societate programată integral şi în perspectivă trebuie să asigure şi generaţiilor viitoare integralitatea condiţiilor de dezvoltare optimă. Iată de ce, în viziunea Partidului Comunist Român, determinarea ştiinţifică a nevoilor — care nu înseamnă uniformizare mic-burgheză, limitarea evoluţiei libere a individului (şi aici trebuie menţionat faptul că, cu cît civilizaţia în care se dezvoltă procesul revoluţionar socialist este mai înaintată cu atît pericolul uniformizării este mai mic) — este indisolubil legată de o politică fermă de diminuare a risipei în toate domeniile, de economisire a tuturor resurselor societăţii. Evident, şi aici se impune o înţelegere justă a economisirii pentru a exclude practici de compensare a risipei din unele domenii cu „economiile" exagerate în alte domenii, stînjenind sub unele aspecte realizarea legii fundamentale.

Desigur că sîntem încă la început. Sînt incontestabile succesele şi în ceea ce priveşte nivelul de trai, dar cuvîntul de ordine al partidului de trecere la o nouă calitate a avut ca prim rezultat, necesar de altfel, şi în acest domeniu, tocmai reliefarea unor disfuncţii, necesitatea corectării unor corelaţii şi optici. Partidul a iniţiat, prin antrenarea democratică a responsabilităţilor oamenilor muncii, complexul strategic — deosebit de autocritic şi mobil, prin aceste corecţii — de înfăptuire a noii calităţi. El se realizează însă în timp, tocmai prin crearea condiţiilor de participare responsabilă a poporului la construirea multilaterală a socialismului. Cu cît mai repede se va depăşi această „tranziţie" spre înţelegerea corectă a fenomenelor teoretice şi practice, cu atît mai repede vor dispare anumite exagerări şi neajunsuri. Şi este imperioasă această înţelegere corectă, ştiinţifică, revoluţionară datorită complicării situaţiei internaţionale, a condiţiilor de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

[1]) **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 16—17 decembrie 1980, Bucureşti, Editura Politică, 1980, p. 16.

[2]) **Nicolae Ceauşescu** — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 16—17 decembrie 1980, Ed. cit., p. 15—16.

ROMÂNIA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

21 Participarea activă a României la diviziunea internaţională a muncii

Continuăm publicarea consultaţiilor pentru candidaţii la examenul de admitere în învăţămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educaţiei şi învăţămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din Bucureşti, sub conducerea prof. univ. dr. **N. N. Constantinescu**, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

PROGRESUL economic al fiecărei ţări este determinat în mod hotărîtor de gradul de mobilizare şi utilizare a resurselor materiale şi umane proprii, adevăr confirmat de întreaga experienţă mondială. În acelaşi timp, participarea activă la schimburile mondiale de valori, la diviziunea internaţională a muncii, potenţează eforturile proprii, amplifică efectele pozitive ale mobilizării factorilor interni ai dezvoltării. Cu cît economia naţională este mai puternică, cu o structură mai complexă, cu atît amploarea şi eficienţa participării la schimburile internaţionale sînt mai mari.

Programul adoptat de Congresul al XI-lea, hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., subliniază necesitatea obiectivă a extinderii schimburilor economice şi a cooperării în producţie cu alte ţări — a participării ample şi eficiente a ţării noastre la diviziunea internaţională a muncii — proces esenţial al progresului social-economic. **„Trebuie să acţionăm cu toată fermitatea** — arăta secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în expunerea cu prilejul aniversării a 60 de ani de la înfiinţarea partidului — **pentru lărgirea cooperării în producţie, pentru participarea activă la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale şi spirituale".**

Transformările esenţiale ce au avut loc în epoca contemporană, generate, printre altele, de revoluţia ştiinţifico-tehnică, implică în mod obiectiv tendinţa de accentuare a interdependenţelor dintre naţiuni, dintre economiile naţionale. Cele mai multe ţări nu dispun de resursele naturale, materiale, umane şi financiare suficiente pentru a satisface, din producţie proprie, la nivelul exigenţelor, cerinţele consumului productiv şi neproductiv. Prin participarea activă la diviziunea internaţională a muncii, problemele ridicate de organizarea ştiinţifică a muncii, de asimilarea cuceririlor ştiinţei şi tehnicii contemporane, pot fi soluţionate într-o manieră corespunzătoare şi de ţările care au un potenţial economic şi, respectiv, o piaţă internă relativ reduse. Rezultă că dezvoltarea complexă a fiecărei economii naţionale nu constituie o piedică în participarea la diviziunea internaţională a muncii ; dimpotrivă, progresul economic înregistrat de diverse state amplifică premisele favorabile intensificării schimburilor internaţionale. Mai mult, dezvoltarea complexă, multilaterală, a economiilor naţionale este de natură să lărgească sfera de cuprindere a schimburilor economice internaţionale, care se extind dincolo de circulaţia de mărfuri, pătrunzînd în domeniile producţiei, cercetării ştiinţifice, serviciilor.

Diversificarea şi intensificarea relaţiilor economice între diversele state şi naţiuni, amplificarea cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice internaţionale sînt factori obiectivi ce contribuie la adîncirea interdependenţei dintre naţiuni.

Creşterea interdependenţelor dintre economiile naţionale este însoţită de tendinţa, la fel de caracteristică epocii contemporane, de afirmare a naţiunilor, a statelor naţionale.

Dezvoltarea ţărilor socialiste, eliberarea de colonialism a zeci de popoare şi formarea unor state noi, care păşesc pe drumul dezvoltării lor libere şi independente, reprezintă argumente convingătoare ale caracterului progresist al existenţei statelor naţionale. Economia naţională — ca celulă de bază a economiei mondiale contemporane — reprezintă cadrul firesc al înfăptuirii proporţiilor reproducţiei sociale, cîmpul de acţiune a legilor economice specifice orînduirii social-economice dominante într-o ţară sau alta. Tendinţa de afirmare a naţiunilor, a economiilor naţionale independente, nu este deci opusă celei de sporire a interdependenţei dintre ţări. Ele se presupun reciproc, se intercondiţionează.

Economia mondială este formată din totalitatea economiilor naţionale ale statelor lumii, privite în interdependenţa complexă a relaţiilor lor economice. Temelia materială a legăturilor economice dintre popoare şi, implicit, a formării economiei mondiale o constituie diviziunea internaţională a muncii. Întrucît procesul creării economiei mondiale a avut loc în condiţiile capitalismului, formele şi direcţiile fundamentale ale specializării internaţionale au fost dominate de relaţiile capitaliste. Efectele acestei situaţii se resimt şi azi în configuraţia diviziunii internaţionale a muncii. Odată cu trecerea la socialism a unor popoare din Europa, Asia şi America Latină, cu dezvoltarea multilaterală a economiilor lor naţionale, s-a modificat radical şi poziţia lor în diviziunea internaţională a muncii. Această tendinţă este caracteristică şi pentru ţările eliberate de sub dominaţia colonială, care înfăptuiesc programe complexe de dezvoltare economico-socială.

În condiţiile în care fiecare ţară are de primit şi de oferit ceva patrimoniului universal de valori, între ţările lumii există un permanent schimb de valori materiale şi spirituale, care reprezintă circuitul mondial. În cadrul acestuia, locul principal îl ocupă circuitul economic mondial. **Prin circuit economic mondial înţelegem totalitatea legăturilor economice dintre ţările lumii, prin care sînt vehiculate valorile materiale şi rezultatele creaţiei tehnico-ştiinţifice între popoare.** Elementele componente ale circuitului economic mondial sînt **fluxurile internaţionale** de mărfuri, de investiţii, monetare, cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională, turismul internaţional etc. Participarea tuturor ţărilor la circuitul economic mondial, indiferent de orînduirea lor socială, este o necesitate obiectivă determinată de o serie de factori : nivelul dezvoltării forţelor de producţie, structura diverselor economii naţionale, nivelul şi structura economiei mondiale, precum şi relaţiile social-politice dintre state. Stadiul actual de dezvoltare a economiei mondiale demonstrează, o dată mai mult, că nici o ţară nu poate promova o politică de autarhie, de izolare de circuitul economic al lumii, fără a se condamna la înapoiere economică.

Pentru ca participarea la circuitul economic mondial să devină cu adevărat un factor al progresului fiecărei ţări, dar şi al omenirii în ansamblu, Partidul Comunist Român consideră că relaţiile de colaborare internaţională trebuie să se bazeze pe **principiile deplinei egalităţi în drepturi, ale independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, respectării dreptului sacru al fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta potrivit voinţei şi aspiraţiilor proprii.** Ţara noastră situează cu consecvenţă aceste principii la baza relaţiilor sale cu toate statele lumii.

În întreaga perioadă a socialismului, România a manifestat tendinţa de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial — consecinţă firească a sporirii potenţialului său economic. O expresie a acestei tendinţe o constituie şi creşterea mai rapidă a comerţului exterior românesc faţă de evoluţia produsului social şi a producţiei industriale, în special în perioada 1968—1978. Unor ritmuri medii anuale de creştere a produsului social de 9,4% şi a producţiei industriale de 12,1% le-a corespuns un ritm mediu anual de creştere a volumului comerţului exterior de 14,7%. În actualul cincinal se menţine corelaţia pozitivă dintre aceşti indicatori.

Dezvoltarea rapidă a schimburilor noastre comerciale rezultă şi din următoarele date :

În sprijinul candidaților la examenul de admitere în învățământul economic superior

— miliarde lei valută

	1960	1965	1970	1975	1979
Volumul comerțului exterior	8,2	13,1	22,9	53,0	92,2
Volumul exportului	4,3	6,6	11,1	26,5	43,4
Volumul importului	3,9	6,5	11,8	26,5	48,8

Paralel cu aceste creșteri cantitative s-au înregistrat și importante progrese de ordin calitativ. Astfel, față de perioada interbelică, în care exporturile românești erau formate din trei grupe principale de mărfuri — produse agricole, vegetale și animale, produse petroliere și material lemnos — în ultimii 20—25 ani a sporit într-o măsură însemnată ponderea produselor cu grad înalt de prelucrare ; numai construcțiile de mașini și industria chimică dețin în prezent o pondere de 45% din totalul exporturilor. Congresul al XII-lea al P.C.R. a subliniat necesitatea îmbunătățirii în continuare a structurii comerțului nostru exterior, promovînd la export produse cu un înalt grad de prelucrare, sporind mai accentuat ponderea mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială, îndeosebi din domeniile construcțiilor de mașini, metalurgiei, industriei chimice, prelucrării lemnului și industriei ușoare. Participarea României la circuitul economic mondial, din punct de vedere al ariei de cuprindere, este ilustrată de faptul că țara noastră întreține în prezent relații economice cu peste 140 de state.

Relațiile economice și de cooperare cu țările socialiste

IN ANSAMBLUL legăturilor sale economice, România socialistă, în mod firesc, atribuie locul principal țărilor socialiste, de care o leagă apartenența la aceeași orînduire socială, unitatea țelurilor și aspirațiilor fundamentale. Țara noastră a acționat și va acționa consecvent în direcția extinderii relațiilor sale economice și a cooperării în producție **cu toate statele socialiste.** Partidul Comunist Român pornește de la faptul că cooperarea economică și tehnico-științifică reprezintă un factor al accelerării progresului multilateral al fiecărei țări socialiste în parte, al egalizării nivelurilor de dezvoltare economică a tuturor țărilor socialiste, al propășirii generale a socialismului. Schimburile economice ale României cu țările socialiste s-au extins an de an urmînd ca în actualul cincinal să atingă 48% din totalul comerțului nostru exterior.

Colaborarea economică cu țările socialiste îmbracă diferite forme și se desfășoară pe multiple planuri. O importanță deosebită prezintă cooperarea în producție prin care România participă alături de alte state socialiste la construirea unor obiective economice (industriale, agricole, de transporturi, turistice etc.). Ea permite accelerarea fabricării unor produse de înaltă tehnicitate, competitive pe piețele externe, utilizarea mai rațională a resurselor economice ale partenerilor. Totodată, pe această cale, este stimulată specializarea în producție, sporirea schimbului de mărfuri pe o perioadă îndelungată și economisirea mijloacelor de plată, întrucît rambursarea cheltuielilor fiecărui participant se face în principal prin livrări din produsele fabricate în obiectivele realizate.

Țara noastră participă la numeroase acțiuni de cooperare bilaterală sau multilaterală cu țările socialiste, marea majoritate deținînd-o acțiunile de specializare și cooperare în producție. Pot fi citate numeroase exemple, cum sînt : interconectarea sistemelor energetice ale României, părții de vest a R.S.S. Ucrainene, R.S. Cehoslovace, R.P. Ungare, R.P. Polone și R.D. Germane, înfăptuirea în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia a marilor complexe hidroenergetice de la Porțile de Fier, participarea alături de Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Ungaria și U.R.S.S. la specializarea și cooperarea în producția chimică de mic tonaj, prin intermediul organizației „Interchim", participarea la activitatea unor uniuni economice internaționale, realizarea prin cooperare cu Bulgaria a complexului hidroenergetic de la Turnu-Măgurele—Nicopole și împreună cu U.R.S.S. a complexului hidroenergetic de la Stînca-Costești pe Prut ș.a.m.d.

Relațiile economice ale țării noastre cu țările în curs de dezvoltare

RELAȚIILE noastre economice cu țările în curs de dezvoltare au cunoscut o extindere însemnată mai ales în ultimii ani. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, România are cu aceste țări numeroase preocupări comune, legate de eforturile pentru edificarea unei economii avansate, de eliminare a decalajelor economice, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale. În prezent, România întreține relații cu circa 100 de state din această categorie. Ponderea schimburilor economice cu aceste țări în comerțul exterior al României a crescut de la 10 la sută în 1970 la circa 21 la sută în 1976, urmînd ca în actualul cincinal să ajungă la circa 25 la sută. Țara noastră intensifică permanent legăturile sale economice externe cu statele în curs de dezvoltare, contribuind astfel la dinamizarea eforturilor reciproce pentru realizarea obiectivelor de progres urmărite, pentru valorificarea superioară a potențialului economic. Pe lîngă livrări complexe de echipamente, efectuarea în comun de prospecțiuni geologice, România a constituit cu diferite țări în curs de dezvoltare numeroase societăți mixte în domenii de interes comun, cum sînt construcțiile de mașini, industria minieră, industria chimică, industria lemnului și a materialelor de construcții, agricultură etc. De asemenea, peste 15 000 de specialiști români își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare, acordînd asistență în diferite domenii. Cursul ascendent al relațiilor României cu țările în curs de dezvoltare își găsește expresia și în colaborarea cu aceste țări în cadrul unor organizații ca U.N.C.T.A.D., O.N.U.D.I., „Grupul celor 77" ș.a.

Schimburile economice și cooperarea cu celelalte state

PORNIND de la principiile coexistenței pașnice, România promovează o politică neîngrădită de colaborare între toate popoarele, amplificînd relațiile sale economice cu celelalte țări, inclusiv cu statele capitaliste dezvoltate. **„Este necesar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — să dezvoltăm larg colaborarea internațională... cu statele capitaliste dezvoltate, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, al avantajului reciproc".** Un volum mai însemnat îl dețin țări ca : R.F. Germania, S.U.A., Italia, Franța, Anglia, Austria, Elveția, Japonia ș.a., cu care relațiile de colaborare îmbracă forme variate, în special în ramurile economice de înaltă tehnicitate. Prin încheierea acordurilor de lungă durată, produsele românești au un acces mai bun decît în anii trecuți pe aceste piețe, rămînînd însă în continuare actuală preocuparea de a se ajunge la înțelegeri privind eliminarea obstacolelor practicate încă de unii parteneri occidentali.

Intensificarea participării României la circuitul economic mondial, extinderea cooperării în producție cu alte state, se manifestă și prin aceea că, în prezent, diferite acțiuni de cooperare economică, industrială și tehnică care se află în curs de derulare dețin circa 25% din volumul total al comerțului exterior al țării noastre, fiind constituite 82 societăți mixte de producție, comerciale, bancare etc. În următorii ani — după cum se arată la Congresul al XII-lea al P.C.R. — va trebui să ținem seama permanent de fenomenele de instabilitate și criză care se manifestă pe plan mondial, să acționăm pentru eliminarea obstacolelor din comerțul internațional, așezarea mai justă a prețurilor, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Extinderea schimburilor comerciale, a cooperării cu toate statele lumii reprezintă o necesitate obiectivă și, totodată, un proces care răspunde imperativului coexistenței pașnice. Țara noastră acționează consecvent în direcția intensificării relațiilor economice cu toate statele lumii, contribuind astfel și la promovarea tendințelor de destindere pe arena mondială, de colaborare între națiuni, la cauza securității și păcii mondiale.

asist univ. Valeriu BĂLAȘA
asist. univ. Ion POPESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care este raportul dintre tendința de afirmare a națiunilor suverane și aceea de creștere a interdependențelor dintre state ?
2. Ce se înțelege prin economie mondială ?
3. Definiți circuitul economic mondial și enumerați componentele sale.
4. Cum se manifestă tendința României de a participa tot mai intens la circuitul economic mondial ?
5. Care sînt principalele aspecte ale relațiilor economice și cooperării României cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu țările capitaliste dezvoltate ?

ECONOMIA MONDIALĂ
şi crizele actuale ale dezvoltării sale

ECONOMIA mondială a cunoscut în perioada de după cel de-al doilea război mondial una din cele mai importante şi rapide creşteri din istoria sa. Dacă ne referim, de pildă, la producţia industrială mondială constatăm că în 38 de ani, între 1900 şi 1938 ea a crescut de 3,1 ori, dar a cunoscut cîteva crize ciclice grave, între care cea mai profundă a fost cea din 1929/1933 ; în schimb, în numai 28 de ani, între 1950 şi 1978, ea a sporit de peste 5 ori şi a cunoscut o singură criză ciclică deosebită, aceea din 1974/1975. De asemenea, producţia agricolă mondială s-a dublat între 1950 şi 1978.

Amplificarea volumului absolut al producţiei a fost însoţită de o accelerare considerabilă a ritmurilor creşterii în ansamblul ramurilor economiei mondiale. Transporturile, în primul rînd, comerţul intern şi internaţional, serviciile în genere au avut o extindere teritorială şi de volum necunoscute pînă acum. Rezultatul a fost o creştere a venitului sau produsului naţional pe locuitor de aproximativ 2,5 ori la nivel mondial, între 1950 şi 1978, în condiţiile în care şi populaţia globului a sporit în acest interval de 1,7 ori, faţă de numai 1,3 ori între 1900 şi ultimul an antebelic — 1938.

Analiza factorilor care au făcut posibilă o asemenea creştere economică fără precedent scoate la iveală o multitudine de împrejurări favorabile. În rîndul acestora, unele au avut un rol precumpănitor : profunda revoluţionare a forţelor productive de care a dispus economia mondială ca urmare a prefacerilor radicale din domeniul tehnicii şi ştiinţei contemporane ; procesul revoluţionar mondial de lichidare a sistemelor coloniale şi de dependenţă de tip colonial şi semicolonial, proces care a impulsionat creşterea economică în vederea satisfacerii necesităţilor vitale ale unui număr imens de oameni rămaşi în stare de înapoiere economică ; difuziunea la dimensiuni realmente planetare a informaţiei cu privire la modelele de producţie şi consum pe baza noilor cuceriri ale ştiinţei, ceea ce a avut o ţiune stimulatoare şi asupra cerinţelor populaţiei din ţările dezvoltate economiceşte ; ridicarea în masă a calificării forţei de muncă pe aproape întreg globul ; adîncile mutaţii revoluţionare care au început să se petreacă în relaţiile social-economice atît la nivel naţional — într-o serie de ţări — cît şi la nivelul raporturilor internaţionale, interstatale. Iar această enumerare nu epuizează toate aspectele.

Evident, însă, economia mondială rămîne o simplă abstracţie dacă se ignoră faptul că ea este rezultanta interdependenţelor şi relaţiilor dintre economiile naţionale. Or, creşterea economică la nivel mondial nu este decît rezultanta unor procese diferite şi chiar opuse care-şi găsesc expresia în menţinerea şi adîncirea decalajelor dintre ţările subdezvoltate şi cele avansate economiceşte. În fapt, creşterea economiei mondiale este „compusă" din creşteri foarte rapide ale economiilor naţionale ale unui grup mic de ţări, din creşterea lentă dar persistentă a unor economii naţionale relativ puţin numeroase, din stagnarea sau cvasi-stagnarea economică a unui imens număr de ţări.

Efectul principal al acestui proces contradictoriu, este concretizat, pe de o parte, în creşteri economice reale inegale ale unor ţări, economii naţionale, şi nu ale tuturor, iar pe de altă parte, el se explică prin mutaţii structurale în economia mondială ca urmare a transformărilor petrecute în interiorul economiilor naţionale.

La nivel mondial (fără ţările socialiste din Asia, pentru care nu dispunem de date comparabile), ponderea agriculturii în venitul naţional scade de la circa 23% în 1950 la aproximativ 13% în 1978, în timp ce industria îşi sporeşte aportul de la 38% la 51%. Pe diferitele grupuri de ţări, ponderile agriculturii sînt foarte diferite. Astfel, în ţările cu venit naţional pe locuitor scăzut agricultura dă 38% din produsul intern brut iar industria 24%, în timp ce în ţările industrializate agricultura contribuie cu 4%, iar industria cu 37% la formarea P.I.B. Nu trebuie uitat că această modificare a avut loc în condiţiile în care pe plan mondial producţia agricolă pe locuitor a crescut şi anume, de la 95 dolari în 1950 (în preţuri constante ale anului 1970) la peste 135 dolari în 1978, iar producţia industrială pe locuitor — de la 157 la 524 dolari în acelaşi interval de timp.

Izvorul acestor mutaţii în structura economiei mondiale este constituit din modificările petrecute în structurile economiilor naţionale care o compun. În acelaşi timp, trebuie remarcat că transformările structurale la nivelele naţionale ale diviziunii muncii sînt accelerate sau accentuate de condiţiile create de mediul internaţional în care acestea au loc, cu alte cuvinte, de mutaţiile petrecute în diviziunea mondială a muncii.

În ţările capitaliste dezvoltate, din 1950 încoace, agricultura — devenită o activitate cu caracter pronunţat intensiv — şi-a redus treptat capacitatea de absorbţie a forţei de muncă, mai mult chiar, aceasta din urmă s-a redus simţitor, orientîndu-se către industrie şi servicii. O evoluţie similară a avut şi industria extractivă în ţările capitaliste dezvoltate şi, de aceea, ne vom referi aici la ambele ramuri.

Pe acest fundal, ţările capitaliste cu economie avansată au fost puse în perioada postbelică în faţa alternativei : fie să-şi lase lichidate sau plafonate propriile producţii agricole şi miniere sub loviturile produselor similare sau de substituţie provenite din import, în condiţiile în care sistemele vamale nu ar fi permis apărarea suficientă a acestor producţii naţionale, fie să-şi protejeze agricultura prin prime de export şi taxe la import, dacă proporţiile absolute creau posibilitatea exercitării unui rol important pe piaţa mondială, ca în cazul Statelor Unite. Majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate au preferat să apeleze la taxe vamale şi restricţii la import în ce priveşte produsele agricole concurenţiale, dar să lase relativ liber importul de materii prime minerale şi, în primul rînd, de combustibili. Şi aceasta şi pentru motive ce decurgeau din faptul că resursele minerale sînt epuizabile, în timp ce cele agricole nu.

Rezultatul conjugat al acestor tendinţe şi politici economice a fost că pînă în 1973, cînd a avut loc o modificare substanţială a preţurilor produselor primare pe piaţa mondială, preţurile mărfurilor industriale au crescut sistematic începînd din 1954, în timp ce preţurile materiilor prime inclusiv ale celor agroalimentare, au oscilat în jurul nivelului din 1950, înregistrînd numai unele creşteri neînsemnate în cîţiva ani izolaţi. În 1970, de pildă, preţurile unitare ale produselor industriale erau cu 44% mai mari decît în 1950 în timp ce cele ale produselor primare cu numai 8%. Nu trebuie uitat însă că produsele primare continuă şi în prezent să reprezinte circa 80—82% din totalul exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare nesocialiste, faţă de numai 23% în cazul ţărilor capitaliste dezvoltate.

Scăderea ponderii agriculturii şi a industriei extractive de-a lungul anilor perioadei postbelice nu a fost — în toate cazurile — rezultatul deliberat al unor măsuri luate în acest sens de guvernele ţărilor capitaliste dezvoltate, ci efectul de durată al unor procese interne din aceste state, procese ce au avut loc pe fundalul unei diviziuni mondiale a muncii ce a favorizat şi accelerat aceste mutaţii. În cadrul acestei diviziuni a muncii, ţările mai puţin dezvoltate s-au găsit în situaţia de a-şi putea mări încasările externe numai printr-o creştere mai mult sau mai puţin rapidă a sectoarelor tradiţionale ale economiilor lor naţionale, adică a sectoarelor producătoare de produse primare. Cum acest proces a avut loc simultan în toate sau aproape toate ţările în curs de dezvoltare, rezultatul a fost că aceste ţări şi-au făcut reciproc concurenţă, oferta de materii prime fiind menţinută la nivele ridicate, ceea ce a exercitat o presiune continuă asupra nivelului preţurilor în sensul menţinerii lor scăzute. La această situaţie a contribuit şi faptul că materiile prime respective nu au putut fi stocate fie pentru că aveau un caracter perisabil rapid, fie pentru că lipseau capacităţile tehnice sau financiare de stocare.

În aceste condiţii, ţările capitaliste dezvoltate au putut importa cantităţi mari de materii prime la preţuri scăzute sau relativ scăzute. Producţia naţională a fost, aşadar, concurată în condiţiile în care avantajul era evident de partea ţării avansate şi nu al celei furnizoare de produse primare. Deşi sursele de materii prime au fost departe de a fi epuizate în ţările capitaliste dezvoltate, pe parcursul perioadei postbelice s-a asistat la închiderea a numeroase mine sau chiar puţuri petroliere atît în Europa occidentală cît şi în Statele Unite. Ca urmare, producţia de cărbune, cupru, minereu de

fier etc., a țărilor respective, are un volum mai mic în prezent decît în anii '50. Iar cauza fundamentală, esențială, a acestui proces a fost : prețurile minereurilor importate din țările în curs de dezvoltare erau mai mici decît cele ale extracției proprii.

În momentul în care țările în curs de dezvoltare producătoare de materii prime au determinat ridicarea prețurilor la aceste produse pe piața mondială, efectul a fost resimțit, în primul rînd, în acele sectoare ale economiilor naționale care erau legate de schimburile cu exteriorul. Criza petrolului, a materiilor prime nu s-a manifestat sub forma unei penurii sau epuizări a respectivelor produse primare, ci sub aceea a efectelor asupra structurilor prețurilor, a raporturilor dintre prețurile acestor produse și prețurile mărfurilor industriale, a balanțelor externe comerciale și de plăți. În fond, deși afectează, în aparență, doar unele sectoare ale relațiilor economice, astfel de crize cum sînt cea energetică, a materiilor prime, alimentară etc., se repercutează asupra structurilor economiei mondiale și determină o criză a dezvoltării. Însăși ordinea economică internațională intră într-o criză deoarece ansamblul relațiilor economice, monetare, financiare ș. a. m. d., statornicit pe anumite raporturi de forțe, depășite istorice, a devenit inoperant pentru asigurarea dezvoltării în continuare a economiei mondiale. Înainte vreme, însăși exploatarea unor țări de către altele era „garanția", sursa, stimulul dezvoltării economiei mondiale. În prezent, menținerea raporturilor inechitabile dintre state împiedică dezvoltarea pe mai departe a economiei mondiale.

De aici putem trage concluzia că astfel de crize ale dezvoltării cuprind ansamblul relațiilor economice, inclusiv cele interstatale. Se poate observa, de asemenea, că ele nu au o periodicitate ciclică inevitabilă, ele caracterizînd momente complexe și contradictorii ale procesului dezvoltării economice, proces determinat de factori mult mai variați decît cei care generează ciclicitatea creșterii economice.

Atîta timp cît accesul țărilor dezvoltate la materii prime, inclusiv produse agroalimentare, era înlesnit de nivelul relativ scăzut al prețurilor acestora, scăderea ponderii agriculturii și a industriei extractive în economia națională a țărilor avansate era considerată ca un proces firesc, efectele sale fiind compensate — și încă foarte favorabil — prin apelarea la piața mondială. În momentul în care nivelul prețurilor la produsele primare a introdus o restricție economică în utilizarea și mai ales risipirea materiilor prime și energiei, datele problemei s-au schimbat.

Pe termen scurt sau mediu țările capitaliste dezvoltate au de rezolvat problema asigurării economiei în continuare cu produse primare în structurile și volumul consumului de materii prime la care s-a ajuns, luînd măsuri pentru economisirea și evitarea risipei directe. Pe termen lung, date fiind structurile actuale ale economiilor naționale este necesară o soluție radicală : fie relansarea la nivel național a ramurilor producătoare de materii prime, fie restructurarea profundă a consumurilor de produse primare. Pentru prima soluție este necesară o asemenea creștere a prețurilor interne la produsele primare încît risipirea sau chiar utilizarea lor să devină prohibitivă economic și nu administrativ, sau să facă rentabilă extragerea sau producerea lor în termeni reali, cu alte cuvinte să nu aibă loc concomitent cu creșterea prețurilor altor mărfuri — în primul rînd la produsele industriale și servicii — astfel încît să nu se producă o anihilare a scumpirii materiilor prime. Temerea de declanșarea unei spirale inflaționiste, din ce în ce mai necontrolabilă, face guvernele țărilor capitaliste dezvoltate să ezite să folosească această cale de rerentabilizare. Totodată, există temerea față de efectele încă necunoscute ale unor restructurări la plan mondial ale producției industriale în condițiile în care țările în curs de dezvoltare vor trece la o prelucrare masivă a materiilor prime pentru care nu ar mai avea piețe de desfacere asigurate. Pentru a doua soluție sînt necesare transformări revoluționare în tehnologii, trecerea de la consumul unor materii prime sau surse energetice la altele cu totul noi.

Adoptarea uneia sau alteia dintre aceste soluții nu poate fi însă rodul unei opțiuni subiective sau arbitrare, ci este în strînsă legătură și dependență de modificarea condițiilor interne și a celor internaționale ale reproducției. Iar aceste modificări nu se produc cu repeziciune, dat fiind că alături de factori ce impulsionează astfel de mutații se manifestă și unii cu acțiune contrarie și care exercită o puternică presiune, o importantă forță de inerție.

Caracterul internațional al unor astfel de crize este generat de interdependențele existente între diferitele economii naționale în cadrul economiei mondiale. Caracterul global al unora din problemele actuale se explică însă și prin cel puțin alte două împrejurări : modelul tehnologic folosit în diferitele țări ale lumii este același chiar dacă relațiile social-economice sînt de tip opus ; schimbările în structurile economiilor naționale s-au produs în același sens.

În ce privește tehnologiile, acestea sînt în prezent rodul unei anumite dezvoltări a științei și tehnicii care s-a difuzat pe plan mondial, indiferent de orînduirea socială. Mai mult chiar, pe baza schimburilor de mărfuri, a transferurilor de tehnologie, a cooperării în producție, a avut loc o oarecare omogenizare a tehnologiilor în țările avansate, ca și în cele mai dezvoltate dintre țările în curs de dezvoltare. O întreprindere producătoare de automobile, de utilaj tehnologic, o rafinărie de petrol etc. au, în medie, același nivel tehnologic fie că funcționează în Statele Unite, Republica Federală Germania sau în Brazilia. Cu alte cuvinte, consumurile de materii prime, de energie s-au structurat în mod asemănător în țările care au pornit sau se află în curs de modernizare a tehnologiilor. Aceasta nu înseamnă că nu există diferențe naționale, în special în ce privește productivitatea muncii obținută cu aceleași tehnologii dar, în esență, aceste diferențieri nu anulează structurile de producție și consum ale industriei din diversele țări. Ca atare, criza energetică, a materiilor prime afectează toate țările aflate într-o evoluție similară.

În al doilea rînd, trebuie să observăm că cele mai multe țări ale lumii contemporane au cunoscut transformări structurale operate în același sens deși în forme, ritmuri și cu efecte foarte diferite de la țară la țară : creșterea ponderii industriei prelucrătoare și a serviciilor, scăderea ponderii industriei extractive și a agriculturii atît în venitul sau produsul național cît și în totalul populației ocupate în economie. Evoluția în acest sens a corespuns, pe de o parte, restructurărilor în consumul productiv și neproductiv ce au avut loc în perioada postbelică, iar pe de altă parte cerințelor dezvoltării rapide a economiei. O creștere economică rapidă nu se poate petrece într-o economie națională fără o rată înaltă a acumulării, fără o dezvoltare rapidă a industriei prelucrătoare și, în cadrul ei, a industriei producătoare de mijloace de producție. Evident, avem de-a face aici atît cu o acțiune deliberată de politică economică, cît și cu tendințe obiective care scapă uneori controlului factorului de decizie. În cadrul anumitor limite, pe care nu le putem fixa la aceleași cote pentru toate economiile naționale, restructurările în economiile naționale ale diferitelor țări vor fi procese normale, echilibrate, deși modifică echilibrele inițiale. Depășirea respectivelor proporții creează dereglări tehnico-economice care pot să genereze disfuncționalități și chiar crize.

În genere, pînă nu de mult, exista tendința de a se nega că economia țărilor socialiste poate să resimtă chiar și numai parțial efectele crizelor din sectorul capitalist al economiei mondiale, considerîndu-se că planificarea economică ar contracara orice efect negativ al acestor dereglări. În prezent putem să observăm că datorită evoluției tehnice, a restructurărilor din economiile naționale este necesară cercetarea cauzelor obiective care duc la astfel de dezechilibre, ca și a mijloacelor de asigurare a unor noi echilibre. Ca atare, și în socialism sînt posibile astfel de disfuncționalități în cazul în care dezechilibrele apărute nu sînt contracarate cu măsuri adecvate și la timp.

Crizele dezvoltării, la nivel național, sînt soluționate în condițiile țărilor capitaliste dezvoltate prin adoptarea unor măsuri cu costuri sociale ridicate. Altfel spus, costurile soluționării crizelor sînt plătite, pînă la urmă, de populația muncitoare din respectivele țări, începînd cu clasa muncitoare și terminînd cu cele mai diverse pături și grupuri sociale de salariați. La nivel internațional, crizele dezvoltării au fost soluționate pînă nu de mult prin punerea întregului cost pe seama țărilor mai puțin avansate economiceste.

În prezent, soluțiile la crizele planetare ale dezvoltării pot fi de altă natură, date fiind schimbările mari petrecute în economia mondială și în viața politică internațională. O nouă ordine economică mondială, bazată pe relații de echitate și egalitate, exclude prin însești cerințele sale (schimburi echivalente, avantaje reciproce, lichidarea decalajelor etc.) soluțiile „tradiționale" ale transferurilor de costuri pe seama celor săraci, la nivel național ca și la nivel internațional. Ar fi însă naiv să se creadă că o asemenea cerință se traduce în viață spontan și fără împotrivire din partea celor ale căror interese sînt contrarii unei soluționări radical diferite a crizelor dezvoltării, atît la nivel național cît și internațional.

Cercetarea crizelor dezvoltării este abia la începuturile sale. Pînă nu demult, confuzia dintre diferitele tipuri de crize, identificarea crizelor ciclice cu cele neciclice, ignorarea crizelor structurale, ale dezvoltării, au împiedicat formularea unei teorii realiste a crizelor contemporane, la nivel național și la nivel mondial. Or, fără o asemenea cercetare atentă a realităților nu este posibilă formularea unei strategii de soluționare a crizelor, a unor programe de ieșire din dezechilibrele generate de evoluția de pînă acum a tehnicii și a structurilor economiilor naționale, ale economiei mondiale.

N. S. STĂNESCU

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Microelectronica — componentă vitală a industriei prelucrătoare

ASTFEL ar putea fi, pe scurt, redată concluzia unei recente dezbateri organizată de ziarul britanic Financial Times cu specialiști occidentali în domeniul microelectronicii.

Mai întîi iată cîteva cifre de prognoză, prezentate în cadrul dezbaterii:

● *Comerțul mondial occidental cu produse ale microelectronicii va crește, de la 368 miliarde dolari în cursul acestui an, la 845 mrd. dolari în 1991, respectiv o creștere anuală medie de 8,5% în termeni reali;*

● *În Europa occidentală, acest comerț care în prezent se situează la 103 mrd. dolari va atinge 244 mrd. dolari, excluzînd din această sumă cheltuielile cu caracter militar. Cea mai ridicată rată de creștere se va înregistra în R.F.G. (10%), urmată de Anglia cu 8%, iar pe ultimul loc se apreciază că se va situa Italia.*

● *Producția cumulată a Statelor Unite, Japoniei și Europei de vest este așteptată să ajungă la 600 mrd. dolari.*

● *Cea mai semnificativă creștere va avea loc în telecomunicații, echipamente de birou și aparate de măsură și control.*

După cum a rezultat din aprecierile participanților la dezbatere, microelectronica va fi o componentă esențială a industriei prelucrătoare a anilor '90, perspectivă care justifică interesul acordat acestui domeniu în cele mai multe țări ale lumii.

● *O analiză a situației microelectronicii în Statele Unite a arătat că numai companiile din domeniul telecomunicațiilor investesc în medie 8,4% din profituri în activitatea de cercetare și dezvoltare, înregistrînd creșteri anuale ale vînzărilor de 2,4% și obținînd în ultimii cinci ani o rată medie anuală a profitului de 16%.*

Un caz aparte îl constituie semiconductorii: principalele nouă companii americane angajate în acest sector investesc 95% din profituri în cercetare, obținînd creșteri anuale ale livrărilor de 23%, cu o rată a profitului de 33%.

● *În R. F. Germania, preocuparea pentru dezvoltarea microelectronicii este evidențiată de obiectivul propus vizînd modernizarea, în următorii cîțiva ani, a circa 90% din industria constructoare de mașini a țării și dotarea acesteia cu echipamente de vîrf. Alte obiective se referă la industria automobilelor (în special în vederea economisirii energiei); înlocuirea componentelor mecanice și electromecanice cu cele electronice în domeniul comunicațiilor; identificarea unor noi direcții de aplicabilitate a informaticii.*

● *Și în Franța se înregistrează o cerere în creștere rapidă pentru tehnologie de vîrf în domeniul informaticii, deși — așa cum aprecia reprezentantul francez pentru telecomunicații — un adevărat progres este așteptat în sectoare noi de activitate, în care cercetarea se află abia la început. Un exemplu concludent pentru preocupările franceze îl constituie dezvoltarea spectaculoasă a comunicațiilor. La începutul anilor '90 se prevede ca întreaga rețea telefonică a țării să fie adaptată la sistemul digital (față de proporția de o treime asigurată în prezent); se fac, de asemenea, cercetări intense pentru trecerea la sistemul computerizat de regăsire a numerelor telefonice ale abonaților.*

Microelectronica — aprecia președintele companiei Mackintosh International — va oferi noi domenii de activitate, noi locuri de muncă, creșterea în general a calității vieții. Dar aici trebuie văzute nu numai avantajele, ci și perspectivele negative în cazul că o țară sau alta va întîrzia să treacă la utilizarea pe scară largă a realizărilor din domeniul electronicii; aceste perspective se referă la obligațiile crescînde de import pentru astfel de produse, ceea ce va avea ca urmare pierderi economice ireversibile și decalaje greu — dacă nu imposibil — de depășit față de principalii producători.

Programe de dezvoltare

Gabon: pregătiri pentru perioada „post-petrolieră"

STRATEGIA dezvoltării economiei gaboneze se bazează pe faptul că resursele financiare rezultate din exploatarea țițeiului sînt temporare, trebuind să fie folosite pentru a pregăti era „post-petrolieră", iar investițiile productive trebuie îndreptate spre activitățile economice care vor asigura o diversificare și o creștere economică permanentă, valorificarea unei game largi de resurse naturale.

Investițiile globale prevăzute de planul trienal 1980–1982 totalizează 878 mrd. fr. CFA (1 dolar S.U.A. = 246 fr. CFA). Sectorului petrolier îi revin investiții în valoare de 200 mrd. fr. CFA. În cadrul acestui sector, autoritățile gaboneze au luat o serie de decizii și anume: instituirea unor contracte de partajare a producției, care acoperă deja mai mult de un sfert din suprafața exploatărilor off shore; comercializarea a 25% din producția de petrol, acest procent putînd fi mărit ulterior. Obiectivele fixate de plan prevăd o producție de petrol de 8,3 mil. t în 1981 și 7,9 mil. t în 1982. Sectorul minier beneficiază de investiții totalizînd 50 mrd. fr. CFA. Politica minieră vizează 3 obiective principale: diversificarea activității miniere (care în prezent se bazează doar pe minereu de mangan și uraniu), valorificarea la maximum a resurselor exploatate, mărind participarea statului la capitalul marilor întreprinderi miniere și intensificarea pregătirii personalului autohton. Producția de minereu de mangan va crește pînă la 2,8 mil. tone în 1982. Se prevede creșterea producției de uraniu (rezerve — 24 mii tone în prezent, 35 mii tone posibile, din care 25 mii tone în regiunea Maunana și 10 000 tone în Chikouloungou).

În vederea pregătirii pentru perioada „Gabonului post-petrolier" se insistă ca sectorul agricol să capete un rol sporit în economia țării, care este tributară străinătății în ce privește resursele alimentare. A fost prevăzută înființarea de ferme de animale pe 170 000 ha, fiind investiți în acest scop 10 mrd. fr. CFA privind, în special, regiunea Ichibango. Un alt proiect în curs de realizare prevede crearea unor mari plantații industriale de palmieri pentru ulei, a căror producție va fi destinată exportului. La aceste proiecte se adaugă cele privind dezvoltarea plantațiilor de trestie de zahăr, cocotieri, orez. Progresele agriculturii vor depinde foarte mult de dezvoltarea infrastructurii.

Relațiile economice dintre R. S. România și R. Gabon s-au extins în special ca urmare a vizitei efectuată de președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1979 în Gabon. Cu această ocazie au fost încheiate mai multe documente: Tratatul de prietenie și cooperare între R.S. România și Republica Gabon; Comunicatul comun, o serie de acorduri și înțelegeri privind încurajarea, promovarea și garantarea investițiilor, dezvoltarea transporturilor aeriene, cooperarea în domeniul cercetării științifice și tehnologice, precum și acordul privind participarea țării noastre la construirea căii ferate transgaboneze.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 15—19.VI.1981 caracteristica principală a evoluției piețelor valutare a constituit-o continuarea scăderii cursului **dolarului S.U.A.** față de restul valutelor occidentale.

Publicarea, la închiderea săptămînii precedente, a cifrelor privind masa monetară în circulație în S.U.A. și care au arătat o scădere peste nivelul prognozat de operatorii de devize, a accentuat presiunea „à la baisse" asupra monedei nord-americane, în perspectiva continuării scăderii nivelelor de dobîndă la depozitele în dolari. Ulterior, însă, creșterea dobînzii la fondurile federale (care au cotat pînă la 29%, față de 18% în prima parte a intervalului) a făcut ca dolarul să înceapă parțial să se redreseze.

Francul elvețian, în condițiile publicării și a reducerii deficitului comercial al Elveției în luna mai la 430 mil. franci (aproape jumătatea celui din luna precedentă), a fost principalul beneficiar al mișcării de cursuri de pe piață, reprecîndu-se pe ansamblu perioadei prezentate față de dolar cu 1,3% (2,0775 franci/1 dolar pe 19.VI.1981, comparativ cu 2,1050 franci/1 dolar pe 12.VI.1981). Influența favorabilă a rezolvării crizei guvernamentale s-a concretizat și în reprecierea cursului **lirei italiene** în relația sa cu dolarul cu peste 1% (1 182 lire/1 dolar la închiderea săptămînii, față de 1 195 lire/1 dolar pe 12.VI.1981). Nivel foarte apropiat de repreciere a înregistrat și **lira sterlină,** care era tranzacționată la sfîrșitul intervalului analizat la 1,97 dolari/1 liră (1,95 dolari/1 liră cursul de referință). **Marca vest-germană** continuă să dețină poziția cea mai bună în cadrul sistemului valutar vest-european, reprecîndu-se și ea cu peste 0,8% în relația cu dolarul.

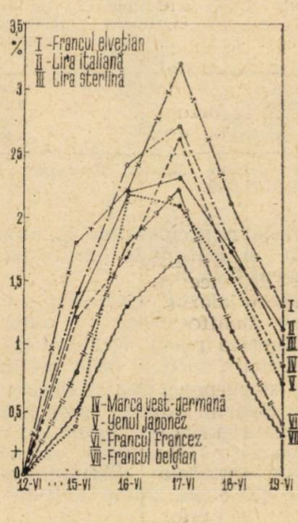

Reducerea deficitului balanței de plăți a Japoniei în luna mai a.c. la 1,17 miliarde dolari (față de 2,44 miliarde dolari cu o lună în urmă), a permis **yenului japonez** să evolueze pe o linie ascendentă în relația sa cu dolarul, cursul de la închiderea săptămînii, de 223,50 yeni/1 dolar fiind cu 0,7% peste cel din 12.VI.1981 de 225 yeni/1 dolar. **Francul francez** și **francul belgian** s-au repreciat pe ansamblul acestei săptămîni doar cu 0,4% (5,67 franci/1 dolar pe 19.VI.1981, față de 5.69 franci/1 dolar pe 12.VI.1981) și respectiv 0.3% (33,30 franci belgieni/1 dolar, comparativ cu 33,90 franci belgieni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni se situau la sfîrșitul perioadei la 17,625% la eurodolari (17,125 pe 12.VI.1981), 12,625% la euromărcile vest-germane (12,875% respectiv) și 10,125% la eurofrancii elvețieni (10% pe 12.VI.1981).

Prețul aurului la Londra a evoluat pe o linie descendentă, al doilea fixing din 19.VI.1981 fiind de 458,25 dolari/uncia, cu 13,75 dolari/uncia sub cel corespunzător din 12.VI.1981.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19.VI.1981, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 12.VI. a.c.

Ajutorul pentru dezvoltare: obiective şi realităţi

UN RECENT raport dat publicităţii de către parlamentul britanic apreciază că Piaţa comună este încă departe de a-şi fi atins obiectivele propuse în ceea ce priveşte ajutorul extern pentru dezvoltare. Iată cîteva din motivaţiile prezentate în studiul menţionat, în sprijinul acestei afirmaţii.

● Ajutoarele externe ale C.E.E. sînt selective din punct de vedere geografic. Astfel, mai mult de 53% din ajutoare se îndreaptă către ţări membre ale Convenţiei de la Lomé (respectiv ţările — în special foste colonii — din Africa, Zona Caraibilor şi Pacific), deşi aceste ţări reprezintă numai o zecime din populaţia totală a „lumii a treia". Revizuirea actualului mod de repartizare a ajutorului ar presupune, în viziunea autorilor raportului, o atenţie sporită acordată ţărilor în curs de dezvoltare din Asia şi America Latină.

● Ajutoarele alimentare sînt ineficiente, C.E.E. cheltuind 33% din bugetul destinat ajutorului extern pentru a se „debarasa" la preţuri totuşi destul de ridicate de excedentele de produse agricole, corespunzător intereselor agriculturii comunitare şi departe de a veni în întîmpinarea necesităţilor ţărilor destinatare. Iată un exemplu citat de sursa menţionată: laptele praf exportat în ţările în curs de dezvoltare poate deveni ucigător pentru sugari cînd este folosit ca aliment în amestec cu apă din surse neigienice (aşa se întîmplă în anumite cazuri în zonele rurale din aceste ţări). Aceasta, pentru a nu mai vorbi despre întîrzierile cu care se efectuează livrările respective. Un ajutor „de urgenţă", constînd din lapte praf, acordat de C.E.E. pentru reducerea efectelor unui ciclon devastator a ajuns la destinaţie cu 18 luni întîrziere.

● Repartizarea pe ţări furnizoare membre ale C.E.E. a ajutoarelor pentru

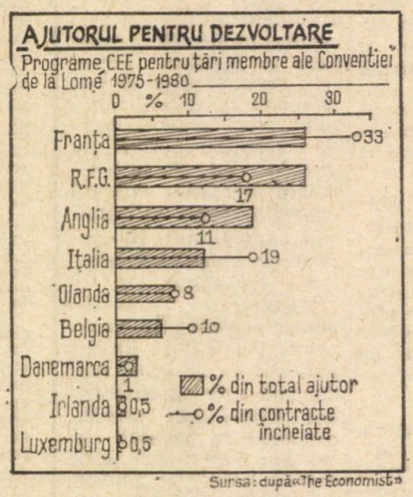

străinătate este încă inegală (vezi graficul), manifestîndu-se puţin interes pentru antrenarea uniformă a tuturor statelor comunitare la realizarea proiectelor de dezvoltare asumate.

● La cinci ani după semnarea în 1975 a Convenţiei de la Lomé, s-a cheltuit numai o treime din suma totală, de 3 miliarde u.c., considerată drept obiectiv al ajutoarelor pentru dezvoltare destinate acestei zone.

Breviar

● Fondul Internaţional pentru Dezvoltare Agricolă, care şi-a început operaţiile la sfîrşitul anului 1977, cu un capital de 1 miliard de dolari, a fost dotat cu o structură administrativă şi de vot de natură să asigure o participare echitabilă a ţărilor în curs de dezvoltare la adoptarea deciziilor. De asemenea, în cazul Fondului comun pentru produsele de bază, al cărui statut a fost adoptat în 1980, se prevede un sistem de vot mai democratic decît la Fondul Monetar Internaţional sau Banca mondială. Astfel, ţărilor în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77 ar urma să le revină 47% din voturi, Republicii Populare Chineze — 3%, ţărilor dezvoltate cu economie de piaţă — 42% şi ţărilor socialiste din Europa — 8%. Acest Fond, pe lîngă finanţarea stocurilor internaţionale de produse de bază, va furniza ajutor financiar ţărilor în curs de dezvoltare în vederea întăririi sectorului produselor de bază din economia lor.

● În cadrul Diviziei pentru operaţiuni industriale a O.N.U.D.I. a fost creat, recent, un nou serviciu de inginerie energetică însărcinat cu implementarea proiectelor de asistenţă tehnică în domeniul energiei. Activitatea acestui serviciu se referă la politici şi strategii în domeniul energetic pe plan naţional, regional sau sectorial, o atenţie prioritară urmînd a fi acordată proiectelor de asistenţă tehnică pentru: conceperea, realizarea şi extinderea sistemelor energetice industriale integrate; îmbunătăţirea gospodăririi energiei (măsuri de economisire, substituire, optimizarea balanţelor energetice); producerea şi întreţinerea echipamentelor destinate utilizării energiei solare; realizarea de programe de calificare a forţei de muncă în domeniul energetic.

Consecinţe ale protecţionismului

ACCENTUAREA tendinţelor către protecţionism este tot mai mult considerată de specialişti în problemele dezvoltării ca fiind un fenomen ale cărui implicaţii negative afectează deopotrivă ţările industrializate şi pe cele rămase în urmă. În ce priveşte ţările în curs de dezvoltare este evident faptul că măsurile protecţioniste impuse la exporturile de produse manufacturate ale acestora de către ţările dezvoltate contravin eforturilor de industrializare, punînd în pericol însăşi securitatea economică şi dezvoltarea lor sub raport social. Reducerea posibilităţilor de desfacere pentru exporturile de produse manufacturate ale ţărilor în curs de dezvoltare duce, totodată, la limitarea posibilităţilor de care dispun aceste ţări de a absorbi mărfuri din ţările avansate. În acest sens, publicaţia U.N.D.P., **Development issue paper** apreciază că fluxul de produse manufacturate provenind din ţările în curs de dezvoltare, departe de a contribui la accentuarea şomajului, duce, mai curînd, la crearea de noi locuri de muncă în ţările occidentale. Este vorba despre reorientarea forţei de muncă în sectoare mai competitive decît cele „afectate" de exporturile de manufacturate provenind din ţările în curs de dezvoltare. Rezultă, aşadar, că pierderea de locuri de muncă suplimentare este, de fapt, alimentată de protecţionism, situaţie evidenţiată clar în tabelul de mai jos pe cazul Angliei.

În ce priveşte cîştigul de locuri de muncă pentru ţările industrializate, un seminar desfăşurat sub egida Organizaţiei Internaţionale a Muncii a relevat faptul că această situaţie a căpătat un caracter general. Iată cîteva exemple în acest sens, exemple rezultate din

Reducerea locurilor de muncă
(Anglia, 1970—1975)

Sectorul	locuri de muncă pierderi anuale (diverse cauze)	pierderi ce pot fi puse pe seama importurilor din t.i.c.d.
Fire textile	6,1%	0,05%
Încălţăminte	4,3%	0,40%
Textile din bbc	4,5%	0,80%
Îmbrăcăminte	2,4%	1,00%

Sursa: Judith Brister, The new protectionism, U.N.D.P.

rapoartele participanţilor la seminarul amintit şi prezentate de revista **Development Forum:**

● Comerţul R.F. Germania cu ţările în curs de dezvoltare a determinat crearea unui număr de locuri de muncă mai mare decît al celor pierdute pe seama concurenţei. Pentru fiecare loc de muncă pierdut datorită competiţiei au fost create două noi locuri de muncă ca urmare a creşterii exporturilor de alte produse vest-germane, în diverse ţări ale „lumii a treia", rezultatul fiind o majorare netă de 80 mii locuri de muncă pe seama comerţului cu ţările în curs de dezvoltare în perioada 1973—1979. Deplasările sectoriale ale forţei de muncă cauzate de creşterea productivităţii muncii în industria naţională au fost de 20 de ori mai mari decît cele determinate de importurile din ţările în curs de dezvoltare, în aceeaşi perioadă. Pe de altă parte, deplasările sectoriale din cauza importurilor din alte ţări industrializate au fost de cinci ori mai mari decît cele cauzate de importurile din ţările în curs de dezvoltare.

● Pentru Franţa, numai în anul 1976 exporturile în ţările în curs de dezvoltare au determinat crearea a 362 900 noi locuri de muncă faţă de pierderile cifrate la 93 200. Reducerea forţei de muncă în industria textilă, a prelucrării lemnului şi forestieră a fost cu mult depăşită de locurile de muncă nou create în industria electrotehnică, a echipamentelor de transport, a prelucrării metalelor neferoase, în industria alimentară.

Dat fiind aceste realităţi, **Development issue paper** apreciază că ceea ce s-ar impune este încurajarea cercetării pentru stimularea unor ramuri mai competitive şi intensificarea comerţului dintre ţările în curs de dezvoltare.

Pagină realizată de
Emilian STANCU

GLOSAR

Holding

DENUMIREA holding, de origine engleză, este utilizată pentru a caracteriza acele societăți din țările capitaliste care au ca obiect obținerea de participații la capitalul altor unități economice, în scopul de a le controla sau de a le conduce, și, în felul acesta, de a-și însuși o parte din profitul lor. În cele mai multe cazuri, participațiile se realizează la capitalul societăților pe acțiuni („participații financiare"), în sensul că holdingul achiziționează o parte din acțiunile unor asemenea societăți. Această parte variază în general între 10 și 50% din capitalul societăților pe acțiuni controlate.

Ținînd seama de această caracteristică, holdingul este considerat o societate de portofoliu. El se deosebește însă de societățile zise „de plasament" sau de cele zise „de investiții". Acestea au ca obiectiv exclusiv plasamentul unui capital în vederea obținerii unui cîștig, în timp ce holdingul are ca obiect principal controlul. În timp deci ce în cazul unei societăți de plasament sau de investiții procentul pe care portofoliul acestora îl reprezintă din capitalul unei unități economice este indiferent, în cazul holdingului este necesară deținerea unui pachet de acțiuni care să-i asigure dreptul de a-și impune voința.

Holdingul este una din formele de organizare a trusturilor capitaliste. Unitățile economice care intră în componența trustului își mențin personalitatea juridică, însă nu mai dispun deloc sau numai parțial de dreptul de a lua decizii.

Participațiile holdingului pot fi directe sau indirecte, în ultimul caz fiind vorba de participațiile unităților care fac parte din holding și care implicit devin participații indirecte ale holdingului. Aceste participații nu se rezumă la activitatea de control, ci formează baza unei relații multilaterale : financiare, tehnice, de marketing etc.

În unele țări occidentale nu există numai holdinguri particulare, ci și de stat. Astfel, în Italia, Institutul de reconstrucție industrială (I.R.I.), organism al statului, controlează un mare număr de întreprinderi prin intermediul unor holdinguri pe ramuri de activitate.

Un holding poate exercita un control și asupra altor holdinguri, ceea ce mărește capacitatea lui de cuprindere fără ca aceasta să pretindă un efort financiar corespunzător mai ridicat. Să luăm exemplul unui holding care participă la capitalul unui alt holding cu 25% dintr-un capital de 1 000 000 dolari, deci cu 250 000 dolari, iar acest ultim holding controlează zece unități economice totalizînd un capital de 3 000 000 dolari ; primul holding va controla aceste zece unități cu un efort financiar cu 10% din capitalul lor, în timp ce o participație directă ar fi implicat un efort financiar mult mai mare.

C. K.

Prețuri fluctuante la materii prime

Olimpia Arghir, Sibiu — 1) Dacă prețul petrolului aproape s-a dublat față de nivelul său din 1979, nu același lucru se poate spune despre evoluția prețurilor altor materii prime, cu pondere importantă în exporturile unor țări în curs de dezvoltare. Graficul de mai jos ilustrează măsura în care prețurile unor materii prime au scăzut în ultimul an sub impactul reducerii cererii ca urmare a încetinirii activității economice din țările dezvoltate. Astfel, de pildă, reducerea cu 33% a prețului mondial la cacao reprezintă o grea lovitură pentru economia Ghanei, în exporturile căreia acest produs contează cu două treimi, după cum scăderea prețurilor la cupru și cobalt a afectat substanțial exportul zambian, la care cele două metale contribuie cu 90%. Recolta record de cafea pe care o va înregistra Costa Rica în acest an nu va ameliora prea mult situația economică a țării, în condițiile în care prețul pe piața mondială a scăzut cu 36%. Scăderi mari de prețuri s-au înregistrat și la iută (65% din exportul Bangladesh), la cositor (principalul produs de export al Malayeziei și Boliviei), la ulei de palmier, cauciuc și altele, în absența unui sistem de stabilizare a prețurilor convenit pe plan internațional.

Pe de altă parte, prețurile la mașinile și utilajele, îngrășămintele chimice și multe din produsele alimentare importate de țările în curs de dezvoltare au continuat să crească, ca o expresie a inflației din țările dezvoltate, agravînd dificultățile financiare ale țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere importatoare de asemenea produse. Aceste tendințe nefavorabile se reflectă în sporirea volumului datoriei lor externe, al cărei serviciu a ajuns să reprezinte 20% din încasările lor valutare.

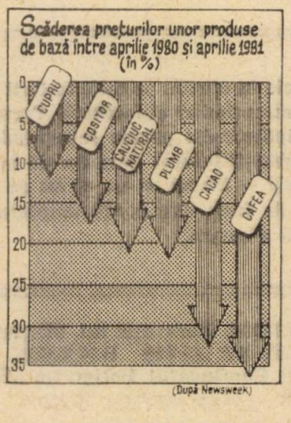

(După Newsweek)

2) Între timp articolul consacrat dezbaterilor pe teme financiar-valutare de la Libreville, publicat în numărul din 5 iunie a.c. al revistei noastre, a răspuns, credem, pe larg întrebărilor dumneavoastră.

Gaze la faclă

Ștefan Georgescu, Videle — 1) Calculele de genul celor care vă interesează au fost efectuate recent și de Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONUDI) asupra unui număr de 18 țări în curs de dezvoltare producătoare de petrol. Gazele rezultate din extracția și prelucrarea petrolului arse anual la faclă, în loc de a fi utilizate ca materie primă (pentru obținerea de amoniac, metanol, etilenă și derivate) sau sursă de energie pentru industria petrochimică sau alte ramuri industriale energointensive, reprezintă echivalentul a 100 miliarde de dolari petrol brut, respectiv peste 8% din producția mondială. Studiul respectiv, prezentat la consultările privind industria petrochimică organizate sub egida ONUDI la Istanbul (22—26 iunie), subliniază totodată că valorificarea acestor resurse actualmente irosite depinde de lărgirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologia modernă.

2) Ponderea țărilor OPEC în totalul capacităților de rafinare existente pe plan mondial a scăzut de la 8,9% în 1950, primul an de existență a OPEC, la 6,1% în 1976, după care a reînceput să crească, ajungînd anul trecut la 7,5%, corespunzînd unei capacități de rafinare de aproape 930 000 barili pe zi.

Decalaje culturale

Mariana Buia, Zalău — Deși cheltuielile pentru învățămînt au sporit de patru ori între 1965 și 1976 pe plan mondial și de șapte ori în Africa, Asia și Oceania, decalajele în privința volumului lor pe locuitor rămîn considerabile. Potrivit Anuarului UNESCO 1978—1979 recent apărut, în țările dezvoltate aceste cheltuieli se ridicau la 314 dolari în 1977 (523 dolari în S.U.A.) față de numai 24 dolari în țările în curs de dezvoltare.

Inegalități considerabile persistă și în domeniul producției editoriale. Deși deține mai puțin de 15% din populația globului, Europa produce aproape jumătate din cărțile publicate anual pe glob. În schimb, ponderea ansamblului țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială de carte nu depășește 16%.

Dacă pe lîngă activitatea editorială se ține seama și de presa scrisă, cantitatea de hîrtie tipărită pe locuitor variază între 100 kg pe an în S.U.A., 91 kg în Canada, 80 kg în Suedia, și 70 g în Mali și 50 g în Uganda.

Tranzacții la termen

Virginia Nicolae, Roșia Montană — Mecanismul fixării prețului aurului la Londra, de două ori pe zi, la ora 10,30 și la ora 15, în fiecare zi lucrătoare, a fost descris la rubrica Glosar în nr. 48 din 1978 al revistei noastre. Un rol crescînd în stabilirea prețului mondial al aurului revine însă în prezent tranzacțiilor la termen de la bursa din New York. Asemenea tranzacții vor putea fi realizate cu începere de la 7 septembrie a.c. și la Bursa de metale din Londra, cu termene pînă la 6 luni, pentru prima dată după 104 ani de la înființarea acestei instituții. Dacă operația se va dovedi un succes, la Bursa de metale din Londra se vor putea încheia tranzacții la termen și cu argint. Experții consideră că sporirea influenței tranzacțiilor la termen asupra nivelului la care se stabilește prețul aurului a redus atractivitatea aurului fizic ca investiție sau plasament speculativ.

Restructurări energetice

Daniel Moianu, Craiova — Reducerea consumului de energie al țărilor dezvoltate este indisolubil legată de restructurarea sa. Statistici recente publicate de Departamentul Energiei al S.U.A. confirmă această tendință. Consumul de energie s-a redus de la 39 milioane barili pe zi echivalent petrol în 1979 la 37,6 milioane barili pe zi anul trecut, din care 16,8 milioane barili pe zi efectiv sub formă de petrol. Totuși, importul de petrol a scăzut în intervalul amintit de la 7,9 la 6,3 milioane barili pe zi. Producția de cărbune a ajuns anul trecut la 830 milioane tone (față de 679 milioane tone în 1975), cu perspectiva de a atinge 1,35 miliarde tone la sfîrșitul deceniului nostru. În vederea revitalizării programului de utilizare a energiei nucleare, se intenționează simplificarea procedurii de aprobare a construirii de noi centrale, reducînd astfel la jumătate durata actuală de 12 ani a acestei proceduri. În schimb în domeniul utilizării unor surse noi de energie ca cea solară sau combustibilii sintetici obținuți din nisipuri asfaltice, șisturi bituminoase și gazeificarea cărbunelui, progresele sînt mai lente decît se aștepta cu cîțiva ani în urmă, atît din cauza unor restricții administrative cît și a investițiilor foarte ridicate necesare, care n-au putut fi mobilizate.

Exporturi industriale

Sever Munteanu, Tîrgu Bujor — Locul țărilor în curs de dezvoltare în producția și exportul mondial de produse ale industriei constructoare de mașini este încă extrem de modest, de ordinul a 4—5 la sută, în vreme ce în importul mondial de asemenea produse ponderea lor ajunge la 30 la sută. În plus, trebuie ținut seama că 40 la sută din producția respectivă provine din numai cinci țări (India, Brazilia, Argentina, Turcia și Coreea de Sud).

Un domeniu în care au început să se afirme așa-numitele țări semiindustrializate îl constituie lucrările de construcție peste hotare, domeniu în care ponderea țărilor respective a ajuns la 20 la sută din totalul mondial.

Trebuie totuși observat că sectoarele în care s-au afirmat țările respective se caracterizează printr-o evoluție tehnologică mai lentă, ele fiind foarte puțin prezente în sectoarele de vîrf ale progresului tehnic.

Avantajul lor competitiv este reprezentat alături de costul redus al forței de muncă calificate, de o mare capacitate de adaptare la condițiile specifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 26 din 26 iunie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Congresul consiliilor oamenilor muncii ● Marele forum democratic național al clasei muncitoare, al autoconducerii **(C. Damian)** 1

● Gîndire și acțiune colectivă pentru sporirea eficienței economice. Răspunderi concrete pentru fiecare membru al consiliului de conducere **(Ionel Dumbravă)**; Gospodari ai locurilor de muncă și ai întregii întreprinderi **(N. Ioghiz)**; Producția fizică — prima îndatorire, prima condiție a autogestiunii **(Gheorghe Ștefan)** 4

● Realizarea integrală a planului la producția de țiței **(Gh. Drăghici)** 6

● Tipizarea — cerință a creșterii calității și competitivității produselor **(Ion Hera-Bucur, Gheorghița Bucur)** 8

● Creativitatea tehnică în slujba raționalizării importului **(Alexandru Nițulescu, Delia Neamț)** 10

● Normele și normativele privind consumurile din economie — instrumente ale întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare **(Theodor Stolojan)** 12

— Extinderea utilizării cărbunilor în consumul casnic **(Virgil Dincă)** 14

— Căi de creștere a producției și eficienței economice la cultura sfeclei de zahăr (II) **(I. Alecu, N. David, Gh. Frățilă)** 16

— Cititorii au cuvîntul 18

TEORII ● IDEI

— Cu privire la măsurarea decalajelor în dezvoltarea economică a diferitelor state **(I. Capanu, D. Porojan, P. Wagner)** 19

— Ridicarea continuă a nivelului de trai și cîteva probleme ale consumului **(Ana Bazac)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Considerații ale economiștilor sovietici privind condiționarea și exprimarea eficienței producției sociale (I) **(Eugen Prahoveanu)** 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— România în circuitul economic mondial. Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii **(Valeriu Bălașa, Ion Popescu)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Economia mondială și crizele actuale ale dezvoltării sale **(N. S. Stănescu)** 27

— Tendințe-conjuncturi 29

— Forumul dezvoltării 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate. Stil și metode în activitatea consiliilor oamenilor muncii

IN THIS ISSUE

— The great democratic and national forum of the working class, of the self-management **(C. Damian)** 1

— Standards in material consumption, an instrument of strengthening the self-management **(Theodor Stolojan)** 12

— On the measurement of the discrepancies in the economic development of various states **(I. Capanu ,D. Porojan, P. Wagner)** 19

— Continuous upgrow of the standard of life of people and some consumption-related problems **(Ana Bazac)** 21

— Schools ● trends ● economists. Considerations of the Soviet economists and expression of the social efficiency (I) **(Eugen Prahoveanu)** 22

— World economy and its development crisis **(N.S. Stănescu)** 27

DANS LE NUMÉRO

— Le grand forum démocratique national de l'auto-direction **(C. Damian)** 1

— Les normes et les normatifs de consommation — instrument d'affermissement de l'auto-gestion **(Theodor Stolojan)** 12

— A propos du mesurage des décalages dans le développment économique des pays **(I. Capanu, D. Porojan, P. Wagner)** 19

— L'élévation continue du niveau de vie du peuple et quelques problèmes de la consommation **(Ana Bazac)** 21

— Ecoles ● courants ● économistes. — Considérations des économistes soviétiques sur les conditions et l'expression de l'efficience de la production sociale **(Eugen Prahoveanu)** 22

— L'économie mondiale et les crises actuelles de son développement **(N.S. Stănescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Великий демократический, национальный форум рабочего класса, самоуправления **(К. Дамиян)** 1

— Нормы и нормативы расходов в экономике — орудие для укрепления хозрасчета **(Теодор Столожан)** 12

— Относительно измерения разрывов в экономическом развитии различных государств **(И. Капану, Д. Порожан, П. Вагнер)** .. 19

— Постоянное повышение живненного уровня народа и несколько вопросов потребления **(Ана Базак)** 21

— Школы ● течения ● экономисты. Некоторые соображения советских экономистов относительно обусловленности эффективности социального производства и её выражения (I) **(Еуджен Прахованну)** 22

— Мировая экономика и нынешние кризисы в её развитии **(Н.С. Стэнеску)** 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

La mai puțin de doi ani de la intrarea în funcțiune a primelor capacități — instalațiile de acid sulfuric — COMBINATUL DE ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE din B a c ă u reprezintă una din unitățile de bază ale industriei de resort. Produsele sale : îngrășăminte chimice complexe pe bază de azot și fosfor și complexe simple (Diamoniu fosfat sortul 13,5—47—0 ; uree — 46% N ; amoniac, acid sulfuric), la care se adaugă fosfogips-ul cu conținut de P 205 — între 2 și 6% (excelent amendament în agricultură), se folosesc pe larg în țară, dar și în R.F.G., Austria, Grecia, Turcia, Iugoslavia, Singapore ; ureea se exportă în India, China, Japonia, S.U.A., Iran, Franța etc.

În trimestrul III al acestui an la C.I.C. Bacău va intra în funcțiune prima instalație de plăci de fosfogips (ipsos) din țară, produse de mare utilitate și solicitare în industria construcțiilor.

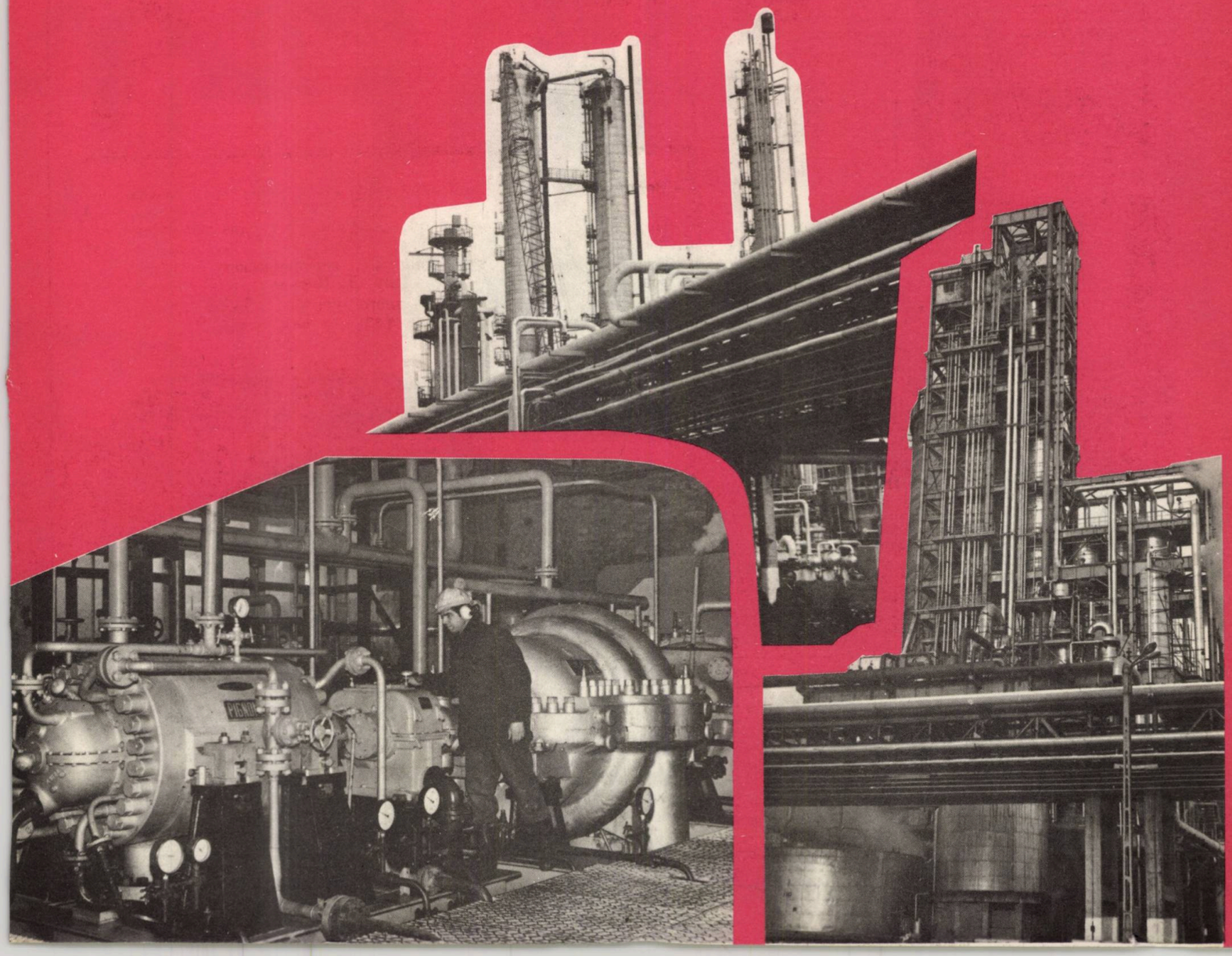

CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU TEHNICA DE CALCUL

Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul din București, (I.T.C.), cu filiale la Timișoara și Cluj-Napoca, oferă servicii referitoare la :

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de calcul de capacitate medie/mare (FELIX C 512 și 1 024) și minicalculatoare (INDEPENDENT 100 și 102 F) ;

— cercetarea și dezvoltarea de sisteme de operare pentru sisteme de calcul ;

— realizarea de sisteme de aplicații la cheie în diverse domenii (proiectare automată, meteorologie, industrie textilă, industrie alimentară etc) ;

— cercetarea și dezvoltarea de echipamente de calcul (sisteme de introducere a datelor SIDM 100 și SIV 2 400, mașini de facturat și contabilizat FC 16/32/64/96/128, case de marcat din familia AECC etc.) ;

— realizarea de aparatură și echipamente tehnologice pentru testarea produselor în procesul de producție și întreținere ;

— instalarea, școlarizarea personalului și acordarea de asistență tehnică pentru sisteme de calcul, minicalculatoare și alte echipamente ;

— producția industrială de module de memorie internă.

CENTRUL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, INGINERIE TEHNOLOGICĂ ȘI PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ PENTRU TEHNICA DE CALCUL

București, calea Floreasca 167, sector 2, cod poștal 72 321, telefon 79 71 40, telex 11 846 itc r.

FILIALE

Cluj-Napoca, str. Soporului 53, cod poștal 3 400, telefon 951/44 416, telex 31 382 itccj r.
Timișoara, str. Gheorghe Lazăr 9, cod poștal 1 900, telefon 961/30 078, telex 71 380 memor r.

Lei 5